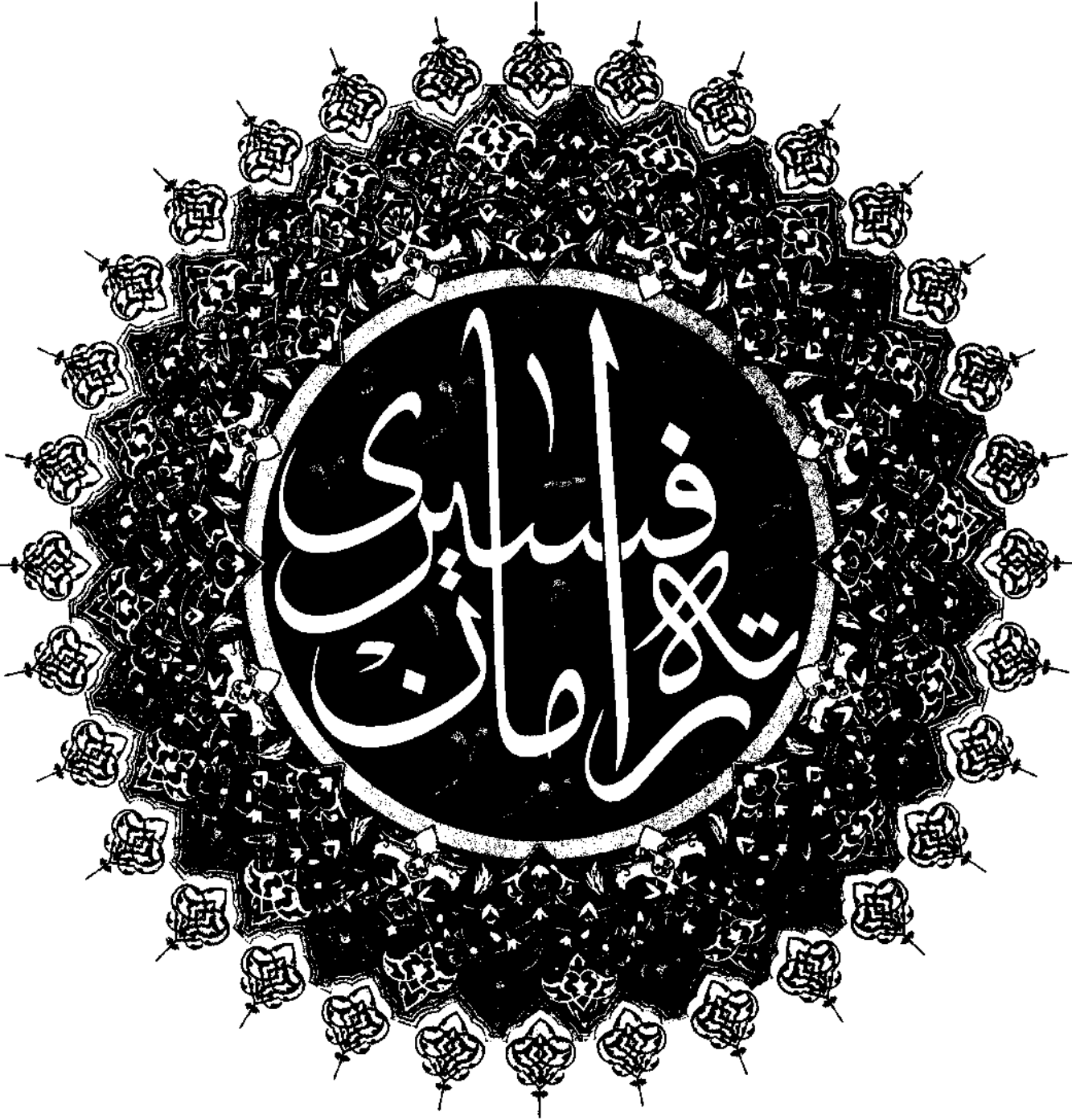


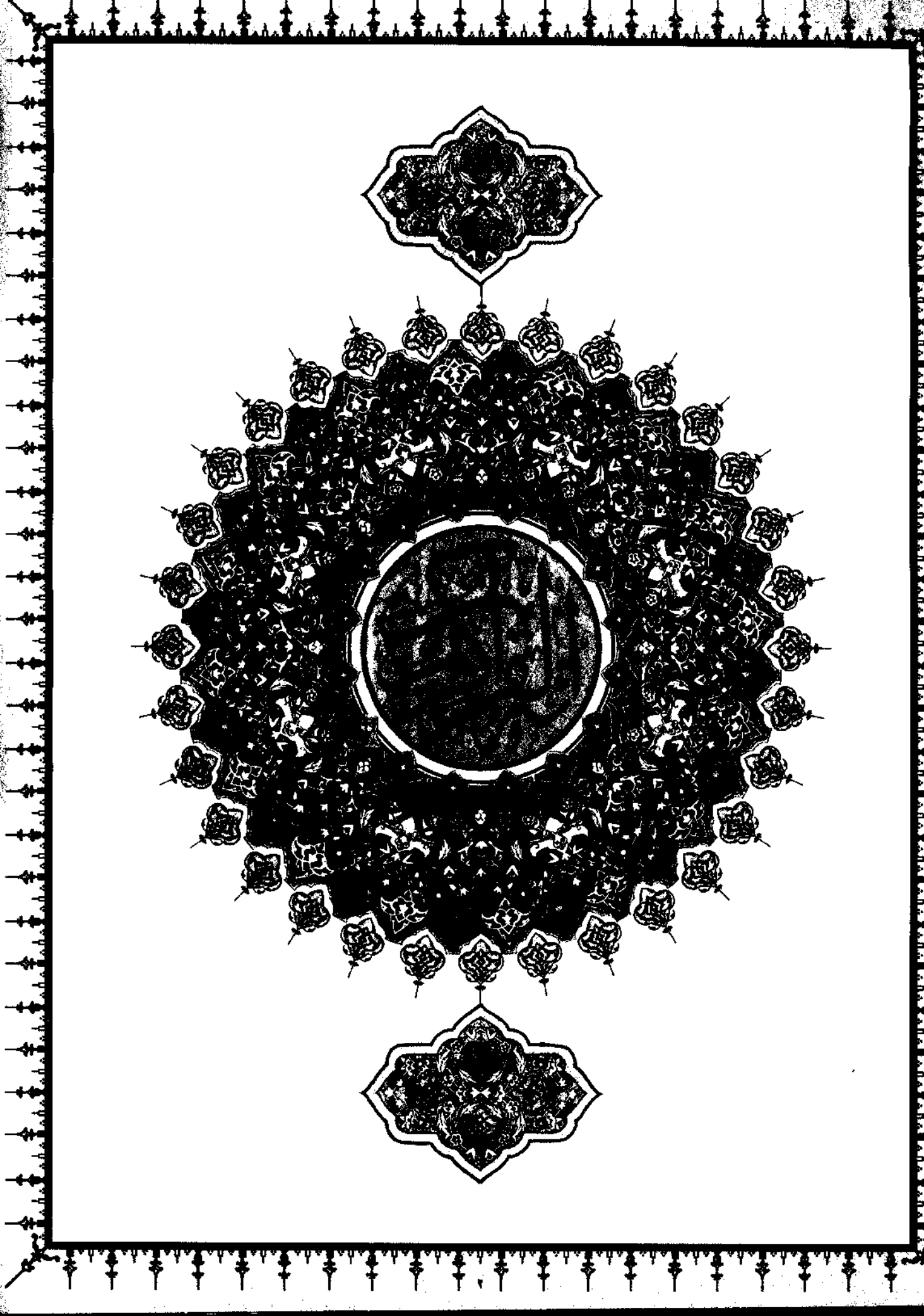
نوسینی:

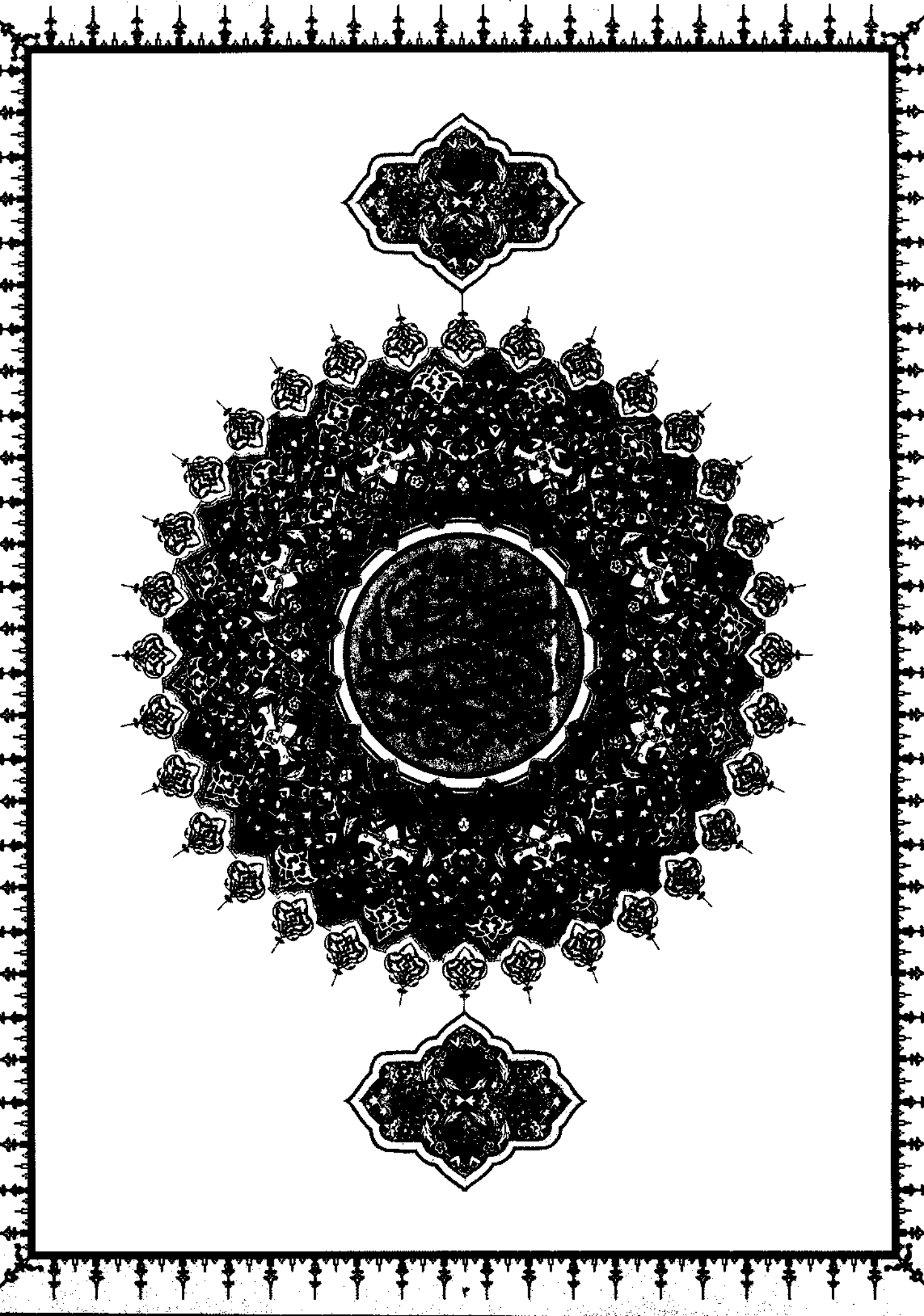
نہ حمد کا کہ ماہ جمود



لہ مانا و مہبہستی قورٹان







خواهنی نامه‌ی ناسمانی بوون و، له‌یه‌کتره‌وه نزیك بوون؛ نینجا لیزه‌دا قورئان نینکاری شه و به‌ته‌ما بوونه‌یان ده‌کا وده‌فرموی: ﴿۷۵﴾: أفتطمعون أن يؤمنوا لكم ﴿۷۵﴾ ناخو ئیوه (ته‌ی ئیمانداران!) به‌ته‌مان خه‌لکیکی ئاوا‌ی وه‌ک جووله‌که، بروا بهینن و نایینی ئیوه قبول بکه‌ن؟ ﴿۷۶﴾: وقد کان فریق منهم یسمعون کلام الله

به‌بکوزه‌که‌ی خوی کردوگوتی: دوو ناموزا‌که‌ی خوم کوشتمیان، به‌لام دوا‌ی شه و قسه و گفتوگو‌یه، نه‌زباو خیرامرده‌وه. (عه‌بدولووه‌ههاب نه‌ججان) له‌کتیبی (قصص الانبیاء) دا ده‌لی: مه‌سه‌له‌ی زیندوو بوونه‌وه‌ی کوژراوه‌که به‌و شیوه‌یه که ته‌فسیره‌کان باسی ده‌که‌ن، له‌قورئان و فرموده‌کاندا هیچ ده‌قیکی له‌سه‌ر نه‌هاتوو، شه‌وه‌سه‌لیننی، به‌لکو له‌دروو ده‌له‌سه‌ی (به‌نی ئیسرائیل) ده‌چی و، ببی ونه‌ببی تینه‌لکیشی شه‌وانه، که‌وابوو بیده‌نگ بوون له‌و جوړه قسانه باشترو له‌بارتره له‌گه‌ل ده‌قی قورئانه‌که‌دا ﴿۷۶﴾ و بریکم آیاته لعلکم تعقلون ﴿۷۷﴾ خوا‌ی گه‌وره چه‌ندین به‌لگه‌ی ده‌سه‌لاتی خو‌یتان نیشان شه‌دات - وه‌ک شه‌م رووداوه سه‌رسوره‌ینه‌ره - تا به‌لکو تیبنگه‌ن و بیر له‌ده‌سه‌لاتی خوا‌ی گه‌وره بکه‌نه‌وه‌و باوه‌ری راست و دروست بینن. (مه‌راغی) له‌ته‌فسیره‌که‌یدا ده‌لینت: بویه خوا له‌ناو گیان له‌به‌رانی تردا فرمائی به‌سه‌ر برینی مانگادا، چونکه شه‌وانه گونیه‌که په‌رست بوون، خوا‌یش شه‌یه‌وی هوشیاریان بکاته‌وه‌و، خوا‌که‌شیان پی سه‌ر بری، تا بیریک بکه‌نه‌وه‌و تی‌بگه‌ن که‌چون ده‌بی خودا سه‌ر بری. ده‌بی شه‌وه‌یش بلین: هر له‌به‌ر شه‌وه‌ش بوو که‌خوا‌ی گه‌وره هر له‌سه‌ره‌تاوه کوژراوه‌که‌ی زیندوو نه‌کرده‌وه.

دله‌قیی جووله‌که:

نینجا دوا‌ی نیشان‌دانی شه‌وه‌موو به‌لگه‌و موعجزانه، که‌چی هر سوودیان لی‌وه‌رنه‌گرتن، خوا‌ی گه‌وره پییان شه‌فرموی: ﴿۷۴﴾: ثم قست قلوبکم من بعد ذلك فهی کالحجارة أو أشد قسوة ﴿۷۴﴾ که‌چی دوا‌ی شه‌وه‌موو موعجزانه‌ش دله‌کانتان بوونه به‌رد، بگره له‌به‌رد ره‌قتیش، واته: شه‌وه‌کانسی په‌عقوب هیچ په‌ندو ناموزگاریه‌کیان وه‌رنه‌گرت! ﴿۷۵﴾: وإن من الحجارة لما یتفجر منه الأنهار ﴿۷۵﴾ بی‌گومان تاشه به‌ردی وا‌ه‌یه، به‌خورم و ته‌وزم جو‌گه‌ ئاوی لی‌ه‌لده‌قولی ﴿۷۶﴾: وإن منها لما یسقق فیخرج منه الماء ﴿۷۶﴾ وه‌ندی‌کی‌شیان شه‌قار شه‌قار ده‌بن و دلویه‌دلویه‌ ئاوی لی‌دینه‌ده‌ری ﴿۷۷﴾: وإن منها لما یهبط من خشية الله ﴿۷۷﴾ وه‌شیانه له‌ترسی خوا له‌چیا‌کانه‌وه به‌رته‌بینه‌وه، که‌چی دلی ئیوه‌ی، (به‌نی ئیسرائیل) به‌هیچ شتی نه‌رم نابیت ﴿۷۸﴾: وما الله بغافل عما تعملون ﴿۷۸﴾ شه‌مه‌ش بزائن که: هرگیز خوا له‌کاروکرده‌وه‌کانتان بی‌ئاگو خافل نییه.

به‌ته‌مای باوه‌ر هینانی جووله‌که مه‌بن:

په‌یامبه‌رو هاوه‌لانی زور هه‌ولیان ده‌داو، زوریش سووربوون له‌سه‌ر باوه‌ره‌ینانی جووله‌که، چونکه هر دوولایان (نه‌مان و نه‌وان)

قَالُوا ادع لنا ربک یمین لنا ما هی ان البقر تشبه علینا و انما ان شاء الله لمهتدون ﴿۷۵﴾ قال انه یقول انها بقرة لاذلول یتیرا الارض ولا تسقی المزت مسلمة لا شیة فیها قالوا انن حنت بالحق فذبحوها وما کادوا یفعلون ﴿۷۶﴾ و اذ قتلتم نفسا فادارة ثم فیها والله یمخرج ما کنتم تکفون ﴿۷۷﴾ فقلنا اضربوه ببعضها کذلک یمعی الله الموقن و بریکم آیته لعلکم تعقلون ﴿۷۸﴾ ثم قست قلوبکم من بعد ذلك فهی کالحجارة أو أشد قسوة وإن من الحجارة لما یتفجر منه الأنهار وإن منها لما یتسقق فیخرج منه الماء وإن منها لما یمیط من خشية الله وما الله بغافل عما تعملون ﴿۷۹﴾ أفنظمعون أن یؤمنوا لکم وقد کان فریق منهم یسمعون کلام الله ثم یحرفونه من بعد ما عقلوه و هم یعلمون ﴿۸۰﴾ و اذا لقوا الذین آمنوا قالوا آمنا و اذا خلا بعضهم إلى بعض هه‌رکه له‌گه‌ل په‌کتیشدا کؤده‌بنه‌وه ﴿۸۱﴾ قالوا اتحدثونهم بما فتح الله علیکم ﴿۸۲﴾ به‌یه‌کتر ده‌لین: ناخر چون ده‌بی ئیوه شه‌و قسانه‌ی که‌خوا له‌ته‌وراتدا پییداون و ئاگاتان لینه‌تی - له‌بابه‌ت پیغه‌مبه‌ر و ئیسلامه‌وه - لای موسلمانه‌کان ده‌درکینن؟ ﴿۸۳﴾ لی‌حاجو کم به‌عند ربکم ﴿۸۴﴾ هه‌تا بیکه‌نه به‌لگه‌ لای په‌روه‌ر دگارتان و، له‌دواروژیشدا زال بن به‌سه‌رتانا؟ ﴿۸۵﴾ أفلا تعقلون ﴿۸۵﴾ ناخو تاکه‌ی تی‌ئاگه‌ن و بیرناکه‌نه‌وه؟ واته:

خو ده‌سته‌یه کیشیان فرموده‌وه قسه‌ی خوا‌یان بیست ﴿۷۳﴾ ثم یحرفونه من بعد ما عقلوه ﴿۷۴﴾ له‌پاشان دوا‌ی تیگه‌یشتن لینی، هه‌لسان واتاو مانا که‌یان گو‌ری! ﴿۷۵﴾ و هم یعلمون ﴿۷۶﴾ ده‌شیانزانی لایان داوه‌و کاریکی هه‌له‌یان کردوو، به‌لام له‌به‌ر عینادی و سه‌ر پیچییان، کؤیان نه‌کرده‌وه ده‌سه‌ر دار نه‌بوون، که‌وابوو هرگیز ئیوه به‌ته‌مای ئیمانی شه‌وانه مه‌بن، له‌ولایشه‌وه ﴿۷۶﴾: و اذا لقوا الذین آمنوا قالوا آمنا ﴿۷۷﴾ هه‌رکه به‌برواداران ده‌گه‌ن ده‌لین: ئیمه باوه‌رمان هیناوه ﴿۷۸﴾ و اذا خلا بعضهم إلى بعض ﴿۷۹﴾ هه‌رکه له‌گه‌ل په‌کتیشدا کؤده‌بنه‌وه ﴿۸۰﴾ قالوا اتحدثونهم بما فتح الله علیکم ﴿۸۱﴾ به‌یه‌کتر ده‌لین: ناخر چون ده‌بی ئیوه شه‌و قسانه‌ی که‌خوا له‌ته‌وراتدا پییداون و ئاگاتان لینه‌تی - له‌بابه‌ت پیغه‌مبه‌ر و ئیسلامه‌وه - لای موسلمانه‌کان ده‌درکینن؟ ﴿۸۲﴾ لی‌حاجو کم به‌عند ربکم ﴿۸۳﴾ هه‌تا بیکه‌نه به‌لگه‌ لای په‌روه‌ر دگارتان و، له‌دواروژیشدا زال بن به‌سه‌رتانا؟ ﴿۸۴﴾ أفلا تعقلون ﴿۸۵﴾ ناخو تاکه‌ی تی‌ئاگه‌ن و بیرناکه‌نه‌وه؟ واته:

سوورەتی (فاتیحە)

مەككە مەككە (٧) ئايەت، (٢٥) وەشە، (١١٣) بېتە

بەناوی خۆی بەخشندەى مېهرەبان

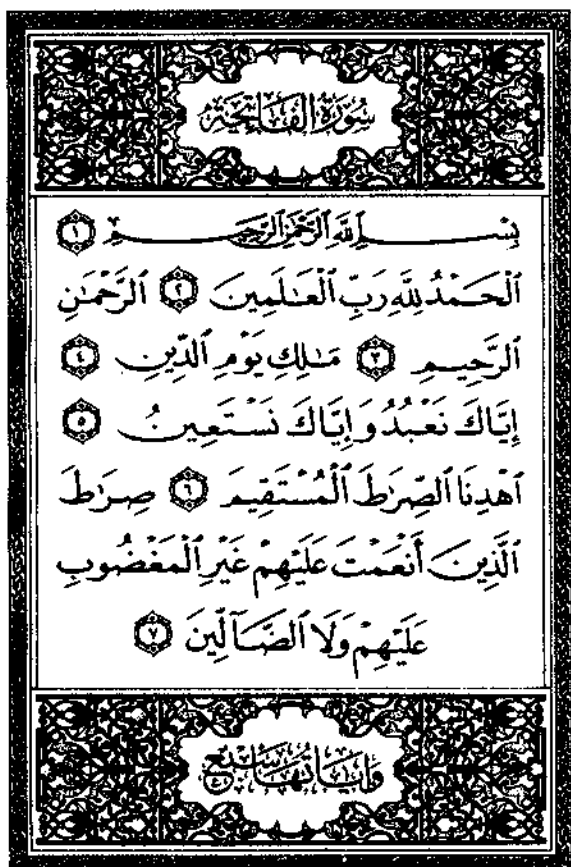
ئەم سوورەتە لەبەرئەووە لەدانانی ریزبەندی سوورەتەکانی قورئاندا -نەك لەهاتنە خوارەووەدا- لەسەرەتای قورئانەووەیە پێی دەلێن: سوورەتی (فاتیحە) (وَأُمُّ الْكِتَابِ) دایکی كەتیبان، لەفەرموودەییە كەدا -ترمزی رىوايەتی كەردووە- دەفەرموئ: ((الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ أُمَّ الْقُرْآنِ، وَأُمُّ الْكِتَابِ، وَالسَّنْعُ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنُ الْعَظِيمُ)). ئەم سوورەتە لە گەل كەمى ژمارەى ئايەتەكانیدا، ماناو مەبەستىكى ئىجگار فراوان و زۆر گرنگ دەگەيەنئ، هەرلە بناغە سەرەكیيەكانى ئىسلامەووە، هەتا پایە و لقەكانى، ئىنجانجا ئىمان و بیروباوەر، ئەوسا خواپەرستىي، رێكخستنى ئەحكامەكان، رۆژى دوایی و رستاخیز، ناوو سېفەتە جوانەكانى خوا وەرگرتنى یارمەتى هەرتەنھا لەخۆی، خواپەرستىي تەنھا هەر بۆئەو، داواى دامەزراندن و سەقامگیر بوون لەسەر رینگەو رێبازە راستەكەى ئىسلام، رینگەى پەيامبەرەن و، پىاوچاكان و، خۆشەويستان و دۆستانی خوا، خۆ دوورگرتن لەهەموو رینگە لاروخێچەكان، لەگەش رێچكەو توولە رینگاكان، هەر لەبەر ئەمەيشە خۆپەندنى لە نوێژەكاندا پێويست و واجیب كراوە، وە بەگەورەترین و بەبێتربى سوورەتەكانى قورئان لەقەلەم دراوە، چونكە لەبوخارىدا هاتووە: ((الْأَعْلَمَنَّكَ سُورَةُ هِيَ أَعْظَمُ السُّورِ فِي الْقُرْآنِ: الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، هِيَ السُّعُ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنُ الْعَظِيمُ الَّذِي أُوتِيَتْهُ)) واتە: سوێند بەخوا سوورەتێكت فێر دەكەم كە لەهەموو سوورەتەكانى قورئان مەزنترو گەورەترە.

دەبى هەموو كاری هەر بە ناوی خواوە بى:

بەلّ خۆى گەورەو مېهرەبان لەم سوورەتە كورتەدا مرۆ تێدەگەيەنئت كە دەبى هەموو ئىش و كارو جم و جوول و بزوتن و هەول و خەبات و تێكۆشانىكى تەنياو تەنيا بە ناوی ئەووە بى و، هېچ شتىكى تری ئاوتنە نەكرى، ئەگینە دەبیتە كوفرو شيرك، چونكە بپەرستەكانى ئەو دەمەش ناوی خاویان دەهینا، بەلام ناوی شتى تریشیان دەخستە پالئ، بۆیە خۆى بالأدەست لەم سەرەتای قورئانەووە فێرمان دەكا كە: نابى ئێمەش بەهەلەو پەلەى موشرىكاندا بچين، بۆیە بەم شیوہیە دەفەرموئ:

١: بِسْمِ اللَّهِ ﴿ تەنھا بەناوی خواوە ئەم سوورەتە ئەنێرمە

خوارەووە، دەسا ئیووش (ئەى ئىمانداران!) لەتەواوى جم و جوول و ئىش و كارەكانتاندا هەر بەناوی خواوە كار بكەن، (نەك بەناوی پاشاو سەرۆك و خاوەن هیزەكان و هەرشتى ترەووە) وە هەر بۆ ئەو بكۆشن و هەول بەدن، چونكە هېچ كەسىكى تر - بێچگە لەخۆی- هېچ شتىكى بەدەست نىيەو، هېچ كاریكىش بەبى ئەو



پیرۆز نابیت، ﴿ الرحمن الرحيم ﴾ بەخشەرۆ بە بەزەبى و دلأوايه. ٢: الحمد لله ﴿ تەواوى جوۆرەكانى سوپاس و ستاييش تەنھا هەر بۆ خوايه

﴿ رب العالمين ﴾ كە پەرورەدگارى ئادەمى و فریشتەو گشت ئاسمانەكان و زەوىي و بوونەووەرە، پەرورەدگارى تەواوى جیهانەكانە، كەوابوو ئایینەكەشى پەيام و نامەيەكى عالەمییە.

٣: الرحمن الرحيم ﴿ بەخشندەى بە بەزەبى مېهرەبانە. بەزەبیهكەى ئىجگار فراوانە، مېهرەبانیيەكەشى بەردەوام و نەپراوێه ﴿ ٤: مالك يوم الدين ﴿ خاوەنى رۆژى پاداشت و تۆلەيه، كەسىكى تر نىيە -بێچگە لەو- شتىكى بەدەست بێت، بەتايبەتى لەو رۆژەدا، وەكو لە ئايەتێكى تردا دەفەرموئ: (يوم لاتملك نفس لنفس شيئا والأمر يومئذ لله) ١٩/٨٢..

دهبی نه نیا به بهرنامهی خوا کار بکهین:

بهلی پیویسته باشر له قورثانی پیرۆز وردبینه وهو تی بگهین، تا رینک وینک ترو قوولتر خۆمانی ته سلیم بکهین و، له هه موو نیش وکاره کانهاندا هه ره پیرهوی لهو بکهین، دهبی هه رچۆنی نوپۆو رۆزووو هه جمان به بهرنامهی خوا به رنوه دههین، هه رئاواش سیاسهت و ئابووری و، کاری کۆمه لایه تی و فهره نگیشمان هه ره بهو پیودانه بیست، بۆیه فهرانمان پێ ده کاو، پیمان ده لیت که: به زمان وله ناخی ده له وه بلیین: ﴿ ۵: ایاک نعبد ﴾ خواجه ته نه هه ره شه تو ده پرستین، ته نیا بهرنامه و پرۆگرامه که ی تو مان لاپه سه نده، هه ر گوئی رایه ل و ملکه چی تو ده بین، به کتاپه رستی (توحید الألوهیه) ی راسته قینه - که گه لی کهس تییدا ده که ویت هه له و، هه له ده بی- به م شیویه جیه جی ده بی و له لای خوا قبوله ﴿ ایاک نستعین ﴾ وه ته نه هه ره له تو داوا یارمه تی و کۆمه ک ده کهین، ته نه شه تو ی که بتوانی له رۆژه سه خته کانها یارمه تیمان به دیت و سه رمان خه یت به سه ر دوژمنی خۆت و ئیمه دا، (توحید الربوبیه) ی راسته قینه شه مه یه و، ده بی هه موو شتی کمان بگێرینه وه بۆلای خوا ﴿ ۶: اهدنا الصراط المستقیم ﴾ خواجه رینما ییمان بکه بۆ رینگه و ریبازه راسته که ی خۆت که ئایینی پیرۆزی ئیسلامه و شاره زامان بکه، وه هه ره له سه ره ئه وره یه شه به هه میشه یی سه قامگیرو دامه زراومان بکه ﴿ ۷: صراط الذین انعمت علیهم ﴾ ریی شه و که سانه ی که نازو نیعمهت و به خشی خۆت به سه ردا رشتوون - له په یامبه ران و، راستگۆیان و شه هیدان و پیاوچاکان- ﴿ غیر المغضوب علیهم ولا الضالین ﴾ نه ک ریی شه وانه ی که خه شم و قینی تو یان به سه ردا رژا، وه ک گه لی هه وود، وه نه ک ریی شه وانه یه که گو مراه سه رلی شیوا و بوون، وه ک گه لی گاوران.

سه بارهت به فه زل و گه وره یی شه م سووره ته گه لی فهرمووده هه یه، له وانه پێ شه وا (ئه حمه د) گێراوه تیه وه: ((والذی نفسی بیده ما أنزل الله فی التوراة ولا فی الإنجیل ولا فی الزبور ولا فی الفرقان مثلها، هی السبع المثانی والقرآن العظیم الذی أوتیته)). سویند به خوا نه له ته ورات و، نه له ئینجیل و، نه له زه بوورو، نه له فهراندا سووره تیکی تر وه کو شه م سووره تی (فاتیه) یه که به من دراوه، نه هاتوه.. جاتۆیش (ئه ی ئیماندار!) زۆر به وردیی و ملکه چکرده وه بیخوینه و په یه وه یی بکه.

بسم الله .. به هیواش، یان به دهنگی بهرز به خوینری؟

له باره ی (بسم الله الرحمن الرحیم) هه وه: هه میشه هاوه لان به

(بسم الله الرحمن الرحیم) قورثانیان دهس پێ ده کرد، وه به کۆ دهنگی هاوه لان (بسم الله الرحمن الرحیم) ی سووره تی (نه مل) ئایه تی که له ئایه ته کانی قورثان، به لام شه مه که له سه ره تای هه موو سووره ته کانه وه (بسم الله..) هه یه، ئایا ئایه تیکی سه ره به خۆیه؟ یا به شی که له سه ره تای هه ره سووره تی که تییدا نووسراوه؟ یان ته نه هه به شی که له سووره تی (فاتیه)؟ یان هه ر ئایه تی که نییه له قورثان؟ به لکو ته نه هه بۆ چیاکر ده وه ی سووره ته کانه له یه کدی. جابۆ شه م وه لامانه زانیانی پێشینان و پاشینان ده رباره ی هه ره یه که له بو بچووانه قسه یان جیاوازه، بۆ نموونه: (ئیبین عه بیاس) ده لی: ((إن رسول الله ﷺ كان لا یغرف فصل السورة حتی یتزل علیه (بسم الله الرحمن الرحیم). (ئه بی داوود: کتاپ الصلاه ۲۰۹/۱) واته: پێغه مبه ر ﷺ سه ره تای سووره ته کانی قورثانی بۆ لیک نه ده کرایه وه، هه تا (بسم الله..) ده هات. شه بو عه بدلای نیشابووری (حاکیم) شه م رپوایه ته ی له (مستدرک) دا هیناوه. وه له (سه حیح) ی (ئیبین خوزه یمه) شه دا له (ئوم سه له م) هه وه هاتوه: ((إن رسول الله ﷺ قرأ البسملة فی أول الفاتحة من الصلاة وعدھا آیه)) که پێغه مبه ر ﷺ له گشت نوپۆه کانه ی له سه ره تای (فاتیه) هه وه (بسم الله..) ی ده خویندو به ئایه تیکی فاتیه شه شی داده نا. (ئیبین که سین) ده لی: (عه مر ی کوری هاروونی به لخیی) شه م شه رپوایهت ده کا، به لام رپوایه ته که ی لاوازه، جا شه و هاوه لانه ی لیبان شه گێر نه وه که (بسم الله..) یان به ئایه تی که له گشت سووره ته کان داناوه بێ جکه له سووره تی (به رائهت)، شه م به ریزانه ن: (ئیبین عه بیاس، ئیبین عومه ر، ئیبین زویه ر، شه بوو هوره یه، عه لی شه بی تالیب). له پاشینانیش (تابعین): (عه تا، تاوس، سه عیدی کوری جو به یه ر، مه کحوول؛ زه هری، عه بدوللای کوری مو باره ک، شافعی، شه حمه دی کوری حه نبه ل، ئیسه حاقی کوری راهویه، شه بو عوبه یدولقاسم، ئیبین سه لام- شه حمه تی خودایان لی بی- به لام پێ شه وا (مالیک و شه بی حه نیفه و)، هاوه لانی شیان ده لین: نه له فاتیه و، نه له غه یری فاتیه دا ئایهت نییه.

جا ئاخۆ له نوپۆدا به دهنگی بهرز ده خوینری؟ یان به دهنگی نزمو هیواش؟ به لی شه وانه ی پیبان وایه ئایه تی که نییه له سووره تی فاتیه، دهنگی بۆ بهرز ناکاته وه، هه ره وها شه وکه شه شه ده لی به شی که له سه ره تای فاتیه، شه وانه شه که ده لین به شی که له سه ره تای گشت سووره ته کان له نیو خویندا قسه یان جیاوازه، پێ شه وا شافعی و، زۆر لیک له هاوه لان وه ک: (شه بوو هوره یه، ئیبین عومه ر، ئیبین عه بیاس، مو عایه، ئیبین عبدا لبر و به یه قی له عومه رو عه لی) هه وه شه گێر نه وه، وه له رپوایه تیکی (غه رب) ی شه دا هاتوه

که هر چوار خلیفه که ش به دهنگی بهرز له نوپژا خویندویانه. له (تابعین) یشدا شم بهرپژانه به دهنگی بهرز خویندویانه: (سه عیدی ئیبن جوبهیر، عیکرهمه، ئه بو قهلابه، زههری، علی کوری حوسهین، موحه ممدی کوری علی، سه عیدی کوری موسه ییب، عهتا، تاوس، مواهید، سالم، موحه ممدی کوری که عیبی قوره زیبی، ئه بی به کزی موحه ممدی کوری عمری کوری حازم، ئه بو وائیل، ئیبن سیرین، موحه ممدی کوری مونکه دیر، علی کوری عه بدوللای کوری عه بیاس، موحه ممدی کوری نافعی بهنده ئیبن عومر، زهیدی کوری ئه سالم، عومری کوری عه بدولعه زیز، ئه زرقی کوری قهیس، جه بیبی کوری ئه بی سابت، ئه بی شه عسا، مه کحول، عه بدوللای کوری مه عقیل، وه ئیمامی به یهه قی، عه بدوللای کوری سه فران و موحه ممدی کوری حه نیفه شی زیاد کردوه. به لگه شیان ئه وهیه که: (۱) ئه بو هورهیره له نوپژیکیدا به دهنگی بهرز (بسم الله.. ی) خویند، کاتیکیش لیبویهوه، وتی: ئه نوپژه پر به پر وه کو نوپژی پیغه مبهر بو. **نەسائی:** کتاب الإفتتاح ۱۳۴/۲. (۲) ئیبن عه بیاس دهلی: پیغه مبهر **بسم الله الرحمن الرحيم** ی به دهنگی بهرز ده خویند. (ئه بو داوود، ترمزی). (۳) ئه نسی کوری مالیک دهلی: له شیوهی خویندنه وهی پیغه مبهریان **بسم الله** یرسی: ئه ویش وتی: (کانت قراءته مذاً، ثم قرأ (بسم الله الرحمن الرحيم) ثم بسم الله، ويمد الرحمن، ويمد الرحيم) بوخاری. (۴) له ته که فرموده یه کی تریش که پیشه وا (ئه حمده) هیئاویه تی. دهسته یه کیش ده لاین: به دهنگی بهرز ناخویندری، ئه مهش رای هر چوار خلیفه که وه، عه بدوللای کوری موغه ففهل و خه لکیکی تره له پیشینان و یاشینان. له فرموده یه کی (متفق علیه) یشدا که (ئه نسی) دهلی: **صَلَّيْتُ خَلْفَ النَّبِيِّ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعِثْمَانَ فَكَانُوا يَسْتَفْتِحُونَ بِالْحَمْدِ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ**. پیشه وا (موسلیم) یش شم ربویه ته ی دیکه هیئاوه: (لا یذکرون (بسم الله الرحمن الرحيم) فی اول قراءه، ولا فی آخرها) هر وه کو ئیمامی (بوخاری) ش هیئاویه تی له (کتاب الاذان، ۱/۱۸۹). ئه مه ی باسکرا به لگه ی ئه وه که سه یه که له نوپژا (بسم الله.. ی) به دهنگی بهرز ده خوینتی، ئه وه که سه ش که به هیئاوش بیخوینتی، ئه وا نوپژه که ی هر دوولا دروسته، به لام خویندنه وه ی به دهنگی نهینی و هیئاوش له رهوشتی پیغه مبهرو خلیفه کانه وه نزیکتره، فرموده ی (متفق علیه) یشی له سه ره.

چهند زانیارییه کی پیوسته:

* سوورته: به به شی له قورئانی پیرۆز ده لاین که له سی ئایهت

که متر نه بی. شیوا ی باسیشه گش قورئان (۱۱۴) سوورته، دریزترینی سوورته ی، سوورته ی (به قهره) یه، و کورتترین و بچوکتترین سووره تیشی، سوورته ی (که وسه) ی، دریزترینی ئایه تیشی، ئایه تی (۲۸۶) ی سوورته ی (به قهره) یه، وه کورتترینی ئایهت، ئایه تی (مُدْهَاتَانِ) ی سوورته ی (الرحمان) ه.

* ئایهت: به واتای نیشانه هاتوه، ئایه ته کانی قورئانیش: (۶۲۰) و زیاده یه که، له نیوان (۴) تا (۴۰) ئایهت.

* سوورته ی مه که یی: به وه به شه قورئانه ده لاین که له (مه که) دا هاتوه، ئه وانیش (۸۶) سوورته ن، (مه ده نی) یش: ئه وه به شه قورئانه یه که له (مه دینه) دا هاتوه ته خواره وه، ئه مانیش (۲۸) سوورته ن.

* سوورته ی (فاتیحه/۷) ئایه ته، ئیمامی شافعی (ره حمه تی خوا ی لی بیئت) (بسم الله.. ی) به یه که م ئایه تی قورئان داده نی، به لام زانیانی دیکه (الحمد لله) به یه که م ئایهت داده نین و (بسم الله.. ی) به ئایهت دانانین، جا به پی ئه م بوچوونه ئایه تی شه شم: (صراط الذین.. یه، ئایه تی حه وته میش: (غير المغضوب عليهم ولا الضالین) ه

* هر که سی ویستی به شی له قورئان سوورته ی، یا که متر بخوینتی سووننه ته له سه ره تابه وه بلنی: (أعوذ بالله من الشيطان الرجيم)، ئامازه به وه ئایه ته که ده فه رموی: (فإذا قرأت القرآن فاستعذ بالله من الشيطان الرجيم).

* سووننه ته بو خویندنی هر به شیکی قورئان، که م یان زۆر سوورته ی (ته وه) نه بی (بسم الله الرحمن الرحيم) یش بکری، هر وه ها بو هر کاریکی تری خیر و باش و شرعی.

سوورته ی (به قهره)

مه که یبه و (۲۸۶) ئایه ته.

به ناوی خوا ی به خشنده ی مبه ره بان

ئه م سوورته له سوورته دریزه کانی قورئانه و، دا کوکی له سه ره چه سپاندنی چهنده شه حکامیکی کومه لایه تی نیو موسلمانان دهکات، به نجه شه خاته سه ره پایه گرنگه کانی ئیمان و بیروباوه ر، جو ره کانی خوا به رستی، مامه له و کرپن و فرۆشتن، شه خلاق و ره وشت و قییم، کاروباری خانه واده و خیزان و ژن به شوودان و ماریی و ته لاق و له یه ک جیا بوونه وه، "عه ده وه یزی ژنان" و چه ندین حوکی تر.

جاله سه ره تا وه ههنده ی له سیفاتی موسلمانان و بی باوه ران و

دووروهه كان باس شكات، ئينجا سه ره تاي دروستبوون وداستانی باوه گه ورمان ئادم عليه السلام هتا ده رجوو له به هشت. ئه وسا به دريژه ئه رواته سه ره باسي جووله كه كه له مه دينه دا دراوسيني موسلمانه كان بوون، ته واوي پيلانه كانيان ئه خاته روو، وه هه ره له بهر خه يانه ت وگزيكار بيانه كه پتر له يه كه له سه رسني سووره ته كه له وان ئه دوئي،



ديسانه وه چونكه موسلمانه كان هيمن له سه ره تاي دروستكردي دهوله تدا بوون، ئه گه رينه وه سه ره داناني چهند ياساو بهرنامه يه كه بويان، بوئه وه ي له خوا بهرستبي ومامه له ياندا كاري پيڤه كن، وه كه باسي حوكمي رزوو و حج و جيهادو ناشيرين كردني (سوور ريبا) له ناوياندا.

ئهم سووره ته له بهر بايه خدان بهو رووداوه گه وره يه ي له سه ره ده ي (موسا) به يامبه ردا عليه السلام روويدا، پيني ده لين: سووره تي (به قه ره) چونكه ئه وده مه جووله كه يه كه كوژراو بكوژه كه ي نه ده زانرا...! ئينجا بو دوزينه وه ي بكوژه كه مه شو ره تيان به موسا كرد، خواي كار جوانيش نيگاي بو موسا كرد كه: ده بي مانگايه كه سه ر بېرن و پارچه يه كي له ئه ندا ميكي جه سته ي كوژراوه كه بدن، جابه فرماني خوا زيندوو ده بيته وه، ناوي بكوژه كه دياربي ده كات. له جيگاي خويدا زياتر ئهم باسه ديئت.

ئهم سووره ته يه كيكه لهو (29) سووره تانه ي كه سه ره تاكه يان

به پيتي پچر پچر له يه كه ده ست پي ده كات، وه ك: (ص، ق، ن، گه، يس، گس، حم، ألم، الر، گسم، المص، المر، كه يه عص، حم، عسق). (ئيبين كه سين) ده لينت: پيته دووباره بووه كانيان لي ده ركه، ئهم (14) پيته يان ده ميئنه وه كه لم وتدا كو كراونه ته وه و كورته كه ي ده بيته: (نَصَّ حَكِيمٌ قَاطِعٌ لَهٗ سِرًّا).

زانكان له ديار بيكردي مه به ست له م پيتانه دا قسه ي جياوازيان هه يه، به لام قسه ي راستر ئه وه يه كه: ئه و پيتانه ئامازهن بوئه وه ي كه قورئان موعجيزه يه و هيج كه سيكيش ناتواني نموونه ي ته نها سووره تيكيشي لي بيني.

سه باره ت به گه وره يي ومه زني سووره تي (به قه ره) گه لي فرمووده هاتوون، كه ئه مانه بريكيانن:

((الَّتَجْعَلُوا يُؤْتِكُمْ مَقَابِرَ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفُرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي تَقْرَأُ فِيهِ سُورَةَ الْبَقَرَةِ)) (موسليم، ترمزي) واته: نه كه ن ماله كان تان وه ك گوڤرستان لي بكن، (كرووكپ) ي لي بكن و قورئاني تيذا نه خوئينن، به تاي به تسي سووره تي (به قه ره)، چونكه هه رماليك سووره تي (به قه ره) ي تيا بخوينري، شه يتان به په له لي هه لدي و له وجيگايه دا ناوه ستيت.

* ((اقْرَأُوا سُورَةَ الْبَقَرَةِ، فَإِنَّ أَخْذَهَا بَرَكَةٌ، وَتَرْكُهَا حَسْرَةٌ، وَلَا يَسْتَطِيعُهَا الْبَطَلَةُ)) (موسليم). واته: هه ميشه سووره تي (به قه ره) بخوينن، چونكه خوئيندي ئه و سووره ته، مايه ي فېرو پيته و، واز ليه ينانيشي مايه ي په شيمانبي و داخ و حه سره ت و خه فته، وه هه رگيز جادو و يازه كانيش ده ره قه تي ئه وجيگايه نايه ن و پيني ناويزن كه ئه وي تيذا خوئينراوه.

* پيغه مبه ريش عليه السلام كاتي كه كومه ليكي نارد بو ئه نجامداني كاريك، ئه و كه سه ياني كرده سه ر كرده و بهر پيسان كه: سووره تي (به قه ره) ي له بهر بوو، پاشان پيني فرموو: ((إِذْ هَبْ فَاثْتَأْمِرْهُمْ)) (ترمزي)، واته: ده سا بچوو، تو رابه روئه ميريان به.

قورئان ري نيشانده ري پاريزكارانه:

به لي قورئاني پيروز رينماو شفای دلانه، به لام دلانيك كه ئاماده ين بو بيستن و وه رگرتن، ئاماده ين كه لك و سوود له م قورئانه وه رگرن، وه ك چو ن نه خو شيك ئاماده ده بي له به رده م پزيشكدا بو وه رگرتني ئاموژگاري به كاني و، به كار هي ناني ده رمانه كاني، بو يه ده فرموي:

* بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝ ۱: أَلَمْ ۝ ۲: ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ ۝ ئهم كتبي به (قورئان) بو كه سيك تي بفرمي هيج گومانينيكي تيذا نيبه كه له لايه ن خوا وه هاتوو، بو يه له جيگايه كي تر دا ده فرموي: (أَلَمْ تَنْزِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ).

روونکر دنه و مویه که: (ذکر) لیره دا له جینی (هَذَا) دایه، جابویه (هَذَا) یس گوردراوه به (ذکر) هتا گوره یی و پایه و پله ی بلندی قورشان دهر که وی، چونکه هر وه کو له زانسته کانی ره وان بیژیدا هاتوو: (ذکر) بۆ هه رشتیکی خاوه ن پایه و پله ی به رزی وه کو قورشان به کار دیت، عه ره به زمانه وانه کانیش ده لین: (ذَا) للقریب، و (ذَاک) / للمتوسط، و (ذکر) للبعید.

﴿ هدی للمتقین ﴾ نووو ریتمابه بۆ موسلمانان پاریز گاره کان، واته: بۆ شهوانی فرمان و برپاره کانی خوا جی به جی ده که ن و، له کاره ناپه سهندو حه رانه کانیش خو وه دوورده گرن، وه شفای دلانیشه بۆ ئیمانداران، وه کو ده فرموی: (قل هو للذین آمنوا هدی وشفاء...) یان ده فرموی: (ونزل من القرآن ما هو شفاء ورحمة للمؤمنین). ﴿ ۳: الذین یؤمنون بالغیب ﴾ شهوانه ی بروایان به گشت نهینی و نادیاره کان هیه، وه کو به هه شت و دۆزه خ و فریشته و زیندوو بوونه وه. هتد ﴿ و یقیمون الصلاة ﴾ و به راستی و به شیوه یه کی تیرو ته سل و گشت کات له کاتی خویدا نوژه کانیان ده که ن.

تیبینی: له بهر گرنگی و مه زنی نوژه، (۶۷) جار له قورشان یی ژودا ناوی هاتوو. ﴿ و ما رزقناهم ینفقون ﴾ وه له وه ش کردوو مانه به رزق و رۆزیان له ریگای خیردا ده به خشن و زه کاتی ل ده دن، له فرموده یه کی (متفق علیه) دا هاتوو ده فرموی: ((بئیی الإسلام علی خنی: شهادة أن لا إله إلا الله وأن محمدا رسول الله، وإقام الصلاة، وإیتاء الزكاة، و صوم رمضان، و حجّ البیت)) واته: ئیسلام له سه ریچینگ پایه دامه زراوه:

- ۱) شایه تی به تاك وته نیایی خوی میهره بان و به پیغه مبه ریتی (موحه مه د ﷺ).
- ۲) جیبه جیکردنی نوژه به ریک و پیکی.
- ۳) زه کاتدان به و شیوه یه خوا ده یه وی.
- ۴) رۆژووی مانگی ره مه زان.
- ۵) حه جی مالی خوا.

﴿ ۴: والذین یؤمنون بما أنزل الیک ﴾ وه شهوانه ی بروایان به و قورشان و کتیبه هیه بۆ تو دابه زینراوه ﴿ و ما أنزل من قبلک ﴾ وه به و کتیب و نامه ئاسمانیانه ش که پیش تو بۆ پیغه مبه ران دابه زینراون، واته: ته ورات و ئینجیل و (سحوف) ه کان.

(ئه بو داوود) ریوایه ت ده کاو ده لی: پیغه مبه ر ﷺ ده فرموی: ((إِذَا حَدَّثَكُمْ أَهْلَ الْكِتَابِ فَلَا تَكْذِبْهُمْ وَلَا تُصَدِّقُوهُمْ، وَلَكِنْ قُولُوا: آمَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ)) واته: کاتی خاوه ننامه کان ئاخافتن بۆ تان، ئیسه (ئه ی ئیمانداران!) نه به درویان به خه وه وه نه

ته سدیقی شیان بکه ن، به لکو بلین: باوه رمان هیناوه به و نامه یه بۆ ئیسه و بۆ ئیسه دابه زینراوه. ﴿ و بالآخره هم یوقنون ﴾ وه بروای به هیژو یه قینی شیان به هانتی رۆژی دوابی هیه. ﴿ أولئک علی هدی من ربهم ﴾ شهوانه - خاوه نی شه و پیچ سیغه تانه - له سه ر شه و ریگه و ریبازه ن له لایه ن په روه ر دگاری خویانه وه ریتما کراون بۆی ﴿ و أولئک هم المفلحون ﴾ وه هر شه وان هه رزگارو سه رفرازن.

خوانه ناس له باوه ر خۆی ده بویری:

له نایه ته کانی پیشوودا هه ندی له سیفاتی ئیماندارانی باس کرد، ئیستاش به دوو نایه ت باسیکی کورتی خوا نه ناس و بی باوه ران ده کات، تاخه لکی چاک و خراب، به ختیارو کافرو که لله ره ق به باشی بناسرین و لای هه موان روون و ئاشکرا بن، بۆیه شه فرموی:

﴿ ۶: إن الذین کفروا ﴾ بی گومان شه وان هه سه باره ت به به لگه و نایه ته کانی خوا، خوانه ناس و بی باوه رن ﴿ سواء علیهم ﴾ وه ک یه ک وایه بۆیان ﴿ أأنذرتهم أم لم تنذرهم ﴾ نایا بیانترسینی، یان نه یانترسینی، واته: ئاگاداریان بکه یه ت، یان تا ﴿ لا یؤمنون ﴾ هه ر باوه ر ناهینن، که وایبو له باوه رنه هینانیان دلنایه و به ته مایان مه به و خه ریکی کاری خۆت به ﴿ ۷: ختم الله علی قلوبهم و علی سمعهم ﴾ چونکه خوا به هوی گوناح و سه ریچیان ه وه مۆری به ده ختیبی به سه ر دل و گویناندا ناوه، هه رگیز رۆشنایی بروایان تی ناچی و هه ق نابیستن، بۆیه پیغه مبه ر ﷺ که له جار شه م زیکره له سه ر زاری بووو ده یغه رموو: ((بِأَمْقَلِّبِ الْقُلُوبِ ثَبَّتْ قُلُوبَنَا عَلٰی دینک)) (ترمزی) ﴿ و علی أبصارهم غشاوة ﴾ وه به سه ر چاوشیانه وه په رده یه ک هیه، هه رگیز ریگای هه ق و راستی نابینن، چونکه له ناستی شه ودا خویان کویر کردوو، بۆیه هه گه رچی به چاو هه ق ببینن، به لام به دل وه ریناگرن و وای ناکه ون ﴿ ولهم عذاب عظیم ﴾ هه ر بۆیه سزایه کی زۆر مه زن و گه و ره شیان بۆ هیه.

رینه یه کانی نایه تی (۷-۶):

- ۱) سوننه تی خوا وایه که: شه و که سانه ی شه هلی عینادو ئیره یی بن و خو به زلزان و سوورین له سه رکوفرو بی بروایی، له هیدایه ت و ریتمایی بیبه شیان ده کا، چونکه شه وان له ناست ریگا راسته که ی شه ودا خویان که رو کویرو لال ده که ن و ری دهرناکه ن.
- ۲) وشباریی و وریایی له سووربوون و پینداگرتن له سه ر کوفرو

ستم و فساد، بؤ دوایش توپره بیونی خواو ناردنی سزاو قار لگرتن.

دووپروه کان بناسه!

جا دواى باسى هندی له نیشانهو سیفاتی باوه‌پدار و بی

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءَ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾ خَتَمَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَعَلَى سَمْعِهِمْ وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ ءَأَمَّنَّا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٢﴾ يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ ءَأَمَّنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٣﴾ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿١٤﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١٥﴾ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِن لَّا يَشْعُرُونَ ﴿١٦﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَأَمِنُوا كَمَا ءَأَمَّنَ الْسَفَهَاءُ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السَّفَهَاءُ وَلَكِن لَّا يَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾ وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ ءَأَمَّنُوا قَالُوا ءَأَمْنَا وَإِذَا خَلَوْا إِلَيْنَا فَسَلَّطْنَا عَلَيْهِمُ قُلُوبَنَا فَتَمَثَّلُوا لَنَا سُخَّرًا وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٨﴾ اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٩﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهَدْيِ فَمَا رَجِعَتْ يَجْرَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٢٠﴾

ناکهن! دیاره‌هوی بی هستیشیان هر ثمه‌یه که: ﴿ ۱۰ ﴾ فی قلبهم مرض ﴿ دلیان دهر دو نه‌خوشیی و حسودیی و گومان و ناپاکیی تیدایه ﴾ فرادهم الله مرضا ﴿ چاخوایش رزؤ له دواى رزؤ دهر دو نه‌خوشیه‌که‌یانی زیاد کردن، چگه له‌وهیش ﴾ ونهم عذاب الیم ﴿ سزایه‌کی س‌مخت و ئیش پیگه‌یه‌نریان بؤه‌یه ﴾ بما كانوا یكذبون ﴿ له‌بهر شهوه‌که‌درؤیان کرد، به‌تایبیت شه و دهم‌ی که ده‌یانگوت بروامان به‌خواو به‌رؤزی دواى هیه.

رینمایى نایه‌نه‌کانى (۸،۹،۱۰):

۱) خۇباراستن له‌درؤو کارى دوو‌پرووی و فرت و فیل، دیاره که نه‌نجامی شه و کارانه‌ش هر له‌س‌ر خاوه‌نه‌که‌ی ده‌شکیت‌وه.

۲) (منافیق) و دوو‌پروو، که‌سانئیکن که به‌زمان ئیمان ناشکرا ده‌ک‌ن و، کوفرو بی‌پروایی له‌دل و دهر‌وونیاندا ده‌شارنه‌وه.

(ئیبین عه‌بباس) - خواى لی رازى بی- ده‌ق: دوو‌پروه‌کانى سه‌رده‌مى پیغه‌مبهر ﴿ ۳۵۰ ﴾ پیاوو ﴿ ۱۷۰ ﴾ ژن بیون، شه‌وانیش بیگه‌تابیون له که‌سانئیکی هؤزی (شه‌وس) و (خه‌زره‌ج) و جووله‌که، هاوری له‌گه‌ل سه‌رؤکی دوو‌پروه موشریکه‌کانیش: (عه‌بدوللای کوری سه‌لوول).

﴿ ۱۱ ﴾: وإذا قیل لهم لا تفسدوا فی الارض ﴿ وه‌کاتى بییان بگوتری: گیره‌شیونى و ناشووب و خرابه‌کاری له‌م ولات و زه‌ویه‌دا مه‌ک‌ن ﴿ قالوا ایمان نحن مصلحون ﴿ ده‌لین: هر‌گیز ئیمه‌ گیره‌شیون و نازاوه‌چی نین، به‌لکو ئیمه هر‌چاکسازو ریکخه‌ری کارى چاک و باش بووینه! بویه خواى گه‌وره له‌م ئایه‌ته دوایه‌دا به‌درؤیان ده‌خاته‌وه ده‌فهر‌موی: ﴿ ۱۲ ﴾: ألا لعنة الله علی الفاسقین ﴿ وشیارین! که به راستی هر شه‌وانن موفسید و خرابه‌کارو گیره‌شیونین ﴿ ولكن لا یسعون ﴿ به‌لام به‌هوی لووت به‌رزییانه‌وه به‌خویان نازانن و هستیش ناکه‌ن که نه‌نجامی شه و درؤیانه هر دهر‌نه‌که‌وی! ﴿ ۱۳ ﴾: وإذا قیل لهم ءمنا کما ءامن الناس ﴿ وه‌کاتى بییان بگوتری: ده‌سا ئیوه‌ش وه‌کو شه و مه‌رده‌ ئیمانداره، ئیمان و باوه‌ریکی راسته‌قیته بیئن ﴿ قالوا انؤمن کما امن السفهاء ﴿ ده‌لین: جا‌ئایا ئیمه‌ش وه‌ک شه و خه‌لکه‌ گئیل و نه‌فامانه، (واته: وه‌ک سه‌ووه‌ه‌یب و بیلال و عه‌مان بروا بیئین؟! گوايه: شه‌وانه شه‌رنه‌فام و گئله پیاو نه‌بوونایه، باوه‌پریان نه‌ده‌هینا...!

باوه‌پران، دیت له (۱۰) ئایه‌تا باسى نیشانه‌ی دوو‌پروه‌کان ده‌کا، هه‌تا ناشکرا بیی که ترسناکی شه‌وانه زور گه‌وره‌ترو خرابتره له‌مه‌ترسی له خاوه‌ناس و بی پروایان، بویه ده‌فهر‌موی: ﴿ ۸ ﴾: ومن الناس من یقول ءامننا بالله وبالیوم الآخر ﴿ له‌وه خه‌لکانه‌دا که‌سانئیک هه‌ن ده‌لین: باوه‌پران به‌خواو به‌رؤزی دواى هیه ﴿ وما هم بمؤمنین ﴿ که‌چی درؤ ده‌ک‌ن و، له‌راستیدا بروایان نییه، به‌لکو ده‌یان‌ه‌وی ئیوه فریو بده‌ن و، ورده ورده لی‌تان نزیک بینه‌وه‌وه، له دژتان پیلان بگئیرن و، پشیوی بخه‌نه ناوتانه‌وه و ریزه‌کانتان تیک بده‌ن، بویه ده‌فهر‌موی: ﴿ ۹ ﴾: یخادعون الله والذین آمنوا ﴿ شه‌وانه به‌نیازی خویان ده‌یان‌ه‌وی فیل و ته‌له‌که له‌گه‌ل خوداو شه‌وه‌که‌سانه‌دا بکه‌ن که بروایان هیناوه ﴿ وما یخدعون إلا انفسهم ﴿ به‌لام له‌راستیدا تنه‌ها له‌گه‌ل خویان فیل و فهر‌ج شه‌ک‌ن و زیانه‌که‌شی هر بؤ خویان شه‌گه‌ر‌پته‌وه‌وه تنه‌ها خویان ده‌خه‌له‌تینن ﴿ وما یسعون ﴿ له‌ حالئیکدا هستیش به‌و راستیه

ئىنجا خىۋاي گەورەش وتەكەيان رەت دەكاتەو دەفەرموئى: ﴿ألا إنهم هم السفهاء ولكن لا يعلمون﴾ خەلكىنە چاك بزانت! كە ئىوانن گىل و نەقامى راستەقىنە، بەلام بەخۇيان نازانت.

رېنەمايەكانى ئايەتى (۱۱-۱۳):

- ۱) لووتبەرزىيى و خۇھەلكىشانى نابەجىي و ناھەق، لەسيفەتى دوورپووانە، بىگومانىش كاريكى نامرۇفانەو ناجوامىزانەشە.
- ۲) ئىسلاخ و چاكسازى لەولانتا ھەر بەگوپرايەلى خىۋاي پىنغەمبەرى ئەو دەبن.
- ۳) فەسادو ويرانكارىش بەنافەرمىانى ياخىيوون لەخىۋاي، لەپىنغەمبەرى خىۋا دەبى.
- ۴) خىراپەكاران ھەمىشە خىراپەو فەسادەكەيان بەئىسلاخ و چاكسازى دادەنن!

قېل و فەرەجى دوورپووانەكان:

لەم ئايەتانەى خىۋارەودا ھەندى لەكاروكردارى دوورپازىبەكان دەخاتەرەو، بۇ ئەو موسلمانان وشىارپىنەو بە زەمانى لووسىيان نەخەلەتېن، دەفەرموئى: ﴿۱۴: وإذا لقوا الذين آمنوا قالوا آمنا﴾ و ئەو دوورپووانە كاتى تووشى ئەوانە ئەبن باوەرپان ھىناو، بۇ فرىودانسى ئىمانداران ئەلېن: ئىمەش ەك ئىسە باوەرمان ھىناو و موسلمانن! ﴿۱۱: وإذا خلوا إلى شياطينهم﴾ ەكاتىكىش دەگەنە لاي فەرماندە شەفايتىنەكانيان ﴿قالوا إنا معكم إنما نحن مستهزؤن﴾ دەلېن: لەراستىدا ئىمە لەگەل بەرنامەوبىروباوەرپى ئىۋەداين، ئىمە ھەر گالئەيان پىدەكەين، ئەگىنا چۇن دەچىنە سەر بىرو باوەرپى ئەو گىل و نەفامانە ۱۴: ﴿۱۵: الله يستهزئ بهم﴾ با ئەوانە ھەر قسە بكن، بەراستى خىۋاي بالادەست گالئە بەوان دەكات ﴿ويدهم في طغيانهم يعمهون﴾ و بەك دوو رۇزى مۇلەتسان دەدات، تا پترخۇيان بەدبەخت بكن و، لە سەركىشى ولاپىيى خۇياندا سەرگەردان بن ﴿۱۶: أولئك الذين اشتروا الضلالة بالهدى﴾ ئەو ناپاكانەن ھىدايەت و رېنۇنئىيان بە رېيازى چەوت وگوپرايى فرۇشت و، رېيازى راست و دروستيان دۇراند ﴿فما ربحت تجارتهم﴾ جا ئەو سەودا بازارگىنئىيان سوودبەخش نەبوو، قازانجيان لى نەكرد ﴿وما كانوا مهتدين﴾ وە رىگە بەختيارىي و ھىدايەتبان دەست نەكەوت.

رېنەمايەكانى ئايەتى (۱۴-۱۶):

- ۱) دۇرارىي كاروكردەى دوورپووانەكان.
- ۲) وشىيارىي لە نىكبوونەو لەوانەى كەلەگەل كەسىكدا روويەكىان ھەيو، لەگەل كەسىكى تردا روويەكى تر، ەك لە فەرموودەيەكى (متفق عليه) يشدا ھاتوو و دەفەرموئى: ﴿شِرَارُكُمْ ذُو الْوَجْهَيْنِ﴾ واتە: زۇر خىراپەكانتانتان دوورپووانەكانتانتان. يان دەفەرموئى: ﴿... وَتَجِدُونَ شَرَّ النَّاسِ ذَا الْوَجْهَيْنِ، الَّذِي يَأْتِي هَوْلًا بَوَّحًا، وَهَوْلًا بَوَّحًا﴾. واتە: دوورپووانەكانت بە خىراپترىن كەسى كۇمەلگەت دەست دەكەون.
- ۳) ھەندى مرقىسى ەك شەيتان ھەن كە ھەمىشە كاروويشەيان بانگكردنى خەلكىيە بۇ رېيازى چەوتى كوفرو نافەرمىانى خىۋا.
- ۴) تۇلەو سزا بۇدورماننى دىن، لاي خىۋا براوئەتەو و مسۇگەرە.

دوونەزىلە و نەموونە بۇ دوورپووانەكان:

ئەم قورئانە پىرۇزە لەسەر باوونەرتى عەرەبەكان ھاتو، بەتايبەت بۇنموونە ھىنانەو (تەشبيە) كرن، بۇيە لىزەدا دووچۇرە نەموونەيان بۇ دەھىنئىتەو ھەرىكەيان (تەشبيە) دەكات بەحال و بارودۇخىكسەو، بۇيەكەيان دەفەرموئى: ﴿۱۷: مثلهم كمثل الذى استوقد نارا﴾ نەموونەى ئەو دوورپووانەناپاكانە، ەك مەسەلەى كەسىكە، كە بۇ خىۋى خەرىكى ھەلگىرساندنى ئاگرىك بىت، تا رىي پىدەرىكات ﴿فلما أضاءت ما حوله﴾ ھەركە ئاگرەكە ھەلگىرسا و دەروويەرى رووناكردەو ﴿ذهب الله بنورهم﴾ خىۋا رووناكەكەى بردن و كوژاندەو ﴿وتركهم فى ظلمات لا يبصرون﴾ لەناو تارىكستاندا، وىلى كرن و ھىشتىنئىيەو، ديارە ئىتر بەھىچ كلۇجى نابىنن و رىي ھەقىانەت دەرناكەن ﴿۱۸: صم بكم عمى فهم لا يرجعون﴾ ئەوانە چونكە ھەق نابىسن و وشەى راست بەزارىاندا نايەو، لەھەقىش ترووسكاىيى ناكەن كەرولال و كويزن، ئىتر پەشىمانىش نابنەو ھەق ناستوانن بگەرىنەو بۇھەق و راستى. بەلى يەكەمجار ئەو دوورپووانە بۇ تروسكاىيىك تا رىي پىدەرەكەن زۇر ھەولياندا، بۇيە ھەركە ئىسلام ھات قوزتايەو ھەرىكبوو لەتارىكستان خۇرزارىكەن، بەلام پاش ئەو بەپەلە پاشگەز بوونەو، باوونەرتى باووپايرانىان تىنى تىكردنەو ھەق پىشتيان لەئىسلام ھەلكرەو ھەقوتنەو ناوشەو زەنگەكەو، ھەر ەك ئەو

كەسە كە ئاگرەكەى كردهووه پاشان لىنكوزايەوہ.

ئىنجا بۇ مەسەل و نموونەى دووہمىشيان ئەفەرموئى: ﴿ ١٩ :
أَوْ كَصِيبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ ﴾ يان وەك كەسانىك وان
كە لە جىگايەكى زۆرتارىكدا، بارانىكى بەخوڤەم و لىزمەيان لى
ببارى ﴿ و رعد و برق ﴾ و ترىشقو شرىخەى ھەورە پرووسكەو

دەسلاتى ھەيەو بە توانايە.

لەم ئايەتاندە خوا دوووهكان بەرامبەر بە قورئان دەچوئىت
بەچەند كەسىك كە لە شەوئىكى بارانوى و تارىكستاندا بزيكەو
چەخماخە لىيان بىداو، لەوكاتەدا فرستى لى بئىنن و چەند
ھەنگاويك بچن، بەلام كە رووناكايەكە نەماو كوژايەوہ، خىزا
لەسەرىي بووہستن...! چونكە ئەمانىش ھەركە قورئان بە پئى
ئاواتەكانى ئەوان بوويا، ھەنگاويكيان دەناو بەرەو پئىش دەھاتن
و، بە دليان بوو. خوئەگەر پئىچەوانەى خواست و ئارەزوووهكانى
ئەوان بووايە، وەك ئەوہ كە فەرمان بىدا بە جىھادو بەخشىنى مال
و سامان لەرئى خوا -ئەوا تئيدا دەوہستان و پاشەوياش دەگەرانەوہ،
وہكو لەجىگايەكى تردا باسى سروشتيان دەكاو دەفەرموئى: ﴿ و إذا
دعوا إلى الله ورسوله ليحكم بينهم إذا فريق منهم معرضون، وإن
يكن لهم الحق يأتوا إليه مذعنين﴾ نور: ٤٨-٤٩.

يەكتاپەرستىي (توحيد الانوھيە):

پاش باسکردنى ھەرسى دەستەكە: (باوەردارو، بى باوەرو،
دووڤو) ئىتر سەرچەم مەردم بانگ دەكات بۇ يەكتاپەرستىي و
روولەخواکردن، دەفەرموئى: ﴿ ٢١ : يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمْ
ئەى خەلكينە! تەنھا پەرورەدگارى خوئان بپەرستن ﴿ الذى
خلقكم والذين من قبلكم ﴾ كە ئيوو پئىشووہكانى ئيوو لەنەبوون
دروستكردووہ ﴿ لعلكم تتقون ﴾ چونكە ئاوا پەرستنىك ھىزى
پاريزگارى دروست دەكاو، بەلكو ئيووش خو پپاريزن ﴿ ٢٢ : الذى
جعل لكم الأرض فراشا ﴿ خوايەكى وايە زەوى بۇ نامادەكردوون
و كروويەتى بە رايەخ تا بەئاسانى لە سەرى بزين ﴿ والسما
بناء ﴿ و بەلاى سەرووشتانەوہ -وہك گومەزىي و كوشك- ئاسمانى
راگرتووہ ﴿ وأنزل من السماء ماء ﴿ لەو حەوايشەوہئاويكى بۇ
باراندن ﴿ فأخرج به من الثمرات رزقا لكم ﴿ ئىنجا بەو بارانە
جۆرھا ميوو روژى بۇ فەرھەم ھىنان وشىنى كرد ﴿ فلا تجعلوا
للہ أندادا ﴿ جاكەوايوو ئيووش چاك بپەرستن و، ھىچ جۆرە
ھاوبەشىكى بۇدامەئىن و، تەنھا ياساو بەرنامەكەى ئەو وەرگرن
﴿ وأنتم تعلمون ﴿ دەخو خوئىشتان چاك دەزانن كە ئەوجۆرە بتانە
ھىچيان بەدەست نىيوو، تەنھا خواى گەورەيە روژىي و دارايى
و سامانتان دەداتنى، لەفەرموودەيەكى (متفق عليه) دا ھاتووہ:
گەورەترىن گوناح و تاوان لاى خوا، قايلبوونە بەشەرىك بۇى، لە
حالىكدا ھەرئەويش دروستى كردويت، وە لە فەرموودەيەكى تردا
ھاتووہ: مافى خوايە بەسەر بەندەكانىيووہ كە: دەبى بەباشى
بپەرستن و ھىچ شتى نەكەنە شەرىك و ھاوتاي، وەكو ئەم

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِينَ اسْتَوْفَدْنَا نَرَأُوهُم مُّأْخَاضَاتٍ مَّحْوِلَةٌ لَهُم
ذَهَبٌ وَاللَّهُ يَتَوَهَّجُ وَرِزْقُهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصَرُونَ ﴿٧﴾ ثُمَّ
يَكْفُرُ عُتْقُهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٨﴾ أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ
ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَنُقُرُفٌ يُجْعَلُونَ أَسْجِدًا لِّأَذَانِهِم مِّنَ السَّمَاءِ
حَذَرًا لِّلْمَوْتِ وَاللَّهُ شَهِيدٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٩﴾ يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ
أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءُ لَهُمْ مَشْرَافُهُ إِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَرُهُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
شَرِيفٌ ﴿١٠﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ
وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١١﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ
الْأَرْضَ فَرشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ
بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أُندَادًا وَأَنْتُمْ
تَكْفُرُونَ ﴿١٢﴾ وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا
فَأْتُوا بُرُوجَهُمْ مِنْ شِبَعٍ وَإِذْ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ بَشَّرَهُ بِالرُّوحِ
الْقُدُّوسِ إِذْ أَمَرْنَا الْبَنَاتِ أَنْ فَتَعَلُنَّ إِنسِيًّا فَفَعَلْنَ ﴿١٣﴾ وَإِنْ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤﴾ إِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا
النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٥﴾

چەخماخە سەريان لى تىكيدا ﴿ يجعلون أصابعهم فى آذانهم من
الصواعق حذر الموت ﴾ ئەوانىش لەترسى مردن و ئەودەنگە قورس
وسەختەدا پل وقامكيان بئاخننە ناو گوچكەيان ﴿ والله محط
بالكافرين ﴾ ھەرچەند كارى واش بەكن، ھەرگىز لەمردن رزگار
نابن، چونكە خوا چواردەوورەى خوانە ناس و بى باوەرئانى داوہو،
زالە بەسەريانداو، قەت لەدەستى دەرنانچن ﴿ ٢٠ : يكاد البرق
يخطف أبصارهم ﴾ نزيكە ئەو بەرق و چەخماخەيە، چاويان
لەجىسى خوئى بفرىنى و كويز بىن ﴿ كلما أضاء لهم مشرأ فيه ﴿
ھەركە ئەو بەرق و بزيكەيە رىنگەيان بۇ رووناك كرددەوہ، ئەوان
لەبەر رووناكايەكەيدا دەكەونەرى ﴿ وإذا أظلم عليهم قاموا ﴿
كە رووناكايەش كوژايەوہو نەماو تارىك بووليان، رادەوہستن و
ھەلوپستە دەكەن ﴿ ولو شاء الله لذهب بسمعهم وأبصارهم ﴿ خو
ئەگەر خوا ويستباى ھىزى بىستن و بىنايى لەكاردەخستن ﴿ إن
الله على كل شى قدير ﴿ بى گومان خوا بەسەر ھەموو شتىكدا

فهرموده ده فهرموی: ((الایقولنَّ أَحَدُكُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ وَشَاءَ فَلَانٌ، وَلَكِنْ لِيَقُلَّ: مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ شَاءَ فَلَانٌ)) پیشهوا نه حمده. واته: هیچکامیکتان نه لین: نه گهر خواو فلان که س، حهزو مه یلیان هه بی، به لکو ده بی بلیت: خوا مه یلی هه بی، پاشان بلن: فلان که سیش حهزی هه بیته

نامازمو رینه ماییه کانی نایه تی (۲۱-۲۲):

- ۱) پهرستنی ئه و خوا به - که خولقینهری ئه م ژپانه به -، واجیب و پیویسته.
- ۲) ناسینی خوا به (نه سماو سیفات) به کانییه وه واجبه.
- ۳) شیرک و هاوبه شدانان - به هه موو جوړه کانییه وه - قدهغه و حه رامه.
- ۴) چه سپاندنی په یامه که ی پیغه مبه ر.
- ۵) ناده مزاد سه بارهت به قورشان سنی دسته و تا قمن: پاریزگاران و شوینکه و تووی هه ق. که لله رهق و حاشاکه ره هه ق و راستی. دوودل و به گومان و بی بار.

چه سپاندنی په یامه که ی پیغه مبه ر:

پاش ئه وه له نایه ته کانی پیشوودا به کتا په رستی خوی کارزانی چه سپاند، ئیستا له نایه تانه شدا، راستی قورشان و پیغه مبه ریتی موحه ممه دسه لینی و ده فهرموی: ﴿ ۲۳: وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ ﴾ نه گهر سه بارهت به و قورشان ه ی ئیغه نار دوومانه ته سه به نده ی خو مان موحه ممه دسه ئیوه دوودل و به گومانن: ناخو راسته یان نا؟ سا ده ی هه ول بدنه هیچ نه بی بچوو کترین سووره تیک وه که ئه و بینن ﴿ وادعوا شهداءکم من دون الله ﴾ بوئه وهش شایه دو هاوبه وه کانتان، نه وانسه ی وا له کاتی ته نگانه دا په نایان پیده به ن - بیجگه له خوا - بانگ به کن ﴿ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴾ نه گهر ئیوه راست ده کن که ده لین موحه ممه د خوی هه لیبه ستووه، خو ئیوه یش خو شخوان و ره وانیزن ده سا فهرموون وه که کورترین سووره تی بینن ﴿ ۲۴: فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا ﴾ خو نه گهر هیچتان بو نه کرا، که هه رگیز هیچیستان بو نا کری ﴿ فاتقوا النار التي وقودها الناس و الحجارة ﴾ ده سا وهرن باوه بینن و خو تان پپاریزن له و نا گره ی که ده سته چیله و هه لگیر سینره که ی چه سته ی ناده می و به رده، ددان به وه یشدا بنین که ئه م قورشانه له لایه ن خوا وه به، نه گینا ده بنه سووته مهنی نه و نا گره ی ﴿ أعدت للكافرين ﴾ که ئیستا بو کافران و بی باوه ران ناماده کراوه.

رینه ماییه کانی نایه تی (۲۳-۲۴):

- ۱) هانتی قورشان، به لگه به له سه ر پیغه مبه ریتی موحه ممه د.
- ۲) ده سه وسان وه ستان و، ناته وانایی ناده می به رامبه ر به هینانی ته نها سووره تی له قورشان.
- ۳) ته نها به باوه رو کاری چاک ناده مزاد له ناگر دوور ده که ویته وه.

پاداشی موسلمانان هه لجه کان:

پاش ئه وه ی سزای خوانه ناسانی به یانکرد، دیته سه ر باسی پاداشی ئیمانداران و ده فهرموی: ﴿ ۲۵: وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ﴾ نه ی پیغه مبه ر! مژده بده به وانیه که بروایان به خواو به په یامبه رو به روژی دواپی هه به و، نا کاره چاک و په سه نده کان نه نجام ددهن ﴿ أَنْ لَكُمْ جَنَاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ﴾ که بی گومان به هه شت گه لیکیان بو هه به، که چه ندین کانیاوو رووبار له ژپر دهرخته کانییدا دین و ده چه ن ﴿ كلما رزقوا منها من ثمرة رزقا ﴾ هه ر که له و به ره م و میوه ی به هشتانه یان بو دینن و ده ی چیژن ﴿ قالوا هذا الذي رزقنا من قبل ﴾ ده لین: خو هه ر ئیستا له مه تان بو هینانین، نه مه هه ر ئه و روژی به بوو که پیشتر پیماندرا ﴿ وأتوا به متشابها ﴾ دپاره ئه و میوه جاته ی له به هشتا بو یان ده هینری، هه موو - له چاکی و باشییدا به رهنگ - له به ک ده چه ن، به لام به تام و مه زه لیک جیاوازن. (ئیین نه بی حاتم) نه م فهرمووده یه دینی: ((أَنْهَارُ الْجَنَّةِ تَجْرِي تَحْتِ تِلَالٍ، أَوْ مِنْ تَحْتِ جِبَالِ الْمَسْكِ)) واته: رووباره کانی به هه شت له بن چه ند گردو ته بو لکه به ک، یان له ژپر جپای (میسک) هه وه هه لده قولین ﴿ ولهم فيها أزواج مطهرة ﴾ له و به هه شته دا چه ندین ثافرهت و هاوسه ری پاک و خاوپنیا ن بو ناماده کراوه ﴿ وهم فيها خالدون ﴾ و به هه تا هه تاییش له وی نه میننه وه و ژپانیک ی خو ش ده به نه سه ر.

خوا له هینانه وه ی نه زیله شه رم ناکات:

ئه وه بوو له چه ند نایه تی پیشوودا رووبه رووی بی بروایان وه ستایه وه و پینگوتن: نه گهر ئیوه ده لین موحه ممه دسه بو خوی قورشان ی هه لیبه ستووه، ده سا فهرموون ئیوهش وه که ئه و قورشانیک بینن، نه وانیش په کیانکه وت و پینان نه کرا وه که ته نها سووره تیک ی کور تیشی بینن، جا دیسانه وه ره خنه به کی تر ده گرن و ده لین: ناوی هه ندی شت وه که: (هه نگمیش، جالجالوکه، میرووله)

له قورئاندا ھا توو ئه گەر قورئان - وهك ئهوان ده ئین فەر مووده ی
 خوابه - ههق نه بوو باسی ئه وشتانه ی تیدا بوا به !! بویه ده فەر مووی :
 ﴿ ٢٦ : إن الله لا يستحي أن يضرب مثلا ما بعوضة فما فوقها ﴾
 بئ گومان خوا له وهکه مهسهل و نموونه به (میشووله) و بچو کتریش
 لهو، یان گه وره تر لهو بهینیته وه شهرم ناکا، چونکه مه به ست
 لهو نموونه هینانه وه تیگه یان دنی خه لکه، جا سه بارهت بهم مهسهل
 و نه زیلانه مهردم ده بنه دوو به شه وه، به شیک ی باوه ری پیده کهن،
 وهکو ده فەر مووی : ﴿ فاما الذين آمنوا فاعلمون أنه الحق من ربهم ﴾
 ئه وان ه ی که بر وایان هینا وه، چاک ده زانن ئه و جو ره نموونه
 هه قیقه تیگه وه له لایه ن په روهر دگار یانه وه به، واته : هه رچو ئنی
 په روهر دگار یان به ههق ده زانن، هه روا نموونه کانیشی به ههق
 و راست ده زانن و بر وایان پیده کهن، به شی دووه مهیش : کهسانی
 خوا نه تاس و بی باوه رن و، هه رده م حاشا له راستی ده کهن، وهك
 ده فەر مووی : ﴿ وأما الذين كفروا فيقولون ماذا أراد الله بهذا مثلا ﴾
 ئه وان ه شیان که کافرو بی بروان ده ئین : ده بی مه به ستی خوا له م
 نموونه هینا وه داچی بی، و اباسی ئه و جو ره شتانه ده کات؟! !!
 واته : ئه گەر قورئان فەر مووده ی خوا بوا به، باسی ئه وان ه ی تیا
 نه ده بوو! خوا ی گه وره ی ش له وه لایه ن دا ده فەر مووی : ﴿ يضل به
 كثيرا ويهدى به كثيرا ﴾ خوا به مه مهسهلانه گه لی کهس - له بهر
 لاساری خویان - گو مر او سه ر لیشی و او ده کات، وه فره که سیشی
 - له بهر ئاماده یی خویان بۆ ههق و هر گرتن - پی شاره زاو رینمای
 ده کاو، ده ره نجام به ههق ده گن ﴿ وما يضل به إلا الفاسقين ﴾
 خو ئاشکرای شه هه ر ئه و که سانه ی پیگو مر ا ده کا، که خویان لاری
 بن و له سنوور ده رچووبن ﴿ ٢٧ : الذين يتقون عهد الله من بعد
 میثاقه ﴾ له سنوور ده رچووانیش ئه وان ه که : په یمان و به ئین نامه ی
 خوا - دوا ی تیگه ی شتن و مه حکمه گر ی دانی - هه ل ده وه شینینه وه،
 واته : له سه ره تا وه بر وای پته ویان به هاتنی په یام بهر مان
 (موحه مه د) ﴿ هه بووو چوونه ژیر فەرمانی به وه، که چی دواتر
 لئی په شیمان بوونه وه وه لیان وه شانده وه ﴾ و یقظعون ما أمر الله به
 أن یوصل ﴿ و هه ر په یوه ندی به کیش که خوا ی گه وره فەرمانی دا بوو
 ده بی چیه چی بکرتیت - وهك دۆستایه تی کردن له گه ل بر واداران و
 گو ئیرایه لی په یام بهر ان و سهردانی خزمان - ئه وان پشتگو ئنی ده خه ن
 و ده بی برن، وه کو له سووره تی (قیتال) ی شدا ئه م ئایه ته ها تووه و
 ده فەر مووی : ﴿ فهل عسیتم إن تولیتم أن تفسدوا فی الأرض و تقطعوا
 أرحامکم ﴾ ﴿ و یفسدون فی الأرض ﴾ وه له زه ویشدا فه ساد بلا و
 ده که نه وه، کاری به دکاری و نا جو امیری ده کهن ﴿ أولئک هم
 الخسرون ﴾ ته نها خوا هنی ئه م کاره نا په سه ندانه زیانه ندی

راستی ههردوو جیهانن.

دوا ی ئه وه که به توندی دابه زی به سه ر ئه وان ه ی که بر وایان به
 مهسهل و نموونه کانی خوا و په یام بهر نیبه، ئینجا به شیوه یه کی
 زور بیزاری و ره تکر د نه وه پیمان ده فەر مووی : ﴿ ٢٨ : کیف تکفرون
 بالله ﴾ خه لکینه ! ئیوه چو ن سه بارهت به خوا ی گه وره کافرو بی
 باوه ر ده بن؟ ﴿ و کتم أمواتا ﴾ خو ئیوه پیش ئه م زیانه تان بی
 گیان و مر دوو بوون و، هه ر له تو لی خاک دا بوون ﴿ فأحاکم ﴾
 ئینجا خوا گیانی به بهر دا کردن و هینانی به خانه ی هه بووه کانه وه
 ﴿ ثم یمیتکم ﴾ دوا ی ئه وه به ما وه یه ک گیانتان لی ده سنی ئینه وه و
 ده تان مر ی ئنی و، وهك یه کهم جار تان لی دینه وه ﴿ ثم یحیکم ﴾
 دیسانه وه بۆ جار یکی تر گیانتان پی ده به خشیته وه و زیندووتان
 ده کاته وه ﴿ ثم إلیه ترجعون ﴾ ئه و سا ئیتر بۆ لیکو ئینه وه و
 لیبر سینه وه، گشتتان ته نها بۆ لای خو ی ده گه ر ښه وه، که و ابو و
 باوه ر نه بوون به ده سه لات و هیزی خوابه کی به توانای وا، گیلی
 و خو ویل کردن و سه ر گهردانی به.

نیشانه ی ده سه لات و توانایی خوا :

خوا ی کارزان له م ئایه تانه دا هیندی ئایهت و نیشانه ی ده سه لات
 و توانایی خو ی باس ده کات، هه تا پتر سه رنجی مرؤف رابکی شی
 بۆ ئیمان و باوه ر هینان، بویه ده فەر مووی : ﴿ ٢٩ : هو الذی خلق
 لکم ما فی الأرض جیعا ﴾ ئه و خوابه که له زه ویدا - له بهر
 سوود و قازانجی ئیوه - هه موو جو ره شتیکی دروست کرد ﴿ ثم استوی
 إلی السماء ﴾ له پاشان که ویستی ئاسمان دروست بکا، کردیه
 حهوت ئاسمان. (ته بهری) له م جیگایه د اچه ند وته یه ک ده هینی
 بۆ ته فسیری بیژه ی (استوی)، له پاشان هه موویان ده داته دوا وه،
 چونکه له گه ل مانا و مه به ستی زمانی عه ره بدا بۆ ئه م جیگایه
 ناگو نجین، دواتر ده لیت : (الإستواء هنا یعنی العلو و الإرتفاع، علا
 علیها علو ملک و سلطان، لا علو إنتقال و زوال). ﴿ فسواهن سبع
 سموات ﴾ پاشان به وینه ی حهوت ئاسمانی ریک و بیگ و قه شه نگ،
 ئاسمانه کانی ریک خست ﴿ و هر بکل شی علم ﴾ هه ر ئه ویشه به
 هه مووشتی زانا و ناگایه، جائیتر زاتیکی خوا هن ده سه لاتی ئاوا،
 چو ن ناتوانی ئیوه پاش مردن زیندوو بکاته وه.؟! تیبینی : بیژه ی
 سه ماوات (١٩٠) جار له قورئاندا ها تووه.

ئاده مزاد جینشینی یه کترن :

خوا ی کار جوان له ئایه ته کانی پی شه وه منه تی نایه سه ر
 بهنده کانی خو ی که : ته واوی ئه وشتانه ی له زه ویدان هه ر بۆ خیزو

قازانجی ئەوانی دروستکردوو، ئینجا دەست دەکات بە یاسی دروستبوونی ئادەمی خۆی باوە (ئادەم) **الطیلة** و جینشینکردنی لەزەویدا بۆ بەرێوەبردنی کاروباری ژێانی خۆیان و حوکمکردن بە بەرنامەکەى خوا لەناو بەندەکاندا، بۆیە ئەفەرموی: ﴿ ۳۰: واذ قال ربك للملائكة ﴿ ثوکاتە وەبیر بیئە ئەى موحمەد! ﴿ ۳۱: ۳۰﴾ کە پەروردگارت بە فریشتەکانی گوت: ﴿ اِنى جاعل فى الارض خلیفة ﴿ کەبە راستی من دەمەوى جینشینتک لە زەویدا بۆ ئاودانکردنەوى زەویى دابنیم. زانایانی تەفسیر بۆ دیاریکردنی ئەو (خەلیفە) یە دووراو بۆ

چوونى جیاوازیان هەیه: یەکنى دەلى: ئەو خەلیفە یە (ئادەم) پینغەمبەرەو **الطیلة**، خۆای مېهەبان کردوو یەتی بە جینشینی خۆی بۆ جینبەجنى کردنى فەرمان و بېرپارەکانى خۆی، یەکیکی دی پینوایە ئەو خەلیفە یە هەم ئادەم و، هەم ئەوەکانییەتی، بەدرێژایی رۆژگار دەبنە جینشینی یەکتەر. ئیمامی (تەبەری) ییش دەلى: مەبەست بەو جینشینه (خەلیفە) یە ئەو گەلانەن کە یەك لەوای یەك دین و دەچن، لەوێش دەچن هەر ئەمە لە گەل رۆحی قورئاندا گونجاو تربیت، چونکە کەس ناتوانی جینشینی خوابکات. خۆایش باشتر ئەزانى. ﴿ قالوا ائجعل فیها من یفسد فیها و یسفک الدماء ﴿ فریشتەکانیش گوتیان: ئاخۆ تۆ کەسیکی وا دەکەیتە جینشین کە کاری فەساد و بەدکاری و خۆین ریزی بکات. ۱۹: ﴿ ونحن نسبح بحمدک و نقدس لک ﴿ لە حالیکدا ئیغە هەر خەریکی تەسبیح تەحمیدی تۆین و، تۆبە پیرۆز رادگیرن و، لە هەرشتیکى نەشیاوو نەگونجاو بە دوورت دەتگرین... ۱۹: ﴿ قال انى اعلم مالا تعلمون ﴿ پەروردگاریش لەوە لایاندا فەرمووی: بێگومان ئەوى من ئەیزانم ئیو نایزان. (ئیبین کەسین) ئەلى: کە فریشتەکان دەلین: ﴿ ائجعل فیها من یفسد فیها.. مەبەستیان رەخنەگرتن و سووکایەتی و حەسوودی و ئیرەیی بردن بە ئادەم نەبوو، بە لکو پرسیارە لەحیکمەتی خوا بۆ دروستکردنی ئادەم و، جینشینکردنی لەزەویدا، وەك بلین ئاخۆ حیکمەت چی بێ لە دروستکردنی ئادەمدا، لە کاتیکی فەساد و بەدکاریی دەکەن؟! خاوەنی تەفسیری (تەسەیل) ییش دەلینت: خوا خستیه دلایانەو هەو: جۆری ئادەمی بەسروشەت بەدکار و خۆین ریزیان تێدا یە، بۆیە ئەو پرسیارەیان کرد. بە هەر حال یاسی دروستکردنی باوە (ئادەم) - وەك ماموستا (موحمەد عەبدە) ئەلینت - لە (متشابهات) - هەو، تەنھا خۆای گەورە خۆی حەقیقەتە کە ی چاک دەزانى، بۆیە ئیغەیش بەو شیوایە کە خۆی مەبەستیه تی ملعان کە چکر دووو پروامان بێ هیناوو، تەسلیمی بووین.

رێنمایی نایەتی (۲۰):

۱) ئەوێ نەزان بێ دەبی هەمیشە لە پیاوی زانوادانا بپرسی و، زاناش لە پرسیار کەران هەل نەشاخى و، بە جوانی وەلامیان بداتەو. تیبینی: وشەى (مەلانیكە) لە قورئاندا (۶۸) جار هاتوو.

رێزی (ئادەم) لە فریشتە پترە:

ئینجا بۆ ئەوێ پتر رۆشن و ئاشکرا بى کە: ئەم ئادەم زادە گەلى توانای نەینى و نادیارى تێدا یەو، دەشتوانى زۆر بە باشی کاروبارى زەوى بەرێو بەیات، خوا فەرموی: ﴿ ۳۱: و علم آدم الأسماء کلها ﴿ خوا ناوی هەمووشتیکى، پنیوست-بۆ ژێانی ئادەم خۆی و ئەوەکانى هەتا رۆژی سەلا- فیزی (ئادەم) کردو خستیه میشکییەو و ئامادەى کرد کە بۆ هەموو سەردەمى چی بکاو چۆن بژی. (ئیبین عەباس) ئەلى: تەنانت ناوی قاپ و قاچاغ و کەوچکیشى فیر کرد. ئایا دزانیت کە: ناوی (ئادەم) لە قورئانی پیرۆزدا (۲۵) جار بەم شیوایەى خوارەو هاتوو؟ سوورەتى (بەقەرە) ئایەتى: ۳۴، ۳۳، ۳۱، ۳۷، ۳۵. (ئالی عیمران) ئایەتى: ۲۳ (بەقەرە)، ۵۹. (مائیدە) ئایەتى: ۲۷. (ئەعراف) ئایەتى: ۱۱، ۱۹، ۲۶، ۲۷، ۳. (ئیسراء) ئایەتى: ۷۰، ۶۱. (کەهف) ئایەتى: ۵۰. (مەرم) ئایەتى: ۵۸. (تاهاه) ئایەتى: ۱۲۱، ۱۲۰، ۱۱۷، ۱۱۶، ۱۱۵. (یاسین) ئایەتى: ۶۰. ﴿ ثم عرضهم على الملائكة ﴿ لە پاشان خستیه بەر دەم فریشتەکان ﴿ فقال أنبؤنى بأسماء هؤلاء ان کنتم صادقین ﴿ فەرمووی: دەسائەگەر ئیو راست ئەکەن لە ئادەم بەتواناتر و باشتر بۆ جینشینیه تی، فەرموون ناوی ئەوشتانەم بى بلین ﴿ ۳۲: قالوا سبحانک لا علم لنا إلا ما علمتنا ﴿ ئەوانیش گوتیان: تۆ پاک و بێخەوشى، ئیغە هیچ زانیارییە کمان نییە، مەگەر ئەوێ خۆت فیزت کردبین ﴿ انک أنت العليم الحكيم ﴿ بىگومان تەنھا هەر ئەتۆى خۆای زۆر زاناو کارچوان و، گشت کارەکانیشت پەرلەحیکمەت و لەجینی خۆیدان، جا داوی دەرکەوتنى بى دەسلاتی فریشتەکان و ددان پینانیا ن ﴿ ۳۳: فقال يا آدم ائتبههم بأسمائهم ﴿ خوا فەرمووی: ئەى ئادەم! دەساتۆ ناوی ئەوشتانەیان بى بلی ﴿ فلما أنبأهم بأسمائهم ﴿ ئینجا کە ئادەم دەست بە جى ئەوانى ئاگادار کردو ناوەکانى پینگوتن ﴿ قال ألم اقل لكم انى اعلم غیب السموات والأرض ﴿ خوا فەرمووی: ئەى - لە پینشەو - من پیم نەگوتن کە: من گشت غەیب و نادیارى ئاسمانەکان و زەویى ئەزانم ﴿ وأعلم ماتبدون وما کنتم تکتمون ﴿ وچاکیش ئاگادارم

بهو شتانی که نپوه ناشکرای شه کهن، وهلهو هوش دهیشارنه وه.

رینماییه کانی نایهتی (۲۱-۲۲):

۱) زانست وزانیاری بی سنووری خوا یوفیزکردنی هموو شتی به نادم.

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً
 قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ
 نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ
 ۲۱ وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ
 فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۲۲ قَالُوا
 سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
 ۲۳ قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ
 أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا
 تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ۲۴ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا
 لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ
 ۲۵ وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا
 حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ۲۶
 فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا
 بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ۲۷
 فَلَمَّا نَسُوا مَا وَعُودُوا قَامَ عَلَيْهِمْ سَائِبٌ كَذِبٌ فَتَأْتَاهُمُ الْمَلَائِكَةُ لَعَلَّكُمْ تُرْجَوْنَ ۲۸

۲) شهرهف و فزیزله تسی زانست و زانایان له بهرامبر نه زانانه وه، وهکو لهم فرموددهدا هاتووه که ریزو پلهو پایه ی زاناو فیرخواز روون دهکاته وه، به شیوهیه ک فریشته کانیش بالی ریزو حورمته داده نین بؤکسه سی زانا، بویه ده فرموی: ((وإن الملائكة لتضع أجنحتها رِضًا لِطَالِبِ الْعِلْمِ)) (نه بووداوود) ریوایه تی کردوه.

فریشته بؤ قهدرو ریزی نادم سوژده دهبنه بهری:

نایه ته کانی پیشوو گورهیی و نرخیی ناده می، له گهل بی توانایی و دهسه وسان وهستانی فریشته کانیان له بهرامبر نادمدا ده رخت، جالیزه دا خودا فرمان به فریشته کان نه دا که له بهرامبر نه وه وه سووژده و کرنووشی ریز بؤ نادم بهرن، بویه ده فرموی: ﴿ ۳۴: واذقلنا للملائكة اسجدوا لآدم ﴾ شه ی پیغمبر! نه وده میان وه بیر بینه که نیمه به فریشته کانمان گوت: سووژده و کرنووش

رینماییی نایهتی (۲۴):

بهرنه بهر نادم ﴿ فسجدوا إلا إبليس ﴾ نینجا نه وانیش ده ست به جئی کرنووشیان برد، شه یقان نه بیت ﴿ ابي واستكر ﴾ شه و سر یچی کردو خوی به زلزانی ﴿ وكان من الكافرين ﴾ و بووبه یکنی له بی باوه ران، له راستیدا خوا نه بی هیچ که سیک کونبو حه قیقه تی (فریشته) نازانی، شه وده نه بی که هه ریه که یان و هه رده ستیان کاروبار یکیان بی سپیز دراوه، شه وانیش به ملکه چییه وه جیبه جینی ده کهن، (شه یقان) یش: هه رکاری شه رو خرابه کاری ده کات، وه که له فرمودده وه وه رگریاوه. نیمه ش بهوشیوهیه که قورئان وفرمودده باسیان ده کهن، باوه به بوونیان ده کهن و ملکه چین.

نکله اریه که، زانایان سه بارهت به (ئیبلیس) که ناخو فریشته بووه ویاشان سر یچی کردوه، وه که هیندی ده لین، یان هه ر جنوکه یه له ناو فریشته کاندایاوه، فرمان به سووژده که شه ویشی گرتووه ته وه.؟ رایان جیاوازه.

جسا بؤ نم وه لآمه دوو را ههیه، هه ریه که یشیان به هه ندی به لگه پشتگیری له خوی ده کات، به لآم پاش راسان له هه ردوو راکه، نیمه بهم به لگانه ی خواره وه دا ده توانین بلین (ئیبلیس) هیچ کات وساتی فریشته نه بووه:

یه که ه: فریشته هیچ کاتیک سر یچی له فرمانی خوا ناکات، وه کو ده فرموی: (لا يعصون الله ما أمرهم) ۶/۶۶.

دووه: فریشته زاوژی ناکاو زوریه تی له دوا ناکه ویت، به لآم (ئیبلیس) زاوژی شه کا و زاوژله وه وه ی ههیه، وه کو خوا خوی ده فرموی: (أفتخذونه وذريته أولياء من دوني) ۵/۱۸.

سپیه م: سروشتی فریشته و ئیبلیس - وه که له فرمودده ی ره واندا هاتووه - زور لیک جیاوازه: ((خُلِقَتِ الْمَلَائِكَةُ مِنْ نُورٍ، وَخُلِقَ الْجَانُّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ)) فریشته له نوور به دی هینراوه، شه ی تانیش له بلینسو گری ناگر، بی گومان شه مدووانه ش زور له یه ک بوورن.

چواره م: له سوورته ی (که هف) دا هاتووه: (ئیبلیس) له توخم و ره گه زی جنیبه کانه، وه کو ده فرموی: ﴿ فسجدوا إلا إبليس كان من الجن ﴾ ۵۰/۱۸، (ئیبین که سین) یش له ته فسیره که پیدا هه ر نم راو بؤ چوونه ی ههیه.

۱) ده بی له بهرامبر گشت نیمه ته کانی خواوه شوکرانه بؤیریین.

۲) ده بی له خویبه زلزاسین و هه سوودی و نپیره یی خو دوور بگرین، چونکه هه ر شه دوو نه خوشیبه بوونه هوی شه وه ی که شه یقان سووژده نه با.

بەلێ... حیکمەتی خوا و ابوو که باوه (ئادەم) مان دروست بکاو،
 فریشتە کړنووشی بۆ بباو، لە بەهەشتدا نیشتە جیاییان بکا، وەك
 ئەفەرموی: ﴿ ٣٥: وقلنا یا آدم اسكن أنت وزوجك الجنة ﴾
 گوتمان: ئەی ئادەم! خۆتوو هاوسەرەکت (حەوا) لە بەهەشتدا
 نیشتە جێ ببن ﴿ وکلا منها رغدا حیث شتتا ﴾ و لە هەرکونێی حەز
 دەکەن رزق و رۆژی بەفراوانی بخۆن ﴿ ولا تقربا هذه الشجرة ﴾
 بەلام تەنها نزیکی ئەم درختە مەکە و نەوه. قورئانی پیرۆز جۆری
 درەختە کە دیاری ناکات، بۆیە ئیتمەیش هەروا دەکەین و لێی
 بێ دەنگ دەبین چونکە هەر خوا خۆی دەیزانی ﴿ فتکونا من
 الظالمین ﴾ ئەگینا ئەگەر بیخۆن لە ستەمکاران دەبن ﴿ ٣٦:
 فأزلها الشيطان عنها ﴾ ئینجا شەیتان پێی هەلخاندن و لەخستە
 بردن ﴿ فأخرجهما ماکانا فیہ ﴾ ئیتر لە نوازو نێعمەتە دەری
 پەراندن و بە دەرکردنی دان ﴿ وقلنا اهبطوا بعضکم لبعض عدو
 وئیمەیش پێمانگوتن؛ مادەم ئەو پارێزەتان شکاند، ئیتر لێزە
 جێتان نابێتەوهو، دەبێ هەمووتان لە بەهەشت دابەزێ خوارەوه،
 هەندیکیشتان بێنە دوژمنی هەندیکتان، واتە: لەبەر ئەوە کە مەرووف
 بە سروشت حەزی لە دونیای ژیا و ژیاو، بێ سۆ لە گەل یە کتر دەبێ
 ناحەز و نەیار، مەبەست بەوانەش لەم ئایەتەدا بچنە سەر زەوی:
 باوە ئادەم و دایە حەواو، شەیتانی نەحەلە تیبێ، واتە: بە گۆیکردنی
 شەیتان بپووبەهۆی دەرکردنیان لە بەهەشت، کە و ابوو ئیو و ریا ب
 بەر فەرمانی شەیتان مەکەن ﴿ ولکم فی الأرض مستقر و متاع إلی
 حین ﴾ و زەویش هەتا ماوەیەکی دیاریکراو بۆ مردنتان، نیشتنگەو
 جیگە ی ژیا و سوود وەرگرتنتانە، پێغەمبەر ﷺ دەفەرموی:
 ((خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ فِيهِ الشَّمْسُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِيهِ خُلِقَ آدَمُ، وَفِيهِ
 أُدْخِلَ الْجَنَّةَ، وَفِيهِ أُخْرِجَ مِنْهَا)) (موسلیم). واتە: رۆژی جومعه له
 گشت رۆژەکانی دونیامە زۆترو باشتره: چونکە ئە ئادەم دروسکرا،
 رۆژی هەینی بوو، رۆژی هەینی بڕایە ناو بەهەشتەوه، هەر رۆژی
 هەینی بوو کرایە دەر.

ئینجا ئادەم پاش هەلە کە یان بەخۆدا هاتنەوهو زانییان تووشی گوناح
 بوونەو، بۆیە لە خوا پارێزەوه کە لێیان ببورێ، وەکو دەفەرموی:
 ﴿ ٣٧: فتلقى آدم من ربه كلمات ﴾ ئادەم لە لایەن پەروردگارەوه
 بە ئیلهام چەند وشەو وتەیکە پێگە یشت و گوتمان: (ربنا ظلمنا
 أنفسنا وإن لم تغفر لنا وترحمنا لنكونن من الخاسرين) جا ئەویش
 بەو وشانە لالەو نزای لە خوا کرد ﴿ فتاب علیه ﴾ وخواش
 تەوبە ی لۆهەرگرت ﴿ إنه هو التواب الرحيم ﴾ چونکە بەراستی
 هەر خۆیەتی زۆر زوو نزاو پارێزەوه لە تەوبە کەران وەرەگریت،
 زۆریش میهرەبان و دلایە. خاوەنی تەفسیری (مەرغی) دەلێت: لەم

جیگایەدا چەند باسیک هەیهو، رافە کە رانی قورئانیش درێزە یان
 پێ داوه، بەلام ئیتمە کورتی دەکەینەوه:
 یەکەم: سەبارەت بە چۆنییەتی و شیوای دابەزینی باوە (ئادەم)
 و دایە (حەوا) لە بەهەشت بۆ سەر زەوی، تەفسیرەکان گەل
 ریاوایەتیان هیناوه، بەلام بەلای زانیانەوه زۆر بەیان لە راست
 ناچن و دەشگونجیت کە دەست هەلبەستی جوولە کە بن.
 دووهم: مەسەلە ی دروستبوونی دایە (حەوا) لە پەراسووی
 بابە (ئادەم) مانای ئەوە نییە کە هەر لە خودی ئادەم و پەراسوو کە ی
 ئەو دروستکرا بێ! بەلکو مانای وایە کە (حەوا) ش هەر لەو توخم
 و تەرح و رەگەزە یە کە ئادەمی لێ دروست بووه، وەك خوا خۆی
 دەفەرموی: (وخلق منها زوجها..). یان دەفەرموی: (ومن آياته أن
 خلق لكم من أنفسكم أزواجا..). ٣١/٣٠.
 سێیەم: ئەو فەرموودە یە کە (بوخاری) و (موسلیم) هیناویانەو
 دەلێت: ((واستوصوا بالنساء خيرا، فإنهن خلقن من ضلع أعرج..))
 واتە: هەمیشە بەرامبەر بە ژنان، چاک بژیو چاک کار بن،
 چونکە ئەوان لە پەراسوویەکی لار بە دیهینراون، پەراسووش
 وەك دەفەرموی: ((وإن أعرج شيء في الضلع أعلا فإن ذهابت
 ثقبته كسرتة، وإن تركته لم يزل أعرج..)) واتە: بەراستی لارو
 خێچترینی بەشی پەراسوو، بەشی لای سەر ووبەتی، گەر بتهوی
 راستی بکەیتەوه، دەیشکینی، خۆ ئەگەر وازی شی لێ بهیننی، ئەوا
 هەمیشە بە لارو خێچی دەمینتەوه، کەواتە بەر دەوام لە گەل ژناندا
 باش و تەبا بن، هەتا بتوانن پێکەوه بژین و، باری ژیا تان تیک
 نەچیت.
 چوارەم: سەرینجی باوە ئادەم و، خواردنی لە درەختە قەدەغه
 کراو کە، پێش ئەوسات و کاتە بووه، بێتە پێغەمبەر، چونکە
 پێغەمبەران سەرینجی خودا ناکەن و، ئەو کارەش بۆ شانی
 پەیا مەبران دەست نادا، جالە بەر ئەوه:
 أ) دەبێ خواردنی درەختە کە لە دەست ئەنقەست نەبوو بێت،
 بەلکو لە رێی لەبەر چوونەوه بووی، بەلام کە: (بە عیسیان)
 ناوبراوه، چونکە شکاندنی ئەو فرمانە کاریکی گەورە بووهو
 لە پێغەمبەران ناوە شیتەوه.
 ب) ئەو رووداوه (لە متشابهاات) ی قورئانەو، ناگونجی مانا
 راستە و خۆیە کە ی خۆی لێ بگیردێ، بەلکو دەبێ حەقیقەتە کە ی
 بەخوایەتەوه بکری، پێشیانیشمان هەر ئەمە دەلێن.
 مامۆستار (خال) ییش لەم جیگایەدا سەبارەت بە مەسەلە ی ئادەم-
 رای (موحەممەد عەبده) ی هیناوه، (سەبید) ییش: دەربارە ی ئەو
 بەهەشتە ی کە باوە ئادەم و دایە حەوا ی تیا مانەوهو، دەربارە ی

حقیقتی فریشته کین وچین؟ یان ئیبلیس و شهیتان کئییه؟
 ناخوچون خوا گفتوگویی له گهل کردن؟ چون وه لامیان دایه وه؟
 بو وه لامی هموو نه و پرسیاران ده لیت: نه مانه گشت له وشته
 نادارانن که تنها خودی خوی گوره خوی نه یان زانی و، دم
 تیکوتانی شیان بی که لکه، به لام نیمان و پروابوون بییان واجیب
 و پیویسته، ئیتردوای نه وه هیچ پیوست ناکات نیمه خو مان له و
 به ره و ژوررو هه لدریه به بدین.

رینماییه کانی نایه تی (۲۵-۳۷):

- ۱) ریزی باب (ئادهم) و، ریزی نه وه کانی به لای خوا وه
 زوره.
- ۲) گوناح و نافهرمانی خوا ده بیته هوی له ده ستدانی نازوو
 نیمعت.
- ۳) ده بی تا دنیا مابن دوژمنایه تی شهیتان له بیر نه کری.
- ۴) ته و به و په شیمانی له گشت گوناحیک و، هه رگیز
 نه گه رانه وه بو یان.

تیبینی: بیژه ی (شهیتان) له قورئاندا (۷۰) جار هاتوو وه، (شه یاتین) یش
 (۱۷) جار، (ئیبلیس) (۱۱) جار.

وهك له نایه ته کاندایه خوی گوره دوو جار فرمان به
 ده رچوونی باوه ئادهم و دایه حهوا له به هشتدا دها، جار نیکیان
 بو نیشته جی بوون و گوزه رانه له سه ر زه ویدا تاما وه یک که باس
 کرا، دووه جار شیان نه مه یه که ئیستا نه فرموی: ﴿ ۳۸: قلنا
 اهبطوا منها جمیعا ﴾ نه و جا گوتمان ده بی هه مووتان له به هشت
 دایه زنه خواره وه - بو تاقیکردنه وه تان- ﴿ فاما یاتیکم منی هدی ﴾
 نه و سا هه رکه له لایه ن منه وه ری نیشاندنیکتان بو هات، ده بی
 په پیره وی لی بکن ﴿ فمن تبع هدی ﴾ جا هه رکه سیک په پیره وی
 له هیدایه ت و ری نیشاندهری منی کرد ﴿ فلا خوف علیهم ولا هم
 یحزنون ﴾ ئیتر نه هیچ ترس و بیمیکیان ده بی و، نه چاوله دوا یش
 ده بن و خه فته بخون بو پاشه رژیان، واته: نه له هاتنی قیامت
 ده ترسن، وه نه خه فته ده خون بو نه وه ی له دونیادا له ده ستیان
 چوه، له سووره تی (تاها) شدا ده فرموی: ﴿ قال اهبطا منها جمیعا
 بعضکم لبعض عدو فاما یاتیکم منی هدی فمن اتبع هدی فلا یضل
 ولا یشتی. ﴾ ۳۹: والذین کفروا و کذبوا بآیاتنا ﴾ نه وانه ش به
 نایه ت و نیشانه کانی نیمه بی باوه ر بوون و به درویان خسته نه وه
 ﴿ اولئک أصحاب النار هم فیها خالدون ﴾ نه وانه ده بنه ها ورپی
 دوزه و؛ بو هه تا هه تایش تییدا ده میننه وه.

هاندانی (به نی ئیسرا ئیل) بو موسلمان بوون:

باسی دروستکردنی (ئادهم) په یامبه ری کردوو، نه وه هموو نازو
 نیمعه تانه شی خسته پیش چاوو، له ته واوی ئاده مزادیشی خواست که
 پروابینن، ئینجا دیته سه ر باسی جووله که وه، گه لی نازو نیمعه تیشیان
 وه بیر دینیته وه، تابه لکو چاوله به ربین و پروابینن.. جا له بهر نه وه
 که پتر لاپینی و لاساری جووله که بزانری، نزیکه ی جزمیکی
 هم سووره ته باس له جووله که ده کات، واته: له نایه تی ۴۰-۱۴۲
 له خرابی و فسادکاری نه وان ده وی، وه کو ده فرموی: ﴿ ۴۰:
 یابنی اسرائیل ﴾ نه ی کوران و نه وه ی ئیسرا ئیل! ئیسرا ئیل:
 به واتای بنده ی خوا هاتوو ه! زاناکان ده لین: مه به ست
 به (ئیسرا ئیل): (به عقوب) ی کوری (ئیبراهیم) ه، درودو سلویان
 له سه ریبت، (ئیسین عه بیاس) ده لی: تاقمی له جووله که هاتنه
 لای پیغه مبه ر ﴿ پنی فرموی: نه ری ده زانن که: مه به ست به
 ئیسرا ئیل (به عقوب) ه؟ گو تیان: به لی، نه میش فرموی: ﴿ اللهم
 فاشهد! ﴾ (ته یالسی ریوایه تی ده کا). ﴿ اذکروا نعمتی الی انعمت
 علیکم ﴾ بیر له و نازو نیمعه تانه م بکه نه وه: پیمدان و رشتم
 به سه ر تاندا ﴿ وأوفوا بعهدی ﴾ وه فاش به و په یمانه بکن، که
 له گهل مندا گرتاندا و به شه م ک بن و، به باشی گو یزیه لی بریاره کانم
 بن و، پروا به موحه مبه دی پیغه مبه رم ﴿ بینن و بو مه ردمیشی
 باس بکن ﴿ أوف بعهدکم ﴾ نه وانیس به په یمانی ئیوه وه فا
 ده کم و به شه م ک ده به م له گه لتاندا، واته: پادا شتان نه ده مه وه
 ده تانبه مه ناوبه هه شته وه ﴿ وإیای فارهبون ﴾ ده سا ده بی ته نها
 له من بترسن و، په پیره وی هه ر له فرمانی من بکن ﴿ وآمنا
 بما أنزلت مصدقا لما معکم ﴾ و ده بی به و قورئانه ش نار دوومه ته
 خواره وه باوه بکن، که به راستدانهری نه و ته ورانه ی لای ئیویه
 ﴿ ۴۱: ولا تکرهوا أول کافرهم ﴾ وه له باتی شه وه بینه یه کم
 پروادار پی، نه بنه پیشه نگ و یه کم که س له وانسه ی که باوه ری
 پیناکه ن، چونکه ئیوه خاوه ن کتیبین و له کتیبیه که تاندا باس له م
 قورئانه کراوه ﴿ ولا تشتروا بآیاتنا ثمنا قلیلا ﴾ وه نایه ته کانی من
 به نرخ و به به هایه کی که م مه فروشن؛ واته دین و نایبنتان به پاره و
 پوولیکی که م و که مبه ها مه گورنه وه ﴿ وإیای فاتقون ﴾ و ده بی
 ته نها هه ر له سزاو توله ی من به راستی پاریز بکن و بترسن.

راستیه کان مه شیونین:

خوای به ده سلالت فرمان به جووه کان ده کات که هه ق وناهق
 تیکه له نه که ن و له مه ردمی نه شیونین، بو یه ده فرموی: ﴿ ۴۲:

ولا تلبسوا الحق بالباطل ﴿ و جل و بهرگی کارو بهرنامه ی باتل و نارپهوا، مهکهنه بهرهق و، ههق وناهق تیکهل مهکن و، له خوستان وله خه لکی مه شیوینن ﴿ و تکتسوا الحق ﴾ و راست و هه قیش مه شارنه وه و حاشاتان نه بی لپی ﴿ و أنتم تعلمون ﴾ بوخویشتان چاک نه زانن که نم قورئانه (کهلام) ی (نه زهل) ی خواجه و، ده بی بی سنی و دوو وهری بگرن ﴿ ۴۳ ﴾: و أقیموا الصلاة و آتوا الزکاة و اركعوا مع الراكعين ﴿ فهрманیان پی بکه با به تیرو تهسهل نویژ نه جام بدن و، به شیکی داراییشیان به زکات بدن و، له گهل کرنووش بهر اندا، کرنووش بهرن، واته: له گهل موسلمانه کاندانویژ به کومه ل بکن.

تیبینی: له بهر شکومه ندی زکات و گرنگی و بیویستی بو کومه لگی مروث، له قورئاندا خوی میهره بان (۳۲) جار ناوی بر دووه.

خوتان له چاکه هه له مهویرن:

جوهله که کان خه لکیان هه لهدنا بوکردنی ئیش و کاری خیرو، پیاوه تی و جوامیری، که چی خوشیان نه بیان ده کرد! بویه خوی گه وره سه رزه نشتیان ده کاو ده فرموی: ﴿ ۴۴: أتأمرون الناس بالبر ﴾ ناخو که ی راسته ئیوه فه رمانی چاکه به خه لکی بدن ﴿ و تتسولون أنفسکم ﴾ که چی واخوتان له بیرده کن و، گوئی نادهن؟! ﴿ و أنتم تتلون الكتاب ﴾ وله کاتیکدا بوخوشتان کتیبی ته ورات ده خویننه وه و به رده وام ده وری ده که نه وه، خوینده وارن؟! ﴿ أفلا تعقلون ﴾ داخو بییریکی وردو تیژ به کار ناهینن و، ژیرنابن و، له و کاره ناپه سندانه ناگه رینه وه؟! دیاره نم سه رکونه و سه رزه نشت کردنه بو هه مو جوهله که و زانایه که، له هه ر سه رده میکدا بیژ، چونکه ده بی زاناکان سه ر قافله و پیشهنگی کومه ل و کومه لگه بن، بو نه جامدانی هه موو کاریکی خیرو چاکه و، خو لادان له هه ر کاریکی ناشیرین و ناپه سنده.

پیشهوا (عهلی) ﴿ له باره ی زانای لاسارو، خوا به رستی ناله باره وه، چه نده جوان ده لیت: (قَصَمَ ظَهْرِي رَجُلَانِ: عَالِمٌ مُتَهَكِّكٌ، وَجَاهِلٌ مُتَسَكِّكٌ) واته: له کارو باری دیندا، دوو که س پستی منیان شکاندووه: زانایه کی سنوور به زینی ئاینی خودا، خوا به رستیکی نه قام و نه زان...! هه زار ره جمعت له و شاعیره ش که ئه ویش هه ر له م باره یه وه ده لیت:

لَا تَنْهَ عَنْ خُلُقِي وَتَأْتِي مِثْلَهُ

عَارٌّ عَلَيْكَ إِذَا فَعَلْتَ عَظِيمُ

إِنْدًا بِنَفْسِكَ فَأَنْهَاهَا عَنْ غِيَّهَا

فَإِذَا انْتَهَتْ عَنْهُ فَأَنْتَ حَكِيمُ

فهناك يُقْبَلُ إِنْ وَعَظْتَ وَتُقْتَدَى

بالرأى منك و يُنْفَعُ التعلیم واته: نه گه ر ده ته وی مه ردم گوینت بو یگری و قسه ت لی وه رگری، ده بی پیش هه موو شتیك نه فسی خوت راست بکه بیته وه له خرابه له غاوی که بیت، ئینجا نه وکاته ئیتر په ندو ئاموزگاریت به که لک

فَلَمَّا أَهْبَطُوا مِنْهَا جِئِمًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنْ هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿ ٤٥ ﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿ ٤٦ ﴾ يٰبَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِنِّي فَازِهُمُونَ ﴿ ٤٧ ﴾ وَمَا مَسَّكُمْ مِنْ شَيْءٍ فَالْتَمِسُوا إِلَيَّ وَالْيَوْمَ أُفَصِّلُ لِمَنْ يَشَاءُ قَلِيلًا وَإِنِّي فَاتِنُونَ ﴿ ٤٨ ﴾ وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَكَفُّوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿ ٤٩ ﴾ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿ ٥٠ ﴾ أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿ ٥١ ﴾ وَأَسْمِعُوا بِالنَّاصِرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّا لَكَبِيرَةٌ ﴿ ٥٢ ﴾ عَلَى الَّذِينَ يَتْلُونَ آيَاتِنَا لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْعَذَابُ أَلِيمٌ ﴿ ٥٣ ﴾ يٰبَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَصَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿ ٥٤ ﴾ وَأَتَّفِقُوا لِي لَأَجْزِيَ نَفْسًا عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَعَةٌ وَلَا يُؤْمَدُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿ ٥٥ ﴾

دی و سوود به خش ده بییت بو نم و نه و. (نه بولمه تاهیه) ش هه ر بو پشتگیری له و مانایه زور جوانی گو تووه:

وَصَفَّتِ النَّفْسُ حَتَّى كَانَتْ ذُو تَقَى

وربح الخطايا من ثيابك تشطع

واته: چیبیه به چه شننی په سنی (ته قوا) ده که بیت، ده لیت خوت له خوا ترس و (موتقی) بیت؟! که چی هه ر له جل و بهر گه که ت، بوئی گوناخان دی.

یه کیکی تریش ده لیت:

وغير تقى يأمر الناس بالتقى

طيب يداوي الناس وهو عليل

واته: مروقیکی بی ته قواو که مته ر خه م له خوا ناسیندا، فه رمان به خه لک بدا به (ته قوا)، وه کو پزیشکیکی نه خو شه که ده رمانی خه لک بکاو، که چی بو خویشی له شبهه باره و نه خو ش!

بۇ خۇراگىرىيى ھانا بە نوپۇز بەرن:

ئىنجا بۇ زالبوون بەسەر نەفس و ئارەزودا، بۇ گەيشتن بەئاوات و ئامانجەكانى دونياو قىيامەت، خىواي گەورە ئەفەرموى: ﴿ ۴۵ : واستعينوا بالصبر والصلاة ﴾ بۇ گەيشتن بە ئاواتەكانتتا پەلامار بەدەنە نوپۇز خۇراگرتن. واتە: بېر كىرەنەو لەپادا شتى ئارامگرتن و، لە پارانەو لەلانەو لەنوپۇزدا، دەبېتە ھۆى سەر كەوتتقان، جا كەوابوو دەبى ئارامتان بېبى و، درىژە بەنوپۇزەكان بەدەن ﴿ وانها لكبيرة إلا على الخاشعين ﴾ بى گومان نوپۇز خويىندن و خۇراگرتن لەسەر شانى چاكان و لە خواترسان نەبى ئەر كىكى زۇر قورس و گەورە گرانە ﴿ ۴۶ : الذين يظنون أنهم ملأوا ربهم ﴾ ئەوانەيش ئەوكەسانەن كە سوور دەزانن و بېر و بېر و پتەويان ھەيە كە: لەرۇزى سەلادا دەچنە خزمەتى پەرورەدگارى خۇيان ﴿ وأنهم إليه راجعون ﴾ و باوهرى پتەويشيان ھەيە كە تەنھا بۇلاى ئەو دەگەرپنەو، لای ئەويش بەرى كىلگەى خۇيان دەچنەو.

رېنەمىي ئەم دوو ئايەتە:

- ۱) وای! چەند كارىكى بەدەفەرە كەسى فەرمان بەچاكە بداو، بۇ خۇيشى نەيكا! بى گومان گوناح و تاوانگردن كارىكى دىزىو ناشياو، بەلام بۇ (زانان) و مامۇستايان دىزىوترو نەشياوترو.
- ۲) لەكاتى رووبەر و بوونەو ھى رووداوە دژوارو سەختەكاندا دەبى پەنا بېيەنە بەر نوپۇز خويىندن و، خۇراگرو بە سەبر بېن.

ئىنجا لەبەر ئەو ھى كە جوولەكە لەخو زۇر بى ئاگا و غافل بوون، بۇ جارىكى تر بانگيان دەكاتەو دەفەرموى: ﴿ ۴۷ : يا بني إسرائيل اذكروا نعمتي التي أنعمت عليكم ﴾ ئەى ئەو ھى ئىسرائىل! ئەو نازو نېعمەت و چاكانەتان لەبېر بېت مېن رىشم بەسەرتاندا و پېم دان، ھەتا ھەمىشە بۇ مېن سوپاسگوزار و ملكەچېن ﴿ وأنى فضلتكم على العالمين ﴾ ئەى لەبېرتانە لەچاوخەلكانى سەردەمى خۇتاندا، چۇن فەزل و رېزىم لە ئىو نە، واتە: لەباو باپىرانتاندا چەندېن پەيامبەر و پاشا و پىاوى ھەلگەوتەم بەدېھىنا، ديارەئەو رېزىلئانە لەوان، رېزىلئانە لە ئىو ھەش، لەفەر موودەيەكدا - كە ئىمامى (ترمىزى) ھېناوئەتى - دەفەرموى: ﴿ (ألا إنكم وقيتم سبعين أمة أنتم خيرها وأكرمها على الله) ﴾ واتە: ئىو بەسەر خەفتا ئوممەتدا تېپەر بون و، بەلاى خاوارە لەھەمووشيان باشترو بەرېزتر بوون، كە

وابوو لەپەلو پاىەكەتان شەرمى پەكن.

كەس بە ھاناي خوانەناسانەو نايەت:

لېرەدا ئەو خەلكە وشىيار دەكاتەو كە بەو نازو نېعمەتەو سەرقال نەبن و، ئاگاشيان لەھاتنى رۇزە سەختەكەى بەرى بېت، بۇيە دەفەرموى: ﴿ ۴۸ : واتقوا يوما لا تجزى نفس عن نفس شيئا ﴾ لەو رۇزە خۇيارىزن و بترسن كە كەس فرىاي كەسناكەوى و تواناي ھەلگرتنى ھېچ شتىكى نېيە بۇى، ھەتا بارو كۇلى سووك بكات، ۋەكە لەئايەتېكى تردا دەفەرموى: ﴿ ولا تزر وازرة وزر أخرى ﴾ (ولا يقبل منها شفاعة) ﴿ تكاوشەفاعەت و پارانەو ھى كەسېش بۇ كەسى تر وەرناگىرى، واتە: ئەگەر تەكا كارىكىش دەست بگەوينت، ھەر لېنى وەرناگىردى.

(تەبەرى) دەلېت: تەكاوشەفاعەت لەوكەسانە وەرناگىردى كە لەسەر كوفرو بى باوهرى مېردبىن، ئەگىنا لە فەر موودەيەكدا كە (بوخارى) و (موسلىم) ھېناوئايانە ھاتوودە دەفەرموى: ﴿...إني خبأت دَعْوَتِي شَفَاعَةً لَأُمَّتِي، وَهِيَ نَائِلَةٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنْهُمْ، مَنْ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا﴾ واتە: بەراستى شەفاعەتى خۇم بۇ ئوممەتەكەم داشاردوودە، ھەركەسىك ھاوبەشى بۇخو دانەنابى بە ئىزنى خوا پنى دەگات ﴿ ولا يؤخذ منها عدل ﴾ ھېچ پارەو بېرتى و بارەمتەيەكىشى "گرىمان گەر ھەشېبى" لى وەرناگىردى ﴿ ولا هم ينصرون ﴾ و كۆمەكىشيان بى ناكىرى بۇ رىزگار بوونيان لەسزاي خوا.

روونكرەنەوئەيەك، مەسەلەى تەكاوشەفاعەتى پەيامبەر ان - عليهم الصلاه والسلام - بۇگوناھباران لەدوارۇزدا بەم شىوئەيە:

۱) ھەندى ئايەت لەقورئاندا ھەيە، كە تەماشايان دەكەيت بەروالەت رەتى شەفاعەت دەكەنەوودە ددانى پيا نائىن بۇ نموونە ئايەتى: ﴿...لا بيع فيه ولا شفاعة...﴾ (۲/۲۵۴).

۲) ھەندىكىشيان بەراشكاوى ددانى پىدا دەنېن، بەلام دەلېن: بەمەرجى خوا مۇلەت بداو رازى لەسەرىنى، ۋەك دەفەرموى: ﴿يوم يأت لا تكلم نفس إلا بإذنه...﴾ (۱۱/۱۰۵)، يان دەفەرموى: ﴿ولا يشفعون إلا لمن ارتضى﴾ (۲۱/۲۸) جا لەبەر ئەو ھى ئەم دووچۇرە ئايەتانە لەقورئاندا ھەن، زاناکان بوونەتە دوو دەستەو: دەستەيەكيان ددان بەشەفاعەتدا دەنېن و، دەربارەى ئەو ئايەتانەش كە بە رەھا "مطلق" ھاتوون لەگەل ئەو ئايەتانەدا كە ددان بەتكاذا دەنېن بەم جۇرە يەكيان دەخەن و دەلېن: بى شك كە شەفاعەت بەبى فەرمان و بېرىارى خىواي گەورە نايى. ئەودەستەكەى تىرىش ئايەتەكانى شەفاعەت ھەر ۋەكە خۇيان بى دەسكارى دەھىلنەوودە، شەفاعەت دەدەنە دواو. كەوابوو لەقورئاندا دەقىكى و نېيە كە

به راشکاوانه ددان بنیست به بوونی شه فاعه تدا، هه ربوژه له ناو زاناکانیشدا جیاوازی و ناکوکی پهیدا بووه. به لام فهرمووده ی راست و (سه حیح) هه یه که ددان به شه فاعه تدا بنیست، وهک ده فهرموئی ((شفاعتی لأهل الکبائر من امتی، فمن کذب لم یثلمها)) (ترمزی) و (نه بوودا وود) ریوایه تیان کردووو (ئه لیانی) یش ده لیت: سه حیح؛ واته: تکاو شه فاعه تی من له ناو ئوممه تدا بوخه لکه خاوه ن گوناچه گه وره کانه، جا هه رکه سیگ باوهری به شه فاعه ت نه بی، بی به ش ده بی لی.

خاوه نی ته فسیری (أجواو البیان) ده لیت: به پنی قورئان و فهرمووده و کوی رای زاناکان شه فاعه ت بو موسلمانان هه یه، به لام ده بی به فرمان و مؤله تی خوابی، وهک ده فهرموئی: ((من ذا الذی یشفع عنده إلا بإذنه) (۲/۲۵۵) یان ده فهرموئی: (یومئذ لاتنفع الشفاعة إلا من أذن له الرحمن) (۲۰/۱۰۹) یان ده فهرموئی (لاتغنی شفاعتهم شیئا إلا من بعد أن یأذن الله لمن یشاء ویرضی) (۳/۲۶) هه وهک ده لی ده رگای شه فاعه ت بو خاوه ناس و بی باوهران داخواه. (بهنده) ش به لامه وه وایه که: بی سو شه فاعه ت بو موسلمانان هه یه.

رونکردنه ویه که له باره ی شه فاعه ته وه، (لاله کایی) له کتیبی (شرح أصول إعتقاد أهل السنة والجماعة) به رگی ۳ لاپه ره (۱۱۶۰) دا ده لیت: مه سه له ی شه فاعه ت و تکای په یامبه ر ﷺ له رژی قیامه تدا به م جوهره یه: دیاره که خوای گه وره پیش هه مووشتیک، خوی له م سووره تانه دا باسی شه فاعه ت ده کات، بو نموونه سووره تی: (زومه ر/۴۴، به قه ره/۲۵۵، یوونس/۳، نه جم/۲۶، نه به/۳۸، سه به/۲۳، مه ره م/۸۷، شه نبیاء/۲۸، تاها/۱۰۹).

ئه وجا زاناکان ئه و ئایه تانه ی که ددان به شه فاعه تدا نانین کویمان کردوونه ته وه و یه کیان خستوون. بیجگه له و ئایه تانه ش چه ندین فهرمووده ی راست و ره وان هه یه بو پشتگیری له بوونی شه فاعه ت، وهکو ده فهرموئی: ((إن لكل نسی دعوة مُستجابة، وإنی أحب أن أدخر دعوتی شفاعةً لآمتی یوم القیامة)) موسلیم، واته: به راستی هه موو پیغه مبه ریک داواو داخوازیه کی قبوولکراوی لای خوای هه یه، منیش پیم خو شه ئه و داوایه ی خرم بکه مه زه خیره ی رژی به ری بو شه فاعه تی ئوممه ته کم.

یان وهکو ئه م فهرمووده یه: ((أعطیت خمساً لم یظهن أحد من الأنبیاء قبلی، و ذکر منها الشفاعة)) بوخاری و موسلیم، واته: پینج شتم پی دراوه که به هیچ پیغه مبه ری به ر له من نه دراوه: ئه وجا یه که یه که ناوی هیئان و، پاشان شه فاعه تیشی باس کرد. وه به در له مانه ش، (۱۶) فهرمووده ی (سه حیح) سی تر له ریوایه تی تروه ده رباره ی بوونی شه فاعه ت هاتوون، هه ره وها (مقامه ل مه جموود)

که له ئایه تی (ئیسرا) دا هه یه مه به ست پنی ئه وه یه که خوای گه وره له ناو هه موو په یامبه راندا شه فاعه تی به موحه ممه د ﷺ به خشیوه. جگه له وانه ش هیمان چه ندین فهرمووده ی (مشهون) و (متوات) هه ن و، ددان به وه دا ده نین که خه لکانیک ده چه نه دوزه خه وه، پاشان پیغه مبه ر ﷺ شه فاعه تیان بو ده کاو دینه ده ره وه. بوژه ئه هلی سوخته و جه ماعه تیش له سه ر ئه و رایه ن که تاوانبارانی (موحد) به پنی تاوانه کانیان ده سو تینرین، به لام بو هه میشه له ناو دوزه خدا نامیننه وه و پیغه مبه رمان موحه ممه د ﷺ شه فاعه تیان بو ده کا.

ئه وانه یش که نکوولی شه فاعه تیان کردوو ده وه ده سته ن: (موعته زله) و (خه واریج)، ئه مانیش لای ئه هلی سوخته و جه ماعه ت هه ردووکیان به گو مپرا و سه ر لیشیواو داده نرین. (حافیزی حه کم) یش / ره حمه تی خوای لی بی له کتیبی (أعلام السنه المشهوره) دا شه فاعه ت ده کات به شش به شه وه: (۱) شه فاعه ته گه وره که ی به ریابوونی رژی قیامه ت، که خوای گه وره له و رژه دا خوی داوهری نیوان به نده کانی ده کا، ئه مه یان تایبه ته به رابه رو پیشه و امانه وه موحه ممه د ﷺ.

(۲) شه فاعه ت بو کردنه وه ی ده روزه کانی به هه شت، دیاره که یه کم که سیش ده یانکاته وه پیغه مبه رمان موحه ممه د ﷺ. (۳) شه فاعه ت بو رزگار کردنی ئه و ئیماندارانه ی بریاری دوزه خیان بو دراوه. (۴) شه فاعه ت بوخه لکانی ئه هلی (ته وحید) که له ناو دوزه خ پینه ده ری.

(۵) شه فاعه ت بو به رزکردنه وه ی پله و پایه ی هیندی له به هه شتیبه کان. (۶) شه فاعه ت بو سو کردن و که مکردنه وه ی سزای (ئه بوو تالیب) سی مامی پیغه مبه ر ﷺ. ئه مه کورته ی راو بو جوونی ئه هلی سوخته و جه ماعه ت بوو له باره ی شه فاعه ته وه، هیوادارین توانیبتمان به شیکی زوری روون بکه پینه وه، پیغه مبه ری هیژایشمان شه فاعه تمان بو بکات.

به نی ئیسرا ئیل له فیرعه ون رزگار ده بی، ئینجا خوای گه وره یه که یه که نیمه ت و چاکه کانی خوی پتر بو (به نی ئیسرا ئیل) باس ده کاو ده فهرموئی: ﴿ ۴۹: وإذ نجیناکم من آل فرعون ﴾ نه وه کانی یه عقووب! بیر له وه بکه نه وه که باوو باپیرانتانمان له هه له تی درنده نی فیرعه ون و فیرعه ونیان رزگار کرد ﴿ یسومونکم سوء العذاب ﴾ که هه میشه ئیوه یان به سه ختی سزا ده دا ﴿ یذبحون أبناءکم ﴾ کوره کانتانیمان سه رده برین و

﴿ ويستحيون نساءكم ﴾ شافرهه کانتانیاں دههشتهوه بؤ کاره کهری و خزمه تگوزاری ﴿ وفی ذلکم بلاء من ربکم عظیم ﴾ نهو رزگار بوونه شتان له لایهن په روه ردگار تانهوه تاقیکردنه وه یکه ی گوره بوو بؤتان ﴿ ۵۰ : واذ فرقنا بکم البحر ﴾ یادی نهو کاتهش بکه نهوه ده ریاکم بؤ شه فکردن، واته : نهو ده ریایه بوو به زهویه کی وشک

وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنَ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سَوْمَ الْمَلَائِكِ
يَذِيحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ
مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٥١﴾ وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَأَنجَيْنَاكُمْ
وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَن تَرَوْا شُرَكَاءَ رَبِّكُمْ فَاعْبُدُوهُ
أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ وَأَنتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥٢﴾
ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِّن بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٣﴾
وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٤﴾
وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَتَّبِعُوا أَمْرًا ظَلَمْتُمْ أَنفُسَكُمْ
بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَى بَارئِكُمْ فَاقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ ذَلِكُمْ
حَبْرُ لَكُمْ عِنْدَ بَارئِكُمْ فَثَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٥﴾
وَإِذْ قُلْتُمْ نَسُومُوا لَنَا نُسُومًا لَّكَ حَقٌّ رَبِّي اللَّهُ جَهْرَةً
فَأَخَذْنَاكُمْ الصَّعِقَةَ وَأَن تَرَوْا شُرَكَاءَ رَبِّكُمْ فَاعْبُدُوهُ
بَعْدَ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾ وَظَلَلْنَا عَلَيْهِمُ
الْعَمَامَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ السَّمَاءَ وَالسَّلْوَى كُلَّ مِثْقَالِ حَبَّةٍ
رَّزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٧﴾

و، نيوه له دوازده جينگاوه لئي په رينهوه ﴿ فأنجيناكم وأغرقتنا آل فرعون ﴾ نهوسا نيوه مان رزگار کردو، لهوه دواش فيرعون وشوينکه وتوهه کانيمان نوقم کردو خنکاند ﴿ وأنتم تنظرون ﴾ نيوهش به چاوی سه ر بينيتان وتماشاتان ده کرد.

تیبینی،
۱) نهو ده ریایه لیبانداو په رينهوه لئی، ده ریای (قلم) بوو، که نیستا پنی ده لین ده ریای (سور)، خوای گوره نهو ده ریایه کرده دوازده به شهوه، به نه دازهی ژماره ی نهوه کانی یه عقوب.
۲) باسی خنکاندن فیرعون و رزگار بوونی به نی نیسرائیل له دهستی، له چه ندین سوورتهی قورئاندا هاتوه، وهک نایه تی (۱۶۳) ی (نه عراف) و نایه تی (۵۲) ی (نه نفال) و (۱۰۳) ی (نیراه) و (۶۳-۶۶) ی (شوعه را) و (۵۵) ی (زوخروف) و (۱۷) ی (دوخان).

به نی نیسرائیل خوویان دایه گویره که په رستن:

پاش نهوه که له ده ریاکه په رينهوه داویان له موسا کرد که کتیبی کیان له لایهن په روه ردگار یانهوه بؤ بینتی تا کاری پی بکن، که چی سه رگه ردان و سه ر لیشیواو بوون و لهو ماوه یده ده ستیان کرده گویره که په رستن، له وباروه خوای گوره نهوه فرموی: ﴿ ۵۱ : واذ واعدنا موسی أربعین لیلۃ ﴾ نهی له بیرتانه به لئیمان به موسادا و گوتمان: دواي چل شهوی تر ته وراتقان بؤ نه نیرین ﴿ ثم اتخذتم العجل من بعده ﴾ که چی هه رکه نهوه ت به ده م به لئینه که مانه وه، خیرا نيوه گویره که تان په رست و کردتانه خوا ﴿ وأنتم ظالمون ﴾ دياره به م کاره بوونه سته مکارو سنووری خواتان به زاند، دريژه ی شم رووداوه له نایه تی (۱۴۲) ی (نه عراف) و (۸۶) ی (تاها) دا پتر هاتوه. ﴿ ۵۲ : ثم عفرنا عنکم من بعد ذلک ﴾ که چی دواي نهو هه موو کاره ناشیوانه تان، هیشتای نيمه هه ر چاویوشیمان له تاوانه کانتان کردو سزامان نه دان ﴿ لعلمکم تشکرون ﴾ به لکو سویاسگوزاری بکن و جارنکی تر تاوانی وانه کن.

هه ربؤ زانیاری، له قورئانی پیروزدا (۱۳۶) جار ناوی (موسا) له م سووره تانه دا هاتوه: (به قهره) ۱۲ جار (ثالی عیمران) ۱ (نه نیبیه) ۳ (مائیده) ۳ (نه نعم) ۳ (نه عراف) ۱۹ (یوونس) ۸ (هوود) ۳ (نیراهیم) ۳ (نیراه) ۳ (که هف) ۲ (مه ربه م) ۱ (تاها) ۱۷ (نه نیبیه) ۱ (حه ج) ۱ (مؤمینیون) ۲ (فورقان) ۱ (شوعه را) ۸ (نه مل) ۳ (قه سه س) ۱۸ (عه نکه بووت) ۱ (سه جده) ۱ (نه حزاب) ۲ (ساقفات) ۲ (غافیه) ۵ (فوسیلته) ۱ (شورا) ۱ (زوخروف) ۱ (نه حخاف) ۲ (زاریات) ۱ (نه جم) ۱ (سه ف) ۱ (نازیعات) ۱ (نه علا) ۱. ﴿ ۵۳ : واذ آتینا موسی الکتاب والفرقان ﴾ بیری نهو کاته بکه نهوه که کتیبی ته وراتی - جیا که رهوی رهواو نار هوا - مان دایه موسا ﴿ لعلمکم تهتدون ﴾ تا به لکو رینوین و به ختیارین و، ریگی حه ق بدوزنه وه ﴿ ۵۴ : واذ قال موسی لقومه یا قوم ﴾ نهی له بیرتانه نهو ده مه ی که موسا به هوزو گه له که ی خوی وت: نهی هوزو گه لی من! ﴿ إنکم ظلمتم أنفسکم باتخاذکم العجل ﴾ به راستی نيوه که گویره که تان کرده خوای خوتان و په رستان، به وه سته میکی گوره تان له خوتان کردو پنی گوناهارو تاوانبار بوون ﴿ فتوبوا إلی باریکم ﴾ ده سا په شیمان بینه وه بگه رینه وه لای به دیهینه رتان وته وه بکه ن ﴿ فاقتلوا أنفسکم ﴾ وه رن له باتی نهوه خوتان بکوژن، واته: نه وانه تان وا گویره که تان نه په رستوه، گویره که په رسته کان بکوژن، نینجا نه وانیش فرمانه که یان جیبه چی کرد، وهک له ته وراتدا هاتوه. ﴿ ذلکم خیر لکم عند باریکم ﴾ نهو په شیمان بوونه وه خو کوشته،

به‌لای په‌روه‌دگار تانه‌وه، له‌گونه‌وه ناه‌فرمانی چاک‌تره بو‌تان
 ﴿فتاب‌علیکم﴾ ئینجا‌خوا‌یش دوا‌ی له‌ناوبردنی هه‌ندی‌ک،
 ته‌ویه‌ی لویه‌رگرتن ﴿انه‌هو‌التواب‌الرحیم﴾ چونکه به‌راستی هه‌ر
 خۆیه‌تی که هینجا‌گه‌ر ته‌ویه‌قبو‌ل‌که‌رو، لیبو‌ورده‌و می‌په‌ره‌بانه.

به‌نی فی‌سر‌انیل دا‌وای بی‌ینی خوا‌ ده‌که‌ن!

ئهم‌ ئایه‌تانه‌ش با‌س له‌وه‌ ده‌که‌ن پاش‌ مراندونیان
 به‌هه‌وره‌تری‌شه‌قه‌ که‌و زیندو‌و‌کردنه‌وه‌یان- دا‌وای دیتنی خوا
 ده‌که‌ن که بی‌ینی خوا له‌توانای مرو‌فدا‌ نییه: بویه‌ ده‌فرموی:
 ﴿٥٥: واذقتم یا موسیٰ لن‌نؤمن‌لک‌حتى‌نری‌الله‌جهرة﴾ ئه‌ی
 له‌بیرتانه‌ که‌ه‌فتا‌که‌ستان له‌گه‌ل مووسادا‌ چوونه‌ کی‌وی (تو‌ور)
 بو‌ دا‌وای لیبو‌وردن له‌توانای گو‌یره‌که‌ په‌رستن، که‌چی به‌ مووساتان
 گو‌ت: هه‌تا به‌ئاشکرا‌ و به‌چا‌وی خۆمان خوا نه‌بینین، هه‌رگیز
 به‌وا ناکه‌ین ئهم‌ کتیبه‌ت له‌لایه‌ن خوا‌وه بو‌هاتیبه‌ت! ﴿فاخذتکم‌الصاعقة‌وانتم‌تنظرون﴾ ئینجا له‌و ده‌مه‌دا هه‌وره‌تری‌شه‌گرتنی
 و خۆ‌یشتان به‌چا‌و ته‌ماشاتان ده‌کرد ﴿٥٦: ثم‌بعثناکم‌من‌بعد‌موتکم﴾ پاشان دوا‌ی ئه‌وه‌مرگه‌تان زیندو‌ومان کردنه‌وه ﴿لعلکم‌تشکرون﴾ تا به‌لکو سوپاس‌گوزار بن. ئایه‌تی (٢٠-٢٢) ی
 (مائیده‌)ش هه‌ر به‌خشش و به‌هه‌یه‌کی تری خوا هه‌یه به‌سه‌ریانه‌وه
 با‌سی ده‌کا، هه‌رچه‌ند له‌و‌یش هه‌ر نکو‌ولی و سه‌ر‌پنجیان کرد.

خوا‌که‌زۆو شى‌لاقی بۆ‌یاران‌ن:

ئینجا پاش با‌س‌کردنی لا‌بردنی هیندی به‌لآو موسیبه‌ت له‌سه‌ریان،
 به‌ری له‌ نیعمه‌تی خۆی با‌س ده‌کا بو‌یان و ده‌فرموی: ﴿٥٧: وظللنا‌علیکم‌الغمام﴾ یه‌کی‌تر له‌نا‌زو نیعمه‌ته‌کانمان ئه‌مه‌یه
 که‌کاتی له (میسر) ده‌رچوون له‌ده‌ریاکه‌ په‌رینه‌وه‌و که‌وتنه‌ ناو
 گه‌رمایه‌کی ئینجا‌گه‌ر زۆره‌وه هه‌ورمان به‌لای سه‌رووتانه‌وه‌ کرده
 سینه‌ر ﴿وانزلنا‌علیکم‌المن‌والسلی﴾ و گه‌زۆو مه‌لی شه‌لا‌قه
 (هه‌وینه‌)مان بو‌ناردن. (سه‌لوا): په‌له‌وه‌رێکی گو‌شت خۆشه‌ به‌قه‌د
 کو‌تریک ده‌بی و به‌کو‌ردی شه‌لا‌قی پینده‌لین. ﴿کلوا‌من‌طیبات‌ما‌رزقناکم﴾ گوتمان ده‌سا له‌و رزق و رۆ‌زیه‌ پیمانداون به‌خۆن ﴿وما‌ظلمونا‌ولکن‌کانوا‌انفسهم‌یظلمون﴾ که‌چی سوپاس‌گوزاریتان
 نه‌کردو سه‌پله‌و بی‌وه‌فابوون، ئیمه‌یش رۆ‌ز یه‌که‌مان لی‌گرتنه‌وه،
 به‌وه‌خۆیان سه‌مه‌یان له‌ خۆیان کرد، نه‌ک له‌ ئیمه.

لا‌ساری و به‌راوه‌زۆویی جووله‌که‌:

پاش ئه‌وه له‌گه‌ل مووسا له‌میسر ده‌رچوون، خوا‌ فرمانی پی‌کردن

که: بچنه‌(بیت‌المقدس) و جیهادی (عه‌مالیق) به‌ بی‌دینه‌کان بکه‌ن،
 که‌چی له‌وه‌خۆیان هه‌لا‌وارد و به‌گو‌ییان نه‌کرد، ئه‌وه‌تا ده‌فرموی:
 ﴿٥٨: واذقلنا‌ادخلوا‌هذه‌القربة﴾ دیسان بی‌ری به‌خششیکێ ترمان
 بکه‌نه‌وه، ئه‌وه‌ ده‌مه‌ که‌- دوا‌ی ئه‌و سه‌رگه‌ردانییه‌ی تییدا بوون
 له‌چۆل و ده‌شتی (سینا)دا- پیمانگو‌تن: بچنه‌ ناو ئه‌م شارو‌ ئاوا‌یه‌ی

وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا
 وَأَدْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَتِكُمْ
 وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾ فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا
 غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِنْ
 السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٥٩﴾ وَإِذْ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ
 لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ
 اثْنَا عَشَرَ نَبِئًا فَدَعَا عَلَيْهِ كُلُّ نَاسٍ مِّمَّنْ هُمْ كَفَرُوا
 وَاسْتَرْتَبُوا مِنْ زُرْقٍ أَعْمَىٰ فَتَحَمَلُوا فِي الْأَرْضِ مُضِينًا ﴿٦٠﴾
 وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَنْ نَصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامِ هَذِهِ نَارِ رَبِّكَ
 يُخْرِجُ لَنَا مِمَّا تُثْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقَائِهَا وَقَفَّاهَا وَمُؤَمِّمًا
 وَعَدَّتْهَا وَبَصِلَهَا قَالِ انْتَبِذْ لِرَبِّكَ الَّذِي هُوَ آذَنٌ
 بِاللَّيْلِ هُوَ حَرِيرٌ أَمْ يَطْلُوا وَمُضِرًّا فَإِنَّ لَكُمْ مِمَّا أَنْتُمْ
 وَعَصَرْتُمْ عَلَيْهِمُ الذَّلَّةَ وَالسَّحَابَ الْمَكِينَةَ وَمِمَّا وَبَقَسْتُمْ مِنْ
 اللَّهِ ذَلِكَ يَأْتِيهِمْ كَأَنَّهُمْ يَكْفُرُونَ بِبَابَتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ
 الَّذِينَ يَنْبَغِي عَلَيْهِمُ الْحَقُّ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦١﴾

(بیت‌المقدس) به‌وه ﴿فکلوا منها حیث شئتم رغدا﴾ حه‌ز له
 هه‌ر نیعمه‌تی ده‌که‌ن زۆرو فراوانه‌ لئی به‌خۆن، واته: جو‌ره‌ها
 خو‌ارده‌مه‌نی تیا ده‌ست ده‌که‌وی ﴿وادخلوا‌الباب‌سجدا﴾
 وگو‌تیشمان هه‌ر له‌ ده‌روازه‌ی دیاری‌کرا‌ی شاره‌که‌وه به‌ری‌زۆو
 به‌حورمه‌ته‌وه بچنه‌ زۆری و سو‌ژده‌ی شوکر به‌رن ﴿وقولوا‌حطه﴾
 وبش‌لین: په‌روه‌دگاری ئیمه‌! تا‌وانه‌کانمان بو‌ه‌رینه‌ولیمان خۆش
 بیه. ((حطه)): به‌زمانی جووله‌که‌مانای لیبو‌ورده‌ن ﴿نغفر‌لکم‌خطایاکم﴾
 ئه‌وکاته ئیمه‌یش له‌هه‌لو تا‌وانه‌کانتان ده‌بو‌رینین ﴿وسنزيد‌المحسنین﴾
 و سه‌ره‌رای ئه‌وه‌یش پاداشی چاکه‌ کاران زۆر به‌زیاده‌وه ده‌دینه‌وه ﴿٥٩: فبدل‌الذین‌ظلموا‌قولا‌غیر‌الذی‌قیل‌لهم﴾
 که‌چی سه‌ته‌مکارو له‌سنو‌ور ده‌رچووه‌کان هه‌لسان، ئه‌و وشه‌و
 گو‌تاره‌ی پینان و ترا‌بوو گو‌رییان له‌باتی سو‌ژده‌و ملکه‌چی که‌وتنه‌
 گالته‌ و له‌باتی ئه‌وه‌ی بلین (حطه) و تیان (حبه). ﴿فانزلنا‌علی‌الذین‌ظلموا‌رجزا‌من‌السما‌ء‌بما‌کانوا‌یفسقون﴾ ئینجا

که کار به تهورات بکنم ﴿ ورفعتنا فوقكم الطور ﴾ وکژیوی (تور) پشمان وهك سیبهری به سهرتانه وه راگرت، تابه چاوی سهر دهسه لاتمان ببینن وله سهر هق ثوقره بگرن ﴿ خذوا ما آتيناكم بقرة ﴾ ئینجا پیمان وتن: ئه وه بهرنامه بهی پیمانداون به هموو هیزه وه بیگرن؛ ئه گینا ئه م کژیوه دهدهین به سهرتانا ﴿ واذکروا ما فیہ ﴾ وچیشی تیدایه همیشه له بیرتان بی و به وردیش کارو رفتاری بی بکنم ﴿ لعلکم تتقون ﴾ به لکو له ئه نجامدا له خواترس و خویاریزین و، له سنوره کانی دهرنه چن ﴿ ۶۴: ثم تولیت من بعد ذلک ﴾ که چی دواى ئه وه هموو به لین و په یمانه رووتان وهر گنبراو پشتتان له ریپازی خوا هه لکردو په یمانه که تان هه لوه شانده وه ﴿ فلولا فضل الله علیکم ورحمته ﴾ خوئنه گهر به زهیی و فهزل و میهره بانى خوا نه بوویا له سهرتان، که تهویه لی وهرگرتن ﴿ لکنتم من الخسرین ﴾ له دهسته ی زیان لیکه وتوان و زهره ر مه ندان ده بوون.

جووله که ریژی شه ممه ده سکینن وده بنه بهراز:

پاش ئه وه خه لکی گوندی (ئه یله) په یمانه که بیان شکاندو، بهرام بهر رژی شه ممه شه - که به لینیان دابوو ریژی لی بگرن - که وتنه فرت و فیل، خوا ده فه رموی: ﴿ ۶۵: ولقد علمتم الذین اعتدوا منکم فی السبت ﴾ و خویبه حالی ئه وانه شتان زانی چیمان به سهر هینان، پاش ئه وه له رژی شه ممه ده ده ست درژی بیان کردو راهه ماسیان ئه نجامدا، پیشتتر موواساش ^{الطیلة} بؤشه وه ی ئه وه رژی زیاتر خه ریکی خواناسی بن و له هه لپه ی دونیا دووریکه وتنه وه، ئیش و کاری له وه رژه دا لی یاساغ کردن، که چی قسه که ی مووسایان شکاند، ئه و جا خوی کار جوانیش گه وره ترین توله ی لی سهندن، وه کو ده فه رموی: ﴿ قتلنا لهم کونرا قرده خاسنین ﴾ له بهر ئه وه بریارمانداو پیمانگوتن: ده سا بچن بینه مه میعونی ریساوا ترؤکراوو په ست. جه ماوهری زانایان ده لین: ههر به واقیعی ئه وانه بوونه مه میعون، به لام دواى ئه وه، تنها سئ رژی ژبان و له دونیا مانه وه، پاش سئ رژی که ئیتر هموو فه وتان و تیچاچوون. (ئیین جه رین) و (ئیین حاتم) له (موجاهید) سه وه ده لین: ئه گه رچی بوونه مه میعون، به لام وینه وه سووره تیان، له سوورته و سیمای ئادمی نه سراپه وه، به لکو ههر ئه وه بوو که دل و کارو کرده وه بیان وهك کارو کرده وه ی مه میعون دژیوو ناشیرین و په ست وریساوا بوو. ئه م مه سه له به له سووره تی (ئه عراف)، ئایه تی (۱۶۶) دا، زیاتر باسکراوه، ده توانی سوودی لی وهرگرتست. ﴿ ۶۶: فجعلناها نکالا لما بین یدیه و ما خلفها ﴾ ئینجا به په ندو عبیره تیکی وامان بردن که هاوچه رخانیا ن و گهلانی پاش خویشیان په ندیان لی وهر بگرن ﴿ وموعظة للمقتین ﴾

بوخواناسان و خویاریزانیش هه همیشه ما به ی ناموزگاری بیت. ریفته ما یبه کانی ئایه تی (۶۳-۶۵):

- (۱) ده بی وه فا به په یمان و ریکه وتن نامه کان بکری.
- (۲) ده بی بریاره کانی خوا به وزه وه توند بگیردرین.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّالِحِينَ
مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ
عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿۶۳﴾ وَإِذْ
أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ
بِقُوَّةٍ وَإِذْ كُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿۶۴﴾ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ
بَعْدَ ذَلِكَ قُلُوبًا فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ
الْخَاسِرِينَ ﴿۶۵﴾ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ آمَنُوا وَمِنكُمْ فِي السَّبْتِ
فَقَتَلْنَا لَهُمْ كُنُوزًا قَرَدَةً حَرَامًا ﴿۶۶﴾ جَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا
بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿۶۷﴾ وَإِذْ قَالَ
مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً قَالُوا أَتَجِدْنَا
هَٰؤُلَاءِ قَالُوا عَوْدٌ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿۶۸﴾ قَالُوا
أَدْعُ لِنَارِكَ يَبْنَ لَنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِشَ
وَلَا يَكْرُمُونَ ﴿۶۹﴾ ذَلِكَ فَاقْتُلُوا مَا تَمُرُّونَ ﴿۷۰﴾
قَالُوا أَدْعُ لِنَارِكَ يَبْنَ لَنَا مَا لَوْ نَهَا قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءٌ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ﴿۷۱﴾

- (۳) ته قوا تنها به جیبه جی کردنی بریاره کانی خوا چنگ ده که وئی.
- (۴) حیلوه فرت و فیل بو حه لالکردنی حه رامکراوه کانی خوا، حه رامه.
- (۵) پاشه رژی ئه نجامی فیل بازان.

جووله که له باره ی (مانگا) که وه زوریان گوت و، خواش بهنی توند کردنه وه:

پاشان له م چه ند ئایه ته دا که دین به خششیکی تریان ده خاته پیش چاو، هه تا باشتتر چاو له به رین بو خوی گه وره، بویه ده فه رموی: ﴿ ۶۷: وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً ﴾ ئه وکاته وه بیهرینه که مووسا به هیزه که ی خوی گوت: بی گومان خوا فه رمانتان بی ده دا که مانگایه ک سه ربیرن، هوی ئه وه فه رمانه ش ئه وه بوو که: پیاوکی زور ده وله مندیان هه بوو، به کی له

میراتگره کانی بۆ ئەوه بەزووپی سامانه کهی به میرات دهستکه ویت، به ناههق کوشتی و پاشان تهرمه کهیشی گواستهوه بۆ گوندیکی دیکه، ئەوساش میراتگرانی چوونه سهر خه لکی گونده که و داوای خوینیان لێ نه کردن و دهیانگوت ئیوه کوشتوتانه! مووساش **الکَلْبُ** بۆ ئاشکرا کردنی بکوژه که ههولیکسی زۆری لهگه لدان، به لام ئەمان ههر راستیه که بیان نه درکاند و، ئەوانیش ههر داوایان له مووسا ده کرد که له خوا بخواری به نینگاو وهی به شکوم بۆیان روشن بکاتهوه، ئەویش فهرمووی: بۆ ئاشکرا بوونی بکوژه که خوا فرمائتان پێ دهکات: مانگایه که سهر بېرن و پارچه یه کی له لاشه ی کوژراوه که بدن، ئەوسا به فرمانی خۆی به دهسه لات زیندوو ده بیته وه و پیتان ده لێ: کئی کوشتوو به تی، ئەوانیش **﴿ قالوا أتخذنا هزوا ﴾** وتیان: ئایا مه سه خه ره مان پێ نه که ییت و ئەمانکه یته گالته جاری خۆت؟! ئیمه چی ده لێن و تۆیش چی ده لیت؟ دیاره به لایانه وه نه و قسه و باسه جینگه ی سهر سوهرمان و مه سه خه ره بوو **﴿ قال أعوذ بالله أن أكون من الجاهلین ﴾** مووسایش وتی: پنا ئه به مه بهر خوا که له نه زان و نه فامانیم و گالته تان پێ بکه م. **﴿ ٦٨ ﴾** قالوا ادع لنا ربک بین لنا ماهی **﴿** ئه و جا وتیان: جا که وایه له پهروه ردگاری خۆت داوا بکه با بۆمان روون بکاته وه نه و مانگایه چۆن مانگایه که و سیفه ته کانی چۆنه؟ **﴿ قال إنه یقول إنها بقرة لا فارض ولا بکر ﴾** مووسایش وتی: خوا نه فهرمووی: نه و مانگایه نه پیریکی له کارکه وته یه و، نه جوانیکی که م ته مه نه **﴿ عران بین ذلک ﴾** به لکو ناوه نجی و میانه ساله **﴿ فافعلوا ما تؤمرون ﴾** ده سا ئیتر نه وه تده قوولی مه که نه وه و به زووپی چیتان فهران پیکراوه جیه جینی بکه ن و.. که چی هیمان به و وه لامه ییش دلایان ئاوی نه خوارده وه بویه **﴿ ٦٩ ﴾** قالوا ادع لنا ربک بین لنا ما لونها **﴿** وتیان له پهروه ردگارت بخوازه بۆمان روشن بکاته وه رهنگی چۆنه؟ **﴿ قال یقول إنها بقرة صفراء فاقع لونها ﴾** مووسا وتی: خوا نه فهرمووی: نه و مانگایه رهنگی ته وا و زهردی تۆخه **﴿ تسر الناظرین ﴾** ته ماشا که رانی (به سه یر کردنی) دلخۆش نه کا. **﴿ ٧٠ ﴾** قالوا ادع لنا ربک بین لنا ماهی **﴿** که چی ههر خه ریکسی بره ییانوو بون و دیسانه وه وتیان: له پهروه ردگارت داوا بکه با به ته واوی بۆمان روون بکاته وه بزانی چۆن چۆنیه؟ **﴿ إن البقر تشابه علينا ﴾** به راستی نه و مانگایه له باره ی رهنگ و گه وره و بچووکیه وه لیمان تیکچوو و بۆمان نادۆز زینه وه **﴿ وإنا إن شاء الله لمهتدون ﴾** به راستی نه گه ره خوا خۆی بیهوی رینعمایی ده کریین و نه دیدۆز زینه وه. **﴿ ٧١ ﴾** قال إنه یقول إنها بقرة لا ذلول **﴿** مووسا وتی: خوا نه فهرمووی: نه و مانگایه نه رامکراوه **﴿ تشر الأرض ﴾** بۆ زێر نیرو زهوی کیلان **﴿ ولا تسقى الحرث ﴾** وه

نه ئاوی کشت و کالیشی پندراوه، واته: هیچ کاریکی پێ نه کراوه **﴿ مسلمة لاشية فيها ﴾** یه که رهنگه وه یچ په له ی تیدانییه و زهردیکی ته واوه **﴿ قالوا الآن جئت بالحق ﴾** نهوسا وتیان: وا ئیستا ههقت هینا و مه به سه ته که ت خسته روو و حالی بووین **﴿ فذبحوها ﴾** ئینجا دوا ی نه و سهر لیکردنه وه یه مانگایه کی ئاویان په یدا کردو سهریان بیری **﴿ وما کادوا یفعلون ﴾** ههر چه نده نزیک بوو سهری نه بېرن (ئیین جه رین) ده لێ: نه وه نده له سهری روشن، خوایش به وشیه وه به نی توند کردنه وه.

رینعماییه کانی ئایهتی (٦٧-٧١):

- ١) پهستی و بهد رهوشتی جووله که و، چه چه قهق و مملانی و زۆر وتیان.
- ٢) رهخه گرتن له بریاره کانی خوا کاری موسلمان نییه، ده بی خۆت بده ی به دهستی بریاری خوا وه، نه گه رچی له حیکمه تیشیان تینه گه ییت.
- ٣) ئینکاری و خۆ دوورگرتن له توند په ی له نه نجامدانی فهرانه کانی خوا دا، سه ره نجامی وه کو له فهرمووه ی (متفق علیه) دا هاتوو وه فهرمووی: **﴿ اَبْسُرُوا وَلَا تَعْسُرُوا وَبَشُرُوا وَلَا تَبْشُرُوا ﴾** وه به هاوه لانیسی فهرموو: **﴿ إِنَّمَا بُعِثْتُ مُبْسِرِينَ وَلَمْ تُبْعَثُوا مُعْسِرِينَ ﴾** (ترمزی).

کوژراوه که زیندوو بوویه وه و، ئاوی بکوژه که ی درکاند:

﴿ ٧٢ ﴾ وإذ قتلتم نفسا فادارأتم فيها **﴿** نه و کاته تان بیری، که سیکتان کوشت و له ناو خۆتاندا که وتنه ههول وته قهلا بۆ دۆزینه وه ی بکوژه که و، له خۆ دوورخسته وه ی و، هاتنه لای مووسا و داوای روونکردنه وه تان لیکرد؟ زاناکان ده لێن: ئه م ئایه ته ههر چه ند له خۆیندنه وه که ده وتۆته دوا ی (وإذ قال موسى لقومه إن الله یأمرکم أن تذبحوا بقرة) سه وه، به لام له مانا و مه به ستدا، له پیش نه وه وه یه **﴿ والله مخرج ماکتئم تکتمون ﴾** جانه وه ی شار داتانه وه خوا ی گه وره ده ریخست، وه کو نه فهرمووی: **﴿ ٧٣ ﴾** فقلنا اضربوه ببعضها **﴿** پیمانگوتن پارچه یه که له لاشه ی مانگا سه رپراوه که له جهسته ی کوژراوه که بدن، نهوسا ده ستبه جی کوژراوه که زیندوو ده بیته وه و پیتان نه لێ کئی کوشتوو به تی **﴿ کذلک یحی الله الموتی ﴾** ههر ئایه و شیوه یه خوا مردوو انیش زیندوو نه کاته وه. (ئیین که سیر) له (ئیین عه بیاس) سه وه نه لێ: دوا ی جیه جی کردنی نه وشیه وه، ده سه جی کابرا که زیندوو بوویه وه و، ده ماره کانی له شیشی فیشقه ی خوینیان به ست و، داستانه که ی خۆی گێرایه وه و، ئاماژه ی

به بکوزه‌های خوی کردوگوتی: دوو ناموزاکه‌ی خوم کوشتمیان، به لام دوی شو قسه و گفتوگوویه، نه ژیاو خیرامردوه.
(عبدالوهه هباب نه ججان) له کتیبی (قصص الانبیاء) دا دهقی: مه‌سه‌له‌ی زیندوو بوونه‌وه‌ی کوژراوه‌که بهو شیوه‌یه که ته‌فسیره‌کان یاسی ده‌کن، له قورشان و فهرمووده‌کاندا هیچ ده‌قیکی له‌سه‌ر نه‌هاتوه، شه‌وه‌سه‌لینتی، به‌لکو له دروو ده‌سه‌سی (به‌نی ئیسرائیل) ده‌چی و، بی‌ونه‌بی تیئه‌له‌کیشی شه‌وانه، که‌وابوو بی‌ده‌نگ بوون له‌و جوړه قسانه باشترو له‌بارتره له‌گه‌ل ده‌قی قورشانه‌که‌دا و یریکم آیانه له‌لکم تعقلون * خوی گه‌وره چه‌ندین به‌لگه‌ی ده‌سه‌لاتی خویتان نیشان شه‌دات - وه‌ک شه‌م رووداوه سه‌رسوره‌هینه‌ره - تا به‌لکو تیښکه‌ن و بیر له‌ ده‌سه‌لاتی خوی گه‌وره بکه‌نه‌وه‌و باوه‌ری راست و دروست بینن. (مهاغی) له‌ ته‌فسیره‌که‌یدا ده‌لینت: بویه خوا له‌ناو گیان له‌به‌رانی تردا فهرمانی به‌سه‌رپرینی مانگادا، چونکه شه‌وانه گویره‌که په‌رست بوون، خوایش شه‌یه‌وی هوشیاران بکاته‌وه‌و، خواکه‌شیان پی سه‌رپری، تا بیریک بکه‌نه‌وه‌و تی‌بگن که‌چون ده‌بی خودا سه‌رپری. ده‌بی شه‌ویش بلین: هر له‌به‌ر شه‌وه‌ش بوو که‌خوی گه‌وره هر له‌سه‌ره‌تاوه کوژراوه‌که‌ی زیندوو نه‌کرده‌وه.

دلره‌قی جووله‌که:

ئینجا دوی نیشاندانی شه‌وه‌موو به‌لگه‌و موعجزانه، که‌چی هر سوودیان لوره‌نه‌گرتن، خوی گه‌وره پیمان شه‌فرموی: * ۷۴: ثم قست قلوبکم من بعد ذلك فی الحجاره أو أشد قسوه * که‌چی دوی شه‌وه‌موو موعجزانه‌ش دل‌کانتان بوونه به‌رد، بگره له‌به‌رد ره‌قتریش، واته: نه‌وه‌کانسی به‌عقوب هیچ په‌ندو ناموزگار به‌کیان وهرنه‌گرت! * وإن من الحجاره لما یتفجر منه الأنهار * بی‌گومان تاشه به‌ردی وا هه‌یه، به‌ خوره‌م و ته‌ورم جوگه‌ ناوی له‌ه‌لده‌قوتی * وإن منها لما یستق فیخرج منه الماء * وه‌ه‌ندیکیشیان شه‌قار شه‌قار ده‌بن ودلویه‌دلویه‌ ناوی له‌ دینه‌ ده‌ری * وإن منها لما یهبط من خشیه الله * وه‌ه‌شیانه له‌ترسی خوا له‌چیاکانه‌وه به‌ره‌بیته‌وه، که‌چی دل ئیوه‌ی، (به‌نی ئیسرائیل) به‌هیچ شتی نه‌رم ناینت * وما الله بغافل عما تعملون * شه‌مه‌ش بزانتن که: هرگیز خوا له کاروکرده‌وه‌کانتان بی‌ ناگاو خافل نییه.

به‌ته‌مای باوه‌ر هیئانی جووله‌که‌ مه‌بن:

په‌یامبه‌رو هاوه‌لانی زور هه‌لیان ده‌داو، زوریش سووربوون له‌سه‌ر باوه‌ر هیئانی جووله‌که، چونکه هر دوولایان (شه‌مان شه‌وان)

خواه‌نی نامه‌ی ئاسمانی بوون و، له‌یه‌کتره‌وه نزیک بوون، ئینجا لیره‌دا قورشان ئینکاری شه‌وه‌ته‌ما بوونه‌یان ده‌کا وده‌فرموی: * ۷۵: أفطمعون أن یؤمنوا لکم * ناخو ئیوه (شه‌ی ئیمانداران) به‌ ته‌مان خه‌لکیکی ناوای وه‌ک جووله‌که، بروا به‌یئن و نایینی ئیوه قبول بکن؟ * وقد کان فریق منهم یسمعون کلام الله

قَالُوا أَدْعُنَا رَبَّكَ لِنُبَیِّنَ لِمَا مَآءِمْ إِنَّا الْبَعْرُ تَشْبِیهَ عَلَیْمَا إِنَّا
 إِن شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ ﴿۷۵﴾ قَالَ إِنَّهُ یَقُولُ إِنَّمَا بَعْرَةٌ لَأَدْرُؤَنَّ
 تَبِیْرًا أَلْأَرْضَ وَلَا تَسْقِ الْمَرْتَ مُسَلَّمَةً لَا شِیْءَ فِیْهَا قَالُوا
 أَلَنْ حِثَّ بِالْحَقِّ فَذَبْحُوهَا وَمَا كَادُوا یَفْعَلُونَ ﴿۷۶﴾ وَإِذْ
 قُلْنَا نَسْفَا فَاذْرَءْ ثُمَّ فِیْهَا وَاللَّهُ یُخْرِجُ مَا تَكْتُمُ تَكْتُمُونَ ﴿۷۷﴾
 فَقُلْنَا أَضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا كَذَلِكَ یُعِی اللَّهُ الْمُؤْمِنَ وَرُیْبِكُمْ
 مَا یَنْتَبِهُ لَمَلِكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿۷۸﴾ ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُم مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ
 فَمِی كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدَّ قَسْوَةً وَإِن مِّن الْحِجَارَةِ لَمَا یَتَفَجَّرُ
 مِنْهَا الْأَنْهَارُ وَإِن مِنْهَا لَمَا یَسْتَق فِیْخْرِجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِن
 مِنْهَا لَمَا یَهْبِطُ مِنْ خَشِیَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ
 ﴿۷۹﴾ أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ یُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِیقٌ مِنْهُمْ
 یَسْمَعُونَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ یحْدُرُونَ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ
 وَهُمْ یَعْلَمُونَ ﴿۸۰﴾ وَإِذْ الْقُرْآءِ الَّذِیْنَ ءَامَنُوا قَالُوا ءَامَنَّا
 وَإِذَا خَلَا بِبَعْضِهِمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ
 اللَّهُ عَلَیْكُمْ لِحَاجَتِهِمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿۸۱﴾

خو ده‌سته‌یه کیشیان فهرموده قسه‌ی خویان بیست * ثم بحرفونه من بعدما عقلوه * له‌پاشان دوی تیگه‌یشتن لینی، هه‌لسان واتاو مانا که‌یان گویری! * وهم یعلمون * ده‌شیانزانی لایان داوه‌و کاریکی هه‌له‌یان کسردوه، به‌لام له‌به‌ر عینادی و سه‌رینجیان، کویمان نه‌کرده‌وه ده‌سه‌ردار نه‌بوون، که‌وابوو هرگیز ئیوه به‌ ته‌مای ئیمانیه شه‌وانه مه‌بن، له‌ولایشه‌وه * ۷۶: وَإِذْ الْقُرْآءِ الَّذِیْنَ ءَامَنُوا قَالُوا ءَامَنَّا * هه‌رکه به‌ پرواداران ده‌گن ده‌لین: ئیغه باوه‌رمان هیناوه * وَإِذَا خَلَا بِبَعْضِهِمْ إِلَى بَعْضٍ * هه‌رکه له‌گه‌ل به‌کتریشدا کو‌ده‌بنه‌وه * قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَیْكُمْ * به‌یه‌کتر ده‌لین: ناخر چون ده‌بی ئیوه شه‌وه‌قسانه‌ی که‌ خوا له‌ ته‌وراتدا پییداون و ناگاتان لینه‌تی - له‌بابه‌ت پیغه‌مبه‌ر و ئیسلامه‌وه - لای مو‌سلمانه‌کان ده‌رکینن؟ * لیحاجو کم به‌ عند ربکم * هه‌تا بیکه‌نه به‌لگه‌ لای په‌روه‌ر دگارتان و، له‌ دواروژیشدا زال بن به‌سه‌رتانا؟ * أفلا تعقلون * ناخو تاکه‌ی تی‌ناگن و بیرناکه‌نه‌وه؟ واته:

به‌بکوره‌که‌ی خوی کردوگوتی: دوو ناموزاکه‌ی خوم کوشتمیان، به‌لام دواى شو قسه و گفتوگوویه، نه‌ژیاو خیرامردوه.

(عه‌بدول‌وه‌ههاب نه‌ججار) له‌کتیپی (قصص الانبیاء) دا ده‌ئی: مه‌سه‌له‌ی زیندوو‌بوونه‌وه‌ی کوژراوه‌که به‌و شیوه‌یه که ته‌فسیره‌کان باسی ده‌کن، له‌قورشان و فهرمووده‌کاندا هیچ ده‌قیکی له‌سه‌ر نه‌هاتوه، شه‌وه‌سه‌لینئی، به‌لکو له‌ دروو ده‌له‌سه‌ی (به‌نی ئیسرائیل) ده‌چی و، بی‌ی ونه‌بی تی‌هه‌لکیشی شه‌وانه، که‌وا‌بوو بی‌ده‌نگ بوون له‌و جوړه قسانه باشترو له‌بارتره له‌گه‌ل ده‌قی قورشان‌که‌دا و بریکم آیات‌ه لعلکم تعقلون * خواى گه‌وره چه‌ندین به‌لگه‌ی ده‌سه‌لاتی خویتان نیشان شه‌دات - وه‌ک شه‌م رووداوه سه‌رسور‌هینه‌ره - تا به‌لکو تی‌بگه‌ن و بیر له‌ ده‌سه‌لاتی خواى گه‌وره بکه‌نه‌وه‌و باوه‌ری راست و دروست بی‌ئن. (مه‌راغی) له‌ ته‌فسیره‌که‌پیدا ده‌لئیت: بویه خوا له‌ناو گیان‌له‌به‌رانی تر‌دا فه‌رمانی به‌سه‌ر‌پرینی مانگادا، چونکه شه‌وانه گویره‌که په‌رست‌بوون، خوایش شه‌یه‌وی هوشیاریان بکاته‌وه‌و، خوا‌که‌شیان پی سه‌ر‌بری، تا بیریک بکه‌نه‌وه‌و تی‌بگه‌ن که‌چون ده‌بی خودا سه‌ر‌بری. ده‌بی شه‌وه‌یش بلین: هر له‌به‌ر شه‌وه‌ش بوو که‌خواى گه‌وره هر‌له‌سه‌ره‌تاوه کوژراوه‌که‌ی زیندوو نه‌کرده‌وه.

دل‌ره‌قی جووله‌که:

ئینجا دواى نیشاندانی شه‌وه‌موو به‌لگه‌و موعجیزانه، که‌چی هر سوودیان ل‌وه‌رنه‌گرتن، خواى گه‌وره بی‌یان شه‌فه‌رموی: * ۷۴: شه‌م قست قلوبکم من بعد ذلک فهی کالحجارة أو أشد قسرة * که‌چی دواى شه‌وه‌موو مؤجیزانه‌ش دل‌ه‌کانتان بوونه به‌رد، بگره له‌به‌رد ره‌قتریش، واته: نه‌وه‌کانسی یه‌عقوب هیچ په‌ندو ناموزگاریه‌کیان وه‌رنه‌گرت! * وإن من الحجارة لما يتفجر منه الأنهار * بی‌گومان تاشه به‌ردی وا هه‌یه، به‌ خوړم و ته‌وژم جوگه‌ ناوی ل‌ه‌له‌ده‌قوی * وإن منها لما يشقق فيخرج منه الماء * وه‌ه‌ندی‌کیشیان شه‌قار شه‌قار ده‌بن و دل‌ویه‌دل‌ویه ناوی ل‌ دینه‌ ده‌ری * وإن منها لما يهبط من خشية الله * وه‌ه‌شیانه له‌ترسی خوا له‌چیا‌کانه‌وه به‌ره‌به‌ئته‌وه، که‌چی دل‌ی ئیوه‌ی، (به‌نی ئیسرائیل) به‌هیچ شتی نه‌رم نابیت * وما الله بغافل عما تعملون * شه‌مه‌ش بزائن که: هر‌گیز خوا له‌ کاروکرده‌وه‌کانتان بی‌ ناگاو خافل نیبه.

به‌ته‌مای باوه‌ر هینانی جووله‌که مه‌بن:

به‌یامه‌رو هاوه‌لانی زور هه‌ولیان ده‌داو، زوریش سووربوون له‌سه‌ر باوه‌ر‌هینانی جووله‌که، چونکه هر‌دوولایان (شه‌مان و شه‌وان)

خواه‌نسی نامه‌ی ئاسمانی بوون و، له‌یه‌کتره‌وه نزی‌ک‌بوون، ئینجا لیره‌دا قورشان ئینکاری شه‌و به‌ته‌ما‌بوونه‌یان ده‌کا وده‌فه‌رموی: * ۷۵: أفطمعون أن يؤمنوا لكم * ناخو ئیوه (شه‌ی ئیمانداران!) به‌ ته‌مان خه‌لکیکی ئاواى وه‌ک جووله‌که، به‌روا به‌ینن و ئایینی ئیوه قبول بکه‌ن؟ * وقد كان فريق منهم يسمعون كلام الله

قَالُوا ادْعُ لِنَارِكَ يٰمِينَ لَمَّا مَاهِي إِنْ الْبَعْرَ تَشَبَهَ عَنِي سَأَوْنَا
 إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ ﴿٧٤﴾ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَعْرَةٌ لَّا دَلُولٌ
 تُشِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْعَرْشَ مَسْلَمَةٌ لَّا رِيَّةَ فِيهَا قَالُوا
 الْكُنْ حِثَّ بِالْحَقِّ فَذَجَّوْهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٥﴾ وَإِذْ
 قُلْنَا نَسْأُ فَاذْرَهُ ثُمَّ فِيهَا وَ اللَّهُ يُخْرِجُ مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٦﴾
 فَعَلْنَا أَمْشِرُوهُ بِبَعْضِهَا كَذَلِكَ يُبْعَثُ اللَّهُ الْمَوْتَى وَرَبُّكُمْ
 بِأَيْتِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٧﴾ ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ
 فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنْ مِنَ الْحِجَارَةِ لِمَا يُنْفَخُ
 مِنْهُ الْآتَنُ وَإِنْ مِنْهَا لِمَا يَشَقُّ فَيُخْرِجُ مِنْهُ الْمَاءَ وَإِنْ
 مِنْهَا لِمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ
 ﴿٧٨﴾ أَفَنظْمَعُونَ أَنْ نُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ
 يَسْمَعُونَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ
 وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٩﴾ وَإِذْ قَالُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا
 وَإِذَا خَلَا بِبَعْضِهِمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَافَتَحَ
 اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٨٠﴾

خو ده‌سته‌یه کیشیان فه‌رموده‌وه قسه‌ی خوایان بیست * شه‌م بحر فونه من بعدما عقلوه * له‌پاشان دواى تیگه‌یشتن لئی، هه‌لسان و اتاو مانا‌که‌یان گوژی! * وه‌م یعلمون * ده‌شیانزانی لایان داوه‌و کاریکی هه‌له‌یان کردوه‌وه، به‌لام له‌به‌ر عینادی و سه‌ری‌چییان، کو‌یان نه‌کرده‌وه ده‌سه‌ر‌دار نه‌بوون، که‌وا‌بوو هر‌گیز ئیوه به‌ ته‌مای ئیمانی شه‌وانه مه‌بن، له‌ولایشه‌وه * ۷۶: وَإِذْ لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا هه‌رکه به‌ به‌رواداران ده‌گه‌ن ده‌لین: ئیبه‌ باوه‌ر‌مان هیناوه * وَإِذَا خَلَا بِبَعْضِهِمْ إِلَى بَعْضٍ هه‌رکه له‌گه‌ل یه‌کتریشدا کو‌ده‌بنه‌وه * قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَافَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ * به‌ یه‌کتر ده‌لین: ناخر چون ده‌بی ئیوه شه‌و قسانه‌ی که‌ خوا له‌ ته‌وراتدا پی‌یداون و ناگاتان لئیه‌تی - له‌بابه‌ت پیغه‌مه‌به‌ر و ئیسلامه‌وه - لای م‌وسلمانه‌کان ده‌درکینن؟ * لی‌حاجو‌کم به‌ عند ربکم * هه‌تا بی‌که‌نه به‌لگه‌ لای په‌ره‌ر‌دگارتان و، له‌ د‌وارو‌ژیشدا زال بن به‌سه‌رتان؟ * أفلا تعقلون * ناخو تا‌که‌ی تی‌ناگه‌ن و بی‌رنا‌که‌نه‌وه؟ واته:

راستی نهو په سن و سيفه تانه ی پیغه مېر که له تهوراتدا هاتوون، لای موسلمانان مه درکینن و باسیان مه کهن.

ټینجا خوا له سر نهو بیرو بوجوونه یان، سرکونه و سرزونه نشتیان ده کاو ده فرموی: ﴿ ٧٧: اولایعلمون ان الله یعلم ما یسرون وما یعلنون ﴾ مه گهر نهوانه که به یه کتر ده لین قسه راسته که یان لا مه درکینن- نازانن که بی گومان هر چی له دلا ده یشارنه وو هر چیش ناشکرای نه کهن، خوا هره ده یزانی؟

پاشان دوی شهوه دیننه سهریاسی کهره عه واهه کانیان که به کویرانه دوی زانا به دره فته کانیان نه که ون وگوئی له مشتیان ده بن، نه فرموی: ﴿ ٧٨: ومنهم امیون لا یعلمون الکتاب ﴾ جووله که هه یانه کهره عه واه و نه خوینده وارن و، هېچ نووسین و خویندنه ویه که نازانن ﴿ إلا امانی ﴾ نه مه نه بی که وا نه زانن ته ورات جگه له چهند شوات وهیواو ثاره زوویه که بو نهوان هاتوو، هېچی تر نییه، وه به خه یال له نیو خویندا ده لین: ترسی دوا روژتان نه بی، چونکه باوو پایر انمان گشت په یامبه ربوون و، لای خوا تکامان بو نه کهن و، نه ویش لیمان خو ش ده بی... هتد ﴿ وان هم الا یظنون ﴾ له گهل شه ویشدا که بروای ته وایان نییه، هر له ناو خه یال وگوماندا ده ژین، بویه پییان وایه به جوړه خه یال و ناواتانه رزگار یان ده بی، مه به ست شه ویه که جووله که خوینده وارو نه خوینده وار یان، لای خوا یه کسانن بو جه زه به و سزادان.

لهم مما کتبت ایدیههم ﴿ دیسانه وه هاوارو سزای سخت بو نهو ده ست و قول برانه ی که ته وراتیان گوری و به ده ستی خو یان نووسییانه وه! ﴿ وویل لهم مما یکتبون ﴿ هاوار له وان چه که سابه تیکی حه رام و دزیو به ده ست ده هیئن؟

دیسانه وه باسی سهر لیشی وایو یه کی تریان ده کات که: خو یان به یارو هه لب زارده ی خوا نه زانی ﴿ ٨٠: وقالوا لن تمسنا النار الا ایاما معدودة ﴾ گوتیان: چهنده گونا حبار بین، هر چه ند روژیکی ژمیر دراوو که م نه بی ت له دوزه خدا نامینینه وه، مه به ستیان له و چل روژه یه که گویره که که یان تیدا په رست! ﴿ قل اتخذتم عند الله عهدا ﴿ نه ی موحه ممد! ﴿ پییان بلی: باشه نیوه له خواوه هېچ په یمان نیکتان وهر گرتوو که: ته نیا چهند روژیکی که م له دوزه خدا نه بن؟ ﴿ فلن یخلف الله عهدہ ﴿ هتا خوایش پیچه وانه ی به لینی خو ی کار نه کا ﴿ ام تقولون علی الله مالا تعلمون ﴿ یان هر له خو تانه وه شتیکی بی بناغه به دم خواوه ده لین؟ ﴿ ٨١: بلی من کسب سیئه ﴿ نه خیر، وانیه به لکو هر که سیک کوفرو تاوان نه نجام بدا ﴿ واحاطت به خطیته ﴿ خراپه و تاوانه کانیشی که ماروی دابی ﴿ فاولئک اصحاب النار ﴿ نهوانه یاوهری ناگری دوزه خن ﴿ هم فیها خالدون ﴿ وه به هه تاهه تاییش تیندا نه میننه وه و لینی جیا نابنه وه، نه گهر چی خویشیان به کوری پیغه مبه ران بزائن.

دینمه اییبه کانی نایه تی (٧٩-٨١):

- ١) خو پراستن له و (فته و) ناهه قانه ی که له به رده ستکه و تیکی دونیایی، حه رام حه لال ده کهن، یان به پیچه وانه وه.
- ٢) نه سه ب و رسته هېچ که لکی به مروقی لاسارو سهر لیشی وایو ناگه یه نی.
- ٣) هه میشه ده بی له گونا حی گهر وه بچوک دوور بین، خو نه گهر توو شیش بووین، پیویسته زوو به په له ته ویه بکه ین و کرده وه ی چاکی به دوا دا بینین.

تیبینی: هندی له زانایان ده لین: مه به ست به م تاوانه و (سیئه) یه، شریک و هاو به شدانان ه بوجوا، چونکه موشریک و ها به شداننر، خوا لینی خو ش نابی و، هه تا هه تابه له دوزه خدا نه مینینه وه. به شتیکی تریان نه لین: مه به ست پینی هه موو جوړه تاوانه کانی تره، که وایوو نه وکاته تاوانبار که -شر موسلمان بی ت- به هه تاهه تایه له وئی نابی، به لکو به پینی گونا حه کانی ده مینینه وه و پاشان دینته دهر. ﴿ ٨٢: والذین آمنوا و عملوا الصالحات ﴾ و نهوانه ییش که پروایان

وهیل بو نهوانه ده سکرای نامه ی خوا ده کهن:

به شتیکی زور له جووله که کان نامه و ته وراتیان -له به رامبه ر ته ماحیکی دونیا وه گوری و، حه رامیان پی حه لال کردو، حه لالیان پی حه رام کرد! نه وجا خوی بالاده ست له به رامبه ر نه وکاره یانه وه نه فرموی: ﴿ ٧٩: فویل للذین یکتبون الکتاب بایدیههم ﴿ وهیل و سزای سخت، بو نهوانه یه که به ده ستی خو یان ته ورات ده نووسنه وه ﴿ ثم یقولون هذا من عند الله ﴿ و پاشان ده لین: نه مه له لای خواوه هاتوو ﴿ لیستروا به ثنا قلیلا ﴿ له به ر شه وه که به نرخ و به هایه کی که م بیفروشن و، که میک له مالی دونیای پی به ده ست بینن! (بوخاری) له (تیبین عه بباس) ه وه نه لی: نه م نایه ته سه باره ت به زانا که له پیووجه کانیان هات، نهوانه یان که کهره عه واهه کانیان چه واشه و سهر لیشی وایو ده کرد، چونکه به ثاره زووی خو یان ده ستکاری (ته ورات) یان ده کردو، به وه ش نه خوینده وار و بوره پیوا هه کانیان فریو ده داو ده ستکه و تیکی مادیشیان بو خو یان به ده ست ده هیئا! جا قورنان له به ر گهره یی نه و تاوانه یان دووباره هره شه یان له ده کاته وه و ده فرموی: ﴿ فویل

به خاوه به فرمانه کانی ئەو هیناو، کرده وهی چاکیان ئەنجامدا
 ﴿ اولئک اصحاب الجنة هم فيها خالدون ﴾ ئەوانه یاوهری
 بههشتن و بۆهتاههتاییش تیایدا ئەمیننه وه.
 سهرنجیک: چوونه بههشت بهستراوه به ئیمان و باوهری تهواوو
 کاروکرده وهی چاکه وه، ئەک به نه سهب و نه ژاد و نزیکایه تی به
 پیاوچاکانه وه، ئەوه یوو که (سوفیان) به په یامبه ری گوت ﴿
 له باره ی ئیسلامه وه) شتیکم نیشان بده، که ئیتر پیویست نه بی له
 که سی تر پرسیاریکه م. ئەویش فه رموو ی: ﴿ اقل امنت بالله فاستقم ﴾
 واته: باوهر به خوا بینهو، بهو بهم لاویه ولادا مه چۆ. (موسلیم)
 باب ۱۲/ج ۴/۲.

جووله که به ئینینداو شه ئیان وه شانده وه:

له م چند نایه ته شدا هه رباسی تاوانه کانی جووله که دهکات که کاتی
 خۆی له گه ل مووسادا کردیان، ئە فه رموو ی: ﴿ ۸۳: واذ اخذنا
 ميثاق بني اسرائيل ﴾ له بیرتانه ئەو حه له په یمانی به هیزو پته ومان
 له کوران و نه وه کانی به عقوب و هه رگرت؟ ﴿ لا تعبدون الا الله ﴾ که
 بیجگه له خوا نابی هه چ شتیکی تر به رستن ﴿ وبالوالدين احسانا ﴾
 له گه ل باوک و دایک ﴿ وذی القربى والیتامى والمساکین ﴾ و
 خزمانی نزیک و، مندالانی هه تیو و، خه لکانی بینهو و چاکه بکه ن
 ﴿ وقرولوا للناس حسنا ﴾ و له گه ل هه موو خه لکدا قسه ی چاک
 و باش بکه ن، رووخۆش بن، دل فراوان بن، خووره وهشتان قه شه نگ
 وجوان بی. که ئیمامی (ئه حمه د) له (ئه بوزهن) سه وه له په یامبه ره وه ﴿
 ئە فه رموو ی: ﴿ الا تخفرون من المعروف شيئا، وإن لم تجدوا فائق أخاك
 بوجه منطقي ﴾. ﴿ وأقيموا الصلاة وآتوا الزكاة ﴾ و نوێژه کانتان به
 پرله ماناو ملکه چیبیه وه بکه ن و، به شتیکی دیاریکراوی سامانیشتان
 به زهکات بدهن ﴿ ثم توليتم الا قليلا منكم وأنتم معرضون ﴾
 که چی پاش ئەوه، هه مووتان -تاقمیکی که متان نه بی- پشتان له و
 په یمانه کردو ناهه رمان بوون.

له مه دینه دا دوو تاقم جووله که هه بوون، جووله که ی (به نی قوره یزه)
 و (به نی نه زیز) به که میان هاویه یمانی هۆزی (ئه سوس) بوو،
 نووه میشیان هاویه یمانی هۆزی (خه زه هج)، جا کاتی ئەو دوو هۆزه
 جه نگیان ده بوو، جووله که کانیش له گه ل هاویه یمانه کانی خۆیاندا
 ده چوونه جه نگه وه، ده ره نجام هه ر جووله که بوو، جووله که ی
 ده کوشت و سه روو مالیشی به تالان ده برد! له (تهورات) یشدا ئەم
 کاره قه دهغه و یاساغه، خۆ (ئه سوس و خه زه هج) یش بی باوهر بوون
 نه یانده زانی قه برو قیامهت چیبیه...! که چی پاش کۆتایی هاتنی
 جه نگه که، ده سه ته سه رکه وهتوو هه که ده چوون بیتاک و (فیدیه) یان

أُولَئِكَ مَلَكُومٌ أَنْ اللَّهُ يَعْلَمَ مَا يُبْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾
 وَمَنْهُمْ أُمَّتٌ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانٍ وَإِنْ هُمْ
 إِلَّا يظنون ﴿٧٨﴾ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ
 ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لَيْسَ شَيْءٌ مِنْهُمَا قَلِيلًا
 فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ
 ﴿٧٩﴾ وَقَالُوا لَنْ نَمَسَّنَا النَّكَارُ إِلَّا أَيُّامًا مَعْدُودَةً قُلْ
 أَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُمْ أَتَمُّ قَوْلُونَ
 عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾ بَلْ مِنْ كَسْبٍ سَيِّئَةٍ
 وَأَخْطَأْتُمْ بِهِ خَبِيرَةً فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ
 فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨١﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَحَدَّثُوا الصَّالِحِينَ
 أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٢﴾ وَإِذْ
 أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ
 إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَقُولُوا
 لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ
 تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٨٣﴾

فه رموو ی: ﴿ ۸۴: واذ اخذنا ميثاقكم لا تسفكون دماءكم ﴾
 ئە ی له بیرتانه په یمانی پته ومان لێ وه رگرتن که خونیی به کتر به
 ناحه ق نه ریژن ﴿ ولا تخرجون أنفسكم من دياركم ﴾ و به کتری
 له جیگا و زیند ناوچه ی خۆتان ده ره نه که ن ﴿ ثم أقرتكم وأنتم
 تشهدون ﴾ پاشان بریارتاندا و بوخۆشستان شایه د بوون که ده بی
 ئەو په یمانه نه شکینری و جیبه چی بکری ﴿ ۸۵: ثم أنتم هؤلاء
 تقتلون أنفسكم ﴾ که چی دوا ی ئەوه ش ئیوه (ئە ی به نی ئیسرا ئیلی
 سه رده می پیغه مبه ن) به ربوونه گیانی به کتر و خۆتان ده کوشت
 ﴿ و تخرجون فريقا منكم من ديارهم ﴾ و ده سه ته په کیشتان له مال
 و حال خۆ وه ده رده نین ﴿ تظاهرون عليهم بالإثم والعدوان ﴾ و به
 پشتیوانی خه لکانیکی تر دژیان ده وهستن و ده ست دریزی ده که نه
 سه ریان ﴿ وإن أتوكم أسارى فادوهم ﴾ و که چی ئە گه ر دیلیشتان
 لێ گه را، گشتتان (فیدیه) یان بۆنه دهن! ﴿ وهو محرم عليكم
 إخراجهم ﴾ خۆ ده رکردنیشیان هه ر زوو یاساغ کراوه لیتان، واته:

نادرین، تا لیبی بینه ده ری.

لووت بهرزی جووله کهو کوشتنی پیغه مبهه ره کان:

دیسان قورشان بو جاریکی تر نه و به خششانه ی خوا بو کوران و نه وهی یه عقوبت ده خاته روو، پاشانیش سپله بیان به رامبه ریان، ده فهرموئی: ﴿ ۸۷: وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ * سُوِّدِيْبِيْ بِهْ خَوَا، ثِيْمَه كَتِيْبِي (تهورات) مان دا به مووسا * وَقَفِيْنَا مِنْ بَعْدِه بِالرَّسْلِ * و دواى شهویش په یقا په یقا په یامبه رانمان نارد * و آتینا عیسی ابن مریم البینات * و چنه به لگه و مؤعجیزه به یکی روونیشمان به (عیسای کوری مه ریم) دا تا په یامبه ریتی خوی پی به لینی * و آیدناد بروح القدس * و به فریشته ی سروشیش (روح القدس/ جبریل) پشتیوایمان لی کرد، که چی شه نجامی نارذنی شه وه موو په یامبه رانه، هر شه مه بوو که شه فهرموئی: ﴿ اَفْکَلْمَا جَاءَکُمْ رَسُوْلٌ بِمَا لَا تَهْوٰی اَنْفُسَکُمْ اَسْتَكْبِرْتُمْ * که ی شه مه راست و ره وایه که هتا نیستاش هر کات په یامبه ریکتان بو هاتی پی - که په یامه که ی له گه له هوا و ناره زووی ثیوه دا نه گونجایی - ناره زاییتان ده بربریه و ده عیه و ته که بیورتان به سه ریاندا کردوه و باوه رتان نه هیناوه؟! ﴿ فَرِیْقًا کَذِبَتْ و فَرِیْقًا قَتَلُوْنَ * شه وساش بوونه ته دووده سته وه: ده سته یه کتان باوه رتان پی نه کردن و به دروتان خستنه وه، وه کو (عیسا و موحه مه د) - سلای خویان له سه ر بیته - ده سته به یکی تریشیانتان کوشتن، وه کو (زه که ریوا یه حیوا شه شعیا) - سلای خویان لی بیته - . تیبینی: نای پیروزی عیسا (۲۵) جار له قورشاندا هاتوه. ﴿ ۸۸: وَقَالُوا قُلُوْبُنَا غُلْفٌ * جوله که کان به پیغه مبه ریان دهوت: دلان له ناو په رده و کالاندایه و، هیچ وه رناگری و له قسه کانیشت تیناگه یین، خویاش له به رامبه ر شه خوه نایاکه یانه وه فهرمووی: ﴿ بَلْ لَعْنَهُمُ اللّٰهُ بِکُفْرِهِمْ * نه خیر، شه نه نییه ده لینی. به لکو هر له بهر بی باوه رییان خوی کاردروست، له میهره بانى خوی دوری خستنه وه و نفرینی لی کردون ﴿ فَقَلِيْلًا مَا یُؤْمِنُوْنَ * شیتر زور به که م پروا دینن.

جووله که چاوه نواری پیغه مبهه ر بوون،

که هاتیش باوه ریان بینه کرد!

به لی... جووله که بهر له هاتنی پیغه مبهه ر * هره شه یان له موشریکه کان ده کرد که: به م زوانه پیغه مبهه ری دی و، له ژیر به یداخی شه ودا چه نگیان له گه له ده که ن، جا که هاتیش درویان کردو باوه ریان نه هینا، بویه ده فهرموئی: ﴿ ۸۹: وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْكِتَابُ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ * هه رکه له لایه ن خواوه کتیبیکیان بو هات که پشتگیری

(کوشتن) و (ده کردن) له ناوچه و لاتدا هه ردوو کاریکی هه رام و یاساغن که چی ثیوه کوشتنه که پشتنگوی شه خه ن و بهر شه بنه گیانی به کتر، خو شه گه ر جووله که به یه کیش دیل بکری گشتان (فیدیه سی) بو شه دن به بیانووی شه وه که له (تهورات) دا فهرانقان بیکراوه، ثینجا خوی گه وره شه کاره گه نده له یان ده داته دواوه

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ وَلَا تُخْرَجُونَ
أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَزْتُمْ وَأَنْتُمْ تَسْهَدُونَ ﴿ ۸۶ ﴾
ثُمَّ أَنْتُمْ هَؤُلَاءَ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَتُخْرَجُونَ فَرِیْقًا
مِّنْكُمْ مِّن دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ
وَإِنْ يَأْتُواكُم مِّنْ أَسْرَى تَفْذَرُوهُمْ وَهُمْ عُصْمَاءُ عَلَيْكُمْ
إِخْرَاجُهُمْ أَفْئُوتٌ مِّنْ بَعْضِ الْكُتُبِ وَتَكْفُرُونَ
بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ
فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ
وَمَا اللَّهُ بِغَفِيْلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿ ۸۷ ﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا تَهُمُ
بِصُرُورٍ ﴿ ۸۸ ﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ
بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ
بِرُوحِ الْقُدُسِ أَفَكَلْمَا جَاءَكُمْ رَسُوْلٌ بِمَا لَا تَهْوٰی اَنْفُسَكُمْ
اَسْتَكْبَرْتُمْ فَمَرْيَمًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِیْقًا تَقْتُلُوْنَ ﴿ ۸۹ ﴾ وَقَالُوا
قُلُوْبُنَا غُلْفٌ بَلْ لَعْنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيْلًا مَا یُؤْمِنُوْنَ ﴿ ۹۰ ﴾

شه فهرموئی: ﴿ اَفْتُوْمِنُوْنَ بِبَعْضِ الْكُتُبِ وَتَكْفُرُوْنَ بِبَعْضٍ * باشه! چون ره وای هه قه باوه رتان به به شیکی بهر نامه که ی تهورات هه بی و به به شیکی تری کافرین و حاشای لی که ن؟! هه رگیز شتی و ناگونجیته ﴿ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِی الْحَیَاةِ الدُّنْیَا * دیاره هه رکه سیکتان کارو ره فتاری ناوا بکاو، په یمانی خوی هه لوه شیئینه وه، هه ر له م ژمانی دونیا به دا ریسوا و زلیل ده بی * یوم القیامه بردون لی اشد العذاب * و له روژی قیامه تیشدا به توندی جه زره به و سزاده درین * و ما الله بغافل عما تعملون * هه رگیز خواش له هیچ کارو کرده به یکی ثیوه، بی ناگا و خافل نییه. که وایوو چون ثیوه بی شه رمانه ره فتاری ناوا شه که ن. ﴿ ۸۶: أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا الدُّنْیَا بِالْآخِرَةِ * شه وانه که سانیکن ژمانی قیامه تیان به ژمانی شه دونیا به داوه ﴿ فَلَا یَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ * له بهر شه وه هیچ کات سزایان لی سووک و که م ناگری شه وه * و لاهم یصرون * له لایه ن هیچ که سیکی شه وه هاو کاری و یاره متی

نایه‌ت‌کافی ته‌وراتیشی ده‌کردو مژده‌ی به‌هانتی پیغه‌مبه‌ریش د‌دها
 ﴿ وکانوا من قیل یستفتحون علی الذین کفروا ﴾ به‌مرجی به‌ر
 له‌هانتی نه‌وکتیبه مژده‌یان به‌هانتی د‌دهاو ده‌یانویست له‌ ژیر
 به‌یادخی نه‌ودا به‌س‌ر بی‌باوه‌راند‌ا زال‌بین ﴿ فلما جاءهم ماعرفوا
 کفروا به ﴾ که‌چی ه‌هرکه نه‌و په‌یامبه‌ر‌یه‌هات، که‌پیشتریش
 نه‌یانداسی وه‌ ته‌وراتدا پیناس‌ی کرابوو، پروایان پی‌نه‌کردو
 پشتیان تی‌کرد ﴿ فلعنة الله علی الکافرین ﴾ ده‌سا نه‌حله‌ت
 ونفرینی خوا له‌س‌ر نه‌وجووله‌که بی‌باوه‌رانه بیت که‌ باوه‌ریان
 پی‌نه‌کرد ودرویان کرد ﴿ ۹۰: بشما اشتروا به انفسهم ﴾ نای
 به‌چ به‌هایه‌کی زورخراب وکه‌م به‌ها، خو‌یانیان فروشت ﴿ ان
 یکفروا بما انزل الله بغیا ﴾ به‌رامبه‌ر به‌و قورثانه خوا ناردی کافرو
 بی‌باوه‌ر بوون وح‌سوودییان برد ﴿ ان ینزل الله من فضله علی
 من یشاء من عباده ﴾ که‌ خوا ده‌رگای فه‌زلی خو‌ی له‌ ه‌هرعه‌بدیک
 له‌ به‌نده‌کافی خو‌ی بکاته‌وه‌و فه‌رمانی خو‌ی پی‌ بسپیری ﴿ فباؤا
 بغضب علی غضب ﴾ ده‌ره‌نجام دووچار تووشی رق وخ‌شمی
 خ‌وای گه‌وره‌بوون "خ‌شم له‌س‌ر بی‌باوه‌ریان به‌ په‌یامبه‌ر ﴿ و
 خ‌شمیکیش له‌س‌ر گورپینی ته‌ورات" ﴿ وللکافرین عذاب مهین ﴾
 دیاره بوئه‌و بی‌باوه‌رانه س‌زایه‌کی سه‌رسوره‌ینه‌رو ریسواکه‌ر ه‌یه
 ﴿ ۹۱: واذ قیل لهم آمنوا بما انزل الله ﴾ ه‌هرکه پییان بگوتری:
 وه‌رن به‌وبه‌رنامه‌یه که‌ خوا ناردوویه‌تی باوه‌ر به‌ینن ﴿ قالوا
 نؤمن بما انزل علینا ﴾ ده‌لین: ه‌هرچی بوخ‌ومان هاتووه باوه‌ری
 پی‌ده‌ک‌ین، واته: ته‌نها به‌ ته‌ورات پروا دینین ﴿ ویکفرون
 بما وراه وهو الحق مصدقا لما معهم ﴾ ئیتر جگه له‌و باوه‌ر
 به‌هیچ کتیبه‌یکی تر‌ناکه‌ن، ه‌هر چه‌نده پشتگیری له‌ کتیبه‌که‌ی
 خو‌شیان بکات، واته: قورثان وئینجیل ناسه‌لینن، له‌حالیکدا
 که‌ ه‌هرنه‌و(قورثانه)ش راست ودروسته وته‌وراته‌که‌ی نه‌وانیش
 ده‌چه‌سپینی ﴿ قل فلم تقتلون انبیاء الله من قبل ان کنتم مؤمنین ﴾
 پییان بلی: باشه! نه‌گه‌ر به‌ کتیبه‌که‌ی خو‌تان پرواتان ه‌یه، نه‌ی
 بوچی له‌وه‌وبه‌ر په‌یامبه‌ره‌کافی خ‌واتان کوشت، نه‌گه‌ر راست نه‌که‌ن
 پروادارن. ۹۰! واته: بروای وا راست نیبه‌ نه‌گه‌رنا په‌یامبه‌ره‌کانتان
 نه‌ده‌کوشت ﴿ ۹۲: ولقد جاءکم موسی بالبینات ﴾ سویند به‌ خوا
 مووساش به‌لگه‌و مؤعجیزه‌ی زوری بو‌هینان وه‌اته لاتان ﴿ ثم
 اتخذتم العجل من بعده و انتم ظالمون ﴾ که‌چی پاش نه‌وه -که
 به‌ده‌عوته‌ی خوا- چوو بو‌کیوی توور، ئیوه‌ گویره‌که‌تان په‌رست و
 کردتانه خ‌وای خو‌تان و به‌وش س‌تمتان له‌ خو‌تان کرد.

جووله‌که پاش په‌یمان‌دان و، راگرتنی کیوی
 (توور) به‌سه‌ریان‌ه‌وه یاخیی بوون:

لیزه‌دا بو‌جاریکی تر ه‌ندی له‌ سه‌رپیچیبه‌کانیان به‌ روویاندا
 ده‌داته‌وه، تابه‌لکو ته‌می خ‌وارد بین بو‌یه نه‌فه‌رموی: ﴿ ۹۳:

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا
 مِنْ قَبْلٍ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمَّا جَاءَهُمْ
 مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿۹۱﴾
 بِشَمَا اشْتَرُوا بِوَيْهٖ اَنْفُسَهُمْ اَنْ يَكْفُرُوا بِمَا اَنْزَلَ
 اللَّهُ بَيِّنَاتٍ اَنْ يُنَزَّلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلٰى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
 فَبَاؤُوْا بِغَضَبِ عَلٰى غَضَبٍ وَلِلْكَافِرِيْنَ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿۹۲﴾
 وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ ءَامِنُوْا بِمَا اَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوْا اَنْزَلُوْا
 اَنْزِلْ عَلَيْنَا مِثْلَ الْكُتُوْبِ بِمَا وَّرَاةُ وَّهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا
 لِمَا مَعَهُمْ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُوْنَ اَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلِ اِنْ كُنْتُمْ
 مُّؤْمِنِيْنَ ﴿۹۳﴾ وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُّوسٰى بِالْبَيِّنَاتِ
 ثُمَّ اتَّخَذْتُمْ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَاَنْتُمْ ظٰلِمُوْنَ ﴿۹۴﴾
 وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثٰقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمْ الطُّورَ خُذُوْا
 مَا اَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ بِقُوَّةٍ وَاَسْمَعُوْا اَقَالُوْا سَمْعًا وَّعَصِيْنَا
 وَاَشْرَبُوْا فِيْ قُلُوْبِهِمْ اَلْوَجِلَ الَّذِيْ هُمْ عَنْهُ مُّكْرِمٌ قُلْ
 بِشَمَا يٰۤاٰمُرُكُمْ بِدِيَابِغِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿۹۵﴾

و‌اذ‌اخذنا‌م‌يثاقكم‌ورفعنا‌فوقكم‌الطور ﴿ له‌بیرتانه‌په‌یمانیک‌ی
 به‌هیزرو‌پته‌ومان‌لی‌وه‌رگرتن‌که‌به‌ته‌ورات‌کار‌بکه‌ن،‌کیوی
 (توور)‌یشمان‌به‌سه‌رتانه‌وه‌راگرت‌و‌پیمانگوتن: ﴿‌خ‌دوا‌ما‌اتیناکم
 بقوة‌واسمعوا‌﴾‌ه‌ره‌فرمانیکمان‌پی‌داون‌له‌(ته‌ورات)‌دا،‌ده‌بی‌زور
 به‌تون‌د‌بیگرن‌وبیسیسن‌و‌گویرایه‌لی‌بن،‌واته:‌به‌وردی‌کردارو
 ره‌فتاری‌پی‌بکه‌ن ﴿‌قالوا‌سمعنا‌وعصینا‌﴾‌که‌چی‌گوتیان:‌به‌لی
 بیستمان‌و،‌گویرایه‌لیش‌نابین...! ﴿‌و‌اشربوا‌فی‌قلوبهم‌العجل
 بکفرهم‌﴾‌نه‌وینی‌گویره‌که‌په‌رستی،‌تیکه‌لی‌دل‌وده‌رونیان‌بیوو،
 چونکه‌کافر‌بوون‌وباه‌ریان‌له‌بیر‌چوو‌یه‌وه ﴿‌قل‌بشما‌یا‌مرکم
 به‌ایمانکم‌ان‌کنتم‌مؤمنین‌﴾‌نه‌ی‌موحه‌مه‌د ﴿‌!‌بلی:‌نه‌گه‌ر
 پروادارین،‌بی‌شک‌پرواکه‌تان‌تووشی‌شتی‌زور‌خراب‌و‌ناره‌وای
 کردون.‌ئینجا‌رووبه‌روویان‌نه‌وه‌ستنی‌و‌نه‌فه‌رموی: ﴿‌۹۴:‌قل
 ان‌کانت‌لکم‌الدار‌الآخرة‌عند‌الله‌خالصة‌من‌دون‌الناس‌﴾‌نه‌ی
 موحه‌مه‌د ﴿‌!‌پییان‌بلی:‌نه‌گه‌ر‌راست‌نه‌که‌ن‌و‌باه‌رتان‌وایه‌که‌

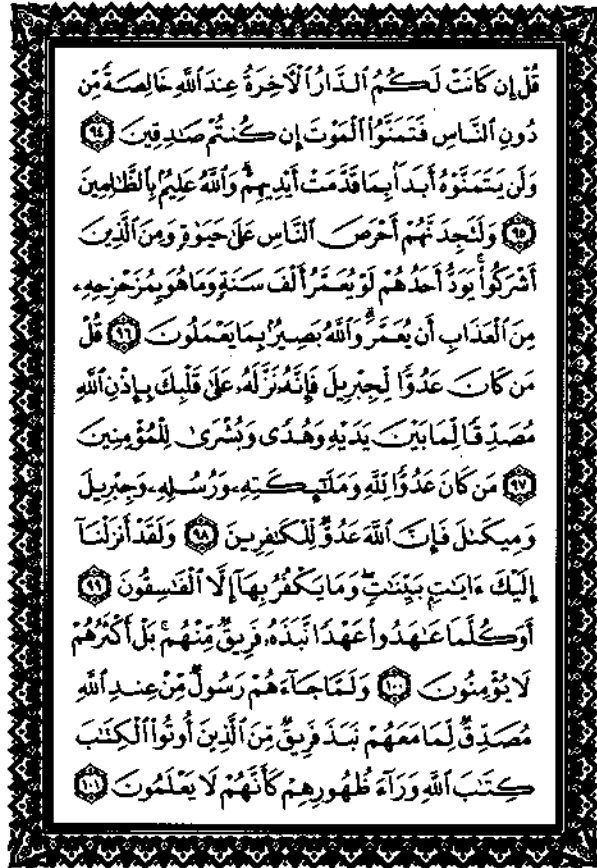
ئاتاۋان ھېچ شتىكى لى بشارنەھو درۆى لەگەلدا بكنە.

جوولەكە جبریل بەنوزمىن خۇيان دەزانن:

پىشەوا (ئەحمەد) لە (ئىبىن عەبباس) ھەو - خوا لىيان رازى بى - دەلى: تاقىنى لەجوولەكە روویان لە پىغەمبەر ﷺ کردو وتیان: ئەبولقاسم! ئىمە پىنج شت لە تۆ دەپرسىن، جائەگەر تۆ وەلامت داينەو، ئەوا باوەردەكەین تۆ پىغەمبەرىت و، پەیرەمبەشت لى دەكەین، ئەوجا وەك (ئىسرائىل / یەعقوب) بەلئىنى لەكۆرەكانى خۆى وەرگرت، لەبارەى (یوسف) ھەو ﷺ بەلئىیان داو گوتیان: (الله على ماقول وکیل) پىغەمبەرىش ﷺ ھەروا بەلئىنى دانئى و بۆى دوویات کردنەھو، فەرمووی: دەسا پرسیارەكانتان بلین: ئەوانىش وتیان: نىشانەى پىغەمبەرىتى چىیە؟ فەرمووی: ((تَنَامُ عَيْنَاهُ، وَلَا يَنَامُ قَلْبُهُ)) واتە: پىغەمبەر ھەردووچاوى دەنۆین، بەلام ھەرگىزدلى نانۆى ولەخوا خافل نابى، وتیان: ئەى ئەو تئۆكە ئاوە كە دەچىتە مندالانەو، چۆن جارى دەبىتە مېیىنە، جارىكىش دەبىتە نېزىنە؟ فەرمووی: ((يَلْتَقِي الْمَاءَانِ، فَإِذَا عَلَا مَاءُ الرَّجْلِ مَاءَ الْمَرْأَةِ أَذْكَرَتْ، وَإِذَا عَلَا مَاءُ الْمَرْأَةِ مَاءَ الرَّجْلِ أُثْنَتْ)) واتە: كە ھەردوو ئاوەكە لەجىسى خویاندا بەیەك دەگەن، ئەگەر ئاوى پیاوھەكە سەرکەوت بەسەر ئاوى ژنەكەدا، ئەو كۆرى دەبى و، خۆ ئەر ئاوى ژنەكە سەرکەوت بەسە ئاوى پیاوھەكەدا، ئەوا كچى دەبى.

وتیان: دەباشە! یەعقوب چ شتىكى لەخۆى قەدەغە کرد؟ فەرمووی: ((كَانَ يَشْتَكِي عَزَقَ النَّسَاءِ لَا يَجِدُ شَيْئًا يَلْتَمُهُ إِلَّا أَلْبَانٌ كَذَا وَ كَذَا)) واتە: كاتى خۆى یەعقوب ﷺ تووشى (عەرقوننەسا) بوو، بىجگە لە شىرى (وشت) یش شتىكى تری بۆباش نەبوو، ئەوجا لەبەر ئەو كە وشتەرەكە بىمىنیتەھو سەرنەبەردى، گۆشتەكەى لەخۆى حەرام کرد، وتیان: راست ئەكەیت. وتیان باشە ئەى ئەو (رەعد) و دەنگە لە ھەورەكانەھو دىت چىیە..؟ لەو لەمدا فەرمووی: ((مَلَكٌ مِنْ مَلَائِكَةِ اللَّهِ (عَزَّوَجَلَّ) مُوَكَّلٌ بِالسَّحَابِ، يَبْدِيهِ مِخْرَاقٌ مِنْ نَارٍ يَزْجُرُ بِهِ السَّحَابَ، يَسُوقُهُ حِينَ أَمَرَ اللَّهُ)) خوا فریشتە یەكە ھەبە، كاروبارى گشت ھەورەكانى پى سپىرداوە، ئەو (رەعد) و پروسكە یش ئیوھ دەبىین و دەبىسن، دەنگ و نەعەرەتى فریشتەكە یە. وتیان: راست دەكەیت، بەلام تەنیا پرسیارىكمان ماو، ئەگەر بەراستى وەلامىمان بەدەیتەھو، ئەوا پەیمان و بەیعتت دەدەینى و باوەرت پى دىنین، پرسیارەكە یش ئەمە یە: ھەر پىغەمبەرىك فریشتە یەكە وەحى ھاتۆتە لای و وەحى بۆھیناوە، باشە ئەو فریشتە یە وەحى بۆتۆ دىنى كىنە؟ فەرمووی: (جوبرىل) ﷺ. وتیان: جوبرىل! ئەوجو بربەلە كە

لەخواوھ نزیكەن و، مالى ئەودونىاش ھەرتایبەتە بە ئیوھو، بەشى كەسى تری تىدانىیە "وہك خۇتان ئەلین" ﴿ فتمنوا الموت إن كنتم صادقین ﴾ جائەگەر ئەوھ راستە، دەسا داواى مردن بكنە، تازوو بچنە بەھەشتەھو، بەلام دپارە قورئان سروسشتیان ئەناسى و ئەزانى كە درۆ ئەكەن بۆیە پىیان ئەفەرمۆى: ﴿ ۹۵: ولن یتنوه أبدا بما



قەدمت آیدىم ﴿ بەھۆى ئەوکار و کردەھو نادروستەیانەھو، پىشى خۇيانیان خستوون، ھەرگىز داوا ئارەزووی مردن ناكەن، ﴿ والله علم بالظالمین ﴾ وخواش بەستەمكاران - خۇيان و نەفسیەتیان - چاك زاناو بەئاگایە ﴿ ۹۶: ولتجدنهم أحرص الناس على حياة ومن الذين أشركوا ﴾ سوپندبى بەخوا، تۆ دەبىنى كە جوولەكە لەھەلپە بۆ ژيانى ئەم دونیا یە، لەتەواوى مەردم، بگەر لەو كەسانەش شەرىك بۆخوا دادەنن، سوورترو تامە زۆرتن! كەوا بوو درۆ ئەكەن كە دەلین ئىمە گەلئىكى كەم تەمە عین ﴿ یود أحدھم لو یعر ألف سنة ﴾ ھەر كام لەوانە ئاواتەخوازە و پىی خۆشە كە: ھەزار سال تەمەنى ھەبى و بۆى! ﴿ وما هو بمزحزحه من العذاب أن یعر ﴾ خۆ ئەر ئەو تەمەنە درىژەشى بدرىتتى، - كاتى مردو گەراپەوھ لای خوا - بەوتەمەنە درىژەى لە سزای خوا دوور ناخرىتەھو رزگار نابى ﴿ والله بصیر بما یعملون ﴾ وخواش بەو كار و کردەھو ئەوان دەبەكەن زۆر بىنا یە، كەوا بوو ئیتر ئیوھ ھەرگىز

دستووری جهنگ و کوشت و کوشتر ده!؟ خُو نه وه دوزمنی نئیمیه، نه گهر له باتی نه وه گوتبات میکائیله که ره حممت و باران و سه وزایی دیننی، قبوولمان بوو، نه وسا خوی گه وره هم نایه ته ی نارد ه خواره وه فەر مووی: ﴿ ۹۷: قل من كان عدوا لجبریل فإنه نزله علی قلبک باذن الله ﴾ نه ی موحه ممه د ﴿! پییان بلنی: هه ره که سیڤ خوی به دوزمنی جویره نیل ده زاننی، ده با له خه م و خه فه تدا بعری، چونکه بی گومان نه وه به فەرمانسی خوا هم قورئانه ی دابه زاندووه بوسه دل و ده روونی تو، نیتر با جووله که هه رقیان لی بی و دوزمنایه تی له گه ل بکه ن، وه ک خویان هاوار نه که ن و نه لین: جویره نیل دوزمنی نئیمیه...! ﴿ مصدقا لما بین یدیه ﴾ نه و قورئانه ش نه و ده بی بی نی، پشتگیری له کتیبه کانی به رده سته ی ده کا، به ته وراته که ی نه وانی شه وه ﴿ وهدی وبشری للمؤمنین ﴾ وه رینمای ی وموژده ی شه بو پرواداران، که و ابو پروا نه بوونی نه وانه به قورئان نه ره هه ره له به ره نه وه بی که جویریل هی ناویه تی، نه وه شتیکی زور خراب و نار هوا و ناماقوله. ﴿ ۹۸: من كان عدوا لله وملائکته ورسوله وجبریل ومیکال هه ره که سیڤ دوزمنی خوا و فریشته و په یام به ره کانی نه وو جویریل و میکائیل بیت، نه وه بی سو کافرو بی باوره ﴿ فان الله عدو للکافرين ﴾ له به رام به ره نه وه ی شه وه، بی گومان خوا ناحه زو دوزمنی بی باوره وانه، مامه له ی دوزمنایه تیان له گه ل نه کات، چونکه هه ره که سیڤ دوزمنایه تی له گه ل دوسه کانی خوا دا بکا، وه ک دوزمنایه تی له گه ل خودی خوا دا کرد بی وایه.

به لگه ی پیغه مبه ریتی موحه ممه د ﴿

﴿ ۹۹: ولقد أنزلنا إلیک آیات بینات ﴾ سویند بی به خوا شه ی موحه ممه د ﴿ نئیمه به لگه و نیشانه یه کی زورو ئاشکرمان بونارد بیت، بو سه لماندنی راستی په یام به ریتیت ﴿ وما یکفر بها إلا الفاسقون ﴾ خُو مه گه ره هه ره فاسق وله سنوور دهر چووه کان حاشا و نکوولی لی بکه ن ﴿ ۱۰۰: أو کلما عاهدوا عهدا نبذ فريق منهم ﴾ مه گه ره بوجی جووله که هه ره جاری به لین و په یمانیک ده دن به خوا خیرا ده سته یه کیان پشتگویی ده خه ن و هه لیده وه شیننه وه؟ ﴿ بل اکثرهم لا یؤمنون ﴾ بویه وایش نه که ن، چونکه زور به ی زورینه یان بروای پی ناهینن، نیتر چو پیمان ده به نه سه ره، (مالیکی کوری سه یف) ی جووله که، هه ره که پیغه مبه ره هات، سویندی خوارد که: خوا سه به رت به وه پیغه مبه ره، هیچ په یمانیکی له وهر نه گرتوون! ﴿ ۱۰۱: ولما جاءهم رسول من عند الله ﴾ دیسان دوا ی شه وه ش که خوا هم پیغه مبه ره ی نارد له لایان ﴿ مصدق لما معهم ﴾ و پشتگیری له ته وراته که شیان ده کا ﴿ نبذ فريق من الذین

أوتوا الکتاب کتاب الله وراء ظهورهم ﴾ ده سته یه که له خوا وه کتیب و نامه کان، کتیب و نامه کانی خویان پشتگویی خست و خویانیان لی بی ئاگا کرد، واته: له به ره نه وه ی که کتیبی ته ورات په سنی پیغه مبه ری تیدا بووه، له گه ل قورئاندا یه کیان ده گرت، زاناکان شه ویشیان فریدایه پشته وه! بویه شه فەر مووی: ﴿ کأنهم لا یعلمون ﴾ هه رده لیست هه وال و نیشانه ی وایان له ته وراتدا نه زانیوه جا هه ره به وه ی شه وه نه وه ستان، به لکو به جادوو و شتی واوه خویان سه ره قال کرد و گوتیان: کاتی خوی شی (سوله یمان) هه ره به جادوو گه ربی و سیحر، ده سه لاته که ی خوی را گرت بوو...! بویه خوا به دروی خسته وه.

سه ره گوزشته که ی (هاروت) و (ماروت):

﴿ ۱۰۲: واتبعوا ما تلتوا الشیاطین علی ملک سلیمان ﴾ هه ندی له نه وه کانی (به عقووب) که وتنه شوینی نه و جادوو، شه یاتینی سه رده می پاشایه تی و ده سه لاتی سوله یمان ﴿ وکان دایان هی ناو ده یان خویند، واته: که وتنه شوینی نه و فروفیلانه ی دهر پاره ی حکومه ته که ی سوله یمان ده یان کرد ﴿ وما کفر سلیمان ﴾ خُو ئاشکرایشه که سوله یمان کافرو جادوو گه ره نه بوو و نه ویش "جادووی دانه هی نا" وه ک نه وان ده لین ﴿ ولكن الشیاطین کفروا ﴾ به لکو شایه تینه کان جادوویان داهینا و کافرو بی پروا بوون و له سنوور دهر چوون ﴿ یعلمون الناس السحر ﴾ و خه لکیشیان فیری جادوو نه کرد ﴿ وما أنزل علی الملکین بیابل هاروت وماروت ﴾ هه روه ها که وتنه شوینی نه و زانیاری و زانسته ی هاتبوویه سه ره نه وو فریشته یه "هاروت وماروت" له "بابل ی عیرا قدا. له وسه رده مه دا مه ردم زور سه ره قال بوون به جادوو و فروفیل له گه ل یه کتردا، جا له وکاته دا خوی گه وره نه و دوو فریشته ی نارد تا جادوویان بو روون بکه نه وه و خه لکی تی بگا و به هه له نه چن و بزائن که جادوو له گه ل مؤعجیزه ی په یام به ریتیدا دووشتی لیک جیاوازن، وه له هه مان کاتیشدا نه و دوو فریشته یه به خه لکه که یان نه وت: نئیمه ته نها مایه ی تاقیکردنه وه یین و هاتووین بو به تالکردنه وه و هه لوه شه انه وه ی سیحر، ده خیل سه د ده خیل نئیه نه فیری ببین و، نه ره فتریشی پی بکه ن، به لی... کاری نه و دوو فریشته یه هه ره شه بوو، نیتر له مه به ولاره شتیکی تر نه بوو، هه ره چنده به داخه وه قسه ی زور - ته نانه تی به دم نیسن و عه بیاسه وه - دهر پاره یان ده گپ نه وه! ﴿ وما یعلمان من أحد حتی یقولوا إنما نحن فتنه فلا تکفر ﴾ وه له هه مان کاتدا هه ره که سیکیان فیری جادوو نه کرد له سه ره تا وه پییان ده گوت: نه م کاره ی نئیمه ته نها بو تاقیکردنه وه و

فیر بوونی جیاکردنەوهی (مۆعجیزە) و (سیحرە) و لەلایەن خواوە نیردراوین، کە وابوو ئاگادار بە! خۆت کافر مەکە و فیری جادوو نەبیت، ﴿فیتعلمون منهما ما یفرقون به بین المرء و زوجته﴾ بەلام هەندیک هەر کۆلیان نەدا تالە دوو فریشتەوه فیری ئەمە بوون کە بتوانن بەسیحر ژن و میزد لێکبکەنەوه، واتە: مەردمەکە بەگۆیی

وَأَنْبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيْطَانُ عَلَىٰ مَلِكٍ سُلَيْمَانَ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَٰكِنَّ الشَّيْطَانَ كَفَرُوا يَعْلَمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِ هَدْرٍ وَمَمْرُوتٍ وَمَا يَكْتُمَانِ مِنْ آحَادٍ يَبْعَثُ فَلَا تَكْفُرُوا فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَآئِرِينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا يَأْذِنُ اللَّهُ وَيَعْلَمُونَ مَا يَفْتُرُهُمْ وَلَا يَشْعُرُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ وَلَيْسَ مَا سَكَّرُوا بِهِ أَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿۱۱۶﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَآتَمَرُوا لِلْمُتَّوْبَةِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ لَّو كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿۱۱۷﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا زَعْمًا وَقُولُوا أَنْظِرْنَا وَاسْمِعُوا وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۱۱۸﴾ مَا يَوْذُو الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْفَرِيقِينَ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَاللَّهُ يَخْتَصِرُ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿۱۱۹﴾

فریشتەکانیان نەکردو، فیری جادوو بوون ویاشان جادوو و سحیریان لەیەک دەکردو، جوهرە کاری ناپەسەندو ناشەرعیان ئەنجام دەدا، هەرچەند ﴿وما هم بضارين به من أحد إلا بإذن الله﴾ بەبەرباری خوا نەبووبا ئەو جادووگەرانیە توانایان نەبوو زیانێک بەهیچ کەسێ بگەینن ﴿ويتعلمون ما يضرهم ولا ينفعهم﴾ هەر فیری شتی ئەبوون کە زیانیان لێداو، هیچ قازانج و سوودێکی نەبێ بۆیان ﴿ولقد علموا لمن اشتراه ماله في الآخرة من خلاق﴾ کە ئەوکارە ناپەسەندەشیان ئەکرد، وە نەبێ لەرووی نەزانیئەوه بیت، بەلکو ئەو(جولەکانە) چاک دەشیانزانی ئەو کەسە ی کەریاری جادووگەریی بێ، لەرۆژی داویدا هیچ کەلک و سوودێکی بێ ناگاو لەبەهرە ی خوا بێ بەشە، ئەوسا بۆئەوه ی پتر لەسیحر تێبگەین چەند ئایەتێک وهاورێ لەتەک کورتە رافەیکەکی جادوودا باس دەکەین، جا ئەمانە هەندیک لەو ئایەتانەن کە لەبارە ی (سیحر)ەوه هاتوون،: (ولكن الشياطين كفروا يعلمون الناس السحر) (بەقەرە: ۱۰۲)، (فلما جاء

السحرة) (یوونس: ۸۰)، (وجاء بسحر عظيم) (ئەعراف: ۱۱۶). زانایان دەربارە ی یوون و حەقیقەت و راستی سیحر، چەند قسە یەکیان هەیه:

(۱) هەندیکیان دەلین: سیحر شتیکیە و حەقیقەتێکی هەیه، دەشتوانی بەواقیعی و بەبەرچاوی بێنەرەوه روێ خۆی ببینیو، بۆیشی هەیه لەحاله تیکەوه بۆحاله تیکی دی هەرشتی بگۆری.

(۲) هەندیکسی دی پیچەوانە ی رای ئەوانەن، وەك ئیمامی (ئیبین جەریس) -رحمەتی خۆای لێ بێ- کە دەلی: نارێکی و جیاوازی لەپێناسە کردنی (سیحر)دا زۆر زۆرە، هەندیک لەزانایان دەلین: سیحر کۆمە لێک فرۆقێل و چەواشەگەری و خیدعەیه، ساحیر بەسەلیقە ی خۆی وادەکا لە سیحر لێکراوێ کە، وایزانی کە ئەوه ی ئایەت حەقیقەتەو بێنەرە تیکی هەیه، وەك کەسێک لە دوورەوه (سەراب) تراویلکە یەك دەبینی و بۆخۆی وادەزانی ئاوه، کەچی کاتیکی لێی نزیکی دەبینتەوه، ئەوجا دەزانی ئاوه نییه. هەندیکسی دی ئەلین: ساحیر دەتوانی تەنانت ئینسانیش بکاتە گۆنەرێ!، یان ئینسان و گۆنەرێ بگۆری بەشتیکی دی، دواتریش زانای پایە بەرز (لەلە کاشی) ئەلی: ئەگەر نەیتوانیبا ئەم جوهرە شتانه بکات، هەرگیز نەیشیدەتوانی جیاوازی بخاتە نێوان ژن و میزدهوه، کە وابوو دەشتوانی چۆلەکە بکات بە مەرؤف یا..

هتد (ئیبین قەیم)یش رحمەتی خۆای لێ بێ لەتەفسیری سوورەتی (فلق) دەلی: ئەم ئایەتە ی: (ومن شر الغاثات في العقد) ئەو فرمودەیه ش خاتوو عاتیشە- رەزای خۆای لێ بێ- دەگێریتەوه کە: سیحر لەپێنەمبەری خوا ﷻ کرا، ئەمانە هەردووکیان بەلگەن لەسەر ئەوه کە سیحر هەیه و راستە. بەهەر حال ئەهلی (تەفسیر) و(حەدیس) هەردوولا ئەلین: ئەو رێواپەتانە ی کە لە هاوولان و سەلفەوه هاتوون بەلگەن لەسەر ئەوه کە سیحر حەقیقەتی هەیه، وە ئەو ئایەتەش کە خۆای گەوره دەفرموی: (فیتعلمون منهما ما یفرقون به بین المرء و زوجته) (فیتعلمون منهما ما یفرقون به بین المرء و زوجته) (فیتعلمون منهما ما یفرقون به بین المرء و زوجته) سیحر لە تیکدانی پەیوهندی ژن و میزدا کاریگەریی خۆی هەیهو، بیچگە لەمانەش فرمودە ی راست ودروستیش هەیه کە پێنەمبەری خوا ﷻ سیحر لێکراوه. جەماوەری زانایانیش لەسەر ئەوه ن کە: سیحر کاریگەریی خۆی هەیه. بۆ نمونە ئیمامی نەوهوی (رحمەتی خۆای لێ بێ) لەشەرحی (موسلیم)دا ئەلی: (والصحيح أن له حقيقة وبه قطع الجمهور وعليه عامة العلماء، ويدل عليه الكتاب والسنة المشهورة)، بەلام هەر (نەوهوی) خۆی دەلی: ئەو راو بۆچوونە کە دەلی: ساحیر دەتوانی ئینسان بگۆری بە غەیری خۆی لەواقیعەوه زۆر دوورە، ئیتر خۆای گەوه ریش باشتەر دەزانی. (ئیبین حەزم)یش

قورئانیان لا بچوک دەبیتهوه، په نا بهیاسا دەستکردەکان ئەبن و، بازاری بیدعه چیهکان گەرم دەکن و، بهخۆشیان نازانن چ دەکن؟!.

(۲) گشت قازانچ وزیانیک هەر بە دەستی خواجه.

(۳) فیربوونی سیحرو بەکار هینانی هەردوو کاریکی حەرمان، وهک (ئەبو حەنیفە، مالیک، ئەحمەد) -خوایانیان رازی بئ- ئەلین، بەلام هەندئ لە هاورپێانی ئەبو حەنیفە ئەلین: فیربوونی سیحر بۆ خۆپارستن، نەحەرمانە، نەکوفرە.

﴿ ۱۰۳: ولو أنهم آمنوا واتقوا ﴾ خۆئەر ئەو جوولەکانە پروایان بە بەرنامەکی خوا هەبا -وهک پێویست- وە لەسزایشی پارێزبان کردبا ﴿ لثوبه من عند الله خير ﴾ دەیانزانی کە پاداشتیک لەلای خواجه باشترە بۆیان، لەو قازانجە دنیاییە چاوەروانیان ئەکرد ﴿ لو كانوا يعلمون ﴾ ئەگەر بیانزانیبا، زانستی ژیرانیان بختایەتەکار.

تییینی: لەو سەردەمەدا جادووگەریکی زۆر پەیدا بویو، جادووگەرەکانیش کاری زۆر سەرسۆر هینەریان دەکرد و، زۆر کەسیش وایدەزانی ئەوکارە ئێوان موعجیزە و خۆشیان پەيامبەرن، جا لەبەر ئەوە خۆی بالادەس ئەو دوو فریشتە ناردو جۆری جادووگەری فیرکردن، تا بتوانن جادوو موعجیزە لێک جیاکە ئەوە بزانن ئەوانە کە داوای پەيامبەریتی ئەکن بئ بەلگەیکە زانستانە و باوەرپێکراو، کاریکی زۆر ناپەسەند ئەکن و جادوو یان، ئەک پەيامبەر.

وشەى جوان و ناسک بلین:

لێردەدا دیسانەو تەوانیکی تری جوولە کە روون دەکاتەو دەفەرموی: ﴿ ۱۰۴: یا أيها الذين آمنوا لا تقولوا راعنا ﴾ ئەى ئەوانەى باوەرتان هیناوه! لەکاتی قسەکردن لەگەڵ پێغەمبەردا ﴿ مەلین (راعنا) بەومانایە کە گوايه باش گوئى بیستمان بە تا ئیمە مەبەستی خۆمانت پئ رادەگەیهنن و تۆش وەر یگریت، چونکە وشەى ((راعنا)) هەر لەو وشەیه دەچیت کە جوولە کە بۆمانای بەدکاروخراب لای خۆیان بەکاری دەهینن، چونکە بەزمانی عیبری جوولە کە (راعنو) واتە: ئەى بەدکارو ساویلکە! دیارە مەبەستی ئەوان بەو وشەیه گالتهو لا قرتیکردنە بە پەيامبەر ﷺ، جا لەبەر ئەوە کە (راعنا) نزیکە لە وشەى (راعنو) وەو، (راعنو)ش لەزمانی ئەواندا بەمانای مروفی زۆر ساویلکە و خراپە، نابئ ئیوه (ئەى موسلمانان!) بەکاری بهینن ﴿ وقولوا انظرونا واسمعوا ﴾ وە لەباتی بلین (راعنا) بلین (انظرونا)،

-رەحمەتی خۆی لئى- دەئ: (وذهب أهل الحق إلى أنه لا يقبل أحد عينا ولا يحيل طبيعة إلا الله عزوجل لأنيائه فقط). (تیبین حەجەر) یش -رەحمەتی خۆی لئى- دەئ: شتئ کە جیگەى قسەو باس بێت ئەوەیه کە ئایا ساحیر دەتوانئ شتیک لەحاله تیکەو بۆحاله تیکى دیکە بگۆرئ؟ پاشان ئەئ: جەماوەرى زانیان لەسەر ئەوەن کە سیحر راستەو حەقیقە تیکى هەیهو کاریگەری خۆپشی هەیه، بەلام ناتوانئ هیچ شتیک لەحاله تیکەو بۆحاله تیکى دی بگۆرئ، خوايش باشتر دەزانئ.

دەبئ ئەوەش بزانن کە سیحر یەکیکە لە گوناھە زۆر گەورەکان و دەبئ موسولمان زۆر خۆی لئى بپارێزئ، هەر وەکو لە (سەحیح) سی موسلیم و بوخاری) دا هاتوو، وە ئیمامى (عومەر و)، ئیمامى عوسمان و، جندوب و، خاتوو عایشە و، خاتوو حەفسە) یش- خوايان لئى رازی بئ- لەسەر ئەوەن کە دەبئ ساحیر بگۆرئ.

لەکتیبه کە ئیمامى (ترمزی) یشدا هاتوو کە پێغەمبەرى خوا ﷺ فەرموویەتی: ((حد الساحر ضربة بالسيف)) جا ئەم حەدیسە هەرچەندە (ضعيف الإسناد) ه، بەلام ئیمامى (زەهەبى) دەئ: (والصحيح أنه موقف علي جندب بن عبدالله).

سەبارەت بە حوکمی ساحیریش ئیمامى (ئەحمەد) و ئیمامى (مالیک) -رەحمەتی خوايان لئى بئ- دەلین: دەبئ ساحیر بگۆرئ، بەلام ئیمامى ئەحمەد ئەم قسەیهش دەکاو دەئ: ئەگەر ساحیره کە لە (أهل الذمة) بوو، ئەو ناکوژرئ، بەلگەشى ئەو فەرمووده سەحیحەیه کە (البيد بن الأعصم) سی یەهوودى سیحری لە پێغەمبەرى خوا کردو ﷺ نەشیکوشت، بەلام ئیمامى شافعی و ئیمامى ئەبو- حەنیفە -رەحمەتی خوايان لئى بئ- دەلین: ساحیر ناکوژرنت، جا لەهەر میللەتیک بێت (أهل الذمة) بئ یان نا.. بەلگەشیان ئەوەیه کە پێغەمبەر ﷺ کاتئ ساحیره کە سیحری لئى کرد نەیکوشت، خوايش باشتر ئەزانیت. منیش دەلیم: حوکمە کە دەدریتە دەستی ئەمیر و رابەرى دەستەى زانیانی سەردەم، ئەگەر ئەوان کوشتنیان پئ باش بوو، ئەو دەکوژرئ، ئەگینا ئازاد دەکری (والله أعلم). ﴿ ولبس ماشروا به أنفسهم لو كانوا يعلمون ﴾ بەراستی ئەگەر تیکە بێشتبان ئەوشتەى کە ئەوان خۆیانیان پئ فرۆشت، دەیانزانی چ کاریکی زۆر خراپ و ناپەسەند بوو.

پێنەماییه کانی نایهتی (۱۰۲):

(۱) دژایەتی قورئان و سوننەت، لەبەر ئەوە کە کاری خراپ و فەساد و ستمکارییان حەرمان کردوو، سەرەرای کافر بوون، دەرگای هەموو باتل و دزیوینە کیش لە مروؤف دەکاتەو،

چونکه ئەم وشەیه تەنها مانای مۆلەت خواستن و چاوەنۆری دەبەخششی، وهك خوا ئەفەرموی: (وقولوا انظرنا واسمعوا) بَلِّغْ: تەماشامان بکەو، هۆشت پێمانەوه بێت، ئیوهش گۆی بدهنی و وتەکانی ببیسن، واتە: ئیوه وهك ئەوان مەبەن که دەلین: (سمعنا و عصفنا) ﴿وللکافرین عذاب أليم﴾ بۆئەو بێ باوەرانی سزایەکی ئیش پێگەیهنەر هەیه و نامادەیه. (ئیبین کەسین) دەلی: لەم ئایەتەدا خۆی گەوره موسلمانان قەدەغە دەکات، که له قسەوگوتارو رەفتاردا، خۆ به کافرانەوه بشووبهینن، وه سەبارەت به فەرموودە: ((مَنْ تَشَبَهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ)) دەلی: ئەمە ئەویەر هەرەشەیه لهو کەسانە که له جهزُن و قسەوگوتارو جل و بەرگ و باری کۆمەلایەتیدا، خۆ دەشووبهینن به خۆیانەناس و کافرانەوه. ئای کاشکا! ئەمرۆ موسلمانان کەمیک هۆشیار دەبوونەوهو ئەوەندە بەدوای لاسایی داب و نەریت و مۆدەبازی بێگانە نەدەکەوتن و نەدەچوونە ژێر پەرچەمی ئەم و ئەوی دژ به دین و ولات و نیشتمانمانەوه ﴿۱۰۵: ما یود الذین کفروا من اهل الکتاب ولا المشرکین أن ینزل علیکم من خیر من ربکم﴾ خاوەن نامە بێ باوەرەکان، ئەوانە ی دینی خۆیان له دەسداو، ئەوانەش موشریکن و هاوبەش بۆ خوا دادەنن، قەت پێیان خۆش نییه له لایەن پەرورەدگار تانەوه، هیچ خێروبێریکتان بۆ بێت، چ جای ئەوه ی پێیان خۆش بێت، قورئانتان بەدیاری و خەلات بۆ بێت ﴿والله یختص برحمته من یشاء﴾ و خواش مەیلی خۆیەتی، هەرکەس خۆی حەزبکا رەحمەت و سۆزی خۆی بۆ تابیەت دەکاو دەیکاتە پێغەمبەر ﴿والله ذو الفضل العظیم﴾ و دیارە خوا خاوەنی فەزڵ و بەخششی زۆر گەورهیه.

نەسخ و لەکارخستنی ئە قورئاندا:

جوولەکەو هاوهداره کان دەیانگوت: سەیری موحهممەد ناکەن چون ئەمرۆ شتیکی ئەلی و، سبەیننی شتیکی تر؟! خۆی گەوره لهو لەمیاندا فەرمووی: ﴿۱۰۶: مانسخ من آية أو نساها﴾ ئێمە له قورئاندا هەر ئایەتیکی ب سڕینهوهو له کاری ب خەین، یان فەرامۆشی بکەین و له بیری بیهینهوه ﴿نأت بخیر منها أو مثلها﴾ ئێمە له باتی ئەوه، ئایەتیکی چاکتر و ئاسانتر؛ یان هەر وهکو ئەو دەخەینه جینی؛ تا له پاشە رۆژدا بێی به مایه ی پاداشتی گەوره تر و زیاتر؛ (تەبەری) بۆ لەکارخستنی ئایەتەکان و گۆڕینیان، چەند نموونەیک دینیتهوه:

یهکەم: گۆڕینی قورس بۆئاسان، وهك لا بردن و سڕینهوه ی شهونویژ له سەر موسلمانان.

دووهم: گۆڕینی ئاسان بۆ قورس، وهك گۆڕینی چەند رۆژی رۆژوو

— که له سەر هاتوه هەبوو— بۆ رۆژووی مانگیکی رەبەق، ئەمە هەر چەندە قورستره، بەلام له رووی پاداشتهوه گەوره تر و باشتره. سبیهم: گۆڕین و سڕینهوه ی بریارێک بۆ بریارێکی تر وهکو خۆی، وهك گۆڕینی رووگه له (بیت المقدس) سهوه بۆ (کعبه).

خوای گەوره سەیری بەرژەوهەندی خەلکی خۆی دەکا، چاک دەزانیت کە ئەمرۆ بریارێک زۆر له بارو گونجاوه، بەلام بۆ سبەیننی نەگونجاوه، ئەوسا ئەویش به فەزلی خۆی ئەسڕیتەوه، چونکه: ﴿ألم تعلم أن الله علی کل شیء قدير﴾ مەگەر نەترانیوه که خۆی گەوره به سەر هەموو شتیکیدا بەتواناو دەسلالتارەو هەرچیش بکات ئەیکات، ئەمرۆ بریارێکە، بۆ سبەیننی، بریارێکی تره ﴿۱۰۷: ألم تعلم أن الله له ملک السموات والأرض﴾ ئایا نەتانزاننوه که بێ سۆ دەسلالتاریتی ومولکایەتی گشت ئاسمانەکان و زهوی هەر بۆخوایه؟ ﴿وما لکم من دون الله من ولی ولا نصیر﴾ و دیارە بێجگه له خواش، هیچ یاوهرو کۆمەک کاریکتان نییه، بێ به هاوارو هانانانەوه.

ئەم مەسەلە ی (نەسخ) و سڕینهوه یه، له کۆنەوه بۆتە هەراو کیشە ی ناو زانیان و، کتیب و نووسراوی زۆریان تیدا نووسیوهو، هەر یه که به باری راو بۆ چوونی خۆیدا رایده کیشی و، پەسەندی دەکات، ئەگەرچی له کتیبەکانی خۆماندا دەلی: جە ماوه ی زانیان له سەر ئەوه ن که: نەسخ له (ئەوامیرو نەهییدا هەیه، قورئتی دەلی: (أنکرت طوائف من المنتمین للإسلام المتأخرین جوازه وهم محجوجون بإجماع السلف علی وقوعه فی الشریعة الإسلامیة).

پرسیاری بێ جی و ناسایست مەکەن:

﴿۱۰۸: أم تریدون أن تسئلوا رسولکم کما سئل موسى من قبل﴾ ئە ی یاران و هاوهداران! مەگەر ئیوهیش ئەتانهوی داوای چەند بەلگەو مۆعجیزه یه کی گەوره له پەیمابەرە کەتان (موحهممەد ﷺ) بکەن سەرەرای ئەو هەموو بەلگانە ی بۆتان هاتن هەر وهك له مەوبەر له لایەن بەنی ئیسرائیلەوه داوا له مووسا کرا! کە چی ئەوانە ی لای مووسا ﷺ هیشتا دوا ی ئەو هەموو بەلگانە بۆی هێنان گوتیان (أرنا الله جهرة)! جابۆئەوه له وجۆره خووه نارێکه بیانترسیننی خۆی گەوره ئەفەرموی: ﴿ومن یبدل الکفر بالإیمان﴾ جا هەرکە سیک کوفر به ئیمان بگۆڕیتەوهو، دین و باوهری راستی خۆی، بدا به بێ ئایینی ﴿فقد ضل سواء السبیل﴾ بێ گومان ئەوه رینگای راست و دروستی لێ ونبوووه، سەر لیشیاووه، خۆی گەوره له جینگایه کی تردا دەفەرموی: (یأیها الذین آمنوا لاتسئلوا عن أشياء إن تبد لکم تسؤکم وإن تسئلوا عنها حین ینزل القرآن تبد لکم والله

راستیه که ی ثمه یه که : هه رکه سیک به چاکی و بیخهوش، خوی به دهست خواوه دابی و، رووی هه رله خوابی و، له فرمانه کانی سه ریچی نه کا ﴿ وهو محسن ﴾ وه له هه مانکاتدا چا که خوازیش بیئت ﴿ فله أجره عند ربه ﴾ ثه وه بادا سستی لای پهروه ردگاری خوی وه رده گری و مسوگه ره ﴿ ولا خوف علیهم ولا هم یحزنون ﴾ ونه ترس

غفور حلیم، پیغه مبه ریش ﴿ ده فرموی : ﴾ (ذرونی ماترکتکم..)) (موسلیم). ﴿ ۱۰۹ : و ذکر من أهل الكتاب لو یردو نکم من بعد ایسانکم کفاراً حسداً من عند أنفسهم ﴾ زوریک له خواوه ننامه کان - له به رجه سوودی و ناپاکی خویان - پییان خۆشه دوی پرواهیناننان، کافرتان بکه نه وه ﴿ من بعد ماتین لهم الحق ﴾ پاش ثه وه ی که هق و راستیان به ته وای بو روون بوویه وه زانیان که : موحه ممد ﴿ پیغه مبه ری خوابه . (نوسامه ی کوری زهید) ته لی : جاریک پیغه مبه ری سوا ری گویدر یژیک ببوو (عه بدوللای کوری ثویه) یش، ته نزو ته شه ریکی لی دا، پیغه مبه ریش به (سه عدی) گوت : گویت لی بوو چی گوت !؟ سه عدیش پیی گوت : بیبه خشه و قسه که ی پشتگوری بخه ، پیغه مبه ریش ﴿ - که هه رده م کاری لی بووردنه - به خشی، شه و جا شه ثایه ته هات و فرموی ﴿ فاعفوا و اصفحوا حتی یاتی الله بأمره ﴾ واته ئیوه لییان ببورون و، چاویوشییان لی بکه ن، تسا فرمان و بریاری خوا به سه رکه وتن و رزگار بوون دیت ﴿ ان الله علی کل شیء قدير ﴾ به راستی خوا به سه ر هه مووشتیکیدا تواناو ده سه لاتاره . ئینجا یه ک دووه وی سه رکه وتن بو موسلمانان باس ده کا و شه فرموی : ﴿ ۱۱۰ : واقموا الصلاة و اتوا الزکاة ﴾ به رده وام نویژه کانتان به ریک و بیکی بکه ن و که مته رجه مییان تیا مه که ن و، زه کاتیش بده ن به وانه ی پییان ده شی ﴿ وما تقدموا لانفسکم من خیر تجدوه عند الله ﴾ وه هه رکار یکی خیر و چا که ، بو شه ولتانی پیش بخه ن، پادا شته که یتان لای خوا پی ده گاته وه و ن نابیت، وه ک خوی گه و ره له جیگای تر دا شه فرموی : (من يعمل مثقال ذرة خیراً یره ..) وه بو خو دور خستنه وه یان له گوناوه نافه رمانی شه فرموی : ﴿ ان الله یماتعلون بصیر ﴾ به راستی خوا به گشت کار و کرده تان بیبایه و، چا و دیری کردار و کو شتانه .

پرو پاگه نده ی جووله که!

هه میسان قورئانی پیروز، پرو پاگه نده یه کی تری جووله که کان باس ده کا و ده فرموی : ﴿ ۱۱۱ : وقالوا لن یدخل الجنة الا من کان هوذا او نصاری ﴾ جووله که گوتیان : هیچ که سی - بیجکه له جووله که - ناچیته به هه شته وه، گاوره کانیش هه ر به و جوژه گوتیان : نه سار او عیسا یی نه بیئت، که سی تر نارواته به هه شته وه ! دیاره به رده وام هه ردوولا هه ولیان ددها یه کتر به درو بیخه نه وه، به هه شت بو خویان قورخ بکه ن ! ﴿ تلك امانیهم ﴾ شه قسه و باسانه به هه میسه ئاوات و خه یال پلاویانه ﴿ قل هاتوا برهانکم ان کنتم صادقین ﴾ توش پییان بلی : ده سا شه گه ر راست بیژن له بو چووه کانتاندا، به لکه کانتان بهینن ﴿ ۱۱۲ : بلی من اسلم وجهه لله ﴾ به لی ..

﴿ مَا نَسَخَ مِنْ آیةٍ اَوْ نُنسِخُهَا نَأْتِ بِخَیْرٍ مِنْهَا اَوْ مِثْلَهَا ۗ اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اَللّٰهَ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۗ وَمَا لَکُمْ مِنْ دُوْنِ اَللّٰهِ مِنْ وَّلٰی ۗ وَلَا تَنْصِرُوْنَ ۗ اَمْ تَرٰی دُوْنَ اَنْ تَسْئَلُوْا رِشْوَةً لِّیَّکُمْ کَمَا سِئِلَ مُوسٰی مِنْ قَبْلُ ۗ وَمَنْ یَّتَّبِدِ الْکُفْرَ بِالْاِیْمٰنِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِیْلِ ۗ ﴾ ﴿ ۱۰۸ : وَذَکَیْرٌ مِنْ اَهْلِ الْکِتٰبٍ لَوْ رَدُّوْا نَفْسَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا بَیْنَ لَهُمْ الْحَقِّ فَاَعْفُوا ۗ وَاصْفَحُوا حَتّٰی یَاْتِیَ اَللّٰهَ بِاَمْرِ مِنْهُ ۗ اِنَّ اَللّٰهَ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ ۗ ﴾ ﴿ ۱۰۹ : وَاقِمْوا الصَّلٰوةَ وَآتُوا الزَّکٰوةَ وَمَا تَقَدَّمُوا لَآنْفُسِکُمْ مِنْ خَیْرٍ یُحَدِّثْهُ عِنْدَ اَللّٰهِ اِنَّ اَللّٰهَ یَسْمَعُ الْوَسْوَءَ الْنٰفِیْسِ ۗ ﴾ ﴿ ۱۱۰ : وَقَالُوا لَنْ یَدْخُلَ الْجَنَّةَ اِلَّا مَنْ کانَ هُوَداً اَوْ نَصْرٰی ۗ تِلْکَ اٰمٰنٰتُهُمْ ۗ قُلْ هَاتُوا بُرْهٰنَکُمْ اِنْ کُنْتُمْ صٰدِقِیْنَ ۗ ﴾ ﴿ ۱۱۱ : بَلٰی مَنْ اسْلَمَ وَجْهَهُ لِلّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اٰجْرُهٗ ۗ عِنْدَ رَبِّهِ ۗ وَلَا خَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَلَا هُمْ یَحْزَنُوْنَ ۗ ﴾ ﴿ ۱۱۲

و بیبکیان ده بیئت له قیامه تدا، نه خه م و خه فیتیش ده خون بو دنیا.

شه ره قسه ی مووسایی و عیسا یی : ده سته یه که له هه ردوولا، ته نها خویان به راست و دروست ده زانی ! جابو ده مکوت کردونیان، خوا ده فرموی : ﴿ ۱۱۳ : وقالت اليهود لیست النصارى على شیء ﴾ جووله که ده یانگوت : مه سیحی و گاوره کان له سه ر هیچ بنه ساو ئاینیکی پروا پیکراو نین و هیچکاره ن ﴿ وقالت النصارى لیست اليهود على شیء ﴾ وه گاوره کانیش ده یان گوت : جووله که ناهه قن و له سه ر هیچ بنه ساو راستیه که نین ﴿ وهم يتلون الكتاب ﴾ به مرچی که هه ردوولا شیان کتیب و نامه ی ئاسمانی ده خویننه وه، جووله که (تهورات)، شه مانیش (ئینجیل) که هه ردوویان قسه و باسی راست و باشیان تیا یه، که چی له گه ل شه ویشدا یه کترین به کافرو پی باوه ر دادنه ﴿ کذک قال الذین لا یعلمون مثل قولهم ﴾ خو شه وانیش که هیچ نه زانن وه ک شه وانه ی که ته نها مادده یان

به لاهو شسته، هر وهكو شهوانه دهلین و قسه دهكن و، باوهریان به هیج ناینیکی ناسمانی نییهو بی پورهدهش دهلین: ((الذین أقیون الشعوب / ناین تریاکی گه لانه!)) ﴿ فالله یحکم بینهم یوم القیامة فیما كانوا فیہ یختلفون ﴾ شهوسا سه بارهت بهو ئیختیلاف و مشت و مرهو کیشه یانه خوا له روژی قیامه تدا دادگاییان دهکات و،

هر نه ده بوو بشچنه ناو مزگه وته کانه وه، به ترس و بیمه وه نه بیئت، واته: له باتی شه وه که شهوان شه مرؤ شاوا به مزگه وته کان بکهن، ده بوو موسلمانان ریسوایان بکهن و ملیان بی دانه وینن، چ جای شه وه که بتوانن مزگه وته کان برؤخینسن؟! بویه پیغه مبهیر ﴿ پاش نازادکردنی مه ککه، فهرمانی دا که سالی ناینده نابی کافرو موشریک حج بکهن و بیته مالی خواوه: ((ألا لایحجن بعد العام مشرک، ولا یظوفن بالبیئ عربیان، ومن کان له أجل فأجله إلی مدته)) (فتح الباری). ﴿ لهم فی الدنیا خزای و لهم فی الآخرة عذاب عظیم ﴾ به شی شهوانه له دونیادا هر ریسوایی و به دناویه، له پاشه روژی شدا تووشی سزایه کی گه ورهو گران ده بن.

له نویزه دا روو بکه ره رووگه:

﴿ ۱۱۵: والله الشرق و المغرب فاینسا تولوا فتم وجه الله ﴾ خوره لات و، خورثاوا ی دونیا، هر هی خوایه و، خوی خواه نیانه، جاکه و ابسو له نویزه کاندای روو له هر جیگایه ک بکهن، رووگه یه و خوا له وییه و رووی لی تانه.

له وه ده چی وه ک نیماسی (موسلیم) شه لی شه هم برپاره پیش دیار بکردنی رووگه بووبی، له ولا شه وه شه بوچوونه ی شهوانسی بووجه لکرده وه که گویا ته نها له (دیی) و (کنیسه) کاندای خواپه رستی شه کری...! ﴿ إن الله واسع عظیم ﴾ بی گومان زانستی خوا به ربلا و فراوانه و، له هموو شتیکیش به ناگایه، خوی چاک ده زانی چون نه خشی کاره کانی خوی بکیشی. جاکه و ابوو شه گهر شهوان مزگه وته کانیان لی داخستن، ئیوه له هه رجیگایه کی تردا ده توانن نویزه کانتان بکهن، چونکه گشت شه ملاو شه ولا کانی زهوی، بو ئیوه مزگه وته.

رینه امیه کانی نایه نی (۱۱۴-۱۱۵):

- ۱) ده کردنی خه لکی له مزگه وته کان، تاوانیکی زور گه وره یه.
- ۲) ده بی مزگه وته کان له کافران بیاریزرین و، قبوولیش نه کری بچنه نیویه وه، مه گهر موسلمانان خویان ریگا بدن و رازی بن.
- ۳) نویژی سوننهت به سه ر و لاخه وه - رووت له رووگه وه بی، یا نه - ره وایه.
- ۴) نویژ خوینی فه رز، هتا ده کری ده بی رووی له رووگه وه بی، مه گهر کاتی که نه خوش بی و نه توانی رووی تی بکا، وه یان کاتی ترسی ه بی، وه یا جهنگاوه ر

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتْ النَّصْرَى عَلَى شَيْءٍ وَقَالَتِ النَّصْرَى لَيْسَتْ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿۱۱۷﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسْجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَى فِي خَرَابِهَا أُولَئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِبِينَ ﴿۱۱۸﴾ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿۱۱۹﴾ وَاللَّهُ الشَّرِيفُ الْغَرِيبُ فَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَفْتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ بِكُمْ اللَّهُ وَاسِعٌ عَلَيْكُمْ ﴿۱۲۰﴾ وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَّهُ قَدِيرٌ ﴿۱۲۱﴾ بَدِيعُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿۱۲۲﴾ وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا آيَةٌ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَابَهتْ قُلُوبُهُمْ قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿۱۲۳﴾ إِنَّا أَوْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَا تُسْتَلْ عَنْ أَصْحَابِ الْجَبْرِ ﴿۱۲۴﴾

برپاری دروست ده دات، تا ده کره وی، ناخو جووله که راسته، یان فه له؟ شه وکاته خویان ده بیینه وه.

داخستن مزگه وته کان له یادی خوا:

﴿ ۱۱۴: وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ ﴾ ده بی کنی له وه که سه سه مکار تر و تاوانبار تر بی، ریگه نه دا له مزگه وته کاندای یادی خوا بکری ﴿ وسعی فی خرابها ﴾ بو ویزا لکر دنی شیان، تی بکوشی و، نه هیلنی خوا په رستیان تیدا به کری، یان هر بیان روو خینی، وه ک کو مؤنیسته کان، که ته نها له (سه مه رقه ند) دا چواره ده زار مزگه وتیان له ناوی پیروژی خوا داخست! رومانه کانیس دواي (۷۰) سال له به رز کردنه وه ی عیسا علیه السلام بو ناسمان، چوونه (بیئت المقدس) سه وه و به ریدیان له سه ره رد نه هیشت، ته نانهت په بکه ره که ی (سوله یمان) بشیان رووخاند! ﴿ أولئک ماکان لهم أن یدخلوها إلا خائفین ﴾ شهوانه

بنی و دوژمن له رووی قبیله وه نه بی، یا له دەس دوژمن هه لهاتنی، یا نه زانی قبیله له کوپوهیه تا رووی تی بکا.

خوا کەئى مندالی ههیه؟

جووله که دهیانگوت: (عوزهین کوری خواجه! (نه سارا) یش دهیانگوت: عیسا! هاوبه شدانه رانیش: فریشته یان به کچی خوا دادنه!..!! بۆیه خوا فرموی: ﴿ ۱۱۶: وقالوا اتخذ الله ولدا ﴾ هه سنی لایه نه که دهیانگوت: خوا مندالی بۆخوی راگرتووه ﴿ سبحانه ﴾ خوا له وشتانه پاک و خاوین و بیخه وشه، ئاخو چون نه گونجی مندالی بیی؟! ﴿ بل له مافی السموات والأرض ﴾ نه خیز، به لکو هه چی له ناسمانه کان و زه ویدایه- به عوزیر و عیساو فریشته یشه وه- هه موو مولکی خوان ﴿ کل له قانتون ﴾ وه هه هه مووشیان ملکه چی فرمان و ئیراده و یشتی نه ون جا ئیتر بۆچی پیویستی به وانیه؟ ﴿ ۱۱۷: بديع السموات والأرض ﴾ به دیهینه ری ناسمانه کان و زهویه ﴿ وإذا قضی أمرنا فإنما یقول له کن فیکون ﴾ هه که ویستیشی فرمان و بریارنی بدا، ته نه هه فرموی: بیه، نه ویش دهست به جی ده بی.

له پیشه وه نه وانیه ده مکوت کرد که ددانیان به تاک و ته نیایی خوادا نه دنا، ئیستاش روو له وانیه ده کا که له باره ی په یامبه ریتی په یامبه ره وه مملاتی ده که ن: ﴿ ۱۱۸: وقال الذين لا یعلمون ﴾ نه وانیه وا بی ئاگا و هیچ نه زان بوون- نامه یان نه بوو و، په پیره ی هیچ په یامبه ریکیشیان نه نه کرد- دهیانگوت: ﴿ لولا یکلمنا الله ﴾ باشه! بۆچی خوا روو ره ووه قسه مان له گه ل ناکا و پیمان نالیته که تو په یامبه ریته؟! ﴿ أو تأتینا آیه ﴾ یان بۆ پشتگیری تو، به لگه و موعجیزه یه که مان بۆنایه؟! ﴿ كذلك قال الذين من قبلهم مثل قولهم ﴾ خو نه وانیه یش به ره له وان بوون، هه ره هه مان قسه یان ده کرد ﴿ تشابه قلبهم ﴾ له ئینکاری و مملاتی و دوان له شانی قورئان و په یامبه ردا، دلیان چوونییکه و له یه که ده چی.

به لی له هه موو سه ده یه کدا کۆمه له خه لکیکی گه وچ و گیل، سه ری ژه راویان ده بزۆینن و، زۆر بی شه رمانه نه و جوژه قسانه ده که ن! ﴿ قدینا الآیات لقوم یوقنون ﴾ خو به راستی ئیمه به لگه و موعجیزه کانی خۆمانمان روونکرده و که لکی ده بی بۆ خه لکیکی په قیندار، دیاره نه وانیه چونکه دلیان نه خۆشه و، به گومان و دوودلن، به هیچ به لگه یه که قایه ل نابن و به هره وه رناگرن ﴿ ۱۱۹: إنا أرسلناک بالحق بشیرا و نذیرا ﴾ ئیمه تۆمان به راست و ره وان نارد نه ی موحه ممه د! ﴿ که: مژده به خه لکانی ئیماندارو ئاچارچاک بدهیت، مه رد می کافرو بی باوه ریش له قاری خوا بترسینیت

﴿ ولا تسأل عن أصحاب الجحیم ﴾ و ئیتر پاش نه وه ده باره ی دۆزه خیه کان، تو به برس نیست، واته: نه وانیه نه و جوژه و تانه نه درکینن، نه هلی دۆزه خن و، هیچ کاتیش رزگاریان نابنی لینی.

هه تا نه چیه سه ر دینی مووسایی و عیسایی، لیت رازی نابن:

﴿ ۱۲۰: ولن ترضی عنک الیهود ولا النصارى ﴾ هه رگیز نه جووله که وه فه لانه له تو خۆشیان نایه (نه ی موحه ممه د ﴿ حتی تتبع ملتهم ﴾ هه تا په پیره ی له ئایین و به رنامه یان ده که یت، واته: هه تا نه چیه سه ر دینی نه وان هه رگیز به ته مای ره زامه ندی نه وان مه بو، باوه ریش ناهینن و، له پیلان و ئاژاوه گیزی و فه سادو، خراپه کاری کۆتا ناکه ن ﴿ قل إن هدی الله هو الهدی ﴾ ده سا نه ی په یامبه ر ﴿ بییان بلی: بی گومان ری راست و دروست، هه ر نه م به رنامه و ری بازیه خواجه، واته: هه ر قورئان و رینمایه کانی نه و، راسته ری و ری نیشانده ره، نه ک ری بازو کویره ری گاکانی تر که ئیوه هاوکاره کانی ئیوه ی له سه ره، پیغه مبه ریش ﴿ ده یغه رموو: ﴿ لا تزلزل طائفة من أمتی یقاتلون علی الحق، لا یضربهم من خالفهم حتی یأتی أمر الله ﴾ (موسلیم). ﴿ ولئن اتبعت أهواءهم ﴾ سویند بی به خوا نه گه ر په پیره ی له هه واو ئاره زووی نه وان بکه یت و بچیه سه ر کرده و ته یان ﴿ بعد الذی جاءک من العلم ﴾ دوا ی نه وه که زانست و زانیاریت بۆهاتووو، یه قینت هه یه که ته نه قورئان و دینی (ئیسلام) راست و ره وایه ﴿ مالک من الله من ولی و لانصیر ﴾ ئیتر چاک بزانه که بی شک هیچ سه ر به رست و چاودیرو کۆمه ککاریکت له خوا وه بۆنایی. له هه موو سه ر ده می کدا جووله که و گاور- هه ر چه ند ناوبه ناو له ناو خۆشیاندا ناریک بوون- به لام بۆیشیل کردنی ئایینی ئیسلام و لاواز کردنی په یامه که ی خوا، یه کیان گرتوو وه هه رله هه ولدا بوون، دیاره هه ر جار هه به شیوازیکی خه ریک بوون، بۆیه خوی گه و ره به م ئایه ته باوه رداران ئاگادار ده کاته وه که نه وانیه نه تانه له تینن و نه چنه سه ر ئایینه که یان و وریای پیلانه کانیان بن ﴿ ۱۲۱: الذين آتیناهم الكتاب یتلونه حق تلاوته ﴾ نه وانیه یان که کتیب و نامه مان پیدان- ته ورات و ئینجیل- و به راست و دروستیش ده وری ده که نه وه و ده یخوینن و، کاری پی ده که ن ﴿ أولئک یؤمنون به ﴾ دیاره نه مانه یان باوه ر ی ته واویان پی هه یه و، لای خوا په سه ندن، که وا بوو ده بی په پیره ی له تو ش بکه ن، چونکه ته وراته ده سکاری نه کراوه که یان فرمانیان پی ده کا که: باوه ر به و پیغه مبه ره بیئن له ئاخو زه ماندا دیت، نه مانه یان راست و ئیماندارن، نه ک نه وانیه یان که ته وراتیان گۆری و کاریان پی نه کردو له تو ش یاخی بوون ﴿ ومن یکفر به ﴾ هه ر که سیش

کافرو بی باور بی بینی ﴿ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴾ نه‌وانه زیانمند دهن و، ده‌چنه ریزی زیان لیکه‌وتوانه‌وه ﴿ ۱۲۲ ﴾: یابنی اسرائیل اذکروا نعمتی الّتی أنعمت علیکم ﴿ ٥١ ٥٢ ﴾ نهی کوران ونه‌وهی به‌عقوب! یادی نه‌وگشت نیعمت و به‌خششانم بکه‌نه‌وه رشم به‌سرتاندا ﴿ وَأَنی فضلکم علی العالمین ﴾ و له بیریشان بیت

وَلَنْ رَضَىٰ عَنْكَ أَتَيْتُ وَلَا النَّصْرَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ وَمَلَّتْهُمْ قُلُوبُ
هَذِي اللَّهُ هُوَ الْمُدْعَىٰ وَلَمَّا اتَّبَعَتْ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ
مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٢٢﴾ الَّذِينَ آتَيْنَهُمْ
الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَتَّىٰ تَلَاتِهِ أَؤْتِيكَ بِبُيُوتٍ مِّنْهُ وَمِنْ يَمِينِهِ
فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٢٣﴾ يَتَّبِعُوا نِسْرَةَ بِلَ أذْكَرُوا نِعْمَتِي الَّتِي
أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنی فَضَلْتُكُمْ عَلَى الْمَلِئِينَ ﴿١٢٤﴾ وَاتَّقُوا يَوْمًا
لَّا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا
شَفَعَةٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿١٢٥﴾ وَإِذْ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ
فَاتَمَّتْهُنَّ قَالَ إِنی جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا
يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ ﴿١٢٦﴾ وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ
وَأَمْنَا وَأَجْعَلُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْمَاعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ
السُّجُودِ ﴿١٢٧﴾ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ
أَهْلَهُ مِنَ الشَّرْحِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ
فَأُمِّيَعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَعْطِرُهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَيَسْ أَلْمِصِيرِ ﴿١٢٨﴾

که: فه‌زلو ریزمدان به‌سهر ته‌واوی خه‌لکی جیهمانی خوتاندا ﴿ ۱۲۳ ﴾: واتقوا یوما لاتجزی نفس عن نفس شیئا ﴿ ٥١ ٥٢ ﴾ وه له‌و روژه خو بیاریزن که: روژی نه‌فسی نه‌فسیه‌وه هرکه‌س بوخویه‌تی ﴿ ٥١ ٥٢ ﴾ ولا یقبل منها عدل ﴿ ٥١ ٥٢ ﴾ وهیج بارمته وبریتیه‌کیش له‌باتی هیج که‌سیک وهرناگیردری ﴿ ٥١ ٥٢ ﴾ ولا تنفعها شفاعة ﴿ ٥١ ٥٢ ﴾ وه هیج تکاو پارانه‌وه‌یه‌کیش به‌هانای که‌س نایه‌و سوودی نایبت نه‌گهر به‌بنی بساوهر مردینی ﴿ ٥١ ٥٢ ﴾ ولا هم ينصرون ﴿ ٥١ ٥٢ ﴾ وه له هیج لایه‌کیشه‌وه یارمه‌تی نادرین و کومه‌ک ناکرین.

نمبر اهییم و نیامه‌ت:

جا دوای باسکردنی میژوو‌یه‌کی دیرینی هوزی جووله‌که‌ولا سارییان، واته: نه‌وانه‌ی که‌نامه‌یان بو‌هات و نافرمانی خویانکرد! دیته سه‌ریاسی نمونه‌یه‌کی پرشنگذاری گویزایه‌لانی فرمانی خوا، وه‌ک نه‌فرموی: ﴿ ۱۲۴ ﴾: واذ ابتلی ابراهیم ربه بکلمات فاتمهن ﴿ ٥١ ٥٢ ﴾

نه‌وکاته وه‌بیرینه‌وه، خوی‌به‌روه‌ردگار، نبراهیمی به‌چهند وشه‌و کاروکرده‌و فرمان (لا‌اله‌ الا‌الله، قوریانی کردن به‌نی‌سامعیلی کوری) تاقیکرده‌وه، نینجا نه‌ویش زور به‌چاکی وجوامیرانه‌گشت فرمانه‌کانی جیبه‌جی کرد ونه‌نجامیدان، وه‌ک له‌جینگایه‌کی تردا ده‌فرموی: ﴿ وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَى ﴾ (۳۷/۵۳). ﴿ قَالَ إِنی جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا ﴾ نه‌وسا که‌نبراهیم له‌هه‌موو تاقیکردنه‌وه‌کاندا ده‌رچوو، خوی‌گه‌وره‌ه‌پی‌فرموی: به‌راستی له‌پاداشی گویزایه‌لی وجیبه‌جی کردنی فرمانه‌کانمدا، بریارمدا بته‌که‌مه‌پیشه‌واو رابه‌ری خه‌لکی دونیا ﴿ قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِي ﴾ نبراهیمیش گوتی: حز ده‌که‌م وه‌چه‌و زاروله‌کانیشم به‌هرمه‌ندین وبنه‌رابه‌ری خه‌لکی ﴿ قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ ﴾ خوا فرموی: به‌پام وپه‌یمانی من (په‌یامبه‌ریتی وپیشه‌واپه‌تی) هرگیز به‌خه‌لکانی بی‌باور و سنوروه‌زین ندری. نینجا زاناکانیشمان ده‌لین: (الظالم: لا یصلح أن یكون خلیفة ولا حاکما ولا مفتیا ولا شاهدا ولا راویا) واته: مروفی سته‌مکار وناهه‌قیکار، بوخه‌لیفه‌یی و، بوداوه‌ری و، بوموفتی، بو‌شایه‌دو، بو‌گیزانه‌وه‌ی هه‌وال و فرموده‌ده‌س‌نادات، به‌کورتی: پیروی کافرو سته‌مکار-له‌ته‌رازووی نی‌سلامدا- به‌که‌لکی هیج نیس و کاریکی ثابینی وکومه‌لایه‌تی موسلمانان نایه‌ت.

رینماییه‌کانی نایه‌تی (۱۲۴):

۱) به‌پیشه‌وا بوون و وه‌رگرتنی (نیامه‌ت) به‌هوی باوهری ساف وپه‌قین و خورگری له‌سهر نه‌هلی هیدایه‌ت نه‌بی، وه‌ده‌س نایه، نایه‌تی: (وجعلنا منهم أئمة یهدون بأمرنا لما صبروا وکانوا بآیاتنا یوقنون) (۲۴/۲۴) گه‌وره‌ترین به‌لنگه‌یه بو‌نه‌وه‌ه‌قیقه‌ته.

۲) (ولایة العهد) واته: دیاریکردنی جینشین و خه‌لیفه له‌لایه‌ن پیشه‌واوه بو‌خوی هه‌رله‌ژیانی خویدا له‌دینی نی‌سلامدا رینگه‌دراوه‌ره‌واپه، به‌مه‌رجیک نه‌وه‌له‌عه‌ده‌ه‌ه‌خاوه‌ن باور و زانیار وکوشه‌ر و دادگه‌رو خورگری.

۳) هه‌ستان به‌نه‌نجامگه‌یاندنی داوا شه‌ریه‌کان، شیایو به‌مروف ده‌دات بو‌پیشه‌واپه‌تی. سه‌بارت به‌خه‌لافه‌ت هه‌ر له‌چه‌رخ‌ه‌هاوه‌لانه‌وه‌س‌بو‌چوون هه‌بووه: به‌که‌م: له‌نال و به‌بیت بیت. دووم: له‌قوره‌پیش. سییم: له‌ناو تویره‌کانی جه‌ماوه‌ردا کئی شیاهه؟ له‌راو بو‌چوونه‌کانی پیشه‌وا (عومر)یشه‌وه‌رای سییم له‌په‌سه‌ند ده‌جیت، به‌لام بو‌نه‌وه‌ریز له‌هه‌رس‌بو‌چوونه‌که‌بگیردری، هه‌لیژاردنیکی پاک و شه‌ری له‌ناو هه‌رس‌تاقه‌که‌دا بکرنیت باشه.

تیبینی: ناوی ئیبراهیم ﷺ: له (۲۵) سوورەتی قورئاندا (۶۹) جار هاتووە.

مەزنی و گەورەیی کەعبە:

﴿ ۱۲۵: وإذ جعلنا البيت مثابة للناس وأمنا ﴾ ئەمەشت وەبیریی کە: کەعبەمان کردە پەناگاوە مەلەبەندی ئەمن و ئاسایش و هیمنی و کۆبوونەوه بۆگشت خەڵکانی دۆنیا، بە شێوەیەکی ئەر لە مالی کەعبەدا بکۆز ببینرایە، کەس و کاری کۆزراوە کە بۆیان نەبوو دەستی بۆ بەرن! (بوخاری) دەقی: (عومەری کۆری خەتتاب) -خوالیی رازی یی- بە پەيامبەری گوت: خۆزگە جێ وەستانە کە ی ئیبراهیمت دەکردە نوێزگە، ئینجا خوا ئەم ئایەتە ی ناردو فرمووی: ﴿ واتخذوا من مقام إبراهيم مصلی ﴾ جێ وەقامە کە ی ئیبراهیم بکەنە نوێزگە ی خۆتان، واتە: لە لای ئەو بەردەدا لە کاتی دروستکردنی کەعبەدا، ئیبراهیم دەیخستە ژێری، نوێزو تاعەت بکەن ﴿ و عهدنا إلی ابراهيم وإسماعیل ﴾ ئینجا (ئیبراهیم و ئیسماعیل) مان راسپاردن ﴿ أن ظهرا بيتی للطائفین و العاکفین و الرکع السجود ﴾ کە ماله کەم -کەعبە- بۆ ئەوانە ی تەوافی ئەکەن و بە دەوریا دین و دەچن، و بۆ ئەوانەش ئیعتیکافی تێداده کەن و لەوی دەمیننەوه، و بۆ کۆنووشبەران و سوژدە بەران لەبت و بتپەرستی پاک بکەنەوه. تیبینی:

وشە ی (ئیسماعیل) لە قورئاندا (۱۲) جار هاتووە.

مالی خوا پاک رابگرن:

﴿ ۱۲۶: وإذ قال إبراهيم رب اجعل هذا بلدا آمنا ﴾ ئەو دەمش وە بیری نە کە ئیبراهیم دوعای کردو وتی: پەرورەدگارە کەم ئەم جیگایە واتە: -کەعبە- بە شارێکی بیووی و هیمن و ئاسایش رابگرە ﴿ و ارزق أهلہ من الثمرات من آمن منهم بالله و الیوم الآخر ﴾ رزق و روژی و میوو (خواردنەمنی) یان یی ببەخشە، بە تاییبەتی ئەوانە یان باوەریان بە خواوە بە روژی دوایی هەیە ﴿ قال و من کفر فأمته قلیلا ﴾ خواش فرمووی: دوعاکەت گیرائە کەم و، مروفە بێ باوەرەکانیش، سەردەمیکی کەم، دەژینم و خۆشی وەر دەگرن و، لە نازو نیعمەتی ئەم دۆنیایە رادەبوین. (قورتوبی) دەقی: وەرگرتنی رزق و روژی و بژیوی لە سەران و دەسلەتدارانی سەردەم، سێ حالەتی هەیە: یە کەم: ئەر دارایی و دەسکەوتەکانی دەولەت لە سەر بنەمای شەریعەتی ئیسلام بێت، دیارە حەلال و رەوایە، چونکە هاوێلان و پاشینیان ئەوان، لە دەستی (حەججاج) بژیویان وەر دەگرت. دووم: ئەگەر لە حەلال و حەرام تیکەل بوو-

و هەو ئەمرو-ئەو ئەر بگونجی وەر نەگیردری، ئەگینا بۆ خەڵکانی ئاتاج و مۆتاج قەیدی نییە. سییەم: خۆ ئەر دارایی دەولەت، بە ئاشکرا حەرام و ناپەرەوایوو، بێ سو لە حالەتی ئاوادا وەرگرتنی ناپەرەو و نادرۆستە. ﴿ ثم اضطره إلی عذاب النار و بس المصیر ﴾ پاشان بەرەو سزای بە تیبینی ئاگر دەبپیچمەوه، ئای چ خراب و شوومە جیگاوە چارە ی و! ئیبراهیم ﷺ نازو نیعمەتەکانی دۆنیاشی هەر وەکو پێشەوایەتی و ئیمامەت تەماشاکرد، بۆیە تەنها بۆ باوەردارەکانی داوا کرد. (ئالووسی) دەقی: لەوسەردەمدا میووی بەهارو هاوینەو پاییزە لەوشارەدا کۆدەبوویووە.

دروستکردنی کەعبە:

﴿ ۱۲۷: واذ یرفع ابراهيم القواعد من البيت وإسماعیل ﴾ ئەو دەمە بخەوه یادی گەلە کەت کە: (ئیبراهیم و ئیسماعیل) پایەو بناغە ی کەعبە یان دادەپرشت و بەرزبان دەکردەوو، بە دەم ئەو شەوه زیکریان دەکردو دەیانگوت: ﴿ ربنا تقبل منا إنک أنت السميع العلیم ﴾ پەرورەدگاری ئیمە! ئەم خزمەت و کارە یەمان لێوەرگرە، بە راستی هەر ئەتۆی زۆر ژنەوا بۆ پارانەوو لەمان، هەر خۆیشت فرە زاناو، ئاگاداری گشت نیازو مەبەستەکانمانی. بەقی مروفی باوەردار دەبێ هەمیشە لە ئەنجامدانی ئاکاری چاکەو خێردابی و، هەردەم لە خواش داوا بکا بۆ وەرگرتنی، وەکو ئایەتی: (والذین یؤتون ما آتوا و قلوبهم و جله..) (۶۰/۲۳) راستی ئەم مەبەستە یە دوویات دەکاتەوه ﴿ ۱۲۸: ربنا و اجعلنا مسلمین لک ﴾ ئە ی پەرورەدگارمان! وابکە کە هەر دوو کەمان لە تەواوی ئیش و کارەکاندا هەر ملکەج و بەرفەرمانی تۆ بین، تا بتوانین هیچ شتێک نەکەینە شەریک و هاو بەشت ﴿ و من ذریتنا أمة مسلمة لک ﴾ و لە ناو مندال و نەوکانیشماندا ئوممەت و گەل و کۆمەلێک رابینە کە: ئەوانیش ملکەج و دلسۆزین و، تەنها روو لە تۆ بکەن ﴿ و أرنا مناسکنا ﴾ وە رێو رەسمی حەجی ئەو شۆینە پیروژەشمان نیشان بەدە، تابزانی چۆن بەرێک و تەواوی بتپەرستین و حەجت بۆ بکەین ﴿ و تب علینا إنک أنت التواب الرحیم ﴾ و یارمەتیمان بەدە بۆ گەرانیووە بۆ لای خۆت و، تەو بەمان لێوەرگرە، چونکە بە راستی تەنها هەر ئەتۆی تەو بە وەرگرو دلأوا لە گەل بەندەکانندا.

ئیبراهیم داوای ناردنی پەيامبەر دەکا:

﴿ ۱۲۹: ربنا و ابعث فیهم رسولا منهم ﴾ پەرورەدگارمان! هەر لە زارۆلەو نەوکانیاندا (نەوکانی ئیبراهیم خۆی) پەيامبەرێک بۆ ئەو خەڵکی (حەرەم) بەرێ بکە ﴿ یتلوا علیهم آیاتک ﴾ تا

ئایەکانی تۆیان بەسەرا بخوینتی ﴿ويعلمهم الكتاب والحكمة﴾
 وفیری بەرنامەکی تۆیان بکات؛ (قورئان و سوننەت) یان ناشناو
 شارەزا بکە ﴿ویزکھم﴾ و نەفسیان لەھەموو کاریکی خراب
 و ناپەسەند پاک راگری و، ھەرخەریکی تۆناسین بن ﴿إنک
 أنت العزیز الحکیم﴾ بە راستی تەنھا ھەر ئەتۆ خواپەکی زال و

رەبە اسلم ﴿ثو دەمە کہ پەرورەدگاری ھەلبێژاردو پینی فرموو:
 دەبی ملکەچی بریارو فرمانی من بی و، خۆ تەسلیمی ئیمە
 بکەیت، ئەوجا ئەویش ﴿قال أسلمت لرب العالمین﴾ گوتی: وا
 خۆم تەسلیم و ملکەچی فرمانەکانی پەرورەدگاری جیھان کردو،
 تەنیا روو لەو دەکەم.

ئیبیراھیم و یەعقوب کورەکانیان رادەسپێرن بەم نیسلامە:

﴿۱۳۲: ووصی بها ابراهيم بنيه ويعقوب﴾ ئیبیراھیم و یەعقوب،
 ئەو ئایینەیان بە کورەکانیان وەسیەت کردو راسپارد: ﴿یابنی
 إن الله اصطفى لكم الدين﴾ گوتیان: رۆلەکانم...! بێ گومان بن
 کە خوا ئەم ئایینی یەکتاپەرستییە ھەلبێژاردووہ بوتان ﴿فلا
 تموتن إلا وأنتم مسلمون﴾ دەسا ئێوہش ھەول بەدن کە تەنیاو
 تەنیا بە مۆسلماننتی بمرن، واتە: تەنھا ساتیک لەم دینە کلا نەبن
 و دوور نەکە و نەوہ لئی.

پێنھایەکانی ئایەتی (۱۳۰-۱۳۲):

- ۱) نەزان و گێلە پیاو نەبی، کئی روو لەئیسلام
 وەردەگێری؟
- ۲) ئایینی ئیسلام، ئایینی ھەموو پێغەمبەرانە، ئەگەرچی
 شیوہ شیوازی کاریشیان جیا بووبی، دیارە بیجگە لەویش،
 ھەموو دین و بیروو بیروکە یەک، داھینراو باتلە.
- ۳) سوننەتە ھەموو کەسیک "بەتایبەتی نەخۆش" پەیمان
 لەمنداڵ و کەس و کاری خۆی وەرگری کە: تامردن دەس
 لەئیسلام بەر نەدەن و، لادین نەبن.
 تیبینی: یەعقوب (۱۶) جارناوی لە قورئاندا ھاتووہ.

جوولەکە ئەیانوت: یەعقوب فرمانی بە کورەکانی کردووہ کە دەبی
 ھەر لەسەر ئایینی جوولەکە بن، بۆیە خوا ئەوقسە یە دەداتە داووہ
 دەفرمووی: ﴿۱۳۳: أم كنتم شهداء إذ حضر يعقوب الموت﴾
 ئاخۆ لەسەر مەرگی یەعقوبیدا، ئێوہ ئامادە بوون تابزانن لەوکاتەدا
 چی گوت بە کورەکانی؟ ﴿إذ قال لبنيه ما تعبدون من بعدي﴾ بە
 تایبەتی ئەوکاتە کە پینی گوتن: کورەکانم! دوای مردنی من چی
 دەپەرستن؟ ﴿قالوا نعبد إلهك وإله آبائك إبراهيم وإسماعيل
 وإسحاق إلهها واحدا﴾ ھەموو گوتیان: ئیمەش ھەرخواکە ی تۆو،
 خواکە ی باوو باپیرانی تۆ (ئیبیراھیم و ئیسماعیل و ئیسحاق)، بەتاک
 و تەنیا یی دەپەرستین و، ھیچ شتی ناکەینە شەریک و ھاو بەشی
 ﴿ونحن له مسلمون﴾ و ھەمووشمان تەنھا بۆ ئەو تەسلیم و ملکەج

وَأَذِ بَرَقَ إِزْهَرُ الْقَوَاعِدِ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ
 مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۱۳۲﴾ رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ
 لَكَ وَمِنْ دُرَيْتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَ كَأَوْثَابِ عَيْتِنَا
 إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿۱۳۳﴾ رَبَّنَا وَأَنْبِئْ فِيهِمْ رَسُولًا
 مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَنُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
 وَنُرْزِقُهُمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿۱۳۴﴾ وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ
 مِلَّةِ إِزْهَرٍ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَا فِي الدُّنْيَا
 وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿۱۳۵﴾ إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ
 قَالَ أَسْلَمْتُ لربِّ الْعَالَمِينَ ﴿۱۳۶﴾ وَوَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ
 وَيَعْقُوبَ يٰبَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا
 وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿۱۳۷﴾ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ
 الْمَوْتَ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ
 إِلَهَكَ وَإِلَهَ آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًا
 وَاحِدًا وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿۱۳۸﴾ تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا
 مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۱۳۹﴾

دەسلاتدارو کار جوان و جوانکاریت. بەلێ... دوعاو نزاکە ی ئیبیراھیم
 گیرابوو و خوای میبەرەبان پێغەمبەریکی شەریف و دلسۆزو رەوشت
 بەرز وەکو (پێغەمبەرمان موحەممەد) ی بۆ ناردن.

مەگەر گەوج لە دینی ئیبیراھیم لابدا:

دوای ئەوہ کە باسی راستی و شیوا ی دین و ئایینەکی ئیبیراھیمی
 کرد، ئەوسا دینتە سەر لۆمە کردن و سەرکۆنە ی ئەوانە ی پستی
 لێدەکەن، وەک دەفرمووی: ﴿۱۳۰: ومن یرغب عن ملة ابراهيم
 إلا من سفه نفسه﴾ کئی ھە یە بەدەر لەوکەسە خۆی گیل و گەوج
 بکا، ئایینی ئیبیراھیم بنیتە لاوہ و لابدا لئیو، دەست بداتە بت
 پەرستی؟ ﴿ولقد اصطفينا في الدنيا﴾ سویدبێ بەخوا، ئیمە
 لەم دونیا یەدا ئیبیراھیممان ھەلبێژاردوو، پایە ی پەیا مەرتەبی و
 پێشەوا یە تیمان پینی بەخشی ﴿وانه في الآخرة لمن الصالحين﴾ و
 لەدا روژیشدا و لەریزی چاکان و سالحاندا ﴿۱۳۱: إذ قال له

دهبین، له جیگایه کی تر دا ده فرموی: (وله أسلم من فی السموات والأرض طوعا وكرها وإليه يرجعون)، یان ده فرموی: (وما أرسلنا من قبلك من رسول إلا نوحي إليه أنه لا إله إلا أنا فاعبدون) پیغه مبه ریش ده فرموی: ((نحن معشر الأنبياء أولادُ عِلَاتٍ، دیننا واحد)) واته: ئیمه ی پیغه مبه ران، گشت وهکو کوری بایئکین، ته نیا دایکمان جیایه، مه به ست شهویه که هه موو له بنه رته دتا ئیش وکارمان یه که، مه گهر له هیندی لق وپویدا ففرق وسوونیک هه بی ۱۳۴: تلك أمة قد خلت ﴿ بهی ئه مانه - ئیبراهیم وکوره کانی شه - ئوممهت وگه ئیک بوون که تیپه ریان کردوو رویشتن ﴿ لها ما کسبت ولکم ما کسبتم ﴿ هه رشتیکیان کردی چاک، یان خراب هه ر بوخویانه، شه وهش ئیوه کردوتانه هه ر بوخوتان شه بی ﴿ ولا تسألون عما کانوا یعملون ﴿ و له دواوژیشدا پرسیری کارو کردوه وهی شه وانتان لی ناکریت.

یاسای خوا وایه که هیچ که سیک به کردارو رهفتاری که سیک تر گرفتار نه بی، و هه رشتیکیشی کرد، هه ر بوخوی بی، پیشه و غزالی (رهحه تی خوی لی بیست) ده ئیت: هه که باوکیکی برسی به نانخوراندی کوره که ی تیربوو، وه یان به ناوخوراندی شه و تیرابوو، شه و ده مهش کوری تاوانبار به هوی باوکیوه و زرگار ده بی. ﴿ ۱۳۵: وقالوا کونوا هودا أو نصاری تهتدوا ﴿ خاوه ناسه کان به موسلمانه کانیان ده گوت: وهرن بینه جووله که، یا فهله، شه و سا ده که ونه سه ر رنی راست! جابو راستکردنه وهی شه و بوچوونه هه له یان، خوا فرموی: ﴿ قل بل ملة إبراهیم حنیفا وماکان من المشرکین ﴿ شهی موحه مه د! ﴿ بیان یلی: نه خیر، یه هوو دیبهت ونه سرانیبه تی وامان ناوی، به لکو ئیمه هه رله ئایینی پاک و بیخه وشی (ئیبراهیم) پهیره ویی ده که یان، چونکه شه و له هه موو بهرنامه به کی لارو خپج لایداوه، هه رگیزیش له هاوبه شدانه ران نه بوو.

موسلمان باوهری به گشت کتیب و پیغه مبه ریک شهیه:

﴿ ۱۳۶: قولوا أمانا بالله وما أنزل إلنا ﴿ شهی پرواداران! بلین: ئیمه باوهرمان به خواو بهو (قورنان) به بو مان دابه زیوه هه به ﴿ وما أنزل إلی إبرهیم وإسماعیل وإسحاق و یعقوب و الأسباط ﴿ وه بهو بهرنامه یه که بو (ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یه عقووب و نه وه کانیان) نیردراوه ﴿ وما أوتی موسی و عسی ﴿ و بهو کتیبهش به مووساو به عیسا دراوه ﴿ وما أوتی النبیون من ربهم ﴿ و بهو یه یامهش به هه موو په یامه رانی تر دراوه له لایه ن په روره دگاریانه وه ﴿ لانفرق بین أحد منهم ﴿ هیچ ففرق و جیاوازیبه کیش، ناخه ینه نیوان هیچ

کامیکیانه وه، واته: باوهرمان به هه مان هه یه وه، ئیمه وهکو شه وانه ناکه ین قورنان له باره یانه وه ده فرموی: (ویریدون أن یفرقوا بین الله ورسله و یقولون تؤمن ببعض و تکفر ببعض و یریدون أن یتخذوا بین ذلک سبیلا) ﴿ ونحن له مسلمون ﴿ وهبه ته نیاش ملکه چی فرمانه کانی شهوین، واته: هه ر فرمانی به سه رماندا یدا، ناماده ین

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَل ملة إبرهیم حنیفا وما کان من المشرکین ﴿ ۱۳۶: قولوا أمانا بالله وما أنزل إلنا وما أنزل إلی إبرهیم و إسماعیل و إسحاق و یعقوب و الأسباط و ما أوتی موسی و عسی و ما أوتی النبیون من ربهم لا نفرق بین أحد منهم و نحن لهم مسلمون ﴿ ۱۳۷: فإن آمنوا بمثل ما آمنتم به فقد اهتدوا وإن تولوا فإنما هم فی شقاق فسیکفیکم الله وهو السعیع العلیم ﴿ ۱۳۸: صیغة الله و من أحسن من الله صیغة و نحن له عابدون ﴿ ۱۳۹: قل أتحاجوننا فی الله و هو ربنا و ربکم و لنا أعیننا و لکم أعینکم و نحن له مخلصون ﴿ ۱۴۰: أمر نقولون إن إبرهیم و إسماعیل و إسحاق و یعقوب و الأسباط كانوا هودا أَوْ نَصَارَى قُلْ مَا أُنمِمْ أُمَّ اللَّهِ و من أظلم من کتبه شه که ده عنده من الله و ما الله یغفل عما تعملون ﴿ ۱۴۱: تلك أمة قد خلت لها ما کسبت و لکم ما کسبتم و لا تسألون عما كانوا یعملون ﴿ ۱۴۲

و سواسیشی ده که یان ﴿ ۱۳۷: فإن آمنوا بمثل ما آمنتم به فقد اهتدوا ﴿ جا شه ر شه و خواوه ن نامانه و، خه لکانی تر، وهکو ئیوه باوهریان هیئا، مانای وایه که به راست و رهوان که وتونه ته سه ر رنی راست و رینما بوون ﴿ وإن تولوا فإنما هم فی شقاق ﴿ خو شه ر له هق پشتیان هه لکردو باوهریان نه هیئا، دیاره که له هق و راستی لایانداهو له دزایه تی دان ﴿ فسیکفیکم الله وهو السعیع العلیم ﴿ شه و سا توش شهی موحه مه د! ﴿ هه ر خوات به سه و، له نازارو بیزاریان ده تپاریزی و زالت ده کات به سه ر یاندا، و زوریش بیسه رو فره زانه، واته: به هه موو سه ر یه و چریه یه کیان ناگاداره ﴿ ۱۳۸: صیغة الله ﴿ شه م ئایین و بهرنامه ی خوا به، که ئیستا توی له سه ره، رهنگ و نه خشه یه که، خوی له کارزان به ده ستووری خوی دایر شه توه ﴿ و من أحسن من الله صیغة ﴿ ده بی کنی له خوا جوانتر رهنگ و نه خشه بریزی؟ ﴿ ونحن له عابدون ﴿ و ئیمهش گشتمان ته نها شه و ده په رستین و ته سلیمی شه و ده بین ﴿ ۱۳۹: قل أتحاجوننا فی

الله ﷻ نهی موحه ممد ﷻ! پنیان بلی: نایا بوئیوه رهوایه له باره ی دین و نایینی خواوه، ململانی و دهه قالی له گهل من بکمن، له گهل نهوه بشدا خوتان به کورو خوشه ویستی نهو نه زانن؟! ﴿ وهو ربنا وربکم ﴾ و پهروه ردگاری نیمه و، پهروه ردگاری نیوه یشه، هه مووکاری شایسته ی خویتی ﴿ ولنا اعمالنا ولکم اعمالکم ﴾ و کاروکرده ی خومان بوخومان و، کاروکرده ی خوشتان بوخوتان، واته: نیمه له کاره کانی نیوه بیزارو بهرین، دیاره نیوه ش کارتان به نیمه نیبه، له نایه تیگی ترده ده فرموی: ﴿ وان کذبوک فقل لی عملی ولکم عملکم انتم بریون مما عمل وانا بری من عملکم ﴾ و نحن له مخلصون ﴿ وه نیمه به دلی پاک و به دل سوژانه نهو پهروه ردگاره ده په رستین و، ملکه چی ده بین، واته: کاکله و حقیقه تی نایینداری، دل سوژی و خو یه کلار دهنه و یه بوخوا ﴿ ۱۴۰: ام تقولون ان ابراهیم واسماعیل واسحاق یعقوب الاسباط کانوا هودا او نصاری ﴾ یان بهلاتانه وه وایه و ده لئین: ﴿ ابراهیم وئیسماعیل ویه عقوب وکورو نهوه کانی نهو ﴾ جووله که یان فله بوون؟! ﴿ قل انتم اعلم ام الله ﴾ پنیان بلی- نهی موحه ممد ﷻ! باشه خوا چاکتر ده زانی یان نیوه؟ دیاره که خوا له هه موان چاکتر به ناگایه و ده زانی، ده خو نهو رایگه یاند که: نهوانه هیچیان نه جووله که بوونه، نه فله، وه کو ده فرموی: ﴿ ماکان ابراهیم یهودیا ولا نصرانیا ولكن کان حنیفا مسلما وما کان من المشرکین ﴾ ﴿ ومن اظلم ممن کتم شهادة عنده من الله ﴾ ده بی کئی له وکسه سه سته مکارتر بی؛ شایه تییه کی لابی و له خوای بشاریته وه؟ خاوه ننامه کان له کتیبه کانیا نندا هاتبوو که: دینی په سنده و قبول لای خوا، هه دینی نیسلامه، موحه ممدیش پیغه مبهری خوایه، نهو بهر یزانه ش هیچ کامیکیان، نه جووله که و، نه گاور بوون ﴿ وما الله بغافل عما تعملون ﴾ ده سا بزائن، هه رچونی نیوه هه قو راستیه کان بشارنه وه، هه رگیز خوا لهو کاروکرده یه تان ده یکمن، خافل و بی ناگا نیبه و، حسینی وردتان له گهل ده کات ﴿ ۱۴۱: تلک امة قد خلت لها ما کست ﴾ ثم په یامبهرو نه تهوانه یان، نوممهت وکومه لیکبوون و مردن، وه به خو یان و کاروکرده یانه وه چوون و تیپه رین و، هه رشتیکیشیان کرد بی پاداشه که ی بوخویانه ﴿ ولکم ما کسبتم ﴾ نیوه ش هه رشتیکتان کرد بی هه ر بوخوتانه ﴿ ولا تسألون عما کانوا يعملون ﴾ وه له هیچ کاروکرده یه کی نهوانیش بهر پیرس نابن، واته: هه رچند خوتان به نهوه ی نهوانه بزائن، هه تا په په روییان ل نه که ن و، به چاکی به دویاندا نه چن، که لک و سوودیان ل نایینن به تاییه تی نه گه رباو مرتان به موحه ممد- نه بیبت خوا نه ناس وجهه نده مین.

کوتایی جزئی ۱، (و الله الحد والله)...

گورینی رووگه و حیکمه نه که ی:

په یامبه ر ﷻ تا له مه که دا بوو، له نویزه کاندا - وه کو په یامبه رانی (به نی نیسرائیل) - رووی ده کرده (به یتوله قدیس) نه گه رچی له دل شیه وه حمزی ده کرد خوا مؤلته تی بدا روویکاته که عبه ی پیروز، بویه تا نه ورزوه رووگه گورا، به جوژی نویزه کانی ده کرد، سوچیکی (سه خره) و (که عبه) یشی ده گرتنه وه، جا که هاته (مه دینه) ش شانزه مانگ هه ر به و حاله ته وه مایه وه و، بوی نه گونجا و مؤلته نه درا روو بکاته که عبه، بویه هه موو جاری له خوا ده پارایه وه، تا به لکو وه کو (نیبراهیم) ﷻ مؤلته تی بدا و روو بکاته که عبه، نهوسا بو وه لامی ثم مه به سته - وه ک (سیوتی) و (نیین که سین) ده لئین - نایه تی: (قد نری تقلب وجهک...) هه هاته خواره و.

نیجا باسی هه ندی که س ده کا که بی بیر کردنه وه، له حیکمه ت و نه نجامی ثم نالو گو ریه: تانه و ته شه ر و ته نزل له زاریانه وه ده رده چی و، ره خنه ده گرن، بویه ده فرموی: ﴿ ۱۴۲: سیقول السفهاء من الناس ﴾ بی گومان خه لکه دم به تال و گیل و نه زانه کان - له جووله که و کافره کانی مه که و مونا فقه کانی مه دینه - ره خنه ده گرن و ده لئین: ﴿ ما ولاحم عن قیلتم التي کانوا علیها ﴾ باشه! ده بی چ شتی وای لیکردین که: واز له و رووگه یه بیغن، جارن له سه ری بوون و گشت جاری روویان تیده کرد، واته: (به یتولمه قدیس) که رووگه ی پیغه مبه رانی پیشووه؟ ﴿ قل لله المشرق والمغرب ﴾ له وه لامی اندا بلی: نهی موحه ممد ﷻ! سه رجه می خوره لات و خورثاوا، بگره هه موولایه کی جیهان، هه ره ی خوایه و نه وخواه نیبه تی و، ناره زووی خوشیه تی کو ی ده کاته قیبه، جاری (به یتولمه قدیس)، جار یکیش، که عبه، چونکه ده سه لاتداری بی سنووره ﴿ یهدی من یشاء الی صراط مستقیم ﴾ مه یلی له هه رکه سیلک هه بی، رینمای ده کات بوری راست و، گرنگیش گو ریه لئو دامه زانندی دله کانه له سه ر نهوه ی که خوا بویانی دیاری ده کات، که و ابوو ده بی ته سلیمی فرمان و برپاره کانی بین ﴿ ۱۴۳: وكذلك جعلناکم امة وسطا ﴾ هه رچونی بو نایینی پیروزی نیسلام، رینماییمان کردن، هه رثاواش له ته وای نیش و کاردا، کردمانن به نوممهت و گه لئکی میانه ره و، واته: نیوه نهی موسلمانان! نه وه کو (نه سارا) زنده رهون، نهوه کو جووله که ش که مته رخنه من، که و ابوو نیوه نوممه تیکی خیرخواز و هه لئیز دراون ﴿ لتکونوا شهداء علی الناس ﴾ تا له سه ر نهوه لکه بینه شایه ت که: به لئ... په یامبه ر ﷻ په یامه که ی خوای گه وره ی به راست وره وان گه یاند ﴿ ویکون الرسول علیکم شهیدا ﴾ و په یامبه ریش به سه ر

گشتانوه چاودیرو شایهت بیئت: ئاخو کئی دوا کیه وتوو، کیش سر بیچی لی کرد، وه له روژی قیامه تیشدا له ولاشه وه هم پیغه مبهرو ﴿ هم ئوممه ته که ی ببه شایهت بو پیغه مبهران که بهر نامه که ی خویان گه یاند به ئوممه ته که یان ﴿ وما جعلنا القبلة التي كنت علیها ﴾ ئه و قبیله و رووگه یه ش که تو له بهرا له سه ری بوویت، واته: ﴿ بهیتوله قدیس ﴾ هه رویه گو زیمان ﴿ إلا لعلم من یتبع الرسول من ینقلب علی عقیبه ﴾ تا بزانی و ده رکه وی کئی له پیغه مبهر ﴿ پیغه روی ده کاو، کیش هه لده گه ریته وه سه ر رابوردوی خو ی، واته: له م نال و گو زه دا ده ر ده که وی کئی گو ی رایه له و، کیش لارو لاساره، به ئی ئیسلام ههروه کو هه ول ده دا له هه موو هو کار یکی زه وی دلکه کان نه جات بدات، هه ر ئاواش ده یه وی له هه موو ره گه زو عونسوریک زرگاری بکات، بو یه جاری رووی ده کاته ﴿ بهیتولمه قدیس ﴾، جار یکی ش که عبه ﴿ وإن كانت لکبیره إلا علی الذین هدی الله ﴾ خو بی گومانه که گو زینی ئه و رووگه یه، به م رووگه تازه یه له سه ر شانی هه ندیک، زور دوزارو کار یکی گه وه سه خت بوو، مه گه ر بو که سانی وا که خوا خو ی رینمای ی کردین و گو ی رایه لبین و خو ته سلیمی بکه ن ﴿ وما کان الله لیضیع ایمانکم ﴾ و خو خواش پاداشتی ئه و نو یژو بر وای جار اتاننه به فیرو نادا، واته: له وه و پیش رووتان له هه ر جیگایه ک کرد بی، ئیستا خوا بی پاداشتان نا کا، چونکه تازه ئه وه رو یشتوو و تیپه ری وه، به لام ئه گه ر له سه ودوا روونه کته ئه و رووگه تازه یه بهر پرس یار ده بن ﴿ إن الله بالناس لرؤف رحیم ﴾ بی گومانه که خوا به رام بهر به خه لک زور میهره بان و دل او و به به زه یبه. پیغه مبهری خوا ﴿ له ناو ژنه دیله کاندانا ئافره تیکی دیت که منداله که ی لی به جیما بوو هه ر مندالیکی ده دی ده یگوشی به خو یه وه، هه تا منداله که ی خو ی دوزیه وه توند گووشی به خو یه وه مه که ی خسته ده می، ئه و جا فر سووی: پیتان وایه هه ر گیز ئه م ژنه ئه و منداله ی خو یه فر ی ده داته ناو ئاگره وه؟ گو تیان: نه خیز ئه ی پیغه مبهری خوا! ئه وسا فر سووی: دلنیا بن که خوا به رام بهر به بنده کانی خو ی له وه به به زه یی تره. ﴿ موسلیم: ۴ / ۲۱۰۹ 》.

زاناکان ده لین: ئه مه مانای وایه که ئه گه ر چاوت له که عبه وه بوو، ده بی له نو یژدا بهر نیک و بیکی رووی تی بکه ی، ئه گینا ئه گه ر روو له هه رسو چیکی که عبه ی ش بکه یت هه ر ده بی و قه ینا کات ﴿ فول وجهک شطر المسجد الحرام ﴾ جاتوش رووت به ره و ﴿ مرگه وت ﴾ ی ﴿ حه رام ﴾ وه ر گیزه ﴿ وحیما کنتم فولوا و جو هکم

﴿ سَمِعُوا السُّفَهَاءَ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّوْنَهُمْ عَن قِبَلِهِمُ الَّذِي كَانُوا عَلَيْهِمْ قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِنَّ صِرْطَ مُسْتَقِيمٍ ﴿۱۳۷﴾ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يَتَّبِعَ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلٰى عَقِبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿۱۳۸﴾ فَذَرْنِي وَاجْهَكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُؤْتِيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِن كَانَ الَّذِينَ آوَوْا إِلَيْكُم لِيَكْتُبُوا أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِفَاعِلٍ عَمَّا يَصْطَلُونَ ﴿۱۳۹﴾ وَلَئِن آتَيْتَ الَّذِينَ آوَوْا إِلَيْكُم بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا أَنتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ وَلَئِن آتَبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِن بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذًا لَمِنَ الْفٰكِرِينَ ﴿۱۴۰﴾

شطره ﴿ وه ئیوه ش ئه ی ئیمانداران! له هه رکوی بوون، ده بی روو بکه نه لای ﴿ مه سجید و لحه رام هه وه، به لی جیا کرد نه وه ی موسلمانان له بیرو باوه ردا، له رووگه و خوا به رستیدا، دووکاری زور پیو یستن بو یان و، ده بی مرو فی موسلمان له سه ری راوه ستی ﴿ وإن الذین أوتوا الكتاب ﴾ و به راستی ئه وان هه ش وا نامه ی ئاسمانی یان پی دراوه، واته: ﴿ گاور و جووله که ﴾ ﴿ لیعلمون أنه الحق من ربهم ﴾ چاک ده زانن که ئه و گو زانکار یبه فه رمانیکی هه ق و راسته و له لای بن پهروه ر دگار یانه وه یه و له کتیبه کانیشی یاندا هه یه و ئامازه ی پی کراوه ﴿ و ما الله بغافل عما یعملون ﴾ و خواش له و چاو وراو پر و ییا گه نده یه سه باره ت به و گو زانکار یبه - کرد یان بی ئاگا نییه و توله یان لی ده سینتی ﴿ ۱۴۰: ولئن آتیت الذین أوتوا الكتاب بكل آیه ﴾ به راستی ئه ر تو هه ر نیشانه یه ک بیخی و نیشانی خاوه ن نامه کانی بده یت ﴿ هه تا باوه رت پی بکه ن ﴾ و شو ینت که ون و روو بکه نه رووگه که ت ﴿ ماتبعوا قبلتک ﴾ هه ر گیز له بهر ئی ره یی و عینادی

جووله که ده زانن ئه م رووگه یه راسته و، حاشانی لی ده که ن!

﴿ ۱۴۴: قد نری تقلب وجهک فی السماء ﴾ بی شک دیتمانی ئه ی پیغه مبهر! که به ره و ئاسمان چاو ده گیزی و ده و رانی و بیئت خو شه روو بکه یته که عبه، جیگه ی ئیبراهیم په یام بهر ﴿ فلنولینک قبله ترضاها ﴾ ده سا دلنیا به، ئیغه له نو یژه کاندانا رووت به ره و رووگه یه ک وه رده گیزی ن که خو ت بیئت خو شه، واته: ﴿ مه سجید و لحه رام 》.

خویان، روو له رووگه کت ناکه نو په پیره ویت ناکه ن ﴿ وما أنت بتابع قیلتهم ﴾ خودیاره نه توش - پاش نه وهی خوا رووی کردیته که عبه - روو ناکه یته رووگه ی نه وان ﴿ وما بعضهم بتابع قبلة بعض ﴾ نه وانیش روو ناکه نه رووگه ی په کترو په پیره ی له یه کتر ناکه ن، نه جووله که رووله رووگه ی گاوران ده کا، نه نه مانیش روو

شاره زانو ده زانن که: هق و راستی کامه یه؟ به لام له بهر نیره یی وعینادی خویان باوه رنه اینن! وهکو پیغه مبه ر ﴿ ده فرموی: ((إِنَّهُمْ لَا يَخْشَوْنَكَ عَلَىٰ شَيْءٍ كَمَا يَخْشَوْنَكَ عَلَىٰ يَوْمِ الْبَعْثِ أَتَىٰ جَمْعًا)) هادانا الله لها و ضلوا عنها، و على القبلة التي هادانا الله لها و ضلوا عنها، و على قولنا خلف الإمام أمين)) (پیشهوا نه حمده). ﴿ ۱۴۷: الحق من ربك ﴾ نه مه حق و راسته و له په روهر دگارت ه و یه، نه ک به ثاره زوو و داخوازی که سیك بیث ﴿ فلا تكونن من المشرقين ﴾ ده سا هر گیز تو (نه ی موحه ممه د! ﴿ له ریزی تاقی دوو دلان و بهد گومانان مه به - دیاره مه به ست بهم ناراسته یه ته نها قه وو گه له که به تی و، هه نانی خوشیه تی تا پتر سوور بی له سر هق، نه گینه نهو خوی هر گیز به گومان و دوو دل نابیت .. به لی ده بی هیج کات گوی بو جووله که و گاورو بی باوه ره کانی تری سرده م نه گرین؛ چونکه همیشه خه ریکی دروست کردنی جوهرها گومان و دوو دلین له ناو جیهانی نیسلامدا ﴿ ۱۴۸: و لكل وجهة هو موليها ﴾ هر گهل و میلله تیک رووگه یه کیان هه یه و، رووی تی ده کهن، به لام نیستا هر قبیلله ی نیوه په سه نده، که و ابوو له گورانی قبیلله له (سه خره) بو که عبه، نه وانه چ پشوی و هه رایه ک دروست نه که ن؟ له جیگایه کی تر دا ده فرموی: (لكل جعلنا منكم شرعة ومنهاجا ولو شاء الله لجعلكم امم واحدة ولكن ليلوكم فيما آتاكم..). ﴿ فاستبقروا الخيرات ﴾ که و ابوو نیوه (نه ی موسلمانان!) گوی به وانه مه دن و، هه همیشه هه ول بدن و، بو کردنی هه موو کاریکی خیر، پیشبرکی بکن، دیاره نه م قبیلله یه ش یه کیکه له و کاره خیرانه ﴿ انما تكونوا يات بكم الله جميعا ﴾ له هر جیگایه بن "دهشت و کترو چول و بیابان" خوا هه موان دینی و له قیامه تا کوزان ده کاته وه، نه گرچ جهسته شان لیک جیایی، نه و ساش دهر نه که وی کنی راسته و کیش دروزن ﴿ ان الله على كل شئ قدير ﴾ چونکه به راستی خوا توانای به سر هه موو شتیکدا هه یه ﴿ ۱۴۹: و من حيث خرجت فول وجهك شطر المسجد الحرام ﴾ تو له هر شوینیک دهر که وتی، ده بی له نویژدا رووله (مه مسجد و لحرام) بکه یت ﴿ و انه للحق من ربك ﴾ دلنیا شبه رووله که عبه کردن راست و دروسته و له لایه ن په روهر دگارت ه وه بریار دراوه ﴿ وما الله بغافل عما تعملون ﴾ و له و کارو کرده ش نیوه ده یکن، هر گیز خوا بی ناگا نییه ﴿ ۱۵۰: و من حيث خرجت فول وجهك شطر المسجد الحرام و حشما كنتم فولوا و جهكم شطره ﴾ و له هر جییه که وه دهر چویت و هاتیه دهر ی، ده بی له نویژدا روو هه رله ((مه مسجد و لحرام)) بکه یت، وه نیوه ش نه ی موسلمانان، له هر جییه ک بوون له ماله وه، یان ریبارو راگوزر بوون، ده بی "له نویژدا رووتان هر له

الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ يُرِيدُونَ لِيُكْفَرُوا بِإِيمَانِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ الَّذِي هُوَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۱۴۷﴾ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿۱۴۸﴾ وَلِكُلِّ وُجْهَةٍ هُوَ مَوْلِيًّا فَاسْتَبِقُوا الْحَيَاتِ إِنَّ مَا كُتِبَ عَلَيْكُمُ يَأْتِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۱۴۹﴾ وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لِلْحَقِّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿۱۵۰﴾ وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجُبٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَحْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلَا تَمْسَسْكُمْ أَعْيُنُهُمْ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿۱۵۱﴾ كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُحَلِّقُكُمْ بِالْكِتَابِ وَأَلْحِمُكُمْ وَيُؤْمِنُكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْمَلُونَ ﴿۱۵۲﴾ فَأَذْكُرُوا أَنَا آذْكُمْ وَأَنْتُمْ كُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُوا ﴿۱۵۳﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿۱۵۴﴾

له رووگه ی نه وان ده کهن ﴿ ولئن اتبعت أهواءهم من بعد ما جاءك من العلم ﴾ دوا ی نهو زانست و زانیاریه له خواوه بؤت هات و، به نیگاش بؤت دهر که وت که هق و راستی له رووگه کاندای کامه یه، گریمان نه گهر تو له هه واه هه وه سی نه وان په پیره وی بکه ی ﴿ انک اذا لمن الظالمين ﴾ بی گومان نه و کاته له ریزی سته مکاران ده بی ﴿ ۱۴۶: الذين آتيناهم الكتاب ﴾ نه وانه کتیب و نامه مان پیداون ﴿ يعرفونه كما يعرفون أبناءهم ﴾ چاک نه و (په یامبه ر) ده ناسن و، هه رچیسی له گهل خوی هیناوه ده زانن راسته، هه رچونی مندال و کورانی خویان ده ناسن. (عبدوللای کوری سه لام) ی جووله که، پاش موسلمان بوونی، گوتی: به لی.. نه و قسه یه راست و ره وایه، چونکه له په یامبه ریته موحه ممه د ﴿ هیج گومانیکمان نییه، به لام ده گونجی دایکی کوره که م کاریکی خراب و دزیوی کردی. ﴿ وان فریقا منهم لیکنون الحق ﴾ به راستی ده سته یه کیشیان نکوولی نه و هه قه ده کهن و راستی ده شان نه وه ﴿ وهم یعلمون ﴾ و چاکیش

مژگەوتی (حەرام) - ەو ەبئى. بەئى دووبارەو سى ٲارە کردنەو ەى فەرمان بە ٲوو لەکەعبە کردن: ئەو ە دووجار فەرمووی: (.. فوول و جهنك ..) جارنكى تر فەرمووی: (فولوا و جوھکم ..) بۆگرنكى و بايە خدانە بە گۆرانى رووگە لە (بيت المقدس) - ەو ە بۆ کەعبە، بيجگە لەو ەش، ئەمەش دەگەيەننى: کە چ لەمەککە دابن، چ لە دەرەو ەى مەککە، ئەبئى لە نوێژدا روو ەر لە کەعبە، يان لە جيھەت و سووچى ئەويکەن، واتە: خۆدەربازکردن نييە لەم ٲرپارە ﴿ لئلا يكون للناس عليكم حجة ﴾ تا ئەو خەلکەى جوولەکەو گاورە، ەيج بەلگەيەکیان دژى ئێو ە بەدەستەو ە ئەبئى و ئەلین: جائەگەر ئەم ٲەيامبەرە راست دەکات دەبوو رووی لە رووگەى ئیبراھیم کردبا ﴿ إلا الذين ظلموا منهم ﴾ مەگەر ئەوانەيان لاسارو ستەمکارين، ديارە ٲر ٲويانووئى ئەوانە ەر ئەمينى، بۆنموونە: جوولەکە دەلین: بۆيە رووی لەکەعبە کرد چونکە مەيلى بۆ قورەيش ەيە و، ئەوانى خۆش دەوى، ھاوبەشدانەرەکانيش دەلین: دواى گەرانەو ەى بۆ رووگەکەمان (کەعبە) چاوەر ٲووانى گەرانەو ەى خۆيشى دەکرى بۆ نايينەکەمان! ﴿ فلا تخشوم ﴾ دەسا ئێو ە لەو ٲيلانى ستەمکارانە مەترسن و، گوئى بۆ قەشيان مەگرن ﴿ واخشوني ﴾ دەبئى ەر لەخۆم ٲترسن، لە من شەرم بکەن و؛ ٲەيرەوى لەم ٲەيامبەرەى منە بکەن و، ەر لەسەر ئەو رووگە تازەيەش بن ﴿ ولأتم نعمتى عليكم ﴾ و ە بۆ ئەو ەى نازو نيعمەتى خۆمتان بۆ تاوويکەم، چونکە رووکردن لە رووگەى ئیبراھیم و، ٲەيرەوى لەئايينى ئەو، گەرەترين دەسکەوت و نيعمەتە ﴿ ولعلکم تهتدون ﴾ و ە بەشکم شارەزای ريگەى راست بين.

ناردنى پيغەمبەر ﷺ شوکرى دەوئیت:

دواى ئەو ە کە ٲتر لەسييەکى سوورەتەکە، باسى نازو نيعمەتەکانى ەوزى جوولەکەى کرد، ئیستاش دیتە سەر گفتوگۆ لەگەل مۆسلمانەکاندا و گەل نازو نيعمەتيان بۆ باس دەکا، يەکنى لەوانە ھاتنى پيغەمبەر ﷺ و ەکو دەفەرموئى: ﴿ ١٥١: کما أرسلنا فيکم رسولا منکم ﴾ ەروەکو ئەو نيعمەتى قبيلەيەم ٲيدان، ەرئاواش لەناو خۆتاندا ٲەيامبەر يکمان بۆناردن، واتە، ەر بۆ تەواو کردنى نيعمەتەکانم ئەو پيغەمبەرەشم بۆ ناردن ﴿ يتلوا عليكم آياتنا ﴾ ئايەتەکانى ئيمەتان بۆ دەخوينى ﴿ ويزيککم ﴾ ولەھەموو خوويەکى ناپەسەند، دل و دەروونتان ٲاکژ دەکا ﴿ ويعلمکم الکتاب والحكمة و يعلمکم ما لم تکنوا تعلمون ﴾ و قورئان و حیکمەت و فەرموودەکانيشتان ٲير دەکات، وچەند شتى واتان ٲيردەکا کە لەمەو ەر نەتان دەزانى ﴿ ١٥٢: فاذکرونى اذکرم ﴾ دەسائێو ە

ئەى مۆسلمانان! يادى من بکەن، تا منيش يادى ئێو ە بکەم، ٲاداشتان بە چاکە بدەم ەو ە، لەفەرموودەيەکى رەواندا ھاتوو ە: ((خوا دەفەرموئى: ئەو ەى لەدئى خۆيدا يادم بکات، منيش لای خۆم نيوى دەبەم، ەرکەسيش لەناو کۆمەلدا باسم بکات، منيش لەناو کۆمەلئى باشتر لەوان - کۆمەلئى مەلائیکە - باسى دەکەم)). (فتح البارى: ٣٩٥/١٣). ﴿ واشکروا لى ولا تکفرون ﴾ و دەبئى ەر سوپاسى من بکەن و، لە نيعمەتەکان حاشا مەکەن و، ەرگيز ناسپاسيم مەکەن و ٲشت لە بەرنامەکەم مەکەن، بەئى.. مۆسلمانان تا بە تيرۆ تەسەلى سوپاس و يادى خوايان دەکردو، تەنياو تەنيا روويان لەرووگەکەى ئەودەکرد، خوايش سەرى دەخستن و ناوى بەرز دەکردنەو ە لەدونيادا. لە فەرموودەيەکدا ھاتوو ە: ((من أنعم الله عليه نعمة فإن الله يحب أن يرى أثر نعمته على خلقه)) (ٲيشەوا ئەحمەد). واتە: کە خوا نيعمەتيکى بەکەسيک بەخشى، ەز دەکا بە بەندەکانيیەو ە دياربئى.

پەنا بەرنە بەر خۆراگرى و نوێژ:

﴿ ١٥٣: يا أيها الذين آمنوا استعينوا بالصبر والصلاة ﴾ ئەى گەل خواو ەن باو ە! پەنا بەرنە بەر خۆراگرى و نوێژ، ەتا لەسەر قوناشە گرزەکانى ژيانتان خۆراگر بن، واتە: لەکاتى ناخۆشى و نارەحەتبييدا خۆراگرين و بەجوانى نوێژ بکەن، ئەوجا ٲاداشتان زۆر دەٲيئت، لە فەرموودەدا ھاتوو ە: ((عجبا لأمر المؤمن لا يقضى الله له قضاء إلا كان له خيرا: إن أصابته سراء فشكر كان خيرا له. وإن أصابته ضراء فصبر كان خيرا له)) (موسليم). ﴿ إن الله مع الصابرين ﴾ بئى گومان خوا لەگەل ئارامگرانە و، لەگش گرفتیکى ٲشتگيريانە و سەريان دەخا، ئەگەرچى بەشەھيد بوونيش ٲيئت، ٲيشتريش فەرمووی: (واستعينوا بالصبر والصلاة وإنها لكبيرة إلا على الخاشعين)

شەھيد زیندوو ە نامرئى!

﴿ ١٥٤: ولا تقولوا لمن يقتل فى سبيل الله أموات ﴾ بەوانە لەريگای خوادا دەکوژرين وشەھيد دەبن، مەلین مردوون ﴿ بل أحياء ولكن لا تشعرون ﴾ بەلکو لە بەرزەخان وزیندوون، بەلام ئێو ە ەست بەو جۆرە ژيانەيان ناکەن، چونکە ژيانى ئەوان لە کارەنهيئى و ناديارەکانى خوايە، بۆيە بئى چەندوچوون ملکەچ بوون و تەسليم بوون بە فەرموودەى خواى گەرە کارينكى ٲيويستە، چونکە قەکردن لە بابەت جۆرى ژيانى شەھيدەو ە زيادەرەوى و لە سنوور دەرچوونەو، بەتەواوى چۆنيیەتيیەکەى دەرکناکرى، بۆيە خوا

تہ فرموی: ٹیوہ ہستی پناکھن. لہ فرمودہ یہ کی (سہ حیح) و باوہر پیکراودا ہاتوہوہ کہ: شہید لہ لایہن خوی گہورہوہ حوت جو رخہ لات دہ کریت:

(۱) ہر لہ کاتی رزانی یہ کہم دلوی خونیہوہ خوا لہ تہاوی گوتاحانی دہبوری.

بہروو بوو و دہسکھوتہ کانتان، واتہ: دہبی چاک بزائن سروشٹی رنگہی جیہادو سہرکھوتن تہمہیہ کہ: مروّف بہیناوی بہین تووشی تہم جوڑہ زیانہ رواالتیانہ دہبی، بہلام دہبی بہنارام و خوگرینت ﴿بشر الصابرين﴾ دہساتوش تہی موحمہمد! ﴿الذین إذا أصابتهم مصیبة﴾ تہوانہی کہ تووشی ہرہیہ لاو نہامہتیسو و چورتیمک دہبن ﴿قالوا إنا لله وإنا إليه راجعون﴾ وخیرا دہلین: ٹیمہ ہرہی خویان و، تہو دروستی کردین و، دہرہنجامیش لہقیامہتدا ہر بولای تہو دہچینہوہ ﴿۱۵۷﴾ اولئک علیہم صلوات من ربہم ورحمۃ ﴿مذہیان بدہری﴾ دہکونہ بہر دروودو رحمتہی بہرورہدگاری خویمان ﴿اولئک ہم المہتدون﴾ وشارہزاو رینونیکراو ہر تہوانن.

سہ فاو مہرہ دوو دروشی خوا بہرستین:

بدلی لہ پیشہوہ لہ باسی گورانی رووگدا تہوہیگہ یاند کہ: مہککہ جینگای حہج وچہرخہی دہوری مالی خویہ، جا (بوخاری) و(موسلم) لہ (تہنہس) ہوہ -خویان لی رازی بی- دہلین: ٹیمہ لہسہرہتای ہانتی نیسلامدا، ہاتووچوی نیوان (سہ فاو مہرہ) مان بہکاریکی جاہیلی وحرام تہزانی! تاخوی کارزان فرموی: ﴿۱۵۸﴾ ان الصفا والمروۃ من شعائر اللہ ﴿بہرستی ہاتووچوی نیوان (سہ فاو مہرہ) لہ دروشم و نیشانہ کانی ثابینی خوی گہورہن ﴿فمن حج البیت أو أعتمر﴾ ٹینجا ہر کہسیک چسوو بڑ حہج، زیارہتی مالی خوی کرد، یان ہریو بہ جیہینانی عومرہ چووو عومرہی کرد ﴿فلا جناح علیہ أن یطوف بہما﴾ ہیچ گوناہیکی ناگات کہ: ہاتووچوی نیوان ہر دوو تہپولکہ کہی (سہ فاو مہرہ) بکا، واتہ: تہگہرچی کاتی خویشی ہاوبہ شدانہرہکان سہعی تہو جینگاہیان کردبی و، دہستیان بہ بتہکاندا ہینابی و ماچیان کردین، تہرو بہفرمانی خوا بو ٹیوہ رہویہ تہوافیان بکھن ﴿ومن تطوع خیرا فان اللہ شاکر علیم﴾ ہرکہسیکیش لہ پاردہی خو بہکہم زانیندا ہر چاکہیہک بکا وتہافی زیاتر تہنجامیدا، خواش پاداشی چاکہیان تہداتہوہ، بہکردہویشیان زاناو ناگاہیہ.

تہخلہتی خوا لہوانہ حہق دہشارتہوہ:

دیشان ہر لہسہر دل پیسی و ناپاکی خہلکانی بی باوہر وجوولہ کہ دہروا تہفرموی: ﴿۱۵۹﴾ ان الذین یکتبون ما أنزلنا من البینات والہدی ﴿بہرستی تہوانہی تہو بہرنامہو رینمایہ دہشارتہوہ لہو کتیبہدا ہدیہ بو شارہزایی خہلک﴾ من بعد ماییناہ للناس فی

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمُوتَ بَلْ أُمِيتَ وَلَٰكِن لَّا تَشْعُرُونَ ﴿۱۵۹﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالشَّرَاتِ وَبَشِيرِ الصَّابِرِينَ ﴿۱۶۰﴾ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿۱۶۱﴾ أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿۱۶۲﴾ إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِن شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَن يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿۱۶۳﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْمُهْذَبَاتِ مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّكُمُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّعِينُونَ ﴿۱۶۴﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّا فَاُولَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿۱۶۵﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمُ لعنةُ اللَّهِ وَلِلنَّاسِ لَعْنَتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿۱۶۶﴾ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَخْفَىٰ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿۱۶۷﴾ وَاللَّهُ كَرِيمٌ ﴿۱۶۸﴾ وَاللَّهُ وَحْدَهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿۱۶۹﴾

- (۲) لہبہشتدا پلہویاہی خوی دہبینی.
- (۳) لہ جہزہبہو سزای گور پاریزراو دہبی.
- (۴) ترسی نہفخہی دوہمی نابی.
- (۵) بہجوانی و زینہتی ٹیمان تہرازینریتہوہ.
- (۶) چہندین (حورلہعین) سی بی تہبہخشری.
- (۷) یسو (۷۰) کہس لہخزم و کہس و کاری خوی شہفاعت دہکا. ترمزی، ٹیہن ماجہ، پیشہوا تہحمہد، و(تہلبانی)یش بہرہوانی داناوہ.

موسلمان دہبی تہزموون بکریت:

﴿۱۵۵﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ ﴿بی گومان بن جاروبار تاقیتان دہکہینہوہ! ﴿من الخوف والجوع ونقص من الاموال والانسف والشرات﴾ بہ بہشیک لہ ترس و برسہتی و کہمکردنہوہو لہناوچوونی مال و دارایی دنیا و زبانی گیانی و تیچوونی

الكتاب * دواى نهوى له (تهورات و ثنجيل) دا روومان كر دوتوه
 (وهكو سيفاتى پيغه مبهرو فرمان به بروهنيان پيى.. هتد) اولئك
 يلعنهم الله * خوا نقرينيان لى دهكا * ويلعنهم اللاعنون * و تهواوى
 نقرينكه رايش نقرينيان لى دهكهن.. دياره نه مه تايهت نيبه به
 جووله كهو گاوره كانهوه، نه گهر چى له بارهى نه وانيشه وه هاتيبت،
 به لكو هر كه سيك هتق و راستى له نمومه تهى پيغه مبهره *
 بشاريته وه، يان بيگورى وخه لكى چه واشه بكا، نه وانيش هر
 بهر نه و نقرينو نه حله ته دهكهن. ﴿ ۱۶۰: الا الذين تابوا
 واصلحوا وبنوا ﴾ جگه له وانه په شيمان بوونه وه وناكارى چاكيان
 كر دوو، شار دراوه كه يان ناشكرا كرده وه و دهريان خست ﴿ فأولئك
 أتوب عليهم ﴾ منيش له مانه تهويه وهر ده گرم ولييان خووش دهيم
 ﴿ وأنا التواب الرحيم ﴾ وهر يو خووشم له تهويه كاران ده بووروم،
 بهرامبهريان دلوقانم ﴿ ۱۶۱: إن الذين كفروا ﴾ نه وانه كافرو بى
 باوهرن ﴿ و ماتوا وهم كفار ﴾ و هر به كافرى و بى دينيش له دونيا
 دهمرن ﴿ أولئك عليهم لعنة الله والملائكة و الناس أجمعين ﴾
 دهكه ونه بهر نه حله ته و نقرينى خوا وه مو فريشته وه خه لكان
 به تيكرا ﴿ ۱۶۲: خالدین فيها ﴾ له و سزاو نقرينه يشدا هم ميشه
 دوو چارن و نه ميننه وه ﴿ لا يخفف عنهم العذاب ﴾ سزايان سووك
 ناكرى ﴿ ولا هم ينظرون ﴾ و موله تيش نادرين بروو بيا نوويه ك بو
 خويان بهيننه وه، (عومه رى كورى خه تتاب) و پيشه و اكاني دواى
 نه و يش - خوا له گشتيان رازى بى- له (قنوت) و وتاره كانياندا
 نه حله تيان له كافران ده كرد؛ بويه نيستاش بى كيشه و هرا زاناکان
 ده لين: نه حله تكرن له كافران به شيويه يه كى گشتى، ره واپه.

به لگه بونى خوداو ناك و نه نيابى زوره:

﴿ ۱۶۴: إن فى خلق السموات والأرض ﴾ له دروستكردى
 ناسمانه كان و زهويدا، بهو هم مو نه ستيره و كاكه شان و چياو
 دول و بهر زى و نزميه وه ﴿ واختلاف الليل والنهار ﴾ و جياوازى

إِن فِى خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
 وَالْمَلَائِكَةِ الَّتِي تَجْرِي فِى الْبَحْرِ بِمَا يَمْعُ النَّاسُ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
 مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَخْبَاهُ بِالْأَرْضِ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبِتِّ فِيهَا
 مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيْحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ
 بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿ ۱۶۴ ﴾ وَمِنَ
 النَّاسِ مَنْ يَلْبِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ
 وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ رَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يُرَوْنَ
 الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ سَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿ ۱۶۵ ﴾
 إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوْا الْعَذَابَ
 وَتَمَطَّتْ بِهِمْ الْآسْبَابُ ﴿ ۱۶۶ ﴾ وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ
 لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّأُوا مِنَّا كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ
 أَعْمَالَهُمْ حَسْرَتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿ ۱۶۷ ﴾
 يَأْتِيهَا النَّاسُ كُلُّوا مِن مَّا فِى الْأَرْضِ حَلْالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا
 خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَعَدُوٌّ لِّلنَّاسِ ﴿ ۱۶۸ ﴾ إِنَّمَا يَأْتِرُكُمْ
 بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَن تَقُولُوا عَّلَّ اللَّهُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿ ۱۶۹ ﴾

و گورانكارى و هاتوچوى شهوو روظاندا، جارى دريژ ده بنه وه،
 جار يكمش كورت ﴿ والفلك التي تجرى فى البحر ﴾ و لهو
 كه شتيانه شدا كه به ناو دهريكاندا هاتوچو دهكهن ﴿ بما ينفع
 الناس ﴾ بو بهرزه وهندى و قازانج به خه لك گه ياندن، ﴿ وما أنزل
 الله من السماء من ماء ﴾ و لهو ناوهدا خواى گه و ره له عاسمانه وه
 ده بيارينى ﴿ فأحيا به الأرض بعد موتها ﴾ نينجا به هوى نهو ناوه وه
 زهوى دواى مردن و وشك هه لگه رانى زيندوو كرده وه ﴿ وبت فيها من
 كل دابة ﴾ وه مو جوژه زينده وه ريكى تيا بلاو كرده وه ﴿ وتصريف
 الرياح ﴾ وله جولانه وه وه هاتوچوو پيكرن و گه رانى بايه كان،
 هه جاره ي به شيويه يه ك، جار يك سارد، جار يك گهرم، جار يك
 گه رده لوول ﴿ والسحاب المسخر بين السماء والأرض ﴾ وه لهو
 هه ورانه ش وا له نيوان ناسمان زهويدا راگيراوو رامن ﴿ لايات لقوم
 يعقلون ﴾ له گشت نه وانه دا چه ندن نيشانه و به لگه ي به هيزه يه
 بوئه وانه ي تى ده گهن و تى ده فكرين و ده زانن نه هه موو شتانه

جووله كه له هه موو شتيكدا ته تسليم و ملكه چى زاناکانيان بيوون،
 ته نانه تى حلال و حه راميشيان هه ربه ده ست نه وان بوو! دياره خو
 ته تسليم كر دى كويزانه ي ناوا له سه حسابى دينى خوا، هه له يه كى
 زور گه وره يه، چونكه نه بى ته نها خواى گه و ره ياساى حلال
 و حه رامى لا بى و، گوى گرتن بو زانايانيش ته نها له چوار چيوه ي
 شه ريمه تى نيسلامدا ده بى، بويه خوا فه رموى: ﴿ ۱۶۳: وإلهكم
 إله واحد ﴾ خواو په رستراوى راسته قينه ي نيوه، هه خوا يه كى
 تاك و ته نيابه، واته: هه ره و يش بوى هه يه ياساى ژيان و بوونه وه
 ده ست نيشان بكاو، حلال و حه راميش دابنيبت ﴿ لا إله إلا هو
 الرحمن الرحيم ﴾ غه ربه ز خو ي هيج په رستراوى كى تر شياوو راست
 نيبه، هه ربه خووشى زور به به زه يى و به خشنده و دلوقان و ميه ربه يانه،
 پيغه مبهر ﴿ ده فه رموى: ناوه گه و ره و پيروزه كه ي خوا (اسم الله
 الأعظم) له م دوو نايه ته دايه: (والهكم إله واحد)، الله لا إله إلا
 هو (الحى القيوم). (عارضه الأحوذى: باب الدعوات/ ۱۳/ ۶۲).

خواهنی یاساو رژیمیکن و، له خۆیانسه وه پهیدا نابن و روونادهن، بۆیه له فهرموودهیه کدا هاتوو: ((ویل لمن قرأ هذه الآية فمخ فيها)) واته: دۆزهخ بۆئه وکه سهیه که ئەم ئایه ته ئە خۆینیتته وهو ته نهها ده می ده جولیته وهو، که لک له ماناکه ی وەرناگرن؛ مه به ست له و که سانه یه که تێ نافرکین و بیری ئی ناکه نه وه، هه تا خوا بدۆزنه وهو به تا ک و ته نیا بیبه رستن.

رێبه ران و پهیره وانیا ن:

ئینجا پاشه روژی ئەوانه باس ده کا له نیشانه کانی ئەم بوونه وه ره تێ نافرکین و شه ریک بۆخوا داده نین! بۆیه ده فره موئی: ﴿ ۱۶۵: ومن الناس من يتخذ من دون الله أندادا ﴾ هه ندی له م خه لکه هه یه له گه ئی ئە وه شدا تێ نافرکی تاخوا به ته نهها بیبه رستی هیشتا چه ند هاوتاو چه ند هاوبه شه یکی بۆ داته ئی ﴿ يحبونهم كحب الله ﴾ خۆشیان دهوین وه ک خۆشه ویستی خودا، واته: ئەوانیش هه ر ئە وه نه ده بت و به رنامه کانیان خۆش دهوئی ﴿ والذين آمنوا أشد حبا لله ﴾ ئەوانه ش و باوه ریان هیناوه، خویان له هه موو شه تیک زیاتر خۆش ئەوئی ﴿ ولو يرى الذين ظلموا إذ يرون العذاب أن القوة لله جميعا ﴾ ئەوانه وا سه ته میان کردوو هاوبه شیان بۆ خوا دانا، کاتی ئەو رۆژه سه خت و سزایه ده بینن که له قیامه تدا دوو چاریان ده بی، ئیتر چاک بۆیان ده رده که وئی و ده زانن: که هه رچی هیزو توانا هه یه هه ره موو بۆخوایه ﴿ وأن الله شديد العذاب ﴾ و سزای خواش توندو قورس و سه خته، ئیتر ئە مرۆ له دونیادا له و شه ریک و سه ر لێ شه یواوییه ده هاتنه ده ری ﴿ ۱۶۶: إذ تبرا الذين اتبعوا من الذين اتبعوا ﴾ ئە وکاته که سه رۆک و بی شه واکان، له پهیره وانێ خۆیان ببزار ده بن و حاشا ده که ن ﴿ ورأوا العذاب وتقطعت بهم الأسباب ﴾ که به چاوی خۆیان سزاکه ده بینن، هه موو په یوه ندی وهۆیه کی نێوانیان پچه ر و لیک ترازا؛ وه به خه زم و که س و کارو گه رۆه کانیان هیه هه یوایه ک نه ما ﴿ ۱۶۷: وقال الذين اتبعوا ﴾ شوینکه و تووه کان به سه رۆکه گو مرکان ده لێن: ﴿ لو أن لنا كرة ﴾ ئە گه ره ته نیا جارێ ده گه راپه نه وه سه ردونیا ﴿ فتتبرأ منهم ﴾ ئە و سا ئی مه ش په خه مان ئی هه لده ته کاندن و به رانه تمان ئی ده کردن ﴿ كما تبرأوا منا ﴾ وه ک ئە مرۆ رێبه ره کانه مان خۆیان له ئی مه به ره ی کردو، حاشایان ئی کردین ﴿ كذلك يريد الله أعمالهم حسرات عليهم ﴾ خوا به و شویه وه کارو کرده ی خۆیان نیشانه دوا ده بیته کۆلو که سه ر بۆیان له ناگریشدان ﴿ وما هم بخارجين من النار ﴾ هه رگیزیش له و ناگری دۆزه خه ده رنایین و زرگار نابن و، به هه تا هه تاییش هاو رینی ده بن. به ئی شوینکه وتنی هه ر تاغووتیکی ئەم دونیا به ئەنجامی

هه ره م شه یوه ده بی له م گه فگو گۆیه دا باسکرا، بۆیه زۆر پیوسته بزانی کێ هه ل ده بژیرین و، کێ ده که یه ره ربه رو سه رکرده؟؟.

پاک و رهوا بخۆن و، به شوین شه یاندا مه چن:

﴿ ۱۶۸: يا أيها الناس كلوا مما فی الأرض حلالا طيبا ﴾ ئە ی خه لکینه! له رزق و روژی سه رزه مین هه لالێکی پاک، بخۆن، واته: هه ر خوی گه وه ره بیبه رستن و، هه ر شه تیکیشی کرده خۆراکتان، هه لال له و بیخۆن، ئە وه یشی یاساغ کرد لێ تان توخنی مه که ون ﴿ ولا تتبعوا خطوات الشيطان ﴾ هه رگیز به شوین هه نگا وه کانی شه یانیشدا مه روژ و پهیره و ی له مه که ن ﴿ إنه لكم عدو مبين ﴾ ئە و دۆژمنیکی نا شه کراتانه، ده سا وریابن، فریوتان نه دا و نه تان خاته ناو شه ریک و کاری هه رماه وه، له جیبیه کی تر دا ده فره موئی: ﴿ إن الشيطان لكم عدو فاتخذوه عدوا إنما يدعو حزبه ليكونوا من أصحاب السعير. ﴾ ﴿ ۱۶۹: إنما يأمرکم بالسوء والفحشاء ﴾ چونکه ئە و فره مان تان پی ده دا هه ر کاری خراب و داوین پی سی و، فه حشا و زینا بکه ن ﴿ وأن تقولوا على الله مالا تعلمون ﴾ و هانیش تان ده دا شتی وا ده رباره ی خوا بلین که هه ر زانیاری تان پنی نییه.

خوانه ناسان کوێرانه شوینی بی شه یانیا ن که و تن:

﴿ ۱۷۰: وإذا قبل لهم اتبعوا ما أنزل الله ﴾ هه رکه به پهیره وانێ شه یان بو ترێ: هه ر پهیره و ی قورئان و ئە و به رنامه یه بکه ن، خوا نار دوو یه تی و، هه رگیز به قسه ی شه یان مه که ن ﴿ قالوا بل ننبع ما ألقينا عليه آباءنا ﴾ یاساو دیننه وه و ده لێن: ئی مه هه ر له وه پهیره و ده که یه که باب و باپیرانمان له سه ری سوون و پهیره و یان کردوه ﴿ أو لو كان آباؤهم لا يعقلون شيئا ولا يهتدون ﴾ ئە گه رچی باب و باپیرانی شیان هیه چیان له راسته ری نه زانیی وه یادیه ت و رینما نه بوون؟ ئەوانه هه ر شوینیان ده که ون؟ به ئی شوینکه وتن و چاولیکه ری له با تل و پر و پوچ، به هیه ج شویه وه جیگه ی قسه و یاس نییه، که چه نده کاریکی نار هه واو خه رابه، به لکو ده بی هه رله "هه ق" و راستی و حه قیقه ت پهیره و ی بکری و هه ر ئە مه ش کاریکی دروست و ره وایه ﴿ ۱۷۱: ومثل الذين كفروا ﴾ نموونه ی ئە و کافرو بی باوه رانه ﴿ کمثل الذي ينعق بما لا يسمع إلا دعاء ونداء ﴾ هه ره کو نموونه ی ئە و ئاژه له یه که ده نگ ده ری بۆ زرگار کردونیا ن له وه تر سه یانه دینه ریان، که چی جگه له خو رین و ده نگیک شه تی تر نابیسن و تن ناگه ن، دیاره بی باوه ره کانی ش "له گیلی و شوینکه وتنی باب و باپیرانیاندا بی هیه ج لیکۆلینه وه یه ک" وه کو ئە و مه رو ئاژه له یه که شو انیک ده نگی ده دا و هیه ج شه تیک نابیس،

که نه وان نه یخون له و پیناوه دا هر ناگرو، دهره نجام له قیامتدا ورگیان پرده کهن له ناگر ﴿ ولا یکلهم الله یوم القیامة ﴾ وخوا له روژی قیامتدا، قسه یه کی خویشان له گهل ناگا، توریه لیبیان ﴿ ولا یزکیهم ﴾ و له گوناج و تاوان پاکیان ناکاته ووه لیبیان خوش نایبت ﴿ ولهم عذاب الیم ﴾ به لکو سزایه کی نیش پیگه یه نریشان

جگه له دنگ و هاواریک نه بی، نه مانیش هر چنده گوئیان له قورخانه وه دهیبت، راستیه که ی وه رناگرن و نایببسن! ﴿ صم بکم عمی فهم لا یعقلون ﴾ نه وکه سانه که رولال و کویرن، چونکه فامو ژیریان له ده ست داوه هیچ له هق حالی نابن، بویه به کویریانه دوا ی هه مووکه سیگ ده کهن ﴿ ۱۷۲ ﴾ یا ایها الذین آمنوا کلوا من طیبات ما رزقناکم ﴿ نه ی گه لی خاوه ن باوه ران! له و نیعمه ته پیمانندان و کردمانه روژیتان، کامی پاکه نه وه بخون ﴿ واشکروا لله ان کنتم اباہ تعبدون ﴾ و سوپاسی خواش بکه ن، نهر راسته ته نها نه وه دهرستن. واته: گوژیاریه لی راسته قینه ی نه و بکه ن، چونکه ههر شتیکتان بو حلال نه کا، ههر شتیکیشتان لی یاساغ نه کات، ههر له بهرزه وندی نیویه، ده سا نیوهش زور به نه مه کهن و سوپاسی بکه ن.

به ناچار ی نه بی گوشتی مرداره وه بوو ناخوری:

﴿ ۱۷۳ ﴾ انما حرم علیکم الميتة والدم ولحم الخنزیر ﴿ خوا ی گه وره ته نها ههر نه مانه ی لی یاساغ کردوون: لاک ی مرداره وه بوو، خوینی رزاو ره وان، واته: نه و خوینه ی له هه رنازل و گیان له بهر یگ دینه دهری و دهر و مه یخون. گوشتی به رازیش له گهل هه موو شته کانی تریدا هه روا ﴿ وما اهل به لغیر الله ﴾ و هه ر ناژه نیکیش - که بو سه ربین - ناوی غهیری خوا ی لی هینر ایبت، نیت له بهر بت و جن و پاشاو ده سه لاتداران سه رب بردری، یان بوخواو پاشا، یان بوهر شه خس و پیریگ ﴿ فمن اضطر غیر باع ولا عاد ﴾ به لام ههر که سی له بهر ناچار ی و بی نارزوو، ههر به نه ندازه ی پیویست بخوات وزیاده خوژی نه کات ﴿ فلا اثم علیه ﴾ هیچ تاوان و گوناهیکی ناگات، له خواردنی نه و شتانه دا، دیاره ده بی به و پنبیه بیبت، زاناکان باسیان لی کردوه ﴿ ان الله غفور رحیم ﴾ به راستی خوا زور گوناخپوش و دلوفان و میهره بانه، نه وه ته له کاتی تنگانه دا خواردنی حرمانتان بو حلال ده کات.

جووله که هه همیشه حق دهشارنه وه:

﴿ ۱۷۴ ﴾ ان الذین یکتبون ما انزل الله من الکتاب ﴿ بی گومان که سانی که نه وه ی خودا له ته وراتدا نار دوویه تی - له بهر بهرزه وندی خوئیان و پارته که یان - که تمنای ده کهن و دهیشارنه وه ﴿ و یشترون به ثمنًا قلیلا ﴾ و به نرخ و به هایه کی که م دهیفروشن، واته: هه ق و راستیه کان له مهردم دهشارنه وه، هه تا لای سه روک و ده سه لاتداران که سی دونیایان ده سه کوئی ﴿ اولئک ما یأکلون فی بطونهم الا النار ﴾ پر به سکیان ههر ناگر ده خون، واته: نه و به هاو نرخه یه

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَحْنُ مِمَّنْ كَفَرُوا
فَبَدَّلَ آيَاتِنَا مَا أُولَئِكَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿۱۷۱﴾ وَأَبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ
شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿۱۷۲﴾ وَسَأَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَكْثَلُ الَّذِي يَتَّبِعُ
بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَبِدْعًا ثُمَّ يُكْفَرُ عَنْهُمْ وَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ
﴿۱۷۳﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كَلِمَاتٍ طَلَبْتُمْ مَارَزَقْتُمْ
وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿۱۷۴﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ
عَلَيْكُمْ الْمَيْتَةَ وَالْدَّمَ وَلَحْمَ الْخَنزِيرِ وَمَا أَسْلَمَ بِهِ
لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاعٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۱۷۵﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ
الْكِتَابِ وَيَشْتُرُونَ بِهِ، ثُمَّ لَيْلًا أُوتِيكَ مَا يَأْكُلُونَ
فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارُ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۱۷۶﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ
اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ وَالْعَذَابُ أَشَدُّ مِنَ التَّغْفِيرِ فَمَا
أَصْبَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿۱۷۷﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ سَرَّلَ الْكِتَابَ
بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿۱۷۸﴾

بو هه یه ﴿ ۱۷۵ ﴾ اولئک الذین اشتروا الضلالة بالهدی والعذاب بالمغفرة ﴿ نه سه رگه ردانانه ریگای راستیان به گو مریی و، لی خوشبوونی خوایان به سزا گوژییه وه، ههر ناووسیفه تیکی پیغه مبهر له ته ورات هه بوو، جووله که له خه لکیان شارده وه گو مری بوون ﴿ فما أصبرهم علی النار ﴾ ده بی چون بتوانن له سهر ناگر خوراگرن! ﴿ ۱۷۶ ﴾ ذلک بان الله نزل الکتاب بالحق ﴿ چونکه خوا ته ورات ی به هق نارد، بو روونکردنه وه ی حه قیقه ت و راستیه کان و دهر خستنی سیفه ت و ره و شته کانی پیغه مبهر ﴿ که نه وان شار دیانه وه ﴿ ان الذین اختلَفوا فی الکتاب ﴾ و به راستی نه وان ش له سهر نه م کتبیبه شیخ تلاف و جیاوازی و نا کوکییان هه یه، واته: جووله که و گاور، چونکه هه رنه وان بوون که ههر شتیکیان به دل بیوبا دهر یانده خست و هه ر شتیکیشیان به دل نه بیوبا ده یان شارده وه ﴿ لقی شقاق بعید ﴾ له دژایه تی و دوو بهر که یه کی نا جو رو دوو رو در یژدان و هه ر گیز هق و راستی نادوژنه وه، بویه

شایسته‌ی دوزخ. ده‌سائیه‌ش نه‌ی ئیمانداران! وریابن! هیچ راستیه‌ک نه‌شارنه‌وه، چونکه شارده‌وه‌ی هر نیشانه‌و به‌لگه‌یه‌کی زانیاریانه بو بوونی خواو راستی و واقعیه‌تی ئیسلام، وه یان بو دروستی و راستی به‌نامه‌ی خوا، له‌لایه‌ن زاناکانه‌وه "له‌هر سهرده‌میکدا" به‌که‌تمان و شارده‌وه‌ی راستیه‌کان دانه‌نری، وه‌به‌رئه‌و هه‌ره‌شه‌یه ده‌که‌ون.

شهر ریباری چاکه هه‌لبژیره:

﴿ ۱۷۷ : لیس البر أن تولوا وجوهكم قبل المشرق والمغرب ﴾ چاکه‌و چاکه‌کاری هر شه‌وه نییه ئیوه -جوله‌که‌و گاور- کاتی نوژی- روو له‌خۆره‌لات بکه‌ن، یان خۆرئاوا، نه‌گه‌ر له‌رووی گوژی‌رایه‌ئیه‌وه نه‌بی بو فرمانی خوا، دیاره‌ رووکرده "مه‌سجیدولحه‌رام" یش هه‌روایه ﴿ ولكن البر من آمن بالله واليوم الآخر ﴾ به‌لکو چاکه‌ی راست و دروست شه‌مه‌یه که باوه‌ری راسته‌ قینه‌ی به‌خواو به‌روژی دوایی ﴿ والملائكة والكتاب والنبین ﴾ وه‌فه‌ریشه‌وه به‌کتیبی ئاسمانی و به‌په‌یامبه‌رانی خوا هه‌بی ﴿ وآتی المال علی حبه ذوی القربی ﴾ له‌ومال ودارای یشه -هه‌رچه‌ند خۆشه‌ویستیش بی لایان- به‌شیکه‌ی بده‌نه خزمه‌کانیان و ده‌ستیان لی نه‌نووقینه‌ن و بی به‌شیان نه‌که‌ن ﴿ والیتامی والمساکین وابن السبیل ﴾ و به‌شی بدن به‌منالانی هه‌تیوو، خه‌لکانی بی‌نه‌وا و ریبار، له‌ریگا جیماوانی بی‌خه‌رجی ﴿ والسائلین وفی الرقاب ﴾ و سوالکه‌ران" شه‌وانه‌ی ناچارن به‌سوال و ده‌ست پانکرده‌وه" وه‌به‌یه‌خسیران وکۆپله‌کان، واته: له‌پیناو ئازادکردنی به‌نده‌وه دیله‌کاندا بیه‌خشن ﴿ وأقام الصلاة وآتی الزکاة ﴾ و نوژی تیرو ته‌سه‌ل بکاتو، زه‌کاتی مال بدات ﴿ والموفون بعهدهم إذا عاهدوا ﴾ وه‌هر به‌لین و په‌یمانیک گری دده‌ن بیه‌نه سه‌رو هه‌لینه وه‌شیننه‌وه وه‌فای پی بکه‌ن ﴿ والصابرین فی البأساء والضراء وحین البأس ﴾ و له‌کاتی نه‌بوونی و ده‌ستکورتی و نه‌خۆشی و به‌ریه‌ره‌کانی له‌گه‌ل دوژمندا خۆ راگرین ﴿ أولئک الذین صدقوا ﴾ مرو راسته‌کان شه‌وانه‌ن، پاش باوه‌ره‌یتان شه‌و سیفه‌تانه‌یان تیدایی "نه‌ک ته‌نها به‌روو کرده‌ خۆر هه‌لات وه‌کو گاوره‌کان، یان خۆرئاوا وه‌کو جووله‌که.. له‌ولایشه‌وه هه‌رشتی که به‌رژه‌وه‌ندی خۆیانی تیا به‌دی نه‌که‌ن له‌موسلمانانی بشارنه‌وه، ﴿ وأولئک هم المتقون ﴾ و دیاره هه‌ره‌وانه‌شن خواناس و پارێزگاری راسته‌قینه، چونکه به‌کردارو ره‌فتاریش سه‌لمانیدان که بره‌ویان هه‌یه و خۆپه‌رست‌نین و یۆ هه‌ل ناگه‌رین.

تۆله سه‌ندنه‌وه‌و حیکمه‌ته‌که‌ی:

﴿ ۱۷۸ : یاایها الذین آمنوا کتب علیکم القصاص فی القتلی ﴾ شه‌ی شه‌وانه‌ی باوه‌ردارن! له‌باره‌ی کوژراوانه‌وه، به‌شینیه‌یه‌کی دادگه‌رانه و په‌کسانی و، بی ده‌ست درژی و زیاده‌ره‌وی (قیساس) و تۆله‌مان له‌سه‌ر داناون: ﴿ الحر بالحر والعبد بالعبد والأنتی بالأنتی ﴾ ئازاد له‌بری ئازاد، به‌نده له‌باتی به‌نده، مینه له‌تۆله‌ی مینه ﴿ فمن عفی له من أخیه شیء ﴾ ئینجا هه‌رکه‌سه‌یش له‌لایه‌ن بری هاودینه‌ی خۆپه‌وه، واته: له‌لایه‌ن که‌س وکاری کوژراوه‌وه عه‌فوو چاویوشی لی‌کرا (له‌کوشتنه‌وه‌و)، به‌خوین رازی بوو ﴿ فاتباع بالمعروف وأداء إلیه‌ یا حسان ﴾ ده‌با خوین وه‌رگه‌ه که رنی چاک بگریته به‌رو، به‌پیاوانه و به‌پنی باوونه‌ریتسی ناوچه‌که ره‌فتار بکاو بجوئیه‌وه، لایه‌نی بکوژه‌که‌ش به‌جوامیرانه وه‌مردانه خوین به‌که‌س وکاری کوژراوه‌که بده‌ن ﴿ ذلک تخفیف من ربکم ورحمة ﴾ شه‌و لیبووردن و خوین وه‌رگرتنه له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگارتانه‌وه بارسووی و به‌زه‌بیه‌که بۆتان، کاری وا بو جوله‌که‌و گاور نه‌کراوه. ﴿ فمن اعتدی بعد ذلک ﴾ دوا شه‌م خوین‌گرتن و لی‌بووردنه، هه‌رکه‌سه‌یک ده‌ست درژی کرد بۆسه‌ر خوینده‌ره‌کان ﴿ فله‌ عذاب ألیم ﴾ سزایه‌کی ئیش پنگه‌یه‌نه‌ری بو هه‌یه، واته: هه‌رکات بکوژ له‌تۆله‌و قیساس عه‌فوو کرا، یان خوینیدا، که‌چی پاش شه‌وه ده‌ست درژی کرایه سه‌ری، بی‌گومان شه‌و ده‌ست درژی‌کاره‌یه تووشی سزایه‌کی ده‌ردناک شه‌بی له‌دونیوا له‌قیامه‌تدا ﴿ ۱۷۹ : ولکم فی القصاص حیاة یا أولی‌ الألباب ﴾ شه‌ی خاوه‌نانی فام و ژیری! له‌م تۆله وه‌رگرتنه‌وه‌دا ژیانی خۆش وه‌رنتان هه‌یه، واته: شه‌م یاسایه ده‌بیته‌مایه‌ی مانه‌وه‌ی ژیانی مروف و، خۆ دورگرتن له‌کوشت وکوشتار، چونکه کابرای بکوژ بزانی، که‌سی بکوژی ده‌کوژیته‌وه، ئیتر ده‌س درژی بۆسه‌رگیانی شه‌م وشه‌و ناکات ﴿ لعلکم تتقون ﴾ به‌لکو له‌به‌ر شه‌و یاسایه له‌سنوره‌کانی خوا خۆباریزن، ئاسووده‌یی و به‌ختیاری بو ولات و ناوچه‌که‌تان بگه‌رته‌وه‌و خوین ریژی نه‌کری.

چهند روونکرده‌وه‌یه‌که:

۱) ته‌نها ده‌وله‌ت مافی وه‌رگرتنه‌وه‌ی قیساس و تۆله‌ی هه‌یه، پیوسته له‌سه‌ر موسلمانان هه‌ول بده‌ن ده‌وله‌تیکی ئیسلامی و دروست بکه‌ن، بره‌وی به‌ (قیساس) بی و بشتوانی شه‌نجامی بدا، به‌تایبته شه‌مروکه شه‌م جوژه بره‌یارانه له‌دونیادا پشتگۆی خراون.

۲) جه‌ماوه‌ری زانایان په‌کده‌نگن بو کوشتنه‌وه‌ی کۆمه‌له‌ خه‌لکیک" له‌باتی کوشتنی ته‌نها که‌سه‌یک" شه‌گه‌ر هه‌موویان هاوبه‌ش ببوون

له نهجامدانی کوشتنه که دا، چونکه نیمای (عومر) هر حهوت که سه که ی کوشت که هاوبهش بیونو له کوشتنی لاوینکدا، پاشان وتی: (لو تمالاً علیه أهل الصنعاء لقتلتهم، ولم یخالقه أحد فکان إجماعاً) واته: نمر خه لکی (سه نما) ی (یه من) گشت نمری بکه ن وبه شدار بن بو کوشتنی ته نیا که سیک، هم مو ده کوژمه وه، نه وسایش هیچ کامیک له هاوه لان دژی نهم قسه یه نه وه ستان، که واته بوته (ئی جماع).

(۳) هندی له زانایان بییان وایه: پیوا له باتی ژن نا کوژریته وه به لام جه ماوه ری زانایان نه لین: پیوا به ژن نه کوژری.

(۴) ناخو باوک به کوشتنی کوری خوی ده کوژریته وه؟ بو نهمه ش جه ماوه ری زانایان نه لین: نه خیر، به لام پیشه وا (مالیک) بو نهم وه لامه روونکردنه وه یه کی هیه: ده نی هر کاتی نه و باوکه کوچه که ی خوی خست و سه ری بری، ده کوژریته وه. خو نه گهر به ری کی بو هه لدا، وه یا داریکی لیدا، وه یان به نامیریکی وا کوشتی، کوشنده نه بوو، نا کوژریته وه، چونکه له وه ناچی نه ته ی کوشتنی بووبی، بیجگه له وه ش نهم فه رو مو دیه هاتوه: ((إذ رُوا الخُدُودَ بالشَّهَاتِ)). واته: له بهر هر گومانیک بیت توله کان راگرن.

وهسیت بو باب و دایک و خزمان بیویسته:

﴿ ۱۸۰: کتب علیکم إذا حضر أحدکم الموت ﴾ له سه رتان نووسراوه هرکه که سیکتان که وته سه ره مرگ ﴿ إن ترک خیرا الوصیة للوالدین والأقربین بالمعروف ﴾ و مال و دارایه کی له پاش به جیما، ده بی به شیوه یه کی په سندن وهسیت بکا که باوک و دایک و خزمانی، هرکه سه به شی خوی پی بگا، تابییته مایه ی خوشه ویستی و دلخوشکردونیان ﴿ حقا علی المتقین ﴾ خه لکانی خواناس و یاریزکار هه قه نهم کاره بکه ن، جا که وایوو نه وانه ی له خوا دهرسن، با باوک و دایک و خزمه کانیا ن له میرات بی به ش نه که ن نه گهر چی هه شیان بیت به هوی که سیکی تره وه به ش پراو بووبی، وه ک کوچه زا به کوچه. به نی.. هندی له زانایان بییان وایه: نهم وهسیت به نایه تی میرات: (یوصیکم الله فی أولادکم..) سراوه ته وه کاری پی نا کریت، چونکه دایک و باوک به نایه تی میرات به شیان دیار یکراوه، به لام سه باره ت به و خزمانه به شه میراتیان پی نایی، سوننه ته وهسیه تیان بو بکا و له میراته که شتیکیان بدریتی، (ته به ری) ده نی: نه خیر، نه سراوه ته وه کاری پی ده کری. به روونتر بلین: (ئیبن عهیباس، حه سن، مه سرووق، تاووس، زه حاک، موسلمی ئیبن یه سار، عه لای ئیبن زیاد، سه عیدی ئیبن جو بهیر، ره بیعی ئیبن نه نس، قه تاده، مؤقاتیلی ئیبن حی بیان)

گشت نهم به ری زانه ده لین: وهسیت کردن بو نه و که س و کاره نزیکانه میرات نایه ن، شتیکی هه قهو، به نایه تی میراتیش له به ی ن نه چوو وه هره ده بی شتیکیان بو دیاری بکری، له سووره تی (نیسه) نایه تی (۸) داهاتووه: (وإذا حضر القسمة أولوا القربی والیتامی والمساکین فارزقوهم منه وقولوا لهم قولاً معروفا). ﴿ ۱۸۱: فمن

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالرِّسَالِ وَآمَنَ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُؤْتُونَ بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَكِنْ كَثُرَ عَلَيْكُمْ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ الْحَرْبِيِّ وَالْعَمْدِ وَالْمَعْدِ وَالْأَنْفِ بِالْأَنْفِ فَمَنْ عَفَى لِمَنْ عَفَى لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَأَبْسِغْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَاءُ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ فَمَنْ أَعَدَّ بُعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿ ۱۸۲ ﴾ وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَوةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿ ۱۸۳ ﴾ كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةَ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿ ۱۸۴ ﴾ فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَمَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿ ۱۸۵ ﴾

بدله بعدما سمعه ﴿ ئینجا هرکه س دوا بیستی وهسیت ته که و ناگادار بوونی، بیگوژی و کاری پی نه کا ﴿ فإنما اثمه علی الذین یبدلونه ﴾ نه و که سانه ده یگورن تاوانبارن، وهسیت کار گونا هیکی له سه ر نییه ﴿ إن الله سمیع علیم ﴾ به راستی خوا زور بیسه رو زانایه، خوی چاک ده زانی هر ده ستکاریه ک بو ری که خستن بیت، قه یناکا و پاداشی هیه. ﴿ ۱۸۲: فمن خاف من موص جفا أو إثمًا ﴾ هرکات که سی ههستی کرد که وهسیت کار له وهسیت ته که یدا ناهق بووه، خوی تووشی گوناح کردوه ﴿ فأصلح بينهم فلا إثم علیه ﴾ هه ولیدا میراتگرانی پیک بینیت، گوناحیکی ناگات ﴿ إن الله غفور رحیم ﴾ به راستی خوا له گونا ده بووری و، به به زه یی و دلوفانه.

روژووی مانگی ره مه زان:

﴿ ۱۸۳: یا ایها الذین آمنوا ﴾ شه ی نه وانه ی باوهرتان هی تاوه!

وقازانجی بوخویه تی و، به جیایاداشی زیاده که شی نه درینته وه
 لای خوا ون نابی ﴿ و آن تصوموا خیر لکم ﴾ خوله گه له نه وه شدا،
 شه به رۆزووین گه لی چاکتره بۆتان ﴿ إن کنتم تعلمون ﴾ نه گهر
 بتانزانیبا و بتوانن.

چهند نه گاداریه ک:

(۱) تاقمی له زانایانی پیشین (سه له ف) ده لئین: ههر که سنی له
 سه ره تای مانگی ره مه زانه وه نیشته جی و (مقیم) بوو، له پاشان چوو به
 سه فهر؛ بوی نیبه به بیانوی سه فهره که به وه رۆزووه که ی نه گری.
 (نیبن که سیر) نه لی: نه مه قسه یه کی (غریب) و نه ناسراوه.

(۲) دهسته یه که له هاوه لآن وله پاشیمان ده لئین: ههر که سنی چوو به
 سه فهر؛ نابی رۆزوو بگری.

(۳) کومه لی له زانایان نه لئین: نه رۆزوو له سه فهراو، نه شکانده که ی
 واجیب نیبه، به به لگی فهرمووده ی: ((فَمِنَ الصَّائِمِ وَمِنَ الْمُفْطِرِ، فَلَمْ
 يَجِبِ الصَّائِمُ عَلَى الْمُفْطِرِ، وَلَا الْمُفْطِرُ عَلَى الصَّائِمِ)) (فتح الباری).

(۴) ئیماسی شافی و دهسته یه کی تر نه لئین: به رۆزووو بوون
 له سه فهرا، له شکانده که ی باشتره.

(۵) کومه ئیکیش نه لئین: به لکو نه گرتنی باشتره.

(۶) تاقمیکی تریش ده لئین: گرتن و نه گرتنی یه کسانه (دیاره نه مانه
 ههره یه که یان به لگی خو یانیان هه یه).

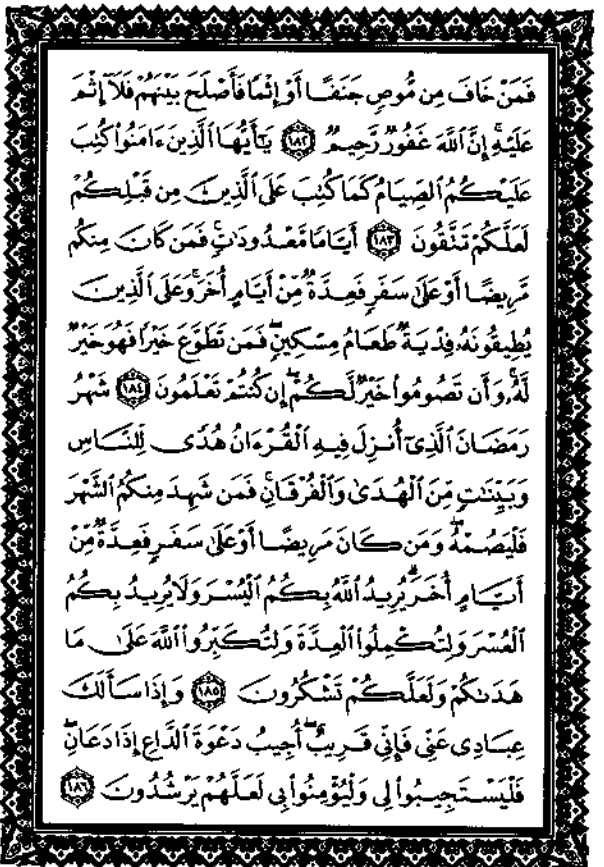
(۷) ئایا قهزا کردنه وه ی رۆزوو هه رده بی به دم یه که وه بی و به ینی
 نه که وه ی؟ یا به یناو به ین و پچر پچر له نیو مانگه کانیشدا ده بی!
 رایه که نه لی: ههر ده بی به یه که وه بی و، پچر پچر نه کری. رایه کی
 تریش نه لی: نه خیر، قهزا کردنه وه ی واجیب نیبه به دم یه که وه
 بی.

(۸) قسه ی راست نه وه یه که یه که شایه دی دادگهر به سه بۆ سه لماندنی
 (دیتنی مانگی یه که شه وه ی ره مه زان، به لام بۆ چه سپاندنی دیتنی
 مانگی یه که شه وه ی شه شه لآن؛ ده بی دوو شایه ت بن.

گه وره بی و مه زنی مانگی ره مه زان:

پاشان خوی گه وره وه سف و سه نای مانگی ره مه زان ده کاو
 ده فهرموی: ﴿ ۱۸۵: شهر رمضان الذی أنزل فيه القرآن ﴾
 مانگی ره مه زان، نه و مانگه یه که قورئانی تیدا نیردراوه ته خوار ی،
 واته: له ره مه زاندا (ده ست به نار دنی کراوه) ﴿ هدی للناس ﴾
 رینمایمی مه ردم ده کا بۆ گشت کار یکی چاک ﴿ وینات من الهدی
 والفرقان ﴾ و چه ندین به لگو نیشانه ی زۆر روونی تیدایه بۆ
 شاهزای ربی هه ق و، جیا کردنه وه ی راست و ناراست ﴿ فمن
 شهد منكم الشهر فليصمه ﴾ ئینجا ههر که سیکتان مانگی ره مه زانی

﴿ كتب عليكم الصيام ﴾ بزائن رۆزووی مانگی ره مه زان تان له سه ر
 نووسراوه و فه رز کراوه ته سه رتان ﴿ كما كتب على الذين من قبلكم ﴾
 ههروه کوله سه ر نه وانه ی له پیشتانه وه بوون بریار دراو نووسرا، دیاره
 هه ر هۆزو ئومه تنیک، چۆری رۆزووی بووه ﴿ لعلکم تتقون ﴾ به لکو
 به ته قوا بن و؛ سنووره کانی خوا بیار یزن و ده رگای گوناح له خو-



داخه ن و، ده رگای هه موو خیری له خو واز بکه ن ﴿ ۱۸۴: آیا ما
 معدودات ﴾ چهند رۆز یکی ژمیراوو دیار یکراوه، زۆر نیبه ﴿ فمن
 كان منكم مریضاً او علی سفر ﴾ ئینجا ههر که سیکتان نه خووش
 بوو، نه گهر رۆزووی گرتبا نه خووشیه که ی زیادی ده کرد؛ وه یان
 درهنگ چاک نه بوویه وه، وه یان زۆری بۆده هاتو ته نگه تاو ده بوو،
 یان چوو سه فهر ﴿ فعدة من أيام آخر ﴾ نه و جا رۆزووه که یان
 شکاند، وه یان هه ر له به نه رۆزه وه نه یان گرت، ده بی له رۆزانی تردا،
 چهند رۆزی تر به رۆزوو بنه وه ﴿ وعلی الذین یطوفونه فدیة طعام
 مسکین ﴾ و نه و که سانه ش ناتوانن به ئاسانی به رۆزوو بنو،
 زۆر به سه ختی بویان ده گیری، وه ک پیرو نه خووشی سه رجیگه و؛
 ئافره تی شیر ده روو، ژنی دوو گیان؛ نه وه پیویسته له باتی هه ر
 رۆزه ی له رۆزووه که، خواردنی ژمه نی خوراک؛ یا نر خه که ی بده نه
 هه زاری ﴿ فمن تطوع خیرا ﴾ نه گهر که سیگ به پیخوشی بوونی
 خو ی خوراک ی زیاتریدا ﴿ فهو خیر له ﴾ نه وه بۆخوی باشه

زنانتان و تیکه لاری کردن لهگه لیاندا له شهوانی رهمه زان بوتان ری درا ﴿هن لباس لکم﴾ چونکه شهوان پوښاک و جلکن بوئیوه هه ره شهی تیکه لییان بکهن و، پیکه وهش بژین، خو بی شهوانیش ناتوانن نارام بگرن ﴿وانتم لباس لهن﴾ ئیوهیش جل ویوشاکی شهوانن ديسان خوراگرتن بو شهوانیش هه ره قورس و گرانه ﴿علم

به سه رها ت، وه ریوارو نه خووش نه بووو، پروبیانوی شه رعیشی نه بوو، ده بی به روژوو بیست ﴿فمن كان منكم مریضا أو علی سفر﴾ ئینجا شه که سه شتان نه خووشو لهش به باره، یا له سه فه ره رو ریوارو، روژوو که شهی ده شکینتی ﴿فعدة من أيام آخر﴾ ده بی له روژوانی دیکه دا، چه ند روژیکی تر به قهزا بگریته وه ﴿یرید الله بکم الیسر﴾ خوا ئاسووده بی و کار ئاسانی ئیوهی شه وی ﴿ولا یرید بکم العسر﴾ و له شه نجامدانی فه رزه کاندان، نایه وی بکه ونه تنگی و نار هه متی ﴿ولتکملوا العدة﴾ و ده یه وی به ئاسانی روژوو شه و ما وه ته و او بکه ن ﴿ولتکبروا الله علی ما هداکم﴾ و به گه وره بی خوا بزانتن وقایل بن، که ئیوهی رینما کرد ﴿لعلکم تشکرون﴾ پیویسته سویاسی بکه ن له سه ره شه و مؤله تدانه و سه خت نه گرتنه ی.

خوا هاوارو نژای بهنده گانی ده بیسن:

(ته به ری) شه لی: پیاوئیکی ده شته کی هاته لای په یامبه ر ﴿وگوتی: ناخو خوا نزیك بیست، تا به چه وهیو اش بانگی لی بکه یین؟ یان دووره تادهنگی لی به رز بکه یینه وه؟ شه وسا خوی گه وره فه رمووی: ﴿۱۸۶﴾ و اذا سألک عبادی عنی فانی قریب ﴿هه رکاتی به نده گانم له باره ی من پرسیا رت لی ده که ن: ئایا من دو رم لیئانه وه یان نزیك؟ ده بی بزانتن، من زور نزیکم لیئانه وه ﴿أجیب دعوة الداع إذا دعان﴾ به هانا و پارانه وهی دوعا گویانه وه دیم و وه لامیان شه ده مه وه هه رکه لیم وه پارین ﴿فلیستجیروالی﴾ ده با شه وانیش فه رمان و داخوازی من وه لام بده نه وه، فه رمانه گانم پشتگوی نه خه ن ﴿ولیزمنوا بی﴾ و با وه ری ته و او بته ویان به من هه بی ﴿لعلهم یرشدون﴾ به شکو ری راست بو خو به دی بکه ن. به لی... پارانه وه نژاو لاله له ده رگای په روه دگاردان بناغه ی پرواو دلسوزی نیشان دانه، بویه په یامبه ران بایه خیکی زوریان به دوعا ده دا. له فه رمووده ی قودسیدا هاتووه: ((أنا عند ظن عبدي بی وأنا معه إذا دعانی)) (پیشه و شه حمه د). له فه رمووده ی که (متفق علیه) یشدا هاتووه: ((یُستجاب لأحدکم ما لم یعجل: یقول: دعوت قلم یُستجاب))

سه رجینی زمان و ناوو خوراك له شهوانی رهمه زاندا:

(ته به ری) شه لی: موسلمانانی پیشوو نه ده بوو له مانگی رهمه زانا "دوای نوئیژی خه وتان" ناوو خواردن بخونه وه و بشچه نه لای زنه کانیان، ئینجا هه ندیکیان (وهك عومه ری کورپی خه تتاب) شه م سنووریه یان بو نه پاریزرا، شه و جا به ناچاری شه و کاره ی خو یانیا ن بو په یامبه ر ﴿باس کرد، شه وسا بوجاره سه ری شه وه، خوی گه وره فه رمووی: ﴿۱۸۷﴾ أحل لکم لیلة الصیام الرفت الی نسائکم﴾ چوونه لای

أحل لکم لیلة الصیام الرفت الی نسائکم من لباس لکم و انتم لباس لهن علم الله انکم کنته تحتانوت انفسکم فتاب علیکم و عفا عنکم فالتن بشروهن و ابتغوا ما کتب الله لکم و کلوا و اشربوا حتی یتبین لکم الخیط الابيض من الخیط الاسود من الصیام الی الیل و لا یتشبهوهن و انتم عنکفون فی التمسجد تکلوا و الله فلا تقر بها کذلک یتبرک الله یتینه للناس لعلهم یتقون ﴿۱۸۷﴾ و لا تأکلوا أموالکم بینهکم بالبطیل و تدلوا بها الی المککار لتأکلوا رفیقا من أموال الناس بالانیم و انتم تعلمون ﴿۱۸۸﴾ یتلونک عنی الالهة قل هن موفیت للناس و الحج و لیس الیر یان تأتوا البیوت من ظهورها و لکن الیر من اتقر و اتوا البیوت من اوتوبها و اتقوا الله لعلکم تقبلحون ﴿۱۸۹﴾ و قتلوا فی سبیل الله الذین یقتلونکم و لا تعسدوا ان الله لا یحب المفسدین ﴿۱۹۰﴾

الله انکم کنته تحتانوت انفسکم ﴿به راستی خوا بو خوی شه یزانی که ئیوه هه رگیز خوتان پی ناگیردری و شه وسنووره ده شکینن و، لهگه ل خیزانه کانتانا دروست شه بن ﴿فتاب علیکم﴾ بویه به و په شیمان بوونه و هتان تویه لی و هه رگرتن ﴿و عفا عنکم﴾ و چاو پیوشی لی کردن و لیتان خووش بوو ﴿فالتن بشروهن﴾ ئیتر هه ره له ئیستاوه ئازادن و ده توانن بچه نه لایان ﴿و ابتغوا ما کتب الله لکم﴾ و شه وهش خوا له چاره تانی نوسیو له نه وه و زارو له ی چاک داوای بکه ن. واته: ده بی شه و تیکه لارییه "ته نها بو رباوردن نه بیست، به لکو ده بی نیازی په یدای بوونی مندالو زیاد بوونی وه چه شهی له گه ل بیست" ﴿و کلوا و اشربوا﴾ ده سا به دریزی شه و گار بخون و بخونه وه، بچه نه لای خیزانه کانتان ﴿حتی یتبین لکم الخیط الابيض من الخیط الاسود من الفجر﴾ هه تا شه و کاته هه و دای سپیایی ده مه و به بیان له نیو هه و دای ره شه شه و له روژه له اته وه ده ره که وهی و جیا شه بیته وه. (بوخاری) شه لی: شه وانسه ی وا شه یانو بیست روژوو بگرن تاله

دەزەویەکی سەپىيان بە قاچىكىيانەو ەئەبەست و، تاللىكى رەشىش بە قاچەكەى تریانەو، ئیتر تا ئەوانەیان لىك جیانە کردایەتەو دەستیان لەخواردن ەلنەئەگرت، ئەوسا بۆروونکردنەو ەئەم کارە ئەو ئایەتە هاتوو، پیغەمبەر ﷺ تىي گەیاندن كە: مەبەست ەوداو رشتەى شەوو رۆژە، نەك دەزەوى سەپى ورەش. ئىيامى (موسلىم) یش ئەم فەرموودەى ەیناوه ((لا یفرنکم من سحورکم اذان بلال ولا هذا البياض: الأفق المستطیل هكذا حتى یستطیر هكذا وأشار بیده یعنی معترضاً)). ﴿ ثم أتوا الصيام إلى الیل ﴾ لە پاشان رۆژوووەكەتان بیهنەسەرو تەواوی بکەن "ەەرلە شەبەقەو ە تا شەو دیتەو خۆرشاوا دەبیت" ﴿ ولا تباشرهن وأنتم عاكفون فی المساجد ﴾ بەلام ئەو كاتەى كە لە مزگەوتدا مات دەبنو خەرىكى ئىعتىكاف دەبن و تىكەلى ژانانتان مەكەن واتە: چوونە لای ژانانتان لە تەواوی شەو كەنى رەمەزان و غەیری رەمەزاندا بۆتان رەواىە، مەگەر كەسێك لە مزگەوتدا نىبەتەى ئىعتىكاف و خەلۆەى ەینابى، ديارە نابى ئەو كەسەى بەهچ شىوێەكە لە ژنەكەى نزیك بىتەو، ئەگینە ئىعتىكافەكى ەلنەو شىتەو" ﴿ تلک حدود الله فلا تقر بها ﴾ ئەمانە باسکران گشت سنورى خان، دەسا ئىوێەش لىيان نزیك مەبنەو" ئەو سنورانە مەشكىنن" ﴿ كذلک بین الله آیاته للناس ﴾ تا بەو شىوێەى خوا نىشانەو بەلكەگەكانى خۆى بۆ مەردم رۆشن ئەكاتەو ﴿ لعلمهم یتقون ﴾ بەلكو خۆ بپاریزن و لەهەواو ئارەزوو پەپرەوى نەكەن و دووربەگەونەو. ئىعتىكاف: خۆ دابىرنە لە خەلك و مانەوێە لەمزگەوتى جامیە، پیغەمبەریش ﷺ گەلى جار ئەو كارەى ئەنجام داو، بەتایبەت لە دە رۆژى كۆتایى مانگى رەمەزاندا؛ بەلای كەمبەو دەبیت شەوو رۆژێك لەمزگەوتدا بىننیتەو؛ شىاوى باسە بۆ ئەو ەو نۆزەكەى ەىنیشى بكات دەبى ەەر لە مزگەوتى جامیەدا بىننیتەو.

خواردنى مالى يەكتر بە ناپەوا حەرامە:

﴿ ۱۸۸: ولا تأكلوا أموالكم بينكم بالباطل ﴾ سامانو دارایی یەكتر بە ناپەوا نادروست لەنپوخۆتاندا مەخۆن، بەلى: دانانى یاسا و بەرنامە بۆ پاراستنى مال و دارىو شىوێەى خەرج كردنى، ئەگەرچى ەى خۆبىشت بىت شتىكى زۆر پىوێستە، ﴿ وتدلوا بها إلى الحكم ﴾ مەشىدەن بەحاکمانو كاربەدەستان ﴿ لتأكلوا فريقا من أموال الناس بالاثم ﴾ تا بەناپەوا بەشێك لە مال و دارایی مەردم بخۆن ﴿ وأنتم تعلمون ﴾ بۆ خۆشتان چاك ئەزانن كە ئەو جۆرە كارانە نادروست و نارەوان. بەلى ئىش و كارى پارێزەر و "موحامى" یەكانیش زۆر نزیكە لەم

ەەر شەبەو، جا ئەگەر فریای خۆیان نەكەون و زۆر راست و ەهق- رەو نەبن، ئەوا بەزەوى تى دەكەون، بۆیە دەبى ەەرلەسەرەتاو ە داواى پەروو پوچو بىجى وەر نەگرن و تۆمار نەكەن و بەرگرى لى نەكەن، خۆ بە بریاری حاکمەكانیش نەحەرام، حەلال دەبى، نەحەلالیش حەرام دەبى، ەەر لەبەرئەو ەبوو ئەو ئایەتەى سەرەو ەات، ئەم فەرموودەش كە (ئومى سەلەمە) ەینای رایگەیاندا: ((ألا إنما أنا بشر، وإنما يأتيني الخصم، فلعن بعضكم أن يكون ألحن بحجته من بعض، فأقضي له، فمَنْ قَضَيْتَ لَهُ بِحَقِّ مُسْلِمٍ فَإِنَّمَا هِيَ قِطْعَةٌ مِنْ نَارٍ، فَلْيَحْمِلْهَا أَوْ لِيَذْرُهَا)) متفق عليه. واتە: بزانی "كاتى كىشەىەك دیتە لام بۆ پراڤەو ەى" وادەبى ەندى لەو كىشەدارانە لىزانترن لەهەندىكى تریان، ئەوجا منیش بەپى ئەو بەلگەى بریاری خۆم دەدەم، دەسا بزانی ئەوى من بریاری مافى موسلمانىكى بۆ دەدەم "لەواقىعدا ەى ئەویش نىبە" ئەو پارچە ئاگرێك بۆ دابىو، ئەوسا ئیتر خۆى دەزانى وەرى دەگرى، یا دەستى لى ەلدەگرى.

مانگ نوى بوونەو:

﴿ ۱۸۹: يسئلونك عن الأهلة ﴾ لەبارەى مانگ نوى بوونەوش پرسیارت لى دەكەن ئەى موخەمەد ﷺ و دەلین: بۆچى لەسەرەتاو زۆر بارىك و بچوو، لەپاشان و رده گەرە ئەبىو، پرتەبىتەو، بۆ دواىبىش بچوو ئەبىتەو، ئەوسا بۆماوێەك لە چا و ن ئەبى؟ ﴿ قل هي مواقيت للناس والحج ﴾ پىيان بلى: ئەى پیغەمبەر! ﷺ كە ئەومانگە ەلال و نۆبە بەوشىوێە دەبىبن، بۆ زانین و ديارىكردنى كاتەكانى خواپەرستى و راگرتنى ئامارى سال و مانگەكانە بۆ رىكوپىك كردنى ژيانى خەلك و، دۆزىنەو ەى مانگى بەرۆژوو بوون و، زانینى كاتى چوونە حەج.

(بەراء) ئەلى: ئەم ئایەتەى (وأتوا البيوت...) ە لەبارەى ئىمەى (ئەنسان) ەو ەات، چونكە ەركاتى كەسێكمان حەجى كردباو بەهاتباىتەو، دەبوو لەدەرگاوە نەچووباى مائەو! جا رۆژى پىاو پىكمان كاتى گەراپەو ەحەج، گوڤى بەو نەداو لەدەرگاوە چووبە مائەو! ئەوسا بۆدواى خەلكەكەمان لىيان كرده ەرا! جا بۆرەتكردنەو ەى ئەو ەراىە، ئەم ئایەتە ەات. (پىشەوا بوخارى). ﴿ وليس البر بأن تأتوا البيوت من ظهورها ﴾ واش چاك نىبە ئىو ە پشەو ە بچنە ناو مائەكانەو بەتایبەت كە ئىحرام ئەبەستن و حەج ئەكەن، جاكاتى ئەگەر پشەو ە لەسەریانەو ئەرۆنە زوورەو! ﴿ ولكن البر من اتقى ﴾ بەلكو كارى چاك و پەسەند ئەو ەى كە لە سنورەكانى خوا خۆبپاریزن ﴿ وأتوا البيوت من أبوابها ﴾ دەسا

نیوه له ده‌رگاوه بیته ماله کانتانه‌وهو، واز له‌وکاری خۆتانه بینن
﴿ واتقوا الله لعلکم تفلحون ﴾ له خوا ده‌بئی هه‌موو کات پترسن
و بۆه‌موو کاریک له ده‌رگای خۆیه‌وه بچنه ژووره‌وه، تا به‌لکو
به‌ختیارو به‌خته‌وه‌رو زرگارین له هه‌ردوولا.

له‌گه‌ل شه‌ر فرۆشاندا بچه‌نگن:

﴿ ۱۹۰ ﴾: وقاتلوا فی سبیل الله الذین یقاتلونکم ﴿ نیوه‌ش له‌راهی
خودا له‌گه‌ل شه‌وکه‌سانه‌دا بچه‌نگین که له‌گه‌لتان به‌ جه‌نگ دین
و، شه‌یانه‌وی له سه‌ردانی مالی خوا ریقتان لی بگرن، شه‌گه‌رچی له
مانگه‌ خاوه‌ن ریزه‌کان " الأشهر الحرم "یشدا بیته ﴿ ولا تعدوا
إن الله لا یحب المعتدین ﴿ به‌لام وریابن! نابئی ده‌ست دریزی
وزیاده‌ره‌وی بکه‌ن له‌کاتی رووبه‌روبوونه‌وهو جه‌نگدا، کئی جه‌نگی
له‌گه‌ل کردن هه‌ر له‌گه‌ل شه‌وه‌دا بچه‌نگین.. چونکه به‌راستی
خوا ده‌ست دریزکاری خۆش ناویته جا که‌واپوو نیوه ده‌ست
پیشخه‌ر مه‌بن له‌جه‌نگدا، خۆشه‌گه‌ر که‌سیکیشتان له‌جه‌نگدا
کوشت جه‌سته‌که‌ی تیک مه‌ده‌ن و ناشیرین و بی‌ریزی مه‌که‌ن و،
لج و لێوو لووتی مه‌برن ﴿ ۱۹۱ ﴾: وقاتلوه‌م حیث تفتنوه‌م ﴿ و له
هه‌رشوینیکیش ده‌ست دریزکه‌رانتان ده‌ست که‌وت و ده‌سه‌لاتان
هه‌بوو به‌سه‌ریاندا شه‌گه‌رچی له زه‌وی (مزگه‌وتی هه‌رام)یشدا بن
بیان کوژن ﴿ وأخرجوه‌م من حیث أخرجوكم ﴿ له‌و شوینه‌ش
ده‌ریانه‌په‌رینن که نیوه‌یان لی ده‌ریه‌راند، واته: وه‌کو شه‌وان له‌مه‌که‌که
نیوه‌یان ده‌رکرد، ده‌نیوه‌ش له‌وی شه‌وان ده‌رکه‌ن ﴿ والفتنة أشد
من القتال ﴿ خۆ فیتنه‌نانه‌وه‌وهو وه‌یشوومه‌ گه‌یزان و عه‌زیه‌ت دانی
موسلمانانیش به‌وجۆره نامرۆفانه بوئه‌وه له‌ثابینی خۆیان په‌شیمانیان
بکه‌نه‌وه زۆر له‌کوشتن خرابه‌ره‌و، واته: شه‌گه‌ر که‌سیک کوشتنی
بی‌باوه‌رانی لانا‌ره‌حه‌ت بیته، بی‌گومان عه‌زیه‌ت و شه‌شکه‌نجه‌ دانی
موسلمانه‌کان زۆر گه‌وره‌ترو قورستره ﴿ ولا تقاتلوه‌م عند المسجد
الحرام حتی یقاتلوه‌م فیه ﴿ نیوه له‌سنووری مه‌سجیدولحه‌رامدا
نابئی جه‌نگیان له‌گه‌ل بکه‌ن مه‌گه‌ر شه‌وان له‌وی جه‌نگتان له‌گه‌ل
بکه‌ن، واته: هه‌رکه‌سیک له‌وکافرا نه‌رۆشته که‌عه‌وه، ئیتر نابئی
ده‌ستی بۆ سه‌یری، مه‌گه‌ر شه‌و ده‌ست بکاته‌وه ﴿ فإن قاتلوه‌م
فاقتلوه‌م ﴿ جا شه‌گه‌ر شه‌وان له‌گه‌لتان جه‌نگان، نیوه‌یش جه‌نگیان
له‌گه‌ل بکه‌ن و بیان کوژن ﴿ كذلك جزاء الکافرین ﴿ سزاو تۆله‌ی
کافرو بی‌باوه‌ران هه‌ر ئاوایه.

جه‌ند قه‌یییه‌ک:

(۱) هه‌ندی جار پیویست ده‌کات دوژمن به‌خۆی نه‌زانیه‌ت کتویر
هه‌رشه‌ی بۆبکریته، ده‌شکری له‌و هه‌رشه‌دا هه‌ندی ژن و مندال و

خه‌لکانی بی تاوان پیوه‌ بین، ئایا حوکمی شه‌ریعه‌تی ئیسلام
له‌مه‌دا چی‌یه؟ وه‌لام: شه‌گه‌ر هه‌یج رینگایه‌کی تر نه‌بیته بۆ به‌ریه‌رچ
دانه‌وه‌ی هه‌رشه‌کانیان و بۆ زالبوون به‌سه‌ر دوژمناندا به‌وجۆره
نه‌بئی، زاناکان ده‌لێن: هه‌رشه‌ی ئاوا ره‌وایه‌وه هه‌یج گوناوه‌یکی
له‌سه‌ر نییه.

وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ تَقْتُلُوهُمْ وَأَخْرَجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ أَخْرَجْتُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَقْتُلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يَقْتُلُوكُمْ فِيهِ فَإِنْ قَتَلْتُمْ فَأَنْتُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿۱۹۰﴾ فَإِنْ أَنْهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۱۹۱﴾ وَتَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الَّذِينَ لِلَّهِ فَإِنْ أَنْهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿۱۹۲﴾ الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتُ قِصَاصٌ فَمَنْ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ وَأَتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿۱۹۳﴾ وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿۱۹۴﴾ وَأَيُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِفُوا بِسُكْرٍ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَاءٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا أَمِنْتُمْ مِنْ تَمَعٍ بِالْعُمُرِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَاءً ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَمِعُوا إِذْ أَرَجْتُمْ ذَٰلِكَ عَشْرَةَ كَامِلَةً ذَٰلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ عَاصِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَأَتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿۱۹۵﴾

(۲) گه‌لی جار به‌ناچاری به‌تۆپ و جۆره‌ها چه‌کی تری قورس
و کوشنده هه‌رش ده‌بریه‌ته سه‌ر دوژمن، له‌هه‌مان کاتیشدا شارو
دیه‌ت و مزگه‌وت و قوتابخانه و خه‌سته‌خانه‌کانیش به‌ر زیان
ده‌که‌ون، ئایا حوکمی ئیسلام بۆ شه‌وه ده‌بئی چی‌ بیته؟ وه‌لام:
شه‌گه‌ر خاوه‌ن‌ناس و کافره‌کان شه‌وجۆره چه‌کانه‌یان به‌کاره‌ینا، شه‌وا
نیمه‌یش به‌ناچاری به‌کاری دینین، به‌لام تابکری ده‌بئی له‌وشوینانه
ده‌سه‌تپاریزی بکری.

﴿ ۱۹۲ ﴾: فَإِنْ أَنْهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿ خۆ شه‌گه‌ر شه‌وان
جه‌نگیان وه‌ستان و ده‌سه‌ردارتان بوون، شه‌وه بی‌گومان خوا زۆر
پۆشه‌ری گوناها‌نه، دلۆفان و مبه‌ره‌بانه، تا به‌لکو بگه‌رینه‌وه‌وه
برواش بینن ﴿ ۱۹۳ ﴾: وقاتلوه‌م حتی لاتكون فتنة ﴿ له‌کوشتنیان
کول مه‌ده‌ن هه‌تا ئا‌زاوه و فیتنه له‌ناو ده‌چی و، هه‌یزو توانایشیان
نامینی عه‌زیه‌ت و ئازاریشتان به‌دن و، بۆخۆیان سه‌ر شو‌رو ریسوا
ده‌بن ﴿ ويكون الدين لله ﴾ ثابین و دین و به‌رنامه‌ی ژبان،

هەر بەرنامەو دینی خوا دەبێ و، زالیش دەبێ بەسەر گشت بەرنامەکانی تردا ﴿ فَإِنْ انْتَهَرَا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴾ ئینجا ئەگەر ئەوان دەسبەردار بوون و کۆتاییان بەشیرک هینا و، کۆلیان بەدوژمنایەتی و کاری نامەردانەیان دا، ئیتر هیچ دوژمنایەتیبەك بەرامبەریان نییە، مەگەر لەسەر ئەوانەیان ستمەکارو شەرفروشین، هەرکاتیکیش ئەمانە دەستیان لەناهەقی و بێ باوەری هەلگرت، ئیتر لەگەڵ ئەوانیشدا، جەنگ ناکرێ.

لە مانگە حەرامەکاندا بێ ھۆ جەنگ نازەواوێ:

پێغەمبەری خوا ﷺ و موسلمانەکان لە سالی شەشەمی کۆچیدا چوون بۆ عومرە، بەلام موشریکەکان رێیان لێگرتن بچنە ناو شاری مەككەو و عومرەکەیان بکەن، ئەمەش لەمانگی (زیقەعدە) دا بوو، دیارە ئەمیش یەکیکە لەمانگە قەدەغەکراوەکان و نابێ جەنگی تێدا بکری، بۆیە لەگەڵیاندا رێککەوت کە ئەمسال بگەریتەووەو سالی ئایندە بێتەووە عومرەکە ی بکات، ئیمامی ئەحمەد دەلی: پێغەمبەر ﷺ ھەرگیز لەمانگە حەرامەکاندا جەنگی نەکردووە، مەگەر شەری پێفروشا بێ، ئەوسا خوا فرمووی: ﴿ ۱۹۴: الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحَرَمَاتِ قِصَاصٌ ﴾ مانگی حەرام بەمانگی حەرام و، شکاندنی ریزی ھەرخواوەن ریزیکیش تۆلە ی ھەبە، واتە: ئەگەر ئەوان لەمانگە قەدەغەکراوەکاندا لەگەڵتان بەجەنگ بێن، ئیوھیش بۆتان ھەبە لەگەڵیان بچەنگین و حەقی بەرگریتان ھەبە ﴿ فَمَنْ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ ﴾ ئینجا ھەرکەسێک دەست دریزی کردەسەرتان و دەستی پێش خست ﴿ فاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ ﴾ ئیوھش ھەربە ئەندازە ی ئەو دەست بکەنەووە لێی، واتە: بێ زیادەرو ی تۆلە ی خۆتان بکەنەووە ئەگەرچی مانگی قەدەغەکراویش بێ ﴿ واتقوا الله واعلموا أن الله مع المتقين ﴾ وە لەخوا ترستان ھەبێ و پارێز بکەن و، چاکیش بزانن کە بەراستی خوا لەگەڵ پارێزکارانو ھەمیشەیش پشتگیریان لێئەکات، واتە: ئەگەر لەلایەن ئەوانەووە بەچەك و تەقەمەنی قورس و گازی ژەھراوی لێتان درا، ئیوھش بەناچاری بەھەمان چەك و تەقەمەنی وەلامیان بەدەنەووە زیادەرو مەبەن.

مال لە رێی خوادا بێخەش:

﴿ ۱۹۵: وَأَنْفَقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ﴾ تادەتوانن گیان و سامانی خۆتان لەرێی خوادا بەخت بکەن، واتە: ھەمووچۆرەچەك و یێداویستیبەکی جەنگ بکرن و خۆتان ی بۆ ئامادەبکەن ﴿ وَلَا تَلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ ﴾ خۆستان بە دەستی خۆتان بەفەتەرات

مەدەن، بەم شیوہیە کە دارایی نەبەخشن و دەست لە جیھاد ھەلبگرن ﴿ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴾ و خێرو چاکە بکەن، بەراستی خوا ئاکار چاکانی خۆش ئەو ی. (حوزەیفە) ئەلی: ئایەتی (وَأَنْفَقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ) لە بارە ی ئینفاق و بە خەششەو لەرێی خوادا ھات (بوخاری)، رەوا یە تێکی تر دەلی: لەو دەمدا ھەندی کەس بەھەلە مانای ئەم ئایەتەیان کرد، تا ئەبوونە ییووبی ئەنساری وتی: مانای ئەو ئایەتە بەھەلە مەکەن، چونکە لەبارە ی ئیمەو ھات، ئەو ھەبوو کە دوای سەرکەوتنی ئیسلام و دەسەلات بەدەستگرتنی ھەندی لەخەلکە کەمان وتیان: ئیمە ئەو ماوہیە زیانیکی زۆرمان دیتوووە لەبەر دینی ئیسلام و ئیستاش ئیسلام سەرکەوتوو، چاک وایە ئیمەش دەس بکەین بە پرکردنەو ی کەم و کورپەکانی رابردوومان و بۆخۆمان دانیشین و بچەو پینەو! جا خۆ ی گەورەش ئەو ئایەتە ی ناردو تێی گەیاندن کە: ئەو کارە ی ئیوہ خۆ لەناو بردن و واژھێنانە لە جیھاد، سەیری کتیبی (الصحيح المسند/ من أسباب النزول) بکە.

جەندە تێبیبیەك:

(۱) ئەگەر مۆلەتی دوژمن بەریت دەست پێش بخات، لەوانە یە زیانی گەورەمان لێداو سەرکۆتمان بکات، دە ئایا بۆمان رەوا یە ئیمە دەست پێش بخەین؟
 وەلام: بەلی... لە ھەل و مەرجیکی ئاودا ھیچ گومان و دوو دی نەبە کە پێش ئەوان دەستی خۆمان بوەشینین.
 (۲) دوژمن لە زیان گەیاندن و زیادەرو ی دەست ناگێریتەووە مەگەر بەو کە لە مال و مندالی بەر ی، ئایا لە ھەل و مەرجیکی ئاودا کاری وەھا رەوا یە؟ بەلی کاتی کە دوژمن دەستپاریزی نەکاو لە ھێرشەکانی واژ نەھینسی بەو نەبێ کە لە مال و مندالی بەر ی، دیارە لە کاتی ئاودا بە ناچاری لە مال و مندالیان دەدر ی و باخ و باخاتیشیان دەسو تینری.
 (۳) جەنگەکانی پەیمانەر و ھاوہلان، بە شیوہی کێ گشتی بەرگری لە عدالت و راستی بوو، چونکە ئەوان لە سەرەتاو بە بەلگەو نیشانە خەلکیان بانگ دەکرد بۆلای ئیسلام، خۆئەگەر ھێزێک نەبێشتبێ و ھەرەشە ی لە بانگبەرەکانی کردبێ، ئەمانیش بۆ پاراستنی گیانی بانگبەرەکانی وەلامیان داوہتەووە، بێ گومان ھەموو ئەو جەنگانە ھەر لە ئەو ھەبوون، ئەك بۆ ئەو کە بە زۆر خەلکی موسلمان بکریت، ئایەتی: (أَفَأَنْتُمْ تَكْفُرُونَ النَّاسَ حَتَّى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ) باشترین بەلگە یە بۆ ئەو راستیە. جا کە ھابوو ئەگەر لە بانگەواژە کەمان ری گیرا، ھەرەشەش لە بانگبەرەکانمان کرا، ئەوا ئیمەیش شیریان لێ ھەلدەگرین و کاری خۆمان ئەکەین.

حج و عمره به کاملی به جن بینن:

پاش باسکردنی رۆزوو و، پاشانیش جیهاد، ئیستاش باسی حج و عمره دهکات و دهفهرموئ: ﴿ ۱۹۶: وَاَتَمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ ﴾ هه‌ریو خوا حج و عمره به چاکی و به ته‌واوی ئه‌نجام بدهن، واته ئه‌گه‌ر نیازی هه‌ریه‌ک له‌وانه‌تان کرد، ده‌بئی زۆر به‌ریک و بیکی جینه‌جینیان بکه‌ن و ته‌نها نییه‌تی خویایان لی بینن ﴿ فَاِنْ اٰحْرَسْتُمْ فَمَا اسْتَسْرَ مِنْ الْهَدٰی ﴾ ئینجا ئه‌گه‌ر هه‌ر ریگه‌شیان نه‌دان بچنه حج، یان عمره، ئابلوقه‌ی دوژمن کران، وه‌یان نه‌خۆشی ربی پی‌نه‌دان و نه‌تانتوانی ئه‌رکه‌کانیان ته‌واو بکه‌ن، ئه‌وسا چه‌نده ده‌توانن ئازله‌ بکه‌نه قوربانی وله ئیحرام بچنه ده‌ری، چونکه په‌یامبه‌ریش ﷺ ئه‌وکاته که له سالی رووداوی حوده‌بییه‌دا ریگه‌یان پی‌گرت، قوربانی دا و ئیحرامی شکاند ﴿ وَلَا تَحْلُقُوا رُءُوسَكُمْ حَتّٰی یَبْلُغَ الْهَدٰی مَحَلَّهٖ ۝ وَهٖ نَابِیْ سَهْرَتَانَ یَتَاشَنَ، وَئِیْحَرَامَ بَشْکِیْنَن هه‌تا ئازله‌لی قوربانی و هه‌دییه‌کانتان نه‌گاته جیگه‌ی دیاریکراوی خۆی، واته: له‌و جیگه‌یه‌دا که ریقتان لی‌گیراوه، ئه‌و جیگه‌یه‌ی حه‌ره‌م بیته، یان ده‌ره‌وه‌ی حه‌ره‌م ده‌بی ئیوه‌بیش هه‌ر له‌وی قوربانیه‌کانتان سه‌ر به‌رن ﴿ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِیضًا ۝ ئینجا هه‌رکه‌سیکتان نه‌خۆش و له‌ش به‌بار بوو ﴿ اَوْ یه‌ اَذٰی مِنْ رَاسِهٖ ۝ وه‌ یان برین و ئازاریکی له‌سه‌ردا بوو ناچار بوو سه‌ری بتاشی ﴿ ففدیه من صیام اَوْ صدقة اَوْ نسک ﴾ ئه‌بی به‌کئی له‌م که‌فاره‌ت و بریتیا‌نه‌ بدات، واته: ئه‌گه‌ر که‌سئی پیش ئه‌وه قوربانیه‌که‌ی بگاته جیگه‌ی خۆی، ویستی سه‌ری بتاشی، ئه‌بی سئی رۆژ به‌رۆژوو بینن، وه‌ یان سه‌ده‌قه‌و خیریک بکات (که خۆراکی شه‌ش هه‌زاره)، وه‌ یان مه‌ریک یان بزنیک بکاته خیر هه‌ر له‌ویدا ﴿ فاذا اٰمتم ۝ ئینجا هه‌رکاتی ترستان له‌ دوژمن نه‌ما، وه‌ یان له‌ نه‌خۆشی ئاسووده و دلنیا بوونه‌وه، ﴿ فَمَنْ تَمَعَ بِالْعُمْرَةِ اِلٰی الْحَجِّ ۝ ئه‌وجا هه‌ر که‌سیک له‌ سه‌ره‌تاوه ئیحرامی به‌عومره به‌ست و ئه‌رک و ئه‌رکه‌کانی به‌جی هیناو، پاشان ویستی به‌هه‌ر به‌با له‌ عومره و ته‌مه‌تتوع یکا هه‌تا کاتی ئیحرام به‌ جه‌ج به‌ستن، ئینجا ئیحرامی به‌ حج به‌سته‌وه ﴿ فَمَا اسْتَسْرَ مِنْ الْهَدٰی ﴾ چ هه‌یوانیکی له‌ ده‌ست دی ده‌بی بیکاته قوربانی ﴿ فَمَنْ لَمْ یَجِدْ ۝ ئه‌وجا هه‌ر که‌سیک بۆی نه‌کراو ده‌ستی نه‌رۆیشت ﴿ فصیام ثلاثة ايام فی الحج ۝ ده‌بی له‌باتی ئه‌وه - به‌رله‌رۆژی عه‌ره‌فه‌- سئی رۆژان له‌ رۆژه‌کانی حج، به‌رۆژوو بیته ﴿ و سبعة اِذَا رَجَعْتُمْ ۝ وحه‌وت رۆژیش هه‌رکه گه‌رانه‌ماله‌وه ﴿ تلك عشرة كاملة ۝ به‌مه‌ ده‌بیته ده‌ رۆژی ته‌واو، ده‌سا ئیوه‌ش ئه‌مه‌ پشتگۆی نه‌خه‌ن ﴿ ذلک لمن

لم یکن أهله حاضری المسجد الحرام ﴿ شه‌و ته‌مه‌تتوع و ئیحرام به‌ عومره به‌ستن، ئینجا به‌ حج، شه‌و که‌فاره‌ته‌ش بۆکه‌سیکه که خۆی و مالو مندالی نیشه‌ته‌جینی (مه‌ککه) و مه‌سجیدولحه‌رام نه‌بن، واته: خه‌لکی ده‌ره‌وه‌ی حه‌ره‌م بیته، ئه‌وسا موته‌می بۆه‌یه، چونکه خه‌لکانی مه‌ککه زۆر به‌ئاسانی حج و عومره بکه‌ن، بۆیه شه‌و رووخسه‌ته‌یان بۆ نییه. هه‌رکاتیکیش به‌بۆنه‌ی نه‌خۆشییه‌وه گه‌مارۆدران و نه‌یانتوانی حج، یا عومره ته‌واو بکه‌ن، هه‌میسان بۆیان نییه قوربانی بکه‌ن وله ئیحرام بیته‌ده‌ری، به‌لکو هه‌رده‌بی به‌هه‌رجۆری بۆیان ده‌کری هه‌موو پایه‌کانی حج و عومره ته‌واو بکه‌ن. ئیمامی (مالیک) و ئیمامی (شافعی) ده‌لین: (موحسه‌ر/ واته: ری‌لیگیرو) به‌نه‌خۆشی، نابی قوربانی بدو له ئیحرام بیته‌ده‌ری، به‌لکو ئه‌گه‌ر سالیکیشی پی‌بچی هه‌رده‌بی به‌و ئیحرامه‌وه به‌میته‌وه تا ته‌واف ده‌کات، به‌لام زانیانی تر ده‌لین ئه‌ویش وه‌ک (موحسه‌ر) ی تر وایه. ﴿ واتقوا الله واعلموا ان الله شديد العقاب ﴾ ده‌بی به‌چاکی له‌ خوا بترسن و، باش بزانتان که به‌راستی خوا له‌تۆله‌سه‌ندا توندو تیژو سه‌ختگیه‌ه، ده‌سا هه‌چکاتی سه‌ریچی لی‌نه‌که‌ن و به‌رنامه‌که‌ی نه‌گۆرن.

مانگه‌کانی ئیحرام به‌ حج:

﴿ ۱۹۷: الحج أشهر معلومات ﴾ گه‌رمه‌ی جه‌جکردن چه‌ند مانگیکی دیاریکراون، ئه‌مه‌یش هه‌رله ئیبراهیمه‌وه ﷺ هه‌تا ئیستا هه‌ر وابوو، واته: کاتی ئیحرام به‌حج به‌ستن ته‌نها مانگی شه‌شه‌لان و ناوجه‌ژنان و ده‌ رۆژه‌ی سه‌ره‌تای مانگی جه‌ج، که‌وابوو پیش ئه‌وانه یا دوای ئه‌وانه ئیحرام به‌حج دانامه‌زری. ﴿ فَمَنْ فَرَضَ فِيْهِ الْحَجَّ ۝ ئینجا هه‌رکه‌سئی پریاریدا له‌و مانگانه‌دا جه‌ج بکاو، ئیحرامیشی بۆ به‌ست ﴿ فلا رقت ولا فسوق ولا جنال فی الحج ۝ ده‌بی چاک بزانیته که تخونی ژنان که‌وتن و به‌دکاریکردن و ناو و ناتۆره‌ لیک هه‌لدان و ده‌مه‌قانی و قره‌ له‌ گه‌ل به‌کتر کردن و شه‌ر و هه‌را له‌ جه‌جدا نین، واته: ئه‌بی ده‌ست له‌و کرده‌وانه هه‌لگری، هه‌تا ریژی مالی خواو، ریژی کارو کرده‌وه‌کانی حج و عومره‌ی تیا ده‌رکه‌وی ﴿ وما تفعلوا من خیر یعلمه الله ﴾ دلنیاشبن هه‌ر کاریکی چاک ئه‌نجام بده‌ن خوا ده‌بزانن و ئاگاداره‌ پی‌ی که‌وابوو له‌ هه‌موو کاتا خیرخواز و ئاکارچاکبن، به‌ تاییه‌تی له‌ کاتی جه‌جدا ﴿ وتزودوا فان خیر الزاد التقوی ۝ ده‌سا هه‌ول بده‌ن تۆشه‌و زادی سه‌فه‌ری جه‌جتان ئاماده بکه‌ن تا له‌ ریگا و باندا ده‌ست له‌مه‌ردم پاننه‌که‌نه‌وه و، ئاتاج و مۆتاج نه‌بن، به‌لام له‌ گه‌ل ئه‌وه‌شدا چاکترین زه‌خیره‌و تویشوو بۆتان ته‌قواو

پاريزگار ييه له دهستان کردنه وه له خه لک و، دوور که وتنه وه له گوناح. (ئيبين عه بباس) ئه لئيت: (يه مهنی) يه كان دههاتنه حه ج و له ماله وه تۆشه بان هه لئه نه گرت و دهيانگوت: ئيمه خه لکيکين ته وه کولان به خواجه و پالان به وه وه داوه و په کمان ناکه وئى، جا کاتئى ئه گه يشتنه (مه دينه) ئاتاج و مۆتاج ده که وتن و په نايان به م و به و

که هاتن بۆحه ج هه ر به مه به ستى خواوه بين، ئه و جا له پال ئه وه شدا ئه گه ر کپين و فرۆشتنيش بکه ن بۆ زيان و گوزه رانتان هه ج قه يدى نيبه ﴿فَاِذَا أَقْتَمْتُمْ مِّنْ عَرَفَاتٍ﴾ جا که ويستتان له (عرفات) داگه رين و بينه خواري بۆ "موزده ليفه" ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ﴾ هه ر که گه يشتنه (مه شعهره ولحهرام) که کئو يکه له خواری و موزده ليفه وه زيکرو يادی خوا بکه ن ﴿وَاذْكُرُوا كَمَا هَدَاكُمْ﴾ وه سوپاسيشى بکه ن له به ر ئه وه که هه ج شاره زايبتان نه بوو خستنيه سه ر رنى راست و مه ناسكى حه جى تئى گه ياندن ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنِ الضَّالِّينَ﴾ خو به راستى ئيوه پيش هيدايه ت و رينمايى خوا سه ر ليشيواو و گو مراه بوون و، نه تان ئه زانى به شيوه يه كى راست و دروست ئاداب و ئه رکه كانى حه ج ئه نجام بده ن.

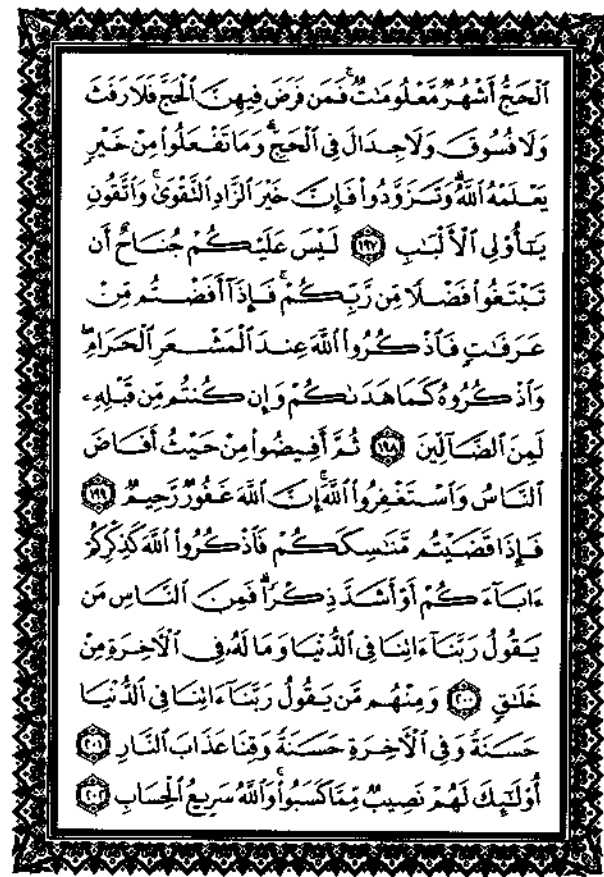
چهند روونکردنه وه يه ك:

(۱) كاتى وه ستان له رۆزى (عه ره فه) دا پاش نيوه رۆى رۆزى نۆيه مى زيحه ججه يه، هه تا كه ميك به رله هه له اتنى خوړى رۆزى ده يه مى زيحه ججه، واته رۆزى جه زنى قوربان. ئه مه راي ئيمامى ماليك و ئه بو حه نيفه و شافعي يه "خوا لئيان خوړش بيته" خو ئه گه ر پيش ئاوا بوونى خوړى رۆزى عه ره فه، سنوورى عه ره فه ي به جي به نيشت، ئه وا جه ماوه رى زانايان ئه لئين: هه ر حه ججه كه ي دروسته، به لام له باتى ئه وه ده بئى په زنى سه ر بېرى.

(۲) له قسه يه كى پيشه وا شافعي دا هه يه كه: چوونه موزده ليفه وشه و له وئى مانه وه واجبه، جا ئه گه ر حاجى بۆى نه كرا شه و له وئى به مي نئيه وه، ده بئى فيديه و بريتى بده.

(۳) داگه رانه خواره وه له عه ره فاته وه بۆ (مشرع الحرام) موزده ليفه دواى خوړئاواى رۆزى نۆيه مى مانگه، واته: شه وى جه ژن.

(۴) مه به ست له حه ج و عومره دا ده بئى ته نها ره زامه ندى و خو شنودى خوا بيست، جادواى ئه و نيبه ته و ئه نجامدانى ئه رکه كانيان، ئه گه ركه سيك كپين و فرۆشتن و مامه له ش بكات "به شيوه يه كى په سه ندو جوان" ره وايه و گوناحى نيبه. ﴿۱۹۹﴾ ئه م افضوا من حيث أفاض الناس ﴿له پاشان له هه ر كوئيه خه لک داگه ران بۆ (مينا) ده بئى ئيوه ش هه ر له وئيه داگه رين واته: ئيوه "ئهى قوره يش و ده و له مه نده كان" خو تان له و خه لکه جيا مه كه نه وه، با هه م ووتان يه كسان بن و خو به گه و ره دامه نين و، گشت پي كه وه ئاداب و پايه كانى حه ج جي به جئى بکه ن ﴿وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ﴾ له و نافه رمانى و سه ري چي به تان داواى ليه سووردن له خوا بکه ن ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ چو نكه به راستى خوا له تاوان و گوناحان زۆر ليه سوورده و دلواويه.



الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَةٌ فَمَنْ رَضِيَ فِيهَا الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَعَلَّوْا مِنْ حَيْرٍ يَعْلَمَهُ اللَّهُ وَتَكْرُوهٌ وَأَقْرَبُ حَبْرَ الزَّادِ الْقَوِيُّ وَأَتَقُونَ يَتَأُولَى الْأَلْيَبِ ﴿۱۹۷﴾ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنِ الضَّالِّينَ ﴿۱۹۸﴾ ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۱۹۹﴾ فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ سِكَكُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَنْكَدْ ذَكَرْتُمْ فَمَنْ الْكَاسِ مِنْ يَقُولُ رَبَّنَا إِنِّي أَفِيضُوا وَمَا لِي فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ ﴿۲۰۰﴾ وَمَنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا إِنِّي أَفِيضُوا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةٌ وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿۲۰۱﴾ أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ سَرِيعٌ الْحَسَابِ ﴿۲۰۲﴾

ده بېردو ده ستیان ده دايه سوال! ئه وسا ئايه تئى: (وتزودوا...) هات و هه له كه ي بۆ راستکردنه وه. (ئيمامى بوخارى). ﴿واتقون يا اولى الالباب﴾ ئه ي خواوه نانى ئاوه زوو بيرا! ده بئى له ياساكانى من پاريز بکه ن واته: فه رمانه كانم جي به جئى بکه ن و سه ري چي مه كه ن.

بازرگانی له سه فه رى حه جدا ره وايه:

بوخارى له (ئيبين عه بباس) وه ئه لئى: له سه ره دهمى جاهيليه تدا له بازاره كانى: (عوکازو، ميجه ننه و، زوله جان دا خه لک کو ده بوونه وه بۆ بازرگانی، جا کاتئى ئيسلام هات ئه و کاره بان به گوناح داده نا و، نه ده بوو بچنه ئه و شوئنه نه ئه گه ر بۆ حه ج هاتين، ئه وسا ئايه تئى: (ليس عليكم جناح.. هات و راستيه كه ي بۆ رو شن کردنه وه و فه رموى. ﴿۱۹۸﴾ لیس علیکم جناح ان تبغوا فضلا من ربکم ﴿گوناحتان ناگات ئه گه ر له ماوه ي حه جدا له په ره رده گارتان رۆز و رۆزى بخوازن و، بازرگانی بکه ن، واته:

بُو خُزَى سَهْرَبَه سَتَه گُونَاهِيكَ نَايَه تَه سَهْرَى ﴿لَمَنْ اَتَقَى﴾ به لَامِ
 تَه وَيِيَشِ خَسْتَنَه يَه بُو كَه سِيَكَه خُوْبَارِيْزِ بِي وَ، بِيَه وَيِ حَه جَه كَه يِ
 بَهْرِيْكَ وَيِيَكِي بَكَا، وَاتَه: لَه رَوَوِي كَه مَتَه رَخَه مَسِي وَ گُوْنِيَنَه دَانَه وَه
 نَه بِي. ﴿وَ اتَقُوا الله﴾ وَ لَه تَه وَ اَوِي كَارُوْبَار تَانَدَا لَه خَوَا بَتْرَسَن،
 بَه تَا بِيَه ت لَه كَاتِي تَه نَجَامَدَانِي مَه نَاسَكِي حَه جَدَا ﴿وَ اعْلَمُوا اَنْكُمْ

مهنه سَكْتَان بَه جَنِّي هِيْنَا زِيَكْرِي خَوَا زُوْر بَكَه ن:

بَه نِي لَه سَهْرَه مِي جَاهِي لِيَه تَدَا كَه لَه مَنَاسَكِي حَه ج تَه بُو وَنَه وَه،
 كَشْت كُوْدَه بُو وَنَه وَه وَدَه سَتِيَان دَه كَرْد بَه هَه لُدَان بَه بَاوُو بَا پِيْرَه يَانَدَا
 وَ بَاسِيَكِي خَوَا يَان نَه دَه كَرْد، ثِيْتَر تَه مَثَا يَه تَه هَا تَه خَوَا رَه وَه وَ
 فَهْر مَوَوِي: ﴿٢٠٠: فَاِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ﴾ جَا كَه تَهْرَك وَ
 پَا يَه كَانِي حَه جَتَان جِيْ بَه جَنِّي كَرْد ﴿فَاذْكُرُوا الله كَذِكْرِكُمْ اَبَاءَكُمْ
 اَوْ اَشْدَّ ذِكْرًا﴾ هَهْر چُوْنِي بَاس وَخَوَاسِي بَاوُو بَا پِيْرَه يَانَتَان تَه كَه ن،
 هَهْر بَه وَ جُوْرَه ش بَكْرَه لَه وَهَش پَتْر نَاوِي خَوَا بِيْنِن وَ يَادِي بَكَه ن.
 ﴿فَمَنْ النَّاسُ مِنْ يَقُولُ﴾ هَه نَدِي كَه س هَه يَه لَه كَاتِي دُوْعَاو
 پَارَانَه وَه دَا تَه نِي: ﴿رَبَّنَا اَتْنَا فِي الدُّنْيَا﴾ تَه ي پَه رَه رَد گَارِي
 نِيْمَه! لَه م دُونِيَا دَا هَهْر چِيْمَان بِي دَه بَه خَشِي، پِيْمَان بِيَه خَشَه، ثِيْتَر
 بَاسِيَكِي قِيَامَه تِيَان لَه لَا نِيَه ﴿وَ مَا لَه فِي الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ﴾ تَه وَ
 جُوْرَه كَه سَانَه لَه دُوَارُوْرُزْدَا هِيْج بَه شِيْكِيَان نَابِي وَ، بَه شَبْرَاو دَه بِن
 لَه رَه حَمَه تِي خَوَا چُوْنَكَه تَه نَهَا دُونِيَا وَيَسْتَبُوون وَ دَاوَاي دُونِيَا يَان
 كَرْد ﴿٢٠١: وَ مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ﴾ هَه شِيَا نَه دَه نِي: ﴿رَبَّنَا اَتْنَا
 فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً﴾ پَه رَه رَد گَارِي نِيْمَه! دَاوَات
 لِي دَه كَه يِن هَه م لَه دُونِيَا دَا خِيْرُو چَا كَه مَان بِي بِيَه خَشَه، رُوْزِي زُوْر
 وَ لَه شِي سَاغ وَ، زَانَسْت وَ زَانِيَارِي هِيْزِي خَوَا بِيَه رَسْتِي، هَه نَد...
 هَه م لَه دُوَارُوْرُزْدَا نَا زُو نِيْعَمَه تَمَان بَدَهْرِي ﴿وَ قَنَا عَذَابِ النَّارِ﴾
 وَه لَه سَزَاي نَا گَرِي ش بَعَانِيَارِيْزَه ﴿٢٠٢: اَوْلٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا
 كَسَبُوا﴾ دِيَارَه تَه مَانَه چُوْنَكَه خَاوَه ن فَا م وَ زِيْرِن، بَه پِيْ نِي كَرْدَه وَه
 كَه يَان بَه شِيَا نَدَه بِي وَ، بَه هَرَه وَه ر دَه بِن ﴿وَ الله سَرِيْعُ الْحِسَابِ﴾
 خَوَاش زُوْر بَه گُوْرَج وَ چَه سِيَانِي حِيْسَاب وَ لِيْپَر سِيْنَه وَه ي هَه مَوُو
 شَتْنِي دَه كَا، وَاتَه: هِيْج شَتْنِيَكِي لِيْتِيْكَ نَا چِي وَ، بَه پَه لَه ش حِيْسَابِي
 هَهْر كَه سَه تَه دَا بَه دَه سْتِيَه وَه.

﴿وَ اذْكُرُوا الله فِيْ اَيَّامٍ مَّعْدُوْدَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِيْ
 يَوْمَيْنِ فَلَا اِنَّهٗمَ عَلَيْهِ مِنْ تَاَخَّرٍ فَلَا اِنَّهٗمَ عَلَيْهِ لَمِنْ اَتَقَى
 وَ اتَّقُوا الله وَ اعْلَمُوا اَنَّكُمْ اِلَيْهٖ تُحْشَرُوْنَ ﴿٢٠٣﴾ وَ مِنْ
 النَّاسِ مَنْ يَعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللهُ
 عَلٰى مَا فِيْ قَلْبِهٖ وَ هُوَ الَّذِيْ اَلْخَصٰىرُ ﴿٢٠٤﴾ وَاِذَا تَوَلَّى سَعٰى
 فِي الْاَرْضِ لِیَفْسِدَ فِيْهَا وَهُنَالِكَ الْاَعْرَابُ وَ النَّسْلُ وَ اللهُ
 لَا يُحِبُّ الْفُسٰدَ ﴿٢٠٥﴾ وَاِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللهَ اَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ
 بِالْاِثْمِ فَحَسْبُهٗ جَهَنَّمُ وَاَلَيْسَ الْاَلِهَادُ ﴿٢٠٦﴾ وَ مِنْ
 النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهٗ اَنْتَعَاكَ مَرْحٰمَاتِ اللهِ وَ اللهُ
 رَهٗ وَفِى الْاَلْبَاسِ ﴿٢٠٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوا اَدْخُلُوا
 فِي السِّلَاحِ كَافَّةً وَ لَا تَتَّبِعُوا خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ
 اِنَّهٗ لَكُمۡ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ﴿٢٠٨﴾ فَاِنْ زَلَلْتُمْ مِنْۢ بَعْدِ
 مَا جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنٰتُ فَاَعْلَمُوْا اَنَّ اللهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ
 ﴿٢٠٩﴾ هَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّا اَنْ يَأْتِيَهُمُ اللهُ فِي ظُلُمٍ مِّنَ الْاَمْسٰى
 وَ الْمَلٰٓئِكَةُ وَ قُضِيَ الْاَمْرُ وَاِلَى اللهِ تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ﴿٢١٠﴾

إليه تحشرون ﴿وه بیشزانن که به راستی هه موتان لای نهو
 کو نه کرینه وهو حه شر نه کرین.

به سن و رهوستی مروقی دوورازی:

(سه دی) نه لیت: نه خنه س"ی کوری شوره یقی دووروو" هاته لای
 په یامبهر ﴿ثیمان و باوه ری خوی دهربری و سونیدیشی خوارد که:
 تو م خوش نه وی، لَه گَه ل تُوْه م ثِيْتَر تَه مَثَا يَه تَه هَات وَ فَهْر مَوَوِي:
 ﴿٢٠٤: وَ مِنْ النَّاسِ مَنْ يَعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللهُ
 عَلٰى مَا فِيْ قَلْبِهٖ﴾ مَرُوْقِي وَ ا هَه يَه سَه بَارَه ت بَه ژِيَانِي تَه م دُونِيَا يَه
 بَه قَسَه وَ گُوْفَتَارِي سَهْرَسَامَت دَه كَاو دَه رِيَارَه ي تَه وَهَش كَه لَه
 دَلِيَا يَه خَوَا دَه گَرِي بَه شَا يَه ت كَه هَهْر چِي دَه لِي رَاسْتَه ﴿وَ هُوَ اَلْد
 الْخَصَام﴾ كَه چِي لَه دَزَا يَه تِي كَرْدَنَدَا زُوْر بِي وَيُوْرْدَان وَ سَهْرَسَه خَتَه
 ﴿٢٠٥: وَاِذَا تَوَلَّى سَعٰى فِي الْاَرْضِ﴾ هَهْر كَه پَشْتِي لِي هَه لَكْرَدِي
 وَ دُوور كَه وَتَه وَه دَه سَت دَه كَات بَه كَارِي بَه د فَهْرِي لَه م سَهْرَه وَ بِيَه دَا

له سن روزهی دوای جهزنی قورباندا یادی خوانان له بیر بن:

﴿٢٠٣: وَاذْكُرُوا الله فِيْ اَيَّامٍ مَّعْدُوْدَاتٍ﴾ وَه لَه چَه نَد رُوْزِيَكِي
 ژَمِيْرَارُو وَ دِيَارِي كَرَاو ﴿١٢، ١٣، ١١، ١٠﴾ ي مَانْگِي حَه ج لَه سَهْر
 يَادِي خَوَا بَهْرَه وَ اَمِيْن، وَ اتَه: هَهْر دَه م خَهْرِيَكِي وَ تَنِي زِيَكْرِي
 ﴿الله اَكْبَر﴾ بِن ﴿فَمَنْ تَعَجَّلَ فِيْ يَوْمَيْنِ﴾ ثِيْنَجَا هَهْر كَه سِيْكَ
 لَهْرَه جَمِي شَه يْتَانَه كَانَدَا پَه لَه ي كَرْد دُوو رُوْزِي پِيْش خَسْت وَ، بُو
 رُوْزِي سِيْ يَه م لَه وَي نَه مَا يَه وَه. ﴿فَلَا اِنَّهٗمَ عَلَيْهِ﴾ هِيْج گُونَاهِي
 نَا گَات ﴿وَ مِنْ تَاَخَّرٍ﴾ وَه هَهْر كَه سِيْ كِي ش مَا يَه وَه تَا رُوْزِي سِيْ يَه م
 بُوْئَه نَجَامَدَانِي رَه جَمِي شَه يْتَانَه كَان ﴿فَلَا اِنَّهٗمَ عَلَيْهِ﴾ دِيْسَانَه وَه
 هِيْج گُونَاهِي نَا گَات، وَ اتَه: بُوْه لِيْزَارْدَنِي يَه كِيْكَ لَه م دُوو بَارَه يَه

﴿ لفسد فيها ويهلك الحرث والنسل ﴾ بۇ ئەوێ خراپه ی تیدا بکاو، مەزراو کشت و کێلگه و تۆرە مە له ناو بیا ﴿ والله لا یحب الفساد ﴾ هەرگیز خوا له بەد فەری خۆشی نایه ﴿ ۲۰۶: ۲۰۶ ﴾. و إذا قیل له اتق الله أخذته العزة بالإثم ﴿ هەرکه پێشی بگوتری: دەبی له خوا ترست هەبی، ئەوسا دەمارزی، زیاتر بەره و تاوان و گوناح دەبیات، ﴿ فحسبه جهنم ولبس المهاد ﴾ جەهەنەمی بۇ بەس دەبییت، دیاره ئەو جیهیکی زۆر خراپه! ﴿ ۲۰۷: ۲۰۷ ﴾: ومن الناس من یشری نفسه ابتغاء مرضات الله ﴿ له ناوخەلکی، مرۆفی وایش هەیه لەبەر رەزای خۆی گەوره گیانی خۆی دەبەخشی ﴿ والله رءوف بالعباد ﴾ خوايش لەتەك بەنەدەكانی خۆیدا بەبەزەیی و دلۆقانه

ئیسلامت دەبی گشت قبول بئ:

﴿ ۲۰۸: ۲۰۸ ﴾ یاایهاالذین آمنوا ادخلوا فی السلم كافة ﴿ ئەی گەلی خاوهن باوەران! دەبی هەمووتان ئامادهی چوونه ناو فەرمانی خاوبن ﴿ ولا تتبعوا خطوات الشيطان ﴾ هەرگیزیش پێ مەنینه جئ پێی شەیتان ﴿ إنه لکم عدو مبین ﴾ چونکه دیاره کەشەیتان بە ئاشکرا دوژمەنتانە ﴿ ۲۰۹: ۲۰۹ ﴾: فإن زلتم من بعد ماجاءکم البينات ﴿ ئەوسا پاش ئەو کە ئەو بەلگە ئاشکرایانە تان بۆهات، خۆتان خلیسکان ﴿ فاعلموا أن الله عزیز حکیم ﴾ دەبی چاک بزانت بە راستی خوا زۆر بە توانا و بە دەسلەتە، ئاگا دارو کار جوان ولە کارزانە ﴿ ۲۱۰: ۲۱۰ ﴾: هل یظنون إلا أن یأتیهم الله فی ظلل من الغمام والملائكة ورضی الأمر ﴿ ناخۆ پەیرهوانی شەیتان بئ لەمە لەرۆزی قیامەتدا خۆی گەوره له پەلەهەورێکی سەپیدا بیته لایان و داوهرییان بکا، فریشتەکانیش بەرێز ئاماده بین بۇ تیپەرانی پڕیارەکانی خوا، دادگایشیان بپرتنەوهو، بنیۆدرین بۇ دۆزەخ، دەبی بەدەرلەمە چاوه‌روانی چی بن؟ ﴿ وإلى الله ترجع الأمور ﴾ ئەوساش ئەنجامی هەموو کاری بهێنریتەوه لای خۆی گەوره و بەدادگەرانه داوهرییان بکات، ئیمامی (تەبەری) لە فەرموودهیهکی درێژدا شیوهی هاتنی خۆی گەورهی بۆ دادگایی مەردم پۆشن دەکاتەوهو لەبەشیکی ئەو فەرمووده‌دا هاتوو: (.. قیشفه الله ویأتی فی ظلل من الغمام..). واتە: خوا شەفاعەتی پیغمبەر ﷺ وەرده‌گرئ و، خۆیشی دینت بۆ دادگایی خەلک.

بەنی ئیسرائیل بە چاکه‌ی خوا نازان!

﴿ ۲۱۱: ۲۱۱ ﴾ سل بنی اسرائیل کم آتیانهم من آیه بینة ﴿ لەبەنی ئیسرائیل "نەوێ کانی یەعقوب" بپرسە! ئەری دەزانن کە چەندین بەلگە و نیشانە ی روونمان بۆناردوون ئەبوا یە پاش ئەوبەلگانە

عیبەرەتیان گرتباو سوپاسگوزاری خویان کردبا، کە چی زۆرێکیان پشتیان لئ هەلکردن و گۆریانەوه بەکوفر، دلنایان ﴿ ومن یدل نعمة الله ﴾ هەرکە سنی نیعمەت و بەخشی خوا بگۆرئ، واتە: لەباتی ئەو ئەو نیشانانە بکاتە هۆی رینمونی بۇ خۆی کە چی له خوا پەرستی لایبات ﴿ من بعد ماجاءتہ ﴾ بەتایبەتی پاش ئەو کە بەلگەکانی بۆهاتن، بروای پێ هیتان، هەرکە سنی کاری لاساری ئاوا بکات، لەقیامەتا تووشی سزای خۆی ئەبی ﴿ فإن الله شدید العقاب ﴾ بئ گومانیشە سزاو تۆلە ی خوا زۆر گران و سەختە، خۆی گەوره بەلگە و نیشانە یەکی زۆری دا بەجولە کە کان لەسەر دەستی مووسادا ﴿ ۲۱۲: ۲۱۲ ﴾: زین للذین کفروا الحیاة الدنیا ﴿ ژیانی ئەم دونیایە بۇ کافران و بی باوەران، جوان کراوهو رازینراو تەوه، بەشیوه یە کە خۆیانی بۆ دادەنن ﴿ وبسخرون من الذین آمنوا ﴾ گالتهو گە پیش بەو کەسانە دەکەن باوەریان هیناوه، پێیان ئەلین سەیرکە ئەمانە ژیانی ئەم دونیایە یان چۆن لەخۆ حەرام کردووہ! ﴿ والذین اتقوا فوهم یوم القیامة ﴾ بالێرەدا ئەو کافرانە هەر لاقرتیی خۆیان بکەن، چونکه ئەو کەسانە ی کە لەدونیادا پارێزگارییان لەسنوورەکانی خوا کردووہ، لەرۆزی دوایدا لەسەر ووی ئەوانەوه دەبن و ژیانی خۆشی هەتا هەتاییشیان هەیه ﴿ والله یرزق من یشاء بغير حساب ﴾ خوا بۆ هەرکە سنیکی خۆی بپه‌ویست رزق و رۆزی فراوانی ئەداتئ لەدونیایو لەقیامەتدا " بئ ژماره ولیبیرسینەوهو لیکۆلینەوه.

مەردم گشت یەك بەرەبوون:

(ئیبین جەرین دەئ: نیوان (ئادەم و نوح) دە سەدەبوو، ئەو خەلکە هەموو لەسەر هەق و راستی بوون، پاشان هەراو ناکۆکیەکیان بوو لیک ترازان و ئەوسا بۆ یە کەخستنەوه یان پیغمبەر گەلێکی نارد، وەك دەفەر موی: ﴿ ۲۱۳: ۲۱۳ ﴾: کان الناس أمة واحدة ﴿ لەسەرەتاوه هەموو خەلک یەك دەستەو یەك بەرە بوون، گشت لەسەر ئاینێکی پاك و راست و دروست بوون، بەبی یەكتر نە ئەژیان، ئەبو هاوکاری یەكتریان بکرایه، کە چی وردە وردە لەئەنجامدا جیاوازی و ناکۆکی کەوتە نیوانیانەوهو لیک ترازان ﴿ فبعث الله النبیین مبشرین و منذرین ﴾ ئینجا خوا پەيامبەرانی نارد موژده دەربن (بە پاداشت، بۇ ئەوانەیان پروایان هەیه) ترسینتەریش بن (بۇ ئەوانەیان، جیاوازی و ناکۆکی ئەکەن). ﴿ وأنزل معهم الکتاب بالحق ﴿ وه کتیب و نامە ی هەق و راستیشی لەگەل ناردن؛ وادەر ئەکەوی کە هەر پەيامبەرە ی نامە ی تایبەتی خۆی پێ بووه،

فتر قهواره که ی زور بوویست، یان کهم، نووسرا بیتهوه یان
 ﴿ لیحکم بین الناس فیما اختلفوا فیہ ﴾ تا شهوی بوویه کی شهی
 نیوانیانو، ناکوکی و دوو بهر کییان تییدا هه بوو، بویان شی
 بکاتهوه، واته: نابی حوکمی لابه لایی بو خوی بریار بدو ههق و
 ناهق تیکه لاو بکا به لکو پیویسته به یاسایه کی خویی شه کاره
 بکاو، ههق وناهق لیک بکاتهوه ﴿ وما اختلف فیہ الا الذین او
 تسه ﴾ خو هه شه وانه یان لهو بهرنامه وکتیبه دا ناکوک بوون، که
 له پییدا کتیبیان پی درابوو ﴿ من بعد ما جاء تم الینات ﴾ شهوش
 پاش شه وه موو به لگوو نیشانه رووانه بویان هاتن ﴿ بغیا بینهم ﴾
 جیاوازی و دزایه تیبه که شیان هه له بهر ئیره ی و حه سادته ی
 ناوخویان بوو تا وای کرد پیک نه یه ن، واته: وه نه بی راستیه کانیان
 لی ون بوویست، نه خیر به لکو تنه ها حه سادته بوو دهسته دهسته ی
 کردن و روو به رووی یه که وه ستان وه قیان لی گوو بوو ﴿ فهدی الله
 الذین آمنوا لما اختلفوا فیہ من الحق باذنه ﴾ ئینجا شه وانه ی
 باوه ریان هینا بوو، خوی گه وره به فهرمانی خوی شاره زاو رینوینی
 کردن و قنی گه یاندن که ههق وراستی له چیدا یه و قسه بو چونی کنی
 راسته ﴿ والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم ﴾ خوا حه ز
 له هر که سی بکات رینمایه شه کات بو ریگی راست و دروست
 وکی شه که ی یه کلا ده کاتهوه.

سه رنجیک: له وه شه چیت هه موو ئومهت وگه لیک په یام به ریکی
 بووی به نامه شه وه، به لام به هو ی دوور که وتنه وه ی زمان تیکه ل
 ویکه لیان کرد بیست، بو یه لای فارسه کان وهیندی به کان هندی نامه
 وکتیب هه یه باسی ئایی نیانی تی دایه.

داوای یارمه تیبان له خوا کردو، خوایش فهرمووی: ﴿ الا ان
 نصر الله قریب ﴾ ناگدار بن و مزگینی بی که به راستی یارمه تی خوا
 بو موسلمانان نزیکه و بهم زوانه دی. به لی یاسای خوی به به بی
 چه ستنی عه زیهت و نازارو شه شکه نجه به تابیته له گوره پانی
 جهنگدا یارمه تی نایه.

سَلِّ بِنِیْ اِسْرَکَیْلَ کِمَّ ءَاتَیْنَهُمْ مِّنْ ءَایْمٍ یَّبِیْنُوْهُ وَمِنْ یَّدِلِّ رِضْمَةَ
 اَللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُ فَاِنَّ اَللّٰهَ شَدِیْدُ الْعِقَابِ ﴿۲۱۵﴾ زِنَ لِلَّذِیْنَ
 کَفَرُوْا اَلْحِیْوَةُ الدُّنْیَا وَ سَعْرُوْنَ مِنَ الَّذِیْنَ ءَامَنُوْا وَالَّذِیْنَ
 اَتَقَوْا فَرَقَهُمْ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ وَاَللّٰهُ یُرِیْدُ مَنْ یَّشَآءُ مِنْ حِسَابٍ
 ﴿۲۱۶﴾ کَانَ النَّاسُ اُمَّةً وَّاحِدَةً فَبَعَثَ اَللّٰهُ النَّبِیْنَ مُبَشِّرِیْنَ
 وَ مُنذِرِیْنَ وَاَنْزَلَ مَعَهُمُ الْکِتٰبَ بِالْحَقِّ لِیَحْکُمَ بَیْنَ النَّاسِ
 فِیْمَا اَخْتَلَفُوْا فِیْهِ وَّمَا اَخْتَلَفَ فِیْهِ اِلَّا الَّذِیْنَ اُوْتُوْهُ مِنْ بَعْدِ
 مَا جَآءَتْهُمْ اَلْبَیِّنٰتُ بَیْمًا بَیْنَهُمْ فَهَدٰی اَللّٰهُ الَّذِیْنَ ءَامَنُوْا
 لِمَا اَخْتَلَفُوْا فِیْهِ مِنَ الْحَقِّ بِاِذْنِیْهِ وَاَللّٰهُ یَهْدِیْ مَنْ یَّشَآءُ اِلٰی
 صِرَاطٍ مُسْتَقِیْمٍ ﴿۲۱۷﴾ اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوْا الْجَنَّةَ وَّلَمَّا
 یَاْتِکُمْ مِّثْلُ الَّذِیْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِکُمْ مَسْتَهْمُ الْبَاسِءِ وَالضَّرَّاءِ
 وَ زُلْزَلُوْا حَتّٰی یَقُوْلَ الرَّسُوْلُ ءَالَّذِیْنَ ءَامَنُوْا مَعَهُ مَعَى نَصْرِ اَللّٰهِ
 اَلَا اِنَّ نَصْرَ اَللّٰهِ قَرِیْبٌ ﴿۲۱۸﴾ یَسْأَلُوْنَکَ مَاذَا یُنْفِقُوْنَ قُلْ
 مَا اَنْفَقْتُمْ مِنْ خَیْرٍ فَلِلّٰهِ اَلَّذِیْنَ وَاَلْاَقْرَبِیْنَ وَاَلْیَتِیْمَ وَاَلْمَسْکِیْنَ
 وَاَبْنَ السَّبِیْلِ وَّمَا تَعْمَلُوْا مِنْ خَیْرٍ فَاِنَّ اَللّٰهَ بِیْسَعِیْمٍ ﴿۲۱۹﴾

به ختو خورایی ناچنه به هه شتهوه:

﴿ ۲۱۴: اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوْا الْجَنَّةَ ﴾ ناخو ئیوه به لاتانه وه
 وایه که هه به ئاسانی ده چنه به هه شته وه بهر له دیتنی تنگانه وه
 ناخوشی؟ ﴿ ولما یأتکم مثل الذین خلوا من قبلکم ﴾ که چی
 شه وه ی به سه ر پشیمانانانا هاتووه، تووشی گه لانی ئیمان داری پیش
 ئیوه بوو، هیشتا به سه ر ئیوه دا نه هاتووه ﴿ مستهم الباساء والضراء
 وزلزلوا ﴾ شه وان تووشی گه لی سه ختی وه ژاری و ناخوشی
 و برسیه تی و چه وسانه وه بوون، زور به توندی ته کانیان خوار دوو
 که وتنه چرکه چرک و له رزه له به رده م نه هاهمه تیبه کاندان ﴿ حتی
 یقول الرسول والذین آمنوا معه متی نصر الله ﴾ شه قوناغه سه خت
 وناله باره شه ونده دریزه ی کی شا په یام بهر ﴿ و شه برودارانه ش
 له گه لیا بوون ده یانگوت: ده بی یارمه تی خوا که ی بیست و، که ی
 بیست به هانامانه وه!؟ به لی حالیان شه ونده بهد بوو ئارامیان نه ماو،

مال به کنی ده به خشریت؟

﴿ ۲۱۵: یسألونک ماذا ینفقون ﴾ لیست شه پرسن شه ی پیغه م بهر ﴿
 چ جو ره سامانیک ئینفاق بکه ن و به کی شی بدهن؟ دیاره شه م خیرو
 به خششه غه یری زه کاته ﴿ قل ما انفقتم من خیر ﴾ له وه لامدا
 بیبان بلئ: هه رشتیکی چاک و خاوین، بتانه وی بیکه نه خیرو،
 له ربی خوا بیبه خشن کاریکی په سنده ﴿ فللوالدین والاقربین
 والیتامی والمساکین وابن السبیل ﴾ و بیدهن به باوک و دایک و
 خزمی نزیکتان و هه تیوان، بی نه وایان و، ریبواران (شه وانه ی له
 ریگا داماون). پیویسته مرؤف هه رگیز مافی باوک و دایک و خزمانی
 پشتگوئی نه خا، وه له خیرو خیرا تیشدا پیشیان بخا ﴿ وما تفعلوا
 من خیر فان الله به علیم ﴾ نه هر شه وه، به لکو هه چاکه یه کی تر
 ئیوه بیکه ن خوا پیی به ئاگا و زانایه و پاداشیستان شه داته وه.

جیهاد له سهر موسلمانان قهرزه:

﴿ ۲۱۶ : کتب علیکم القتال وهو کره لکم ﴾ له سهرتان جهنگ نوسراوه - له گهل بی باوه راندا بیکن - دیاره جه نکیش شتیکی قورس و نارحه ته و خوشتان لیئیا، دل و دهر وون حه زی

جیهاد، ده بی زوو وه لام بداته وه، بویه په یامبه ر ﴿ ۲۱۷ : شه فرموی: (لا هجرة بعد الفتح، ولكن جهاد و نية، وإذا استنفرتم فانفروا)) (بوخاری: کتاب جهاد و السیره، ص ۲۷۸۳). هیجرت له سهره تای نیسلامدا قهرز بوو، چونکه موسلمانان له مه دینه دا ژماره یان کهم بوو و پیوستی یان به قهره بالئی هه بوو، به لام که مه ککه نازاد بوو خه لکیکی زور چوونه ناو نیسلامه وه، هیجرتیش "بؤ مه دینه" نه ما، به لام نیشتمان چولکردن له بهر جیهاد، تاروژی قیامت به رده واهه، یان به دل لی بران بؤ دور که و تنه وه له کاری خراب و، نه نجامدانی کاری چاکه هه به رده واهه.

به شهر هاتن له (أشهر الحرم) دا:

﴿ ۲۱۷ : يسألونك عن الشهر الحرام قتال فيه ﴾ لیت شه پرسن له باره ی جهنگ کردن له مانگی حه رامدا: ناخو ره وایه و مؤلت هه یه، یا نا؟ په یامبه ر ﴿ (عبدوللای کوری جه حشی) پورزای خو ی له مانگی جه مادی دووه مدا پیش رووداوی به در به دوومانگ له گهل هشت که سی کوزه رییدا نارد، نه وه بوو له ریگادا نه و قه ی سی که سی قوره یش بوون و، په کیکیان لی کوزراو، دوانیان لی دیل کران و هینانیا ن بؤ خزمه ت په یامبه ر ﴿، شه ویش نه و کاره ی بی ناخوش بوو، چونکه ریکه وتی به روا ری یه کی "ره جه ب" ی ده کرد واته: مانگه قه دهغه کراوه کان، جا قوره یش لیئیا کرده هه را که موحه مه د ﴿ له مانگه حه رامه کاندا جهنگی حه لال کردووه خوای گه وره ش قهر سووی: ﴿ قل قتال فيه كبير ﴿ له وه لامدا بلئی: به تی جهنگ کردن له م جوړه مانگانه دا کار نیکی زور گه وره گونا هه، ﴿ وصد عن سبيل الله وكفر به ﴿ به لام ریگرتن له ریگه ی خواو به بی بروایی به خواو ﴿ والسجد الحرام و إخراج أهله منه أكبر عند الله ﴿ جهنگ کردن له مزگه وتی حه رام داو ده رکردن و دهر به در کردنی خه لکه که ی، شه مانه گشت له لای خوا زور گه وره وگران ترن له جهنگی مانگه حه رام کراوه کان، که وایبوو نه و کاره که له دهستی عبدوللاوه که وتسه وه له ور ریگرتنه له دینی خواو، کافر بوون به خواو، شه سکه نه جه و نازاردانی موسلمانان له لایه ن قوره یشه وه شه کاره ی عبدوللایش له وه ی قوره یش گه وره تر نییه ﴿ والفتنة أكبر من القتل ﴿ وه نازاوه و فیتنه نانه وهش له کوشتن و جهنگ کردن و زور هینان بؤ موسلمانان تپاشگه زبینه وه له جهنگ له مانگی حه رامدا خراپترو گه وره تره ﴿ ولا يزالون يقاتلونكم حتى يردوكم عن دينكم إن استطاعوا ﴿ بی گومانین هه میشه شه بی باوه رانه جهنگتان له گهل ده که ن و هه رگیز کوتایی ناهینن و ده ست هه لئاگرن "تانه گه ر بویان بگونجی" له نایینتان

كَيْبَ عَلَيْكُمْ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْعًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿۲۱۷﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالثَّنَاءِ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَالُونَ يَقْتُلُونَكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿۲۱۸﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۲۱۹﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْفِعٌ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا وَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْمَوْفُؤُ كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿۲۲۰﴾

بی ناکا چونکه کوشتن و برین، به خت کردنی دارایی و، به چی هیشتنی نیشتمانی تیدایه "به لام نه گه ر چی ناوایش بیئت هه ر جیهاد هوی سهر فرزیتانه" ﴿ وعسى أن تحبوا شيئا وهو خير لكم ﴾ له وانه یشه له شتیگ حه زنه که ن و ناخوش بیئت لاتان، به لام خیر و چاکه ی تیدا بیئت و به خیریش گه ری ﴿ وعسى أن تحبوا شيئا وهو شر لكم ﴾ رهنگه حه زتان له هه ندی شت بی و پیشتان خو ش بیئت که چی شه رو خراب بیئت و ناکامه که ی باش نه بی، مرو ف به سروشت هه ر دانیشتنی بی خو شه، به لام دانیشتن و خو دزینه وه له جیهاد ریسوایی و ژیرده ستیی به دواو هیه ﴿ والله يعلم وأنتم لا تعلمون ﴾ بی گومان خوا خو ی نه زانی چ شتی چاکه و چ شتی خرابه، به لام نیوه نایزانن. (زوه ری) شه لیت: جیهاد له سهر هه موو که سیک واجب و پیوسته؛ ثیر به عه مه له جیهادا بیئت، یان دانیشتیبت، بؤ شه که هه رکاتنی داوای یارمه تی لی کرا، بؤ به ری جیهاد، وه یا هاواری بوه یئرا، وه یا وترا بچو بؤ گوره پانی

وهرده گپرن * ومن يرتدد منكم عن دينه * جا هر كه سىكتان له نايینی خۆی پاشگەز بێتەوه * فست وهو كافر * و به كافریش بمرى * فأولئك حبّلت أعضالهم فى الدنيا والآخرة * ئەوانە كه به كافرى دەمرن كارو كرده وەيان له هەردوو دونیا بە فیرۆ ئەروا، لەم دونیایەدا له خێرو بیری ئیسلام بى بەش ئەبن و، مامە لەى بى بڕواییان له گەل ئەكرى، له ولایش هیچ پاداشتیكى خێریان ناییت * وأولئك أصحاب النار هم فيها خالدون * دەشبنه هاوێ و هاوڕێی دۆزەخ و، بەهەتاهەتایش لەوى ئەمێننەوه.

روونکردنەوێهەك: ئیمامى (مالیک) و ئیمامى (ئەبو حەنەفە) ئەلین: هەركەسى به كافر، وه یا به (مۆرتەدى) مرد، هەرچى كارو كردهوى چاكیشى هەبى بە فیرۆ ئەروا و باتل ئەبى، وه هەروها ئیمامى (شافعى) و بگره كۆى زانایانى ئەلین: تەنانت ئەگەر تەوبەش بكا پاش له دین وەرگەرانه كەى و موسولمان بێتەوه دەبى هەموو كارەچاكەكانى بكاتەوه و قەزایان بكاتەوه، بۆ نموونه: ئەگەر حەجى كرەبى، دەبى ئیستا دووبارە بیکاتەوه، بەلام ئیمامى (شافعى) بەتەنها خۆى ئەل: گێرانەوه و كردنەوێهەیان ناوى. له نيو زاناکانا كێشەیهك هەیه: ئایا مەزەبەكى له دین وەرگەرارهو (مۆرتەد) دەس بەجى دەكوژى، یا مۆلت دەدرى، ئەگەر موسلمان نەبوو یەوه ئەوسا ئەكوژى؟؟ جەماوەرى زانایان ئەلین: داواى تەوبەى لى ئەكرى، جا ئەگەر هەر سوور بوو لەسەر كۆفرەكەى ئەوا ئەكوژى، بەلام پێشەوا (مالیک) ئەل: ئەگەر كەسى جوینى بە پیغەمبەردا، ئەوه دەس بەجى بى ئەوهى داواى تەوبەى لى بكرى ئەكوژى. دياره هەموو خاوەن رایەكانیش بەلگەى خۆیانمان هەیه. * ۲۱۸: إن الذين آمنوا والذين هاجروا * بى گومان ئەو كەسانەى كه بڕوایان هینا و كوچیان كردوو و دەربەدەر بوون * وجاهدوا فى سبيل الله * و لەراى خوادا جیهادیان كرد * أولئك يرجون رحمة الله * ئەو بەرێزانە بەتەماى رەحمەت و بەزەبى و میهرەبانى خواوەندن "بۆیه ئەوەندە خۆیان ماندووئەكەن و دەكۆشن" * والله غفور رحيم * بى گومانیش خوا پۆشەرو دلۆفانە. كارەكەى عەبدوللایش چونكە تێوه تەلان و ناچارى بووه، ئەگەر هەلەیه كێشى تیا بووبێت، خۆى گەرە چاوپۆشیان لى ئەكات.

شەراب خواردنەوهو قوماز كردن:

پێشەوا (ئەحمەد) دەلێت: پەيامبەر ﷺ كاتى رۆشتە مەدینە، خەلكىكى زۆر عەرەق خۆرو قومازچى بوون بۆیه هاتن پرسىارى حوكمى ئەم دوانەیان له پیغەمبەر ﷺ كرد، جا بۆ ئەو وەلامە ئایەتى: (يسألونك عن الخمر..) هات، بەلام لەبەر ئەوه كه

ياسى زمان و قازانجى عەرەق و قومازىشى دەكرد، هێشتا ئەو خەلكە بەتەواوى قەناعەتیان نەكرد كه شەراب خواردنەوهو قوماز ياساغ بن، تا جارێك پیاویكى كۆچەرى سەرخۆش، پێش نوێژى ئەكرد و قورئانەكەى تێكەل كرد، ئینجا بەتوندتر لەوه، ئەم ئایەتەش هاتە خوارەوه: (ياأيهاالذين آمنوا لا تقربوا الصلاة وأنتم سكارى..) له پاشان سەخت تر لەمیش ئایەتى: (ياأيهاالذين آمنوا إنما الخمر والميسر والأنصاب والأزلام..) هات، ئەوسا ئیتر بەتەواوى دەستیان له شەراب خواردنەوهو قوماز كردن هەلگرت * ۲۱۹: يسألونك عن الخمر والبسر * له بابەت بادەو شەراب و قومازەوه لێت ئەپرسن: ئاخۆ ئەوانە حەلال و پەرەوان، یان حەرام و ناپەرەوان؟ * قل فيهما إثم كبير ومنافع للناس * پێیان بلى: تاوان و گوناھیان گەورەیه، چونكە وتەى ناشیرین و، جموو جۆلى ناپەسەندو، خواردنى سامانى ئەم و ئەویان بەناھەق تێدايه، بۆ خەلكیش پرى قازانج و كەلكیان بۆ هەیه "خۆشى و لەزەتیكى تێدايه بۆیان؛ بارى ئابوورى و بازرگانیش بۆ هەندى كەس دەس دەدا" * وإثمها أكبر من نفعها * بەلام تاوان و زیانەكانیان له سوودوو بەهەرەكەیان زۆرتره * و يسألونك ماذا ينفقون * لێشت ئەپرسن چى ئینفاق بكن له رینگى خوادا..؟ * قل العفو * بلى ئەى پەيامبەر ﷺ زیندە لەخۆتان و، لەمال و مندالتان، ببەخشن * كذلك بين الله لكم الآيات * هەر ئا بەو شێۆهیه خۆى گەرە بەلگەو نیشانەكانى خۆیتان بۆ روون ئەكاتەوه، هەر شتێك قازانج و سوود بەخش بێت بۆتان رەوا ئەكا، هەر شتێكیش زیان بەخش بێت لیتان ياساغ ئەكات" * لعلكم تتفكرون * ۲۲۰: فى الدنيا والآخرة * بەلكو بپوانن له ئاكامى كارو بارى دونیاو قیامەتتان بپرسن بکەنەوه" هیچ كامىكیان پشت گۆى نەخەن" لەم ئایەتەوه: هەموو جۆره شەراب و قومازێك ئەگەرچى ناوى جۆراو جۆرى تریشيان لى نرابى قەدەخەن. باشترین و پێرۆزترینى سەدەقه ئەوهیه كه له كاتى دەولەمەندى و دەسەلات و زیاد له پێوستییەكانى خاوو خێزان بێت. ((إبدأ بنفسك فتصدق عليها، فإن فضل شئ فإلهلك فإن فضل شئ عن أهلک فلذی قرابتك، فإن فضل عن ذی قرابتك شئ فهكذا: أی: تصدق به على الفقراء و المساكين)) موسلیم رپوایەتى كردووه. واتە: لەبەرا چاوت لەخۆتەوه بێت، ئەوجا مندال و خێزانت، پاشان خزمانى نزیکت، دواتر خەلكانى تر.

له مەر هەتیوان چۆن رەفتار بکەین؟

* و يسألونك عن اليتامى * لەتو پرسىار ئەكەن ئەى پەيامبەر ﷺ سەبارەت بەهەتیوان، چۆن رەفتار بکەین؟ ئاخۆ ئاوو خۆراکیان

جیسا بیت لیمان یان نا؟ ﴿ قُلْ إِصْلَاحَ لَهُمْ خَيْرٌ ﴾ بلی: ہر دم بہ چاکہ و چاکہ کاری ٹاگاتان لیمان بیت ویتوانن بہ جیسا مالہ کہ یان راگرن، کاریکی چاکہ بویان ﴿ وَإِنْ تَخَاطَبُوهُمْ فَاخْرَجْهُمْ ﴾ خؤنہ گہر لہ گہل ٹیوہ دہڑین و مال و سامانی ٹہوانتان لہ گہل مال و سامانی خؤتان لی کدا و وہک براو خوشکی خؤتان بن، ٹہوہ کاریکی

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْتَلُونَكَ عَنِ الَّتِي قَالَ إِصْلَاحٌ لَّهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالَفُوهُمْ فاعْرِضْ لَهُمْ مَالَهُمْ فَكُلْ مِنْهُ فَمَا يَبْغُونَ وَلَا تُؤْمِنُوا وَلَا تَحْسَبُوا أَنَّكُمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٢٢١﴾ وَلَا تَنْكِرُوا الْفَيْسُورَةَ الَّتِي كَفَرُوا بِهَا لَعَنَ اللَّهُ مَجْعَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَاتُ اللَّهِ فَانصَبُوا لِئَلَّا يَهْتَدُوا ﴿٢٢٢﴾ وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتَامَىٰ وَالْيَتَامَىٰ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢٣﴾ وَعَنِ الْمَحْضِ قُلْ هُوَ أَدَىٰ فَأَعْرِضُوا لِلنِّسَاءِ فِي الْمَحْضِ وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتَامَىٰ وَالْيَتَامَىٰ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢٤﴾ وَأَمْرٌ كَرِهَ اللَّهُ لِعِبَادِهِ تَمَتُّعَ الزَّوْجِ وَالْمُطَهَّرِينَ ﴿٢٢٥﴾ نِسَاءُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأَتُوا حَرْثَكُمْ أَنْ يَشْتِمُوا وَقَدْ مَوَّأَلْتُمْ لَهَا أَعْيُنَكُمْ وَأَنْتُمْ قَوْمٌ عَاذِلُونَ ﴿٢٢٦﴾ وَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ عُرْضَةً لِأَيْدِيكُمْ أَنْ تَبْرُوا وَتَتَّقُوا وَتُصَلِّوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

وہاوبہ شدانہر مارہ مہ کہن، تا باوہری دامہ زراوہ راستہ قینہ دینن، ٹیمامی (تہہری) دہ لیت: ژناتی خاوہن کتیب ونامہ، بہر (نہہی) ٹہم ٹاہتہ ناکہون، واتہ: ژناتی ٹہہلی کتیب دہتوانری مارہ بکریں.

، چونکہ ٹہمان بہ ٹاہتہ سی: (والمحصنات من الذين أوتوا الكتاب من قبلكم...) لہ سوورہ تی (النساء) مارہ کردونیان بؤ موسولنانان حہ لال کراوہ. پیشہوا (عوہ من) یش ٹہوکاتہ کہ ربی لہ (تہ لہو حوزہ یفہ) گرت لہ مارہ کردنی ژناتی جوولہ کہو گاور لہ بہر ٹہوہ بوو کہ خہ لکیکی تر چاولہ وان نہ کاو، دہرہ نجام دہست لہ ژنہ موسلمانہ کان ہہ لگیبدری ﴿ ولامۃ مؤمنۃ خیر من مشرکۃ ولو أعجبکم ﴾ وہ بہ راستی کہ نینزہ یہ کی بروادار بؤ ہاوجووت لہ ژنکی ہاوبہش دانہر ہیڑاترو باشترہ، ٹہ گہرچی ٹہم ژنہ خوانہ ناسہ جوانی و مال و داراییہ کہی سہر سامی کردین و زوریش حہ زمان لی بکن ﴿ ولا تنکحوا المشرکین حتی یؤمنوا ﴾ ژنانو کچانی باوہر دار لہ خوانہ ناس و ہاوبہش دانہران مارہ مہ کہن تا نہینہ خاوہن باوہری دامہ زراو ﴿ ولعبد مؤمن خیر من مشرک ولو أعجبکم ﴾ چونکہ بی گومانہ کہ بہندہ یہ کی باوہر دار لہ پیاویکی شازادی ہاوبہش دانہرو خوانہ ناس ہیڑاترو چاکترہ، ہہر چہن ٹہو موشریکہ قہ دوقیافہ و پایہ ویلہی سہر اسیمہ تان بکات ﴿ أولئک یدعون الی النار ﴾ چونکہ بہ راستی ٹہو ہاوبہش دانہرانہ خہ لکی بؤ نیو ٹاگر بانگ دہ کہن ﴿ واللہ یدعوا الی الجنۃ والمغفرۃ بآذنیہ ﴾ خوایش بہ فہرمانی خؤی بہرہو بہ ہہشت و لیبورڈن بانگ دہکات ﴿ ویبین آیاتہ للناس لعلہم یتذکرون ﴾ خوا بہ لگہ ونیشانہ کانی خؤی و حوکمی خؤی ہہمیشہ بؤ خہ لک روون ٹہکاتہوہ، بہ لکو پیر بکہ نہوہو ٹاموژگاری و ہرگرن. جاکہ و ابوو خواستن و مارہ کردنی ژناتی موشریک و کافرو (مورتہ ددہ) و لہ دین و ہرگہ راوہ باتلو قہ دہ غہیہ، بہ لام ژناتی ٹہہلی کیتاب "بیجگہ لہ موچاریب" خواستن و مارہ کردونیان حہ لالہ؛ وہیہ ہیچ جوڑیکیش ژنی موسلمان و خاوہن باوہر نابی لہ موشریک و کافرو لہ دین و ہرگہ راوہو ٹہہلی کیتاب مارہ بکری؛ دہبی ہول بدری کہ بہ ہیچ شیوہیہ لہ گہل دام و دہرگای کافران لیئک نزیک نہ بینہوہ، و دہبی لہ سہر ریڑہی بنہمای (موالات) و (موعات) مامہ لہ یان لہ گہل بکری.

لہ عوزری ژناتاندا سہر جیبی مہ کہن:

لہ سہر دہمی نہ فامیدا "بہ تاییہت جوولہ کہ" ہہر ٹافرہ ٹیک دہ کہوتہ بی نویژیہوہ لہ تہ کیا دانہ دہ نیشتن و، نانیان لہ گہل نہ ٹہ خواردن، لہ پاشان خوا ٹہم ٹاہتہ سی خواروہی نارو ٹیگی گیاندن کہ تہنہا

زورباشہ، ﴿ واللہ یعلم المفسد من المصلح ﴾ خؤ خوا کہسانی فہ سادکارو بہ دکار لہ کہسانی چاکہ کار زور چاک دہناسیت ﴿ ولو شاء اللہ لآعنتکم ﴾ ٹہ گہر خوا بیویستیا، فہرمانی جیا کردنہ وہی مالی ہہ تیوانی ٹہ داو مہرچی سہختی لہ سہر دائہ نان ﴿ إن اللہ عزیز حکیم ﴾ چونکہ بہ راستی خوا ہہر خؤی زال و بالادہستہ، حہکیم و کار جوان لہ کارزانہ بؤ ٹہوکہ سہی وا چاودیریو سہر بہرستی کاری ہہ تیوہ، بہ لی ٹیکہ لکردنی دارایی و سامانی ہہ تیو بہ مالی سہر بہرستی ہہ تیوہ کہوہ "لہ گہل پیش چاوگرتنی بہر ژوہندی ہہ تیوہ کہ دا" بہ مہرچی خیریو سوودی ٹہوہ، زیاتربنی بؤ ہہ تیوہ کہ کاریکی رہوایہ، خؤنہ گہر بہو ٹیکہ لکردنہ مالی ہہ تیوہ کہ کم ونوقسان دہبوو، دیارہ ٹہوہ حہرام و قہ دہ غہیہ.

لہ بت بہرستان ژن مارہ فاکری و، ژنیسیان لی فاخواری: ﴿ ٢٢١ ﴾: ولا تنکحوا المشرکات حتی یؤمن ﴿ ژناتی خوانہ ناس

كارى ژن ومىزدى لەگەلەيا حەرامە، ئەگىنا پىكەو نەخواردن ويىكەو خەوتن . . . ھتد ھەلەلە. (موسلىم). ۲۲۲ : ويسالونك
 عن المحيض * ەى پىغەمبەر ﷺ سەبارەت بە تىكەل ۋەن
 لەسەردەمى بى نوپۇزى ۋەھەيزىاندا لىت ئەپرسن؟ * قل هو ادى *
 پىيان بلى : ئەو خويىنە شتىكى زىناۋى و قىزەونەو ھەركەسىك لىي
 نزيك ببىتەو ە تووشى ەزىبەت و نازار ئەبى * فاعتزلوا النساء
 فى المحيض * جا كەوا بوو ئىوھىش لەماو ەى بى نوپۇزىياندا لىيان
 ەدوورىن وتىكەل سەرجىيان مەكەن * ولا تقربوهن حتى يظھرن *
 ە نەبى نزيكيان بىنەو ە پچنەلايان، ەتەپاك ئەبنەو * فاذا
 تظھرن فاتھن * جاكە پاكىش بوونەو ەو خۇشيان شوست، ئەو جا
 دەتوانن بۇيان بچن وتىكەل ەويان لەگەل بكن * من حيث امركم
 الله * لەو جىيەو ەو خوا رىي پىداون، واتە : لە پىشەو ە * ان الله
 يحب التوابين ويحب المتطھرين * بەراستى خوا ئەو كەسانەى
 خۇش ئەوئى كە لە گونە پەشىمان ئەبنەو ەو، خۇيان بەپاك و خاۋىن
 رانەگرن "تەبىعەت پاكن لەكاتى ەمىزدا، لەپاشەو ەى قەدەغە كراو
 ناچنە لای ژنەكانيان" * ۲۲۳ : نساكەم حرث لكم * ژنەكانتان
 لەكاتى پاكىدا جىي كشتوكالتانن جىگەى سەوز بوونى توتوانن
 * فاتوا حرثكم انى شتم * كەوا بوو لەھەر كويو ەتەنەوئى بچنە
 كىلگە كەتەنەو ە بەھەركات و بەھەر جۇر ئەتەنەوئى "ھەر لەجىگەى
 سەوز كەرنەو ە بى و، پاك بى * وقدموا لانفسكم * ھەر شتىك
 كە ھوى قازانجە بۇتان" ەمەو كەدەو ەكى خىز، ديارە ئەو
 مندالەيش ئەگرىتەو ە پىشى خۇتانى بخن * واتقوا الله * دەبى
 لە بىر پارەكانى خواش پارىز بكن و سنوورى مەشكىنن * واعلموا
 انكم ملائقو * چاكىش بىزانن كە بى گومان ئەچنە پىشگای خواو،
 بەدىدارى شادئەبن و لىشتان ئەپرسىتەو ە : چىتان كرد، چۇنتان
 كرد؟ * وبشر المؤمنین * بىرودارنىش دلخۇش بكە بەو دىدارەو
 بە ەمەو و نازو نىعمەتەكانى بەھەشت كە بۇيان نامادەكراو ە.
 لەم دوو ئايەتەدا (۲۲۲-۲۲۳) ەدەگىردى كە : دەست تىكەل
 كردن لەگەل ژنەكانتاندا لەكاتى بى نوپۇزى و زەيسانىدا قەدەغەو
 حەرامە، ژنى بى نوپۇز زەيسان تا خويىنەكەى تەواو نەبى و
 نەوئىستەو ەو خۇى نەشۇرئى حەرامە چوونە لای، چوونە لای ۋەن
 لە پاش (دبى) ەو ە "بەدەنگى كۇى زاناکان" حەرامە. خۇپاك
 كەرنەو ە لە گونە و تاوان بەتەو ە، ە لە ەمەو چلك و چەپەلئى
 ەك واجبىكى ئىسلامى ە، راي جەماو ەرى زانايان لەسەر ئەو ە
 ەركەسى لەكاتى ەمىزدا چووپە لای ژنەكەى كەفارەتى لەسەر
 نىيە، بەلكو دەبى تەو ە بكا، ئەو فەرمودەبەش كە دەلئ : (الكفارة
 بنصف دينار أو دينار) بە لاوازيان داناو ە.

بۇ ۋاژ ھىنان لەكارى چاكە سوئند بەخو ناخوئىت:

۲۲۴ : ولا تجعلوا الله عرضة لآيمانكم أن تبروا وتتقوا وتصلحوا
 بين الناس * ە سوئندە كانتان بەخو مەكەنە كۇسپ و بەرھەلست
 بۇ كەرنى چاكەو رىخستنى نىوانتان و خۇپارىزى و تەقواتان؛
 واتە : ئەگەر سوئندتان خوارد بۇ نەكەرنى ھەر كارىكى چاك، با
 ئەو سوئندە نەبىتە لەمپەرو مانىع بۇ نەكەرنى ئەو كارە خىزە،
 بەلكو سوئندەكەتان بشكىنن و كەفارەتى بەدن و بچن ئەو كارە
 چاكەنە ئەنجام بەدن * والله سمع علم * خوا زۇر بىسەرو
 زانايە ئاگادارى ەمەو نيازو نىيەتىكتانە * ۲۲۵ : لا يؤاخذكم
 الله باللغو فى آيمانكم * بى گومان خواى گەورە بەو سوئندە بى
 نيازو سەر زارەكەنە پىرسىارتان لى ناكاو لىتان ناگرئ واتە : ئەو
 سوئندانەى كە" لە خۇتانەو ە بى ئىرادەو نىياز! "ناؤەللأو بەلئى
 ەلألا" لەدەمتان دەردەچن، گوناهتان ناگات گەر كارىان پىنەكەن
 * ولكن يؤاخذكم بما كسبت قلوبكم * بەلكو لەسەر ئەسوئندانە
 لىتان دەگرئى كە نىيەتى دەلتانى لەسەرەو ئاگاتان لەخۇتانە؛ واتە :
 ھەر سوئندى بەنيازو نىيەت بوو و شكاتان، دەبى تۆلەو كەفارەتى
 بەدن، بەو پىيە كە لەسوورەتى (مائىدە)دا روونكراو ەتەو ە * والله
 غفور حلیم * و خوا زۇر پۇشەرو بەتاقەت ولەسەر خۇبە.

سوئند دەخۇن لەگەل ژنەكانيان نەنوون:

۲۲۶ : للذين يؤلون من نسائهم تربص أربعة أشهر * ئەو كەسانەى
 سوئند ئەخۇن لەگەل ژنەكانيان "دەس تىكەل نەكەن ونەخەون"
 ەتا چوار مانگ مۇلەتەيان دەدرئ بۇشكاندنئ سوئندەكانيان و
 گەرانەو ە بۇسەر جىگەى خەوتنىان * فإن فاذا فإن الله غفور
 رحيم * ئىنجا ئەگەر لەو ماو ەيدا گەرانەو ە لايان سوئندەكانيان
 شكاندو رىكەوتن و چوونەو ە لای ژنەكانيان، ئەو بى گومان خوا
 زۇر لى بوردەو چاوپۇشىكارو دلۇفانە، دەبورى لەوماو ە ە. وان
 عزموا الطلاق فإن الله سمع علم * خۇنەگەر"پاش ئەو چوارمانگە"
 بۇ تەلأق دانىان ەرسوور بوون و لىبران و نەگەرانەو ە لايان، ئەو ە
 بەراستى خوا بىسەرو زانايە.
 بەگورتى: كەسى سوئندى خوارد نەرواتە لای ژنەكەى، ئەو نەبى
 ئەسوئندە لە چوارمانگ زىاتر تىپەرى، خۇنەگەر پىش چوار مانگەكە
 گەراپەو ەو چووپەو ەلای ژنەكەى؛ ديارە ئەو ە ەچى لەسەر نىيە،
 تەنانەتى ئىبن ەبباس "خواى لى رازى بىت" ئەلئىت : ئەگەر چوار
 مانگەكە تىپەرى و، ئەوكەسە ھەر سوور بوو لەسەر قەسى خۇى
 ئەو ە خۇبەخۇبەك تەلأقى ئەكەوى ژنەكە (بائىن) ە دەبىتەو ەو ە

رزگاری دهی لینی، ثمه راویوچوونی ثبو حه نیفیه یسه "خوا لییان خوش بییت" خوئنه گهر هر دریزه ی دایه و نه گه رایه وه لای، ثهوا پاش چوارمانگ دادوهری شسرعی به زور پینی تلاق دهدا، چونکه دینی نیسلام، هرچوئی نان ونه فقهی داناوه، سر جیگاییشی داناوه، بویه نه گهر لهو چوارمانگه دا نه گه رایه وه سر جیگاکه ی،

پرپوو، وهیان له حه یزدا بوون، نابی کیتمانی بکن، به لکو دهی هدر راستیه که ی بلین ﴿ان کن یؤمن بالله والیوم الآخر﴾ نه گهر باوهریان به خواو به رزوی دواپی هه یه دهی کیتمانی هق نه کهن ﴿وبعولتهن احق بردهن فی ذلک﴾ میزده کانیان "له پیوانی تر" خاوهن هقترن بو دیسان گه رانه وه لایان، له ماوه ی عیده ددا، تا ثه وه که شوو به یه کیکی تر بکن ﴿ان ارادوا اصلاحا﴾ نه گهر لهو ماوه یه دا بیانه وی "ناشتی بکن و" کاروباری خو یان ریک و پیک بکن، دیاره ثه وه هقی گه رانه وه یه بو تلاقیکه، که مافی گه رانه وه ی تیندا هه بی ﴿ولهن مثل الذی علیهن بالمعروف﴾ ژنان هرچوئی نه رکمی ژنانه یان له سهره، مافی رهوای خو شیان له سهر پیوان به شیوه یه کی په سندی کومه لگه ی نیسلامی هه یه، واته: دهی هدر دوولا مافه کاننی یه کتر بیارین و، که سیکیان ستم لهوی تریان نه کات، نه گهر پیوان له سهریان بیست ماره بیان بدهن و، ژیان و ژیاوری باشیان بو یهیدا کهن و، قه تیش نه زیهت ونازاریان نه دهن، هروایش دهی ژنان ریعایه تی حال و ژیاپی میزده کانیان بکن و، رووخوش و، روو گه شبن له ته کیانداو، زیاده رهوو (موسریف) نه بن له هیج کاریکاندا ﴿وللرجال علیهن درجه﴾ زیاد له مه یش پیوان پله یه کیان به سهر ژنانه وه هه یه. (سید قوتب) نه ی: ثه و پله زیاده یه که بو پیوان هه یه ثه وه یه که ده توانی دوا ی تلاقدان ژنه که بگی ریته وه ژیر رکینی خو ی، به لام ثافره ته که ناتوانی ثه و کاره بکات، نه گهر چی هه ندی له زانایان ده لین ثه و پله یه هره ثه و (قه ووا مه) یه که له سوورته ی (نیساء) دا پاسکراوه، خوئنه گهر "گریمان" نه مه یش بییت، دیاره که ثه و پله یه پله ی (ته کلیف) نه ک (ته شریف)، له ثایه تی (۵۹) ی (نه حل) یشدا هه رله م بابه ته شتیک نووسراوه، ﴿والله عزیز حکم﴾ وه خواش ده سه لاتارو زاله، له کارزان و کار به جینه. چونکه مافی به ژنان به خشی، پاش ثه وه ی که وه ک کوتال و کهل و پهل سه یر نه کران!!

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْسِيَّتِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبْتُمْ قُلُوبَكُمْ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿۲۲۸﴾ الَّذِينَ يُؤْتُونَ مِنْ بَنَاتِهِمْ بِرِضَىٰ أَرْبَعَةٍ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاهُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۲۲۹﴾ وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿۲۳۰﴾ وَالْمُطَلَقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَلَا يَحِلُّ لهنَّ أَنْ يَكُنَّ مِنْ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَوْلَهُنَّ أَحَقُّ بِرِزْقٍ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَمَنْ مَثَلُ الَّذِي عَلَيْهِ بِالْمَرْءِ وَاللرَّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿۲۳۱﴾ الطَّلَاقُ مَرَّتَانٍ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا بِأَمْثَالِ مَا اتَّخَذْتُمْنَ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُعْسِمَا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُعْسِمَا حُدُودَ اللَّهِ فَلا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِى الْفَتْحِ بِمَا عَصَاكُمْ حُذُوا وَاللَّهُ فَلا يَمُدُّ دُورَهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ فَالْوَالِيكَ هُمْ الظَّالِمُونَ ﴿۲۳۲﴾ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلا يَحِلُّ لَهُمْ مِنْ بَدْحٍ حَتَّىٰ تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَرَاجَعَا إِنْ طَلَّأَا أَنْ يُعْسِمَا حُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿۲۳۳﴾

دادوهر لیکیان جیا ده کاته وه، پیاهه که پینی خوش بییت، یان نا! ته نانه تی (ثیبین ته یمییه) ده ی: نه گهر پیاهه که تاقه ی سه ر جیگای نه بوو، دادگا پینی تلاق دهدات.

عیده ی ژنی له لاقدر او:

ته لاق سیانه و، ژن دوو که رته دهینریته وه: ﴿۲۲۸﴾: والمطلقات یتربصن بأنفسهن ثلاثة قروء ﴿ثه و ژنانه ی پاش چوونه لایان- تلاق دران، تا سی پاک ی دهی خو یان بگرن ومیرد نه که نه وه. (قوره) له سه ر قسه ی نیمامی شافعی و نیمامی مالیک، پاکیه، یان ده لین: تا سی حه یز ده بینن نه گهر خاوهن حه یز بوون له سه ر وته ی (ثه و حه نیفه) و نیمامی (نه حمه د) دهی دانیشن، له پاشان ثاره زووی خو یانه شوو بکه نه وه، یان نا ﴿ولا یحل لهن أن یکنن ما خلق الله فی أرحامهن﴾ بو ثه و ژنه تلاق دراوانه رهوا نییه ثه وه خوا خستوو یه ته مند الدانیانه وه بیشارنه وه، واته: نه گهر سکیان

﴿۲۲۹﴾: الطلاق مرتان ﴿ثه و تلاقه که میزد بتوانی تیندا ژنه که ی بگی ریته وه بولای خو ی ته نها دوو که رته ﴿فامساک بمعروف أو تسریح بإحسان﴾ ثینجا دواپی (بو سییه م جان) یا ثه بی به یاسایه کی چاک وقه شنگ و، به گوزهرانیکی په سندر رایگیردری و، ییتر تلاق به ده میا نه بییت، یان به شیوه یه کی باشو بی هه را دس لیك بهردانه واته: له هیج حالیکنا نابی ستمی لبکات وبه خراپه ناوی به ریت، که و ابوو تلاق سی که رته، که رته ی یه که م، نه گهر هیمان ژنه که له ماوه ی عیده ددا بوو، ثه وه بی نیکاحی تازه پیاهه که نه توانی

بیگزینتهوه لای خوی، کهرتی دووه میس هر بهوشیویه، نهوجا بۆکه رتی سنی یم: یا ئه بی به ریکوینکی لای خوی رای بگری، و جارینکی تر تلاق نهخوا، وه یاده بی به چاکسی و بی ههرا تلاق ی بداو، هیچ سته میکی لی نهکات و لا بجل لکم آن تأخذوا مما آتیتوهن شیئا و ه یوتان رهوانییه "ئه میزدهکان" که لهو مادهیه به ژانه کانتان داوه هیچ شتیکیان لی وه رگرتهوه" له به رامهر تلاقه که یانهوه" و إلا آن یخافا ألا یقیما حدود الله مه گهر ئهوکاته ژن و پیاوه که بترسن که نه توان سنوره کانی خوا به باشی راگرن و فین ختم الا یقیما حدود الله خو ئه گهر ترستان هه بوو" ئه ی قازییه کان: " که ئه و ژن و پیاوه سنوره کانی خوا رانگرن، هه میسه ههراو کیشه یانه و فلا جناح علیهما فیما افتدت به له حالی ئاوادا هیچ گوناهیکیان ناگات، که ژنه که دس له ماره ییه که ی خوی هه لئگری له به رامهر تلاقه وه، واته: "هه رکات گه یشتنه پله ی پیکه وه نه ژیان، ژنه که نه توانی شتیگ له ماره یه که ی بدا، یان هه مووی به میزده که ی و تلاق لی وه رگری، و خوی رزگاریکا. ئه مه یه که له شه ریعه تی نیسلامدا پنی ئه لین (خولع) خودامالینن له دس پیاوی ناچیزه) و تلک حدود الله فلا تعدوها و ئه م تلاقدان و گیزانه وه ی ژن بۆ ژیر رکیفی میردو، یان خولع کردن له گه لیان.. هتد گشت سنورو یاسای خوان، که واپوو لییان دهر مه چن و من یتعد حدود الله فأولئک هم الظالمون و نه وان هه که له سنوره کانی خوا تی ده پرن سته مکارن، به لی له سه رده می جاهیلیه تا، بگره تا ده میکیش له سه ره لدانی نیسلاما تلاقدان سنورینکی نه بوو، پیاوی واهه بوو ده جارو بیست جار ژنه که ی خوی تلاق ئه داو ئه یگیزایه وه بۆنیکاحی خوی، تا ژنی له وانه سکالای برده لای خاتوو عایشه (ره زای خوی له سه ر بیئت)، ئه ویش بۆ پیغه مبه ری و گیزایه وه، ئه و جا ئه م ئایه ته ی: (الطلاق مرتان.. ی هات. له م ئایه ته وه وه رگیزا که سنی تلاقه به یه ک کهره ت، وه ک بلی: (أنت طالق ثلاثا) هه رامه و بیده یه، به لام له گه ل ئه وه یشدا جه ماوه ری زانایان سنی تلاقه که به یه ک کهره ت ده خه ن، ئه وسا ئه گهر ژنانیک له گه ل پیاوه که ی خویدا پیکه وه نه ده گونجان، بۆ چاره سه ری ئه مه له فیقه ی نیسلامیدا به ناوی (خولع) وه هاتوه: که ژنه که نه توانی به ماره ییه که ی خوی ئازاد بکا، له وحاله ته گرژی و ئالوزییه که له گه ل میزده که ی دروستی کردوه، شیوا ی باسه ده بی ئه وه ییش بزاین قسه ی راست ئه وه یه که (خولع) به مانای تلاقه و، ژماره ی تلاق ی پی که م نه بیته وه. به لام ئاخو پیاو نه توانی زیاد له وه وه ختی خوی کردوو یه تی به ماره یی ژنه که ی نیستا له به رامهر تلاقه که یه وه لینی بسینی؟ بۆ ئه مه حه نه فییه کان

ئه لین: ئه گهر تلاقه که به هو ی ناچیزه یی ئافره ته که وه بوو، ئه وه پیاوه که کاتی خوی چه نده ی داوه به ماره یی ژنه که ی نیستاش ده بی هه ر ئه وه ی لی وه رگریته وه، خو ئه گهر تاوان تاوانی پیاوه که بوو، ئه وا نابی له باتی تلاقه که هیچ شتیکی لی وه رگری، به لکو ده بی به خورایی تلاق ی بدات، دیاره ئه م یاسای (خولع) به بنه ماو چاره سه ریکی زور باشه بۆ خو رزگار کردنی ژنان له دس پیاوان.

دوا ی سنی تلاقه ژنه که ی بۆ حه لال نییه، مه ر شوویه کی تر بکاو تلاق بدری:

۲۳۰: فین طلقها فلا تحل له من بعد حتی تنکح زوجا غیره و ئینجا ئه گهر له دوا ی ئه م دوو چاره ش، بۆ جاری سنییم ژنه که ی تلاقدا، ئه وه ئیتر جارینکی تر ئه و ژنه ی بۆ حه لال نابی تا ده چی شوو به پیاوینکی تر ده کاو له گه لیشی دس تیکه ل ده کاو" ئه وسا به ئاره زووی خویشی تلاق ی ده دات، یان ده مر ی، ئه و جا ئیتر ئه میس ده توانی - پاش عیده - ماره ی بکاته وه. هه ر ئه مه یه "ته حلیل ی شرعی که له قورئاندا هاتوه، ئیتر بیجگه له مه به هه ر جوړو شیویه کی تر ئه م مه سه له یه ده سکاری بگری، ئه وه پیغه مبه ر و به "التیس المستعار" سا برینی خواز او، ناوی بر دووه و ده شفهر موی: ((لئن الله المحلل والمحلل له)) (مسند الإمام احمد ۴۵۰/۱-۴۵۱). واته: نه حله تی خوا له هه ر دوو پیاوه که - میزدی به که م و دووه م - که واپوو جگه له مه که ئایه ته که خوی دیار یکردوه گشت جوړینکی تر، ناشه رع ی و ناپه سه نده و حیله و فرت و فیله، بۆ یه ئه فهر موی: و فین طلقها فلا جناح علیهما أن یتراجعا إن ظنا أن یقیما حدود الله و خو ئه گهر ئه و میزده ی دووه مه ییش "به ئاره زووی خوی" تلاق ی دا ئه وسا که ئه و ژن و پیاوه هیچ گوناهیان له سه ر نییه دووباره بگره یته وه لای یه کتر بۆ ژیانسی ژن و میزدی، به و مه رجی که واپزانن هه ر دوو کیان ده توان سنوره کانی خوا راگرن و "به یه که وه بژین" و تلک حدود الله یسینها لقرم یلمون و ئه م یاسایانه گشت سنوری خوان و، روونیان ده کاته وه بۆ ئه و که سانه بیر له پاشه رۆژی کاره کانیان ده که نه وه. جاکه واپوو ژنی پاکتاوو سنی به سنی کراو به دوو مه رج نه بی بۆ میزده که ی حه لال نابیته وه، یه که م: به شیویه کی شه رع ی ماره ی بگری له پیاوینکی ترو ده سیشی له گه ل تیکه ل بکا، ئه وسا یا به ئاره زووی خوی تلاق ی بدا، یان به مر ی. دووه م: ئه بی هه ر دوولا "ژن و پیاوه که" یه قینیان هه بیئت پاش گه رانه وه که ده توانن پیکه وه بژین و ئه و حاله ته ی پیشوو دووباره نه بیته وه.

له گهل زنی ته لاقدر او دا جوامیر بن:

۲۳۱: و إذا طلقتم النساء فبلغن أجلهن * نه گهل ژنانتان ته لاق داو ماوهی حیهه و چاوه روانیان ته واوبوو، واته: هیمان دهرفتهیان هه بوو بگه ریتنه و لاتان * فامسکوهن بمعروف او سرحوهن بمعروف *

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمَّنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسَكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرَّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لِيُعْتَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَادْكُرُوا فِئْتِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يُعْطِكُمْ بِهِ مَا أَنْتُمْ قَوَّامُونَ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿۲۳۱﴾

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمَّنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرْضَوْنَ بَيْنَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ لَكُمْ لَكُمْ وَأَطْهَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿۲۳۲﴾ وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنَ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنْعِمَ الرِّضَاعَةُ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ وِزْرًا لِوَسْعَاءِ النَّضَارِ وَوَالِدَةُ يُؤَلِّدُهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ يُولِّدُهَا وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَنْ رَضَائِهِمَا وَشَارُوا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْرِبِضَهُمَا أَوْ تُلَدُّهُمَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُم بِالْمَعْرُوفِ وَالْقَوْلُ وَاللَّهُ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿۲۳۳﴾

بکهن * واتقوا الله واعلموا أن الله بكل شيء عليم * نه شی له خوا بترسن و چاکیش بزائن که به راستی خوا به هه موو شتیک زانو به ناگایه.

له م نایه تدا وه رگراوه که: پیاوی ته لاقدر بوی جه لال نییه ژنه که ی بهینیته وه لای خوی و نازارو دهرده سهری بدا، تاناچاری بکا دس له ماره بییه که ی هه لیگری و ته لاقی به خواری لی وه ریکری، ههروهک سووکایه تی کردن به نایهت و حوکمه کانی خواو تینه په راندونیان کاریکی حهرام و کوفره.

دهست مهیننه ری زان بجهنوه لای میردی پیشوویان:

۲۳۲: و إذا طلقتم النساء فبلغن أجلهن * هه که ژنانتان ته لاق داو گه یشتنه ناخر ماوهی دیاریکراو بو عادهی مانگانه بیان و، حیهه یان ته واوبوو.

* فلا تعضوهن أن ينكحن أزواجهن * ئیوه شی که س و کاری ژنان! رینان لی مهگرن شوو به میرده پیشووه کانیان بکه نه وه. ئیعامی (بوخاری) له (مه عقلی کوری په سان) وه ده گه ریتنه وه و ده تی: مه عقل خوشکه که ی خوی له پیاویکی موسلمان ماره کرد، ئه و جا پاش ماوه به ک ته لاقی داو، عیدده یشی به سه رچوو، پاشان هه زیان له به ککرده وه و پیاوه که ریشته له (مه عقلی) ی برای ژنه که خوازینسی کرده وه، ئه ویش پنی گوت: برؤ ئی رژو چروک! من وهختی خوی ژنم پیدایت تو ته لاق تدا! سویند به خوا هه رگیز ناگه ریتنه و لات، ئه و سا خوی گه وره ش نایه تی: (فلا تعضوهن أن ينكحن أزواجهن) ی نارد، چونکه خوی گه وره ده یزانی که ئه و ژن و پیاوه پیوستیان به به کتر هه به، جا کاتیکیش (مه عقلی) نایه ته که ی بیست وتی: خویبه ئه و ا بیستم و فرمانتم به چی هینا، له پاشان کابرای بانگ کردو خوشکه که ی بو ماره کرده وه. * إذا ترضوا بنهم بالمعروف * به مه رچی که له گهل هاو جووتی پیشوویاندا ریکه وتن "واته: هه ر نافرته تیک ته لاق درا، پاشان میرده پیشووه که ی خواستیه وه و به به کیش رازی بوون، ده بی که س و کاره که ی دهست نه هیننه رینگای و بوی ماره بکه نه وه. * ذلک یوعظ به من کان منکم یؤمن بالله والیوم الآخر * کی له ئیوه بروی به خواو به روژی سه لا هه بی ئه م ناموزگاری به ده بیسی و کاری پی ده کات * ذلکم ازکی لکم و اطهر * ئه وانه سوودیان بوتان هه به و ده بنه به هره ی پاکیتان * والله یعلم و أنتم لا تعلمون * خواچاک ئه زانی چ شتیک بوئیوه چاکه، به لام ئیوه سه ری لی دهرناکه ن نایزائن.

له و نایه ته وه ئه م چهنده شته گرنگه به وه رده گیری:

ئه و سا ئیوه ش یان به شیوه به کی چاک و جوامیرانه رایانگرن و بیانیه ننه وه لای خوتان و بیکه وه بزین، یان به چاک و شیوه به کی جوان دهستیان لی هه لیگرن و ته لاقیان بدهن، به لام وریان مافیان نه خون * ولا تمسکوهن ضرارا لتعدوا * ئیقر نابی رایان بگرن و به قهستی نازاریان بدهن، تا ناچار یان بکهن له به رامبه ر ته لاق - دانیانه وه ماره بیکه یان تان پی بدهن * ومن یفعل ذلک فقد ظلم نفسه * وهه رکه سیک کاری و ابکات، بی گومان سته مو ناهه فی له خوی کرده وه * ولا تتخذوا آیات الله هزوا * گشت ئه وانه نیشانه و سنووری خوان، نابی ئیوه ش به لاقرتی و گالته وه بیانگرن * واذکروا نعمة الله علیکم * وهه و نیعمهت و به خششه ی خویبه وه بیری بنن که: پیغه مبه ری بو ناردن و رینگای راستی نیشاندان و ناموزگاری کردن * وما أنزل علیکم من الحکمة * هه روا ئه و کتیب و نامه و حیکه ته ش که دایبه زانده خواره وه بوتان * یعظمکم به * و ناموزگاریتان پنی ده کات، وه بیر بیئن و سوپاسیسی له سه ر

(۱) رېگرتن لە ئۇنى تەلّاق دراو ھەركە ويستى بگەرئىتەو ە لای مېردە پىشۋەكەى كارىكە ھەرامە.

(۲) (ولى) و سەرپەرشتىكار بۇ ئزان - بەتايىبەت بۇ نىكاح- واجيب و پىويستە، چونكە كە خوا دەفەرموئى (ولا تعضلوهن)، لەگەل سەرپەرشتكارانى ئزانىيەتى.

(۳) پەندو ئامۇزگارى بۇيەكتر، گەلى كەلك بەخش و بەسوودە.

عليكم إذا سلمتم ما آتيتم بالمعروف * بەمەرچىك بەپىنى دابى رۇژ كرئىيان بەدەنى، ھىچ گوناھىكتان ناگات ﴿ واتقوا الله واعلموا أن الله بما تعملون بصير ﴾ دەبى لە نافەرمانى خوا شەرم بىكەن و پارىزتان ھەبى و ياساكانى ئەو پىشتگوى نەخەن، ە چاكىش بزانت كە بى گومان خوا بەگشت كردهوكانتان بىنايەو، ھىچى لى ون نايىت.

دەبى تەنھا دوو سال شير بە مندال بدريت:

رېنەمىيەكانى ئەم ئايەتە:

﴿ ۲۳۳: والوالدات يرضعن اولادهن حولسن كاملن ﴾ دايكان تا دوو سالى تەواو دەتوانن شير بە منالەكانيان بەدەن، واتە: بەلام نابى لە دوو سال تىپەرى، خو ئەگەر لەوماوئەيە كەمتر بىت قەيناكات، چونكە دەتوانن ئەويش بەپى باوونەرىتى ناوچەكەو بەرژەوئەندى خۇيان رەچاوبەكەن ﴿ لمن أراد أن يتم الرضاعة ﴾ ئەو دوو سالەيش بۇ كەسيكە كە بىهوى دەورانى شيرپىندان تەواو بكات، ئەگىنا دووسال شيرپىندان پىويست نىيە بەلى لەسەر باوكى پىويستە شيردەرىك بۇ مندالەكەى پەيدا بكات، ئىتر دايكى منالەكە خۇى بى، ەيان ھەر ئىككى تر بى، ديارە ھەر دايكەكەى خۇى چاكترە ھەرچەندە تەلّاقىش درايبىت" ﴿ وعلى المولود له رزقهن وكسوتهن بالمعروف ﴾ لەوماوئەدا ئازووقەو چلكو پۇشاكى ئەودايكە شيردەريە "تەلّاق درايبى يانە" لەسەر باوكى مندالەكەيە، دەبى بەشىۋەيەكى جوان و بەپى باوى موسلمانانى ئەوشويئە ئەنجام بدريت ﴿ لا تكلف نفس إلا وسعها ﴾ ديارە ھىچ كەسيك بەدەر لەتوانا خۇى تەكلىف وداواى لى ئاكرى؟ چونكە ﴿ لا تضار والدة بولدها ﴾ ھىچ دايكىك لەبەر دزايەتى كردن لەگەل باوكى ئەو مندالەدا مافى زيان گەياندىنى بە منالەكەى نى بە "واتە: منالەكە لىبەنرئىتەو، يان ئازووقەى كەمى بدريتى" ﴿ ولا مولود له بولده ﴾ ھەروا خواوئەنى منالەكەيش، واتە (باوكى مندالەكە) نابى زيانى پى بگات ﴿ وعلى الوارث مثل ذلك ﴾ ئەگەر مندال باوكى نەبوو لەسەر ميرات بەرەكەى پىويستە چلكو بۇيوى دايكەكەى فەرھەم كەن، ھەرچۇنى لەسەر باوكەكە پىويست بوو ﴿ فبان أرفا فصلا عن تراض منها وتشاور ﴾ خۇئەگەر دايك وياوك "ھەردوو" بەرەزامەندى وراوئە لەگەل يەكتر ويستيان زووتر منال لەشير بگرنەوہ ﴿ فلا جناح عليهما ﴾ ھىچ گوناھىكيان ناگات بەلام، يەككىيان "بەتەنھا" بوى نىيە پرپارى پرانەوہى بدات ﴿ وإن أردتم أن تسترضعوا أولادكم ﴾ خۇ ئەگەر ويستان دايەن شير بداتە مندالەكانتان لەبەرئەوہ كە خۇى شيرى نەبوو، يان ھەر شيرى پى نەئەدا، ەيان لەبەر ھەر ھۇيەكى تربى ﴿ فلا جناح

(۱) لەسەر گشت دايكىك - ئەگەرچى تەلّاق دراويش بى - پىويستە منالەكەى گۇش بكا، ئەوجا ئەگەر ويستى تەسلىمى خواوئەكەى بكاتەوہ،

(۲) لای سەرووى ماوہى شيرپىندان، دوو سالى رەبەقە، بەبەلگەى فەرموودەى: ((الارضاع بعد فصال، ولا يتم بعداحتلام)) ئەبوو داوود. ە بەپى فەرموودەى ((لا يحرم من الرضاع إلا ما كان من الحولين)) (بوخارى).

(۳) ەرگرتنى كرئى و مزە بۇشيرپىندان، ھەلال ورەوايە.

(۴) خزمانى نزيك - لە حالى ھەرژاريدا - نەفەقەيان لەسەر يەكترە.

(۵) باوك، ياسا ميراتگرى باوك، دەتوانن دايەن بۇ منالەكە بگرئى. ئەگەر بەرژەوئەندى كوربەلە وساواكەى تىدبوو.

ئى شۇ مردوو، دەبى چوار مانگ و دە رۇژ چاوەروان بىت:

﴿ ۲۳۴: والذين يتوفون منكم ﴾ ئەويباوانەى لىتان ئەمرن وىذرون أزواجاً ﴿ وئەنەكانيان بەچى دىلن، ئىتر لەگەلئاندا خەوتىن، يان نا ﴿ يتربصن بأنفسهن أربعة أشهر وعشرا ﴾ ئەبى - ئەوئانە - چوار مانگ و دەشەو چاوەروان بن، " لەوماوئەيەشدا تەناتەت نابى خۇشيان ئارايش بەدەن، واتە: ەك ئىك خەيالى مېرد كردنى ھەبى خۇ نىشان نەدەن ﴿ فإذا بلغن أجلهن ﴾ ئىنجا ھەركە گەيشتنە كۇتايى ماوئەيان و عىددەيان براپەوہ ﴿ فلا جناح عليكم فيما فعلن فى أنفسهن بالمعروف ﴾ لەوئەبەولاوئە ئىتر ھەركارىكى پەسەندو شەرعى بەخۇ بىكەن، قەيناكاو گوناخى بۇ ئيوە نىيە ئەى خاوەن ئنەكان! ئەى كۇمەلى موسلمانان! واتە: ئەگەر "پاش ئەوہ" بە پىنى ياساى ئىسلام و باوى ولات" خۇيان نىشان بەدەن و خۇ برازىننەوہو خۇ ئامادە بىكەن بۇ شوو كردن قەيناكا ﴿ والله بما تعملون خبير ﴾ خۇ ئيوەش ھەركارى بىكەن، خوا پىنى ئاگايە.

رینمایاں تہم نایہ تہی (۲۲۴):

- ۱) ژنی میرد مردوو، دہبی چوار مانگ و دہرؤژی ہیجری قہمہری چاوہروان بی و عیددہی خوی رابگری.
- ۲) تہ گہر ژنیک میزدہ کھی نادیارو (مفقود) بوو، ناخو بو

وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنكُم وَيَدْرُونَ أَرْوَاجًا يَرِضْنَ بِأَنفُسِهِنَّ
أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ
﴿۲۳۶﴾ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِ مِنْ خُطْبَةِ النِّسَاءِ
أَوْ أَكْتَمْتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ عِلْمَ اللَّهِ أَنكُم سَتَدْرُونَهُنَّ
وَلَكِن لَّا تَوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا
وَلَا تَمْرِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ
وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ عَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿۲۳۷﴾ لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ
مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لِهِنَّ فَرِيضَةً وَمَتَّعُوهُنَّ عَلَى التَّوْبِيعِ
قَدْرَهُنَّ وَعَلَى الْمُقْتَرِ قَدْرَهُنَّ مَتَّعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ
﴿۲۳۸﴾ وَإِنْ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ
لَهُنَّ فَرِيضَةً فَمِنْصَفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْفُوا أَوْ عَفَا
الَّذِي بَيْنَهُمَا عُقْدَةُ النِّكَاحِ وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى
وَلَا تَنْسُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَعِيرٌ ﴿۲۳۹﴾

رینمایاں نایہ تہی (۲۲۵):

- ۱) خواستنی ژنان له ماوهی حهیه و عیددہدا حہرامہ.
- ۲) تہ گہر پیش تہواو بوونی عیددہ یاندا مارہ کران، تہو مارہ کردنہ بہ تالہو، دہبی لیک جیابکرینہوہ، پاشان بوئی مارہ بکریتہوہ.
- ۳) لہہ موو نیش و کاریکدا، دہبی (اللہ) مان لہ پیش چاوبی.

تہ لاق دانی ژنان بہر لہ نووستن لہ گہ لیاندا:

- ﴿۲۳۶﴾: لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ ﴿۲۳۶﴾ تہ گہر لہ گہل ژنہ کانتاندا نہ گونجان و تہ لاق تان دان، گوناحیکتان ناگات ﴿۲۳۷﴾ ما لم تمسوهن أو تفرضا لهن فريضة ﴿۲۳۷﴾ پیش تہوہ نزیکیتان لہ گہل کردین و مارہ یه کتان بو دیار یکردین، واتہ: تہ لاق دانی ژن پیش چوونہ لای و، پیش دیار یکردنی مارہ بی بوئی، گوناهی نییہو ہیچیشیان ناکہوی ﴿۲۳۸﴾ و متعهن ﴿۲۳۸﴾ دہبی لہ مالی خوتان یارمہ تہ کیان بدہنی ﴿۲۳۹﴾ علی الموسع قدره و علی المقتدر قدره ﴿۲۳۹﴾

راگرتنی ماوهی عیددہ کھی ہر لہو رؤژہوہ کہ مردووہ عیددہی خوی دہ ژمیڑی، یا لہو رؤژہوہ کہ ہوائی مردنہ کھی گہ یشتوہوہ؟ قہی راست" بو تہم مہسہ لہ یہ "تہوہ یہ کہ ہر لہ رؤژی مردنہ کہ یہوہ عیددہی رادہ گری و بوئی حسیب دہ کری.

۳) ژنانی تہ لاق دراویش، و ہک ژنانی میرد مردوو، دہبی خو تارایش نہ دہنو خو نہ رازیننہوہو، لہ مالی ش نہ چنہ دہری تا عیددہ کہ یان تہواو تہ کھن.

ژنی شوو مردوو دہبی ناراستہو خو بخواوڑی:

﴿۲۳۵﴾: وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِ مِنْ خُطْبَةِ النِّسَاءِ ﴿۲۳۵﴾ ہیچ گونہ یکتان لہسہر نییہ لہ خواستنی ژنہ میرد مردووہ کاندہ (بہ کیانیہ) و ناراستہو خو، لہ ماوهی حہیہ و عیددہدا، و ہکو تہوہ بلیت: تہ گہر خوا بووم ریک بخات دہمہوی نافرہ تہیکی چاک

لهو شدا دهستدار به پینی توانای خوی و، هه ژارو دهسکور تیش، همر به ئەندازی توانای خوی متاعا بال معروف ئەم شتەش شیاوو خوا پەسەند بێ و بە پینی باوی موسلمانانی ناوچە ﴿حقا علی الحسین﴾ لەسە رچاکە کاران مافیکی پیویستە. بە ئی ئەم موعتە یە بۆ هەر ژنیک پیش گواستنەو تە لاق بدری، واجیب و پیویستە، بە لām بۆ ژنانی تە لاق دراوی پاش گواستنەو سووننە تە.

رینمایی نایەتی (۲۳۱):

(۱) ژنانی تە لاق دراو پیش نزیکي له گەل کردونیان و، پیش دانانی ماریی بۆیان (موعتە) یان بۆ واجیبە و دیاریکردنی ریزە کەشی بە پینی بوون و؛ نەبوونی تە لاق دەرە کە یە. (۲) ئەگەر ئاخرە تینکی ئاوا ی بێ ماره، میردە کە ی برمی، ئایا (مهر المثل) ی بۆ دادە نری، یان تە نیا میرات دە باو عیددە رادە گری؟ له وه لاما دە لیین: ئەگەر بە پینی (قیاس) بێت ماریی بۆ دانانری، بە لām ئیعامی (ترمزی) فەر موودە یە کە ی میناوه سە بارە ت بە دانانی ماریی بۆ ئەو جۆرە ژنانە کە: (مهر المثل) یان بۆ دادە نری ت.

ژن بەر له نوستن تە لاق بدریت، نیوهی ماریی دە با:

لەم چەند ئایە تە دا خوا ی کارزان باسی ئەو ژنانە دە کات کە بەر له سەر جینی له گەل کردن تە لاق دە درین: ﴿ ۲۳۷: وان طلتسومن من قبل ان نلتسومن﴾ ئەگەر ئیوه پیش چوونە لای ژنە کانتان، تە لاق تان دان ﴿وقد فرستم لهن فریضه﴾ و مارییشتان بۆ دیاری کرد بوون ﴿فصف ما فرستم﴾ دیارە نیوهی ئەو ماریی بیە یان دە کە و ی بۆ تان دیاری کردوون شیوا ی باسیشە ئەگەر لەم حالە تە دا میردە کە پیش ژنە کە ی مرد، ئەوا ژنە کە تە واوی ماریی بیە کە ی ئەبات، خۆ ئەگەر ژنە کە پیش میردە کە ی مرد، دیسانە وە هەر تە واوی ماریی بیە کە شەر وات بۆ میرات بە رانی ژنە کە ﴿إلا ان یحصون أو یغو السنی بیده عقدة النکاح﴾ مەگەر ژنە کان خۆیان چاوی شیتان لی بکەن و مافی خۆیان تان پینی بیە خشن، یان ئەو کە سە گریدانی ماره کردنە کە ی بە دەستە چاوی شی بکات، واتە: مەگەر ژنە کە خۆی بلتی: هیچم ناوی لینی، یان میردە کە گشتی ماریی بیە کە ی بداتی. (تە بەری) دە لیت: ئەو کە سە ی ماره کردنە کە ی بە دەستە میردە کە دە گری تە وە، هەندیکیش دە لین نە خیر میردە کە ناگری تە وە، بە لکو مە بە ست پینی سەر پەرشتیارو (وہل) ژنە کە یە. ﴿وان تعفوا أقرب للشری﴾ خۆ ئەگەر ئیوه (ئە ی پیاوان) ژنان ببورن و، هەموو ماریی بیە کە یان بە دن، وە یان ئیوه ئە ی ژنان! دە ست لە نیوه کە ی

خۆتان هە لبگرن و هیچ لە پیاوہ کە تان نە سینن، بی شک هەردوو بارە کە پە سە ندەو بە ئاکاری تە قوادارانە وە نزیک ترە ﴿ولا تنسوا الفضل بینکم﴾ ناشینی لی بووردووی و کارچاکی و پیاوہ تی نیوانتان لە بیری بکەن، واتە: ئەگەر کە سیک ژنیک تە لاق دا، با رابردووی ژنە کە و مانی خە زوو رانی لە بیری نە چیتە وە، بە جۆری کارە کانی ئە نجام بدات، ریعایە تیان بکات ﴿إن الله بما تعملون بصیر﴾ بێ گومان خوا بینایە بە هەر کاری ئیوه دە یکن.

رینمایی نایەتی (۲۳۲):

(۱) ژنیک ماریی دیاری بۆ کراو تە لاق دراوی پیش لە گەل نوستوو، نیوهی ماریی بیە کە ی دە کە و ی، مەگەر ژنە کە خۆی لینی دا بە زنی، هەروە ک پیاوہ کە ش بە رە زامە ندی خۆی دە توانی دەس لە نیوه کە ی خۆی هە لبگری و بیە خشی بە ژنە کە. (۲) هیش تە وە ی ئاکاری چاک و پیاوہ تی لە نیوان هەردوو خیزانە کە دا (کەس و کاری ژنە تە لاق دراوہ کە و، پیاوہ تە لاق دەرە کە) کاریکی پیویستە. بە کورتی و پوختە: بۆ ژنانی تە لاق دراو چوار حالە ت هە یە، یە کە م: لە گەل نە نووستوو ماریی دیاری بۆ نە کراو، ئەم جۆرە یان (موعتە) یان دە کە و ی و، عیددە یان لە سەر نییە، دووم: ژنیک بەر لە دە ست تیکە لکردن لە گە لیاو، دوا ی دیاریکردنی ماریی بۆی، تە لاق بدری، نیوهی ماریی بیە کە ی دە با (مەگەر میردە کە ی ئەو نیوه کە شی بۆ زیاد بکا) عیددە شی لە سەر نییە، سییە م: تە لاق دراوی لە گەل نوستوو، ماره بۆ دیاری کردو، هەموو ماریی بیە کە ی دە باو، عیددە شی دە کە و پتە سەر. چوارە م: تە لاق دراوی لە گەل جوت بووی بێ ماریی، دیارە ئە مە ش (مهر المثل) ی دە کە و ی و، دە بی عیددە ش رابگری.

نوێژە کان (بە نایە تی نوێژی ناوەنجی) بپاریزن:

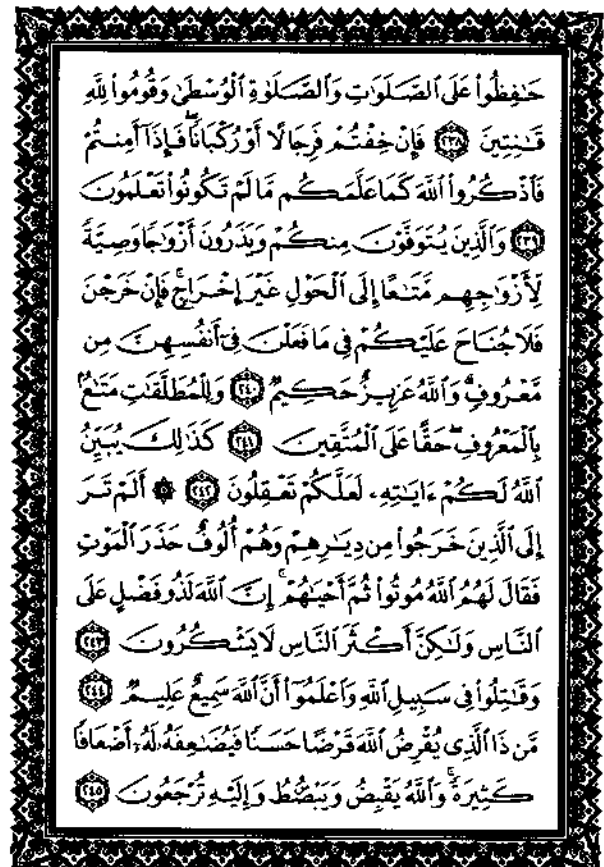
لەم ئایە تە شدا خوا ی کار جوان فەرمان دە دات بە راکرتنی گشت نوێژە کان: ﴿ ۲۳۸: حافظ علی الصلوات﴾ هەموو نوێژە کان بپاریزن و، لە کاتی خۆیاندا ئە نجامیان بە دن و، مە یان فە وتینن ﴿والصلاة الوسطی﴾ لە ناویاندا گرنگی بە نوێژە ناوە پرستە کە بە دن.

سەر نچیک: لە ناو زاناکاندا ئیختیلاف و جیاوازییە ک - سە بارە ت بە دیاریکردنی ئەو نوێژە ناوە ندیی و ناوە پرستە یە - هە یە، بە لām رای بە هیزیان ئە وە یە کە ئەو نوێژە ناوەنجیی نوێژی عە سرە ﴿وتومرا

لله قانتين * هه‌ميشه به‌م‌ملکه چييه‌وه به‌فرمانی خوا هه‌ستن و، بی دنگو به‌ترسه‌وه نويژ بکه‌ن.

نويژى ترس و نه‌نگانه:

لەم نايه‌ته‌شدا باسيکی کورتی نويژى ترس و نه‌نگانه ده‌کات : ۲۳۹



حَفِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُمُوا لِلَّهِ
قَسْبًا ۗ فَإِنْ خِفْتُمْ فَرَجَلًا أَوْ زُرْكُمَا فَأِذَا أُمِنْتُمْ
فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ
ۗ وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنكُمُ وَيَدْرُونَ أَرْوَاجًا وَصِيَّةً
لِّأَرْوَاحِهِمْ مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْتُمْ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْتُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ مِنْ
مَعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۗ وَالْمُطَلَقَاتُ مَتَاعٌ
بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ۗ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ
اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ ۗ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۗ أَلَمْ تَرَ
إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِن دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ
فَقَالَ لَهُمْ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى
النَّاسِ وَلَئِن كُنَّا لَأَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ۗ
وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۗ
مَنْ ذَا الَّذِي يَغْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ اللَّهُ
كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْضِي وَيَبْضُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۗ

به‌لگه‌ی ئەو فرمووده سه‌حیحی : (شغلو‌نا عن الصلاة الوسطی صلاة العصر) - ئەوه‌یه که ئەو نويژه‌ ناوه‌راسته، نويژى عه‌سه‌.

(۳) زه‌للی و ملکه‌چکرډن "به‌تایبه‌تی له‌ کاتی نويژه‌کاندا" بۆ‌خوا‌ی خواهن ده‌سه‌لات واجیبه‌.

(۴) نويژى ترس (صلاة الخوف) ئیتر له‌ به‌ر هه‌ر شتی بیی، نويژ‌خوین ده‌توانی به‌ پیاده‌یی، یان به‌ سواری نه‌نجامی بدات، بۆ‌ پتر زانیاری له‌ نه‌نويژه، له‌ نایه‌تی : (۱۰۲) سی سووره‌تی (نیساء) دا هه‌موو جو‌ره‌کانی (صلاة الخوف) باس‌کراوه‌.

تییسی: بۆیه‌ کتوپر باسی نويژى هینا‌یه‌کایه‌وه، هه‌تا هه‌موان بزانی هه‌رکه‌ کاتی نويژ پيشهات، ده‌بی به‌خیری دس له‌هه‌موو ئیش و کاریک هه‌لبگرین و پرۆین به‌لای نويژه‌کانه‌وه. * ۲۴۰ :
والذین يتوفون منکم ویدرون أزواجاً وصیة لأزواجهم متاعاً إلى الحول غیر إخراج * ئەو که‌سانه له‌ ئیوه له‌سه‌ره‌ مه‌رگدان وده‌سرن وژنه‌کانیان دوا‌ی خو‌یان به‌جی دینن، با پيش ئەوه‌ی گیانیان ده‌ریچی راسپیرن و وه‌سیه‌ت بکه‌ن که ژنه‌کانیان " نه‌گه‌ر وپستیان " تاما‌وه‌ی سالیک ده‌رنه‌کرین و هه‌رله‌جینی خو‌یان به‌میتنه‌وه و خه‌رجیان بدن، به‌لی.. له‌سه‌ره‌تای هاتنی دینی ئیسلامدا ژنی میرمه‌ردو ده‌بوو به‌و شیوه‌ ره‌فتاری له‌گه‌ل کرابا؛ به‌لام دوا‌یی هه‌ر به‌نایه‌تی (۲۳۴) ی ئەم سووره‌ته‌ ئەو بریارو‌حوکه‌ سه‌را‌یه‌وه وگۆزا به‌چوارمانگ وده‌روژ * فإن خرجن فلا جناح علیکم فیما فعلن فی أنفسهن من معروف * خو‌ ئەگر به‌ویستی خو‌یان ده‌رچوون، (دیاره‌ مافی خه‌رجیان نامین) و گونا‌حیکیش له‌سه‌ر ئیوه نییه سه‌بارت به‌هه‌ر کاریکی خوا په‌سه‌ندوو شیاو بۆ خو‌تان ده‌یکه‌ن "نه‌گه‌ر دوا‌ی عیدده‌ش خو‌یان نیشان بدن بۆ شووکرډن ئەوه‌شیان بۆه‌یه" * والله عزیز حکیم * خوا بالاده‌ست و، کارجوان و کاردروسته، بیه‌وی هه‌ر شتی بکا ئه‌یکات و هه‌موو‌یشی خیره * ۲۴۱ : وللمطلقات متاع بالمعروف * بۆ هه‌موو ژنانی ته‌لاق‌دراو، موته‌یه‌کی گونجا‌وو ره‌وا واجیب و پنیویسته "دیاره‌ به‌تایبه‌تی ئەوانه‌یان که میردیان له‌گه‌ل نه‌خه‌وتوووه‌ ماره‌بیشیان بۆ دیاری نه‌کراوه * حقا علی المتقین * ئەم کاره له‌سه‌ر پیاوانی پارێزکارو له‌ خوا ترس بریاره (عه‌بدو‌رره‌حمانی کوری زه‌ید) ده‌لی: که‌نایه‌تی : (متاعاً بالمعروف حقا علی المحسنین) هات، پیاویک گووتی: که‌وابوو ئەگه‌ر خیرم ویست، موته‌ی ده‌ده‌می، ئەگه‌رنا نایده‌می، پاش ئەو قسه‌یه ئەم نایه‌ته : (وللمطلقات متاع بالمعروف

فإن خفتم فرجالاً أو ركبانا * ئینجا ئەگه‌ر ئیوه له‌جه‌نگ، یان له‌ هه‌رشتیکی تردا ترستان هه‌بوو، بۆتانی‌ش نه‌ده‌کرا به‌شیوه‌ی ئاسایی نويژه‌کان بکه‌ن، ده‌توانن به‌پیاده‌یی، یان به‌سواری، بیان‌خوینن و نه‌نجامیان بدن، ئیتر رووتان له‌روو‌گه‌وه‌ بیته‌، یان نا * فإذا أمنتكم * جاکه‌ ترستان نه‌ماو ئەمین بوونه‌وه، واته : وه‌زعتان ئاسایی بوویه‌وه * فاذکروا الله کما علمکم مالکم تکه‌نوا تعلمون * ئینجا هه‌رچۆنی خوا فیری ئەوه‌شتانه‌ی کردون و جارن نه‌تان ده‌ژانین، یادی خوا‌بکه‌ن، واته : به‌شیوه‌ی ئاسایی نويژه‌کانتان بکه‌ن.

رێنمایی نایه‌تی: (۲۳۸-۲۳۹):

(۱) ئەبی هه‌موو نويژه‌کان -به‌تایبه‌تی نويژى عه‌سران و به‌یانیان- له‌کاتی خو‌یاندا و به‌هه‌موو مه‌رجه‌کانیشیان‌وه نه‌نجام بدرین.
(۲) قسه‌ی راس له‌ دیاریکردنی ئەو نويژه‌ ناوه‌نجییه‌دا -به‌

حقا علی المتقین) هات. ئو زانایانه که ئم ئایه ته دهکهنه به لگیه
واجیبی موعه، ده لئین: هه موو ژنیکی ته لاقدر او هه قی موعه ی
هیه ۲۴۲: کذلک بین الله لکم آیاته هه ر ئا به و شیوه یه
خوای گه وره نیشانو یاساکانی خو ی له باره ی ته لاق و خولع
وشیردانه وه. هتد بو ئیوه روشن ئه کاته وه هه لکم تعقلن هه لکو
ئیه بیریکه نه وه و تی بگهن.

پینه مایی ئایه تی (۲۴۱-۲۴۰):

(۱) ده بی پیاوان له سه ره مه رگدا وه سه یه ت بگهن که
ژنه کانیان "پاش خو یان" تا سالی له و ماله دا "تیبیدا ژیاون"
ده رنه کرین و خه رجیش بدرین، ئه گه ر خو یان پینان خو ش
بوو. ئیمای ته به ری ئه ی: ئم ئایه ته بو ژنانی میرد مردوو
ره حمه ته و حوکمه که شی هه ره به رده وامه، (شیخ الإسلام/
ئیبین ته یمیه) و (ئیبین قه یمیم) یش هه روا ده لئین.
(۲) (موعه) یش ده بی شتیکی وه هابی شیایو ژنی ته لاقدر او
بیت، دیاره که هه رکه سه یش به پینی تواناو ده سه لاتنی
خویه تی.

هه زاران کهس له ترسی مردن له زیدی خو یان هه له اتن:

به ی... ده بی هه مووان دلنیا بن که مردنی هه مووگه لیک به ده سه ت
کیشانه وه یه تی له جیهاد، چونکه هه رگه لی جیهاده نکا، زۆره ئاسانی
دوژمن زال ده بی به سه ری او ریساو ژیر ده سه تی ئه کاو خیر و بیتری
ولاته که شی ده خوات، زیندوو کردنه وه یشی هه ره به ربه رین و روو
به روو بوونه وه یه له گه ل دوژمن، ئه ها خوا ده فه رموی: ۲۴۳: ألم
تر إلى الذین خرجوا من ديارهم وهم ألوف حذر الموت هه رئی
تؤ ئه وانته نه دیت که به هه زاران که سه بوون و، ترسی مه رگ
وای لی کردن ولات و نیشتمانی خو یان به جی به یلن وله جیهاد
به بیانووی (تاعوون) وه هه لئین؟! هه قال لهم الله موتوا هه
خوایش پی فه رموون ده سا بعن! ئه وانیش هه موو مردن ثم
أحياهم هه پاشان له سه رداوای پیغه مه به رکه بیان زیندوو کردنه وه،
گیانی جیهادی کرده وه به به ریاناو په لاماریانداو خو یان رزگار
کرده وه هه إن الله لذو فضل علی الناس هه بی گومان خوا سه باره ت
به خه لکی خاو من فه زل و به خششه، به یناو به ین تووشیان ده کا،
هه تا له خه وی خه فله ت وه خه به ر بین هه ولکن اکثر الناس لا
یشکرون هه به لام زۆره ی خه لکی سوپاسگوزار نابن.
(سه یید قوتب) ده لی: پیویست ناکات بگه رین به دوا ی ئه وانده دا
هه له اتن، تابزانین کئی بوون؟ وه یان له کوئی بوون؟ ئه گه رچی

هه ندی قسه و یاسیش هه بی، چونکه ئه گه ر زانینی پیویست
بوایه، دلنیا به خوا روونی ده کرده وه.

پینه مایی ئایه تی (۲۴۲):

(۱) هه رکه تاعوون و چاوه قووله و هه ره تابه کی تر که وته
ناوچه یه که وه، نابی خه لکی ئه و ناوچه یه هه لئین و بچن
بو ولاتیکی دی، وه کو ئم فه رموده - ئیمایی (ترمزی)
هیناویه تی - ده لئیت: ((بِقِيَّةِ رِجْزٍ أَوْ عَذَابٍ أُرْسِلَ عَلَى
طَائِفَةٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ، فَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضِ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا
تَخْرُجُوا مِنْهَا، وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضِ وَلَسْتُمْ بِهَا فَلَا تَهَيِّطُوا عَلَيْهَا))
ئو سزاو جه زه به یه به سه ر به نی ئسرائیلدا هات، لای
پیغه مه به را هه پاسکرا، ئه ویش فه رمووی: هه رکات له
جیگایه کدا ئه وسزایه پیشه ات، ئیوه یش له وی بوون،
ده بی هه ر له وی به یئنه وه ده رنه به رین، خو ئه گه ر له وی
نه بوون، مه چن بو ئه و شوینه

۲۴۴: وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ هه ئیتر هه رگیز مه ترسن و له پنگای
خوا بجه نگین هه واعلموا أن الله سميع عليم هه چاک بزنان که
به راستی خوا ژنه و او زانایه، ئازاو ترسنوک ئه ناسی ۲۴۵: من ذا
الذی یقرض الله قرضا حسنا هه کئی مالی خو ی به قه رزده دا به خوا،
له پیناوی سه رخسه تنی دینی خوادا، به خشینیکی چاک و پاک و،
به دلو ده روونیککی پر له سوژه وه...؟ هه فیضاعفه له أضعافا کثیرة هه
هه تا خوایش چه ند ئه وه نده ی بداته وه هه والله یقبض ویسط هه
خوا مه یلی خو یه تی رزق و رۆزی به نده کان که م یکاته وه، یان
زۆرو فراوانی بکات، واته: له به خششدا رژی و چرووکی بو جیهاد
مه کن، چونکه کلیلی مال و دارایی هه ر لای خو یه تی هه وایه
ترجعون هه و سه رجام هه مووشتان هه ر بو لای دینه وه، ته نها هه ر
لای ئه ویش دادگایی ده کرین.

جووله که داوای (شا) یه ک ده کن، له گه لیا بچه غه زا:

۲۴۶: ألم ترالی الملا من بنی اسرائیل من بعد موسی هه ئه ری
ئه ترانیوه چه ند که سیک له پیوا ماقولانی (به نی ئیسرائیل) له پاش
مووسا له سه رده می (داوود) دا هه إذ قالوا لنبی لهم ابعت لنا ملکا
تقاتل فی سبیل الله هه به په یامبه ره که ی خو یانیا ن گوت: (شا) ربه رو
ئهمیریکمان بو هه لئیره، تا له ژیر فه رمانی ئه ودا، نه خشه و پیلانی
جه نگ دارین و، له رای خوادا جه نگ بکه ین هه قال هل عسیت إن
کتب علیکم القتال ألا تقاتلوا هه په یامبه ره که وتی: باشه! ئه گه ر

برباری جهنگتان بؤدراو، له وانه نییه جهنگ نه کهن و په شیمان بنه وه؟ قالوا وما لنا ألا نقاتل فی سبیل الله؟ ثنوا نیش وتیان: جا چون نییه له پینا و دینی خوا خو ده بویرین؟ و قد أخرجنا من ديارنا و آبنائنا؟ خو ده شیبینی له زیدی خو مانیا و هدر ناوین، له نه ولادو مندالمان دور خراینه وه؟ جا که شه وه حالمان بی، نییه

أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلِكِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ بَدِّ مُوسَى إِذْ قَالَ لِأَخِي لَهُمْ أَقْبِلْ لَنَا مَلِكًا نَقْتُلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كَتَبَ عَلَيْكُمْ الْقِتَالُ أَنْ تَقْتُلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا أَنْ نَقْتُلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَائِنَا فَلَمَّا كَتَبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٤٧﴾ وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَى وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٤٨﴾

چون جیهاد ناکهین؟! ﴿ فلما كتب عليهم القتال تولوا إلا قليلا منهم ﴾ جا که فرمانی جهنگیان بؤ دهر چووا ههر که میکیان نه بیت روویان وهر گیزا و، په شیمان بوونه وه و رایان کرد ﴿ والله عليم بالظالمين ﴾ و خوا به ناهه قیکاران زانو به ناگایه که جیهاد ناکهن ﴿ ۲۴۷ ﴾: وقال لهم نبيهم إن الله قد بعث لكم طالوت ملكا ﴿ جا که شه وان داوای سه کرده و نه میریکی جهن گیبیان کرد په یامبه ره که بیان پینی گوتن: ده سا دلنیا بن خوا برباری داوه (تالووت) که سه ربا زیکه و له بنه مالهی پاشاکان نییه - پاشاو شه میرتان بیت، وهك خوشستان داوای پاشاو فرماندهیه کتان کرد ﴿ قالوا أنى يكون له الملك علينا ﴾ که چی هندیکیان وتیان: جا کوا شه شایانی شه پاشایه تیبه له سهر نییه؟! واته: له بنه مالهی سه کرده و پاشاکان نییه ﴿ ونحن أحق بالملك منه ﴾ نییه خو مان له و زور به شیاوتر ده زانین بؤ سه کردایه تی و فرماندهیی ﴿ ولم يؤت سعة من المال ﴾ جگه له وهیش، مال و سامانیکی وایشی بی نه دراوه،

دپاره پاشاو فرماندهش به لای شه وانه وه ده بی سه روه ته ند بی ﴿ قال إن الله اصطفاه عليكم ﴾ په یامبه ره که وتی: بی گومان خوا شه و (تالووت) به ی بؤ هه لبرادوون و له سه ری کردوونه فرمانده ﴿ و زاده بسطة فی العلم و الجسم ﴾ و زانست و زانیاریه کی زور، قه لافه تیکی به هیزو، شان وشه وکه تیکی پتر له نیوهی داوه تی واته: زور نازا وخواهن پلانی جهنگه. (نیین که سین) ده لی: ده بی فرمانده شه دووسیفه ته ی تیدا بیت:

(۱) به وکاره زانو شاره زان بیت.

(۲) له ش وقه وارو جهسته یه کی ریکوینک و دار یژراو، بؤ شه ی خه لک ریژی لی بنین و بهر گه ی ناره حه تی و ته نگانه بگری ﴿ والله یوتی ملکه من شاء ﴾ خوا بیه وی مولک و پاشایه تی به ههر که س بدا دهیدا، نیتر به شه زووی نیوه نابیت ﴿ والله واسع عليم ﴾ به خششی فراوان و بهر بلاوه، له هه مووشتیگ به ناگایه، شه زانی کی شیاوی به خشینی مولک و ده سه لاته، ته فسیری (خال) یش له م شوینه دا شه لی: بویه خوا (تالوت) ی هه لبراد، چونکه:

(۱) به سه روست ناماده تر بوو بؤ پاشایی، که شه له هه مووشت گرنگتره.

(۲) زانانو دانتر بوو بؤ هه لسوراندنی کاروباری کومه ل و گه ل.

(۳) جوانتر و به سه رو سیماتر بوو.

(۴) یارمه تی خواشی له گه ل بوو.

خوای گره شه گشت هویانه ی بؤ ریک خستبوو، بی شه وهی که ده خلی خوی تیدا بیت ﴿ ۲۴۸ ﴾: وقال لهم نبيهم إن آية ملكه أن يأتيكم التابوت ﴿ و په مبه ره که بیان پینی گوتن: پیروزی و راستی نیشانه و دروشمی پاشایه تی (تالووت) له لایه ن په روه ردگار یه وه، سندووق و "تابووته" زه و تکراره که یه، بؤ تان دیته وه: شه سندووقه ش کاتی خوی (به نی ئیسرائیل) ته وراتیان تی خستبوو و هه لیان گرتبوو، به لام (عه مالیکه) کان هاتن به سه ریاندان زال بوون و لییان زه و ت کردن ﴿ فه سکینه من ربکم ﴾ دلنیا بوونی تیدایه ﴿ وبقية مما ترك آل موسى و آل هارون ﴾ له گه ل هندی یادگارو که له پیووری خانه واده ی مووسا هاروون، وهك: دارده ست و پیلوو کالاکه ی مووسا میزه ره که ی هاروون سی برای، شه مانه له و تابووته دان و دینه وه ده ستان ﴿ تحمله الملائكة ﴾ فریشته هه لی ده گرن و ده یه پیننه وه بؤ تان ﴿ إن فی ذلك لآية لکم إن کنتم مؤمنین ﴾ به راستی له گه رانه وهی شه سه ندووقه دا، نیشانه و به لگه ی گه وره هه یه بؤ تان، بؤ شیاوی (تالووت) شه گهر به خوا و به روژی دوایی باوه رتان هه یه ﴿ ۲۴۹ ﴾: فلما فصل طالوت بالجنود ﴿ جا که تالووت له شکره که ی له شاری (بیت المقدس) برده ده ری،

قال إن الله مبتليكم بنهر ﴿ يعني گوتن: بنی گومان خوی گه وره دهبوی به جوبارنک تاقیتان بکاتوهه ﴾ فمن شرب منه فليس مني ﴿ نه وسا هرکه سیک لینی بخواته وه له من نیبهو به که لک نایهت له م سوپایه دا بییت، نهو جوبارو چه مهش کهوتبووه نیوان (نه ردهن) و (فلهستین) هوهو پینی ده لاین: جوباری (شهریعه) ﴿ ومن لم یطعمه فإنه مني ﴾ وهرکه سیش هیچی لی نه خواته وه سر به مننهو به که لکی سر بازی بی دیت ﴿ إلا من اغترف غرفة بيده ﴾ مه گهر که سیک هر به لامشت لینی هه لگوزی ولینی بخواته وه، نهو ه قهیناکات ﴿ فشربوأ منه إلا قليلا منهم ﴾ ئینجا له گهل نه وروونکرده وه یه دا هه موو لنیان خوارده وه که میکیان نه بییت ﴿ فلما جاوزه هو والذین آمنوا معه ﴾ ئینجا که تالووت ونه وانهی باوه ریان له گهل یا هینابووو له چه مه که پهرینه وه، له تاقیکردنه وه که ده رچوون (که ژماره یان (۳۱۳) که سبوو، به نه ندازه ی یارانی به دن) ﴿ قالوا لا طاقة لنا اليوم بجالوت وجنوده ﴾ وتیان: نه مرؤ له بهر زوری نه وانه وکه می ئیمه، له وزه تو اناماندا نیبه به رامهر به جالووت وله شکره که ی بوهستین و بجه نگیین ﴿ قال الذين یظنون أنهم ملأوا قلوبا الله ﴿ نه وانه یان یه قینیان بوو به دیداری خوا ده گن گوتیان: کم من فئة قليلة غلبت فئة كثيرة باذن الله ﴾ که لی جار به فرمانی خوا کومه لیکمی کهم به سهر کومه لیکمی زوردا سرکه وتوون، واته: زالبوون وسهرکه وتن به ژماره ی زور کهم نیبه، به لکو هر به ئیراده فرمانی خویسه ﴿ والله مع الصابرين ﴾ خوا هه همیشه له گهل دهسته ی به نارام و خورا گرانه و، هه ردهم پشتگیر یانه ﴿ ۲۵۰: ولسا برزوا لجالوت وجنوده ﴾ جا که تالووت وسوپا که مه که ی، تووشی جالووت وسوپا زور و مه شق دیده که ی بوو ﴿ قالوا ربنا أفرغ علينا صبرا ﴾ سوپا که ی (تالووت) نزایان کردو گوتیان: نه ی پهروه دگاری ئیمه اوابکه گشت کاتی سه برمان به سهردا بریزه، به تاییهتی له م گوره پانی جه نگدا خور اگر بین ﴿ وثبت أقدامنا ﴾ پیمان له گوره پانی جه نگدا بچه قینه و سه قامگیر بین، هر گیز ترس نه چیته دلمانه وه هه لئه ییین ﴿ ۲۵۰: وانصرنا علی القوم الکافرين ﴾ و به سهر دهسته ی بی باوه رانی وه کو جالووت وله شکره که ی سرمان بجه.. به لی پیویسته موسلمانان هه موو کاتی به تاییهتی له گوره پانی جه نگدا دلایان هر لای خوابییت، په یتا په یتا داوای کومه ک و یارمه تی لی بکن ﴿ ۲۵۱: فهزموهم باذن الله ﴾ ئینجا تالووت، وسوپا که ی "به فرمانی خوا" جالووت وسوپا که یان شکاند ﴿ وقتل داود جالوت ﴾ و داوود که سهر باز نیک بوو له گهل سوپا که ی تالووت (جالووت) ی فرمانده ی له شکره که ی نهوانی کوشت، ئیتر له شکر شکاو، (تالووت) یش خه لاتنی داوودی کرد ﴿ وآتاه الله

الملک والحکمة ﴿ له وه دوایش خوا فه رمانه روهایی و زانستی پیذا ﴿ وعلمه مما یشاء ﴾ وهرچی خوی ویستی فیزی نه وی کرد، دروستکردنی "جل و بهرگی جه نگی، له گهل ناووشورته ی باشد او کتیبی (زه بوون) یشی بو نار دو کردیه پیغه مبه ر ﴿ ولولا دفع الله الناس بعضهم ببعض ﴾ نه گهر خوا هه ندیک له و خه لکه بی باوه رهی

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلْتَمِعُوا اللَّهَ كَمِمْ مِنْ فَتْنٍ فَوَلَّيْنَا الْقَلِيلَ الَّذِي غَلَبَتْ عَلَيْهِ فِتْنَةُ كَثِيرَةٍ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٥١﴾ وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذَا بِأَقْدَامِكُمْ إِنَّهُمْ عَلَى الْغُورِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٥٢﴾ فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥٣﴾ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٤﴾

به هندی له و مه رده باوه رداره له ناونه بر دابا ﴿ لفسدت الأرض ﴾ ئیستا هم زهویه خراب و ویران بیوو، فه ساد زهوی گرتیبوو یه وه ﴿ ولكن الله ذو فضل على العالمين ﴾ به لام خوا فه زلو چا که ی له سهرگشت جیهانیان هه یه، به یناوبه بین سته مکاران به دهسته ی خه لکانی راست و خاوهن عهدالت له ناو ده بات، و سیخورمه یه ک له باوه رداران ده داو، وه خه بر دین وله بی باوه ران راهه پهرن و ریان ده مانن ﴿ ۲۵۲: تلك آيات الله تتلونها عليك بالحق ﴾ نه مانه بو مان باسکردی "هه ره باسی هه زاران که سه که وه هه لئه اتن له نیشتمانیان و، ده سه لاتدان به تالووت و.. گشت نه مانه نیشانه کانی ده سه لاتنی خوان که به راست و ره وان بو ت ده خوینینه وه. ﴿ وإنك لمن المرسلين ﴾ و دلنیابه (نه ی موحه ممه د) ﴿ یه کیکی له په یامبه ران، که واته پشت نه ستوریه له سهر کاری خوت.

رېئىمىيى ئايەتى (۲۵۰-۲۵۱):

- ۱) جىھادى شەرىئى دەپن راپەرو فەرماندەيەكى شەرىئى ھەبى، پىئويستە ئەو فەرماندەش، بەكاروبارى جەنگ زاناو كارامەبىت، فامىدەو ژىر بىن، بەلاشەو جىسمانى بىن.
- ۲) تاقىكردنەو ھەلسەنگاندنى لەشكر، بۆ زانىنى ئەندازەى ئامادەيى بۆ جەنگ و خۇراگرى لە كاتى تەنگانەدا پىئويستە.
- ۳) جىھاد لە بەر لەناو بردنى فەسادو شەر فرۇشان فەرمانى پىنكرەو.
- ۴) ژمارەى سوپاكەى تالووت (۳۱۴) كەس بوو، ھەك ئەو فەرموودە: ((إنكم على عدة أصحاب طلوت)) بە ھاوھلانى (بەدى) فەرموو ئىووش ھەر بەقەد ھاوھلەكانى (تالووت)ن، ئەوان (۳۱۴) كەس بوون خواى گەورە سەرى خستن بەسەر لەشكرى كافراندا.

خاوەنى تەفسىرى (مەراغى) ئەلئىت: ئەو چىرۆكانەى پىشەو ھەم پەندانەيان تىيا بەدى ئەكرى:

- ۱) ھەرگەلئىك بەرەو تىياچوون مىلى نا، دەبىن بىرىكانەو بەگورجى ھەموويان برۇنە ژىر ئالای پىياوئىكى دادگەريانەو، ھەك نەوھەكانى بەعقوب.
- ۲) پىئويستە پىياو ماقوولانى ولات جەماوەرەكەيان بە خەبەر بەكەنەو.
- ۳) كاتى جاماوەرەكە سەر لىشۇواو بوو، وادەزانن: بەرپۆبەرانى ولات دەبىن دەولەمەندو سەرەتمەند بن، بەلام نە... دەبىن كەسانئىك بن شارەزای زانست و زانىارى ئەو سەردەمە بن، با زۆر ھەزارو بىن ئەوايش بن.
- ۴) ئەو كاتە سەرکەوتن بە دەست دىت كە سوپاكە گوپرايەلى ئەوايان بۆ فەرماندەكەيان بىبى.
- ۵) گەلى جار گەلانى بىن دەسلەت و ژمارە كەم بەسەر ژمارەيەكى زۇردا زال ئەبى، ئەگەر ئارامى بىبىو لەخوا بىپارپتەو.
- ۶) جەنگ و بەگزاچوون بۆ رامالئىنى تاوانباران، سوننەتئىكى خوايىبە، ھەندى كاتىش كارئىكى ناچارىبە.

كۆنابى جىمى ۲، (و الله العمد والله...)

ھىندى پىغەمبەر پەلى بەرزتەرە:

﴿ ۲۵۳: تلك الرسل فضلنا بعضهم على بعض ﴾ ئىمە بە ھەموو

ئەم پەيامبەرانە "كە تۇش يەككىيانى" شان و شوكتە وپەلى تايبەتەمانداو، لەگەل ئەو شەدا ھەندىكىان لەھەندىكى تريان "لەپلەو پايەى پەيامبەرەتەيدا بەرزترن، چونكە ئازارو بىزاريان لەوانى تر پىتر دىتوھ ﴿ منہم من كلم الله ﴾ بۆ نمونە: ھەيانە يەكسەرە خوا خۇى قسەى لە گەل كەردوھ، ھەك (مووسا) و(موھەمەد) ستلاويان لىبىت، بۆيە دەفەرموى: ﴿ ورفع بعضهم درجات ﴾ وپەو پايەى ھەندىكىيانىشى ھەك (موھەمەد) ﴿ كە خوا خۇى لە بارەيەو دەفەرموىت: (وإنك لعلى خلق عظيم) - برە سەر ھەموويانەو، ھەر ھەك پەلى ھەندى پىغەمبەرى ترىشى لە (ئولولەمەزم)ەكان، لە چا و ئەوانىتردا سەرخست... ﴿ وآتينا عيسى ابن مريم البينات ﴾ و بە (عیسای كورى مەرىم) یش چەندىن بەلگەو نىشانەى پروومان بەخشى "ھەك زىندوو كەردنەو ھى مردووان و، چاككردنەو ھى كوپزانى زگماك" و ھتەد... ﴿ وأيدناه بروح القدس ﴾ و بە جوپرىلى (روحول قودوس) پىشتگىرىمان لىكرد، ديارە ئەمانەو ئەو چەند مۇعجىزانەى ترە كە لە سوورەتى (ئالى عىمران) و (مائىدە)دا باسكراون، گىشت مانای پە بەرزى عىسان ﴿ ولو شاء الله ما اقتل الذين من بعدهم ﴾ خۇ ئەگەر خوا ويستباى - ئەوانەى كە لە دواى ئەم گىشت پەيامبەرانەو ھاتن-، باوھردار دەبوونو شەرى يەكترىان نەدەكرد ﴿ من بعد ما جاءتهم البينات ﴾ بەتايبەتسى پاش ئەو ھەموو بەلگەو نىشانانە بۇيان ھات، بەلام ديارە خوا نەپويست لەو كارە بەزۆر رىيان لىبگرى و باوھرىبنن، بۆيە دەفەرموى: ﴿ ولكن اختلفوا ﴾ بەلام ئەوان لەناو خۇياندا تىك چوون و دژاپەتئى و نەيارى يەكترىان كرد ﴿ فمنهم من آمن ومنهم من كفر ﴾ ئىنجا ھەندىكىان باوھريان ھىناو، ھەيشيانبوو بىن پرواو خوانەناس ماپەوھ ﴿ ولو شاء الله ما اقتتلوا ﴾ ئەگەر خوا ويستباى بەر نەدەبوونە گىيانى يەكتر و يەكترىان نەدەكوشت، چونكە ھەموو شتئى ھەرىە دەستى ئەو و، ئەو خۇى ئەتوانئى بە پىنى ويستى خۇى بىكات، ھەك ئەفەرموى: ﴿ ولكن الله يفعل ما يريد ﴾ بەلام ئەو ھى كە خوا خۇى دەپەوى لە رووى ھىكەمەت و زانئىنەو ھىكا، دەپكا، ئىتر بەزۆر ھىچ شتئىك بەكەس ناكات. بەلكو ئەپخاتە بەر ئەقل و وىژدانى خۇى وسەرەستى دەكات ﴿ ۲۵۴: يا أيها الذين آمنوا أنفقوا مما رزقناكم ﴾ ئەى ئەوانەى باوھرتان ھىناو! بەخشن ھەندىك لەو مال و سامانەى پىمانداون ﴿ من قبل أن يأتي يوم لا بيع فيه ولا خلة ولا شفاعة ﴾ پىش لە ھاتنى رۇژئىك ھىچ كرىن و فرۇشتىئىكى تىدا نىبە(تا بەمال خۇتان بگرنەو) ھەرەك ھىچ دۇستىئى و تكاو شەفاعەتئىك سوودى نابى. رافەكەرانى قورشان ئەلئىن: دۇستايەتى تەنھا لە نىوان بىن پرواكاندا سوودى نىبەو بىن

هیچ کەسێک ناتوانی تکا بکات، هاوێش دانەرەکان پێیان وابوو کە: بته‌کان دەتوانن شەفاعەتیان بۆ بکەن بۆیە ئەیانوت: (ما نەبەهەم إلا لیقربونا إلى الله زلفی...) ۳/۳۹. ﴿ يعلم ما بین ایدیهم وما خلفهم ﴾ ئەوەی ئیستا لە بەر دەستیانیایە و دیارە، ئەوەی شەخسێک لە پێش سەریانە و ئەوەی نادیارە، ئەو پێی ئاگایە، واتە: کاروباری

کەلەکە، تەکاش هەر بۆ بێ پروایان نییە، ئەگینە-ئەگەر خوا خۆی بیهوی و مۆلەت بدات- بۆ موسلمانان شەفاعەت هەیە، جا بۆ مەسەلە ی شەفاعەتیش بگەرێت بۆ ئەوەی (۴۸) ی ئەم سوورەتە؛ لەوی زیاتر باسی شەفاعەتکراوە. ﴿ والکافرون هم الظالمون ﴾ و هەر کافروو بێ باوەرەکان ناهەقیکارو ستمکارن، چونکە هەر ئەوانن بە تەواوی لە سنوور دەرجوون و لە خوا یاخی بوون، بۆیە هەر شتیکیش- لە دونیادا- بەخت بکەن لێیان وەر ناگیرێ، دەسا ئیوە بەسەر و بە مال جیهادیان بکەن.

زینماپی نایەتی (۲۵۲-۲۵۴):

- ۱) پایە و پەلی هەندێ لە پەيامبەران- سلاویان لە سەر بێت- لە هەندیکیان بە پێی جیهاد و تیکۆشان و خۆراگرتن- گەرەتەرە.
- ۲) (کەلام) سیفەتیکی بەرز ی ئەزەل خوایە، هەر وەکو خۆی گەرە خۆی لە کێوی توور لە گەل مووسا، لە (مەلە کووت) ی بلندیشا لە گەل موحمەد ﷺ و توویژی کرد.
- ۳) بپروا ئیمان، بێ پروایی و کوفر، هەریەک لە مانە بەستراوە بە ویست و خواستی خواوە، ویستی هەر کەسێک ئیمان بێنیت، دلی گوشاد دەکات، نەیشیویست، دلی قوفل دەبیت.
- ۴) ئیختیلاف و دەنگە دەنگ سەرچاوەی هەموو نەگەتییە کەو، کاریکی زۆر دزی و ناپەسەندە، ئینفاق و بەخشین لە رێی خوادا واجب و پێویستە، هۆشیاری بۆ خۆسازدان بۆ رۆژی بەرێ، بە ئیمان و کارو کردەوی چاک دەبیت.

﴿ تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضُهُمْ دَرَجَاتٍ ۗ وَأَتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْتَ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ۗ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَقْتَلْنَا الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَ نَهُمُ الْبَيْتَ وَلَكِنْ اٰخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَنْ ءَامَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ ۗ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَقْتَلُوا وَلَكِنْ ءَلَّهُ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿٢٥٢﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا سِمَاتِ رَبِّكُم مِّنْ قَبْلِ أَن يَأْتِيَ بِيَوْمٍ لَا يَبِيعُ فِيهِ وَلَا خَلَّةٌ وَلَا شَفِيعَةٌ ۗ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٥٣﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ ۗ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ ۗ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۗ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ ۗ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ ۗ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا ۗ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٤﴾ لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ ۗ قَدْ تَبَيَّنَ الرِّشْدُ مِنَ الْغَيِّ ۗ فَمَن يَكْفُرْ بِالطَّغْوٰتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ ۗ لَا انفِصَامَ لَهَا ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٥﴾

دونیاو قیامەتیان تەنها هەر ئەو ئەیزانی" ﴿ ولا يحيطون بشئ من علمه إلا بما شاء ﴾ هیچ کەسێش ناتوانی بە پەلی زانیی خوادا بگا، مەگەر خوا خۆی بیهوی، کە لە سەر زمانی پەيامبەران شتیکیان بۆ روون بکاتە وەو ناگاداریان بکا ﴿ وسع كرسيه السموات والأرض ﴾ کورسی خۆی گەرە تەواوی ئاسمانەکان و زەوی داگرتوو. (کورسی) لای زمانە وانەکان "أهل اللغة" بە واتای: تەختی پاشایەتی هاتوو. بەلام ئەو کورسییە ی کە خوا بۆ خۆی قایەل دەبێ و ئەفەرموی: (وسع كرسية) مەبەست جێ پێی پەرەردگار خۆیەتی- جل جلاله-، وەك (ئیبین عەبباس) ئەفەرمویست: (الكرسى: موضع القدمين، والعرش لا يقدر قدرة إلا الله عزوجل) (رواة الحاكم في المستدرک، وقال انه على شرط الشيخين، وقد روى مرفوعا والصواب أنه موقوف).

بەلێ هەر ئەمە کە ئیبین (عەبباس) دەیلی، راووبۆ چوونی زاناکانی سەلەفیشە، ئەم رێوایە تەیش کە دەلی: مەبەست بە (کورسی)

گەرەیی و مەزنی (نایەتە لکورسی):

﴿ ۲۵۵: الله لا إله إلا هو الحي القيوم ﴾ (الله) کە بێ وێنە و بێ هاوتایە و خواوەنی هەموو سیفاتی کاملە، جگە لەو هیچ پەرستراویکی- تری راستە قینە نییە، هەر ئەوە هەمیشە زیندووی راستە قینە و، راگیرکەری بوونە ورو؛ بەرپوێ بەری کاروباری دوروستکراوەکانی خۆیەتی و راوەستاوە بە زاتی خۆیە ﴿ لا تأخذه سنة ولا نوم ﴾ نەخەو نووچکە دای ئەگرێ و، نەخەو دەبیاتەووە ﴿ له ما في السموات وما في الأرض ﴾ هەرچی هەبێ لە ئاسمانەکان و لە زەویدا هەر مولکی ئەوە ﴿ من ذا الذي يشفع عنده إلا بإذنه ﴾ کێ بێت- لە رۆژی دوا بیدا- بتوانی شەفاعەت بکات لای ئەو، هەتا ئەو خۆی مۆلەتی ئەدا؟ "دیارە کە هەتا ئەو خۆی مۆلەت نەدات،

سېيەكى قورئانە. ۋە ئىمامى (نەسائى) يىش ئەم فەرمودەيە باس ئەكات: ((من قرأ دبر كل صلاة مكتوبة آية الكرسي لم يمنعه من دخول الجنة إلا أن يموت)). واتە: ھەر كەسىڭ پاش نوپۇزە فەرزەكان ئايەتەلكورسى بخوئىنى، ھەر كەمرد دەچىتە بەھەشتەۋە.

ئەئىسلامدا خۇسەپان نىيە:

۲۵۶: لا إكراه في الدين ﴿۱﴾ لىم دىنى ئىسلامدا داسپاندىن ۋا ناچار كىردىن ۋە زەپىر زەنگ نىيە بۇدىندارى ۋە ھەرگىرتنى ئايىنى ئىسلام، بەئى ھوكمى ئەم ئايەتە تەنھا خاۋەن كىتىب ۋا خاۋەن نامەكان ئەگىرتەۋە، مەنسوخ ۋە سىراۋەيش نىيە، واتە: ھەر جۈۋەكە ۋا گاور سەر ناخىرتە سەريان بۇ ئىسلامبوون. ﴿۲﴾ قد تبين الرشد من الغي: چونكە بىي گومانە كە رىنگاى چاك ۋا راست لە رىنگاى ناراست ۋا كوفىرو توولە رىنگاكان لىك جىكاراۋەتەۋە ۋا ئاشكراۋ نامايانە، جا لەبەر ئەۋە نايەۋى زۇر لە ھىچ كەسىڭ بىكىرت بۇ ئىسلامبوون ۋە ھەر كەسەش بەمەيلى خۇپەتى ﴿۳﴾ فمن يكفر بالطاغوت ﴿۴﴾ ئىنجا ھەر كەسىڭ باۋەرى بە "تاغۋوت" نەبىت، دىبارە تاغۋوت ئەۋ كەسەيە كە لە سنورى خوا دەرچى ۋا، بەرنامە چەۋتەكان قىبوول كا، جا ھەر كەس خۇى لەۋ جۇرە شىتانە دورگىرت ﴿۵﴾ ويؤمن بالله ﴿۶﴾ ۋا باۋەرى بە خوا ھىنا ﴿۷﴾ فقد استمسك بالعروة الوثقى ئەۋە بىي گومانە دەستى بە ھەنگىل ۋە بەھۇكارىكى پتەۋوقايەۋە گرتۋە ﴿۸﴾ لا انفصام لها ﴿۹﴾ كە ھەرگىز ھەئناۋەشىت ۋا پسان ۋا پىچرانىشى بۇنىيە ﴿۱۰﴾ والله سمع علم ﴿۱۱﴾ ۋە خۋاى گەۋرەيش ژنەۋاۋ زانايە زاناکان دەللىن: (مەجوس) ۋە (سۈببى) يەكانىش، لەمەدا ھوكمى جۈۋولوكە ۋا گاورىان ھەيە، واتە: ئەمانىش ھىچ جۇرە زۇرىكىان لى ناكرى بۇ ۋەرگىرتنى دىنى ئىسلام، بەلكو ھەر لەسەردىنى خۇيان" ئەگەرىپىيان خۇش بوو" دەمىننەۋە، سەرانەيان لى ئەسەرنى بەلام خەلكانى تىرى بىتپەرسىت ۋا ھاۋەشەدانەرو ھەر جۇرە بىي دىنىكى تىر لەۋ بايەتە "ھەتا ئەۋ رۇزە باۋەر دىنن" دەبىي جەنگىيان لەگەل بىكىرى ئەگەر تۈنراۋ بەرژەۋەندى تىدايوو. ھەموو ياساۋ دەستورىكى ئىسلامى پىرۇز راست ۋە ھەقە، ئىتىر بىجگە لەۋ گىشت دەستور بەرنامەيەكى تىر ناراست ۋا گومرايىبە. دەبىي پىش ئىمان ۋا باۋەرىھىنان بەخۋاى گەۋرە، دەبىي بەتەۋاۋى لەگىشت تاغۋوتەكانەۋە دور بەكەۋى، خۇدىبارە واتاى (لا اله إلا الله) يىش بۇيەكەمجار نەفى ۋا لادانى ھەموو دەسەلاتارە ملھۋورەكان ۋا تاغۋوتەكانى دونيايەۋ، پاشانىش تەسلىم بوون ۋا باۋەرىھىنانە بەخۋاى تاك ۋە تەنيا. شىۋاى ياسىشە لەسەردەمى جاھىلىيەتدا ھەر ئەۋ بىتەى ۋا دەيان پەرسىت

زانست ۋا زانىبارى خۋايەۋ، (تاۋىل) يىشى دەكەن، رىۋايەتىكى پارىزراۋ نىيە، دىسانەۋە ئەۋ رىۋايەتەش كە دەللىت: مەبەست بە (كورسى) ھەر ەرشە؛ (ئىبىن كەسىن) دەللىت- ئەۋەيش رىۋايەتىكى لاۋازە.

شاينى باسە (عرش) يىش لە تەۋاۋى دروستكراۋەكانى خوا "بە كورسىشەۋە، ۋەك (ئەبووزەر) دەيگىرتەۋە" زۇر گەۋرەترە، ئەبووزەر دەئى (أن النبي ﷺ قال: ((ما السموات السبع والأرضون السبع عند الكرسي إلا كحلقة ملقاة في أرض فلاة، وأن فضل العرش على الكرسي كفضل الفلاة على تلك الحلقة)) (۱) ۋالحدیث لە طرق. ۋا قد رواه أبو حاتم وابن حبان في صحیحۃ ۋا أحمد في مسندۃ ۋا غیرھم). واتە: پىغەمبەر ﷺ فەرمودەتتى: ھەر ەسوت ئاسمانەكان ۋە ھەر ەسوت زەۋىيەكە لەچاۋ (كورسى) دا، دەللىت ئەلقەيەكەۋ خراۋەتە زەۋىيەكى چۆل ۋا كاكى بەكاكى، ئەۋسا ەرشىش لەچاۋ كورسى) دا دەللىت ئەۋ زەۋىيە كاكى بەكاكىيەكە ئەۋ ئەلقەيە تى فرىدرايى. ۋە ئىمەش ھەر بەۋ جۇرە كە خۋاى گەۋرە باسى "ەرش ۋا كورسى" بۇ خۇى كىرۋە ۋە سەلەف مانايان بۇ كىرۋىن باۋەرىمان پىيەتى، بىي ھىچ (تەئۋىل) ۋە (تەدىل) لىك. ﴿۱﴾ ولا يؤده حفظهما ﴿۲﴾ ۋە راگرتن ۋا پاراستنى ئاسمانەكان ۋە زەۋى بۇخا گران ۋە سەخت نىيە ﴿۳﴾ وهو العلى العظيم ﴿۴﴾ ۋە ھەر ئەۋ بلىندو پایە بەرزو گەۋرەيە، لە دەسەلات ۋە تۋانادا ھاۋشانى نىيە.

رېنەمىي: ئەم ئايەتەئى (۲۵۵):

۱) پىرۇزترىن ۋە گەۋرەترىنى ئايەتەكانى قورئان، ئايەتەلكورسىيە، چونكە (۱۸) جار ناۋى پىرۇزى خۋاى تىدا ھاتۋە، لەئىۋان ناۋو رانادا (ظاھر) ۋە (مضمەر) دا، پەنجا ۋە شەش بىژەيە، (۱۰) رىستەيە، خۇ ھەموو سوورەتەكەش ھەر باس لە (رىۋوبىيەت) ۋە (ئۈلوھىيەت) ۋە (ئەسماء) ۋە (سيفات) ى خوا ئەكا، پاش نوپۇزە فەرزەكان ۋە پىش خەۋو، لە ناۋ مالا، بۇ تارنانى شەپاتىنەكان خۋىندى سۈننەتە ۋە زۇر گىرنگ. پىشەۋا (ئەحمەد) يىش ئەم فەرمودە لە فەزلى ئەۋدا ئەھىنى: ((إن آية الكرسي تعدل ربع القرآن، وإن الزلزلة، والكافرون، والنصر، كل واحدة تعدل ربع القرآن، وإن الصمد تعدل ثلث القرآن)) واتە: فەزلى ۋە گەۋرەيى ئايەتەلكورسى - يە تەنھا خۇى - لە چۋارىەكى قورئان دەدات، ئەم سوورەتەنەش: (زەلزەلە، كافىروون، نەسر)، گەۋرەيى ۋە خىرى خۋىندى ھەر يەكەيان ھەرۋايە، بەلام خۋىندى سوورەتى (سەمەد، واتە: ئىخلاس) خىرى

بنیان دهگوت: (طاغیه)، بؤشنگیری ئەم قسەیه ئەم فەرمووده هاتوو: ((کانوا یهلون لمناة الطاغية)).

خوا یاری ئیماندارانە:

﴿ ۲۵۷: الله ولي الذين آمنوا ﴾ هەر خوایه یارو یاوهری ئەو کەسانە باوهریسان هیناوه ﴿ یرجهم من الظلمات إلى النور ﴾ چونکە لە هەموو پێبازە چەوت و تاریکستانەکانی کوفرهوه دەریاندیننی و بەرەو نوورو رۆشنایی ئیسلامیان دەبا ﴿ والذين كفروا أولياؤهم الطاغوت ﴾ ئەوانەش کە کافرو بێ باوەرن، یارو یاوهریان هەر تاغوت و شەیتانە لەجنیو، لەئادەمی ﴿ یرجونهم من النور إلى الظلمات ﴾ لە رێبازی نوورو پروونکی دەریسان دەپەرفینن و بەرەو رێبازە تاریکستانەکان ئەیانەن ﴿ أولئك أصحاب النار هم فيها خالدون ﴾ ئەمانە دەینە یارو یاوهری ئاگری دۆزەخ و، بە هەتا هەتاییش تێیدا ئەمیننەوه.

جوابه جهنگی نه مروود له گهڵ ئیبراهیم:

﴿ ۲۵۸: ألم تر إلى الذي حاج إبراهيم في ربه ﴾ ئایا تۆ دیمەنی ئەو کەسەت نە دیبوو کە چۆن لە گەڵ ئیبراهیمدا "سەبارەت بە پەروردگاری" دەمەقانی و مللانیی دەکردو وای دەزانی هەر خۆی خوایه؟! ﴿ أن آتاه الملك ﴾ لەبەر ئەوە کە خوا پاشایەتی و دەسەلاتی پێداوو، ئەوی کە خۆی بە خوا زانی بە عینادییەوه لێی پرسی و گوتی: ئەری تۆ پەروردگارت کێی؟ ﴿ إذ قال إبراهيم ربي الذي يحيي ويميت ﴾ ئیبراهیمیش لەوەلامدا گوتی: پەروردگاری من هەر ئەو زاتەیه کە ژیان دەبەخشیت و، دەشمیننی، واتە: ژیان و مردن هەر بە دەستی ئەوە ﴿ قال أنا أحي وأميت ﴾ کە چی ئەویش وتی: خۆ منیش کەسانی دەژینم و، کەسانی تێکیش دەمرینم ناره زووم لە هەر کەسێک بوو ئەوا ئەیکوزم و دەیمیرنم، وەیان چاوپۆشی ئی ئەکەم و دەیمژنم، دیارە ئەم وەلامە هەر لەرووی عینادییەوه بوو، ئەگینا ئەوە وەلام نەبوو. جا کە ئیبراهیم زانی وەلامە کەسێ ناپاستە، بە لگەیه کێ تری هیناوه بۆ چەسپاندنی دەسەلاتی خوا و دەمکوت کردنی ئەو، بۆیە دەفەرموی: ﴿ قال إبراهيم فإن الله يأتي بالشمس من المشرق ﴾ گوتی: دەی باشە خوا لە خۆر هەلاتەوه خۆر دیننی ﴿ فأت بها من المغرب ﴾ دەسا تۆیش کە داوای خوایت ئەکەیت لە خۆرئاواوە بیهیننە، واتە: یاسای بوونەوهەر بگۆرە ئەگەر تۆیش خوایت ﴿ فبهت الذي كفر ﴾ ئەوسا ئیتر ئەوسە مکارو بێ باوەرە حەپەساو نەقی لێرا وەلامی نەماو بوو بە قسە ی خۆیەوه و بەکی کەوت ﴿ والله لا يهدي القوم

الظالمين ﴾ بێ گومانە کە خوا هۆزو گەلی سەتەمکاران رێنمایی ناساکات، واتە: بە لگە و نیشانەکانی خۆیانانی فیر ناکات، هەتا بتوانن سەر لە هەقەوه دەرکەن، بۆ زیاتر روونبوونەوه ی شێوهی شەرە قسەو مشت و مەر، سەیری (موناژە رە) کە ی ئیبراهیم بکە لە ئایەتی (۷۴) ی سوورەتی (ئەنعام)، لە گەڵ باوکی و هۆزە کەیدا.

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِّنَ
النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿ ۲۵۷ ﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ
أَن آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ انصبر
وَبِعِمِّيَّتٍ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ رَبِّكَ إِنِّي اتَّبَعْتُ
بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي
كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿ ۲۵۸ ﴾ أَو كَالَّذِي مَرَّ
عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى يُحْيِي هَذِهِ
اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ
قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ لَبِثْتُ مِائَةَ عَامٍ
فَانظُرْ إِلَى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ وَانظُرْ إِلَى
حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِّلنَّاسِ وَانظُرْ إِلَى
أَعْظَامِكَ كَيْفَ نُنشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا فَلَمَّا
تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿ ۲۵۹ ﴾

رێنمایی ئایەتی (۲۵۸):

- ۱) نعیمەت و بەخششەکانی خوا لە لایەن خەڵکانی خۆیانەناس و کافرەوه، هەمیشە نکوولی و ئینکاری دەکری.
- ۲) یارمەتی و هاوکاری خوا تەنها بۆ دوستانە خۆی دەبێ.
- ۳) هەركات مرؤف چوووە ناو سەتەمەوه کردیە کاری رۆژانە، لە هیدایەتی خوا بێ بەش دەبێ.
- ۴) قسەو مشت و مەر (المجادلة والمناظرة) لە مەر روونکردنەوه چەسپاندنی بوونی خوا، راستی دینی ئیسلامەوه دروست وەرەوایە، پێدەچی ئەو دەسەلاتدارە، نە مروود، پاشای (بابل) یەکان بووبی..

سەرگۆزشتە ی عوزەیر:

﴿ ۲۵۹: أَو كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا ﴾ یان

ھەزاران ھەزار سال، يان ملیون ملیون سال گیان بگۆریتەوہ بۆ لاشە رزیوہکان ئەم داستانە بە دەرگای پرسیارو وەلام بۆ دۆزینەوہی راستیەکان دەکاتەوہ، ھاوکات لەگەڵ ریی خۆشکردن بۆ داواکردنی بەلگەو نیشانە بۆ کارە ئالۆزەکانی لای مرۆف.

ئىبراھیم: خوايە! چۆن مردووان زیندوو دەکەیتەوہ؟

﴿ ۲۶۰: واذ قال ابراهيم رب ارنى كيف تحى الموتى ﴾ وە بیربێنە وىاسى ئەمە بەکە کە ئىبراھیم بۆ ئەوہی لە پەلەى "علم اليقين" وە بگاتە پەلەى "عين اليقين" وتى: ئەى پەرەردگارى من! نیشانم دە- با بە چاوی سەر ببینم- کە تۆچۆن مردووان زیندوو ئەکەیتەوہ؟ ﴿ قال او لم تؤمن ﴾ خوا فەرمووی: مەگەر تۆ هیشتا بىروات بەزیندوو بوونەوہ نییە؟! ﴿ قال بلى ولكن ليطمئن قلبى ﴾ ئىبراھیم وتى: بەلى چاک باوەرم ھەيە، کە تۆ دەتوانى مردووان زیندوو بەکەیتەوہ، بەلام حەز ئەکەم بە چاوی ببینم تا بەتەواوی دانیابم ھەر لەمەيشەوہ بوو پێغەمبەر ﴿ فہرمووی: ((نحن احنى بالشك من ابراهيم اذ قال: رب ارنى كيف تحى الموتى، قال او لم تؤمن؟ قال: بلى، ولكن ليطمئن قلبى)) (فتح البارى: ۴۹/۸). ﴿ قال فخذ اربعة من الطير ﴾ خوا فەرمووی: دەسا چوار پەلەوہر بگەرە وجوان سەرنجیان بەدە، ئەوسا ھەرچواریش سەر برە، ﴿ فصرهن اىلك ﴾ ئینجا پەل پەلیان کەو خوینگۆشتەکەیان تیکەل بەکەو بیانکە چوار کوت ﴿ ثم اجعل على كل جيل منهن جزءا ﴾ پاشان ھەر کوتیکیان لەسەر لوتکەى کۆپۆک دانى ﴿ ثم ادعهن يا اتيك سعيًا ﴾ ئەوجا بانگیان بەکە و، بە فەرمانى خوا بەپەلە" زیندوو ئەبنەوہو دینە لات و ھەر پارچەى لەگەل پارچەکەى خۆیدا یەک ئەگریتەوہ ﴿ واعلم ان الله عزيز حكيم ﴾ بزائە و بىگومانبە کە خوا چەندە دەستەلاتدارە، کاردروستە "بیبەوى ھەرشى بکات ئەیکات و، پریشە لە حکمەت".

دینەمايى ئایەلنى (۲۶۰):

- ۱) مرۆف بە سروشت حەزى لە زانیئەو ھەر لە ھەولدايە بۆى، لە ھەر شتى تینەگا بۆى دەکۆشى تى بگا و بیزانى.
- ۲) خۆشەويستى خوا بۆ ئىبراھیم بى سنوورە، بۆيە وەلامى دايەوہ و نیشانەشى خستە پيش چاوى تا پتر دلنيا بى.
- ۳) چەسپاندنى ژيانىكى دووم - پاش مردن- بۆ پاداش و تۆلە.
- ۴) زياد بوونى ئيمان و باوەر بە تىروانين و بىرکردنەوہ لە نیشانەکانى خواى گەورە.

دەنگوباسى ئەو کەسەت بىستووہ کە بەقەرەخ ئاوايىبەکى وىزاندا (بيت المقدس) رابردوو دىتى، کە داروبەردى ھەموو بەسەر يەکا کەوتووہو چۆل و وىزانەيەو ديوارەکانيشى بە ميچەکەيەوہ تەپيوہ؟ ﴿ قال انى يحيى هذه الله بعد موتها ﴾ ئەوسا بەسەرسۆرمانىکەوہ "لە بەرخۆيەوہ" وتى: ئاخۆ خوا دواى وىزانىبوونى ئەم گوندەو، مردنى خەلکەکەى چۆن دەتوانى ئەمە زیندوو ئاوەدان بکاتەوہ؟ ﴿ فاماته الله مائة عام ثم بعثه ﴾ ئینجا خوا بۆماوہى سەد سال مراندى و بى گيان کەوت، پاشان زیندوو کەردەوہ، تا بە چاوی دەسەلاتى ئەو (خوا) يە ببينى ﴿ قال کم لبث ﴾ خوا لەسەر زارى فریشتە لى پرسی و فەرمووی: ئەرى تۆ چەندەت پى چووہ بە مردوويى؟ ﴿ قال لبث يومًا أو بعض يوم ﴾ لەو ئەمدا وتى: وا ئەزانم رۆژىک يا کەمترىش لە رۆژىک ماومەتەوہ، زاناکان دەلین: ئەو رۆژە کە مردو بى گيان کەوت کاتى چىشتەنگا و بوو، جا کاتىکىش زیندوو کەردەوہ ھەلىساند کاتى خۆرئاوا بوو، بۆيە ئەويش ئەو وەلامەى دايەوہ ﴿ قال بل لبث مائة عام ﴾ خوا فەرمووی: نەخىر، بەلکە سەد سالت پى چووہ ﴿ فانظر الى طعامك وشرابك لم يتسنه ﴾ ئەوسا لەگەل ئەوەيشدا تەماشايەکى خواردەمەنى و خواردنەوہکەشت بەکە، دەبىنى تانىستاش تام و رەنگيان نەگۆزاوہو فاسيد نەبوون. ﴿ وانظر الى حمارك ﴾ بشنوارە بۆ گۆيدريژەکەت چۆن ئىسکەو پروسکى رزیوہو، چۆنىش ھەر ئىستا لەپيش چاوخۆتەوہ زیندوو دەکەينەوہ؟ ﴿ ولنجعلك آية للناس ﴾ بۆ ئەو ئەم مەسەلەى بەسەرھات و زیندوو بوونەوہ يەت بەکەينە مۆعجيزەو پەندىک بۆخەلک، ھەتا دلنيا بىن لە مەسەلەى زیندوو بوونەوہ ﴿ وانظر الى العظام كيف ننشها ﴾ سەرنجى ئەم ئىسقانانەش بەدەو بزائە چۆن ئەيان بزوینىن و پىکيان دەلکىنەينەوہ، دواى ئەو ماوہ زۆرەيە ﴿ ثم نکسرهما لحما ﴾ لەپاشان بە گۆشت دايان دەپوشين ھەرەو کە يەکەمجارى لى ئەکەينەوہ ﴿ فلما تبين له قال أعلم ان الله على كل شى قدير ﴾ ئینجا کاتى ئەو دەسەلاتەى بۆدەرکەوت و بۆى روون بوو یەوہ، وتى: وا ئىستا چاک ئەزانم و بەچاويش دىتم کە بەراستى خوا بەسەر ھەمووشىکدا دەسەلاتى ھەيەو، دەتوانى ھەموو کارى بکا.

سەرنجىک: لەبەر ئەوہى کە قورئان ناوى ئەو کەسەى ديارى نەکردوہ بەلای ئاوايىبەکەدا تىپەرى، ئىمەيش ناوہکەيمان ديارى نەکرد، چونکە زانايان لە بارەى ديارى کردنىيەوہ کيشەو ناکۆکىيان ھەيە، گرنگيش ھەر ئەمەيە بزائىرى کە خوايەک دەسەلاتى زیندوو کردنەوہى کەسێکى بى دواى مراندى سەد سال، ديارە کە ھەر ئەو خوايەش دەسەلات و توانای ھەيە "دواى

تیبینی: نیمه‌ش لهم کورته تفسیره‌دا ناوی په‌له‌وه‌ره‌کانمان - وهک هندئی ریوايهت دیارییان دهکات - دیاری نه‌کرد؟! چونکه قورثانی‌ش ناوی دیاری نه‌کردون، بی له‌ویش شه‌وهی که‌له‌م جیگایه‌دا گرنگ بیت هرثمه‌یه‌که: زیندوو‌کردنه‌وهی مردووان بوخوا، کاریکی زورثاسانه، تنها فرمانیکی خوایی به‌سه.

شوانه لهراهی خوا مال به‌خت ده‌کن:

(قورتوبی) نه‌لی: له رووداوه‌که‌ی (ته‌بووک) دا (عوسمانی کوری عه‌فان) - ره‌زای خوای ل‌بی - هزار و شتر - له‌گه‌ل هم‌وو بیویستییه‌کدا - هزار دینار زیریشی له‌به‌رده‌م په‌یامبه‌ر دانا، نیجا په‌یامبه‌ر ده‌ستی تی شه‌خست و شه‌یفرموو: نیتر دواي نیمرو عوسمان هرچی بکات قه‌یناکات. له‌ولایشه‌وه (عه‌بدورره‌حمان) ی کوری (عه‌وف) هه‌شت هزار دره‌می هیناو وتی: شه‌ی په‌یامبه‌ری خوا! چوار هزاریشم بو‌مانه‌ل‌کانم داناوه، وا شه‌و چواره‌هزاره‌یشم به‌قهرز به‌خوادا، په‌یامبه‌ر فرموی: خوا به‌ره‌کت و پیت به‌خاته هر دووکیانه‌وه. جابو شه‌وه‌خوا فرموی: ﴿ ۲۶۱: مثل الذين ينفقون أموالهم في سبيل الله حبة أنت سبعا سنابل ﴾ نمونه‌ی شه‌و که‌سانه‌ی که‌ دارایی خویمان له‌ریگه‌ی خوادا شه‌به‌خشن، هر وه‌کو دانه‌تومیکه که‌حه‌وت گول دهرده‌کا ﴿ فی کل سنبله مائة حبة ﴾ و هر گوله‌ی سه‌د دانسه‌ی تیدا بی "که‌وابوو ته‌نهما دانه‌تومیك (۷۰۰) دنکی پیوه ده‌بی، واته: پاداشتی گشت خیرو چاکه‌یه‌ک به‌لای خواوه‌یه‌ک به‌ده، تا حه‌وت سه‌ده ﴿ والله يضاعف لمن يشاء ﴾ و هیمان بو هرکه‌سیش خوا خوی بیه‌وی چهند به‌رامبه‌ر پاداش دها ﴿ والله واسع عليم ﴾ چونکه خوا به‌خششی په‌کجار فراوانه، زور ناگاو زانایه "ته‌زانی هرکه‌س چهنده هه‌لنه‌گری".

زینمایی شه‌م نایه‌تی (۲۶۱):

(۱) فه‌زله‌تی به‌خشین له‌رئی جیهادا، نینفاق و سه‌ده‌قه بو جیهاد له‌هم‌وو شتی گه‌وره‌تره، سه‌ده‌قه‌و شه‌نجامه باشه‌کانی. ﴿ ۲۶۲: الذين ينفقون أموالهم في سبيل الله ﴾ شه‌و که‌سانه‌ی که‌ سامانی خویمان له‌پیناوی خوادا شه‌به‌خشن ﴿ ثم لا يتبعون ما أنفقوا منا ولا أذى ﴾ پاشانی‌ش هیچ جوړه منته‌تی ناکه‌ن و به‌چاویاندا نایده‌نه‌وه‌و دلی که‌س ناشکینن ﴿ لهم أجرهم عند ربهم ﴾ پاداشیان لای په‌روه‌ردگاریان به‌رچاو گیراوه ﴿ ولا خوف عليهم ﴾ نه‌هیچ ترس‌یکیان بو

شه‌بی له‌روژی قیامه‌تداو ﴿ ولا هم يحزنون ﴾ نه‌خه‌فتبارو زویریش شه‌بن بو دونیایان.

﴿ ۲۶۳: قول معروف ﴾ قسه‌و گوفتاریکی خوش و شیرین له‌رووی نیازه‌نداننا، ﴿ ومغفرة ﴾ چاویوشی و لیبووردن له‌هله‌ی

وإذ قال إبراهيم رب أربي كيف تضي الموق قال أولم تؤمن قال بلى ولكن ليطمئن قلبي قال فخذ أربعة من الطير فصرهن إليك ثم اجعل على كل جبل منهن جزءا ثم ادعهن يأتينك سعياً وأعلم أن الله عزيز حكيم ﴿ ۲۶۴ ﴾ مثل الذين ينفقون أموالهم في سبيل الله كمثل حبة أنت سبعا سنابل في كل سنبله مائة حبة والله يضاعف لمن يشاء والله واسع عليم ﴿ ۲۶۵ ﴾ الذين ينفقون أموالهم في سبيل الله ثم لا يتبعون ما أنفقوا منا ولا أذى لهم أجرهم عند ربهم ولا خوف عليهم ولا هم يحزنون ﴿ ۲۶۶ ﴾ قول معروف ومغفرة خير من صدقة يتبعها أذى والله غني حليم ﴿ ۲۶۷ ﴾ يأتها الذين آمنوا لا يظلموا صدقتكم باليمن والأذى كالأذى ينفق مائة رتاء الناس ولا يؤمن بالله واليوم الآخر فمسله كمثل صفوان عليه تراب فأصابه وابل فتركه صلدا لا يصدرون على شيء مما كسبوا والله لا يهدي القوم الكافرين ﴿ ۲۶۸ ﴾

داواکاریك ﴿ خير من صدقة يتبعها اذى ﴾ باشتره له به‌خشینی که‌ عه‌زیه‌ت ودل نیشانی به‌دوادا بی به‌رامبه‌ر خیریکراویك ﴿ والله غني حليم ﴾ خوایش له به‌خشینی نیوه به‌تایبه‌ت (به‌ومنه‌ته‌وه) زور بی نیازو، زوریش هینمو، خوگرو له‌سه‌ر خوویه، ده‌توری و، چاویوشی ده‌کا.

زینمایی نایه‌تی (۲۶۲-۲۶۳):

(۱) منه‌تان به‌سه‌ر خه‌لکدا به‌هوی خیرو سه‌ده‌قه‌وه کاریکی حه‌رامه.
(۲) هر کات به‌شی هه‌ژاران نه‌بوو بدری، با قسه‌ی خوشیان له‌گه‌ل بکری، خو شه‌گه‌ر خیرخوازه‌که‌ تووره بووو قسه‌ی خرابی کرد، تو وریابه‌ تووره مه‌به‌و، لئی بیووره، دیاره که‌ قسه‌یه‌کی خوش له‌و سه‌ده‌قه‌یه‌ گه‌ل باشتره که‌ منته

و نازاری به دوا دابی، بویه نه فرموی: ((الكلمة الطيبة صدقة)) (موسلم/۲۶۲۶/باب/۴۴۱) واته: نهر هیچ نه بوو بدریته داواکاره که، خو قسه یه کی خوش خیرو سه ده قه به. یان ده فرموی: ((.. ولو أن تلقی أخاک بوجه طلیق)) نهر به روویه کی گه شهوه پیشوازی براهت بکهیت-لهو حاله تدا نییه بیدهیتی-کارنکی باش و په سندهو به که می مهزانه یا ده فرموی: ((لا یدخل الجنة مدمن الخمر، ولا عاق لوالديه ولا منان)) سنی کهس ناچنه به هشتهوه: کهسی همیشه عارهق ده خواتهوه، کهسی نازاری دایک و بایی ددا، کهسیکیش شت ببه خشنی و بیداتهوه به روویدا.

مال ببه خشن و مهیده نهوه به جاویاندا:

﴿ ۲۶۴: یا ایها الذین آمنوا لا تبطلوا صدقاتکم بالمن والأذى ﴾
 ئدی ئهوانه ی باوه رتان هیناوه! پاداشی سه ده قه به خششه کانتان به هوی منعتان و نازار گه یاندنهوه به فیرو مه دهن و باتل مه که نهوه ﴿ کالذی ینفق ماله رثاء الناس ولا یؤمن بالله والیوم الآخر ﴾ وه کو که سیک مه کهن که به روویامایی وریاکاری مالی خوی ده به خشیت و نیمان و پرواش به خواو به روژی دواپی نییه، بویه هردهم له کاتی به خشیندا نازاری دلی مردم ئدات. ﴿ فمثلہ کمثل صفوان علیہ تراب ﴾ ئه وکاره یان له وه ده کا که تاشه به ردیکی زور ساف و لووس هندی گلی به سهروه بیت و تویشی له سه ر چیندراپی ﴿ فأصابه وابل فترکه صلدا ﴾ بارانیکی لیژمه و دلۆپ گوره ی لی بیاری و هیچ شتیکی به سهروه نه یه لیت و تاشه به رده که به رهق و تهقی بمینی "کردهوه ی مروقی ربابازیش هر بهو شیویه به، هموو خیرو بیریکی به با ئه چی و به حه وادا ئه روا، " وه کو ده فرموی: ﴿ لا یقدرن علی شیء مما کسبوا ﴾ هیچ به هر به کیان لهو به خشینه ده ست ناکهوی "نه له دونیادا، نه له قیامه تدا، چونکه له بهر ره زامه ندی خوا نه بووه" ﴿ والله لا یهدی القوم الکافرین ﴾ بی گومانسن خوی گوره هر گیز هوزو گه لی بی باوه ران رینمایی ناکات بو شتیک خیریانی تیدا بیت "چونکه تنها نیمان و باوه ره- که مروق بو خیرو بیری هر دو وجیهان تی ئه گه یه نی، " ئه وان باوه ریان نییه، خواش رینماییان ناکات.

رینمایی نایه تی (۲۶۴):

- ۱) منعتان و نازار گه یاندن به خه لک له سه ده قه به خشیندا قه ده غه به.
- ۲) منعتنهر، نازار دهر، ریا چی، سه ده قه کانیا

بیهوده و باتله.

﴿ ۳ ﴾ ریا حه رامه و به شیکه له شیرک.

﴿ ۲۶۵: ومثل الذین ینفقون أموالهم ابتغاء مرضاة الله و تشبیتا من أنفسهم ﴾ نمونه ی ئهوانه ش که داراییان بو به ده ست هینانی ره زامه ندی خوا ده به خشن و، دل و دهر و ونیشیان له سه ر پاداشی خوا سه قامگیره، لهو لایشه وه بهو به خشینه "دل و دهر و نیان له رژی و چرووی پاک ئه که نه وه" ﴿ کمثل جنة بريرة أصابها وابل ﴾ گه شه کردن و زیاد بوونی خیره که یان، هر وه کو باخیکه به ته پۆلکه یه کی به ره زه وه بیو، بارانیکی دلۆپ گوره ی لی ددا ﴿ فأتت أکلها ضعفين ﴾ ئینجا باخه که یان-له چاو باخی تردا- دوو به رامبه ر به روو بوو بدات ﴿ فإن لم یصبا وابل فطل ﴾ خو ئه گه ر بارانی لیژمه و دلۆبه گوره ش لی نی ددا، نه بارانیکی وردو سووک و شه ونم تیزای کا، جا مروقی خیر خوازیش کارو کرده وه ی همیشه له بره و دایه و، قهت به فیرو ناچی و، لای خواش قبوله ﴿ والله بما تعملون بصیر ﴾ خوی گوره ییش سه بارهت به هر کاری ئیوه ئه یکه ن (به ریایی، یانا) بیناییه و ده بیینی و به پینی ئه وه حیسابتان ده کا.

کی حه زده کا خیرو خیراتی ببینه قهره قهو؟:

﴿ ۲۶۶: أبود أحدکم أن تكون له جنة له نخل وأعتاب ﴾
 ئاخو کیتان حه ز بکاو پینی خوشیبت: باخیکی له گشت جوړه خورماو، گشت جوړه ره زیک هه بی ﴿ تجری من تحتها الأنهار ﴾ و به خورم ئاوی رووبار به پنی داره کانیدا بروا ﴿ له فیها من کل الثمرات ﴾ هاتبنه به روو هموو جوړه میوه به کیشیان تیایبت - سه ره رای خورماو تری- ﴿ وأصابه الکبر ﴾ پیرییش په کی خستی ﴿ وله ذرية ضعفاء ﴾ له گه ل ئه وه یشدا کومه لی مناله ورده ی لاوازو بی هیزیشی هه بی و، نه توانن به هیچ ئیشی هه لسن ﴿ فأصابها إحصار فیه نار ﴾ له ناکاو گیزه لووکه یه کی پر له گره ی لیئه لکا ﴿ فاحترقت ﴾ و بسووتی، ئیتر خوی و مال و مندالی به سه ر گه رانی و هه ناسه ساردی بمیننه وه، دیاره کاری وا زور جینگه ی نیگرانی و داخ و حه سره ته، بی گومانبه ئه وکه سه ش که له دونیادا دارایی به خت ده کاو، پاشان به ریاو منعت و نازاردان خیره که ی باتل ده کاته وه، هر ئاوا له روژی قیامه تا ره نه رپو ده بیبت، له کاتیکدا زوریش پیویستیته تی و، زوریش ته نگانه به تی ﴿ كذلك بین الله لکم الآيات لعلکم تتفکرون ﴾ همیشه ئابه و شیوه خوا به لگه و نیشانه کانی خوی روون ئه کاته وه بۆتان، تا

بە لکو بە وردی بیروی بکەنەووە بەندو نامۆزگاریان لی وەرگرن و، لە کارو کردەووی ربابازی و، منەتخستنه سەرخەلک کۆتا بکەن.

رێنمایی نایەتی (۲۶۵-۲۶۶):

- (۱) مەسەل و نموونه هینانەووە بۆ نزیک خستنهووی ماناو مەبەست لە زەینی گوێ گراندا، شتیکی زۆر چاک و سوود بەخشە، بۆیە خوا ئەو بەک دوو نەزێلەیه هینایەو.
- (۲) خیزو سەدەقە ی بێ منەت و بێ نازار و بێ ریا، پاداشەکی چەند بەرابەر دەبێت، خیزو بیروی سەدەقە ی پیاوی منەت کارو، ربابازو، نازاردەریش، باتل و بێ خیز دەبێت.
- (۳) لیکۆلینەووە بیرکردنەو لە نیشانەکانی خوا بۆ چەسپاندنی بیرو باوەر کارێکی پێویستە.

لەمالی پاک و حەلال بێخشن:

﴿ ۲۶۷: یا ایها الذین آمنوا أنفقوا من طیبات ما کسبتم وما أخرجنا لکم من الأرض ﴾ ئە ی ئەو کەسانە ی باوەرتان هیناوه! لەو مالە چاک و پاکە کە لە رینگە یەکی بەسەندوو حەلالەووە بەدەستتان هیناوه، لەو هوش کە لە زەوی دەرمانخستوووە بۆتان بێخشن وە هەر وەها لەو بەروبووانەش لە زەویدا بۆمان رواندون ﴿ ولا تیمموا الخیث منه تنفقون ﴾ بەدوای بەخشینی شتیکی ناپوخت و بێ کەلکی وادا مەگەرین، واتە: مەچن خرایەکی لی جیا بکەنەووە بیدەن لەرینگە ی خودادا ﴿ ولستم بأخذیه إلا أن تغضرا فیه ﴾ لەکاتیکیدا -خۆخۆشتان بن- لەباتی ئەو هەژارە گەر چاوپۆشی نەکەن وەری ناگرن، باشە! ئە ی خوای گەورە-کە لە هەموو شتیکی بێ نیازە- چۆن وەری ئەگرن؟ ﴿ واعلموا أن الله غنی حمید ﴾ چاک بشزانن کە بە راستی خوا لە گشت بەخشینیکی ئیو هەولەمەندو بێ نیازە و، کەلکە یەکی بۆ خوتان ئەگەریتەووە، سوپاس کراویشە، تەنها هەر ئەویش شایەنی سوپاسە، واتە: بوونەوەر گشت پێویستی بەو. ﴿ ۲۶۸: الشیطان بعدکم الفقر ﴾ لەکاتی بەخشیندا شەیتان بەلێنی هەژاری و نەداریتان پێدەداو پیتان ئەلێت: ئەگەر بێخشن، لات و هەژار ئەکەن! بۆ ئەو دەست بنوو قینن ﴿ ویامرکم بالفحشاء ﴾ هیمان بۆ کاری ناشیاویش وەک (رژدی و چرووکی) و نەبەخشین و هەر تاوانیکی تر هەلتان ئەنێت ﴿ والله بعدکم مغفرة منه وفضلا ﴾ خواش بەلێنی لیبووردن و فەزڵ و بەهەری خۆیتان پێنەدا، واتە: بەلێنتان دەداتی کە ئەو سامانە ی بەخششی تیا بکری، پیتی تی بخت بۆتان ولە

هەلەو بەلەکانیشتان بیوری. ﴿ والله واسع علیم ﴾ خوا خاوەنی نیعمەتیکی فراوانە و، زۆر زاناو بە ناگایە بە هەموو کردارو نیازیکتان. ﴿ ۲۶۹: یوتی الحکمة من یشاء ﴾ دانایی و حکمەتی خۆیشی دەدا بەهەرکەسی خۆی بیوئی؛ "قورئان و فەرموودەکانی پیغمەبەری بە وردیسی تی ئەگەریتەنی" و فیزی دەکات ﴿ ومن

وَسَلَّ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَن يَذُوقُوا الْعَذَابَ ﴿۲۶۷﴾
 وَتَأْتِيَانِي مِنْ أَنفُسِهِمْ كَمْثَلٍ جَعَلْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَصَابِعًا وَأَبْطُلَ
 فَتَانَتْ أَكْثَلُهَا ضَعْفَتِ فَإِنْ لَمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلَّ
 وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿۲۶۸﴾ أَيُّدُكُمْ أَن تَكُونَ
 لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ نَّجِيلٍ وَأَعْنَابٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ
 فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَةٌ شُعْفَاءُ
 فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
 لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿۲۶۹﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا
 لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ
 بِتَّائِذِينَ إِلَّا أَنْ تَمِضُوا فِيهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ
 ﴿۲۷۰﴾ الشَّيْطَانُ يُعِدُّكُمْ لِلفَقْرِ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ
 وَاللَّهُ يُعِدُّكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿۲۷۱﴾
 يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ
 أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذُكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿۲۷۲﴾

رێنمایی نایەتی (۲۶۷-۲۶۹):

- (۱) زەکات هەم لەدراوا، هەم لە مەرۆ مالاتا، هەم لەبەرۆ بووی زەویدا فەرز و پێویستەو دەبێ بدری.
- (۲) زەکات و بەخشین لە مالی خرایدا کارێکی نابەجی وناپەسەندە.
- (۳) وریا بوون لە دەغدەغەو خەتەرە ی شەیتان لەکاتی بەخشینی مالدا.

۴) مه زنی پلهو پایه‌ی زانست و زانیاریسی به‌سەر مال و ساماندا.

﴿ ۲۷۰: وما أنفقت من نفقة ﴾ به شیوه‌یه‌کی گشتی هەر شتی ئیوه ئه‌بیه‌خشن "چاک، یان خراپ،" ﴿ او نذرتم من نذر ﴾ وه یان هەر نه‌ززی ده‌که‌ن له سه‌رخۆتان بۆ نه‌نجامدانی هەر فه‌رمانیکی خوا، وه یان بۆکردنی هەر گوناهیک، بۆنموونه: (نه‌ززی بیئت قسه‌ت له گه‌ل نه‌که‌م!) ﴿ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ ﴾ بی‌گومانین خوا پینی ئه‌زانیو، پینی به‌ ئاگایه‌و، پاداشیشتان ئه‌داته‌وه ﴿ وما للظالمین من أنصار ﴾ و بۆ سه‌تمکارانیشت "ئه‌وانه‌ی وا زه‌کات ناده‌ن، یان سامان له‌ پینی گوناهدا به‌خت ئه‌که‌ن، له‌ رۆژی قیامه‌تدا هیچ جووره یارمه‌تی درێک نییه‌ و که‌س فریایان ناکه‌وێ، به‌ ئی... مه‌به‌ست به‌ هەر نه‌ززیک نزیک بوونه‌وه‌ بیئت له‌ خوا، ئه‌وه‌ لای خوا په‌سه‌نده‌و چاکه‌و، پینوسته‌ جینه‌جیش بکری، خو هەر نه‌ززیکیش له‌ رق هه‌ستانه‌وه‌ بیئت-وه‌که‌و ئه‌وه‌ بلیت: ئه‌گه‌ر له‌گه‌ل فلانه‌ که‌سه‌دا قسه‌ بکه‌م، ئه‌بێ چوار رۆژ به‌ رۆژووم- ئه‌وه‌ ئه‌م جووره‌ نه‌ززه‌ ناپه‌سه‌نده‌و دانامه‌ززی و نابی کاری بی‌بکریت.

مال به‌خشین به‌ئاشکرا و نه‌نه‌ینی:

﴿ ۲۷۱: إن تبدوا الصدقات فنعما هی ﴾ ئه‌گه‌ر ئیوه‌ خیزو سه‌ده‌قه‌و به‌خشین به‌ئاشکرا بکه‌ن، کاریکی باش وچاکتان کردووه، چونکه سه‌ده‌قه‌ به‌و جووره، ده‌بیته‌ مایه‌ی چاو لیکردنی خه‌لك لی‌تان ﴿ وإن تخفوها وتؤتوها الفقراء فهو خیر لکم ﴾ خو ئه‌گه‌ر به‌ نه‌ینی بیکه‌ن و بیشارنه‌وه‌و، ده‌ستی هه‌زارانی بی‌بگرن، ئه‌م باره‌یان باشتره، چونکه له‌ ریاو روپامایی ده‌پاریزین ﴿ و یکفر عنکم من سیئاتکم و الله بما تعملون خبیر ﴾ و خوا له‌ هه‌رکاری ئیوه ئه‌یکه‌ن -ئاشکرایه‌و، نه‌ینی- ئاگاداره. زانیان ئه‌لین: ئه‌گه‌ر ئه‌نجامدانی ئه‌وخیزو چاکه‌یه‌ له‌مالیکی زه‌کات بیئت، ئه‌گه‌ر به‌ ئاشکرا بدری، چاکترو باشتره، خو ئه‌گه‌ر سه‌ده‌قه‌یه‌کی سووننه‌ت و پیاوه‌تی بیئت، به‌ نه‌ینی بدری باشتره.

ڕێنمایی نایه‌تی (۲۷۰-۲۷۱):

- ۱) هه‌لنانی مرو‌ف بۆ ئه‌نجامدانی سه‌ده‌قه‌، هه‌رچه‌نده‌ که‌میش بی.
- ۲) خو دوور گرتن له‌ ریاو، له‌ به‌خشیینی مالی به‌دو خراپ.
- ۳) سه‌ده‌قه‌ کردن به‌ ئاشکرا -کاتی بزانی

ریای تیناکه‌وی.

۴) سه‌ده‌قه‌ی سووننه‌ت به‌ په‌نهانی بکری باشتره، وه‌ک له‌م فه‌رمووده‌دا هاتووه: ((صدقۃ السر تطفیء غضب الرب)) واته: سه‌ده‌قه‌ کردن به‌ نه‌ینی، تووریه‌ی خوا ده‌کوژینیته‌وه، یان ده‌فرموی: (سبعة یظلمهم الله فی ظله یوم لا ظل إلا ظله، إمام عادل، وشاب نشأ فی عبادة الله، ورجلان تحابا فی الله اجتمعا علیه و تفرقا علیه، ورجل قلبه معلق بالمسجد إذا خرج منه حتی یعود الیه، ورجل ذکر الله خالیاً ففاضت عیناه، ورجل دعته امرأة ذات منصب وجمال فقالت: إني أخاف الله رب العالمین، ورجل تصدق بصدقۃ فأخفاها حتی لا تعلم شماله ماینفق یمینه). واته: جهوت که‌س هه‌ن-له‌ رۆژی قیامه‌تدا-خوای گه‌وره‌ ده‌یانباته‌ بن سینه‌ری خۆیه‌وه، که‌ بی له‌و، سینه‌ری نابی بۆ هه‌وانه‌وه له‌و رۆژهدا: پیشه‌وایه‌کی عادل و دادگه‌ر، لاویک له‌ ناو خواپه‌ره‌ستیدا پینگه‌یشتیبت، دووکه‌س هه‌ر له‌به‌ر خوا پیکه‌وه‌ کۆ ببه‌وه‌ و، هه‌ر له‌به‌ر خوایش لیک جیابینه‌وه، که‌سیکیش هه‌میشه‌ دلی به‌ مزگه‌وته‌وه‌ به‌سترابیت هه‌رده‌م بجی بیئت. پیاویکیش له‌ چۆله‌وانیدا یادی خوا بکاو، هه‌ر له‌ به‌رخوایش بگری و نه‌سڕین بریزی. پیاویکیش ئافه‌رتیکی خاوه‌ن هه‌سه‌ب و نه‌سه‌ب و جوان بانگی بکات بۆ کاری دزیو وفاحشه‌ له‌ گه‌لیا، که‌چی خو‌ی نه‌دا به‌ ده‌سته‌وه‌ و بلی: من له‌ترسی خوا ناویرم. پیاویکیش که‌ خیزو سه‌ده‌قه‌ بکات، ئه‌وه‌نده‌ به‌ نه‌ینی بیکات، ده‌ستی چه‌پی به‌ ده‌ستی راستی نه‌زانی. زه‌کات ده‌ریش ئه‌گه‌ر بزانی خه‌لکانی تریش چاوی لی‌ده‌که‌ن، ده‌بی به‌ ئاشکرا بیکا.

﴿ ۲۷۲: لیس علیک هدام ﴾ ئه‌ی پیغه‌مبه‌را ﴿ خستنه‌ سه‌ر ڕیگه‌ی راستی ئه‌و خه‌لکانه، ئه‌رکی سه‌رشانی تۆ نییه، واته: ئه‌ر ڕینما نه‌بوون و نه‌که‌وتنه‌ سه‌ر ڕینی راست، تۆ به‌رپرس نایبت. ﴿ ولکن الله یمدی من یشاء ﴾ به‌لام خوا مه‌یلی له‌هه‌ر که‌سێک هه‌بی بیخاته سه‌ر راسته‌ ری، هیدایه‌ت و ڕینمای ده‌کا.

یارمه‌تیده‌ران له‌ "مه‌دینه‌" دا وه‌ک ئیمامی ته‌به‌ری ده‌لیت- له‌ نیوان هاو به‌شدانه‌ره‌کاندا خه‌زمو ناسراوو دۆستیان هه‌بوو، ئه‌وسا له‌ کاتی خیزو خیراتدا خۆیان نه‌پاراست تا ده‌ستی ئه‌وانه‌ نه‌که‌وێت، له‌ولایشه‌وه‌ هه‌ولیان له‌گه‌ل ئه‌دان که‌ باوه‌ر بینن و موسلمان بین، جا ئه‌م نایه‌ته‌ی: (لیس علیک هدام...) له‌گه‌ل مۆله‌تدان به‌ (سه‌ده‌قه‌ی سووننه‌ت) پێیان هات ﴿ وما تنفقوا من خیر فلأنفسکم

هرچی له خیر (مال) بیه خشن، که لک و سووده که ی هر بؤ خوتان نه گهریته وه له دونیاو، له قیامه تدا ﴿ وما تنفقون إلا ابتغاء وجه الله ﴾ دیاره نیوهش - نهی ئیمانداران! - هر له بهر په زامه ندی خوا گشت خیری ده کن ﴿ وما تنفقوا من خیر یوف الیکم وأنتم لا تظلمون ﴾ هر خیری کیش ده کن له بهر خوا، پاداشه که ی تان به چند بهرام بهر دهریته وه، بی نه وهی هیچ سته میکتان لی بکری.

نه مانه شیایو خیرو خیراتن:

پاشان دینه سهر باسی نه وکه سانه که شیاو ترن خیرو خیراتیان بدریتی، وه کو ده فهرموی: ﴿ ۲۷۳: للفقراء الذين أحصروا فی سبیل الله ﴾ خیرو به خشین شیایو نه و موها جیره هه ژارانه به که له پیناوی ئایینی خوادا، ریمان له جموجول لی گیراوه و، له کردوو که سابهت دست و پینان به ستراوه، چونکه خویان تهر خان کردوه بؤ جیهاد، بؤ خویندن، بؤ هر کاریکی دی که خیری گشتی تیدا بیت.

﴿ لا يستطيعون ضربا فی الأرض ﴾ ناتوان - به هوی دوژمنانی ئیسلامه وه - بؤ خوشیان هه وی بدنه و بگه رین بؤ بازگانی و شتی و، هه تا به شکو پاروویه نان په یدا بکن. ﴿ بحسبهم الجاهل أغنیاء من التعفف ﴾ نه و که سهی که شاره زای ژیانیان نه بی و نه یان ناسیت، له بهر عیفتهت و نه فس بهر زبیا، واده زانیت دهوله مندو بی نیازن، چونکه خویان له خورادن و خواردنه وه زور بی نیاز نیشان نه دهن.

﴿ تعرفهم بسیاهم ﴾ تو نهی پیغه مبهرا! ﴿ به سهرو سیمایاندا نه یان ناسیت - که چهن نه فس بهرز و بیباکن له ژیان، نه گهرچی بی ده سلات وه ژاریشن.

﴿ لا یسألون الناس إلحافا ﴾ به زوریش داوای هیچ شتی له خه لک ناکهن ﴿ وما تنفقوا من خیر فإن الله به علیم ﴾ نیوهش هر سامانیکی باش - له ریگهی خوادا - بیه خشن، بی گومانین خوا پیی ناگایه و لای ون ناییت، - ههر چند زور به نهینیش بیت.

نه مانه که نه م نایه ته باسی په سنه کانی کردن، نزیکه (۳۰۰-۴۰۰) که سیک بوون، له مه که وه هیرجه تیان کردبو و هاتبوونه مه دینه، پاشان به هوی سه رقالبوون به (جیهاد) هوه دستیان به سراپوو و، هیچیان پی نه نه کرا، په یام بهریش ﴿ ساباتینکی بؤ کردبوون و ههر خهریکی له بهر کردنی قورنان بوون، ههر کاتیکیش بچویا بؤ خه زایه ک، له گهل خوی نه بیردن، که نه یسگه رانه وه پاسه وانی ماله که یان نه کرد... جابؤ له مه و پاشیش تا رژی قیامت ههر که سی نه و سیمه تانه ی تیدا بیت، شایسته ی نه و جوړه ده سگیرویی و

سه ده قهیه ده بی، تا بتوانی دریزه به ئیش و کاره کانی بدا ﴿ ۲۷۴: الذين ینفقون أموالهم ﴾ نه و که سانه ی که مال و داراییان نه به خشن ﴿ باللیل والنهار سرا وعلانية ﴾ به شه وو به رژی، به نهینیی و به ناشکرا، واته: ده ستیان قهت له خیر و خیرات نابری ﴿ فلهم أجرهم عند ربهم ﴾ لای په روه ردگاریان پاداشیان مسوگه ره ﴿ ولا

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿۲۷۴﴾ إِنْ تَبَدُّوا الْأَرْضَ فَحَتَّىٰ قَبْضَتِ يَدَايَهِ وَانْخَفَوْهَا وَوُتُّوْهَا الْفُقَرَاءُ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَرَكِبُوا عَنْكُمْ مِنْ سَبِّتَائِكُمْ وَاللَّهُ يَمَّا تَمَلُّونَ خَيْرٌ ﴿۲۷۵﴾ لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا يُنْفِكْهُمُ وَمَا تُنْفِقُوا إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفِّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿۲۷۶﴾ الْفُقَرَاءُ الَّذِينَ أَحْصَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْتَسِبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَمَرُّهُمْ بِسَبِّهِمْ لَا يُبَلِّغُونَ النَّاسَ الْكَاثِرَ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿۲۷۷﴾ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِالْأَيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿۲۷۸﴾

خوف عليهم ولا هم يحزنون ﴿ ئیتر نه هیچ ترسیکی رژی دواپی روویان تیده کاو، نه خه فته بارو زویریش نه بن " بؤ دونیا یان"

پینمایینی نایهتی (۲۷۲-۲۷۴):

- ۱) سه ده قه ی سوننهت به کافرانیش ده شی، پاداشتی سه ده قه که یش هر بؤ خواوهن سه ده قه که یه.
- ۲) ده بی هه میسه ئیخلاص له سه ده قه دا هه بی.
- ۳) به پیی نیازی خواوهن سه ده قه که، پاداشی سه ده قه که ش ده گزدری.
- ۴) فه زیله تی عیفتهت و سوال نه کردن و ده ستیان نه کردنه وه له م و له و، ههر چه نده زوریش ئاتاج و مؤتاج بی.
- ۵) ئیلحاح و پیداگرتن له داوا کردن و سوالدا کارینکی زور ناپه سهندو دژیوه.
- ۶) به شه وو به رژی، به نهینیی و به ناشکرا، خیرو

سده قه ده کری.

۷) خوا مژگینی بروداره به خشه ره کان نه دا که: پاداش و کرییان لای خوای خویمان حه تمیی و مسوگه رده بی و، نایشه لئی خه هفت بخون و خه مباره بین بو دونیایان.

حالی سوود خوره کان

﴿ ۲۷۵: الذين يأكلون الربا لا يقومون ﴾ نه و که سانه سوودنه خون، (دینارنک به دوو دینار، یان به زیاتر ده دن) که له گور دهنرین پاشان زیندوو نه کری نه وهه راست دهنه وهه ﴿ إلا كما يقوم الذي يتخبطه الشيطان من المس ﴾ وا راست دهنه وهه هر ده لئی شه یاتینی دهستی لی وه شان دون. عه ره به کان به مروقی په ره که مداروو فیدار ده یان گوت: جنوکه دهستی لی وه شان دون وه، شه و جا قورثانی پیروزیش له سه زمانی شه وان هات، به کورتی: پیای سوود خور له رژی قیامه تدا وه کو مروقی په ته رپی و شیتی لیدی ﴿ ذلك بأنهم قالوا إنما البيع مثل الربا ﴾ چونکه له دونیادا ده یان گوت: مامه له و کرین و فروشتنیش، هر وه کو مامه له کردن به سوود وایه " واته هر دوکیان به لای شه وانه وهه په کسان، " چونکه شه وان باوه ریان به حه رام و حه لال نییه؟ ﴿ وأحل الله البيع وحرم الربا ﴾ خو خواش کرین و فروشتنی رینا وهه؛ سوود خوریشی حه رام و یاساگر دووه. ﴿ فمن جاءه موعظة من ربه فانتهى ﴾ شینجا هر که سیک ناموزگاری په روه رگاری بو هات و به گویشی کردو وازی له سوود خواردن هینا ﴿ فله ما سلف وأمره إلى الله ﴾ نیتر نیستا له سوودی که له به را خوار دوویه تی، چاویوشی نه کری چونکه شه وه پیش یاساغبیونی رپیا یوه، له مه و دوایش حه و الهی لای خوا ده کری، شه ویش بو یه هیه لئی خوش بیی ﴿ ومن عاد فأولئك أصحاب النار ﴾ هر که سیش - پاش شه پرپاره - گه رپیه وه بو سوود خواردن، دهنه یارو هاورپی ناگر ﴿ هم فيها خالدون ﴾ به هتا هتا ییش تییدا شه میننه وهه چونکه رپیا یان به حه لال زانیوه وه به وهش کافر بوون.

خوا فهرو بیت له مالی سوود داردا هه ل ده کری:

﴿ ۲۷۶: يحق الله الربا ويربي الصدقات ﴾ خوا فهرو پیتی سوود خوری ناهیلی، واته: هر داراییه ک رپیا ی تییدا بیت، دهره نجام هر تیاده جیت، به لام خیرو خیراتی مال و سامانی سده قه، خوا به فزلی خوی زیادی نه کات و پیتی تییده خات بو خواهه نه که ی ﴿ والله لا يحب كل كفار أثيم ﴾ به راستی خوا هه موو کافرو بی باوه ریکی دلره ق و گونا حکاری خوش ناوی، واته: شه وانه ی سوود

خوری ده که ن و به حه لایشی ده زانن، خوا نه ناس و دلره ق و بی میهره بانن به رام به ره به خه لکانی هه ژارو په که وه، شه گینه چون به جوامیرانه وه مه رانه قهر زیان ناده تی و، ده چن (فائیده) و قازانجیک ده خنه سه ریان؟ ﴿ ۲۷۷: إن الذين آمنوا وعملوا الصالحات ﴾ به راستی شه و که سانه که باوه ریان هینا و، شاکاری چاکیان کرد ﴿ وأقاموا الصلاة وآتوا الزكاة ﴾ و نویزه کانیا ن به هوش و گوشه وه شه نجامدا و زه کاتیشیان به خه لکانی شیوا به خشی ﴿ لهم أجرهم عند ربهم ﴾ پاداشیان وا به لای په روه رگاریانه وه ﴿ ولا خوف عليهم ولا هم يحزنون ﴾ نه هیچ ترسیان شه بی له دواروژدا، نه خه هه تبارو دلگرائیش شه بن بو دونیایان.

رینمایی نایه تی (۲۷۵-۲۷۷):

- ۱) توله ی سوود خور له رژی قیامه تدا - شه گه ره ته وه نه کا - مسوگه ره.
- ۲) سوود به به لگی نایه ته که و چه ندین فهرمووده ی سه حیح و دروست، حه رامه.
- ۳) به یع و کرین و فروشتن - به مه رجه کانیه وهه - حه لاله.
- ۴) هه ره شه ی سه ختی خوا بو که مکردنه وه وله ناوبردنی مالی سوود دار، به لیشی بو زیاد کردنی مالی سده قه و بیت تیخستنی.

له پاشماوه ی سوود وازی بن:

﴿ ۲۷۸: يأيا الذين آمنوا اتقوا الله وذرُوا ما بقى من الربا ﴾ شه شه و که سانه ی باوه ریان هینا وه! ده بی به ته وای ملکه چی فرمان و، قه دهغه کراوه کانی خوابن " و له گشت سنوره کانی پاریز بکن و، له پاشماوه ی سووده که شتان - که به لای شه م و شه وه وه یه واز بینن و، داوای مه که ن ﴿ إن كنتم مؤمنين ﴾ شه گه ره باوه رداری راسته قینه ن، ده بی گویرایه لی ته وای فهرمووده کانی خوابن و، له و سووده ش بیده نگ بن ﴿ ۲۷۹: فإن لم تفعلوا ﴾ خو شه گه ره و اتان نه کرد و، ده ستان له سوود خوری هه لنه گرت " ﴿ فاذنوا بحرب من الله ورسوله ﴾ شه و سا جه نگیکی گه و ره رابگه یه نن له گه ل خوا و په پیام به ره که یدا ﴿، چونکه سوود خوری دژایه تی کردنی فرمانه کانی خوا و پیغه مبه ری خوا یه، واته: سوود خواردن شه علانی جه نکه له گه ل خوا و پیغه مبه ر ﴿ وإن تبتم ﴾ وه شه گه ره ده ست له سوود خوری هه لگرن و په شیمان بیننه وه لئی ﴿ فلکم رؤس أموالکم لا تظلمون ولا تظلمون ﴾ سه رامیه کانی مالی خوتان به ته نها و بی سوود) بسیننه وه له قه رزاره کان، شیتر نه

ثبوه له قهرزاره کان سستم کهنو، واته: "زیاد له ماله که ی خوتان وهرمه گرنهوه" و نه له لایه ن ئهوانیشهوه سستم تان لی کرئی، "هر بهو جوره که که متر له سرمایه که تان بدریتهوه" ﴿۲۸۰﴾: وان کان ذو عسرة فنظرة إلى میسرة ﴿﴾ نه گهر قهرزاره که ش دهست تهنگ ونه داربوو "دهبی تا دهسلات پهیدا ئهکا بؤ بؤاردنهوهی قهرزه که ساوهی بدن ﴿﴾ وان تصدقوا خیر لکم ﴿﴾ خو نه گهر قهرزاره که تان توانای دانهوهی نه بوو، ثبوه نازادی بکن وینی ببه خشن گهلی بؤتان باشتره ﴿﴾ ان کنتم تعلمون ﴿﴾ نه گهر بزائن ثم کاره "چ خیرو پاداشیکی گهوهی تیدایه بؤتان" سرمایه که شتان دهبه خشی پنیان ﴿۲۸۱﴾: واتقوا یوما ترجعون فیہ إلى الله ﴿﴾ خه لکینه! له سزای روژیک بترسن که هه مووتان تیدایه نه هینرنهوه بؤ لای خوا ﴿﴾ ثم توفی کل نفس ما کسبت ﴿﴾ له پاشان هه موو که سیک پاداشی کارو کردهوهی خوئی به تهواوی دیتهوه رینی ﴿﴾ وهم لا یظلمون ﴿﴾ ستمیشیان لی ناکرئی "که م و کورتی له چاکه کانیناندا ناکرئی، زیادیش له گونا هه کانیناندا" نادرئی به کؤلیاندا.

رینمایی نایهتی (۲۷۸-۲۸۱):

(۱) تهوبه کردن له سوود خوئی واجب وینویسته.

(۲) سوودو بازاری سوود خوئی، دهبی له لایه ن (حاکم) یکی شه رعهوه وه ویران بکریت. (ثیبین خویرمند) ئهلی: نه گهر شارنشینیك سوود خویریان کرده پیشه ی خوئیان و به حه لالیان داده نا ئهوا به (مورتهد) داده نرین، خو نه گهر له گه ل ئهوه میشدا به حه رامیان دهزانی، هر پیویسته رابهرو فه رمانده ی موسلمانان جهنگیان له گه ل بکا. (ثیبین عه بیاس) ئهلی: نه گهر که سنی بهردوام خه ریکی سوود خوئی بوو، پیویسته (ثیمام- رابه ن) داوا ی تهوبه ی لی بکا، جائه گهر دهستی لی هه لگرت ئهوه باشه! نه گینه له ملی دهرئی. فه رمووده ی: ﴿اجتنبوا السبع الموبقات.. آکل الربا﴾ بؤسه ختگیری له سه رسووده.

(۳) (ثیبین عه بیاس) ئهلی: ثم نایه ته ی ﴿واتقوا یوما﴾ کؤتا نایه تی قورئانه، کاتئی جویری ل هینای وتی: له سه رته ای نایه تی (۲۸۰) ی سووره تی (به قهره) وه دای بنین، په یامبه ریش ﴿﴾ دوا ی ئه و نایه ته تنها (۲۱) روژ، یان (۸۱) روژ به سه ر دونیا وه ژیا/به هزاران دروودو سلوا ی له سه ربیت.

وام و مامه ئه ی ماوه دار بینووسن:

ئینجا له درینترین نایه تی قورئاندا، باسی (وام = قهرن) دان بهیه کتر به بی به ره نه کا، له گه ل کورته باسیکی بازرگانی و (ره ن) دا، ئه مه پیش ئه وه نه گه یه نی که به لای دینی ئیسلامه وه

الذین یأکلون الریبا لا یقومون إلا کما یقوم الذی یتخبطه الشیطان من السین ذلک بأنهم قالوا إنما البیع مثل الریبا وأحل الله البیع وحرم الریبا فمن جله مؤعظة من ربیه فأنه یقله ما سلف وأمره إلى الله وممن عاد فأولئک اصحاب النار هم فیها خالدون ﴿۲۷۹﴾ یتسوا الله الریبا ویزین الصدقت و الله لا یحب کل کفار ائیم ﴿۲۸۰﴾ إن الذین آمنوا وعملوا الصالحات وأقاموا الصلوة وءاتوا الزکوة لهم أجرهم عند ربهم ولا خوف علیهم ولا هم یحزنون ﴿۲۸۱﴾ یتأیها الذین آمنوا اتقوا الله وذرؤا ما بقی من الریبا إن کنتم مؤمنین ﴿۲۸۲﴾ فإن لم تعلموا فادئوا بحرب من الله ورسوله وإن تبتم فلیکم رؤس أموالکم لا تظلمون ولا تظلمون ﴿۲۸۳﴾ وإن کان ذو عسرة فنظرة إلى میسرة وأن تصدقوا خیر لکم إن کنتم تعلمون ﴿۲۸۴﴾ واتقوا یوما ترجعون فیہ إلى الله ثم توفی کل نفس ما کسبت وهم لا یظلمون ﴿۲۸۵﴾

هاوکاری کردنی به کتره قهرز بهیه کتری دان، کاریکی زور پیویست وگرنگه، بویه ده فه رموی: ﴿۲۸۲﴾: یا ایها الذین آمنوا إذا تدانتم بدين إلى أجل مسمى فاكتبوه ﴿﴾ ئه ی ئه وان ه ی باوه رتان هیناوه! هه ركات قهرزو قوله ی ماوه دارتان له گه ل به کتردا کرد، وه یان کرین و فرؤشتتان به قهرز کرد بؤ ماوه به کی دیار یکر او بینووسن، هه تا به باسی پاریزگاری بکریت و، بؤ دواروژیش نه بیته هه راو قره "به لی نووسین چاکترین هویه بؤ مانه وه ی دؤستایه تی و برایه تی و سوگه ر بوونی قهرزه که یش، بویه ده فه رموی: ﴿﴾ ولیکتب بینکم کتاب بالعدل ﴿﴾ با نووسه ریکی خواه نداد، به دادگه رانه بینووسیت و، وه به لای هچ لایه کدا نه روا و، "شاره زای یاسای کرین و فرؤشتنیش بیت" ﴿﴾ ولا یأب کتاب أن یکتب كما علمه الله فلیکتب ﴿﴾ ناشی هیچ نووسه ریک سه ریچی بکا له نووسینی "قه باله که" دا، هه رچونئی خوا قیری نووسینی کردوه، با بینووسیت "واته: هه ركات داوا یان لی کرد که بؤیان بنووسئی، ده بی بینووسئی و ته فره یان نه دات"

﴿ ولیملل الذی علیہ الحق ﴾ خو نه گهر قهرزاره کهش خویندهوار نه بوو تاخوی بینووسی، ده بی بوخوی هه قه که به بیان بکاو، نووسره کهیش بینووسی ﴿ ولینق الله ربه ﴾ ده بی له خوی به روهردگاری خوی بترسی ﴿ ولا یبخس منه شیئا ﴾ وله کاتی نووسینه کهدا کهم و کورتی له هیچ شتیکی نه کات ﴿ فان کان

بیری بینیته وه - دوو ژن له باتی یه ک پیاو له حساباتی پارهو قهرزو قوله دا پیکه وه شایهت نه بن، چونکه نافرته تان زور کهم بهم جوړه حساباتانه وه خه ریک دهن، به لام بی گومان له بابته ئیش وکاری ناو مال و منداله وه له پیاو بیری به هیژتره، سه ره رای نه مهیش که هه ندی کات یه ک ژن به دوو پیاو حساب نه کریت، وه کو له مه سه له ی کرین و فروتندا دوو ژن به یه ک پیاو داده نریت، وه له هه ندی جاردا ژنیک به دوو پیاو داده نریت، وه کو شایه تی ته نها ژنیک له سه ر مانه وه ی کجیتی کجیک، یان شایه تی مامانیک بو له دایک نه بوونی مندال ویا... یا... جا بو نه وه که خوینه ری به ریز زیاتر له م باسه - دوو ژن له باتی یه ک پیاو به شایهت بن- ناگادار بیی ده توانی سه رنیک له (تفسیری خال) و، (سه ره سستی له ئیسلامدا) بدات. ﴿ ولا یأب الشهداء إذا ما دعوا ﴾ هه ر وهختیکیش شایه ته کان بانگکران بو شایه تیدان، یان بو هه لگرتنی شایه تی، نابیی خو بگرن و ناماده نه بن ﴿ ولا تساموا أن تکتبوه صغیرا أو کبیرا إلى أجله ﴾ هه رگیز نابیی له نووسینی ماوه ی قهرز - کهم بی، یا زور- ماندوو بینو له شگرانی بکه ن ویشنگونی بخه ن ﴿ ذلکم أقط عند الله و أقوم للشهادة و أدنی ألا ترتابوا ﴾ نه و نووسینه به و شیویه له لای خوا، دادگه رانه ترو په سه ندتره، چاکتریش ده توان شایه تی راگرن و، بو نه هیشتنی گومانو دوو دلش - چ بو شایه د، چ بو داوه ر، چ بو قهرزار- باشتره ﴿ إلا أن تكون تجارة حاضرة تديرونها بینکم ﴾ هه موو کات بینووسن، مه گه ر وهختی بازرگانی، ئالوگورتان ده ست به ده ستو به نه قدی بییت ﴿ فلیس علیکم جناح ألا تکتبوها ﴾ نه و سا گونا هتسان ناگات نه گه ر نه بینووسن ﴿ و أشهدوا إذا تبایعتم ﴾ شاهید بگرن له کاتی کرین و فروشتندا، ئیتر چ به حازرو نه قدی بی، چ ماوه دارو به قهرز بی ﴿ ولا یضار کاتب ولا شهید ﴾ نابیی چ نووسه رو، چ شایهت، زیانتان پی بگه یه ننو ئازارتان بدهن، بهم شیویه که هه قه که نه نووسن و، شایه دی به هه ق نه دهن ﴿ وإن فعلوا فإینه فسوق بکم ﴾ خو نه گه ر وانه که ن، نه وه له سنوور ده رچوونه و گوناح له ملی خوتانه ﴿ واتقوا الله ﴾ و ده شی له خوا بترسن. ﴿ و یعلمکم الله ﴾ وه خوا فیری زانست و کاروباری ئایینتان نه کات، "هه ر شتیکی له به رزه وه ندی خوتاندا بییت نیشانتان نه دا ﴿ والله یکل شی عظیم ﴾ و خوایش به هه موو شتیکی زانیه" قازانچ و زبانی هه موو شتیکی نه زانی، بویه ئا به و شیویه یاسای ژبانتان بو دانه نیت.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا تَدَايَعْتُمْ بَدَنِكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتَسَبُوهُ وَلَيْكُنَّ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْقَدْرِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ كَتَبَ وَلِيُطْلِلَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلِيَتَّقِيَ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَخْسَ مِنْهُ شَيْئًا فَإِن كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُجِيزَ هُوَ فَلْيُطْلِلْ وَلْيُهَيِّئْ بِالْقَدْرِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِدَيْنِ مِنْ رِبَالِكُمْ فَإِن لَّمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّن تَرْضَوْنَ مِنَ الشَّهَادَةِ أَن تَضَلَّ أَحَدُهُمَا فَتَدْخِرْ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ وَلَا يَأْبَ الشَّهَادَةُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْمَعُوا أَن تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلٍ ذَلِكُمْ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَن تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَارَ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِن تَفَعَّلُوا فإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ وَاعْلَمَكُمْ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

الذی علیہ الحق سفیها او ضعیفا ﴿ ئینجا نه گه ر قهرزاره که هه له شه و نه زان و کهم ئاوه ز بوو، وه بیان له روانگی نه قله وه بی هیژو لاواز بوو (منال بوو، یابه سالآ چووبوو) ﴿ أولا یستطیع أن یمل هو ﴾ وه بیان نه یده توانی نه وه ی پیویسته بیلی و بنووسری، (که روال بوو) یان نه خویندهوار بوو ﴿ فلیمل ولیه بالعدل ﴾ با چاودیزو سه ره رشتکاره که ی به دادگه رانه سه نه ده که داریزی و، نووسره کهیش بینووسی ﴿ واستشهدوا شهیدین من رجالکم ﴾ ده بی دوو پیاوی موسلمان له خوتان بو نه و کاره شایه دبن" واته: ده بی موسلمان و ئازادو بالغیش بن ﴿ فان لم یكونا رجلین ﴾ خو نه گه ر دوو پیاو ده سه نه کهوتن ﴿ فرجل وامرأتان ﴾ با پیاویک و دوو نافرته سی وا بینه شایهت ﴿ ممن ترضون من الشهداء ﴾ که ئیوهش به شایه تی دانیان رازی بن و په سه ندیان بکه ن (دوو ژنه که پیکه وه بن) ﴿ أن تضل أحدهما فتذكر إحداهما الأخری ﴾ تا نه گه ر یه کیک له م دوو نافرته له بیری چوو، نه وی تریان وه

رینمایی نایهنتی (۲۸۲):

نهر نهتان نووسی بارمته وهرگرن:

﴿ ۲۸۳: وإن كنتم على سفر ولم تجدوا كتابا فوهان مقبوضة ﴾ خؤ نهگهر لهسر سهفر بوون - نهی نهوانهی قهرزو مامه له شهکن ۱- و خویندهوارتان دهست نهکهوت، قهباله کهتاتان بوونووسیت، دهکری

۱) شه م نایهته: نامازهیهکه بو (بیع السلم)، وهکو شه فرمووده سهحیحش به راشکاوی باسی ئەکا: ((من أسلف فی تمر فلیسلف فی کیل معلوم ووزن معلوم إلى أجل معلوم)) ناشکرایشه که (سهلم) و (سهلف) یهک مانایان ههیه. (نیین جهرین) نهلی: نووسینی قهرزوو قۆله چ به کرین بیوچ به فروشتن بیئت، یان به سهلم، واجیبه. ۲) ههر نیعمهتیک دهستی هاوکاری خهنگی پی بکری وهک نهفرموی: (کما علمه الله فلیکتب).

۳) دانانی بریکارو قسهکه له باتی خؤ دروسته. ۴) له هه موو شتیکا دادگهری پیویسته، بهتایبهت له نووسینی قهرزو فرزدا. ۵) شاید دانان بو نووسینی (سهنهد، کومپیهاله) پیویسته. ۶) شاید بی سهر مال، دهبی دوو پیایوی ژیری نازادی موسلمان بن. ۷) هه مووشتی- بیجگه له زینا که نهو چوار شایه دی دهوی- به که متر له دووشایه د نابی.

۸) دوو ژنی موسلمان له جینی شایه دی پیایویک دا دهبی. ۹) سهبارت به شایه دی بهندهو مندال: جهماوهری زانایان قسهیان وهر ناگرن، له بری کاری ساده نا نهبی. ۱۰- قهرز زوری، یان کهم، دهبی بنووسری. ۱۱) مامه له و بزرگانسی نیوان خۆتان به مهرجی حازرو نهقدبی، نووسینی پیویست نیبه.

۱۲) شاید بو کرین و فروشتنی (عهقار) زهویی، کشت وکال و ههر شتیکی گرنگ واجیبه. ۱۳) زیان گه یاندن به خاوهن ههق له لایهن شایه دو نووسهروه قهدهغوو حهرامه.

۱۴) تهقوا دهبیته مایه ی زیاد بوونی زانست وزانیاری، تا داوهر بو خؤی شایه بانگ نهکا پیویست نییه له خؤیهوه بچیت شایه دی بدا، نهگهر چی فرمووده ههیه: سهبارت بهو کهسانه ی به مافی ناگادارن و به قسهیهکی نهوان دهر نهکهوی، له حالتهی وادا دهبی له خویانهوه، بی پیوتن- بچن شایه دی بدن، دیاره شایه تی وابه باشتین شایه تی ناوهینراوه چونکه دهبیته هوی دهرخستنی مافیکی، که له ریگای نهوهوه نه بیئت دهرنه کهویت.

﴿ وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كِتَابًا فَوَهَانٌ مَّقْبُوضَةٌ فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِمِنَ أَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا تَكْفُرُوا الشَّهَادَةُ وَمَنْ يَكْفُرْهَا فَإِنَّهُ عَمَّا آتَمَّ قَلْبُهُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿۲۸۳﴾ اللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنْ تُبَدُّوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفَوُوهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۲۸۴﴾ ءَأَمِنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَأَمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا تَفْرِقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿۲۸۵﴾ لَا يَكْفُرُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا أَوْ سَمِعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ نَسِنَا أَنْ نَذُرَ إِلَّا نَعْمَلْ عَلَيْتَا أَسْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِلْنَا مَا لَأَطَاقَهُ لَنَا بَدًّا وَأَعْتَبْنَا وَأُغْرِنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿۲۸۶﴾

بارمته وگرهویک لای خاوهن قهرزه که دابنن، تا وهک سهنه دیک لای بمینتیهوه و دلنیا بیئت ماله که ی تیانانچیت ﴿ فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ ﴾ ئینجا نهگهر پرواتان به یه کدی ههسوو و نه مین بوونو بارمته ی نهویست ﴿ فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِمِنَ أَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ ﴾ جا با شه و کهسه ی که به شه مین دانراوه، واته: قهرزداره که له کاتی خؤیدا سپارده که " قهرزه که " بداتهوه به خاوهنه که یو، له خوی پیروهر دگاری خؤی بترسی و، " گزی تیا نهکات" ﴿ وَلَا تَكْفُرُوا الشَّهَادَةَ ﴾ دووباره روو شهکاتهوه شایه تهکانو: نه فرموی: نهی شایه تهکان! نابی خۆتان له شایه تی بشارنهوه "ههرکات پیویست سوو" ﴿ وَمَنْ يَكْفُرْهَا فَإِنَّهُ عَمَّا آتَمَّ قَلْبُهُ ﴾ وه ههرکه سیک کیتمانی شایه تی بکاو بیشاریتهوه، به راستی دل خؤی ژهنگاوی و تاوانبار دهکا ﴿ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴾ خؤخواش به وکارانه ی ئیهه ئهیکن زاناو ناگایه "که وایوو هچ شتیکی له یه کتر مه شارنهوه".

رینمایی نایه تی (۲۸۲):

۱) دانانی بارمه و گرهو (رهن) لای خاوهن قهرزه که، له ماله وه بیټ، یان له سه فردا بیټ، -هه تا قهرزه که ی تیا نه چی- کاریکی په سه ندو ره وایه. به لی. (رهن) به

۳) شاردنه وه و کیتمانی شایه دی، یان درو کردن له شایه تییدا، کاریکی هه رامه و له گوناچه گه وره کانه.

هه ر جیتان له دل گرتبی خوا لیټانی ده پرس:

﴿ ۲۸۴: لله مافی السموات وما فی الأرض ﴾ هه رچی له ناسمانه کان و هه رچی له زه ویدایه، هه موو هی خوا به "ته نها" نه و دروستی کردوه، ته نها نه ویش خاوه نییه تی، که واته: ده بی ته نها شه ریعت و به رنامه ی نه ویش پیاده بکری" ﴿ وان تبدوا ما فی أنفسکم ﴾ نه گه ر شه وه ی له ناو دل وده روونتاندا به، ناشکرای بکن ﴿ او تخفوه بحاسبکم به الله ﴾ یان بیشارنه وه و ده ری نه خن، له هه ردوو حاله ته که دا خوا لیکنولینه وه تان له گه ل ده کات. (ثیبین عه بیاس) ده لیټ: پاش لیکنولینه وه و لیپرسینه وه له و شتانه ی که له دل وده روونا نه یشارنه وه، خوا ی گه وره له برواداران خو ش نه بی و سزای بیبروایان ده دات، بویه (ثیبین عه بیاس) به لایه وه وایه که نایه تی: (ان تبدوا ما فی أنفسکم او تخفوه بحاسبکم به الله) نه سخ نه یوته وه. ته فسیره کان له م جیگایه دا جوره ها قسه یان هه به، به لام نه مانایه ی ماموستا "خال" به لاسه وه له هه موان جوانتره که نه لی "نه گه ر شه وه ی له دلټاندا به له سیفاتی نه فسی، وه کو بی بروایی و، هه سوودی و، ناپاکی و به خیلی، ناشکرایان بکن، یان بیانشارنه وه، خوا بوی هه به حیساتان له گه ل بکات، چاک به چاک و خراب به خراب." ﴿ فیفر لمن یشاء ﴾ ٲینجا له هه رکه سیک که خوی بیه وی خو ش نه بی ﴿ و یعذب من یشاء ﴾ هه رکه سیکش شه و خوی بیه وی وه شیاویش بی -به سزا- سزای ده دات" واته: نه گه ر کرده وه و خه یالات گه یشتیبیته راده یه ک که بووی به شتیکی نه فسی و سرووشتی، شه وه هه رگیز ته وه بو په شیمانی به دوا یا نایه ت. ﴿ والله علی کل شیء قدير ﴾ خواش به سه ر هه موو شتیکیدا سه لاتاره "توانای لیبووردن و سزادانیسی هه به" ﴿ ۲۸۵: آمن الرسول بما أنزل إليه من ربه والمؤمنون ﴾ نه م په یامبه ره و، نه و نیماندارانه ی له گه لیان باوه ریان هینا وه و لیان روونه که شه و به رنامه به له لای په ره و ر دگاریانه وه هاتوته خواری راسته و دروست ﴿ کل آمن بالله وملائکته وکتبه ورسله ﴾ وه مووشیان بروایان هینا وه به تاک و ته نیایی خوا و، فریشته کانی، کتیبه کانی و په یامبه ره کانی ﴿ لا نفرق بین أحد من رسله ﴾ ده شلین: نیمه هیچ فره ق و جیاوازیه ک له نیسوان پیغه مبه رانی خوا دا ناکه ین، بروامان هه به که هه موو خوا ناروونی، وه هه ریه که شیان به به رنامه ی خوی وه هاتوه، واته: نیمه وه ک جووله که و گاوره کان ناکه ین، بروامان به هه ندیکیان

﴿ وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهْنَ مَقْرُوضًا ۖ فِإِنْ آمَنَ بِمَعْزُومٍ مِّمَّا قَالُوا الَّذِي أُوتِيْنَ أَمْنَتَهُ ۖ وَلَسَقَّ اللَّهُ رِيْبَهُ ۖ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ ۚ وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آتِمٌ قَلْبُهُ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿۲۸۴﴾ ۖ وَمَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَإِنْ تُبَدُّوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفَوْنَ بِحَاسِبِكُمْ بِهِ اللَّهُ فَيَعْلَمُ ۖ لَنْ يَشَاءَ مِنْ يَشَاءَ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۲۸۵﴾ ۖ آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ ۖ وَالْمُؤْمِنُونَ ۚ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَكِهِ وَكُتُبِهِ ۖ وَرُسُلِهِ ۖ لَا تَفْرُقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ ۖ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۚ غُفِرَ لَكَ رَبَّنَا ۚ إِنَّكَ أَلِيمٌ ﴿۲۸۶﴾ ۖ لَا يَكْفُرُ اللَّهُ نَفْسًا ۖ أَلَا أُنسَمِعُ لَهُمَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ ۚ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ ۖ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لِإِطَافَةِ لَنَا بِهٖ ۖ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا ۚ إِنَّكَ مُؤْتِنَا فَاَنْصُرْنَا عَلَىٰ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿۲۸۷﴾

پیی ده قی قورټان به تایبته به م نایه ته ی به رده سمان، له سه فر دابن. هه روا نه گه ر له ماله وه ش بن، به سوننه ت دانراوه به کوی دهنگی نوممه ت چه سپینراوه، له فره مووده به کی (متفق علیه) دا هاتوه: (ان النبي ﷺ اشترى من يهودى طعاماً فطلب اليهودى رهنا، فره نه درعه ﷺ فعات ودرعه مرهونه فى ثلاثين صاعاً من شعير).

۲) کاتی دلنیا بوون له تیانه چوونی ماله که تان، شه و ده توانن ره هن وه رنه گرن جا گره و کراوه که، نه گه ر هه یوانیکی سواری بوو، یان مه ریکی خاوهن شیر بوو، یان خانوویه ک بوو تییدا داده نیشتن، شه وه هه قه خاوهنه که یان سوودیان لی وه ربگری، نه ک خاوهن قهرز، واته: خاوهن پاره که بوی نییه شه وانه له قازانجی خویدا به کارینی، خو شه گه ر خاوهن قهرزه که چوو به خانووه که وه بو خوی به کاری هینا، شه و ده بی کری بو خاوهنه که ی دابنی.

بیبی و، بە هەندیکیان باوەر نەکەین ﴿ وقالوا سمعنا وأطعنا ﴾ و ئەلین: وتەى خوامان بیست و گوێزایە ئی فەرموودەکانی خواین، ساتۆش شەى پەرورەدگارمان! "هەرچی بەفرمووی ئامادەین" ﴿ غفرانک ربنا وإلیک المصیر ﴾ داوای بوردنت ئی ئەکەین، دەسا تۆیش لیمان خۆش ببە ئەى پەرورەدگارمان! چاکیش دەزانین کە سەرەنجام گەرانه‌وه‌شمان تەنها بۆ لای تۆیە. بە ئی.. بەو شیوێیە موسلمانى کامل: گوئی بیستە، گوێزایە ئی، ددان بە ناتەواوی و هەلەکانى خۆیدا ئەنسى، بۆیە لەخوا داوای لیبووردن ئەکات، بۆیە لە پاشە رۆژ ئەترسیت.

بۆمان هەلنەگیرئى و لە تواناو وزەماندا نەبیت ﴿ واعف عنا ﴾ چاو پۆشیمان ئی بکە ﴿ واغفر لنا ﴾ هەلە و تاوانمان ببۆشە ﴿ وارحنا ﴾ و رەحمان پئی بکە ﴿ أنت مولانا ﴾ هەر ئەتۆش سەرپەرستیارو پشت و پەنامانى ﴿ فانصرنا على القوم الكافرين ﴾ دەسابە سەر هۆزو بەرەى بئی باوەرانو خوانەناساندا، سەرمان بخە، واتە: بەلگەو نیشانەمان فیر بکە، با لە کاتى موجدەلەو دەمە قالیدا، وەلە کاتى رووبەرۆو بوونەوه‌و جەنگیشیاندا زالبین. (موعان) هەر کە لە خویندنى ئەم سوورەتە ئەبوووه ئەیوت: (آمین فاللهم آمین).

رێنەمایى نایەتى (۲۸۶):

- ۱) لا بردنى ئەركو باری گران و قورس لە سەر شانى ئەم ئوممەتە.
- ۲) تاوانئى لە حالى لە بېرچوون و هەلەدا رووبدا، هېچ سزاو تۆلەیه کى نبیە.
- ۳) خۆشبوون لەو هەلەو پەلانیەى بە دلدا تێدەپەرئیت.
- ۴) فیربوون و خویندنى ئەم دوعایەى ئاخىرى سوورەتى (بەقەرە) سوننەتە، چونکە پیغمبەر (ﷺ) و هاووەلانی هەمووکاتئى ئەیان خویند، لە فەرموودەبەکشیدا - ئیمامى (موسلم) لە (ئیین مەسعود) هەو هیناویەتى - دەفەرموئى: (من قرأ هاتین الآيتين من آخر سورة البقرة فى ليلة کفتاه). واتە: هەر کە سیک - لە هەر شەویکدا - ئەم دوو نایەتەى ئاخىرى سوورەتى (بەقەرە) یە بخوینئى، بۆ ئەو شەو بەسیەتى. یان هاتوووه دەفەرموئى: (من قرأهما بعد العشاء مرتین أجزأتە من قیام اللیل، و کفتاه من شر الشیطان فلا یکسون له علیه سلطان). واتە: هەر کە سیک پاش نوێزى خەوتنان دووجار ئەو دوو نایەتە بخوینئى، ئەوا لەباتى شەو نوێزى ئەو شەو بۆی دەنووسرئیت و، لە خرابەو شەرى (شەیتان) یش پارێزراو دەبئى و، دەرهقەتیشى نایەت.
- ئیمەش لە کۆتایى تەفسیری ئەم سوورەتەى (بەقەرە) دا، هەر ئەم دوعایە دەکەین: (ربنا لاتؤاخذنا إن نسینا أو أخطأنا، ربنا ولا تحمل علینا أصرا کما حملته علی الذین من قبلنا، ربنا ولا تحملنا مالا طاقة لنا به واعف عنا واغفر لنا وارحنا أنت مولانا فانصرنا على القوم الكافرين)، پاشانىش دەلین: (آمین فاللهم آمین)

رێنەمایى نایەتى (۲۸۵):

- ۱) بە یانى ئەرکان و پایەکانى ئیمان بە خواو، فریشتەکانى و کتیب و پیغمبەرانى ئەو.
- ۲) برۆا بە هەموو پیغمبەران واجیبە، هەر وەکو برۆا نەبوون بە هەندیکیان حەرام و کوفەر.
- ۳) ئیتاعە و بەگوێکردنى خواو پیغمبەرەکەى، و خۆ بە دەستەوه‌دان و، رازی بوون بە هەموو بریارەکانى خوا پیویستە.

تەکلێف و ئەرکى بەدەر لە توانا ناکرئى:

﴿ ۲۸۶: لا یكلف الله نفسا إلا وسعها ﴾ هەرچەندە خوا لە خەیاڵ و خەتەرەى دل و دەروون، دەپرسیتەوه، بېشاریتەوه ئیان دەریخاو بېخاتە روو.. بەلام لە گەل ئەویشدا - بەدەر لە توانا - تەکلێف و ئەرکئى ناخاتە سەر شانى هېچ کەسێک ﴿ لها ما کسبت ﴾ هەر کە سیک کارێکى چاکى ئەنجام دا، پاداش و خێرەکەى بۆ خۆى دەبیت ﴿ وعلیها ما اکتسبت ﴾ و هەر خرابەبەکشى کرد، بە زىانى خۆیەتى و، یەخەى خۆى دەگرئى.

ئینجا لە کۆتایى سوورەتە کەدا شیوێى موناجات و پارانەوه‌مان فیر ئەکا و دەفەرموئى: ﴿ ربنا لاتؤاخذنا إن نسینا أو أخطأنا ﴾ ئەى پەرورەدگارى ئیمە! ئەگەر فەرمانێکى تۆمان لە بېرچوو، یان تیییدا بەهەلەچووین، لیمان مەگره ﴿ ربنا ولا تحمل علینا أصرا کما حملته علی الذین من قبلنا ﴾ ئەى پەرورەدگارمان..! هېچ تەکلێف و ئەرکێکى ئەوەند قورس و گران مەخە سەر شانمان - ئەگەرچی بشتوانین جیبەجیبى بکەین - وەك ئەو ئەرکانەى لە سەر شانى ئەوانەى بەر لە ئیمەت نا ﴿ ربنا ولا تحملنا مالا طاقة لنا به ﴾ ئەى پەرورەدگارى ئیمە! ئەرکێکى وا بەسەرماندا مەدە،

نه وانیش ثم (قورئان) هی دابه زاند، بوجیا که ره وهی راستی و ناراستی، هق و باتل ﴿ إن الذین کفروا بآیات الله ﴾ شو که سانه ی که به به لگه و نیشانه کانی خوا پروایان نیسه و کافرن، له کاتیکدا هم موش پر به دم هاواری بوونی خواو، تاک و ته نیایی خوا ده کن ﴿ لهم عذاب شدید ﴾ به راستی له دواروژدا سزایه کی زور قورس و گرانیان بو هیه ﴿ والله عزیز ذوانتقام ﴾ خؤ دیاره که خواش زور بالآده ست و به توانایه، توله سینره له بی باوه ران، به هر شیوهیه ک خؤی بیهوی ﴿ ۵: إن الله لا یخفی علیه شیء فی الأرض ولا فی السماء ﴾ نه له زهوی، نه له ئاسمان، هیچ شتیک له خوا شاره نییه، ئاگاداری هم موو ده غده غه و خه تهراتی دله کانیسه ﴿ ۶: هو الذی یصورکم فی الأرحام کیف یشاء ﴾ ته نها نه وه، بتوانی له منالذانی دایکتاندا هر چونی حه زیکا، نه خسه ی سر وو سیما و بیچمتان بکشی: یه کی ره شپیس، یه کی سپیس، یه کی نیر، یه کی می، یه کی بالابه رز، یه کی کورته بالا، واته: به ئاره زوی خؤی نه خسه داده ریژی و گه لاهی هم موو شتی ده کات ﴿ لا إله إلا هو العزیز الحکیم ﴾ جگه له خؤی هیچ پرستراویکی تر نییه هق بیئت، هر خؤیشی بالآده ست و زاله، زور کارزان و کاردرسته، هم موو شتیکی له جیگی خؤیدایه، له سووره تیکی تردا له باره ی ده سلآت و زه برده ستی خواوه ده فرموی: (یخلقکم فی بطون أمهاتکم خلقا من بعد خلق فی ظلمات ثلاث..).

نیه ته (موحکه م) و (موته شابییه) ده کانی قورئان:

کاتی نوینهری گاوره کانی (نه جران) هاته لای پایامهر ﴿ بیان گوت: باشه! تویش سه بارت به عیسا، هر وهک ئیه نالییت که: وشه و رچی خوایه؟ مه به ستیان نه وه بوو که به بیرو باوه ری ئه وان عیسا ناده می نییه و خوایه! ئینجا خوا ثم نایه ته ی ناردو فرموی: ﴿ ۷: هو الذی أنزل علیک الکتاب ﴾ هر نه و خوایه ثم کتیبه (قورئان) ی دابه زانده سرت ﴿ منه آیات محکات هن أم الکتاب ﴾ هندیکی، چند نایه تیکی (ته ئویل) هه لئاگرن و مانا مه به سته کانیان موحکه م و روشن و دامه زراوو ماک و بناغه ن بؤ نایه ته کانی تری، واته: نه گوراو و، قابیلی ده ستکاری نین و، تینه گه یشتوان ناتوان له مه به سته کانی خؤیاندایه کاریان بینن ﴿ وأخر متشابهاً ﴾ و نه وی تریشی (موته شابییه) ولیک چوون، واته: بیژه و وشه کانی مانای جورا و جور هه لده گرن و، بؤ هه موو که سیکیش روشن نین، چونکه چند و اتاو مانایه کی قوول و، چند مانایه کی جیاله وی تر ده به خشن، به لام خؤینده وار ه زانیاره کان له بهر روشنایی نایه ته موحکه مه کاندایه، مانای نه مانیش

سوورتهی (ال عمران)

مه دنییه و (۲۰۰) نایه ته

به ناوی خوا ی به خشنده ی میهره بان

ثم سوورته ییش یه کیکه له سوورته دریه کانی قورئان و، باسی دوو خالی گرنگ نه کات:

یه که م: خوا به رستی راسته قینه و، په یام به ری تی پیغه مبه رو ﴿ راستی و دروستی قورئانی پیروژ..

دووه م: حه ج و جیهاد و سوود خواردن و زه کات نهدان و.. هتد، باسیکی جه نگی (به در) و (توحد) ده کات، شیایو ئامازه بوو کردنه، که نزیکه ی (۸۳) نایه تی ثم سوورته، سالی نویه می کؤچی له مه دینه دا سه بارت به شانده که ی خه لکی (نه جران) هاتن، که پیک هاتبوو له (۶۰) سواری هه لئیرایو ده مراسی هؤزه که یان، هاتنه لای پیغه مبه ر ﴿ تا له باره ی (عیسا) وه قسه و یاس بکن و به پیغه مبه ری به سلینن که: گوایه عیسا (خوا) یه! هه روه کو سوورته ی (به قهره) باسیکی دریه ی جووله که کانی کرد.

جا ئایه م شیوه یه ش ده ست پی ده کاوده فرموی: ﴿ بسم الله الرحمن الرحیم ﴾ ۱: ألم ﴿ واته: قورئان هر له م پیتانه ی: (نه لف، لام، میم) و، وینه یان پیک هاتوو، جا نه گه ر ئیوه باوه رتان پنی نییه، ده سا فرموون وینه ی بینن؟ ﴿ ۲: الله لا إله إلا هو ﴾ هر (الله) یه خواو پرستراوی راسته قینه ی به هق، بیجگه له خؤی، هیچ خواو پرستراویکی تر نییه، شیایو پرستن بیئت ﴿ الحی ﴾ هه میسه زیندووو، هه میسه بووه ده بی ﴿ القیوم ﴾ پایه دارو چاودیری گشتکارو، راگیر که ری هه موو بوونه وهره، واته: نه مه یه خوا ی راست و به هق، نه ک عیسا خوا بی وه کو عیسا بییه کان ده لین.

سه رنجیک: له فرم سووده ی باوه ر پیکراودا هه یه که: ناوه گوره و پیروژه که ی خوا (ئیسسی نه عزم) له (نایه ته لکورسی) و، له یه که م نایه تی (ئالی عیمران) دایه: ﴿ الله لا إله إلا هو الحی القیوم ﴾. ﴿ ۳: نزل علیک الکتاب بالحق ﴾ ثم (قورئان) هه ی ورده ورده، که م که م، به هق و راست و دروست، دابه زانوته سه رتؤ ﴿ صدقا لسا بین یدیه ﴾ پشتگیری نه وه موو نامه و کتیبه پیشوانه ی خویه تی، واته: ددان به و کتیبانه شدا ده نیت، بهر له خؤی بوون ﴿ وأنزل التوراة والإنجیل ۴: من قبل هدی للناس ﴾ و له پئش ثم قورئانه یسه وه (ته ورات و ئینجیل) ی دابه زاند، بؤ ریئوئنی خه لکانی سه رده می خؤیان ﴿ وأنزل الفرقان ﴾ پاش

دوران (محکم و متشابه) له لایه ن په روهدگارمانه وهی، پیغمبر له باره ی تیگه یشتن له مه بهستی نایه ته کان، دوعای بؤ (تیسین عه بیاس) کردوو فرموی: (اللهم قهه في الدين، وعلیه التأویل) (فتح الباری). ﴿ وما يذكر إلا أولوا الألباب ﴾ خو له راستیدا ته نها خاوه ن بیرو، پیاوه زیرهك و دلوشیاره کانن، به وردیی بیرونه که نه وه

دوران و چاره سریان ده که ن ﴿ فأما الذين في قلوبهم زيغ ﴾ نینجا نه وانه ی له دلایندا لادان و چه وتی هه یه و، هه میشه ناماده ن بؤ فیتنه نانه وه ﴿ فيتبعون ما تشابه منه ﴾ هه رله (موته شباییه) هه کان ده گه رین و، هه رله وان په یه وه ی نه که ن و، به ناره زووی خو یان ته فسیریان نه که ن ﴿ ابتغاء الفتنة ﴾ به مه بهستی گیره شوینی ولادانی خه لکی له ریگای راست و خو لقاندنی گومان بویان ﴿ وابتغاء تأويله ﴾ وه یان هه رچونیک دلایان حه ز بکا، مانایان بکه نو، ته فسیرو لیکدانه وه ی هه له یان بؤ هه لیه ستن، به و ناوه وه که هه رخو یان خه مخوری قورثان و ده بیاریزن! ﴿ وما يعلم تأويله إلا الله ﴾ له کاتیکدا ته فسیرو لیکدانه وه ی مانا راسته که یان، خوا نه بی که سیکی تر نایزانی، که و ابو نیمه هه رته سلیم بوون و ملکه چیمان له سه ره، نه وسا نه گه ر شتیکی و ا هه بوو، نه بی له ژیر رووناکي نایه ته کانی ترده ته فسیر بکریته وه.

سورة الزمزم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ۱) اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيمُ ۱) نَزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ۲) مِن قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَأَنزَلَ الْقُرْآنَ إِنَّا الَّذِي كَفَرُوا بِحَاكِيَتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ۳) إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ۴) هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَإِلَهِ إِلَّا هُوَ الرَّزِيقُ الْحَكِيمُ ۵) هُوَ الَّذِي أَنزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِن بَيْنِ أَيْدِيكَ تُحْكَمُ مِنْهُ أَمَّا الْكِتَابُ فَهُوَ مُخْتَصِمٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ۶) رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا قُلُوبًا مَّغْدُورًا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ۷) رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَّا رَيْبَ فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْعَاهِدَ ۸)

سوودی له روهده گرن وله م حه قیقه ته تی ده گن. پیغمبر ی خوا نم نایه ته ی (هو الذی أنزل علیک القرآن منه آیات محکما ت هن أم الکتاب وأخر متشابهات ی، هه تا (وما یذکر إلا أولوا الألباب) خوین ده وه و پاشان فرموی: ((فاذا رأیت الذين يتبعون ما تشابه منه، فأولئك الذين سئى الله فأخذوهم)). ﴿ ۸: ربنا لاتزعقلوبنا بعد إذ هدیتنا ﴾ نه و ژیرو تیگه یشتوانه ده لین: په روهدگارمان! نوای نه وه ی هیدایه تقداین و ریغما ییت کردین، دله کانمان له ربی هه قی خو ت لامده ده، هه تا بکه وینه شوینی فیتنه خوازه کان. ﴿ وهب لنا من لدنک رحمة ﴾ وه له لای خو ته وه ره حه تمان پی بیه خشه و، دلان له سه ره هق دابه زرینه ﴿ إنک أنت الوهاب ﴾ به راستی هه ر نه توی به خشنده و به خشینه ری هه ره مه زن، پیغمبر له باره ی دامه ززاندنی دله کانه وه و، لادانیان، له خوا ده خوازی وده فرموی: ((یامقلب القلوب ثبت قلبی علی دینک)) پاشان نایه تی: (ربنا لاتزعقلوبنا بعد إذ هدیتنا وهب لنا من لدنک رحمة إنک

جه ماوهی زانیان ده لین، نایه تی (وما یعلم تأویلہ إلا الله) (وه قف) ی ته واه، واته: له خویندنه وده، ده بی قورثان خوین له سه ر بیژی ی (إلا الله) دا بوه ستیت، پاشان له (والراسخون) هه وه ده ست پی بکاته وه، نه مه یش نه وه ده گه یه نیت که به راستی ته نها هه رخوا خو ی ده زانی مه به ست له نایه تی (متشابه) دا چییه؟ (ته به ری) ده لیت: (أرجح الأقوال: فی معنی المحکم والمتشابه دون خلقه، کرقت خروج عیسی وقت طلوع الشمس من مغربها، وقیام الساعة، وفناء الدنيا...) واته: قسه ی په سه ندو گونجاوو شیاو بؤ مانای (موحکم و موته شباییه) نه وه بوو، نه ک وه کو (نه سارا) و (خه وارچ) هه کان به ناره زووی خو یان ته فسیری نایه ته کانیان ده کردوه، بؤ نمونه: له نایه تی: (.. وروح منه..) ۱۷۱/۴ (نه سارا سه ریان له خو یان شیواند و وتیان: نه مه مانای وایه که (عیسا) کوری خوا یه! هه ق بوو له بهر رووناکي نه نایه ته دا: (إن هو إلا عبد أنعمنا علیه..) وه یان نایه تی: (إن مثل عیسی عند الله کمثل آدم خلقه من تراب ثم قال له کن فیکون) ۵۹/۳. ته فسیری نایه تی (و روح منه..) بکه نه وه، نه وسا بویان ده رده که وت که عیسا خوا نییه، به لکو به نده ی خوا یه. (خه وارچ) یش له نایه تی (.. إن الحكم إلا لله..) دا خو یان سه ر لیشیواو کرد، به تاییه ت له رو ودا وه که ی نیوان (عه لی) کوری نه بی تالیب (و موعاوییه) دا، نه وه بوو نیعمای (عه لی) یان کافر کرد! به تاییه تی له و ده مه دا که (نه بوو مووسای نه شه ری) کرد بووه حه که م بؤ کو تا بریاری کو زانده وه ی فیتنه و کی شه که یان. ﴿ والراسخون فی العلم بقولون آمنا به ﴾ نه وانه ش که له زانستدا رچوو و دامه زراوو زورزانان ده لین: نیمه باوه رمان به (متشابه) هه یه ﴿ کل من عند ربنا ﴾ هه روو به شه که ی

أنت الوهاب)ی خویندهوه. ﴿ ۹: ربنا إنك جامع الناس ليوم لا ريب فيه ﴾ پهروهردگارمانا بهراستی ههرتو کۆکهروهوی خه لکیت "بۆیاداش وتۆله" بۆ رۆژئک که بۆهانتی گومانیک نییه. ﴿ إن الله لا يخلف الميعاد ﴾ به راستی خوا له به لئین وههعهدهکانی خوی لانا داو په یمان ناشکینی. به لئ هه مووکات بنیادهم بهرامبهه به قورشان

دادهنا ﴿ فأخذهم الله بذنوبهم ﴾ ئینجا خوایش به هوی گوناح و تاوانی خۆپانه وه گرتتی و "له ناوی بردن" ﴿ والله شديد العقاب ﴾ دلنیا بن خوا تۆله سینئکی زۆر توندو سهختگیره؛ واته: سه رهنجامی قوره ی شیش ههروهک شهوانه تیا چوون و دۆزهخه، شهوسا سامان ومندا لیشیان هیچ که لکیان پئی ناگه یه نن" ﴿ ۱۲: قل للذين كفروا ﴾ بهوانه ی که بئی برون بلئی ﴿ ستغلبون وتحشرون إلى جهنم ﴾ که بهم زووانه "هه ره له دونیادا" تئی دهشکین و ژیر شهکه ون، وه له دوا رۆژیشدا به ره و دۆزهخ کۆ شه کرینه وه واده پیچرین "هه ره چهنده شه مرۆ موسلمانان له ئو خوددا به ره و الهت تئی شکابن" ﴿ وبئس المهاد ﴾ که دۆزهخیش جئی خه وئکی خراپه!

ههقه له رۆژی (به در) عیبهت بگرن:

﴿ ۱۳: قد كان لكم آية في فتين التقتا ﴾ به راستی لهو دوو کۆمه له دا له جهنگی (به در) دا روه به روه یه کتر وهستان، ده رس و ئامۆزگار ییه که هه بوو بۆ ئیوه نه ی جووله که! ﴿ فنة تقاتل في سبيل الله ﴾ دهسته به کیان بۆ خوا ده جهنگین ﴿ وأخرى كافرة ﴾ و دهسته که ی تریان کافرو بئی برون و، له پیناوی تاغوتانداو، دژ به خوا ده جهنگین ﴿ برونهم مثلهم رأى العين ﴾ به چاوی خۆیان کۆمه له بروداره که یان به دوو شه وهنده ی خۆیان ده بیینی، شهوساش خوا ترسی خسته دلپانه وه وتئی شکان ﴿ والله يؤيد بنصره من يشاء ﴾ دیاره خوا پشتگیری هه ره که سیئک که خوی بیهوی و به شیاوی بزانی دهکات، بۆیه پشتگیری له خه لکی (به در) کردو سه ری خستن ﴿ إن في ذلك لعبرة لأولي الابصار ﴾ به راستی لهو هاوکاری و سه رخستنه دا "له گه ل که می شه مان و، زۆری شه واندا" وانه و ئامۆزگار ییه که ی گه وره هه یه بۆ شهوانه ی بینایی خۆیان ده خه نه کارو خاوه ن فامن؛ کهوا بوو هیزی ماددی بۆ مرۆقه کان هه موو شتیک نییه، سه ره که وتئیش به زۆری ژماره و چهک و تهقه مه نی نییه، به لکو ته نها به پشتیوانی و یارمه تی خوا یه، شه گه رچی پیویسته گشت روه به روو بو نه وه به یه که تهقه مه نی خوی بۆ ئاماده بکری.

به ره رق و به رقی زینی دنیا چه واشه مه بن:

﴿ ۱۴: زين للناس حب الشهوات ﴾ جه زوو ئاره زوو ﴿ من النساء ﴾ بۆ ژنان ﴿ والبنين ﴾ بۆ کورانی زۆرو ﴿ والقناطير المقطرة من الذهب والفضة ﴾ بۆ کوما و کیسه ی زپرو زیوو ﴿ والخيل المسومة ﴾ بۆ ره وه شه سپی نیشاندارو پرخال ﴿ والأنعام ﴾ و بۆ مه رو بز و وشتر و گاو مه زرا و کشتوکال، راز نیرا وه شه بۆ خه لکو لایان

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ تُنْفَعُ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ﴿ ۱۰ ﴾ كَذَابٌ مَالٍ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿ ۱۱ ﴾ قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَعْتٌ لَوْ كَانُوا وَتَحْشُرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَيَقْسِ الْأَمْهَادُ ﴿ ۱۲ ﴾ قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِتْنَةِ الْتَقَاتِ فَمَنْ تَعْتَلِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَخْرَجَ كَافِرًا يَسْرُورُهُمْ وَيَشَاهِدُهُمْ رَأَى الْأَمَنِينَ وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَاءُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لَأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿ ۱۳ ﴾ زَيْنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَطَّرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمَسُومَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْعِقَابِ ﴿ ۱۴ ﴾ قُلْ أَوْفَيْتُكُمْ بِعَهْدِي مِنَ ذَلِكَ لَلَّذِينَ آتَقُوا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَنْزَجُ مَطَهَّرَةً وَرِضْوَانًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿ ۱۵ ﴾

دوو دهسته یه: به شیکیان وهک خوی ته فسیری ئایه ته کان روون شه که نه وه به موو لئی لانا دن، شهوی دیکه ش به پئی به رژه وه وندی خۆیان ته فسیری ده که نه وه!

مال و شهو لاد به هانا نایه رۆژی سه لا:

﴿ ۱۰: إن الذين كفروا لن تغني عنهم أموالهم ولا أولادهم من الله شيئا ﴾ بئی گومان شه که سانه ی که به په یامبهه ﴿ بنی باوه رو کافرن لهو رۆژه ی قیامه تدا هه رگیز نه مالیان، نه مندالیان له سه زای خوا بئی نیاز یان ناکن و، فریایان ناکه ون هه ره چهنده شه مرۆ خۆپانی بئی هه شه کیشن و شانازی پیوه شه که ن" ﴿ وأولئک هم وقود النار ﴾ ده شبنه سه و ته مه نی و دهسته چیه ی ئاگر ﴿ ۱۱: كذاب آل فرعون ﴾ خووو داییان هه ره وه کو خوو داب و نه ریتی گه لی فیعه ون ﴿ والذین من قبلهم ﴾ شه وانه ش له پیش شهوانه بوون وایه ﴿ کذبوا بآياتنا ﴾ که گشت جارئ ئایه ته کانئ شه میان به درۆ

گهواهی بوتاک و ته نیایی خوا:

﴿ ۱۸: شهد الله أنه لا إله إلا هو والملائكة وأولو العلم ﴾ خوا له ریگی دروستکراوه کانییه وه شایه تی دهدا - خوه هر خوی به سه بوشایه تی - پاشان فریشته و زاناکانیش شایه تی دهدن که :

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَنْتَ اللَّهُ فَاعْفُ عَنَّا ذُنُوبَنَا وَأَنْتَ
عَذَابُ النَّارِ ﴿۱۸﴾ الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْمُؤْمِنِينَ
وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُتَّقِينَ وَالْمُسْتَفْضِينَ بِالْأَسْحَارِ ﴿۱۹﴾ شَهِدَ
اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقَدِيمُ الْقَائِمُ بِالْقِسْطِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿۲۰﴾ إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ
اللَّهِ إِذَا سَأَلُوا عَنْ أَمْرٍ أَلْفَ عَشْرَ أَوْ قَالُوا كَلِمَةً
بَعْدَ مَا حَاجَّهُمْ هُمُ الْعِلْمُ بَيَّنَّا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ
اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿۲۱﴾ فَإِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ
وَجَّهِيَ اللَّهُ مِنْ آتَمِّنَ وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ
مَا أَسْلَمْتُمْ فَإِنْ أَسْلَمْتُمْ فَقَدْ أَسْلَمْتُمْ وَأَقْرَبَ تَوَلَّوْا قِيَامًا
عَلَيْكَ الْبَلْعُ وَاللَّهُ بِعَمِيرٍ أَلْبَسًا ﴿۲۲﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ
بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّيْنَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ
الَّذِينَ يَأْتُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَيِّنَةٌ لَهُمْ
بِعَذَابِ أَلِيمٍ ﴿۲۳﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرٍ ﴿۲۴﴾

بیجگه له خوی هیچ پرستراویکی شیایو راسته قینه نییه ﴿ قائما بالقسط ﴾ گشت کاتیکیش له نیوان بوونه وهدا، دادپهروه ری راگه توه ﴿ لا إله إلا هو العزيز الحكيم ﴾ دو باره غهیره ز له خوی، هیچ پرستراویکی تر نییه، بالادهست و زاله، کار جوان و کارزانه، بویه همیشه به دادگه رانه له نیو گشت بوونه وهدا نه جوولیتته وه به لی نه مه بؤ زانایان ئیجگار یسه و پایه یه کی گه و ره یه، که خوی گه و ره "له پال خوی و فریشته کانی شیدا" بؤ تاک و ته نیایی خوی، ده بانگری به شایهت، هه قه نه وانیش هه قه ووه هه قبیژین و شه لاو نه ولا نه کن. ﴿ ۱۹: إن الدين عند الله الإسلام ﴾ بی گومان ته نها شه دینی ئیسلامه یه، په سندن و قیبوله لای خوا، چونکه پالوتو و پوخته ی ته و او ی ثایینه ئاسمانییه کانی تره، بویه له جیگایه کی تر دا ده فرموی: (ومن غیر الإسلام دینا فلن یقبل منه) واته: هه رکه سیک به هه ر دینیکی تره وه به ره و خوا بچیت، خوا لی بی و هه ر ناگری ﴿ وما اختلف الذین اوتوا الكتاب ﴾ نه وانه ش که کتیب و

شیرینکراوه، ته نانهت گه لی جار زیانی خۆشیانی تیدایه و ملی خۆیانی بؤ ده شکینن که چی هه رکه می ناکه نه وه!! ﴿ ذلک متاع الحیاة الدنیا ﴾ دیاره نه وانه هه موو نیعمه تی ژیا نی شه دونیایه ن و خوا بؤ مروقی به دیهینان ﴿ والله عنده حسن المآب ﴾ خۆ جیگای حه وانه وه ی زور خۆشتر و سه ره نجامی گه شه دارتر له وانه، هه ر لای خوا یه، که و ابوو پیویسته ئاده می نه وهنده سه رنه کاته ناوچه رگی نه و شتانه وه، هه موو مه به ستیکی هه ر نه وانه بن؛ نه گینا خۆ خوا ی دلوفان نه وانه ی هه ر بؤ که لک لیوه رگرتن دروستکردوه بومروقت ﴿ ۱۵: قل أوتینکم بخیر من ذلکم ﴾ به و خه لکه "که چوونه ته ناوچه رگه ی نه وانه وه" بلی شه ی موحه مه دیکه ئه ری حز نه که ن باشتر و چاکتر له سه رجه م نه وانه تان بی رابگه یه نم؟ ﴿ للذین اتقوا عند ربهم جنات تجری من تحتها الأنهار ﴾ باشتر له وانه، نه مه یه که: بؤ نه وانه ی له شیر و تاوان خۆ ده پاریزن، لای په روه ر دگاریان چه ندین باخانی به هه شتیان بویه یه، که چه ندان چومه ئاوو رووبار، له بن داره کانیانه وه ده رۆن ﴿ خالدین فیها ﴾ و به ژیا نی ئیجگاری وهه می شه یی له وه ی ده بن ﴿ وأزواج مطهرة ﴾ و چه ندین هاوسه رو ژنی پاک و خواو نیشیان بویه یه ﴿ ورضوان من الله ﴾ بیجگه له وانه ش "هه موو" ره زامه ندی خوا یان بی ده گا ﴿ والله بصیر بالعباد ﴾ بی گومان شه و خوا یه بی نایه به حالی به نده کانی خۆی و چاک "نه زانی چی له دل و ده روونیان دایه. به لی خۆشیی و رابواردنی راسته قینه و تیرو ته و او هه ر نه مه یه که خوا ی گه و ره خۆی به یانی کرد نه ک سۆزوو ئاره زوو کردنی شه و شتانه، به جورئ یتیر به لاتوه و ابیت که نه وانه هه موو شتیک بن ﴿ ۱۶: الذین یقولون ربنا آمتنا ﴾ خۆ پاریزان نه وانه ن که نه لین: شه ی په روه ر دگارمان! بی گومان ئیمه به خۆتوو به په یامبه رانت بپرو مان هه یه ﴿ فاغفر لنا ذنوبنا وقنا عذاب النار ﴾ ده سا تۆیش "به به زیی خۆت" له گونا هه کانمان ببووره له سزای ئاگریش بمانپاریزه.

سیفات گه لیکی ئیمانداران:

﴿ ۱۷: الصابرين والصادقين والقانتين والمنفقين ﴾ ئیمانداران شه مانه سیغه تیانن: خۆ راگرن و شان شه دهنه بهر فرمانه کانی خوا، هه می شه راست بیژو راستگۆن، به شیوه ک که هه موو گیانیان بۆته راستی، ملکه چ و گوئی راپه لن، هه موو کات خه ریکی نویژو خوا په رستین، سامان به خشن، واته: له هه موو پرۆژه یه کی خیر دا ده ستیان له خه رجدایه. ﴿ والمستغفرین بالأسحار ﴾ هه موو پرۆژیکیش به ره به یان، له خوا ده پارینه وه لییان خۆش بیت، واته: بهر له نویژی به یانی خه ریکی شه و نویژو، پارانه وه ی لیخۆشبوون.

لهو دمه‌دا، "بیجگه له پایامبه‌ران" سه‌دو دوازده پیاوچاک وخواپه‌رستیشیان کوشت ﴿ فبشرهم بعذاب أليم ﴾ مژده‌ی سزایه‌کی نیش پیگه‌یه‌نهریان پی بده "دیاره‌ئو سنی تاوانه: (بی پروایی به‌ئایه‌ته‌کانی خوا، کوشتنی په‌یامبه‌ران له‌خوت و خورایی، کوشتنی بانگبه‌رانی دینی ئیسلام) توله‌یان هر جه‌زره‌به‌و سزایه. ﴿ ۲۲: أولئك الذين حطت أعمالهم في الدنيا والآخرة ﴾ ئه‌وانه‌ن که‌له‌دونیاو له‌قیامه‌تدا کاروکرده‌وه‌کانیان به‌فیرۆیه ﴿ وما لهم من ناصرين ﴾ هیچ یارو یارمه‌تیده‌ریکیشیان بۆ نییه.

رێنمه‌یییه‌کانی ئایه‌تی (۲۱-۲۲):

- ۱) بی‌باوه‌ری و ستم "هه‌ریه‌که‌یان" ده‌بنه‌ هۆی تیا بردنی خه‌لکانی دونیاو، تووش بوونی سزای ئه‌ولایان،
- ۲) کوشتنی بانگبه‌رانی دینی ئیسلام و، پیغه‌مبه‌ران وه‌کو یه‌کن لای خوا! (ئیبین جه‌رین) له (ئهبو عوبه‌یده) وه‌ ئه‌لی: له پیغه‌مبه‌رم پرسی ده‌بی چ که‌سێ له رۆژی قیامه‌تا سزای زۆر سه‌ختی هه‌بی؟ فه‌رمووی: ئه‌و که‌سانه‌ که پیغه‌مبه‌ران و، بانگبه‌رانی دینی خوا ده‌کوژن، پاشان ئایه‌تی: (إن الذين يكفرون بآيات الله... ی خونینده‌وه، دواپی فه‌رمووی: قه‌ومی جووله‌کسه له‌ماوه‌ی ته‌نیا رۆژیکدا" سه‌ر له به‌یانیه‌ که‌ی" چل و سنی پیغه‌مبه‌ریان کوشت! جا (۱۷۰) که‌سی (به‌نی ئیسرائیل) ی رۆبه‌روویان وه‌ستان و لومه‌و سه‌رزه‌نشتیان کردن، که‌چی بۆ ئیواره‌که‌شی، ئه‌وانیشیان کوشت! ئیتر له‌و رۆژه‌وه‌ ناسراون! موشریک و هاوبه‌ش‌دانه‌ران، خوا کاروکرده‌وه‌یان به‌فیرۆده‌با، ئه‌وه‌ی خوا هاوکاری نه‌کا، هیچ که‌سێ ناتوانی سه‌ری بخا.

خاوه‌ن نامه‌کان حوکمی خاویان قبول نه‌بوو:

﴿ ۲۳: ألم تر إلى الذين أتوا نصيبا من الكتاب ﴾ ئاخۆ ئه‌وانه‌ت نه‌دیتوه‌وه که به‌شیکێ گه‌وره‌یان له‌کتیپی ته‌ورات و ئینجیل پی‌درا بوو ﴿ يدعون إلى كتاب الله ليحكم بينهم ﴾ که هه‌ریانگ ئه‌کران بۆ لای کتیب و نامه‌که‌ی خوا، واته: (ته‌ورات و، (ئینجیل) هه‌تا ئه‌و کتیبه‌ بریاری راسته‌قینه‌ بده‌ له‌ننیاوانداو داوه‌رییان بکا ﴿ ثم يتولى فريق منهم وهم معرضون ﴾ که‌چی ده‌سته‌یه‌کیان روو وه‌رده‌گه‌یژن و پیسی رازی نابن و هه‌ر سه‌ریچی ده‌که‌ن "ده‌بی خونینده‌وار په‌یره‌وی هه‌ر له راستی بکات، ئه‌گه‌ر چی‌زیانی خو‌شی تیا بیت" ﴿ ۲۴: ذلك بانهم قالوا لن تمسنا النار إلا أیاما معدودات ﴾ ئه‌و که‌تمانی هه‌قه‌یش له‌به‌ر ئه‌وه‌بوو

نامه‌یان پیدرا "واته: جووله‌که‌و گاور" که له‌ناو خو‌یاندا پینک نه‌هاتن و له‌هه‌ق لایاندا ﴿ إلا من بعد ما جاءهم العلم ﴾ هه‌ر یاش ئه‌وه‌بوو که به‌لگه‌و زانیاری ته‌واویان بۆ هات ده‌ریاره‌ی راستی ئه‌و ئایینه‌ی و موحه‌مه‌د ﷺ هینای ﴿ بغيا بينهم ﴾ ئه‌ویش هه‌ر له‌به‌ر عینادی و سه‌سوودییه‌ک بووله‌ ناویاندا هه‌بوو، چونکه ده‌یانزانی به‌هاتنی دینی ئیسلام، سه‌رو‌کایه‌تی ئه‌وان له‌کیس ئه‌چیست، بۆیه له‌باوه‌ر هینان به‌دینی ئیسلام کلا بوون و بووبه هه‌راو کیشه‌یان!! ﴿ ومن يكفر بآيات الله فإن الله سريع الحساب ﴾ ده‌سا دنیابن هه‌رکه‌سیک باوه‌ری به‌ئایه‌ت و نیشانه‌کانی خوا نه‌بیت، باچاک بزانی که خوا له‌رۆژی پرسینه‌وه‌دا، به‌چه‌سپانی به‌حیساییان راده‌گا، ﴿ ۲۰: فإن حاجوك فقل أسلمت وجهي لله ومن اتبعن ﴾ خو‌ئه‌گه‌ر ده‌مه‌قانی و مللانی سه‌ختیان له‌گه‌ل کردی" سه‌باره‌ت به‌عیساو هه‌رگوتیان خوایه تۆ له‌وه‌لامدا بلتی: من خو‌م په‌یره‌وه‌کانم به‌پاکێ پرومان کردوته خواو ته‌سلیم و ملکه‌چی بریاره‌کانی ئه‌وین و، هه‌ر خو‌یشی تا‌ک و ته‌نیاو بی‌هاوه‌ل و بی‌شه‌ریکه ﴿ وقل للذين أتوا الكتاب والأمة ﴾ به‌وانه‌ش وا نامه‌یان پی دراوه (له‌جووله‌که‌و له‌گاور) نه‌زان و بی‌نامه‌کانیش (له‌هاوبه‌ش‌دانه‌رانی قه‌ره‌یش) بلتی: ﴿ أسلمتم ﴾ ئایا، دوا‌ی ئه‌و هه‌موو به‌لگانه‌ ئیوه‌ش "وه‌کو ئیبه" مو‌سلمان و ملکه‌چی خوا بوون؟ یان هه‌ر سوورن له‌سه‌ر بی‌باوه‌ری خو‌تان؟! ﴿ فإن أسلوا ﴾ جا ئه‌گه‌ر ملکه‌چ و مو‌سلمان بوون، واته: هاتنه سه‌ردینه‌که‌ی تۆ وازیان له‌یه‌هودیه‌ت و نه‌سه‌رانییه‌ت هینا ﴿ فقد اهدوا ﴾ ئه‌وا "به‌هه‌قیقه‌ت" ریگه‌ی به‌ختیارییان دۆزیه‌ته‌وه‌و رینما بوون ﴿ وإن تولوا ﴾ خو‌ئه‌گه‌ر روویان وه‌رگه‌یژا له‌ئیسلام و سه‌ریچیان لێ‌کردو باوه‌ریان نه‌هینا ﴿ فإنما عليك البلاغ ﴾ بی‌گومانبه‌ ئه‌رکی تۆ ته‌نها هه‌رگه‌یاندنسی په‌یامه‌که‌ی خوایه "ئیتیر له بی‌پروایی ئه‌وان تۆ هیچ زیانیکت پی‌ناگاو به‌ریرسیاریش نیت".

﴿ والله بصير بالعباد ﴾ بی‌گومان خوا به‌بنده‌کانی شاره‌زاو بینایه تۆله‌و پاداشتیان "وه‌ک پیویست" ئه‌داته‌وه، مو‌سلمان بن، یان نا.

جووله‌که پیغه‌مبه‌ران و سالتانی زۆریان کوشت:

﴿ ۲۱: إن الذين يكفرون بآيات الله ﴾ بی‌گومان ئه‌و جووله‌که‌و گاورانه که باوه‌ریان به‌ئایه‌ت و نیشانه‌کانی خوا نییه ﴿ ويقتلون النبيين بغير حق ﴾ و په‌یامبه‌رانیش "به‌ناهق" ئه‌کوژن!. (ئیبین که‌سین ئه‌لی: جووله‌که ته‌نها له‌نیوه رۆژیکدا، سنی سه‌د په‌یامبه‌ریان کوشت!! ﴿ ويقتلون الذين يأمرون بالقسط من الناس ﴾ ئه‌وانه‌یش ده‌کوژن، که‌فه‌رمانی چاکه‌و دادپه‌روه‌رانه به‌خه‌لک ده‌ده‌ن، هه‌ر

پنجه وانسهوه" ﴿وتخرج الحي من الميت وتخرج الميت من الحي﴾ زیندوو له‌مردوو دهر دینتیو، مردوویش له زیندوو دهرده‌خهی "گیا شه‌روینی له‌دانه، دانه‌یش شه‌روینی له‌گیا، وه هه‌روه‌ها ﴿وترزق من تشاء بغير حساب﴾ هه‌رکه‌سیش خۆت بته‌وی بی ژماره رزق و رۆزی شه‌ده‌یتی.

که ده‌یانگوت: شه‌گه‌ر بزمانخه‌نه ناو دۆزه‌خه‌وه چهن رۆزی نه‌بی پیمان ناچی "مه‌به‌ستیان له‌وه شه‌ر (۴۰) رۆزه بوو که گوێره‌که‌یان تیا‌به‌رست ﴿وغرم فی دینهم ما کانوا یفترون﴾ به‌و درۆیه‌یان بو‌ئایینی خۆیان هه‌لیان به‌ست سه‌ریان له‌خۆیان شیواند و فریویان خوارد" شه‌وه بوو وتیان: ئیمه کور و خۆشه‌ویستی خواین و، با‌وو‌با‌پیرانی‌شمان په‌یامبه‌ر بوونه، تکامان بو‌شه‌کن" ﴿۲۵﴾ فکیف إذا جمعناهم لیوم لا ریب فیہ ﴿ئینجا شه‌بی شه‌و رۆزه‌ حالیان چلۆن بیت، که بی‌گومان هه‌رپیش دینت وه‌موویان کۆ ده‌که‌ینه‌وه بو‌لیکۆلینه‌وه لیپرسیینه‌وه ﴿وفیت کل نفس ما کسبت﴾ و هه‌موو که‌سیش به‌سزاو توله‌ی کار و کرده‌وی خۆی شه‌گا ﴿وهم لا یظلمون﴾ وهیچ شه‌میکی‌شیان لی‌ناکری، له‌ته‌ورات و ئینجیل دا با‌سکرابوو که هه‌رکات موحه‌مه‌د ﷺ هات، ده‌بی‌ی خاوه‌ن نامه‌کان په‌یره‌وی لی‌بکن، که‌نکوولی شه‌و راستیه‌یان ده‌کردو ده‌یانگوت: شتی وانیه له‌ته‌ورات و ئینجیل دا، پیمان ده‌گوترا: باش! شه‌و کتیبانه‌ پینن با‌پنکه‌وه سه‌ریان بکه‌ین، بزاین وانیه! هه‌لده‌هاتن و ده‌رۆشتن و گویشیان له‌سزانه‌بوو، چونکه ده‌یانگوت: شه‌گه‌ر و ایشبیت، هه‌رچه‌ند رۆزیکه!

چۆن شوکرانه بزیر بین؟

ئینجا کاتی په‌یامبه‌ر ﷺ فه‌تخی مه‌ککه‌ی کرد، به‌لینی به‌ده‌س گرتن و فه‌تخی ناوچه‌کانی (فارس) و (رۆم) یشیدا، شه‌وجا دوورووو جووله‌که‌کان کردیانه هه‌راو گوتیان: های‌های! موحه‌مه‌د! تۆ له‌کووی، راستی شه‌م قسه‌یه‌ت له‌کووی!! شتی وا چۆن شه‌بی؟! مه‌گه‌ر تۆ خاوه‌نی هه‌موو شتیکی، ده‌سه‌لات و مولکی دونیاش هی تۆیه دیاره به‌مه‌ککه‌یش تیر نه‌بوویت؛ شه‌وسا خوا فه‌رمووی: ﴿۲۶﴾ قل اللهم مالک الملک ﴿بلی: خواجه! شه‌ی خاوه‌ن هیژو ده‌سه‌لات! ﴿توتی الملک من تشاء و تنزع الملک من تشاء﴾ هه‌رکه‌سیک خۆت بته‌وی ده‌سه‌لات و مولکی پی شه‌ده‌ی، هه‌رکه‌سیش خۆت بته‌وی ده‌سه‌لات و حکوومه‌تی لی‌ده‌ستیانی "ده‌سه‌لاتاری بی سنوورو بی مه‌ودا هه‌ر شه‌تۆی" ﴿وتعز من تشاء و تذلل من تشاء﴾ هه‌رکه‌سیش خۆت بته‌وی بالاده‌ست و ریزداری شه‌که‌ی، هه‌ر که‌سیش خۆت بته‌وی زه‌لیل و سووکی شه‌که‌ی ﴿بیدک الخیر﴾ گشت خیر و چایه‌ک هه‌ر په‌ده‌ستی خۆته ﴿إنک علی کل شیء قدير﴾ به‌راستی تۆ به‌سه‌ر هه‌موو شتی‌کدا به‌توانا ده‌سه‌لات داری ﴿۲۷﴾ تولج اللیل فی النهار و تولج النهار فی اللیل ﴿شه‌و شه‌به‌یته ناو رۆز، رۆزیش شه‌به‌یته ناو شه‌و﴾ له‌م زیاد شه‌که‌یست و، له‌ویش که‌م شه‌که‌یت، یا به

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا مَبِيعًا مِنَ الْكِتَابِ يُنْهَوْنَ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ فَرِيقًا مِّنْهُمْ وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿۲۵﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّا تَمَسَّكْنَا مِنَ التَّأْوِيلِ إِلَّا آيَاتًا مُّعَدَّوَاتٍ وَغَرَّمُوا فِي دِينِهِمْ مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿۲۶﴾ كَيْفَ إِذَا جُمِعْتَهُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿۲۷﴾ قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تَوَلَّى الْمَلِكَ مِنْ تَشَاءٍ وَتَنَزَّحَ الْمَلِكُ مِنْ تَشَاءٍ وَتَشْرُ مِنْ تَشَاءٍ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ يُبَدِّلُ الْخَيْبُ إِنَّكَ عَلَٰنُ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۲۸﴾ تَوَلَّى الْإِنْدِلَ فِي النَّهَارِ وَتَوَلَّى الْإِنْدِلَ وَتُخْرِجُ الْعَمَىٰ مِنَ الْعَيْتِ وَتُخْرِجُ الْعَيْتَ مِنَ الْعَمَىٰ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿۲۹﴾ لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ يَتَّخِذُوا مِنْهُمْ ثَمَنًا وَيَمَدُّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ. وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿۳۰﴾ قُلْ إِنْ تُحِبُّوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْشِرُوهُ بِمَا كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ فَاصْلَحُوا مَا فِي الصُّدُورِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَٰنُ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۳۱﴾

موشریک و خوانه‌ناس مه‌که‌نه دۆس:

(عوباده‌ی کوری سامت) یه‌کیک بوو له موجاهیده‌کانی به‌درو پیاویکی زۆر سالحیش بوو کاتی په‌یامبه‌ر بو‌جه‌نگی خه‌نده‌ق خۆی ریک‌خست پنی وت: شه‌ی په‌یامبه‌ری خوا! پینج سه‌ده‌که‌س جووله‌که‌ی هاویه‌یمان و براده‌رم هه‌یه، مۆله‌ت بده با له‌گه‌ل خۆم بیانه‌ینم بو‌شه‌م جه‌نگه، وهاوکاریمان بکن، شه‌وساخوا فه‌رمووی: ﴿۲۸﴾ لا يتخذ المؤمنون الكافرين أولياء من دون المؤمنين ﴿نابی برواداران جگه له برواداران که‌س بگرن به‌دۆست و به‌یارمه‌تی ده‌روو پشت و په‌نا‌ی خۆیان ﴿ومن يفعل ذلك فليس من الله في شيء﴾ هه‌رکه‌سیک له‌فه‌رمانی خوا ده‌رچی و کافران بکاته دۆستی خۆی، شه‌وه هیچ به‌شیکی په‌یوه‌ندیی ئیمانیه‌ی به‌خواوه‌ نییه. به‌لی.. په‌یوه‌ندیی و دۆستایه‌تی کردن له‌گه‌ل کافراندا ره‌وا نییه، به‌لام په‌یمانبه‌ستن کاتی به‌رۆه‌وه‌ندی ئیسلامی تیا ره‌چاو بکریت ره‌وا به

وہک پەيامبەر لەگەڵ (خوزاعە) دا پەيمانی بەست و ھاویە شدانەرو موشرىك بوون ﴿إلا أن تتقوا منهم تقاة﴾ مەگەر لیبیان بترسنو، بتانەوی لەشەریان خۆ قوتار بکەن و خۆ پیاویزن، ئەو لەوکاتەدا چاک وایە بە پراوەت دوژمنایەتی و دژایەتی نەکرین، بۆ پشتگیری ئەمە ئیمامی (بوخاری) ئەم (ئەسەر) لەئەبوو دەرداو دەینی: ﴿إنا لنكشرفى وجوه أقوام و إن قلوبنا لتلعنهم﴾ (فتح الباری: کتاب الأدب / باب ۸۲/ص ۶۱۳۱). واتە: بێگومان "وہکو موسلمانان" لەرووی خەلکانی خراپدا، لێو بەزەر دەخەنەین، بەلام دلان نەعلەتیان لێ دەکاو، رقی لیبیانە. (ئیبین بەنتال) دەلی: پێکەوہ ژیان و (مودارات) بەشیکە لەرەوشتی موسلمانان. هەندى کەس (مودارات) و (موداھەنە) تیکەل دەکاو وادەزانى ھەردوو یەک شتە! بەلام راستیەکەى ئەمە یە کە مودارات: رووخۆشى و قسەى نەرم و نیاھە لەرووی نەیاراندا، لەبەر دروستبوونی ئولفەت و ھۆگری لەنیوان ھەردوولادا! بەلام (موداھەنە): وەکو زاناکان دەلین: زیندەگییە لەگەڵ (فاسیق) و پیاو خراپاندا، لەگەڵ رەزا بوون بەو کارەى دەیکات دیارە ئەم (موداھەنە) یە حەرامەو، (مودارات) رییى پێ دراوہ. (فتح الباری). ئیبین عەبباس ئەلی: (لیس التقیة بالعمل، إنما التقیة باللسان)، واتە: خۆ قوتار کردن لیبیان تەنھا ھەر بەقسە و گووتارە، نە بەدل و کارو کردوہ ھاوکاری بکرین، دیارە ئەمەش تەنیا بۆ موسلمانانی بێ دەسەلات و ناتەواو رییى پێ دراوہ، بۆیە لەم سۆنگە یەوہ دەولەتی ئیسلامی دەتوانی لەگەڵ دەولەتی نائیسلامییدا بەرژوہەندییەکانى خۆی گری بەدا بەمەرجی عەقیدەو ئایدۆلۆژی رۆلەکانى ولاتەکەى پارێزراو بیست، نەکەوہ ئێر گوشارى سیاسى و ئابورییەوہو، وردەوردە نەدزرین. ﴿ویحذرکم اللہ نفسہ﴾ خۆی گەورە دەیوی ئیوہ ھەر لە زاتی خۆی بترسنو وشیارین. بەلی.. گەلی جار لەقورئان و فەرموودەدا بیژەى (نەفس) بۆ خوا بەکارھاتوہ، بۆنموونە لە سوورەى (۲۸/۳، ۲۰/۶، ۴۱/۵۴)، لە فەرموودەیشدا وەک: (ولذلک مدح نفسہ.. (بوخاری)، وە (کتب فى کتابة یکتبہ علی نفسہ.. (مسلم)، ئیمامى (بەیھەقى) یش ئەلئیت: (قال الشیخ: ومعنى قول الله سبحانه وتعالى إنه نفس، أى إنه موجود ثابت غیر منتف ولا معدوم) وە دەلئیت: (نەفس) بە چەند مانایەک ھاتوہ، بەلام ھەر ئەمەیان بۆ خوا دەگونجیت کە بلئین: (إثبات الذات لله تعالى)، جا بۆیە ئیمەیش لەم تەفسیرە کورتەدا وشەى (نەفس) مان بە (زات) مانا دا یەوہ. سەیریکی (الأسماء والصفات) ی ئیمامى بەیھەقى بەرگی/۲ یكە.

﴿وإلى الله المصير﴾ وە چاکیش بزائن کە چارەنووس و گەرانەوہى ھەمووشتان لە قیامەتدا تەنھا بۆ لای خوا یە "دیارە ئیتر ئەو حەلە

ھیچ کەسێ ناتوانی لە سزای ئەو بتانپاریزی" ﴿۲۹﴾: قل إن تخفوا ما فی صدورکم أو تبدوه یعلمہ اللہ ﴿بلی ئەى پێغەمبەر﴾ ئەوہى لەسنگ و دلتانایە ئەگەر بیشارنەوہ، یاخود ئاشکرای بکەن و دەریخەن، لای خوا چوونییەکە، چونکە ئەو بەھەمووی ئەزانى، "واتە: بە ھەر شیوہیەک دۆستایەتی و ھاریکاری بێ باوەران بکەن " بەنا شکر او بەنھینى" لای خوا یە کسانەو ئاشکرایە ﴿ويعلم ما فی السموات وما فی الأرض﴾ وە ھەرچیش لە ئاسمانەکان ولە زەویدایە، ئەوچاک پێى ئەزانى و پێى ئاگادارە ﴿والله علی کل شیء قدير﴾ ئەو خوا یەش بەسەر ھەموو شتیکدا بە تواناو دەسەلاتدارە.

گش کەسێ کردەوہى "خاس و خرابى" خۆی دەبینى:

﴿۳۰﴾: یوم تجد کل نفس ما عملت من خیر محضاً ﴿بترسن لەو رۆژەى کە ھەموو کەسێک ھەر چاکە یەکی کردبیت! دۆسیە و پەرەندەى بۆ کراوہ دەبینى و "پێى دلخۆش ئەبیت" ﴿وما عملت من سوء تود لو أن بیننا و بینہ أمدا بعیدا﴾ ھەرکاریکی خرابیشی کردبیت "دیسان دەبینى و ئاوات خوازە کە لەنیوان خۆی و کارەخراپەکانیدا مەوداو ماوہ یەکی زۆر دوور ببوایە و ھەرچاوی پێ نەکەوتبا ﴿ویحذرکم اللہ نفسہ﴾ ھەر لە سزای زاتی خۆی گەورە دەبیت خۆتان پیاویزنو، ئاگادار بن بەریکو پێکی گۆیرایەلی بکەن ﴿والله رؤوف بالعباد﴾ و خوا ھەمیشە بەرامبەر بە بەندەکانى خۆی مېھربان و دلۆقانە.

ئەر خواتان خۆش دەوی، شوینی پێغەمبەر کەون:

نۆینەرى گاورەکانى (نەجران) ھاتنەلای پەيامبەر ﴿سەبارت بە (عیسا) مەملانییەکی زۆریان لەگەڵ کرد: جارێ ئەیانوت خوا یە! جارێکی دی ئەیانوت کۆری خوا یە! دیسانەوہ دەیانگوت سیفەتیکی خوا یە! بۆیە خوا فەرمووی: ﴿۳۱﴾: قل إن کنتم تحبون اللہ فاتبعونى یحببکم اللہ ﴿پیبیان بلسى ئەى پێغەمبەر﴾ ئەگەر ئیوہ خواتان خۆش ئەوی و " ئەتانەوی لیبی نزیك ببنەوہ" دەبى پەیرەوی لە شەریعەت و بەرنامەکەى من بکەن، ئەوسا خوا یەش ئیوہى خۆش دەوی ﴿ویغفر لکم ذنوبکم﴾ ولە ھەلەو گوناھەکانیشتان خۆش ئەبیت ﴿والله غفور رحيم﴾ چونکە ئەو خوا یە زۆر چاویوشیکارو، زۆریش دلۆقانو مېھربانە ﴿۳۲﴾: قل اطبعوا اللہ والرسل ﴿بلی: دەبى گۆیرایەلی خوا و پەيامبەرین ﴿فإن تولوا فإن الله لا یحب الکافرین﴾ خۆ ئەگەر روویان وەرگێراو گۆیرایەلی نەبوون چاک بزائن کە کافر بوون و، خوا یەش بێ باوەرانى

خوشنای « ۳۳: إن الله اصطفى آدم ونوحا وآل إبراهيم وآل عمران علی العالمین » بنی گومان خوا نادم و نوح و نبیراهیم و خانه وادهی نبیراهیم و، ثالی عیمران (باوکی مریه م) هی له لیزاردوو ریژی دان به سر هاوچه رخانه خویاندا و کردنیی پیغمبر، په یامبه راه تیش گوره ترین به خشین و، به ریژترین شهره و پایه و پله به « ۳۴: ذریه بعضها من بعض » هم سو زارو و نه وهی یه کن و له یه کتری داکه وتون وگشت یه ک خیزانن « والله سمیع علیم » و خوا خوی ژنه او زانایه، نه وان هرچی بلین خوا نه بیسی و، هر شتی کش له دلیاندا بیت، هر پی ده زانی.

له دایکیوونی خاتوونه مریه م:

« ۳۵: إذ قالت امرأة عمران » نه وسات وکاته گرنگه وه بیرینته که ژنه که هی عیمران وتی: « رب انی نذرت لک ما فی بطنی محررا » نه ی پوره دگارم! تو خوت ده زانی که به راستی من بریارمدا که نه و مناله ی که وتوته مندالانم وه نه زری توی که م بوخزمه تکر دنی (بیت المقدس)، له هم موو ئیشی نازادو سریه ستی که م، به لی دایکی خاتوو مریه م پاش شه که مندالی نه ده بوو، نه وسا به فرمانی خوا دووگیان بوو، بریاریدا که هرکات له دایکیوو پیگه یشت بیکاته مجبوری (بیت المقدس)، چونکه به ته مابوو خوی گوره کسوری بداتی، تاخزمه تی (بیت المقدس) پی بکات « فتقبل منی انک انت السميع العليم » جا تویش شه نه زرم لی و هرگه، به راستی ته نها شه توی خوی ژنه او بیسه رو زانا « ۳۶: فلما وضعها قالت ربی انی وضعتها انثی » نه وسا که

جوان و په سندن شه و مریه م هی لی و هرگرت هر چه نده منالیش بوو « و انبتها نباتا حسنا » به پوره ده یه کی چاک و جوان پی گه یاند چ روخی و دهروونی، چ جه سته یی و لاشه یی « و کفلها زکریا » زه که ریایشی کرده ماموستاو سریه رست و چاودریکاری شه، واته: چوو ژیرچاودری زه که ریاهه، چونکه پی اوکی زور صالح

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْتَسِبًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعَاصِينَ ﴿٣٥﴾ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٦﴾ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُهْتَبُ إِلَيْكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ صَمٌّ وَبُصْرًا وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٧﴾ وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَأَتَّبِعُوا أَوْيَاكُم مِّنْ بَيْنِهِمْ فَوَضَعُوا بِرْهَانَهُمْ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْرُومُ فَكَلَبُوا فِيهَا وَنَادَى زكريا نساء يا قوم اتقوا اللَّهَ عَسَىٰ أَن يَكْفُرَ بِكُمْ وَلِيَبْلُغُنَّ عَلَيْكُمُ آيَاتِهِ وَلِيَكُونَ لَكُمُ الذِّكْرُ كَالذِّكْرِ الْأَوَّلِ وَإِنِّي أَنبِئُكُمْ بِآيَاتٍ لَّكُنَّ عَلَيْهَا فَتَقْبِلُونَهَا وَنَزَّلْنَاهَا مِن السَّمَاءِ زَكْرِيَّا فَكُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكْرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ نِعْمَ رَبِّي لَهُ هَذَا قَالَتْ هُم مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٨﴾

وچاک ویاک بوو، میزدی پوری دایکیوشی بوو له تیرو پشکدا ناوی شه ده چوو بو چاودریکردنی خاتوو مریه م « کما دخل علیها زکریا المحراب وجد عندها رزقا » پاشان که مریه م گوره بوو هر جاریکی زه که ری له حوچه که یدا ساری لیده دا ده یدی جوړه میوه خوراکیکی لایه له و کات وچیگایه دا نه بوو، بویه به سر سورمانیکه وه « قال یا مریم انی لک هذا » زه که ریا ده پرسی: شه ری مریه م! تو شه میوه برزق وریزییه ته له کوئی بوو؟ « قالت هر من عنده الله » شه ویش گوتی: له لایه ن خواوه یوم هاتوو « إن الله یرزق من یشاء بغیر حساب » به راستی خوا به هر که سیک بیه ویت برزی بدات، بی ژماره و بی ماندوو بوون و عه زیه تکیشان ده یداتی. له (بوخاری) و (موسلم) دا هاتوو: « (کل بنی آدم یسه الشیطان یوم ولدته أمه إلا مریم و ابنها) » واته: هر مندالی که له دایک شه بیت شه یتان تنی شه کوتی و شه زیه تی شه کا خاتوو مریه م و کوره که ی نه بیت، چونکه دایکی مریه م دوعای بوکردن و گوتی:

(إني أعيذها بك وذريتها من الشيطان الرجيم).

زه‌که‌ریا حزی له مندالینکی چاک و پاکه:

﴿ ۳۸: هنالک دعا زکریا ربه ﴿ جا هه‌ر له‌وی زه‌که‌ریا - که‌ئو هه‌موو لیوه‌شاوه‌یه‌ی مه‌ریه‌می دیت - حزی له‌ مندال کردوبانگی

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ. قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٨﴾ فَنَادَاهُ الْمَلَكُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيحْيَى مُصَدِّقًا بِكَلِمَاتِكَ مِنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا أَحْسَبُ وَأَحْسَبُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٩﴾ قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿٤٠﴾ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْرًا وَادَّكُرَ رَبِّكَ كَثِيرًا وَسَتِخَبَّ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٤١﴾ وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ﴿٤٢﴾ يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَأَسْجُدِي وَأَرْكَبِي مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَقُولُ أَقْلَمْنَاهُمْ لِيَوْمِ يَكْمُلُ مَرِيَمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٤﴾ إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِهَاً فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٥﴾

له‌ په‌روه‌دگاری خۆی کردو ﴿ قال رب هب لي من لدنك ذرية طيبة ﴾ وتی: ئە‌ی په‌روه‌دگام! له‌ لایه‌ن خۆته‌وه‌ زارۆ‌لینکی چاک و پاکم بێ‌ بیه‌خشه، "ئە‌و دە‌مه‌ زه‌که‌ریا خۆی به‌ ته‌واوی چوو بوو به‌سالا و، ژنه‌که‌بیشی پیرو نه‌زۆک بوو" ﴿ إنک سمیع الدعاء ﴾ چونکه‌ به‌راستی تو خۆایه‌کی ژنه‌وا‌ی، پارانه‌وه‌یت ﴿ ۳۹: فناده‌ الملائكة ﴾ ئینجا فریشته‌که‌ی ئیمه‌ (جوهره‌ئیل) بانگی لی‌کرد ﴿ وهو قائم يصلي في المحراب ﴾ که‌ ئە‌وکات له‌ میحرابه‌که‌یدا وه‌ستا‌بوو و نوێ‌زی ئە‌کردوو "خه‌ریکی پارانه‌وه‌و لاله‌ بوو" له‌خۆا ﴿ أن الله يبشرك يحيى ﴾ بانگی لی‌کرد که‌ به‌راستی خۆای‌گه‌وره‌ موژده‌ت پێ‌ده‌دا، به‌ یه‌حیا ﴿ مصدقا بكلمة من الله ﴾ که‌ ددان به‌گشت بیژه‌و وشه‌یه‌کی خۆادا ده‌نی، واته‌: باوه‌ری به‌ عیسا‌یش هه‌یه‌ که‌ به‌وجۆره‌ "بێ‌ باب" له‌دا‌یکبووه، ﴿ وسيدا وحصورا ونيا من الصالحين ﴾ مروفتی‌کی مه‌زن و گه‌وره‌و ریزداره‌ له‌ناو‌گه‌له‌که‌یدا، زۆریش خۆرا‌گرو دووره‌په‌ریزه‌ له‌ ئاره‌زووی

نه‌فسی وکاری نابه‌جێ‌دا له‌گه‌ل تۆانوو قابلیه‌تی به‌ده‌نیشدا وه‌له‌ تاینده‌دا ده‌بیته‌ په‌یامبه‌رو له‌ریزی چاکاندا‌یه. بیژه‌ی (سه‌بیید) به‌لای شه‌رعزانه‌که‌نه‌وه‌ به‌که‌سی ئه‌لین: هه‌لسی به‌چاکسازی حاالی خه‌لک له‌ کارو باری دۆنیاو ئاخیره‌تیاندا، پێ‌غه‌مبه‌ر ﴿ فرموی: ((أنا سيد ولد آدم ولا فخر))، وه‌یان سه‌باره‌ت به‌ (حه‌سه‌ن) ی که‌زه‌ای فرموی: ((إن ابني هذا سيد، ولعل الله يصلح به بين فئتين عظيمين من المسلمين)) (بوخاری ۷۱۰۹ / باب-۲۰). واته‌: ئە‌م کو‌رهم-حه‌سه‌نی که‌زه‌ام-پیاوی‌کی ما‌قوول وخواه‌ن ریزه، ئومێده‌ بیته‌ مایه‌ی ناشتی نیوان دوو ده‌سته‌ی گه‌وره‌ له‌ موسلمانان. به‌لی هه‌روایش بوو، چونکه‌ هه‌رکه‌ (عه‌لی) بابی کوژرا، پتر له‌ (۴۰) هه‌زار که‌س هاتن په‌یمانیا‌ن دایه، بگه‌ زۆر‌یکیش له‌وانه‌ی په‌یمانیا‌ن به‌ بابی نه‌دا‌بوو په‌یمانیا‌ن به‌مدا، ئە‌وسا نزیکه‌ی (۷) مانگی‌ک له‌ عێراق و خۆراسان مایه‌وه، به‌لام کاتی له‌ گه‌ل ده‌سته‌و به‌سته‌ی (موعاویه) دا خه‌ریکیوو تیکبچن له‌ (ئه‌نبار)ی عێراقدا، ئیمامی حه‌سه‌ن -خۆا لێ‌ی رازی بیته‌- ئە‌و شه‌رو شو‌ره‌ی زۆر بێ‌ ناخۆشیوو، وه‌ زۆر ده‌ترسا له‌ رشتنی خۆینی موسلمانان له‌ هه‌ردوولا، بۆیه‌ له‌گه‌ل موعاویه‌دا -له‌سه‌ر چه‌ند مه‌رجیک- پێ‌که‌هاتن وفتیله‌ی جه‌نگه‌که‌ی کوژانه‌وه‌و، بووبه‌هۆی ناشتی نیوان هه‌ردوولا، که‌وا‌بوو راسته‌ (سه‌بیید) بوو، دیندۆست بوو خۆنه‌ویست و دۆنیا نه‌ویست بوو ﴿ قال رب انی يكون لی غلام ﴾ زه‌که‌ریا به‌سه‌ر سو‌رمانیکه‌وه‌ وتی: ئە‌ی په‌روه‌دگام! جا چۆن من کو‌رم ده‌بیته‌ ﴿ وقد بلغني الکبر و امرأتی عاقر ﴾ من وا پیر بووم و ژنه‌که‌بیشم نه‌زۆکه‌! سه‌رسو‌رمانه‌که‌ی زه‌که‌ریا له‌وه‌بوو که‌ منال بوون له‌ته‌مه‌نیکی ئاوادا له‌ یاسای باوو نه‌ریته‌وه‌ دووره‌" ﴿ قال كذلك الله يفعل ما يشاء ﴾ گو‌تی: خۆا هه‌رچی ئاره‌زوو بکات واده‌کا، ئە‌م کاره‌ی تۆیش پرا‌وته‌وه‌و هه‌رده‌بێ‌ ﴿ ۴۱: قال رب اجعل لی آية ﴾ ئە‌وجا زه‌که‌ریا" بو‌ شه‌وی پتر دلنیاو دلخۆش بیته‌" وتی: ئە‌ی په‌روه‌دگام! خۆت نیشانه‌یه‌کم بۆ‌دیاریکه‌، به‌لگه‌ بیته‌ له‌سه‌ر بوونی منداله‌که‌ ﴿ قال آیتک إلا تکلم الناس ثلاثة أيام إلا رمزا ﴾ خۆایش فرموی: نیشانه‌که‌ت شه‌وه‌بێ‌ که‌تا سێ‌ رۆژو سێ‌ شه‌و، تو ناتوانیت له‌گه‌ل مه‌ردمدا قسه‌یه‌ بکه‌یت، مه‌گه‌ر به‌ هیما و ئاماژه‌" به‌سه‌ر، یان به‌ ده‌ست، که‌ له‌گه‌ل شه‌وه‌شدا نه‌خۆش نیت"ه‌تا بگو‌تری: نه‌خۆشی ریبی پێ‌نادات قسه‌ بکات ﴿ واذکر ربک کثیرا ﴾ له‌و ماوه‌یه‌شدا یادی په‌روه‌دگارت زۆر بکه‌ ﴿ وسیح بالعشی والإبکار ﴾ و له‌ ده‌مه‌ده‌مه‌ی ئیواران و به‌یانیا‌ندا په‌روه‌دگاری خۆت پاک و بیخه‌وش راگه‌ "ناوی

زور بینه و، له ته سبیحاتی شی کلامه به، " بۇ زیاتر ئاشنا بون بەم داستانە ی (زەكەریا) یه - سلأوی له سه ربی - بچو بۇ سه رته ای سووره تی (مه ربه م).

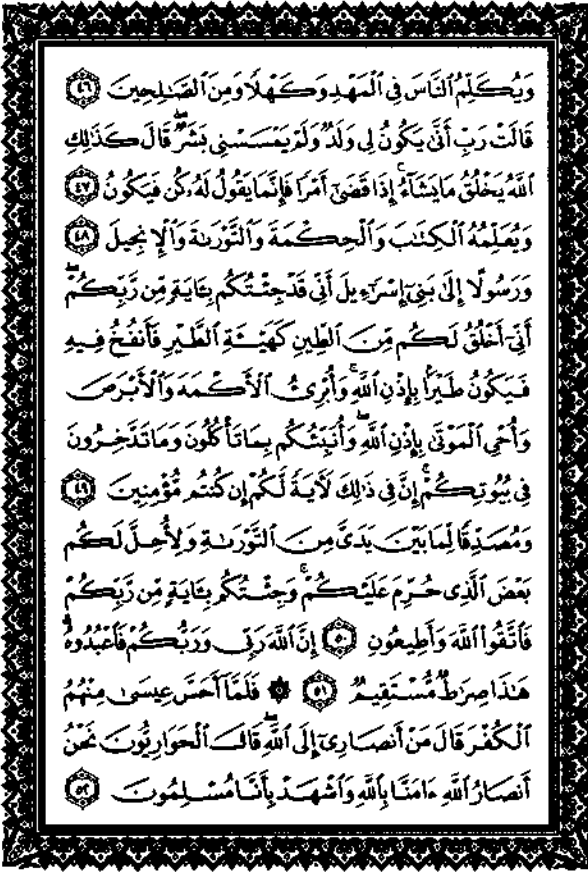
مه ربه م خاتوون له ژنانی دنیا له بان تره:

﴿ ۴۲ ﴾ : واذ قالت الملائكة يا مريم ان الله اصطفىك ﴿ ۴۲ ﴾ ئەو كاته ش وه بیری بنه كه فریشته كان - جو بره ئیل - به فرمانی خوا - به مه ربه می گوت! به راستی خۆ تاوی ده ستی شان کرد بۇ کاریکی زورگرنگ، واته: هه ندی خه سلته تی پیدای كه به ئافره تانی دنیای نه داوه" ﴿ ۴۳ ﴾ و طهرک واصطفاک علی نساء العالمین ﴿ ۴۳ ﴾ پاك و خاوینی راگرتزی "له هه موو کاریکی ناپه سه نده وه دووریت، هه لیبیژاردیت و به رزی کردیته وه به سه ر هه موو ژنانی جیه اتاندا" ﴿ ۴۳ ﴾ : یا مريم ائنتی لربك ﴿ ۴۳ ﴾ ده سا مه ربه م! تۆیش - له به رامبه ر نه وه وه - یه كلا به بۇ په ره ر دگارت و، ملكه چ و خۆ به كه مزان به. ﴿ ۴۴ ﴾ واسجدی وار كعی مع الرکعی ﴿ ۴۴ ﴾ سو جده و كرنووش له گه ل ركوع به راندا ببه، واته: له گه ل نوێژ كاراندا نوێژ بكه و له گه لیان به ﴿ ۴۴ ﴾ : ذلك من انباء الغیب نوحيه إليك ﴿ ۴۴ ﴾ ئەو یاسه ی "مه ربه م و زه كه ربیه" له وه هه واله شاروه و نادیاره به كه تۆ ئاگات له نه بوو ئیبه به وه حی پیت رانه گه به نین "ته گینا هه رگیز تۆ نه ته زانی" ﴿ ۴۵ ﴾ و ما كنت لذيهم إذ يلقن أقلامهم أيهم يكفل مريم ﴿ ۴۵ ﴾ ئەو كاته ییش ئەوان قه له مه كانیان ده هاویشته "تاو ده ربای ئوردونه وه" هه تا بزانی کامیان سه ربه رست و چاودی ربی مه ربه می بۆ ده بییت، تۆ له لایاندا نه بوویت "دیاره له ناوخۆیاندا له سه ر چاودی ربی کردنی مه ربه م، هه ر كه سه بۆخۆی ده یووست شه ره فی به خۆی کردنی مه ربه می پئی بیری! سه ر نه نجام ده ستووریکێ خۆیانیان به کارهینا - وه ك تیر ویشك هاویشتن" ده ره نجام بۆ زه كه ربیا ده رچوو و (خاتوونه مه ربه م) درایه ده ستی ئەو ﴿ ۴۶ ﴾ و ما كنت لذيهم إذ يختصمون ﴿ ۴۶ ﴾ وه ئەو كاته ش كه ده مه قالی و هه رایشیان بوو له لایان نه بوویت، كه واته: هه موو ئەمانه خۆای بالاده ست پئی گوتویت و، مانای وایه تۆ پیغه مبه ربیت.

مه ربه م خاتوون به عیسا مزگینی ده دریتی:

﴿ ۴۵ ﴾ : إذ قالت الملائكة يا مريم ان الله يبشرك بكلمة منه ﴿ ۴۵ ﴾ له وی نه بوویت كه مه لائیکه (جو بره ئیل) به مه ربه میان گوت: به راستی خوا موزده ی کاریکی سه مه ره ت پئی ده دات، کوریکت ئەداتی بئی باوک، وه زو ئەسبابی مندالبوون، به لکو ته نها به فرمانی ببه، ئەویش ده بییت: (کن فیکون) ﴿ ۴۶ ﴾ اسمه المسيح عيسى ابن مريم ﴿ ۴۶ ﴾ ناوی عیسا ی کوری مه ربه مه و، نازناوی مه سیحه. (مه سیح) له

زوبانی ئەواندا نازناویکی بپه رزه، وه ك له زمانی عه ره بیدا ده لییت: سدیق، فارووق.. ﴿ ۴۷ ﴾ وجها فی الدنيا والآخرة ﴿ ۴۷ ﴾ له دنیای و قیامه تدا بیا و ما قوول و به ریزه ﴿ ۴۸ ﴾ ومن المقربين ﴿ ۴۸ ﴾ یه کیکی شه له نزیکه کانی خوا ﴿ ۴۹ ﴾ : ويكلم الناس فی المهد وکھلا ﴿ ۴۹ ﴾ له بێشكه دا و به گه وه بییش له گه ل خه لکدا قسه ی سه ربو سه مه ره ده کا. ﴿ ۵۰ ﴾ ومن



وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الْمَرْجُلِينَ ﴿ ۴۶ ﴾
 قَالَتْ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرًا قَالَ كَذَلِكَ
 اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿ ۴۷ ﴾
 وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿ ۴۸ ﴾
 وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَاتٍ مِّن رَّبِّكُمْ
 أَنِّي أَخْلَقُ لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفُخُ فِيهِ
 فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ
 وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَكْفُرُونَ ﴿ ۴۹ ﴾
 فِي بُيُوتِكُمْ إِن فِي ذَٰلِكَ لَآيَةٌ لِّكُم إِن كُمْ مِّن مُّؤْمِنِينَ ﴿ ۵۰ ﴾
 وَمَسَدًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْكَ مِنَ التَّوْرَةِ وَلِأَجْلِ لَكُمْ
 بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِآيَاتٍ مِّن رَّبِّكُمْ
 فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا إِنَّ اللَّهَ رَبُّكُمْ فَاتَّبِعُوهُ
 هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿ ۵۱ ﴾ فَلَمَّا أَحْسَسَ عِيسَىٰ مِنْهُمُ
 الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ سَنُن
 أَنْصَارُ اللَّهِ أَمَّا بِلَّهِ وَأَشْهَدُ بِأَنَّهُ مُسْلِمٌ

الصالحين ﴿ ۴۹ ﴾ یه کیکی شه له بیا و چاگان ﴿ ۴۷ ﴾ : قالت رب أنى يكون لى ولد ولم يمسنى بشر: ئەو سا خاتوون مه ربه م وتی: ئەه ی په ره ر دگارت! جا من چۆن کورم ده بی، خۆتا ئیستا هه یج مرۆیه ك توختم نه كه وتووه! ﴿ ۴۸ ﴾ قال كذلك ﴿ ۴۸ ﴾ جو بره ئیل وتی: فرمانی خوا به یو، هه رواده بی ﴿ ۴۹ ﴾ الله يخلق ما يشاء ﴿ ۴۹ ﴾ خوا چه زى له هه رشتیک بئی دروستی ئەكات، بۆی هه به بئی باوك، مندال بخاته مندالدا نه وه، ده ستوانی بئی باوك ودايك مرؤف به دی بینیت وه كو ئاده م ﴿ ۵۰ ﴾ إذا قضى أمرا فإنما يقول له كن فيكون ﴿ ۵۰ ﴾ چونكه هه ر كه ویستی بریاری شتیک بدا، ته نها هه ر ئەوه نده پئی ده فرموی: بیه! ئەویش ده ستبه جی: ده بی.

قه درو به ی عیسا په سه نه کانی:

﴿ ۴۸ ﴾ : ويعلمه الكتاب والحكمة والتوراة والإنجيل ﴿ ۴۸ ﴾ هه ر بۆخۆشی ئەو کورە ی تۆ - شه ره زای نووسین و خۆش نووسی و حیکمه ت و

كارجوانىيى و كاردروستىيى و تەورات و ئىنجىل ئەكات ﴿ ۴۹ ۋە رسولاً الى بنى اسرائيل ﴾ دەشېكا بە پىئەمبەرىك بۇلاي نەوەكانى يەعقوب، پىيان دەئى: من پىئەمبەرىكم بۇلاي ئىوۋە رەوانە كراوم ﴿ ائى قد جنتكم بأية من ربكم ﴾ لە لايەن پەرورەدگار تانەو بە نىشانەو بەلگە يەكەوۋە ھاتووم بۇلاتان ﴿ ائى اخلق لكم من الطين كهيئة الطير ﴾ ھەر لە قور شكىلى پەلەوۋەر ساز ئەكەم ﴿ فأنفخ فيه فيكون طيرا بإذن الله ﴾ فووى پيا ئەكەم و، بە ئىزنى خوا خىزا ئەبىتتە پەلەوۋەرىكى زىندوۋ تابیئتتە ھۇى پروا ھىنانتان ﴿ و أبرئ الأكمه والأبرص ﴾ جگە لەوۋە كوۋىرى زگماك و پىست بەلەكاۋى چار ئەكەم ﴿ وأحى الموتى بإذن الله ﴾ وە مردوۋان زىندوۋ ئەكەمەوۋە بە ئىزنى خوا (ئىبنى كەسىپ) ئەئى: شكىلى پەلەوۋەرى ساز كرو كەوتە گەردش و جموجوۋل (قورتوبى) یش ئەئى: چوار كەسىشى زىندوۋ كروەوۋە ﴿ وأنبئكم بما تأكلون وما تدخرون في بيوتكم ﴾ ھەرچىش لەمالەوۋەتان دەخۇن و ھەرچىش تىيدا دەھىلنەوۋە پىتان دەئىم و لىتانى ناگادار ئەكەم ﴿ إن في ذلك لآية لكم إن كنتم مؤمنين ﴾ بەراستى ئەوۋە بەلگە و مۇعجىزەن بۇتان ئەگەر راست بکەن ئەئىن: پروامان بە نىشانەكانى خوا ھەيە، ﴿ ۵۰ ۋە مصداقاً لما بين يدي من التوراة ﴾ بەو تەوراتى بەرلە خۇم بوۋە بەباوۋەرەو دەپسەلنىم ﴿ ولأحل لكم بعض الذى حرم عليكم ﴾ بەئەركى خۇمى دەزانم ھەندى شت كە لەسەرتان ياساغ بوۋە لە تەوراتدا "ئىستا من -بەفەرمانى خوا بۇتان ھەلال -كەم" ﴿ وجنتكم بأية من ربكم ﴾ بەلگە يەكى ترم بۇ راستى خۇم لەلایەن پەرورەدگار تانەو ھىناوۋە بۇتان ﴿ فانقوا الله وأطيعون ﴾ دەسا ئىوۋەش ھەر لە خوا بترسن و پروا بەو بەلگانە بىنن و، فەرمانم بە جى بىنن "كاتى بانگتان ئەكەم بۇ خواپەرستى"

﴿ ۵۱ ۋە إن الله ربى وربكم فاعبدوه ﴾ بىگومانىن پەرورەدگارى من و پەرورەدگارى ئىوۋە ھەر ئەوخواپەيە منى بەو شىوۋە دروستكرد، كەوايو ھەرئەو بپەرستن ﴿ هذا صراط مستقيم ﴾ ئەمە رىگەى راست و دروستە من بۇ ئىوۋەم باس كرو، دەئىوۋەش دەستى لى بەرمەدن.

ھەوارىيەكانى عىسا ﷺ:

﴿ ۵۲ ۋە فلما أحس عيسى منهم الكفر ﴾ ئىنجا ھەر كە عىسا ھەستى كرو ئەوانە باوۋەرى پى ناكەن "پاش ئەو ھەموو مۇعجىزانە ﴿ قال من أنصاري إلى الله ﴾ وتى: كى بى لەبەر خوا يارو ياوۋەرم بى وپىكەوۋە بەروانى لە دىنەكە ي بکەين؟ ﴿ قال الحواريون نحن أنصار الله ﴾ شاگردە دلسۇز وپالاۋتەكانى وتيان: ھەر خۇمانىن

لەبەر ئايىنى خوا يارىدەدەرىين؛ بە تەنىسا ئامادەين خۇبەخت كەين بۇخوا ﴿ آما بالله واشهد أنا مسلمون ﴾ باوۋەرى دامەزرومان بەخوا ھىناوۋە، تۇيش شاپەتە عىسا! كە: بەراستى ئىمە موسلمان و ملکہ چى فەرمانى خواين ﴿ ۵۳ ۋە رينا آما بما أنزلت ﴾ ئەى پەرورەدگارمان! بەو بەلگەو نىشانانە بۇت ناردين پروامان كرو ﴿ واتبعنا الرسول ﴾ لە پەيامبەرەكەشت (عيسا) پەيرەويمان كرو ﴿ فآتينا مع الشاهدين ﴾ دەسا تۇش لەگەل ئەوانەدا بماننوۋسە شاپەتى يەكتابى خواۋ راستى پەيامبەرەكەتن ﴿ ۵۴ ۋە ومكروا ومكر الله ﴾ لەولاپشەوۋە دوژمنانى دىنى خوا فېلىان كرو بۇ كوشتنى عىسا! بەلام خوا فروۋىلەكەيانى پوۋچەل كروەوۋە، بەرپوۋنە گىانى ئەو كەسە نارديوۋان بۇ كوشتنى عىسا و ئەويان كوشت ﴿ والله خير الماكرين ﴾ بىگومانىن خوا باشتەر چارەكەرە بۇھەلەشانەوۋە فېل و پىلانەكانيان.

خوا عىساي بىردەوۋە بۇ خۇى:

﴿ ۵۵ ۋە إذ قال الله يا عيسى إني متفريك ﴾ ئەوۋەبوۋ فەرموۋى: ئەى عىسا! بەراستى من دەتەمەوۋە بۇلاي خۇم و، ھەتا رۇزى ئەتگە يەنمە كاتى ديارپىكراۋى ئاسايى بۇ ژىانت دەمىنى و، ئەوسا ئەتمىنم، واتە: ئىستا بەر لەھانتى كۇتابى ژىانت ناھىلم ئەوانە بتكوژن و بمریت ﴿ ورافعك إلى ﴾ ولەلاي خۇيشم جىنى بەرزت دەبى و، سەرت دەخەم بۇ ئاسمان بۇلاي خۇم. زانايان لە شىوۋە بەرزكروەوۋە عىسادا دوۋ قەسيان ھەيە:

(۱) دەئىن: لەم ئايەتەدا پاشرو پىش ھەيە، لە بنەردەدا بەم جۇرەيە: (ئىنى رافعك إلى ومتوفيك) واتە: لە پىشدا بەرزت ئەكەمەوۋە بۇلاي خۇم، ئەوسا كە ھاتىتە خواروۋە ئەتمىنم.

(۲) دەئىن: ئايەتەكە ھىچ ئالوگۇرىكى تىدا نىيەو، ھەرەك ئىستايەو، ماناشى ئەو يەكە ئەتمىنم، ئەوجا بەرزت ئەكەمەوۋە بۇلاي خۇم.

(سەبىد قوتب) ئەئى: عىسا چۇن مردوۋ، چۇن بەرزبوۋەوۋە؟؟ ئەم جۇرەشتانە لەكارە (غەبىيات) و ناديارەكانن، ھەرچەند (تەبەرى) ئەئىت: مەبەست ئەو يەكە خوا عىساي بەزىندوۋىيى بۇلاي خۇى بەرزكروۋتەوۋە، چۇنكە ئەو فەرموۋدانەش كە يەكەدەنگن بۇگەرەنەوۋە ھاتنەوۋە عىسا لە ئاخىزەماندا بۇسەرزەوۋى، گشت (متواترن)؛ جاھەر بۇ پتر زانىارىيى لەبارەى (عيسا) وە دەئىم: عەقىدەى ئەھلى سوننەت و جەماعت ئەو يەكە: (عيسا) ھەر بەزىندوۋىيى "بەفەرمانى خوا" بەرزكراۋەتەوۋە بۇ ئاسمان بۇلاي خۇى، جا بۇ دوايى "پىشھانتى رۇزى قىايەت" دېتە خوارى و،

به شهر ریعتی موحه مهد ﷺ حوكم و پریار ددهاو کاردهکا، پاشان دهجال دهکوژی و پرووی سر زهویی پر دهینی له دادو عدالت و فهور بهرهکعت، نیتر له گهل (الطائفة المنصورة) دادا که له پیناوی حه قدا دهجه نگیج جیهادی خوی دهکاو له پشت سر نه میره که یانه وه نویژ دهکا، نه مه یه کورته ی راو یو چوونمان له م مه سه له دادا نیتر خوای گهوره ش باشتر ده زانی ﴿ و مطهرک من الذین کفروا ﴾ وه له به دکاری نه وانه که باوهریان نه هیناوه پاکت ده که مه وه، واته: بزگارت ده بی و ناهیلیم زیانت پئی بگه یه نن ﴿ وجاعل الذین اتبعوک فوق الذین کفروا إلى یوم القیامة ﴾ وه نه وانه ش وا شوینکه وه ته ی تو بوون و خاوه نی باوهر بوون، تا رژی قیامت نه گهر به راستی لینی بنهون زالیان نه که م به سر بی باوهریان و دوزمنانیناندا ﴿ ثم إلى مرجعکم فأحکم بینکم فیما کنتم فیہ تختلفون ﴾ له پاشان گشتتان هر بولای خوم دینه وه، نینجا منیش به راست و دروست گیره و کیشه ی نیوانتان سه بارت به کاروباری عیسا به دادپه روه رانه ده برمه وه ﴿ ۵۶: فأما الذین کفروا فأعذبهم عذابا شديدا فی الدنیا والآخرة ﴾ نه وکه سانه ش باوهر یان پئی نه هینای، له هر دوو جیهاندا به توندی سزای قورس و سه ختان نه ده م ﴿ وما لهم من ناصرین ﴾ و هیچ یارمه تی ده ریکیشیان به هانا نایه ﴿ ۵۷: وأما الذین آمنوا و عملوا الصالحات فیوفیهم أجورهم ﴾ نه وانه ش که باوهریان هیناوه کاره چاکه کانیان نه نجام داوه، خوای گهوره به ته واوی پاداشتی شیواوی خواینیان ده داته وه ﴿ والله لا یحب الظالمین ﴾ خو به راستی خواش سته مکارانی خو ش ناوی، نیتر چون ستم له به نده کانی خوی نه کات، نین که سیر ده لیت: که خوا (مه سیح) ی گه یانده لای خوی، هاوه له کانی به ش به ش بوون، هه یان بوو باوهری به خوا هه بوو و دهیشی گوت: عیسا به نده ی خوا یه و، کوری خاتومه ریعه، ههیشیان بوو ده یگوت: کوری خوا یه! ههیشیان بوو ده یگوت: خوا یه! نزیکه ی (۳۰۰) سالیک یه وه عقیده شرووره یانه وه مانه وه، نینجا (قوسه نتین) ی پاشای (یونان) بوویه عیسا یی و، به ناره زوی خوی ده سکاری دینه که ی کرد، گوشتی به رازی یو حال ل کردن و، له نویژدا پرووی پئی کردنه خورهلالت.. هتد له پرژوووه که یاندا، ده رژی یو زیادکردن ﴿ ۵۸: ذلك تتلوه علیک من الآیات والذکر الحکیم ﴾ شه وه الوالته ی که بو توی نه خوینینه وه له شاه ته کانی قورثانن و رینیشانده رن و، پر به پر هه قیان پیکاهه ده رباره ی عیسا: (ذلک عیسی ابن مریم قول الحق الذی فیہ یمترون) مه ریهم / ۳۴.

نه قلی (ناده م) و (عیسا) له یه ک ده چی:

﴿ ۵۹: إن مثل عیسی عندالله کمثل آدم ﴾ به راستی مه سه ل و نموو نه ی دروست بوونی عیسا یس "که جیگه ی سه رسوورمانی شه وانه یسه، بووه ته جیگه ی مشت و مریان" هه روه کوو مه سه ل و

رَبَّآءِ امَّا كَابِمَا اَنْزَلَتْ وَاَتَّبَعْنَا الرَّسُوْلَ فَاكْتَبْنَا مَعَ الشَّهِيدِ ﴿۵۶﴾ وَمَكْرُوْا وَمَكْرًا لِّلّٰهِ وَاللّٰهُ خَبِيْرٌ السَّكِيْنِ ﴿۵۷﴾ اِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَرَافِعَكَ اِلَيْكَ وَمُطَهِّرَكَ مِنَ الذِّمِّ كَفَرُوْا وَاَجْعَلِ الذِّمِّ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْكَ فَوْقَ الذِّمِّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا اِلَى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ثُمَّ اِلَى مَرْجِعِكُمْ فَاَحْكُمْ بَيْنَكُمْ فَيَمَا كُنْتُمْ فَيُوْتِي الْقِيٰمَةَ ثُمَّ اِلَى مَرْجِعِكُمْ فَاَحْكُمْ بَيْنَكُمْ فَيَمَا كُنْتُمْ فَيُوْتِي الْقِيٰمَةَ ﴿۵۸﴾ فَاَمَّا الذِّمِّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَاَعْذِبْهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا فِى الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَّصِيْرِيْنَ ﴿۵۹﴾ وَاَمَّا الذِّمِّ الَّذِيْنَ آمَنُوْا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحٰتِ فَيُوْفِيْهِمْ اُجُوْرَهُمْ وَاللّٰهُ لَا يُمِيتُ الظَّٰلِمِيْنَ ﴿۶۰﴾ ذٰلِكَ نَتْلُوْهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيٰتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيْمِ ﴿۶۱﴾ اِنَّ مِثْلَ عِيْسَى عِنْدَ اللّٰهِ كَمِثْلِ اٰدَمَ خَلَقْنَاهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿۶۲﴾ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُوْنُ مِنَ الْمُمْتَرِيْنَ ﴿۶۳﴾ فَمَنْ حَاجَّكَ فِيْهِ مِنْۢ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنْ اٰوْلٰى قَوْلِنَا فَتَوَلَّوْنَا نَعُوْا اَنْۢ بَا۵۸ نَا۵۹ نَا۶۰ نَا۶۱ نَا۶۲ نَا۶۳ نَا۶۴ نَا۶۵ نَا۶۶ نَا۶۷ نَا۶۸ نَا۶۹ نَا۷۰ نَا۷۱ نَا۷۲ نَا۷۳ نَا۷۴ نَا۷۵ نَا۷۶ نَا۷۷ نَا۷۸ نَا۷۹ نَا۸۰ نَا۸۱ نَا۸۲ نَا۸۳ نَا۸۴ نَا۸۵ نَا۸۶ نَا۸۷ نَا۸۸ نَا۸۹ نَا۹۰ نَا۹۱ نَا۹۲ نَا۹۳ نَا۹۴ نَا۹۵ نَا۹۶ نَا۹۷ نَا۹۸ نَا۹۹ نَا۱۰۰

نموونه ی دروست بوونی ناده م له لای خوا ﴿ خلقه من تراب ﴾ نه وه بوو هر له گل قالبی یو رشت و، بیچه که ی دروست کرد ﴿ ثم قال له کن فیکون ﴾ پاشان پئی گوت: بهه! خیرا نه ویش بوو؛ که وا بوو حالی عیسا سه رسوور هینر ترنیه له حالی ناده م، چونکه عیسا نه گهر چی دایکی هه بوو، به لام خو ناده م نه باوکی هه بوو؛ نه دایک، به لکو له گل فه راهه می هینا، ده سا نیتر نه وه موو مشت و مره تان له چیهه ؟ ﴿ ۶۰: الحق من ربک ﴾ سه بارت به عیسا قسه ی راست هه رنه مه بوو په روه ر دگارت بو تی باس کرد ﴿ فلا تکن من الممتربین ﴾ ده سا تویش له گو مانداران خو ت وه دوورخه و، به رامه بر به ده سه لاتی من یو چوونه کانت نه گو ریت.

گش ده زانن خوا ناک وته نیایه:

﴿ ۶۱: فمن حاجک فیہ من بعد ما جاءک من العلم ﴾ نینجا دوای شه وه مووزانین و راستیان "که له باره ی عیسا وه" هاته لات،

كەسى وىستى قرەقرت لەگەل بكاو كيشەت بۇ بئىتەوہ ﴿ قفل
 تعالوا ندع أبناءنا وأبناءكم ونساءنا ونساءكم وأنفسنا وأنفسكم ﴾
 ئەى پىغەمبەر! پىيان بلى: ئەگەر راست دەكەن، دەسا وەرن
 با گشت پىكەوہ، بانگى كوران و ژانمان بكەين و لەجىگايەكدا
 كۆبىينەوہ، جا بۇ سبەينى پىغەمبەر ﷺ (حەسەن) و (حوسەين) و
 (فاتىمە) كچى لەمال برده دەرى و پنى فەرموون: ﴿إن أنا دعوتُ
 فأتنوا﴾ ھەر كە من دۇعاو نزام كرد، ئىوہىش (ئامىن) بكەن. ﴿ثم
 نبتهل فنجعل لعنة الله على الكاذبين﴾ ئەوجا پىكەوہ دەسكەينە
 دۇعاو نزاو، لەعنەت و نغرىنى خوا بكەين لەوانەى درۆزن.
 پىشەو ئەحمەد "خوای لى رازى بىت" فەرموودەيك ئەهينى
 دەئى: ﴿الوخرج الذين يياهلون رسول الله ﷺ لرجعوا لا يجدون أهلا
 ولا مالا﴾، واتە: ئەوانەى وا "موباھەلە" يان لەتەك پىغەمبەر ﷺ
 دەكرد، ئەگەر دەرچوونايەو نامادەبوونايە بۇ (موباھەلە)كە،
 ئەوكات لەسەر مال و حالى ويران دەگەرانەوہ. ﴿ ۶۲: إن هذا لھو
 القصص الحق ﴾ بەراستى ئەوہى بۇمان گىرايتەوہ "دەربارەى
 عيساو دايكى" راستىكەى ھەر ئەمەيو بەھىچ شىوہەيك گومانى
 تىدا نىيە ﴿ وما من إله إلا الله ﴾ ھىچ پەرستراونكى ھەق، جگە
 لەخوا نىيەو نابى بپەرسترى، چونكە غەيرەز خۇى كەسىدى
 نىيە شىاوى پەرستەن بى ﴿ وإن الله لھو العزيز الحكيم ﴾ وە
 بەراستى ھەر ئەویشە دەسلاندارو بالادەست و كارچوان ﴿ ۶۳:
 فإن تولوا فإن الله عليم بالمفسدين ﴾ ئىنجا ئەگەر لەگەل ئەوہەموو
 بەلگانەدا ھىمان روويان لەھەق وەرگىزاو كلا بوون، لىيان گەرى،
 چونكە خوا بەحالى بەدكاران زانايە، بۇخویشى تۆلە لەگشتيان
 دەستىنى، ھەركەسىك بەپنى شىاوى خۇى.

رېنمابىيە كانى ئايەتى (۱۲-۵۹):

- ۱) خوا ھەمووكاتى پشتىوانى لەپىغەمبەرى خۇى ئەكا.
- ۲) شىوہى دەمكوتكردى كافرانى نىشاندا.
- ۳) موباھەلە "كە برىتیبە لە نغرىن لەيەكتر كردن"
 لەدىنى خوادا رنى پى دراوہ، بەلام دەبى سالتان و دىن
 كاملان بىكەن.
- ۴) خوای گەورە تاكو تەنيا و بى شەرىكە.
- ۵) ھەرەشەى خوا لە موشرىكان و سەرپىچىكەران لە
 فەرمانى خوا.

لەسەر وشەو بەرنامەيك سوربىن كە بۇ ھەردوولامان چوونىيەكەو
 يەكسانەو، بەيامبەرانىش ھەموو ھاودەنگ بوون لەسەرى، واز
 لەو تەفرەقەيە بىتن ﴿ ألا نعبد إلا الله ولا نترك به شيئا ﴾ وەرن
 باجگە لەخوا كەسىكى تر نەپەرستىن و، ھىچ شتىكىش نەكەينە
 شەرىك و ھاوبەشى ﴿ ولا يتخذ بعضنا بعضا أربابا من دون الله ﴾
 ھەندىكىشمان لەباتى خوا نەكەينە خواو بپەرستىن، واتە: لە
 نافەرمانى خوا گوى بىستى يەكدى نەبىن، جوولەكە عوزەپريان
 بەخوا دادەناو، گاۋرەكانىش عيسا! ﴿ فإن تولوا فقولوا اشهدوا بأنا
 مسلمون ﴾ ئىنجا ئەگەر ھەر روويان لەو قسە راستىيە وەرگىزاو بۇ
 يەكتاپەرستىي نەھاتن بەدەمتانەوہ، بەراشكاوى پىيان بلىن: دەسا
 ئىوہ بەشايەت بىن و بزانتن كە بەراستى ئىمە موسلمان و ملكەچى
 بپارەكانى خواین و، سووريشىن لەسەر دىنى خۇمان و، خواش
 تاكو تەنيايەو، ئىتر نە عوزەپىر خوايەو، نەعيسايش.

ئەھلى كىتاب لە بارەى دىنى (ئىبراھىم)سەوہ قسە دەكەن:

﴿ ۶۵: يا أهل الكتاب لم تحاجون فى إبراهيم ﴾ ئەى خاوەن
 نامەكان! ئىوہ بۇچى لەبارەى ئىبراھىمەوہ بەناھەق دەدوین و،
 ھەرىكەتان وا قسە دەكەن كە ئىبراھىم لەسەر دىنى ئەوبى؟
 ﴿ وما أنزلت التوراة والإنجيل إلا من بعده ﴾ خۇ دەشزان كە
 تەورات و ئىنجىل زۆر لەپاش ئىبراھىمەوہ نىزىدراون ﴿ أفلا
 تعقلون ﴾ دەسا بۇچى لەو قسانەى دەيانكەن تى نافرەن؟ خۇ
 ئىبراھىم بەر لەمووسا و عيسا بووہ ﴿ ۶۶: ها أنتم هؤلاء حاجتم
 فيما لكم به علم ﴾ وامان دانا كە ئىوہ دەتوانن موجدەلە لەبابەت
 ئەوشتانەوہ بكەن كە زانىارىتان دەربارەيان ھەيە، واتە: لەبارەى
 دىنى خۇتانەوہ ھەتا ئەو رۆژە موھەمەد ھات، ئەگەر شتىكىش
 بلىن دەكرى ئاگاتان لى بىت ﴿ فلم تحاجون فيما ليس لكم به
 علم ﴾ ئەى بۇچى لە شتىكدا كىشە دەكەن كە ھىچ زانست
 وزانىارىتان دەربارەى نىيە؟ "جارى ئەلین ئىبراھىم لەسەر دىنى
 جوولەكەيە، جارىكىش ئەلین لەسەر دىنى گاۋرانە؟ ﴿ والله يعلم
 وأنتم لا تعلمون ﴾ ديارەكە ھەرخوا ئەوشتانە ئەزانى، خۇى
 بەئاگايەو دەزانى راست و ناراست چۇنە، بەلام ئىوہ ھىچى لى
 نازانن، كەوابوو زانىارىتان بەھەرشتىك نەبوو، لەخۇتانەوہ قسەى
 لىمەكەن، بەلكو ھەوالەى زانىارىسى خوای گەورەى بكەن، ئىوہ
 كە لەپاش ئىبراھىمەوہ ھاتوون، چۇن خۇتان دەكەنە خاوەنى
 و دەلین: لەسەر دىنى ئىمە بووہ! ﴿ ۶۷: ماكان إبراهيم يهوديا ولا
 نصرانيا ﴾ دلىيان كە ئىبراھىم نە جوولەكە بوو، نە گاۋر ﴿ ولكن
 كان حنيفا مسلما وما كان من المشركين ﴾ بەلكو خوا بە يەكران

﴿ ۶۴: قل يا أهل الكتاب ﴾ ئەى پىغەمبەر ﷺ بەخاوەن نامەكان
 بلى: ﴿ تعالوا إلى كلمة سواء بيننا وبينكم ﴾ وەرن با ئىمەو ئىوہ

و به کتاب پرست و ملکه چ و راسال و موسلمانیک بوو، تنها ساتیکیش له هاویهش پیداکهران نه بوو، یتیر بؤ ده لین: (کرونا هودا أو نصارا تهتدوا) ۱۹ ﴿ ۶۸: إن أولى الناس بإبراهيم للذين اتبعوه ﴾ نهوانه کی که له هموو که سنی به نیبراهیمه وه نزیکترن، نهوانه که نهوسا شوینی نه که وتن ﴿ وهذا النبي والذين آمنوا ﴾ و ثم پیغهم به ره نهوانه شن که باوه بیان پی هیناوه، نهک نیوهی جوله که و گاور، که و ابوو خو شه ویستی و په پرهوی کردن، به سه ر زاره کی نابیت ﴿ والله ولی المؤمنین ﴾ بی گومان خوا پاریزه رو یارو یاوه ری گشت نیماندارانه.

من أهل الكتاب آمنوا بالذی أنزل علی الذین آمنوا وجه النهار ﴿ دهسته یه که له خاوهن نامه کان به هه ندیکیانیا ن گوت: نیوه وه رن له تاقی به یانیدا باوه ر به و قورنانه بیئن بؤ نیمانداره کان هاتووه ﴾ و اکفروا آخره لعلهم یرجعون ﴿ له کوتایبی ناخرو نوخری روژدا، واته: تاقی نیواران په شیمان به بنه وه و به دروی بخه نه وه، به لکو

رینماییه کانی نایه تی (۶۴-۶۸):

- ۱) هرگیز ناده می له نه من و ناسایشدا نازی، تا به بنه می یه کسانی: (..ألا نعبد إلا الله..) وه دس نه گری.
- ۲) میژووی ره و او راست ده بیته به لگه نامه، هره وه کو خوی گه وره سه رنجی جووله که و گاوره کانی راکیشا بؤ پی شه وه ی خو یان.
- ۳) موجد له و کیشه ی بی به لگه و زانست له هیچ که سیک و ه ر ناگیردی.
- ۴) یه هودیبیت و نه سرانیبیت، هه روو بیدعو داهینراون و، به هیچ کلوچی دین نیین.
- ۵) موسلمانان نه گه رچی زمان و خاک و ولاتیان جیا وازو له یه که دوور بی، به لام له بنه رتدا، هموو یه کن و پشتیوانیان خویاه، بویه فه رموی: (والله ولی المؤمنین).

إِن هَذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنَّ إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّنَا اللَّهُ لَهُ الْمَقَرُّ الْحَكِيمُ ﴿ ۶۴ ﴾ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿ ۶۵ ﴾ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَمَّ إِلَهُنَّ إِلَى كَلِمَةٍ سَوَّاهُ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ مِنَّا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿ ۶۶ ﴾ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَعَاوَنُ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنزِلَتِ التَّورَةُ وَالْإِنْجِيلُ إِلَّا لِمَن هُوَ قَوْلًا تَعْقِلُونَ ﴿ ۶۷ ﴾ هَذَا مِمَّا هُوَ لَكُمْ فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ قُلْ لِمَ تَعَاوَنُ فِي مَا لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿ ۶۸ ﴾ مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِن كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿ ۶۹ ﴾ إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَأُولَى الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَوَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿ ۷۰ ﴾ وَدَدَّتْ طَّائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّوكُمْ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿ ۷۱ ﴾ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿ ۷۲ ﴾

خاوهن نامه کان ده یانه وی نیوه له دین کلان:

موسلمانان کانی توشی دوودلی بین و یگه رینه وه واز له موچه ممه د بیئن و بلین: جائه گه ر نیسلام راست بوویا نهوانه ی نه هلی کیتاب چون لینی په شیمان نه بوونه وه، له کاتیکدا خوینده وارن و کتیبیان بؤ هاتووه؟ ﴿ ۷۳: ولا تؤمنوا إلا لمن تبع دينكم ﴾ جووله که له ناو یه کتره گوتیان: ته نها به وکه سانه باوه ر بکه که له سه ردینی خو تانسن و، رازو نیازی خویشتان ته نها لای خو تان بدرکینن و، متمانه به که سی تر مه که ن و، ته نیوا ته نیا دینی خو تان به راست برانن ﴿ قل إن الهدى هدى الله ﴾ بلنی: به راستی هه ر خویاه ریگه ی راست نیشان ده دا، چونکه ربی راست هه ری نه وه ﴿ أن یوسی أحد مثل ما أوتیتم أو یحاجوکم عند ربکم ﴾ چونکه نه گه ر رازو نیازی خو تان لای نه مونه و بدرکینن وا نه وانیش فی ری نه و زانست و به لگانه ده بن پیتان دراون، نهوسا بو رتان ده دن، وه یان لای په روهر دگارتان فی ر ده بن به و به لگانه چه له حانیتان له گه ل بکه ن، مه به ستیان نه وه یه نیشانه کانی هاتنی پیغهم به ره که له کتیبی

﴿ ۶۹: ودت طائفة من أهل الكتاب لو يضلونكم ﴾ دهسته یه که له خاوهن نامه کان چه زیان ده کرد، نیوه ی (موسلمان) گومرا بکه ن ﴿ وما يضلون إلا أنفسهم ﴾ که چی مه گه ر هه ر خو یان سه رلیشیاووو گومرا بکه ن ﴿ وما يشعرون ﴾ و به م راستیه ش هه ست ناکه ن ﴿ ۷۰: یا أهل الكتاب لم تكفرون بآيات الله ﴾ نه ی خاوهن نامه کان! بوچی به نایه ت و نیشانه کانی خوا بی باوه ر ده بن؟ خو هه موو به لگه ن بؤ راستی پیغهم به ره ﴿ وأنتم تشهدون ﴾ بوخوشتان شایه تن و نه زانن که نه ونایه تانه راست و دروستن. ﴿ ۷۱: یا أهل الكتاب لم تلبسون الحق بالباطل وتكتمون الحق ﴾ نه ی خاوهن نامه کان! بوچی به رگی باتل و ناهق نه که نه به ره ق و راستیه کانی پی ده شان نه وه و خه لکی چه و ا شه ده که ن؟ ﴿ وأنتم تعلمون ﴾ له کاتیکدا خویشتان چاک نه زانن که کامه هه قه و، کامه ش ناهق ﴿ ۷۲: وقالت طائفة

ته‌وراتدا همن، لای موسلمانه‌کان ته‌درکینریسن ﴿ قل إن الفضل بیدالله یوتیه من یشاء ﴾ بلی: به‌راستی ریژو فەزل و په‌یامبه‌ریتی به‌دهست ئیوه نییه، به‌لکو هەر به‌دهستی خوایه، کئی حەز لی بکا ئه‌و فەزله‌ی ده‌داتی ﴿ والله واسع عليم ﴾ وه خوا په‌ره‌داره‌و، فره‌ زانه ﴿ ۷۴: یختص بر حمته من یشاء ﴾ هەر که‌سیک ئه‌و بیه‌وی

سبیل ﴿ به‌هانه‌شیان ته‌مه‌یه که‌ ده‌یانوت: خواردنی مال و سامانی ئه‌و نه‌خوینده‌وارانه (عه‌ره‌به‌ موسلمانه‌کان) هیچ‌ گوناح و تاوانیکیان نییه، چونکه‌ مالی گشت که‌سیکی غه‌یری خو‌یان به‌حەلال ته‌زانن! ﴿ وبقولون علی الله الکذب وهم یعلمون ﴾ درۆ بۆ خ‌وای گه‌وره‌ هه‌لده‌به‌سستن (که‌ده‌لین خوا مالی شه‌م و شه‌وی بۆ حەلال‌کردوین، بۆ ته‌مه‌خو‌شیان ته‌زانن که‌ درۆ ده‌کەن ﴿ ۷۶: بلسی من أوفی بعهدہ واتقی فإن الله یحب المتقین ﴾ دیاره‌ هه‌رکه‌سیکیان په‌یمانی خو‌ی جینه‌جی بکاو، پابه‌ندیته‌ پییه‌وه‌و له‌سنوره‌کانی خواش خو‌یاریزی، به‌وه‌ ده‌بیته‌ پارێزکار، به‌ راستی خواش پارێزکارانی خو‌ش شه‌ویت.

په‌یمانشکین له‌و دنیا بئی به‌شه:

﴿ ۷۷: إن الذین یشترون بعهد الله وایمانهم ثمنًا قليلًا ﴾ بئی‌گومان ئه‌و که‌سانه‌ی په‌یمانی خو‌یان له‌گه‌ل خواو، وه‌ سوینده‌کانیان به‌ به‌هایه‌کی که‌م شه‌فروشن، په‌یمانیاندا هه‌رکه‌ په‌یامبه‌ر هات باوه‌ر بینن، سویندیشیان خ‌وارد که‌ هاوکاریی وبارمه‌تی بدهن، که‌چی به‌پاره‌و پوئیکی بئی‌به‌ها شه‌وه‌قه‌یان شاره‌وه‌! ﴿ أولئک لا خلاق لهم فی الآخرة ولا یکلمهم الله ولا ینظر إلیهم یوم القیامة ولا یرکبهم ﴾ شه‌وانه‌ له‌دوا رۆژدا هیچ‌ به‌شیان نییه، خواش له‌رۆژی قیامه‌تا، قسه‌ی میه‌ره‌بانیان له‌گه‌ل ناکاو، به‌چاوپکی دلوقانیشه‌وه‌ ته‌ماشایان ناکاو، گوناھیان پاک ناکاته‌وه‌ ﴿ ولهم عذاب أليم ﴾ وه‌ سه‌ره‌رای شه‌وانه‌یش، گشت سزایه‌کی ئیش پیگه‌یه‌نه‌ریان بۆه‌یه، چونکه‌ سویندو په‌یمانه‌کیان نه‌برده‌ سه‌رو درۆیانکردو، به‌ته‌ماحی دونیا هه‌قه‌کیان ون‌کرد.

رێنماییه‌کانی نایه‌تی (۷۷-۷۵):

- ۱) جووله‌که‌ متمانه‌ی بئی‌ناکری و عه‌دو په‌یمان نایاته‌ سه‌رو، هه‌میشه‌ گزی و خه‌یانه‌ت پێشه‌یانه‌.
- ۲) هه‌رکه‌سه‌ی درۆ بکا له‌گه‌ل خوادا، بئی‌شک له‌گه‌ل شه‌م و نه‌ودا، ده‌توانی پتر درۆ به‌کا.
- ۳) جووله‌که‌ پنیان وایه‌ گه‌لانی تر پیس و ناپاکنو، مال و مندالیشیان حه‌لاله‌ بۆیان.
- ۴) خه‌یانه‌تی په‌یمان شکاندن له‌به‌ر خاتری‌مال و سامان له‌ هه‌موو شتی گه‌وره‌ترو سامناکتره‌.

خاوه‌ن نامه‌کان کتیبی خوا ده‌گۆرن:

﴿ ۷۸: وإن منهم لفریقا یلون ألسنتهم بالکتاب ﴾ به‌راستی هەر

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْسُونَ الْأَعْمَىٰ بِالْبَطْلِ وَتَكْفُمُونَ الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ ﴿ ۷۵ ﴾ وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَرَأَيْتَ إِنْ عَلَيَّ الذِّكْرُ مَا تَوَدَّ أَحَدٌ مِّنْكُمْ أَن يُضَاعِفَهُ وَلَا تَفْرَمُونَا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنْ أَلْهَدَيْتُمْ هُدَىٰ اللَّهِ أَنْ يَقُولَ أَحَدٌ مِّنْكُمْ مَا أَوْتَيْتُمْ أَوْ يُنْجِرُكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنْ الْفَضْلُ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَسِيعٌ عَلِيمٌ ﴿ ۷۶ ﴾ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿ ۷۷ ﴾ وَمِنَ أَهْلِ الْكِتَابِ مَن إِنْ تَأْمَنَهُ بَقِطَارٍ يُؤَدُّهُ إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَن إِنْ تَأْمَنَهُ بَدِينَارٍ لَا يُؤَدُّهُ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمَّتْ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذْبَ وَهُمْ يَكْفُمُونَ ﴿ ۷۸ ﴾ بَلَىٰ مَن أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقَىٰ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿ ۷۹ ﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَشْرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلْقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿ ۸۰ ﴾

به‌ر په‌حمه‌ت و میه‌ره‌یانی خو‌ی ده‌خات و "په‌یامبه‌ریته‌ی ته‌داتی" ﴿ والله ذو الفضل العظيم ﴾ خوا خاوه‌نی چاکه‌و فەزلو به‌هره‌ی زۆر گه‌وره‌یه.

خاوه‌ن نامه‌کان و هه‌لکهرتی سپارده:

﴿ ۷۵: ومن أهل الكتاب من إن تأمنه بقنطار يؤده إليك ﴾ هەر له‌ناو خاوه‌ن نامه‌کاندا که‌سی وا هه‌یه شه‌گه‌ر مال و داراییه‌کی زۆری له‌لا دانیت، هه‌رکه‌ داوای لی بکه‌یت به‌ده‌سپاکی ده‌تداته‌وه‌، دیاره‌ که‌متر به‌ناسانتر، (عه‌بدوللا‌ی کوری سه‌لام) هه‌زار ئوقییه‌ ئالتوو‌نیان له‌لا دانا، به‌پاکی دایه‌وه‌ خاوه‌نه‌که‌ی ﴿ ومنهم من إن تأمنه بدینار لا یؤده إلیک ﴾ هی وایشیان هه‌یه ته‌نها دیناریکی له‌لا دانیت به‌ سپارده‌ ناتداته‌وه‌و ده‌یخوات ﴿ إلا ما دمت علیه قائما ﴾ مه‌گه‌ر خو‌ت له‌سه‌ری راوه‌ستیت و داوای بکه‌یته‌وه‌و، به‌ زۆر لێسی وه‌رگه‌ریته‌وه‌ ﴿ ذلك بأنهم قالوا لیس علینا فی الامین

له خاوهن نامه كاندا هه به" وهك (كه عیبی كوری نه شرف) له كاتی خویندنه وهی تهوراتدا جۆریك زمانیان بهیه كدا دهدهن به مه بهستی ونكردن و شارده وهی سیفه ته كانی په یامبهر ﷺ ﴿ لتحبوه من الكتاب وما هو من الكتاب ﴾ بۆ شهوی ئیوه و ایزانن گویا شهوی شهوان دهیخوینن تهوراته، كه چی له تهوراتیشدا نییه بهلكو تنها پیچراوه و دروستكراویکی خۆیانه ﴿ وبقولون هو من عند الله ﴾ دهشلین: شهوه كه دهیخوینن خوا گوتوویه تی و ناردوویه تی ﴿ وما هو من عند الله ﴾ دلنیش بن له لایه ن خواوه وه نییه ﴿ وبقولون على الله الكذب ﴾ بهلكو درۆ به دم خوا نه كه ن ﴿ وهم يعلمون ﴾ خۆیشیان نه زانن كه درۆ نه كه ن. دۆزانی چینی خوینده وارو زانا، به پاره و پوول و كورسی و، هه ر ته ماحیكى تر، خه ساره ت و كه سه رینكى زۆر گه وره به، چونكه شیواندنن جوگرافیا و میزوری رابردوو، ون ده بی و، راستیه كانیش چه واشه ده كرن.

هیچ پیغه مبهری به كهس نالی به پهرستن:

گاوه كان دهیانگوت: عیسا فه رمانی داوه كه ده بی شه و به پهرستین! ئینجا خوا له وهلامیانا فه رمووی: ﴿ ۷۹: ما كان لبشر ان يؤتیه الله الكتاب والحكم والنبوة ﴾ بۆ هیچ مرۆقیك رهوا نییه كه خوا كتیب و نامی دابیتی و فیزی و هه رده كاری و له كارزانی كر دبی و پله ی په یامبه ریتی بی دابیت (وهكو عیسا) ﴿ ثم يقول للناس كونوا عبادا لي من دون الله ﴾ پاشان به خهلكی بلیت: وهرن له باتی خوا ببنه به ندهی من و، من به پهرستن، هه رگیز شهوه رووی نه داوه و نابی ﴿ ولكن كونوا ربانيين ﴾ بهلكو به خهلكیان هه ر شه مه گوتووه: وهرن ببنه زاناو، ملكه چی ته واوی فه رمانه كانی خوا بن و، خوو سیفه تی خوایی بگرن ﴿ بما كنتم تعلمون الكتاب وبما كنتم تدرسون ﴾ چونكه ئیوه مه ردم فیزی نامه كه ی خوا شه كه ن و، ده رسی خواناسی شه خوینن؛ په یامبه ری خوایش عیسا له مه به و لاوه هیچ شتی نالیت ده ئیتر ئیوه شه و درۆ شاخداره به بۆ شه كه ن؟! ﴿ ۸۰: ولا يأمرکم أن تتخذوا الملائكة والنبيين أربابا ﴾ فه رمان به هیچ كامیشتان نادهن بچن فریشته و پیغه مبه ران بكه نه خواو بیانپه رستن، خوا چۆن كه سنی ده كاته په یامبه ر له ملاوله و لاوه بلیت له گه ل خوا دا منیش، وهیان فلانیش به پهرستن ﴿ يأمرکم بالكفر بعد إذ أنتم مسلمون ﴾ ئاخۆ فه رمانتان بی ده كا به كو فرو له دین و هه رگه ران، پاش شهوی ئیوه موسلمان بوون و به كلا بوونه وه بۆ خوا؟ زۆریك هه ن بهر شه و هه ر شه به ده كون و، مه ردم ده كه نه كۆیله ی خۆیان و، به ره ی دونیایان له و هه رگه رن و، خۆیشیان له كهر كرده وه، زانست وزانیاریه كه یان به ره و خوا نه بیردوون بۆیه

په یامبه ر ﷺ ده فه رمووی: ((نعوذ بالله من علم لا ينفع، وقلب لا يخشع...))، واته: په نا بهر خوا ده به م له زانستیك قازانجی نه بیته، له دلنیکیش له خوا شه رم نه كا و نه ترسی ﴿ ۸۱: وإذ أخذ الله ميثاق النبيين ﴾ شه و كاته یان وه بیهر بیئنه وه كه خوا په یمانی بته وو به هیزی له یه كه یه كه ی په یامبه ران و هه رگه رت ﴿ لما أتيتكم من كتاب

وَإِنْ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُونُ الْآيَاتِ مِنْهُ بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَاهُو مِنْ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَاهُو مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَيْدُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿ ۷۸ ﴾ مَا كَانَ لِشَرِّ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّيْنَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿ ۷۹ ﴾ وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَابًا أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿ ۸۰ ﴾ وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ. وَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿ ۸۱ ﴾ فَمَنْ قَوْلِكَ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿ ۸۲ ﴾ أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَمِئْتُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿ ۸۳ ﴾

و حكمة ﴿ كه هه رچه نده كتیب و نامی زانستی و حیکه تم بی دابن ﴿ ثم جاءكم رسول مصدق لسا معكم ﴾ وه پاشان په یامبه ریک هاته ناوتان و شهوی ئیوه ییشی به راست زانی. خوا "هه ر شه و كاته" په یمانی له و هه رگه رتن كه: ﴿ لتؤمنن به و لتنصرنه ﴾ نه بی باوه ری بی بینن و، هاوکاری و یاره مته ییشی بدن. ئیبنی عه بیاس شه لیت: خوا هه ر په یامبه رینکی ناردیته په یمانی له و هه رگه رتووه كه "سه ره رای خۆیشی" ده بی هۆزو گه له كه شی ناگادار بكات، كه باوه به په یامبه ره بینن، مه به ست شه وه به كه مووسا و عیسا ش (علیها السلام) هه ر شه و رۆژه به گه له كه یان راگه یاندووه كه هه ركات موحه مه د ﷺ هات، باوه ری بی بینن ﴿ قال أقررتم و أخذتم على ذلكم إصري ﴾ جا خوا به په یامبه ره كانی وت: ئایا ددانان به وه داناو په یمانه كه ی منتان و هه رگه رت؟ ﴿ قالوا أقرنا ﴾ وتیان: به لی په یمانان داو، هه روا ده كه یین ﴿ قال فاشهدوا ﴾ شه وسا خوا فه رمووی: ده سا ئیوه له ناو خۆتانا بۆ شه به لیئنه به شایه ت بن

﴿ وَاَنَا مَعَكُمْ الشَّاهِدِينَ ﴾ وَا مئيش له گه لَتانم وشايه تم له سر
 نهو په يمانه.

پيغهمبه ان به لئنيان داكه: باوهر به موحه ممد بينن:

﴿ ۸۲: فَمَنْ تولى بعد ذلك فأولئك هم الفاسقون ﴾ ئينجا
 ههركه سيك له مه به دواوه لهو په يمانه پاشگه ز بينته وهو رووى لى
 وهه رگيژى، "فاسق" و له سنوور دهه چووه، كه وايسوو لمملانى و
 خوكلاكردى فهله و جووله كه كان له باوهر هئنان به موحه ممد
 و بهرنامه كه ي، راكرده له راستيه كان و خوده ريان كرده لئيان و
 ياخى بوونيشه له پيغهمبه ره كانيان.

به دهر له ئيسلام هيچ دينى قبول نيينه:

﴿ ۸۳: أفغير دين الله يبغون ﴾ ئاخو دينيكيان دهوى، غه يره ز
 دينى خوا (خاوهن نامه كان)؟ ئايين و بهرنامه كه ي خوا ده بويزن
 ﴿ وله أسلم من فى السموات والأرض طوعا وكرها ﴾ كه هه رچى
 له ئاسمانه كان و زهويدايه بيانه وى و، نه يانه وى موسلمان و مل
 كه چى فه رمانى نه و، هيچ كه سيك ناتوانى له زير ده سه لانى
 خوا، خوى لا بدات ﴿ وإليه يرجعون ﴾ و هه مو انيش ته نها هه
 بولاى نهو ده گه رنفرينه وه، سه ره نه نجاميش هه موو توله و پاداشتى
 خو بيان وه ره گرن، ههركه سيك به دهر له دينى ئيسلام، تيكوشى
 بو هه ر بهرنامه به كه ترو، له پيناوايا خه بات بكات، كارىكى
 دزىوى كردووه، لاي خوايش زور بيزراوو قيزه ونه. ﴿ ۸۴: قل
 أمنا بالله وما أنزل علينا ﴾ بلئى: خو مو كه له كه م باوهر مان هئناوه
 به وقورثانه ﴿ وما أنزل على إبراهيم وإسماعيل وإسحاق ويعقوب
 والأسباط ﴾ به و په راوانه ش كه بو ئيبراهيم و ئيسماعيل و ئيسحاق
 و يه عقووب و نه وه كانى نهو (يووسف وبراكانى يوسف) هاتبوو،
 ده سه تيه كه له زانايان ده لئىن: مه به ست به (سه سات) نه ته وه و
 گه لى (به نى ئيسرائيل) ه، نه كه نه وه كانى يه عقووب كه هه ندى
 په فتاريان لى وه شايه وه له گه لى پله ي په يامبه رايه تبيدا نه ده گونجا.
 نه مه راو بو چوونى ئيمامى (بوخارى) و (ئيبين كه سير). ﴿ وما أوتى
 موسى و عيسى ﴾ باوهر يشمان به و ته ورات و ئينجيله كه بو مووسا
 و عيسا هاتوووه ﴿ والتينون من ربهم ﴾ وه به گشت په يامبه رانى
 دى وه كو (داوودو سوله يمان و نه ييووب) هه يه ﴿ لا نفرق بين أحد
 منهم ﴾ له به رامبه ر هيچ كه سيكيشياندا جياوازييمان نيينه و بهرمان
 به هه موويان هه يه، چونكه ئيمه وهك گاورو جووله كه ناكه ين
 ﴿ ونحن له مسلمون ﴾ ته نهاو ته نها ملكه چ و گوپرايه لى نهوين،
 سه رينچى له هيچ به ريارىكى ناكه ين ﴿ ومن يبتغ غير الإسلام

ديننا فلن يقبل منه ﴾ ههركه سى بيچگه له بهرنامه و شه ريعه تى
 ئيسلام هه ردينىك بو خوى هه لئيزيرى و بيكا به بهرنامه ي خوى
 هه رگيز لئى وهه ناگيردى ﴿ وهو فى الآخرة من الخاسرين ﴾ و
 له دواروژيشدا له ريزى زيانمه ندانه.

خوا نه ناس له كيانه لادا نه ته وه ي قبوله، نه بارته قاي:

﴿ ۸۶: كيف يهدى الله قوما كفروا بعد إيمانهم وشهدوا أن الرسول
 حق و جاءهم البينات ﴾ جا خوا چوون رينمايى كه لئيك نه كات دواى
 نه وه ي باوهر يان هئناو شايه ديياندا كه نه م په يامبه ره راسته و چه ندين
 نيشانه و مو عجزه يان بو هاتبوو، كه چى سه ر له نسوى بى باوهر
 بوونه وه؟ (ئيبين عه بيباس) -خوا لئى رازى بى- نه لى: پياويك له
 يارمه تبه رانى (مه دينه) ئيمان و به روى هئنا، پاشان وهه رگه رايه وه و
 په يو هه ندى كردوه به هاويه ش دانهره كانه وه، دوايى ناردى بولاى
 خزمه كانى خوى كه: بنيرنه لاي په يامبه ر ﴿ به لكو عافوى بكاو
 ته وه ي لى وهه رگيژى؟ نه وسا نه م نايه تى: (كيف يهدى الله قوما
 كفروا بعد إيمانهم) هه تا (إن الله غفور رحيم) هات. (الحديث رجاله
 رجال الصحيح). ﴿ والله لا يهدى القوم الظالمين ﴾ دياره نه و جووره
 كه لانه سه مكارن، هه رگيزيش خواي گه وه ره گه لى سه مكار رينمايى
 ناكات ﴿ ۸۷: أولئك جزأهم أن عليهم لعنة الله والملائكة والناس
 أجمعين ﴾ سزاي نه مانه هه ر نفرينى خوايه و نفرينى فريشته به
 و نفرينى ته واوى خه لكى نه م دونيايه يه ﴿ ۸۸: خالدن فيها ﴾
 و به هه تا هه تاييش له و نفرينه دا نه ميننه وه ﴿ لا يخفف عنهم
 العذاب ولا هم ينظرون ﴾ سزايشيان قهت له سه ر سووك ناكردى
 و، مؤله تى هئنانه وه ي به رويانووشيان بى نادردى ﴿ ۸۹: إلا الذين
 تابوا الله من بعد ذلك وأصلحوا ﴾ مه گه ر نه وان هئان دواى نه و كاره
 په شيمان بووينه وه و ته وه به كه ن ﴿ فان الله غفور رحيم ﴾ چونكه
 به راستى خوا به رامبه ر به وان هه زور لئيبورده يه، زوريش دلوفانو
 ميهره يانه، ﴿ ۹۰: إن الذين كفروا بعد إيمانهم ثم ازدادوا كفرا ﴾
 نه و كه سانه كه دواى باوهر هئنان كافر بوونه وه، هه روا مانه وه له
 بى باوهر ييدا هه تا مردن، مه به ست جووله كه كانه، دواى باوهر
 هئنانيان به مووسا، پشتيان له عيسا هه لكرد، كاتى موحه ممد يش
 هات ﴿ روويان له ويش وهه رگيژا ﴾ ﴿ لن تقبل توبتهم ﴾ هه تا ئاوين
 هه رگيز ته وه يان لى وهه ناگيردى ﴿ وأولئك هم الضالون ﴾ بى گومان
 نه وان هه چونته ناو ده سه تى گو مر او سه ر لئيشيو او هه كانه وه و بوخويان
 سه ر لئيشيو اون ﴿ ۹۱: إن الذين كفروا وماتوا وهم كفار ﴾ بى گومان
 نه وان هه كه بى باوهر بوون و هه ر به بى باوهر يش مردوون ﴿ فلن يقبل
 من أحدهم ملة الا ارض ذها ولو افتدى به ﴾ بى گومان هه ره كه يان

نه خوشبیه کی سهختی گرت، پاشان نه زری کرد که: نه گهر خوا شفای بدات، جارینکی تر گوشت و شیر و شتر نه خواو پاریزی لی بکا، نه گهرچی حه زیشی لی بکا، نینجا خوا نه زره کی لی وهرگرت و، شفای نه خوشبیه کی دا، نیتر له مهوه جووله که کانیش، چاویان له و کردو گوشت و شیر و شتریان له خویمان یاساغ کرد! واته: حق

نه گهر پری ثم زهویه زپیش بؤ که فارهتی گوناحی خوئی بدا، هرگیز لئی وهرناگیدردی ﴿ اولئک لهم عذاب الیم ﴾ نه وانه سزای نیش پیگه یه نه ریان بؤده بی ﴿ وما لهم من ناصرین ﴾ و هیچ یارمه تیده ریکیش به هانایانوه نایه ﴿ ۹۲: لن تنالوا البر حتی تنفقوا مما تحبون ﴾ هرگیز ناگه نه هیچ پله یه کی خیزو چاکه- تا له وشته ی خوئان خوئستان دهوی نه به خشن له بؤرینی خوا ﴿ وما تنفقوا من شیء فإن الله به علیم ﴾ بیشزانن هر شتیک ببه خشن له رینی خوا، خوا پینی زاناو ناگایه و هر بؤتان نه هیلته وه، پاداشتانی نه داته وه. نیمی (بوخاری) و (موسلم) نه لین: پاش هاتنی ثم نایه ته، پیشه و (عومر) - خوا لئی رازی بیت- ویستی به شه کی (خه بیه) ی که له هم موشتی لای خوشه ویستر بوو بدا له رینی خوا، په یامه ریش ﴿ فرموی: و امه که، به لکو باخه که بهیله وه بؤ خوتو، بهر که ی ببه خشه.

ریمایی نیهتی (۹۲):

قُلْ ءَامَنَّا بِاللّٰهِ وَمَا اُنزِلَ عَلَيْنَا وَمَا اُنزِلَ عَلٰى اٰبِرٰهِيْمَ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَاَلْسَابِطِ وَمَا اُوْتِيَ مُوسٰى وَعِيسٰى وَالنَّبِيُوْنَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا تَفْرِقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُمْ مُسْلِمُوْنَ ﴿۹۱﴾ وَمَنْ يَّبْتَغِ غَيْرَ الْاِسْلَامِ دِيْنًا فَلَنْ يَّقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ مِنَ الْغٰلِيْنَ ﴿۹۲﴾ كَيْفَ يَهْدِي اللّٰهُ قَوْمًا كَفَرُوْا بَعْدَ اِيْمَانِهِمْ وَشَهِدُوْا اَنْ الرّٰسُوْلَ حَقّ وَّجَاءَهُمْ الْبَيِّنٰتُ وَاَللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۹۳﴾ اَوْ لَتَكُ جَزَاؤُهُمْ اَنْ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللّٰهِ وَالْمَلٰئِكَةِ وَالنّٰسِ اَجْمَعِيْنَ ﴿۹۴﴾ خَلِيْدِيْنَ فِيْهَا لَا يَخْفُفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَاَلَمْ يَنْظُرُوْنَ ﴿۹۵﴾ اِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوْا مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَاَسْلَمُوْا اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رّحِيْمٌ ﴿۹۶﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بَعْدَ اِيْمَانِهِمْ ثُمَّ اَزْدَادُوْا كُفْرًا لَنْ نَقْبَلَ تَوْبَتَهُمْ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿۹۷﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَمَا تَاَوْهُمْ كُفْرًا فَلَنْ يُّقْبَلَ مِنْ اَحَدِهِمْ يَلٰءِ الْاَرْضِ ذٰهَبًا وَّلَوْ اَفْتَدٰى بِذٰءِ اَوْلٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نّٰصِرِيْنَ ﴿۹۸﴾

نه بوو نه وان شو گوشته له خویمان یاساغ بکن، چونکه نه وته نها بوخوی پاریزی لی کردو، هر له خوئی حرامی کرد، جابو پتر زانیاری لئی، تهماشای تفسیری (نپین که سیر) بکه ﴿ قل فأتوا بالتوراة فاتلوها إن كنتم صادقين ﴾ ئی پیغه مبر ﴿ به جووله که بلئی: نه گهر ئیوه راست نه کهن نه لین هیچ شتیک به بؤنه ی سته می ئیمه وه یاساغ نه کراوه، به لکو خوا به مه یلی خوئی حرامی کردوه، دهسا ته ورات بینن و بیخویننه وه بزائن وایه؟ ﴿ ۹۴: فس افتری علی الله الکذب من بعد ذلك ﴾ جا دوا ی نه وه روون بوویه وه که: هیچ خوارده مه نیه کی له پیشدا قه دهغه نه بووه، نیتر هر که سیک له سر خوا درؤ هله به سنی ﴿ فأولئک هم الظالمون ﴾ نه وانن سته مکار ﴿ ۹۵: قل صدق الله ﴾ بلئی: هرچی خوا گوتوویه تی، راستی فرمووه شو کاره ی ئیوه له ئایینی بابی (ئبراهیم) دا نه بووه، به لکو خوئان دروستتان کردوه ﴿ فاتبعوا ملة ابراهیم ﴾ دهسا ئیوه ش هر له ئایینی ئبراهیم په ره وی بکن، نه ک له ئایینیک

(۱) هموو راستی و چاکه یه ک مرؤ رینوینی دهکا بؤ به هشت ثم فرمووده ی: ((علیکم بالصدق فإن الصدق یهدی الی البر، وإن البر یهدی الی الجنة، ولا یزال الرجل یصدق و یتحرى الصدق حتی یکتب عند الله صدیقاً..)) هر نه وه حقیقه ته دهسه لینئی.

(۲) کاتیکیش ثم نایه ته ی (لن تنالوا البر..)) هات هاوه لان چه سپانیان کرد بؤ به خشین مال، عومر که نیرینکی هه بوو زوریش خوئی نه ویست، له رینی خوا دا نازادی کرد، (زهیدی کوری حاریسه) ش باشتین ئه سپی سواری هه بوو، هر له ریگای خوا دا کردیبه سه دهغه، (نه بوو تلحه) ش باخه کی (بهیره حای به خشی، بی له مانه ش (خوا له گشتیان رازی بی)). دهستان هر له خیردا بووه.

کتابی جزئی ۳، (والله الحمد والمآل..)

هیچ خواردینیک له بهنی ئیسرائیل حرام نه بوو:

﴿ ۹۳: کل الطعام کان حلالی اسرائیل ﴾ هه موو خوراک و خوارده مه نیه کی پاک و حه لال، بؤ نه وه کانی (یه عقوب) حه لال و رهو ابو.. واته: جزوه شتیک وایان لی یاساغ نه بوو ﴿ إلا ما حرم اسرائیل علی نفسه من قبل أن تنزل التوراة ﴾ نه وه نه بیت که یه عقوب پیش هاتنی ته ورات، بؤ خوئی پاریزی لی کردوو، بوخوی قه دهغه کرد. پیشه و (نه حمه د) له و باره یه وه فرمووده یه کی دریز ریوایت دهکا، له به شی له و فرمووده دا هاتوو ده لیت: یه عقوب

(موسلم) له (نه بوزهری غه فاری) یه وه نه لی: له پیغه مبهرم یرسی: یه که مین مزگه وت له زه ویدا چ مزگه وتیک بوو؟ نه ویش فهرمووی: ((المسجد الحرام، قلت ثم أتى؟ قال: المسجد الأقصى، قلت: کم بینهما؟ قال: أربعون عاماً، ثم جعلت الأرض لك مسجداً، فحيثما أذرتك الصلاة فصل)) واته: یه که مین مزگه وت، مزگه وتی (حرام) بوو، وتم نهی پاش نهو؟ فهرمووی: مزگه وتی (نه قسا) ی (بیت المقدس) وتم: ماوهی دروستکردنی نیوانیان چه ندسال بوو؟ فهرمووی: چل سال، جا بو دوابی فهرمووی: پرووی زهوی گشت بو تو کراوته مزگه وت، نهوسا له هر جیگایه کدا بوویت و کاسی نویژ هات، لهوی نویژه که ت بکه.

ناسهواری نیبراهیم و حه جی مالی خوا:

﴿ ۹۷: فيه آيات بينات مقام إبراهيم ﴾ چهند به لگه ی پروون وناشکرای تیدایه، واته: له که عبه دا، یه کیکیان مه قام ناسهواری جی پییه کانی نیبراهیمه، نهوکاته که عبه یان دیوار نه کرد و نهوستا، دسا ناخو جیگایه کی پیروزی و اشایسته ی نه وه نیبه، بکری به نویژگاو ته نیا خوی تیدا بیهرستری؟! ﴿ ومن دخله كان آمناً ﴾ وه هرکه سیشی تی چووبی و په نای بی بردبی، نه مین و بی ترسبووه له زیان وده سدبریژی کرده سر. (ثین عه بیاس) ده لیت: نه گهر بکوژی بابیشم له ویدا ببینم، له بهر پیژو حورمه تی که عبه، دهستی بو نابه م ﴿ والله على الناس حج البيت من استطاع إليه سبيلاً ﴾ خوا حه جی که عبه ی بریارداوه له سر مه رد، له سر نه وه ی توانای ریگای هه بی ﴿ ومن كفر فإن الله غني عن العالمين ﴾ وهر که سیکش باوه ری به و حه جه نه بی، نه وه باچاک بزانی که کافرو بی باوره، به راستی خوایش له ته واوی خه لکانی جیهان، نهک ته نها هر له وان، بی نیازه!

رینماییه کانی نایه تی (۹۷):

- ۱) به حه ج و ته وافی مالی خوا به ره که ت دس نه که وی.
- ۲) نهوکسه ی بتوانی حه ج بکاو، نهوسا بی هویه کی شرعی پشتگوبی بخاو نه یکا، کافر نه بی.
- ۳) له ماوهی ته مندا یه کجار حه ج فهرزه، چونکه فهرمووده ی: ((لا، ولو قلت نعم لوجبت)) له وه لامی پرسیاریکدا، باشترین به لگه یه بو نه وه.
- ۴) بی نیازی خوا له ته واوی بوونه وهر، له گه لی جیگای تریشدا هاتووه، بو نمونه: سوورته ی نیبراهیم/۸: (وقال موسى إن تكفروا أنتم ومن في الأرض جميعاً فإن الله لغني

جووله که و گاور بوخویان دایانه یناوه ﴿ حنیفا ﴾ که نیبراهیم هرخوا بهرست و هوگری هق بوو، له هموو نایینکی پووچهل و ناروا لای دابوو و ته نها بوخوا ملکه چ بوو ﴿ وما كان من المشركين ﴾ وه له موشریکان و هاوبه شدانه ران نه بوو.



رینماییه نایه نه کانی (۹۲-۹۵):

له شه ریعه ته کانی تریشدا (نهسخ) هر بووه، وهکو نه وه که خوا هندی خوارده منی له سر جووله که، به هو ی سرینچی خویناوه حه رام کرد، پاش نه وه که بو یان حه لال بوو، دروو ده له سه ی جووله که که ده لیت بابی نیبراهیم (به عقوب) بوو، گوشت و شیر و شتری حه رام کرد.

یه که مین مال بو خوا بهرستی دروستکرا (که عبه) بوو:

﴿ ۹۶: إن أول بيت وضع للناس للذي ببكة ﴾ به راستی یه که مین (مال) بو مردم سازکرا له پرووی زه ویدا، تا له خوا بهرستی پرووی تی بکن، نهو ماله یه له مه که دایه، واته: که عبه ی پیروژ ﴿ مبارکا وهدی للعالمين ﴾ جیگایه کی زور پیروژو پر له خیره سرچاوه ی زیانه، نیشانگه ی خواناسینه بو هموو خه لکی جیهان، نیمای

حمید) وه له سوورەتی (زومەر/۷) دا: ﴿إِن تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِي عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ﴾ وه له سوورەتی (تەغابون/۶) دا ئەفەرموی: ﴿فَكْفُرُوا وَتَوَلَّوْا وَاسْتَغْنَىٰ اللَّهُ وَاللَّهُ غَنِي حَمِيدٌ وَهُوَ لَهُ سُوْرَةُتِي (يُؤْنَسُ/ ۶۸) دا ئەفەرموی: ﴿قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَ هُوَ الْغَنِيُّ...﴾ وه له سوورەتی (فاتحە/۱) دا ئەفەرموی: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾.

خاوەن نامەکان له دینی خوا لایاندا:

﴿ ۹۸: قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ﴾ ئەى پێغه مېهر! ﷺ بەخاوەن نامەکان بئى: بۆچى ئیوه بەئایەتەکانى خوا -کە بەلگەى راستى پەيامبەر- کافرو بى باوەرن؟ ﴿ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ﴾ و خوا لەسەر هەموو کارو کردەو هەيەکتان شايدەو ئاگادارە، ناترسن له خوايه کى ئاوا قارتان لى بگرى؟ ﴿ ۹۹: قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصَدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ آمَنَ ﴾ ئەى پێغه مېهر ﷺ پىيان بئى: بۆچى ئیوهى خاوەن نامە، رىنى خوا له باوەردارەکان دەگرن و، ناهيلن بکەونه شوپى رىگاکەى و، رىبازەکەى دادەخەن لىيان ﴿ تَبِعُونَهَا عِوَجًا ﴾ ئەتانهوى بەلاروخىچى نىشانى خەلکى بدەن و، ئەوموسلمانانەشى لى پەشيمان بکەنەوه باوەرديان پى هىناوه، بۆيه دەتانهوى هەردەم سىفەتەکانى پەيامبەر ﷺ کە لەتەوراتدا هەن، بگۆرن وراست و ناراست ئاويته بکەن ﴿ وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ ﴾ و بۆخۆستان چاک ئەزانن وشايدەن کە هەر ئەو رىگايە موحەممەدى ﷺ لەسەرە، راست ودروستەو، سەرچەم بەرنامەو رىچکەکانى تر گشت باتل وناهەقەن. (سەدىي) دەئيت: ئەگەر لىيان پرسىيان: ئايا ناووسىفەتى موحەممەد ﷺ لەتەوراتدا هەيه؟ ئەيانوت: نەخىر، شتى وانىيه! بۆ ئەوه مەردم لەودىنە تازەيه بته کىننەوه. ﴿ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴾ دلىاشىن هەرگىز خوا غافل و بى ئاگا نىيه لەو کارە چەوتانە ئىوه ئەنجاميان دەدەن، بۆيه هەرچۆرى لملانى دەکەن، ئاوا خوا تۆلەتان دەدا.

نابى موسلمان بە قسەى ئەهلى کتیب بکا:

(شەمەسەى کورى قەيس) يەهوودى، هەرکە موسلمانەکانى (ئەوس) و (خەزەج) سى ديت، زۆر بەخۆشى پىکەوه دەژىن، خەرىک بوو دلى پر لەرقى بته قى، بۆيه بەمەبەستى تىکدانى نىوانيان، جوولەکەيه کى نارده لایان و رووداوه کۆنەکەى زەمانى جەنگى نىوانيانى هىنايه وەناو، جاشە وانىش لەمال چوونەدەرى و، شىريان لەيه ک کىشاو هەردوو رزانە گۆرەپان، ئەوسا پێغه مېهرىش ﷺ چوو نىوانيان و ئامۆزگار ييه کى زۆرى کردن و

فەرموى: ﴿أَبْدَعُوا الْجَاهِلِيَّةَ، وَأَنَا بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ؟﴾ پاشان ئايەتى: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَطِيعُوا فَرِيقًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ...﴾ هات و، بەشيمان بوونەوهو ئىتر زۆر گريان وچوونەوه سەرىارى ناسايى خۇيان، بەئى... راست وەستان لەسەر دىنى ئىسلام و، پشت هەلکردن له کۆشکەکانى (کرملن) و (کۆشکى سىي) و... هتد) خالىکى گەورەو پىويستە بەتايبەتى بۆ ئەمرۆى موسلمانان، زۆر پىويستە موسلمانان بە زىرەکانە بژىن، هەتا بەناوى نەتەوهو (مەزەهەب) -هەو لەت وپەتيان نەکەن و، ژىرخانى ئابوورىيان لەوه زياتر وىران نەکەن، چونکە جوولەکەو فەلهو ئەلقە له گۆنکايان لەهەر جىگايەک بن، سەرکەوتنىيان لەتەفرەهەقى موسلماناندا دەبيننەوه، بۆيه دەبى بەهىچ شىوه يەک رازى نەبين بەهىچ بەرنامەو نەخشەو پلانیک ئەوان بۆمان دابريژن، وەکو دەفەرموى: ﴿ ۱۰۰: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا فَرِيقًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ ﴾ ئەى ئەوکەسانەى باوەرتان هىناوه! ئە ر ئیوه -پاش ئەوه باوەرتان هىنا- گوئى رايەلئى له دەستەيه کى دل پر له رقى خاوەن نامەکان بکەن، ئەوا کافرتان ئەکەن و لەدىنى ئىسلام لاتان دەدەن، بەئى ئەمە هەرچەند لەوکاتەدا لەگەل (ئەوس) و (خەزەج) سى بوو، بەلام تا رۆژى قىامەت هەموو موسلمانىک دەگرىتەوه. ﴿ ۱۰۱: وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولٌ ﴾ ئیوه چۆن بى باوەر دەبن! خۆهەميشە ئايەتەکانى خوا بەنىگا بۆتان دىن و، لەلایەن پێغه مېهرەوه ﷺ بەسەرتاندا ئەخوئىرنىنەوهو، خۇيشى هەرله ناوتاندايه؟! ﴿ وَمَنْ يَعْصِمْ بِاللَّهِ فَقَدْ هَدَىٰ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴾ دلىابىن هەرکەسىک دەست بەدىن و نايىنى خواوه بگرىت، بەراستى بۆ رىگا راستەکەى ئىسلام، هىدايهت دراوهو رىنمايى کراوه.

بە هەقىقەتەت خوا بپەرستن:

﴿ ۱۰۲: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ ﴾ ئەى گەلى خاوەن باوەر! دەبى هەرچۆنى پىويستە، ئاوا لەسنوورەکانى خوا پارىز بکەن...، هەميشە گوپرايه دل بن، هەرگىز سەرىنچى نەکەن، هەردەم خواتان لە يادىت، هىچ کات لەبىرى نەکەن، سوپاسگوزار بن، سىلە مەبن، لەسوورەتى (تەغابون: ۱۶) دا هاتوووه دەلى: ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾ بەئى له خوا ترسان بەبى توانايە، راستە، دەبى هەتا گيانمان لەبەردابى، لەخوا بترسىن و بەرفەرمانسى ئەو بين، بۆيه دەفەرموى: ﴿ وَلَا تَمُوتُنْ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴾ و دەبى هەر بەموسلمانىتى بمرن، واتە: هەتا زىندوون توند دەست بە ئىسلامەکەتانهوه بگرن و، دەستى لى بەرمەدەن،

هتا روژی که مردن با به دینه وه بچنه وه لای خوا.

هموو به دینی خواوه دهس وهرینن:

﴿ ۱۰۳: واعتصموا بحبل الله جميعا ولا تفرقوا ﴾ به تیکرا گشتنان دست به رشته ی نایینی خواو قورئانه که یه وه بگرن و، قهت

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ وَمَنْ يَعْتَصِم بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿۱۰۳﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُونُوا إِلَّا وَأَنْتُمْ
تُسَلِّمُونَ ﴿۱۰۴﴾ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا
وَأَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ
فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرٍ مِنَ النَّارِ
فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿۱۰۵﴾
وَلَنْ تَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿۱۰۶﴾ وَلَا
تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ
وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿۱۰۷﴾ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ
وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ بَيِّنَاتِكُمْ
فَقَدُّوا أَلْعَابَ الْعَذَابِ يَمَّا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿۱۰۸﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ أَبْيَضَّتْ
وُجُوهُهُمْ ففِي رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿۱۰۹﴾ يٰۤاَيُّهَا
اللَّهُ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعَالَمِينَ ﴿۱۱۰﴾

﴿إخوانا﴾ نهوجا ئیستا به هوی به خشش و میهره بانی خویه وه بوونه براو کینه ی چه ندین سآله له دلئان ده رچوو، له م نایه ته دا باسی شه وه نه کراوه که ناخو شه نه یاریسی و دژایه تبیه له گهل یه کتردا چه ندو چون بوو؟ به لام له جیی تردا باسی ده کاو ده ئی: گه یشتیبوو یه پله یه کی وا خه ریک بوو چاره سه ر نه کریت نه گه ر خوا نه یویستایه، وه ک له سوورته ی (نه نفال: ۶۲-۶۳) دا هاتوو ه: (وان یریدوا أن یخدعوک فإن حسبک الله هو الذی أیدک بنصرة وبالمؤمنین * وألف بین قلوبهم لئلا یفرقوا ما فی الأرض جمیعا ما ألفت بین قلوبهم ولكن الله ألف بینهم إنه عزیز حکیم). ﴿ وکتبم علی شفا حفرة من النار فأنقذکم منها ﴾ شه کات ئیوه له سه ر نیواری چالنیکی پر له ناگردا بوون و رزگاری کردن لئی ﴿ کذلک یبین الله لکم آیاته ﴾ خوا ئابه و شیوه جوانه یه نایه ته کانی روون شه کاته وه بوئان ﴿ لعلکم تهتدون ﴾ به شکورنی راست بدوزنه وه و رینونین ببن.

دهبن کومه ئی هه بن فه رمان به چاکه بدهن و،

ری له خراپه بگرن:

﴿ ۱۰۴: ولکن منکم أمة یدعون إلى الخیر ﴾ پیویسته هه میسه کومه ل ودهسته یه ک له ئیوه بییت شه ی موسلمانان! مه ردم بو ریسی خیرو چاکه بانگ بکن ﴿ ویامرون بالمعروف وینهون عن المنکر ﴾ و فه رمان به چاکه بدهن و، ری له خراپه بگرن ﴿ وأولئک هم المفلحون ﴾ دیاره شه وانن سه رفرازو به اختیار که: به لیبیراوانه هه لده سن به وکاره پیروزوه خو یانی بو یه کلا شه کانه وه و، به راستی و دروستی و، بی ترس و له رز له کار به ده ستانی روژگار به رنامه که ی خوا ده گه یه نن. پیغه مبه ری رابه ریشمان ده فه رموی: ((من رأى منکم منکرا فلیغزیه بیده، فإن لم یستطع فیلسانه، وإن لم یستطع فقلبه، وذلك أضعف الإیمان)) یان ((ولیس وراء ذلك من الإیمان حبة خردل)) (موسلیم).

په رت مه بن ولیک مه ترازین:

﴿ ۱۰۵: ولا تکونوا کالذین تفرقوا واخلتفوا من بعد ما جاءهم البینات ﴾ ئیوه وه ک شه وچوو له که و گاوران مه بن، که دوای چه ندین به لگه و نیشانه ی روون بو یان هات، په رت بوون و دووبه ره کییان تی که وت و دژی یه کدی وه ستان ﴿ وأولئک لهم عذاب عظیم ﴾ شه وانن سه زایه کی گه وره و گرانیان بو هه یه، چونکه لیک ترازان و دووبه ره کی و دژایه تی یه کتریان کردو، پیچه وانیه فه رمانه که ی خوا ره فتاریان کرد! پیغه مبه ر ﴿ فه رموی: ((بی گومان خاوه ن

لیسی نه ترازین و، کاریکش مه کن بییته هوی په رت بوئنان و، ده ره نجامیش دهسته دهسته و کومه ل کومه ل، لئی راوه ستن و، تۆزتان به حه وادا بچیت، بو یه خوا له جیگاهه کی تردا جه خت له سه ر شه وه به سه ته ده کاته وه ده فه رموی: (وأطیعوا الله ورسوله ولا تنازعوا فتفشلوا وتذهب رب حکم واصربروا إن الله مع الصابرين) (فتح الباری: ۵۰۴۸/۸). بی گومان له سه رته ای ئیسلامه وه هه رته و یه کگرتن و یه کریزی به بوو، موسلمانان تو انبیان له ماوه ی (۳۰) سالدا به ریژه یه کی که مه وه له چاو سوپاو له شکری کوفره وه، گه ئی ناوچه و ولاتی دونیا نازاد بکن، ده سا با شه مرؤش موسلمانان یه کریز بن و قهت لیک نه ترازین، هه تا خواش یارمه تیمان بداو سه رمان خات ﴿ واذکروا نعمة الله علیکم ﴾ نیعمه ت و به خششه کانی خوا وه بیبر بینن ﴿ إذ کنتم أعداء فألف بین قلوبکم ﴾ شه وده مه که ئیوه - له سه رده می نه قامیدا- دژ به یه کتر بوون، ئینجا خوی به به زه یی، هوگریی و ته بابی خسته نیوان ده کانتانه وه ﴿ فأصبحتم بنعمته

نامه‌کان دینه که یانیان شیواندو، بوونه (۷۲) دهسته، ثم
 نوممه تهش دهبه (۷۳) دهسته و ده که ونه شوینی هه‌واو ناره‌زووی
 خویمان، جا تهنیا شه‌وانه یان به‌هشتین، که لیک نارتازین و پیکه‌وه
 کارده‌کن...)) (پیشه‌وا شه‌حمد). ﴿۱۰۶﴾: یوم تبيض وجوه
 و تسود وجوه ﴿له‌رؤزیکدا که هه‌ندی که سه‌ پرووی سپی ده‌بی و،
 هه‌ندی کیش پروور هه‌ش دهبن...﴾ ﴿فأما الذين أسودت وجوههم﴾ ئینجا
 شه‌وانه‌ی و پروور هه‌ش دهبن پنیان شه‌وتری: ﴿أفترتم بعد إيمانكم﴾
 ئایا پاش باوهر هینانتان کافر بوونه‌وه؟! ﴿فذوقوا العذاب بما
 كنتم تكفرون﴾ ده‌سا شه‌مرو به‌هوی بی باوهر بیتانه‌وه شه‌م سزایه
 چیژن، له‌جینگایه‌کی تر دا خوا شه‌فرموی: (ویوم القيامة ترى
 الذين كذبوا على الله وجوههم مسودة) واته: شه‌وانه واه‌دهم خواوه
 درویان کرد، ده‌یانبینی پروویان ره‌شه، له‌سوور هتی (یونس: ۲۷) دا
 هاتووه: (والذين كسبوا السيئات جزاء سيئة بمثلها وترهقهم ذلة ما
 لهم من الله من عاصم كأنما أغشيت وجوههم قطعا من الليل مظلمًا)
 وهوی سزای قیامه‌تیان، کاری فسادو خراپه‌ی دونیایانه، وه‌له
 سوور هتی (عبه‌س: ۴۰-۴۲) دا هاتووه: (وجوه يومئذ عليها غبرة *
 تره‌قها قفرة، أولئك هم الكفرة الفجرة) هوی سزایان بی باوهر بی وه
 سنوور در چوونه، شه‌وشتانه له‌بهره‌تدا گشت به‌کشتن، به‌لام
 به‌چهند ده‌سته‌واژه‌یه‌کی جیاواز، له‌قورئاندا هاتوون، له‌سوور هتی
 (تاهما: ۱۰۵) دا (ونحشر المجرمين يومئذ زرقًا) هاتووه‌که: به‌پرووی
 ره‌ش و چاوی شین و هرگه‌راویانه‌وه چه‌شر ده‌کرین و کۆده‌کرینه‌وه.
 ﴿۱۰۷﴾: وأما الذين أبيضت وجوههم ﴿شه‌وانه‌شیان که پروویان سپی
 و گه‌ش و جوانه﴾ ﴿ففي رحمة الله هم فيها خالدون﴾ به‌هه‌تاهه‌تایی
 له‌ناو میهره‌بانی و به‌هه‌شتی خوادان ﴿۱۰۸﴾: تلك آيات الله تتلوها
 عليك بالحق ﴿شه‌مانه که به‌راستی و دروستی بۆت شه‌خوینینه‌وه،
 گشت ئایه‌تی خوان﴾ ﴿وما الله يريد ظلما للعالمين﴾ وخوایش
 هرگیز ناهه‌قی و سته‌م له‌جیهانیان ناکا، به‌پیاره‌کانی گشت پرن
 له‌خیزوچاکه بۆیان و، مه‌به‌ستیشی رینمایییانه، نه‌ک سته‌م.

رینماییه‌کانی ئایه‌نی (۱۰۴-۱۰۸):

- ۱) ده‌بی هه‌مووکات له‌نیو نوممه‌تی ئیسلامدا ده‌سته و
 تاقمی ببن که نوممه‌تان‌ی تر بانگ بکه‌ن بۆ دینی ئیسلام.
- ۲) شه‌گه‌ر هیزش کرایه سه‌رئیسلام، ده‌بی شه‌وه‌سته
 ئاماده‌یه به‌رگری ئی بکه‌ن و جه‌نگیان له‌گه‌ل بکه‌ن، هه‌روا له
 هه‌موو شارو گوندیکا پیویسته شه‌وه‌سته دروست بکری.
- ۳) جیاوازی و ئیختیلاف حه‌رامه له‌دیندا،
 شه‌گه‌رچی ئیستا به‌داخه‌وه موسلمانان به‌شیوه‌یه‌کی و

لیک نارتازون، فرموده‌که‌ی پینغه‌مه‌ریان ﴿له‌خویناندا
 جی کردۆته‌وه که: ده‌فرموی: (تَفَرَّقَتِ الْيَهُودُ عَلَىٰ أَحَدِي
 وَسَبْعِينَ فِرْقَةً، أَوْ سَبْعِينَ فِرْقَةً، وَالنَّصَارَىٰ مِثْلَ ذَلِكَ، وَتَفَرَّقَتْ
 أُمَّتِي عَلَىٰ ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً)، واته: جووله‌که بوونه (۷۰)
 یان (۷۱) ده‌سته، عیسایه‌کانیش هه‌روا، شه‌م نوممه‌ته‌ی
 منیش دهبه (۷۳) ده‌سته. (رواه الترمذی، وقال حدیث
 صحیح). به‌تی و ابوو، چونکه هه‌رله‌وه سه‌رده‌مه نزیکانه‌دا
 موسلمانان بوونه (۶) ده‌سته: (حه‌روریه، قه‌رامیه،
 جه‌میه، مورجیه، رافیه، جه‌بریه) دیسان هه‌ریه‌که‌ش
 له‌مانه بوویه (۱۲) ده‌سته، شه‌وسا به‌هه‌موویانه‌وه (۷۲)
 دسته‌کیان ته‌واو کرد، دیاره‌که شه‌مانه هه‌مووشیان دۆزه‌خین،
 تاقمی شه‌هلی سوننه‌ت و جه‌ماعه‌ت نه‌بی، شه‌وجار شه‌گه‌ر
 ئیستاش سه‌یریکی نیو ده‌وله‌تانی ناوچه‌که بکری، ده‌بینری
 که چۆن کراونه‌ته چه‌ندین ده‌وله‌تۆکه‌وه، حکومه‌تۆکه‌وه،
 دیاره‌که ده‌رمان و چاره‌سه‌ری شه‌و حاله‌ته‌ش ته‌نها شه‌م
 فرموده سه‌حیه‌یه: ((إِنَّ اللَّهَ يَرْضَىٰ لَكُمْ ثَلَاثًا: يَرْضَىٰ
 لَكُمْ أَنْ تَعْبُدُوهُ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَأَنْ تَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ
 جَمِيعًا وَلَا تَفْرَقُوا، وَأَنْ تَتَّصَحُّوا مِنْ وَلَاءِ اللَّهِ أَمْرًا، وَيُكْرَهُ
 لَكُمْ قَيْلٌ وَقَالَ، وَكَثْرَةُ السُّؤَالِ، وَإِضَاعَةُ الْمَالِ)). خوا له‌سی
 شت رازیبه‌وه، له‌سی شت تووره‌یه: رازیبه‌ی بیبه‌رستن و،
 هیچ شتی که نه‌که‌نه هاوبه‌شی، چه‌زده‌کا سه‌رجه‌م ده‌ستتان
 به‌دینه‌که‌ی شه‌وه‌وه بی و، لیک نارتازین، چه‌ز ده‌کا
 هه‌رکه‌س ده‌بیته (شه‌مین) تان دلسۆزی بن، زقیشی له‌سی
 ده‌بیته‌وه: گوتی گوتی و قسه‌ی بی جی، داواو پرسیاری
 نابه‌جی، سه‌رفی مال به‌هه‌له‌ خه‌رجی. به‌تی خه‌لکانی
 بی‌ده‌چی و، په‌په‌روانی هه‌واو ناره‌زوو له‌قیامه‌تدا پروویان
 ره‌شه. شه‌هلی سوننه‌ت و جه‌ماعه‌ت: هه‌ر شه‌وه‌که‌سانه‌ن
 که له‌باره‌ی (عه‌قیده‌وه) و (عباداته) وه، به‌وه به‌رنامه‌یه
 کارده‌که‌ن که په‌یامبه‌رو هاوه‌لانی له‌سه‌ری بوون، بی‌گومان
 شه‌مانه له‌رؤزی قیامه‌تدا پروویان سپی ده‌بی، په‌یامبه‌ر
 شه‌فرموی: ((إفترقت اليهود الى احدی وسبعین فرقة،
 وإفترقت النصارى على اثنتین و سبعین فرقة، و ستفرق
 هذه الملة إلى ثلاث وسبعین فرقة کلهن فی النار إلا واحدة
 فی الجنة، وقيل من هم یا رسول الله؟ فقال: هم الذین یكونون
 علی ما أنا علیه و أصحابی)).

۴) شه‌نجامی گشت کاروباریکی دونیا و قیامه‌ت
 هه‌رلای خوایه.

﴿ ۱۰۹ : والله مافی السموات وما فی الأرض ﴾ هرچی له ناسمانه کان و له زهویدایه، گشت هه رمولکی خوایه، چۆن بیهوی ئالووگۆری تیابسات ئه یکات ﴿ والی الله ترجع الامور ﴾ ئه نجامی ته وای کاره کانیش هه ربۆ لای خوا ئه گه رینزیه ته وه، بۆ خۆی حاکمی دونیاو قیامه ته.

سه لام) باوه ری به پیغه مبه ر هه به و ئیماندارن، به لام زۆربه شیان له سنووری خوا دهرچوون و سنووریان شکاند، ئه گه رچی خۆبشیان به باوه ردار بزانت ﴿ ۱۱۱ : لن یضروکم الا اذی ﴾ هه رگیز ناشتوانن جوهره زانیکتان بی بگه یه نن، مه گین هه ره به زمان وقسه ی ناخۆش و نابه جی ونه شیاو ﴿ وان یقاتلوکم یولوکم الابدبار ﴾ ئه گه ر له گه لیشتان جه نگ بکه ن، زۆر زوو پشتتان تی ده که ن وهه ندین و گۆره پان چۆل ده که ن ﴿ ۱۱۲ : ثم لا ینصرون ﴾ پاشانیش به هیج شیوه یه ک یارمه تی نادرین و ناتوانن سه رکه ون به سه رتاندا، چونکه ئیوه (خیر امة) ن ﴿ ضربت علیهم الذلۃ این ما تقفروا ﴾ له هه ر جیه کیش بن زه لیل و ریسواو ژیر چه پۆکن، هه رگیز رزگار نابن لبی و له کۆلیان نابینه وه ﴿ الا بحیل من الله و بحیل من الناس ﴾ مه گه ر هه ره له سایه ی ئایینی خوا، واته : هه ر کاتی ملکه چی ئیسلام به رنامه که ی خوا بوون، ئه و له ژیر چه پۆکی دینه دهره و، به رینزه وه مافه کانیان بۆ جیه جی ده کری، یان مه گه ر په یمان له گه ل خه لکدا بگاته فریایان و به یکه وه ژیان به سه ر به رن، واته : هه ر کاتی سه رانه یان دا، ئیتر به رینزه وه بۆخویان داده نیشن، ئه گه رچی هه ندی ده لین : مه به ست به (بحیل من الناس) ئه وه به که له ژیر رکیفی په نادهریکا بن، وه ک ئیستا که هه رچی رازو نیاز یانه به ده ستی ئه مریکایه و سه رشۆرو ریسوا ی ئه ون ﴿ و باء و بغضب من الله ﴾ به خه شم و قینیکی زۆری خوا وه گه رانه وه ﴿ وضربت علیهم المسکنة ﴾ مۆری بی چاره یی و ریسوا یی و ژیره ده سته بیان به سه را درا ﴿ ذلك بانهم کانوا یكفرون بایات الله ﴾ چونکه ئینکاری وونکولوی ئایه ته کانی خویان ده کرد ﴿ و یقتلون الانبیاء بغير حق ﴾ و به ناهه ق په یامبه رانیش یان ده کوشتا ! ﴿ ذلك بما عصوا وکانوا یعتدون ﴾ به رده وام هه ر نافه رمانی و سه رینچیان ده کردو له سنوور دهره ده چوون.

وَاللّٰهُ مٰفِی السَّمٰوٰتِ وَمٰفِی الْاَرْضِ ۗ وَاِلٰی اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ ﴿۱۰۹﴾ كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَكَلِمَاتُ اَهْلِ الْكِتٰبِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ مِّنْهُمْ اَلْمُؤْمِنُونَ وَاَكْثَرُهُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿۱۱۰﴾ لَنْ يَضُرُّكُمْ اِلَّا اَذًى وَاِنْ يَضُرُّكُمْ يُوَلُّوْكُمْ الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ ﴿۱۱۱﴾ ضَرَبْتُ عَلَيْهِمُ الذَّلٰتَةَ اَيْنَ مَا تَقْفُوْا اِلَّا بِحَيْلٍ مِّنَ اللّٰهِ وَحَيْلٍ مِّنَ النَّاسِ وَاَبَاؤُكُمْ يَعْصِيْنَ اَمْرًا مِّنَ اللّٰهِ وَضَرَبْتُ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةَ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ بِآيٰتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُوْنَ الْاَنْبِيَاۗءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَاكٰنُوْا يَعْتَدُوْنَ ﴿۱۱۲﴾ لَيْسُوْا سَاۗءًا مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ اِنَّهُمْ قٰئِمَةٌ يَتْلُوْنَ آيٰتِ اللّٰهِ اِنَّهٗ اَعْلَمُ لِمَنْ يَّهْتَدُوْنَ ﴿۱۱۳﴾ يُوْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَاْتَمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَدُسِّرْ عُرُوْتٌ فِى الْخَبْرٰتِ وَاَوْلٰئِكَ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿۱۱۴﴾ وَمَا يَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوْهُ وَاَللّٰهُ عَلِيْمٌ بِالْمُتَّقِيْنَ ﴿۱۱۵﴾

باوه ردارانی ئه م دینه له هه موان چاکترین:

﴿ ۱۱۰ : كنتم خير امة اخرجت للناس ﴾ ئیوه چاکترین ئوممه ت و کۆمه لن، هینراونه ته ئه م سه ر زهوییه بۆ که لک گه یاندن به مه ردمو رینمایه کردونیان ﴿ تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنکر و تؤمنون بالله ﴾ بۆیه فه رمان به چاکه ده ده ن و، ری له کاری خراپه و شیرک ده گرن و باوه ریشتان به خوا هه یه، به لام گه لانی تر، وه ک ئیوه ئه م سیفه تانه یان گشت تیدانییه. پێشه و (عومه) فه رموی : ئه وکه سه پنی خۆشه له م ئوممه ت و کۆمه لی ئیسلامه بییت، ده بی باوه ری به خوا هه بی و، فه رمان به چاکه بداو ری له خراپه بگریت ﴿ ولو آمن أهل الكتاب لكان خيرا لهم ﴾ ئه گه ر خواهن کتیب و نامه کانیش باوه ریکی راسته قینه یان به پیغه مبه ر هینابا، ئه وه یان بۆ چاکتربوو به لای خوا وه له ئیمانی چه وت و ناراست ﴿ منهم المؤمنون و اکثرهم الفاسقون ﴾ ئه وانیش هه یانه وه ک (عه بدوللای کوری

ئه هلی کتیب هه موو وه ک یه ک نین:

﴿ ۱۱۳ : ليسوا ساء ﴾ خواهن نامه کان له و سیفه تانه دا هه موو وه کو یه کنین ﴿ من أهل الكتاب امة قائمة ﴾ چونکه له خواهن نامه کاند کۆمه لی وایان هه یه له سه ر فه رمانی خوا دامه زراون و، فه رمانه کانی به ریکی جیه جی ده که ن ﴿ یتلون آیات الله انا اللیل وهم یسجدون ﴾ وروو له خوان وهه رده م ئایه ته کانی خوا به شه ودا ده خویننه وه و، خه ریکی نوێز و کړنووش برندن بۆخوا، له سووره تی (به قه ره : ۱۲۱) دا هاتوه : (الذین آتیناهم الكتاب یتلونه حق تلاوته اولئک یؤمنون به) واته : به راستی و به هه ق ئه وانه ته ورات ده خوینن، که بریایان پنی هه یه. وه له سووره تی

(ثالی عیمران: ۱۹۹) دا هاتووہ: (وإن من أهل الكتاب لمن يؤمن بالله وما أنزل إليكم وما أنزل إليهم خاشعين لله لا يشترون بآيات الله ثمنا قليلا)، واتہ: باوہ‌ریان بہ‌خواو قورٹان وتہورات ہہیہو، ہرگیز بہ‌نامہو ٹاہتہ‌کانی خوا بہ بہ‌ہایہ‌کی کم ناگورنہوہ. لہ سورہتی (رہعد: ۳۶) دا ہاتووہ: (والذین آتیانہم الکتاب یفرحون بما أنزل إلیک) کہ بہ قورٹان زور دلخوش دہن. لہ سورہتی (تہ‌نعام: ۱۱۴) دا ہاتووہ: (والذین آتیانہم الکتاب یعلمون أنه منزل من ربک بالحق) چاک دہزانن کہ قورٹان راست ودروستہ، لہ سورہتی (تیسراو: ۱۰۷، ۱۰۹) دا ہاتووہ: (إن الذین أتوا العلم من قبلہ إذا یئلی علیہم یخرون للأذقان سجدا) ہرکہ قورٹانیاں بؤ دہ‌خوینریتہوہ، بہ روودا دہ‌کون و دہ‌گرین، و ہلہ سورہتی (مایدہ: ۸۳) دا تہ‌فرموی: (وإذا سمعوا ما أنزل إلی الرسول تری أعینہم تفض من الدمع مما عرفوا من الحق) ہرکہ قورٹان تہ‌بیسن بہ‌کول دہ‌گرین ودلیان پرٹہ‌بئی لہ‌ترسی خوا ﴿ ۱۱۴: یؤمنون بالله والیوم الآخر ﴾ باوہ‌ریان بہ‌خواو بہ‌روژی سہلا ہہیہ ﴿ ویأمرون بالمعروف وینہون عن المنکر ﴾ و فرمان بہ‌چاکہ دہ‌دن و ری لہ‌خرابہ دہ‌گرن ﴿ ویسارعون فی الخیرات ﴾ و بؤ تہ‌نجامدانی گشت کاریکی خیر لہ‌ناو یہ‌کتردا تیژرہوی و تالووکہ‌یانہ ﴿ أولئک من الصالحین ﴾ ٹانہوانہ لہ ریزی پیواچاکاندان ﴿ ۱۱۵: وما یفعلوا من خیر فلن یکفروہ ﴾ ہر کاریکی خیریش بکن، قہت لییان ون ناکرئی و، بی‌بہش نابن و لای خواو پاداش تہ‌درینہوہ ﴿ والله علیم بالمعتین ﴾ و خوایش بہ‌پارینزکاران زاناو بہ‌ناگاہ، کردہوہی ہیچ کہ‌سیک لای تہو نادیارو پہ‌نہان نییہ ﴿ ۱۱۶: إن الذین کفروا لن تغنی عنہم أموالہم ولا أولادہم من اللہ شیئا ﴾ تہو کہ‌سانہی کافرو بی‌باوہرن، مال ومنالیان ہیچ شتیکیان لی ناگوریتہوہو، لہ‌سزای خوا بی‌نیازیان ناکا، ہرچہ‌ندہ لہ پیٹاویاندا خویمان ماندوو کردبیت ﴿ وأولئک أصحاب النار ہم فیہا خالدون ﴾ ہاورئی و، یاری ٹاگری دؤزخ ہرٹہ‌وانہن و، بہ ہمیشہش تیئی دان ﴿ ۱۱۷: مثل ما ینفقون فی ہذہ الحیاة الدنیا کمثل ریح فیہا صر ﴾ نمونہی تہو پوول و داراییہی تہو بی‌باوہرانہ لہم ژیانہی دونیایہدا بہ‌ریاو روویینی دہیبہ‌خشن بؤتہوہی خہ‌لکی باسیان بکاو ناوو شورہت دہ‌ربکن، و ہکو باو گہ‌ردہ‌لولوئیکی وشککرو سووتینہر وایہ ﴿ أصابت حرث قوم ظلموا أنفسہم فأهلکتہ ﴾ کہ لہ کشت و مہ‌زرای تہو کہ‌سانہ بدات ستہ‌میان لہ‌خویمان کردووہ وسہ‌ریچیمان لہ‌فرمانہ‌کانی خوا کردبی، جا باکیش ہم‌وو کشتوکالہ کہ لہ‌ناوہ‌ری و، ہیچ سوودیکی لیوہرنہ‌گرن، ہر ٹا بہو شیوہیہش خوای گہ‌ورہ کارو کردہوہی

بی‌باوہ‌رہ‌کان بہ ہوی کوفرو تاوانہ‌کانیانہوہ دہ‌سریتہوہو بی‌سوود تہ‌بیت بویان ﴿ وما ظلمہم اللہ ولكن أنفسهم یظلمون ﴾ وخوا لہوہ کہ لہ‌روژی قیامہ‌تدا کردہوہ‌کانیان بی‌کہ‌لک دہ‌بی - ستہ‌می لی نہ‌کردون، کہ‌ٹاوا لی‌کردبن، بہ‌لکو خویمان ستہ‌میان لہ‌خویمان کرد، چونکہ باوہ‌ریان بہ‌خوا نہ‌بووو، لہ‌ریگہ‌یہ‌کی بی‌ترخیشدا

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِي عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٦﴾
 مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتَهُ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَٰكِن أَنفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾ يٰ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةَ بَنِي دَاوُدَ وَاللَّذِينَ آمَنُوا أَكْبَرُ أَمْوَالُهُمْ وَأَكْبَرُ قَدْرُ بَنِي دَاوُدَ لَكُمْ الْأَلْبَسَ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١٨﴾ هَٰؤُلَاءِ أَوْلَادُ الَّذِينَ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ قُلْ مُؤْمِنًا بِمَا عَلِمْتُمْ إِذَآ أَنزَلْنَا إِلَيْكُمُ الْبُرْجَانَ وَإِن تَسْتَسْئِمْنَ حَسَنَةً سَئُوهُمْ وَإِن تَسْتَسْئِمْنَ سَيِّئَةً يَفْضَحُوهَا يٰ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا نَصَرُّكُمْ كَمَا نَصَرْنَا لَكُمْ يٰ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا نَصَرُّكُمْ كَمَا نَصَرْنَا لَكُمْ يٰ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا نَصَرُّكُمْ كَمَا نَصَرْنَا لَكُمْ يٰ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا وَإِذْ عَدَوْتُمِنَ آهْلِكَ تَسُوَّيْ الْمُؤْمِنِينَ مَقْعِدَ الْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٩﴾

مال و سامانہ‌کیان بہ‌خت کرد.

بیچگہ لہ‌موسلمانان، کہ‌س مہ‌کنہہ ہامرازان:

﴿ ۱۱۸: یأیہا الذین آمنوا لا تتخذوا بطانۃ من دونکم ﴾ تہی تہوانہی باوہرتان ہیٹاوا! بہ‌دہر لہ‌خوتان، کہ‌سیک مہ‌گرنہ دؤست ومہ‌یکہ‌نہ جیی رازونیازی خوٹانو، نہ‌پینیبہ‌کانسی خوٹانیاں لا بدرکینن، پیغہ‌مبہر دہ‌فرموی: ((خوا ہر پیغہ‌مبہریکی ناردی، یان ہر خہ‌لیغہ‌یہ‌کی داناہی، دووہاوارازی بؤداناوہ: ہاوارازکیان فرمانسی چاکہی بی‌دہ‌کاو دنہی دہدا لہ‌سہری، تہویکہ‌شیان کاری خرابہی خستوتہ بہ‌ردہمی وھانیداوہ لہ‌سہری، ٹیتر مہر خوا مروف بیاریزی)) (فتح الباری). ﴿ لا یألونکم خیالا ﴾ لہ‌کار تیگدان و زیان پیگہ‌یاندنتان، دریغ‌ناکہن و کول‌نادہن ﴿ ودرو ما عنتم ﴾ بییان خوٹہو ٹاواتیانہ ٹیوہ ہر لہ‌دہردو ٹازاردا بن ﴿ قد بدت البغضاء من أفواہہم وما تخفی صدورہم أكبر ﴾ جگہ لہ‌وہش

که به ناشکر دژایه تیتان دهکن، هیمان شو رق و قینه یهش له دلیاندا دهیشارنوه فرهترو گهوره تره له وهی که به زاریاندا دی، دلیان پیره له پیلان و فروفیل بهرامبهرتان ﴿قد بینا لکم الآیات﴾ ئیبه نیشانه و به لگه ی زورمان بؤ رؤشن کردهوه، ههتا بهو ئایه تانه دؤست و دوژمن لیک بکه نه وه ﴿إن کنتم تعقلون﴾ ئه ر ئیوه تی بفرکین و دهرکی راستیه کان بکن، ئه زانن کئی بگرنه دؤست و هاواراز، به ئی زور گرنه موسلمانان دؤست و نه یاری خویان بناسن، زوریش پیوسته کارو باری خویان نه خه نه بهر دس دوژمنانی دینی خوا، زوریش مه بهسته نه کرینه هاوارازو کارو باری نهینی و ناشکرای موسلمانان بزائن ﴿۱۱۹﴾ :ها أنتم أولاء تحبونهم ولا يحبونکم﴾ ئاگادارین ئه ی کۆمه لی باوهرداران! ئیوه دوو رووه کانتان خوش دهوی، که چی ئه وان قهت ئیوه یان خوش ناوی ﴿وتؤمنون بالکتاب کله﴾ ئیوه باوهرتان به کتیبه که ی خوتان و، به کتیبه که ی ئه وانیش هه یه، که چی ئه وان وانین! له سوورته ی (شوروا: ۱۵) هاها تووه: (وقل آمنت بما أنزل الله من کتاب)، وه له سوورته ی (به قهره: ۲۸۵) دا ئه فرموی: (..کل آمن بالله و ملائکته و کتبه و رسله..) واته: هه موو باوهردارن به گشت کتیبه کانی خوا، نه که ته نها به قورئان باوهریان هه بی ﴿وإذا لقوکم قالوا آمنا﴾ کاتیکیش پیتان بگن به دوو رووی و ناپاکی خویان - ده لئین: باوهرمان هیناوه. ﴿وإذا خلوا عدوا علیکم الأنامل من الغیظ﴾ که ته نیا ده بن و لیقان دوو ده که ونه وه، له بهر رکی خویان سه ری نهجه یان ده گهن، واته: زور رقیان لیقانه ﴿قل موتوا بغيظکم﴾ ئه ی پیغه مبهرا ﴿بلی: دهک به و دهر دو رقه تانه وه بمرن، چونکه هه ر نیعمه تی خوی ته و او ده کات بؤ موسلمانان ﴿إن الله علیهم بذات الصدور﴾ به راستی خوا به و نهینی به ی ناودلیان زور زانایه، ئه زانسی چ پیلانیک بهرامبهر به موسلمانان له سینگیاندا به ﴿۱۲۰﴾ : إن تمکم حسنة تسؤهم﴾ ئه رچا که و، خیری کتان - وه کو ده سته که وتی جهنگی، یان سه ره که وتن - تووش بی، بی ناره حهت ده بن و، خه فهت و مهراقی زوری پی ده خون ﴿وإن تصبکم سینه بفرحوا بها﴾ خؤ ئه ر ناره حه تی و ناخوشیه کتان تووش بی، ئه وان پی که یفخوش ده بن ﴿وإن تصبروا و تقوا لا یضرمکم کیدهم شیئا﴾ و نه گهر ئیوه ئه ی موسلمانان! له بهرامبهر هه ر ناره حه تیه که بیته ریتان به ئارامین و، له شانندی سنووره کانی خوا خؤ بیارین، ئه و فرو فیله که یان هیچ زیانیکتان پی ناگه به نیت ﴿إن الله بما یعملون محیط﴾ بی گومان خوا ده و ره ی هه موو پیلان و کرده وه کانی داوون و ئاگاداره پییان.

خه زای ئو خود:

ئاگاداری: له ئایه تی (۱۲۱) - وه هه تاده گاته ئایه تی (۱۸۰) ی ئه م سوورته، واته: (۶۰) ئایه تی ته و او، سه بارهت به جهنگی (ئو خود) ها توون.. شیوا ی ئامازه بؤ کردنه، جهنگی (ئو خود) له سالی سینه می کؤچیدا روویدا، جابه م شیوه یهش روداوه که دهس پی ده کاو ده فرموی: ﴿۱۲۱﴾ : واذ غدوت من أهلك﴾ ئه وکاته وه بی ری نه ئه ی پیغه مبهرا! که له به ره به یاندا مال و مندالی خوتت جی هیشت و چوو پته دهری به ره و ئو خود، ئه و رۆه رۆی به ره به یانی شه ممو، (۷) ی شه شه لانی سالی سینه می کؤچی بوو، په یامبهرا ﴿له وده مدها به خه و دیتبوی که: شیره که ی پارچه یه کی لی بۆته وه و، مانگایه کیشی بؤ سه رپراوه و، ده ستیشی به زریه کی تۆکه و مه حکه مه وه گرتووه.. نوایی وای لیکدا یه وه که چه ند که سیک له خزه و هاوه لانی ده کوژرین و، که سیکی نزکی خویشی له وجه نگه دا پیوه ده بی و، قه لا مه حکه مه که یه که دهستی پیوه گرتبوو شاری مه دینه یه. ئیمامی (موسلیم) ریوایه تی کردوه ﴿تبوی المؤمنین مقاعد للقتال﴾ پیگه ی جهنگت بؤ پرواداره کان دیاری ده کرد، پلانی جهنگ و جیگه ی سه ربازگهت بؤ ریک ده خستن، دهسته دهسته ت ده کردن، جیگه ی تیره و شین و، جیگه ی ئه سپوارو ههروه ها.. ﴿والله سمع علیم﴾ و خؤا زور ژنه وایه بؤ قسه کانتان که: مه شوهرت پی ده کردن و ئه وان چیان پی ده گوئی، زور زانایه، ده زانی چی باشه بۆتان ﴿۱۲۲﴾ : اذ همت طانفتان منکم أن تفشلا﴾ که له وکاته دا خه ریک بوو دوو ده سته تان ئه ی موسلمانان کان! لاواز وسست بن و وره به رده ن و هه لئین، ئه وسا په یامبهرا ﴿به (یهک هه زان) که سه وه له مه دینه وه به ره و ئو خود چوو، جا له سه ربازگه ی بی باوهرمانه وه نریک بوونه وه و بیستان که بی باوهرمان (سی هه زان) که سن، ئیتر ئه و دوو هۆزه ی (به نی سه له مه) و (به نی حاریسه) خوا بوونه وه و، ویستیان به جیت بیلن و رابکه ن ﴿والله ولیهما﴾ به لام خوا ی سازکارو سه ره رشتیکار، به هانا یانه وه هات و سه ره نجام سه ری خستن به سه ر دوژمندا و نه بهیشت و ره یان برووخی. بوخاری ده لی: جابری کوری عه بدوللا - خوا لئی رازی بی - ده لئیت: ئه م ئایه تی: (اذ همت طانفتان منکم ان تفشلا..) له باره ی ئیبه (دوو تیره که ی: کورانی حاریسه و، کورانی سه له مه) وه هات، وه له به ره وه که خوا پیمان فرموو: (والله ولیهما..) خوا دؤست و سه ره رشتیارانه، هه رگیز هه زم نه ده کرد، نه هاتبا به ته خواره وه! له بهر ئه و گویا نهینی ئیبه ده خاته روو! ﴿وعلى الله فلیتوکل المؤمنون﴾ ده با باوهرداران ته نها به خوا

تصبروا و تقوا ﴿ بلیٰ ثَمَّ نَدَا زَبِيحًا بِسَمِّهِ، ثُمَّ رَفَعَهُ خُورًا كَرِيمًا
و له سنووره كانی خوا پاریز بكن ﴿ و یا توكم من فورهم هذا ﴾
و خضو لهم كاتدا پهلامارتان بدن ﴿ یمددكم ربكم بخمسة آلاف
من الملائكة مسومین ﴾ پهروه دگارتان به پینچ هزار فریشته ی
نیشانه دار كومه كتان دهكات. (ثین زوبهین) دهلیت: (مسومین)

إِذْ هَمَّتْ طَّائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيٌّ لِّلْمُتَّقِينَ
اللَّهُ فَلْيَسْتَوِ الْكُفْرَانُ ﴿١٢٣﴾ وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرِ وَأَنْتُمْ
أَذِلَّةٌ فَأَقْرَأُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾ إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ
أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُبَدِّلَكُمْ رِجْلَكُمْ بِثَلَاثَةِ آيَاتٍ مِنَ الْمَلَكِ
مُتْرَلِينَ ﴿١٢٥﴾ بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فُورِهِمْ
هَذَا يُلْذِقْكُمْ رِجْلَكُمْ بِخَمْسَةِ آيَاتٍ مِنَ الْمَلَكِ مُسُومِينَ ﴿١٢٦﴾
وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ وَمَا
النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٧﴾ لِيَقْطَعَ طَرَفًا
مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْتَسِبَ غَلَبًا يَلْعَبُونَ ﴿١٢٨﴾ لَيْسَ لَكَ
مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٩﴾
وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ
وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٣٠﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ
آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٣١﴾ وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٣٢﴾
وَاطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٣٣﴾

بهواتای به دروشم و به ناوونیشانی دیار یکر اووه دینه لاتان :
میژه رهو عمامه یان زهردهو، لوفکه به نیوشانیاندا به ریوته وه. (ثین
جهریں) دهلیت: به لگه ی به شداری نه کردنی فریشته له جهنگی
ثوحوددا، به هیژتره، تا له به لگه ی به شداری کردونیان، چونکه
مسولمانه کان نارام و سه بریان نه بووو نافرمانی پیغه مبه رمان کرد،
له ولاشه وه دلنیا به نه گهر به شداریان کردبا، باوه داران تووشی
ثو هموو کیشه و گرفتانه نه ده بوون و سرده که وتن، به لام فریشته
له به دردا به شداریان کرد. ﴿ ۱۲۶: و ما جعله الله الا بشری لکم ﴾
خوا ی کار جوان ثو ویشی هر بوئه وه کرد: بیینه مژده یه ک بوئیوه
﴿ و لتطمئن قلوبکم به ﴾ و بییشی دلنیاو به نارام بن. واته: بویه
خوا فرمووی: (ألن یکفیکم...) و فریشته یش هاتن تا بیی به مژده
بوٲان و دلیشان ثو ستور بیی و، ثیتر له زوری ژماره ی ثوان
نه ترسن ﴿ و ما النصر إلا من عند الله العزیز الحکیم ﴾ نه گینه خو
سرکه وتن ته نها به دهستی خوا ی بالادست و کار جوانه، به هیژو

پشت بهستن، دوا ی ریکختنی هو جهنگیبه کان.

به درتان له بیر بی، که میشبوون و خواش سه ری خستن:

﴿ ۱۲۳: و لقد نصرکم الله بیدر و انتم اذلة ﴾ بی سو له رژی
(به دن) دا خوابه سر دوژمندا سه ری خستن و، ناته اووو که م و
بی ده سلات و کزولا و ایشبوون، به لام چونکه (سه بن) و (تقوا) تان
هه بوو، خوا سه ری خستن، نیستایش ثر هه روا به یینه وه، خوا
هر سه رتان ده خات ﴿ فاتقوا الله لعلکم تشکرون ﴾ ده سا هر
له خوا بترسن و خو بیاریزن، به لکو بتوان شوکری بکن.
رووداوی به در، رژی هه بیی و، (۱۷) سی مانگی ربه زانی سالی
دووهمی کوچی بوو، ژماره ی موسلمانه کان لهو جهنگه دا (۳۱۳) که س
بووو، دوژمنیش به هه موو پیداویستیبه کی جهنگی ثو ورژوه وه
نزیکه ی هه زار که س بوو، له گه ل ثو هه شدا خوا هر سه ری خستن،
هتا بزائن که سه ر خستن به دهستی خوابه، بییه ویت نه گهر چی
پیداویستیستان ناته اوویت، سه رتان ده خات، له نایه تیکی
تردا خوا ده فرمووی: (ویوم حنین إذ اعبجتکم کثرتکم فلم تغن
عنکم شیئا...)

فریشته له ثوحوددا هاتنه یاریان:

رافه که رانی قورٲان قسه یان جیاوازه که: به لینه که ی خوا به نارذنی
فریشته بو هاوکاری موسلمانه کان، ناخو رژی به در بوو، یان
ثوحود؟ (ثین جهریں) رژی به در په س نه ده کاو بیی وایه ثر
له ثوحوددا به شداریان کردبا، موسلمانه کان نه ده شکان، له ولایشه وه
هاوبه شی فریشته به سراوه به سه برو نارامی ثوانه وه، خو ثوان
سه برو نارامیان نه بوو، هتا خوا فریشته بنیزی بوهاوکاریان
﴿ ۱۲۴: إذ تقول للمؤمنین ألن یکفیکم ان یمدکم ربکم بثلاثة
آلاف من الملائكة منزلین ﴾ ثو ده مه وه بیر بیینه ثی پیغه مبه ر! ﴿
(رژی به در، یان ثوحود) که به باوه داره کانت ده گوت:
ناخو ثو وه نه دستان به س نه بی که: پهروه دگارت له فریشته کانی
خوی (سی هه زان) بنیزیته خورای بوهاوکاریان، واته: هیشتای
بهو حاله ته شه وه، له بهر که میتان وره تان نه ما بوو. ته فسیر نووس و
میژوونوو سه کان له وه دا هاوده نگن که خوا له ورژوه دا فریشته ی نارذو
جهنگیشیان کرد، (ثه سه ن) یکی زورییش هاتوو که فریشته به
میژه ره ی سیی و رهش و زهرده وه چوونه ناو گوره پانی جهنگه وه.
(ثو بوو داوودی مازنی) دهلیت: له جهنگی (به دن) دا که و تمه دوا ی
کابرایه ک تا له ملی بدهم، جاپیش ثو وه من بیگه می، دیمت سه ری
په ری و هیچ که سیکش له پیشه وه نه بوو. ﴿ ۱۲۵: بلی ان

فریشته و هُوَ ئەسباب نبییه، چونکه ئەر بیهوی سەرتانخات، بئێشوش سەرتان دەخات ﴿ ۱۲۷: ليقطع طرفا من الذين كفروا ﴾ خوا ویستی لەو رۆژەدا بەشی لە بئێباوەران لەناو ببا، ئەوەبوو (۷۰) کەسیان - کە هەندیکیشیان رابەروسەرۆک بوون- کوژران، (۷۰) کەسیشیان دیل کران ﴿ أو یکتبهم فینقلبوا خائسین ﴾ یان بۆ ئەوە بیانشکێننی و ریسوایان بکائەر نەکوژران، ئەوجا بە ناو میدی و خەجالتەوه بگەرێنەوه.

رێنەماییه کانی ئایهتی (۱۲۷-۱۲۴):

- ۱) (موجاهید) و (عیکرهه) و هەندێ تر دەلێن: ئایهتی: ﴿ إذ تقول للمؤمنین ۱) پهیمان و به لێن بوو به موسلمانان کە: ئەگەر (سەبر) و (تەقوا) یان هەبێ خواش بە ژمارهیهك له فریشته پشتیوانیان لێدا، ئەمەش لە بەدردا ئاشکراو پوون بوو، بەلام له ئو خوددا نافرمانیان له فرمانه کهی په یامبەر ﷺ کرد، ئیتر ئەواوکاری و یارمهتییه نه هات و، ئەواتیش تێكشکان.
- ۲) بۆسەرکەوتن ئەگەرچی دەبێ، ژماره‌ی هاوسەنگ و چەك و تەقەمەنی پێویست هەبێ، بەلام له گەل گشت ئەمانه‌یشدا سەرکەوتن تەنیا هەر بە دەستی خۆی، له (بەددا) فریشته له دیمەنی مرۆدا به واقعیی بەشداربوون وجه‌نگیان کرد.

وخوا زۆر لیبوه ردهو میهره‌بانه.

سوود خواردن (زۆر و کهمی) حه‌رامه:

﴿ ۱۳۰: بأیهاالذین آمنوا لا تأکلوا الربا أضعافا مضاعفة ﴾ ئەئێ ئه‌وانه‌ی باوه‌رتان هیناوه! سوود، چین له‌سەر چین مه‌خۆن و وه‌ری مه‌گرن، وه‌ك سه‌رده‌می نه‌قامی، ده‌چوون بۆ نموونه: (۱۰۰) دیناریان ئەدا به (۳۰۰) دینار.. چونکه له‌بنه‌رتدا سوود به‌هه‌موو جو‌ری شتیکی حه‌رام‌کراوه: وه‌ك له‌جیگایه‌کی تردا ئەفه‌رموی: (..) وحرَم الربا.. ﴿ واتقواالله لعلکم تفلحون ﴾ ده‌سا له‌خوا بترسن و له‌نافه‌رمانی خۆتان پارێزن، به‌شکو به‌ختیار بین و ببیبه‌نه‌وه ﴿ ۱۳۱: واتقوا النارالتي أعدت للكافرين ﴾ وله‌و ئاگره‌ی بۆ بئێباوه‌ران ئاماده‌کراوه خۆ پارێزن ﴿ ۱۳۲: وأطيعوا الله والرسول لعلکم ترحمون ﴾ له‌خوا و له‌په‌یامبەر گوێرایه‌لێ بکەن، به‌تاییه‌تی له‌سوود خۆتان پارێزن، به‌لکو به‌ر رحمه‌تی خوا بکەن. سوود خۆری بانقه‌کانی ئەمرۆیش، له‌سوود خۆری جاهیلیه‌تی ئه‌وکاته دژوارترو خرابتره، چونکه ئەو رۆژه که‌سیک شتیکی ئەفرۆشت به‌ شتیکی دی، ئەگەر کانی هاتباو نرخه‌که‌ی نه‌بووبا بیدا، ئەوا دوا‌ی ده‌خست و زیادی ده‌کردبۆی، به‌لام ئیستا هەر یه‌که‌مجار دراوی ده‌دری به‌دراوی تا ماوه‌یه‌ك، له‌گه‌ل ر‌ه‌چاوکردنی زیاده‌یه‌که‌یش، پاشانی‌ش دەس به‌جئ له‌سه‌ری تۆمار ده‌کری.

په‌له‌ بکه‌ن له‌ئه‌نجه‌مانانی کاره‌ خیره‌کاندا:

﴿ ۱۳۳: وسارعوا إلى مغفرة من ربکم ﴾ په‌له‌و چه‌سیانی بکه‌ن بۆ کردنی ئەو شتانه‌ ئه‌بنه‌ هۆی لیبوو‌ردنی په‌روه‌ر‌دگارتان ﴿ وجنة عرضها السموات والأرض ﴾ وچوونه به‌هه‌شتیکی فراوانی‌واوه که: هەر پانتاییه‌که‌ی به‌ ئەندازه‌ی ئاسمانه‌کان و زه‌وییه، به‌ل.. له‌ سووره‌تی (حه‌دید-۲۱) ییشدا هاتوه: (سابقوا إلى مغفرة من ربکم وجنة عرضها كعرض السماء والأرض). جارێکیان نوێنەری (هیره‌قل) به‌نامه‌یه‌که‌وه هاته‌لای په‌یامبەر ﷺ له‌نامه‌که‌یدا نووسرابوو: ئەئێ موحه‌ممەد! تۆ له‌ نامه‌که‌دا بانگت کردوین بۆ به‌هه‌شتیک ده‌لێیت: هەر پانتاییه‌که‌ی به‌ئەندازه‌ی پانتایی ئاسمان و زه‌وییه، جائه‌رئمه‌ه‌ وای، ئەئێ دۆزخ له‌ کوپیه؟ په‌یامبەر ﷺ فه‌رمووی: ((فَأَيُّ اللَّيْلِ إِذَا جَاءَ النَّهَارُ؟)) واته: که رۆژهات، شه‌و ده‌بێ له‌کوێ بئێ و چی لیبیت؟. (پێشه‌وا ئه‌حمەد). ﴿ أعدت للمتقين ﴾ ئاماده‌ کراوه (ئەو به‌هه‌شته) بۆ پارێزکاران. زانایان ده‌لێن: ئەم ئایه‌ته به‌لگه‌یه‌ بۆ ئەوه که ئیستا به‌هه‌شت ئاماده‌ کراوه هه‌یه.

﴿ ۱۲۸: ليس لك من الأمر شيء أو يتوب عليهم ﴾ تۆ هیچ کاریکت به‌کاری ئەوانه‌وه نبییه، چونکه یا توبه‌یه‌یان لێوه‌رده‌گری و موسلمان ده‌بن ﴿ أو يعذبهم ﴾ وه‌یان ئازارو سزایان ده‌دات، ئەگەر به‌رده‌وام بن له‌سەر بئێباوه‌ری ﴿ فإنهم ظالمون ﴾ چونکه به‌راستی ئەوانه‌ سته‌مکارن و، شایانی سزان. پێشه‌وا (موسلم) ده‌ل: کاتی له (ئو خود) دا په‌یامبەر ﷺ ددانی پیرۆزی شکاو روخساری جوانی خوێناوی بوو، فه‌رمووی: ئاخو گه‌ل وه‌وزی ئاوا دم وچاوی په‌یامبهره‌که‌یان خوێناوی بکه‌ن، ده‌بێ چۆن به‌ختیارو سه‌رفرازین، واته: خۆیبه‌تۆ له‌یان لیبسینه؟ ئیمامی (بوخاری) ده‌ل: یه‌که‌یه‌که‌ ناوی ده‌هینان، پێشه‌وا (ئه‌حمەد) ده‌ل: له‌ ناویاندا ناوی ئەم سئ که‌سه‌ی هینا: (حاریس، سه‌هه‌یل، سه‌فوان) ده‌ره‌نجامیش توبه‌یه‌یان کرد و گه‌رانه‌وه ﴿ ۱۲۹: والله مافی السموات وما فی الأرض ﴾ هەرچی له‌ ئاسمانه‌کان وله‌زه‌ویدایه، هەر موکئی خۆیبه‌خۆی بالاده‌سته ﴿ فیغفر لمن یشاء و یعذب من یشاء ﴾ هز بکا له‌ هه‌رکه‌سیک ببووری شیایویش بئیت، ده‌بووری، له‌ هه‌رکه‌سیش هه‌زبکا و شیایویش، سزای ئەدا ﴿ والله غفور رحیم ﴾

به‌یاندکات، چاک وایه پینی ژیربین ﴿ وهدی وموعظة للمتقين ﴾
 رینمایسی و ناموزگار بیسه بو خویاریزان، چونکه به‌پله‌ی یه‌که‌م
 نه‌وانن پینی به‌هره‌مند دهبین وگویرایه‌ل دهبین.
 ئینجا خو له‌به‌رامبر رووداوه‌کی (ئوحود) هوه دل نه‌واییان ده‌کاو
 ده‌فهرموی: ﴿ ۱۳۹: ولا تنهوا ولا تحزنوا ﴾ له‌جیهاد سست و کزو

هیندی له‌په‌سنی به‌هه‌شتیه‌کان:

ئینجا خوا هندی سیفاتی به‌هه‌شتیه‌پاریزکاره‌کان باس
 نه‌کاوده‌فهرموی: ﴿ ۱۳۴: الذین ینفقون فی السراء والضراء ﴾
 پاریزکاره به‌هه‌شتیه‌کان نه‌وکه‌سانه‌ن که‌له خو‌شی وناخوشیدا، له
 بوون ونه‌بووندا، نه‌وان دارایی نه‌به‌خشن ﴿ والکاظمین الغیظ ﴾
 و رک و غه‌زه‌بی خو‌یان - له‌کاتی تووره بووندا - ده‌خونه‌وهو کاری
 پینی‌ناکه‌ن ﴿ والعافین عن الناس ﴾ و له‌هه‌له‌ی مه‌ردم خو‌ش دهبین
 و توله‌ناسینن ﴿ والله یحب المحسنین ﴾ وخوایش خیرخوازانی
 خو‌ش نه‌وی ﴿ ۱۳۵: والذین إذا فعلوا فاحشة ﴾ وهه‌رکه کاریکی
 دزیوو ناشیرین بکه‌ن، واته: گوناهیکی گه‌وره نه‌نجام بده‌ن ﴿ أو
 ظلموا أنفسهم ﴾ یان سته‌م له‌خو بکه‌ن، واته: گوناهیکی بچووک
 بکه‌ن ﴿ ذکروا الله فاستغفروا لذنوبهم ﴾ به‌تالووکه‌وه به‌په‌له،
 خوا یادده‌که‌نه‌وهو، داوای لیبووردنی گوناهاه‌کانیانی لی‌ده‌که‌ن
 ﴿ ومن یغفر الذنوب إلا الله ﴾ جاده‌بئی - بیجگه له‌خوا - کنی
 گوناهان بیوشی؟ ﴿ ولم یصروا علی ما فعلوا وهم یعلمون ﴾ جا
 نه‌وانه له‌سه‌ر تاوان وگوناخی زانیویانه هه‌له‌یه، سوور و به‌رده‌وام
 نین، خو‌شیان نه‌زانن که سوور بوون له‌سه‌ر گوناخ کاریکی زور
 خراب و ناپه‌سه‌نده‌و، ده‌شزانن هه‌رکه‌سینک ته‌ویه بکات، خوا
 لینی وه‌رده‌گریست. په‌یامبر ﷺ نه‌فهرموی: ﴿ ما أصْرَ مِنْ اسْتَفْهَرَ
 وَإِنْ عَادَ فِی الْیَوْمِ سَبْعِینَ مَرَّةً ﴾ نه‌بوو یه‌علی و نه‌بووداود.
 ﴿ ۱۳۶: أولئک جزاؤهم مغفرة من ربهم ﴾ نه‌وانه پادا‌شتیان
 لای په‌روه‌دگار یان به‌خشین و لیبووردنه ﴿ وجنات تجری من تحتها
 الانهار ﴾ و چه‌ند باخیکی به‌هه‌شته، که‌چه‌ندین جوگه‌و رووبار
 به‌به‌ریاندا تی‌ده‌په‌ری ﴿ خالدین فیها ﴾ و به‌هه‌تا هه‌تاییش تییدا
 نه‌میننه‌وه ﴿ نعم أجر العالمین ﴾ نه‌ها! چه‌ن چاکه پاداش و کرنی
 ئاکار چاکان.

حیکمه‌تی رووداوه‌که‌ی ئوحود:

﴿ ۱۳۷: قد خلت من قبلکم سنن ﴾ به‌راستی پینش ئیوه‌یش روویدا
 چه‌ند ری ویا‌سایه‌ک، وه‌ک نه‌وه له‌ئیوه‌روویدا - نه‌ی هاوه‌لان -
 له‌ئوحوددا! به‌لام ده‌ره‌نجام خوا سه‌ری‌خستن به‌سه‌ر کافره‌کاندا،
 ده‌سا مژده‌بیت ئیوه‌یش سه‌رده‌که‌ون. ﴿ فسیروا فی الأرض
 فانظروا کیف کان عاقبة‌ المکذبین ﴾ جا بچن به‌سه‌رزه‌ویدا وینوژن
 پاشه‌رۆزی به‌درو‌خه‌ره‌وان و بی‌یاوه‌ران چۆن بوو؟ ﴿ ۱۳۸: هذابیان
 للناس ﴾ نه‌م قورثانه و تارو روونکردنه‌ویه‌کی گه‌وره‌یه بۆگشت
 مه‌ردم، هه‌مووشتی روونده‌کاته‌وه‌و، حالی‌گه‌لانی رابووردووش

﴿ وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَحِجَّةَ عَرَبِيًّا
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴾ ﴿ ۱۳۷: الذین یبغضون
 فی السراء والضراء والکاظمین الغیظ والذین إذا
 عن الناس والله یحب المحسنین ﴾ ﴿ ۱۳۸: والذین إذا
 فعلوا فاحشة أو ظلموا أنفسهم ذکروا الله فاستغفروا
 لذنوبهم ومن یغفر الذنوب إلا الله ولم یصروا علی
 ما فعلوا وهم یعلمون ﴾ ﴿ ۱۳۹: أولئک جزاؤهم مغفرة
 من ربهم وجنات تجری من تحتها الأنهار خالدين
 فیها وهم أجر العالمین ﴾ ﴿ ۱۴۰: قد خلت من قبلکم سنن
 فسیروا فی الأرض فانظروا کیف کان عاقبة‌ المکذبین
 ﴾ ﴿ ۱۴۱: هذابیان للناس وهدی وموعظة للمتقین ﴾ ﴿ ۱۴۲: ولا
 تنهوا ولا تحزنوا وأنتم الأعلون إن كنتم مؤمنین
 ﴾ ﴿ ۱۴۳: إن یمسکم قرح فقد مس القوم قرح مثله
 وتلك الآیام نذوا لها بین الناس ولیعلم الله الذین
 آمنوا واتخذ منکم شهداء والله لا یحب الظالمین ﴾ ﴿ ۱۴۴: ما

بئی هیز مه‌بن و، خه‌فتم مه‌خۆن ﴿ وأنتم الأعلون ﴾ چونکه هه‌ر
 ئیوه‌ن به‌رزو زال، ده‌ره‌نجامیش سه‌ر ده‌که‌ون ﴿ إن كنتم مؤمنین ﴾
 نه‌گه‌ر باوه‌رتان ببئی. به‌ئی.. بئی گومان بیروباوه‌ری موسلمانان
 به‌زرتنه، په‌یره‌وو پروگرامیان شیاووتره ﴿ ۱۴۰: إن یمسکم قرح
 فقد مس القوم قرح مثله ﴾ خو‌نه‌گه‌ر ئیوه‌ برینداریتان تووشبوو له
 ئوحود، بئی گومان نه‌وخه‌لکه دوژمنه‌شتان (واته: هاویه‌شدانه‌ره‌کان)
 وه‌ک ئیوه‌ بریندار بوون و، تووشی هه‌مان زام هاتن له‌جه‌نگی
 به‌دردا، هه‌رله‌م سووره‌تی (ثالی عیمران - ۱۴۳) دا هاتووه: (ولقد
 كنتم تمنون الموت من قبل أن تلقوه فقد رأیتوه وأنتم تنظرون)
 دیسانه‌وه له‌هه‌مان سووره‌ت، ئایه‌تی (۱۴۰) دا نه‌فهرموی: (ويتخذ
 منکم شهداء)، وه‌ ئایه‌تی (۱۵۲) ی نه‌م سووره‌ته نه‌فهرموی:
 (حتى إذا فسلتم وتنازعتم فی الأمر وعصیت من بعد ما أراکم ما
 تحبون منکم من یرید الدنیا ومنکم من یرید الآخرة ثم صرفکم
 عنهم لیبتلیکم) وه‌له‌ ئایه‌تی (۱۵۳) یشدا نه‌فهرموی: (إذ تصعدون

ولا تلوون علی أحد والرسول یدعوکم فی اخراکم) مه به ستیش له زهخم ویرینی موسلمانان کان شهو بهوو که شه چنده نایه ته وینه یان ده ستیشانیان کرد؛ یرینی هاو به شدانه ره کانیش (سوورته تی نه نغال — ۱۳، ۱۲) نامازی بو شه کاو ده فهرموی: (إذ یوحى ربک الی الملائکة انی معکم فثبتوا الذین آمنوا سألکی فی قلوب الذین کفروا الرعب فاضربوا فرق الأعناق واضربوا منهم کل بنان * ذلک بأنهم شاقوا الله ورسوله ومن یشاقق الله ورسوله فإن الله شدید العقاب) ده شگونچی که زام و ناره حه تی هه ردوولا هه ره رۆزی (نوحود) دا بووبی. ﴿وتلک الأيام نداولها بین الناس﴾ ئیمه شه رۆزگاری سه رکه وتن و، تیکشکانه، له نیو مه ردمدا ده ستاو ده ستی پی ده کهن، رۆزی بو ئیوه یوو، رۆزیکیش بونه وان ﴿ولیعلم الله الذین آمنوا﴾ بو شه له دونیادا خوا شه که سانه ده ربخاو به خه لکیان بناسی باوه یریان هیناوه، هه موو که سیگ بزانی شه وان له کاتی ته نگانده چهن به ئارامن. به تی.. باوه رداران ناسران و له تاقیکردنه وه دا ده رچوون و، دریزه یان به کاری خۆیانداو، هه رگیزیش بیریان له گه رانه وه خۆدزینه وه نه کرد له نوحود، (عه بدوللای کوری ئوبه ی کوری سه لولول) ی ناپاک و دورا نه بی، که به خوی (۳۰۰) که سه وه پاشه کشه ی کرد بو مه دینه، هه ره وه کاره ی شه ویشیوو، (به نی حاریسه) و (به نی سه له مه) ی تووشی دوودلی کردو خه ریک بوو تیک بشکین و بگه رینه وه، جالم جهنگه دا موسلمانان کان (۷۰) شه هیدیان دا، چواریان بارکهران بوون و، له نیوانیاندا (حه مزه) ی مامی په یامبه رو ﴿﴿(موسعه ب) به دی ده کران، شه وان تی تر گشت له شه ناسار بوون﴾ (خوا له هه موان رازی بی بیت) بی گومان به وجیهادو چوونه گوره یانه ی جیهاده وه پاک و ناپاک لیک جیاکرایه وه، باوه ردارو بی باوه ر ده ده کهوت ﴿و یتخذ منکم شهداء﴾ وه چهنده شه هیدیکیشتان لیوهرگری، واته: له ریی خوادا بکووزین وریزتان لی بنی به شه هیدییو، بؤدواییش پتر دیفاع و به ره وان ی له دینه که ی خوا بکن ﴿والله لایحب الظالمین﴾ وخوا خه لکانی سته مکاری خۆش ناوی ﴿﴿ ۱۴۱﴾ ولیمحص الله الذین آمنوا ویمحق الکافرین﴾ وتا شه موسلمانان راستانه له بیژنگهداو، کافره کانیش له ناو ببایوفه وتین، واته: موسلمانان سه نگر، له موسلمانان خهوت و خه والو ده رکه ویت. جا له بهر شه مانه گشت، خواده ستورو بریاری جهنگیدا له گه ل موشریکان.

بی نه زمون چۆن ده چنه به شه ست؟

﴿﴿ ۱۴۲﴾ أم حسبتم أن تدخلوا الجنة﴾ ناخو ئیوه پیتان وایه، هه روا بی تاقیکردنه وه به کوشتارو جیهاد، به ئاسانی بچنه به شه شه وه؟

﴿ولما یعلم الله الذین جاهدوا منکم و یعلم الصابرين﴾ که هیشتا جیهاده کران و خۆ راگرانتان — له گوره پانی جهنگدا — لای خوا ده رنه که وتوون و تاقینه بوونه ته وه. واته: خوا جه زده کا ببینی شه وان ی جیهاده ده کهن و شه وان ی ئارام ده گرن، وه له م نایه ته شدا خوا موسلمانان هه لده نی له سه ر جیهاد و له سه ره بر، چونکه به هه شت بی تاقیکردنه وه بو هیچ که سیگ ده ست نادا، هه وه که له م چهن نایه ته یشدا روونکراوه ته وه ده فهرموی: (أم حسبتم أن تدخلوا الجنة ولما یأتکم مثل الذین خلوا من قبلکم مستهم البأساء والضراء وزلزلوا حتی یقول الرسول والذین آمنوا معه منی نصر الله ألا إن نصر الله قریب) (به قه ره: ۲۱۴)، و یان له سوورته تی (ته وه یه: ۱۶) دا هاتوه: (أم حسبتم أن تترکوا ولما یعلم الله الذین جاهدوا منکم ولم یتخذوا من دون الله و لا رسوله ولا المؤمنین ولیجة والله خیر بما تعلمون) یان ده فهرموی ﴿﴿ ألم﴾ * أحسب الناس أن یتروا أن یقولوا آمنا وهم لا یفتنون * ولقد فتنا الذین من قبلهم فلیعلمن الله الذین صدقوا ولیعلمن الکاذبین﴾ (عه نکبووت/ ۳، ۱). به تی. شه وان ی وا کاتی خۆی ناماده ی جهنگی (به در) نه بوون، ئاواتیان ده خواست جهنگیکیان بو ساز ببی، هه تا له پیناو دینی خوا بچه نگین و، به پله ی شه هیدی بگهن، وه یان کافران بشکینن، که چی شه حه له جهنگه که فهرزکراو ده بوو بینه گورپانی جیهاده وه به ئارام بن، واده ر نه چوون! شه و جا خوا فهرموی: ﴿﴿ ۱۴۳﴾ ولقد کنتم تمنون الموت من قبل أن تلقوه﴾ سویند به خوا ئیوه بهر له وه شه مرؤ له گه ل مه رگدا رووبه روو بینه وه، ئاواتی مردنتان ده خواست! ﴿﴿ فقد رأیتموه وأنتم تنظرون﴾ سا و ببینتان و سه یرتان ده کرد، واته: هؤیه کانی مردنتان ببینی و سه یرتان ده کرد براکانتان ده کووزین و نزیک بوو ئیوه ش بکووزین، ده سا جهنگ بکن وتی بکوشن. پیغه مبه ر ده فهرموی: ﴿﴿ لا تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ، وَاسْأَلُوا الْعَاقِبَةَ، فَإِذَا لَقِيتُمْهُمْ فَأَصْبِرُوا، وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ الشَّيْطَانِ﴾ واته ئاواتی رووبه روو بوونه وه ی دوژمن مه خواوزن، هه میشه له خوا بخوازن له به لاتان دوورگری، جائه ر رۆزیکیش به دوژمن گه یشتن به ئارام بن، چاکیش بزائن به هه شت له ژیر سیبه ری شه ره کاندایه.

دهنگوی مردنی پیغه مبه ر ﴿﴿ له نوحود:

(ئیسین قومه یته) ی موشریک له نوحودا به ردیکسی بو په یامبه ر ﴿﴿ هه لداو ددانی پیروزی شکاندو، هاته پیشه وه بیسیکووزی، به لام (موسعه ب) په لاماری دایه و نه یه هیشت، که چی له پال شه ودا موسعه بی شه هیدکردو، جاریشیدا که: موحه مدم کوشت، چونکه سه روسیماو شیوه ی پیغه مبه رو موسعه ب زور له یه که شه چوو،

په یامبهرو خه لکی تر به ویست و فه رمانی خوا نه بی نامری، واته : مردن پیش وپاش ناکاو، لای خوا ماوهی بؤدیاریکراوهو، نه به چوونه جیهادهوه - بهر لهکات وساتی خوی - زوودیت، وه نه به پالذانهوهو خو له جیهاد دزینهوه دوا دهکویت ﴿ کتابا موجلا ﴾ مردنی ههرکه سیک، کاتی نووسراوهو تو مار کراوه، ئیتر خوشاردنهوهی بؤ

وایزانی پیغه مبهری کوشتووه، جا بهو دهنگو پرویاگه ندهیه هندی له هاوه لآن خاوبونهوهو ترسان وگوره پانیان به جی هیئت و، خوایش فه رموی: ﴿ ۱۴۴ : و ما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل ﴾ موحه مدهش تنها هه پیغه مبهریکه و چیترب نییه، بهرلهویش گه لی په یامبه رانی تر هاتوونو رویشتونو و مردوون و دینه که شیان دواي خو یان هه ر ماوه ته وه، ئه میس هه ر وه ک ئه وان وایه ﴿ أفان مات أو قتل انقلبتم علی أعقابکم ﴾ باشه ! ئه ر ئه و وه فاتی کرد وه ک (مووسا) و (عیسا) وه یان کوژراو شه هیدبوو وه ک (زه که ریا) و (یه حیا) ئیوه پاشگه ز دهنه وه و له دین وه رده گه رین؟ به ئی ئه و روژه که هاوه شدانه ره کان بلاویان کرده وه که : په یامبه ر ﴿ کوژراوه، ترس و بیمیکی زور که وته دلی هندی له موسلمانه کانه وه و له نیو گوره پانه که دا سست ولاواز بوون، ئه وسوا خوایش به و ئایه ته گله یی لی کردن ﴿ ومن یقلب علی عقبیه ﴾ خو ههرکه سیکیش : پاشگه ز بیته وه و له دین وه رگه ری ﴿ فلن یضر الله شیئا ﴾ باچاک بزانیست که هه رگیز ناتوانی زبانی به خوا بگه یه نیست ؛ به لکوه هه ر له خوی زیان ده دات ﴿ وسیجزی الله الشاکرین ﴾ دلنیاشین که خوا پاداشتی شوکرانه بیژان ئه داته وه و سه ریان ده خات.

تیبینی : پیغه مبه رمان موحه مده ﴿ رۆزی دووشه ممه هیه جره تی کرد بومه دینه و کاتی چیشته نگاو گه یشته ئه وئی، هه ر رۆزی دووشه ممه ش بوو، کۆچی په کجاری کرد، بؤ هه تاهه تاییش گه رایه وه لای خوی میهره بان و دلوقان، رۆزی سی شه ممه و، شه وی چوار شه ممه بوو به خاک ئه سپاردرا. (ئه نه س) ئه ئی : ئه و رۆزه که هیه جره تی کردو گه ییه (مه دینه)، شارو ده ورووبه ری شار پرشنگدار بووو گه شایه وه، ئه و رۆزه ش کۆچی دواپی کرد، تاریکایی و خه م و خه فته به جاری دونه یی مه دینه ی داپوشی، ته نانه ت لیمان تیچجوو بوو و خو مانمان نه ده ناسیه وه، هه ربویه (عومهری کوری خه تاب) وتی : ﴿ إن الرسول لم یئت، ولن یموت ﴾ بی گومانم که پیغه مبه ر ﴿ نه مردووه و، ناشمری ! هه تا (ئه بووبه کی) هیوری کرده وه و چوویه سه ر میمه رو وتی : (من کان یعبد محمدا فإن محمدا قد مات، ومن کان یعبد الله فإن الله حی لایموت)، واته : خه لکینه ! هه رکه سیک موحه ممه دی په رستی، ئه و موحه ممه د مرد، هه رکه سیس خوی په رستی، ئه و خوا زیندووه و هه رگیز نامریت. پاشان ئایه تی (وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل...) سی بؤ خویندنه وه و خه لکه که هیور بوویه وه.

به بریاری خوا نه بی هیچ که سیک نامری :

﴿ ۱۴۵ : وما کان لنفس أن تموت إلا بإذن الله ﴾ هیچ که سیک چ

وَلِيُحْصِصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكُفْرَ ﴿۱۴۱﴾ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخَلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْمُرِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الظَّالِمِينَ ﴿۱۴۲﴾ وَلَقَدْ كُنتُمْ تَمَنَّونَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿۱۴۳﴾ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿۱۴۴﴾ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كُنْتُمْ مُوجِلًا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿۱۴۵﴾ وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيِّ قُتِلَ مِنْهُ رَبِّيُونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا أَسْتَكَاثَرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿۱۴۶﴾ وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿۱۴۷﴾ فَآتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحَسُنَ ثَوَابُ الْآخِرَةِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿۱۴۸﴾

چیه له گوره پانی جیهاد، خوا ده فه رموی : (وما يعمر من معمر ولا ينقص من عمره إلا في كتاب...) ﴿ ومن يرد ثواب الدنيا نؤته منها ﴾ هه رکه سیک له هه و له کانیدا ته نیا پاداشتی ئه م دونه یایه هه ز لی بکا، واته : ته نیا ده سته کوه تی جه نگی پیش چاو بگری ئیمه ش به شی لی ده دین، واته : ئه ویش به ده سستی خوا به پیدا، یا نهیدا ﴿ ومن يرد ثواب الآخرة نؤته منها ﴾ هه رکه سیکیش خو شی و نیعمه تی دواروژی گه ره ک بی، خوا هه ربینی ده دا، واته : که سی هه ربؤ دونه یی بکوشیت، خوا مه یلی له چه ند بیست ده داتی، به لأم له قیامه تدا بیبه ش ده بی، هه رکه سیس بؤ قیامه ت هه ولیدات، ئه و قیامه ت مسوگه ره، له دونه یاشدا - ئه رمه یلی هه بی - به شی ده دات، که و ابوو دونه یی قیامه ت هه رلای خوا به ﴿ وسنجزی الشاکرین ﴾ بی گومان له دونه یی له قیامه تدا پاداشتی سوپاسگوزاران ده دینه وه، ئه وانه ی که خو یان راگرت له گوره پانی جه نگدا له هه ردوولا سه ره رزن.

بُودَلْدَ اَنهَوَى نِيْمَانْدَارَه كَانِي نُوْحُوْد:

﴿ ۱۴۶: و كَأَيِّن مِّن نَّبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ ﴾ په يامبه رانتيكي زور له ربي خوادا جهنگان و، له گه گه له توانيشدا كومه ليكي زوري زاناي خواپهرست وصالح، شان به شانيان له بهر بهر زكردنه وهی وشه ی خوا، جهنگان و تووشی ئيش و نازاريكي زوربوون وهنديكيشيان كورزان (وهكو ئيوه) ﴿ فَمَا رَهْنَا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ﴾ كه چي شهوانه شيان، و امان ونه كورزان، له بهر شه و ناره حه تيبه له ربي خوادا دوو چاريان بوو، هيچ وهخت لاوازو خاوو بي هيز نه بوون ﴿ وما ضَعُفُوا ﴾ و بي تين وسستيش نه بوون له جيهاد ﴿ وما استكانوا ﴾ وسه ريشيان بووژمن دانه خست و، پشتيان له جيهاد هه لئه كرد دسا ئيوه يش شه ياراني نوحود! هه رگيز ماندوو نه بن ونه پسين وبه ئارام بن ﴿ والله يحب الصابرين ﴾ خواش خه لكانی خوگرو به ئارامی خوش دهوی، شهوانه ی كه هيزی دهرونيان ناپسيت و، ته تسليم به دوژمن نابن و خو به دهسته وه نادن ﴿ ۱۴۷: وما كان قولهم إلا أن قالوا ربنا اغفر لنا ذنوبنا ﴾ پاش شه هه موو به لاو نه هاهمه تانه شيان هه رده يانگوت: په روه رديگاره كه مان! له گونا حمان خوش بيه ﴿ وإسرافنا في أمرنا ﴾ و له دريغي و زياده روه وي مان بپوشه ﴿ وثبت أقدامنا ﴾ و پته وتر پيمان داچه قينه له گوره پاني جهنگدا، تاهه رگيز نه پسين وه لئه به يين ﴿ وانصرنا على القوم الكافرين ﴾ سه مان بخه به سه ر هوزی كافراندا. به لي.. پاش شه و جيهاده دريژوو بي وچانه داواي دهوله مه نديي و پاداشتي دونيا ناكهن و، له گه گه له خواي خوياندا زور به ويالاو و به شه به وه دينه ناخافتن، بويه داواي هيچ شتيكي دونيايان لي نه كرد بوخويان، جا له بهرامبه ر شه وه شه وه خوا هه مووشتيكي پي دان، له هه مان كاتدا شه نايه تي (وكاين من نبي) سه رزه نشتي شه بو هه له توهه كاني روزی نوحود، واته: هه ق نه بوو ئيوه شه هه لئين ويغه مبه ر ﴿ له گوره پاندا به چي بيلن ﴾ ﴿ ۱۴۸: فاتاهم الله ثواب الدنيا وحسن ثواب الآخرة ﴾ ئينجا له بهر شه وه خوايش پاداشتي دونياو ناخره تي پي دان له دونيا سه ري خستن و چاكه و پاداشي دوا روزيشي پي دان، واته: لي بووردن و به هه شتي خوی داني ﴿ والله يحب المحسنين ﴾ به رده وام خوا ئاكار چاكانی خوش شه وی به راستی شه وان جيهادی چاكيان كرد بوخوا.

شوينی فات و هيتی خوانه ناسان مه كه كون:

هه ركه دوورازه كان له نوحود گه رانه وه خيرا كرديانه فات و هيت له موسلمانان و گوتيان: شه گه ر راست بوويا موحه مبه د

په يامبه ره، ئيوه شه وه تان دوو چار نه ده بوو! شه وچا خواي گه و ره بو شه وه بروداره كان هوشيار بكا ته وه و، هيچ كات گوپرايه لي وبه رفه رمانی دوژمن نه بن، فه رمووی: ﴿ ۱۴۹: يا ايها الذين آمنوا إن تطيعوا الذين كفروا ﴾ شه ی شه وانهی باوه رتان هيناوه! شه گه ر ئيوه گوپرايه لي كافرو بي باوه ران بكن ﴿ يردوكم على أعقابكم ﴾ شه و له دين پاشگه رزان ده كه نه وه، چونكه شه و تيكشكانه ده كه نه داوو ئيوه ی پا تووشی دوودلي ده كه ن ﴿ فتقلبوا خاسرين ﴾ شه و حه له به زيانمه ندي ده گه رينه وه ﴿ ۱۵۰: بل الله مولاكم ﴾ گو ی بوئه وان هه گرن، دؤست و يارمه تيده ر و سه روه ري ئيوه، ته نياو ته نيا خواي گه و ره به، هه ر شه و يارمه تي ئيوه دها، چاكه و ابو هه ر گوپرايه لي شه و بن و، مه كه ونه شوين پر ووييا گه نده ی شه وان هه ﴿ وهو خير الناصرين ﴾ هه ر شه و (خوا) يشه له هه موو كه س چاكتر يارمه تيده رو كومه ككاره ﴿ ۱۵۱: سنلقى في قلوب الذين كفروا الرعب ﴾ بي گومان ترس و له رز ده خه ينه دلي بي باوه رانه وه شه و سه ده شكين، به لي شه مه ياسای خوايه كه هه ركات كافران ده گه نه موسلمانان راسته قينه، ترسي بروداره كان ده چينه دليانه وه، له گوره پاندا هه لدين و راده كهن، هه ر شه مه يه كه پينه مبه ريش ده فه رمووی: ﴿ (أَعْطَيْتُ حَنْسًا لَمْ يُغَطَّ أَحَدٌ مِّنَ الْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي: نُصِرْتُ بِالرَّغَبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ..)) ﴾ (فتح الباري). ﴿ بما أشرکوا بالله ما لم ينزل به سلطانا ﴾ له بهر شه وه كه بي به لگه ی خوايي، هاوبه شيان بوخوا دانا! دياره شه و كاره كاريكي زور ناره و او ناهه قه و، له به رده م هه قدا قه ت ئوقره ناگري ﴿ وما واهم النار ﴾ و جيگا و ئارامگه يان ناو ئاگري دوزه خه ﴿ وبئس مشى الظالمين ﴾ و جي و ربي سته مكارانيش خراپترين جيگا ده بي له دوزه خدا.

كه بوونان له تالانه كه نا، كيشه په يدا بوو و سگان:

﴿ ۱۵۲: ولقد صدقكم الله وعده ﴾ بي گومان، خوا به ليني به ئيوه داو جي به جي شتي كرد، شه وه بوو تاقی به يانبيبه كه ی، ئيوه زور به دل سوژانه هاتنه گوره پانه وه جهنگان ده كرد، خوايش يارمه تيدان و له وسه رته تايه وه سه ري خستن، وه كو ده فه رمووی: ﴿ إذ تحسرونهم بإذنه ﴾ شه و حه له كه به فه رمانی خوا دوژمنتان ده كوشت و قه لاچوتان ده كردن، هه تا شه وه نده به جوان ده جهنگان په يامبه ريش ﴿ فه رمووی: ﴾ ﴿ (لكم النصر ما صبرتم)) واته: هه تا به ئارام بن، سه ركه و توه ده بن، و ابو هه رله سه ركه و تندا بوون ﴿ حتى إذا فشلتم وتنازعتم في الأمر ﴾ هه تا شه و كاته ی ترسان وسست و لاواز بوون و، بوويه كيشه تان له سه ره ندي ده سكه وت ﴿ وعصيتم من بعد ما أراكم ماتحبون ﴾ نيتر پاش ديني

سهرکه وتن وتالآنکه، که به ته مای بوون، لاتانداو سهرینچی فرمانه کانی په یامبه رتان کردو، بوسه که مینی سهر شاخه که تان چول کردو، سهر نه نجام هه موو تیک شکان ﴿منکم من یرید الدینا﴾ بووتان مالی دونیای دهویست، غه نیمه ت و دهستکه وتی مه به ست بوو، به تاییه تی که له سهره تاوه کافر هکان شکان و چاوتان بریبه که له وپه له که یان ﴿ومنکم من یرید الآخرة﴾ هه یشتان بوو پاداش و خوشی دواروژی دهویست، گوینی به دهستکه وتنه که نه ده داو کیوه که ی جی نه هیشت ﴿ثم صرفکم عنهم لیتلیکم﴾ له پاشان خوا دهستی نیوه ی لهو جه نکه کوتا کردو یارمه تی خوی لی گرتنه وهو تی شکانو، بی باوه رانیش زالبوون، خوا نه وهی کرد هه تا تاقیتان بکاته وهو دهر که وی چهن به نارامن له کاتی تی شکان، به لی.. نه وانه له گهل نه وه یشدا شالی خویان به رز کردو بوو په وهو، موسلمانیش بوون، بی تاقیر کرده وه خوی گوره سهری نه خستن، ده بی خوشه ویستی دنیا لایان نه مینی و هه وله کانیان ههر له بهر دینی خوا بی و، خویان له هه موو شتی دامالن نه گینا سهرناکه ون ﴿ولقد عفا عنکم﴾ له گهل نه وه یشدا خوی دلوقان نیوه ی لهو هه له به خشی ولتتان خوشبوو، چونکه نه وان زور نیوه کم و، به دهس نه نقه سیس نه بوو ﴿والله ذو فضل علی المؤمنین﴾ خوا خاوه نی فه زل وریزه بو باوه داران، بویه لیان خوشبوو، به لی پر واداران تا به چاکی رووبکه نه خواو به نامه که ی خوا، نه واخوایش باشتر یارمه تیان ده دات، هه رچه نده هه ندی جار تووشی هه له یس بین، موسلمانانی نه وده مه ته نیا هه له یه ک بوو کردیان، ناوا یارمه تیبیان لی گیرایه وهو شکستیان هینا، جاده بی موسلمانانی نه مرؤ شیایو چی بی؟ بی شک ههر هم هویه یه، نیستا بوونه ته ژیر دهسته ی جیهانیان، هیچ کیان و بوونیکیان نیبه.

شیوازی هه ندی له تیشکانه که ی نوحود:

﴿۱۵۳: إذ تصعدون ولا تلون علی أحد﴾ نه وچه له که هه لاتن و بلاوه تان کردو، وه به کیوه که دا سهرده که وتن و له ترس دوژمندا لاتان به لای هیچ که سه یکدا نه ده کرده وه ﴿والرسول یدعوکم فی أحرکم﴾ په یامبه ریش ﷺ له پشت سهر تانه وه هه ربانگی ده کردن و، نه ی فرموو: ((إلی عبادالله، إلی عبادالله، أنا رسول الله من یرکړ قلّه الجنة))، واته: نه وچه له که شکان و په رت بوون، دهسته یه ک به ره و مه دینه گه رانه وهو، دهسته یه کیش چوونه سهر تاشه به رده کانی (نوحود) پیغه مبه ریش ﷺ ههر نه یفرموو: بگه رینه وهو وهر نه لای من، بگه رینه وهو وهر نه لای من، نه ی بنده کانی خوا! ههر که سیک بگه رینه وهو به هه شتی بویه یه، که چی نیوه ههر ملتان ناو ناو رتارن

نه دایه وه! ﴿فأنا بکم عما بغم﴾ نینجا له بهر شه وه که نیوه خه وخه فه تتان خسته دل پیغه مبه ره وه، خوایش ههر به خه م وخه فه ت جه زای دانه وه، له بهر مبه ر نه وکاره تانه وه دوومه راقی گه وره ی پی چه شتن: یه که م: خه می تیکشکان. دووم: خه می شه که وتیان: په یامبه ر ﷺ کوژرا! ﴿لکیلا تحزنوا علی ما فاتکم ولا

يَتَأَيَّمَهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنْ نَطَقُوا الَّذِينَ كَفَرُوا بِرُدِّكُمْ عَنْ أَصْفِكُمْ فَسَقَلُوا خَسِرِينَ ﴿١٥١﴾ بَلِ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ﴿١٥٢﴾ سَأَلْتَنِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَلرَّعْبُ بِمَا أَشْرَكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَمَأْوَهُمُ النَّارُ وَبِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ ﴿١٥٣﴾ وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُم بِإِذْنِهِ حَتَّى إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَزَّعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا أَرْسَلْنَا مَا تَحِبُّونَ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمَنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥٤﴾ إِذْ تَصْعَدُونَ وَلَا تَلْوُونَ عَلَى أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أُخْرَبِكُمْ فَأَتَيْتَكُمُ عَمَّا بَيْنَ يَدَيْكُمْ لِيُحْجِلَكُمْ عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٥﴾

ما أصابکم﴾ تا بو شه دهستکه وته ی له دهستان چوو و، بو شه وکوشتن و برینانه شتان دوو چارتان بوون له وی دلگران نه بین ﴿والله خبير بما تعملون﴾ بی گومان بین که خوا به وکارانه ده یکن، زاناو به ناگایه و پاداشیشتان شه داته وه.

له رینه ماییه کانی نایه تی (۱۵۲-۱۵۳):

- ۱) فرمان شکاندن ی فرمانده به تاییه تی له کاتی جه نگدا ده بیته هو ی تیکشکان.
- ۲) نافرمانی له خواو له پیغه مبه ر ﷺ و شیختلاف و کیشه له نیو نومه تدا، ناسه وار یکی ره شی ده بی، لای که می تیکشکانی دونیایه و، له دهستانی ده ولت و حکومه ته.
- ۳) ههر موسیبه تی تووشی مرؤف بی لای خوا له وه گه وره تریش هه یه، تیشکانی (نوحود) نه گه رچی به ره واله ت توله و سزابوو، به لام له واقیعه نایه تی و

تاقیکردنه‌وه بوو، چونکه موسلمانان کان و شیاریبوونه‌وه که سه‌رکه‌وتن و نیشکان هه‌ردوو به‌سراون به‌کۆمه‌لی هۆکاره‌وه له‌سه‌روویانه‌وه به‌رفه‌رمانی و تاعه‌تی فه‌رمانده، ده‌بی ئه‌و هۆکارانه پشتگۆی نه‌خرین، ته‌نها جارێ ناه‌رمانی کردنی پیغه‌مبهر ﷺ ده‌بیته‌ مایه‌ی چه‌ندین شه‌هیدو بریندارو تیکشکان، خو‌حاله‌تی ئیستای موسلمانانیش باشترین به‌لگه‌ی ئه‌و راستیه‌یه، چونکه ئه‌ر هاوه‌لان یه‌کجار سه‌ریچییان کردییت، خو‌ئیستا سه‌دان وه‌زاران سه‌ریچی و لاساری هه‌یه‌!

پاش ئه‌و خه‌مه، خوا بۆ ئۆقره‌ی دَل خه‌وانه‌نی:

﴿ ۱۵۴: ثم أنزل علیکم من بعدالغم أمّنة ناعسا ﴾ جاخوای میهره‌بان پاش ئه‌وخه‌م و خه‌فته قورسه، هیمنیی و ئاسووده‌یی‌ه‌کی باشی بو‌ناردن، سووکه خه‌ویکی لی‌خستن، هه‌تا بچه‌ویته‌وه‌و و زه‌شتان ده‌مه‌زه‌رد بیته‌وه‌و ئه‌و ناره‌حه‌تیه‌تان له‌ بیر بچیته‌وه ﴿ بغشی طائفة منکم ﴾ خه‌وه‌نووچکه‌که، هه‌ندیکتانی گرته‌وه‌و له‌وخه‌م و خه‌فته‌هه‌وانه‌وه. پێشه‌وا (بوخاری) ده‌لی (ئه‌بوو ته‌لحه) وتی: من یه‌کێک بووم له‌وانه‌ خه‌وه‌نووچکه‌ برده‌میه‌وه‌و، چه‌ند جارێک شمشیره‌که‌م له‌ ده‌ست به‌ربوویه‌وه‌و هه‌لگرته‌وه. دیاریشه‌ که خه‌و له‌کاتی وادا به‌لگه‌ی پشتگیری خوایه. ﴿ وطائفة قد أھمتهم أنفسهم ﴾ ده‌سته‌یه‌کیش (له‌ دوورازه‌کان) هه‌رخۆیانان لا مه‌به‌ست بوو، له‌به‌رئه‌وه، له‌خه‌وه‌نووچکه‌که که مایه‌ی ئیسراحه‌ت و حه‌وانه‌وه‌ی دلان بوو بیه‌ش‌بوون ﴿ یظنون بالله غیر الحق ظن الجاهلیة ﴾ گومانی ناهه‌قیان به‌خودا ده‌برد وه‌کو گومانی سه‌رده‌می جاهیلییه‌ت ﴿ یقولون هل لنا من الأمر من شیء ﴾ و ئه‌یانوت: ئایا ئیمه‌ له‌م کاره‌ هیچمان هه‌یه‌؟ واته: ئیمه‌ به‌زۆر هیترایین، چونکه ئه‌گه‌ر به‌رای ئیمه‌ بوایه ئه‌وا ئیمه‌ له‌مه‌دینه‌ ده‌ماینه‌وه‌و، ده‌رنه‌ده‌چووین و ئه‌م حاله‌شمان تووش نه‌ئبوو ﴿ قل إن الأمر کلّه لله ﴾ پێیان بلێ ئه‌ی پیغه‌مبهر! ﷺ که‌بی‌شک گشت کاری هه‌ربه‌ده‌ستی خوایه، سه‌رکه‌وتن و سه‌رنه‌که‌وتن، هیچ که‌سێک بۆی نییه‌ له‌خۆیه‌وه‌ فه‌رمان بدات، ده‌سا تۆش ته‌نها فه‌رماتی سه‌رشانی خو‌ت جیبه‌جی بکه‌و گوئیان بۆمه‌گره ﴿ یخفون فی أنفسهم مالا یبدون لک ﴾ گه‌لی کاری نه‌ینی له‌دلو ده‌روونیاندا ده‌شارنه‌وه‌و لای تۆ ده‌ری‌ناخه‌ن ﴿ یقولون لو کان لنا من الأمر شیء ما قتلنا هه‌نا ﴾ بۆ نموونه‌ ده‌لین: ئه‌گه‌ر ئیمه‌ شتی‌کان به‌ده‌ست بوایه، هه‌رگیز نه‌ده‌هاتین بۆ ده‌روه‌ی مه‌دینه‌و لیره‌یش به‌کوشت نه‌ده‌چووین ﴿ قل لو کنتم فی بیوتکم لبرز الذین کتب علیهم

القتل إلى مضاجعهم ﴾ ئه‌ی پیغه‌مبهر! ﷺ پێیان بلێ: ئه‌گه‌ر ئیوه له‌ماتی‌خۆشتان بووبان و نه‌هاتنایه‌ گۆره‌پانی جه‌نگه‌وه، هیمن ئه‌وانه‌ی وا کوشتنیان له‌سه‌ر نووسراوه، ده‌هاتنه‌ جینی ته‌خت بوونی لاشه‌یان و له‌وی مه‌رگیشیان تووش ده‌بوو، واته: له‌قه‌ده‌ری خوای‌گه‌وره‌ ده‌رچوونیان نه‌ده‌بوو ﴿ ولیللی الله ما فی صدورکم ﴾ بۆیه‌ خوا ئه‌و شتانه‌شتان به‌سه‌ردینی، ده‌یه‌وی دلو ده‌رووتتان تاقی‌بکاته‌وه، گومانیش نییه‌ که‌به‌لاو ناره‌حه‌تی باشترین هۆکاره‌ بۆده‌رکه‌وتنی دلسۆزیی و، ئاشکرا‌بوونی لاری‌ولاساریی مرؤف ﴿ ولیحص ما فی قلوبکم ﴾ ده‌یشه‌وی هه‌رچی له‌دلتانایه‌ له‌بیژنگی بداو ده‌ری بخا ﴿ والله علیم بذات الصدور ﴾ خواش له‌رازو نیازی دله‌کان زاناوئاگاداره.

ئه‌وانه‌تان له‌ ئو‌خو‌ده‌ ئه‌هاتن:

﴿ ۱۵۵: إن الذین تولوا منکم یوم التقی الجمعان ﴾ بی‌گومان ئه‌وانه‌تان که‌له‌رۆژی به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌ی هه‌ر دوو ده‌سته‌ی موسلمان و بی‌باوه‌ردا له‌خه‌زای (ئو‌خو‌د) دا پشتیان هه‌لکرد وله‌گۆره‌پان هه‌لاتن ﴿ إنما استزلهم الشیطان ببعض ما کسبوا ﴾ هه‌رله‌به‌رکاری بوو پێشتر کردبووان، شه‌یتان هه‌لی‌خلیسکاندن و تووشی ئه‌وه‌له‌یه‌ی کردن، په‌یامبهر ﷺ به‌جه‌نگاوه‌ره‌ کانی فه‌رموو: له‌سه‌ر شاخه‌که‌ قه‌ت نه‌جو‌لین، که‌چی شه‌یتان فریوی‌دان و سه‌ر شاخه‌که‌یان به‌جی‌هیشته‌ وئه‌وکاره‌ روویدا! ﴿ ولقد عفاالله عنهم ﴾ وه‌ بی‌گومان خوا له‌سزای دوا‌رۆژ به‌خشینی ﴿ إن الله غفور حلیم ﴾ بی‌گومان هه‌رخوایه‌ زۆرلیبوورده‌و، زۆریش له‌سه‌رخۆو هیمنه، په‌له‌ ناکاو له‌مرؤقان ده‌بو‌ریت.

ئیه‌وه‌ک خو‌انه‌ناسان مه‌لین:

﴿ ۱۵۶: یا ایها الذین آمنوا لا تکرهوا کالذین کفروا ﴾ ئه‌ی ئه‌وانه‌ی باوه‌رتان هیناوه‌! ئیه‌وه‌کو ئه‌و کافرا‌نه‌مه‌ن ﴿ وقالوا لإخوانهم إذا ضربوا فی الأرض أو کانوا غزی ﴾ که‌به‌را کافره‌کانیان ده‌وت: کاتی چووبانه‌ سه‌فه‌ری بازرگانی، وه‌ یان جه‌نگی دو‌ژمن و مرده‌بان ﴿ لو کانوا عندنا ما ماتوا وما قتلوا ﴾ ئه‌گه‌ر لای ئیمه‌ ما‌بان و نه‌چوونایه‌ سه‌فه‌ر یان جه‌نگ نه‌ده‌مردن و، نه‌ده‌کو‌ژران. موسلمان ده‌بی‌ملکه‌چی پلان و نه‌خشه‌ی خوا بیست، چ بۆ ته‌مه‌ن و، چ بۆ رۆز و رۆزی و، چ بۆ به‌ختیاری و، چ بۆ به‌ده‌ختی، چونکه ئه‌مانه‌ گشت هه‌ر ئه‌ورۆزه‌ تو‌مار کراون ئه‌وان له‌بزدانی دایکییاندا بوون، ئیتر نه‌ به‌سه‌فه‌رو، نه‌ به‌غه‌زاو جیهاد ناگۆرین و پاش ویش ناکه‌ن ﴿ لیجعل الله

حولک ﴿خوئه گهر که سیکی سووره و قسه رِق و دلره ق بای، دهوروو بهریان چؤل ده کردی و، لیت دورده که و تنه وه ﴿فاعف عنهم واستغفر لهم وشاورهم فی الأمر﴾ دهسا تو نازارو هه له کانیان بیه خشه و، له خوایش داوای لی خوشبوونیان بویه، تاله هه له و تاوانه کانیان بیوری، وه له ته و اوای کاره ستراتیژییه کانیشدا پرس و

ذلک حسرة فی قلوبهم ﴿ وروژانی بیروباوه ری تاوا، بؤئه وه یه که خوا بیکاته مایه ی داخ و حسره ت له دلنایندا، چونکه باوه ریان به قه ده ری خوا نییه !. پاشان خوا بیروبوچونی و ده داته دواوه و، ده فهرموی: ﴿ والله یحیی ویمیت ﴿ خواهی، گیان نه به خشی و ده یزینی، هه خوشیه تی گیان نه باته وه و ده مرینی ﴿ والله بما تعملون بصیر ﴿ و خواهی به هه کارو کرده وه یه نیوه نه نجامی ده دن بیناو به ناگیه ﴿ ۱۵۷: ولئن قتلتم فی سبیل الله ﴿ خوئه گهر نیوه له بیناوی ریگای ثابینی خوا به کوشت جن ﴿ او متم ﴿ وه بیان له وکاته دا برن خه ریکی جیهان ﴿ لمغفرة من الله ورحمة خیر مما یجمعون ﴿ دیاره لیبووردن و رحمت و میهره بانی خوا، له سرجه م نه و شته ی نیوه کوی نه که نه وه باشترو چاکتره، خوا جیهادیان بی ده کات، تا لییان خوش بیی، چونکه خه لکانی کوزراو سردو له به ره کانی جهنگدا، له بهر نه وه به هشتیان به گیانی خویان کریوه، ده گنه پله ی لیبووردن و میهره بانی خوا، هه نه وه یه که خوا له جیگایه کی ترده نه فهرموی: ﴿ ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم و اموالهم بان لهم الجنة یقاتلون فی سبیل الله فیقتلون و یقتلون و عدا علیه حقا فی التوراة و الإنجیل و القرآن و من اوفی بعده من الله فاستبشروا بیعکم الذی باعتم به وذلک هو الفوز العظیم (تهویه: ۱۱۱) یان نه فهرموی: ﴿ قل بفضل الله و رحمته فبذلک فلیفر حوا هو خیر مما یجمعون (یونوس: ۵۸) یان نه فهرموی: ﴿ ورحمة ربک خیر مما یجمعون (زخروف: ۳۲) نه و ثابته تانه هه موو به لگه ن که ژمانی نه م دنیا له چاو ژمانی ناخیره تدا شتیکی براوه بی بایه خه، بویه خوای میهره بان ده داته هیندی له باوه رداران ﴿ ۱۵۸: ولئن متم او قتلتم لالی الله تحشرون ﴿ دنلیابن نه گهر له سر جیش برن، وه بیان له گوژه پانی جیهادا بکوژرین، بی گومانه له هه رودو حاله ته که دا هه بولای خوا کؤ نه کرینه وه دینه وه به رده سستی خوئی، که و ابو هه ول بدهن جیهاد بکهن و، ره زانه ندی خوا به ده ست بینن. هه زار رحمتی خوا له م شاعیره که له و باره وه چه ند جوان نه لی: ﴿ فبان تک الأبدان للموت أنشئت، واته: جا که به دن و جهسته ی مرؤف بومردن دروستکراین، دهسا کوزرانی به شیر له ربی خوادا باشتر نییه؟.

ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَدَأَ الْفِرَاقَ أَمَنَةً فَأَسَافَتْنِي مَا بَيْنَكُمْ وَمِنْكُمْ ﴿ وَطَافَتِ قَدَأَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ يَظُنُّوكَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَل لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قَاتَلْنَا هَهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِنْ مَضَىٰ إِلَيْكُمْ وَ لِيَسْتَلِي اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحَّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿۱۵۷﴾ إِنْ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْبُتَيْقِ الْجَمْعَانَ إِذْ مَا أَسَدَرْتُمْ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۱۵۸﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُزًى لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿۱۵۹﴾ وَلَئِنْ قَاتَلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مِتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿۱۶۰﴾

راو مه شورته و راویزیان بی بکه.

شورواو راویز بنه مایه کی گرنکه له نیسلامه:

ثیمامی (بوخاری) له (کتاب التفسیر) ی (فتح الباری: ۸/۵۸۵) ده لیت: له (تهورات) دا هاتوه: ﴿ انه ﴿ لیس بفظ، و لا غلیظ، و لا سخاب فی الأسواق، و لا یجزء السیئة، و لکن یغفو و یضغف. و اته: پیغه مبهر ﴿ هه رگیز قسه رِق و، دلره ق نه بووه، کاری خراپیشی به کاری خراپ، په رچ نه داوه ته وه، هه میسه لیبوورده و بیوشی هه له بووه، هه بویه به رامبه ر به هه له اتوه کانی (نوحود) یش زور نه رم و نیان بوو. به لی نه و ثابته بناغه و بنه مای مه شورته و راویزه له نیوان (نه میر) و نه هلی حهل و عه قدا. پرس و راکردن به خه لکانی فامیده له گشت کاره گرنکه کاندوا، بؤدواییش کار بیکردنی، یاسایه کی به رزی شکواری شه ریعتی نیسلامه. زانا کانمان ده لین: هه (نه میر) ی ته گبیرو راویز به نه هلی دین و زانست نه کا،

دلوفانی و نه رم و نیانی پیغه مبهر:

﴿ ۱۵۹: فیما رحمة من الله لنت لهم ﴿ به هو ی رحمت و به زهی و میهره بانی خوا وه یه، تو (نه ی پیغه مبهر! ﴿ نه وه نده نه رم و نیان بووی له گه لیان، سه ره رای نه وه موو سه ریچی و ناهه رمانییه بیان له نوحوددا کردیان ﴿ ولو کنت فظا غلیظ القلب لاتفصوا من

هیچ پیغمبریک ناشی، جل و بهرگی جهنگی له بهر کاو، پاشان هتا خوا کۆتایی بهو جهنگه دینی داینیتهوه؛ بهالی په یامبهری خوا ﴿ له گهل نهوه یشدا که له ئو خوددا تنیا نو که سی لامایه وه، له نو که سه که یش حه وتیان کۆژان وشه هید یوون، که چی هیشتا خوا هه رفهرمانی پی ده دا که: داوای لی بووردن به تیکرا بکا بؤهاوه لانی! ﴿ فاذا عزمتم فتوکل علی الله ﴾ ئینجا دوا ی پرس و راو مه شوهرت وه ختی لپرایت بؤ نه نجامدانی کاره که ت، پشت به خوا بیسته و بچو کاره که ت پیاده بکه. (ته بهری) ده لیت: نه گه رکاریکت به لاهه رهواو حه ق بوو و، بریار یشدا بیکه ییت، بچو نه گریته وه، له سوورتهی (شوورا)، نایه تی (۳۸)، بری باسی راویزو نه نجوومه نسی راویزو کراوه، ده توانی بچیته وه نه وی ﴿ ان الله يحب المتوکلین ﴾ به راستی خوا ئه و که سانه ی خوش نه وی، پشت هه بهو ده به ستن ﴿ ۱۶۰: ان ينصرکم الله فلا غالب لکم ﴾ ئه ر خوا سه رتان بخت وه که له به دردا سه ری خستن، ئه وای بیخه م بن هیچ که سیگ ناتوانی به سه رتانا زال بییت ﴿ وان یخذلکم فمن ذا الذی ینصرکم من بعده ﴾ خوئهر وازیشتان لی بینتی و، له یارمه تیتان ده ست هه لیگری، ده بی ئیتر کی بی دوا ی ئه یارمه تیتان بدات؟ ﴿ وعلی الله فلیتوکل المؤمنون ﴾ ده با باوهر داران ته نها پشت به خوا بیه ستن که وایوو سه رکه وتن و تیشکان هه موو به ده ستی خوایه.

بؤ هیچ پیغمبهری فیل و فهره ج ناشی:

(ئیین عه بیاس) ده لیت: له رۆزی (به دن) دا له غه نیمه ته که پارچه قوماشیکی سوور له نیو خه لکه که دا ون بوو، ئه وسا زور بی شه رمانه دوور ووه کان خستیانه سه ر په یامبهر!! ﴿ پاشان ئه م نایه ته ی: (وما کان لنبی.. هات و پاکانه ی بؤ کرد. (ئیین که سین) نه لیت: ئه و نایه ته له هه موو گزی و خیانه تیک پاکانه ی بؤ پیغمبهر کرد، نه که ته نها له غه نیمه ت، بؤیه نه فهرموی: ﴿ ۱۶۱: وما کان لنبی ان یغل ﴾ بی گومان ناحه قی و گزی و خیانه ت بؤ هیچ په یامبهریک شیوا نییه و ناشی، له گهل خه لکیدا بیکا، به تاییه تی له ده سته که وتی جه نگدا ﴿ ومن یغلل یأت بما غل یوم القیامة ﴾ هه رکه سی گزی و نادادی بکات، ئه و له رۆزی قیامه تدا ئه و گزی و ته شقه له یه به کۆلیه وه یه — بؤئه وه ئابرووی بچیت — ده بیندری ﴿ ثم توفی کل نفس ما کسبت ﴾ له پاشان هه موو که سیگ به گویزه ی کرده وه که ی خو ی به تیروته سه ل سزا ده دری ﴿ وهم لا یظلمون ﴾ وسته می هیچ شتیکیشیان لی نا کری.

ئه وه بهر که نار کردنی ئه میری وا واجیبه، له کۆنیشه وه و تراوه: پیای پرس و راکه ر هه رگیز په شیمان نابی. هه ر که سیکیش خو ی به شتیکی عه جایه ب و عه نتیکه بزانی و مه شوهرت نه کا، ئه و سه ری لی تیک ده چی و کاره که شی له ده ست ده چی، پیغمبهر ﴿ له و باره وه ده فهرموی: ﴿ اما ندیم من استشار، ولا خاب من استخار. و لکن منتم اوقیتکم لی لا الله محرمون ﴿ ۱۶۱ ﴾ فاما رحمتم من الله لیت لهم ولو کنت فظا غلیظ القلب لا نفصوا من حرک فاعف عنهم واستغفر لهم وشاورهم فی الامر فاذا عزمتم فتوکل علی الله ان الله یحب المتوکلین ﴿ ۱۶۲ ﴾ ان ینصرکم الله فلا غالب لکم وان یخذلکم فمن ذا الذی ینصرکم من بعده وعلی الله فلیتوکل المؤمنون ﴿ ۱۶۳ ﴾ وما کان لنبی ان یغل ومن یغلل یأت بما غل یوم القیامة ثم توفی کل نفس ما کسبت وهم لا یظلمون ﴿ ۱۶۴ ﴾ افمن اتبع رضوان الله کمن باه یسخط من الله وما واه جهنم وفسر لمصیر ﴿ ۱۶۵ ﴾ هم درجت عند الله والله بصیر بما یعملون ﴿ ۱۶۶ ﴾ لقد من الله علی المؤمنین اذ بعث فیهم رسولا من انفسهم یتلو علیهم ما ینزلهم ویرزقهم ویعلمهم الکتاب والحکمة وان کانوا من قبل لفی ضلال مبین ﴿ ۱۶۷ ﴾ اولما اصبتکم مصیبه قد اصبتکم مثلها قلتم ان هذا قل هو من عند انفسکم ان الله علی کل شیء قذیر ﴿ ۱۶۸ ﴾

ولا عال من اقتصد)). پیغمبهر پاش پرس و راویز کردن به هاوه لانی و وه رگرتنی رایان، ئیتر به جوامیرانه بؤ جیبه چی کردنی کاره که ی لپراوه و پیاده شی کرده وه، نه گه رچی هاوه لان بؤ دوا یی له راکه شیان په شیمان بووبن، بؤ نمونه: پرس و رای پی کردن: نایا له نیو شاری (مه دینه) دا له گهل موشریکاندا جهنگ بکه ی یا له ده ره وه ی مه دینه دا، هاوه لان ده ره وه ی مه دینه یان پی باشبوو، خویشی ناوشاری پی باشبوو، ئه جاپاش لیکۆلینه وه یه کی ورد، چوه سه رایه که ی ئه وان و، به گورچی گه رایه وه بؤماله وه، هتا خو ی بؤ ناماده بکاو، جل و بهرگی جهنگی بیوشی، پاشان هاوه لان پۆزشیان بؤهینا یه وه په شیمان بوونه وه وچونه سه رایه که ی ئه و، به لام پیغمبهر ﴿ له رایه که ی خو ی دانه به زیوو لپرا بؤ نه نجامدانی. به لی (عزم) و لیبران که خوا نه فهرموی: ﴿ فاذا عزمتم فتوکل علی الله.. ناوا ده بی. بؤ خویشی ده فهرموی: ﴿ الا ینبغی لنبی لیس لامته ان یضها حتی یحکم الله بینه و بین أعدائه.. واته: بؤ

بیایوی نه‌مین و بیایوی فیل و هه‌ره‌جلی‌ده‌ر وه‌کو یه‌ک نین:

﴿ ۱۶۲: أفمن اتبع رضوان الله كمن باء بسخط من الله ﴾ ئاخۆ كه‌سێ به‌ئاكاری چاكه‌وه شوینی ره‌زامه‌ندی و خوشنوودی خوا كه‌وتبێ، واته: هه‌رگیز گزبێ و خه‌یانه‌تی له‌م‌ردم نه‌کردبێ، وه‌كو كه‌سیك وایه به‌خه‌شم و قینی خواوه گه‌رابێته‌وه، واته: فرت و فیلی له‌خه‌لكی كردبێ؟! بئێ سوێه‌كسان نین. له‌ئایه‌تی (۱۷۳، ۱۷۴) ی هه‌مان سووره‌تا سیف‌ه‌ت و وه‌سفی نه‌وانه‌ روون نه‌كاته‌وه كه‌ شوینی ره‌زامه‌ندی و خوشنوودی خوا كه‌وتوون، وه‌ك نه‌فهرموی: (الذین قال لهم الناس إن الناس قد جمعوا لكم فاخشوهم فزادهم إيماناً و قالوا حسبنا الله و نعم الوكيل * فانقلبوا بنعمة من الله و فضل لم يمسسهم سوء و اتبعوا رضوان الله و الله ذو الفضل العظيم) نه‌وانه‌ پش كه‌وتنه به‌ر تووره‌یی خواوه، سووره‌تی (مائیده ۸۰) به‌ درێژی باسیان ده‌كاو ده‌فهرموی: (تری كثیرا منهم يتولون الذین كفروا لبئس ما قدمت لهم أنفسهم أن سخط الله عليهم و فی العذاب هم خالدون). ﴿ و مأواه جهنم و بئس المصیر ﴾ شوین و جیگای نه‌كه‌سه لادهره دۆزه‌خه‌و، دۆزه‌خیش جیگایه‌کی زۆر خراپه، به‌لام پڕ به‌بالا و كالا یانه ﴿ ۱۶۳: هم درجات عند الله ﴾ بۆه‌ریه‌ك له‌ئه‌هلی خیرو، له‌ئه‌هلی شه‌ر، لای خوا چه‌ند پله‌ویایه هه‌یه، پله‌و پایه‌ی باوه‌رداران و، پله‌ویایه‌ی دووروان، كه‌سیكیشیان سته‌می لێ ناكړی ﴿ و الله بصیر بما عملون ﴾ و خوا به‌هه‌موو كرده‌وه‌یان بیایه، هه‌ج شتیکی لێ نایبێت.

به‌ناردنی پیغه‌مبه‌ر ﷺ، چا و له‌ به‌ری منه‌تی خوا یین:

﴿ ۱۶۴: لقد من الله على المؤمنین إذ بعث فیهم رسولا من أنفسهم ﴾ بئێ گومان خوا منه‌تی نابه‌ سه‌ر باوه‌رداراندا، چونكه هه‌ر له‌خۆیان په‌یامبه‌ریکی میه‌ره‌بان و دلۆقانی یۆناردن، هه‌تا به‌ئاسانی و تووێژی له‌گه‌ل بکه‌ن و لێی تی‌بگه‌ن ﴿ يتلوا عليهم آیاته و یزکیهم ﴾ ئایه‌ته‌کانی خوا یان به‌سه‌را ده‌خوینێته‌وه‌و، دل و ده‌رونیشیان له‌هه‌ر ئاكارێکی دزیو خراپ پاکژ ده‌كا ﴿ و یعلمهم الکتاب و الحکمة ﴾ و فێزی قورئان و حیکمه‌ت و فه‌رموده‌کانیشیان ده‌کات ﴿ و إن كانوا من قبل لفي ضلال مبین ﴾ بئێ شك به‌ره‌هاتنی نه‌ویغه‌مبه‌ره، سه‌ر لێشیواو بوون و هه‌ج شتیکیان نه‌ده‌زانی، زۆریش به‌دخوو بوون و، دارو به‌ردیان ده‌په‌رست، کچیان زینده‌به‌چال ده‌کرد، به‌ژنان سووکایه‌تیان نه‌کرد، بئێ سنوورمه‌ی و شه‌رابیان ده‌خواردوه، له‌سووره‌تی (جومعه) شدا کورته‌یه‌ك هه‌ر له‌م باسه‌ دواوین، ده‌توانی ته‌ماشای بکه‌یت.

هۆی تیکشکانه‌که‌ی ئو خود به‌ده‌ستی خۆتان بوو:

﴿ ۱۶۵: أو لما أصابتكم مصيبة ﴾ ئاخۆ کاتی زبانتان بئێ گه‌یشت له‌تیکشکانه‌که‌ی رۆژی ئو خوددا و سه‌رتان سوپما، به‌تایبه‌تی که‌ (۷۰) که‌ستان شه‌هید بوون؟ ﴿ قد أصبتم مثلها ﴾ که‌ بئێ سوێ یه‌وش به‌ر له‌ (به‌در) دوو نه‌وه‌نده زبانتان به‌وان گه‌یاند: (۷۰) که‌سیان کوژران و، (۷۰) که‌سیشیان دیل کران ﴿ قلم أنى هذا ﴾ گوتتان: هۆی دوو چار بوونمان چی بوو؟ ﴿ قل هو من عند أنفسکم ﴾ نه‌ی پیغه‌مبه‌ر! ﴿ بییان بلی: نه‌وه هه‌ر له‌خۆتانوه‌وه بوو تووشتان بوو، هۆی سه‌ره‌کی له‌خۆتانوه‌وه بوو، چونكه ئیوه‌ فه‌رمانی پیغه‌مبه‌رتان شکاند ﴿ إن الله على کل شیء قدير ﴾ بئێ گومان بئێ خوا به‌سه‌ر هه‌موو شتیکیدا به‌توانایه، هه‌ر چی چه‌زیکا ئه‌یکات. له‌م ئایه‌ته‌دا هه‌ر چه‌نده به‌ کورتی هۆی تیکشکانی موسلمانان کان ئه‌خاته گه‌ردنی خۆیانوه‌وه، له‌ ئایه‌تی (۱۵۲) ی هه‌مان سووره‌ت زیاتر هۆی رووداوه‌که‌ روون ده‌کاته‌وه، وه‌كو له‌پێشه‌وه نه‌فهرموی: (ولقد صدقکم الله و عده‌ إذ تحسونهم بإذنه حتى إذا فشلتم و تنازعتم فی الأمر و عصیتم من بعد ما أراکم ما تحبون منکم من یرید الدنیا و منکم من یرید الآخرة ثم صرفکم عنهم لیبتلیکم). ﴿ ۱۶۶: و ما أصابکم یوم التقى الجمعان فی اذن الله ﴾ نه‌وی رۆژی به‌یه‌کگه‌یشتنی دوو کۆمه‌له‌که‌ - له‌جنگی (ئو خود) دا - دوو چارتان بوو، هه‌موو به‌ریارو فه‌رمانی خۆی له‌سه‌ر بوو ﴿ و لیعلم المؤمنین ﴾ بۆ نه‌وه‌ی موسلمانان به‌هێزو دامه‌زراره‌کان بناسرێن و ده‌رکه‌ون ﴿ و لیعلم الذین نافقوا ﴾ نه‌و دوو رووانه‌ش بناسرێن، واته: (عه‌بدوللاو هاوڕێکانی) که‌ نه‌و رۆژه‌ وه‌ی (۳۰۰) که‌سی برد، که‌ سێیه‌کی سوپاکه‌ بووو، له‌گه‌ل خۆو گێزانییه‌وه بۆمه‌دینه‌ ﴿ و قیل لهم تعالوا قاتلوا فی سبیل الله أو ادفعوا ﴾ له‌ریگادا موسلمانان کان بییان گه‌یشتن و بییان گوتن: وه‌رن له‌ریگای خوادا جه‌نگ بکه‌ن، یان دیفاع و به‌رگری بکه‌ن ﴿ قالوا لئو نعلم قتالا لاتبعناکم ﴾ که‌ چی له‌وه‌لامدا وتیان: نه‌گه‌ر بزانیین ئیوه‌ تووشی جه‌نگ و کوشتار ده‌بن، دلنیا بئێ ده‌سمان لێ به‌ر نه‌ده‌دان و، دواتان ده‌که‌وتین و ده‌جه‌نگایین، دیاره‌ شه‌ش خۆ دزینه‌وه‌و جۆره‌ راکردنێک بوو له‌راستییه‌کان، ئینجا قورئان و له‌مێکی شه‌مه‌یان شه‌داته‌وه‌و نه‌فهرموی: ﴿ هم للکفر یؤمذ أقرب منهم للإیمان ﴾ نه‌وانه‌که‌ - نه‌و رۆژه‌ شه‌مه‌یان کرد -، له‌کوفره‌وه نزیکتر بوون تا له‌ئیمان و باوه‌ره‌وه، چونكه یارمه‌تی موسلمانانیا ن نه‌دا و نه‌و بیانووه‌شیان به‌ فرۆ فیل هینایه‌وه ﴿ یقولون بأفواههم ما لیس فی قلوبهم ﴾ نه‌وه‌ی به‌زار ده‌یلین، غه‌یری نه‌وه‌یه له‌دلنیا دایه، واته: چاک ده‌زانن تووش ده‌بن و هاوکار یشتان ناکه‌ن! چونكه

فی سبیل الله أمواتا ﴿۱﴾ وَا مَهْزَانَن تَهْوَكَ سَانَهْی لَهْ رِنِی خَوَادَا كُوْرَزَانْ مَرْدُوون ﴿بِلْ أَحْيَاءْ عِنْدَ رَبِّهْمْ بِرْزَقُوْن﴾ به لكو زیندوون ولای پوره ردگار یان بژیوی وهرده گرن و راده بویرن، نیمه ش له دونیادا دهر باره ی ژبانی شهید هرته مهنده نه زانین و، ملکه چی دهقی نایه ته کانی قورئانین، به لئ له م نایه ته دا روون نه کراوه ته وه: ناخو خه لکی دونیا ده زانن نه و بژیوی ژبانه چونه؟ به لام له سورته ی (به قهره/۱۵۴) دا به راشکاو ی روون کراوه ته وه ده لی: خه لکی نه م دونیا له و جوړه ژبانه هیچ نازانن و تی ناگن: (ولا تقولوا لمن یقتل فی سبیل الله أموات بل أحياء ولكن لا تشعرون). ﴿۱۷۰﴾ فرحین بما آتاهم الله من فضله ﴿به و نیعمت و میهره بانیه خوا پنی داو، دلخوش و دلشاد و خوشحالن ﴿و یستشرون بالذین لم یلحقوا بهم من خلفهم﴾ و مژده ش به و مواهیدانه دهن، که هیمان به وان نه گه یشتوون و نیستا له ژبن و زیندوون له گوړه پانی جیهادان وله دوا ی نه وانسه وهن ﴿ألا خوف علیهم ولا هم یحزنون﴾ مژده یان ده ده نی که له دواروژدا هیچ ترسیکیان نابی و، هیچ خه فه تیکیش ناخون بو دونیا یان ﴿۱۷۱﴾ یستشرون بنعمه من الله و فضل ﴿به و نازو نیعمت و به خشش و به هرانی خوادلیان خو شه چونکه پاداشتیان چهنده به رامبه ر و هرگرتوته وه ﴿و أن الله لا یضع أجر المؤمنین﴾ به وه ش که یف خو شن که خوا ی گوره پاداشتی باوه رداران له ناو نابا.

له رینماییه کانی نایه تی (۱۶۹-۱۷۱):

۱) شهید زیندووه قهت نامری، موسلمانانیش هر وا، به لام ژبانی شهید کامل تره.
 ۲) شهید مزگینی به مواهیدانی پاش خو یان دهن، که نه وانیش وه کو نه مان پاداشیان بو هیه. نیمامی (ترمزی) نه م فرموده ده هی نی: (لِلشَهِيدِ سِتَّةٌ خِصَالٌ: يُغْفَرُ فِي أَوَّلِ دَفْعَةٍ، وَيَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ، وَيُجَارُ مِنَ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَيَأْتِي مِنَ الْفِرْعِ الْأَكْبَرِ، وَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ تَاجُ الْوَقَارِ، الْيَاقُوْتَةُ مِنْهَا خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا، وَيُرْوَجُ اثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ زَوْجَةً مِنَ الْخُورِ الْعَيْنِ، وَيَشْفَعُ فِي سَبْعِينَ مِنْ أَقْرَبِهِ). واته: شهید شه ش جوړخه لات ده کری: له یه کم دلوی خوی نییه وه خوا لئی خوش ده بی ت، پنگه ی خوی ده بی نی له به شه شدا، له سزای گوړه دپاریزری، له ترسه گوره که ی روژی سلا شه مین ده بی ت، تاجی ریزو شه ره فی له سر ده نری ت که: ته نها یاقوته یه کی له دونیا و، له ته واوی نه وی له دونیا دایه باشتره، (۷۲) (حور و له عین) ی ده نری تی، شه فاعه ت بو

ده یانینی که چو ن پاش (به دن) له هه مولایه که وه له شکر کی شی کراوه بو توله کردنه وه، نیتر چو ن جهنگ ناییت، بو یه خوا فرموی: ﴿و الله أعلم بما یکتوم﴾ خوا چاک ده زانی به وه ی له دلا ده یشارنه وه، درو ده کن که ده لین: نه گهر بزانی نه وه قی شه ر دهن، نیمه ی ش ده جهنگ یان. ﴿۱۶۸﴾ الذین قالوا لا خرائیم و قعدوا ﴿نه و که سانه که بو خو یان دانیش تبوون و نه چوو بوونه جهنگ و، به براو که س و کاری شهیده کانیشیان دهوت: ﴿لو أطاعونا ما قتلوا﴾ نه گهر به گو یی نیمه یان کرد باو، نه رو شت نایه بو جهنگ، نه ده کو ژران! وه کو نیمه نه چووین و نه کو ژراین ﴿قل فادرؤا عن أنفسکم الموت إن کنتم صادقیں﴾ نه ی پیغه میهر! ﴿بینان بلئی: ده سا مردن له خو تان لای دهن نه گهر راست نه کنه نه چوونه گوړه پانی جیهاد هو کاری که بو نه مردنی مرو ف و، ده بیته هو ی ته من دریزی، چونکه خو نیوه پالتان لای دایه وه و نه چونه غزا و، ده شمرن.

له رینماییه کانی نایه تی (۱۶۵-۱۶۸):

۱) موسیبه ت و به لا و نه هامت، به ره می گوناح و تاوانه، وه کو خوا له جیگایه کی تر دا ده فرموی: (وما أصابکم من مصیبة فبما کسبت أیدیکم) ۳۰/۴۲.
 ۲) هه سو رو داویک پیش خو لقا ندنه که ی لای خوا ناشکرایه.
 ۳) هه ندی جار مرو ف بری شت ده لی، نه وه نده گران و ناقولایه ده بیاته سر لیواری کوفر.
 ۴) وشیار ی و، خو پاراستن له مردن، (قه زاو قه ده ن) ناگیز پته وه.

کوزراوانی رپی خوا، هه میسه زیندوون:

له فرموده یه کدا - نیمامی نه حمده له مه سنده که یدا هی ناویه تی - هاتووه: پیغه میهر ﴿به ها وه لانی فرموو: که برا کانتان له ثو حود دوو چار بوون و شهید کران، خوا ی کار جوان رو حه کانیانی کردووه به به ری کومه له په له وه ریکی سه وز داو، دهر و نه سر روو باره کانی به هه شت و، له میوه ی جوړاو جوړی به هه شت ده خو ن، پاشان ده چنه بهر چهنه گلویکی زبیرن له بن سیبه ری عه ر شدا، نیجا که نه و گشت خو شی و به ره یانه ده بینن، ده لین: نه ی خو زگا: براو که س و کاره کانیشمان به مه یان زانیبا، هه تا له جیهاد پال نه دهنه وه: پاشان خوا فرموی: دهوا من له باتی نیوه ناگاداریان نه کم، نه و جا خوا فرموی: ﴿۱۶۹﴾ ولا تحسبن الذین قتلوا

(۷۰) کس له خزمانی نزکی خوی دهکات.
 ۳) هرله بهر فزله تی شهیده که به کوی دهنگی زانایان شهیددی گوره پانی جهنگی نیو کافرو موسلمان، نه ده شوردری و نه نویژی شی له سر ده کری، وه کو ئیمامی (بوخاری) ثم فرموده یه یهیناوه: ((وَأَذْفُوهُمْ بِدِمَائِهِمْ...)) پیغمبر ﷺ برپاریدا (که شهیده کانی نوحود هه ربه خوینه که یانه وه بی شوردن بنیژرین). ده توانی ته ماشایه کی نایه تی (۱۵۴) ی سورته تی (به قهره) بکهیت، چونکه له ویش هیندی له باره ی شهیده وه نووسراوه.

خه زای حه مرئول شهسه:

بلی... بی باوه ره کان له سه ره تای جهنگه که ی (نوحود) سه وه تیک شکان، به لام که دیتیان و موسلمانان کان سر شاخه که یان چول کرد، خیرابه په له گه رانه وه سه ریان وشکاندونیان، شه وساش پاش تی کشکاندن بو شه وه به ته وای زال بین به سه ریاندا ویستیان دویان بکهون، ثم هه واله به په یامبه ر ﷺ گه یشت، شه ویش ده سته جی له گه ل (۷۰) که سدا هر له وانه به شداری جهنگی (نوحود) یان کردبوو، له مه دینه ده رچوون وگه یشتنه (حه مرئول شهسه)، چاکه بی باوه ره کان زانیان، ترسیان لی نیشته و هه له اتن، شه وساشم نایه ته له ده سخوشی و نافه رینی ئیمانداره کانداهاته خواره وه فرمووی: (۱۷۲: الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ) شه واهه لانه که له پاش بریندار بوو نیشیان (له نوحود) وه لای خواو په یامبه ریان دایه وه ((لَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ)) شه وانه یان که ئاکاری چاکیان کردو، دوی په یامبه ر که وتن له (حه مرئول شهسه) داو، پاریزگاری سنوره کانی خوا بوون، یاداشتیکی گه وره فراوانیان بو هه یه.

سویند به خوا به ته نه اشیم دویاننده کهوم:

(۱۷۳: الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ) شه واهه لانه ی وا خه لکیک وه کو (نوعه می کوری مه سهوود) پنی گوتن: بی گومان شه وخنه لکانه بوله ناوبردننی ئیوه هه موو کوبوونه ته وه، شه یانه وی گه له کومه لتان لی بکهن، شه شی بترسو خوتان تووش نه کهن، به و ته یه ی ویستی هاهه لان چاوترس بکا وه له بین، رزیک بوو (شه بوو سو فیان) به له شکرکی (دووه زار) که سیه وه خوی ناماده کردبوو بچیته سه رمه دینه، به لام که دیتیان موسلمانان نامادهن، ترس که وته دلپه وه به خوی وسویاکه یه وه گه رایه وه، نوعه می بانگ کردو گوتی: نوعه میا به لکو بچیته

به ره ره چوریک بووی، ترس به خه یته به موسلمانان کان، به لکو هه لپین و، بوئه وه ی شه میش تووشی نه نگ نه بیته، شه وجا نوعه میش چوو شه وکاره ی شه نجامداو هه ره شه ی لی کردن به هاتنی له شرکی زور بویان، به لام په یامبه ر ﷺ هر زیکری (حسبنا الله ونعم الوکیل) ده خویندو ده یفه رموو: سویند به خوا، شه گه ر به ته نه اشیم مابم،

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَيَا ذِينَ اللَّهِ وَلِعَلَّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧٣﴾ وَلِعَلَّ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَمَالَوْا فَتَمَلَّوْا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ أَذْفَوْا فَأَوْ قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قَتَلْنَا لَأَكْتَبَنَّاهُمْ لَهُمْ لَكْفُورٌ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿١٧٤﴾ الَّذِينَ قَالُوا لِأَخْرَجْنَا مِنْكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَانَا مَا قَاتِلُوا قُلْ فَادْرَأُوا عَنِّي نَفْسِي كَمَا نَفْسِي كَمَا أَلَمْتُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧٥﴾ وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٧٦﴾ فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَكَانُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَمَّا قَاتَلُوا يُرْسِلُ رُسُلَهُمْ لِيَكْرِزُوا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَفْسِكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٧٧﴾ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٨﴾ الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٩﴾

هه رده چم به دویاندا ﴿فزادهم إيماناً﴾ که چی به هه ره شه که ی (نوعه می) بر او وره یان به هیزتر بوو ﴿وقالوا حسبنا الله ونعم الوکیل﴾ وتیان: ئیبه هه ر خوامان به سه، شه ویش چاکترین چاودیر و یارمه تیده ره. وته که ی (نوعه می): (إن الناس قد جمعوا لكم...) بوو به وی زیادبوونی بر او وره یان له گوره پاندا، زاناکان له بهر چند نایه تیکي ئاواده لپن: (ئیمان) زیادو کهم ده کا، هه رکه زیادبوو، بروداره کهش هه ول ده دا کارو کرده ی زیتر بکا، خونه گه ر ئیمان که ی سست و خاو بووه وه، شه واکارو کرده وه شی کهم ده کا ﴿١٧٤﴾ فانقلبوا بنعمة من الله وفضل ﴿ئینجا له ناکامی شه ویشته بستنه یان به خواوه وه، به به خشش ونیعمه تیکي فراوانی خواوه گه رانه وه مه دینه ﴿لم یمسهم سوء﴾ وتووشی هچ ناخوشی و نارحه تیبه کیش نه بوون، له وه هه ره شانه ده یان کرد ﴿واتبعوا رضوان الله﴾ هه ر له ره زامه ندی و خوشنوودی خوا ده گه ران ﴿والله ذو فضل عظیم﴾ خواش خواهنی به خشش و

به ره‌یه کسی زور گه‌وره‌یه ﴿ ۱۷۵: إنما ذلكم الشيطان يخوف أولياءه ﴾ دياره‌ئو هه ره‌شه‌ی (نوعه‌یم) هه، هه ره‌شه‌ی شه‌یتانه‌و ده‌یه‌وی ئیوه به‌هاودوستانى خوی بترسینیت، واته: شه‌کاره‌ی (نوعه‌یم) هه هه ره له‌کارى شه‌یتان ده‌کا. ﴿ فلا تخافوهم وخافونى إن كنتم مؤمنين ﴾ جا شه‌گه‌ر باوه‌رتان به‌هیزه، له‌وان مه‌ترسن، له‌خوم

فَأَقْبُوا بِنِعْمَةِ رَبِّكُمْ فَاتَّبِعُوا أَوْلِيَاءَهُ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿ ۱۷۶﴾ إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿ ۱۷۷﴾ وَلَا يَحْزَنكَ الَّذِينَ يَسُرُّونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطًّا فِي الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿ ۱۷۸﴾ إِنَّ الَّذِينَ أَشْرَكُوا بِالْإِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿ ۱۷۹﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمَلِّئُهُمْ خَيْرًا لَّا أَنْفُسَهُمْ إِنَّمَا نُمَلِّئُهُمْ لِيُزَادُوا إِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿ ۱۸۰﴾ تَمَّا كَانَ اللَّهُ لِيُذَرِّدَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ فَاتَّبِعُوا اللَّهَ وَرُسُلَهُ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿ ۱۸۱﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْغُلُونَ إِيمَانَهُمْ أَنَّ اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرٌ لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَغُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ مِيراثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿ ۱۸۲﴾

بترسن، خوا ده‌فرموی (الیس الله بكاف عبده ويخوفونك بالذين من دونه) هه‌تا ده‌گاته (قل حسبي الله عليه يتوكل المتوكلون).

رینما‌یییه‌ کانی‌ نایه‌تی (۱۷۲-۱۷۵):

تسه‌لییه‌و دلدانه‌وه‌ی پیغه‌مبه‌ر ﴿ ۱۷۶:﴾

پیغه‌مبه‌ر شه‌ونده‌ه‌ه‌زه‌ی ده‌کردخوانه‌ناسه‌کان ئیمان بینن، گه‌ل‌جار تووشی خه‌م وخه‌فه‌ت ده‌بوو، شه‌وجا خووش فه‌رموی: ﴿ ۱۷۶:﴾ ولا يحزنك الذين يسارعون في الكفر ﴿ به‌ودوووروو کافرانه خه‌فه‌تبار مه‌به، که‌په‌له ده‌که‌ن بو‌ دزایه‌تی تو ﴿ إنهم لن يضروا الله شيئا ﴾ شه‌وانه هه‌رگیز ناتوانن که‌مترین زیانیک به‌ خوا بگه‌یه‌نن ﴿ يريد الله أن لا يجعل لهم حظا في الآخرة ﴾ خوا شه‌یه‌وی له‌ دوارژدا هیج به‌شیکیان نه‌بی، چونکه بو‌ خویمان له‌م ژبانده‌دا، به‌ئاره‌زووی خویمان ریگه‌ی لارو چه‌وت هه‌لده‌بیزین ﴿ ولهم عذاب عظيم ﴾ بویه له‌باتی پاداشی چاک، سزایه‌کی گه‌وره‌یان بو‌ هه‌یه ﴿ ۱۷۷:﴾ إن الذين اشتروا الكفر بالإيمان ﴿ به‌راستی شه‌و که‌سانه‌ی وا له‌باتی باوه‌ر، بی‌ بروابییان کری، واته: ئیمانیان گوره‌یه‌وه، به‌کوفرو بی‌دینی ﴿ لن يضروا الله شيئا ولهم عذاب أليم ﴾ هه‌رگیز ناتوانن به‌ هیج جوریک زیانی به‌ خوا بگه‌یه‌نن و، سزایه‌کی ئیش پیگه‌یه‌نه‌ریشیان بویه‌یه ﴿ ۱۷۸:﴾ ولا يحسبن الذين كفروا أنما نملئ لهم خيرا لأنفسهم ﴿ با شه‌و که‌سانه‌ی که‌ ریبازی بی‌باوه‌رییان گرتووه، پنیان وا نه‌بی شه‌و مؤله‌ت و نیعمه‌تانه‌ پنیان ده‌به‌خشین، قازانج و خیره‌بویمان ﴿ إنما نملئ لهم ليزدادوا إثما ﴾ بی‌گومان هه‌ر له‌به‌ر شه‌ویه‌ ته‌مه‌نیان دریز شه‌که‌ین و مؤله‌تیان شه‌ده‌ین، که‌باری گوناحیان زیاتر بی ﴿ ولهم عذاب مهين ﴾ و سزایه‌کی په‌ستکه‌رو ئابروو به‌ریشیان بو‌ هه‌یه، له‌ نایه‌تی (۹۵، ۹۴/ی/ شه‌عراف) دا روون کراوه‌ته‌وه که‌ بویه به‌لا و نه‌هامه‌تی درا به‌سه‌ریاندا، به‌لکو بگه‌رینه‌وه لای خوا، جا که هه‌ر دریزه‌یان به‌ مله‌ووپی خویمان دا، شه‌وسا خوا گوزه‌رانی خووشی پیدان و، شه‌وانیش سه‌رگه‌رم‌بوون پنی، هه‌تا کتوپر گرتوونی، وه‌ک له‌جیگایه‌کی تردا شه‌فرموی: (وما أرسلنا في قرية من نبي إلا أخذنا أهلها بالبأساء والضراء لعلهم يضرعون ثم بدلنا مكان السيئة الحسنة حتى عفوا وقالوا قد مس أباءنا الضراء والسراء فأخذناهم بغتة وهم لا يشعرون). وله‌ نایه‌تی (۴۲-۴۳): شه‌نعام) دا شه‌فرموی: (ولقد أرسلنا إلى أمم من قبلك فأخذناهم بالبأساء والضراء لعلهم يتضرعون * فلولا إذ جاءهم بأسنا تضرعوا..) دیسان، له‌ نایه‌تی (۴۴) ی (شه‌نعام) دا شه‌فرموی: (أخذناهم بغتة فإذا هم مبلسون) ﴿ ۱۷۹:﴾ ما كان الله ليزدرئ المؤمنين على ما أنتم عليه ﴿ خواهیج کات برواداران بی‌ تاقیردنه‌وه‌و هه‌سه‌نگاندن، به‌و‌حاله‌ته‌وه‌ وان له‌سه‌ری، (که‌ دوو

۱) مه‌زنی و فه‌زیه‌تی ئا‌کاری چاک وته‌قوا، که‌ بی‌گومان هه‌ردووکیان کلیلی هه‌موو خیریکن.

۲) ریزو فه‌زلی هاوه‌لانی پیغه‌مبه‌ر ﴿ ۱۷۶﴾ له‌ به‌رامبه‌ر خه‌لکی تروه‌ه و، قه‌درو نرخیان به‌لای خواوه.

۳) گه‌وره‌یی و به‌ره‌که‌تی وتنی وشه‌ی (حسبنا الله ونعم الوكيل) له‌کاتی ته‌نگانه‌دا به‌تایبه‌ت پیغه‌مبه‌ران (موحه‌مه‌د) و (ئیراهیم/علی نبینا وعلیهم أفضل الصلاة والسلام) له‌ قوناغه‌ تالو تفته‌کانی ژبانیناندا ده‌یانگوت.

۴) شه‌یتان هه‌مووکات به‌ دوستانى خوی، برواداران

القیامة، یأخذُ بِلَهْمِ رَبِّهِ (یعنی بِسْمِ ذِقْنِهِ) یقول: أَنَا مَالِك، أَنَا كَنْزُكَ)) له یاشان ئەم ئایەتی (۱۸۰) یە ی خویندەو. بوخاری (کتاب التفسیر/ ۴۵۶۵) بابی: (ولا یحسبن الذین ییخلون بما آتاهم الله.. واته: ئەوی خوومالی پێ دەدا و، دەگاتە سنووری زەکات و زەکاتی لێ نادات، لە روژی قیامەتدا دەکرێتە ئەژدیها یەکی سەرتاس و دوو خالی رەش، بە سەر چاویەو، نیشانە ی زۆر ترساناکیە، ئەوسا هەر دوو چەناکی دەگرێت و پێی دەلی: من ماله کی تو، گەنجەکی تو ﴿ و لله میراث السموات والأرض ﴾ بێ گومانیشین کە: ئاسمانەکان و زەوی هەر بۆ خوا دەمیننەو، هی ئەون، کەوابوو بەخشن و چرووکی مەکن ﴿ والله بما تعملون خبیر ﴾ و خواش بەو کارە ئیو ئەیکەن زۆر بەناگایە.

دینە مایبە کانی ئایەتی (۱۷۹-۱۸۰):

- ۱) بە سپاردەو تەکلێفەکانی خوا، موسلمانێ راستبێژو، درۆزن لێک دەکرێنەو.
- ۲) کارە غەیب و نادیارەکان تەنها خوا دەیانزانێ، مەگەر یەکی لە پیغەمبەرانێ خۆی لێ بەناگا بکا.
- ۳) بەهای بەهەشت: تەنها باوەرو تەقوایە.
- ۴) رۆژی و بەخیلی لە مال و ساماندا، کاریکی بەدەپەر و نەگبەتیە بۆ خواوەنەکی.
- ۵) هەرکەسێ خوا مایکی پێداو هەقی شەری لێ ئەدا، بەو ماله ی خۆیە لە روژی بەریدا سزا ئەدری، بەبەلگە ی ئەم ئایەتەو، ئەو ئایەتە ی (تەوبە) یە کە دەفەرموی: (والذین یکنزون الذهب والفضة.. له گەل چەندین فەرموودەدا.

خوا لە موشریکان بە هەر شەیه:

(ئیسبن عەبباس) دەلی: کاتی خوا فەرموی: (من ذا الذی یقرض الله قرضا حسنا) جوولە کەکان بۆ لاواز کردنی وزە ی موسلمانان گوتیان: ئیئە دەولە مەندو داراین، خواش هەژارو بێ ئەوا، بۆیە داوای قەرزمان لێ دەکات! جا بۆ پووجە لکردنەو ی قسە کە یان خوا فەرموی: ﴿ ۱۸۱: لقد سمع الله قول الذین قالوا إن الله فقیر ونحن أغنیاء ﴾ بێ گومان خوا وتە ی ئەو کەسانە ی بیست کە وتیان: خوا هەژارەو، ئیئە داراودەولە مەندین ﴿ سنکتب ما قالوا و قتلهم الأنبیاء بغیر حق ﴾ بێ سۆ ئەو قسە و گوفتارە یان و، ئەو بە ناھەق کوشتنە ی پەیا مەبەرانیان لە سەردە نووسین و تۆلە یان لێ دەکە ینەو ﴿ ونقول ذوقوا عذاب الحریق ﴾ تۆلە یان لێ دەسینین و پێشیان دەلین: دەسا

رووو دلسوز، خەم خۆرو پاک تیکەلن) نە هیشتۆتەو، بە لکو هەندی جار بۆ پالوتنی چاک و خراب، بێ ئارام و بە ئارام جوۆرە بە لاو نە هامتە ی دەنێری ﴿ حتی یمیز الخبیث من الطیب ﴾ هەتا پەس و پاک لە یەک جیا بکاتەو، بێ گومان رووداوەکی (ئوحوود) یش چاکتر هەلسە نگاندن و تاقیکردنەو، ئەو بۆو (عەبدوللا ی کوری ئوبە ی) وەک لە پێشەو و تەمان بە خۆی و سێ سەد کەسەو و رە ی بەزی و، نیفاقی دەرکەوت، کەوابوو داوای جیهادو هیندی تەکلێف لە راست و ناراست، دلسوزو ناپاک لێک دەکاتەو ﴿ وما کان الله لیطلعمک علی الغیب ﴾ خۆ خوا ناگاداری کارە نادیارەکانیشی نە کردوون و غەیب نازانن، هەتا بەد ل بزانن کێ چاکەو کێ خرابە.. بە لکو هەر دە ی تاقیکردنەو رووداو، مروفی چاک و خراب لە یەک جیا بکاتەو، وەک لە ئوحوودا ﴿ ولكن الله یجتبی من رسله من یشاء ﴾ بە لام دە کری خوا لە ناو پەیا مەبەرانێ خۆیدا مەیلی هەرکە سێکی بێ، هە ئی بێ زێ و، هەندی جار یش بێ تاقیکردنەو ناگاداری بکات کە: فلانە کەس ناپاکە، رازو نیازی بەدەپەر وەکو لە جیگایەکی تردا دەفەرموی (عالم الغیب فلا یظهر علی غیبه إلا من ارتضی من رسول).. ﴿ فآمنوا بالله ورسله ﴾ دەسا دە ی بروایەکی پتەو و راستە قینەتان بە خواو بە پەیا مەبەرانێ هە بێ ﴿ وإن توآموا وتتقوا فلکم أجر عظیم ﴾ شەر باوەرێکی راستە قینەتان هیناو خۆیشتان لە سنوورەکان پاراست و دەر نە چوون، کری و پادا شتیکی بە کجار گەرەتان پێ ئەدری. لێرەدا جیهادو جەنگی گۆرە پان کۆتایی دیت. باس و خواسی رووداوەکی (ئوحوود) دە پێچرێتەو.. هەرچە نەد ریوایە تیک دەلی ئایەتی (۱۸۰) کە ئیستا دیت هەر لەو (۶۰) ئایەتیە کە سەبارەت بە رووداوەکی ئوحوود هاتوونە.

چکووس و رۆژ مەبەن:

ئینجا موسلمانان هەلە نیت بۆ بەختکردنی مال و دارایی لە رێگە ی خوادا، بۆیە ئەفەرموی: ﴿ ۱۸۰: ولا یحسبن الذین ییخلون بما آتاهم الله من فضله هو خیرا لهم ﴾ با ئەو کەسانە کە خوا لە فەزل و میبەرە بانێ خۆی مای پێ بەخشیون و، رۆژی و چرووکی تێدا دەکن، وا ئەزانن ئەو چکووسی و چرووکییە قازانجیانە ﴿ بل هو شر لهم ﴾ نە خیر، خیرو قازانج نییە بۆیان، بە لکو مایە ی زەرەر و زیانیانە، چونکە ﴿ سیطوقون ما بخلوا به یوم القیامة ﴾ لە روژی قیامەتدا بەو سامانە ی چرووکییان تێدا کردووە، تۆق دەکرێتە ملیان، پێشەوا (بوخاری) لە (ئەبوو هورەیرە) وە دەگیرێتەو کە پەیا مەبەر ﴿ دەفەرموی: ((مَنْ آتاهُ اللهُ مالاً فَلَـمْ یُؤَدِّ زَكَاتَهُ، مَثَلٌ لَه مَالُهُ سُجَاعًا أَمْرَعُ (أی تُعْبَأًا عَظِيمًا) لَه زَبَبٌ، یَطُوقُهُ یوم

پر له حکیمت و نامی شاره زاکره وه هاتنه لای هوزه که بیان و باوه پیشیان پی نه کردن، که واته تویش وه کو شهوان.

رینماییه کنی نایه تی (۱۸۱-۱۸۴):

- ۱) کوفری جووله که و بی نه ده بییان له گه ل خواو پیغه مبه رانی شه ودا، له راده به دهر بوو.
- ۲) کوشتنی شه گشت پیغه مبه رانه له لایه ن به هووده وه.
- ۳) ناشکرکردنی شه و درؤیانه ی جووله که که : گوايه خوا به یمانی له گه ل به ستوون : هه ر پیغه مبه ری هاته لایان بر وی پی نه کن، هه تا قوربانیه که ده کاو شه و ساش ناگری به ی داده بی وده یخوات.
- ۴) سه ره خوشی پیغه مبه رو هه لنانیشی بوخو راکرتن له به رامبه ر توره هاتی به هووده وه.

هه موو که سیک نامی مردن ده چیژی:

﴿ ۱۸۵ : کل نفس ذائقة الموت ﴾ هه موو که سیک بی جیاوازی تامی مردن ده چیژی، وه که خوا خو ی له جیگایه کی تر دا ده فره مو ی : (کل من علیها فان) هه رچی له م دونیایه دایه تیاده چی ﴿ وانما توفون أجورکم يوم القيامة ﴾ روژی قیامت، گشت کر ی وپاداشی خو تانتان دهر نته وه ﴿ فمن زحزح عن النار وأدخل الجنة فقد فاز ﴾ ئینجا هه ر که سی له ناگر دور خرایه وه و به برایه به هه شته وه، بی شک سه رفرازو سه ر که و توو ده بی ﴿ وما الحياة الدنيا إلا متاع الغرور ﴾ ژبانی شه دونیایه ش، ته نها خوشی و له زه تیکی که م و چه واشه کارو فریوده رو، خسته به ره، که واته وشیار بن ایغه مبه ری خوا فره مو ی : ((موضع سوط فی الجنة خیر من الدنيا وما فیها)) شه و جا گوتی : شه رجه زیش ده کن نایه تی : (فمن زحزح عن النار وأدخل الجنة فقد فاز) بخویننه وه.

چهنه رینماییه ک:

- ۱) له کاتی سه ره مرگدا زیکی (لا اله الا الله) بخه نه سه ر زاری نه خو شه وه.
- ۲) سووره تی (یس) ی بو بخویننه وه، به لکو سزاو نار هه تی گیانکیشانی بو ئاسان بی، چونکه پیغه مبه ر ﴿ فره مو ی : ((ما مِنْ مَّيْتٍ يَتَرَأَىٰ عِنْدَ يَسٍ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ))، واته : هه ر نه خو شیکی له گیانه لا بی و، سووره تی (یاسین) ی له سه ر بخوینریت، پله نار هه ته کانی سه ره مه رگی بو ئاسان ده کریت. یان شه و فره مووده که (شه بو داوود) ریوایه تی ده کا : ((اقرأوا یس علی موتاکم)) واته : سووره تی (یاسین) بو نه خو شه کانتان بخوینن.

سزای سووتیننه ر بیژن ﴿ ۱۸۲ : ذلک بما قدمت أیدیکم ﴾ شه سزایه ش له به ره وه یسه که ئیوه شه کارانه تان ده کرد ﴿ وأن الله لیس بظلام للعبد ﴾ و بیشرانن که : هه رگیز خوا هه ر له عه بدن نا کا ﴿ ۱۸۳ : الذین قالوا إن الله عهد إلینا ﴾ شه جووله کانه ی گوتیان : بی گومان ئیبه خوا له ته وراتدا وه سیه تی بو کردوین ﴿ ألا



تومن لرسول حتی یأتینا بقریان تأکله النار) که باوه به هیج په یامبه ریک نه که بن هه تا مؤعجیزه به ک دینی و، به چاوی خو مان ده بیبیین و، مؤعجیزه به که ییش شه مه بییت که هه ر که سیکی خیرو سه ده قیه ک بکات ناگریک (هه وهه بروسکه) یه ک له ئاسمانه وه بییت بیخوات، واته : (بیسوتیننی) شه و جا باوه ری پی ده که بن ﴿ قل قد جاءکم رسل من قبلی بالبینات وبالذی قلم ﴾ شه ی پیغه مبه را ﴿ پییان بلی : خو چه ندان پیغه مبه رتان پیش من به نیشانه گه لی ناشکرا بو هات ﴿ فلم قتلتموهم إن کنتم صادقین ﴾ ده سابو کوشتووتان و، باوه رتان پی نه کردن، شه گه ر راست شه که ن له م قسه دا، دیاره ئیوه خه لکیکی دروژن و ناراستن ﴿ ۱۸۴ : فإن کذبوک فقد کذب رسل من قبلك ﴾ جائه ر به دروژنیان دانایت و باوه ریان پی نه هینایت، هیج خه م و خه فته مه خو چونکه گه لی له پیغه مبه رانی به ره له تویش، به دروژنیان دانان و باوه ریان پی نه هینان ﴿ جاؤا بالبینات والزیر والکتاب المنیر ﴾ به کو مه لی به لگه و نیشانه ی ناشکراو، کتیبی

۳) كاتنى كە مرد دەبى ھەردوو چاوى بىرنى بەيەكا، ئەوسا بشۇردىرىو كەن بىكرى و نوژى لىسەر بىكرى وبەپەلەش بگەيەنرئتە گۆرستان ولە گلکۆى مۇسلماناندا بەپەلە بەخاك بىسپىردىرى، چونكە پىغەمبەر ﷺ دەفەرموى: ((إِسْرَعُوا بِالْجَنَازَةِ فَإِنْ تَكَ صَالِحَةٌ فَخَيْرٌ تَقْدَمُ نَهَا إِلَيْهِ، وَإِنْ تَكَ غَيْرَ ذَلِكَ فَشَرٌّ تَقْضُونَهُ عَنْ رِقَابِكُمْ))، واتە: بەپەلە تەرمى مردوو بگەيەننە گۆرستان، چونكە ئەر ئاكارچاك بىت، ئەوا زوو دەيگەيەننە جىنى خۇش، خۇنەر بەدكارىش بىت، شەرىكەوزوو لەكۆلتان دەبىتەو.

ئىماندار بەر ئەزمون دەكەوى:

﴿ ۱۸۶: لَتَبْلُونَ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ﴾ سويند بەخو گيانو داراييتان(ئەى مۇسلمانان!) بەبەلاو ئەھامەت بەر تاقىکردنەو دەكەون، واتە: دەبى بچنە گۆرەپانى جىھادو مالو سامان بەخت بکەن وتووشى زىانى سەروماى بىن. لەجىگايەكى تردا ئەو تاقىکردنەويە روونکراوئەو، وەك لەئايەتى (۱۵۷، ۱۵۵)ى بەقەرەدا ھاتوو دەفەرموى: (وَلْيَلْبِئُوا نَفْسَهُمْ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصِ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَيَشْرُ الصَّابِرِينَ * الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاغِبُونَ * أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ). ﴿ ولتسمن من الذين أتوا الكتاب من قبلكم ومن الذين أشركوا أذى كثيرا ﴾ وەلەوانەى كىتیبیان پى دراو لە پىش ئیو وە لەھاوبەشدانەرانەو زۆرو زەبەندە قسەى نابەجى وناخۇش ئەبىستن و، پى دلتەنگ دەبن، بەلام... ﴿ وإن تصبروا وتتقوا ﴾ ئەگەر ئیو لە بەرامبەر وئەکانیانەو خۆگربن و، لە کردارو وتارتاندا پارىز بکەن، سەرکەوتوو دەبن، وەك ئەفەرموى: ﴿ فإن ذلك من عزم الأمور ﴾ بەراستى كارى وا، لەكارى مەردان و جوامىزان دەچىت، دەبى بايخو گرنكى بدرىتى، سروشتى بوونەوەرەكە: ھەرکەسێك بەرەو خوا بچىت، دەبى ھەرکەس بەپى توندوتۆلى دینەكەى خۇى، ئازارو بىزار بچىزى.

دینمایىبە كانی ئايەتى (۱۸۵-۱۸۶):

- ۱) دونيا جىگای پاداش و تۆلە نىبە، بەلكو جىگای ھەولو كۆشش و كارو كردهويە.
- ۲) رزگارى و، بەختيارى راستەقىنە دور بوونە لە ئاگرو، چوونە ناو بەھەشتە.
- ۳) زىانى ئەم دونيا كالايەكە، نابى پىشتى پىو بەبەستى.
- ۴) تاقىبوونەو كارىكى زەرورىو و ھەتمىبە، جا

لەبەرامبەرەو سەبرو تەقوا بۇ مۇسلمانان پىويستە.
 ۵) جوولەكەو گاورو موشرىكان، ھەردەم ئازارى مۇسلمانان دەدەن، ئەوئەبوو (فەھاس)ى يەھوودى وتى: ئىمە دەولەمەندىن و، خواش ھەژاروو بى دەسلەت!، نەساراش وتیان: عوزەير كورى خوايە! موشرىكان وتیان: (لات و عوززاو مەنات)شەرىك و ھاوبەشى خوان! (عەبدوللاى كورى سەلوول)بىش بە پىغەمبەرى گوت: نزىكى كۆرەكانمان مەبەو، (كەبى كورى شەرەف) بەھۆنراوئەى نابەجى و ناقولاً ئازارى پىغەمبەر مۇسلمانەكانى دەدا، گەلى جار بەرامبەر بە ئنە مۇسلمانەكان بەخراپە دەدوا، بۇيە لەئەنجامدا پىغەمبەر ﷺ (موھەمەدى كورى مەسلەمە)ى نارو فورسەتى لىھىناو كوشتى.

خاوەن كىتیبەكان ھەق دەشارنەو:

﴿ ۱۸۷: وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ ﴾ باسى ئەو خاوەننامانە بەكە خوا پەيمانى لى وەرگرتن ﴿ لتبيننه للناس ولا تكتمونه ﴾ كە بەرىكۆپىكى -ئەونامەيە بۇيان ھاتوو- بەخەلكى راگەبىنن و، ھىچى لى نەشارنەو ﴿ فبذوه وراء ظهورهم ﴾ كە چى بەلئەكەيان فرىدايە پىشتیانەو و پىشتگويان خست! ﴿ واشتروا به ثمنًا قليلا ﴾ و بەھايەكى كەمیان پىكرى، واتە: تەورات وئىنجىليان بە دونيايەكى كەم فروشت! ﴿ فبش ما يشترون ﴾ ئاى چەندە خراپ بوو ئەوئەى كرىيان و سەودايان پى كرد، چونكە لەباتى قىامەتى نەپراو، دونياى فانى و تىاچوويان وەرگرت، (ئىبن كەسىر) دەلئت: ئەم ئايەتە ھەر شەيە بۆگشت زانايەك، ئەوانەيان گەلى جار راستىيەكان لەبەردەم دەسلەتداراندا دەشارنەو، يان لەبەرامبەر تەماھىكى دونياو، يان سروشتيان تىك چوو، ھەر كامىكىيان بىت، لاى خوا كاريكى زۆر دزىوو قىزەونە، ھەقە ھەرگىز لەجادە راستەكە كلا نەبن. ئەبووسەعیدى (خودرى) بىش دەلئت: لەسەردەمى پىغەمبەردا ﷺ كۆمەلى دوروو ھەبوون، ھەر كە پىغەمبەر ﷺ چووبا بۇغەزايەك، خۇيان لى دەدزىو، كە پىغەمبەر ﷺ دەشەتەو پۇزىشان بۇدەھىنايەو، ھىمان پىشيان خۇشبوو سوپاس بىكرىن، ئەوجا ئەو ئايەتە ھات و فەرموى: ﴿ ۱۸۸: لا تحسبن الذين يفرحون بما أتوا ﴾ وامەزانە ئەو كەسانەى دلشادن بەوئەى كە كر دوويانە ﴿ ويحسبون أن يحمدوا بما لم يفعلوا ﴾ و ھەزىش دەكەن بۇ كارى كە نەشيان كر دوو، تارىف و سوپاس بىكرىن ﴿ فلا تحسبنهم بمفازة من العذاب ﴾ تۇ وامەزانە لە جەزەبە رزگاربان

دهبی. (ثیبین عه بیاس) دهلی: ثم ثایه ته سه بارهت به خاوه نامه کان هات، پیغه مبه ر شتیکی لی پرسین، نه وانیش لییان شارده وهو شتیکی دیکه یان پی گوت، که چی دواییش به و کاره یان زوردلشادو خوشحال بوون! ﴿ ولهم عذاب آلیم ﴾ و سزای نیش پیگه به نه ریان بوه هیه. ﴿ ۱۸۹: والله ملک السموات والأرض والله علی کل شیء

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ
وَلَا تَكْفُرُ بِهِ فَنَسْبُدُوهُ وِرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَأَشْرَوْا بِهِ مِنْ
قَلِيلٍ فَمَا فَتَسَّ مَا يَشْتَرُونَ ﴿ ۱۸۷ ﴾ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ
بِمَا أُتُوا وَيُؤْمِنُونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ
بِمَفَارِقٍ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿ ۱۸۸ ﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿ ۱۸۹ ﴾ إِنَّ فِي
خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ
لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿ ۱۹۰ ﴾ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقَعُودًا
وَعَلَىٰ جُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا سُبْحَانَكَ قَبْلَنَا عَذَابِ النَّارِ ﴿ ۱۹۱ ﴾
رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ
أَنْصَارٍ ﴿ ۱۹۲ ﴾ رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ
آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا
سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مِنَ الْأَبْرَارِ ﴿ ۱۹۳ ﴾ رَبَّنَا وَأَنَا مَا وَعَدْتَنَا
عَلَىٰ رَسُولِكَ وَلَا تَخْرُجْنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْوَعْدَ ﴿ ۱۹۴ ﴾

قدیر ﴿ وخواه ندرایتی ناسمانه کان و زهوی هر بوخوایهو، هیچ شتیکی لی بزرنایت، چونکه به سر هموو شتیکی دسه لاتداره.

رَبَّنَا یبیه کانی نایه تی (۱۸۷-۱۸۹):

۱) خوا په یمانی توکمه و مه حکمه سی له زانایانی (بهنی ئیسرائیل) وهرگرت که: هرگیز هق نه شارنه وه، دیاره زانایانی ثم نوممه ته ش دهبی چاکتر سوور بن بو دهرخستنی هق و راستی و، ته ثویل نه کردنی نایه ته کان له بهر خاتری ثم ونه و.

۲) موسلمان نابی ریگا بدا مه دج و سویاس بکری له بهرامبر شتیکه وه نه یکردبی، به لکو نه گهر کردبوویشی دهبی بیشاریته وه.

له بوونه وهرده نیشانه گه لی هیه بو تاک و نه نیایی خوا:

﴿ ۱۹۰: إن فی خلق السموات والأرض ﴾ به راستی لهوشیوه دروست کرده سه سو رهینه ره ی ناسمانه کان و زهوی ﴿ واختلاف الليل والنهار لآیات لأولی الألباب ﴾ و نالوگوری شه وو روژ، چه ندین به لگو و نیشانه ی پته و هیه له سر بوونی خواو، تاک و نه نیایی، بو که سانی خاوه ن ژیری و هوشمندن ﴿ ۱۹۱: الذین یذکرون الله قیما و قعودا و علی جنوبهم ﴾ نه و که سانه ی که به پیوه به دانیشتن و له سر ته نیشت و راکشان یادی خوا ده که ن ﴿ ویتفکرون فی خلق السموات والأرض ﴾ له دروست کردنی ناسمانه کان و زهوی راده مینن و بیرنه که نه وه ﴿ ربنا ما خلقت هذا باطلا ﴾ نه لی: نه ی په روه ردگاری نیمه! هرگیز تو ثم دروستکراوه پر له ورده کار بیته بیهوده و بی نامانج دروست نه کردوه ﴿ سبحانک ﴾ تو له هه موو ناته و او بیسه ک پاک رانه گرین ﴿ فقا عذاب النار ﴾ دسه تاویش له سزای ناگر بمانپاریزه. له نایه تی (۲۷) ی سووره تی (صاد) دا هاتوه: ﴿ وما خلقتنا السماء والأرض وما بینهما باطلا ذلک ظن الذین کفروا فریل للذین کفروا من النار ﴾ که بی باوهران پییان وایه ثم بوونه وهره له خویه وهو بیهوده دروست کراوه. ﴿ ۱۹۲: ربنا إنک من تدخل النار فقد أخزیته ﴾ په روه ردگارا!... بی گومان هر که سی تو بیخه یته ناو ناگروه، ریسوات کردوهو، لای گشت مه دم نابرووی چوه ﴿ وما للظالمین من أنصار ﴾ و بوخه لکانی سته مکار و بی باوه هیچ پشتیوانیک نییه ﴿ ۱۹۳: ربنا إِننا سمعنا منادیا ﴾ په روه ردگاری نیمه! گویمان له جار چییه که بوو بانگی ده کرد، واته: په یامبر ﷺ، یان قورثان، هر چه ند (ثیبین که سین) ده لیت: نه و بانگ رایه له پیغه مبه ره ﷺ. ﴿ بنادی للإیمان ﴾ بانگی ده کرد بو باوهره یان و ده یگوت: ﴿ أن آمنوا بریکم فآمنا ﴾ به په روه ردگارتان باوه بینن، نه وسا نیمه یش وه لامان دایه وهو برومان هیناو شوینی که وتین ﴿ ربنا فاغفر لنا ذنوبنا ﴾ نه ی په روه ردگاری نیمه! دسه گونا هه کانمان بیوشه ﴿ وکفر عنا سیئاتنا ﴾ و به میهره بانی خوت له تاوانه ورده کانمان بیووه، بیان سه ره و ﴿ وتوقنا مع الأبرار ﴾ و له گه ل چاکان بمانرینه ﴿ ۱۹۴: ربنا وَأَنَا مَا وَعَدْتَنَا علی رسلک ﴾ په روه ردگاری نیمه! نه وه مان بی بیخه له سر زمانی په یامبره رانته وه به لیت پیدابووین ﴿ ولا تخزنا یوم القیامة ﴾ شه رمه زارو روو زهردی روژی قیامه تمان مه که ﴿ إنک لا تخلف السیعاد ﴾ به راستی تو له په یماندا لاریت نییه و ده بیته سر.

پهروهردگار به هانای خاوهن دلانهوه دیت:

کاتی که موسلمانان به شیوهیه پارانوه، پهروهردگارش وه لآمی دانهوهو دوعاکه یانی گیرا کرد، وفه رموی: ﴿ ۱۹۵: فاستجاب لهم ربهم أني لا أضيع عمل عامل منكم من ذكر أو أنثى ﴾ نینجا پهروهردگاریان وه لآمی دانهوه که به راستی من کاروکردهی هرکام له نیوه - نیرو میتان - زایه و بی پاداش ناکهم ﴿ بعضکم من بعض ﴾ هه ندیکتان له هه ندیکن، پیاو، له ژنهو، زنیش له پیاووه گشتیشان لای من چوون به کن، که واپوو له پاداشتیشدا یه کسانن، لهم نایه تدا پلهو یه کسانی ژنان و پیاووان له پاداش وتوله دا وهک یهک راده که یه نری، پاش نهوهی ژنان هیچ حیساییکیان بؤ نه ده کرا! ﴿ فالذین هاجروا وأخرجوا من ديارهم ﴾ جا نهوکه سانهی هیجره تیان کردو له زیدو نیشتمانی خویمان ده رکران ﴿ وأوذوا فی سبیلی ﴾ وله رای مندا نازار دران ﴿ وقاتلوا وقتلوا ﴾ و جهنگان له گهل دوزمنانی منداو شهیدکران ﴿ لا کفرن عنهم سیئاتهم ﴾ به ته نکید تاوانه کانیان ده سهرمهوه ﴿ ولأدخلنهم جنات تجری من تحتها الأنهار ﴾ و ده یانخه مه نیو چند باخاتیکه وه، که به بهر دره خته کانیان پروویارو چومه شو ده جیت ﴿ ثوابا من عندالله ﴾ نهوه پاداشتیکه له لای خوا وهری ده گرن ﴿ والله عنده حسن الثواب ﴾ لای خواش پاداشتی باش وچاک هه یه، واته: به هه شتی رازا جوانیان بؤ ناماده یه.

رینماییه کانی نایه تی (۱۹۰-۱۹۵):

۱) بؤ به هیز بوونی ئیمان و پروا، پیویسته له به دیه پنهری ناسمانه کان و زهوی تیرامانین بکه ین.
 ۲) خویندنی شم نایه تانهی: ﴿ ان فی خلق السموات والأرض... ﴾ تاکوتایی سووره ته که، به تاییه تی له کاتی هه لسان بؤ شه و نویژ سوننه ته، له بهر نهو فهرموده (متفق علیه) یه که (ثبین عه بیاس) ده لی: پیغه مبه ر ﴿ بؤ ماوه یهک له گهل خانه وادهی خویدا قسه ی ده کردو پاشان تا به شی سییه می شه و دنه ووست، نهوسا هه لده سا له ناسمانه کان ورد ده بوویه وهو ده یگوت: ﴿ ان فی خلق السموات والأرض... ﴾ جا هه لده ساو ده ست نویژی ده گرت و سیواکی ده کردو، یانزه رکا ت نویژی ده کرد، نهوجا (بیلال) بؤ به یانی بانگی گوت، پاشان دوو ره کات سوننه تی بهر له نویژی به یانی ده کرد، نهوجا له مال دره دهات و بهر نویژی بؤ ده کردن.
 ۳) هه مووکات یادی خوا به پیوه، به دانشیتن، به راکشان،

له سهر ته نیشت سوننه ته، وهک خاتوو عایشه (خوا لینی رازی بیت) ده لی: ﴿ ان النبی کان یذکر الله فی کل احواله ﴾، واته: پیغه مبه ری خوا ﴿ هه همیشه یادی خوا ی ده کرد. ﴿ داوای په نسادان له ناگری دوزهخ به پروا و ناکاری چاک و پارانوه له خوا سوننه ته.

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَمَلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ ۗ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُؤْذُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِمَّنْ عِنْدَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٥﴾
 لَا يَغْرِبُكَ نَفْسُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبَلَدِ ﴿١٩٦﴾ مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَا لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٩٧﴾ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِمَّنْ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْآبِرَارِ ﴿١٩٨﴾ وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أَنْزَلَ إِلَيْهِمْ خَشِيعِينَ لِلَّهِ لَا يَسْتُرُونَ بِعَابَتِ اللَّهِ ذَمًّا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

سُورَةُ الْاِنْتِصَارِ

۵) فهزله تی هیجره ت و جیهاد له بهر خوا.
 ۶) ژن و پیاو له پاداش و توله دا یه کسانن.
 ۷) هه ول بدری ژبان له گهل چاکاندا به ری بگری.

به گهر و فری خوانه ناسان جهواشه مه بن:

جاخوا بؤ دلخوشی په یامبه ر ﴿ هه فهرموی: ﴿ ۱۹۶: لا یغرنک تغلب الذین کفروا فی البلاد ﴾ هاتوچو و گه روفری خوانه ناس و بی باوه ران له ولاتان و شاران، تو چه واشه نهکا و سهرت لی تیک نه دات ﴿ ۱۹۷: متاع قلیل ﴾ نهوه کالو گوزهرانیکی که مه و ته و او ده بی و ده گه رینه وه لای خوا بؤ لیکولینه وه ﴿ تم ماراهم جهنم ﴾ پاشان ری و شوینیان دوزهخه ﴿ وبس المهاد ﴾ نای دوزهخیش چ لانکیکی خراپه ﴿ ۱۹۸: لکن الذین اتقوا ربهم لهم جنات تجری من تحتها الأنهار ﴾ به لام نهوکه سانه ی له سنوره کانی پهروهردگاریان خوده پارژن، چند باخاتیکیان بؤ هه یه له به هه شتدا که: ناوو

بکن له : مارهیی و میرات و بژیوی رۆژانهو چاک رهفتاری . هتد .
 ئەندازیهیکش بهدریژه یاسای کهلهپوور و میرات بۆ گشت کهسی
 دیاریی ئەکات ، پاش ئەوهی که لهجابهیلییهتدا گالته بهمیرات
 ئەکرا ، که بهراستی لهم یاسای میراتهدا که دینی ئیسلام دای
 هیناوه گورهترین دادگری و یهکسانی بهدی ئەکری ، هروهها
 باسیکی ئەو ژنانهش ئەکات که بههوی رشتهو شیرخواردن و ژن
 و ژن خواستنهوه حهرام دهبن مارهبکری .

پهپوهندیی نیوان ژن ومیزد ریکدهخات ودهشلیت پهپوهندی نیوان
 ژن وپیوا تنها شتیکی جهستی و تیزکردنی ئارهزوی جنسی
 نییه ، بهلکو پهپوهندییهکی بنهمادارو ئادهمیانهیه ، هروهک باسی
 شهوش دهکا که مارهیی نرخ و بههای ژنان نییه ، بهلکو بهخشش
 و دیارییه که قورئانی پیروژ له سهر پیابووی نووسیون ، چونکه مارهیی
 هویه بۆ زیادبوونی خۆشهویستی و ، پیکهوه بهستنی دلکان .

رهچاوکردنی چهندهخشه و پلانیک بۆ راگرتنی پهپوهندی
 نیوان ژن ومیزد لهکاتی ئالۆزبوونی نیوانیان و هیورکردنهوهی
 ئالۆزییهکه ، لهگهله دیاریکردنی ئەرک و دهسلاتی پیوا بهرامبه
 بهژنان ، (قهوامه) و دهسلاتی پیواوئیش روون دهکاتهوهو دهلیت :
 قهوامه مانای بهکۆیله کردنی ژن بۆ پیواوان نییه ، بهلکو قهوامه
 ئەرک وتهکلیفیکه خراوته سهرشانی پیواوان بۆ ژنان .

لهبازنههی خیزانهوه بۆ بازنههی کۆمهلگه به گشتی ئەگۆیزیتتهوهو ،
 بهرامبههر ههموو شتیکی فرمان بهچاکه دهداو ، روونی دهکاتهوه
 که بناغهی چاکه ، سۆزو میهرهپانی و دهسته بهر بوونه بویهکتری
 و ئامۆزگاری و چاوپۆشی و لیبووردنه له یهکترو پاراستنی ئەمانهت
 و راگرتنی دادگهرییه . دیاره کۆمهلگهیهک بهو شیویه بنیات
 بنری زۆر بههیزو بهتین دهپیت .

فرمان ئەدات که ههمووکات ئامادهبن بۆ پاراستنی ئەمن و
 ئاسایشی دهرهوه (الأمن الخارجی) و هۆشیارین له پیلانی دوژمنان
 و ژیردهستی بۆیان و پیشیلیان نهکن .

هندی یاسا دهنی بۆ تهعامول کردن لهگهله دهولهتانی نه یارو
 ناحهز ، وهیان لهگهله دهولهتانی بی لایهن و بییان دهلیت که
 موسلمانان چون لهگهله دهولهتاندان رهفتاریکهن .

پاش فرمان بهجیهادیش هیرشیکی توند دهکاته سهر دوورووهکان ،
 چونکه ئەوانن میکروبی فسادو گیرهشپۆینی و ، مایه
 ساردکردنهوهی مهردوم له جیهاد .

موسلمانان هۆشیار دهکاتهوه لهخواهننامهکان ، بهتایبهت
 جوولهکهکان .

له کۆتاییدا باسی سهرنیشیواوی گاورهکان دهکا سهبارته به عیسا

که : ئەوهنده گورهپیان کرد ههتا پهستیان و پاشان بهقهسهی ئەوان
 کوزراو ههلیانواسی ، لهگهله ئەوهیشدا که به خویان ئەزانی !
 قورئان بانگیان دهکات که واز لهو بیرو بۆچونه پووچهپیان بینن و
 سهرحهم یگهڕینهوه بۆ یهکتاپهستی .

ههر لهبهر ئەو ههموو مهسهله تاییهتانهی ژنانه پنی دهلین :
 (سوورتهی گهورهی ژنان) و به سوورتهی (تلاق) یش دهلین :
 سوورتهی بچووکی ژنان .

ترستان لهخوا ههبن و ، ناگستان لهخزمان بئ :

خوای جوانکار لهم ئایهتهدا فرمان بهتهقوا دهداو دهکا که :
 تنها ئەو پهپرستن ، بویه دهفرموی :

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم * ۱ : یاایهاالناس اتقوا ربکم ﴾ ئەی
 خهکنینه ! لهو پهروهردگارەتان پهرواتان بئ و بترسن ﴿ الذی
 خلقکم من نفس واحده ﴾ که ئەو ئیوهی له تاکه کهسێک (ئادهم)
 ﷺ دروستکرد ﴿ وخلق منها زوجها ﴾ وههر لهوتاکه کهسهش
 هاوسه رهکەشی (حهوا) دروستکرد ، لهم فهرمووده راست و
 رهوانهیشدا هاتوووه دهفرموی : ((.. فإن المرأة خلقت من ضلع ،
 وإن أعرج شئ فی الضلع أعلاه ، فإن ذهبَتْ نقيمتْ کسرتْهُ وإن
 ترکته لم یزلْ أعرج ، فاستوصوا بالنساء خیرا)) (فتح الباری :
 ۳۳۳/۶) . واته : ئافهت لهپهرا سوو دروستکراوه ، بی شک بهشی
 ههره لاری پهرا سوو ، بهشی سهروویهتی ، جا ئەگههرتتوئی راستی
 بکهیتهوه ، ئەوا دهیشکینی ، خۆ ئەگههرازی ئی بهینیت ، ئەوا ههر
 بهلاری دهمینیتتهوه ! واته : دهمی ئارام و سهبرتان له گهله ژناندا ههبن
 ﴿ وبث منها رجالا کثیرا ونساء ﴾ ولهو دووانهیش پیواوئیکی
 زۆرو ، ئافهتانیکی زۆری بهدونیادا پلاوکردهوه لهگهله جیاوازی
 رهنگ و زمان ولیها تووی و ئیوهشاوه بیان ﴿ واتقوا الله الذی تساء
 لون به والأرحام ﴾ ولهو خویایه پترسن که بهناوی ئەو یهکتری
 سویند دهدهن و له یهکتربه و داوا ئەکن ، بۆنونه ئەلین : له
 بهرخوا ئەوکارهه بۆ بکه ، ئەو شتهه بهدی ، وه ههروا خۆشتان له
 مافی خزمایهتی بیاریزن و پشت لهیهکتربهکن و ، هاوکاری یهک
 بن و ، لهکاتی بوون و نهبوون بهدم یهکه وهبن . ﴿ إن الله کان علیکم
 رقیبا ﴾ بی گومان خوا بهوردی و هه میسهیی ئاگادارو چاودیره
 بهسهرتانهوه ، دهزانی ئەرکی سهرشانتان ئەنجام دهدهن ، یان نا .

رینمایی ئەم ئایهته :

(۱) فەزل و گهورهیی ئەم ئایهته ، بویه ههرکه پێغه مبهر ﷺ

وتاری بۆ ههر شتیکی دابا ، ئەم ئایهتهو ، ئایهتی (یاایها الذین

آمنوا اتقوا الله حق تقاته ولا تموتن إلا وأنتم مسلمون) ی سوورہتی (ثالی عیمران) و ثایہتی (یا ایہا الذین آمنوا اتقوا الله و قولوا قولا سدیداً یصلح لکم أعمالکم ویغفر لکم ذنوبکم و من یطع الله ورسوله فقد فاز فوزاً عظیماً) ی سوورہتی (ثہ حزاب) ی دہ خویندو، پاشان ئەیفەر موو: (أما بعد).

بہ راستی خواردنی مال و سامانی ہتیو، تاوان و گوناہیکی نیجگار گہورہیہ. ﴿۳: وإن خفتم ألا تقسطوا فی الیتامی﴾ خۆئەگەر ترسان کہ بہ دادگہرانہ نہتوانن رەفتار لەگەڵ کیزە ھەتیوہکاندا بکەن، ئەگەر مارەیان بکەن ﴿فانکحوا ما طاب لکم من النساء مثنی و ثلاث و رباع﴾ دەسا ئەو ژنانہ مارە بکەن پیتان دەشین، دوان، دوان، سیان سیان، چوار چوار، واتە: ھەر یەکیکتان دەتوانن ھەتا چوار ژن مارە بکەن، بە ھەر جی عەدالت و توانای ژیاندنویان، بۆیە دەفەر موو: ﴿فإن خفتم ألا تعدلوا فواحدة﴾ خۆئەر ترسان نہتوانن بە دادگہرانہ وەکو یەک تەماشای ژنەکانتان بکەن، دەبی تەنھا ژنیک مارە بکەن ﴿أوما ملکتم أیمانکم﴾ وەیان ھەر یەو کہ نیزانہ دەستتان کەوتوون و بوونەتە مولکتان قەناعەت بکەن ﴿ذلک أدنی ألا تعدلوا﴾ تا بەو شیوہ نزیکترە کہ غەدروستەم لە ژنان نەکەن. پێشوا موسلیم دەلیت: (عوروی کوری زوبەیر) مانای ثایہتی (وإن خفتم...) ی لە خاتوو عایشە ی پوری پرسی و ئەویش گوئی: خوشکەزاکەم! لە سەردەمی جاھیلییەتدا کچۆلە ی ھەتیوہ بی باب دەکەوتە لای کەسیک کہ سەر یەرستیاری بکا، ھەتا گەر دہبوو، ئەوجا ھەر جی ھەبوو تیکەل مالە کە ی خۆی دەکرد، پاشان لە بەر مالە کە ی حەزی ل دەکردو، دەبوست بە مارە یەکی کہ مەتر لە ژنانی تر مارە ی بکاو بە شووی بدات، جا بۆ راستکردنەوہ ی ئەو ھەلە یەو، لا بردنی ئەوستەمە لە ژنان، خوا ربی لگرتن و فەر مووی: یا ئەوہیہ کہ مارە یی شیاری خۆیانیان بەدنی، ئەوسا مارەیان بکەن، وەیان بچن ژنانی تر مارە بکەن.

بەلێ... گومان نییە کہ لە پیش دینی ئیسلامدا، بی یاساو دیاریکردنی ھیچ چۆرە سنووریک ژنانیکی زۆریان مارە دەکرد و تیکەل دەبوون لەگەڵیاندا، تەنانەتی تا سەد ژنیان حەلال کردبوو بۆخۆیان، بەلام کاتی کہ ئیسلام ھات زۆر بە وردبینانہ سنووریکی بۆ ئەو کارە دیاری کردو لای سەر ووی بە چوار ژن دانا. ئەویش لەگەڵ پیش چاوترنی چەند مەر جیک، لەواتە:

یەکەم: نابیی زیاد لە چوار ژن مارە بکرنیت.

دووم: نابیی مافی ھیچکامیکیان پێشیل بکری.

سییەم: دەبی ئەو پیاوہ وەک خەلکانی ھاوشانی خۆی بتوانی بیانژیەتی و دارایی و، لە ھەموو رویە کەوہ تیزیان بکات. جا ھەر لەم سۆنگە یەوہ زاناکان بە کۆی دەنگ بریاریان داوہ کہ: ھەر کەسیک خۆی دنیایبیت کە ناتوانی دادگەر بیت لەگەڵ ژنە کەیدا، بۆ ئەو حەرام و یاساغە تەنھا ژنیکیش مارە بکات، ئیتیر چ جای دوان یان سیان، یان چوار. دیارە ئەم بوون و نەبوون و دادگەری لای میزد، مەسلە یە کەوہ پە یوہندی بە نایین و دینەوہ یە،

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنَسَاءً ۗ وَالَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالرِّجَالُ مِنْ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾ وَآتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا الْحَيثُ بِالطَّيِّبِ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ ۗ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ﴿٢﴾ وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَقْسُطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِسُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مثنًى وَثَلَاثَ وَرُبْعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۗ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا ﴿٣﴾ وَآتُوا النِّسَاءَ صَدَقَاتِهِنَّ مِمَّا تَرَبَّصْنَ بِهِ إِنْ طَبُنَ لَكُمْ مِنْهُنَّ نَفْسٌ مِمَّا قَلَّوهُنَّ ۗ هِيَ تَرْبِيَّتُهُنَّ ۗ وَلَا تُؤْتُوا السُّمَّهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَدًا وَإَنْزُومُهُمْ فِيهَا وَأَكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٤﴾ وَابْتَلُوا الْيَتَامَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ مَا نَسَمْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبُرُوا ۗ وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْفِهْ ۗ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ ۗ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٥﴾

ئەوسا باسی مەبەستە کە ی دەکردو وتارە کە ی دەدا. ٢) گرنگی فرمان بە تەقوا، بۆیە لیڕەیشدا دووچار فرمانە کە وتراوہتەوہ، سەردانی خزمان و لیڕەرسنەوہ لییان پێویستەو، پێچەوانە کە شی کاریکی حەرامە، ریعایەتی برابەتی لە نێوان مەرۆفەکانا لە کاتی کرین و فرۆشتندا کاریکی پێویستە.

مَالِي هەتیوان بەناھەق مەخۆن:

﴿٢: وآتوا الیتامی أموالهم﴾ مال و سامانی ھەتیوان - ھەر کە پێگە یشتن و بالغ بوون - بەر نیکیکی بەدەنەوہ ﴿ولا تتبدلوا الخیث بالطیب﴾ وناپاک بەپاک مەگورنەوہ، واتە: مال و دارایی کەم نرخ خۆتان، بە مال و سامانی بە نرخ خۆتان مەگورنەوہ ﴿ولا تأکلوا أموالهم إلی أموالکم﴾ و مال و سامانیان تیکەل بە مالی خۆتان مەکەن و، پیکەوہ مەخۆن ﴿إنه کان حوباً کبیراً﴾

واتە: ھەر تەنھا ئايىن بۇي ھەيسە بېرىرى تېدا بىدا، نەك داوھرو دادگا، چونكە ئەو بېرىارە شتىكى نەپنى دەروونىيە، ھەر مەگەر تەنھا ئايىن چارەسەرى بىكات، دېسانەو نەفەقەو تفاقىش شتىكى رىژەبىيە، كەسىك بۇ كەسىكى تر جىاوازەو ھەوالەي دەسەلات و تواناي ئەوكەسە خۇي دەكرى، بۇيە لە قىامە تىشدا ھەر كەسە بە پىنى خۇي بەرپىسى ئەو كارە دەپى وپرىسارى لى دەكرىت: ئاخۇو ھەك پىويست خزمەتى ھاوسەرەكەي خۇي كر دوو، يان نا؟ لەولاي شەو ستمەو ناھەقى و چرووكى پەيوەندىيان بە ئايندەو داھاتو ھەو ھەيو، زۇرىكى زۇرىنەي خەلك پاش مارە كر دن ئەنجاميان دەردەكەو پىت، شەرىعە تىش لەسەر ئەگەر و ئىحتىمال كاروبارى پاشەرۇز بېرىار نادات. چونكە لەوانەيە كەسىك ئىستا دادگەر نەپى، وە يان ئىمكانىيەتى ماددى نەپىت، بەلام دەگونجى پاش رۇژىكى دىكە، پىچەوانەي ئەو ھە پىت. لەگەل ئەو ھەيشدا دىنى ئىسلام بېرىارى داو: كە ئەگەر كەسىك ستمە لەئەكەي بىكات، وە يان لەتەكيا دەست گۇشراو و چرووك پىت، ئەو لە حالەتى ئاوادا، ئەكە مافى جىابوونەو ھەي بۇھەيە، خۇئەگەر ئۇنىك بە ئارەزوو پىخۇشبوونى خۇي مېرد بەو جۇرە كەسانە بكا، رىنى لى ئاگىردى و، ھەق دەكەشى دادەمەزرى، من پىم واپە ئەو كەسانەي كە نە نان وئاوپان ھەيو، نە مەسكەن، وە نە بىيانووپەكى شەرى، سەرەراي ئەمانەش منالەكانىشيان رەش و رووت و جىيەكيشى نىيە، تىيدا دانىشەن، كەچى ھىشتا دەچن ئنى دوو، يان سىيەم، يان چوارەم مارە دەكەن، ئەو پىويستە ھەرگىز رى بەو جۇرە نىكاھانە نەدرىت، واتە: فرە ئنى "وەكو لە دەقەكانەو ھەردەگىرىت" دەپى بۇ كاتى زەرورەت و ناچارى و پىويست بەكار بەپىنرىت، بۇنمونه: ئەوانەي وائالىيان ناپىت، ئەوانە كە ئەكانىيان نەخۇش و بە كەلكى تىكەل ئىن و مىردى نايەن، وە يان تووشى (بىرودەي جنسى) بوون و كەمتر خۇيان دەدەن بە دستەو ھەو ئارەزووى جنسى پىاوەكەيان تىر ناكەن. ئەوانە بە قەناعەتى من رىيان پى بدرى و يارمەتىش بدرىن بۇ ئەنجامدانى كارە كەيان، ديارە ئەمىش لەگەل پىش چا و گرتنى (عەدل) و (ئىنفاق) دا، بەلام ئەوانەي بىيانووپەكى شەرىعىيان نىيەو، دەچن سوارى داخووزى و ئارەزووى خۇيان دەپن و، لە ھەمان كاتىشدا فەقىرو ھەزارن و ئەو ئانەش دەسخەرە دەكەن، ئەو لە حالەتى ئاوادا دەپى رىيان لى بگىردى. بەتايبەت پاش دەركەوتنى ئەو ھەمووگىرو گرت و كىشانە كە ئەمرو لە فرە ئنىيەو روو دەدەن. ھەزار رەحمەت لە بەرىزان (موھەممەد عەبدە) و (سەيىد قوتب) كە بەلايانەو فرە ئنى بۇئەو ھەل و مەرجانەيە لە سەرەو ھەسكەران، بۇيە سەبارەت

بە فرە ئنى دەلەين: (حالة ضرورية، و لغلبة سوء معاملة الرجال لزوجاتهم عند التعدد، و حرمانهن من حقوقهن فى النفقة و الراحة، و انتشار الفساد و العداوة بين أولاد الضرائر.. لهذا كله يجوز للحاكم الإسلامى أو لصاحب الدين، أن يمنع تعدد الزوجات صيانة للبيوت عن الفساد) بەلى. دەتوانرى ئەم راو بۇجوونە بۇ ھەندى كات، وە يان بۇ ھەندى كەس بەتايبەت كارى پى بىكرى و، رىيان پى نەدرى پتر لەئۇنىك مارە بکەن.

(سەيىد قوتب) دەلەيت: فرە ئنى مۇلەتیکە بۇ دەسەبەر كر دى ئەو سپاردە گەرەيە، بەلام دەپى لەو ھەخت و دەرفەتى خۇيدا پىت، ھەروەك تەلاق شتىكى زەرورى و ناچارىيە.

دەپى ماریى بەئزان بەدەن:

﴿ ۴: و آتوا النساء صدقاتهن نحلة ﴾ وەك پىشكەشەك دەپى ماریى ئزان بەدەن و، بە فرەزىكى خوايشى بزانن، واتە: ماریى ئزان بېرىارى خوايشەو فرەزو، مافى خۇيانەو، كەسىك بۇي نىيە رىنى لى بگرى ﴿فإن طبن لكم عن شيء منه نفسا﴾ جاھەگەر بە پى خۇشبوونى خۇيان، شتىكىيان لە مارەيەكەيان پى بەخشىن ﴿فكلوه هنيئا مريئا﴾ ئەو ھەلە ئىو ھەش بىخۇن و نۇشى گىانتانى بکەن.

رىنەمىيەكانى ئايەتى (۲-۴):

- ۱) ھەموو مالىكى حەرام ناپاك وپىسە.
- ۲) ھەموو مالىكى حەلال پاك و خاوپنە.
- ۳) مالى چاكى ھەتىو ناپى بە مالىكى خراب بگۇردى.
- ۴) (وہسى) و چاودىرى ھەتىو، ناپى مالى ھەتىو ھەكە لەگەل مالى خۇي تىكەل بكاو بىخوا.
- ۵) زياد لە ئنىك تا چوار - لەگەل رەچاو كر دى دادگەرى و نەفەقەدا - حەلالە.
- ۶) خوا ماریى دانا بۇ ئزان چونكە ھەرەب پىش ئىسلام ماریيىيان بۇ ئزان دانەدەنا، بۇيە دانانى ماریى بۇ ئزان پىويستە لە سەر پىاوپ ناپى ھىچ شتىك لە ماریى ئزان بخورى، مەگەر بە رەزامەندى خۇيان.

مال مەدەنە دەستى كەم ئاوەز:

خوای دلۇقان رى بە مروقى كەم ئاوەزو نەزان وشىت نادات كە: سامان و دارابى بدرىتە لايان و بەئارەزووى خۇيان خەرجى بکەن، بۇيە دەفەرموى: ﴿ ۵: ولا توتوا السفهأ أموالکم ﴾ مال

وسامانی خوتان مەدەنە دەستی جاحیل و نەزان خەرجهکان، ئەو هەتیوانەش کە هیشتا پێی نەگەیشتوو و نەزان خەرجن، ئەر سامانیکیان هەبێ، لای خوتان رایگرن و مەیدەنە دەستیان ﴿التی جعل الله لکم قیاما﴾ کە خوا کردووێ هوی نەش و نما و ژیان و گوزەرانتان، واتە: مال و سامان کە هوی گوزەران و ژیاقتانە، بەفیرو دایمە نین و مەیکەنە دەستی منالە هەتیوو بێ باب و بێ سەر بەرست ﴿وارزقوهم فیها واکسوهم﴾ و رزق و رۆزی و جل و بەرگیان بە پێی باوی ناو موسلمانان لەومالە بۆ دابین بکەن ﴿وقولوا لهم قولاً معروفا﴾ و بە قسە ی پەسەندو دل خۆشکەر لەگەڵیان بدوین و بلسین: وا نەزان ئیمە سامانە کە تان دەخوین! نەخیر، بە لکو هەركات ئیوه گەورەبوون و پێگەشتن، مال مانی خوتانە، لەم ئایەتەو شەریعەتی ئیسلام یاسای (حیج) و قەدەغەکردنی سەرف و خەرچی مال و دارایی داھینا، جا دەبێ ئەوانە کە منال، یان شیتن، وەیان جاھیل و نەزان خەرجن، مالەکیان لپسەندری، بەدریتە دەستی (وہصبی) و چاودیریان، یان هەتا حالیان چاک دەبیت، لەدادگا بۆیان بپارێزی، بەلام دەبێ بۆ ئەو ماوە خواردن و جل و بەرگیان بۆ دابین بکریت ﴿٦﴾ و ابتلوا الیتامی حتی إذا بلغوا النکاح﴾ هەتیوان بخەنە ژیرتاقیکردنەو، هەتا ئەگەنە تەمەنی بالغ بوون و ژنخواستن و توانای ژن و میزدی، واتە: بە جاری مالە کە گشت مەکەنەو مشتیان، بە لکو بەینا و بەین شتیکیان بەدنی و چاودیریان بن: ناخۆ ئەزان خەرچی بکەن؟ ﴿فإن أنستم منهم رشدا﴾ ئینجا ئەر دیتان بە فام و ژیرن و خاس و خراب لەیە ک دەکەنەو ﴿فادفعا إلیهم أموالهم﴾ ئەوسا ئیویش بێ دواکەوتن پارەو سامانەکیان بدەنەو، منال هەرکە پێ گەیشت و بالغ بوو، بەو لەهەتیوی دەردەچێ، و دەچیتە قوئاغیکی ترەو، بۆیە پیغەمبەر ﷺ دەفرموی: ((لایتم بعد احتلام، ولا ضمات یوم إلی اللیل)) ئەبووداود.

بە پێی مەندوبوون لە گەل هەتیویدا نان بخۆن:

﴿ولا تأکلوها إسرافاً ویداراً أن یکبوا﴾ بەرلەو هەتیوکان گەورەببن، ئیوه ئەی چاودیرانی هەتیوان! بە زیدە دەوی و بەپەلە مالەکیان مەخۆن ﴿ومن کان غنيا فلیستغف﴾ ئەوی دەولەمەندو دەسەلاتداربیت، دەبێ خۆبپارێزی و هیچ شتی ک لەو سامانە وەر نەگری، بۆخۆی، تەنانەتی بۆ چاودیریشیان کریی نەوینت ﴿ومن کان فقیراً فلیأکل بالمعروف﴾ کیش هەزارو نەدارە، دەتوانی بە پێی پێویستی ژیانی خۆی، بە پێی باوی رۆژ لێی بخوات، پیغەمبەریش ﷺ دەفرموی: ((کل من مال یتیمک غیر

مُشرِفٍ ولا مَبذَرٍ ولا متأثِل مالا، ومن غیر أن تَقی مالک...)) ﴿فإذا دفعتم إلیهم أموالهم﴾ هەرکاتیکیش بالغ بوون، و بیستتان مال و سامانە کە بدەنەو دەستیان ئەی چاودیران! ﴿فأشهدوا علیهم﴾ دەبێ شایەتیان لەسەر بگرن، هەتا بۆ دواپی کیشو هەرا نەنێنەو ﴿وکفی بالله حسباً﴾ خۆ هەر خواش بۆ چاودیری و لپسەینەو بەسە، ئەگەر رەفتاری ریکویک ئەکەن تۆلەتان لێ ئەسین.

پیش هاتنی دینی ئیسلام عەرەبەکان میراتیان بە ژن و مندال نەدەدا.. بەلام کە قورئان هات بەشە میراتی بۆ هەموان داناو فرموی: ﴿٧﴾ للرجال نصیب مما ترک الوالدان والأقربون ﴿لەوکە لەپوورە ی لە دوا ی باوک و دایک و خزما نی نزیک، جێ دەمین، نیرینە بەشی خۆی هەبە﴾ وللنساء نصیب مما ترک الوالدان والأقربون ﴿وہروا لەو میراتەش لە باوک و دایک و خزما نی نزیک بە جێ دەمینیت، مینینەش بەشی خۆی هەبە، هەرچەندە لە بەشەکاندا جیاوازی و فەرق و تەفاوت هەبێ﴾ مما قل منه أو کثر ﴿ئەو میراتە کەم بێت، یان زۆر﴾ نصیباً مفروضاً ﴿بەشی هەرکە سیک لەلایەن پەرەردگارەو دیاریکراوەو براوەتەو دەبێ بیدریتی، جا ئەندازەو ریزە ی ئەم بەشە یە لەم ئایەتەدا دیاری نەکراوە، بەلام هەر لەم ئایەتەدا سوورەتی (نیساء) دا کە دەفرموی: (یوصیکم الله فی أولادکم.. ١١) وە لە ئایەتی (١٧٦) دا کە دەفرموی: (یستفتونک قل الله یفتیکم فی الکلاله) ئەو ریزە یە روون کراوەتەو.

کەسانی بێ بەش لە میرات، دەبێ بە سەدار بکرین:

﴿٨﴾ وإذا حضر القسمة أولوا القربی والیتامی والمساکین فارزقوهم منه ﴿هەرکە لەکاتی دابەشکردنی کە لەپوورە کەدا خزما نی نزیکی مردوو میرات نەگر، و هەتیوان و بێ ئەویان لەوی بوون، دەبێ لەو میراتە شتیکیان بەدنی و بێ بەشیان ئەکەن، هەرچەند میراتیشیان نەکەوی﴾ و قولوا لهم قولاً معروفا ﴿و بە رووی خۆش و جوانەو قسەیان لەگەل بکەن، با رەنجە دل نەبن و لیتان نەتورین. ستم لە مندالان مەکەن:

﴿٩﴾ ولیخش الذین لو ترکوا من خلفهم ذریة ضعافاً خافوا علیهم ﴿ئەو کەسانەش کە لەپاش خۆیان چەند وەچەو مندالیکی بێ دەسەلات و لاواز بە جێ دێلن، دەبا لەکاتی وەسەتکردندا ترسی خۆیان لەددا بێ، و شتیکی وا لە پاش خۆیان رانەسپین ناهەقی و ستم بێ، واتە: جۆرە وەسەتی ئەکەن، زیان بە ژیان و ژیاوری خیزانە جیماوە کە ی بگەینێ و، بەو هۆیە وەلات و کە لەلا بکەون، (سەعدی کوری ئەبسی وەفقاس) نەخۆشبوو و بیستی دووبەشی مالە کە ی بکاتە خیر و سەدەقە، جینی نامازە

پنکردنه تهنیا کیژوله یه کیشی هه بوو، شهوجا پیغه مبهه ۱۰ رینی لیگرت ونه بیه بیشت، وپستی نیوهی بیه خشنی، هه رینی نه دا، کردیه سینهک، ئینجا ریگهی داو، فهرمویشی هیمان سینه کیش زوره، جابو دوابی فهرموی: ((إنک أن تذرَ ورتتک أغنیاء خیر من أن تذرَهُم عالة یتکفون الناس)) (فتح الباری). واته: پاش خووت میراتبه ره کان به تیرو تهسهل به جی بیلیت باشتره، هه تا بکه ونه دهسگرتنه وه لای مهردم ﴿ فلیتقوا الله ولیقولوا قولا سدیداً ﴾ دهبا لهخوا بترسن و هه همیشه بهرامبه به مافه کانیان قسهی باش و پهسند بکهن.

هه ره شه له مال خووانی هه تیو:

﴿ ۱۰: إن الذین یأکلون أموال الیتامی ظلماً ﴾ شهوکه سانهی که به ستم وناهق، مالو سامانی مندالانی هه تیوو بی باب دهخون ﴿ إنما یأکلون فی بطونهم ناراً ﴾ بی سو تنها ناگر دهکه نه سک و ورگیانه وه، پیغه مبهه ریش ۱۱ خواردنی مالی هه تیوی به یه کنی له گوناچه گه وره کان شه ژماردوهه. (فتح الباری). ﴿ ویصلون سعیراً ﴾ و به زوویش دهخرینه ناوناگرینکی زور گهرم و بهگری دوزه خه وه.

رینه ماییه کانی نایهتی (۷-۱۰):

۱) دانانی یاسای میرات له نایینی ئیسلامدا، جا هه ره که سیک له خزمان و هه تیوان و بینه وایان، شهوانه ی میرات نابهن، له کاتی دا به شکردنی میراته که داله وی بوون، دهبی شتیکیان بدریتی، خوئه گهر به شیان نه درا دهبا به قسه یه کی خووش بهری بکرین وهه ولی رازی بوونیان بدری.

۲) ناموزگاری شهو که سه بکریت له گیانه لادایه که: له وهسیه ته که پیدا ناهقی له منداله کانی نه کا.

۳) دهبی زور به چاوی سوزه وه چاودیزی هه تیوان بکری، خواردنی مالی هه تیو به ناهق و ستم، هه ره شه ی سخته هه یه بهرامبه ری و به گوناھی گه وره شه دانراوه، دیار بکردنی به سیک له میرات بو شه و خزمانه میراتیان پی نابریت، له نایهتی (۱۸۰) ی سووره تی (به قهره) یشدا باسکراوه شه ندازه یه ک دریزه ی پی دراوه، پیشه وا (بوخاری) له (ئیبین عه بیاس) هه وه ده لیت: شه م نایه ته ی (۸) ی سووره تی (نساء) له شه سراوه ته وه کاری پی ده کری، (ئیبین جهری) یش هه روا ده لیت، غیری شه مانیش زانایه کی زور هه مان راو بوچووونیان هه یه وه ده لین: شهوانه به شه میرات نابهن، دهبی شتیکیان بو دیاری بکریت.

نایهتی میرات و، میراتگران:

له سهرده می نه فامیدا مندال و ژن میراتیان نه ده درایه! شه یانوت: مالو سامان بو که سیک دهبی بتوانی سواری و لاخ بیوی، شیر هه لیگری و بتوانی، له گهل دوزمن جهنگ بکا، ئینجا خوی دلوفان

لِرِجَالٍ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ﴿ ٧ ﴾ وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسُّكَّانَ فَأَرْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿ ٨ ﴾ وَلَا تَحْسَبِ الَّذِينَ يَتْرُكُونَ خَلْفَهُمْ ذُرِّيَةً ضَعِيفًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿ ٩ ﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلُونَ سَعِيرًا ﴿ ١٠ ﴾ يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَوَلَّىٰ بَعْضُكُم مَّا لَكُمْ مِنَ الْأَمْوَالِ الَّتِي كُنْتُمْ تَأْكُلُونَهَا فَمِنْهَا حَقٌّ لِّبَنِي النَّسَاءِ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ مَا تُكْتَبُ فِيهَا الْغُلُوبَةُ إِنَّا لَمُعَذِّبُونَ ﴿ ١١ ﴾ يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَوَلَّىٰ بَعْضُكُم مَّا لَكُمْ مِنَ الْأَمْوَالِ الَّتِي كُنْتُمْ تَأْكُلُونَهَا فَمِنْهَا حَقٌّ لِّبَنِي النَّسَاءِ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ مَا تُكْتَبُ فِيهَا الْغُلُوبَةُ إِنَّا لَمُعَذِّبُونَ ﴿ ١١ ﴾

فهرمووی: ﴿ ۱۱: یوصیکم الله فی اولادکم ﴾ ناگاردارین! خوا سهبارت به کاروباری منداله کانتان وهسیه تتان بو شه کاو پیتان رانه گه یه نی ﴿ للذکر مثل حظ الأنثیین ﴾ که دهبی که له پوورتاندا دووئه وهنده ی به شی میینه، بدهنه نیرینه، واته: نیرینه دوویه شو میینه نیوهی شه. له م نایه ته دا هوی جیاوازی شه به شانهی دیاری نه کردوه، به لام له هه مان سووره تدا نایه تی (۳۴) دهی: (الرجال قوامون علی النساء بما فضل الله بعضهم علی بعض وبما أنفقوا من أموالهم) هۆکه ی دیار بیکردوه وه له بهر شه وهیه که گهل شه کی مال و مندال و، گهل جموجول ده که ویته سهر پیاوان و، هیچ له وانه ناکه ویته سهر ژنان، بو نمونه: ژبان و بزوی گش مال و مندال، له سهر پیاوانه، ته نانه تی ژنان که پنده گن و بلووق دهبن و، هه تامیزدیش دهکن، نه فه قه یان له سهر پیاوانه، هه دراته لای میزدیش، دهبی ماره بی یان بو دیاری بکری و، میزده که شی وه کوخه لکانی هاوشانی خوی به باشی بیان شه نیت،

نه گینه توانی داوای جیابونه وهی لیبکات ﴿فان کن نساء فوق اثنتین﴾ خو نه گهر ئافره ته میراتگره کان دوان بوون، یان زیاتر ﴿فلهن ثلثا ما ترک﴾ دووبهش له سیبه شی میراته که ده بن ﴿وان کانت واحده فلها النصف﴾ خو ئه میراتگه ته نه کچیک بوو، نیوهی میراته که بۆئه وه ﴿ولأبویه لكل واحد منهما السدس﴾ شهش یه کیش دهری به هریه که له باوک و دایکی مردوه که ﴿ما ترک إن کان له ولد﴾ لهو که له پورهی به جییه هیشتوه، به مهرجی مردوه که منالی له پاش به جیمایی، ئیتر چ نیرینه بیست، چ مینه ﴿فان لم یکن له ولد﴾ ئینجا نه گهر هیچ مندالی نه بوو ﴿وورثه ابواه﴾ و ده بوو باوک و دایکی میراته که ی بگرن ﴿فلامه الثلث﴾ سینه کی بۆ دایکی ده بیست ﴿فان کان له إخوة فلامه السدس﴾ ئینجا ههروهک باوک و دایکی ههیه، نه گهر چهند برایه کیشی هه بوو، دووان، یان زیاتر، شهوه له و حاله ته دا دایک شهش یه کی پیده دری و، نهوی تریشی ده مینه توه بۆ باوکه که، چونکه ئازووقه نه فقه و هه موو پیداو یستیه کانی ژنان له سهر پیاوانن ﴿من بعد وصیه یوصی بها أودین﴾ مافی میراته ره کان دواي دانه وهی قهرزو قۆله و پیکهینانی وه سیه تی مردوه که دهری ﴿أباؤکم وأبناؤکم لا تدرن أیهم أقرب لکم نفعا﴾ ئیوه نازانن له باوانتان و نه وهو کوره کانتان کامیان سوودی زیاتره بۆتان، که وابوو شوینی یاسای جاهیلییهت و نه قامی مه که ون: که به شی مندال و ژنانیان نه ته دا ﴿فرضه من الله﴾ بریاریکه خوا خوئی دیاری کردوه بۆتان، نابنی هیچ که سی ده ستکاری بکات؛ که وا بوو ئیوه ییش ئا به و شیوه میراته که دابهش بکهن ﴿إن الله کان علیما حکیما﴾ بئی گومان خوا هه میسه زانایه به وهی چاکه بۆ میراته ره کان و، کار به جیشه؛ هیچ کاریکی بئی هووده نییه.

میراتی ژن و میرد:

﴿۱۲: ولکم نصف ما ترک أزواجکم إن لم یکن لهن ولد﴾ لهو میراته ژنانتان به جیئی ده هیلان نه گهر مندالیان نه بی، کور، یان کچ، له دووبهش به شیکتان ههیه ﴿فان کان لهن ولد فلکم الربع ما ترکن﴾ نه گهر منالیشیان هه بوو، ئیوه (نهی میرده کان) چواریه کتان نه که وی لهو که له پورهی نه و ژنانه تان به جییان هیشتوه، نهوی تریشی بومیرات به ره کانی تر نه بیست ﴿من بعد وصیه یوصین بها أو دین﴾ نه مانهش دواي نه جامدانی وه سیه تی کوردوویانه، یان دانه وهی قهرزو قۆله یه که له سهریانه ﴿ولهن الربع مما ترکن﴾ ژنه کانتان چواریه کی میراتتان ده گرن ﴿إن

لم یکن لکم ولد﴾ به مهرجی مندالتان نه بی، جائه گهر ته نه یا یه ک ژنتان هه بوو، هه موو چواریه که بۆئه و نه بیست، خو نه گهر له ژنیک زیاتر بوون، نهوا به یه کسانی دابهش نه کری له نیوانیاندا ﴿فان کان لکم ولد﴾ خو نه گهر منالیشتان هه بوو ﴿فلهن الثمن مما ترکن﴾ ژنانتان هه شت یه کی میراته که یان پیده بری ﴿من بعد وصیه تووصون بها أو دین﴾ پاش دانه وهی قهرزیک له سهرتانه، یان پیکهینانی وه سیه تی کوردووتانه، ﴿وان کان رجل یورث کلاله أومراة﴾ خو نه گهر پیاویک، یا ئافره تی ک مردو (باوک و پاپیرو مندالی نه بوو) ﴿وله أخ أو أخت﴾ به لکو برایه ک یا خوشکیکی دایکی هه بوو، چونکه نه گهر خوشکی دایکی نه بن میراته که ی جوریکی تره ﴿فلکل واحد منهما السدس﴾ هه ریه که یان شهش یه کی میراته که ی بۆه یه "بئی جیاوازی له نیوان نیرو می دا" ﴿فان کانوا أكثر من ذلک﴾ نه گهر براو خوشکه دایکی یه کان له یه کیک زیاتر بوون ﴿فهم شراکاء فی الثلث﴾ هه موو یان سینه کی که له پوره که ده بن "نیرو می یان به یه کسانی" ﴿من بعد وصیه یوصی بها أودین﴾ شهو میراتگرتنه ییش دواي پیکهینانی وه سیه تی کراوه؛ یان له دواي قهرزی: له سهریه تی ﴿غیر مزار﴾ نابنی وه سیه ته که به جوریک بئی زینبه خش بیست به که له پوره گره کان، که وابوو ئیوهش گرنگی بئی بدن ﴿وصیه من الله﴾ شهو وه سیه ته و شهو بریاره له خواوه یه ﴿والله علیم حلیم﴾ شهو خواویه، شهو بریاره دواو بۆخوی نه زانی چ شتی چاکه، ئاگادارو له سهرخویه، بۆیه له سهر پیکارن به له ناکا تۆله یان لی بسینیت.

لیره دا پرسیاریک ده کری: بۆچی له میراتدا ژنان وهک پیاوان حسابیان بۆ ناکری؟ له کاتیکدا ژن لاوازتر و مواتر تره به دارایی!؟ جا بۆ شهوه و له میکی کورت شه دهینه وهو ده لیین: ئیسلام به پینی ته کلیف و نه رکی سهرشانی مرۆقه کان شهو میراته ی داناهه، گوره تره، پابه ندبوونی داراییشیان زیاتره، چوون له ئیسلامدا ته نه یا دواي بۆیوی و ژنیانی ژن و مندالی نه کری، هه ریاو ماره یی وهک فهرزیک خواپی پێشکهش به ژن دهکا. دابینکردنی خانو به رهو جل و بهرگ و خواردن و خۆزاک و پیداو یستیه کانی تر، شه مانه هه ره موو له سهرشانی پیاوه، خو هه لگرتنی شهو ته کلیفهش له لایهن پیاوه وه، بئی ریزی و که مقه دریی ژنان نییه وهک ده لیین! به لکو سروشتی ئاده مزاد که یاسای کۆمه لگه ی له سهر بنیات نراوه وایه که ئافرهت خانمی ناو مال بئی و سه ره رشتی مندال بکا و نه بریته بهر نهو خۆره گهرمه ی عهره بستان و نه فریقیاو

دهشتی شاره زور و بیتوین، نابی پاچه کۆله و دروینه و گیره و کیشه و ههریشیکه تر له گهل سروشتیدا نه گونجیت، پنی بکری، ئیش و کاره کانی دهره وهی مالیش بدری به سرشانی پیاواندا که به راستی نه گهر سهیریکه وردی یاسای فسیولوجیای ههر دوولا بکری، به باشی دهره که وهی که نه و دابه شکرده به وشیه وه پر به بالای ههر دوو کیانه ئیش و کاری دهره وهی مال که بی گومان نه و کاته و ئیستایش له ۹۵٪ی ههر ئاوا قورسو سهخت بووه، ئاشکرایشه ته وای ژنانی جیهان نابنه دکتوره پاریزهرو وه زیرو سهره و هه زیان.. هتد، تا له ئه رکه کیشه ئازه لاری رزگاربین، له ولایشه وه ئیسلام بهرنامه ی گشت شارو لادیبه که، نه واته یش و داواده که نه کژان له دهره وهی ماله وه کار بکه، ده بی ئاماده یش بن که ههر به یانی تائیواره شان بده نه بهر گیره و کیشه و پاچه کۆله و شوانی مهرو مالات و کاره جورا و جوره قورسه کانی تر. نه تنه نا بو کاری ده ولته ی و دائیره کان که به یانیان به سه یاره و ئارایشه وه بکه ونه ری، وا نه زانم ژنان چه و اشه کرابن، بویه داوای کاری دهره وهی ماله وه نه که، چونکه ده زانم نه لییان دیت نه و کارانه بکه، وه نه ئاماده ش ده بن، بی گومان نه و ژنانه ی دابه ش بوون به ته وای جیهاندا، نه گهر له ماله وه به یینه دهره وه پر به بالایان تووشی زهره روزیان ده بن، دیاره نه و میراته یش به و ریژه وه پاش ره جاو کردنی نه وه مه موو ئیعتیبارانه دانراوه، وه شه وه ش به زه بی ئیسلامه به رامهر به ژن. نه ک سهیر کردنی به مروقی ژماره دوو.

﴿ وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَوْلَا لَهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ أَرْبُعٌ مِمَّا تَرَكَنَّ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِ يَوْصِيَنَّ بِهِمَا أَوْ دَرَبْنَّ ﴾
 ﴿ وَلَهُنَّ أَرْبُعٌ مِمَّا تَرَكَنَّ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكَنَّ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِ يَوْصِيَنَّ بِهِمَا أَوْ دَرَبْنَّ وَإِنْ كَانَتْ رَجُلٌ يُوْرَثُ كَلِدَةً أَوْ أَمْرًا وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِمَّنْهُمَا الثُّمُنُ إِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّمُنِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِ يَوْصِيَنَّ بِهِمَا أَوْ دَرَبْنَّ غَيْرَ مُضَارٍّ وَصِيَّةً مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴾
 ﴿ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِغِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴾
 ﴿ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴾

دهره وای له فهرمانی خوا:

﴿ ۱۳: تلهک حدود الله ﴾ ئەم یاسای میراته -بۆتان باسکرا- سنووره کانی خوان، ده بی ئیوه ش به باشی ئاگاتان لییان بی ﴿ ومن یطع الله ورسوله ﴾ وهه رکه سیک بهر فهرمانی خواو په یامبه ره که ی بکا و گوپز په لیان بیته ﴿ یدخله جنات تجری من تحتها الأنهار ﴾ خوا ده یخاته ناو چه ند باخ و باخاتیکه وه، که ئاوو رووبار به به ریاندا ده جیت ﴿ خالدین فیها ﴾ وبه هه تا هه تایش تیپایاندا نه مینه وه ﴿ وذلك الفوز العظيم ﴾ شه وه شه سه رکه وتن و به ختیار ی گه و ره وه زن ﴿ ۱۴: ومن یعص الله ورسوله ﴾ وهه رکه سیکیش له فهرمانی خواو په یامبه ره که ی دهر چی و، به گوئیان نه کات ﴿ ویتعد حدوده ﴾ و سنووری خواش بهه زینی ﴿ یدخله نارا خالدا فیها ﴾ نه یخاته ناو ئاگریکه وه، به هه میشه یش تییدا نه مینه وه ﴿ وله عذاب مهین ﴾ و سزایه کی ریسواکه ریشی بۆ هه یه، که وایوو هه رگیز سپارده و هه سه ته کانی خوا مه شکینن، فهروود په یه ک ده لیت: ژن و پیاوی و هه یه، هه فتا

علیهن أربعة منکم ﴿ ده بی چوار شایه ت له خۆتانیان لی بگرن نه ی موسلمانان! بۆنه و کاته جووتیوون ﴿ فإن شهدوا فأسکرن فی البیوت ﴾ ئینجا ئه ر شایه تیان له سهردان، ده بی ئیوه له ماله کاندا رایانگرن و زیندانیان بکه ﴿ حتی یتوفاهن الموت ﴾ تا نه مرن ﴿ أو یجعل الله لهن سبیلا ﴾ یان خوا دهره تان و ریگه یه کیان بۆ دانه نیت. به لی.. له سه ره تای ئیسلامدا هه ر ئافه ته ی: داوین پیسی کردبا، ده بوو له مال زیندانی بکری هه تا نه مرد، پاشان خوا سوورته ی (نوور) ی نارده شه م ئایه ته ی ئیره ی نه سخ کرده وه بریاری دا که: نه گهر میزدی کرد بیته، ده بیته بهرده باران بکریته هه تا ده مریت، خو نه گهر میزدی نه کرد بی و، تووشی شه و کاره دزیوه بووی، سه د قامچی لی دهری، دیاره له سوورته ی (نوور) دا پتر رۆشن کراوه ته وه ﴿ ۱۶: والذان یأتیانها منکم فآذوهما ﴾ شه وژن و پیاوه موسلمانان، یان شه و کچ و کوره تان که شه و کاره ده کهن (زینا، یان نیربازی) ده بی ئازاریان بدهن، واته: سه ره نه شتیان بکه،

تہریقان بکہنہوہ، بہ پیلوو شتی و لییان بدن.
 تۆلہی داوین پیسی و کاری نیربازی، لہ سہرہ تائی ٹیسلامہوہ
 بہ وجورہ بوو، ہتا دوا بریاری یہ کجارہ کی خواہات ﴿فان تابا
 واصلحا﴾ جائہ گہرہ شیمان بوونہوہ خوئیانیان چاک کرد، واتہ:
 دستیان ہلگرت لہو کارہ دزیوہ ﴿فأعرضا عنہما﴾ جائیوہش

وَالَّتِي يَأْتِيكَ الْفَجْشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَأَسْتَشْهِدُوا
 عَلَيْهِمْ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُمْ فِي
 السُّبُوطِ حَتَّى يَتَوَقَّعَنَّ الْمَوْتَ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَنْ سَبِيلًا
 ﴿١٥﴾ وَالَّذَانِ يَأْتِيَانِيَا مِنْكُمْ فَتَادُواهُمَا قَاتِ تَابَا
 وَأَصْلَحَا فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا
 ﴿١٦﴾ إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ
 ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ
 اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧﴾ وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ
 يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّى إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ
 قَالَ إِنِّي تَبْتُ النَّفْنَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ
 أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 ءَامَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا وَلَا تَعْضَلُوهُنَّ
 لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَآءِ تَرْتُمُوهُنَّ إِنْ أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَجْشَةٍ
 مُبِينَةٍ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَمَسَّ
 أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَجَعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَبَرًا كَثِيرًا ﴿١٩﴾

رینہ پیسہ کانی ثایہ تی (۱۵-۱۸):

(۱) تۆلہی زینا بہر لہ سرینہوہی بہ ثایہ تی سوورہ تی (نوور) و
 بریاری پیغہ مہر ﴿﴾ لہ بارہی ژن و پیبوی بہ یہ ک گہ یشتوو
 بہ شیوہی شرعی و، پاشان زینا کردونیان بہ بہرہ باران،
 بہ لام بہو مہرجانہی زانایان باسیان لی دہکن.
 (۲) دہبی زوویہ شیمان بنہوہ ثہوانہی وا تۆبہ ناکہن تا گیان
 دیتہ سہر لوتیان و دہکنونہ (غہرغہرہ) لہوکاتہ دا تہوبہ
 لییان و ہرناگیردی، ثہو کافرانہ ییش کہ ہیوایان بہ زینان
 نامینتی ثہوسا تہوبہ دہکن ہہروا.

بہ زۆرداری ژنان مہکنہ مالہ میرات:

(ثیبہن عہباس) دلئیت: لہ سہرہمی نہ فامیدا ثافرت ہہر
 و ہکو کہ لہ پور ٹم دہست و ثہو دہستی پی دہکرا، ٹہرکہ سیک
 مردبا، خزم و کس و کارہ کی، دہہاتن یا ژنہ کیان مارہ دہکرد،
 و ہیان ثہیاندا بہ کابرایہ کی تر، یان نہیان دہہیشٹ جاریکی تر
 میرد بکاتہوہ، ٹہوجا خوای گہورہ فہرموی: ﴿۱۹﴾ یا ایہا الذین
 آمنوا لا یحل لکم ان ترثوا النساء کرہا ﴿۱۸﴾ ٹہی ٹہو کہ سانہی
 پرواتان ہیناوہ! بوٹیسوہ رہوا نیبہ بہ زۆرداری ژنان بکہنہ میرات
 و دہستیان بہ سہرابگرن ﴿ولا تعضلوهن لتذہبوا بعض ما
 آتیتموهن﴾ نابئی تہنگہ تاویان بکہن و نازاریان بدن، لہ بہر
 ٹہوہ کہ لہ ہندی لہومارہ پیسہی پیتانداون دہس ہلگرن ﴿إلا
 أن یأتین بفاحشۃ مبینۃ﴾ جامہ گہر بہ ناسکرا داوین تہری و زینا
 بکہن، یان ہہر کاریکی تری نابہ جئی بکہن، دیارہ ٹہوکاتہ رہوایہ
 ناچار بکرن و تہ لاق بدرین ﴿وعاشروهن بالمعروف﴾ بہ
 باوونہ ریتیکی پہ سہندو جوان ہاوکاریان بکہن و مامہ لہ تان چاک
 بیت لہ گہ لیاندا، و ہکو ٹیوہ چا و ہروانی چاکہ لہ وانہ دہکن ﴿فان

وازیان لئی بینن و نازاریان مہدن، پیغہ مہر ﴿﴾ دہ فہرموی: ٹہر
 کہ نیزہ تان زینای کرد، تۆلہی لی بسینن، بہ لام بؤدوایی کہس
 بسوی نیبہ تانہو تہ شہری لی بدات. (فتح الباری). ﴿ان الله
 کان توابا رحیما﴾ چونکہ بی شک خواہہ میسہ لہ تہوبہ کاران
 دہبووری و بہ بہ زہیبہ.

تہوبہ بہرلہ گیانہ لا قبولہ:

﴿۱۷﴾: إنما التوبة على الله للذين يعملون السوء بجهالة ﴿بہ راستی
 خوا تہوبہ تہنہا لہو کہ سانہ و ہر ٹہ گری کہ بہ نہ فامی و نہ زانی
 خرابہ دہکن ﴿ثم یتوبون من قریب﴾ پاشان لہ ماوہیہ کی نزیکدا
 پہ شیمان دہبنہوہ و تہوبہ دہکن ﴿فأولئك یتوب الله علیہم﴾ نا
 ٹہوانہ خوا تہوبہ یان لی و ہر ٹہ گری، پیغہ مہر دہ فہرموی: ﴿ان الله
 یقبل توبۃ عبده مالم یغفر﴾ (پیشہوا ٹہمہد). ﴿وکان الله علیما
 حکیم﴾ و خوایش ہہ میسہ زانوا کار جوانہ، ٹہ زانی بریار چوں

کرهتموهن ﴿٢٠﴾ ئینجا نه گهر به هوی لاساریانه وه ژبان له گه لیاندا نه ده گونجا ددان به خۆتاندا بگرن و ئیوه هه رچاک بن ﴿٢١﴾ فعسی أن تکرهوا شیئا ویجعل الله فیہ خیرا کثیرا ﴿٢٢﴾ چونکه گه ئی شتی واهه به ئیوه خۆستان لینايه، که چی خوا خیزو چاکه به کی زۆری تیا داناوه، پیغه مبهه ﴿٢٣﴾ ده فهرموی: ﴿خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ، وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي﴾ (ته بوو داوود).

نه گهر کلوریک دراو مارهیی ژنان بن لییان مه سیننه وه:

﴿٢٠﴾: وان أردتم استبدال زوج مکان زوج ﴿٢١﴾ نه گهر ویستتان ژنیک بخه نه جیکای ژنیک تره وه، واته: ژنیک ته لاق بدهن و ژنی تر بینن ﴿٢٢﴾ و اتسم إحداهن قطارا ﴿٢٣﴾ به ژنه که ی پیشووتان زبیرو داراییه کی زورتان دابوو ﴿٢٤﴾ فلا تأخذوا منه شیئا ﴿٢٥﴾ نابئ هیج شتیکی لی وهر بگره وه. نه گهر چی کلوریکیش بیت، له م نایه ته وه وا به دیار ده که وی که ره وایه مائی زور بگریته مارهیی ژنان، نه گهر (عومه - خ) ماوه یه که ربی لی گرت و پاشان هاته وه سه ر رای گشتی و، به لام بنی شک چه نده ناسانکاری بو به یه که گیانندی کج و کوریک بگری، هیمان هه که مه، پیشه و (عومه) یش وه کو سولته و فرمانه وه هه قیه تی نه هیئتی کومه ئی گیر و گرفت بخریته به رده م کیژان و لاوانه وه، له لایه ن هۆزی خه زوورانه وه، یان له لایه ن کومه لگی گهنده ل و فاسیده وه، نه مه ش که خوای گه و ره رنگای داوه مارهیی ژنان هه رچه نده بیت قهیدی نییه، بنی گومان نه مه بو که رانه وهی شه خصییه ت و که سینتی ژنانه، به تاییه تی نه وه دمه که: ژن کرابوو به میرات و که له بوور، له گه ل نه مه شدا فه رموو ده گه ئی هه یه و داوا ده که ن: هه ول بده ری زنده ره وی له ماره ییدا نه کریت، به تاییه تی بو خه لکانی بنی تواناو بنی ده سه لات، دینی ئیسلام رازییه به هه ر جوریک که کج و کوره که له سه ری ریک ده که ون، رازییه - به مه رجی کچه که رازی بی - ماره ییه که ی نه لقه یه کی زبیر بیت، یان سه ووره تیکی قورئان بیت ﴿٢٦﴾ أتأخذونه بهتانا و إنما مینا ﴿٢٧﴾ ده تانه وی به بوختان و خۆتووشی گوناح کردن به نا شکر بیسیئنه وه لییان درو یان بو هه لبه ستن و نا چاریان بکه ن ده ست له ماره ییه که یان هه لگرن؟ ﴿٢٨﴾ و کیف تأخذونه ﴿٢٩﴾ جا چۆن دروسته لییان وهر گرنه وه ﴿٣٠﴾ وقد أفضی بعضکم إلی بعض ﴿٣١﴾ که ئیوه پیکه وه بوون و به یه که گه یشتبوون، واته: کاری شه رعیتان کردوه ﴿٣٢﴾ وأخذن منکم میثاقا غلیظا ﴿٣٣﴾ و نه وانیش په یمانیکی قایم و نه ستوریان لی وهر گرتوون، واته: نیکاح و ماره کراون بو تان، ده سا خۆشه ویستی نیوانتان بخویننه وه؟

رفینه ماییه کانی نایه تی (٢١-٢٢):

(١) هه لوه شانه وه ی باوی به میرات کردنی ژنان و نازاردانیان به مه بهستی ده ست هه لگرتنیان له ماره ییان، مه گهر زینابکه ن، یانیتاعه ی میزد نه که ن، نه وکات ده توانی

وَأِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِطْعًا فَإِنَّا نَأْخُذُ بِأَمْتِهِ شَيْئًا أَمْ أَخَذْتُم مِّنْهُنَّ وَأِنَّمَا بُنِيَتْ عَلَيْكُمْ مَثَقَاتُ الْوَدْعِ وَأَصْفَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ وَأَخَذْتُ مِنكُمْ مِّيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٢٠﴾ وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٢١﴾ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ مِنَ الرِّضَاعِ وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ فِي حُرْمِهِمْ مِثْلُ آبَائِكُمْ مِنَ النِّسَاءِ فَالَّذِينَ دَخَلْتُم بِهِنَّ فَلَا فَحْشَ عَلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ عَلَيْهِمْ مِنَ الْوَدْعِ الَّذِي مِن أَسْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ ﴿٢٢﴾ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّكَ اللَّهُ كَانَ عَفُورًا رَحِيمًا ﴿٢٣﴾

ناناسایی بیت له گه لیا، هه تا خۆی بگریته وه وه ده س له ماره ییه که ی هه لبگری، وه یان ته لاقی بدات له سه ر زیاتر له ماره ییه که ی خۆی.

(٢) ماره یی ژنان هه رچه ند زۆربن، بو یان هه لال و ره وایه، نه گهر چی به ره که تیش له وه دایه ماره یی که م و سووک بیت.

(٣) ده بی ماوه ی په یمان و تممانه به یه کتر دان و، گۆرینه وه ی خۆشه ویستی له یاد نه کریت.

ژی باپتان نه خوازان و ماره مه که ن:

(قهیس) که بابی مرد ویستی - له سه ر باوی جاهیلییه ت - باوه ژنه که ی ماره بکا، جا باوه ژنه که شی خۆی به ده سه ته وه نه داو گوتی: من به کوری خۆمت شه زانم، شتی و اجۆن ده بی، بو یه ملی بنی نه داو، ده ره نجام چوون له پیغه مبه ریان پرسی، نه وسه ئه م نایه ته هات و فه رموی: ﴿٢٤﴾ وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ

(فما استمتعتم به منهن...) ماره کردنی همیشگی دهگه یتیت، نهك نیکاحی کاتی وله زهت وهرگرتن بؤماوویه، که پی یده لئین: (نکاح المتعه) نهگه رچی وشه ی (أجورهن) یشی تیدا هاتبی و، توژی گومان له مهسه له که دا پهیدا بکا، چونکه بی گومان که بیژه ی (أجورهن) له جیگای تردا به مانای ماره یی هه تاهه تایی هاتوه،

(تیگه لی له گهل کرابی یان نا)، کۆله وهس (زرکچ) نهگه ره گهل دایکه که پیدا دهستی تیگهل کردیی، بووک، کوره که ی چوو بیته لای یان نا؟ قورتوبی) نه لی: هه رکاتی پیساوی ژنیکی ماره کردو، نیکاحه که ی به تال دهرچوو، سه رجییشی له گهل کرد، ئیتر بؤ بابی و بؤ کوری و بؤ باپیره ی و بؤ هه موو نه وه کانی نهو پیباوه حهرام نه بی.

کۆنایی جزئی ۴، (ولله الحمد والمته).

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ﴿۲۴﴾ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنْ اللَّهُ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿۲۵﴾ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكَحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمَنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَيْسِرِكُمْ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَانْكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسْفِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ فَإِذَا أُحْصِنَ فَإِنَّهُنَّ يَفْعَلْنَ فَعَلِهِنَّ يَصِفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَدَابِ ذَلِكَ لِمَنْ حَشِيَ أَلَمَّتْ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصِرُوا خَيْرَ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۲۶﴾ يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ الَّذِي بَدَأَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿۲۷﴾

وهك له سووره تی (نہساء) دا فەر موویه تی: (فانکوهن بآذن أهلهن وآتوهن أجورهن) وه له سووره تی (مائیده: ۵) دا فەر موویه تی: (و المحصنات من المؤمنات والمحصنات من الذين أوتوا الكتاب من قبلکم إذا آتیتوهن أجورهن) هه رچه نده ده لئین: (ئیین عه بیاس و ثوبه ی کوری کعب و سه عیدی کوری جو به یرو سه دی) بهم شیوه یان خویندۆته وه: (فما استمتعتم به منهن إلى اجل مسمى)، گویا به بیئی نهو خویندنه وه یه ده بی (نکاح المتعه) ریی پی درایی، به لام زانایانی دیکه بهم به لگانه ی خواره وه نهو بؤچونه دده نه دواوه ده لئین:

۱) وشه ی (إلى اجل مسمى) که له (ئیین مه سهوود) وه وه هاتوه، به ته واوی روون نه بووه ته وه که ناخۆ له قورئانه یان نه؟ چونکه هاوه لان گشت یهك دهنگ بوون که نابیی له قورئانه که ی پیشه وا عوسماندا بنووسریت، زانایانی (توصول) یش نه لئین: (إن ما قرأه الصحابی علی أنة قرآن، ولم یثبت کونه قرآنا لا یستدل به علی

﴿ ۲۴: والمحصنات من النساء إلا ما ملکت أیمانکم ﴾ نهو ئافره تانه یشتان پی ناشی میردیان هه یه و ئازادن، یان که نیزه ن، مه گه ره نهو که نیزه نه ی له جه نگدا دهستان که وتوون و بوونه ته مالتان، نه مانه نه گه رچی میردیشیان هه بیته حه لال ن بؤتان، به وه مرجه دوو گیان نه بن، خو نه گه ره دوو گیان بوون، نه وه پاش دانانی سه که که یان ماره کردونیان حه لال ده بی، دیسان بهم مرجه ش موسلمان بین و باوه ر بینن، وه یان نهو که سه ی که به به شی جهنگی وه ری ده گری، ره فاقه تی له گهل بکا به مولکیه ت. نه م ئایه ته له رووداوه که ی روژی (حونه یین/ نه وتاس) دا هاته خواری، نه ورۆژه ی که هه ندی ژن دیل کرابوون و، هاوه لانیش نه یان ده زانی چۆن رهفتاریان له گهل بکه ن، نه وسا نهو ئایه ته هاته خواری. ﴿ کتاب الله علیکم ﴾ خوا خوی نه م سنوورانه ی بؤدیاری کردوون و بؤی بریار داون، ده بی ئیوه ش چاک رهفتاریان له گهل بکه ن ﴿ وأحل لکم ما وراء ذلكم أن تبتغوا بأموالکم ﴾ بیجگه له وانه ریتان پیسدراره که به مال و دارایی خو تان ئافره تانی تر تا چوار ماره بکه ن به شیوه ی شه ری ﴿ محصنین غیر مسافحین ﴾ و به داوینپاکی، نه به داوین پیسی و نا جو امیرانه، واته: له ماره کردونیاندا ده بی یاسا و مرجه کانی نیکاح ره چاو بکرین، نه گه ره نا نهو کاره یه به (سه فاح) و داوین پیسی وزینا داده نری ﴿ فما استمتعتم به منهن فآتوهن أجورهن فريضة ﴾ ئینجا له گهل هه ره ژنیکیاندا بوونه هاوسه ره ده بی له به رامبه ره نه وه زه ته وه ماره بییان بده نی؛ چونکه خوا ی گه وه بؤی دیاری کردوون، که وا بوو هه رچۆنی ئیوه له زه تیان لی وه ره ئه گرن به هو ی ماره کردونیان وه، ده بی ئاوا یش ماره بییان بده نی، نه مه یش له ئایه تی (۲۱/نہساء) دا فەر موویه تی: (وکیف تأخذونه وقد أفضی بعضکم إلى بعض)، وه له ئایه تی/ ۴۰ (نہساء): (وآتوا النساء صدقاتهن نحلة)، وه له سووره تی (به قه ره): (ولا یحل لکم أن تأخذوا مما آتیتوهن شیئا) نهو ماره بییه به روونتر باسکراوه و هاتوو وه مه به ستیش بهم ئایه ته: ((فما استمتعتم به منهن)) ماره کردنه به هه تاهه تایی و ماره پیدانیه نه. زاناکانیش ده لئین: نه م ئایه ته ی:

شیء). ئەوێ هەر هاوێلێك بەقورئانی بخوێنیتەوه، بەلام ئیسیات نەبووی قورئانە، ناکرێ بەبەلگە بۆ هیچ شتێك.

(۲) گریمان ئەگەر وەك (خەبەر الأحاد) یەش بێ، كە هەندێك دەلێن ئەبێتە بەلگە، وە یان تەفسیری هاوێلان بێت، ئەو بەم بەلگە بەهێزانە رەت كراوتەوه:

یەكەم: كۆی زانیان لەسەر ئەو یەكە (نكاح المتعه) سزاوتەوه و نەماوه.

دووم: فەرموودی راست و دروست هەیه، وەك پێشەوا (موسلم) هیناویەتی و دەفەرموێ: ((يا أيها الناس إني قد كنت أذنت لكم في الإستمتاع من النساء، وإن الله قد حرم ذلك إلى يوم القيامة، فمن كان عندة منهن شيء فليخل سيئله، ولا تأخذوا مما آتتموهن شيئا)) واتە: ئەی خەلێكێنە! من بەرلە ئیستا بەشیوەیەکی كاتی مۆلەتەدان بەهەر و لەزەت لە ژنان وەرگرن، بەلام دلنیاپەن كە لەم رۆژەوه خۆی لەكارزان تارۆزی قیامەت حەرامی كرد، ئەوجا ئەو كەسەى ژنیكى بەو جۆرەى لایى، بارێگەى بداو بچى بۆخۆى مێرد بكاو ئیووش مارهیبییه كەى بدەنى.

۳- گریمان ئەگەر ئەم ئایەتەش (نكاح المتعه) بگەیهنیت، ئەوا دیسان هەر بە چەند فەرموودیەكى راست و دروست هەلوەشاوتەوه، ئەو تە جارێك سەپنەوهى لە خەبەرەدا لەسەر زمانى (عەلى كور ئەبووتالب) دا هاتوو: (عن علي بن أبي طالب... البخارى فى المغازى، حديث رقم (۴۲۱۶) وفى النكاح، حديث (۵۱۱۵)، والذبايح، حديث (۵۵۲۳). ومسلم فى النكاح)، جارێكى تریش لە (فەتحى مەككە) دا راگەیهنرا. (مسلم حديث (۲۱) كتاب النكاح). ﴿ ولا جناح عليكم فيما تراضيتن به من بعد الفريضة ﴾ هیچ گوناھێكتان لەسەر نایى گەر لەسەر كە مكردەنەوهى مارهیبى ریبكەون لەنیوان خۆتاندا: ژنەكە هەندێكى لى لاپبات، یان مێردەكە بۆ ژنەكەى زیادبكات، واتە: ژنەكە دەتوانى مێرد لەمارهیبى ئازاد بكا، مێردیش دەتوانى بۆى زیاد بكا ﴿ إن الله كان عليما حكيماً ﴾ چونكە بێ گومان خوا هەردەم زانیایە بە بەرژەوهەندیبییه كانی مەردم، كاردروستیشە، هەرچى بە كەلێكان بێت ئەو هەیان بۆ دادەنى ﴿ ۲۵: ومن لم يستطع منكم طولا ﴾ ئەوجا هەر كەسێكىشتان لەبەر دەستەنگى مالیى، تواناو دەسەلاتى نەبوو ﴿ أن ينكح المحصنات المؤمنات ﴾ ژنانى ئازادى داوینپاكى برودار ماره بكات ﴿ فمن ما ملكت أيمانكم من فتياتكم المؤمنات ﴾ با لەو كێژە (كەنیزە) برودارانە بوونەتە مالتان ماره بكات، واتە: تا دەتوانى دەبى ژنیكى ئازاد و موسلمان بخوازیت، جا ئەگەر دەسەلاتى ئەوێ نەبوو ئەوجا كەنیزە ماره بكا، بەمەرجى ترسى تووش بوونى زینای هەبى، ئەگەر كەنیزە ماره نەكا، خۆ

ئەگەر كەسێ ژنیكى ئازادى داوینپاكى باوەردارى هەبوو، دیارە ئیتر نایى كەنیزە ماره بكا. ﴿ والله أعلم بإيمانكم ﴾ خواش لەهەر كەس چاكتر رادهى ئیمانتان دەزانى، تەنها ئەو ئەزانى باوەرداران هەیه یا نا، چونكە باوەر شتیكى نەیبییه ﴿ بعضكم من بعض ﴾ ئیووه هەمووتان لەتیرەى یەكترن، كەس لەكەس مەزن و گەورەتر نییه، چونكە هەمووتان لەئادەمن، جا كە وابوو عارتان لى ئەیهت ئەوكە نيزانە ماره بكن ﴿ فانكحوهن بإذن أهلهن ﴾ بەبى مۆلەت و دەستوورى خاوەنەكانیان مارهیان بكن ﴿ وأتوهن أجورهن بالمعروف ﴾ چۆن باوه لەناو خۆتاندا مارهیبیان بدەنى، فرۆقیان لەگەڵ مەكەن و بە سووك و كەم تەماشایان مەكەن ﴿ محصنات غير مسافحات ﴾ بەو مەرجە ئەوانیش داوینپاكى و داوینپیس نەبن ﴿ ولا متخذات أخذان ﴾ و بە نەیبیش دۆست و یارى نیرینهیان نەبى بۆ رابواردونیان ﴿ فإذا أحصن ﴾ جا ئەگەر مێردیان كرد ﴿ فإن آتین بفاحشة ﴾ و ئینجا ئەگەر داوینپیسیان كرد ﴿ فلعین نصف ما على المحصنات من العذاب ﴾ ئەوێ نیوێ ئازارى ژنانى شوودارو ئازادیان لە سەر، واتە: تەنها پەنجا شەلاقیان لێدەن لەگەڵ (۶) مانگ دوور خستەوه ﴿ ذلك لمن خشی العنت منكم ﴾ ماره كردنى ئەو كەنیزانە بۆ ئەوانەیه رەبەنى ئازادیان دەداو ترسى تووشى هەلەیان هەیه و توانای ماره كردنى ژنى ئازادیان نەبى، وەك جەماوەرى زانیان چگە لە ئەبوو حەنیفە ئەلین: ئەبوو حەنیفە (خ) پى وایە: هەر كەسێك ژنى ئازادى نەبیت، دەتوانى كەنیزەى موسلمان، یان خاوەننامە ماره بكات، ئیتر دەسەلاتى ماره كردنى ژنى ئازادى هەبى، یان نەبیت؟ ترس تووشبوونى زینای هەبى، یان نا؟ بە بەلگەى ئایەتى: (والمحصنات من الذين أوتوا الكتاب من قبلکم..). بەلى ژنانى كەنیزە - كە ئیسلام رینگا دەدا ژن و مێردیان لەگەڵ بكریت - ئەو ژنانە بوون كە لە جەنگە ئیسلامییه كاندایى دەكران و بى مێرد دەكەوتن، جا بۆ ئەوێ بێبەش نەبن لە تیکە لى ژن و مێردى، پاش تەواو بوونى عیددەیان ماره دەكرین ﴿ وأن تصبروا خير لكم ﴾ لە هەمان كاتدا خۆراگرین و كەنیزە ماره نەكەن تا خاوەن رووتان لى دەكاتەوه، چاكترە بۆتان، چونكە ئەو كاتتان نایە كۆیلە و بەندە ﴿ والله غفور رحيم ﴾ و خواش زۆر لیبووردەیه، دلۆقان و مېهرەبانە.

رێنەیبییه كانی ئایەتى (۲۴-۲۵):

(۱) ماره كردنى ژنى خاوەن مێرد بۆ هیچ كەسێك رەوا نییه، مەگەر لە مێردەكەى جیا بێتەوه بە تەلاق، یا بە مردن، پاشانیش عیددەى بە سەر بچى، بەلام كەنیزەى

خوتانه وه بیټ، واته: هوی ناپه سهند به کار مهینن بؤ زیادکردنی دارایی خوتان، به لکو دهبی هر ریگه ی بازرگانی وکپین و فروشتن بگرنه بر، که نهویش چاکترین ریگایه بؤ ژیانقان ﴿ ولا تقتلوا أنفسکم ﴾ و له ناو یه کتردا جهنگ و نازاوه مه کهن و، به ناههق و نارهواش یه کتری مه کوژن، وه یان خوتان مه کوژن ﴿ إن الله کان

جهنگی نه گهر چی میزدیشی هه بی، پاش پرواهینانی و به سهر چوونی عیدده ی ماره ده کری، چونکه به ئیسلام بوونی ژنه که له یه ک حهرام نه بن.

۲) ماره بی بؤ ژنان واجب و پئویسته، ژنان ده توانن هه ندی له ماره بیبه که یان ببه خشن به میزده کانیان.

۳) هه رکه نیه که یه ک موسلمان بووو زینای کرد، نه وه نیوه ی ژنه ئیمانداریکی نازاد توله دهری.

۴) ماره نه کردنی که نیه هه گهر چی ده سه لاتی ماره کردنی ژنی نازادیشی نه بی- باشتهر، چوون

وَاللّٰهُ يُرِيْدُ اَنْ يُّتُوْبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيْدُ الَّذِيْنَ يَتَّبِعُوْنَ الشُّهُوٰتَ اَنْ يَّمْلِكُوْا مَيْلًا عَظِيْمًا ﴿٢٦﴾ يُرِيْدُ اللّٰهُ اَنْ يُّخَوِّفَ عَنْكُمْ وُخُوْلُقِ الْاِنْسَانِ ضَعِيْفًا ﴿٢٧﴾ يَتَّيْمِنُ الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا لَا تَاْكُلُوْا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ اِلَّا اَنْ تَكُوْنَتْ بَحْثًا عَنْ تَرٰضٍ مِّنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوْا اَنْفُسَكُمْ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيْمًا ﴿٢٨﴾ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ عَدُوًّا وَّظُلْمًا فَاَسُوْفُ نُصْلِيْهِ نَارًا وَّكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرًا ﴿٢٩﴾ اِنْ تَجْتَنِبُوْا كَبٰرَ مَا نُهِنُوْنَ عَنْهُ تَكْفُرًا عَنْكُمْ سَيَّرْنَاكُمْ وَّنَدْخَلْكُمْ مَدْخَلًا كَرِيْمًا ﴿٣٠﴾ وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللّٰهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِّلرِّجَالِ نَصِيْبٌ مِّمَّا اَكْتَسَبُوْا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيْبٌ مِّمَّا اَكْسَبْنَ وَّسَأَلُوْا اللّٰهَ مِنْ فَضْلِهِ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ يَكُلُّ شَيْءًا عَٰلِيْمًا ﴿٣١﴾ وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوْلٰى مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْاَقْرَبُوْنَ وَالَّذِيْنَ عَقَدْتُمْ اٰمَنَتَكُمْ فَعٰثُوْهُمْ نَصِيْبُهُمْ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَٰهِيْدًا ﴿٣٢﴾

بکم رحما ﴿ چونکه به راستی خوا ده باره ی هه مووتان دلوفان و میهره یانه کوشتنی خوو مروؤف به ناههق یاساغ کردوه ﴿ ۳۰: و من یفعل ذلک عدوانا و ظلما ﴿ هه رکه سیکیش کاری نارهوا ی وایکات به نیازی دوژمنایه تی و ستم کردنه وه ﴿ فسوف نصلیه نارا ﴿ له ناینده دا ده بخرینه ناو ناگریکی گه وره وه تا بسووتی و سزا بجیزی ﴿ وکان ذلک علی الله یسیرا ﴿ نه وهش بوخوا زور ناسانه ﴿ ۳۱: اِن تجتنبوا کبائر ما تنهون عنه ﴿ نه گهر نیوه له و تاوانه گه ورانه خو دووربگرن ﴿ نکفر عنکم سیاتکم ﴿ نیمهش له هه له و په له تان ده بوورین ﴿ وندخلکم مدخلا کریم ﴿ ده تانه یینه جیگایه کی به قه درو عیززت به ههشتان ده دهینی.

نیامی (عومه) ده لی: هه رکه سی که نیه ماره بکا، منداله که ی ده بیته به نده. ﴿ ۲۶: یرید الله لیسین لکم ﴿ خوا ده یه وی به و بریارانه دهیدا هه رچی به که لکتان بیټ له حه لال و حهرام بوټان روون بکاته وه ﴿ ویهدیکم سنن الذین من قبلکم ﴿ وله ری و شوینی پئشینانیشتان- په یامبه ران و پیاوچاکان- شاره زاو رینماتان بکات، تانیوه ییش چاو له وان بکه ن ﴿ ویتوب علیکم ﴿ وته ویه و په شیمانیشتان لی وه گری ﴿ والله علیم حکیم ﴿ وخواش زور زانیه به نه حوالی به نده کانی، کارزان و کار جوانه بؤ دانانی پلان و نه حکام بؤ یان ﴿ ۲۷: والله یرید ان یتوب علیکم ﴿ خوا نه یه وی ته ویه و په شیمانیتان لی وه گریت.

سه رنجیک: دوویات کردنوه ی ته ویه لیره دا نامازه یه به وه که به زه بی خوا فراوانه و، بوته وه ی نه وانیش له ته ویه کردن کؤل نه دن ﴿ و یرید الذین یتبعون الشهوات ﴿ نه و که سانهش ده که ونه شوینی هه واو ناره زوو نه یانه وی ﴿ ان تملاوا میلا عظیما ﴿ به ته واوی نیوه له خشته به رن و لاری بن و هه رخریکی کاری دزیوو نا شیابون ﴿ ۲۸: یرید الله ان یخفف عنکم ﴿ خوا نه یه وی به م به رنامه نه کاروبارتان بؤ ناسان بکات ﴿ وخلق الانسان ضعیفا ﴿ چونکه ناده میزاد له باره ی نه ویندا به لاواز وکز ویی هیز دروستکراو له به رده م ناره زوو کانیدا گه لی جار خوی بؤ ناگریی "بویه خواش مؤله تی ماره کردنی که نیه یه بؤ داون.

به سهود او مامه له و رازی بوون نه بن، مالی یه کدی مه خون:

﴿ ۲۹: یا ایها الذین آمنوا لا تأکلوا اموالکم بینکم بالباطل ﴿ نه ی نه وکه سانه ی باوه رتان هیناوه! مال و سامانی یه کتری له خوت و خوزایی مه خون، واته: به دزی و گزی و داگیر کردن و به رتیل (ویانسیب) و نوشته و فال گرتنه وه... هتد ﴿ إلا ان تکون تجارة عن تراض منکم ﴿ مه گهر له ریگه ی سهوداو بازرگانی و ره زامه ندی نیو

چاو مه برنه مالی یه کتر:

نیامی (نه حمده) له (موجاهید) وه نه گپریته وه: که (نوم سه له مه-خوای لیی رازی بیټ) وتی: نه ی په یامبه ری خوا ﴿

پیاوان دەچنە گۆرەپانی جیهادوۋە ژنان ناچن، لەمیراتیشدا دوو ئەوئەندەي ژنان دەبەن! ئیجنا خۆای گەورە فەرمووی: ﴿ ۳۲: ولا تمنوا ما فضل الله به بعضكم على بعض ﴾ نابی ئاوات بۆ شتی بخوازن کەخو فەزل و ریزی هەندیکتانی بەسەر هەندیکا داو، واتە: ئەگەر کەسێک داراییهکی یا هەرشتیکێ تری پێ درابن، هەرگیز ئێو چاوی تێ مەبرن و حەسوودی پێ مەبەن ﴿ للرجال نصيب مما اكتسبوا ﴾ چونکە پیاوان پاداشت و مافیان بەپێی هەولو کۆششی خۆیان ﴿ وللنساء نصيب مما اكتسبن ﴾ ئافرەتانیشت لەبەرانبەر کردەوویان ماف و بەشی خۆیان هەیه کەوابوو با هەمووکەسێک تێ بکۆشێ و ئێرەیی بەیهکتر نەبەن ﴿ واسئلو الله من فضله ﴾ ئێو دەبێ هەمیشە لەخو داوای رۆزی و چاکە بکەن، چونکە هەرئەو دەهەندو بەخشندەهه ﴿ إن الله كان بكل شيء عليما ﴾ لەبەرئەو کە خو بۆخۆی بەهەموو شتێک زانیو چاک دەزانن، کە بەرئەوئەندی هەریەکە لە بەندەکانی خۆی لەچیدا، بۆیه لەبەشی هەریەکەیاندا فەرق و تەفاوت هەیه ﴿ ۳۳: ولكل جعلنا موالی ﴾ بۆ هەرمیرات بەرێک چەند کەسێکمان داناو بەمیراتگر ﴿ مما ترک الوالدان والأقربون ﴾ کە لەومیراتەي باوک و دایک و خزمی نزیک بە جییان هیشتوو هەمیرات بگرن، وە دەبێ بەدادپەرۆرەیش دابەشی بکەن ﴿ والذین عقدت أیمانکم ﴾ ئەو کەسانەش کە پیمانتان لەگەڵ بەستوون هەركات مردن و مالتیکیان لەدوا بەجیما، لە سەردەمی نەفامیدا دەیانگوت: ئەگەر خۆینی بکەوینتە سەرم، دەبێ ئێو خۆینم بۆ بەن، ئەگەر منیش مردم ئێو میراتم ئی ببەن ﴿ فأتوهم نصیبهم ﴾ دەبێ ئێو مافی خۆیانیان پێ بگەیهنن هاوکاریان بکەن و خیانت لەیهکتر نەکەن، بەئی: ئەمە لەناویاندا باووو هەتا خۆای گەورە بەئایەتی (وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ) لە سوورەتی (ئەنفال) ئەوکارەي هەلۆهەشاندووه و میراتی بردووه سەر بنچینەي مردووهکە ﴿ إن الله كان على كل شيء شهيدا ﴾ بەراستی خو بەسەر هەموو شتێک هەمیشە شایەت و ئاگادارە، هەر بەپێی ئەویش کە ئەوخەلکە کردویانە تۆلە و پاداش ئەداتەو.

رێنماییه کانی ئایهتی (۳۲-۳۳):

- ۱) ئارەزوو خواستن بۆمال و سامان و کارنەکردن بۆ پەیداکردنی، شتیکی دزیو نەشیاوه.
- ۲) ئێرەیی و حەسوودی بردن بەم و یهو کاریکی حەرامه.
- ۳) هاوارو دۆعا لای خۆای مېهرەبان هۆیهکن بۆ جییهجی

بوونی مەبەستەکان.

۴) دامەزرانی یاسای میرات بردن لەیهکتری و پەیمان بەستنی براهەتی، دەبێ مافی خۆی بدرێتی، بەلام هەقی میرات بردنی نییه.

۵) دەبێ هەمیشە چاودێری و بەئاگایی خو رهچاو بکری.

دەسەلاتی پیاوان بەسەر ژناندا (قەووامه):

﴿ ۳۴: الرجال قوامون على النساء ﴾ پیاوان مافی بەرئێو بەرئیتیان بەسەر ژنانەو هەیهو، دەتوانن چاودێریان بکەن، ژنانیش دەبێ بەپێی پلان و نەخشەي ئەوان رهفتار بکەن.

ئێرەدا پێویستە کورتە باسیک دەربارەي (قەووامه) و دەسەلاتی پیاوان بەسەر ژناندا بنووسین:

وا ئەزانم ئەم مافی چاودێری و کاریه دەستیهي پیاوان بەسەر ژنانەو، سەردلی زۆرێک لەعەلمانیهکانی گرتوووه زۆریش بیان قورسەو بۆیان قبول ناکری! بەتابەت ئەوانەیان وا ئەیانەوی خۆیان لای ژنان خۆشەویست کەن و، رۆژ تا ئێواره گریهیان بۆدەکەن، بۆیهش هەرئەوانە پێ سنوور ژنانیان بەرەللا کردوو ناردونیانە سەنگەری دژی مێردەکانیانەو بەلێنیان پێ داو کە بەیهک وشەیش گۆپرایەتی نەکەن!! عەلمانییهکان بەوجۆرە! ئەوخەلکە دیندارەیش کە بەوردی یاسای (قەووامه)یان وەرئەگرتو، ئەمەیان بەهەل قۆستەووه لای زۆریهیان ژن بووه بە کۆیلەو دەبێ هەمووشتیکێ ژنان هەر بەدەستی ئەوان بێت! ئەگەرچی جەنابیشی هیچی لێ نەزانیت...! جا لەبەر ئەمە لەم جیگایەدا بە کورتەیهک دەلێین:

(قەووامه) مانای ژن بە کۆیلەو بە بەندەکردنی نییه بۆ پیاوان وەک ئەوانە لێی تێگەشتوون بەلکو ئاراستەو رێنماییهکی خواييیه بۆ شیوهي کارو رهفتاری پیاوان لەگەڵ ژناندا، (تەوجیه)ی خواييیه بۆیان کە دەبێ زۆر بە چاوی ریزووه ئەو سپاردەو ئەمانەتە خواييیه، لە چاویان باشتەر بپاریزن، مافیان دابین کەن لە خانوو جل و بەرگ و خواردن و خۆراک و پەرۆردەو هۆشیارکردنەو هەل گێروگرفت و رووداوهکانی گیتیان بۆ مسۆگەر بکەن، وە لە سەرماو گەرماو برسسیهەتی و تینوئەتی بیانپاریزن، هیچ کات پێ نازیان نەکەن، کەمتر نەبێن لە ژنانی هاوشانی سەردەمی خۆیان، پیاوان نەهێلن هەست بەنەبوونی و موحتاجی بکەن، هەر بۆیه لەکاتی پێ (نەفقه) پێدا دەسەلات بەژن دراوه دەست لەپیاوهکی هەلبگرێ، وەیان بەکورتتر بلێین: ئەو پلەو دەسەلات و پایە کە بە پیاوان دراوه، بەرپرس بوون و ئەرک لە سەرشان ناه (مولیه التکلیف)ە،

نهك به زیاتر دانانی پیاوانه به سر ژاندا (تهفزیل) و (تهشریف) گومانیش نییه بو پیاوان، که هه خیزانهی دهبنی به ریوه به رو چاودیریکی ههبنی، بو تهوهی ئیش وکارهکانی بهریکی جیبه جی بین تا نه بیته (فهوزا) و کی بهرکی، وایش نه زمان پاش هه موو لیکدانهوه یهك نهوجار پیاوان شهو (تکلیف) به کراون. خوشکانی به ریزا نه گهر ژیان ههه بریتی بیته لهوه کهله ده زگایهکی دهوله تیدا بیته کارمهند، پاشان به سه یاره بیته و برویت و سهری هه موومانگیك پاره یهکی باش به خه یته گیرفاته وه، شهوه له وحاله تهدا نهك هه ریپاوان به لکو تویش ده توانی (قهووامه) و نه رکهکانی ناو خیزان به ده ست بگری.. به لام خو ئاشکرایه که نان په یادکردن ههروهك له ده زگایهکی دهوله تدا ده بیته خودیاره شه مه ییش ریژه یهکی که مه له نیو ژاندا چونکه به شیکی زوریان به باززگانی و، پیشه سازی و، کشتوکال و، گیره وکی شه و، هه زاران جور تری ژیانسی لادی و گوند نشینه کانیشه وه خه ریکن، دلنیام له وکاته دا هه رگیز تو بهو (قهووامه) یه رازی نابیت نه گهرچی زوریشته لی بکه ن، به لکو خو ت به ناسک و نول داده نیبیت و، پیاویش به مروقیکی جهسته به هیزو زهر، ده لبیت ههقی پیاوه هه لسی به ئیش وکاری مه زراو کشتوکال.. هتد. ئومیده وارم چ عه لمانی چ ئیسلامی له مه سه له دا زیاده رهوی نه که ن و پر به پرمافی خوی ده نی. ﴿بما فضل الله بعضهم علی بعض﴾ ثم (قهووام) به ییش بویه ده دری به پیاوان، چونکه خوای گه وره فه زلی هه ندیکانی داوه به سر هه ندیکدا، چونکه پیاوان جهسته و لاشه یان توندو تولترو به هیزتره له ژنان و، له گهل کاره کانیشدا شیاوو گونجاو ترن وه ههروه ها.. ﴿وَمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ﴾ سه ره رای شه وهش پیاوان نه رکی مال و دارایی به خت کردونیان بو به ریوه چوونی مال له سه ره؛ ده بنی ماره یی و ئازووقه بدهن به ژنان ﴿فَالصَّالِحَاتُ قَاتَاتُ﴾ جا ژنانی ژیره و چاک و پاک شه وانن که ملکه چسی فه رمانی میزده کانیان بن حافظات للغب ﴿دور له شوویان شه رمی خو یان ده پاریزنو گزیبان لی ناکه ن، به تاییهت کاتی که میزد دیارنه بیته هه رگیز ناتوانن خیانته لی بکه ن ﴿بما حفظ الله﴾ وهك خوا فه رمانی داوه گویرایه دل ده بن ﴿واللاتی تخافون نشوزهن﴾ شه و ژنانهش ئیوه له سه ریچی و مل نه دانیان ده ترسن. له م ئایه ته دا تنها باسی (نشوز) و سه ریچی ژنان راده گه یه نیت، به لام هه ر له م سورره تی (النساء / ۱۲۸) دا هاتووه: ﴿وإن امرأه خافت من بعلها نشوزاً أو أعرضا﴾ که دان به سه ریچی و مل نه دانی پیاوانیشدا ده نیت و دیاره که شه وانیش لاساری و (نشوز) یان به رامبه ر ژنان ده بیته ﴿ففظوهن﴾ جا له وحاله دا بو یه که م جار: ئاموزگاریبان

که ن و، له خوا بیانترسینن ﴿واهجروهن فی المضاجع﴾ بو دووه م جار: نه گهر ئاموزگاری بیهوده بوو، جی خه ویان بو ماوه یهک لی جیسا که نه وه ﴿واضربوهن﴾ بو سییه م جار: نه گهر به وه ییش راست نه بوونه وه، گهر لیشیان بدهن و ته منیان که ن ده بنی، به لام به لیدانگی سووک و برینداریان نه که نو له دم و چاویان نه دری و

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ ۚ وَمَا فَعَلَهُ اللَّهُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ ۚ وَمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ ۚ فَالْصَّالِحَاتُ قَنِينَتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ ۗ وَاللّٰتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ ۚ فَعُوْهُنَّ ۚ وَأَهْجُرُوهُنَّ فِی الْمَضَاجِعِ وَأَضْرِبُوهُنَّ ۚ فَإِن أَطَعْتَكُم ۖ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْنَّ سَبِيْلًا ۗ ۞ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيْمًا كَبِيْرًا ﴿١٢٨﴾ وَإِن خِفْتُمْ رِشْقَانِ بَيْنَهُمَا فَاغْبُوهَا مِنْ أَمْلِهِ ۖ وَحَكْمًا مِّنْ أَهْلِهَا ۗ إِن يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيْمًا حَبِيْرًا ﴿١٢٩﴾ ۞ وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْعًا ۚ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِيْنِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنْبِ وَالصَّالِحِ بِالْحَسْبِ ۗ ۞ وَإِنَّ السَّبِيْلَ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ مُخْتَالًا فَخُوْرًا ﴿١٣٠﴾ ۞ الَّذِيْنَ يَبْخُلُوْنَ بِأَمْوَالِهِمْ الَّتِي نَسَبُوا بِهَا نَفْسَهُمْ ۗ وَاللَّهُ يَبْخُلُهَا ۗ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِيْنَ عَذَابًا مُّهِمًا ﴿١٣١﴾

ئاسه واری به جی بهینی. له فه رمووده ی سه حیحدا هاتووه: ((واتقوا الله فی النساء، فإنهن عندكم عوان ولکم علیهن ألا یوطئن فرشکم أحداثا کهرنه، فإن فعلن فاضربوهن ضربا غیر مبرح، ولهن علیکم رزقهن و کسوتهن بالمعروف))، (موسلم کتاب الحج ۸۸۹/۸۹۰)، ژانایان یهك دهنگن له وهدا که نابی بهو لیدانه ئیش و ئازاریان پی بگا، له فه رمووده یهکی دیکه دا هاتووه: ((لا تضربوا إماء الله)) (نه بوو داوود، نه سائی). ﴿فإن أظعنکم فلا تبغوا علیهن سیلا﴾ ئینجا نه گهر بهم هو یانه له یاخی بوون و ملنه دان وازیان هیناو گویرایه لی بوون، ئیتر ئیوهش هیچ ریگه یهکی تر مه گرنه بهر بو ئازاردانیان وسته م لی کردنیان ﴿إن الله کان علیا کبیرا﴾ به راستی خوا جی بهرزو بلنده، گه وره و زانایه، هه رکه سیك ده ستریزی بکات، توله ی لی شه سینی.

نهر زن و پیاو پیکهوه هه نیان نه کرد،

له ههردوولا (که یخوا) بگرن،

﴿ ۳۵: وإن خفتم شقاق بينهما ﴾ خو ته گهر ترستان له بشیوی و ناکوکی زن و میرد هه بوو، ده تانزانی پیکهوه هه لئاکنه ﴿ فابعتوا حکما من أهله وحکما من أهلها ﴾ جا که سیکی دادوه له خزم و بنه ماله میزده که وه، دادوه ریکیش له خزم و کهس و کاری زنه که بنیرن بو دوزینه وهی هه له کانیان و، نهوسا دانانی چاره سه ریک به ههر جوریک که نهوان به چاکیان ده زانی ﴿ إن یبدا إصلاحا یوفق الله بينهما ﴾ ته گهر ههردووک رازی بوون پیکهوه بنه وهو نییه تیان پاک بوو نهوا خواش یه کیان نه خات و پیکیان دینفته وهو پیروزی نه خات هه کاره کانیانه وه ﴿ إن الله کان علیما خیرا ﴾ به راستی خوا بهرده وام زانایه به نه حوالی گشت که سی، ناگاداره به بهرزه وهندی بهنده کانی.

رینما ییبه کانی نییه تی (۲۵-۲۴):

- ۱) چه سپاندنی سه به رستیاری و (قهووا مه) سی پیاوان به سه ر ژاننه وه.
- ۲) ریزو قهه ر لیتان له ژنه سالحه کان، چاره سه ری نافه رمانی و مل نه دانی ژنان (نشون).
- ۳) پروویانو دوزینه وه بو لیدان و ناژاردانی ژنان حه رامه.
- ۴) فه رمان به (ته حکیم) و ناویژیکردن له کاتی ناکوکی نیوان زن و میردا بو ده رختنی هوی ناکوکی و پیکهوه نه ژیان و پاشان یهک به خریننه وه، یان لیک جیا بگرینه وه.

به ندادیه تی خوا بگهن و هیچ ستن مه که نه شه ریکی:

﴿ ۳۶: واعبدوا الله ولا تشركوا به شیئا ﴾ نهی خه لکینه! ته نهها خوا بیه رستن و هیچ شتیک مه که نه هاویه شی، نه مروفت، نه دار، نه به رد.. نه بتان ﴿ وبالوا الدین احسانا ﴾ و به کاروکرده وهی چاک و شیرین له گهل باوک و دایکتان ره قنار بگهن، باهه میسه قسه تان خووش بیئت له ته کیان، کردارتان پاک و په سه ند بیئت به رامه بریان، رزق و روزی و بزوییان بده نی ﴿ و بذی القربی ﴾ وه ده رباره ی خزماتی نزیک ﴿ والیتامی و المساکین و الجارذی القربی و الجار الجنب ﴾ وهه تیوان و هه ژاران و بی نهوایان و دراوسنی دیوار به دیوارو، دراوسنی دوورو بیگانه ﴿ و الصاحب بالجنب ﴾ و هاوهل و هاوړنی هه میسه بییتان، وهکو خیزان، هاوړنی خویندن، نهوکه سه ی به هه میسه له لاتانه ﴿ و ابن السبیل ﴾ و به وانه ی

رینوارو ناوارو نه ناسراوو له ری جیمان و و ما ملکت ایمانکم و نه وانه ی بوونه ته ژیرده سته و به ندهو که نیزه تان هه روا ناکار چاک بن ﴿ إن الله لایحب من کان مختالا فخورا ﴾ چونکه به راستی خوا نه وانه ی خووش ناوینت لووت به رزو ده عیه بازو خو به زلزانن، پیته مه به ریشمان (موحه ممه د) ﴿ فامرؤودیه کی فه رمووه: گشت جوړه دراوسنییه که ده گریته وه: ﴾ (خیر الأصحاب عندالله خیرهم لصاحبه، و خیر الجیران عندالله خیرهم لجاره)) (مسند احمد)، واته: هاوهلی چاک و باش لای خوا، نهوکه سه یه له گهل هاوهل و هاوړنیکه یدا باش بیئت، دراوسنی چاک و باشیش لای خوا، نهوکه سه یه که بو دراوسنییه کی چاک و باش بیئت.

ژردو چرووک مه بن و هانی نه م و نهویشی بو مه دهن:

﴿ ۳۷: الذین ینخلون و یأمرون الناس بالخیل ﴾ نهوکه سانهش که چرووکی و پیسه کی ده که نه پیشه ی خویمان و، هیمان فه رمانیش به خه لکی ده دهن به چکووسی و چرووکی! ﴿ و یکنون ما آتاهم الله من فضله ﴾ وه نهو خه لاته پیش خوا پی داون له مال و سامان و زانستی، له خه لکی نه شارنه وه و ناهیلن هیچ که سی سوودی لی وه رگریت، دیاره کاری و، پیشه ی خوانه ناسانه ﴿ و اعتدنا للکافرین عذابا مهینا ﴾ نیمه پیش بو خوانه ناسان و حاشا که رانی نیمه ته کانی خوا، به تاییه تی بو نه وانه یان چرووکی و پیسه کی نه که ن سزایه کی ریسوا که رمان ناماده کردوه ﴿ ۳۸: و الذین ینفقون أموالهم رئا الناس ﴾ نهوکه سانهش که بو روو بیینی مال و داراییان به خت نه که ن واته: مه به ستیان بهو به خششه ره زامه ندی خوا نییه.. ﴿ ولا یؤمنون بالله ولا بالیوم الآخر ﴾ دیاره بو یه ناوا ده که ن، چونکه بروای راسته قینه یان نه به خوا هیه، نه به روزی دواپی، نه گینا ره قناری ناوایان نه نه کردو شه ی تانیسیان هاوړی نه نه بوو ﴿ و من یکن الشیطان له قرینا ﴾ و هه رکه سیکیش شه ی تان هاوهل و هاوهدم و هاوړنی بیئت و ری بو دابنیئت ﴿ فساء قرینا ﴾ جا هاوړنییه کی زور خراپی بوخوی گرتووه، بو یه نهوکاره ناشیاوو ناریکانه شی پی ده کات ﴿ ۳۹: وماذا علیهم لو آمنوا بالله و بالیوم الآخر ﴾ نه وانه چ زیانیکیان تووش نه بوو، نه گهر به ریکی بروایان به خوا و به روزی دواپی هیناپا ﴿ و أنفقوا مما رزقهم الله ﴾ و لهو رزق و روزیبهش که خوا پی به خشسیون به شیکیان به خت کردبا، بی گومان نه گهر ناوایان کردبا جگه له سوودو قازنجی ههردوولا زیانیکیان نه ده کرد ﴿ و کان الله بهم علیما ﴾ و خواش هه میسه به کاروباری نهوان زانایه، به نیازو نییه تیان ناگاداره.

به لأم پیم خوْشه له غهیری خوْمه وه بیبیسیم، جا منیش سوورتهی
(نیساء) م بؤ خویند، هتا گه یستمه ثم نایه تهی: (فکیف إذا
جننا..) فهرمووی: بهسه، پاشان دیتم هردوو چاوی پرپوون
له فرمیسک! (فتح الباری: ۷۱۲/۸). ﴿۴۲﴾ یومئذ بود الذین
کفروا و عصوا الرسول ﴿﴾ جا له و روزه دا نه وانسهی و ابی باوهر

رینما بییه کانی نایه تی (۲۹-۳۶):

۱) دهست نیشان کردنی مافی (۱۰) دهسته له م نایه ته داو
فهرمان به جیبه چی کردنی وه کو: پهرستنی خوا به تالک و
ته نیاو، چاکه کردن له گهل دایک و باوک و... هتد.

۲) دهعیه نواندن و خو به زلزانین و خو هه لکیشان حهرامه،
بویه پیغه مبهر ﴿﴾ له م فرمووده دا نه فهرمووی: ((إن الله لا
ینظر إلى من جر ثوبه خیلاء))، واته: خوای کارزان به چاوی
میهره بانیه وه ته ماشای نه وکسه سانه ناکا که بؤده عیه و فیز
جل و بهرگیان به دواى خویندا راده کیشن.

۳) رزدی و چرووکی و، شارندنه وهی زانست و هه قیقه ت
قه دهغه یه، وه که ده فهرمووی: ((یاکم والشح، فإنه اهلک
من کان قبلکم، أمرهم بالقطیعة فقطعوا، وأمرهم بالفجور
ففجروا)) (مسلم/کتاب البر ۱۳۳/۲)، واته: وریابن له
چرووکی و بیسکه بی، چونکه هه ریسکه بی بوو خه لکانی
پیش شیوهی له ناویرد، به یوه نندیه کانی نیوان خزم و کسه
و کاری هه لوه شانند، کاری ناشیاوو خرابی بی کردن، له
ریوایه تیکی تردا هاتووه: (حملوهم علی أن سفکوا دماءهم
واستحلوا محارهم)، واته: بؤ رشتنی خوینی یه کتری و،
حلال کردن حهرامه کانیا ن هانی دان. به لی ریوایه تی
و ریابازی کاریکی ناشیرین و ناپه سندن، هادووم و
هاوریکردنی به دکاران و خرابکاران، کاریکی دزیو و
ناپرووبه ره.

وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِيقًا النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ
قَرِينًا ﴿۳۸﴾ وَمَا ذَا عَاقِبَتُهُمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنفَقُوا
مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ﴿۳۹﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ
شَيْئًا ذَرَّةً وَإِن تَكُ حَسَنَةً يُضَعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ
أَجْرًا عَظِيمًا ﴿۴۰﴾ فَكَيْفَ إِذَا جِئْتَنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ
وَجِئْتَنَا بِكَ عَلَى هَذَا سَهِيدًا ﴿۴۱﴾ يَوْمَئِذٍ بُودَ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَعَصُوا الرَّسُولَ كُفِرُوا بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ
اللَّهُ حَدِيثًا ﴿۴۲﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرُبُوا الصَّلَاةَ
وَأَنْتُمْ سُكَرَىٰ حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِذَا عَابَرُوا
سَبِيلَ اللَّهِ حَتَّى تَغْتَسِلُوا وَإِن كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ
أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَايِبِ أَوْ لَسْتُمْ مِنَ النِّسَاءِ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً
فَتَيَسَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ
اللَّهَ كَانَ عَفُورًا غَفُورًا ﴿۴۳﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نَصِيبًا مِنَ
الْكِتَابِ يَشْرُونَ الصَّلَاةَ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ ﴿۴۴﴾

بوون و له فرمانی به یامبه ره ریجیان کردوه نه خوازن ﴿ لو
تسوى بهم الأرض ﴾ که له گهل خاکدا به کسان بوونایه و زیندو
نه کرابانه وه ﴿ ولا یکتون الله حدیثا ﴾ دیاره نه و روزه ناتوان
هیچ قسه یه که له خوا بشارنه وه، چونکه هه مووئه ندامه کانی له شیان
شایه تیان له سه ره نهدن. به لی له م نایه ته دا روون نه کراوه ته وه ناخو
چون کرده وه کانیا ن ده خرینه روو، به لأم له سوورتهی (یس ۶۵) دا
هاتووه: (الیوم نختم علی أفواهم و تکلمنا أبیدهم و تشهد أرجلهم
بما كانوا یکسبون) ثم نایه ته روونی کردۆته وه که هه رچه نده
مللانی و چه له حانی بکن و بلین: (والله ربنا ما کنا مشرکین)
الأنعام/ ۲۳.. یان بلین: (ما کنا نعمل من سوء) النحل/ ۲۸. بی
که لکه و، هه رییان دهرده خرئ.

رینما بییه کانی نایه تی (۴۰-۴۲):

۱) دادگری و لوتف و میهره بانى خوا زور زوره!

به سه نگی وردیله یه کیش ستم له کسه ناکرئ:

﴿ ۴۰ ﴾: إن الله لا یظلم مثقال ذرة ﴿﴾ بی گومان خوا به سه نگی
بجوو کترین گهر دیله (زه رره).. ستم له هیهچ کسه ناکا ﴿﴾ و إن
تک حسنة یضاعفها ﴿﴾ و نه گهر به نه ندازه ی گهر دیله یه که چاکه
بوو، خوا به ره که تی به سه ردا دهر یژی و دوو نه وه نده پاداشی
نه داته وه ﴿﴾ و یوت من لدنه اجرا عظیما ﴿﴾ و لای خو ی پاداشتیکی
گهره ی بی ده به خشی ﴿﴾ ۴۱: فکیف إذا جننا من کل أمة شهید ﴿﴾
نه بی حالی بی باوهران شه ورژه چون بی که نیمی له هه ره گهلک
شایه تی که دینین شایه تی بیان له سه ر بدات ﴿﴾ و جننا بک علی هؤلاء
شهیدا ﴿﴾ توش ده که یه شایه تی پیغه مبهر ﴿﴾ له سه ره هه موو
نه وانسه؟ (عه بدولای کوری مه سهوود) ده لی: پیغه مبهر ﴿﴾ پی
و تم: هه ندی قورئانم بؤ بخوینه، منیش و تم: چون بوئی بخوینم؟
خو قورئان بو تو هاتووه، فهرمووی: به لی راسته بو من هاتووه،

خواه‌ننامه‌کان ریمان هه‌له کردو حوکمی خواشیان گۆری:

﴿ ۴۴: ألم تر إلى الذين أتوا نصيبا من الكتاب ﴾ ئاخو شه‌وانته نه‌دیوه ئه‌ی پیغه‌مبه‌ر! ﴿ که به‌شیک له (ته‌ورات) یان پی‌دراوه، واته زاناکانیان ﴿ یشترن الضلالة ﴾ که چی له‌باتی هیدایه‌ت و رینمایسی گومرایی و رینی هه‌له بوخو ده‌کرن ﴿ ویریدون أن تضلوا السبيل ﴾ ده‌شیانه‌وی ئیوه‌ش وه‌ک خو‌یان ریگه هه‌له بکه‌ن. له سووره‌تی (به‌قه‌ره: ۱۰۹) دا هاتووه: (ود کثیر من أهل الكتاب لو یردونکم من بعد ایمانکم کفارا حسدا من عند أنفسهم) وه‌له سووره‌تی (آل عمران: ۶۹) دا هاتووه: (ودت طائفة من أهل الكتاب لو یضلونکم وما یضلون إلا أنفسهم وما یشعرون). ﴿ ۴۵: والله أعلم بأعدائکم ﴾ وه‌ خوی به‌هق، له خو‌تان به‌نیازو جموجولی دو‌زمانتان زاناره ﴿ وکفی بالله ولیا وکفی بالله نصیرا ﴾ و ته‌نها خوی کارسازو یارمه‌تیده‌رتان به‌سه، ده‌سائیوه‌ش ته‌نها هه‌ربه‌و پشت بیه‌ستن ﴿ ۴۶: من الذین هادوا ﴾ ئه‌و دو‌زمانه‌تان بریکیان له‌و جووله‌کانه‌ن ﴿ یحرفون الکلم عن مواضعه ﴾ که گو‌تارو فه‌رمووده‌ی خوا له جینی خوی نه‌گۆرن و مه‌به‌سته‌کانی هه‌ل ده‌گێزنه‌وه ﴿ ویقولون سمعنا وعلینا ﴾ وه‌ به‌کینه‌و گالته‌شه‌وه به‌ تو ده‌لین: بیستم‌ان و گویشمان نه‌دا!! ﴿ واسمع غیر مسمع ﴾ ده‌سا تویش گوئی بگره‌ بۆمان، ئه‌ی موحه‌مه‌د ﴿ یاخو‌ا قه‌تیش نه‌بیست، واته: خوا که‌ر وکاست بکا، یان بتم‌رینی و نه‌ژیبت ﴾ (واعنا) هه‌روه‌ها له‌کاتی قسه‌و وتووێژدا پینت ده‌لین: ((راعنا)) ئه‌م وشه‌یه له‌زمانی عه‌ره‌بیدا به‌واتای مؤله‌تمان بده‌و په‌له‌مان لی‌مه‌که هاتووه، به‌لام له‌زمانی خو‌یاندان مه‌به‌ستیان پینی جینیو سووکایه‌تی کردنه به‌ پیغه‌مبه‌ر ﴿ لیا بالستهم وطعنا فی الدین ﴾ له‌به‌ر تانه‌وته‌شه‌ر دان و لاقرتی به‌دین کردن، زمانیان ده‌لالج ده‌گرن، هه‌تا به‌و کرداره‌یان هه‌ق و ناهه‌ق تیکه‌ل بکه‌ن و مانا راستیه‌که‌ی بشارنه‌وه! ﴿ ولو أنهم قالوا سمعنا وأطعنا ﴾ خو‌شه‌گه‌ر له‌باتی ئه‌وه گو‌تبیان: بیستم‌ان و گویراپه‌لین بۆت ﴿ واسمع وانظرنا ﴾ وقسه‌مان بیسه‌و، مؤله‌تمان بده‌ تا تێ ده‌گه‌ین ﴿ لکان خیرا لهم وأقوم ﴾ دیاره ئه‌وه چاک‌تر و راست‌تر بوو بۆیان لای خوا ﴿ ولکن لعنهم الله یکفرهم فلا یؤمنون إلا قلیلا ﴾ به‌لام به‌هوی سپله‌یی و بی‌باوه‌ریانه‌وه خوا نفرینی لی‌کردن و، له‌ئه‌نجامیشدا که‌میکیان نه‌بیست باوه‌ریکی راست ناهینن.

رینماییه‌کانی نایه‌تی (۴۴-۴۶):

(۱) له‌به‌رامبه‌ر گزی وفرت و فیلی یه‌هووده‌وه هه‌ر له‌سه‌رده‌می

پیغه‌مبه‌روه ﴿ تا شه‌مرۆ بو پرواداران ته‌نیا خوا به‌سه. (۲) ده‌رخستنی نیازو نییه‌تی به‌دقه‌ری جووله‌که به‌رامبه‌ر به‌ پیغه‌مبه‌ر ﴿. (۳) باوه‌ری که‌م و لاواز، ئاسه‌واریکی چاک بو‌خواه‌نه‌که‌ی ناخاته‌وه.

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاَعْدَابِكُمْ وَكَفَىٰ بِاللّٰهِ وَلِيًّا وَكَفَىٰ بِاللّٰهِ نَصِيرًا ﴿۴۴﴾
 مِنَ الَّذِيْنَ هَادُوا بِحُرُوفِ الْكَلِمِمْ عَنْ مَّوَاضِعِهَا وَيَقُولُوْنَ
 سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمَعْتَ غَيْرَ مُسْمِعٍ وَرَاعَيْنَا لِيَّا بِاَسْنَانِهِمْ
 وَطَعْنَا فِي الَّذِيْنَ وَلَوْ اَنَّهُمْ قَالُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا وَاَنْظُرْنَا
 لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَاَقْرَمَ وَلٰكِنْ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوْنَ
 اِلَّا قَلِيْلًا ﴿۴۵﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰتُوْا الْكِتٰبَ اٰمِنُوْا بِمَا نَزَّلْنَا
 مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ تَطْمِئِنُّ وُجُوْهُكُمْ فَرَدَدَهَا
 عَلٰى اَدْبَارِهَا اَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعْنَا اَصْحٰبَ السَّبْتِ وَكَانَ اَمْرُ
 اللّٰهِ مَفْعُوْلًا ﴿۴۶﴾ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَمُرُّنَّ اَنْ يُشْرَكَ بِوَسُوْعٍ يُفْرِمُوْنَ
 ذٰلِكَ لِمَنْ يَّشَآءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ اَفْتَرٰٓءَ اِثْمًا عَظِيْمًا
 ﴿۴۷﴾ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يَزُكُوْنَ اَنْفُسَهُمْ بِاللّٰهِ يَزُكِيْ مَنْ يَّشَآءُ
 وَلَا يَظْلُمُوْنَ قَلِيْلًا ﴿۴۸﴾ اَنْظُرْ كَيْفَ يَقْرَءُوْنَ عَلٰى اللّٰهِ الْكَلِيْمَ
 وَكَفَىٰ بِهٖ اِثْمًا مُّبِيْنًا ﴿۴۹﴾ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ اٰتُوْا نَصِيْبًا
 مِّنَ الْكِتٰبِ يُؤْمِنُوْنَ بِالْحَيٰتِ وَالطَّلٰهٰتِ وَيَقُولُوْنَ
 لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا هٰتُوْلٰهٗ اَهْدٰى مِنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا سَبِيْلًا ﴿۵۰﴾

ئه‌ی خواه‌ننامه‌کان! به‌م قورئانه‌ش باوه‌ر بکه‌ن:

﴿ ۴۷: یا‌ایها‌الذین‌ أتوا‌الكتاب ﴾ ئه‌ی شه‌وانه‌ی له‌پیشه‌وه کتیب و نامه‌تان پی‌دراوه ﴿ آمنوا بما نزلنا ﴾ باوه‌ر بینن به‌م قورئانه‌ی دامانیزاندۆته‌ خواروه ﴿ مصدقا لما معکم ﴾ که‌ ددان ده‌نی به‌و کتیب‌ه‌ی ئیوه‌دا ﴿ من قبل أن نظمس وجوها ﴾ به‌ر له‌وه چه‌ند ده‌م و چاوێک ساف بکه‌ین. شیوه‌ی مرو‌قیان لی‌ دامالین ﴿ فنده‌ا علی‌ أدبارها ﴾ وه‌کو‌ پشتی سه‌ریانی لی‌ بکه‌ین، واته‌ ئیترری ده‌رنه‌که‌ن و به‌ تامانج نه‌گه‌ن ﴿ أو نلعنهم کما لعنا أصحاب السبت ﴾ یا‌ خود نفرینیان لی‌ بکه‌ین، هه‌روه‌ک چۆن نفریمان له‌ وانه‌ کرد روژی شه‌مه‌یان شکاندو بوونه مه‌یموون، له‌ سووره‌تی (به‌قه‌ره: ۶۵) دا: (ولقد علمتم الذین اعتدوا منکم فی السبت فقلنا لهم کونوا قرده‌ خاسئین) وه‌له‌ سووره‌تی (ئه‌عراف: ۱۶۶) دا: (فلما عتوا عن ما نهوا عنه قلنا لهم کونوا قرده‌ خاسئین) وه‌له‌ سووره‌تی (مائیده: ۶۰) دا:

(..من لعنة الله و غضب عليه و جعل منهم القردة و الخنازير) هاتووہ بۆ ئەوہ کہ نفرین لی کردنہ لییان، شیواندننی رەنگ و روخساریان بوو، دەم و چاویان وەکو پشتی سەریانی لی هات، نەلووت، نەبرۆ هیچی تیندا نەماو، وەکو دارو بەردیان لی هات نە هەست و نە شەموریان نەما ﴿ وکان أمر الله مفعولا ﴾ دیارە کہ خوا فرمان بە هەرچی بدا، هەمیشە و بەردەوام دیتەدی.

بەتەوہ نەبی خوا ئە شیرک نابووړی:

﴿ ۴۸: إن الله لا یغفر أن یشرک به ﴾ بی گومان هەرگیز خوا لە دانانی هاو بەش بۆی نابووړی ﴿ و یغفر ما دون ذلك لمن یشاء ﴾ و لە خوار شیرکەوہ لە هەر گوناھیک دەبووړی بۆ هەر کەسێک خۆی بیەویت ﴿ و من یشرک بالله فقد افرى إثما عظیما ﴾ و هەر کەسێک هاو بەش بۆ خوا دا بنی، بە راستی درۆو گوناھیکێ گەورە کردووہ. بە لی لە چەند جیگایەکی تردا هاتووہ: کە خوا کاتی لە (موشریکان) خۆش نابیت کە لەو شیرکە پەشیمان نە بنەوہ و لە سەری بمرن ئەگینا لییان ئەبووړی، وەک لە جیگایەکی تردا ئەفەرموی: ﴿ إلا من تاب و آمن و عمل صالحا ﴾ (فورقان: ۷۰)، یان دەفەرموی: ﴿ قل للذین کفروا إن ینتھوا یغفر لهم ما قد سلف ﴾ (ئەنفال: ۳). لە جیگایەکی تری هەمان سوورەتی (نېسا: ۱۱۶) دا دانانی شیرک بۆ خوا، بە تەواوی هۆی دوورکە تەنەوہ یە لە رەحمەتی خوا، وەکو دەفەرموی: ﴿ إن الله لا یغفر أن یشرک به و یغفر ما دون ذلك لمن یشاء و من یشر بالله فقد ضل ضلالا بعیدا ﴾ وە هەر لە قورئاندا هاتووہ کە بە هەشت لە سەر موشریکان و هاو بەشدانەران حەرام و یاساغە، وەک دەفەرموی: ﴿ .. إن من یشرک بالله فقد حرم الله علیه الجنة و ماواة النار .. ﴾ (مائیدە: ۷۲) یان دەفەرموی: ﴿ و نادى أصحاب النار أصحاب الجنة أن أفیضوا علینا من الماء أو مما رزقکم الله قالوا إن الله حرمهما علی الکافرین ﴾ (ئەعراف: ۵۰). لە جیگایەکی تریشدا روونی دەکاتەوہ کە هەرگیز موشریک لە ناگری دۆزەخ رزگاری نابیت، وەک دەفەرموی: ﴿ و من یشرک بالله فکانما خرمن السماء فتخطفه الطیر أو تھوی به الريح فی مکان سحیق ﴾ (حج: ۳۰) وە هاتووہ کە: ئەمن و ئاسایش و رینما بوون تەنھا بۆ ئەو کەسانە یە کە شیرکیان تیکەل بە ئیمانە کە یان نە کردووہ وەک: ﴿ الذین آمنوا و لم یلیسوا ایمانھم بظلم أولئک لهم الأمن و هم مھتدون ﴾ (ئەنعام: ۸۲).

رینما بیە کانی ئایەتی (۴۸):

(۱) هاو بەشدانان بۆ خواو بی باوہ پێی، لە زیندە بە چالکردن

و هەموو تاوانیکێ ترگەرە ترە.

(۲) هەموو نافەرمانییەکی قابیلی بە خشینە، (شیرک) و (کوفر) نەبی، ئەلبەتە شیرک لق و پۆسی زۆرەو، لێرەدا لە بەر درێژبوونەوہ بۆمان باس ناگری.

﴿ ۴۹: ألم تر إلى الذین یزکون أنفسهم ﴾ ئایا تەماشای ئەو جوولە کەو گاوارانەت نە کردووہ خۆیان دەپالێسون و، پاکانە بۆ نەفس و دەروونی خۆیان ئەکەن و هەر خۆیان بە پیاوچاک دانەنن و ئەلین: ﴿ .. نحن أبناء الله و أحباؤه .. ﴾ واتە: هەر ئێمە یان دۆست و خۆشەویستی خوا! ﴿ بل الله یزکی من یشاء ﴾ نەخیر، تەزکیە بە دەست ئەوان نییە، بە لکو خوا حەزی لە هەر کەسێک بوو، ئەو بۆ خۆی دەپالێوی و دل و دەروونی پاک دەکاتەوہ، دیارە هەر کەسێک کە خوا خۆی پەسەندی بکاو تەزکیە ی بکات، لینیشی خۆش ئەبیت. لە سوورەتی (نەجم: ۳۲) دا: ﴿ هو أعلم بکم إذ أنشاکم من الأرض و إذ أتتم أجنة فی بطون أمھاتکم فلا تزکوا أنفسکم هو أعلم بمن اتقى ﴾ هاتووہ و دەلیت: هەرگیز نابیت بی باوہ رکان - بە تاییبەتی خاوەن نامەکان - پاکانە بۆ خۆیان بکەن، لە سوورەتی: (مائیدە: ۱۸): ﴿ نحن أبناء الله و أحباؤه ﴾ و لە سوورەتی (بەقەرە: ۱۱۱): ﴿ و قالو لن یدخل الجنة إلا من کان هودا أو نصاری ﴾ هاتووہ کە لەو دوو جیگایەدا شیوہی خۆھەلکیشان و تەزکیە کە یانی دیاری کردووہ! ﴿ ولا یظلمون فتیلا ﴾ و بە ئەندازە ی هەودای باریکی ناو کە خورمایەکی سەتەمیان لی ناگری، مەبەست بە بیژە ی (فتیلا) مەسەلو نمونە یە بۆ گشت شتێکی کە مابایخ و کەم و بچوو ک، واتە: تەنانەت لە شتی هەرە بچوو کیش سەتەم لە هیچ کەسی ناگری ﴿ ۵۰: انظر کیف یفترون علی الله الکذب ﴾ جا سەرنج بدە لە گەل ئەو هەموو تاوانانە یاندا چۆن درۆو قەسە بە ناوی خواوہ هەل دەبەسن و ئەلین: ئێمە نەوہ یەکی بی گوناح و پاکین، دۆست و خۆشەویست و نەوہ ی خوا یین! ﴿ و کنی به إثمنا مینا ﴾ و ئەو درۆیە ی بەسە وەکو گوناھیکێ روون و ناشکرا بۆ خرابە کارییان.

پاکانە و تەزکیە بۆ خۆکردن بە هەر مەبەستیێک بیت کاریکی حەرامە، (عەمری کوری عەتا) ئەلی: کچیکمان هەبوو ناومان نا (بەررە)، بەواتای چاک و چاک کار، هاو لەان پێیان وتم کە پێغەمبەر ﷺ رنی لەو جوڑە ناوانە گرتوو، فەرموو یەتی: ﴿ (أترکون أنفسکم، الله أعلم بأهل البر منکم) ﴾ پاشان ناوہ کە یان گۆزی و ناویان نا (زەینەب)، کەوا بوو هەر جوڑە ناویکی تر لەو بابەتە، بۆ نمونە: (زکی الدین، محی الدین، بہاء الدین ..) بەر ئەو حوکمە دەکەوی، چونکە تەنیا خوا مافی تەزکیە ی بۆ هە یە لە نیو (ملاً الأعلى) و

له نیو خه لکی زویشدا. دادگه ری له پاداش و توله دا له نیوان گشت مروقه کاندا: (ولا یظلمون فتیلا).

خاوون نامه کان بته کان و تاغوت ده کهنه ده کهم:

(نوبن عه بیاس) ده لی: (که عبی کوری شهرف) هاته مه ککه، قوره ییش پنیانگوت: تو که له خاوه ننامه کانی، راتان به رامبه ر به نیمه و (موحه ممد) چیبیه؟ شهوه نیمه په یوه ندی خزمایه تیمان نه پچران دووه، و شتر و مالات سه رده برین بوه ژاران، ناوو شیر ده دینه حاجیبیه کان...؟ (موحه ممد) یش که سیکه و هجاخ کویره و، بوته مایه ی لیکترزانی خزمان و، شونیکه و تووه کانی! جا ده بی شه و چاک بیت، یان نیمه!؟ (که عب) یش گوتی: دیاره نیوه له خوی وله شونیکه و تووه کانی شی باشترن، له وه لامی شه و قسه و باسه دا شه م نایه ته هات و فرمووی: ﴿ ۵۱: ألم تر إلی الذین أوتوا نصیبا من الکتاب ﴾ ناخو سهیری شه وانه ت نه کردوه که به شیک له کتیبی (تهورات) یان پی دراوه؟ ﴿ یؤمنون بالحبیب و الطاغوت ﴾ که چی باوه ریان به بت و، تاغوت و فالگرتنه ووه و جادوو شه ییتان هه یه، واته: پهیره ی له بهر نامه دونیاییه کان ده کن! ﴿ و یقولون للذین کفروا ﴾ به مشریک و بی باوه ره کان نه لین: ﴿ هؤلاء أهدى من الذین آمنوا سبیلا ﴾ ری و ریباری شه وانه (موشریک و کافره کان) له ری باوه رداره کان نمایان تره ﴿ ۵۲: اولئک الذین لعنهم الله ﴾ ثانه وانه خوا نفرینی نی کردون وله میهره بانی خوی دوروی خستونه شه ووه ﴿ و من یلعن الله فلن تجد له نصیرا ﴾ دیاره هه که سیک خوا نه حله ت و نفرینی نی بکات، هه رگیز تو هیج یارمه تیدر یکت بو ده ست ناکه وی ﴿ ۵۳: أم لهم نصیب من الملک ﴾ ناخو هیج ده سه لاتیکیان هه یه؟ تا به ثاره زووی خویان داوه ری بکن، به شی شه م بدن و شه و بیبشه بکن ﴿ فاذا لا یؤتون الناس نقیرا ﴾ شه گه ر و بی، شه ونده چرووکن به شه ندازه ی تو یکنلی پشتی دنکه خورمایه ک به شی که س ناده ن، واته: شه گه ر ده سه لاتی سامانی خه لکیان هه بووبا هیج شتیکیان به ش نه نه دان ﴿ ۵۴: أم یحسدون الناس علی ما آتاهم الله من فضله ﴾ یان فیهریه ی و حسه سادته به پیغه مبه ر ﴿ و هاولاتی شه بن له بهر شه ووه که خوا شه و یله و ده سه لاته ی - له فزل و میهره بانی خوی - پی داون؟ ﴿ فقد آتینا آل ابراهیم الکتاب و الحکمة ﴾ جا به راستی به شه وه ی فیبراهیمی په یامبه ر ﴿ انزلنا ﴾ که جووله که ش به ره ی شه ون - کارزانی و په یامی په یامبه ر یه تیمان پی به خشین ﴿ و آتیناهم ملکا عظیما ﴾ و ده سه لاتیکی مه زن و گه وره شمان پی دان. ده سه لاته که ی (یوسف) و (داوود) و (سوله یمان - سلو یان له سه ری) به ناوبانگه

ده سا نیتر شه وان بوچی شه ونده حسه سادته به موحه ممد ﴿ شه بن؟ ﴿ ۵۵: فمنهم من آمن به ومنهم من صد عنه ﴾ نینجا هه ندیکیان باوه ریان پی هیناو، بریکیشیان ریبان لیگرت، نیتر ده بی به رامبه ری تو چون بن؟ ﴿ و کفی بجهنم سعیرا ﴾ و ناگری هه لگیره ساوی دوزه خ به سه له به رامبه ر نکولویه کانیا شه ووه ﴿ ۵۶:

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنُ اللَّهُ فَلَنْ يَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ﴿۵۲﴾
أَمْ لَمْ يَنْصِبْ مِنَ الْمَلِكِ إِذْ لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا ﴿۵۳﴾ أَمْ
يَحْسَدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ فَقَدْ آتَيْنَا
آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا ﴿۵۴﴾
فَيَنْهَمُ مَنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ وَكُفِيَ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ﴿۵۵﴾
إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصَلِّبُهُمْ نَارًا كَمَا نَصَلَّبْت
جُلُودَهُمْ بَدَلًا لَهُمْ جُلُودًا أُخْرَىٰ هَٰذَا يُدْعَوْنَ إِلَى الْعَذَابِ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿۵۶﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
لَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا عَلَى ظِلِّيلًا ﴿۵۷﴾ إِنَّ
اللَّهَ بِأَمْرِكُمْ لَأَوَدُّ وَأَلَّامَنَّتْ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ
النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا
بَصِيرًا ﴿۵۸﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِّيعُوا اللَّهَ وَاطِّيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي
الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِن تَنَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوه إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ
تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿۵۹﴾

إن الذین کفروا بآیاتنا ﴿ بی گومان شه و که سانه ی به نایه ت و نیشه کانی نیمه بی باوه رن ﴿ سرف نصلیه م نارا ﴾ له دور ژودا ده یان به یه نه ناو ناگریکی بلیشه دارو گه رمه وه شه یان برزینی ﴿ کما نضجت جلودم ﴾ هه رجاهی که پیستی جهسته یان داپلوخوا سووتا ﴿ بدلناهم جلودا غیرها ﴾ جه ند پیستیکی تریان بو شه گورین له جیبی شه ودا ﴿ لیدوقوا العذاب ﴾ تاپتر شه سزایه بچیژن. له فرمووده یه کدا هاتوه: له قیامه تدا جهسته ی حه هه نته میبه کان گه وره شه کریت، به شیوه یه ک که نیوان نه رمایی گونی هه ریبه که یان به شه ندازه ی کبوی شوحدی لیدی. (نیمامی شه حمده) ﴿ إن الله کان عزیزا حکیم ﴾ به راستی خوا ده سه لاتداری کاردروسته، هه رگیز له خوه سزای هیج که س نادات ﴿ ۵۷: و الذین آمنوا و عملوا الصالحات ﴾ شه وکه سانه ش که باوه ریان هیناوه و کاره چاکه کانیا ن شه نجام داوه ﴿ سندخلهم جنات تجری من تحتها الأنهار ﴾ بی گومان له دور ژودا شه یان به یه نه ناو باخ و باخاتی واوه، که به بن

درهخته‌کانیدا کانی و رووبار دیت و دهروا ﴿ خالدین فیها أبدا ﴾
 هتا سهریش هر له‌وی ئه‌میننه‌وه ﴿ لهم فیها أزاج مطهرة ﴾
 ژنانی پاک و خاوینیان ده‌دیننی که له هه‌موو شتیکی نارهووا
 قیزه‌ون دوورن ﴿ وندخلهم ظلا ظلیلا ﴾ و ده‌شیان به‌ینه بن
 سیبهری چرو پروهه، ئیتر له‌وی نه سه‌رامو، نه‌گه‌رما، تینیان تی
 ناکات. له‌م ئایه‌ته‌دا سیبهری به‌هشت به‌وشه‌ی (ظلیل) هاتووه،
 وه له جیگایه‌کی تر‌دا به (دائم) هاتووه وه‌ک: ﴿ (أكلها دائم) ﴾. وه له
 سووره‌تی (الواقعه: ۳۰) دا: هاتووه: (وظل مسدود). وه له‌سووره‌تی
 (المرسلات/ ۴۰) دا: ﴿ إن المتقين فی ظلال وعیون ﴾ هاتووه، واته به
 کۆهاتووه. وه له‌سووره‌تی (یس/ ۵۶) دا: ﴿ هم وأزواجهم فی ظلال
 علی الآرائک متکون ﴾ هاتووه به واتای ئه‌وه‌که: به‌هه‌شتییه‌کان
 له‌گه‌ل ژن و هاوسه‌ره‌کانیان له‌سه‌رته‌ختی رازاوون و پیکه‌وه پالیان
 لی‌داوه‌ته‌وه، دیاره ئه‌م جوژه لیک‌دانه‌وه‌ی جیاواز له‌یه‌ک فراوانی
 نازوئیمه‌ته‌کانی به‌هشت ده‌گه‌یه‌نی.

له‌م فره‌مووده‌یه‌شدا هاتووه: ﴿ إن فی الجنة لَشجرة یسیر الراكب
 فی ظلها مائة عام لا یقطعها، شجرة الخلد ﴾ (ته‌به‌ری: ۴۹۲/۸).
 له‌به‌هشتدا دره‌ختیکی گه‌روه نه‌پراوه‌ی واهیه، سوارچاک سه‌د
 سال پروا، ئه‌وسا هیمان بۆی نایپریت.

هه‌رچی ئه‌مانه‌ت بی‌بیده‌نه‌وه ده‌سی خاوه‌نه‌که‌ی:

﴿ ۵۸: إن الله یامرکم أن تؤدوا الأمانات إلى أهلها ﴾ بی‌گومان
 خوا فره‌مانتان بی‌ده‌دا که هه‌موو ئه‌مانه‌ت و سپارده‌یه‌ک بده‌نه‌وه
 ده‌ست خاوه‌نه‌که‌ی ﴿ وإذا حکمتم بین الناس أن تحکموا بالعدل ﴾
 و هه‌رکات دادگایی نیوان مه‌ردوم ده‌که‌ن، به‌ دادگه‌رانه‌و یه‌کسانی
 داوه‌ری بکه‌ن، واته: به‌لای هه‌ج که‌سیکدا دامه‌بهرن، پیغه‌مبه‌ر ﴿
 ده‌فه‌رموی: ﴿ إن الله مع الحاکم مالم یجر، فإذا جار وکله الله إلى
 نفسه ﴾ (ئیبین ماجه: ۷۷۵/۲)، واته: خوا پشتگیری له‌(داوه‌ن) ده‌کا
 هتا ناهه‌قی نه‌کا، هه‌رکه ناهه‌قی کرد، خوا وازی لی‌دیننی و ده‌یداته
 ده‌ستی خو‌ی! ﴿ إن الله نعمایعظکم به ﴾ به‌راستی خوا‌ی به‌هه‌ق
 به‌جوانترین شیوه، به‌شیوازیکی زور چاک نامۆزگاریتان ئه‌کات،
 که‌وا بوو ئیوه ئه‌وسپاردانه‌ی لاتان بده‌نه‌وه به‌خاوه‌نه‌کانیان و،
 هه‌مووکاتیش به‌دادگه‌رانه‌ بریار بده‌ن ﴿ إن الله کان سمیعا بصیرا ﴾
 بی‌گومان خوا هه‌میشه ژنه‌وایه بو‌گشت شتی، بی‌نایه بو‌دیارو
 نادیار. پیغه‌مبه‌ریش ﴿ ده‌فه‌رموی: ﴿ إید الأمانه إلى من أئتمنک،
 ولا تخن من خانک ﴾. (پیشه‌وا ئه‌حه‌د: ۴۰۴/۳). واته: سپارده
 بده‌وه ده‌ستی خاوه‌ن سپارده‌که، هه‌رگیز خه‌یانه‌ت و گزی مه‌که‌ن،
 ته‌نانه‌تی له‌گه‌ل ئه‌وه‌که‌سه‌شدا خه‌یانه‌تی لی‌کردوویت.

گوێزایه‌لی خواو پیغه‌مبه‌رو کار به‌ده‌سه‌تانی خۆتان بن:

﴿ ۵۹: یاایها الذین آمنوا أطیعوا الله وأطیعوا الرسول ﴾ ئه‌ی
 ئه‌وه‌که‌سه‌ته‌ی باوه‌رتان هیئاوه! گوێزایه‌لی فره‌مانی خواو به‌یامبه‌ر
 بن له‌هه‌موو کاروباریکدا ﴿ وأولی الأمر منکم ﴾ وه به‌ر فره‌مانی
 کاربه‌ده‌ستان و کارسازانی خۆتان بن، واته: به‌قه‌سه‌ی ئه‌وه‌کاربه‌ده‌ست
 و زانایان بکه‌ن، که له خۆتان بن. واته: له‌ چوارچیوه‌ی شه‌ریعه‌ته‌دا
 گوێزایه‌لیان بن ﴿ فإن تنازعتم فی شئ ﴾ ئینجا ئه‌گه‌ر له‌شتیکدا
 کێشه و ناکوکیتان بوو ﴿ فردوه إلى الله والرسول ﴾ جا بی‌گه‌رنه‌وه
 بۆلای خواو به‌یامبه‌ر ﴿، واته: باته‌نها قورئان و سوننه‌ت داوه‌رو
 حه‌که‌متان بن. به‌لی پیوسته له‌هه‌مووشتیکدا بگه‌رنینه‌وه لای خواو
 به‌یامبه‌ر ﴿، دیاره که‌پریری به‌یامبه‌ریش ﴿ هه‌ر پریری
 خوایه، وه‌ک له‌ سووره‌تی (نساء: ۸۰) دا هاتووه: ﴿ ومن یطع
 الرسول فقد أطاع الله ﴾ که‌وا بوو نابی به‌هه‌ج جوړیک کێشه‌کانتان
 به‌رنه لای تاغوته‌کانی سه‌رده‌م، وه‌ک ئه‌فه‌رموی: ﴿ ألم تر إلى
 الذین یزعمون أنهم آمنوا بما أنزل إلیک و ما أنزل من قبلک
 یرسدون أن یتحاکموا إلى الطاغوت وقد أمروا أن یتکفروا به‌ و یرید
 الشیطان أن یضلهم ضلالا بعیدا ﴾ ۶۰/۴. وه نابی به‌هه‌ج تاغوتیک
 باوه‌رت هه‌بی، ئه‌وجا ده‌بیته‌ موسلمانن کامل و خاوه‌ن باوه‌ر،
 وه‌ک له‌ سووره‌تی (به‌قه‌ره: ۲۵۶) دا هاتووه: ﴿ فمن یکفر بالطاغوت
 ویؤمن بالله فقد أستمسک بالعروة الوثقی ﴾ ﴿ إن کتتم تؤمنون بالله
 والیوم الآخر ﴾ ئه‌گه‌ر باوه‌رتان به‌خواو به‌رۆزی دواپی هه‌یه،
 ده‌بی ئاوابیت ﴿ ذلک خیر و أحسن تأویلا ﴾ ئه‌وگوێزانه‌وه‌ی
 کێشه و هه‌رایه بۆلای قورئان و سوننه‌ت، جوانترو چاکتره‌ بۆتان،
 چاکترین ره‌فتاریشه بۆداهاتووتان.

پێنماییه‌کانی ئایه‌نی (۵۹-۵۸):

۱) ده‌بی هه‌موو سپارده‌و ئه‌مانه‌تی بپاریزری و، پاشان
 له‌کاتی پیوستندا بدریته‌وه به‌ خاوه‌نه‌که‌ی، ئه‌گه‌رچی
 خاوه‌نه‌که‌ی پیاو خراپ و موشریک و کافریش بی.
 سه‌رنجیک، ئه‌گه‌ر بی ئیهمالی و درینگی ئه‌وه‌که‌سه‌ی
 سپارده‌که‌ی لایه، سپارده‌که‌ تیاچوو، ناکه‌وینته سه‌ری
 وه‌کو پیغه‌مبه‌ر ﴿ ده‌فه‌رموی: ﴿ (لا ضمان علی المؤمن) ﴾
 (رواه‌ الدار القطنی).

۲) دادگه‌ری و عه‌داله‌ت -به‌تایبه‌تی له‌(قه‌زاوه‌ت) و
 داوه‌ریدا- فره‌مانیکی خواپییه‌و پیوسته جیبه‌جی
 بکریت، ده‌بی ئیتاعه‌ی خواو، پیغه‌مبه‌رو سه‌ریه‌ستیاری

یكفروا به ﴿ له كاتيكدا فرمانيان پئدرابوو به و بهرنامه شه يتانiane باوه نه كهن و كارنه كهن ﴾ ويريد الشيطان أن يضلهم ضلالا بعيدا ﴿ و شه يتانيش ده يوئ گومرايان بكات به گومرا كردنيكي يه كجار دورو بئ سنوور، بويه تاوا سر بؤ بهرنامه دونيايه كان شور ده كهن! ﴿ ۶۱: و إذا قيل لهم تعالوا إلى ما أنزل الله و إلى

موسلمانان (واته: زانايان و، فوقه ها) كان بكرئى، هر نه ميه (سه هلى كورى عه بدوللا) ئه ئى: هتا خه لكى ريز له سولتاني موسلمانان و زانايانيان بگرن، هميشه له خيزدا ئه بن، خواش كاروبارى دونياو ئاخيره تيان بؤ ساز ئه كا، خؤ ئه گهر سووكايه تيان پئ بكن، ئه وا بهرنامه ي دونياو دوا رۇزيان لى تيك ئه چئ.

۳) هموو كيشه كان ده بئ بؤ چاره سر بدرينه وه ده ستى قورئان و سوننه تى پئغه مبه ر.

۴) به خيتارى وسر فرازى دونياو ئاخيره ت هر بؤ ئه م ئومته يه.

۵) رزگارى مروء له وه دايه هموو كاره كانى به پئنى كيتاب و سوننه ت جئبه جئ بكا.

كيشه مبه نه لاي تاغووته كان:

پياونكى جووله كه و يه كيكى دووروو كيشه يه كيان هه بوو، جا بؤ چاره سه ره كه ي جووله كه كه وتى: با بچينه لاي (موحه ممه د) داوه ريمسان بكا، كابراى دوورووش وتى: نه خير، با بچينه لاي (كه عبي كورى نه شرف) ي جووله كه، ئينجا جووله كه كه وتى: من ده ليم با بچينه لاي په يامبه ره كه تان، كه چى تؤ بؤ لاي كه عيم ده به يت؟! ئه وسا كابراى دووروو به ناچارى له گه ليا چوو بؤ لاي په يامبه ر ﷺ و دهره نجام كيشه كه به قازانجى جووله كه كه براه وه، ئه وسا دوورووه كه وتى: من به بريارى (موحه ممه د) رازى نيم، ده بئ بچينه لاي (عومهرى كورى خه تئاب) به لى هر كه رويشتنه لاي عومهر، جووله كه كه پئنى گوت: ئه وه بزانه كه پئشتر رۇشتينه لاي (موحه ممه د) و بريارى بؤ مندا، كه چى وا ئيستنا ئه م به ناو موسلمانان قايىل نابئ و هئناومى بؤ لاي تؤ، وتى: جا چؤن ئه م قسه وايه؟ وتى: به لى. ئه وسا عومهر گوتى كه ميگ چاوه روان بن هر ئيستنا داوه ريتان ئه كه م. عومهر هه لساو به په له گه رايه وه ماله وه و شمشيره كه ي خؤى هئناو داي له مى دوورووه كه و، فرموى: هر كه سيگ رازى نه بيت به حوكم و برياره كانى خواو په يامبه ره كه ي ئابه وشيوه يه داوه رى ئه كه م، ئبتر ئه م ئايه ته هات و فرموى: ﴿ ۶۰: ألم تر إلى الذين يزعمون أنهم آمنوا بما أنزل إليك ﴾ ئه رى ئه وانته نه ديوه وا ده ليم باوه ريان به و بهرنامه و قورئانه يه دابه زئئراوه بؤت هيه ﴿ وما أنزل من قبلك ﴾ و به ويه يامه ش پئش تؤ دابه زئئراوه باوه ر ده كهن ﴿ يريدون أن يتحاكموا إلى الطاغوت ﴾ ده يانه وئى بؤ برينه وه ي داواو كيشه كانيان بچنه لاي تاغووت و بهرنامه شه يتان ييه كان؟! ﴿ وقد أمروا أن

ألم تر إلى الذين يزعمون أنهم آمنوا بما أنزل إليك وما أنزل من قبلك يريدون أن يتحاكموا إلى الطاغوت وقد أمروا أن يكفروا به ويريد الشيطان أن يضلهم ضلالا بعيدا ﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالُوا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَىٰ الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُوكَ ﴿۱۱﴾ كَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَدِمَتْ آيَاتُهُمْ ثُمَّ جَاءُوكَ يُحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا ﴿۱۲﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَسْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ وَعِظَّمَهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿۱۳﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَأَسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿۱۴﴾ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيَسْلَمُوا سَلِيمًا ﴿۱۵﴾

الرسول ﴿ كاتيكيش به و دوورووانه بگوترى: وهر نه لاي ئه م بهرنامه و شه ريعته خوا دايبه زان دووه و، وهر نه لاي ئه م په يامبه رى خوايه، تا كيشه كه تان بؤ ببزئته وه ﴿ رأيت المنافقين يصدون عنك صدودا ﴾ كه چى دوورووه كان ده بئنى به توندى روت لى وهر نه كيرن و، قه تيش به و بهرنامه و برياره ي تؤ رازى نابن! له سوورته ي (منافيقون: ۵) يشدا هاتوه: ﴿ وإذا قيل لهم تعالوا يستغفر لكم رسول الله لووا رؤسهم وأرأيتهم يصدون وهم مستكبرون ﴾ كه نهك ته نها بؤ چاره سه رى كيشه كانيان نايه نه لاي پئغه مبه ر ﷺ، به لكو ئه گهر بؤنه وه يش بئ كه په يامبه ر ﷺ داواى لى بوور دونيان بؤ بكات هر مل باده دهن و نايه ن! ﴿ ۶۲: فكيف إذا أصابتهم مصيبة بما قدمت أيديهم ﴾ جاكاتى - به وئى ئه وكرده وه خراپه يانه وه به ر خؤيانيان داوه - نه هاهم تيبه كيان تووش ده بئ ﴿ ثم جاوك يحلفون بالله ﴾ ياشان به هاوار هاوار ديته لات و سوئند به خوا ده خون ﴿ إن أردنا إلا إحسانًا وتوفيقًا ﴾ كه ئيمه له بردنى كيشه و ئازاوه كانمان

كيشه كانى نىوانيان تۆ ده كنه داوه ﴿ ثم لا يجدوا فى أنفسهم حرجا مما قضيت ﴾ و ئەوساش بەرامبەر بەو بريارەى تۆ داوتە، هېچ تەنگىە كيان دەست نەكەوى ئەدەر وونياندا ﴿ وسلموا تسليما ﴾ و بەچاكيش تەسليم و ملكەچ بين. بەلى دەبى ملكەچى و رەزامەندى تەواومان بۆهەموو بريارەكانى خواو پەيامبەر ﷺ هەبى، وەك لەسوورەتى (نور: ۵۱) يشدا هاتووو دەفەرموى: ﴿ إنما كان قول المؤمنين إذا دعوا إلى الله ورسوله ليحكم بينهم أن يقولوا سمعنا وأطعنا.﴾.

پينەمبەرەكانى نايەتى (۶۴-۶۵):

- ۱) دەبى گوپرايەلى لەهەموو (ئەس) و (نەهى) بەكانى پينەمبەر ﷺ بکرى.
- ۲) هەموو گوناحى گەرەو بەچووک سنور بەزاندن و ستمەو دەبى تەوبەى لى بکرى.
- ۳) پيوستە بەهەموو بريارىكى خواو پينەمبەر ﷺ رازى بين.

﴿ ۶۶: ولو أن كتبنا عليهم أن اقتلوا أنفسكم ﴾ گريمان ئەگەر ئيمە لەسەر ئەوانەمان نوسيبا كە دەچنە لای تاغووتەكان بۆ چارەسەرى كيشەكانيان كە: دەبى بۆ وەرگرتنى تەوبەو پەشيمانى لەو كارەيە يەكتر بكوژن و بچنە غەزا ﴿ أو اخر جوا من دياركم ﴾ يان دەبى لە نيشتمانتان بچنە دەرى لەبەر خوا، هەر وەك بەجوولەكەكانى بەر لەئيوەمان گوت ﴿ ما فعلوه إلا قليل منهم ﴾ زۆر كەمىكيان نەبیت، وەلاميان نەئەدايەو و نەيان ئەكرد، بەلام خۇ خواى گەرە تەكليفى لەتوانا بەدەر ناکا ﴿ ولو أنهم فعلوا ما يوعظون به ﴾ ديارە ئەگەر بەپيسى ئامۆزگارى و فەرمانەكانى خواو پەيامبەر رەفتاريان كوردباو ئەم فەرمانەيان ئەنجامدايا ﴿ لكان خيرا لهم وأشد تبيتا ﴾ ئيتەر بۆ دونياو قيامە تيشيان چاك دەبووو باوهريشيان پتەوتر دەبوو ﴿ ۶۷: وإذا لا تيناهم من لدنا اجرا عظيما ﴾ ئينجا ئيمەش بۆ خۇمان پاداشتىكى گەرەمان پى دەبەخشين ﴿ ۶۸: و لهديناهم صراطا مستقيما ﴾ ئەوساش بەتەواوى ئەمانخستنه سەر ريگەى راست و لەسەرى دامەزراومان ئەكردن ﴿ ۶۹: ومن بطع الله والرسول ﴾ و هەر كەسيكىش بەر فەرمانى خواو ئەم پەيامبەرەبى ﴿ فأولئك مع الذين أنعم الله عليهم ﴾ دەبیتە هاورنى ئەوكەسانە كە خوا چاكەو بەهرەى خۇى بەسەرا رشتوون، واتە: لەسەر ريگای ئەوان دەبن لە دونياو لە دواړۇدا ﴿ من النبيين والصدقيين ﴾ لەپەيامبەران و راستگويان ﴿ والشهداء والصالحين ﴾ و شەهيدانى ريگەى خواو

بۆلای غەبرى موحەممەد ﷺ تەنھا چاكسازى و برينەوہى كيشەو ئاژاوەكانمان مەبەست بوو، بەرژووەندى وا داواى كردووہ ﴿ ۶۳: أولئك الذين يعلم الله ما فى قلوبهم ﴾ ئا ئەوانە كەسانىكن خوا ئەزانى چ مەبەست و نيازىك ئەدلياندايە ﴿ فأعرض عنهم ﴾ جا تۇيش پشتگوڤيان بخەو لىيانگەرى و پۇزشيان لۆهەر مەگرە ﴿ وعظهم ﴾ و بەجوانى ئامۆزگاريان بکە، با لەوہ زياتر درۆو دەلەسەو فرؤفيل نەكەن ﴿ وقل لهم فى أنفسهم قولا بليغا ﴾ وە بە وتەيەكى جەرگېرانە لەگەليان بدوى، بەشيوەيەك كە هېچ قسەيان نەمىنى و خۇ بدەن بەدەستەو و لەدرۆو دەلەسە دەست هەلبگرن.

پينەمبەرەكانى نايەتى (۶۰-۶۲):

- ۱) بردنى هەر كيشەيەك بۆلای غەبرى قورئان و سوننەتى پينەمبەر، كارىكى ناپەسەندو حەرامە. مل نەدان بە پياوہ (تاغووت) سەكان واجبىكى شەرىعىيەو دەبى خەلكيش بۆ پرانەوہى كيشەكانيان هەر بۆلای قورئان و سووننەت بانگ بکرىن.
- ۲) خەلكانى نەزان و نەفام دەبى پشتگوڤى بخرىن و، پۇزش و قسەيان لۆهەر نەگيردرى و، بە چروپريش ئامۆزگارى بکرىن، هەتا مل رادەكيشن.

بەرفەرمانى پينەمبەر واجبە:

﴿ ۶۴: وما أرسلنا من رسول إلا ليطاع بإذن الله ﴾ وە هەر كەسيكىمان بە پەيامبەرئىتى نارديت، تەنيا هەر بۆ شەو بوو كە دەبى بە فەرمانى خوا گوپرايەلى بکرى، واتە: گشت پەيامبەران لەسەر بريارى خوا دەبى بەگوڤيان بکرى، ديارە (موحەممەد) يش ﷺ يەكى لەو پەيامبەرەنەيەو، دەبى گوپرايەلى بن ﴿ ولو أنهم إذ ظلموا أنفسهم ﴾ و ئەگەر ئەو دووروانە وەختى ستمەيان لەخۇيانكرد، بەوہ كيشەكانيان برده لای تاغووتەكان ﴿ جاؤك فاستغفروا الله ﴾ هاتبنايە لای تۆ ئەى موحەممەد ﷺ! و داواى لىبووردونيان لە خوا كردبا ﴿ واستغفر لهم الرسول ﴾ و پەيامبەر يش (واتە: تۆى پينەمبەر) داواى لىبووردنت بۆ كردبان ﴿ لوجدوا الله توابا رحيماً ﴾ بى گومان خوايان بە تەوبە وەرگروو ميبەرەيان دەست دەكەوت.

ئا شەرى خوا ئەكەنە بەرنامە، موسلمان نين:

﴿ ۶۵: فلا وربك لا يؤمنون ﴾ نەخىر وەك ئەوہ نيبە دوورووہكان دەيزانن، سوپنديى بەپەرورەدگار تەى پينەمبەر نابنە باوهردار ﴿ حتى يحكموك فيما شجر بينهم ﴾ تا بۆيەكلا كردنەوہى

سالحان و کارچاکان ﴿ وحسن اولئک رفیقا ﴾ دباره ئەمانە چ
 هاو دەم و هاو پێیەکی چاک و بێ وێنە، دەسا هەرکەسیک پێی
 خۆشە کە لە قیامەتدا لە گەڵ ئەمانەدا بێت، دەبا خۆی بۆ ئامادە
 بکات بۆیە لە ریوایەتیکی (مرفوع) دا هاتوووە: پیاویک هاتە لای
 پەيامبەر ﷺ وتی: بێ گومان بە، من تۆم لە خۆم و مال و منداڵەکانم
 خۆشتر ئەوی، کاتیکیش کە لە مالهۆم هەر لە یادمی و، هەرگیز
 بێ تۆش نۆقرە ناگرم، بەلام کە بێرم لە مردنی خۆم و تۆم کردووە
 ئەوسا زانییم کە تۆ لە گەڵ پەيامبەران دەچیتە بەهەشت و جینگە
 خۆت، ترسم لێ نیشت کە جاریکی تر نەتیبینمەو! ئینجا ئایەتی:
 ﴿ومن يطع الله والرسول﴾ هاتە خوارووە. (ئێین کەسێن ئەمە ی میناوە
 ﴿۷۰﴾: ذلک الفضل من الله ﴿ ئەو قەدری ریز لێنانە لە خواوەیەو خوا
 خۆی ئەو حورمەتە ی گرتوون ﴿ وکفی بالله علیما ﴾ و هەر خۆشی
 (الله) بەسە کە بەهەموو شتی دەزانێ و پاداش دەداتەو.

هەمیشە هوشیار و ئامادە بن:

﴿۷۱﴾: یا ایها الذین آمنوا خذوا حذرکم ﴿ ئەی ئەوانە ی باوەرتان
 هیناوە! دەبێ هەمووکات وریابن و هوشی خۆتانمان هەبێو
 ئامادە بن بۆ رووبەر و بوونەوێ دوژمنانی دینی خوا ﴿ فانفروا
 ثبات ﴾ دەسا دەستە دەستە، تیپ تیپ، بچنە جیهاد ﴿ أو
 انفروا جمیعا ﴾ وە یان هەمووتان پێکەوێ بچنە غەزاو هەلەت بەرن
 بە پێی پێویست، مەبەست ئەوێە کە هیج کات گۆرەپان چۆل
 نەبێ، ئەگینا موسلمانان سوک و ریسوا ئەبن ﴿ ۷۲﴾: وإن منکم
 لمن لیطئن ﴿ بێ گومان دەستە یەک لە دوور و هەکانتان لە ناوادیە
 سستی دەکەنو و خەلکیش لە جیهاد سارد ئەکەنەوێ ﴿ فإن أصابتکم
 مصیبة ﴾ ئینجا ئەگەر ئێوێ تووشی بەلاو نەهاتە تێک بوون، وەکو:
 کوشتن، یان تیکشکان لە گۆرەپاندا ﴿ قال قد أنعم الله علی إذ
 لم أکن معکم شهیدا ﴾ هەر یەک لەو دوور و وانە ئەلیت: بە راستی
 خوا چاکەو بەهەری گەورە ی لە گەڵدا کردم کە لە گەڵ ئەوانەدا
 ئامادە نەبووم، هەتا منیش وەک ئەوان دووچار بوو بام ﴿ ۷۳﴾:
 ولئن أصابکم فضل من الله ﴿ خۆ ئەگەر لە فەزڵ و بەهەری خواوە
 دەسکەوت و سەرکەوتنیکتان بۆ بوو ﴿ ليقولن کان لم تکن بینکم
 و بینە مودة ﴾ بەراشکاوی هەر وەک کەسیک کە لە پێشدا هیج
 پەيوەندی و ئاشنایەتیەکتان نەبوویت، دەلی: ﴿ یا لیتی کنت
 معکم فأفوز فوزا عظیما ﴾ ئەی خۆزگایە! منیش لە گەڵاندا
 بووبام، ئەوسا منیش لەو دەستکەوتە بەشدار دەبووم و بە ئاواتیک
 گەورە دەگەیشتم.

هەر بۆ خوا بچنە غەزا:

﴿ ۷۴﴾: فلیقاتل فی سبیل الله الذین یشرون الحیاة الدنیا بالآخرة ﴿
 دەسا با ئەوانە جەنگ بکەن و بچنە غەزا کە لە بەر خوا دەیانەوی
 دەس لەم ژیانی دنیایە هەلگرن و، قیامەت بە دەنیا بکرن ﴿ ومن

ولو أنا کُننا علیهم أن اقتلوا أنفسکم أو أخرجوا من
 دینکم ما فعلوہ إلا قلیل منهم ولو أنهم فعلوا ما یوعظون
 به لکان خیراً لهم وأشدّ تیباً ﴿۷۵﴾ وإذا لآتینهم من
 لدنا أجرًا عظیماً ﴿۷۶﴾ ولهدینهم صراطاً مستقیماً ﴿۷۷﴾
 ومن یطع الله والرسول فأولئک مع الذین أنعم الله علیهم
 من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین وحسن
 أولئک رفیقاً ﴿۷۸﴾ ذلک الفضل من الله وكفی
 بالله علیماً ﴿۷۹﴾ یا ایها الذین آمنوا خذوا حذرکم
 فانفروا ثباتاً أو انفروا جمیعا ﴿۸۰﴾ وإن منکم لمن لیطئن
 فإن أصابتکم مصیبة قال قد أنعم الله علی إذ لراکن معکم
 شهیدا ﴿۸۱﴾ ولئن أصابکم فضل من الله لیمولن کان
 لم تکن بینکم و بینهم مودة ینالیتنی کنت معکم فأفوز
 فوزاً عظیماً ﴿۸۲﴾ فلیقتل فی سبیل الله الذین
 یشرون الحیاة الدنیا بالآخرة ﴿۸۳﴾ ومن یقتل فی
 سبیل الله فیقتل أو یغلب فسوف نؤتیة أجرًا عظیماً ﴿۸۴﴾

یقاتل سبیل الله ﴿ هەر کەسەش دەچیتە غەزا لە پێناوی خوادا
 ﴿ فیقتل ﴾ چ بکوژریت و شهید بکری ﴿ أو یغلب فسوف
 نؤتیة اجرا عظیما ﴾ یان زال بێی و سەرکەوی، ئێمە لە دنیایا
 پاداشتیکی گەورە ی بێ ئەبەخشین. بە ئی موسلمان چ بکوژری،
 یان زال بێی، هەر دووبارە کە ی بۆتەو هەر سەرکەوتن و پێرۆزییە،
 وەک لە سوورەتی (التوبە: ۵۲) یشدا هاتوووە: ﴿ قل هل ترصون بنا إلا
 إحدى الحسینین﴾.

بۆ رزگاری خەلکانی بێ هیز و ژنان و منداڵان جیهاد بکەن:

﴿ ۷۵﴾: وما لکم لا تقاتلون فی سبیل الله ﴿ ئەی ئیمانداران! ئێوێ
 بە چ بەهاتەو بیانووێک ناچنە غەزا لە پێی خوا ﴿ والمستضعفین
 من الرجال والنساء والولدان ﴾ و لە بەر رزگارکردنی پیاوان و
 ژنان و منالانی لاواز و چەوساووە بێ دیفاع ﴿ الذین یقولون ربنا
 أخرجنامن هذه القرية الظالم أهلها ﴾ ئەوانە ی کە ئەلین: ئەی

پهروهردگاری ښمه! تو له م شارهی (مهککه یه) که دانیشتوووه کانی سته مکارن رزگارمانکه، چونکه نازاری زورمان ددهن و رئیسمان نادهن کوچ بکین ﴿واجعل لنا من لدنک ولیا﴾ دهسا له لایه ن خوته وه پشتیوان و کارسازیکمان بو به دبینه ﴿واجعل لنا من لدنک نصیرا﴾ و هر له لای خوته وه - به فه زلی خوت-

۲) موجهید دونیای خوی دها به پاشه روژ و قیامت.
۳) موجهید چ بکوژی و شهید بی، یان به غنیمت و دهستکه و ته وه بگه ریته وه، له هردوو حاله ته که ده سرفرازو سرکه و ته وه.
۴) نابی باوهرداران له ترسی دوژمنانی دینی خوا دهست له جیهاد هه لبرگن، چونکه هیزی شهوانه له شهیتانه وه وه، نه خشی شهیتانیش هرچه نده بی لاوازه.

جیهاد فهرز کرا گوتیان بو غزات له سه ر نووسین؟

هندی له موسلمانان که هیمان له مهککه دا بوون هاتنه لای په یامبه ر ﷺ وتیان: تائیمه هاوبه شمان بو خوا دانه نا و موشریک بوین، سه ربلندو بی ترس بوین، که چی که باوهردمان هینا، بووینه ژیر دهسته و ترسنوک بووین! دهسا مؤله تی جیهادمان بده بابچین غزایان بکین؟ شهوش ﷺ فهرمووی: من تائینستا تنها به چاوپوشی و لیبورردن فهرمانم بی کراوه، نه به جهنگ. جا که له سه ر داواکهی خویان جهنگ فهرز کرایه سه ریان، ترسیان لی نیشت و خویان گرته دواوه (أخرجت الحاکم فقال: رجالة رجال الصحیح).. ښینجا هم ښایه ته هات و فهرمووی: ﴿۷۷: ألم تر إلی الذین قیل لهم﴾ ناخو سهیری شهوانه ت نه کرد پنیان گوترا: ﴿کفوا أیدیکم وأقیموا الصلاة وأتوا الزکاة﴾ دهست له جهنگ بگرته وه و شه رمه که ن، چونکه کاتی جهنگ نه هاتوو، وه له باتی جیهاد نویزه کانتان بکن و زهکات بدن، هه تا خوا مؤله ت ده دات ﴿فلما کتب علیهم القتال﴾ جا که چوونه مه دینه و جهنگ و جیهادیان له سه ر فهرز کرا ﴿إذا فریق منهم یخشون الناس کخشیه

وَمَا لَکُمْ لَا تَقْتُلُونَ فِی سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِینَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الذِّینَ یَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْیَةِ الظَّالِمِ أَهْلِهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْکَ وَیَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْکَ نَصِیرًا ﴿۷۷﴾ الذِّینَ آمَنُوا یَقْتُلُونَ فِی سَبِيلِ اللَّهِ وَالذِّینَ کَفَرُوا یُقْتَلُونَ فِی سَبِيلِ الظَّالِمِ فَتَقَاتِلُوا أَوْلِیَاءَ الشَّیْطَانِ إِنَّ کِبِدَ الشَّیْطَانِ کَانَ ضَعِیفًا ﴿۷۸﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الذِّینَ قِیلَ لَهُمْ کُفُوا أیدیْکُمْ وَأَقِمْوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّکَاةَ فَلَمَّا کُتِبَ عَلَیْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فِیْهِمْ مِنْهُمْ یَخْشَوْنَ النَّاسَ کَخَشِیَةِ اللَّهِ أَرَأَیْتُمْ لَوْ رَسَّلْنَا لَهُمْ کِتَابًا عَلَیْنَا الْقِتَالَ لَوَلَّا أَخْرَجْنَا لَهُمْ أَجَلَ قَرِیبٍ فَلَمَّا مَنَعَ اللَّهُ النَّبِیَّ قَلِیلًا وَالْآخِرَةُ خَیْرٌ لِمَنْ أَنْفَعُ وَلَا تَظْلَمُونَ قَلِیلًا ﴿۷۹﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَا تَکْرَرُوا بِذِکْرِکُمْ الْمَوْتَ وَلَوْ کُنْتُمْ فِی رُوحٍ مُسْتَبِدَّةٍ وَإِنْ نَصَبْتُمْ حَسَنَةً یَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ نَصَبْتُمْ سَیِّئَةً یَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِکَ قُلْ مَنْ عِنْدَ اللَّهِ قَالِ هُوَ لَا یُکَادُونَ بِفَقْهٍ حَدِیثًا ﴿۸۰﴾ مَا أَصَابَکَ مِنْ حَسَنَةٍ فِی اللَّهِ وَمَا أَصَابَکَ مِنْ سَیِّئَةٍ فِی نَفْسِکَ وَأَرْسَلْنَاکَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَکُنْ بِاللهِ شَهِیدًا ﴿۸۱﴾

یارمه تیده ریکمان بو به دبینه، پاشان خوی دلوفانیش به هانایانه وه هات و په یامبه ری ﷺ بو ناردن و، مهککه ی بو نازاد کردن ﴿۷۶: الذین آمنوا یقاتلون فی سبیل الله﴾ شه که سانه ی باوهردیان هیناوه، له ربی خوادا کوشتار ده که ن ﴿والذین کفروا یقاتلون فی سبیل الطاغوت﴾ شه وه که سانه ش کافرو بی باوهردن، له ربیگی تاغوت و شهیتاندا کوشتار ده که ن ﴿فقاتلوا أولیاء الشیطان﴾ دهسا ښوه له گه له دوزستان و یارانی شهیتاندا غزا بکن و بجهنگین ﴿إن کید الشیطان کان ضعیفا﴾ بی گومان پیلان و فرو فیلی شهیتان - له چاو دهسلات و توانای خوادا- لاوازو بی هیزه.

رینه یامبه کانی ښایه تی (۷۴-۷۶):

الله ﴿یه که سه ردهسته یه کیان شه وهنده له رووبه روو بوونه وه ی خه لکی شه ترسان، که له خواش هه شه وهنده شه ترسان ﴿أو أشد خشیه﴾ یاخو زیاتریش ده ترسان ﴿و قالوا ربنا لم کتبت علینا القتال﴾ و له ترسا گوتیان: شه ی پهروهردگارمان! بوچی ښینستا جهنگت فهرز کرده سه رمان؟ ﴿لولا آخرتنا إلی أجل قریب﴾ خوزگه تا ماوه یه کی تر دوات خستباین، تا به مردنی خومان دهمردین، نه به کوشتن ﴿قل متاع الدنیا قلیل﴾ شه ی پیغمبه ر ﷺ! بلنی: ژیان و گوزهرانی شه دونیایه که م و کورته له چاو قیامتدا ﴿والآخرة خیر لمن اتقی﴾ ژیانی ناخیره ت بو شهوانه ی له خوا ده ترسن زور باشتره له ژیانی دونیایه ﴿ولا تظلمون قلیلا﴾ و به شه ندازه ی شه ورشته یه له ناو قلیشی ناوکه خورمادایه سته متان لی ناکری، واته: که مترین ستم له که س ناکری ﴿۷۸: أینما تکنوا یدرکم الموت﴾ دنلیایشین له هه ر جیگایه کدا بن، مردن پیتان دهگات،

۱) جیهاد جهنگ له بهر دینی خواو بو رزگارکردنی خه لکانی کزویی دهسلات و، هه لوه شانوه ی دام و ده زگای له خوا یاخیبان فهرز کراوه.

بدرفرمانی په یامیهر، بدرفرمانی خوابه ﴿ ومن تولى فما أرسلناك عليهم حفیظا ﴾ وهر که سیش پشت هه لیکات و گوپرایه لی نه کات، نه و نه نیمه تومان نه نار دووه که پاریزه رو چاودیربی به سه ریانه وه، دپاره که بهریرسیاریش ناپیت لیبیان، به لکو تنهها راگه یاندن و ته بلیغت له سه ره ﴿ ۸۱: وبقولون طاعة ﴾ و له ناو دوووه کانداندا هه به

ثیتر خو لادان له خه زانویه رزگار ناکات له مردن، جا که و ابوو بوچ له جیهاد هه لدین؟ و خو دده زنه وه ﴿ ولو كنتم فی بروج مشیة ﴾ نه گهر له ناو کوشک و قه لای سهخت و قایمشدا بن هر دهرن، جا که و ابوو له جهنگ رامه کن ﴿ وإن تصبهم حسنة یقولوا هذه من عند الله ﴾ هر خووشی و چاکه به کیان بیته ری، ده لین نه مه له خواووه ﴿ وإن تصبهم سئئة ﴾ خو نه گهر ناخووشی به کیان تووش بوو ﴿ یقولوا هذه من عندك ﴾ به پیغه مبهرا ﴿ ۷۹: قل نه مه له لایه ن تووه بوو، واته: نه هاهمه تی و شوومی تو به !! ﴾ قل کل من عند الله ﴿ ببیان بلی: نه ی پیغه مبهرا ﴾ هه موو-هات و نه هاهمه تی به ک- هر له خواووه به وه، نه وخوی دروستی نه کاو به فرمانی خو به تی و، مه به سیشی تافیکر دنه وه ی ثیوه به، چونکه تنهها نه وه خوئی نه توانی که لک و زیان بیه خشی ﴿ فما لهؤلاء القوم لا یكادون یفقهون حدیثا ﴾ نه وه نه وه خه لکه چیانه؟ خه ریکه له هیچ شتی که تی نه گهن و له حه قیقهت حالی نه بن و، له مه به ست و نیازه کانی قورئان خو گیل که ن؟! ﴿ ۷۹: ما أصابك من حسنة فمن الله ﴾ هه رخووشی و چاکه به کت تووش بوو له خواووه به ﴿ وما أصابك من سئئة فمن نفسك ﴾ وهر ناخووشی و خراپه به کیشت تووش بوو له خو ته وه به، واته: به ره می کرداری دهستی خو ته، خو ت به خو تی نه که بیت ﴿ وأرسلناك للناس رسولا ﴾ و نیمه تومان نار دووه به پیغه مبهرا بو ته وای خه لکی ﴿ وكفی بالله شهیدا ﴾ و خواش به سه ناگادارو شایهت بی ت بو گه یاندنی بهر نامه که ی خواو، وه لای نه وان.

مَنْ طِيعَ الرَّسُولَ فَقَدْ اطَّاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِیظًا ﴿۷۹﴾ وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَأُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبْسِتُونَ فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿۸۰﴾ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْفَرِيقَ الَّذِي كَفَرَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ لَوْ جَدُوا فِيهِ آخِیْنًا فَاصْبِرُوا كَثِيرًا ﴿۸۱﴾ وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَىٰ أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْ لَا فَضَّلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتَهُ لَا تَمَعْتُمْ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿۸۲﴾ فَقَدِيلٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تَكْفُلُ إِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِيصَ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكْفِيَ بِأَسِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بِأَسًا وَأَشَدُّ تَنكِيلًا ﴿۸۳﴾ مَنْ يَشْفَعْ شَفَعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُقْبِلًا ﴿۸۴﴾ وَإِذَا حُيِّبْتُمْ إِلَىٰ شَيْءٍ فَاصْبِرُوا بِأَحْسَنِ مِنْهَا أَوْ رُدُّوْهَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿۸۵﴾

رېنمابه کانی نایه تی (۷۹-۷۷):

ده لین: بو هه موو نیش و کاری گوپرایه ل و فرمان به درارین ﴿ فاذا برزوا من عندك ﴾ جا هر که له لای تو دهر چوون و دوور که و تنه وه ﴿ بیت طائفة منهم غیر الذی تقول ﴾ دهسته به کیان دزی قسه کانی تو شهو ده که نه وه، واته: له لای خو تا گوپیان بو نه گرتی، که چی کاتی دوور ده که و تنه وه شه و یان به کیشه و پیلان دهر ده سه ر ﴿ والله یکتب ما یبیتون ﴾ و خوا دهینوو سی هه ربیلانیک به شه و دا ده یکن ﴿ فأعرض عنهم ﴾ جا تو وازیان لی بیته ﴿ و توکل علی الله ﴾ و هر به خوا پشت بیه سه ته ﴿ وكفی بالله وکیلا ﴾ و به سه کارسازت تنهها خوا بی.

(۱) تالوو که وه له وترس و کهم وره می، کاریکی ناشیاون و، نه نجامیکی بی فریان ده بی ت.
(۲) ناخیره ت بو خو پاریزان له هه موو دونه یا شتره.
(۳) هه رگیز به خو لادان له جیهاد و هه له اتن مردن دوا ناخریت.
(۴) خیزو شه ر، چاک و خراپ، هه موو به برپاری خوا ده بی، هر چاکه به کت بو پیش هات له خواووه به، هه موو خراپه به کش له لایه ن خو ته وه به، خو ت بو خو تی هه لد به بزیری، نه گینه هه رگیز خوا به کاری خراپه رازی نییه.

نهر قورئان کاری غهیری خوا بوا به ناریک ده بوو:

بدرفرمانی پیغه مبهرا، بدرفرمانی خوابه:

﴿ ۸۲: أفلا یتدبرون القرآن ﴾ ناخو شه و دوو رو وانه بوچی له مانا و مه به سستی قورئان وردنابه وه که چه نده وردو پر حیکمه ته، هه تا باوه ربینن ﴿ ولو کان من عند غیر الله ﴾ خو شه گهر له غهیری

﴿ ۸۰: من طیع الرسول فقد اطَّاع الله ﴾ هه رکه سی که گوپرایه لی به یامبهرا ﴿ بکات، نه وه به راستی گوپرایه لی خوی کردووه، چونکه

خوا بویا ﴿ لو جدوا فيه اختلافا كثيرا ﴾ بنی گومان شیواوی و دژایه تیبه کی زوریان - له رووی رهوانبیزی و خوشخوانی و ماناو مه به سته وه - تیا به دی نه کرد، به لام چونکه فرموده دی خوایه، ده بینی له هه موو کم و کورتی و ناتواوی و دژایه تیبه ک دووره.

تا سه رکرده نه زانی هه واله کان بلاو نه که نه وه:

﴿ ۸۳: و إذا جاءهم أمر من الأمن أو الخوف ﴾ هه رکه هه واله کی خوش وه که به دست هیئانی نه من و ئاساییش و سه رکه وتن، یان هه واله کی ناخوش و ترسناکیان پی بگا ﴿ أذاعوا به ﴾ سه ره خو بلاویان ده کرده وه لای هه موو که سه ده یان کرده هه را، بی لیکولینه وه ناخو نه وه واله راسته، یان نا؟ چاک وایه بشارد ریته وه کپ بگریته وه، یان به لاو بگریته وه؟ واته: ده بوو بز انرابا نه وه واله راسته یان نا؟ به ره وه وندی تیدایه بلاو بگریته وه، یان نا، نه وسا بلاو بگریته وه؟ ﴿ ولو ردوه إلى الرسول وإلى أولى الأمر منهم ﴾ خو نه گه ر بیان بر دایه ته وه بولای په یامبه ر ﴿ و فرمانده کانیان ﴾ لعلمه الذین یستنبطونه منهم ﴿ نه واخواهن سه لیه که کانیان ده یان زانی هه واله راسته که ی لده ریئن ﴿ ولولا فضل الله علیکم ورحمته ﴾ نه گه رفه زل و میهره بانی خوا به سه رتانه وه نه بوایه، که له سه ر ئیمان دایمه زرانندن ﴿ لا یتعتم الشیطان إلا قلیلا ﴾ که میکتان نه بی په پره ویتان له شه یتان ده کردو، به وه سه وه وه ده غده غی خو ی له خشته ی ده بردن، به لام به فه زل و ره حمتی خو ی نه بیشت و پیا راستنی.

رینماییه کانی نایه تی (۸۰-۸۳):

- ۱) گویند پرایه لی و فرمانبردار ی پیغه مبه ر ﴿﴾، برپاریکی خوایی واجیبه، چونکه فرمانی خوا ی له سه ره.
- ۲) ده بی بو به هیز بوونی ئیمان و باوهرمان له نه بوونی نا کوکی و دژایه تی و هه له له نیو قورئاندا تی بفکرین.
- ۳) ده بی هه موو هه واله کان، به تاییه تی هه واله کانی به ره ی جهنگ، هه ر فرمانده جهنگیبه کان - پاش له بیژنگ دانیان - رایان بگه یه نن و بلاویان بکه نه وه.
- ۴) خه لکیکی زور هه یه که هه ر به بیستنی جو ره هه واله کی، خیرا ده گوری و وه له دست ده دات.

نهر به ته نیاش بیت بجوره جهاد:

﴿ ۸۴: فقاتل فی سبیل الله ﴾ ئینجا له پیناوی ئایینی خواو بزگار کردنی لاوازه کاندا کوشتاروخه زا بکه نه ی پیغه مبه را نه گه ر

به ته نه ا خویشت بیت ﴿ لا تکلف إلا نفسک ﴾ توهه ره هیدایه ت و نه رکی خو ت به ریرسیت ﴿ و حرض المؤمنین ﴾ و دنه وهانی باوهر داره کانیش بده بو جهاد و جهنگ دژی خوا نه ناسان ﴿ عسی الله أن یکف بأس الذین کفروا ﴾ بنی گومان به خوا به هو ی نه و جهاده وه له زه برو زور و خرایه ی نه و بنی باوهرانه ده تانپاریزی.

تیبینی: (ته به ری) ده لی: هه موو کرداریکی (عه سا) که بیژه ی (الله) بکاری بیت بوجه تمیمی و واجیبه، واته: ته حقیق و حه تمیه ت ده گه یه نیت، نه ک بو هیواو ئومید. ﴿ والله أشد بأسا ﴾ و هیزه وه له تی خوا له وان سه ختتره له جهنگدا ﴿ و أشد تنکیلا ﴾ له سزاو توله یشدا توندترو تیژتره. به لی هه ر به جهاد ده ستریزی بنی باوهران له کول نه که ویت، بو یه پیویسته موسلمانان به وتارو سیمینار و بلاو کراوه بو نه وه مه به سته هو شیار بگریته وه ﴿ ۸۵: من یشفع شفاعة حسنة ﴾ هه ر که سه تکای هه رکاریکی چاک بکا و، مه به سستیسه به ده ست هیئانی ره زامه ندی خوا بی، وه ک چاک کردنی نیوان موسلمانان، یان دهنگی خو ی بخاته پال دهنگی هه ژاران و مافخوراوان و پشتگیری له هه ق بکات ﴿ یکن له نصیب منها ﴾ به شیکی باشی له و خیره چاکه یه بو ده بی، واته: خوا ی گه وه پاداشتی چاک ده داته وه ﴿ و من یشفع شفاعة سيئة ﴾ وه رکه سیکیش تکا بو هه رکاریکی خرایه بکا وه ولی سه ر خستنی بدا، واته: تکا بو کاری ناره وا و خرایه بکاو، هاوکاری خه لکانی خراپ بکات، بو تی کدانی نیوان موسلمانان و، پشتگیری له ناهه ق و باتل بکا ﴿ یکن له کفل منها ﴾ به شیکی له وه کاره خرایه یه بو ده بی و توله ده در ی له به رامبه ریسه وه ﴿ و کان الله علی کل شیء مقیتا ﴾ و خوایش هه میسه به سه ر هه مووشتیکدا به تواناو چاو دیره، پاداشت و توله ی هه موو که سیک به پینی شیوا ی خو ی نه داته وه ﴿ ۸۶: و إذا حیتم بحیة ﴾ و کانی به هه ر جو ریک چاک و چونی و سلواتان لی بکری له لایه ن موسلمانانه وه ﴿ فحیوا بأحسن منها أو ردوها ﴾ جا ئیوه به جواتر له و چاک و چونی له باوهر داران بکه ن، یان هه ر هیج نه بیئت وه کو خو ی وه لام بده نه وه، واته: نه گه ر نه و گوتی: (السلام علیکم) ئیوه له وه لامدا بلین: (وعلیکم السلام ورحمة الله)، خو نه گه ر گوتی: (السلام علیکم ورحمة الله) ئیوه بلین: (وعلیکم السلام ورحمة الله وبرکاته). ﴿ إن الله کان علی کل شیء حسیبا ﴾ به راستی خوا به حسابی هه مووشتیک ده گاو له گشت که سیک ده پرسیته وه و پاداشتی هه موو کاریکیش نه داته وه ﴿ ۸۷: الله لا إله إلا هو ﴾ که نه وخوا به ده سه لاته خو ی نه بی، هیج په رستراویکی دیکه به هه ق نییه شیوا ی په رستن بیت ﴿ لیجمعنکم إلى یوم القیامة لا رب فیه ﴾ سویند به خوا خو ی، ئیوه هه موو بو

واته: بگونه‌ته هاویه‌یمانی هاویه‌یمانتان، له کاتی وادا نه‌وانیش وهك هاویه‌یمانه‌کانتان خوینیان پاریزراوهو نابیی له‌گه‌لیان به‌جنگ بین ﴿ او جاؤ کم حصرت صدورهم ان یقاتلکم او یقاتلوا قومهم ﴾ یان مه‌گه‌ر نه‌و که‌سانه‌ی به‌ناچاری هاتبنه لاتان و دوودل بن له‌گه‌لتان جه‌نگ بکن، یان تووشی خزم کوشتن ببن، چوون

رؤزی قیامت - که‌هاتنی هیچ گومانیکی تیدا نییه - کؤنه‌کاته‌وه. ناگاداریسی: قورتوبی نه‌لی: (وکل لام بعدهانون مشدده، فهو لام القسم) واته: هم‌موو لامیک بچیته سهر هر کرداریک و (ن‌سی گسیراو به‌دوایدا بیئت، وه‌کو (لیجمعنکم) یان (لتبعین) بؤ سویند ده‌بی. ﴿ ومن أصدق من الله حدیثا ﴾ جاکئی له‌خو قسه‌و گوفتاری راستره؟!

ده‌بی به‌رامبه‌ر دووروویه‌کرا بن:

نیمامی (موسلم) له (زه‌ید) وه‌وه (خوایان رازی بیئت) نه‌لیت: په‌یامبه‌ر ﷺ له‌گه‌ل چه‌ند که‌سیکدا رۆیشت بؤ (نوحود)، به‌لام هر له‌ریگه‌دا گه‌لیکیان (وه‌ک ثوبه‌ی و هاوریکیان) گه‌رانه‌وه، ئینجا له‌به‌رامبه‌ر نه‌و کاره‌یه‌وه هاوه‌لان بیونه دوو ده‌سته: ده‌سته‌یه‌کیان وتیان: ده‌بی جه‌نگیان له‌گه‌ل بکه‌ین و بیانکوژین. ده‌سته‌یه‌کی تریان وتیان: نابیی جه‌نگیان له‌گه‌ل بکه‌ین، چونکه به‌رواله‌ت بروادارن! جاخوا فهرمووی: ﴿ ۸۸: فما لکم فی المنافقین فتنین ﴾ چیتانه (نه‌ی برواداران) سه‌بارت به‌و دوورووانه دوو ده‌سته‌ن؟ بؤ به‌تیکرا بریاری کوفریان ناده‌ن ﴿ والله اُرکسهم بما کسبوا ﴾ خو‌خو ژیره‌و ژووری کردوون و به‌کافر دایانوان، چونکه چاک نه‌یانناسی، که‌واپوو ئیوه‌ش دوودل مه‌بن به‌رامبه‌ریان و بشزانن که‌کافرن و توله‌یان هر کوشتنه ﴿ اُتریدون ان تھدوا من اُضل الله ﴾ ناخو که‌سیک خوا گومرای کردبیئت، ئیوه‌ده‌تانه‌وی ربی راستی نیشان بده‌ن؟! ﴿ ومن یضلل الله فلن تجد له‌سیلا ﴾ خو‌دیاره هر که‌سیک خوا خو‌ی گومرای بکات، هر گیز ناتوانیت هیچ ریگه‌یه‌ک بؤ ده‌ریازبوونی بدؤزیته‌وه ﴿ ۸۹: ودوالو تکفرون کما کفروا ﴾ دوورووه‌کان شوات نه‌خوازن و نه‌یانه‌وی - وه‌ک خو‌یان خوانناسن، ئیوه‌ش بی باوه‌ر بن و له‌دین وه‌رگه‌رین ﴿ فتکونون سواء ﴾ نه‌وسا هم‌موو وه‌ک یه‌کتان لی بی و یه‌کسان بن له‌گومراییدا ﴿ فلا تتخذوا منهم اولیاء ﴾ جا ئیوه‌دوستایه‌تییان مه‌که‌ن وه‌میانگرنه‌دوست ﴿ حتی یھاجرُوا فی سبیل الله ﴾ تا له‌ربی خوا کوچ ده‌که‌ن و به‌باشی خو‌یان یه‌کلا ده‌که‌نه‌وه بؤ خوا ﴿ فان تولوا ﴾ خو‌نه‌گه‌ر روویان وه‌ر چه‌رخاندو کوچیان نه‌کرد ﴿ فخذوهم واقتلوهم حیث وجدتموهم ﴾ نه‌وا ئیوه‌ش له‌هر کوی ده‌ستتان که‌وتن بیانگرن و بیانکوژن ﴿ ولا تتخذوا منهم ولیا ولا نصیرا ﴾ و له‌هیچ کامیشیان دوست و یارمه‌تیده‌ر مه‌گرن، تا نه‌وکاته‌نه‌وانیش له‌مه‌که‌که بارده‌که‌ن و په‌یوه‌ندیان به‌وانه‌وه نه‌بچری ﴿ ۹۰: الا الذین یصلون الی قوم بینکم و بینهم میثاق ﴾ نه‌و که‌سانه‌یان نه‌بی په‌نا ده‌بهنه‌هر تیره‌و هؤزیک که‌په‌یمان و به‌لین له‌نیوانتاندایه،

الله لا اله الا هو لیجمعنکم الی یوم القیمه لا رب فیو
ومن اصدق من الله حدیثا ﴿ ۸۸ ﴾ ﴿ فما لکم فی المنافقین
فتنین ﴾ والله اُرکسهم بما کسبوا اُتریدون ان تھدوا من
اُضل الله ومن یضلل الله فلن تجد له‌سیلا ﴿ ۸۹ ﴾ ودوالو
تکفرون کما کفروا فتکونون سواء فلا تتخذوا منهم اولیاء
حتى یھاجرُوا فی سبیل الله فان تولوا فخذوهم واقتلوهم
حیث وجدتموهم ولا تتخذوا منهم ولیا ولا نصیرا ﴿ ۹۰ ﴾
الا الذین یصلون الی قوم بینکم و بینهم میثاق اوجاهه‌وکم
حصرت صدورهم ان یقاتلکم او یقاتلوا قومهم ولو شاء
الله لسلطهم علیکم فلقتلوکم فان اعز لکم فلم یقتلکم
والقوا الیکم السلم فاجعل الله لکم علیهم سیلا ﴿ ۹۱ ﴾
ستجدون ماخرین یریدون ان یامنوکم و یامنوا قومهم کل
ما ردوا الی الفتنه اُرکسوا فیها فان لم یعتزلوکم ویلقوا الیکم
السلم ویکموا الی یدیه فخذوهم واقتلوهم حیث
توقفتموهم و اوتلکم جعلنا لکم علیهم سلطانا یتبینا ﴿ ۹۲ ﴾

هه‌روه‌ک له‌گه‌لتان نین، دوژمنایه‌تیشتان ناکن، جا که‌واپوو خه‌لکانی ناوا مه‌که‌نه‌دوژمن وله‌گه‌لیان به‌جنگ مه‌ین، باهر به‌بی لایه‌ن بمیننه‌وه ﴿ ولو شاء الله لسلطهم علیکم فلقاتلکم ﴾ خو‌نه‌گه‌ر خوا ویستبای زالی ده‌کردن به‌سهرتاناو به‌جنگ ده‌هاتن له‌گه‌لتاندا، به‌لام وا ئیستا خوا دلی راگرتوون وناپانه‌وی له‌گه‌لتان نه‌یار بن ﴿ فان اعز لکم ﴾ جا که‌نه‌وان خو‌یان لاداوه لیتان ﴿ فلم یقاتلکم ﴾ و جه‌نگیان له‌گه‌ل نه‌کردوون ﴿ والقوا الیکم السلم ﴾ و بؤ خو‌یان ربی و ربیازی ناشتییان گرتوته‌هر ﴿ فما جعل الله لکم علیهم سیلا ﴾ خواش هیچ ریگه‌یه‌کی نه‌داوه به‌ئیوه‌ده‌سیان بؤ به‌رن و جه‌نگیان له‌گه‌ل بکن ﴿ ۹۱: ستجدون اخرین یریدون ان یامنوکم ﴾ به‌ته‌ئکید بریتر یانتان ده‌ست ده‌که‌وی، نه‌پانه‌وی ئیوه‌نه‌مین بکن و ترسیان نه‌بی لیتان ﴿ و یامنوا قومهم ﴾ و قوم هؤزه‌که‌شیان نه‌مین بکن و لیتان نه‌ترسن، نه‌وسا نه‌گه‌ر ئیوه‌سه‌رکه‌وتن به‌سهر موشریکه‌کاندا ده‌لین: ئیمه له‌گه‌ل

دو شست نه انجام بدات ﴿ فتحیر رقیه مؤمنه ﴾ به کم: نازاد کردنی کویله به کی باوه دردار، چونکه گونا هیکی گوره ی کردووه ﴿ و دینه مسلمة إلى أهله ﴾ دووم: خوینیک به کس و کاره کی بدری ﴿ إلا أن یصدقوا ﴾ مه گهر بیکنه سه ده قه و بیبه خشن. ﴿ فإن کان من قوم عدو لكم ﴾ خو ئه کور زاوه که له تیره به کی خوانه ناسی دو زمندان بوون ﴿ وهو مؤمن ﴾ و موسلمانیش بوو، ئەوا یه ک شتی ده که ویتنه سه ر، وه کو ده فهر موی: ﴿ فتحیر رقیه مؤمنه ﴾ به نده به کی باوه دردار نازاد بکات، واته: خوینی نادری ﴿ وإن کان من قوم بینکم و بینهم میثاق ﴾ خو ئه گهر نه و مرؤفه ئیمانداره کور زاوه له تیره به کی خوانه ناسی سویند خورو هاویه یمانندان بوو ﴿ ف دینه مسلمة إلى أهله ﴾ ئەبئ تۆله ی خوینه که ی به میرات به ری کور زاوه که بدری ﴿ و تحیر رقیه مؤمنه ﴾ و به نده به کی بر و اداریش نازاد بکا ﴿ فمن لم یجد ﴾ جا هه رکه سیگ به نده ی دست نه که وت، واته: توانای کرینی نه بوو، یان هه ر به نده نه مابوو، وه کو ئیستا ﴿ فصیام شهرین متابعین ﴾ ئەوه دوو مانگی ره به ق له سه ر به ک بی و چان به رو ژوو ده بی، مه گهر نه خوش بیبت ﴿ توبه من الله ﴾ تا خوا په شیمانی له بکوژه که وه رگری ﴿ و کان الله علیما حکیما ﴾ و خواش زانای کار دروسته، ئەزانئ چ بریاریک چاکه بو ئاده میراد.

کوشتنی موسلمانن به نه نقهس تۆله ی جهه نده مه به ردهوام:

﴿ ۹۳: و من یقتل مؤمنا متعمدا ﴾ و هه رکه سیگ به ده ستی ئە نه قه ست مرو قینکی خاوه ن باوه ر بکوژی ﴿ ف جزاؤه جهنم خالدا فیها ﴾ سزاو تۆله ی هه ر دۆزه خه و به هه تاهه تاییش ئییدا ئە مینیته وه ﴿ و غضب الله علیه و لعنه ﴾ غه زه ب و تووره بی خوا له سه ره و نفرینیشی ئی کردووه ﴿ و أعد له عذابا عظیما ﴾ و سزایه کی گه وره و قورسیشی بو ئاماده کردووه.

رینه بابیه کانی نابهتی (۹۲-۹۳):

(۱) مرو قی خاوه نباوه ر، هه رگیز ناتوانئ به ده س ئە نه قه ست که سیکی باوه دردار به نا هه ق بکوژی.

(۲) تۆله ی کوشتنی مرو ق به هه له: نازاد کردنی به نده به کی باوه دراره، ده بی خوینه که یشی بدری به کس و کاره که ی.

(۳) ئە گه ر کور زاوه که له هوزئ بوو په یمانیان له گه ل موزکرا بوو، ده بی خوین به که سوکاره که ی بدری و، به نده به کیش نازاد ئە کری.

ئیهوین! کاتیکیش موشریکه کان به سه ر ئیهو دا زال بوون ده چنه وه لای قوم و هوزی خو یان و له گه ل ئەوان ده بن و بتان ده په رستن ﴿ کما ردوا إلى الفتنه أركسوا فیها ﴾ ئەوسا هه ر کاتیکیش بو یان بکریت، بی سئ و دوو ده چنه وه ناو شیرک و بی دینی به که ی خو یان ﴿ فإن لم یعتزلوکم ﴾ جائه گه ر له به ده ری و نازاوه

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَاؤًا وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاؤًا فَتَحْرِیرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهَا إِلَّا أَنْ يَصَدَّقُوا فَإِنْ كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ عَدُوِّكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِیرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ وَتَحْرِیرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامٌ شَهْرَيْنِ مُتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿۹۲﴾ وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعْنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿۹۳﴾ يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّا نَضَرْنَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ قِيَامًا وَلَا نَقُولُ لِمَنْ آتَىٰ الْإِقْرَابَ إِلَيْكُمْ أَنَسَلِمْ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَتَّبِعُونَ عَرَضَ الْحَيَوةِ الدُّنْيَا فَيُنْفِقُ اللَّهُ مِمَّا كَسَبْتُمْ كَثِيرًا كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنْ كَفَرَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿۹۴﴾

نانه وه خو یان لانه دا لیتان ﴿ و یلقوا الیکم السالم ﴾ و پیشنیازی ناشتی و ملکه چی شیان دهر نه بری بۆتان، واته: رینگای ناشتیان نه گرت به ر ﴿ و یکفوا ایدیهم ﴾ و ده ستیشیان له کوشتن و برینتان هه لنه گرت ﴿ فخذوهم و اقلوهم حیث تقفتموهم ﴾ ئەوسا ئیهوش له هه ر جینگایه کدا ده ستتان به سه ریاندا زال بوو بیانگرن و دیلیان بکه ن، خو ئە گه ر ده ستدریژی کاریش بوون بیانکوژن ﴿ و أولئکم جعلنا لکم علیهم سلطانا مینا ﴾ بو ئەوانه ی وا دزایه تیتان ده که ن، ده سه لاتمان پیتاندا وه - له به رنه و خیانه ت و گزیکاریه یان - ئیهوش دزایه تییان بکه ن و چو ن بۆتان گونجا بیانکوژن. ﴿ ۹۲: و ما کان لمؤمن أن یقتل مؤمنا ﴾ ری نه دراوه هیچ باوه دراریک باوه دراریکی دیکه بکوژی ت، بویه ئەوه مو و رده کاری و (ئیحتیات) به شکاره ﴿ إلا خطا ﴾ به خه تا و به هه له نه بیبت، ئەگینا کوشتنی موسلمان به نا هه ق - هه رگیز ره وا نییه ﴿ و من قتل مؤمنا خطا ﴾ و هه رکه سیگ مرو قینکی باوه دراری به هه له کوشت، ده بی له تۆله یدا

(۲) دهبی له و شتانه بکولینهوه که کردنیسیان بههله
زیانیکی گهره ی لی دهوه شیته وه.
(۳) وهگرتنی په ندو ناموژگاری له رووداوه کان.

(۴) نه گهر کوژراوه که موسلمان بوو، به لام سه ره هوزیکی
کافرو دژوار بوو، بو شه وه تنیا به ندیه ک نازاد ده کریت.
واته: خونینان پی نادری.

(۵) هر که سنی به ندهی دس نه کهوت، دهبی دوومانگی
ره به ق - به دوا ی یه کدا - به روژوو بی.

(۶) کوشتنی دس نه نقه ست: یا توله و (قیصاص) ی لی
وه ده گیدری، یان به تنیا خونینی دهری، خو شه گهر
که س و کاره کی هیج کامیکیان نه نجام نه دا بو که س
و کاری کوژراوه که، نهوا خوا له قیامه تدا پاداشتی ده داته وه
بوخویشی کاریکی باشیکردوه.

که چوونه جهاد هه موو شتی لیک بدنه وه:

ثیمامی (بوخاری) ده لی: کابرایه کی دهوله مند باوه ری هیناو،
موسلمانه کانیش بی تاگابوون لی، چاکاتی هات و سلای
لی کردن، نه وان وتیان: نه مه بو شه وه سلای نه کا نیمه نه یکوژین
و، مهر و مالاته که ی بیاریزی، بو شه لینیان قه بوول نه کردو
کوشتیان!! جا نه م نایه ته هات و فهرمووی: ﴿ ۹۴: یا ایها الذین
آمنوا إذا ضربتم فی سبیل الله ﴾ نهی نهو که سانه ی باوه رتان
هیناوه! کاتی له بهر ربی خوا ده چنه جهاد، یان هر کاریکی
تر ده کهن ﴿ فتنوا ﴾ به باشی بکولنه وه له و خه لکه ی بینان
نه گه نو له خو تانه وه به کافر یان دامه نین و مه یان کوژن ﴿ ولا تقولوا
لمن ألقى إليكم السلام لست مؤمنا ﴾ و نه و که مه داوا ی ناشتی
ده کاو ده به وی فهرمانیه ردار بی، ثیوه پی مه لین: ثیماندار نیت.
﴿ تبتغون عرض الحياة الدنيا ﴾ ده تانه وی به وه سامان و داراییه کی
ژیانی دونیا به ده ست بخن ﴿ فعند الله مغانم كثيرة ﴾ خو به لای
خواوه غه نیمه تیکی زور و فراوان هه یه ﴿ كذلك كنتم من قبل ﴾
ثیوه یس - بهر له مه - هر ناوا بوون و ثیمان هینانتان هر به و شیوه
بوو لینیستان و هر گیرا ﴿ فمن الله عليكم ﴾ جاخوا به به زه بی خو ی
ریزی گرتن و منتهی نایه سه رتان و دینی خو ی سه رخست و،
ثیوه ش ثیمانی خو تانتان دهربری ﴿ فتنوا ﴾ جا بو جاریکی تر
بینان ده لیتته وه: له کاره کانتان بکولنه وه نهوسا نه نجامیان بدهن.
واته: په له مه کهن له بریارد و ردو له سه رخوین ﴿ إن الله كان بما
تعملون خبيرا ﴾ به راستی خوا هه می شه له و کارو کرده وه ده یکن
به ناگایه و، هر به پی نه وه ش پاداشت و توله تان نه داته وه.

رینه مایه کنی نایه تی (۹۴):

(۱) دهبی بو جهاد رنگه ی دووو دریز بیی.

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرَ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْمُسْتَقِيمِينَ وَفَضَّلَ اللَّهُ
الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿ ٩٥ ﴾ دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً
وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿ ٩٦ ﴾ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ
ظَالِمِينَ أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ
قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَسِعَةً فَهَارِبُوا فِيهَا فَاوْتِيكَ مَا رَزَقْتَهُمْ
جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿ ٩٧ ﴾ إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ
وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ لَيْسْتَ لِيَعْلَمُونَ جِلَّةً وَلَا يَتَذَكَّرُونَ ﴿ ٩٨ ﴾
فَاوْتِيكَ عَسَىٰ اللَّهُ أَن يَمْعُرَهُمْ وَكُنَّا اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿ ٩٩ ﴾
﴿ وَمَنْ يَهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرْعًا كَثِيرًا وَسَعَةً
وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ
فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿ ١٠٠ ﴾ وَإِذَا ضَرَبْتُمْ
فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ
أَنْ يَفْتِكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَإِنِ الْكُفْرُ كَانَ أَكْبَرًا مِنْكُمْ ﴿ ١٠١ ﴾

موسلمانی جهنگاوه رو دانیشتوو که ی وه ک یه کن:

پیشه وا (بوخاری) له (به راه) به وه ده گیزیته وه: کاتی که نایه تی:
(لا یستوی القاعدون من المؤمنین...) هاته خواری، پینه مبه ر
(زهید) ی بانگ کرد تابوی بنوسی، نه ویش ده فه ی شانی
حه یوانیکی هینا و نایه ته که ی له سه ر نووسی، پاشان کوره که ی
(ثوممی مه کتوم) هات و سکلای نابینایی خو ی کردو رایگه یاند
که له بهر نابینایی ناتوانی بچیت بو جهاد، ده بی چاره ی
چی بییت، نه و جا به شه که ی تری هات و فهرمووی: (... غیر اولی
الضرر...). ﴿ ۹۵: لا یستوی القاعدون من المؤمنین غیر اولی الضرر
والمجاهدون فی سبیل الله بأموالهم و انفسهم ﴾ واته: نهو دانیشتوو
بروادارانه - جگه له وانیه یان نوقوستانن - و موجهیدانی که به مال و
به گیانیان له ربی خوا دا تی ده کوشن یه کسان نین، واته: که سیک له
گوره پاندا بی و جهاد بکات، له گه ل که سیک دانیشتوو دا یه کسان

نېن، مەگەر ئەو دانىشتووھ غوزىكى شەرىى ھەبىت، ۋەك شەلى و كۆيرىي ۋەھر ناتەواۋىيەكى تر، يان فەرماندەكەى مۆلتى دابىت وگۆرەپانى جى ھىشتىت. بەلى لەم جىگايەدا فەزلى ھەندى لە مۇجاھىدانى بەسەرھەندىكى دىكەدا نەداۋە، سەرجمە چوونىيەك باسيان دەكا، بەلام لە سوورەتى (ھەدەيد: ۱۰) دا بە راشكاۋى دەبىنرى كە ھەندىكىان فەزلىان ھەيە بەسەر ھەندىكى تىراندان، ۋەك دەفەر موى: (لا يسترى منكم من أنفق من قبل الفتح وقاتل أولئك أعظم درجة من الذين أنفقوا من بعد وقاتلوا وكلا وعد الله الحسنى). ﴿ فضل الله المجاهدين بأموالهم وأنفسهم على القاعدين درجة ﴾ ئەومۇجاھىدانى كە بەمال ۋەبە گىيانىان جىھاد دەكەن، خوا بە پلەيەك فەزلى داۋن بە سەر دانىشتواندا، تەنانتى بەسەر ئەوانەشدا بىيانوۋيان ھەيە، يان مۆلەت دراۋن. بەلى.. ئەو كەسەى ئامادەبى جىھادى ھەيە، بىيانوۋىيەك دەستى دەگرى ۋە بۆى ناگونۇجىت، لاي خوا ھەر بەمۇجاھىد ئەدرىتە قەلەم، بەلام ئەلبەتە ۋەك ئەو مۇجاھىدە نىيە كە بەسامان ۋەبە گىيان لەگۆرەپاندايە ﴿ وكلا وعد الله الحسنى ﴾ وخوا بەلىنى پاداشتى بەرزو بەنرخ و چاكى داۋە بەھەر دوۋلايان- واتە: بە خەلكانى دانىشتوۋى بە بىيانوۋو، مۇجاھىدى ناي گۆرەپان ﴿ وفضل الله المجاهدين على القاعدين أجر عظيم ﴾ وخوا بەكرى و مزىيەكى مەزن فەزلى مۇجاھىدانى داۋە بەسەر خالكانى دانىشتوۋدا ﴿ ۹۶: درجات منه ﴾ ئەۋىش چەندىن پلەيە بە فەزلى خۆى ﴿ ومغفرة ورحمة ﴾ ھاۋرى لەگەل لىبوۋردن و مېھرەبانى ﴿ وكان الله غفورا رحىما ﴾ وخوا ھەمىشە لىبوۋردەى مېھرەبانە، بىيانوۋو پۇزۇش لە بىيانوۋداران ۋەرنەگرى و، پاداشى كۆشەران فراۋان دەكات.

نابى لەناۋ موشرىكاندا دانىشى:

پىشەۋا (بوخارى) لە (ئىبن عەبباس) ەۋە دەگىرنتەۋە: كە ھەندى لە مۇسلمانان بە ھۆى مال و سەرۋەتبانەۋە لە مەككە كۆچىان نەكردو، گەلى جار دەبوۋنە مايەى زۆرىوون وقەرەلەبالغىكردنى ھۆزى بى باۋەرەن لە بىرامبەر ھىزى پىغەمبەرەۋە ﷺ ھەندى جارىش بى باۋەرەكان بەزۆر دەيانىردن بۇ گۆرەپانى جەنگ و دەشكۆزرا، ئىنجا خىۋاى كارزان ئەم ئايەتەى ناردو فەر موۋى: ﴿ ۹۷: إن الذين توفاهم الملائكة ظالمى أنفسهم ﴾ بى گومان ئەوانەيان كە فرىشتە گىيانى كىشان، لەكانىكدا ناھەقىبان لەخۇيان كرد، چونكە (دار الشرك) يان بەجى نەھىشت و كۆچىان نەكرد بۇ نىشتمانى ئىمان (مەدىنە) ﴿ قالوا فيم كنتم ﴾ بەر لەۋە ئەلىن: باشە ئىۋە لەكۆى بوون، بۇچى لىرە كۆچتان نەكردو لەگەل موشرىكەكاندا

مانەۋە؟! ﴿ قالوا كنا مستضعفين فى الأرض ﴾ ئەلىن: ئىمە لەۋ ۋلاتەى مەككەدا بى دەۋسەلات و لاۋاز كرابوۋىن، نەمان دەتوانى بۇھىچ لايە كۆچ بەكىن و بەناچارى ھەر لەۋشۋىنە ماينەۋە ﴿ قالوا ألم تكن أرض الله واسعة ﴾ فرىشتەكان ئەلىن: ئايا زەۋىى خوا فراۋان و ئاۋالە نەبوۋ ﴿ فتهاجروا فيها ﴾ تا لەۋى كۆچ بەكەن و بىۋنە جىگايەكى ترو، بە ئازادانە خوا پەرسىتى خۇتانتان كرىبا؟ ﴿ فأولئك ماأوهم جنهم وساءت مصرا ﴾ جا لە قىيامەتدا ئەناۋ جىگايان جەھەننەمەۋ، ئەۋىش چارەنوۋ- سىكى نالەبارو خراپە ﴿ ۹۸: إلاالمستضعفين من الرجال والنساء والولدان ﴾ ئەۋ پىاۋو ژن و مندالانە نەبى ﴿ لا يستطيعون حيلة ﴾ كە تۋاناي ھىچ خۇدەرباز كرىدىكىان نىيە ﴿ ولا يهتدون سبيلا ﴾ وشارەزاي رىگەش نىن ورى دەرناكەن ﴿ ۹۹: فأولئك عسى الله أن يعفو عنهم ﴾ جا بى گومان خوا لەۋانە ئەبوۋرى ﴿ وكان الله عفوا غفورا ﴾ وخوا ھەمىشە گوناۋ پۇشى لىبوۋردەيە، لەخاۋەن بىيانوۋىش بىيانوۋ ۋەردەگرىت.

رېنەمىيەكانى ئايەتى (۹۶-۹۵):

- ۱) فەزلى مۇجاھىد بەسەر ئەۋ كەسانەدا جىھاد ناكەن و دانىشتوون ھەتمىە.
- ۲) بىروادارى خاۋەن پۇزۇش و بەبىانوۋ، كرى و مزەى مۇجاھىدانى گۆرەپانىان ھەيە، بەمەرچى تۋانايان نەبوۋى بىچنە غەزاۋ لەدلىشەۋە ھەزىان لى كرىبى، پىغەمبەرىش ﷺ كاتى مۇسلمانەكان لەغەزاي (تەبوۋك) بوون و ھەندى ھاۋەلان بە ھۆى نەخۇشەيەۋە جىمابوون لەۋبارەيەۋە فەر موۋى: ﴿إن بالمدينة رجالا ماقطعتهم واديا، ولا سرتهم مسيرا إلا كانوا معكم حبسهم المرض﴾ (بوخارى). واتە: پىاۋگەلى لەمەدىنەدا بە ھۆى نەخۇشەيەۋە جىماۋن، دلتىابن ئىۋە ھەرشىۋو دۆلى دەپرن ئەى مۇجاھىدان! ئەوانە شەرىك ۋەاۋبەشتانن. بەلام لەگەل ئەمەشدا مۇجاھىدانى فىئەلى سەر گۆرەپان، پلەى تايبەتى خۇيانايان ھەيە.

كۆچ بەكە بۇ خوا، دەكەۋىتە فەرھانەۋە:

﴿ ۱۰۰: ومن يهاجر فى سبيل الله ﴾ ھەركەسكى لەبەردىنى خوا لە زىدى خۆى كۆچ بكات ﴿ يجد فى الأرض مراغما كثيرا وسعة ﴾ لەۋ ۋلاتەدا كە بۆى دەچى گەلى جىگاۋ شۋىنى باشى ھەۋانەۋەى بۆدەبى و دەكەۋىتە فەرھانىيەۋە. (تەبەرى) لە (ئىبن عەبباس) ەۋە دەگىرنتەۋە دلئىت: كاتى ئايەتى: ﴿ إن الذين توفاهم

﴿ فَمِلُونِ عَلَيَّكُمْ مِثْلَ وَاحِدَةٍ ﴾ نهوسا نهوانیش به یهك دست پهلامارتان بدن و هیزش بیننه سهرتان، كهوابوو نابئ هه موو به یهكجار پیکهوه نوئز بکهن، بهلکو دهبی دهسته یهك بهچه كهوه پاسهوانتان بن ههتا له دهنهوه ﴿ ولا جناح علیکم ان كان بکم اذی من مطر أو كنتم مرضی ﴾ وه نهگه نارعههتی و نازاریكتان هه بوو وهكو باران، یان نهخوش وپریندار بن، نهوه لهوكتانهدا هیچ گوناختان لهسهر نیبه ﴿ ان تضعوا اسلحتکم ﴾ چهكهكانتان دانین لهكاتی نوئزهكاندا ﴿ وخذوا حذرکم ﴾ وههردهبی هوشیاری و وریایی خوتان وهرگرن، واته: تا نهتوانن ناماده باش بن بو دوزمن و خوتان بیاریزن لییان ﴿ ان الله اعد للكافرين عذابا مهینا ﴾ دیاره كهخوا بو بی باوهرهكان سزایهکی نابوووهروو ریسواکهری ناماده کردووه. بهلی خوی گهورهو دلوفان له بهر باران و ههرشتیکی تری دژوار مولهتی موسلمانان دها چهكهکانیان لهشان داگرن، بهلام لهوكتاشدا ههردهبی هوشیار و وریابن، كهوابوو نهگه موسلمانان ههمیشه ناماده باش بن بو جیهاد خوی بهدهسهلات کافران دهسکینی و ریسویان دهکات.

دوای نوئزی ترس یادی خوا زور بکهن:

﴿ ۱۰۳ : فاذا قضيت الصلاة ﴾ جا ههركات له نوئزهكانتان دهنهوه ﴿ فاذكروا الله قياما قعودا و علی جنوبکم ﴾ دهسا بهراوهستان و بهدانیشتنهوهو بهراکشان و لهسهر تهنیشتی یادی خوا بکهن، بهشکو خوا سهرتان بخات ﴿ فاذا اطمانتم فاقموا الصلاة ﴾ جا کاتی دلنیادهبن و ترستان نامینی، ئیتر بهناسایی وهك جارن نوئزهكانتان نهنجام بدن ﴿ ان الصلاة كانت علی المؤمنین کتابا موقوتا ﴾ بهراستی نوئز لهسهر باوهرداران فهرزیکه، کات و شیوهیکردنهکهی لای خوا دیاریکراوه، نهگه حالتیکی نائاسایی پهیدا نهبوو نابئ لینی لابدریت. لهم نایهتهدا کات بوئه نجامدانی نوئزهكان دیاری نهکراوه، بهلام لهسورهتی (ئیسراو: ۷۸) دا: ﴿ اقم الصلاة لذلوك الشمس إلى غسق الليل و قرآن الفجر ان قرآن الفجر كان مشهودا ﴾ وه لهسورهتی (رووم: ۱۷-۱۸) دا: ﴿ فسبحان الله حين تمسون و حين تصبحون وله الحمد فی السموات و الأرض و عشیاء حين تظهرون و هله سوروهتی (هود: ۱۱۴) : ﴿ و اقم الصلاة طرفی النهار وزلفانم الليل ﴾ وهختهکهیان دیاریکراوه و، پیغهمهبریش ﴿ لهگه (جبریل) دا ههردوو پیکهوه لهکاتی خویدا نوئزیان کرد. بهلی... پیشستن دواختستی نوئزهكان لهکاتی دیاریکراویاندا، واته: (جهمهعه تهقدیم وجهمهعه تهسخین) ربی پی دراوه، وهك پیشهوا (موسلیم) هیناویهتی لهباسی (حهج) دا: ﴿ ثم اذن ثم اقام فصلى

كنت فيهم فأقمت لهم الصلاة ﴾ کاتی لهناوهاوه لانتندا بوویت نهی پیغهمهرا! ﴿ واته: لهسه فهدا، ئینجا ویستت نوئزی بهکومه لیان بو بکهیت و، کاتی رووبهروو بوونه وهش بوو لهگه کافراندا ﴿ فلتقم طائفة منهم معك ﴾ با دهسته یهکیان لهگهلت ههلسن و نوئز دابهستن، نهوانی تریشیان لهرووی دوزمن رابوووهستن، واته:

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقِمْ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ وَذَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَجَدَّ وَلَا جِناحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أَذًى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ إِنْ اللَّهُ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿۱۰۳﴾ فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْخُلُوا فِي مَعْرُوفَتِكُمْ وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ﴿۱۰۴﴾ وَلَا تَهَيَّأُوا فِي آيَاتِهِ الْقَوْمَ إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿۱۰۵﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرْتكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْكَافِرِينَ حَصِيمًا ﴿۱۰۶﴾

نهگه دوزمن لهنیوان ئیوهو قبیله دابوو، هاوهلهكانت بکه بهدوو دهستهوه ﴿ ولیأخذوا أسلحتهم ﴾ ودهبی هه موو - نوئزخوین و پاسهوان - چهكهکانیان بهدهستهوه بگرن ﴿ فاذا سجدوا فلیكونوا من ورائکم ﴾ جا کاتی نهم دسته كه له گهل تو سوژده دهن، به پله بچن له دوای ئیوهوه رابوووهستن و پاریزگاریتان بکهن، واته: دهستهی یهکهم رکاٹیک له نوئزهکهیان لهگهل تو دهکهن، نهوسا بهپهله جیا دهنهوهو بو خویان نهوی تری تهواودهکهن ودهبنه پاسهوان ﴿ ولتأت طائفة أخرى لم یصلوا ﴾ ودهبی نهو دهستهکهی تر كه هیمان نوئزیان نهکردووهو پاسهوانن بیننه پیش ﴿ فلیصلوا معك ﴾ وهگهل توذا نوئز به جهماعهت بکهن ﴿ ولیأخذوا حذرهم و أسلحتهم ﴾ و دهبی وریایی خویان وهرگرن و چهكهکانیشیان بهدهستهوه بگرن ﴿ و الذین کفروا لو تغفلون عن أسلحتکم و اامتعتکم ﴾ و بی باوهرهكان پییان خوشه كه ئیوه - بههوی نوئزهکهتانهوه - لهچهك و کهل و پهلهكانتان غافل و بی ناگا ببن

نويزی دابهست به جه ماعت، ده بی ئه ویش وهك ئه و ئیمامه
نويزه که ی ته و اوکا، به لام ته گهر که سیک (موقیم) بوو و
نويزی له تهك ئیمامیکی مووسافیر کرد، قهیدی نییه، به لام
بو دوا بی ده بی خوی ته وای بکا.

له به دوا دا چوونی دوزمندا سستی مه که ن:

﴿ ۱۰۴: ولا تهنوا فی ابتغاء القوم ﴾ له به دوا دا چوون و راوانی
له شکری کوفر و دوزمندا سست و که مته رخم مه بن، ده بی هه موو
کون و قوز بنیکیان لی بگرن، پیشه و (قورتویی) ئه ئیئت: ئه م ئایه ته
له جهنگی ئو حوددا هاته خواری، ئه و ده مه ی به یام به ری خوا
فهرمانی دا که شوینی بی باوه ره کان که ون و راویاننن له هه مان
کاتدا مو سلمانانه کانیش به خه سستی بریندار ببوون. بریاریش بوو
هر ئه وانه له که لیان بچن که له جهنگی ئو حوددا به شدار ببوون
باشان ئه م ئایه ته هات و فهرمووی: ﴿ إن تكونوا تألمون فإنهم
يألمون كما تألمون ﴾ واته: ئه گهر ئیوه له وانه وه توشی ئیش
و ئازارو برینداری و نار هه تی بین، بی گومان بن ئه وانیش هر
وه کو ئیوه توشی جه زه به ئه بن که چی ئه وان ئارامیان هه به
وکول نادهن، که و ابوو ده بی ئیوه باشتر خوراگرن و راویان بکه ن،
چونکه: ﴿ وترجون من الله مالا يرجون ﴾ ئیوه هومیدتان خوا به،
به ته مان له لایه ن خوا وه ده سته که وتان هه بیئت، ئه وان به ته مای
ئه وهش نین، واته: ئیوه به ته مای پاداشی قیامه تن، ئه وان
به ته مای نین ﴿ وکان الله علیما حکیما ﴾ خوا هه موو وه ختی به و
ناره هه تیه ی دوو چارتان ئه بیئت زانایه، کار ره وایه، له وه شتانه دا
فهرمانتان بی ده کات، وه کو خوی له جیگایه کی تر دا ئه فهرمووی:
(ولا تهنوا ولا تحزنوا وأنتم الأعلون إن كنتم مؤمنین، إن یمسکم
قرح فقد مس القوم قرح مثله..) (آل عمران ۱۳۹-۱۴۰).. یان
ده فهرمووی: (فلا تهنوا وتدعوا إلى السلم وأنتم الأعلون والله معکم
ولن یترکم أعمالکم) (محمد: ۳۵).

هر به قورنن حو کم بکه:

پیاویک به ناوی (توعمه ی کوری ئوبه بیریق) سه وه کلاو خووده یه کی
له مالی (قه تاده) سی دراوسیددا دزی و له لای (زهید) ی جووله که دا
شاردی وه، پاشان گومان خرابه سه ر توعمه وداوای خووده که ی
لی کرا، ئه وسه ئه ویش سویندی خوارد که نه یبر دووه ناگایشی لی
نییه، به لام بو دوا بی لای جووله که که دوزرایه وه، ئه ویش وتی:
توعمه لیزه دایناوه، خه لکیکیش له جووله که کان شایه دیان بو
داو که وته سه ر توعمه، ئینجا هوزه که ی توعمه (به نی زه فهر)

الظهر، ثم أقام فصلى الظهر، ولم يفصل بينهما شيئا)) ئه بوو داوودو
پیشه و ئه حمه د و ترمز ی و ئیبنی حیببان و داره قوتنی و به یبه قی
و حاکیم له (موغان) سه وه ریوایه ت ئه که ن و ده لین: ﴿إن النبي ﷺ
كان إذا ارتحل قبل أن تنزع الشمس أخر الظهر حتى يجمعها إلى
العصر، يصلهما جميعا، وإذا ارتحل بعد بزوغ الشمس صلى الظهر
والعصر جميعا ثم سار، وكان إذا ارتحل قبل المغرب أخر المغرب
حتى يصلها مع العشاء وإذا ارتحل بعد المغرب عجل العشاء فصلاها
مع المغرب)). ئیبن عباسیش ئه ئیئت: ﴿أنه ﷺ كان في السفر إذا
زاعت الشمس من منزله جمع بين الظهر والعصر قبل أن يركب، فإذا
لم تنزع في منزله سار حتى إذا حانت العصر نزل فجمع بين الظهر
والعصر، وإذا حانت المغرب في منزله جمع بينها وبين العشاء، وإذا
ارتحل في منزله ركب حتى إذا كانت العشاء نزل فجمع بينهما))
رواه أحمد والشافعي في مسنديهما.. (عن أنس: كان النبي ﷺ إذا
رتحل قبل أن تنزع الشمس أخر الظهر إلى وقت العصر، ثم جمع
بينهما، وإذا زاعت صلى الظهر ثم ركب)) (بوخاری/ح/۱۱۱۱).

رینما ییبه کانی ئایه تی (۱۰۱-۱۰۲):

۱) پیغه مبه ر ﷺ زور جاران هه م به قسه، هه م به کرده وه
دوو پاتی کور تکر دنه ی نويزه کانی ده کرده وه، به لام زاناکانمان
له مه دا قسه یان جیا وازه که: ئاخو ئه و کورت کردنه وه یه
واجیبه، یا سووننه ته؟ هه ندی ده لین: واجیبه، چون
خاتوو (عائیشه) ئه لی: ﴿فرضت الصلاة ركعتين ركعتين﴾،
به لام جه ماوه ری زانایان پیمان وایه که: کور تکر دنه وه
(سووننه ت) به. هه ندیکی دیکه ش ئه لین: ئه وکه سه یه به
ئاره زووی خویه تی: ده توانی کورتی کاته وه. ده شتوانی
به ئاسایی بیکا، به لام قسه ی په سه ندیان ئه مه یه که:
کور تکر دنه وه سوونه تیکی (مونه ککده) و دوپات کرا وه یه.
۲) نويزی ترس و شیوه ی کردنه که یشی دانی پيدا نرا وه.
۳) گه وره یی نويزی به جه ماعت، ته نانه تی له کاتی ترس و
جه نگیشدا ته ئید کرا وه.

۴) ناوه یانی خوا هه مووکات سووننه ته به تاییه تی له کاتی
رووبه رووبونه وه دا.

۵) نويزی فره زه و کاته که شی دیاریکرا وه، وه کو سه ج فره زه و
کاتی خوی هه یه و نابی لی لادیریت.

۶) مووسافیر ده بی له شووره ی گونده که ی، یان شاره که ی
ده رچی ئه و جار ده توانی نويزه کان کورت بکاته وه.

۷) گهر رینواریک له پشت ئیمامیکی ته واکه ری نويزه وه

چونسه لای پیغمه مبر ۱۰۵ تا بهرگری لهم بکن و بیخه نه سر جووله که که، پاشان نایه تی (إنا أنزلنا...) هات و دزیه که که و ته سر توعمه وله ترسا هه لهات بو مه که و له نایین و هر گه را، نهوسا پاش ماوه به که لهو بییش چوو بو دزی و دیوار یکی کون کردو، دیواره که کهوت به سه ریو مرد. ﴿ ۱۰۵: إنا أنزلنا إليك الكتاب بالحق ﴾

گوناهبارن، نهی ئیتر چون ده بی موسلمان بهرگری له خائینان و گوناهبارن بکا؟ ﴿ ۱۰۸: يستخفون من الناس ﴾ نهو دوور و روانه تاوان له مهردوم نه شارنه وهو شهرم ده که ن لییان ﴿ ولا يستخفون من الله ﴾ که چی له وخوا گه وره به شهرم ناکه ن نهو کابرا دزه، شته دزراوه که هی له خه ک ده شارده وه، به لام له خوا شهرمی نه ده کرد! ﴿ وهو معهم إذ يبيتون ما لا يرضى من القول ﴾ به مهر چی هه موو وهختی خوا له گه لیانه و ناگاداریانه، به تاییه تی نهو دهمی که نهوان به شه ودا قسانیکیان ده کرد که هه رگیز (خوا) پنی رازی نییه ﴿ وكان الله بما يعملون محيطا ﴾ خو هه ر کارنک نهوان بیکن، بی گومانه که خوا لئی به ناگایه و، ناتوان هیچ شتیکی لی بشارنه وهو، توله و پاداشیشیان نه داته وه ﴿ ۱۰۹: ها أنتم هؤلاء جادلتم عنهم في الحياة الدنيا ﴾ و ئیوه گریمان هه تا له سه ر دنیا بن (نهی هوزی توعمه!) توانیتان لهو دزو خائینانه وه که (توعمه ی ثوبه یریق) پشتیوانی بکن ﴿ فمن يجادل الله عنهم يوم القيامة ﴾ باشه! نهی له دوا روژدا کنی ده توانی له به رامیهر خواوه راوه ستی و، له سه ریان بکاته وه ﴿ أم من يكون عليهم وكيلا ﴾ یان کنی هه به لهو روژدها پاریزگار و پشتیوانیان بئیت و کاره که یان له نه ستو بگری؟ دیاره هیچ کس نییه، جا که وایه هه رگیز دیفاع له ناهه قی مه که.

رینماییه کانی نایه تی (۱۰۹-۱۰۵):

- ۱) حوکم و برپاردان به غهیری قورثان و سوننهت کوفره.
- ۲) پشتیوانی له سته مکاران و تاغووتان و گزیکاران حه رانه.
- ۳) داواکردن له خوا بو به خشینی تاوانه کان، چ بچوک چ گه وره کارنکی پیروزو پیویسته.
- ۴) رق و قین له تاوانکاران و پیوا خرابان رق و قیننکی پیروزه.
- ۵) وه بیر هیئانه وهی روژه کانی قیامت به په ندو ناموزگاری.

هه ره له یه که ت کرد ته وهی لی بکه:

﴿ ۱۱۰: ومن يعمل سوءا أو يظلم نفسه ﴾ هه رکه سیکیش هه ر کارنکی خراب و ناله بار بکات، دزی، یان هه رچی تروه یان سته م له خوی بکات ﴿ ثم يستغفر الله ﴾ پاشان له خوا داوا بکا لئی بیووری ﴿ يجده الله غفورا رحما ﴾ نهوا ده بیئیت که خوا زور لیوورده و میهره بانه ﴿ ۱۱۱: ومن يكسب اثما ﴾ هه رکه سیک هه ر گوناهو تاواننک بکا ﴿ فانما يكسبه على نفسه ﴾ دیاره زیان

چونسه لای پیغمه مبر ۱۰۵ تا بهرگری لهم بکن و بیخه نه سر جووله که که، پاشان نایه تی (إنا أنزلنا...) هات و دزیه که که و ته سر توعمه وله ترسا هه لهات بو مه که و له نایین و هر گه را، نهوسا پاش ماوه به که لهو بییش چوو بو دزی و دیوار یکی کون کردو، دیواره که کهوت به سه ریو مرد. ﴿ ۱۰۵: إنا أنزلنا إليك الكتاب بالحق ﴾

وَأَسْتَغْفِرِ اللَّهُ إِيَّاكَ اللَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿ ۱۱۰ ﴾ وَلَا تَجِدُ
عَنِ الَّذِينَ يَخْتَفُونَ أَنفُسَهُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يُخَبِّرُ مَنْ كَانَ
خَوَاتِمًا أَيْمًا ﴿ ۱۱۱ ﴾ يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ
مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ
اللَّهُ بِمَا يَمْكُرُونَ مُحِيطًا ﴿ ۱۱۲ ﴾ هَاتَمَتْهُ هَوْلًا جَدَلْتَهُ
عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَدِّدِ اللَّهُ عَنْهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكَيْلًا ﴿ ۱۱۳ ﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ
سُوءًا أَوْ يظلم نفسه ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهُ يَجِدِ اللَّهُ غَفُورًا
رَحِيمًا ﴿ ۱۱۴ ﴾ وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ
وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿ ۱۱۵ ﴾ وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا
ثُمَّ يَرَبِرْ بِهِ يَرَبْرِكًا فَفَدْحَسَلْ يَهْتَكِرْ إِثْمًا مِثْمًا ﴿ ۱۱۶ ﴾ وَلَوْلَا
فَضَّلَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَرَحْمَتَهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ أَنْ
يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّوكَ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ وَمَا يَضُرُّوكَ مِنْ
شَيْءٍ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ
مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿ ۱۱۷ ﴾

ئیمه شه قورثانه مان بو تو نارووه که بی گومان هه مووی راست و هه قه ﴿ لتحكم بين الناس بما أراك الله ﴾ ساتویش بهم قورثانه هه روه که خوا ریی پی نیشان داویت داد په روه رانه داوه ری مهردم بکه. ﴿ ولا تكن للخائنين خصيما ﴾ و مه به پشتیوان و لایه نگر بو گزیکاران و خائینان و ناپاکان ﴿ ۱۰۶: واستغفر الله ﴾ و بهرده وام له خوا داوا لیووردن بکه له هه ر نیازنک که به دلنا بئیت له به ره ی پشتیوانی کردنی خائینانه وه، نه گه رچی به به رزه وه ندیت دانا بئیت و نیازنک به دلنا هاتینت ﴿ إن الله كان غفورا رحما ﴾ به راستی خوا هه موو کات زور لیوورده و، دلوقان و میهره بانه ﴿ ۱۰۷: ولا تجادل عن الذين يختفون أنفسهم ﴾ قه ت بهرگری له وکه سانه مه که، که ته نانه تی له گه ل خویشیان خیانه تیان کردوه، وه کو (نوسهیدی کوری عوروه) که به هو ی دزی و خواردنی ماله سپارده که وه سه ریچی له خوا کرد ﴿ إن الله لا يحب من كان خوانا أئیما ﴾ به راستی خوا حه زنا که له چاره ی نه وکه سانه گزیکارو

له گهلی جیگای تردا هاتووه که ری نه دراوه به هر قسه و باسیک به نهینتی بکریت، مه گهر قسه و باسیک به رزه وندی موسلمانانی تیدا بیت، وهک نایه تی: (یا ایها الذین آمنوا إذا تجاجتم فلا تتجاجوا بالإثم والعُدوان ومعیة الرسول وتجاجوا بالبر والتقوی واتقوا الله الذی الیه تحشرون * إنما النجوى من الشیطان...) (المجادله/ ۱۰ -

و توباله که ی تهنها له سر خوی ده که وی، واته: خوی گیروده نه بیت، وهک خوی گه وره له جیگایه کی تردا نه فرموی: (ولا تکسب کل نفس إلا علیها ولا تزر وازرة وزر أخرى) (الأنعام/ ۱۶۴) یان ده فرموی: (ومن أساء فعلیها...) (الجایبه/ ۱۵). ﴿وکان الله علیما حکیما﴾ بنی گومان خوا هه مووکات زاناو به ناگایه له وکه سانه ی گوناح ده کن، کار به جی و له کار زانه توله تهنها له و که سه ده سینیت که گونا هه که ی کردوه ﴿۱۱۲﴾: ومن یکسب خطیئة أو إثمًا هه که سینک به هه له یان به قسه ست، تاوانیکی لی رووبدات، یتیر نه و تاوانه بچوک بیت یان گه وره ﴿ثم یرم به برینا﴾ له پاشان بیخاته سر بی تاوانیک و پنی مجرؤ بکات ﴿فقد أحتمل بهتانا وإثما مینا﴾ بنی گومان نه وکه سه باری درؤو گوناحی ناشرای له کؤل خوی ناوه ﴿۱۱۳﴾: ولولا فضل الله علیک ورحمته خونه گهر فزل و میهره بانی و ره حمه تی خوا به هانای تو نه هاتیابه نه ی پیغه مبهر ﴿!﴾ لهمت طائفة منهم أن یضلوك دهسته یه که له وانه ته مایان تی کرد بوویت گومرات بکه کن، واته: ده یان نویست تو پشتگیری له تاوانباران بکه بیت، نه و هبوو دوو رووه کان ویستیان تو عمه ی توبه یرقی مونا فیق و دوو روو دز رزگار ببی و، کابرای جووله که ی بی تاوان تیوه بگلنیت، به لام خوی گه وره نه بهیشت نه وه رووبدا ﴿وما یضلون إلا أنفسهم﴾ خومه گهر هه خویشیان به وکاره گومرا و لاری بکه کن ﴿وما یضرونک من شیء﴾ دنیا شبه نه وان ناتوانن هیچ جوهره زینیکت بی بگه یه نن، چونکه خوا پشتیوانته و نه تباریزیت ﴿وانزل الله علیک الکتاب و الحکمة﴾ له گهل نه وه یشدا خوا قورئان و ورده کاری و حکیمه تی بوناردیت و، واته: نه وانه چون نه توانن سر له تو تیک بدن ﴿وعلمک ما لم تکن تعلم﴾ زور شتی فیر کردی که پیشتر نه تده زانی، وهکو به رنامه ی به یامبه رانی پیش خوت و، چه ندان کاری تری گرنگ و سه زن ﴿وکان فضل الله علیک عظیما﴾ توش هه همیشه چاکه و میهره بانی زور گرنگت له خواوه له گهل کراوه.

﴿لَا خیر فی کثیرین نجوتهم إلا من أمر یرصدقه أو معروف أو اِصْلَاحَ بَیِّنَاتِ النَّاسِ وَمَنْ یَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِیْهِ أَجْرًا عَظِیْمًا ﴿۱۱۲﴾ وَمَنْ یُسَاقِی الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا بُیِّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَیَسْبِغْ عَیْرَ سَبِیلِ الْمُؤْمِنِینَ تُوَلَّوْهُ مَا تَوَلَّوْا وَنُصَلِّوْهُ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِیْرًا ﴿۱۱۳﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا یَغْفِرُ لِمَنْ یُشْرَکْ بِهِ، وَیَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ یَشَاءُ وَمَنْ یُشْرَکْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا عَظِیْمًا ﴿۱۱۴﴾ إِنَّ یَدْعُوکَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنْتَابًا وَإِنْ یَدْعُوکَ إِلَّا لِیَسْبِطَ کَانَ مَرِیْدًا ﴿۱۱۵﴾ لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَا أُخَدِّنُ مِنْ عِبَادِکَ نَفْسِیًّا مَفْرُوضًا ﴿۱۱۶﴾ وَلَا ضَلَّتْهُمْ وَلَا مَیْنَتْهُمْ وَلَا أَمْرَهُمْ فَلِیَعْرِیْرُکَ خَلْقَ اللَّهِ وَمَنْ یَتَّخِذِ الشَّیْطَانَ وَلِیًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا عَظِیْمًا ﴿۱۱۷﴾ یَعِدُّهُمْ وَیُمِیْنُهُمْ وَمَا یَعِدُّهُمْ الشَّیْطَانُ إِلَّا الْأَمْرَؤَا ﴿۱۱۸﴾ أُولَئِکَ مَا وَدَّعْتُمْ جَهَنَّمَ وَلَا یَحِیْدُونَ عَنْهَا بِحِیْصًا ﴿۱۱۹﴾

﴿۹﴾ ﴿إلا من أمر یرصدقه أو معروف أو إصلاح بین الناس﴾ جا مه گهر که سینک فرمان بدات به سه ده قه و کاری چاکه و پیک هینانه وهی مه ردو فرمان بدا به ناو بژی و ناشتیبوونه وهی نیوان خهک بو نه م کارانه به هه رجور راویژو چه بکری و، به نهینتی هه نگاو بنریت، هه خیرهو چاکه یه، واته: هه کورو کزبوونه وهیه که ساز ده ری بو نه نجامدانی نه و کارانه زور باش و په سه نده. به تی نه گهر چی له م جیبیه دا نه و نیسلاح و ریکخته نیوان گشت مه ردو ده گریته وه، به لام له چه ند جیبیه کی تردا نه و نیسلاح و ریکخته یه دیاریکراوه که مه به ست پنی چاک کردنی نیوان موسلمانانه، هه روک له سوورتهی (الحجرات/ ۱۰) دا نه فرموی: (إنما المؤمنون إخوة فأصلحوا بین أخویکم) دیسان هه له نایه تی (۹) ی هه مان سوورته: (وإن طائفتان من المؤمنین اقترا فأصلحوا بینهما) هاتووه، هه روک له سوورتهی (الأنفال/ ۱) دا نه فرموی: (..فافتقوا الله وأصلحوا ذات بینکم..). ﴿ومن یفعل ذلك ابتغاء مرضات الله﴾

زۆریه ی سر به و چریه بی هووده یه:

﴿۱۱۴﴾: لا خیر فی کثیر من نجواهم ﴿زۆریه ی سرته سرت و چه کانیان هیچ خیره به ره یه کی تیدا نییه، مه به ست له چه و نهینتیبه کانی (هوزی به نیی توبه یریق) هه. نه و هبوو خر ده بوونه وه و راویژیان ده کرد که: چون (تو عمه) له و کاره دزیوه به یرینه وه، به لام که لکی نه بوو بویان، پاشان قورئانی پیرؤز ری له هه موو پیلان و سرته سرتیک گرت، وهک فرموی: (لا خیر فی کثیر من نجواهم).

(مریم/۴۴): (..لا تعبد الشيطان..) هاتوو. ﴿ ۱۱۸ : لعنه الله ﴾ خوی گهوره له رحمت و میهره بانی خوی ئه و شهیتانه ی بیبهش کرد ﴿ وقال لاتخذن من عبادک نصیبا مفروضا ﴾ ئه ویش به ملهوری خوی گوتی به خوا: شهرت بیت له بهنده کانی تو به شیک دایم بوخوم، ههروهک له سووره تی (الإسراء/۶۲) ۱۰: (ارایتک هذا الذی کرمت علی لئن أخرتني إلى يوم القيامة لأحتکن ذریته..) بۇچۆنئییه تی وشیهوی سه رلیشیاوا کردونیا ن هاتوو. وه له سووره تی (السبا/۲۰) ۱۰: (ولقد صدق علیهم إبلیس ظننه) هاتوو که: چۆن شهیتان بۇچوو و گومانه که ی خوی برده سه رو خه لکیکی زۆر وه دووی قسه ی که وتن، ههروها له سووره تی (الحجر/۳۹-۴۰): (ولأغویبهم أجمعین * إلا عبادک منهم المخلصین) وه له سووره تی (النحل/۱۰۰): (إنما سلطانه علی الذین یتولونه والذین هم به مشرکون) هاتوو که: شهیتان هه رگیز دهسه لاتی به سه ر موسلمانه راست و دلسۆزه کاندای نابی. ﴿ ۱۱۹ : ولأصلنهم ولأمنینهم ﴾ ههروها وتووئییه تی هه ر ده بیت له راسته ری سه ر لیشیاوا و بیان بکه مو دلیان پرکه م له ئاوات و ئاره زووی ناراست و سه ر قالیان که م، بویه به وخه لکه ی دهگوت: زیندوو بوونه وه و هه یچ حیساب و کیتابی نییه، وه ههروها ﴿ ولأمرنهم فلیتکن آذان الأنعام ﴾ مه رج بی بوخوم فه رمانیا ن پییده م، گوئی ئاژال و مه رومالاتیا ن دابدن، یا بیبرن و بیکه نه نیشانه ی حه رام بوونیا ن، به ل له سه رده می نه فامیدا هه ر و شتریک پینج سکی کردبا، دیارییا ن ئه کرد بۇ بته کانیان و گوشتیا ن نه نه خوارد ﴿ ولأمرنهم فلیغیرن خلق الله ﴾ وه ده بی فه رمانیشیا ن پی بده م که: شکل و بیچی دروستکرا وه کانی خوا تیک بده ن و بگۆرن (ئیینی عه بیاس و، مواهیدو، زه حاک) ده لین: مه به ست له م گۆرین و ده سکاری کردنی خه لکی خوایه، تیکدان و گۆرینی دینی خوایه لیبیا ن، (ته به ری) ش هه ر ئه مه ی پی باشه. منیش هه ر و ئه زانم که مه به ست به و گۆرینه، گۆرینی دین و (فیتره ت) یانه، ئه گه رچی هه ندی مانا و مه به ستی تریش بگه یه نیئت. وه ک هه ندی له رافه که رانی قورئان له م شوینه دا ئامازه به هه ندی شتی تر ئه کن، وه ک کوتانی خال و، ریکوییککردن و هه لگرتنی برۆو، شاش کردنی ددان و، هه لکیشانی مووی روخسارو روومه ت، بۇ پشتگیری قسه که یان ئه م فه رموده یه ش ده هیئن:

((لَعَنَ اللهُ الْوَاشِمَاتِ وَالْمُسْتَوْشِمَاتِ، وَالنَّامِصَاتِ وَالْمُتَمِصَّاتِ، وَ الْمُتَقَلِّبَاتِ لِلْحُسْنِ الْمُغْيِرَاتِ خَلْقَ اللَّهِ)). بوخاری/ کتاب اللباس/ ۵۹۳۱. موسلیم / کتاب اللباس والزینه / ۱۶۷۸ واته: نه عله تی خوا له و ژاناه که: خال ده کوتن بۇ ژانانی تر، له و ژاناهش خالیان بۇ ده کوتن، له و ژاناهش روخسار هه لده گرن و، له وانهش روویان

جا هه رکه س به مه به ستی ره زاو خوشنوودی خوا به نه یینی کار بکا، بۇ هه رکاریکی په سه ند ﴿ فسوف نؤتیه اجرا عظیما ﴾ له دواییدا پاداشیکی گه وروه بی سنووری ئه ده نی ﴿ ۱۱۵ : ومن یشاقق الرسول من بعد ماتین له الهدی ﴾ هه رکه سیک پاش ئه وه ی ریگه ی هه ق و راستی بۇده رکه وت و شاره زای دینی خوا بوو (وه کو ئوبه یریق)، دژایه تی پیغه مه به ر ﴿ بکا ﴾ و یتبع غیر سبیل المؤمنین ﴿ و ریگا و رنبازی بگریته به ر، که ریگای راستی باوه رداران نه بیت ﴿ نوله ما تولى ونصله جهنم ﴾ ئیمه ییش رووی ئه که یینه ئه و به رنامه و ریگایه به ئاره زوی خوی له دونیادا هه لیبژاردوه، ئیتر ئیمه وازی ئی دینین و، هه قمان نییه به سه ریوه و، له قیامه تیشدا ئه یخه یینه ناواگری تاو دراوی دۆزه خه وه ﴿ رساءت مصیرا ﴾ ئای که دۆزه خ جی و ریبه کی زۆر سامناک و خراپه و، بۇیان ئاماده کراوه.

رینماییه کانی ئایه تی (۱۱۴-۱۱۵):

(۱) چپه و سرته سرتی دووکه س، بی ره زامه ندی سیه میان حه رامه.
(۲) هه موو کۆبوونه وه یه کی نه یینی خیری تیدا نییه، ئه گه ر بۇ کۆکردنه وه ی خیرو سه ده قه، یان بۇ فه رمان به چاکه، یان بۇ ریکخستنی ئیوان دووکه سی ناکۆک نه بی.
(۳) ده رچوون له نه خشه و پلانی نه هلی سوونته ت و جه ماعه ت، و په یه روی کردن له ده ست و تاقمه سه ر لیشیاوا وه کان کاریکی قه ده غه و حه رامه.

خوا له موشریکان نابووری:

﴿ ۱۱۶ : إن الله لا یغفر أن یشرک به ﴾ بی گومان خوا له وانه خوش نابی هاوه ل و هاوه به شی بۇ دانین ﴿ ویغفر ما دون ذلک لمن یشاء ﴾ تاوانی که متر له شیرک بۇ هه رکه سیک خوی بیه وی وشایسته بیت ئه بووری ﴿ ومن یشرک بالله فقد ضل ضللا بعیدا ﴾ ده سا بزائن که هه رکه سیک شه ریک و هاوبه ش دابنیت بوخوا، به راستی له راده به ده ر گومراو سه ر لیشیاوا ﴿ ۱۱۷ : إن یدعون من دونه إلا إنانا ﴾ ئه وانه له جیاتی خوا هانا و په نا ده به نه به ر دو بتی وا که زۆر به یان بۇ خویان ناوی مینه یان ئی ناون، وه کو: (لات، عوززا، مه نات) ﴿ وإن یدعون إلا شیطانا مریدا ﴾ دیاره هه رمانا ده به نه به ر شه ییتانیکی ده رکراو و گومراو له سنوور ده رچوو، چونکه ئه وه هه لیان ده نیئت بۇ ئه وچۆره کردارانه! مه به ست به م ئایه ته په رستن و گویریای له شه ییتانه، وه ک له سووره تی (یس/۶۰): (ألم أعهد إلیکم یا بنی آدم ألا تعبدوا الشيطان) یان له سووره تی

به به ریاند ادهوا ﴿ خالدین فیها ابدأ ﴾ هتا سهریش هه ره وی
 نه بن ﴿ و عدا الله حقا ﴾ دیاره نهو به لینهی خوا پی یداون هه قه و
 جیه جینی دهکا ﴿ ومن اصدق من الله قیلا ﴾ جا چ که سیک له خوا
 راست بیژتره له بزپاره کانیدا؟

بؤ هه لده گرن، له و ژنانهش ددانه کانیان باریک و شاش ده که ن
 و به وه خویمان له خه لک ده گورن. له سورره تی (الروم/ ۳۰): ﴿ فاقم
 وجهک للدين حنیفا فطرت الله الی فطر الناس علیها لا تبديل
 لخلق الله ﴾ به راشکاو پیشتگیری نهو راستیه نهکات که ده لی: نهو
 گورینه شیواندن و گورینی دین و فیرتهه ﴿ ومن یتخذ الشیطان
 ولیا من دون الله ﴾ جا هه رکه سی له باتی خوا شهیتان بکاته
 دوست و یارمه تیده ر بؤ خووی و واز له نایینی خوا بیننی ﴿ فقد
 خسر خرانا مینا ﴾ به راستی زهره رو زیانیکی ناشکرای کردوه،
 چونکه قیامه تی له کیس دهدا ﴿ ۱۲۰: بدهم و یمنهم ﴾ شهیتان
 همیشه به لینهی سه رکه وتن و به ختیار بیان پی ده داو، به ناوات و
 ثاره زوو دلخوشیمان نهکا ﴿ وما یعدم الشیطان الا غرورا ﴾ خو
 له راستیشدا به لینهی شهیتان هه دروو فریودان و چه واشه کردنه
 ﴿ ۱۲۱: اولئک ما اراهم جهنم ﴾ جی و رنی نه مانه دوزه خه ﴿ ولا
 یجدون عنها محصا ﴾ بی له و به ناگه یه کی تریان ده ست ناکه وی و،
 هه رگیز بزگاریان نابیت لینی.

رینه اییبه کافی نایه تی (۱۱۶-۱۲۱):

(۱) ته واری گوناحان به بچوک و گه وره یه وه بیجگه له شیرک،
 خوای میهره بان ده یانبوروی نه گه ر خووی چه زکا، (عه لی
 کوری نه بی تالیب) نه لی: له قورئاندا نایه تی تر نیبه
 وهک نه م نایه تی: ﴿ ان الله لا یغفر ان یشرک به، و یغفر
 ما دون ذلك لمن یشاء ﴾ لام خو شه و یستر بی / (نیمامی
 ترمزی) هیناویه تی. بته پرستان و ثاره زوو هه واه پرستان،
 له بنه رته دا گشت شهیتان پرستن.

(۲) به لگه ی شهیتان پرستی نه نجامدانی گوناحه کانه
 به بچوک و گه وره یانه وه.

(۳) خالکوتان و برؤ و روخسار هه لگرتن و، ددان شاش
 و باریک کردن و، داخکردنی هه یوان و، خه ساندنی
 شاره ل و ناده مزاد کاریکی یاساغ و حه رامه. چه کی
 شهیتان همیشه دروو ده له سه و ثاره زوو بازی و له خشته
 بردنی (جن) و مروقه.

﴿ ۱۲۲: والذین آمنوا و عملوا الصالحات ﴾ نه وانه که باوه ریان
 هه یه و شاکاری چاک نه نجام ده دن و به گویی شهیتان ناکه ن
 ﴿ سندخلهم جنات تجری من تحتها الأنهار ﴾ بی گومان نه یانبه یینه
 ناو چه ند باخ و باخاتیکی به هه شته وه که جوگه ی ناوو پروویار

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ
 جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعَدَّ
 اللَّهُ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿ ۱۲۰ ﴾ لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ
 وَلَا بِأَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ،
 وَلَا يَحِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿ ۱۲۱ ﴾ وَمَنْ
 يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَسَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
 فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يظْلَمُونَ نَبْرًا ﴿ ۱۲۲ ﴾ وَمَنْ
 أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ
 مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿ ۱۲۳ ﴾ وَلِلَّهِ مَا
 فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
 مُّحِيطًا ﴿ ۱۲۴ ﴾ وَسَأَلْتُمُوهُ فِي النِّسَاءِ قَالَ اللَّهُ يُقْتَرِبُكُمْ
 فِيهِنَّ وَمَا يُثَلَّ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي يُكْتَمِ الْإِنْسَاءُ
 الَّتِي لَا تُولَدُهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَرَرَّعْبُونَ أَنْ تَكْفُوهُنَّ
 وَالسُّنَّضَعَاتِ مِنْ أَوْلَادِنَ وَأَنْ تَقُومُوا لِلنِّسَاءِ
 بِالْقِسْطِ وَمَا تَعْمَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا ﴿ ۱۲۵ ﴾

مروقه به ناوات به نامانج ناگات:

﴿ ۱۲۳: لیس بامانیکم ولا امانی اهل الكتاب ﴾ باداش و
 به رزونز مکردن و به لینه کانی خوا نه به ناوات و ثاره زوی نیویه
 نه ی موسلمانان! وه نه به ناوات و ثاره زوی خاوه ننامه کانیشه
 به لکو به هول و تیکوشان و گوپرایه لی کردنی خویبه. نیبنی
 عه بیاس نه لیت: خوای گه وره به م نایه ته ته ماحی خسته نه به ر
 بؤ هول و تیکوشان له دنیا و قیامت ﴿ من یعمل سوءا یجز
 به ﴾ هه رکه سیک هه رکاریکی ناره واه و خراب بکا، دلنیا بن هه ر
 به وکاره ی خو به جه زره به ده دری. ﴿ ولا یجد له من دون الله ولیا
 ولا نصیرا ﴾ بیجگه له خوا هیچ چاودنیرو یارمه تیده ریکی ده ست
 ناکه وی به هاواریه وه بیت ﴿ ۱۲۴: ومن یعمل من الصالحات
 من ذکر او انسی وهو مؤمن ﴾ هه رکه سیک نیر بی، یان می
 هه رته وه منده که خاوه ن باوه ر بیت و ناکار چاک بیت ﴿ فأولئک

يدخلون الجنة ولا يظلمون نقيرا ﴿ ده چنه بهه شته وهو كه مترین سته میشیان نی ناکری، نه گهرچی به نه ندازه ی خالی وردیله ی ناوکه خورمایه کیش بیت (النقییر: النکته فی فهر النواہ) ﴿ ۱۲۵: ومن أحسن دینا ممن أسلم وجهه لله وهو محسن ﴾ ناخو دینداریک هه بیی ثابینی له وکه به باشر و چاکتر بی که خوی دابیتته دهستی خواو ناکار چاکیش بی ﴿ واتبع ملة إبراهيم حنیفا ﴾ و که وتبیتته شوینی ثابینی پاکی ئیبراهیمی که له هه مووشتی لایدابی و، هه رته نها به ره خوا هاتی؟ ﴿ واتخذ الله إبراهيم خلیلا ﴾ له کاتیکدا خوا شه و ئیبراهیمی کردوته دوست و خو شه ویستی خوی، ده سا ئیوه به پرهوی نیکن ﴿ ۱۲۶: والله مافی السموات وما فی الأرض ﴾ شیایو باسیشه خوا هه رچی نه کات له بهر پیویستی خوی نییه، چونکه هه رشتیگ له ئاسمانه کان و، له زه ویدایه هی خوایه ﴿ وکان الله بکل شیء محیطا ﴾ هه ره ویشه که به هه مووشتیگ به ناگاو زانایه، هیچی لا ون نابیت.

مالی کیزه هه نیوه کان مه خون:

﴿ ۱۲۷: ویستفتونک فی النساء ﴾ هاوه لانت ته ی پیغه مبه ر ﴿ ۱۲۷: ویستفتونک فی النساء ﴾ هاوه لانت ته ی پیغه مبه ر! له باره ی ژانوهه، هه تیوبن یان هه تیو نه بن، لیت نه پرسن که: ده بی چ مافیکیان له سه ر بیت بویان؟ ﴿ قل الله یتیکم فیهن وما یتلی علیکم فی الکتاب ﴾ توش پییان بلئی: خوا خوی له م کتیبه دا که بۆتان ده خوینریته وهه فه تاوه له لامتان نه داته وهو بۆتان روون نه کاته وه ﴿ فی یتامی النساء اللاتی لا توتونهن ما کتب لهن ﴾ سه باره ت به میراتی شه و کیژوله هه تیوانه لاتانن و ده تانه وی لهو ماره یی و میراته خوا بوی نووسیون بیبه شیان که ن، به لی له م جیبه دا روون نه کراوه ته وه که نه وه ی له م قورئانه دا ده خوینریته وهو دیاری ده کری بۆ ژنان چییه؟ به لام هه ره له سه رته ای شه سووره ته خو یه وه به ثابته تی: (وإن خفتم ألا تقسطوا فی الیتامی فانکحوا ما طاب لکم من النساء) روون کراوه ته وه که مه به ست خواردنی مافی شه و کچه هه تیوانه یه که له ژیر رکینی شه واندان و، هه تا خه لکیش له ماره کردنی شه و کچه هه تیوانه دا بترسن و سل بکه نه وه و، بچن ژناتی تر ماره بکه ن ﴿ وترغبون أن تنکحوهن ﴾ ده تانه وی له خو تانیان ماره بکه ن و ماره بیبشیان نه ده نی! دیاره خوا ریتان نی ده کری ماره بیبان بخون و میراتیان نه ده نی ﴿ والمستضعفین من الولدان ﴾ هه روها فه رمانتان بی ده دات له بابته کورانی میرمندان و خه لکانی لاوازه وه که: به ریک و بیکی میراتیان بده نی و سته میان نی نه که ن، ﴿ وأن تقوموا للیتامی بالقسط ﴾ ده بی له گه ل گشت هه تیوانیشدا به عداله ت و جوامیرانه ره فتار بکه ن و بچوینته وه،

به لی له م جیگایه دا شیوه ی دادگه ری له گه ل مندالاندا روون نه کراوه ته وه، به لام له سووره تی (الأنعام/ ۱۲۵) دا ده فه رموی: (ولا تقریبا مال الیتیم إلا بالتی هی أحسن) وه له سووره تی (البقره/ ۲۲۰): ﴿ قل إصلاح لهم خیر وإن تخالطوهم فإخوانکم والله یعلم المفسد من المصلح ﴾ وه له سووره تی (الحجی/ ۹) دا (فأما الیتیم فلا تقهر) وه له سووره تی (البقره/ ۱۷۷): ﴿ وأتی المال علی حبه ذوی القربی والیتامی ﴾ شیوه ی ره فتاری دادگه رانه له گه ل هه تیواندا هاتوهو روونکراوه ته وه. ﴿ وما تفعلوا من خیر فإن الله کان به علیما ﴾ و هه رکاریکی خیر و چاکه بکه ن وه ک دادگه ری له گه ل ژنان و هه تیواندا، دلنیابن خوا بیی ناگاو زانایه. (ثیبینی عه بیاس) نه لیت: شه ثابته له باره ی شه وکه سانه وه هاته خوارنی که کیژوله ی هه تیویان لابوو به خو ییان ده کرد، به لام وه ک عاده ت و باوی ناله باری خو یان شتیکیان فره ی ده دایه سه ری، به وه ده بوونه مالیان! ئینجا شه گه ر جوان وشوخ و شه نگ بووبا نه یان شه هیشته که س بیخوازی و داوای بکات، کاتیکیش مردها گشت سامانه کیان ده خوارد. شه و جا خوا فه رموی: (و یستفتونک..) هه روها ده لیت: سه رده می پیش ئیسلام کیژوله و کورانی میر مندال میراتیان نه شه داننی، جا خوا فه رموی: (.. وأن تقوموا للیتامی بالقسط) (پیشه وا بوخاری شه ریوا به ته ی هیناوه).

قوشقی بوونی پیاو له هاوسه ره که ی:

﴿ ۱۲۸: وإن امرأة خافت من بعلها نشوزا أو إعراضا ﴾ شه گه ر ژنیگ هه سستی کرد میرده که ی لاساره قوشقی بووه، ﴿ فلا جناح علیهما أن یصلحا بینهما صلحا ﴾ هیچ گوناهی نییه شه و ژن و پیاوه هه وی ناشتی و پیکه اتن بده ن و چاویوشی له هه ندی مافی یه کتریکه ن ﴿ والصلح خیر ﴾ دیاره ناشتی و ریکه وتن له و دردوگی و لاساری و ناچیزه یی پیاو و ته لاق و جیا بوونه وه یه چاکترو باشره ﴿ وأحضرت الأنفس الشح ﴾ خو رژی و به خیلی و سووربوون له سه ر مالی دونیاش له نفس و ده روونی هه موو مروقیکا هه یه بویه له وانیه ژنه که ده ست له ماره بیبه که ی خوی هه لئه گری و، پیاوه که شه نه گوردی ژااوه که هه ر بمینیتته وه ﴿ وإن تحسنوا و اتقوا ﴾ جا شه گه ر له گه ل خیزانه کانتاندا چاکه بکه ن، هه رچه نده شه وانیش هه ر خراب بن و خو له لاساری و ناچیزه یی بیاریژن ﴿ فإن الله کان بما تعملون خیرا ﴾ بی گومان خوا به هه موو کاروکرده وه یه کتان ناگایه. په یامبه ری خوا ﴿ به رنامه ی دانابوو بۆکاتی مانه وه لای خیزانه کانی و کاته کانی بۆدابه شه کرد بوون، له گه ل شه وه شدا هه ره یه فه رموی: ((اللهم هذا قسمی فیما أملك،

اتقوا الله ﴿ که ده بی هه ره له خوا بترسن و به باشی فرمانه کانی جیبه جی بکن ﴿ وإن تكفروا فإن الله مافى السموات وما فى الأرض ﴾ خوئه گهر بی باوهریش بن، و حاشای لی بکن، چاک بزائن که هرچی له ناسمانه کان و زه ویدایه هر هی خوابه ﴿ وکان الله غنیا حمیدا ﴾ و بوخوشی له گشت کهس بی نیازو ده وله مه ندی

فلا تؤاخذنى فيما تملك ولا أملك))مه به سستی شه وه بوو که خوابه اخوت چاک ده زانی که من له و کارانه ده سه لاتم هه بی به سه ریاندا ژنه کانم له یه کتر جیا ناکه مه وه، هه ریبه که یان مافی خوئی ده ده منی، به لام شه گهر یه کیکیان خو شه ویستی له دلدا پتر بوو، سا تو لیم مه گره. خاتوو عاثیسه خوا لیبی رازی بی، شه لیت: شه گهر بیباویک دوو ژنی هه بوو باو، یه کیکیانی حز لی نه کردبا، وه یان به که لکی ژن و میزدی نه هاتباو بیویستایه ته لاقی بدا، ژنه که ده یوت ته لاقم مه دهو، سه بارهت به کاروباری منیش نازاد به، جاثیر شه نم نایه ته: (فلا جناح علیهما.. هات، بوخاری و موسلم هیناویانه، شه گهرچی هه ندی جیاوازیشیا ن هه بی.

هه چن بکوشن ناتوانن له گهل ژنانتاندا (بی جیاوازی) رهفتار بکن:

﴿ ۱۲۹: ولن تستطيعوا أن تعدلوا بین النساء ولو حرصتم ﴾ دلنیا شبن هه رگیز ناتوانن هه چنند هه ولیش بدن که به یه کسانى و بی جیاوازی له گهل ژنانى خو تاندا رهفتار بکن. زانایان ده لین: مه به ست بهم (عه داله ت) ه له م نایه ته دا که جیبه جی نابی له نیوان ژن و میردا ته نهها خو شه ویستی دل و ده روونیبه، چونکه ده گونجی پیوا یه کئی له هاوسه ره کانی لا خو شه ویست تر بی له دلدا، دیاره شه وه ییش هیچ گونا هیکی تیندا نیبه به مه رجه کاری بی نه کا ﴿ فلا تصلوا کل المیل فتدروها کالمعلقة ﴾ جا که وا بوو شه وه نده دورویان مه خه شه وه له خو تان، هه تا بیانکه نه هه لپه سارده و دامو بن، واته: نه ته لاق دراییت تا بچیت بو خوئی شوو بکات، نه وه ک میزداریش بیت مافی خوئی وه رگریست ﴿ وإن تصلحوا وتتقوا فإن الله کان غفورا رحیما ﴾ شه گهر له گهلایان بیك بین و له گونج خو بیاریژن و له خوار بوونه وه له بریاره کانی خوا به رامه بریان پاریز بکن، شه وا به راستی خوا لیبوورده به ره حمه و میهره بانه ﴿ ۱۳۰: وإن یتفرقا یغن الله کلا من سعته ﴾ خو شه گهر پاش هه ولیکی زور بو بیکه هینانیا ن هه ریبه که جاری دهس لیك به رده ن، خوسای گه وره هه روولایان بی نیاز شه کا و له ده سگوشادی خوئی ده روویان لی ده کاته وه، واته: په کی که سیان له سه ره شه وی دیکه یان ناخا و له وانه شه هاوسه ریکی باشته ره میزده که بداو، میزدیکی چاکتریش به ژنه که بدا ﴿ وکان الله واسعا حکیما ﴾ چونکه خوا هه بوخوئی ده ست گوشادو کارزان و کارجوانه ﴿ ۱۳۱: والله مافی السموات وما فى الأرض ﴾ بی گومان هه رچی له ناسمانه کان و زه ویدایه هه بوخوایه و هه ره وه ییش خاوه نیبه تی ﴿ ولقد وصینا الذین أوتوا الکتاب من قبلکم وإیاکم ﴾ به راستی نیمه نیوه شه که سانه شه له پیش نیوه دا کتیبمان دانى رامان سپاردن ﴿ أن

وإن امرأة خافت من بعلها شوراً أو إغراضاً فلا جناح علیها أن یصلحاً بینهما صلحاً أو صلحاً خیراً وأخیرت الأُنسُ الشَّحَّ وإن تُحسِنوا وتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ کَانَ یَما تَعْمَلُونَ خَیْرًا ﴿۱۲۹﴾ وَلَنْ تَسْتَطِیعُوا أَنْ تَعْدُلُوا بَیْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَحْسِبُوا کُلَّ النِّسْلِ فَتَدْرُوهَا کَالْمَعْلُوقَةِ وَإِنْ تَصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ کَانَ غَفُوراً رَحِیْمًا ﴿۱۳۰﴾ وَإِنْ یَفْرَقَا یَغْنِ اللَّهُ کُلًّا مِنْ سَعَتِهِ وَکَانَ اللَّهُ وَاسِعاً حَکِیْمًا ﴿۱۳۱﴾ وَاللَّهُ مَافِ السَّمَوَاتِ وَمَافِ الْأَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّیْنَا الذِّیْنَ أُوتُوا الْکِتَابَ مِنْ قَبْلِکُمْ وَإِیاکُمْ أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ وَإِنْ تَکْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ مَافِ السَّمَوَاتِ وَمَافِ الْأَرْضِ وَکَانَ اللَّهُ غَیْبًا حَمِیدًا ﴿۱۳۲﴾ وَاللَّهُ مَافِ السَّمَوَاتِ وَمَافِ الْأَرْضِ وَکَفَى بِاللَّهِ وَکِیلاً ﴿۱۳۳﴾ إِنْ یَشَاءُ یُذْهِبْکُمْ أَیُّهَا النَّاسُ وَیَأْتِ بآخِرِیْنِ وَکَانَ اللَّهُ عَلَیْ ذَٰلِکَ قَدِیْرًا ﴿۱۳۴﴾ مَنْ کَانَ یُرِیدُ ثَوَابَ الدُّنْیَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْیَا وَالْآخِرَةِ وَکَانَ اللَّهُ سَمِیعاً بَصِیرًا ﴿۱۳۵﴾

سویاس کراوه ﴿ ۱۳۲: والله مافی السموات و مافی الأرض ﴾ به لی هه رچی له ناسمانه کان و له زه ویدایه هه بوخوایه، ده سا که ی پیویستی به نیوه به؟ ﴿ و کفی بالله وکیلا ﴾ هه رخواش به سه بریکار بی ﴿ ۱۳۳: إن یشأ یذهبکم أیها الناس ویأت بآخربن ﴾ شه ی خه لکینه! شه گهر خوا بیه وی گشتان ته فرو توونا ده کاو، له جینگه ی نیوه دا خه لکیکی تر دینی، شه راستیه چه ند جاری له قورنانی پیروژدا دوویات کراوه ته وه، وه ک له سوورته تی (الأنعام/۱۳۳): (إن یشأ یذهبکم و یشتخلف من بعدکم ما یشاء کما أنشأکم من ذریة قوم آخربن) وه له سوورته تی (محمد/۳۸) دا: (و إن تتولوا یشتبدل قوما غیرکم ثم لا یكونوا أمثالکم) وه له سوورته تی (إبراهیم/۱۹-۲۱) دا: (إن یشأ یذهبکم ویأت بخلق جدید وما ذلک علی الله بعزیز). ﴿ وکان الله علی ذلک قدیرا ﴾ و خوا هه همیشه له سه کاری وا به توانایه ﴿ ۱۳۴: من کان یرد ثواب الدنیا فعند الله ثواب الدنیا والآخرة ﴾ هه ره که سیک خوئی و یاداشتی شه دونیایه ی

متكنا فجلس وقال: ألا وشهادة الزور، ألا وشهادة الزور، وما زال يكررها حتى قلنا ليته سكت)).

۳) مؤلف ههتا ئەمریت دەبی هەر لەسەر برەواو ئیمانی خۆی دامەزراو بێت.

۴) پایەکانی ئیمان و باوەڕ: باوەڕبوونە بەخوای بەفریشتە و بەکتێب و بەپیغەمبەران و بەرۆژەکەیت، لەتەک قەزاو قەدەردا، وەکو دەفەرموی: ((إنا كل شيء خلقناه بقدر)).

۵) لەدین وەرگەرێ (مورتەد) بەلای هەندێ لەزانایانەوه سێ رۆژ مۆلتی پەشیمانی دەدریت، جائەگەر لەوماوەیدا پەشیمان نەبوویەوه دەکوژری، ئەوساش نە نوژی لەسەر دەکری، و نە لە گۆرستانی موسلماناندا دەنژیڕیت، هەندێ دەلین مۆلت نادری و یەکسەر دەکوژری.

مثلهم ﴿ ثەگینا ئیووش لە گوناح و تاواندا وەك ئەوان دەبن، وەك بەراشکاوێ لەسوورەتی (الأنعام/۶۸): (وإذا رأيت الذين يخوضون في آياتنا فأعرض عنهم حتى يخوضوا في حديث غيره) بۆ پشنگیری و دووپاتکردنەوهی ئەومەبەستە هاتوو، خۆتەگەر لەبیرتان چوو و لەگەڵیاندا دانیشتن، پاشان وەبیرتان هاتوو، دەبی دەسەجی یشتیان لی هەلکەن و لە کۆرەکیان هەلسن. وەك لەسوورەتی (الأنعام/۶۸)دا ئەفەرموی: (وإما ينسبك الشيطان فلا تقعد بعد الذكرى مع القوم الظالمين). ﴿ إن الله جامع المنافقين و الكافرين في جهنم جميعاً ﴾ دياره خواي گەورەش لەرۆژی قیامەتدا گشت دووڕوو و بیباوەرەکان لە دۆزەخ کۆ دەکاتەوه، هەرەك ئەوان لە دونیادا گشتیان قسەیان یەك بوو بۆ دۆزمنایەتی موسلمانان.

دووڕووکان بۆ رۆژی دەگەرین:

﴿ ۱۴۱: الذين يتربصون بكم ﴾ ئەو دووڕووانە و هەردەم چاوەڕوانی دەرفەتێک دەکەن لێتان و هەر لەمەڵاسدان بۆتان ﴿ فإن كان لكم فتح من الله ﴾ سا ئەگەر خوا ئیووش سەرخست و زال بوون و دەستکەوتیتکتان دەسکەوت ﴿ قالوا ألم نكن معكم ﴾ ئەلین: ئەی مەگەر ئێمەش لەگەڵ ئیووش نەبووین و پێکەوه جیهادمان نەکرد؟ ﴿ وإن كان للكافرين نصيب ﴾ خۆتەگەر بیباوەرانی بەشیکیان دەستکەوت و سەركەوتن بەرسەرتانا وەکو لەرۆژی ئوحودا ﴿ قالوا ألم نستحوذ عليكم و نمنعكم من المؤمنين ﴾ ئەلین: ئەی مەگەر ئێمە نەبووین نەمان هێشت باوەرداران پێتان بگەن و زیانتان پێ بگەن؟ کەوابوو ئەبی بەشی ئێمەشی لی بدەن ﴿ فإله يحكم بينكم يوم القيامة ﴾ خوا دواپی و رۆژی سەلا بپاری راست و دروستان بۆ دەدات، لەبەرئەوهی لەدونیادا بەتەواوی هەق و ناهەق لێک ناکرێتەوه ﴿ ولن يجعل الله للكافرين على المؤمنين سبيلاً ﴾ دياره كە خواش هەرگیز ری نادا بیباوەران دژی موسلمانان بن و زال بن بەسەریاندا، بەتایبەتی لەرۆژی قیامەتدا، وە لەم دونیاوەشدا هەرگیز نابێ موسلمانان ژیر دەستە خۆیانەس و بیباوەران بن و حوکم و یاسای ئەوان جیبەجی بکەن.

رێنەمایەکانی ئایەتی (۱۳۸-۱۴۱):

۱) بە دۆستکردنی بیباوەران و کافران و هاریکاریان کاریکی حەرەمە، بۆنموونە: لەکاروباری ئاییندا پەنایان پێ ببری و بکرینە کۆمەك، بۆ ئازاردانی تاقی لە موسلمانان، چونکە ئەوکاتە کە موشریکیک چوو بەلای پیغەمبەر ﷺ گوتی: من هاتووم یارمەتی تو بدەم لە جەنگدا، ئەویش لە

﴿ ۱۳۸: بشر المنافقين بأن لهم عذاباً أليماً ﴾ ئەی پیغەمبەر ﷺ تۆ بەدووڕووانە مۆژدە بدە کە سزایەکی ئیش پێگە بەنەریان هەیه، دياره کە ئەلێت مۆژدەیان بدەری مەسخەرەیان پێ دەکا، ئەگینە مۆژدە بەخۆشی و رابواردن دەدری نەك بەسزا ﴿ ۱۳۹: الذين يتخذون الكافرين أولياء من دون المؤمنين ﴾ دووڕوو کانیان ئەوکەسانەن دۆستی کافرو خۆیانەناسان دەکەن، لەباوەرداران دەتەکنەوه، خۆشیان لەچارەیان نایەت و، کار بۆکافران دەکەن ﴿ أيتغنون عندهم العزة ﴾ ئاخۆ بەتەمان عیززەت و حورمەت و سەركەوتن لای ئەوانەوه دەسکەوی؟! هەرئەم دەردەیه لەم سەردەمە خۆشاندا کە بەشیکێ زۆر لە موسلمانان دەبیرن شونێ کۆمەڵانی تازە دروستکراو کەوتوون و خۆشیان دەوین و چاوەڕوانی ریز و حورمەتێان ئیووش دەکەن! ﴿ فإن العزة لله جميعاً ﴾ خۆ بەراستی هەرچی قەدرو ریزی دونیاو قیامەت هەیه، تەنھا هەر بە دەستی خۆیەو هەرلای ئەویش دەست ئەکەوی، کەوابوو بۆچی پشنگیری لەم و لەو دەکەن، ئەی مەگەر خوا نافرەموی: (من كان يريد العزة فلله العزة جميعاً..) یان نافرەموی: (والله العزة ولرسوله و للمؤمنين ولكن المنافقين لا يعلمون) ئیتر لەکۆی بەشونیکەوتنی دۆزمنانی دینی خوا سەركەوتوو دەبن؟! ﴿ ۱۴۰: وقد نزل عليكم في الكتاب ﴾ خۆ بەراستی خۆی گەورە لەم قورئاندا بەئیووشی راگەیاندوووه ﴿ أن إذا سمعتم آيات الله يكفر بها ويستهزأ بها ﴾ کە هەركات زانیتان و بیستان ئایەتەکانی خوا کە سانیک باوەرێان پێ ناکەن و گالتهیان پێ دەکەن ﴿ فلا تقعدوا معهم حتى يخوضوا في حديث غيره ﴾ هەتا ئەو یاسە ئەگۆرن و دەچنە سەر قسەیکێ تر و واز لەوکارەیان دینن، ئیووش لەگەڵیان دامەنیشن ﴿ إنكم إذا

وَلَا مَدَا فَرَمُوּی: ((ارجع فإنا لاستعین بمشرك)). واته: بگه ریوه، چونکه نیمه ریمان پی نه دراوه موشریکان بکهینه هاوکارو له جهنگه کانداهاریکاریمان بکن.

(۲) عیززهت و حورمهت هه رگیز لای غهیری خوا به دست نایه.

﴿ یراؤن الناس ﴾ له به رامبهه ره کانداهارو پامایسی دهکن و بو رووبینی نویره کهکن! تا پینان نه لاین کافرن ﴿ ولا یذکرون الله إلا قلیلا ﴾ زور که میشیان یادی خوا کهکن ﴿ ۱۴۳: مذبذبین بین ذلک ﴾ له نیوان نیمان و کوفردا دوو دلن، نیمان خویمان یه کلا نه کردوتهوه، بویه هم له لای موسلمانان کانداهان و، هم له لای کافره کانیس ﴿ لا إلی هؤلاء ولا إلی هؤلاء ﴾ نه شهویه بچنه لای شهان و موسلمان بن، نه شهویه به یه کجاری خو بدنه لای شهان و کافرن، واته: نه له و لان و نه له لان، دهیانهوی له ونیوانه دا هه ردوولا رازی بکن ﴿ ومن یضلل الله فلن تجد له سبیلا ﴾ دیاره شهوانه گومراو ری لیگوراون، هه رکه سیکیش خوا گومرای بکات به هوی لاساری شهوه که شهویه قهت تو ناتوانی هیچ رینگایه کی خیری نیشان به دیت.

ریمه ایسه کانی نایه تی (۱۴۲-۱۴۳):

به سن و سیفاتی دوو رووه کان: ته مهلی و سستی کردنه له نویره کانداهار، نیمای مالیک له کتیبی (الموطأ) دا هیناویه تی: ((إن النبی ﷺ قال: تلك صلاة المنافقین - ثلاثا - یجلس أحدهم یرقب الشمس حتی إذا كانت بین قرنی الشیطان، أو علی قرنی شیطان، قام فینقر أریعا لا یذکر الله فیها الا قلیلا)) دوو رووه کان پالی لی دهده نه وه و لینی داده نیشن هه تا خو ره لیدی، پاشان به په له و خافل و بی ناگا هه له دستن بو نویره که بیان و، چوارچار ده نووک له زهوی ده دن و ده چن! شه هه په سن و سیفه تی پیای دوو روویه، شه گه رنا موسلمان نویره کانی له کاتی خو یاندا و زوریش به زهوق و خوشییه وه هه له دستن بویان، نیمای موسلیم شه فرموده یه دهینتی: ((مَثَلُ الْمُنَافِقِ كَمَثَلِ الشَّاةِ الْعَائِرَةِ بَيْنَ الْغَنَمَيْنِ "الْمُتَرَدَّةِ بَيْنَ قَطِيعَيْنِ مِنَ الْغَنَمِ" تَعْبُرُ إِلَى هَذِهِ مَرَّةً وَالْأُخْرَى)). واته: مرؤفی دوو روو هه ده لینی مه ره شهینته یه، جاری ده چینه ناو شه و میگه له که وه، جاری دینه ناو شه میگه له که.

خوانه ناسان مه گرن به دوس:

﴿ ۱۴۴: یا ایها الذین آمنوا لا تتخذوا الکافرین اولیاء من دون المؤمنین ﴾ شه شهوانه ی باوه رتان هیناوه! به دهر له موسلمانان خه لکانی بی باوه به دوست و پشتیوانی خو مه گرن ﴿ اتریدون أن تجعلوا لله علیکم سلطانا مینا ﴾ ناخو شه تانهوی به لگه یه کی ناشرکا

الذین یربصون بکم فإن کان لکم فتح من الله قالوا ألقه نکر معکم وإن کان للکفرین نصیب قالوا ألقه تستخوذ علیکم ونستعکم من المؤمنین قاله بحکم بینکم یوم الیقینة ولن یجعل الله للکفرین علی المؤمنین سبیلا ﴿۱۴۱﴾ إن المتنفقین یخادعون الله وهو خدیعهم وإذا قاموا إلى الصلوة قاموا کسالی برآءون الناس ولا یذکرون الله الا قلیلا ﴿۱۴۲﴾ مذبذبین بین ذلک لا إلی هؤلاء ولا إلی هؤلاء ومن یضلل الله فلن یجد له سبیلا ﴿۱۴۳﴾ یأتیها الذین آمنوا لا تتخذوا الکفرین اولیاء من دون المؤمنین اتریدون أن یجعلوا الله علیکم سلطانا مینا ﴿۱۴۴﴾ إن المتنفقین فی الذرک الأسفل من النار ولن یجد لهم نصیرا ﴿۱۴۵﴾ إلا الذین تائبوا وأصلحوا واعتصموا بالله وأخلصوا دینهم لله فأولئک مع المؤمنین وسوف یؤتی الله المؤمنین أجرا عظیما ﴿۱۴۶﴾ ما یفعل الله بعدایکم إن شکرتم وءامنتم وکان الله شاکرا علیما ﴿۱۴۷﴾

(۳) به کوی دهنگی زاناکانیس ره زامه ندی به ریبازی کوفر، هه کوفره.

دهغه لی دوو رووه کان:

﴿ ۱۴۲: إن المنافقین یخادعون الله وهو خادعهم ﴾ بی گومان دوو رووه دهغه له کان به خه یالی خاویان دهیانهوی فیل له خوا بکن و بیخه له تینن! شه بره ملکه چی و به فرمانه شیان هه بو شهویه، به لام خوا خه له تینه رو ته فرده ری شهوانه، فرو فیله کانیان زور به ناسانی بیوجهل شه کاته وه وه سه ناگرن ﴿ وإذا قاموا إلى الصلاة قاموا کسالی ﴾ هه رکه ده چن بو نویره کردنیش دهینتی به ته وه زه لی راست شه بنه وه وه هه له سن، چونکه به ته مای پاداشت و خوشنوودی خوا نین، هه روه که سهوره تی (التوبه/۵۴): (ولا یأتون الصلاة إلا وهم کسالی) وه له سهوره تی (الماعون/۴-۵): (فویل للمصلین الذین هم عن صلاتهم ساهون) شه مه به سه هاتوه دوو پاتکراوه ته وه.

همیشه بیسره، گشت قسه و وتوو ویزیک ده بیسی، زانایه به وهی له نیوانیاندا رووده دات. ﴿ ۱۴۹: إن تبدوا خيرا أو تخفروا أو تعفوا عن سوء ﴾ خونه گهر نیوه چاکه بکن، به ناشکرا بی، یان به نهینسی، یان له کردارو رفتار یکی ناله بار چاوبیوشن، له گهل تواناو دهسه لاتدا ﴿ فإن الله كان عفوا قديرا ﴾ بی سو خوا همیشه

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ﴿ ۱۴۹ ﴾ إِنَّ تَبْدُوا خَيْرًا أَوْ تَخْفَوُوهَ أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفْوًا قَدِيرًا ﴿ ۱۵۰ ﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنُكْفِرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿ ۱۵۱ ﴾ أُولَئِكَ هُمُ الْكٰفِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِمًّا ﴿ ۱۵۲ ﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرُهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفْوًا رَحِيمًا ﴿ ۱۵۳ ﴾ يَسْأَلُ أَهْلَ الْكِتَابِ أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابٌ مِنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ أَكْبَرًا مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا أَرَأَيْتَ إِذَا نَزَّلْنَا الْقُرْآنَ فَاتُخَذَتْ مِنْهُ الصَّامِعَةُ بِظُلْمِهِمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ فَعَقَّبُوا عَن ذَلِكَ وَمَا تَدْرَأُونَ سُلْطَنَا مِثْلًا ﴿ ۱۵۴ ﴾ وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِثْلِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمْ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿ ۱۵۵ ﴾

دهسه لاتدازه بؤ عهفوو کردن و لیبوردن، له فهرمووده شدا هاتووه: ((ما نقص مال من صدقة، ولا زاد الله عبدا بعفو إلا عزا، ومن تواضع لله رفعه الله)) (موسلیم). واته: هیچ مال و داراییه که له به خشین کم ناکا، هر به ندهیه کیش عهفوو بکا، همیشه سر به رزه، شه وهی له بر خوا، خو به که مه بزانی و له جیگای خوئی بیته خواری، هه تمه ن خوا به رزی ده کاته وه.

حاشا له هه ندی پیغه مبهرا ن کوفری نهواوه:

﴿ ۱۵۰: إن الذين يكفرون بالله ورسله ﴾ بی گومانه شه وانهی وادلیان دژی خواو پیغه مبهره کانیه تی ﴿ ویریدون أن یفرقوا بین الله ورسله ﴾ و دهشیانه وی له نیوان خواو پیغه مبهره کانیدا فهرق و جیاوازی دانین ﴿ وبقولون نؤمن ببعض ونكفر ببعض ﴾ وده لنین: نیمه باوه به هه ندیکیان ده که یمن، هه ندیکیشیان به جینی باوه نازانین ﴿ ویریدون أن یتخذوا بین ذلک سبیلا ﴾ ودهشیانه وی

دژی خوتان ده بارهی دوو روو بیتان بدهنه دهستی خوا، جا شه و کاته دوو چار بین؟ ﴿ ۱۴۵: إن المتأقین فی الدرک الأسفل من النار ﴾ دیاره که دوو رووه کان له چینی هره خواری ناگری دؤزه خدان ﴿ ولن تجد لهم نصیرا ﴾ و توش هر گیز ناتوانیت یارمه تیده ریکیان بؤ پهیدا که ی ﴿ ۱۴۶: إلا الذین تابوا وأصلحوا ﴾ مه گهر شه وانهی تهویه بکن و خو ساز بدهنوه ﴿ واعتصموا بالله ﴾ و به باشی دهست به قایی خواوه بگرن ﴿ وأخلصوا دینهم لله ﴾ وله باتی روو یامایی کردن به پاکي ویه کلایی دینداری بؤ خوا بکن ﴿ فأولئک مع المؤمنین ﴾ شهوسا له به هه شتدا له گهل باوه دراندان شه بن ﴿ وسوف یؤت الله المؤمنین أجرا عظیما ﴾ دیاره له دوارو زیشدا خوی گه وره پاداشیکی زور مه زن به نیمانداره کان ده دات ﴿ ۱۴۷: ما یفعل الله بعذابکم إن شکرتم وأمتن ﴾ خوا چ نیازو مه به ستیکی به سزادانی نیوه هه یه، شه گهر نیوه شوکرانه بژیرو سوپا سگوزارین و باوه ری دامه زراتان هه بیت؟ واته: خوا هر گیز سزای به ندهی شوکرانه بژیرو باوه در نادا ﴿ وکان الله شاکرا علیما ﴾ هه مووکات خوا پاداش دهره وهی به نده چاکه کانیه تی و، له هه موو شتیکیش به ناگاو زانایه، هه که سی سوپا سگوزاری بیت و باوه ری بی هینا بیت، شه ویش پاداشی به چاکه ده داته وه.

کتابی جزئی ۵، (وله الحمد والمنه)...

بؤ غدر لیکراو نه بن، ری به وشهی قال و نقت نادری:

ستم لیکراو ده توانی هه مووکسه یه که له رووی ستم مکاردا بکات، شه گهر چی لیبور دینش په سه ندرترو باشتره، وه کو ده فهرموئی: ﴿ ۱۴۸: لا یحب الله الجهر بالسوء من القول إلا من ظلم ﴾ خوی گه وره دلوفان هر گیز بیخی خوش نیبه هیچ که سیک دهنگ به رزکاته وهو قسه ی ناخوش و ناحه ز له رووی شه و شه ودا بکات، نابی که سی نرای شه له که سی بکا، به ناوو ناتوره، ناوی ناخوش ناوی ببا، مه گین که سیک ستم و ناهه قی له گهل کرابیت، شه و حله رینی هه یه باسی هه قی خوئی بکاو، ناوی ستم مکاره که به ریت، شه گهر چی له وکاته شدا هه ر بیده نگی و نارامگرتن باشتره، وه کو له جیگای تردا ده فهرموئی: (ولمن انتصر بعد ظلمه فأولئک ما علیهم من سبیل) (شورا/۴۱). واته: شه و که سانه ی له پاش ستم نی کردن، توله ی خو بیان ده سیننه وه، خه تا بار نابن، له فهرمووده شدا هاتووه: ((المُتَّخِیان ما قالوا، فعلی البادیئ منها ما لم یَعْتَدِ المَظْلُومُ)) شه بوودا وود. واته: شه و دوو که سه یه که جنیو به یه کدی ده دهن، گوناحه که ی ده که وپته سر ده سی شخه ره که یان، به مه رچی غدر لیکراوه که زیاده روی نه کا. ﴿ وکان الله سمیعا علیما ﴾ خوی گه وره

واته: ئەوساش که بەمووساتان گوت: ئیمە پروات پێ ناھینین تا بەئاشکرا خوا نەبینین! ئیتر ھەر لەبەرچاو خۆتاندا برووسکە گرتنی، ئەوسا پاش ئەوێ مردن، زیندووومان کردنەو، بەلکو شوکرانە بژێر بن. ﴿ثم اتخذوا العجل من بعد ما جاءتهم البينات﴾ پاشانیش -دوای دیتنی چەند بەلگەیکە زۆر روون و ئاشکرا لەسەر دەستی مووسا- گۆیرەکیان پەرست، وەخوا لە زمان ئەوانەو دەگۆریتەو، ئەو گوتیان: ﴿اجعل لنا إلهًا كما لهم آلهة﴾ ئەعراف/۱۳۸. واتە: مووسا! خواپەکیان وەکو خواکانی ئەوان بۆ دا بین بکە! ﴿ففقونا عن ذلك﴾ ئیمەش چاوپۆشیمان لێکردن ﴿وآتينا موسى سلطانا مبينا﴾ بەلگەو دەسەلاتیکێ ئاشکرانمان دا بە مووسا. ﴿۱۵۴﴾ ورفعنا فوقهم الطور بميثاقهم ﴿بەھوی پەیمانێ کە دا بیان، کۆی (توون)مان لەسەریان بەرز راگرت، پاش ئەو لاساری و سەرلێشێواوی پەیمانمان دا. ﴿وقلنا لهم ادخلوا الباب سجدا﴾ پیمانگوتن: لەو دەرگاوە بەسوژدەو بەچنە ناو (بیت المقدس) وداوای لیبووردن لەخوا بکەن، کەچی قسەکیان شکاندین و، لەباتی ئەو بلیز (حطّة) گوتیان (حطّة فی شعرة)). ﴿وقلنا لهم لا تعدوا فی السبت﴾ پیمانمان گوتن: لە پۆژی شەممەدا دەستدریژی مەکەن و، سنوور مەشکینن و، بەو یاسایە رەفتار بکەن بۆتان دیاری کراوە ﴿واخذنا منهم ميثاقا غليظا﴾ پەیمانیکێ بەھیزو پتەو پیمانمان لێ سەندن کە لاساری نەکەن، کەچی نەیانبردە سەر، وەکو لە سوورەتی (ئەعراف)دا زیاتر روون کراوەتەو لەسەرەتای ئایەتی: ﴿واسألهم عن القرية التي كانت حاضرة البحر﴾ واتە: دەربارە ی ئەو شارە -گوندی (ئەیلە) کە دەکەوتتە قەراخی دەریاوو نیوان شاری (مەدینە) و کۆی (توون)ەو- لێیان پرسە؟

ئاوانەکانی جوولەکە:

﴿۱۵۵﴾: ﴿فما نقضهم ميثاقهم وكفرهم بآيات الله وقتلهم الأنبياء بغير حق وقتلهم قلوبنا غلف﴾ ئەوجا لەبەر پەیمان شکاندوونیان و باوەر نەبوونیان بەنیشانەکانی خواو لەناھەق کوشتنی پێغەمبەرانیان و گوتەیان: ئیمە دلان داخراوە (بەر جەزەبەو نەفرینی خوا کەوتن). وەکو لە جیگای تردا دەفەرموی: ﴿وقالوا قلوبنا في أكنة مما تدعونا إليه﴾. ﴿بل طبع الله عليها بكفرهم﴾ نا دلایان دانەخراوە، ھەر خوا خۆی دلی مۆر کردوون و قەت خێرو قسە ی باش وەرناگری، چونکە قەومیکێ نالەبارو لارن ﴿فلا يؤمنون إلا قليلا﴾ ئیتر بەشی کەمیان نەبێ باوەر ناھینن.

لەو نیواندا رینگەیک بۆ خۆیان دیاری بکەن ﴿۱۵۱﴾: أولئك هم الكافرون حقا ﴿بێ دوو دلی، ئەمانە کافرخوا نەناسن، چونکە ئەو داوایەیان ناپەسەندە، وە پروا بوون بەخوا، بەگشت فەرمان و بڕیارەکانیشی دەبێ، ئەگینە ئەو داوایە، داخوای پێیەکی بێھوودەو بێ ناوەرۆکە ﴿وأعدنا للكافرين عذابا مهينا﴾ وە ئیمە سزایەکی ئابرو بەرمان بۆ ئەو خوا نەناس و کافرانە، ئامادە کردوو، وە لە جیگای تریشدا دەفەرموی: ﴿وضربت عليهم الذلة والمسكنة وبأوا بغضب من الله﴾. (بەقەرە: ۶۱) ﴿۱۵۲﴾: ﴿والذين آمنوا بالله ورسوله ولم يفرقوا بين أحد منهم﴾ ئەوانەش کە باوەریان ھەبە بەخواو بەپێغەمبەرەکانی و لەناوایانیشدا ھیچ فەرق و جیاوازیەک ناکەن، وەک ئەم ئوممەتی موھەممەد ﷺ کە بەراستی بێ فەرق و سوون چوونە ژێر ئەرکی خۆیانەو، وەکو لە جیگای تردا دەفەرموی: ﴿آمن الرسول بما أنزل إليه من ربه والمؤمنون كل آمن بالله وملائكته وكتبه ورسوله لا يفرق بين أحد من رسله﴾. (بەقەرە: ۲۸۵). واتە: ئەم پێغەمبەرەو ئەوانەش لەگەڵ ئەو باوەریان ھێناو، گشت لێیان روونە کە ئەو قورئانە لەلایەن پەرورەدگارنەو ھاتوو، ھیچ فەرقیکیش ناخەن لەناو پێغەمبەرەکانیا، بەلکو باوەریان بەگشتیان ھەبە. ﴿أولئك سوف يؤتهم أجورهم﴾ ئەوانە لەدوای ژێر خوا پاداشی شیواو خۆیانیان دەداتن ﴿وكان الله غفورا رحاما﴾ وخواش گوناھێو، لەتاوان و گوناھەکانیان دەبووری، مېھریان و دلۆقانە.

مەلانی و عینادی جوولەکە:

﴿۱۵۳﴾: يسألك أهل الكتاب أن تنزل عليهم كتابا من السماء ﴿خواوەننامەکان، داوات لێ دەکەن کە کتیبیکێ تاییەتیان لەناسمانەو بۆ بینن، نووسرابێ بۆ فلانەکەس، ھەرورەکو چۆن تەورات بەکاملی و گشت پێکەو ھات بۆ مووسا، دیارە (قورەیش)یش ھەمان بیانوویان لێگرتی و گوتیان: ﴿وقالوا لن نؤمن لك حتى تفجر لنا من الأرض ينبوعا﴾ ئیسرا/۹۰. واتە: بپروات پێناکەین تا لەم زەمینە کانپەکیان بۆ ھەلدەقوینن. ﴿فقد سألوا موسى أكبر من ذلك﴾ بێ سو ھەر ئەوانە مەزنترو گورەتر لەو بیان لەمووسا خواست بوو: ﴿فقالوا أرنا الله جهرة﴾ گوتیان: دەبێ بەئاشکرا خوامان پێ نیشان بەدەیت! ﴿فأخذتهم الصاعقة بظلمهم﴾ جا لەسزای ئەو قسە نارەواو ناھەقەیاندا، ھەرورە تریشقەیکە سەخت گرتنی، لەسوورەتی (بەقەرە)شدا ھاتوو: ﴿وإذ قلتم يا موسى! لن نؤمن لك حتى نرى الله جهرة فأخذتهم الصاعقة وأنتم تنظرون﴾. ئەم بەشناکەم من بعد موتکم لەکم تشکرۆن (۵۵-۵۶).

بوختانی جووله‌که دهریاره‌ی (مهریهم)

و لاف لیدانی کوشتنی عیسا علیہ السلام:

۱۵۶: و بکفرهم و قولهم علی مریم بهتانا عظیما ﴿﴾ له‌بهر کافر بیوون و شهو بوختانه گه‌وره‌ی‌ی بو خاتوونه (مهریهم) کردیان، گویا زینای کردبیت! ﴿﴾ ۱۵۷: و قولهم انا قتلنا المسیح عیسی ابن مریم رسول الله ﴿﴾ وه له‌بهر شهوش که ده‌یانگوت: نیمه عیسی کوری مهریهمان کوشت - که پیغه‌مبهری خوابه، خوی گه‌وره به درویان ده‌خاته‌وهو ده‌فهرمووی: ﴿﴾ و ما قتلوه و ما صلبوه و لکن شبه لهم ﴿﴾ که چی نه‌توانییان بیکوژن و، نه‌توانیشیان له‌قهناره‌ی بدن، وه‌کو خویان کردیانه هه‌را، به‌لکو سهریان لی تیکچوو بوو، پیاونیکیان دیت له‌بیچمو شکلدا وایان زانی (عیسا) بهو له‌قهناره‌یان دا ﴿﴾ و ان الذین اختلفوا فیه نفسی شک منه ﴿﴾ وه شهوانه‌ی دهریاره‌ی شهو کیشه‌یانه، له‌دوودلی‌دان ﴿﴾ مالهم به من علم الا اتباع الظن ﴿﴾ هیچ زانستییه‌کیان به‌وه نییه، جگه له شوینکه‌وتی گومان نه‌بی، بویه ده‌فهرمووی: ﴿﴾ و ما قتلوه یقینا ﴿﴾ به‌یه‌قین و بی‌گومان نه‌یانکوشتووہ ۱۵۸: بل رفعه الله الیه ﴿﴾ به‌لکو خوی گه‌وره به‌رهو خوی به‌رزی کرده‌وه، له‌سووره‌تی (ثالی عیمران) ثابته‌تی (۵۵) دا، شه مسه‌له‌ی به‌رز کردنه‌وه‌ی (عیسا) به، دریزتر باسکراوه، جابو پتر تیگه‌یشتن و به‌ناگابوونت لیبی، ده‌توانی بگه‌رنیته‌وه لای ﴿﴾ و کان الله عزیزا حکیما ﴿﴾ خواش هه‌میشه و به‌رده‌وام به‌ده‌سته‌لات و کارزانه، خوی ده‌زانی چی ده‌کات، هه‌رکه‌سینک په‌نای پی‌برد، ده‌پیاریزی و، سهری ده‌خات.

۱۵۹: و ان من اهل الکتاب الا لیؤمن به قبل موته ﴿﴾ کاتی عیسا له‌ناسمان دیته خواری، گشت خاوه‌ن کتیبه‌کان به‌ر له‌مه‌رگی عیسا بیروای پی‌دینن.

(بوخاری) شه فرمووده‌یه‌ی هیناوه: ((والذی نفسی بیده، لیوشکن ان ینزل فیکم ابن مریم حکما عدلا، فیکسر الصلیب، ویقتل الغنزیر، ویضع الجزیه، ویفیض المال حتی لا یقبله احد، حتی تكون السجده خیرا من الدنیا و ما فیها)) (فتح الباری: ۵۶۶/۶). واته: سویندم به‌وه‌ی گیانی منی به‌ده‌سته، خه‌ریکه کوره‌که‌ی مهریهم علیہ السلام بیته خوارهو بو ناوتان، شه‌وسا بیته داوه‌ریکی دادگه‌رو دادپه‌روه‌رو، خاچ (سه‌لیب) بشکینتی و، به‌راز نه‌هیلنی و بیکوژی و، سه‌رانه هه‌لبگری وژیان و بزپوش شه‌ونده زورببی، که‌سینک نه‌بی شتیک له‌که‌سینکی تر وه‌ر گریت، هه‌تا ته‌نها سوژده‌یه‌ک "بوخوا به‌رن" له‌گشت دنیا چاکتر ده‌بیت.

﴿﴾ و یوم القیامة یكون علیهم شهیدا ﴿﴾ وه‌له روژی به‌رنیدا (عیسا)

ده‌بیته شایته له‌سهریان، که‌به‌یامه‌که‌ی خوی گه‌وره‌ی به‌رنیک وینکی پیگه‌یاندوون و، تییشیگه‌یاندوون که شه بو خوی به‌نده‌ی خوی تاکو ته‌نیایه، نه‌ک کورو رو‌له‌ی خوا، وه‌کو شه‌وان ده‌لین. وه‌له‌کو‌تایی سووره‌تی (مانیده) شدا ده‌فهرمووی: (و اذ قال الله یا عیسی ابن مریم اانت قلت للناس اتخذونی و امی الیهین من دون

فَمَا نَقَضِهِمْ بِشِقْطِهِمْ وَ كَفَرِهِمْ بِآيَاتِ اللَّهِ وَقَالَهُمُ الَّذِينَ لَا يُبْرِحُونَ وَ قَوْلِهِمْ قُلْنَا غُلْفًا بَلْ طَعَّ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿﴾ وَ كَفَرِهِمْ وَ قَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيمًا ﴿﴾ وَ قَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَىٰ ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَٰكِن شُبِّهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ﴿﴾ بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿﴾ وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِدًا ﴿﴾ فَيُظْلَمُونَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا عَلَيْهِمْ طَبِيعَتِ أُمَّلَتْ لَهُمْ وَبَصَدَهُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ﴿﴾ وَ أَخَذَهُمْ الزُّبُرُ وَ قَدَّحُوا عَنْهُمْ وَأُصْبِتُوا أَمْوَالَهُم بِالْبَاطِلِ وَ أَصْدَقْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿﴾ لَٰكِنِ الَّذِينَ سَبَّوْا فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَ الْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَ الْمُؤْمِنِينَ أَصْلَحُوا وَ الْمُؤْمِنَاتُ أَلْزَمْنَ وَ الْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَٰئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿﴾

الله... (۱۱۶) واته: شه‌وکات‌ه‌ش وه‌بیر بیته که خوا به‌عیسا ده‌لی: شه‌ری عیسی کوری مهریهم! تو بهو خه‌لکه‌ت گوتووہ: که‌ده‌بی -‌غه‌یره‌ز خوا- توو دایکت وه‌کو دوو خوا به‌ه‌رستن؟

له‌بهر ناهه‌قیکاری جووله‌که نازو
نیهمه‌تیکي زوریان له‌سه‌ر هه‌رام کرا:

﴿﴾ ۱۶۰: فبظلم من الذین هادوا حرمنا علیهم طیبات اُحلت لهم ﴿﴾ له‌بهر شه‌وستهم و ناهه‌قیه‌ی جووله‌که کردیان، چه‌ندین شتی هه‌لال و ره‌وامان له‌سه‌ر قه‌ده‌غه کردن و بیبه‌ش‌بوون لیبی ﴿﴾ و بصددهم عن سبیل الله کثیرا ﴿﴾ وه له‌بهر شه‌وش که زورکه‌سیان له‌ریگه‌ی خوا وه‌رگه‌ران ورینیان لی‌گرت، وه‌ک له سووره‌تی (ثالی عیمران) دا ده‌فهرمووی: (کل الطعام کان حلالا لبنی اسرائیل الا ما حرم اسرائیل علی نفسه من قبل ان تنزل التوراة...) (ثابته‌تی: ۹۳). واته: هه‌موو جوړه خواردمه‌نییه‌ک بو کوران و نه‌وه‌ی ئیس‌رائیل

رهوابوو، بنی لهوهی که نئیسرائیل (یهعقوب) پیش هانتی تهورات خوی لآداو پاریزی لکرد، شهوسا شهمانیش له بهر ناههقی خویان گهل رزق و رژیان لگیرایهوه، وهك دفرمووی: (وعلى الذین هادوا حرمانا كل ذی ظفر ومن البقر والغنم حرمانا علیهم شحرمهما إلا ما حملت ظهورهما أو الحوايا أو ما أختلط بعظم ذلک جزیناهم بیغهم وأنا لصادقون) (نهنعام: ۱۴۶) واته: ئیمه گشت زیندهوری نینؤکدارو پیوی گاو مهردان له مووساییهکان قهدهغه کرد، پیوی نهبنی به پیشت شهوانهوه بیست، یان له گهل ریخؤلهکانیان بنی، یان شهو پیوه تیکهل به نئیسکیان بوویبت، شهو تولهیهش چونکه ناههقی بوون و له ربی راست کلابوون و لایاندا، بنی سو ئیمه راست دهکهین. ﴿ ۱۶۱: وأخذهم الربا وقد نهوا عنه وأكلهم أموال الناس بالباطل ﴾ وه له بهر سوود خواردونیان، که ربیان له خواردنی گیرایوو، ههروهها له بهر خواردنی دارایی مهردم به فیرووو ههوانته ﴿ وأعدنا للكافرين منهم عذابا ألیما ﴾ ئیمهش بو شهو کافرو سیلانه سزایهکی به ژانمان ناماده کردوه. ﴿ ۱۶۲: لکن الراسخون فی العلم منهم ﴾ بهلام مهلازور زاناکانیان ﴿ والمؤمنون ﴾ و خه لکه برواداره که یان ﴿ یؤمنون بما أنزل إلیک وما أنزل من قبلک ﴾ بروایان بهو کتیبه ههیه بو تو نیردراوته خوارهوهو، وه بهوهش باوهریان ههیه وا بهر له تو ناردراوه ﴿ والمقیمین الصلاة ﴾ بهتایبته شهوانه ی وابه باشی نوپژ به جی دینن ﴿ والمؤتون الزکاة والمؤمنون بالله والیوم الآخر ﴾ ههروهها زهکات ده رانیان و، شهوانه شیان به خواو بهرؤزی به ربی باوهریان ههیه ﴿ أولئک سنؤتیهم أجرا عظیما ﴾ بنی گومان بهوانه پاداشیکی گه ورهو گرنگ ده به خشین، واته: به ههشتیان ددههین.

بو توو بو پیغه مبه رانی تر، چوونیهه ک وه حیمان کرد:

﴿ ۱۶۳: إنا أوحینا إلیک کما أوحینا إلی نوح والنبین من بعده ﴾ ئیمه وه حیمان بو تو کرد، ههروهکو بو (نوح) و پیغه مبه رانی دواي شهو یشمان کرد ﴿ وأوحینا إلی إبراهیم و إسماعیل و إسحاق و یعقوب و الأسباط و عیسی و آیوب و یونس و هارون و سلیمان ﴾ ههروهها بو (ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یهعقوب و نهوهکانی و عیساو شه ییووب و یونس و هاروون و سولهیمان) یشمان کردو بهرنامه ی ئیش و کاریانمان تنی گه یاندن ﴿ و آتینا داود زبوراً ﴾ (زه بوون) یشمان به خشی به (داوود) (علیهم الصلاة والسلام).

بیست و بینج پیغه مبه رانیان له قورئاندا هاتوه:

﴿ ۱۶۴: ورسلا قد قصناهم علیک من قبل ﴾ وه له بیشهوه

بوچی پیغه مبه ران دهوانه کران؟

﴿ ۱۶۵: رسلا مبشرین و منذرین لتلا یكون للناس حجة بعد الرسل ﴾ گشتیان پیغه مبه رانی مهدهرو ترسینهر بوون، تا دواي شهو پیغه مبه رانه هیچ به لکه و بیبانوویک بو شهو خه لکه یه نه مینی له لای خوا، شه گهر لارو لاسار بوون ﴿ وکان الله عزیزا حکیما ﴾ خوا خوی گشت کات دهسه لاتدازه، له کارزانه، وهك دفرمووی: (ولوانا أهلکناهم بعذاب من قبله لقالوا ربنا لولا أرسلت إلینا رسولا فنتبع آیاتک من قبل أن نذل ونخزی) طه/۱۳۴. واته: شه گهر ئیمه بهر لهم قورئانه شهوانمان به سزایهک له ناو بردیا، ده یانگوت: شه یهروه ر دگارمان! بهر لهوه ئیمه ریسواو سه ر شوو زهلیل ببین، بوچی تو پیغه مبه رانی خوتت نه نارد له امان شوینی ثابته ونیشانهکانی بکه و تباين؟

پیغه مبه ر ﴿﴾ دفرمووی: ((لا أحد أغير من الله، من أجل ذلک حرم الفواحش ما ظهر منها وما بطن، ولا أحد أحب إلیه المدح من الله عز وجل - من أجل ذلک مدح نفسه، ولا أحد أحب إلیه العذر من الله، من أجل ذلک بعث النبین مبشرین و منذرین)) و فی لفظ (من أجل ذلک أرسل رسله و أنزل کتبه) (فتح الباری/ ۸/ ۱۴۶). واته: هیچ که سنی نبیه له خوا به غیره تتر بیبت، ههروه بو یهش کاری نه شیاوو دزیوی به ناشکراو نهینتی رهوا نه دا، که سیکیش نبیه به قهدهر شهو سوپاس وستایشی پی خوش بیبت، ههروه بو یه (مدح) ی خوی دهکا، وه هیچ که سیک نبیه به نه ندازه ی خوا (عوزو) و پوزشی لاشوش بیبت، ههروه بهر شهوه بوو گشت پیغه مبه رانی به مهدهرو ترسینهر ناردو کتیبیشی له تهک ناردن. ﴿ ۱۶۶: لکن الله یشهد بما أنزل إلیک أنزله بعلمه ﴾ بهلام خوی کار جوان ناگاداره که شهو قورئانه ی به زانست وزانباری خوی دابه زاندوه بووت ﴿ والملائكة

بشهدون ﴿ وفریشته کانیش ناگایان لیبهو چاک ده زانن که خوا
 موحه ممدی کردووه به پیغمه مبر و، ئەو قورنانه شی بۆناردووه،
 ئەگەرچی خەلکیش قره قرو دەمبازی بکەن! خوای گهوره بۆ
 خۆی له سووره تییکی تردا دەفهرمووی: ﴿ لا یأتیه الباطل من بین
 یدیە ولا من خلفه تنزیل من حکیم حمید. ﴿ وکفی بالله شهیدا ﴿
 ناگادار بوونی خوای گهوره به سه بۆ ئەو راستیه ﴿ ۱۶۷: ان الذین
 کفروا وصدوا عن سبیل الله ﴿ به راستی ئەوانه ی بی باوه رن و
 رینگه ی راستی خوا له خەلک ده گرن و ناهیلن شوینی هەق که ون
 ﴿ قد ضلوا ضلالا بعیدا ﴿ بی سۆ له راده بی باوه رن و رییانگوم
 کردووه و سه رلی شیواون ﴿ ۱۶۸: ان الذین کفروا وظلموا ﴿ بی
 سۆ ئەوانه ی له دینی خوا لاینداوکاری ناهەقی و سسته میان کرد
 ﴿ لم یکن الله لیغفر لهم ولا لیهدیهم طریقا ﴿ ئەوه خوا نه لیبیان
 خۆش دەبی و، نه رینگه بیه کیان نیشان دەدا بۆ خیزو چاکه کردن
 ﴿ ۱۶۹: الا طریق جهنم خالدين فیها أبدا ﴿ به لام رنی جهه مهنده م
 ناماده بیه بۆیان و، به ههتا ههتابی تیا قه تیس دەمیننه وه ﴿ وکان
 ذلک علی الله یسیرا ﴿ ئەوهش بۆ خوا زۆر ئاسانه ﴿ ۱۷۰: یا
 ایها الناس قد جاءکم الرسول بالحق من ربکم ﴿ خه لکینه! ئەم
 پیغمه مبره (موحه ممد ﴿ به تایینیکی هەق و راسته وه له لایه ن
 پهروه رداگارتانه وه هاتۆته لاتان ﴿ فآمنوا خیرا لکم ﴿ ده سا
 باوه ری بی بنین، خیزو قازانجتانه ﴿ وإن تکفروا فإن الله ما فی
 السموات والأرض ﴿ خۆ ئەگەر کافرو خوانه ناس بی ویه په ره ی
 لی نه کهن، ئەوه چاک بزائن هه رشتی له ئاسمان و زه ویدایه هی
 خوابه و، له مولکی ئەوه یچ که مناکاو، ئیوه ییش له دهستی ده رناچن،
 له جینگایه کی تردا ده فهرمووی: ﴿ وقال موسى إن تکفروا أنتم ومن
 فی الأرض جمیعا فإن الله لغنی حمید ﴿ وکان الله علیما حکیما ﴿
 خواش هه میسه زانای کار ره وان و له کارزانه.

زنده رووی مه کهن، وهکو گاوره کان ده باره ی عیسا هه له رویمان
 کردو ئەوه ونده بیان بیا هه لدا، کردیانه کوری خوا! به راستی من
 ته نها به نده بیه کم، ئیوهش له وباره ی منه وه هه ر ئەوه نده بلین که:
 من ته نها به نده وه وانه کراوی خوا ﴿ إنما المسیح عیسی ابن مریم
 رسول الله وکلّمته ألقاها إلی مریم وروح منه ﴿ (مه سیح کوری

﴿ إِنَّا أَرْحَمَ إِلَهًا كَأَرْحَمِئَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ
 وَأَرْحَمَ إِلَهًا إِذْ رَزَقْنَاهُ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
 وَالْأَسْبَاطَ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ
 وَءَاتَيْنَا دَاوُدَ زُورًا ﴿ ١٧١ ﴾ وَرُسُلًا قَدْ قَضَصْتَهُمْ عَلَيْكَ
 مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْضِصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى
 تَكْوِيمًا ﴿ ١٧٢ ﴾ رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ
 لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجْمٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا
 ﴿ ١٧٣ ﴾ لَكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ
 وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿ ١٧٤ ﴾ إِنَّ الَّذِينَ
 كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا
 ﴿ ١٧٥ ﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرْ لَهُمْ وَلَا
 لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ﴿ ١٧٦ ﴾ إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
 وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿ ١٧٧ ﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ
 الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَآمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ وَإِن تَكْفُرُوا
 فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿ ١٧٨ ﴾

مه ریه م) هه ر پیغمه مبر ی خوا بووه، خوای به توانا وشه ی خۆی
 هاویشته ناو بزدانی مه ریه م وگیانیکیشه له خواوه، (جو بریل ی
 نارد بۆ ئەنجامدانی ئەو کاره، ئەویش هه ر چۆنی بیی سپی درابوو
 کاره که ی ئەنجامدا، وهکوخوا بۆ خۆبشی له سووره تییکی تردا
 ده فهرمووی: ﴿ ماالمسیح ابن مریم إلا رسول قد خلت من قبله الرسل
 وأمه صدیقة کانا یأکلان الطعام.. مائده/۷۵. یان ده فهرمووی:
 ﴿ ان مثل عیسی عند الله کمثل آدم کمثل من تراب ثم قال له کن
 فیکون) نالی عیمران/۵۹. واته: ﴿ نمونه ی (عیسا) ش به لای خواوه،
 هه ر له نمونه ی ئاده م، له گل دروستی کردو پاشان بیی گوت:
 بیه به ئاده م، ئەویش خیزابوو، عیسا شی هه ر ئاوا دروست کرد،
 ئیوه ییش له وه به ولاره مه چن، پیغمه مبر ﴿ ده فهرمووی: ﴿ (من شهد
 أن لا إله إلا الله وحده لا شریک له، وأن محمدا عبده ورسوله،
 وأن عیسی عبده ورسوله وکلّمته ألقاها إلی مریم وروح منه،
 وإن الجنة حق، والنار حق، أدخله الله الجنة علی ماکان من العمل))

زنده رووی له شانی عیسا دا:

﴿ ۱۷۱: یا أهل الكتاب لا تغلوا فی دینکم ولا تقولوا علی الله
 إلا الحق ﴿ ئەه ی خه لکانی خاوه ننامه! هه له رووی و زنده رووی
 له دینه که تاندا مه کهن، شتی راست نه بی، ئیوه ده باره ی خوا مه لین.
 فه له کان ده باره ی مه سه له ی عیسا ﷺ زۆره سنوور ده رچوون و،
 گه یاندیانه راده ی خوا و به خوا زانین! پیغمه مبریش ﷺ ئە فهرمووی:
 ﴿ لا تُظرونی كما أظرت النصارى عیسی ابن مریم، فإنما أنا عبد،
 فقولوا: عبدالله ورسوله)) (أحمد ۲۳/۱) ئیمامی بوخاریش به م
 شیوه بیه ئەم فهرمووده بیه ی هیناوه: ﴿ (فإنما أنا عبد فقولوا: عبدالله
 ورسوله)) (فتح الباری/۶/۵۵۱). واته: ﴿ خه لکینه! له باره ی منه وه

(فتح الباری/۶/۵۴۶). واتہ: ئوہدی ئووشایہ تیہ بدات کہ: غہیرہز خوا خواہی کی تر نییہ شیایوی پەرستن بیئت، تاک وتہ نیایو بیئ شہریک و بیئ ہاوبہ شہ، (موحہ مہمد) یش ﷺ بہندہی خواہیو خوی ناردوویہ تی، عیسا ش بہندہو پیغہ مہبری خواہیو ئو ناردوویہ تی و بہ بریارو فرمانی ئو بووہ و ہاویشتووہ تی پزدانی خاتوونہ

السموات وما فی الأرض ﴿ ہرچی لہ ناو ئاسمانہ کان و زہویدایہ ہر ہی ئوہ ﴾ و کفی باللہ وکیلا ﴿ وخواش ہر خوی بہ سہ بؤ پیکہینانی کاروبارو، بہرئوہ بردنی بوونہ وەر، ہیچ پیووستییہ کی بہ عیساو خہ لکی تر نییہ.

پیغہ مہبران و فریشتہ کان لہ بہندایہ تی خوا حاشا ناکہن:

﴿ ۱۷۲: لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ ﴾ مہسیح ہرگیز لہوہ حاشای نہ کردوہ کہ عہدو بہندہی خواہی، بہ لکو شانازی کردوہ بہندہی خواہی و قہت خوی بہ گہورہو زل نہ زانیوہ لہ ناستی بہندایہ تی خوادا، فریشتانی نزیک بہ خواشہوہ ہر وہا، بؤیہ دہ فرمووی: ﴿ و من یستکف عن عبادتہ ویستکبر ﴾ ہر کہ سیئک بہ بہندایہ تی خواہی گہورہ رازی نہ بیئ و فیزو دہ عیہ بنوینی ﴿ فیحشرہم إلیہ جمعا ﴾ بی گومان خوا ہموویان لای خوی کؤ دہ کاتہوہ، روژی سہلا داوہر بیان دہ کاو ہق و ناہق لیک دہ کاتہوہ ﴿ ۱۷۳: فاما الذین آمنوا و عملوا الصالحات فیوفیہم أجرہم ویزیدہم من فضلہ ﴾ جا ئووانہی خواوہن باوہر و کار چاکن، ئوہ بیئ لہ پاداشی خویان، خوا پتر چاکہ بیان لہ گہل دہ کا ﴿ واما الذین استکفوا و استکبروا ﴾ بہ لام ئووانہی کہ لہ خوا لاینداوہو لووتیان بہر ز بووہ ﴿ فیعذبہم عذابا ألیما ﴾ ئینجا خوا سزاو جہزہ بہی بہ ئیش و بہ ژانیان دہ دا ﴿ ولا یجدون لہم من دون اللہ ولیا ولا نصیرا ﴾ ہیچ دوست و یار مہ تیدہر نیکیان نابئ - جگہ لہ خوا- و ہ خواش دوست و یاریدہریان نییہ.

يَأْهَلِ الْكَتَابَ لَا تَقُولُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَنبَتْنَاهَا بِإِذْنِ اللَّهِ مِنْهُ فَآمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةً أَنْتُمْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَ مَنْ يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ لِمَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكَيْلًا ﴿ ۱۷۲ ﴾ لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ يَمُوتْ كَمَا مَاتَ قَيْسُ خَضِرُهمُ إِلَيْهِ جَمِيعًا ﴿ ۱۷۳ ﴾ فاما الذین آمنوا و عملوا الصالحات فیوفیہم أجرہم ویزیدہم من فضلہ واما الذین استکفوا و استکبروا و اعتصموا بعذاب الیسا و لا یجدون لہم من دون اللہ ولیا و لا نصیرا ﴿ ۱۷۴ ﴾ یا ایہا الناس قد جاءکم من ربکم نوراً مبینا ﴿ ۱۷۵ ﴾ فاما الذین آمنوا باللہ و اعتصموا بہ فسیدخلہم فی رحمۃ ربہم و فضل و یشیرہم الی صراطاً مستقیماً ﴿ ۱۷۶ ﴾

پہ سہنہ کانی قورئان:

﴿ ۱۷۴: یا ایہا الناس قد جاءکم برہان من ربکم ﴾ ئہی خہ لکینہ! لہ پەرہر دگار تانہوہ بہ لگہ یہ کی گہورہو مہزنتان بؤ ہاتوہو، تاہیچ کہ سیئک برہو بیانووی نہ مینئی ﴿ و أنزلنا إلیکم نوراً مبیناً ﴾ و نوورو رؤشنا یہ کی ئاشکرمان دابہ زاندوہو بؤتان، دیارہ مہ بہ ست لہ (بورہان) و (نوور) ہ، قورئانی پیروژہ ﴿ ۱۷۵: فاما الذین آمنوا باللہ و اعتصموا بہ ﴾ ئینجا ئووانہی باوہر بیان ہیناو، دہستیان گرت بہر شتہی خواوہ ﴿ فسیدخلہم فی رحمۃ ربہم و فضل ﴾ جا بہ تہ ئکید خواش دہیان خاتہ بہر رہمہت و بہزہ بی خوی و پتریش ﴿ و یشیرہم الیہ صراطاً مستقیماً ﴾ بہرہو لای خوی شارہزای رینی راستیان دہ کا. بہل ہموو کات موسلمان دہ زانی رینی راست لہ کوپیہو، ہر لہو پیئشہوہ ہنگاو ہلدہ گرنئ، چونکہ خواوہنی (نوور) و (بورہان) ہ.

مہرہم و، روحنیکہ لہ لایہن خویہوہ و، ددانیش بنئیت بہ راستی و دروستی بہ ہشت و دوزہ خدا.. ئیتر بیئ سو "کارو کرداری ہر چوئی بیئت" خواہی گہورہ دہ بیاتہ بہ ہشتہوہ ﴿ فآمنوا باللہ ورسلہ ﴾ دہسا ئیوہ باوہر بیئن بہ خواو بہ پیغہ مہبرانی ئو ﴿ ولا تقولوا ثلاثہ ﴾ مہ لئین خوا سین، واتہ عیسا و دایکی مہ کہ نہ ہاوبہ شی، بؤیہ لہ سوورہ تی (مائیدہ) شدا دہ فرمووی: (لقد کفر الذین قالوا إن اللہ ثالث ثلاثہ وما من إله إلا اللہ واحد...) مائیدہ/۷۳. واتہ: ئووانہی کہ گوئیان خوا سنیہ مینہ لہ سیئ خوایان، بی گومان لہ دین لاینداوہ، جگہ لہ خواہی تاک و تہنیا ہیچ کہ س بؤ پەرستن ناشئ، و دہر بارہی ئووانہ ش پییان و ابو خوابوو فرمووی: (لقد کفر الذین قالوا إن اللہ هو المسیح ابن مریم...) (مائیدہ/۷۲). انتہرا خیرا لکم ﴿ کؤتایی بہو قسانہ بیئن، بؤ ئیوہ باشترہ ﴿ إنما اللہ إله واحد ﴾ بیئ شک ہر (اللہ) تاکہ خواہی ﴿ سبحانہ أن یكون لہ ولد ﴾ پاک و بیخوشہ لہو تومہتہ کہ: مندالی ہہ بیئ ﴿ لہ مافی

که سیک بمری نه باب و نه مندالی هبئ (که لاله):

۱۷۶: یستفتونک لیت دهرسن: دهر یاره کی کسی باوک و مندالی نییه و دهری، چی بکن به که له پورده کی؟ (جابین) دهلی: جاریکیان نه خوش بووم و پیغه مبری خوا ۱۱ هاته سه ره خوشیم و، لهو کاته دا بیهوش که و تیووم، پاشان دهستنوژی دهگری و له ناوی دهستنوژی که کم - به فرمانی خوی - لی دهپرژنین و به هوش دیمه وه، جا ناگادار بووم شه و پرسپاره یان لی کرد، شه و جا خوایش نایه تی میراتی نارد / (نه حمده: ۲۹۸/۳). دیاره شه م نایه تی (یستفتونک...) وه کو زاناکان دهلین دوا هه مین نایه ته هاتووه ﴿قل الله یتیکم فی الکلاله﴾ بییان بلی: خوا خوی وه لامی شه و هاتان ده داته وه. جا یو تفسیری (که لاله) هیندی دهلین: به که سیک دهلین که نه باوک و نه مندالی هه یه و دهری، هیندی کی دی دهلین: شه و که سه یه که ته نها مندالی نه بی و بمری، وه کو شه م نایه ته ی به رده ستان دهر موی: ﴿ان امرؤا هلک لیس له ولد﴾ شه که سیک مردو هیچ مندالی نه بوو ﴿وله اخت فلها نصف ماترک﴾ هه ته نها خوشکیکی هه بوو شه و هه ی میراته که ی دهبا ﴿وهو یرثها ان لم یکن لها ولد﴾ خو شه گه خوشکه که ش بمری و، هیچ مندالی له پاش نه بوو، شه وه براه کی ته وای میراته که ی دهبا ﴿فبان کانتا اتنین فلهما الثلثان مسا ترک﴾ خو شه گه هه شه و مردو وه، دوو خوشکی لی به جیمان، شه وه دوو به شیان له سی به شی بو هه یه، هه ره هاش شه گه له دوو خوشک زیاتر بوون ﴿وان کانوا احوه رجالا و نساء﴾ خو شه گه چه ند خوشک و چه ند برایه که له پاش مردو وه که جیمان و هیچ مندالی شی نه بوو ﴿فللذکر مثل حظ الانثین﴾ شه وه هه نیرینه ی دوو شه و نه ده ی میننه میراتی به رده که وی ﴿بین الله لکم ان تضلوا﴾ خوا ی گه وره شه و یاسایه تان بو روون ده کاته وه، نه وه کو لیتان تیک بچی و مافی به کتر زهوت بکن ﴿والله بکل شی عليم﴾ دیاره خواش به هه موو شتیک زانایه، شه و خوی چاک ده زانی کنی له میراته که چه ند به شی بدریت، جابو پتر ناگادار بوون له ورده کار به کانی به سه له ی میرات، ده توانی بگه ریته وه بو نایه تی (۱۲، ۱۱) ی سوورته تی (ژنان) شه گه رچی ره خنه گران و (علمان) به کان له بهر خو شه و یستیبه کی شه هوانی و کویرانه ی ژنان، خو یانکه رو کویر کردو وه، هه رگیز هه ق نابیسن، شه گینه واده زانم شه و نه ده لهو با به ته نو سراهو بو مروقی ژیرو ناقل به س بیت، سه ره رای شه مانه یش، ده بی بزانه که هه موو به سه له کانی ژنان، وه میراتیش به کیکیانه، به گوتره و ساده بریار یان له سه ره نه دراهو، به لکو زور ورده کاری تیا به کار هینراهو، که شه

له وه که متر، یان زیاتر بیت ژنایی شه و دوو مروقه (نیرو مینی) تیک ده چی و لاره سینگ ده بی و، ژنانیش "بوخویان" هاواریان لی به رز ده بیته وه، بو نمونه: (نه فه قه) ی ژنان له سه ره باوک و براو که س و کارو میرده، دیاره نیستا شه و ژنانه که له ده زگایه کدا کاره مند و هاوکاری باش ده کرین، قیوولیان نییه و به سوو کایه تی ژنایی ده زانن و ده لین: ژنان ده بی بو بخویان بژیوی پیدا بکن! واده زانم شه و خانمانه که شه و قسه به ده که ن، هه شه و کاته به رازی ده بن بژیویان له سه ره خو یان بیت له جیگایه ک کاره مندین، چونکه شه گه ر بینه کشتیارو کریکار، کولکیشی و پاچه کوله و شوانی بی بکن، شه و له باتی جاریک هه زار جار هاواریان لی به رز ده بیته وه و دا واده که ن که: ژنان خانمی مال بن و نان و نه فه قه یان له سه ره پیوان بی و نه چنه به سه رمای زستان و، گه رمای گه رمی هاوین، جامن نامه وی له م جیگایه دا زیاتر بچم، وه کو گوتم کتیبی زوری له سه ره نو سراهو، باخانمه کان و، شه وانه ی گریه یان بو ده که ن خو یان بچن به ویژدانه وه دیراسه به کیان بکن. زور زور سوپاس بوخوا ی بالادس که پشتیوانی لی کردم بو ته و او کردنی شه کورته تفسیره بو سوورته تی (نیسه).

سوورته تی (مائیده)

مه که بیبه و (۱۲۰) نایه

به ناوی خوا ی به خشنده ی میهره یان

شه سوورته تی (مائیده) یه ش وه ک سوورته هاو ریکانی خوی: (به قهره، نیسه، شه نفال) گرنگیبه کی زور ده دات به یاساو دارشتنی به نامه بو رو و دا وه کان، له پال تیشک خسته سه ره بیرو باوهری خواهه نامه کان. شه سوورته سه راهو (مه نسووخ) سی تیدا نییه و، (۱۸) بریاری فه رزو واجیبیاتی خوا بی تیدایه. شه سوورته له کاتی گه رانه وه ی په یامبه ر ۱۱ له (خوده بیبه) دا هاته خوا ره وه، سه رجه م باسی حوکمه شه ره عیبه کان ده کات، شه وه ش له بهر شه و به که هیشتا ده ولته ی نیسلا می له سه ره تای پی گه یشتیدا بوو، دیاره تاداده مزری و له هه له و په له دوور ده بی، پیویستی به گه لی یاساو رینمایی ناوی خوا بی هه یه. شه مه یش کورته به کی شه و حوکمانه به که شه سوورته لییان ده دوی: ریکه وتن و په یمان به ستن، شیوه ی حه یوان سه ره برین، نیچیر راوکردن، شیحرام به ستن به حه ج، یا به عه مره، ماره کردنی ژنایی خواهه نامه و کتیب، پاشگنز بوونه وه له نیسلا م، نوژیرو ده ست نوژی،

یاسای دهست برینی دز، یاسای تۆله ی ریگرو (ئیفساد) کارو عارهق خۆر و قومار باز، که فارهتی سوین شکاندن، نیچیر کوشتن به بهرگی ئیحرامه وه، وه سیه تکردن پیش مردن.. هتد.
سهره رای ئه مانه پیش هه ندی داستان و چیرۆک ده گپریته وه بۆ به ندو نامۆزگاری، بۆ نمونه: چیرۆکی (به نی ئیسرائیل) له گهل

به ئیفتان جیبه جی بکه ن:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم * ۱ : یا ایها الذین آمنوا أوفوا بالعقود ﴾
ئهی ئه وانهی برواتان هیناوه! گشت په یمانیک جیبه جی بکه ن و، له شه نجامدانیا به شه مه ک و به وه فابن. به ئی.. هه رچی خوا فه رمانی به کردنی دابی، وه یان ربی به کردنی نه دابی، وه کو په یمان ته ماشا ده کرب و، ده بی وه فای بی بکریت. پیاویک به (عه بدولای کوری مه سه موود) ی گوت: وه سیه تیکم بۆبکه! ئه ویش گوتی: هه رکه له قورئاندا گویت له (یا ایها الذین آمنوا) وه وه بوو، ده بی چاک وه ری بگریت، چونکه حه تمه ن، یان برپاری چاکه یه، وه یان ریگرتنه له خراپه. (خه یسه مه) ده ئی: له جی هه موو (یا ایها الذین..) له کانی قورئان، له ته ورات دا (یا ایها المساکین) بووه.

نازه ئی حه رام و، حه لال:

خوای گه و ره میه ره بان له م ئایه تانه دا مالات وولاتی حه لال و حه رامان بۆ روون ده کاته وه وه ده فه رموی: ﴿ أحلت لكم بهیمة الأنعام ﴾ خواردنی گوشتی وشترو گاو مه رو بز - دوا ی سه برینیان - حه لال کراوه بۆتان، هه روه ها به چکه ی هه رکامیکیشیان، ئه ردوا ی سه برینی له ناوسکیا گیانی تیدا نه مابی، وه کو پیغه مبه ر ده فه رموی: ((کُلُوهُ إِنْ شِئْتُمْ، فَإِنْ ذَكَاتَهُ ذَكَاتَ أُمَّه)). (ئه بوودا وود، ترمزی). ﴿ إلا ما يتلى عليكم ﴾ ئه و په له وه رو ئازه له نه بی که: له م سووره ته دا هه ر ئیستا بۆتان ده خویندیته وه له ئایه تی: (حرمت علیکم المیتة) دا. ﴿ غیر محلی الصيد وأنتم حرم ﴾ به لام تا له ئیحرام دان، راو کردن به ره وا دامه نین، واته: له به رگی ئیحرامدا راوکردنی نیچیری حه یوانی وشکایی - ئه گه رچی گوشتیشی بخوری - حه رام ویاساغه، دیاره ئه مانه برپارو سنووری خوای گه و ره ن و، ده بی ئاگادارین ﴿ إن الله يحکم ما یرید ﴾ به راستی خواش هه ر چۆنیکی ویست، برپارده دات، چونکه ئه و چاکتر ده زانی چی حه لال بکا و، چیش حه رام بکات، واته: (به حیره، و سائیبه و، وه صیله و، حام) - که دواتر باسیانندی - وه ره به کان له خوایانیان حه رام کردبوون، به قسه ی ئه وان حه رام نابن، چونکه خوا حه لالی کردون، دیاریشه برپاری وا، که س بۆی نییه هه ئی وه شینیته وه.

ده سکاری دروشمه کانی خوا مه کهن:

﴿ ۲ : یا ایها الذین آمنوا لا تحلوا شعائر الله ﴾ ئهی ئه وکه سانه ی برواتان هیناوه! (ئه م) و (نه هی) و دروشمه کانی خوا - به تابیته تی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُبْتَلَىٰ عَلَيْكُمْ غَيْرِ مُحْلٍ الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ﴿۱﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْلُوا شَعَائِرَ اللَّهِ وَلَا الشُّهُرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا أَعْيُنَ أَلْيَتِ الْحَرَامِ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمُكُمْ شَيْئًا قَوْمًا أَنْ صَدَّوْكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَمْتَدُّوا وَتَمَازُوا عَلَى الْبُرِّ وَالنَّقْوَىٰ وَلَا تَمَازُوا عَلَى الْإِثْرِ وَالْمُدَدَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿۲﴾

مووسادا الشَّعَائِرُ كه هیمایه بۆگشت یاخی بوون و سه رکیشی و له سنوور ده رچوونیک و تۆله که شی.
پاشان داستانی هه ردوو کو ره که ی بابه گه و ره مان ئاده م ﴿ ۱ ﴾، که هیمای مملانی ئی ئه هلی خیرو شه ره تادوا روژی دوا بی..
ئینجا یاسی عه قیده هه لوه شه او ه که ی جووله که و گاوران و په یمان شکینیان ده کات، که چۆن هه موو وه خت په یمانیان ده به ست و ده یان شکاندو (ته ورات) و (ئینجیل) یان ده گوپی و برپایشیان به په یامه که ی پیغه مبه ر ﴿ ۲ ﴾ نه ده هینا.
به هینانی دیمه نیکی ترسناک و ترسینه ری روژی دوا بی، کو تابی دیت، به تابیته تی دیمه نیکی له گهل عیسی کوری مه ری م دا الشَّعَائِرُ ئه و کاته که خوای گه و ره پرساری لی ده کاو ده فه رموی: (أَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّي أَلِهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ) ئه های ئه و روژه، چ روژیکی قورس و سه خت و دژواره!

دروشمه کانی حج وعمره - دهکاری مهکن و، پشتگوئیان مهخن ﴿ ولا الشهر الحرام و لا الهدی ولا القلاند ﴾ وه له مانگه قه دهغه کراوه کانیشدا، شهر رهوا مهکن و، هر چه یوانیکش ناوی قوربانی و (هدیی) له سه ربیت بو مائی خوا، مهرجه کانی مه شیونینو دهستی بو مه بن و، هر نازه لیکیش دیار یکرایی و نیشانه ی له مل کرابی به مهستی کردنی به قوربانی، نیشانه کی لی مه کنه وهو له ناوی مه بن. به لی... هر چه یوانیکیان بو خوا نزر کردبا، ده هاتن شتیکیان له مل ده کرد، تاببیته به لگه کی نزر کردنی بو خوا، که سیش نه توانی دهستی بو بیا، قورشان هات که نهو کاره یان نه نجام بدن و، فیل و فهره چی تیدا نه کن ﴿ ولا امین البیت الحرام ﴾ وه له وانه ری مه گرن، که به نیازن ته واف و زیاره تی (که عبه) بکن ﴿ بیتغون فضلا من ربهم و رضوانا ﴾ وبه ثومیدی فزل ورژی و خوشنودی په روره دگاریان دهس بخن ﴿ اذا حللتهم فاصطادوا ﴾ جا هر که خوتان جه لال کرده وه، واته: شیحرامتان شکاندو، هر همتان چی هیشت، راوو نیچیرگرتنتان بو رهوا یه، ده توائن راو بکن ﴿ ولا یجرمنکم شنآن قوم أن صدوکم عن المسجد الحرام ﴾ هر گیز رکی کونی نه وانه که: له (خوده بیبه) دا رییان لی گرتن له زیاره تی مرگه وتی حرام، هه لتان نه نیت ﴿ أن تعتدوا ﴾ که ئیستا ئیوه ش دستیان پی بگه یهن و توله یان لی بکه نه وه ﴿ و تعاونوا علی البر و التقوی ﴾ له سر چاکه و هاوکاری و کومه کو پاریزگاری، یارمه تی به کتر بدن، له نایه تیکی تردا ده فرموی: ﴿ ولا یجرمنکم شنآن قوم علی أن لا تعدلوا اعدلوا هو اقرب للتقوی.. ﴾ ﴿ ولا تعاونوا علی الاثم و العدون ﴾ به لام بو گوناج و تاوان و دست دریزی و، له سنور در چوون، هاوکاری و کومه کی به کتر مه کن، پیغه مبه ری خوا ﴿ ده فرموی: ﴾ ﴿ انضُرْ اَحَاکَ ظَالِمًا اَوْ مَظْلُومًا ﴾ واته: هاوکاری و یارمه تی براهت بده، سته مکار بی، یان سته م لیکراو، جاهاوه لان له وقسه یه سه رسامبوون! بویه گوتیان: به لی سته م لیکراوه که راسته و جینی خویه تی هاوکاری بکه ین، به لام نه ی چون یارمه تی سته مکاره که بدریت؟! نه ویش فرموی: دهستی بگروه مه هیله سته م بکات، نه وه ده بیته یارمه تی بو. ﴿ پیشهوا نه حمده. ﴾ ﴿ واتقوا الله ان الله شدید العقاب ﴾ ده بی له سزای خوا بترسن، چونکه به راستی خوا به رامبه ر به نافرمان، خاوه ن توله یه کی زور به هیزو تونده.

رینه مبه کانی نایه تی (۲-۱):

۱) په یمانی خوا له گه ل بنده کانی و، په یمانی مروفه کان له گه ل خویاندا بیارین.

۲) گوشتی مهرو مالاتی مرداره وه نه بوو جه لاله.
 ۳) راوی نیچیری وشکایی - وهک نیچیری ده ریایی - بو حاجیان وعمره که ران له بهرگی شیحرامدا حهرامه.
 ۴) ریزگرتن له (شه عاثین) و دروشمه دینیبه کانی خوا پیوه یسته.
 ۵) ده ستریزی ته نانه تی بو سر کافرانیس کاریکی حهرامه.
 ۶) پیویسته موسلمانان هه میسه له سر جینه چی کردنی فرمانه کانی خوا، یارمه تی و هاوکاری به کتر بکن و، به سه برو به نارامیش بن، نم فرمووده ی پیغه مبه ره ش هر له و باره وه هاتوه وه ده فرموی: ﴿ الْمُؤْمِنُ الَّذِي يَخَالِطُ النَّاسَ وَيَضْرِبُ عَلٰی اُذَانِهِمْ، اَعْظَمُ اَجْرًا مِنَ الَّذِي لَا يَخَالِطُ النَّاسَ وَلَا يَضْرِبُ عَلٰی اُذَانِهِمْ ﴾ (پیشهوا نه حمده).

وریا بن! خواردنی نه شتانه حهرامه:

﴿ ۳: حرمت علیکم المیتة و الدم و لحم الخنزیر ﴾ خواردنی گوشتی مرداره وه بووو، هر خوینی له هر نه ندامیکی چه یوان بیته ده ری و برپوا، حهرامه بو تان نه ی موسلمانان ۱، به لام خوینی گیر ساوو نه چوو، وهک خوینی جگر، سپل، جه لاله، هر وه ها ماسی و کولله ش بی سه ری پنیان جه لان و ده خورین، وهک پیغه مبه ر ده فرموی: ﴿ اَحِلُّ لَنَا مَيْتَاتٍ وَ دَمَانٍ، فَاَمَّا الْمَيْتَاتُ فَالسَّمَكُ وَ الْجَرَادُ، وَاَمَّا الدَّمَانُ: فَالْكَبِدُ وَ الطِّحَالُ ﴾ (مه سنه دی شافعی). هر وه ها گوشتی به رازیش پیسه و له سرتان یاساغ کراوه ﴿ و ما اهل لغير الله به ﴾ و هر نازه لیکیش که له وه ختی سه ری پندا ناوی غهیری خوی لی به نیتری ﴿ و المنخقة ﴾ و مالاتی خنکاوو ﴿ و الموقودة ﴾ و لیدراوی مرداره وه بووو ﴿ و المتردية ﴾ و هه لندیراوو له شاخبه روه بووو ﴿ و النطيحة ﴾ و مرداره وه بوو له شهره قوچدا ﴿ و ما اكل السبع ﴾ و هر چی درنده به لاماری دابی و مرداره بوو بی ﴿ إلا ما ذکیتم ﴾ مه گه ر بهرله گیان در چوونی، فریای چه قو که وتیبی و سهرتان بریبی، واته: نه گه ر هه ری که له وانه پیش گیاندر چوونی به رده سکوت و سه ری، خواردنی جه لال ده بی ﴿ و ما ذبح علی النصب ﴾ و هه رچی بو بته کانیش سه ری را حهرامه ﴿ و أن تستقسموا بالاذلام ﴾ و هه رچی له سر قوماری تیر دابه ش ده کری و، مه به سته کانی پی دیاری ده کری، قه دهغه و حهرامه. (نه زلام) بریتی بووه له سی (قه دهج) هه ری که یان به کی له م ده سته واژه یان له سه رنووسیوو: ﴿ اَمْرَتِي رَيْسِي، نَهَانِي رَيْسِي، غَفَلْتُ، نه گه ر که سی که ویستبای هر کاری بکات، ده چووشتیکی

هلهدها بوسه ره کیکیان، پاشان هه رکامیکیانسی بؤ ده رچووبا، ده جوو به پنی شه وه یان کاری ده کرد! نهوسا که دینی ئیسلامی پیروز هات، شه کاری هه لوه شانده وه و له جینی شهودا، بؤ دوزینه وهی هه کاریکی راست و خیر و چاک (صلاة الاستخاره) ی دانا، هیوادارم پهیرهوی له مه بکریت، پیشهوا (ئه حمده) بؤ شه رعیهت

دینکم ﴿ واهله شه مرووه بهرنامه و ئایینه که تانم به پایان گه یاند، واته: له باره ی عه قیده و جیهاده وه، له باره ی حه لال و حه رامه وه، هه مووشتیکم بؤ ته واه و کردن ﴿ و آتمت علیکم نعمتی ﴿ و هه نیعمهت و به خششی خۆم بؤ ته واه و کردن سه رم خستن به سه ر دوزمانانانا و رینماییم کردن بؤ ریگه ی راست، ئیتر نه پنیویست به پیغه مبه ری ته ره هیهو، نه قورئانی دیکه. ﴿ و رضیت لکم الإسلام دینا ﴿ ئیسلامیشم به بهرنامه و ئایین بؤ هه لباردن و، نابیی هیچ کاتیک لینی لایدن و خۆ کلا بکه ن ﴿ فسن اضطر فی مخصه ﴿ ئینجا له گه ل حه رامکردنی شه و شتانه شدا، هه رکه سه یگ له برسانا ناچار بوو بؤ خواردنی هه ریه کنی له قه دهغه کراوه کان و، مه ترسی شه وهی هه بوو گه ر شتی نه خوا له برسا به ری، ده توانی لیبان بخوات ﴿ غیر متجانف لاشم ﴿ به مه رجی نه یه وی خۆی تووشی گوناح بکاو، زیده ره وی بکات ﴿ فان الله غفور رحیم ﴿ به راستی خوایش زور لیبورده یه، شه گه ره کاتی وادا شتی بخوا لینی ناگری، زوریش به مبه ره بان و دلوفانه، شه وه تا له کاتی ته نگانه دا شتی یاسا گراواتان بؤ حه لال ده کات، شه میش فه رمووده ی پیغه مبه ره ﴿ که له وه باره وه ده فه رموی: ﴿ ان الله یحب ان توتی رخصه، کما یکره ان توتی مخصه ٢٠٠﴾ (ئیبین حبیبان).

رینماییه کانی نایه تی (٢):

١) گوشتی به رازو هه موو شتیکی مرداره بوو حه رامه. هه رشتنیکیش که سه ره نجامه که ی به (تیر/ شه زلام) ده ربه که وی (وه که امرنی ربی، نهانی ربی...) قه دهغه یه به کار هیئانی. ٢) هه رچه یوانیک له به رامبه ر گۆری هه ر پیغه مبه ره و پیوا چاکیکه وه، یان له بهر پنی هه ر سه رۆک و یا شاهیه که وه، سه ر براهه رامه. هه ر چه یوانی له حالی ژمانداسه ر برا، شه گه رچی له گیانه لایشدا بیته حه لاله. ده بی ته نها له خوا ترسان هه بی.

داهینانی هه رکاریکی بیدعه له دیندا حه رامه. مروقی برسی و ناچار به مه رجی مه به سستی به زاندنی سنووره کانی خوا نه بی- ده توانی له گوشتی مرداره وه بوو بخوا. هه ر ئامیریکی تیژ بر به ده ره له ئیسک و ددان- حه یوانی پی سه رده بردری، به وه مه رجه که ره گو ده ماره کانی لاملی ببردی و، له کاتی سه ر برینیدا خوئیش ده ر پری. نه رم و نیانی و مبه ره بانی له گه ل حه یوانه که دا "به ره له سه ر برینی" کاریکی سوننه ته. ده بی ئامیری سه برین تیژی،

حَرَمْتُ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالْدَّمَ وَنَسْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهْلَ لَعْنٍ اللَّهُ بِهِ، وَالْمَتَّخِفَةَ وَالْمَوْفُودَةَ وَالْمُرْدِيَةَ وَالطَّيْحَةَ وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ إِلَّا مَا ذَكَيْتُمْ وَمَا ذَبَحَ عَلَى النَّصَبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْوَاجِ ذَلِكُمْ فِسْقٌ الْيَوْمَ يَمْسُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَحْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْرَجٍ غَيْرِ مَتَّجَانِفٍ لِأَنْفِهِ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠٠﴾ يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أَحَلَّ لَكُمْ قُلْ أَحَلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتِ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْخَوَارِجِ مُكَلِّبِينَ يُعَلِّمُونَكُمْ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا آتَاكُمْ مِنْهُ حَلَالًا حَلَالًا عَلَيْكُمْ وَأَذْكُرُوا أَنَّمَا اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠١﴾ الْيَوْمَ أَحَلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتِ وَطَعَامَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَلَّ لَكُمْ وَطَعَامَ مِمَّنْ حَلَّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتِ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِذَا مَا تَيْمَمْتُمْهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرِ مُسَفِّحِينَ وَلَا مُسْخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِرِينَ ﴿٢٠٢﴾

و شه یه ی (ئیسته خاره)، شه فه رمووده یه دینی و ده فه رموی: ﴿ إذا هم أخذكم بالأمر فليترك ركعتين من غير الفريضة، ثم ثقل: اللهم إني أشتخرك بعليكم، وأشتدرك بقدرتك، وأسألك من فضلك العظيم، فإنك تقدر ولا أقدر...﴾ هه تا کۆتایی فه رمووده که. ﴿ ذلکم فسق ﴿ کردنی هه رکاری له وانه، له سنوور ده رچوون و ناهه رمانی خوایه و، تۆله ده دری ﴿ اليوم يمسه الذين كفروا من دينكم ﴿ ئیتر واه (شه مرو) رۆژی عه ره فه یه شه وانه ی که کافرو بی باوه رن، له گه یاندنی زیان به دینه که تان، واته: بی ئومید و بی هیوا و ته ماح به ر بوون له وه که ئیوه له ئایینه که تان واز بینن و بگه رینه وه سه ر دین و ئایینی شه وان، ده شه زانن که ئیتر هه رگیز زال نابن به سه رتانا، پیغه مبه ره ﴿ ده فه رموی: ﴿ (إن الشيطان قد يئس أن يعبد المصلون في جزيرة العرب، ولكن بالتخريش بينهم)) موسلیم/ ٢١٦٦. ﴿ فلا تخشوه و اخشون ﴿ که وابهو له وان مه ترسن، و هه ره له من به ترسن و پاریزگاری له سنووره کانی من بکه ن ﴿ اليوم أكملت لكم

حیوانه که پروی له پرووگه بکری و، ههتا بهتهواوی - پاش سهرپرین - سارد نه بیتهوه، چه ره که ی نه کریتتهوه. پیغه مبهه **﴿﴾** ده فهرمووی: **﴿إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ، فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَخْسِنُوا الْقِتْلَةَ، وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَخْسِنُوا الذَّبْحَةَ، وَلِيُحَدِّدَ أَعْدَكُمْ شَفْرَتَهُ، وَيُؤَيِّدَ ذُبَيْحَتَهُ﴾** (موسلیم). ثم فهرمووده هه موو و نهو شتانه ی له خوگر تووه باسمان کردن، و اتاکه یشی شهویه که: **﴿بِئْسَ سَوْخَوَايَ دَلُوفَانٌ لِّسَهْرَتَانِي نُووسِيُوِهْ كَه دَهْبِي بَه رَامَبَهْرْ بَه هَه مَووشْتِيَكْ، چَاك رَه فِتَارْ بِنْ، جَاهَهْرْ كَه وَيِسْتَتَانْ كَه سِي بَه حَه قِي شَهْرَعِي بَكُوژْنَهْوَه، دَهْبِي بَه شِيُوِهْيَه كِي چَاك و ياش و شَهْرَعِي بِيكُوژْنَهْوَه، هَهْرْ كَاتِيكِي شِي دَه تَانَهْوِي (مَالَاتْ وَيَانْدِيَه ك) سَهْرْ بَرِنْ، دَهْبِي بَه تَاسَانِي سَهْرِي بِيَرِنْ و، يَاسَاي شَهْرِي عَمَتْ رَه چَاو كَه نْ و، چَه قُو كَه تَان تِيژْ بَكَن و، ئيسِرَا حَه ت بَه سَهْرِبْرَاوَه كَه بَدَه نْ.**

ههرچی جانهوری راو، بیگری حه لاله:

﴿ ۴: بِسْأَلُونَكْ مَاذَا أَحَلْ لَهْمْ ﴾ لیت دهر پرسن: چی حه لاله ره وایه بویان **﴿ قُلْ أَحَلْ لَكُمُ الطَّيِّبَاتِ ﴾** پزیمان بلی: هه موو خو راکه چاک و پاکه کانتان بۆ حه لاله، مه به ست له و شتانه یه که قورئان و فهرمووده، یان به کو ی زانایان، یان به قیاس، له حه رامه کان جیا کراونه ته وه **﴿ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ ﴾** و نه وهش که بالنده و تاژی شکاری بۆتانی راوده که ن و، به باشی فیزی راوتان کردن و نیچیرتان بۆ بگرن **﴿ مَكْلِيْنِ ﴾** و راتان هینابن و تالیمتان کردن بۆراو **﴿ تَعْلَمُوْنَهْنِ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللّٰهُ ﴾** و شیوه ی راو کردنتان فیز کردن، وهك خوا ئیوه ی فیز کردوه، هه رشتی ئاوا هاته به رده ستان حه لاله بیخون، پیغه مبهه ریش له باره ی (بان) هوه فهرمووی: **﴿ (مَا أَمْسَكَ عَلَيْكَ فُكْلٌ) تَهْبَهْرِي. ﴾** فكلوا مما أمسكن عليكم **﴿** ده سا بخون له و نیچیره ی که شه وانه بۆ تان دگرن و، خو یان لینی ناخون **﴿** و اذکروا اسم الله عليه **﴿** به لام کاتی به ره لای ده که ن ناوی خوی لی بینن، و بلین: **﴿ (بِسْمِ اللّٰهِ). (بِوَحَاْرِي) و (مُوسْلِمِ) - خَوَا لِنِيَانْ رَا زِيْبِيْ بِيْت - دَه لِيْن: پَهْ يَامَبَهْرْ فَهْرْمُوِيَه تِي: ﴾ (إِذَا أُرْسِلَتْ كَلْبُكَ الْمُعْلَمُ، وَذَكَرْتَ اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهِ فَكُلْ مِمَّا أَمْسَكَ عَلَيْكَ، وَإِنْ أَدْرَكَتَهُ وَقَدْ قَتَلَ وَأَكَلَ مِنْهُ، فَلَا تَأْكُلْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنَّمَا أَمْسَكَ عَلَي نَفْسِهِ).﴾** واته هه ركات سه گی راوت هاندایه گیانی هه رمالات و په له وه ريك، ناوی خوی لی بینن، ئیتر هه رشتیکی بۆگرتی و، خوی لینی نه خوارد تۆ لینی بخۆ، خو نه گه ر گرتیی و لینی خوارد، لینی نه خو بیت.

به لی راوو نیچیر گرتن به شیکی زۆر گرنگی باری ئابووری و ژیا نه، دیاره گه لی که سیش دنی پیوه ی به سراوه و حه زنی له ده کات، جا بۆیه

ئیسلا میش نه و جوژه حه زنی کردن و داخوازیانه دهرخینی و یاسای بۆ دیاری ده کات، په یامبه ریش **﴿﴾** ده فهرمووی: هه ركات سه گی تالیم کراو مه شق دیوت، هاند او ناوی خوات لی هینا و رویشست بۆ نیچیره که وه دهستی گه یاندی و، گرتی و کوشتی، به ئاره زووی خو ت لینی بخۆو حه لاله، به لام نه گه ر گرتی و لینی خوارد، نابنی تویش لینی بخو بیت، چونکه بۆ خوی گرتوه، جا نیشانه ی سه گی مه شق پیکراوو تالیم دراوو راهینراو به م شیوه یه:

۱) هه ركاتی هانت دا و به ره للات کرد له هه ر نیچیری، ده بی ده ست به چی به گویت بکاو بچیت.

۲) هه ركات پی ت گوت: نه چیت، ده بی خیرا بوه ستی و نه چیت.

۳) هه ركات گیاندارو بالنده یه کی گرت، نابنی لینی بخوات.

به لی به م مه رجانیه سه ره وه سه گی تالیم دراو، یان باز، یاشاهین، یان هه لۆ. هتد هه رچی بگرن نه گه رچی گیانیشیان تیا نه میننی و بمری گوشته که ی ده خوری، و خو ی به چه قو حساب ده کری **﴿** واتقوا الله إن الله سریع الحساب **﴾** و له خوا خو بیارین و له سزای بترسن، چونکه به راستی خوا به چه سپانیی حیسابتان له گه ل ده کات.

خواردنه هه نی نه هلی کتیب و نیکاحی ژنایان حه لاله:

﴿ ۵: الْيَوْمَ أَحَلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتِ ﴾ له شه مرۆبه دواوه هه مووشتیکی چاک و پاکتان بۆ ره وایه **﴿** و طعام الذین أوتوا الكتاب حل لكم **﴾** و سه ربرای دهستی شه وانه ی نامه یان پی دراوه ره وایه بۆتان و ده توان بیخون **﴿** و طعامکم حل لهم **﴾** وه خواردن و سه ربرای دهستی ئیوه یش بۆ شه وان حه لاله و رینی پی دراوه، واته: نه گه ر ئیوه به مه به ستی نزیک بوونه وه ی موسلمانان و خاوه ننامه کان له یه کدی، شتیان بده نی گونا هانتان ناگات، تا به لکو له ئایینی پیروزی ئیسلام تسی بگن. به لی.. خوا له به ردی بناغه ی خیزاندا ریگای کردوته وه بۆژن و، ژن خواستن و خواردنی گوشتی دهستی خاوه ننامه کان، واته: ریگه به موسلمانان دراوه که له شه هلی کتیب ژن بینن و، له حه یوانی سه ربرای دهستیان و خواردنویان بخون، به لام شه که سانه ی که له زنجیره ی یه کتا په رستی دهر جووین - وهك ئاگر په رست و پاشگه زبووه کان له ئیسلام - به هیچ شیوه یه ک ریگا نییه ژنیان لی بینن و، له گوشتی حه یوانی سه ربروایشیان بخوین. **﴿** و المحصنات من المؤمنات و المحصنات من الذین أوتوا الكتاب من قبلکم **﴾** و ژنانی ئیماندارو داوینپاک و (حور) و ئازادیشان بۆ حه لاله، هه ره ها شه وژنه داوینپاکانه ش که له پیش ئیوه کتیب و نامه یان پی دراوه (له و جووله که وگاوارانه) بروایان به ته ورات و

و پووجه له، خو ئەگەر بۆ دوایسی پەشیمان بوویەوه و هاتەولای ئیسلام، ئەوا کارەکانی پێش (ریدە)کە ی هەر لە دەس چوو.

۷) خاتوو (عایشە) دەقی: لە سەفەریکدا لەگەڵ پەیغەمبەر بووین، هەرکە گەیشته (ذات الجیش) ملوانکەم بچراو ون بوو، ئەوجا بەو بۆنەیهوه پەيامبەر ﷺ و هاوێلان گشت مائیل بوون و لەوێ مانەوهو، ئاویش دەست نەدەهوت بۆنوێژ، ئینجا خەلکەکه رۆشتنه لای (ئەبووبەکر) ی باپم و گوتیان: خو دیتت (عائیشە) چی کرد بە پەيامبەر و بەو خەلکە و، وا ئیستاش ئاویان لانییه؟! جالەو کاتەدا کە پەيامبەر ئیسراحتی دەکرد و سەری لە کۆشەدا بوو خەوتبوو باپم هات و وتی: عایشە! دەزانێ چون پەيامبەر و ئەو خەلکەت راگرتوو ئاویش نییه؟ گلهیی و سەركۆنەیهکی زۆری کردم و لێم توورە بوو، دەستیکیشی کوتایە کە لەکەم، لەبەر پەيامبەر دلم نەهات هاوارو جم و جۆل بکەم، جا کاتی رۆژ بوویەوهو ئاو بۆ دەست نوێژ نەبوو، خوای میهرەبان ئایەتی (تەیموم) ی نارد، پاشان (ئوسەید) وتی: ئەی بنەمالەئە ئەبووبەکر! ئەمە یەكەم چاکەو پیرۆزیتان نییه بۆ موسلمانان، عایشە دەقی: پاشان سەیر دەکەم ملوانکەم لە ژێر و شترەکەدا. (متفق علیه).

ئینجیل هەیه ﴿ إذا آتیموهن أجورهن ﴾ بەمەرجی مارەیییه کانیان بەهەتی ﴿ محصنين غير مسافحين ﴾ و ئیووش وەکو ئەوان داوینێک بن، و شەرۆال پێس و زیناکار نەبن ﴿ ولا متخذی أخذان ﴾ و دۆستی مینیهی ژیریه ژیریشتان بۆ کاری داوین پێسی نەبن، وەکو لە ئایەتیکی تردا لە پەسناندا دەفەرموی: (محصنات غير مسافحات ولا متخذات أخذان) ئەگەرچی (عەبدوللا کوری عومەر) رینی نەدەدا ژنی نەسرانی مارە بکریت، چونکە دەهگوت: دەلین عیسا کوری خوایە! جا چ شیرکێک لەوه گەرەترە، کە قورئانیش دەفەرموی: (ولا تتكحوا الشركات حتى يؤمن) ﴿ ومن يكفر بالإيمان فقد حبط عمله ﴾ بێگومان هەرکەس برۆای بە بەرنامەئە ئیسلام نەبێ و پاشگەز بوویەوه، ئەوه بە راستی هەمووکارو کردەوه چاکە کانیشی پووجهل دەبنەوه ﴿ وهو فی الآخرة من الخاسرين ﴾ و لە دواو رۆزیشدا یەكێکە لە ریزی زیان مەنداندا. بەقی بە پێی ئەم ئایەتە مروقی (مورتەد) و لە دین وەرگەراوه هەر کردەوه یەکی چاکیشی هەبێ باتل و پووجهل دەبێتەوه، بەلام لە جینی تردا ئامازە دەکات کە: کاتی کردەوه کانی پووجهل دەبنەوه کە ئەو کەسە بەبێ باوەرێ و کافری سەر بێتەوهو بمری، وەک لە سوورەتی (بەقەرە: ۲۱۷) یشدا هاتوو دەفەرموی: (ومن یرتد منکم عن دینه فیمت وهو کافر..)

رێنەباییه کانی ئایەتی (۴:۵):

باسی دەستنوێژ:

﴿ ۶: یاایها الذین آمنوا إذا قمتم إلى الصلاة ﴾ ئەی ئەوانەئە باوەرتان هیناوه! هەرکە ویستتان هەلسن بۆ نوێژ و دەست نوێژتان نەبوو ﴿ فاغسلوا وجوهکم وأيديکم إلى المرافق ﴾ دەم و چاوه دەستان لەگەڵ ئانیشکتاندا بشۆرن ﴿ وامسحوا برؤسکم وأرجلکم إلى الکعبین ﴾ و مەسحی سەرتان بکێشن و، پیتان لەگەڵ قاپتاندا بشۆرن.

بەقی.. ئەم وشەئە (وَأرجلکم) بەسێ جۆر خوینراوه تەوه: یەكەم و دووهم: کە بەبۆرو سەر (الرفع والنصب) مۆتەواتیرە.

سێهەم: -کە ژێر (خفص) - شازەو لەرای گشتی دەرچوو، جا خویندەنەوهی (وَأرجلکم) بەسەر هیچ گریههکی تیدا نییه و لەگەڵ مەبەست و عەقیدەئە ئیعمەدا، بەلام (وَأرجلکم) (بەژێر) سی (لام) -کە ئالۆزیبەک دەخولقینێ و، لەگەڵ بیرو بۆ چوونی ئیعمە ناگونجی، چونکە فرمودەیهکی زۆرو زەبەندە هەیه و دەجن بەگژ (مەسح) کردنی پێدا لەباتی شۆرین، وەکو: دەفەرموی: ((.. ویل للأعقاب من النار)) و چەند فرمودەیهکی تریش کە

۱) دەبێ بۆ گشت کارووباری ژیان، بەتایبەتی دەربارەئە حەلال و حەرام لەزانایهکی شەرەزان بپرسی.

۲) گۆشتی نیچیر بەم مەرجانەئە خواریه حەلالە: یەكەم: راوینکراوه کە تالیمرکراوین. دووهم: ئەو کاتە بەرەلا دەکری و دەنێردی بۆ نیچیره کە (بسم الله) ی بکری. سێهەم: کاتی نیچیره کە ی گرت، لێی بخوا. چوارەم: ئەو کاتە دەنێردی بە نییهتی حەلال کردنەوه بێنێردی. پینجەم: هەر حەییوانی بەتفەنگ، یان بەهەر ئامیزیکی تری تیژ - ئەک بە دار، یان بە بەردی پان.. گیانی لە دەستدا حەلالە.

۳) مارە کردنی ژنە (کیتاییه کان)، بەو مەرجە کە: ئازادو داوینێک بن و بەشیوهی شەرعی مارە بکرین حەلالە.

۴) (نکاح المتعه) لای ئەهلی سوننەت و جماعت نارهواو حەرامە.

۵) زۆرجار ناهەرمانی و کاری تاوان و گوناح، سەردەکێشی بۆ کوفر.

۶) هەمووکارو کردەوه یەکی مروقی لە دین وەرگەراوه، باتل

۱) ته اواری موسلمانان یهك دهنگن كه تیه موم بؤ بی دهست نوژی بی بچوك دهكری، بؤ له شگرانیش ههروا زانایه کی (تابعین) نه بی.

۲) چند جاردهست له تۆزه كه بدری؟ دسته یهك دهلین: یه كجار بؤ دم و چاوو ههردوو دهست بهسه، شه میش رای پشهوا (شهحمه دو

(بوخاری) و (موسلم) دهیانینن له جیگه ی خۆیاندا، ئیتر جگه له وهی كه (عوسمان و عهلی و ئیین عه بیاس و موعاویه و عه بدوللای كوری زهید) دهلین: (أن رسول الله غسل الرجلین فی وضوئه، إما مرة، أو مرتین، أو ثلاثا) (بوخاری). واته: ههردم پیغه مبهه ۱۰

له دهستنوژییدا جارئ، یان دوو جار، یان سئ جار پنی دهشوری. بؤ مهسه له ی (خوف) یش: زانایان - شیعه و خهواربج نه بیته - یهك دهنگن بؤ بهكارهینانی چ له سهفهدا، چ له مالهوه. ئاخۆ شوړینی پی له (مهسح) ی باشترینی؟ ئه م وهلامه كیشه یه کی تیادیه، ئاخۆ شهگه ر خوفه كه درابینت (مهسح) ی دهكریت؟ بؤ شه میش زانایان قسه یان جیاوازه. ماوهی مهسحی خۆی چهنده؟ جه ماوهی زانایان دهلین: ماوهی مهسحی خوف له سهفهدا (۳) رۆژ و (۳) شهوه، له مالهوه میش یهك شهوو یهك رۆزه، دهسته یه كیش دهلین: (مهسح) بی ماویه. ئاخۆ ته نهها (مهسح) ی بهشی سهروهوی خوف پیویسته، یان بهشی ژیره وهیشی دهیهوی؟ بؤ ههردوولا ئیختیلاف و رای جیا ههیه.

ئاخۆ گۆرهوی مهكهم و شهستور (مهسح) ی بهسه را دهكریت؟ شه میش ههرجیگه ی قسهو باسه.

۱) «وإن كنتم جنبا فاطهروا» ۱) جانهگه ر لهش گران بوون، ده بی ته اواری جهسته و تهنتان بشوړنو خاوپنی كه نهوه ۲) «وإن كنتم مرضی أو علی سفر» ۳) خۆنهگه ر نهخۆش و لهش بهبار بوون، بهكارهینانی ئاویش زیانی دهبوو بۆتان، وه یان له سهفهدا بوون ۴) «أو جاء أحد منكم من الغائط» ۵) وهیان یه كیكتان له جیگای شهدهدا بیتهوه ۶) «أو لامستم النساء» ۷) وه یان له گهل ژنانی هاوسه رتان، سهرجیبتان كرد (له سوورهتی (نیهسه) دا سهبارت بهمانای (لامستم..)) كورته باسیك نووسراوه دهتوانی بگه ریتهوه (ئهوی) ۸) «فلم تجدوا ماء» ۹) ئاویشتان دهست نه دهكهوت بؤ خۆ شتن، یان بؤ دهستنوژی ۱۰) «فتمسوا صعبا طيبا» ۱۱) شه و كاته به تۆزینکی پاك تیه موم بكهن ۱۲) «فامسحوا بوجوهكم وأيديكم منه» ۱۳) روومهت و دهستی خۆتان پی (مهسح) بكهن: دوو جار دهست به تۆزه كه دا بدن بؤ ههردوو كیان. دهسته یهك له زانایان دهلین: هه مووشتیكی زهویی - گل، رمل، بهرد، كانگه، خۆی.. هتد - رهوایه تیه مومی پی بكری. شه میش رای (ئیمام مالیک و شه بوو حه نیفه و سهوری) و هندی له زانایانی تره، پشهوا (شافعی) یش بؤ خۆی دهلینت: تیه موم ته نهها به گل دهكری، به لئ.. شهگه ر سهیری رۆحی قورئان و ئاسانكاره كانی ئیسلام بكری كه دهفه رموی: (وما جعل علیكم فی الدین من حرج) زۆر به ئاسانی دهتوانی رای یهكهم هه لئبیردری. چند رینمایهك له باره ی تیه مومهوه:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَليُتِمَّ بِكُمْ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٦﴾
وَأَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الّذِي وَاتَّقُوا اللَّهَ الّذِي أَنْتُمْ بِهٖ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمُ الْغُيُوبِ ﴿٧﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَتَانُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَدْلُوا أَعَدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٩﴾

عهتاو مهكحوول و شهوزاعی و ئیسحاق) به، هه شه مراهش له گشت رایه كانی تر به هیزتره، چونكه فهرمووده ی (متفق علیه) له سهره.

۳) ئایا مهسحی دهست تانایشك پیویسته، یان ته نهها ههردوو له پی دهس؟ بؤ ههردوو كیان قسه ههیه، بهلام پی دهچی كه تیه موم ته نهها بؤ ههردوو له پ به هیزتر بی.

۴) ئایا ته رتیب له شهندامه كانی تیه مومدا پیویسته؟ زانایان بؤ شه میش رای جیا یان ههیه.

۵) بهیهك تیه موم دوو فهرز یا زیاتر دهكری، یان نا؟ هندی وهك ئیمامی (شهحمه دو حه سهنی بهسری و شه بوو حه نیفه) دهلین: به لئ زیاد له فهرزینکی پی دهكری. بهلام پشهوا (مالیک و شافعی) دهلین: تیه مومینك یهك فهرز پی دهكری. «ما یرسد الله لیجعل علیكم من حرج» ۱) خوا نایهوی له دینداریبیدا هیچ جۆره ناره حه تیهك بخاته سه رشانتان و سه خله تتان بكا ۲) «ولكن یرید لیطهرکم» ۳) بهلكو شهیهوی له گوناوه تاوان پاكتان بکاتهوه

له خوا بترسن، چونکه به راستی هرکاری بکن، خوا ناگاداره
لینی ﴿۹﴾: وعد الله الذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم مغفرة وأجر
عظیم ﴿۹﴾: نهوکه سانهش پروایان هیناوه و ئاکاری چاک نه نجام
دهدن، خوا به لینی لیبورردن و پاداشی زورو گورهی پی داون،
به به زه بی خوی دهیانیاته به هه شته وه ﴿۱۰﴾: والذین کفروا و کذبوا
بآیاتنا ﴿۱۰﴾: نهوانهش نکوولی تاك و ته نیایی خوا دهکن و، پروا به
به لگه و نیشانه کانمان ناکه و به درویان ده زانن ﴿۱۱﴾: أولئک أصحاب
الجحیم ﴿۱۱﴾: نهوانه هه موو هاوړینی دوزخسن و، هرگیز لینی دوور
ناخرینه وه و رزگاریان نابی لینی.

چاکه‌ی خوانان له بیرین:

﴿۱۱﴾: یا ایها الذین آمنوا اذکروا نعمه الله علیکم ﴿۱۱﴾: نهی نهوانه‌ی
باوهرتان هیناوه! ده بی یادی نیعمهت و به خششه کانی خوا بکه نه وه
به سهرتانه وه له بیرتان نه چن ﴿۱۲﴾: اذ هم قوم أن یسطروا إلیکم
إیدیهم ﴿۱۲﴾: نهو جاره که هوزی جووله که ی (به نی نه زین) ویستیان
دهستی خیانه تتان بو دریز کن و په لامارتان بدن، (نیبن جهرین)
له (عیکره مه) وه ده لی: په یامبه ر ﴿۱۳﴾: خوی و، هه ندی له هاوه لانی
رؤیشتن بولای هوزی (به نی نه زین) بوجینه جی کردنی کاریکی
گرنگ، نهوسا نهوانیش نهوه یان به مه ل زانی و پیلانی خیانه تیان بو
دارشت و ویستیان هه خوی و هه هاوه له کانی بکوژن! جاله و
حاله ته ناسکه دا، به فهرمانی خوی گه وره (جویره نیل) هات و
لهوکاره ساته ناگاداری کردو، خوایش له و پیلانه رزگاری کردن،
نیتر بو له بیرنه کردنی نهو به خششه نایه تی: (فکف أیدیهم
عنکم...) هات.

روداوه که ش بهم جوړه بوو: له لایه ن موسلمانان هه دوو که س
به هه له کوژران، نهوجا که س و کاره کیان هاتنه لای پیغه مبه ر ﴿۱۴﴾
داوای خوینیان لی کرد، پیغه مبه ریش ﴿۱۵﴾: خوی و هر چوار
خه لیفه کانی و (عبدالرحمانی کوری عه وف) - دروودی خویان
لی بی - چوونه لای (به نی نه زین) تا به پیسی ریککه و تننامه که ی
نیوانیان که: ده بی له حاله تی ناوادا هاوکاری به کتری بکن، به شی
له خوینه که بدن، نهوسا که نزیکه مه دینه بونه وه پیشوازی به کی
گه رمیان لی کردو جیگایه کیان بو حه وانه وه ی ناماده کردو به لینی
هاوکاریشیان دایه، به لام شه و رژه یان به مه ل زانی و هه ندی
خه لکیان ناماده کرد که بچنه سه ریانی نهو خانسوه ی تییدا
دانیشتیبوون، تا به ردناشیکی گه وره بخه ن به سه ریا! به لام خوی
گه وره ناگاداری کرد، نیتر ده سه جی خوی و هاوه لانی هه ستان و
گه رانه وه مه دینه، نیتر بهو بونه وه پیغه مبه ر ﴿۱۶﴾: ریکه و تننامه که ی

﴿۱۲﴾: ولیم نعمه علیکم ﴿۱۲﴾: وه ته اوای به خششی خوی به سه رتانا
پریزی ﴿۱۳﴾: لعلکم تشکرون ﴿۱۳﴾: به لکو سویاسی چاکه و به هره کانی
بکن ﴿۱۴﴾: واذکروا نعمه الله علیکم ﴿۱۴﴾: نهوگشت نیعمهت و
به خششانه تان له بیرین، که خوا ده ریاری کردن ﴿۱۵﴾: وميثاقه الذی
واتقکم به ﴿۱۵﴾: و نهو په یمانه شتان له بیرنه چی له گه ل خوا دا گری تاندا
﴿۱۶﴾: اذ قلم سمعنا وأطعنا ﴿۱۶﴾: نهو ده مه که به یعه تتان به پیغه مبه ر
داو گو تتان: بیستمان و گوئی رایه ل و به رفهرمانین، مه به ست
به به یعه ته کانی سه ره تای نیسلامه که: چوونه زین هه موو جوړه
ناماده بییه که له گه ل پیغه مبه ردا ﴿۱۷﴾: واتقوا الله إن الله علیم بذات
الصدور ﴿۱۷﴾: ده ساهه میسه له خوا په رواتان هه بی و، لینی بترسن
و سه ریچی حوکم و پرپاره کانی مه کن، چونکه به راستی هرچی
له سنگ و له ده کاندایه نهو ده یزانی.

راست و بیخهوش شایه تی بدن:

﴿۱۸﴾: یا ایها الذین آمنوا کونوا قوامین لله ﴿۱۸﴾: نهی گه لی خاوه ن
باوه ر! هه میسه و به رده وام هه ول بدن که له بهر خوا دادگه رو راست
و، پایه ندی گشت پرپاره و فرمانه کانی بن ﴿۱۹﴾: شهداء بالقسط ﴿۱۹﴾: به
دادگه رانه شایه تی بدن و، به لای هیچ لایه کدا مه برن، ته نانه تی
منداله کانیشتان. (نوعمانی کوری به شیر) ده لی: باو کم هه دیه و
به خششیکی دامی، پاشان دایکم (عه مره ی کچی ره و احه) گو تی:
هه تا پیغه مبه ری خوا بهم به خششه، ناماده و ناگادار نه بییت،
من رازی نابو نامه وی، پیغه مبه ریش هات تابزانی و سه ری
بکا، نهوسا به باو کمی فهرموو: مه گه هر ناوا به شی هه موو
منداله کانت داوه؟ گو تی: نه خیر! پیغه مبه ریش فهرمووی: ((إتقوا
الله واعدلوا فی اولادکم، انی لا أشهد علی جور)) (متفق علیه).
له ریوایه تیکی تر دا هاتوه وه: ((أکل و لذیک تحلّت مثله))، واته:
له خوا بترسن و له گه ل گشت منداله کانتاندا راست و دادگه ر بن،
بی گومان به من ناماده ی هیچ جوړه کاریکی سته م و ناهه قی نابم،
واته: ده بی وه کو به نه ندازه ی نه مه، به هه موو منداله کانت بدهیت،
نه گینه سته م و ناهه قیه، نوعه یم ده لی: نیتر بایم گه رایه وه و نهوکاره ی
هه لوه شانده وه (فتح الباری: ۲۵۰/۵). ﴿۲۰﴾: ولا یجرمنکم شتان قوم
علی ألا تعدلوا ﴿۲۰﴾: خه شم و قین و دوزمنایه تی هیچ که س و هیچ
لایه ک، واتان لی نه کات به عدالهت رهفتار نه کن ﴿۲۱﴾: اعدلوا
هر أقرب للتقوی ﴿۲۱﴾: ده بی له گه ل مه ردم دادگه ر بن، هه رچه نده
نهوان ناعه دالهت و ناریکیش بن، چونکه بی گومان رهفتاری
دادگه ری و په کسانی به ته قواوه نزیکتره و پاریزگاری سنوره کانی
خوی پی ده کریت ﴿۲۲﴾: واتقوا الله إن الله خبیر بما تعملون ﴿۲۲﴾: و هر

نیوانیانی هه لوه شاندهوه و خوی بو دهردونیان ناماده کرد، وهك له سوورتهی (حهشر)دا هاتوو. دیاره خه یانهت و پیلانی ناوا یه کهم جاریان نه بوو، به لکو چهند جاری شتی ناوایان لی دووباره و سنی یاره بوتهوه ﴿ فکف ایدیهم عنکم ﴾ خوایش دهستی گرتن و نهیهشت زالبن به سهرتانا ﴿ و اتقوا الله ﴾ دسا له خوا پهرواتان بی و بترسن ﴿ و علی الله فلیتوکل المؤمنون ﴾ بروادارانیش دهبی تنها پشت به خوا ببهستن. تا هه مووکات فریایان کهویت.

خواهنامه کان پهیمان ددهن و بهر پییسی دهخن:

۱۲: ولقد أخذ الله ميثاق بني إسرائيل ﴿ بنی گومان خوا پهیمانی پتهوی له (نهوهکانی یه عقوب) وهرگرت: که بهر فرمان و گوپرایه ل بن ﴿ وبعثنا منهم اثني عشر نقيبا ﴾ و هه له خویان دوازه رابهرو چاودیرو سهروکمان نارد، له هه هوزیک فرماندهیکی هه لپژارد بو جیبه چی کردنی پهیمانه که، جابو دوایش هه رهوانه بوون که مووسا علیهما السلام ناردنیبه سهر (که نعان) یه کان له فله ستین. (نبین ئیسحاق) دهلی: هه لپژاردنی شه دوازه رابهره له ورژه دا بوو که مووسا، بوجهنگی زورداره که نعانیه کان رووی له فله ستین کرد ﴿ وقال الله انا معکم ﴾ وخوا پینی فرموون: به راستی من له گهل ئیووم ﴿ لئن اقمتم الصلاة و آتيتم الزكاة ﴾ نه گهر ئیوه بهرئیک وینکی نوئیزیکه و زهکات بدن ﴿ و اتمتم برسلي و عزرتهم ﴾ ویه په یامبه ره کانم باوهرتان هه بی و، قه درو ریزیان لی بینین و یارمه تیان بدن ﴿ و اقرضتم الله فرضا حسنا ﴾ و مالی خوتان به قهرزو (وام) یکی جوان وپه سهند بدنه خوا، واته: له رینگه ی خوادا مال و سامانتان بهخت بکهن ﴿ لا کفرن عنکم سیاتکم ﴾ نهوسا منیش گونا هه کانتان دهپوشم ﴿ و لا دخلنکم جنات تجری من تحتها الأنهار ﴾ و نه تانبه مه ناو چهند باخاتیکی به هه شتهوه که: چوم و رووبار به خور به بهریاندا دهروا ﴿ فمن کفر بعد ذلک منکم ﴾ ئینجا دواى نهو پهیمانه هه رکه سیکتان رینی بی بروایی گرت بهرو، پهیمانه که ی هه لوه شاندهوه ﴿ فقد ضل سواء السبيل ﴾ باچاک بزانی که: رینگه راست و رهوانه که ی خوی ون کردوه ﴿ ۱۳: فبما نقضهم ميثاقهم ﴾ ئینجا به هوی پهیمانشکاندنه که یانهوه ﴿ لعنهم و جعلنا قلوبهم قاسية ﴾ له بهزه بی خومان و، له ههق وراستی دوورمان خستنهوه، دلیمانمان رهش کردو، خیزو بهزه بییان تیدا نهماو، ههچ ناموزگاریه کیان وه نه دهگرت ﴿ يحرفون الكلم عن مواضعه ﴾ و وشه ی پهیمانه که ی خویان له جینی خوی گوری، به وشه ی تر و به ئاره زووی خویان هه قیشیان کرده ناههق و، کهوتنه دواى ههواو ئاره زووی خویان و، نه یانتوانی

به باشی له پهیمانه که تی بگن وکه لك وهرگرن ﴿ و نسوا حظا مما ذكروا به ﴾ و به شیکی زوری شهوی ناموزگاریانی پی کرابوو، له بیر خویانیان بردهوه و رهفتاریان پی نه کرد! ﴿ ولا تزال تطلع علی خائنة منهم ﴾ هه تا ئیستاش کارو کرداری گزیکارییان، ده بیینی و ده بیسی و، هه ره خریکی پیلان و نه خشه ی شهرن، چونکه هه ردهم پیشه یان

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿۱۲﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا أَيُّمَاتٍ أَنَّهُ عَلَيْنَكُمْ إِذْ هَمَّ قَوْمٌ أَنْ يَنْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿۱۳﴾ وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿۱۴﴾ فِيمَا نَقَضُوا مِيثَاقَهُمْ لَعْنَتُهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿۱۵﴾

خیانهته ﴿ إلا قلیلا منهم ﴾ به شیکی زور که میان نه بیئت ﴿ فاعف عنهم واصفح ﴾ جا تو له گهل شهویشدا، چاویوشییان لی بکو، لییان مهگره شایهت بینه سهر رینی ههق وراستی. جه ماوهری زانایان دهلین: حوکم و بریاری شه نایهته له شوینه دا، سراوتهوهو کاری پی ناکری ﴿ إن الله يحب المحسنين ﴾ به راستی خواش چاکه کارانی خوش شهوی ﴿ ۱۴: ومن الذين قالوا انا نصارى أخذنا ميثاقهم ﴾ وه ههروهه پهیمانمان لهوانهش وهرگرت گوتیان: ئیمه نه ساراین، بوتهوه یارمه تیدهری ئایینی خوا بن ﴿ فنسوا حظا مما ذكروا به فأغرنا بينهم العداوة والبغضاء إلى يوم القيامة ﴾ که چی شه و بریارو ناموزگاریه کرابوو زوریکیان له بیبرکرد، ئینجا ئیمهیش تا رژی بهری دوژمنایهتی و رکه بهرایه تیمان له نیوانیاندا بهریاکرد ﴿ وسوف ينبتهم الله بما كانوا يصنعون ﴾ له خوا ئاگاداریان شهکات له وکارانه ی شهیانکرد.

قورئان نوورو پووناکییه:

﴿ ۱۵: یا اهل الكتاب قد جاءكم رسولنا ﴾ نهی خواهه نامه کان! به راستی په یامبه رمان (موحه مهه د) ﴿ هاته لاتان ﴾ بین لکم کتیرا ما کنتم تخفون من الكتاب ﴿ زوری له وهی که ئیوه له نامه که تاندا

کان حلا لبني إسرائيل إلا ما حرم إسرائيل على نفسه من قبل أن تنزل التوراة قل فأتوا بالتوراة فاتلوها إن كنتم صادقين) وديسان گاوره کانیس موژده که ی عیسیان به هاتنی په یامبه ﴿ شاردوه، وهک له سوورتهی (سه ف: ۶) دا هاتوه: (وإذ قال عيسى ابن مريم يا بني إسرائيل إني رسول الله إليكم مصدقا لما بين يدي من التوراة ومبشرا برسول يأتي من بعدي اسمه أحمد). ﴿ ويعفو عن كثير ﴿ وه له زوریکیشی بی دهنگ نه بی و چاویوشی نه کا ﴿ قد جاءكم من الله نور وكتاب مبين ﴿ بی گومان له لایه ن خواوه نوورو نامه په کی ناشکراو روون هاته لاتان.

قورئان ده تخاته سهر ربی هیمنی و ناشتی:

﴿ ۱۶: یهدی به الله من اتبع رضوانه سبيل السلام ﴾ بی گومان خوی په روه ردگار به قورئان رینمای بی نه و که سه ده کات بو هه مووری و رینبازی هیمنی و ناشتی ده که ونه شوین ره زامه ندی و خو شنوودی نه و ﴿ وخرجهم من الظلمات إلى النور بإذنه ﴿ وه به فرمانی خوی له گشت ریگه تاریکه کانی شیرک و کوفر دهریان دیننی بو رووناکي ئیمان ﴿ وهدیهم إلى صراط مستقيم ﴿ و بو رینبازو ربی راست رینمایان نه کات.

عیسیاییه کان موشریک و کافرن:

﴿ ۱۷: لقد كفر الذين قالوا إن الله هو المسيح ابن مريم ﴾ بی گومان نه وانهی گوتیان: ﴿ خوا خوی عیسی کوری مریه مهو له ودا جینی بو ته وه! بی باوه رو کافرن ﴿ قل فمن يملك من الله شيئا ﴿ نهی پیغه مبه را ﴿ به نه سارا بلئی: ﴿ کئی ده سه لاتی که مترین شتی هه په به رامبه ر به خوا، تارئی له پرپاره کانی بگریست ﴿ إن أراد أن يهلك المسيح ابن مريم وأمه ومن في الأرض جميعا ﴿ نه گهر ویستبای (مسیح) ی کوره که ی مریه م، و دایکی و هه رچی تریش له زه ویدایه له ناو ببات، جا نه گهر مه سیح خوا ده بوو - وه کو نه وان ده لئین - ده سا با پرپاری خوا رهت بکاته وه؟ خو ناشکرایه که سه ئیکی وانییه، که واپوو نه و قسه نابجینیانه ش نه که ن ﴿ والله ملك السموات والأرض وما بينهما ﴿ خو گشت مولکایه تی و ده سه لاتداریتی ئاسانه کان و زه وی و هه رچی ش له نیواندایه هه ر بو خویه ﴿ یخلق ما يشاء ﴿ ویستی له هه ر شتیک بیت دروستی نه کات؛ بو یه زور ئاساییه عیسیاش بی باوک دروست بکا ﴿ والله على كل شيء قدير ﴿ چونکه خوا به ده سه لات به توانایه له سه ر هه موو شت ﴿ ۱۸: وقالت اليهود والنصارى نحن أبناء الله وأحباؤه ﴿ و چووله که کان و فه له کان گوتیان: ئیبه کوران و

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِيَّةٌ أَحَدًا نَامِسِّفَهُمْ فَتَسْأَلُهُمْ أَحْقَابُهُمُ الْكُفْرَ بِهِ، فَأَعْتَابْنَا إِنَّهُمْ لَعْدَاوَةٌ وَالْبَغْضَاءُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿ ۱۵ ﴾ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿ ۱۶ ﴾ يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ، وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿ ۱۷ ﴾ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ، وَفِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿ ۱۸ ﴾

ده تانشارده وه نه وه دهریده خات بوتان، وهک له (آل عمران: ۲۳) دا هاتوه: (ألم تر إلى الذين أتوا نصيبا من الكتاب يدعون إلى كتاب الله ليحكم بينهم ثم يتولى فريق منهم وهم معرضون) وه به شی له وهی ده یانشارده وه ناوئیشان و سیفاتی په یامبه بوو ﴿ وهک له سوورتهی (به قهره: ۹۸): (وكانوا يستفتحون على الذين كفروا فلما جاءهم ما عرفوا كفروا به فلعنة الله على الكافرين) دا هاتوه، حاشاشیان له وه نه کرد که خوی کار جوان به هوی لاری نه وان وه بووی که هه ندی خواردنی حلال و خاوینی له سه ر حهرام کردین، وهک له سوورتهی (نیساء: ۱۶۰): (يفظلم من الذين هادوا حرمنا عليهم طيبات أحلت لهم) وه له سوورتهی (نه نعم: ۱۴۶) دا فه موویه تی: (وعلى الذين هادوا حرمنا كل ذي ظفر ومن البقر والغنم حرمنا عليهم شحرمهما) وه ده شیانگوت: هه ر شتیک بو یه عقوب حهرام نه بوویت بی گومان له سه ر ئیبه ش حهرام نه بووه، که چی قورئان به درویان نه خاته وه، وهک له سوورتهی (آل عمران: ۹۳) دا فه موویه تی: (كل الطعام

خۆشه‌ویست و دۆستانی تاییه‌تی خواین و خاوه‌ن ریزین لای نهو، چونکه رۆله‌و نه‌وه‌ی په‌یامبه‌رانیین ﴿ قل فلم یعذبکم بذونیکم ﴾ نه‌ی موحه‌مه‌د ﴿ پیسان بلی: جا وایه! نه‌ی بۆچی له‌سه‌ر گونا‌هه‌کانتان سزاتان نه‌دات! ﴾ ﴿ بل اَنتُم بشر من خلق ﴾ نهو، ئاوا خۆتان دامه‌نین، ئیوه‌یش هه‌ر ئاده‌مزادن وه‌ک خه‌لکی ترخوا دروستی کردوون ﴿ یغفر لمن یشاء ﴾ هه‌رکه‌سیک خوا خۆی بیه‌وی لیبی خۆش ده‌بی ﴿ و یعذب من یشاء ﴾ و یستیشی سزای هه‌رکه‌سیک بدات نه‌یدات، به‌لام له‌پال دادپه‌روه‌ریدا ﴿ والله ملک السموات والأرض وما بینهما ﴾ و هه‌رچی له‌ئاسانه‌کان و زه‌ویی و، هه‌رچی له‌نیوانیاندایه، هه‌ر می‌خوایه‌و چۆنیشی و یست و ده‌کات ﴿ وإلیه‌ المصیر ﴾ سه‌ره‌نجام و گه‌رانه‌وه‌ی هه‌موویشی هه‌ر بۆلای نه‌وه‌و پاداشی هه‌مووانیش هه‌ر لای خۆیه‌تی ﴿ ۱۹: با اهل‌الکتاب قد جاءکم رسولنا ﴾ نه‌ی خاوه‌ننامه‌کان! نه‌وا په‌یامبه‌ری ئیغه‌مه‌ر ﴿ پیغه‌مه‌ر ﴾ هاته‌ لاتان و، ده‌بیته‌ پیغه‌مه‌ری هه‌موان و، ده‌بی گشت باوه‌ری پی‌بینن و، په‌سه‌روی لی‌بکن ﴿ بینکم لکم علی فتره‌ من الرسل ﴾ پاش ماوه‌یه‌ک که زنجیره‌ی په‌یامبه‌ران بچراو نه‌هاتن، وائیسنا ئه‌م پیغه‌مه‌ره‌ دیته‌ لاتان و، باسی نه‌وماوه‌یه‌تان بۆ روون ده‌کاته‌وه، واته: نه‌وماوه‌ی (۶۰) شه‌ش سه‌د سه‌له‌ - وه‌کو هیندی ده‌لین- که زنجیره‌ی هاتنی په‌یامبه‌رانی تیاچراو نه‌نیردران، ئه‌م په‌یامبه‌ره‌ نوویه‌ دیته‌ لاتان و، سه‌ر له‌نووی به‌رنامه‌تان بۆ نووی ده‌کاته‌وه‌و له‌رابوردو به‌ناگاتان ده‌کات، پیغه‌مه‌ر خۆی ﴿ نه‌فه‌رموی: ((إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِیْمِی لَأَنَا، لَیْسَ بَیْنِی وَبَیْنَهُ نَبِیٌّ)) (فتح‌الباری). واته: به‌راستی من له‌هه‌مووکه‌سیک به‌کوره‌که‌ی (مه‌ریه‌م) هه‌وه‌ عیسا ^{علیه‌السلام} نزیکترم، چونکه له‌نیوانماندا هه‌یج پیغه‌مه‌ریک نه‌بووه ﴿ أن تقولوا ما جاءنا من بشیر ولا نذیر ﴾ له‌به‌ره‌وه‌ که له‌رۆزی دواپیدا نه‌لین: له‌خواوه هه‌یج مژده‌ده‌رو ترسینه‌ریکمان بۆ نه‌هات ﴿ فقد جاءکم بشیر و نذیر ﴾ ده‌سا نه‌وا مژده‌ده‌رو ترسینه‌رتان هاته‌ لا، ئیتر هه‌یج بیانوو‌یه‌کتان نه‌ما ﴿ والله علی کل شیء قدير ﴾ خوایش به‌سه‌ر هه‌مووشتیکیدا ده‌سه‌لاتاره‌و ده‌توانی تۆله‌ی یاخییان بداو، پاداشی به‌ره‌فرمانان سوگه‌ر بکات.

قودسی پیروزی یاخییوونی جووله‌که:

﴿ ۲۰: وإذ قال موسى لفرمه ﴾ نه‌وکاته‌یان وه‌بیرینه‌ که: مووسا به‌گه‌له‌که‌ی خۆی گوت: ﴿ یا قوم اذکروا نعمة‌ الله علیکم ﴾ نه‌ی هۆزی من! ده‌بی ئیوه‌ یادی نیعمه‌ت و به‌خششه‌کانی خوا بکه‌نه‌وه‌ به‌سه‌رتانه‌وه ﴿ إذ جعل فیکم أنبیاء ﴾ چونکه نه‌وه‌موو

په‌یامبه‌رانه‌ی ده‌سته‌ ده‌سته له‌نیوخۆتاندا بۆناردن ﴿ وجعلکم ملوکا ﴾ و پاشایه‌کی زۆریشی هه‌رله‌خۆتان فه‌راهه‌م هیناو، ژیانیکی خۆشتان به‌سه‌ر بردوو، له‌فه‌یره‌وئیش رزگارتان بوو ﴿ و آتاکم مالم یؤت أحدنا من العالمین ﴾ و به‌خششی وای پی‌دان که له‌م جیهانه‌دا به‌هیج که‌سیکی نه‌دابوو: ده‌ریاتان بۆ له‌ت‌بوو، دوژمنتان نفوم‌بووو

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَىٰ نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبُّوا قَوْلَهُ قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِّمَّنْ خَلَقَ يَغْفِر لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَلِلَّهِ مَلِكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَیْنَهُمَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٩﴾ يٰٓأَهْلَ الْكِتٰبِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عُلُوٓسَ فِتْرَتِ مَن أُرْسِلَ أَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِن بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ يٰقَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَ لَكُم مَّلُوكًا وَإِنَّا لَكُم مَّا لَمْ يُؤْت أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢١﴾ يٰقَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتُدُّوا عَن آذَانِكُمْ فَسَقَطُوا مِّنَ خُصْبِیْنَ ﴿٢٢﴾ قَالُوا لِمَوْسٰى إِن فِیْهَا قَوْمٌ جٰبِلُونَ وَإِنَّا لَنَدَّخُلُهَا حَتَّىٰ یَخْرُجُوا مِنْهَا إِن یَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دٰخِلُونَ ﴿٢٣﴾ قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ یَخْفَوْنَ أَعْمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا أَدْخَلُوا عَلَيْهِمُ الْآبَاکَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُم عٰلِیُونَ وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٤﴾

له‌ئاو خنکا. ﴿ ۲۱: یا قوم ادخلوا الأرض المقدسة التي كتب الله لكم ﴾ نه‌ی گه‌له‌که‌م! بچنه‌ ئه‌و زه‌ویی به‌یروزه‌وه (بیت المقدس) که خوا بریاری داوه، بیکاته‌ جیگا و باره‌گاتان ﴿ ولا ترتدوا علی‌ أعقابکم ﴾ و له‌جیهاد پاشه‌کشه‌ مه‌که‌ن و مه‌گه‌رینه‌وه‌و، له‌ترسی دوژمن هه‌له‌یه‌ن ﴿ فتقلبوا خاسرین ﴾ نه‌وسا زیانبارو خه‌سه‌رته‌مه‌ند بین ﴿ ۲۲: قالوا یا موسى إن فیها قوما جبارین ﴾ که‌چی وتیان: نه‌ی مووسا! ئیغه‌ ده‌زانین که‌ گروپ و گه‌لیکی زۆره‌رکه‌ش و به‌توانا سته‌مکاری لیبه‌و، ئیغه‌ ده‌ره‌قه‌تیان نایه‌ین ﴿ وإننا لندخلها ﴾ و هه‌رگیز ناچینه‌ نه‌وی ﴿ حتی‌ یخرجوا منها ﴾ هه‌تا نه‌وا نه‌چنه‌ ده‌ر لیبی ﴿ فإن یخرجوا منها ﴾ جا شه‌گه‌ر - پی‌جه‌نگو سه‌رئیشه‌- له‌وی بچنه‌ ده‌ری ﴿ فإننا داخلون ﴾ بی‌گومان نه‌وکاته‌ ئیغه‌یش ده‌چینه‌ ناویه‌وه ﴿ ۲۳: قال رجلان من الذين یخفون ﴾ به‌لام دوو پیاوی سألح و له‌خوا ترس (یوشع، کالب) له‌دوانزه‌ فه‌رمانده‌که‌یان ﴿ أُنعم الله علیهما ﴾ خوا نازو

نیمه‌تی خوی رشتیو به سهریاندنا به بروای به هیزو چاوی نه ترس و دلی دامه زراوهه به قومه که یانیان گوت: ﴿ ادخلوا علیهم الباب ﴾ له دروازه‌ی شاروهه بچنه سهریان و یه ک هیرشی سهخت بکنه و، لییان مه ترسن ﴿ فاذا دخلتموه فانکم غالبون ﴾ جا هر که چوونه ناوشارهه، ثبتر به راستی نیوه زال دهبن ﴿ وعلی الله

فأولایموسیٰ إننا لن ندخلها أبدا ما داموا فيها فاذهب أنت وربک فمقلا إنا ههنا قاعدون ﴿۲۴﴾ قال رب إني لا أملك إلا نفسي وأخی فافرق بیننا و بین القوم الفاسقین ﴿۲۵﴾ قال فإنها محرمه علیهم أربعین سنة یتهون فی الأرض فلا تأس علی القوم الفاسقین ﴿۲۶﴾ وأتل علیهم نبأ ابنی آدم بالحق إذ قربا قربانا فتقبل من أحدهما ولم یقبل من الآخر قال لأقتلنک قال إنما یقبل الله من المتقین ﴿۲۷﴾ لئن بسطت إلی یدک لیقتلی ما آتانا بسط یدک إلیک لأقتلک إنی أخاف الله رب المتلمین ﴿۲۸﴾ إني أريد أن تبوأ أبائمی وإمک فتکون من أصحاب النار وذلك جزاء الظالمین ﴿۲۹﴾ فطوعت له نفسه قتل أخیه فقتله فأصبح من الخسیرین ﴿۳۰﴾ فبعت الله عزبا بحث فی الأرض لیریه کیف یؤاری سوءة أخیه قال یؤلتی أعجزت أن أکون مثل هذا القرب فأوری سوءة أخی فأصبح من النذیرین ﴿۳۱﴾

رینمه‌بییه کانی نایه‌تی (۲۴-۲۶):

ترسنوکی و بی جورته‌تی یه هوودو بی‌نده‌بیان به رامبه‌ر به‌خواو به پیغه‌مبه‌رانیان! بیزاری و به‌راشت له‌کاری خرابی خرابکاران و داوی خه‌شم و توریه‌یی خوا بویان، بایه‌خ نه‌دان و خه‌م و خه‌فت نه‌خواردن بؤ سته‌مکاران، به‌تابیه‌ت نه‌و دهمه‌ی وا سزای خویان بؤ دی.

سهرگروشته‌که‌ی (هابیل) و (قابیل):

﴿ ۲۷: و اتل علیهم نبأ ابنی آدم بالحق ﴾ نه‌ی پیغه‌مبه‌ر! تو به‌سهرات و رووداوه‌که‌ی نیوان هه‌ردوو کوره‌که‌ی نادم (هابیل و قابیل) یان به‌راست و ره‌وان بؤ یخوینه‌وه، تاچاک بزائن که نه‌نجام و پاشه‌رؤزی مرؤقی سته‌مکارو و فیلباز بی‌ ناکامه‌و، به‌شکو عبیره‌تیشی لی‌وه‌ریگرن ﴿ إذ قربا قربانا ﴾ نه‌و حله‌که‌هه‌ردووکیان به‌مه‌به‌ستی نزیکیبوونه‌وه له‌خواو، گیرابوونی مه‌به‌سته‌که‌یان، یه‌کنی قوربانی و خیرنکیان کرد ﴿ فتقبل من أحدهما ﴾ نینجا له‌یه‌کینکیان (هابیل) که راسته‌و، له‌خواترس بوو وه‌رگیرا ﴿ ولم یقبل من الآخر ﴾ وله‌وی تریان (قابیل) وه‌رنه‌گیرا، چونکه مرؤیه‌کی که‌الله ره‌ق و له‌خوا نه‌ترس بوو. ته‌فسیری ته‌به‌ری ده‌لی: (عبداللای کوری عومه‌ی) ده‌لی: هابیل باشترین مالو سامانی خوی به‌خشی و به‌خت کرد، نه‌وسا خوایش لینی وه‌رگرت، به‌لام چونکه (قابیل) خرابترین سامانی خوی به‌خت کرد، خواش ره‌تی کرده‌وه لینی وه‌رنه‌گرت ﴿ قال لأقتلنک ﴾ که‌چی نه‌مه‌یان که‌قوربانیه‌که‌ی لی وه‌رنه‌گیرا وتی: به‌راستی من ده‌بی تو بکوژم، نه‌ی چون خیره‌که‌ی من وه‌رنه‌گیرا؟ ﴿ قال إنما یقبل الله من المتقین ﴾ (هابیل) وتی: جا من چی بکم، به‌راستی خوا ته‌نها له‌پاریزکاران خیرو قوربانی وه‌رده‌گری ﴿ ۲۸: لئن بسطت إلی یدک لیقتلی ﴾ نه‌گه‌ر

فتوکلوا إن کتمم مؤمنین ﴿ وده‌بی بؤ سهرکه‌وتنش ته‌نها پشت به‌خوا به‌ستن، نه‌گه‌ر نیوه بروای راسته‌قینه‌تان هه‌یه ﴿ ۲۴: قالوا یا موسیٰ إننا لن ندخلها أبدا ما داموا فيها ﴾ که‌چی وتیان: نه‌ی مووسا! دلنیا به‌هرگیز نیومه‌ ناچینه‌ نه‌وشاره‌وه تا نه‌وانی لی بیت! ﴿ فاذهب أنت وربک فقاتلا إنا ههنا قاعدون ﴾ جا ثبترتو فه‌رمووخت و په‌روه‌ردگارت، بچن جه‌نگیان له‌گه‌ل بکنه، نیومه‌ وا لیره دانیشستووین و نایه‌ینه جه‌نگ، وه‌لامیان بؤ مووسا ﴿ تاواپو! به‌لام وه‌لامی (سه‌عد) رؤزی (به‌در) بؤ پیغه‌مبه‌ر ﴿ نه‌مه بوو گوتی: سویند به‌وزاته‌ی توی به‌راست و ره‌وا نارووه، نه‌گه‌ر بچیته نیوه‌ده‌ریاوه، نیمه‌ش به‌په‌له‌ خومانی تی‌ده‌خه‌ین. ﴿ ۲۵: قال ربی إني لا أملك إلا نفسي وأخی ﴾ نه‌وجا مووسا وتی: په‌روه‌ردگارم! خوت ده‌زانی که‌ به‌راستی من ته‌نها ده‌سه‌لاتی خوم و براه‌کم هه‌یه، نیومه‌ ده‌ره‌قه‌تی نه‌وان نایه‌ین ﴿ فافرق بیننا و بین القوم الفاسقین ﴾ ده‌سا تو نیومه‌ له‌و گه‌له‌ سته‌مکارو له‌سنوور

توش دست بو من دریز بکویت که بمکوزی ﴿ ما انا بیاسط
یدی الیک لأقتلک ﴾ هرگز من دست له تو ناکه مه وه تو بکوزم
﴿ اِنِّیْ اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعَالَمِیْنَ ﴾ چونکه به راستی من له سزای
خوای پهروه دگاری جیهانه کان ده ترسم ﴿ ۲۹ ﴾: اِنِّیْ اُرِیدُ اَنْ تَبُوَ
بِاِثْمِیْ وَاِثْمِکَ ﴿ دهموی تاوان و گوناهی کوشتنی من و، تاوان و
گوناهی گیرا نه بوونی قوربانی و خیره که ی خویشت هه لگرت،
من نامه وی خوم گونا هبار بکم ﴿ فتکون من اصحاب النار ﴾ جا
به وهویه وه بیته هاورپی ناگری دوزخ ﴿ وذلک جزاء الظالمین ﴾
و نه وه ییشه ده بی تو له ی سته مکاران ﴿ ۳۰ ﴾: فطرت له نفسه قتل
آخه ﴿ نینجا نفس و دهرونی (قابیل)، کوشتنی هاروونی برای
لا شیرین و ناسان کردو به کاریکی چاکی دایه قه له م! ﴿ فقتله
فاصح من الخاسرین ﴿ بویه فورسه تی له هینا و کوشتی و چووه
ریزی زیانمندانه وه ﴿ ۳۱ ﴾: فبعث الله غرابا یبحث فی الارض ﴿
نینجا خوا قه له ره شه یه کی نارو، به ده نووک و چنگ خه ریک بوو
زهویه که بکولی و گله که ی فری بدا، بو قه له ره شیکتی تری مرداره وه
بوو ﴿ لیریه کیف یواری سوءه آخه ﴿ همتا نیشانی بکوزه که
بدات، نهویش چون لاشه ی براکه ی له خا کا بشارته وه ﴿ قال
یا ویلتی اعجزت ان اكون مثل هذا الغراب ﴿ نهوسا که بکوزه که
(قابیل) نهوی دی وتی: داخ و حسره ت بو من! چون نه مزانی
وه ک نم قالا وه بکم لاشه ی هاوریکه ی خوی شاردوه ﴿ فاواری
سوءه آخی ﴿ منیش لاشه و ته نی براکه م بشارمه وه ﴿ فاصح من
النادمین ﴿ نینجا به و کرده وه چووه ریزی په شیمانان و، په نجی
حسره ت و په شیمانی گه ست.

مردوو واجیب و پیویسته، باشترین دوو کوره که ی نادم:
به ناهق کوزرا وه که یانه.

مروفا ده بن ریژ له مروفا بگری:

﴿ ۳۲ ﴾: من أجل ذلك ﴿ جا له بهر بی فره ی و خرابی شو کوشتنه

مِنْ اَجْلِ ذٰلِكَ كَتَبْنَا عَلٰی بَنِيْ اِسْرٰٓءِیْلَ اَنْهُمْ مِّنْ قَتْلِ
نَفْسًا یَغِیْرَ نَفْسِیْ اَوْ فَسَادِیْ فِی الْاَرْضِ فَكَانَ اَقْتُلَ
النَّاسَ جَمِیْعًا وَمَنْ اَخْبَاها فَكَانَ اَنْهَا اَخْبَا النَّاسَ
جَمِیْعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَیِّنٰتِ ثُمَّ اِنَّا كَثِیْرًا
مِّنْهُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ فِی الْاَرْضِ لَمُسْرِفُوْنَ ﴿۳۲﴾ اِنَّمَا
جَزَاؤُ الَّذِیْنَ یَحَارِبُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ وَیَسْمَعُوْنَ فِی الْاَرْضِ
فَسَادًا اَنْ یُقْتَلُوْا اَوْ یُصَلَّبُوْا اَوْ یُقَطَّعْ اَیْدِیْهِمْ
وَاَرْجُلُهُمْ مِّنْ خَلْفٍ اَوْ یُنْفَوْا مِنْ الْاَرْضِ ذٰلِكَ
لَهُمْ جِزَاؤُ فِی الَّذِیْنَ اَلَدُّیْنَ وَلَهُمْ فِی الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِیْمٌ
﴿۳۳﴾ اِلَّا الَّذِیْنَ تَابُوْا مِنْ قَبْلِ اَنْ یَّقْدُرَ عَلَیْهِمْ فَاَعْلَمُوْا
اَنَّ اللّٰهَ عَفُوْرٌ رَّحِیْمٌ ﴿۳۴﴾ یَا اَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا
اَقْرَبُوْا اللّٰهَ وَابْتَغُوا الْوَسِیْلَةَ وَجِهَدُوْا فِی سَبِیْلِہِ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿۳۵﴾ اِنَّ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا لَوَالِدٌ
لَّهُمْ مَّا فِی الْاَرْضِ جَمِیْعًا وَرِشَالَهُمْ مَّكْرَهُمْ لَیْسَتْ اَیْمِنُ
عَذَابٌ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ مَا تُقْبَلُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِیْمٌ ﴿۳۶﴾

ناردوست و ناره وایه، وه بو نه وه جاریکتی تر، کاری واپو نه داته وه
﴿ کتبنا علی بنی اسرائیل ﴾ له سر نه وه کانی (به عقوب) مان بریارد
﴿ انه من قتل نفسا بغير نفس ﴾ که هر که سیک به ناهق مروفتیک
﴿ بکوزی ﴾ او فساد فی الارض ﴿ یان بی نه وه کاریکی خراب و
گه ندهل له ولاتا کرد بی (وه ک ریگرتن و شه ریکدانان بوخوا، وه یان
هر هویه کی تر له و بابه تانه که ده بیته هوی کوشتنه وه) ﴿ فکانما
قتل الناس جمیعا ﴾ وه کو هه موو خه لکی سر زهوی کوشتنی
﴿ ومن اخباه فکانما اخبانا جمیعا ﴾ هر که سیکش مروفتیکی
بی تاوان له مهرگ رزگار بکا، و بزانی که ته وای خه لکی له مهرگ
رزگار کردوه و ژبانی پی به خشیه. به لی نه وه دووباره یه هه ردوویکیان
قه درو ریژنانه له ناده می و پاراستنییه تی له کوشتن ﴿ ولقد جاءتهم
رسلنا بالبینات ﴾ خو به ردهوام په یامبه رانیشمان به چهنه به لگه ی
روونه هاتنه لایان، تا به لکو له هق لانه دن ﴿ ثم ان کثیرا منهم
بعد ذلک ﴾ که چی دوا ی هاتنه که شیان گه لیکیان ﴿ فی الارض

رینماییه کانی نایه تی (۲۷-۳۱):

- ۱) ده بی به هه موو کاریکی چاک، به خواوه نزیک ببینه وه.
- ۲) گه وره بی تاوانی حسوودی و شوینه واره به دفره که ی.
- ۳) کرده وی چاک هه به نیخلا سو به مهر چی ریکیوونی له گه ل شه ر و ه رده گیردی.
- ۴) (قابیل) یه کم که سی بوو که تاوانی کوشتنی داهینا، بویه پیغه مبه ر ده فره موی: ((ما مِنْ نَفْسٍ تَقْتُلُ نَفْسًا ظَلْمًا اِلَّا كَانْ عَلٰی اِبْنِ اٰدَمَ الْاَوَّلِ كِفْلًا، ذٰلِكَ بِاَنَّهُ اَوَّلُ مَنْ سَنَّ الْقَتْلَ))، واته: هه له وکاته وه هتا رژی سه لا هر که سیک به ناهق بکوزیت، به شیک له و تاوانه ده که ویته سر گه ردنسی کوره یه که مه که ی نادم (قابیل)، چونکه نه وه یه کم که س بوو کوشتنی داهینا. شاردنه وه له گورنانی

لسرفون ﴿ به پیاو کوژو سنور به زین دهرچوون له زهویدا!.

رینه ماییه کانی نایه تی (۳۲):

- ۱) خوا به نی (یه هوود)ی توند کرده وه، بویه پاش شو هموو خوین رشتنه یان تۆله ی سهختی بو دانان.
- ۲) فسادو خرابکاری (به نی ئیسرائیل) وه نه بی له نه زانینه وه بووی، نه خیر، به لکو شوینی هه او ئاره زووی خوین که وتن و، له نه انجامیشدا غه زه بی لیگرتن، مه به ست به مانهش که له م نایه تانه دا هاتوون، هه نه وانن له: (غیر المغضوب علیهم) ۷/۱. یان (یا ایها الذین آمنوا لا تتولوا قوما غضب الله علیهم...) ۳۱/۶۰ دا باس کراون.

تۆله ی نه وانه ی دژی خواو پیغه مبه ر خراپه ده که ن:

(ئیبن کەسیر) - وهك له بوخاریدا هاتوووه - دهقی: کاتی هۆزی (عورهینه)، له ئیسلام پاشگهز بوونه وهو، پاشان شوانه که ی په یامبه ریان ﷺ گوشت و، وشتره کانیشیان به تالان برد، ئەم نایه ته هاته خواوه وهو فەرمووی: ﴿ ۳۳: إنما جزاء الذین یحاربون الله ورسوله ﴾ بئگومان تۆله و جه زه به ی کاری خرابی نه وانه ی دژی ته ی له گه ل خواو پیغه مبه ری نه وه که ن و، دژی شو ده جهنگن و ده کوژن و هیرش ده که نه سه ر شارو گونده کان ﴿ ویسعون فی الأرض فسادا ﴾ به ردهوامیش له عه رزدا هه ولی فسادو کاری گه نده لی و خراپه کاری ده دن و، ری له خه لکیش ده گرن، تۆله یان نه وه یه که: ﴿ أن یقتلوا ﴾ نه وانه یان خه لکیان کوشتوووه، ده بی به توندی و بی به زه بیانه بکوژین ﴿ أو یصلبوا ﴾ نه وانه شیان خه لک ده کوژن و سامانیشیان ده بن، ده بی هه لواسرین و له دار بدرین ﴿ أو تقطع أیدیهم وأرجلهم من خلاف ﴾ نه وانه شیان ته نها سامانی خه لک به تالان ده بن، ده بی یان ده ست و پییان - راست و چه پ- ببردنی ﴿ أو ینفوا من الأرض ﴾ یان شار به ده ریکرین، له شاریکه وه بو شاریکی تر، وه یان زیندانی بکرین، شه گه ر ته نها خه لکیان ده ترسان، واته: نه که سیان ده گوشت و نه داراییشیان ده برد ﴿ ذلک لهم خزی فی الدنیا ﴾ له دونیادا نه وه ریسوایی و سه رشو ریه بو یان ﴿ ولهم فی الآخرة عذاب عظیم ﴾ و له دوا روژیشدا سزایه کی گه وره یان بو هه یه. به لی.. ئەم مه سه له ی دژی ته ی و ریکرتنه یه درێژه یه کی هه یه، له کتییبه فیهقی یه کاند و هک پیویست باس کراوه، بویه لی ره ئیغه درێژه ی نادهینی ﴿ ۳۴: إلا الذین تابوا من قبل أن تقدروا علیهم ﴾ مه گه ر نه وانه یان پیش نه وه بیانگرن و ده سه لات په یدا که ن به سه ریاند، په شیمان بینه وه، دیاره

شو ده مه ئیتر مافی خویان له کۆل ده که وی، ته نیامافی ئاده بییان له سه ر ده مینی و، ده بی شو ماله بده نه وه، یان بی بیژین ﴿ فاعلموا أن الله غفور رحیم ﴾ بشزانن که به راستی خوا زۆر لیووورده یه، زۆریش میهره بانه، هه رکه س گه رایه وه لای، لیخۆش ده بی.

رینه ماییه کانی نایه تی (۳۳-۳۴):

دیاریکردنی تۆله ی ریبو نه وانه ی که له ده سه لات ی سه ردار ی ئیسلامی سه رده م، ده رده چن و هیزو توانا و چه کیان هه یه و، ده چنه شاخ و ده شت و ده رو، ده ست ده که نه هیرش بردنه سه ر موسلمانان، جا نه وانه خو یان ده کوژین و، مال و سامانیان ده بریت، تۆله ی دونیاشیان نه وه یه که له نایه ته که دا باس کراوه، له قیامه تیشدا خوا له گوناچه کانیان ده بووری: ﴿ (فَمَنْ وَقَسَىٰ مِنْكُمْ فَأَجِرْهُ عَلَىٰ اللَّهِ، وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَٰلِكَ شَيْئًا فَعُوِّبَ بِهِ فَوَهِ كَفَّارَةٌ لَهُ، وَمَنْ أَصَابَ مِنْهَا شَيْئًا وَسَّوِّرَهُ اللَّهُ فَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ إِنْ شَاءَ عَذَبَهُ وَإِنْ شَاءَ عَفَّرَ لَهُ)). واته: نه وی بو تۆله و جه زه به لی و هه رگرتن، خزی به ده سه ته وه بدا، پاداشه که ی ده که ویته لای خوا، شه وهش کاری له وانه ده کاو نه و جار تۆله ده دری، ده بیته که فاره ت و مایه ی پۆشی نی گوناحانی، هه ر که سیکیش تووشی کاری له وانه بوو، نه و جار خواش لینی داپۆشی، نه وه چه واله ی خوا یه، ویستی سزای ده دا، یان لینی خو ش ده بی. (موسلم/ کتاب الحدود: ۱۳۳۳).

جه ماوه ری زانایان ده لین: جه رده ش (به عه ره بی) لص) حسابی (موحاریب) ی بو ده کریت، جا بو یه که مچار داوی لی ده کری واز بی نی، خو شه گه ر هه ر وازی نه هی نا، نه وا جهنگی له گه ل ده کری، نه وسا شه گه ر تۆ له پینا و دیفا عدا کوژرایت، شه هیدو به هه شتی نه بی، خو شه گه ر جه رده که کوژرا، خوینی به فیه رو ده چیت، (نه بو هورهیره) - خوی لی رازی بیت- بو پشتگیری نه و راستیه ئەم فەرمووده یه دینی که: پیاویک هاته لای پیغه مبه ر گو تی: ئه ر مرو فیک ویستی ده س به سه ر ماله که مدا بگری ت؟ فەرمووی: نه یه دیتی، وتی: نه ی شه گه ر جهنگی له گه ل کردم، فەرمووی: جهنگی له گه ل بکه و بی کوژه، گو تی نه ی شه گه ر نه و منی گوشت؟ فەرمووی: تۆ شه هیدیت، گو تی: شه گه ر نه نوم گوشت؟ فەرمووی: له دۆزه خدایه. جه ماوه ری زانایان ده لین: هه لبا ردن و دیاری کردنی یه کی له و سزایانه به رامبه ر به جه رده، یان بو ریب و (محارب) ئیختیاری ئیعام و پیشه وایه، شو ده توانی به پینی

کاریکی چاک و باش، هوکاری نزیکبوونه و هیه له خوا، که و ابو گش ئاکاریکی باش (وهسیله) به. وه له فەر مووده ی سه حیح دا هاتووه: ((ما تَقْرَبْ إِلَىَّ عَبْدٌ بِشَىْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ)). واته: هیچ به ندهیهک ناتوانی به باشترو چاکتر له فەرزهکان، له منه وه نزیک بیته وه.

به رزه وهندی ئه و کاته ی موسلمانان، به کنی له و سزایانه دیاری بکا، به و مەرجه بیژهی (أَنْ) له ئایه ته که دا بُوَ (ته خیین) دابرنی، وه کو هه ندی ده لاین: ئه گه رنا به پینی ته فسیره که ی ئیمه هه رکه سی - به ر له گرتنی - ته و به بکا، لینی ده بووردی، مه گه ر خو ی داوای تو له بکا، وه یا ماله که ی لامابوو، ئه وه لینی وه رده گیردی و ده دریته وه ده ستی خاوه نه که ی، ره حمهت و میهره بانسی خوای گه وره زور زوره.

له خوا بترسن و بچنه جیهاد:

۳۵: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ ﴿٣٥﴾ ئه ی ئه وانه ی باوه رتان هیناوه! ده بی له نافه رمانی خوا خو پپاریزن و، به رده وام به رفه رمانی بن ﴿٣٦﴾ وابتغوا إليه الوسيلة ﴿٣٦﴾ بُو نزیکبوونه وه شتان به خواوه، هه ر هوکارو کرده وهیهک ده زانن نزیکتان ده کاته وه لای ئه و، ده شی ئیسوه هه ولی بُو یدهن و بیکن، هه تا ره زامه ندی ئه و به ده ست بینن ﴿٣٧﴾ وجاهدوا في سبيله ﴿٣٧﴾ له پینا و ریگه ی خواشدا هه میشه کووش بکن و، هه ول بدهن و بچنه غه زا ﴿٣٨﴾ لعلکم تفلحون ﴿٣٨﴾ به شکو له هه ردوو جیهاندا سه رفرازو به ختیار بن ﴿٣٩﴾: إِنْ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴿٣٩﴾ ئه وانه ی خاوه ناسو بی باوه رن ﴿٣٩﴾: لَوْ أَنَّ لِهَمَّ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ﴿٤٠﴾ ئه گه ر هه رچی خیرو بیرنک له زه ویدایه هی ئه وان بیته ﴿٤١﴾ و مثله معه ليقنوا به ﴿٤١﴾ و ئه وه نده ی تریشی له گه ل بخن، بُو ئه وه ی (فیدیه) و بریتی بی بُو خو رزگار کردونیان ﴿٤٢﴾ من عذاب يوم القيامة ﴿٤٢﴾ له سزای رژی قیامهت ﴿٤٣﴾ ما تقبل منهم ولهم عذاب أليم ﴿٤٣﴾ لینیان وه رنا گیردی، و سزایه کی ئیش پیگه یه نه ریشیان بُو هه یه ﴿٤٤﴾: ۳۷: يَرِيدُونَ أَنْ يُخْرَجُوا مِنَ النَّارِ ﴿٤٤﴾ هه مووکات هه ول بدهن و ده یانه و ی له و ئاگرو سزایه بیته ده ری و خو رزگار بکن ﴿٤٥﴾ و ما هم يخارجن منها ﴿٤٥﴾ به لام هه رچی هه ول بدهن قه د لینی نایه نه ده ری و ده ریزان نابن ﴿٤٦﴾ ولهم عذاب مقيم ﴿٤٦﴾ و سزایه کی نه براوه شیان بُو ده بی.

رینما ییبه کانی ئایه تی (۲۵-۳۷):

- گشت کات ده بی له خوا ته قوات هه بی و، هه ولی نزیکبوونه وه له و بدهیت، وه ده بی به رده وام له پینا و ئه ودا جیهاد بکری.
- به ده ست هینانسی (وهسیله) واته: به یدا کردنی هه ر هو یه کی خو نزیک کردنه وه به خواوه واجیبه، زانایان له پیناسه ی (وهسیله) دا ده لاین: ((فكل قرية هي وسيلة تقرب من رضا الله، وعليه فكل الأعمال الصالحة هي وسيلة)) هه موو

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرَجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ بِخارجين مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقيمٌ ﴿٣٥﴾ وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جِزَاءً بِمَا كَسَبَا تَكْلَافًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٦﴾ فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٧﴾ التَّوَلَّعْتُمْ أَنْ اللَّهُ لَهُ مَلَكٌ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَعْفُو لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٨﴾ يَتَأَيَّاهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزَنكَ الَّذِينَ يُسْكِرُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَقْوَامِهِمْ وَكَرُّوا مِنْ قُلُوبِهِمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا وَاسْتَعْمَبُوا لِلْكَذِبِ سَمْعَهُمْ لِقَوْمٍ آخَرِينَ لَمْ يَأْتُوكَ يَحْزِنُونَ الْكَاذِبِينَ مِنْ بَعْدِ مَا أُبَيِّنُوا يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوهُ وَإِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِهِمْ فَلَوْبَهُمْ لَمَمٌ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤١﴾

((وهسیله)) به جیگا و باره گایه کی هه ره به رزیش له به هه شتدا ده لاین، وهک پیغه مبه ر ده فه رموی: ئه وه ی بانگ بیسی و پاشان بلنی: ((اللهم رب هذه الدعوة التامة، والصلاة القائمة، آت محمدا الوسيلة والفضيلة، وابعثه مقاما محمودا الذي وعدته)) شه فاعه تی منی بُو پیویست ده بی، یان ده فه رموی: ((ثم سلوا لي الوسيلة، فإنها منزلة في الجنة لا تنبغي إلا لعبد من عباد الله، وأرجو أن أكون أنا هو، فمن سأل لي الوسيلة حلت له الشفاعة)) (فتح الباری).

روونکردنه وه یبه ک: رافه که رانی قورشان به کده ننگن که (وهسیله) بریتیه له هه موو کارو کرده وه یبه کی چاک. (خالووسی) ده لی: هه ندی که س له ری بی ئه م ئایه ته ی: (وابتغوا إليه الوسيلة.. وه، په نا ده به نه به ر (سالحان) و چاکان و ده یانکه نه (وهسیله) بی نیوان خوا و به نده کانی و، خاتریان ده به نه به ر خوا و ده لاین: (اللهم إنا نسئ

عليك بفلان أن تُعطيَنا كذا) هه شيانه پهنا ده به نه بهر مردوو، يان بهر پياو چاكيكي ناديار و (غاييب) و ده لي: (يا فلان أدع الله تعالى ليرزقني كذا و كذا) واده زانن شهو، به كار هيناني (وه سيله) به! فرموده به كي تاواش له پيغه مبهروه ﷺ ده گيرنه وه: (إذا أُعيتكم الأمور فليكم بأهل القبور، أو فاستغيثوا بأهل القبور)، جا له م سونگه يوه (نالووسي) - پاش شهو كه ريده دا (ته وه سسول) به پيغه مبهر ﷺ له حالي ژيان و مردندا بگريت، نه گهر چي شهوي پي پاشه كه ههر به ناوه كاني خواوه بي- ده لي ت: زور جار خه لك كيك په نا ده به نه بهر (ئهوليا) كان، به مردوويي، يان له ژياندا، ده لي: (يا سيدي فلان اغثني..). بي شك هم جوړه ته وه سسول و په نا برده بهر، شياوي موسلمان نيهو، نابي نزيكي بكه ويته وه، به لكو گه لي له زانكا نمان به (شيرك) يشيان داناوه، خو تا شكريه همر كه سيك هاوار له زيندوويهك (غاييب)، يان له مردوويه كي ناديار ده كات، واده زانني ده سلاتي هيناني خيرو، لاداني شهري هه به! شه گينا شه هاواره ناكات. هق و راستي شه مه به كه: پيوسته موسلمان له هه موو جوړه شتيكي تاوا دوور بگري و، ته نياو ته نيا له خوا هاوار بكات. (ته به راني) ده لي: له سرده مي پيغه مبهردا ﷺ دووراز ييهك زور تاو زاري موسلمانه كاني ده دا، ئينجا شه يو به كر (خوا لبني رازي بي) گوتي: بابچين په نا بهرينه بهر پيغه مبهر ﷺ به لكو له م دوور ووه رزگار بين، شه ويش ﷺ فرمودوي: ((إنه لا يُستَعاثُ بي، إنما يُستَعاثُ بالله تعالى)) په نا بهر من نابري، به لكو همر خوايه په ناي پي ده بري. بي شك هاوارويه تا برده بهر گورو گورستان، كاريكه ده بي خوماني لي دوور بگري، به تا ييه تي خه لكه به قام و خاوه ناره زه كان، ئينجا شه مهش كه به نياو بهين كابر اي په نابهر موشكيه كه ي جيبه جي ده بي، نابي بيته مايه ي شرعييه ت دان به و هاوارو هانايه، چونكه بي گومان شه به ده مه وه هاتنه، (ئيبتلا) و (فيتنه) به، خو هه ندي جار يش (شه يتان) خو ي ده كاته كه سه هاوار بو براوه كه مو، هاوار كه ره كهش به وشكل وسيماي شه يتانه، واده زانني شه كه سه يه شه هاناي پي بردووه، بي له وهش به (كه رامه ت) سي ده زانني بوي ا جايو پتر به تاگايوون له م مه سه له يه، ده تواني خوت ته ماشايه كي ته فسيري (نالووسي) بكه ي ت.

سزاي دز:

بهر له هاتني ديني نيسلام، بريني ده ستي دزو خو ين و (قه سامه) وچهن شتي تر، بايوون وه بوون، هه كه نيسلاميش هات، شه وانه ي گشت سه لماند وهه ندي مهر جي تريشي خسته سه ريان، وه كو ده فرمودي: ﴿ ٣٨: والسارق والسارقة فاقطعوا

أيديهما ﴾ ده ستي پياوو ژني دز، له توله ي دزيكر دندا بېرن ﴿ جزاء بما كسبا نكالا من الله ﴾ له توله و سزاي دزيكر دندا، بر ياريكه له خوا وه دراوه، ده بي شه نجامي بدن، پيغه مبهر ده فرمودي: ((لَعَنَ اللهُ السَّارِقَ يَسْرِقُ الْبَيْضَةَ فَتَقَطَّ يَدُهُ، وَيَسْرِقُ الْحَبْلَ فَتَقَطَّ يَدُهُ)) (متفق عليه). يان ده فرمودي: ((تَقَطَّ يَدُ السَّارِقِ فِي رُبْعِ دِينَارٍ فَصَاعِدًا)). (بوخاري) و (موسليم) ﴿ والله عزيز حكيم ﴾ وخواش زور به تواناو بالا ده ست و، كاريه جي و كارزانه، هه موو شتيكي پر له حيكه مه ﴿ ٣٩: فمن تاب من بعد ظلمه وأصلح ﴾ ئينجا كه سي دواي ستم و ناهه قيبه كه ي، په شيمان بوويه موو خو ي ريك و پيك كرده وه ﴿ فإن الله يتوب عليه ﴾ بي گومان خواش، ته ويه و گه رانه وه لي وهر نه گري. (ئين عه بيباس) و (مجاهيد) ده لين: پاش شهو كه ياساي ده ست برين درا به سه ريا، خواش ته ويه لي وهر ده گري ﴿ إن الله غفور رحيم ﴾ به راستي خوا زور لي بوورده يه، زور يش دلوقان و ميه ره بانه ﴿ ٤٠: ألم تعلم أن الله له ملك السموات والأرض ﴾ شه ري تو نه تزانيوه كه به راستي ده سله اتداري و خوا وه نداري تي تا سمانه كان و زهوي ته نها هي خوايه، هه ر چي بكات، ده يكات ﴿ يعذب من يشاء ويفغر لمن يشاء ﴾ بويه خوا خو ي بيه وي، سزاي هه كه سيك بدات، سزاي ده دات، هه كه سيكيش خو ي مه يلي لي بي و شياوي بي، لبني خوش ده بي ﴿ والله على كل شيء قدير ﴾ خواش به سه ر هه موو شتيكدا به تواناو به ده سه لاته.

رينه مابيه كاني نايه تي (٤٠-٣٨):

١) توله ي ژن و پياوي دز: بريني ده ستي راستيانه، هه تا ده گاته مه چه كيان، بهو مه رجه كه دز او ه كه له جي شياوي خويدا بووي و، شه ميش به نه يني برديتي و، نرخيشي (١/٤) ي ديناريكي زير بي و، دزه كهش بالغ و ژير بيت، جا پاش دس برينه كه، وه كو: (ترمزي و، شه بوود اوود، نه سايي) رپوايه ت ده كه ن ده سي له ملي هه لده به ستر ي، هه ركاتيكيش ته ويه بكاو هه ر چي بر دووه بيداته وه، خوا لبني وهر ده گري.

٢) دز تا نه بريته لاي دادوهر ته ويه لي وهر ده گيردي، شه گهر چي ده ستيشي نه برديني، به لام كه براي لاي حاكم و دادوهر، ئيتر هه رده بي ده ستي بېردري.

٣) ده بي مرو ي ئيماندار، بهر امبه ر به بر ياره كاني خوا، خو به ده سه ته وه بدا.

٤) به كو ي ده نكي زانايان شه (باوك) شتي له مالي كوري بدزي، ده ستي نابردري، له بهر فرموده ي: ((أنت ومالك

لاییک))، بۇ پىنچەوانەكەيشى، راي پەسەند ئەمەيەكە: ئەر كورپىش لەمالى باببا دزى كرد، دەستى نابردرى.

هەئىستەيەك: دەبىي لە كۆمەلگەي راستەقىنەي ئىسلامدا، ئەوئەندە پىنداويستىيەكانى ژيانى مروف جىبەجى بىكرىن، براوپر بىر لە دزى ئەكاتەو: ژيانى و گوزەرانى و، پەرورەدى دەسەبەر بىكرىت، لە دابەشكردنى ئىش و كارو مال و ساماندا، عدالەت و دادوهرى رەچاو بىكرىت، دەبىي لەگەل ئەمانەيشدا، خاوەندارىتى تاكىش (ملكىة فردية) لەسەر بنەماي حەلال پەرى پىبدرى و، بشكرىتە دەزگايەكى خىز بۇ كۆمەلگا، جا ئەرئاوا كرا بۇگشت كەسيك، دلنبايە ئىتر بىر لەدزىي نامىنى، خۆئەگەر كەسيكىش پاش ئەوھەموو دەستە بەرپوونە دزى كرد، ئىتر ھەقىقەتى دەستى بىبدرى، چونكە دزىكەي تەنيا بۇ دەست درىزى (ئەمن) و ئاسايشى ولات و كۆمەل و كۆمەلگا بوو، ئەك بۇ ژيان و بژىوى، بەلام لەگەل ئەمانەشدا ئەر (شوبهە) و ئىشكالىك ھەبوو لەدزىكردنەكەيدا، دەستى نابردرىت.

بەلى.. تاك ھەموكات مافى خۆيەتى بەئارەزووى خۆى بخواو بخواتەو، جل وبەرگى جوان و قەشەنگى ھەبى، خانوو بەرەو باخ و باخاتى ھەبى، جىيى ھەوانەو و ئىسراحتەي ھەبى، بەلى ھەقە كۆمەل، يان دەولەت -كەجىگرى كۆمەلە- ئەم چەن پىنداويستىانە جىبەجى بىكا بۇ تاك: يەكەم: ئەگەر تواناي كاركردنى ھەبوو، دەبىي فىزى كارى بىكەن، دەبىي كارونامىزى كارى بۇ فەراھەم بىنن، خۇ ئەر نەيدەتوانى كار بىكات، جا ئىتر كار نەبوو بىكا، يان ئامىزەكەي نەبوو، يان دەيتوانى كارىكا، بەلام كار نەبوو بىكا، يان بەشېوہى كاتى ھەبوو، يان بەرەدوام ھەبوو، بەلام پىي نەدەژيا، دەبىي لەم رىيانەوہ ژيانى مسۆگەر بىكرىت:

يەكەم: لە رىي خىزان وبنەمالەكەي خۆيەو، ئەوانەيان، نەفەقەي ئەمیان لەسەرە.

دووہم: لە رىي دەسەلاتدارانى گەرەكەوہ.

سىيەم: لە (بىيت المال) بەشى زەكاتى دەدرىتى، جا ئەگەر بە زەكاتەكە نەدەژيا، ئەوسا دەولەت ژيانى ئەو خەلكەھەژارە دەخاتە سەر شانى دەولەمەندەكان.

جا ئەگەر ئاوا بەدەم ھەژارو بى نەواوہ بچىن، كى دزى دەكا؟ خۆئەگەر لەو حالەتەشدا ھىشا ھەر دزى كرد، ديارەلەبەر برسپىيەتى نەبوو، بەلكو بۇ پىنچەوہنانى مال و سامانە لەرىگەي ناشەرعىيەو، ئىسلامىش رىگە بەكەس نادا لە خت و خۇزايى ئاسايشى كۆمەلگە بخاتە خەتەر و ترس و لەرزەو، مال و سامانى

ئەم و ئەو فەرھوود بىكات.

ھەموو تاكىك لەكۆمەلگەي ئاوادا، ھەقىقەتى لەرىي حەلالەوہ (نەك لەرىي سووتخواردن و گزى و دەسەبەراگرتن و (ئىحتىكار) و، خواردنى كرى و مزەي كرىكاران) مال و سامان پىنچەوہ بىي، جا ئەگەر كەسى دزى كرد "پاش ئەوہ بەشى خۆى ژيانى بۇ مسۆگەر كرا"، ديارە ھىچ برۆوبىيانووہكى شەرعى نىيەو، دەبىي جەرزەبوو تۆلە بدرى.

بەلام ئەگەر بىيانووہكى شەرعى ھەبوو، وەيان لەوما لەدا دزىوہتى شوبەيەك ھەبوو، لە حالەتى ئاوادا ياساى ((اِذْرَأُوا اَلْخُدُوْدَ بِاَلشُّبُهَاتِ)) دىتە پىش. بۆيە (عومەر د.خ) لە وشكە سالىەكەدا دەستى دزى نەدەبىرى، وەيان ئەوكاتە خۆلامەكانى (ئىبن حاتب) لەپياويكى ھۆزى (موزەنبىيە) وشترىكيان دزى، پاش لىكۆلىنەوہ لەھۆى دزىكردنەكە، دەرکەوت كە لە لاين (ئاغا)كەيەوہ برسى كراون، بۆيە دزىيان كرددوہ ئىتر دەستى نەبىرن و، وشترەكانىشى بەئاغاكەيان بۇارد، بۇ ئەوہ ژىر بىي و جارىكى تر خۆلامەكان برسى نەكا.

شەرىعتى ئىسلام بەرلە تۆلە وەرگرتن، ھەموو رىگەيەكى (ويقايە) و خۇيارستن دەگرىتەبەرو، برۆ بىيانوو كەس ناھىلىت بۇتاوانكردن، پاشان ئەر تاوانىك روويدا، تەنيا تۆلەي تاوانبارەكە دەدات، ئەوانەي ھەر بەناھەق تەماح دەكەنە سەررومال و حالى خەلكى. مالىكىش كە دەدزى و دەستى دزى لەسەر دەبىرى، دەبىي لە جىيى مەحكەم وشىاوى خۇيدا دانرايى، بە نەپىنى و پەنامەكى براپىت، نرخ و بەھايەكىشى ھەبى، وەكو لاي زاناكان برپارە، چوارپەكى دىنارىكى زىر بىي.. كەوا بوو ئەر كەسى مال لا دانراو، دزى لىكرد، يان خۆلامىك (خزمەتكارىك) كە رىي پى دراوہ بەناو مالدا دىت و دەچى شتىكى دزى، دەستيان نابرىت، يان ئەگەر بەروبوو لە كىلگەدا، يان پىش ئەوہ بخرىتە خەرمانەوہ دزرا، دەستى دزەكەي نابردرى.. وە..وہ، بەدەر لەوانەش دەبىي مالەكە بەشى دزەكەي پىوہ نەبى، كەوا بوو ئەگەر لە ھاو شەرىكى خۆى دزى كرد، يان لە (بىيت المال) دزى كرد، دەستى نابرى، بەلكو ياسى (تەغزىر) وسەرزنەشت دىتە پىش، بە قامچى و شەلاق، يان بەندىخانەو زىندان، يان ئامۇزگارى، ژىر دەكرىت، وە يان ھەر كەس بە پىي حالى خۆى، دادوہر جۆرە تەغزىرىكى دەكات، بەلى.. ئەم گومان و (شوبەھ) انە، وەكو برسپىيەتى و ئاتاج و موتاجى و، شەرىكى و ھاوبەشى و، پىلپىنەر (موتەرىف) لە ئىعترافەكەي پەشىمان بىتەوہ، يان شايەتەكان نكولى بىكەن، ھەرىكە لەمانە رى بەدەست برىن دەگرن

گەرەش ئایەتی (یا ایها الرسول لا یحزنک الذین) هەتا ئایەتی (٤٥) ی ناردو فرمووی: ﴿٤١: یا ایها الرسول لا یحزنک الذین یسارعون فی الکفر﴾ ئەی پەیامبەری خوا! ﴿٤٢﴾ ئەوەکە سەنە دل تەنگت نەکەن، لە بێ باوەڕیدا تێژرەوی و پێشڕەوی دەکەن و ڕاو بۆچوونی خۆیان دەخەنە بەر بڕیارو فرمانی خواوە ﴿من الذین قالوا آمنا بأفواههم﴾ ئەوانەیان بە دەم و زمان دەلێن: بڕوامان هێناوە ﴿ولم تومن قلوبهم﴾ کەچی بە دل بڕوایان نەهێناوە ﴿ومن الذین هادوا﴾ ئەوانەشیان بوونەتە جوولەکەو هەردەم ﴿سماعون للكذب﴾ گوئی بۆ درۆ هەلەدەخەن و، کاری بێ دەکەن ﴿سماعون لقوم آخرین لم یأتوک﴾ گوئی بۆ کەسانێکی تری جاسوس و خوانەناس دەگرن کە: هێمان نەهاتوونەتە لای تۆ، وەک جوولەکەکانی (خەبیەن) و (فەدەک) لەباتی ئەوە کە گوئی بۆتۆ بگرن، کەچی گوێیان بۆ خەلکی تر دەگرت و، بە بڕیاری ئەوان رەفتاریان دەکردو قسە ی تۆشیان دەبردە لای ئەوان ﴿بحرفون الکلم من بعد مواضع﴾ وشەو بڕیارەکانی خوا لە جیگە ی خۆیدا دەگۆرن، ئەوە بوو بەردەبارانی زیناکاریان بە قامچی لێدان گۆری! ﴿یقولون إن أوتیم هذا فخذوه﴾ دەلێن: بچن لە موخەمەد بپرسن: جا ئەگەر وەک ئەوەی خۆمان بڕیاریدا، واتە: قامچی لە باتی بەردەباران، ئەوا لێی وەرگرن و بە گوێی بکەن ﴿وإن لم توتوه فاحذروا﴾ خۆ ئەگەر ئەو بڕیارە ی خۆمانی نەدا، وشیارین و خۆتانسی لێ بپاریزن و بە گوێی مەکەن ﴿ومن یرد الله فنته﴾ هەر کەسی خوا بیەوی بە سەختی تاقی بکاتەو گومرای بکات ﴿فلن تملک له من الله شیئا﴾ هەرگیز تۆ ناتوانی لە خواوە شتیکی بۆ بکەیت و، لەو جەزەبە یە رزگاری بکەیت ﴿أولئک الذین لم یرد الله أن یطهر قلوبهم﴾ ئەمانە خەلکانێکن خوانایەوی لە چلک و چەپە لێو شیرک، دلایان پاک بکاتەو ﴿لهم فی الدنیا خزی﴾ بەشیان لەم جیهانەدا ریسوایییە ﴿ولهم فی الآخرة عذاب عظیم﴾ لە دواڕۆژیشدا سزایەکی زۆر سەخت و گەرەیان هەبە ﴿٤٢: سماعون للكذب﴾ هەمیشە بۆ درۆو پرۆیالانتهو قسە ی نادروست، گوئی هەلەدەخەن ﴿أکالون للسهة﴾ حەرەمخۆر و بەرتیل خۆرن ﴿فإن جاؤک﴾ جا ئەگەر جاری بۆ بڕیارو داوهری کێشەکانیان هاتنە لای تۆ ﴿فاحکم بینهم أو أعرض عنهم﴾ ئارەزووتە لە نێوانیاندا داوهری بکەیت، یان روویان لێ وەر بگێری و گوێیان نە دەیت، چونکە بە دل نەهاتوونەتە لات و راست ناکەن ﴿وإن تعرض عنهم﴾ خۆ ئەگەر روویان لێ وەر بگێری و داوهریان نەکەیت ﴿فلن یضروک شیئا﴾ هەرگیز ناتوانن هیچ زینانکت بپێ بگە یەنن (ئێین عەبباس، موحاید، عیکرەمە، حەسەن،

فوقها) و پێشەواکانیشمان گە لێ شتیان بە شوبهە داناوو ری له دەست بپین دەگرن، بۆ نموونە: هەر شتیکی له بنەرەتدا حەلال بێ و مالی گشتیی بێ، وەکو کانیاوو دەریاوو ئاوهکان، یان ڕاوو نیچیرکوشتن، بە لای (ئەبووحنیفە) وە دەبیته شوبهه و، ری له دەست بپین دەگرن، کۆمپانیا گشتییەکانیش هەروا، دیسان دزینی ئەوشتانە کە زوو فاسیدو خراب دەبن، وەکو هەندێ خۆراک و، میوه و سەوزەجات و گوشت و نان و هەر شتیکی تر لەو بابەتە. خۆینەری هیزا! ئەم چەند نموونە یە بۆ سەماحەتی ئیسلام و، رینگرتن لە برینی دەستی دز بە شوبهه و گۆمان بەسە، پێغەمبەریش ﴿دهفرموی: ((ادْرَعُوا اَلْخُدُوْدَ بِالشُّبُهَاتِ)))). عومەری کوری خەتابیش (د.ج) دەلی: ((لأن أعطل الحدود بالشبهات أحب إلى من أن أقيمها بالشبهات)). بێ شک بە دانانی تۆلە ی دەست بپین، شەریعەتی ئیسلام دەتوانی هۆ نەفسییەکانی دزی ریشەکەن بکات، پاش ئەوە کە هەمو رییەکی له دزی گرت. دیارە کە برینی دەستی دز، لەسەر ئەم بنەمایە دانراوە، نەک هەرکەسی دزی کرد، بیانووی بپێ، یان ئەبێ دەستی بپریت، ئاشکرایشە تەنیا چارەسەرێک بۆ کاری دزبۆی دزی، هەرئەو تۆلە ی دەست بپینە یە، هەرئەو یە دەتوانی وای لێ بکات کە جارتیکی تر بپیر لە مال و سامانیکی کەسیکی تر نەکاتەو، هەمیشەش چاوی لە دەستی خۆیەتی و دەزانی بۆچی بپراو، بەلام زیندانی کە یاساکانی ئەمرۆ هەلیان بژاردوو و پەسەندیان کردوو، بێ سو ئەو دۆزە نابینن، هەر ئەو نەندە یە کە دزەکە بۆماو یەک له ئیش و کار راکگیراوە، هەرکە ئازاد بوو دەگەر پێتەو سەرکارەکی خۆی، لە جارانی ش زیاتر.

لەبەر کرداری جوولەکە دلت تەنگ مەکە:

پیاویکی جوولەکە لە گە لێ ژنە جوولەکە یە کدا کاری ناشەرعییان کردبوو، پاشان وتیان: بچنە لای موخەمەد بپرسن: جا ئەگەر ئەو تۆلە یدا بڕیاری شەلا قیدا، ئەوا بە گوێی بکەن، ئەگینا هەرچی دەلی گوێی مەدەنی، ئەوسا "وەکو بوخاری و موسلیم" دەلێن، ئایەتی: (یا ایها الرسول لا یحزنک..) هاتە خوارێ. (موسلیم و ئەبووداودو پێشەوا ئەحمەد) پێش دەلێن: جوولەکە کان تۆلە ی زیناکار "کە (بەردەباران) بوو" گۆرپیان بە شەلاق لێدان و روورەشکردن، جا هاتن لە پەیامبەریان ﴿پرسی: ئاخۆ حوکمی زیناکار چییە، بەومەبەستە کە پەیامبەریش ﴿لەسەر ئەوە کە ئەوان پێنخۆشە ئەری بکا، ئەویش فرمووی: ((اللهم إني أول من أخيا أمرک إذ أماتوه))، ئیتر فرمانی بە بەردەباران دا، خۆی

سوددی، زهدی ثین نه سلهم، عهتای خوراسانی و. هتد) دهلین: نهو نایه تهی: (فان جاؤک... به نایه تهی: (وأن احکم بینهم بما أنزل الله) سبراوتهوهو دهبی تهنیا به قورشان داوه ربیان بکات ﴿ وان حکمت فاحکم بینهم بالقسط ﴾ خوئه گهر داوه ریشت کرد له نیوانیاندا، دهبی به دادگه رانه بیئت ﴿ إن الله یحب القسطین ﴾ به راستی خوا خه لکانی دادپه روه و، دادگه ری خووش دهوی ﴿ ۴۳: و کیف یحکونک ﴾ سهیره نهوانه دینه لات و، دهیانهوی تو بکه نه داوه ر بؤ کیشه کانیان ﴿ وعندهم التوراة فیها حکم الله ﴾ وخوشیان (تهورات) یان لایه و بهروونی حوکم و بریاری خوی تیدایه و کاریشی پی ناکنه؛ واته: هاتنه که بیان بؤ لای تو راست نییه ﴿ ثم یتولون من بعد ذلک ﴾ دین بؤ داوه ری، که چی دوی داوه ربیه که ی تو، پشت هه لده که ن و رازی نابن و روو وهرده گپن ﴿ وما أولئک بالمؤمنین ﴾ دیاره نهوانه هر بروادار نین، نه به تو، نه به تهورات که ی خوشیان.

رینماییه کانی نایه تی (۴۱-۴۳):

- ۱) خهم و خه فعت نه خواردن بؤ قسه ی نایه سه ندی کافرو خوانه ناسان، کاریکی شهرعی و سوننه ته.
- ۲) گوی گرتن بؤ درؤ له بهر ناچاری نه بی کاریکی حه رانه.
- ۳) گورینی بریارو (که لام) ی خوا، قه ده غه و حه رانه.
- ۴) داوه ده توانی له نیوان خاوه ننامه کاند داوه ری بکا، دهشتوانی بیان نیوی بؤ لای زاناکانی خو یان.
- ۵) دادگه ری و به کسانی و بی لایه نگری له حوکمدا پیویسته، نه گهر چی بریار بؤ دراوه که ش ناموسلمان بی.
- ۶) ددان نان به کوفری (جووله که) دا، چونکه زاناکان دهلین: هر که سی شوینی حوکمی غهیری خوا که وی کافر دهبی، خو دیاره جووله که یش نهوه حالیا نه.
- سه یرو سه مه ره له وه دایه که زور به ی موسلمانی نه مرؤش هر به یاسای نه لاو، نهولا کارده که ن!

کارکردن دزی فه رمانی خوا، له دین و هر که رانه:

﴿ ۴۴: إنا أنزلنا التوراة فیها هدی ونور ﴾ ئیمه تهوراتمان نارده خواری، بی شک بؤ هموو خیر و چاکه یه ک، رینماییه و روونا کایی تیدایه ﴿ یحکم بها النبیون الذین أسلموا للذین هادوا ﴾ هموو نهو په یامبه رانه ی (به نی نیسرائیل) - که به رفه رمان و ملکه چی بریاری خوا بوون - هر به و تهوراته داوه ری مووساییه کانیان ده کرد، واته:

نیستا جووله که له ربی راست لایانداوه ﴿ والربانیون والأخبار ﴾ و زانا خوا ناس و شهر عزانه کانیشیان هه روا ﴿ بما استحفظوا من کتاب الله ﴾ و نهوانه ش که پاریزگاری تهوراتیان پی سپیرا بوو پاش نهوی یه که م که نه هیلن تیکه و لیکه بکری ﴿ وکانوا علیه شهداء ﴾ و شایه تیش بوون له سه ری و ده یانزانی راست و هه قه،

سَمِعْتُمْ لِلْكَذِبِ أَكْثَرُونَ لِلسَّحَابِ فَإِنْ جَاءُوكَ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرَضْ عَنْهُمْ وَإِنْ عَرَضْ عَنْهُمْ فَكَنْ يَصْرُوكَ سُبْحَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهَا الْقُرْآنُ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤١﴾ وَإِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَهْدِيكُمْ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ آسَلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّكِبِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتَحْفَظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٤٢﴾ وَكَيْتَابًا عَلَيْنَهُمْ فِيهَا أَنْ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ وَالْأَذْنَ بِالْأَذْنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٣﴾

نه ک و هکو ئیوه نه ی یه هوودی سه رده م! که تهوراتتان گوری و حوکمتان پی نه کرد! ﴿ فلا تخشوا الناس واخشون ﴾ که و ابوو له مردم مه ترسن، به لکو دهبی تهنها له من به ترسن و، به رفه رمانم بن ﴿ ولا تشتروا آياتي ثمنا قليلا ﴾ نایه ت و نیشانه کانی من به به هایه کی زور که م فه روشن، هه ق مه شان نه وه و کیتمانی مه که ن، خوا چو ن فه رمان ده دا، مل را کیشن و ته سلیم بن ﴿ ومن لم یحکم بما أنزل الله فأولئک هم الکافرون ﴾ هر که سی ک به و کتیب و به رنامه خوا نار دوویه تی حوکم و بریار نه دات، ئیتر له به رنه وه بی که به که م و کورتی بزانی، یان هر بر وای پی نه بی، وه یان له به ر هر هوی که ی تر بی، دیاره هر که سی کی وا له و کافرو بی باوه رانه یه و له چوار چی وه ی دینی خوا ده چینه ده ری. (شیخ حه سه نی به سی) ده لیت: نه م نایه تی (ومن لم یحکم بما أنزل الله) نه گهر چی ده ریاره ی جو له که هاتبی، به لام له گه ل نه وه یشدا گشتگیره و، هموو موسلمانان و خاوه ن دینیک ده گرتنه وه.

(عَلَى كُورَى تَهَبَى تَهْلَحَه) ش له (ثَبِين عَه بَبَاس) هوه دهَلَى: ثابَه تى: (ومن لم يحكم بما أنزل الله فأولئك هم الكافرون) ماناى نهويه كه: هه كه سَى ئىنكارى و نكوولى هه رشتى له (ما أنزل الله) بكا، پىنى كافر ده بىت، به لَام نهوكه سه كه باوه رى پى ده كاو، حوكميشى پى ناكا، ده بىته پياويكى ناهه قيكارو فاسيق / ثَبِين جهرىرى ته به رى. (ثَبِين تاوس) يش دهَلَى: (وليس كمن يكفر بالله وملائكته وكتبه ورسله). وقال الثورى: من ابن جريج عن عطاء قال: كفر دون كفر؛ ظلم دون ظلم، وفسق دون فسق (ثَبِين جهرىر) واته: نهوكه سه كه باوه رى به شه ريعه تى ئىسلام هه يه، به لَام له به ره ر هؤيكه بىت، حوكمى پى ناكات، نه مه وه كو نه وه نيبه كه باوه رى به خواو به فرىشته، به كتيب و پيغه مبه ره كان نه پى. (سهورى) يش دهَلَى: نهو جؤره كه سانه، جؤره كافر يكن وكافرى ته واو نين. گه لَى له زانكان ده لَىن: نه مه ماناى نهويه كه نه ر پياويك ئىنكى كوشت، له باتيدا ده كوژر يته وه، به به لگه ي نه م فرموودانه ش: ((إِنَّ الرَّجُلَ يُقْتَلُ بِالْمَرْأَةِ)) (نه ساى). يان نه م فرمووده: ((الْمُسْلِمُونَ تَتَكَافَأُ دِمَاؤُهُمْ))

تۆله ي چاوو لووت و گوئى و، هه ره زه خمبىكى تر:

﴿ ٤٥ ﴾: وكتبنا عليهم فيها ﴿ ثَبِيمَه له ته وراتدا له سه ر (به نى ئىسرائيلى) مان نووسى و برپارمان دا ﴾ (أَنْ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ) كه تۆله ي كوشتنى گيانىك، گيانىكه، واته: نه كه سىك كوژرا، ته نها بكوژه كه ي ده كوژر يته وه، نابى ده س بؤ كه سىكى تر بىر يت ﴿ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ ﴾ وچاو له باتى چاو ﴿ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ ﴾ و لووت له باتى لووت ﴿ وَالْأَذْنَ بِالْأَذْنِ ﴾ و گوئى له باتى گوئى ﴿ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ ﴾ ددان له جياتى ددان ﴿ وَالْجُرُوحَ قِصَاصًا ﴾ وه موو زام و برىنكىش، به گويزه ي خؤى قىساس و تۆله ي هه يه، كه چى له گه ل نه و برپاره دا، هيمان هه سه رىنچيان كردو، بؤخه لكى خؤيان ناماده بوون، تۆله بكه نه وه، به لَام بؤدانه وه ي هه قى خه لكى تر، لارو لاسار بوون و، گه لَى له برپاره كانى خوايان گويزى! ﴿ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ ﴾ جاهه كه سَى له كابراى تاوانبار خؤش بوو وبه خشى و كرديه خىر ﴿ فَهَر كَفَّارَةٌ لَهُ ﴾ نهو كار هه ده بىته كه فاره ت و سه رپنه وه ي گوناحه كانى و، خواش له و خؤش ده بى ﴿ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ ﴾ و هه كه سىك به پىنى نهو به رنامه يه خوا ناردوويه تى داوه رى و برپارنه دات ﴿ فَأُولَئِكَ هُم الظَّالِمُونَ ﴾ بى سؤ له ريزى سه مكاران و سنوور ده رچووان ده بن.

عيساو ئىنجيله كه ي:

﴿ ٤٦ ﴾: وَقَفْنَا عَلَى آثَارِهِمْ بَعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ﴿ به دواى پيغه مبه ره كانى (به نى ئىسرائيلى) دا عيساى كورى مه ريه ميشمان نارد ﴿ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ ﴾ كه باوه رى به و ته وراته هه بوو، به ر له خؤى هاتبوو ﴿ وَأَتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ ﴿ و(ئىنجيل) يشمان دابه كه رىنماى و رووناكى تىدابوو ﴿ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ ﴾ و ته سديقى (تهورات) يشى ده كرد ﴿ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴾ بؤ خواناسان و خؤيارىزان رىنماو ئاموژگارى بوو، واته: پاش نه وانه ئىتر هه قيوو له خرابه و خرابه كارى سل بكه نه وه ﴿ ٤٧ ﴾: وَلِيَحْكُمَ أَهْلَ الْإِنجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ ﴿ وه شوين كه و تىوانسى (ئىنجيل) يش، ده بى هه ربه پىنى نهو رىنمايانه خوا تىيدا دابه زاندوون برپار بدن، واته: برپايان به هه مووى هه بى و، حوكم به هه موو يشى بكن ﴿ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُم الْفَاسِقُونَ ﴾ و نهوكه سانه ش به و به رنامه - خوا ناردوويه تى - برپارو حوكم نه دن، دياره ياخى و ناپاك و له سنوور ده رچوون. به لَى.. خوانان تاك و ته نيايه، به ديه ئينه رودروسته كره مان تاك و ته نيايه، پاشا و خواه نمان تاك و ته نيايه، كه وا بوو ده بى حاكم و دادوهر يشمان (واته: شه ريعه تى ئىسلام) تاك و ته نياى، دانه رى حوكم و نه حكام، هه ر ده بى تاك و ته نياى، وه هه ر خواش مافى لابر دن و گويزى برگه و مادده يه كى هه يه، ده بى له يه كه شه ريعه تيش په يره وى بكسى، بى گومان قه بوو لكر دنى ئىسلامىكى ئاوا، لاي خواپه سه نده و به دىندارى داده نريت، پيچه وانه ي نه مه و حوكم به غه يرى (ما أنزل الله).. (كوفرو زولم و فيسقه).

رىنمايىبه كانى ثابَه تى (٤٤-٤٧):

- ١) ده بى هه ر له خوا بترسين و، هه ر فه رمانه كانى نه و يش جيبه جى بكه ين، ئىنكارى ياساكانى خواو، حوكم پى نه كردونيان و، سووكايه تى پى كردونيان و په سه ند كردنى هه ندىكى و پشتگوئى خستنى هه ندىكى ترى، بى شك كوفره.
- ٢) تۆله و (قىساس) و خوين له نه فس و، له برين و زه خمه كاندا واجيبه، بؤ نموونه: هه ردوو چاو خوينى ته واوى ده كه وى، يه كه چاويكى ساغ نيو خوين، لووت خوينى ته واو، هه ردوو گوئى خوينى ته واو، يه كه ددان پىنچ و شتر، هه ردوو ليو خوينى ته واو، زمان، خوينى ته واو.
- ٣) زياده ره وى له تۆله دا - دووكه س له باتى يه كه س، يا

له باتی بکوژه که خزمنکی بکوژریته وه - کاریکی حه رماه .
له کتیبی (ئینجیل) یشدا تۆله وقیساس هه ر هه بووه ، که و ابوو
ئیوهش - عیسیای و مووسایی - کار به و بریارانه بکه ن .

هه ر به قورئان بریار بده :

پاش باسکردنی (تهورات) دیته سه ریاسی قورئان و ، رایده گه یه نیت
که ده بی ته نیسا به و حوکم و بریار بده ن ، بویه ده فه رموی : ﴿ ۴۸ :
و انزلنا الیک الکتاب بالحق ﴾ ثم کتیبه ی (قورئان) یشمان ،
هاورئ له گه له هه موو راستیه کدا نارده خوارئ بوئ ﴿ مصدقا لما
بین یدیہ من الکتاب ﴾ ته سدیقی ئه و کتیبانه ش ده کات بهر له خوئی
هاتوون ﴿ ومهمنا علیه ﴾ و چاو دیرو پاریزه رو شایه تیشه بویان ،
ئه مینداری هه موو کتیبه کانی بهر له خوئی ته ی ، ثم هه ر شستیکی
به راست ، یان ناراست دانا ، هه ر ئه وه یه ﴿ فاحکم بینهم بما انزل
الله ﴾ ده سا تۆش له نیوان گشت خه لکاندا ، ته نانه تی جووله که و
گاوه رکانیش هه ر به پنی ئه وه بر نامه یه کار بکه و بریار بده ، خوا
ناردوویه ﴿ ولا تتبع أهواءهم عما جاءك من الحق ﴾ وله وه ق
و راستیه له خوا وه بوئ هاتووه لاه ده و ، مه که وه شوینی هه واو
ئاره زوویان ﴿ لكل جعلنا منكم شرعة ومنهاجا ﴾ بو هه ر به کئی له
ئیوهش ئه ی موسلمانان و ئه هلی کیتاب ! یاساو بهر نامه یه کمان دانا ،
بو ئه وه کاری پی بکه ن و ، لئی لانه دن ، واته : پله به پله به دوای
یه کدا کتیب و بهر نامه مان بو ناردن ، هه تا کوئا بهر نامه (قورئانی
پیروئ) ئیتر پاش هاتنی ئه و ، ده بی هه موو له ده وریا خر بینه وه و ،
کار هه ر به و بکه ن ﴿ ولو شاء الله لجعلکم امة واحدة ﴾ خو ئه گه ر
خوا ویستبای هه موواتانی ده کرده به ک گه ل و یه ک ئوممه ت و ،
هه ر له سه ره تا وه یه ک بهر نامه شی بو داده نان ﴿ ولكن لیلوکم
فیما آتاکم ﴾ به لام به و شتانه پیمانداون ویستی تاقیتان بکاته وه ،
تاده رکه وی کئی گوپرایه له ، کیش سه ریچی ده کا ، ئه مروؤ دین
وئایینیکه ، سه یینی شه ریعه ت و بهر نامه یه که ، هه تا ده رکه وی
کامتان به ئاسانی ویی چهندو چون ته سلیم ده بی و بهر فره مانه
﴿ فاستبقوا الخیرات ﴾ که و ابوو گشتان پیشرکی بکه ن ، بو
ئه نجامدانی هه موو کاریکی چاکه وخیر ﴿ إلى الله مرجعکم جمیعا ﴾
دنیا شبن هه موو هه ر بۆلای خوا ده گه ر پینه وه ﴿ فینبئکم بما کتتم
فیہ تختلفون ﴾ ئه وساش زور به وردی له و شتانه ئاگارتان ده کا ،
ناکوکی و کیشه تان بوو ، پاشانیش هه ر که سه به پنی کارو کرده وه ی
خوئی ، پاداش و تۆله وه رده گریت .

به قورئان کیشه ی مه ردم بخه ملینه :

﴿ ۴۹ : وأن احکم بینهم بما أنزل الله ﴾ دیسان ده بی هه ر به وه بر نامه
له ناو جووله که و گاورو خه لکانی تریشدا ، حوکم و بریار به دیت ، خوا
ناردوویه ﴿ ولا تتبع أهواءهم ﴾ نابی شوینی هه واو ئاره زووی

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَرِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ
التَّوْرَةِ وَمَأْتِيَنَّهُ الْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ
يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿ ۴۸ ﴾ وَلِكُلِّ
أَهْلٍ الْإِنجِيلَ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَمَن أَدْبَرَ بَعْدَ مَا أَنْزَلَ
اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿ ۴۹ ﴾ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ
بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّبًا
عَلَيْهِمْ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ
عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا بَيْنَكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَا جَا
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا
آتَاكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فِي نَبَأِكُمْ بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿ ۵۰ ﴾ وَأَن أَسْأَلُكُمْ بِمَا
أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَأَحْذَرُوا أَن يَفْتَنُوكَ عَن
بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ فَإِن تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنِّي بَدِئْتُ لَكُمُ الْبَيْتَ
بِغُضِّ دُئُونِهِمْ وَإِن كُنتُمْ مِنَ النَّاسِ لَلْفَاسِقُونَ ﴿ ۵۱ ﴾ أَفَحُكْمَ
الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿ ۵۲ ﴾

ئه وانه بکه وی و ، چه واشه ت بکه ن .

(ئیین عه بیاس) ده ئی : تاقمی له زانیانی یه هه وود وه ک (ئیین سوریا ،
که عب ، شاس) خر بوونه وه و گوئیان : یا بچینه لای موحه ممه د ،
به لکو بتوانین له خشته ی به رین و فریوی به دین ، چونکه خو
ئویش هه ر وه ک ئیمه ئاده مییه ، بچین پنی بلین که : له فلانه
مه سه له دا پشتگیری له ئیمه بکه ، ئه وسا ئیمه یه له هه ندئ شتا
به یه روی له تو ده کین ، دیاره خویشت چاک ده انئ که : ئه ر ئیمه
شوینت که وین ، هۆزه کانی تریش چاومان له ده کین ، به ل هه ستان
و چوونه لای و ، مه به سه کانیان لا درکان ، به لام ئه و ﴿ به هیج
شیوه یه ک به گوئی نه کردن و ، نه یانتوانی له ربی راست بپتزازینن ،
ئینجامه ئایه ته هاته خواره وه و فه رموی : ﴿ واحذرهم أن یفتنوک
عن بعض ما أنزل الله الیک ﴾ هۆشیار به ! له و رینمایانه ی
خوابوی ناردوی ، لا ریت نه که ن و کلا نه بیست ﴿ فان تولوا ﴾
ئینجا ئه گه ر له داوه ری و بریاری تو ، روویان وه رگنراو ، نه هاتنه

۵) شەرىعتى ئىسلام لەگش شەرىعتە تەكلىپى، لەھە موو روويەكە ۋە تىرو تەسەل ترە.

مووسايى و مەسىھى مەكەنە دۇس:

﴿ ۵۱: يا أيها الذين آمنوا لا تتخذوا اليهود والنصارى أولياء ﴾
 ئەى ئەوانەى باۋەر تان ھېناۋە! مووسايى و عىسايى مەكەنە دۇست و پشتىوان تان، واتە: نە يارمە تىيان بىدەن و، نە داۋاي يارمە تىشىيان ئى بىكەن، ۋە بەھىچ جۇرىك (موالات) و ھاۋكارى و خۇشەۋىسىتان نەبىئى بۇيان ﴿ بعضہم أولياء بعض ﴾ چۈنكە ئەوانە ھەندىكىيان پشتىوان و يارمە تىدەرى ھەندىكىيان و، لەبەر ئىۋەش دەست لەدىنى خۇيان ھەلناگرن و، گشتىشىيان بۇ ئىۋە دەبنە يەك دەستەۋ بەستەۋ، لەرۇزى خۇيدا گەلەكۇمە تان ئىدەكەن ﴿ ومن يتولمهم منكم ﴾ و ھەركە سىكىشىتان دۇستايە تىيان لەگەل بىكاۋ، بىيانكا بە يارمە تىدەرو دۇستى خۇى، ۋە يان ھاۋكارى و ھاۋرىيان بىكات ﴿ فإِنَّهُمْ ﴾ بىئى شىك ئەۋكەسە ھەر لەۋانەۋ بەۋان دادەنرى، ئەگەرچى بە ناسنامە یش مۇسلمان بىت ﴿ إن الله لا يهدي القوم الظالمين ﴾ بىئى گومان خۇا ھىدايەت و رېنمايى گەلى ناھەق و سىتە مكار ناكات، دىيارە ئەۋانە كە دەبنە دۇست و ھاۋكارى جوۋلەكەۋ فەلەۋ دوۋرازى، سىنۋورى خۇا دەبەزىنن و سىتە مكارن، خۇاش ھاۋكارى خەلكانى ئاۋا ناكات. ئەۋمووساي ئەشەرىيى نووسەرىكى نەسرانى ھەبۋا، كاتى پىشەۋا (عومەر) بىئى زانى دەرىكردو رىئى نەدا، ئىش و كارى مۇسلمانان بىخىتە بەردەستى (ۋەك لەرېنمايە كانىشىدا دىت) ﴿ ۵۲: فترى الذين فى قلوبهم مرض ﴾ دەبىنى ئەۋانە كە لەدلىپاندا بەرامبەر بەدىنى ئىسلام گومان و نەخۇشى ھەبە (ۋەكۇ ئوبەى ۋاۋا ۋىنەكانى ئەۋ) ﴿ يسارعون فىهم ﴾ بۇ بەدۇست بوونىيان پەلەۋ تىۋرەۋى دەكەن و خۇ دەكىشە ناۋيانەۋە ﴿ يقولون نخشى أن تصيبنا دائرة ﴾ ئەمە دەكەنە بىيانوۋ دەلېن: دەترسىن دوۋچارى بەلەۋ روۋداۋىك بىيىن، بۇيە دەيانكەينە پشتىوان و ئاشناى خۇمان، شايدە رۇزى مۇسلمانەكان لەجەنگەكاندا سەركەۋن، ئەۋسا ئىمەش ھىچ پەنايەكمان نەمىئى، خاۋەننامەكان دەكەينە دۇست، بالەۋرۇزە دۇۋارەدا پەناسان بىدەن و يارمە تىيمان بىدەن ﴿ فعسى الله أن يأتي بالفتح ﴾ بىئى گومان خۇا بەم زوۋانە دەرگاى خىرو سەركەۋتن لە پەيامبەر و مۇسلمانان دەكەتەۋە، ئەۋە بوۋ مەككە ئازادبوۋو، جوۋلەكەى (بەنى قورەيىزە) شى رىساۋكرد ﴿ أو أمر من عنده ﴾ يان فەرمانىك لەلەيەن خۇبەۋە دەرىكات بۇ ئاپرۋوبردنى ناپاكان، ۋەكۇ دانانى سەرانەۋ جىزىە لەسەريان ﴿ فيصبحوا على ما أسروا فى أنفسهم نادمين ﴾ ئەۋسا ئەۋ تاقمە

سەرنەخشەى تو ﴿ فاعلم أننا يريد الله أن يصيبهم ببعض ذنوبهم ﴾ چاك بزانەكە: خۇا دەبەۋى - بەھۇى تاۋانەكانىيانەۋە - تۇلەيان ئى بىئىننەت ﴿ وإن كثيرا من الناس لفاسقون ﴾ خۇ بىئى گومان زۇرىنەى خەلك لەرى دەرچوون و لايانداۋە.

دابى جاھىلىيەتى بەر لەئىسلام مەھىننەۋە:

﴿ ۵۰: أضحك الجاهلية يغبون ﴾ ئاخۇ ئەمانە دەپانەۋى، داب و ياساى جاھىلىيەتى بەر لە ئىسلام زىندوۋ بىكەنەۋە و بىرپاروۋ حوكمى خۇا، ۋە لانىن ۋەك ئەۋان؟! ﴿ ومن أحسن من الله حكما ﴾ جا دەبى بىرپاروۋ حوكمى كى جوانترو باشتر بىت، لەحوكم و فەرمانى خۇا ﴿ لقرم يوقنون ﴾ بۇئەۋانە كە ھىچ شىك و گومانىكىيان نىبەۋ، ئەھلى يەقىنن؟ چۈنكە ھەر ئەمانە چاك دەزانن كە شەرىعتى ئىسلام لەھەموۋ بەرنامەكانى تر گونجاۋترە بىرىتە دەستوۋرو سەرچاۋەى دەستوۋر، بىئى دىن و لادەرەكان نازانن و تىئاگەن، ئامادەش نابىن تىبگەن!

(تەتار)ەكان بەياساكەى (جەنگىزخان) كارىيان دەكرد! كە پىك ھاتىبوۋ لە چەندفەرمان و بىرپارىكى تىكەل لە دىنى ئىسلام و جوۋلەكەۋ گاۋر، ھاۋرى لەگەل ھەندى راۋبوچوونى خۇشى، پاشان چىنى پاش ئەۋان كەھاتن پەپرەۋىيان ئىكردو فەزلىپاندا بەسەر شەرىعتى خۇادا! دىيارە كارى ئاۋا، دەرچوونە لەئىسلام و، مۇۋقى بىئى كافر دەبى، پىغەمبەر ﷺ دەفەرەمۇى: ﴿ أَلْبَغْضُ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ ﷻ مَنْ يَبْتَغِي فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ، وَ طَالَبَ دَمَ امْرِئٍ بغير حق، لِيَرِيَقَ دَمَهُ ﴾ (تەبەرىي). كەۋابوۋ زۇر پىۋىستە كە: مۇسلمانان بەتايبەتى حوكمەت و دەۋلەتەكان بىگەرپىنەۋە بۇلاى بەرنامە پىرۋزەكەى ئىسلام و، ھەر ئەۋىش بىكەنە ياساۋ دەستوۋر بۇ ۋلات.

رېنمايىيەكانى ئايەتى (۵۰-۴۸):

- ۱) دەبى لە ھەموۋشتىكىدا ھەر بەقورئان و سوۋننەت، حوكم و بىرپارىدەرىت، نابى ھىچ شەرىعتە و بەرنامەيەكى تر، بىكرى بە ياساۋ بەرنامەۋ حوكم و بىرپارى بى بىرى.
- ۲) نابى پەپرەۋى لە ھەۋاۋ ئارەزۋى خەلكى بىكرى.
- ۳) حىكمەتى جىۋاۋزى نىۋان شەرىعتە ئاسمانىيەكان، ئىبىتلاۋ تاقىكردنەۋەبە.
- ۴) زۇرىيەى زۇرىنەى مۇسىبەت و بەلەۋ ھەر لەگۇناخەۋە سەر ھەلدەدا.

دووروو ئیمان لاوازانه، له سه سهوکاره دزیوو نیازه گلاوه بیان
 له دلشاردیو بیانهوه- په شیمان بینهوه، واته: هیچ کاریکیان
 پئی نه کری بویان و، په نجهی په شیمانی بگه زن ﴿ ۵۳ 》 وبقول
 الذین آمنوا ﴿ ٥٣ 》 نهوسا که پیروزی هات، نهوانهش برویان هیناوه
 به سه رسورمانیکه وه به گاورو جووله که کان ده لین: ﴿ اهؤلاء الذین
 آمنوا بالله جهد ایمانهم ﴾ ناخو نه مانه بوون - دوو رووه کان- که
 زور به توندی سویندیان به خوا ده خوارد ﴿ انهم لمعکم ﴾ که هه تا
 سه له گه لتانن و پشتیوانتانن، که چی نهوا خوا سری هه لالین و
 ده ری خست درویان له گه ل کردن ﴿ حبطت اعمالهم ﴾ نهوکارانه ی
 نهوان کردیان به فیرو چوون ﴿ فأصبحوا خاسرین ﴾ دواییه که ش
 زیانکار و زهره مند بوون و، هیچ پاداشیکیان بۆ نه بوو.

دینماییه کانی نایه تی (۵۱-۵۲):

- ۱) دؤستایه تی له گه ل جووله که وه نه ساراو کافرانی تردا
 حهرامه، به لام له بواری بازرگانی و ناوه دانی و پیشه سازی
 - نه گهر پیویست بوو- قهیدی نییه.
 - ۲) هاوکاری بئی باوه ران و مورته ددان به زبانی موسلمانان و
 به وه رگه ران له دین داده نری.
 - ۳) دؤستایه تی بئی باوه ران، هه میشه له ئیمان کزییه وه سه ری
 هه لداوه، بۆیه نه نجامه که یشی هه ر کافر بوونه.
- نه بوو مووسای نه شهه ری نو سه ری کی گاور ی هه بوو،
 پیشه وا عومه ر پئی گوت: ده ری بکه باهروات، پاشان
 نه م نایه ته: ﴿ یا ایها الذین آمنوا لاتتخذوا... ﴾ سی بؤ دوویاتی
 مه به سه ته که ی خوینده وه، تیی گیانندن که: نابی نهوانه
 له ئیش و کاری موسلمانانه وه نزیک بخرینه وه، بکرنه
 دؤست و ناشناو پشتیوان.

پاشگه زبوونه وه له ئیسلام و نه نجامه که ی:

﴿ ۵۴ 》: یا ایها الذین آمنوا ﴿ ٥٤ 》 نهی نهوکه سانه ی باوه رتان هیناوه!
 ﴿ من یرتد منکم عن دینه ﴾ هه رکه سیکتان له نایینی خوی (واته):
 له دینی ئیسلام) پاشگه ز بینه وه وه رگه ری ﴿ فسوف یأتی الله
 بقوم ﴾ جا خوا له مه ولا که سانیک دینیت، نه وه نده به رفهرمانی
 ده بن ﴿ یحبهم و یحبونه ﴾ خو شی دهوین و، نهوانیش نهویان
 خوش دهوی ﴿ اذلة علی المؤمنین ﴾ وله ئاستی خاوه ن باوه راندا،
 خو به که مزان و به سوژن ﴿ أعزة علی الکفرین ﴾ و به رامبه ریبه
 کافرویی باوه ران، خو به گه وه رزان و سه ریلندو ده روون به رزن،

توندو تیزو به هه له تن ﴿ یجاهدون فی سبیل الله ﴾ بؤ ره زامه ندی
 خواش تی ده کوشن و جهنگ ده که ن ﴿ ولا یخافون لومة لائم ﴾ و
 له ته شه رو لومه ی لومه کرانیش ناترسن و باکیان نابی، پیغه مبه ری
 خوا ده فهرمو ی: ﴿ ما ینبغی للمؤمن أن یدل نفسه ﴾ بؤ موسلمان
 ناشی خوی زه لیل وریسوا بکات، گوتیان: چۆن موسلمان خوی

﴿ یأییها الذین آمنوا لاتتخذوا الیهود والنصری اولیاء بعضهم
 اولیاء بعض ومن یرتد منکم فانه منکم ان الله لا یرید ان یرحم
 الظالمین ﴿ ٥١ 》 فتری الذین فی قلوبهم مرض یریدون ان یرحم
 یقولون نحشی ان نصیبنا دابة فقسى الله ان یأتی بالفتح أو امر
 من عنده ففصیحوا علی ما أسرروا فی انفسهم تلذذت به ﴿ ٥٢ 》
 ویقول الذین آمنوا اهؤلاء الذین أقسموا بالله جهدا بینهم
 انهم لکم حطت اعمالهم فأصبحوا خاسرین ﴿ ٥٣ 》 یأییها
 الذین آمنوا من یرتد منکم عن دینه فسوف یأتی الله بقوم یرحمهم
 ویحبونه اذ لئلا علی المؤمنین اعزوا علی الکفرین یجاهدوت فی
 سبیل الله ولا یخافون لومة لایمر ذلك فضل الله یرتبه من یشاء
 والله واسع عليم ﴿ ٥٤ 》 انما ولیکم الله ورسوله والذین آمنوا الذین
 یقیمون الصلوة ویؤتون الزکوة وهم زکون ﴿ ٥٥ 》 ومن یتول الله
 ورسوله والذین آمنوا فان حرب الله هم القابلون ﴿ ٥٦ 》 یأییها الذین
 آمنوا لاتتخذوا الذین اتخذوا دینکم هزوا ولیعابا من الذین آؤوا
 الکتب من قبلکم والکفار اولیاء واتقوا الله انکم مؤمنین ﴿ ٥٧ 》

ریسواده کات؟ فهرمو ی: ﴿ یتخمل من البلاء ما لا یطیق ﴾ نه وه نده
 بچیته ژیر به لاو ناره حه تی، ده ره نجام بوی هه له نه گیری و وره
 له ده س بدات ﴿ ذلك فضل الله یرتبه من یشاء ﴾ نهو خو شه ویستی
 و تیکوشانه، فهزل و به خششی خوایه، به هه رکه سیک خوی بیهوی
 دهیدا ﴿ والله واسع عليم ﴾ و خواش فهزل و میبه ره یانی فراوانه،
 زوزیش زانایه، ده زانی کئی شایسته ی نهو به خشینه یه.

ده بی ته نیا خواو پیغه مبه ره که ی و باوه رداران بکه نه دؤست:

﴿ ۵۵ 》: انما ولیکم الله ورسوله والذین آمنوا ﴿ ٥٥ 》 پشتیوان و دوستی
 ئیوه نهی موسلمانان! هه رخواو په یامبه ره که ی و باوه رداران،
 نهک جووله که و گاورو نه لقه له گوئیکانیان ﴿ الذین یقیمون الصلاة
 ویؤتون الزکوة وهم راکعون ﴾ نهوانیش نهوانه ن به ریک و پیک
 نویژ ده که ن و زکات ده دن و، هه میشه ش دیارده ی کرنووش و
 ملکه چی بؤ فهرمانه کانی خوایان پیوه دیاره ﴿ ۵۶ 》: ومن یتول الله

ورسوله والذین آمنوا ﴿ وههركه سيكيش دوستايه تي له گهل خواو بهيامبيري خواو، نهوانه دا بكا، بروايان هيتاوه، نهوا دهبنه حيزب و گرووي خوا ﴿ فان حزب الله هم الغالبون ﴾ بي گومانيش تهنياو تهنيا حيزب و كومه لي خوا سرفرازو زال و سهركه وتوون.

پينمايييه گاني نايه تي (۵۴-۵۶):

۱) راگه ياندني ههواله غهبيي و نادياره كان له لايه ن قورثانه وه، پاشانيش به راست دهر چونيان، به لگهي نه وه ن كه قورثان فهرمووده و (كلام) ي خوايه.

۲) فهزيله ت وپله و پايه ي ئيمامي (نه بووبه كر) و هاوه لاني به تاييه تي هوزي (نه بوو مووساي نه شعهر/ايه مه ني).

(ئيبن ئيسحاق) ده لي: بيچگه له عه ره بي مه دينه و، مه ككه و، (به حره ين) هه موو نه و خه لكه له دين وه رگه رانه وه و، بوونه دوو به ش: هه نديكيان هه زه كاتيان نه ده دا، هه نديكي ديكه يان به ته واوي (دين) يان خسته نه ولاوه، جا بو راستكرده ويان ئيمامي (نه بووبه كر) و هاوه لاني، جه نكيان له گهل كردن.

۳) خو شه ويستي خواو ريز بو برواداران و، په سكردي بي بروا و كافران و گه وره بي جيهاد و سه قامگير بوون له سه ري و گوي نه دان به لومه ي لومه كره ان.

۴) فهزيله تي نويز كردن و زه كات دان و ركوع بردن بو خوا.

۵) سه ربه رستي و چاوديري خوا بو برواداران، ماناي زال كردن و سه ر خستينانه.

نهوانه گالته به دينتان ده كهن، مه يانگه نه دوس:

﴿ ۵۷: يا ايها الذين آمنوا ﴾ نه ي گهل خواوه ن باوه ر! ﴿ لا تتخذوا الذين اتخذوا دينكم هزوا ولعبا ﴾ له گهل نه و كه سانه دا لاقرتي و گالته به دينتان ده كهن دوستايه تي مه كهن ﴿ من الذين اوتوا الكتاب من قبلكم والکفار اولياء ﴾ چ نه و كه سانه بن، پيش ئيوه كتيب و نامه يان بو هاتووه، چ نهوانه بن موشريك و بي باوه رن، واته: نه و كه سانه ريز له دين و ئايينتان نانين، و سووكايه تي بي ده كهن، ئيوه ش ريزيان لي مه نين و دوستايه تيان له گهل مه كهن و، مه يانگه نه هاو كارو هاوريي خو تان ﴿ واتقوا الله ان كنتم مؤمنين ﴾ و ده بي پاريز له خوا بكنه و، هه رگيز لاري و نافهرماني نه كهن، نه گه ر ئيوه به راستي بروادارن.

بي دين گالته به بانگ و نويز ده كات:

﴿ ۵۸: واذنا نديتم الى الصلاة اتخذوها هزوا ولعبا ﴾ هه ركه بو نويز كردن بانگ ده لين، نه مانه لاقرتي و گه مه و گالته ي بي ده كهن ﴿ ذلك بانهم قوم لا يعقلون ﴾ نه وه ش چونكه گه ليكي نه فام و بي عه قل و بي ثاوه زن و، بي ره پاشه روزي خو يان ناكه نه وه، دياره كارو ره وشي و، داب و نه ريتي گش شوينكه و تووه كاني شه يتانه، وه كه پينغه مبه ر ده فهرموي: ﴿ (اذا سمع الاذان اذبر وله خصاص ائى ضراط - حتى لا يسمع التأذين، فإذا قضى التأذين أقبل، فإذا نوب للصلاة أذبر، فإذا قضى التثويب أقبل، حتى يخطر بين المرء وقلبه فيقول: اذكر كذا، اذكر كذا، لئلا لم يكن يذكر حتى يظل الرجل لا يذري كم صلى، فإذا وجد أحدكم ذلك، فليسنجد سجدة تين قبل السلام))، (متفق عليه). نهوانه زور دلگران ده بن به نويزوو خوا په رستي موسلمانان و، زوريش پينان ناخوش ده بيت، نه ربوشيان بكري، دريغي ناكه ن له داخستني مرگه و ته كان!

خواوه ن كتيبه كان ركيان له ئيمانه داره كانه:

﴿ ۵۹: قل يا أهل الكتاب ﴾ به وخواوه نمانانه - گالته به نويز ده كهن - بلي: ﴿ هل تقمون منا إلا أن أمنا بالله وما أنزل إلينا وما أنزل من قبل ﴾ كه مه سه خه ره ده كهن و تانه و توانج ده گرن، مه گه ر هه له به ره نه مه نيبه كه ئيمه باوه رمان به خواو، به و قورثانه نيردراوه ته لامان و، به و كتيبانه ش هه يه، پيش نه م قورثانه نار دراون ﴿ وأن أكثركم فاسقون ﴾ و ده شرانين كه بي گومان به شي زورتان له سنور دهر چوون و لاتان داوه، بويه ناوا ري به به ختي خو تان نابه ن؟ ﴿ ۶۰: قل هل أنبئكم بشر من ذلك مثوبة عند الله ﴾ پينان بلي: ناخو ده تانه وي لاي خوا ناگاردارتان بكم له سزاو تو له ي خراپتر له وه؟ واته: ئيوه ئيمه به خراب ده زانن! به لام چاك بزانن كه خه لكاني خراپن ﴿ من لعنه الله و غضب عليه ﴾ خوا نغريني لي كردون و خه شم و قيني لي هه لگرتوون ﴿ وجعل منهم القرده و الخنازير ﴾ و هه نديكي شياني كرده مه يموون و به راز ﴿ و عبد الطاغوت ﴾ و بت و تاغووت و شه يتانين په رست ﴿ أولئك شر مكانا ﴾ جيگاي نه مانه له گشت جييه ك خراپتره ﴿ وأضل عن سواء السبيل ﴾ و له راسته ري، زور لاري و لاده رن، نه مانه گو مپراو به دكارو به دفره ن، نه ك ئيمانه داره كان، خواي گه وره له وه سفي ئيمانه داراندا ده فهرموي: ﴿ أصحاب الجنة يومئذ خير مستقرا و أحسن مقبلا).

رَبِّنْمَا بِيَه كَانِي نَابِيَه تِي (۶۰-۵۷):

رَبِّنْمَا بِيَه كَانِي نَابِيَه تِي (۶۱-۶۲):

- ۱) له سه رده می پیغه مبهردا ﷺ دهسته یه دورووی یه هوود له مه دینه هه بوون.
- ۲) جووله که زور بایخ به گوناج و تاوان ددهن، خرابی و

۱) نابی یه هوودو نه سارا، بکرینه دوست و یارو یارمته ی بدرین، وهیان یارمه تیان لی وه ربگیردری، به تایبه تی دلره ق و سته مکاره کانیان، (جوبین) نه لی: پیغه مبهردا ﷺ که ویستی بچیت بو نوحود، تاقسی له جووله که هاتن خوئیانیان ناماده کرد له گه لیا بچن، نهوسا پیغه مبهردا ﷺ فهرمووی ((إِنَّا لَأَنْتَسِعِينَ عَلَىٰ أَرْضِنَا بِالْمُشْرِكِينَ)). بهد رهوشتی یه هوودو بی نه قلیان.

۲) یه هوود زور هه ولدهدا بوگومرا کردنی موسلمانان.

۳) یه هوود بوونه (همیموون)، وهکو له سوورته ی (به قهره)، نایه تی (۶۵) دا هاتوه. شاعیر نیکیش ده لی: (فلعنة الله على اليهود إن اليهود إخوة القردة) جووله که له قیامه تدا له هه مووکه س جی و رییان خرابتره.

وَإِذْ نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هَاهُ وَوَالِعِمَّا ذَلِكِ يَأْتَهُمْ قَوْمٌ لَا يَمْلِكُونَ ﴿٦١﴾ قُلْ يَا هَلْ الْكِتَابَ هَلْ تَقْتُمُونَ مِنَّا إِلَّا أَنْ أَمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلُ وَأَنْ أَكْذَرُكُمْ قَسِيفُونَ ﴿٦٢﴾ قُلْ هَلْ أَنْتُمْ بِشِرِّ مِنَ ذَلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ مِنْ لَمَعَةِ اللَّهِ وَغَضِبِ عَلَيْهِ وَجَمَلٍ مِنْهُمْ الْقُرَّةُ وَالْحَنَابِرُ وَعِبْدَ الطَّاغُوتِ أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٦٣﴾ وَإِذَا جَاءَ وَكُمُ قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرُّوا يُبِيعُوا اللَّهَ أَغْلًا بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٦٤﴾ وَتَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسِرُّونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَأَكْلِهِمْ الشَّحْتِ لَيْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٥﴾ لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّكْبَتُونَ وَالْأَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ الشَّحْتِ لَيْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٦﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُمُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُفَقِّ كَيْفَ يَشَاءُ وَلْيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا وَالْقَسَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ لَمَطًا هَا اللَّهُ وَسِعُونَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٧﴾

﴿ ۶۱: وَإِذَا جَاؤُكُمْ قَالُوا آمَنَّا ﴾ هه رکه دینه لاتان - نهو جووله کهو دوروووانه - به درو ده لین: نیمه یس موسلمانین و بروامان به ثابین و به په یامبهر هیناوه ﴿ و قد دخلوا بالكفر وهم قد خرجوا به ﴾ که چی هه به بی باوهری هاتنه زور لای توو، هه به بی باوهریش چوونه ده ری، واته: هاتنه که بیان هه ج که لکیکی نه بوو بویان و، هه به کوفروه هاتن و، هه به کوفریشه وه ده رچوون ﴿ والله أعلم بما كانوا یکتُمون ﴾ و خوا به وهی له دل و دهرونیاندا شاردیانه وه، له گش که سی زانتره ﴿ ۶۲: وَتَرَى کَثِیرًا مِنْهُمْ یَسَارِعُونَ فِی الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ﴾ زوری لهو جووله کانه ده بینی، په له و چه سپانی ده کهن بو نه جامدانی تاوان و ده ست دریزی ﴿ وَأَکَلَهُمُ الشَّحْتُ ﴾ و خواردنی مالی حه رام، چونکه کاری وابوته پیشه یان ﴿ لَبِسَ مَا کَانُوا یَعْمَلُونَ ﴾ دیاره که کاریکی زور خرابیان کرد.

نه شیاوی بی دهنگی زاناکان له به رامبهر گشت کاریکی (مونکه) و فه سادوه، ته نانه تی هه ندی له (سه له ف) ده لین: (إن هذه الآية أشد آية وأخطرها على العلماء) واته: به راستی تم نایه ته، له گشت نایه ته کانی قورشان - خه ترتره سامناکتره بو - زاناکان.

دهبی خواناس و زانادی له حه رامخوری بگرن:

جووله که ده لین خوا دهستی به ستراوه! ﴿ ۶۴: وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ ﴾ (فه نحاس) ی یه هووی نه قام ونه زان گوتی: خوا دهستی زنجیر کراوه به ستراوه، بویه وا رزده چروکهو، رزق و پوزی به بنده کانی خوئی نادا! ﴿ غلت أیدیهم ﴾ دهک دهستی نه وان که له بچه و ثقیلیج بی و، شه له ل لیبی بداو، هه رنه وانیشن رزده چرووک ﴿ ولعنوا بما قالوا ﴾ وه له بهر نهو قسه شیان نفرینی خوایان لی کرا، بویه به رده وام چکوس و به خیلن ﴿ بل یداه مبسوطتان ﴾ نه خیر دهستی خوا

﴿ ۶۳: لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرِّبَايُونَ وَالْأَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ الشَّحْتُ ﴾ بوچ پیشه و او زانایانی خوایی و زانا بلیمه ته کانیان، یه هوود له وته ی تاوان و خواردنی مالی حه رام ناگیرنه وه؟ واته: هه قه زاناو داناو پیاوه چاکه کانیان، نه هیلن نه وانه سهر بکه نه نهو جووره تاوانانه ﴿ لبس ما كانوا یصنعون ﴾ به راستی نهو بیدهنگی و گوئی نه دانه ی زاناو پیشه واکان کاریکی زور نادرست و خرابه.

نه به سراوه، وهكو ئەوان دەلێن، بەلكو هەردوو دەستی خوا هەمیشە و بەردەوام والّو گوشادن ﴿ ینفق کیف یشاء ﴾ هەرچۆنێك خۆی بیهوێ، دەبیه خەشی. پێشەوا (ئەحمەد- خۆای لی رازی بێن) ئەم فرمودەیهی هیناوه: ﴿إِنَّ یَمینَ اللّهِ مَلَأَی، لَا یغِیضُهَا نَفَقَةٌ سَخَاءَ الیْلِ وَالنَّهَارِ، أَرَأَیْتُمْ مَا أَنْفَقَ مِنْدَخْلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، فَإِنَّهُ لَمْ یغِضْ

بۆخۆی كۆژاندوویه تەووه نەیان تۆانیوه زیانت لی بدهن ﴿ و یسعون فی الأرض فسادا ﴾ هەمیشەش لەولاتدا، لەهه ولدان بۆ بلاو كردهوهی فسادو خرابه و گێره شیونینی ﴿ والله لا یحب المفسدین ﴾ بێ گومان خواش خەلكی خرابه كار و گێره شیونینی خۆش ناوی ﴿ ٦٥: ولو أن أهل الكتاب آمنوا واتقوا ﴾ خۆته گەر خاوهن كتیپ و نامەكان برۆیان هیناباو، لەنافەرمانی خوا خۆیان پارازتیا ﴿ لكفرنا عنهم سئاتهم ﴾ هەرگوناھێ كردبوویان، دەمانیوێشی ﴿ ولأدخلناهم جنت النعیم ﴾ و دەمان بردنە ناو چەندین باخ و باخاتی پڕبوو لە خۆشی و نیعمەت.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكُنَّا لَهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأَدْخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٦٦﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْبَةَ وَالْإِحْسَانَ مَا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمْ مِنَ الرَّبِّمْ لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَخِطَّ لَهُمْ أَرْجُلُهُمْ مِنْ تَحْتِ أُمَّةٍ مُّقْتَصِدَةٍ وَكُتِبَ لَهُمْ مِنْهُم سِتْرٌ مَّا يَتَمَلَّكُونَ ﴿٦٧﴾ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى تُبَيِّنُوا التَّوْبَةَ وَالْإِحْسَانَ وَمَا نَزَّلْنَا إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَئِن يَدْعِكُمْ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا نُنزِلْ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّالِحِينَ وَالْمُؤْمِنِينَ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَالْيَهُودَ وَالنَّصَارَى عَلَيْهِمْ سَلَامٌ مِمَّنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٧٠﴾ لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَارْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رَسُولًا قُلْنَا جَاءَ هُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ﴿٧١﴾

كار كردن بەبەرنا مەهێ خوا، ما یهێ خۆشگوزەرانییه:

﴿ ٦٦: ولو أنهم أقاموا التوبة والإحسان ﴾ و ئەگەر مووسای و عیسیاییهكان، هەستان بە كار كردن بە تەورات و ئینجیل ﴿ وما أنزل إليهم من ربهم ﴾ و ئەو قورئانهی لە لایەن پەرۆهردگاریانهوه نێردراوه بۆیان ﴿ لاكلوا من فوقهم ومن تحت أرجلهم ﴾ ئەو دەمه لای سەر و ویا نهوهو لە بهر پێیا نهوه، ناز و نیعمەتی خۆیان دەخوارد، واتە: خوا بەرەكەت و پیتی ئاسمان و زهوی بسۆ دەباراندن، لەئایه تێکی تردا دەفرموی: ﴿ ولو أن أهل القرى آمنوا واتقوا لفتحنا عليهم بركات من السماء والأرض... ﴾ منهم أمة مقتصدة ﴿ هەیانە ژێرو میانەر هون ﴿ و کتیر منهم ساء ما یعلون ﴿ زۆریکیشیان خراب و بەدفرانه کار دهکەن، لە جێیهکی تردا هاتووه: ﴿ ومن قوم موسى أمة يهدون بالحق وبه يعدلون.﴾

هەرچی لە خواوه هاتووه، دەبێ رابگهیهنری:

﴿ ٦٧: يا أيها الرسول بلغ ما أنزل إليك من ربك ﴾ ئەو پەيامبەر! ﴿ هەر فەرمان و بڕیارێک لە لایەن پەرۆهردگارتەوه بسۆت هاتووه، بێ دوودلی و ترس لە هێچ کەسێ رابگهیهنە ﴿ وإن لم تفعل فما بلغت رسالته ﴾ خۆته گەر وات نەکرد، چاک بزانە کە بەتەواوی پەيامهکی خوات نەگهیا ندووه، خاتوونه عایشه دەلێت: ئەو پێغه مەبەر بیتوانایه ئایه تێک لە قورئان بشاریتەوه، ئەوا ئایه تی: ﴿ وتخفى في نفسك ما الله مبديه وتخشى الناس والله أحق أن تخشاه.﴾ دەشارتەوه. ﴿ بوخاری و موسلیم.﴾ ﴿ والله يعصمك من الناس ﴾ دلنیا شیه خوا لە ئازار و پیلانی ئەو خەلكه دەتیاریزی، هەر کە بیان هوی دوو چاری بە لایه کت بکەن، لەو بارهوه خاتوو عایشه – خوالی رازی بیته – دەلێت: پەيامبەر ﴿ هەمیشە پاسهوانی هه بوو، هه تا ئایه تی ﴿ والله يعصمك من الناس ﴾ ی بۆهات، ئەوسا فرمووی: خەلكینه! ئیتر ئیوه بچن بە لای کارتانهوه، چونکه من

مافی یمینه. قال: وعزضه على الماء، وفي يده الأخرى الفيض - أو الفيض - يرفع ويخفيض.)) وقال: (يقول الله تعالى: أَنْفَقْنَا نَفَقًا عَلَيْنَا) (متفق عليه). ﴿ ولیزیدن کتیرا منهم ما نزل إليك من ربك طغيانا وكفرا ﴾ بێ شك ئەو قورئانهی لە لایەن پەرۆهردگارتەوه بسۆت نێرا لەباتی ئەوه برۆای بێ بهینن، کەچی زۆریکیان زیاتر رۆده چن لە سەرکەشی و بێ باوهریدا! بەل قورئان بۆ سرۆی ئیماندار دەبیته مایه ی رینمایي وره حمەت، کەچی بۆ مرۆفی تاوانبارو دل رەق، یاخی تر دەبن! وهكو دەفرموی: ﴿ قل هو للذين آمنوا هدى وشفاء والذين لا يؤمنون في آذانهم وقر وهو عليهم عمى.﴾ ﴿ وألقنا بينهم العداوة والبغضاء إلى يوم القيامة ﴾ ئیعمەش تارۆزی قیامەت، دوژمنایه تی و کینه و رقه بەریمان لە نێوان (جووله کە و گارون) اندا بەریا کرد، واتە: هەرگیز دلایان هۆگری یەك نایب و، هەمیشە خەریکی دوو بهرەکی و دوژمنایه تین ﴿ كلما أوقدوا نارا للحرب أطفأها الله ﴾ هەرچەن ئاگری شەریشیان هەلگێرساندبێ، خوا

خو دەم پارىزى. (متفق عليه). ﴿ إن الله لا يهدي القوم الكافرين ﴾
 بى گومان خىواي گەورە ھىدايەت و رىئويىنى ھۆزۈ گەلى بى باوھەران
 نساكات، بەلى پىغەمبەر ﷺ بى كەمۇ زىياد پىر بە پىر شەرىعەت و
 بەرنامە كەي خىواي گە ياندو ھاوھەلانىشى كىرە شايدە، لە (حجە
 الوداع) دا نىزىكەي (۱۴۴) ھەزار كەس لە ھاوھەلان گوى بىستى بوون
 كە فەرموى: خەلكىنە! ئىوھە كە پىرسىياري منتان لە دەكرىت،
 چ دەلەين؟ گوتيان: ﴿ تَشْهَدُ أَنْكَ قَدْ بَلَّغْتَ وَأَدَيْتَ وَنَصَحْتَ ﴾. ئەوجا
 ئەويش پەنجەي بۇ ئاسمان بەرزەوھە كرد و فەرموى: ﴿اللَّهُمَّ هَلْ
 بَلَّغْتَ؟ اللَّهُمَّ هَلْ بَلَّغْتَ﴾ (موسليم). ﴿ ۶۸: قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ
 عَلَى شَيْءٍ ﴾ بلى: ئەي خاوەننامەكان! ئىوھە لەسەر ھىچ بەرنامەو
 ئاينىكى دروست و رەوان نىن ﴿ حَتَّى تَقِيمُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴾
 ھەتا بە پىي تەورات و ئىنجىل ﴿ وَمَا أَنْزَلْ إِلَيْكُمْ مِنْ رِبْكَ ﴾ و
 ئەوھى لەلایەن پەرورەدگار تانەوھە بۇتان ھا تووھە نەجولئەوھە، واتە:
 دەبى ئىقامەي تەواوي كىتەبەكانى خوا بکەن ﴿ و ليزيدن كثيرا
 منهم ما أنزل إليك من ريبك طغيانا وكفرا ﴾ بى گومان لەباتى
 گوپرايەلى لەو قورئانەي لەلایەن پەرورەدگار تەوھە بۇت ھا تەي
 پىغەمبەر! ﷺ زۆرىكى خاوەننامەكان سەر كەشترو بى باوھەرتر
 دەكا ﴿ فلا تأس على القوم الكافرين ﴾ دەساتۆش بۇ گەل و
 كۆمەلى بى باوھەران ھەركە پىروا ناھىن، غەمبارو دل غەمگىن مەيە
 ﴿ ۶۹: إن الذين آمنوا والذين هادوا ﴾ بى گومان ئەوانەي پىروايان
 ھىناو ئەوانەش جوولەكەن (شويئىكە و تەووانى مووسا) ﴿ والصابئون
 والنصارى ﴾ سوپىيانو فەلەكانىش، (سايبە): بەچەند جۆرنىك
 تەفسىر كراوھەتەوھە، بەلام ئەوھە يان زۆرتىر بچىتە دلەوھە ئەمەيە
 كە ئەوانە كۆمەلىك بوون لە پىش ھا تەنى ئىسلامدا، ھەر خىوايان
 دەپەرست، بى ئەوھى مەزھەپىكى دىيارىيان بۇ خۇيان ھەبووبى
 ﴿ من آمن بالله واليوم الآخر وعمل صالحا ﴾ ھەركامىكىيان پىرواي
 دامەرزواي بەخىواو بەرۆزى دوايى ھەبى و ئاكارى چاك بى ﴿ فلا
 خوف عليهم ولا هم يحزنون ﴾ نەھىچ ترسىكىيان لە دواپۆزدا
 ھەيە، نە دل زویرىشەن بۇدونىيان، بەلكو بەئارەزووي خۇيان،
 دلخۆش دەكرىن.

رېنەمايىبە كانى ئايەتى (۶۷-۶۹):

۱) دەبى پىغەمبەران بەتەواوي و بى ماتلەبوون سپاردەكەيان
 رابگەيەنن، پىياو ھەق بلى پىغەمبەرىشمان موھەممەد ﷺ
 وەكو پىغەمبەرانى تر، باش ھەستا بە ئەنجامدانى
 ئەركەكانى سەرشانى.
 ۲) ئەم ئايەتە دەمكوتى ئەوانە كە دەلەين: پە پىغەمبەر ﷺ

كىتمانى ھەندى لە وەھىي و سپاردەكەي خىواي كردوھە!
 دايكى موسلمانان خاتوو عائىشە ئەلى: ئەگەر پىغەمبەر ﷺ
 تەوانىي تەنھا شتىكى كەمىش پىشارىتەوھە، ئەوا ئايەتى
 (عبس و تولى) دەشاردەوھە.
 ۳) عىسمەت و پارىزواي لە گشت شتىك تەنھا بۇ
 پىغەمبەرە ﷺ. خاوەننامە كان بەكافرو بى پروا دادەنرىن،
 مەگەر ئەوانەيان پىروا بە موھەممەدىش بىنن و پەپىرەوي
 لە پەيامەكەشى بکەن.
 ۴) خەلكانى عىنادو خۇ بەزلان ھەتا بىت بە بەلگەو
 نىشانەكانى خوا، سەركىشتەر دەبن.

﴿ ۷۰: لقد أخذنا ميثاق بني إسرائيل ﴾ بى گومان ئىمە پەيمانى
 بەھىز و پتەومان، لە ئەوھى يەعقوب و ھەرگرت و پىمانگوتن كە:
 ھەمىشە گوپرايەل و بەر فەرمان بىن ﴿ وأرسلنا إليهم رسلا ﴾ و گەلى
 پەيامبەرىشمان بۇ ناردن، بۇ تىگە ياندنى ئەو مەبەستە ﴿ كلما
 جاءهم رسول بما لا تهوى أنفسهم ﴾ كەچى ھەرچارەي يەكئى لەو
 پەيامبەرانە، بە پىچەوانەي ئارەزووي ئەوان شتىكى بۇ ھىنابان،
 ئىتر بەھوى لاسارى خۇيانەوھە ﴿ فرىقا كذبوا و فرىقا يقتلون ﴾
 دەستەيەك لە پەيامبەركانىيان بە درۆزن دادەناو دەستەيەكىشىيان
 ھەر بەكوشتن شەھىدىيان دەكردن ﴿ ۷۱: وحسبوا ألا تكون فتنة ﴾
 پىشىيان وابوو ھەرگىز سزاو بەلایان بۇ نايەو، خوا لەسەر ئەوكارە
 لىيان ناگرى ﴿ فعما و صموا ﴾ ئىنجا دەربارەي ھەق و راستى
 كوپىرو كەپ بوون ﴿ ثم تاب الله عليهم ﴾ پاشان خوا پەشىمان
 بوونەوھە تەوہەي لىو ھەرگرتن ﴿ ثم عموا و صموا كثر منهم ﴾ بەلام
 دىسانەوھە بەشىكى زۆريان، لەئاستى راستى و ھەقدا، پاش ئەوھە
 خوا تۆبەي لىو ھەرگرتن كوپىرو كەپ بوونەوھە ﴿ والله بصير بما يعملون ﴾
 خواش بە ھەموو ئەو شتەي ئەوان دەيكەن بىنايە و، تۆلەشىيان
 لى و ھەردەگرى.

ئەوانەي دەلەين خوا خۇي مەسىحى
 كورى مەريەمە، لەدەين و ھەرگەراون:

﴿ ۷۲: لقد كفر الذين قالوا إن الله هو المسيح ابن مريم ﴾
 عىسايىبەكان-ئەوانەيان دەلەين: خوا خۇي مەسىحى كورى
 (مەريەم) - بى گومان كافرن، چونكە خوا بۇ خۇي تاك و تەنبايەو،
 (مەسىح) پىش ھىمان ھەر لە پىشكەدا بوو گوتى: ﴿ إني عبد الله أتاني
 الكتاب وجعلني نبيا ﴾ ھەتا ئەوھە كە گوتى: ﴿ وإن الله ربي وربكم
 فاعبدوه هذا صراط مستقيم ﴾ ﴿ وقال المسيح يا بني إسرائيل ﴾

﴿ ۷۳: لقد كفر الذين قالو إن الله ثالث ثلاثة ﴾ بى گومان ئەو گاورانەى گوتيان: خوا سىئەمىنە لەسى دانە خوا كە، كافرو بى باوەرن. گاوردەكان دەستەيه كيان دەلین: (خوايه تى) دابهش كراوه لەنىوان خواو عيساو مەريەمدا! بۇيه خواش فەرمووى ئەوانە كافرن ئەم قسانە دەكەن، لەكۆتايى سوورەتەكەدا دىت: (واذ قال الله يا عيسى ابن مريم أنت قلت للناس اتخذوني وأمي إلهين من دون الله قال سبحانك... ﴿ وما من إله إلا إله واحد ﴾ خۆ چگە لە خواى تاكو تەنيا، هېچ پەرستراونك بۆ پەرستن ناشى، ونييه ﴿ وإن لم ينتهوا عما يقولون ﴾ خۆئەگەر كۆتايى بەو قسانەيان نەهينن ﴿ ليمسن الذين كفروا منهم عذاب أليم ﴾ ئەوا لەرۆزى سەلادا سزايەكى ئىش پىنگەيەنەر، تووشى ئەوانەيان دەبى لەدين لاينداوه ﴿ ۷۴: أفلا يتوبون إلى الله ويستغفرون ﴾ جا ئايا حق نىيە ئەوانە لەوتوانە گەورەيه پەشيمان ببنەوهو داواى لىبووردن لەخوا بکەن؟ ﴿ والله غفور رحيم ﴾ خواش زۆر لىبووردهيه، زۆرىش مېهرەبانە، لەگەل ئەوهەلەنەشدا - پاش تەوبە - دەيان بەخشىت ﴿ ۷۵: ما المسيح ابن مريم إلا رسول ﴾ مەسحى كورى مەريەميش تەنياوتەنيا پىغەمبەرىك بووهو هېچى تر ﴿ قد خلت من قبله الرسل ﴾ بەرلەویش بى سۆچەند پەيامبەرى بوون و تى بەرىن ﴿ وأمه صديقة ﴾ و دايكىشى زىنكى زۆر راست بوو ﴿ كانا يأكلان الطعام ﴾ هەردوو وەكو خەلكى تر خواردونيان دەخواردو پىويستيان بەخۆراك هەبوو، جا ئەر خاوبوونايە، چۆن پىويستيان بەخۆراك دەبوو؟ ﴿ انظر كيف نبين لهم الآيات ﴾ دەسا سەير بکە و بزانه چۆن ئىمە ئەوهەموو نىشانەو بەلگانەيان بۆ شى دەكەينەوه؟ ﴿ ثم انظر أنى يوفكون ﴾ ديسانەوه بېروانە و چاك بزانه، داوى ئەوهەموو روون كردنەوهيه چۆن لەئاستى هەقدا ترازننران و نەچوون بەلای راستيدا و بەردەوام درۆ هەلەدەستن؟ ﴿ قل أتعبدون من دون الله ما لا يملك لكم ضرا ولا نفعا ﴾ پىيان بلى: ئاخۆ كەى راستە ئىوه بىچگە لەخوا كەسىكى وەك عيسا دەپەرستن كە: دەسەلاتى نىيە هېچ زيان و سوودىكتان پى بگەيەنيت؟ ﴿ والله هو السميع العليم ﴾ خۆ هەرتەنها خوا خۆى بيسندەى راستەقىنەيه، بەئاگاو زانايە بە هەلسوكەوتتان، واتە: دەبۆچى لەپەرستنى ئەو كلابوون و لارى بوون.

رېنەمابىيەكانى ئايەتى (۷۶-۷۳):

- ۱) بەتال كردنەوهى بېرو بېروى نەسارا لەبارەى بېراردانى بوونى سى خوا.
- ۲) بىزارى و نكوول عيساو دايكى عيسا لەوكەسانە

مەسحيش كاتى رهوانە كرا گوتى: ئەى نەوهەكانى يەعقوب! ﴿ اعبدوا الله ربي وربكم ﴾ دەبى ئىوه هەر ئەو خوايه بپەرستن كە پەروردگارى منيش و پەروردگارى ئىوهشە ﴿ إنه من يشرك بالله ﴾ چاك بزانه كە هەر كەسىك شەرىك و هاوبەش بۆخوا دابنى ﴿ فقد حرم الله عليه الجنة ﴾ بى شك خوا بەهەشتى لەسەر ياساغ دەكا

وَحَسِبُوا الْأَلْكَوتَ فِتْنَةً فَعَمُوا وَصَمُوا شَتاتًا قَاتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُوا كَبِرَ بَيْنَهُمْ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿ ٧٣ ﴾ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَقَالَ الْمَسِيحُ بَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿ ٧٤ ﴾ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ وَمِمَّا زُوِيَ إِلَهُهُ إِلَّا إِلَهُ وَاحِدٌ وَإِن لَّمْ يَرْتَهُوا أَعْمَاءً يَقُولُوتَ لَيْسَ الْأَلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿ ٧٥ ﴾ أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿ ٧٦ ﴾ مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ كَانَا يَأْكُلَانِ الطَّعَامَ انظُرْ كَيْفَ بُيِّنَتْ لَهُمُ الْآيَاتُ ثُمَّ انظُرْ أَنَّ يُؤَفِّكُونَ ﴿ ٧٧ ﴾ قُلْ أَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿ ٧٨ ﴾

﴿ وماواه النار ﴾ جنى و شوينى ناگره. پىغەمبەرىش ﷺ لەوبارەيهوه دەفەرموى: ((إن الجنة لا يدخلها إلا نفس مسلمة - وفى لفظ - مؤمنة)) (فتح البارى). واتە بەدەر لەموسلمان كەسى تر ناچیتە بە هەشتەوه. ﴿ وما للظالمين من أنصار ﴾ ستهمكارانىش هېچ جۆره يارمەتى دەرىكيان بۆ نىيەو رزگار نابن.

رېنەمابىيەكانى ئايەتى (۷۷-۷۰):

- ۱) هەميشە مێژووى يەهوود پره لەكارى بەدەفرو تاوان و قەتل و عام.
- ۲) خوا گەل ريزى لەجوولەكە ناوه، كەچى لەگەل ئەوهيشدا ئەوان زۆر لاسارو لارى بوون.
- ۳) ددان نان بەكوفرى ئەو تاقمە نەسارانەدا كەدەلین: (مەسح)خوايه.
- ۴) بەهەشت بۆ كەسى هاوبەش بۆ خوا دابنى نىيە.

جووله کهو موشریک سەر سهختانه دزایهتی موسلمانان دهکهن:

﴿ ۸۲: لتجدن أشد الناس عداوة للذين آمنوا اليهود والذين أشركوا ﴾
 بئى گۆمان جووله کهو هاویه شدانه ره کانت دهست دهکه ویت ئه ی
 پیغه مبهرا! که: پتر له هه سوو خه لکانی تر، دزایهتی ئیمانداره کان
 دهکهن، چونکه دلایان پره له کینه و رک و ئیره یی و عیناد، له کۆنیشه وه
 پیشه یان هه کوشتنی پیغه مبهران و بانگبه رانی ربی هه ق بووه
 ﴿ ولتجدن أقربهم مودة للذين آمنوا ﴾ و بئى گومان ده بیینی و بۆت
 ده ره که وى که: به سوزترینی خه لکانی جیهان به رامبه ره وانه ی
 باوه پریان هیناوه ﴿ الذين قالوا إنا نصارى ﴾ ئه وکه سانه ن گوتیان:
 ئیمه نه ساراو یاری عیساین، واته: ئه مان له یه هوود زۆر نزیک ترن
 به باوه دپاره کانه وه له لایه نی خۆشه و یستیه وه ﴿ ذلك بأن منهم
 قسيسين ورهبانا ﴾ چونکه بریکیان قه شه و زانان و خواپه رست
 و ره بن و گۆشه گیرن و، خۆیان یه کلا کردۆته وه بۆخوا، هه رده م
 ئینجیل ده خویننه وه و، ده زانن چ راستیه کی تئیدیه ﴿ وأنهم
 لا يستكبرون ﴾ و فیزاوی نین و خۆ به زلزان و ده عیه باز نین.
 (ته به ری) ده ئی: ئه م ئایه تی (وإذا سمعوا...) له باره ی (نه جاشی) و
 هاوه له کانییه وه هاته خوارى.

سه ره نجیک، به داخه وه خه لکیکی زۆر واده زانن ئه م ئایه ته ی: (و.
 لتجدن أقربهم مودة للذين آمنوا الذين قالوا إنا نصارى...) وه سف
 و سه نای (نه سارا) ی ئیستایه و، ده شکری بکریته براو دۆستی
 موسلمانان، چونکه (یه لای ئه وانه وه) مه سیحیه کان وه ک جووله که
 دزایه تی موسلمانان ناکه ن! دپاره ئه مه راو بۆچوونیکی لاوازه وه له و
 ناته واوه، چونکه قورئان زۆر به توندی ئاگادارمان ده کاته وه که
 هه رگیز جووله که و گاور نه که یه نه دۆست و یارمه تی ده ری خۆمان،
 وه ک خوا خۆی ده فه رموی: (یا ایها الذین آمنوا لا تتخذوا اليهود
 والنصارى اولیاء بعضهم اولیاء بعض) ۵/۵۱. یان ده فه رموی:
 (ولن ترضى عنک اليهود ولا النصارى حتى تتبع ملتهم) ۲/۱۲۰،
 وه میژووی جه نکه کانی خاچپه رسته کان به لکه یه کی دیکه یه،
 ئینجا ئه م ئایه تی: (ولتجدن أقربهم مودة للذين آمنوا...) سه باره ت
 به کۆمه لکیکی تاییه تی (نه سارا) ی خه به شه هات، واته: ئه وانه که
 (نه جاشی) نارده نییه لای په یامبه ر ﷺ، جاهه رکه گه یشتن، ئه ویش
 برئى قورئانی به سه ردا خویندنه وه، ئه وانیش خیرا راستیه کانیان
 سه لاندو، به کول ده ستیان کرده گریان، وه ک کۆتایی ئایه ته که ش
 ئه مه ده سه لینی و ده فه رموی: (وأنهم لا يستكبرون * وإذا سمعوا
 ما أنزل إلى الرسول ترى أعینهم تفيض من الدمع مما عرفوا من
 الحق يقولون ربنا آما فاکتبنا مع الشاهدين).

﴿ ۸۳: وإذا سمعوا ما أنزل إلى الرسول ﴾ هه رکه گوتیان له و
 قورئانه وه ده بی بۆ په یامبه ر ﷺ دابه زینراوه ﴿ ترى أعینهم تفيض
 من الدمع ﴾ ئه بیینی ئه سرین له چاویان ده پرئى و، دلایان ترسی
 خواى لى ده نیشی و به کول ده گرین ﴿ مما عرفوا من الحق ﴾
 چونکه له ناستی راستی و حه قیقه ت چاک تی گه یشتوون و بۆیان
 ده رکه و تووه و ناسیویانه ﴿ يقولون ربنا آما فاکتبنا مع الشاهدين ﴾
 ئه و ساش له ناخی دل وه ئه لین: په روه رده گارمان! ئیمه باوه پریان
 هینا به و قورئانه ی خۆت ناردت، سا تۆیش له گه ل شایه تاندا ناومان
 بۆ راستی و هه قیانه تی قورئان بنووه ﴿ ۸۴: وما لنا لا نؤمن بالله
 وما جاءنا من الحق ﴾ ده شلین: جاچیمانه باوه به یه کتا په رستی
 خواو، به و راستیه ی له قورئاندا هاتوه نه هینین؟! ﴿ ونطمع أن
 يدخلنا ربنا مع القوم الصالحين ﴾ به ته ماشین په روه رده گارمان له گه ل
 پیاوچا کاندایمان بانه به هه شت؟ ئیمامی (ته به ری) ده ئی: ئه م
 ئایه تی (وإذا سمعوا...) له باره ی (نه جاشی) خۆی و هاوه له کانییه وه
 هاته خوارى، ئه و ده مه ی که (جه عفری کوری ئه بوو تالیب) له
 حه به شه قورئانی بۆ ده خویندن، ئه وان تیرگریان و به فرمیسک
 ریشیان ته ربوو، هه ندئى ریوایه ت ده ئی: نه جاشی بۆ خۆی که وه
 رى بیئت بۆلای پیغه مبه ر، به لām له ریگه دا کۆچی دواپی کرد و
 مرد، پیغه مبه ریش ﷺ هه ر له مه دینه وه نوژی له سه ر کرد ﴿ ۸۵:
 فأتاهم الله بما قالوا جنات تجري من تحتها الأنهار ﴾ ئینجا خواش
 له به رامبه ر ئه و قسه وه کردیان و پارانه وه: به چه ندان باخ و باخاتی
 به هشت، که جۆگه و روویاریکی زۆر به خوڤ به به ریاندای ده روا
 پاداشتی دانه وه ﴿ خالدین فیها ﴾ و هه تا سه ریش تئیدا ئه میننه وه
 ﴿ و ذلك جزاء المحسنين ﴾ و ئه وه ش پاداشتی گشت کارچا کانه
 ﴿ ۸۶: والذین کفروا وکذبوا بآیاتنا ﴾ ئه وانه ش که نکولی
 یه کتا په رستییان کردو باوه پریان به نیشانه و ئایه ته کانی ئیمه نه بوو
 ﴿ أولئک أصحاب الجحیم ﴾ ئه وانه هاوه لى ئاگرو دۆزه خن و، لئی
 دوور ناکه ونه وه.

رینه یاییه کانی ئایه تی (۸۲-۸۶):

- ۱) دزایه تی یه هوودو موشریکان به رامبه ر به نیسلام و موسلمانان.
- ۲) (نه سارا) راست بیژه کانیان به موسلمانانه وه نزیکن.
- ۳) فه زیله تی خۆ به که مزانین و، بئى فه ری خۆ به زلزانین.
- ۴) ئه م ئومه ته فه زل و ریزی به سه ر ئومه تانی ترده هه یه.
- ۵) خاوه ننامه کان کاتی فه زلیان ئه بی که به راستی

موسلمان بین.

۶) نه نجام و چاره سهری کافران و به درو خه رهوان همر دوزه خه.

گوشه گیری و ربه نبییت له نیسلامدا په سهند نییه:

(بوخاری) له (تیسین عه بیاس) هوه - خوالییان رازی بییت - ده لیت: هندی له هاوه لان، ژن هینان و گوشت خوار دنیان له خو حرام کردو، تنانته وتیان: نامیزی پیاوه تیمان ده برین و واز له دنیا دینین و خومان ده که یینه که پرک و سه یاح و، گوشه گیر وره بهن، ئینجا خوا هم نایه ته ی ناره خواره هوه فرموی:

﴿ ۸۷: یا ایها الذین آمنوا لا تحرموا طیبات ما أحل الله لکم ﴾

ئی نه وکه سانه ی باوه رتان هیناوه! نهو شته پاکانه خوا رهوای داون بۆتان به ناوی زوه دو خواناسییه هوه له خوتانی حرام مه کهن ﴿ ولا تعتدوا إن الله لا یحب المعتدین ﴾ له رادهش تی مه پیرن و به سهر سنوره کانی خودا ده سترژی مه کهن، چ له حه لاند، چ له حرامدا، واته: جل و بهرگی جوان و، خواردن و خه وو ئیسراحت و، هاوسه ری ژتان له خو حرام مه کهن، چونکه رۆج و چاوو گوی و، مال و خیزان و میوان و خرمان، هه قیان له سهرتانه و، ده ست هه لگرتن له مانه زیاده رهوی و سنور به زانه، دلنیا شبن خوا خه لکانی سنور دهر چووی خو ش ناوی ﴿ ۸۸: وکلوا مما رزقکم الله حلالا طیباً ﴾ ده سا ئیوه له و رزق و رۆزه پاک و حلال و خاوینه، خوا پنی داون بخون و، له خوتانی قه دهغه مه کهن ﴿ واتقوا الله الذی أنتم به مؤمنون ﴾ و له نافرمانی نهو خوا به بترسن، باوه رتان پنی هه به.

هه رکه سیک نه وانه ی نه بوو، ده بی سنی رۆزان به رۆزوو بی ﴿ ذلک کفارة ایمانکم إذا حلقتم ﴾ نهوسی جو ره به باسکران، که فارته و تۆله ی نه و سویندانه یه به نه نقه ست خوار دوتان و ده بیان شکینن ﴿ واحفظوا ایمانکم ﴾ ده سا سوینده کانتان راگرن و بیان پارینن، به ناچار ی نه بییت مه یان شکینن ﴿ کذلک بیسن الله لکم آیاته ﴾

وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُمَا إِلَى الرَّسُولِ بَرَأَ مِنْهُمَا فَرِيقٌ مِنْ أَلْفٍ مَعَهُ وَمَا يَصْحَقُونَ ﴿ ۸۷ ﴾ وَمَا لَآؤُمُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ بِالْحَقِّ وَقَطَعُوا أَلْيَدَهُمْ عَنْهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ فَجَعَلَهُمُ اللَّهُ يَمَانًا لِلْأَعْمَى ﴿ ۸۸ ﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿ ۸۹ ﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْرِمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَسْتَدُوا بِهَا إِلَى اللَّهِ لِأُبْحَتِ الْمُتَمَنِّينَ ﴿ ۹۰ ﴾ وَكُلُوا مِن مَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿ ۹۱ ﴾ لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَرْتُمْ بِهَا طَعَامَ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ مَا تَطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْفَتُمْ أَوْ تُحْرِمُونَ رِقَبَةً فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكُمْ كَفْرَةٌ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿ ۹۲ ﴾

ئا به وشئیه به خوا یاساکانی خوی روونده کاته وه بۆتان ﴿ نلکم تشکرون ﴾ به شکو سوپاسگوزاری په روه دگارتان بکهن.

قیینی، مرؤف له وکه فارته دا (موخه بییه) و سه ریشکه، هه ر کامیکیان هه لئیری ده توانی. پۆشاکیش: نهوی له ناوخه لکانی ماقوولدا پنی بلین (پۆشاک) ده بی. خورا که ش: یان ده بی (۶۰۰) گرام بییت، یان ده بی نرخه که ی بدات، رۆزووه که ش: مه رج نییه هه ر سنی رۆزه که به سه ری که وه بییت.

پینما بییه کانی نایه تی (۸۷-۸۹):

- ۱) حه رام کردنی حلال و، حه لاکردنی حرام، له موسلمان ناوه شیته وه.
- ۲) کهم وینه یی سوور بوونی هاوه لان له سه ر خوا په رستی.
- ۳) زیاده رهوی و (غلو) و له دینیدا حه رامه.
- ۴) ده بی که فارته ی سویند پاش خستنی بدریت.

که فارته و بارته قای سویند:

﴿ ۸۹: لا یؤاخذکم الله باللغو فی ایمانکم ﴾ خوا به سویندی سه ر زاره کی و بی مه به ست و بی نیاز، وه ک بلییت (نا، والله، به تی، والله) ناتانگری و جه زه به تان نادا ﴿ ولکن یؤاخذکم بما عقدتم الایمان ﴾ به لام به و سویندانه ده تانگری و سزاتان ده دا، که به دل گرییان ده دن و له ناخی دل تانه وهن و نایشیان به نه سه ر ﴿ فکفارته اطعام عشرة مساکین ﴾ جا ده بی له که فارته ی هم جو ره سویندانه دا خوراک به ده که سی بی نه واو هه ژار بدن ﴿ من اوسط ما تطعمون اهلیکم ﴾ له و خورا که مام ناوه ندییه، که ئیوه رۆزانه به مال و مندال و خیزانی خوتانی ده دن ﴿ او کسوتهم ﴾ یان ده بی ده هه ژار پۆشته بکهن ﴿ او تحریر رقبة ﴾ یان ده بی کۆپله یه ک تازاد بکهن ﴿ فمن لم یجد فصیام ثلاثة ايام ﴾ ئینجا

۵) زۆر سۆيىندخواردن، ئەگەر لەسەر ھەقىش بىي کارىكى ناپەسەندو(مەكروھە).

۶) سۆيىند بەغەيرەز خوا حەرامە، بە بەلگەى ئەم فەرموودە پىغەمبەر فەرموويەتى: ((مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ أَشْرَكَ أَوْ كَفَرَ)) (ترمىزى). يان دەفەر مووى: ((أَلَا إِنَّ اللَّهَ يَنْهَاهُمْ أَنْ تَحْلِفُوا بِأَبَائِكُمْ، فَمَنْ كَانَ حَالِفًا فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ أَوْ لِيَصُمْتُ)).

۷) سۆيىند خواردن بۆكردنى ھەركارىكى (مەندوب)، يان بۆ ريگرتن لەھەركارىكى ناپەسەندو (مەكروھە)، لە شەرىعەتى ئىسلامدا رىي پى دراوھە بشكىندىرى و، كەفارەتى بدىرىت، ئەگەر بەرژەوھەندى لەوھەدا بوو، بەلام ئەگەر سۆيىندەكە بۆ تەركىسى (واجىب) يىك بوو، يان بۆ كوردنى (حەرام) يىك بوو، ئەوھ لەم حالەتەدا خستەكەى واجىبە.

۸) سۆيىند سى جۆرى ھەيە: يەكەم: سۆيىندى (باتل / لەغوو) ئەوھ كەفارەتى بۆ نادىرى، وھكو ئەوھ كەسىك بلى: (ئەرى وھللا، ناوھللا) جا لەبەرئەوھەكە ئەم جۆرھە سۆيىنانە لەناخى دلەوھە ناپەن، نەگوناھىيان ھەيەو نەكەفارەت، دووھم: سۆيىندى درۆو (غەمووس): واتە: درۆكردن و سۆيىند خواردن، بەدەس ئەنقەس، ئەم جۆرھەشيان لەيەر گەورەيى گوناح و تاوانەكەى، كەفارەتى نىيە، مەگەر ھەرتەنھا تەويە لای ببا. سىيەم: سۆيىندىكە كەفارەتى بۆ دەدىرى، ئەمەيش ئەوھەيە كەكەسىك بەدەس ئەنقەس سۆيىند ئەخوا بۆ كوردنى كارىك يا بۆ نەكردنى، لەپاشان سۆيىندەكەى ئەشكىنى، ديارە ئەم جۆرھە سۆيىندەيان لەم سوورەتەدا باسكراوھ. ئىمامى (بوخارى) لەبارەى سۆيىندى (غەمووس) ئەوھ ئەم فەرموودەيەى ھىناوھ: ((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ سَأَلَ أَعْرَابِيًّا قَاتِلًا يَا رَسُولَ اللَّهِ: مَا الْكِبَارُ؟ قَالَ: الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ، قَالَ: ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: عَفْوُ الرَّالِدِينَ، قَالَ: ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: الْيَمِينُ الْغَمُوسُ.. قُلْتُ: وَمَا الْيَمِينُ الْغَمُوسُ؟ قَالَ: الَّتِي يَتَّقِعُ بِهَا مَالُ أَمْرِيءٍ مُسْلِمٍ هُوَ فِيهَا كَاذِبٌ)) واتە: سۆيىندى (غەمووس) يەكىكە لە تاوانە گەورەكان و لەبەر گەورەيى گوناحەكەى كەفارەتى بۆ نادىرى، دەسا ئىوھە خۆتانى لى لادەن.

شەرابخۆرى و قومار بازى:

۹۰: ياأيها الذين آمنوا إنما الخمر والميسر ﴿٩٠﴾ ەئى گەلى خاوەن بساوەر! بىي گومان بن كە عارەق خۆرى (مەشرووبات) و قومار بازى و كاغەزى (يانصىب) ﴿٩١﴾ و الأناصب والأزلام ﴿٩٢﴾ وئەو بەردەى حەيوانى بەتەكانى لەسەر، سەر دەبىرى بۆ بەتەكان

و، فالگرتنەوھە بۆ دەركەوتنى بارىكى چاك، يان خراب، يان بۆ تاقىكردنەوھە بەخست، وھك عادەت و باو بوو ﴿٩٣﴾ رجس من عمل الشيطان ﴿٩٤﴾ ئەمانە گشت پىسن و لەكارى شەيتانن ﴿٩٥﴾ فاجتنبوا لعلكم تفلحون ﴿٩٦﴾ دەسا ئىوھە خۆتانى لى دووربىگرن، تا بەلكو لە دونىياو لەقىامەتدا رىزگارو بەختەوھەرىن ﴿٩٧﴾: إنما يريد الشيطان أن يوقع بينكم العداوة والبغضاء فى الخمر والميسر ﴿٩٨﴾ شەيتان ھەر ئەيەوى بە شەرابخواردن و قومار كوردن، دوژمنايەتى وقىن بخاتە ناوتان ﴿٩٩﴾ و يصدكم عن ذكر الله وعن الصلاة ﴿١٠٠﴾ و لەيادى خواو لە نوؤز كوردن رىتان لى بىگىرى و، وھرتانگىرى ﴿١٠١﴾ فهل أنتم متهون ﴿١٠٢﴾ ئاخو ئىتر ئىوھە لەو كارانە دەسبەردار دەبن؟ واتە: دەبى لەو شتانە دەست ھەلبىگرن كە: خوا حەرامى كوردن، بە لى كاتى ئەم ئايەتە ھاتە خواروھە بە پەلە ھاوھلان وتيان: پەروەردگارمان! ئەوا دەستمان لە ھەموو ئەو شتانە ھەلگرت، دەستمان ھەلگرت بە ھەتاهەتايى! پاشان ھەر عارەقىكىشىيان ھەبوو خىرا رشتيان. (ئەبووھورەيرە خواى لى رازى بىت دەلى: ئەودەمە كە پىغەمبەر ﷺ ھاتە مەدىنە، خەلكەكەى سەرگەرمى مەشرووبات و قومار كوردن بوون، ئەوسا لە پىغەمبەريان ﷺ پرسى: ئاخو ئەمانە حەرام بن، يان نا؟ جا بۆ ئەو وھلامە ئەم ئايەتەى سوورەتى (بەقەرە) يە ھات و فەرمووى: (يسئلونك عن الخمر و الميسر قل فيهما إثم كبير و منافع للناس..)) بەلام ئەو كۆمەلگەيە لەبەرئەوھە كە خوا فەرموو بووى: ((فيهما إثم كبير..)) وا حالى بىوون كە ھىمان حەرام نەكراوھ، بۆيە ھەر كۆلىيان نەدا لىيان، ھەتا رۆزىك پىاوئىكى مەست و سەرخۆش بەر نوؤزى دەكردو، لە پىش نوؤزىيەكەدا قورئانەكەى شىواندو تىكە لى كرد! ئىتر ئايەتىك لەوھە توندتر ھات و فەرمووى: (ياأيها الذين آمنوا لا تقربوا الصلاة و أنتم سكارى حتى تعلموا ما تقولون..)) پاش ئەم ئايەتەش خەلكەكە ھەر دەيان خواردوھە، بەلام ھەولىيان دەدا نەكەويتە كاتى نوؤزەكانەوھە، دىسان خواى گەورە ئايەتىكى سەختتارى ناردو فەرمووى: (ياأيها الذين آمنوا إنما الخمر و الميسر و الأناصب و الأزلام رجس من عمل الشيطان فاجتنبوه لعلكم تفلحون) ئىتر ئەوسا براوېر دەستيان لى ھەلگرت، (پىشەوا ئەحمەد). كەوا بوو حەرام بوونى مەشرووبات و قومار بە سى قوناغدا تىپەريوھە. ﴿٩٢﴾: واطيعوا الله واطيعوا الرسول واحذروا ﴿٩٣﴾ و دەبى بە بەردەوام گوپرايە لى خوا بن و، بەرفەرمانى پەيامبەرىن و، ورياشين ھەمىشە لەو شتە ناپەسەندانە دوور بىگرن ﴿٩٤﴾ فإن توليتم ﴿٩٥﴾ جا ئەگەر لەقسەم دەرچوون و، رووتان لە ئامۆزگار بىيەكانم وھرگىرا ﴿٩٦﴾ فاعلموا أنما على رسولنا البلاغ المبين ﴿٩٧﴾ ئەبى بزانن كە بەراستى پەيامبەر جگەلە راگەياندىنى پەيامى خوا ھىچى تىرى لەسەرنىيە، سزاو

توله‌یش هه‌ریه‌ده‌ستی خواجه. (تیبین عه‌بباس) نه‌لئیت: کاتی ئایه‌تی حه‌رام‌کردنی ئاره‌ق هات، هاوه‌لان وتیان: ئه‌ی په‌یامبه‌ری خوا ﷺ! باشه! ئه‌وانه‌مان که ئاره‌ق خۆر بوون و ئیستا مردوون چی بکه‌ن؟! جا بۆ وه‌لامی ئه‌و پرسیاره‌ وه‌کو (تیبین جه‌رین) ده‌لی ئه‌م ئایه‌ته‌ هات و فه‌رمووی: ﴿۹۳: لیس علی الذین آمنوا و عملوا الصالحات جناح فيما طعموا﴾ بۆ ئه‌وانه‌ی و ئیستا باوه‌ریان هیناوه‌ ئاکارچاکن، پیشتریش "پیش حه‌رام بوونی مه‌شروویات" خواردوو‌یانه‌ته‌وه، هیچ گونا‌هیکیان له‌سه‌ر نییه‌ ﴿إذا ما اتقوا و آمنوا و عملوا الصالحات﴾ به‌مه‌رجی ئیستا خۆ پاریزین و، باوه‌ریان هه‌بی و کرده‌وی چاک ئه‌نجام بده‌ن ﴿ثم اتقوا و آمنوا﴾ بۆ دوا روژیش له‌ خوا پاریزیکه‌ن و، له‌سه‌ر ئیمان هه‌ که‌یان توکه‌مه‌ و سابتن ﴿ثم اتقوا و أحسنوا﴾ له‌ پاشا هه‌ر پاریزکارو چاکه‌کارین و، هه‌میشه‌یش له‌هه‌ولدا‌ین بۆ نزیکبوونه‌وه به‌ خواجه ﴿و الله یحب المحسنین﴾ وخوا ئاکارچاکنی خۆش نه‌وی. به‌لی هه‌ر له‌به‌ر گرنگی ته‌قواو ئیمان بوو، که ئه‌وه‌نده جار خوی گه‌وره له‌ئایه‌ته‌که‌دا هه‌ردووکیانی دوویات کرده‌وه.

رینه‌یامیه‌ی کانی ئایه‌تی (۹۳-۹۰):

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْفَرْسُ وَالْمَيْمِرُ وَالْأَصَابُ وَالْأَرْزَمُ رَيْسٌ
مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿۹۳﴾ إِنَّمَا رَيْدُ
الشَّيْطَانِ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمْ الْعَدَاةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْحَرِّ وَالْمَيْمِرِ
وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿۹۴﴾ وَأَطِيعُوا
اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأَحْسِنُوا إِن تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَن
رَسُولُنَا الْبَلْعُ الْمَمِينُ ﴿۹۵﴾ لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَّمَأْمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَّمَأْمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَّمَأْمَنُوا وَاخْتَنَسُوا وَاخْتَنَسُوا
﴿۹۶﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ
أَيُّدِيكُمْ وَّوَمَا كُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مِنْ جَفَاةٍ بِالْفَيْبِ فَمَنْ أَعْتَدَى بِمَدِّ
ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۹۷﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ
وَأَنْتُمْ حُرْمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعْمِ
يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَفَّيَّةِ أَوْ كَفَّرَةٌ طَعَامٌ
مَسْكِينٍ أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِيًّا مَا لِيُذَوَّقَ وَبِالْأَسْرِ وَعَمَّا اللَّهُ عَمَّا
سَلَفٌ وَمَنْ عَادَ فَيَنْقِمِ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿۹۸﴾

ذلك ﴿ئینجا هه‌رکه‌سێک پاش ئه‌و ئاگاداریه‌ سه‌ریچی و ده‌ست دریزی کرد ﴿فله‌ عذاب الیم﴾ سزایه‌کی ئیش پیگه‌به‌نه‌ری بۆ هه‌یه.

نیچیر کوشتن له‌ئیحرام دا حه‌رامه‌:

﴿۹۵: یا ایها الذین آمنوا﴾ ئه‌ی ئه‌وکه‌سانه‌ی باوه‌رتان هیناوه‌! ﴿لا تقتلوا الصيد وأنتم حرم﴾ هه‌تا له‌ ئیحرام دان هیچ جو‌ره نیچیریکی وشکانی مه‌کوژن، گوشتی بخوری، یانه‌خوری ﴿ومن قتله منكم متعمدا﴾ هه‌رکه‌سێکتان به‌ده‌ست ئه‌نقه‌ست کوشتی و له‌ئیحرامیشدا بوو، به‌لام له‌م گیانه‌به‌رو جانه‌وه‌رانه‌ نه‌بوو که ناویان له‌بوخاری و، موسلیمدا هاتووه: ((خمس فواسق یقتلن فی الحل والحرم: الغراب، والحدأة، والعقرب، والفأرة، والكلب العقور)) واته: ئه‌م پینچ شته‌ گشت کاتی له‌حه‌ره‌م و له‌ده‌ره‌وه‌یدا کوشتیان موله‌تی یی‌دراوه‌: قه‌له‌ر شه‌، داله‌ کۆلاره‌، دوویشک،

(۱) هه‌موو جو‌ره‌ عاره‌ق و مه‌شروویاتی، له‌گه‌ل جو‌ره‌کانی قوما‌رو فالگرتنه‌وه‌وه‌و کتیب گرتنه‌وه‌وه‌ هه‌موو جو‌ره‌ فروو فیلیکی تر له‌و بابه‌ته‌ قه‌ده‌غه‌و حه‌رامه‌.

(۲) پیویسته‌ به‌زووی ده‌ست له‌وشتان هه‌ل بگی‌ردی، وه‌کو هاوه‌لان زۆر به‌تالووکه‌ وتیان: (انتهینا یا ربنا)!

(۳) عاره‌ق و قوما‌ر دوو کاری ناپه‌سه‌ندن و، دزایه‌تی و خه‌شم و قین له‌ نیوان (مه‌شرووب) خۆزان و یاریکه‌راندا دروست ده‌که‌ن، ئیتر ری له‌یادی خوا گرتن و دوورخه‌ستنه‌وه‌یان له‌نوێژ له‌باس نایه‌.

(۴) جیبه‌جی کردنی فه‌رمانی خوا و فه‌رمانی پیغه‌مبه‌ر ﷺ و اجیبه‌.

(۵) ده‌بی ئیمه‌ گشتمان تامردن ته‌قواو پاریزمان هه‌بی.

﴿۹۴: یا ایها الذین آمنوا لیلینکم الله بشئ من الصيد﴾ ئه‌ی ئه‌وانه‌ی باوه‌رتان هیناوه‌! خوا به‌شتیک له‌ نیچیری وشکانی له‌کاتی ئیحرامدا تاقیتان ئه‌کاته‌وه‌ که دیته‌ به‌ر ده‌ستتان ﴿تناله‌ ایدیکم و رماحکم﴾ که زۆر به‌ناسانی به‌ده‌ست و به‌ نێزه‌کانتان ده‌توانن راوی بکه‌ن، دیاره‌ که راوی ئه‌و جو‌ره‌ نیچیرانه‌ به‌به‌رگی (ئیحرام) هه‌وه‌ حه‌رامه‌، که چی که له‌ حوده‌ی بییه‌دا بوون نیچیره‌کان

مشك، سهگى لاگير ﴿ فجزاء مثل ما قتل من النعم ﴾ له توله ی شه ودا دهبی وینه ی نیچیره کوژراوه که له مهور بزن و وشتر و گا که فارهت بدات ﴿ بحکم به ذوا عدل منکم ﴾ دووکه سی دادگه ری زاناشتان بریاری له سهریدن وبلین: ئەمه بو بارته قوا که فارهتی نیچیره کوژراوه که دهشی ﴿ هدیبا بالغ الکعبه ﴾ شه وکه فارهته

راوی ده ریبا به نیحرامه وه ده کریت:

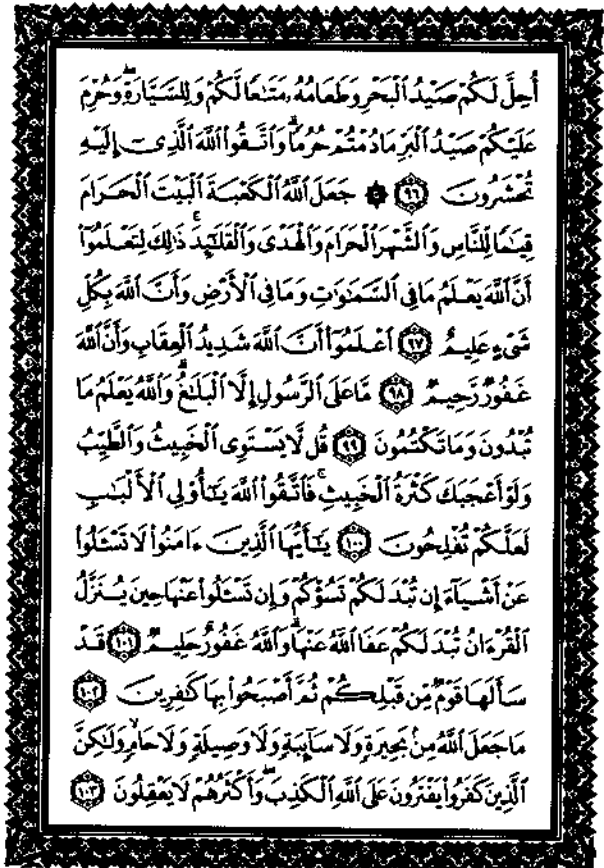
﴿ ۹۶: أحل لكم صيد البحر وطعامه ﴾ هه موو جوژه نیچیر و خوارده مه نییه کی ده ریبا کانتان بو ره وایه، ئیتر له نیحرامدا بن، یان نا ﴿ متاعا لكم وللسایرة ﴾ تا بیته بزیوی ئیوه، ریواران و، هه مووکاتی که لکی لی وه رگرن ﴿ و حرم علیکم صید البر ما دتم حرما ﴾ وه تا له بهرگی نیحرامیشدا بن، راوی وشکانی قه دهغه و یاساغه بیوتان ﴿ واتقوا الله الذی الیه تحشرون ﴾ ده بی لهو خوایه بترسن که ده برینه وه لای شه، له بهر دهست شه ودا کوژه کرینه وه، پاداشتان شه داته وه.

رینما ییبه کانی ئایه تی (۹۶-۹۵):

۱) کاتی هاوه لان له (خوده بییه) بوون، نیچیریکی زوړو زه به نه له بهر دهستره سیاندا ده هات و ده چوو، شه و سا خوی میهره یان بو تاقیرکرنه وه یان حرامی کرد که به هیچ جوړی دهستی بوهرن، جا شه وانیش فره مانه که یان جیبه جی کرد، له مه یشدا زوړ له (به نی ئیسرائیل) یه کان گوپرایه لفر و باشتر هاتنه مه یدان.

۲) به بهرگی نیحرامه وه راوکردن و نیچیر گرتن به دهر له نیچیری ده ریایی حرامه، کوشتنی شه و جانه وه ره به ئازارانه نه بی، (وهک مارو دوویشک و قه له ره شه و مشك و شیرو پلنگ و گورگ و.. هتد) شه مانه چ به نیحرامه وه و، چ به غیری نیحرامه وه، له (حهرم) و، له دهره وه بیشیدا مؤلّهت به کوشتنیان دراوه، شه فره مووده ی: ((خمس فواسق یقتلن فی الحل و الحرم: الحیة، والغراب الأبقع، و الفأرة، و الکلب العقور، والحدأة)) هه شه راستییه ده لی

﴿ ۹۷: جعل الله الکعبه البیت الحرام قیاما للناس ﴾ خوی دلؤفان که عبه (بیت الحرام) ی کردوته هوی پایه دار بوون و سه قامگیر بوون بو ژیانی مهردم له ههردوو جیهاندا، شه و ته له دونیادا بوته جیگه ی ئاسایش و نیعمهت و خوشگوزهرانی، بو خه لکانی لاواز و بی دهسلات به تاییه تی، بو دواروژیش نیشانه ی بهختیاری موسلمانانه ﴿ والشهر الحرام ﴾ مانگه حهرامه کانیسی گپراوه به هوی ژیان و ئیسراحت بویان، چونکه مانگه قه دهغه کراوه کان ئازاوه جهنگیان تیدا قه دهغه کراوه خه لکان دهحه وینه وه ﴿ والهدی والقلاند ﴾ قوریانی بی نیشانه و، نیشانه داریش هه روا، واته: شه وشترانه ییش که گهردن بهند ده کریته ملیان و ناماده



به یئیتته هه ری می که عبه و هه ره لویش سه ری سه ری و، بیداته هه ژاران ﴿ أو کفارة طعام مساکین ﴾ یان له جینی قوربانییه که نه گه ر هاووینه ی حه یوانه کوژراوه که نه بوو خواردن بدری به خه لکانی بی نه واو هه ژار، هه هه ژاره ی مشتئ خوراک ﴿ أو عدل ذلک صیاما ﴾ یان به شه ندازه ی قیمه تی شه و نیچیره چه ند روژیک به روژوو بن، واته: ده بی حه یوانه کوژراوه که بکری به پاره و، شه و پاره یه چه نده خواردن بکات، له باتی هه ر مشتئ روژیک به روژوو بن ﴿ لیذوق وبال امره ﴾ تا توله ی شه و سه ری جییه ی خویه بجیژی ﴿ عفا الله عما سلف ﴾ خوا له کاری سه رده می نه فامیی و پیش شه قه دهغه کردنه یه خوش بووه ﴿ ومن عاد فینتقم الله منه ﴾ ئینجا که سیگ بچیتته وه سه رباری نیچیر کوشتن دوی حهرام بوونی، خوا توله ی له دکاتته وه ﴿ والله عزیز ذو انتقام ﴾ چونکه خوا زوړ به دهسلات و، توله سینّه، هه رکه سیگ له فره مانه کانی سه ریچی بکات، زوړ به ئاسانی ده توانی توله ی لی بسینی.

دهكرين بۇ خوا ﴿ ذلك لتعلموا أن الله يعلم ما في السموات وما في الأرض ﴾ ئەوھش ھەتا بزانی کە: ھەرچی لەناو ئاسمانەکان و زەویدایە، خۆی گەورە پێی دەزانی ﴿ وأن الله بكل شيء عليم ﴾ وە بە ھەمووشتیکیش بەناگایە، خۆی چاک ئەزانی چی باشە بۆژیان ومانەوھیان ﴿ ۹۸: إعلموا أن الله شديد العقاب ﴾ دەبێ ئەوھش بزانی کە بە راستی خوا لە سزاداندا زۆر توندو سەختگیرە بۆکەسی لەبەریارەکانی سەرنیچی بکات ﴿ وأن الله غفور رحيم ﴾ بێگومانیشین کە ھەر خۆیە تاوان پۆشە، دلۆفان و میھرەبانە ﴿ ۹۹: ما على الرسول إلا البلاغ ﴾ ئەرکی لەسەر پەيامبەرە ﷺ، ھەر گەیانندی پەيامەکی خۆیە ﴿ والله يعلم ما تبدون وما تكتمون ﴾ ئیتر خوا بۆخۆی لەوشتانە ئیو بە ئاشکرا دەیکەن و، لەوانەش بەنھینی دەیکەن و ئەیشارنەو زانائو ئاگادارە.

پرسیاری بئى جى و نەشیو مەكەن:

﴿ ۱۰۰: قل لا يستوى الخبيث والطيب ﴾ بئى: پيس وپاك، چاك و خراب، حەلال و حەرام، وەك يەك نین لای خوا ﴿ ولو أعجبك كثرة الخبيث ﴾ ئەگەر چی زۆرایى مالمە پيس و خراپە كەش سەرسامت بكا، چونكە مال و سامانیكى حەلال و كەم، زۆر باشترە لەمالىكى زۆرى حەرام، وەكو دەفەرموى: ((ما قل و كفى، خير مما كثر و ألهي)) واتە: كەمىكى خود كەفاف، زۆر باشترە لەزۆرىكى سەرقالکەر ﴿ فاتقوا الله يا أولي الألباب ﴾ جاكەواپوو گشتان ھەر لەخوا بترسن، ئەى خواوەنانى عەقل و ژیری! ﴿ لعلمكم تفلحون ﴾ تابهكو لەدونيائو لەقیامەتدا بەختیارو سەرفراز بن. لەم ئایەتانەى خواروھە خۆی گەورە ئەدەبى موسلمانان دادەدا و رێیان لێدەگرێ کە پرسیار لە ھەندى شت بکەن كەلك و سوودی تیا نەبیت بۆیان، بۆنموونە ئەیان پرسی: باوكم كىيە؟ یان وشترەكەى گوم دەبوو ئەبوت: وشترەكەم لەكوپيە؟ جا بۆ سەرزەشتكردونیان (وەكو بوخاری رىوايەتى دەكات) خوا فەرموى: ﴿ ۱۰۱: يا أيها الذين آمنوا لا تسألوا عن أشياء ﴾ ئەى ئەو كەسانەى باوەرتان ھیناوە! لەو شتانە لە پەيامبەر ﷺ مەپرسن ﴿ إن تبدلکم تسؤم ﴾ كە ئەگەر بۆتان روون بکړیتەو غەمبارو نارەحەت دەبن ﴿ وإن سألوا عنها حين ينزل القرآن ﴾ ئەگەریش پرسیارەكە ھەلگرن بۆ ئەوكاتەى قورئان بێتە خواروھە ﴿ تبدلکم ﴾ ئەوسا وەلامەكەتان بۆ شى بکړیتەو، لەوانەى تووشى نارەحەتى ببن، كەوابوو لەو جۆرە شتانە پرسیار مەكەن، نەوھك بەنتان توند بکړیتەو، لە فەرموودەىكى (متفق عليه)دا ھاتووە كە: گەورەترین گوناھى موسلمان ئەوھە پەيدا دەبیت لەشتیك بپرسیت و حەرام

نەكرابیت، كەچی بەبۆنەى پرسیارەكەى ئەوھە حەرام بکړیت ﴿ عفا الله عنها ﴾ خۆی دلۆفان لەو جۆرە پرسیارە ناپەسەندەى پێشووتان بوورا ﴿ والله غفور حلیم ﴾ چونكە خوا بۆ خۆى ھەمیشە لێبوورەى، زۆریش لەسەرخۆو ھیمن و پەلەنەكەرە لەسزاو تۆلەدا ﴿ ۱۰۲: قد سألتها قوم من قبلكم ﴾ خۆ خەلكانیكیش بەر لەئیو پرسیاریان لەو جۆرە شتانە كرد ﴿ ثم أصبحوا بها كافرين ﴾ پاشان كە وەلام درانەوھە كافر بوون پێیان و رەفتاریان پێی نەكرد، بۆ نموونە: گەلەكەى سالح الكلب، داواى وشترەكەیان لێكردو پاشانیش باوەریان پێ نەھینا!

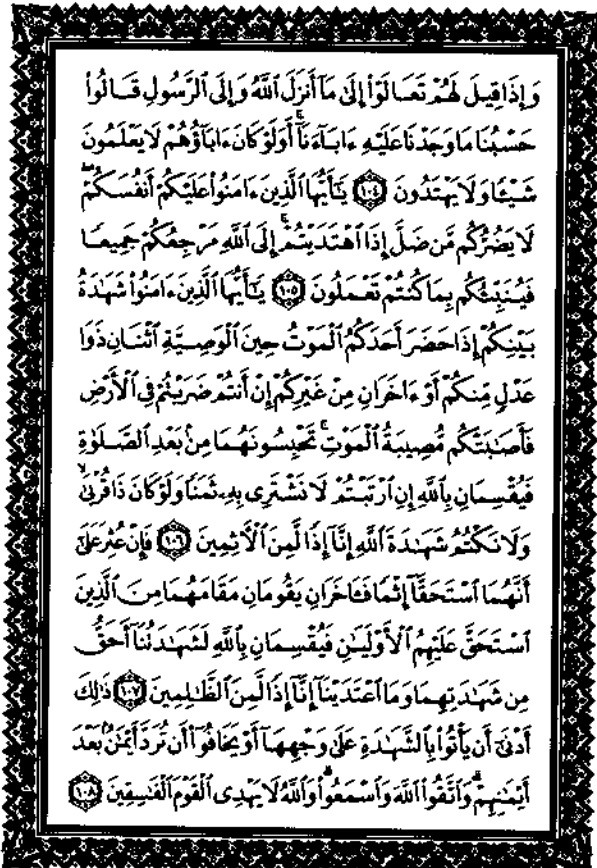
تەفسیری بەحیرەو سائیبەو وەصیلە:

﴿ ۱۰۳: ما جعل الله من بحيرة ولا سائبة ولا وصيلة ولا حام ﴾ خوا لەم چوار جۆرە وشترە: (بەحیرە، سائیبە، وەصیلە، حام) كەلك وەرگرتنى حەرام نەكردو، بەئى ھەر وشترىك پێنج سكى كردباو، ئاخەرەكەیان نێر بووبا، ھەلەدەسان گوییان كون ئەكردو بەرەلایان دەكردو ئەیان دەھیشت كەس بارى لێ بئى، وە یان سواری بئى، بەمەیان دەگوت: (بەحیرە) (سائیبە) ییش: ئەوھوو كەسێك ئەبوت: ئەگەر لەم نەخۆشییە چاك بوومەو، مەرج بێت ئەو وشترەىم (سائیبە) بئى، واتە: بۆ خۆى بەرەللا بئى و، نابێ ھیچ سوودىكى لێ وەرگیردرى، (وسیلە)ش: ئەو وشترەى كە بە سكىك نێرەىك و مێچكەىكى دەبوو، ئەوسا ئەیانوت: ئەوا لەبەر خاترى ئەم وشترە مێچكەى نێرەكەش سەرنابڕین، ئیتر دەبوویە (وصیلە) و ئازاد دەبوو. (حام) ییش ئەو وشترە نێرە بوو كە بەھۆى ئەوھە وشترىكى مێینە دەسك بکات، ئیتر پێیان دەگوت: خۆى لەسەر بڕین رزگار كرد! ئینجا كاتى كەئیسلام ھات ھەموو ئەمانەى رەت كردهوو، رێى بەوخەلكە سەرلێشیواوھەدا گۆشتیشیان بخۆن و سوودى تریشیان لێ وەرگرن، ﴿ ولكن الذين كفروا ﴾ خوا حەرامى نەكردبوون، بەلكو كافرو بئى باوەرەكان، خۆیان بۆخۆیان حەرامیان كردبوو ﴿ يقترون على الله الكذب ﴾ ھەمیشە لە سەر خوا درۆو پڕو پالانتە ھەلئەبەستن، واتە: ھەرخۆیان حەلال حەرام ئەكەن و، حەرام حەلال ئەكەن! ﴿ وأكثروهم لا يعقلون ﴾ زۆرەشیان نەزان و بئى ئەقل و بئى دەرکن، بۆیە ئەو بڕیارانە بۆخۆیان ئەدەن و، پێشى خوا دەكەون ﴿ ۱۰۴: وإذا قيل لهم ﴾ ھەركات پێشیان بگوترى: ﴿ تعالوا إلى ما أنزل الله وإلى الرسول ﴾ گشت وەرەن بۆلای ئەو كتیبەى خوا ناردوویەتى و، بێن بەرەو فەرمانى پەيامبەرى ئەو ﷺ، ھەتا ریتان بۆ روون بێتەو ﴿ قالوا حسبنا ما وجدنا عليه آباءنا ﴾ ئەلین: ئیمە ھەر ئەو ئایینەمان بەسە كە لە

باو با پیرانمانه وه دهمان که وتوووه، وه همر ته نها له ویش په پرهوی نه که یمن ﴿ اولو کان اباؤهم لا یعلمون شیئا ولا یتدون ﴾ که باوو با پیرانی شیان هیچیان نه زانیوه ورنیان دهر نه کردووه، ناخو هردوایان بکه ون؟ ﴿ ۱۰۵: یا ایها الذین آمنوا علیکم انفسکم ﴾ شهی گلی خاوهن باوه را! خه ریکی پاکسازی دهر وونی خو تان بن

میراتبه رانی مردوو که یش سویندیان خوارد که شه دو دفره زیوه مالی فلانی خزمیانه، نیتربو وه لامی راستی شه نایه ته - وه ک بوخاری و ترمزی هیئاویانه - هات وه فرموی:

﴿ ۱۰۶: یا ایها الذین آمنوا شهادة بینکم ﴾ شهی نه وانهی باوه رتان هیئاوه! ﴿ إذا حضر أحدکم الموت ﴾ هه رکات یه کیکتان مهرگی هات ﴿ حین الوصیة اثنان ﴾ ویستی وه سیه تی بکا، ده بی له کاتی وه سیه ته که دا دوو که سی ﴿ ذوا عدل منکم ﴾ دادگه ره خو تان بکاته شاید ﴿ أو آخران من غیرکم إن أنتم ضربتم فی الأرض فأصابتکم مصیبة الموت ﴾ خو ته گه ره چوونه سه فه ره مهرگتان شه وه بوو، موسلمانیشتان ده ست نه که وت، ده توانن دوو که ستر له غهیری خو تان بکه نه شاید ﴿ تحیسونهما من بعد الصلاة فیقسمان بالله إن ارتبتم ﴾ جا شه گه ره له دوو شاید ده بهد گومان بوون، هه تا دوا ی نویژی عه سه ره ردوو را گرن، شه وسا ده بی سویندی بخون ﴿ لا نشتری به ثمناً ﴾ که: نیمه له به ره یچ که سیک دینمان به ه یچ شتیک نافروشین ﴿ ولو کان ذا قریب ﴾ هه ره چه نده شه که سه که به سوینده که ی نیمه شتیک دسته کو خزمیشمان بیث ﴿ ولا نکم شهادة الله ﴾ و شاید تی خوایش نه شارینه وه ﴿ إنا إذا لمن الاتمین ﴾ شه گینه تاوانبارو گونا هبار ده بین ﴿ ۱۰۷: فإن عثر علی أنهما استحقا إثمًا ﴾ نیمه گه ره - دوا ی سویند خواردنه که - زانراو دهر که وت که دوو شاید ته که ی پیشوو درو یان کردوو و خو یان تاوانبار کردوو ﴿ فأخران یقرمان مقامهما من الذین استحق علیهم الأولیان ﴾ ده بی دوو که سی شیاوو نزیکتر له میراتبه رانی مردوو که له جیاتی شه دوو شاید ده پیشوو درو زنه " گونا هباره" بینه پیش ﴿ فیقسمان بالله لشهادتنا أحق من شهادتهما ﴾ سویندی بخون وبلین: سویند به خوا شه شه سیه تی ی نیمه له شاید ته که ی شه وان راسترو هه قتره ﴿ وما اعتدینا ﴾ له هه قیش لامان نه داوه ﴿ إنا إذا لمن الظالمین ﴾ ده نا له سته مکاران ده بین، نیمه گه پاش سویند خواردنه که مال که ده دریتته وه به میراتبه رانی مردوو که. ﴿ ۱۰۸: ذلک أدنی أن یأتوا بالشهادة علی وجهها ﴾ شه وه شه باشترو نزیکتره به ووه که شه دوو شاید ته وه ک خو ی شاید ته که یه که بدن و، گزی تیا نه که ن ﴿ أو یخافوا أن ترد ایمان بعد ایمانهم ﴾ وه یان بترسن که به سویندی شه وانی دیکه، سوینده کانی شه مان رهت بکرینه وه ﴿ واتقوا الله واسمعوا ﴾ ده سا له خوا بترسن و له سوینده کانتانا دروو گزی مه که ن و، هه همیشه هه ق بگرنه گو ی و، کاری پی بکه ن ﴿ والله لا یهدی القوم الفاسقین ﴾ خوای کار جوانیش هه رگیز خه لکانی له سنوو دهر چوو، شاه زاو رینما ناکا بو رینی راست. نیتینسی: شه گه ره له جیگه کدا موسلمان ده ست نه که وت بکری



وَإِذ قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أُولُو كَانٍ آبَاءُؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَتَدُون ﴿ ۱۰۵ ﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فِيمَنْ أَنْتُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿ ۱۰۶ ﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمْ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ أَوْ آخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْسِبُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ إِنْ رَتَبْتُمْ لَهُمْ نَشْرَتِي بِدَسْتِنَا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَلَا تَكْفُرْ لَهُمْ شَهَادَةُ اللَّهِ إِذَا إِذَآ لَمِنَ الْأَيْمِينِ ﴿ ۱۰۷ ﴾ فَإِنْ عَثَرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا فَآخَرَانِ يَقْرَمَانِ مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلِيَّيْنَ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ لَشَهَدْنَا أَحَقَّ مِنْ شَهَدْتُهُمَا وَمَا اعْتَدَيْنَا إِنَّا إِذْ لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿ ۱۰۸ ﴾ ذَلِكَ أَذْنَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا أَوْ يَخَافُوا أَنْ تُرَدَّ أَيْمَانٌ بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَسْمِعُوا اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿ ۱۰۹ ﴾

و، خو بگو نجینن له گه ل خواداو هه همیشه هوشتان به خو تانه وه بی ﴿ لا یضركم من ضل إذا اهتديتم ﴾ شه وسا که برو اتان هیئاو ریتان دوزیبه وه و ناموزگاری خه لکیشتان کرد، نیتربو خه لکانی گومرا بوو ناتوانن زیانتان پی نابگه یهنن، هه ره چه نده پیلان بگورن ﴿ إلى الله مرجعکم جمیعاً ﴾ هه موو شتان هه ریزلای خوای گه وره دینه وه ﴿ فینبشکم بما کنتم تعملون ﴾ نیمه گه هه رچیتان کردوو ناگادارتان ده کات لینی و، پاداشیشتان شه داته وه. پیاویتی موسلمانی هوزی (به نی سه هم) له گه ل دوو پیای گاوردا (ته میم و عه دی) چوونه سه فه ریک و له رینگه دا (سه هم) بیه که مردو ه یچ موسلمانیک له دوو رو به ردها نه بوو تا وه سیه تی ان لایکات، جا که دوو فه له که که له پیووره که یان برده وه بو میراتبه ره کانی دهر یکی زویونیان لی گله دی وه بو خو یان، په یامبه ر سویندی دان که ه یچ شتیکیان لا نه دابی، پاشان له مه که ده دفره که بینرا دفره ورا!! فرو شیاره کان وتیان: نیمه له (ته میم) و (عه دی) مان کرپوه،

بهشایهت لهسر هر وهسیه تنامه یهک دهتوانزی جوولهکه و گاور،
یان ناگره پرست بگریته شایهت لهسر وهسیه تهکه.

رینه مابیهه کانی نایهتی (۱۰۸-۱۰۶):

- ۱) وهسیه تکرردن چ لهماله وه، چ لهسه فردا سوننه ته.
- ۲) به شایهت گرتنی موسلمان لهسر وهسیه تکرردن واجیبه.
- ۳) شهگر موسلمان دهست نهکوت بو شایهتی، شهوا ناموسلمانیش دهبی، بهومهرجه وهکو ئیمامی (شهحمده) شهلی شه نامه ته مهسوخ نهبی، دیاره قسهی راستیش لهناو زاناکاندا هر شه مهیه که (مهسوخ) نیبه.
- ۴) سویندانی خه لکی پاش نویزی عهسر، له بهر گرنگی دان به سوینده که، وهکو له فرموده هدا هاتوو ه سوننه ته.
- ۵) شهگر (دادوه) له شایه دهکان دوودل بوو، دهتوانی سویندیان بدا.

پیغه مبه ران پرسیاری قهومه که یانیان لی دهگریته:

۱۰۹: یوم یجمع الله الرسل لهو روزه بترسن که خوا گشت په یامبه ره کانی خوی کۆده کاته وهه فقول ماذا اجبتم لهو جار لییان نه پرسی و شه فرموی: شه ری چون وهلامیکتان درایه وه له لایه ن شه گه لانه وه نیردران بولایان، کاتی بانگتان دهکردن بو رنی راست؟ قالوا لا علم لنا جا له بهر شهرم ونه ده بی خویان و، سهختی روزه که شه لین: خواهیه! ئیبه هیچ زانیاریه کمان له وباره وه نیبه. اینک أنت علام الغیوب چونکه بی گومان تهنها هر شه توی کیبه به تهواوی لهحالی گشت نادیاره کان به ناگای.

عیسا! نهه چاکانهت لهبیر نه چنی:

۱۱۰: إذ قال الله یاعسی ابن مریم دهبی شه بهخشش و بههرانه تان له بیربی که خوی له کارزان به عیسای کوری مه ری می داو، پنی فرموو: اذکر نعمتی علیک وعلی والدتک عیسا! یادی بهخششه کانی من بکه وه که بهخشیم به خوت و دایکت إذ ایدتک بروح القدس شهوده مه که به جوهره ئیل پشتگیری لی کردیت و، به مه ری می دایکیشت مژده ماندا تکلم الناس فی السهد وکھلا که له بهر پاکانه بو دایکت و، ده رکه و تنی پله و پایه ی بهرزی خویشت، هم به مندالی و له پیشکه دا، هم به گه وره بی وله هه رته دهسه لاتدا، دهتوانی له گه له شه خه لکانه دا وهلامی ژیرانه بدهیته وهو، قسه ی پیغه مبه رانه بکه یست. واذ علمتک الکتاب والحکمة والتوراة والإنجیل شه مه یشت لهبیر بیت عیسا! که من

توم فیری نووسین و ورده کاری و تهورات و ئینجیل کرد واذ تخلق من الطین کهیته الطیر یاذنی وه شه مهش کاتی به فرمان و یارمتهی من شه وهی په له وه ریکت له قور دهنه خشان وساز ده کرد فقنفخ فیها نینجا قووت پیاده کرد فقنکون طیرا یاذنی به فرمان و دهسه لاتی من ده بووبه بالنده بهک و ده فری و تبرئ

یوم یجمع الله الرسل فیقول ماذا اجبتم قالوا لا علم لنا انتک انت علمت الغیوب إذ قال الله یعیسی ابن مریم اذکر نعمتی علیک وعلی والدتک اذ ایدتک بروح القدس فکلمت الناس فی السهد وکھلا واذ علمتک الکتاب والحکمة والتوراة والإنجیل واذ تخلق من الطین کهیته الطیر یاذنی فقنفخ فیها فقنکون طیرا یاذنی و تبرئ والاکمه والابری واذ کففت بی اسراءیل عنک اذ جنتهم بالبینات واذ اوحیت الی الحواریین ان آمنوا بی وبرسولی قالوا امنا واشهد باننا مسلمون اذ قال الحواریون یعیسی ابن مریم هل یستطیع ربک ان ینزل علینا ما یدة من السماء قال انقوا الله ان کنتم مؤمنین قالوا نرید ان نأکل منها ونظمیرن قالوا نسا و تعلم ان قد صدقتنا وکنون علیهما من الشهدین

الاکمه والابری یاذنی دیسان وههر به ئیزن و فرمانی من کویری زگماک و به له کت چاک شه کرده وه واذ تخرج الموتی یاذنی هه ربه کۆمهک و ئیزنی من بوو توانیت مردوو له گۆر دهر بهینی و زیندوو بکه یته وه واذ کففت بی اسرائیل عنک شه و کاته یشت لهبیر بیت که دهستی جووله کهم لی به دوور گرتیت و نه مه یشت زیانت لیده ن إذ جنتهم بالبینات شه و ده مه که تو شه وه موو نیشانه روونانهت بو هینان فقال الذین کفروا منهم جاکافرو بی باوه ره کانی شیان وتیان: ان هذا الا سحر مبین شه مه بی و نه بی جادوو به کی ناشکرایه ۱۱۱: واذ اوحیت الی الحواریین شه ی عیسا! بی ری شه بهخششه یش بکه وه که دل سۆزه کانتم تی گه یاند ان آمنوا بی وبرسولی ده بی پرواتان به من هه بی و به په یامبه ره که شم، واته: پشتیوانی لی بکه ن و باوه رتان پنی هه بیت قالوا امنا واشهد باننا مسلمون وتیان: خواهیه! باوه رمان هینا توشایهت به، که ئیبه هر موسلمان و

بؤ ئهوانه پش دوايي دين، ببيته جهژن و مايه خؤسى، واته: ئه و رؤژه بکهينه جهژن و خؤسى بؤ گشت لامان ﴿ و آيه منک ﴾ و نيشانه يه کيش بئى له تۆوه بؤ راستى په يامبه ريه تى من ﴿ وارزقنا و أنت خير الرازقين ﴾ دهسا بژئوى و رۆزيبه کى بئى ماندوو بوونمان بدهرى، چونکه هر شه تۆي چاکترين رۆزیده ران ﴿ ۱۱۵ ﴾: قال الله إني منزلها عليكم ﴿ خوا وهلامى دانه وهو فهرمووى باشه! وا من شه خوانه يه تان بؤ دهنيرم ﴿ فمن يكفر بعد منكم ﴾ ئينجا دواي شه خوانه ئيتر هر که سيکتان بئى باهر ببيت به په يامبه ريه کهم عيسا **الطير** ﴿ فإني أعذبه عذابا لا أعذبه أحد من العالمين ﴾ شهوا من سزايه کى توندى وای شه دم که تائيستا له ناو خه لکى جيهاندا سزاي هيچ که سيکم وا نه دابئى.

سهره نجيک: زاناکان به کۆي دنگ ده لئین: خواي ميهره بان وهلامى دانه وهو خوانه که ي بؤ ناردين.

عيسا له شيرک حاشا دهکا:

﴿ ۱۱۶ ﴾: واذ قال الله يا عيسى ابن مريم ﴿ ئهوکاته ش وهبيريته که خواي کارزان له رۆزى قيامه تدا به عيساي کورى مهره يم شه ئى: ﴿ أنت قلت للناس اتخذوني وأمي إلهين من دون الله ﴾ شه رى تۆ بهوخه لکه ت گۆت که له جياتى خواي تاك وته نيا خۆت ودايکت بکه نه دوو خوا؟! ﴿ قال سبحانه ما يكون لى أن أقول ما ليس لى بحق ﴾ عيسايش ده لئى: خوايه! من هميشه تۆ به پاك و خاوين رانه گرم و، هه رگيزيش بؤمن ناشئ شتيكى ناراست و ناشياوى واهرچى بهرامبه ر به تۆ بلييم ﴿ إن كنت قلتة فقد علمته ﴾ شه گهر شه قسه يه م كرديئى، بئى شك تۆ خۆت ده زانى ﴿ تعلم ما فى نفسى ﴾ هه رچى له ناخى مندايه تۆ شه يزانييت ﴿ ولا أعلم ما فى نفسك ﴾ به لام من ده رياره ي شه وهى له نه فس وزاتى تۆ دايه شتيكى شه وتۆ نازانم ﴿ إنك أنت علام الغيوب ﴾ به راستى ته نها هه ر خۆتى به هه موو نادياره كان زاناييت ﴿ ۱۱۷ ﴾: ما قلت لهم ألا ما أمرتني به ﴿ چييت فه رمان بئى كر دووم، منيش هه ر شه وه م بئى گوتوون ﴿ أن اعبدوا الله ربى وربكم ﴾ پيم وتوون: که ته نها هه ر (الله) بپه رستن، که په روه ردى گارى من وئيوه يه ﴿ و كنت عليهم شهيدا مادمت فيهم ﴾ هه تا له ناويشياندا بوم ئاگاداريان بووم ﴿ فلما توفيتني كنت أنت الرقيب عليهم ﴾ که مرديشم به فه رمانى خۆت، ئيتر تۆ بوخۆت چاوديرو ئاگاداريان بوويت ﴿ وأنت على كل شئ شهيد ﴾ دياريشه که تۆ بوخۆت به سه ر هه مووشتيكا به ئاگاي ﴿ ۱۱۸ ﴾: إن تعذبهم فإنهم عبادك ﴿ ئيستايش شه گهر تۆ سزايان بده يت، بئى گومانه که به نده ي خۆتن و، که سيش بؤي نيبه هيچ بلييت ﴿ وإن تغفر لهم به نده ي خۆتن و، که سيش بؤي نيبه هيچ بلييت ﴾

گوپر ايه لى تۆين ﴿ ۱۱۲ ﴾: إذ قال الحواريون يا عيسى ابن مريم ﴿ بيريكه وه که هه وار يبه دلسؤزه شوينکه وتوه کانت وتيان: شه ي عيساي کورى مهره يم! ﴿ هل يستطيع ربك ﴾ شه رى ده کرى په روه ردى گارت ﴿ أن ينزل علينا مائدة من السماء ﴾ له ئاسمانه وه خوانيکمان بؤ بئير ته خواره وه وه موو جوژه خوار دنيكى

قال عيسى ابن مريم اللهم ربنا أنزل علينا مائدة من السماء تكون لنا عيدا لأولنا وآخِرنا وآية بينك وأرزقنا وأنت خير الرزقين ﴿ قال الله إني منزلها عليكم فمن يكفر بعد منكم فإني أعذبه عذابا لا أعذبه أحد من العالمين ﴿ واذ قال الله لعيسى ابن مريم ما أنت قلت للناس اتخذوني وأمي إلهين من دون الله قال سبحانه ما يكون لى أن أقول ما ليس لى بحق إن كنت قلتة فقد علمته تعلم ما فى نفسى ولا أعلم ما فى نفسك إنك أنت علام الغيوب ﴿ ما قلت لهم إلا ما أمرتني به إن أعبدوا الله ربي وربكم وكنت عليهم شهيدا ما دمت فيهم فلما توفيتني كنت أنت الرقيب عليهم وأنت على كل شئ شهيد ﴿ إن مدتهم فإنهم عبادك وإن تغفر لهم فإنك أنت العزيز الحكيم ﴿ قال الله هذا يوم ينفع الصالحين صدقهم لهم جنت تجري من تحتها الأنهار خالدين فيها أبدا رضى الله عنهم ورضوا عنه ذلك الفوز العظيم ﴿ لله ملك السموات والأرض وما فىهن وهو على كل شئ قدير ﴿

تيديا بيت؟ ﴿ قال اتقوا الله ﴾ عيسا وتى: خه لکينه! له خوا بترسن وواز له وجوره قسانه بينن ﴿ إن كنتم مؤمنين ﴾ شه گهر راسته باوه رتان به ده سه لاتى خوا هه يه ﴿ ۱۱۳ ﴾: قالوا نريد أن نأكل منها ﴿ گوتيان: ئاخه شه مانه وئى لئى بخۆين ﴿ وتطمئن قلوبنا ﴾ و دئنيمايش ببين له سه ر يه كتاپه رستى خواو، راستى تۆ ﴿ ونعلم أن قد صدقتنا ﴿ و باشتريش بزانيان که تۆ راستت له گهل كر دوين ﴿ ونكون عليها من الشاهدين ﴿ و بشيبه شه ايه ت که شه خوانه به لگه ي ده سه لاتى خوايه و، باوه ريشمان به وتو تر ببئى.

هاتنى (خوانه) که بؤ قه وه مکه ي عيسا:

﴿ ۱۱۴ ﴾ قال عيسى ابن مريم ﴿ عيساي کورى مهره يم وتى: ﴿ اللهم ربنا أنزل علينا مائدة من السماء ﴿ شه ي خواي په روه ردى گارمان! به ميهره بانى خۆت له و ئاسمانه وه خوانيکمان بؤ بئيره خواره وه ﴿ تكون لنا عيدا لأولنا وآخِرنا ﴾ که بؤ شه مانه مان ئيستا هه ين و

۳) زیندو و بی‌بونه و بی‌اداش و توله، هر له به‌رگرنگی نهم سنی شته‌یش بوو که نزدیکه (۱۳) سال له‌مه‌ککه‌دا هر له و باره‌وه قورئان ده‌هات. ئیمامی (ته‌به‌ری) له (عه‌بدوللای کوری (عومر) ه‌وه له‌باره‌ی فه‌زله‌تی نهم سووره‌ته‌وه ده‌گپرنه‌وه که پیغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رمووی: (نزلت علی سورہ الأنعام جمله واحده، وشعبها سبعون

فإنک أنت العزيز الحكيم * نه‌گه‌ر لی‌شیان بی‌بووریت، نه‌وه‌خوت چاک ده‌زانی و، بو‌خوشت ده‌سه‌لاتارو کارجوانی.

هر راستیه به‌که‌ک دی:

۱۱۹: قال الله هذا يوم ينفع الصادقين صدقهم * خ‌وای به ه‌ق پاش نه‌وه‌موو ناموزگار بیه کردنی، فه‌رمووی: ئیتر نه‌مرؤ راستگو بیان، راستگو بیان که لکیان پی‌ده‌گه‌یه‌نیت، واته: ته‌نیا یه‌ک خ‌وایه‌رستان قازانجیانه * لهم جنات تجری من تحتها الأنهار * بو‌خ‌وایه‌رستان راستگو، له‌به‌ه‌شتدا چند باخاتیک ه‌یه، و به‌به‌ریاندا چندین روویار به‌خور ده‌چیته * خالدین فیها أبدا * به‌ه‌تاهه‌تاییش تیئاندا نه‌میئنه‌وه * رضی الله عنهم * خ‌وای میه‌ره‌بان لییان رازیسه، واته: کرده‌وه‌کانی وهرگرتوون * ورضوا عنه * و نه‌وانیش له‌خ‌وایه‌ر زین * ذلك الفوز العظيم * هر نه‌وه‌بیش سه‌رکه‌وتن و سه‌رفرازی گه‌روه‌یه * ۱۲۰: لله ملک السموات والأرض وما فیهن * ناسمانه‌کان و زه‌وی و، هر چیش له‌نیوانیاندا یه‌گشتی مولکی خ‌وایه، واته: ه‌موو شتیک ه‌ره‌وه‌دروستی کرده‌وه، بو‌یه نه‌ پی‌وستی به‌ژن ه‌یه نه‌ به‌من‌دال * وهو علی کل شیء قدير * هر نه‌وه‌بیش به‌سه‌ر ه‌موو شتیکیشدا به‌تواناو به‌ده‌سه‌لاته، نه‌توانی ه‌موو نیعمه‌تی به‌به‌نده‌کانی بی‌خشیت، بو‌یه ئی‌مه‌یش وه‌ک (به‌نده) یه‌کی خ‌وی ه‌مه‌یشه داوای فه‌زل و به‌خششی له‌ده‌که‌ین.

سویاسی فره‌و زور بو‌خ‌وای خ‌اوه‌ن به‌ره، که یارمه‌تیدام بو‌ت‌واو کردنی ته‌فسیری سووره‌تی (مائیده).

سُورَةُ الْأَنْعَامِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١﴾ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْشَأَكُمْ تَمْرُونَ ﴿٢﴾ وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ﴿٣﴾ وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤﴾ فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٥﴾ أَلَمْ يَرَوْا كَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّهِمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ تُكُنْ لَكُمُ الْوَارِثِينَ أَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِيًا مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿٦﴾ وَلَوْ نَرَاكَ عَيْنًا مِنْ قَرْنٍ لَاقْتُلْنَاكَ وَلَوْ لَوْ لَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ فَفِطْرًا لَقَالُوا الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ سِحْرٌ مُؤْتَمِرٌ ﴿٧﴾ وَقَالُوا لَوْلَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لَقَالُوا سِحْرٌ مُؤْتَمِرٌ لَا يُخْلِقُونَ ﴿٨﴾

ألفامن الملائكة لهم زُجَلٌ بالسيح والتسبيح. واته: نهم سووره‌تی (نه‌نعام) به‌گشت به‌یه‌کجارو به‌سه‌ر یه‌که‌وه بو‌م هات و، حه‌فتا هزار فره‌شته‌یش له‌ته‌شرفاتیای بوون و، به‌ده‌نگی به‌رز سیاس و ته‌سبیحاتیان ده‌کرد.

* بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * ۱: الحمد لله الذي خلق السموات والأرض * ه‌موو جو‌ره‌ سویاس و ستایشیک ته‌نها و ته‌نها بو‌نه‌وخ‌وایه که ناسمانه‌کان و زه‌وی به‌ده‌یئنا * وجعل الظلمات والنور * و تاریکیاییه‌کان و رووناکیشی داهینا، دیاره ریگاکانی گو‌مرایسی و، سه‌ر لی‌شی‌واوی زور زورن، بو‌یه قورئانی پی‌روز به‌کو هینای و فه‌رمووی: ((وجعل الظلمات)). به‌لام چونکه ریگه‌و ری‌بازی به‌ختیاری و سه‌رفرازی ته‌نیا ه‌ره‌یه‌ک ریگایه، که دینی ئی‌سلامه به‌موفرده‌و تاک هینای و فه‌رمووی: (النور). * ثم الذين كفروا بربهم يعدلون * که چی له‌گه‌ل نه‌وه‌بیشدا نه‌وانه‌ی که کافرو بی‌باوه‌رن، دین هاوبه‌ش بو‌په‌روه‌ر دگاریان داده‌نین و،

سووره‌تی (نه‌نعام) ه

به‌که‌بیه‌و (۱۶۵) نایه‌ت

به‌ناوی خ‌وای به‌خشنده‌ی میه‌ره‌بان

نهم سووره‌تی (نه‌نعام) ه‌ش یه‌کیکه له‌سووره‌ته درنه‌کانی مه‌ککه، جو‌غز و بازنه‌که‌شی، ه‌ریاسی عه‌قیده‌و بناغه‌ی ئیمان و باوه‌ره، نه‌لیه‌ته جیاوازی له‌گه‌ل سووره‌ته مه‌ده‌نییه‌کاندا له‌نامنج و بو‌چووندا یه، چونکه سووره‌ته مه‌که‌بیه‌کان وه‌کو سووره‌ته مه‌ده‌نییه‌کان باسی ر‌وزوو و ه‌ج و توله و یاسای خیزان و جه‌نگ و ناشتی ناکن، به‌لکو ته‌نیا له‌باره‌ی نهم شته سه‌ره‌کییانه‌وه ده‌دوین، وه‌کو:

(۱) خ‌وایه‌تی خ‌وای کارزان (الألوهیه).

(۲) وه‌حی و په‌یامی قورئان.

موشرىك زۆر ئەھلى عىنا دە:

﴿ ۴: وما تأتيهم من آية من آيات ربهم ﴾ ھەر بەلگەو نیشانە بەك
 لە بەلگەو نیشانە كانی خۆای پەرورە دگار بیته لای ھاوبەش دانەرەكان
 بۆ چەسپاندنی یەكتا پەستی و راستی پەيامبەر ﷺ ﴿ إلا كانوا
 عنها معرضين ﴾ ئەو ھەندە سەر سەختن ئیلاو بیلا ھەر رووی
 لێو ھەندە گێرن و حاشای لێ دەكەن ﴿ ۵: فقد كذبوا بالحق لما جاءهم ﴾
 ئەو ھەتە ھەر كە ئەم قورئانە شیان بۆ ھات، باو ھەریان پێ نەھینا و
 بەدرویان دانا! ﴿ فسرف يأتيهم أنباء ما كانوا يستهزءون ﴾
 دنیابن لە دواوژدا ئەنجامی بەدروخستتە ھەوی ئەو بەلگانەیان
 پێ دەگا كە ئەوان گالتهیان پێ دەكرد و تۆلەش وەرئەگرن ﴿ ۶: ألم
 يروا ﴾ ئاخۆ ئەو بێ باو ھەرانە نەیان بینوو ھەو ھەنە گرتوو ھە
 ﴿ كم أهلكنا من قبلهم من قرن ﴾ كە خەلكیكى زۆرمان لە پیش
 ئەوان ھەو ھەو ھەو ھەو تاند؟ ﴿ مكانهم في الأرض ما لم نمكن لکم ﴾
 و دەسلەت و توانایەکی ومان پێ دابوو كە بەئێوەمان نەدابوو
 ئەو قورەیش دەسا بۆكو چیوون؟! ﴿ وأرسلنا السماء عليهم
 مدرارا ﴾ ھە لە ئاسمانیش ھەو بارانیکی بەلێزمەو بە خورمان بۆ
 باراندن ﴿ وجعلنا الأنهار تجري من تحتهم ﴾ ومان كرد كە جوگە
 و رووبارو كانیاوی زۆر زەبەنە لە ژێر كۆشك و باخەكانیان ھەو
 دەردەچوو ﴿ فأهلكناهم بذنوبهم ﴾ ئینجا بە ھۆی تاوانەكانیان ھەو
 قومانكردن و لەناومان بردن ﴿ وأنشأنا من بعدهم قرناً آخرين ﴾
 ویاش لەناو بردنی ئەوانیش خەلكیكى ترمان دامەزاندو بەدی
 ھینا، دیسان ئەوانیشمان بەھۆی لاساری خۆیان ھەو لەناو برد،
 دەسا ئێوەیش وریابن.

پێنەما ییە كانی ئایەتی (۶-۴):

- ۱) پشت لە ھەق كەردن و كار پێ نەكردنی، مانای باو ھە
 نەبوونە پێی.
- ۲) مەسخەرەو گالته كەردن بە دین، دەبیتە ھۆی
 ھاتنی سزا.
- ۳) عیبرەت و پەند و ھەرگرتن لە مێژوو كە لانی
 رابوو روو تیاچوو.
- ۴) گشت ئۆمەتێك بە ھۆی گوناحی خۆی ھەو تیاچوو ھە.

﴿ ۷: ولو نزلنا عليك كتابا في قرطاس ﴾ ئەگەر لەباتی ئەم
 قورئانە كە ئیستا بۆت ھاتوو نووسراو ھەو ھەو كە ترمان لەسەر كاشەزو
 لا پەریەك دابەزاندبا ﴿ فلمسوه بأيديهم ﴾ جا دەستیان لێ داباو

بەتەن ئەكەن ھاوبەش بۆی؟! كە بە راستی ئەمەیشیان لە ھەمووشتی
 زیاتر جیگە ھەو سەر سویمانە! ﴿ ۲: هو الذي خلقكم من طين ﴾ ھەر
 ئەو پەرورە دگار ھەو كە (بابی) ئێھەو (ئادەم ﷺ) بۆ یەكە مجار
 لە قور بەدبەینا ﴿ ثم قضى أجلا ﴾ لە پاشان كاتیكى بۆ ژینیان
 دیاری كردو پریاریدا ﴿ وأجل مسمى عنده ﴾ وادە یەكیشی پریاردا
 بۆ كۆتایی ھەموو جیھان ﴿ ثم أنتم تموتون ﴾ كە چی ئێھەو ھەو
 ئەو ھەموو بەلگانەیش لەسەر دەسلەتانی خوا، ھیمان ھەر دوو دل
 و بەگومانن لە زیندوو بوون ھەو! ﴿ ۳: وهو الله في السموات وفي
 الأرض ﴾ لە ئاسمانەكان و لە زویدا خوا ھەر ئەو خوا یەكە ناوای
 (الله) یە ﴿ يعلم سرکم وجهرکم ﴾ لە گشت كاری نەھینی و
 ئاشكراتان ئاگادارە ﴿ ويعلم ما تكسبون ﴾ خەریکی ھەر كارێكیش
 بن چاك چاك پێی دەزانن، جا كە وا بوو ھەر ئەو خوا یەكە پەستەن كە
 خوا ھەو ئەو گشت سیفەتانە یە.

ئەم بێزە (الله) یە لەم ئایەتەدا: (ھو الله في السموات... بەسەن
 جو ھەو ھەو ھەو، یەكەم: بەمانای مەعبوودو پەستراو ھە، واتە:
 ھەر ئەو ھەو پەستراوی راستە قینەو بەرھەق لە گشت ئاسمانەكان و
 زویدا، ھەر ھەو كە لە سوورەتی (۸۴/۴۳) ییشدا دەفرموی: (ھو
 الذي في السماء إله وفي الأرض إله) دوو ھە: فەرمايشتی: (یەلم
 سرکم وجهرکم) لە نێوان (ھو الله) و لە نێوان (في السموات وفي
 الأرض) دایەو دەبیتە: (ھو الله يعلم سرکم وجهرکم في السموات
 وفي الأرض) واتە: ھەر ئەو ھەو كە لە ئاسمانەكان و زویدا بە گشت
 كارە نەھینی و ئاشكراتان دەزانن، ھەر ھەو كە لە سوورەتی (۶/۲۵):
 (قل أنزل الذي يعلم السر في السموات والأرض...) ھاتوو ھەو پەستگیری
 ئەو مانایە دەگا.

سێیەم: ئیمامی (تەبەری) دەلی: دەپێ لە كاتی خۆیندە ھەو ھەو لەسەر
 بێزە (في السموات) دا رابو ھەستی و بلییت: (ھو الله في السموات)
 ئەو سا (في الأرض) ی پەيوەست بەكەیت بە پاشەكە یە ھەو بلییت:
 (یەلم سرکم وجهرکم في الأرض)، جا بە پێی ئەم مانای سێ یە ھە
 دەبیتە: (الله ﷻ مستو علی عرشه فوق جميع خلقه، مع أنه يعلم سرأ
 هل الأرض وجهرهم). ئایەتی (أأنتم من في السماء...) سی سوورەتی
 (ملك) و ئایەتی: (الرحمن على العرش استوى) سی سوورەتی (طە)
 پەستگیری لە ومانایە دەكەن، (ئیبین كەسیر) دەلی: دوا ی ئەمە
 زانایان یە كە دەنگ و ھەستان دژی (جەھەمی) یەكان كە دەلێن: خوا
 لە گشت جیگایە كدایەو پێ (مەكان) ھە. تەفسیری ئەو ئایەتە شیان
 بە ھەر سێ شیو ھەو كە كردۆتە ھەو.

بینابایان بؤ نه مانی گومان و دوو دلیمان ﴿ لقال الذین کفروا ﴾ هیشتای کافرو بی باوره کان، نه ونده ناله بارو نه هلی عینادن هر نه یانوت: ﴿ ان هذا الا سحر مبین ﴾ بیبی و نه بیی نه مه هر جادوویه کی ناشکراو نمایانه و، نیمه ی بی چاوبه ست کراوه!

و خوراگر بین
۳) نه نجامی به درؤ خه ره وان هر تیاچوونه.

ده بی گش ملکه چی فدرمانی خوابین:

﴿ ۱۲: قل لمن مافی السموات والارض ﴾ بلئی نه ی پیغه مبه را!

به لای موشریکانه وه پیغه مبه را بیی مرو بی:

﴿ ۸: وقالوا لولا انزل علیه ملک ﴾ ده شیانگوت: نه ری بوخوا له ناسمانه وه فریشته یه کی بو نه نارده خواره وه و، شایه تی پیغه مبه ری تی بو بدات، نه گهر راست نه کات ده لی په یامبه رم ﴿ ولو انزلنا ملکا لتضى الامر ﴾ دیاره نه گهر نیمه فریشته مان بوئه وکاره نار دباو، نه وانیش وه کو باوی خو یان باوره یان نه هینابا، بی گومان کار له کار ده ترازو سزایان بوئه هات ﴿ ثم لا ينظرون ﴾ پاشانیش مؤله ت نه مه دران ته نه سا چاوترو کانیکیش بژین ﴿ ۹: ولو جعلناه ملکا ﴾ گریمان نه گهر وه ک خو یان پیشنیاریان کرد گنر ابامان به فریشته یه ک له باتی نه وه که په یامبه ر مروفه ﴿ لجعلناه رجلا ﴾ هر ده بوو له شکل و سیمای پیانو یکمان دانابا، چونکه نه گهر له بیچی فریشته دا بیته لایان، هر گیز قه بوولی ناکه ن ﴿ وللبسنا عليهم ما یلبسون ﴾ و نه وساش نه وه ی وائیسنا لییان تیکه ل بووه ده لین پیغه مبه ر نه بی فریشته بییت، هر ه مان ره خنه ده گرنه وه لییان تیک ده چیت، که و ابوو پیغه مبه ر هر ده بی به شه رییت ﴿ ۱۰: ولقد استهزئ برسل من قبلک ﴾ بی گومان به به گه لیک له پیغه مبه رانی به رله توش مه سخه ره و گالته کراو نه شپسان، که و ابوو توش وه ک نه وان به شام به و ددان به خوتا بگره ﴿ فحاق بالذین سخروا منهم ما كانوا به يستهزءون ﴾ نه وس له نه نجامی نه و گالته پی کردنه دا سزاو جه ززه به یه خه ی گرتن ﴿ ۱۱: قل سیروا فی الارض ﴾ پییان بلئی: یچن به ولاتی بی باوره کاندا نه وانه ی یاخی بوون گه شتی بکن ﴿ ثم انظروا کیف کان عاقبة المکذبین ﴾ نه وس ته ماشاکن، بزانت پاشه روژی نه وانه چون بوو که نایه ته کانی خو یان به درؤ داده نا؟

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِ مَآءًا يَلْبَسُونَ ﴿ ۸ ﴾ وَلَقَدْ اسْتَهْزَأُ بِرُسُلِ مِن قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿ ۹ ﴾ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظروا كيف كان عاقبة المکذبین ﴿ ۱۰ ﴾ قُلْ لِمَن مَّآفِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ كُتِبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ لِيَجْمَعَ كُمُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿ ۱۱ ﴾ وَلَوْ جَعَلْنَاهُ رَجُلًا لَلْبَسْنَا عَلَيْهِ مَا يَلْبَسُونَ ﴿ ۱۲ ﴾ وَلَقَدْ اسْتَهْزَأُ بِرُسُلِ مِن قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالذِّينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿ ۱۳ ﴾ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كيف كان عاقبة المکذبین ﴿ ۱۴ ﴾ قُلْ لِمَن مَّآفِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ كُتِبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ لِيَجْمَعَ كُمُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿ ۱۵ ﴾ قُلْ لِمَن مَّآفِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ كُتِبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ لِيَجْمَعَ كُمُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿ ۱۶ ﴾ قُلْ لِمَن مَّآفِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ كُتِبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ لِيَجْمَعَ كُمُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿ ۱۷ ﴾ قُلْ لِمَن مَّآفِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ كُتِبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ لِيَجْمَعَ كُمُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿ ۱۸ ﴾

نه وی له ناسمانه کان و زه ویدایه، مولکی کئییه؟! ﴿ قل لله ﴾ تو بوخوت بلئی: هه موو هر مولکی خوایه، نه ک هی بته کان ﴿ کتب علی نفسه الرحمة ﴾ له سه رخوی نووسیوه که ده بی به رحمت و میهره بان بییت به رامبه ر به به نده کانی خو ی ﴿ لیجمعنکم الی یوم القیامة لاریب فیه ﴾ دلنیا بن له روژی قیامه تدا که هاتنی بی گومانه هه مووتان بو ی کؤ نه کاته وه، جا نه وکاته پاداشت و توله وه نه گرنه وه ﴿ الذین خسروا أنفسهم فهم لا یؤمنون ﴾ نه و که سانه ش که زیانیان به خو یان گه یاندو، خو یان دوړاند، باوه ناهینن و ددان به یه کتا به رستیدا نانین ﴿ ۱۳: وله ماسکن فی اللیل والنهار ﴾ هر چی له شه وو روژدا نارام ده گرت، گشت مولکی نه وه و، له ژیر ده سلاتی نه و دایه ﴿ وهو السميع العليم ﴾ هر خویشی هه میشه بیسه رو زانایه ﴿ ۱۴: قل غیر الله اتخذ ولیا ﴾ بلئی: ده تانه وی منیش وه کو خوتان له خوا به ولاره، که سیکی تر به دوست و یارمه تیده ری خو م بزانت؟! ﴿ فاطر السموات والارض ﴾ که به دیهینه ری

رینماییه کانی نایه تی (۱۱-۷):

۱) هه لگراسی په یامی خوا ته نیا هر مروف بوون، نه ک فریشته.
۲) گالته و سووکایه تی کردن به پیغه مبه ران و بانگبه رانی دینی خوا، داب و نه ری تی مروفه لاساره کانه و نه گوراوه و، هر بووه و، هر ده یشبی، بو به ده بی گشتمان زور به تابشت

پی بگه یه نیت، دیاره هر خوی به سر هم موشتیکا دهسه لاتداره و
 حزله هرچی بکا ده توانی نه نجامی بدا، وهك ثم فمرموده
 سه حیحهش که نیمای ترمزی ده بیینی دهلی: پیغه مبهر ﴿﴾ به
 (نیبن عبیاس)ی فمرموو: ((یا غلام! اذا سألت فاسأل الله وإذا
 استعنت فاستعن بالله، واعلم أن الأمة لولا اجتماعوا على أن ينفكوا
 بشيء لم ينفكوا إلا بشيء قد كتب الله لك، ولو اجتمعوا على أن
 يضروك بشيء لم يضروك إلا بشيء قد كتب الله عليك، رفعت
 الأقلام وجفت الصحف)). واته: نهی لاهوکه! هرکه ویستت داوا
 بکهیت، هر له خوی بکه، ویستیشت داوای هاوکاری و کومهک
 بکهیت، ده بی هر له خوی بکهیت، چاکیش بزانه که نه گهر
 هموو خه لکان کؤ بینه وهو بیانه وی قازانجیکت پی بگه یه نن،
 به دهر له وه که خوا خوی بریاری دابیت، ناتوانن هیچ قازانجیکت
 پی بگه یه نن، نه گهریش کؤ بینه وهو بیانه وی زیانیکت پی بگه یه نن،
 ناتوانن، مه گهر ویستی خوی له سر بیت، چونکه قه له مه کان
 (له نه زله دا) هرچی بیان نووسی، نووسی بیان و، مه ره که به که ش
 وشکه وه بووه ﴿﴾ ۱۸: وهو القاهر فوق عباده ﴿﴾ هر خوشیه تی
 زال و ده ست رویشت و به سر هم مو عه بده کانیدا ﴿﴾ وه
 الحکم الخیر ﴿﴾ هر نه ویشه له کارزان و کار جوان و به ناگایه به
 کاروباری به ننده کانی.

قورتوبی دهلی: موشریکه کان وتیان به پیغه مبهر ﴿﴾: کنی هه یه
 شایه دی له سر پیغه مبهریتی تو بدا؟ جابؤ نه وه لاهمه ثم نایه ته
 هات و فمرمووی: ﴿﴾ ۱۹: قل أي شيء أكبر شهادة ﴿﴾ بییان بلی:
 شایه تی کنی له هموو شایه تیهک مه زنترو گرنگتره بو راستی
 په یامبهریتی من؟ ﴿﴾ قل الله شهيد بيني وبينكم ﴿﴾ بلی: خوا
 که له هموو شایه تیهک گهره ترو به ناگاتره له نیوانماندا شایه ته
 بو راستی من ﴿﴾ وأوحى إلى هذا القرآن لأتذركم به ومن بلغ ﴿﴾
 بویه ثم قورثانه شم وه حی بوکراوه، که نیوه هه ره که سیکتی تریش
 دهنگی ثم قورثانه ی ده گاتی، پی بترسینم و، ناگادار که مه وه
 ﴿﴾ أنکم لتشهدون أن مع الله الهة أخرى ﴿﴾ چلون نیوه نهی کافرو
 بی باوه ران! شایه تی نه دهن که له گهل (الله) دا چند خوی بکی تر
 هه بی؟ ﴿﴾ قل لا أشهد ﴿﴾ بییان بلی: نه گهر نیوه شایه تی و ابدن،
 دلنیا بن که هر گیز من شایه تی نادم (الله) هاوبه شی بی، به لکو
 به هموو توانام نکوولی نه وه نه که م، چونکه هر گیز زبری ریگه
 نادا به شتی وا ﴿﴾ قل إنما هو إله واحد ﴿﴾ بلی: نه خوایه،
 هه رتاک وته نیایه و، که سی تر شایه تی په رستن نییه ﴿﴾ وإنی
 برئ مما تشركون ﴿﴾ و له شریک دانانی نیوه بو خوا، به راستی من
 بهری و بیزارم.

ناسمانه کان و زهوییه ﴿﴾ وهو بطعم ولا بطعم ﴿﴾ روزیش به گشت
 دروست کراوه کان ده داو، خویشی له روژی بی نیازه؟ ﴿﴾ قل إني
 أمرت أن أكون أول من أسلم ﴿﴾ بیان بلی: فمرمانم پی داراوه
 که یه که مین موسلمان و، یه که مین که س بم خو ته سلیم به خوی
 گه وره م بکم ﴿﴾ ولا تكونن من المشركين ﴿﴾ وه فمرمانم پی دراوه

قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلْ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا
 الْقُرْآنُ لِأَتذركم به ومن بلغ ﴿﴾ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ
 بِاللَّذِينَ آمَنُوا قُلْ لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ وَإِنِّي بَرئٌ مِمَّا
 تُشْرِكُونَ ﴿﴾ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْكِتَابِ بِمِثْقَلِ ذَرَّةٍ
 أَنَّهُمْ هُمُ الَّذِينَ حَسَبُوا أَنفُسَهُمْ قَدْ كَفَرُوا بِمَنَظَرٍ
 مِّنْ أَقْرَبَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿﴾
 وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّا
 شُرَكَاءُكُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا نَرْعَمُونَ ﴿﴾ ثُمَّ لَنَنْكُرَنَّهُمْ
 إِذَا تَوَلَّوْا وَاللَّهُ رَئِيفًا مَّا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿﴾ أَنْظَرَ كَيْفَ
 كَذَّبُوا عَلَى أَنفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿﴾
 وَمَنْهُمْ مَن يَسْتَعِزُّ بِإِلْهِكَ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ
 أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ
 الْوُجُوهِ لَأُولَئِينَ ﴿﴾ وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْعَوْنَ عَنْهُ وَإِنْ
 يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿﴾ وَأَوْرَثَهُمْ
 مَا عَمِلُوا عَلَى النَّارِ فَمَا لَوْ أَلَيْنَا نَارَهُمْ وَلَا كَذَّبَ بآيَاتِ رَبِّنَا وَتَكُونُ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿﴾

نابی له هاوبه شدانه ران بیت ﴿﴾ ۱۵: قل إني أخاف إن عصيت
 ربي عذاب يوم عظيم ﴿﴾ بلی: نه گهر منیش وه کوئیوه سه ریچی
 له خوی په روهر دگارم بکم وبتان ببهرستم، دلنیا بن نه وکاره به من
 ناگری، چونکه من له نازاری روژنیکی مه ترسیدار ده ترسم ﴿﴾ ۱۶:
 من یصرف عنه یومئذ نه وهی له و روژدها رووی له و سزایه
 وه رگیز دری ﴿﴾ فقد رحمه ﴿﴾ نه وه به راستی خوا میهره بانی له گهل
 کردوه و بهر به زهی خوی خستوه و ذلك الفوز المبین ﴿﴾ دیاره
 هر نه ویش به ناشرکا به ختیاری و سه رفرازییه.

چاکه و به لا هه به دهستی خوی به:

﴿﴾ ۱۷: وإن یمسسک الله بضر ﴿﴾ نه خوایه دهسه لاتداریکی وه هایه
 نه گهر تووشی هر جوړه به لا و زیانیکت بکات ﴿﴾ فلا کاشف له إلا
 هو ﴿﴾ به غهیره ز خوی هیچ که سی ناتوانی لای بیا ﴿﴾ وإن یمسسک
 بخیر فهو علی کل شیء قدیر ﴿﴾ خو نه گهر خیزوچاکه یه کیشیت

رینه ماییه کانی نایه تی (۱۷-۱۹):

۱) یۆ هه مووشتیك ده بی په نا هه ربه به خوا ببری، وهك له سوورتهی (یونس) وچه ندین سوورتهی تر دا دووپاتی ئه وه ده کاته وه ده فه رموی: (ولا تدع من دون الله ما لا ینفک ولا یضرك...) ۱۰۶.

خوا شایه دی بۆ راستی پیغه مبه ر ئه دا به ناردنی قورئان و نیشانه گه لی بۆی.

۲) هه رکه س ئه م قورئانه ی پی گه شت، ده بی وشیاره موی و بره بیانوی نه ماوه.

۳) بنه مای ئیسلام له سه ر وشه ی پیروزی (لا إله إلا الله) داده م زری، هه روهك بیزاری و حاشایشه له هه مووچۆره (شیرک) یك.

۲۰: الذین آتیناهم الكتاب... ئه و جوله که و گاورانه ی کتیب و نامه مان پیدا بوون... یعرفونه کما یعرفون أبناءهم... هه روه کو کوره کانی خۆیان ده ناسن، هه رئاوایش (په یامبه ر) ده ناسن، چونکه له ته ورات و ئینجیلدا سیفه ته به رزو جوانه کانی هاتووه و به ئاگایش ئیان... الذین خسروا أنفسهم... ئه و که سانه ی زیانیان له خۆیان دا به هه ئبژاردنی رینگا چه وته کان... فهم لا یؤمنون... ئیتر باوه ر ناهینن به موحه ممه د... چونکه هه ر خه ریکی مملانی و عینادی خۆیان... ۲۱: ومن أظلم ممن افترى على الله كذبا... ده بی کئی له وکه سه سه مکارتر بی که درۆ به ده م خواوه هه له به سیته و بلئی: له قیامه تدا به تکه کان شه فاعه تمان بۆ ده که ن؟... «أوکذب بآياته... وه یان به ئایه ته کانی خوا باوه ر نه کاو، به درۆیان دانیه ت؟... إنه لا یبلغ الظالمون... به راستی سه مکاران و درۆ هه له به ستان قه ت سه رفرازو پرگار نابن.

له شیرکی موشریکان ده پیچینه وه:

۲۲: ویرم نحشرهم جمیعا... شه ورۆژه وه به یر بینه که هه موو موشریکه کان - پاش زیندوو کردنه وه - کۆ ئه که ینه وه بۆ لپه رسینه وه له کار و کرده بیان... ثم نقول للذین أشرکوا... پاشان به و که سانه هاوه لیان بۆ خوا دانا ئه لیین: «أین شرکاؤکم الذین کتمتم تزعمون... له کوین ئه وانه ئیوه به گومان کرد بووتان به هاوه لی خوا و، پیتان و ابوو شه ریکی خوان؟! ده سا ئیستا بیانینن... ۲۳: ثم لم تکن فتنهم... له پاشان له وه لامدا هیج عوزرو بیانوو وه لامیکیان نییه... إلا أن قالوا والله ربنا ما کنا

مشرکین... ئه مه نه بی که به راشکاوی ئه م درۆیه بکه ن و بلین: سویند به خوا په روه دگارمان هه رگیز ئیمه هاوه به شمان بۆ خوا دانه ناوه... ۲۴: أنظر کیف کذبوا علی أنفسهم... ده ته ماشاکه ته نانه تی چۆن له گه ل خۆشیاندا درۆ ئه که ن، هه روهك له دونیادا درۆیان ده کردو ئه یان وت: (ما نعدهم إلا لقیرونا...)... وصل عنهم ما کانوا یفترون... ئه و درۆ ده له سه یش هه لیان به ستبوو له سه ر خوا له کیسیان چوو سوو دیان لی نه بیینی... ۲۵: ومنهم من یستمع إلیک... هه رکه تۆ قورئان ئه خوینیه ته وه هه یانه دیت گویت بۆ راته گرئی و، هیج که لکیشی لی وه ر ناگرئی... وجعلنا علی قلوبهم أکنه... له به ر کوفه که یان په رده مان به سه ر دلایندا کیشاوه... «أن یفقهوه... بۆ ئه وه لیت تی نه گه ن... وفي آذانهم وقرا... له به ر لاری و لاساریان گوینیا نیشمان گران و قورسکردوه ناهیلین هیج خیری بییسن... وإن یروا کل آیه لا یؤمنوا بها... ئه وه ند سه ر سه ختن که ئه گه ر هه رچی به لگه و نیشانه یش هه یه به چاو بیبینن، هیمان هه ر باوه ر نا که ن و ددان ناینن پییدا، ئه ی له سه ر داوای ئه وان مانگت بۆ له ت نه کردن، که چی باوه ر یان نه هیناو وتیان ئه و کاره جادووه!... حتی إذا جاؤک... ئه و سا که یش که هاتته لات... یجادلونک... ده که ونه شه ره قسه و چه له حانی له گه لت... یقول الذین کفروا... کافرو بی باوه ر هکان ده لین: «إن هذا إلا أساطیر الأولین... بیی و نه بیی ئه م قورئانه هه ر ئه فسانه و (ئوستوره) سی پیشووه کانه، له وه به و لا وه شتیکی دی نییه... ۲۶: وهم ینهون عنه وینأون عنه... هه م ری له خه لکی ده گرن له بیستنی قورئان و، هه م بۆ خویشیان خۆیانی لی دوور نه گرن... وإن یهلکون إلا أنفسهم وما یشعرون... به م کاره شیان هه ر خۆیان له ناو ده به ن و به خۆش نازانن.

پاش دیتنی سزا خوزگه هیج نابیه خشی:

۲۷: ولو ترى إذ وقفوا علی النار... ئه ر ئه و کاته هاوه به شدانه ره کان بیینی که له به رامبه ر ناگر دا راگیراوو به ند کراون، بی گومان کاریکی زۆر سامناک و گه وره ئه بیینی... فقالوا یا لیتنا نرد... ئینجا له ورۆژه دا ئه لین: ئای خوزگه جاری تر ده گپه راینه وه بۆ دونیا... ولا نکذب بآیات ربنا... و به به لگه و نیشانه کانی په وه دگارمان کافرو بی باوه ر نه ده بووین... ونکون من المؤمنین... وله به روا داران ده بووین... ۲۸: بل یدا لهم ما کانوا یخفون من قبل... دیاره ئه و خوزگه و په شیمانیه یان راست نییه، به لکو کار له کار ترازو، ئه و کاره خراپانه شیان کاتی خۆی له خه لکیان ئه شارده وه، ئیستا که وتنه روو و بۆیان ده رکه وتن و، بۆ خویشیان حالی بوون

ولو ردوا لعادوا لما نهوا عنه * و نهگر گریمان بشکیر پینه وه
 بو دونیا، نه کارانه ریان لیده گیرا، هم میسان ده چونه وه سه ریان
 و هه رده یانکه ن * و انهم لکاذبون * به راستی درو نه که ن و
 له درو زانن * ۲۹ * وقالوا ان هی الا حیاتنا الدنیا * هه تا له
 دونیا شد ابوون ده یانگوت: بیجگه له م ژیا نه ی دونیا به مان هیج

قالوا یا حسرتنا علی ما فرطنا فیها * کاتنی قیامه تیان هات
 نه لئین: نه ی ناخ و داخ! بو نه وهنده نیمه سستی و، در نیغیمان کرد
 له دونیادا له نه نجامدانی کاری چاکه دا * وهم یحملون اوزارهم
 علی ظهورهم * و نه وانیش باری قورسی گونا هسی خویانیان
 به کوله وهیه * الا ساء ما یزرون * بزائن! که بارو کوله که یان زور
 خراب و ناله باره * ۳۲: وما الحیاة الدنیا الا لعب و لهو * به
 ناگابن! که زوری یانی نه م دونیا به هه ر گالته و گه به * و للدار
 الآخرة خیر للذین یتقون * دلنیا بن نه و ماله که ی تر، به هه شت بو
 نه وانه ی که پاریزگاری له فرمانه کانی خوا نه که ن چاکتره * افلا
 تعقلون * ده سا نیتر بیرنا که نه وهو، ژیر نابن که پاداشتی قیامه تتان
 بو چاکتره؟.

دلله انه وهی بیغه مبه ر:

۳۳: قد نعلم انه لیحزنک الذی یقولون * چاک نه زانین
 به وقسانه ی که کافرو بی باوه ره کان به رامبه ر به تو ده یکه ن و
 ده لئین، گوا به به قسه ی نه وان تو شاعیرو شیت بی! نه وساش
 به و وشه ناپه سه نده یان دل زویر نه بیبت * فانهم لا یکنونک *
 له راستیشدا له سه ر بنه مایه ک به درو زنت نازانن، به لکو چاک
 نه زانن تو راستگویت * ولكن الظالمین بایات الله یجدون *
 به لکوله به ر نه مه یه که سه مکارو بی باوه ره کان، کردو یانه به پیشه
 که هه رده م نکولی و مملانی نایه ته کانی خوا بکه ن * ۳۴: ولقد
 کذبت رسل من قبلک فصبروا علی ما کذبوا و اودوا * فره یه ک
 له په یامبه رانی به ر له تو سویند به خوا له لایه ن گه له که یانه وه به
 درو خرانه وهو، نازارو نه شکه نجه دران و، باوه ریان بی نه کردن و،
 ددانیشیان به خودا گرت * حتی اناهم نصرنا * هه تا یارمه تی
 نیمه یان پی گیمی، ده سا توش وابه * ولا میدل لکلمات الله * خو
 هیج که سیکیش نیسه بتوانی بریار و به لینه کانی خوا بگوری
 به رامبه ر به یارمه تی بیغه مبه ران * ولقد جاءک من نیا المرسلین *
 دیاریشه که هه والی په یامبه رانت پی گیش تووه که چون نازاردان
 و، چونیش توانییان له به رامبه ریه وه خو راگرن هه تا سه ر نه نجام
 کومه کی خویان بو هات و سه ر که وتن * ۳۵: وان کان کبر علیک
 اعراضهم * و نه گه ر رو و هه رچه ر خانی نه وانه ت لا گه وره وگران و
 قورس بوو * فان استطعت ان تبغی نقفا فی الارض * ده سا نه گه ر
 نه توانیت بچو له زه ویدا زاغه و تونیلک بو خوت بکوله * او
 سلما فی السماء فتأتیهم بایه * یان بچو په یزه یه ک به ناسمانه وه
 بنی ویا سه ر که وه، هه تا نیشانه و موعجزیه یه کی وایان بو یبنی،
 به لکو نه وانه بیغیه ژیر بارو پروات پی بکه ن، مه به ست نه وه یه

بَلْ بَدَأْتُمْ كَذِبًا ثُمَّ كُنْتُمْ مَعْتَبِينَ ﴿۳۰﴾ وَقَالُوا لَئِن لَّمْ يَكُنِ الْإِنشَاءُ لِلدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿۳۱﴾ وَلَوْ تَرَى إِذْ فُتِنُوا عَلَى رَبِّهِمْ قَالَ أليس هذا بِالْحَقِّ قَالُوا بلى ورنىنا قال فذوقوا العذاب بما كنتم تكفرون ﴿۳۲﴾ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ حَتَّى إِذَا جَاءَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا لَئِن كُنَّا لَمَعْلَمِينَ ﴿۳۳﴾ وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿۳۴﴾ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَئِبٌ لَّكُمْ وَلَهُمْ وَلِلَّذِينَ آمَنُوا خَيْرٌ لِّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿۳۵﴾ قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لِيَحْزَنَكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا يَكْذِبُونَكَ وَلَكِنْ الظَّالِمِينَ بَعَثْتَ اللَّهُ فَجَحَدُوا ﴿۳۶﴾ وَلَقَدْ كَذَّبْتَ رَسُولًا مِنْ قَبْلِكَ فَصَبْرًا عَلَيَّ مَا كَذَّبُوا وَأُذُوا حَتَّى أَتَاهُمْ نَصْرًا وَلَا مَبْدَلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبِيِّ الْأَمْثَلِيَّتِ ﴿۳۷﴾ وَإِنْ كَانَ كِبْرُكَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَبْغِيَ نَقْفًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بِآيَاتِنَا وَلَوْ أَنَّ اللَّهَ لَجَمَّهُمْ عَلَى الْهُدَى فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿۳۸﴾

ژیا نی تر نیبه * و ما نحن بمبعوثین * و قه تیش زیندوو تا کریننه وه،
 واته: نه ژیا نی تر هه یه و، نه زیندوو بوونه وهش * ۳۰: ولو ترى
 إذ وقفا علی ربهم * و نه گه ر نه وکاته که له پیش په روه ردگاریاندا
 راده گیردین بو لیکنو لینه وه بیانینی !! * قال أليس هذا بالحق *
 خوا پییان نه فهرموی: ده ناخو نه م زیندوو بوونه وه یه راست و
 ره وان نه بوو؟ * قالوا بلی ورنینا * نه وانیش نه لئین: به ل سویند
 به په روه ردگارمان" راست و ره وان بوو * قال فذوقوا العذاب بما
 کنتم تکفرون * پییان نه فهرموی: ده سا به هوی نه وه ی له دونیادا
 کافرو بی باوه ریوون، نیستا فهرموون سه زاوجه زه به ی نه وه
 بچیژن * ۳۱: قد خسر الذین کذبا بقاء الله * به راستی نه و
 که سانه ی دیداری خویان به درو نه زانی و، باوه ریان نه ده کرد به
 زیندوو بوونه وه، بی سو به ته وای زیا نه مند بوون * حتی إذا جاءتهم
 الساعة بغتة * تا له نا کاو قیامه ت و زیندوو بوونه وه یان لی پیشدی
 و، نه وانیش هه ر خه ریکى دوژمنایه تی و، مملانی ن له گه ل قورناند

که نایه وی په یامبه رته وند سوورو بی تاقهت بیت بو پروا هینانیان
 ولو شاء الله لجمعهم علی الهدی ﴿۳۶﴾ وه نه بیئت له دس در چوو
 بن، نه خیر، چونکه نه گهر خوا ویستبای له سر ریگه ی راستی و
 بهختیاری به زور هه موو کو بکاته وه، زور به ناسانی دهی کرد، به لام
 ده بی باوه ری وا چ که نکینکی هه بی؟ ﴿۳۷﴾ فلا تکرین من الجاهلین ﴿۳۸﴾
 جا ئیتر نابی تو له وه که سانه بییت که حکمه تی خوا له وه دا نازانن
 که بوچی ده بی مهردوم به ثاره زوی خو یان پروا بیئنن، نه ک به زور
 ﴿۳۶﴾ إنما یستجیب الذین یسمعون ﴿۳۷﴾ ئەمەیش بزنان که به راستی
 ته نها نه وانه وه لام دده نه وه باوه دینن که به دل گوئی نه گرن و
 نه بیسن ﴿۳۸﴾ والموتی یبعثهم الله ﴿۳۹﴾ ئەو کافرو خوانه ناسانه ش که
 وه کو مردوو وانو باوه نه بینن، خوا زیندوو یان ده کاته وه، دیاره
 نه وانسه ی وا به دل نابیسن و بی باوه رن، وه کو مردوو که پروکاسن
 وله هیچ شتی ک حالی نابن ﴿۴۰﴾ ثم الیه یرجعون ﴿۴۱﴾ پاشانیش گشت
 ده گپرنه وه بولای خو ی و پاداشیان نه داته وه.

موشریکه کان له به لگه ی تر ده گهرین:

﴿۳۷﴾ وقالوا لولا أنزل علیه آیه من ربہ ﴿۳۸﴾ بی باوه ره کان وتیان:
 بوچی جگه له م قورثانه نیشانه و موعجزه به کی تری له لایه ن
 په ره رد گاریه وه بو نه هاته خوار، تابییته به لگه ی راستی بو ی؟!
 ﴿۳۹﴾ قل إن الله قادر علی أن ینزل آیه ﴿۴۰﴾ پینیان بلنی: بی گومانه که خوا
 به توانیه هه به لگه و نیشانه به ک شه وان داوای نه که ن بینیری.
 ﴿۴۱﴾ ولكن أكثرهم لا یعلمون ﴿۴۲﴾ به لام زور به یان نازانن که پاشه روژیان
 چون نه بی نه گهر شه نیشانه به هات، ثابا نه میننه وه، یاله ناو
 نه برین؟ ﴿۳۸﴾ وما من دابة فی الأرض ﴿۳۹﴾ گشت ره و که ره و
 گیانه به ریکی شه زهویسه ﴿۴۰﴾ ولا طائر یطیر بجناحه ﴿۴۱﴾ هه موو
 بالنده به کیش که به دوو بالان ده فری ﴿۴۲﴾ إلا أمم أمثالکم ﴿۴۳﴾
 هه موو نه مانه چند شه مته تیکن وه کو ئیوه دروستکراوی خو مانن و
 یاسای تابیبه تیمان داناوه بو ژیانیان و موتاجمانن ﴿۴۴﴾ ما فرطنا فی
 الکتاب من شیء ﴿۴۵﴾ له هیچ شتی ک که مته رخه میمان نه کردوه له (لوح
 المحفوظ) دا ﴿۴۶﴾ ثم الی ربهم یرجعون ﴿۴۷﴾ له پاشانیش هه موو بولای
 په ره رد گاریان کو ده کپرنه وه توژیینه وه بیان له گهل ده کری و پاداش
 وتوله وه ره دگر نه وه ﴿۳۹﴾ والذین کذبوا بآیاتنا ﴿۴۰﴾ ئەو که سانه ی
 نایه ته کانی ئیبه به درو دادنه یان و باوه ریان بی ناکه ن ﴿۴۱﴾ صم و بکم
 فی الظلمات ﴿۴۲﴾ که رولانن له ناو تاریکاییه کاندای سوور ده خو ن ﴿۴۳﴾ من
 یشاء الله یضللہ ﴿۴۴﴾ خوا خو ی بیه وی که سی گومرا بکات، نه یکات
 له به رلا ساری و سه رسه ختی خو ی ﴿۴۵﴾ ومن یشاء یجعلہ علی صراط
 مستقیم ﴿۴۶﴾ چه زی له هه ره که سیش بی بیخاته سه ره ریگه ی راست،

نهوا به ناسانی دهیخاته سه ره شاریگه که ی خو ی.

رینمایینی نایه ته کانی (۳۶-۳۹):

(۱) باوه ر به خوا وه به دیداری و، به پیغه مبه ره که ی،
 بهختیاری و سه رفرازی هه ردوو جییهانه، هه ره وه کو کوفرو

﴿۳۶﴾ إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْمَوْتَى يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ
 يُرْجَعُونَ ﴿۳۷﴾ وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ
 قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۳۸﴾ وَمَا
 مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحِهِ إِلَّا أُنْمِئَتْ أُمَّتًا لَكُمْ
 مَآ قَرَطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿۳۹﴾
 وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بآيَاتِنَا صُورًا كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كَذَّبَتْ مَنْ شَاءَ اللَّهُ
 يُضِلُّهُ وَمَنْ دَشَا يَعْمَلُهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَوِيٍّ ﴿۴۰﴾ قُلْ
 آيَةُ رَبِّكُمْ أَنْ أَنْزِلُكُمْ عَذَابَ اللَّهِ أَوْ أَنْ تُنزل السَّاعَةَ أَغْبِرَ اللَّهُ
 تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿۴۱﴾ بَلِ آيَاتُهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا
 تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ وَتَنْسَوْنَ مَا أَنْتُمْ كَاذِبُونَ ﴿۴۲﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا
 إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُم بِالْأَسْأَةِ وَالْأَضْرَارِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿۴۳﴾
 فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ
 وَزَيَّنَّ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۴۴﴾ فَلَمَّا
 نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ ﴿۴۵﴾
 حَتَّىٰ إِذَا فُرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَمُنَّةٍ فَأَذَّاهُمْ مَلِئُونَ ﴿۴۶﴾

بی پروایی به دبه ختی وشه ره مزاری دونیا و قیامه ته، مروقی
 پروادار هه میشه وریاو (زیندووه) و، به رزه وهندی خو ی
 ده زانسی له چیدایه، خوا نایه ت و نیشانه نانیری - که
 شه وانه داوای بکه ن- چونکه هه ره که ناردی و پروایان بی
 نه کرد، له ناو ده چن.
 (۲) جوولنده و ئاژهل و گیان له به ره، هه ره به کیان بو خو ی
 شه مته و کو مه لیکن- وه کو ئیوه- وهه مویشیان ملکه چی
 فرمان و بریاره کانی خوان.
 (۳) گشت رو داوو گوژانکاریه کان له (أم الکتاب) دان و،
 له شه زه لدا هه ره له وی بریاریان له سه ره دراوه.

کاتی سزا موشریکانیش له خوا ده پارینه وه:

﴿۴۰﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ آيَةً ﴿۴۱﴾ بهو موشریکانه بلنی:
 پیم بلین: نه گهر سزای خواتان بو هات ﴿۴۲﴾ أَوْ أَنْتُمْ السَّاعَةَ

یان قیامهتتان هات ﴿ اغیر الله تدعون ان کنتم صادقین ﴾ ناخو
 -لهوکاته دا- جگه له خوا هاوار بو که سی تر دهبان فریاتانکه ویت ،
 نه گهر راست نه کهن نه لاین بتهکان که لک به خشن؟ ﴿ ۴۱ : بل ایاه
 تدعون ﴾ نا، تنها هاوار له خوا نه کهن ﴿ فیکشف ما تدعون
 إليه ان شاء ﴾ نهوسا نهویش نه گهر ویستی و نارزهووی هه بوو،
 شهوا نزا که تان گیرا نهکا و، دهر ووتان لی نهکاته وهو کوسپه که تان
 بو تهخت دهکات ﴿ وتنسون ما تشرکون ﴾ نهو بتهانهیش ئیستا
 به هاو به شی خویان داده نین له و روزه دا له بیریان دهکهن ﴿ ۴۲ :
 ولقد أرسلنا إلى أمم من قبلک ﴾ سویند به خوا بهر له توش
 نهی پیغه مبهر ﴿! په یامبه ریکی زورمان نارده لای گهلانی
 پیشووو باوه ریان پی نه هینان ﴿ فأخذناهم بالأساء والضراء ﴾
 ئینجا ئیمهیش به هه زاری وبه نه خوشی وبه جوړه ها به لای تر
 قارمان لی گرتن ﴿ لعلهم يتضرعون ﴾ تا به لکو سه ردانه وینن بو
 په روه ردگاریان و بیدار ببینه وهو روومان لی بنینه وه ﴿ ۴۳ : فلولا
 إذ جاءهم بأسنا تضرعوا ﴾ دهسا که سزا که مان نه و قیامهت بووو
 قارمان لی گرتن، بوله بهرمان نه پارانه وهو خو یان نه دا به دهسته وه،
 هه تا ئیمهیش رزگاریان بکهین؟ ﴿ ولكن قست قلوبهم ﴾ نه و هیان
 نه کرد، به لکو له باتی نه وه دلایان ره شه وه بووو له سر بی باوه ریان
 سوورتر بوون ﴿ وزین لهم الشيطان ما كانوا يعملون ﴾ شه ی تانیس
 نه و شیرک و تاوانانه ی له سه ری بوون بوی رازاننده وهو له پیش
 چاوی جوان کردن وههروا له سه ری بی باوه ری مانه وه ﴿ ۴۴ : فلما
 نسوا ما ذكروا به ﴾ جا که نه وه سه وو ئاموزگاریه یان له بیرخو
 برده وه که له سه ر زمانی په یامبه ران کرابوون ﴿ فتحنا عليهم
 أبواب كل شیء ﴾ ئینجا ئیمه یه ش بو خه فلان دونیان و، وهک
 (استدراج) یکیش، دهر وازه ی هه موو خیریکمان بو والا کردنه وهو
 رزق و روزیبه کی فرمان رشت به سه ریانداو، نه وانیش خوشی و
 نیشوه گرتنی ﴿ حتی إذا فرحوا بما أوتوا ﴾ هه تا به و مال و منداله ی
 پیماندا بوون، ده عیه و فیزگرتنی و له ربی راست لایاندا ﴿ أخذنا هم
 بغتة فإذا هم مبلسون ﴾ نهوسا ئیمهیش کتوبریک قارمان لی گرتن و،
 نه وانیش له وهه موو خوشگوزه رانیبه بی هیوا و ناهومید بوون ﴿ ۴۵ :
 فقطع دابر القوم الذين ظلموا ﴾ ئینجا نه وانیه ی که ناهه قی و سته م
 پیشه یان بوو، هه موو خیر و خوشیه کیان له کیس چوو و دوا براو
 بوون ﴿ والحمد لله رب العالمین ﴾ سو یاس و ستایشی بی پایانیش
 بوخوا ی په روه ردگاری جیهانه کان، ده ساتوش نه م به سه ر هات و
 رووداوانه بو ئوممه ته که ت بگیره وه، به لکو عیبه ته لی وهرگرن.

رینماییه کانی نایه تی (۴۵-۴۰):

۱) مروقی موشریک و خوانه ناس زور سه یروسه مه ریه!
 کاتی نه هامت و تنگانیه ک ده بی نی، به هله و ده وان
 هاوار ده بات بوخوا ی گه وره، هه رکه رزگاریشی بوو، خیرا
 روو وهرده گیری و پشت دهکاته وه خوا!!

۲) ئوممه تان و گهلانی یاخی هه رکه لاری و کلابوون و،
 خواش توله ی دان و هه ر ژیر نه بوون و نه گه رانه وه بو ری
 راست، هیمان هه ر له گهل نه وه شدا خوا ده رگای رزق
 و روزی یان لی والا دهکا و گوزه رانیان خوشترده کا، خو
 دیاره که کاری وا خه فلان دن و (ئیسندراج) ه، نه گینه کتوبر
 ده یانگری و قریان دهکا و له ناو ده چن پیشه وا (نه حمه د) له
 (عوقبه ی کوری عامین) وه ده گیری ته وه که: پیغه مبه ر ﴿
 فرموی: ﴿إذا رأیت الله يعطى العبد من الدنيا علی
 معاصیه ما یحب، فإنما هو استدراج، ثم تلا رسول الله ﴿
 فلما نسوا ما ذكروا به فتحنا عليهم أبواب كل شیء حتی
 إذا فرحوا بما أوتوا أخذناهم بغتة فإذا هم مبلسون﴾. واته:
 هه رکه دیتت که خوا نیعمه ت و روزی به و خه لکه یاخی و
 ناهه رمانبه رانه دا، چاک بزانه که شه وه (ئیسندراج) ه و،
 ورده ورده به مال و سامان و کورو نه ولاد سه ریان ده خوا،
 کتوبر لی یان ده سی نیته وهو ده یانگری و رزگار بوونیان نییه،
 پاشان نه م نایه ته ی: (فلما نسوا ما ذكروا به.. خوینده وه.
 ۳) به لی قریبوون و تیچوونی سته مکاران گشت له شووم و
 به دفری خو یانه وه یه.

۴) گوتنی زیکی (الحمد لله) له ناخرو کوتابی هه موو کاریکی
 خیره وه سوننه ته.

﴿ ۴۶ : قل أرأیتم إن أخذ الله سمعکم وأبصارکم ﴾ به و بی باوه ره
 یاخی یانه بلنی: باشه! نه گهر خوا هه سستی گوئی و چاو و بیستن
 و دیتتانی و هرگرتنه وه ﴿ و ختم علی قلوبکم ﴾ و موریشی به سه ر
 دل تان دانسا ﴿ من إله غیر الله یا تیکم به ﴾ ده بی بیجگه له خوا کنی
 هه بی بتوانی بوتانی بگیری ته وهو پیتان بداته وه؟ ﴿ أنظر کیف نصر
 الآيات ﴾ ده سا بروانه چون به گشت جو ری به لگه دینینه وه له سه ر
 یه کتاپه رستی خو مان ﴿ ثم هم بصدفون ﴾ که چی له گهل نه و
 هه موو به لگانه دا هه ر روو وهرده گیرن له هق و راستی!! ﴿ ۴۷ : قل
 أرأیتکم إن أتاکم عذاب الله بغتة أو جهرة ﴾ پیم بلین: نه ی نه گهر
 له نا کاو، یان به نا شکره به لا و سزای خواتان بو هات ﴿ هل یهلک

إلا القوم الظالمون ﴿ بیجگه له ستمکاران دهبی کنی تر تیاچیت؟
 واته: هر تئوه تیا دهچن ﴿ ۴۸: وما نرسل المرسلین إلا مبشرین
 و منذرین ﴿ په یامیه رانیش هر به مژده دهر و ترسینه رده نیرین
 ﴿ فن آمن وأصلح ﴿ جا هر که سیک باوهری هینا و ناکاری
 چاکی نه جامدا، واته: دواى ئەو پیغه مبه رانه کهوت ﴿ فلا خوف
 علیهم ولا هم يحزنون ﴿ نیتر نه له هیچ شتیک ترسیان دهبی بۆ
 پاشه روژیان، و نه هر گیز خفه تباریش نه بن بۆ دونیا یان ﴿ ۴۹:
 والذین کذبوا بآياتنا ﴿ ئەو که سانهش که به لگه و نیشانه کانی
 ئیمه به درو داده نین و، به دواى پیغه مبه راندا ناچن ﴿ یسهم
 العذاب بما كانوا یفسقون ﴿ به هوی له سنوور دهر چونیا نه وه سزایان
 نه و قه دهبی.

پیغه مبه ر کلیلدارى گه نجینه کانی خوا نییه:

﴿ ۵۰: قل لا أقول لكم عندی خزائن الله ﴿ بییان بلی: خو من
 به ئیوه نالیم کلیلدارى گه نجینه کانی خوام، تا هر چیم لی بخوازن
 بتوانم جینه جینی بکهم ﴿ ولا أعلم الغیب ﴿ ناشلیم له گشت غهیب
 و نادیاریک ده زانم، هه تا ناگاداری هه موو شتیک به ﴿ ولا أقول
 لكم انی ملک ﴿ ناشلیم من فریشته م، به لکو هر ئاده میم ﴿ ان
 أتبع إلا ما یوحى الی ﴿ پهیره وى هر له و وحى و نیگایهش
 شه کم که خوا بوم دهنیری ﴿ قل هل یرى الاعمى و البصیر ﴿
 ده سا بلی: ئاخو نابینا و بینا و هکو به کن؟! واته: پهیره وانی هه ق
 و پهیره وانی ناهه ق، یان بلیسن: بی باوهر و پروادار و هکو به کن؟!
 ﴿ أفلا تتفكرون ﴿ ده بوجی بیر ناکه نه وه؟ ﴿ ۵۱: وأنذر به
 الذین یخافون أن یحشروا إلى ربهم ﴿ تۆ به م قورئانه شه و که سانه
 بترسینه که دهرسن روژیک پیش بیت لای پهروه دگاریان کۆیکرینه
 ﴿ لیس لهم من دونه ولی ولا شفیع ﴿ وده سزانه که جگه له ویش
 هیچ دؤست و یار مه تیدهر و تکا کاریکیان نییه ﴿ لعنهم یتقون ﴿
 به شکو "لهم دونیا یه دا" له خوا بترسن و، کاریکى باش یکن
 بوقیامه تیان.

هاو به شدانه ره کان - وه کو (ئیب ماچه و ئیبن جه رین) ده لین - شه
 ده مه که (سوهیب و عه مارو بیلال و خه بیباب)، و ده سته یه کی تر
 له موسلمانان بی نه و او هه زاره کان، له دانیشتنه کانی پیغه مبه ردا ﴿
 ناماده ده بوون، و تیان: دهبی تۆ نه وانه له خوژت دوور بخه یته وه
 نه بیینه لات، نه و جار ئیمه دیننه لات و شوینیشته شه که وین! ئیتر
 شه ئایه ته هات و فه رمووی: ﴿ ۵۲: ولا تطرد الذین یدعون ربهم
 بالغداة والعشی ﴿ تۆ هر گیز شه و که سانه تار مه نی که به په بیانیان
 و ئیواران یادی پهروه دگاریان شه که ن ﴿ یریدون وجهه ﴿ و

به دل و دهر و ونیش هر ره زامه ندی شه و بیان شه وى ﴿ ما علیک من
 حسابهم من شیء ﴿ چونکه تۆ هیچ کارت به کاری شه وانه وه نییه
 ﴿ وما من حسابک علیهم من شیء ﴿ و شه و انیش هیچ کاریکیان
 به سه ر تۆ وه نییه، به لکو حیسابی هه ردو و لاتسان لای خوا به
 ﴿ فتطردهم فتكون من الظالمین ﴿ تار یان مه نی با نه چیته

فَقَطُّمْ دَابِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿ ۵۰
 قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَرَكُمْ وَخَمَّ عَلَى قُلُوبِكُمْ
 مِنْ إِلَهٍ غَيْرِ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ أَنْظُرْ كَيْفَ نَصَرَفَ الْآيَاتِ
 ثُمَّ يَصَدِّقُونَ ﴿ ۵۱ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَنْزَلْنَا اللَّهُ
 بَقْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿ ۵۲ وَمَا
 نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ
 فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿ ۵۳ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بآيَاتِنَا
 يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿ ۵۴ قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ
 عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ
 إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ
 أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿ ۵۵ وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُحْشَرُوا
 إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ دُونَهُ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٌ لَهُمْ يَتَقُونَ ﴿ ۵۶
 وَلَا تَنْظُرُوا الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ
 وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمِنْ حِسَابِكَ
 عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿ ۵۷

ریزی ستمکارانه وه. له م ئایه ته دا خوی گه وه ره و مبه ره بان رنی له
 په یامبه ر ﴿ ده گری که شه و موسلمانان کزو لاوازانه بتوریننی، دیاره
 که ئایه تی (۱۸/۲۸): (واصبر نفسك)، وه (۶/۵۲): (وإذا جاءک
 الذین یؤمنون..)، وه ئایه تی (۱۱/۲۹): (وما أنا بطارد الذین
 آمنوا..)، وه ئایه تی (۱۱/۳۰): (وما أنا بطارد المؤمنین..)، وه
 ئایه تی (۱۱/۳۰): (ویاقوم من ینصرنی من الله إن طردتهم..) گشت
 شه مانه بۆ پشتگیری و دوویات کردنه وهی شه و مبه سه سته یه ﴿ ۵۳:
 وکذلک فتنا بعضهم ببعض ﴿ ئیمه هر ئا به و شیوه یه هه ندیکیان
 به هه ندیکى دی تاقى ده که یه وه ده وه له مند به هه ژار، بی پایه به
 پایه دار ﴿ ليقولوا هؤلاء من الله علیهم من بیننا ﴿ هه تا ده لین:
 ئاخو خوا له نیوانماندا شه مانه ی به رچا که ی خو ی خست و منه تی
 نایه سه ر یان و هه لیب ژاردن بۆ ئیمان و باوهر؟! واته: ئیمه شایسته ی
 شه و منه ته بووین که خوا هیدایه تمان بدات، نه که شه و خه لکه لات
 ولاوازه ﴿ أليس الله بأعلم بالشاكرین ﴿ ئاخو خوا له وان باشتر

سویاسکاران ناناسی؟ حیکمته تی خوی وایه که خه لکی به یه کتر تاقی بکاته وه: هه ندیکی به دهوله مهندی و مال و دارایی، هه ندیکیشی به پیغه مبه ریتی پله و مه قام، موشریکه کانیش به نه زانی خویان له خویایی بوون و ره خنه بیان له هه ژاره کان گرت، ماناو مبه سستی شم نایه تانهش که ده فهرموون: (۶/۵۳): (کذک فتنا بعضهم

هیزداری و بی هیزی، ثمانه گشت بو تاقیکردنه وهن. ۶) هر خه لکانی شوکرانه بزیر شیاون چاکه بیان له گه ل بکری.

﴿ ۵۴: وَاِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا ﴾ توش هرکات نه وکه سانه که بروا به نیشانه کانی نیمه دینن دینه لات ﴿ قُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ﴾ ریزبان لی بگره وه به سنگیکی فراوانه وه بلنی: سلواتان له سر بیت ﴿ کتب ربکم علی نفسه الرحمة ﴾ دلنایان که پروهردگارتان له سر خوی نویسه به به زهیی و به رحم بیت له گه لئان ﴿ انه من عمل منکم سوءا بجهالة ﴾ و هر که سیکیشتان له نه زانی خویسه وه گوناھی بکا ﴿ ثم تاب من بعده واصلح ﴾ له پاشان په شیمان بیته وه و ثاکاری چاک ره چاو بکات ﴿ فانه غفور رحیم ﴾ به راستی خوایش له به رامیهر نه وکه سه وه زور یوشنده و لی بوورده یه بو گونا حانیان، زوریش میهره بان و دلوقانه ﴿ ۵۵: وکذک نفضل الآيات ﴾ نیمه هر نا به و شیویه هه میشه ثابته و به لگه کانی خومان بومرو فکان روون نه که یینه وه به شکوم شوینی هه ق بکهون ﴿ ولتستبین سبیل المجرمین ﴾ ده شمانه وی ریگه و ریزبان تاونباران روون بیت وه قیش ناشکرا ببی ﴿ ۵۶: قل انی نهیت ان اعبد الذین تدعون من دون الله ﴾ به و موشریکانه بلنی: به راستی من ریم بی نه دراوه نه و شتانه بیهرستم که نیوه له باتی خوا نه یانپهرستن ﴿ قل لا اتبع أهواءکم ﴾ پیشیان بلنی: من هررگیز له هه واره زووی نیوه په بره وی ناکه م ﴿ قد ضللت اذا دلنایم که نه گه روا بکه م لا ری نهیم و ریگه ی راست ون نه که م ﴿ وما انا من المهتدین ﴾ و له سر ریگای راست نام.

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِيَمْلِكُوا أَهْوَاءَهُمْ مِنْ اللَّهِ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالظَّالِمِينَ ﴿۵۴﴾ وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۵۵﴾ وَكَذَلِكَ نَفْضِلُ الْأَيْدِيَ وَاللِّسَانَ سَبِيلَ الْمُجْرِمِينَ ﴿۵۶﴾ قُلْ إِنِّي نَهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿۵۷﴾ قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عَصَيْتُمْ أُمَّةً فَاتَّبَعُوا مَنَافِقَ بَعْضُ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى وَهُم مُّشْرِكُونَ ﴿۵۸﴾ قُلْ لَوْ أَنِّي عَصَيْتُ مَا تَكْتُمُونَ بِهِ لَمُنِّي أَلَمْ تَرَ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ مَا بَلَغُوا مِنْ الظُّلُمَاتِ ﴿۵۹﴾ وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يُعَلِّمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْغَيْبِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ ﴿۶۰﴾ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ دَرَقَةٍ إِلَّا أَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةَ فِي ظُلْمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿۶۱﴾

بعض...، (وقال الذين كفروا... ما سبقونا إليه...)، (أى الفريقين خير مقاما وأحسن نديا) (۷۳/۱۹). نه و حه قیقه ته دوویات ده که نه وه.

پیغه مبه ره لگه ی به هیزی هه یه:

رینعماییه کانی نایه تی (۵۰-۵۲):

﴿ ۵۷: قل انی علی بیته من ربی ﴾ بییان بلنی: بی گومان بن که من له لایه ن پروهردگار مه وه به لگه ی پتهوم پییه بو برواهینان، قورشانم بو هینان و کذبتم به ﴿ که چی نیوه پرواتان بی نه کرد و به دروتان دانا! ﴾ ما عندی ما تستعجلون به ﴿ نه و به لا و سزایهش نیوه به په له ن بوی لای من نییه ﴿ ان الحکم الا لله ﴾ چونکه هه موو حوکم و بریاریک هر هی خواجه، هه مووشتی هر به دهستی نه وه ﴿ یقص الحق ﴾ و هر نه ویشه هه ق شیتل و به بیان ده کا ﴿ و هر خیر الفاصلین ﴾ هر نه ویشه به باشتین شیوه هه ق و ناهه ق لیک ده کاته وه، هر نه ویشه ده توانی توله و سزای تاونباران بداو، سته میش له که س نه کات، دیاریکردنی کات و رژی هاتنی سزاکهش ته نها لای خواجه، وه کو له م سوورته وه،

- ۱) پیغه مبه ره گشت بنیاده من.
- ۲) پیغه مبه ر (نه غه یب) ده زانی و، نه ده شتوانی ده سکاری بوونه وه ره بکا.
- ۳) مروقی ئیماندار و بی ئیمان وه کو یه ک نین، مو سلمان به چاوساغ و بیبا داده نریت، کافریش و خوانه ناسیش به کو یرو نابینا.
- ۴) پیکه وه ژبان له گه ل خه لکانی هه ژارونه بووو، نه هلی ته قوا و پروادار ره وشتیکی به رزی دینی ئیسلامه و، به سونته تی داوه ته قه له م.
- ۵) دهوله مهندی و هه ژاری، پایه داری و بی پایه یی،

له چهند سووره تیکی تردا ته فرموی: (قل لو ان عندی ما تستعجلون به...) (۶/۵۸)، وه نایه تی (۲۹/۵۴) و (۱۰/۵۰) و (۲۹/۵۳) ته مانه هه موو دوو پاتی ته و راستیه ده که نه وه ﴿ ۵۸: قل لو ان عندی ما تستعجلون به ﴾ پینیان بلئی: ته گهر ته و سزایه و ائیوه به په له ن بوی لای من بوایه ﴿ لقضی الامر بینی و بینکم ﴾ ته و کاری من و ئیوه هه رزوو یه کلا ده بووه و سزاتان بو ده هات ﴿ والله أعلم بالظالمین ﴾ خواش له هه موو که س به موشریکان و سته مکاران زاناره. خاتوو عائیشه - خوا لئی رازی بیست - له پیغه مبه ر ﴿ ده پرسیت: ئاخو روژیکی سه ختترت وه کو (ئوحود) دیتنی؟ فرموی به لئ: ته وهی له لایه ن قهومه که ی توه (روژی عه قه به) تووشم بوو، سه ختتر بوو له روژی ئوحود، چونکه داوام له (ئیین عه بیدایللی) سی سه رکرده ی (تاییف) کرد په نام بدا، په نای نه دام، ئیتر منیش زور بی تاقهت بووم و ئوقره نه گرت، هه تا چوومه (قرن العالبد/شویئیکه شه و روژی له مه ککه وه دووره) پاشان سه رم به رز کرده وه ده بینم هه ریک به راهه مه وهیه و سیبه ری بو کردوم و، جو بریلی تیدایه و پنی گوتم: خوا قسه و گوفتاری ته وانه ی بیست، ته و ئیستاش فریشته ی ویرانکه رو تیکده ری شاخه کانی نار دوته لات، چ فرمانیکی بی ده که ی ناماده یه، فریشته یه که ییش سلای کردو گوتی: ئه ر ده لئیت ته و دوو شاخه ده دم به سه ریاندا، پیغه مبه ریش ﴿ فرموی: نه، شتی واکه، به شکوم له ناینده دا خوی گه و ره له نه وه زار بولی ته مانه، نه وه وه چه یه کی واکه به دی بیئیت، که زور به ریک وینکی خوا به رستن (متفق علیه).

به لئ به پنی رواله ت نایه تی: (قل لو ان عندی ما تستعجلون...) و ته و فرمووده خاتوو عایشه گپراهه وه، یه کناکه ون و ناکوکن، چونکه نایه ته که ده لئیت: ئه ر ته و سزایه - ته وانه به تالوو که ن بوی - به دهستی موحه ممد بووبا، کار له کار ده ترازو تیداهه چوون، فرمووده که ییش ده لئ: خوی گه و ره فریشته ی نار دوو کاره که ی خسته به ر دهستی پیغه مبه ر که: ئه ر مه یلی بیی ده توانی فرمان به و فریشته یه بدات: شاخه که بکوتی به سه ریاندا، که چی میهره بانسی نواند و ریی نه دا به و کاره یه. (ئیین که سین) بو یه که خستنی نیوان ته م نایه ت و فرمووده یه ده لئ: ته و سزایه له نایه ته که دایه و ته وان داوایانکرد، دیاره که به دهستی پیغه مبه ر نییه، بو یه فرموی: ته گهر به دهست من بووبا به په له بوم ده هینان، به لام له فرمووده که دا واکه هاتوو که ته وان داوای سزایان نه کردوو، به لکو خوی میهره بان له لایه ن خوی وه به زه یی جوولا و فرشته که ی نار دو و ئویش گوتی: ئه ر فرمان به دیت ته و دوو شاخه ده کوتم به سه ریاندا پیغه مبه ریش قه بوولی نه کرد، که واکه و هیچ ناکوکیه ک له نیوانیاندا نییه.

پینماییه کانی نایه تی (۵۴-۵۸):

- ۱) پیوسته له گه ل پرسیار که راندا هه میشه نه رم و نیان و له سه رخو بین و توندو سه ختگیری نه که یین.
- ۲) په پروانی هه واکاره زوو باتل، زوو تووش ده بن و تیا ته چن.
- ۳) موسلمانان بانگبه ری ئیسلام ده بی خوا به هه موو سیفه ته کانییه وه چاک بناسیت.
- ۴) هه لگرائی مه شخه ل بانگه وازو گه یانندی دینی خوا، ده بی له به رامبه ر گشت رووداوو گیر و گرفته کانه وه زور به نارام و خوراکه رین.

﴿ ۵۹: و عنده مفاتح الغیب لا یعلمها الا هو ﴾ کلیلی گشت گه نجینه کانی غه یب، ته نه لای خوی وه، ته نه لای هه ر ئویش پینیان ده زانیت و، ته واکه کاره نادیاره کانییش لای ته وناشکرا و دیارن، ئیمامی (بوخاری و) پیشه واکه حمده ته م فرمووده یه دینن که: خاتوو (عائیشه) ده لئ: ((من زعم ان رسول الله ﷺ خیر بما یكون فی غد، فقد اعظم علی الله الفریسه، والله یقول: (قل لا یعلم من فی السموات و الارض الغیب الا الله)) (أخرجه مسلم). به لئ په یامبه ری خوا ﴿ ده بی به راشکاو ی به هه موو مه ردم بلئی: من هیچ کاریکی غه یب و نادیار نازانم، بو یه خوا فرمانی بی ده کات بلئی: (قل لا أقول لکم عندی خزائن الله ولا أعلم الغیب...) خونه و کاتش که خاتوو عائیشه تومه تبارکراو، بوختانه که ی بو هه لیه سرا، په یامبه ر ﴿ ته گهر چی به هیچ شیوه یه ک لئی به دگومان نه بوو، به لام به شیوه یه کی (عین الیقین) ییش ئاگای له هه واکه نه بوو، هه تا خوا خوی پاکانه ی بو کردو فرموی: (أولئک میرؤن ما یقولون)، (ئیبراهیم) ی پیغه مبه ر ﴿ ته واکه فریشته کان هاتنه لای، به په له گوئیکیکی بو سه ر برین، چونکه نه یزانی فریشته ن، هه تا خویان و تیان: (إنا أرسلنا إلی قوم لوط) (۱۱/۷۰)، ته و ساکه هاتنه لای (لووت)، ئویش نه یزانی فریشته ن، بو یه: (سی بهم وضاق بهم ذرعا) (۱۱/۷۷)، (یه عقووب) ﷺ له به ر دووری یوسف (ئاوی مرواری) سه رچاوی گرت و کویر بوو، چونکه هیچ هه واکه ی لئی نه بووو نه په زانی له کوینی؟ خو (سوله یمان) ییش ﷺ گشت شه یاتین و باکانی له به رده ستا بوو، که چی هه واکه یی ته و توی له خه لکی (منده ب) و هوزی (به لقیس) نه ته زانی، تا په بووسلیماننه که هات وتی: (أحطت بما لم تحط به و جتتک من سیابنیا یقین) (۲۷/۲۲)، (نوح) ﷺ ته وده مه که کوره که ی خنکاو

هاواری لی بهرزبوویهوه، نهیزانی ئیماندارو باوهردار نهبووه، بویه گوتی: (رب إن ابني من أهلي..). ئەوسا خوایش فەرمووی: (یانوح إنه لیس من أهلک..). (۱۱/۴۶)، جاکه وابوو گشتت پەيامبەران و فریشتەکانیش، ئەگەر خوا لەنادیارو (غەیب) شتیکیان لی بەئاگا ئەکا، هیچ نازانن، وەکو لەجیگایەکی تردا دەفەرموی: (.. وما کان الله لیطلعکم علی الغیب..). (۳/۱۷۹)، دیارە سەبارەت بەغەیب و نادیار جگە لەوەحی هەرچی بگوتری کوفرو بی باوهربیه، بویه پیغەمبەر دەفەرموی: ((من أتى عراً فسأله عن شیء لم تقبل له صلاة أریعن یوما)) أخرجه مسلم، وقال القرطبي: فمن قال إنه ينزل الغيث غدا، و جزم به فهو كافر، أخبر عنه بأمانة إداها أم لا؟ وكذلك من قال: إنه يعلم ما فی الرحم فإنه كافر، فإن لم یجزم و قال: إن النوء، ينزل الله به الماء عادة، وأنه سبب الماء عادة، وإنه سبب الماء علی ما قدره وسبق فی علمه لم یكفر، إلا أنه يستحب أن لا یتكلم به).

عەراف: بەو کەسە دەئین: پێی وایەو دەلی: من هەموو کاریکی نادیارو غەیب دەزانم! ﴿ويعلم ما فی البر والبحر﴾ هەرچیش لە وشکانی و دەریادایە ئەو ئەیزانی ﴿وما تسقط من ورقة إلا يعلمها﴾ هیچ گەلا دارنیکیش بی ناگاداری ئەو ناوەریت ﴿ولا حبة فی ظلمات الأرض﴾ هەردانەیه کە لەناو تاریکیی زەویدا بی ﴿ولا رطب ولا یابس﴾ و هەرچی تەرو وشکیشە ﴿إلا فی کتاب مبین﴾ گشتی ئەوانە لەناو کتیبیکی ئاشکرادایە وەکو (الروح المخفض)، واتە: خۆی کارزان بە گشتت بوونەوهر -بەگیاندارو بیگیانییهوه- زانست و زانیاری هەیه.

بەرلە مردن و دواى مردن هەرخوا خاوەنە:

﴿ ۶۰: وهو الذى يتوفاكم بالليل ﴾ هەر ئەوخوایە کە بەشەودا دەتانخەوینى و، هەستان لی دەسینى و، وەك مردووتان لی دیت ﴿و يعلم ما جرحتم بالنهار﴾ و بەرژویشدا هەر تاوانى بکەن پێی دەزانى ﴿ثم یبعثکم فیہ﴾ ئەوسا بەرژو راتاندەپەربینى و هەلتان دەسینى ﴿لیقضی أجل مسمى﴾ تا ماوەی دیاریکراوی خۆی بەسەر دەچى و، ئەگەر ئەو کۆتایی تەمەنتان دەژین ﴿ثم إليه مرجعکم﴾ لە پاشان دەتانمربینى و هەردەچنەو لە لای خۆی ﴿ثم یبعثکم بما کنتم تعملون﴾ پاشانیش ناگادارتان ئەکا لەهەرچی کردووتانە ﴿ ۶۱: وهو القاهر فوق عباده ﴾ هەر خۆیەتی زال و دەسەلاتدار بەسەر بەندەکانییدا ئەگەر بیبوی هەموو تەسلیم و ملکه چی فەرمانی ئەو ئەبن ﴿ویرسل علیکم حفظة﴾ فریشتەى جاودیرو پارێزەریشتان لەسەر دانهن و، لەجینییهکان دەتانپارێزن

و، کردەوهکانیشتان دەژمێرن ﴿حتى إذا جاء أحدکم الموت﴾ جا کە وەختی مردنی یەکیکتان هات ﴿توفته رسلنا﴾ فریشتەکانمان گیانی دەکێشن ﴿وهم لا یفرطون﴾ خۆ لەجیبەجی کردنی فەرمانەکانی خوادا، هەرگیز کۆتایی و سستی ناکەن ﴿ ۶۲: ثم ردوا إلى الله مولاهم الحق﴾ لەپاشان دواى زیندوو بوونەوه هەموو دەگەرپنەوه لای خوا، کەگەورەو سەرورەى راستەقینەى هەموانە ﴿ألا له الحکم﴾ دەبا گشتت هوشیار بن! کە داوهری و بریار هەر بە دەستی ئەوہ ﴿وهو أسرع الحاسین﴾ بە خیرتر لە هەر حیسابگریکیش حیسابی گشتیان دەکا.

زینمایییهکانی نایهتی (۵۹ - ۶۲):

- ۱) مەودای دەسلالت و تواناو حکمەتى خۆی خاوەن بەزەبى بى سنووره.
- ۲) هەموو کاریکی غەیب و نادیار، دیارو ئاشکرا تەنیا خوا خۆی دەیزانی.
- ۳) مەودای (قەزا) و (قەدەرى) خوا هەمووشتى دەگریتەوه، تەنانەتى هەرگەلاداریک لەدار بەریتەوه، ئاگای لیبەتى.
- ۴) (مەعاد) و لیبەرسینەوهو تۆلەو پاداش، بریارىکی حەتمى خۆیەو هەر پێش دیت.

بەخشش و کەرەمى خوا، هەنمەت و قارى:

﴿ ۶۳: قل من ینجیکم من ظلمات البر والبحر﴾ پێیان بلی: لە تاریکییهکانی وشکایی و، دەریادا، بەتایبەتی کاتى ریتان لی وندەبى، کى رزگارتان دەکات؟ ﴿تدعونى تضرعا وخفیة﴾ ئەوکاتە کە بەگێردین، بە ئاشکراو بە نهنی، بگەرە بە هەموو شیوهەیک، لى دەپارپنەوهو دەئین: ﴿لئن أنجانا من هذه لنكونن من الشاکرین﴾ ئەگەر پەرورەدگار ئەمجارەش لەم بەلاو تەنگەژەیه رزگاری کردین، بەیمان بێت لە شوکرانە بژێران بین ﴿ ۶۴: قل الله ینجیکم منها ومن کل کرب﴾ بلی: لەو هەموو نارهەتی و تەنگەژەیهو، لەهەموو ئاستەنگیکی تریش، خوارزگارتان دەکات ﴿ثم أنتم تشرکون﴾ کەچی پاش ئەو لەباتی سوپاسگوزاری شەریک و هاوبەشى بۆ بریار ئەدەن!! ﴿ ۶۵: قل هو القادر﴾ بلی: دەسلاتی هەیهو دەشتوانى ﴿علی أن یبعث علیکم عذابامن فوقکم﴾ لەسەر ووتانەوه سزایەکتان بۆ بنیری، بەهەرورەتریشقەو باوبوژان و.. هتد ﴿أومن تحت أرجلکم﴾ یان لەژێر پیتانەوه بەبوومەلەرزەو رۆچوونی زەوی، گێرۆدەتان بکات ﴿أوبلسکم شیعا﴾ یان بتانکاتە چەند دەستەوبەستەیهکی ناکۆک و نەگونجاو

له گهل یه کتردا و، توشی کیشه و گرفتتان بکا ﴿ و یذیق بعضکم باس بعض ﴾ و به هندیکتان نازارو جه زرهه ی هندی بدا ﴿ انظر کیف نصر الف آیات ﴾ ده پروانه چون به هه مووشیوهه بهک به لگه و نیشانه یان بؤده گوزین و نیشانیان ددههین ﴿ لعلمهم یقتهون ﴾ به شکو تی بگن و وردینه وه لییان و بگه رینه وه سهر رنی راست و بهر نه بنه گیانی یه کتر.

رینه ماییه کانی نایه تی (۶۲-۶۵):

۱) چ به لگه یهک له مه به هیتر بیت له سهر ناهه قی و باتلی (شیرک) (موشریکان) که: ده بینی له کانی تهنگانه و ته نگردها، هاوار هه ربؤ خوی گه وره نه بهن، چونکه ده زانن به ناده رو بزگار که له کاتی به لاو موسیبه تدا ته نیا خواجه.

۲) و شیر بوونه وه، خو یاراستن له هه ر ئیختیلاف و کیشه یهک سهر بکیشی بؤ به شبهه شبوون و کوتله بهندی، نیمامی موسلیم شه فهرمووده دینی: ((ان الله زوی لی الارض (أی جمعها) فرأیت مشارقها و مغاربها، وإن أمتی سیبلغ ملکها مازوی لی منها، و أعطیت الکثرین الأحمر و الأبيض، و إنی سألت ربی لأمتی ألا یهلکم بسنة مجاعة، و لا یسلط علیهم عدوا من سوء أنفسهم فیستبیح بیضتهم، و إن ربی قال لی یا محمد! إنی إذا قضیت قضاء فإنه لا یرد، و أنى أعطیتک لأمتک ألا أهلکم بسنة عامة، و ألا أسلط علیهم عدوا من سوى أنفسهم یستبیح بیضتهم ولو اجتمع علیهم من بأقطارها، أو قال: من بین أقطارها حتی یرکب بعضهم یرکب بعضا، و یسیب بعضهم بعضا)). مه به ست له فهرمووده نه مه یه که گهل و نه ته وهی موسلمان، هه تابهک ریزو یهک ده ست بن و، نه بنه چند دهسته وهسته یهک، هیچ هیزیک ناتوانی زال ببی به سه ریوا، ببنه دیل و کویلهی ژورده ستیان.

له گهل نهوانه ددا له نایه ته کانی خوا خراب ده دوین دامه نیشه: ﴿ ۶۸: و إذا رأیت الذین یخوضون فی آیاتنا ﴾ هه ر که نه و موشریکانه دیت خه ریکن له باره ی نایه ت و نیشانه کانی نیمه وه خراب ده دوین و گالته نه کهن ﴿ فأعرض عنهم ﴾ پرویان لی

وَهُوَ الَّذِی یَتَوَفَّاكُم بِاللَّیْلِ وَیَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ ثُمَّ یَبْعَثُكُمْ فِیهِ لِقَاضٍ أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ إِلَیَّ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ یُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۶۸﴾ وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَرِیْسُ عَلَیْكُمْ حَفِظَةٌ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُکُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّاكُم رُسُلًا وَهُمْ لَا یُفَرِّطُونَ ﴿۶۹﴾ ثُمَّ رُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِیْنَ ﴿۷۰﴾ قُلْ مَنْ یُنْعِمُ بِکُمْ مِنْ ظِلْمَتِ اللَّیْلِ وَبِالنَّوْءِ نَضْرَعًا وَخَفِیةً لَیْلِ أَنْجَسًا مِنْ هَلْوَءِ لَئِکُمْ مِنَ الشُّکْرِیْنَ ﴿۷۱﴾ قُلْ اللَّهُ یُنْعِمُ بِمَا مِنْ کُلِّ کَرِیْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ تُشْرِکُونَ ﴿۷۲﴾ قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَیَّ أَنْ یَبْسُطَ عَلَیْکُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِکُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِکُمْ أَوْ یَلْسَنَکُمْ شِیعًا وَیَذِیقَ بَعْضُکُمْ بَأسٌ بَعْضٍ أَنْظُرْ کَیْفَ نَصَرْتُ الْأَنْبِیَاءَ لَعَلَّکُمْ یَتَّقَهُوْنَ ﴿۷۳﴾ وَکَذَّبَ بِیَوْمِ قَوْمِکَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَسْتُ عَلَیْکُمْ بِوکیلٍ ﴿۷۴﴾ لَکُلِّ نَبِیٍّ مُّسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿۷۵﴾ وَإِذَا رَأَیْتَ الذِّیْنَ یُخَوِّضُونَ فِی مَآئِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ یُخَوِّضُوا فِی حَدِیثِ غَیْبٍ وَلَا مَآئِیْسَیْنَاکَ الشَّیْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّکْرِیِّ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِیْنَ ﴿۷۶﴾

وه رچه رخنه وه، خیزا ههسته و جیبیان بهیله ﴿ حتی یخوضوا فی حدیث غیره ﴾ تا قسه که یان نه گوزن و واز له و گالته وه مسخره دینن ﴿ واما یسینک الشیطان ﴾ نه گهر شه بیتان شه ناموزگار یه شی له بیر بر دیته وه له گه لیان دانیشیتیت ﴿ فلا تقعد بعد الذکرى مع القوم الظالمین ﴾ جا دواى شه وه، هه رکه به بیرت هاته وه، ئیتر دواى شه نابهی له گهل شه و خه لکه سته مکاره دانیشی، به لکو ده بی زوو جیبیان بهیلى ﴿ ۶۹: و ما علی الذین یتقون من حسابهم من شی ﴾ شه و که سانه که له وانه خو دوور ده گرن و، پاریز نه کهن وهه رگیز ناچنه کوره کانیانه وه، ئیتر هیچ حساب و گونا هیکی شه وانه یان له شه ستو نابهی، نه گهر لاقرتیش بکهن ﴿ ولكن ذکرى لعلمهم یتقون ﴾ به لام له گهل شه وه یشدا نیمه هه فرمان ددههین که ئیوه دوور بن لییان، به لکو بیرى بکه نه وه خو پاریزن له گالته وه مسخره کردن به دینی ئیسلامی پیروزو قورئانی به فهر. (سه دی) شه لی: که خرابکاران ئیوه ببینن له گه لیان داده نیشن، ئیتر هیچ شه رمیکتان لی ناکه و

﴿ ۶۶: و کذب به قومک وهو الحق ﴾ وقوره یشی هوزت (نه ی پیغه مبهرا) شه (قورئان) هیان به دروداناو، پرویان پی نه کرد، خود یاریشه که هه ر قورئان راست و دروسته ﴿ قل لست علیکم بوکیل ﴾ بییان بلی: خو من به ریرس و چاودیری ئیوه نیم، تا به زور پرواتان پی بینم ﴿ ۶۷: لکل نبی مستقر ﴾ هه مووکارو هه والیکیش لای خوا کانی خوی هه یه وه، شه رو یا سه بهینی هه پیش دیت، شه وسا هه موو راست و ناراستیک ده رنه که وهی ﴿ وسوف تعلمون ﴾ له ناینده شدا چاک شه زانن که تا وایه.

له گالته كردن ومه سخمره به قورشان كؤل نادهن. (قورتوبی) نهئی: (فی هذه الآية رد على من زعم أن الأئمة الذين هم حجج وأتباعهم، لهم أن يخالطوا الفاسقين و يصوبوا آراءهم تقية. وقال الطبري: لا تجالسوا أهل الخصومات. قال ابن العربي: هذا دليل على أن مجالسة أهل الكيابة لا تحل. وقال ابن خوزمنداد: من خاض في آيات الله

گالته گرتووہ و غرتهم الحیاة الدنيا * ژیانی شم دونیاہش بہتہاوی فریوی داون و، قیامہ تیان لہبیرچوتہوہ، * و ذکر بہ * دہسا تو بہم قورشانہ ہمیشہ ناموزگاریان بکہو، سزای قیامہ تیان وہبیریئہ * ان تبسل نفس بما کسبت * و بابشزان کہ ہرکہ سینک بکہویتہ زیندانی بی دہرتانی کارو کردہوی خویہوہ * لیس لها من دون الله ولی ولا شفیع * وجگہ لہ خوا ہیچ کہس یارمہتی ناداو، ہیچ کہسیش تکابو رزگار یوونی ناکا * وان تعدل کل عدل لا یؤخذ منها * تہنانتی ہرچی مالی دونیاہشی ہمہ لہ فیدیہو بریتی خویدا پیدا، ہیمان لینی و ہرناگیری * اولنک الذین اسیلوا بما کسبوا * شممانہ لہ بہر کارو کردہوی خراب و، لہ بہر بی باوہرییان، لہ دوزخ خدا بہند دہکریں و، بؤہہ ہمیشہ پیش گرفتار دہین * لهم شراب من حميم وعذاب الیم * شاری کولہ کولیان دہدہنی بوخواردنہ وہیان و، سزای بہ نیشیان ہمہ * بما كانوا یكفرون * چونکہ خوانہ ناس و بی باوہر بوون.

رینمایہ کانی نایہ تی (۶۸-۷۰):

- ۱) لہ ہر جینگاہ کہ بی حورمہ تی بہرامبہر بہ قورشان و دینی (نیسلام) بکری، مانہوہو دانیشتن لہو جینگاہ دا حہرامہو، دہبی بہ بہ لہ جی بہیلری، (سہ لہف) یش یک دہنگن کہ لہ گہل نہ ہلی (کہ بائیں) دا بہ تاییہت لہ کاتی نہ نجامد انیدا کوزو دانیشتن و بہ یوہندی رہوا نیہہ.
- ۲) (فوزہیلی کوری عہیان) نہئی: ہرکہ سنی بیدعہ چیبہ کی خوش ویست، خوا کارو کردہوی باتل نہ کاتہوہ.
- ۳) نہ گہر لہ بہر لاوازی و کزی وہی دہسہ لاتی نہوکہ سہ، یان لہ بہر لاوازی گشتی موسلمانان نہ توانرا نہو جینگاہ چول بکریست، نہوہ ہر دہبی یان بہ زمان، یان بہ دل بیزاری و ٹینکاری نہو کارہ دژیوو ناہ سہ ندیہ بکری.
- ۴) ہرکہ سنی بہ کوفرہ کہ یوہ ہمری، ہرگیز لہ ناگری دوزخ رزگاری نابی.

نہوونہی مروی لہ دین و ہرگہ راوہ:

ٹیبن کہ سیر لہ (سہدی) بہوہ نہئی: کاتی ہاوبہ شدانہ رکان بہ موسلمانہ کانیان وت: و ہرن پہرہوی لہ ٹایبن و دینی ٹیمہ بکہن و، وازینن لہ موحمہ مہد و دینہ کہی! جابؤنہو و ہلامہ خوی گہورہ شم نایہ تہی: (قل أندعوامن دون الله.. ای نارده خواری و فرموی: ﴿ ۷۱: قل أندعوا من دون الله مالا ينفعا ولا يضرنا ﴾ پییان بلئی: ٹاخو دہتانہوی جگہ لہ خوا ہاویو شتی تر بہرین و

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَقُونَ مِنْ جَسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا يَكُنْ ذِكْرِي لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿۷۱﴾ وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لِبَاطِلٍ كُفُّوا عَنْهُمْ أَلْحِيوةُ الدُّنْيَا وَذَكَرِ رَبَّهِمْ أَنْ تَبْسُلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ وَإِنْ تَعَدَّلَ كُلُّ عَدْلٍ لَّا يُؤْخَذُ مِنْهَا أُولَئِكَ الَّذِينَ أُسْلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿۷۲﴾ قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا اللَّهُ كَالَّذِي أُسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانَ لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَىٰ أَتَيْنَا قُلُوبًا هَدَى اللَّهُ هُوَ الْهُدَىٰ وَأَمْرًا نَالِ السَّلَامِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۷۳﴾ وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿۷۴﴾ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ قَوْلُهُ الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ عِلْمُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْحَمِيدُ ﴿۷۵﴾

"مؤمنان او کافران" ترکت مجالستہ و ہجر، و کذلک منع اصحابنا الدخول إلى أرض العدو ودخول کنائسہم و البیع، و مجالسة الکفار أهل البدع)، واتہ: شم نایہ تہ بہ لگہیہ لہ سہر نہوانہ کہ دہلین: ٹیماہکان وہ بہرہو کہ رانیان گشت حوججہت و بہ لگہی خون، جا "لہ بہر تہقیہ" و خویاراستن، دہتوانن لہ گہل پیانو خراباندا خو تیکہل بکہن و، گوئی بوقسہ ییشیان بگیری دری! ٹیماہی (تہبہری) دہئی: ہرگیز لہ گہل نہواندا دامہ نیشن گالتهو گہپ بہ نایہ تہ کانی خوادہ کهن. (ٹیبنول عہرہبی) دہئی: شم نایہ تہ بہ لگہی نہوہیہ کہ نابئی لہ گہل نہ ہلی (کہ بہرہ) دا دابنیشین. (ٹیبن خوہیزمہ نداد) دہئی: ہرکہ سینک روجوہ لہ گالتهو مہ سخمرہ بہ نایہ تہ کانی خوا، دہبی واز لہ خوی و کورہ کہی بہینری. جا بؤ باشتر تیگہ بہ شتن لہ ماناو مہ بہستی شم نایہ تہ، سہریکی تہ فسیری نایہ تی (۱۴۰) سی (نیسائہ) بکہ لہم تہ فسیرہدا ﴿ ۷۰: وذر الذین اتخذوا دینہم لعبا ولہوا ﴾ تو واز لہوانہ بیئہ کہ ٹایبنی (فیتری) خویان بہ گہمو

بپهرستین، که نه سوودیکمان پی نه گه یه نن، نه گهر بیانپهرستین،
ونه زینانیشمان پی نه گه یه نن، نه گهر نه یانپهرستین ﴿ و نرد علی
أعقابنا ﴾ پاشه و پاشیش و هر گهر پین و پشت له ثابینی خوا بکه بن
﴿ بعد إذ هدانا الله ﴾ پاش نه وهی خوی دلوفان شاره زای راسته رپی
کردین؟ ﴿ کالذی استهرته الشیاطین فی الأرض حیران ﴾ و هکو
که سی که شه یاتینی هه لی خه له تاند بی و، چه و اشه و سر گهر دان
بوو بیئت و له زه ویدا بسوور پته وه ﴿ له أصحاب یدعونه الی الهدی
انتنا ﴾ نه و سا هندی له هاوه لانی خوی بانگی لی بکه ن و پنی
بلین: وهره لای ریگای راست و له گهل نیمه به، که چی له گهل
نه ویشدا، پهیره وی هر له شه یاتینی بکات! ﴿ قل إن هدی الله
هو الهدی ﴾ بلنی: رپی راست هه ره و ریگه یه خوا دیاری کردوه
﴿ وأمرنا لنسلم لرب العالمین ﴾ و فهرمانیشمان پی دراوه له لایه ن
خواوه که خو بدهینه دهستی پهروه دگاری جیهانه کان و ته سلیمی
نه و بین، واته: نیوه پاش و هر گهر ان له نیسلام- و هکو پناویک و انه
له گهل چند هاور پیه کدا به ریبه کی راستا برؤن، جا پیاوه که ری
گوم بکا، دهسته یه شه یاتین رهفتار به ملاویه ولای ریگه دان بانگی
لی بکه ن و سر لیشیواوی بکه ن و، هه ریبه که یان بیبه ن به لایه کدا،
به لام هاور پیکانی بانگی لی بکه ن و بلین وهره لای نیمه، ریگه که
لیزه وه یه، که چی نه و هه مل بادا، نه و جا نیوه شه لادانتان له رپی
راست هه ره و هکو نه و که سه وایه که په یامبه ر ﴿ له سر ریگه یه ک
و هستایی و بلنی: لیره وه وهره نه مه یه ریگه یه ثابینی نیسلام. که چی
نه و هه رو وهر ریگری (ته به ری) ﴿ ۷۲: وأن أقموا الصلاة
واتقوا ﴾ پیغان گوتراوه: که به رده وام نوری بکه ن و له خوا بترسن
و به هه میسه بی سنوره کانی بیاریزن ﴿ وهو الذی الیه تحشرون ﴾
و نه و خوا یه یه هه موتان هه لای نه و کؤده کرینه وه ﴿ ۷۳: وهو
الذی خلق السموات والأرض بالحق ﴾ هه ره ویشه که ناسمانه کان
و زه وی به راست و به هه ق به دیه یناوه ﴿ و یوم یقول کن فیکون ﴾
هه ره رژیکیش به فرموی: "به رژی قیامت" به، دهسته جی
ده بی ﴿ قوله الحق ﴾ خوا یه کی وایه که هه ره و ته و قسه ی نه و
راست و دروسته و، قسه هه ر قسه ی نه وه ﴿ وله الملک ﴾ مولک و
دهسه لاتیش هه ره هی خویه تی ﴿ یوم ینفخ فی الصور ﴾ به تاییه تی
نه و رژه که فوو به شه بیور "صور" دا ده کری ﴿ عالم الغیب
والشهادة ﴾ گشت شتیکی نادیارو دیار ده زانی ﴿ وهم الحکیم
الخبیر ﴾ هه ره ویشه کار جوان و زانو ناگادار به هه موو شتیکی.

رینه ماییه کانی نایه تی (۷۱ - ۷۲):

(۱) پاشگه زیوونه له دینی نیسلام، کاریکی حه رام

وقه ده غه یه.

(۲) گو پرایه لی له نه هلی باتل و به قسه کردونیمان
کاریکی حه رامه.

نیستا هه ر دینی نیسلام، دینی راسته قینه ی خوا یه و
پنی رازیبه.

(۳) ده بی دین و شه ریعه تی نیسلام به هه موو پایه و
لقه کانیبه وه وهر ریگری و پیاده بگری.

(۴) (مه عاد) و زیندوو بوونه وه بو حساب و لیکولینه وه له
گشت کارو کرده یه ک هه قه و دیت.

ئیبراهیم ناموزگاری بابی ده کا:

﴿ ۷۴: وإذ قال إبرهیم لأبیه أزر ﴾ نه و کاته و هه بیر بیته که

(ئیبراهیم) ناموزگاری (شازهن) ی باوکی ده کرد و پنی گوت:

﴿ اتَّخَذَ أَصْنَامًا آلِهَةً ﴾ نه ری تو بنگه لیک چون به خوا ده گری

وده یانپهرستی؟! ﴿ اِنِّی أُرَاکَ وَقَوْمَکَ فِی ضَلَالٍ مِّبِینٍ ﴾

بی گومان من ده بینم هه خوت و، هه نه ته وه و خزمه کانه ت

له ری لاتان داوه به ناسکرا سر لیشیواون ﴿ ۷۵: وکذلک

نری إبرهیم ملکوت السموات والأرض ﴾ هه رئاوا مه له کوت و

دهسه لاتی فراوان و بی سنوری خومان نیشانی ئیبراهیم ده ده بن

له ناسمانه کان و زه ویدا (قورتوبی) نه لی: (ملکوت: آی ملک،

وزیدت الواو والتاء للمبالغة فی الصفة مثل: النجیروت). هه ندی له

زاناکان نه لین: نه وده مه خوا نه ودهسه لات و مه له کووته ی نیشانی

ئیبراهیم دا له ناسمان وزه ویدا، ته مه نی (۱۵-۱۷) سال بوو

﴿ ولیکون من الموقنین ﴾ هه تا له جهرگه ی نه وانه دابی یه قینی

ته وایان به بوون ویه کتایی پهروه دگاریان هه یه ﴿ ۷۶: فلما جن

علیه اللیل ﴾ جا که شه و به سه ره ات و تاریکایی شه و دونیای

دایوشی ﴿ رأی کوباً ﴾ سه بریکی ناسمانی کردو ته ستیره یه کی

روونا کداری به دی کرد ﴿ قال هذا ربی ﴾ وتی: بی و نه بی

نه مه پهروه دگارمه. جا له به ره نه وه نه وکات گه له که ی بت و خورو

مانگ و نه ستیره یان شه به رست، نه میس نه رم نه رمی بویان چورو

هه مووشیانی بوو چهل کرده وه ﴿ فلما أفل قال لا أحب الآفلین ﴾

جا هه رکه له چاو ناوا بوو و نه ما، وتی: من هیچ شتیکی ناوا بووم

خوش ناوی ﴿ ۷۷: فلما رأى القمر بازغا ﴾ که دیتیشی مانگ

هه لات ﴿ قال هذا ربی ﴾ وتی: نه مه یه پهروه دگارم ﴿ فلما أفل

قال لئن لم یهدنی ربی ﴾ جاهه ر که نه میس ناوا بووو نه ما وتی:

بی گومانم که نه گهر پهروه دگارم هیدایه تم نه دات ﴿ لا کونن من

القوم الضالین ﴾ منیش له و خه لکه گو مراه سر لیشیواو ده م ﴿ فلما

رأى الشمس بازغة ﴿٧٤﴾ نهوجا هرکه خوری دیت هه لهات ﴿٧٥﴾ قال هذاربی ﴿٧٦﴾ گوتی: نهه یانه پهروه دگارمه ﴿٧٧﴾ هذا أكبر ﴿٧٨﴾ نهه له مانگ و نه سستیره کانی تر گهوره تره ﴿٧٩﴾ فلما أفلت ﴿٨٠﴾ جا که نهه میش ناوا بووو له جاو ون بوو ﴿٨١﴾ قال یا قوم إني برئ مما تشرکون ﴿٨٢﴾ وتی گه له کهم! به راستی من لهو بتانه ی ئیوه نهه یانکه نه هاوبه شی خوا

﴿٧٤﴾ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ مَا أَزِدُكَ بِشَيْءٍ مِّنَ الْإِيمَانِ أَتَأْتِنِي بِالْآيَاتِ
أَرَبِّكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٧٥﴾ وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ
مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ ﴿٧٦﴾
فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَمَى كَوْكَبًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ
لَأَجِزُ الْآفِلِينَ ﴿٧٧﴾ فَلَمَّارَهُ الْقَمَرُ بَارِعًا قَالَ هَذَا
رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَئِن لَّمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ
الضَّالِّينَ ﴿٧٨﴾ فَلَمَّارَهُ الشَّمْسُ بَارِعَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا
أكْبَرُ فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يُغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٧٩﴾
إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٨٠﴾ وَصَاحَتُهُ قَوْمُهُ قَالَ
أَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِي وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ
إِلَّا أَن يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا
تَتَذَكَّرُونَ ﴿٨١﴾ وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا
تَخَافُونَ أَنتُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ
سُلْطَانًا فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٢﴾

ته کیمه وهو بیزارم ﴿٧٩﴾: إني وجهت وجهي للذي فطر السموات والأرض ﴿٨٠﴾ دلنیابن وامن رووم کرده پروی پیروزی نهوزاته که ئاسمانه کان و زهوی بهدی هیناوه ﴿٨١﴾ حنیفا ﴿٨٢﴾ له هه مووشیرک و کاریکی پرو بووج و بهتالیش لامداو، رووم تنهنا لهزاتی پاکي بیخه وشی نهو کرد ﴿٨٣﴾ و ما أنا من المشركين ﴿٨٤﴾ وه لهوکه سانهش نیم هاوبه شی بو داده نین.

رینماییه کانی نایهتی (۷۴ - ۷۹):

دهبی بیزاری وحاشا لهه موو جوهره شیرک و، لههه کاریکی خراب دهر بیریت، گهرچی بهرامیهر به کهس و کارو خزمانیش بی، ههروه کو (ئیبراهیم) ئینساری و نکوولی لهگه له باب و خزمانی خویدا کرد، شیایو ئامازه بو کردنه گه له هوزه که ی ئیبراهیم (صابئه) و نه سستیره په رست بوون.

شیرک له هه موو شتی گهوره تره:

﴿٨٠﴾: و حاجة قومة ﴿٨١﴾ هه رکه ئیبراهیم له بته کان دوور که و ته وه، ئیتر هوزوو گه له که ی کهوتنه شه ره قسه و دمه قاتی له گه لیا ﴿٨٢﴾ قال أتاجزنی فی الله وقد هدان ﴿٨٣﴾ نهویش وتی: ئایا ئیوه سه بارهت به بوون وتاک و ته نیایی خوا قره قرو دهمبازیم لهگه له نه کهن، که من خوا خوی به چه ندین به لگه ی روون و ئاشکرا شاره زاو رینمایي کردووم ﴿٨٤﴾ ولا أخاف ما تشرکون به ﴿٨٥﴾ لهو بتانهش ناترسم ئیوه نهه یانکه نه هاوه له و شه ریکی خوا ﴿٨٦﴾ إلا أن يشاء ربی شینا ﴿٨٧﴾ به لام پهروه دگارم خوی حزیکا، تووشی به لاوشتیکم دهکا، نه گینا هه رگیز به دهستی نهوانه تووشی هیچ شتی نابم ﴿٨٨﴾ وسع ربی کل شی علما ﴿٨٩﴾ خو پهروه دگاریشم ئاگای له هه موو شتیکه ﴿٩٠﴾ أفلا تتذكرون ﴿٩١﴾ ده سانیوه بیر ناکه نه وه لهوکاره هه لانه دهه یانکه ن!؟

﴿٨١﴾: وكيف أخاف ما أشركتم ﴿٨٢﴾ من چون لهو دارو به رده ده ترسم ئیوه کردووتانن به هاوبه شی و شه ریکی خوا ﴿٨٣﴾ ولا تخافون أنکم أشركتم بالله ﴿٨٤﴾ به لام ئیوه ناترسن لهوه شه ریک و هاوبه شتان بوخوا داناوه؟! ﴿٨٥﴾ ما لم ينزل به عليكم سلطانا ﴿٨٦﴾ بهمه رجی خوا هیچ به لگه و نیشانه یه کی بویشنگیری نهوانه نه نار دوته خواره وه، واته: بی زانست و به لگه هه ره له خوتانه وه بتان ده په رستن ﴿٨٧﴾ فأی الفريقین أحق بالأمن ﴿٨٨﴾ ئاخو کام دهسته مان (ئیمه، یان ئیوه) هه قدارترین به ئاسایش ونه من له روژی قیامه تدا؟! ﴿٨٩﴾ إن كنتم تعلمون ﴿٩٠﴾ نهگه ر ئیوه خاوهن زانست و زانیاری بن، نه مه لیک ده ده نه وه ﴿٩١﴾: الذين آمنوا ولم يلبسوا إيمانهم بظلم ﴿٩٢﴾ نهو که سانه ی پروایان هیناو، لهه مان کاتدا ناحه قی و شیرکیان ئیکه له به ئیمان که بیان نه کرد ﴿٩٣﴾ أولئك لهم الامن ﴿٩٤﴾ ئاسایش ونه بوونی ترس له سزای خوا هه ر بو نهوانه، نهک بو بت په رسته کان ﴿٩٥﴾ وهم مهتدون ﴿٩٦﴾ وهه ر نهوانیشن رینمایي کراو بو ریگه ی راست و، بههه قیانه تیش له سه رینی.

پنشه و (نه حمه د) ده گپ رته وه دئی: کاتنی نهه نایه تی: (الذین آمنوا ولم يلبسوا إيمانهم بظلم.. هاته خوارنی، هاوه لان زور پینان سه خلهت بووو گو تیان: ئاخو که سیک هه بی سته می نه کرد بی له خوی؟ پنه مه بهر ﴿٩٧﴾ فه رمووی: مه به ست بهو (سته م) ه له نایه ته که دایه (شیرک) ه، واته: دانانی شه ریکه بو خوا، مه گه ر نهو نایه تانه تان نه خویندوته وه که (لوقمان) به کوره که ی خوی گوت: (یا بنی لا تشرک بالله إن الشرک لظلم عظیم).

رینماییه کانی نایهتی (۸۰-۸۲):

(۱) (موناظره) وگفتوگو رووبه رووی باتل بیژان و

موشریکان، به مبهستی روونکردنه وی هق و دهرخستنی راستیهکان، به شکو بیته سهر رینی راست وهیدایهت ببن، کاریکی پیویست وری بی دراوه له ئیسلامدا.

(۲) دهستمو بهستهی موشریکان وخوانه ناسان، له هه مووکاتدا عه قلیه تیکی سهیرو سه مه ره وداخراویان هه به.

(۳) نه وکسه ش شیاو بیته به نه منبیه تی خواو، له سزایشی ترسی نه بیته، هه ره وهیه که هاویه ش و شه ریکی بو دانه نی.

هه لیزاردن بو پیغه مبه ریتی و، شاره زای رینی راست و دروستمان کردن ﴿ ۸۸: ذلک هدی الله ﴾ نه وهیه رینی راستی خواو، رینما یش هه ره به دهستی خو به تی ﴿ بهدی من یشاء من عباده ﴾ له بهنده کانی خو ی کئی حه ز لی بکا، شاره زاو رینمایی گشت کاریکی خیری شه کات ﴿ ولو اشرکوا ﴾ له گه له نه وه یشدا نه گه ره نه و

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمَنُ
وَهُمْ يُهْتَدُونَ ﴿ ۸۱ ﴾ وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَىٰ
قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مِّنْ ذُنُوبِهِ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿ ۸۲ ﴾
وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا
هَدَيْنَا مِن قَبْلُ وَمِن ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ
وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَارُونَ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿ ۸۳ ﴾
وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ كُلًّا مِّنَ الْمُتَصَلِّينَ ﴿ ۸۴ ﴾
وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُوسُفَ وَهُدًى لِّمَنْ أَرَادَ فَضْلَنَا عَلَى
الْعَالَمِينَ ﴿ ۸۵ ﴾ وَمِن آيَاتِهِمُ الَّذِي هَدَيْنَاهُمْ وَإِبْرَاهِيمَ
وَهَدَيْنَاهُمُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿ ۸۶ ﴾ ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي
بِهِ مَن يَشَاءُ وَمِن عَبَادِهِ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿ ۸۷ ﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَ وَالنُّبُوَّةَ
إِن يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّا يَسُوءُوا بِهَا كَلِمَاتٍ
﴿ ۸۸ ﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فِيمُهَدْنَاهُمْ أَقْتَدُوهُ قُلْ لَا
أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِن هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْمَنكُوبِينَ ﴿ ۸۹ ﴾

﴿ ۸۳: وتلك حجتنا آتيناها إبراهيم على قومه ﴾ نه مه چهند به لگه يهك بوون نيشانی ئیبراهیممان داو سه زمان خست به سه ر گه له بت په رسته که یدا ﴿ نرفع درجات من نشاء ﴾ کئیشمان ئاره زووبی وه کو ئیبراهیم ﷺ پله وپایه ی بهرز ده که ینه وهو سه ری ده خه ین به سه رگه له که یدا ﴿ ان ربک حکیم علیم ﴾ بی گومانه که په ره ودرگارت زور کار جوان و، زوریش زانابه، خو ی چاک نه زانی چی بکات.

**ئیسحاق و یه عقوب هه ردوو به
(بیری) درانه ئیبراهیم (علیهم السلام):**

﴿ ۸۴: ووهبنا له إسحاق و یعقوب ﴾ ئیبراهیمیش پاش نه وه هیوای منالی نه ما بوو، ئیسحاق و یه عقوو بمان بی به خشی و به په یامبه ریتی شه ره فمه ند بوون وه کو نه فهر موی: ﴿ کلا هدینا ﴾ هه مووشیانمان رینمایی رینی راست کردوو بوونه په یغه مبه ر ﴿ ونوحا هدینا من قبل ﴾ بهر له ئیبراهیمیش نوو حمان رینمایی کردو بوویه پیغه مبه ر ﴿ ومن ذریته داود و سلیمان ﴾ له ناو زاو له وه نه وه کانی ئیبراهیمیشدا داوودو سوله یمان ﴿ وایوب و یوسف و موسی و هارون ﴾ و نه ییووب و یوسف و مووساو هاروو نیشمان شاره زا کردن بوونه پیغه مبه ر ﴿ وکذلک نجزی المحسنین ﴾ ئیغه هه ر ئاوا پاداشی چاکه کاران نه ده ینه وه ﴿ ۸۵: و زکریا و یحیی و عیسی و الیاس ﴾ زه که ریوا یه حیوا عیساو ئیلیاسی شمان شاره زاو رینما کردو بوونه په یغه مبه ر، بو یه ده فهر موی: ﴿ کل من الصالحین ﴾ هه مووشیان له پیاو خاسانی خوا بوون ﴿ ۸۶: و اسماعیل و الیسع و یونس و لوطا ﴾ ئیسماعیل و ئه لیه سع و یونس و لووتیش هه ره وه ها ﴿ وکلا فضلنا علی العالمین ﴾ وه هه مووشیانمان زیاتر له گشت خه لکی سه رزه وی ریزو قه در لی نمان ﴿ ۸۷: و من آبانهم و ذریاتهم و إخوانهم ﴾ وله باوو با پیران و نه وه کانیان و براکانیاندا کو مه لیکی زورمان لی رینمایی کردن ﴿ و اجبتناهم و هدیناهم إلى صراط مستقیم ﴾ و بریکیانمان

په یامبه رانه ﷺ هاویه شیان بوخوا دانابا ﴿ لحبط عنهم ما كانوا يعملون ﴾ هه مووکاره کانیان سه رجه م پوو چهل نه بوویه وه، باشه ده بی حالی خه لکانی تر چو ن بیته، نه گه ره هاویه ش و شه ریک بوخوا دابن سین؟ ﴿ ۸۹: أولئك الذين آتیناهم الكتاب والحکم والنبوۀ ﴾ نه وانه بوون ئیغه کتیب و نامه و تیگه یشتن و په یامبه ریتیمان بی دان ﴿ فان یکفر بها هؤلاء ﴾ ئیجنا نه گه ره نه مانه ی سه رده می تو نه ی موحه ممه د! کافرو بی بروابن به په یغه مبه ریتی نه وانه، به ئایه ته کانمان ﴿ فقد وکلنا بها قوما ﴾ به راستی نه وکاره ده ده ینه دهستی تا قم و گه لیکی تر، وه کو (نه نسا رو مهاجر) ﴿ لیسوا بها بکافریس ﴾ نه وان کافرو بی بروا نابن پینان و ده شیان پاریزن و ته سلیمیان ده بن ﴿ ۹۰: أولئك الذين هدی الله ﴾ نه وپیغه مبه رو نه وه شوینکه وتوانه یان بوون، خوا بوخو ی شاره زاو رینوینی کردن و، به هق ریگیان گرت ﴿ فهداهم اقتده ﴾ سا تویش نه ی موحه ممه د ﴿ هه ره له شوین نه وانه وه بچو و، چاوله سیغه ته کانی

نه وان بکه ﴿ قل لا اسئلكم عليه اجرا ﴾ بییان بلئی: له بهرامیهر
گمیانندی بهرنامه که ی خواوه، داوای هیچ مزه و کریمه کتان لی ناکم
﴿ ان هو الا ذکری للعالمین ﴾ ثم (قورثانه یش) تنها په ندو
ناموزگار بیبه بو هموو خه لکانی جیهان.
به لی راسته، قورثان بو نه وانیه گویی بو ده گرن و، دلیان وشیاره،

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَيْنَا مِنْ سَمِيٍّ وَ
قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ
تَجْعَلُونَهُ قَرَأِطِينَ تَدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا وَعُلِّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا
أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلْ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩١﴾
وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقٌ لِلَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ
أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ
وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩٢﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى
اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوْحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنزِلُ
مِثْلَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ
وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرَجُوا أَنْفُسَكُمْ الْيَوْمَ
تُجْرُونَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ
وَكُنتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٣﴾ وَالْقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَى
كَمَا خَلَقْتُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَرَكْمًا مَخْلُوكًا وَرَأَى الظَّالِمُونَ كَيْدَ
وَمَا تَرَى مَعَكُمْ شُعَاعًا مِنَ الَّذِينَ رَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ
لَقَدْ نَقَطَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٩٤﴾

په ندوو ناموزگار بیبه و، قازانج و خیری لی ده بینن.

پینغه مبهه راده میبه و بهرنامه یشی بو هاتووه:

(ثیبین عه بباس) و(موجاهید) ئه لاین: ثایه تی (وما قدروا الله حق
قدره.. له باره ی قوره یشه وه هاته خواری، ئیمامی (ته بهری) ش
هر نه وقسه یه ی په سه ندکرووه. هه ندیکیش ده لاین: سه باره ت
به جووله که کان هات. ئیمه یش له م ته فسیره کورته دا له سه ر
راو بو چوونی ده سته ی دوابی مانامان لی دایه وه، چونکه ده فی
قورثانه که ش پشنگیری له وه نه کا، خوایش باشتر نه زانی. ﴿ ۹۱ ﴾
وما قدروا الله حق قدره ﴿ که چسی (جووله که) وه ک پیویست
ریزبان له خوا نه گرت ونه یانناسی ﴿ إذ قالوا ما أنزل الله علی
بشر من شیء ﴾ کاتی گوتیان: خوا هیچ نامه وه حیکی بو هیچ
ناده میبه ک نه نار دووه! دیاره ثم عینادی و ئیره بیبه یان، ته نیا له
رقی قورثان دایه، بویه ئینکاری هموو وه حی و سروشیک ده که ن

به (ته ورات) سه که ی خو شیا نه وه!! ﴿ قل من أنزل الكتاب الذی
جاء به موسى ﴾ بییان بلئی: باشه! نه و نامه ی (ته ورات) سه موسا
هیئای کئی دایه به زاند ﴿ نورا وهدی للناس ﴾ که بوویه رووناک ی و،
ریئعمای بو مردم؟ ﴿ تجعلونه قراطیس ﴾ که ئیوه ئیستا له نوسخه
ره سه نه که ی په ره په ره ی ده که ن ﴿ تبدونها وتخفون كثيرا ﴾
به شیکی که می که به قازانج تان بی بو خه لکی ده ره نه خه ن و، باسی
ده که ن و، زوریکیشی که به زبانی خو تانی بزانت نه یشار نه وه، وه ک
نه و په سن و سیفته ته جوانانه ی سه باره ت به په یامیهر ﴿ له ته ورات دا
هاتوون ﴾ و علمتم مالهم تعلموا انتم ولا آباؤکم ﴿ باشه نه گهر
خوا هیچ نامه یه کی نه نار دووه! نه و هه الوانه که له م قورثانه دا
به ئیوه را که یه نرا که نه خو تان و، نه باو با پیروانان ده تان زانین کئی
فیبری کردن؟ ﴿ قل الله ﴾ ده سا بلئی: هه ر خوی گه وره بوو نه و
قورثانه ی نار ﴿ ثم ذرهم فی خوضهم یلعبون ﴾ ئیتر وازبان لی بیینه
باهر به قسه ی نابه جینی خو یانه وه سه ر قال بن وگالته وه سه سخره
بکه ن، نه و سا چاک نه زانن ﴿ ۹۲ ﴾: وهذا کتاب أنزلناه مبارک ﴿
ثم قورثانه ش بو مان دابه زاندوویت نامه یه کی پیروزه و، مایه ی
به خته وه ری هموو خه لکانه به مه رجی په په ره ی لی بکن ﴿ مصدق
الذی بین بدیه ﴾ به راست دانه ری نه و کتیبانه شه له پشیه وه بوون
وه کو(ته ورات و ئینجیل و..) ﴿ ولتنذر به أم القرى ومن حولها ﴾
دامان به زاند هه تا تو نه ی پیغه مبهه ر! ﴿ خه لکانی شاری مه که
و، ئاویبه کانی ده ور به ری مه که ی بی بترسینی ﴿ والذین
یؤمنون بالآخرة ﴾ جا نه و که سانه ی بروایان به رژی دوابی
هه بی ﴿ یؤمنون به ﴾ نه و بروایش به م قورثانه ده که ن ﴿ وهم علی
صلاتهم یحافظون ﴾ به به رده وه امیش هوشیان به نویزه کانیانه وه یه
و، چاودیبری و پاریزگاریان نه که ن و، له کاتی خو یاندا به چاکی و
پاکی نه نجامیان ده دن.

نه وه ی بلئی: (وه حی) م بو هاتووه، لینی سته مکار تر نیبه:

﴿ ۹۳ ﴾: وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿ ده بی چ که سیک
له وه سته مکار تر بی که له سه ر خوا درو هه لبه سی وبلئی: خوا هیچ
شتیکی به وه حی نه نار دوته خواری، نه ته ورات، نه قورثان!! ﴿ أو
قال أوحی إلی ﴾ یان بلئی: من له لای خواوه وه حی و سروشم بو
کراوه وه کو(موسه یله مه ی نه سوده ی عه نس) که بی شه رمانه داوای
پینغه مبهه ریتی ده کرد! ﴿ ولم یوح إلیه شیء ﴾ له راستیشدا هیچ
شتیکی بو وه حی نه کراوه ﴿ ومن قال سأنزل مثل ما أنزل الله ﴿
وه یان بلئی: منیش ده توانم وه کو نه و کتیبانه بنیرم، خوا نار دونی؟
﴿ ولو ترى إذ الظالمون فی غمرات الموت ﴾ و نه گهر له وکاته دا

به نه اندازه و حسییکی ورد راگرتووهو، هه ره که بیان له خولگی خویدا زور به وردی دین وده چن * ذلك تقدیر العزیز العلیم * شهوش نه اندازه گیری خوی خاوهن دهسلات و زانایه * ۹۷: وهو الذی جعل لکم النجوم * هه ره شهوشه که شهستیره کانی کردووه بهنیشانه بو ئیوه * لتهدوا بها فی ظلمات البر والبحر * تا

که سته مکاران له ناره حه تی و په له قازهی مهرگدان بیینی چۆن گرفتاریبون * والملائکه باسطوا ایدیهم * فریشته ی گیانکیشانیش دهستیان لی ده که نه وه لییان ددهن * اخرجوا انفسکم * و بییان دهلین: ده گیانی خۆتان له جه سته تان دهر بهینن و بینیرنه لای قارو تووره بی خوی گه وره، دیاره شهوانیش بو یان دهر نایوه، فریشته کانیسه له پشته وه تییان دهره وینن * الیوم تجزون عذاب الیوم * پنیشان دهلین: وا شه مروش به شه پهری سه رشوری و ریسوایییه وه جه زه ره بو توله شه درین * بما کتتم تقولون علی الله غیر الحق * چونکه له دونیادا له سه رخوا درۆتان هه لده به سته و قسه ی نابه جیتان ده کرد * و کتتم عن آباته تستکیرون * وله به رام بهر نایه ته کانیسه وه خۆتان به زانایه * ۹۴: ولقد جتتمونا فرادی * له روژی دواییدا خوا به بی باوه ره کان شه فرموی: وا شه مرو بی مال و حال و رووت و قووت و تاک و تنیا بی سو هاتنه وه لامان * کما خلقنا کم اول مره * هه روک چون له سه ره تا وه بی مال و حال و رووت و قووت دروستمان کردن * و ترکتم ما خولنا کم وراء ظهورکم * وه ره چی شمان بی دابوون له مال و سامانی دونیا، له دوای خۆتان گشتان جیهیشت * ومانری معکم شفعا کم الذین زعمتم انهم فیکم شفعا * شهوانه یسه نابیین به هانانان وه بین که پیتان و ابو شه ریک و هاویه شی خوان، هه تا تکاو شه فاعه تتان بکهن * نقد تقطع بینکم * شهوا هه رچی شه سباب وهوی په یوه ندی نیوانتان بوو پچراو نه ما * و ضل عنکم ما کتتم تزعمون * شهو شتانه ش ئیوه به خه یال و اتان ده زانی نکاتان بو شه کن، هه موو تیاچوون و به هیچ دهرچوون.

﴿ إِنَّ اللَّهَ فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَىٰ ۗ يُخْرِجُ الْحَمِيَّ مِنَ النَّبْتِ وَيُخْرِجُ الْحَمِيَّ مِنَ الْحَمِي ۗ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ فَالِقَ الْوَجْدِ ۗ فَالِقَ الْإِصْبَاحِ ۗ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حَسْبًا ۗ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿۹۷﴾ ۗ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ ۗ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿۹۸﴾ ۗ وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُم مِّن نَّفْسِكُمْ وَاوْدًا ۗ فَسَمَّرَ وَمَسْتَدَعٍ ۗ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿۹۹﴾ ۗ وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا مَّا خُضِرَ مِنْهُ حَبًّا مُّزًّا وَكَبَآءَ مِنَ النَّخْلِ ۗ مِن طَلْمِهَا فِتْوَانٌ دَانِيَةٌ وَجَنَدَتٌ مِّنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُشْتَبِهٍ ۗ انظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْوَعُوا فِي ذَٰلِكُمْ ۗ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿۱۰۰﴾ ۗ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْإِنِّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا اللَّيْلَ وَيَنبَغِي عَلَيْهِمْ سُبْحَانَهُ وَعَمَلَىٰ عَمَّا يُشْفِقُونَ ﴿۱۰۱﴾ ۗ يَدْعُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَن يَكُنَا لَهُ وُلْدًا ۗ وَتَرْتَضَىٰ لَهُمُ صَنِيْعَةً وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿۱۰۲﴾ ۗ

له تاریکیه کانی و شکایی و دهریو و زه ریاکاندا رییان بی دهرکن * قد فصلنا الآيات لقوم يعلمون * به راستی ئیمه نیشانه کانی خۆمان بو خه لکانیکی زانوا ژیر روشن ده که یه وه * ۹۸: وهو الذی انشاکم من نفس واحدة * هه ره شهوشه که هه موو ئیوه ی له تنیا که سیک (ئادهم) بی بایقان به رهت دانا * فسمر و مستودع * شهوسا له منالذانی دایکتانوا، له پشت بایقان مه حکم دایمه زانان * قد فصلنا الآيات لقوم یعقلون * به راستی ئیمه نیشانه کانی خۆمان بو خه لکانیک که له راستیه کان تی بگه ن، روون ده که یه وه * ۹۹: وهو الذی انزل من السماء ماء * هه ره شهوشه دهسه لاتداریه که له هه وره کهانه وه به نه اندازه ی پیویست دهراند * فأخرجنا به نبات کل شی * ئینجا هه موو جو ره رووه کی کمان لی دهرهینا * فأخرجنا منه خضرا * شهوشا هه ره وه، سه وزه گیوا گول و گولزارو شینایی لی دهره وینن * نخرج به حبا متراکبا * له ویش چه ندین ده که که له که کردووی له سه ره یکی لی پهیدا ده که ین، وه کو گوله گه نم

بهم به لگانه باش خوا بناسه:

* ۹۵: إن الله فالق الحب والنوى * بی گومان هه رخوایه دانه وده نک و ناوکی جو راو جو ری دانه وئله له ژیر زه وییدا ده قلیشین، واته: هه ردهسلات و توانایی شه وه که ناوک له ت شه کا وکشت وکالی لی دهره وینن، دره ختی لی سه وز ده کا * یخرج الحی من البت * زیندوویش له مردوو دهر دینن، گیا له دانه وئله ی وشک دهره وینن * و مخرج البت من الحی * و دهره ی نه ری مردوو یسه له زیندوو * ذلکم الله فانی توفکون * شهوه شه کارانه ده کا خوی په روه ر دگارتانه، ده سا ئیوه له بهروا هینان چون کلاد بهن و لا شه درین؟ * ۹۶: فالق الإصباح * هه رخوشیه تی تاریکایی شه وگار لاده داو، سپیده ی به ره به یان دینن و دونیا رووناک شه کاته وه * و جعل اللیل سکنًا * و شهوشی بو ئیسه راحت و پشوودان دانا، هه موو شتیک تیا یا نارام شه گری * والشمس والقمر حسابا * و خورو مانگیشی

تیبینی وقسہ یہ کیان ہہ یہ : یہ کسی دہلی : له دونیادا ہر گیز خوا
بویچ کہ سیک نایبیری و دہرک ناکری ، ٹہ گہرچی له قیامہ تیشدا
بیبیری ، بویہ خاتوو (عائیشہ/خوا لئی رازی بیت) دہلی : (من
زعم أن محمدا أبصر ربه فقد كذب على الله) فإن الله تعالى قال:
(لا تدرکه الأبصار وهو یدرک الأبصار)).

(ثبین عہ بیاس) یش پیچہ وانہی قسہ کہی خاتوو (عائیشہ) دہلی .
ہہندیکی دیکہ دہلین : نہ له دونیاو نہ له قیامہ تدا خوا نایبیری !!
دیارہ نہمیش بہ رہوالہت پیچہ وانہی ثایہ تی : (وجودہ یومئذ ناضرة
إلی ربها ناظرة) (۲۳-۲۲/۷۵) ، و پیچہ وانہی ثایہ تی : (کلا إنهم
عن ربهم یومئذ لمحجوبون) (۱۵/۸۳) . یہ .

بہ چاوی دل بنورن بو خوا :

﴿ ۱۰۴ ﴾ : قد جاء کم بصائر من ربکم ﴿ بہ راستی له لایہن
پہرہردگار تانہوہ چاوی ہہ قیین و ، دلی وشیارو ، ہوی نینگہ یاندن
و بہ لگہی رووتن بؤہات ، ہہتا ریئی راست بدوزنہوہ ﴿ فن
أبصر فلنفسه ﴿ ٹینجا ہر کہ سیک ریئی دہر کردو ، بہ دل تی گہ شت
و ، باوہری ہینا ، بی گومان بؤخوی قازانجہ ﴿ ومن عمی فعلیہا ﴿
و ہر کہ سیکیش له ناستی راستیہ کان چاوی دلی کوپرو نایبنا بوو ،
دیارہ گوناوہ تاوانہ کہی دہکویٹہ سہرخوی ﴿ وما آنا علیکم
بحفیظ ﴿ خو منیش پاریزہرو چاودیڑی ٹیوہ نیم ، ہہتا بتوانم
له کاری ناہسہند لاتاندم ﴿ ۱۰۵ : کذلک نصر الایات ﴿ ٹیمہ
ہر تاوا گشت بہ لگہو نیشانہ کان ٹالووگور دہکین و ، جوراو جور
دہیانخہینہ روو ، تاہق وناہق دہر کہوی ﴿ ولقولوا درست ﴿
کہ چی بی باوہرہ کان له باتی ٹہوہ باوہر بینن ، گہ شتتہ ٹہو رادہیہ
بلین : تو بؤ خوت ٹہم قورٹانہت لای ٹہم و ٹہو خویندووہ ،
نہک له خواوہ ہاتبی ﴿ ولینسہ لقم یعلمون ﴿ دہشمانہوی
ٹہوقورٹانہ روون بکہینہوہ بؤخہ لکانیک له شت تی دہگن و دہزانن
﴿ ۱۰۶ : اتبع ما یوحی إلیک من ربک ﴿ دہبی ہہر له وفہرمانہ
پہرہوی بکہیت کہ له لای پہرہردگار تہوہ بہوہ چی بؤت دیت
﴿ لا إله إلا هو ﴿ کہ جگہ لهو پہرہردگار ہہ ہیچ ہستراویکی تر
شیایو ہرستن نییہ ﴿ وأعرض عن المشرکین ﴿ توٹیسٹا واز له
موشریکان و ہاوبہ شدانہران بیٹہ و ، روو ہہر له خوا بکہ ﴿ ۱۰۷ :
ولو شاء الله ما أشکرکوا ﴿ دیاریشہ ٹہگہر خوا ویستبای ٹہوانہ
ہاوبہ شی بؤ دانہنن ، نہ یاندہ توائی ہاوبہ شی بؤ دابنن ، بہ لکو
ٹہہاتنہ سہر ریئی راست ، چونکہ ہہموو شتی بہ ہریارو فرمانی
ٹہو دہبی ﴿ وما جعلناک علیہم حفیظا ﴿ ٹہم شہ بزائہ کہ تۆمان
نہ کردؤتہ بہریرس و چاودیڑو ژمیریاری کارو کردہوہیان ﴿ ومأنت

و جو و مہرہزوہ . . ہتد ﴿ ومن النخل من طلعمها قنوان دانیہ ﴿ وہ
له گولی دارخورمایش ہیشووی چرو پروو شوہوہ بوو فہراہم دینین
﴿ وجنات من أعتاب والزیترن والرمان متشابہا وغیر متشابہ ﴿ وہ
چہن باخیک له رزو له داری زہیتوون و له بنہ ہہناری ہاو وینہو
له یہ کچوو له گہ لادا ، جیاوازو له یہک نہ چوو له تامدا ، بہرہہمان
ہینا ﴿ انظروا إلی ثمرہ إذا أثمر وینعہ ﴿ دہسا وہختی و بہر دین
و میوہیان پی دہگا ، جوان تہ ماشای بہرہمی ہہر یہ کہ بیان بکن
و بزائن ٹہو ہہموو ٹال و گۆرہ کی دہیکا؟ ﴿ إن فی ذلکم لآیات
لقوم یؤمنون ﴿ بہ راستی لهو چہند شتانہدا گہلی نیشانہی گہورہو
سہزن ہہن بؤ گہ لیک بیہوی باوہر بہ خوا بکا ﴿ ۱۰۰ : وجعلوا لله
شركاء الجن ﴿ چہندہ مایہی سہرسورمانہ کہ موشریکہ کان ٹہو
جنوکانہ یان کردہ ہاوبہ شی خوا !! له باتی ٹہوہی کہ تہنہا خوا
بیہرستن . ﴿ وخلقہم ﴿ خو دہشزانن کہ تہنہا خوا بؤخوی
دروستی کردوون ﴿ وخرقوا له بنین وبنات بغیر علم ﴿ وہ ہہر بہ
نہزانی خویان و ، بہرؤ و دہلہ سہ کوپرو کچیان دایہ پالی خوا ،
واتہ : گوتیان : (عوزہین) کوپری خواہو ، فریشتہ ش کچیہ تی
﴿ سبحانہ وتعالی عما یصفون ﴿ خو خواش زور پاک و بی عہیب
و بہرزو بلند و بی خہوشہ لهوشتانہ ٹہوان دہیدنہ پالی ﴿ ۱۰۱ :
بديع السموات والأرض ﴿ بہ دیہینہری ٹاسمانہ کان و زہویہیہ ،
بی ٹہوہ لہ سہرہتاوہ نہخشہ یہ کیان بووی ﴿ أنى یكون له ولد
ولم تکن له صاحبة ﴿ باشہ خواہیکہ بی نیازی وا چوون نہتہوہو
مندالی ہہیہ ، کہ ٹہو له بنہر تدا ژنو ہاوسہری نہ بیت؟ ﴿ وخلق
کل شی ﴿ ہہموو شتیکیش بہ بتہکانی ٹہوانیشہوہ ہہرخوی
دروستی کردووہ ﴿ و ہر بکل شی علیم ﴿ و بہ ہہموو شتیکیش زور
زاناو بہ ٹاگایہ ﴿ ۱۰۲ : ذلکم الله ربکم لا إله إلا هو ﴿ ہہر ٹہو
خواہیہ پہرہردگاری ٹیوہ ، ٹیترجگہ لهو ہیچ ہستراویکی تر نییہ
بؤ ہرستن بشی ﴿ خالق کل شی فاعبدوہ ﴿ دروستکہری ہہموو
شتیکیشہ ، دہسا ٹیوہش بہ شیوہیہ کی شیوا بیہرستن ﴿ و ہر علی
کل شی وکیل ﴿ ہہر ٹہویشہ پاریزہر و چاودیڑی ہہموو شتیکیک .

خوا بہ چاو دہرک ناکری و نایبیری :

﴿ ۱۰۳ ﴾ : لا تدرکہ الأبصار ﴿ ہیچ چاویک دہرکی ناکاو بؤی
نایبیری ﴿ و ہو یدرک الأبصار ﴿ له کاتیکدا ٹہو ہہموو چاوہ کان
دہرک دہکاو دہبینی و بہ وردیش ٹاگای لہ ہہموو شتیکیہ ﴿ و ہر
اللطیف الخیر ﴿ تہنہا ٹہویشہ کارناسک و وردبین و ٹاگادار بہ
ہہموو شتیکیہ .
(سہلہ فی سالح) لہم دیتن و نہ دیتنہی خوای گہورہیہدا چہند

عليهم بركيل وپاريزهر و بریکاری کاروباریشان نیت.

جنیو به بتی کافران مدهن، هفتا خوانه ناسانیش به (خوای) نیوهی مدهن:

(تیبین عه بیاس) ده لیت: بی باوره کان به په یامبه ریان ۱۰۷: وت: ده بی یا تو به رامبه ر به خواکانی نیمه واز له قسه ی خراب بینی، یان نیمه ش سووکایه تی به خواکه ی تو ده کین. (قته تاده) یش نه لیت: موسلمانان کان قسه ی سووکایه تبیان به بته کان ده کردو، بی باوره کانیش جنیویان به خوای موسلمانان دها، نه وجا نهو نایه ته هات و فهرمووی: ۱۰۸: ولا تسبوا الذین یدعون من دون الله ۱۰۸: نیوه جنیوو قسه ی خراب ده رباره ی نهو بتانه مه کن، که نهو خه لکانه له باتی خوا نه یانپه رستن ۱۰۹: فیسبو الله عدوا بغیر علم ۱۱۰: نه وجا نه وانیش به دژایه تی و نه زانین، جنیو به (الله) بدهن.

(قال العلماء: حکمها باق فی هذه الأمة علی کل حال، فمتی کان الکفار فی منعة و خیف أن یسب الإسلام، أو النبی ﷺ، أو الله، فلا یحل لمسلم أن یسب صلیانهم ولا دینهم ولا کنانهم، ولا یتعرض إلی ما یؤدی إلی ذلك، لأنه بمنزلة البعث علی المعصية. وفي الآیة -ایضاً- ضرب من المواعدة، ودلیل علی وجوب الحکم بسد الذرائع، وفیه دلیل علی أن المحق قد یکف عن حق له إذا أدى إلی ضرر یكون فی الدین) قورتوبی ده لیت: زاناکان ده لین: نه بریاری جنیو نه دانه به په رستراوی خوانه ناسان، هه موو کات له ناو نهو نوممه تها به رده وام ده بی و ده مینیتته وهو ده بی کاری پی بکریت، که وابوو هه رکات کافره کان به ده سلات و قودره تمه ند بوون و، له وانه بوو جنیو به دینی نیسلام، یان به خوای گه وره بدهن، وه یان سووکایه تی به پیغه مبه ر ۱۱۱: بکن، قهت له و حاله دا رهو نییه موسلمانان کان جنیو به دین و به که نیشته و، به خاچه که یان بدهن، ته نانه تی نابی شتی بوروو زینریت سر بکیشی بو نه وکاره، چونکه کاری ناوا وه کو نه وواپه دنه بدریت له سه ر نافرمانی و یاخی بوون له خوا. وه نهو نایه ته (مواده عه) و وازهینان له کافرانی شی تیدایه و، دیسان به لگه بو نه ویش که بریار به (سد الذرائع) ده درئی و پیی قایل ده بین، هه ره کو نهو راستیه شی تیدایه که: خاوه ن ماف گه لی جار ده بی دست له مافی خوئی هه لپگریت، نه گه ر کاریکی خراب و ناشیاو له داوا کردنه که یدا ده وه شایه وهو، زینانیکی دینی لی په یدا ده بوو ۱۱۲: كذلك زینا لكل أمة عملهم ۱۱۳: هه رچوتی نه وانه به رگری له خوا ناهه قه کانسان ده کن، هه رئاوایش بو هه موو ده سته و کومه لیک کارو کرده و کانسان بو دهران زیننه وهو، به رگریان لی ده کن ۱۱۴: ثم

إلی ربهم مرجعهم ۱۱۵: یودوایش هه ر دینه وه لای په ره ر دگاریان ۱۱۶: فینبهم بما كانوا یعملون ۱۱۷: نهو سایش له گشت کارو کرده و کانسان به ناگانان ده کات. به یامبه ر ۱۱۸: له باره ی قسه ی خراب و جنیودان به یه کتری ده فهرمووی: (ملعون من سب والدیه، قالوا کیف یسب الرجل والدیه؟ قال: یسب أبی الرجل، فیسب أباه، ویسب أمه، فیسب

ذالکم الله ربکم لا إله إلا هو خلق کل شیء و
فأعبدوه وهو علی کل شیء وکیل ۱۱۹: لا تدریکه
الابصار وهو یدرک الأبصار وهو اللطیف الخبیر ۱۲۰
قد جاءکم بصائر من ربکم فمن أبصر فلنفسه ومن عمى
فعلیهما و ما أنا علیکم بحفیظ ۱۲۱: وكذلك نصرت
الآیة ویقولوا درست ولینت لعلهم یعلمون ۱۲۲
الیع ما أوحی إلیک من ربک لا إله إلا هو وأعرض عن
المشرکین ۱۲۳: ولتساء الله ما أشركوا وما جعلناک علیهم
حفیظاً و ما أنت علیهم بوکیل ۱۲۴: ولا تسبوا الذین
یدعون من دون الله فیسبوا الله عدوا بغیر علم كذلك زینا
لکل أمة عملهم ثم إلی ربهم مرجعهم فینبهم بما كانوا
یعملون ۱۲۵: وأسموا بالله جهداً بینهم لئن جاءتهم آیه
لیؤمنن بها قل إنما الآیة عند الله وما یشرکم أنها إذا
جاءت لا یؤمنون ۱۲۶: وتقلب أفئدتهم وأبصارهم كما لو
یؤمنوا به أول مره وندردهم فی طغیبتهم یعملون ۱۲۷

أمه). (حدیث صحیح). واته: نهوه ی جنیو به دایک و بابی خوئی بدات نه حله تی لی کراوه؛ گو تی ان: چون ده بی مرؤف جنیو به دایک و بابی خوئی بدات؟ فهرمووی: نهو جنیو به دایک و بابی نهو دها، نهویش جنیوه که به دایک و بابی نهو دها تها وه.

۱۰۹: وأسموا بالله جهداً ایمانهم ۱۱۰: به گشت هیزانیه وه سویندیان به خوا خوارد ۱۱۱: لئن جاتهم آیه ۱۱۲: که هه ر مؤعجیزه و نیشانه یه کیان بو بیت ۱۱۳: لیؤمنن بها ۱۱۴: ساوهری پی بکن ۱۱۵: قل إنما الآیات عند الله ۱۱۶: پییان بلئی: ته واری به لگه و نیشانه کان ته نها به ده ستی خوان و، من هیچ ده سه لاتیکم نییه، شتیکی ساده شتان بو بینم ۱۱۷: وما یشرکم أنها إذا جاءت لا یؤمنون ۱۱۸: نیوه چوزانن که نه گه ر نهو مؤعجیزانه شیان بو بیت، نه وان هه ر باوه ر ناکه ن ۱۱۹: وتقلب أفئدتهم وأبصارهم ۱۲۰: نیتر نیمه دل و چاویان له ناستی هه ق و ره ده گپرین وله کار ده خه یان ۱۲۱: كما لم یؤمنوا به أول مره ۱۲۲: هه ره وک چون له سه ره تاوه بریویان پی نه هینا، که وابوو

ھەربەلگە يەككى تىرىش بېنىن ھەر پرواي پىي ناكەن ﴿ و نذرهم فى طغيانهم يعمهون ﴾ ئىمەش لە سەرلېشىۋاۋى خۇياندا دەيانھېلىنەۋە باھەمىشە لە گىزداۋدا بتلىنەۋە.

رېنەمىيە كانى ئايەتى (۱۰۸-۱۱۰):

ھەر قسەو كىردارى بېيئە مايەى جىنۇدان لەلايەن موشرىك و بىي باۋەرئەۋە بەخۋاۋ بە پىغەمبەر ﷺ ئەو قسەو كىردارە ھەرام دەبېت.

۱) لەبەر ھەر ھىكەمەتېك خۋاى خۇى چاك دەزانى ھەموۋكارىكى دىنوۋ خراب لاي خاۋەنەكەى جوان و شىرىن دەكرېت، ئەۋسا دەيكات.

۲) ھىدايەت و رېنەمىيە تەنيا بە دەستى خۋايە، بۇيە گەلى جار مۇعجىزەش دى و خەلگەكە ھەر پروا ناھىنن!

كۆتەبى جىزى ۷، (ۋاللە الحمد والمنة)...

لە پىشەۋە كافرەكان سۈيىندىان خۋاردو گوتيان: (لئن جاءتهم آية ليؤمنن بها...) كە ئەگەر بىي لە قورئان نىشانەۋ ئايەتتىكى تىريان بۇ ھاتبا، بىي سۇ باۋەرپان پىي دەكرىد! يان گوتيان: (.. لئن تؤمن حتى تؤتى مثل ما أوتى رسل الله...) يان گوتيان: (.. لو لا أنزل علينا الملائكة أو نرى ربنا...) جا بۇ ئەۋەى پىغەمبەر ﷺ بەتەماى ئىمانىيان نەبىت، فەرموۋى: ﴿ ۱۱۱: ولو أننا نزلنا إليهم الملائكة ﴾ ئەگەر فرىشتەشمان ناردىبايە لايان و بە چاۋ دىتبانىيان ۋەك خۇيان داۋايان كىرد ﴿ و كلهم الموتى ﴾ و مردۋەكانىش زىندوۋ بوۋنايەتەۋە وقسەيان لەگەل كىردىسان بۇ راستى تۇ ﴿ وحشرنا عليهم كل شئ قبلا ﴾ و ھەموۋ رابوردۋانىشمان روۋ بە روۋيان كۇ كىردبايەتەۋە وشايەتى راستى تۇيان دابا ﴿ ما كانوا ليؤمنوا إلا أن يشاء الله ﴾ باۋەرپان نەدەھىنا مەگەر خۋا ئارەزوۋوۋ وىستى لىبا، ئەگىنا ھەرگىز باۋەر ناھىنن، دەيارە ئەمە بىي ھىۋاۋ مەيوۋس بوۋنە لە باۋەرھىنننن، ھەتا پىغەمبەرئىش ﷺ بەتەمايان نەبىي ﴿ ولكن أكثرهم يجهلون ﴾ بەلام زۆرەيسان نەزان و بىي ئاگان لەم راستىانە.

ھەموۋ پىغەمبەرئىك ناھەزىكى بىنيادەمى و جنى ھەبۋوۋە:

﴿ ۱۱۲: وكذلك جعلنا لكل نبي عدوا شياطين الإنس والجن ﴾ ھەر چۈننى قورەيش نەيارودۇى تۇن ئەى پىغەمبەر! ﷺ دالنىبايە بۇ ھەموۋ پەيامبەرئىكى دى شەياتىنى دۇنۋەنە يارمان، لەئادەمى، لەجىنى دانساۋە، (ۋمەرھەقى كورى نەۋفەل) بە پىغەمبەرى گوت:

ھەر پىغەمبەرئىك ھاتىيى، ۋەكو تۇ دۇايەتى كراۋە (متفق عليه). پەيغەمبەر بە (ئەبوۋزەب)ى فەرموۋ: لە شەياتىنى بىنيادەم و جىنۇكە، پەنات بردە بەر خۋا؟ ئەۋىش گوتى: دەبۇ لە مروۋقىشدا شەياتىن ھەيە؟! فەرموۋى: بەلى، (تەبەرىي).

بەكورتى: ھەموۋ مروۋقىكى سنوۋر بەزىن شەيتانە، كەۋابوۋ ھەموۋ سەر كەشېك دەبېتە شەيتان، بۇيە دەفەر موۋى: (الكلب الأسود شيطان) (موسلم: كتاب الصلاة/۳۶۵). ﴿ يوحى بعضهم إلى بعض زخرف القول غرورا ﴾ كە ھەندىكىيان "بۇفرىودان" گوتەى رازاۋەو بىي ناۋەرۇك بە ھەندى خەلگى سادە رادەگەيەنن "بەمەبەستى لە خىشتە بىردن و چەۋاشەكرىدن و ترساندۋونىيان لەرئى ھەق" دەساتۋىش بەئارام بە ﴿ ولو شاء ربك ما فعلوه ﴾ دالنىبايە كە ئەگەر پەرۋەردگار ت وىستىباى ئەۋانە دۇۋو نەيار نەين و، ئەۋجۇرە قسانە ھەلنەبەسن، ھەرگىز نەيان ئەتۋانى ئەۋ كارە يكەن، بەلام ھىكەمەتى خۇى لەۋەدايە كە ھەر پىغەمبەرەى دۇۋو نەيارىكى ھەبىي ﴿ فذرهم وما يفترون ﴾ دەسا تۇش لەخۇيان ۋەو دۇۋو دەلەسەيە ھەلى دەبەستىن ۋازبەيئەۋ، دىرئە بەكارى خۇت بەدە، چۈنكە تۇ خۋا سەرۋەرۋ پىشتىۋانئە ﴿ ۱۱۳: ولتصغى إليه أفئدة الذين لا يؤمنون بالآخرة ﴾ و دەسا ئىستىر ئەۋانەى ۋا بروايان بە رۇزى دۋايى نىيە، ھەردلى بدەنىۋ، گۈبى بۇ راگرن ﴿ وليرضوه وليقتروا ما هم مقترفون ﴾ وقسەكەيان پەسەندىكەن و پىي رازى بن و، ھەرتاۋانىكىش ئەكەن سا بىكەن" چۈنكە تەنھا ئەۋ كەۋدەننە دۋايان دەكەۋن و، پاشە رۇزىشيان ھەر لاي خۇمانە.

لە رېنەمىيە كانى ئايەتى (۱۱۱-۱۱۲):

۱) خۋا مەيل و وىستى لە ھەر شىتى بىيى، بىي گومان ھەر ئەۋە دەبىي، ھەزىش بە شىتى نەكا، ھەر گىز نابىي، ئەمەيە ماناى (ئولۇھىيەت و رىۋىيەت)ى خۋاى گەرۋەرۋ، قەزاۋقەدەر كە لەئەزەلدا بىرپارى لەسەر داۋە.

۲) سەرەخۇشى و دلدانەۋەى پىغەمبەر ﷺ بەۋە كە ھەر پىغەمبەرئىك ۋەكو تۇ دۇۋو نەيارى لە نىۋ شەيتانەكانى بىنيادەم و جىنۇكەدا ھەبوۋە، بەلام خۋا پىغەمبەرەكەى خۇى سەر خىستۋوۋە بەسەريانا.

۳) مروۋف ھەردەم دەبىي و رىياۋ وشىيار بىي، تا لە خىشتە نەبرىي، چۈنكە فرىودان و لە خىشتە بىردن تەنھا چەكىكە بۇ شەيتان.

۴) ئەۋ دلانە كە كافرۋ خۋانەناسن، ھەمىشە بۇ فەسادۋ خراپەۋ كارى باتل ئامادەترن، تالەۋ دلانەى كە بىروادارن.

سهر برینیاندا ناوی خویان له سهرهینراوه ﴿ ان كنتم باياته مؤمنين ﴾ نه گهر راسته پرواتان به نایهت و به لگه کانی خوا ههیه، واته: لهو حیوانانه مهخون که: یان مردارهوه بوون، یان بوغهیری خوا سهرپراون ﴿ ۱۱۹ ﴾ وما لكم ألا تأكلوا مما ذكر اسم الله عليه ﴿ ده بو چی ئیوه له گوشتی ئه و په له وهره نازه لانه ناخون

﴿ ۱۱۴ ﴾ أفغر الله أبتغى حكما ﴿ پیمان بلی: ناخو رهوايه جگه له خواى به ده سلات كه سى تر بكمه داوهرى نپوانمان؟ هه تا شایه تی بدات كاممان راست نه كات؟ ﴿ وهو الذى أنزل إليكم الكتاب مفصلاً ﴾ كه ههر نه ویشه ئه م قورئانه ی به رۆشنگراوه یی دابه زاندۆته خواره وه بۆتان و، سهرجه م برپاره كانیشى پروون ﴿ والذين آتيناهم الكتاب ﴾ خو ئه وانه یش و نامه مان پی داون ﴿ يعلمون أنه منزل من ربك بالحق ﴾ چاك نه زانن كه ئه و قورئانه له لای پهروه دگارت ه و په و، گشتیشی راست و دروسته ﴿ فلا تكونن من الممتريين ﴾ ده سا تو هه رگیز له خه لكانی دوو دل و به گومان مهبه، گومانت نه بی كه ئه م قورئانه خوا ناردوویه ﴿ ۱۱۵ ﴾ وتمت كلمة ربك صدقا وعدلا ﴿ و گشت وته كانی پهروه دگارت (قورئان) و سهرجه م برپاره كانی، له راستی و دادگه ریدا، ته واو به پایان گه یشتوون و بیوینه ن ﴿ لا تبدل لكلماته ﴾ نابیی هه یچ كه سى ده سكارى و ئالوو گۆریان بكا ﴿ وهو السميع العليم ﴾ هه رته و خو ی چاك نه بیسی و، باش زاناو ئاگاداره به هه مووشتیک.

زۆرینه ی خه نك گومراو سهر لیشیواوه:

﴿ ۱۱۶ ﴾ وإن تطع أكثر من في الأرض ﴿ نه گهر له زۆر به ی خه لكانی ئه م سهر زه ویه، كه بی باوهره ن په پیره وى بكه یت ﴿ بطلوك عن سبيل الله ﴾ له ریگه ی خوا لات نه دهن و چه واشه و سهر لیشیواوت نه كهن ﴿ إن يتبعون إلا الظن ﴾ چونكه خویشان ههر دواى دوو دلی و به دگومانسی ده كه ون ﴿ وإن هم إلا يخرصون ﴾ وهه ر به ته خمین و به دگومانسی له په روپوچ خه ریکن و ده گه رین، نه گینه هه یچ به لگه یه كى ئه و تۆیان نییه.

ئهو حیوانه حه لاله، كه سهر ده بری به ناوی خواوه بی:

﴿ ۱۱۷ ﴾ إن ربك هو أعلم من يضل عن سبيله ﴿ بی گومان پهروه دگارت زۆر باشر به ئاگا و زانیه له حالی ئه و كه سانه له ربی خوا لاینداوه ﴿ وهو أعلم بالمهتدين ﴾ و باشریش ئه و كه سانه ده ناسی شاره زای ریگه ی راستن و زینمان. ئیمامی (ترمزی) ئه لی: كۆمه له خه لكیك هاتنه لای پینه مبه ر ﴿ وتیان: ئه و حیوانه ئیمه خو مان ده یكوژینه وه به پاکی ده زانین و لیى ده خوین، حیوانیكیش كه به قسه ی خوا بكوژرینه وه، واته: به و شیوه ئیوه ده لین سهر بیی، به پاکی نازانین و لیى ناخوین، ناخو ئه م راو بوچوونه چۆن بی؟ جا بو ئه و وه لاه ئه م ئه م نایه ته هاتو فرمووی: ﴿ ۱۱۸ ﴾ فكلوا مما ذكر اسم الله عليه ﴿ ده سا ئیوه ئه ی موسلمانان! له گوشتی ئه و نازه لانه بخون كه له كاتی

﴿ وَلَوْ أَنزَلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلِئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ التَّوْحُوتَ وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ وَقِيلَ مَا كَانُوا لِلْإِيمَانِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَلَئِنْ كُنْتُمْ لَهُمْ بِمَهْلِكُونَ ﴿ ۱۱۹ ﴾ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيطَانِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ زُخْرَفَ الْقَوْلِ غَرُورًا وَأَلْوَسَاءُ رَبِّكَ مَا فَتَوُوهُ فَنَذَرُهم وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿ ۱۲۰ ﴾ وَلِيَصْمَعَ إِلَيْهِ أَفْعِدَّةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَلِيَرِضُوهُ وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ ﴿ ۱۲۱ ﴾ أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَتَّبَعِي حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونُونَ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿ ۱۲۲ ﴾ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ حَقًّا وَعَدْلًا لَا مَبْدَلَ لِكَلِمَتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿ ۱۲۳ ﴾ وَإِنْ طُغِيَ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ بَغْيًا لَوْ كُنَّا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿ ۱۲۴ ﴾ إِنْ رَبِّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿ ۱۲۵ ﴾ فَكُلُوا مِمَّا ذَكَرَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِفَاتِنَتِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿ ۱۲۶ ﴾

كه ناوی خویان له سهر دی؟ ﴿ وقد فصل لكم ما حرم عليكم ﴾ خو هه رشتیکى لی حه رام کردین، به باشی بوی شیرکردونه ته وه، واته: به ته واوی حه لال و حه رامی بو لیک جیا کردونه ته وه، ده سا ئیوه یش تخونسی حه رامه كان مه كه ون ﴿ إلا ما اضطررتم إليه ﴾ مه گهر شتیک له پرووی ناچار ییه وه بی، واته: هه ر چه نده ئه و په له وهره نازه له ناره واو یاساغ بی و ناوی خوا ی لی نه هینرابی، له کاتی ناچار ییدا بۆتان ره واو حه لال ده بی خواردنی ﴿ وإن كثيرا ليضلون بأهوائهم بغیر علم ﴾ خو زۆری له و مه ردمه ش هه ر به ئاره زووی خو یان و، بی هه یچ جو ره زانست و زانیاریه ك خه لكیك سهر لیشیواو نه كهن، واته: به ئاره زووی خو یان حه لال، حه رام نه كهن و، حه رام، حه لال ده كه ن! ﴿ إن ربك هو أعلم بالمعتدين ﴾ به راستی پهروه دگارت له حالی خه لكانی زیده روو، سنوور به زین له هه موو كه سى به ئاگا و زاناره ﴿ ۱۲۰ ﴾ و ذروا ظاهر الإثم و باطنه ﴿ خه لكینه ئیوه له تاوان و گونا هانی ئاشکرا و نه یی، خو بپاریزن

و از بهینسن ﴿ إن الذین یکسبون الإثم ﴾ بئ گومان نه‌وانه‌ی وا گوناح و تاوان ده‌کن ﴿ سیجزون بما کانوا یقترون ﴾ بئ سؤ له توله‌ی گونا‌هه‌ ناشکرا و نه‌ینبیه‌کانیاندا سزا ده‌ده‌زین ﴿ ۱۲۱: ولا تأکلوا مما لم یذکر اسم الله علیه ﴾ هه‌ر په‌له‌وه‌رو حه‌یوانی له‌ کاتی سه‌ر بریندا ناوی خوی له‌ سه‌ر نه‌هینرابیت، نیوه له‌ گوشته‌کهی

سه‌ر بریندا واجب و پیوسته، بویه‌ه‌ندی له‌ زاناکان نه‌لین: ﴿ بسم الله ﴾ کردن له‌ کاتی سه‌ر بریندا واجیبه، که‌وابوو به‌ پئی رای نه‌مانه‌ هه‌ر موسلمانیک‌ نازه‌لنکی سه‌ربری و به‌ده‌ست نه‌نقه‌ست ناوی خوی له‌سه‌ر نه‌هینا، نه‌و گوشته‌ حه‌رامه‌ لای نه‌و ده‌سته‌یه.

۳) هه‌ندیك نه‌لین: نه‌گه‌ر به‌ه‌له‌وه‌ له‌ بیر چوون بوو، قه‌یدی نیبه‌و ده‌خوری.

۴) ده‌بی په‌یره‌وی له‌فیه‌ی زانایان بکری، له‌ه‌وا بازارنه‌وه‌ دوور بگرین.

۵) ده‌بی له‌ه‌موو گونا‌حه‌کان -به‌ده‌ست‌به‌ر بگرین، یان به‌دل- خؤ بپاریزین.

۶) هه‌موو جوړه‌ سه‌رپروانیک‌ به‌ ده‌ستی هاوبه‌شدانه‌رو ناگره‌رست و، خوانه‌ناس و(مورته‌دی) و خه‌لکانی عه‌لمانیی ناخوری، بویه‌ پیوسته‌ موسلمانان هه‌رگیز لای نه‌وانه‌ گوشت نه‌کرن.

موسلمان زیندووه‌و، خوانه‌ناس مردوو:

﴿ ۱۲۲: أو من کان میتا فأحیناه ﴾ ناخؤ که‌سیک‌ مردویی، ئینجا زیندووی که‌ینه‌وه، واته: کافرو بی‌پروایی، پاشان ئیمان و باوه‌ر بخه‌ینه‌ دل‌یه‌وه‌ باوه‌ر بیئی ﴿ وجعلنا له‌ نورا یشی به‌ فی الناس ﴾ و رووناک‌ی و نوریشی به‌دین‌ی، ربی خؤی پی‌ده‌رکاو، به‌سه‌ر به‌ستی له‌ ناو مه‌رمددا هاتوو چؤ بکات ﴿ کمن مثله‌ فی الظلمات ﴾ و هکو که‌سی وابه‌ له‌ناو تاریکیه‌کانی شیرک و سه‌رلئیشی‌واپیدا بیت ﴿ لیس بخارج منها ﴾ که‌ هه‌رگیزیش نه‌توانی خؤی لی‌ررگار بکاو بیته‌ ده‌ری؟ دیاره‌ هه‌ر نه‌و که‌سه‌یه‌ زینده‌و خاوه‌ن نور، نه‌مه‌ش نمونه‌ی رینگاو ریجازی راستی مروقی بروداره، نه‌ویشیان مه‌سل و نمونه‌ی مروقی لاسارو، رینگا چه‌وته‌که‌ی بی‌باوه‌رانه، وه‌ک (ئیین عه‌بباس) نه‌لی. ﴿ کذلک زین للکافرین ما کانوا یعملون ﴾ و هکو چؤن ئیمان و پروا لای بروداران جوان و رازاوه‌یه، هه‌روا نه‌و که‌سه‌انه‌ش بی‌پروا کافرن، کاره‌ خراپه‌کانیان لاجوانه‌ و، هه‌موو کاریکی خراپ و دزیو به‌چاک‌ده‌زان!

فرت و فیلی ناوانباران و، چاره‌نووس و ری و شوینیان:

﴿ ۱۲۳: وکذلک جعلنا فی کل قریه‌ اکابر مجرمیها ﴾ هه‌رچونتی که‌وره‌پیاوانی مه‌ککه‌ -شاره‌که‌ی تو- ده‌ستیان دایه‌کاری خراپ و نامه‌ردانه، هه‌ر ناواش پیاوخراب و تاوانکارانمان له‌ناوچه‌ی هه‌ر په‌یغه‌مبه‌رینکدا کرده‌ سه‌رکرده‌و ده‌سه‌لاتارو گه‌وره‌و رابه‌ریان

وَمَا لَکُمْ أَلَّا تَأْتُوا مِمَّا ذُکِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَیْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَکُمْ مَا حَرَّمَ عَلَیْکُمْ إِلَّا مَا أَضْطَرُّرْتُمْ إِلَیْهِ وَإِنْ کَثُرَ الْیُسُوفُ بِأَهْوَابِهِمْ یَغْتَرِ عَلَیْکُمْ إِنْ رَبَّکَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِینَ ﴿۱۲۱﴾ وَذَرُوا ظَهْرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِینَ یُکْسِبُونَ الْإِثْمَ سَیْجُزُونَ بِمَا کَانُوا یَفْعَلُونَ ﴿۱۲۲﴾ وَلَا تَأْتُوا مِمَّا لَمْ یذَکُرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَیْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ وَإِنَّ الشَّیْطَانَ لَیُوحِیْهِ إِلَى أَوْلِیَائِهِمْ لِیُجْنِدَ لَکُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّکُمْ لَمُشْرِکُونَ ﴿۱۲۳﴾ أَوْ مَن کَانَ مِیتًا فَأَحْیَیْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا یشِی بِیُوفِ النَّاسِ کَمَن مَّثَلُهُ فِی الظُّلُمَاتِ لَیْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا کَذَٰلِکَ زَیْنٌ لِّلْکَافِرِینَ مَا کَانُوا یَعْمَلُونَ ﴿۱۲۴﴾ وَکَذَٰلِکَ جَعَلْنَا فِی کُلِّ قَرْیَةٍ أَکْبَرًا مُّجْرِمِیْهَا لَیَسْمَعَنَّ کُرُوءَیْهَا وَمَا یَمْکُرُونَ إِلَّا لِیَأْتِیْسَهُمْ وَمَا یَشْعُرُونَ ﴿۱۲۵﴾ وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آیَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتِیَ مِثْلَ مَا أُوتِیَ رُسُلَ اللَّهِ اللَّهُ أَعْلَمُ حَیثُ یَجْعَلُ رِسَالَاتِهِ سَیُصِیْبُ الَّذِینَ أَجْرُمُوا صَعَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِیدٌ بِمَا کَانُوا یَمْکُرُونَ ﴿۱۲۶﴾

مه‌خؤن ﴿ وإنه‌ لفسق ﴾ بئ گومان نه‌و جوړه‌ خوارده‌، تاوان و گونا‌حه‌و له‌ رینگه‌ ده‌رچوونه ﴿ وإن الشیاطین لیوحون إلی اولیائهم ﴾ و بشزانن که‌ شه‌یا‌تینه‌کان هه‌میشه‌ شتی پروو پووج نه‌خه‌نه‌ دئی دؤسته‌کانیانه‌وه‌و، دنه‌یان ده‌دن ﴿ لیجادلوکم ﴾ بؤ نه‌وه‌ موجداه‌له‌و ده‌مه‌ قالیتان له‌گه‌ل بکه‌ن و، کیشه‌وگرفتان بؤ بنینه‌وه ﴿ وإن أطمعتمهم إنکم لمشرکون ﴾ خؤ نه‌گه‌ر به‌ گویتان کردن له‌ گوته‌و کارو بؤچوونه‌کانیاندا، دلنیا‌بن نیوه‌یش موشریک وهاوبه‌شدانه‌رن، چونکه‌ په‌یره‌وی کردنی غه‌یری به‌رنامه‌ی خوا، کوفرو هاوه‌لدانانه‌ بؤ خوا.

له‌ رینه‌ماییه‌کانی نایه‌تی (۱۲۱-۱۱۸):

۱) خواردنی گوشتی هه‌موو نازه‌لنکی سه‌ر پروا به‌ ده‌ستی موسلمان حه‌لاله.
 ۲) (بسم الله..) کردن له‌سه‌ره‌موو نازه‌لو په‌له‌وه‌رینک له‌کاتی

﴿ لیكروا فیها ﴾ ههتا دهستیان دایه فروقیل و چهواشه کاری
 تییداو، پروبه پرووی په یامبه رکان وهستان، که و ابوو توش له گه له
 لاساره که ت دلزویر مه به ﴿ وما یمکرون إلا بأنفسهم ﴾ خو
 فرو فیلیش هه له خویمان ده که ن و، ته نجامه که شی هه له سه ر
 خویمان ده که موی ﴿ وما یشعرون ﴾ هه ستیشی پی نا که ن ﴿ ۱۲۴ ﴾
 و إذا جاءتهم آیه ﴿ هه رکه مؤعجیزه و به لگه په کیان بو دی بو راستی
 په یامبه ر ﴿ قالوا لن تؤمن حتی نؤتی مثل ما أوتی رسل الله ﴾
 ده لین: تا ته و به لگانه به په یامبه رانی خوا دراو، به ئیمه یش
 نه درین، هه رگیز باوهر نا که ین ﴿ الله أعلم حیث یجعل رسالته ﴾
 خو خوا خووی باشتر ده زانی، په یامی خووی له کوی دابنی و، چ
 که سی بکات به په یامبه ر ﴿ سیصیب الذین أجرموا صغار عند الله
 و عذاب شدید بما كانوا یمکرون ﴾ دلنیا بن ته وانه ی که ناهه فیکارو
 تاوانبار بوون، سووکی و سه ر شووی و، سزایه کی زور توندیان لای
 خوا تووش ده بی ﴿ ۱۲۵ ﴾ فن یرد الله أن یردیه یشرح صدره
 للإسلام ﴿ ئینجا ته و که سه که خوا بیه موی رینمای بی بکات بو دینی
 ئیسلام، دل و سنگی فراوان و گوشاد ته کاو، پاداشی قیامه تی لا
 شیرین ته کاو، ته و جا زور به ئاسانی دینی ئیسلام قبول ده کات،
 پیغه مبه ری خوا ده فرموی: ته و موسلمانه زیره که که هه میسه مردنی
 له بیر بی و، هه و له کانی بو خو سازدان بیټ بو پاش مردن، لیشیان
 پرسی: دلان چون گوشاد و فراوان ده بن بو و هر گرتنی دینی ئیسلام...؟
 فرموی: نوریک له لایه ن خواهه وه ده او یژریته ناویه وه، ته وسا
 به رچاوی روون ده بیته وه و رنی بی ده رده کا، گوتیان: نیشانه یه ک بو
 ته وه هه یه؟ فرموی: به رده وام بیر کردنه وه له یانه ی نه مری و،
 دوور که و ته وه له خو شه و بیستی دونه ی فریوده رو، خو ناماده کردن
 بو پاش مردن نیشانه یه تی (ته به ری). ﴿ ومن یرد أن یضله ﴾
 کیش خووی هه ز بکا گو مرای بکا ﴿ یجعل صدره ضیقا حرجا ﴾
 و به توندی نه فس ته نگی ته کا ﴿ كأنما یصعد فی السماء ﴾
 ده لپی به ره و ئاسمان سه رده که موی ﴿ کذلک یجعل الله الرجس
 علی الذین لا یؤمنون ﴾ ته و که سانه ی و ا پروا ناهینن، هه ره و
 شیوازه خوای گه و ره شه یتان زال ته کات به سه ریاندا ﴿ ۱۲۶ ﴾
 و هذا صراط ربک مستقیما ﴿ ثم شه ریعت و به رنامه ریکه،
 رپی په ره و رده گاری تویه، سه رجه م راسته و لاری تییدا نییه ﴿ قد
 فصلنا الآیات لقوم یدکرون ﴾ بی گومان بو ته وانه ی له ناموز گاری
 که لک و سوود و ره دگرن، به لگه کانمان روون ده که ینه وه ﴿ ۱۲۷ ﴾
 لهم دار السلام عند ربهم ﴿ ته و خواهن باوهرانه له په ره و رنده ی
 خویمان وه (دار السلام - به هه شت) یان بو هه یه ﴿ وهو ولیهم ﴾
 که هه ره و په ره و رده گاره - له دونیاو، له قیامتدا - پشتیوان و

یاریده ریانه ﴿ بما كانوا یعملون ﴾ ته و پاداشه یان له به ره ته و کاره
 چا که نه به ته نجامیان دان ﴿ ۱۲۸ ﴾: و یوم یحشرهم جمیعا ﴿ ته و
 روزه یان وه بیر بیته که خوای گه و ره ته و او ی ناده می و جینی
 و ناغا و په رستراوه کانیا ن کو ته کاته وه و ده فرموی: ﴿ یا معشر الجن
 قد استکرتن من الإنس ﴾ ته ی ده سه ته و کو مه لی جننیه کان!

فَمَنْ يُرِدِ اللهُ أَنْ يَهْدِيَهُ فَمَنْ يَهْدِيَهُ فَمَنْ يَهْدِيَهُ فَمَنْ يَهْدِيَهُ
 أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ مُسْتَقِيمًا فَذَقْنَا
 فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ
 لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٤﴾ وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا فَذَقْنَا
 الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُكْفِرُونَ ﴿١٢٥﴾ لَهُمْ دَارُ السَّعِيرِ عَذَابُهُمْ
 وَهُمْ وَلِيُّهُمْ بَمَا كَانُوا يَمْعَلُونَ ﴿١٢٦﴾ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا
 يَمْعَشِرَ الْجِنِّ قَدْ اسْتَكْرْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُمْ
 مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمِعْ بِمَعْذِرَاتِهِمْ وَبَلِّغْنَا أَجْلَنَا الَّذِي
 أَجَلْتَ لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللهُ إِنَّ
 رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٧﴾ وَكَذَلِكَ نُفِيءُ الظَّالِمِينَ بَعْضًا
 بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٢٨﴾ يَمْعَشِرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ الَّذِينَ يَأْتِيكُمْ
 رُسُلٌ مِنْكُمْ بِقُصُوفٍ عَلَيْهِمْ وَايَاتٍ وَيُذَكِّرُونَ لِقَاءَ
 يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَعَرَفْتُمْ الْحَقَّ الَّذِي
 وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿١٢٩﴾ ذَلِكَ
 أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا غَافِلُونَ ﴿١٣٠﴾

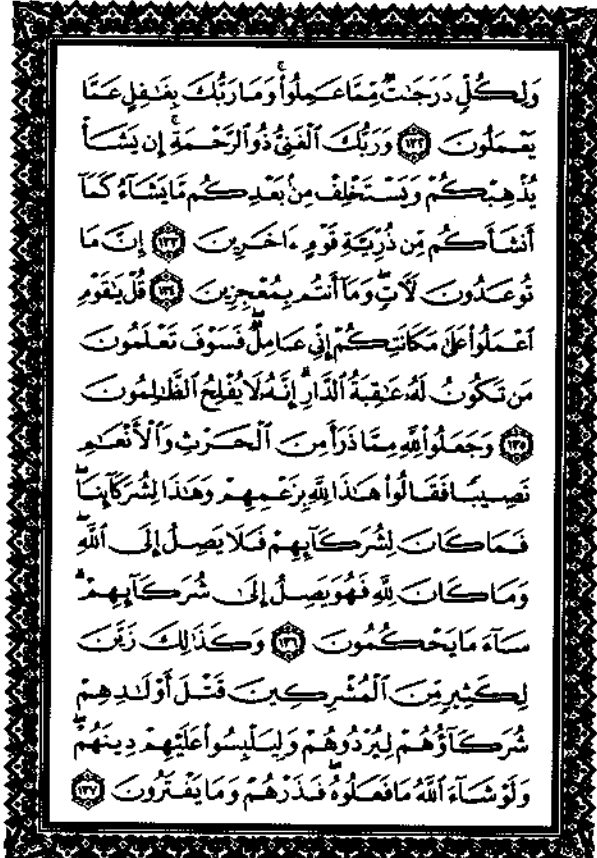
به راستی ئیوه خه لکیکی زورتان له به ره ی ناده می رام کردو گو مران
 کردن ﴿ وقال أولیاءهم من الإنس ﴾ مروفه دؤسته رامکاره کانیا ن
 ده لین: ﴿ ربنا استمع بعضنا ببعض ﴾ ته ی په ره و رده گاری
 ئیمه ا راسته بریکمان له بریکی تر که لکی و هر گرت و به ره مه ند
 بوون، جینییه کان به ئیتاعه ی ئیمه ی مروف به ره یان بر دوو
 خو شحال بوون، خو شمان به جینییه جیکردنی فرمانی ته و جنو که
 ناغانه مان دلشاد بووین، و ا ئیستا گسیره ده ی کاری خو مان بووین
 ﴿ وبلغنا أجلنا الذي أجلت لنا ﴾ ته و ته جهل و واده ی ش بؤت
 دیاری کرد بووین، پی گه یشتن و مردین، واته: ته مه نی چاکیشمان
 به سه ر برد، هه ق بوو بیر بکه ینه وه، که چی هه رلارو لاسار بووین
 ﴿ قال النار مثواکم ﴾ خوا فرموی: له توله ی ته وده ناگری دوزخ
 جیگای گشتانه ﴿ خالدين فیها إلا ما شاء الله ﴾ و به هه تا هه تایش
 تییدا ده بن، مه گه ر خوا به مه یلی خو ی بیگوری، یان سزانه دا،
 واته: هه ره ته و ماوه (به ره زه خییه) بی سزا ده بن که ده نیردین بو

دوزهخ ﴿ ان ربك حكيم عليم ﴾ به راستی پهروه دگارت زور له کارزان و کارجوانه، زوریش به ناگاو زانایه ﴿ ۱۲۹ ﴾: و کذلک نولسی بعض الظالمین بعضا ﴿ و هروهک جننی و نادهمی که لک له یه کتر وهرده گرن و، جنیبه کان نادهمیبه کان ده چه وسیننه وه و زالده بن به سه ریاندا، هر ناوایش هه ندی له سته مکاران ده خهینه

﴿ و شهدوا علی أنفسهم ﴾ و شایه تیشیان له سر خویمان دا ﴿ انهم کانوا کافرین ﴾ که راستیه که ی شمیه: کافرو خوانه ناس بوون ﴿ ۱۳۱ ﴾: ذلک ان لم یکن ربک مهلک القرى بظلم ﴿ نار دنی شه و په یامبه رانه له بهر شهویه که نیوه چاک بزائن هرگیز پهروه دگارت هیچ شارو گوندیکی به ناهقی - قرنه کردووه ﴿ و أهلها غافلون ﴿ و دانیش تووه کانیشی خافل و بی ناگاو بی تاوان بووبن، واته: هه تا نیمه په یامبه رانه نیرین و، شه وانیش لئی لا نه دهن، قاریان لی ناگرین ﴿ ۱۳۲ ﴾ و لکل درجات ما عملوا ﴿ بو هر مروقیک - چاک، یان خراب - له بهرامبه ر شه و کاره ی کردوویه تی، چه ندین پله و پایه هه یه، و یاداش و توله ش وهرده گرن ﴿ و ما ربک بغافل عما یعملون ﴿ خو پهروه دگاریشت هرگیز له و کاره ی شه یکه ن بی ناگاو خافل نیبه، واته: هه ول و تیکوشانی هیچ که سیک بزرنابی.

رینما ییبه کانی نایه تی (۱۲۹-۱۳۲):

- ۱) بهر هی جننی زالده بن به سه بهری نینسانداو، کاری خراب و بیغه ریان پی ده که ن و، گومراو سه رلینشیواو ده بن.
- ۲) وریابه به ژبانی شم دونیابه فریو نه خویت.
- ۳) هاتنی پیغه مبه ران بو نیشاندانی ریگه ی راسته و نه مانی پرو بیانوو و به لگه ی خه لکه.
- ۴) پاداش و توله هر به پنی کارو کردهویه.



ژیر ده سه لاتی بریکس تریان و ریسواو سه رشو ریان ده که ن، پاشانیش یه کتر له ناو شه بن ﴿ بما کانوا یکسبون ﴾ به هوی شه و کاره ناپه سه ندانه وه ده یان کردن.

خوانه ناس شایه تی له خو ی ده دا:

﴿ ۱۳۰ ﴾: یا معشر الجن والإنس ﴿ شهی کومه لی جننی و نادهمی! ﴿ ألم یأتکم رسل منکم ﴾ مه گه ر هر له خو تان (له نادهمی) چه ند په یامبه ریکتان بو نه هاتن ﴿ یقصون علیکم آیاتی ﴾ نایه ت و نیشانه کانی منتان بو بخویننه وه ﴿ و ینذرونکم لقاء یومکم هذا ﴾ وله گه یشتن و دیمانه ی شم روژه تان بترسینن ﴿ قالوا شهدنا علی أنفسنا ﴾ کاتی هیچیان بو نامینیته وه شه لین: به لی شه ی پهروه دگار! شایه تی له سه ر خو مان شه دین: به لی په یامبه رانی تو هاتن و، نامه که شیان گه یان دینیمان ﴿ و غرتهم الحیاة الدنیا ﴾ شه و جا خوای گه و ره فه رموی: شم ژمانه زرق و برقه ی گیتیه فریوی دان

﴿ ۱۳۳ ﴾: و ربک الغنی ذو الرحمة ﴿ وه پهروه دگاری تو له ته وای خه لکی، بی نیازه و، خاوه ن به زه یی و دلوفانه ﴿ ان یشأ یدهیکم ﴾ شه گه ر بیهوی لاتان شه باو له ناو شه چن ﴿ و یتخلف من بعدکم ما یشاء ﴾ له پاش نیوه بیش چه زی له هر چی نیکی تربی له چی تاندا دایده نی ﴿ کما أنشأکم من ذرۃ قوم آخرین ﴾ هر چو نی نیوه ی له توره مه و نه وه ی گه لیکتی تر خسته وه ﴿ ۱۳۴ ﴾: ان ما ترعدون لآت ﴿ بی گومان هر بریاریکتان بو دهری - له پاداشت و توله - بی دوا که وتن پیش دیت ﴿ و ما أنتم بمعجزین ﴾ خو ناشتوانن په کی خوا به خن و نه هیلن کاره کانی شه نجام بدات ﴿ ۱۳۵ ﴾: قل یا قوم اعملوا علی مکانتکم ﴿ شه ی پیغه مبه ر! ﴿ بلئی: شه ی هوزه که م! هر چی له ده ستان دیت، درینگی مه که ن و، هر به و شهویه کار بکه ن هه لتان بژاردووه بو خو تان، واته: که خو تان به راست ده ژانن، ده سا له سه ر شه و کاری خو تانه به رده و ام بن ﴿ انی عامل ﴿ بی گومان منیش هر خه ریکی کاری خو م ده بم ﴿ فسوف تعلمون من تکون له عاقبة الدار ﴿ شه و سا چاک شه ژانن پاشه روژی چاک و باشی شه و ماله که بو کنی شه بیت؟ ﴿ انه لا یفلح الظالمون ﴿

بئی گومان هرگیز سته مکاران به خنیاوو رزگار نابن، واته: ئیوه سەرلیشیواوو ناهه قن، منیش راست وله سهرهه قم.

رینماییه کانی نایه تی (۱۳۲-۱۳۵):

- ۱) خوای گه وره له هه موو بوونه وهر دهوله مه نندترو بئی نیازه.
- ۲) دهسلات و توانایی خوای کار جوان بو له ناو بردنی ئه و خه لکانه و، هینانی دهسته به کی تر له جینی ئه واندا.
- ۳) به لینه کانی خوا هرگیز دواناکه و ن.
- ۴) هاوبه شدانه ران ئه گهر به رده وام بن له سهر ئه و کاره یان، ئه واه به توندی سزایان بو دی.

کارو کردهوی خوانه ناسان:

﴿ ۱۳۶: وجعلوا لله مما ذرأ من الحرث والأنعام نصيبا ﴾ له به رو بووی ئه و کیلگه و کشت و ئاژهل و مه رو مالاته خوا خوی دروستی کردبوو، ههر به شیکیان بوخوا دانا!! به شه که ی تریان جیایان کرده و بو گه و ره و به کانیان! ﴿ فقالوا هذا لله بزعمهم ﴾ ئه و ساش بئی به لگه و لیکنانه وه، به لکو ههر به خه یالی خویمان وتیان: ئه مه بوخوا به !! ﴿ وهذا لشركاننا ﴾ و ئه مه یش هی هاوبه ش و (بته کان) مانه ﴿ فما كان لشركانهم فلا يصل إلى الله ﴾ جا ئه وه ی هی بت و هاوبه شه کانیان بوو، هرگیز نه ئه گه یشته لای خوا ﴿ وما كان لله فیه يصل إلى شركانهم ﴾ که چی ئه وه ی به شی خوابوو ئه گه یشته لای بته کانیان!! دیاره له کارو بوچوو نیکی زور ناره و او هه له دا بوون، چونکه له وه گهری که شه ریکیان بوخوا دانا بوو، له دابه شکر دنه که یشدا ههر ناراست ده رچوون، ئه وه ته به شه که ی خوایش ده خه نه سهر به شی بته کانیان و، له وه یشدا ههر درو یانکرد! ﴿ ساء ما يحكمون ﴾ چ خراپ بریاریک ئه دن، چونکه هیمان بته کانیان لاخوشه و یستریوو له خوا.

موشریکان منداله کانیان ده کوژن:

﴿ ۱۳۷: وكذلك زين لكثر من المشركين قتل أولادهم شركاؤهم ﴾ شه یاتینه کان هه ره وک ئه و کاره یان بو ئه و موشریکانه رازنده وه، هه روا (بته وانه) موشرکه کانیان وایانکرد که زوری له هاوبیره کانیان کوشتنی منداله کانیان لا جوان ویه سه ندییت! بویه ده یانتوانی کیژه کانیان زینده به چال بکه ن ﴿ ليردهم ﴾ بۆئه وه له ناویان به رن ﴿ ولبسوا عليهم دينهم ﴾ و بو ئه وه ئایینه که یانیان لی بشیوینن ﴿ ولو شاء الله ما فعلوا ﴾ دنیا بن ئه گهر خوا و یستبای

ئه و کاره نه که ن، نه یان ده کرد، ده یوانی به زوری ش بئت له وه هه له یه بیانگیزیته وه ﴿ فذرهم وما يفترون ﴾ ده ساتوش له خویمان و له دروو ده له سه که یان "که ئه یانگوت خوا شه ریک و هاوبه شی هه به" واز به یینه، خوای گه وره خوی به ده ردیانه وه دئت ﴿ ۱۳۸: وقالوا هذه أنعام وحرث ﴾ وده یانگوت: ئه م ئاژهل و مه رو مالات و کشت

وَقَالُوا هَذِهِ أَمْعَالُهُمْ وَأَنْعَمَ وَحَرَثٌ حَجَرٌ لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَنْ نَشَأَ بِرِضْمِهِمْ وَأَنْعَمَ حُرْمَتٌ ظُهُورُهَا وَأَنْعَمَ لَا يَذْكُرُونَ أَسْمَاءَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِمْ سِحْرٌ بِهِمْ رِيْمًا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿ ۱۳۸ ﴾ وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَيْنَا آذَانُهَا وَإِنْ يَكُن مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿ ۱۳۹ ﴾ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَهْوًا يُفْتَرُونَ عَلَيْهِمْ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿ ۱۴۰ ﴾ وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْثَامًا وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَانَ مَتَشَكِّمًا وَغَيْرَ مُتَشَكِّمٍ كَلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتَوْا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ إِلَّا مَنِ ابْتِغَى السُّرْفَةَ ﴿ ۱۴۱ ﴾ وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةٌ وَغَرَسَاءٌ كَلُوا بِمَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُوا أَخْطَاةَ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿ ۱۴۲ ﴾

و کال و کیلگه یه ﴿ حجر لا يطعمها إلا من نشأ بزعمهم ﴾ قه ده غه و یاساغن و نابی هیچ که سیک - بئی ئیزنی ئیمه - لیبیان بخوات به ده روی ئه وان، واته: به ده روی خویمان ده یانگوت: خواردونیان حرام و قه ده غه یه مه گهر بو که سیک خویمان بمانه وئی ﴿ وأنعام حرمت ظهورها ﴾ ده سیانگوت: ئه م مالات و وشترانه ش نابی که س سواریبیان ببی، نه بو حه ج و، نه بو هیچ شتیکی تر ﴿ وأنعام لا يذكرون اسم الله عليها ﴾ هه روا ئه م مالاته ش که له هیچ کاتیکی نابی ناوی خوای له سهر به یینریت، چونکه ته نها بو بته کانن ﴿ افتراء عليه ﴾ ئه مه یش درو له سه رخوا ده که ن که ده لاین خوا فه رمانی بئی کردوین و، به دینداری داده نین!! ﴿ سيجزىهم بما كانوا يفترون ﴾ بئی گومان بن له به ر ئه و دروو ده له سه یانه خوا تۆله یان ئه دا ﴿ ۱۳۹: وقالوا ما بطون هذه الأنعام خالصة لذكورنا ﴾ جوړیکی تری دروو کاره ناره واکانیان ئه مه بوو که ده یانگوت: هه رشتی له سکی ئه م ئاژهلانه دایه هه ربو نیرینه و پیاوه کانمان حه لال و ره وایه

﴿ ومحرم علی أزواجنا ﴾ بۇ ژنان و مبینہ کانتان نارہواو حرامہ
 ﴿ وإن یکن میتہ فہم فیہ شرکاء ﴾ خۇ ئەگەر مرداروہ بوویا،
 ژن و پیاویان تیدا بہ شداردہبوون!! بہئی ہەرکە مرؤف لہ یاسای
 خوا لابت، تابہو شیوہیہ خۇی سەرلئشووا دکاو جۇرہا یاسای
 ئالۇز بہ سەر خۇی و گەلدا دەسە پئینی، بۇیە دەبئی مرؤف ہمیشہ
 تەسلیم و ملکہ چئی بریارہکانی خوی گہورہبئی و، تالہ موویہک
 لانہدات، بۇیہ دەفہرموی: ﴿ سبجزہم و صفہم ﴾ بئی سو خوا
 تۆلہی ئەو درؤو دەلہسە یەیان دەدا ﴿ إنة حکیم علیم ﴾ بئی گومان
 ہەر خۇیەتی لہ کارزان و کار جوان، زوریش داناو زانا، ئەزانی
 چ کارئکی دزیوو ناپہسەندیان کردو، دەشرانی چییان شایستہ یە
 ﴿ ۱۴۰: قد خسر الذین قتلوا أولادہم سفہا بغير علم ﴾ بہ راستی
 ئەوانہی - بہ گەوجی و ئەزانی منالہکانی خۇیانیان کوشت، لہبەر
 ہەژاری، یان لہبەر دەمارگیری! دیارہ کہ لہ دونیاو لہ قیامہ تدا
 زیان یانکرد ﴿ وحرما ما رزقہم اللہ ﴾ وہ بہدەر لہوہش رزقی
 خویان لئ حرام کردبوون ﴿ إفتراء علی اللہ ﴾ بہ درؤودہلہسە
 لہ سەر خوا، گویا بہ فەرمانی خوا سووہ! ﴿ قدضلوا وما کانوا
 مہتدین ﴾ بئی گومان گومرا بوون و ربئی راستیان نہ دۆزییہوہ و،
 ہەمووشتیکیشیان لہ دەستدا. خوی کار جوان لۆمہو سەرکۆنہی
 ھاوبہ شدانہرہکانی کرد، لہبەر ئەوہ کہ کافرو بئی باوہرن بوون و،
 ھاوبہ شیکی ہەمہ جۇرہیان بۇ دانابوو، لہ کاتیکا بہ تەنہا ئەو
 خویہ. ﴿ نیین عەبباس ﴾ دەئی: ئەگەر کئیگہ یەک، یان باخی،
 یان ئازہل و مالائیکیان ہەبوویا، بەشیکیان لئ دادەنا بۇ خواو،
 بەشیکیشی بۇ بتەکان و، بۇدواتریش بەشەکە ی خویان دەخستہ
 نیوبەشی بتەکانوہ، ہەروا وشتری (بەحیرہ، سایبہ، وصیلہ،
 حام) یان دادەنا بۇ بتەکان و لہ خویان حرام دەکرد!! و ہەر
 حیوانئیکشیان بکوشتایہ تەوہ بۇ خوا، تا ناوی بتەکانیان نہ بردبا
 نیان دەخوارد!! کہ چی ئەوہی بۇ بتەکانیان سەردەبری قەت
 نیوی خویان لہ سەر نەئەہینا!! ہەر وہا لہ ترسی برسییہتی، یان
 لہبەر عەیب و عار، منالہکانی خۇیانیان دکوشت!! ئەوہندەش
 نہفامبوون ئەگەر مەرؤ مالائتہکیان نیرینہی بوایہ، سەریان دەبری
 و بەشی ژنانیان لئ نەئەدا.
 وہ ہەر (ئیسین عەبباس) دەئی: ئەگەر دەتوئی نہفامی عەرہبەکان
 بزانیست، بچؤ لہ ئایەتی (۱۳۰) - سی سوورہتی (ئەنعام) - ہوہ
 بخوینہوہ: ﴿ قد خسر الذین قتلوا أولادہم سفہا بغير علم، وحرما
 ما رزقہم اللہ علی اللہ قد ضلوا و ما کانوا مہتدین ﴾ ئەوجا
 دەزانی کہ چەندہ ئەزان و نہفامبوون.

رینما ییبہکانی ئایەتی (۱۳۶-۱۴۰):

- ۱) داھینانی ہەر یاسایہکی دژ بہ شەری خوا، قەدەغەو
 حەرامہ.
- ۲) ہەرشتی نەزر بکری بۇ دارو بەرد، یان بۇ گۆرو
 گۆرستان، یان بۇ پیرو ئەولیاکان، ئەو نەزرہ قەدەغە و
 حەرامہ و دانامہ زریئت.
- ۳) خەلک کوشتن بہ ناھەق و، رینگرتن لہ مندال بوون
 (تحدید النسل) بئی ہیچ بەرنامہ و ہویہکی شەری کارئکی
 ناپہسەندو حەرامہ.

ہەر خویہ گشت باغ و باغات و بہروبوو بەدی دینی:

﴿ ۱۴۱: وهو الذی أنشأ جنات معروشات و غیر معروشات ﴾ پاش
 باسکردنی ئەوہموو ہەلانہیان، لہم ئایەتەدا دایان ئەجلہ کینی
 و، ئەیہوی بیان ہینئتہوہ سەر ربئی راست و تییان بگہ یە نیت
 کہ نابئی ئەو جۇرہ کارہ ناپہ چییانہ بکەن، چونکہ ہەموشتی ہی
 خویہ، ئەمانەش و ئەوانەیش، بۇیہ ئەفہرموی: خوا ہەر ئەو بہ
 دەسەلاتیہ کہ جۇرہا باخاتی و دەدیہینا، ہیندیکیان داربەست
 و کەبری دەوی، ہەندیکشیان کە پرو داربەستی ناوی ﴿ والنخل
 والزروع مختلفا أكلہ ﴾ ہەروا جۇرہا خورماو مەزراو کشتیشی
 وەدی ہینا، کہ تام و بون و رەنگیشیان لیک جیاوازہ ﴿ والزیتون
 والرمان مثابہا ﴾ وە زەیتون و ہەناریشی بەدیہینا، کہ گشت
 جۇرہکانی بەروالەت لہ یەکتر دەچن ﴿ و غیر مثابہ ﴾ و لہ تام
 و رەنگا جیاوازن و لہ یەک ناچن ﴿ کلوا من ثمرہ إذا أثمر ﴾
 دەسا ہەرکە میوہکە یان پئی گەیشت، بۇتان ہە یە لئی بخون ﴿ وآتوا
 حقہ یوم حصادہ ﴾ وە لہ روژی دروینہو میوہ چینیئیشدا بەشەکە ی
 خوا جیا بکەنہوہو (زەکات) - سی لئ بدەن و، ہەژارہکان دلخوش
 بکەن ﴿ ولا ترفوا ﴾ بەلام زیادہ رەوی مەکەن و، لہ سنوور
 دەر مەچن، بەتایبەتی لہ بەخششدا، واتە: ہیچ شتی بہ ناھەق
 وەر مەگرن و، بەناھەقیش بەم و بەوی مەدەن. ﴿ إنہ لا یحب
 المسرفین ﴾ بئی گومان بئ خوا زیادہ رەوانی خۇش ناوی، واتە:
 باھەمیشہ دەستتان بہ دەم ہەژارہکانوہ بئی و، لہو خیرو بیڑہ بئی
 بەشیان مەکەن، بەلام دەبئی لہ سنووری خۇیدا بئی و، بەچەشٹی
 نەبیت کہ گشت سەر و تەکەتان ببەخشن و، ئەوساش بەدەستی
 خالی بۇخوتان دابنیشن ﴿ ۱۴۲: ومن الأنعام حمولہ وفرشا ﴾
 وەلەناو ئازہلەکاندا بریکی بۇ باروسواری و، بریکیشی بۇ کۆلکە و
 خوری و خواردن بۇ دروستکردن ﴿ کلوا مما رزقکم اللہ ﴾ دەسا

لیشیاواییه کی تری عه ره به کان بوو که له پیش نیسلاندا هندی مهرو مالات و میوه یان له خو حهرام ده کرد، پاشان خوی گهروه بووی روونکردنه وه که به توانایی خوی باخی پر له درهختی لاق بهرزو، لاق نزمی بو به دبیبناون، نه وه بوو فرمووی: (وهوالذی انشأ جنات معروشات) نه وسایش جوړه هاچه یوانی بو سواری و،

لهو گشت بزویی و، رزق و روزیبه خوا پنی داون بخون و لا تبعوا خطرات الشيطان هه رگیزیش دوی نه خشو هه نگاهه کانی شهیتان مه کون، واته: له خو تانه وه هپج شتی حهرام مه کون و، هپج شتیکیش حلال مه کون ﴿ انه لکم عدو مبين ﴾ چونکه (شهیتان) به ناشکرا دوژمنانته ﴿ ۱۴۳ : ثانیة أزواج ﴾ له نازه ل و مالانیشدا هه شت جووت (گوشت خوراوی) بو دروست کردن، وه کوده فرمووی: ﴿ من الضأن اثین ﴾ له جوړی مهردا دووان "مهرو بهران" ﴿ ومن المعز اثین ﴾ و له جوړی بزنیشدا دووان - نیرو مینی - تگه و بزنی ﴿ قل أ الذکرین حرم أم الأثنین ﴾ بلئی: نا خو خوا نیزی نه و دووانه ی یاساگر دووه، یان میینه کانیان؟ واته: نه وانه که کشت و کال و نازه ل و مهرو مالات له خو حهرام نه کون و، پنیان وایه که: خوا له سهری قدهغه کردوون، پنیان بلئی: کاری و زور جینگه ی سه رسورمانه و، زوریش له ژیریبه وه دووره ﴿ اما اشتملت علیه أرحام الأثنین ﴾ یان نهوی حهرام کردووه له منداندانی میینه کاندایه؟ جائه گه نه وانه قسه ی ناوا بکن، نه وه هپچی وانیبه، چونکه گه لی جار گوشته که یان نه خون و سواری و شتره کان نه بن، که و ابوو نه م قدهغه کردنه یان له کوپوه هینا؟ نه گه له بهر نیزینه کان بیئت، ده بی هه موونیرینه کان لییان حهرام سین، خو نه گه له بهر میینه کانیش بیئت، دیسان ده بی میینه کان هه موو حهرامین لییان، ده سانیتر نیوه نه مه تان له کوئی هینا که: بتوان هندی حهرام بکن و، هه ندیکیش حلال؟! ﴿ نبیونی بعلم ان کتم صادقین ﴾ ده سا نه گه راست نه کون - له داوا که تاندا - که ده لاین خوا (به حیره و ساییبه و وصله و حام) ی حهرام کردووه، به لگه یه کی راست وره وانم نیشان بدن ﴿ ۱۴۴ : ومن الإبل اثین ومن البقر الإثنین ﴾ له جوړی و شتریش دوانی "نیرو می و" له جوړی گایش دوانی نیرو مییی بو فراهه مهینان ﴿ قل الذکرین حرم أم الأثنین اما اشتملت علیه أرحام الأثنین ﴾ هه میسان بلئی: باشه! نیزه کانی حهرام کردووه، یان میینه کانیان، یان نهوی له منداندانی میینه کاندایه؟ ﴿ أم کتم شهداء إذ وصاکم الله بهذا ﴾ یان نیوه له وی بوون نه و کاته که خوا نه م مه به سته ی پی راسپاردن؟ واته: کاتی نه و جوړه مالیاتانه ی لی حهرام کردن نیوه بو خو تان ناگادار بوون؟! ﴿ فمن أظلم ممن افتری علی الله کذبا ﴾ جاده بی چ که سنی له و که سه سته مکارتر و سه رکیش تر بیئت، که درووده له سه له سه خوا هه لیه سیت؟ ﴿ لیضل الناس بغير علم ﴾ و بی نه وه هپج جوړه زانیاریه کی له و یاره وه هه بی، و خه لکیش گومرا و سه رلیشیاو و بکا ﴿ ان الله لا یهدی القوم الظالمین ﴾ به راستی خوی گه و ره گه لی سته مکار ناشناو شاره زای ریگه ی راست ناکات. نه مهیش سه

تَمَيَّنَةَ أَرْوَاحٍ مِنَ الصَّانِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعَزِ اثْنَيْنِ
 قُلْ مَا لَذَكْرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثِيَيْنِ أَمَا اشْتَمَلَتْ عَلَيْه
 أَرْحَامُ الْأُنثِيَيْنِ نَبِيُونِي بَعْلَمِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤٣﴾
 وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ مَا لَذَكْرَيْنِ
 حَرَّمَ أَمِ الْأُنثِيَيْنِ أَمَا اشْتَمَلَتْ عَلَيْه أَرْحَامُ الْأُنثِيَيْنِ
 أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّيْكُمْ اللَّهُ بِهَذَا فَمَنْ
 أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ
 عِلْمٍ إِنْ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٤﴾ قُلْ لَا آجِدُ
 فِي مَا أَوْحِيَ إِلَيَّ مَسْرُوعًا لِيُطَاعَ وَلَا عِدَّةً يَوْمَ يُكْرَمُ
 الْمِسْتَكِرُّ وَلَا مَسْفُوحًا وَلَا حَمَّ خِزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ
 فِسْقًا أَوْ هَلْ لَعْنَةُ اللَّهِ يَوْمَ فَمَنْ أَضَلُّ عَصْرًا وَلَا عَادِلًا
 رَبِّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٥﴾ وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَمْنَا
 كَلْبَ ذِي ظُفُرٍ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْفَرَسِ حَرَمْنَا عَلَيْهِمْ
 شُحُومُهُمَا إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوْ الْحَمَالُكَ أَوْ مَا
 اخْتَلَطَ بِظُفْرِ ذَلِكَ جَرَّتْهُمْ سِجْمًا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿١٤٦﴾

بوگوشته که یان دروست کردو فرمووی: ((ومن الأنعام حمولة وفرشاً..)) نینجا لیره دا جوړی نازه له کانی بو باس کردن، فرمووی: ((ثانیة أزواج.. إن الله لا یهدی القوم الظالمین)) رایشیگه یاند که هپج شتی که له وانه ی حهرام نه کردووه لییان، جا نیتر نه و یاسای حهرام کردنه یان له کوئی هینا کردیان به دین؟!

رېنماییه کانی نایه تی (۱۴۱-۱۴۴):

- ۱) خواردنی خورماو تری و هه نارو زه بیتون حه لاله.
- ۲) ده بی خورماو زه بیتوون و دانه ویله - به مهرجه کانی خو یان - زه کاتیان لی بدری.
- ۳) خواردنی به شی له خورماو تری به فره یکه بی - به رله زه کات لی دهر کردنیان - حه لاله.
- ۴) گوشتی مهرو بزنی و شترو گا - نیرو مییان - حه لاله.
- ۵) مافی هه لوه شان هوی یاسا جاهیلیه کان و، (حهرام

و حالاً) کردن بہ تہ نیا ہقی خواہیہ .

۶) گفتو گو بہ شیوہی (موازہ) و رو بہ روو لہ پیناوی ناساندنی بہ نامہی ہق و بہ نامہ باتلہ کاندہ کاریکی رہواہیہ .

نہم شتانہن لیٹان قہدہ غہن:

﴿ ۱۴۵: قل لا أجد فيما أوحى إلى محرما على طاعم يطعمه ﴾ بہوانہ کہ لہ خویانہوہ شو ناژہل ومہرو مالاتہ یاساغ تہ کہن بلی: لہوشتانہدا خوای گہورہ بہ وحی بوی ناردوم، شتیک نابینمہوہ خواردنی لہ کہ سیک حہرام بی، باشہ! ئیوہ شو ہممو شتانہتان چوں حہرام کرد؟ ﴿ إلا أن يكون ميتة أو دما مسفوحا أو لحم خنزير ﴾ بیجگہ لہ مردارہوہ بوو، یان خونیککی رڑیندراو، یان گوشتی بہراز ﴿ فإنه رجس ﴾ کہ بی گومانہ شو (بہران) ہممو گیانی پیس و قیزونہ ﴿ أو فسقا أهل لغير الله به ﴾ یان مہگہر ناژہلی کہ بہ ناوی غہیری خواوہ سہر پرابی، دیارہ شو جوڑہ سہر پینہش فیسق و لہ سنور دہ چوونہو، خواردنی یاساغہ، دہسا چاک بزائن کہ ہر شو جوڑہ شتانہ حہرامن، نہک شووانہی وا ئیوہ بہ ناہرزوی خوتان حہرامیان تہ کہن ﴿ فمن اضطر غير باغ ولا عاد ﴾ ئینجا ہر کہ سیک بہ ناچاریو بہ بی نارہزوو، شو حہرامانہ بخاو، لہ شہندازہی پیویست نہ چیتہ دہر، ہیچ گوناہیکی ناگا ﴿ فإن ربک غفور رحیم ﴾ چونکہ بہ راستی پەروردگار تہ بہ تابیہتی لہ کاتی وادا- زور لیبور دہیہ، زوریش بہرحم و مہرہبانہ، شوہتہ لہ کاتی ناوادا ریگہ تان لی ناگری، بہ پنی پیویست حہرامیش بخون ﴿ ۱۴۶: و علی الذین ہادوا حرما کل ذی ظفر ﴾ گوشتی ہممو ناژہلیکی نیئوکدارو (سمدان) مان وک و شترہ مراوی و.. لہ سہر جوولہ کہ کان حہرام کرد ﴿ ومن البقر والغنم حرما علیہم شحومہما ﴾ پیوو چہوری گاو مانگاو مہریشمان لہ سہر حہرام کردن ﴿ إلا ما حملت ظہرہما أو الحرایا ﴾ پیوو چہوری سہریشت و ریخولہ کانیان نہ بی ﴿ أو ما اختلط بعظم ﴾ یان شو پیوہی تیکہ لی ٹیسک بووی، واتہ: چہوری قہ برغہو دووگ ﴿ ذلک جزیناہم بیغہم ﴾ شو تؤلہ و قارہشمان، لہ بہر سہر کہشی و یاخی بوونیان بوو، چونکہ شووان بہ یامہرینکی زوریان کوشت، مال و سامانیککی زوری مہردومیان بہ تالان برد..! شو سا خوا زوری بوو ہینان و، شووا بہنی توند کردنہوہ، واتہ: حہرام کردنی شووانہ بہ ہوی تاوانی خویانہوہ بوو، نہک لہ بہر شوہبی کہ کاتی خوی (یہ عقوب) لہ سہرخوی حہرامی کردی، وک شووانہ دہلین، ہر بویہ لہ شوینیککی تردا فرمووی: ﴿ فیظلم من الذین ہادوا حرما علیہم طیبات.. ﴾ ﴿ وانا

لصادقون ﴿ بی گومان راستگوو داد بہر وریش بووین، ہر چییان بی کرا ہقی خویان بوو، پیغہ مہر ﴿ فرمووی: خوا جوولہ کہ لہ ناو بہرنت! لہ بہر لاساری خویان پیوو چہور بیان لی قہدہ غہ کرا، کہ چی بہ فیل ہل سان توادنیانہوہ و فرؤشتیان و پارہ کہ بیان خوارد! (متفق علیہ). ﴿ ۱۴۷: فان کذبک فقل ربکم ذو رحمۃ واسعۃ ﴾ ئینجا تہ گہر شو ہاوبہ شدانہرو جوولہ کانہ باوہریان پی نہ کردیت و، بہ درویان خستیتہوہ، تویش بلی: پەروردگار تان ئیجگار خاوہن ربحم و خاوہن بہ زہیبیہکی فراوانہ، بہلہ ناکات بہ سزادانتان، تہ گینہ ہر ئیستا جہزہ بہی دہدان ﴿ و لا یرد بأسہ عن القوم المجرمین ﴾ خو ہر گیز سزاو قاریشی لہ ہوزی تاوانباران، رہت نا کریتہوہ، واتہ: ہر کاتی قاری لہ ہوزی گرت، رہت بوونہوہی نییہ، کہوا بوو ہوشیار بن.

دینہ ماییہ کانی ناییہتی (۱۴۵ - ۱۴۷):

- ۱) ہممو جوڑہ مردارہوہ بوویہک، کہ لہم سوورہتی (نہ نام) ہولہ سوورہتی (مائیہ) باس کراون گوشتیان حہرامہ، وہ بہ فہر موودہی رہوانیش - جگہ لہوانیش- ئیسترو کہری مالیش ہروا.
- ۲) ہر دہندہیہکی کہ لبہ دارو، ہممو بہ لہوہرینکی قولابدار حہرام کراون.
- ۳) گونا حکردن، گہلی جار دہ بیٹہ مایہی بی پیتی و بی بہرہ کہتی رزق و، برانی خیرو خوشی لای خوا.

موشریکان دہلین: ہر خوا ویستبای موشریک نہدہ بووین:

﴿ ۱۴۸: سیقول الذین أشركوا ﴾ شو کہ سانہی ہاوہ لیان بو خوا دانا، بی گومان بوخو رزگار کردنی خویان تہلین: ﴿ لو شاء الله ما أشركنا ولا آباؤنا ﴾ تہ گہر خوا ویستبای کہ خومان و، باوو بایرانمان ہاوبہشی بو دانہ نیین، قہت ہاوبہشمان بو دانہ دہنا ﴿ ولا حرما من شیئ ﴾ و ہیچ شتیکیشمان لہ خو یاساغ نہ تہ کرد ﴿ کذلک کذب الذین من قبلہم ﴾ شووانہیش لہ پینشیانہوہ بوون ہر ناوا وکو تہ مانہ باوہریان بہ پیغہ مہران نہ ہینا، کہوتنہ دروو دہلہ سہ ہلہ ستن و، بہ درویان خستنہوہ ﴿ حتی ذاقوا بأسنا ﴾ ہتا سزاو قاری ئیمہیان بوہات و چہشتیان ﴿ قل هل عندکم من علم ﴿ پییان بلی: تہ گہر بہ لگہیہکی زانستیان لایہ بو راستی بوچوونہ کانیان ﴿ فتخرجہ لنا ﴿ جابا بومانی دہر بخن؟ ﴿ ان تبمعن إلا الظن ﴿ دیارہ ئیوہ تہنادوای گومان و سہر لی شیواوی

تو خنی تاوان و کاره دزیوہ کان - ناشکراو نہینیان - مہ کون، واتہ:
 نزیکی ہیج چورہ گوناہی: - گورہو بچووک، ناشکراو نہینی -
 مہ کونہوہ ﴿ ولا تقتلوا النفس التي حرم الله إلا بالحق ﴾ پینجہم:
 کہسیکیش مہ کوژن، خوا کوشتنی بہہق نہبی یاساگر دووہ، واتہ
 ئیوہ بہہق نہبی مہردوم مہ کوژن، پہ یامبہرمان ﴿ چہندہ جوان

دہکون ﴿ وإن أتمم إلا تحرصون ﴾ و ہہر لہ خوتانہوہ دہخہملینن
 و درؤ دہکن، ئەگینہ ہیج بہ لگہ یہ کتان لا نبیہ ﴿ ۱۴۹: قل لله
 الحجة البالغة ﴾ دہسا تو بلی: بہ لگہ ی زور رہساو بہ قووت و تیرو
 تہواو، مہرہی خواہیو، ئیوہ ہیج بہ لگہ یہ کی سیاوو بہ کہ لکتان
 لا نبیہ ﴿ فلوشاء لهداکم أجمعین ﴾ خو ئەگہر خودا ویستبای
 بہ لگہ ی رہساتان دہست بخت، ہہموواتنی شارہزاو رینما دہکرد.
 ﴿ ۱۵۰: قل لهم شهداء کم الذین یشہدون أن الله حرم هذا ﴾ بلی:
 دہسا ئو شایہ تانہ بینن شایہ تی دہدن کہ خوی گورہ بوخوی
 ئەم شتانہ ی حہرام کردووہ ﴿ فإن شہدوا فلا تشہد معہم ﴾ جا
 گریمان ئەگہر نامادہ بوون و شایہ تییاندا، تو شایہ تییان لہ گہل
 مہدہ، واتہ: ہر وایان پی مہ کہ، چونکہ درؤزن وقسہ ہہ لہ سن ﴿ ولا
 تتبع أهواء الذین کذبوا بآياتنا والذین لا یؤمنون بالآخرة وهم برہم
 یعدلون ﴾ نابی بہ پیرہوی لہ ہہواو ئارہ زووی ئو کہ سانہ بکہیت
 کہنایہت و نیشانہ کانی ئیمہ بہ درؤ دادہ نین و، بہ ئارہ زووی
 خویان حہلال و حہرام ئەکن و، بہ رۆزی دواییش باوہرناکەن و،
 ہاوتاو ہاوبہ شیش بۆ پیروہر دگاریان دادہ نین و بت دہ پیرستن.

ئەم سفارشانہ باش وەرگرن:

جا پاش یاسکردنی ئو شتانہ کہ ئوہوان بہ ئارہ زووی خویان
 حہرامیان کردن لہ سەر خویان، دیتہ سہرباسی ئو شتانہ خوی
 گورہ لہ بەر زیان و ناشیباویان حہرامی کردوون، لہ گہل ئەمہ شدا
 (۱۰) راسپاردوو و ہسبہ تانہمہ باس دہکات کہ: گشت شہریعہ تہ
 ئاسمانیہ کانیئیندا یہ کدہنگ بوون، و ہک ئە فہر موی: ﴿ ۱۵۱:
 قل تعالوا اتل ما حرم ربکم علیکم ﴾ بہو کافرو بی باوہرانہ
 بلی: و ہرن با ئو شتانہ تان بو بخوینمہوہ کہ پیروہر دگارتان
 یاساگی کردوون لہ سہرتان: ﴿ ألا تشرکوا بہ شینا ﴾ یہ کہم: نابی
 ہیج شتیئک بکہنہ شہریک و ہاوبہ شی خوا، واتہ: شہریک قہدہغہو
 حہرامہ، دہبی ئیوہ پی قایل نہین. ﴿ وبالوالدین احسانا ﴾
 دووم: لہ گہل باوک و دایکدا ہہمیشہ ئاکارچاک بن. ﴿ ولا تقتلوا
 أولادکم من إملاق ﴾ سییہم: لہ ترسی برسیتی و ہہزاری،
 مندالہ کانتان مہ کوژن، بہلی.. کہسی وایان ہہبوو - لہ بہر ہہزاری
 ونہ داری بی جیاوازی - نیرومیئہ ئە کوشت!.

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ
 بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿ ۱۴۹ ﴾ سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا
 لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ شَيْءٍ
 كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّى ذَاقُوا بَأْسَنَا
 قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخَرِّجُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ
 الْظَنُّ وَإِنْ أَسْرَأْ إِلَى أَهْلِهَا فَلَا تَمْنُنَ بِالْآخِرَةِ
 فَمَنْ شَاءَ فَلْيُشْرِكْ بِمِثْلِ مَا شَاءَ اللَّهُ حُرِّمَ إِلَهُاتُ
 الْبَالِغَةِ ﴿ ۱۵۰ ﴾ قُلْ هَلْ مِنْكُمْ مَنْ يَشْهَدُ أَنْ
 مَا شَاءَ اللَّهُ حُرِّمَ هَذَا إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَلَا تَشْهَدُ
 مَعَهُمْ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ
 لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَهُمْ يَرِثُهَا بَعْدَ لَوْ ﴿ ۱۵۱ ﴾ قُلْ
 تَمَكَّلُوا أِنْ لَمْ يَمَسَّكُمْ رَبٌّ مِمَّنْ لَوْ كَفَرُوا بِهِ
 سَخِرْنَا مِنْ الْوَالِدِينَ إِحْسَانًا وَلَا تُقَاتِلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ
 إِمْلَاقٍ مَن نَّرْزُقْكُمْ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ
 مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطُنَ وَلَا تَتَّبِعُوا النَّفْسَ الَّتِي
 حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكَ رَصَدَكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿ ۱۵۲ ﴾

رافہی ئو ہق و ناہقہی کردووہ بہم فہر موودہیہ: ((لا یحل دم
 امرئ إلا یاحدی ثلاث: الثیب الزانی، والنفس بالنفس، والتارک
 لدینہ المفارق للجماعة)) (بوخاری و موسلیم) ﴿ ذلکم وصاکم
 بہ ﴾ خوی گورہ بوخوی ئەمانہی بہ ئیوہ راسپاردووہ ﴿ لعلکم
 تعقلون ﴾ بہ شکوم بیر بکہنہووہ وریاو ژیر بن، چاک و خراب،
 ہق و ناہق لہ یہک بکہنہووہ ﴿ ۱۵۲: ولا تقربوا مال الیتیم إلا
 بالتی ہی أحسن ﴾ شہشہم: ہەرگیز نزیکی مال و دارایی ہہ تیوان
 مہ کونہووہ بہ شیوہ یہ کی چاک و جوان نہبی ﴿ حتی یبلغ أشدہ ﴾ تا
 بوخوی ئەگاتہ حالہتی پیرہیزی و توانایی خوی و، بالغ و کامل
 ئە بیئت، ئەوسا ئیتر ئەگہر لہ ژیر دہستی ئیوہ شدا بوو، بیدہنہووہ
 دہستی خوی. ﴿ وأوفوا الکیل والمیزان بالتسط ﴾ حہوتہم:
 با پیوانوہ کیشانہ تان دادگہرانہ بی، واتہ: مامہ لہ تان ریک و بیئک
 و، دوور لہ گزی و خیانت بیئت ﴿ لا تکلف نفسا إلا وسعها ﴾
 خو ئیمہش لہ توانا بہدەر، تہ کلیف و داوا لہ ہیج کہ سیک ناکہین

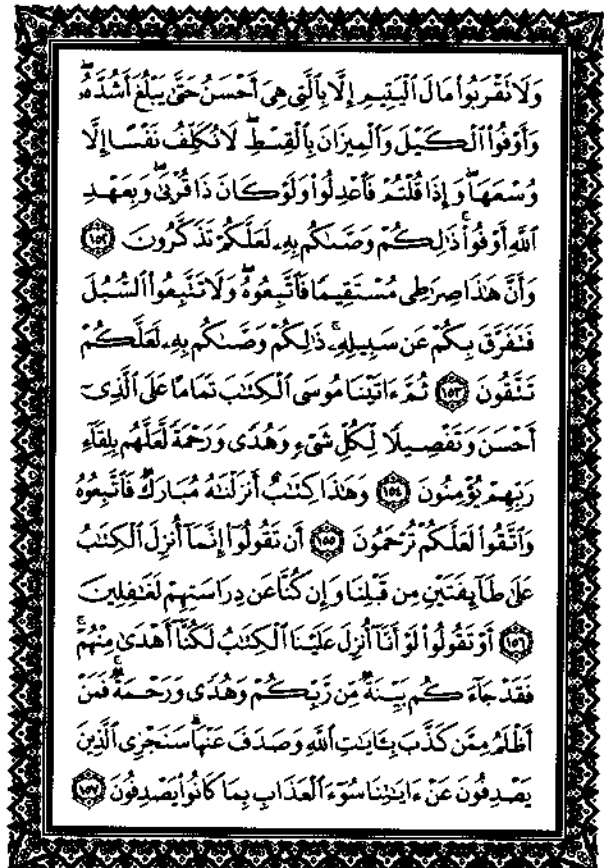
ہندی لہ زاناکان ئەم ئایہ تہ ئە کہنہ بہ لگہ ی حہرامیہ تی (عز) و
 ریکرتن لہ زگیوون، بہلام تاقعی تر درئزہ یہ کی دہدہنی و دہلین
 لہ بہر چہند ہویہک حہلالہ...! ﴿ نحن نرزقکم وإیہام ﴾ چونکہ
 ہەر ئیمہین رزق و رۆزی بہ ئیوہ، بہ وانیش ئەدہین. ﴿ ولا تقربوا
 الفواحش ما ظہر منها وما بطن ﴾ چوارہم: بہ ناشکراو بہ نہینی

بوعه دالت و دادگه ری. ﴿ وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ﴾
 هه شتم: هه رکه قسه یه کتان کرد، یان برپاریکتاندا، ده بی دادگه
 بن تییدا، نه گه رچی نهو برپاره دژی خزمانی نزیککی خوشتان
 بی. ﴿ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أوفوا ﴾. نویه م: ده بی بهرامبر به به یمان و
 ناموزگار یه کانی خوا به شه مک و به وه فا بن، واته: هه مامه لهو

ثم هیله راستیه بهرنامه و ربنازه که ی منه، ده سا نیو هیش نه ی
 نیمانداران! هه میسه شوینی بکه ون و هه به ودا بجن. ﴿ ولا
 تتبعوا السبل فتفرق بکم عن سبیلہ ﴾ ده یه می ده سپارده که خوا
 نه فهرموی: مه که ونه شوینی ریچکه کانی تر، نه و سا له شارینگه که ی
 خوا بقراین و پهراگنده بین ﴿ ذلکم وصاکم به لعلکم تتقون ﴾
 نه وانه گشت وه سیهت و راسپارده و ناموزگاری خوان، ده سا به لکو
 نیو هیش بیانپاریزن و سنوورشکینی نه که ن ﴿ ۱۵۴ ﴾: ثم آتینا
 موسی الکتاب تماما علی الذی أحسن ﴿ له پاشان (تهورات) مان
 دا به مووسا، له بهر ته و او کردنی چاکه و نیعمه تی خو مان له سه ر
 نه وه چاکه کار بوو له نومه تی مووسا ﴿ و تفصیلا لکل شیء ﴾
 وه روونگه ره وهش بو هه مووشتیگ، به تایبه تی هه شتی نه وان
 نیازمه ند بوون پیی ﴿ و هدی و رحمة ﴾ به رینمای و په رحمت
 و به زه یی بو تان، تابتوانن له ریگه چه و ته کان خو تانی پی بزگار
 بکه ن ﴿ لعلهم بقاء ربهم يؤمنون ﴾ به شکو به دیدارو لبقای
 پهروه رگاریشیان له دواریژدا باوهر بکه ن، نه و جا له گونج
 بگه رینه وه ﴿ ۱۵۵ ﴾: وهذا کتاب انزلناه مبارک ﴿ ثم قورنانه ش
 ناردمانه خواری کتیبیکی پیروژ و پر پیته ﴿ فاتبعوه و اتقوا لعلکم
 ترحمون ﴾ ده سا گشتان په پرهوی لی بکه ن و، بیکه نه پیشه وای
 خو تان، و له خواش خو بیاریزن، به شکو له هه ردوولا میهره بانیتان
 له گه ل بکاو، سزا نه درین.

قورنانه به لگه یه به سه رتانه وه:

﴿ ۱۵۶ ﴾: أن تقولوا انما أنزل الكتاب علی طائفتین من قبلنا
 ثم قورنانه مان نارد بو نه وه نیوه نه لین: نامه و کتیب ته نها بو
 دوو کومه ل و دوو ده سته ی بهر له خو مان (واته: جووله که وگا ور)
 دابه زینراوه و، نیمه بی نامه و کتیبین ﴿ وإن کنا عن دراستهم
 لغافلین ﴾ و به راستی نیمه له خویندنه وه ی کتیبه کانیان ناگادار
 نه بووین ﴿ ۱۵۷ ﴾: أو تقولوا لو انا أنزل علينا الكتاب لکنا اهدى
 منهم ﴿ هه تا نه شلین: نه گه ر نیمه ش وه کو نه وان نامه مان بو هاتبا،
 له وان باشتر شاره زا نه بووین وریمان دهره کرد ﴿ فقد جاءکم بینة
 من ربکم و هدی و رحمة ﴾ ده و نیستا له لایه ن پهروه رگارتانه وه
 به لگه و نیشانه یه کی روون و، رینمای و به زه یه کتان بو هات، نیمه
 هیچ بریویانو یه کتان نه ما ﴿ فمن أظلم ممن کذب بآیات الله ﴾
 جا ده بی چ که سیک لهو که سه سه مکار تر بی، که پاش نه و کتیبه
 بروای به نایه ته کانی خوا نه بی و به درویمان بزانی ﴿ و صدف
 عنها ﴾ و روویان لی و هر گیزی؟! ﴿ سنجزی الذین یصدفون عن
 آیاتنا سوء العذاب بما کانوا یصدفون ﴾ دلنایان به زووی سزایه کی



ریکه و تننامه یه کتان هه بوو، به جوانی جیبه جیبی بکه ن و، له بهر
 نه و نهو، قورنانه و فهرمووده کان پشتگوی مه خه ن ﴿ ذلکم وصاکم
 به ﴿ خوا نه مانه یه نیوه راسپاردووه و ناموزگاری و، وه سیه تی
 بی کردوون، ده سا ناگاتان له خو تان بییت ﴿ لعلکم تذکرون ﴾ به لکو
 هه له بیرتان بن و ناموزگاریان بی و هر گرن.

نه نیا له ریازی نیسلام په پرهوی بکه ن:

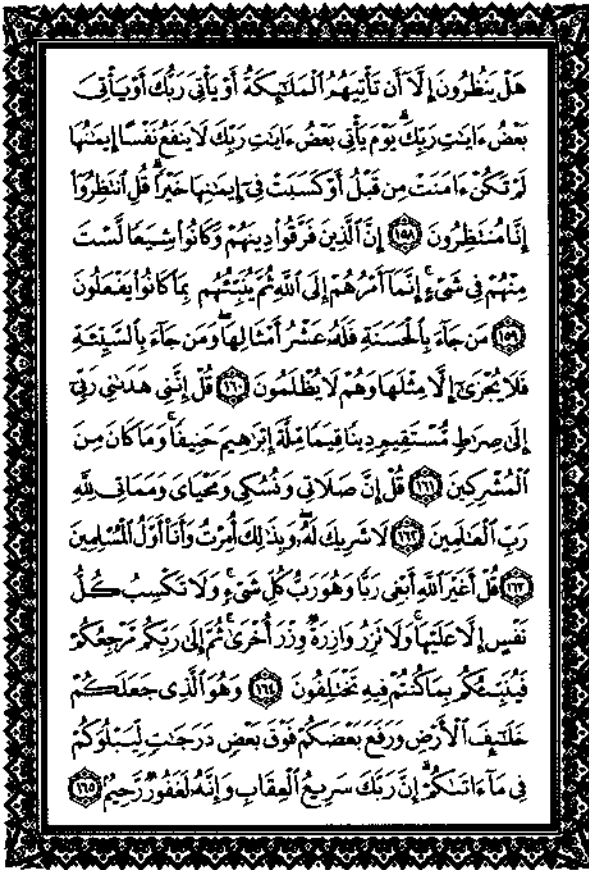
(نیمه مه سه وود) نه لیت: په یامبر ﴿ رژی هیلیکی راستی
 کیشا، پاشان فهرمووی: ثم هیله راسته نمونه ی ریگا و ریازی
 خوا یه، نیمه چا نه هیلیکی تری به راست و چه پدا کیشاو،
 فهرمووی: نه مانه ش نمونه ی لاری و کویره ریگانه، چاکیش
 بزائن له سه ر هه ر یه که کویره ریگانه شه یتانیک له ناده می
 وه ستاوو، خه لکی بو بانگ ده کات، نیمه گوتی مه به ست نه مه یه
 که خوا نه فهرمووی: ﴿ ۱۵۳ ﴾: وأن هذا صراطی مستقیما فاتبعوه ﴿

جاء بالسیة فلا یجزی إلا مثلها ﴿ هه رکه سیکیش خراپه به بکا،
 تنها به نه ندازهی تهو خراپه به توله وجه زه به تهدری، واته: زیاد
 له تاوانه که ی خوی توله نادری به سه ریا وه کو ده فرموی: ﴿ وهم لا
 یظلمون ﴿ به هیچ شیوه به کیش ستم له هیچ که سیکیان ناکریت.

زور خراپی تهو که سانه ده دین، روو له نایه ته کانمان وه ره ته گپن،
 هر له به ره تهو کاره کردیان.

بوجی هه ره تهو روو سه بهینی ده کهن له نیمان و تهو به ادا؟

﴿ ۱۵۸: هل یظرون إلا أن تأتيهم الملائكة ﴾ ناخو تهوانه که
 تهو به ناکه و ناگه رینه وه لای خوا، ته نیا چاوه روانی ته مه ناکه
 کتوپر فریشته ی گیان کیشان بیته لایان و گیانیان بکیشی؟ ﴿ او
 یاتی ربک ﴿ یان پهروه دگارت له ویستگه ی قیامه تدا بیته
 لایان بو داوه ری نیوانیان؟ ﴿ او یاتی بعض آیات ربک ﴿ یان
 نیشانه کانی پهروه دگارت بریکیان به ره له هانتی روژی دواپی
 وه ک خور هه لائن له خور تاواوه- بین وسه ره له بدهن و، ده رگای
 تهو به بیان نی دابخریت ﴿ یوم یاتی بعض آیات ربک ﴿ خو تهو
 روژه که هیندیکی نیشانه کانی پهروه دگارت دین وسه ره له بدهن
 لا ینفع نفسا ایمانها لم تکن آمنت من قبل ﴿ فیقر هه ر که سیک
 به ره وه باوه ری نه هینایی و، تهو روژه باوه بهینی، هیچ قازانجیکی
 لی ناکات ﴿ او کسبت فی ایمانها خیرا ﴿ یان بیبهوی له و ماوه به دا
 چاکه به ک به ده ست بهینی، هه میسان بی سوود ده بیت، که و ابو
 به ره وه روژه باوه بهین و، کاریکی باشیش وه ده ست بخه ن
 بوخوتان ﴿ قل انتظروا ﴿ بلنی: ده سا نیوه چاوه روان بن هه تا
 شهو روژه دیت، جا خوتان ده بیننه وه ﴿ انا منتظرون ﴿ تهوا
 نیمه ش بو خومان چاوه روانین.



دینه که تان په روو بلاو مه کهن ولیک مه ترازین:

﴿ ۱۵۹: إن الذين فرقوا دينهم ﴿ بی گومان تهو که سانه ی دینی
 خو یانیا ن په رت و بلاو کرد ﴿ و کانوا شیعا لست منهم فی شیء ﴿
 و بوونه چند ده ستو به ستیه کی جیاوازو لیکتزازو، تو کاریکت
 به وان نیبه ﴿ انا أمرهم إلى الله ﴿ به راستی بریاری چاره نووسیان
 هه رلای خوایه، تهو خوی چاک ده زانی جه زه به و توله یان چون
 بدات ﴿ ثم ینهم بما کانوا یفعلون ﴿ پاشانیش به هه رکاری
 کردوویانه ناگاداریان ده کات.
 تهم نایه تی: ﴿ ان الذين فرقوا دينهم وکانوا شیعا لست منهم فی شیء... ﴿
 ته که رچی له بنه ره تدا رووی له (په هوودو نه صار) به و، تهوان بوون
 نایینی خو یانیا ن په رت کردو هه لوه شانده وه، به لام نیستا هه موو
 موسلمانانی دونیا ده گریته وه، تهوانه یان له قازانجی تهم دینی
 نیسلامه کارناکه و، ده سته ده سته لی وه ستاون ﴿ ۱۶۰: من جاء
 بالحسنة فله عشر أمثالها ﴿ هه رکه سیک له م دونیا به دا چاکه به ک
 بکا، له روژی قیامه تدا ده به رام به ر چاکه ی له گه له ده گریته وه ﴿ ومن

هه ره نیسلامه راسته ری که:

﴿ ۱۶۱: قل إنني هداني ربي إلى صراط مستقيم ﴿ ته ی پیغه مه به را
 بلنی: به راستی پهروه دگارت رینمای پی کردوم بو ری که به کی راست
 دینا قیما ملة ابراهیم حنیفا ﴿ رینمای پی کردوم بو دین و نایینیکی
 زور راست و پایه دار، نایینی پاک (نیبراهیم)، که رووی له
 هه ر لاری و ناره وایه ک وه رچه رخانده بوو، ته نها و تنها رووی
 له خوا بوو ﴿ وما كان من المشركين ﴿ تنها ساتیکیش له
 هاو به شدانه ران نه بوو ﴿ ۱۶۲: قل إن صلاتی ونسکی ومحیای
 و مساتی ﴿ دیسان بلنی: به راستی نویژ و حج و قوربانی و زیان
 و مردم ﴿ لله رب العالمین ﴿ گشت هه ر بو خوا ی پهروه دگاری
 جیهانه کانه ﴿ ۱۶۳: لا شریک له ﴿ که هیچ هاوه لیککی بو نیبه
 و بذلک أمرت ﴿ هه ر به وهش فرمانم پی دراوه، ده بی هه ر بو
 خوا بزیم و به رم ﴿ و انا اول المسلمین ﴿ دیاره که به که م که سیشم

لەریزی موسلمانانی ئەم ئوممەتەدا.

بەبەزەیی کە: شاره‌زاو رینمای کردم بۆ نووسینی ئەم کورتە تەفسیرە ی سۆرەتی (ئەنعام).

بەدەر لەخوا کەس بەپەرورەین مەزانە:

سۆرەتی (ئەعراف)

مەككەییبو (۲۰۶) ئایەتە

بەناوی خۆی بەخشندە ی میهرەبان

ئەم سۆرەتە یەکیکە لە سۆرەتە درێژەکانی (مەككە) و، یەكەم سۆرەتی شە بەو شیوە درێژە هەواڵ وداستانی پەيامبەرەن -علیهم السلام- باس دەکات، جا ئەوەی لێرەدا زۆر گرنگ و مەبەست بێت، هەرۆک لە گشت سۆرەتەکانی تری مەككەشدا هەرۆیە، بریتییە لە بناغە و بنەما سەرەکییەکانی دینی ئیسلام، وەکو: (یەكخوایەستی، زیندوو بوونەو پاداشت و تۆلە، سروس و وەحی و پەيامەکی پیغمبەر). باسی گەرەبی و مەزنی قورئان دەکات کە چون بۆتە موعجیزە یەکی زۆر گرنگی هەتاهەتایی، چون بۆتە بەهەرە خەلاتیکی خۆی دلۆقان بەسەر مرفهەکانەو. کەوابوو دەبێ بە توندیش دەستی پێو بگرن و، هەرگیز لێی دوور نەکەونەو. بۆ ئەو لە هەردوولا بەختیار بین. ئەوەیان بێر ئەخاتەو کە هەموو لە یەكباب (ئادەم) دروست کراون و، وەبیران دینی چون ریزی لێناون و فرمانی بە فریشتەکان کردووە سۆدو کړنووشی بۆ بەرن، لە پاشا هوشیاران ئەکاتەو لە قیل و فەرەجی (شەیتان) کە: چەندە دوژمنیکی سەرەخستە بۆیان، هەر لە (ئادەم) وەو هەتا (خاتم) و، بگرە تا دنیا دنیاش بێت، دەسا دەبێ ئیویش بە دوژمنی ئاشکرای خۆتانی بزانن. داستانی باوە (ئادەم) و (شەیتان) هەر لە سەرەتایەو هەتا دەرچوونی لە بەهەشت و، هاتنە خوارووی بۆ سەر زەویی باس دەکات کە: هەر هەمووی مانای مەملانی هەقە لە گەل ناهەق، چاکە یە لە گەل خرابە، هەتا دنیا کۆتایی دێت. هەر بۆیە خۆیش لەم سۆرەتەدا چوار جار بە رستە ی: (یا بنی آدم، یا بنی آدم)! مرفه هوشیار ئەکاتەو لەسەر دوژمنایەتی شەیتان، هەتا رۆژی دوایی. دیمەنی هەرسێ تاقم و دەستەکە و گفوتو گۆی نیوانیان: موسلمانەکانی یارانی بەهەشت، بێ پرواکان و هاور پێانی دۆزەخ، هاو لەن و یارانی ئەعراف، باس دەکات. خۆشحالی بەهەشتییەکان و، بەدبەختی و خەم و پەژارە ی دۆزەخییەکان و، تۆمار کردنی نفرین و دوور بوونیان لە میهرەبانی و سۆزی خۆی میهرەبان بەرامبەرەن. ئینجا لە نیوان هەردوکیاندا (سۆرە) یەك دادەنری و کۆمەلی موسلمانانی لەسەر رادەوێستن، هەر دوولایان دەناسن، بەهەشتییەکان بە رووی گەش

﴿ ۱۶۴: قل أغیر الله أبغی ربا ﴾ هەمیسان بلی: ئایا بۆ من دەبێ جگە لە خوا کە سیکی تر بە پەرورەدگاری خۆم بخوازم، واتە: بیکەمە گەرەوی خۆم؟ دیارە قەت شتی وا نابێ ﴿ و هو رب کل شی ﴾ خۆ هەر ئەویشە پەرورەدگاری هەموو شتیك ﴿ ولا تکسب کل نفس إلا علیها ﴾ و هەر کە سیک هەر کاریکی خراب بکا بەزیانی خۆی ئەواو دەبێ ﴿ ولا تزر وازرة وزر أخرى ﴾ و هیچ کە سیک باری گوناھی هیچ کە سیکی تر هەلناگری. ئەم ئایەتە وەلامە بۆ (وولید) و وینە ی ئەو کە دەیکوت: وەرن لە من پەرەوی بکەن، ئەوسا منیش گوناحتان هەل دەگرم! (ئینب عەبباس) ئەمە ی گێراوەتەو. هەندیکی دی ئەلین: لەسەر دەمی جاهیلیەتدا باب لەباتی کور، کور لەباتی باب، خزمی نزیك لەباتی خزم سزا دەدرا! ئەوجا ئەو ئایەتە هات بۆ راستکردنەو ی ئەو هەلە یە، بەلام (قورتوبی) ئەلی: ئەمە کە: کەس گوناحی کەس هەلناگری تەنها بۆ رۆژی قیامەتە. ﴿ ثم إلى ربکم مرجعکم ﴾ پاشان هەر بۆ لای پەرورەدگارتان دەگەرینەو ﴿ فینبکم بما کنتم فیه تختلفون ﴾ ئینجا لەوشتانە ناکۆک بوون و هەراتان بوو لە سەر یان ئاگادارتان دەکاو، لە راستیەکان تێتان دەگە یە نیت ﴿ ۱۶۵: وهو الذی جعلکم خلائف الأرض ﴾ هەر ئەویشە ئیو ی کردە جینشینی یە کتری لەسەر رووی ئەم زەوییەدا، واتە: دەتانهینێ بەدوای یە کتردا ﴿ ورفع بعضکم فوق بعض درجات ﴾ هەندیکتانی بەچەند پلە یەك سەر خست بەسەر هەندیکتێردا، لەبوون و لەنەبووندا، بۆیە هە یە پاشا وادارایە، هە یە گەدا و نە دارە ﴿ لیلوکم فیما آتاکم ﴾ تا تاقیتان بکاتەو لەو هەدا پنی داو، واتە: هەتاخۆتان و خەلکانی تریش بزانن ناخۆ شوکرانە بژیر دەبن یا نە؟ ﴿ إن ربک سریع العقاب ﴾ بێ گومان بە پەرورەدگارت زوو بە پەلە تۆلە دەستینێ لەباخییان ﴿ وإنه لفرور رحیم ﴾ و لەتاوان و گوناح دەبووری و، زۆریش پۆشەر و دلواویە. پیغمبەریشمان "موحەممەد" لەو پارەو دەفەرموی: ئەگەر موسلمان زانیبای خۆی گەرە چ تۆلە و جەزە بە یەکی هە یە، هەرگیز بەتەمای بەهەشت نە دەبوو، کافریش ئەگەر زانیبای رەحمەت و بەزەبی خوا چەندە فراوانە، هەرگیز لە بەهەشت بێ هیوا نە دەبوو، چونکە خۆی دلۆقان رەحم و بەزەبی خۆی کردووە بەسەر بەشەو، تەنها بە سیکی خستۆتە سەر رووی ئەم زەوییە، ئەو میهرەبانی و سۆز خۆشە و یستییە گشت لەو هەو هەلقولیو.

لە کۆتاییدا: سۆیاسی بیکۆتایی بۆ پەرورەندە ی خاوەن دەهندە ی

بکیت ﴿ لتذربہ ﴾ بؤت هات هتا خه لکی بی باوه ری پی
 بترسینی ﴿ و ذکرى للمؤمنین ﴾ وبشیئته ناموزگاری و، یاداوه ری
 بؤ کومه تی برواداران، چونکه به تنها نه وان وه ک پیویست قازانج
 و که لکی لوه رنه گرن ﴿ ۳: اتبعوا ما أنزل إليکم من ربکم ﴾
 خه لکینه! هرچی له لایه ن پهروه دگار تانه وه دابه زینراوه بؤتان،

و سپی و پرشنگداریانه وه، دوزه خبییه کانیش به پرووی رهش و گرزو
 ناله باربانه وه. که میک به دریژه ییش باسی داستانه که ی (نوح)
 (هوود) و (سالم) و (لوت) و (شوعیب) و (موسا) - علیهم الصلاه
 والسلام - دهکات.. له سه رته اوه به پیروی په یامبه ران (نوح) علیهم
 دست پی دهکات.. نه وه موو نازارو عه زیهت و نه مبه رو نه وه به ره ی
 پییان کرد له سه ر به نامه که ی خواو، نه ویش چون به جوامیرانه
 نارامی گرت و خوی به دهسته وه نه دا. داستانه که ی (موسا)
 و (فیرعمون) و نه وه موو مملانییه له گه ل موسا دا علیهم
 دهره نجام نه وه موو به لاو نه هامه تییه پرووی کرده جووله که کان،
 به هوی سه ریچییا نه وه له موسا علیهم. ئینجا خرابترین نه زیله و
 نمونه دینیته وه بؤ زانا خرابکاره کانی جووله که "نه وانه بیان وا دوا ی
 راستی و هق نه که وتن و خویان کرده کومه ککاری نه م و نه و".
 نمونه بیان به وینه ی سه گیک ده هیئته وه که هه رده م زمانه ملاسئ
 بکاو، زمانی به قوردا بیئی و، هه رگیز ئیسراحت له خوی نه بیئی..
 وه کوده فرموی: (ولو شئنا لرفعناه بها ولكن اخلد إلى الأرض واتبع
 هواه فمثل كمثل الكلب إن تحمل عليه يلهث أو تتركه يلهث). بؤیه
 نه و نمونه یانه بؤ دینیته وه هتا هه موو که سیک بزانیئت که هه ر
 زانیه ک زانسته که ی له جیگه ی خویدا به کار نه هیناو، به لکو
 کردییه هؤکاری خؤ ژباندن و هه ر رژه ی له ده رگایه کی دا بؤ
 پاروویه نان!! نه وه با حیسابیک بؤ خوی بکات، چونکه خوا
 زور ئیی بیزاره و، به ته واوی ئابرووی خیزان و خانه واده ی زانایانی
 بر دووه. سووره ته که له کوتاییدا به سه لاندنی یه کتاپه رستییه ده رگا
 له خوی داده خواو، به توندی دانه به زیته سه ر نه وانه که جگه له خوا
 شه م و نه وه که نه خوی خویان، واته: فره مانیان پی ده که ن "دارو
 به رد، پاشاو سه رؤک، کور، ژن و مال، هه واو ئاره زوو ده په رستن".
 له گه وره یی شه م سووره ته دایه که پیغه مبه ر ﴿ ﴿ له نویژی شیواندا له
 هه ردوو رکاته که دا سووره تی (شعراف) ی خویند/ وه کونه سایه
 ده گپرنیته وه وده لئیت: (عن عائشه ان رسول الله ﷺ قرأ فی صلاه
 المغرب بسووره (الأعراف)، فرقه ا رکعتین) اسناده صحیح. به م
 شیویه ی شه دست پی دهکا وده فرموی:

سُورَةُ الْأَعْرَافِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْمَص ﴿ ۱ ﴾ كَتَبْنَا إِلَيْكَ مَا لَمْ يَكُن فِي صَدْرِكَ حَسْبُ وَنَه
 لِنُذِرِيَهُمْ وَذَكَرَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿ ۱ ﴾ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ
 مِنَ الذِّكْرِ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿ ۲ ﴾
 وَكَمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَمَا هَبَّا شَائِبَاتٍ وَأَوْتَمَّ فَالِقُ لُبَّكَ
 ﴿ ۳ ﴾ فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بِأَسْنَانٍ إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّا كُنَّا
 ظَالِمِينَ ﴿ ۴ ﴾ فَلَنَسْتَأْذِنَكَ الْبُرُوقِ أَنْزِلِ إِلَيْنَا الْكِتَابَ
 الْمُرْسَلِينَ ﴿ ۵ ﴾ فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِمْ بِعَلَمٍ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ﴿ ۶ ﴾
 وَاللَّوْزُنُّ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ قَلَّتْ مَوْرِسُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ
 الْمُفْلِحُونَ ﴿ ۷ ﴾ وَمَنْ حَفَّتْ مَوْرِسُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا
 أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ﴿ ۸ ﴾ وَلَقَدْ مَكَرْتُمْ
 فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعِينًا قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿ ۹ ﴾
 وَلَقَدْ خَلَقْتُمْكُمْ ثُمَّ صَوَّرْتُمْكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا
 لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿ ۱۰ ﴾

به پیره وی بکه ن ﴿ ولا تتبعوا من دونه اولياء ﴾ بیجگه لهو مه که ونه
 شوینی سه ر په رستیارو کار به ده ستانی تر ﴿ قلیلا ما تذکرون ﴾
 ئیوه زور که م بییر نه که نه وه و ناموزگاری وه رنه گرن!

هه والی شارو کونده قر کر اوه کان:

﴿ ۴: وکم من قرية اهلکناها ﴾ گوندو شارو ئاوا ییه کی زورمان -
 له وانه ی سه ریچییا ن کرد- له ناو برد ﴿ فجاءها بأسنا بیاتا ﴾ به وشویه
 که هه ر له ناو جه رگه ی شه ودا سزای ئیمه بیان بؤ هات ﴿ او هم
 قاتلون ﴾ یان له کاتی (قه یلوه) وحه وانه وه ی نیوه رؤدا بوون، واته:
 له کاتی پشوودان و حه وانه وه رابواردن و خه فله تا، کتوپر گرتمانن
 ﴿ ۵: فما کان دعواهم اذ جاءهم بأسنا ﴾ که سزاکه مان بؤیان هات،
 قسه و هاوار یکیان نه ما ﴿ إلا أن قالوا انا کنا ظالمین ﴾ شه مه نه بیئت
 که ددانیان به تاوان و گوناحی خویاندا ناو گوتیان: بی گومان ئیمه
 خؤمان سته مکار بووین و، فره مان ی خوامان شکاند، بؤیه وا ئیستا

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴾ ۱: المص ﴿ ثم پیتانه ش، وه ک
 له پیشه وه باسمان کرد، هیماو ئاماژن بؤ ئیعجازو ره وان بیژی قورئان،
 هه روه ک (ته حه ددی) به بؤ عه ره به بی باوه ره کان و بییان ده ئی: نه گه ر
 گومانیکتان له م قورئانه دا هه یه، ده سا فه رموون ته نیا سووره تیک
 وه ک نه و بیئن ﴿ ۲: کتاب أنزل إليك ﴾ شه مه کتیب و نامه یه که،
 له لایه ن خساوه دابه زینراوه بؤت شه ی موحه ممه د! ﴿ فلا یکن
 فی صدرک حرج منه ﴾ نابئ له به ر قسه ی ناپاکان خؤت دلته نگ

نه و همان به سه رها ت ۶: فلنسالن الذين ارسل اليهم دلتيابن لهو كه سانه په يامبه رانيان بؤ هاتوو ده پرسينه وه و ده لئين: ناخؤ كاتى به نامه ي خواتان بئ راگه يه نرا له لايه ن پيغه مبه رانه وه، وه لامتان چي بوو بؤيان؟ له جيگايه كي تر يشدا نه فهرموئ: (ثم ان علينا حسابهم) ۲۶/۸۸ " ولسالن المرسلين " وه له پيغه مبه ره كانيش ده پرسين: ثري به نامه كه ي خواتان گه ياند... ۷: فلنقص عليهم بعلم " ثينجا به راستي سه رله بهر چييان كرده وه بئ زيادو كه م وهك خؤي بؤيان نه گيرينه وه و، له نامه ي كارو كردار ياندا بؤيان ده هينري " وما كنا غائبين " قه تيش ئيمه لبيان بئ ناگاو ناديار نه بوين، هه تا نه زانين چيان كرده وه. (ثيبن كه سين) نه لئيت: گوره وه بچووك و، وردو درشتيان بئ ده لئين ۸: والوزن يومئذ الحق " وه كي شانوه و ليكدانه وه ي كارو كرده وه ي گشت نهوخه لكانه، له ورؤي قيامه تدا به راستي و دادگه رانه ديته پيش و، سستم له هيچ كه سئيش ناكريت " فمن ثقلت موازينه " ثينجا هر كه سيك تاي ته رازووي كرده وه كاني گران و قورس بيت لاي خوا، واته: كارو كرده وه ي دوني اي چاك بيت " فأولئك هم المفلحون " دياره هر نه وانه به ختيار و سه ركه وتوو سه رفرانن ۹: ومن خفت موازينه " كه سيكيش كه تاي ته رازووي كارو كرداري سووك وبئ به هابوو، واته: خوانه ناس بوو " فأولئك الذين خسروا أنفسهم " نه وانه ش، نه وانه كه زيانيان به خو گه ياندو خو بؤيان فه وتاند " بما كانوا باياتنا يظلمون " چونكه له به رامبه ر ثابته و نيشانه كاني ئيمه وه ستمه يان كرده و، روويان لي وه رگيزان، جا ئيستاش خو مان نه زانين چيان بئ نه كه ين.

له زه وي بزيويمان بي داون:

۱۰: ولقد مكناكم في الأرض " سويند نه خو م ئيمه، ئيوه مان نه ي ناده مزاد! له م زه وي به دا دامه زانندو نيشته جي كرد " وجعلنا لكم فيها معاش " وه هؤي ژيان و ژيواري شمان تييدا سازدا بو تان، نه وه نده بئ ي بئين " قليلا ما تشكرون " كه چي زور كه متان شوكرانه بئيري و سوپاس ده كه ن!

فريشته سوژده ده با، ئيبليس ياخي ده بئ:

۱۱: ولقد خلقناكم " سويند به خوا ئيوه مان (باو كه ئاده م) له قور دروست كرد " ثم صورناكم " پاشان به و شكله جوانه به وينه و نيگار تانمان كي شا " ثم قلنا للملائكة اسجدوا لآدم " پاشان به فريشته كانمان وت: گشتتان كر نووشي ريز بؤ ئاده م بهر ن " فسجدوا إلا إبليس لم يكن من الساجدين " هه موو نه وانيش

كر نووشيان برد، شه يتان نه بيت، نه وه له ريزي كر نووشيه ران خؤي هه لاوارد، چونكه ده عيه و فيزوو خو به زلزانين نه ي هيشته ۱۲: قال ما منعك ألا تسجد إذ أمرتك " خوا فهرمووي: باشه! من كه فهرانم پيداي سوژده به ريت بؤ ئادم، چ شتيك ربي لي گرتيت " نه ي شه يتان " كر نووش نه به يت؟
تئينيبه كه، زانا (نه خو و) زانه كان هه نديكيان ده لئين: (لا: هنا زائدة، زيدت لتأكيد الجحد).

(ثيبن جه ريش ده لي: (ان) (ما منعك)) مضمن معني فعل آخر تقديره: ما ألزمتك واضطرك أن لا تسجد إذ أمرتك. (ثيبن كه سين) ده لي: (وهذا القول قوي حسن. والله أعلم). قال أنا خير منه " وتي: له بهر نه وه كه من له و چاكترو به ريزترم، چون ده بي (فاضل) سوژده بؤ (مه فضول) به ريت " خلقتني من نار " تو منت له ناگر دروست كرد " وخلقته من طين " و نه ويشت له قور دروست كرد، له بهر نه وه سوژده نابم ۱۳: قال فاهبط منها " خوا فهرمووي: ده سا له و پله ته - به هه شته، يان (ملكوت الأعلى) - وه ره خواري " فما يكون لك أن تكبر فيها " تو بو ت نيبه به سه ر كه سدا فيز به كيه ت له م شوينه دا. زور به ي ته فسير كه راني قورئان ده لئين: راناوي (منها) له م جيگايه دا بؤ به هه شته ده چي ته وه، به لام هه نديكيان ده لئين: بؤ نه و پله و ده ره جه به ده گه رپته وه كه له (ملكوت الأعلى) دا شه يتان هه ي بوو " فاخرج إنك من الصاغرين " ده سا هر ئيستاستا ده رچؤ، به راستي تو له ريزي سووك و ريسوا كاندايت ۱۴: قال أنظرنى إلى يوم يعثون " شه يتان وتي: خوايه! تا نه و كاته ي گشت خه لكان ده مرين و زيندوو نه كر ينه وه مؤله تم بده ۱۵: قال إنك من المنظرين " خوايش فهرمووي: بي گومان له مؤله تدا وه كاني و، تا رؤي زيندوو بوونه وه يش هه رده مينيت، به لي... هيشته نه وه ي شه يتان هه تا رؤي زيندوو بوونه وه ي گشت خه لكى، له بهر ئيبتيلا وثيراده و برپاريكه خؤي ده ي زاني ۱۶: قال فيما أغويتنى لأقعدن لهم صراطك المستقيم " نه و جا شه يتان كه وته مملاني و عينا ده وه وتي: چونكه گو مرآت كردم، شه رتبئ ري راسته كه ي تو يان لي بگرم ۱۷: ثم لآتينهم من بين أيديهم ومن خلفهم وعن أيمانهم وعن شمائلهم " نه وساش له به رده م وله دوا يانه وه و، له راست وله چه پيانه وه بؤيان بيم و بجمه جه سته يانه وه و دونيا و قيامه تيان لي چه واشه بكم " ولا تجد أكثرهم شاكرين " نه وكات ده بيني كه زور به يان سوپاس گو زارو يه كتاپه رست نابن، گو ي به فرمانت ناده ن و به دوا ي مندا دين، به داخه وه ئيبليس گومان و سوينده كه ي خؤي برده سه رو، ملي خه لك يكي زوري شكاندو گو مرآ و سه رگه رداني كردن، وه كو

خوای گه وره له جیگایه کی تر دا ده فهرموی: (ولقد صدق علیهم ابلیس ظنه...) ﴿۱۸﴾ قال اخرج منها مذءوما مدحورا ﴿۱۹﴾ خوا فهرموی: ده سا له و پله ته له ناسمان، یان له بهه شت به نابروو چوویی و پهستی و دهرکراوی بچوره دهری ﴿۲۰﴾ لمن تبعك منهم لاملان جهنم منكم اجمعين ﴿۲۱﴾ ده نلیابه دوزخ له خوټ و نه وانه ی دوات ده که ون پرته که م، له توله ی نه و لاساری و بی گوئی ده دا ﴿۲۲﴾ و یا آدم اسکن أنت وزوجک الجنة ﴿۲۳﴾ به ئاده می شمان گوت: نه ی ئاده م! توخوت و هاوسه ره که ت دوا ی دهرکردنی شه ی تان له بهه شت دا ساکن و سه قامگیر بن و بمیننه وه ﴿۲۴﴾ فکلا منها حیث شت ما ﴿۲۵﴾ هه رجیش له وی ئاره و زووتانه بخون ﴿۲۶﴾ ولا تقربا هذه الشجرة ﴿۲۷﴾ بهس توخنی نه و دره خته یه مه که ون بوم دیاری کردون. ﴿۲۸﴾ فتكونا من الظالمين ﴿۲۹﴾ که لی تان خوارد له سنوروشکی تان و سته مکاران ده بن.

شه ی تان باوه ئاده م و دایه جهوا ده خه له تینی:

﴿۲۰﴾ فوسوس لهما الشيطان لیبی لهما ما وری عنهما من سوءاتهما ﴿۲۱﴾ شه ی تان لی یان نه گه راو چووه بن کلن شه یانه وه، بوئه وه شه رمینگا و عه وره تیان - که له وان داپوشرا بوو - دهرخا و شه رمه زارین ﴿۲۲﴾ وقال ما نهاکما ربکما عن هذه الشجرة ﴿۲۳﴾ پنی گوتن: په روره دگارتان که نه ی ده هیشت ئیوه له م داره نزیک ببینه وه و لی بخون ﴿۲۴﴾ إلا أن تكونا ملکین ﴿۲۵﴾ هه ر بوئه وه بوو ئیوه نه بنه فریشته و، وه کو شه وان خیره شه رنه زانن ﴿۲۶﴾ أو تكونا من الخالدين ﴿۲۷﴾ یان هه رگیز نه مرن و به هه تا هه تایی له بهه شت دا بمیننه وه، خو نه گه ر بو به یز بوون بی ت له سه ر خوا په رستی، خواردنی نه و دره خته قه ی ناکات ﴿۲۸﴾ وقاسمهما ﴿۲۹﴾ شه ی تان زانی به و ناسانی به بروای پی ناکه ن، بو یه سویندی بو خواردن و وتی: ﴿۳۰﴾ انی لکما لمن الناصحين ﴿۳۱﴾ به راستی من له دل سو زان و خیر خوازانم بو تان و به دل ئاموزگاری تان ده که م، "نامه وی فریوتان بده م بچی باوه ر ناکه ن!" ﴿۳۲﴾ فدلها بغرور ﴿۳۳﴾ ئینجا به فرو فیل و سوینده که ی، فریوی دان و ته ماحی خسته به ریان وله خشته ی بردن ﴿۳۴﴾ فلما ذاقا الشجرة ﴿۳۵﴾ ئینجا هه ر که له به ری دره خته که بیان چه شت ﴿۳۶﴾ بدت لهما سوءاتهما ﴿۳۷﴾ خیرا جل و به رگه که بیان له به را دامالراو عه یب و عه وره تیان دهرکه وت بو یه کتر ﴿۳۸﴾ و طفقا یخصفان علیهما من ورق الجنة ﴿۳۹﴾ به په له به گه لای بهه شت ده ستیان کرد به داپوشینی عه وره تیان، خو هه رخواش نه زانی نه وگه لایه له چی بوو؟ ﴿۴۰﴾ و ناداهما ربهما ﴿۴۱﴾ نه و سا په روره دگاریان بانگی کردن: ﴿۴۲﴾ ألم أنهکما عن تلکما الشجرة ﴿۴۳﴾ ئایا ریم لی نه گرتن له و دره خته بخون؟ ﴿۴۴﴾ وأقل لکما إن الشيطان لکما عدو مبين ﴿۴۵﴾ و بی شم نه وتن:

شه ی تان بو تان دهر و ژمنیکی ئاشکرا به نه تان خه له تینی؟ ﴿۲۳﴾ قال ربنا ظلمنا أنفسنا ﴿۲۴﴾ و تیان: په روره دگارمان! تاوانی خو مان بووو، هه ر خو شمان بووین سته ممان له خو مان کردو، فه رمانه که تمان شکاند ﴿۲۵﴾ وإن لم تغفر لنا وترحمنا ﴿۲۶﴾ و ئیستاش نه گه ر لی مان خو ش نه بی و، می به ره بانیمان له گه ل نه که ی ت ﴿۲۷﴾ لنكونن من الخاسرين ﴿۲۸﴾

قال ما معک الا تسجد اذ امرک قال انا غیر مینتہ خلقنی من نار و خلقته من طین ﴿۱۸﴾ قال فاطبط منها فما يكون لك ان تتکبر فیها فاطرح انک من الصغیرین ﴿۱۹﴾ قال انظر فی الی یوم یرجعون ﴿۲۰﴾ قال انک من الظالمین ﴿۲۱﴾ قال فیما أعویبنی لأفعدن لهم صرطک المستقیم ﴿۲۲﴾ ثم لا یتنبهون من بین یدیهم و من خلفهم و عن ایمینهم و عن شمالیهم ولا یحذوا کثرهم شکریک ﴿۲۳﴾ قال اخرج منها مذءوما مدحورا لمن تبعک منهم لاملان جهنم منکم اجمعین ﴿۲۴﴾ و یقادم اسکن أنت وزوجک الجنة فکلا من حیث یشئما ولا تقربا هذه الشجرة فتكونا من الظالمین ﴿۲۵﴾ فوسوس لهما الشیطان لیبی لهما ما وری عنهما من سوءاتهما و قال ما نهاکما ربکما عن هذه الشجرة إلا أن تكونا ملکین أو تكونا من الخالدين ﴿۲۶﴾ و قاسمهما انی لکما لئن اللصصیرک ﴿۲۷﴾ فدلنهما بغرور فلما ذاقا الشجرة بدت لهما سوءاتهما و طفقا یخصفان علیهما من ورق الجنة و ناداهما ربهما ألم أنهکما عن تلکما الشجرة و أقل لکما ان الشیطان لکما عدو مبین ﴿۲۸﴾

ده چیینه ریزی زیانمه ندانه وه.

گشت له بهه شت دهر په رینران:

﴿۲۴﴾ قال ابطوا بعضکم لبعض عدو ﴿۲۵﴾ خوا فهرموی: ده سا هه ر ئیستا هه مووتان دا گه رینه خواری و، بشبنه دهر و ژمنی یه کتر (ئیبین که سین) نه لی: نه وه ی مه به سته له م دا گه رینه خواره وه دا باوه ئاده م و شه ی تانه، وه که له سوورته ی (طه) دانه فهرموی (ابطوا منها) هه ر چه ند (خاتوو جهوا) یش له وی بوو بی ﴿۲۶﴾ ولکم فی الارض مستقر و متاع الی حین ﴿۲۷﴾ هه تا ما و یه کی ش چی و وشوینی ژیان و مانه وه تان له زه ویدا بو هه یه ﴿۲۸﴾ قال فیها تحیون ﴿۲۹﴾ خوا فهرموی: له وی دهر زین و ﴿۳۰﴾ و فیها تموتون ﴿۳۱﴾ وله ویش نه مرن ﴿۳۲﴾ و منها تخرجون ﴿۳۳﴾ و له ویش دهر ده هیترین بو و هه رگرتنی پاداشت و توله ی رژی هه شرتان ﴿۳۴﴾ یا بنی آدم قد أنزلنا علیکم لباسا ﴿۳۵﴾ نه ی رژه کانی ئاده م! بی گومان ئینه جل و به رگی کمان بی داون ﴿۳۶﴾ یواری

سوا تكم وربشا عیب و عورهتتان داده پوشی و، هوی جوانی و خۇ ئارایشدانیشه و لباس التقوی ذلک خیر به لام جلوه برگی ته قواو پاریزکاری و، شهرم وشکوه کرده و چاک و دهرنه چوون له سنوره کانی خوا، نهوه له هه موو باشته، ده سانیوه به ته قواوه خۇ په یوه ست کهن. ﴿ذک من آیات الله﴾ نهو به خششانه ش

و، ئابروو بردن و سوو ککردنی بنیادهمه، بویه نه مرپوش قوتابییه کانی ده بیینی- ئیره لهوی- برهوه رهواج ده دن به دامالینی جل و بهرگ، وه به هه موو هیزیکیانه وه بانگهیشهی ژنان ده کهن بۇ خۇ روو تکر دنه وه، خۇ دهرخستن و تیکه له بوون به پیاوان و، هه نهاتن له داب و نه ریته ئیسلامییه کان، به ناوی ژبارو پیشکوهتن و شارستانییه ته وه...! له پشت نهوه یشه وه مه بهسته که دیاره و ناشکرایه که: تیکدان و خراپکردنی کومه له و کومه لگه یه، به وروژاندنی ئاره زوهه جنسییه کان و، نه هیشتنی نه خلاق و حورمهت وریزی نامووس و، بی غیرهت کردنی مرؤفه کان له ئاستی شهره فیاندا.. ناشکرایه که بهر زکردنه وهی ئالای کون و تازه له لایه ن شهیتان و قوتابییه کانه وه هه ریو نهو مه بهسته یه، نه گهرچی ئیستا شیوه رهنگ و دهنگی گوراییت، به راو بوو چوونی من نهو سوو کایه تیبه که نه مرؤ به ژنان ده کریت له لایه ن عه مانیییه کانه وه، له میژووی کون و جاهیلییه تیشدا نه کراوه! من نامه وی له م کورته ته فسیره دا هیندی لهو سوو کایه تیانه یاس بکه م به ژنان ده کرین، نه گینه هیچ پله یه که نه ماوه ته وه بویان مایه ی قه درو ریژ بیست بویان ﴿انه یراکم هو وقیله من حیث لا ترونهم﴾ و شیار بن له شه یاتینه کان! چونکه هه میشه خویان و، کومه له وه دهسته و بهسته یان ئیوه ده بیین، به لام ئیوه نه وان نابیین.

فَالرَّبَّنَا عَلَّمَنَا اَلْقِسْمَ وَاِن لَّرَمْفِرْنَا وَرَحْمَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٢٧﴾ قَالَ اَمَطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَنَكُوْنَنَّ فِي الْاَرْضِ مُسْتَفْرَمِيْنَ اِلَىٰ حِيْنَ ﴿٢٨﴾ قَالَ فِيهَا مَعْبُوْنٌ وَفِيهَا مَمْلُوْنٌ وَمِنْهَا مَعْرَجُوْنَ ﴿٢٩﴾ يٰٰبَنِي اٰدَمَ قَدْ اٰزَلْنَا عَنكُمُ الْبَاسَ بِوَرِي سُوِّكُمْ وَرَدْنَا وِلْيٰسَ الْتَقْوٰى ذٰلِكَ خَيْرٌ ذٰلِكَ مِنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ لَعَلَّكُمْ يَذْكُرُوْنَ ﴿٣٠﴾ يٰٰبَنِي اٰدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمْ الشَّيْطٰنُ كَمَا اَخْرَجَ اٰبُوْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَرٰعُ عَنْكُمْ الْبَاسَ مَا يُرِيْهُمَا سُوِّهُمَا اِنَّهُم بَرَدْنٰكُمْ هُوْرًا قَبِيْلَهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ اِنَّا جَعَلْنَا الشَّيْطٰنَ اَوْلِيًّا لِّلَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٣١﴾ وَاِذَا فَعَلُوْا فَحِيْسَةً قَالُوْا وَجَدْنَا عَلَيْهَا اٰبَآءَنَا وَاللّٰهُ اَمْرًا نَّهٰى عَنْكُمُ اللّٰهُ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَآءِ اَتَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٣٢﴾ قُلْ اَمْرٌ رَبِّيْ بِالْقِسْطِ وَاَقِيْمُوْا وُجُوْهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوْهُ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ كَمَا بَدَا لَكُمْ تَعُوْدُوْنَ ﴿٣٣﴾ فَرِيْقًا هَدٰى وَفَرِيْقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلٰلَةُ اِنَّهُمْ اَخَذُوا الشَّيْطٰنَ اَوْلِيًّا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَيَحْسَبُوْنَ اَنَّهُمْ مُّشْرِكُوْنَ ﴿٣٤﴾

هه ندی له زانا کان نه لین: نه م ئایه ته به لگی نه وه یه که (جن) به کان هه رگیز نابیین! هه ندیکیش نه لین: نه گهرچی ئاواش بی، به لام هه رهواج دروسته ببیین. چونکه فهرمووده یه کی زووه زه به نه هاتوون که هه ره له دونیا یه دا ده بیین، له سووره تی (نه حقا ف) و (جن) یشدا زیاتره مباره وه نووسراوه، ده توانی سه یری بکه یت ﴿انسا جعلنا الشیاطین اولیاء للذین لا یؤمنون﴾ به راستی ئیمه شه یاتینه کانه م کردته دوست و یارمه تیده ری نهو که سانه برهوان به خوا نییه، هه تا پترسه رلیشیواو بین، واته: کافرو خوانه ناسه کانه هه رده م گوراییه لییان ده کهن. ﴿٢٨﴾ وَاِذَا فَعَلُوْا فَحِيْسَةً ﴿٢٧﴾ نهو نه ده ش ساده نه ژان هه رکاتی کاریکی به دفهر و ئابروویه بکه ن، وه که هه ره به دهوری که عبه دا به رووتی و، شه ریک و هاو به شدانان بۇ خوی گه وره، نهو سا سه رزه نشت بکرین له سه ره شو کاره ﴿قالوا وجدنا علیها آباءنا﴾ نه لین: باو با پیرانی شمان وادیتووه، بویه ئیستا ئیمه ش به دوایاندا ده چین! ﴿والله امرنا بها﴾ خویاش فه رمانی پی کردووین و ابکه ین!! ﴿قل ان الله لا یامر بالفحشاء﴾ نه ی پیغه مبه ره! ﴿بلی﴾ به راستی هه رگیز خوا فه رمان به کاری دزیوو ناشیاوی وانا ﴿اتقولون علی الله مالا تعلمون﴾ چون له سه ره خوا شتیکی ناهه ق ده لین و شتی نه شیواو

بریکن له نیشانه کانی ده سلات و توانایی خوا، نهوه له ئاسمانه وه باران ده بارینی و، لۆکه و که تان و خوری و کورک و هه موو شتیکی پی به ره م دینی و، ئیوه یش به ئاره زووی خۇتان هه موو جو ره جل و بهرگیکی له دروست ده کهن ﴿لعلهم یذکرون﴾ به شکو په ند بگرن و بیر بکه نه وه بگه رینه وه لای خواو شوکرانه بژیرن.

نه ی بنیاده م! شه یتان نه اتان خه له تیینی:

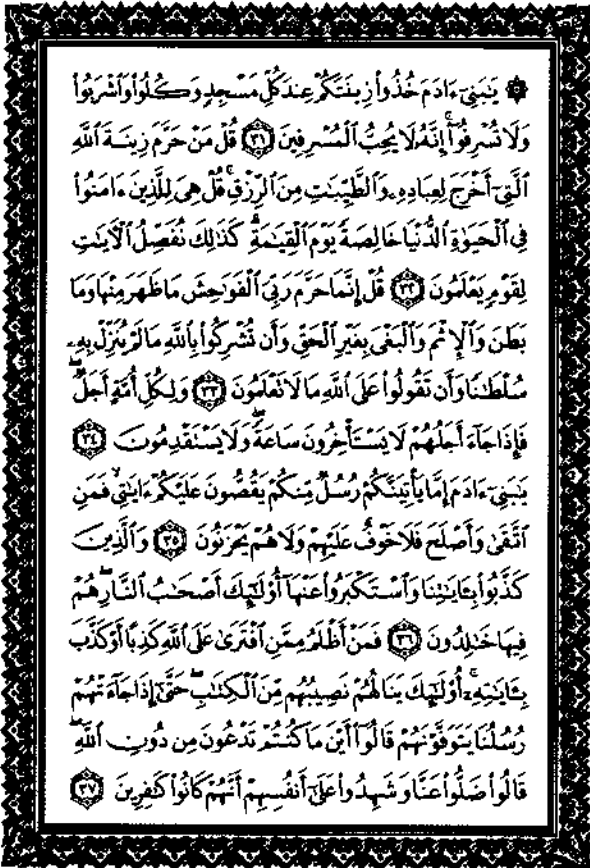
﴿٢٧﴾ یابی آدم لا یفتنکم الشیطان نه ی نه وه کانی ئاده م! وریا بن شه یتان فریوتان نه داو، له ئابین وه رتان نه گیزی ﴿کما اخرج ابریکم من الجنة﴾ هه ره که باوک و دایکتانی به فریویل له به هه شت به ده رکردندا ﴿ینزع عنها لباسها﴾ و جل و بهرگه که شیانی له دامالین ﴿لیریهما سواتهما﴾ بۆشه وه عه وره تی خویانیا ن نیشان بدو ببیین. به لی دیاره که مه بهستی شه یتان ته نه اوتنه نها دهرخستن عه وره ته

هدهدهستن، که ناگاتان لی نییهو نازانن راسته ۱۹ ﴿ ۲۹: قل أمر ربی بالقسط ﴾ تهی پیغه مبهرا! ﴿ بلی: پهروه دگارم هه مووکات فرمانسی به دادگه ری و کاری چاک کردوه، نهک به خراپه کاری و فاحیشه، وهکو تهوانه ته لین ﴿ و آقیما و جوهکم عند کل مسجد ﴾ وه له کاتی هه موو کر نووش و "نویژیکیشدا" تهنها پروو له خوا بکن "و خوتان هه پروو خوا به کلا بکه نه وه" ﴿ و ادعوه مخلصین له الدین ﴾ وه به دلنکی پاکوه به رده وام لهو بانگ بکن و، دینداری و ملکه چی بوئوه بکن و "هه تهو بیهرستن ﴿ کما بدأکم تعودون ﴾ بزائن ههروه کو له سهه رتاهه نیوهی له نه بوون به دی هینا، ههه ناواش گشتان زیندوو دهکاته وهه ته گهرینه وه لای تهو ﴿ ۳۰: فریقا هدی ﴾ دهسته یه کیانی رینمای کرد بو ریگای راست و دروست و به ری چی چاکدا چوون ﴿ و فریقا حق علیهم الضلالة ﴾ و دهسته یه کیشیان - به هو ی کارو کرداری خو یانه وه - گو مابوونیان له سهه چه سپا ﴿ انهم اتخذوا الشیاطین اولیاء من دون الله ﴾ چونکه تهوان له باتی خوا شه یقانیان کرده یاریده رو دوستی خو یان ﴿ و یحسبون انهم مهتدون ﴾ و وایشیان ته زانی له سهه ری هه قن و رینمان.

که ویستان بچنه نویژموه جل و بهرگی جوان له بهر بکنه:

پیشه و (موسلم) له (ثیبین عه بباس) - هه و دهه گهرینه وهه ته نی: له سهه رده می نه قامی و جاهیلیه تدا، ژنان به رووتی ته وافی که عه بیان ده کردو ده سوورانه وهه، تهنها په رو یه کیان له سهه شه مینگیان داده ناو ده یان گوت: ته گهر چی ته پرو هه مووی یا هه ندیکی به دهه وه بی، له وه زیاتر به حلال و ره وای نازانم ده رکه وی!! ته و جا له بهر امبهه ته و کاره دزیه وهه خوای گه وهه فه رمووی: ﴿ ۳۱: یا بنی آدم خذوا زینتکم عند کل مسجد ﴾ تهی رو له کانی شاده! هه رکه ده چنه مزگهوت بو نویژو ههه خوا په رسته یه کی تر، جل و بهرگی جوان و پاک و خاوین له بهر بکن. ﴿ و کلوا و اشربوا ولا تسرفوا ﴾ ده ساله حلال بخون و، بخونه وهه، هه رگیز زور خو ری و زیاده روی مه کن ﴿ انه لا یحب المسرفین ﴾ چونکه خوا خو شی له وانه نایه ته اندازه شکینی ده کن و، له سنوور ده رده چن. هه ندی له زانایانی (سه له ف) ده لین: خوای گه وهه ته و اوی بیابه ته پزیشکیه کانی له نیوهی ته م نایه ته ی: (کلوا و اشربوا ولا تسرفوا) دا کو کردو ته وه، (ثیبین عه بباس) له ته فسیری ته م نایه ته دا ده نی: هه رچی ده خو ی بخو، هه رچی له بهر ده که ییت له بهری بکه، به مه رچی نه گاته زیاده خو ری و، ده عیه و فیز کردن. (بوخاری/ کتاب اللباس ۱۸۲/۷) ﴿ ۳۲: قل من حرم

زینة الله التي أخرج لعباده والطيبات من الرزق ﴾ بلی: کنبه، جل و بهرگی جوان و خشل و رزق و روژی و بوژی و خاوین و پاکزی - که خوا بو یه نده کانی ره و داوه - حه رام و یاساغ کردوه؟ واته: هه مووشتیکی چاک و پاکی دروست کردوه بو مروقه کان و حه لایشی کردوه بو یان.



(قورتوبی) ته نی: ته م نایه ته جواترینی جل و بهرگ و، خشل و خورازاننده وهی حلال کردوه بو مروقه کان، به تاییهت له روژه کانی هه نی و دووجه ژنه که و، بو نه شه رعیه بکاندا، که و ابوو دونیا له خو حه رام کردن قه ده غه یه ﴿ قل هی للذین آمنوا فی الحیاة الدنیا ﴾ بلی تهو زینهت و جوانیه بو تهو که سانه یه که له م ژیانسی دونیا به دا باوه ریان هینا وه، واته: تهو جوانیی و زینهته له بهر ته دا ههه شایانی نیماندارانه، ته گهر چی لای مروقی نیماندار دونیا که م به هاو بی بایه خه، بو یه ده بیینی گه لی جار کافر سه روه تی له موسلمان زور تره ﴿ خالصه یوم القیامة ﴾ به لام له روژی دواییدا ههه تاییه تی موسلمانانه. که واته ته م گشت نازونیمه تی دونیا به له بهر ته دا ههه بو موسلمانان دروست کراوه، نیتر بو چی وهک پنیویست له دونیا دا نه ژین وهه ولی بو نه ده یین و، به ناوی زوه دو ته قواوه دونیا له خو حه رام بکه یین؟! ﴿ کذلک نفصل الآیات لقوم یعلمون ﴾ ههروهک حلال و حه راممان بو باس کردن، ههه ناواش

به لگه کانی خومان بؤخه لکیکی زانا وتیگه بهشت شیتهل ده کین،
هتا به هله رهفتار نه کهن.

پهروهردگار هه ره مانه به کاری دزیوو نارموا ده زانی:

﴿ ۳۳: قل إنما حرم ربي الفواحش ما ظهر منها وما بطن ﴾
بلی: نهی پیغه مبهه! پهروهردگارم ههه کاری خراب و دزیوو
ناشیرینی حه رام کردوه، ناشکراو نهینی ﴿والإثم والبیغی بغیر
الحق﴾ وهه تاوان و گوناح و له سنوور دهرچوون و، ده ستریزوی
کردن بؤ سهه خه لک بهناهق ﴿وأن تشرکوا بالله ما لم ينزل
به سلطانا﴾ وبئی هیچ به لگه به کی خویبی، شه ریک و هاویهش
دانین بؤخوا ﴿وأن تقولوا علی الله ما لا تعلمون﴾ و له ناخاوتن
و قسه کردن، دهر باره ی خوا به بی زانین و، به بی به لگه درؤ
هه لیه سن، خوی گهروهردلوقان هه ره مانه ی حه رام کردوه، نهک
جل و بهرگی جوان و، خورازاندنوهه و خؤ نارایش دان و، خواردنی
پاک و حه لال ﴿ ۲۴: ولکل أمة أجل ﴾ نه مهیش بزانتن که بؤ هه موو
نوممته و گه لیک، وادهو ماویهک هه به بؤله ناوبردن و قهرکردن بیان
﴿فإذا جاء أجلهم﴾ جاهه ره که کؤتابی ماوه که بیان هات ﴿لا
یستأخرون ساعة﴾ نه سات و کاتیک دواده که ون ﴿ولا یستقدمون﴾
ونه پیشیش ده که ون له وسات و وه خته ی بویان دیاری کراوه،
نه وسایش گشت ده چنه وه لای خوا. ﴿ ۳۵: یا بنی آدم إما یا تبئکم
رسل منکم ﴾ نهی رؤله کانی ئادهم! هه ره که په یامیه رانی له خؤتان
دیته لاتان ﴿بقصون علیکم آیاتی﴾ و ثایاته کانی مهنتان بؤ
ده خویننه وه، ده بی هه موو به قسه بیان بکن ﴿فمن اتقى وأصلح﴾
ئینجا هه ره که سیکتان پاریزکاری و کاروباری چاک بکا ﴿فلا
خوف علیهم﴾ ئیتر نه ترس و بیمیکیان له سه رده بی بؤ قیامه تیان
﴿ولا هم یحزنون﴾ و نه دل زویرو خه هه تباریش نه بین بؤ دونیایان
﴿ ۳۶: والذین کذبوا بآیاتنا﴾ نه وه که سانهش که له م دونیایه دا
به لگه و نیشانه کانی ئیمه بیان به درؤ دانا ﴿واستکبروا عنها﴾
و به رامیه ریان خویان به گه وره زانی و، روویان لی و هرگیزان
﴿اولئک أصحاب النار﴾ نه مانه ده بنه هاوری ئاگری دؤزه خ
﴿هم فیها خالدون﴾ به هه تاهه تاییش تییدا نه میننه وه.

رابه ره گومر اکان خؤ له په رستیباره کان بزر ده کهن:

﴿ ۳۷: فمن أظلم ممن افترى على الله کذبا ﴾ ده بی کئی له وکه سه
سته مکارتر بیبت که له سه رخوا درؤ هه لیه سئی و، بی به لگه
بلی نه مه حه لاله و، نه وه حه رامه ﴿أو کذب بآیاتنا﴾ بیان
نایه ته کانی خوا به درؤ بخاته وه و باوه ریان پی نه کا؟ ﴿اولئک

ینالهم نصیبهم من الکتاب﴾ نه مانه له دونیادا ده گن به بهش
ونه سیبی خویان له رزق و کارو کرده یک خوابوی نووسیوون،
واته: چی له چاره یاندا نووسرابی - له خوشی وله ناخوشی - دیته
رزیان و نه وقه یان ده بی، بؤ دواییش چاکه کانیان به ری ده کرین
بؤ به هه شت و، خراپه کانیشیان بؤجه هه ننه م ﴿حتى إذا جاءتهم
رسلنا یتوفونهم﴾ هه تا که (فریشته) نیزاوه کانمان دیتنه لایان
و، به ویه ری نارچه تیبیه وه گیانیان نه کیشن ﴿قالوا اینما کنتم
تدعون من دون الله﴾ پنیان نه لین: باشه! نه و بتانه کی له باتی
خوا نه تان په رستن ئیستا له کوین، با نه مرؤ فریاتان که ون؟ ﴿قالوا
ضلوا عنا﴾ نه لین: لیمان بزر بوون وازیان ل هینان و، به باتل
وناهق دهرچوون ﴿وشهدوا علی أنفسهم أنهم کانوا کافرین﴾ نه و
حله به درؤ خویشیان شایه تی نه دن و ده لین: به لی... له دونیادا
کافرو خونه ناس بووین.

هه ره که سه ده چیته دؤزه خه وه

نه حله ت له هاوردنوشانی خوی ده کا:

﴿ ۳۸: قال ادخلوا فی أمة قد خلت من قبلکم من الجن والإنس
فی النار﴾ خوا به موشریک و کافره کان نه فه رموی: ده سا له گه ل
نه و جننی و، ئینسانانه که پیکه وه هاو بیروون و به ره له ئیوه له
به بین چوون، بچنه ناو ئاگره وه ﴿کلما دخلت أمة لعنت أختها﴾
نه و سا هه ره نوممته و گه لیک ده چنه ناو نه و ئاگره وه، نفرین له و
خه لکه هاو بیره ی خویان ده کهن ﴿حتى إذا ادارکوا فیها جمیعا﴾
هه تا که هه موو پیکه وه له وی کؤده بنه وه ﴿قالت أفرام لأولاهم﴾
تاقمی (پهیره و کاران) بیان به تاقمه سه رؤکه کانیان نه لین: ﴿ربنا
هؤلاء أضلونا﴾ نهی پهروهردگاری ئیمه! نه مانه بوون ئیمه بیان
له دونیادا گومر کرد ﴿فاتهم عذابا ضعفا من النار﴾ ده سا تویش
دوو به رامیه ره له ئاگری دؤزه خدا سزایان بده ﴿قال لکل ضعف﴾
خواش ده فه رموی: بؤ هه ردوولتان سزای دوو به رامیه ره هیه،
سه رؤکه کان له بهر کوفره که بیان و، گومر کردنی ئیوه، ئیوهیش
له بهر بی بروایی و، شوینکه وتنی نه وان ﴿ولکن لا تعلمون﴾
به لام ئیوه نازانتن ده سته دؤزه خیبیه کانی تر، چه نده سزایان سه خته،
نه گینه سه بووریتان بؤده هات ﴿ ۳۹: وقالت أولاهم لأفرام﴾
ئینجا ده سته یه که مه که بیان، واته: سه رؤک وینشه واکانیان،
به شوینکه وتنه و پهیره وه کانیان نه لین: ﴿فما کان لکم علینا من
فضل﴾ حا بؤ ئیوه ی شوینکه وتنی ئیمه، هیچتان له ئیمه زیاتر
نییه، واته: ئیمه هه رچیمان کرد، ئیوهیش کردتان، بؤیه هه موومان
یه کسان دهرچوون له سزادا ﴿فذوقوا العذاب بما کنتم تکسون﴾

دهسایه هوی شو تاوانانه وه کردتان، ثم سزایه بجیزن.

دهروازه کانی نسمان له خوانه ناسان داده خرین:

﴿ ۴۰ ﴾: إن الذين كذبوا بآياتنا واستكبروا عنها ﴿ ۴۰ ﴾ شوکه سانهش
 نایه ته کانی نیمه یان به درو داناو، باوه ریان پی نه کردن و،
 له ناستیان خو یان به گه وره گرت ﴿ لا تفتح لهم أبواب السماء ولا
 يدخلون الجنة ﴾ هرگیز دهروازه کانی نسمان بو روحیان و، بو
 کارو کرده ویان ناکرینه وهو، ناشچنه به هه شته وه ﴿ حتی یلج الجمل
 فی سم الخياط ﴾ هه تا وشتر نه چنی به کونی ده رزی درووماند،
 واته: خو هرگیز نه مه دهست نادات، که واته دهست نادات
 نه وانیش بچنه به هه شت ﴿ وكذلك نجزي المجرمين ﴾ وهر
 تا به و شیوه به توله ی گشت تاوانباران نه دین له دواروژدا ﴿ ۴۱ ﴾:
 لهم من جهنم مهاد ﴿ رایه خیان ناگره له دوزه خدا ﴿ ومن فوهم
 غواش ﴾ ولیفه ی سریشیان هالوی ناگره، واته: به رهی ژیریان و،
 لیفه ی سرریان هه ر دوو هه ناگره، ﴿ وكذلك نجزي الظالمين ﴾
 دیاره گشت سته مکاران نابه و شیوه سهخته به توله نه دین.

سالحه کان جیگه یان به هه شته:

﴿ ۴۲ ﴾: والذين آمنوا وعملوا الصالحات ﴿ ۴۲ ﴾ شوکه سانهش باوه ریان
 هیناو، ناکاری چاکیان نه انجام دا ﴿ لا نکلف نفسا إلا وسعها ﴾ نیمه
 له توانا به دهر، هیچ ئه رکئی ناخینه سر هیچ که سی، به لکو هه موو
 که سی به پینی وزه توانای خو به تسی ﴿ أولئك أصحاب الجنة ﴿
 نه مانه ده بنه به هشتی ﴿ هم فیها خالدون ﴾ و به هه تاهه تاییش
 له ویی نه میننه وه. جا بو ته واو کردنی نازو نیمه ته کانی خو ی
 بو مؤلمانه کانی به هه شت نه فرموی: ﴿ ۴۳ ﴾: ونزعنا ما
 فی صدورهم من غل ﴿ بهر له وه بچنه به هه شته وه هرچی له
 سینگیان دابی له کینه و نا کوکی وحه سوودی دای ده مالین، بو به
 پیغه مبه رده فرموی: هه رکه مؤلمانان له ناگر رزگار دهن، نه وسا
 له سر پردیک - له نیوان به هه شت و دوزه خدا - راده گیردرین،
 بو نه وه که هه موو که سینک توله ی گونا هه کانی دنیای وهرگری،
 جا که خاوین کرانه وه، نه وسا مؤلت دهرین بچنه به هه شته وه،
 ده سا سویندم به و خویه ی گیانی منی به دهسته، هه موو که سینک
 به وجیگایه ی به هه شته ی له ماله که ی دنیای شاره زاتره. (بوخاری/
 کتاب المظالم - ۱۶۷/۳ - ۱۶۸). ﴿ تجری من تحتهم الأنهار ﴾
 له ژیر کوشکه کانی شو به هه شته دا چوم و روویار ده چیت،
 بی گومانه نه وه موو ریک و بیک کردنه بو رازانده وه ی دیمه ن و
 سیمای جیگه کایانه و، حورمهت و ریزلینانه بو یان ﴿ وقالوا

الحمد لله الذي هدانا لهذا ﴿ جا کاتی شوگشت ریزه ی خویانه
 دی نه لین: سو یاس ته نها بو شو خویه که له دونیادا نیمه ی خسته
 سر ثم ریگه یه و، رینمای بی کردین بو کارو کرده وه ی باش و، لیریش
 پاداشی تاوای داینه وه ﴿ وما كنا لنهتدی لولا أن هدانا الله ﴿
 خو نه گه رخوی رینمای بی نه کرد باین، هه رگیز ریمان دهر نه ده کردو

قَالَ أَذُلُّوا فِي أَسْرٍ قَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ
 فِي النَّارِ كَمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَمَنْتَ أَخْبَأَ حَقِّي إِذَا أَدَارَكُوا فِيهَا
 جَمِيعًا قَالَتْ أَسْرُهُمْ لِأَوْلِيهِمْ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَصْلُوا نَافِقَاتِهِمْ
 عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ قَالَ لِكُلِّ ضِعْفٍ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿ ۴۰ ﴾
 وَقَالَتْ أَوْلِيَهُمْ لِأَسْرِهِمْ مَا كَانَتْ لَكُمْ عَلَيْنا مِنْ فَضْلِ
 فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿ ۴۱ ﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَذَبُوا
 بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتِّحْ لَهُمُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ
 الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ وَكَذَلِكَ نَجْزِي
 الْمُجْرِمِينَ ﴿ ۴۲ ﴾ لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ
 وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿ ۴۳ ﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ
 بِمَا عَمِلُوا مِنْ غَيْرِ
 تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ وَقَالُوا الْحَسْبُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا
 وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رَسُولَنَا بِالْحَقِّ
 وَوَدُّوا أَنْ يَكْفُرُوا بِالْجَنَّةِ أَوْ رَتَّبُوا بِهَا كَثِيرًا مِمَّا سَأَلُوا
 ﴿ ۴۴ ﴾

به اختیار نه ده بووین ﴿ لقد جاءت رسل ربنا بالحق ﴾ سویند به خوا
 به یامبه رانی په روه ردگار مان "به په یامی راست و دروسته وه" هاتنه
 لامان، نیمه ییش پرومان پی کردن وشوینیان که وتین و، نه مرؤش
 به اختیار بووین ﴿ ونودوا أن تلکم الجنة ﴾ جا که به هه شت
 ده بیین له لایه ن فریشته کانه وه "بانگ ده کرین و، بییان ده گوتری
 ثم به هه شته یه، شو به هه شته بوو به لیتنان پی درابوو ﴿ اورتسوها
 بما کتم تعملون ﴾ وا نه مرؤ به هوی (شو کارو کرده وه چاکانه وه
 له دونیادا نه نجامتان دان، پیتان درا و بوونه خاوه نسی، واته:
 به هوی ماندوو بوونی خو تانه وه بوو، وهک ثم فرموده یه "نیمای
 موسلیم هینا ویه تی" ده لی: ((لن یدخل أحدا منکم عمله الجنة...))
 هیچ که سینکتان به کارو کرده وه ی خو ی ناچیتنه به هه شته وه، نه گه ر
 فه زلی خوا نه بییت.

جه جهننه می پری دنیا به شیءان:

﴿ ۴۴ : ونادی أصحاب الجنة أصحاب النار ﴾ جا که به هشتیبهکان له جینی خویاندا سه قامگیر بوون، بانگی جه هه ننه میبهکان دهکن و بییان دهلین: ﴿ أن قد وجدنا ما وعدنا ربنا حقا ﴾ نهو به لینهی

وَنَادَى أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَنْ قَدْ وَجِدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿ ۴۴ ﴾ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ ﴿ ۴۵ ﴾ وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَتِهِمْ وَنَادُوا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلِّمُوا عَلَيْكُمْ لَنُيَدِّخِلَنَّوَهُمْ فِيهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿ ۴۶ ﴾ وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿ ۴۷ ﴾ وَنَادَى أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا لَا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَتِهِمْ قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تُتَّقُونَ ﴿ ۴۸ ﴾ أَهْلُوا الَّذِينَ أَدْبَسْتُمْ لِبَنَاتِهِمْ لَهِنَّ رَحْمَةٌ أَدْخِلْنَ الْجَنَّةَ كَحَوْفٍ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿ ۴۹ ﴾ وَنَادَى أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَقْبِصُوا عَلَيْنَا مِن الْمَاءِ أَوْ سَارِقَاتِكُمْ اللَّهُ قَالَ لَوْلَا أَنك اللَّهُ حَرَمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿ ۵۰ ﴾ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلُغْيًا وَعَمِرَتْهُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا قَالُوا لِمَ نَسْتَسْمِعُكُمْ مَا سَأَلُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَذَا وَمَا كُنُوا يَتَنَبَّهُونَ ﴿ ۵۱ ﴾

په ره وردگارمان پئی دابوون له دونیادا که بمانباته به هه شته وهو، ریزو حورمه تمان لی بنیت، واپئی گه یشتین و جنبه جی بوو ﴿ فهل وجدتم ما وعد ربکم حقا ﴾ ناخو ئیوهش - نهو سزایه ی به لینی پیدابوون - به راست ده رجووو نه نجامه که یقان دهست کهوت؟ ﴿ قالوا نعم ﴾ نه لین: به لی پئی گه به شتین و دهسمان کهوت ﴿ فأذن مؤذن بینهم ﴾ ئینجا لهو ناوه دا جار چییه که هاوار ده کاو نه لی: ﴿ أن لعنة الله علی الظالمین ﴾ ده سا هه رچی سته مکاره، به رنه حله تی خوا که وی ﴿ ۴۵ : الذين یصدون عن سبیل الله ﴾ نهوانه ی که خه لکی له رئی ئایینی خوا لاده دن و، ریگری له ده کن ﴿ ویبغونها عوجا ﴾ هه ولیش ده دن به لاروخچی نیشانی خه لکی بدن ﴿ وهم بالآخرة کافرون ﴾ سه ره رای نهوانه یش، بریوایان به دوا رۆژ نییه !!

و دۆزه خی په رده شووره یه ک هه یه، وهکو له سوورته ی (جه دید)، ئایه تی (۱۳) دا باسی ده کاو ده فه رموی: (فضرب بینهم بسورله باب) ﴿ وعلی الأعراف رجال ﴾ وه به سه ر شووره که ی نیوان به هه شت و دۆزه خه وه کۆمه لی (ژن و) پیاوی موسلمان هه ن.

تیبینی: (تعارف) به شووره یه کی به رز ده لین که له نیوان به هه شت و دۆزه خدایه و، نه وژن و پیاوه موسلمانانه ی له سه ره ستاوه و، سه یری نهو خه لکانه ده کن که چاکه و خراپه یان یه کسانه و، راگیر دراو ن تا کۆتا بریاری خویان بو ده رده چیست. ﴿ يعرفون کلا بسماهم ﴾ هه مووشییان به سه روسیما ده ناسن، دۆزه خیه یه کان به رووی رهش و، به هه شتیبهکانیش به رووی گهش و سپیانه وه. ﴿ ونادوا أصحاب الجنة ﴾ و له یاران ی به هه شت بانگ نه که ن و نه لین: ﴿ أن سلام علیکم ﴾ سلای خواتان له سه ر بیست، یاخوا له سزاو تۆله پاریزراو بن و هه ر له خو شیدا بن ﴿ لم یدخلوها ﴾ شیایوی باسه هیمان هه رله (تعارف) قه تیس ماون و نه چوونه ته به هه شته وه ﴿ وهم یطمعون ﴾ و به تمان تپی بچن، چونکه خوا ته ماچی ناوه ته به ریان ﴿ ۴۷ : وإذا صرفت ابصارهم ﴾ و کاتیکیش چاویان له به هه شتیبهکان وه رده گیردری ﴿ تلقاء أصحاب النار ﴾ به ره و رووی دۆزه خیه کان ده روانن و بهو حاله زور خراپه یانه وه ده یان بیسن ﴿ قالوا ربنا لا تجعلنا مع القوم الظالمین ﴾ ده لین: په ره وردگارمان! تکتا لی ده که یسن مه مان خه ریزی نهوانه وه سته میان کردوه. ﴿ ونادی أصحاب الأعراف رجالا ﴾ هه رنه و (تعارف) یانه له پیاو سه ر زله (دۆزه خی) یه کانی قوره یش بانگ ده کن ﴿ يعرفونهم بسماهم ﴾ که به سه روسیما و دیمه نیان ده یان ناسن ﴿ قالوا ما أغنی عنکم جمعکم وما کنتم تستکبرون ﴾ و نه لین: دیاره نهو حه شامهت و زوری وه، نهو ده عیه و لووت به رزی و خو به زل زاینه تان له به ره ی باوه هینانه وه، هیچ که لکیکی پی نه گه یانسن و بی نیازی نه کردن له سزای نه م رۆژه؟ ﴿ ۴۸ : أهؤلاء الذين أقسمت لا ينالهم الله برحمة ﴾ ئایا نه مانه (بیلاو، سهلمان و...) که ئیستا له به هه شت دان هه رنه و باوه دارانه نه بوون که ئیوه سویندتان خوارد: به ر رحمهت و به زه یی خوا ناکه ون و نارۆنه به هه شت، ده سا و ابوو؟ ﴿ ادخلوا الجنة ﴾ خوا پییان نه لی: ده سا له پیش چا و نهوانه وه بچنه به هه شته وه ﴿ لا خوف علیکم ولا أنتم تحزنون ﴾ نه هیچ ترستان له سه ره بو رۆژه کانی قیامهت، نه دلگرائیش نه بن بو پاشینانتان.

جه جهننه می تامی نیعه ته لی به هه شت ناکه ن:

تعارف و یاره کانی نه عراف:

﴿ ۵۰ : ونادی أصحاب النار أصحاب الجنة ﴾ ئینجا

﴿ ۴۶ : و بینهما حجاب ﴾ و له نیوان هه ردوو دهسته که دا به هه شتی

دو زه خبیبه کانیش له بهه شتییه کان بانگ شه کن و پینان ده لین:
 ﴿ أن أفيضوا علينا من الماء أو مما رزقكم الله ﴾ تکایه قومئ
 له و شاه، یان که منیک له و رۆژییه خوا پیئی داون به شمان بدهن
 ﴿ قالوا إن الله حرمهما على الكافرين ﴾ ده لین: بی گومان خوا
 هه ردوو کیانی بو کافران حه رام کردوه ﴿ ۵۱ ﴾ الذین اتخذوا دینهم
 لهوا ولعبا ﴿ شه که سانه ی که ثایینه که یانان کردوته گالته چار
 ﴿ و غرتهم الحیاة دنیا ﴾ و ژوانی شه دونیایه فریوی داون ﴿ فالیوم
 نسا هم کما نسوا لقاء یومهم هذا ﴾ وا شه مروش نیمه له بیرمان
 کردن، چونکه شه وان له دونیادا گه یشتنی شه رۆژه یان له بیر خویان
 بر دیبوه ﴿ و ما کانوا بآیاتنا یجدون ﴾ و ثایهت و نیشانه کانی
 نیمه شیان نینکار ده کرد.

برو بیانو له جه حه ننه می وه رنا گیر درئ:

﴿ ۵۲ ﴾ ولقد جئناهم بکتاب فصلناه علی علم ﴿ بی گومان نیمه
 له گهل پیغه مبه ره کانماندا نامه یه کی وامان بو هینان که به زانست و
 زانیاری، راست و ناراستمان تینیدا له یه کداوه ته وه ﴿ هدی ورحمة
 لقوم یؤمنون ﴾ و رینمای و میهره بانیشه بو گه لیک بیان وهی
 باوه برینن، چونکه هه شه باوه درارانه ناماده می باشیان تیندایه
 سوودی لوه گرن ﴿ ۵۳ ﴾ هل یظنرون إلا تأویلہ ﴿ ناخو جگه
 له چاوه روانی بو پیش هاتنی شه نجامی هه ره شه کانی خوا له قورئاندا،
 چاوه پی چی بکن؟ ﴿ یوم یاتی تأویلہ ﴾ رۆژی که ناکام و
 شه نجامیشی دی و روون ده بیته وه ﴿ یقول الذین نسوه من قبل ﴿
 شه وسا شه وان هی که له پیشدا شه رۆژه یان له بیر خو بر دیبوه وه
 شه لین: ﴿ قد جاءت رسل ربنا بالحق ﴾ به راستی په یام به رانی
 په روه ردگارمان سه به رنامه ی راست و ره وان شه هاتنه لامان و،
 ربی راستیان بو روون کردینه وه، یاخیش بووین لییان، وا شه مرو
 گیروده بووین ﴿ فهل لنا من شفاء فیشفعوا لنا ﴾ بلئی شه مرو
 تکا کاریک هه بیته، لای په روه ردگارمان تکامان بو بکا؟! واته:
 خو زگه که سیک ده بووا ﴿ أو نرد فعمل غیر الذی کنا نعمل ﴿
 یان کاشکا ده گونجا به ره د دنیا بگیری اینه وه، هه تا کارو کرده وه ی
 باشتر له جارنمان ده که رد؟! واته ته نها شه دوو ریگه هه یه
 بو چاره سه ر، دیاره شه مانیش هیچیان ده ست نادهن ﴿ قد خسروا
 أنفسهم ﴿ به هه حقیقهت خویان دۆراندو، زیانمندن بوون ﴿ و ضل
 عنهم ما کانوا یفترون ﴿ و شه وروو ده له سه یه شه هه لیانیه ست-
 که ده یان گوت: بته کان فریامان ده که ون باتل بوو و له به ین چوو.

ناسمان وزه مین له شهش رۆژاندا وه دی هاتوه:

﴿ ۵۴ ﴾ : إن ربکم الله الذی خلق السموات والأرض فی ستة ایام ﴿
 به راستی هه رخوای په روه ردگاری نیوه بوو توانی ناسمانه کان و
 زهوی له ماوه ی شهش رۆژدا دروست بکات، خو شه گه ر و یستبای

وَلَقَدْ جِئْتَهُمْ بِکتاب فَصَلْنَاهُ عَلَیْهِمْ هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ
 یُؤْمِنُونَ ﴿ ۵۴ ﴾ هَلْ یظنرون إلا تأویلہ یوم یاتی تأویلہ یقول
 الذین نسوه من قبل قد جاءت رسل ربنا بالحق فهل لنا
 من شفاء فیشفعوا لنا أو نرد فعمل غیر الذی کنا نعمل ﴿
 قد خسرنا أنفسهم وصل عنهم ما کانوا یفترون ﴿ ۵۵ ﴾
 إن ربکم الله الذی خلق السموات والأرض فی ستة
 ایام ثم استوی علی العرش یشئ الیل النهار یطلبه حیثا
 والشمس والقمروا لتجوم مسخرت بأمره إلا له الخلق
 والأمر تبارک الله رب العالمین ﴿ ۵۶ ﴾ ادعوا ربکم صرخا
 وخفیة إنه لا یحب الممترین ﴿ ۵۷ ﴾ ولا نفسدوا فی
 الأرض بعد ما صلحها وادعوه خوفا وطمعا إن رحمت
 الله قریب یرت المحسنین ﴿ ۵۸ ﴾ وهو الذی یرسل
 الریح شمرا یرت یدی رحمته حتی إذا أفألت سحابا
 یقال لشفته لیل یمیت فأنزلنا به الماء فأخرجنا به من کل
 الثمرات كذلك نخرج المونی لعلکم تذکرون ﴿ ۵۹ ﴾

به چاو تروکاند نیک دروستی شه کردن، (نیین که سین) ده لی: شهش
 رۆژه که شه مانه بوون: یه کشه ممه، دووشه ممه، سی شه ممه،
 چوارشه ممه، پینج شه ممه، هه ینی، هه له رۆژی هه یینشدا
 بوو که بابه (ئادهم) دروست کرا، هه ندی له زاناکان ده لین: هه
 رۆژی له م رۆژانه شه ندازه ی هه زار سال بوو ﴿ ثم استوی علی
 العرش ﴾ شه وسایش به وشیه وه که شایسته و شیوا ی زاتی خوی
 بیت "جل جلاله" چوو ه سه ر عه رشی فه رمان ته وایی خوی، دیاره
 شه و خوی چۆنی مه به ست بیت له و چوو ته سه ر عه رشه، نیمه شه
 هه ره بو جو ره باوه رمان پیئی هه یه، هه ره ک (سه له ف) یش شه لین:
 (أی استواء یلیق بجلاله من غیر تشبیه ولا تمثیل ولا تعطیل ولا
 تحریف کما هو مذهب السلف وکما قال الإمام مالک "رحمه الله":
 إمرار الصفات تمر کما جاءت بلا تشبیه ولا تعطیل فلا یقال: کیف؟
 ولم؟ ونحن نؤمن بأن الله علی العرش کیف شاء، وکما شاء بلا حد،
 ولا صفة یبلغها، أو وصف یحدها حد، نمر الآیة والخبر و نؤمن

بما فيها، ونكل الكيفية في الصفات إلى علم الله عزوجل. صفة التفاسير - م/ص/ ۴۵۰/۱ (محاسن التأويل ۲۷۰۸/۷).
 (ثین کہ سین) یش دەلی: سەبارەت بەم ئایەتی: (ثم استوى على العرش...هـ) قسەو بۆچوونی زۆر ھەیه، بەلام ئەم جینگایە شوینی ئەو درێژە پێدانە نێیە، بەلکو ھەر ئەوەندە بەسە کہ ئێمە یش بە رێی پێشمانماندا وەکو: ئیمامی (مالیک، ئەوزاعی، سەوری، لەیس، شافعی، ئەحمەد، ئیسحاق) کہ بەبێ چۆنییەتی و، شوبھاندن و، لە کارخستنی سیفەتەکان بەسەرماندا بچین.
 (نوعەیمی کوری حمادی) "ماموستای بوخاری" دەلی: (من شبه الله بخلقه فقد كفر، و من جحد ما وصف الله به نفسه فقد كفر، وليس فيما وصف به نفسه ولا رسوله تشبية). لە (ثین قەبیم) دەپرسن: ئەگەر دوو کەس لە پەیرەوانی شافعی بکەونە چەلەحانی لەگەڵ بەکتر، ئەوجا یەکیکیان بلی: ھەرکەسێ پێی وانەبێ خوا لە ئاسمانە، سەرلێشبوو سەر لێتیکچوو، ئەوێ دیکەش بلی: نەخێر! خوا بێ جێ و مەکانە، ئایا ئەم دوو بووچوونە کامیان لەسەر عەقیدە ئیمامی شافعیە؟ لەوەلامدا وتی: عەقیدە ئیمامی شافعی و، عەقیدە پێشمانماندا ئیسلام، وەك ئیمامی (مالیک، سەوری، ئەوزاعی، ئیبنولبارک، ئەحمەدی کوری حەنبەل و ئیسحاق) ھەر وەکو عەقیدە زانا بەرێزەکانی ترە، وەك (فوزەیلی کوری عیاز، ئەبو سولەیمانی دارانی، سەھلی کوری عەبدوللای ئەسەتتوری) چونکە لە نیوان ھیچ لایەك لەو بەرێزانەو وێنە یاندا، ھیچ ناکۆکی و جیاوازی لە بەرامبەر بنەماکانی ئاییندا نەبوو. ئەوەتە پێشەوا شافعی لە سەرەتای کتیبی (الرساله) دا دەلی: (الحمد لله الذي.. هو كما وصف به نفسه و فوق ما يصفه به خلقه).

(ثین کہ سین) لە کتیبی (البداية والنهاية) دا دەلی: (رهبيعي ماموستای شافعی و پیاو ھەلکەوتوووەکانی مەزھەبی شافعی، بە بێ باسکردنی ھیچ چۆنایەتیەك سیفەتەکانی خوا دەسەلمێن، یان بە کورت ترو پوخت تر رای ئیمامی شافعی لەمەر سیفاتێ خواوە لەم سنی خالەدا رادەگەیهنن:

۱) یثبت لله جميع الأسماء والصفات التي نطق بها القرآن ودلت عليها السنة الصحيحة إنباتا بلا تشبيه وتزيها بلا تعطيل على حد قوله تعالى: (ليس كمثل شيء وهو السميع البصير).

۲) ينزه الله سبحانه وتعالى عن مشابهه خلقه مع إنبات حقيقه هذه الصفات.

۳) التوقف عن الخوض فيما لا مجال للعقل فيه مع اليأس وقطع الطمع عن إدراك كيفية هذه الصفات كما روى ابن أبي حاتم بسندة عن أبي إسحاق بن محمد قال: سمعت الشافعي يقول: (إن للعقل حدا

ينتهي إليه كما أن للبصر حدا ينتهي إليه). سەیری کتیبی (آداب الشافعی و مناقبە) بکە.

(ئیمامی زەھەبی) دەلی: شەخول ئیسلام - ئەبولحەسەنی ھەکاری - ئەبووموھەممەدی مەقدیسی "حافیف" لە ئەبو سەورەو، لە ئەبو شووعەیبەو، ئەوانیش لە موھەممەدی کوری ئیدریسی شافعی یەو (ناصر الحدیث) دەلین: (القول في السنة التي أنا عليها ورأيت عليها الذين رأيتهم مثل سفیان ومالك وغيرهما: الإقرار بشهادة أن لا إله إلا الله وأن محمد رسول الله، وأن الآله على عرشه في سمائه يقرب من خلقه كيف شاء وينزل إلى سماء الدنيا كيف شاء.. وذكر سائر الاعتقاد).

وللسلف (رحمهم الله) في تفسير الإستواء أربع عبارات:

۱) العلو ۲) الإرتفاع ۳) الصعود ۴) الإستقرار.

بۆ زیاتر ئاگاداری لە بۆ چوون و عەقیدە زانای پایە بەرزو پێشەوا شافعی، سەبارەت بە (ئەسما) و (صیفات) ی خوا "جل وعلا" سەیری کتیبی (منهج الإمام الشافعي "رحمة الله" في إثبات العقيدة) بەرگی ۲، ئامادەکردنی (موھەممەدی کوری عەبدوڕەحمان کوری ئەلەقل) بکە. ﴿ يغشى الليل النهار ﴾ رۆژ بە شەو دانەپوشی، رۆژی ﴿ يطلبه حثيثا ﴾ بە پەلە دەکەوێتە شوینی شەو ﴿ والشمس والقمر والنجوم ﴾ پەرورەدگاران خۆرو، مانگ و، گشت ئەستێرەکانی دروستکرد ﴿ مسخرات بأمره ﴾ ھەموویشان لە ژێردەستی ئەودا رامکراون و، بە پێی یاسای شویش دین و دەچن ﴿ ألا له الخلق والأمر ﴾ چاکیش بزانن! کہ دروستکردن و تەگبیر و فەرمانی بۆ بەرێوەبردنی ھەموو بوونەو، ھەر بە دەستی ئەو ﴿ تبارك الله رب العالمين ﴾ زۆر بە بەرکەت و گەورەییە خوايەك کہ پەرورەدگاری گشت جیھانە ﴿ ۵۵: ادعوا ربكم تضرعا وخفية ﴾ دەسا بە سەر کزی و بە پەنامەکی، لە پەرورەدگاران بلالینەو ﴿ إنه لا يحب المعتدين ﴾ بەراستی خوا دەسدرێژکاران و لەسنوور دەرچووانی خۆش ناوی، بەتایبەتی لەپارانەووە لالەدا، بەوچۆرە کہ زۆر دەنگ بەرزیکەنەو، ھاوار ھاوار دەست پێ بکەن، وەیان داوای بێ جێ و بێسنوور بکەن لەخوای گەورە. (ثین ماجە) لە بۆ پشتگیری ئەو قەسە، ئەم فەرموودەییە دینی: ((سيكون قوم يعتدون في الدعاء)) صحیح الإسناد. ﴿ ۵۶: ولا تفسدوا في الأرض بعد إصلاحها ﴾ خەلکینە! دواي باشبوونی ئەم زەوییە "بە ھۆی نارەتی پەيامبەرانیو" "عليهم الصلاه والسلام" ھەرگیز ئیفسادو خراپەکاری تیا مەکەن ﴿ وادعوه خرفا وطعنا ﴾ وھەمیشە بە ترس و بە ئومیدەو لە خوا داوا بکەن ﴿ إن رحمة الله قريب من المحسنين ﴾ بە راستی رەحمەت و بەزەیی خوا لە چاکەکارانەو نزیکە، جا کە وابوو

ثبوتش همیشهبه پهل چاکه بکن، بویه له (ئه سه) دا هاتووه: (به لینه که ی خوا، به خوا پرستی به رنه سر، چونکه برپاری خویته کی: رحمت و به زهی ئه وه میسه له چاکه خوازانه وه نزیکه. (ئیبب ئه بی حاتم).

ههه خواجه باران دهبارینی و بهروو بوو شین دهکا:

۵۷: وهو الذي يرسل الرياح بشرى بين يدي رحمة ههه ههه وخوا خاوهن دهسه لاته یه که (باکان) پینش هاتنی باران - به به زهی و دلوقانی خوی - به مژده در هه له دهکا «حتى إذا أقلت سحابا ثقالا ههه تاکاتی باکان هه وه قورسه پر له ئاوه کان هه له گرن به حه او وه سقناه لبلد میت «ثیمهش بو ولاتیکی مردووو، واته: تینوو بی ئاوو وشکی ده خه ینه ری «فأنزلنا به الساء «ثینجا ئاوی پی دهبارینین «فأخرجنا به من كل الثمرات «و بهو ئاوه یه له هه موو جوژه به رو بوویه کی پی سهوز شه که ین و دهروی «کذلک نخرج الموتی هه بهو شیوه یه ش مردوووه کان له گور دینینه ده ری و زیندوو یان شه که ینه وه «لعلکم تذكرون «به شکو ئیوه بیر بکه نه وه له دهسه لاتی خواو، باشتر بروا پینن به زیندوو بوونه وه.

ئه م چهنه د ئایه تانه ی خواره وه ش هه ره مان مه به ست و مانامان بو دوویات ده که نه وه: (ومن آياته أن يرسل الرياح مبشرات..)، وهو الذي ينزل الغيث من بعدما قنطوا وينشر رحمة، (فانظر إلى آثار رحمة الله كيف يحيى الأرض بعد موتها إن ذلك لمحى الموتى..).

۵۸: والبلد الطيب يخرج نباته بإذن ربه «ئه وگل و زهویه چاک ویاکه یه، به فرهانی پهروه ر دگاری خوی، سه وزایی و گیای باشی لی شین ده بی و ده روی، مروقی خاوهن باوه وهک شه و زهویه چاک ویاکه یه، چونکه هه شه وه به ریک و بیکی عه قیده و بیرو باوه وه به به ر دینتی و، هه میسه ش ملکه چی فرهانی خوایه، وهک له جینگیه کی تر دا ده فره موی: «.. وأنبثها نباتا حسنا..» ۳/۳۷. «والذي خبت لا يخرج إلا تكدا «ئه و زهویه ش خراب و کپو بی که لک بییت، ههه درک ودال و گیای بی که لکی لی شین ده بی. «دیاره مروقی لاسارو بی باوه ریش وهکو شه و زهویه خا وهن درک وداله یه، ههه گیز خیره چاکه ی لئی ناوه شیته وه، شه گهه چی هه ولی زوریشی له گهه بدری، شه م فره موو ده یه ش - که ئیمامی بوخاری ده یه نینی و ده فره موی: «.. ومثل ما بعنى الله به من العلم والهدى..» به راشکاو ی شه و راستیه دوویات ده کاته وه «کذلک نصرنا لقوم یشکرون «ئیمه هه ره ئا بهو شیوه یه و، به پنی پیویست به لگه ی هه مه جوژ دینینه وه وئالوگور شه که ین بو که سانی سوپاسگوزارو شوکرانه بژیرین.

کورتبه باسیکی نووح:

پاش باسی بابه (ئاده م) مان، دیته سهر باسی پیغه مه رانی تر، وه له (نووح) سه وه ده ست پی ده کاو ده فره موی: « ۵۹: لقد أرسلنا نوحا إلى قومه «سویند به خوا به پیغه مه ریتی (نووح) مان نارده لای

وَاللَّهُ الَّذِي يَخْرِجُ نَبَاتَهُ يَأْتِي رَيْبَؤَالَّذِي خَبْتٌ لَا يَخْرُجُ إِلَّا تَكْدًا كَذَلِكَ نَصْرَفُ الْأَيْتِ الْقَوْمِ یشکرون ﴿۵۸﴾ لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ فَقَالَ يَقَوْمِ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿۵۹﴾ قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرُكَ فِي سَلْبٍ مُبِينٍ ﴿۶۰﴾ قَالَ يَقَوْمِ لَيْسَ بِي سَلْبَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۶۱﴾ أُنَبِّئُكُمْ رَسُولَتِ رَبِّي وَأُصْحَحُ لَكُمْ وَأُظْهِرُ مِنْ اللَّهِ مَا لَمْ تَكُونُونَ أَوْ عَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿۶۲﴾ فَكَذَّبُوهُ فَأَعْيَبْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ مِنَ الْفُلْكِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ﴿۶۳﴾ وَإِلَى عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿۶۴﴾ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرُكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنُظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿۶۵﴾ قَالَ يَقَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۶۶﴾

ههزه نه ته وه که ی خوی «فقال يا قوم اعبدوا الله «جا گوتی: شه ی هوزی من! ههه (الله) بهه رستن «ما لكم من إله غيره «که بی له وهیچ خوا به کی تر نییه شیاوی په رستن بییت، واته: نابی له به نامه ی ههیچ که سیکی تر په یه وه ی بکن «إني أخاف عليكم عذاب يوم عظيم «چونکه شه گهه ر ئیوه بروا نه هینن، به راستی من له سزای شه و ژژه گه وه یه لیتان ده ترسم که پینش دیت « ۶۰: قال الملأ من قومه «که چی پیاوه گه وه ره کانی ههزه که ی وه له لاما د پینان گوت: «إنا لَنَرُكَ فِي ضلال مبين «به راستی ئیمه تووله سهه لیشی ویاوییه کی ئاشکرا و نمایاندا ده بینین! « ۶۱: قال يا قوم ليس بي ضلالة «نووحیش فره مووی: شه ی هوزی من! من گومرا نیم وله ههه لانه دا وه، وهک ئیوه ده لئین «ولكني رسول من رب العالمين «به لکومن نیرا و په یام به ری پهروه ر دگاری هه موو جیهانه کان « ۶۲: أبلغكم رسالات ربي «هاتوومه راسپارده و په یامه کانی پهروه ر دگارتان پی رابگه یه نم «وأصح لكم «

ثیمه توبه خه رهاو و، ری گومکردو نه بینین و" له گیزاوی بی
 عه قلیدا ده ژیت ﴿ وانا لنظنک من الکاذبین ﴾ نهوهی راستی بی
 واده زانین تو له دروزنه کانیت و پیغه مبر نیت! ﴿ ۶۷ ﴾ قال یا
 قوم لیس بی سفاهة ﴿ هوود فرموی: هوزی من امن خه رهاو و
 نه فام و بی میشک و سه ریشیواونیم ﴿ و لکنی رسول من رب
 العالمین ﴾ به لکو پیغه مبریکم له لایه ن پروهردگاری جیهانه کانهوه
 نیزدراوم بولای ئیوه ﴿ ۶۸ ﴾ ابلغکم رسالات ربی ﴿ په یامه کانی
 پروهردگارتان پیرائه گه یه نم ﴿ و انا لکم ناصح امین ﴾ چاکیش
 بزنان من ناموزگارکی دل سوژو هینم و نه مینم یوتان ﴿ ۶۹ ﴾
 او عجبتم ان جاءکم ذکر من ربکم علی رجل منکم ﴿ نری له وه
 سرتان سورماوه که له لایه ن پروهردگارتان وه نامه یه کی ناموزگاری
 بوکه سیکتان هاتووه ﴿ لینذرکم ﴾ بوئه وه له قاری خوا بتان ترسینی؟
 ﴿ واذکروا اذ جعلکم خلفاء من بعد قوم نوح ﴾ نه وه تان له یادی بی
 که خوی گه وره - له دوی هوزی نوح - ئیوهی جینشین کرد.
 ﴿ و زادکم فی الخلق بسطة ﴾ له خه لکانی سرده می خویشتان
 قه لافه تی باشتی پی دان "واته: جهسته ی گه وره و بهرزو
 به خو بو هیز" ﴿ فاذکروا آلاء الله ﴾ ده سا به خششه کانی
 خوا بیننه وه بیر و سوپاسی بکن ﴿ لعلکم تفلحون ﴾ به شکو
 به اختیارو سرفرازین ﴿ ۷۰ ﴾ قالوا اجتنا لنعبد الله وحده ﴿ که چی
 یاخی بوون و پیمان گوت: نه تو هاتووی پیمان بلیت که: ئیمه
 تنها خوا (الله) بپه رستین؟! ﴿ و نذرما کان یعبد آباؤنا له و
 خویانه واز بینین که باو پپیرانمان نه یان په رستن؟! ﴿ فاتنا بما
 تعدنا ان کنت من الصادقین ﴾ به هر به لاو سزایه کیش هر شه مان
 له ده که یت بیهینه بومان، نه گهر راست نه که یت پیغه مبریت
 ﴿ ۷۱ ﴾ قال قد وقع علیکم من ربکم رجس و غضب ﴿ هوود
 فرموی: ده بی گومان بن به هوی گوناخ و تاوانه کانتان وه سزاو
 قاری پروهردگارتان که وته سرتان و کار له کارتازا ﴿ اتجادلوننی
 فی أسماء سمیتوها اتم و آباؤکم ﴾ ناخو راسته ئیوه له بهر چه ند
 بتیک - که خو تان و باوانتان ناوتان له ناون - شه ره قسه و ده مباری
 ده کن له گه لم و، هیچیشیان به ده ست نییه! . له لی... نه وه ندش
 په ست و نزم بوون، چند بتیکیان ده په رست و، هر ره که شیان
 ناویکیان لینابوون، بو نمونه: یه کی ناوی نرابوویه (سودا) یه کی
 (سه موود) یه کی تره با... هتد ﴿ ما نزل الله بها من سلطان ﴿
 خو خوایش هیچ به لگه یه کی به توی دانه به زاند بوو بو راستیان
 ﴿ فانظروا انی معکم من المنتظرین ﴾ ده سا ئیوه چاوه پروان بن
 هتا سزای خواتان بو بی، و انیش له گه ل ئیوه چاوه پروانم،
 بزانی کئی دووچار نه بی؟! ﴿ ۷۲ ﴾ فأنجیناهم والذین معه برحمة

و ناموزگاری خیریشتان بکم ﴿ و أعلم من الله ما لا تعلمون ﴾
 وه سه بارت به زاتی خوا، من شتی و ده زانم، ئیوه نای زانن، نه زانم
 که له سه ربی باوه ری تو له ده درین. ﴿ ۶۳ ﴾ أو عجبتم أن جاءکم
 ذکر من ربکم علی رجل منکم ﴿ نوح علیک السلام پنی گوتن: نری ئیوه
 له وه سرتان سورماوه که له لایه ن پروهردگارتان وه نامه و ناموزگاری
 بو پیاویک له خو تان هاتووه؟ ﴿ لینذرکم ﴾ بوئه وه له سزای خوا
 بتان ترسینی ﴿ ولتقوا و لعلکم ترحمون ﴾ و خو شستان بیارینن له
 تو له ی خوا، سا به لکو له نه جامدا بکه ونه بهر روحم و به زهی نه و،
 باشه نه گهر پیاویک له خو تان بیت بوکاریکی و بوچی سه راسیمه
 ده بن؟ ﴿ ۶۴ ﴾ فکذبوه ﴿ که چی به درویان خسته وه و پروایان
 پی نه کرد! نه ویش له خوا پارپه وه که خوی و ئیمانداره کان رزگار
 بکات ﴿ فأنجیناهم والذین معه فی الفلک ﴾ نه وسه ئیمه ش، نوح
 و نه وانهی له گه لیا چوو بوونه که شتییه که وه رزگارمان کردن له
 نقوم بوون. شم نایه تی (فأنجیناهم و أصحاب السفینة) یش که له
 سووره تیکی دیکه دا هاتووه هر بو چه سپاندنی نه و راستییه یه.
 ﴿ وأغرقتنا الذین کذبوا بآياتنا ﴾ و نه وانه ش که نایه ته کانی ئیمه یان
 به درو دادنا، له ناودا نو قمان کردن، له جینی کی تردا ده فرموی:
 (..مما خطیبتهم أغرقوا..). ﴿ أنهم کانوا قوما عین ﴾ چونکه به
 راستی نه وانه له ناستی هق و راستییه کان هوزیکی نابینا و کویر بوون،
 ریگه ی هه قیان ون کرد، نه و جا خوا نه وانی له ناو برد و پیغه مبر
 (نوح) علیک السلام سه رخست، وه که له جینی کی تردا ده فرموی: (إنا
 لننصر رسلاً..). (ئیین عه بیاس) ده لی: له ناو که شتییه که دا (۸۰)
 پیاویک رزگاریان بووو، یه کیکیان ناوی (جرهم) بووو، به عه ره بی
 ناخافتنی ده کرد.

کورته باسیکی هوود: ﴿ ۶۵ ﴾ و الی عباد آخاهم هودا ﴿ هوودی
 برایشانمان کرده پیغه مبرو ناره لای گه لی عاد.

عاد: کوری (سامی کوری نوح) بوو له چیسای (نه حقاف) ی
 (یه مهن) نه زیان، مه به ست له نایه تی (ألم تر کیف فعل ربکم
 بعد..لم یخلق مثلها فی البلاد) یش هر گه له که ی (هوود) به علیک السلام.
 هه روه که نایه تی: (فأما عاد فاستکبروا فی الأرض بغیر الحق
 وقالوا من أشد منا قوة..). نه وه هه قیقه ته دوویات ده کاته وه. ﴿ قال
 یا قوم اعبدوا الله ﴾ وتی: نه ی هوزو نه ته وه ی من! ده بی ته نها
 خوا بپه رستن ﴿ ما لکم من إله غیره ﴾ چونکه جگه له و، هیچ
 خواو په رستراویکی شیواتان بو نییه ﴿ أفلا تتقون ﴾ ده سا بو
 له سزا ناترسن و خو ناپارینن؟! ﴿ ۶۶ ﴾ قال السلا الذین کفروا
 من قومه ﴿ که چی سه روک و ناوداره کانی گه له که ی، "نه وانه یان
 باوه ریان نه هیناوو" وتیان: ﴿ إنا لنراک فی سفاهة ﴾ به راستی

منا ﴿ ثینجا له چاکه و به زهیی خو مانه وه هودو نه وانهی له گه لیا بیون بزگارمان کردن له و قارو سزایه بویان هات. ﴿ و قطعنا دابر الذین کذبوا بآیاتنا ﴿ نه وانه شیان که به لگه و نایه ته کانی ئیمه یان به درو داناو خوانه ناس بیون، بنه برمان کردن، به و شیوه یه هم چند نایه تانه ده ئین: ﴿ ما تذر من شیء آت علیه إلا جعلته کالرمیم ﴿ ۶۲/۵۱، یان: ﴿ و أما عاد فأهلکوا بریح صرصر عاتیه ﴿ ۶/۶۹، یان: ﴿ کأنهم أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِیَةٍ ﴿ ۷/۶۹، له گه ل نایه تی: ﴿ اَتَّبِعُونِ بِکُلِّ رِیْعِ آیَةٍ تَعْبَثُونَ وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّکُمْ تَخْلَدُونَ وَإِذَا بَطِشْتُمْ بَطِشْتُمْ جَبَارِیْنَ ﴿ ۱۲۸/۲۶-۱۲۹. ﴿ و ما کانوا مؤمنین ﴿ چونکه بی باوه بیون.

کورتیه باسیکی گه لی سه موود:

﴿ ۷۳: ﴿ و اِلٰی ثَمُوْدَ اٰحٰمِ صَلْحًا ﴿ بۆلای هوزی (سه موود) یش برای خو یانمان (سالح) ناره لای سه موود. (سه موود): قه بیله به ک بیون نه و کاته له ولاتی (حیجر) له نیوان (حیجازو شام) دا داده نیشتن، په یامبه ر ﴿ که سالی (۹) نویه می کوچی به ویسدا تیپه ری بۆ ته بووک، به هاوه لانی فره موو: هر که به لای نه و سزادر او انه دا تی ده پیرن، با دم به گریانه وه بن. (متفق علیه). ﴿ قال یا قوم اعبدوا الله ما لکم من اِلهٍ غیره ﴿ وتی: نه ی هوزی من! خوا به تاک و ته نیایی به رستن، چونکه جگه له و هیچ خواهی کی تر بۆ ئیوه نییه شیایوی په رستن بیئت. به لی گشت په یامبه ران یه ک داواو، یه ک مه به ستیان هه بووه، نه ویش خوا به یه کناسین و خو ته سلیم کردنی نه و بووه: وه ک له سووره تیکی تر دا هم نایه ته هاتووه و دوویاتی نه و راستیه ده کاته وه وه ده فره مووی: ﴿ و ما اُرسلنا من قبلك من رسولٍ اِلا نوحی اِلیه اِنه لا اِلهَ اِلا اَنَّا فاعبدون. ﴿ قد جاء تکم بینة من ربکم ﴿ نه و له سه ر داوا ی خو تان به لگه به کی زور ناشکراو روونتان بوهات له لایه ن په روهر دگارتانه وه، تابییته به لگه ی راستی من ﴿ هذہ ناقة الله لکم آية ﴿ به لگه که ش هم و شتره ی خواهی که بۆ ئیوه ی نار دووه، نه ی گه لی سه موود! ﴿ فذروها تأکل فی ارض الله ﴿ ده سا وازی لی بهینتن بابو خو ی له م زهوییه ی خوادا بله وهر یت ﴿ ولا تمسوها بسوء ﴿ و ده خیلتان بم به هیچ شیوه به ک زیانتان بوی نه بی و، دهستی بۆ مه به ن و، نازاری مه ده ن ﴿ فیاخذکم عذاب الیم ﴿ نه ک تووشی سزایه کی ئیش پیگه به نه ر بین. هم چند نایه تانه ش هه ریاس له و مه سه له یه ده که ن وه کو ده فره مووی: ﴿ ونبئهم ان الماء قسمة بینهم کل شرب محتضر ﴿ ۲۸/۵۴، یان ده فره مووی: ﴿ هذہ ناقة لها شرب ولکم شرب یوم معلوم ﴿ ۱۵۵/۲۶. ﴿ ۷۴: ﴿ واذکروا اذ

جعلکم خلفاء من بعد عاد ﴿ له بیرتان بیئت پاش له ناو چوونی گه لی عاد، که خوی میهره بان ئیوه ی کرده جینشینی نه وان ﴿ و برأکم فی الارض ﴿ و له م سه ر زهوییه دا سه قامگیری کردن ﴿ تتخذون من سهولها قصورا ﴿ بۆ خو تان له پیده شته کانیدا کوشک و خانوو باله خانه ی نایایی لی به رز ده که نه وه ﴿ و تحتون الجبال بیوتا ﴿

اَتَّبِعْکُمْ رَسَدَتْ رَبِّي وَاَنَا لَكَ رَاغِبٌ ﴿ اَوْعِیْبْتُمْ اَنْ جَاءَکُمْ ذِکْرٌ مِّنْ رَبِّکُمْ عَلٰی رِجْلِ رَجُلٍ مِّنْکُمْ لِنَذِیْرِکُمْ ﴿ وَاذْکُرُوا اِذْ جَعَلْنَاکُمْ خُلَفَاءَ مِنْۢ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَّزَادْکُمْ فِی الْخَلْقِ بَشْرًا فَاذْکُرُوا ؕ اَلَا اِنَّ اللهَ لَمَلْکٌ فَهٰکُوْنُ ﴿۱﴾ قَالُوْا اِجْتَنَّا لِنَعْبُدَ اللهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ یَعْبُدُوْنَ اٰمَآءًا وَّاٰنَا اِیْمَانًا وَاٰنَا اِنْ کُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِیْنَ ﴿۲﴾ قَالَ قَدْ وُقِعَ عَلَیْکُمْ مِّنْ رَبِّکُمْ رِجْسٌ وَّغَضَبٌ اَنْتُمْ لُوْنُوْنِی فَاَسْمَآءُ سَمَّیْتُوْهَا اَنْتُمْ وَاَبَاؤُکُمْ مَا نَزَّلَ اللهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ فَاَنْظِرُوْا اِلَیَّ مَعْکُمْ مِّنَ الْاَسْطِیْرِیْنَ ﴿۳﴾ فَاَعِیْبْتُمْ وَاَلْذِیْبُ مَعْدِرٌ مَّرْمُومًا وَّقَطَعْنَا دَابِرَ الْذِیْبِیْنَ کَذَّبُوْا اٰیٰتِیْنٰ وَاَمَّا کَاُوْمٌ مِّنْکُمْ وَاِلَی ثَمُوْدَ اٰحٰمِ صَلْحًا قَالَ یَقُوْمُوْنَ اَعْبُدُوْا اللهَ مَا لَکُمْ مِّنْ اِلهٍ غَیْرُهٗ قَدْ جَاءَ نَکُمْ بَیِّنَةٌ مِّنْ رَبِّکُمْ هٰذِهِ نَاقَةٌ لَّکُمْ ؕ آیَةٌ فَاذْرُوْهَا تَاْکُلْ فِیْ اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمْسُوْهَا سِوَا سِوَا فِیَاْخِذْکُمْ عَذَابٌ اَلِیْمٌ ﴿۷۴﴾

و له شاخ و کویه کانیشدا خانوو ده تاشن و هه لیان ده کۆلن و تییدا نیشته چی ده بن ﴿ فاذکروا آلاء الله ﴿ جا که واته با هه مووکات نیعمه ته کانی خواتان له بیربی و، شوکرانه بزیر بن ﴿ ولا تعثروا فی الارض مفسدین ﴿ هه رگیزیش پی دامه گرن له م زهوییه ی خوادا له سه ر خراپه کاری و ویرانکاری و، فه ساد کاری ﴿ ۷۵: قال الملا الذین استکبروا من قومه ﴿ که چی ناو دارانی هوزه که ی - نه وانه یان خو یان به گه وره و زل داده نا له ناستی باوه ردا گو تیان: ﴿ للذین اُستضعفوا لمن آمن منهم ﴿ به و کۆمه له باوه رداره چه وساووه بی ده سه لاته یان ﴿ اتعلمون ان صالحا مرسل من ربه ﴿ تا خو ئیوه ده زانن و باوه رتان وایه که: صالح له لایه ن په روهر دگاریه وه نیزایی؟ دپاره به گالته وه هم قسه یه ده که ن ﴿ قالوا انا بما ارسل به مؤمنون ﴿ نه وانیش وتیان: به لی به راستی ئیمه به وه ی که صالح پیی نیردراوه بروادارین ﴿ ۷۶: قال الذین استکبروا انا بالذی آمنتم به کافرون ﴿ نه وانه ی که ده عیه بازو خو یان به زل نه زانی وتیان:

پهروه دگارم بی راگه یانندن ﴿ و نصحت لکم ﴾ و زوریش به خیرخوازی ناموزگاریم کردن و ترساندنم له سزا ﴿ و لکن لا تحبون الناصحین ﴾ به لام من چی بکم، که نیوه ناموزگارانان خوش ناوی، همتا خوتان تووشی نه وسزایه کردو تیاچوون !!

کورتیه باسیکی لووت:

﴿ ۸۰ ﴾ ولوطا إذ قال لقومه ﴿ لووتی برازی (ئیبراهیم) یشمان نارده لای هوزی خوی و، پاش بروا هینانی به ئیبراهیم کؤچی کرد بو ولاتی شام، پاشان خوا کردی به په یامبه رو ﴿ ناردی بو (سدوم) و گونده کانی دهوروبه ری، نه ویش به مهردانه کاری خوی نه نجام داو ناموزگاری زوری کردن که: دست له و کاره دزیوو زور ناپه سنده یه هه لگرن، که نه وهنده خراب و ناشرین بوو، پیش نه وان که سینیکی دی نه ی کردبوو، نه وساش پیی گوتن: ﴿ آتاتون الفاحشة ﴾ نایا نیوه کاری شووره پیی و، فاحیشه ی وا نه کن؟ ﴿ ما سبقکم بها من أحد من العالمین ﴾ که به رله نیوه هیچ که سیک له جیهاندا نه ی کردووه، (وهلیدی کوری عه بدوله لیک/ خلیفه ی نه مه وپه کان و، دروستکاری مزگه وتی دیمه شق). دهلی: نه گهر خوای گه وره نه و کاره دزیوه ی هوزی (لووت) ی باس نه کردبا، هه رگیز نه مه دزانی نیر له گهل نیردا جوت ده بن! ﴿ ۸۱ ﴾ إنکم لتأتون الرجال شهرة من دون النساء ﴿ نه ری نیوه بو ناره زووی جینسی خوتان له باتی ژنان له گهل پیاوان جوت ده بن؟ واته: نه وهنده زیاده روو سه رکهش و باغین، کاری واده کن! نه وسا وهک له نایه تیکی تردا هاتووه لووت ویستی بیان خاتوه سه ریی راست و له وکاره دووریان بخاتوه، بویه فرمووی: (هولاء بناتی إن کنتم فاعلین) ۷۹/۱۱. ﴿ بل أنتم قوم مسرفون ﴾ نا، نیوه خه لکیکن سرووشتان تیک چووه و له (فطرت) ده رچوون و زیده رویبتان کردووه، بویه کاری ده کن نازه لیش نایکات. ﴿ ۸۲ ﴾ وما کان جراب قومه ﴿ که چی وه لامی گه له که ی لووت هه نه وهنده بوو ﴿ إلا أن قالوا أخرجهم من قریتکم ﴾ که وتیان: (لووت) و شوین که وتووه کانی له شارو گونده کانتان ده ریکه ﴿ إنهم أناس یتطهرون ﴾ چونکه نه وانه که سانیکن ده یانه وی به پاک و خاوی پی بزین! له وکارانه نیمه ده یان که بن نه وان خویان به پاک ده نوینن، دیاره به لاقرتیبیه وه تم قسه یه نه کن ﴿ ۸۳ ﴾ فأنجیناه وأهله إلا إمرأته ﴿ تئیر نیمه ش خوی و بنه ماله که یمان له وسزایه نه و قه یان بوو بزگار کرد، ته نیا ژنه که ی نه پی. خوای گه وره ده فرمووی (فأخرجنا من کان فیها من المؤمنین فما وجدنا فیها غیر بیت من المسلمین). ﴿ کانت من الغابرین ﴾ چونکه

ده سبزان! نه و په یامه ی نیوه برواتان هیناوه پیی، نیمه ئینکاری و حاشای لی ده که بن ﴿ ۷۷ ﴾ ففعلوا الناقه ﴿ ئینجا وشتره که یان په لپه ل کردو کوشتیان ﴿ وعتوا من أمر ربهم ﴾ له فرمانی پهروه دگاریان ده رچوون و یاخی بوون. (قه تاده) ده لی: نه وکه سه که وشتره که ی په لپه ل کرد ته نیا یه ک که سیان بوو، به لام له بهر نه وکه

وَأَذْكُرُوا إِذْ جَعَلُكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ خَدَّوْتُمْ مِنْ شُهُولِهِمْ أَفْئُورًا وَتَجْحُوتُونَ الْجِبَالَ يَبُوتًا فَأَذْكُرُوا لَاءَ اللَّهِ وَلَا تَمُوتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿ ۷۶ ﴾ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ آسَتْكُمْ بَرًا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتَضَعُّوْا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَقْلَبُونَ أُنْزِلَ عَلَيْهَا مِنْ سَلَّمَ رَبِّيَ قَالَ إِنَّا بِكُمْ أُنزِلِينَ بِهِ. مُؤْمِنُونَ ﴿ ۷۷ ﴾ قَالَ الَّذِينَ آسَتْكُمْ بَرًا إِنَّا بِأَلَدِي آمَنُتُمْ بِهِ. كَفَرُونَ ﴿ ۷۸ ﴾ فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَا عَنْ أَمْرِ رَبِّيهِمْ وَقَالُوا إِنصَلِحْ أُنْقَابِنَا تَعِدْنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿ ۷۹ ﴾ فَأَخَذْتَهُمُ الرِّجْفَ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جثِيمِينَ ﴿ ۸۰ ﴾ فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ ﴿ ۸۱ ﴾ وَلَوْطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّا أَنْتَوْنَ أَلْفَحْشَةٌ مَا سَبِقْتُكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْمَلَأِينَ ﴿ ۸۲ ﴾ إِنَّكُمْ لَأَنْتَوْنَ الرِّجَالُ شَهْوَةٌ مِنَ دُونِ الْإِنْسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿ ۸۳ ﴾

خه لکه کانی تر بیزار بیان له کوشتنه که ی دهر نه بری و، پیی رازی بوون، خوایش کاره که ی دایه پاله موویان و بیکه وهش گشتیانی سزادان، وهکو له جیگایه کی تردا نه فرمووی: (فکذبوه ففعلوها فدمدم علیهم ربهم بذنبهم فسواها..). ۱۴/۹۱. یان ده فرمووی: (وأتینا ثمود الناقه مبصرة فظلموا بها..). ۵۹/۱۷. یان ده فرمووی: (ففعقروا الناقه..). ۷۷/۷. ﴿ وقالوا یا صالح اثنا بما تعدنا إن كنت من المرسلین ﴾ نه وسا وتیان: نه ی صالح! ده سا نه گهر راسته تو پیغه مبه ریت، نه و به لا و سزایه مان بو بینه هه ره شهت ده کرد لیمان ﴿ ۷۸ ﴾ فأخذتهم الرجفة ﴿ نه وسا کتوپر بوومه له رزهو، هه وره تریشه یه کی سهخت گرتنی ﴿ فأصبحوا فی دارهم جاثمین ﴾ جا هه موو له ماله وه به ده ما که وتن و مردن ﴿ ۷۹ ﴾ فتولى عنهم ﴿ جا دواى له ناوچوونیان ودواى نه وه موو هه وه (سالح) له گهل دان وکه لکی نه بوو، لییان دوور که ته وه ﴿ وقال یا قوم ﴾ ووتی: نه ی هوزه که م! ﴿ لقد أبلفتکم رساله ربی ﴾ به راستی من په یامی

نه وکوه ته تک به جیماوان و بهری و شوینی نهوانداچووو گزیکاری به میوانه کانی کرد ﴿ ۸۴: و أمطرنا علیهم مطرا ﴾ بۆ له تاو بردونیان بارانیکی ناتاساییمان بارانده سهریان، واته: بهرده بارانمان کردن و بهردی ژهراویمان به سهرارشتن، وهک له جییه کی تردا ده فرموی: ﴿ و أمطرنا علیهم حجارة من سجيل منضود، مسومة عند ربک... ﴾ ۸۲/۱۱، پینشهوا (شبوو حنیفه) له م ئایه ته وه دهلی: مرؤی نیرباز دهبی له شاخیکه وه بهر بدریته وهو، پاشانیش بهرده باران بکری، پینشهوا (شافعی) له وته یه کیدا دهلی: نهو جوژه که سانه ژنیان هینابی، یا نا، دهبی بهرده باران بکری ﴿ فانظر کیف کان عاقبة المجرمین ﴾ ده بنواره بزانه پاشه رۆژی تاوانباران چون بوو.

کورتیه باسیکی شوعه ییب:

﴿ ۸۵: و إلى مدین آخاهم شعبا ﴾ بۆ (مه دینه) یش (شوعه ییب) یرایانمان نارد.

(مه دینه): هه م به هۆزه که ی و، هه م به شاره که یشی (که له رینی حیجاز وهه نزیککی مه عان) ه دهوتری، وهک ده فرموی: (..ولما ورد ماء مدین..) ۲۳/۲۸. وه هه روا (أصحاب الایکه) یشیان بی ده گوتری ﴿ قال یاقوم اعبدوا الله مالکم من إله غیره ﴾ بیی گوتن: نه ی هۆزی من! هه ر خوا به تاک وته نیایی بیهرستن، چاکیش بزانت که بیچکه لهو هیچ خواهی که ترتان نییه که شایسته ی بهرستن بیت ﴿ قد جاءکم بینة من ربکم ﴾ به راستی به لگه یه کی گه وره ی روونیشان له لایه ن پهروه ردگار تانه وه بۆ هاتوه، له سه ر راستی په یامه که م و راستکردنه وه ی باری چه وتی کۆمه لایه تی نیوه ﴿ فأرفوا الکیل والمیزان ﴾ ده با پیوانه و کیشانه شتان به رامه به بی، مافی مه ردوم په ناهه ق مه خۆن ﴿ ولا تبخسوا الناس أشياءهم ﴾ له شتومه کی مه ردوم مه دزنه وه، بی به هاو که م ته ماشای مالی خه لکی مه که ن و، فروقیل و حیله یان لی مه که ن، هه ربۆ نه مه یه که له جییه کی دیکه دا نه فرموی: (ویل للمطففین الذین..) ﴿ ولا تفسدوا فی الأرض بعد إصلاحها ﴾ له زه ویشدا دوا ی چاک کردنی ولادانی فساد ده ست مه که نه گیره شیوینی و، خرابه کاری و سته م ﴿ ذلکم خیر لکم ﴾ هه ر نهو نامۆزگاری یانه بۆ نیوه باشترن له نژ وه ستانیان و به گوی نه کردونیان ﴿ إن کنتم مؤمنین ﴾ نه گه ر پرواتان هه بی و راست بکه ن و، ددان به وته که مدا بنینن ﴿ ۸۶: ولا تعدوا بکل صراط توعدون ﴾ له سه ر ریگاکاندا دامه نیشن و هه ره شه له وکه سانه بکه ن دین بۆلای شوعه ییب و، ده یانه وی پروا به خوا بیئن، به لی.. نهو سه ر لیشیوا وانه نه مه یان کردبووه خووی خو یان که: هه ر که سیک هاتبا بۆلای "شوعه ییب" هه ره شه یان لی ده کرد!

﴿ وتصدون عن سبیل الله من آمن به ﴾ سه ره ریگاکانیان لی مه گرن و، ریگه ی دینی خوا له و که سانه بیه ستن باوه ریان به خوا هینا وه ﴿ وتبعونها عوجا ﴾ هه ولیش بده ن به لارو چه وتی نیشانی بده ن! داخستنی ریگا و بانه کان له خه لکانی هاتووچۆکه ر، به ناوی گومرگ و نازار دانی مه رد م، کاریکی زۆرناریک ونا په سه نده ﴿ واذکروا إذ

وَمَا كَانَتْ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أخرجوهم من قريبتكم إنهم أناس يظلمون ﴿ ۸۵ ﴾ فَأَجْبَنَهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا أَمْرًا تَمَنَّا كَانَتْ مِنَ الْغَيْرِينَ ﴿ ۸۶ ﴾ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿ ۸۷ ﴾ وَإِلَى مَدِينٍ آخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ تَعْلَمُونَ أَعْبَدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ فَذَجَأْتَكُمْ بَيْنَهُ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تفسدوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿ ۸۸ ﴾ وَلَا تَعْمَدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعَدُونَ وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ أَمْرٍ بِهِ وَسَمِعُونَهَا عِوَجًا وَأَذْكُرُوا إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكُفِّرْكُمْ وَأَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿ ۸۹ ﴾ وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ ءَامَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿ ۹۰ ﴾

کنتم قلیلا فکترکم ﴿ نه ی نه وه تان له بیهره که به ژماره که م بوون و خوا زۆری کردن و ده سه لاتی بی دان، ده سا وه رن سوپاسی بکه ن ﴿ وانظروا کیف کان عاقبه المفسدین ﴾ ده سا ته ماشا بکه ن و بزانت خرابکاران کانی لایاندا بییت پاشه رۆزیان چون بوو؟ ﴿ ۸۷: وإن کان طائفة منکم آمنوا بالذی أرسلت به ﴾ نه وسا نه گه ر ده سته یه کتان باوه ریان بهو په یامه هینا به منا نیردراوه ﴿ وطائفة لم یؤمنوا ﴾ و ده سته یه کیشتان پرواتان نه هینا ﴿ فاصبروا حتی یحکم الله بیننا ﴾ ده تارامتان هه بی، هه تا خواخۆی له نیوانماندا داوه ری ده کا ﴿ وهو خیر الحاکمین ﴾ و نه ویش له گشت داوه ره کان چاکتره، ناشکرایشه که پاشه رۆزی باش هه ر بۆ پرواداران، تیاچوون وه فوتانیش ته نیا بۆ بی باوه رانه.

کۆتایی جزئی ۱۸، (و لله الحمد والمنة)...

﴿ ۸۸: قال الملأ الذین استکبروا من قومه ﴾ بیاوه ناوداره کانی

گه که ی شوعه یب - نه وانه یان که له ناو گه که یاندا ناو دارو دیاری بسوون و خو یان به گه وره و مزه نه زانی - وتیان: ﴿ لنخرجک یا شعیب والذین آمنوا معک من قریتنا ﴾ شوعه یب! بی گومان به نیمه توش و نه وانهش وا له گه ل تو برو یان هی ناوه له شارو و لات ه که ماندا دهر نه که یین ﴿ أو لتعودن فی ملتنا ﴾ وه یان نه بی بگه رینه وه

له رابردوو یبه ﴿ علی الله توکلنا ﴾ پشتمان ته نها ههر به خوا به ستوه، (ثیب عه بیاس) نه ل: شوعه یب پیاو نیکی زور سالح ونویژ خوین بوو، جا که قسه ی زوری له گه ل کردن و، بی که لک و قازانج بوو، لیبان بی ثومید بووو که وته دوعاو نزا لیبان و وتی: ﴿ ربنا افتح بیننا و بین قومنا بالحق ﴾ پهروه دگارمان! تو له نیوان نیمه وهزه که ماندا به هق و دروست داوهری به که و، هق وناهق لیک بکه وه، زلمان بکه به سه ریاندا ﴿ و أنت خیر الفاتحین ﴾ تو له هه سوو داوهریک چاکتریت، بریاری تو دوره له سته م، گری کویره کانی زیانمان ههر به تو نه که رینه وه ﴿ ۹۰: ﴾ وقال الملأ الذین کفروا من قومه ﴿ پیاه ناو داره کانی هوزه که ی - نه وانه ی که برو یان نه هی ناوو - به خه لکه که یان وت: ﴿ لئن اتبعتم شعیبا نه مه سویندی بیت نه گهر نیوه په پیره ی له شوعه یب بکن و وه لامی داوا که ی بده نه وه ﴿ إنکم إذا لخاسرون ﴾ بی گومان بن له زیانمندان نه بن ﴿ ۹۱: فآخذتهم الرجفة ﴾ نه و سا بوومه له رزه و، برووسکه یه کی سه ختی وا گرتنی ﴿ فاصبحوا فی دارهم جائسین ﴾ هه سوو له ناو خانووه کانی خو یاندا بی گیان که وتسن و مردن، شوعه یب و موسلمانه کانیش بزگار بوون، وه کو له جیگایه کی تر دا نه فهرمو ی: (ولما جاء امرنا نجینا شعیبا والذین آمنوا معه برحمة منا وأخذت الذین ظلموا الصیحة...) ﴿ ۹۲: الذین کذبوا شعیبا جا نه وانه ی وا شوعه بیبان به دوز خسته وه و باوهر یان بی نه کرد، وا له ناو چوون ﴿ کان لم یغفوا فیها ﴾ دهت گوت ههر گیز له وی نه ژیاون، که چی به موسلمانه کانیشیان دهگوت شه رتبی له م و لات هدا دهرتان که یان! جاهه میسان ده فهرمو ی: ﴿ الذین کذبوا شعیبا ﴾ نه و که سانه ی شوعه بیبان به دروزن داناو، برو یان بی نه هی نا ﴿ کانوا هم الخاسرین ﴾ بو خو یان بوونه زیانبارو تیا چوو، نه ک شوعه یب و موسلمانه کان ﴿ ۹۳: فتولی عنهم ﴾ نینجا "پاش نه و سزایه بو یان هات" شوعه یب رووی لوهر چه رخان و، به ناویاندا رویشت ﴿ وقال یا قوم لقد أبلغتکم رسالات ربی به نیش و داخه وه وتی: هوزه که م! به راستی من په یامه کانی پهروه دگارم پیتان گه یاند ﴿ ونصحت لکم ﴾ و به دل سو زانهش ناموزگاریم کردن، که چی "له باتی باوهر هینان" گویتان بو نه گرتم و پشتتان لی له لکردم! ﴿ فکیف آسی علی قوم کافرین ﴾ ده سا نیتر پاش نه وه موو هه ولهم، چون بو تیا چوونی گه لیک ی بی باوهری وه ک نیوه من خه فته بخوم.

﴿ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ بِشَعِيبٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرِينِنَا أَوْ لَتَمُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ أُولُو كَذَابٍ هُمْ ﴿ ۸۸ ﴾ قَدْ أَفْرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ بَعَثْنَا اللَّهُ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَمُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبُّنَا أَفْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ﴿ ۸۹ ﴾ وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَيُنَّيِّنَّ لِيَنَّكُمْ شُعَيْبًا إِنْ كَرِهْنَا الْخَيْرُونَ ﴿ ۹۰ ﴾ فَأَخَذْتَهُمُ الرِّجْفَةَ فَأَسْبَغَ فِي دَارِهِمْ جُثُوبًا ﴿ ۹۱ ﴾ الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ ﴿ ۹۲ ﴾ فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَ قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ آسَأْتُمْ عَلَى قَوْمٍ كَثِيرٍ ﴿ ۹۳ ﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْأَسَاءَةِ وَالنَّصْرَاءِ لَعَلَّهُمْ يَضُرَّعُونَ ﴿ ۹۴ ﴾ ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّى عَفَوْا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ آيَاتُنَا النَّصْرَاءَ وَالنَّصْرَاءَ فَأَخَذَتْهُمُ بَنَّةٌ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿ ۹۵ ﴾

سهردین و نایینی نیمه، واته: نیوه ته نها ههر نه م دوو ریگایه تان بو هه یه: یا به چی هیشتنی زیدی خو تان، یان گه رانه وه بو نیو دین و نایینی نیمه ﴿ قال اولو کنا کارهین ﴾ شوعه یب گوتی: باشه! نه گهر پشیمان ناخوش بی، نیوه ههر به زور له دین وهرمان دهگیرن و، له نیشتمان دهرمان ده پیرینن! ﴿ قد افترینا علی الله کذبا ان عدنا فی ملتکم ﴾ نه گهر بگه رینه وه ناو دین و نایینی نیوه، بی سو درومان له سهر خوا هه لبه ستوه، که خو مان به نیماندار داده ناو، له شیرک که نارمان ده گرت ﴿ بعدا ذ نجانا الله منها ﴾ به تاییه تی پاش نه وه که خوا بزگاری کردین لیبی ﴿ وما یكون لنا ان نعود فیها ﴾ و ههر گیز بو مان ره وای نیبه و شیوا نیبه بگه رینه وه نیو نه و نایین و بهرنامه یه ﴿ إلا ان یشاء الله ربنا ﴾ مه گهر خوای پهروه دگارمان چه زیکاو، له میهره بان ی خو ی بی به شمان کات، دیاره نه و کات ده سه لاتمان نیبه ﴿ وسع ربنا کل شیء علما ﴾ زانستی پهروه دگارمان هه موو شتیکی گرتوته وه، ناگای له نیشتاو

شارو هگونه کانی پیش تو شمان نه زموون کرد:

﴿ ۹۴: وما أرسلنا فی قریه من نبی ﴾ ههر په یامیه ریگمان بو

یلعون ﴿وله گهرمه‌ی گهمه و گالته دابن؟﴾ ۹۹: أفأمنوا مکر
 الله ﴿بلینت له مه کروهیزو ده سولات و سزای خوا دلنیا بن؟ که
 چون زور له سرخو له بنیان دیننی و خافلیشن ﴿فلا یامن مکر
 الله إلا القوم الخاسرون ﴿خو مه گهر هر گهل وهوزی زینمه ندان
 له مه کور و توله‌ی خوا دلنیا بن﴾ ۱۰۰: أو لم یهد للذین یرثون

هر شاروو گوندیک ناردینی و باوه‌ریان پی نه کردینی ﴿إلا أخذنا
 أهلها بالیاساء والضراء﴾ نیمه ش به نه خویشی و، هه‌زاری و زیان
 گرتومانن، و تاقییمان کردونه ته‌وه ﴿لعلهم یضرعون﴾ تا به لکو
 ملکه‌ج ببن و بیارینه‌وه لیمان و، لهو لاساریه‌یان بگه‌رینه‌وه.
 ۹۵: ثم بدلنا مکان السینة الحسنة ﴿له پاشان شو ناخویشی
 و ده‌ستکورتیه‌مان گوزی به خویشی و، گوشادی ﴿حتى عفوا﴾
 هه‌تا دووباره سه‌رو مالیان گه‌شه‌ی کرده‌وه و زور بوونه‌وه، به‌لام
 هر نه‌هاتنه سه‌رهیل، وه‌کو ده‌فهرموی: ﴿وقالوا قد مس آباءنا
 الضراء والسرائ﴾ و له‌جیاتی سوپاسگوزاری و په‌شیمان بوونه‌وه
 و تیان: به‌راستی باو‌پیرانی‌شمان هه‌رئاو ناخویشی و، زیانیان
 دووچار بووه پاشان ده‌روویان لی‌کراوته‌وه، واته: نه‌مه شتیکی
 سروشتیه‌و بوخوی له بوونه‌وه‌ردا روو ددها و، نیمه به قاری خوی
 نازانین! ﴿فأخذناهم بغتة وهم لا یسعون﴾ یتیر له‌ناکاوو کتوپر
 "بی‌شه‌وه هه‌ست بکه‌ن و په‌شیمان ببینه‌وه" گرتمانن و دووچارمان
 کردن، واته: به‌هردوو جووره‌که به بوونی و، به نه‌بوونی ره‌فتمان
 له‌گهل کردن، که‌چی نه‌وان هر ناسوپاس بوون!

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ
 مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا
 يَكْسِبُونَ ﴿٩٦﴾ أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا
 وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٧﴾ أَوَلَمْ نَأْتِهِم بِآيَاتِنَا
 فَذُكِّرُوا بِاللَّذِينَ مَكَرُوا ﴿٩٨﴾ أَمْ أَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ
 مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩٩﴾ أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ
 يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِن بَعْدِ أَهْلِهَا أَن لَّو نَشَاءُ أَصَبْنَاهُمْ
 بِذُنُوبِهِمْ وَنَطَعْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾
 ذٰلِكَ الْقُرْآنُ نَقْصٌ عَلَیْكَ مِنَ الْبَیِّنَاتِ وَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ
 بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِن قَبْلُ
 كَذٰلِكَ يَطِغُ اللَّهُ عَلٰى قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ﴿١٠١﴾ وَمَا وَجَدْنَا
 لِأَكْثَرِهِمْ مِّنْ عَهْدٍ وَإِن وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفٰتِرِينَ ﴿١٠٢﴾
 ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِم مُّوسَىٰ بِنَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
 فَتَلَّمُوا بِهَا فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٣﴾
 وَقَالَ مُوسَىٰ يَفِرُّ فِرْعَوْنُ إِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿١٠٤﴾

چاکی و سه‌لاجهت ده‌بیته مایه‌ی بزوی باش:

۹۶: ولو أن أهل القرى آمنوا واتقوا ﴿نه‌گهر خه‌لکی شو
 گوندو شارانه بروایان هیئابا و، له خوا ترسیمان بووباو کاریان
 به‌به‌رنامه‌ی شه‌کردبا ﴿لفتحنا علیهم برکات من السماء
 والأرض﴾ نیمه‌ش ده‌رگای گشت خیزو پیتیکی ناسمان و
 زه‌وییمان به روویاندا والا ده‌کردو" له ناسمان وزه‌وی رسقمانه‌دا،
 دیاره خه‌لکانی شارنشین زیاتر به‌هوی راپواردن و سه‌رگهرم
 بوونیانه‌وه به‌دونیا‌وه، هه‌رکه‌میکیان پروا ده‌هینا و به‌ره‌وه‌هق
 ده‌هاتن، وه‌کو له‌جیگایه‌کی تردا ده‌فهرموی: ﴿فلولا كانت قرية
 آمنت فتفتعها إيمانها إلا قوم یونس...﴾ ۹۸/۱۰۰. یان ده‌فهرموی:
 ﴿فأمنوا ففتعنهم إلى حین﴾ ۱۴۸/۳۷. یان ده‌فهرموی: ﴿وما أرسلنا
 فی قرية من نذیر...﴾ ﴿ولکن کذبوا﴾ به‌لام له‌باتی لیمان، شه‌وانه
 هه‌ر ملیان نه‌داو بروایان به په‌یامبه‌ره‌کان نه‌کردو به دروژنیان
 دانان ﴿فأخذناهم بما كانوا یكسبون﴾ یتینجا نیمه‌یش به‌هوی
 کاره خراپه‌کانیانه‌وه به‌سه‌ختی گرتمانن ﴿۹۷: أفأمن أهل القرى
 أن یأتیهم بأسنا بیاتا وهم نائمون﴾ ناخو شه‌وه‌لکی گوندو شارانه
 "که پروا ناهینن" دلنیا له‌وه‌که به‌شه‌ودا به‌لای نیمه‌یان تووش
 نابین و، بوخویشیان هه‌ر له‌خه‌وا بن؟ ﴿۹۸: أو أمن أهل القرى
 أن یأتیهم بأسنا ضحی﴾ ناخو شه‌وه‌لکی شارو گوندنشینانه
 شه‌مین بن له‌وه‌که له‌ده‌می چیشه‌ته‌نگاودا سزایان بو‌یی ﴿وهم

الأرض من بعد أهلها ﴿ناخو شه‌وانه شه‌م زه‌ویبه‌یان به‌میرات
 بو‌ده‌می‌نته‌وه، دوا‌ی له‌ناو‌بردنی خه‌لکه‌که‌ی، نه‌یان زانیوه ﴿أن
 لو نشاء أصبناهم بذنوبهم﴾ که شه‌گهر ئاره‌زوومان هه‌بی، له‌دوا‌ی
 له‌ناو‌بردنی پیشووه‌کان، شه‌مانیشمان به‌هوی گونا‌هه‌کانیانه‌وه
 له‌ناو‌ده‌بردن، هه‌روه‌ک پیشووه‌کانی شه‌وانمان به‌هوی لاساری و
 لادانی خویانه‌وه دووچارکرد ﴿ونطع علی قلوبهم﴾ و مؤریش
 به‌سه‌ر دلنیا‌ندا ده‌نینن ﴿فهم لا یسمعون﴾ یتیر هیج په‌ندو
 ئاموزگاریه‌ک وهر نه‌گرن و نه‌بیسن. به‌لکو هه‌ر به‌ره‌وه‌سه‌رکه‌شی
 مل بنین. وه‌ک خوی گه‌وره له‌چه‌ند جیگایه‌کی تردا شه‌وه‌راسته‌یه
 دوویات ده‌کاته‌وه‌وه ده‌فهرموی: ﴿أفلم یهد لهم کم أهلکنا من قبلهم
 من القرون یمشون فی مساکنهم﴾ ۲۶/۳۲، یان ده‌فهرموی: ﴿أولم
 تکنوا أقسستم من قبل ما لکم من زوال﴾ ۴۴/۱۴، یان ده‌فهرموی:
 ﴿وکم أهلکنا من قبلهم من قرن هل تحس منهم من أحد...﴾ ۹۸/۱۹،
 یان ده‌فهرموی: ﴿فکأین من قرية أهلکناها وهی ظالمة وهی خاویة

﴿ قد جنتکم بینه من ربکم ﴾ ده ساوا له پروهردگار تانه وه به به لگه یه کی زور پروون و ناشکراوه هاتوومه ته لاتان ﴿ فأرسل معی بنی اسرائیل ﴾ فی رعیه ون! ده بی توش به نی نیسرا ئیلیه کانم له گه ل بنیری و، له کویلا به تسی به ره لایان بکهیت، تا بیان به م بو بیت المقدس ﴿ ۱۰۶: قال إن كنت جنت بأية فات بها ﴾ فی رعیه ونی: باشه! نه گه ر نیشانه وه به لگه یه کت له گه ل خوت هینا وه، وه ک خوت نه لیت، ده سا بیهینه بزاین چییه؟ ﴿ إن كنت من الصادقین ﴾ نه گه ر راسته په یامبه ریت ﴿ ۱۰۷: فألقى عصاه ﴾ جا موسا عه سا که ی خوی فری دایه زه ویی ﴿ فإذا هی ثعبان مبین ﴾ له ناکاو بووبه نه ژدی به یه کی گوره ی ناشکرا.

(ثیبن عه عباس) نه لیت: ده می در ی بوویه وه به په له به ره و پرووی فی رعیه ون چوو، نه ویش که دیتی وا به ره و پرووی دیت، له تر سانا له سه ر ته خته که ی خوی فری داو، ده سه ته دامینی موسا بوو- ﴿ فإذنا - که به لکو وازی لئی بی نیت، نه و جا موسا ش ماره که ی گرت و بوویه وه به عه سا که ی جار ان!.

زمانه وانه کان ده لین: (ثعبان) به نیره ماریکی گوره ده لین. ﴿ ۱۰۸: ونزع یده ﴾ جگه له وهش ده سستی خوی شی له گیر فانی خوی هینا به در ﴿ فإذا هی بیضاء للناظرین ﴾ ده بینن کتوو پر بوته نور یکی سی و بیخه وش بو ته ماشا که ران. (ثیبن عه عباس) ده لیت: ده سستی "وه ک تیشکی خور" نیوان ناسمان و زه ویی پروونک کرده، بی نه وه هیچ جو ره نه خوشی به کی هه بی، وه کو نه خوشی به له کی ونه خوشی به کی تر.

موسا ده که نه جادوو گه ر!

﴿ ۱۰۹: قال الملائمة من قوم فرعون ﴾ پیاوه ناوداره کانی هوزه که ی فی رعیه ون وتیان: ﴿ إن هذا لساحر عليم ﴾ به راستی نه م موسا به جا دوو گه ر کی زور زانوا به مهاره ته وه، هه ر به و جادوو به ش ﴿ ۱۱۰: یرید أن یخرجکم من أرضکم ﴾ نه یه وی گشتتان له م ولاتی خوتانه "میسر" ده ره یه رینی ﴿ فإذا تأمرون ﴾ جائیستا فه رمانتان به چییه؟ ﴿ ۱۱۱: قالوا أرجه وأخاه ﴾ نه وانیش به فی رعیه ونیان وت: تو خوی و(هاروون) ی برای لای خوت گل بده وه با له لای خوت بن و، هیچ شتیکیان به رامبه ر مه که ﴿ وأرسل فی المدائن حاشرین ﴾ وکو که ره کانیش بنیره بو ته وای شاره کانی ژیر ده سه لاتی خوت، باهه رچی جادوو گه ر هه موو کو بکه نه وه وه بیان هینن ﴿ ۱۱۲: یا تونک بكل ساحر عليم ﴾ تا هه رچی جادوو گه ری ده سه لاتدارو زور زانه بینن بولات ﴿ ۱۱۳: وجاء السحرة فرعون ﴾ نار دیان و جادوو گه ره کان هه موو هاتنه لای

علی عروشها وبشر معطلة وقصر مشید) ۴۵/۲۲. ﴿ ۱۰۱: تلک القرى نقص علیک من أنبائها ﴾ نیمه پرک له هه و ال نه م شارو گوندانه ت "که ویرانمان کردن" بو باس ده که یه هه ر له گونده کانی (نوح) مه هه تا مه دیه نی شوعه یب، "تا ده رکه وی که نیمه هه میسه یارمه تسی په یامبه ره کانمان داوه وه سته مکارانیشمان له ناو بر دووه. ﴿ لقد جاء تهم رسلهم بالبینات ﴾ سویند ده خوم په یامبه رگه لیکیان به چه ندین به لگه و نیشانه ی پروونه وه بو هاتن بو رینمای ی و شاره زا کردونیان، وه ک له شوینی تر دا ده فه رموی: (وما کتا معذین حتی نبعث رسولا) ۱۵/۱۷، یان ده فه رموی: (ذلک من أنباء القرى نقصه علیک منها قائم وحصید) بو دوویاتی نه و راستیانه. ﴿ فما کانوا لیؤمنوا بما کذبوا من قبل ﴾ که چی "له گه ل شه وه موو به لگانه شدا" وه ک له پیندا پروایان نه بوو، هه ر وا - بو دواییش - پروایان نه هینا ﴿ کذلک یطیع الله علی قلوب الکافرین ﴾ خوا ثابه و شیوه یه مور ده خاته سه ر دل گشت بی پرواکان "نیتره یج خیرک ناچیته دلایانه وه.

سه رگروشته ی (موسا) و فی رعیه ون:

﴿ ۱۰۲: وما وجدنا لأکثرهم من عهد ﴾ خو زوره ی شه وانه شمان به وه فادارو به نه مه ک نه دی، هه تا به لینه کانیان نه نجام بده ن، واته: په یمان شکی نیان کردو، زوریش بی نه مه ک ده رچوون، نه وسه نیمه یه له به ره شه وه له ناومان بردن، وه ک له شوینی تر دا بو دوویاتی نه و راستیه ده فه رموی: (ولقد بعثنا فی کل أمة رسولا أن اعبدوا الله واجتنبوا الطاغوت) ۳۶/۱۶. ﴿ وإن وجدنا لأکثرهم لفا سقین ﴾ بی گومان زوره شیانمان "به فاسق" و سنوور به زین دیت و، په یمانی خویانیان شکاند ﴿ ۱۰۳: ثم بعثنا من بعدهم موسی بآیاتنا إلی فرعون وملأه ﴾ له پاش نه ویغه مبه رانه وه: -نوح، هوود، سالح، شوعه یب- (موسا) شمان به چه ند نیشانه یه کی ناشکراوه نارد بو لای (فی رعیه ون) "پاشای میسر" و ده سه لاتداره کانی نه و ﴿ فظلموا بها ﴾ که چی "له به رثیره یی وعینادیان" به به لگه کانمان پروایان نه کردو دژیان وه ستان ﴿ فانظر کیف کان عاقبة المفسدین ﴾ جا ته ماشا بکه، بزانه پاشه روژی نه و خراپکارانه چون بوو؟ ثایا هه موویانمان له ده ریا که دا نه خنکان؟! ﴿ ۱۰۴: وقال موسی یا فرعون ﴾ موسا ش وتی: نه ی فی رعیه ون! ﴿ انی رسول من رب العالمین ﴾ بی گومان من راسپارده ی پروهردگاری گشت جیهانه کانم ﴿ ۱۰۵: حقیق علی أن لا أقول علی الله إلا الحق ﴾ واش ره وایه بو من که هه ر شتی راست و دروست بی بو خوا هه ره وه بلیم، واته: چون شایسته ی خواهی ته خوی بی، زیادو که م نه لیم

فیرعهون ﴿ وقالوا إن لنا لأجرا إن كنا نحن الغالبين ﴾ ووتیان :
باشه ! نه گهر ئیمه زال بووین و سه رکه وتین به سهر مووسادا ،
دهبی تو مزو کریه کی باشمان بو دابنییت و خه لاتمان بکهیت ؟
﴿ ۱۱۴ : قال نعم ﴾ فیرعهون وتی : به لی باشه ﴿ وانکم لمن
المقربین ﴾ بی گومانیش بن له نزیکان و دهسته ی مه شوهرت و
تایبه تمه ندانی خوُم نه بن ﴿ ۱۱۵ : قالوا یا موسیٰ إما أن تلقی
نہوجا جادووگه ره کان وتیان : نه ی مووسا ! یا تو " به ره ئیمه "
عه ساکت به اوئیه ﴿ وإما أن نکون نحن الملقین ﴾ یان ئیمه
پیش تو ده ی هاوئیزه ؟ له وه ده چوو پییان خوُش بیت دست بخه نه
پیش ﴿ ۱۱۶ : قال ألقوا ﴾ مووسا وتی : ده ئیوه به اوئیزه ﴿ فلما
ألقوا سحروا أعین الناس ﴾ چاکه ئامیری جادوووه کی خوئیانیان
هاویشت ، خه لکه که یان چه واشه و چاوبه ست کرد و ، پییان و ابو
نهو شتانه " نهوان هه لیان داون " هه موومارن ﴿ واسترهبهم ﴾ بویه
ترسان و ، ترسیکی به تین که وته دلپانه وه ﴿ و جاؤا بسحر عظیم ﴾
له راستیشدا له پیش چاو نهوانه وه جادوووه کی زور گه وره و مزنیان
نواند ، چونکه هه ر که سیک دیتبای ده هاته له رزه و نه ترسا .

مووسا سه رکه وت و جادووگه ره کان مووسلمان بوون :

﴿ ۱۱۷ : وأوحینا إلی موسیٰ ﴾ وه حیمان کرد بو مووسا ﴿ أن ألق
عصاک ﴾ که توش دارده سه ته که ت به اوئیه ﴿ فإذا هی تلقف ما
یا فکون ﴾ جا نه ویش هاویشتی و ، هه رچی که ره سه ی جادووی نهوان
بوو هه لی لووشی ﴿ ۱۱۸ : فوقع الحق و بطل ما كانوا یعملون ﴾ ئینجا
هه ق و راستی ده رکه وت و ، هه رچی کاری پروو بووچی نهوان بوو
چرووک بوو ﴿ ۱۱۹ : فقلبوا هنالک ﴾ هه ر له ویشدا فیرعهون و دارو
ده سه ته که ی ژیر که وتن و تیک شکینران ﴿ وانقلبوا صاغرین ﴾ به
سه رشوری وتیشکاو ی گه رانه وه ﴿ ۱۲۰ : وألقى السحرة ساجدین ﴾
جادووگه ره کانی فیرعهونیش گشت باوه ریان هینا و سوژده یان برد ،
که نه وه یان له مووسا دی ﴿ ۱۲۱ : قالوا أمتا برب العالمین ﴾
وتیان : وا باوه ریمان به په روه ردگاری جیهانه کان هینا ﴿ ۱۲۲ :
رب موسیٰ و هارون ﴾ که په روه ردگاری (مووسا و هارون) یشه
﴿ ۱۲۳ : قال فرعون أمتهم به قبل أن أذن لکم ﴾ فیرعهون وتی :
چون پیش نه وه من مؤله تتان بدهم ، ئیوه پرواتان به مووسا هیناوه ؟
﴿ إن هذا لمرکرمتموه فی المدینة ﴾ بی گومان نه م کاره ی ئیوه
پیلانئیکه " به ره وه بیته نه م گوره پانه وه " له شارد سازاندوتانه
﴿ لتخرجوا منها أهلها ﴾ هه تا هاولاته (قیبئییه کانی) لی ده ره ریئن
و ، له باتی نهوان هوزه که ی خوُتی تیا نیشته چی بکن ﴿ فسوف
تعلمون ﴾ له مه و پاش چاک نه زانن چیتان پی نه که م .

مووسا به ره ره ده شه ی فیرعهون ده که وه ی :

﴿ ۱۲۳ : لأقطعن أیدیکم وأرجلکم من خلاف ﴾ دلنیابن ده سستی
راست و ، پی پی چه پتان نه برم ﴿ ولأصلبنکم أجمعین ﴾ هه مووشتان
له دار نه دهم و نه تان که مه عبیره ت .

حَقِيقٌ عَلٰی اَنْ لَا اَقُوْلَ عَلٰی اللّٰهِ اِلَّا الْحَقُّ قَدْ جِئْتُكُمْ
بِیْنَتٍ مِّنْ رَبِّکُمْ فَارْسِلْ مَعِیْ بَنِیْ اِسْرٰءِیْلَ ﴿۱۲۳﴾ قَالَ اِنْ کُنْتَ
جِئْتَ بِبَیِّنٰتٍ فَآتِ بِہَا اِنْ کُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِیْنَ ﴿۱۲۴﴾ قَالَ لَنْ
عَصَاہُ فَاِذَا ہِیْ تُعْبَاثُ مِیْمٰنِ ﴿۱۲۵﴾ وَنَزَعَ یَدَہُ فَاِذَا ہِیْ بَیْضَاۗءٌ
لِّلنّٰظِرِیْنَ ﴿۱۲۶﴾ قَالَ الْمَلٰٓئِیْمُ قُوْرُ فِرْعَوْنَ اِنَّ هٰذَا سِحْرٌ
عَلِیْمٌ ﴿۱۲۷﴾ یُرِیْدُ اَنْ یَّخْرِجَکُمْ مِّنْ اَرْضِکُمْ فَمَاذَا تُمْرُوْنَ ﴿۱۲۸﴾
قَالُوْۤا اَرْضِہٖ وَاَعَاہُ وَاَرْسِلْ فِی الْمَدَآئِنِ حٰضِرِیْنَ ﴿۱۲۹﴾ یَا تُوْکُ
یَکُلُّ سِحْرَ عَلِیْمٍ ﴿۱۳۰﴾ وَجَآءَ السّحْرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوْۤا اِنَّ
لَنَا لَاجْرًا اِنْ کُنَّا نَحْنُ الْغٰلِبِیْنَ ﴿۱۳۱﴾ قَالَ نَعَمْ وَاِنَّکُمْ
لِغِنَ الْمُقْرَبِیْنَ ﴿۱۳۲﴾ قَالُوْۤا یٰمُوسٰی اِنَّا اَنْ تَلْقٰنَا اِنَّا اَنْ
تَکُوْنُ نَحْنُ الْمَلِیْقِیْنَ ﴿۱۳۳﴾ قَالَ اَلْقُوا فَلَمَّا اَلْقَوْا سَحَرُوْۤا
اَعْمٰتَ النَّاسِ وَاَسْتَرْهَبُوْهُمُ وَجَآءَ بِسِحْرِ عَظِیْمٍ ﴿۱۳۴﴾
﴿ وَاَوْحِیْنَا اِلٰی مُوسٰی اَنْ اَلْقِ عَصَاکَ فَاِذَا ہِیْ تَلْقَفُ مَا
یَا فُکُوْنٌ ﴿۱۳۵﴾ فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا کَانُوْۤا یَعْمَلُوْنَ ﴿۱۳۶﴾ فَعَلِبُوْۤا
هٰنٰلِکَ وَاَنْقَلَبُوْۤا صٰغِرِیْنَ ﴿۱۳۷﴾ وَاَلْقٰی السّحْرَةَ سٰجِدِیْنَ ﴿۱۳۸﴾

(ئیبین عه بیاس) نه لی : ده ست و پی برین و له قه نارهدان ، فیرعهون
دای هینا ﴿ ۱۲۵ : قالوا انا انا انا رینا منقلبون ﴾ جادووگه ره کانیس
وتیان : گرنگ نیسه ، چوون ئیمه هه ر بو لای په روه ردگارمان
ده چینه وه ، توش چیت له ده ست دی بیکه و دریعی مه که ﴿ ۱۲۶ :
وما تنقم منا ﴾ دیاره توش هه ر له بهر نه مه رقت لیمانه و عه زه تمان
ده که بیت ﴿ إلا أن أمتا بآیات ربنا لما جاءتنا ﴾ که کاتی ئایه ت و
به لکه کانی په روه ردگارمان بو مان هاتن ، باوه ریمان پی هینان ﴿ ربنا
أفرغ علينا صبرا ﴾ ده سا نه ی خوای په روه ردگارمان ! ئارامی و
تابشتمان به سه ردا بریزه ﴿ وتوفنا مسلمین ﴾ و به مووسلمانه تیش
بمان مرینه ، واته : هیزی ئیمان له دلماندا توکمه بکه ، هه تا به رکه ی
نه شکه نه جو و نازاری فیرعهون بگریسن . (ئیبین عه بیاس) " خوا لئی
رازی بیت " ده لیست : نهوانه که فیرعهون له قه نارهدان پیش
نیوه رۆکه ی جادووگه رو کافر بوون ، که چی بو ئیواره که ی بوونه
شه هیدی ریگای خواو سه ریلند بوون .

زهوییه ده داتی و، نیکاته میراتبهری ﴿ والعاقبة للمتقين ﴾ وپاشه رژی باش و پروناکیش هه ربو پاریزگارانه ﴿ ۱۲۹ ﴾: قالوا أودینا من قبل أن تأتینا ﴿ بهنی ئیسرائیلییه کان به مووسایان وت: تو پیش شه وه بیینه لامان، ئیمه هه ره شه که نه جو و تازار ده دراین و ئیسراحه تمان به خومانه وه نه دیتوو نه حه واینه وه، چونکه بهر له دایک بوونت نیرینه کانمان ده کوژران و، مینینه کانیشمان ده کرانه کاره کر ﴿ ومن بعد ما جئتنا ﴿ دواى هاتنیشت هه ره شه و تازارو سزایه دراین و چه وساینه وه، ئیتر نازانین که ی بزگار شه ببین! ﴿ قال عسی ربکم أن یهلك عدوکم ﴿ مووسا وتی: بئی گومانه که پهروه دگار تمان دوژمنتان له ناو شه بات. (ته بهری) ده لی: (عسی من الله واجب) واته: گشت کرداره کانی ((عسی)) له قور تاندا بو حه تمبییه ته ﴿ ویستخلفکم فی الأرض ﴿ و ئیوه ده خاته جینی شه وان له م و لات هدا ﴿ فینظر کیف تعملون ﴿ شه و جا ببینی ئیوه شه چون رهفتار شه که ن؟.

ئالی فیرعه ون بهر قات و قری ده خهین:

﴿ ۱۳۰ ﴾: ولقد أخذنا آل فرعون بالسنین ونقص من الثمرات ﴿ به راستی به گرانی و وشکه سالی و که م بوونی به رو بووم و، میوه جات و داهات، قارمان له ده ستوه به ستی فیرعه ون گرت ﴿ لعلم یذکرون ﴿ تا به شکو داخله کین و به خه بهر بینه وه و په ند و هر گرن ﴿ ۱۳۱ ﴾: فإذا جاءتهم الحسنة ﴿ که چی هه ره که هه ر زانیی و خوشگوزه رانیان بو هاتبا ﴿ قالوا لنا هذه ﴿ له باتی شوکرانه بژی ری ده بیان گوت: شه مه له بهر شان و حاله خومانه! ﴿ و إن تصبهم سنة بطیروا بموسی ومن معه ﴿ خو شه گه ره پاش شه و خوشگوزه رانییه هه ره گرانی و ناخوشییه کیان تووش هاتبا، له مووسا له و خه لکه ی له گه لیا بوون، ره شیین ده بوون ﴿ ألا إنما طائرهم عند الله ﴿ هوشیارین! شه وه ی له قازنج وله زیانیان بیست، هه ره به بریاری خوییه، نه ک له بهر شوومی مووسا شه وانه بئی له گه لی بوون ﴿ ولكن أكثرهم لا یعلمون ﴿ به لام زوره بیان شه راستییه نازانین ﴿ ۱۳۲ ﴾: وقالوا مهما تأتنا به من آية ﴿ پاش هینانی به لنگه و نیشانه به کی زور له لاین مووسا وه پبیان گوت: مووسا! هه ره ئایه ت و به لنگه به کمان بو به نینیت ﴿ تسحرنا بها ﴿ هه تا جادوو مان لی بکه یت و، چاو به سمانی بئی بکه یت و، بته وی له و حاله لامان بده یت ﴿ فما نحن لک بمؤمنین ﴿ هه ره باوه رت بئی ناکه ین.

خوا قاری له گه له که ی فیرعه ون گرت:

﴿ ۱۳۳ ﴾: فارسلنا علیهم الطوفان والجراد ﴿ ئینجا ئیمه یش

ده ستوه به ستی که ی فیرعه ون ده که ونه
قه لاجو کردنی نه وه کانی ئیسرائیل:

﴿ ۱۲۷ ﴾: وقال الملأ من قوم فرعون ﴿ پیاوه ناوداره کانی هوزه که ی فیرعه ون به ویان وت: ﴿ انذر موسی قومه ﴿ ناخو تو واز له

قالوا إنا نرى آياتك يا موسى وهن آياتنا ﴿ ﴿ ۱۲۸ ﴾: قال فرعون ما أمتهم به قبل أن آذن لک ان هذا لکرمکرمکرموه فی المدینة لکفر حوائنها أهلهما فسوف تعلمون ﴿ ﴿ ۱۲۹ ﴾: لأقطنن أیدیکم وأرجلکم من خلفکم ثم لأصلبنکم أجموعکم ﴿ ﴿ ۱۳۰ ﴾: قالوا إنا انزلنا ربنا مقبولون ﴿ ﴿ ۱۳۱ ﴾: وما نعلم من اننا إنا ما یأینت ربنا لمانه تنار ربنا افرغ علینا صبرا ووفنا مسلمین ﴿ ﴿ ۱۳۲ ﴾: وقال الملأ من قوم فرعون انذر موسی وقومه لیسفدوا فی الأرض ویذرك وءالھتک قال سنقتل أبناءهم ونسحی نساءهم وانا فوقھم قہر ووت ﴿ ﴿ ۱۳۳ ﴾: قال موسی لقومه استعینوا باللہ واصرروا ان الأرض لله یورثھا من یشاء من عباده وءالمتعینة للمتقین ﴿ ﴿ ۱۳۴ ﴾: قالوا اودینا من قبل ان تأتینا ومن بعد ما جئتنا قال عسی ربکم ان یھلك عدوکم ویستخلفکم فی الأرض فینظر کیف تعملون ﴿ ﴿ ۱۳۵ ﴾: ولقد أخذنا آل فرعون بالسنین ونقص من الثمرات لعلھم یدکرون ﴿ ﴿ ۱۳۶ ﴾

مووسا گه له که ی دینی ﴿ لیسفدوا فی الأرض ﴿ هه تا به نازادانه ده ست بکه نه ئیفسادو گیره شیوینی و شه م و لات هت لی تیک بده ن؟ ﴿ ویذرك وءالھتک ﴿ وده ست له په رستنی خو ت و په رستراوه کانت هه لگری و نه بیان په رستی؟ ﴿ قال سنقتل أبناءهم ﴿ فیرعه ونیش وتی: ناھیلین ده رچن، چونکه به م زووییه نیرینه و کوره کانیان شه کوژین و بنه بریان شه کین ﴿ ونسحی نساءھم ﴿ وژنه کانیشیان بو رازوه کاره که ری و خزمه تگوزاری ده هیلینه وه ﴿ وانا فوقھم قہرون ﴿ خو بئی گومانیشه ئیمه به سه ریاند زال و سه که وتوو ده بین و له ده ستمان ده رناچن ﴿ ۱۲۸ ﴾: قال موسی لقومه ﴿ شه وسا مووساش "دواى شه وه ره شه و گوره شان" به هوزه که ی خو ی وت: ﴿ استعینوا باللہ واصرروا ﴿ هه ره له خوا یارمه تی بخوازن و، په نا هه ره به خوا به رن و به نارام و خوراگریش بین ﴿ إن الأرض لله ﴿ بئی گومان شه گزی زهوییه مال و مولکی خوییه ﴿ یورثھا من یشاء من عباده ﴿ حز به هه ره که سیک له به نده کانی خو ی بکاو شیاویش بئی، میراتییه تی شه و

بارانیکسی به توفان و به لیزه مو، کولله مان ناردده سهریان بؤ له ناو بردنی خویان و، فهوتاندنی کشتوکال و مه زراکانیان.

له (سونه نی نه بووداود/ کتاب الأطمعه ۳/۳۵۷) دا هاتووه: له پیغه مبهریان پرسی سه بارهت به خواردن و نه خواردن کولله، له وه لامدا فه رموی: ((أكثر جنود الله، لا أكله، ولا أحرمه)) کولله فره ترینی سویاکانی خواجه، نه دهی خۆم و نه حه رامیشی ده کم.

﴿ والقمل ﴾ (سوون) یشمان ناردده سهریان، دانه و نیله که یانی ده خوارد و که لکی نه ده ما، وه یان گه نه وه نه سپیمان تی به رده دان، هه تا خویان و نازه له کانیان نازار بدن ﴿ والضفادع ﴾ (بوق) یشمان ناردده سهر کاسه و که ویلیان ﴿ والدم ﴾ و خونیمان کرده سزایان، به زوری خوینی لووتیان بهر نه بوو، یان کانی ناوه کانیان پر ده بوو له خوین "وه یان گه لیکیان خوینی له شیان بهر نه بوو، وه یان خوینیان پیس نه بوو و تووشی فشار نه بوون، وه یان خوینیان فیشفه ی شه به ست و تووشی ئیفلیجی نه بوون. ﴿ آيات مفصلات ﴾

گشت نه مانه ثایهت و نیشانه ی روون و ناشکراو لیک جیان، بؤ راستی مووسامان ناردن ﴿ فاستکبروا وکانوا قوما مجرمین ﴾ که چی ده عیه و فیزگرتنی و ئیمانیان نه هینا، له به نه رندا گه لیکي تاوانکارو تاوانبار بوون بویه نه وه نده یاخی و لاسار بوون ﴿ ۱۳۴ ﴾

ولما وقع عليهم الرجس ﴿ هه رکه نه وسزایه هاته سهریان و به جاودیتیان ﴿ قالوا یا موسی ادع لنا ربک ﴾ و تیان نه ی مووسا! له پهروه دگارت به خوازه و بیاریره وه ﴿ بما عهد عندک ﴾ له بهر په یمانیک که له گه ل تودا کردوویه تی له بهر نه ویله په یامبه ریتیبه پی داوی ﴿ لن کشفنا عن الرجز ﴾ دلنیا به نه گه ر نه و سزایهت له سهر لاپردین ﴿ لنؤمنن لک ﴾ مه رجیبی باوه رت پی بینین ﴿ ولنرسلن معک بنی اسرائیل ﴾ و نه وه کانی په عقووبیشت له گه ل بنیرین، واته: ئیمه وازیان لئی دینین و ته تسلیم ده بین ﴿ ۱۳۵ ﴾

فلما کشفنا عنهم الرجز ﴿ که چی کاتی سزاکه مان له سهر لادان ﴿ إلى أجل هم بالغوه ﴾ تا نه و ماوه دیاری کرابوو بؤ له ناو بردن و تقوم کردونیان، که ئیتر هه ق بوو باوه بینین ﴿ إذا هم ینکثون ﴾ بؤ جاریکی تر خیرا په یمانه که یان ده شکاند.

فیرعه و نمان خنکان و، به نی ئیسرا ئیل بوونه جینشین: ﴿ ۱۳۶ ﴾ فانقمنا منهم ﴿ جا ئیمه یس توله مان له سندن ﴿ فأغرقناهم فی الیم ﴾ و له ده ریای (نیل) دا نقومان کردن و خنکان ﴿ بأنهم کذبوا بآیاتنا ﴾ چونکه ثایهت و مؤعجیزه کانی ئیمه یان به درودانا ﴿ وکانوا عنها غافلین ﴾ خافل و گیل و بی ناگاشبوون لییان، بویه هه ولی به درو خستنه وه یان ده دا ﴿ ۱۳۷ ﴾

و أورتنا القوم الذين كانوا يستضعفون مشارق الأرض ومغاربها التي بارکنا فيها ﴿ نه وسا ئیمه خوره هلات و خورثاوی "ولاتی شام" که پر پیتمان کردبوو، کرده به ش ومیراتی نه و گه له ی بی ده سلات و کزو داماو کرابوون، وه کو له شوینیکی تر دا شیوه ی نه و میرات پی دانه روون ده کاته وه وه ده فه رموی: (کم ترکوا من جنات و عیون و زروع

فَإِذَا جَاءَهُمْ مُسْتَسْقِمَةٌ قَالُوا إِنَّا هَذَا وَهَذَا وَإِنْ تُضِلُّهُمْ سَبِيلًا يُضِلُّوهُمْ وَإِمْرَأَتُ مِنْ نَعْمَةٍ آلِ إِبْرَاهِيمَ إِذْ سَأَلْتَهُمْ عَنِ اللَّهِ وَلَكِنْ كَذَّبُوا فَأَسْرِتُمْ بِهِمْ فَأَوْسَعْنَا إِيَّاهُم بِمُؤْمِنِينَ ﴿۱۳۶﴾ فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّورَ وَالْجُرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالْذَّمَءَ الْإِنْتِ مُفَصَّلًا فَاسْتَكَرُّوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿۱۳۷﴾ وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ لَئِن كَشِفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿۱۳۸﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجْزَ إِلَى أَجَلٍ هُمْ يَلْفُوهُ إِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿۱۳۹﴾ فَانقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِآيَاتِنَا كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿۱۴۰﴾ وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشْرِقَ الْأَرْضِ وَمِغْرِبَهَا الَّذِينَ بَدَرْنَا فِيهَا وَتَمَّتْ رِجْسُ رَبِّكَ الْحَسَنَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ بِمَا صَبَرُوا وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿۱۴۱﴾

و مقام کریم... ۲۶-۲۵/۴۴. ﴿ وتمت کلمة ربک الحسنی علی بنی اسرائیل ﴿ نه وساش به لین و بریاره زور پیروزه که ی پهروه دگارت که فه رموو بووی (ونریدان نم علی استضعفوا فی الأرض و نجعلهم ائمه و نجعلهم الوارثین) بؤ نه وه کانی په عقووب به راست گه راو بوونه پاشاومیراتگری ولاتی میسر ﴿ بما صبروا ﴿ چونکه به نارام و به تابشت بوون به رامبه ر به نازاره کانی فیرعه ون و دام و ده زگا کانی ﴿ ودمرنا ما کان یصنع فرعون وقومه وما کانوا یعرشون ﴿ هه ر بینا و کوشک و خانوو به ره په کیش فیرعه ون و ده سته و به سته که ی نه و دروستیان کردبوو، هه موومان و یران کردو کوتامان به سهر په کا.

له دریا په رینه وه به په یکه ری (بت) ی گه بین:

﴿ ۱۳۸ ﴾ : و جاوزنا بنی اسرائیل البحر ﴿ و نه وه کانی په عقووبیمان له ده ریای (قولزم) - که ئیستا که نداوی (سویس) ی پی نی نه لین - په رانده وه ﴿ فأتوا علی قوم یعکفون علی أصنام لهم ﴿ نه و ساهاته

لای کومه ل و قومیک، که هردهم خهریکی پهرستنی بته کانیان بوون و کزوله یان له بهره میاندا کردبوو ﴿ قالوا یا موسی اجعل لنا إلهة ﴾ وتیان: موسا! ده ساتوش خواجه کمان بو پیداکه "با بی پهرستین" ﴿ كما لهم آلهة ﴾ وهکو شهوانه چهند خواجه کیان بوخویان داناوو ده یان پهرستن ﴿ قال إنکم قوم تجهلون ﴾

تیاچوون و نابوودی وهیلاکته ﴿ واطل ما كانوا يعملون ﴾ وههر چیش ده کهن بی کهلک و باتله، واته: خویان وبتانیان دواپراون ﴿ ۱۴۰: قال أغیر الله أبغیکم إلهة ﴾ موسا وتی: باشه نیوه ده تانه وی جگه له خوا، خویا ترتان بو بخوازم بو پهرستن؟! ﴿ و هو فضلکم علی العالمین ﴾ که ههر شهوشه فزلقانی داوه به سهر خه کانی سهرده می خوتاندا ﴿ ۱۴۱: واذ أنجیناکم من آل فرعون ﴾ شه شتان له بیر بیت که له دهستی بنه مالهو ده سه لاتدارانی فیرعه ون رزگارمان کردن ﴿ یسومونکم سوء العذاب ﴾ که سزای زور خراپیان پی ده چشتن، وزه لیل و ریسوایان شه کردن ﴿ یقتلون أبناءکم ﴾ نیرینه و کوربه کانتانیان شه کوشت و، بنه بریان شه کردن ﴿ و یستحیون نساءکم ﴾ ومیینه و شه کانتانیان زینده رانه گرت و به یه خسیری ده یان هیشتنه وه بو کاره کهری و خزمه تگوزاری ﴿ و فی ذلکم بلاء من ربکم عظیم ﴾ دیاره له وهدا تاقیکردنه وه یه کی گهر وه مه زن بوو بوتان له لایه ن پهر وه ردگار تانه وه ﴿ ۱۴۲: واعدنا موسی ثلاثین لیلۃ ﴾ وه به لینی (۳۰) شه وه مان به موسا داو گوتمان دوا ی تیپه ربوونی شه ماوه یه ده بی بیته کیوی (تور) بو پارانه وه وه رگرتنی ته ورات ﴿ وأتمناها بعشر ﴾ وه ده شه وی تریشمان خسته سهری وبه وه بوویه چل شه وی ته و او.

به لی... موسا به لینی به هوزه که ی خوی دا که شه گهر خوا فیرعه ونی دوژمنی بو له ناو ببات، به رنامه یه کی تیروته واوی ژیانیان له لایه ن خواوه بو دیننی، جا که فیرعه ون و دام و ده زگا که ی تیاچوو و خنکان، موساش داوا ی له خوا کرد که: کتیب و نامه یه کی وای بو بنیری، خوابش - جلا جلا - فه رمانی پی کرد که: ده بی (۱۰) روژ له مانگی (زیحه ججه) شی بخاته سهر، تابیی به چل شه وی ته و او، بو یه ده فه رموی: ﴿ فتم میقات ربه أربعین لیلۃ ﴾ به وه ماوه دیاری کراوه که ی پهر وه ردگاری بوو به چل شه، چونکه (۳۰) شه وی مانگی زیقه عده و، ده روژی یه که می مانگی زیحه ججه ییش چلی ته و او ده کات.

(شبن عه بباس) ده لی: ناخر روژی به لینه که یه که م روژی جه ژنی قوربان بوو، ههر له و روژه شدابوو خوا قسه ی له گهل (موسا) کرد، ههر شه و روژه ییش بوو شه دینی نیسلامه به پایان گه یشت و، نایه تی: (الیوم اکملت لکم دینکم..) هات. ﴿ وقال موسی لأخیه هارون ﴾ موسا به هاروونی برای گوت: ﴿ اخلفنی فی قومی ﴾ هتا له ناو ته ته وه و خزاندا دیمه وه تو جی نشینم به ﴿ وأصلح ﴾ و هه می شه ییش خهریکی چاکساز پی به و، خزمان ههر به ره و خوا ببه ﴿ ولا تتبع سبیل المفسدین ﴾ وقته به ربی خرابکاراندا مه چوو ناگادار به! دیاره شه ناراسته یه بو دوویات کردنه وه یه، شه گینه

وَجَوْرًا بِنَبِيِّ إِسْرَاهِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا يَا مَوْسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُم آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿ ۱۳۹ ﴾ إِنَّ هَذِهِ آيَاتُنَا لَهُمْ فِيهِ وَيَنْظُرُونَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿ ۱۴۰ ﴾ قَالَ أَغْيِرَ اللَّهُ أَلْفَيْكُمْ إلهةً وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿ ۱۴۱ ﴾ وَإِذْ أَنْجَيْنَاكَ مِنَ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكَ سُوءَ الْعَذَابِ يُقْتُلُونَ أَبْنَاءَكَ وَمَنْ يَشَاءُونَ وَيَسْتَخْرِجُونَ نِسَاءَكَ فِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكَ عَظِيمٌ ﴿ ۱۴۲ ﴾ وَوَعَدْنَا مُوسَى نَثِيرًا لَيْسَ لَهُ وَاتَّمَنَّا لَهُ عُشْرَ فِئْتَمٍ مِمَّا رَزَقْنَاهُ وَأَرْسَلْنَا إِلَى آلِهِ أَنْ تَجِيبْ سَعِيلَ الْمَفْسُودِينَ ﴿ ۱۴۳ ﴾ وَلَمَّا جَاءَهُ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ نَرِيكَ وَلَٰكِنْ أَنْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ نَرِيكَ فَلَمَّا سَجَدَ يُرِيهِ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ بُنْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿ ۱۴۴ ﴾

موساش وتی: به راستی نیوه شه لیکه نه فام و نه زانن، بو یه به گهره بی خوا نازانن ونه جو ره شتانه داوا ده که !! (نه بوو واقیدی له یسی) ده لیت: هاوه لان له گهل پیغه مبه ر ﴿ به ره و (حونه یین) ده رچوون و، له ریگادا داریکی گهره ی سه وزیان دیت و، داوایان لی کرد که: وه کو کافره کان داریکی تابیه تی خویانیان هه یه و، ده چنه بنی و شیعر وه ونراوه ده لین و، رم و که وانه کانیشیانی لی هه لده واسن و، به و کاره یان پیروزی ده کن و، له وه ی قه تیس ده مینن! ده با نیمه ییش شه داره پیروز بکه یین و چه که کانمانی لی هه لواسین و بی پهرستین! شه ویش فه رموی: (الله اکبر)! شه مه ههر له و قسه یه ده چنی که هوزه که ی موسا داوایان له موسا کرد و گوتیان: (اجعل لنا إلهة كما لهم آلهة قال إنکم قوم تجهلون) لتر کین سنن من قبلکم حذو القذة بالقذة حتی لو دخلوا جحر ضب لدخلتموه / ترمزی. ﴿ ۱۳۹: إن هؤلاء متبر ما هم فيه ﴾ بی گومان شه و حاله تی شه وانی تی دایه "که بته کان ده پهرستن، سهر نه چمانی

هاروون پیغه مبه رهو کاری هر چاکسازیه.

موسا ده خوازی په روره دگاری ببینی:

۱۴۳: ولما جاء موسی لمیقاتنا ﴿١٤٣﴾ ووسا که موسا هات بوشوینی موناجاته که له گه لمان ﴿١٤٤﴾ وکلمه ربه ﴿١٤٥﴾ و په روره دگاری که وته قسه وگفت و گو له گه لی وگوینی له ده نگییوه و هوو ﴿١٤٦﴾ قال رب ارنی انظر الیک ﴿١٤٧﴾ موسا بو پتر دنئیایی و خوشه ویستی به په روزه وه گوتی: په روره دگارم! خوتم پی نیشان ده، زور نارزه وومه بت بینم ﴿١٤٨﴾ قال لن ترانی ﴿١٤٩﴾ خوا فهرمووی: موسا! هر گیز له م دنیا په دا تو ناتوانی بم ببینی، چونکه بونییه ی ئاده میزادی ئیستا هم دنیا په، توانای ببینی خوی نییه ﴿١٥٠﴾ ولکن انظر الی الجبل فإن استقر مکانه فسوف ترانی ﴿١٥١﴾ به لام له م کیوه پروانه، من خومی نیشان ددهم، جانه گهر شو "که بونییه ی له تو بته وتره" له جینی خوی ماو، نه بزوت، نه وساش توده توانی بم ببینی، نه گینه نام ببینی ﴿١٥٢﴾ فلما تجلی ربه للجبل ﴿١٥٣﴾ چاهر که په روره دگاری بو کیوه که خوی دهر خست ﴿١٥٤﴾ جعله دکا ﴿١٥٥﴾ هر به جاری کیوه که ی رووناک کرده وه و هر پروون هر پروونی کرد ﴿١٥٦﴾ وخر موسی صعقا ﴿١٥٧﴾ و موساش بیهوش که ووت و بوورایه وه ﴿١٥٨﴾ فلما أفاق ﴿١٥٩﴾ ئینجا که به هوش هاته وه ﴿١٦٠﴾ قال سبحانک تبت الیک ﴿١٦١﴾ وتی خویا! پاک و خاوینی و بی خه ووشی هر بو تویه، هر شتیکیش تو له که دار بکا، دوور رات ده گرم لئی و، په شیمانیشم له داواکم ﴿١٦٢﴾ وانا اول المؤمنین ﴿١٦٣﴾ ومن به که مین که سم له ناو به نی ئیسرا ئیلییه برواداره کاندا ئیمانم به گه وره یی و ده سلاتی تویه به لی.. زور به ی راو بوچوونی زاناکان له سهر شه ویه که: هیچ که سیک له م جیهانه دا خوی گه وره ی نه دیتوه و نایشیبینی، ته نانه تی دیتنه که ی په یامبه ییش ﴿١٦٤﴾ ده لین هر به دل بووه، نه ک به چاوی سهر.

پتر روون کراو ته وه ﴿١٤٤﴾: قال یا موسی انسی اصطفیتک علی الناس برسالاتی ویکلامی ﴿١٤٥﴾ به لی موسا گه یشته میقاته که وخوا فهرمووی: موسا! بی گومان به من به م په پیام و قسانه له گه لم کردیت، هر لیزاردوی و فزلم دایت به سهر شه و خه لکه دا ﴿١٤٦﴾ فخذ ما آتیتک ده ساتوش هر چیم پی داوی توند توند بیگره و کاری پی بکه ﴿١٤٧﴾ وکن

قَالَ يٰمُوسَىٰ اِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَاتِي وَبِكَلِمَةٍ
فَمَخَذُ مَاءً اَتَيْتُكَ وَكُنَ رَبُّكَ الشَّكْرِيْنَ ﴿١٤٥﴾ وَكَتَبْنَا
لَكَ فِي الْاَلْوَاخِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَنُوحًى عَلٰى قَلْبِكَ لِئَلَّا
يَكُنَّ عَلَيْكَ عِلْمٌ مِنْ ذٰلِكَ شَيْءٌ وَاَمْرًا فَرَقًا بِأَمْرٍ اَوْ اٰحْسَنًا سَاوِيْرًا
دَارَ الْاَلْفَيْسِقِيْنَ ﴿١٤٦﴾ سَاَصْرَفُ عَنْ اٰيَتِي الَّذِيْنَ يَتَكَبَّرُوْنَ
فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَاِنْ يَرَوْا كَلَّآءًا يٰئِيْهُ لَا يُؤْمِنُوْا
بِهَا وَاِنْ يَرَوْا سَيِّئًا لَّا يَتَّخِذُوْهُ سَيِّئًا وَاِنْ يَرَوْا
سَيِّئًا اَلَّذِيْ يَتَّخِذُوْهُ سَيِّئًا ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوْا بِآيٰتِنَا
وَكَانُوْا عَنَّا غٰفِلِيْنَ ﴿١٤٧﴾ وَاَلَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِآيٰتِنَا وَلَقَاْ
الْاٰخِرَةَ حٰطَطَتْ اَعْمَالُهُمْ هَلْ يُعْجِرُوْنَ اِلَّا مَا كَانُوْا
يَعْمَلُوْنَ ﴿١٤٨﴾ وَاَتَّخَذَ قَوْمٌ مُّوسٰى مِنْ بَعْدِيْهِمْ حٰوِيْمَ
عِبْرًا لِّجَسَدٍ اَلَّذِيْ حَوَّرَ الَّذِيْ رَاْ اَنَّهُ لَا يَكْفِيْهُمْ وَاَلَّذِيْ يَهْدِيْهِمْ
سَيِّئًا اَتَّخِذُوْهُ وَكَانُوْا ظٰلِمِيْنَ ﴿١٤٩﴾ وَاَلَّذِيْنَ
فِيْ اٰيٰدِيْهِمْ وِرَآءُ اَنْفِهِمْ قَدْ صَلُّوْا قَالُوْا لِيْنَ لَمْ يَرْحَمْنَا
رَبُّنَا وَيُعْزِرْنَا لَنَكُوْنَنَّ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿١٥٠﴾

من الشاكرين ﴿١٤٧﴾ وله شوكرانه بؤيرانيش به.

به رنامه له چهند (ته ته له) په گدا به موسا دهری:

۱۴۵: وكتبنا له في الألواح من كل شيء ﴿١٤٥﴾ وده لو (له و) و ته ته لانه، به موسا مان دان، حوكمی هه موو شتیكمان بو نووسی، واته: شه و ی شه وان پیوستان پی بوو بومان نارد. (له لواح) كوی (له و) ه، مه به ست شه و ته ته لانه یه به رنامه و شه ریعه ته که ی موسای تییدا نووسرابوو ﴿١٤٦﴾ موعظة ﴿١٤٧﴾ تا بیی به په ند و ناموزگاری بیوان ﴿١٤٨﴾ و تفصیلا لكل شی ﴿١٤٩﴾ و شی کی ره وه ی هه موو حلال و حرامیک ﴿١٥٠﴾ فخذها بقرة ﴿١٥١﴾ جا توش موسا! زور به هیزو به توند شه و (له لواح) انه بگره ﴿١٥٢﴾ و امر قومک ان یاخذوا باحسنها ﴿١٥٣﴾ فرمان به گه له که شه تده هره چاکه که یان بگرن و رهفتاری پی بکن، مه به ست شه ویه که ته ته له کانی ته ورات (حسن) و (احسن) ی تییدا یه، بو نمونه (قصاص) و توله وهر گرتنه وه ربی پی دراوه و کاریکی

(حسن) ه، عهفوو لیپووردنیش ههروا، بهلام کارینکی (أحسن) ه. دهسا نیوه کاریه (أحسن) هکه یکهکن. ﴿سأوریکم دار الفاسقین﴾ دلنیاشین خانهو لانهی سنوور به زینه کانتان - له سهفه ره کانتاندا - نیشان ددهم، نهوساده بیینن چیمان پی کردون.

نه هلی فیز له نابه تی خوا که نک وهر ناگری:

﴿۱۴۶: سأصرف عن آياتي الذين يتكبرون في الأرض بغير الحق﴾ بی گومان نهو که سانهی که به ناهق له سه زهوی ته که ببووو دهست دریزی نه کهکن، له وهر گرتنی نیشانه کانی خومیان لا نه دم و، ناهیلیم لیبان تی بگن ﴿وإن يروا كل آية لا يؤمنوا بها﴾ و نه گهر ههر ثایهت و به لگه یه کیش بیینن بو یه کتا په رستی، نهوان ههر باوه ری پی ناکهکن و به جادووی داده نیین! ﴿وإن يروا سبيل الرشده﴾ یان نه گهر ری به ختباری و سه فرازی بیینن ﴿لا يتخذوه سبيلا﴾ وهری ناگرن و پییدا ناچن. ﴿وإن يروا سبيل الغي يتخذوه سبيلا﴾ خو نه گهر ری خراپه کاری و سه لیشیواوی بیینن، خیرا وهری ده گرن و کاری پی ده کهکن! ﴿ذلك بأنهم كذبوا بآياتنا﴾ نه وهش چونکه نابه ته کانی نیمه یان به درودادنه ﴿وكانوا عنها غافلين﴾ و خافل و بی ناگاشیوون لیبان و سه رنجیان نه دانن ﴿۱۴۷: والذين كذبوا بآياتنا ولقاء الآخرة﴾ نهو که سانهش نیشانه کانی نیمه و، هاتنی دوا روژیان به درو دانا ﴿حبطت أعمالهم﴾ کاره چاکه کانیان پووجهل بوویه وه له ناو چووو، هیچ سوودنیکیان لی وهر نه گرت ﴿هل يجزون إلا ما كانوا يعملون﴾ ناخو به وه نه بییت کردوویانه، سزا وجه زه به نه درین؟.

سه رگورشتهی گویره که په رسته که:

﴿۱۴۸: واتخذ قوم موسى من بعده من حليهم عجلات جسدا له خوار﴾ پاش چووونه که ی مووسا بو کیوی (توور) گه له که ی - له خشل و زیره که یان - گویره که یه کی به پوره یان بوخویان سازدا و په رستیان! پیواویکی (سامری) ناویان ههلسا به نه نجامدانی نهو کاره و سه ره رشتی کرد، ده رنجام نهو گویره که بی گیانه ی له شیوه ی په یکه ردا لی که وته وه و په رستیان! ﴿ألم يروا أنه لا يكلمهم﴾ مه گهر نه یاندی نهو گویره که یه قسه یان له گهل ناکات ﴿ولا يهديهم سبيلا﴾ و بو ری راستیش رینماییمان ناکات ﴿يتخذوه﴾ له گهل نهو یشدا کردیانه خوی خویان!! ﴿وكانوا ظالمين﴾ و به رامه ر به خویان سه ته مکار بوون و چووونه ریزی موشریکانه وه ﴿۱۴۹: ولما سقط في أيديهم﴾ که ری راستیان له ده سته کوت ﴿ورأوا أنهم قد ضلوا﴾ و زانیبان که به راستی گوپرا و سه رگه ردان بوون

﴿قالوا لئن لم يرحمنا ربنا﴾ په شیمان بوونه وه و تیان: نه گهر په روهر دگارمان سه ر میهره بانسی خویمان نه خا ﴿و يغفر لنا﴾ ولیمان نه بووری ﴿لنكونن من الخاسرين﴾ بی گومان له زیانمندان ده بین ﴿۱۵۰: ولما رجع موسى إلى قومه غضبان أسفا﴾ کاتی مووسا له کیوی (توور) به تووره یی و خه فه تیکی زوره وه گه رایه وه ناوه زه که ی ﴿قال بسما خلفتموني من بعدي﴾ تی خورین و وتی: به راستی له دوا ی من جینشینیکی زور خراب بوون! چون نهو کاره زور خراب و به ده تانه کردو، ثایینی منتان گویری؟! ﴿أعجلتم أمر ربكم﴾ ناخو له برپاره کانی په روهر دگاری خوتان په له تان کرد؟ "نه تان توانی خوتان بگرن ههتا من چل روژه که ته واو نه که م و دیمه وه؟! و فرمانی په روهر دگارتان دی ﴿وألقي الأرحام﴾ و له خه فهت و دل په ریشانی خویشیدا (له وج) و ته ته له کانی هاویشت و خستی! ﴿وأخذ برأس أخيه يجره إليه﴾ قوی سه ری (هاروون) ی برای گرت و به ره و لای خوی کیشای، وه کو هه ر مؤقیك له که س و کاری خوی تووره نه بی، له کاتی کردنی هه ر کارینکی شواوا ﴿قال ابن أم﴾ هاروون وتی: نه ی دایک برا که م! دیاره که (مووسا) و (هاروون) برای باوک و دایکی یه کن، به لام که به و ناوه وه بانگی نه کات، بو سه رنج راکیشانی و، بزواندنی هه ست و نه ستی برایه تیبه تی، بویه نهو وشه یه به کاره یناو گوئی: دایک برا که م ﴿إن القوم استضعفوني﴾ بی گومان نه وه زه گویره که په رسته زوریان لی سه ند م و، بی ده سلات و لاوازیان کردم ﴿وكانوا يقتلونني﴾ و نه وه نده یش مملانییم له گهل کردن و هخت بوو بشمکوژن ﴿فلا تشمت بي الأعداء﴾ ده سا تویش کاری مه که دلی دوژمنانم پی خوشکه ییت ﴿ولا تجعلني مع القوم الظالمين﴾ منیش له گهل خه لکه گویره که په رست و سه ته مکاره که مه خه، چونکه من هیچ ده سه لاتیکم نه بوو ﴿۱۵۱: قال رب اغفر لي ولأخي﴾ که بو مووسا ده رکهوت "ده سه لاتی هاروونی تیذا نه بووه، وتی: په روهر دگارم! له خوم و له برا که م خوش ببه ﴿و أدخلنا في رحمتك﴾ و به ر به زه یی خوتان بخه ﴿و أنت أرحم الراحمين﴾ و هه ر نه توش له هه مووخه لکانی میهره بان، به میهره بان تری ﴿۱۵۲: إن الذين اتخذوا العجل﴾ به راستی نه وانیه که گویره که یان کرده خواو به رد هوم بوون له سه ر په رستی و هک سامری و شوینکه و توانی ﴿سئالهم غضب من ربهم﴾ به ته نکید له توله ی نه وه دا به ر قارو غه زه بی په روهر دگاریان ده که ون له ناخیره تدا ﴿وذلة في الحياة الدنيا﴾ و له ژبانی نه م دونیا یه شدا ریسواو سه ر شو رده بن، نه وه بوو به ربوونه گیانی یه کترو، یه کترین ده کوشت! ﴿وكذلك نجزي المفترين﴾ ثیتره ره که سیک دروه له به سی نیمه

«وهكو ئەوانه» جەزەبەو تۆلەي دەدەين ﴿ ۱۵۳ 》: والذین عملوا السیئات ﴿ ئەو كەسانەش گوناح و تاوانی كوفریان كرد ﴿ ثم تابوا من بعدها و آمنوا ﴿ لە پاشان پەشیمان بوونەوه و بڕوایان هیناو، هەتا مردنیش لەسەری مانەوه ﴿ إن ربك من بعدها لغفور رحيم ﴿ بێگومان پەرورەدگارت پاش ئەو پەشیمان بوونەوهیە، بپۆش و لێبوردەیهکی، دلۆقان و میهرەبانە.

مووسا لەتوورەبیبیەكەي هیندی دەبیتهوه:

﴿ ۱۵۴ 》: ولما سكت عن موسى الغضب ﴿ جا كە رەقەكەي مووسا هیندی بوویەوه «سەبارەت بە هاروون و گەلەكەي» ﴿ أخذ الألواح ﴿ تەختەو تەتەلەكانی هەلگرتەوه «ئەوانەي كەتەورتایان تیا نووسرا بوویەوهو ئەو پەرتی كردبوون» ﴿ وفي نسختها هدى ورحمة للذين هم لربهم يرهبون ﴿ كە رینمایي و بەزەبی تیدا بوو یۆ ئەوانەي لە دەسلاتی پەرورەدگاربان دەترسن، واتە: لەگەل ئەویشدا هیدایەتی ئەوانی تیدا مابوو.

جەفتاكەسي بەنی ئیسرائیل دەچنە موناچاتی خوا:

﴿ ۱۵۵ 》: واختار موسى قومه سبعين رجلا لميقاتنا ﴿ ئەوسامووسا لە گەلەكەي خۆي بۆ موناچاتی خوا، جەفتا پیاوي هەلکەوتەي دەسنیشان كرد لەوانەي گۆيرەكەيان نەپەرستبوو، بچنە كۆي (توور) بۆ لیبووردن لەوانەي گۆيرەكەيان پەرستبوو و پەشیمان بوونەوه، جا بۆ ئەوه لەخوا كات و ژوانی وەرگرت، كەچی كاتی كەيشتنە ئەوی گوتیان: دەبێ بە چاوي خۆمان خوا ببینين! ﴿ فلما أخذتهم الرجفة ﴿ جا لە تۆلەي ئەودا كە وتیان: ((أرنا الله جهرة/ دەبێ خوا ببینين ئەوسا بڕوا دەهینين)) بوومه لەرزەیهکی سەخت گرتنی و مردن و، مووساش خەم و پەژارە داي گرت ﴿ قال رب لو شئت أهلكتهم من قبل و إياي ﴿ ووتی: پەرورەدگارم! ئەر ئارەزووت هەبا، ئەوا پێش ئامادەبوونمان لەكۆي (توور) گشتمانت دەمراند ﴿ أتهلكنا بما فعل السفهاء منا ﴿ ئایا بەهۆي كاروكردهوي گێلە پیاوو جاهیلەكانمان، هەموومان لەناو دەبیت؟.

ئیمامی (تەبەری) ئەلێت: خوا فرماني بە مووسا كرد كە: كۆمەلێك لە خەلكەكەي بەرئ بۆ كۆي توورو داواي لیبووردن بكن ئەویش بردنی، كەچی بە مووسایان وت: هەرگیز بڕوا ناكەين ئەوه خوا بێ قسەت لەگەل ئەكا، هەتا بە چاوي سەر ئەي ببینين، ئیتر لەتۆلەي ئەودا تریشقەیهکی گەورە لیبان و گشتیان مردن، جاپاش ئەوه مووسا كەوتە پارانەوهو وتی: پەرورەدگارم! جا من كاتی كەرامەوه بە (بەنی ئیسرائیل) چ بڵێم لە بەرامبەر تیا

چوونی ئەو جەفتا كەسەوه! ﴿ خۆزگا منیش و ئەوانیش بەر لەمە لەناو بردبا. (سەددی) ئەلێت: مووسا گریه و پارانەوهیهکی زۆری كرد، هە تا خوا هەموویانی زیندوو كردەوه، وەك لە جیگای تردا ئەفەرموی: (ئەم بەشناككم من بعد موتكم... ۵۶/۲) ﴿ إن هی إلا فتنك ﴿ خوايا! دیارە ئەو پووداوه هەر ئەزموون و

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِن بَعْدِي أَعْمَلْتُمْ أَمْرًا رَّبِّكُمْ وَأَلْقَى الْأَلْوَابَ وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ قَالَ ابْنَ أُمَّ إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضَعُّوْنِي وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِي فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَاءَ وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿ ١٥٤ 〉 قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿ ١٥٥ 〉 إِنَّ الَّذِينَ أَخَذُوا مِنَ جَبَلٍ مِنَّا لَهْمَ غَضَبٍ مِّن رَّبِّهِمْ وَذَلَّةً فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ جَزَى الْمُشْكِرِينَ ﴿ ١٥٦ 〉 وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِهَا وَأَسْأَلُوا أَن يُرْجَوْا إِلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ فَرَجَعْنَا إِلَىٰ مَا كَانَ مِنَ الْأَعْيُنِ وَمَا لَهُم بِشَيْءٍ مِنَّا وَخَدَّعُوا سَمْعَهُمْ وَلَمَّا سَكَتَ عَن مُّوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَابَ وَفِي نَسْخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿ ١٥٧ 〉 وَاخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا رِّبِيًّا فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُم مِّن قَبْل وَإِنِّي أَنَا أَنكِهَمَ أَفْضَلُ السَّمْعَاءَ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُفْضِلُ يَمَن يَشَاءُ وَتَهْدِي مَن تَشَاءُ أَنتَ وَرَبُّنَا فَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿ ١٥٨ 〉

تاقیبیكردهوي خۆتە بۆهەموومان ﴿ تزل بها من تشاء و تهدي من تشاء ﴿ مەیلی خۆتە هەر كەسێکی بێگومرا بەكەيت و، هەر كەسێكیش شارەزاو رینما بەكەيت ﴿ أنت ولینا ﴿ تەنها هەر ئەتۆی سەرپەرست و گەورەمان ﴿ فاغفر لنا وارحمنا ﴿ دەساتۆش لێمان خۆش ببەو، بەزەبیت پیماندا بیتهوه ﴿ وأنت خير الغافرين ﴿ باشتەين بەخشینهەر هەر ئەتۆی ﴿ ۱۵۶ 》: واكتب لنا في هذه الدنيا حسنة وفي الآخرة ﴿ لەم دونیایەو لەو دونیایە «ژیا نێکی خۆش و چاکمان بۆ بنووسە» ﴿ إنا هدنا إليك ﴿ بێگومان ئێمە بۆ لای تۆ گەراپینەوه ﴿ قال عذابي أصيب به من أشاء ﴿ خواش فەرمووی: مەیلە لە هەر كەسێ هەبێ سزا و جەزەبەي خۆمی دەدم ﴿ ورحمتي وسعت كل شئ ﴿ بەزەبی و میهرەبانیشم ئەوهندە زۆرە هەموو شتیکی داگرتوو، بەشی هەموو كەسێك دەكات ﴿ فسأكتبها للذين يتقون ﴿ بۆ ئەوكەسانەي دەنووسم كە پارێزگاری لە گونا و خراپە ئەكەن ﴿ ويؤتون الزكاة ﴿ و زەكات ئەدەن ﴿ والذين هم بآياتنا

بؤمنون ﴿ و به نایهت و کتیبه کانیشمان باوهریان ههیه.

سیفنه کانی پیغه بهرامان (موحه ممهده):

﴿ ۱۵۷: الذین يتبعون الرسول النبي الأمي ﴿ ثیمانداری کامل
ئهوانه ن دهکونه شوینی ئه و په یامدارو هه وادهری خواجه، که

﴿ وَكَتُبْنَا لَكَ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُنَا نَا إِلَيْكَ قَالَ عَدَايُ أُصِيبُ بِهِ مِنْ أَسْأَةٍ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَكْتُمُهَا لِلَّذِينَ يَنْقُوتُونَ وَيُؤْتُونَ الزُّكُوتَ وَالَّذِينَ هُمْ بِتَابِعِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْنُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ، أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ، وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿ وَمَنْ قَوْمٍ مُمِيسٍ أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿

گوشتی بهرازو ریبیا... هتد ﴿ و بضع عنهم إصرهم والأغلال التي كانت عليهم ﴿ و بارو ته کلیفی قورس و، کؤت و زنجیری له سهریان شه ته ک درابوو لای دهیا، مه به ست لابر دنی ئه و شتانه یه که له سهر شانیا ن قورس و گران بوون: وهك خو کوشتن بؤه شیمان بوونه وه له په رستنی گو یلکه که و، حه رامیبه تی ده ستکه وتی جه نگی... هتد، واته: به هاتنی ئه و په یامبه ره ﴿ ئه و شته قورسانه گشت هه لگی ران، وهکو خو ی ئه فهرموی: ((بعثت بالحنيفية السمحة...)) واته: به شهر یه تیکی چاک ویاک وپرسه ماحه ته وه کرامه پیغه مبه ر، وهه روا به دوو نوینه ره که ی خو ی بؤ (یه من) - مو عازو ئه بو و مووسا - ی وت: ((بشروا ولا تنفروا ويسروا ولا تعسروا وتطاولوا ولا تختلفوا...)) (بوخاری و موسلیم). واته: که ده چن مژده و مزگینی ده ر بن و، خه لکی تارمه نین و، ئاسانکارین و، قسه ی یه کتر بیسن و، هه را و کی شه مه نیته وه ﴿ فالذین آمنوا به ﴿ ئینجا ئه وان ی بر وایان به و په یامبه ره هینا ﴿ وعزروه ونصروه ﴿ و به ریزو حورمه ته وه رایان گرت و، هاوکاری و پشتگیری لی کرد به جیهادو تیکوشان ﴿ واتبعوا النور الذي أنزل معه ﴿ ودوا ی ئه و پروونا که شه که وتن له که لیا نیردراوه ﴿ أولئك هم المفلحون ﴿ ئه و خه لکانه ئه مانه سیفه تیان بن، به ختیارو سهر فرازن.

په یامه که ی پیغه مبه ر گشتگیره:

﴿ ۱۵۸: قل يا أيها الناس ﴿ ئه ی پیغه مبه را ﴿ بلنی: ئه ی خه لکینه! ﴿ إني رسول الله إليكم جميعا ﴿ چاک بزانی که: من په یامبه رونی رداوی خوام بؤلای سه رجه م ئیوه، نهک ته نها بؤلای هه ندیکتان، وهک ئه م فهرمووده (پیشهوا ئه حمده ۳۰/۱) پشتگیری ئه و راستیبه دهکا وده فهرموی: ((أعطيت خمسا لم يعطهن نبي قبلي - ولا أقوله فخرا - بعثت إلى الناس كافة: الأحمر والأسود، ونصرت بالرعب مسيرة شهر، وأحلت لي الغنائم ولم تحل لأحد من قبلي، وجعلت لي الأرض مسجدا وطهورا، وأعطيت الشفاعة فأخرتها لأمتي يوم القيامة، فهي لمن لا يشرك بالله شيئا)) واته: به فخریشه وه نالیم، پینچ شتم پی دراوه، هه تا ئیستا به هه ی پیغه مبه ریکی به رله خو م نه دراوه: من نیردراوم بؤ هه موو خه لک، بؤ سوورو رهش... بؤ گشت ئاده مزاد، به لأم پیغه مبه رانی تر هه ریه که بؤلای هوزو که لیک تاییه تی ره وانه کران، وه به ترس خستنه ناو دل دوزمنه وه مه ودا ی مانگه ریبه ک یاری درام، وه ده ستکه وته جه نگیبه کانم بؤ حه لال کرا، که بؤ که لانی تر حه لال نه بووه، وهه موو زه ویم بؤکرایه نو یژگه و پاکه ره وه، وه شه فاعه تم پی به خشراو، هیشتمه وه بؤ قیامه تی ئومه ته که م، بؤ ئه وان یان (شهریک) بؤخوا بریار ناده ن.

نه خوینده یه، مه به ست به ئومی) که سیکه هه یج شتیکی نه خویندی بی و نه نووسی بی! که وایوو که سیکی وهک موحه ممهده ﴿ له گه ل ئه وه ی شدا نه ی خویندوو ه ئه و په ر پله ی په یامبه رایه تی تیا به دی ده کری، ئه مه مه به سته له وشه ی (الأمی)، نهک خوانه خواسته مانای ئه زانین و جه هل بی، ئیعامی (بوخاری) یش ئه م فهرمووده یه هیناوه: ((نا أمة أمية لا نكتب ولا نحسب)) واته: ئیغه ئومه تیکین نه ده نووسین و، نه حیسابگیرین. ﴿ الذي يجدونه مكتوبا عندهم في التوراة والإنجيل ﴿ ئه و پیغه مبه ره ی که ناوو سیفه ته کانی له ته ورات وله ئینجیلدا نووسراوه لای خو یان ده ستیان ده که وئی، واته: زور به چاکی ئه ی ناسن ﴿ يأمرهم بالمعروف ﴿ فهرانیا ن به چا که پی دهکا ﴿ وينهاهم عن المنكر ﴿ و له شتی خراب و ناپه س نه رییان لی ده گریت ﴿ ويحل لهم الطيبات ﴿ و هه موو شتیکی پاک وخوا یینیان، بؤ حه لال دهکا ﴿ ويحرم عليهم الخبائث ﴿ وهه موو شتیکی پیس و زیان به خشیان لی یاساغ ئه کات، وهک شراب و

﴿الذی له ملک السموات والأرض﴾ من شوخوایه نارودومی که دهسه لاتداریتی تهواوی ناسمانهکان و زهویی تنها هی شهوه ﴿لا اله الا هو﴾ شهونهبی، هیچ پهرستراوی بههق نییه ﴿یحیی ویمیت﴾ ژبان شههخشئی و، گیان دهستینئی ﴿فآمنوا بالله ورسوله النبی الامی﴾ دهسا ئیوهش به خواو بهو پهیامبهره ههوالدهره نهخوینندهوارهی خوا بروابکهن ﴿الذی یؤمن بالله وکلماته﴾ که شهوهی بؤ خؤی بروای کاملی به خواو به هه موو وشهکانی شهوهیه ﴿واتبعوه لعلکم تهتدون﴾ دهبی ئیوهش شوینی بکهون، سابه لکو بهختیار و شارهزای ریگهی ههق بین ﴿۱۵۹: ومن قوم موسی﴾ وهله گهلهکهی مووسادا وهک شهوخه لکه لاسارهی تییدییه، ههرلهو هؤزو گهله شدا ﴿أمة یهدون بالحق﴾ ثومهت و دهستهیهکی واهیهیه ریگهی راست و دروست ددهنه بهرو خه لکیش بههق رینما شهکن ﴿وبه یعدلون﴾ و ههر به هه قیش دادگری و حوکم شهکن ﴿۱۶۰: وقطناهم اثنتی عشرة أسباطا أما﴾ وهله بهرئاسانکاری ئیش وکارهکان (بهنی ئیسرائیل) مان کرده دوازده دهسته، بؤ شهوهی ههر دهستهی سهروک و(نهقیب)ی خؤی بناسی و، کاروباری خؤی بهرینهوه لای شهوو، سهری مووساش سووک ببی ﴿وأوحینا إلی موسی إذ استقاها قومه﴾ شهو کاتهش که هؤزهکهی مووسا تینووویهتی زؤری بؤ هیناو داوای ئاویان لی کرد، ئیمه سهرووشمان بؤ کرد ﴿أن إضرب بعصاک الحجر﴾ که به دار دهسته کهت لهو بهرده بده، شهویش لییدا ﴿فانیجست منه اثنتا عشرة عینا﴾ ودهست به چی دوازده کانی لی ههلقولی "به ژمارهی خؤیان" ﴿قد علم کل أناس مشربهم﴾ ئیتر هه موو دهستهیهکیان ئاوه خؤزهی خؤی دهزانی ﴿وظللنا علیهم الغمام﴾ وه لهو دهسته گهرمهی (کهنعان) به شدا هه ورممان کرده سییهر بؤیان ﴿وأنزلنا علیهم المن والسلی﴾ گه زؤو (شهه لاقه) شمان نارد ههریان و، به ئاسانی که لکیان لی وهرده گرتن ﴿کلوا من طیبات ما رزقناکم﴾ پیمان گوتن: سا لهوگشت شته پاکانه پیمان به خشیون بخؤن و سوباسمان بکهن، کهچی شهوان لهباتی شهوه ناسوباسییان کردین و وتیان: ﴿لن نصبر علی طعام واحد﴾ ۶۱/۲. ئیمهش گوزهرئانمان لی تال کردن ﴿وماظلمونا﴾ وهنه بی به وکاره یان توانیبییان ستمی له ئیمه بکهن ﴿ولکن کانوا أنفسهم یظلمون﴾ به لکو ههر له خؤیان ستمه میان کرد، خؤیان خسته بهر قاری خوا، به هؤی برووبیانووویهکی زؤریانه وه ﴿۱۶۱: وإذ قیل لهم اسکنوا هذه القرية﴾ شهی پیغه مبهرا! وهه بیری شهو جووله کانه بیته کهوتونه ته سهردهمی توهه، شهو دهمه به پیشووه کانپان و ترا - پاش گهرانه وه یان له ماوهی سهرگره دانیبیه که یان - بچنه ثم شاره وه

وَقَطَعْنَاهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أَسْبَابًا وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمَهُ ۖ أَن آضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ ۖ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرِبَهُمْ ۖ وَظَلَلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَمَ ۖ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ السَّلْ ۖ وَالسَّلْوَىٰ كَلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلٰكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٥٩﴾ وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَّعْبُدُ لَكُمْ حَطِيتِكُمْ سَرِيذًا الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦٠﴾ فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنْ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٦١﴾ وَسَأَلْتَهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَعْتَدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ لَا تَأْتِيهِمْ كَذٰلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٢﴾

دهبوورین ﴿وسرید المحسنین﴾ هیمان بؤ شهوانی ئاکارچاکن، پاداشی زیاتریش ددهین ﴿۱۶۲: فبدل الذين ظلموا منهم قولا غير الذي قيل لهم﴾ ئینجا شهو قسهی پیمان و ترا بوو که: دهبی له کاتی چوونه زووره وهدا بلین: ﴿حطه﴾) خوایا! گونا هه کانمان هه لئوهری، که چی ستمه مکاره کانپان هه لسان و گوزریان و وتیان: ﴿حطه فی شعیره﴾! وه له باتی شهوه که به کرنوو شهوه بچنه نیو شاره وه، به پشتاو پشتی چوونه زووری!! ﴿فأرسلنا عليهم رجزا من السماء بما كانوا يظلمون﴾ جا ئیمه پیش به هؤی شهو ستمه وه کردیان، له ناسمانه وه سزایه کمان نارد ههریان. سهیریکی سووره تی (به قهره)، ئایه تی شهست بکه، له وی تفسیری شه ئایه تانه روونتر کراوه ﴿۱۶۳: وسألهم عن القرية التي كانت حاضرة البحر﴾ شهی پیغه مبهرا! ده ربارهی شاره که ی (شهله) وه که ده که ویته قهراخی - ده ریای سوورو، نیوان مه دیه و کیوی توور - لیمان بیرسه: چی به سه رهات و، هؤی به سه رهاته که ی چی بوو؟!

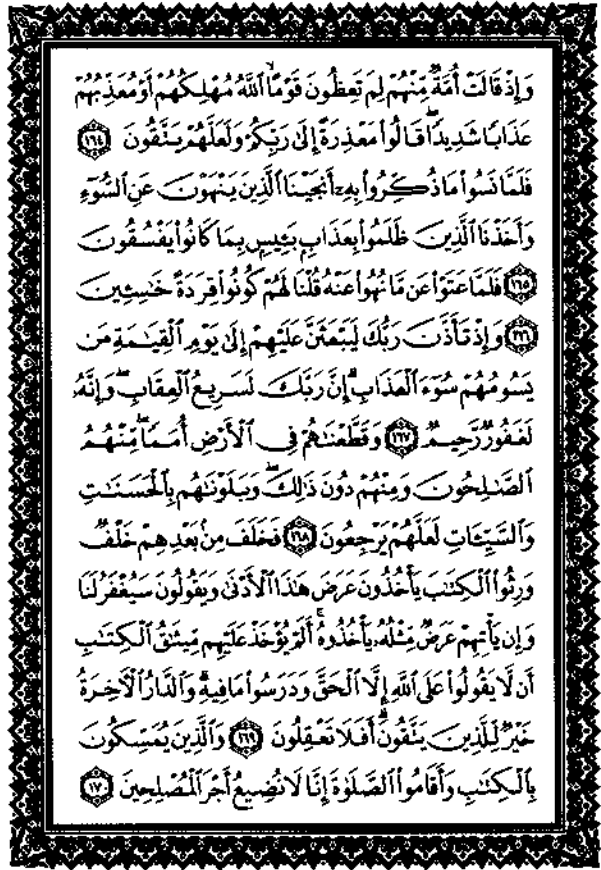
﴿الذی له ملک السموات والأرض﴾ من شوخوایه نارودومی که دهسه لاتداریتی تهواوی ناسمانهکان و زهویی تنها هی شهوه ﴿لا اله الا هو﴾ شهونهبی، هیچ پهرستراوی بههق نییه ﴿یحیی ویمیت﴾ ژبان شههخشئی و، گیان دهستینئی ﴿فآمنوا بالله ورسوله النبی الامی﴾ دهسا ئیوهش به خواو بهو پهیامبهره ههوالدهره نهخوینندهوارهی خوا بروابکهن ﴿الذی یؤمن بالله وکلماته﴾ که شهوهی بؤ خؤی بروای کاملی به خواو به هه موو وشهکانی شهوهیه ﴿واتبعوه لعلکم تهتدون﴾ دهبی ئیوهش شوینی بکهون، سابه لکو بهختیار و شارهزای ریگهی ههق بین ﴿۱۵۹: ومن قوم موسی﴾ وهله گهلهکهی مووسادا وهک شهوخه لکه لاسارهی تییدییه، ههرلهو هؤزو گهله شدا ﴿أمة یهدون بالحق﴾ ثومهت و دهستهیهکی واهیهیه ریگهی راست و دروست ددهنه بهرو خه لکیش بههق رینما شهکن ﴿وبه یعدلون﴾ و ههر به هه قیش دادگری و حوکم شهکن ﴿۱۶۰: وقطناهم اثنتی عشرة أسباطا أما﴾ وهله بهرئاسانکاری ئیش وکارهکان (بهنی ئیسرائیل) مان کرده دوازده دهسته، بؤ شهوهی ههر دهستهی سهروک و(نهقیب)ی خؤی بناسی و، کاروباری خؤی بهرینهوه لای شهوو، سهری مووساش سووک ببی ﴿وأوحینا إلی موسی إذ استقاها قومه﴾ شهو کاتهش که هؤزهکهی مووسا تینووویهتی زؤری بؤ هیناو داوای ئاویان لی کرد، ئیمه سهرووشمان بؤ کرد ﴿أن إضرب بعصاک الحجر﴾ که به دار دهسته کهت لهو بهرده بده، شهویش لییدا ﴿فانیجست منه اثنتا عشرة عینا﴾ ودهست به چی دوازده کانی لی ههلقولی "به ژمارهی خؤیان" ﴿قد علم کل أناس مشربهم﴾ ئیتر هه موو دهستهیهکیان ئاوه خؤزهی خؤی دهزانی ﴿وظللنا علیهم الغمام﴾ وه لهو دهسته گهرمهی (کهنعان) به شدا هه ورممان کرده سییهر بؤیان ﴿وأنزلنا علیهم المن والسلی﴾ گه زؤو (شهه لاقه) شمان نارد ههریان و، به ئاسانی که لکیان لی وهرده گرتن ﴿کلوا من طیبات ما رزقناکم﴾ پیمان گوتن: سا لهوگشت شته پاکانه پیمان به خشیون بخؤن و سوباسمان بکهن، کهچی شهوان لهباتی شهوه ناسوباسییان کردین و وتیان: ﴿لن نصبر علی طعام واحد﴾ ۶۱/۲. ئیمهش گوزهرئانمان لی تال کردن ﴿وماظلمونا﴾ وهنه بی به وکاره یان توانیبییان ستمی له ئیمه بکهن ﴿ولکن کانوا أنفسهم یظلمون﴾ به لکو ههر له خؤیان ستمه میان کرد، خؤیان خسته بهر قاری خوا، به هؤی برووبیانووویهکی زؤریانه وه ﴿۱۶۱: وإذ قیل لهم اسکنوا هذه القرية﴾ شهی پیغه مبهرا! وهه بیری شهو جووله کانه بیته کهوتونه ته سهردهمی توهه، شهو دهمه به پیشووه کانپان و ترا - پاش گهرانه وه یان له ماوهی سهرگره دانیبیه که یان - بچنه ثم شاره وه

دهگوت: ﴿ لم تعظون قوما ﴾ بوجی ئیوه ئاموزگاری که سانئیکی وا ئەکەن؟ ﴿ الله مهلكهم ﴾ که خوا دەهوی لە ناویان بەری ﴿ أو معذبهم عذابا شديدا ﴾ یان بەتوندی سزایان یدا؟! ﴿ قالوا معذرة إلى ربكم ﴾ وتیان: لەبەر پوزشی لای پەروردگارتان، بەلکو بەو ئاموزگارێیە توانییبێتمان ئەرکی سەرشانی خۆمان جێبەجێ بکەین. ﴿ ولعلهم يتقون ﴾ شاید ئەوانیش خۆبیارێزن لە نافرمانی خوا ﴿ ۱۶۵: فلما نسوا ما ذكروا به ﴾ جا که ئەو پەند و ئاموزگارێیەیان لە بیرخۆ بردووە و هیچ سوودیکێ پێ نه گەیاندن ﴿ أنجنا الذين ينهون عن سوء ﴾ ئیمەیش ئەوانەیانمان رزگارکرد که رێیان لە خراپە دەگرت ﴿ وأخذنا الذين ظلموا بعذاب بئس بما كانوا يفسقون ﴾ زۆر بە توندی سزای ئەوانەشمان دا سته میان لە خۆ کردو، سنوورەکانیان بەزاند ﴿ ۱۶۶: فلما عتوا عن ما نهوا عنه ﴾ جا که بێباکانە درێژەیان بەو کارەیان دا رینگیری کرابوون لێی ﴿ قلنا لهم ﴾ بێمان وتن: ﴿ كونوا قردة خاسئين ﴾ دەسا لەتۆلە ی ئەو دا بێنە (مەیموون) بە دوورەو خراوی و سووک و ریسوا، واتە: وەك مەیموون سووک و بێ ریز و بێ حورمەت بن، بەكورتی وەكو تەفسیر كەرانى قورئان دەلێن: دانیشتوانی گوندەكە بەهۆی تاوانەکانیانەو بوونە سنی دەستە: دەستە یەکیان سەرنجییان کردو سزای توند دران. دەستە یەکی تریان دەستیان لە خراپە هەلگرت و رزگار بوون. دەستە یەکی تریان لەناست گشت ناهەقیبەك بێ دەنگ بوون، خوای گەورە خۆی چاك ئەزانێ ئەمانەیان چیان بەسەر هات؟.

جەماوەری زانیان لەسەر ئەوێن کە: سەرۆکەکانیان بوونە مەیموون و بەراز، بەلام دواى سنى رۆژ، تیاچوون و مردن، وەك لە جیگای تردا خوا ئەفەموی: (وجعل منهم القردة والخنازير..) ﴿ ۱۶۷: وإذ تأذن ربك ﴾ ئەمەش وەبیر بێنە کە پەروردگارت پیشووەکانیان تێ گەیاند ﴿ ليعنن عليهم إلى يوم القيامة من يسومهم سوء العذاب ﴾ کە تا رۆژی قیامەت کە سانئیکی وا زال دەکەم بەسەرماندا کە هەمیشە خراب ترين سزایان پێ بچێژی، ئەگەر باوەر بە پێغەمبەر ئەهێنن.

بەئێ... وابوو، سەردەمێك بە (بختنص)، ماوەیەك بەگاوەرهكان، ئەوجا بە (هیتلە ن)، سەرەرای ئەوانەیش موسلمانەكان هەموو کاتى دەرس و پەندی قارەمانییە تیان دادهدان، خوا یاریبێت بەم زووانەش چاوەروانی کۆتاجەنگیان لەگەڵ موسلمانەکاندا دەکری، هەرۆکە پەیا مەبەر ﴿ له و بارە یەو دەفەرموی: (لا تقوم الساعة حتى يقاتل المسلمون اليهود..)) ﴿ إن ربك لسريع العقاب ﴾ بێ گومانە کە پەروردگارت زۆر زوو بەتۆلەدا دەگا ﴿ وإنه لغفور

﴿ إذ يعدون في السبت ﴾ کاتى کە لە رۆژی شەممەدا نافرمانی خویان دەکردو، ماسییەکانیان لەو رۆژە قەدەغە کراوەدا راو دەکرد! ﴿ إذ تأتيتهم جبتانهم يوم سبتهم شرعا ﴾ چونکە لە رۆژی شەممەدا ماسییەکان، بەزۆری لەسەر ئاوەکە دەردەکەوتن و، بە ئاسانی "وەك تاقیبکردنەو هەیک" بۆیان دەگێردان ﴿ ويوم لايسبوتن لا



تأيتهم ﴿ بەلام ئەو رۆژە کە شەممە نەدەبوو، دیارنە دەمان و "خویان دەرنە ئەخست، ئەوانیش لە شەممەدا پشوو یان بۆدەگرت و بۆ رۆژی یەکشەمە ئەیانگرتن و بەمە سنووریان بەزان و یاخی بوون ﴿ كذلك نبلوهم ﴾ ئاوا تاقیبیان ئەکەینەووە - لە تۆلە ی سەرنجی خویاندا- ﴿ بما كانوا يفسقون ﴾ بە هۆی ئەو ی نافرمانیان کردو لە سنوور دەرچوون.

(أصحاب السبت) لە رۆژەکانی هەینیدا دەهاتن حەوزیکیان دروست دەکردو ماسییەکانیان تێ دەکردو تێ دا دەمانەو، ئەوسا تا شەممە بواوە دەستیان بۆ ئە ئێردن، بەلکو -وہك فيليك- دەچوون رۆژی یەکشەممە دەریان دەهێنان!!.

هەندى له جووله که سەرنجی دەکەن و دەبنە مەیموون: ﴿ ۱۶۴: وإذ قالت أمة منهم ﴾ وەبیربێنن کە دەستە یەك لە خراپەکارەکانیان بە پیاو چاکە کانیان "کاتى ئاموزگارێیان دەکردن"

رحم و زوریش پۇشەرو لیبوردهو، دلۇفان و میهره بانه.

جووله که بهم لاو بهولادا تهره دهین:

۱۶۸: وقطعناهم فی الأرض أما ۱۱ یه هوودمان له زهویدا بهرت کردن و بوونه چهند دهستهو بهسته ی لیکنترازاو و هر دهسته بان کهوتنه جیبه کهوه ۱۱ منهم الصالحون ۱۱ هه بان بوو پیاو چاک و سالیح دهر چوو ۱۱ ومنهم دون ذلک ۱۱ و هه بایشیان بوو چاک دهر نه چوو ۱۱ و بلونا هم بالحسنات والسيئات ۱۱ به خویشی و ناخویشی تاقییمان کردنه وه ۱۱ لعلهم يرجعون ۱۱ تابه لکو بگه ریته وه بۆلای خوی خویان و واز له کوفر بیسن ۱۶۹: فخلف من بعدهم خلف ۱۱ که چی له پاشیانه وه جینشینیکی بئی خیرو ناسالیح و به دکار به جیماو هاته جیگیان، وه که له جیگیاه کی تر دا دهر موسی: ۱۱ ورثوا الكتاب ۱۱ و کتیبی تهوراتیان گرتنه دهست، ۱۱ یاخذون عرض هذا الأذنى ۱۱ که هر بۆ مال و کالای هم دونیا بهسته تی ده کۆشان له باتی شو و رۆژه کی تر ۱۱ ويقولون سیغفر لنا ۱۱ ئه مه کاریانه و ده شلین: بئی سو ئیمه هه زروو له لایه ن خواوه تاوانه کانمان ده به خشرین ۱۱ وإن یأتهم عرض مثله ۱۱ خوئه گهر دیسان کالایه کی وه که ئه وه بان دهست که وتیا، ئه گهر حهرامیش بوویا ۱۱ یاخذوه ۱۱ ئه وه ند سروشت نرمن وه ری ده گرن، واته: بهرده وام خهریکی دونیان و، شوینی ئاواتی پرو بووچ ده که ون و، هه رگیز له خرابه ناگه ریته وه ۱۱ ألم یؤخذ علیهم میثاق الكتاب ۱۱ ناخو له و ته و راته دا پهیمانی پته ویان لی و هرنه گیراوه؟! ۱۱ أن لا یقولوا علی الله إلا الحق ۱۱ که بهرامهر به خودی خوا هه ق نه بئی چیتر نه لین ۱۱ و درسا ما فیہ ۱۱ ئه وه لی ته و راتیشدا بوو هه موویان توژی بوویه وه دیراسه یان کردبوو، که چی هر گوئیان نه دا! ۱۱ والدار الآخرة خیر للذین یتقون ۱۱ خو شو و ماله که ی تر "رؤزی قیامت" بۆ شو و که سانه ی که له خوا ده ترسن، باشتره له لادان و هم دونیا په یان ۱۱ أفلا تعقلون ۱۱ ده ساتی ناگهن و ژیر نابن؟ ۱۷۰: والذین یسکون بالكتاب وأقاموا الصلاة ۱۱ ئه و که سانه ش که هه میسه دهست به کتیبه که ی (تهورات) وه ده گرن و، به باشیش نوژی ده که ن، دیاره به و کاره یان دهینه پیایوی چاک و سالیح ۱۱ إنا لا نضع أجر المصلحین ۱۱ بئی گومان هه رگیز ئیمه ش پاداشی چاکسازان زایه ناگهن. دیاره تا ئیره لاساری جووله که کانی باس کرد، ئیستایش دیته سه ریاسی قار لی گرتنیان، وه که ئه فهر موسی: ۱۷۱: وإذ نتقنا النبل فوقهم ۱۱ ئه ری له بیرتانه ئه و کاته کیوه که ی (تور) مان له بن هینا و به لای سه ریانه وه راگرت ۱۱ كأنه ظلة ۱۱ ده ت گوت پارچه هه وریکه به حه واه

۱۱ وظنوا أنه واقع بهم ۱۱ و وایان ده زانی ئه گهر فه رمانی خوا جیبه چی نه که ن، به سه ریانه ئه که وه ی ۱۱ خدا ما آیتناکم بقوة ۱۱ پیمان وتن: ئه و فه رمان و بریارانه ی پیمان دا ون، توند بیان گرن و کاریان بئی بکه ن ۱۱ واذکروا ما فیہ لعلکم تتقون ۱۱ وه هه رچی شی تیدیاه هه ر له یادتان بئی و، رهفتاری بئی بکه ن، به شکو خو بپاریزن

وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظِلَّةٌ وَظَنُوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ ۱۱
 خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٦٨﴾
 وَإِذْ أَخَذْنَا مِنْ بُنَيِّ آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ
 عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَن تَقُولُوا يَوْمَ
 الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ﴿١٦٩﴾ أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ
 آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ
 الْمَسْطُورُونَ ﴿١٧٠﴾ وَكَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ الْأَيَّاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ
 ﴿١٧١﴾ وَأَقْلِبْ عَلَيْهِمُ بِآيَاتِنَا إِذِ اسْتَأْذَنَّا فَاسْتَكْبَرُوا مِنْهَا
 فَأَتَيْنَهُمُ الْعَذَابَ الْغَلِيظَ ﴿١٧٢﴾ وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا
 وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَمَثَلُهُ
 كَمَثَلِ الْكَلْبِ إِذَا حُمِّلَ عَلَيْهِ يَلْهَثُ أِذَا تَرَكَهُ
 يَلْهَثُ ذَٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاقْصُصْ
 الْقِصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٣﴾ سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ
 كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَأَنفُسُهُمْ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَاطِمِينَ ﴿١٧٤﴾ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ
 فَهُوَ الْمُهْتَدَىٰ وَمَنْ يُضِلِلْ فَلَا تِلْكَ لَهُمُ الْخُصُوفُ ﴿١٧٥﴾

له ناهه رمانی خوا.

خوا په ایمان له زاروو زیچی ئادهم ده گری: که بیهرستن:

۱۷۲: وَإِذْ أَخَذْنَا مِنْ بُنَيِّ آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ ۱۱ ئه و کاته وه بیری بینه که په روه ردگارت له پستی نه وه کانی ئادهم وه چه نه وه ی وه دهر هینا ۱۱ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ ۱۱ و پهیمانی لی وهر گرتن و، کردنی به شایه د له سه رخیان بۆ په کخوا په رستی، ئه و جا فه رموی: ۱۱ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ ۱۱ ئه ری من په روه ردگاری ئیوه نیم؟ ۱۱ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا ۱۱ گشت وتیان به لی، ئیمه شایه تی ئه دهین تو خوی ئیمه بیت. هه ندی له رافه که رانی قورشان نه لین: ئه م وتووژی قسه و باسه واقیعییه و حقیقه تی هه یه، به لگه شیان ئه و ریوایه ته یه که (ئیبین عه بیاس) ئه ی هینی و ئه لی: هه رچی زاروو نه وه ی عه ولادی ئادهم هه بوو که خوا حه زیکا دروستیان بکات تارؤزی قیامت، به جار ی هه موویانی له پستی ئادهم هینا یه دهر ی

و، پیمانی لی وهرگرتن که: دهبی هەر ئه و بهرستن و، شهریک و هاوبهشی بۆ دانهنن، جا خواش کهفیل و دهسته بهری رۆزی ئهوان ئه بی (رواه أحمد والنسائی والحاکم). بهلام (ئیبین کهسیر) پینی وایه: که ئه و بهلین و پیمانته شتیکی فیعلی نییه، بهلکو نهزله و ته مسیله، مه بهستیش به و شاهیدی دانه ئه و بهیه که: خوی گهوره گشت عه ولادی ئادهمی به (فیهرت) له سهر یه کتاپه رستی دروست کردوه، وهک (شیخ حه سه نی به سری) یش ده لی، به لگه یش ئه و بهیه که خوا له ئایه ته که دا ده فهرمو ی: (من بنی آدم) و نافه رموی: (من آدم)، وه فهرمو ی: (من ظهورهم) نه ی فهرموو: (من ظهره). (ئیبین کهسیر) ئه لیت ریوایه ته که ی ئیبین عه بیاس) یش (مه وقوف) ه، نهک (مه رفوع). ﴿أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ نهکا رۆزی قیامته بلین: ﴿إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ﴾ به راستی ئیمه له م یه کتاپه رستی به بی ناگا و خافل بووین، ﴿۱۷۳﴾: أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ ﴿یا نه لین: با و با پیرانمان — له پیش ئیمه وه — ها و ه لیان بۆ خوا دانا، ئه وسه ئیمه ش چاومان لی کردن، نه گینا و نه ئه بووین ﴿وَكُنَّا ذُرِّيَةً مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ خۆ ئیمه کۆمه لی زارۆو منالی دوا ی ئه وان بووین و، چاومان له وان کردو، ناگامان له هیچ شتی نه بوو ﴿أَتَهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمَبْطُلُونَ﴾ ناخۆ "خوایا!" ده ته وی ئیستا به هوی کارو کرداری ناهه ق بیژان و به تالکارانه وه له ناومان بیهیت! ﴿۱۷۴﴾: وَكَذَلِكَ نَفُصِّلُ الْآيَاتِ ﴿هه رئا و ئایه ت و به لگه کانی خۆمان رۆشن ئه که ی نه وه، تا مه ردوم تی فکری ن وهه ق و ناهه ق لی که نه وه ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ و به شکو له سه ر لیشوا ویی بگه رپنه وه..

نموونه ی زانای لارو لاسار:

ئینجا خوی گهوره نموونه ی زانا خراپه کانی سه رده م دینیته وه وه ئه فهرمو ی: ﴿۱۷۵﴾: وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا ﴿نه ی پیغه مبه ر! ﴿دهنگ و باسی ئه وکه سه سه ر لیشوا وه یان بۆ بخۆینه که به لگه و نیشانه ی خۆمانمان پیندا.

(عه بدوللای کوری مه سهوود) ئه لی: ئه و زانایه (به له مه ی کوری باعورا) یه، کاتی خۆی مووسا ناردی بۆ ئامۆزگاری پاشای (مه دیه ن) و، پاشاکه ش ریزیکی زۆری لی گرت و، له ئه نجامی ئه و ریز لیگرتنه وه وه چوو ه سه ر ئایینی ئه وان و، نه گه راپه وه لای مووسا! هه ندی ریوایه تیش له ئیبینی مه سهوودو، غه یری ئه ویشه وه ئه لین: ئه و پیاوه پیاویکی صالح بووه، پیش ئه وه به نی ئیسرا ئیلییه کان بچنه فه له ستین ئه و له وی بووه، به لام چوونکه له وه دلنایین که جووله که ده سکاری ئه و ریوایه ته یان نه کرد بی، ناتوانین تممانه

بخه ی نه سه ری. له ولایشه و ریوایه ته کان جیاوازیی و، پشویبی و، ئالۆزه کی زۆریان تیدایه، بۆ نموونه: ریوایه تی: ئه لیت: ئه و پیاوه ناوی (بلعام کوری باعورا) یه و له به نی ئیسرا ئیلییه کان بووه، یه کی دیکه ئه لیت: له ده سه لاتاره کانی فه له ستینه، یه کی تر ده لیت: پیاویکی عه ره به، ناوی (ئومه بیه ی کوری سه لت) بووه، هه ندی تر ده لین هاوچه رخی په یامبه ر بووه، پینان و تووه (أبو عامر الفاسق). هه ندی تر ده لین: نه خیر، هاوچه رخی مووسا بووه. هه ندیکی تر ئه لین: نه خیر پاش مووسا بووه.. جا له به ر ئه و ئالۆزه، دیاری نه کردن و دان نه نان به هیچ کامیکاندا چاکتر و گونجاوتره له گه ل ده ق و رۆحی قورئانه که دا، چونکه نه له قورئاندا، وه نه له فهرمووده یه کی "مه رفوع" دا دیاری کراوه. به لام گرنگ ئه مه یه که بزانی: ئه وانه ی وا برۆ ناهینن و ملکه چ نابن بۆ ئایه ته کانی خوا پاش ئه وه ی بۆ یان روون کراوه یه، هه ر له دوولئو ئه مبه رو ئه و به ردا ئه بن، حالیان وه ک حالی سه گیکی ماندوو وایه و، هه رگیز سه روشتی خۆی تی که نه داو، هه ر هاسکه هاسکی خۆی بکا، ئه و جوړه زانا سه ر لیشوا وانه ش ئایه ته کانیان چ بۆ بخۆینریته وه، یان نه و؟.. له ئه مبه رو ئه و به ری خۆیان ناکه ون و هه ر رۆزه ی له سه نگه ریک دان و، له ده رگایه ک ده دن!! ﴿فَانسَلَخْ مِنْهَا﴾ خۆی لی دارنن و یه خه ی لی هه لته کاندن "واته: خۆی کافر کردو نه گه راپه وه بۆ هه ق" ﴿فَاتَّبِعْ الشَّيْطَانَ﴾ ئینجا شه ی تان دوا ی هه نگاهه کانی خۆی خست ﴿فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ﴾ جا چوو ه ناو ریزی گو مرایانه وه ﴿۱۷۶﴾: وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا ﴿نه گه ر ویستبامان یله ی به رزیمان به و ئایه تانه ده دایه و، دوا ی ناهه قیی نه ده که وت ﴿وَلَكِنَّةَ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ﴾ به لام ئه و خۆی به زه ویدا نووساند، واته: دونیای هه لبژاردو رووی تی کرد ﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ و په ی سه و ی له هه وا و ئاره زووی خۆی کرد، ده ره نجام سه رگه ردان بوو ﴿فَمِثْلَهُ كَمِثْلِ الْكَلْبِ﴾ نه زله و نموونه ی ئه و جوړه که سانه — له په ستییدا— وه ک نه زله ی ئه و سه گه هاره وایه ﴿إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثُ﴾ نه گه ر تاری بنییت و بوی بچیت، ئه و له ماندووی خۆیدا زمانت لی ده رده کیشتی ﴿وَإِنْ تَرَكَهْ يَلْهَثُ﴾ و نه گه ر وازیشتی لی به ینی، هه ر زمان ده ردینتی و، خه ریکی هاسکه هاسکی خۆی ئه بی. "واته: هه ر زۆرت بۆ هینا هه لدی و هاسکه هاسکی بی ده که وی، وازیشت لی هینا هه روا یه و دیته سه رت! ئه و که سه یش که خۆی بوارد له ئایه ته کانی خوا، بزانی یان نه زانی، سه روشتی تی که چوو وه قه ت ناگۆزی و، هه ر سووکه و هه ر رۆزه ی له لایه که ﴿ذَلِكْ مِثْلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا﴾ ئه و به سه ره ات و چیرۆکه یه نموونه ی به سه ر هاتی ئه و که سانه یه که:

واحدًا، من أحصاها دخل الجنة، و هو وتر يحب الوتر)). و ترمزی به تهنیا خوی نهمه له پیغمبرهوه - زیاد له ربوایه تی یه کم - ده گپریته وه ناوه جوانه کان نه ژمار ده کات: ((وهو الله الذي لا إله إلا هو الرحمن الرحيم، الملك، القدوس، السلام، المؤمن، المهيمن، العزيز، الجبار، المتكبر، الخالق، الباري، المصور، الغفار، القهار،

ثابه ته کانی نيمه یان به درو دانا و کاریان پی نه کردن "جا جووله که بن، یان نا ﴿ فاقصص القصص ﴾ جا تویش نهم داستانه یان بو بگپزه وه ﴿ لعلمهم يتفكرون ﴾ به لکو بیر بکه نه وه و ناموزگاری و هرگرن و، له ربی راست کلا نه بن ﴿ ۱۷۷: ساء مثلا القوم الذين كذبوا بآياتنا ﴾ چه ند خرابه نه زیله و سه رگوزه شته ی نه و کومه له ی که ثابه ته کانی نيمه یان به درو دانا ﴿ وأنفسهم كانوا يظلمون ﴾ سته میشیان هر له خویان کرد، نه ک له نيمه، خویان زیانه مند بوون وریگای هه قیان بزر کرد ﴿ ۱۷۸: من يهد الله فهو المهتدي ﴾ هر که سینک خوا رینمای بیگات - بو لای هه ق - دیاره هر نه وه به ختیارو سه رفرازو شاره زای راستیه ﴿ ومن يضل فأولئك هم الخاسرون ﴾ و هر که سیش - به هوی لاساری خویه وه - گو مرای بکا، له ریزی زهره رهنه ندان دایه.

هه رله (نه زه ل) دا خه لکانی جه جه ننه می دیاری کراون:

﴿ ۱۷۹: ولقد ذرنا لجهنم كثيرا من الجن والإنس ﴾ و بی سو زویکمان له جنوکه وله ناده می بو دوه خ به دی هینا، چونکه له نه جامدا به شاره زووی خویان ریگای به دبه ختسی ده گرنه بهر، واته: بهر له وه دروستیان بکه بن ده مان زانی کنی چاکه ده کاو، کیش خرابکاره، بو یه نيمه ش بریاری وامان دا ﴿ لهم قلوب لا يفقهون بها ﴾ دلپان هه یه، که چی هه قی پی و هر ناگرن و تی ناگن له هه ق ﴿ ولهم أعین لا يبصرون بها ﴾ و چاویان هه یه، که چی ده سه لاتی خوی پی نایینن ﴿ ولهم أذان لا یسمعون بها ﴾ و ههستی بیستنیان هه یه، به لأم پی نایینن. واته: دل و چاوو گوئی و.. هتد نامیزی و هرگرتن و وردبوونه ونه و، به هه ق گه یشتتن، به لأم به داخوه نه وانه نه بیر نه که نه وه، نه وردیش نه بنه وه، نه راستیش نه بیسن ﴿ أولئك كالأنعام ﴾ نه مانه وه ک نازه ل و مه رو بز و وشتر و گان ﴿ بل هم أضل ﴾ به لکو نه وان له نازه لیش و یلترن، چونکه نازه ل ده گری له شوین سوودو که لکی خوی، وه له زیان و زهرری خوی راده کات ﴿ أولئك هم الغافلون ﴾ نه وانن خافل و بی ناگا له ثابه ته کانمان.

ناوه پیروژو جوانه کان هه ر هی خوان:

﴿ ۱۸۰: والله الأسماء الحسنی ﴾ ناوه کانی خوا هه موو جوان و پرشکون ﴿ فادعوه بها ﴾ ده سا نيوه یش هه ر به و ناوانه وه بانگی بکن، لاله و نزاو داواهر به وانه بکن. (بوخاری و موسلم و ترمزی و تبین ماجه) ربوایه ت ده که ن که: پیغمبر ﷺ ده فرموی: ((إن لله تسعة وتسعين إسما مائة إلا

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ آفَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿۱۷۹﴾
 وَاللَّهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذُرُوا الَّذِينَ يُبَدِّلُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَاجِدُونَ مَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿۱۸۰﴾ وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْتَدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْبُدُونَ ﴿۱۸۱﴾ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۱۸۲﴾ وَأَمَلْنَا لَهُمُ لَازِكَيْدِي مَتِينٌ ﴿۱۸۳﴾ أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ حَسْبٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿۱۸۴﴾ أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا أَعْلَمُهُمْ بِآيَاتِ حُدُودِ اللَّهِ بِؤْسًا كَرِيمًا ﴿۱۸۵﴾ مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلا هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿۱۸۶﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُحِيطُ بِهَا الْقَوْمُ وَلَكِنِّي تُبَلِّغُهُمْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَأُنَبِّئَهُنَّ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۱۸۷﴾ عَهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِن لَأَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۱۸۸﴾

الوهاب، الرزاق، الفتاح، العليم، القابض، الباسط، الخافض، الرافع، المعز، المذل، السميع، البصير، الحكيم، العدل، اللطيف، الخبير، الحليم، العظيم، الغفور، الشكور، العلي، الكبير، الحفيظ، المقيت، الحسيب، الجليل، الكريم، الرقيب، المجيب، الواسع، الحكيم، الودود، المجيد، الباعث، الشهيد، الحق، الوكيل، القوي، المتين، الولي، الحميد، المحصي، المبدئ، المعيد، المحي، المميت، الحي، القيوم، الواجد، الماجد، الواحد، الصمد، القادر، المقدر، المقدم، المؤخر، الأول، الآخر، الظاهر، الباطن، الوالي، المتعالي، البر، التواب، المنتقم، العفو، الرؤف، مالك الملك، ذوالجلال و الإكرام، المقسط، الجامع، الغني، المغني، المانع، الضار، النافع، النور، الهادي، البديع، الباقي، الوارث، الرشيد، الصبور)).

به تی نهمه نه وه (۹۹) ناوه پیروژه یه که له قورئان و فرمووده کاندایه اتووون و (ترمزی) یش کوی کردوونه ته وه له کتیبیه که ی خویدا به و شیوه نووسیونی، ده بی نه وه ش بزانی که ناوه پیروژه کان ته نها

لهو (۹۹) ناوهدا نه بر او نه توه، وهكو پيشهوا (نه حمده) له جني خويدا له وباره وه فەرموودهى هيئاوه. ﴿وذروا الذين يلحدون في أسمائهم﴾ له وانه گه پرين دهن وهرده دن له ناوه كاني خوا و به دهن سه نقه ست ده يان گورن، واته: له ماناو مه به ست لايان دهن، يان ناوى ترى يو داده نين! يونموونه: موشريكه كان له باتى نه وه كه ناوى (الله) بينن، ده يان گوت (لات)، يان له باتى نه وه بلين (عزيز) نه يان وت: (عزى) هتد. ﴿سيجزون ما كانوا يعملون﴾ دلنيا به نه وانه به تولهى كرده وهى خويان نه گهن. هاوه لاني په يامبه ر جارى و ابوو ده يان گوت "يا الله" جارى و ايشيوو ده يان گووت "ياره حمان" (نه بوجهل) يش گوئي له وه يوو وتى: موحه ممد له لايه كه وه ده لئيت يه ك خوا هيه، كه چي له پارانه ودها هاوار و هانا يو چند خويه ك نه با؟! جاله وه لامى نه ودها نه م نايه تى (و الله الأسماء الحسنى..). هاته خوارى. تفسيري (ثيبين كه سين). ﴿۱۸۱: ومن خلقنا أمة يهدون بالحق﴾ له و مرؤفانه دا دروستمان كردون، هميشه نوممت و گهلى واهيه كه: به رهو ريگاي راست و دروست خه لكى هيدايت نه كهن ﴿وبه عدلون﴾ و به هه قيش بريار نه دهن و داوه رى نه كهن، نه گه رچى دونيايش پريسى له ستم، واته: له ناو نوممتى هه موو پيغه مبه ريگدا پياو چاك و (داعيه) هه لكه وتووه: وهكو له فەرمووده به كى (متفق عليه) داها تووه ده فهرموى: (لا تزال طائفة من أمتي ظاهرين على الحق لا يضرهم من خذلهم ولا من خالفهم حتى تقوم الساعة). واته: له نوممتى مندا هه تا قيامت ديت پشتيو انانى هق نابرين، سه ريچى نه م و نه ويش زيان نيكيان يي ناگه به نييت ﴿۱۸۲: والذين كذبوا بآياتنا﴾ نه وانه ش پروايان به نايه ت و نيشانه كاني نييمه نييه و به درويان دانان ﴿سنستدرجهم من حيث لا يعلمون﴾ هيدي هيدي نه يان گرين بي نه وه به خوشيان بزائن. (نيستيدراج) نه وه به هه ركه گوناحى ده كهن، له باتى نه وه خواى گه و ره توله يان لي بسيني، گوزه رانيان باشتر ده كا، نه وانه ش چه واهه دهن و زياتر سه رده كنه ناو تاوان و گوناح، نيتر كتوپر خوا قاريان لي ده گريت ﴿۱۸۳: وأملئ لهم﴾ و ماوه به كيش موله تيان نه دهن و، سزايان دوا نه خه م هه تا پترمه ستى دنيا دهن ﴿ان كيدي متين﴾ دلنيا بن پلانم بوله ناو بردونيان زور ورد و به هيژه ﴿۱۸۴: أولم يتفكروا ما يصاحبهم من جنة﴾ ناخو بيريان نه كردوته وه، تا بزائن كه هاوريكه يان "موحه ممد" هه رگيز تووشى شيتى نه بووه؟ نه مه وه لامى نه و نايه تيه كه ده فهرموى: (يا أيها الذي نزل عليه الذكر إنك لمجنون). ﴿ان هو الا نذير مبين﴾ نه وه په يامبه ريكي ترسيته رى ناشكرايه بو هه ر خاوه ن دلنيك، نيتر چون پني نه لين

شيتته... ۱۹۰! ﴿۱۸۵: أو لم ينظروا في ملكوت السموات والأرض وما خلق الله من شيء﴾ نايا بو زانيني ده سه لاتي گه و ره يي و فراوان يي خوا، له ناسمانه كان و زهوى و له وه موو شتانه ي تره كه خوا دورستي كردون رانه ماون تامل كه چ بن؟ ﴿وان عسى أن يكون قد اقترب أجلهم﴾ خو له وه ش ده چي ناكاميان نزيك بوويته وه وهره تيان نه مينى بو به ده سته ينانى كرده وهى چاك؟! ﴿فبأى حديث بعده يؤمنون﴾ جا نه گه ر به م قورثانه بروا نه كهن و دانه چله كين، ده بي به چ قسه به كى تر بروا بكنه ﴿۱۸۶: ومن يضل الله فلا هادي له﴾ خوا رى له هه ركه سيك بگورى "به وهى لاسارى نه وكه سه خويه وه" نيتر هيچ ربه ريكى بو نييه ده ستى بگري ﴿ويذرهم في طغيانهم يعمهون﴾ سه ره راي نه وه ش وازيان لي ديني باهر له ناو سه ركه شى خوياندا سه رگه ردان بن.

هاتنى روى سه لاي نيشانه كاني:

هاوبه شدانه ره كان وتيان: نهى پيغه مبه ر! ﴿نه گه ر راست ده كه يه ت تو په يامبه رى خوايت، ده سا پيمان بلئ: روى قيامت كه ي ديت؟ جا خوا نه م نايه تيه دابه زانندو فهرموى: ﴿۱۸۷: يسألونك عن الساعة﴾ له بابته روى قيامت نه وه لئيت ده پرسن: ﴿أيان مرسيا﴾ كه ي رووده داو ديتته دى؟ ﴿قل إنسا علمها عند ربى﴾ پييان بلئ: ته نها په روهر دگارم ده زاننى كه ي ديت لا يجله سا لوقتها الا هو ﴿نه وه بي هيچ كه سيك ناتوانى له كاتى خويدا بيخاته روو ديارى بكا﴾ ثقلت فى السموات والأرض ﴿هه له ينان و زانينى هاتنى كاتى قيامت بوگشت نه وانه ي له ناسمانه كان و زهويدان قورس و سه خته ﴿لا تأيكم إلا بغته﴾ هه ر كتوپرنيك بوتان دى.

(ته به ريسى) نه م فەرمووده ي پيغه مبه ره ديني: كه روى قيامت ده رگا به مه ردم ده گرى، خه لكيش بي ناگايه لئى، يه كنى گولا وه كه ي چاك ده كا، يه كنى ناوى مه رو پاتاله كه ي ده دا، يه كنى له بازاردا كالا كه ي ده نويني، ته رازو وه كه ي به رزكردوته وه، نزم كردوته وه. يان له فەرمووده به كى تر دا هاتسووه: هه تا خور له خورثا ووه هه لته يه ت، قيامت نايه ت، جا هه ركه هه له ات و خه لكيش ديتيان، نه و جا گشت باوه ر دينن، دياره نيتر نه و كاته يه له هيچ كه سيك باوه ر وهر ناگيرى، نه گه ر به ر له وه باوه رى نه هيئا بي. ﴿يسألونك كأنك حفى عنها﴾ جوزنيك له تو نه پرسن - نهى موحه ممد ﴿!- وهك تو له زانيني هاتنه كه يدا پسپور ييت﴾ قل إنسا علمها عند الله ﴿تويش بلئ: ته نها هه ر خوا خوى ده ي زاننى "هيچ كه سى تر ناي زاننى، نيتر نه وانه ش با نه وهنده له سه رى

نه رۆن و لکن اکثر الناس لا یعلمون به لام زوریهی ئەم مەردمە راستیەکان نازانن.

پیغەمبەریس (موحەممەد) بۆ خۆی شتیکی بە دەس نییە:

۱۸۸: قل لا املك لنفسي نفعا ولا ضرا الا ما شاء الله بلني من خاوهني هیچ شتیك - چ سوود، چ زیان - بۆ خۆشم نيم، مەگەر ئەوەندە خوا مەیلی هەبیت، ئیتر من لە کوی هاتنی رۆزی قیامت ئەزانم؟ و لو كنت أعلم الغيب ئەگەر من غەیب و نادیارم زانیبا بی وهی لا استکرت من الخیر ئەو حەله خیر و بیرو بیرو زۆرم بۆ خۆم گیردە کەوت و ما منی السوء و قەتیش خراپە و زیانم تووش نە ئەبوو. ان انا الا نذیر وبشیر هەموو بزائن من تەنها ترسینەر و مۆدەدەرم. لقوم بؤمنون بۆ کەسانی بڕوا دەکەن بە پەيامبەریەتی من.

هەموو ئەیه کەسەن (ئادەم):

۱۸۹: هو الذي خلقكم من نفس واحدة هەر ئەو خواپەیه کە ئیوی لە تەنها کەسیك (ئادەم) دروست کرد و جعل منها زوجها لیسکن إليها و هەر لە ویش (حەوا) ی هاوسەری - بۆ دل ئارامی ئەو - فەراھەم هینا فلما تغشاها جا کە ئادەم لە گەلیا جوت بووو. حملت حملا خفيا ئەویش لە سەر خۆ دووگیان بوو. فمرت به جا ماوێه کیش بەوسکەو مایەو، واتە: تا کاتی لە دایکبوونی گوزەراندی و کاری رۆژانەیشی پیو دەکرد. فلما أنقلت جا کە چووێه قوناخی سەختی و قورسییەو، واتە: لە دایکبوونی نزیك بوویەو. دعا الله ربهما هەر دوو لە خوای پەروەردگاریان پارانەو و وتیان: پەروەردگارمان: لئن آتینا صالحا شەرتی ئەگەر مندالیکي نیرینە ی چاکمان پی ببەخشی. لئکون من الشاکرین لە خەلکانی شوکرانە بڑییرین. فلما آتاها صالحا جا هەر کە مندالیکي نیرینە ی سأل و راسأل دانسی. جعل له شرکاء فیما آتاها ئەوێ خوا پی دابوون کردیانە شەریک و هاوێش بوی و، پەیمانە کە ی خۆیانیان شکاند. فتعالی الله عما یشرکون جا خوا بەرزو بلنډه، پاک و بی خەوشە لەو ئەوانە دەیکەنە هاوێشی.

فەرموودەیه کە هەیه پێشەوا (ئەحمەد) و (تیرمزی) هینا و بانە، ئەویش ئیمامی (ئیبنی کەسین) لە بارە یەو ئەلئیت: لە سنی رینگەو نائەواوو (مەعلول) ه، بیجگە لەوێش دەلئیت: ئەو فەرموودەیه (مەوقوف) ه. ئەگەر هەر شتیکی تر لەو بابەتەو هەبی بە لاواری دادەنی. وە هەر وەها بەرزی دەلئیت: ئیمام (حەسنى بەسرى) پی

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ
أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَا سَتَكُنَّ رُتٌ مِنَ الْغَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ إِنْ
أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿۱۸۸﴾ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ
مِنْ نَفْسٍ وَجَدٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا فَلَمَّا
فَتَسَّهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيًّا فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمَّا أَتَتْ دَعَا
اللَّهُ رَبَّهُمَا لَئِن آتَيْتَانِي صَالِحًا لَأُكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿۱۸۹﴾
فَلَمَّا آتَاهُمَا صَالِحًا جَعَلَ لَهُ شُرَكَاءَ فِيمَا آتَاهُمَا فَتَعَلَى
اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿۱۹۰﴾ أَيْشُرُّكُمْ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلِقُونَ
﴿۱۹۱﴾ وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَمْ نَصْرًا وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَصْرِوْنَ ﴿۱۹۲﴾
وَإِن تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُكُمْ سَوَاءَ عَلِيكُمْ أَدْعَاؤُهُمْ
أَمْ أَنْتُمْ صَادِقُونَ ﴿۱۹۳﴾ إِنْ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
عِبَادٌ أَمْثَلُكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِنْ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿۱۹۴﴾ أَلَمْ يَأْمُرْهُمْ بِآلِهِمْ أَنْ
يَبْطِشُوا بِهَا أَلَمْ يَأْمُرْهُمْ بِصِرْتِهَا أَلَمْ يَأْمُرْهُمْ
بِأَنَّهُمْ إِذَا كَانُوا يَسْمَعُونَ بِهَا قُلْ أَدْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُوا فَلَا تُنظِرُونِ ﴿۱۹۵﴾

واپەیکە: مەبەست بەم رووداوە بابە (ئادەم) و دایە (حەوا) نییە، پاشان ئیبنی کەسیر دەلئیت من بۆخۆم ئەم رایەم بە دلە، بەلگەیشم ئایەتسی (فتعالی الله عما یشرکون) ه، منیش وەك خۆم هەر ئەو بۆچوونەم پی چاکە، چونکە شتیوا بۆ پەيامبەران زۆر نەگۆنجاو، ئەی چۆن دەبیت خانەوادە ی پیغەمبەران هەر ئەوەندە لە بیروباوێرو عەقیدە تیگەشتین؟ چۆن دەبی نەزانن چ شتیك دەبیتە شیرک بۆ خوا؟ چۆن دەبیت نەزانن کە هەموو شتیك بە دەستی خواپە؟ چۆن دەبیت خوا بییەوی مندال بمرینی و، شەیتان ئەیه لئیت؟ تەنانەت ئەمە زۆر سامناک ترە لە خواردنی درەختە کە ی بەهەشت، چونکە یە کەم: ئەو خواردنە نابیتە شیرک. دووم: پاکانەیشی بۆ کراوێ بە ئایەتسی (ولم نجد له عزما) سییەم: دەگۆنجیت کە سەرەتای ئایەتە کە یاس لە ئادەم و حەوا بییت و، ناوێراستە کە ی بۆ گێرانەوێ شتیك بییت کە لە سرووشت و تاییبە تەندی نەو کانی ئەوان بییت. واتە: وەچە کائەمانیان، چونکە بنیادەن لە سرووشتیانەو نزیکە

داوای شتیوا بکهن و، پاشانیش به پیچه وانه وه رهفتار بکهن.

خواکانتان - به دهرله خوا - بی توانان:

﴿ ۱۹۱: أیشرکون ما لا یخلق شیئا ﴾ ثایا ده بی شتیک بکهن هابو به شی خوا، که نه توانی هیچ شتیک دروست بکات؟ ﴿ وهم یخلقون ﴾ ده بی خوشیان - هابو به کان - دروست بکرین، واته: خو ئه وبتانه خو یان دروست کراون، ئیتر چون ئه پهرسترین؟ ﴿ ۱۹۲: ولا یستطعون لهم نصرا ﴾ و به هیچ شیوه یه کیش ناتوان هیچ یارمه تی و کومه کی پهرستیاره کان بدن ﴿ ولا أنفهم یصرون ﴾ ته نانه تی ناتوان کومه ک به خویشیان بکهن و، خرابه یه که له خو یان بگرنه وه، ئیتر چون ده یان پهرستن ﴿ ۱۹۳: وإن تدعوهن إلى الهدی ﴾ خو ئه گهر بانگیشیان بکهن بو ئه وهی ری راستتان نیشان بدن ﴿ لا یتبعوکم ﴾ هیچ نابیسن و به ده نکتانه وه نایه ن ﴿ سواء علیکم أذعرتهم أم أتم صامتون ﴾ بانگیان بکهن، یا بی ده نگن و ده نگ نه کن، یه کباره بو تان، واته: داوایان لی بگری، یان نه کری یه کسانه ﴿ ۱۹۴: إن الذین تدعون من دون الله عباد أمثالکم ﴾ بی گومان ئه وانیه که ئیوه - بیچگه له خوا - بانگیان ئه کن و ئه یان پهرستن، هر به ندو دروست کراون وه ک خو تان ﴿ فادعوهم فلیستجیوا لکم ﴾ دسا بانگیان بکهن با وه لامتان بدنه وه ﴿ إن کنتم صادقین ﴾ ئه گهر ئیوه راست ئه کن ئه وانه شتیکیان به ده سته ﴿ ۱۹۵: ألهم أرجل یمشون بها ﴾ شا خو ئه وانه - لانی که م - ده توانن وه ک ئیوه له سه ری بیچن بو پیوستیبه کانیان ﴿ أم لهم أیدیطشون بها ﴾ یان ده ستیان هه یه هه له تی پی به رن بو رت دانه وهی نه یار وناحه زیان ﴿ أم لهم أعین یصرون بها ﴾ یان چاویان هه یه پی بیینن؟ ﴿ أم لهم أذان یسمعون بها ﴾ یان گوئیان هه یه پی بیینن؟" جا ئه گهر ئه وانه - هر هیچ نه بی - به نه ندازه ی ئیوه تواناو ده سه لاتیان نییه، باشه! چون هاواریان لی ده کن و ئه یان پهرستن؟ ﴿ قل أذعوا شرکاء کم ثم کیدون ﴾ بلی: دسا هاوار له بته کانتان بکهن، پاشانیش - به هه مووتانه وه - نه خشه و پلانی له ناوبردن داریژن ﴿ فلا تنظرون ﴾ به هیچ شیوه یه کیش مؤله تم مه دن، واته: ئیوه هرچی بکهن، من به خایالدا نایه ت و نرخی بو دانانیم، چونکه خوی گه وره له مه کرو حیلله ئیوه ده م پاریزی ﴿ ۱۹۶: إن ولی الله الذی نزل الکتاب ﴾ به راستی گه وره و سه پهرستیکاری من هر ئه وخوا یه که: ئه م قورئانه ی ناردوته خواره وه ﴿ وهو یتولی الصالحین ﴾ و هر بو خویشی چاودیری و سه رپرستی سالحان و چاکان ئه کات ﴿ ۱۹۷: والذین تدعون

من دونه ﴾ خو ئه وانیه ئیوه - که بیچگه له خوا - هاواریان لی ده کن ﴿ لا یستطعون نصرکم ﴾ نه ده توانن یارمه تی ئیوه بدن ﴿ ولا أنفهم یصرون ﴾ و نه یارمه تی خویشیان بدن ﴿ ۱۹۸: وإن تدعوهن إلى الهدی لایسمعن ﴾ ئه گهر داوای هیاده تیان لی بکهن بو ئه وهی خیرتانی تیدایه، نابیسن، ئیتر چون ده تانه وهی وه لامتان بدنه وه و یارمه تی تان بدن ﴿ و تراهم یظرون إلیک ﴾ واده بیینی - به ره والته - بو تده روانن ﴿ وهم لا یصرون ﴾ که چی هیچ نابینن له هه قیقه تدا.

له هه له ی یه کتر چاو بیوشن:

﴿ ۱۹۹: خذ العفو وأمر بالعرف ﴾ هه موو کات بو جینه جیکردنی ئیش وکاره کانت ریگه ی ئاسان بگره به ر و، عه فوو لیوووردنیش رهوشنت بی و، هرده م فرمان به چاکه بده ﴿ وأعرض عن الجاهلین ﴾ و له خه لکانی نه فامیش روو وه رگنیه و، سه ر مه خره سه ریان و، له ریگه ی بانگه وازه (ده عوه) وه بروو هه نگاو بنی، واته: پاش به لگه هینانه وه بو یان، ئه گهر هر سوور بوون له سه ر کاری نه فامی خو یان، پشت گوئیان بخه و به کاری ده عوه وه خه ریک به ﴿ ۲۰۰: وإما ینزعنک من الشیطان نزع ﴾ وهر کاتیکیش له شه ی تانه وه وه سه سه یه کت به دلآ هات و، هه لی نایت بو کردنی کاریکی ناشه رعی و حه رام ﴿ فاستعذ بالله ﴾ توش په تا هر به خوا به ره و خو ت بده لای ئه و ﴿ إنه سمع علیم ﴾ چونکه به راستی ئه و زور ژنه واو، زور زانایه به گو تارو رهفتاری مرو ف ﴿ ۲۰۱: إن الذین اتقوا ﴾ بی گومان ئه وانیه که له شیک و کاری ناشه رعیی پاریزده کن ﴿ إذا مسهم طائف من الشیطان ﴾ هر که وه سه سه و خه تهراتیکیان له شه ی تانه وه پی ده گا ﴿ تذکروا ﴾ به خیرایی داده چله کین و بیر ئه که نه وه و له سه ر ریگه ی خوا پی داده گرن ﴿ فإذا هم مبصرون ﴾ ده بیینی - زور زوو - چاویان ئه کریته وه و له گونا هان ده گهرینه وه ﴿ ۲۰۲: وإخوانهم یمدونهم فی الغی ﴾ برا خرابه ئاده میبه کانیان - ئه وانیه که هرده م به داوای شه ی تاندا ئه روون و له خوا ناترسن - هاوکاریان ده کن و تی ده کوشن تازیاتر سه رلیشیواویان بکهن ﴿ ثم لا یقصرون ﴾ ئیتر کو تا ناکن و ناگهرینه وه بو ری هه ق ﴿ ۲۰۳: وإذا لم تأتهم بأیه ﴾ وه هر کات داوای مؤعجیزه یه کت لی بکهن و توش بو ت ئه نجام نه دریت ﴿ قالوا لولا اجتبیتهآ ﴾ ئه لئین: باشه! بو خو ت - ئه ی موحه مه د - بو ریکی ناخه ی؟ ﴿ قل إننا أتبع ما یوحی إلی من ربی ﴾ پنیان بلی: من ته نها په ریه وی له وه ئه که م له لایه ن په روه ر دگار مه وه به وه حی و سه رش بو م دی ﴿ هذا بصائر من ربکم ﴾ ئه م قورئانه و ئایه ته کانی کومه له مه شه لیک

(ثعمده) يشوه ههروا دهلین، بهلام (تهبووچه نیفه) و ئیمامی (ثعمده) دهلین: که (مهئوموم) ههروئیزیک (جههری، یان سربیی) بهکۆمهله بیکات (قیرانه) ی لهسه ر نییه. بهلام ئیمامی (بوخاری) دهلی: ههموو کاتیك (قیرانه) ی لهسه ره. (ئیبین جهربین) یش دهلی: مه بهست لهم کپوو بی دهنگییه له کاتی خویندنی قورئاندا: کپوو

پهروهردگارتن، ئایهت و مؤعجیزه ی تری ناوی وبهسه بۆری دهکردن ﴿ وهدی ورحمة لقوم یؤمنون ﴾ وری نیشاندهر و میهره بانیه بۆ کۆمهلهیک باوهردینن وکاری بی دهکهن.

که قورئان دهخویندنی گویی بۆ رادینن:

﴿ ۲۰۴: و إذا قرئ القرآن فاستمعوا له و هو ههه که ئهم قورئانه دهخویندنی زۆر بهوردی - ئیوه ئهی ئیمانداران! - گوئی بدهنی ﴿ وأنصتوا لعلکم ترحمون ﴾ و کپو بی دهنگ بن و ههراو هوربا مهکن، سابه لکو خوا له بهر پیزلینان و قایل بوون به گه و رهیی و ریزداری قورئان، بهزهیی پیتانا بیتسه وه، واته: به پیچه وانهی هاوبه شانهره کانه وه، که ئه وان له کاتی خویندنی قورئاندا دهیکه نه ههراو هۆسه دهلین: ﴿ لا تسمعوا لهذا القرآن والغوا فيه... ﴾.

بهیانی و ئیواره بهتسه وه له خوا بیاریوه:

﴿ ۲۰۵: واذکر ربک فی نفسک تضرعا وخیفه و دون الجهر من القول ﴾ به لاره ملی و ترسه وه و به نهینی و له سه رخۆ، هه میسه گه و رهیی خوای پهروهردگارت یاد بکه، له فهرمووده یه کی (متفق علیه) شدا هاتووه: که (تهبوو موسای ئه شعهری) دهلی: له سه فه ریکدا هه ندی له خه لکه که له دوعا کردندا دهنگیان بهرز کرده وه، پیغه مبهری ﴿ گوئی له خه لکه که وه بوو به دهنگی بهرز دوعایان کرد! فهرمووی: ﴿ أیها الناس إربعوا ﴾ (إرفعوا)، علی أنفکم، فإنکم لا تدعون أصم ولا غابیا، إن الذی تدعونه سمیع قریب) واته: به هیواش و له سه رخۆ دوعایکن، چونکه ئیوه له که سیکی که پرو دوور داوا ناکهن، خوای ئیوه نزیک و ژنه وایه. ﴿ بالفعدو والآصال ﴾ هه موو به ره به یان و، دهماو ده می ئیوارانیك ﴿ ولا تکن من الغافلین ﴾ وهه رگیز له بی ناگایان مه به، واته: له وانه په ند وه رناگرن.

ناگادارییهک: ئیمامی ئه حمده له (تهبوو هورهیره) دهلی: پیغه مبهر نوئیزیکی به دهنگی بهرز خویندو، پاشان فهرمووی: ئه ری هیچ که سیکتان له گه له من سوورتهی (فاتحه) و سوورتهی تری خویند؟ پیاویك گوتی به لی من خویندم، فهرمووی: باشه! بۆ دهبی له گه له من قورئان بخویندنی؟! واته: ئیوه گوئی بگرن بۆ پیشنوئیزه که، ئه وسای خه لکه که ش وازیان له خویندنی سوورتهی (فاتحه) و قورئانی تر هیئا له ونوئیزانه دا به دهنگی بهرز دهخویندین.

(عهبدو لای کوری موبارهک) یش دهلی: له نوئیزه (جههریه) کاندا، نابی (مهئوموم) هیچ شتیك بخوینسی، ئیمامی (مالک) و، ئیمامی (شافعی) له قهولی (قه دیم) یدا و، ریوایه تیك له ئیمام

إِنَّ وَلِيَ اللَّهِ الَّذِي نَزَلَ الْكِتَابَ رُحْمَتُوهُ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْمَعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنفُسَهُمْ يَصِّرُونَ ﴿۲۰۴﴾ وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْمَدَى لَا يَسْمَعُوا وَتَرْتَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿۲۰۵﴾ خذِ الْقَوْلَ مِنْ أَلْفِ رُفٍ وَأَعْرَضْ عَنِ الْغَافِلِينَ ﴿۲۰۶﴾ وَإِنَّمَا زَعَمْتَ مِنَ الشَّيْطَانِ تَضَرُّعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿۲۰۷﴾ إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿۲۰۸﴾ وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّوهُمْ فِي الْغَى ثُمَّ لَا يُبْصِرُونَ ﴿۲۰۹﴾ وَإِذْ أَلَّمْتَهُمْ تَائِبَةً قَالُوا لَوْلَا جِئْتِنَاهُمْ قُلْ إِنَّمَا أَتَيْتُ مَا يُوحَى إِلَيَّ مِنْ رَبِّي هَذَا بَصَائِرٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهَدَى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿۲۱۰﴾ وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿۲۱۱﴾ وَاذْكُرْ نِعْمَتَكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿۲۱۲﴾ إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْجُدُونَ ﴿۲۱۳﴾

بی دهنگییه له کاتی نوئیزو وتاره کانی جهژنی قوربان و، جهژنی ره مه زان، رۆزی ههینیدا، چونکه فهرمووده ههیه فهрман دهدا که له پشت پیشنوئیزو، له کاتی وتاره کاندا بی دهنگ بن. ﴿ ۲۰۶: إن الذين عند ربك ﴾ ئه و فریشتانه ی که لای پهروهردگارتن و نزیکن له میهره بانیه ئه وه وه ﴿ لا یستکبرون عن عبادته ﴾ هه رگیز خۆ به گه و ره نازانن و سه ر پیچی له په رستی ئه و ناکهن وهک هاوبه ش دانهره کان نین که دهعیه نه هیلئی بی په رستن ﴿ و یسبحونه ﴾ له هه ر شتی شایسته ی ئه و نه بی به پاک و خاوین رای ئه گرن و، ته نه با به گه و ره یی ئه و قایل ئه بن ﴿ وله یسجدون ﴾ هه ر بوئه ویش سوژده و کپنووش ئه یه ن و، ته نه با ئه و ده په رستن، ده سا ئیوه ش واین. جه ماوه ری زانایان ئه لین: ئایه تی (وله یسجدون) بۆ قورئان خوینه ران و گوئگران جیی سوژده یه، وه له دیار یکردنی جیگای سوژده کانی قورئان و ژماره یاندا، زاناکان کیشه یانه، به لام لای سه رووی بۆچوونه کان ئه مه یه که: سوژده کان له قورئاندا یازده ن،

به کورتی: نه و رووداوهی (به درسی) گه وره جینگای تایبته تی خوی هیه له میژووی موسلماناندا، چونکه پوزهی دوژمنانی دینی خوی تیدا شکینراو، بوو به وانهی سرکهوتن و عزیزهت و سرفرازی هردوو دونیا بو موسلمانان. له کاتی گیزانهوهی رووداوهکدا شش جار خوی کارجوان -ناوبه ناو- به (یا ایها الذین آمنوا..) بانگ دهکاته موسلمانانکه: زیاتر خو بگرن و نارامیان بیی له بهرامبر نه و رووداوانهوه بهرنگاریان دهبنهوه، چونکه پیروزی و عزیزهت له روو بهروو بوونهوو له خو ناماده کردندایه.. ده بیی نه مش بزانتن ئیوهکه داوای پروا و ئیمان دهکن، نابیی هیچکات خافل بن له دوژمنتان، بویه جاری داوایان لی دهکات که هیچکات له رووبه روو بوونهوه دا هه لئه یه و پشت هه لئه کهن، نه گینا به توندترین شیوه سزاو توله ددرین، جاریکی تر داوایان لی دهکات گوی رایه لیبی خواو په میامبر بن ﷺ و، سه ریچی له فرمانه کانیان نهکن، جاریکی تریش پنیان ده لیت نه و بهرنامه ی په یامبر ﷺ نهوانی بو بانگ دهکات مایه ی زینده گیی و، ژبان و زیواریکی خوش و بهختیاری هردوو جیهانه. بانگیان دهکات که: هرگیز نهینی بهکانی خو بیان نه خه نه بهر دهستی بی پروایان و، له ملاو له ولا بلاویان نه که نه وه هتا دوژمن نه زانی خه ریکی چین، چونکه بلاوکردنه وه درکاندنی نهینییه کان ده بیته خیانهت و گزیکاری له خواو له په یامبر ﷺ و له موسلمانان. پنیان ده لیت: که "ته قوا" مایه ی هه موو سرکهوتنیکه و، بهر زترین بهروو بووی ده بیی، که وایوو هه میشه ده بیی له خوا بترسن و، له هه موو جموجوله کانتان به ناگابن، پنیان ده لیت: هرگیز په رت و ته فرفه وه په راگنده نه بن، نه گینا تی ده شکین و هیزو پیزتان به با ده روات، چونکه هه موو سرکهوتنیک له پال وه حدهت و یه کپیزی دایه. له کوتاییدا پنیان ده لیت که له ناوخویاندا یه کترین خوش بووی، ده لی: گشت موسلمانانی دونیا، به یه گه و، یه ک تومعت ددرینه قه له م.. پیشیان ده لی: نابیی له نیوان موسلمانان و بی باوه راندا په یوهندی له سه رسابی دین و ناقیده هه بیی، نه گه رچی خزمایه تیش له نیواندا هه بیی. نه مه کورته ی "ته هدف" و نامانجه کانی سوورته ی (نه نفال) بوو. له خوی دلوقان ده خوازم سوود به خش بیئت.

نه نفال جیهه؟

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم * ۱ يسألونك عن الأنفال ﴾ هاوه لان له بابته نه و دهستکه وته ی جهنگی (به درسی) وه لیت ده پرسن: ناخو بو کی بیی و، چون دابهش نه کری؟ ﴿ قل الأنفال لله والرسول ﴾ پنیان بلی: حوکمی (نه نفال) به دهست خواو په یامبره، واته:

له کوتایی نه م سوورته ی (نه عرف) هوه ده سپتی دهکن و له کوتایی سوورته ی (عهلق) دا ته واو ده بن، مالکی و شافعییه کان ده لیت: له ته واوی نه و پازده شوینه دا له کاتی خویندونیاندا سوژده بردن سووننه ته.

له کوتایی نه م سوورته وه زور سوپاسی بی پایانی خوی کارزان ده که م یاری دام بو ته واو کردنی ته فسیره که ی.

سوورته ی (نه نفال)

مه ده نییه و (۷۰) نایه ت

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

نه م سوورته بایه خ به بهرنامه و لایه نی یاسا ده دا، به تایبته تی یاسا بو جیهاد، چاره بو هندی بابته داده نیت که پاش روودانی جهنگه کان په یدا ده بن، بو نمونه: یاسای جهنگ داده بزینیت- نه گه ناچار کران بو جهنگ وله گه ل چه ند رینماییه کسی تر دا بو کاتی رووبه روو بوونه وه له گه ل دوژمنانی دینی خواو.. ده ستور و یاسا بو دیل و دهسکه وته کانی جهنگ. نه م سوورته پاش رووداوه که ی (به درسی) هاته خوار یی که: به راستیه یه رووداویکی زور پیروزی له میژووی موسلماناندا ده زمیردری، چونکه ده رگای والا کرد له بهر ده م گشت غه زاکانی تر دا، سوپاس و شوکرانه بیژی بوو له بهرامبر نه و سرکهوته پیروزه وه.. ته تانه تی هندی له هاوه لان به م سوورته یان ده گوت: سوورته ی (به درسی)، چونکه زور به در یزه یاسی رووداوه که ی روژی بهر نه کات، شیاوی باسه رووداوه که له مانگی ره مزانی سالی دووه می کوجیدا بوو، رووداوه که ش به سرکهوته تی هق ده زمیردری به سه ر ناهق و پروو پووچدا، بهر په رچ دانه وه یه کیشه بو نه و هه موو سه رکیشی و ده ستدری زییه ده کرایه سه ر موسلمانان، هوی بزگار کردنی نه و پیهره میروو ژن و مندالانه بوو که: بی دیفاع مابوونه وه هه ر روژه ی هروبیانویه کیان بیی نه گرتن، به تایبته تی نه وانهی له مه که ده له بهر ده ستیاندا بوون و ده یان گوت: (ربنا أخرنا من هذه القرية الظالم أهلها..) نه و سا خوی میهره بان وه لایه دانه وه نه و غه زایه ی بو ریک خستن و، ده ره نجام بوو به مایه ی سه رکهوته تی موسلمانان که به سه ر بته پرسته کاند، له گه ل که می ژماره یان و ناته واوی چه ک و ته قه مهنی نه و کاته یان بهرامبر به دوژمنان و، خو ناماده نه کردونیان بو جهنگه که، چونکه موسلمانان بو نه وه هاتبوون مال و سامانه زهوتکراوه که یان له قوره یش بسیننه وه.. بویه ریگه یان له کاروانه که گرت، به لام ده ره نجام نه و جهنگه لابه لایه رووی دا،

شیوهی دابه شکر دهنه که ی تایبه ته به وانه وه ﴿ فاتقوا الله ﴾ ده بی
 ئیوهش له خوا ترستان هه بی و، سه ریچی له بریاره کانی نه کن
 ﴿ وأصلحوا ذات بینکم ﴾ و نیوان خۆتان بسازین و، ده بی
 گشتان یه ک بن و جیاوازی و کیشه تان نه بیته و، یه کتر ناشت
 بکه نه وه ﴿ وأطیعوا الله ورسوله ﴾ وگشت کاتی له فرمانی
 خواو، له قسه ی په یامبه ری نه و، گو پرایه ی بکن، به تایبه تی
 ده براره ی ده سته که وه ته که ی به در. (عوباده) نه ئیت: ئم ئایه ته
 له باره ی ئیمه ی نه هلی به در وه هاته خواری، چونکه ئیمه بووین
 له شیوه ی دابه شکر دنی ده سته که وه ته که دا کیشه و نا کو کیمان بوو،
 ئه وسا خوایش ئه نفاله که ی ل سه ندینه وه و خسته ی بهر ده ست
 په یامبه ری خۆی ﴿، پیشه و (ئه حمده) ریوایه تی کردوه. ﴿ إن
 کنتم مؤمنین ﴾ که برواتان هیناوه، ده بی ملکه چ بن.

موسلمانان راسته گان بناسه:

﴿ ۲: إننا المؤمنون الذين إذا ذكر الله وجلت قلوبهم ﴾ باوه دارانی
 راسته قینه و دلسوز هه ئه وانه که هه ر ناوی خوا هینا، دلایان له بهر
 گه وره بی نه و ده که ویتته له رزه و، ترسی ل ده نیشیت ﴿ و إذا تليت
 عليهم آياته ﴾ هه ر که ئایه ته کانی شی ده خوینترینه وه به سه ریاند
 ﴿ زادتهم إيماناً ﴾ باوه داریان زیادو به هیژ نه بی.
 ئیمامی (بوخاری) و، گه ل له زاناکانی تر ئم جوړه ئایه تانه
 ده که نه به لگه ی زیاد بوونی ئیمان و باوه، هه ر وه کو جه ماوه ری ئم
 ئومه ته شی هه ر رایان وایه، ته نانه تی پیشه و (شافعی) و، ئیمامی
 (ئه حمده) و هه ندیکه دی باسی (ئجماع) ی له سه ر ده که ن.

﴿ و علی ربهم يتوکلون ﴾ هه ر به په روه ردگاریشیان پشت نه به ستن،
 واته: پشت و په نیایان هه ر نه وه ﴿ ۳: الذين یقیمون الصلاة ﴾
 ئه وانه شن که به ریکو پیکه نوێژ نه کن ﴿ و مسا رزقناهم ینفقون ﴾
 و له و بژیوه یش به شمان داوون له ربی خوا دا ده به خشن، به ناوی
 زه کاته وه بیته، یان به ناوی سه ده قه وه ﴿ ۴: أولئك هم المؤمنون
 حقا ﴾ باوه دارانی راسته قینه هه ر ئه وانه ن، چونکه کرده وه پیشیان
 خسته تته پالی ئیمانان که بیان ﴿ لهم درجات عند ربهم ومغفرة و رزق
 کریم ﴾ به لای په روه ردگار یانه وه پله و پایه یه کی زۆرو، لیبووردن و
 رۆزی به رده و ام و چاک و پاکیشیان هه یه،

رینه یاییه کانی ئایه تی (۱-۴):

- (۱) ته قواو خۆ پاریزی له به زاندنی بریاره کانی خوا.
- (۲) ریکه ستنی نیوان موسلمانان و، پاراستنی ته بابی و

ناشتی نیوانیان.

- (۳) به یه کخواپه رستی و تاعهت، ئیمان زیاد نه کا، به سه ریچی و نافه رمانیش ئیمان که م نه کا.
- (۴) باوه داران هه ندیکیان باوه داریان کامله، هه ندیکیشیان که م و کورت و ناته و اووه.



ه) نیشانه ی ئیمان کاملی ئه مه یه که له م ئایه ته نه دا روون کراوه ته وه.

په پیره ی له پیغه مبه ر ﴿ بکه پیشه ی خۆت:

ه) ﴿ ۵: كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِن بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَاذِبُونَ ﴾ هه ر جو ئی ده سته یه ک له موسلمانان، ده ر جو ئی تو زیان له ماله که ت (له مه دینه) پی ناخۆش بوو، ئه گه رچی به فه رمانی په روه ردگار ت بووو کاریکی ره و او دروستیش بوو، هه ر ئاواش دابه شکر دنی ده سته که ت و (ئه نفال) به که بیان – به و شیوه یه – پی ناخۆش بوو، بۆ دواییش به خیریان ته و او بوو ﴿ ۶: یجادلوا نیک فی الحق بعد ما تبین ﴾ هیمان – پاش ده رکه وتنی هه ق و راستی – ئه وان ده مه قالی و موجه ده له ت له گه ل ده که ن سه به رته به و بریاره راسته یه ” بریاری جه نگ له گه ل کافر اندا ” ده لین: خو ئیمه بۆ جه نگ نه هاتووین، به لکو هه ر بۆ کاروانه که هاتووین، جا له به رته وه

فریشته بو پشتیوانیتان ئه نیرم ﴿ ۱۰ : وما جعله الله إلا بشری ﴾ و خوا ئه وهی هه ر بو ئه وه کرد که ببینه مژدهی سه رکه و تنتان ﴿ و لتطمئن به قلوبکم ﴾ و دلپشتان ئوقره بگری پنی ﴿ و ما النصر إلا من عند الله ﴾ و ئه وهش بزائن که سه رکه و تن و یارمه تیش ته نها لای خوییه ﴿ إن الله عزیز حکیم ﴾ به راستی خوا زور به تواناو به ده سه لاتة ، زوریش کار جوان و له کارزانه ، ئه وه ته جیهاد فره ز ده کات هه تا نه یارو دوژمنه کانتان سه رکو ت بین .

خوا له به دردا بو ئوقره ی دل هاوه لانی خه واندا :

﴿ ۱۱ : إذ يغشیکم النعاس أمنة منه ﴾ ئه وه شتان له بیر بیته - که به ر زور ی پیش جه نگیه - به خه وه نوو چکه له و کاتی نارحه تی و ترسه دا هیمنی و ناسوده یی دای گرتن .

(عهلی) کوری ئه بوو تالیب) ئه لیت : له و ر زو ه دا هه موو خه و مان لی که وت ، په یامبه ر خوا نه بیته ﴿ و له و له بن ده رختیکدا هه ر نو ی ز ی ئه کرد و ، هه تا به یانی له خزمه ت په ره ره دگاریدا پارایه وه و داوای یارمه تی لی کرد ﴿ و ينزل علیکم من السماء ماء ﴾ بارانیسی له ئاسمانه وه بۆتان نارد ﴿ ليطهرکم به ﴾ تاله چلک و چه په لی ریگه پاک و خاوینتان بکاته وه ﴿ و یذهب عنکم رجز الشیطان ﴾ وه دگومانی وه موو خه یالات و نیازیکی نه گونجاوی شه ی تانیشتان لی وه دوورخات ﴿ و لیربط علی قلوبکم ﴾ و دلنیا تان کات له سه ر یارمه تی خوی ﴿ و یثبت به الأقدام ﴾ و له گوره یانی جیهاددا پیتان مه حکم و سه قامگیر کا به لی .. موسلمانه کان پیش ئه وه بگه نه (به در) چلک و چه په لی ریگه و ، تینوویه تی و ، هه ر حاله تیکی تری ناهه مواریان تووش ببوو ، جا خوی گه وره - وه ک که رامه ت و ری ز لیمان بۆیان - ئه و بارانه ی بۆ باراندن و ، ئه وانیش خۆیانیان پی خاوین کرده وه . ﴿ ۱۲ : إذ یوحی ربک الی الملائکة ﴾ وه بیرتان بیته که په ره ره دگارت نیگای بۆ فریشته کان کرد : ﴿ أنى معکم ﴾ که بچن هاو کار بیان بکه ن ، به راستی خۆیشم له گه لتانم ﴿ ففتوا الذین آمنوا ﴾ و غیره ت وه بهر به روا داره کان بنین و ، موژده ی سه رکه و تنیان بده نی و ، دل ئه سه تووریان بکه ن ﴿ سألنی فی قلوب الذین کفروا الرعب ﴾ بۆخۆیشم زوو ترس و بیم ئه خه مه دلی کافرو بی باوره کانه وه ، هه تا هه لیین وجه تگییان پی نه کریت ﴿ فاضربوا فوق الأعناق ﴾ ده سا ئیوه ش - ئه ی فریشته کان ! - به تونسی له ملیان دهن ﴿ واضربوا منهم کل بنان ﴾ وه موو په نجه و سه ر په نجه کانیان بیهرینن ، هه تا له کار ئه کون و ، به ئاسانی دیل ئه کرین ، وه یان ئه کو زرین واته : سه روو ده ستیان بیهرینن ، هه تاجه تگییان پی نه کریت ﴿ ۱۳ : ذلک بأنهم شاقوا الله ورسوله ﴾ ئه وه ش چونکه دژایه تی خوا و

ده بی بگه ریینه وه " واته : ئه گه ر چی پیشیان خۆش نه بوو تو خۆت خاوه نی (ئهنفال) هه که بیست و به کیی ئه ده یته بیده ی ، به لام خیر له وه دابوو ﴿ کأنما یساقون الی الموت ﴾ واده مه قالی و مملانیته له گه ل ده کن ده لیتت بۆ مریدونیان لی ده خورن ﴿ وهم یظنون ﴾ و به ئاشکرا مردن ده بینن و له پیش چاویانه وه به ، چونکه ئه مان هه م ژماره وه هه م چه کیان له بی باوره کان که متر بوو ﴿ ۷ : و إذ یعدکم الله إحدى الطائفتین أنها لکم ﴾ ئه ی له بیرتانه ! خوا به لینی یه کی له دوو تاقه که ی پی دان - کاروانه که ، یان سوپاکه - ئه وه بوو کاروانیک به بازارگانییه کی زوره وه له ولاتی شامه وه - به سه ر زو کایه تی ئه بوو سو فیان - ده گه رایه وه ، په یامبه ریش ﴿ به وه حی و به سه رووش ناگادار کرابوو که : یه کی له دوو دهسته یه - سوپاکه ، یان قافله که - ده سه که وتی ئیوه ده بی ، ئه وسای په یامبه ریش ﴿ مه شه ره تی به هاوه لانی کرد ، چی بکه ن باشه ؟ ئه وانیش له به ره ئه وه خۆیانیان ئاماده نه کرد بوو بۆ جه نگی ، چه زیان له قافله که ده کرد . ئینجا که له وه ده مه دا که هه راوکیشه یان له ناو په ییدا بوو ، په یامبه ریش ﴿ تووره و دلگران بوو لییان ، پاشان هاوه لان ئاماده یی خۆیانیان ده ر بیری بۆ جه نگی که و ، ته نانه تی پیشیان خاته ده رایه هه ر ئاماده ن . پاشان ئه ویش موژده ی سه رکه و تنی پی دان (سیره ی نبین هیشام) ﴿ و تودون أن غیرذات الشوکه تکون لکم ﴾ چه زتان ده کرد ئه و قه ی ده سه ته بی چه که که بن ، واته : کاروانه که ، نه ک له شکرو سوپاکه ﴿ و یرید الله أن یحق الحق بکلماته ﴾ خو خواش ده یه وی به لینه که ی خوی بچه سپینی ، ده یه وی دینی هه ق و راست (دینی ئیسلام) زال بکا ﴿ و یقطع دابر الکافرین ﴾ و ره گ و ریشه ی بی باوره انیش ببری ﴿ ۸ : لیحق الحق ویبطل الباطل ﴾ ئه وه ده کا هه تا هه ق و راستی سه قامگیر بکاو ، ناره واو ناهه قیش ، هه لوه شیینی ﴿ ولو کره المجرمون ﴾ با تاوانبارانیش پینان ناخۆش بیته .

هاندا ده به نه بهر خوا ، ئه ویش دیت به هانایانه وه :

﴿ ۹ : إذ تستغیثون ربکم ﴾ وه بیرینن ئه وه ده مه دا که نارچه ت و دل نیگه ران بوون و ، هانانان بۆ په ره ره دگارتان بر دو پیغه مبه ریش - وه ک موسلیم هیناویه تی - رووی کرده رووگه و فره مووی : ﴿ اللهم أنجزلی ما وعدتنی ، اللهم إن تهلک هذه العصابة من أهل الإسلام فلن تعبد فی الأرض أبدا ﴾ خویا ! به لینه که ی خۆتم بۆ جیهه چی بکه ، خویا ! ئه گه ر ئه م ده سه ته یه له ناو بچیت ، ئیتر تو هه رگیز ناپه رستریته ؛ جا له وه ده مه دا ئه م ئایه ته هاتوو فره مووی : ﴿ فاستجاب لکم ﴾ ئه وا په ره ره دگارتان وه لامی دانه وه ﴿ أنى مدکم بألف من الملائکة مردفین ﴾ که : دلنیا یان به شوینیه کدا هه زار

شهو دمه که گل و زیخه کت بو همدان، چونکه شهونده خولی و زیخ کهی شایه نی شهویه سوبایه کی گوره ی ناوا سرگردان و ته فروتونا بکات. (شبن عن بیاس) ده لیت: په یامبه ر ۱۱ لامستیک خولی ه لگرت و به ره رو خوساری موشریکه کان ه لیبی دا فرمووی: (شاهت الوجوه) واته: خویا! نم دم و چاوانه گشت کوپرو

پنغه مبه ره که ی ده کن ﴿ومن یشاقق الله ورسوله﴾ هر که سیش له گه له خواو پنغه مبه ری شهودا دزایه تی و ململانی بکا ﴿فإن الله شدید العقاب﴾ به راستی خوا توله ی زور به هیزه، سه ختگیره ﴿۱۴﴾ ذلکم فذوقوه ﴿دهسا له دونیادا شهو سزایه بیجیزن﴾ و آن للکافرین عذاب النار ﴿بی گومانیشبن له دوا روژدا سزای ناگر بو کافره کان ناماده یه.

له بهر زوری دوژمن شه له مه یه ن:

﴿۱۵﴾ یا ایها الذین آمنوا ﴿شه ی گه لی خاون باوهر!﴾ إذا لقیتم الذین کفروا زحفا ﴿هر که له مهیدانی جهنگدا تووشی بی باوهران بوون و به زوری هیرشیان بو هینان و که مکم لیتان نزیک ده بوونه وه ﴿فلا تولوهم الأدبار﴾ نابی پشتیان تی بکن و، هه لیبین و رابکن، به لکو ده بی بهرامبه ریان خوراگرین ﴿۱۶﴾: ومن یولهم یومئذ دبره ﴿هر که سیک له روژی رو به روو بوونه وه دا پشتیان تی بکات و خوی بدزیته وه شوینی خوی چول بکات ﴿إلا متحرفا لقتال﴾ مه گه ر بو شه رکردن له شوینی که وه بو شوینیکی تر، به مه بهستی شهوه جاریکی تر خوی ساز بداته وه بو هیرش، وه یان بو شه بیت فیل له بی پرواکان بکات، شهوسا خیزا بگه ریته وه سه ریان بو جهنگ، دیاره له م حاله تانه دا قهیدی نبیه ﴿أو متحيزا إلى فئة﴾ یان جی گورکی بکاو خوی بگه یه نیته تا قمیکی تری جهنگاوه ره کان، بو شهوه هه موو پیکه وه باشتر جهنگ بکن، وه ک ده لی: (الحرب خدعة). ﴿فقد باء بغضب من الله﴾ شهوه به دهر له وحاله تانه، خه شم وقینیکی زوری خوی ده که ویته سه ر ﴿ومأواه جهنم﴾ وجی وریشی دوزه خ ده بی ﴿وبس المصير﴾ نای دوزه خیش چاره نووسیکی خراپه.

خوا خوی خوانه ناسانی کوشت له به دردا:

﴿۱۷﴾ فلم تقتلوهم ولكن الله قتلهم ﴿له پاش روودا وه که ی (به در) خه ریک بوو هاوه لان جوامیری و قاره مانیه تی خویانیا ن پاس ده کرد، شهوجا خوا فرمووی: له راستیدا نیوه بی باوهره کانتان نه کوشت له به در، چونکه شتی وا له توانای تودا نه بوو، به لکو خوا بو خوی هاوکاری کردن و کوشتنی و، له ناوی بردن و، نیوه شی سه رخست ﴿ومارمیت إذ رمیت ولكن الله رمی﴾ شهوده مه که تیره کانت هاویشت شه ی پنغه مبه ر! ﴿خوانه ناسانتان تی شان، له و اقیعدا هاویزه ره که تو نه بووی، چونکه تی شانکی شهوانه له توانای تودا نه بوو شه گه ر خوات له گه له نه بووبا، که و ابوخوا ی بالاده ست بوو تیره کانی هاویشت و بهو شیوه ترسی خسته دلپانه وه، به تاییه تی

إذ تستغيثون ربكم فاستجاب لكم أني مبدئكم بألف من الملكة مردودين ﴿۱﴾ وما جعله الله إلا بشري ولنطمین بده قلوبكم وما النصر إلا من عند الله إن الله عزيز حكيم ﴿۲﴾ إذ بعثناكم القياس آمنه منه ويزل علیکم من السماء ماء لیطه رکم به و یذهب عنکم رجز الشیطن ولیربط علی قلوبکم وریثت به الأقدام ﴿۳﴾ إذ یوحی ربک الی الملكة أني معکم ففتنوا الذین آمنوا سألنی فی قلوب الذین کفروا الرعب فأضربوا فوق الأعتاق وأضربوا منتهم کل بنان ﴿۴﴾ ذلک یأثم سألوا الله ورسوله ومن یشاقق الله ورسوله فکانت الله شدید العقاب ﴿۵﴾ ذلکم فذوقوه وأن للکفرین عذاب النار ﴿۶﴾ یتأیها الذین آمنوا إذا لقیتم الذین کفروا زحفا فلا تولوهم الأدبار ﴿۷﴾ ومن یولهم یومئذ دبره إلا متحرفا لقتال أو متحيزا إلى فئة فقد باء بغضب من الله ومأواه جهنم وبس المصير ﴿۸﴾

زه ره تال بکه یه ت! ئینجا هه ریه که لهوانه پارچه خیزو خولیکی بهر کهوت و له ترسانا پشتیان هه لکردو تی شان ﴿ولیلی المؤمنین منه بلاء حسنا﴾ شهوکاره بو شهوشبوو که خوی له کارزان پرواداره کان چاک تاقی بکاته وه، واته به رهو نیعمه تیکی تری خوی به مو سلیمانان بناسینی، شهوه بوو شهوه موو ده ستکه وته جهنگیه ی پی دان و، بی باوهره کانی شی تی شان ﴿إن الله سمیع علیم﴾ بی گومان خوا زور بیسه رو شهوانه یه، بوخوی نزاکه ی په یامبه ری بیست ووه لامیشی دایه وه، زانایشه به دلسوژی و ئیخلاسیان ﴿۱۸﴾ ذلکم وأن الله موهن کید الکافرین ﴿شهو کارانه بو شهویه بزانت که: بی گومانه خوی گه وره فرت و فیلی خوانه ناس و کافران ریسواو بی تاکام ده کات (زه ری) شه لیت: روژی به در (شه بووجهل) وتی: خویا! هه رکامیکمان نیمه و تاقمی موحه ممد کامان خراپه و مافی خزمایه تی پیشیل کردوه، ده مه وی شه مرؤ له ناوی به یه ت. خوی گه وره ش رووی قسه ی ده کاته بی باوهره کان و، به لاقرتیه وه

بیان نہ لیت: ﴿ ۱۹: ان تستفتحوا ﴾ نہ گہر سہرکہ و تفتان دہویت ﴿ فقد جاءكم الفتح ﴾ بہئی وا یارمہتی خواتان بؤہات، بہلام بہشی ٹیوہی تیدا نہ بوو، چونکہ ٹیوہ گوتتان: ﴿ اللهم ان كان هذا هو الحق فامطر علينا حجارة من السماء... ﴾ وا بؤتان ہات! ﴿ وان تنتهوا ﴾ جا نہ گہر لہ جہنگ و دڑاہتہی پہ یامبہریش ﴿ واز

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتُمْ إِذ رَمَيْتُمْ
وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا
إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿۲۷﴾ ذَلِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنٌ كَرِيمٌ
الْكَافِرِينَ ﴿۲۸﴾ إِنْ تَسْتَفِيحُوا فَقَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ فَتْحٌ
وَإِنْ تَنْتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَعُدُّوا عِدْلَكُمْ تَعْدُوا
فَقَاتِلْهُمْ شَيْئًا وَلَوْ كَثُرَتْ وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿۲۹﴾ يَأَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا اطِّيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عِصْيَانَهُ وَأَنْتُمْ
تَسْمَعُونَ ﴿۳۰﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ
لَا يَسْمَعُونَ ﴿۳۱﴾ إِنْ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الضَّمُّ إِلَيْكُمُ
الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿۳۲﴾ وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَأَسْمَعَهُمْ
وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿۳۳﴾ يَأَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ
وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَهُ
تَحْشُرُونَ ﴿۳۴﴾ وَأَنْتُمْ أَفْتَنَةٌ لِّلَّذِينَ ظَلَمُوا
مِنْكُمْ خَاصَّةً وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿۳۵﴾

بینن ﴿ فهو خير لكم ﴾ بؤدونیاو قیامہتتان قازانجتانہ ﴿ وان تعردوا نعد ﴾ نہ گہر بشگہرینہوہ سہر جہنگ و، ناژاوہ نانہوہ بؤ موسلمانان، وائٹمہیش تی ہلہدہ چینہوہو، وہک رؤژی بہدرتان لی نہ کہہینہوہ ﴿ ولن تغني عنكم شيئا ولو كثرتم ﴾ دہستہو کؤمہلہ کہشتان چہندہ زؤریت، لہ ہیچ سزایہک بی نیازتان ناکا، وہکو رؤژی بہدر خؤتان دیتان چؤن دہستہو بہستہ کہتان تہ فرو توونا بووو ہیچ کہلکی نہ بوو بؤتان ﴿ وان الله مع المؤمنين ﴾ بی گومان خوا لہ گہل باوہر داراندایہو، یارمہتبیان نہا۔

گویرایہئی خواو پیغہ مہرہ بن ﷺ:

﴿ ۲۰: يا ايها الذين آمنوا اطيعوا الله ورسوله ﴾ شہی ئەوانہی باوہرتان ہیناواہ! گوئی بیستی خواو پہ یامبہرہ کہی بن ﴿ ولا تولوا عنه و اتتم تسمعون ﴾ ویشٹ لہ فرمانہ کانی مہکن کہ: دہبیسن چیتان بؤباس دہکات ﴿ ۲۱: ولا تكونوا كالذين قالوا

سمعنا ﴾ وہک ئەو موشریک و بی باوہر انہ مہ بن کہ: گوتیان چوو بہ گویمانان! ﴿ وهم لا يسمعون ﴾ کہچی نہ چوو بہ گویناندان کہ لکیان لی و ہر نہ گرت!۔

کؤمہ لیک لہ ہؤزی (بہنی عہدوددان) گوتیان: ٹیمہ سہبارہت بہو کتیبہ موحمہ مد ﴿ ہیناویہتی کہرولائین و نابیسین، و ہلہ گہل (نہ بوو جہل) یشدا چوونہ بہرہ کانی جہنگ، ئەوجا خوا فہرموی: ﴿ ۲۲: ان شر الدواب عند الله ﴾ بی گومان بی فہرتربنی رہو کہرو جوآندہ لای خوا ﴿ الصم البکم الذین لا یعقلون ﴾ ئەوخہ لکہ کہرو لالہیہ تی ناگات، واتہ: بیر لہ ٹایہت و بوونہ و ہر ناکاتہ و ہو خؤی گیل دہکا، بی شک ئەوانہ لہ ہہموو گیانلہ بہران پہستترن ﴿ ۲۳: ولو علم الله فيهم خيرا ﴾ خؤنہ گہرخوا زانیہای خیریک بہناو چاویانہوہیہ ﴿ لاسمعهم ﴾ کاریکی دہ کردکہ: وشہی ہق و نامؤزگاریہ کانی قورٹان بیسن، بہلام بؤخؤی دہزانی کہ: خؤ ماندو کردن لہ گہ لیان بی کہ لکہ، و ہکو دہ فہرموی: ﴿ ولو اسمعهم ﴾ گریمان پییشیان بیسی ﴿ لتولوا وهم معرضون ﴾ روویان و ہر دہ گیزاو دہرؤیشتن و باوہر یان نہ دہہینا، چونکہ لہ (شہزل) دا خوا دہزانی ہر گیز باوہر ناہینن! کہ وا بوو توش خہریک مہ بہ لہ گہ لیان۔

بہ دہنگ خواو پیغہ مہرہوہ بچن:

﴿ ۲۴: يا ايها الذين آمنوا استجبوا لله وللرسول اذا دعاكم لما يحييكم ﴾ شہی گہ لی خواوہن باوہر! ہر کہ خواو پیغہ مہر بانگیان کردن بؤنہ نجامدانی شہوکارہی ٹیوہ دہزینیتہوہ، (واتہ: گویرایہ لی لہ قورٹان، جیہاد، رہوشتی پاک و بہرز... ہتد) خیرا و ہلامیان بدہنہوہو فرمانہ کہ یان جیبہ جی بکن ﴿ واعلموا ان الله يحول بين المرء وقلبه ﴾ چاکیش بزائن کہ بی گومان خوا دہتوانی لہ نیوان مرؤف و دلیدا لہ مہر دانی و، نہ ہیلئی تووشی ہیچ خیرو چاکہ یہک بییت، بؤیہ دہبی مرؤف ہمیشہ لہ خوا بترسی و خؤی بداتہ دہستی نہو، ہر لہ بہر شہوہش بوو پہ یامبہرمان ﴿ بہر دہوام شہی فہرموو: ((يا مقلب القلوب ثبت قلبي على دينك...)) خوایا! کہ ٹالوگؤری گشت دلہ کان بہدہستی خؤتہ، دہسا دلہ لہ سہر دینی خؤت تؤکہمہ بکہ ﴿ وانہ لیلہ تحشرون ﴾ شہمہش براوہتہوہ کہ ہمووتان لای شہو کؤ شہ کرینہوہو پاداشت و تؤلہش و ہر شہ گرنہوہ۔

لہ بہ لایو فیتنہی گشتگیر خؤ پیاریزن:

﴿ ۲۵: واتقوا فتنة لا تصيبن الذين ظلموا منكم خاصة ﴾ لہو فیتنہو بہ لایہش خؤ پیاریزن و بترسن، کہ کاتی دیت، تہنہا

همه مو مال و سامان و منالقتان هوی تاقی کردنه وهن بۆتان، بۆ
 شهویه دهرکه وی ئاخو ئیوه چون هه لسوکه وتیان له گه له شه کهن؟
 بلیست له بهر شه وان به رژه وهندی ئیسلام وه لانه نین؟ ﴿ وَاَنْ اَللهُ
 عِنْدَهُ اَجْرٌ عَظِيمٌ ﴾ ناشکرایشه پاداشی زۆرو زبه نه وه فراوان هه
 لای خواجه. (ته بوو لوبابه) له نیو (به نی قوره یزه) دا سامان و

شه وقه ی شه وان هه تان نابیت ناهه قیان کردوه وه ده ستیان تیی دایه،
 به لکو به خه ی هه موان - گوناچارو، بئ گوناح، چاک و خراب -
 ده گریته وه، یان وه ک ده لئین (ته رو وشک) پیکه وه ده سووتی، بویه
 (بوخاری) له فه رموده به کدا هیناویه تی: ﴿ اِنَّ النَّاسَ اِذَا رَاوْا
 الظَّالِمَ فَلَمْ يَأْخُذُوا عَلٰی يَدَيْهِ، اَوْ شَكَ اَنْ يَّعْمَهُمُ اللّٰهُ بِعَذَابٍ مِّنْ
 عِنْدِهِ ﴾ واته: که خه لکی سته مکاریان دی و، ده ستیان نه گرت
 له خرابه که ی، نزیکه خوی به توانا جه زبه به ی هه موان بدات
 ﴿ واعلموا ان الله شديد العقاب ﴾ بشزانن که بئ گومان توله ی
 خوا توندو سه خته (سه دی) شه ئی: ئەم ئایه ته له کاتی خۆیدا
 به تایبه تی بۆ ناموزگاری (به دن) به کان هات، به لام له گه له شه وشدا
 سه د مه خابن له رووداوه که ی (جه مه له) دا تووشی شه وه هه موو به لاو
 فیتنه به بوون و له ناو خۆیاندا وه جهنگ هاتن!

ئهوسا چه ن که م و بئ ده سه لات بوون؟!

﴿ ۲۶ ﴾ : واذکروا اذ اتمتم قلیل مستضعفون فی الارض ﴿ شه وکاته
 وه بیر بیننه وه که ئیوه شه ی موسلمانان! له مه که کدا که م و کزبوون
 و لاواز و ده سه پاچه ش بوون ﴿ تخافون ان یتخطفکم الناس ﴾ و
 ده ترسان خه لک بتان رفینن و بتان کوژن ﴿ فَاوَاکُمْ ﴾ له وکاته دا خوی
 مبه ره بان په نایدان و، شاری (مه دینه) ی کرده په ناگاتان ﴿ وایدکم
 بنصره ﴾ و له رژه که ی (به دن) دا یارمه تی دان و پشتگیری ئی کردن
 و سه ری خستن ﴿ ورزقکم من الطیبات ﴾ و رۆزی پاک و چاکی
 پی به خشین، کاروانه که ی کرده ده سته که وتتان ﴿ لعلکم تشکرون ﴾
 گشت شه مانه ی بۆ کردن به شکو شوکرانه بۆرین.

وَاذْکُرُوا اِذْ اَنْتُمْ قَلِیلٌ مُّسْتَضْعَفُوْنَ فِی الْاَرْضِ تَخَافُوْنَ
 اَنْ یَّخْطَفَکُمْ النَّاسُ فَاْوَاکُمْ وَاَیْدَکُمْ بِنَصْرِهِ وَاَنْتُمْ مِّنْ
 مِّنَ الطَّیْبَاتِ لَمَّا کُمْ تَشْکُرُوْنَ ﴿ ۲۶ ﴾ یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا
 لَا تَحْزَنُوْا اِنَّ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ وَخَوَّوْا اٰمَنَتْکُمْ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ
 ﴿ ۲۷ ﴾ وَاَعْلَمُوْا اَنَّآ اَمْرًا لَّکُمْ وَاَوْلَیْدَکُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ
 عِنْدَهُ اَجْرٌ عَظِیْمٌ ﴿ ۲۸ ﴾ یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا اِنْ تَنَقَّوْا
 اللّٰهُ یَجْعَلْ لَّکُمْ فُرْقَانًا وَّیُکْفِرْ عَنْکُمْ سَیِّئَاتِکُمْ وَیَغْفِرْ
 لَکُمْ وَاَللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیْمِ ﴿ ۲۹ ﴾ وَاِذْ یُنَادِیْکُمْ الَّذِیْنَ
 کَفَرُوْا اَلْبِیْسُتُوْکَ اَوْ یَقْتُلُوْکَ اَوْ یُخْرِجُوْکَ وِیَسْکُرُوْنَ وِیَسْکُرُوْنَ
 اللّٰهُ وَاَللّٰهُ خَبِیْرٌ لِّلْکٰفِرِیْنَ ﴿ ۳۰ ﴾ وَاِذْ اَنْشَلْنٰ عَلَیْهِمْ اَیُّتِنَا
 فَاَلْوَا فِدًا سَمِعْنَا لَوْلَا نَشَاۤءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هٰذَا اِنَّ هٰذَا اِلَّا
 اَسْطِیْرٌ الْاَوَّلِیْنَ ﴿ ۳۱ ﴾ وَاِذْ قَالُوْا اَللّٰهُمَّ اِن کَانَ هٰذَا
 هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِکَ فَاَمْطِرْ عَلَیْنَا حِجَابًا مِّنَ السَّمَآءِ
 اَوْ اَنْزِلْ عَلَیْنَا مَآءًا یَّغْفِرُ لَنَا اَلْاِیْمَانَ ﴿ ۳۲ ﴾ وَاَنْتَ
 فِیْهِمْ وَمَا کَانَ اللّٰهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ یَسْتَغْفِرُوْنَ ﴿ ۳۳ ﴾

منداله که ی جئ مابوو، له بهر شه وه بوو شه وه نهرمیبه ی له گه له نواندن
 و شه (ته سه ریخ) به یدا! ﴿ ۲۹ ﴾ : یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا اِنْ تَتَّقُوا اللّٰهَ
 شه ی شه وان هه ی باوه رتان هیناوه! شه گه ره له خوا بترسن و پاریزگاری
 بریاره کانی بکه ن ﴿ یجعل لکم فرقانا ﴾ نووریکتان ده داتی بتوانن
 چاک و خرابی پی ئیک جیاکه نه وه ره ریتان بۆ روون کاته وه
 ﴿ ویکفر عنکم سیئاتکم ﴾ وله گونا هه کانی پیشوشتان ببووری
 ﴿ و یغفر لکم ﴾ و تاوانه کانیشتان به خشی ﴿ و الله ذو الفضل
 العظیم ﴾ و خواش بۆخوی خاوه نی به هره ی زۆر گه وه ره مه زنه.

له بیرت بئ ج بیلانیکیان بۆ دارشتیت!

(ئیبین عه بباس) ده لئیت: شه نجوومه نی قوره یش له (دار و نئوده)
 کوپوونه وه، بۆ شه وه دهرباره ی په یامبه ر ﴿ نه خشه و پلانیک ی ورد
 دابریژن! جاپاش و توو و یژنکی زۆرو، شه ره قسه به کی نیوانیان،
 بریاریاندا بیکوژن...! (جو بریل) یش به فه رمانی خوا خیرا

له دینی خوا ده شه ئی مه که ن:

﴿ ۲۷ ﴾ : یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا لَا تَخْرُسُوْا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ وَتَخُونُوْا
 اٰمَانَتَکُمْ ﴿ شه ی شه وان هه ی باوه رتان هیناوه! گزی و خیانه ت له خواو
 له پیغه مبه رو له سپارده کانتان مه که ن، واته: نه یار و دوژمنی
 شه وان مه که نه یارو دوستی خوتان و، نه یینیبه کانیان لابدرکینن
 ﴿ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴾ بۆخویشتان چاک شه زانن که گوناوه تاوانی
 خه خیانه ت کردن چه نده گه وره ی وه، ده شه گریته وه سه ره شه ستوی
 ئیوه. ئەم ئایه ته (وه ک شیخی سیووتی) شه ئی سه باره ت به (شه بوو
 لوبابه) هاته خواری، شه وده مه که په یامبه ر ﴿ ناردی بۆ لای (به نی
 قوره یزه) له سه ر داوای خۆیان سولج و سازشیان له گه لکا، جائه وانیش
 مه شه زه تیان پی کردو گوتیان: به بریاری (سه عد) رازین، که چی
 ئاسازه ی به قورگی کرد! واته سازشیان له گه له کهن تیا شه چن!
 ﴿ ۲۸ ﴾ : واعلموا انما اموالکم واولادکم فتنه ﴿ بشزانن که بئ گومان

ھەوالەكەي دابەزاند، ئىتىر پەيامبەر ﷺ، خۇي بۇ كۆچكردن نامادە
 كرد، ئىنجا پاش ئەوۋە كەگەيشتە (مەدىنە) بەوجۇرە كە ژىننامە
 دەي گىرېتەوۋە خوا پىلانەكەي قورەيشى بۇگىرپايەوۋە فەرموۋى:
 ﴿ ۳۰: وَاذْ يَمُكِرُ بِيكَ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ ئەوكاتە وەبىر بىننەكە بى
 باوەرەكان دەيانويست فىئلت لى بىكەن ﴿ لَيْتُوك ﴾ كە: يا بتگرن
 وەبندت بىكەن ﴿ أَوْ يَمُكِرُونَ ﴾ يا بىكوزن ﴿ أَوْ يَخْرُجُونَ ﴾
 يا بىكەن ھىچ نەبىي - لە مەككە دەرت پەرىننن ﴿ وَيَمُكِرُونَ
 وَيَمُكِرُونَ ﴾ بەلى.. فرت و فىلى خۇيان دەكەن، ديارە خوايش
 پلانى خۇي دادەرېزى بۇ پوۋچە ئكردنەوۋە پىلانەكەيان ﴿ وَاللَّهُ
 خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ﴾ دلتياشېن خوا لەھەموو پلاندانەرىك باشترە بۇ
 پوۋچە ئكردنەوۋە فرت و فىلى پىلانگىران. سەيرى (ئىبن ھىشام)
 و (ئەسباب و نئزۋول) سى سىووتى بىكە.

۱۰ دەرمان دەتوانن ۋەك قورئان بلىن:

﴿ ۳۱: وَإِذَا تَلَىٰ عَلَيْهِمَ آيَاتِنَا ﴾ ھەر كە ئايەتەكانمان بۇ قورەيش
 بخوئىرېنەوۋە ﴿ قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا ﴾ ئەوۋەندە ياخى و سەر كەشەن
 ئەلېن: گوئمان لى بوو بىستمان ﴿ لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا ﴾ خۇئەر
 مەيلمان بىت ھەر وەكو ئەمە دەلېن ﴿ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ
 الْأُولِينَ ﴾ ئەمە (موحەممەد) دەلېت ھەر، قسە و ئەفسانەي
 پېشىنانە (نەزرى كورې حارىس) دەجېتە (حىرە) و ھەندى
 چىرۇك و داستانى (كىسرا) و (قەيسەر) و (كليلە) و (دمنە) دەھىنى،
 جا كە پىغەمبەر ﷺ قورئانى بۇ ئەخوئندەوۋە دەلېت: ﴿ لَوْ نَشَاءُ
 لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا...! ﴾ ﴿ ۳۲: وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ
 عِنْدِكَ ﴾ وە بىر بىننە ئەو دەمەكە قورەيش و تيان: خوايا! ئەگەر
 راستە ئەم قورئانە ھى تۇبە ﴿ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ ﴾ لە
 ئاسمانەوۋە بەردە بارانمان بىكە وەكو قارت لەگەلانى تر گرت ﴿ أَوْ
 إِنَّا بِعَذَابِ أَلِيمٍ ﴾ وە يا بى سزايەكى ئىش پىنگەيەنەرمان بۇ بىننە،
 ديارە ئەمە گەمە و لاقرتى دەكات و، ئەو پەر نىشانەي نەفامى و
 سەرسەختىيانە، ئەگىنا دەبوو لە باتى ئەوۋە داواي بەردەباران
 بىكەن، لەخوا بپارېنەوۋە رىنماييان بىكات، چونكە ھەك (ئىبن
 كەسىر) دەلېت: دەبوو بىان و تايە (اللهم إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ
 عِنْدِكَ فَأَهْدِنَا لَهُ وَوَقِّفْنَا..) نەك داواي بەردە بارانى خۇيان بىكەن!!
 بەلى.. ئەو دەمەكە ئەبوۋجەھل وتى: ﴿ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ... ﴾
 ئەم ئايەتە ھات و فەرموۋى: ﴿ ۳۳: وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ
 فِيهِمْ ﴾ ھەتا تۇ لە ناوياندابىت ئەي پىغەمبەر! ناكرى خوا سزايان
 بدا، ئەگەرچى بۇخۇشيان داواي بىكەن، چونكە تۇ رەھمەت و
 مېھرىبانى و، بەزەبىت بۇ ھەموان ﴿ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ

يَسْتَغْفِرُونَ ﴾ براۋەتەوۋە كە: ھەر كە سىك، يا بىكە گە ئىك - داواي
 كوفرو ھەرتاوانىك - داواي لىبووردن بىكات، ناكرى خواي دلتۇقان
 قارى لى بگرىت، ئەگەرچى خراپىشېن.

۱۱ دواي كارى خراپ، خوا چۇن جەزىرەبەيان نەدا؟

﴿ ۳۴: وَمَا لَهُمْ أَلَّا يَعْذِبَهُمُ اللَّهُ ﴾ جا بۇخوا سزاي ئەوانەيان نەدا
 ﴿ وَهُمْ يَصُدُونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ﴾ كە رىگەي مزگەوتى (ھەرام)
 لە موسلمانان دەگرن، بەتايبەت سالى رووداۋەكەي حودەبىيە ﴿ وَمَا
 كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ ﴾ خۇ ئەوانە خواۋەنى مزگەوتى (ھەرام) نىن، ھەتا
 ھەقيان بىت رى بەخەلكى تر نەدەن ﴿ إِنْ أَوْلِيَاءُ وَهَ إِلَّا الْمَتَّقُونَ ﴾
 چونكە ھەر خۇ پارىزان ھەقى خواۋەنىتيان ھەيە ﴿ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ
 لَا يَعْلَمُونَ ﴾ بەلام زۇرەيان نازانن، بۇيە سادەو نەزانەكانى
 قورەيشىش ئەيانوت: ئىمە خاۋەن و سەرپەرشتى مالى خواين!!
 بە ئارەزوۋى خۇمان، كى مۇلەت بەدەين بۇ زيارەتى كەعبە، كىش
 بگىرېنەوۋە!

(ئىبن عەبباس) ئەلى: قورەيش بە رووت و قووتى و چەپلەو فىكەو
 ھەراو ھۇسە بەدەورى كەعبەدا دەسوورانەوۋە تەوافيان دەكردا
 جا خواي گەورەش بەو ئايەتە ئەو نوئزەيانى پوۋچەل كوردەوۋە
 فەرموۋى: ﴿ ۳۵: وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مَكَاةً وَتَصَدِيَةً ﴾
 نوئزە پارانەوۋە لالەشيان لە لاي (كەعبە) دا لەرووي راستى و
 گوئرايەلىيەوۋە نىيە، بەلكو ھەر فىكەو چەپلەو ھەراو ھۇسەيە
 ﴿ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴾ سا لەبەر بى باوەرپتان
 ئەوسزاي گرتن و كوشتنە لەبەردا بچىزن (المكاه: الصفر،
 والتصدية: التصفيق).

۱۲ خاۋەناسان مالى خۇيان خەرچ دەكەن بۇ بەستى رىبازى خوا:

(ئىبن جەرىرى تەبەرى) دەلېت: ئەو دەمە كە قورەيش لە
 (بەدر) ا شكان و تيان: خزمىنە! خۇ بىنيتان (موحەممەد) چى
 پى كردين؟! دەسا ئەمرو رۇزى ھىممەت و غىرەتە.. رۇزى
 ھاوكارى و كۆمەكە، بەلكو تۇلەي كوزراۋەكانمان بىكەينەوۋە. ئىتىر
 ئەم ئايەتە ھات و فەرموۋى: ﴿ ۳۶: إِنْ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ بى گومان
 ئەوانەي بى باوهرن ﴿ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُوا عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ ﴾
 مال و سامانى خۇيان بەخت دەكەن بۇ رىگرتن لە رىبازى خوا
 ﴿ فَسَيَنْفِقُونَهَا ﴾ جا بە تەئكىد بەردەوام بەختى دەكەن بۇ ئەو
 مەبەستە ﴿ ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ﴾ پاشان ئەبىتە مايەي ئىش
 و داخ بۇيان و، پەشيمان ئەبىنەوۋە ﴿ ثُمَّ يَغْلِبُونَ ﴾ سامانەكەيان
 بەخت دەكەن، بەلام بۇ دوايى ھەر ژىر ئەكەون وتى دەشكىن

السبیل ﴿ دهبی ٔهك له پینجی بۆخووا بۆیه یامبهرو خزمانی و، بۆ ههتیوان و ههژاران و ریبواران بیئت، واته: دهستهوتی جهنگی نهکری به پینج بهشهوه: به شیککی بۆ نهوانهیهو، چوار بهشهکی تریشی بهم شیویه بهسهر جهنگاوه رهکاندا بهش دهکریت: بهشی بهکمی بۆ خووا بۆ یامبهر داده نریت، واته: ئەم بهشه نهدری

﴿ والذین کفروا إلى جهنم يحشرون ﴾ دننیا بن گشت بی باوه ران بهره دۆزه خ نه برین وکۆ نه کرینه وه ﴿ ۳۷: لیمیز الله الخبیث من الطیب ﴾ بۆ نه وه خوای کاردروست پیس و پاک لیک هه لاویری، موسلمان و کافور لیک جیا بکاته وه ﴿ و يجعل الخبیث بعضه علی بعض ﴾ و مرؤفی پیس و ناپاک، خوانه تاس و بی دین له سهه یهک هه لچنی ﴿ فیرکمه جمیعا فی جعله فی جهنم ﴾ جا گشتیان پیکه وه له دۆزه خدا خر بکاته وه ﴿ أولئک هم الخاسرون ﴾ بی بهخت و زهره رهنه ندی راسته قینه هه ره نهوانه ن ﴿ ۳۸: قل للذین کفروا ﴾ به بی باوه رهکانیان بلئی: ﴿ إن ینتهوا یغفر لهم ما قد سلف ﴾ ئیستاش نه گهر دهست له بی دینی و جهنگ هه لیگرن و موسلمان بین، له هه رچی رابووردویانه چاو پۆشی دهکری (له ده وه ی کوفرو خوانه ناسیدا هه رشتیکیان کرد بی عه وه) ﴿ وإن یعدروا فقد مضت سنة الأولین ﴾ خو نه گهر جار یکتر تی بچنه وه بۆ سه نگه رو کوشتار، دیاره که به سه رهاتی پشوو هه کان تی به ریوه چۆن بووه بۆ ویران کردنی ولات و له ناو بردنی مال و سامانیان، واته: نهوان چیان به سه هات، به سه ره نه مانه یش دیت ﴿ ۳۹: وقاتلوهم حتی لا یتکون فتنه ویکون الدین کله لله ﴾ هه تا کوفرو شیرک له بن دئی و، به هه تا هه تایی کۆتایی دئی و، دینداری هه ره بۆ خوا ده بی، شیوهش نه ی موسلمانان! به ره وه ام به جهنگ بین له گه لیان ﴿ فإن انتهوا ﴾ جا نه گهر له کاری خراب و دزیوو شیرک و کوفر ده سه ردار بوون ﴿ فإن الله بما یعملون بصیر ﴾ نه وسه هه رچی بکه ن خوا پنی بینایه ﴿ ۴۰: وإن تولوا فاعلموا أن الله مولاکم ﴾ خو نه گهر پشتیان هه لکردو گوئیان نه گرت، چاک بزائن که خوا بۆخوی (مهولا) و پشتیوان تانه ﴿ نعم المولی ونعم النصیر ﴾ خوایش چ گه وره مه ولایه کی چاکه، چ پشتیوان و کۆمه کاریککی باشه! له کۆتاییدا زۆر سوپاسی خوا ده که م، که یار مه تی دام بۆ ته و او کردنی جزمی نۆیه م، له سووره تی نه نفال.

کۆتایی جزمی ۹، (والله الحمد والمنة)...

بهشکردنی (غذیهت و هه یه):

له سه ره تایی سووره ته که دا فه رمووی: (یسئلونک عن الأئفال...) له باره ی ده سه که وه ته که ی (به سد) هوه لیئت ده پرسن: ئاخۆ چۆن دابهش دهکری و بۆکی ده بیئت؟ جابۆ وه لأمی نه ویرسپاره خوای له کارزان فه رمووی: ﴿ ۴۱: واعلموا أنما غنمتم من شیئ ﴾ ده بی بزائن نه ی پرواداران! که هه ره جۆره ده سه که وت و غه نیمه تیکتان ده سه که وت له مال و سامانی بی باوه ران، زۆر بی، یان که م ﴿ فأن الله خمسسه وللرسول ولذی القربی والمساکین وابن

وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَ... إِن أَوْلِيَاءُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۳۷﴾ وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَّاءً وَتَصَدِيدَةً فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿۳۸﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ فَيُصْنَفُونَ نَدْمَتَهُمْ كَمَا كَانُوا يُصْنَفُونَ عَلَىٰ خِصَّةٍ لَّهُمْ لَمَّا كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ﴿۳۹﴾ لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضُهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكَبُ سَبْعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿۴۰﴾ قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِن يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنتُ الْأَوَّلِينَ ﴿۴۱﴾ وَفَتَلُوهُم حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الَّذِينَ كَلَّمَهُ اللَّهُ قَاتِلًا إِنَّهُمْ قَاتِلُ اللَّهِ بِمَا يَكْفُرُونَ بِصِرِّهِمْ ﴿۴۲﴾ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ يَغْمِ الْمَوْلَىٰ وَيَغْمِ النَّصِيرَ ﴿۴۳﴾

بهوانه که له ریگای خوادا تی ده کۆشن و، له سنووره کانی ولاتی ئیسلامیدا نه مینسه وهو، خه ریکی خو ئاماده کردن بۆ جیهادو، چاودیری ولات و نیشتمان ده که ن و، له کافران ده ی پاریزن، هه روا بۆ هه ر شتیکی تر که به رزه وه ندی و، خزمه تی ئیسلامی تیدا بیئت سه ره ده کریت. دیار کردنی نه ندازه ی به شه کانی تریش حه والهی خه لیفه و نه میری نه وکاته نه کری، نه و چۆنی به لاوه باش بوو، وا دابه شی ده کات ﴿ إن کنتم أمتم بالله وما أنزلنا علی عبدا یوم الفرقان ﴾ نه گهر باوه رتان به خوا وه به رنامه یه هه یه ناروومانسه بۆ عه بدو به نده ی خو مان (موحه ممه د ﷺ) له رۆزی جیا کردنه وه ی راست و ناراست دا، واته: له رۆزه که ی به دردا ﴿ یوم التقی الجمعان ﴾ رۆزی به یه که گه یشتنی هه ردوو ده سه که، ده سه تی پرواداران و، ده سه تی بی دین و بی باوه ران ﴿ والله علی کل شیئ قدیر ﴾ خوا توانای به سه ره موو شتیکیدا هه یه، و یستی له هه رشتیک بوو بیکا، نه یکات، له و رۆزه دا ویستی موسلمانه کان

سرخات "نه گهر چی ژمارهو چه کیشیان کهم بوو" سه ری خستن،
 موسلمانان کان (۳۱۳) که سه بوون، کافره کانیش نزیکه ی (۱۰۰۰)
 که سه بوون، به فهرمانی خوا توانیبیان (۷۰) که سیان لی بکوژن و،
 (۷۰) شیان لی دلیل بکن.
 روونکر دنه وههک: هدرشتی به شهرو جهنگ دست بکه ویت،

أسفل منکم ﴿ کاروانه کهش له خوارتری ئیوهه بوو به چوار
 کیلومه تر و نیو به رهو ده ری او ده ستیان بی نه ده گه بی ﴿ ولو تو اعدتم
 لاختلفتم فی المعاد ﴿ وه ئه ژوان و (مه و عید) تان بوجه ننگه که
 دانابا، ئهوا ئیوه له سه رکاته که ناکوک ده بوون دوا ئه که و تن،
 واته: وا به ئاسانی رینگ نه ده که و تن و له بهر که می ئیوهو، زوری
 شهوان جهنگه که تان نه ده کرد، وهک ئیستا نه ده بوو که کتوپر روو
 به روو وهستان و سهرکه و تن ﴿ ولكن لیقضى الله أمرا كان مفعولا ﴿
 بهلام بی خوتاماده کردن چوونه جهنگه که وه، بؤ ئه وهی بریارینگ
 لای خوا بر او ته وه (سهرخستنی نیسلام و موسلمانان و، تن شکانی
 دوژمنان و کافران) بیه دی ﴿ لیهلک من هلك عن بینة ویحی من
 حی عن بینة ﴿ و تا ئه وهی ده بی بمری و تیا بجی و، شه وهش
 بریاره بژی و زینده بی باهردوولا به به لگه ی ئاشکرابی، واته:
 کئی موسلمان ده بییت، با له سهر به لگه موسلمان بییت، کیش
 کافرو خوانه ناس ده بییت، با ئه ویش پاش به لگه بییت. ﴿ وإن
 الله لسمع علم ﴿ بی گومان خوا و ته کانتان نه بیست که: چوون
 ده پارینه وه، به کرد وهه کانیش تاندا ده زانی شیایوی سهر خستن،
 بویه له به دردا سه ری خستن.

خوا کافرو موسلمانن به کهم نامار هینایه بهرچاو به که:

﴿ ۴۳: إذ یریکهم الله فی منامک قلیلا ﴿ شه وهش وه بییر بینه
 که: خوا له خه و نتدا ژماره ی دوژمنانتی به کهم و بی پایه خ
 نیشان دایت، هه تاه او له انتی لی ئاگادار بکه بیت و، ئه وانیش دلقایم
 بین به یارمه تی خوا. (موجاهید) ئه لی: خوا ی گه وره ئه وان ی له
 خه ودا به کهم نیشانی په یامبه ردا ﴿، جا ئه ویش بؤ هه وه لانی
 گیزی هوه، ده ره نجام به سهرکه و تن دلنیابوون و سهریشکه و تن ﴿ ولو
 أراکم کثیرا ﴿ ئه ره وانی به زور نیشان دابایت ﴿ لفتلتم ﴿ لییان
 ئه ترسان و سست ده بوون ﴿ ولتازعتم فی الأمر ﴿ و له ناو
 خوتانیشتا ناکوک و بهرت ده بوون ﴿ ولكن الله سلم ﴿ بهلام
 خوا له وه پاراستنی و، نه ی هیشت تووشی ئه وه بین ﴿ انه علم
 بذات الصدور ﴿ چونکه بی گومان به وهی له دل و ده روون دایه
 زاناو به ئاگایه ﴿ ۴۴: واذ یریکمهم إذا التقیم فی أعینکم قلیلا ﴿
 نه ی له بییر تانه که: له کاتی به به که گه یشتندا له گوره پانی جهنگدا
 به کهم نیشانی دان له بهر چاوتاندا، هه تا لییان سل نه که نه وهو
 به دلنیاییه وه بویان بچنه پیشتی ﴿ و یقلکم فی أعینهم ﴿ و
 ئیوه شی له بهرچاوی ئه واندا به کهم نیشاندا ﴿ لیقضى الله أمرا
 کان مفعولا ﴿ هه تا ئه وهی بریاری له سهر داوه جینه جینی کا،
 وهک سهر خستنی موسلمانان ﴿ و إلى الله ترجع الأمور ﴿ کاره کانیش

﴿ وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ خُمُسَهُ لِلرَّسُولِ
 وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَآلِ السَّبِيلِ إِن
 كُنْتُمْ أَمْنًا مِّنْ اللَّهِ وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَىٰ عَبْدٍ نَّأْيُومَ الْفُرْقَانِ
 يَوْمَ الْفَتْحِ الْجَعْمَانَ وَاللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٣﴾ إِذْ
 أَنْتُمْ بِالْمُدُورَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْمُدُورَةِ الْقُصُوفِ وَالرَّكْبُ
 أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لَا خْتَلَفْتُمْ فِي الْمِعَادِ
 وَلَكِنْ لِّيَقْضَىٰ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ مَنْ
 هَلَكَ عَنِ بَيْنَتِهِ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنِ بَيْنَتِهِ وَإِنَّ اللَّهَ
 لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٤٤﴾ إِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا
 وَلَوْ أَرَأَيْتُمْ كَثِيرًا لَّفَشَيْتُمْ وَلَتُنزِلَنَّ فِي الْأَمْرِ
 وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٥﴾ وَإِذْ
 يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ التَّفْتِيْمِ فِيْ أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَيُقَلِّلُكُمْ
 فِيْ أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضَىٰ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا وَإِلَى اللَّهِ
 تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً
 فَاثْبُرُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٧﴾

پیی ده لین (غه نیمه ت)، هه رچیش بی جهنگ و هه را ده سه کوه ت
 وهکو "ماتی سه رانه و، خه راج و، ماتی بی میرانگرو هه ره وه ها..
 بی یده لین: (فه ی) نه گه رچی هه ندی له زاناکان ده لین: هه ردوو
 وهک به کن. (ئیین ته مییه) ده لی: ئه مانه هه ردوو ده درینه ده ستی
 ئه میرو پی شه و، چوئی به چاک زانی، وا به شی ده کا، ته نانه تی
 "جیا له به شی خوی" شتیکی بؤ هه له ده بیژدری، وهکو له روژی
 (به در) دا شیر (زولفه قار) درایه پیغه مبه ر ﴿﴾.

خوا موسلمانان کانن له به دردا سهر خستا:

﴿ ۴۲: إذ أنتم بالعدوة الدنيا ﴿ شه و رژه تان وه بییر بییت نه ی
 بر واداره کان! که له گه لی بی باوه ره کاندا به به که گه یشتن، ئیوه
 له داویننه ی نزیکتر بوون (له خوارووی شیوه که دا) و نزیک به
 مه دینه ﴿ وهم بالعدوة القصوى ﴿ و شه وانیش "بی باوه ره کان" له
 داویننه ی دوورو، لای سه رووی مه دینه دا دامه زرا بوون ﴿ والركب

هموو هر بۆلای خوی دانا دهرینه‌وه.

هیندی نه‌خشمو پلانی جهنگ:

﴿ ۴۵: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً ﴾ ئی ئەوانە ی باوەرتان هیناوه! کاتی له‌گه‌ڵ ده‌سته‌یه‌ک له‌ دوژمنان به‌یه‌ک ده‌گه‌ن له‌جه‌نگدا ﴿ فَاثْبُتُوا ﴾ به‌رامبه‌ریان مه‌حکمه و دامه‌رزاو بن و هه‌رگیز هه‌ل نه‌یه‌ن ﴿ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا ﴾ وه‌یادی خوا زۆر بکه‌ن ﴿ لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ ﴾ به‌شکوسه‌ر فرازین و سه‌رکه‌ون ﴿ ۴۶: وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﴾ وه‌یادی خوا زۆر په‌یامبه‌ری ئه‌و بکه‌ن ﴿ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحَكُمْ ﴾ وقره‌ قرو کیشه‌ش له‌گه‌ڵ په‌کتردا مه‌که‌ن، هه‌تا هه‌یزو توانانان بجی‌و، ئه‌وساش کزو لاوازو سست بین ﴿ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴾ ئارامتان بێت - کاتی به‌دوژمن گه‌یشتن - چونکه‌ دنیابان خوا له‌گه‌ڵ ئارامگران دایه‌.

کەش و فەشی قورەیش ئەودەمە چووێه بەدر:

﴿ ۴۷: وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ ﴾ ئیوه وه‌کو ئەوانه مه‌بن که له‌به‌ر رووپامایی بۆخه‌لک له‌ماله‌وه دهرچوون و، فشه‌و که‌شخه‌یان ده‌کرد، مه‌به‌ست له‌و یاخه‌ییانه کافره‌کانی قورەیشه‌، چونکه‌ ئەودەمە که دهرچوون بۆ به‌در (ئه‌بو جه‌هل) وتی: سویند به‌ خوا هه‌تا نه‌چینه (به‌در) و عه‌ره‌قی تیا نه‌خوینه‌وه‌و، و شتر سه‌ره‌نه‌برین و، کێژوله‌و که‌نیزه‌ گۆزانیمان بۆ نه‌لین و، هه‌موو عه‌ره‌ب پێ نه‌زانن - هه‌تا لیمان بترسن - ناگه‌رینه‌وه‌! ﴿ وَبِصَدُونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ ﴾ ورێی خوایش له‌خه‌لک ده‌به‌ستن ﴿ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴾ و خۆ خواش به‌ هه‌موو کاریکی ئەوان زاناو ئاگایه‌و، گه‌مارۆی داوون، ئیتر چی ده‌که‌ن و چی ده‌لین بۆخوینان ئازادن ﴿ ۴۸: وَإِذْ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ ﴾ شه‌یتان ئاکاری ناپه‌سه‌ندی ئه‌و کاته‌ی ئەوانی لا جوان کردن، هه‌تا بچن له‌گه‌ڵ په‌یامبه‌ردا ﴿ بَجَهَنگین ﴾ و قال لا غالب لکم الیوم من الناس ﴿ و فریوی دان و پنی گوتن: ئەمرۆ که‌سه‌یک نییه‌ له‌ ناو خه‌لکدا بێتوانی به‌سه‌ر ئیوه‌دا زال بپی ﴿ وانی جار لکم ﴾ و منیش بۆخۆم هاوکارو پشتیوانتانم ﴿ فلما تراءت الفتنان ﴾ جا که هه‌ردوو کۆمه‌له‌که‌ په‌کتریان دیت و روو به‌ روو بوونه‌وه‌و، روژی خوی هات ﴿ نکص علی عقبیه ﴾ شه‌یتان پاشه‌وپاش دزه‌ی بۆ کردو هه‌له‌هات ﴿ و قال إني بري منكم ﴾ وتی: بیه‌سو من له‌گه‌ڵ ئیوه‌ نیم و به‌ریم لیتان ﴿ إني أرى ما لاترون ﴾ چونکه‌ ئه‌وه‌ی من ده‌ی بینم و ده‌ی زانم، ئیوه‌ نای زانن و نای بینن، من ده‌بینم به‌ ئاشکرا فریشته

دینه‌ خواری و هاوکاری ئه‌ولا ده‌که‌ن ﴿ إني أخاف الله ﴾ چاک بزائن من له‌ سزای خوا ئه‌ترسم وله‌گه‌ڵ ئیوه‌ نیم ﴿ والله شديد العقاب ﴾ سزای تۆله‌ی خواش زۆر سه‌خته‌ بۆ تاوانباران ﴿ ۴۹: إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ ﴾ وه‌بیر بینه‌ که‌ دوورپوه‌کان ﴿ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ ﴾ و ئەوانه‌ی له‌ دلپاندا نه‌خۆشی و به‌دگومانی هه‌بوو

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَسْرِعُوا بِتَمَسُّلُوا وَتَذْهَبَ رِيحَكُمْ وَأَصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿ ۵۰ ﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿ ۵۱ ﴾ وَإِذْ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تراءتِ الْفِئَتَانِ نَكَصَ عَلَى عَقْبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بري منكم إِنِّي أرى ما لاترون إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿ ۵۲ ﴾ إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ هَؤُلَاءِ دِينَهُمْ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿ ۵۳ ﴾ وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبُرَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿ ۵۴ ﴾ ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلْمٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿ ۵۵ ﴾ كَذَّابٍ أَلْفِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿ ۵۶ ﴾

ده‌یان گسوت: ﴿ غر هؤلاء دينهم ﴾ ئەوانه - واته: موسلمانه‌کان به‌قسه‌ی ئەوان - به‌ ئایینه‌که‌یان خه‌له‌تاون و چه‌واشه‌بوون، بۆیه‌ خوینان ناوه‌ به‌م جه‌نگه‌وه‌! ئەگینه‌ به‌وژماره‌ که‌مه‌وه‌ چۆن جه‌نگ ده‌کریت؟ خواش فه‌رمووی: ﴿ ومن يتوكل على الله ﴾ با ئەوانه‌ هه‌ر قسه‌ بکه‌ن، چونکه‌ هه‌ر که‌سه‌یک پشت به‌خوای گه‌وره‌ به‌سته‌تی، خوا پارمه‌تی ئەدات ﴿ فإن الله عزيز حكيم ﴾ چونکه‌ بێ گومانه‌ که‌ ئه‌و خواجه‌ زۆر ده‌سه‌له‌تدارو به‌توانایه‌، کاردروست و کار جوانه‌، هه‌موو شتیکی پر له‌ حیکمه‌ته‌ ﴿ ۵۰: ولو ترى إذ يتوفى الذين كفروا الملائكة ﴾ ئه‌ر له‌ سه‌ره‌ مه‌رگدا بێ باوه‌ران ببینی که‌ چۆن فریشته‌کان گیانیان نه‌کیشن، ئه‌وا شتیکی سه‌رسوهره‌ینه‌ر نه‌ببینی ﴿ بضربون وجوههم وأدبارهم ﴾ ده‌بینی له‌و حاله‌ته‌دا دم و چاوو پشتیان ده‌کوئن ﴿ و ذوقوا عذاب الحريق ﴾ و پیشیان ده‌لین: ده‌سا سزای سووتینه‌ری دۆزه‌خ بجیژن ﴿ ۵۱: ذلك بما قدمت أيدیکم ﴾ ئه‌و سزای لێدانه‌ش له‌به‌ر ئه‌و کاره‌ خراپانه‌یه‌ له‌ پێشه‌وه‌ ده‌تان کرد

﴿ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴾ و بی گومانیشبن هرگز خوا غدر له بنده کانی خوی ناکاو، به ناهق و ناروا سزای هیچ که سیک نادان ﴿ ۵۲ ﴾ کذاب آل فرعون ﴿ شیوهی تاوانکاری ثمانه یش ده لیبیت به دکاری فیرعهون و نزیکه کانی فیرعهونه ﴾ والذین من قبلهم ﴿ و ثوانهش که له پیشیانهوه بوون، وهکو گهلی نوح و

(هوودو لووت..) چوون ﴿ کذبوا بآیات ربهم ﴾ چونکه باوهریان به نایه ته کانی پهروه ردگاریان نه کرد ﴿ فاهلکناهم بذنوبهم ﴾ ئینجا ئیمه یش به هوی گونا هه کانیانه وه له ناومان یردن ﴿ وأغرقنا آل فرعون ﴾ هرچی سه ربه فیرعهونیش بوون له ده ریادا خنکانمانن و نقوممان کردن ﴿ وکل کانرا ظالمین ﴾ که هه موویان سته مکار بوون و باوهریان به یه کخوایه رستی نه بوو ﴿ ۵۵ ﴾ ان شر الدواب عند الله ﴿ بی گومان خرابترین رهوکر وجولنده به لای خواوه ﴾ الذین کفروا فهم لا یؤمنون ﴿ ثوانه ن بئی باوهرن ﴾ ﴿ ۵۶ ﴾ الذین عاهدت منهم ﴿ ثوانه ی په یمانن له گه ل به ستن ﴾ ثم ینقضون عهدهم فی کل مره ﴿ پاشان جار له دوای جار په یماننه کیان هه لده وه شیننه وه ﴿ وهم لا یتقون ﴾ و هرگز له شهر و ناژاوش خو لانا دن، مه به ست له و په یمان شکینانه جووله که ی (به نی قوره یزه) به، چونکه ثوان بوون که په یامبر ﴿ په یمانن له گه ل به ستن بو ثوه هاوکاری موشریکه کان نه کن، که چی په یماننه کیان شکاننو له روژی به دردا هاوکاری وهاوبه شی قوره یشیان کرد! پاشان وتیان په یماننه که مان له بیر چووه، به لام وانه بوو، چونکه چند جار نیک په یمانن داو هه راوا شکانندان !!

کافران ته می بکن:

﴿ ۵۷ ﴾ فاما تنقضهم فی الحرب ﴿ ئینجا نه گه ر له جه ننگدا زال بوویت به سه ریاندا ﴿ فشرد بهم من خلفهم ﴾ وایان لی بکه بائه وانه ی له پشتیانه وه ن پهرت و بلاوین و په ندو عیبرهت وه رگرن ﴿ لعلم یدکرون ﴾ به شکو بیر بکه نه وه ده ست له خیانه ت هه لگرن، واته : به لکو ثوانه بینه په ند بو خه لکانی تریش، تا جار نکی تر نه ثوان ونه خه لکانی تر، بیر له جه ننگ و ناژاوه نه که نه وه له گه لنان.

سوین و په یمانن به ناشکرا بده دواوه:

﴿ ۵۸ ﴾ وإماتخافن من قوم خیانه ﴿ گه ترست له هه رهوژی (وهکو به نی نه زیرو، به نی قوره یزه) هه بوو: گزیت لی بکن و په یمان بشکینن ﴿ فانید إلیهم علی سواء ﴾ جا تویش به ناشکرا سویند و په یماننه کیان به سه را بده وه، تا به رامبر یه ک دهن، واته : بسا هه ردوولا بزائن که ئیتر په یمان له نیواندا نه ماوه هه ولی حاله تیکی تر بدن ﴿ ان الله لا یحب الخائنین ﴾ به راستی خوا گزیکارانی خوش ناویت، ثوانه ی مانا و ریزی په یمان نازانن و، فیل له یه کدی ده کن. پشهو (نه حمه د/ خوا لینی رازی بیت) ده لی: له نیوان (روم) هکان و (موعاوییه) دا په یماننک مؤر کرابووو، له لای ثوانه وه به ره و

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿۵۲﴾ كَذَابٌ ءآلِ فِرْعَوْنَ ۖ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ ۖ وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿۵۳﴾ إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿۵۴﴾ الَّذِينَ عَاهَدتْ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْصُرُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿۵۵﴾ فَاِمَّا تَنْفِقْتُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِم مِّنْ خَلْفِهِمْ أَلْمَهُمْ يَدْكُرُونَ ﴿۵۶﴾ وَإِمَاتَخَافِنَ مِن قَوْمٍ خِيَانَةٌ فَاِنذِرْ لَهُم عَلَىٰ سَرَّاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ ﴿۵۷﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُعْزِرُونَ ﴿۵۸﴾ وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ، عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَءَاخِرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ ۚ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿۵۹﴾ وَإِنْ جَحَرُوا لِلسَّلَامِ فَاجْتَبِعْ لَهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۶۰﴾

هوودو.. هتد ﴿ کفروا بآیات الله ﴾ حاشایان له نایه ته کانی خوا کرد ﴿ فأخذهم الله بذنوبهم ﴾ خوایش به هوی گوناح و تاوانه کانیانه وه قاری لی گرتن ﴿ ان الله قوی شدید العقاب ﴾ ناشکرا یشه که خوا زور به هیزه، توله ی زور سه خته ﴿ ۵۳ ﴾ ذلک بان الله لم یک مغیرا نعمة أنعمها علی قوم ﴿ ثوه سزایهش له به ره ثوه تووشیان بوو، چونکه : خوا ی گه وره هه به ره وه به خششیکی به هه رگه لیک دابی، لئی نه گور بووه، لئی تیک نه داوه ﴿ حتی یغروا ما بأنفسهم ﴾ هه تا ثوان بیری خوینان نه گوری بی، واته : مه گه ر ثوه حه له بی پروا و سبیله ده رچووین، ثوه سانه ویش قاری لی گرتوون، خوا ی میهره بان پیغه مبهری بوئاردن باوهریان بی نه کرد، ثوه ویش جه زره به ی دان ﴿ وأن الله سمیع علیم ﴾ به راستی خوا زور بیسنده یه، زور زانایه، ده زانی چی ده کن و چی ده لنین، پاشان به پنی ثوه سزا توله ده دا ﴿ ۵۴ ﴾ کذاب آل فرعون والذین من قبلهم ﴿ ثوانه به ده ری داروده سته که ی فیرعهون و، ثوانه ی له پیشیانه وه بوون

هانی موسلمانان بده بچنه جهنگ:

﴿ ۶۵: یاایها النبی حرض المؤمنین علی القتال ﴾ نهی په یامبهر! ﴿ هانی باوهدرارهکان بده بابچنه جهنگ، له گهل پیش چاو گرتنی گشت هوکارهکانی جهنگ به پنی توانا بو سهرکهوتن ﴾ ان یکن

کەسی خوراکرو به نارامتان هه‌بئ ﴿ یغلبوا ماتین ﴾ دهره‌قه‌تی دوو سهد که‌سیان دین ﴿ وان یکن منکم ألف ﴾ خو نه‌گهر یه‌ک هه‌زار که‌سی خو راگرتان هه‌بئ ﴿ یغلبوا ألفین یاذن الله ﴾ نه‌وا به‌ فرمان و بریاری خوا دهره‌قه‌تی دوو هه‌زار که‌سیان دین، بو دواییش وا بریاردره‌که: نه‌گهر ژماره‌ی موسلمانان نیوه‌ی ژماره‌ی خوانه‌ناسان بوو، ده‌بئ به‌رامبهریان بجه‌نگین وخوراگرین، خو نه‌گه‌روا نه‌بوو، ده‌توانن له‌وشه‌ره‌ خو لا‌بدن ﴿ والله مع الصابرين ﴾ خوایش له‌گهل خوراگرانه.

نابئ به‌ر له‌ده‌سه‌لات دیل رابگیردرئ:

ئیمامی (مسلم) نه‌ئ: (عومری کوری خه‌تتاب/خوا لئی رازی بی) وتی: کاتی که له به‌درا قوربه‌یش خه‌فتایان لی کوژراو، خه‌فتاشیان لی دیل‌کرا، په‌یامبهر ﴿ له‌ باره‌ی دیله‌کانه‌وه پرس و راویژی به‌هاوه‌لان کرد: نایا چی بکری باشه! (نه‌بوو به‌کر/خوا لئی رازی بی) وتی: من ینم چاکه فیدیوه بریتیان لی وهرگیردرئ، تا خو‌مانی پی به‌هیز بکه‌ین، له‌و لایشه‌وه به‌نکو له‌ ناینده‌دا خوا رینمایان بکاو موسلمان ببن، په‌یامبهر ﴿ فهرمووی: نه‌ی کوری خه‌تتاب! تو رات چیه‌ی؟ (عومر) یش وتی: من وام بی چاکه فلانی خزم بده‌یته ده‌ست با بیکوژم، (عه‌قیل‌ی) ناموزایشته بده ده‌ستی (عه‌ل‌ی) با بیکوژی، فلانه‌که‌سیش بده ده‌ستی (حه‌مه‌ه) با بیکوژی، تا هه‌موو که‌سی بزانی که: ئیمه له‌گهل کافراندان نهرم ونیان نین، به‌تایبه‌تی نه‌وانه‌یان سه‌رۆک و پیشه‌وای کوفرن، په‌یامبهر یش ﴿ راو بوچوونه‌که‌ی (نه‌بوو به‌کسی) قه‌بوول کرد!

(عومر) گوتی: جا بو سه‌بئنی چووم دیتم وا په‌یامبهره‌و نه‌بوو به‌کر هه‌ردوو- خه‌فته‌تبارن و نه‌گرین، منیش وتم: ینم بلین چی قه‌وماوه؟! فهرمووی: بو نه‌وه ده‌گریم که‌ هاوه‌لان فیدیوه بریتیان هه‌لیژارد، ئینجا خوا هم‌ نایه‌ته‌ی دابه‌زاندو فهرمووی: ﴿ ۶۷: ماکان لئبی ان یکن له‌ أسری ﴾ به‌ هیچ په‌یامبهریک ری نه‌دراوه که‌ دیلی هه‌بئ و، دیل راگری، یان بریتی وهرگری ﴿ حتی یسخن فی الارض ﴾ هه‌تا هیزو ده‌سه‌لات به‌ده‌ست ده‌گریئ ﴿ تربدون عرض الدنيا ﴾ ئیوه ده‌تانه‌وی له‌ززه‌ت و کالای دونیاتان ده‌سکه‌وی له‌وهرگرتنی بریتیدا ﴿ والله یبرید الآخرة ﴾ خوایش پاشه‌رۆژی نه‌وی بۆتان، نه‌یوه‌ی پاداشی گه‌وره‌و مه‌زنتان ده‌ستکه‌وی و، پاشه‌ رۆژ هه‌لیژیرن.

تیبیینیه‌که: هم‌ گله‌یی وعتیابه‌ رووله‌و که‌سانه‌ ده‌کات پیغه‌مبهر راویژی پی‌کردن و نه‌وانیش فیدیویه‌یان هه‌لیژارد ﴿ والله عزیز حکیم ﴾ خوا بوخوی زور به‌ده‌سه‌لات وزویش کارچوانه ﴿ ۶۸:

وإن یریدوا أن یصدعوک فإرت حسبک الله هو الذی یدک
یتصره ویا المؤمنین ﴿ ۶۵ ﴾ وألف ین کلویهم لو أنفقت
ما فی الأرض جمیعاً ما ألفت ین کلویهم ولکن
الله ألفت ینهم إله عزیر حکیم ﴿ ۶۶ ﴾ یاایها النبی حسبک
الله ومن آتبعک من المؤمنین ﴿ ۶۷ ﴾ یاایها النبی حرض
المؤمنین علی القتال إن یکن ینکم عشرون صبرون
یغلبوا ماتین وإن یکن ینکم مائة یغلبوا ألفین
الذین کفروا یاایها قوم لا یفقهون ﴿ ۶۸ ﴾ الفن خفف
الله عنکم وعلیم أن فیکم ضعفاً إن یکن ینکم مائة
صابرة یغلبوا ماتین وإن یکن ینکم ألف یغلبوا ألفین
یاذن الله والله مع الصبرین ﴿ ۶۹ ﴾ ما کانت لئبی أن یکن
له‌ أسری حتی یسخرت فی الأرض یریدون عرض الدنيا
والله یرید الآخرة والله عزیر حکیم ﴿ ۷۰ ﴾ لولا کتب من
الله سبق لکسکم فیما أخذتم عذاب عظیم ﴿ ۷۱ ﴾ فکلوا مما
عزینتم حلالاً طیباً واتقوا الله إن الله عفور رحیم ﴿ ۷۲ ﴾

منکم عشرون صابرون ﴿ نه‌گهر ئیوه بیست که‌سی خو راگرتان هه‌بئ له‌م قوناغه‌دا ﴿ یغلبوا ماتین ﴾ ده‌شی به‌سه‌ر دوو سهد که‌سدا زال بن (یه‌ک بده) واته: ده‌کری یه‌ک که‌ستان به‌رامبهری ده‌کس راوه‌ستیت ﴿ وان یکن منکم مائة یغلبوا ألفاً من الذین کفروا ﴾ هه‌روا نه‌گهر سهد که‌سی خوراگرتان هه‌بئ، نه‌وا به‌ئیزنی خوا زال‌ده‌بن په‌سه‌ره‌زار که‌سی کافرده‌ا ﴿ ذلک بأنهم قوم لا یفقهون ﴾ چونکه نه‌وانه‌ خه‌لکانیکی تی نه‌گه‌یشتوون.

به‌لی.. وهک (ئیین عه‌بیاس) نه‌لی: له‌ سه‌ره‌تای هاتنی دینی ئیسلامه‌وه ده‌بوو یه‌ککه‌س به‌رامبهر ده‌کس راوه‌ستابا، چونکه موسلمانه‌کان که‌م و لاوازو بی ده‌سه‌لات بوون، دیاره بریاری‌وا له‌سه‌رشانیان قورس و سه‌خت‌بوو، بویه نه‌سخ بوویه‌وه فهرمووی: ﴿ ۶۶: الآن خفف الله عنکم ﴾ هه‌ر ئیستا خواکاری بو ئاسان‌کردن ﴿ وعلیم أن فیکم ضعفا ﴾ و زانی که‌ وزه‌وه ده‌سه‌لاتتان که‌مه‌و، کز ولاوازن ﴿ فإن یکن منکم مائة صابرة ﴾ جا نه‌گهر سهد

و لیئیلانہ دا، بؤیہ دہ فہ رموی: ﴿ ۷۲: إن الذین آمنوا ﴾ بنی سو
 ثوانی ہاوہریان ہینا ﴿ و ہاجر او ﴾ ولہ زیندو ولات و نیشتمانی
 خویان - لہ بہر خووشہ ویستی خواو پہ یامبہرہ کی - کوچیان کرد
 ﴿ و جاهدوا بأموالکم و أنفسکم فی سبیل اللہ ﴾ و لہرای خودا
 - بہ سامان و گیانیان - جیہادیان کرد ﴿ و الذین آووا و نصر او ﴾

لولا کتاب من اللہ سبق ﴿ ثریبیشتر لہ خواوہ بریار دہرنہ چووبا کہ
 سزای ہلہ کار بہ نیجیتہاد - نہ دات ﴿ لاسکم فیما أخذتم
 عذاب عظیم ﴿ لہو بریتی ورگرہ تنہ تاندا سزایہ کی گہورہ تان
 دووچار ٹہ بووو قاری لی دہ گرتن ﴿ ۶۹: فکلوا مما غنمتم حلالا
 طیباً ﴿ دہسا لہو دہسکوتہ گرتوتانہ بخون بہ حلالی و پاک
 ﴿ و اتقوا اللہ ﴿ و ہلہ خواو بترسن ﴿ إن اللہ غفور رحیم ﴿ بہ راستی
 خواو زور لی بوور دہیہ، زور دلوفان و میہرہ بانہ، لہ ہلہ لی نہ زان
 دہ بووری، کوچی زانایان دہ لین: پیشہ وای موسلمانان خوئی سہر
 پشکہ - سہارہت بہ دیل - ناخو دہیان کوچی، و ہکو یہ خسیرہ کانی
 (بہنی قورہ یزہ) یان فیدیہو بریتی و ہردہ گری و ہکو دیلہ کانی (بہر)
 و ہیان دیل بہ دیل کا ﴿ ۷۰: یا ایہا النبی قل لمن فی ابیدکم من
 الأسری ﴿ ثہی پہ یامبہر ﴿ بہ دیلہ کانی ژیر دہستت بلئی: ﴿ إن
 یعلم اللہ فی قلوبکم خیرا ﴿ ٹہ گہر خواو بزانی چاکہ یہک لہ دل تانایہ،
 بروایہ کی پاک و چاک دہ بی بہ دینی نیسلام ﴿ یونکم خیرا مما أخذ
 منکم ﴿ لہوی لی تان و ہرگیرا و ہاشترتان دہ داتی ﴿ و یغفر لکم
 و گوناہہ پیشو و کانیشتان دہ بووری.

يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِيْ اَبْيَدِكُمْ مِنَ الْاَسْرَىٰ اِنْ يَعْلَمِ اللّٰهُ
 فِيْ قُلُوْبِكُمْ خَيْرًا فَاِنَّكُمْ خَيْرٌ لِّمَنْ اٰمَنَّا اِذْ يَنْصُرُكُمْ وَيُغْفِرْ لَكُمْ
 وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿ ۷۰ ﴾ وَاِنْ يُرِيدُوْا اِخِيَانَتَكَ فَقَدْ خٰنُوْا
 اللّٰهَ مِنْ قَبْلُ فَاَمٰكُنْ مِنْهُمْ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿ ۷۱ ﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ
 اٰمَنُوْا وَهٰجَرُوْا وَجٰهَدُوْا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِيْ سَبِيْلِ
 اللّٰهِ وَالَّذِيْنَ اٰوَوْا وَنَصَرُوْا اُولٰٓئِكَ بِمَعْضُوْمِيْهِمْ وَالَّذِيْنَ
 اٰمَنُوْا وَلَمْ يٰهٰجَرُوْا مٰلِكُمْ وَاُولٰٓئِكَ مِنْ شَيْءٍ حَقٍّ يٰهٰجَرُوْا
 وَاِنْ اَسْتَنْصَرُوْكُمْ فِي الَّذِيْنَ فَعَلِيْكُمْ اَلْاَنْصُرُوْا لَعَلَّ قَوْمٍ
 يٰتِيْكُمْ وَيُنِيْسُوْكُمْ وَاِنَّ اللّٰهَ يَمٰقُصُ لِمُوْنِ بَصِيْرٌ ﴿ ۷۲ ﴾ وَالَّذِيْنَ
 كَفَرُوْا بِمَعْضُوْمِيْهِمْ اُولٰٓئِكَ يَفْعَلُوْهُ لَكُمْ فِتْنَةً فِي
 الْاَرْضِ وِفْسَادٌ كَبِيْرٌ ﴿ ۷۳ ﴾ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَهٰجَرُوْا
 وَجٰهَدُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَالَّذِيْنَ اٰوَوْا وَنَصَرُوْا اُولٰٓئِكَ هُمُ
 الْمُؤْمِنُوْنَ حَقًّا هُمْ مَغْفِرَةٌ وَّرِزْقٌ كَرِيْمٌ ﴿ ۷۴ ﴾ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْ
 بَعْدِ وَهٰجَرُوْا وَجٰهَدُوْا مَعَكُمْ فَاُولٰٓئِكَ سَيَرْوُوْا الْاَرْضَ حٰرَةً
 بِمَعْضُوْمِيْهِمْ اُولٰٓئِكَ يَفْعَلُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿ ۷۵ ﴾

و ثوانہش کہ کوچہرہ کانیان بہ خووشہ گرتووو یارمہ تبیان دان
 ﴿ اولئک بعضہم اولیاء بعض ﴾ ٹہ مانہ گشت دہبنہ خزم و کہس
 و کاری یہ کتر و میراتیش لہ یہ کتر دہبن ﴿ و الذین آمنوا ﴾
 ثوانہش کہ ہاوہریان ہینا ﴿ ولم یہاجر او ﴾ و ہر لہ مہ ککہ شدا
 مانہ و ہو کوچیان نہ کرد "بو مہ دینہ" ﴿ مالکم من ولایتہم من
 شیء ﴾ ٹیوہ ہیچ ہقیکتان بہ سہریانہ و ہ نیبہ، واتہ: میرات لہ
 یہک نابہن و، لہ سہرتان نیبہ یارمہ تیشیان بدن، وہ لہ دہسکوتی
 جہنگیش بہش نابہن ﴿ حتی یہاجر او ﴾ ہتا ٹہ وائیش و ہکو ٹیوہ
 لہ ولاتی کوفر ہیجرہت دہکن ﴿ و ان استنصروکم فی الدین
 فعلیکم النصر ﴾ خو ٹہ گہر داوای یارمہ تبیان لی کردن بو پاراستنی
 ٹایینہ کہیان، دہبی ٹیوہش یارمہ تبیان بدن و سہریان خہن بہ سہر
 دوژمنانی ہر دوو لاتاندا ﴿ إلا علی قوم بینکم و بینہم میثاق ﴾
 مہ گہر دژی ٹہ وانہ لہ گہل ٹیوہ ہاویہ یمانن و ریکہ و تننامہ یان
 مؤر کردبی ٹہ گہر چی کافریش بن، لہو دہمدا نابی یارمہ تبیان

پیشہ و (موسلم) دہلی: ٹہ و دہمہ کہ لہ (بہ حرہین) ہوہ مال و سامانیک
 دہسکوت و ہات، (عہ بیاس) ی مامی پیغہ مہبر ﴿ بہ پیغہ مہبری
 گوت: خووت دہزانی کہ: من ہم فیدیہی خووم و، ہم ہی
 (عہ قیل) یشم داوہ، ٹیستا ہقہ لہو مالہ یہ قہرہ بووی بکہ یٹہ و ہو،
 ٹہ جا ٹہ ویش پارچہ قوماشیکی راخست و چہندہی حہز لی بوو
 بردی ﴿ واللہ غفور رحیم ﴿ وخواش زور چاویوشہ لہ ہلہ و تاوان،
 زوریش دلوفانہ. ٹہ کاتہ کہہ پہ یامبہر ﴿ فیدیہ کہی لی و ہر گرتن
 زور بہ قورسیان زانی، جابو ولامی ٹہوہ ٹہو ٹہو ٹایہتہی سہرہوہ
 ہات و، ٹیٹی گہ یاندن کہ: بہ قازانجیان تہ و او دہبی ﴿ ۷۱: و ان
 یریدوا خیانتک ﴿ خو ٹہ گہر - دیلہ کان - دہیان وسیت بہ نیسلام
 بوونہ کہ یان فرت و فیئل و خیانتت لہ گہل بکہن و، لہ دلہوہ
 بہ راستیان نہ بوو ﴿ فقد خانوا اللہ من قبل ﴿ بہ راستی پیش دیل
 کردنیشیان لہ گہل خواو خیانتیان کردو نارس بوون ﴿ فامکن
 منہم ﴿ ٹہوسا خوایش ٹیوہی زال کرد بہ سہریاندا و تیی شکاندن،
 جا ٹیستاش ٹہ گہر شتی واکنہ نوہ ٹیمہش وایان لی دہ کہ یٹہ و ہوہ
 ﴿ واللہ علیم حکیم ﴿ خواو زانایہ، لہ کارزان و کار جوانہ، ٹہ زانی
 چی باشہ بو مہردوم.

موہاجر و نہنساہر بوونہ یہ کدہستہ:

ٹہم سوورہتی (ٹہ نفال) بہ بہ باسیکی (موالات) کوتایی دیت،
 ہتا ہموو کہ سیک دوست و پشتیوان (وہلیی) خوئی بناسی

بردنە ھەلئەۋەشىئىتەۋە كە بە ھۇى براىەتى و ھاۋىەىمانىيەۋە لە
 يەكتىران دەگرت، دەى گىزىتەۋە بۇ سەر بنەماكى خۇى كە بە
 خزمایەتییە. ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بە راستى خوا بە ھەموو
 شتىك زانایە، ھەموو شتىك لای ئەو ھىكەمەتتىكى تىدايە، واتە:
 ئەگەر مىراتگىرى پىشتىبى نەبوو، خزمە نزیكەكان شایستە ترن لە
 بىگانەكان.
 سوپاسىكى بى وىنە، بۇ خواى تاك وىبى وىنە، كە یارمەتى دام بۇ
 تەۋاۋ كىردنى تەفسىرى سوورەتى (ئەنقال).
 وصلى الله وسلم وبارك على محمد وآله وصحبه و كل من والاہ.

بدن ﴿ والله بما تعملون بصير ﴾ خوا بە ھەموو كىردەۋەكانتەن بىناۋ
 بەئاگایە، بەم ئایەتەنە پەيوەندى و دۇستايەتى لەنىۋان ئىمانداران
 و خوانەناساندا قەدەغە كرا.
 خواى بە بەزەبى موسلمانەكانى كىردە سى بەشەۋە: كۆچكەرەن،
 پىشتىۋانان، كۆچ نەكەرەن. كۆچكەرەن پىش دەخا، چونكە ئەوانن
 بناغى دىنى ئىسلام، پاشانىش باسى پىشتىۋانان دەكات، چونكە
 لەو رۇزە تەنگەدا دەستى كۆچ كەرەكانىان گرت و، خواىش مافى
 (ۋەلايە) ى خستە نىۋانىانەۋە، ئەو موسلمانانەش كۆچيان نەكرد
 ھەتا كۆچ نەكەن مافى(ۋەلايە)يان نىبە.

سوورەتى (تەۋبە) ۹

مەدەنىيەت (۱۲۸) ئايەتە

بەناۋى خواى بەخىشندەى مېھرەبان

ئەم سوورەتە گىزىگىيەكى تايبەتى دەدا بەلايەنى ياسا ۋەبەرنامە
 بۇ كارە پىنوئىستىيەكان، ياسا بۇ پەيوەندى ناوخۇبى و، دەرەۋەى
 موسلمانان لەگەل دەۋلەتاندا دەنوۋسى. ئىمامى (بوخارى) لە
 (بەرە) ى كورى (غازەب) ەۋە ئەگىزىتەۋە كە: سوورەتى (بەرئائە)
 لەدۋاى گىشت سوورەتەكانى قورئانەۋە ھاتۇتە خوارەۋە.
 ئەم سوورەتە دوو ئامانجى سەرەكى ھەيە:
 يەكەم: دانانى بەرنامە بۇشنىۋەى چۆنىيەتى مامەلەۋ
 ھەلسوكەوت كىردن لەگەل موشرىك و خاۋەننامەكاندا.
 دوۋەم: باسى ئەو كەسانە دەكات كە: پەيامبەر ﷺ كاتى
 بانگى كىردن بۇ خۇئامادە كىردن بۇ جەنگى (رۇم) ەكان ھەر ئەمروۋ
 بەيانىان دەكردو نەچوون.

خوانەناسانىش گىشت يە كاتقەن و، نابى بىكرىنە دۇس:

﴿ ۷۳: وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ﴾ ئەوانەش خوانەناس
 و بى باۋەرن دۇست وھاۋكارى يەكتىرن، كەۋابوۋ نابى -لەلايەن
 موسلمانانەۋە- يارمەتى وھاۋكارى بىكرىن ﴿إِلَّا تَعْلَهُ﴾ خۇ
 ئەگەر ئىۋە بەۋ شىۋە نەكەن فەرمانتەن پى كراۋە؛ واتە: موسلمانان
 نەكەنە دۇست وھاۋكارو، خوانەناس و كافرانتەن كىردە دۇست و
 ھاۋكار ﴿تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ فساد كىبر﴾ كارەساتىكى گەرەۋە
 فسادو ئازاۋەپەكى سامناك لەروۋى زەۋى سەرھەلدەدا، چونكە
 موسلمانەكان بى ھىزو لاۋاز دەبن و، بى باۋەرەكان بەھىز دەبن.
 بەپىنى فەرموۋدەى پىغەمبەر ﷺ خەلكى دوو ئايىنى لىك جىاۋاز
 مىرات لەپەك نابەن، ھەرۋەكو موسلمان لەكافرو، كافر لە موسلمان
 مىرات نابەن، پاشان ئايەتى: (والَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ
 بَعْضٍ..سى خويئندەۋە.

ئىماندارى راستەقىنە بىناسە:

﴿ ۷۴: وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ﴾ ئەوانەش
 پروايان ھىناۋە كۆچيان كىردوۋە تى كۇشاۋن لە راى خۇادا
 ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَنَصَرُوا ﴾ ئەوانەش " كۆچكەرەكانىان پەناداۋ
 يارمەتییان دان ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًا﴾ ئەمانەن باۋەردارى
 بەھەق ﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ لىبووردن و رۇزىيەكى باش و
 قەشەنگىان ھەيە ﴿ ۷۵: وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدِ ﴾ ئەوانەش دواتر
 باۋەريان ھىنا ﴿ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ ﴾ ۋەھىجرەتەن كىردو
 لە گەل ئىۋەشدا جىھادىان كىرد ﴿ فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ ﴾ ئەوانە
 لەئىۋەن، ئەگەرچى پاداشى ئىۋەشىيان نەبىت، كەۋابوۋ دەبى
 ئەمانەيش يارمەتى و ھاۋكارى بىكرىن ﴿ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ
 أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ ﴾ خزم بۇخزم -بە پىنى كىتیبى خوا
 نىكتىرن- بۇ مىرات لە يەكتىر گرتن. ئەم ئايەتە ئەو جۇرە مىرات

دوۋ پروونكردنەۋە:
 ۱) ئەگەر بەوردى سەرنجى دەقەكانى سوورەتى (بەرئائە) بدرى
 و، ئەو رىۋايەتەنەى دەر بارەى ھاتنى سوورەتەكە وتراۋن لەگەل
 روۋداۋەكانى ژىانى پەيامبەردا ﷺ بەراوردى بىكرىن، دەرئەكەۋى
 كە: تەۋاۋى سوورەتەكە لە سالى نۇبەمى كۆچىدا ھاتوۋە، بەلام
 ئەك لەسەرىەك، بەلكو بە سى قۇناغدا تىبەرپوۋە.. يەكەمیان:
 لەمانگى (رەجەب) ى ھەمان سالدائو پىش روۋدانى (تەبووك).
 دوۋەمیان: لەكاتى خۇئامادە كىردندا بۇ ئەۋ غەزايەۋە لە ناۋەرەستىدا.
 سىيەم: پاش گەرەنەۋە لە تەبووك.. سەرەتەى سوورەتەكە بۇ كۇتايى
 ئايەتى (۲۸) لە ئاخرو ئۇخرى سالى نۇبەمدا ھات، كەمىك پىش
 ھاتنى كاتى حەج.
 ۲) پاش ئەۋە پەيامبەر ﷺ لە تەبووك گەرەپەۋە ۋىستى

له گهله ئه وه پيشدا كه ماوهى په يمانه كهى كه متر بوو له چوار مانگ،
 ماوه كهى بۇدرىژ كرايه وه بۇ چوار مانگ، ئه ويكه شيان له گهله
 ئه ويشدا كه ماوه بۇ په يمانه كهى ديارى نه كرا بوو، بوى كرايه چوار
 مانگ، همتا باشتر به خۇياندا بچنه وه و كۇتا بريارى خۇيان بدهن،
 چونكه پاش ئه و ماوه يه ئيتتر جهنگ ده كرى له گه لايان ﴿ ۳ ﴾ : واذان

بچنيت بۇ حج، به لام نيازه كهى گورى و فرموى: ئيستا
 هاوبه شدا كاره كانيش به رووت و قوتى دين بۇ حج و به دهورى
 (كه عبه) دا ئه سوورپننه وه!! جا له بهر ئه وه من ئه مهوى ئه مسال
 حج نه كه م، همتا ئه وان به و شيوه يه نه بينم، جا له بهر ئه و
 (ئه بووبه كرى) كرده ئه ميرو چاودىرو سه ربه رستى حجى ئه وساله و
 ناردى. ئينجا بۇ دوايى سه رته تاي سوورتهى (توبه) هات و (عهلى
 كورى ئه بو تاليب) يشى به دواى ئه بووبه كرا نارد، بۇ ئه وه كه
 ئه م چوار برياره بخوئينته وه به سه ر موشريك و خوانه ناسه كاندا:

۱) نايى جاريكى تر هيچ كه سيك به دهورى كه عبه دا به رووتى
 ته واف و چرخه بكات.

۲) دواى ئه مسال هيچ هاوبه ش په يداكارىك نزيكى (كه عبه)
 نه بينته وه.

۳) همر ريكه و تننامه يه كه له گهله په يامبه ردا ﴿ ۱ ﴾ مۇركراوه، ئه وه تا
 ئه و كاته كارى پى ده كرينت بوى ديارى كراوه.

۴) تنه نا موسلمان ده چينته به هه شته وه.

سه رته تاي ئه م سوورته - وه كو سوورته ته كانى ديكه ي قورنان - (بسم
 الله الرحمن الرحيم) ي تيدا نبييه، چونكه له تووربه يى ورك و قينى
 خوا به رامبه ر به موشريكه كان پاس ده كات.

خوا چاره ي موشريكانى ناوى:

۱: براءة من الله ورسوله إلى الذين عاهدتم من المشركين ﴿ ۱ ﴾
 ئه مه بيزارى و ده ستبه ردانى خوا و په يامبه ركه ي له و موشريكانه
 كه ئيوه په يمانتتان له گهله به ستن وراستيان نه كرد له گه لتاندا.

ئه و عه ربه يانه كه له و ده ورو به ردا بوون و په يمانيان مۇر كردبوو، ورده
 ورده ده ستيان دايه هه لوه شاننده وهى په يمانه كه يان، ئه وسا خوايش
 فه رمانى دا به په يامبه ر ﴿ ۱ ﴾ كه ئه ويش په يمانى خوى له گه لايان
 هه لوشينننه وه و چوار مانگيشيان مؤلته بدات بۇ چاره سه رى
 خۇيان، وه كو ده فرموى: ﴿ ۲ ﴾: فسبحوا فى الأرض أربعة أشهر ﴿ ۲ ﴾
 با بۇ ماوهى چوار مانگ به ئاسووده يى وه يمنى و بى هيچ ترسيك
 بۇ خۇيان به سه ربه ستنى بين و بچن و، هيچ كه سيكيش به نيازى
 خراپه وه سه رريان نه كات ﴿ ۱ ﴾ و اعلموا انكم غير معجزى الله ﴿ ۱ ﴾
 وييشيان بلين با بزائن: كه ئيوه هه رگيز له ده ست خوا ده نارچن
 و، ناتوانن ده سته وسانى بكن ﴿ ۱ ﴾ و ان الله مخزى الكافرين ﴿ ۱ ﴾
 و بشزانن كه: خوا ئابرو به رو ريسواكه رى گشت دوژمنان و بى
 باوه رانه، له دونيادا به ديل كردونيان ده داو، كوشتنيان جه لال
 ده كا، (موحه ممه دى كورى ئيسحاق) ئه لى: ئه وان به كه خواى گه وره
 به راته تى لى كردن، دوو كۆمه ل بوون له هاوبه شدانه ركان: يه كيكيان

سُورَةُ التَّوْبَةِ

بِرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿ ۱ ﴾
 فَسَبِّحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَلِّمُوا الْكُفْرَ غَيْرَ مُعْجِزِي
 اللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ ﴿ ۲ ﴾ وَأَذِّنْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
 إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
 وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا
 أَنَّكُمْ عِزٌّ مُعْجِزِي اللَّهِ وَيُنذِرَ الَّذِينَ كَفَرُوا يَعْلَمُونَ ﴿ ۳ ﴾
 إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنصُبُوا كُفْرًا
 بَدَلًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُوا الْبَيْعَةَ عَاهَدْتُمْ إِلَى
 مُدَّتِهَا إِنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْمُتَّقِينَ ﴿ ۴ ﴾ فَإِذَا أَنْقَضَ الْأَشْهُرَ الْحُرُمَ
 فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوا حُزْمَهُمْ وَأَحْضُرُوهُمْ
 وَأَقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
 وَآتَوْا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿ ۵ ﴾
 وَإِن أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ
 كَلِمَةَ اللَّهِ ثُمَّ اذْبَحْهُ مَأْمُومًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿ ۶ ﴾

من الله ورسوله إلى الناس و ئه مه ناگاداريه كه له لايه ن خواو
 په يامبه ركه ي وه ﴿ ۱ ﴾ بۇ هه مووخه لك ﴿ ۱ ﴾ يوم الحج الأكبر ﴿ ۱ ﴾ كه
 سه رته تاكه ي رۆژى يه كه مى مانگى حجى (ئه كه بنه)، واته رۆژى
 يه كه مى جه ژنى قوربان) راده گه يه نرينت.
 (موجاهيد) ئه لئيت: مه به ست به حجى گه وره: ئي حرام به حج
 به ستنه، حجى بچوو كيش ئي حرام به ستنه به عومره، چونكه
 ئه رك و پايه كانى ئه م له حله حج كه متره.
 هه نديك له زاناكان ده لين: رۆژى حجى ئه كه به ر: رۆژى عه ره فه يه،
 هه نديكى ديكه ئه لين: رۆژى جه ژنى قوربان. (ته به رى) ش ئه مه ي
 هه لى باز دووه، چونكه په يامبه ر ﴿ ۱ ﴾ كاتى (عهلى) نارد فرموى:
 (إذهب بهذه القصة من سورة براءة وأذن فى الناس يوم النحر إذا
 اجتمعوا بمنى: أنه لا يدخل الجنة كافر، ولا يحج بعد العام مشرك،
 ولا يطوف بالبيت عريان، ومن كان له عهد عند رسول الله فهو
 له إلى مدته) واته: ده بچو ئه م داستانه ي سوورتهى (به راته) يان

بؤ بخویننه وهو، له روژی جه ژنی قوربانیشدا که خه لک له (مینا) کؤ ده بیته وه، ثم برپاره یان پی رباگه یه نه که: کافرو خوانه ناس ناچیته به هه شت، سالیکی تر نابی هیچ که سیکی (موشریک) حج بکاو خه لکی به رووتی تواف بکا، هه رکه سیکیش په یمانیکی له گه ل پیغه مبهردا ﷻ هه بی، بهرده واهه تاکاتی خوی ﴿ ان الله برئ من المشرکین ورسوله ﴾ هه موو ناگادارین! که بی گومان خواو پیغه مبهردا که ی بهرین له موشریکه کان، واته: ئیتر هیچ ئیعتیبارک به په یمانیان نییه ﴿ فان تبتم فهو خیر لکم ﴾ جا ئەگەر په شیمان ببه وه و بگه رینه وه بؤ په کخوابه رستی، باشتره بۆتان له مانه وه تان له سهر شریک ﴿ وان تولیتم ﴾ و ئەگەر پشتیشتان له ئیمان و باوهر هه لکرد ﴿ فاعلموا انکم غیر معجزی الله ﴾ چاک بزانت که ئیوه هه رگیز له ده ست خوا دهرناچن، ناتوان دهسته وسانی بکن ﴿ وبشر الذین کفروا بعذاب الیم ﴾ ئەوکه سانه ش بی باوهرن به سزابه کی ئیش پیگه یه نهر مزگینیان بده!

له گه ل په یمانشکین مامه له ی تاییه تی ده کری:

﴿ ۴: إلا الذین عاهدتم من المشرکین ﴾ واته: له گه ل هه موویان په یمان هه لوه شیننه وه، مه گه ر ئەو موشریکانه که په یمانتان له گه ل به ستوون و هه لیان نه وه شانده توه ﴿ ثم لم یقتصرکم شیئا ﴾ و هیچ مه رجیکیشیان نیکم نه کردوه، واته: خیانه تیان له گه ل نه کردوون ﴿ ولم یظاهروا علیکم أحدا ﴾ و دژی ئیوه ش کۆمه کی هیچ که سیکیان نه کردوه بؤ هیرش هینانه سهرتان، نه به چه ک و نه به پیاو ﴿ فاتموا الیهم عهدهم الی مدتهم ﴾ ئیوه ش په یمانسی ئەوانه راگرن هه تا کاته که یان ته واهو ده بیته، ئەگه ر چی له چوار مانگیش زیاتر بیته ﴿ ان الله یحب المتقین ﴾ بی گومان خوا پاریزکارانی خو ش ئەوی، ئەوانه ی ریزی ریکه و تننامه ئەگرن، جا که واته ریزگرتن له په یمان و ریکه و تننامه بنه ماو بناغه یه کی پیروزی دینی ئیسلامه ﴿ ۵: فاذا انسלخ الأشهر الحرم ﴾ ئینجا که مانگه حهرام و خاوه ریزه کان برانه وه، واته: ئەوانه ی که جهنگیان تیا قه ده غه کراوه، که ئەوانیش ئەم چوار مانگه ن: (زبیه عه ده، زیحه ججه، موحرره م، رهجه ب) وه کو له ئایه تی (۳۶) ی ئەم سووره ته شدا هاتووه ده فهرموی: (منها أربعة حرم ذلك الذین القیم فلا تظلموا فیهم أنفسکم...) ﴿ فاقتلوا المشرکین حیث وجدتمهم ﴾ ده سا ئیوه ش له هه رجیگایه کدا موشریکه کانتان ده ستکه وت به مهرچی (ژن و مندا ل و گۆشه گیر نه بن) "له حهرم و له دهره وه ی حهرم، له چوار مانگه کان و، له غهیری چوار مانگه کانیشدا" بیان کوژن ﴿ وخذوهم ﴾ و بیان گرن و "دیلسان بکن" ﴿ واحصوهم ﴾ وگه مارویان بدهن و "مه هیلن

به مالا به ولادا بچن" ﴿ واقعدوا لهم کل مرصد ﴾ وه له هه موو که مین و ریکه یه کیشدا بویان دانیشن ﴿ فان تابوا ﴾ ئینجا ئه ر په شیمان بوونه وه له هاویه شدانان بؤخوا ﴿ واقاموا الصلاة ﴾ و به ریکو پیکی نوژیان نه انجامدا ﴿ وآتوا الزکاة ﴾ و زه کاتیان جیبه چی کرد ﴿ فخلوا سبیلهم ﴾ ئیوه ش ریکه یان بؤ چول بکن و "هه قتان به سهریانه وه نه بی، با بین و بچنه ناو حهره میسه وه" ﴿ ان الله غفور رحیم ﴾ به راستی خوا له گوناج زور لیبوورده یه، زوریش دلوفان و مبهرمبانه به رامبه ر به توبه کاران.

ئهر موشریک داوای په نا بکا، دالده ده دیت:

﴿ ۶: وان أحد من المشرکین استجارک فأجره ﴾ ئه ر یه کیک له و موشریکانه په نای پی هینایت، په نای بده، دالده ی بده ﴿ حتی یسمع کلام الله ﴾ هه تا به باشی فه رمایشتی خوا ده بیسی و لئی حالی ده بی، واته: قورئانی بؤ ده خوینیت و لئی تی ده گات ﴿ ثم أبلغه ما منه ﴾ پاشان بیگه یه نه وه جیبه که هینم وئاسووده بی و، له هیچ نه ترسیت، زانایان رایان وایه: ئەوکه سانه دینه ولاتی ئیسلامیه وه بؤ هه ر شتیک هاتین - به مهرچی به شیوه ی پرس و را هاتین و مؤله ت درابن - ئەوا پاریزواو ده بن. ﴿ ذلک بأنهم قوم لا یعلمون ﴾ چونکه ئەوانه گه لیکن نازانن ئیمان و پروا جیبه، سابه لکو به و په نادانه بیرئ بکنه وه له ئیسلام تی بگن ﴿ ۷: کیف یكون للمشرکین عهد عند الله وعند رسوله ﴾ چون بؤ موشریکان په نا هه بیته به لای خواو پیغه مبهردا که یه وه؟ کاتی ئەوان په یمان هه لوه شیننه وه له سهر بی باوهری خو یان بمیننه وه و به ئاسووده بین و بچن؟ ﴿ إلا الذین عاهدتم عند المسجد الحرام ﴾ بؤ ئەو که سانه نه بیته که له لای مزگه وتی (حهرام) دا په یمانتان له گه ل بستن و، ئەوانیش په یمانه کیان هه لئنه وه شانده وه، وه کو هوزی (خوزاعه) ﴿ فما استقاموا لکم ﴾ ئەوانه هه تا به ریکو پیکی له سهر په یمانه کیان بن و وه فادارین ﴿ فاستقیموا لهم ﴾ ده بی ئیوه ش په یمانه کیان به ریکو پیک راگرن و وه فادارین. پیغه مبهری خوا په یمانی له گه ل قوره شدا بؤماوه ی ده سال مۆر کرد، هه تا ئەوان خیانه تیان نه کرد ئەم وه فای به په یمانه کی خوی کرد ﴿ ان الله یحب المتقین ﴾ به راستی خوا پاریزکارانی خو ش ده وی، ئەوانه ی وه فادارن و په یمان شکین نین.

به ل... پیغه مبه ر ﷻ له مانگی زبیه عه ده ی سالی شه شه می کۆچی له (حوده بییه) ناگر به ستی له گه ل قوره شدا، بؤماوه ی (۱۰) سال مۆر کرد، ئیتر خوی و موسلمانان پابه ند بوون پییه وه، هه تا قوره شدا په یمانه کیان شکاندو هاوکاری (به نی به کن) یان

خه لکانیکدا نه جه نگیین که په یمانی خو یانیان هه لوه شانده وه و، تانه و ته شهریان له نایینه که تان دا ﴿ و هموا یاخراج الرسول ﴾ و لی بران بو دهر به راندنی په یامبه ر ﴿ له مه که که دا؟! ۱. له م سووره ته دا نالی که به عه مه لیلی له مه که که دهریان کرد، به لام له چه ند جیگایه کی تر دا هاتووو ددانی پیداده نی، بونموونه: له سووره تی

کرد دژی (خوزاعه) سی هاوپه یمانی پیغه مبه ر ﴿، نه وسا نه میش ناچار بوو له (۸) سی رهمه زاندا له شکر ی برده سهریان و فه تحی مه که که ی کردو نه وانه یان ئیمانیان هیئا - که نزیکه ی (۲) هزار که س بوون - نازاد بوون. ﴿ ۸: کیف وإن یظہروا علیکم ﴾ چون په یمان له گهل نه وانه دا ده به سریت که نه گهر زال بن به سهرتانا ﴿ لا یرقبوا فیکم إلا ولا ذمۃ ﴾ نه ره چاوی خزمایه تیتان له گهل ده که ن و، نه هاوپه یمانیتی ﴿ یرضونکم بأفواہم ﴾ به زمانی لووسیان رازیتان نه که ن ﴿ وتأبی قلوبہم ﴾ ودلیان ئیبا ده کات ﴿ وأکثرہم فاسقون ﴾ زوریه شیان سنور به زین و په یمان شکینن ﴿ ۹: أشتروا بأیات اللہ ثنا قلیلا ﴾ ثابته کانی خویان به نرخ و به هایه کی زور که می دونیا فروشت به (نه بوو سویان) ﴿ فصدوا عن سبیلہ ﴾ به ره لهستی خه لکیشیان کرد له ریگه ی خوا ﴿ إنہم ساء ما کانوا یعملون ﴾ به راستی کاریکی زور خرابیان کرد ﴿ ۱۰: لا یرقبون فی مؤمن إلا ولا ذمۃ ﴾ له گهل هیچ خاوه ن باوه ریکدا ره چاوی خزمایه تی و هاوپه یمانی ناکه ن، هر کات ده سه لاتیان بوو به سهرتانا دهستی خو یان نه وه شیئن ﴿ وأولئک ہم المعتدون ﴾ نه مانه ن ده ستدریژ کاری راسته قینه و په یمانشکین، دسا ئیووش زیره ک و هوشیار بن به رامبه ریان ﴿ ۱۱: فإن تابوا وأقاموا الصلاة وآتوا الزکاة ﴾ ئینجا نه گهر له شیرک و بتپه رستی په شیمان بوونه وه و ملکه چی شہریعه تی خوا بوون و، به ریگو پینکی نوژی یان کردو زه کاتیان دا ﴿ فإخوانکم فی الدین ﴾ دهنه برای دینیتان ﴿ ونفصل الآیات لقوم یعلمون ﴾ و ئیمه ثابته تانمان بوخه لکی بزانی شی ده که یینه وه.

کَیْفَ یَکُونُ لِلْمُشْرِکِیْنَ عَہْدٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ رَسُوْلِہِ اِلَّا الَّذِیْنَ عَہَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اَسْتَقَمْتُمْ اَنْتُمْ فَاسْتَقِیْمُوا لِنَهْمُ اِنَّ اللّٰہَ یُحِبُّ الْمُتَّقِیْنَ ﴿ ۷ ﴾ کَیْفَ وَاِنْ یَظْہُرُوا عَلَیْکُمْ لَا یَرْفَعُوْا فِیْکُمْ اِلَّا وَاِلَّا ذِمَّةٌ یَرْضَوْنَ کُمْ بِاَفْوَاهِہُمْ وَتَأْبٰی قُلُوْبِہُمْ وَاَکْثَرُہُمْ فَنٰسِقُوْنَ ﴿ ۸ ﴾ اَشْتَرُوا بِآیٰتِ اللّٰهِ ثَمٰنًا قَلِیْلًا فَصَدُّوا عَن سَبِیْلِہِمْ اِنَّہُمْ سَآءٌ مَا کَانُوْا یَعْمَلُوْنَ ﴿ ۹ ﴾ لَا یَرْقُبُوْنَ فِیْ مُؤْمِنٍ اِلَّا وَاِلَّا ذِمَّةٌ وَاَوْلٰئِکَ ہُمْ الْمُعْتَدُوْنَ ﴿ ۱۰ ﴾ اِنْ تَابُوْا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَآتَوْا الزَّکٰوةَ وَآخَرُوْا کُمْ فِی الدِّیْنِ وَنَفَصَلْ الْآیٰتِ لِقَوْمٍ یَعْلَمُوْنَ ﴿ ۱۱ ﴾ وَاِنْ تَکْفُرُوْا اَیْمٰنُہُمْ مِنْ بَعْدِ عَہْدِہُمْ وَطَعْنُوْا فِیْ دِیْنِکُمْ فَجَبَلُوْا اَیْمٰتَ الْکٰفِرِ اِنَّہُمْ لَا اَیْمٰنَ لَہُمْ لَعَلَّہُمْ یَنْتَہُوْنَ ﴿ ۱۲ ﴾ اَلَا تَقْتُلُوْنَ قَوْمًا تَکْفُرُوْا بِاَیْمٰنِہُمْ وَهَمَّوْا بِاِخْرَاجِ الرَّسُوْلِ وَہُمْ بِکَدُّوْکُمْ اَوْلٰکَ مَرَّةً اَتَّخَشَوْنَہُمْ فَاَللّٰہُ اَحْقُّ اَنْ تَخْشَوْہُمْ اِنْ کُنْتُمْ مُؤْمِنِیْنَ ﴿ ۱۳ ﴾

(۱۱/۶۰) ده فرموی: (یخرجون الرسول وإیاکم)، یان له سووره تی (۱۳/۴۷) دا ده فرموی: (و کأین من قرية هی أشد قوة من قریتک التی أخرجتک..) یان له سووره تی (۴۰/۹) دا ده فرموی: (إلا تصروه فقد نصره الله إذ أخرجه الذین کفروا..) یان له سووره تی (۳۰/۸) دا ده فرموی: (وإذ یسکر بک الذین کفروا لیشتوک أو یقتلوک أو یخرجوک) یان له سووره تی (۷۶/۱۷) دا ده فرموی: (وإن کادوا لیستفزونک من الأرض لیخرجوک منها...)) ﴿ و هم بدؤکم أول مرة ﴾ بو یه که مجاریش هر نه وان بوون دهستیان به جهنگ کرد له گهل ئیوودا، نه وان بوون له گهل خوزاعه دا - که هاوپه یمانی ئیوه بوون - به جهنگ هاتن، ده بو ئیووش هه قتان نیبه جهنگیان له گهل بکه ن ﴿ أتخشونهم ﴾ ئایا لییان ده ترسن و شهریان له گهل ناکه ن؟ ﴿ فالله أحق أن تخشوه إن کنتم مؤمنین ﴾ خو خوا شایسته تره که لئی بترسن، نه گهر باوه ردارن و، ددان به وه دا دهنن که نه بی ته نها له و بترسن ﴿ ۱۴: قاتلوهم یعذبهم الله

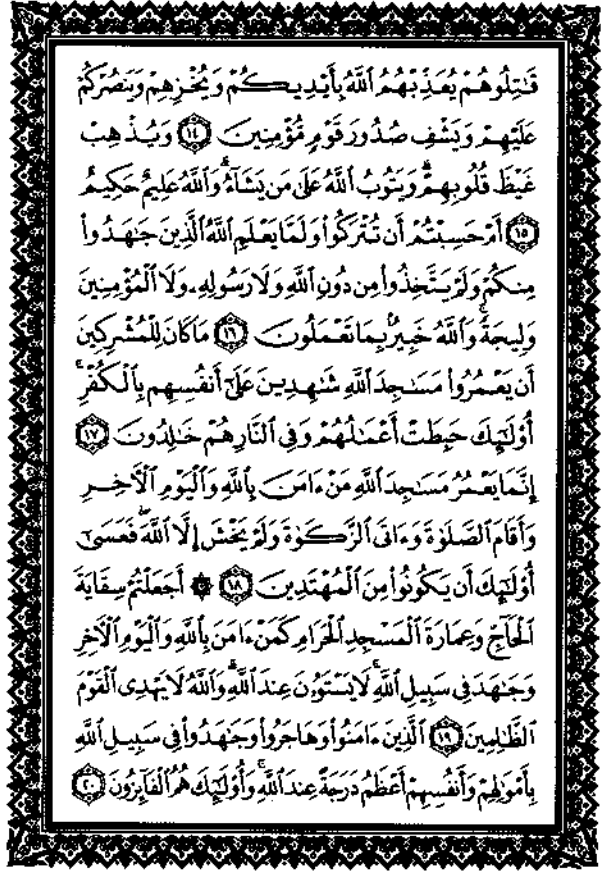
دایه رانی کوفر په یمان نابهنه سهر:

﴿ ۱۲: وإن نکثوا أیمانهم من بعد عہدم ﴾ شهر دوا ی ئیمزاو سور په یمان نامه که یانیان هه لوه شانده وه ﴿ وطعنوا فی دینکم ﴾ و تواج و ته شهریان له نایینه که تان گرت ﴿ فقاتلوا أئمة الکفر ﴾ دسا ئیووش سهرانی کوفرو خوانه ناسی بکوژن. زاناکان نه لئین: هر که سنی تواج و ته شهر له ئاینی پیروزی ئیسلام بدا هه قه بکوژی. ﴿ إنهم لا أیمان لهم ﴾ چونکه به راستی نه وانه مانای هیچ په یمانیکیان لا نیبه ﴿ لعلمهم ینتهون ﴾ جهنگیان له گهل بکه ن، هه تا به لکو کوتابی به گیره شیونیی و خرابه کاری و، تواج و ته شهریان بینن.

له گهل په یمانشکینه کان بجهنگن:

﴿ ۱۳: ألا تقاتلون قوما نكثوا أیمانهم ﴾ ده بی بو له گهل

بأیدیکم ﴿ له گه لیان بجهنگن - نهی پرواداران! - نهوسا خوایش به دهستی ثنوه سزایان دهدا ﴿ و یخرم ﴿ و له بهره دهستیشتاندا ریسوایان نهکات ﴿ و یبصرکم علیهم ﴿ و سه رتان نهخات به سه ریاندا ﴿ و یشف صدور قوم مؤمنین ﴿ و کاری دهکا کوئی دل پروادارانیش به تاییه تی (خوزاعه/ دابمرکی به سه رخستنی ثابینی نیسلام و



توله سه ندنوه لییان ﴿ ۱۵ : و یذهب غبط قلوبهم ﴿ وه رك و توره بی دلشیان لا دهبات و دلخوش دهبین ﴿ و یتوب الله علی من یشاء ﴿ کییش تهوبه بکاو په شیمان بیتهوه و خواش حهز له چاره ی بکا، تهوبه ی لی و ه رده گرنیت، بونموونه : (نه بوو سوفیان، عیکرمه، سولهیم) و بری تریان پروایان هیناو لییان قه بوول کرا ﴿ و الله علیم حکیم ﴿ و خوا زور زانایه، زوریش کارزان و کار جوانه.

موسلمان تاقی ده کربیتهوه به جیهاد:

﴿ ۱۶ : أم حسبم أن نتركوا ﴿ ثایا پیتان وایه - نهی پرواداران! - که بی تاقیکردنوه دهرچن و، راستگوو دروزن دهرنه کهوی؟ ﴿ ولما یعلم الله الذین جاهدوا منکم ﴿ که - هیشتا له پیش چاوخه لکهوه - بوخوا دهرنه کهوتوه و مجاهدیتان ﴿ ولم یتخذوا من دون الله ولا رسوله ولا المؤمنین وليجة ﴿ و نهوانه شتان که به دهر له خواو، له په یامبهره که ی و، له نیمانداران، که سیان نه گرتوه به جینی رازو

نیازیان، تا نهینیبیه کانیان لا بدرکیئن ﴿ و الله خیر بما تعملون ﴿ خوهه رکاریکیش بکن خوا پئی به ناگایه، که و ابوو جیهادو ته کلیف و نهرک و واجیبات بو دهرکهوتنی مرؤفه سه ر راست ولا ساره کان شتیکی زهرووریه.

له موشریکان ناوه دانگردنوه ی مزگهوت ناوه شیتهوه:

له سه رده مه دا کاروباری مزگهوتی (حرام) کهوتیوه لای موشریکه کان! خواش فه رموی: ﴿ ۱۷ : ماکان للمشرکین أن یعمروا مساجد الله ﴿ بو خه لکانی هاو به شدانه ر شیوو رهوا نیبه ناوه دانگردنوه ی مزگهوته کانی خوا ﴿ شاهدین علی انفسهم بالکفر ﴿ بوخوشیان شایه تی بی باوه پیتی خویمان ددهن، کارو رهفتاریان هی بی پروا و بت په رستانه، واته : بی پروا لئی ناوه شیتهوه مزگهوت ناوه دان بکاتهوه، به تاییه تی خویشی هاواربکات و بلی: من عملانیم، یان به دهوری که عبه دا بسوریتهوه و بلیت : (لیک لا شریک لک، إلا شریکا هو لک، تملکه و ما ملک) ﴿ اولنک حطت أعمالهم ﴿ بوه همیشه کارو کردهوی نه مانه پووجه ﴿ و فی النار هم خالدون ﴿ و بهره و امیش له ناگردان ﴿ ۱۸ : إنما یعمرون مساجد الله من آمن بالله والیوم الآخر ﴿ به راستی هه ر به و که سه ده کهوی مزگهوته کانی خوا ناوه دان بکاتهوه که بروای به خواو به رژی بی دوابی هه یه ﴿ و أقام الصلاة و أتى الزکاة ﴿ و به جوانی و دروست هه لده سی به نه انجام دانی نوژیو زکات دهدات ﴿ و لم یخش إلا الله ﴿ و له خواش نه بییت له هیچ که سنی ترسی نیبه ﴿ فسی اولنک أن یتکونوا من المهندین ﴿ بی گومان بین نهوانه - نهو کردهوه چاکانه دهکن - له ریزی شارهزا کراوان دان. (نیین عبه بیاس) دهلی: هه موو وشه یه کی (عسی) له قورثاندا، مانای (واجب) دهگه یه نییت، بونموونه : خوا که به پیغه مبه رمان (موحه مه د) ﴿ ده فه رموی : (عسی أن یتعک ربک مقاما محمودا) مانای وایه بی شک و گومان (مه قامه له محمود) ی دهداتی. (نه بوو حه بییان) یش هه روا ده لیت، نه مه یه که پیغه مبه ر ﴿ ده فه رموی : هه رکه پیانوکتان دیت هوگری مزگهوت بوو، ثنوه شایه تی نیمانی بو بدنه، چونکه خوا ده فه رموی : (إنما یعمرون مساجد الله...) (مسند الإمام أحمد).

ثاو به حاجی به خشین و چاودیری که عبه، وه کو نیمان و جیهاد نین:

﴿ ۱۹ : أجمعتم سقایة الحاج و عمارة المسجد الحرام ﴿ ثایا ثنوه ثاو دان به حاجیبه کان و ناوه دانگردنوه ی مزگهوتی (حرام) تان گیزاوه ﴿ کمن آمن بالله والیوم الآخر و جاهد فی سبیل الله ﴿ وه ک کاری شهوی بروای به خواو به رژی دوابی هیناوهو جیهادی کردوه له

واته: هرکات کرین و فروشتنتان به فیل و فهرج بووو دهستان گرت به کلکی گاکانهوه (واته: به جووت و کشت وکال و مه زراووه سه رقالبوون) و، وازتان له جيهاد هینا، خواش ريسواتان دهکا، مه گهر بگه رینهوه بولای دینه کەتان.

سهرکهوتن هه رلای خوايه:

﴿ ۲۵: لقد نصرکم الله فی مواطن کثیرة ﴾ بئى گومان خوا له گه لی جیگادا هاوکاری کردن و یاری دان و سه ری خستن، له گه ل کم و کورتی و ناتواویتاندا ﴿ و بسوم حنین ﴾ به تایبەتی له رۆزی (حونهین) دا. (حونهین: دۆلیکه ده که ویتته نیوان مه ککه و تایه ف) هوه. به هوی له خویایی بوونتانهوه تیک شکان وخوا هات به هانانانهوه، وهکو ده فهرموی: ﴿ إذ أعجبتکم کثرتکم ﴾ ئه و دمه ی که به زوری خوتان بایی بوون و ناز بیستان و، بیرتان له دهسلاتی خوا نه کردمو گوشتان: هه رگیز ئه مرۆ به م ژماره زۆره وه "که ناماری ده که یشته دوازده هه زار که س" ناشکینین! ئه گه رچی ئه وان چوارده هه زار که س بوون، وهکو ئیمامی (به یه قی) ریوایه تی دهکات ﴿ فلم تغن عنکم شیئا ﴾ که چی ئه و حه شامه ته هه یچ که لکی بئى نیازی نه کردن وهه ر تیک شکان ﴿ وضقت علیکم الأرض بما رحبت ﴾ زه ویش به و گوشادو فراوانییه له ترساندا ته نگ بوو لیلتان ﴿ ثم ولیم مدبرین ﴾ پاشانیش پاشه کشته تان کردو هه له اتان! واته: سه رکهوتن ته نها له دهستی خوادایه، به زۆری و که می دوژمن نییه، بویه ده بی هه موو کات خوامان له بیر بیټ ﴿ ۲۶: ثم أنزل الله سکینته علی رسوله و علی المؤمنین ﴾ دواپی ئارامی و ئوقره ی نارد ه سه ر دل و ده روونی په یامبه ره که ی و، به رواداره کان، هیزی ده روونیان بۆ گه رایه وه و ترسیان نه ما ﴿ وأنزل جنودا لم تروها ﴾ وله شکرینکی زۆریشی نارد بۆها و کاریتان و، نه شتاندین ﴿ وعذب الذین کفروا ﴾ و بئى باوه ره کانیشی سزادا، کوژران و دیل کران و سامانیان له دهست دا ﴿ وذلک جزاء الکافرین ﴾ هه رئاوایه سزای کافران و بئى باوه ران ﴿ ۲۷: ثم یتوب الله من بعد ذلک علی من یشاء ﴾ دواى ئه وسزایه ش هه زی له چاره ی هه رکه سیک کردو به شیواوی زانی، تهوبه ی لی وه رگرت و لئی بووراو شاره زای دینی ئیسلامی کرد ﴿ والله غفور رحیم ﴾ وچوون خوا بۆخوی زۆر لی بوورده یه، زۆریش دلوقان و میهره بانه. به لی رووداوه که ی (حونهین) رۆزی شه مه، (۶) سی مانگی شه والی سالی (۸) سی کوچی، به (۱۹) رۆژ پاش فته تی مه ککه رووی دا، پیغه مبه ر ﴿ به خوی و (۱۲) هه زار که سه وه له مه ککه چوونه ده ری، شیواوی باسه (۲) هه زاریان له موسلمانه نوییه کان بوون و، نه شاره زای جه نگ بوون،

هوی جه نکه که ش زۆرینکی زۆرینه ی عه شیره ت وهۆزه کان رووبه روو وهستان و خویان ناماده ی په لاماریک کردبوو، ده ره نه نجام له سه ره تاوه موسلمانه کان به شیوه یه کی سه یرو سه مه ره تیک شکان و، له و (۱۲) هه زار که سه یه ته نها (۱۰۰) که سیان له گه ل پیغه مبه ر ﴿ مانه وه، ئه میش هاواری زۆری لی ده کرن بگه رینه وه، به لام کار له کار ترازابوو و ئاوه ریان نه دایه وه! ئه وچا پیغه مبه ر ﴿ فهرموی: خوايه! ده سا یارمه تیمان بۆ بنیره، پاشان فهرمانی دا به (عه بباس) سی مامی که یه که یه که هه له باتووه کان به ناوی خویانه وه بانگ بکاته وه، ئه وانیش که زانیان پیغه مبه ر ﴿ گۆره پانه که ی چۆل نه کردوو مو هه رده لیت: (أنا النبی لا کذب * أنا ابن عبدالمطلب) تیب تیب و پۆل پۆل گه رانه وه جه نگ گه رم بوو، پاشان پیغه مبه ر ﴿ فهرموی: ((الآن حمی الوطیس)) وائیستا جه نگ گه رم بوو، ئیتر لامشتی خۆلی هه لگرت وهاویشته نیو کافره کانه وه، هه ره که یان به شی خوی به رکه وت و لیلابی هات به سه ر چاویا، له نه نجامدا پاش چه ند کاتمیریک خوانه ناسه کان تیک شکان و موسلمانه کان سه رکه وتن و ئه و چه ند ئایه ته ش له سه ره وه خویترانه وه هاته خوارى. والحمدلله رب العالمین.

رئى به موشریک نادری بچیتنه مزگهوتی (حهرام) هوه:

﴿ ۲۸: یاایها الذین آمنوا ﴾ ئه ی ئه وانه ی باوه رتان هیناوه! ﴿ إنما المشرکون نجس ﴾ چاک بزائن هه رچی هاو به شدانه رو موشریکه ناپاک و پیسن له بیرو باوه رو نییه تیاندان، له باوونه ریتیاندا ﴿ فلا یقربوا المسجد الحرام بعد عامهم هذا ﴾ دواى ئه مساله بیان (سالی نویه می کوچی) نابئى نزیکى (که عبه) ببینه وه، ئه مه ئه و ساله بوو که (ئه بووبه کس) ﴿ حه جی پی کردن و سه وره تی (به راته) یش هات ﴿ وإن خفتم عیلة ﴾ خسو ئه گه ره له هه زاری ده ترسان، به نه هاتنی ئه وان بۆ کرین و فروشتن بۆ بازاره کانی مه ککه ﴿ فسوف یغنیکم الله من فضله إن شاء ﴾ دلنیابن ئه گه رخوا بیه وی له رۆزی خوی ده وله مه ندتان ده کا، واته: ده رگایه کی ترتان بۆ ده کاته وه وگۆزه رانتان باش ده کات ﴿ إن الله علیم حکیم ﴾ چوون به راستیخوا زانیه، له کارزان و کار جوانه، که وایوو حهرامه موشریکان بچنه مزگهوتی (حهرام). دیاره گومانیش نییه که هه ر گیز نابئى خانوو به ره یشی تیا دروست بکه ن، وه ده بی له نیوه دورگی عه ره بییدا وهکو (مه ککه، مه دینه، یه مامه، یه مه ن) و ده روو به ریمان ده ر بکرین، نه گه ره به ریباری هاتووچۆ بکه ن ﴿ ۲۹: قاتلوا الذین لا یؤمنون بالله ولا بالیوم الآخر ﴾ له گه ل ئه وانه شدا بچه نگین "ئهی بهواداران" که به خواو، به رۆزی دواپی

مه نات) خوامانن ودهیان په رستین، نه مانیش (عوزهین) و(عیسا) به خواده زانن! ﴿ قاتلم الله انی یؤفکون ﴾ بهر نفرینی خوا بکه ون، چون ناوا له هق خو کلا ده کن؟ ﴿ ۳۱: اتخذوا اُحبارهم و رهبانهم اربابا من دون الله ﴾ له بری خوا مه لا وره به نه کانی خو یانین کرده خوا! واته: حه رامیان بو حه لال کردن، وه کو شو فرموده یه

بئی باوهرن ﴿ ولا یحرمون ما حرم الله ورسوله ﴾ وهر شتیکیش خوا و په یامبه ره که ی شو حه رامیان کردبئی، نه مان به حه لال و ره وای داده نین ﴿ ولا یدینون دین الحق ﴾ و ملکه چی نه م دین و نایینه هه قهش ناین، که تهنه شو دینهش راست و دروسته. ﴿ من الذین اوتوا الكتاب ﴾ نه وانهش ده بئی شو جه نگیان له گه ل بکریت، خاوه ن کتیب نامه کانن، مووسایی و عیسایین ﴿ حتی یعطوا الجزیه عن ید ﴾ جه نگیان له گه ل بکه ن هه تا به ده ستی خو یان سه رانه دده ن ﴿ وهم صاغرون ﴾ و ملکه چ دهن بو شه رعی پیروزی نیسلام، واته: ملکه چی فرمانی خوا دهن و له ژیر رکیزی نیسلامدا باجوو سه رانه ی خو یان دده ن وده ن، نیمامی شافعی نه ل: باج و سه رانه تهنه له نه هلی کتیب و خاوه ننامه کان وهر ده گیردی.

ثُمَّ تَوْبُ اللَّهِ مِنْ بَدْدِ ذَلِكَ عَلَيَّ مِنْ يَسَاءَةٍ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣١﴾ يَتَّيْبُهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بِمَدْعَائِهِمْ هَكَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٣٢﴾ قِيلُوا الَّذِينَ لَا تُلْمِئُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَقًّا يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ مُنْكَرُونَ ﴿٣٣﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرُ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَسَبْنَا لَهُمُ اللَّهَ أَنْ يُؤْفَكَوْنَ ﴿٣٤﴾ اتَّخَذُوا أَحْبَابَهُمْ وَرُؤْسَهُمْ مُزْجَبَاتٍ وَابْتِغَاءً مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحٰنَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣٥﴾

سه رنجیک: هه مووسایی و عیساییه ک باوهری به موحه مده ﴿﴾ نه بئی، مانای وایه به سه رجه م پیغمبه ران باوهری نیبه و، په پره وای له هه وای و نفه و نارزه ووی خو ی ده کا، نه ک له ته ورات و نیمجیل، چونکه له وانداهاتووه: ده بئی باوهری به (موحه مده) بینن، هه له بهر نه ووش بوو بریاری جه نگی له گه ل دان. شیایوی باسه نه م نایه ته سالی نویه می کوچی و پاش سه قامگی بوونی نیوه دوورگی عه ره بئی هات بو فرمان به جه نگی له گه ل خاوه ننامه کاندا، بویه پیغمبه ر ﴿﴾ له مه دینه و له ده ورو به ری مه دینه (۳۰) هه زار که سی کو کرده و هه بو هیرش برده نه سه ر (رؤم) هه کان.

تیبینی: سه رانه بریاریکی خوییه له بهر پاراستنی نه م و ناسایشی نیشتمان و پیشکه شکردنی پروژه خزمه ت گوزاریه کانه وه ده بئی نیرینه ی بالغ و ثاقل و فامیده و ده ست رؤیشتوو شو سه رانه بدا، وه کو موسلمانه کان زه کات دده ن و ده چنه سه رازی و، پاره و پولیکیان لی ده سه نریت له بهر امبه ر پروژه خزمه ت گوزاریه کانه وه، خو نه گه ر نه وانیش چوونه ژیر ته کلیفی پروژه خزمه ت گوزاریه کانه وه سه رازیان کرد، نه وکات سه رانه که یان له کول ده که وئی.

جووله که (عوزهیر) ده که نه کوری خوا، فه له ش عیسا:

﴿ ۳۰: وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرُ ابْنِ اللَّهِ ﴾ جووله که وتیان: (عوزهیر) کوری خویه! ﴿ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ﴾ فه له کانیش پاش عیسا به سی سه ده- وتیان: مه سیح (واته: عیسا) کوری خویه! که وایوو جه نگیان له گه ل بکه ن، چونکه کافرو موشریکن ﴿ ذلک قولهم بأفواههم یضاهئون قول الذین کفروا من قبل ﴾ نه و قسه یه شیان که هه ر به زار ده ی که ن له قسه ی کافره کانی پیش خو یان ده چی، موشریکه کان ده یان گوت: (لات، عوززا،

ترمزی له عه دیه وه- له سه ر زاری په یامبه ر ﴿﴾ ده ی گیزیته وه و ده ل: خاچیکم له ملدا بووو چوومه خزمه تی پیغمبه ر، که منی دیت نه م نایه ته ی خوینده وه: (اتخذوا اُحبارهم و رهبانهم..) پاشان (عه دی) گوتی خو نه وان: سوژده بو مه لا وره به نه کانیان نابهن، به لکو ده سکاری حه لال و حه رامیان بو ده کن ﴿ و المسیح ابن مریم ﴾ و فه له کانیش عیسای کوری مه ره میان کرده خوا! ﴿ وما أمروا إلا ليعبدوا إلهًا واحدًا ﴾ خو و افه رمانیشیان پی درابوو که: ده بئی هه رخوای تا ک و ته نیا به رستن ﴿ لا إله إلا هو ﴾ که جگه له خو ی هیچ په رستراویکی تر به هق نیبه ﴿ سبحانه عما یشرکون ﴾ خوا له وشتانه، پاک و بیخه وشه، بئی باوهره کان ده ی که نه هاوتاو هاوبه شی.

خاوه ننامه کان گه ره کیانه نووری نیسلام بکوژینه وه:

﴿ ۳۲: یریدون أن یظفئوا نورا لله بأفواههم ﴾ نه یانه وئی به

فوری ده میان نوورو رؤشنایی خوا "تایینی ئیسلام" بکوژیننه وه به بلاوکردنه وه ی پرویاگه ندهو ریگرتنی خه لك لیی ﴿ و یابی الله إلا أن یتم نوره ﴾ خوخوایش ئه یه وی هه ر ئه م نوورو رؤشنایی تایینی خوویه هه بی و، به پایانی بگه یه نیت و سه ری بخت ﴿ ولو کره الکافرون ﴾ ئه گه رچی بی باوه ره کانیش پیسان ناخوش

ئه وانه باوه رتان هیئاوه! بی سو به شی زوری فره زانه کانی جووله که وه، گۆشه گیرو ره به نی فه له کان ﴿ لیاکلون أموال الناس بالباطل ﴾ به تالان و هه وانته مال و سامانی مه ردوم ئه خوون ﴿ و یصدون عن سبیل الله ﴾ و ریی خوایشیان لی ده گرن و، ناهیلین دینی ئیسلام قه بیولکه ن!! (ئیین که سیر) ده لی: مه به ست له زانا خراپه کان و، خواپه رسته گو مر اکانیان، وه کو (سوفیانی کوری عویهینه) ش له باره ی هه موو زانایه کی خاپ و سه رگه ر دانه وه ئه لیت: (من فسد من علماتنا کان فیه شبه من الیهود، و من فسد من عبادنا کان فیه شبه من النصارى)، واته: هه ر زانایه کمان - زه ره ی خو ی تال کردو رهوشتی تیلک چوو، دنیابن لیکچوانئیکی به (یه هوود) - وه هه یه و، به شی له سیفته تی جووله که ی تی دیاه، هه ر که سیش له عابیده کمان تیلک چووو ده سنی دایه خراپه کردن، دیاره ئه ویش به شی له سیفاتی فه له و گاوره کانی تی دیاه. (عه بدولای کوری موباره ک) یش له م مؤنراوه یه دا چهند جوان ده لی:

و هل أفسد الدين إلا الملوك

و أبحار سوء و رهبانها؟
واته: باشه! به دهر له باشاو له مه لا خراپه کان و، له عابیده ره به نه کان، کخی تر (دین) سی تیلک دا؟

﴿ والذين یکتزون الذهب والفضة ﴾ ئه وانه ش زیرو زیو کو ئه که نه وه ﴿ ولا ینفقونها فی سبیل الله ﴾ و له ریی خوادا به ختی ناکه ن ﴿ فبشرهم بعذاب أليم ﴾ جا توش به سزایه کی ئیش پیگه یه نهر مؤده یان بده ری! ﴿ ۳۵: یوم یحیی علیها فی نار جهنم ﴾ رۆزی که ئه و زیرو زیوه له ناو ناگردا سوور ئه کریته وه و گهرم ئه کری ﴿ فنکوی بها جباههم و جنوبهم و ظهورهم ﴾ ئینجا نیوچاوو که له که و پشتیان یی داخ ئه کری و ده سوتینری ﴿ هذا ما کنزتم لأنفسکم ﴾ و پیان ئه وتری: ئه مه ئه و زیرو زیویه خرتان کرده وه بو خوتان و، به ختان نه کرد بو ریی خوا! ﴿ فذوقوا ما کنتم تکتزون ﴾ ده سا سزاکه ی بجیژن.

به لی به خشینی مال و سامان له ریی خوادا شتیکی سه ره کی و خالیکی گرنکه له دینی ئیسلامدا، ته نانه تی پیاوئیکی وه کو (ئه بوو زه ر) رای وایه که زیاد له نه فه قه ی مال و مندال، کو کردنه وه دانانی هه ر پاره و پولیک (له بانق و له هه ر جیگایه کی تر دا) قه ده غه و حه رامه، بویه چوو به گز (موعاویه) و (عوسمان) دا (خوا لیان رازی بی).

سال دوانزه مانگه:

﴿ ۳۶: إن عدة الشهور عند الله اثنا عشر شهرا فی کتاب الله یوم خلق السموات والأرض ﴾ بی گومان هه ر ئه و رۆزه که خوا دنیای

یُریدون أن یظیفوا نوراً لله بأقوالهم و یأبى الله إلا أن یتیم نوره، ولو کره الکفرون ﴿ ۳۳ ﴾ هو الذى أرسل رسوله بالهدى و دین الحق لظهره علی الذین کله، ولو کره المشرکون ﴿ ۳۴ ﴾ یا ایها الذین آمنوا إن کثیراً من الأخبار و الرهبان لیا کلون أموال الناس بالباطل و یصدون عن سبیل الله و الذین ینکزون الذهب و الفضة و لا ینفقونها فی سبیل الله فبشرهم بعذاب أليم ﴿ ۳۵ ﴾ یوم یحیی علیها فی نار جهنم فنکوی بها جباههم و جنوبهم و ظهورهم و ظهورهم هذا ما کنزتم لأنفسکم فذوقوا ما کنتم تکتزون ﴿ ۳۶ ﴾ إن عدة الشهور عند الله اثنا عشر شهراً فی کتاب الله یوم خلق السموات و الأرض ینها أربعة حرم ذلك الذین القیم فلا تظلموا فیهن أنفسکم و قتلوا المشرکین کافة کما یقتلونکم کافة و أعلموا أن الله مع الشقیقین ﴿ ۳۷ ﴾

بیت ﴿ ۳۳: هو الذى أرسل رسوله بالهدى و دین الحق ﴾ هه ر ئه وخوایه خوویه تی په یامبه ری خو ی نارد به ری نیشاندهری ئابین و ریبازی حه ق و حه قیقه ت ﴿ لظهره علی الذین کله ﴾ بو ئه وه به سه رگشت ئابینه کانی تر دا زالی کات، وه کو ئه م فه رمووده ره وانه هاتوووه ده فه رموی: (إن الله زوی لی الأرض مشارقها و مغاربها، و سیبلغ ملک أمتی مازوی لی منها) واته: خوا خو ره لات و خو رشاوای پرووی زه وی پیچایه وه بوم - وه کو نه خسه - هیئرایه پیش چاوم و دیتم، پاشان فه رمووی: رۆزی دیته پیش ئومه تی من ته وای ئه و شوپنانه - له م نه خسه یه دا بوم تومار کراوه - ده گریته ده ست. ﴿ ولو کره المشرکون ﴾ ئه گه ر چی هاویه شدانه ره کانیش حه زنه که ن و پیان خو ش نه بیت.

له زانای خراپ و، عابیدی نه زان دووریکه ره وه:

﴿ ۳۴: یا ایها الذین آمنوا إن کثیراً من الأخبار و الرهبان ﴾ ئه ی

الله ﷻ شایسته و باوهرتان هیتاوه! چیتانه که پیتان ده گوتری: بجه جیهاد له ربی خوادا ﴿ اناقلتم الى الأرض ﴾ له شران و ته ملسن و، به زور خو دهنوسینن به زه ویداو، دوی پیغه مبهه ناکهون بوخه زای (ته بووک) ﴿ ارضتم بالحياة الدنيا من الآخرة ﴾ ناخو له بهرته وه بی که ژبانی ثم دونیایه تان له قیامت بی

داهیناو، ناسمانه کان و زهوی دروست کرد، ژماره ی مانگه کانیشی له (له وحواله حفوون) دا به دوازده مانگ دانا، ئیتر به گورین و پاش و پیش کردنی خوانه ناس و موشریکه کان شو یاسایانه ناگوردری ﴿ منها أربعة حرم ﴾ ثم چواره یان: (زیقه عده، زیحه ججه، موحرهم، ره جبه) ریزی تایبه تبیان هه یه و جهنگیان تیدا حمرامه ﴿ ذلك الدين القيم ﴾ ثمه بریاری راسته قینه ی خوابه، نال و گور ناگری و، نابی له خو تانه وه بجه جهنگیان تیا بکن ﴿ فلا تظلموا فيهن أنفسكم ﴾ دها ئیوهش له ومانگانه دا ستم وناهه قی له خو تان مه کن، شهر فروشییان تیدا مه کن ﴿ وقاتلوا المشركين كافة ﴾ ئیوهش هه مووتان به یه ک دست و به گله کومه کی له گله هه موو موشریکاندا بجه ننگ ﴿ كما يقاتلونكم كافة ﴾ هه چوئی ئه وان به یه کده ست لی تان دهن و جهنگان له گله کده کن ﴿ واعلموا ان الله مع الصالحين ﴾ چاکیش بزانشن خوا له گله پاریزکاران دایه، هه رکه سیش خوی له گله بیت هه میشه سه رکه وتوو ئه بی.

نابی بریاری خوا ده سکاری بگری و بگوردری:

﴿ ۳۷: انما النسي زيادة في الكفر ﴾ بی گومان راگونزان و دواختنی حورمه تی مانگیك بومانگیکی ترو، نال و گوربان زیاد کردنه له کوفرو خوانه ناسی.

عه ره به کان له بهرته وه ی که هه خه ریکی جهنگ و ناژاوه بوون، هه ندی جار شو چوار مانگه قه دهغه کراوه یان ده گوری بو شو مانگانه جهنگیان تیدا قه دهغه نه بوو، هه تا شه ره که یان حه لال بکنه، دیاره ثم فرت و فیل و خو دزینه وه له بریاره کانی خوا کوفرو زیاد کردن بوو له کوفر ﴿ يضل به الذين كفروا ﴾ شو بی باوهرانه ی پی گومرا ده کری ﴿ يحلونه عاما ﴾ که سالی شه ره له مانگه قه دهغه کراوه کانداندا حه لال ده کن ﴿ و يحرمونه عاما ﴾ و سالیکیش یاساگی ئه کن ﴿ ليواطوا عدة ما حرم الله ﴾ هه تا به و کاره یان ژماره ی شو چوار مانگه یه که خوا شه ری تیدا یاساغ کردوون - له گله مانگه ره واکاندا - به رامبه ره بکنه وه ﴿ فيحلوا ما حرم الله ﴾ ئیتر له ورنگه وه شو مانگانه ی که خوا یاساگی کردوون حه لالیان ده کن ﴿ زين لهم سوء أعمالهم ﴾ کرده وه ی خراب و ناشیرینی خو یان یان لا جوان کرا، بو یه ناوا رهفتار ده کن ﴿ والله لا يهدي القوم الكافرين ﴾ هه رگیز خوا خه لکانی بی پروا شاره زا رینمای بی ناکات بو ربی هه ق و وه رگرتنی.

بوجی بوجیهاد نابزووتن؟

﴿ ۳۸: يا ايها الذين آمنوا ما لكم اذا قيل لكم انفروا في سبيل

إِنَّمَا النَّسِيُّ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُحَلِّوْنَ عَمَّا وَمِنْكُمْ مَوَدَّةَ عَامِلِي الْيَاطُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيَحْلُوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ زَيْنٌ لَهُمْ سُوءُ أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿ ٣٧ ﴾ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَنَا قُلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَّعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿ ٣٨ ﴾ إِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَنْصُرُوهُمُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿ ٣٩ ﴾ إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيًا إِذْ هَمَّ بِفِرَارِ إِذْ يَكُولُ لِصَاحِبِهِ وَلَا تَخْزَنُ بِكُفْرِهِمْ إِلَّا أَنْزَلَ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَانَ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿ ٤٠ ﴾

باشتر بی؟ ﴿ فما متاع الحياة الدنيا في الآخرة إلا قليل ﴾ جاهر له بهر شه و بییت، خو ژبانی ثم دونیایه له چاوژبان و گوزه رانی دوا رور، شتیکی زور کم و بی بایه خه، په یامبه ریش ﴿ له باره ی خو ناماده کردنه وه بوجیهاد ده فهرموی: ((من مات ولم يغز ولم يحدث به نفسه، مات على شعبة من نفاق)) (رواه مسلم). ﴿ ۳۹: إلا تنفروا يعذبكم عذابا أليما ﴾ نهر گشت به جاری به ره وه مهیدانی جیهاد له گله په یامبه ردا ﴿ دهرنه چن، خوا سزایه کی ئیش پیگه یه نهرتان ئه داو، دوژمنیش زال ئه کات به سه رتانا ﴿ و یستبدل قوما غیر کم ﴿ ئیوه لاده باو خه لکیکی ترده خاته جیگاتان، ئه و جا شه وان وه کو ئیوه ناسن و، دیفاع له پیغه مبهه ره کنه و، وه لابی دهنه وه بوجیهاد ﴿ ولا تضروه شيئا ﴾ خو به دواکه و تنیشتان له جیهاد ناتوانن به ره له سستی بووه ستن و، هیچ جو ره زبانیکی پی بگه یه نن ﴿ والله على كل شيء قدير ﴾ وه خواش به سه ره هه مووشتیکیدا به توانایه، ده توانی له ناتوانن ببات و، خه لکیکی تر

بهینتته جیگاتان، مه به سست لهم نایه ته هه لنانی موسلماننه کانه بۆ جهنگی ته بپووک و، ئهم نایه ته ی: (یا ایها الذین.. ش سه بارهت به دوا که توهه کانی جهنگی (ته بپووک) هاته خواری. که وابوو له کاتی زهروورته و پنیوستدا ده بی گشتتان ده رچن و راپه رن، چونکه ناماده بوون به نه ندازه ی پیوست، کاریکی نووسراوو فه رزه.

خوای بۆ خۆی پیغه مبه ر ۷ سهرده خات:

﴿ ۴۰: إلا تصروه فقد نصره الله ﴾ شهر ئیوه یارمه تی په یامبه ر نه دن و، له گه لی نه چن بۆ جهنگی (ته بپووک)، دلنیا بن خوا یارمه تی ده دا، هه ر چۆن یارمه تی دا ﴿ إذ أخرجه الذين كفروا ﴾ شه وده مه که بی باوه ره کان - له مه کهه - ده ریا ن په راندو، ناچاریا ن کرد کۆچ بکات بۆ مه دینه ﴿ ثانی اثین ﴾ که یه کیڅ بوو له دوو که سان، واته: له وده مه دا که ته نیا دوو که س بوون، (په یامبه ر ۷ و شه بوو به کر ۷) جاخوا له و کات وساته ته نگه دا شه بوو به کری کرده پالپشت و یشتیوان بۆی ﴿ إذ هما فی الغار ﴾ که له شه شکه وته که ی کئی (سه ور) دا بیون.

کئی سه ور: شاخیکه ده که وینه نزیک شاری مه کهه وه، پیغه مبه رو هاوه له که ی له وی سی رۆژ مانه وه، پاشان (۸) ی مانگی ره بیعی یه که سی، سالی یه که می کۆچی، به رامبه ره (۲۳ / ۹ / ۶۴۴) ز گه یشتنه مه دینه و، پینشوازه کی گه رم وگوریا ن لی کرا، به و شیویه له کتیبه کانی ته فسیرو ژیننامه دا باس کراوه ﴿ إذ یقول لصاحبه لا تحزن إن الله معنا ﴾ که له وده مه دا په یامبه ر ۷ به هاوړیکه ی خۆی (شه بوو به کی) ده گوت: خه می منت نه بی و، له به ر من دل ته نگ مه به، دلنیا به خوا له گه لمانه، شه مه ش شه کاته بوو که بی باوه ره کان دوایا ن که وت بوون و شه ونه ده ش نزیک بوو بوونه وه شه رته ماشای به رینی خۆیا نیان کردبا شه مانیا ن ده دیت، بۆیه شه بوو به کر له گیانی پیغه مبه ر ترساو بی تاقت بووو، په یامبه ریش ۷ فه رموی: ترست نه بی، چونکه خوا له گه لمانه ﴿ فأنزل الله سکتته علیه ﴾ ئینجا خوا ئارامی و هیمنی و ئوقره ی خۆی نارده سه ر شه بوو به کر ﴿ وأیده بجنود لم ترها ﴾ و پیغه مبه ریشی به له شکری - که ئیوه نه تان دیت- له فریشته کان پشتگیری کرد ﴿ وجعل کلمة الذین کفروا السفلی ﴾ وه وشه و شیرکی موشریک و بی باوه ره کانی شی بن خست و تیڅ شکان ﴿ و کلمة الله هی العلیا ﴾ وه هه ر وشه ی خوا به رزو بلنده، واته: ته و حیدو یه که خوا په رستی، شیای نامازه بۆ کردنیشه ته نها جهنگی بۆ خوا یه و په سه نده لای، که له به ر به رز راگرتنی به ریا رو شه حکامه کانی خوا بییت، وه کو پیغه مبه ری پینشه و اما ن ده فه رموی: ((من قاتل لثکون کلمة الله هی العلیا فهو

فی سبیل الله)) متفق علیه. ﴿ والله عزیز حکیم ﴾ وخواش بۆ خۆی زۆر به ده سه لات و کارزا ن و کاردروسته.

ده بی گشت بچنه جیهاد:

سالی رووداوه که ی جهنگی (ته بپووک)، خوی میه ره بان فه رمانده دا به گشت موسلماننه کان که له گه ل پیغه مبه ر ۷ ری بگرته به رو بچنه غه زا دژی (رۆم) به خاوه ننامه کافره کان، شه فه رمانه شی فه رمانیکی خه می بوو و، خو لادان نه بوو لی! وه ک ده فه رموی: ﴿ ۴۱: إنفروا خفا و ثقلا وجاهدوا بأموالکم و أنفسکم فی سبیل الله ﴾ ده بی گشتتان (سووکبارو گرانبار، په رولاوو گه نج، ئازاو به جه رگ، ترسنۆک و بیوره) به مال و سامان، به دل و به گیان له ری خوادا جیهاد بکه ن ﴿ ذلکم خیر لکم إن کنتم تعلمون ﴾ گه ر به زانن شه وه قازانجتانه و، بۆتان چاکتره تا خو نوساندن به زه ویداو، پیغه مبه ریش له ته بپووک بییت.

بیانوی دوو بووه کان:

ئینجا خوی پاشا حالی دوورو و دواکه وتوهه کانی شه ری (ته بپووک) ده گیزیتسه وه که: چۆن خۆیا ن و خه لکیان په شیمان ده کرده وه له جیهاد، بۆیه ده فه رموی: ﴿ ۴۲: لو کان عرضا قریبا و سفرا قاصدا ﴾ خو شه گه ر شه وه ی بانگ کران بۆی له (ته بپووک) ده سه که وتیکی نزیک و سه فه ریکی بی ره نج و بی ماندوو بوون بووبا ﴿ لا تبعروک ﴾ له به ر شه وه به ئاسان دوات شه که وتن و له گه لت ده رته چوون ﴿ ولكن بعدت علیهم الشقة ﴾ به لام شه و مه ودا دوورو نا په حه ت و دژواره یان لاگران و سه خت بوو، بۆیه به روو بیانوویه کی زۆریان هینایه وه و رییا ن بۆ خو دزینه وه خو ش کرد ﴿ و سحلفون بالله ﴾ بۆ دوا ییش دین به خوا سویند شه خۆن و ده لین: ﴿ لو استطعنا لخرجنکم معکم ﴾ شه ر توانیبا مان " واته: و لاخ و داراییمان هه بووبا" له گه لماندا ده رده چووین بۆ خه زا که ﴿ یهلکون أنفسهم ﴾ به هۆی شه و درووده له سه وه خو له ناو ده به ن ﴿ والله یعلم إنهم لکاذبون ﴾ خواش چاک شه زانی درۆزن و درۆنه که ن ﴿ ۴۳: عفا الله عنک لم أذنت لهم ﴾ خوا لیت خو ش بی، بۆچی - بی تاقیکردنه وه - مۆله تته به دوورووه کاندان نه یه ن بۆ خه زا که ی ته بپووک؟ ﴿ حتی یتبین لک الذین صدقوا ﴾ ئیزنت نه دابان تا شه وانته بۆ ده رده که وتن راستیا ن ده کرد ﴿ وتعلم الکاذبین ﴾ و مو تاق و درۆنه کانیشت ده ناسی؟ ﴿ ۴۴: لا یستأذنک الذین یؤمنن بالله والیوم الآخر ﴾ دلنیا به شه وانیه ی بریا یان به خوا و به رۆزی دوا یی هه یه، هچ کات نایه ن داوا ی مۆله تته لی بکه ن بۆ

دانشستن و نه چوونه جیهاد، به لکو ثوان همووکات چاوه پروانی
 فرمانی تون ﴿ ان یجاهدوا بأموالهم وأنفسهم ﴾ فرمانیان
 بی بدیت که به سامان و گیانیان جیهاد بکن، چونکه نه زانن خوا
 چ پاداشتیکی بو مواهیدان دیار یکر دووه ﴿ والله علیم بالمقین ﴾
 وخواش زور زانیه به حالی خواریان ﴿ ۴۵ ﴾: انما یستأذنک الذین
 لا یؤمنون بالله والیوم الآخر ﴿ همیشه همر نهوانه داوای مؤله تت
 لدهکن - نه چنه جیهاد - که پروایان به خواو به رژی دواپی نییه
 وارتابت قلوبهم ﴿ و له راستی دینی نیسلامیشدا دوودن
 فهم فی ربهم یرددون ﴾ به ردهوامیش له دوودلی خوایاندا
 سرگردانن و ده تلینه وه.

مروئی دوو رووو دروزن:

﴿ ۴۶ ﴾: ولو أرادوا الخروج لأعدوا له عدة ﴿ نه گهر بیان ویستایه
 له گه لت در چن بو جیهاد، چه ک و توشوو هموو بیویستیبه کیان
 بو ناماده ده کرد ﴿ ولكن کره الله انبعائهم ﴾ به لام چونکه خوا
 هاتنیانی پی خوش نه بوو ﴿ فنبطهم ﴾ گرییی خسته به رده میان
 و، وره یان نه ماو پالیان لدا یه وه ﴿ وقیل اقعدا مع القعدين ﴾
 و پیشیان گوترا: ده چن له گه لت دانشتوواندا، واته: زن و مندا
 و نه خوش و په ککه وه ته و نابینا کاندان بوخوتان دانشستن! ﴿ ۴۷ ﴾:
 لو خرجوا فیکم مازادو کم إلا خیالا ﴿ نه گهر - نه دوو رووووانه -
 ده ریش چوویان له گه لتان بو مهیدانی جهنگ، دوو دلی وخرابه و
 گیره شیونی نه بویه خیریکیان بوزیاد نه ده کردن ﴿ و لا وضعا
 خلالکم ﴾ به په له ش به ینتانیمان تیک ده دا ﴿ بیغونکم الفتنة ﴾
 چونکه همیشه ده یانه وی فیتنه و نازاوه تان بو بنینه وه ﴿ وفیکم
 ساعون لهم ﴾ و له نیو ریزه کانی نیوه شدا که سانی واهیه
 قسه ی ثوانی قه بووله و، گوویان بو ده گری و، هه وال و دهنگ و
 باستانیان بو ده بن ﴿ والله علیم بالظالمین ﴾ خوا بوخوی دوو رووه
 سته مکاره کان چاک ده ناسیت، ده زانی دلیان چی تیدایه ﴿ ۴۸ ﴾:
 لقد ابتغوا الفتنة من قبل ﴿ پیش نیستاش (واته: هه رله سه رته ای
 هانتته وه بو مه دینه) هه رخریکی فیتنه نانه وه نازاوه ن، له جهنگی
 (ثوحد) یشدا (عه بدوللای کوری توبه ی) وده سته و به سته که ی
 هه ولی زوریان دا بو په شیمانکردنه وه ی هاوه لان و، خه لکیکیان
 لکیترانه وه! ﴿ وقلبا لک الامور ﴾ وکاروباریان له هه لکیترایته وه،
 باتلیان کرده هه ق و، هه قیان کرده ناهه ق! ﴿ حتی جاء الحق وظهر
 أمر الله ﴾ هه تا رژی که هه ق و راستی ده رکه وت و یارمه تی
 خواهات و، نایینی ره وای خوئی سه رخست و خه لکیکی زور بوونه
 موسلمان، به تاییه تی پاش به در ﴿ وهم کارهون ﴾ و نه وانش

- له وسه رکه وتنه - رکیان ده بو وه و پبیان ناخوش بوو، به لام خوا ی
 گه وه هه کاری خوئی کرد ﴿ ۴۹ ﴾: ومنهم من یقول ائذن لی ولا
 تفتنی ﴿ له نیو دوو رووه کاندان که سی وایان هه یه به پیغه مبه ر ده لیت:
 مؤله تم بده نه ی موحه مه دا! بابو خوم دانیشم و نه چمه خه زاو
 مه کوه، نه وه ک تووشی نارچه تی و گوناح بیم! نه م نایه ته - وه ک

انفروا جفاً فأوثقاً لا وجهدوا بأموالکم وأنفسکم
 فی سبیل الله ذلکم خیر لکم ان کنتم تعلمون ﴿ ۴۹ ﴾
 لو کان عرضاً فربما وسفراً فاصداً لا تبعوک ولکن بعدت
 علیهم الشقة وسبیل ففوت بالله لو استظفنا لخرجننا
 معکم می لکن أنفسهم والله یعلم انتم لکذیون ﴿ ۵۰ ﴾
 عفا الله عنک لیم اذنت لهد حن سبیل لک الذین
 صدقوا وعتلوا لکذیبر ﴿ ۵۱ ﴾ لا یستذنک الذین
 یؤمنون بالله والیوم الآخر ان یجهدوا بأموالهم
 وأنفسهم والله علیم بالمقین ﴿ ۵۲ ﴾ انما یستذنک الذین
 لا یؤمنون بالله والیوم الآخر وارتابت قلوبهم فهت
 فی ربهم مرددوت ﴿ ۵۳ ﴾ ولو ا زادوا الخرج
 لأعدوا له عدة ولکن کره الله انبعائهم فنبطهم
 وقیل اقعدا مع الفسیدین ﴿ ۵۴ ﴾ لو خرجوا فیکم
 مازادو کم إلا خیالاً ولا تضعوا علیکم بیغونکم
 الفتنة وفیکم ساعون لهم والله علیم بالظالمین ﴿ ۵۵ ﴾

سیووتی نه لی - نه وچه له هاته خواری که (جهدی کوری قه یس)
 به مه به سستی خو دزینه وه وتی: من له به ردهم جوانی و شوخ و شهنگی
 کچه رومیه کاندان توانای خو گرنتم نییه وده ترسم تووشی گوناح
 بیم، ده سا به لکو شیزم بدیت نه یه م بوخه زا که! ﴿ الا فی الفتنة
 سقطوا ﴾ بیدارین! هه ربه و قسه یه نهوانه که وتنه ناوه مان فیتنه و
 تاقی کردنه وه گوناح و تاوان، چونکه هه ربه و قسه یه نه نجامی دوو
 پرویی و، ناپاکیان ناشکرا بووو ده رکه وت که مه به ست له وگوته یه
 خو دزینه وه یه له په یامبه ر ﴿ وان جهنم لمحطه لکافرین ﴾
 و بی گومان دوزخ ده وه ی بی باوره کانی داوه، قه ت بزگاریان
 نابی لئی ﴿ ۵۰ ﴾: ان تصبک حسنة تسؤم ﴿ نه ر چاکه یه کت
 ده سکه ویت، واته: له جهنگیکا سه رکه ون - وه کو فه تحی ولاتی
 روم - گه لی بی تاقه ت ده بن و پبیان ناخوشه ﴿ وان تصبک مصیبة ﴾
 خو نه گه ر به لایه کت تووش بی و تیک بشکین ﴿ یقولوا قد اخذنا امرنا
 من قبل ﴾ نه لئین: نیه هه ر به رله مه شیحتیاتی خو مانمان وه رگرت

و باش بوو نه چوپنه خه زاکه، هه تا ئیمه ییش تووشی ئم تیکشکانه
 ببین و بتولوا وهم فرحون ﴿ به دلشادی و خوشحالییه وه پشت
 له پیغه مبهرا ﴿ ده کهن و ده چن به ربی خو یاندا، ئینجا خوا وه لامی
 جهرگه بریان ئاراسته ی پیغه مبهرده کا، بویه ده فهرموی: ﴿ ۵۱ :
 قل لن یصینا إلا ما کتب الله لنا ﴿ بلی: -ئه ی پیغه مبهرا ﴿

(ئیب عه بیاس) ئه ئی: ئم ئایه ته له باره ی (جهددی کور قه یس) ه وه
 هاته خواری، چونکه درویه کی هه لبه ست و داوی کرد وازی
 لیهینن و نه یبه نه خه زاوه ﴿ ۵۴ : وما منعم ان تقبل منهم
 نقتاتهم ﴿ له به رئه مه یه هه یج مال به خشینیکیشیان بوری خوا
 لیه و نه ناگیردری ﴿ إلا أنهم کفروا بالله و برسوله ﴿ چونکه باوه بریان
 به خواو به په یامبه رکه ی ئه وه نه کرد ﴿ ولا یأتون الصلاة إلا وهم
 کسالی ﴿ و هه نو یزیکیش بکه ن زور به قورس و له ش به بارو و
 ته مه لیه وه ده ی کهن، چونکه به دل نای کهن و، مه به ستیان ته نها
 روویامایی و ریاییه .

(ئیب عه بیاس) ئه ئی: ئمه سروشتی خه لکی دوو رووه: که نه گهر
 کاتی نو یزی و، نه توانی خوی ئی ده ریا زکات، شهوا نو یز
 شه کا، خو ئه ر به ته نه باوو ناچی به لایدا! ﴿ ولا ینفقون إلا وهم
 کارهون ﴿ و هه رشتیکیش ببه خشن - له ربی خوا دا - به ناحه زو
 پی ناخوش بوون ده یبه خشن ﴿ ۵۵ : فلا تعجبک أموالهم ولا
 أولادهم ﴿ نابی زوری دارایی و زاروو منالیان سه رسامت بکاو،
 له سووره تیکی تر دا ده فهرموی: (ولا تمدن عینک إلى ما معنا به
 أزواجا منهم زهرة الحياة الدنيا) بؤ پشتگیری و دوویا تکرده وه ی
 هه مان مه به ست. ﴿ إنما یرید الله لیعذبهم بها فی الحیاة الدنیا ﴿
 چونکه خوا ئه یه وی به مال و سامان و ئه ولادیان هه ر له م ژپانی
 دونیایه سزایان بدات، چونکه به نیفاق زه کاتی ئی ده دن و،
 پاشانیش دبیته داخ و هه سره ت بویان ﴿ و تزهق أنفسهم وهم
 کافرون ﴿ و به سه ختیش بمرن و، کافرو بی باوه برین ﴿ ۵۶ :
 ویحلفون بالله إنهم لمنکم ﴿ سویند به خوا نه خو ن و ده لین: به
 راستی ئیمه له ئیوه یین ﴿ وما هم منکم ﴿ له راستیشدا درؤ ده کهن
 و له ئیوه نین ﴿ ولکنهم قوم یفرون ﴿ به لکو گه لیکتی ترسنوکن،
 بویه نه و سوینده ش ده خو ن ئیوه وازیان لیهینن و نه یان کوژن
 ﴿ ۵۷ : لو یجدون ملجأ أو مغارات أو مدخلا ﴿ شه وهنده ترسنوکن
 گهر په ناگه یه کیان ده سه کویت، یان شه شه وتیک، یان ژیر
 زه مینیک، شه گهر چی کونیکتی زور بچکوله و ته سکیش بی ﴿ لولوا
 إليه وهم یجمعون ﴿ زور به په له و به چه سپانی - وه کوئه سپی
 سه رکیش - خو یانی بؤ لولده دن و خو ییز ده کهن!! واته: شه وهنده
 رقیان لیئانه هه رگیز جه زناکهن رووتان تییکهن ویتانینین!

لَقَدْ آتَمْنَا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَكَلَّمْنَاكَ الْأُمُورَ حَتَّى
 جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَرِهُوا ﴿ ۵۱
 وَمَنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَشَدَّنْ لِي وَلَا تَقْبَلِي إِلَّا فِي الْفِتْنَةِ
 سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَكُ حِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿ ۵۲
 إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِيبَكَ
 مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَسْتَوَلُوا
 وَهُمْ فَرِحُوا ﴿ ۵۳ قُلْ لَنْ يُصِيبَكَ إِلَّا مَا كَتَبَ
 اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿ ۵۴
 قُلْ هَلْ تَرْتَضُونَ إِنَّمَا إِلا أَحَدَى الْحُسَيْنِ وَنَحْنُ
 نَرْتَضِي بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ
 أَوْ يَأْتِيَنَا فَرِيصًا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ﴿ ۵۵ قُلْ
 أَنْفَعُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَلَ مِنْكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
 قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿ ۵۶ وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ يَقْبَلُوا نَفَقَتَهُمْ
 إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ
 إِلَّا وَهُمْ كَسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿ ۵۷

قه ت شتیکمان تووش نایه، خوا خوی له (له وحو له حفوون) دا
 بریاری نه دابن بومان ﴿ هو مولانا ﴿ هه ر ئه ویش بوخوی گه وره و
 سه روه رمانه ﴿ وعلى الله فلیتوکل المؤمنون ﴿ موسلمانان ده بی
 پشت و به نایان هه رخوا بیست ﴿ ۵۲ : قل هل ترتصون بنا إلا
 إحدى الحسینین ﴿ بلی: ناخو ئیوه جگه له یه کئی له وه دوو کاره زور
 چاک و پیروزانه - یان سه رکه و تن به سه ر ئیوه دا، یان شه هیدی -،
 چیترمان بوچاوه روان ده کهن؟ ﴿ ونحن نرتض بکم ﴿ وای ئیمه ش
 چاوه روانین ﴿ أن یصیبکم الله بعذاب من عنده أو یأیدینا ﴿ که خوا
 به سزایه کی ئاسمانی خوی، یان به دهستی ئیمه دوو چارتان بکات
 ﴿ فترصوا إنا معکم متربصون ﴿ ده سا چاوه روان بن، وای ئیمه ش
 پیکه وه چاوه روان ده بین، بزانت کیمان دوو چار ئه بی؟ ﴿ ۵۳ : قل
 أنفعوا طوعا أو کرها لن یتقبل منکم ﴿ بییان بلی: به خووشی، یان
 به زور و ناخووشی ببه خشن، خوا هه رلیتات و هه ناگری ﴿ إنکم کنتم
 قوما فاسقین ﴿ چونکه بی سوئیوه گه لیکتی سنوره زین بوون.

گله و گارنده ی دوو رووه کان له سه ده قه به خشیندا:

پیشه و (موسلم) ئه ئی: کاتی په یامبه ر ﴿ ده سته و ته که ی جهنگی
 (حونه یین) ی دابه سکرد، پیاویک له دوو رووه کان هات و گوئی:
 موحه مه دا! دادگه ره!! به راستی تو پیاویکی دادگه رنیت!

په پيامبريش ﷺ فرمودی ((ويلک ان لم أعدل فمن يعدل؟))
 واته: تياچیت! باشه! نه من دادگه نه بم، ده بی کن دادگه
 بی؟ پاشانیش هم نایه ته هات وفرمودی: ﴿ ۵۸: ومنهم من
 يلمزك في الصدقات ﴾ له دوو پرووه كاندا هه به عه پیدارت ده كا
 دابه شکردنی سه ده قدها و به دل نهو نیبه! ﴿ فان أعطوا منها
 رضوا ﴾ خوئه گهر به شی خوینیان لی بدرا دلشادو رازی ده بوون
 ﴿ وان لم يعطوا منها اذا هم يسخطون ﴾ و نه گهر به شیان نه درابا
 لئی، ده بی بی به خیرایی توره و قه لسه دهن و رقت لی هه لده گهرن،
 وهك نهو کابرایه له خویره وهوقسانه ی توردا! ﴿ ۵۹: ولوا
 انهم رضوا ما آتاهم الله ورسوله ﴾ خوئه گهر له باتی نهو ره خنه و
 عه پیدار کردنه یان، رازی بوویان بهو به شه ی خواو په پيامبره که ی
 پی دان ﴿ وقالوا حسبنا الله ﴾ و گوتبایان خوامان به سه ﴿ سیؤتینا
 الله من فضله ورسوله ﴾ و دلنیاشین له ناینده دا خوا ی میهره بان
 له فزل و چاکه ی خو ی پیمان ده به خشیی و، پیغه مبریش پتر
 له وه مان ده داتی ﴿ انا إلى الله راغبون ﴾ وه نیمه حه زمان هه
 له گو پرایه لی و بهر فرمانی خوا به، نه گهر نه مه یان گوتبا، قازانج
 و خیر بوو بو یان.

زکات نهنا به مانه ده شی:

پاش نهوه مونا فیه کان پیغه مبریان عه پیدار کرد له شیوه ی
 دابه شکردنی سه ده قدها، خوا ی کار دروست فرمودی: ﴿ ۶۰:
 انما الصدقات للفقراء والمساكين ﴾ سه ده قه و زکات هه بو
 هه ژاران و بی نهو ایان ﴿ والعالمین علیها ﴾ و کریکارانی کۆکه ره وه ی
 زکات، واته: نهو ده زگایه هه لده سی به کۆکردنه وه ی و دابه شکردنی
 به سه ر (صنف) به کاندا ﴿ والمؤلفة قلوبهم ﴾ وه به وانه نۆمیده هه یه
 له نایه نده دا دلیان به نیسلامه وه هوگر بی، (نه می ی موسلمانان
 ده توانی دیاری و زکات و، هه رشتیکی ترخوی به باشی بزانی
 بنیری بوئه و جو ره که سانه، تابه شکو هوگر بی.
 پیشه وا (نه حمه د و موسلم و ترمزی) ده گۆر نه وه که: سه فوانی
 کوری نومه یه) گوتی: زور رقم له په پيامبر بوو! به لام هه
 نه و نده دیاری و به خشیی بو ناردم، هه تا بوویه خو شه ویستترینی
 که سم ﴿ وفي الرقاب ﴾ وه بو نازاد کردنی به نده و یه خسیره کان،
 هه تا خو یانی پی رزگار یکن و له کویلا یه تی نازاد بین ﴿ والغارمین ﴾
 وه بو دانه وه ی قهرزی قهرزاره کان، واته: نه وانه ی له خزمه تی
 ریگه ی نیسلامدا قهرزار بوون ﴿ وفي سبیل الله ﴾ و له پیناوی ریی
 خوا دا، واته: بو نهو مواهیدانه یه هه می شه ناماده ن بو یاراستنی
 سنوره کانی نیسلام و ده چنه جهاد ﴿ واین السبیل ﴾ وه بو

نهو ریوارانه ش که له ریگادا تویشوویان لی ده بری و ناگه نه وه
 جیگای خو یان، واته: زکات هه بو هم هه شت سنغه یه، نیر
 که سیک ی تر بو ی نیبه ده ست بخاته کارو بار یه وهو، ره خنه بگری و
 داوای به ش بکات ﴿ فربضة من الله ﴾ بریاری خوا به و، نهو خوی
 بریویه ته وه، که س ده ستی تیوره نه دا ﴿ والله علیم حکیم ﴾ و خوا

فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ
 فِيهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَرْهَقَ أَنفُسُهُمْ وَهُمْ كَغُفْرُونَ ﴿ ۵۸ ﴾
 وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ لَهُمْ لَيْسَ مِنْكُمْ وَمَا هُمْ بِمُكْرَمِينَ ﴿ ۵۹ ﴾
 قَوْمٌ يَقْرَأُونَ ﴿ ۶۰ ﴾ لَوْ يَخْتَفُونَ مَلَجًا أَوْ مَغْرَبًا
 أَوْ مَدْخَلًا لَوَلَّوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿ ۶۱ ﴾ وَمِنْهُمْ مَن يَلْمِزُكَ
 فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا
 هُمْ يَسْخَطُونَ ﴿ ۶۲ ﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ
 وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
 وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿ ۶۳ ﴾ إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ
 لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْمُعْتَمِلِينَ عَلَيْهِ وَالْمَوْلُوفُ لَهُمْ
 وَفِي الرِّقَابِ وَالْفَتْرَمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ
 فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿ ۶۴ ﴾ وَمِنْهُمْ
 الَّذِينَ يُوْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ ذُنَّ قُلْ أَذُنُ خَيْرٍ
 لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ
 آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿ ۶۵ ﴾

چاک زانایه، ده زانی کنی پی شیواوه، کار به جی وله کارزانه، هه مو
 بریاریکی له جیی خو ی دایه.
 ناخو پیویست بی هم زکاته بدری به هه هه شت سنغه که...؟
 یان نه گهر به نهنا که سیکش بدری هه ره بی؟ نیمامی شافی
 و کۆمه لیک له زانایان رای یه که میان په سه ندر دووه، نیمامی
 (مالک) و ده سته یه ک (له م به ریزانه وه کو: (عومه ر، حوزه یغه،
 نیبن عه بباس، سه عیدی کوری جو به یی راو بو چوونی دووه میانی
 هه لئار دووه، ته نانه تی نه گهر هه به یه ک که سیش بدری دروسته.

سیمو رهوشی دوروه کان:

﴿ ۶۱: ومنهم الذين يؤذون النبي ﴾ له ناودوو رووه کاندا
 خه لکی وا هه یه که به قسه ی نابه جی په پيامبر ﷺ نازار ده دا
 (وه کو نه به تی کوری حاریس) ی شه ی تان ﴿ ويقولون هو آذن ﴾
 و به پیغه مبر نه لین: خو ش باوه رو گو ی له مشته، واته: گو ی

بؤ هه موو قسه يهك شه گرى ﴿ قل أذن خير لكم ﴾ بلئى: تنها گوى له چا كه يهك شه گرى، قازانجى ئيوه بيئت، گوى هه ر بؤ قسه ي راست و خير ده گرى ﴿ يؤمن بالله ﴾ باوه رى كاملى به خوا هه يه، هه رچى به فرموى پياده ي ده كات ﴿ ويؤمن للمؤمنين ﴾ به موملمانه كانيش باوه رده كات ﴿ ورحمة للذين آمنوا منكم ﴾

خالدا فيها ﴿ بنى گومان بئى ناگرى دؤزه خ به شيه تى و، به هه تا هه تا ييش له وئى ئه بئى ﴾ ذلك الخزى العظيم ﴿ ئه وويه به د نئوى و ريسوايى گه وره موزن ﴾ ٦٤: يحذر المنافقون أن تنزل عليهم سورة ﴿ دوو رووه كان هه ميشه شه ترسن كه له باره يانه وه سووره تيك بيته خواري ﴾ تنبئهم بما فى قلوبهم ﴿ نه نئيبه كانسى دليانيان به پرواداره كان بلئت ﴾ قل استهزؤا ﴿ بلئى: به ئاره زووى خو تان گالته بكن "به دين وئيمان، به نه نئى و به ئاشكرا! ﴿ إن الله مخرج ما تحذرون ﴾ بنى گومان بن له هه رچى ده ترسن خوا ده ريخات، زؤر به باشى ئاشكرا ي ده كا بؤ موملمانه كان. له چه ند جيگايه كى تر دا ئه و راستيه ده خاته رووو، بؤنموونه له سووره تى: ﴿ ٢٩/٤٧ ﴾ دا هاتوووه ده فرموى: ﴿ أم حسب الذين فى قلوبهم مرض أن لن يخرج الله أضغانهم ﴾ يان له سووره تى ﴿ ٣٠/٤٧ ﴾ دا ده فرموى: ﴿ ولتعرفنهم فى لحن القول..﴾ يان له سووره تى ﴿ ٤/٦٣ ﴾ دا ده فرموى: ﴿ ..يحسبون كل صيحة عليهم..﴾ ﴿ ٦٥: ولئن سألتهم ﴾ شه گه ر لييان به رسيست: سه باره ت به گالته كردن به خوا و ئايه ته كانى و بيغه مبه رى خوا: ﴿ ليقولن إنما كنا نخوض ونلعب ﴾

يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ ليرضوكم وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْهُ إِنَّ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَنِ يُكَادِرُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنْ لَهُ نَارُ جَهَنَّمَ خَلِيدًا فِيهَا ذَلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾ يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فى قُلُوبِهِمْ قُلِ اسْتَزِرُوا وَإِنَّ اللَّهَ لَشَاحِحٌ مُّخْرِجٌ مَا تُحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾ وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَبِآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنَّ نَعْفَ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ يُغْفِرُ اللَّهُ عَنْ قَوْمٍ مَا يُغْفِرُ لَكُمْ لَعَنَ اللَّهُ الْكٰفِرِينَ ﴿٦٦﴾ وَالْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَنكِرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿٦٧﴾ وَعَدَّ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكٰفِرِينَ وَالْكٰفِرَاتِ جُنُودًا حٰمِلِينَ فِيهَا هِىَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنَةُ اللَّهِ لَعْنَةٌ مُّجْرَمَةٍ ﴿٦٨﴾

ئهلين: به راستمان نه بووه، به لكو تنها گالته و گه پمان ده كرد. ﴿ قه تاده ﴾ ده لئيت: له و ده مه دا كه بيغه مبه ر ﴿ سه ر قالى خه زاي ﴾ ته بووك ﴿ بوو، چه ند سواريك له دوو رووه كان به به رده ميا تئيه رين و گوتيان: زؤر سه يره! شه م پياوه پئى وايه كه كؤشك و قه لاي رؤمه كان ده گرى هاى هاى له وه! پاشان شه م قسه يه به بيغه مبه ر ﴿ گه يشته وه، شه وئيش بانگى كردن و گوتيان: شه مه سوئندى بئى به گالته وه گوتومانه، شه وسا شه م ئايه ته هاته خواره وه وه فرموى: ﴿ قل أبالله وآياته ورسوله كنتم تستهزؤن ﴾ پئيمان بلئى: ئايا گالته تان به خوا و ئايه ته كانى و، به بيغه مبه ر كه ي كر دبوو؟ واته: هه ر وه يكي كوفرو ناشيرين و ناقولا له ده م ده رچيت، بئى گومانه مروفى بئى كافر ده بيئت ﴿ ٦٦: لا تعتذروا قد كفرتم بعد إيمانكم ﴾ بلئى: به رويبانووى بيجئى مه هيننه وه، چونكه پاش شه و باوه رتان هئنا، كافر بوونه وه ﴿ إن نعت عن طائفة منكم ﴾ شه رله به ريكتان خووش ببين له به ر شه وه كه په شيمان بوونه وه له گوته كه تان ﴿ نعتب طائفة بأنهم كانوا مجرمين ﴾ شه وا جه زه به ي به ريكتيان ده ده ين به هؤى شه وه ي تاوانكار بوون، واته: به رده وام بوون له سه ر كوفرو نيفاق.

و به زه ي و مبه ره يانيشه بؤ شه انه تان به روايان هئنا وه، چونكه رينمايى خير يان شه كات ﴿ والذين يؤذون رسول الله ﴾ شه انه ش كه په يامبه رى خوا ﴿ نازار شه ده دن ﴾ وه كو جولاسى كورى سووه يد ﴿ لهم عذاب أليم ﴾ سزايه كى ئيش بيگه به نه ريان بؤ هه يه. له سووره تى ﴿ شه حزاب ﴾ يشدا شه م ئايه ته هاتوووه ده فرموى: ﴿ إن الذين يؤذون الله ورسوله لعنهم الله فى الدنيا والآخرة وأعد لهم عذابا مهينا ﴾ ﴿ ٦٢: يحلفون بالله لكم ليرضوكم ﴾ سوئندتان به خوا بؤ شه خوون كه هئچ شتيكى خراپيان نه وتوووه - بؤ شه وه ئيوه رازى بكن ﴿ والله ورسوله أحق أن يرضوه ﴾ خو خوا و په يامبه رى شه و ﴿ شايسته ترن، له خو يانيان رازى بكن ﴾ ﴿ إن كانوا مؤمنين ﴾ شه گه ر به راستيموملمان بن و، به روايان به فرمووده ي خواهه بئى ﴿ ٦٣: ألم يعلموا أنه من يحادد الله ورسوله ﴾ شه ي بؤ نه يان زانيوه كه شه وه ي له گه ل خوا و له گه ل په يامبه ره كه يدا ﴿ مملاتنى بكا و دزيان بووه ستنى و، سه نكه ريان لى بگريئت ﴾ فان له نار جهنم

ژن و پياوى دوو روو وه كو يه كن:

﴿ ٦٧: المنافقون والمنافقات بعضهم من بعض ﴾ پياوو ژنى دوو روو هه موو وه كو يه كن، واته: جياوازي له نئو نئروو مياندا نئيه، چونكه

سروشتی گشتیان یه که ﴿ بامرون بالمنکر وینهون عن المعروف ﴾
 فرمان به خرابه ددهن و ری به چاکه دهگرن ﴿ وبقضون ایدیهم ﴾
 ودهست له مال به ختکردن بوری خوا ده قوچینن ﴿ نوا الله ﴾
 فرمانی خویان له بیر خو بردهوه ﴿ فنسیهم ﴾ خویش نهوانی
 - بو گشت کاریکی چاک- له بیرکرد ﴿ ان المنافقین هم الفاسقون ﴾
 به راستی هردوورووهکانن له سنوور دهرچوو ﴿ ۶۸ ﴾ : وعد الله
 المنافقین و المنافقات و الکفار نار جهنم خالدین فیها ﴿ خوا بریاری
 ناگری دوزخنی به پیاووژنانی دوورووو خه لکانی خوانه ناس داوه،
 به همتا هتایی لهوی دهبن ﴿ هی حسبهم ﴾ ناگری دوزه خیشیان
 به سهو، ره سواپان نهکات بو جه زه به و سزایان ﴿ ولعنهم الله ﴾ و
 خوا له به زهیی خویشی دووری خستنهوه ﴿ ولهم عذاب مقيم ﴾
 بی له وهش سزای هه میشهیی به شیانہ ﴿ ۶۹ ﴾ : کالذین من قبلکم
 حالئینوه شهی مو نافقه کان وهک حالئینوه انه ی پیش خو تانه
 ﴿ کانوا أشد منکم قوه و اکثر أمالا و أولادا ﴾ که له نیوه به هیز
 تربوون و، مال و مندالبشیان له نیوه پتر بوو، که چی نهوانه گشت
 نهیان توانی سزایان لی وه دوورخن ﴿ فاستمعوا بخلاتهم ﴾ به دینی
 خویان به هره مند بوون و، ماوه یه کیان پی برده سر ﴿ فاستمعتم
 بخلاتکم ﴾ نیوه پیش هروا به دینی خو تان به هره مند بوون
 و، ماوه یه ک بوخوتان به خو شکی زبان ﴿ کما استمتع الذین من
 قبلکم بخلاتهم ﴾ هه رچونئی نهوانه ی بهر له نیوه به دینی خویان
 به هره مند بوون و، ماوه یه ک بوخویان زبان.

رؤشنیان بوهینان، که چی هه بریایان پی نه کردن و، نه وساش
 خوا له بنی هینان ﴿ فما کان الله لیظلمهم ﴾ خوا به ناهه ق وسته م
 له ناوی نه بردن ﴿ ولكن کانوا أنفسهم یظلمون ﴾ به لکو بو خویان
 سته میان له خویان کرد، نه و هه موو لاری ولا ساریه یه یان کرد،
 نیمه ییش بو دوی فیه و تانمانن، باشه ! دوورووه کان دلنیان نه و
 سزایه یان نه و قه نابی؟ ﴿ ۷۱ ﴾ : و المؤمنون و المؤمنات بعضهم اولیاء
 بعض ﴿ پیاووان و ژنانی باوهر دار هه موو دوست و خو شه ویست و
 یارمه تیده ری یه کن- له گشت خو شی و ناخوشییه کدا ﴿ بامرون
 بالمعروف وینهون عن المنکر ﴾ هه ردهم فرمان به چاکه نه دهن
 و، له خرابه ریگری نه کن ﴿ و یقیمون الصلاة ﴾ و هه لئه سن
 به نویژو ﴿ و یؤتون الزکاة ﴾ و زهکات شه دهن ﴿ و یطیعون الله
 ورسوله ﴾ ویتاعه و ملکه چن بو فرمانه کانی خواو به یامبه ره که ی
 نهو ﴿ اولئک سیرحهم الله ﴾ بی گومان خوا نهوانه هه ر ده خاته
 بهر میهره بانسی و به زهیی خوئی ﴿ ان الله عزیز حکیم ﴾ چونکه

کَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَ أَكْثَرَ
 أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا بِمَالِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِصُلُوحِكُمْ
 كَمَا اسْتَمْتَعْتُم بِالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ يَخْلَقُهُمْ وَخَضَمْتُمْ
 كَالَّذِي خَاصَرُوا أَوْلِيَّتَكَ حَقَّطَتْ أَصْنَافُهُمْ فِي الدُّنْيَا
 وَالْآخِرَةِ وَأَوْلِيَّتِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿ ٦٨ ﴾ أَلَمْ يَأْتِهِمْ
 نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ
 إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَةَ كُنْتُمْ أَنْتُمْ
 رُسُلَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ
 كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿ ٦٩ ﴾ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ
 أَوْلِيَاءُ بَعْضُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَبِالنُّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ
 وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَبِطِيعَةِ اللَّهِ
 وَرَسُولِهِ وَأَوْلِيَّتِكُمْ سِرْحَمُهُمْ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿ ٧١ ﴾
 وَعَدَّ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ حُجَّتِهَا
 الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَسَلَكْنَ طَلَبَةَ فِي حَتَّى عَدْنٍ
 وَرِضْوَانٍ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿ ٧٢ ﴾

(ئیبن که سیر) دهلی: مه به ست به و خه لکانه ی پیش خویان،
 جووله که یه، پیغه مبه ریش له و باره یه وه ده فرموی: ((والذی نفسی
 بیده لتبعن سنن الذین من قبلکم شیرا بشری، و ذراعا بذراع، و باعا
 بیاع حتی لو دخلوا جحر ضب لدخلتموه، قالوا و من هم یا رسول
 الله؟ أهل الكتاب؟ قال: فمن)) واته: سویندم به و که سه گیانی منی
 به دهسته بست به بست، گه ز به گه ز به یره ویی له و مووسایی و
 عیسیایانه ده کن بهر له خوتان بوون، ته نانه تی نه گه ر بچنه کونی
 سووسه ماروه (چهند تنگ و بچووکه) نیوه ییش هه ول ددهن
 خو تانی پیابکه ن! ﴿ و خضمت کالذی خاضروا ﴾ وه کوئه وان
 سه ریان له ناهه قینا، نیوه ش به خهستی روجوون تیی داو، هه ردوولا
 سه رتان له بی دینییه وه دهرچوو ﴿ اولئک حبطت أعمالهم فی
 الدنيا و الآخرة ﴾ کاروکرده وه ی چاکی نه مانه له دونیاو له قیامهت
 بیه سووده و، بی پاداش مایه وه ﴿ و اولئک هم الخاسرون ﴾ و هه ر
 نهوانه شن دژاوو زینبار ﴿ ۷۰ ﴾ : ألم یأتهم نبأ الذین من قبلهم
 ناخو- شه و دوو رووانه- دهنگ و باسی نهوانه ی بهر له خویانیان
 بی نه گه یشتوو؟ که چون سه ریچیپیان کردو، له ناومان بردن ﴿ قوم

بئى گومان خوا زور دەسلەتدارە، لە کارزان و کار بەجییه.
بۆزانین: (ئالووسى) دەلەيت: ھەر کردارێكى خوا: پیتی(س)ى
لەسەربوو، بۆ تەئكىدو جەخت لە سەر كردنەوێه، بۆیە ئیتمەيش
تەفسیری (سیرحمهم الله) مان بە پیتی ئەوێه کرد.

لەگەڵ خۆنەناسان توندو تیزیه:

۷۲: وعد الله المؤمنین والمؤمنات جنات تجرى من تحتها
الأنهار ﴿ خوا بە ئینی بە پیاوو ژنە پیاوێدارەکان داو بەباخگەلێك
لەبەهەشتدا: لە ژێر كۆشك و تەلارو دارو درەختەكانیاندا رووبارگەلێك
دەیت و دەجیئ ﴿ خالدین فیها ﴾ بە ھەتا ھەتاییش لەوێ دەمێننەوێه
﴿ و مساكن طيبة فی جنات عدن ﴾ و بئى ئەوێهش چەندین خانوو
بەرى پاك و خاوینى لەناو بەھەشتە ھەتاھەتایییەكاندا بۆئامادە
كردون ﴿ رضوان من الله أكبر ﴾ سەرە راى ئەوانە، رەزنامەندى
خوا لەھەموو گەورەتر و خۆشترە ﴿ ذلك هو الفوز العظيم ﴾ ھەرئەوێه
بەختیاری و سەرفرازی گەورەو مەزنە پیغمەمبەر ﷺ دەفەرموی:
ئەوكەسەى پیاوێ بە خواو بە پیغمەمبەرى ئەوێه، بەباشى نوێژ
دەكاو، رۆژوو رەمەزان دەگرێ، دەشئ خوا بیخاتە بەھەشتەوێه،
ھىجرەتى كردبئ، یان لە زیدی خۆیدا ماپیتەوێه، گوتیان: ئایانەم
مژدە خۆشە بە خەلكى تر نەدەین؟ فەرمووی: لە بەھەشتدا سەد
پلە ھەیە ئیوان ئەم پلە بۆ ئەوێه ئەندازەى دوورى ئیوان ئاسمان
و زەویە، خۆای بەخسندە ئامادەى كردووە بۆموجاھیدان، دەسا
ھەرکە داوای بەھەشتتان کرد داوای (فیردەوس) بکەن، چونکە
ئەو فیردەوسە لای سەروو ناوھراستی بەھەشتە، رووبارەکانى
بەھەشتیش لەوێ ھەلدەقوێن، عەرشى خوا لەسەروویانەوێه.
(متفق علیہ). ﴿ ۷۳: یاایھا النبی جاهد الکفار والمنافقین ﴾ ئەى
پەيامبەر ﷺ! لەگەڵ بئى پرۆیان و دووروووەکاندا بە(شیر) جەنگ
و جیھاد بکە ﴿ و اغلظ علیھم ﴾ و توندوتیژ بە لەگەڵیان و،
نەرمییان لەگەڵ نیشان مەدە ﴿ و ماواھم جھنم ﴾ و لەپاشا رۆژیشدا
جئ ورییان ھەردۆزەخە ﴿ وئس المصیر ﴾ و دۆزەخیش جئ
و شوینكى ئیجگار دژوارو خراپە، لەسوورەتى (تەحریم)یشدا بۆ
جەخت لە سەر توندو تیزى بە رامبەر بە موشرىك و كافران
دەفەرموی: (یاایھا النبی جاهد الکفار والمنافقین و اغلظ علیھم
و ماواھم جھنم وئس المصیر).

ئەم قسەى بە پیغمەمبەر گەشتەوێه، جۆلاشیش زانى و ھات و
کەوتە پاكانە بۆخۆى، ئەوجا ئەم ئایەتە ھات و فەرمووی: ﴿ ۷۴:
یحلفن بالله ما قالوا ﴿ سویند بە خوا ئەخۆن کە: وشەى كوفرو
بئى پیاوێ بە زاریاندا نەھاتوێه، قسەى خراپیان بە پەيامبەر ﷺ
نەگوتوێه ﴿ و لقد قالوا كلمة الكفر ﴾ خۆ لەواقیعیشدا قسەى كوفرو
خۆنەناسیان گوتیوو ﴿ و كفروا بعد إسلامهم ﴾ و داوای راگەیاندى
ئىسلامبوونیشیان، دیسان گەرابوونەوێه سەركوفرو، خۆیان كافر
كردبووێه ﴿ و ھمرا بما لم یقالوا ﴾ و بەو مەبەست و نیازە
پیسەشیان نەگەشتن، ئىبراوون کە پەيامبەر لە (لایلەالعقبە) دا لە
(تەبووك) بكوژن! بەلام خەیلیان خا بووو بۆیان نەچووێه سەر،
بۆداوایش ئەوھەوال و دەنگ و باسەیان بە پیغمەمبەر ﷺ گەیاندى،
ئەویش لەتۆلەى ئەوجموجوولە ناپەسەندەیان وىستی بیانكوژئ،
بەلام لەبەر دىعایەى خراپ و چاووړای خەلكانى نەیار نەى كوشتن!
﴿ و ما تقموا إلا أن أغناهم الله ورسوله من فضله ﴾ ھەر لەبەرئەوێه
ركیان لەموسلمانەكان بووكە: خۆای دلۆقان بە مېھربانى خۆى
بئى نیازى كردبوون لەوان و، نازو نىعمەتىكى زۆرى بئى داوون
و، پەيامبەرىش لەدەستكەوتە جەنگیەكان درىغى ئىندەكردن،
لەبەرئەوێه كە برك لە ژێر سەبەرى ئىسلامدا ژیاوونەوێه پێیان
ناخۆش بوو! لە چەند جیگایەكى تردا قورئانى پیرۆز ئەم راستیە
دوێات دەكاتەوێه، بۆنموونە: لە سوورەتى (۸/۸۵) دا دەفەرموی:
(وما تقموا منهم إلا أن يؤمنوا بالله العزیز الحمید) یان لە سوورەتى
(۱۲۶/۷) دا دەفەرموی: (وما تقم منا إلا أن آما بایات ربنا لما
جا تئا..) یان لە سوورەتى (۴۰/۲۲) دا دەفەرموی: (الذین أخرجوا
من ديارهم بغير حق إلا أن يقولوا ربنا الله..). ﴿ فأن يتوبوا بك
خیرا لهم ﴾ ئینجا ئەگەر بەو حالەشەوێه پەشیمان ببنەوێه - لەكارى
ناپاكیى و دوو روویى خۆیان - خۆبو قازانجیانە ﴿ و إن يتولوا
بعذبهم الله عذابا ألیما فى الدنيا والآخرة ﴾ خۆئەرىشتیش لە ئىسلام
بکەن و، لەسەر كارى خراپى خۆیان سوور بن، خۆای گەورەش
- لەدونیایو لەقیامەتدا - سزایەكى ئیئش پینگە بەنەریان ئەدا ﴿ و ما
لهم فى الأرض من ولی ولا نصیر ﴾ دیارە ئەوساش لەم سەر
زەویەدا ھىچ جۆرە دۆست و پشتیوانێكىیان بۆ نابئ، رزگاریان
بكات لەو سزایە.

(ئیبین كەسیر) دەئ: زۆر بەى رافەكەرانى قورئان پێیان وایە ئەو
پەیمان شكینە (سەعلەبەى حاتەب)ى ئەنسارییە، چونکە وەكو
(تەبەرىى) دەلەيت ئەو بوو لە پیغمەمبەرى خواست: دوعای رزق
و رۆژبى و سەرۆت و سامانى بۆبكا، كەچى خۆای بەخسندە
خەلاتىكى زۆرى كردو نەیشیتوانى پەیمانەكەى جیبەجئ بكا!

به لام (قورتبی) ده لیت: (و ثعلبیه بدری أنصاری و ممن شهد الله له ورسوله بالإیمان، حسب ما یأتی بیانہ فی أول الممتحنة، فما روی عنه غیر صحیح. قال أبو عمر: ولعل قول من قال فی ثعلبیه أنه مانع الزکاة الذی نزلت فیہ الآیة غیر صحیح، والله أعلم. وقال الضحاک: إن الآیة نزلت فی رجال من المنافقین: نبتل بن الحارث و جدین قیس و معتب بن قشیر). له په راویزی قورتبیدا هاتوو: (قال الإمام ابن عبد البر: ولعل قول من قال فی ثعلبیه أنه مانع الزکاة الذی نزلت فیہ الآیة غیر صحیح. وقال الحافظ ابن حجر فی الفتح (۲۶۶/۳) بعد أن أشار ألی الحدیث: لکنه حدیث ضعیف لا یحتج به). (نالوسی) ده لی: (ولیس هو البدری لأنه قد أستشهد بأحد). ۷۵: و منهم من عاهد الله هیندیک له دوو رووه کان په ایمانین له گه ل خوا به ست و گوتیان: * لئن آتانا من فضله * مه رج بیت شه گهر خوا مال رووزییمان بداتی * لنصدقن ولنكونن من الصالحین * خیرو سه ده قه بکهین و بچیته ریزی پیواچا کانه وه * ۷۶: فلما آتاهم من فضله * ثینجا که خوا کردیی و له رزق و ناز و نیعمه تی خوی به شی دان * بخلوا به * به راست دهر نه چوون و، چرووکی و رزیدیان تیا کرد * وتولوا وهم معرضون * پشتیان له فهرمانه که ی خوا کردو، روویان له نیسلام و هر گتیرا * ۷۷: فاعقبهم نفاقا فی قلوبهم إلی يوم یلقونہ * ثینجا خوی کارزان "بئی له چرووکییه که پیشیان نه خوشی دوور و ویبشی خسته دلیمان وه وه، به رده و امیش ده بییت هه تا شه روژه ده چنه به رده ستی خوی بو حیساب و لی کولینه وه * بما اختلفوا ما وعدوه * چونکه پیچه وانسه ی شه وه ایمانه جوولانه وه به خویان دابوو * و بما كانوا یکتوبون * و به دروژنیش دهر چوون * ۷۸: ألم علموا ان الله یعلم سرهم و نجواهم * مه گهر نه یان زانی که به راستی خوا به هه مو نهینی و سرته سرته کانیان ده زانی ۱؟ * وان الله علام الغیوب * وله هه رچی نا دیار شه به نا گایه وه، توله ش له ناپاکان و دوور و وه کان ده سینیت، که و ابوو "تیوه یش" شه ی موسلمانان! هه ربه لیتنی ددهن بیبیه نه سر، هه تا دوو چار نه بن.

(ته به ری) له (ثیین عه بیاس) هوه ده گتیر ته وه که: (عه بدور ره حمان سی) (کوری عه وف) چل هوه زیری هینایه لای په یامبه ر * و کردیه سه ده قه، له ولایشه وه پیواکی هه ژاری (نه نسان) بی منه نی خورمای هینا، شه سا دوو رووه کان کردیانه هه راو هوسه و گوتیان: شه سه سویندی بئی (عه بدور ره حمان) به روویامایی شه وزیره ی هینا وه، خو خوا و په یامبه ریش له وه مه ته خورمایه بئی نیازن! شه جائه م ثایه ته هات و فهرمووی: * ۷۹: الذین یلمزون المطوعین من المؤمنین فی الصدقات * شه دوو رووانه ش ته وس و ره خنه له وه موسلمانانه ده گرن که به گیان و به دل خیر و سه ده قه شه کن، واته: که م

بئی یان زور، شه وان ره خنه ی خویان ده گرن و شه لین جائه وه چییه ۱؟ که ی خوا پیویستی به وه هه یه ۱؟ * والذین لا یجدون إلا جهنم * وه ته وس له وانه ش ده گرن که هه ره شه وه شک ده بن ده ی به خشن * فیسخرون منهم * به دهر له ته وس و ته شه ره کانیان، هیمان گالته شیان بئی شه کن! * سخر الله منهم * جاله به رامبه ر

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفْرَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ
وَمَا أُوْنَهُمْ جَهَنَّمَ وَايَسِّرُ الْمَصِيرُ ﴿۷۶﴾ يَخْلُوفُ بِاللَّهِ
مَا قَالُوا وَاَلْقَدَّ قَالُوا الْكُفْرَ وَكَفَرُوا بِعَدَائَتِهِمْ
وَهُمْ أُوَيْمَاءُ لِرِيسَالُوْا وَمَا نَفَسُوا إِلَّا أَنْ أَعْنَنَهُمُ اللَّهُ وِرَسُولُهُ
مِنْ فَضْلِهِ فَإِنْ سُوْرُوا بِكَ خَيْرًا مِّنْهُ وَإِنْ سَوْرُوا بِعَدَائِهِمْ
اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ
مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿۷۷﴾ وَمِنَهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهُ لَنْ
مَّا كُنَّا مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿۷۸﴾
فَلَمَّا آتَاهُمُ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُونَ
﴿۷۹﴾ فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا
اللَّهُ مَا وَعَدُوْهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿۸۰﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّمَهُ
الْغَيْبَ ﴿۸۱﴾ الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوْعِينَ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَحِدُونَ إِلَّا
جَهَنَّمَ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۸۲﴾

شه وهه خوايش مه سخره به وان ده کا * ولهم عذاب أليم *
وسزایه کی به نی شیشیان بو هه یه.

هه رگیز داوا ی لی خوشبوون بو مروی دوور و مه که:

دوور و وه کان شه وند درو ده له سه یان کردوو و پروویان وویان به درو
هینا وه ته وه خوا شه فرموی: * ۸۰: استغفر لهم أولا تستغفر لهم *
داوا ی لی خوشبوونیان بو بکهیت شه ی پیغه مبه را، یان نه ی که بیت
* إن تستغفر لهم سبعین مرة * ته نانه تی شه گه ره هه فتا جاریش داوا ی
لیبور و نیان بو بکهیت، واته: زور تر له وه، یان که متر بیار پیته وه
بو یان * فلن یغفر الله لهم * خوا هه ر لییان خوش نابیت، به لکو
هه ر نابروویان ده با و جه زه ره ش ده خون * ذلک بأنهم کفروا بالله
و رسوله * چوون "هه ر له بنه ر هه تا" با وه ر یان به خوا و به په یامبه ری
خوا نییه، بو یه شه ونده لارو لاسارو دروژن و، له سنوور تیده پهرن
* والله لا یهدی القوم الفاسقین * دلنیابن خوا هیدایه ت و ر نیامایی

خه لکانی سنوور به زین ناکات بو باوهر هیئان.

دوووروه کان خوشحالی به له مالموه بوون:

﴿ ۸۱: فرح المخلفون بمقدمهم خلاف رسول الله ﷺ دوووروه چروو ککراوه کان - به تاییه تی ئه وانه یان له جهنگی (ته بووک)

أَسْتَفِرُّكُمْ أَوْ لَأَسْتَفِرُّكُمْ إِنْ تَسْتَفِرُّكُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً
فَلَنْ يَفِرَّ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ بَأْسَهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿۸۱﴾ فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ
بِمَقْعَدِهِمْ خِلافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ
أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿۸۲﴾ فَلَيْسَ حَرْبًا قَلِيلًا وَلَيْسَ كُوفَرًا كَبِيرًا
جَزَاءُ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿۸۳﴾ فَإِنْ رَجَعْتَ إِلَى ظِلِّهِ
وَمِنْهُمْ فَاسْتَشْذَوْا لَكَ لِلخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ
تُتَبَّلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْعُقُودِ أُولَئِكَ مَرَّةً فَاقْعُدُوا
مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿۸۴﴾ وَلَا تَصِلْ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ
عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ
﴿۸۵﴾ وَلَا تَمْجِجْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ لِشَاءِ رَبِّدِ اللَّهُ أَنْ يَعْزِبَهُمْ
بِهِا فِي الدُّنْيَا وَتَزَكِّيَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿۸۶﴾ وَإِذَا
أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ مَأْمُورُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ بِمَا عَمِلْتُمْ
أَشَدُّ الْبَصِيرَةَ ﴿۸۷﴾ وَقَالُوا أَلْأَنْزِيلُ نَسْفٌ مَعِ الْقَوْمِ الَّذِينَ

سوورەتی (۶/۶۶) دا دەفەرموی: (..نارا و قودها الناس والحجارة)،
یان له سوورەتی (۱۶-۱۵/۷۰) دا دەفەرموی: (کلا إنها لظی نزاعة
للشوی)، یان له سوورەتی (۵۶/۴) دا دەفەرموی: (کلمنا نضجت
جلودهم بدلناهم جلودا غیرھا..). یان له سوورەتی (۲۱-۱۹/۲۲) دا
دەفەرموی: (یصب من فوق رؤوسهم الحميم یصهر به مافی بطونهم
والجلود ولهم مقامع من حدید). یان له سوورەتی (۲۹/۱۸) دا
هاتوو: (وإن یستغیثوا یغاثوا بماء کالمهل یشوی الوجوه..)
یان له سوورەتی (۱۵/۴۷) دا دەفەرموی: (و سقوا ماء حیما
فقطع أمعاءهم). ﴿ ۸۲: فلیضحکوا قلیلا ﴾ دەبا له به رامیهر ئه و
ئاگره سهخته وه کهم پی بکهن ﴿ و لیبکوا کثیرا ﴾ و زور بگرین،
چونکه رۆزی دواپی هەرگیز نابریته وه لییان، واته: ههقنه بوو زور
پیکه نینیان بووبا ﴿ جزاء بما کانوا یکسبون ﴾ تاودانی ئه وئاگره
به و شیویه، بو توله و جه زه بهی ئه وانه، له به رامیهر ئه و تاوانانه وه
دهیان کردن.

ری به موفاق نادریت بیجینه خه زاو،
که مردیش نویزی له سهرا فاکریتا!

﴿ ۸۳: فإن رجعت الله إلى طائفة منهم ﴾ جا که خوا بریدیته وه
مه دینه، بۆلای دهسته یه که له موفاقه کان - له وانیه نه هاتیبوونه
ته بووک - دینه لات ﴿ فاستأذنوك للخروج ﴾ داوات لده کهن
مۆله تیان بدهیت له گهل تو دهرچن و بچن بو غه زایه کی تر، واته:
له نه هاتنه که ی ته بووک په شیمانن ﴿ فقل لن تخرجوا معي أبدا ﴾
توش له وه لایماندا بلی: هەرگیز ناشی جاریکی تر له گهل من بچنه
دهری و هاورییه تیم بکهن "بو هیچ خه زایه کی تر" و لن تقاتلوا
معی عداوا ﴿ و ناشکرکی جاریکی تر له گهل مندا بچنه شهری
هیچ دوزمنیک ﴿ إنکم رضیتم بالعود اول مرة ﴾ چونکه ئیوه ههر
له هوهل رۆژه وه رازی بوون به دانیشتن و، مانه وه ی ماله وه تان
هه لیسارد، بۆیه خوتان دزه وه وه نه هاتن بو ته بووک ﴿ فاقعدوا
مع الخالفین ﴾ ده ئیستاش بچن خانه نشین بن و له گهل ژنان و
مندالاندا بوخوتان له ماله وه بمیننه وه. له سوورەتی (۱۱۰/۴۸) شدا
هاتوو وه دەفەرموی: (ونقلب أفئدتهم وأبصارهم كما لم يؤمنوا به
أول مرة..). مه به ست ئه مه یه که خوی گه وره "له به لاسارییان دل
و بینایی له ریی راست لادان. ﴿ ۸۴: ولا تصل علی أحد منهم مات
أبدا ﴾ هەرگیز نویزی له سهرا که سی له و دوو رووانه مه که بمری،
چونکه نزاو نویزی تو بو ئه وانه، ده بیته مایه میهره بانی و بارانی
به زه یی خوا، دیاره ئه وانه یش شیایوی ئه و دلوقانی و میهره بانییه
نین ﴿ ولا تقم علی قبره ﴾ و له سهرا گۆره که ییشی به پیوه مه وهسته

خویان دزه وه، خوشحال و دلشادن به چرووک بوون و مانه وه یان
له ماله وه، له گهل په یامبه ردا دهرنه چوون بوته بووک! چونکه
پیشه ی هه موومر و فیککی بی هیمهت هه رئاویه ده بینی: له کاتی
ته نگانه داخوی ده گریته دواوه، و اشده زانی کاریکی باشی کردوه
﴿ و کرهوا أن یجاهدوا بأموالهم و أنفُسهم فی سبیل الله ﴾ وه پیشیان
خوش نه بوویه سهروهت و سامان و، به گیانی خویان له ریگی
خوادا بچنه خه زاو جهیاد بکهن ﴿ وقالوا لا تنفروا فی الحر ﴾
به به کتریانده گوت: له م کاتی گه رمایه دا دهرمه کهون و مه چن
بو جهنگ، دیاره که جهنگی ته بووک له کاتیکسی زور گه رماو
ناره حه تدا بوو، میوه ی زوروه خوشمه زه پی گه بی بوو ﴿ قل نار
جهنم أشد حرا ﴾ پییان بلی: ئه ی موحه مه د ﴿! ناگری دوزه خ
گه رمتره له گه رمای هاوین ﴿ لو کانوا یفقهون ﴾ ئه ر زهرو فامیده
بوونایه چاک تی ده گه یشتن. جابو پتر روون بوونه وه ی ئه وئاگره،
خوای گه وره له چه ند جیگایه کدا باسی ده کات، بوئموونه: له

بۇ داواى گوناح پۆشۈن ولى بوردن ﴿ انهم كفروا بالله ورسوله ﴾ چونكه به راستى نه وانه "به ره وه بمرن" حاشايان له خواو له په يامبه ره كه ي نه وکرد ﴿ وما توا وهم فاسقون ﴾ هه ره به فاسقى و ياخيانهش مردن، واته: نه وخوانه سانه له ناو كۆمه لگه دا نابى پله و ريزيان بۇ دابئرى.

بوخارى له (ئيبين عه بياس) سه وه ده لئيت: ثم ثابتهتى (ولا تصل على أحد..)، سه بارهت به كوره كه ي (سه لولول) هاته خواروه، و هك ده لئ: (فصلى عليه رسول الله، ثم انصرف فلم يمكث إلا يسيرا، حتى نزلت الآياتن من ((براءة)) ولا تصل على أحد منهم مات أبدا) واته: پيغه مبهرى خوا نويزى له سه ر تهرمه كه ي (سه لولول) كرد، پاشان زورى نه خاياندا، هه تا نه و دوو ثابتهتى (به رائه) هاتن ورييان له وه گرت كه جاريكى تر ئاماده ي به ريكردنى تهرمى هه ره كه سيك بى له دوو رووه كان، يان نويزى له سه ربكات، به لئ پاش هاتنى نه و ثابته تانه پيغه مبه ر ﴿ هه رگيز دواى تهرمى موشرىك و دوو روو نه ده كه وت، ونه ده چوو به سه ر كۆرى نويزى له سه ر بكا، چونكه ده بى نه و خه لكه لاسارودژ به ئيسلامه ته مئ بكرئ، مه سه له ي كراسه كه يش نه گه ر كرديبئى به كوفنى سه لولول، له به ر نه وه بوو كاتى خۆى سه لولول كراسيكي خولائى (عه بياس) مامى كرديبو، نه ميس ويسيى پادا شتى پياوه تيبه كه ي بداته وه، به لام كه نه و ثابته تانه هاتن، هه مو نه و شتانه قه ده فه بوون ﴿ ۸۵: ولا تعجيبك أموالهم وأولادهم ﴾ نابى زورى مال و منداليان تو سه رسام بكا و، به لاتوه شتيكى گرنك بيت، چونكه نه و به خششه له به ر خۆشه ويستيان نيبه ﴿ إنما يريد الله أن يعذبهم بها فى الدنيا ﴾ به لكو خوا هه ره ئيه وئى به و سه روه ت و سامانه يان له دونيادا سزيان بدا ﴿ وتزق أنفسهم وهم كافرون ﴾ وكاتى گيانيشيان ده كيشئى به كافرئ بمرن، واته: له دونيادا زه كات ده خاته سه ريان، نه وانيش زور به دلگرانئ ده ي دهن و خه فه ت و حه سه ره تى بئى ده خۆن، كه مرديشن كافرئ، چونكه ئيمانى راستيان نه بووه.

له مال دانيشين، هه ره كه له چه ند جيگايه كى تر دا باسى نه و خوو به ده ده ره يان ده كات، بۆنموونه: له سووره تى (۴۴/۹-۴۵) داده فه رموى: (لا يستأذنك الذين يؤمنون بالله واليوم الآخر أن يجاهدوا بأموالهم وأنفسهم والله عليم بالمتقين) هه تاده گاته (..فهم فى ربهم يترددون) يان له سووره تى (۱۹/۳۳) دا هاتووه: (فإذا جاء الخوف سلقوكم بألسنة حدادا..).

دوو رووه مان كه ييف خۆش بوون كه له گه ل به جيماوه كان بوون:

﴿ ۸۷: رضوا بأن يكفروا مع الخوالف ﴾ رازى بوون به وه ي كه له گه ل ژن و مندال و بيرو په ككه وته كانداين و، نه چنه جيهاد ﴿ وطبع على قلوبهم فهم لا يفقهون ﴾ و به هۆى نكووليان له جيهاد مۆرى به ده به ختى نرا به سه ر ده لئاندا وه يچ تئ ناگه ن و، نازانن جيهاد چ عيززه تيكي دونيا وقيامه تى تئ دايه، بۆيه دانيشتنى ماله وه يان له جيهاد بئى باشتره! ﴿ ۸۸: لكن الرسول والذين آمنوا معه ﴾ به لام په يامبه رو نه وانئى له گه ل نه ودان و به رويان هئناوه ﴿ جاهدوا بأموالهم وأنفسهم ﴾ به مال و سامان و گيانيان جيهاد ده كه ن بۆ سه رخستنى دينى خوا ﴿ وأولئك لهم الخيرات ﴾ هه موو خيرو چا كه يه ك - له قيامه تدا - هه ر بۆ نه وانئيه ﴿ وأولئك هم المفلحون ﴾ وهه ر نه وانيش سه ر بلئندو به خختيارن ﴿ ۸۹: أعد الله لهم جنات ﴾ به دهر له و سه ر به ر زيبه يان، خواى ميهره يان چه ند باخ و به هه شتيكى بۆ ئاماده كرديوون ﴿ تجرى من تحتها الأنهار ﴾ كه له بن دره خت و كۆشكه كانيانه وه چۆگه و رووبارگه لئ دئيت و ده چئيت ﴿ خالدن فيها ﴾ به هه تا هه تاييش له وئى ده بن ﴿ ذلك الفوز العظيم ﴾ هه ر نه وه يه ده سه كه وتى مه زن و، سه ركه وتنى گه و ره و بئى ويئنه ﴿ ۹۰: وجاء المعذرون من الأعراب ﴾ وه عاره به ده شته كييه خاوه ن ئيمان و، بيانووداره كان هاتنه لات نه ي پيغه مبه ر! ﴿ ليؤذن لهم ﴾ هه تا مؤله ت بدرين "و نه چنه جيهاد" ﴿ وقعد الذين كذبوا الله ورسوله ﴾ نه و درۆژنانه شيان كه له گه ل خواو په يامبه رى نه و دا درۆيان كرد - له ئيمان و باوه ره كه ياندا -، لئى دانيشتن و، گوئى خۇيانيان كه ركردو، نه هاتن پۆژش و عوزر - بۆ نه هاتنه كه يان - بئينه وه، چونكه ئيمانئىكى سه ر زاره كيان هه بوو ﴿ سصيب الذين كفروا منهم عذاب أليم ﴾ سه ر نه نجام سزايه كى قورس و ئيش بيگه يه نه ر، هه ر دوو چارى بئى باوه ره كانيان ده بيت.

نه مانه جيهاديان له سه ر نيبه:

﴿ ۹۱: ليس على الضعفاء ولا على المرضى ﴾ نه و كه سانه ي بونيبه ي له ش و جه سه تيان لاوازو بئى هئزه، يان له ش به بارو

نه مەش چەند خووبه كى تری خۆ دواخه رانه له جيهاد:

﴿ ۸۶: وإذا أنزلت سورة ﴾ هه ركه به شيك له قورئان دابه زئيرئ پييان بلئيت: ﴿ أن آمنوا بالله وجاهدوا مع رسوله ﴾ كه ده بئى باوه ره خوا به يئسن و له گه ل په يامبه ره كه يدا ﴿ جيهاد بكه ن ﴾ استأذنك أولوا الطول منهم ﴿ به خياريى ده ست رويشتووه كانيان دين داواى مؤله تت لئ ده كه ن كه نه چنه خه زا كه وه و به رووييانوويه ك ده هئنه وه، هه تا خۆ بشارنه وه!! ﴿ وقالوا ذرنا نحن مع القاعدين ﴾ ده شلئين: وازمان لئ به يئنه با له گه ل نه و دانيشتوانه دا

نه خوشتن ﴿ ولا على الذين لا يجدون ما ينفقون حرج ﴾ وهه وانوه هیجیان دهست ناکه وی به ختی بکهن بوخو ناماده کردن بوچوونه جیهاد، نه مانه هیج گوناهیکیان له سه ر نییه دانیشن و نه چنه خهزا ﴿ اذا نصحوا لله ورسوله ﴾ به مهرجی رسال و سولحاوو دلسوزین به خواو به په یامبه ره که ی و، هانی خه لکانی تر یدهن

فرمیسی ده رشت ﴿ ألا يجدوا ما ينفقون ﴾ که شتیکیان نه بوو له رنی خواو سه رختنی دینی نیسلامدا خه رچی بکهن. به لی... له دینی نیسلامدا داواو ته کلیف به نه ندازه ی تواناوده سه لات ده کړی، بویه خوا له جیگیایه کی تر دا هر له و باره وه ده فرموی: ﴿ لا يكلف الله نفساً إلا وسعها ﴾.. یان ده فرموی: ﴿ ليس على الأعمى حرج ولا على الأعرج حرج ﴾.. راسته نه وکه سانه که جهسته و لاشه یان که لکی چوونه سه ر بازی بویه نییه، نه وه بی شک هیج داوا یه کیان لی ناکری بچنه خهزا، به لکو پاداشیشیان هه به لای خوا، بویه پیغه مبه ر ﴿ ده فرموی: ﴿ لقد تركتم بالمدينة أقواما ما سرتهم مسيراً ﴾.. نه بوو داوو / فی الجهاد (۲۵۰۸) باب (۲۰)، والبخاری فی الجهاد: (۲۸۳۹/باب/۳۵). واته: نیستا نیوه له گوره پانی جیهادان و، له (مه دینه) ش خه لکیک - به هزی نه خوشتی و کهم نه نداسی و نه بوونی که ره سی جهنگه وه جیماون، دننیابن هاو به شتان له به هه شتدا، چونکه دلیان له لاتانه و، نه گهر بویشیان کرابا ده هاتن.

کتابی جزئی ۱۰، (والله الحد والله)..

رَسُولًا يَكُونُ مَعَ الْخَوَالِفِ وَطِيعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿ ۹۳ ﴾ لَنْ يَكُنَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جِهَادًا وَابْتِغَاءً لِنَفْسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿ ۹۴ ﴾ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿ ۹۵ ﴾ وَجَاءَ الْمُعَذِّبُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿ ۹۶ ﴾ لَيْسَ عَلَى الضَّعِيفِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿ ۹۷ ﴾ وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا اتَّوَكَّلُوا لَمْ يُحْمَلْهُمُ قُلُوبٌ لَأَحْمِلُوا مَا أَحْمَلَهُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يَنْفِقُونَ ﴿ ۹۸ ﴾ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ وَرَسُولًا يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطِيعَ اللَّهِ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿ ۹۹ ﴾

﴿ ۹۳ ﴾: إنا السبل على الذين يستأذنونك وهم أغنياء ﴿ به لکو ری گله یی و گازنده و توله ته نها له سه ر نه وانوه به که داراو دهوله مهندن و، دین داوا ی مؤله تت لی ده کهن نه چنه جیهاد ﴿ رضوا بأن یکنوا مع الخوالف ﴾ رازی بوون له گهل به جیماوه کان بن و، له مالوه بنه بخهن وله گهل تان نه یه ن!! ﴿ طبع الله علی قلوبهم ﴾ نه وساش له بهر نه وه خوا ی گه وره موری به دبه ختی به سه ر دلیاندا نا ﴿ فهم لا یعلمون ﴾ نیترله پاشه روژی خرابی خویشیان نازانن و به هوشنایه نه وه ﴿ ۹۴ ﴾: یعتذرون إلیکم اذا رجعت إلیهم ﴿ هر که له غهزای ته بووک گیرینه وه بو لایان، به په له دین و دهست نه که نه بروو بیانوه هینانه وه بو تان ﴿ قل لا تعذروا ﴾ بلسی: هیج بروو بیانوو یه که مه هیننه وه ﴿ لن نؤمن لکم ﴾ چونکه چاک ده تان ناسین و هر گیز برو اتان پی ناکه ین ﴿ قد نبأنا الله من أخبارکم ﴾ به هه قیقهت خوا ی گه وره له دهنگوباس و هه واله نه هینییه کانتانی ناگادار کردین، واته: تینی گه یان دین که چ شتیگ له دلتان دایه ﴿ وسری الله عملکم ورسوله ﴾ بو ثایندهش به ته نکید خواو په یامبه ری خوا، گشت کرده وه کانتان ده بینن، واته: خواو پیغه مبه ره که ی ده زانن چ کار یکتان لی ده وه شیته وه له مه به دوا؟ ﴿ ثم تردون إلی عالم الغیب والشهادة ﴾ له پاشان ده برینه وه لای نه و زانایه که به هه موو نادیارو دیاریک نه زانی و ناگاداره ﴿ فینبئکم بما کنتم تعملون ﴾ نینجا هه رشتیکتان کرده وه ناگادارتان نه کات لیی.

بو جیهادو، نه ستم و گری له بهر پیی موسلماناندا دروست نه کهن و، له جیهاد په شیمانان نه که نه وه، بویه ده فرموی: ﴿ ما علی المحسنین من سبیل ﴾ خه لکانی پوزشدارو خیرخواز نه نه شچنه جیهاد، هیج رییه که نییه بو سزادانیان، واته: نه وانه که به نه ندازه ی ده سه لاتیان هه ول دده دن بو چاکه و، خوشتیان نادز نه وه له خهزا سووچیکیان نییه ﴿ والله غفور رحیم ﴾ وخوا گوناچیوش و لیبوورده یه، دلوقان و مبه ره بانه، به پنی ده سه لات و توانا نه رک داده نییت ﴿ ۹۲ ﴾: ولا على الذين إذا ما اتوك لتحملهم ﴿ وه له سه ر نه وانه ش جیهاد نییه و گوناخیان ناگات که نه چنه خهزا: کاتی هاتنه لات و داوا یان کرد که له گهل خو ت بیا نه ییت بو جیهادو، و لاخی سواریان بویه ییدا بکه ییت ﴿ قلت لا أجد ما أحملکم علیه ﴾ تویش گوتت: هیج شتیگ شک نایه م هه لتان گری و سواری بین ﴿ تولوا وأعينهم تفيض من الدمع حزناً ﴾ نیتر نه وانیش به و حاله وه لای تو گه رانه وه، چاویشیان - له خه م و خه فه تا- به لیشاو

فرت و فیللی دووروهه کان:

زانایه به وهی دهی کهن ودهیلین ﴿ ۹۹ ﴾: ومن الأعراب من يؤمن بالله واليوم الآخر ﴿ هه بشیانه به باشی باوهری به خواو به رژی دوابی ههیه ﴾ ویتخذ ما ینفق قریات عند الله و صلوات الرسول ﴿ و هه رجیش لهو ریبه دا ببه خشنی به نزیکبوونه وهی خواو، به مایه دو عاوداوا ی لیبووردنی پیغه مبهری داده نیت ﴿ ألا إنها قریة لهم ﴿

﴿ ۹۵ ﴾: سیحلفون بالله لكم إذا انقلبتم إليهم ﴿ هه ره که له ته بووک هاتنه وه لایان، خیرا دین و به خوا سویندتان بو شه خون که: توانای هاتنمان نه بوو له گه لتاندا بیینه خه زاکه بویه نه هاتین ﴿ لتعرضوا عنهم ﴿ هه تا وازیان لی بهینن "وناویان نه بهن" ﴿ فأعرضوا عنهم ﴿ ده سا وازیان لی بهینن و ویلیان بکهن و مهیاندوینن و نرخیان بو دامه نین ﴿ إنهم رجس ﴿ چونکه خویمان و کارو کرده ویان پیس و ناپاکه ﴿ و ماواهم جهنم ﴿ و جنی و شوینیان ناگری دوزه خه ﴿ جزاء بما كانوا یکسبون ﴿ ثم توله یانه له بهر نهوکارو کرده وهیه کردوویانه ﴿ ۹۶: یحلفون لكم لترضوا عنهم ﴿ سویندتان بو ده خون هه تا رازی بن لییان ﴿ فان رضوا عنهم ﴿ خو ئه ر لیشیان رازی بنن ﴿ فان الله لا یرضی عن القوم الفاسقین ﴿ نه وه بی گومان خوا له خه لکانی سنور به زین رازی ناییت، کوره که ی (سه لوول) هه ره که پیغه مبه ره گه رایه وه هات سویندی بو خوارد که: جاریکی تر دوانا که ویت.

دهشته کی بن ره زاترو کولی قرن:

﴿ ۹۷ ﴾: الأعراب أشد کفرا و نفاقا ﴿ عه ره به دهشته کییه کانی ده ره وهی مه دینه، له مه ره بی باوهری و دووروو بییه وه له خه لکانی تر سه ره سخترون ﴿ و أجدر أن لا یعلموا حدود ما أنزل الله علی رسوله ﴿ شایسته و له بارت ریشن به نه زانینی سنوری نه و یاسایانه ی خوا ناروونی بو په یامه ره که ی ﴿ والله علیم حکیم ﴿ وه خوا به هه موو ئیش و کاری زانایه، له کارزان و کار دروسته، پیغه مبه ریش فره مووی: ((من سكن البادية جفا، ومن اتبع الصيد غفل، ومن أتى السلطان أفتن)) (پیشهوا شه حمه د). واته: مروقی دهشته کی دلره که، پیلوی راوچی خافل و بی ناگایه، هاتوو چو که ری لای (سولتان)، تووشی نازار ده بییت. (مسند ۳۵۷/۱). هه ره بهر شه میسه که: ته نیا له ناو شارنشینه کاندای پیغه مبه ره ان ره وانه کراون، وه کو نایه تی: (وما أرسلنا من قبلك إلا رجالا نوحی إليهم من أهل القرى...) نه و راستیییه ده سه لینی ﴿ ۹۸: ومن الأعراب من یتخذ ما ینفق مغرما ﴿ له عه ره به دهشته کییه کان ههیه: که هه رجی له ریگه ی خوا دا بدات، به زیان و (غرامه) ی داده نی، چونکه له دلوه نای کاو بروای پی نییه ﴿ و یربص بکم الدوائر ﴿ و سه ره رای شه وهیش هه ره چاوه روانن به لا و نه هاتیکتان به سه را بی !! ﴿ علیهم دائرة السوء ﴿ یاخوا به لا و تیشکان هه ره به سه ره خوینادا بی ﴿ والله سميع علیم ﴿ خوا ژنه وایه، به قسه نابه جیکانیان،

يَعْتَدِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَآتِيذِرُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَأْنَا اللَّهُ مِنْ أَنْبَاءِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُمْ ثُمَّ تُوَدُّونَ إِلَىٰ عِلْبِ الْأَعْيُنِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنشِقُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿ ۹۵ ﴾ سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رَجِسٌ وَمَا وَنُهُمْ جَهَنَّمَ جِزَاءَ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿ ۹۶ ﴾ يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿ ۹۷ ﴾ الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَنْ لَا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿ ۹۸ ﴾ وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُّ بِكُمُ الدَّائِرَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿ ۹۹ ﴾ وَاللَّذِينَ آمَنُوا مِنْ الْأَعْرَابِ مِنْ يَوْمِنَا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يَتَّخِذُوا مَا يُنْفِقُونَ قُرْبَىٰ عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتُ الرَّسُولِ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَىٰ لَهُمْ سَيَذِخْرُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿ ۱۰۰ ﴾

به لی.. بزائن! بی گومان شه به خشینه نزیکبوونه وهیه که به خواوه بویان ﴿ سیدخلهم الله فی رحمته ﴾ وخواش هه ره ده بان خاته بهر به زهی و میهره بانی خوویه ﴿ إن الله غفور رحیم ﴾ چونکه خوا زور لیبووردهیه، زور دلوقانه.

فهزلی کؤجه ران و پشتیوانان و شوینکه وتوانیان:

ئینجا سه ره ی باسکردنی کومه لی (نه نسان) و کوچکه رانه بویه ده فره مووی: ﴿ ۱۰۰: والسابقون الأولون من المهاجرین والأنصار ﴿ له دهسته ی یه که می پیشه نگی کؤچکه ران و پشتیوانان ﴿ والذین اتبعوهم بإحسان ﴿ و چاک په پیره وانی شه وانیش ﴿ رضی الله عنهم ﴿ خوا رازی بوو لییان ﴿ ورضوا عنه ﴿ و شه وانیش له خوا رازی بوون. له چه ند جیگایه کی تر دا شه و فزل و ریزو حورمه ته هاتووه، بو نومونه: له سه ووره تی (۳/۶۳) دا ده فره مووی: (وآخرین منهم لما یلحقوا

بہم.. یان لہ سوورہتی (۱۰/۵۹) دا دہ فرموی: (والذین جاؤوا من بعدہم یقولون ربنا اغفر لنا ولإخواننا..)، یان لہ سوورہتی (۷۵/۸) دا دہ فرموی: (والذین آمنوا من بعد وھاجروا وجاهدوا معکم فأولئک منکم..) بی لہ مہش ٹھوہمان دہست دہخن کہ: (تابیین) و پاشینانی ٹھوانہ، وھک پیشینانیان حیسابیان بؤدہ کری

دوورووہ کانی (مہدینہ) و دہستہ کیہہ کان:

﴿ ۱۰۱: ومن حولکم من الأعراب منافقون ﴾ لہ عہرہ بہ دہستہ کیہہ کانی دوورووہ ریشتاندا خہ لکیکی دووروو و مونافیق ہہیہ، وھکو ہوزی (موزہینہ، ٹھسلہم، غیفار، ٹھشجہع) ﴿ ومن أهل المدينة مردوا علی النفاق ﴾ وھ لہ خہ لکانی (مہدینہ) شدا ہندیکی دووروو و، لیبراو بؤ دوورووہی ہن ﴿ لا تعلمہم نحن تعلمہم ﴾ تو ٹھی موحہ مہد نایان ناسی، ہتا لہم دونیایہ دا بریاری خوتیانی لہ سہرہدہیت، ٹیمہ بؤخومان زورباش دہیان ناسین ﴿ سنعذبہم مرتین ﴾ جا لہ ہر ٹھوہ ٹیمہ لہ دنیا دا دووچار سزایان ٹھدہین، جارنکیان بہ سہرختنتان بہ سہر دوڑنہ کانتاندا کہ بہوہ دلگران دہین، جارنکیشیان بہ ٹاہرو بردونیان ونیفاقیان ﴿ ثم یردون إلی عذاب عظیم ﴾ لہ دواییشدا ٹھہرینہوہ بؤ جہزہ بہو سزایہ کی ہرہ گہورہ.

موسلمانہ بہ جیمہاوہ کان لہ جیہاد:

﴿ ۱۰۲: وآخرون اعترفوا بذنوبہم ﴾ بری خہ لکی تریش ہہیہ ددانیان بہ گوناہو ہلہ کانی خویاندا نا، کہ لہ خہزای تہبووک "لہ ہر سستی خویان دواکہوتن" پاشان تہوبہ بیان کردو بہ شیمان بوونہوہ ﴿ خلطوا عملا صالحا و آخر سیئا ﴾ ہندی کارو کردہوی چاکیمان ٹہنجام دا و، بریکئی خرابیان ٹیکہ ل کرد ﴿ عسی اللہ أن یتوب علیہم ﴾ بی گومان خوا لییان خؤش دہبی و، تہوبہ بیان لیوہرہ گریست ﴿ إن اللہ غفور رحیم ﴾ بہ راستی خوا بؤ گوناہ زور لیوورہدہیہ، زوریش میہرہیان و دلوقانہ. بہئی.. گہلی ریویاہت ہہیہ لہ سہر ٹھوکہ سانہ دہدوی و، دیارییان دہکن و ہرہیہ کہ بؤخوی شتیکی لہ لیت! بہ لام لہ گہل ٹھوہیشدا ہمووچوڑہ موسلمانیک ہرہدہکوی کہ ٹھوہیش کارو کردہوی بہوچہ شنہ بیت و، پاشان تہوبہ بکات، بؤیہ ہرہ کہ (ٹھبوو ٹھوفا) سہدقہ کہی خوی ہینا، پیغہ مہر ﴿ فہرموی: ((اللہم صل علی آل ابی أوفی)) (موسلم). خویاہ لہ خانہوادہی (ٹھبوو ٹھوفا) بیوریت و رھمہ تیان بہ سہرا بریزیت.

لہ سامان و داراییدا زہکات ہہیہ:

﴿ ۱۰۳: خذ من أموالہم صدقۃ ﴾ لہ سامانہ کہ بیان زہکات و سہدقہیہ و ہرگرہ ﴿ تطہرہم و تزکیہم بہا ﴾ دل و دہروونیانی پی پاکہوہ کہ، ہتا لہ گوناہہ کانیان پاک ببنہوہو، چاکہ کانیان فراوان بی و دہشگہنہ پلہی ہرہ بہرز ﴿ وصل علیہم إن

وَالسَّابِقُونَ الْأُولُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿۱۰۱﴾ وَمِنَ حَوْلِكَ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ وَمِنَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَى عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿۱۰۲﴾ وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنْ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۱۰۳﴾ خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿۱۰۴﴾ الَّذِينَ يَتَّبِعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوا اللَّهَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَسَيُرَدُّونَ إِلَى عَذَابِ الْعَذَابِ وَاللَّهِدَةُ فَيُنذِرُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۱۰۵﴾ وَآخَرُونَ مَرْجُونَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿۱۰۶﴾

و، زہامہندی خوا بہدہست دینن ﴿ واعدلہم جنات تجری تحتہا الأنہار ﴾ بہدہر لہوہش چہندان باخ و بیستانی بؤ سازداون کہ: بہ ہرہدہخت و کؤشکہ کانیدا روویار گہلی دہجیت ﴿ خالدین فیہا أبدا ﴾ بہ ہتاہہ تاییش تییدا ٹھمیننہوہ ﴿ ذلك الفوز العظیم ﴾ ہر ٹھوہیشہ دہسکہوت و سہرفرازی گہورہو بہنرخ. (سہعیدی کوری موسہییہب) و دہستہیہ کی تر لہ پیناسہی (سابقین) دا دہلین: (ہم الذین صلوا الی القبلتین). ٹھوانہ بوون کہ لہ نوپیڑہ کہ دا روویان لہ ہرہدو و قبیلہ کہ کرد. ٹیمامی شافعی و یارانیشی دہلین: (ہم الذین شہدرا بیعۃ الرضوان). ٹھوانہ بوون لہ (بہیہتولریزون) دا ٹامادہ بوون، دہسا واوہیلو ٹؤف بؤ ٹھوانہی رکیان لہو کہ سانہیہ کہ خوا رازیہ لییان و ٹھوانیش لہ خوا رازین! بی لہوہیش ہیشتا جنیویان دہدہنی و تہگفیریان دہکن!!

صلاتک سکن لهم ﴿ و دوعای چاکیان دهرهق بوبکه، چونکه دوعا ونزای تو، دلنارامی وئوقره به خسه بویان ﴿ والله سمع علم ﴾ وخواش زور بیسندهیه، زوریش زانیه. شم نایه ته - نهگه رچی رووی له خه لکه دواکه و توه که بیت له (ته بووک) - به لام گشتییه و گشتگیره ته و اووی موسلمانان دهگریتیه وهو، ده بی هتا روژی قیامت" به شی له مال و سامانیان بیه خشن بو ری خوا ﴿ ۱۰۴ : ألم یعلموا أن الله هو یقبل التوبه عن عباده ﴾ ناخو نه یان زانی بی که بی گومان خوا ته و به و په شیمانی له گشت به نده کانی خووی قه بوول دهکا ﴿ و یاخذ الصدقات ﴾ و سه ده قهش له هه موو پرواداران و دلسوژان و هره ده گری ﴿ و أن الله هو التواب الرحیم ﴾ بی گومان هه خوا به ته و به قوبوولکارو، میهره بان و دلوفان، ده سا ئیوهیش "ته ی موسلمانان" ته و به بکه ن و خیرو سه ده قه بده ن بو ری خوا، پیغه مبه ری خوا ده فهرمووی ﴿ إن الله یقبل الصدقة و یاخذها بيمينه فیریبها لاحدکم، کامیری احدکم مهره، حتی أن اللقمة لتصیر مثل أحد ﴾ (ترمزی). واته : بی گومانه که خوا میهره بان سه ده قه قبول ده کاو به دهستی راستیشی و هری ده گری و، گوره ی ده کا، ههروه کو چون یه کنی له ئیوه جوان و نه سپه که ی به خیرو ده کاو گه و ره ده بی، ته نانه تی یه ک پارو لای خوا به قه د (ئو خودی لی دی).

هه ره شه له یاخییان:

﴿ ۱۰۵ : وقل اعلموا فسیری الله عملکم ورسوله و المؤمنون ﴾ شه ی پیغه مبه را! به هه موو نه و خه لکه بلی: کاری خو تان بکه ن، بی گومان بن که خوا ی گه و ره و، پیغه مبه ره که ی و، موسلمانان به ره می کرده و کانتان ده بینن، واته : هه رشتی بکه ن خوا پیغه مبه ر و ئیماندارانی لی به ناگا ده کات، هه ر چه ند به دزی و به نه ئینیش بیکه ن ﴿ و ستردون إلى عالم الغیب والشهادة ﴾ و به ته نکید ده برینه وه لای (خوای) زانای نادیارو دیار ﴿ فینبئکم بما کتمت عملون ﴾ نه و سا به هه رکاری کردوتانه ناگادارتان نه کات.

کاروباری سی هاوه له به جیماره کان له جههاد:

﴿ ۱۰۶ : و آخرون مرجون لأمر الله ﴾ و دهسته یه کی تری جیماره کان، چاره ری فهرمانی خوان و چاره نووسیان دواخراوه. رافه که رانی قورشان نه لین: نه مانه، نه و سنی که سه بوون که له خه زای ته بووک خو یان به نه نه قه ست دواخست و نه چوونه خه زاکه. (ئیین عه بباس) ده ئی: نه و سنی که سه یه: (که عب) و (هیلال) و (موراره) بوون، دهستی دهسته کی زوریان به خو یان کرد بو چوونه ته بووک، به لام دهره نجام هه ر نه چوون و نه چوون !!

شایه نی باسه هه ر سنی که سه که ش له نه هلی به در بوون " ئینجا له به ر نه وه په یامبه ر ﴿ ربی له هاوه لان گرت له قسه و سلاو لیگردونیان، هه تا فهرمانی خو یان بو هات و ته و به یان لی و هر گیرا، وه کو له جینییه کی تری شم سووره ته دا خوا ده فهرمووی: (و علی الثلاثة الذین خلفوا حتی إذا ضاقت علیهم الارض بما رحبت..) ﴿ إما یعذبهم و إما یتوب علیهم ﴾ نه نجامیان دواخراوه، جا یا خوا سزایان ده دات، یان ته و به یان لی و هره گری ﴿ والله علیم حکیم ﴾ وه خواش زور زانیه، زوریش کار به چی و له کارزانه، جا بو دواپی خوا ی گه و ره ته و به ی لی و هر گرتن و فهرمووی: (لقد تاب الله علی النبی و المهاجرین و الأنصار..).

مزگه وتی (زار) و به سه ره تانی:

﴿ ۱۰۷ : و الذین اتخذوا مسجدا ضاررا و کفرا و تفرقا بین المؤمنین ﴾ وه له دوور و وه کاندا که سانی واهن وه کو (نه بوو عامیری راهیبی عیسیایی) - که له مه دینه دا - دژ به پیغه مبه ره موسلمانان و، بو به هیز کردنی کوفرو بی باوهری خو یان و، بو په رت کردنی ریزه کانی کومه لی باوهر داران و دوور خسته وه یان له پیغه مبه ر ﴿ شوینتی به ناو مزگه وتی زاریان سازدا ﴿ و ارسادا لمن حارب الله ورسوله من قبل ﴾ و بو نه وه بیکه نه (که مین) و روانگه بو نه و که سانه که پیشتر به رله دروسکردنی دژی خوا و په یامبه ره که ی ده جهنگان. ده گپ نه وه که (نه بوو عامری) فاسق هه میشه هه ره شه ی له په یامبه ری خوا ده کرد که: به هه موو هیز نیکی دژایه تی بکاو، هه رکه سیکیش شه ری له گه ل بکات شم ناماده ده بیت هاوکاری بکات! جا به فهرمانی نه و دژو نه یاره ی پیغه مبه ره نه و مزگه و ته یه کرایه وه، هه تا بیته جیگای پیلان و فاک و فیک دژبه موسلمانان ﴿ و لیحلفن إن أردنا إلا الحسنى ﴾ که چی به هه موو هیز نیکیان سویند نه خو ن که: ته نها چاکه و خیرمان له کردنه وه ی نه و مزگه و ته دا مه به ست بووه ﴿ و الله یشهد إنهم لکاذبون ﴾ خو خوا بو خو ی چاک به ناگایه که دروژنن و دلیشیان چی تیدایه و، مه به ستیشیان چی بووه؟ ﴿ ۱۰۸ لا تقم فیه أبدا ﴾ هه رگیز توش - نه ی پیغه مبه را - له مزگه وتی وادا رامه وه سته و نویژ مه که ﴿ لمسجد أسس علی التقوی من أول یوم ﴾ دلنیا به نه و مزگه و ته یه "مزگه وتی قوبه" که هه ر یه که م روژ له سه ر بناغی ته قوا دامه زرا ﴿ أحق أن تقوم فیه ﴾ به هه قتره تو نویژی تیا بکه یت، هه تا مزگه وتی (زار) ﴿ فیه رجال یحبون أن یتظهروا ﴾ له م مزگه و ته دا کومه له پیاو نیکی تیدایه - له پشتیوانان - زور چه زیانه له هه موو چلک و چه په لیبیک و، له هه ر تاوان و گونا هیک پاک بنه وه ﴿ و الله یحب المطهرین ﴾ دیاره خواش

بُوخوی پاکانی خوش دهوی ﴿ ۱۰۹ : اَمِنْ اَسْس بِنَانِه عَلٰی تَقْوٰی
 مِنْ اَللّٰهِ وَرِضْوَانِ خَيْرٍ ﴾ ناخو ئه وهی بنه رته می مزگه وته که ی خوی
 له سر خواناسین و ته قوا و ره زامه ندی خوا دارشتینی "وهکو مزگه وتی
 قوبا" چاکتره ﴿ اَمِنْ اَسْس بِنَانِه عَلٰی شِفَا جَرْفِ هَارٍ ﴾ یان شه و
 که سه ی که بنه رته می مزگه وته که ی له سر لیواری ناودری فشه ل

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفَرُّبًا بَيْنَ
 الْمُؤْمِنِينَ وَاِزْوَاجًا اَلْمَنْ حَارَبَ اَللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ مِنْ قَبْلُ
 وَلَيَحْلِفُنَّ اِنْ اَرَادْنَا اِلَّا اَلْحُسْنَ وَاَللّٰهُ بِشَيْئِهِمْ لَكَدِيْبٌ
 ﴿ ۱۰۷ ﴾ لَا تَقْرَفْ فِيْهِ اَبَدًا مَّسْجِدًا اَسَّسَ عَلٰى التَّقْوٰى مِنْ اَوْلٰى
 يَوْمٍ اَحَقُّ اَنْ تَقْرَمَ فِيْهِ وَاَلَّذِيْنَ يَخْتَفُونَ اَنْ يُنظَرُوْا
 وَاَللّٰهُ يُحِبُّ الْمُظْهَرِيْنَ ﴿ ۱۰۸ ﴾ اَمِنْ اَسْس بِنَانِه
 عَلٰى تَقْوٰى مِنْ اَللّٰهِ وَرِضْوَانِ خَيْرٌ اَمِنْ اَسْس بِنَانِه
 عَلٰى شَفَا جَرْفِيْ هَارٍ فَاَنْهَارٍ يَبِيْ فِيْ نَارِ جَهَنَّمَ وَاَللّٰهُ لَا يَهْدِي
 الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿ ۱۰۹ ﴾ لَا يَزَالُ بُعِثُهُمْ اَلَّذِيْ يَنْوَارِبُهُ
 فِيْ قُلُوْبِهِمْ اِلَّا اَنْ تَقَطَّ قُلُوْبُهُمْ وَاَللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿ ۱۱۰ ﴾
 اِنْ اَللّٰهُ اَشْرَى مِنْ اَلْمُؤْمِنِيْنَ اَنْفُسُهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ
 بِاَنْ لَّهُمُ الْجَنَّةُ يُقْتَلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اَللّٰهِ فَيَقْتُلُوْنَ
 وَيُقْتَلُوْنَ وَعَدَا عَلَيْنِه حَقًا فَاَلَّذِيْنَ زُوْا اِلَّا يُجِيْل
 وَالْاَشْرَاءُ اِنْ وَمِنْ اَوْفٍ يَعْبُدُهُمْ مِنْ اَللّٰهِ فَاَسْتَبِيْرُوْا
 بِبَيْعِكُمْ اَلَّذِيْ بَايَعْتُمْ بِهِ وَاَلَّذِيْ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿ ۱۱۱ ﴾

خوا به به هشت گیان و سامانی موسلمانانی کری:

﴿ ۱۱۱ : اِنْ اَللّٰهُ اَشْرَى مِنْ اَلْمُؤْمِنِيْنَ اَنْفُسُهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ ﴾ بنی گومان
 خوا گیان و سامانی موسلمانانی کریوه ﴿ بَانَ لَهُمُ الْجَنَّةُ ﴾ که
 له باتیاندا به هشتیان بداتی ﴿ يَقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اَللّٰهِ ﴾ کوشتار
 ده که نه له ربی خوادا ﴿ فَيَقْتُلُوْنَ وَيُقْتَلُوْنَ ﴾ جا شه کوژن و،
 ده شوژین ﴿ وَعَدَا عَلَيْنِه حَقًا ﴾ شه کرین و فروشتنه به لینیکی
 هه قه خوی گه وره داو به تی ﴿ فِيْ التَّوْرَةِ وَاَلْاِنْجِيْلِ وَاَلْقُرْآنِ ﴾ له
 ته ورات و ئینجیل و قورئاندا ﴿ وَمَنْ اَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنْ اَللّٰهِ ﴾ شه وه
 کی له خوا پابند تره به په یمان و به لینی خوی وه؟ ﴿ فَاَسْتَبِيْرُوْا
 بِبَيْعِكُمْ اَلَّذِيْ بَايَعْتُمْ بِهِ ﴾ ده سا موژده و مزگینی به به کتر بدن
 و، گشتان دلشادین - شه موسلمانان! - به کرین و فروشتنه ی
 کردووتانه ﴿ وَاَلَّذِيْ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴾ دیاره هر شه و مامه له یه
 ده سه که وتی مه زن و سه فرازی به گه وره یه ﴿ ۱۱۲ : اَلنَّابِئِيْنَ
 الْعَابِدِيْنَ الْحَامِدِيْنَ ﴾ شه برواداران که خوی گه وره شه و کرین
 و فروشتنه ی له گه ل کردون شه مانن وه کو خوی ده فهرموی: له
 رابردوی خرابی خویان په شیمانن، عابیدو خوا په رستن، شوکرانه
 بزیر و سویا سگوزارن ﴿ السَّانِحِيْنَ الرَّاٰكِعِيْنَ السَّاجِدِيْنَ ﴾ رُوژو گرو
 جیهاد کهرن، روکوع به رو کری نووش بهرن ﴿ الْاَمْرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ
 وَنَهْيِ الْمُنْكَرِ ﴾ و فهران دهرن به چاکه ﴿ وَاَلَّذِيْنَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴾ وری گرن
 له خرابه ﴿ وَالْحٰفِظِيْنَ لِحُدُوْدِ اَللّٰهِ ﴾ وپاریزهرن بو سنووره کانی
 خوا، شه مانن له گه ل خوادا مامه له ی به هشتیان کردووه
 به هشتین ﴿ وَاَلَّذِيْنَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴾ ده سا توش - شه ی موحه معه د! -
 شه مزگینی به بده به و باوهر دارانه ﴿ ۱۱۳ : مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِيْنَ
 آمَنُوْا اَنْ يَسْتَغْفِرُوْا لِلْمُشْرِكِيْنَ ﴾ نه به په یامبه ریی دراوه داوای
 لیبووردن بو هاو به شدانه ران بکات، نه به باوهر دارانیش ﴿ وَلَوْ
 كَانُوْا اَوْلٰى قَرٰبٰى ﴾ شه گهر چی خرمی نزیکیشیان بن ﴿ مِنْ بَعْدِ
 مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ اَصْحَابُ الْجَحِيْمِ ﴾ به تابه تی پاش شه و بویان
 دهر که وتووه که دوزه خین و بو کوفر کارده که ن.

نیمامی (بوخاری) ده لی: شه تابه ته سه باره ت به (شه بوو تالیب) هاته
 خواریی، شه و همه که له گیانه لادا بووو ده سه ته یه کیش له سه رانی
 قوره یش له وی ناماده بوون، پیغه مبه ریش چوو به لای سه ری
 و فهرموی: مامه! بلی: ﴿ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَللّٰهُ ﴾ شه وسا منیش لای خوا
 شه ی که مه به لگه بو ت، (شه بوو جه هل) پریدایه و گوتی: شه بوو
 تالیب! خریکه واز له تایینی (عه بدول موته لب) دینی؟!
 په یامبه ریی ﴿ فَرَمَوِيْ ﴾ سویند به خوا هه تا ریم له نگیری، ههر
 داوای لیبووردن بو شه کم. ههر له وپاره وه بوو شه تابه ته یش هات

و روخه ک داناهه، دیوارنک له سه ر قوری کرابن لافاو هینابیتی و،
 به ره و رووخان ملی نابیت، شه بی چون بینایه کی له سه ر بکری ت؟!
 ﴿ فانهار به فی نار جهنم ﴾ ئینجا له ناکاو به و فشه ل و رووخه که وه
 ده که وینه ناو ناگری دوزه خه وه. واته: نایا که سیك بناغه ی تایینی
 خوی له سه ر دل سوژی و ته قوا دارشتینی، وه کو که سیك ده بی که
 له سه ر پروپالانته و دوو رووی دای رشتینی؟ ﴿ وَاَللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
 الظّٰلِمِيْنَ ﴾ ههر گیز خواش رینمایي خه لکانی سه ته مکار ناکات،
 واته: شه وانه ی شه و مزگه وتی (زران) یان کرده وه، ناهه قیکارو
 سه ته مکارن ﴿ ۱۱۰ : لَا يَزَالُ بُنِيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةَ فِي قُلُوْبِهِمْ
 بِنِيَانِهِمْ كَمَا بَنَوْا رِيبَةَ اَلَّذِيْنَ هُوَ اَشْرَى مِنْ اَلْمُؤْمِنِيْنَ اَنْفُسُهُمْ
 وَاَمْوَالَهُمْ ﴾ واته: مزگه وتی (زیران) که به و نیاز وه دروستیان کرد،
 هه همیشه چاوگی بیم وترسه له دلیاندا ﴿ اِلَّا اَنْ تَقَطَّ قُلُوْبُهُمْ
 لِيُشِيَانَ نَابِرِيْتٍ مَّهْ كَرُ دَلِيَانَ لَه تله ت بیی و بهرن ﴿ وَاَللّٰهُ عَلِيْمٌ
 حَكِيْمٌ ﴾ وه خواش زور زانایه، زوریش کارزان و کار به جییه.

له دوو رووه کانی دا که : له گه ئی نه چن بۆ جهنگی ته بووک
 و المهاجرین و الأنصار و وه له کۆچکه ران و پشتیوانانیش -
 که هه ندیکیان چوونه جیهاد و، هه ندیکیشیان خۆیان به زه ویدا
 نووساند خۆش بوو و الذين اتبعوه فی ساعة العسیر و تهوانه یان
 که له جهنگه سهخته کهی (ته بووک) دا دواى پیغه مبه رکه وتن

و فرموی : انک لاتهدی من احببت ولكن الله يهدى من يشاء
 وهو أعلم بالمهتدين) قصص/ ۵۶.

ئى خۆشبوون بۆ موشریکان داوا ناگرئى :

۱۱۴ : وما كان استغفار إبراهيم لآبيه و خو داوا كردنه كه ی
 ئیبراهیمیش بۆ ئى خۆشبوون له باوكى و إلا عن موعده وعدھا
 إیاد و تنھا له بهر شهوه بو كه كاتئى خۆى - پئش شهوه بئى باوهرئى
 باوكى بۆ دهر كه وئى - به ئیئنى دابوو به كه : داواى لیبووردنئى بۆ
 بكات، وهكو به ئاشكرا له سوور هتئى (مه ریه م) و، ئایه تئى (۴۷) دا
 باس كرا وه ده فرموی : قال سلام عليك سأستغفر لك ربى إنه
 كان بى حفيا و فلما تبين له أنه عدو لله و جا كه زانى سوور
 دوژمنئى خوايه و تبرا منه و یه خهئى ئى هه ئه كه كان و به رانه تئى
 ئى كرد و إن إبراهيم لأواه حليم و چونكه ئیبراهیم پیاویكى زۆر
 ملكه و دهن به دوعاو، هئمن و له سه رخۆ بسو به رامبه ر به
 خه لكانئى نه زان.

بئى به ئنگه كهس ئاوانبار ناگرئى :

۱۱۵ : وما كان الله ليضل قوما بعد إذ هداهم و خۆ پاش شهوه ش
 خوا خه لئىكى خستبئته سه ر راسته رئى، ئیتر نه بووه جار ئىكى تر
 گو مریان بكات. ئه م ئایه ته ش سه باره ت به هه ندئى له و مو سلمانانه
 هاته خوارئى كه داواى لیبووردنئیان كرد بوو بۆ موشریكه كان، له
 پاشان ترسان كه خوا قاریان ئى بگرئى، ئیئجا هات بۆ دلدا نه وه یان
 و حتى بین لهم ما يتقون و تا شه و شتانه یان بۆ روون بكاته وه كه
 ده بئى خۆیانئى ئى پاریزن و إن الله بكل شئ عليم و بئى گومانه خوا
 به هه موو شتئىك زاناو به ئاگایه و ۱۱۶ : إن الله له ملك السموات
 والأرض و به راستئى ده سه لاتئى ته واوى ئاسمانه كان و زه وى هه ر
 بۆ خوايه و یحئى و یسئت و كئى و یسئت ده بیژ ئیئنى، كئیشئى و یسئت
 شه مرئىئى و، هئدا یه ت و گو مریایش هه ر به ده ستئى خۆیه تئى و ما
 نكم من دون الله من ولى ولا نصیر و بیئجكه له خواش هئچ دؤست
 و پشتیوان ئىكتان ده ست ناكه و ئیت له سزا رزگارتان كات، ده سا ئیتر
 هه رله خۆى بترسن.

خه زاكهئى ته بووك :

۱۱۷ : لقد تاب الله على النبي و چوون بۆ جیهاد فرمان
 و كار ئىكى براره وى خوايه، بۆیه هه ر جوژه دوا كه و تنئىك - بئى
 بیانووى شه رعئى - وه ر ناگئیرئى و نا په سه نده و تۆ له ی هه یه .. بۆیه خوا
 له و كار هئى په یامبه ره ییش خۆش بوو كه : مؤله تئى ده سه ته یه ك

التَّائِبُونَ الْعَمَدُونَ الْعَمَدُونَ التَّائِبُونَ
 الرَّكْعُونَ السَّجِدُونَ الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
 وَالنَّكَاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ
 وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿۱۱۴﴾ مَا كَانِ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ
 يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ
 مَا بُيِّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿۱۱۵﴾ وَمَا كَانِ
 أَسْتَغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأبيه إِلَّا عَن مَّوعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ
 فَلَمَّا بَيَّنَّ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ
 ﴿۱۱۶﴾ وَمَا كَانِ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَهُمْ حَتَّى
 يَعْتَبِئَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿۱۱۷﴾ إِنَّ اللَّهَ
 لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَمَا لَكُم مِّنْ
 دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿۱۱۸﴾ لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى
 النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي
 سَاعَةِ الْمُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ فَرِيقٍ
 مِنْهُمْ لَقَدْ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُمْ يَهْمُرُونَ وُجُوهَهُمْ رَجِيمٌ ﴿۱۱۹﴾

و په پره و بیان ئى كرد و چوونه ته بووك و من بعد ما كاد يزيغ قلوب
 فريق منهم و پاش شه وه خه ريك بوو هئند ئىكیان دلئان لارى بئیت
 و نه چنه جیهاده كه وه ! و تم تاب عليهم و پاشان دووباره خوا
 ته و بهئى ئى وه رگرتن و انه بهم رؤف رحيم و چونكه به راستئى خوا
 به رامبه ر به وانه زۆر به لوتفه، زۆریش له گه لیان به مبه ره.

سه رگرو شتهئى سن هاوه له جئما وه كان :

۱۱۸ : وعلى الثلاثة الذين خلفوا و خوا ته و بهئى له و سئى
 كه سه ش وه رگرت كه خۆیان له غه زا كه گرت ه دوا وه، واته : له
 مه دئینه مانه وه وه نه چوونه جهنگئى ته بووك و حتى إذا ضاقت
 عليهم الأرض بما رحبت و تاله خه فه تدا وای ئى هات ئه م
 زه و به فراوانه یان لاته نگ بوو و ضاقت عليهم أنفسهم و له
 خه م و خه فه تا له گئیانئى خۆیان بیزار بوون، چونكه په یامبه ر
 برپارى دابوو نابئى هئچ كه سئىك ته نانه تئى سلا ویشیان ئى بكات،

هتا فرمانی خوا دیت!! ﴿ وَظَنُوا أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ﴾
 ئیتر زانیان که هیچ په نایه کیان نه ماوه، مه گهر هر په نا به خوا
 بهرن ﴿ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا ﴾ له پاشان خوا رینمایي ته و بهی
 کردن، بۇ شهوه ته و به بکن، ئیتر شه وانیش ته و به بیان کردو خوا
 به خشینی ﴿ إِنْ اللَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴾ به راستی ته نها شه

پاداشی چوونه جیهاد:

﴿ ۱۲۰: مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ ﴾ بۇ
 مه دینه بییه کان و عه ره به بیابانی بییه کانی ده و رو به هری مه دینه حه لال
 نییه ﴿ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﴾ که خو دواخن له په یامبهری
 خواو ﴿ لِمَالِهِمْ لِيَتَدَانِيحُوا ﴾ ولا یرغبوا بأنفسهم عن نفسه ﴿
 و گیانی خو یان له گیانی په یامبهر لا گرنگترییت و خو یانی لی
 هه لا و یرن و، ثم هم موو پاداشی قیامته له دست بدن ﴿ ذَلِكَ
 بَأَنَّهُمْ لَا يَصِيحُّونَ ظُلْمًا وَلَا يَنْصِبُونَ وَلَا مَخْصَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ﴾ چونکه
 هه تینوویه تیسی و ماندوویه تیسی و برسییه تییه کیان له ربی خوا
 تووش ده بی ﴿ وَلَا يَطَّوَّنُونَ مَوَاطِنًا ﴾ و هه هه نگاو یك دهی هاوین
 ﴿ يَغِظُ الْكُفَّارَ ﴾ و بی باوهره کان تووره بکات ﴿ و ينالون من عدو
 نیلا ﴿ و هه زیانیك له دوزمنی خوا ده دن ﴿ إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ بَعْدَ
 صالح ﴿ به هه یك له وانه خوای گه و ره کرده و به کی چاکیان بۇ
 ده نووسی ﴿ إِنْ اللَّهُ لَا يَضِيعُ أَجْرُ الْمُحْسِنِينَ ﴾ بی گومان خوا ره نجی
 کارچا کان به زایه نادان، شه وانه که بوونه به لا گه ردانی پیغه مبهری
 خواو، که م تا زور لیسی کلا نه بوون ﴿ ۱۲۱: وَلَا يَتَّقُونَ نَفَقَةَ
 صَغِيرَةٍ وَلَا كَبِيرَةٍ ﴾ و هه چهنده مال به خت ده کن، که م، یان
 زور له ربی خوادا ﴿ وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا ﴾ و هه شه و له و دولیک
 ده برن بۇ جیهاد ﴿ إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ ﴾ نیلا هه موویان بۇ ده نووسی
 ﴿ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ هه تاخوا به چاکتر له وهی
 کردوویانه پاداشیان بداته وه، واته: هه گیز له ربیازه که ی پیغه مبهر
 و هاوه لانی کلا مه بن، و هکو (که عبی کوری مالک و، هیلال کوری
 نومیه یه و، موراره ی کوری ره بیع) نه کن، چونکه و هکو (که عب)
 خوی ده لی: بیجگه له (به دن) ناماده ی گشت خه زاکان بووه، به لام
 له م خه زایه ی ته بووکدا که هه موو نامیرو که له و په لیکی جهنگیشی
 هه بوو، هه شه مرؤو سبه یینی کردو نه که و ته ربی هتا شه وان
 گه رانه وه و، شه میش تووشی شه و گیر و گرفته یه بوون. ﴿ ۱۲۲:
 وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً ﴾ هه ق نه بوو باوهره داره کان هه موو
 به جاری بچنه جیهاد و شارو گونده کان چؤل بکن. به لی پاش
 هه ره شه کانی خوای گه و ره له وانه ی خو یان له جیهاد ده دزی به وه و
 دوا ده که و تن له جیهاد، موسلمانان که په یمانیاندا که ئیتر له مه و دوا
 هیچ که سیکیان به چی نه مینی، هه ربی کاتی په یامبهر ﴿
 چوویه مه دینه هه موو به جاری په لاماریان ده دا و ده چوونه خه زاو،
 په یامبه ریش ﴿ به ته نیا خوی ده مایه وه، ئینجا شه و نایه ته هات.
 ﴿ فَلَوْ لَا نَفَرْنَا مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ ﴾ با له باتی شه و هه موو
 بچنه ده ربی، له ناو هه ده سته یك چهنده که سیکیان بچنه ده ربی

وَعَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ أَصَابَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ
 بِمَارْحَبٍ وَضَارَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ وَظَنُوا أَنَّ لَا مَلْجَأَ
 مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ
 الرَّحِيمُ ﴿ ۱۱۹ ﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ
 الصَّادِقِينَ ﴿ ۱۲۰ ﴾ مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُ
 مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ
 عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يَصِيحُّونَ ظُلْمًا وَلَا يَنْصِبُونَ
 وَلَا مَخْصَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَّوَّنُونَ مَوَاطِنًا يَغِظُ
 الْكُفَّارَ وَلَا يَأْتُونَ مِنَ عَدُوِّ نِيْلًا إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ
 بَعْدَ عَمَلٍ صَالِحٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿ ۱۲۱ ﴾
 وَلَا يَتَّقُونَ نَفَقَةَ صَغِيرَةٍ وَلَا كَبِيرَةٍ وَلَا يَقْطَعُونَ
 وَادِيًا إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا
 يَعْمَلُونَ ﴿ ۱۲۲ ﴾ وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً
 فَلَوْ لَا نَفَرْنَا مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَسْفَهُوا فِي الَّذِينَ
 لِيَسْفَهُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿ ۱۲۳ ﴾

خوایه قه بوو لکاری ته و به و، لی بوورده و، زوریش دلوقان و میهره بانه
 ﴿ ۱۱۹: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ ﴾ شهی شه وانه ی باوهره تان
 هیناوه! له ناهه فرمانی خوا پاریز بکن ﴿ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴾
 و هه میش له گه دل ده سته ی راستان بن، شه وانه که له گه دل پیغه مبهردا
 چوونه خه زاو، بۇ ربی خوا به مال و به گیان تیکوشان، شه و سنی
 هاوه شه له بهر شه بوو خوا ده رگای خیزی لی کردنه وه، چونکه
 پاش شه تووشی شه و تاقیردنه وه یه بوون و هه ره که پیغه مبهر له
 ته بووک گه رایه وه، هاتن شه وهی راستی بوو گو تیان و، هیچ شتیکیان
 لی نه شارده وه، به لی (عوسمانی کوری عه فنان) بوو توانی شه و به هره و
 به شه گه و ره یه بۇ خوی مسوگر بکاو، له و روزه ته نگه دا سویا که ی
 (ته بووک) بۇ پیغه مبهر ﴿ و هر ی خوا، له و روزه ناسوره ده ربازی
 بکاو، شه ویش پیی بهه رموی: (ما ضر ابن عفان ما عمل بعد الیوم)
 المسند ۷۵/۴. واته: ئیتر پاش شه مرؤو عوسمانی کوری عه فنان
 هه رچی بکا، زیان ناکات.

﴿ لیتفقہوا فی الدین ﴾ بۆ ئەوەی - لەو جموجوولەی جیهادەدا - لە کاروباری نایبیدا شارەزاو ئاگادار ببن و، باش تێبگەن کە: ئیسلام نایبیی جموجوولە و لێندروا قومەم إذا رجعوا الیہم ﴿ وکە لە گۆرەپانسی جیهادیش گەرانەووە ناو خێلی خۆیان بیان ترسێنن و هۆشیاریان بکەنەووە ﴿ لعلہم یحذرون ﴿ بەلکو لەنافەرمانی خوا خۆ وەدووڕ بگرن.

لە قورئان دەنێردرێت و نەبێنێبێه کانی ئەوانسی تێدایێ و، لای یێغەمبەر بن ﴿﴿ نظر بعضهم إلى بعض ﴾ بۆیە کتری ئەروانن و لەخەجالەتسی خۆیاندا دەلێن: ﴿ هل یراکم من أحد ﴾ ئاخۆ بێنی کەسێک لە موسلمانەکان بتان بپینێ، ئەگەر بۆی دەرچن و بەجێ بپێلن ﴿ ثم انصرفوا ﴾ لە پاشان خۆیان دەکێشایە دواووە

لەگەڵ کافرە هاوسیکانتان بەشەر بێن:

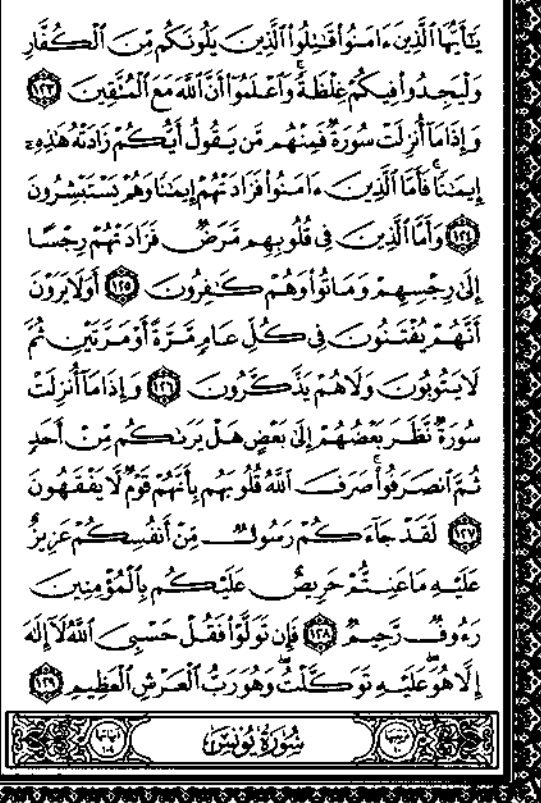
﴿ ۱۲۳: یا ایہا الذین آمنوا ﴾ ئەی گەلی خاوەن باوەر! ﴿ قاتلوا الذین یلونکم من الکفار ﴾ لەگەڵ ئەو کافرانەدا بچەنگێن لێتانەووە نزیکن، واتە: بەر لە هەموو شتێ دەبێ دەوروو بەری خۆتان پاک بکەنەووە لەشیرک وخوانەناسی، ئەوجا برۆن بۆ جینگەکانی تر، بۆیە یێغەمبەریش ﴿﴿ لەبەر لە عەرەبەکانی دەوروو بەریەووە دەستی پێ دەکرد ﴿ ولجعدوا فیکم غلظۃ ﴾ و دەبێ توندو تیزێ و زەبرو زەنگیشتان ئی بپینن، واتە: باهەست بکەن بە توندو تیزی و ئی برانتان ﴿ واعلموا أن الله مع المتقین ﴾ وچاکیش بزائن کە: خوا لەگەڵ خۆ پارێزانە.

ئیمان زیادو کەم دەکات:

﴿ ۱۲۴: وإذا ما أنزلت سورة ﴾ وە هەر کە بەشیک لە قورئان دیتە خسواری ﴿ فمنہم من یقول ایکم زادته هذه إیماناً ﴾ هەندی لە دوورووان بەگالتهووە بەوی تر دەقی: ئاخۆ ئەم سوورەتە باوەری کێتان زیادبکات؟ ﴿ فاما الذین آمنوا ﴾ جا ئەوانسی باوەریان هێناووە ﴿ فزادتهم إیماناً ﴾ ئیمان و بیرو باوەریان زیاد دەکات ﴿ وهم یتبشرون ﴾ و بەهاتنەکەشی دلشادو خوشحال دەبن ﴿ ۱۲۵: واما الذین فی قلوبہم مرض ﴾ وە ئەوانەش لە دلێاندا نەخۆشی و نیفاق هەیە ﴿ فزادتهم رجسا إلى رجسہم ﴾ کوفرو ناپاکییان پتر دەکات، واتە: لەباتی بەرەو هەق هاتنیان، بەدگومانییان خەستتر دەبێتەوہ ﴿ وماتوا وهم کافرون ﴾ وکە مردیشن هەر بەکافرێ مردن و، حاشایان لە دینی ئیسلام کرد.

تاقیکردنەووەی دووروووەکان:

﴿ ۱۲۶: أولایرون أنهم یفتنون فی کل عام مرة أو مرتین ﴾ ئاخۆ نایبێن کە هەر سالێ جاری، یان دوو جار تاقی دەکرینەوہ "بەبێ بارانیی و، بە جیهادو رویشتن بۆ جەنگ" ﴿ ثم لا یتوبون ﴾ کەچی هەر تەوہە ناکن ﴿ وهم لا یذکرون ﴾ و بیبرناکەنەووە پەند وەرناگرن ﴿ ۱۲۷: وإذا ما أنزلت سورة ﴾ هەرکە بەشی



دەگەرانیەووە دەرەدەچوون ﴿ صرف الله قلوبهم ﴾ یاخو دلێان لە باوەر وەرچەرخی ﴿ بأنهم قوم لا يفقهون ﴾ چونکە بەراستی خەلکیکی تێ نەگەیشت و نەفامن.

منهتی خوا بزائن کە یێغەمبەری بۆ ناردن:

﴿ ۱۲۸: لقد جاءكم رسول من أنفسكم ﴾ سویند بەخوا هەر لە خۆتان پەیا مەریکی پایە بەرزتان بۆ هات و چاک دەی ناسن لە کێبە ﴿ عزیز علیه ماعتتم ﴾ هەر نارەحەتییەکتان توش بێت زۆرەختە لای و پینی سەخڵەت دەبێ ﴿ حریص علیکم ﴾ زۆریش سوورە لە سەر پرۆاهینانتان ﴿ بالمؤمنین رؤوف رحیم ﴾ بەرامبەر بە پرۆاداران زۆر دلسۆزو بەبەزەبێ و دلۆفانە، لە سوورەتی (۱۶۴/۳) یشدا دەفەرموی: (لقد من الله على المؤمنین إذ بعث فیهم رسولا من أنفسهم...) جەخت لە سەر هەمان مەبەست دەکاتەوہ ﴿ ۱۲۹: فإن تولوا فقل حسبي الله ﴾ ئینجا ئەر بەهاتنەکەت بەهەرەمەند

بؤیه که مجار به باسکی په یامبه رمان (موحه ممد) و په یامه که ی دهست پی دهکات، نه و راستیهش دهسه لینیت که: هر نوممهت و نه ته و هیک په یامبه ریکی بؤ هاتوه، که و ابوو به ناهق سه ریان له هاتنی موحه ممد سور ده مننی، له کاتیکدا هر له خوشیانه: بؤیه ده فهرموئی: (أکان للناس عجا أن أوحینا إلى رجل منهم...) له پاشان چهنه د نایه تیک بؤ روونکردنه وهی "تولو هییهت" و "عبودییهت" دیننی، نه و ساش خه لکی بؤ به راست خواناسین و ملکه چ بوون بؤی رینوین دهکاو، پینان ده لیت که: تنها خوا دروستکارو رۆزیده ره، هر شه و ژیان و مردنی به دهسته، کاروباری گیتی و جیهان تنها به وه.. جگه له خوا هیچ که سیک شتیکی به دهست نییهو، غهیره ز خویشی هموو تیا ده چنی و ده فو تی.

ئینجا هه لوئستی هاوه لدا نه ران به رامبه به قورئان و په یامه که ی په یامبه ر سور باس دهکاو ده لیت: ئهم قورئانه به لگه و مؤعجیزه یه کی نه مره، هه تا دنیا دنیا بیته هر نه مینیته وه. وه هم پینان ده لیت: فرموون شه گهر راست ده که نه له ده عواکه تاندا تنها سوورته ی له وینه ی نه م قورئانه بهینن، که ئیوه خوتان به سه رچاوه ی خوشخوانی و ره وانیزی ده زان!

دهستی ناده می ده گری و، گه لی سیقاتی خویان پی ده ناسینی و، پاشان به بوونه و هردا ئه یان گیزی و پینان ده لیت: وهرن له م ناسمان و زووییه دا سهیری شوینه واری ده سه لاتی خوا بکه ن و بزنان چ عه جایباتی ده بینن، پاشان داستانی هه ندی له په یامبه ران، (نوح) و گه له که ی (مووسا) و نه ته و ه که ی، وه هر وه ها فیرعه ونی تا غووت.. هر وه که دهست نه خاته بان چیروکی (یونس) په یامبه ر سور بؤیه سووره ته که ش به سوورته ی (یونس) ناوبراوه.

فرمان به په یامبه ر سور ئه دا که: تنها دهست به شه ریه ته که ی خواوه بگری و، ده سی به رامبه به وه هموو نازارو شه شکه نجه ده کرین له لایه ن تاوانبارانه و خوراگرو به نارام بی.. تا کوتا بریاری خوی بؤ دی.

پیغه مبه ر هر له ناده مزاد ره وان ده کری:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: الرتلک آیات الکتاب الحکیم
 شه مه چهنه د نایه تیکی شه قورئانه مه حکم و به پیزه یه * ۲:
 أکان للناس عجا أن أوحینا إلى رجل منهم * ناخو بؤ خه لک
 جیی سه رسورمانه که وه حیمان بؤ پیاویکیان کردوهو کردو مانه ته
 پیغه مبه رو پیمان گوتوهو؟! * أن أندر الناس * که گشت مردم
 به سزای دوا رۆزی خوی گه وره به ده سه لات بترسینه * بشر الذین
 آمنوا * و به که سانه ش باوه ریان هیناوه مژده و مژگینی بده * أن

نه بوون، دل زویر مه به و بلی: من هر خوام به سه * لا إله إلا هو * بی له و خواجه هیچ په رستراویک نییه شیاوی په رستن بیت * علیه توکلت * هر به ویش پشت ده به ستم * وه رب العرش العظيم * وهر شه ویشه خاوه ن و په روه ردگاری عهرشی گه وره. به لی تنها خوا به پشتیوان زانین پیشه ی هموو پیغه مبه ران بووه: وه کو له سوورته ی (۱۱/۵۴-۵۶) دا ده فهرموئی: (قال إني أشهد الله وأشهدوا أني برى مما تشرکون من دونه فکیدون جمیعاً ثم لا تنظرون إني توکلت علی الله رسی وربکم..) وه له سوورته ی (۱۲/۱۴) دا سه باره ت به (نوح) ده فهرموئی: (فعلى الله توکلت فأجمعوا أمرکم..) وه پیغه مبه رانی تر ده لین: (وما لنا ألا نتوکل علی الله وقد هدانا..). نه بوو (خه یسه مه) ی نه نساری (خوی لی رازی بیت) رۆزی چوویه ناو باخه که یه وه، ژنیکی جوانیشی هه بوو، له سیبه ریکی خهست و خولدا رایه خیکی بؤ راخست و، فه ریکه خورماو ناوی خویشی بؤ هینا، پاشان بیریکی کرده وه سه ریکی کردو وتی: سیبه ریکی خهست و، فه ریکه خورمایه کی چاک و، ناویکی ساردو، ژنیکی جوان و..!! په یامبه ریش سور له بهر خورو گه رما دا بیت.. ئای ئه م کاره م چ کاریکی نارها و نادرسته!! ئیتر دهست به جنی هه لسا و وشتره که ی ناماده کردو شیرو ره که ی به دهسته وه گرت و به په له ریگای گرت به رو رویشت، په یامبه ریش سور له وئی سهیری کرد، دیتی و له دوروه سواری به په له هات، زور حه زی ده کرد (نه بوو خه یسه مه) بیت، بؤیه فه رمووی: (کن أبا خیثمه) واته: به ش ئه م سواره و به په له دیت (نه بوو خه یسه مه) بی، به لی که گه یشت و هاته پیشه وه به (نه بوو خه یسه مه) ده رچوو، ئیتر پیغه مبه ر سور زوری حه زی کرد، پاشان له خوا داوای لیبووردنی بؤ کرد. کوتابی تفسیری سوورته ی (توبه) والحمد لله رب العالمین. ئیمه ش داوای لیبووردن له گشت هه له و به له یه کمان ده که یین.

سوورته ی (یونس) سه

مه که ییبو (۱۰۹) نایه ت

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

ئهم سوورته ش له و سوورته مه که ییبان به که بایه خ به بنه ماو بناغه ئیسلامیه کان ده دن وه کو: (بروا به خوا، به گشت کتیب و نامه کانی و، به په یامبه ران و، به زیندوو بوونه وه، به پاداش و تۆله) دهشتوانی بلیت به مه له سوورته کانی تر جیا ده کریته وه که: مروفه کان بانگ دهکات بؤ بروا هینان به گشت کتیبه ناسمانیه کان، به تاییهت قورئانی پیروژ.

واته: زور به ناسانتر - پاش مردن - زیندوویان دهکاته وه ﴿ لیجری الذین آمنوا وعملوا الصالحات بالقسط ﴾ ههتا شهوانه ی بروایان هیناوهو ناکاریان چاک بووه، خوی گه و ره به دادگاران پاداشیان بداته وه ﴿ والذین کفروا ﴾ و شهوانه شوا کافرو بئی باوهر یونون ﴿ لهم شراب من حمیم و عذاب الیم ﴾ خواردنه وه یه کی زور گهرم

لهم قدم صدق عند ربهم ﴿ که به راستی پایه و پله و پاداشی باش و بهرزیان بوه هیه لای پهروه دگاریان، به هوی شهوهی له دونیادا کارو کرده وهی چاکیان پیش خستوهه ﴿ قال الکافرون ان هذا لساحر مبین ﴾ که چی کافرو بئی باوهر کان به پیغه مبه ریکی ناویان گوت: بئی گومان نم موحه مدهه ﴿ جادوو گهریکی ناکشراو روونه!﴾

خوابه دینه نهری گشت بوونه و هره:

﴿ ۳: ان ربکم الله الذی خلق السموات و الارض فی ستة ايام ﴾ به راستی پهروه دگارتان هه ره شه و خوی هیه که: ناسمانه کان و زهوی له ماوهی شهش روژدا دروست کرد، هه ندی ده لین: مه به ست بهو روژانه، هه ره شه روژانه ی دونیایه، هه ندیکیش ده لین: هه ره روژهی به قده هه زار روژهی نیستامانه ﴿ ثم استوی علی العرش ﴾ پاشان بهو شیوهیه که شایسته و شیوی زاتی شه و بئی و، شه خوی مه به ستی بئی، چوو به سه ره شی فه مانه وایی خوی، هه ره بویه زاناکانیش له ته فسیریدا ده لین: (ای استواء یلیق بجلاله من غیر تشبیه ولا تمثیل ولا تعطیل ولا تحریف کما هو مذهب السلف. و کما قال الإمام مالک - رحمه الله - : الاستواء معلوم، و الکیف مجهول، و الإیمان به واجب، و السؤال عنه بدعة. و قال الإمام أحمد - رحمه الله: - أخبار الصفات تمر کما جاءت، بلا تشبیه ولا تعطیل، فلا یقال: کیف؟ ولم؟ نؤمن بأن الله علی العرش کیف شاء و کما شاء بلا حد ولا صفة یبلغها و اصف، أو یحدها حاد، نقرأ الآیة و الخیر و نؤمن بما فیها و نکل الکیفیة فی الصفات إلی علم الله عزوجل). ﴿ یدبر الأمر ﴾ به ته نها بوه خوی کارو باری جیهان به ریوه دها، بئی شهوهی هیه که سینک بتوانی ربی لی بگری و هه لیوه شهینته وه ﴿ ما من شفیع إلا من بعد اذنه ﴾ خوی به دواوه هیه تکا کاریک نیبه تکایان بوه بکا، مه گهر که سینک شه بوه خوی مؤله تی بدا ﴿ ذلکم الله ربکم فاعبدوه ﴾ هه ره شه خوی هیه (الله) به پهروه دگارتان، ده سا نیوه شه هه ره شه بیه رستن ﴿ أفلا تذکرون ﴾ ناخو په ندو ناموزگاری و هه ناگرن و، وردنا بنه وه له وه موو بوونه و هره پرله هه جاییاته؟

هه موان هه ره بولای خوا ده چنه وه:

﴿ ۴: إلیه مرجعکم جمیعا ﴾ هه موو هه ره بولای شه ده گهرینه وه، پاداش و توله و هه ده گرن ﴿ وعد الله حقاً ﴾ خوا به لینیک ی راست و دروستی داوه، بوه خوی ده ی باته سه ره، هه رگیز پیچه وانه که ی روونادات ﴿ إنه یبدأ الخلق ثم یمیده ﴾ چونکه به راستی هه شه بوه خوی له سه ره تاوه "بئی بنج و بناغه" گشت دروستکاره کان به دیدینی، له پاشان هه ره به ته نیا خوی شه وهک خوی له ده کاته وه،

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّبِّ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿۱﴾ أَكُنْ لِلنَّاسِ عَجَبًا
 أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا
 أَنْ لَهُمْ قَدَمٌ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَذَا
 لَسِحْرٌ مُبِينٌ ﴿۲﴾ إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
 فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُدِيرُ الْأُمُورَ مَا مِنْ شَيْعٍ
 إِلَّا مِنْ عِنْدِهِ ذَلِكَ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ أَفَلَا
 تَذَكَّرُونَ ﴿۳﴾ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا إِنَّهُ
 يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ
 أَلِيمٌ مِمَّا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿۴﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ
 ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَّرَ مَنَازِلَ لِلْقَمَرِ لَعَلَّ الْمُتْلِينَ
 وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ
 لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿۵﴾ إِنَّ فِي آخِزَاتِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ
 اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُرَتِّقُونَ ﴿۶﴾

و، سزایه کی نیس پیگه به نه ریان بوه هیه ﴿ بما كانوا یکفرون ﴾ له بهر کافری و بئی باوهر بیان. له چنه دایه تیکی دیکه دا نمونه ی شه سزاو جه زره به یه به خه ستر ده خاته روو، بونمونه: له سووره تی (۴۴/۵۵) دا ده فره موی: (بطرفون بینها و بین حمیم آن...) یان له سووره تی (۱۵/۴۷) دا ده فره موی: (وسقوا ماء حمیما ققطع أمعاءهم...) یان له سووره تی (۲۰-۱۹/۲۲) دا ده فره موی: (یصب من وفق رؤسهم الحمیم، یصهر به ما فی بطونهم و الجلود) یان له سووره تی (۲۵/۱۸) دا ده فره موی: (وإن یمستغیثوا یغاثوا بماء کالمهل یشوی الوجوه) یان له سووره تی (۵۵-۵۴/۵۶) دا ده فره موی: (فشاربون علیه من الحمیم، فشاربون شرب الهمیم) یان له سووره تی (۱۶/۱۴) دا ده فره موی: (من ورائه جهنم و یسقی من ماء صدید یتجرعه ولا یکاد یمسغه...).

هه مووستنی سایهتی بوون و تاک و ته نیایی خواجه:

۵: هوالذی جعل الشمس ضیاء ﴿ خوا هه ره ئه و زاته یه که: تیشک و رووناکی به خۆر به خشیهو ﴿ والقمر نورا ﴿ و مانگیشی رووناک کردۆتوه، له خۆروهو رووناکی دهداتی و، رووی زهوی

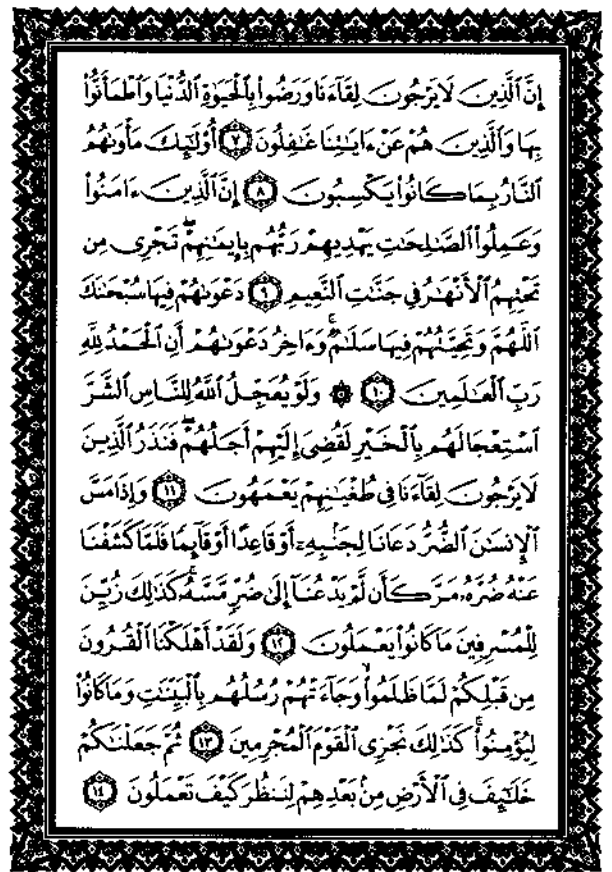
جینی بی باوه ران هه ره دۆزه خه:

۷: ﴿ إن الذین لا یرجون لقاءنا ﴿ بی گومان نهوانه ی و له روژی قیامه تدا ئومیدو برهوانان به دیدارو لبقای ئیمه نییه ﴿ و رضا بالحیة الدنیا ﴿ و بوخوشیان بهم ژبانی گیتییه - له باتی دوا روژ- رازین ﴿ و اطمانوا بها ﴿ و بیی دلنیا، واته: ﴿ واپالیان پیوه داه، وادهزانن هه تا هه تابه تییدا ده میننه وه! ﴿ والذین هم عن آیاتنا غافلون ﴿ و نهوانهش که له نیشانه و نایه ته کانی ئیمه بی ناگان ﴿ ۸: أولئک ماوهم النار ﴿ جی و شوینی نهوانه گشت هه ره ناگری دۆزه خه ﴿ بما کانوا یکسبون ﴿ به هوی ئه و کاره خراپانه وه له دونیادا کردویانن.

پاداشی چاک و نه بر او ه بو موسلمانن ناکار چاکه:

۹: ﴿ إن الذین آمنوا و عملوا الصالحات ﴿ به راستی نهوانهش برهوان راسته قینه یان هیناوه و ناکاری چاکیان نه نجام دا ﴿ یهدیهم رهیم یایمانهم ﴿ به هوی باوه ره راسته که یانه وه خوای به ره وردگاریان رینوینیان نه کات بو نه نجامدانی هه موو کاریکی خیر و چاک ﴿ تجری من تحتهم الأنهار فی جنات النعیم ﴿ و دهشیانباته چند به هه شتیکه وه که له بنکی دارو درهخت و له ژیر کۆشکه کانیانه وه گه لی روو بارو چوم دین و ده چن ﴿ ۱۰: دعواهم فیها سبحانک اللهم ﴿ داواو نزایان لهوی ئه مه یه ئه لاین: خواجه! تو پاک و خاوین و بی خوشیت، شه ریک و هاوه ئت نه بووه و نییه ﴿ و تحتهم فیها سلام ﴿ و چاک و چونیان تییدا درو دو سلأوه، واته: به یه کتری ده لاین: سه لآو، له سزای دۆزه خ پاریزراوبیت.

سه لآو کردنی خوا له به هه شتییه کانه له یه کترو، فریشته کانیان له وان، له چند جینییه کی دیکه ی قورئاندا هاتوه، بو نمونه: له سووره تی (۴۴/۳۳) دا ده فرموی: (تحتهم یوم یلقونه سلام و أعد لهم أجرا کریم) یان له سووره تی (۲۳/۱۳ - ۲۴) دا ده فرموی: (والملائکة یدخلون علیهم من کل باب سلام علیکم..) یان له سووره تی (۶۲/۱۹) دا ده فرموی: (لا یسمعون فیها لغوا إلا سلاما..) یان له سووره تی (۲۵/۵۶ - ۲۶) دا ده فرموی: (لا یسمعون فیها لغوا ولا تأثیما إلا قیلا سلاما سلاما) یان له سووره تی (۵۸/۳۶) دا ده فرموی: (سلام قولا من رب رحیم). ﴿ و آخر دعواهم أن الحمد لله رب العالمین ﴿ کۆتا دوعایان نه وه یه که هه میسه ئه لاین: ته و او ی سوپاس بو خوای به ره وردگاری گشت جیهانه کانه، پیغه مبهری پیشه و امان ده فرموی ((إن أهل الجنة یلهمون التسبیح و التحمید کما یلهمون النفس)) (موسلیم) واته: خه لکی به هه شت



بو رووناک کردوونه ته وه ﴿ و قدره منازل ﴿ و چند جی و مه نزلگه یه کیشی بو دیاری کرووه، واته: به (۲۸) قوناغ و مه نزلدا تی ده پهری، وه کو له سووره تی (یس) یشدا ده فرموی (والقمر قدرنا منازل حتی عاد کالمرجون القدیم/۳۹). ﴿ لتعلموا عدد السنین و الحساب ﴿ هه تا ئیوه ژماره ی ساله کان و حسابی مانگ و روژه کان بزائن ﴿ ما خلق الله ذلك إلا بالحق ﴿ بی گومانیش خوای کار دروست ئه و خۆرو مانگه ی بیهووده دروست نه کردوه، به لکو به هه ق و دروست به دی هیناوه ﴿ یفضل الآيات لقوم یعلمون ﴿ خوا به لگه کانی خو ی بو گه لیک به ده سه لاتی ئه و بزانیت شی ده کاته وه ﴿ ۶: إن فی اختلاف اللیل و النهار ﴿ بی گومان له هاتو چۆی شه وو روژو، ئال و گۆریاندا ﴿ و ما خلق الله فی السموات و الأرض ﴿ وله و گشت شتانه دا خوا له ئاسمانه کان و زه ویدا دروستی کردوون ﴿ لآیات لقوم یقون ﴿ گه لی نیشانه هه یه بو نهوانه له سزای خوا خۆ ده پاریزن که یارمه تییا ن بدات بو به هیزبوونی ئیمان و باوه ریان.

وہکو دہفەرموی: (ولئن اذقناه نعماء بعد ضراء... إلا الذین صبروا و عملوا الصالحات أولئک لهم مغفرة وأجر کبیر). ﴿ کذلک زین للمسرفین ما کانوا یعملون ﴾ ھەر ئابەو جۆرەیش کاروکر دەوی سنوور دەرچووہ کان لایان دەر ازینریتەوہ بۆیە ھەردەم شوینی ھەواو ئارەزووی خۆیان دەکەون.

خە ئکیکی زۆر بەر لە ئیوہ لەبەین جوو:

﴿ ۱۳: ولقد أهلكنا القرون من قبلكم لما ظلموا ﴾ بە راستی چینیکی زۆرمان بەر لە ئیوہ - کاتی سستە میان کردو بێ باوەر بوون - لەناو برد ﴿ وجاءتهم رسلهم بالبینات ﴾ خۆ بە یامبەرەکانیشیان بە چەند نیشانەو بە لگە ی روونەوہ بۆ ھاتبوو، بۆ ئەوہی باوەر بێنن ﴿ وماکانوا لیؤمنوا ﴾ و ھەر باوەریان نە ھینا، واتە: بۆ خۆشمان دەمان زانی کہ ھەر خۆ بە دەستەوہ نادەن و، بێ لە سەر شیرک و کوفری خۆیان دادەگرن، ئەگەر پیغەمبەرانیش بێنە لایان، بۆیە فەوتانمانن ﴿ کذلک نجزی القوم المجرمین ﴾ ئیمە ھەر ئاوا سزای تاوانباران دەدەین، پاش بە لگە و تیگە یاندونیان ﴿ ۱۴: ثم جعلناکم خلائف فی الأرض من بعدھم ﴾ لە جیانیاندا - پاش ئەوان - ئیوہیشمان لە زەویدا جینشین کرد ﴿ لننظر کیف تعملون ﴾ تا ببینین ئیوہش چۆن رەفتار ئەکەن؟

سەردارانێ قورەیش نێجگار یاخێ بوون:

﴿ ۱۵: وإذا تتلی علیھم آیاتنا بینات ﴾ و ھەر کہ ئایەتە روونەکانمان بۆیان بخوینریتەوہ ﴿ قال الذین لا یرجون لقاءنا ﴾ ئەوانە ی کہ ئومیدیان بە لێقاو دیداری ئیمە نییە ئەلین: ﴿ إئت بقرآن غیر هذا أو بدله ﴾ جگە لەم قورئانە، نامە یەکی ترمان بۆ بێنە، یان ھەربێگۆرە بە شتیکی تر، واتە: دەبێ گە لێ شتی دەسکاری بکەیت بۆمان، ھەرمانمانی بۆ ھەلال کەیت، وە یان بە پێچەوانەوہ ﴿ قل ما یکون لی أن أبدلہ من تلقاء نفسی ﴾ پێیان بڵی: ھەر گێز من لە خۆمەوہ بۆم نییە بێگۆرم، چونکہ ئەمە بەرنامەو شەریعەتی خوا یە، کاری من نییە دەسکاری کردنی، واتە: تەنانەتی پیغەمبەر ﴿ بوی نییە دەسکاری قورئان بکا، بەلام بەیناوە بەین خوا بە ویستی خۆی "لەبەر ئەو ھیکمەتە ی خۆی دە ی زانی" ئەوکارە دەکا، بۆ نموونە: لە سوورەتی (۱۰۱/۱۶) دا دەفەرموی ﴿ وإذا بدلنا آية مکان آية والله یعلم بما یتزل... ﴾ یان لە سوورەتی (۱۰۶/۲) دا دەفەرموی (مانسخ من آية أو ننسها نأت بخیر منها أو مثلھا...) یان لە سوورەتی (۷-۶/۷۸) دا دەفەرموی (سنقرنک فلا تنسی إلا ماشاء الله إنه یعلم الجهر وما یخفی...) ﴿ إن أتبع إلا

ھەر وہکو فێردەکرین ھەناسە بەدن، ئاواش فێردەکرین تەسیحاحات و سویاسی خوا بکەن ﴿ ۱۱: ولو یجعل الله للناس الشراستعجالھم بالخر لقتی إلیھم أجلھم ﴾ ئەگەر وہکو خە لک بۆ بە دەست ھینانی خێرو چاکە بۆ خۆی پەلە یەتی، خوایش بە ھەمان شیوہ بۆ تۆلەیان بە پەلە بوا یە، ئەو کات بە زوویی ئاکامیان دەھات و ھەموو تیا دەچوون و بە تۆلە ی خۆیان دەگە یشتن.

(موجامید) دەتی: مەبەست ئەو یە کہ مرؤف کاتی رقی ھەل دەستی زۆر زوو نزای شەرو خراپە لە خۆی، یا لە مال و مندالی خۆی دەکاو دەتی: خوا یە! بە زوویی ئەمانە لە ناو بیە، خوا یە! بەرە کە تیان نە ھیلی. (تەبەری) ییش دەتی: جا ئەگەر خوایش بە پەلە وەلامیان بداتەوہ، وەک چۆن وەلامی نزای خێریان دەداتەوہو، دوعایان وەردەگرت، ئەوا زۆر بە زوویی تیا دەچوون و نە دەمان ﴿ فذکر الذین لا یرجون لقاءنا ﴾ جا ئەوانە ی بە تەما ی لێقاو دیدارمان نین، وازیان لێ دە ھینن، واتە: بە لە ی جەزەرە بەو سزایان ناکەین، تا بە شکو کە سیکیان لێ پەیدا بێی تەو بە بکا، وە یان لە ناو ئەو کەانیاندا کە سیک ھە لکە ویت باوەر بھینیت ﴿ فی طفیانھم یعمھون ﴾ با ھەر لە ئیو سەرکەشی خۆیاندا سەر گەردان بن و بھیننەوہ.

گشت مرؤفی لە کاتی بە گەر ھاتندا خوا بە ییاد دەکا:

﴿ ۱۲: وإذا مس الإنسان الضر دعانا ﴾ کہ مرؤف - زیانیکی قورسی دوو چار دەبێ، خێرا ھاوارمان بۆ دینتی و لیمان دە پاریتەوہ!! ﴿ لجنیہ أو قاعدا أو قائما ﴾ لە سەر تە نیشت، یان بە راکشان، یان بە پیوہ، واتە: بە ھەموو شیوہ یە ک دە پاریتەوہ بۆ لادانی گرتە کە ی ﴿ فلما کشفنا عنہ ضره ﴾ ئیجنا ھەر کہ نارەحە تی بە کەمان لا برد ﴿ مر کان لم یدعنا إلی ضر مسه ﴾ وا بەر دەوام دەبێ لە سەر تاوانکاری، دە لیت رۆژی نە بووہ داوامان لێ بکات بۆ لا بردنی زیانی ک دوو چاری ببوو!! چونکہ سروشتی ئادەمی وایە ھەر کہ بە لاو نە ھامە تی بە ک رۆوی تی بکا، بە خەستی ھاوار بۆ خوا دینتی! جا کہ کەوتە فەرحانییەوہ خێرا خۆی لێ دە گۆریت، ھەر وہک لە چەند جێ یەکی تر دا نموونە ی ئەو سروشتە نالە بارە ی ئادەمیزادە لە چەند جێ یەکی تر ی قورئاندا باس کراوہ، بۆ نموونە: لە سوورەتی (۸/۳۹) دا دەفەرموی: ﴿ وإذا مس الإنسان ضر دعار ربہ منیباً إلیه ثم إذا خولہ نعمة منه نسی ماکان یدعو إلیه من قبل... ﴾ یان سوورەتی (۴۹/۳۹) دەفەرموی: ﴿ فإذا مس الإنسان ضر دعانا... ﴾ ھەر وا لە سوورەتی (۵۱/۴۱) دا دەفەرموی: ﴿ وإذا أنعمنا علی الإنسان أعرض و نأی بجانبہ و إذا مسه الشر فذو دعاء عریض... ﴾ بە لام بە ندە باوەر دارو سەر راسە کان دەدان بە خۆیاندا دەگرن و، کاری ھە لە شە یی ناکەن،

مایوحی إلی ﴿ من دواى هیچ شتیك ناکهوم مه گهر نه وهی به سروش و وهی بۆم بیئت، واته: ههر شتیکم بۆ خویندنه وه، ههر نه وهیو زیادو کهم ناکریت ﴿ إني أخاف إن عصيت ربي عذاب يوم عظيم ﴾ نهرسه ریچی له پهروه دگارم بکهم، به راستی له سزای رۆژیکی گهوره (پۆزی قیامهت) دهترسم ﴿ ۱۶: قل لو شاء الله ماتلوتة

رزگار نابن له دونیاو له قیامهتدا.

موشریکان به ته مه ای بته کافن شه فاعه تیان بکهن:

﴿ ۱۸: وبعيدون من دون الله ما لا يضرهم ولا ينفعهم ﴾ وه له باتی خوایش چه ند شتیکی وا نه په رستن که: نه ده توانن زیانیکیان پی بگه یهن و، نه سوودیکیان پی به خشن ﴿ وبقولون هؤلاء شفعاؤنا عند الله ﴾ دشلین: نه وانه - ده بیان په رستین - لای خوا تکا کارمان ده بن، واته: بۆ نه و مه به سته ئیمه نه بیان په رستین ﴿ قل أنتیون الله بما لا يعلم فی السموات ولا فی الأرض ﴾ بلی: ناخۆ خه بهر به خوا ده دن به شه ریکیک خۆی نه زانی پیی له ئاسمانه کان وله زه ویدا! ﴿ سبحانه و تعالی عما یشرکون ﴾ خوا پاک و خاوین و بی خه وشه، به رزو بلنده له ههر شتیك بی باوه ران دهی که نه شه ریک و هاویه شی ﴿ ۱۹: وما كان الناس إلا أمة واحدة ﴾ له سه رتای ژیا نه وه خه لک هه موویه ک تیره و، یه ک ئوممهت بوون و، یه ک ئایینیان هه بوو، ئایینی به کخاوه رستی ﴿ فاختلوا ﴾ که چی له نیوان خۆیاندا ناکۆک بوون ولیک ترازان! (ئیین عه بباس) ته لی: نیوان (ئادهم) پیغه مبه رو (نوح) پیغه مبه ر - سلواویان له سه ر بی - (۱۰) سه ده بوو، خه لکیش هه موو له سه ر دین و ئایینی خوای تاک و ته نیا بوون، پاشان ناکۆکی که وته نیوانیا نه وه هه ق و ناهه قیان تیکه ل کردو ده ستیان دایه بته په رستی، ئینجا خوا په یامبه رانی - یه ک له دواى یه ک - بۆ ناردن و له ناو خۆیشیاندا ناکۆک بوون! ﴿ ولولا کلمة سبقت من ربی ﴾ وه شه گهر له پینشدا بریاریک له پهروه دگارتسه وه ده رنه چوویا که: هیچ خه لکیک له ناو نه بات، تا ئاگادار نه کریتسه وه پیغه مبه ری بۆ نه یه ت ﴿ لقی بینهم فیما فیہ یختلفون ﴾ ئیستا داوه ری شه ناکۆکیه کرا بوون کیشه یان بوو تییدا ﴿ ۲۰: وبقولون لولا أنزل علیه آية من ربه ﴾ هاویه شدانه ره کان ده لین: باشه! بۆچی له لایه ن پهروه دگاریه وه به لگه و نیشانه یه کی بۆ نه هاته خواره وه شایه تی راستی بۆ بدات! ﴿ قل إنما الغیب لله ﴾ جا تۆ بلی: ده ستیوره دانی گشت کاریکی نادیارو غه یب هه ر بۆخوایه، واته: ههر شه و غه یب ده زانی و، ده توانی به لگه و موعجیزه بنیری ﴿ فانتظروا ﴾ جانیوه چاوه روانی بریاری خاوبن ﴿ إني معکم من المنتظرین ﴾ وا منیش له گه ل ئیوه بی شک چاوه روان ده بم.

وإذ أتت علىٰ هم أيا ننا بينت قال الذين لا يرجون لقاءنا أتت بشرة إن غير هذا أو بذله قل ما يكون لى أن أبدله من تلقاى نفسى إن أتبع إلا ما يوحى إلنى إني أخاف إن عصيت ربي عذاب يوم عظيم ﴿ ۱۵﴾ قل لو شاء الله ماتلوتة عليهم و لا أدرككم به فقد لبثت فيكم عمرا من قبله أفلا تعقلون ﴿ ۱۶﴾ فمن أظلم ممن افترى على الله كذبا أو كذب بآياته إنه لا يفلح المجرمون ﴿ ۱۷﴾ وبعيدون من دون الله ما لا يضرهم ولا ينفعهم وبقولون هؤلاء شفعاؤنا عند الله قل أنتیون الله بما لا يعلم فی السموات ولا فی الأرض سبحانه و تعالی عما یشرکون ﴿ ۱۸﴾ وما كان الناس إلا أمة واحدة فاختلوا ولولا کلمة سبقت من ربی لقی بینهم فیما فیہ یختلفون ﴿ ۱۹﴾ وبقولون لولا أنزل علیه آية من ربه فقل إنما الغیب لله فانتظروا إني معکم من المنتظرین ﴿ ۲۰﴾

عليکم ﴿ بلی: نه گهر خوا ويستباى نهم ده توانی نهم قورثانه شتان بۆ بخوینمه وه ﴿ ولا أدراکم به ﴾ خوافیری نه ده کردن ﴿ فقد لبثت فيکم عمرا من قبله ﴾ بی گومان من ته مه نیکی زورم له ناوتاندا برده سه ر - به ره له هاتنی نهم قورثانه - چاکیش ده م ناسن نهر جاری درۆیه کم هه لبه ستبیت، یان توانی بیتم به شی له قورثانتان بۆ بینم، نه وه مه شی که خوا ويستی نه بوو، نهم توانی هیچ له قورثان بلیم و بیزانم، به لām چونکه نه مرۆ ئیراده وه میلی له سه ره، له پاش چل سال بۆی ناردم وهاته لای ئیوه ﴿ أفلا تعقلون ﴾ ده سا بۆ ژیری به کار ناخن و ژیر نابن؟ چونکه نه گهر من خۆم دام هینابا، ههر له سه ر ده می لاویدا دام ده هینا ﴿ ۱۷: فمن أظلم ممن افترى على الله كذبا ﴾ ده بی کئی له وه که سه سه سته مکارتر بیئت که: له سه رخوا درۆ هه لبه ستی وبتوانی شتی بکاته قورثان و قورثانیس نه بیئت! ﴿ أو کذب بآياته ﴾ یان ئایه ته کانی شه وه درۆ بزانی؟ ﴿ إنه لا يفلح المجرمون ﴾ به راستی تاوانباران قهت سه رفرازو

هه رکه که وته وه فه رحانه، گزی ده که نه وه:

﴿ ۲۱: وإذا أذقنا الناس رحمة من بعد ضراء مستهم ﴾ هه رکه به و خه لکه خۆشی و ره حمه تی ده چیژین، پاش زیان و ناخۆشییه ک

زخرفها ﴿ هه تا ئه و ده مه ی زهوی بۆخوی رهنگاو رهنگ ده بی و، جوانی خوی دهر دهخا ﴿ وازینت ﴿ و خوی ئارایش ده دا ﴿ و ظن اهلها انهم قادرون علیها ﴿ و خاوه نه که ی وا ده زانی له ژیر ده سه لاتی نه و دایه و، چونی بوی ده توانی سوودی لی وهرگری و، هیچ که سینک نییه لینی تیک بدات !! ﴿ اتاها امرنا لایلا

تووشیان ده بیئت ﴿ اذا لهم مکر فی آیاتنا ﴿ که چی خیرا ده بیینی بهرام بهر نیشانه و نایه ته کانمان گزی و فرت و فیل و مه کرده کن! ﴿ قل الله أسرع مکرًا ﴿ بلئی: خوا له وان به په له تر نه خشه بوله ناو بردونیان داده نیست، ورده ورده له گه لیان نه پروات تا کتوپر نه یان گرنیت ﴿ ان رسلنا یکتوبون ما تمکرون ﴿ بی گومان بن هر فرت و فیئلی بکه ن فریشته کانمان نه ی نووسن و تواماری نه که ن ۲۲: هو الذی یسرکم فی البر و البحر ﴿ هر نه و زاته یه که ئیوه له و شکانی و، له ده ریادا - بۆ به دهس هیئانی رزق و رۆزی و سه یران و سه فا- ده گیزی ﴿ حتی اذا کتم فی الفلک ﴿ جا نه و حه له که له که شتییه کان دان ﴿ و جرین بهم بریح طیبه ﴿ و بایه کی خوش و سازگار به ره و مه به ست که شتییه کان به وانیشه وه ده بات ﴿ و فرحوا بها ﴿ و پنی خوش حال ده بن ﴿ جاءتها ریح عاصف ﴿ تا له و ده مه دا باو توفیقی توندو سه خت بوی بیئت ﴿ و جاءهم الموج من کل مکان ﴿ و شه بولیش له گشت لایه که وه بویان بیئت ﴿ و ظنوا انهم احیط بهم ﴿ و چاکیش زانیان که و تونونه ته ناو گیزی او ی ده ریادو دوریان گسیراوه و، تیا چوو نیان له به ره ده م دایه ﴿ دعوا الله مخلصین له الدین ﴿ زور به دل دلسۆزی و ملکه چیبیه وه هاوار له خوا ده که ن و لینی ده پارینه وه ده لین: ﴿ لئن اُنجیتنا من هذه لنكونن من الشاکرین ﴿ خاویه! سویند بی نه ره له م به لایه رزگارمان بکه ییت، شوکرانه بژی ریین و، جار یکی تر لاساری نه که یین ﴿ ۲۳: فلما اُنجاهم ﴿ جا که رزگاری کردن له و گرفته پیشیان هاتبوو ﴿ اذا هم یبغون فی الأرض بغير الحق ﴿ به په له و به شیوه یه کی نارها و ناهه ق، ده سه که نه وه به کاری فه سادو خراپه کاری له زه ویدا ﴿ یا ایها الناس إنما بغيكم علی أنفسکم ﴿ نه ی خه لکینه اچاک بزانتن که: به راستی نه م خراپه کاری و ده ست در بییه تان، ئویال و زیانه که ی هر بۆ خوتانه ﴿ متاع الحیاة الدنیا ﴿ له زهت و خوشییه کی که می ژیانی نه م دونیایه ﴿ ثم ایلنا مرجعکم ﴿ له پاشان هر بۆلای خومان دینه وه ﴿ فننبئکم بما کتمت عملون ﴿ ئینجا له وه ی کردووتانه ئاگادارتان ده که یین، پاشانیش به پنی شه وه پاداش و توله ده درینه وه.

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُمْ إِذَا لَهُمْ مَكْرَفَةٌ ﴿۱۰﴾
 يَا أَيُّهَا قُلُوبُ اللَّهِ أَسْرَعُ مَكْرًا إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُمُونَ مَا لَمْ يَكْمُرُوا ﴿۱۱﴾
 هُوَ الَّذِي يُسِّرُ كُرْفِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكِ وَجَرْتُمْ بِهَيْمِ بَرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحْتُمْ بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَئِنِ أُنْجِيتَنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿۱۲﴾
 فَلَمَّا أُنْجِيَتْهُمْ إِذَا هُمْ يُبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغَيْتُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۱۳﴾
 إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أُنزَلَتْ مِنْ السَّمَاءِ فَاتَّخَلَّتْ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ وَمِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّىٰ إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَدِرُوا عَلَىٰهَا أُنزِلْنَا أَمْرًا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَمْ تَغْرُبْ بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿۱۴﴾ وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿۱۵﴾

أونهارا ﴿ جا له ناكاو به شه و، یان به رۆژ، فه رمانی ئیمه بۆ ویران کردنی دیت (گره با، یان برووسکه لینی ده دا) و ده ی سووتینی ﴿ فجعلناها حصیدا ﴿ وای له ده که یین ده لیبت دروینه کراوه ﴿ کان لم تغن بالأمس ﴿ واده زانی دوینی نه بووه ﴿ كذلك فصل الآيات لقوم يشكرون ﴿ ئیمه ئابه و شیوه یه نیشانه و به لگه کانی خومان بۆ خه لکی بیر بکاته وه و عیبرهت وهرگری شی ده که یینه وه.

به لی... وینه و نموونه ی رازاوه یی و جوانی نه م دونیایه و، پاشان ویران بوونی و تیا چوو نی له چه ند جیگایه کی تر دا باس کراوه، بۆ نموونه: له سووره تی (۴۵/۱۸) دا ده فه رموی: (واضرب لهم مثل الحیاة الدنیا کما انزلناه من السماء.. وکان الله علی کل شیء مقتدرًا) یان ده فه رموی: (..ثم یهیج فتراه مصفرًا ثم یجعلہ حطاما إن فی ذلک لذکری لأولی الألباب) زمر: ۲۱. یان ده فه رموی: (..کمثل الفیث أعجب الکفار نباته ثم یهیج فتراه مصفرًا ثم یكون حطامًا..) حدید: ۲۰. به لی... نه مه مه سه له ی ژیانی نه م دونیایه،

وریا بن! ژیانی دنیا له خسته تان نه با:

۲۴: إنما مثل الحیاة الدنیا ﴿ بی گومان نموونه ی ژیانی نه م دونیایه ﴿ کما انزلناه من السماء ﴿ هر وه کو شه و بارانه وایه که: له ئاسمانه وه ده ی پارینین ﴿ فاختلط به نبات الأرض ﴿ رووه کی هه مه رهنگی زهوی پنی ده روی ﴿ مما یأکل الناس و الأنعام ﴿ له وه ی مرؤف و مهرو مالات ده ی خون ﴿ حتی اذا أخذت الأرض

دهسا ئیوهیش گشت وریابن، تا شه و دونیایه دهسخره روتان نهکات ﴿ ۲۵: والله يدعو إلى دار السلام ﴾ خوابش بؤ مالی ناشتی و سلام، واته: بؤ بههشتی خوی، بانگ دهکا ﴿ ویهدی من یشاء إلى صراط مستقیم ﴾ و هر که سیکیش شهوخوی بیهوی و، بهشیایوی بزانیت، رینمایمی دهکات بؤ رینگه راسته که ی قورشان ﴿ ۲۶: للذين

رهش هه لده گهری، ده لئیت تاریکستانی شه و دای بؤشیوه ﴿ اولئک أصحاب النار ﴾ شهوانه ده بنه یارو هاورینی ناگری دؤزهخ ﴿ هم فیها خالدون ﴾ به هه تا هه تاییش تییدا ده میننه وه.

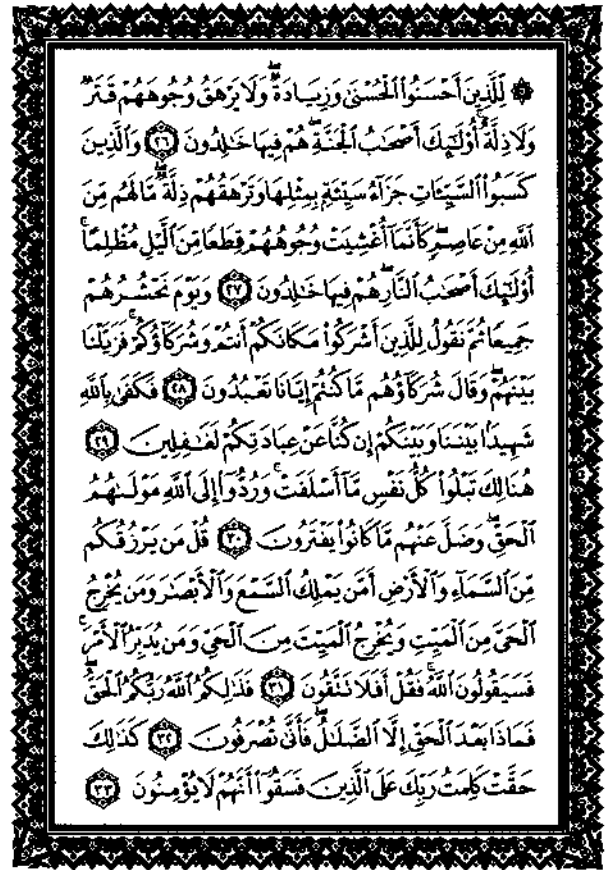
په رستراوه کان له په رستیاره کانیان حاشا ده که ن:

﴿ ۲۸: ویوم نحشرهم جمعا ﴾ شه و رۆزه وه بیبرینه که هه موو به تیکرا بؤ لئیرسینه وه! کؤ ده که یینه وه.

بوجهخت له سه ر نه مه له سه وره تی (که هف/ ۴۷) یشدا هاتووو ده فرموی: (وحشرنا هم فلم نغادر منهم أحدا) ﴿ تم نقول للذين أشركوا ﴾ پاشان به وانهی وا هاویه شیان بؤ خوا دانا ده لئین: ﴿ مکانکم اتم و شرکاؤکم ﴾ ئیوه خوتان و هاویهش و په رستراوه کانقان له جینی خوتان بن و نه جوولین، تا خوا بریاری به کجاریتان بؤ ده دات ﴿ فریلنا بینهم ﴾ ئینجا ئیمه یش لئیکان ده که یینه وه" هاویه شدانه رو په رستراو، واته: په یوه ندی خوی و خرمایه تی نیوانیان ناهیلین ﴿ وقال شرکاؤهم ﴾ و شه حه له په رستراوه کانیان (هرشتیک بین: فریشته، شه یقان، دارو به رد...) به په رستراوه کان ده لئین: ﴿ ماکنتم ایانا تعبدون ﴾ هه رگیز ئیوه په رستی ئیمه تان نه کردوو! په رستراوه کانیش شه لئین: به ئی... بی گومانه که ئیوه مان په رست، شه و جا په رستراوه کان ده لئین:

﴿ ۲۹: فکفی بالله شهیدا بیننا و بینکم ﴾ ته نها خوا له نیوانماندا شایه تی به سه ﴿ ان کنا عن عبادتکم لغافلین ﴾ دلنیا بن ئیمه له په رستی ئیوه بی ناگا و غافل بووین ﴿ ۳۰: هنالک تبلوا کل نفس ما أسلفت ﴾ ئیترله وی هه موو که سیک گبروده ی نه وه ده بییت پنیشی خوی خستوو، وه به وهیش پاداش و توله وهرده گریت، واته: به چاک و خرابی خوی، پاداش و توله شه درته وه.

به ئی... گبروده بوونی مروفت به وشتانه پنیشی خوی خستوو، له سه وره تگه لئیک قورشاندا هاتوو، بؤ نمونه: له سه وره تی (۱۳/۷۵) دا ده فرموی: (ینبأ الإنسان یومئذ بما قدم وأخر) وه له سه وره تی (۹/۸۶) دا ده فرموی: (یوم تبلى السرائر) وه له سه وره تی (۱۳/۱۷) - (۱۴) دا ده فرموی: (ونخرج له یوم القیامة کتابا یلقاه منشورا، إقرأ کتابک کفی بنفسک الیوم علیک حسیبا) وه له سه وره تی (۹۴/۱۸) دا هاتوو وه ده فرموی: (ویقولون یا ویلنا مال هذا الکتاب..) ﴿ وردوا إلى الله مولا هم الحق ﴾ و هه موو به ره و لای خوی گه وره و، سه په رستیاری راسته قینه یان ده برینه وه و، شه و جا ده رده که وی که: شهوانه خوا نه بوون و، به ناهه ق کرابوونه خوا! ﴿ وضل عنهم ما کانوا یفترون ﴾ هه ردرؤو پروپالانته به کیان کردبوو، که گوا به بته کان تکایان بؤ شه که ن، گوم ده بی و به فیرو ده چیت.



أحسنوا الحسنی ﴿ بؤ شهوانه ش چاکه ده که ن، پاداشی زور چاک و بههشت هه به ﴿ و زیاده ﴾ وه زیاد له وهش، واته: دیتنی رووی پیروزی خوی میهره بان و ته ماشا کردنی! ﴿ ولا یرهق وجوههم قتر ولا ذلّة ﴾ و توزو غویارو سه رشوری له دم و جاویان نانیشی، هه رچونی له دم و چاوی دؤزه خییبه کان ده نیشی ﴿ اولئک أصحاب الجنة ﴾ شهوانه یارانی بههشتن ﴿ هم فیها خالدون ﴾ و بهه تا هه تاییش تییدا شه میننه وه لئنی ده رناچن ﴿ ۲۷: والذين کسبوا السیئات ﴾ شهوانهش وا له دونیادا کاری خراب ده که ن و، له سه ر شیرکی خویان به ره دوام ده بن ﴿ جزاء سیئة بمثلها ﴾ توله ی گشت خرابه به کیان به شه ندازه ی شه و خرابه به کردوویانه و بویان زیاد ناگری، وهک بؤ چاکه کاران له پاداشی چاکه یاندا زیاد ده کری ﴿ وترهقهم ذلّة ﴾ و زه بوونی دایان ده گریت ﴿ ما لهم من الله من عاصم ﴾ هیچ پاریزه ریکیش نیبه له توله ی خوا لایان بدا ﴿ کأنما أغشیت وجوههم قظعا من اللیل مظلماً ﴾ دم و چاویان وا

موشریکیش ددان به‌تاک و ته‌نیایی خوادا ده‌نی:

﴿ ۳۱: قل من يرزقكم من السماء والأرض ﴾ بلی: کئی له‌م ناسمان و زه‌ویه‌دا رزق و رۆزیتان ده‌داتی؟ ﴿ آمن يملك السمع والأبصار ﴾ کئیه دروستک‌رو خاوه‌نی شه‌وگویی و چاوانه‌تان؟ ﴿ ومن يخرج الحي من الميت ﴾ شه‌ی کئیه زیندوو له‌ مردوو ده‌ردینی؟ ﴿ ويخرج الميت من الحي ﴾ و مردوو له‌ زیندو ده‌رده‌کا؟ ﴿ ومن يدبر الأمر ﴾ وه‌کئیه زۆر به‌وردی بو کاروباری شه‌م دونیایه نه‌خشه ده‌کئیشی؟ ﴿ فسبقولن الله ﴾ به‌زوویی له‌ وه‌لامی هه‌موو شه‌مانه‌دا ده‌لین: هه‌رخوایه هه‌موو شه‌وانه ده‌کات ﴿ فقل أفلا تتقون ﴾ بلی: ده‌سا بو له‌ خوا خو ناپاریزن و ناترسن؟ به‌لی... (موشریک) به‌ کانیش ددان به‌ (ریوویییه‌ت)‌ی خوی گه‌وره‌دا ده‌نین، ده‌زانن به‌ دیه‌ینه‌ری بوونه‌وهر به‌ تیکرا هه‌رخوایه، بو‌نموونه: له‌ سووره‌تی (۹/۴۳)‌دا ده‌فه‌رموی: (ولئن سألتهم من خلق السموات والأرض ليقولن خلقهن العزيز العليم) وه‌له سووره‌تی (۴۳/۸۷)‌دا ده‌فه‌رموی: (ولئن سألتهم من خلقهم ليقولن الله...) وه‌له سووره‌تی (۲۳/۸۴-۸۵)‌دا ده‌فه‌رموی (قل لمن الأرض ومن فيها إن كنتم تعلمون سيقولن لله قل أفلا تذكرون) که‌چی له‌گه‌ل شه‌ویشدا هه‌ر شه‌ریک وه‌او به‌شی بو‌داده‌نین و ددان به‌ (تولووه‌یه‌ت)‌یدا نانی، بو‌یه ده‌چن لیره‌وه‌ی له‌وئی به‌رنامه‌ی شه‌م شه‌و شه‌خوازن و په‌یره‌وی ده‌که‌ن و! خو‌یان چه‌واشه کردوو، له‌لایه‌که‌وه ده‌لین شه‌م بوونه‌وه‌ره خوی بالاده‌ست به‌دی هیناوه، که‌چی بو‌زیان و کارو باری سیاست په‌یره‌وی له‌ خه‌لکی تر ده‌که‌ن! ﴿ ۳۲: فذلکم الله ربکم الحق ﴾ شه‌و خوا ده‌سه‌لاتداریه په‌روه‌ردگاری راسته‌قینه‌ی شه‌و، نه‌ک شه‌و بتانه که‌ له‌باتی شه‌و ده‌یان په‌رستن ﴿ فمادا بعد الحق إلا الضلال ﴾ جائیتر به‌ده‌ر له‌گومرایی -پاش هه‌ق وراستی، که‌هه‌ر له‌ په‌رستنی خوادیه- چی تر هه‌یه؟ ﴿ فأنی تصرفن ﴾ شه‌ی ئیترچۆن له‌ریی راستی یه‌کخواپه‌رستی کلاده‌بن و لاده‌درین؟ ﴿ ۳۳: کذلک حقت کلمه ربک علی الذین فسقوا ﴾ ئابه‌و چۆره‌یه بریاری په‌روه‌ردگارت له‌به‌رامبه‌ر شه‌و له‌ سنوورده‌رچووانه‌وه وه‌راست گه‌را ﴿ أنهم لا یؤمنون ﴾ که‌ بی‌گومان شه‌وانه باوه‌رناکه‌ن وئیمان ناهینن ﴿ ۳۴: قل هل من شرکائکم من بیدأ الخلق ﴾ بلی: ئاخۆ له‌ناو په‌رستراوه‌کانی شه‌وه‌دا که‌سینک هه‌بی بتوانی، بی‌بناغه‌و له‌نوی شتیئک به‌دی به‌یننی ﴿ ثم یعده ﴾ له‌پاشان دوی تیاچوونی وه‌کو خو‌ی لی‌بکاته‌وه‌و له‌ نوی ده‌ستی پی بکاته‌وه؟ ﴿ قل الله بیدأ الخلق ثم یعده ﴾ بلی: هه‌ر خوا(الله) به‌ بتوانی له‌سه‌ره‌تاوه -بی‌بهره‌ت و بناغه- گشت خه‌لک به‌دی بیینی و، پاشانیش سه‌ر له‌ نوی ده‌ستی پی‌بکاته‌وه‌و،

گیانی به‌به‌را بکاته‌وه ﴿ فأنی تؤفکون ﴾ ده‌ساچۆن له‌خواپه‌رستی کلاده‌بن و لاده‌درین؟! له‌م چه‌ند ئایه‌تانه‌ی تریشدا هه‌ره‌ئو ماناو مه‌به‌سته زۆر به‌روونی به‌دی ده‌کری، بو‌نموونه: له‌ سووره‌تی (۳۰/۴۰)‌دا ده‌فه‌رموی: (الله الذی خلقکم ثم رزقکم ثم یمیتکم ثم یحییکم هل من شرکائکم من یفعل من ذلکم من شیء سبحانه و تعالی

قل هل من شرکائکم من بیدأ الخلق ثم یعده قل الله یدبر الأمر الخلق ثم یعده فأنی تؤفکون ﴿ ۳۱: قل هل من شرکائکم من یدری الی الحق قل الله یدری الی الحق فأنی یدری الی الحق الحق أن ینبغ أن لا یدری إلا أن یدری فالک کیف تحکمون ﴿ ۳۲: وما یشع أكثرهم إلا ظان أن الظن لا یغنی عن الحق شیئاً إن الله علیم بما یفعلون ﴿ ۳۳: وما کان هذا القرءان أن یفتری من دون الله ولکن تصدیق الذی بین یدی و تقصیل الکتب لاریب فیه و رب العالمین ﴿ ۳۴: أم یقولون افترناه قل فأتوا بشورق ینبغ و ادعوا من استظفتم من دون الله إن کنتم صلیقین ﴿ ۳۵: بل کذبوا بما لم یحیطوا به‌ولمآیاتهم تأویلهم کذلک کذب الذین من قبلهم فأنظرو کیف کانت عقیبة الظالمین ﴿ ۳۶: ویتهم من یؤمن به‌و یتهم من لا یؤمن به‌و یؤرک اعلم بالمتفسدین ﴿ ۳۷: وإن کذبوک فقل لی عملی ولکم عملکم انتم بریفون مما أعمل وأنا بری مما تعملون ﴿ ۳۸: ویتهم من یتسمعون لیک آفات تسمع الظم ولو کانوا الایعقلون ﴿ ۳۹

عما یشرکون) وه له سووره‌تی (۲۵/۳)‌دا ده‌فه‌رموی (واتخذوا من دونه آلهة لا یخلقون شیئاً وهم یخلقون ولا یملکون لأنفسهم ضراً ولا نفعاً ولا یملکون موتاً ولا حیةً ولا حیةً ولا نشوراً) وه له‌ سووره‌تی (۳۵/۳)‌دا ده‌فه‌رموی: (یا أیها الناس اذکروا نعمة الله علیکم هل من خالق غیر الله یرزقکم من السماء والأرض...) یان ده‌فه‌رموی: (أمن یخلق کمن لا یخلق...) سووره‌تی (۱۶/۱۷)‌ یان ده‌فه‌رموی: (أم جعلوا لله شرکاء خلقوا کخلقه...) سووره‌تی (۱۳/۱۶)‌ یان ده‌فه‌رموی: (قل أفرأیتم ما تدعون من دون الله إن أرادتني الله بضر هل هن کاشفات ضره...) سووره‌تی (۳۸/۳۹). یان ده‌فه‌رموی: (أمن هذا الذی یرزقکم من السماء والأرض...) سووره‌تی/ملک. یان ده‌فه‌رموی: (أمن هذا الذی یرزقکم إن أمسک رزقه...) سووره‌تی (۲۷/۲۱). ﴿ ۳۵: قل هل من شرکائکم من یدعی الی الحق ﴾ بلی: ئاخۆ له‌ناو هه‌و به‌ش و په‌رستراوه‌کاناندا که‌سی و هه‌بی بتوانی ریبهری بو‌هه‌ق و راستی بکات؟ ﴿ قل الله یدعی للحق ﴾ بلی: هه‌ر خواپه‌رستی

رابەرى بۇ ھەق و راستى بىكات "نەك كەسىكى تر" ﴿ أفمن يهدى إلى الحق ﴾ دەسا كەسىك كە بتوانى رىبەرى ھەق و راستى بىكات ﴿ أحق أن يتبع ﴾ شىاوترە پەپرەوى بىكرىت؟ ﴿ أمن لا يهدى إلا أن يهدى ﴾ يان ئەو كەسەى كە بۇ خويشى رى نەزانى، مەگەر رىنى نىشان بىدرى؟ واتە: ئەو بىتانەى ئىوھە كە ئىزە بۇ ئەوى رى دەرتناكەن، ھىژاترن بۇ پەپرەوى كىردن، يان ئەو خوايە كە ئەو ھەموو دەسلەتەى ھەيە؟ ﴿ مالكم كيف تحكون ﴾ چىتانە؟ چۇن بىرپارى وا دەدەن و، داوهرى وا دەكەن؟ ﴿ ۳۶ ﴾ وما يتبع أكثرهم إلا ظناً ﴿ زۆرىنەى ھاوبەشدا نەران ھەر لە گومان پەپرەوى دەكەن "واتە: ھىچ بەلگە يەكى ئەو تۇيان نىيە" كە ئەوانە شىكىيان بەدەس بى، بى لەخەيال" ﴿ إن الظن لا يغنى من الحق شيئا ﴾ خۇ گومانىش سەبارەت بە ھەق و راستى ھىچ ناھىنى و، سزى خوا لە كۆل ناكاتەوہ ﴿ إن الله عليم بما يفعلون ﴾ بە راستى خوا بەوكارەى ھاوبەشدا نەركان ئەىكەن بەئاگا و زانا يە.

ئەم قورئانە ناشى ھى خوا نەبىن:

﴿ ۳۷ ﴾ وما كان هذا القرآن أن يفترى من دون الله ﴿ بە ھىچ شىوھەيك نابى وئاگونجى ئەم قورئانە ھى خوانەبى و، بە درۆو ئىقتىرا ھەلەبە سرابىت، واتە: تەنھا خوا بۇ خۇى دەتوانى قورئانى ئاوا بىئىرى، ئىتەر ھىچ كەسىكى تر ناتوانى كارى وا بىكات ﴿ ولكن تصديق الذي بين يديه ﴾ بەلكو ھى خوايەو، تەسدىقى (تەورات) و (ئىنجىل) ىش دەكات ﴿ وتفصيل الكتاب ﴾ وروونكەرەوھى ھەموو كىتەبە ئاسمانىيە كانىشە ﴿ لا ريب فيه من رب العالمين ﴾ ھىچ گومانىكى تىدا نىيە كە لە لا يەن پەرورەدگارى جىھانەكانەوھەيە بەلى.. ئەو راستىيە لە چەند ئايەتتىكى دىكەدا ھاتووه، بۇنموونە: (لقد كان في قصصهم عبرة لأولي الألباب، ما كان حديثا يفترى ولكن تصديق الذي بين يديه وتفصيل كل شيء وهدى ورحمة لقوم يؤمنون) سوورەتى ۱۲/۱۱۱ يان دەفەرموى: (وما تنزلت به الشياطين، وما ينبغى لهم وما يستطيعون) سوورەتى ۲۶/۲۱۰-۲۱۱. يان دەفەرموى: (وبالحق أنزلناه وبالحق نزل) سوورەتى ۱۷/۱۰۵. يان دەفەرموى: (أم يقولون افتراه قل فأتوا بسورة من مثله وادعوا من استطعتم من دون الله إن كنتم صادقين) سوورەتى ۱۰/۳۸. يان دەفەرموى: (وإن كنتم في ريب مما نزلنا على عبدنا فأتوا بسورة من مثله) سوورەتى ۲/۲۲. يان دەفەرموى: (أم يقولون افتراه قل فأتوا بعشر سور مثله مفتريات) ھوود/۱۳. يان دەفەرموى: (قل إن اجتمعت الإنس والجن على أن ياتوا بمثل هذا القرآن لا يأتون بمثله ولو كان بعضهم لبعض ظهيراً) سوورەتى ۱۷/۸۸.

﴿ ۳۸ ﴾ أم يقولون افتراه ﴿ يان دەلىن: (موحه ممد) ﴿ خوى ھەلى بەستووه لە سەرخوا!! ﴿ قل فأتوا بسورة مثله ﴿ توش بلى: دەسا ئەگەر وايە كە ئىوھ دەيلىن، فەرموون تەنيا سوورەتتىك وەك ئەو بىنن، كە لە ھەموو روويەكەوھە لەو بىچى ﴿ وادعوا من استطعتم من دون الله ﴿ بىچگە لەخوا، ھەر كەسىك ئەتوانن ھاواری بۇ بەرن و، داواى يازمەتى لى بىكەن بۇ ئەو كارە ﴿ إن كنتم صادقين ﴿ ئەگەر راست ئەكەن ئەلىن: تۇ خۇت ھەلت بەستووه لە سەرخوا ﴿ ۳۹ ﴾ بل كذبوا بما لم يحيطوا بعلمه ﴿ نەخىز، كە باوهرش ناھىنن ھى ناتەواوى قورئان نىيە بەلكو بەدرۆى دەزانن و لە مانا و مەبەستەكانى تى نەگەيشتوون ﴿ ولما يأتهم تأويله ﴿ وھىشتا راستىشيان بۇ دەرنەكەوتووه، واتە: ئەنجامى ھەر شەكەنى قورئانيان بۇ پىش نەھاتووه، ھەق بوو چاوەروانىن ويەلەنەكەن، وەكو لە سوورەتى (ئەعراف/۵۳) دا دەفەرموى: هل ينظرون إلا تأويله يوم يأتي تأويله يقول الذين نسوه من قبل قد جاءت رسل ربنا بالحق فهل لنا من شفعاء... وەدەفەرموى: (بل هم في شك من ذكرى بل لما يذوقوا عذاب) ۸/۳۸. ﴿ كذلك كذب الذين من قبلهم ﴿ ھەر ئاوا ئەوانەش لە پىشيانەوھە بوون، باوهرپان بەھەر شەكەنى خوا نەكردو، پىغەمبەرەكانيان بەدرۆزن دانا ﴿ فانظر كيف كان عاقبة الظالمين ﴿ سا بروانەو چاك بزانە ئەنجامى ستەمكارانى گەلانى پىشوو چۇن بوو؟ ﴿ ۴۰ ﴾ ومنهم من يؤمن به ﴿ لەو خەلكەدا ھى وا ھەيە لە ئايندەدا باوهرى پى دىنى بى ﴿ ومنهم من لا يؤمن به ﴿ وھەيشيانە باوهرى پى ناھىنى و، لەسەر كوفرى خۇى سوورەبىت ﴿ وربك أعلم بالمفسدين ﴿ وە پەرورەدگارت لەھەموو كەس باشتر بەحالى خراپەكاران و پى باوهران دەزانىت.

بىزارى لەموشرىكان:

﴿ ۴۱ ﴾ : وإن كذبك فقل لي عملي ﴿ ئەگەر بروايان پى نەكردىت، بىيان بلى: پاداشى كارو كىردەوھى خۇم بۇ خۇم ﴿ ولكم عملكم ﴿ وتؤلهى كارو كىردەوھى ئىوھىش بۇ خۇتان ﴿ أنتم بريئون مما أعمل ﴿ ئىوھ لەوكارە من ئەىكەم تەرىك و بەرىن ﴿ وأنا بري مما تعملون ﴿ و نىش لەوكارەى ئىوھ ئەىكەن تەرىك و بەرىم. بەلى.. ئەو بىزارى و نكوول دەربىرنە لە پەرسىتنى غەبرى خوا لە گەلى ئايەتى تر دا ھاتووه، بۇنموونە خوا دەفەرموى: (قل ياأيها الكافرون... لكم دينكم ولي دين) ۶/۱۰۹. دەفەرموى: (إنا برآءوا منكم ومما تعبدون من دون الله..) سوورەتى ۶۰/۴. ﴿ ۴۲ ﴾ : ومنهم من يستمعون إليك ﴿ وە لىياندا ھەن بە رەوالەت گویت

نیشانتی بدهین بت مرینین ﴿ فالینا مرجعهم ﴾ جاله هر دوو حاله که دا هر لای خویمان دینه وه ﴿ ثم الله شهید علی ما یفعلون ﴾ له پاشانیش خوا بوخوی شایهت و به‌ناگیه له و کارو کرده وانه دهی کهن، پیویست به شایه‌دی تر ناکا ﴿ ۴۷: و لکل امة رسول ﴾ وه هر هوزو گه لیک په یامبه‌ریکی هیه و بانگیان دهکات بو

بو ده‌گری، به‌لام به‌دل وهری ناگرن و مه‌به‌ستیان نییه و ده‌لی بی کهرن ﴿ أفانت سمع الصم ﴾ تو ده‌توی به‌خه‌لکی کهر قورئان بییسنی ﴿ ولو كانوا لا یعقلون ﴾ شر تیشنه‌گه‌ن؟ واته: تو قهت ناتوانی هیدایه‌تی شه و جوژه که‌سانه بدهیت ﴿ ۴۳: و منهم من ینظر الیک ﴾ و هه‌یانه بو تده‌روانی و نیشانه‌ی په‌یامبه‌رایه‌تیت لی‌ده‌بینی و شه‌زانی تو پیغه‌مبه‌ریت، به‌لام پیی هیدایه‌ت نابن ﴿ أفانت تهدی العمی ﴾ تو ده‌توی خه‌لکانی کویر شاره‌زا بکه‌یت و، بیان‌خه‌یته سه‌ر ربی راست و دروست ﴿ ولو كانوا لا یبصرون ﴾ شه‌گه‌ر نه‌شبین؟ ﴿ ۴۴: ان الله لا یظلم الناس شیئا ﴾ به‌راستی خوا هیچ جوژه ستمیک له‌وخه‌لکه ناکا ﴿ و لکن الناس انفسهم یظلمون ﴾ به‌لام شه‌وخه‌لکه خویمان ستم له‌وخویمان ده‌که‌ن و، ده‌ست له‌ربنی راست به‌رده‌ده‌ن، بو‌یه به‌د به‌خت ده‌بن.

له‌بهر سه‌ختی قیامه‌ت واده‌زانی له‌نیا روژی زیاون:

﴿ ۴۵: و یوم یحشرهم ﴾ شه‌و روژه وه‌بیرینه که خوا هه‌موو کافران کو شه‌کاته‌وه بو وهر گرتنی توله‌ی کاره‌کانیان ﴿ کان لم یلبثوا الا ساعه من النهار ﴾ واده‌زانی له‌بهر سه‌ختی شه‌و روژه تنه‌ها ساتیک له‌دونیا دا ماونه‌ته‌وه ﴿ یتعارفون بینهم ﴾ وله نیو خویشیاندا په‌کتر شه‌ناسن و به‌رده‌بته‌گله‌یی و گازنده له‌یه‌کتر، شه‌ ده‌لیت تاوانی تو بوو من وام لی‌هات، شه‌وی دی ده‌لیت: نا، تاوانی تو بوو وائیستا من گیروده‌بووم، به‌لام شه‌گله‌یی و گازنده چ که‌لکیکی هه‌یه ﴿ قد خسر الذین کذبوا بلفاء الله ﴾ شه‌وانه‌ی که باوه‌ریان به‌لیقاو دیداری خوا نه‌کرد، دلنیا بن زیانبارو رهنجه‌روون ﴿ و ما كانوا مهتدین ﴾ و ریشیان دهر نه‌کرد له‌دونیا دا، بو‌یه ئیستا گیروده‌بوون. وه‌ک له‌م چه‌ند ثایه‌تانه‌شدا شه‌و مه‌به‌سته دوویات کراوه‌ته‌وه، بو‌نعمونه: ده‌فرموی: ﴿ کأنهم یوم یرون ما یوعدون لم یلبثوا الا ساعه من نهار ﴾ شه‌حقاف/۳۵. وه‌ ده‌فرموی: ﴿ کأنهم یوم یرونها لم یلبثوا الا عشبه أو ضحاهما ﴾. نازیعات/۴۶. وه‌ ده‌فرموی: ﴿ یوم تقوم الساعة یقسم المجرمون ما لبثوا غیر ساعه ﴾. روم/۵۵. وه‌ ده‌فرموی: ﴿ یتخافتون بینهم ان لیتم الا عشرا ﴾ سوورته‌ی (۱۰۳/۲۰). وه‌ ده‌فرموی: ﴿ قالوا لیثنا یوما أو بعض یوم فاسأل العادین ﴾ سوورته‌ی ۱۱۳/۲۳.

وَمِنْهُمْ مَن یُنظِرُ اِلَیْكَ اَفَا نْتَ تَهْدِی الْعَمٰی وَاَنْتَ کَا تَرَا لَا یُجِیْرُوْنَ ﴿۴۳﴾ اِنَّ اللّٰهَ لَا یُظْلِمُ الْاِنْسَانَ شَیْئًا وَّلَکِنَّ الْاِنْسَانَ اَنْفُسِهٖمْ یُظْلِمُوْنَ ﴿۴۴﴾ وَّیَوْمَ یُحْشَرُهُمْ کَانَ لَمْ یَلْبَثُوْا اِلَّا سَاعَةً مِّنَ النَّهَارِ ۚ یَتَعَارَفُوْنَ بَیْنَهُمْ فَمَنْ خَسِرَ الَّذِیْنَ کَذَبُوْا بِلِفَاۗءِ اللّٰهِ وَمَا کَانُوْا مُهْتَدِیْنَ ﴿۴۵﴾ وَاِمَّا نُرِیْکَ بَعْضَ الَّذِیْ نَعِدُکُمْ وَاَنْتَ وَاَنْتَ کَلِّ فَاَلِیْنَا مَرْجِعَهُمْ ثُمَّ اللّٰهُ شَهِیْدٌ عَلٰی مَا یَفْعَلُوْنَ ﴿۴۶﴾ وَاَلِیْنَا مَرْجِعُهُمْ فَاِذَا حَاکَمَ رَسُوْلُهُمْ قَضٰی بَیْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَاَمُّ لَا یُظْلَمُوْنَ ﴿۴۷﴾ وَیَقُوْلُوْنَ مَتٰی هٰذَا الْوَعْدٰنِ کُنْتُمْ صٰدِقِیْنَ ﴿۴۸﴾ قُلْ لَا اَمْلَکَ لِنَفْسِیْ ضَرًا وَّلَا نَفْعًا اِلَّا مَا شَاءَ اللّٰهُ لَکُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ وَاِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ فَلَا یَسْتَجِرُوْنَ سَاعَةً وَّلَا یَسْتَمْعِرُوْنَ ﴿۴۹﴾ قُلْ اَرٰهٗ یَسْتُرٰنْ اَنْتُمْ عَدٰۤیْبَهُنَّ بَیْتًا اَوْ نَهَارًا مَا دَا اِسْتَعْمَلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُوْنَ ﴿۵۰﴾ اِنَّهٗ اِذَا مَا وُقِعَ اَمْنٌ مِّنْهُۤ اَفْکَنَ وَاَفْکَنُ مِّنْهُۤ اَفْکَنٌ وَّیَسْتَعْمِلُوْنَ ﴿۵۱﴾ ثُمَّ قِیْلَ لِلَّذِیْنَ ظَلَمُوْا ذُقُوْا عَذَابَ الْاَلْفٰدِ ۙ هَلْ یُخْزَوْنَ اِلَّا بِمَا کُنْتُمْ تَکْفُرُوْنَ ﴿۵۲﴾ وَاَسْتَسْمِعُوْنَکَ اَحَقَّ هُوَ قَوْلِیْ وَّرَبِّیْ اِنَّهٗ لَحَقٌّ وَّمَا اَنْتُمْ بِمُعْجِزِیْنَ ﴿۵۳﴾

یه‌خواپه‌رست، وه‌له‌قیامه‌تیشدا ده‌بیته شایه‌د له‌سه‌ریان ﴿ فاذا جاء رسولهم ﴾ ئینجا هه‌ر که په‌یامبه‌ره‌که‌یان "له‌قیامه‌تا" هاته لایان و، شایه‌دی له‌سه‌ردان ﴿ قضی بینهم بالقسط ﴾ ئیتر به‌داد گه‌رانه داوه‌ری ده‌کری له‌نیوانیاندا ﴿ وهم لا یظلمون ﴾ وه‌یچ ستمیشیان لی‌ناکری، واته: بی‌تاوان و گوتاح سزای هیچ که‌سیک نادری.

بی باوه‌رانی قیامه‌ت به‌یه‌له‌ن بو‌هاتنی:

﴿ ۴۸: و یقولون متى هذا الوعد ان کتم صادقین ﴾ بی باوه‌ره‌کان ده‌لین: باشه‌انه‌گه‌رئیه‌وه راست ده‌که‌ن قیامه‌ت دیت، شه‌م به‌لینی هه‌ره‌شه‌یه‌که‌ی جیبه‌جی ده‌بیت؟ ﴿ ۴۹: قل لا املک لنفسی ضرا ولا نفعاً ﴾ له‌وه‌لامدا بلنی: خوومن له‌زیان و له‌سوودی خویشم هیچ نازانم و، ده‌سه‌لانیکم نییه ﴿ إلا ما شاء الله ﴾ مه‌گه‌ر شه‌وه‌ی خوا خو‌ی مه‌یل و ویستی له‌سه‌ر بی، ده‌سا ئیتر من چون ده‌زانی

تاوانباران له‌دونیاو له‌قیامه‌ت توله‌ده‌درین:

﴿ ۴۶: و امان ربک بعض الذی تعدهم ﴾ و شه‌ر به‌شنی له‌وه‌ره‌شه‌یه‌ت نیشان بده‌ین شه‌ی پیغه‌مبه‌ر! به‌لینیان پی‌ده‌ده‌ین و، ئیستا به‌چاو بیبینیت ﴿ أو توفینک ﴾ یسان پیش شه‌وه‌که

ئەو رۆژەكەى دىت؟ ﴿ لكل أمة أجل ﴾ بۆھەموو ئوممەت و ئەتەو بەك، لای خوا ماوھو كاتىك ھەيە بۆ لەناو بردنى ﴿ إذا جاء أجلهم ﴾ جاھەر كە ئاكاميان ھات ﴿ فلا يستأخرون ساعة ﴾ ئىتر ناتوانن تەنھا دەم و ساتىك دوا بكەون ﴿ ولا يستقدمون ﴾ و پىشیش ناكەون لەو ماوھە بۇيان ديارى كراوھ ﴿ ۵۰ ﴾ قل أرأيتم

قيامت راستەو دروست:

﴿ ۵۳ ﴾ ويستنبؤنك أحق هو ﴿ بى باوھرەكان دەپرسن: ئايا ئەھوى ھەوالت پى داین لە سزا راستەو دىتە دى؟ ﴾ قل إى وربى إنه لحق ﴿ پىيان بلى: بەئى راستەو پەيدا دەبىت سۆيىد بە پەرورەدگارم ﴿ وما أنتم بمعجزين ﴾ و ئىوھىش ناتوانن خوا دەستەوسان بكەن و، لە دەستى رابكەن و خۇ قوتار بكەن ﴿ ۵۴ ﴾: ولو أن لكل نفس ظلمت ما فى الأرض ﴿ وئەر ھەرچى لە زەویدايە ھى تەنھا كەسىكى موشرىك و ستەكار بىت ﴿ لافتد بە ﴾ لەرۆزى قىامتدا برىتى خۇى پى دەدات بۇ پرگار بوونى لە سزا ﴿ وأسروا الندامة لما رأوا العذاب ﴾ وھ ئەو كاتە كە بەچاو سزاكە دەبىنن، ئەوان پەشىمان دەبنەوھ، بەلام لەبەر خەجالەتى خۇيان دەرى نابرن و دەى شارنەوھ ﴿ وقضى بينهم بالقسط ﴾ و لە نىوانياندا بە دادگەرانە داوھرى دەكرى ﴿ وهم لا يظلمون ﴾ وھىچ ستەمىشيان لى ناكرى ﴿ ۵۵ ﴾: ألا إن لله ما فى السموات والأرض ﴿ ئاگادار بن! بەراستى ھەرچى لە ئاسمانەكان و زەویدايە ھەر بۇ خوايە ﴿ ألا إن وعد الله حق ﴾ بىدارىن وچاك بزائن! كە بەلئى خوا -بەھاتنى رۆزى قىامت و، پاداش و تۆلە- راست وروايە ﴿ ولكن أكثرهم لا يعلمون ﴾ بەلام زۆرى ئەوانە نازانن ئەو رۆژە چ رۆژىكە، بۆيە وا بى ئاگان و مەلئانئى ئەكەن ﴿ ۵۶ ﴾: هو يحى ويميت ﴿ تەنھا ئەوھ ژىن دەداو، ھەر خۇشەتەى دەمرىنى وگيان دەباتەوھ ﴿ وإليه ترجعون ﴾ ھەر بۇ لای ئەویش دەگەر ئىترىنەوھ، جا ئەو كاتە بەلئىنەكانى خوا بەچاوى خۇتان دەبىنن و، پاداشیش وەرئەگرن.

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَافِ الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ. وَأَسْرُوا
الْندامة لما رأوا العذاب. وقضى بينهم بالقسط. وهم
لا يظلمون ﴿ ۵۴ ﴾ ألا إن لله ما فى السموات والأرض إلا إن
وعد الله حق. ولكن أكثرهم لا يعلمون ﴿ ۵۵ ﴾ هو يحى ويميت
وإليه ترجعون ﴿ ۵۶ ﴾ يتأبها الناس قد جاءكم موعظة
من ربكم وشفاء لما فى الصدور وهدى ورحمة للمؤمنين
﴿ ۵۷ ﴾ قل بفضل الله وبرحمته فبذلك فليفرحوا هو خير مما
يجمعون ﴿ ۵۸ ﴾ قل أرأيتم ما أنزل الله لكم من رزق
فجعلناه مثقالاً من ذهب. قل الله أوتى لكم أم على الله
تقدرون ﴿ ۵۹ ﴾ وما ظن الذين يقرون على الله الكذب
يوم القيمة إن الله ل ذو فضل على الناس ولكن أكثرهم
لا يشكرون ﴿ ۶۰ ﴾ وما تكون فى شأن وما نلتوا منه من قرآن
ولا تعلمون من عمل إلا كتنا على كثر شهود إذ تفيضون
فيه وما ضرب عن ربك من شقال ذررف الأرض ولا فى
السماء ولا أصغر من ذلك ولا أكبر إلا فى كتب مبين ﴿ ۶۱ ﴾

قورئان پەندو شفاو رىنمىيى و بەزەمىيى خوايە بۇ مروھەكان:

﴿ ۵۷ ﴾: يا أيها الناس قد جاءكم موعظة من ربكم ﴿ ئەى خەلكىنە! بىن گومان پەندو ئامۇژگارىيەكى گەرەوھ مەزنتان -واتە: قورئانى پىرۆز- لای پەرورەدگارانەوھ بۇ ھات، سزای خواتان وھبىر دەخاتەوھ ﴿ وشفاء لما فى الصدور ﴾ و شفاو دەرمانىشە بۇ ئەوگومان و نەفامىيەى لە سىنگدايە ﴿ وهدى ورحمة للمؤمنين ﴾ و رىنمىيى و رەھمەت و بەزەبىشە بۇ گشت باوھرداران، لەچەند جىيەكى ترىشدا ئەم شفاى قورئانە بۇ دل و دەروونى ئىمانداران دوویات كراوھتەوھ، بۇنموونە: لەئايەتى (۸۲/ ئیسرا) دا دەفرموى: (ونزل من القرآن ما هو شفاء ورحمة للمؤمنين...) وھ دەفرموى: (قل هو للذين آمنوا هدى وشفاء...) ﴿ ۵۸ ﴾: قل بفضل الله وبرحمته ﴿ بلى: دەبى تەنھا بە بەھرەو مېھرەبانى خوا -واتە: بە قورئان و ئىسلامى پىرۆز- ﴿ فبذلك فليفرحوا ﴾ خۇشحال و دلشاد بىن،

إن أتاكم عذابه ﴿ ئەى پىغەمبەر! بلى: ئاخۇ ئەر سزای خواتان بۇبىت ﴿ بياتا أو نهارا ﴾ بە شەو، يان بە رۆژ، خۇ ناتوانن لەخۇتانى دوورخەنەوھ ﴿ ماذا يستعجل منه المجرمون ﴾ دەسا ئىتر چ بە لەيەكى بۇ دەكەن ئەو تاوانبارانە؟ ﴿ ۵۱ ﴾: أتم إذا ما وقع أمتم به الآن ﴿ ئاخۇ پاش ئەوھ كە سزاكە ھات بۇتان باوھرتان ھىنا بە خوا، دەبى باوھرى وا چ كەلكىكى ھەبىت بۇتان، بۆيە دەگوترىت: ئەوھ ئىستا باوھردىنن؟ ﴿ وقد كنتم به تستعجلون ﴿ لە كاتىكا بەر لە ھاتنەكەى، ئىوھ -بەگالتەوھ- بە لەتان بۇ دەكردو، باوھرتان پى نەدەكرد! ﴿ ۵۲ ﴾: ثم قبل للذين ظلموا ﴿ لە پاشان بەو كەسانە كە ستەمیان كردوھ دەگوترىت: ﴿ ذوقوا عذاب الخلد ﴾ دەسا سزای ھەتا ھەتايى بچىژن ﴿ هل تجزون إلا بما كنتم تكسبون ﴿ ئاخۇ بەدەر لەوھ خۇتان كرووتانە، جەزەبەو تۆلە دەدرىن؟ دلئىابن چىتان كرووھ، ھەر بەوھش تۆلە دەدرىن.

چونکه سرفرازى همدوو جیهانه‌کهن ﴿ هو خیر مما یجمعون ﴾
نهوش له وهه موو دهسکوته نهوان کوی ده‌کهنه‌وه باشتره.

بن له‌خوا مافی حلال و حرام‌کردن بۆ کهس نییه:

۵۹: قل أرأیت ما أنزل الله لکم من رزق ﴿ بلی: ﴿ ناخو شه ورزق و روزیبه که خوا دای به‌زاندووو بوتان ﴿ فجعلتم منه حراما وحلالا ﴿
نهو جا نیوه‌یش به ئاره‌زووی خو‌تان به‌شیکى قد‌هغه و حرام ده‌کهن و، به‌شیکیشی حلال؟! ﴿ قل أأ الله أذن لکم ﴿ بلی: ﴿ ناخو خوا نیزنی داون ئاوا بکه‌ن؟ ﴿ أم علی الله تفترون ﴿ نه‌خیز، بۆخوتان درو له سهرخوا هله‌ده‌به‌سن! ﴿ ۶۰: ﴿ وماظن الذین یفترون علی الله الکذب یوم القیامة ﴿ وده‌بی بۆچوونی نه‌وانه وا درو له سهرخوا هله‌ده‌به‌سن - له‌بابهت تۆله‌ی رۆزی قیامه‌ت‌ه‌وه - چون بی؟ تۆ بلیت و ایزانن خوا چاوبوشییان له‌ده‌کات؟ ﴿ إن الله لذر فضل علی الناس ﴿ بنی‌گومان خوا به‌رامبه‌ر به هه‌موو که‌سی خواهنی به‌هره‌ی مه‌زن و گه‌وره‌یه، بۆیه زوو سزایان نادات تا شوکری بکه‌ن ﴿ ولكن اکثرهم لا یشکرون ﴿ به‌لام زۆره‌یه‌یان له‌به‌رامبه‌ر نهو گشت نیعمه‌تانه‌وه ناسویاس و سوپله‌ن و بی‌نازان!

وردو درشت (گه‌وره‌و بچووک) لای‌خوا چوون یه‌که:

۶۱: ﴿ وما تكون فی شأن ﴿ وهتو له هیچ کارنکدا نابی ﴿ وما تتلوا منه من قرآن ﴿ و هیچ شتی له‌قورئانیان به‌سهر ناخوینیت ﴿ ولا تعملون من عمل ﴿ و نیوه‌ش نه‌ی مرؤف! هیچ کاری نه‌نجام ناده‌ن ﴿ إلا کنا علیکم شهردا ﴿ مه‌گه‌رئیمه به‌سهرتانه‌وه ئاگادارین، واته: هه‌ر شتی‌ک ده‌کهن و، به‌هه‌ر جووری ده‌ی که‌ن، ئیمه‌ لئی به‌ئاگاین ﴿ إذ فیضون فیہ ﴿ هه‌ر شه‌وکاته ده‌ست به‌کاره‌که‌تان ده‌کهن و بۆی رۆده‌چن ﴿ وما یعزب عن ربک مثقال ذرة فی الأرض ولا فی السماء ﴿ وه به‌ئه‌ندازه‌ی تۆزق‌الیکیش، نه له‌زه‌وی، نه له‌ئاسمان، شتی له‌په‌روه‌دگارت ون نابیت ﴿ ولا أصغر من ذلك ولا أكبر ﴿ ونه‌بچووکت له‌وه‌و، نه‌گه‌وره‌تریش له‌و ﴿ إلا فی کتاب مبین ﴿ هیچ شتی له‌وانه له‌ئیمه نادیارو بزر نییه و، هه‌موویشی له‌نامه‌یه‌کی ئاشکرادا وه‌ک (لوح‌المحفوظ) تۆمار‌کراوه.

نه‌ولیای خوا بناسه:

۶۲: ﴿ ألا إن أولیاء الله لا خوف علیهم ﴿ چاک بزائن و هۆشیارین! که‌دۆسته‌کانی خوا - دوا رۆژ - هچ ترس و بیمیکیان له‌سه‌ر نییه ﴿ ولا هم یحزنون ﴿ و دل زۆیرو خه‌فه‌تباریش نابن

بۆ دونیای پاش خو‌یان ﴿ ۶۳: الذین آمنوا وکانوا یتقون ﴿ دۆستی خوا نه‌وانه‌ن که: باوه‌ری کاملیان هیناوه‌و، هه‌میشه‌ش له‌خوا ده‌ترسن و، خو‌ده‌پاریزن له‌هه‌ر شتی: بپوسته خو‌یاریزی له‌بکه‌ن، به‌رده‌وامیش به‌پیی فه‌رمانی خوا و په‌یامبه‌ر ﴿
کارده‌کهن. ته‌فسیره‌کان چه‌نده به‌جوانی پیناسه‌ی پیاوانی

الآیات أولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون ﴿
الذین آمنوا وکانوا یتقون ﴿ لهم البشرى ﴿
فی الحیوة الدنیا و فی الآخرة لا یتبدل لکم الله ذلک هو الفوز العظیم ﴿ ولا یحزنک قولهم إن الیمة لله حیما هو السمع العلیم ﴿ الآیات لله من فی السموات ومن فی الأرض وما یشیع الذین یدعون من دین الله شرکاء إن یتبعون إلا الظن وإن هم إلا یخضعون ﴿ هو الذی جعل لکم الیل لیتسکروا فیہ و لیتسکروا فی ذلک لآیت لِقَوْمٍ یَسْمَعُونَ ﴿ قالوا اتخذا الله ولدا سُبْحٰنَهُ هُوَ الْعَلِیُّ لَهُ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ اِن عِنْدَکُمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا اَنْتَقُولُکَ عَلٰی اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿ قل ان الذین یفترون علی الله الکذب لا یفلحون ﴿ منع فی الذنبا ثم ایتنا من رحمهم ثم نذیقهم العذاب الشدید بما کانوا یکفرون ﴿

خواو (نه‌ولیاء) کان ده‌کهن و ده‌لین: (الولی: هو المومن‌التقی) واته: وه‌لی: نه‌و مرؤفه‌خواه‌ن ئیمان و خواتر‌سه‌یه که: هه‌میشه‌خوا‌ی له‌یاده، له‌فه‌رمووده‌یه‌کیشدا هاتوووه: ((إن الله عبادا ماهم بأنبیاء، ولا شهداء، یغبطهم الأنبیاء والشهداء یوم القیامة لمکانتهم من الله، قالوا آخبرنا من هم. فلعلنا نجهم، قال: هم قوم تحابوا فی الله، علی غیر أرحام بینهم ولا أموال یتعاطونها، فوالله إن وجوههم لسنور، وأنهم لعلی منابر من نور، لا یخافون إذا خاف الناس، ولا یحزنون إذا حزن الناس، ثم قرأ) ألا إن أولیاء الله... (سنن‌أبی‌داوود). واته: به‌راستی خوا‌ی گه‌وره‌تاقم‌نی به‌نده‌ی هه‌ن، نه‌په‌غه‌مبه‌رن، نه‌شه‌هید، که‌چی شه‌ونده‌په‌لیان به‌رزه‌له‌رۆزی قیامه‌تدا پیغه‌مبه‌ران وشه‌هیدان خۆزگه‌یان له‌ده‌خوازن! گو‌تیان: باباز‌نین کین، تا خو‌شمان بوین، فه‌رمووی: شه‌وکه‌سانه‌ن که: بنی‌ته‌ماح و، بنی‌خزمایه‌تی یه‌کتریان خو‌ش ده‌وی! سویند به‌خوا روخساریان پر له‌نووره‌و، له‌سه‌ر میمبه‌ری نووریش چاک

بزانن! ئەو دەم خەلکی دەترسێ و خەفەتبارە ئەوان هیچ ترس و خەفەتیکیان نییە، پاشان ئەم ئایەتە: ﴿أَلَا أَنْ أُولِيَاءَ اللَّهِ﴾ ی خویندەوه. ﴿٦٤﴾ لهم البشرى فى الحياة الدنيا وفى الآخرة ﴿ لهم ژيانى دونیاو، لەو رۆژەکەى تریشدا موزدەى سەرفرازی و، بەختیارى وەرەگرن، لە دونیادا خەونى خۆش و باش دەبینن، لە قیامەتیشدا بەرەکانى بەهەشت و دەست دەخەن ﴿ لا تبدل لکلمات الله ﴾ بەلێن و فەرمانى خوا ھەرگیز گۆرانیان بە سەر نایەت ﴿ ذلك هو الفوز العظيم ﴾ تەنھا ئەو دەسکەوتەیه پرگاری و سەرفرازی گەورەمەزن.

دەسلات ھەر ھى خوايە:

﴿ ٦٥ ﴾ ولا يحزنك قولهم ﴿ نایى بە قسەى نارەواى کافران و موشریکان، خەفەتبارو دل زویربیبیت ﴿ إن العزة لله جميعا ﴾ چونکە بەراستی عیززەت و ھیزو دەسلاتی کامل ھەر بۆ خوايە، واتە: دەتوانی تۆلە لە ستەمکاران و بى باوەران بستینى ﴿ وهو السميع العليم ﴾ و ھەر ئەویشە بیسندەى راستەقینەو زاناودانای کامل ﴿ ٦٦ ﴾ ألا إن لله من فى السموات ومن فى الأرض ﴿ بابزانن! کە بى گومان ھەرچى لە ئاسمانەکان و، لە زەوى داى ھەر بۆ خوايەو ئەو خۆى خواھەنن، چى وىست بۆ خۆى پىریارى لەسەر دەدات، ئیتر ئەو بتانە چۆن دەبنە خوا ﴿ وما يتبع الذين يدعون من دون الله شركاء ﴾ ئەوانەى بەدەر لەخوا دەپەرستن، لە ھەقیقەتدا شوینی ھىچ شەرىک وھاوبەشیک بۆ خوا ناکەون ﴿ إن يتبعون إلا الظن ﴾ ھەر وەدووی گومان دەکەون ﴿ وإن هم إلا يخرصون ﴾ و ھىچ بەلگەىەکیان نییە، جگە لە گۆترەکارى و درۆو دەلەسە، کە ئەمەيش بۆخۆى ھىچ کەلک و سودىكى نییە بۆیان ﴿ ٦٧ ﴾ هو الذى جعل لكم الليل ﴿ خوا ھەر ئەوھىە کە شەوى بۆ بەدى ھیناون ﴿ لتسكنوا فيه ﴾ بۆ ئەوھى ئارامى تێدا بگرن وتیا بھەوینەوه ﴿ والنهار مبصرا ﴾ و رۆژيش بە رۆشن، ھەتارى بە پىویستییەکانى خۆتان بھن ﴿ إن فى ذلك لآيات ﴾ بە راستى لە دروستکردنى و ھینانى شەوو رۆژدا، چەندین ئایەت و نیشانە ھەبە لەسەر تاقانەى خوا ﴿ لقوم يسمعون ﴾ بۆ ئەو کەسانە کە بەلگە دەبیسن و تى دەفکرین.

خوا ژن و مندال و شەرىكى نییە:

﴿ ٦٨ ﴾ قالوا اتخذ الله ولدا ﴿ ھاوبەشەدانەرەکان وتیان: خوا زارۆلەو منالی بۆ خۆى داناوه، گوايە دەلێن: فریشتە کچانى خوان!! ﴿ سبحانه هو الغنى ﴾ خوا لەو تۆمەتانە پاك و خاوین

و بى خەوشە، بۆخۆيشى زۆر بەرزو بى نیازە لە ھەمووشتیک ﴿ له مافى السموات ومافى الأرض ﴾ ھەرچى لە ئاسمانەکان و زەوى داى، مولكى ئەوه، ئیتر ئەو چ نیازىكى بە منال ھەبە! ﴿ إن عندكم من سلطان بهذا ﴾ ھىچ بەلگەىەکتان نییە کە: خوا منالی ھەبى ﴿ أتقولون على الله ما لا تعلمون ﴾ ئایا بەرامبەر بەخوا شتى دەلین ھىچى لى نازانن؟ ﴿ ٦٩ ﴾ قل إن الذين يفترون على الله الكذب ﴿ بلئى: ئەو کەسانەى کە درۆ بۆ خوا ھەلەدەبەسن (ئەلین مندالی ھەبە) ﴿ لا يفلحون ﴾ قەت پرگارو بەختیار نابن ﴿ ٧٠ ﴾ متاع فى الدنيا ﴿ لەدونیادا کەمى خۆشى و لەزەت دەبن ﴿ ثم إلینا مرجعهم ﴾ بۆدوایى تەنھا بۆ لای خۆمان دەگەرینەوه ﴿ ثم نذيقهم العذاب الشديد ﴾ لە پاشا سزای توندیان بى دەچیزین ﴿ بما كانوا يكفرون ﴾ لەبەر کوفرو بى باوەرپیان.

داستانى نوح و نەتەوھەکەى:

﴿ ٧١ ﴾ واتل عليهم نبأ نوح ﴿ تۆ ئەى پینەمبەر! ﴿ ھەواڵ و بەسەرھاتى نوح (بەيامبەر) یان بۆ بخوینەوه ﴿ إذ قال لقرمه ﴿ ئەوحەلە کە: بە ھۆزو گەلەکەى خۆى گوت: ﴿ يا قوم إن كان كبر علیکم مقامي وتذکیرى بآيات الله ﴿ ئەى ھۆزى من! ئەر بەبوونم لەناوتاندا قەلس و نارەحەتن و، ئامۆزگارىشم بە ئایەتەکانى خوا، لاتان گران دەبى و پیتان ناخۆش دەبیت ﴿ فعلى الله توكلت ﴿ دەسا چاک بزائن کە: من ھەر بە خواى خۆم پشت دەبەستم و، ئیوھەيش چى ئەکەن بیکەن گویم لى نییە ﴿ فأجمعوا أمرکم وشركاءکم ﴿ ئەوسا ئیوھە گشت پەرستراوەکانتان قەسەتان یەك بھەن و ھاواریان بۆبەرن، یا یارمەتیتان بەدەن بۆ دژایەتى و بەرەرهکانى من ﴿ ثم لا یکن أمرکم علیکم غمۃ ﴿ پاشان با کارو بریارتان، ئاشکرا وروون بى و، دوودلى تێدا نەبى، واتە: بە ئاشکرا سەرچەم دوژمنایەتیم بکەن! ﴿ ثم اقضوا إلی ولا تنظرون ﴿ پاشان گشت بەلامارم بەدەن و، ھىچیش مۆلەتم مەدەن، دیارە ئەمە شو پەرمتانەبە بەخواى گەورە کە پشستىوانییەتى ﴿ ٧٢ ﴾ فإن تولیتم فما سألتکم من أجر ﴿ خو ئەگەر لە ئامۆزگارییەکانیشم روو وەرگێرن، لەبەر ئەوھە نییە کە من داواى کرێیەکم لى کردین، بەلکو ھەر لەبەر لاسارى و بەدبەختى خۆتانە ﴿ إن أجرى إلا على الله ﴿ چونکە مزەو پاداشى من ھەر لای خوايە ﴿ وأمرت أن أكون من المسلمین ﴿ وفەرمانم بى کراوه کە لە موسلمانان بم ﴿ ٧٣ ﴾ فکذبوه ﴿ کە چى (نوح) یان بەدرۆزن داناو باوەرپیان بى نەھینا! ﴿ فنجیناه ومن معه فى الفلک ﴿ ئەو جا ئیعمەيش خۆى و ئەو خەلکە باوەرپیان ھینابووو لە گەلێ بوون لە کەشتییە کەدا، پرگاران کردن ﴿ وجعلناهم خلائف ﴿

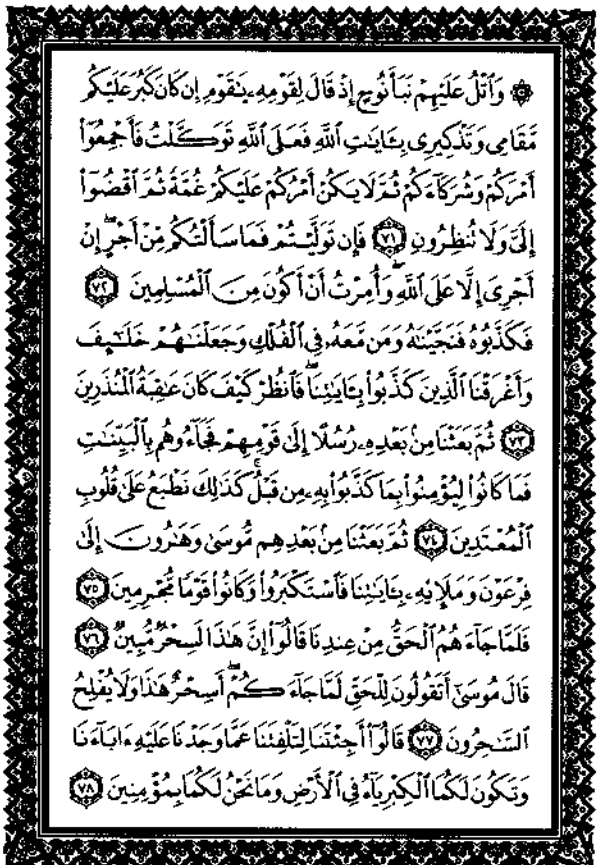
و کردماننه جینشینی خه لکه کافره خنکاوه کان ﴿ و آغرنا الذین کذبوا بآیاتنا ﴾ و نه وانهش و پروایان به نایهت و به لگه کانی ئیمه نه بوو و به دروویان خسته وه، گشتمان نقوم کردن به توفان! ﴿ فانظر کیف کان عاقبة المنذرين ﴾ جا بنواوه بزانه پاشه رۆزی ترسینراوه کان (نه وانه ی پیغه مبه ران ترساندونیان و که لکیان لی وهر نه گرت) چون بوو؟ ﴿ ۷۴: ثم بعثنا من بعده رسلا إلى قومهم ﴾ پاشان له دوای (نوح) یشه وه چند په یامبه ریکمان نارد (وه کو هوودو، صالح و...) هه ره که بولای هوزی خوی ﴿ فجاؤهم بالینات ﴾ جا به چند به لگه و نیشانه به کی زوره وه چوونه لایان که: پروایان یی بهینسن ﴿ فما كانوا لیؤمنوا بما کذبوا به من قبل ﴾ که چی نه مانیش باوهریان به وشستانه نه کرد که: له به را هوزه که ی نووحیش به دروویان زانی! ﴿ كذلك نطع علی قلوب المعتدین ﴾ ئیمه هه ر شاوا مؤرمان نا به سه ر دلی نه وانه دا، مؤر ده نیچن به سه ر دلی گشت ده ستریز کاراندا، واته: نه وانه ی حاشا له دینی خوا ده که ن.

مووسا فیرعه ون:

﴿ ۷۵: ثم بعثنا من بعدهم موسی وهارون إلى فرعون وملایه بآیاتنا ﴾ نه مجارله پاش نهو (پیغه مه ران و ئومه تان) به یشه وه (مووسا) و (هاروون) مان به نیشانه و نایه ته کانی خو مانه وه نارده لای فیرعه ون و ناودارانی که له که ی بوهدیایهت و رینمایییان ﴿ فاستکبروا وکانوا قوما مجرمین ﴾ جا خوویان له به رامبه ر نهو راستیه وه به گه وره زانی و، هه ر موشریک و تاوانبار بوون ﴿ ۷۶: فلما جاءهم الحق من عندنا ﴾ که هه ق و راستی ئیمه یان بو هات ﴿ قالوا إن هذا لشر مبین ﴾ وتیان: بی گومان نه مه مووسا هیناویه تی جادوویه کی ناشکرایه، دیاره مه به ستیان ده ست و عه سایه که ی مووسا بوو! ﴿ ۷۷: قال موسی أتقولون للحق لما جاءکم أسحر هذا ﴾ مووسا وتی: چون به وه ق و راستیه که هاته لاتان ده لین: نه مه جادووه، جا نه گه ر من جادووه گه ربم؟! ﴿ ولا یفلح الساحرون ﴾ خو جادووه گه ران قهت سه رکه وت و سه رفراز نابن؟ ﴿ ۷۸: قالوا أجتنا لتلفتنا عما وجدنا علیه آباءنا ﴾ وتیان: نایا بو شه وه هاتویته لامان که ئیمه له و نایینه ی باووباییرانمان له سه ری بوون وهر مان گیزی ولامان بده ی ﴿ وتكون لکما الکبریاء فی الأرض ﴾ وناغایه تی و میرایه تی ولاتی (میسر) بوئیوه بی؟ ﴿ وما نحن لکما بمؤمنین ﴾ ده سا ئیمه به هیچ شیوه یه ک باوهر ناکه ین ئیوه پیغه مبه ر بن.

مووسا جادووه گه ره کان:

﴿ ۷۹: وقال فرعون انتونی بكل ساحر عليم ﴾ نه وسا فیرعه ون که عه ساو ده سه سپیبه که ی مووسای دی وتی: بچن هه رچی جادووه گه ری فره زان و شاره زایه بیهینن بوم ﴿ ۸۰: فلما جاء



﴿ وَاَنْزَلْ عَلَیْهِمْ نَارًا نُوْحًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ یَقَوْمِ اِنْ کان کبر علیکم مَقَامِی وَتَذِکْرِی بآیَاتِ اللّٰهِ فَمَلِی اللّٰهُ تَوَكَّلْتُ وَالْحَمْدُ لِاَمْرِکُمْ وَشُرَکَآءِکُمْ ثُمَّ لَا یَکُنْ اَمْرُکُمْ عَلَیْکُمْ غَمَةً ثُمَّ اقْبَضُوا اِلَیَّ وَلَا تُنظَرُوْنَ ﴿۷۹﴾ اِنْ تَوَلَّیْتُمْ فَمَا سَاءَ لَکُمْ مِمَّنْ اَجْرًا اَنْ اَجْرِی الْاَعْلٰی اللّٰهُ وَاَمْرٌ اَنْ اَکُوْنَ مِنَ الْمُسْلِمِیْنَ ﴿۸۰﴾ فَکَذَّبُوْهُ فَجَعَلْنٰهُ وَمَنْ مَعَهُ فِی الْفَلَکِ وَجَعَلْنٰهُ خَلْفَیْکَ وَاَعْرَفْنَا الَّذِیْنَ کَذَّبُوْا بِآیَاتِنَا فَانظُرْ کَیْفَ کان عَاقِبَةُ الْمُتَذٰلِرِیْنَ ﴿۸۱﴾ ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْۢ بَعْدِهِ رُسُلًا اِیْکَ فَوَجَّهْتُمْ لِحُجَّتِهِمْ وَاَلْبَسْتُمْ لَکُمْ اَلْبَسًا لِّیُؤْمِنُوْا بِمَا کَذَّبُوْا بِهٖ مِنْۢ قَبْلُ کَذٰلِکَ نَطۡعُ عَلٰی قُلُوْبِ الْمُعْتَدِیْنَ ﴿۸۲﴾ ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْۢ بَعْدِهِم مُّوسٰی وَهٰرُونَ اِیْکَ فِرْعَوْنَ وَمَلَآئِیْهِ بِآیَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوْا وَکَانُوْا قَوْمًا مُّجْرِمِیْنَ ﴿۸۳﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْۢ عِنۡدِنَا قَالُوْا اِنَّ هٰذَا لَسِحْرٌ مُّبِیۡنٌ ﴿۸۴﴾ قَالَ مُّوسٰی اَتَقُوْلُوْنَ لِلْحَقِّ لَسَآجِدًا کُمۡ اَسِحْرٌ هٰذَا وَلَا یُفۡلِحُ السَّٰحِرُوْنَ ﴿۸۵﴾ قَالُوْا اَجۡتَنَّا لِتَلۡفِظِنَا عَمَّا رَمَدْنَا عَلَیۡهِ مَاۤ اَبَآءُنَا وَتَکُوۡنُ لَکُمۡ الْکِبْرِیَآءُ فِی الْاَرْضِ وَمَا نَحۡنُ لَکُمۡ اِیۡمُوۡمِیۡنِیۡنَ ﴿۸۶﴾

السحرة ﴿ جا که جادووه گه ره کان هاتن ﴿ قال لهم موسی ﴾ مووسا پنی گوتن: ﴿ ألقوا ما أنتم ملقون ﴾ نه وه ی که ده ی هاویژن، ده سا بیهاویژن ﴿ ۸۱: فلما ألقوا ﴾ ئینجا نه وه ی که مه به ستیان بوو بیهاویژن، هاویشتیان ﴿ قال موسی ما جئتم به السحر ﴾ مووسا وتی: دلنایب هه رچیتان هینا جادو بوو ﴿ إن الله سیطله ﴾ بیشزانن که به راستی خوا به زووی بی باتل و بووچه لی ده کات ﴿ إن الله لا یصلح عمل المفسدین ﴾ چونکه هه رگیز خوا کارو کرده وه ی خرابه کاران راست ناهیننی و به نه نجامی ناگه یه نی ﴿ ۸۲: ویحق الله الحق بکلماته ﴾ و خوای گه وره به قسه وه به به لگه کانی خوی هه میشه هه ق و راستی سه رده خات ﴿ ولو کره المجرمون ﴾ نه گه ر چی تاوانبارانیش پنیان ناخوش بیست ﴿ ۸۳: فما آمن لموسی إلا ذریة من قومه ﴾ جا له سه ره تاوه چند تازه لاویکی هوزه که ی نه بی پروایان به مووسا نه هینا ﴿ علی خوف من فرعون وملایهم ﴾ له ترسی فیرعه ون و بیباوه گه وره کانیان ﴿ أن یفتهم

که سزایان بدن و له و نایینه به زور و هریان گیزن ﴿ و ان فرعون لعال فی الأرض ﴾ بنی گومان فیرعون له و ولاته دا بیاونکی خو به زلزان و دسه لاتدارو ﴿ و انه لمن السرفین ﴾ ویه کنی بوو له سنور دهرچووان و سه رلیشیواوان، بویه داوای خوایه تی ده کردا.

﴿ ان تبوءا لقمکما بمصر بیوتا ﴾ که بو قوم و هوزه که ی خوٲان له (میس) دا چند مالی بکنه نه نواو پرستگا (ئیین عه بیاس) نه لی: زورله فیرعون و له دام و ده زگای نهو ده ترسان که: جه زره به و نازاریان بدن، بویه فرمانیان پی کرا که له ماله وه خوایه رستی خوٲیان بکنه و، نه چنه که نیسه کان ﴿ واجعلوا بیوتکم قبله ﴾ و ماله کانتان بکنه قیبله و روگه تان ﴿ واقموا الصلاة ﴾ و له وی به تیرو ته سه لی نوٲز بکنه ﴿ و بشر المؤمنین ﴾ و به باوهر دارانیس مژده بده که: خوی گه و ره به سه رسته مکاراندا سه ریان ده خات.

موسا دوعا له فیرعون و بیوانی دیوه خانی ده کا:

﴿ ۸۸: و قال موسی ربا ﴾ و موسا وتی: نه ی پهروه دگارمان! ﴿ انک آتیت فرعون و ملاء زینه و أمولا فی الحیاة الدنیا ﴾ به راستی تو خشل و سامانی زورت له ژبانی دونیادا به فیرعون و دارو دهسته که ی دا ﴿ ربا لضلوا عن سبیلک ﴾ نه ی پهروه دگارمان! وائیسنا ریگای راست به خوٲیشیان و به نه ته وه که یشیان چه واشه ده کنه ﴿ ربا اطمس علی أموالهم ﴾ ده سا نه ی پهروه دگارمان! مال و سامان و داراییه که بیان ته فروتووناکه و، شوینه واریان مه هیله ﴿ و اشدد علی قلوبهم ﴾ دل و ده روونیان پتر قورس و رهق و رهش که، دلیان موره ﴿ فلا یؤمنوا حتی یروا العذاب الیم ﴾ چونکه تا سزای ئیش پیگه به نهر نه بینن و تووشی نه بن، باوهر ناهینن ﴿ ۸۹: قال قد اجیت دعوتکما ﴾ فره سووی: دلنیابن و اداواکه تان و هرگیرا ﴿ فاستقیما ﴾ ده سا ئیوه یش لهو مه پیدانه دا سابت و دامه زراو بن و، له سه ر کاری خوٲان خوٲراگرن ﴿ و لا تتبعان سبیل الذین لا یعلمون ﴾ و له رنی ئه وانه وه مه چن نازانن که هره شه ی من چنده سه خته! (ته به ری) نه لیت: پاش چل سال ئینجا شه م دوعایه بیان گیرابوو ﴿ ۹۰: و جاوزنا بینی اسرائیل البحر ﴾ و هئیمه ش و چه نه وه ی ئیسرائیلمان له (ده ریای سویس) هوه په رانده وه ﴿ فأتبعهم فرعون و جنوده بغیا و عدوا ﴾ ئینجا فیرعون و سوپاکه ی - بو ستم و ده ست درٲیزی - شوینیان که و تن ﴿ حتی إذا أدرکه الفرق ﴾ تا نهو سته خه ریک بوو بخنکی و نو قم بیی ﴿ قال آمنت أنه لا إله إلا الذی آمنت به بنو اسرائیل ﴾ نهوسا وتی: واپروام هیئا: که به دهر لهو خوایه نه وه کانی ئیسرائیل پروایان پی هیئاوه هیچ په رستراویکی تر نییه شیایوی په رستن بینت ﴿ و أنا من المسلمین ﴾ و همن لهو خه لکه موسلمان و ملکه چانم که بو خوا ملکه چن.

و قال فرعون ائتونی بکل سحر علیکم ﴿ ۸۸ ﴾ فلما جاء السحرة قال لهم موسى انتم ائتتم ثلثون فلما اتوا قال موسى ما جئتكم به الا لله سبيله ان الله لا یصلح عمل المفسدین ﴿ ۸۹ ﴾ و حی الله الحق بکلمتیه و ذکره السحرون ﴿ ۹۰ ﴾ فمآ امن لموسی الا ذریة من قومه علی خوف من فرعون و ملائیمه ان یفینهم و ان فرعون لعال فی الارض و انه لمن السرفین ﴿ ۹۱ ﴾ و قال موسى یقوم ان کنتم ما تمتم بالله فعلیه توکلوا ان کنتم مسلمین ﴿ ۹۲ ﴾ فقالوا عمل الله توکلنا ربنا لا جمعنا فینة للقوم الظالمین ﴿ ۹۳ ﴾ و نحنا برحمتک من القوم الکافرن ﴿ ۹۴ ﴾ و اوحینا ال موسی و لیه ان تبوءا القوم کما بمصر بیوتا و اجعلوا بیوتکم قبله و اقموا الصلاة و بشر المؤمنین ﴿ ۹۵ ﴾ و قالک موسی ربنا انک آتیت فرعون و ملاء زینه و أمولا فی الحیاة الدنیا ربنا لضلوا عن سبیلک ربنا اطمس علی أموالهم و اشدد علی قلوبهم فلا یؤمنوا حتی یروا العذاب الیم ﴿ ۹۶ ﴾

موسا هانی قهوه که ی ده دا پشت بیه ستن به خوا:

﴿ ۸۴: و قال موسی یا قوم ﴾ موسا وتی: نه ی گه له که م! ﴿ ان کنتم امنت بالله ﴾ نه گهر به راستی ئیوه باوهر تان به خوا هیئاوه ﴿ فعلیه توکلوا ﴾ جا ده بی ته نها پشت بهو بیه ستن ﴿ ان کنتم مسلمین ﴾ نه گهر موسلمان و ملکه چی فرمانی نهو بوون ﴿ ۸۵: فقالوا علی الله توکلنا ﴾ جا نه وائیش و تیان: ئیمه ته نه بابه خوا پشت نه ستوورین و، کاری خوٲمان دایه لای نهو ﴿ ربنا لا تجعلنا قننه للقوم الظالمین ﴾ نه ی پهروه دگاری ئیمه! مه مان خه ره به رفیتنه و تاقیکردنه وه له بهر دهستی هوزو گه له سه مکاراندا، تا زال نه بن به سه رمانداو، له دین و هریان نه گیزن ﴿ ۸۶: و نحنا برحمتک من القوم الکافرن ﴾ و به میهره بانی خوٲیشته له ده ست هوزی پی پروایان - فیرعون و تاقمه که ی نهو - رزگارمان بکه ﴿ ۸۷: و اوحینا الی موسی و أخیه ﴾ و سهروشان به (موسا) و (هاروون) ی برای کرد

منها واحدة في الجنة، وتنتان و سبعون في النار. قيل من هم يارسلو الله؟ قال: ما أنا عليه وأصحابي) رواه الحاكم. بنی گومان جووله که بوونه (۷۱) دهسته و بهسته، فهله کانیش بوونه (۷۲) دهسته، له ناینده شدا ثم ثومه تی منه ده بیته (۷۳) بهش، ته نها یه کیکیان بهه شتیبه، (۷۲) که ی تری دوزه خین، لییان پرسی: ده بی نهو

بهنی نیسر ائیل رزگار ده بی و، فیرعه ون ده خنکی:

﴿ ۹۱: ءالآن وقد عصيت قبل ﴿ به فیرعه ون وترا: نیستا که ملکه ج ده بی و باوهر دینیت، خو بنی گومان تو پیشتر سه ر پیچیت کرد و یاخی بوویت ﴿ و کنت من المفسدين ﴿ و له ریزی خه لکانی موفسید و خرابه کاردا بوویت؟! به یه قین نهو جوړه باوهر هیئانه - له کات و ساتی وادا- بی که لکه و قه بوول نابیت ﴿ ۹۲: فالیوم ننجیک بیدنک ﴿ جا و ا نه مرؤ لاشهت له تیاچوون رزگار ده کین و، ناهیلین له نیو ده ریادا تیا بچیت (ثیین عه بهاس) ده لی: جووله که هیمان له تیاچوونی فیرعه وندا دوو دل بوون، نهوسا خوای کارزان فرمانی دا به ده ریایه که: جهسته ی بی گیانی بخاته وه سه ر ئاوه که هه تا بیناسنه وهو دلنیا بین له تیاچوونی ویزانن خوا نییه، نه گهرچی خویشی داوای خواهی ته ده کرد، پاشان ده ریایش فری یدایه جینگیه کی دیاریسی و بهرزه وه هه تا به چاو بیبیری. دووباره (ثیین عه بهاس) نه لی: نهو روزه فیرعه ون تیاچوو، بهرامبه ری ۱۰/ ی مانگی موچه ره م بوو، وه کو پیشه و (بوخاری) نه م فرموده ده ی هیئاوهو ده لیت: (لما قدم النبی ﷺ المدينة، والیهود تصوم یوم عاشوراء، فقالوا: هذا یوم ظهر فیه موسی علی فرعون، فقال النبی ﷺ لأصحابه: أنتم أحق بموسى منهم، فصوموه). واته: نهو روزه که پیغه مبه ر ﷺ هاته مه دینه، دیتی و جووله که له (۱۰) ی موچه ره مدا بهر ژوون، له بهر نه وه که لهو روزه دا مووسا سه ر که وتوه به سه ر فیرعه وندا، ئینجا پیغه مبه ر ﷺ به هاوه لانی فرموو: نیوه له وانه به مووسا هیترن، ده سا نیوه یش له وه روزه دا بهر ژوون بن ﴿ لتكون لمن خلفک آية ﴿ تا بو نه وانه ی دوی تو بیته په ندو ئاموزگاری ﴿ وإن کثیرا من الناس عن آیاتنا لغافلون ﴿ چونکه بنی گومان زوربه ی خه لکی له نیشانه کانی ئیمه بی ئاگو خافلن، بو به و ملی خویمان ده شکینن.

خوشگوزهرانی بهنی نیسر ائیل:

﴿ ۹۳: ولقد برأنا بنی اسرائیل مبراً صدق ﴿ بنی گومان دوی نه وه که فیرعه ونمان له ناو برد، به نی ئیسرائیلمان له جینگیه کی چاک و شیوا له ولاتی (شام و میس) دامه زراند ﴿ و رزقتاهم من الطیبات ﴿ و رزوی چاک و پاکمان پی دان ﴿ فما اختلفوا حتی جاءهم العلم ﴿ جا هه تا زانیان بو نه هات ده باره ی هه موو کی شه کانیان بو ناسینی هه ق وناهق جیاوازیان نه بوو، له فرموده ده کدا هاتوه: (إن الیهود اختلفوا علی إحدى وسبعین فرقة، وإن النصارى اختلفوا علی اثنتین وسبعین فرقة، وستفرق هذه الأمة علی ثلاث وسبعین فرقة،

قَالَ قَدْ أُجِيبَت دَعْوَتُكُمْ كَمَا فَاسْتَسْقِمُوا وَلَا نُنَبِّئُكَ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿ ۹۱ ﴾ وَجَوْرَ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ بِالْبَحْرِ فَأَنْتُمْ مَرْفُوعُونَ وَجُنُودٌ مُّبْتَغَا وَعَدُوٌّ حَتَّىٰ إِذَا أَدْرَكَهُ الْعَرَفُ قَالُوا مَا نُنْبِئُكَ إِلَّا إِلَهُ الْإِلَهِ الَّذِي مَأْتَتْ بِهِ بُيُوتُ الْمُرُوفِ وَإِنَّا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿ ۹۲ ﴾ وَاللَّيْلُ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿ ۹۳ ﴾ فَالْيَوْمَ نَجْعَلُكَ بَدَنًا لِّكَوْكَبٍ لَّمْنٍ خَلَقْنَاكَ بِآيَةٍ وَإِنْ كَثُرَ مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَنُفْلِتَنَّ ﴿ ۹۴ ﴾ وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مِثْرًا صِدْقٍ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿ ۹۵ ﴾ فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْئَلِ الَّذِينَ يُقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿ ۹۶ ﴾ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونُوا مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿ ۹۷ ﴾ إِنَّ الَّذِينَ حَمَلَتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّىٰ يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿ ۹۸ ﴾

یه که بهه شتیبه کامانه بن؟ فرموی: نه وانه نهو ریبازه ده گرن من و هاوه لانی له سه ره ﴿ إن ربك يقضى بينهم يوم القيامة ﴾ به راستی پهروه ردگاری تو له رژی قیامه تدا له نیوانیاندا بریار دها ﴿ فيما كانوا فيه يختلفون ﴾ سه باره ت به وه ی له دونیادا تییدا ناکو بوون، واته: له باره ی په یامبه ره وه ﷺ داوه ری خو ی ده کاو توله ش ده سینتی.

کتیبه پیشووه کانیش نه ری بو فورئان ده که ن:

﴿ ۹۴: فإن كنت في شك مما أنزلنا إليك ﴿ جا نه گهر گومانیکت هه بی له وه دا بو مان دابه زاندوویت نه ی پیغه مبه ر ﷺ ﴿ فاسأل الذين يقرأون الكتاب من قبلك ﴿ ده بچو لهو پیاوچا کانه له پیش تووه کتیب و نامه ی (تهورات و ئینجیل) یان نه خویند پرسیار بکه، دیاره خو به دینی خویمان موسلمان بوونه، وه ک عه بدولای کوری سه لام ﴿ لقد جاءك الحق من ربك ﴿ بنی گومان له لایه ن

پهروهردگار ته وه هفت بؤ هاتوهو گومانی تیدا نییه ﴿ فلا تکرن من الممترین ﴾ جا که واته لهو خه لکه دوودل و به گومانه مه به .
(فتهاده) نه لیت: په یامبهر ﴿ فہرموی: ﴾ (لا أشک ولا أسأل))
واته: نه شک و گومانم هه یه، وه نه له که سیکیش دهرسم. ﴿ ۹۵ :
ولا تکرن من الذین کذبوا بآیات الله ﴾ هه رگیز ناشی له واته بیت

سزاکه باوهریان نه هیناو، بؤ دواییش سوودیان لی نه بینی ﴿ إلا قوم یونس ﴾ به لأم هؤزو نه ته وه که ی یونس ﴿ لما آمنوا ﴾ کاتی باوهریان هینا بهر له هاتنی سزاکه ﴿ کشفنا عنهم عذاب الخزی فی الحیاة الدنیا ﴾ نیمهش سزای ئابروویه رو ریسواکه رمان لی لادان له ژیانی دنیادا، واته: له نیو گوندو شاره پیشووه کانداه خه لکنی نه بوو بهر له کاتی دیتنی سزا باوهرینن به په یامبهره که یان و سوودی بوویی بویان، هؤزو نه ته وه که ی یونس نه بی ﴿ الطیور ﴾، نه وان بهر له دیتنی سزاکه دهست به جی ته و به یان کردو گه رانه وه بؤ لای خوا، خواش ته و به ی لی وهرگرتن و به هره مه ندیوون ﴿ ومتعناهم إلى حین ﴾ وه تا ماوه به کیش - پاش نه وه - ژیا نمان و گوزه رانمان بی دان.

مهردم به زور باوهر ناهینن:

﴿ ۹۹ : ولو شاء ربک لآمن من فی الأرض کلهم جمیعا ﴾ نه گهر پهروهردگار و یستبای به زور باوهر به خه لک بینی، نه واهه رچی له م زه و یه دا یه (نیس) و (جن) تیکرا، به زور باوهریان ده هینا ﴿ أفأنت تکره الناس ﴾ ئاخو توشه ی پیغه مبهه! له خه لک زور ده که یست ﴿ حتی یکنوا مؤمنین ﴾ تا به ناچار ی باوهرینن و بینه بروادار؟! دیاره کاری واره و نییه ﴿ ۱۰۰ : وما کان لنفس أن تؤمن إلا بإذن الله ﴾ وه بؤ هیچ که سی نه بووه - به ئاره زووی خوی - باوهر بینی، نه گهر خوا نه ی ویستی، که و ابوو دلگران مه به بویان ﴿ و یجعل الرجس علی الذین لا یعقلون ﴾ و خوا سزا بؤ نه وانه دهر پته وه که: له نیشانه کانی شو تی نافکرین، هه تا سوودیان لی وهرگرتن.

له ناسمان وزه ی پروانن چی ده بینن؟

﴿ ۱۰۱ : قل أنظروا ماذا فی السموات والأرض ﴾ بلی: - به کافران - به وردی سهیریکی ئاسمانه کان و زهوی بکه، بزائن چی ده بینن؟ بؤ به لگه ی وه حدانییه ت و تاک و ته نیایی خوا، له خو رو مانگ و شه وو رؤزو باران و هه ورو شاخ و پروو بارو به رزی و نزمی و .. هتد ﴿ وما تغنی الآیات والنذر عن قوم لا یؤمنون ﴾ نه رچی شو هه موو به لگه ی نیشانه و ترسینه ر و پیغه مبهه رانه کار ناکاته سه ر گه لیک - له نه زه لدا به هوی لاساری خو یانه وه بویان برابیته وه - باوهر ناهینن ﴿ ۱۰۲ : فهل یتظرون إلا مثل آیام الذین خلوا من قبلهم ﴾ مه گهر هه ر چاوه پروانی رؤزانیکن نین وه کو رؤزانی نه وانه ی بهر له وان بوون و نه مان؟ وه کو رؤزه کانی گه لی نوح و عادو سه موود .. ﴿ قل فانظروا انی معکم من المنتظرین ﴾ به هه ر شه وه پیمان بلی: ده سا ئیوه چاوه پروان بن بؤ سزا، به راستی



که پروایان به نایه ت و نیشانه کانی خوا نییه و به درویان داناون ﴿ فتکون من الخاسرین ﴾ نه وسا توش له زیناباران ده بیت ﴿ ۹۶ :
إن الذین حقت علیهم کلمة ربک ﴾ بی گو مان نه وانه ی فهران و کفتی نه زه لی پهروهردگاری تویان لی هاته دی، بؤ سزادانیان له بهر به درودانان (وهک فیرعهون) ﴿ لا یؤمنون ﴾ باوهر ناهینن ﴿ ۹۷ :
ولجاء تههم کل آیه حتی یروا العذاب الالیم ﴾ نه گهر چی هه مو به لگه ی نیشانه به کیشیمان بؤ بیت، تا سزای ئیش پیگه یه نه ر به چاوی خو یان ده بینن، دیاره نه و کاته ش هیچ که لکی نابی بویان.

مه ر قه و مه که ی (یونس) بهر له دیتنی سزا نیمانیان هی نابی:

﴿ ۹۸ : فلولا کانت قریة آمنت فنفعها ایمانها ﴾ ده با خه لکی شاری - له و شارانه ی هه ر شه یان لی کرا به سزا، نه گهر باوهر نه هی ن - بهر له هاتنی سزا باوهریان هی نابی، تا باوهر که یان سوودی هه بوویا بویان و له سزاکه لادرایان، که چی هیچ کامیکیان بهر له دیتنی

منیش لە گەل ئیوھدا لە چاوەروانانم بۆ تیاچوونتان ﴿ ۱۰۳ 》 : ثم ننجی رسلنا والذین آمنوا ﴿ پاشان لەنیو ئواندا پەيامبەرەکانمان و ئەوانەى باوەریان ھیناوە لەو سزایە زەگەر دەکەین ﴾ کذلک حقا علینا ننحی المؤمنین ﴿ ئاواش مافیکی نەگۆراوە لەسەر ئیمە : کہ دەبێ برواداران لەوجۆرە بەلایانە زەگەر بکەین .

خوای بەئەنیا بپەرستن و پالی پێوھ بەدەن:

﴿ ۱۰۴ 》 : قل یاایھاالناس ان کتتم فی شک من دینی ﴿ بلی ئەى خەلکینە ! ئەگەر ئیوھ لە راستی و دروستی ئەم ئایینەم بەگومان و دووڵتن ﴿ فلا أعبد الذین تعبدون من دون الله ﴾ دلتیان - جگە لە خۆای گەرە - ئەوانەى و ئیوھ ئەیان پەرستن ، من نایان پەرستم ﴿ ولكن أعبد الله الذى يتوفاکم ﴾ و بەلکو من ھەر ئەو خۆایە ئە پەرستم کہ ئیوھ ئەمرینى ﴿ وأمرت أن أکون من المؤمنین ﴾ و فەرمانیشم بپێکراوە کہ : لە برواداران بە ﴿ ۱۰۵ 》 : وأن أقم وجهک للذین حنیفا ﴿ و پێشیم و تراوە کہ : دەبێ بە راست و ھوانى ، ھەر لە ئایینی ئیسلام رووبکەم ﴿ ولا تکرهن من الشرکین ﴾ و دەستووریشم بپێدراوە کہ ھەرگیز لە موشریکان نەبم ﴿ ۱۰۶ 》 : ولا تدع من دون الله ما لا یفعلک ولا یضرک ﴿ و نابى جگە لە خوا ، شتى واپەرستی کہ : نە سوودت پێ بگە یەنیت نە زیانت ئییدا ﴿ فإن فعلت فإنک إذا من الظالمین ﴾ جا ئەگەر کاری واتکرد ، واتە : ھاوارت بۆ غەیری خوا برد ، بپێگومان تۆ لە سستەمکارانى ، چاوەروانى سزاشبە ﴿ ۱۰۷ 》 : وإن یمسک الله بضر فلا کاشف له إلا ھو ﴿ ئەرخواش تووشى زیانیکی کردیت ، جگە لە خۆى هیچ لادەریکی نییە ﴿ وإن یردک بخیر فلا راد لفضله ﴾ و ئەگەر نیازی چاکە یەکی پێ کردیت ، دیسان هیچ رەتکەرەو یەکی نییە ، مەبەست ئەو یە کہ تەنھا خۆایە دەتوانی چاکە و خرابە ، کەلک و زیان بەینى ، یان لای بدات لیت ، کہ واپوو دەبێ تەنھا ئەویش بپەرستی و ھەر لەویش ھاوار بکەیت . (ئیبین کەسیر) لە (ئەنەس) - ھوھ فەرموودە یە دەگێریتەوھ دەلێت : (اطلبوا الخیر دھرکم کله ، و تعرضوا لנفعات رحمة الله ، فإن الله نفعات من رحمته ، یصیب بها من یشاء من عباده ، و أسألوه أن یستر عوراتکم ، و یؤمن روعاتکم) . واتە : ھەمیشە خێرو چاکە بخوازن ، بەردەوامیش خۆ بخەنە بەر سۆزو نەسیمی خوا ، چونکە مېھرەبانى خوا گەلئى زۆرە ، بە ھەرکە سیکیش ھەز بکا لە بەندەکانى دەى داتى . . دەسا داوا بکەن با کەم و کورتییە کانتان داپۆشى و ، لە ترسیش ئەمینتان بکاتوھ ﴿ یصیب به من یشاء من عباده ﴾ و ھەز بە چارەى ھەرکە سیک بکات لە بەندەکانى خۆى ، مېھرەبانى یە

پێ دەبەخشى و ، تووشى چاکەى دەکات ﴿ وهو الغفور الرحیم ﴾ تەنھا ھەر خۆیەتى زۆر پۆشەر و لیبووردەو ، مېھرەبان و رحیم و دلۆقان ﴿ ۱۰۸ 》 : قل یا ایھا الناس قد جاءکم الحق من ربکم ﴿ بلی : ئەى خەلکینە ! وا لە لایەن پەروەرەگارتانەوھ قورئان و پێغەمبەرتان بۆ ھات ﴿ فمن اهتدی ﴾ ئینجا ھەر کە سیک ریبى راست بەدى بکا ﴿ فإنما یهدى لنفسه ﴾ دیارە ھەر بۆ خۆى رینوینەو ، کەلکی ھەر بۆ خۆى ئەبیت ﴿ ومن ضل فإنما یضل علیھا ﴾ ھەر کە سیکیش گومراو سەلێشیواو بوو ، ھەر خۆى زیانى ئی دەکەوینت ﴿ وما أنا علیکم بوکیل ﴾ خۆ منیش بریکارى ئیوھ نییم ، ھەتا کارو کردەوھەتان بپارێزم و راستتان بکەمەوھ ﴿ ۱۰۹ 》 : واتبع ما یوحى إلیک ﴿ ھەر لەو فەرمانە پەپرەوى بکە بەوھى بۆتدى ﴿ و اصبر حتى یحکم الله ﴾ و ئارامت ببی - لە ژیر ئازارو ئەشکەنجەدا ، تا ئەو رۆژە دیت کہ خوا بۆخۆى داوھەرى دەکا ﴿ وهو خیر الحاکمین ﴾ و کە ھەر ئەویشە لە گشت دادوھەرەکان بۆ بەندەکانى خۆى بەعەدالەت ترو باشترە ، چونکە بەھەق و عەدالەت داوھەرى دەکا .

ھەندى ئەلین : ئەم ئایەتەى (واصبر) بە ئایەتى (قیئال) نەسخ کراوھتەوھ . (ئیبین عەبباس) یش ئەلئى : ھەر کە ئەم ئایەتە ھات ، پێغەمبەر ﷺ خێرا ئەنسا ریبەکانى کۆ کردەوھو فەرمووی : (إنکم سترون بعدى أثره ، فاصبروا حتى تلقونى) بوخارى / کتاب الفتن ۹۲ / بابى ۲ . واتە : پاش من دەبینن کە خەلکی لە بەردونیا ئیش و کاریان پێ دەسپێردى (واتە : لەسەردەمى مندا روونادات) دەسا تادەگەنە من بە ئارام و خۆ راگربن و مەى کەنە ھەر او کیشە . کۆتایى تەفسىرى (یونس) زۆر سوپاس بۆخۆای کارجوان .

سوورەى (ھود) - ھ

مەككە مەككە (۱۲۳) ئایەتە .

بەناوى خۆای بەخشندەى مېھرەبان

ئەم سوورەتە خواوھنشکۆیە ، وەکو سوورەتەکانى تری مەككە پاس دەکا لە بیرو باوەرو بەکخواپەرستی و ، پەيام و ، پاداش و تۆلە ، کەمیکیش درێژەدەدا بە داستانى ھەندى لە پەيامبەران ﷺ بۆ دلدانەوھى سەردارى پەيامبەران موھەممەد ﷺ تابه ئارام و خۆراگرى لەسەر ئازارو ئەشکەنجەى دلپەقەکانى قورەیش ، بە تاپبەت پاش مردنى (ئەبوو تالبیبى) مامى و ، (خەدیجە) خاتوونى ھاوسەرى : ئایەتەکان پەیتا پەیتا دەھاتن ، نەھامەتى و بەلای پەيامبەرانیان بۆ پاس دەکرد ، بۆ دلقایم بوونى و ، ماندوو نەبوونى .

بۇ يەكەمجار (قورئان) دەنر خېئىنى كە: چەندە راست و دروستەو،
 هېچ كات ناتەواوى و نەگونجاوى تېئدا نېيە، چونكە لە لاين
 خوايەكى زاناو داناو نېردراو، ئېنجا هەندى بەلگەى بوونەوەر
 دەخاتە پېش چاويان، بەلكو لە سەر كېشى خويان بېسەمېنەو،
 بەتەنيا روو لە خوا بکەن، گەلى نمونەشيان بۇ دېئېتەو، پاشان

لەبەر گرنگى و سامناكى ئەم سوورەتەيە لە (مەسنەدى)
 ئەبوو(يەعلا) دا - كە ترمزى هېئاويەتى: - (ئەبووبەك) خوا رازى
 بى لېيان وتى: لە پېغەمبەرم پەرسى ﷺ: بۇچى وا زوو پېر بوويت؟!
 ((قال: شېئىتى سۇرە هو، والواقعة، وعم يتساءلون، وإذا الشمس
 كورت)، وفى رواية (هرد وأخواتها)) فەرمووى: سوورەتەكانى
 (هوود، واقيعه، نەبەو، تەكويى) لە رېئاويەتېكدا دەلى: (هوود) و
 هاووينەكانى ئەو بوو پېريان كردم!

قورئان بەلگەى تاك و تەنبايى خوايە:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: الر﴾ ئەم جوړە پېتانهش هەر
 لەو پېتانه كە ئەم قورئانەيان لېئېك هاتوو، دەسا ئەگەر دەتوان
 ئېشەش وېنەى بھېئىن ﴿كتاب أحكمت آياته﴾ ئەم نامەيە
 - كە لە لاين خواو نېردراو - كەتېبېكە گشت ئايەتەكانى رېكو
 پېئىن دەستكارى ناكړين. ﴿ثم فصلت من لدن حكيم خبير﴾ لە
 پاشان هەر لە لاين خوايەكى كاردروستى ئاگادارەو" نەك لە
 لاين ئەو پەيامبەرەو - وەك ئەوان دەلېن - بەجوانى حەلال و
 حەرەمەكانى شى كراونەتەو ﴿۲: ألا تعبدوا إلا الله﴾ نېردراو كە
 بە ئېو بلى: بېجگە لە خواى بالا دەست نابى كەسى دى بېرستن
 ﴿إني لكم منه نذير وبشير﴾ چاكېش بزانن كە: من لە لاين
 ئەو (خوا) لە كارزانەو تەرسېنەرو موژدەدەرم بۇگشت خەلكانى
 راسال و لاسار ﴿۳: وأن استغفروا ربكم ثم توبوا إليه﴾ كە
 دەبى لە پەرورەدگارى خۇتان داواى لېبووردن بکەن، پاشان تەوبە
 لە شېرك بکەن و بگەرېنەو بۇ لای ئەو ﴿بمتعم متاعا حسنا
 إلى أجل مسمى﴾ ئەوسا ئەوېش هەتا ماوەيەكى ديارېكراو بۇتان
 بەهرەمەندتان دەكات و بە خۇشى رايە بوېرن و بوخۇتان دەژين
 ﴿ويؤت كل ذي فضل فضله﴾ وە فەزلى و چاكەى خۇى دەدا بە
 هەموو خاوەن فەزلى و چاكەيەك ﴿وإن تولوا فإني أخاف عليكم
 عذاب يوم كبير﴾ خۇ ئەر لە باوهرېئان روويان وەرچەر خاند،
 ئەوا بى گومان من لەسزاي رۇژىكى گەورەتان دەترسم، واتە:
 رۇژى قيامەت ﴿۴: إلى الله مرجعكم﴾ بەئاگاشېن كە: تەنبا
 بەرەو لای خوا دەگەرېنەو ﴿وهو على كل شئ قدير﴾ ئەوېش
 بەسەر هەموو شتېكدا بەدەسەلات و بەتوانايەو، پاداش و تۆلەى
 گشت كارېكتان دەداتەو.

خوا لە هەموو شتې بەئاگايە:

(ئېين عەبباس) دەلى: (ئەخنەسى كورى شورېق) كاتى سەردانى
 پەيامبەرى كرد، سوئدىدى بۇ خوارد كە: من تۆم زور خۇش دەوى،



دەلى: كەرو كوئرو بېئاو ژنەوا وەكو يەك نېن، پاشان دېتە سەرباسى
 پەيامبەرەكان، بۇ يەكەمجار لە (نووح) - وە دەست بى دەكات،
 چونكە "لە پاش تۇفانەكەو" بە باوكى دوومى ئادەمزاد دادەنرى.
 وەلە هەمووشيان تەمەندرىژتر و، بە ئارامرېش بوو، پاش ئەوېش
 باسى (هوود) دېت - كە ئەم سوورەتەى بەردەستمان، لە بەر
 قارەمانىتى و جوامېرى خۇى بە ناوى ئەووە ناوئراو، پەيامبەرى
 گەلېكى سەرسەختى كەلە رەقى بى وېژدانى لەخستەچووى
 بەلاشەو قەبارەبوون!، بۇيە خسوا (با) يەكى زور توندو ساردو
 سەختى بۇ ناردن و لە رېشە هېئانى. بۇ دواتر باسى (سالم)
 پەيامبەر دېت، لە پاشان (لووت) يېش، ئېنجا (شوعەيب و موسا و
 هاروون) سەلامى خوا لەسەر هەموويان بېت.

لە كۇتايېدا بەسەرھاتى چەند نەتەووە گەلى باس دەكات بۇ بەندو
 ئامۇزگارى قورەيش و هاوېبەرەكانيان، بەشكو دا بچلەكېن و، دەست
 لەو ئازارو ئەشكەنچە بەرامبەر بە پەيامبەر ﷺ هەلېگرن.

و عرشه که یثی - پیش دروستبوونیان - هر له سر تاوویو، له م باره یه وه شه م فرمودانه ش هاتوون:
 (۱) له (مسنه دی پیشهوا شه حمه د) دا هاتووه: (عوقه یلی) ده لی: له پیغه مبهرم ﴿پرسی: (این کان رینا قبل أن یخلق خلقه؟) ناخو بهر له دروستکردنی به دیدینه تراوه کان، په روه ردگارمان له کوئی

که چی دلی پرپوو له پیلان و نیفاق، جا شه نایه ته هات و فرمودی: ﴿۵: ألا إنهم یثنون صدورهم﴾ چاک بیدارین! که: شه و کافرو موشریکانه سهرو سینگیان خوار ده که نه وه سرته سرت ده که ن دژی موسلمانه کان ﴿لیستخفوا منه﴾ تابه خه یالی خویمان بهو سرته سرته یان گزی و پیلانه کانیاں له خوا بشارنه وهو ده رنه که وی! ﴿ألا حين یستغشون ثیابهم﴾ چاک هوشیارین! شه و کاته که به جل و بهرگه کانیاں سهرو سینگیان د داده پووشن، - تا پیلانه کانیاں ده رنه که ون - خوی بالادست به هه موو شتیکیان به ناگایه.
 ﴿یعلم ما یسرون وما یعلنون﴾ به هه موو شه و شتانه یان ده زانی که: ده پیشارنه وه، یان ده ی خنه رووو به ناشکرا ده ی که ن و ده ی لین ﴿إنه علم بذات الصدور﴾ چونکه بو خوی زانایه، به هه رشتی له سینگ وله نیو دله کاندایه، چ جای پیلان و سرته سرتیان.
 زور سوپاس بو خوی کار جوان که له م جزمی (۱۱) به بوومه وه له (۲۷) ی شه عبانی (۱۴۱۵) ک، به رامیهر به کانوونی دووه می (۱۹۹۵) ی ز، به رده و امیش چاوه روانی فهزل و میهره بانسی و دلوقانیتی شهوم.

کتابی جزمی ۱۱، (ولله الحمد والمغنی...)

﴿وَمَٰمِن دَابَّةٍ فِی الْأَرْضِ إِلَّا عَلَی اللَّهِ رِزْقُهَا وَعِلْمُهُ مُنْتَقَمًا
 وَمُسْتَوْدَعًا كُلٌّ فِی كِتَابٍ مُّبِیْنٍ ﴿۱﴾ وَهُوَ الَّذِی خَلَقَ
 السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ فِی سِتَّةِ اَیَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ
 عَلَی الْمَآءِ لَیَسَّبُوکُمْ اَیُّکُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا وَلَیْن قُلْتَ
 اَیُّکُمْ مُّبَعُوْثٌ مِّنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَیَقُوْلُنَّ الَّذِیْنَ کَفَرُوْا
 اِنْ هٰذَا اِلَّا اَسْحَرٌ مُّبِیْنٌ ﴿۲﴾ وَلَیْن اٰخِرًا نَّعٰثَمُ الْعَذَابِ اِلَیْکَ
 اُمَّةٌ مَّعْدُوْدَةٌ لَیَقُوْلُنَّ مَا یُحِبُّسُهُ الْاَیُّوْمَ یٰ اَیُّهَا الَّذِیْنَ
 مَصْرُوْا فَاَعٰنَتْهُمْ وَحَافَّ بِهِم مَّا کَانُوْا بِهٖ یَسْتَهْزِئُوْنَ ﴿۳﴾
 وَلَیْن اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مَنَارَ حِمٰةٍ ثُمَّ نَزَعْنٰهَا مِنْهُ اِنَّهٗ
 لَیَشُوْشُ کَفُوْرًا ﴿۴﴾ وَلَیْن اَذَقْنٰهُ نِعْمَةً مِّنْ بَعْدِ ضَرٰرٍ
 مَّسْتَهٗ لَیَقُوْلُنَّ ذَهَبَ السَّیِّئٰتِ عَنِّی اِنَّهٗ لَفَرِحٌ فَخُوْرٌ ﴿۵﴾
 اِلَّا الَّذِیْنَ صَبَّوْا وَعَمِلُوْا الصَّٰلِحٰتِ اُولٰٓئِکَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ
 وَاٰخِرٌ کَبِیْرٌ ﴿۶﴾ فَلَمَّا کَانَ تَارِکًا بَعْضُ مَا یُوْحٰی اِلَیْکَ
 وَصَٰبِقٌ بِهٖ یَصُدُّکَ اَنْ یَّقُوْلُوْا اَلَا اَنْزَلَ عَلَیْهِ کِتٰبًا اَوْ جَآءَ
 مَعَهُ مَلٰکٌ اِنَّمَا اَنْتَ نَذِیْرٌ وَّاللَّهُ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ وَکِیْلٌ ﴿۷﴾

بووی؟! ((قال: کان فی عماء))، ای فوق سحاب عالیا علیه ما تحته هوا و ما فوقه هوا) فرمودی: بهر زو بلندبوو له سر هه ورئک، نه له ژیریه وه (هوا) هه بوو، نه له بانیه وه ((ثم خلق العرش بعد ذلك)) پاش شه عه رشه که یثی دروست کرد.

(۲) سنل ابن عباس عن قول الله: (وکان عرشه علی الماء) علی ای شیء کان الماء؟ قال: علی متن الريح / إسنادة صحیح. له (ثیبین عه بیاس) ده پرسن: نه ری باشه که ته ختی فرمانه وای خوا له سر تاو بووینت، ده بی تاوه که له سر چی بووینت؟ گوتی: له سر پستی ((با)) بوو!

(۳) وفي صحیح ((مسلم)) عن عبدالله بن عمرو قال: قال رسول الله ﷺ: ((إن الله قدر مقادير الخلائق قبل أن یخلق السموات والأرض بخمسين ألف سنة. کان عرشه علی الماء))، واته: بهر له دروستکردنی ناسمانه کان و زهوی (به پنجا هزار سال) خوی گوره نه ندازه گیری گشت شتیکی کردو، شه دمه ش عه رشه که ی

﴿۶: وما من دابة فی الأرض إلا علی الله رزقها﴾ هه موو ره که رو گیان له بهریکی شه زهویه (مروء و نازل و زینده وهرانی تن ژیان وگوزه رانیاں هه موو له سر خویوه، بوخویشی بریاری داوه که: ده بی بیان ژیه نی و یعلم مستقرها و مستودعها ﴿بن له وهیش، به شوین و بنکه ی سه رکه ی و، جینی شه مانته و کاتیشیاں ناگاداره و ده زانی، یان بلین: چاک ده زانی له کوئی ده ژین و، له کویش دهرن کل فی کتاب مبین ﴿سه رله بهری هه موو شه وانه له نامه یه کی روون واته له (لوح المحفوظ) دا پیش شه وه ی که بوونه وهر دروست بکری لای خوا نووسراوه، نایه تی: (۳۸) له سووره تی (نه نعم) که ده فرمودی: (وما من دابة فی الأرض ولا طائر یطیر بیجناحیه...) له گه ل (وعنده مفاتح الغیب لا یعلمها الا هو...) ۵۹/۶ هه ر جهخت له سه رته و راستیه ده که نه وه.

ناسمان و زهوی وه دی هیئاو ته ختی فرمانه وایثی له سر تاو بوو:

﴿۷: وهو الذی خلق السموات والأرض فی ستة ايام﴾ هه ر شه و خوییه ناسمانه کان و زهوی له ماوه ی شه ش روژدا دروست کرد، جا ئیتر خوییه کی به ده سه لاتی ناوا، چو ن ناتوانی زیندووتان بکاته وه؟ ﴿وکان عرشه علی الماء﴾ وهیمان تهخت

لەسەر ئاۋ بوو ﴿ ليلوكم أيكم أحسن عملا ﴾ ئەم بوۋنەۋەرەى دروستکرد بۇئەۋەى تاقىبتان بىكاتهۋە: ئايا كامتان كىردەۋەتان چاكتىرە ﴿ ولئن قلت إنكم مبعوثون من بعد الموت ﴾ سوئىد ئەخۇم ئەگەر بىشلىتت: بى شىك ئىۋە پاش مردن زىندو ئە كىرئەنەۋە توۋلە دەدرىن ﴿ ليقولن الذين كفروا ﴾ بە تەئكىد ئەۋانەى كە كافرۇ بى باۋەرن ئەلەين: ﴿ إن هذا إلا سحر مبين ﴾ ئەم قسەۋباسە تو دەيكەيت و دەى لىتت جادوۋىيەكى ئاشكرا بەۋلاۋە شتىكى تر نىبە ﴿ ۸: ولئن أخرجنا عنهم العذاب إلى أمة معدودة ﴾ خۇ ئەر بۇ ماۋە ساتىكى ژمىراۋو كەمىش بىت سزايان لى دوور بىخەينەۋە ﴿ ليقولن ما يحبس ﴾ خىزا بەگالتەۋە ئەلەين: باشە ئەبى ئەۋ سزايە چى دۋاى خىستىت، بۇ نەھات؟! ﴿ ألا يوم يأتيهم ليس مصروفا عنهم ﴾ بىدارىن! كەئەۋ رۇۋەى سزايان بۇدى، قەت لىيان لانادى و، خۇ دەرباز ناكەن و، كەسىكىش ناتوانى قوتارىان بىكا لىي ﴿ وحق بهم ما كانوا به يستهزئون ﴾ ۋەئەۋ سزايەش ئەۋان گالتەيان پى دەكرد دوۋچارىان ئەبى و داۋىنيان ئەگرىت.

مىرۇ زۇر سېلەۋ بىبارە:

﴿ ۹: ولئن أذقنا الإنسان منا رحمة ﴾ بى سۇ ئەگەر لەفەزىل و مېھرىبانى خۇمانەۋە خۇشى و ئاسوودەيىمان بەئادەمزاد چىشتبا، واتە: رزق و رۇزى فراۋانمان پى دابا ﴿ ثم نزعناها منه ﴾ پاشان - ھەرىۋتاقىكرىدەۋە- لىمان سەندبايەتەۋە ﴿ إنه ليؤس كفور ﴾ بى گومان زۇر بى ئومىدو سېلەۋ ناسوياس دەبى ﴿ ۱۰: ولئن أذقناه نعماء بعد ضراء مسته ﴾ خۇ ئەگەر دۋاى ئەۋ تەنگانەيەش خۇشى و لەشى ساغ و رزق و رۇزىمان پى چىشتبا ﴿ ليقولن ذهب السينات عني ﴾ بە فىزىكەۋە ئەل: تازە ئىتر ھەرچىمايەى بەدى و ناخۇشى بوو لىمانەۋە دوور كەۋتەۋە، كاتى بەسەرچوو و، جارىكى تر ھەزارى و ناخۇشى دوۋچارم نابىتەۋە! ﴿ إنه نفرح فخور ﴾ دەبىنى كە ھەمىشە لەخۇشى و خۇ قەفكرىد و بايى بوون و چەۋاشەگەرى دايەۋ، رى پاست ناگرىت، مىرۇفى لارولاسارو بى دىن ھەردەم ئاۋايە ﴿ ۱۱: إلا الذين صبروا وعملوا الصالحات ﴾ جگە ئەۋانەى ۋا ئاراميان ھەبەۋ، لەكاتى نارەھەتيدا خۇيان دەگىرن و، ئاكارەچاكاكەنىش ئەنجام دەدەن، لەكاتى فراۋانى رزق و رۇزى و خۇشحايدا ﴿ أولئك لهم مغفرة وأجر كبير ﴾ بەشى ئەۋانە لىبووردن و پاداش و مەزى زۇر فراۋان و گەۋرىيە لاي خوا.

موشرىكان يىغە مېر تەنگە تاۋ دەكەن:

﴿ ۱۲: فلعلك تارك بعض ما يوحى إليك ﴾ ئەى پىغە مېر! ﴿ ۱۲: فلعلك تارك بعض ما يوحى إليك ﴾ ئەى پىغە مېر! ئەبەر سوور بوۋنەيان لەسەر كوفرو بى باۋەرى، خەرىكە لەھەندى لەۋ قورئانەى بە ۋى و بەسروش بۇتدى خۇت ھەلاۋىرى ﴿ وضائق به صدرك ﴾ ۋە لەۋانەشە سىنگ و دلەت تەنگ بىنى ﴿ أن يقولوا لولا أنزل عليه كنز ﴾ كە دەلەين: ئەۋە بۇ گەنجىنەى و سامانىكى بۇدانە بەزىنرا لەزىرۋو لە زىۋو. ھتد بائاۋا ھەزارو بىنەۋا نەبوۋا! ﴿ أو جاء معك ملك ﴾ يان ئەى بۇ فرىشتەيەكى لەگەل نەھات؟ شايەتى بۇيدات ﴿ إنما أنت نذير ﴾ جا تو لەبەر قسەى ئەۋانە خەفەت مەخۇ - ئەى پىغە مېر! ﴿ - چونکہ تو تەنھا ھەر ترسىنەرۋ گەيە نەرىت، جا ئىتر لە باتى دلگىرانى و نارەھەتى، دلخۇش و سىنگ گۇشادەۋ، لەۋ قسانەيان نىگەران مەبە بەلکو ۋەكو ئەۋ ھەموو پىغە مېر تەبە بەرلەخۇت بوون، چونکہ ھەموو تانەۋ تەشەرىكىان لى دان ۋە ئارامىشبوون ﴿ والله على كل شئ وكيل ﴾ ۋە خوا خۇشى بەسەر ھەموو شتىكا ئاگادارو بىرىكارو چاۋدىرە ﴿ ۱۳: أم يقولون إفتراه ﴾ يان دەلەين: موھەمەد ﴿ خۇى ئەم قورئانەى ھەلبەستوۋەۋ داۋبەتە پالى خوا؟! ﴿ قل فأتوا بعشر سور مثله مفتريات ﴾ پىيان بلى: جا ئەگەر ئىۋە ئەۋ قورئانە بەدروۋ ھەلبەسراۋ دەزانن، دەسا فەرموون ئىۋەش دەسوورەتى ھەلبەستە - ۋەك خۇتان دەلەين - ۋەكو ئەۋ بەئىنن كە: لەھەموو روۋبەكەۋە ۋەكو ئەۋ ۋابىن. بەلى.. پاش بەرامبەر ۋەستانيان و "تەھەدا" كىردونيان بە ھىنانى دە سوورەت ۋەكو ئەۋ، ئەۋساش دەسەۋسان ۋەستانيان، پەككەۋتەنىان، فەرموۋى: دە ئەگەر ئەۋەشتان پى تاكرى، دە فەرموون تەنھا يەك سوورەت بەئىنن. ﴿ وادعوا من استطعتم من دون الله ﴾ ھەر كەشىش دەتوانن - بى لەخوا - بانگى بىكەن بۇ ھاۋكارىتان ﴿ إن كنتم صادقين ﴾ ئەگەر پاست ئەكەن دەلەين ئەم قورئانە درۋو ھەلبەستراۋ ﴿ ۱۴: فإن لم يستجيبوا لكم ﴾ جا ئەگەر خوا نەناسان ۋە لامتانىان نەدایەۋەۋ نەيان تۋانى ئەۋ كارە بىكەن - كە ھەرگىز ناشتوانن - ﴿ فاعلموا أنما أنزل بعلم الله ﴾ ئەۋە ئىتر چاك بزانن و يەقىنتان ھەبى كە بەراستى ئەۋ قورئانە ھەر بە ئاگادارى و زانىنى خوا ناردراۋتە خوارەۋە، دەست ھەلبەسراۋى ھىچ كەسك نىبە ﴿ وأن لا إله إلا ھر ﴾ ۋە دلنئاشىن كە لە: خۋاى پەرۋەردگار بەدەر، ھىچ شتىك نىبە شىۋاى پەرستىن بىت بە ھەق ﴿ فهل أنتم مسلمون ﴾ دە ئايا ئىتر ئىۋە تەسلىم ۋە ملەكچ دەبن و خۇ بەدەستەۋە دەدەن؟

نهوی دنیا ویست بی، قیامتتی نابی:

۱۵: من کان یرید الحیاة الدنیا وزینتها * هرکه سیک تهنها
 ژبانی ثم دونیایه و جوانی و زهرق و بهرقی ثوی بوئی، پاشه رۆژ
 پشتگویی بخا * نوب الیهم أعمالهم فیها * ثوا نیمهش هه له م
 دونیایه دا به تیرۆته سه لی پاداشی گشت هه ول و کرده وه چاکه کانیان
 - وهک سهردانی خزمان و.. هتد - دهدهینه وه: به نه ندروستی و
 ثاسووده بی و رۆزی و ناوو شۆره تی دنیا * وهم فیها لا یخسون *
 هیچیشیان لی که م ناکریته وه * ۱۶: أولئک الذین لیس لهم
 فی الآخرة إلا النار * ئەوانه له دووارۆژدا - جگه له ناگر - هیچ
 به شو و به هره یه کیان نییه * و حیط ما صنعوا فیها * وهه ره هول و
 چاکه یه کیشیان له دونیادا کرد بی، گشتی به فیرۆو بیهووده ده جیت
 * و باطل ما کانوا یعملون * و باتلو و ناحق و نار هوابه نهوی
 کردیان. له جینگایه کی تردا خوا نه فرموی: (من کان یرید العاجلة
 عجلنا له فیها ما نشاء لمن نرید ثم جعلنا له جهنم یصلیها مذموما
 مدحورا ومن أراد الآخرة وسعی لها سعیها وهو مؤمن فأولئک
 کان سعیم مشکورا.. وللآخرة أكبر درجات وأکبر تفضیلا)
 ۲۱-۱۸/۱۷

مروقی به رچاو روون باوه ری به قورئان ههیه:

۱۷: أفمن کان علی بینه من ربه * ناخو که سیک له لایه ن
 پهروه دگاریه وه به لگه یه کی ناشکرا و روونی هه بی * و بتلوه شاهد
 منه * وهه له لایه ن شهو وه شایه دیک، واته: جبریل هه بی
 و قورئانی بو بخوینیته وه؟! * ومن قینه کتاب موسی إماما
 ورحمة * و بهر له قورئانیش نامه و ته و راته که ی موسا علیه السلام - که
 بو گه لی به نی ئیسرائیل - پیشه و او رحمت بوو، شایه دی له سه ر
 راستی بدات، ناخو ثم جو ره که سه واته پیغه مبه رو هه ئیمانداریک
 وه کو شه خه لکه بی به لگه و دنیا ویست و بی باوه ره وایه؟
 * أولئک یؤمنون به * ئەوانه گه لیککی راستی خوازن و، باوه ر
 به م قورئانه ده که ن * ومن یکفر به من الأحزاب * و هه رکه سیش
 له کومه له کانی تری دنیا، حاشای لی بکا و باوه ری بی نه هینی
 * فالنار موعده * بی گومانه که ناگری دۆزه خ جیه تی * فلا
 تک فی مریة منه * جا که و ابوو تو هیچ جو ره گومانیکت له
 راستی و دروستی ثم قورئانه نه بی * إنه الحق من ربک * چونکه
 هه ره شه وه حق و راست و دروست و، له لایه ن پهروه دگاره وه
 بو ت هاتووه * ولكن أكثر الناس لا یؤمنون * به لام زۆریه ی
 شه و خه لکه به کویرانه و، بی شهوی هیچ جو ره به لگه و زانستیکیان

لابی، باوه ر ناهینن به م راستیه! (نه نه س) ثم فه مووده یه هینا وه
 ده لیت فه رموی: ((والذی نفس محمدیبه لایسمع بی أحد من
 هذه الأمة، یهودی ولا نصرانی ثم یموت ولم یؤمن بالذی أرسلت
 به إلا کان من أصحاب النار)) (موسلیم) کتاب الایمان (۱۵۳) بابی
 (۷). واته: سویندم به خوا، هه ر که سنی ناوی من ببیسی - له م

أَمْ یَقُولُونَ أَفْتَرَنَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِثْلِهِ مُفْتَرِنَاتٍ
 وَأَدْعُوا مَنْ أَسْطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿۱۷﴾
 قُلْ أَلَمْ یَسْتَجِیْبُوا لَكُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّمَا أَنْزَلَ یَعْلَمُ اللَّهُ وَأَن لَّا إِلَهَ
 إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿۱۸﴾ مَنْ كَانَ یُرِیدُ الْحَیْوةَ
 الدُّنْیَا وَرِزْقَهَا نَوْفٌ لِّیَنَّهُمْ أَعْمَلُهُمْ فِیْهَا وَهُمْ فِیْهَا لَا یُبْخَسُونَ
 ﴿۱۹﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَیْسَ لَهُمْ فِی الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ
 مَا صَنَعُوا فِیْهَا وَبَطِلَ مَا كَانُوا یَعْمَلُونَ ﴿۲۰﴾ أَفَمَنْ كَانَ
 عَلَى بَیِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ وَتَلَّوْهُ شَاهِدَاتُهُ مِنْ قَبْلِهِ یَكْتُمُ
 مُوسِمًا أَمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ یُؤْمِنُونَ بِهٖ وَمَنْ یَكْفُرْ بِهٖ
 مِنْ الْأَحْزَابِ فَأَلْتَمَزْ مَعِدَّةَ فَلَاتِكَ فِی مَرْبِیْعَتِهِ إِنَّهُ لَحَقٌّ
 مِنْ رَبِّكَ وَلَٰكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا یُؤْمِنُونَ ﴿۲۱﴾ وَمَنْ
 أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَئِكَ یُعْرَضُونَ
 عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَیَقُولُ الْأَشْهَدُ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَّبُوا عَلٰی
 رَبِّهِمْ إِلَّا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِیْنَ ﴿۲۲﴾ الَّذِينَ یَصُدُّونَ
 عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَیَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿۲۳﴾

ئومه ته وه له مووسایی و له عیسایی - و باوه ریشم بی نه کا، دنلیابن
 جینگای دۆزه خه.

درو به ناوی خواوه ده که ن و، ریکه که بیسی له مه ردم ده به سن:

۱۸: ومن أظلم ممن افترى على الله كذبا * ده بی کی له وه که سه
 سه مکار تر بیت که: له سه ر خوا درۆ هه لیه سی و هاوه شی بو
 بریار بدات؟ * أولئک یعرضون علی ربهم * گشت ئەوانه له
 رۆژی دوایدا له خزمه تی پهروه دگاریاندا راده نوینترین بو پرسیارو
 وه لام * ویقول الأشهاد * و شایه تگه لیککی زۆر (له ئیمانداران و
 فریشته و په مام به ران) له رۆژی قیامتدا دین و شایه تیان له سه ر
 ده دن و ته لاین: * هؤلاء الذین کذبوا علی ربهم * ئەمانه بوون
 - له دونیادا - له سه ر پهروه دگاریان درۆیان کردو، هاوری و
 هاوه لیان بو دانا * أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظالمین * ده با نه حله ت و
 نفرینی خوا له خه لکانی ناهه فکارو سه مکار بیت * ۱۹: الذین

له دواروژدا له هه‌مووک‌ه‌س دۆراوترو زیانم‌ندترین، چونکه بی له تاوانی خۆشیان، تاوانی خه‌لکیشیان به‌کۆله‌وه‌یه‌و، قیامه‌تیشیان به‌دونیا فرۆشتوه. خۆای گه‌وره له دوا روژدا دنکه دنکه گوناحان به‌ مروّقه ئیمانداره‌کان ده‌ناسینی و پینی ئی‌ده‌نین و، ده‌سزانی تیا ده‌چن، ئەوسا له‌گه‌ل ئەوه‌شدا خۆا تاوانه‌کانیان داده‌پوشتی، به‌لام مروّی کافرو دووروو: هه‌موو شایه‌ته‌کان نه‌حله‌تیا ئی‌ده‌که‌ن (فیقول الأشهاد هؤلاء الذین کذبوا علی ربهم ألا لعنة الله علی الظالمین) (موسلیم).

پاداشی ئیمانداران لای خۆا:

﴿ ۲۳: إن الذین آمنوا وعملوا الصالحات ﴾ بئی‌گومان ئەوانه‌ش که باوه‌ریان هیناو، ئاکاری چاکیان نه‌نجامدا ﴿ وَاخْتَبَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ ﴾ وله‌راست په‌روه‌ردگاریان دلایان داساکاو خۆیان به‌کزو که‌م‌دانا ﴿ أولئک أصحاب الجنة ﴾ ئەوانه ده‌بینه خاوه‌نی به‌هه‌شت و تینیدا نیشته‌جی ده‌بینه ﴿ هم فیها خالدون ﴾ به‌هه‌تا هه‌تاییش له وی ده‌بن ﴿ ۲۴: مثل الفريقین کالأعمی والأصم والبصر والسمع ﴾ مه‌سه‌ل و نموونه‌ی ئەو دوو ده‌سته‌یه -مروّقی باوه‌ردارو بئی باوه‌ر- هه‌روه‌کو مه‌سه‌لی کوپرو که‌روچاوساغ و بیسه‌ره، واته: بئی باوه‌ران هه‌موو نابیناو که‌رن، باوه‌ردارانیش چاوساغ و ژنه‌وان ﴿ هل یستریان مثلا ﴾ ده‌ناخۆ ئەو دوو ده‌سته‌یه وه‌ک یه‌ک وابن؟ ﴿ أفلا تذکرون ﴾ ده‌سا بۆچی ئیوه‌ بییری ناکه‌نه‌وه‌و په‌ند وه‌رنه‌گرن و لیک‌ی ناده‌نه‌وه، هه‌تا قازانج به‌خۆتان بگه‌یه‌تن؟

سه‌رگروشته‌ی نوح و نه‌نه‌وه‌که‌ی:

﴿ ۲۵: ولقد أرسلنا نوحا إلىٰ قومه ﴾ به راستی (نوح) مان نارده لای قوم و هۆزه‌که‌ی خۆی، دوا‌ی ئەوه‌که دونیایان پرکرده ئازاوه‌و خرابه‌ کاری ﴿ إني لکم نذیر مبین ﴾ چووه لایان و پینی گوئن: بئی‌گومان که من ترسینه‌ریکی ئاشکرام بۆتان ﴿ ۲۶: ألا تعبدوا إلا الله ﴾ هاتووم بێتان بلیم که: بێجگه له خۆا هیچ که‌س و شتیکی تر مه‌په‌رستن ﴿ إني أخاف علیکم عذاب یوم الیم ﴾ چونکه "ئه‌ر به‌گویم نه‌که‌ن" ده‌ترسم سزای روژیک‌ی ئیش بێگه‌یه‌نه‌رتان تووش بیتی ﴿ ۲۷: فقال الملا الذین کفروا من قومه ﴾ که‌چی گه‌وره گه‌وره ناودارانی هۆزو گه‌له‌که‌ی نوح -ئەوانه‌یان خۆانه‌ناس و بئی باوه‌ریبون له وه‌لامی نووحدا- وتیان ﴿ مانراک إلا بشرا مثلنا ﴾ ئیهمه تۆ وه‌کو مروّقیکی ئاسایی ناوخۆمان ده‌بینین، واته: وانازانین شایسته‌ی په‌یامبریتی بیت، هه‌تا قه‌سه‌کانت بیسین، چونکه هیچ شتیکت له ئیهمه زیاتر نییه! ﴿ وما تراک اتبعک إلا الذین هم أرادنا

یصدون عن سبیل الله ﴾ ئەوانه‌ی که ریگای خۆا له خه‌لکی ده‌به‌ستن ﴿ ویغونها عوجا ﴾ وه‌ه‌میشه له‌هه‌ولیشدان لاری بکه‌نه‌وه‌و، به لارونه‌شیاوی بۆ به‌رنامه‌ی ژبان نیشانی مه‌ردمی بدن ﴿ وهم بالآخرة هم کافرون ﴾ و باوه‌ریشیان به دوا روژ نییه، کافرو بئی باوه‌رن، بۆیه کاری واده‌که‌ن ﴿ ۲۰: أولئک لم یکنوا

أولئک لم یکنوا معجزین فی الأرض وما کان لهم من دون الله من أولیاء ۱۰ یضعف لهم العذاب ما كانوا یستطیعون السمع وما کانوا یبصرون ۱۱ أولئک الذین خسروا أنفسهم وفضل عنهم ما کانوا یفترون ۱۲ لاجرم أنهم فی الآخرة هم الأخسر ۱۳ إن الذین آمنوا وعملوا الصالحات وأخبروا إلىٰ ربهم أولئک أصحاب الجنة هم فیها خالدون ۱۴ مثل الفريقین کالأعمی والأصم والبصر والسمع هل یستریان مثلا أفلا تذکرون ۱۵ ولقد أرسلنا نوحا إلىٰ قومه إني لکم نذیر مبین ۱۶ أن لا تعبدوا إلا الله إني أخاف علیکم عذاب یوم الیم ۱۷ فقال الملا الذین کفروا من قومه ما تراک إلا بشرا مثلنا وما تراک اتبعک إلا الذین هم أرادنا بساودی الرأی وما نرئ لکم علینا من فضل بل نظنکم کذبی ۱۸ قال یقومو أریتم إنا کت علیٰ بنینا من رقی ووالسبی رحمة من عندی فعمیت علیکم أنذر مکرها وأنت لها کرهون ۱۹

معجزین فی الأرض ﴿ خۆ ئەوانه کۆمه‌لیکی وه‌مان هه‌رگیز ناتوان لهم زه‌ویه‌دا له ده‌ستی ده‌رجن ﴿ وما کان لهم من دون الله من اولیاء ﴾ و بێجگه له خۆایش هیچ دۆست و یارمه‌تیده‌ریکیان ده‌س ناکه‌وی له سزا روژگاریان بکا ﴿ یضعف لهم العذاب ﴾ سه‌ره‌رای ئەوه‌ش، به‌پینی شیوازی کوفه‌که‌یان سزایان چه‌ند به‌رامبه‌ر بۆ شه‌کری ﴿ ماکانوا یستطیعون السمع وما کانوا یبصرون ﴾ چونکه له دونیادا ئەوه‌نده‌ کینه‌و رقیان له حه‌ق بوو، نه‌یان ئەتوانی وشه‌ی حه‌ق بیسین و، نه‌شیان ئەتوانی بیسین و ری ده‌رکه‌ن، تا ئەمرۆ خۆ ده‌ریاز بکه‌ن ﴿ ۲۱: أولئک الذین خسروا أنفسهم ﴾ دیاره به‌رله هه‌مووشتیکی، ئەوانه خۆیانیان دۆراندو زیانم‌ند بوون ﴿ وفضل عنهم ما کانوا یفترون ﴾ ئەو په‌رسراوانه‌ش که به‌دروو پروبالانته و، ناهه‌ق ده‌یان په‌رستن، لییان بزبوون و به‌فیروو چوون، واته: هیچ که‌ک و سوودیکیان نه‌بوو بۆیان ﴿ ۲۲: لاجرم أنهم فی الآخرة هم الأخسر ﴾ جا هیچ گومانیک‌یش نییه که

نالیم گنجینه و خه زینهی خوا لای منهو، گه نجینه داری خوام،
تا شهوی شوینم دهکوی دهوله مندی بکهم ﴿ ولا أعلم الغیب ﴾
ناشلیم من ناگام له نادیارو شتی غیبیه ﴿ ولا أقول إني ملك ﴾
و ناشلیم من فریشته یه کم، نیردراوم بولاتان تا به دروزنم بزائن
﴿ ولا أقول للذین تزدری أعینکم ﴾ و ناشلیم بهو ثیماندارانهی که

بادی الرأی ﴿ وداوکه و تووه کانیشت هه رروته و پووته و (سه فیه)
و بی بیروشاوه زن ده بینین ﴿ وما نری لکم علینا من فضل ﴾
ناشبینین هیچ پله و پایه کی زیاده تان به سه رثیمه دا هه بیت، تا
شیاوی شهوه بن ثیمه دواتان بکهوین ﴿ بل نظنکم کاذبین ﴾ به لکو
گومان دهه بین دروزن، چ خوت و چ هاوه لانت!

دهسه لاتداران و سه رانی چهواشه، غهیره ز خویان به رروته و پووته
داده نین و بییان ده لین: ﴿ هم أرادلنا بادی الرأی...! ﴾ چونکه نافامن
که ههق و راستی بو هه رکه سنی ده رکهوت و بهیره وی لی کرد،
شهوکه سه راست و هه قدوسته، نه ک گیل و گهوج و نه زانه کانی لای
نهوان ﴿ ۲۸: قال یا قوم أرأیتم إن کنت علی بیته من ربی ﴾ نوح
وتی: نهی قوم و هوزم! نه گهر بینیتان من به لگه و نیشانه یه کی
ناشکراو به هیزم له لایه ن پهروه رگامه وه هه یه ﴿ و آتانی رحمة من
عنده ﴾ و هه له لای خوشیه وه ره حمهت و به زه یه کی پی دابم، واته:
پله ی پیغه مبه ریتی پی به خشیم ﴿ فعمیت علیکم ﴾ و شاردرابیتته وه
له نیوه و لیقی نه گهن، چونکه نیوه شیاوی شهو نیمه ته نین
﴿ انزلکموها ﴾ ده کری ثیمه به زور بیده ن به سه رتانا و، برواتان
پی بینین ﴿ و انتم لها کارهون ﴾ و نیوه پیش حهزی لی نه کهن و
نه تانه وی، بی گومان هه رگیز ثیمه به زور باوه ره کهس ناهینین
﴿ ۲۹: و یا قوم لا أسألكم علیه مالا ﴾ نهی قوم و هوزی من ا
بزائن که من له به رامبه ر گه یاندنی هم ناموزگاری و به رنامه یه م، هیچ
مزهو پاداشیکم له نیوه ناوی، هه تا لاتان قورس بی و بوتان نه دریت
﴿ إن أجری إلا علی الله ﴾ چونکه پاداش و مزه ی من هه له سه ر
خوایه و هه له و مده وی ﴿ وما أنا بطارد الذین آمنوا ﴾ هه رگیزیش
شهوانه باوه ریان هیناوه له به ر قسه ی نیوه تاریان ناینم و دووریان
ناخه سه وه، دیاره شهوان داوایان کردیوو که: برواداره کان له کوپرو
دانیشتنه کانیدا و هه درتی، شهوسا دینه لای، ههروه کو قوره یش
هه مان داخوازییان له پیغه مبه ر هه بوو! ﴿ انهم ملاقوا ربهم ﴾
چونکه بی گومان شهوان له قیامه تدا له گهل پهروه رگاری خویان
دیدن ده کهن و شکایه تی من ده کهن له لای شهو ﴿ ولکنی أراکم
قوما تجهلون ﴾ به لام - راستیه که ی من نیوه به هوزو گه لیکی
نه قام و نه زائن ده بینم، نه گینه چون داوی ده رکردنی شهو ثیمانداره
هه ژارانته تان ده کرد و، به گیله پی اوو نه زاننان ده زانین! ﴿ ۳۰:

وَيَقُولُوا لَا آتَاكُم عَلَيْهِ مَا لَآءِن آخِرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَمَا
أَنبَأ طَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مُلْمَعُونَ وَلَكِن كَفَىٰ أُنكَرًا
قَوْمًا يَجْهَلُونَ ﴿٢٨﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ نَصْرُ رَبِّي مِنَ اللَّهِ وَإِن طَرَفًا
أَفَلَا نَذَكَّرُونَ ﴿٢٩﴾ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِندِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا
أَعْلَمُ الْغَيْبِ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِي
أَعْيُنُكُمْ إِن يَأْتِيهِمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنفُسِهِمْ إِنِّي إِذَا
لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٠﴾ قَالُوا أَتَشْرَحُ قَد جَدَدْنَا فَاكْفَرْنَا مَا
جَدَدْنَا فَأَنبَأ مَا تَعْدُونَ أَن كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣١﴾ قَالَ
إِنَّمَا أَنبَأِكُمْ بِمَا اللَّهُ يَشَاءُ وَمَا أَنشُرُ بِكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَنْفَعُكُمْ
نُصْرِي إِن أَرَدْتُ أَنْ أُنصَحَ لَكُمْ إِن كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ
هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٢﴾ أَمْ يَقُولُونَ أَفَنُرِيدُ
قَدَّ إِن أَفْتَرِينَهُ فَمَلِكُ الْإِسْرَائِيلَ وَأَنَا رَبِّي وَمَا تُحْمِزُونَ ﴿٣٣﴾
وَأَرْحَمُ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَن يُؤْمِنَ مِن قَوْمِكَ إِلَّا مَن قَدَّ آمَنَ
فَلَا تَتَّبِعِ مَا كَانُوا يُفْعَلُونَ ﴿٣٤﴾ وَأَصْنَعُ الْفُلَ كَمَا بَعَيْنَا
وَوَحْيَنَا وَلَا مَخَاطَبَ فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٣٥﴾

له به رجاوی نیوه سووک و بی نرخن ﴿ لن یوتیهم الله خیرا ﴾ که
خوا هه رگیز خیرو چاکه یان له گهل نا کاو له سه ر رتی راست نین،
وهک نیوه پیتان وایه ﴿ الله أعلم بما فی أنفسهم ﴾ خوا خوی
چاک ده زانی چی له دل و ده روونیان دایه و، پاداش و توله شیان هه
به پیی شهوی دلیان ده داته وه ﴿ إنی إذا لمن الظالمین ﴾ نه گهر
من شهو بکهم که نیوه ده لین، به راستی بی گومان ده چه ریزی
سته مکارانه وه.

قهومه که ی نوح سزا ده خوازن:

﴿ ۳۲: قالوا یا نوح ﴾ و تیان نهی نوح! ﴿ قد جادلنا فأکرت
جدالنا ﴾ به راستی شه ره قسه و دهه قالیی زورت له گهل کردین و
زوریش له سه ری رویشتی، دهسا له گهل شهوشدا زور به چاکی
بزانه که: ثیمه هه رگیز دوا ی خوت و به رنامه ت ناکه وین ﴿ فأتانا
بما تعدنا إن کنت من الصادقین ﴾ دهسا شه رتو ده توانیی و له

و یا قوم من یصرنی من الله إن طردتهم ﴿ نهی قوم و هوزی من ا
چ که سنی ده توانی یارمه تیم بداو له سزای خوا رزگارم بکا نه گهر
شهو ثیماندارانه م دوور خسته وه و ده م کردن؟ ﴿ أفلا تذکرون ﴾
ناخو هیچ بیر ناکه نه وه "که چه نده تاوانه ده رکردونیان" ﴿ ۳۱:
ولا أقول لکم عندی خزائن الله ﴾ من هه له بهر شهو پیغه مبه ر

راستگزیانیت، ئەو سزایەمان بۆ بهینە بەلیمان پێ دە دەیت ﴿ ۳۳ ﴾ :
 قال إنما يأتيكم به الله إن شاء ﴿ نوح وتی : بە راستی هینانی ئەو
 سزایە هەر بە دەستی خۆیەو، هەر ئەویش دەتوانیت بیهینی بۆتان
 ئەر ویستی ﴿ وما أنتم بمعجزین ﴾ که هینایشی ئیتر ئیوه ناتوان
 بەر هەستی بکەن و، دەستەوسان بیوستینن ﴿ ۳۴ ﴾ : ولا ینفعکم
 نصحی إن أردت أن أنصح لکم إن کان الله یرید أن ینفیکم ﴿
 خۆ ئەگەر خوا بیهوی گومراشتان بکاو ریتان لی تیک بدا، ئیتر
 من هەر چەند ئامۆزگاریتان بکەم بۆ سوودو که لکی ئیوه، سوودو
 که لکی نابێ بۆتان، چونکه خوا خۆی دەیهوی گومرا بن، دیاره که
 ئیتر هەر گیز ناتوان له ئیرادی ئەو دەرچن ﴿ هو ربکم ﴾ هەر
 ئەویشە پەرورە دگارتان ﴿ وإله ترجعون ﴾ و هەر بۆلای خۆیسی
 دە چنەو، حساب ولیکوئینه وەتان له گەل دەکات ﴿ ۳۵ ﴾ : أم
 یقولون افتراء ﴿ یان دەلین : موحه مەد ﴿ خۆی ئەم چیرۆکی
 هەلبەستووو ئەیداته پالی خوا ! ئەو ساش باوەر بە داستانی گەلەکی
 (نوح) ناکەن ﴿ قل إن افتريته ﴾ ئەی موحه مەد ! بلی : ئەگەر
 وابی که ئیوه ئەی لین و من خۆم هەلم بەستی ﴿ فعلی إجرامی ﴾
 دیاره گوناح و تاوانەکی هەر دەکەوێتە سەر خۆم، ئیوه بەر پرس
 نین، و ئەگەر راستگۆم، ئەو ئیوه تاوانبارن ﴿ وأنا برئ مما
 تجرمون ﴾ و منیش له هەر تاوانی ئیوه دەی کەن بەری و بیزارم،
 واتە : کەس تۆلەکی کەس نادری بەسەریا.

پاش ئەو که نوح بۆی دەرکەوت ئەوانە ئیمان ناهینن، توورەبوو
 لیبان و دوعای لی کردن و فەرمووی : (رب لا تذر علی الأرض من
 الکافرین دیارا) (نوح/ ۲۶) خۆیش فەرمووی : ئەم نایەتی (۳۵) -
 رستەیهکی تیەلکێشە لە نیشان داستانەکی نووحدا ﴿ ۳۵ ﴾ تا
 پیغمبەر ﴿ یە کسەرە ئازارو بیزارەکی قورەیش وەبیرینتی و،
 بزانی لە بەر ئەو که پیغمبەرائی بەر لە خۆیسی هەر لەو سزایەدا
 بوون، دەبی ئەمیش بە ئارامتری لەوان ﴿ ۳۶ ﴾ : وأوحی إلی
 نوح ﴿ بە نوح وەحی و سرووش کرا پاش ئەو گوتی : ﴿ إني
 مغلوب فانتصر ﴾ ۱۰/۵۴ ﴿ أنه لن یؤمن من قومک إلا من قد
 آمن ﴿ دەبی چاک بزانی که جگە لەوانە لە مەو بەر پروایان
 هیناوە، ئیتر که سیکی دی له هۆزە کەت باوەر ناهینتی ﴿ فلا تبس
 بما کانوا یفعلون ﴾ که وایوو لەو کارانە دەی کەن خەفە تبارمە بە،
 چونکه دەرەنجام تۆ رزگار ئەبی و، ئەوان تیا دەچن.

نوح له چاره نووسی قهومه کهی حالی بوو:

﴿ ۳۷ ﴾ : واصنع الفلک بأعیننا ووحینا ﴿ دەبی لە بەر چاو خۆمانەو
 به پنی سرووش و فەرمانی خۆمان کهشتییهک دروست بکیت

وخەلکه موسلمانەکی سوار بکیت ﴿ ولا تخاطبني فی الذین
 ظلموا ﴾ و ئیتر لە مەر ئەوانەو ستمیان کردوو لیم مە پارێوه "بۆ
 رزگار بوون و لە ناو ئەو چوونیان" ﴿ إنهم مغفون ﴾ چونکه بە راستی
 بریار دراوه که دەبی ئەوانە نقوم بین و بخنکین، واتە : کار له
 کار ترازاوو قسە پێ ناوی ﴿ ۳۸ ﴾ : واصنع الفلک ﴿ نووحیش
 دەستی دایە دروستکردنی کهشتییه که به پنی نەخشەو فەرمانەکی
 خوا، ئیتر چۆن و لە چی و ئەندازەکی چەند بوو؟ بۆ وەلامی ئەمە
 ریوایەت زۆرە، بەلام گەلی ئەو وەلامانە بناغەو بنەمایەکیان نییە،
 ئەو نەبیئە که خۆی کار جوان له سوورەتی (قەمەر) دا باسیان
 دەکا ﴿ وکلما مر علیہ ملا من قومه ﴾ هەر که کۆمەلی له سەرداران
 هۆزەکی به لایدا دەرۆشتن ﴿ سخروا منه ﴾ گالته یان پێ دە کرد
 و دەیان گوت : "های! های! دوینی پەیا مەبەر بوویت و، ئەمرۆ
 بوویتە دارتاش!" ﴿ قال إن تسخروا منا ﴿ نوح وتی : ئەگەر
 ئیوه ئەمرۆ گالته به ئیمە بکەن ﴿ إنا نسخر منکم کما تسخرون ﴿
 ئەوا ئیمەیش له کاتی نقومبوونە کەدا "کە سەرەنجامی ئیوه" گالته
 بە ئیوه دەکەین، هەر وەکو ئیوه ئەمرۆ گالته و لا قرتی به ئیمە دەکەن
 ﴿ ۳۹ ﴾ : فوف تعلمون ﴿ لە مە و دواش چاک دەزانن "پاشەرۆژ
 چۆن ئەبی و بۆ کئی دەبی" ﴿ من يأتيه عذاب یخزيه ﴿ وکیش
 سزایەکی بۆ دەبی ئابرووی بەری ﴿ ویحل علیہ عذاب مقیم ﴿ و له
 قیامەتیشدا سزایەکی هەتا هەتایی و لە بن نەهاتووی خوا دەکەوێتە
 سەری و لە کۆلی ناییتەو ﴿ ۴۰ ﴾ : حتی إذا جاء أمرنا وفار التنور ﴿ ئەو
 حالەتە یان هەر بەر دەوام بوو هەتا ئەو کاتە که بریاری پیادە کرنی
 سزاکەمان گەیی، نیشانەیشی ئەو بوو که : ئاویش لەرووی زەوی
 له هەموو لایە کەو هەلقوئی، تەنانەتی له (تەنور) کانیشیانەو که
 جیگە ی ئاگری ئەوانە، بەلام (ئیبین عەبباس) ئەلئیت : (التنور :
 وجة الأرض، وقال الطبری: والعرب تسمى وجه الأرض تنور
 الأرض) واتە : به رووی گشت زەوی دەلین : تەنور، مەبەست
 ئەو هیه که هەر کات دیتان له گشت لایە کەو هەلقوئی و کەوتە
 سەر زەوی، ئەو ئیتر کاتی سزاکە هاتوو ﴿ قلنا حمل فیها من کل
 زوجین اثنین ﴿ ئەوسا به (نوح) مان گوت : له هەر نێرو مێیهکی
 گیانلە بەران، دوان له کهشتییه کەدا هەلگره ﴿ وأهلك إلا من سبق
 علیہ القول ﴿ هەر وا خانەوادە کەت سوار بکە، مەگەر کەسیک که
 هەر له زوووه - بەهۆی لاساری خۆیهوه - بریاری تیاچوونی بۆ
 درایی، وەکو (کەنعان) ی کورت و، (واعیله) ی خیزانت، ئەمانە
 بەهۆی بی باوەری خۆیانەو، دەبی له گەل ئەواندا تیاچن ﴿ ومن
 آمن ﴿ وەهەر که سیکی دیکەش باوەری هینایی هەلگره ﴿ وما
 آمن معه إلا قليل ﴿ خۆ ژمارەیهکی کهمیش نەبیئە له گەلیا پروایان

نهینا (ثیبین عه بیاس) نه لیت: له گه ل شه ویشدا که نووح (۹۵۰) سال له ناویاندا بوو، تنها (۸۰) که سیک باوه ری هینا پنی!

کوردی، کردین) ﴿وقیل بعدا للقوم الظالمین﴾ پاشان گوترا: دهبا شه و گه له سته مکاره به له به زبی خواوه دووری.

نیمانداره کان چوونه که میبه که وهو به ناوی خوا حدره که تی کرد:

نووح بۆکوره که ی هاواری لی به رزه وه بوو:

﴿۴۵: ونادی نوح ربه﴾ شهوسا نووح سۆزی باوکایه تی جولاندی

﴿۴۱: وقال اركبوا فيها بسم الله مجريها ومرسيتها﴾ شهوسا (نووح) به سهرنشینی گه میبه که ی وت: دهسا سواری بین و له چوونی و له وهستانیدا هر به ناوی خواوه ﴿ان ربي لغفور رحيم﴾ چونکه به راستی پهروه ردگارم زور لیبوورده به، زوریش دلوفانو میهره بانه به رامبه به نیمه ی ساوه درارو له م به لایه لامان ده دات ﴿۴۲: وهي تجري بهم في موج كالجبال﴾ نوجا که شتیبه که به ناو شه پۆلی وادا ده ی بردن وه ک چپاکان بوو، واته: له بلندی وگه وره بی و شه و یاندا ﴿ونادی نوح ابنه وکان فی معزل﴾ (نووح) یش بانگی له کوره که ی کرد، که له شوینیکی چه په ک بوو ﴿یا بنی اركب معنا﴾ شه ی کوره چکۆله که م! وهره له گه لمان سوار به و خوت له نیمه مه پیوره ﴿ولا تکن مع الکافرین﴾ وله کافرو بی باوه پان مه به به ثایینی خوا.

زه ریانه که کۆتایی دی و کوره که ی نووح ده خنکی:

﴿۴۳: قال ساوی إلى جبل يعصمی من الماء﴾ کوره که ی نووح له وه لامی بابیا وتی: په نا ده به مه لای شه و چپایه، له ناوو توفانه که ده م پاریزی و ناخنکیم ﴿قال لاعاصم الیوم من امر الله إلا من رحم﴾ نووح وتی: شه مرؤ هیچ پاریزه ریک بوهیچ که سیک نیبه له به رامبه ره ده سه لات و فرمانی خواوه، مه گهر که سیک که خوی به به زه به ی روحمی پی بکات ﴿وحال ینهما الموج فکان من المغربین﴾ تا له و قسه و باسه دا بوون کتوپر شه پۆلی ده ری که که وته نیوانیان و، بزخوی چووه ریزی نووو مگراو و خنکاوه کانه وه ﴿۴۴: وقیل یا أرض ابلعی ماءک﴾ و دوا ی تیا چوونی گه له لاساره که ی نووح له لایه ن خواوه وترا: شه زه ی! ئاده ی ئاوه که ی سهرت هه لלוوشه و بیکه وه ناو زکی خوته وه ﴿و یا سماء اقلعی﴾ تویش شه ی ئاسمان! ده ست به دراره به له ئاو رژاندن و، باران مه بارینه ﴿و غیض الماء وقضی الامر﴾ خیزا ئاوه که م بوویه وه و داده لیه ناو ناخی زه ی و، بریارو و فرمانه که ی خواش به تیا چوونی گه له که ی نووح جنبه چی کرا ﴿واستوت علی الجودی﴾ وگه شتیبه که ش له سر کوی جودی وه ستاو له نگه ری گرت.

چپای جوودی: ده که وینه نیک شاری موسل، له کوردستانی عیراق و، باکوری تورکیا وه، ئیستاش به م ناوانه یشه وه ناویانگی هه به: (ئارات، هه راورد، به خشه نده، جودی، گودی،

وَصْنَعُ الْفُلْکِ وَكَلَّمَ امْرَأَتَهُ مَلَأْنِ قَوْلَهُ سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ اِن سَخِرُوا مِنَّا فَاِنَّا نَسْخَرُهُمْ كَمَا سَخِرْتُمْ ﴿۳۸﴾ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿۳۹﴾ حَتَّىٰ اِذَا جَاءَ اَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُوْرُ قُلْنَا اٰخِطِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اُنْتَيْنِ وَاَهْلَكَ اِلَّا مَنْ سَقَىٰ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ اٰمَنَ وَمَا اَمْنٌ مَّعَهُ اِلَّا قَلِيْلٌ ﴿۴۰﴾ وَقَالَ اَرْكَبُوْا فِيْهَا بِسْمِ اللّٰهِ جَعَزْنَا وَمَرَسْنَاهَا اِنْ رَدِيْ لَغْفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۴۱﴾ تَجْرِيْ بِهَيْمٍ فِيْ مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَىٰ نُوْحٌ اِبْنَهُ وَكَانَ فِيْ مَعْزِلٍ يَنْبِئُ اَرْكَبَ مَعْنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿۴۲﴾ قَالَ سَتَاوِيْ اِلَىْ جَبَلٍ يَّعْصَمِيْ مِنَ الْمَآءِ قَالَ لَاعَاصِمُ الْيَوْمَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ اِلَّا مَنْ رَّحِمَ وَمَا لِيْ بَيْنِنَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمَغْرِبِيْنَ ﴿۴۳﴾ وَقِيْلَ يٰكَا رِضْ اَبْلَعِيْ مَآءَكَ وَنَسَاةُ اَقْلَمِيْ وَغِيْضُ الْمَآءِ وَقُضِيَ الْاَمْرُ وَاَسْتَوَتْ عَلَى الْمَوْجِ وَقِيْلَ بَعْدًا لِّلْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۴۴﴾ وَنَادَىٰ نُوْحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ اِنَّ اٰتِيْئِيْ مِنْ اَهْلِ وَاِن وَعَدَك الْحَقُّ وَاَنْتَ اَحْكَمُ الْحٰكِمِيْنَ ﴿۴۵﴾

وهاواری له پهروه ردگاری خوی کرد ﴿فقال رب ان ابني من اهلي﴾ وتی: شه ی پهروه ردگارم! به راستی کوره که م تاکیکی خیزانه که مه، تویش به لیتت پی دام که خیزانه که م رزگار بکهیت ﴿وان وعدك الحق﴾ وگومانیش نیبه که به لیتی تو راست و هه قه "جا به لکو شه ویشم بو رزگار بکهیت" ﴿وانت احکم الحاکمین﴾ توش له هه موو فرمانه وه اکان داد پهروه رتری، چونکه له وان زانتری ﴿۴۶: قال یا نوح ابنه لیس من اهلک﴾ خوا فره مووی: شه ی نووح! شه کوره له خیزانی تو نیبه، واته: له و خیزانه نیبه به لیتت دایتی رزگاری بکه م ﴿انه عمل غیر صالح﴾ چونکه مرؤقیکی لاسارو وخراپکاره ﴿فلا تسألنی ما لیس لک به علم﴾ ده ساتوش داوای شتیکم لی مه که هیچ زانستیکت پنی نیبه وهیچی لی نازانیت ﴿انسی اعظک ان تکون من الجاهلین﴾ نامؤزگاریت ده که م که: کاری نه که بیت خوت به به یته ریزی نه زان وگونا حکارانه وه. تیپینی: بو زانینی ژماره ی سهرنشینی گه میبه که و، چه ند روژ

تبییدا مانه وهو، تۆفانه که گشتگیر بووبی یان نا؟ نه مانه و چه ندین قسه ی تر له و باره وه هه ن، هه موو ددهینه دهستی خواو، لئی بی دهنگ ده بین، نه گهر چی پیشهوا (نه حمه د) خوا ی لئی رازی بییت- نه م فه رمووده یه دینی وده لیت: ((عن ابی هریره ؓ قال: مر النبی ﷺ باناس من اليهود، وقد صاموا یوم عاشوراء، فقال: ما

أمم من معک ﴿ نیتر میهره بانی خوا ی به به زه بی فریای که وت و بی گوترا: نه ی نوح! به سه لامه تی و به ناسووده بی و، به پیروزی له ئیمه وه بوخوت و بو نه و ئوممه تانه ی له گه لتن له چیا ی جوودی وهره خواری بو ده شتایی ﴿ و أمم سمتمهم ﴿ نه و ئوممه ت و خه لکانه یش دوای دین، تاما ویه ک دهیان ژنین ﴿ ثم یمهم منا عذاب الیم ﴿ پاشان له ئیمه وه تووشی سزایه کی ئیش بیگه یه نه ر ده بن، نه گهر لارولاسار دهر بچن.

نه م داستانه به نگه ی راستی قورئانه:

﴿ ۴۹: تلک من انباء الغیب ﴾ نه م هه وال ودهنگ ویا سه بوم باس کردیت، به شیکه له وه هواله نادیارانه ﴿ نوحیا الیک ﴿ خویمان به وه چی بییت راده گه به نین - نه ی پیغه مبهرا! ﴿ ما کنت تعلمها انت ولا قومک من قبل هذا ﴿ نه تو دهر زانی به رله هاتنی نه م قورئانه توفان بووه، نه نه ته وه که یشته ده ی زانی ﴿ فاصبر إن العاقبة للمتقین ﴿ جا توش (نه ی پیغه مبهرا! ﴿ به رامبه ربه هه سوو پیشهاته کان خویرا گرو به ئارام به، وه کو نوح ﷺ به ئارام و خویرا گرو، چونکه به راستی پاشه رۆزی رووناک و، سه ر فرازی بو خویرا یزارانه له شیرک و تاوان.

ههوودو عادی قهومی:

﴿ ۵۰: و الی عاد اناهم هودا ﴾ بۆلای قهومی (عاد) یش (ههوود) برایمان نارد، واته: هه ر له خویمان بوو، وه کو (نوح) مان ناره لای قهومه که ی خو ی ﴿ قال یا قوم اعبدوا الله ما لکم من االه غیره ﴿ پنی گوتن: نه ی هوزو گه لم! ده بی هه ر نه و خوا تا ک و ته نیایه بیهرستن، چونکه جگه له وه هیچ به رستراویکی تری راسته قینه شک نابهم بۆتان ﴿ إن اتمم إلا مفترون ﴿ ئیوه هه ردرؤ هه لده به ستن له ئیددیعا کردنتان که خوا شه ریکی هه بی له به رستندا، نه گینه خوا هه ر نه و تاکه خوا یه یه و هاوبه شی نییه له به رستندا ﴿ ۵۱: یا قوم لا أسألكم علیه اجرا ﴿ نه ی هوزی من! خو له به رامبه ر گه یاندنی به رنامه که ی خوادا، من هیچ پاداش و کریمه کم لیتان ناوی، هه تا له سه رشانتان سه خت بییت ﴿ إن أجری إلا علی الذی فطرنی ﴿ کری و پاداشی من هه رله سه ر نه و زاته یه به دی هیناسوم ﴿ أفلا تعقلون ﴿ ئاخو هوش و بیهر ناکه نه وه، زیر نابن ﴿ ۵۲: و یا قوم استغفروا ربکم ﴿ نه ی خزم و گه له که م! - له پهروه دگا رتان داوا ی لیبووردن و پۆشینگی گوناه بکه ن ﴿ ثم توبوا الیه ﴿ پاشانیش تهوبه بکه ن و بیینه وه بۆلای ﴿ يرسل السماء علیکم مدرارا ﴿ نه ویش له ئاسمانه وه به لیزمه و خوهره م، بارانتان

قَالَ يَسْرُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَتَّبِعُنَّ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنْ أَعْطَاكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٤٩﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَشْرَكَ بِكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٥٠﴾ قِيلَ يَسْرُوحُ أَهَيْطَ بِسَلْمِ مَنَا وَرَكِبْتَ عَلَيْنَا وَعَلَى أَمْرٍ مِمَّنْ مَعَاكَ وَأَمَّمْ سَمْتَهُمْ ثُمَّ يَمْسَهُمْ مَنَا عَذَابُ الْيَمِّ ﴿٥١﴾ يَذَلُّكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيًا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٥٢﴾ وَإِلَى عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ أَغْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْرِتُونَ ﴿٥٣﴾ يَقَوْمِ لَا أَشْرَكَ عَلَيْكُمْ أَجْرًا إِنْ أَجْرِي إِلَّا لَعَلِّ الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥٤﴾ وَيَقَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ﴿٥٥﴾ قَالُوا يَا هُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَاتٍ وَمَا نَحْنُ بِسَارِكِيَّةِ الْهَيْهَاتَ عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٦﴾

هذا من الصوم؟ قالوا: هذا اليوم الذي نجى الله موسى وبنى إسرائيل من الغرق وغرق فيه فرعون، وهذا يوم استوت فيه السفينة على الجودي، فصامه نوح وموسى ﷺ شكرا لله (عز وجل) فقال النبي ﷺ: أنا أحق بموسى، وأحق بصوم هذا اليوم. فصام، وقال لأصحابه: من كان منكم أصبح صائما فليتم صومه، ومن كان أصاب من غداء أهله فليتم بقية يومه ((مسند الإمام أحمد ۲/ ۳۵۹-۳۶۰)). جا به پنی نه م فه رمووده یه وا دهر ته که وئی دابه زینبان له که شتییه که، رۆزی (۱۰) ی مانگی موچه رهم بووبی. ﴿ ۴۷: قال ربی أعوذ بک أن أسألك ما ليس لي به علم ﴾ ئینجا نوح په شیمان بووه وهو به په له گه رایه وه لای خواو وتی: نه ی پهروه دگا رما! په نات پنی ده گرم که: جار یکی تر داوا ی هه ر شتییکت لی بکه م که زانیاریم پنی نه بی ﴿ و إلا تغفر لی وترحمنی اکن من الخاسرین ﴾ ئیستاش نه رتو لیم خووش نه بی و به زه بییت پیما نه یه ته وه، له زیانمه ندان ده بم ﴿ ۴۸: قيل يا نوح اهبط بسلام منا وبركات عليك وعلى

به سره تاتی هوزه که ی عاد بوو باس کرا که به لگه و نیشانه کانی
 په روه دگاری خویان نکوولیبان کردو باوه ریان نه هینا ﴿ و عصوا
 رسله ﴾ و سرینچی و نافرمانیان له پیغه مبرانی خوا کرد،
 واته: سرینچیان له هوود وهک سرینچیان له هه موو په یامیبه ران
 کردیی ﴿ واتبعوا امر کل جبار عنید ﴾ وه شوینی فرمان و بریاری
 هه موو که سیکی زوردارو سسته مکارو یاخی که و تن، واته: له باتی
 گوږایه لیبیان بویغه مبران، په پیره ویبان له سرکاره تاغوته کانیان
 کرد! ﴿ ۶۰: واتبعوا فی هذه الدنيا لعنة و یوم القیامة ﴾ و هه له م
 دونیایه دا، نه حلهت و نفرینان به دوا دا چوو، وه له روزی قیامه تیش
 هه روا، ده سا بنوارن و بزائن چیمان به سره هینان؟ ﴿ ألا إن
 عادا کفروا ربهم ﴾ هوشیار بن و بزائن! که گه له عاد به رامیبه ر
 به په روه دگاریان بی وه فاو بی باوه پرو کافر بوون، بویه وایان به سره
 هینراو دوو چار بوون ﴿ ألا بعدا لعاد قوم هود ﴾ ده سا بیدار بن!
 وه با هوزی عاد له رحمت و به زهی خوا هه دور بن.

سالم و سه موودی قهومی:

﴿ ۶۱: والی شرد اناهم صالحا ﴾ بولای هوزی (سه موود) یش
 (صالح) ی برایانمان نارد، که له نیوان (مه دینه) و (ته بووک) دا
 ده زیان ﴿ قال یا قوم اعبدوا الله مالکم من اِلَه غیره ﴾ نه ویش
 وتی: نه ی هوزی من! ده بی ئیوه هه خوی تالک و تنیا به رستن،
 چونکه جگه له خوی هیچ په رستراویکی تر به هق وشایسته ی
 په رستن نیبه ﴿ هو اُنشأکم من الارض ﴾ چونکه هه نه وه له م
 زهویه ئیوه ی به ریا کرد و به دی هینان ﴿ واستعمرکم فیها ﴾
 و کردنیشی به ئاوه دانکه روه ی زهوی، واته: ده بی زهوی به داروو
 درهخت و کشتو کال و.. هتد ئاوه دان بکه نه وه. ﴿ فاستغفروه ﴾
 ده سا داوای لیبووردنی تاوان و گوناچه کانتانی لی بکن، به تاییه تی
 بو سه رده می بپه رستیتان ﴿ ثم توبوا اِلیه ﴾ و پاشانیش تهویه
 بکن و، به ره وه نه وینه وه، واز له گشت کاریکی خراب و،
 بپه رستی بینن ﴿ ان ربی قریب مجیب ﴾ بی گومان په روه دگارم
 له به نده کانییه وه زور نزیک و به وه لاه، که واته سالحبوون ده بیته
 هوی نه وه که خوی دلوفان، زوو وه لامی داخوازییه کانتان
 بداته وه، له جیگایه کی تر دا بو جهخت له سر نه و راستییی خوا
 ده فرموی: ﴿ و اذا سألک عبادی عنی فانی قریب اُجیب دعوة الداع
 اذا دعان... ﴾ (۱۸۶/۲).

وتوو و نزیک له نیو سالم و نه نه وه که یدا:

﴿ ۶۲: قالوا یا سالم قد کنت فینا مرجوا قبل هذا ﴾ هوزه که ی

له وه لامدا وتیان: نه ی صالح! به راستی تو به ره وه نه م قسانه
 بکه یست جنی هیواو ئومیدی ئیمه بوویست، چاوه روان بووین بیته
 سالارو گه وره مان، که چی به و قسانه بی هیوات کردین! ﴿ ائتھانا
 ان نعبد ما یعبد آباؤنا ﴾ ئایا له له په رستی په رستراوه کانی
 باو باو پیرانمان ریمان لی ده گریت؟ ﴿ و اننا لفی شک مما تدعونا اِلیه
 مریب ﴾ وه به راستی ئیمه به رامیبه ر نه وخوا یه بانگمان ده که یست
 بیپه رستین به گومان و دوو دلین ﴿ ۶۳: قال یا قوم ارایتم ان
 کنت علی بینة من ربی ﴾ سالم په یامیبه ر وتی: نه ی گه لی من!
 نه ریبینتان به لگه یه کی روونو ئاشکرام هیناو له لای په روه دگارمه وه
 ﴿ و اتانی منه رحمة ﴾ و ره حمت و پیغه مبریتی پی به خشیم، ئایا
 پاش نه وه ده تاوانم سرینچی له فرمانی بکه م؟ ﴿ فمن یصرنی
 من الله ان عصیته ﴾ نه گه ر نافرمانیم کرد، کنی هیه - بتوانی
 له به رامیبه ر سزای خواوه - هاوکاری و کومه کیم بکاو له سزای لام
 بدات؟ ﴿ فما تریدوننی غیر تخسیر ﴾ دلنایان (به م هه لویسته تانه وه)
 جگه له زیان، هیچ شتی بومن زیاد ناکهن ﴿ ۶۴: و یا قوم ﴾ نه ی
 خزم و هوزی من! ﴿ هذه ناقة الله لکم آية ﴾ نه م نه و وشتره یه
 خوتان داواتان کرد، خوی گه وره به فرمانی خوی له به رده رهق
 و ته قکه به دی هیناو کردیبه به لگه یه کی گه وره مهن بؤتان، له
 سه راستی پیغه مبریتی من ﴿ فذروها تأکل فی ارض الله ﴾
 ده سا لئی گه رین با له و شرزه ی خوا بو خوی بخواو بله وهری
 ﴿ ولا تمسوها بسوء ﴾ و به نیازی خرابه وه دهستی بومه به ن
 ونازاری مه دن ﴿ فیاخذکم عذاب قریب ﴾ نه گینا سزایه کی نزیک
 نه تان گری و دوو چارده بن ﴿ ۶۵: ففعلوها ﴾ که چی - سالحبان
 به دروزن زانی و، هه چوار به لی وشتره که یان شکاندو له ت و
 په تیان کرد و گوشته که یان دابه ش کرد! ﴿ فقال تمعوا فی دارکم
 ثلاثة ايام ﴾ ئینجا سالم پنی گوتن: ته مهنی دریزتان ته نها سنی
 روزیکه، جا له و خانوو به ره ی خوتانه دا نه و ماویه بوخوتان بڑین
 و رابوین، تا زهنگی خه ته ری سزاکه تان بو دی ﴿ ذلک وعد غیر
 مکذوب ﴾ نه وه ره شه و به لینی خوا یه، راسته و درو نیبه، واته:
 که سیک نیبه بتوانی به دروی بختاوه وه ﴿ ۶۶: فلما جاء امرنا ﴾
 ئینجا که له کاتی دیار یگراوی خویدا فرمانه که مان بو سزایان هات
 ﴿ نجینا صالحا والذین آمنوا معه برحمة منا ﴾ سالم و نه وانه ی
 باوه ریان هینا بوو پنی، به میبه ربهانی و به زه بییه کی تاییه تی خومان
 زرگاران کردن له تیاچوون ﴿ ومن خزی یومئذ ﴾ وه له پهستی
 شه و روزه په نامان دان ﴿ ان ربک هو القوی العزیز ﴾ به راستی
 په روه دگارت ته نها بوخوی زور به هیزو زال و به توانیبه ﴿ ۶۷:
 و اخذ الذین ظلموا الصیحة ﴾ وه بو روزی چوارم - نه وانه یان

رحمة الله وبركاته عليكم أهل البيت ﴿ رحمة و بهر كه تى خواتان له سهر بيت نهى خانه وادهى مالى ئيبراهيم! ﴿ انه حميد مجيد ﴿ به راستى شو خوابه هميشه سوياسگوزارى شكزداره، چونكه نازو نيعمه تكانى نهونده زورن له نه ژمار نايهن. له (بوخارى) و (موسليم) دا هاتووه كه: باوهر دباره كان به

سته ميان كردبوو- نه عرته و دهنگيكي به هه بيهت (بومه لهرزه، شريخه و بروسكه) گرتنى، له نه نجامى نه ودا شاره كه يان ژيره و زورر بوو ﴿ فاصحوا فى ديارهم جاتمين ﴿ ثيرته موو له خانوو و شوينه كانى خوياندا دهمه وروو كه وتن و مردن ﴿ ۶۸: كان لم يغتوا فيها ﴿ ده تگوت له و ولاته دا روژى نه ژياون و نه بوون ﴿ الا ان شرد كفو را ربهم ﴿ بزانن كه بى گومان هوزه كهى (سه موود) بى باوهر و بى وه فاو سپنه بسوون به په روهر دگاريان، بويه نه ويش واى به سهره نيان ﴿ الا بعدا لشمرد ﴿ بيدار بن! بريارى دوورى بوگه لى سه موود له به زه بى خوا درا.

فرشته مردهى ئيسحاق و به عقووب دهدهنه ئيبراهيم:

﴿ ۶۹: ولقد جاءت رسلنا ابراهيم بالبشرى ﴿ بى سو فرشته را سپارده و ره وانه كراوه كانمان به مرده وه هاتنه لاي ئيبراهيم و، مزگينيان به (ئيسحاق) ي كورى دا به ﴿ قالوا سلاما ﴿ وتيان سلوى بو ئيبراهيم ﴿ قال سلام ﴿ نه ويش وتى: ئيه ويش به هه ميه سه سلواتان لى بى ﴿ فما لبث ان جاء بعجل حنيد ﴿ جا دواى به خير هاتنيان زووجوو گوشتي گونلكنيكي برزاوى بو هينان ﴿ و له به رده ميان داى ناو فرمووى لى كردن ﴿ ۷۰: فلما رأى ابيهم لا تصل إليه ﴿ ئينجا كه ديتى دهستى بونا به ن و لئى ناخون ﴿ نكرهم بى ناخوش بوو و به نادوس و ناحز كه وتنه بهر جاوى ﴿ وأوجس منهم خيفة ﴿ ولييان ترسا و گومانى خرابى لى كردن ﴿ قالوا لا تخف ﴿ فرشته كانيش هه ستيان پى كردو پنيان وت: مه ترسه ﴿ إنا أرسلنا إلى قوم لوط ﴿ بى گومان ئيمه فرشته ين و نير دراوين بولاى هوزى (لووت) له ناويان به رين ﴿ ۷۱: وامراته قائمة فضحكت ﴿ وژنه كهى (ئيبيراهيم) - كه له پشتى په رده وه وه ستا بووو گونى له مزگينيه كه وه بوو- له خو شيبيا پنه كنى، وه كو ده فرمووى: ﴿ فبشرناها ياسحاق ﴿ ئينجا ئيمه ش - له سهر زمانى فرشته كان- مرده مان پى دا به كورنك به ناوى ئيسحاق، شياوى باسيشه زور پيرو به ته من بوو، منداليشى نه ده بوو ﴿ ومن وراء إسحاق يعقوب ﴿ وله پاش (ئيسحاق) يش، مزگينيمان به (به عقووب) ي كوربه زاي دا به، واته: ئيسحاق يش كورنكي نه بى و ناوى به عقووب ده بى ﴿ ۷۲: قالت يا ويلتى أألد وأنا عجوز ﴿ خيزانى ئيبراهيم به سهر سورمانيكه وه وتى: ئه ي رو! من مندالم نه بيت وه من پيره ژنيكم؟ ﴿ وهذا بعلى شيخا ﴿ و نه ميه ش ميرده كه مه، پيره ميرديكه و، زوريش به سالأ چوو ﴿ إن هذا لشيء عجيب ﴿ به راستى نه مه بو من روو داوونكي سه يروو سه مه ره يه! ﴿ ۷۳: قالوا أتعجبين من أمر الله ﴿ فرشته كان وتيان: نه وه له كارى خوا سه رسام ده بيت؟

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَهَآتَيْتُمُوهُ مِنِّي رَحْمَةً مِّن رَّبِّي مِمَّن يَضُرُّنَا مِمَّن كَفَرْنَا بِهِمْ إِنَّا نَمُوتُ وَيَحْيونَ غَيْرِ تَحْسِيرٍ ﴿ وَيَقَوْمِ هَذِهِ نَافَةٌ لَّكُمْ ءآيَةٌ فَذُرُّوهُمَا تَأْكُلُ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهُا بِسَوْءٍ قَاتِلٌ أَذَابَ قُرَيْبٍ ﴿ فَعَقَرُوهُمَا فَأَمَّا قَالِ تَمَتُّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَٰلِكَ وَعَذَابُكُمْ كَذُوبٍ ﴿ فَلَمَّا جَاءَهُمْ أَمْرُنَا جَنَحْنَا عَلَىٰ صُلَيْحًا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِن خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْمُرِيدُ ﴿ وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جِثِيمٍ ﴿ كَأَن لَّمْ يَغْتُرِبُوا فِي الْأَرْضِ لَمُودًا كَفَرُوا وَرَأَتْهُمُ الْأُمَمُ إِتْمُودَ ﴿ وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَدْ جَاءَكُم مِّن رَّبِّكُمْ فَمَنْ لَّيْسَ بِكُمْ بِشَيْءٍ قَالُوا رَبُّنَا الَّذِي أَلْهَمَنَا أَن نَّبْعَثَ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِ لُوطٍ ﴿ وَأَمْرُهُمْ قَائِمَةٌ فَضَحَكْتُمْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَمِن وَرَآءِهِ يَعْقُوبَ ﴿

پينغه بهريان ﴿ گوت: (وقد علمنا السلام عليك، فكيف الصلاة عليك يا رسول الله؟ قال: (تقولوا: اللهم صل على محمد، وعلى آل محمد، كما صليت على إبراهيم و آل إبراهيم، وبارك على محمد وعلى آل محمد، كما باركت على إبراهيم، إنك حميد مجيد)) واته: ده زانين چون دروودو سلوات بو بنيزين، به لام نازانين چون سه له واتت لى بده ين؟ نه ويش فرمووى: بلين: (اللهم صل...) تاد... / فتح البارى: ۶/۶۹ و مسلم: ۱/۳۰۵.

ئيبيراهيم سكالأ بو هوزه كهى لووت ده كه:

﴿ ۷۴: فلما ذهب عن إبراهيم الروح ﴿ جا كه شو ترس و بيمه له دل (ئيبيراهيم) ده رچووو هينور بوويه وه ﴿ وجاءته البشرى و مزگينيه كهى بو هات، واته: مزگينى به ئيسحاق و به عقووب ﴿ يجادلنا فى قوم لوط ﴿ كه وته موجداه له و سكالأ سه بارت به له ناوبردى هوزى (لووت) به مه به ستى دواخستنى

سزاکه یان، تا به شکو بؤ دوایی پروا بینن.

رافه که رانی قورئان ده لئین: نه وکاته که فریشته کان هاتن و گوتیان: (إنا مهلكوا أهل هذه القرية) واته: ئیمه ده مانه وی خه لکی نه م گونده یه قریکه یین، ئیراهیم پنی گوتن: نه ی نه گهر په نجا موسلمانیشی تیدا بیئت؟ ئیوه هه ر له ناویان نه بن؟ وتیان: نه خیر، وتی: نه ی چل؟

﴿ ۷۷: ولما جاءت رسلنا لوطا ﴾ هه رکه شانده (فریشته) که مان لای (ئیراهیم) هه لسان و، هاتنه لای لووت ﴿ سئ بهم وضاق بهم ذرعا ﴾ بییان زور ناره حهت و دلته نگ و په ریشان بوو، چونکه له سیمای چهند لایکی جوان چاک و جه هیلدا هاتیوون، نه میش ترسا له هوزه که ی خوی بن و بؤ شه کاره دزیوو قیزه ونه هاتسین و، میوانه کانی بی ریزو بی حورمهت بکه ن!! ﴿ وقال هذا يوم عصيب ﴾ بویه له دلی خویدا گوتی: ئای! چ رۆژنیکی زور ناره حهت و سه خته شه مرۆ، شه مه هه ر شه ورۆژه یه من لئی ده ترسام ﴿ ۷۸: وجاء قوم بهرعون إليه ﴾ وه قه ومه که ی هه ر به بیستنی هاتنی میوانه کان زور به په له و بی شه رمانه خویان کوتا بؤ مالی لووت و زانییان میوانی هه یه!! ﴿ ومن قبل كانوا يعملون السيئات ﴾ خو پیشتریش هه ر خاریکی کاری دزیوی خراب و به دفه ر بوون، سروشتی راسته قینه ی مرۆقییان هه لوه شابوو، بویه له باتی چوونه لای ژنان ده چوونه لای نیزینه!! جا بؤ شه بیان هینیتته وه سه ر باری راستی ژبان ده فهرموی: ﴿ قال يا قوم هؤلاء بناتي هن أظهر لكم لکم ﴾ جا که شه و دیمه نه ئابروو به ره یه ی دیت و، بؤ شه ویش ده ست دریزی نه کریته سه ر میوانه کانی، وتی: نه ی قه وم و که ل من! شه مه کیزه کانمن - له رووی شه ره وه - پاکترو چاکترن، ماره یان ده که م بؤ تان شه گهر واز له میوانه کانم بینن ﴿ فاتقوا الله ﴾ جا له خوا بترسن و ده س له وکاره نابه جینی به کیشنه وه ﴿ ولا تخزونى فى ضيفى ﴾ و لای میوانه کانم شه ره مزارو رووزه رم مه که ن و ئابرووم مه به ن ﴿ أليس منكم رجل رشيد ﴾ ئاخو پیاویکی سه لاریان تیدا نه بیئت، فه رمان به چاکه بداو، ری له خرابه بگریست!؟ ﴿ ۷۹: قالوا لقد علمت ما لنا فى بناتك من حق ﴾ نه وانیش وتیان: به راستی خوت ده زانی که: ئیمه هه چ مه یل و ناره زوویه کی کچانی تۆمان نییه ﴿ وإنك لتعلم ما تريد ﴾ و بؤ خؤشت ده زانی چیمان ده ویت.

قَالَتْ يَا وَيْلَتَى ءَأَإِذَا وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿۷۷﴾ قَالُوا اتَّعَجِبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمَتُ اللَّهِ وَرِكَنتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ ﴿۷۸﴾ فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَىٰ يُحْمِلُنَا فَرِحَ لُوطٌ ﴿۷۹﴾ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ ﴿۸۰﴾ يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَإِنَّهُمْ آتِيهِمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿۸۱﴾ وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيقَهُمْ وَصَافَىٰ بِهِمْ ذُرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمَ عَصِيبٍ ﴿۸۲﴾ وَجَاءَهُمْ قَوْمُهُ مَهْرَعُونَ بِالْحَبِّ وَمِنْ قَبْلِ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَتَقَوْمٌ هَتَمُولَاءُ بِنَاتِي هُنَّ أَظْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْزُونِ فِي صَیْفِي أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ ﴿۸۳﴾ قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا تُرِيدُ ﴿۸۴﴾ قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةٌ أَوْ آوَىٰ إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ ﴿۸۵﴾ قَالُوا يَلُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ نَبْصُلَ إِلَيْكَ فَإِنَّكَ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ الْأَيْلِ وَلَا يَلْفُتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرًا إِنَّكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ﴿۸۶﴾

گوتیان: نه خیر. هه ر به و پنیه له گه لیان چوو هه تا وتی: باشه! نه ی نه گهر یه ک موسلمان هه بیئت؟ وتیان: نه خیر، ئیراهیم وتی: (إن فیها لوطا) واته: ده خؤ (لووت) ی تیدایه! ﴿ ۷۵: إن إبراهیم لحلیم أو اه منیب ﴾ به راستی ئیراهیم پیاویکی به حه وه سه له وه سه ر خؤ وه مخوارو، زور ته وه به کار و گه راهیه بؤ لای خوا ﴿ ۷۶: یا إبراهیم أعرض عن هذا ﴾ فریشته کان وتیان: ئیراهیم! تۆ له مه وازینینه وه، له باری قه ومه که ی (لووت) سه وه هه چ مه لی ﴿ إنه قد جاء أمر ربك ﴾ بی گومان بریارو فه رمانی په روهر دگارت براره ته وه وه هاتووه بؤ له ناؤیردونیان ﴿ وإنهم آتیهم عذاب غیر مردود ﴾ وه ته ئکید سزایه کی نه گپرد راهیان بؤ هه یه.

فریشته دینه لای لووت:

جا لیزه دا په رده به سه ر دیمه نه که ی ئیراهیم و خیزانه که ی داده اتا سه وه وه ده گهر یته وه سه ر با سه که ی لووت و ده فهرموی:

لووت ئاوات بؤ هیز ده خوازی: ﴿ ۸۰: قال لو ان لی بکم قوه ﴾ لووت وتی: نه گهر له به راهبه ر ئیوه وه هیزیکم ده بوو، ده م زانی چیم ده کرد (ئیسین عه بیاس) ئه لی: واته: خؤژگه چهند کوریکی زیره ک وززنگم ده بوون ﴿ أو آری الی رکن شدید ﴾ وه یان په نایه کی خاوه ن ده سه لاتی به ناموس و لیها تووم ده ست ده که وت و به رگری له ده کردم، شه وسه شه وکاته، ئیوه نه تان ده توانی ئا به و شیوه یه بینه سه رمیوانم، واته: نه ی کاش! عه شه رت و هؤزو خیلکی به هیزی وام ده بوو ﴿ ۸۱: قالوا یا لوط انا رسل ربك ﴾ فریشته کانیش که دیتیان

به جزیره به روانی له میوانه کانی ده کاو، خه فته تباره بویان، وتیان: ئه ی لووت! به راستی ئیبه فریشته ی خواوهندی توین ونیردراوینه لای تو ﴿ لن یصلوا الیک ﴾ دنلیابه هرگیز نهو به دکارانه ناتوانن دهستی ناپاکیان بگه یه ننه تو به ده ستریزی بو میوانه کانت ﴿ فأسر بأهلک بقطع من اللیل ﴾ جا تو له گه ل خانه واده کت به شتیکی زوری شهو بمینی ده رچن ﴿ ولا یلتفت منکم أحد إلا امرأتک ﴾ و ژنه کت نه بی هیچ کهستان به روه دوو لانه کاته وه ﴿ إنه مصیبا ما أصابهم ﴾ چونکه هرچی تووشی نهو خه لکه لاساره ده بی، دنلیابه تووشی نهویش ده بی، له وه ده جیت لووت که منی په له ی بووینت، بویه خوای گه وره فه رمووی: ﴿ إن موعدهم الصبح ﴾ بی گومان کاتی سزاکه یان ده می به یانه ﴿ ألیس الصبح بقرب ﴾ مه گه ر ده می به یان نزیک نییه؟.

به رزه وه بخریفته خواره وهو پاشانیش به رده باران بکری، وه کهو گه له که ی لووت به رده باران کرا.
شوعه یب نیردرا بو مه دیهن:
﴿ ۸۴: وای مدین اهاهم شعیبا ﴾ بو لای خه لکی (مه دیهن) یش

گونه ده کانی قهومی لووت سه روه نغوون بوون:

﴿ ۸۲: فلما جاء أمرنا جعلنا عليها سافلها ﴾ جا که له کاتی خویدا فه رمانه که مان گه یشت بو تیا چوونیان، شارو گونه ده کانیانمان ژیرو ژور کرد، واته: له بنمان هینان و، سه رو خوار بوون ﴿ وأمطرنا عليهم حجارة من سجيل منضود ﴾ و به قوری سووره وه کراوی رهق - ی چین له سه چین - وهک به رده گل به رده بارانمان کردن و ده رنه نجم خانوو به ره که یان بوویه ده ریابه کی تالو تفتو، ناوه که شی که لکی هیچ شتیکی نه ما، پاشان به ده ریای مردوو (البحر المیت) و به ده ریای چه ی لووت (بحیره لوط) ناو بانگی ده ر کرد ﴿ ۸۳: مسومة عند ربک ﴾ به رده کانییش هه ریبه که لای په روه ردگارت ناوونیشانی نهو که سه ی بو دیاری کراو بوو، لئی بدات ﴿ وما هی من الظالمین ببعد ﴾ خو نهو ناوچه و ولاته ویرانکراوه له سته مکارانی قوره یشه وه دوور نییه، بو عیبرهت وهرگرتن، به لکو زور جارانش به لایا تی ده پهرن، وا چاکه بویان عیبرهتی لی وهرگرن. یان ده لیین: به لایو به سه رهاتی ناوا سه بارت به سته مکاران هیچ دوور نییه، واته: گشت سته مکاریکی لهو چه شنه به لای ناوای پر به بالاییه.

(نه بو دووود و ترمزی و ئیبن ماجه) له (ئیبن عبه بیاس) ثم فه رمودییه ده هینن: ((من وجد تمرة یعمل عمل قوم لوط فاقتلوا الفاعل والمفعول به)). واته: هه ر که سیکتان دیت کاری گه لی لووتی ده کرد، هه ر دووکیان - بکه رو کار له گه ل کراو - بکوژن. بویه پیشه و شافعی له فه رموو ده په کیاو ده سته یه که له زانایانش نه لین: بکه ره که (هه ر که سی بی ده کوژی، واته: ژندار بیت، یان نا. (نه بوو حه نیفه) یش ده لی: ده بی (فاعل) هه که له شاخیکی

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ مَنْضُودٍ ﴿۸۲﴾ مَسُومَةً عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ ﴿۸۳﴾ وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُ شُعَيْبًا قَالَ يَقَوْمِ أَاعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ وَلَا تَتَّبِعُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَةَ إِنَّ أَرْضَكُمْ بِغَيْرِ وَإِلَىٰ أَخَافَ عَلَيْكُمْ عَذَابٌ يَوْمَ يُحِيطُ ﴿۸۴﴾ وَيَقَوْمِ أَوْفُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَةَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَتَّبِعُوا النَّاسَ أَنشَاءً هُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿۸۵﴾ يَقِيَتْ اللَّهُ خَيْرَ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿۸۶﴾ قَالُوا إِنَّمَا نَسْتَأْذِنُكَ أَنْ نَقَرَّكَ بِأَعْيُنِنَا إِنَّا وَنَا أَوْنَا أَوْ نَفْعَلُ فِي أَمْرِنَا مَا نَشَاءُ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْعَلِيمُ الرَّشِيدُ ﴿۸۷﴾ قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ بَنِي يَثْرُبَ مِنْ رَبِّي وَرَزَقْتُمْنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَمْلَأَ لَكُمْ فِي مَا أَنْتُمْ عَنْهُ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿۸۸﴾

پراوکه سی خویان (شوعه یب) مان به پیغه مبه ریتی نارد. (مه دیهن) ده که ویته سنووری حیجاز، له ولایشه وه هاوسنووری شامه ﴿ قال یا قوم اعبدوا الله ما لکم من إله غیره ﴾ وتی: ئه ی گه لی من! هه ر به گوئی خوا بکه ن و، به ته نیا هه ر نهویش به رستن، غهیری نهو خویبه کی تر شیایو په رستن بیت نییه، جا له گه ل نهو شه دا نهو قه ومه کافرو خوانه ناس بوون، بویه فه رمووی: ﴿ ولا تنقصوا المکیال والمیزان ﴾ وریابن! له کیشانه و پیوانه دا که م و کوپرتی مه که ن، واته: له مامه له دا خه لکی مه خه له تینن ﴿ انی أراکم بخیر ﴾ چونکه ده تا نبینم له خو شوگوزه رانی و، ده سه لات و مال و سامانیکی زوردان، چ پیویستان به خه له تاندنی مه ردم نییه؟ ﴿ وانی أخاف علیکم عذاب یوم محیط ﴾ وه به راستی من له سه رتان ده ترسم سزای رژیکی گشتگیرتان نهو قه ببیت، ئه ر له فه رمانم ده رچن ﴿ ۸۵: ویا قوم اوفوا المکیال والمیزان بالقسط ﴾ ئه ی هوزو نه ته وه ی من! با پیوانه و کیشانه تان تیرو ته و اوو دادگه رانه بی ﴿ ولا

دژايەتیتان بەرامبەر بەمن ھەلتان نەنیت بۆ سوور بوونتان لەسەر
بئی ھروایی ﴿ أن يصيكم مثل ما أصاب قوم نوح أو قوم هود أو قوم
صالح ﴾ کہ بەو ھۆیەوہ دووچاری ئەو بەلایە بین کہ: دووچاری
گەلی نووح و گەلی ھودو گەلی سالح بوو ﴿ وما قوم لوط منکم
بعید ﴾ خۆ بەسەرھاتی ھۆزەکە (لووت) یش لەئێوەوہ دوورئیکی وا
نییەو، دەشزانن چیمان بەسەر ھینان، دەسا ئیتەر ھەقە ئامۆزگاری
و ھەرگرن، بۆ ئەوہی دووچاری ئەو بەلایە ئەوان نەبن ﴿ ۹۰: ﴾
و استغفروا ربکم ثم توبوا إلیہ ﴿ وہ لەسەر ھەردوگارتان بخوازن
لئیتان ببوورئیت، پاشانیش تەوبە ی لابکەن و بچنەوہ بۆلای ﴿ إن
ربی رحیم وودود ﴾ بەراستی پەرورەدگارم بەرامبەر تەوبەکاران زۆر
دلآواو میھربان و بەبەزەییە، زۆریش پینی خۆشە.

بۆپاراستنی ھەق ھیزو دەسەلات پێویستە:

﴿ ۹۱: ﴾ قالوا یا شعيب ما نفقه كثيرا مما تقول ﴿ ئەوانە بارانە
لەو دەلامدا وتیان: شووعیب! ئێمە لە زۆرئیکی قسەکانت
تێ ناگەین! دیارە بەگالتەو بە لاقرتی ئەوقسە دەکەن، چونکہ
ناگونجی (شووعیب) ئیکی پیغەمبەر نەزانی چۆن وتاریان بۆ بداو
تییان بگەین، کہ لە (ئەسەر) دا ھاتووہ دەلیت: (شعیب خطیب
الأنبياء) واتە: (شووعیب) عليه السلام دواندەر و خەتیبی پیغەمبەرکانە،
ھەرۆک ئیمامی (سەوری) یش ھەمان قسە دەکا ﴿ و إنا لئراک فینا
ضعيفا ﴾ و ھەبئی گومان لەناو خۆشاندا بە مەرفئیکی لاوازو، کہم
وزەو کہم سیاسەت دەزانین ﴿ ولولا رھطک لرجمناک ﴾ ئەر
لەبەر دەستەو بەستەکەشت نەبا، ئیستتا بەردە بارانمان ئەکردیت
و ئەمان کوشتیت ﴿ وما أنت علینا بعزیز ﴾ خۆلای ئێمەیش تۆ
خاوەن تواناو بە دەسەلات نیت ﴿ ۹۲: ﴾ قال یا قوم أرھطی أعز
علیکم من الله ﴿ شووعیب وتی: ئەی ھۆزۆ گەلی من! ئاخۆ
دەستەو کۆمەل و عەشیرەتە کەمتان لا لەخوا بەتواناو بە دەسەلات
تەر، و لەخوا شەرم ناکەن و، لەعەشیرەتە کەم شەرم دەکەن
و دەترسن ﴿ واتخذتموہ وراہ کم ظھرہا ﴾ و خواتان پشنگوی
خستووہ بە فەرمانی ئەو کار ناکەن! ﴿ إن ربی بما تعملون
محیط ﴾ بەراستی پەرورەدگارم بەو کوفرو تاوانە ئێوە دەیکەن
بەناگاو زانایەو، ھیچ شتیکی لێگوم نابیت.

شووعیب ھەرەشە لە قەومەکە ی دەکا:

﴿ ۹۳: ﴾ و یا قوم اعملوا علی مکانکم انی عامل ﴿ ئەی خزم
و گەلی من! ھەر بەوشێوە کارتەن دەکرد، بیکەن و درئیی مەکەن،
بەراستی و منیش سوورم لەسەر ئەنجامدانی کاری خۆم ﴿ سوف

تبخسوا الناس أشياءهم ﴿ شتوو مەکی خەلکی کہم نرخ دامەنن
و مەیان خەلە تینن ﴿ ولا تعثوا فی الأرض مفسدین ﴿ لەولاتیشدا
فەساد و خراپە کاری بلأومە کەنەوہ، واتە: تەرازوو بازویش بەشیکە
لە فەسادو کاری گەندەلی لە ولادتدا ﴿ ۸۶: ﴾ بقیة الله خیر لکم إن
کنتم مؤمنین ﴿ رزق و رۆزی و قازانجیک کہ خوا بئی تەرازوو
بازوو بۆتان دیلتەوہ چاکترە، لەو سامانە ی کہ بە خیانتەت و
تەرازوو بازوو و ھری دەگرن، ئەر ھرواتان ھەبئی ﴿ وما أنا علیکم
بحفیظ ﴾ و خۆ منیش بەرامبەر بەو کێشانەو پێوانە ئێوە دە ی کەن،
پاریزەر و بەرپر س نیم، چونکہ من تەنھا ئامۆزگارم و ھەق و راستی
پادەگە یەنم، ئیتەر تاوان و گوناحە کە ی بۆ خۆتانە.

و ھەلامی مەدیھن بۆ شووعیب ناشایستە بوو:

﴿ ۸۷: ﴾ قالوا یا شعيب ﴿ خەلکە کە وتیان: ئەری شووعیب!
﴿ أصلا تک تأمرک أن تترك ما یعد أبأنا ﴾ ئایا نوێزە کەت
فەرمانت پێ دەکا کہ: ئێمە لە پەرستنی ئەو پەرستراوانە باوو
با پیرانمان ئەیان پەرستن دەست ھەلگرن!؟

(شووعیب) عليه السلام پیاویکی زۆر نوێز و عابید بوو، بۆیە
ئەوانیش گووتیان: مەر نوێزە کەت ھانی ئەو کارەت دەدا؟ ﴿ أو
أن نفعل فی أموالنا ما نشاء ﴾ یان ریمان لێگرت کہ بە ئارەزووی
خۆمان چیمان بویت لە مالو سامانە کەماندا ئەنجامی بدەین؟ واتە:
ئەتەوئ لە تەرازوو بازی ریمان لێگرت؟ ﴿ إنک لانت الحليم
الرشید ﴾ ئەوجا بەگالتەوہ پیمان وت: خۆتۆ- بەلای خۆتەوہ-
پیاویکی ھیمن و لەسەر خۆو فامیدەو سەلاریت!! چۆن فەرمانمانی
پێ دەکەیت!؟ ﴿ ۸۸: ﴾ قال یا قوم أرأیتم إن کنت علی بینة من
ربی ﴿ شووعیب وتی: ئەی قەوم و گەلە کەم! باشە ئەگەر من
بەلگە یەکی ناشکراو روونم لە لای پەرورەدگارمەوہ بۆھینابن
﴿ و رزقنی منه رزقا حسنا ﴾ و رزق و رۆزییەکی چاک و ھەلال
پیدا ب، یان پەیا مەریتی پێ بەخشیم، چ عەیبە یەکی تێدایە،
کہ من داوای ئیسلأح و چاکسازی لەناو ئێوەدا بکەم، نەھینم
یە کتری بخەلە تینن؟ ﴿ وما أرید أن أخالفکم إلی ما أنھاکم عنہ ﴿
ناشەوئ شتی لە ئێوە قەدەغە بکەم و، بۆخۆم بیکەم. ﴿ إن أرید إلا
الإصلاح ما استطعت ﴿ ھەتا بشتوانم ھەر چاکسازیو، ریکو پیک
کردنی حالی ئێوەم دەوئیت، ئەمەوئ ئێوە دەسپاک و دادگەربن.
﴿ وما توفیقی إلا بالله ﴿ خۆ تەوفیق و دۆزینەوہ ی ربی راست
و ھیدایە تیشم تەنھا بەخوایە ﴿ علیہ توکل و إلیہ أنیب ﴿ پشتم
بەو بەستووہ ھەر بۆلای ئەویش دەگەرئێوەوہ ﴿ ۸۹: ﴾ و یا قوم لا
یجرمنکم شقاقی ﴿ ئەی خزم و گەلی من! دەخیتانم ناکوکی و

تعلون من یاتیه عذاب یخزیه ﴿ له مهولاش نه زانن کئی سزایه کی
 بؤ دیت و ریسوای دهکات ﴾ و من هو کاذب ﴿ و کیش دروژن
 دهرده چی ئیوه یان ئیمه؟ ﴾ و ارتقبوا انی معکم رقیب ﴿ ده ئیوه
 چاوهروانی سزاو جه زه به بن، به راستی و انیش له گهل ئیوه
 چاوهروانی سه رکه وتن دهیم ﴾ ۹۴: ﴿ ولما جاء امرنا ﴾ و کاتی که
 فرمانی ئیمه هات بؤ سزادانیان ﴿ نجینا شعبا والذین آمنوا معه
 برحمة منا ﴾ به به زهیی و دلوقانی خویمان، شو عیب و نهوانی
 بروایان پی هینابوو رزگارمان کردن ﴿ و أخذت الذین ظلموا
 الصیحة ﴾ و تاوانبارو ستمکاره کانیشمان به دهنگ و شریخه به مهن
 گرت ﴿ فاصبحوا فی ديارهم جائمین ﴾ و ئینجا له شوینه کانی
 خویناندا هموو ده مه وروو که وتن و مردن ﴿ ۹۵: ﴿ کان لم یغفرا
 فیها ﴾ به شیوه یه، دهن گوت هر گیز لهوی نیشته چی نه بوون
 و نه زیاون ﴿ الا بعد لمدین ﴾ بیدار بن! یا خواخه لکی (مه دیه ن)
 له به زهیی خواوه دورین ﴿ کما بعدت نمود ﴾ ههروه کو گهل
 (سه موود) تیاچوون و دور که وتنوه له به زهیی و سوژی خوا.

سهرگروشتهی مووسا و فیرعهون:

﴿ ۹۶: ﴿ ولقد أرسلنا موسیٰ بآیاتنا وسلطان مبین ﴾ و بی گومان
 مووسا پیغه مه بریشمان به چه ندین نیشانهی روون و به لگهی
 ناشکراوه ناره ﴿ ۹۷: ﴿ الی فرعون وملأه ﴾ لای فیرعهون و
 پیاوه گه وره کانی ﴿ فاتبعوا امر فرعون ﴾ (کبار رجاله) فیرعهون
 فرمانی کرد پهیرهوی بکن، نهوانیش له فرمان و قسهی
 فیرعهون پهیرهوی بیان کرد ﴿ وما امر فرعون برشید ﴾ خو فرمانی
 فیرعهونیش راست و دروست و رهوا نه بوو، به لکو چه واشه گه ری و
 گومرایی بوو ﴿ ۹۸: ﴿ یقدم قرمه یوم القیامة ﴾ له روژی قیامه تیشدا
 فیرعهون له به ره وه پاشاو گه وره یان بوو پیشیمان ده که وی بؤ نیو
 نوزخ ﴿ فأوردهم النار ﴾ جا ده یان باته ناو ناگری دوزه خه وه
 ﴿ وبنس الورد المورود ﴾ و چند خراب و ناله باره ناگر جینی
 ناو خوار دنه وه، جهوانه وهی گهلکی تینووی خه سته بن ﴿ ۹۹:
 ﴿ واتبعوا فی هذه لعنة یوم القیامة ﴾ له روژی قیامه تیشدا
 له ره حمه تی خوا دورنو، نه حلهت و نفرینی نهویان
 به دواوه یه ﴿ بنس الرفد المرفود ﴾ چند خراب و ناله باره،
 نه فرته له دوی نه فرته!

له گونده ویرانه کان عبیرهت وهر گرن:

﴿ ۱۰۰: ﴿ ذلک من انباء القری نقصه علیک ﴾ شهو چیرۆک و
 داستانانه بووت ده گپینه وه گشت به شیکن له دهنگ و باسی خه لکی

نه وشارو دی ویرانکراوانه ﴿ منها قائم وحصید ﴾ ته نانه تی ئیشتاش
 هه ندیکیان به پیوه و شوینه واربان دیاره نه گه رچی خه لکه که یشی
 تیاچوو بی هه ندیکیشی وه ک دانه ویله دروینه کراون و، به سه ریه کا
 خران له به یین چوون ﴿ ۱۰۱: ﴿ وما ظلمناهم ﴾ خو سته میشمان
 لیئه کردن له و تیاچوونه دا ﴿ ولکن ظلموا انفسهم ﴾ به لکو نهوان

وَنَقُورٍ لَّيِّمٍ مَّتَّكُمْ شِقَاقِ أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلَ مَا أَصَابَ
 قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمَ لُوطٍ وَنُكْرٍ
 يُعَذِّبُ ﴿ ۱۰۱ ﴾ وَأَسْتَغْفِرُ لَهُمْ وَأُذِنَ لَهُمْ أَنْ رَفَعُوا
 رُءُوسَهُمْ وَدُونَ ذَلِكَ وَاللَّذِينَ أَسْلَمُوا مِنْكُمْ قَلِيلٌ
 وَإِنَّا لَنَرُّكَ فِتْنًا صَاعِبًا وَلَوْلَا رَهْمُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَمَا نَأْتُ
 عَلَيْكَ بِمِزِينَ ﴿ ۱۰۲ ﴾ قَالَ يَنْقُورُ أَرَهْمِي أَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ
 اللَّهِ وَاللَّهُ أَخْذٌ شَدِيدٌ وَرَأَى كَمْ ظَهَرَ تَأْتِيَاتِ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ
 مُجِبًا ﴿ ۱۰۳ ﴾ وَيَنْقُورُ أَعْمَلُوا عَلَيَّ مَكَانَكُمْ إِنِّي عَمِلٌ
 سَوْفَ تَعْلَمُونَ مِنْ بَأْسِهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ
 كَذِبٌ وَأَرْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ ﴿ ۱۰۴ ﴾ وَلَمَّا جَاءَهُ
 أَمْرُنَا نَحْنُ شُعْبَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَأَخَذَتِ
 الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جِثِيمًا ﴿ ۱۰۵ ﴾
 كَانُوا لَمُتَعَدِّينَ أَلْبَدًا لِلْأَلْبَدِ كَمَا بَدَأْتِ سُورَةُ ﴿ ۱۰۶ ﴾ وَلَقَدْ
 أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿ ۱۰۷ ﴾ إِنَّكَ فِرْعَوْنُ
 وَمَلَأَيْتَهُ قَائِمًا أَمْرَ فِرْعَوْنَ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿ ۱۰۸ ﴾

خویمان سته میان له خویمان کرد، به کوفرو ناه فرمانی کردن ﴿ فما
 أغنت عنهم آلهتهم التي يدعون من دون الله من شيء لما جاء أمر
 ربك ﴾ ئینجا که بریسارو فرمانی پهروه رگارت بؤ تیاچونیان
 هات، ئیتر نه وگشت بتانه که له جیاتی خوا ده یان په رستن فریایان
 نه که وتن و، نه یان توانی هیچیک له سزا بی نیازیان کن ﴿ وما
 زادهم غیر تیب ﴾ و تیاچوون و مال ویرانی نه بی، شستیکیان
 بؤ زیاد نه کردن ﴿ ۱۰۲: ﴿ و كذلك أخذ ربك ﴾ سزاو قاری
 پهروه رگارت ناویه ﴿ إذا أخذ القرى وهي ظالمة ﴾ کاتی
 ویستی خه لکانی ستمکاری شارو گوندن شینه کان له ناو به ریت
 ﴿ إن أخذهم أليم شديد ﴾ که به راستی سزاو قاریکی سهخت و
 ئیش پیگه به نه ره بوو ﴿ ۱۰۳: ﴿ إن فی ذلك لآیه لمن خاف عذاب
 الآخرة ﴾ بی گومان لهو به لکو سزایه دا نیشانه و به لگه یه کی گه وره
 مهن هیه، بؤ هه رکه سیک له سزای دوا روژ بترسیت و، بیهوی
 پاریزراو بیئت لئی ﴿ ذلک یوم مجموع له الناس ﴾ نه وه روژیکی

وايه همووخه لکی بؤ کؤنه کریتته وه ﴿ وذلک يوم مشهود ﴾ و شه وه
 رۆزئیکه هموو ئاده میزاد چاک و خراب ده بیینن و ئاماده ی ده بن
 ﴿ ۱۰۴: وما نؤخره إلا لأجل معدود ﴾ و هه ر بؤکاتیکی که می
 هه لژمیراو و دیاریمان دوا خستوووه، له (ئه زهل) دا بپراوته وه که ی
 دیت ﴿ ۱۰۵: يوم يأتي لا تكلم نفس إلا بإذنه ﴾ رۆزئیکیش که

السموات والأرض ﴿ تا ئاسمانه کان و زهوی هه بن، ئه وانیش
 تینیدا ئه مینننه وه. عه رب ئه گه ر و یستبای بلی ئه و شته به رده وام
 و هه میشه یه، ده ی گوت: (ما دامت السموات والأرض) که و ابوو
 به هه تا هه تایی له دۆزه خدا ده مینننه وه لئی ده رناچن ﴿ إلا ما شاء
 ربک ﴾ مه گه ر په روه ر دگارت بیهوی له وهخت و کاتیکیدا ده ریان
 به یئنی بۆئه وه ی به جۆریکی تر له سزا سزایان بدات ﴿ إن ربک فعال
 لما یرید ﴾ به راستی په روه ر دگاریشت زۆر به ده سه لاته، بیهوی
 هه رشتی بکات ده ی کات و هیچ به رگریکی بۆنابیت ﴿ ۱۰۸: وأما
 الذین سعوا ﴾ ئه وانه یشیان کامه ران و به خته وه رن ﴿ ففی الجنة
 خالدین فیها ﴾ له ئه وه ل له حزه وه له به هه شتن و، بؤ هه میشه
 له وی ئه مینننه وه ﴿ ما دامت السموات والأرض إلا ماشاء ربک ﴾
 تا ئاسمانه کان و زهوی بین، مه گه ر ئه وه نده په روه ر دگارت مه یلی
 هه بی کار ی تر بکات، جا ئه وکاته له به هه شتدا نابن. (ئیبینی
 که سین) ئه لیت: مانه وه یان له به هه شتدا به هه تا هه تایی واجیب و
 پئویست نییه له سه ر خوا، به لکو خوا به فزل و منه تیه تی، جا بؤ
 ئه وه سوپاس و ته سبیحاتی بکه ن زیکری (سبحان الله، الحمد لله)،
 ئه خریته سه ر زاریان ﴿ عطاء غیر مجذوذ ﴾ ئه و به خششه
 هه تاهه تایی و نه بپراوه یه.

شیرک سه ر ئیشیواوییه و سکی تیا نییه:

﴿ ۱۰۹: فلا تک فی مرية مما یعد هؤلاء ﴾ جا تۆ هیچ گومانته
 نه بی له هیچ و پووچی ئه و بتانه ی ئه وانه ده یان په رستن ﴿ ما
 یعدون إلا کما یعد آباؤهم من قبل ﴾ چونکه ئه مانیش هه ر ئه وه
 ئه په رستن وه ک باوو باپیرانیان پئشتر ده یان په رست، واته: وه ک
 باب و باپیرانیان له بته په رستی دان ﴿ وإننا لموفونهم نصیهم غیر
 منقرص ﴾ و به راستی ئیمه به تیروته سه لی و به ته واوی پاداش
 و تۆله یان ده ده یین ﴿ ۱۱۰: ولقد آتینا موسی الکتاب ﴾ ئه مه
 سویندی بیت کتیبی (ته ورات) مان به مووسا دا ﴿ فاختلف فیہ
 جا بؤدوایی ناکۆکی و جیاوازیی تیا دروست بوو، هه ندی بروایان
 به گشت برگه و ئایه ته کانی هینا، هه ندیکیش بی باوه ر بوون،
 هه رچۆنی ئه م هۆرۆ نه ته وه ی تۆیه (ئه ی موحه مه دا) ناکۆکن
 و هه رایانه، جا که و ابوو چه سه له و تاقهتت بیت ﴿ ولولا کلمة
 سمیت من ربک ﴾ خۆ ئه ر له به ر ئه و بپریارو فرمانه نه بووبا که له
 (ئه زهل) دا له په روه ر دگارت وه ده رچوووه بؤ دواخستنی سزاو له ناو
 بردونیان ﴿ لقضی بینهم ﴾ داوه ری ده کران و سزا ده ران ﴿ وإنهم
 لفی شک منه مریب ﴾ بی گومان جووله که سه بارت به راستی
 قورشان له گومانیک دان دوودلی په یدا ده کات ﴿ ۱۱۱: وإن کلا لما

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَيَسْ أَلْوَرْدُ
 الْمَوْرُودُ ﴿ ۱۰۸ ﴾ وَأَتِمُّوا فِي هَذِهِ لَعْنَةَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ يَسْ
 أَلْوَرْدُ الْمَوْرُودُ ﴿ ۱۰۹ ﴾ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْفُرَى نَقَضَهُ عَلَيْنَا
 مِتَّاقَا يَمْرُوحَ وَحَصِيدُ ﴿ ۱۱۰ ﴾ وَمَا ظَلَمْتُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا
 أَنْفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ
 اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَنَا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتَابَعُ ﴿ ۱۱۱ ﴾
 وَكَذَلِكَ أَخَذَ رَبُّكَ إِذَا أَخَذَ الْفُرَى وَهِيَ ظَلِيمَةٌ أَنْ أَخَذَهُ
 أَيْمَهُ شَدِيدُ ﴿ ۱۱۲ ﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ
 ذَلِكَ يَوْمَ تَجْمُوعُ لَهُ النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمَ مَشْهُودٍ ﴿ ۱۱۳ ﴾ وَمَا
 نُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُعَدَّدٍ ﴿ ۱۱۴ ﴾ يَوْمَ يَأْتِ لَنَا كَلِمَةٌ نَفْسُ
 إِلَّا يَأْذَنُوهَ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ﴿ ۱۱۵ ﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَمِنَ
 النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ﴿ ۱۱۶ ﴾ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ
 السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ
 ﴿ ۱۱۷ ﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ سَوَّدُوا فَمِنَ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ
 السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءٌ غَيْرَ مَجْذُورٍ ﴿ ۱۱۸ ﴾

دیت هیچ که سیک بؤی نییه به فه رمانی خوا نه بیت قسه بکات
 ﴿ فمنهم شقى وسعيد ﴾ ئینجا ئه و خه لکه ده بنه دوو کۆمه ل،
 هه یانه به هوی لاساری و کلابوونییسه وه به ده بخته و چاره ره ش،
 هه شیانه به بۆنه ی چاکى و باشى خۆیه وه به ختیارو روو سپییه.

ئایندو پاشه رۆزی خه لکانی به ده بخته:

﴿ ۱۰۶: فأما الذين شقوا ﴾ جا ئه وانه یان به ده بخت و لارو لاسارن
 ﴿ ففى النار لهم فيها زفير وشهيق ﴾ له ناگردان، هه رله ویش
 تووشی هه ناسه کورتی و، ته نگه نه فه سی ده بنو، هه ر هاوار
 هاواربانه. (ته به ربی) ئه لیت: کاتی که گویدرئۆ ده ست به سه ریین
 ده کات، پئی ده لئین: (زفیر)، که ده یشیپیریتته وه پئی ده لئین (شهیق).
 مه به ست ئه وه یه که له تاو سزادا هاوارو سه ره سه رنک ده ست
 پئی ده که ن، هه ر ده لئیت سه ره ی گویدرئۆ، زۆر به سه خت هه ناسه
 هه لده مژن و، هه ناسه ده ده نه وه ﴿ ۱۰۷: خالدین فیها ما دامت

چونکه به راستی چاکه کان که نوژییش به شیکه له وان، خرابه کان راده مالن ﴿ ذک ذکرى للذاکرىن ﴾ شو نوژیو له خوا نزیک بوونه ویه، یاده ویه بؤ شهوانه یادی خوا ده کن ﴿ ۱۱۵ ﴾ : واصر فإن الله لا یضیع أجر المحسنین ﴿ وئى یتغممبهر له سر گشت قورث و ناره حه تیبه کانیش به نارامه، چونکه به راستی خوا

لیوفینهم ربک أعمالهم ﴿ بئى گومانیش په روه دگارت به تیرو ته سه لی پاداشی هه موو کرده و کانیان ده داته وه له دواروژدا ﴿ انه بما یعملون خیر ﴾ چونکه هه کارى بکن بئى گومان خوی گوره به ناگایه لبی.

مهردانه خؤ راگره:

﴿ ۱۱۲ ﴾ : فاستقم كما أمرت ومن تاب معك ﴿ ده سا خؤو شهوانه له گهل تودان و تهویه یان له شیرک و کرده وهی خراب کرده و، به و جوړه خوا فرمانی پی کردن به راست و ربک خؤ راگره ﴿ ولا تطغوا ﴾ و له سنوورو یاسای خوا تی مه پهرن ﴿ انه بما تعملون بصیر ﴾ چونکه هه رکارو کرده وهیه ده کن خوا دهی بینى و دهی زانى ﴿ ۱۱۳ ﴾ : ولا تركنوا إلى الذين ظلموا ﴿ به هیج شیوهیه ك مهیل مه کن بؤلای شهوانه ی سته میان کرده و، واته : پالیان پیوه مدهن و پشتگیریان لی مه کن و، به کرده وهی ان رازی مهین ﴿ فتمسك النار ﴾ ده ناگر شه وقتان شهی و ده سووتین. شیخی (به یزاوی) له مانای (رکون) دا ده لیت : (هو الميل اليسير. أى لا تميلوا إليهم أدنى ميل فتمسك النار بركونكم إليهم، وإذا كان الركون اليسير إلى من وجد منه ميل ما يسمى ظلما كذلك، فما ظنك بالركون إلى الظالمين الموصوفين بالظلم، والميل إليهم كل الميل) واته : (رکون) به که مترین مهیل و پال پیوه دان ده لین، جا شه گهر مرؤف به که مترین مهیل دان به لای موشریکان و زالمانه وه، بسووتی و گیروده ببینت، ده بی حالی زالمان خؤیان و شهوانه ی وا به ته و او ی هاوکاریان شه کن چون بی؟ (قه تاده) شه لی : مانای شه م ثایه ته شهویه که ناهق کاران و سته مکارانتان خؤ شهوی و، به قسه شیان مه کن. که او بوو چه نده بتوانری ده بی شه ونده هاوړی و هاوکاری خه لکی کافرو بیده چی نه کری. خو شه گهر ناچار کراین هاوکاری و هاوړیبه تیبان بکهین، شه وه ده چینه بابی (ته قیه) و ناچار پیوه وه شه میش کومه لی مرچی هه یه، له نایه تی : (لايتخذ المؤمنون الكافرين أولياء) سی ثالی عیمران دا کورته یه ک بؤ شه مه نووسراوه ﴿ ومالکم من دون الله من أولياء ﴾ و بیجگه له خواش هیج یارمه تیده ریکتان بؤنابی له و ناگره ده رتان بینى ﴿ ثم لا تتصرون ﴾ پاشانیش سه رناخرین به سه ر دوزمندا.

به باشی نوژیوه کانت بکه:

﴿ ۱۱۴ ﴾ : وأقم الصلاة طرفي النهار وزلفا من الليل ﴿ له هه ردو لای روژدا به یانی و عسر و له چهنده به شیکى سه ره تایی شه ودا شیوان و خه و تنان نوژی به چی بهینن ﴿ إن الحسنات يذهبن السيئات ﴾

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَتَّبِعُكَ هُنَا وَلَا مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَسُودُ آبَاءُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا لَمَوُفُّوهُمْ نَصِيبَهُمْ غَيْرَ مَنُوعٍ ﴿ ۱۱۵ ﴾ وَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِمَّا مَرِيبٌ ﴿ ۱۱۶ ﴾ وَإِن كَلَّمْنَا لَوْلَا لَفِئَتْهُمْ رَبِّكَ أَعْمَلُهَا إِنَّهُمْ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿ ۱۱۷ ﴾ فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿ ۱۱۸ ﴾ وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿ ۱۱۹ ﴾ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَرِزْقَانًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبُنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرٌ لِلذَّكِرِينَ ﴿ ۱۲۰ ﴾ وَأَسِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿ ۱۲۱ ﴾ قُلْ لَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةَ يَتَّهَرُونَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿ ۱۲۲ ﴾ وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ ﴿ ۱۲۳ ﴾

پاداشی چاکه ی چاکه کاران زایه ناکات، پیشه و (ته حمده) شه فرموده یه دینى و ده لیت : ((ما من مسلم یذنب ذنبا، یتوضأ و یصلی رکعتین إلا غفر له))، واته : هه ر موسلمانیک گوناحی بکاو، پاشان ده سنوژی بگری و، دوورکات نوژی بکات، له گوناحه کانی ده بووردریت.

ده بی ده سته یه هه بی بؤ به روه انی له هه ق:

﴿ ۱۱۶ ﴾ : فلولا كان من القرون من قبلكم ﴿ شه وه بؤ له وه هه مووخه لکانه ی به رله تیوه بیون ﴿ أولوا بقية يتهرون عن الفساد في الأرض ﴾ چه ند که سانیکى ژيرو خاوهن هوشی وانه بوو، رنگا به فه سادو خرابه کاری نه دن له ولاتدا؟ ﴿ إلا قلیلا من أنجینا منهم ﴾ به لأم که میکیان ربی خیریان گرت به رو، ده رفته ی فه سادکاریان نه داو، شه میش له سزا بزگارمان کردن، وه کو شه مانداره کانی هه موو هوزو شه مته کان، که واته با له ناو شه ویشدا (شه قوره یش!)

خەلكىكى دىسۆزى ئاۋا ھەبىي و، رىي لەخرابەكارى بگرى،
 ۋە لەجىگايەكى تردا دەفەرموى: (ولتكن منكم أمة يدعون إلى
 الخیر ویأمرون بالمعروف وینهون عن المنکر..)، پیغەمبەرىشمان
 موھەممەد ﷺ دەفەرموى: ((إن الناس إذا رأوا المنکر فلم
 یغیروا، وأشک أن یمهم الله بعقاب)) (ئىبىن ماجە: ۱۳۲۷/۲).
 ﴿ واتبع الذین ظلموا ما أترفوا فیہ ﴾ و ئەوانەى سەتەمكار بوون،
 شوئىنى ئەو خۇشگوزەرانىیە كەوتن و تئیدا مەست بیوون ﴿ وکانوا
 مجرمین ﴾ و چوو بوونە ریزی تاوانبارو گوناھكارانەۋە بۆیە خوا
 لەناوی بردن ﴿ ۱۱۷: وما کان ربک لیلھک القری بظلم ﴾
 پەرۋەردگارت نەى كرددوۋە بەباۋ كە بە سەتم شارو گوندەكان لەناو
 بەرئیت ﴿ وأهلها مصلحون ﴾ و خەلكەكەیشیان چاكساز بوو بن.

خوا نەبویست گشت خەلكى دونیا ئیماندارین:

﴿ ۱۱۸: ولو شاء ربک لجعل الناس أمة واحدة ﴾ ئەر پەرۋەردگارت
 ویستبای ھەموو خەلكى دونیای دەكرده یەك ئوومەت و یەككۆمەل
 و ھەموو دیندارو موئلمان دەبوون بەلام لەبەر ھەرحیکمەتێك كە
 خۇی دەى زانی، ئەۋكارەى بەوشیۋە نەکرد، لەولایشەۋە ئەگەر
 ۋای کردبا (جەب) و زۆر رووی دەدا، ئیتر ئەۋكاتەش پاداشت
 و تۆلە نەدەبوو ﴿ ولا یزالون مختلفین ﴾ ۱۱۹: إلا من رحم
 ربک ﴿ بەلام بەدرئۆزایی رۆزگار، ھەر ناتەباۋ ناکۆك و لیكترازو
 دەبن و، لەسەر یەك بەرنامەو ئایین كۆ نابنەۋە، مەگەر كەسیك
 پەرۋەردگارت بەزەبى پیا بیئەۋەو، بیخاتە سەر رینگەى راست و،
 لەو ناکۆكى و ھەراۋ كێشەىە دوور رای گرئیت، دیارە ئەۋكەسانە
 ھەرگیز كێشە دروست ناکەن و لەناویەكدا ناکۆك نابن ﴿ ولذلک
 خلقهم ﴾ و لەبنەرەتدا بۆئەۋە دروستى كرددوون بکەونە بەر سۆزو
 میهرەبانى خۇی و لەودەستەو كۆمەلە بن كەخوا میهرەبانى لەگەل
 كرددوون و ناتەباۋ پەرتەوازە نەبوون ﴿ وتمت کلمة ربک ﴾ برپاری
 پەرۋەردگاریشت دەرجووۋە فەرموویەتى: ﴿ لأملاَن جہنم من الجنة
 والناس أجمعین ﴾ كەدەبى دۆزەخ پر بکەم لە جندۆكەو بنیادەمە
 لارو لاسارەكان، ئەوانەیان كە شیاۋى ئاگرن ﴿ وكلا نقص
 علیك من أنباء الرسل ما نثبت به فؤادك ﴾ و ھەوالى ئەۋھەموو
 پیغەمبەرۋ گەلانەیانت بۆ دەگزیئەۋە، ھەتا دلتى پى بەھیز بکەین
 و دلتیاشتكەین لەراستی كارەكەت ﴿ وجاءك فی هذه الحق ﴿
 دلتیاشەبە ھەرچى بۆت ھاتووە لەم سوورەتەدا ھەق و راستە ﴿ و
 موعظة و ذکرى للمؤمنین ﴾ و پەندو ئامۆزگاری و بیرخستەنەۋەشە
 بۆ برۋاداران ﴿ ۱۲۱: وقل للذین لا یؤمنون ﴾ و بەۋكەسانە برۋا
 ناھینن بلى: ﴿ اعملوا علی مکاتبتکم إنا عاملون ﴾ ئیۋە لەسەر

كاروكردەۋەى خۇتان بن و، ھەرچیتان لە دەستان دى بیکەن،
 بى گومان ئیمەش لەسەر پەیرەو و پرۆگرامى خۇمان ھەول دەدەین و
 كار ئەكەین ﴿ ۱۲۲: وانظروا إنا منتظرون ﴾ و ئیۋە چاۋەرۋانى
 سەرەنجامى ئیمە بکەن، ئیمەش چاۋەرۋانى سەرەنجامى ئیۋە
 دەكەین ﴿ ۱۲۳: والله غیب السماوات والأرض ﴾ وە زانینى
 ھەموو شتیكى غەیب و نادبارى ئاسمانەكان و زەۋى ھەر بۆ
 خواپە، دەزانئى چیتان بەسەر دى و چیش بۆ ئیمە ئەبى ﴿ وإلیه
 یرجع الأمر کله ﴾ و تەۋاۋى كارو ھەموو برپاریكیش ھەر بۆلاى
 ئەو دیتەۋە ﴿ فاعبدہ ﴾ سا تۆش ھەر ئەو پەیرەستەو سابت و
 نەگۆراۋ بە ﴿ وتوکل علیہ ﴾ و ھەر بەۋیش پىشت بېستەو ئارامت
 ھەبى ﴿ وما ربک بغافل عما تعملون ﴾ و ھەرگیز پەرۋەردگاریشت
 بى ئاگاۋ خافل نبیە لەھەركارو كرددەۋەيك ھەردوولاتان دەى كەن،
 واتە: ئیۋە ئەوان ھەرچى بکەن خوا ئاگاى لبیە.

لە (۲۲) ى شەۋالى (۱۴۱۵) ك بەرامبەر بە (۱۹۹۵/۳/۲۱) ز لەم
 سوورەتە بوومەۋە.
 الحمد لله أولا وآخرا.

سوورەتى (يوسوف) نە

مەككەسىۋە، (۱۱۱) ئاھتە

بەناۋى خۋای بەخشندەى میهرەبان

سوورەتى (يوسوف) چیرۆك و داستانى (يوسوف) دەگزیئەۋە،
 بەتایبەت كە ئەو ھەموو بەلاۋ نەھامەتییەى لەلایەن براكانى و،
 خەلكانى ترەۋە لەمالى گەرەى میسرو، لەزىندان ولەنەخشەو
 پیلانى ژنەكاندا بەسەریا ھات.. تا دەرنەجام خۋای میهرەبان و
 دلۇفان رزگارى كرددو بوویە نموونەى دلپاكى و، داۋین پاكى بۆ
 تەۋاۋى جیھان، بەتایبەت بۆ لاۋانى سەردەمى خۇی.
 زۆر بە ئوسلووب و شیۋازىكى ویزدان بزۋین دەست پى دەكات،
 وشەو بىژەۋە شیۋەى گەیاندى و، تام و چىزى گىرانبەۋەى
 چیرۆكەكە، بەجۆرىكى ۋایە دەچیتە ناۋ دلەۋە، ھەرچۈنئى خۋین
 بەشادەمارەكاندا دەچى و دەگاتە ئیۋ دل، ھەر ۋەكو رۇج دەچیتە
 ناۋجەستەو لاشەۋە.. ئەم سوورەتە ھەرچەندەش مەككەسىۋە، بەلام
 شیۋازىكى ناسك و نەرمى ھەبە، میهرەبانى و، رەحم و سۆز
 دەنوینى.. بۆیە زانایەك دەلئیت: سوورەتى (يوسوف) و سوورەتى
 (مەریەم) لەدووبارەو سى بارە كرددەۋەیاندا بەھەشتییەكان تام و
 لەزەتیان لۆۋەردەگرن، (عەتا) یش دەلئیت: ھەر مەۋبەكى خەفەتبارو
 دلزۋیر سوورەتى (يوسوف) بیبىسى ئەحەۋیتەۋە.

نیم پی ددهدی بۆتی بخوینمه وه؟ پیغه مبه ر ۱۱ رهنگ و روخساری پیروزی گؤرا. عهبدوللا دهلی: به عومرم گوت: نابینی روخساری پیغه مبه ر ۱۲ له تورپه بییدا چون گؤرا؟! عومر وتی: (رضینا بالله ربا، وبالإسلام دینا، وبمحمد رسولا) پاشان پیغه مبه ر ۱۳ فهرمووی: سویند بهو زاتهی که گیانی موحه ممددی به دهسته، نه گهر نیستا

نم سوورته له پاش سوورتهی (هوود) وه هاتوو، هر له وساله دا که هر دوو پالپشته که ی پیامبر ۱۴ (ئهبوتالیب و، خانوو خه دیجه) له دونیا دهرچوون، وه له بهر سهختی و نه هامة تیی و رووداوه کان تییدا ناو نرا به (عام الحزن). جا نا له و ماوه تال و پر له میحنت و نه شکه نجه یه دا نم سوورته دیت بؤ دلدانه وهی پیامبر ۱۵. وهک پینی به فرمووی: له بروا نه هینان و نازاری قوم و گه له کت بی تاقت مبه، چونکه پاش هه موو نارچه تیبیهک خو شیبیه، وه له دوا ی هه موو تن گانه یهک فهرحانه یه. سهیری یووسفی برات بکه. که چون نه وه موو به لا جوراو جورهی به سهردا هات: هر له کیشه ی براکانی و زیندان و، تاقیکردنه وهی ژنه که ی عه زیزو، نهوین بازی بوی و، نهو فرت و فیل و حیله یه ی بوی دارشت. به لام چونکه نهو له پیناوی بیرو باوه ره که ییدا راست بوو و نارامی گرت. خوای گه وره ییش له زیندانه وه بردی بؤ کوشکی پاشایه تی و، کردیشی به گه وره پیاوی ولاتی میسر. جا هه رکه سیگ بیهوی ربی مهران بگریت، ده بی سه بر و نارامی نه وانیشی هه بی، نه گینا ناگاته نهو سه روهری و ریزو حورمه ته. بویه په یتا په یتابه پیغه مبه ر ۱۶ ده فرمووی: (فاصبر کما صبر أولوا العزم من الرسل) ۳۵/۶۶. یان ده فرمووی: (واصبر وما صبرک إلا بالله، ولا تحزن علیهم ولا تک فی ضیق ما یمکرون) ۱۶/۱۲۷. بهی: به کورتیی: کهش وهوای نم سوورته دلدانه وهی بؤ پیامبر ۱۷، و هه روا بؤ کاروانی موجهایدان و، راسالان و، راستگویان و، چاکان و، پاکان تا رۆزی قیامه ت.

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَرَاؤُنَّ مَخْلَفِينَ
 ﴿١٢٨﴾ إِنْ أَمِنَ رَحْمَتُ رَبِّكَ وَالذَّلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ
 لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٢٩﴾ وَلَا تَقْصُ
 عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نَسَبْتَ بِهِ فَؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ
 الْحَقُّ وَوَعْدَةُ الرَّحْمَنِ إِنَّ الرُّسُلَ كَانَتْ تَكْفُرًا ﴿١٣٠﴾ وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
 اصْبِرُوا عَلٰى مَكَاتِبِكُمْ إِنَّا عَمِلُونَ ﴿١٣١﴾ وَأَنْظِرُوا إِنَّا مُنظِرُونَ
 ﴿١٣٢﴾ وَفِي غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ
 فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَفِيلٍ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٣٣﴾

سورته یوسف

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الرَّ تِلْكَ مَا بَدَأَ الْكِتَابِ الْغَيْبِ ﴿١﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا
 لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ
 بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ
 لَمِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٣﴾ إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ
 أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ﴿٤﴾

نهم قورئانه به زمانی عه ره بییه:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ * ۱: الر ۱۱ پته کانی قورئانیش هر له پیتانه پیک هاتوو، جا نه گهر ئیوهش ده توانن، وینهی نهو (قورئان) به بهینن، ده سا فرموون! ۱۱: تلک آیات الکتاب المبین ۱۱: نم سوورته که بؤ تو هاتوو نایه تگه لی کتیبیکی روون و ئاشکراو به یانکه ری حلال و حرامه بؤ هه رکه سیگ تی بفکری ۱۲: ۲: إنا أنزلناه قرآنا عربيا ۱۲: قورئانیکه که ئیمه به زمانی عه ره بی ناردومانه ۱۳: لعلکم تعقلون ۱۳: تا به لکو ئیوه ژیری به کار بخن و تی بگن ۱۴: ۳: نحن نقص علیک احسن القصص بما أوحینا إلیک هذا القرآن ۱۴: شهی پیغه مبه ر ۱۵: ئیمه له گه دل نم قورئانه دا که بومان وه حی و سروش کردیت هه والی گه لانی پشوو به جوانترین شیوهی داستان بۆت باس ده که یین. (عهبدوللا ی کوری سابت) دهلی: (عومر) هاته لای پیغه مبه ر ۱۶: وتی: براده ربکی هوژی به نی قورمیزم کورتو بوخته یه کی (تهورات) سی بؤ نووسیوم، نایا

(مووسا) ییش بیته وه ناوتان و، پهیره وی لی بکن و، پشت له من بکن، گومراو لاری ده بن. ئیوه له ناو ئوممه ته کاندا به شی منن، منیش له ناو پیغه مبه رانا به شی ئیسوم. (رواه أحمد) ۱۷: وان کنت من قبله لمن الغافلين ۱۸: که به راستی تو شهی پیغه مبه ر ۱۹: بهر لهو قورئانه له خه لکانی بی ناگا بوویت، هیچ شتیکت لهو قورئان و داستانه نه ده زانی.

رینه بییه کانی نایه تی (۲-۱):

۱) دهرکه وتنی ئیجازی قورئان و ده سهوسان بوونی نهوان، چونکه قورئان هر له پیتانه: (الم، طس، ق...) پیک هاتوو، که چی هه موو عه ره بی خو شخوان و رهوانییز، نه یان توانی نمونه ی ته نیا سووره تیکی بچو کیشی بهینن. ۲) نم قورئانه بویه به زمانی (عه ره بی) هات،

کە عەرەبەکان بە تاییەتی لەو دەمدا لێی تێبگەن و بە جیهانیانی بگەین.

﴿ ۳ قورئان جوانترین و باشترین داستانی تێدایە، کە وابوو شیاو نییە گوێ بۆ شتی دیکە بگێردی، وەکو ئیمامی (ئەحمەد/خوای لێی رازی بیست) لە (عومەری کوری خەتتاب) هەو دەگێریتەوه کە: نامەیهکی لە خاوەننامەکانهوه چنگ کەوتبوو، ویستی بۆ پیغەمبەری بخوینیتەوه ﴿﴾، ئەویش توورە بوو و فرمووی: ئەی کوری خەتتاب! چۆن تا ئیستایش سەرگەردانن؟! سویند بەو زاتە کە گیانی منی بە دەستە، پەيامیکی خاوین ویاک و ئاشکرام بۆ هینان، کە وابوو ئێوه هیچ شتی لەو خاوەننامانە مەپرسن، چونکە هەر خوا دەزانێ بە راست وەلامتان ئەدەنەوه، یا نا؟ ((والذی نفسی بیده لو أن موسی کان حیا ما وسعه إلا أن یتبعنی)) دیسان سویندم بەوهی گیانی منی بە دەستە، ئەگەر مووساش ﴿﴾ زیندوو بوایه، هەر دەبوو پەیرهوی لە دین و بەرنامە ی من بکا.

خەونە کە ی یوسف:

﴿ ۴: إذ قال یوسف لأیبه ﴿ ئەوکاتە وەبیر بینه کە یوسف گوتی بە باوکی: ﴿ یا أبت إنی رأیت أحد عشر کرکبا ﴾ ئەی بابە! بە راستی من خەوێکی سەیرم دیتوو، دیتم: یازدە ئەستێرە ﴿ الشمس والقمر ﴾ و خۆرو مانگ ﴿ رأیتهم لی ساجدین ﴾ سوژدەم بۆ دەبەن. پێشەوا (بوخاری/ خوا لێی رازی بیست) ئەم فرمودەیهی هیناوه: (سئل رسول الله ﴿﴾ أی الناس أکرم؟ ((قال: أکرهم عند الله ألقاهم))، قالوا: لیس عن هذا نسألك. ((قال: فأکرم الناس یوسف، نبی الله، ابن نبی الله، ابن نبی الله ابن خلیل الله))، قالوا لیس عن هذا نسألك. ((قال: فمن معادن العرب تسألونی؟))، قالوا: نعم. ((قال: فخیارکم فی الجاهلیه، خیارکم فی الإسلام إذا قهروا)) واتە: لە پیغەمبەریان ﴿﴾ پرسى: چ کەسێ بەرێزتره؟ فرمووی: بەرزترینی خەلک لای خوا، خۆ پارێزتریانە، وتیان: ئێمە لەوه ناپرسین! فرمووی: جا پایە بەرزتری هەموو مرقفەکان (یوسف) پیغەمبەری، کوری پیغەمبەری، کوری پیغەمبەری، کوری خۆشەویستی خوایه. وتیان: لەوهیش ناپرسین! فرمووی: ئەی لەبەرەت و رشتە ی عەرەب دەپرسن؟ وتیان: بەلێ. فرمووی: کێیان لەسەردەمی ئەفامیدا باش بووه، ئیستایش لەنیو ئیسلامدا هەرئەو کەسە باشە، بەومەرجە لەم نایینی ئیسلامە تێبگا.

بابی نامۆزگاری یوسف دەکا لەبارە ی خەونە کە یهوه:

﴿ ۵: قال یا بنی لا تقصص رؤیاک علی إخوانک ﴾ بە عقووبی باوکی وتی: کورە چکۆلە کەم شەم خەوت بۆ براکانت مەگێرەوه ﴿ فیکیدوالک کیدا ﴾ ئەوهکو فیلیکت لێ بگەن و داویکت بۆ بنینهوه، چونکە خەوه کەت ئاینده یهکی باشی لێوه دیاره ﴿ إن الشیطان للإنسان عدو مبین ﴾ چونکە شەیتان بۆ بنیادەم دوزمنیکی ئاشکرایه، دەتۆش زۆر وریابه، ئەوهک براکانت لێ هان بدات.

یوسف هیری لێدانەوه ی مانای خەون بوو:

﴿ ۶: وكذالك یجتیک ربك ﴾ هەر وهک پەرورەدگارت ئەو خەوهی نیشان دایت، هەر ئاواش هەلت ئەبێزێ بۆ پەيامبەریتی ﴿ و یعلمک من تأویل الأحادیث ﴾ و ماناو مەبەستی خەونەکانیشت فێر دەکات چۆن لێکیان بەدیتەوه و چارەسەریان بۆ دا بنیست ﴿ و یتم نعمته علیک و علی آل یعقوب ﴾ و دەر بارە ی تۆو هەموو بنەمالە کە ی (بە عقووب) یش نازونیمەت و بەخششی خۆی (پلە ی پیغەمبەریتیان) بۆ تەواو دەکا ﴿ کما أتمها علی أبوبک من قبل إبراهیم وإسحاق ﴾ هەر وهکو ئەویله و پایە یه ی بەسەر باپیرانت (ئێبراهیم) و (ئیسحاق) لە پیش باوکتدا تەواو کرد ﴿ إن ربک علیم حکیم ﴾ بێ گومان بە پەرورەدگارت زۆر زانایه، زۆریش لە کارزان و کار جوانه، چاک دەزانێ چی دەکات، لەبەرچی دەیکا.

سەرگروشتە ی یوسف نیشانه گەلێکی تێدایه:

﴿ ۷: لقد کان فی یوسف وإخوته آیات للسانین ﴾ بێ گومان لە بەسەر هاتی یوسف و براکانیدا گەلێک بەلگە و پەندی گرنگ هەیه بۆ ئەوانە ی لەوروداوه دەپرسن ﴿ ۸: إذ قالوا لیوسف وأخوه کاتی براکانی یوسف بەبۆچوونی خۆیان وتیان: ئەمە سویندی بیست (یوسف) و (بنیامین) ی برای ﴿ أحب إلی أبینا منا ﴾ لای بابمان لە ئێمە خۆشەویستره! چونکە خەونە کە یان بیستبوو، دەیان زانی دەبیستە مایه ی زیندە ریزو حورمەت بۆی لای بابی ﴿ ونحن عصبة ﴾ خۆ ئێمە دەستە و کۆمە لە پیاویکی هەق وایه دل بە ئێمە بدات، هەتائەوان ﴿ إن أبانا لفی ضلال مبین ﴾ بێ گومان لەمدا باوکمان کەوتۆتە ناوه ئەیه کی روون و ئاشکراوه، (ئێبێن کەسین) دەلی: بەلگە یه کی قسە برو یه کلا کەر وه نییه کە: براکانی (یوسف) پیغەمبەر بووبن. ﴿ ۹: اقلوا یوسف ﴾ لەنیو خۆیاندا بریاریانداو گوتیان: چار هەرئەوه یه بیکوژن!! ﴿ أو أطرحوه أرضا ﴾ یان فرە ی دەنە شوینکی چۆل و ببابانەوه ﴿ یخل لکم

وجه اَیْکُم ﴿١٠﴾ نه‌وکاته سه‌رنج و رووی باوکتان یه‌کلا ده‌بیته‌وه بوټان و، روو هر به‌نیوه شه‌دات ﴿١١﴾ و تکرنوا من بعده قرما صالحین ﴿١٢﴾ وه دوای یووسوف ته‌وبه‌ده‌کهن و، ده‌بنه پیاوچاک و، گپروگرفتیشتان نامینیت ﴿١٣﴾ قال قائل منهم ﴿١٤﴾ قسه‌کهریکیان وتی: ﴿١٥﴾ لا تقتلوا یوسف ﴿١٦﴾ له‌دژایه‌تی (یووسوف) دا، مه‌گه‌نه نه‌وسنوره بیکوژن ﴿١٧﴾ و ألقوه فی غیاب‌الجب ﴿١٨﴾ وه بیهاوینه ناو بیخی بیریکسی قووله‌وه، دیاره‌خوای گه‌وره کاریکسی زور گرنگی پنیه‌تی، بویه نه‌و که‌سه‌یان له‌وی راست ده‌بیته‌وه، نه‌و رایه پیننیاز ده‌کاو لیشی قبول ده‌کهن ﴿١٩﴾ بلتظه بعض‌السیارة ﴿٢٠﴾ نه‌وسا بو دوایی هندی کاروانچی ده‌چنه سه‌ر بیره‌که‌وه ده‌ری دینن و هلی ده‌گرن، نیوه رزگار ده‌بن و نه‌ویش ناکوژریت ﴿٢١﴾ ان کتم فاعلین ﴿٢٢﴾ شه‌هر شه‌تانه‌وی نه‌و کاره بکهن. (نشین نیسحاق) ده‌لینت: کاریکسی زور دل‌ره‌قانه‌یان کرد به‌رامبه‌ر به‌یووسوف، چونکه گوینیان به‌برایه‌تی و، خوزه‌ویستی نه‌ولاه شوخ و شه‌نگه نه‌داو، بیریکیان له‌ونازارو بیزاره نه‌کرده‌وه ده‌چینه دل‌ی نه‌و (به‌عقوب) به‌ بیرسه‌الی بابیان‌وه.

که‌له‌گه‌ل‌خویاندا بیبه‌ن.

یووسوف خرابه بن بیره‌که‌وه:

﴿١٥﴾ فلما ذهب‌ابه ﴿١٦﴾ جاکاتی له‌گه‌ل‌خویان بردیان، نه‌و هه‌موو قسه‌و ناگر به‌سه‌یان شکاندو، خه‌یالی خرابیان کرد به‌رامبه‌ری،

قال یوسف لا تفتضحوا بالک عن إخوانک فیکیدوا لک کیدا
 إن الشیطن لالیسن عدو مبیت ﴿١٠﴾ وکذابک بحبیبک
 ربک وعلماک من تأویل الأحادیث ونبیة نعمته علیک
 وعلیة ال یعقوب کما أتمها علی أبویک من قبل إبرهیم واسحق
 إن ربک علیهم حکیم ﴿١١﴾ لقد کان فی یوسف وإخوانه
 آیت للساویلین ﴿١٢﴾ إذ قالوا لیوسف وأخوه أحب ال
 آینا منا ونحن عصبة إن آبانا لینی صلیل مبین ﴿١٣﴾ اقتلوا
 یوسف أو اطرحوه أرضا یحملکم وجهه ا یکم وککوؤا من
 بعده فوما صلیحین ﴿١٤﴾ قال قائل منهم لا تقتلوا یوسف
 و ألقوه فی غیاب‌الجب بلتظه بعض‌السیارة إن کتم
 فاعلین ﴿١٥﴾ قالوا یا آبانا مالک لا تأمننا علی یوسف وإن الله
 لتصلحون ﴿١٦﴾ أرسله معنا عدا یرتع ویلمب وإن الله
 لحفیظون ﴿١٧﴾ قال إنی لیخزئنی ان تذهبوا به و آخاف
 ان یأکله الذئب وأنتم عنه غافلون ﴿١٨﴾ قالوا لئن
 آکله الذئب ونحن عصبة إنا إذا لخسرون ﴿١٩﴾

به‌ناوی سه‌یرو سه‌فاوه یووسوف له‌گه‌ل‌خویان ده‌بن:

﴿١١﴾ قالوا یا آبانا ﴿١٢﴾ نه‌وجا بو شه‌نجامدانی پیلانه‌کیان، هاتنه‌لای بابیان و وتیان: بابیه! ﴿١٣﴾ مالک لا تأمننا علی یوسف ﴿١٤﴾ بوجی به‌ده‌سه‌تیک و نه‌مینمان دانانیت سه‌بارت به‌یووسوف! ﴿١٥﴾ و انا له‌لناصحون ﴿١٦﴾ بی‌گومان به‌نیوه دلسوزو خیزخوازین بوی ﴿١٧﴾ أرسله معنا غدا ﴿١٨﴾ ده‌سا سه‌یینه‌ی له‌گه‌لمان بینیره بو ده‌شت یرتع ویلمب ﴿١٩﴾ با بو خوی چی پی خوزه بیخوات و، گه‌مه و یاریش بکات ﴿٢٠﴾ و انا له‌لحافظون ﴿٢١﴾ دلنیایشه نیوه پاریزگاری نه‌وین و ده‌ی پاریزین، که‌وه‌بوو زوو ته‌سه‌لیممانی بکه‌وه، له‌هیچ شتیک مه‌ترسه ﴿٢٢﴾ ١٣: قال إنی لیخزئنی ان تذهبوا به ﴿٢٣﴾ یه‌عقوب وتی: بیسو زورخه‌فته‌تبار ده‌بم به‌برده‌که‌ی، واته: تواناو وزه‌ی فیراقیم نییه! ﴿٢٤﴾ و آخاف ان یأکله الذئب ﴿٢٥﴾ ده‌شترسم گورگ بیخوا ﴿٢٦﴾ و انا له‌غافلون ﴿٢٧﴾ و نیوه‌یش گوپی نه‌ده‌نی و ناگاتان لی نه‌بی، نه‌وجا کوره‌کانیش نه‌وقسه‌یان له‌ده‌م بابیان قوزته‌وه، بو‌دوایی کردیانه ده‌سه‌پیکسی خویان بو‌فته‌وانی یووسوف ﴿٢٨﴾ قالوا لئن آکله الذئب ﴿٢٩﴾ وتیان: جانه‌گه‌ر گورگ خواری ﴿٣٠﴾ ونحن عصبة ﴿٣١﴾ و نیوه‌یش کومه‌له‌ پیاویکی به‌هیزی واین ﴿٣٢﴾ انا إذا لخسرون ﴿٣٣﴾ دیاره نیوه زیان‌دیده‌وه زیانبارین، که‌واته: هه‌رگیز شتی وا رووندات و نابیت، به‌لی‌پاش نه‌و هه‌موو ناگر به‌سه بو نیسه‌کانیان، بابیان به‌ناچار ی قه‌ناعت ده‌کاو قایله‌ده‌بیت

بویه ده‌فرموی: ﴿١٠﴾ و أجمعوا ان یجعلوه فی غیاب‌الجب ﴿١١﴾ و غیرت هه‌موو لی‌بران و، به‌یه‌کده‌نگ رایان هاته سه‌ر نه‌وه که: به‌گه‌له‌کومه‌کی بیخه‌نه بن بیره‌که‌وه، (سه‌دی) ده‌لینت: به‌ستیان به‌په‌تیکه‌وه، دایان کیشایه خواره‌وه، جاهه‌رکه ده‌ستی راده‌کیشا بولای یه‌کیکیان - به‌لکه ره‌حمی پی‌بکات به‌زله‌ پیاا ده‌هات، کاتی له‌لیواری بیره‌که‌یشدا ده‌ستی ده‌ئالان به‌به‌روکی هه‌ر کامیکیاندا، خیزا ده‌یاندا به‌ده‌ستییا، پاشان له‌نیوه‌ی بیره‌که‌دا په‌ته‌که‌یان بری و، که‌وته بنی بیره‌که‌وه، ناو دای پووشی و نه‌وجا هه‌لسایه‌وه و په‌لاماریداو چوو به سه‌ر به‌ردیک که له‌ناوه‌راستی بیره‌که‌دا بوو، له‌سه‌ریه‌وه خوی‌گرت‌وه! ئاله‌و حاله بیخاله‌دا خوا فرموی: ﴿١٢﴾ و أوحینا الیه ﴿١٣﴾ نه‌وسا نیمه‌ش وه‌حی و سروشان بو یووسوف کرد وتیمان‌گه‌یاندا ﴿١٤﴾ لتبشتم بامرهم هذا ﴿١٥﴾ که به‌راستی رژی دیت تو بزگارت ده‌بی و، نه‌وان به‌م‌کاره نار‌ه‌وایه‌یان - که به‌رامبه‌ر تو کردیان - ناگادار ده‌که‌یته‌وه ﴿١٦﴾ وهم لا یشعرون ﴿١٧﴾

ۋەستىشناكەن و، تۆ نانا سەنە ۋە، نازان تۆ (یووسۇف) یت.

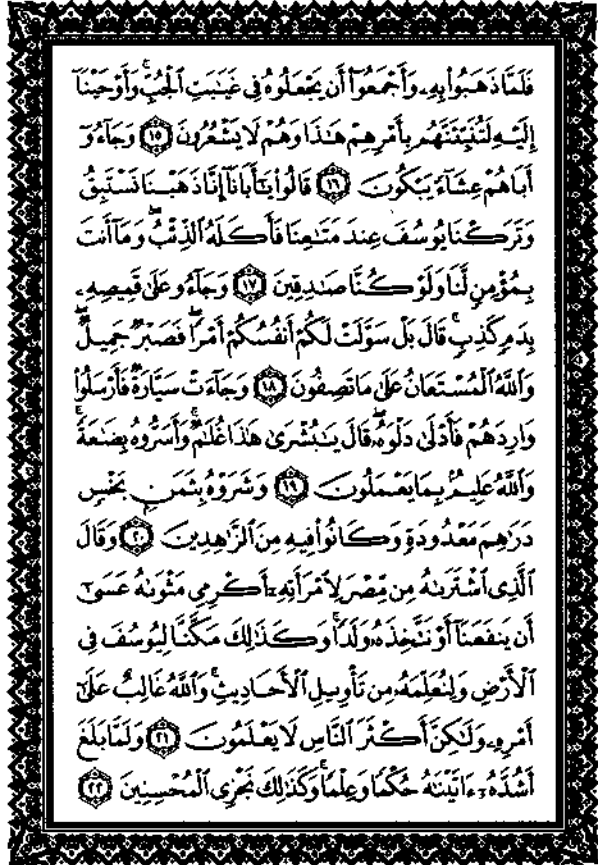
لاى بابیان تاوانە كەيان پینە دەكەن:

۱۶: ۋاوا و أباهم عشاء بیکون * ئەوکارەیان کردو، پاشان شەو درەنگانیک بە کوئی گریانە ۋە بۆ لای باوکیان هاتنە ۋە، جا

جیل * چارهى من "لەبەر امبەر ئەو روودا ۋە تالە ۋە" ھەر سەبرو ئارامیکى جوان و بى سكالو و بى قەرازىيە، سەبرىكى و شایستەى پلە و پایەى پیغەمبەرىنى بیت * ۋاھە المستعان علی ما تصفون * ھەر خواش داواى یارمەتى لیدە کرى بۆ ھەلگرتنى ئەو بەلایەى ئیو ۋە سفى دەکەن و دەلیین.

یووسۇف لەبیر دەر هیتر او وەکو کالاً فرۆشرا!

۱۹: ۋاوا سياره * جا داواى ماوەیهك كاروانیک له (شام) ۋە هات بچیت بۆ (میسر) و لەو ناویدا پیوستیان بە تاو بوو چوونە سەر بیڕەكە * فآرسلوا واردهم * و تاو ھەلگۆزە کە یانیان نارد تاویان بۆ دەر بیئى * فآدلسى دلوه * ئەویش سەتە کەى داھیشتە بیڕە کە ۋە، کاتى ھەلیکی شایە ۋە ئەو لا ۋە یە دیت، سەرى سورما، بۆیە * قال یا بشرى هذا غلام * وتى: موژدە بیت! ئەمە تازە لاویکی جوان و ئیسک سووکە لەم بیڕەدا بوو * و آسروه بضاعه * براکانى، یان ئەو خەلکەى دەورو بەرە دەنگوباس و بەسەر هاتە کەى (یووسۇف) یان شار دە ۋە، کردیانە کالاکەل و پەلیک بۆ فرۆشتن! * ۋاھە عليم بما عملون * ۋە خوا بۆخوی بە تاگا و زانا بوو بە ۋەى دەیان کرد * ۲۰: و شرهه بئمن بخر دراهم معدده * ۋە بەنرخیکى زۆر کەم و ھەرزان، لە بازارى کۆیلە فرۆشەکانى میسردا یووسفیان بە چەند درەمیکى کەم فرۆشت * و کانوا فيه من الزاهدين * ۋە فرۆشتنە کە یشیدا زۆر دونیا و یمست نەبوون و گوییان نەدا یە، ھەر ویستیان لە کۆلیان بیئە ۋە ئەو کە ئاشکرا بیت.



فَلَمَّا ذَهَبُوا بِرَبِّهِمْ وَأَجْمَعُوا أَنْ يَصْلَوْهُ فِي غَيْبَتِ الْبُحْرِ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَنُنَزِّلَهُنَّ أَهْرَافًا مِّنْهُمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿۱۷﴾ وَجَاءَتْ أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿۱۸﴾ قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّكَ دَهِبْنَا نَمَسْتُكَ وَرَكَعًا يُوسُفَ عِنْدَ مَتْعَعِنَا فَاكْلَهُ اللَّهُ ذُئْبًا وَمَأْنَتًا بِمُؤْمِنٍ لَّنَأُولُوكَ أَصْدِقِينَ ﴿۱۹﴾ وَجَلَّ وَعَلَى قَمِيصِهِ يَدْمُرُ كَذِبًا قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿۲۰﴾ وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْلًا قَالَ يَا بَشْرَى هَذَا غُلامٌ وَأَسْرُوهُ وَضَعُوهُ وَاللَّهُ عَلَيْهِ بِمَا تَصْلَوْنَ ﴿۲۱﴾ وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ﴿۲۲﴾ وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِن مِّصْرَ لَا مِرَّةَ أَكْرَمِي مَثْوَاهُ عَسَى أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَى أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۲۳﴾ وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ رَءَاهُ آيَاتَهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ نَجْمُرُ الْمُحْسِنِينَ ﴿۲۴﴾

یە عقووب وتى: چى قەوما ۋە! یووسۇف کوا؟ * ۱۷: قالوا یا ابانا انا ذهبنا نستيق * وتیان: بابە! بە راستى ئیئە روشتین غار غارین و پیئشبرکی بکەین * و ترکنا یوسف عند متاعنا * و یووسۇفیشمان لای کەل و پەلە کانمان بە جى هیشت * فآکله الذئب * ئەو جا گورگ پەلامارى دایە ۋە خواردى!! * وما انت بمؤمن لنا * ۋە تۆ قەت بروامان پی ناکەیت * ولو كنا صادقسن * ھەر چەندە راستگۆیش بین، چونکە بە گومانى لیمان، جا نەخوازەللا ئیستاش کە یووسۇف بیئەرو شوینە * ۱۸: ۋاوا علی قمیصە بدم کذب * کراسە کەشیان بە خوینیکى دروینە ۋە بۆ هیئا، بەرخیکیان سەر برى و، کراسە کەیان تی ھەلکیشا، بەلام لە بیریان چوو بیئیدرینن، بۆیە بابیان باوهرى پی نەکردن * قال بل سولت لكم أنفسکم أمرا * گوتى: نەخیزر باوهرناکەم شتى و بووبى، بەلکومسن بەلامە ۋە وایە کە ھەوا ۋە فستان شتیکی تری بۆ شیرین کردوون واتە: بەدەر لە ۋە بە منتان گوت شتیکی تریان ئەنجام داو، بۆیە گوتى: * فصبر

یووسۇف دەگانه مالى پاشای میسر:

بەل ئەوان ھەر ویستیان لە دەستیان بیئە ۋە، خوایش کارى پیئەتى، بۆیە ھەر لە یە کەم روژە ۋە قادرمەى بۆ دادەنیئەت ھەتا وردە وردە لە سەرخۆ سەرکە ویت، بۆیە دەى خاتە دەستى ۋە زىرى گەرەى میسرە ۋە دەبی حورمەت و ریزیشى بگرن، ۋە کو دەفەرموى: * ۲۱: وقال الذى اشتراه من مصر لامراته * ۋە ئەو کە سەى لە میسردا یووسۇفی کرى (کە پاشا ۋە عزیزى میسر بوو) بە ژنە کەى خۆى وت: * أكرمي مثواه * ریزی بگره و شوین و جیگەى باش و شیواى بۆ ئامادە بکە * عسى أن نفعنا أو نتخذه ولدا * سابەلکوقازانج و کەلکیکمان پی بگە یە نیئەت، یان "کە ئیئە منالان نییە" بیکە یە کورى خۇمان، لە راستیدا خوا خۆى ئەو گشت پلانە ریک دەخات بۆ یووسۇف. (ئە یوونیسحاق) لە (ئیبین مەسعود) ۋە دەلیئەت: زرنگرتینى مەردم ئەم سنى کە سە یە: یە کەم:

ولقد همت به ﴿۱۶﴾ ثمه سویندی بیټ شازن به ته واوی نیازی خرابی به (یوسف) کردو، به ته واوی لی پراو پرسیاری دا که: ئه و کاره ی له گه ل بکات، بویه په لاماری دایه! ﴿۱۷﴾ وهم بها لولا أن رأى برهان ربه ﴿۱۸﴾ (یوسف) یش گیری خوارد به ده سته وه و ناموزگار بییه کی زوری کرد، به لام هر واژی لی نه هیئا، خو ئه ر به لگه و نیشانه یه کی

(عزیز) میسرکه به ژنه که ی گوت: ریزی یوسف بگره! بی شهوش بزانی پایه و پله ی چیه.

دووه: ئه و کیژوله که به بابی گوت: (یا بیټ استجره..)

سییه م: (ئه بو به بکه) که پاش خو ی (عومه) ی هه لیزاردو کردییه خه لیفه ی موسلمانان.

﴿۱۶﴾ وكذلك مكنا يوسف فى الأرض ﴿۱۷﴾ وه ئاوا ئه م پایه مه کانه ته مان بی دا ئاوا یش قورسای و ده سه لاتمان بو یوسف له میسر جیکیر کرد ﴿۱۸﴾ ولتعله من تأویل الأحادیت ﴿۱۹﴾ وه بو شه وه ی فیریشی بکه ین چون مانای خه ون و رووداوه کان لیک بداته وه و، شاره زای چاره سهری گرفته کانی بکه ین ﴿۲۰﴾ والله غالب على أمره ﴿۲۱﴾ خوا ی گه وره یش به سه رگشت کاره کانی خویدا زال و به ده سه لاته ﴿۲۲﴾ ولكن أكثر الناس لا يعلمون ﴿۲۳﴾ به لام زوریه ی خه لکی ئه مه نازانن و، له حکمه تی کاره کانی تی ناگه ن ﴿۲۴﴾ ولما بلغ أشده ﴿۲۵﴾ جا که پیگه یشت و، به ته واوی عه قل و هیزی په یدا کردو، به ده سه لات و توانای لاویتی خو ی گه یی ﴿۲۶﴾ آتیه حکما و علما ﴿۲۷﴾ پله ی پیغه مبه ریتی وزانست و زانیاری تیرو ته سه لمان دایه ﴿۲۸﴾ وكذلك نجى المحسن ﴿۲۹﴾ وه ئیمه هه موو کاتی ئاوا پاداشتی چاکه کاران ئه ده یینه وه.

ژنه که ی عزیز میسر نه مارج ده کانه یوسف!

﴿۲۳﴾ و راودته التي هو فى بيتها عن نفسه ﴿۲۴﴾ جائه و ثافره ته ی که یوسف له مالیا بسو هه ولیکی زوری له گه لدا هه تا رامی بکاو له گه لیا جووت بیی! له وه ده چیت - وه ک ئه لاین - ته مه نی عزیز له و سه رده مه دا له چل سال که متر نه بو بو بیټ و، ژنه که یشی نزیکه ی سی سالیگ بو بیټ، وه یان ته مه نی ژنه که ی له چل سالیدا بو بیټ و ته مه نی (یوسف) یش ده وره یه رى بیست و پینج سال بو بیټ ﴿۲۵﴾ و غلقت الأبواب ﴿۲۶﴾ وه به و نیازمه ته واوی ده رگاگانى له یوسف به ست و، تۆکه و مه حکمه می کردن ﴿۲۷﴾ وقالت هیت لک ﴿۲۸﴾ و وتی: من خوم بو تو ئاماده کردوه و، توش زور به په له وه ره پيشی و ئاماده به ﴿۲۹﴾ قال معاذ الله ﴿۳۰﴾ یوسف یش داواکه ی ره ت کرده وه و وتی: په نا به خوا ئه گرم، هه رگیز کارى ئاوا ناکه م ﴿۳۱﴾ إنه ربه أحسن منى ﴿۳۲﴾ چونکه به راستی میزده که ی تۆ گوره و ئاغای منه و جوان ریزی لی گرتوو و، پیاوه تی زوره به سه رمه وه، ده بی جوامیزانه سه یری مال و خانه واده ی بکه م، نه ک خیانه ت و گزی لی بکه م، له ولایشه وه به زاندى سنووری خوايه و، کارى سته مکارانه ﴿۳۳﴾ إنه لا يفلح الظالمون ﴿۳۴﴾ خو به راستی خه لکانی سته مکار و له سنوور ده رجوو، هه رگیز سه رکه و تووو به ختیار نابن ﴿۳۵﴾

وَرَاودَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَقَتِ الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْت لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَنَآئِي إِنْ مَلَآ بِفُلِحِ الظَّالِمُونَ ﴿۱۶﴾ وَلَقَدْ هَمَّتْ بِرَبِّهَا وَلَوْلَا أَنْ رَأَىٰ بُرْهَانَ رَبِّهِ كَذَلِكَ لَصُرَفَ عَنْهُ الشَّوْهَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ﴿۱۷﴾ وَأَسْبَقَنَا الْأَبَابَ وَقَدَّتْ قَيْصَهُ مِنْ دُبُرٍ وَأَلْفَا سَيِّدَهَا لَدَا الْأَبَابِ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۱۸﴾ قَالَ هِيَ رَاوَدْتَنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدْتُ شَاهِدًا مِنْ أَهْلِهَا إِنْ كَانَتْ قَيْصَهُ قَدْ مِنْ قَبْلِ فَصَدَّقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿۱۹﴾ وَإِنْ كَانَتْ قَيْصَهُ قَدْ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿۲۰﴾ فَلَمَّا رَأَىٰ قَيْصَهُ قَدْ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكُنَّ إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ ﴿۲۱﴾ يُوسُفُ أَعْرَضَ عَنْ هَذَا وَاسْتَجْمَعَىٰ لِذُنُوبِكُ إِنَّكَ كُنْتَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿۲۲﴾ وَقَالَ يَسُوفاً فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿۲۳﴾

په ره رده گاری نه هاتیا به پینج چاوی، دوو چار ده بوو، به لام خوا په نای دا له و کاره نه شیاوه، دپاره سروشتی هه موو ئامه مزاده بر واداره کان هه ر وایه، کاتی که ئاره زووی نه فسی زوریان بو ده هیئی، له وکاته ته نگانه و ناسکه یه دا نووری خوا یی بو هه لته کری و، دوور ئه که ویته وه لیی. له م جیگایه دا گه لی له رافه کرانی قورشان - به دلپاکى خو یسان - به هه لدا چوون! چونکه گه لی بو چوونی نه گونجاوو نار ه وایان له ته فسیره کانیا ندا له به رامبه ر (وهم بها) ی یوسف وه نووسیوه، که هیچ نه سل و بنه مایه کی متمانه پیکراو و پشستگیریکیان نبیه له (کتاب) و (سنه) دا، وه ئه و بو چوونانه دزو ناکوکن له گه ل ده قه کاند. به لام هه ندیکیان وه ک (ئه بو مه سه وود، سه یید قوتب..). ره دیان ئه ده نه وه ده لاین: هه ر له قورئاندا ده به لگه هیه له سه ر پاکى یوسف ﴿۱۶﴾، له وانه: ئایه تی: (قال معاذ الله، إنه ربه أحسن منى...) هه تائیه تی (قالت امرأة العزيز الآن ححص الحق، أنا روادته عن نفسه وإنه لمن

یووسوفی داوه ویووسوف هه لهاتوو و رای کردوو له دهستی و
 شهویش له پشتهوه دهستی له کراسه که ی گیر کردوو و دراندوو یه تی.
 ﴿ ۲۸: فلما رأ قمیصه قد من دبر ﴾ جا کاتی که شای (میردی
 زلیخا) دیتی کراسه که ی (یووسوف) له پشتهوه دا دراوه ﴿ قال
 إنه من کیدکن ﴾ وتی: به راستی شهوکاره هه رله پیلان و فرت و
 فیلی ئیوهی ژنان دهکات ﴿ إن کیدکن عظیم ﴾ چونکه نه خسه و
 پیلان و فرت و فیلی ئیوه گه لیک گه وره یه ﴿ ۲۹: یوسف أعرض
 عن هذا ﴾ نه و جا رووی کرده یووسوف و وتی: یووسوف! ساتوش
 له مه واز بینهو، لئی بیده نگبه، با ئابروومان نه چیت ﴿ واستغفری
 لذنبک ﴾ نافرته! توش داوای لیووردن بو هه له و گونا مه که ت
 بکه، چونکه له لایه که وه پینچاته شه و لاوه غه ربیه، له لایه که ی
 تریشه وه بوختانت بؤ کرد! ﴿ إنک کنت من الخاطئین ﴾ به راستی
 تو له خه تاکارانی.

به لی.. ئابم شهویه شه و تاوانه گه وره یه له لای شه و مال و
 خیزانه روخواوه زور به بچووکی و ئاسانی کپ کرایه وه. (ئیین
 جه ریس) له (ئیین عه بیاس) وه ده لی: هه به بچووکی و ناوه خت
 چوار مندال هاتونه قسه و گوتار: کوره که ی (ماشیته) ی کچی
 فیرعه ون، شایه ته که ی یووسوف، هاوړیکه ی (جوره یچ)، عیسی
 کوری مه ریه م.

ژنانی شار دهنگ و بسه که ده بیسن:

به لی شه کاره ساته له دهره وه ی کوشکی پاشاوه دهنگی دایه وه، بویه
 ﴿ ۳۰: وقال نسوة فی المدینة ﴾ کومه لیک له ژنه ناو داره کانی
 میسر قاویان داخست و وتیان: ﴿ امرأة العزیز تراود فتاها عن
 نفسه ﴾ سهیره! ژنه که ی (عزیز) خه ریکی دلداری و رامکردنی
 غولامه که ی خویه تی و حه زی لی دهکا! ﴿ قد شغفها حبا ﴾ به
 شهویه که شهوین و خوشه ویستی چوه ته ناویه رده ی دلپه وه
 و ئوقره ی لی برپوه ﴿ إنا لنها فی ضلال مبین ﴾ به راستی ئیمه
 له سه رگه ردا نییه کی ئاشکرادا ده ی بینین، چونکه نه ده بوو شه
 له گه ل خزمه تکاریکی خویدا کاری و ابکات ﴿ ۳۱: فلما سمعت
 بکهرن ﴾ ئینجا که ژنه که ی عزیز تیرواتنه ی شه و ژنانه ی بیست
 ﴿ أرسلت إلیهن ﴾ بو گپړانه وه ی ئابرووی خوی و، دهر باز کردنی
 خوی و، بؤ شه وه به وانیشی بسه لینی که له و کاره دا ناهه قی نه بووه،
 ئه رنه وانیش وه کو شه و ببینن، خراپتر دوو چاری شهوینی ده بن،
 بویه ناردی به دوا یاندا ﴿ وأعدت لهن متکا ﴾ و بو هه ریه که شیان
 رایه خی جوان و پاله پستی و خوارده مه نی بو ئاماده کردن، وه کو
 باوی ده سه لانداران ی سه رده م ﴿ وأت کل واحدة منهن سکینا ﴾

الصادقین). (ئیین که سیر) یش له (به غه ویی) یه وه ده لی: شه و روه م
 بهای ی یووسوفه تنها خه تهره و خورپه یه کی (نه فس) بووو، خیزا
 سه رکوتی کردو زال بوو به سه ریا. هه ندیکش ده لین: (هم بها) واته:
 ویستی لئی بدات، یان سیما و نیگاری (به عقوب) ی بابی دیت،
 یان فریشته یه کی دیت و راجله کاو دورتر که وتوه له شازن، به لام
 له گه ل شه مگشت بؤ چوونانه شدا چاک وایه شه و (برهان ربه) دیاری
 نه کریت ﴿ کذلک لنصرف عنه السوء والفحشاء ﴾ ئا به و شهویه
 به هوی ئیمانی دامه زراویه وه له به رده م شه و کاره زور خراپه دا خوی
 راگرت بو شه وه ی له ئاینده شدا له هه موو خراپه و کاریکی ناشیاوو
 دزیو لای بده یین ﴿ إنه من عبادنا المخلصین ﴾ چونکه شه و
 (یووسوف) به نده یه که بوو له به نده پاک و هه لیزیراوه کانی خومان
 ﴿ ۲۵: واستبقا الباب ﴾ سه رنه جام هه ر دوو به را کردن گه یشتنه لای
 دهرگا که، یووسوف بو هه له اتان و خوقوتار کردن، شازنیش به دوا ی
 ئاره زووی خویدا ﴿ وقدت قمیصه من دبر ﴾ و جا له و هه له اتنه دا
 شازن توانی له دواوه دهستی گیر بکا له کراسه که ی یووسوف و
 درانی ﴿ وألفیا سیدها لدی الباب ﴾ جا هه ر دوو کت و مت له دهم
 دهرگا که دا تووشی سه روره (میرده) که ی هاتن ﴿ قالت ما جزاء من
 أراد بأهلک سوء ﴾ جا بو شه وه ی راستیه که دهرنه که وی، شازن
 به په له وتی: ئاخو توله ی شه و که سه چی بی که نیازی پیاو خراپی
 له گه ل مال و خیزانی تودا بکا؟! ﴿ إلا أن یسجن أو عذاب أليم ﴾
 غهیره ز شه مه یه کی له م دووشته ی له گه ل بکری: یا پخریته
 به ندیخانه وه، یا به سزایه کی ئیش پیگه یه نه ر سزا بدری؟! ﴿ ۲۶:
 قال هی راودتنی عن نفسی ﴾ (یووسوف) یش ده که ویته پاکانه
 بوخوی و، درکاندنی راستیه که، بویه وتی: نه خیز وانییه،
 شه و هه ولیکی زوری دا بو رام کردن و له خشته بردنی من بو شه و
 کاره ناپه سه نده و، هه ر به زوریش بولای خوی بانگی کردم و،
 منیش ره فزم کردو هه له اتم، شهویش به دوا مده رای کرد، هه تا له م
 دهرگایه دا به تو گه یشتین و کراسه که یشی دراندم! ﴿ وشهد شاهد
 من أهلها ﴾ وه شایه تیک له خزمانی شازن هه لی دایه و شایه تی داو
 وتی: ﴿ إن کان قمیصه قد من قبل ﴾ شه گه ر کراسه که ی یووسوف
 له پشه وه درانی ﴿ فصدقت ﴾ شه و شازن راست دهکات ﴿ وهو
 من الکاذبین ﴾ یووسوف له دروژنانه، واته: یووسوف په لاماری
 شه وی داوه شهویش هه له اتوو و رای کردوو له دهستی و شهویش له
 پشه وه دهستی له کراسه که ی گیر کردوو و دراندوو یه تی. ﴿ ۲۷:
 وإن کان قمیصه قد من دبر ﴾ خؤنه ر کراسه که شی له پشته وه دا
 درابوو، ﴿ فکذبت ﴾ شه و شازن درو شه کات ﴿ وهو من
 الصادقین ﴾ و (یووسوف) راست دهکات، واته: ژنه که په لاماری

بى‌گومان ئەمە ئەوپەرى جوامیری و شەهامەتە كە : لاویكى شوخ و شەنگى وەكو یووسوف، خانمىكى وەكو شازن لەو جىگا رازاوە ئامادەیدا، جگە لەخوا رىگريك نەبیت، كەچى خۆى نەدا بەدەستەو، لەهەرەشەى زىندان و بەندیخانەش نەترسى ﴿ ۳۴ : فاستجاب له ربه ﴾ پەرورەدگارى وەلامى دایەو و نزاكەى گىرا

وہبو ہرہکەیشیان چەقویەكى میوہ خواردنى پى سپاردن، دیارہ شارتانیبەتى (میسر) لەوسەردەمەدا لەپلەوایەبەكى پىشكەوتوو دابووہ ﴿ وقاتل اخرج عليهن ﴾ ئەوجا لەوکاتەدا ئەوان سەرگەرمى خواردن بوون، ئەمیش ناردى یووسوف هات و پىی گوت : ئادەى ھەر ئیستا وەرە دەرەوہ بۆ ناویان ﴿ فلما رأينه أكبرنه ﴾ ئینجا ھەر كە یووسوف هات و دیتیان، بەشتىكى گەرەوہ بى وینەو دلرفینیان دانا، ئیتەر چەپەسانو مەست و ھەيران بوون ﴿ وقطن أديهن ﴾ و چاویان تى بىرى و ئاگایان لەخۆیان نەماو، دەستى خۆیانیان بىرى ﴿ وقلن حاش لله ﴾ و وتیان : پاك و خاوینى ھەر بۆ خوا، (بەلى ئەو رستەى (حاش لله) یە لەكاتى شتى سەرسورھینەردا لەناو ەدرەباندنا ئەوترى). ﴿ ما هذا بشرا ﴾ بى گومان ئەم لاوہ ئادەمى نىبە، كە ئەوئەندە جوانە ﴿ إن هذا إلا ملك كريم ﴾ بىی و نەبى، ئەمە ھەرفریشتەبەكى قەشەنگ و خاوەن ریزە.

پىشەوا (موسليم/خوا لىی رازىی بىت - لەباسى شەوڕەوپیەكەى پەيامبەردا ﴿ ئەم فەرموودەى ھیناوە دەلیت : ((أن رسول الله ﷺ مر بيوسف العليل في السماء الثالثة، قال: فإذا هو قد أعطى شطر الحسن)) واتە : پىغەمبەر ﷺ لەناسمانى سنیەمدا بەیووسوف گەبى، دىتى نپوہى جوانى گشتى دونیای پى بەخشاوہ!

﴿ ۳۲ : قالت فذاالكن الذى لمتنسى فيه ﴾ كە ئەكە دىتى وا ئەوانیش ھەموو گىرۆدەى دەردى ئەوین بوون، ئیتەر خۆى بە سەرگەوتوو داناو وتى : ئەمە ئەو جوانەبە كە ئىوہ لۆمەو سەرزەنشى منتان ئەكرد لەسەر ئەوینى، خۆ بىنیتان ﴿ ولقد راودته عن نفسه فاستعصم ﴾ ئەمەیش راستى رووداوەكەبە : من ھەولتیکى زۆرمدا بۆ رامکردنى و لەخشتەبردنى بۆ ئەنجامدانى ئەو كارە، بەلام ئەو ھەر خۆى گرت و پرووى نیشان نەداو خۆى پاراست ﴿ ولئن لم يفعل ما أمره ﴾ ئیستاش ئەگەر بەقسەم ئەكات بۆ ئەو كارە كە فەرمانى پى دەكەم ﴿ لیسجنن وليكونا من الصاغرين ﴾ دەبى بخرىتە ناو بەندیخانەو، زەلیل و ریسوايش بكریت، دیارە ئەمانیش وەكو شازن گىرۆدەى ئەو ئەوینە ببوون، بۆبە پى بەردە مەبەستەكەى خۆى دركان لایان! ﴿ ۳۳ : قال: رب السجن أحب إلى مما يدعوننى إليه ﴾ جا لەوہلامى ئەو ھەرەشەو گۆرەشەبەدا یووسوف وتى : ئەى پەرورەدگارى من! بەندیخانەكەم زۆر لاخۆشترە لەوكارە دزیوہ وا ئەو ژنانە منى بۆ بانگ دەكەن و داواى لەمن دەكەن ﴿ وإلا تصرف عني كيدهن ﴾ خۆ ئەگەر تۆ فیل و حیلەى ئەوانەم لى لانەدەیت بەمبەرەبانى خۆت ﴿ أصب إليهن ﴾ لەوانەبە دلم مەیل وئارەزوویمان بكات ﴿ وأكن من الجاهلین ﴾ و بچمە ریزی نەزان و نەفامەكانەو،

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكِرًا ۖ وَاتَتْ كُلَّ وَجْهٍ مِّنْهُنَّ بِسِكِّينٍ ۖ وَكَلَّتْ أَخْرَجَ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَسْبُ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا ۖ إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣٤﴾ قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ ۖ وَلَقَدْ رُودَتْ عَنْ نَفْسِهِ ۖ فَاستَعصم ۖ وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَا أمْرُهُ ۖ لَيَكُونَنَّ مِنَّا مَرْجُومًا ﴿٣٥﴾ قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ ۖ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُن مِّنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٦﴾ فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمُ فَصَرَفَ عَنْهُمْ كَيْدَهُنَّ ۖ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٧﴾ ثُمَّ بَدَأ لَهُمْ مِن بَعْدِ مَا رَأَوُا الْعَذَابَ لَئِن سَجُنْتُمْ ۖ حَتَّىٰ جِئْتُمْ ۖ وَدَخَلَ مَعَهُمُ السِّجْنَ فَتَيَانٌ ۖ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَدْتُ أُعْصِرَ خَمْرًا ۖ وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَدْتُ أُحْمِلَ فَوْقَ رَأْسِي خَبْرًا ۖ تَأْكُلُ الْعَلِيمُ مِنْهُ يَنْتَابِتُ بَتًّا وَيُلْبِغُهُ إِنَّا نَرُوكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٨﴾ قَالَ لَا يَا بَنِي كَمَا طَعَّمْتُمْ زُرْقَابَهُ ۖ لَا يَأْتِيَا كَمَا يَأْتِي بِلَيْلِهِ ۖ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَ كَمَا ذَلِكُمْ ۖ مَا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ ﴿٣٩﴾

كرد ﴿ فصرف عنه كيدهن ﴾ و حیلە و فیلکەبانى لادا لىی ﴿ إنه هو السميع العليم ﴾ چونكە بەراستى ھەر خۆبەتى بيسەرو زانای، ھاناو ھاواری خەلكانى لىقەوماو دەبىسى و وەلامیان دەداتەوہ. لەفەرموودەبەكى (متفق عليه) بىدا ھاتووہ دەفەرموى : ((سبعة يظلمهم الله في ظله يوم لا ظل إلا ظله: إمام عادل، وشاب نشأ في عبادة الله، ورجل قلبه معلق بالسجد، إذا خرج منه حتى يعود إليه، ورجل تحابا في الله اجتماعا عليه وافتراقا عليه، ورجل تصدق فأخفاها حتى لا تعلم شماله ما أنفق يمينه، ورجل ذكر الله خاليا ففاضت عيناه، ورجل دعتة امرأة ذات جمال ومنصب فقال: إنسى أخاف الله)). واتە : لەروژى ھەستانەوہدا خوا ھەت تاقم لەبن سبەرى خۆیدا رادەگرى و، ناھىلى تووشى ئەو نارەحەتیبە بىن، بەكەكیان لاویكە ژنىكى شوخ و شەنگ و پیاپەدار خۆى بۆئامادە بكاو، ئەم لەبەرخوا - وەكو یووسوف - خۆپاریزی و تەسليم نەبیت.

بىر ياردرا يوسۇف زىندان بىكرى:

﴿ ۳۵: ثم بدالهم من بعدمارأوا الآيات ﴾ پاشان دواى بىيىنى ئەو ھەموو بەلگەو نىشانەيە لەسەر پاكى يوسۇف، بۇ خۇيان وايان بەچاك زانى بۇ بىز كىردنى دەنگۆكە ﴿ لىسجنتە حتى حين ﴾ تا ماويەك بېخەنە بەندىخانەو، بەلكو وردەوردە دەنگ و باسەكە نەمىنى و، لەبىر بېچىتەو، ديارە ئەو بىنەمالە دونيا پەرسىت و بەزىوانە ئەمە خورويانە كە لەباتى ئەو سزاي تاوانبارەكە بدەن و تۆلە بدرىت، تاوانبار ئازادەو، بىتاوانىكى وەكو(يوسۇف) زىندان ئەكرى!!

دوو غولام ئەگەل يوسۇف زىندان دەكرىن:

﴿ ۳۶: ودخل معه السجن فتيان ﴾ ھاوكت دوولايوش، بەتۆمەتېك – لەگەلېا زىندان كران، وە ھەردووكىشيان لەدەست و پىنى (پاشا) بوون ﴿ قال أحدهما: إني أراي أني أعصر خمرًا ﴾ جا پاش ئەو چوونە گرتووخانەكەو، ھەريەكەيان خەويك دەبىنى و، دەي گىرېتەو بۇ يوسۇف، ھەتا ماناكەي بۇ لېك بداتەو، بۇيە يەككىيان گوتى: لەخەومدا دىتم بۇشەراب ترى ئەگوشم و، دەي دەمە پاشا ﴿ وقال الآخر: إني أراي أحمل فوق رأسي خبزًا تأكل الطير منه ﴾ و ئەوي دىكەيشيان وتى: منىش لە خەودا دىتم نان لەسەر سەرمەو بالئدە لىي دەخوات ﴿ نىننا بتاويله إنا نراك من المحسنين ﴾ بەلكە ماناي ئەم خەونەمان بۇ لېك بدىتەو، چونكە بەراستىيىمە وادەزانىن تۇ مەردىكى رەوشت بەرزو چاكەخوازىت.

يوسۇف بانكى دوو زىندانىيەكەدەكات بۇ موسلمان بوون:

﴿ ۳۷: قال: لا بأتىكما طعام ترزقانه ﴾ يوسۇف وتى: سبەيىنى ھەرزەمە ناننىكتان بۇيىت ﴿ إلا بأتىكما بتاويله قبل أن بأتىكما ﴾ پىش ئەو بەگاتە دەستتان من دەزانم چىيەو، پىشتان دەلېم، واتە: ماناي خەونەكانىشتان ھەروا بەئاسانى بۇلېك دەدەمەو ﴿ ذلکما مما علمنى ربى ﴾ ديارە ئەو لە بەھرى پەرورەدگارمەو ئەو فىرى كر دووم، جا يوسۇف دەيەوئى لەرنى داخوازىەكانىانەو دەرگايان لېكاتەو، بېچىتە ناو بانگەوازەكەيەو، بۇلاى خواى تاك و تەنيايان بانگكات، بۇيە ئەيەوئى تەمانەي تەوايان بداتى كە: ھەركەسېك پىشت لەشېرك بكاو، واز لە بت و بتپەرستى بىنى، خواى گەورەش دەرگاى خىرى بۇدەكاتەو، زۆر شتىشى فىر دەكات، بۇيە گوتى: ﴿ إنسى تركت ملة قوم لا يؤمنون بالله وهم بالآخرة هم كافرون ﴾ چاك بزانتان كە من ئايىنى ئەو كەسانەم

واز لىھىناوہ كە نە بروايان بەخوا ھەيەو. نە بەرۆزى دوايى ﴿ ۳۸: واتبع ملة أبائى إبراهيم وإسحاق ويعقوب ﴾ وەبۇخۇم كەتوومەتە شىوئى ئايىنى باوو باپىرانم: (شېبراھىم) و (ئىسحاق) و (يەعقوب)، ھەركەسېكى دىكەش ئاوا بىكات، ھەر ئاوا سەركەوتوو دەبى و خوا دەرگاى زانستى بۇ واز دەكات ﴿ ما كان لنا أن نشرك بالله من شئ ﴾ ھەرگىز نابى بۇئىمەي(خانەوادەي پىغەمبەران وشوئىكەوتوانيان) ھىچ شتىك بەكەينە ھاويەش و ھاوئى خوا ﴿ ذلك من فضل الله علينا وعلى الناس ﴾ ئەو ەيش بەش و بارەي خوايە بەسەر ئىمەي(بەنەمالەي پىغەمبەران) ەو، كەپلەي پەيامبەرئىتى پى بەخشىن و، بەسەر خەلكان و مەردمىشەو كە: پىغەمبەرانى بوئاردن ﴿ ولكن أكثر الناس لا يشكرون ﴾ بەلام زۆرەي خەلكى سوپاسگوزارى ناكەن، وەكو لەجىگايەكى تردا دەفەرموى (..بدلوا نعمة الله كفرا وأحلوا قومهم دار البوار) (۱۴/ ۲۸). جا يوسۇف وردە وردە دەيەوئى بانگەوازەكەي رابگەيەنى. بۇيە دەلېت: ﴿ ۳۹: يا صاحبي السجن: أرباب متفرقون خير ﴾ ئەي ھەر دوو ھاورېنى بەندىخانەكەم! ئاخۇچەند خوايەكى جيا جيا بپەرستىن باشترە ﴿ أم الله الواحد القهار ﴾ يان ھەر يەك خواى تاك و تەنياو زال و بە دەسەلات بەسەر ھەموو شتىكدا؟ ﴿ ۴۰: ما تعبدون من دونه إلا أسماء ﴾ ئەو ەش بزانتان ئەوانەي ئىوہ "بەدەر لەخوا" دەيان پەرستىن چەند (ناو) يكى بى ناوەرۆكن ﴿ سبىسوا أنتم وأباؤكم ﴾ وئىوہ و باوو باپىرانتان بەئشارەزوى خۇتان ناوتان ناون و كر دووتانن بە خوا! ﴿ ما أنزل الله بها من سلطان ﴾ خوا ھىچ بەلگەيەكى بۇ راستى پەرستىنى ئەوانە نەناردوہ.

جا يوسۇف ئەيەوئى رۇشتىر بۇيان باس بىكات، بۇيە دەلېت: ﴿ إن الحكم إلا لله ﴾ گىشت حوكم و بىر يارىك تەنھاوتەنھا ھى خوايە، دەبى تەنھا ئەو حاكم و بىر يار بەدەست بىت ﴿ أمر ألا تعبدوا إلا إياه ﴾ فەرمانى داوہ كە: ئىوہ دەبى تەنھا ئەو بپەرستىن و گونىرئەل ھەر لەو يەكن، ئەك لە سەروك ەشېرەت، ئەك لە گەل و نەتەو، ئەك لەولات و نىشتمان، ئەك لە حىزب و گرووپ و خىل... ھتد ﴿ ذلك الدين القيم ﴾ ھەر ئەوئايىن و دىنە راست و رەواو پايەدارە، كە بانگتاتم كر دىوئى، دەسا و رىاو بەئاگاين وشوئىنى بتان مەكەون ﴿ ولكن أكثر الناس لا يعلمون ﴾ بەلام زۆرەي ئەو مەردمە نازانن ئايىنى يەكخو پەرستى راست و رىكە، خواى بالادەست لەجىگايەكى تردا دەفەرموى: (وما أكثر الناس ولو حرصت بمؤمنين) يوسف (۱۳/ ۱). جائىستا دەست دەكات بەمانا و لىكدانەوئى خەوہكانيان، بۇيە دەفەرموى: ﴿ ۴۱: يا صاحبي السجن ﴾ ئەي ھەردوو ھاورېيانى بەندىخانەم! ﴿ أما أحدكما فىسقى ربه خمرًا ﴾

بهلام نهو په که تان که له خه ویدا ترینی ده کرده شراب، نازاد نه بی و، شراب دهر خوارد پاشای دهادت، واته: رزگاری نه بییت و ده چیته وه سر کاری خوی و اما الآخر فیصلب و نهوی دیکه ش له سیداره نه درئی و، هه لده واسری و به داره که وه نه هیلر یته وه و فتاکل الطیر من رأسه و نهوسا په له وهر له سهری نه خون. ریوایه تیک ده لیتت که بهو جوړه مانای خه ونه که ی بؤکردن، به دلیمان نه بووو گوتیان: نه خیر هیچ خه ونیکمان نه دیتووه، (یووسوف) یش گوتی: قضی الامر الذی فیه تستفتیان و نهوی پرسیار تان لی کرد، لای خوا براوه ته وه و ناگؤردری، چونکه خه ون بؤ یه که مجار چون مانا لیدرایه وه، له ناینده شدا هه روا ده بی و، گؤرین و به شیمان بوونه وه لهو بریاره (نه زه) بیسه تۆز قاله یه که ناگؤری، نه مه یه که پیغه مبه ریش ده فهر موی: ((الرؤیا علی رجل طائر مالم تعبر، فاذا عبرت وقت)) (مه سنه دی پینشه واته حمه د/ ۱۰/ ۴).

یووسوف به یه که لهو دوانه ده لئی لای ناعات باسم بکه:

۴۲: وقال للذی ظن أنه ناج منها و نهوجا که یووسوف زانی شه را بگؤره که له به ندیخانه قوتار ده بییت پینی گوت: اذکرنی عند ربک که ده چیته وه لای پاشاو گه و ره که ت (عه زیزی میسر) باسی شم داستان و به سر هاته ی منی لایکه، ده یه وی روو به رووخوی راستیه که ی تی بگه یه نی، سه باره ت بهو بوختانه گه و ره یه بؤی کرا و فانساه الشیطان ذکر ربه و ینجا کاتئی له زیندان دهر جووو گه رایه وه کؤشکی پاشا، شه ی تان له بییری برده وه لای گه و ره و پاشا که ی باسی بکا!.

هنده لئی له زاناکان رانوی (فانساه الشیطان...) ده به نه وه بؤ یووسوف، واته: شه ی تان یادی خوی له بییر برده وه، بؤیه په نای برده بهر خزمه تگوزارو شتی و، نهوجا خوایش له توله ی نه وه دا چهند سالی لئی نه پرسی، بؤیه ده فهر موی: فلبت فی السجن بضع سنین و ینتر یووسوف به ویستی خوا تا چهند سالی که له گرتووخانه که دا مایه وه، بؤ نه وه ی دهستی له هه موو شتیک ببری و، هاناو په نا هه ر بؤ خوا به رییت.

به لئی.. به پینی مانای وشه ی (بضع/ که له سنی ساله وه بؤنؤ ده کات) له وه ده چیتت حهوت سالی که له گرتووخانه که دا مایه یته وه، له بهر هه ر حیکمه تیک خوی له کارزان خوی ده ی زانی.

(نیشن عه بیاس) ده لئی: پیغه مبه ر و فهر موی: نه گهر یووسوف نه ی گوتیا به لکو، لای پاشا که ت و به بیرم بییتت، نه وه نده لهو گرتووخانه دا نه ده مایه وه! (ته فسیری ته به ری).

شای میسر خه ونیک ده بیینی:

۴۳: وقال الملک إني أرى سبع بقرات سمان و ینجا خوی کار جوان ده یه وی به سه ر زوی و سه ره وری یووسوف له به ندیخانه رزگار بکا و بیته ده ری، رؤزیک پاشا خه ونیک ده بیینت و ده بیته مه راقی

وَأَتَيْتُ مَلَأَةً أَبَاءَ عِزْرِهِمْ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَتْ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَئِنْ أَكْثَرَ النَّاسُ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٤٣﴾ يَصْنَعِي السِّجْنَ أَلْسِجَنَ مَا رَبَابٌ مُتَفَرِّقَتٌ حَيْرٌ أَرَأَيْتَ اللَّهُ الْوَالِدَ الْفَهَّارُ ﴿٤٤﴾ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاءُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ الْأَنْتِزِدُوا إِلَّا آيَاتِهِ ذَلِكَ الَّذِي قُتِلَ فِي بَيْتِهِ لَوْلَا إِكْرَامُ السِّجْنِ لَأَبْلَغْتُمُوكَ ﴿٤٥﴾ يَصْنَعِي السِّجْنَ أَمَّا أَحَدُكُمْ كَمَا فَيَسْقِي رَبُّهُ خَمْرًا وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُصَلِّبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ فَصِيَ الْأَمْرِ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ ﴿٤٦﴾ وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِّنْهُمَا أذْكَرُنِي فِي عَذَابِكَ فَأَنْسَهُ الشَّيْطَانُ ذَكَرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٧﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَعْبٌ عُجَافٌ وَسَبْعَ سُكَّانَاتٍ خُضِرَ وَأُخْرُ يَأْسِتُّ بِأَيِّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رُؤْيَايَ إِنْ كُنْتُ لِلرُّؤْيَا بَصِيرَتًا ﴿٤٨﴾

شهو و رؤزی و، له ترسی شوومی خه وه که یدا ته وای جادوو گه ورو نه ستیره ناسه کانی ولاته که ی کؤ ده کاته وه بؤ مانا کردنی خه وه که ی، که چی هیچیان سه ری لی دهر ناکه ن! خه وه که یشی به م شیوه بووو گوتی: له خه ویدا حهوت مانگای گه و ره ی قه له وم دیت و باکلهن سبع عجاف و حهوت مانگای له رو لاوازو ده یان خواردن! و سبع سنبلات خضر و آخر یابسات و حهوت گوله گهنمی سهوزو تهرو، حهوت گوله گهنمی وشکه له اتوو زه ردم دیت که: له حهوت گوله سهوزه که نالا بوون و فه وتانینان و یا ایها الملائه افتنی فی رؤیای ان کنتم للرؤیا تعبرون و نه ی دهسته ی پیاو ماقولان و دنیا دیدان! مانای نهو خه وه م بؤ لیک بده نه وه، نه گهر له مانای خه و لیکدانه وه ده زانن و ۴۴: قالوا أضغاث أحلام و نه وانیش وتیان: نهو جوړه خه واته، هه ر خه ونه درؤزنه و تیکه و لیکه ن و هه قیقه تیان نیبه، جا یا هه ر دهر کیان نه کرد، یا له بهر پاشا نه یان ویرا به راستی لیک ی بده نه وه و ما نحن بتأویل الأحلام بعالمین و خوئیمه ش له مانای

لیکته و، له‌لایه‌ن شه‌یتانه‌وه‌یه، شه‌وی دیکه‌یشی هه‌ق و راسته‌و، له‌لایه‌ن خ‌وای به‌خشه‌ره‌وه‌یه.
 (۲) شه‌ت له‌بیرکردن خ‌ووو ره‌وشتی هه‌موو ئاده‌میبه‌که.
 (۳) باسکردنی سیفه‌ت و په‌سنی هه‌رم‌رؤقیك، بی زیاده‌کم، شه‌تیکی دروست وره‌وايه.

﴿ ۴۷: قال تزرعون سبع سنين دأبأ ﴾ (یوسوف) یش بی هیچ گله‌یی وگازنده‌یه‌ک له‌کابرای شه‌رابگنیر، بی شه‌وه بلئی باشه! شه‌وکات تو له‌به‌ندیخانه‌ن ئازاد بوویت وگه‌راپته‌وه بولای پاشا من چیم بی‌گوتیت؟ وه‌لامی ساقی دایه‌وه‌و وتی: ئیوه‌هوت سال له‌سه‌ریه‌ک کشتوکال" به‌ریکو پیکی ده‌که‌ن ودانه‌ویله‌ده‌چینن ﴿ فما حصدتم فذروه في سنبله الا قليلا مما تأكلون ﴾ شه‌وه‌ی دووریتانه‌وه - شه‌وه‌ه‌بی لینی ده‌خون - هه‌ر له‌گوله‌که‌ی خ‌ویدا بیه‌یلنه‌وه له‌عه‌نباردا دای‌نین، چونکه‌ ئاوا له‌سه‌وون وچانه‌وه‌هران ده‌پارنیزیت، واته: هه‌ر به‌گوله‌که‌یه‌وه بیکه‌نه‌هه‌مبارو، که‌مکه‌م لینی بخون و ده‌ست پیوه‌ بگرن ﴿ ۴۸: ثم يأتي من بعد ذلك سبع شداد ﴾ جاله‌ پاش شه‌وه‌هوت ساله "خ‌وش و پریته" هه‌وت سالی گرانی و، قاتی و قری و، وشکه‌سالی پیش دیت ﴿ یا کلن ما قدمتم لهن ﴾ هه‌ر رزق و رزویبه‌کتان شه‌وه‌هوت ساله دانایی هه‌مووی ده‌خون ﴿ الا قليلا مما تحصنون ﴾ که‌میکی نه‌بیته‌ که‌ بو تووی هه‌لده‌گرنو، ئازوو‌خه‌ی ده‌که‌ن ﴿ ۴۹: ثم يأتي من بعد ذلك عام ﴾ له‌ پاش شه‌وه‌هوت ساله گرانیبه، شه‌مجار سالیکی خ‌وش پیش‌دیت ﴿ فيه يغاث الناس ﴾ بو هه‌موو خه‌لکی بارانیکی زور ده‌باری و، رزق ورؤزی په‌ییدا ده‌بیته‌وه ﴿ وفيه يعصرون ﴾ هه‌ر له‌و ساله‌دا میوه‌جات و تری زور ده‌بی و ده‌یگوشن" و شه‌رته‌ت و پیخوری لی په‌ییدا ده‌که‌ن بو خ‌ویان شه‌ی هاوریکه‌م! شه‌مه‌یه مانای خه‌وه‌که‌ی پاشا، مانگا له‌رو لاوازه‌کان و، گوله‌ وشک هه‌لاتووه‌کان، هه‌وت ساله گرانیبه‌که‌یه، ده‌ساتوش به‌ریکوپیکي بو پاشای بگنیره‌وه.

رینما‌ییبه‌کانی نایه‌تی (۴۷-۴۹):

- (۱) ولاتی (میس) هه‌ر له‌سه‌ره‌تاوه‌جیگه‌ی کشت و کال بووه‌و، ولاتیکی به‌فه‌ر بووه.
- (۲) هه‌لگرتن و ده‌ست‌پیوه‌گرتن و پاراستنی به‌روو بووی تازه ونوی بو رزوی ته‌نگانه، بنه‌مایه‌کی ئابووری زور گرنگه.
- (۳) زانایان ده‌لین: شه‌م نایه‌ته‌ به‌لگه‌یه‌کی به‌هیزه‌ بو ره‌چاوکردنی بنه‌مای به‌رزه‌وه‌ندیبه ره‌هاکان (المصالح المرسله).

شه‌م جوړه‌هه‌وانه نازانین و سه‌ر ده‌رناکه‌ین ﴿ ۴۵: وقال الذي نجما منهما وادكر بعد امة ﴾ ئینجا شه‌وه‌یه‌که له‌ دوو زیندانیبه‌که‌ رزگاری ببوو "و د‌وای ماوه‌یه‌کی زور یوسوفی بیر که‌وته‌وه‌و وتی: ﴿ انا انبئکم بتاويله ﴾ من له‌مانای شه‌وه‌ونه‌ن ئاگادارتان ده‌که‌م "لای که‌سیکی زاناو شه‌اره‌زا" ﴿ فارسلون ﴾ ده‌سا بمنیرن،

قَالُوا أَضَعَتْكَ أَخْلَامُ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَخْلَامِ بِعَالَمِينَ ﴿ ۴۵ ﴾
 وَقَالَ الَّذِي نَجَّاهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ
 فَأَرْسَلْنَا ﴿ ۴۶ ﴾ يُوسُفَ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ
 سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعَ عَجَافٍ وَسَبْعِ سُنْبُلَاتٍ خَضِرٍ
 وَأُخْرٍ يَأْكُلْنَ لَعَلَّ أُرْجَعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿ ۴۷ ﴾ قَالَ
 تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأْبًا فَا حَصَّدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا
 قَلِيلًا مِمَّا نَأْكُلُونَ ﴿ ۴۸ ﴾ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادًا كُنَّ
 مَأْفَاقًا لَكُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَحْتَصِنُونَ ﴿ ۴۹ ﴾ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ
 عَامٌ فِيهِ يَغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصُرُونَ ﴿ ۵۰ ﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ أَتُؤْتِنِي
 بِهَذَا فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ أَرْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ فَسَأَلَهُ مَا بَأْسَ
 آلِيسُوفَ الَّتِي قَطَعْنَا أَيْدِيَهُمْ إِنْ رَبِّي بِكَيْدِهِمْ عَلِيمٌ ﴿ ۵۱ ﴾ قَالَ
 مَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمَلِكُ إِذْ رَأَوْنِي يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ قُلْتُ حَسْبُ اللَّهِ
 مَا عَلِمْنَا عَلَيْهٖ مِنْ سُوْرَةٍ قَالَتْ أَمْرَأْتُ الْغَزِيْرَةَ الْفَنَّ حَصْحَصَ
 الْحَقُّ أَنَا رَأَوْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصِّدِّيقِ ﴿ ۵۲ ﴾ ذَلِكَ
 لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِبِينَ ﴿ ۵۳ ﴾

با بچم بو لای شه‌ولاوه‌ که‌ ئیستا له‌زینداندایه‌و، پیکه‌وه‌ بووین
 ﴿ ۴۶: یوسف‌ ایها‌ الص‌دیق‌ ﴾ (جا‌ساقی‌) به‌زوویی‌ چووو‌ گه‌یسته‌
 لای‌ یوسوف‌ وگوتی: یوسوف‌! شه‌ی‌ پی‌وای‌ راست‌ بیژا! ﴿ اف‌ت‌نا
 فی‌ س‌بع‌ ب‌قرات‌ س‌مان‌ ﴾ رای‌ خ‌وت‌ بده‌ سه‌بارته‌ به‌ هه‌وت‌
 مانگای‌ قه‌له‌وو‌ زله‌ ﴿ یا‌کل‌هن‌ س‌بع‌ ع‌جاف‌ ﴾ که‌ هه‌وت‌ مانگای‌
 له‌روو‌ لاوازه‌بان‌ خ‌ون‌ ﴿ و‌س‌بع‌ س‌نب‌لات‌ خ‌ضر‌ ﴾ و‌ هه‌وت‌ گوله‌
 گه‌نمی‌ سه‌وزو‌ ته‌ر‌ ﴿ و‌ا‌خر‌ یاب‌سات‌ ﴾ و‌ هه‌وتی‌ تری‌ وشکه‌لاتووی‌ش‌
 ﴿ لعلی‌ ارجع‌ الی‌ الناس‌ ﴾ به‌ش‌کوم‌ بچمه‌وه‌لای‌ پاشا‌و‌ خه‌لکه‌که‌
 "بو‌یانی‌ بگنیره‌وه‌" ﴿ لعلهم‌ ی‌علمون‌ ﴾ به‌ش‌کو‌ شه‌وانیش‌ له‌شان‌ و‌
 شه‌وک‌تی‌ تو‌ تی‌بگن‌ و‌ بتناسن‌.

رینما‌ییبه‌کانی نایه‌تی (۴۳-۴۶):

- (۱) ده‌گونجی‌ خه‌لکی‌ کافرو‌ له‌سه‌نورده‌ر‌چوویش‌، خه‌ونی‌ چاک‌ و‌ راست‌ بیینن‌، خه‌و‌ دووبه‌شه‌: به‌ش‌یکی‌ تیکه‌و‌

امرأة العزيز ﴿ لهولاءشوهه و نهكهي عهديزي (پاشای میسر) هاته پیشی و به ئاشکرا وتی: ﴿ الآن ححص الحق ﴾ و ئیستا بی بهرده هق و راستی ئاشکرا بوو ﴿ انار اودته عن نفسه ﴾ من بووم ته ماحم له یووسۆف کرد، ددان به راستیدا ده نیم ﴿ وإنه لمن الصادقین ﴾ چونکه یووسۆف لاویکی بی تاوانه و، له راستگۆیانه ﴿ ۵۲ ﴾: ذلك ليعلم أني لم أخنه بالغيب ﴿ ئینجا یووسۆف وتی: ئەمەش بۆیه من داوام له عهدیز ی میسر کرد له و دەنگ و یاسه بکۆلێتەوه، تا چاک بزانی و دلتیاییت که من "ته نانه تی له پاش مله يشه وه" خیانه تم لی نه کردوو، به لکو هر ریزم بو خانەوادە ی ئەو داناه، ده شکری ئەمە قسە ی شازن بیست، ههتا قەناعەت به شا بکات که بۆیه ددانی به هه له ی خۆیدا نا که دلتیاییت هیچ کات گزی و خه یانه تی لی نه کردوو ﴿ وأن الله لا يهدي كيد الخائنين ﴾ وه چونکه خوا خیانهت و فیل و ته له که ی گزیکاران سه ر ناخاو به نه نجامی ناگه یه نیست.

دینما ییبه کانی نایه تی (۵۲-۵۰):

- ۱) فهزیهت و شه ره فی زانیاری و زانست، چونکه هر به هزی زانیارییه وه بووکه (یووسۆف) به رز بوویه وه گه ییبه لای پاشاو، بۆدواییش جله وی کارو باری میسری گرت ه دست.
- ۲) گه وره یی (حیلم) و تاقهت و له سه ر خۆی و په له نه کردن له ئیش و کاردا.
- ۳) فه زلی راست بیژی و، قسه ی هق کردن، نه گه ر چی به زیانی خۆشت ته و او بیی.
- ۴) (زلیخا) ییش به هزی ددان نان به تاوانسی خۆیدا به و په لویایه به رزه گه یی و، بۆ دواییش بوویه ژنی (یووسۆف) ی پیغه مبه ر الکلیله.

کۆتایی جزئی ۱۲، (وقه الحد والمه)...

﴿ ۵۳ ﴾: وما أبرئ نفسي ﴿ خو هه رگیزیش پاکانه بۆخۆم ناکه م ﴿ إن النفس لأمارة بالسوء ﴾ چونکه نه فس و ده روون هه میشه فه رمان به خراپه ددها ﴿ إلا ما رحم ربي ﴾ مه گه ر که سی خوی په ره ر دگارم خۆی ره حمی پی بکاو له پیلان و فرت و فیلی بیپاریزی ﴿ إن ربي غفور رحيم ﴾ به راستی په ره ر دگارم زۆر لیوو رده یه بۆه له و تاوانه کان، زۆریش دلوفان و میهره بانه، به رامبه ر به ته و به کاران.

﴿ ۴ ﴾ کارامه یی و لیوه شاهه یی (یوسف - علیه السلام) - یو لیکدان ه وه ی مانای خه و نه کان.

﴿ ۵ ﴾ په له فه زلی یووسۆف به سه ر (میسر) یه کانه وه، چونکه زیاد له پرسیا ره که به ده میانه وه چوو و له و گرانییبه یش فریایان که وت.

لیکۆلینمه وه له روودا وه که ی نیوان یووسۆف و شازن و ژفانی شار:

﴿ ۵۰ ﴾: وقال الملك ائتونی به ﴿ نوینه ری پاشا گه راپه وه و مانای خه وه که ی بۆ گزی راپه وه و چوو له یه وه، بۆیشیده ره که وت پیبوی ئاوا حه یفه له زینداندا بیست، بۆیه وتی: ئاده ی هه ر ئیستا بچن بیهینن "با خۆم و توویژی له گه ل بکه م" ﴿ فلما جاءه الرسول ﴾ جا که راسپارده که هاته لای یووسۆف و قسه و یاسه که ی پاشای بۆ گزی راپه وه، برپاری ئازاد بوونه که شی پی گوت، یووسۆف بیزی کردوه باشه! چ سه ر به رزییه کی تی دایه "پاش حه وت سه ل به ندیخانه، ئیستا به هه مان تۆمه ته وه بچیتسه ده ری؟ ﴿ قال ارجع إلی ربك ﴾ بۆیه به راسپارده که ی گوت: بگه ر په ره ی بۆ لای پاشاو گه وره که ت ﴿ فاسأله ما بال النسوة اللاتي قطعن أیدیهن ﴾ و لئی بیرسه: هۆی چی بوو ئەو ژفانه دهستی خۆیانیان بری "ئه وده مه که شازن کۆی کردنه وه؟ واته: بیرسی بزانی من له سه رچی گیاروم، وه ئایا من گونا هبارم یان ئەوانه. ئەوسا له زیندانه که دیمه ده ری و ده چمه لای شه و" ﴿ إن ربي بکیده ن علیم ﴾ بی گومان په ره ر دگارم به فرت و فیلی ئەوان چاک به ناگایه و، زۆر باش ده زانی کئی راست ئەکا، به لام بۆ شه وه ی خه لکی بزانی که من دوورم له و جۆره بوختانانه. پیشه واهه حمه د - خوا لئی رازی بیست - ئەم فه رموودیه ئەهینی: ((قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَوْ كُنْتُ أَنَا لِأَسْرَعَتِ الْإِجَابَةَ وَمَا ابْتَغَيْتِ الْعُذْرَ)) واته: ئەگه ر من له جینی (یووسۆف) دا ده بووم به زوویی وه لامم ئەدایه وه به دوا ی پۆزش و بیانوودا نه ده گه رام. دیاره مه بهستی باسی جوامیری و لیها توویی و لیبراهه یی (یووسۆف) به الکلیله، چونکه ئەو ماوه زۆره له زینداندا مایه وه، که چی ته نها تۆز قاله یه کیش دهستی له خۆی به ر نه دا و، ته سلیم نه بوو. ﴿ ۵۱ ﴾: قال ما خطبکین إذ راودتن یوسف عن نفسه ﴿ نوینه ره که گه راپه وه لای پاشاو، هه رچی چوو بوو به به ینیاندا بۆی گزی راپه وه، پاشایش ژنه کانی هه موو کۆ کرده وه وتی: حالتان چی بوو کاتی و یستتان یووسۆف له خسته به رن و، ده سه ته مۆی بکه ن؟ ئایا ئەو هیچ تاوانیکی هه بوو؟ ﴿ قلن حاش لله ﴾ وتیان: خوا به و رۆزه ئەکا، ئیمه بوختانی بۆ بکه ین ﴿ ما علمنا علیه من سوء ﴾ ئیمه قهت هیچ جۆره هه له و خراپه یه کمان له یووسۆف نه دیتوو ه ﴿ قالت

ناچار بوونی براكانى به هاتن بۆ مىسرو... هتد.

۲) نەخشە دارشتنى يووسۆف بۆ هينانى براو خيزانه كەيان.

۳) ئاسەوارى پروا تەقوا لە مروۇفا.

دەيانەوى (بنيامين) يش لەگەل خۆ بەرن:

﴿ ۶۳: فلما رجعا إلى أبيهم ﴾ جاكاتنى كە گەرانه وه لای باوكيان ﴿ قالوا يا أبانا منع منا الكيل ﴾ وتیان: بابە! پيوانهى رزق و رۆزيمان لى گيرايوه نەگەر ئەمجاره بينامين لەگەل خۆمان نەبەين ﴿ فارسىل معنا أاخانا نكتل ﴾ دەسا تۆش مەگەر براكەمان لەگەل بنفريت، تا پىكەوه ئازووقەو رۆزى وەرگيرين ﴿ وانا له لحاظون ﴾ بى گومانيشبە ئىمە پاريزگارى لى دەكەين، دياره ئەو دەمش كە فروفيئە كەيان بەرامبەر يووسۆف كرد گوتيان: ﴿ أرسله معنا غدا يرتع و يلعب و إنا له لحاظون ﴾ كە چى راستيشيان نەكرد! بۆيه ﴿ ۶۴: قال هل آمنكم عليه ﴾ وتى: جا دەكرىت (بنيامين) يشتان پى بسپىرم و پرواتان پى بكەم و دلنپام لىتان ﴿ إلا كما أمتكم على أخي من قبل ﴾ هەر وه كو جارى پىشوو براكەيم پىتان سپارد، واتە: كاتى خۆى (يووسۆف) يشتان برود، ئاواشتان بەسەر هینا؟! ﴿ فالله خير حافظا ﴾ من پروام بە پاراستنى ئىوه نىبه، بەلكو چاكتر پاريزەر هەرخوايه ئەى دەمه دەستى ئەو ﴿ وهو أرحم الراحمين ﴾ ئەو يش لەهەموو خواوین بەزەيه كە، بەبەزەيهى تره، واتە: بەتەماى رەحم و بەزەيهى خوام.

دراوه كەيان دەسكەوتەوه:

﴿ ۶۵: ولما فتحوا متاعهم ﴾ جا كە باره كەيان دواى حەوانەوه و قسەو باس و ئيسراحت كردهوه ﴿ وجدوا بضاعتهم ردت إليهم ﴾ دەبين شت و مەك و پارەو پوول و دەست مايه كە شيان بۆ گيردراوه تەوه ﴿ قالوا يا أبانا مانبغى هذه بضاعتنا ردت إلينا ﴾ گوتيان: بابە! چيمان دەوى، ئەمش پارەو پوول و كەل و پەلە كەمانە نيردراوه تەوه بۆمان و، دانەوئەلەى باشيشمان هیناوه؟ ﴿ ونمير أهلنا ﴾ و ئەگەر براكەشمان لەگەل بنفريت، ئەمجارەش بۆئوى و خواردن و خۆراك بۆ خواوو خيزانمان دەهينين ﴿ ونحفظ أاخانا ﴾ و براكەيشمان بنيامين ئەپاريزين لە هەر شتىكى خراب ﴿ ونزداد كيل بعير ﴾ بەهوى ئەو يشەوه پيوانهى بارى و شترىكىش زىاد دىنين ﴿ ذلك كيل يسير ﴾ ئەو يش بۆ پاشا پيوانهيه كى كەمە، چونكە خواوین بەخشە ﴿ ۶۶: قال لن أرسله معكم حتى توتون موثقا من الله ﴾ يەعقوب و تى: هەرگيز لەگەلتانى ناننيم

براكانى يووسۆف دینه مىسرو بەبارەوه دەگەرینهوه:

﴿ ۵۸: وجاء إخوة يوسف ﴾ گرانى و قات و قرى لە ناوچه كانى (كەنعان) دا سەرى هەلدا ئەوسا براكانى (يووسۆف) يش هاتن بۆ مىسرو بۆ زەخيره كرين ﴿ فدخلوا عليه فرفهم ﴾ جا چوونه زوور لای يووسۆف، ئەم ئەوانى ناسيبه وه ﴿ وهم له منكرون ﴾ بەلام ئەوان ئەمیان نەناسيبه وه چونكە ماوهيه كى زور بوو نەيان ديتبوو، لەولاشەوه پىيان وانەبوو ئەو مابى و، ئاوا لە جىگەى پاشادا بىت ﴿ ۵۹: ولما جهزهم بجهازهم ﴾ و كاتى كە يووسۆف باره خۆراكە كەى بۆ رىك خستن لەدواى رىزىكى زور و پرسيارو وهلام لىيان ﴿ قال اتوني بأخ لكم من أبيكم ﴾ وتى: برايه كى باوكيتان هەيه دەبى بيهينن بۆم دياره پرسيارى لە نەژادو بەسەر هاتيان كردهوه و توپانه برايه كى باوكيشمان هەيه و لای باوكمانه ﴿ ألا ترون أنى أوفى الكيل ﴾ ئايا نابيين كە من بە تىروته سەلى پيوانهو بارتان ئەدمەى و، ميواندارىشم كردن ﴿ وأنا خير المنزلين ﴾ و من چاكترين خانه خوى بووم بۆتان، باشترين ميواندارىم كردن، مەبەستى هەلنانيانەو، تەماح خستنه بەردهمیان ﴿ ۶۰: فإن لم تأتوني به ﴾ جا ئەگەر ئەمجاره هاتنەوه ئەوتان بۆ نەهينام ﴿ فلا كيل لكم عندي ﴾ جيره و پيوانه تان لای من نىبه و هيجتان نادەمى دەيهوى كەمىكىش ترس بخاتە بەريان ﴿ ولا تقربون ﴾ و نزىكىشم مەكە ونەوه بى ئەو ﴿ ۶۱: قالوا سئراود عنه أباه ﴾ ئەوانيش دەيان زانى كاتى خۆيشى چ درۆيه كيان لەگەل (يەعقوب) سى بابياندا كردهوه سەبارەت بەخۆى، بۆيه ئىستاش وتیان: دلنپابه هەموو فيل و هەوليك لەگەل باوكيا دەدەين بۆهينانى ﴿ و إنا لفاعلسون ﴾ و بى گومان بە كە ئىمە هەلئەسین بەهوكاره ﴿ ۶۲: وقال لفتيانه اجعلوا بضاعتهم فى رحالهم ﴾ و يووسۆف بەهوكاره لاوانەى گوت لەبەر دەستيا بوون: ئەو دراوه يش بۆ شت كرينيان هینابوو، بۆدەنگيك بىخەتەوه ناوباره كانيان ﴿ لعلمهم يعرفونها إذا انقلبوا إلى أهلهم ﴾ بەشكو كاتى گەرانه وه لای مال و مندالى خۆيان بيناسنەوه، پى بزانن. ﴿ لعلمهم يرجعون ﴾ بەلكو - پاش ئەوه كەرانه وه بىنيان - بگەرینه وه لامان .

رینه بىبه كانى نايەتى (۵۸-۶۲):

۱) خوا بیهوى كارى بكا، هۆكانيشى بۆ رىك دەخا: خەودىتنى پاشا، دەست نەكەوتنى كەسى بۆ مانا كردنى خەونە كەى، پسپۆرى يووسۆف بۆ لىكدانە وهى خەونە كان، سەر هەلدانى گرانى و قات و قرى لەولاتى (كەنعان)

تا په ایمانیکی پتهوم به ناوی خواوه نه دهنی ﴿لَتَأْتِنِي بِهِ﴾ که هرده بی بیوهی بومی بهیننهوه ﴿إِلَّا أَنْ يَحَاطَ بِكُمْ﴾ مهگر له گش لایه که وه داگیر بکړین و دهسه لاتتان نه میننی مردن یا هر شتی تر بیته ریتان ﴿فلما آتوه موثقم﴾ جا که په ایمانیکی پتهویان دایه ﴿قال الله علی ما نقول وکیل﴾ یه عقوبوب وتی:

دهکرد، خو ناشکرایه له م قورثانه دا تنها هر نه وندنه هاتووه که فرمووی: ﴿إِلَّا حَاجَةٌ فِي نَفْسٍ يَعْقُوبَ قَضَاهَا﴾ واته: تنها نیازو سوزنیکی دهررونی بوو له دلی (یه عقوبوب) دا، بهرامبه ریان ترکانی و هیچی تر، که و ابوو ده بی رافه کرانی قورثانیش له وسنورره دا بووهستن و په نجه نه خه نه سر هیچ شتیگ و راسپارده کهش وهک خوی بهر هاو بهر فراوانی بهیننهوه، دیاره هر نه مهش شیواوه بو راگرتنی نه دهب و ویل له گدل قورثاندا.

هموو شمان چاک ده زانین که یه عقوبوب عَلَيْهِ السَّلَامُ بهرامبه کوره کانی مهترسی شتیکی هه بوو بو یان نه گدر له یهک دهرگاوه بچنه ناو شاری میسره وه هر چنده راسپارده کهش هیچ بریاریکی خوی پی بهر په رچ نه درایه وه.. که و ابوو بو نیمه پش هر ووا چاکه که نه وه سیهت و راسپارده به به رها بهیننهوه و دیاری نه کهین و، هرته تنها له گدل دهقی قورثانه که دا برؤین ﴿وادخلوا من أبواب متفرقة﴾ و له دهر وازهی جیا جیا ووه بچنه ژورره وه ﴿وما أغنى عنكم من الله من شيء﴾ هر چنده من بهم ته گبیرو راویژانهش ناتوانم هیچ قه زاو بریاریکی خوا له نیوه دوور بخه مه وه خوی چونی بریار دابیست، هر گیز ناگوردری و هر وواش ده بیست ﴿إن الحكم إلا لله﴾ چونکه بریارو فرمان تنها بو خوا یه و بهس ﴿علیه توکلت﴾ پشتم به و به ستووه ﴿وعلیه فلیتوکل المتوکلون﴾ جا که سانیکیش که هر نه و به شیواو به کار ساز ده زانن، دهبا تنها پال به ووه بدهن و پشت به و بهستن.

قَالَ هَلْ أَمْنَكُم عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمْنَكُم عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ قَبْلِ اللَّهِ خَيْرٌ حِفْظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ﴿٦٦﴾ وَلَمَّا فَتَحُوا مَضْعُومَهُمْ وَجَدُوا يَضَعُ عُنُقَهُمْ رُذَاتِ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا بَنِي آدَمَ بَنِي هَذِهِ بَضَعْنَا رُذَاتِ إِلَيْنَا وَنَبِيْرُ أَهْلِنَا وَمَحْفَظُ أَهْلَانَا وَتَزَادُ أَكْبِلَ بَعِيْرَ ذَلِكَ كَيْلَ سَيْدٍ ﴿٦٧﴾ قَالَ لَنْ أَرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُوا مِنِّي مَوَاقِيمَ إِنَّ اللَّهَ لَتَأْتِنِي بِهِ إِلَّا أَنْ يَحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٦٨﴾ وَقَالَ بَنِي إِسْرَائِيلَ لِمَ أَتَيْنَا هَذَا وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَلْمَأْتُمْ إِلَّا إِلَهُ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُمْ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٩﴾ وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةٌ فِي نَفْسٍ يَعْقُوبَ قَضَاهَا وَإِنَّهُ لَدُوْ عَلَيْهِمْ لَمَّا عَلَّمَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾ وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ ءَأْوَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧١﴾

رینماییه کانی نایه تی (۶۳-۶۷):

له م قسه و باسه مان خوی گه وره ناگادارو چاودیره، نه مپش ددهمه دهستی خوا، دهسا بچن خوا بتان پاریزی.

یه عقوبوب دهلی: له یهک دهرگاوه مه چنه ناو:

﴿۶۷﴾: وقال يا بني لا تدخلوا من باب واحد ﴿باوکیان وتی: کوره کانم! که نزیکی شار دهنه وه، هموو پیکه وه له یهک دهر گاهه مه چنه ناو شاره وه بهل.. له بهر هر هویک بوو (یه عقوبوب) وه کوسوژی باوکیایه تی - نه وه سیه ته ی بؤکوره کانی کرد؟ هر چنده گه لی ته فسیرو ریوایهت هه به بؤدیاری کردنی هویکه کی، وه هه ربه که شیان شتیگ ده لیست، بی نه وهی هیچ به لگه یه کیان به دهسته وه هه بی و، له گدل دهقی قورثانه که دا بگونجیت! خو گومانیش له وه دا نیبه که نه گدر نه و شته ی وا یه عقوبوب کوره کانی خوی لی دهر پاریزی (چاوی پیس بویا، وهک نه وانه ده لین)، وه یان هر شتیکی تری دیاری، نه ووا نه وکاته قورثانه که خوی دیاری

- ۱) ته وه ککولی ته وای یه عقوبوب عَلَيْهِ السَّلَامُ بهرامبه به خوی خوی و، ناسینی نه سماو سیفه ته کانی وهک شیواویه تی، هه قیش وایی، چونکه یه کیکه له پیغه مبه رانی خوا عَلَيْهِ السَّلَامُ.
- ۲) وهر گرتنی په یمان و مورو نیمزا بو کاره گرنه گکان، هر چنده له بهرامبه ر خزمانی نزیکی شه وه بی.
- ۳) خو پاراستن له (چاوی پیس هیچ زیانیکی نیبه، به لام له گدل نه ووشدا هر ده بی بروات وایی که نه ویش له حوکم و بریاره کانی خوا هیچ شتی ناگورری.
- ۴) پشت تنها به خوا بهسته و، نیتر به دلنماییه وه کاره کانت راپه رینه

﴿۶۸﴾: ولما دخلوا من حيث أمرهم أبوهم ﴿جا که له و جیبه وه باوکیان بوی دیاری کردن به جیا جیا چوونه ژورری ﴿ما کان یغنی عنهم من الله من شيء﴾ و نه وکاره یان هیچ بریاریکی

خوابی لودور نه خستنه وه و بی نیازی نه کردن، به لکو بریاری
 خوی له (نه زل) دا چون بوو هر شه و نه بی، وه کو ده فرموی:
 * إلا حاجة فی نفس یعقوب قضاها * ته گبیرو رینمایه که بی
 که لک بوو و، جیگه ی هیچی بونه گرتن، شه نه بییت که له دل
 و دهورونی یه عقوبودا نیازو پیویستییه کی باو کایه تی هه بوو بیلیت
 ویستی لهومه ترسییه خوی بری لکردبوویه وه ناموزگار بیان بکاو
 خویانی لآبدن راسپارده و هسیه تیشی بو کردن، به لام قه زاو
 بریاری خوی رت نه کرده وه * وانه لذو علم لسا علمناه * و
 چونکه شه و خاوهن زانیارییه کی فراوان بوو، له وهی فیرمان کردبوو
 * ولکن اکثر الناس لا یعلمون * به لام زوریه ی خه لکی شه وهی
 شه وهی زانی نای زانن.

یوسوف دلی بنیامین دده اته وه:

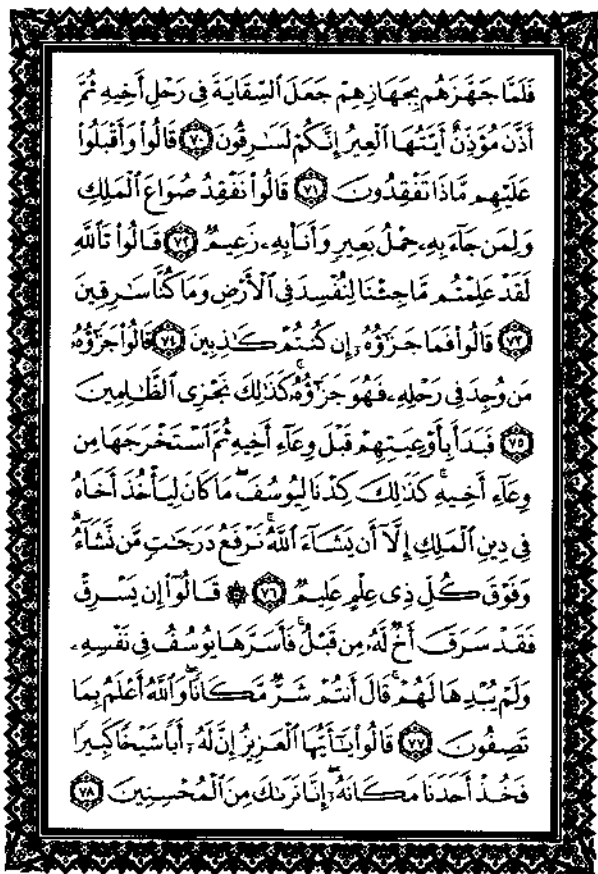
* ۶۹: ولما دخلوا علی یوسف * کاتی کوره کانی یه عقوب
 له مانی یوسوف چوونه زوروه * آوی الیه آخاه * (بنیامین) سی
 برای برده لای خوی و له زوروه که ی خوی دای ناو حه وانیه وه
 له رابردو و ناگاداری کردو * قال انی انا اخوک * گوتی:
 بی گومان به من برایه که ی تو (یوسوف) * فلا تتبس بما کانوا
 یعملون * جالمه وهی شه وان پنیان کردیت ساله کانی رابردو و دل
 زوویرو غه مگین مه به، تیشیگه یاند که لای خوی ده ی هیلیته وه
 نابی شه نه نییه لای که س بدرکنی.

یوسوف ناو خوری پاشا ده خاته ناوباری براکه ی و گلی دده اته وه:

* ۷۰: فلما جهزهم بجهازهم * ئینجا کاتی باری بو ریک خستن و
 تاماده ی گه رانه وه بوون * جعل السقایة فی رحل آخیه * ناو خوری
 پاشا که له زیبوو، یا شه وه نه ی که (هه یاره ی) دانه ویله بیان
 بی ده گرت، خسته ناو باری براکه ی وه ویستی به وه ری خوش کات
 بو گلدانه وهی (بنیامین) لای خوی! * ثم اذن مؤذن * له پاشا
 جار کیشیک جاری راهیشت و گوتی: * أيتها العیر انکم لسارقون *
 شه ی کاروانچییه کان! بی گومان ئیوه دزن و دزیتان کردوه! * ۷۱:
 قالوا واقبلوا علیهم * شه وانیش روویان کرده جارچییه کان و گوتیان:
 * ماذا تفقدون * چی تان لی گوم بووه نه ماوه؟ * ۷۲: قالوا نفقد
 صواع الملك * وتیان: مه نی پیوانه ی پاشمان ون کردوه * ولمن
 جاء به حمل بعیر * و هه که سیش په یدابکاو بیه نیته وه، باری
 و شتریک خوراک و دانه ویله ی دهریتی وه کو ریزانه و هه خشش
 * وانا به زعیم * منیش بوخوم ده سه به ری شه خه لاته م و له
 شه ستوی ده گرم.

رینماییه کانی نایه تی (۶۸-۷۲):

- (۱) فه زلی زانست و زانیاران.
- (۲) زوریه ی خه لکی هه میسه به کاره چاکه کان نه زانن.
- (۳) کارامه یی و لیهاتووی یوسوف له راویزو ته گبیر بو



فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السَّقَايَةَ فِي رِجْلِ أَخِيهِ ثُمَّ
 أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَتَتْهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ ﴿۷۰﴾ قَالُوا وَأَقْبَلُوا
 عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقَدُونَ ﴿۷۱﴾ قَالُوا نَفْقَدُ صَوَاعَ الْمَلِكِ
 وَلَمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿۷۲﴾ قَالُوا تَاللَّهِ
 لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْتُمْ لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ
 ﴿۷۳﴾ قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ﴿۷۴﴾ قَالُوا جَزَاؤُهُ
 مَنْ وَجَدَ فِي رِجْلِهِ فَمَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ بَعَثَ الْمَلَأَئِمَّةَ
 ﴿۷۵﴾ قَبْلَ آيَاتِهِمْ قَبْلَ وَعَلَى أَخِيهِمْ أَسْتَخْرَجَهُمَا مِنْ
 وَعَلَى أَخِيهِ كَذَلِكَ كَذَبْنَا لِيُؤَسِّفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ
 فِي دِينِ الْمَلِكِ إِنْ أَلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ شَاءَ
 وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ ﴿۷۶﴾ قَالُوا إِنْ يَسْرِفْ
 فَقَدْ سَرَفَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلِ فَاسْرَحْ هَا يُؤَسِّفُ فِي نَفْسِهِ
 وَلَمْ يَدِّهَا لَهُمْ قَالَ أَسْرِ سَرْمَكْنَا وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَمَا
 نَصِفُونَ ﴿۷۷﴾ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبَاسِيحًا كَبِيرًا
 فَخُذْ أَحَدًا مَكَّانَهُ إِنْ أَنْزَلْنَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿۷۸﴾

هیشته وهی (بنیامین) لای خوی.

- (۴) ریزانه و (موکافئه) بو هه که سی کاریکی تایبه تی
 بدریتی و، به چاک یی هه لسی، که شه له فیه هیشدا
 پنی ده لین: (جه عاله).
- (۵) ده سه به ری و، ده سه به ر بوون (که فاله) و (که فیل) بو
 هه ندی ئیش و کار سه لیتراوه

* ۷۳: قالوا تالله لقد علمتم ما جئنا * شه وانیش وتیان: سویند به
 خوا ئیوه چاک شه زانن که ئیمه بو شه وه نه هاتوون * لفسد فی
 الأرض * له م زهویبه دا خرابه و گیره شیوینی و، کاری به دهری
 و فساد بکه ی * وما کنا سارقین * روژیکیش ئیمه قه ت دز
 نه بووینه * ۷۴: قالوا فما جزاؤه إن کتم کاذبین * ده س و پنیانی
 پاشا وتیان: جا شه گه ر ئیوه شه دروزن بوون، توله ی چییه؟ * ۷۵:
 قالوا جزاؤه * ده س و پنیانی پاشا وتیان: توله که ی شه مه یه:

﴿من وجد فی رحله فهو جزاؤه﴾ ئەو پێوانە لەباری هەر کەسێکە دەرکەوت، هەر ئەو کەسە بۆ خۆی تۆلە ی بێت، وانە دەکرێتە کۆیلە و بەندە ﴿کذلک نجزی الظالمین﴾ بەم شێوەیە تۆلە لەگشت و ستەمکاران وەردەگیرن، دەبێ ببێنە بەندە. بە ئی... لەشەریعەتی (یەعقوب) دا هەرکەسێک دزی کردبا، دەبوو لەباتی دەست بپێنی، کرابایە بەندە ﴿۷۶: فبدأ بأوعیتهم قبل وعاء أخيه﴾ ئینجا ئەوەی کاری پشکنینی پێ سێپێرابوو، (یان هەر بلێین یوسوف خۆی) پێش پشکنینی بارەکە (بنیامین) ی برای، دەستی دایە پشکنینی باری براکانی تری، هەتا گومان نەبەن بەکارەکە ی یوسوف ﴿ثم استخرجها من وعاء أخيه﴾ پاشان لەناو کەل و پەل (بنیامین) ی برابردا ئاو خۆرەکیان هێنایە دەروو دۆزییەوه ﴿کذلک کدنا لیوسف﴾ ئاو ئێمە نەخشەو پلانمان ئەنجام دا بۆ یوسوف، هەتا (بنیامین) ی برای لای خۆی بهێڵیتەوه، کەوابوو بەپێی ئایەتی (.. کدنا لیوسف..) مروف دەتوانی بۆ گەیشتن بەهەندێ مەبەستی شەری، هەر ڕینگە یەکێ شیوو گونجاو بگریتە بەر، بەمەرجی لەگەڵ شەریعەتدا دژ نەهەستی. ﴿ماکان لیاخذ أخاه فی دین الملک﴾ لە بەرنامە ی پاشای میسردا نەدەبوو یوسوف براکە ی خۆی بگری و گلی بداتەوه لای خۆی لەباتی دزییەکە بە لکو تەنھا ئەوەندە ی بۆ هەبوو کە بپێکی لێ بداو، دوو قاتیش پێی بیژیری، بەلام لەشەریعەتی (یعقوب) ی بابیدا ئەو کارە یە هەبوو، بۆیە کردی ﴿إلا أن يشاء الله﴾ مەگەر خوا واحەز بکا، بۆیە براکانیشی ملیان بۆ راکیشاو تەسلیم بوون ﴿نرفع درجات من نشاء﴾ دیارە بمانەوی هەرکەسێک سەرخەین، پلە بە پلە بەرز ی دەکەینەوه دە ی گە یەنینه جیگای شیواوی خۆی ﴿وفوق کل ذی علم علم﴾ خۆ لە بان هەموو زانایەکەوه زانتر هە یە، هەتا دەگاتە لای خوا، ئیتر لەخوا زانتر نییە.

یوسوف تاوانبار دەکەن بە دزی:

﴿۷۷: قالوا إن سرق﴾ براکانی بە (یوسوف) یان گوت: ئەگەر ئەو ئیستا دزی بکا، جێی سەرسۆرمان نییە ﴿فقد سرق أخ له من قبل﴾ بەر لەمیش برابەکی هەبوو، ئەویش دزی کرد، مەبەستیان لە یوسوف خۆیەتی ﴿فأسرها يوسف فی نفسه ولم یبدها لهم﴾ یوسوفیش ئەو وشە یە لە دلگرت و لێی شاردنەوه و بێدەنگ بوو، لێرەدا یوسوف لە دل خۆیدا ﴿قال أنتم شر مکانا﴾ گوتی: ئێوه زۆر خراپترن لەوان ﴿والله أعلم بما تصفون﴾ ئەو قسە یەش ئێوه وەسپی ئەوی پێ دەکەن، خوا لە هەموو کەسی چاکتر بە راستیەکی دەزانی.

داوا دەکەن لەباتی بنیامین، یەکی تریان گل بداتەوه:

﴿۷۸: قالوا یا أیها العزیز إن له أبا شیخا کبیرا﴾ کە زانیان یوسوف سوورە بۆ گلدانەوه ی (بنیامین) لای خۆی گوتیان: ئە ی عەزیز! بێ گومان ئەو کورە یە باوکێکی پیری خواوەن ریزو بە حورمەتی هە یە، هۆگری بووهو، هەرگیز بێ ئەو توانای ژانی نییە ﴿فخذ أحدنا مکانه﴾ لە بەر ئەوه یەکی لە ئێمە لە جێی ئەودا گل بدەرەوه ﴿إنا نراک من المحسنین﴾ بە راستی ئێمە تۆ لە ریزی خێرەومەندان دەبینین ﴿۷۹: قال معاذالله أن نأخذ إلا من وجدنا متاعنا عنده﴾ یوسوف گوتی: ئە ی پەنا بەخوا، ئەر ئێمە بەدەر لەو کەسە کالاکەمانی لایبووه، کەسیکی تر لەباتی ئەو گل بدەینەوه ﴿إنا إذا لظالمون﴾ گەر ئەوه بکەین ئێوه دە یلێن، بێ گومان دەبێنە خەلکی ناھە فکارو ستەمکار.

رێنەما ییە کانی ئایەتی (۷۷-۷۹):

- ۱) پۆزش هێنانەوهو داوا ی لێبووردن لەگشت کارێکی هەلە.
- ۲) پیاوی بە حیل و هێمنیش، هەندێ جار ناچار دەکرێت جۆرە قسە یە بکات.
- ۳) داواکردنی عەفو و، داخوازی رەحم و بەزەیی بۆکەسێک پێویست بێت، لە چوارچێوه ی شەریعەتی خوادا کارێکی رەوا یە.
- ۴) واز هێنان لەکەسیکی تاوانکارو ئازادکردنی ئەو و، گرتنی کەسیکی تر لەباتیدا لەشەریعەتی ئیسلامدا حەرەمە.

دەکەونە مەشۆرەت لەگەڵ گەورە کە یاندە:

﴿۸۰: فلما استیسرا منه خلصرا نجیا﴾ چاکە بێ هیوا بوون یوسوف بنیامین ئازادکا ئەوجا لە خەلکەکە دوورکەوتنەوهو کەوتنە چپەو سرتە سرت و دۆزییەوه ی چارەسەریک ﴿قال کیرهم أتم تعلموا أن أباکم﴾ برا گەورە کە یان هەل دایەو گوتی: مەگەر ئێوه نازانن و لەبیرتان نەماوه کە باوکتان ﴿قد أخذ علیکم مرقا من الله﴾ یەمانێکی بتەوی بە ناوی خوا لێ وەرگرتن (کە (بنیامین) بپاریزن و ببینە ئەوه بۆی ﴿ومن قبل ما فرطم فی یوسف﴾ و خۆ بەر لەوهش لەرادە بەدەر دەربارە ی یوسوف خراپەتان کرد! ﴿فلن أبرح الأرض حتی یأذن لی أبی﴾ جا لە بەر ئەوه دنیابان کە هەرگیز من لەم ولاتی (میسر) نە ناچمە دەری، هەتا بایم ئیزن دەدا بە گەرانیەوم، چونکە شەرمە زارییە بۆم بەو هەوالەوه بچمەوه

بۆلای ﴿ اَوْ يَحْكُمُ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴾ يان خوا بريارىكى نويسم بؤ دهدا، واته: به بنيامينهوه دهگه ريمهوه، خو خوايش له هه موو برياردهريك چاكتره ﴿ ۸۱ ﴾: ارجعوا الي ابيكم ﴿ دهسا ئيوه بچنهوه بۆلای باوكتان ﴾ فقولوا يا ابا نانا ان ابنك سرق ﴿ بلين: بابه! به راستى (بنيامين)سى كورت دزى كرد! ﴾ وما شهدنا الا بما علمنا ﴿ خو تا ئيستايش شايه تيمان بؤ هيچ شتى نه دواوه، مه گهر به چاو بينيبيتان، واته: به چاوى خو مان ديتمان كه ناوخوره كه ي پاشا له ناوباره كه ي نهودا يوو، نه و جابه بريارى هه موومان كرديان به بارمته ي نهو ﴿ وما كنا للغيب حافظين ﴾ خو ئيمه ناگاشمان له شتى ناديار و غيب نه بوو، كاتى كه په يمانمان به تو دا نه مان زانى دزى ده كا هه تا نه ييه ين و، ئيستاش رووزه ردى لاي تو نه بين ﴿ ۸۲ ﴾: واسأل القرية التي كنا فيها ﴿ بؤ دلتيايى خو يشت بيرسه له خه نكى نه وشاره كه ئيمه ي لى بووين ﴿ والعير التي اقلنا فيها ﴾ وله و كاروانه ش بيكه وه هاتينه وه ﴿ وانا لصادقون ﴾ و بى گومانيش به سه باره ت به هه واله كه ي بنيامين راست ده كه ين.

په عقوب ده بيسى بنيامين گلدراوه نه وه:

﴿ ۸۳ ﴾: قال بل سولت لكم انفسكم امرا ﴿ يه عقوب گوتى: نه خيز، وانيبه، كورى من دزى نه كردوه، به لكو نه فستان هم قسه يه ي لاشيرين كردوون و، ئيوه يش ده تانه وى منى پى بخه له تينن! ﴿ فصر جميل ﴾ ديسانه وه منيش ته نها نارام گرتنىكى بى ناشكورى و جوانم بوخوم هه لى زاردوه له به رامبه ر هم تاقى كردنه وه يه شدا ﴿ عسى الله ان ياتينى بهم جميعا ﴾ هيوادارم، نه وخوايه هه موويانم (يوسف، بنيامين، رۇبيل/ براگه وره كه يان) بؤ به ينيته وه و گشت بيكه وه كؤببينه وه ﴿ انه هو العليم الحكيم ﴾ چونكه به راستى ئيستتا ته نها نه و چاك ده زانى به حالى من، نه ويش كار جوان و له كارزانه و بريار ده دات ﴿ ۸۴ ﴾: وتولى عنهم ﴿ ئيتير يه عقوب له تاو خه فته تا له كوره كان رووى وه ر چهرخان ﴿ وقال يا ابنى على يوسف ﴾ وتى: ئاي، ئوف و، نه سف غم و خه فته ت، نه ي داخم بؤ يوسف بؤ يوسف! نه وا زامه كه ي نه ويشم كولايه وه. (سه عيد)سى كورى (جوبه ين) ده لئيت: زيكرى (انا لله وانا اليه راجعون) ته نها خه لاتى هم ئومه ته يه، نابينى (يه عقوب) چى گوت! ﴿ وايضت عيناه من الحزن ﴾ جا له سووخم و خه فته تا (تانه) ئاوى سپى په ريبه سه ر هه ردوو چاوى ﴿ فهو كظيم ﴾ و ئيتير بيده نگ بوخوى دانيشت و، چاوه روانى خوا بوو ده رووى خيزى لى بكاته وه.

رېنم ييه كانى ئايه تى (۸۰-۸۴):

- ۱) كۆكردنه وه و بانگ كردنى خه لكانى به فام و زير بؤ مه شوره ت و تويزينه وه ي هه ندى رووداوو كارى گرنگ.
- ۲) وه بيره ينانه وه ي په يمان و ريكه و تننامه بؤ پاراستنى.

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَمِنًا عَنْدَهُ، إِنَّا إِذَا نَظَرْنَا لِمُوسَى ﴿ ۸۱ ﴾ فَلَمَّا اسْتَيْسَسُوا مِنْهُ حَاكُصُوا حِيثًا قَالَ كَيْدُهُمْ أَنْ تَسْلَمُوا أَنْ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمَنْ قَتَلَ مَا فَطَرْنَا فِي يَوْسُفَ فَلَنْ أُنْبِخَ الْأَرْضَ حَتَّى يَأْتِيَ لِي آيٌ أَوْ نَحْكُمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿ ۸۲ ﴾ ارجعوا إلى ابيكم فقولوا يا ابا نانا ان ابنك سرق وما شهدنا الا بما علمنا وما كنا للغيب حافظين ﴿ ۸۳ ﴾ وسأل القرية التي كنا فيها والعير التي اقلنا فيها وانا لصادقون ﴿ ۸۴ ﴾ قال بل سولت لكم انفسكم امرا فصر جميل عسى الله ان ياتينى بهم جميعا انه هو العليم الحكيم ﴿ ۸۵ ﴾ وتولى عنهم وقال يا ابنى على يوسف وايضت عيناه من الحزن فهو كظيم ﴿ ۸۶ ﴾ قالوا اتا لله تفتوا اتذكرو يوسف حتى تكفرت حرصا اوتكفون من الهلكة قال انما اشكوا بنى وحزنى الى الله واعلم من الله ما لا تعلمون ﴿ ۸۷ ﴾

- ۳) گه لى جار هه ياو شه رم زال ده بى به سه ر موسلمانداو، له هه ندى شتى باش و چاك بيبه شى ده كا.
- ۴) تومه تبار كردنى مروفى بى تاوان، له به ر گومان و هه ندى شت كه: پيشتر له لاي بينراوه.
- ۵) بردنى سكالو خه م و خه فته ته نها بؤ لاي خوا ده برى.

﴿ ۸۵ ﴾: قالوا تالله تفتوا تذكر يوسف ﴿ كوره كان وتيان: نه مه چى بوو باسى (يوسف) ت هه ر نه بره وه سوين به خوا تو قه ت يوسف له بيرناكه يه ت ﴿ حتى تكفون حرصا اوتكفون من الهلكة ﴾ نه خو ش ده كه ويه ت، يان نه ت كوژئيت ﴿ ۸۶ ﴾: قال انما اشكوا بنى وحزنى الى الله ﴿ يه عقوب وتى: من خه م و په زاره ي خو م ته نها لاي خوا ده به م ﴿ واعلم من الله ما لا تعلمون ﴾ و نه وه ي من له خوا وه ي زانم ئيوه ئاي زانم، بويه هيوام زوره و چاكيش ده زانم

که خهوه که ی یوسف راسته و، ده بی منیش و ئیوهش، هه مو کړنووشی یو بهرین.

یه عقوبت هه رمان ددها به سوراخی یوسف و بنیامین:

۸۷: یا بنی اذهبوا فتحسسوا من یوسف وأخیه ۱۰ یه عقوبت

رینماییه کانی نایه تی (۸۸-۸۵):

- ۱) خه م و خه فه تی زور، مرؤف به ره و نه خووشی و، مردن دهبا.
- ۲) سکالا ده بی ته نها لای خوا ببری.
- ۳) بی هیواو بی ئومیدی له ده روهی خیر له کاتی ته نگانه دا حه رانه.
- ۴) سکالا به مه به سستی ده رخسستی نه خووشی، وه یا هر پیوستییه ک له بهر چاره سر وه ک ئه وه لای دکتور بگوتری دروست و ره وایه.
- ۵) فزل و گوره بی سده قه و، پاداشی ئه هلی سده قه.

یوسف خوی دهناسینی به براکانی:

۸۹: قال هل علمتم ما فعلتم یوسف وأخیه ۱۰ یوسف وتی: زانیتان کاتی خوی چیتان به سر یوسف و براکه ی هیئا؟

۱۰: إذ أنتم جاهلون ۱۰ ئه وده مه ی ئیوه به راستیه کان نه زان بوون؟

۱۱: ئه وانیش به سر سورمانیکه وه! ۱۱: قالوا أنک لانت یوسف ۱۱

گوتیان: مه گه رتو (یوسف) بیت! ۱۲: قال أنا یوسف وهذا أخی ۱۲ وتی: به لی... من (یوسف) م، ئه مه یش (بنیامین) ی برامه ۱۳: قد من الله علينا ۱۳ خوا منه تی نایه سه رمان و، وائیتا لیره کوی کردینه وه ۱۴: إنه من یتق و یبصر ۱۴ چونکه هه رکه س له خوا بترسی و خوراگری له به رده م تافیکردنه وه کانیدا، وه ئه وه ش پاداشتی خوی به بومن له بهر چاکه کاریم ۱۵: فإن الله لا یضیع أجر المحسنین ۱۵ به راستی خوی پاداشی چاککاران ناهه وتینی و بزری ناکاو، به شیواوی خویان پاداشیان ئه داته وه ۱۶: قالوا تالله لقد آثرک الله علينا ۱۶ براکانی وتیان: سویند به خوا، خوا فزل و ریزی دایت به سر ئیمه دا، به هوی ته قواو کرداری شیرین و نارام و زانیاری و هیمنی خوته وه ۱۷: وإن کنا لخالطین ۱۷ وئه مه ش راستی بی ئیمه هه له کار و تاوانبار بووین به رام بهر به تو ۱۸: ۹۲: قال لا تریب علیکم الیوم ۱۸ یوسف وتی: تازه ئه مرؤ ئیوه هیچ جوړه گله بییه کتان له سر نییه و، رابوردو پیچرایه وه ۱۹: یغفر الله لکم ۱۹ خوا له خه تاتان خوش بییت ۲۰: وهو أرحم الراحمین ۲۰ ئه وه ئه و یوخووشی له هه موو میهره بانان به به زه بیتره میهره بانتره.

یه عقوبت بونی یوسف ده بیسی:

۹۳: اذهبوا بقمیصی هذا ۱۰ جا ئه م کراسه ی منه به رنه وه پو باوکم ۱۰: فألقوه علی وجه أبی ۱۰ و بیخه نه سر دم و چاوی

يَبْنِي أَذْهَبُوا فَحَسُّوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا تَأْتِسُوا مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْتِسُ مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٧﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسْنَا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ وَجُنَّتْ بِضَاعَةُ مَرْجَاةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾ قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾ قَالُوا أَأَنْتَ يَا لَئِنَّا يُوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَن يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾ قَالُوا تالله لقد آثرك الله علينا وإن كنا لخالطين ﴿٩١﴾ قالوا أنك لانت يوسف ﴿٩٢﴾ قال لا تريب عليكم اليوم ﴿٩٣﴾ وهو أرحم الراحمين ﴿٩٤﴾ اذهبوا بقميصي هذا فألقوه على وجه أبي يأت بصيرا وأتوفى بأهلهم أجمعين ﴿٩٥﴾ ولما فصلت العير قال أبوهم إن لآخذ ربيع يوسف لولا أن تُنذرون ﴿٩٦﴾ قالوا تالله إنك لفي صدقك الفكدير ﴿٩٧﴾

وتی: کوره کانم! برؤن یو میسر، له وی هه وی زور بدهن یو چی پی هه لگرتی (یوسف) و براکه ی، به لکو سوراخیکیان بکه ن ۱۰: ولا تياسوا من روح الله ۱۰ هه رگیز نا ئومیدیش مه بن له رحه م و به زه بی ۱۱: إنه لا یاتس من روح الله إلا القوم الکافرون ۱۱ چونکه مه گه ر هه ر خوانه ناس و بی باوه ران له رحه م و میهره پانی خوا بی هیواو نا ئومید بن ۱۲: ۸۸: فلما دخلوا علیه ۱۲ جا که گه یشته (میسر) و چوونه لای یوسف ۱۳: قالوا یا ایها العزیز ۱۳ وتیان: ئه ی عه زیزو پاشای میسر! ۱۴: مسنا وأهلنا الضر ۱۴ هه م خومان و، هه م بنه ماله که مان تووشی گرانی و برسیتی بووین ۱۵: وجننا بیضاة مرجاة ۱۵ و به هاو دراویکی که میسه مان له گه ل خو هیناوه یو باره گاکه ت ۱۶: فأوف لنا الكيل و تصدق علينا ۱۶ جا تویش وه ک جاران مه ن و پیوانه که مان یو پرپکه و، له خیری خوت زیاده شمان یو بکه سر ۱۷: إن الله یجزی المتصدقین ۱۷ به راستی خوا پاداشی خیرومه ندان ئه داته وه.

هه تا هاتنی (عیسا) کاتنی که بچووک سلاوی له گه وره کردیا، بوی رهوا بووه سوژدهی ریژی یو بیات، به لام له شه ریعه تهی دوا بیه دا، شه وکار سرایه وهو، بریار درا که ته نها یوخوا کرنووش بیریت و قال یا بت هذا تاویل رویای من قبل و یووسوف وتی: بابا! شه مانای شه و خه وهم بوو له پیشه وه دیتم. مه بهستی

باوکم * یات بصیرا * شه حله بینایی چاوه کانی دیته وه، دیاره یووسوف هه رچی بکات، به فهران و وه حی خوا بووه * و اتونی باهلمک اجمعین * پاشانیش هه موو خزیم و خیزان و بنه ماله که تانم بو بیننه میسر * ۹۴: ولما فصلت العیر * جا که کاروانه که له میسر ده رچوو به رهو شام * قال أبوهم إنی لأجد ریح یوسف * باوکیان یه عقووب به وانه ی له ده وروو به ریابوون وتی: به راستی من بوئی (یووسوف) م هه ست ده کم * لو لا أن تفندون * شه گهر وهک جارن به نه زان و کم عه قلم ده رنه که من؟! ونه لین هاتهران و پاته رانه * ۹۵: قالوا تالله إنک لقی ضالک القدم * که چی وتیان سویند به خوا! ئیستاش هه ر له سه ر هه له کونه که ی خوتی، ریژی (یووسوف) ت له ئیمه لا پترتره! شه گینا شه (یووسوف) ه بو نه برایه وه؟! * ۹۶: فلما أن جاء البشیر * ئینجا کاتنی کاروان نزیک بوویه وهو موژده ده ره که هات * ألقاه علی وجهه * کراسه که ی خسته سه ر روومه تی یه عقووب * فارتد بصیرا * له ناکاو رووناکی چاوه کانی بو هاته وهو، چاوی روشن بوویه وه * قال ألم أقل لکم * یه عقووب به کوره کانی گوت: شه ی من ینم نه وتن * إنی أعلم من الله ما لا تعلمون * که من له لایه ن خواوه هه ندی شتی وا شه زانم ئیوه نای زانن * ۹۷: قالوا یا ابانا استغفر لنا ذنوبنا * کوره کان وتیان: بابا! که و ابو له په روه ریئت بخوازه که: هه له و گونا هه کانمان ببوشیت * إنا کنا خاطین * به راستی ئیمه لارو گونا هه کار بووین * ۹۸: قال سوف استغفر لکم ربی * یه عقووب وتی: له کاتیکی له باردا لای په روه ر دگارم داوای لیبورردنتان بو ده کم، هه ندی له زاناکان ده لین: پارانه وه که ی خسته به ره به یان، چونکه کاتی گیرابوونی پارو له لایه * إنه هو الغفور الرحیم * چونکه هه ر خویه تی لیبورردو میهره یان و دلوا.

یووسوف پیشوازی له باوک و دایکی ده کا له میسر:

* ۹۹: فلما دخلوا علی یوسف * ئینجا له میسر کاتنی چوونه لای یووسوف * آوی إلیه أبویه * باوک و دایکی له باوه ش گرت و، له کاروانه که جیای کرده وهو بردنیبه لای خوی، شیایو ناماژه بو کرده کاتنی یووسوف چوویه پیشوازی به که، پاشاو ته وای ده ست و پینیانیا ن ناماده ی شه پیشوازی به بوون * وقال ادخلوا مصر إن شاء الله آمنین * وتی: ده سا فه رموون: وه رنه (میس) ه وه إن شاء الله له ئاسایش و ئاسوده دا ده بن * ۱۰۰: ورفع أبویه علی العرش * و باوک و دایکی له سه ر ته ختی حوکمرانی به که ی دانا * و خروا له سجدا * شه وانیش هه موو (دایک و یابی و، یازده براکه ی) کرنووشی ریزو حورمه تیان بو یووسوف برد، به لی.. هه ر له (ئاده م) ه وه،

فَلَمَّا أَن جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْفَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَآزَدَ بَصِيرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿۹۵﴾ قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ﴿۹۶﴾ قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿۹۷﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ ءَاوَىٰ إِلَيْهِ أَبُوهِ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ إِن شَاءَ اللَّهُ ءَايَاتِنَا ﴿۹۸﴾ وَرَفَعَ أَبُوهُ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا وَقَالَ يَا أَبْتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِن قَبْلُ قَدْ جَعَلْنَا رَبِّيَ حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُم مِنَ الْبَدْوِ مِن بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِّمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿۹۹﴾ رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنتَ وَلِيُّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحَقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿۱۰۰﴾ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿۱۰۱﴾ وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿۱۰۲﴾

شه و خه ونه یه تی که دیتی یازده شه ستیره و مانگ و خور کرنووشیان بو ده برد * قد جعلها ربی حقا * وا ئیستا په روه ر دگارم ئاکامه که ی هینایه دی و به راستی گیرا، واته: که ی شتتمه شه و پله و یایه دیتت * و قد أحسن بی إذ أخرجنی من السجن * چونکه شه و ده مه ی له زیندان ده ری هینام، چاکه ی ده ریاره کردم. لیرده ا یووسوف قوناه ی ئیش و تازاری ناو بیره که وه بیر ناهینیت، بو شه و براکانی شه رمه زار نه بن * وجاء بکم من البدو * و ئیوه بیشی له و ساراو بیابانه ی ولاتی (که نعان) ه وه هینایه میسر بو لای من * من بعد أن نزغ الشیطان بینی و بین اخوتی * پاش شه وه ی (شه یان) نیوانی من و براکانمی تیک دا * إن ربی لطیف لما یشاء * به راستی په روه ر دگارم به رامبه ر به هه ر که سیئک خوی چه زیکا، نه رم و خاوه ن لوتفه هه رچه نده مه ردم ده رک نه کات * إنه هو العلیم الحکیم * به راستی ته نها خوی زانباره، خویشی هه میسه کار جوانه.

رېنەمىيە كانى ئايەتى (۹۵-۱۰۰):

۱) ھاتنى بۇنى خۇشى يوسۇف لەمە ودايەكى زۇر دوروۋە ئايەت و نىشانە يەكى گەورە يە بۇ راستى و پاكى ئەويىنە مالە بەرىزە.

۲) گەرەنە ھەي نوور و بىنايى چاۋى يە عقووب، پاش نابىنا بوونى ئايەتتىكى ترە.

۳) كەرەم و بەخششى يە عقووب و داۋاي لىبووردن بۇ كورە كانى پاش ئەو ھەموو ئازارو خەفەتە پىيان چىزا، ئەويەرى جوامىرى و شەھامەتە.

۴) پىشۋازى ميوان ھەر لەدەروازەي شارو گوندە ھە پىشەي ئەھلى كەمالە.

۵) بەراست دەرچوونى خەۋەكەي يوسۇف، چۇنى دىتېوو دىقتەدى.

۶) دەركەۋتنى لوتف و رەھمەتى فراۋانى خوا لەم داستانەدا.

اللهم فى الرفيق الأعلى) متفق عليه. ﴿ ۱۰۲: ذلك من أبناء الغيب نوحه إليك ﴾ داستانى يوسۇف لىزەدا پىچرايە ھەو دوايى ھات، بۇيە دەفەرموى: ئەو داستان و بەسەرھات و ھەوالانە لەم سوورەدا بۇت باس كرا ئەي موھەممەد! ﷺ ھەموو لە باس و ھەوالە غەيب و ناديارە كانە، بە ۋەھى و بە سروس ئاگادارت دەكەين، واتە: تۇ لەمە و پىش ھىچت لى ئەدەزانى.

رېنەمىيە كانى ئايەتى (۱۰۱):

۱) دۇعاۋ پارانە ھە بە ئەسماۋ ناوہ جوانە كانى خواۋ سىفاتە بەرزە كانى.

۲) گەرەيى و فەزلى شەۋق و سۇز بۇ لاي خواۋ ھاورىيەتى سألحان و چاكان.

۳) داۋاي مردن و مەرگ، ئەگەر لەبەر ئۇش و ئازار و مەينەتەكى دۇنيا نەبى رەوايە، ۋەكو پىغەمبەر ﷺ ئەفەرموى: ((لا يتمنن أحدكم الموت لضر نزل به، فإن كان لايد متمنيا فليقل: اللهم أحيني ما كانت الحياة خيرا لي، و توفي إذا كانت الوفاة خيرا لي)) (رواه مسلم).

يوسۇف دۇعا دەكا لەسەر ئىسلام بەرى:

رافەكارانى قورشان ئەلىن: يە عقووب بىست و چوار سال لەگەل يوسۇف لە ميسردا ژيانى بر دەسەر، ئەوجا پىش ئەو ھەمىرئ ۋەسەيتى كرد كە لە (شام) دا لە لاي (ئىسحاق) ي بايىدا بىنئىژن، ئەوسا (يوسۇف) پىش پاش مردنى، بردى بۇ شام ولەوى ئەسپەردەي كرد، لەپاشا (يوسۇف) پىش لە ولاتى ميسردا (۲۳) سال تەمەنى كرد، جا پىش مردنى بەدل و بەزمان روو دەكاتە خواي گەرە دەئيت: ﴿ ۱۰۱: رب قد آتيتنى من الملك ﴾ پەرورەدگارم! بەراستى تۇ لەم ولاتەدا دەسلەت و عىززەت و دۇنيات پى دام، باوك و دايك و براو كەس و كارمت بۇ كۆكردمە ھە ﴿ وعلمتى من تأويل الأحاديث ﴾ و لىكدانە ھەي خەۋنە كانىشت فىركردم ﴿ فاطر السموات والأرض ﴾ بەدەيئەرى ئاسمانە كان و زەمىن ﴿ أنت رلى فى الدنيا والآخرة ﴾ لەدۇنياۋ، لە قىامەتدا ھەر ئەتۇي گەرە ھەروەم ﴿ توفنى مسلما وألحقنى بالصالحين ﴾ دەسابە موسلمانى راستە قىنە بەمىرئەنو، بەمگەيەنە ھە بەپاۋچاكان، واتە: بە پىغەمبەرەن. بەلى.. ئا بەو شىۋەيە كۇتايى ژيان و دەسلەت و دۇنيای ھەموويان ھات و گەرەنە ھە بۇلاي خواي خۇيان. (يوسۇف) ﷺ لەسەر مەرگىدا ئەم دۇعايەي دەكرد: (ربى قد آتيتنى..) و پەيامبەر شىمان ﷺ لەسەر مەرگى خۇيدا دەي فەرموو: (اللهم فى الرفيق الأعلى، اللهم فى الرفيق الأعلى،

﴿ وما كنت لديهم إذ أجمعوا أمرهم وهم يمكرون ﴾ و ئەگىنا كە براكانى يوسۇف كۇ بوونە ھە بۇ ئەۋەي فىللى لەباۋكيان بكن و، يوسۇف لەگەل خۇيان بەرن و بىخەنە بىرەكە ھە، تۇ لەوى ئامادە نەبويت، بەلكو خۇمان بە ۋەھىي پىمان گەياندىت ﴿ ۱۰۳: وما أكره الناس ولو حرصت بمؤمن ﴾ شىاۋى ئامازە بۇ كردنە زۇر بەي ئەو مەردمە، ھەر چەندە تۇ زۇرىش سوور بى و، تىبكوشى بۇ باۋەر ھىتائيان، ئەوان ھەر باۋەر ناھىنن ﴿ ۱۰۴: وما تسألهم عليه من أجر ﴾ و تۇيش ئەي موھەممەد لەبەر مەمە ھەولە كانتە ھە داۋاي ھىچ پاداشنىكيان لى ناكەيت، ھەتا پىيان قورس و نارەھەت بى و، لەبەر شەۋە بىروا نەھىنن ﴿ إن هو إلا ذكر للعالمين ﴾ ئەم قورئانەيش تەنھا پەندو ئامۇزگارى و، بىرختسەنە ھە بەكە بۇ سەرچەم ئادەمى و پەرى.

مەردم لەو نىشانە زۇرانە تى نەفكرىن!

﴿ ۱۰۵: وكأين من آية فى السموات والأرض ﴾ زۇر ئايەت و نىشانە ھەيە لەئاسمانە كان و زەويدا لەسەر بوون و دەسلەتاي پەرورەدگار، ئىمانى پى بەھىنن، كەچى ئەوان ﴿ يعرون عليها ﴾ بەسەرياندا تى دەپەرن و ﴿ وهم عنها معرضون ﴾ روويان لى ۋەردە چەرخىنن و لىيان رانامىنن! ﴿ ۱۰۶: وما يؤمن أكثرهم

و، تنها شوینی بهرنامه‌ک‌هی خوا ده‌ک‌ه‌ون، چاکتره له‌م دونیای
ئیسته‌یان ﴿ افلا تعقلون ﴾ ده‌سا بوچی ناوه‌ز ناگرن؟.

پاش فائومی‌دی، یارمه‌تی دیت بو پیغه‌مبه‌ران:

﴿ ۱۱۰ ﴾ حتی إذا استئیس الرسل ﴿ هیچ نه‌ت‌وه‌و ئوممه‌تیکمان

وَمَا تَنْتَهُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ آجْرٍ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿۱۱۰﴾
 وَكَأَيِّنْ مِنْ آيَاتٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا
 وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿۱۱۱﴾ وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا
 وَهُمْ يُشْرِكُونَ ﴿۱۱۲﴾ أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ
 أَنْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿۱۱۳﴾ قُلْ هَذِهِ
 سَبِيلُ أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعِيَ وَسِعَ خُرُوجُ
 اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿۱۱۴﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ
 إِلَّا رَجُلًا نُوحِيَ إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ أَفَلَا يَسِيرُونَ ﴿۱۱۵﴾ فِي
 الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
 وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿۱۱۶﴾ حَتَّىٰ
 إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا جَاءَهُمْ
 نَصْرٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَمِنْ فَتْنَةٍ أَلَا يَرُدُّونَ إِلَّا الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿۱۱۷﴾
 لَقَدْ كَانَتْ فِي قَصصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ مَا كَانَ
 حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَٰكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ
 وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿۱۱۸﴾

سزا نه‌داوه، هتا نه‌وده‌مه که په‌یامبه‌ره‌کانیان له‌ئیمان هینانیان
مه‌ئوس و بی هیوا بووین ﴿ وظنوا أنهم قد كذبوا ﴾ و په‌قینیشیان
بووینی که له‌لایه‌ن نه‌ت‌وه‌که‌یانه‌وه به‌درو ده‌خزینه‌وهو باوه‌ریان
پین‌ناکری ﴿ جاءهم نصرنا ﴾ له‌و کاته‌دا یارمه‌تی ئیمه‌یان بوه‌اتوه
﴿ فنجي من نساء ﴾ جا کیشمان بو‌یستبا سزای نه‌دین، رزگاری
ده‌وو ﴿ ولا یرد بأسنا عن القوم المجرمین ﴾ بی‌گومان سزاو
جه‌زه‌به‌ی ئیمه‌ له‌گه‌لی تاوانبار قه‌ت ره‌ت‌ناکرته‌وه.

خاوه‌ن ناوه‌ز له‌م داستانه‌ په‌ند ودره‌گري:

﴿ ۱۱۱ ﴾ لقد كان في قصصهم عبرة لأولي الألباب ﴿ سویند
به‌خوا له‌داستان و سه‌رگوزه‌شته‌ی یوسوف و براکانیدا، گه‌لی
عیبره‌ت و ناموزگاری مه‌زن هه‌یه، بو‌خه‌لکانی هوشمه‌ندو ژیر
که: بیکه‌نه ری‌نیشانده‌ری خو‌یان، بو‌دو‌زینه‌وه‌ی هق و راستی
﴿ ماکان حدیثا یفتری ﴾ دیاره‌ کتیبیک‌ی وه‌کو هم‌ قورثانه‌ش،

بالله إلا وهم مشركون ﴿ وخو‌به‌شی زوری نه‌و خه‌لکه‌ش که باوه‌ر
دینیت، هه‌رموشریک وبتپه‌رسته‌! چاک ده‌زانن که‌خوا دروستکه‌ری
بوونه‌وه‌ره، که‌چی له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا بته‌کانیش ده‌په‌رستن! (ئیین
عه‌بیاس) ده‌لی: له‌کاتی سوورانه‌وه‌ی ده‌وری که‌عه‌دا موشریکه‌کان
نه‌یان وت: (البیک لا شریک لک، إلا شریکا هو لک، تملکه و ما
ملک). ﴿ ۱۰۷ ﴾ أفامنوا أن تأتيهم غاشية من عذاب الله ﴿ نایا نه‌و
موشریکانه‌ ئه‌مین له‌لایه‌ن خواوه‌ جه‌زه‌به‌و سزایه‌کی داگیرکه‌ریان
بو‌نایه، هه‌موویان بگریته‌وه‌و به‌جاری گشت قریبن؟ ﴿ أو تأتيهم
الساعة بغتة ﴾ یان ناترسن کتوپر قیامه‌تیا‌ن بو‌بیت ﴿ وهم لا
يشعرون ﴾ و هه‌ره‌خو‌یشیان نه‌زانن؟ جا نه‌وکاته‌ چی‌ده‌که‌ن؟

ریگه‌ی پیغه‌مبه‌ر بنه‌سه:

﴿ ۱۰۸ ﴾ قل هذه سبيلي ﴿ نه‌ی موحه‌مه‌دا! ﴿ به‌و خه‌لکه
بلی: ئه‌مه‌یه ریگه‌ی من ﴿ ادعوا إلى الله على بصيرة أنا ومن
اتبعني ﴿ خو‌م و نه‌وه‌ی شوینم که‌وتوون خه‌لکی بانگ ده‌که‌ین
بو‌یه‌کتاپه‌رستی له‌سه‌ر بنچینه‌ی چاواسافی و به‌لگه‌ی شه‌رمی و
عه‌قلی ﴿ وسبحان الله وما أنا من المشركين ﴿ هه‌میشه‌یش خوا
له‌هه‌رکه‌م وکورتی و نات‌ه‌واویسه‌ک بدریته‌ پانی، بی‌خه‌وش راده‌گرم
و، من له‌وانه‌یش نیم شه‌ریک و هاوه‌لی بو‌ بریار ده‌ده‌ن!

هه‌ر نه‌شاره‌کان پیاوان بوونه‌ته پیغه‌مبه‌ر:

﴿ ۱۰۹ ﴾ وما أرسلنا من قبلك إلا رجلا ﴿ ئیمه له‌پیش
هه‌لئیزاردنی تو‌ نه‌ی موحه‌مه‌دا! ﴿ هه‌ر له‌پیاوان پیغه‌مبه‌رانمان
ناردوه، واته: هه‌رگیز نه‌ له‌فریشته، نه‌ له‌نافره‌ت، نه‌ له‌جنتی
پیغه‌مبه‌رمان نه‌ ناردوه، (نه‌بوو مووسای نه‌شه‌رمی) ده‌لئیت:
له‌ریزی ژاندا پیغه‌مبه‌ر نه‌بووه، به‌لکو به‌رترین په‌لو پایه‌یان
نازناوی(سددیقه)ه‌یه، وه‌کو خوا‌ی گه‌وره له‌باسی خاتوو(مه‌ریه‌م)دا
ده‌فرموی: ((وأمة صدیقة كانا يأكلان الطعام...)) ﴿ نوحی
إلهم ﴿ جائه‌و پیاوانه‌ش وه‌حیی و سه‌روشان بو‌ ناردوون ﴿ من
أهل القرى ﴿ له‌خه‌لکی شاره‌کان بوون، نه‌ک له‌خه‌لکانی ده‌شته‌کی
و نه‌زان و دلره‌ق و، دوور له‌ ناوه‌دانی و شارس‌تانیه‌ت، وه‌کو (ئیین
که‌سیر)و(قورتوبی) له‌ته‌فسیره‌که‌یانه‌دا ده‌لئین ﴿ أفله‌ سیررافی
الأرض فینظروا ﴿ نه‌وه‌بو نه‌و موشریکانه‌ نه‌چوون به‌رووی زه‌ویدا
گه‌شتی بکه‌ن، تا ببینن؟ ﴿ کیف کان عقیبة‌ الذين من قبلهم ﴿
پاشه‌روژو نه‌نجامی نه‌و که‌سانه له‌پیشیان‌وه بوون و، وه‌کو ئه‌مان
بروایان نه‌هینا چوون بوو؟ ﴿ ولدار الآخرة خیر للذین اتقوا ﴿ و
بی‌گومان ی‌ن مالی دوا روژی به‌ه‌شت، بو‌ه‌وانه‌ی وا پارێزده‌که‌ن

هرگیز ناشی قسه و باسیکی ههلبه ستر او بییت، وه کو ئه وخوا
نه ناسانه و ابیرده که نه وه! ﴿ و لکن تصدیق الذی بین یدیہ ﴾
به لکو ته صدیقه بوکتیبه پیشووه کانی بهرله خوئی ﴿ و تفصیل کل
شیء ﴾ و شیکه ره وهی هه موو شتیکشه، به ته و اووی به یانی جه لال
و حهرامی تیدایه ﴿ و هدی و رحمة لقوم یؤمنون ﴾ و ری نیشانان
و، رحمت و میهره بانی خواجه بوخه لکی بیه وی باوهر بیینی.
بی ئه ژمار سوپاس یو خوای کارزان و کاریه جسی، له بهرام بهر
ئو یارمه تیبه ی بیی به خشمیم بو ته و اوکردنی ته فسیری سووره تی
(یووسوف)، سلوی خوای له سر بی.

سوورتهی (الرعد) هه

هه کتیبه و (۲۳) ئایه

به ناوی خوای به به زهیی و میهره بان

ئهم سوورته مه سه له کانی به کخوایه رستی و، په یامه که ی
پنجه مبه و، زیندوو بوونه وه، پاداشت و تۆله ده چه سپینی، وه
چه ندین به لگه ی زیندوو دینته وه یو سه لاندنی بوونی خواو، تا ک
و ته نیایی ئه و له: ئاسمان، زهوی، خور، مانگ، شه و، رۆژ،
دانه و ئه و به رو بووم.. هتد. ئینجا یو چه سپاندنی زیندوو بوونه وه..
دیسانه وه نموونه یه ک بو هه ق وناهق باس ده کات به وشووه قورئانییه
که ته نها له دهستی ئه و دیت به و هه موو ره وانی بیژییه وه راستیه کان
به یان بکات. له کو تایییدا وه سفی به ختیاران و به ده بختان ده کات
و، وینه ی کو یرو بینایان بو دینته وه.. کو تاییشی به گه واهیدانی
خوای گه وه بو په یام به ریتی په یام بهر دیت شایه دی بو ددها، که
یه کیکه له په یام بهرانی خوای گه وه: (یقول الذین کفروا لست
مرسلا قل کفی بالله شهیدا بینی و بینکم ومن عنده علم الکتاب).
وته یه کی ناسک: هه ندی له زانایانی ته فسیر، ئایه تی (ننقصه من
أطرافها) که له سووره ته دایه به مردنی زانو فه قیهه کانیان ته فسیر
کردۆته وه، واته: به مردنی چاکان و سالحان وزانایان مه و دای
زهوی که م ده کاو ته سک ده بیته وه.. شاعیرانیش بوئه مه چه ند
جوانیان وتوه؟:

الأرض تحيا إذا ما عاش عالمها

متى يموت عالم منة يموت طرف

كالأرض تحيا إذا ما الغيث حل بها

وإن أبى عاد فى أكنافها التلف

قورئان هه ره مووده ی خواجه:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: المر ﴾ ئهم پیتانه ئاماژه و هیمان
بو پیکهاته ی ئهم قورئانه له و جو ره پیتانه، که چی که شیش ناتوانی
ته نها سووره تیک وه ک ئه و بیینی! ﴿ تلك آیات الکتاب ﴾ ئه مانه
هه ر ئایه ته کانی ئه و قورئانه ن که بو مان نار دووی، ﴿ و الذی أنزل
إلیک من ربک الحق ﴾ و ئه وه ی که له لایه ن په ره و دگار ته وه
بو ت نیرد او ه ئه ی موحه مه د! ﴿ هه ر ئه وه راست و ره وایه
﴿ و لکن أكثر الناس لا یؤمنون ﴾ به لام زۆره ی خه لکی پروا
ناهینن، له جینگایه کی تره دا ده فه رموی: (وما أكثر الناس ولو
حرصت بمؤمنین).

توانایی بی وینه ی خواو چوونه سه ره عه رشی:

﴿ ۲: الله الذی رفع السموات بغير عمد تر و نها ﴾ هه ر ئه و خواجه
ئه و کتیبه ی بو تو نار دووه که ناوی (الله) یه و خاوه ن توانایه کی
وایه ئاسمانه کانی بهر ز راگرتووه، بی ئه وه هچ کۆله که و پایه یه کی
بو دانابیت، ئیوه بییینن ﴿ ثم استوی علی العرش ﴾ پاشانیش
به و شیوه یه خوئی ده یه وی چووه سه ره عه رشی پاشایه تی خوئی،
وه ک زاناکان له ته فسیره که یدا ده لسن: (أی علا فوق العرش علوا
یلیق بجلاله من غیر تجسیم ولا تکیف ولا تعطیل). (به ندهش)
پنم چاکه بی هچ لیکدانه وه لیکۆلینه وه یه ک له بهرام بهر (ئه سماو
سیقاتی) خواوه ملکه چ بین و، له وه به و لاره سنوور نه شکینین (وقد
فسر أمة السنة أمثال أبی العالیة و مجاهد و غیر هم أن المقصود ب
(استوی) هنا هو العلو و الإرتفاع، ولا یذکر عن سواهم غیر ذلك.
وقد سئل الإمام مالک عن الإستواء فقال: الإستواء معلوم، و الکیف
محهور، و الإیمان به واجب، و السؤل عنه بدعة. ف الله عزوجل فوق
عرشه مستو علیه بالکيفية التي لا یعلمها إلا هو سبحانه و تعالی. وقد
أخبرنا الله ﷻ عن استوائه علی عرشه، ولم یخبرنا عن کيفية و کنه
ذلك إلاستواء، فالکيفية هنا لا یعلمها إلا الله وحده، أما الإستواء
فمعلوم عنه أنه العلو و الإرتفاع فوق العرش فنحن نؤمن باستوائه
إستواء یلیق بجلاله و عظمته من غیر أن نمثل إستواءه - سبحانه
و تعالی - کاستواء أحد من خلقه، تعالی الله عن ذلك علوا کبیرا.
و الآیات القرآنیة و الأحادیث النبویة جاءت صریحة بإثبات صفة
الإستواء لله ﷻ، ولا یجوز صرفها أو تحریفها إلى غیر ظاهرها بل
نجریها علی ظاهرها، فظاهرها مراد، ولا تعطلها أو نمثلها بصفات أحد
من خلقه. فأهل السنة بین التعطیل و التمثیل. فهم لا ینفون صفات
الله التي وصف بها نفسه ولا یمثلون صفاته بصفات خلقه، ف الله

قازانجی خوتان به کاریان بیند ﴿ ومن كل الثمرات جعل فيها زوجین اثنين ﴾ وه له هموو جوړی میوه کاندو جووتی تیا دروست کردووه، ترش و شیرین، رهش و سپی، گوره و بچووک، وهیان بلینین: نیرو مئی به دیهیناوه بو متوریه کردنی په کتر بوئیوه ﴿ یغشی الليل النهار ﴾ و به تاریکی شه و روژ داده پوښی ﴿ ان

نفی عن نفسه المثل وأثبت الصفة. نقلنا هذا عن كتاب: صفات الله ﷻ للأستاذ صالح علی المسند. (حافیزی حه که میی) ش (هزار رحمت له گوژی) له هم هونراوانه دا چهنده جوان ده لیت:

وكل ماله من الصفات

أثبتها في محكم الآيات

أوضح فيما قاله الرسول

فحقه التسليم والقبول

نرها صريحة كما أتت

مع اعتقادنا لماله اقتضت

من غير تشبيه ولا تعطيل

و غير تكيف و لا تمثيل

بل قولنا قول أئمة الهدى

طوبى لمن بهديه قد اهتدى

هروههها هم باسه له سوورتهی (نه عرف) يشدا به دريژتر ليږه باس کراوه، ده تواني بگه ربيته وه نهوی ﴿ وسخر الشمس والقمر ﴾ و خوړو (هه یف) يشی رام کرد ﴿ كل يجرى لأجل مسمى ﴾ و هردوو کيشيان تا شه کاته ی بویان دیاری کراوه که کاتی تیا چوونی شه دونیا به له خو لگه ی خو یاندا هه ر دین و ده چن و خزمه تی مرؤف ده کهن، وه کو له سوورتهی (یس) يشدا ده فهر موی: (والشمس تجرى لمستقر لها..). ﴿ يدبر الأمر ﴾ ژور به وردی کاروباری شه بوونه و هره، هه لده سوورینتی و به ریوه ده با ﴿ فصل الآيات ﴾ ثایه ت و نیشانه کانی گه وره یی و ده سه لاتی خو ی له هم بوونه و هره دا شیتل و شی ده کاته وه، هه تا نیوه بیانکه نه به لگه ی بوون و گه وره یی شه ﴿ لعلکم بقاء ربکم توقون ﴾ و به شکو به گه یشتنی دیداری په روره دگار یشتان بگه نه په قین.

نیشانه کانی توانایی خوا له سه ر زه ویدا:

﴿ ۳: وهو الذي مد الأرض ﴾ خوا هه شه زاته به که زهوی به هه موو باریکا راکیشاوه و فراوان رایخستووه بؤتان، به شیوه به که به که لکی ژیان بیت ﴿ وجعل فيها رواسی وأنهارا ﴾ و چه ند شاخ و کیویکی تیا دامه زران دووه تا زهوی پی دامرکیت و، به نیوه ییش له ره له نه کات ویتوانن به سه ریه وه بزیین وه هه روه ها چه ند رووباریکی ره وانیشی تیډا به دیهیناوه، هه تا بو سوود و



فی ذلك لآيات لقوم يتفكرون ﴿ بی گومان له و گش ثال و گوړانه دا چه ندین ثایه ت و نیشانه ی گه وره مه زن هه به له سه ر بوون و تاك و ته نیایی، ده سه لاتی بی سنووری خوا بو گه لیک راده میند و بیرده که نه وه کویرانه به سه ر شه بوونه و هره دا ناچن ﴿ ۴: وفي الأرض قطع متجاورات ﴾ وه له زه ویشدا چه ندین پارچه زهوی له پال په کدا هه ن و، جیان و لیکیش ناچن شه پارچه ی ده شت و نه رمانه و، شه پارچه شی ره قانه، شه گه رچی گله که شی په ک جوړ بی، که چی بریکی به که لکی کشت و مه زرا دیت، بریکی شی بی سوود و خیره ﴿ وجنات من أعناب ﴾ وه هه روه ها چه ندین باخات له جوړا و جوړی رزه تری هه ن که هه ر کام تام و ره نگیکیان هه به، به دیهینا بؤتان ﴿ وزرع ونخيل صنوان وغير صنوان ﴾ و چه ندین کشت و زارو، دارخورمای لغدارو بی لف و لیک جودا هه ن ﴿ يسقى بماء واحد ﴾ شه وانه هه موو به په ک جوړ تاو دهرین و، له ناو په ک جوړ گلدان ﴿ ونفضل بعضها على بعض في الأكل ﴾ و

زهوی دهرناچی، وهکو لهم ثایه تدها دهرموی: (ولو یواخذ الناس بما کسبوا ماترک علی ظهرا من دابة..) * وان ربک لشدید العقاب * و خو بی گومان پهروه دگاری تو تولهی توندو سهخته، بوتهوانه ی تهویه ناکه و ناگه رینه وه و، پی لهسه کوفری خو یان و بهدبختی خو یان داده گرن.

موشریکان داوای به لگه ی تر ده کهن:

۷: وبقول الذین کفروا * خوانه ناس و بی باوه ره کانیش به عینادو نیره بی خو یان ده لئین: * لولا أنزل علیه آیه من ربہ * نه وه بوچی له لایه ن پهروه دگاریه وه به لگه یه کی پته وو به هیز نه نیرد رایه سر موحه ممد، تا مانای راستی نه و بگه یه نی، ههروه کو پیش نه و گه لی به لگه و مؤعجیزه بو مووسا و، عیسا هات؟! به لی... نه و موشریکان به رده وام ره خنه ی بی چییان له پیغه مبه ره ده گرت، جار ی ده یانگوت: نه ر پیغه مبه ره (صفا) بکاته زبیر، بائو چیپایه له ی بی نی و، بیکاته میرگ وروبار بومان! * إنا أنت منذر * خوا له وه لامیاند ا فهرموی: تو هه رته نها تر سینهر تیکی، ئیتر ده سه لاتی نه و جو ره شتانه ت پی نه سپی زا وه، نه وانیش هه ر نه یانه وی بر ویبانو بگرن و، لاساریت له گه ل بکه ن! * ولکل قوم هاد * و بو هر گه لیک له گه لانی دونیا ری نیشاند هریک هه بو وه، بانگیان ده کات بو ری خوا، ههروه کو تو بانگی هوزه کت ده کتیت بو لای خوا، ئیتر له تیگه یاندنو ته بلیغات به ولاره هیچ پیغه مبه ریک شتیکیدی به ده ست نه بو وه * ۸: الله یعلم ما تحمل کل أنثی * له یزدانی هه موو میینه یه کدا (ذن، ناذة لا) هه رچی تیدابی پیش دیاریدانی نیرومی خوا ده یزانی و، ته نها هه رته ویس ناگاداره پی ناخو: نیرینه یه، یامینه، جهسته ی ته وا وه، یان ناته وا وه؟، جوانه، یان نا؟ وه کو له سووره تیکی تر دا دهرموی (و یعلم ما فی الارحام..)

* وما تیض الارحام * وه هه ر ته ویس ده زانی که مندالده کانه چییان لی کم ده بیته وه، واته: له بار یان ده چی * وما تزداد * وه یان پتر له ما وه ی ناسایی خو یان ده زین، ژنی واهه یه پاش ده مانگ، یان زیاتر نه و جا (حه مل) هه کی داده نیت، ده نه مانه گشت لای خوا زانرا وه، وه کو پیغه مبه ره دهرموی: ((مفاتیح الغیب خمس، لا یعلمهن إلا الله..)) * وکل شیئ عنده بمقدار * شیوا ی باسه هه موو شتیکیش به لای خوا وه نه ندازه یه کی دیار بیکراوی هه یه، ما وه ی له دایکبوونی به ناسایی، یان به ناسایی، رزق و رژی، ناکام و مرگی، به ختیار ی و بهدبختی.

فزل و ریزی هه ندیکیان به سه ره هه ندیکی تر یاندا له خو اردن و تام و چیژدا ده ده ین، وه کو مؤرف هه موو له نه وه ی (نا ده م)ن، که چی لیک چیان، نه وه یان ناکاری باش وچاکه، نه وه یان لاساروخرا په! وه یان رهنگ و روخساریان هه مه رهنگه * ان فی ذلک لآیات لقرم یعقلون * به راستی نا له و شتانه دا باس کران گه لی به لگه و نیشانه هه یه بوتهوانه ی که به وردی بیر ده که نه وه له ده سه لات و توانایی خوای گه وره و، نا وه زی خو یان ده خنه گه ر.

نکوولی زینا وه (دوای مردن) سهیره

۵: و ان تعجب فعجب قولهم * خوئه گه ر تو له وه که نه و بتپه ر ستانه بروات پی ناکه ن و، رژی دوایش به درو ده زانن سه رسام ده بیت، چاک بزانه وته که ی نه وانه سهیره که ده لئین: * اذا کنا ترابا * ناخو که ئیسه مردین و بوینه گل * انا لفی خلق جدید * سه ره له نوی ساز ده کری نه وه؟ له چی گایه کی تر دا خوای گه وره بو بیر کر دنه وه له دروستبوونی ناسمانه کان و زهوی و، پاشان باوه رکردن به زیندوو بوونه وه و ناساندنی توانایی خو ی ده فهرموی: (اولم یروا ان الله الذی خلق السموات والارض ولم یعی یخلقهن بقادر علی ان یحیی الموتی بلی انه علی کل شیء قدير) سووره تی ۳۳/۴۶ * اولئک الذین کفروا برهم * نا نه مانه ن کافر بوون به پهروه دگاری خو یان، بو یه و نکوولی زیندوو بوونه وه یان ده کرد * و اولئک الاغلال فی اعناقهم * و هه ر نه مانه شن له رژی قیامه تدا کو ت و زنجیر له گه ردونیان دایه * و اولئک اصحاب النار * و نه مانه ن هاوری و یاری ناگری دوزخ * هم فیها خالدون * بو هه میسه ش له وی نه میینه وه و، قه تیس ده ین و، رژی لبی کلا نابن.

خوانه ناس هه میسه به هه لپه و به په لیه:

۶: و یتعجلونک بالسیئه قبل الحسنه * و هه ر له به ره سه ختگی ر یان بو به درو خسته نه وه ی تو، پیش چاکه (بیوه بی و عاقبت)، په لته لی ده کهن به دابه زینی سزا بو سه ر یان * وقد خلت من قبلهم المثلات * خو به رله وانیش خه لکیکی زور تووشی سزاو توله ی په نده هینر بوون له گه لانی سه رکه شی رابوردو که هه ق بوو په ندو عبیره ت وه رگرن لییا نه وه * وان ربک لذو مغفرة للناس علی ظلمهم * و خو له راستیدا پهروه دگارت خاوه ن لیبووردنیکی ئیجگار گه وره یه بوخه لکی، نه گه رچی نه وان سته مکاریش بن، نه وه تا له گه ل خرابکار ییاندا له دونیا توله یان نادات، چونکه نه گه ر خوا به تاوان خه لک بگری، هیچ ده عبا یه که له سه ریشتی

هر خوا ناگای له دیار و نادیاره:

۹: عالم الغیب والشهادة * ئەو زاتیه به گشت نادیارو دیاریک زاناو ناگاداره * الکبیر المتعال * و ئەویشه گهوره، له هه موو شتیك، هه ره ویشه بهرزو بلند به سه ر گشت شتیكدا * ۱۰: سواء منكم من أسر القول ومن جهر به * له زانیی خوادا به کسانه ئەو که سه تان به به نامه کی و نهینی قسه بکات، ئەوه شتان ئاشکرا بیکاو دهنگ هه لبریت، واته: هه رکاریکی خیر یان شه ریکات، له هه ر حاله تیكدا بییت، لای خوا چوو یه که وه پنی ده زانیت، هه ره مهیشه خاتوو (عائیشه) ده لیت: ئەو ده مه که خاتوو (خهوله) هات له وه عسی خوی سکالا بکات، من له ته نهیشتی ئەو ماله دا بووم، که چی ناگاشم له گه لی له وه قسه و باسانه نه بوو، که چی خوا فه رمووی: (قد سمع الله قول التي تجادلک فی زوجها و تشتکی إلى الله والله یسمع تحاورکما والله سميع عليم) (سوره تهی موحاده له). * ومن هو مستخف باللیل * و ئەو که سه ش که به شه و دا خوی ده شاریته وه * وسارب بالنهار * و ئەو که سه ش که به ره ژوی نیوه رۆدا دیت و ده چیت، واته: هه رکه سیك له ئیوه چ به ره و ناکی و، چ به تاریکی کاره کانی خوی ئەنجام بدا، خوا هه ر ناگاداره و پنی ده زانی * ۱۱: له معقبات من بین یدی به من خلفه یحفظونه من أمر الله * ئەو (خوا) به کومه لیک فریشته ی هیه که به که له دوی به که دین، له پیشیه وه له پشتیه وه ناماده ن و پارێزگاری ده که ن به فه رمانی خوا. (موجاهید) ئەلی: هه موو که سیك فریشته به کی بو دیاری کراره بو پاراستنی به فه رمانی خوا له هه ر شتیك که بیهوی ئازارو ئەزیه ته ی پی بگه یه نی، چ خه وتبی، چ به خه به ر بی، له مه یشدا جننی و ئاده می به کسانه. (بوخاری) و (موسلیم) یش ئەم فه رموده یان له م باره ی وه هینا وه که ده فه رموی: ((یتعاقبون فیکم ملائکة باللیل وملائکة بالنهار. فیجتمعون فی صلاة الفجر و فی صلاة العصر))، مه به ست ئەوه یه که فریشته به شه وو به ره ژو یه که به دوی به کدا به رده وام داده به زن بو پاراستنی مرؤف و، بو نووسی نی کارو کرده وه ی و، بو ئەوه یش له کاتی نوێزی به یانی و، عه س راندا کۆده بیه وه و به یه که ده گه ن و، به رده وام هه رله چاودیری دان * إن الله لا یغیر ما یقوم * بی گو مان خوا چاره نووس و نازو نیعمه ته خوی له هه ر هۆزو نه ته وه یه که ناگۆری و، لییان تیك نادات * حتی یغیروا ما بأنفسهم * تا کو ئەوان دل و ده روونی خویان نه گۆرن به ره و باری لارو خراب، جا ئەه و کاته خوا یش ژیان یان لی تیك ده دات، بو نمونه: برواداران له جهنگی (ئو خود) دا سه رینی چیان له فه رمانی پیغه مبه ر کرد، جا بو دوا یی ئەوان یش ئەوه یان

ئەوه قه سوو که ئەوه یان بوو! ئەهه رچی هه مووشیان سه رینی چیان نه کرد، له فه رموده دا هاتوو: (..وقد سئل أنهلک وفینا الصالحون؟) (قال: نعم إذا کثر الخبث)) (بوخاری). واته: په رسیاریان کرد ئایا ئیغه له ناو ده برین پیوا چا کانی شمان له ناو دا هه بیته؟ پیغه مبه ر یش فه رمووی: به لی.. هه رکه گوناخ و تاوان زۆریوو ته روو وشک پیکه وه

وَسَتَعْلَمُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلُتْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَقْفَرٍ لِّتَأْتِيَ عَلَى ظَلَمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٠﴾ وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ﴿١١﴾ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزِدَّادُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ﴿١٢﴾ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالشَّهَادَةُ الْكَبِيرُ الْمَتَعَالِ ﴿١٣﴾ سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسْرَ الْقَوْلِ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ ﴿١٤﴾ لَهُ مَعْقِبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّكَ اللَّهُ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءَ فَلَا مَرَدَ لَهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ آلٍ ﴿١٥﴾ هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْآزْفَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ﴿١٦﴾ وَيُسْخِجُ الرِّعْدَ يَحْمَدُهُ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْحَالِ ﴿١٧﴾

ده سووتی و تیا ده چیت * و إذا أراد الله بقوم سوءاً فلا مرد له * خۆ هه رکات خوا ویستی زیان و ناره حه تیه که به سه ره ژو یكدا به یینی، هه رگیز گه رانه وه ی بو نیبه * وما لهم من دونه من وال * بیجگه له خویشی هه چ پشتیوان و سه ره رشتی کاریکیان بو نیبه، تاب توانی ئەه سزاو ناره حه تیه یان لی دوور بخاته وه.

هه وهه بره وسکه نیشانه ی ده سه لاتی خوا ن:

۱۲: هو الذی یریکم البرق * هه ر ئەو زاته یه که: به رق و بره وسکه تان له نیو هه وه ره کاندا نیشان ده دات * خرفا و طعما * له لایه که وه ده بیته مایه ی ترس، له لایه کی دیکه وه ده بیته هوی هیوا و ئومیدی بازان. په یامبه ر * هه رکه گرمه گرمی هه وری ده بیست، ده یغه ره موو: ((اللهم لا تقنلنا بغضبک، ولا تهلکنا بعذابک، وعافنا قبل ذلک)) (رواه الترمزی، والنسائی، والحاکم، وأحمد، والبخاری فی الأدب). واته: خوا به! به ته ووره یی و غه زه بی

هانای بؤده بن ﴿ لا یتستجیرون لهم بشئ ﴾ و هلامی هیچ شتیکیان ناده نه وهو، به دهنگیانه وه نایه ﴿ إلا کبسط کفیه إلى الماء ﴾ وهکو که سیک که له که ناری بیریکدا هردوو دهستی دریزکا بوناو بیره که ﴿ لیبلغ فاه ﴾ تا به لکو ناو بگاته ده می ﴿ وما هو ببالغه ﴾ خو دیاره بهو شئیویه هه رگیز ناو ناگاته ده می و، سوودمه ند نایبت، چونکه واهوی دهستی نایگاتی، ده سا ئیتر ده می چون دهیگاتی و تینوویه تی ده شکیت؟ واته: چه نده نهو که سه که لک لهو ناوه وهرده گری و تینوویه تی ده شکئی، بتپه رسته کانیش نه وه نده له بته کانیان به هه رهمه ند دهن ﴿ وما دعاء الکافرین إلا فی ضلال ﴾ بی گومان دعواو په رستنی کافران و بی باوه رانیش هه ر گومرایی و سه ر لی شیواوییه وقت سوود له په رستراوه کانیان وهر ناگرن!

بوونه وهر سه رجه م سوژده بو خوا ده با:

﴿ ۱۵ ﴾ و لله یسجد من فی السموات والأرض وکرها و ظلالمهم بالغدو والأصال ﴿ وه هموو نهوانه تی که له ئاسمانه کان و زه ویدان، ته نانه تی سیبه ره کانیشیان، بیانوهی و نه بیانوهی به به بیانیان و ئیواران، سه رجه م نه مانه گشتیان سوژده بو خوا ده بن، واته: خوی گه وره رژیم و یاسایه کی بو دانان، هه رگیز ناتوانن لئی لابه دن و لاساری بکه ن، له جیگایه کی ترده ده فه رموی: (أولم یروا إلى ما خلق الله من شیء یتقیوا ظلالة عن الیمین و الشمالن سجدا لله وهم داخرون) ۴۸/۱۶.

به لگهی تاک و ته نیایی خوا:

﴿ ۱۶ ﴾: قل من رب السموات والأرض ﴿ ئهی موحه معه ﴾ بلی بیان: کییه به دیهینه رو خاوه نی ئاسمانه کان و زهوی؟ ﴿ قل الله ﴾ دیاره نه وان هیچ وه لامیکیان نییه و ناتوانن نه لین خواجه، هه ر خویشت بلی: خواجه به دیهینه رو خاوه نیان، چونکه که سیکی تر نییه بیجگه لهو شیواوی نه وه بی و، بتوانن نه وکاره نه نجام بدات ﴿ قل أفأتخذتم من دونه أولیاء ﴾ بلی: ئایا! زیاتر لهو خواجه ره وایه چه ند پشتیوان و په رستراویکتان هه لیزاردوووه کردووتانن به خوی خوژتان ﴿ لا یملکون لأنفسهم نفعا ولا ضرا ﴾ که ته نانه تی بوخویشییان ده سه لاتی هیچ سوودو زیبانیکیان نییه ﴿ قل هل یتوی الأعمی والبصیر ﴾ بلی ئاخو بیباو نایبنا به کسان؟ واته: مرؤقی خاوه ن باوه رو، بی باوه ر چوون به کن؟ ﴿ أم هل یتوی الظلمات والنور ﴾ یاخو تاریکیاییه کان و رووناکئی وه که به کن؟ واته: کوفرو شرک و نه زانی و ئیمان و باوه ر وه که به کن؟ ﴿ أم جعلوا لله شرکاء ﴾ یا نه وانه چه ند هاو به شیکیان بو خوا داناه ﴿ خلقوا

خوت نه مانکوژیته و به سزای خوت قرمان نه که هیت و، به ره له وانه چاو بو شیمان لیکه ﴿ وینشی السحاب الثقال ﴾ هه رته ویشه هه وره قورس و په ربارانه کان به دی دینی ﴿ ۱۳ ﴾: و یسیح الرعد بحمده ﴿ و هه رته ویشه که هه وره گر مه به ستایشکردنی، ته سببحات و یادی ده کا ﴿ و الملائکة من خففة ﴾ و فریشته کانیش له به رترس



و بیعی ده سه لاتی بی سنووری نهو، به به رده وامسی یادی نه که ن ویرسل الصواعق ﴿ و هه رته ویشه که هه وره تریشقه کان نه نیری بو سه ر زهوی ﴿ فیصیب بها من یشاء ﴾ ئینجا و یستی له هه رکه سیکئی بداو له ناوی به ریت، نهوا زور به ئاسانی پئی دووچار ده کاو ده یفه وتیننی ﴿ وهم یجادلون فی الله ﴾ له گه له نه وه هه ووه بو به لگه و نیشانانه یشدا، هیشتای نه وانه هه ر خه ریکی ده مه قالی و موجداه له ن له باره ی خاوه وه! ﴿ وهو شدید المحال ﴾ و نهو زاته بوخوی توندگیره.

بته کان به دهنگ که سه وه نایه ن:

﴿ ۱۴ ﴾: له دعوة الحق ﴿ بانگه وازی هه ق و راسته قینه ته نها می نه وه، واته: و شه ی خودا به یه ک زانین هه ر بو نه وه، ده سا ئیوه ش هه ر نه و په رستن و، به ته نها هاوار لهو بکه ن ﴿ والذین یدعون من دونه ﴾ نموونه ی نه وانه ی که به دهر له خوا ده په رستن و، هاوارو

وهكو مه وادی فلزی و كانزایی ﴿ فیمكث فی الأرض ﴾ له زه ویدا ده مینیتته وه بهر قه رار ده بی ﴿ كذلك یضرب الله الأمثال ﴾ خوا بهوشیوه به نمونه دینیتته وه بوئیمان و باوه، بؤكفر و بی پروایی، بؤ هیادیهت و، بؤ گومرایی، جا مه بهست له و نمونانه ناشكرا کردنی جیاوازیبه له نیوان هق وناهق و، ئیمان و کوفردا.

پاداش و تۆلهی بهختیارو بهدبهخت:

﴿ ۱۸: للذین استجابوا لربهم الحسنی ﴾ بؤ نهوانه ی وا وهلامی بانگیشته که ی پهروه دگاریان دایه وه، له روژی قیامه تدا پاداشی چاکترو، به ههشتیان بؤ هیهه ﴿ والذین لم یتجیبا له ﴾ و نهوانه یش که وهلامی بانگیشته که یان نه دایه وه و پروایان نه هینا ﴿ لو أن لهم مافی الأرض جمعا ﴾ نه گهر ته وای نه وه ی له زه ویدایه هی نهوان بیت ﴿ ومثله معه ﴾ و نه وهنده ی تریشی له گهل بی ﴿ لافتدوا به ﴾ هه موو بدهن بؤ رزگار بوونی خویمان له سزاو بیان ه ویت خویمان بکر نه وه، ده یدهن و هیمای لییان وهر ناگیری و رزگار نابن ﴿ أولئك لهم سوء الحساب ﴾ نهوانه له روژی دواییدا حسابییکی سهختیان بؤ هیهه، واته: کاری وردو درشتیان بؤ ده هینریتته پیش چاو، نه وسا چاکه کانیان له وهر ناگیری، چونکه بؤخوایان نه کردوه له خرابه کانیشیان نابووردی ﴿ وما واهم جهنم ﴾ و جینگایشیان دۆزه خه ﴿ ربش المهاد ﴾ نای چ جینگایه کی خرابه دۆزه خ.

ههق ناس و حاشاکهر له ههق یهک نین:

﴿ ۱۹: أفسن یعلم أنما أنزل إلک من ربک الحق ﴾ ئاخؤ که سیک بروای وایی که نهو قورئانه له لایهن پهروه دگارتته وه بؤت دابه زینراوه، هه موویشی به ههق و راست ده زانیت ﴿ کمن هو أعمی ﴾ وهکو نه وکه سه وایه که له باره ی قورئانه وه کوت و کویرو نابینایه و راستیه کان نابینی و باوه ریان پی ناکات؟ ﴿ إنما یتذکر أولوا الالباب ﴾ بی گومان ته نه اخواهن بیر و ژیره کانن تی ده گهن و ده زانن که نهو قورئانه راسته و له لایهن خواوه هاتوته خواره وه، نه گینه لارو لاساره کان گو بیان لیی نییه و باوه ریشی پی ناکهن.

پهسنی بهختیاران:

﴿ ۲۰: الذین یوفون بعهد الله ﴾ نهو ژیرانه، نهوانه که په یمانی خوا جینیجه جی نه کهن و، ده بیه نه سهرو وه فای پی ده کهن ﴿ ولا یفرضون المشاق ﴾ و نهو په یمانه یش له (نه زهل) به نه ستویانه هه لیاوه شیننه وه وه سه ریچی و فهران شکینی تیدا ناکهن ﴿ ۲۱: والذین یصلون ما أمر الله به أن یوصل ﴾ و نهوانه هه رشتی

کخلقه ﴿ که وهکو دروستکراوی نهو (خوا) به بیان دروست کردنی ﴿ فتشابه الخلق علیهم ﴾ نه و جا نهو دروستکردنه لهوانی شیواندیی و، چه واشه بووبن و، ئیتر دوا ی نه وه په رستبنیان؟! ﴿ قل الله خالق کل شیء ﴾ بلئی: نه ی موحه مه مد ﴿ ته نهها هه ر خوایه دروستکهری هه موو شتیک، نهک نهو بتانه نهوان ده بیان په رستن ﴿ وهر الواحد القهار ﴾ وه نهو یش تاک و ته نیای ده سه لاتداره، به سه ر هه موو شتیکدا.

دوو نمونه بؤ مانه وه ی ههق و نیاجوونی ناههق:

﴿ ۱۷: أنزل من السماء ماء ﴾ نهو (خوا) به له ئاسمانه وه ئاوو بارانیکی باراند ﴿ فالت أودية بقدرها ﴾ ئنجا هه ر شیوودو لیککی پرواپرو بارستایی خو ی باران کردو لافاوی له په یدا بوو ﴿ فاحتمل السیل زبدا رایا ﴾ نه و جا نهو سیلاو و لافاوه، پووش و په لاش و که فیککی زوری له گهل خویدا هه لگرت و لینی جیا بووه وه، ئاوه که ش به روونی ده رکه وت، نه مه وینه و نمونه ی رهوا (ههق) و نارهوا (باطل) ه، ئاوه که نمونه ی ههق و راستیه که به پاککی پاش کهف و که فه لؤ که که نه مینیتته وه، که فه که یش نمونه ی دین و بهرنامه ی باتل و نارهوا و ناههقه، بویه پاش ماوه یهک ده بیینی بؤ خو ی فش و پووچهل ده بیته وه. ﴿ وما یوقدون علیه فی النار ﴾ وه ههروا نمونه و مه سه لیککی دیکه دینیتته وه بهو کازانه ی (وهکو زیرو زیوو ئاسن و مس) که له سه ر ئاگر ده توینرینه وه ﴿ ابتغاء حلیة أو متاع زبد مثله ﴾ به مه بهستی پالاوتن و وه ده ست هینانی که رهسته ی جوان و خشلیک، یان به مه بهستی دروست کردنی هه رشتیککی تر که ده بیته هوی ژیان و زیوار، دیاره نه میش هه ر وهکو ئاوه که کهف و که فه لؤ که ده که ویتته سه ری و، زور به بی به هاو بی نرخی ته ماشا ده کریت ﴿ كذلك یضرب الله الحق والباطل ﴾ بهوشیوه به خوا مه سه ل و نمونه بؤ ههق و باتل، دینیتته وه و لیکیان جیا ده کاتته وه، دیاره ههق و رهوا که، که دینی ئیسلامی پیروزه، وهکو نهو ئاوه ساف و پاک و بیگه رده، له سه ر زه ویدا به ساف و پاککی نه مینیتته وه، خه لک سوودی له وهر ده گری، یان بلیین دینی ئیسلام وهکو نهو زیره پالاوته کراوه وایه، بهرنامه ی ناههق و باتلیش، وهکو که فی سه ر ئاو و، چلک و چه پی نه سه ر زیر وایه، ده بیینی زور به زوویی ده نیشیتته وه گوم ده بی و ده روا، نه گهرچی ماوه یه کیش تیکهل به یهک ببن، وهک نه فهرموئی: ﴿ فأما الزید فیدهب جفاء ﴾ جا که فه لؤ که که له ناو ده چی و ده روا فری ده دریت، چونکه هیچ قازانج و خیزیکی تیا نابیت ﴿ وأما ما ینفع الناس ﴾ بهلام نه وه ی که به هره و که لک به خه لک ده گه یه نیت، وهکو ئاوه که، یان

خوا برپاری دایی که بگه یه نری و جیبه جی بکری، ده یگه یه نن و جیبه جیبی ده کن ﴿ و یخشون ربهم ﴾ و له په روه ردگاریشیان دهرسن ﴿ و یخافون سوء الحساب ﴾ و له لیکو لینه وه و حسابی دژواری دوا رژیش هه ر دهرسن ﴿ ۲۲ ﴾: والذین صبروا ابتغاء وجه ربهم ﴿ و نه وان هشن که بو به ده ست هینانی ره زایهت و خوشنودی

فریسته کان دینه لایان سه لامیان لی ده کن و ده لئین: سه لامتان له سه ربیت ﴿ بما صبرتم ﴾ به هوئی سه برو خوگر تنانوه له سه ر ثابینی خواو.. ﴿ فنعم عقبی الدار ﴾ نای چهنه چاک و باشه! سه ره نجامی چاکی نه و دونیا به وشویه.

نیشانه‌ی به دبه ختان:

﴿ ۲۵ ﴾: والذین ینقضون عهد الله من بعد ميثاقه ﴿ به لام نه وان هی که په یمانسی خو بیان له گه ل خوادا، دوا ی گریدان و به ستنی هه لده وه شیننه وه ﴿ و یقطعون ما أمر الله به أن یوصل ﴾ و نه وه ی که خوا فه رمانسی داوه جیبه جی بکری وه ک سیله ی خزمایه تی، نه وان ده یبرن و نه نجامی نادهن ﴿ و یفسدون فی الأرض ﴾ هیمان له زه ویشدا فه سادو خراپه کاری ده کن ﴿ أولئک لهم اللعنة ولهم سوء الدار ﴾ نه وانه نفرین و نه علیه تیان بو براوه ته وه، له دواروژیشدا پاشه رژی خرابیان هیه ﴿ ۲۶ ﴾: الله یسط الرزق لمن یشاء و یقدر ﴿ بزائن خودا رزق و رژی زور ددها به هه رکه سیک خوی بیه وی، وه ده یگریته وه له وه یش خوی بیه وی ﴿ و فرحوا بالحیة الدنیا ﴾ و کافرو بقیه رسته کان زیاد له نه ندازه به ژینانی شم دونیا یه یان دلخوشن و بایی بوون! ﴿ وما الحیاة الدنیا فی الآخرة إلا متاع ﴾ خو ژینانی شم دونیا یه ش له چاو ژینانی دواروژدا، له زهت و خوشبیه کی زور کورت و کم ده وامه ﴿ ۲۷ ﴾: یقول الذین کفروا ﴿ و کافرو بی باوه رکه انی سه رده م ده لئین ﴾: لولا أنزل علیه آية من ربه ﴿ نه وه بو له لایه ن خواوه نایهت و موعجیزه یه ک بو موحه مه د نه هاته خورای، تابییته به لگه بو راستی خوی و ده واکه ی، هه روه کو بو مووسا و عیسا هات؟ ﴿ قل إن الله یضل من یشاء ﴾ بییان بلئی: به راستی خوا ناره زوی له هه رکه سیک بییت که نه گه ریته وه بو لای گومراو لارینی ده کا، نه گه ر دوا ی نارندنی موعجیزه ش بو بییت، چونکه به زور ثیمان به که س ناهینیت ﴿ و یهدی الیه من أناب ﴾ و هه ر که سیکیش به ره و نه بو یگریته وه له کاری نه شیاوو ناپه سه ندی په شیمان بییته وه، رینمای ده کا.

یادی خوا نوقره نارامی دلانه:

﴿ ۲۸ ﴾: الذین آمنوا و تطمنن قلوبهم بذكر الله ﴿ نه مانه یش ده گه ریته وه بو لای خوا نه وکه سانه ن که بر وای چاک و بوختیان هیناوه، هه ره نیتاعه و یادی خوایش دلایان داده م زری و ناسوده ده بییت ﴿ ألا یذكر الله تطمنن القلوب ﴾ جا چاک بزائن! به یادی خوا دلکه کان نوقره ده گرن و ناسوده ده بن، بویه باوه درانیش دلکه انیان هه رده م ناسوده دامه زراوه ﴿ ۲۹ ﴾: الذین آمنوا و عملوا



په روه ردگاریان له به رامبه ر هه مو نیش و نازاره کانه وه نارام ده گرن و هه رس نابن ﴿ و أقاموا الصلاة ﴾ و به ریکو بیکی نو یزه کانیان نه نجام ده دن ﴿ و انفقوا مما رزقناهم سرا و علانية ﴾ و له و رزق و رژی به ی پیمانداون، به نه ینی و به ناشکرا لئی ده به خشن ﴿ و یدرون بالحسنة السیئة ﴾ وه هه میسه به کاری چاکه، پال به خراپه که یانه وه ده نین، له به رامبه ر خراپه و ناله باری خه لکه وه هه میسه پیاوه تی و چاکه ده کن ﴿ أولئک لهم عقبی الدار ﴾ پاشه رژی پیروژو چاکی نه و دونیا، هه ر بو نه مانه ﴿ ۲۳ ﴾: جنات عدن یدخلونها ﴿ نه ویش چهنه باخ و به هه شتیکه و، به ناسوده بی ده چنه ناویه وه به هه میسه یش هه ر له وی ده بن ﴿ و من صلح من آبائهم و أزواجهم و ذریاتهم ﴾ و هه روا باوو باپیران و ژنان و مندالانیشیان، نه وان ه یان کاری چاک و په سه ندیان کردوه، له به ر ریزنان له مانه به قه درو به حورمه ته وه پیکه وه نه چنه نه و به هه شتانه وه ﴿ و الملائكة یدخلن علیهم من کل باب ﴾ * ۲۴: سلام علیکم ﴿ وه له هه ر ده رگایه کیشه وه

موسلمان یکا، بی گومان ته اوای ناده میزادی نه خسته سر ری بی راست و، سر جهم ریغایی ده کردن بو راسته ری، به لام ویستی بهو جوړه نیبه که به زور باوه به خه لکی بهینی و لا یزال الذین کفروا تصیهم بما صنعوا قارعة و نهوانه ش کافرو بی باوه ربوون، هه روا له سر کوفرو بی باوه ریبه که یان ده میینه وهو نیمان

الصالحات و نهوانی وا پروایان هیئاوهو کاره چاکه کانیان نه نجام داوه طوبی لهم و حسن مآب له پاشه روژدا خوشتین زیان و، باشتین سره نجامیان بو هیه.

هاتنی پیغه مهران له بهر چی؟

﴿ ۳۰ ﴾ کذلک أرسلناک فی أمة قد خلت من قبلها أمة و هکو په یام بهرانی پیشوومان نارده لای قهوم و نه ته وهی خویمان، تویشمان نارده لای نهو نوممه ته که بهر له وان چه نندین هوزو نوممه تی تر بوون و تی بهرین ﴿ لتتلوا عليهم الذی أوحینا إلیک ﴾ تا هم قورثانه ی که به وهی بویمان ناروویت بو یانی بخوینیتته وه و، له سر لیشیواوی بییانگن ریته وه ﴿ وهم یکفرون بالرحمن ﴾ که چی نهوان به هو ی تاوان و بتپه رسته وه، نکوولی په رستی خوی به به زه یی ده که ن! ﴿ نیبین عه بباس ﴾ نه لی: نه م نایه ته له باره ی قوره ی شیبه کانه وه هاته خواری، نه وکاته که پیغه مبه ر ﴿ پی پی فرموون: ﴿أسجدوا للرحمن﴾ سوژدهو کورنوش بهر نه بهر خوی ره حمان و به به زه یی، که چی وتیان: ﴿وما الرحمن؟﴾ نیمه نازانین ره حمان چییه؟ ﴿ قل هو ربی لا إله إلا هو ﴾ بلی: هه ره شوخوا به به زه یی و میهره بانه یه، خواو په روه دگاری من، جگه له ویش هیچ په رستراونکی تر به هق نیبه ﴿ علیه توکلت و ایه متاب ﴾ من هه پشت بهو ده به ستم و، هه بو لای نه ویش ده که ریغه وه.

که ووهی قورثان و حاشای خوانه ناس لینی:

﴿ ۳۱ ﴾ ولو أن قرآنا سیرت به الجبال بی گومانه که نه که قورثانی و اشمان نار دبا کیوه کانی به جو له خراب له جیگا کانیان ﴿ أو قطعت به الأرض ﴾ یان زهوی پی پاره پاره کرابا ﴿ أو کلم به الموتی ﴾ وه یان مردوی بهینا بایه قسه و، له پیش چاویانه وه زیندووی کردبانه وه، خو ده کرا و ابکه یان، به لام هیشتای نیوه نه ی قهومی قوره یش و هاو بیرو باوه ریان! هه پرواتان به قورثانکی و ایش نه ده کرد! جا ئیتر بو ده لین: ﴿لولا أنزل علیه آیه من ربی..﴾ له ولایشه وه هم قورثانه بو نهو جوړه کارانه نه هاتووه که به شیوه ی نااسایی خو ی بنوینی، هه تا خه لکی ناچار بکات به باوه رهیئان، به لکو ده بی نهو خه لکه به زیانه باوه ر بهینیت ﴿ بل لله الأمر جمیعاً ﴾ به لام هه موو کاروباریک تنه ا بو خوا خو به تی له مؤعجیزات و پاداشتی حاشا که راندا ﴿ أفلم یأس الذین آمنوا ﴾ ده نایا نهوانی باوه ریان هیئاوه، تا ئیستایش بی هیوا نه بوون له پروا هیئانی نه و کافرو بی باوه رانه؟ باچاک بزنان ﴿ أن لو یشاء الله لهدی الناس جمیعاً ﴾ که نه کهر خوا ویستبای به زور مردم

الذین آمنوا و عملوا الصالحات طوبی لهم و حسن مآب ﴿ ۳۰ ﴾ کذلک أرسلناک فی أمة قد خلت من قبلها أمة یسئلوا علیهم الذی أوحینا إلیک و هم یکفرون بالرحمن قل هو ربی لا إله إلا هو علیه توکلت و ایه متاب ﴿ ۳۱ ﴾ ولو أن قرآنا سیرت به الجبال أو قطعت به الأرض أو کلم به الموتی بل لله الأمر جمیعاً أفلم یأس الذین آمنوا أن لو یشاء الله لهدی الناس جمیعاً و لا یزال الذین کفروا تصیهم بما صنعوا قارعة أو تحل قریبا من دارهم حتی یأتی وعد الله إن الله لا یخلف العیاد ﴿ ۳۲ ﴾ ولقد استهزی برسلاً من قبک فأملیت للذین کفروا ثم أخذتهم فکیف کان عقاب ﴿ ۳۳ ﴾ أفمن هو قایم علی کل نفس بما کسبت و جعلوا لله شرکاء قل سموهم أم یتبعونه بما لا یعلم فی الأرض أم یظنهم من القول بل زین للذین کفروا مکرهم و صدقنا من السیبل و من یضلل الله فانه من هار ﴿ ۳۴ ﴾ لهم عذاب فی العزوة الدنیا و العذاب الآخرة أشق و ما لهم من الله من راق ﴿ ۳۵ ﴾

ناهیئان، هه تا به هو ی کارو کرداره خراب و ناریکه کانیا نه وه، به لا و نه هاتنیکی سه ختیان دووچار ده بیئت ﴿ أو تحل قریبا من دارهم ﴾ یان هه ره له په نای مال و خانووه کانیا نه وه و نه یک به خویمان، نهو به لایه روویان تی ده کاو دپته سه ریان ﴿ حتی یأتی وعد الله ﴾ جا نه مانه به و حاله وه هه رده میینه وه هه تا به لینی خوا دی به فه تحی (مه که که) و، (که عبه) یش له بت و بتپه رستان پاک ده کریته وهو، دینی ئیسلام سر ده که و ی و زال ده بیئت ﴿ إن الله لا یخلف العیاد ﴾ به راستی خوا له نه نجامدانی به لینی خو ی دوا ناکه و بیئت.

دلدا نه وهی پیغه مبه ر:

﴿ ۳۲ ﴾ ولقد استهزی برسلاً من قبک و به راستی بهر له تویش نه ی پیغه مبه ر گالته و مه سخره به په یام بهر ان کراوه، هه روه ک هوزه که ی تو گالته و مه سخره به تو نه که ن، به لام نهو پیغه مبه رانه له به رامبه ر نه وهو زور مه حکم خویمان راگرت و به سه ر بوون،

سەھەندی ھەمووکاتیو، دوایی نایی و نابریتەوہ ﴿ تەلک عقیبى الذین اتقوا ﴾ ئا ئەم بەھەشتیە سەرەنجام و پاشەرۆژی ئیماندارانی خۆپاریزو لەخوا ترسە ﴿ وعقیبى الکافرین النار ﴾ و سەرەنجام و پاشەرۆژی خوانەناس و بئی باوەرانیئیش ئاگری دۆزەخە.

ئەھلی کتیبی راست دلایان بە قورئان خۆشە:

﴿ ۳۶: والذین آتیناهم الکتاب ﴾ و ئەوانەیش کتیب و نامەى (تەورات) و (ئینجیل) مان پئی داون ﴿ یفرحون بما أنزل إلیک ﴾ برئیکیان بەقورئانەى کە بۆتۆ نیردراوہ دلشادو خوشحال دەبن، بەتایبەتسى کەدەبیین دان دەنیت بەکتیبە راستەکانى ئەواندا، وە ئەوانەش باوەردارەکانى جوولەکەو فەلەکان بوون ﴿ ومن الأحزاب من ینکر بعضه ﴾ و بەلام ھەندیک لەو دەستەو بەستەى خاوەننامە و، موشریکانە ھەیسە نکولی بازیکى قورئان ئەکەن، چونکە ئەو بازە دان بەراستى ھاتنى پیغەمبەردا دەنى ﴿ قل إنما أمرت أن أعبد الله ﴾ ئەى پیغەمبەر! بلی: من فەرمانم پئی دراوہ کە تەنھا خوا بپەرستم ﴿ ولا أشرك به ﴾ کەسى لى ئەکەم بەشەریک و، ھاوہش و ھاوہلى بۆ دانەنیم ﴿ إلیه أذعوا ﴾ من ھەر ئەو دەپەرستم و ھاواریش تەنھا بۆ ئەو ئەبەم ﴿ وإلیه مآب ﴾ و سەرەنجام و گەرانیویشم ھەر بۆلای ئەوہ ﴿ ۳۷: وكذلك أنزلناه حکما عربیا ﴾ وەکو چۆن کتیبە پیشووەکانم ناردۆتە خواروہ و، ھەریەکەشیان بەزمانى نەتەوہو گەلەکەى خۆى بووہ، ھەر ئاوايش بەدەستوورى خۆمان ئەم قورئانەمان بەزمانى عەرەبى کەزمانى قەومەکەتە ناردۆتە خواروہ، ھەتا گشت حوکم و بریاریکت بەو بئی و، خەلک و گەلانیئیش پەپرەوى لى بکەن ﴿ ولئن اتبعت أهواءهم ﴾ و ئەگەر تۆ ئەى پیغەمبەر! بکەویتە شوین ھەواو ئارەزووى ئەوخواوہن کتیب و بتپەرستانە ﴿ بعدما جاءک من العلم ﴾ پاش ئەوہى کە زانست و زانیاریت سەبارەت بەیەک خواپەرستى بوہات ﴿ مالک من الله من ولی ولا واق ﴾ ئەوہ لەسزا و جەزەبەى خوا، ھیچ یارمەتیدەر و پاریزەریکت دەست ناکەویت بتپاریزیت، جا کەواتە ھەرگیز دواى ئارەزووى جوولەکەو دیان و موشریکان مەکەوہ.

پیغەمبەران ئادەمزاد بوون:

﴿ ۳۸: ولقد أرسلنا رسلا من قبلك ﴾ و بەراستى پيش تۆش پەيامبەرانمان ناردوون ﴿ وجعلنا لهم أزواجاً وذرية ﴾ ھەر وەکو تۆریگەمان پئی دان کە ژن و مندالیشیان ھەبى، جا کەوايە کەى جیگای رەخنەى تۆ خواوہنى ژن و مندال بى، وەکو ئەوانە رەخنە دەگرن و کردوویانە بەھەرا! ﴿ وما کان لرسول أن یأتى بأیة

کەواوو تۆش دەبى ئارامت ھەبى ﴿ فأملیت للذین کفروا ﴾ ئینجا منیش بۆ ماوہیەک وازم ھینا لەو کەسانەى کافرو بئی باوەر و، لینیان گەرām ﴿ ثم أخذتهم ﴾ لەپاشا قارم لى گرتن وفەوتانمن ﴿ فكیف کان عقاب ﴾ جا دیتت چۆن بوو سزاو تۆلەى من؟ ﴿ ۳۳: أفمن هو قائم علی کل نفس بما کسبت ﴾ ئایا ئەوزاتەى، جاودیرى کاروکردهوى ھەموانە، وەک ئەو بتانە وایە کە لەگش شتى بئی ئاگاو غافلن؟ ﴿ وجعلوا لله شرکاء ﴾ لەباتى بروھینان، چەند ھاوہەشیکیان بۆ خوا داناو، کردونیانە شەریکی و ھاواریان بۆ دەبردن! ﴿ قل سموهم ﴾ بلی: دەسا سیفەتەکانیان باس بکەن، تا دەرکەوى ئاخۆ بەکەلکى خواپەتسى دین؟ وەک ئەوان پینیان وایە خزان و ھەریەکە ناویکیان لى ناون: (لات، عوززا، مەنات، ھوبەل) واتە: کە بئی گیان و بئی ھەستن، چۆن دەیانکەنە ھاوتای ئەوخواپەکە دەبینى و دەبیسى و ئاگای لەھەمووشتیگە؟! ﴿ أم تبئونه بما لا یعلم فی الأرض ﴾ یاخۆ ئیئوہ لەزەویدا ھەوائى شتیکی پئی دەدەن وادەزانن نایزانى و ئاگادار نییە پئی؟! ﴿ أم یظاہر من القول ﴾ یان لەراستیدا چاک ئەزانن کە ئەوانە شتیکی ھیچ و پووچ و بئی ناوہرۆکن، بەلام ھەر بەقسەى پروو پووچ و بئی ناوہرۆک کردووتاننە خوا؟ ﴿ بل زین للذین کفروا مکرهم ﴾ نەخیز، بئی گومانە کەخوا ھاوہەشى نییە، بەلکو لەلایەن شەیتانەوہ ئەوکارى بتپەرستییە بۆ ئەو بئی برواو کافرانە رازاوہتەوہو، ویل و سەرگەردان بوون ﴿ و صدوا عن السبیل ﴾ و ریگەى راستیان لى گىراو گومرا بوون ﴿ ومن یضلل الله فما له من ھاد ﴾ و ھەرکەسێک خوا گومرای بکا، بەھۆى کەللە رەقى خۆپەوہ، ئیتەر ھیچ رى نیشانەدرىکی بۆ نابى، کەسیکی تر ناتوانى ئیمانى لاشیرین بکاو، باوەرى پئی بەپینیت ﴿ ۳۴: لهم عذاب فی الحیاة الدنیا ﴾ ئینجا ئەو جۆرەکەسانە، ھەر لەم ژيانى دونیایەدا سزایەکی سەخت و قورسیان بۆ ھەییە ﴿ ولعذاب الآخرة أشق ﴾ و دیارە سزای دوارۆزیش قورسترو نارەحەت ترە ﴿ ومالهم من الله من واق ﴾ وە لەبەرامبەر سزای خواپەتسى ھیچ پاریزەریک نییە، تا لەو جەزەبەو سزای خواپە بیانپاریزى.

تۆلەى کافران و پاداشى چاکان:

﴿ ۳۵: مثل الجنة التى وعد المتقون ﴾ وەسەف و وینەى ئەو بەھەشتەى لە لایەن خواى میھرەبانەوہ بە خەلکى ئیماندارى پاریزکار بەلین دراوہ ﴿ تجرى من تحتها الأنهار ﴾ بەم شیوہیە کە: لەبن درەختەکانییەوہ چەندین رووبارو چۆمە ئاوى جوان و خاوین و پاک دەروا ﴿ أکلها دائم وظلها ﴾ میوہجاتى و سیتیرو

پرسینه‌وهی خه لکدا رانه‌گات ﴿ ۴۲ ﴾ : وقد مکر الذين من قبلهم ﴿ و به راستی کافرانی بهر له‌مان، بیلان و نه‌خشهی زوریان کیشاو، فروقیانیکی ئیجگار فره‌بان کرد دژی پیغه‌مبه‌ره‌کانیان، هه‌روه‌کو قوره‌یش ئیستا به‌رامبه‌ر به‌تو دروغی ناکاو، به‌رده‌وام فرت و فیل ده‌کهن بؤ فه‌وتاندنت ﴿ فله المکر جمیعا ﴾ به‌لام هه‌موو نه‌خشه‌و

إلا بإذن الله ﴿ و هیچ په‌یامبه‌ریکی به‌ر له‌تویش، بؤی نه‌بووه له‌خویه‌وه مؤعجیزه‌یه‌ک بیتی له‌سه‌ر داوای هۆزه‌که‌ی، مه‌گه‌ر به‌فه‌رمانی خوا بووبیت ﴿ لكل أجل کتاب ﴿ بؤ هه‌موو سه‌رده‌م و، بؤ هه‌موو کاریکی گرنگ و پیویست، بریارو نامه‌یه‌کی تاییه‌تی هه‌یه‌و له‌خواوه نووسراوه‌و تومار کراوه، به‌لام به‌هاتنی دینی ئیسلام هه‌موو به‌رنامه‌کان کۆتاییان هاتوووه، ئیتر جاریکی دی کتیب و به‌رنامه‌یه‌کی تر پیویست نییه‌و نایه‌ت.

له‌ناودان و هیلانه‌وه به‌ده‌س خواجه:

﴿ ۳۹ ﴾ : سحر الله ما شاء ﴿ هه‌رچی له‌و بریاره کاتیانه‌یه که‌خوا پیشتیتر بؤ پیغه‌مبه‌رانی ناروووه، هه‌ر کامیکانی ویستی لای بدا، ئەوا لایداوه‌و سه‌ریویه‌ته‌وه ﴿ و بشت ﴿ و هه‌ر شتیکیشی ویستی بیه‌یلتیه‌وه، ئەوا بۆکاتی دیاریکراوی خۆی هیش‌تووویه‌ته‌وه‌و نه‌یگۆریوه (ئیین عه‌بباس) و (موجاهید) ده‌لین: بیجگه له‌زیان و مردن، خۆش به‌ختی و به‌ده‌بختی ئیتر هه‌ر شتیکی تر که‌خۆی چه‌زیکا ده‌یسیرینه‌وه، به‌لام نه‌وچۆره شتانه قه‌له‌می نه‌زه‌لی به‌سه‌ریاندا تی‌به‌رییوه ناسرینه‌وه ﴿ و عنده أم الكتاب ﴿ وه‌دایک و سه‌رچاوه‌ی هه‌موو کتیبه ئاسمانیه‌کان و (لوح المحفوظ) لای خۆی گه‌وره‌یه، که‌وابوو هیچ که‌سیک بؤی نییه ده‌سکاری هیچ بریارو حوکمیکی خوا بکاو شتیکی تر بخاته شوینی.

پیغه‌مبه‌ر راگه‌یانی له‌سه‌ره، حسابیش له‌عۆده‌ی خواجه:

﴿ ۴۰ ﴾ : وإما نرينك بعض الذي نعدهم ﴿ ئەه‌ی پیغه‌مبه‌ر! یان هه‌ندی له‌و سزادانه‌ی که‌ به‌لێنمان داوه هه‌ر له‌دونیا دا کافرانی بی‌سزا به‌دین، نیشانتی ده‌دین و ده‌بیینیت ﴿ أو توفینک ﴿ و یان پێش ئەوه پیشانتی به‌دین و به‌چاوی خۆت بیینی ده‌تمرینین ﴿ فإنما عليك البلاغ ﴿ به‌راستی تۆ ته‌نها گه‌یاندنی به‌رنامه‌و بریاره‌کانی خوات له‌سه‌ره ﴿ وعلینا الحساب ﴿ ئیتر حساب و پاداش و تۆ له‌یان له‌سه‌ر ئیهمیه، که‌وابوو تۆ درێژه به‌کاری خۆت به‌ده‌وه‌سته ﴿ ۴۱ ﴾ : أولم یروا أنا نأتی الأرض نقصها من أطرافها ﴿ ئایا ئەو بی‌باوه‌رو بته‌رستانه نه‌یاندی که‌چۆن هه‌مووکات و رۆژی موسلمانه‌کان زال ده‌کهن به‌سه‌ریاندا و، ده‌سه‌لات و هه‌زی ئەوان له‌زه‌ویدا کم ده‌کهنه‌وه؟ واته: ئایا نه‌یاندی که هه‌ر رۆژه‌ی پارچه‌یه زه‌ویان فته‌ح ئەکری و، مه‌ودای ده‌سه‌لاتیان نامینیت؟ ﴿ والله یحکم لا معقب لحکمته ﴿ و هه‌ر حوکم و بریاری خوا ده‌یدا هیچ که‌سیک ده‌سه‌لات و توانای نییه ریگری بکاو ره‌تی بکاته‌وه ﴿ و هو سریع الحساب ﴿ زۆریش به‌په‌له به‌حساب

﴿ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ نَجْمِيٍّ مِّنْ جَنِّبِ الْأَنْهَارِ ﴿ أَكْثُلُهَا دَائِمٌ وَظُلُمَاتُهَا تَنَزُّ الْعُقَيْبِ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِمَّا كَسَبُوا الْكُفْرَ مِنَ النَّارِ ﴿ وَالَّذِينَ آمَنَتْهُمْ الْكُتُبُ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَنْزَابِ مَن يُكْرَهُ عَصَاهُ قُلْ إِنَّمَا أُنزِلَتْ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَهًا أَدْعُوا وَإِلَٰهَ مَنَابِ ﴿ وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَّلِيٍّ وَلَا وَاقٍ ﴿ وَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا ذُرِّيَّةً وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِبَيِّنَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٍ ﴿ يَسْمَعُوا اللَّهَ مَا يَشَاءُ وَيُنَبِّئُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكُتُبِ ﴿ وَإِن مَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتُوفِّئَنَّكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿ وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَلِنَّهُ الْمَكْرَ جَمِيعًا يَعْلَمُونَ مَا تَكْتُمُ كُلُّ نَفْسٍ مِّنْ سَعْمِ الْكُفْرِ لِمَن عُنِيَ النَّارِ ﴿

پلانیکی سه‌رکه‌وتوو هه‌ر بۆخوایه ﴿ يعلم ما تكسب كل نفس ﴿ به‌کارو کرده‌وه‌ی هه‌موو که‌سیک ئەزانئ ﴿ وسيعلم الكفار لمن عبقى النار ﴿ و ئەو بی‌باوه‌رانه‌یش بۆدوایی ئەزانن که‌ پاشه‌رۆژی باش بۆ کئ ده‌بی؟.

خاوه‌ننامه ده‌زانن قورئان هی خواجه:

﴿ ۴۳ ﴾ : ويقول الذين كفروا لست مرسل ﴿ و ئەو کافرو بی‌باوه‌رانه ده‌لین: تۆ پیغه‌مبه‌رو نيزدراوی خوا نیت! ﴿ قل كفى بالله شهيدا بييني وبينكم ومن عنده علم الكتاب ﴿ تۆیش پێیان بلی: به‌سه‌ خواو ئەو که‌سانه‌ی که‌ زانیاری و زانستی کتیبی (ته‌ورات) و (ئینجیل) یان لایه، شایه‌ت بن له‌نیوان من و ئیوه‌دا، که‌ په‌یامبه‌رم. هه‌میشه‌ سوپاسی بی‌ پایان بؤ خوا‌ی ده‌نده‌و دلۆقان که: یارمه‌تی‌دام بؤ ته‌واکردنی کورته‌ ته‌فسیریکی سوورته‌تی (ره‌عد).

سوورەى (ئىبراھىم) سە

سەككىزىنچى (۵۲) ئايەت

بەناۋى خۇاى بەخىشىرى دۇلۇقان

ئەم سوورەتەيش ھەرباسى بېرۇباۋەرۇ بناغە سەرەككېھە كانى دىنى ئىسلام دەكات، ۋەكو: باۋەر بەخۇاى گەرە، بە پەيامەكەى پىنغەمبەر، ئىمان بەرۇزى دۋابى ۋ، پاداشت ۋ تۆلەۋ، حىساب ۋ لىكۆلنەۋە، دەشتۋانى بلىئىت: تەۋەرەى سوورەتەكە بەگىشى، باسى پەيامبەرۇ پەيامەكەىتەى، چۈنكە لەم سوورەتەدا زىاتر لەگىشت جىگايەك باسى بانگىشەۋ بانگبەران كراۋەر، كارى سەرەكى پەيامبەرىش پتر دىارى دەكات، رافەى يەكپوونى تەۋاۋى پەيامە ئاسمانىيەكان دەكات، رايدەگەيەنئىت كە پەيامبەران ھەموو بۇ مەحكەم كىردنى قەلاۋ كۆشكى باۋەر ھاتوون، بۇ ئاساندنى يەك خۇاى تاك ۋ تەنيا بە مەردم ھاتوون، بۇ جىاكىردنەۋەى راست ۋ ناراست نىزدراون، ھاتوون بۇ دەرھىئانى ئادەمزاد لەناۋ ئەۋھەموو پەردە تارىكانەداۋ، بەرە نوورۇ رووناكى دىنى راستەقىنەى خۇاى مېھرىبان.

كەۋابوۋ ھەموو پەيامبەران يەك ئامانچ ۋ يەك مەبەستىيان بوۋە، ئەگەرچى لە لق ۋ پۇيەكاندا جىاۋازىيەك بوۋىئىت. ھەرۋەھا باسىكى (مووسا) ش الكليل دەكات كە: چەندە سوور بوۋ بۇ بانگكىردنى نەتەۋەكەى بەرەۋ يەك خۇاپەرستى ۋ، چۈنىش پىنى دەگوتن كە دەبى ھەردەم سوپاسگوزارى خۇا بكن، لەگەل باسكىردنى چەند نمونەيەك لەۋ گەلانى بىروايان بە پەيامبەرەكانىيان نەكرد، ۋەك نەتەۋەكەى (نوح ۋ عادو سەموود...) پاشانىش ئەۋ گىفتوگۆۋ دەمەقالى ۋمل ملانىيە كە لەنىۋان گەلانى پىشۋو ۋ پەيامبەرەكانىياندا روۋىداۋ، دەرەنجام لەناۋىردنى قەۋم ھۇزەكانىيان: (وقال الذين كفروا لرسلم لنخرجنكم من أرضنا أو لنعودن فى ملتنا). دىمەنكى سەختى رۇزى دۋابىش دىئىت كە: چۈن سەرۇك ۋ پىشەۋا تاۋانبارەكان ۋ شوپىنكەۋتوۋە كزۇلەكانىيان دەكەۋنە مەنە ۋ لۆمەى يەكتر، ئەۋ دەلىت: تۋاۋات لىكردم، ئەم دەلىت: نا، تۋ بۇخۇت ئارەزووت ھەبوۋ، بۇيە بەدوامدا ھاتىت، ئەگىنا مەن ھىچ زۇرىكم نەبوۋ بەسەرتا، پاشانىش ھەموۋخەر دەكرىنەۋە بۇ ناۋ ئاگرې دۇزەخ، ئەۋساش چۈن دەسەكەنە تىف ۋ نىفرىن كىردن لەيەكتر، كە ھىچ كەلكىشى نابى بۇيان. ئەم سوورەتە چەند ئايەتلىك دىئىت بۇ نمونەى باۋەر ۋ گومرايى، ئىمان: تەشبىھە دەكات بەدەرەختىكى جوان ۋ چاك ۋياكەۋە، گومرايىش دەشۋبەئىنى بەدارىكى نالەبارو

بېسەۋە.. كۆتايىشى دىت بەباسىكى ئەنجامى سەمكاران لەرۇزى دۋابىدا.

ئەم سوورەتە بەسوورەتى (ئىبراھىم) ناسراۋە، لەبەر ئەۋە كە ھەتا دۇنيا دۇنيا بىت، ھەۋال ۋ سەر گوزەشتەكانى ئىبراھىم ۋ الكليل كارە جوامىرو قەشەنگەكانى ئەۋ ھەر شكۆمەند بن.

قورئان خەلكى لەتارىكىيەۋە بۇ رووناكى دەبا:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: الر ﴾ ئەم قورئانە مۇعجىزەيە ھەر لەجۇرى ئەم پىتانەى: (ئەلىف، لام، را) پىك ھاتوۋە، جا ئەگەر ئىۋەش لىئاندى ۋ دەتۋانن، دەفەرەموون بەلاى كەمىيەۋە ۋ پىنەى تەنھا سوورەتتىكى پىنن ﴿ كتاب أنزلناه إليك ﴾ ئەم قورئانە كىئىيەكە نارمانە خۇارەۋە بۇت، ۋاتە: دەست ھەلبەستى تۆنىيە، ۋەكو موشرىكەكانى قورەيش ﴿ لتخرج الناس من الظلمات إلى النور بإذن ربهم ﴾ تاخەلكى بەفەرمانى پەرۋەردىگارىيان لەتارىكىيەۋەكانى كوفرو نەزانى ۋ نەقامى بىئىتە دەر بۇ رووناكى ۋ ئىمان ۋ زانست ﴿ إلى صراط العزيز الحميد ﴾ بۇ رىگاۋ بەرنامەى ئەۋخۇا بەدەسەلات ۋ بەتۋاناۋ، ھەمىشە سوپاسكراۋە لەھەردوۋ جىھانەكەدا ﴿ ۲: الله الذى له ما فى السموات وما فى الأرض ﴾ ئەۋ خۇايەى چى لەئاسمانەكان ۋ زەۋىدايە ھى ئەۋە، ۋەكو لەجىيەكى تردا فەرمان دەدا بەپىنغەمبەر كە بەگىشت خەلكى جىھان بلىت: (قل يا أيها الناس: إني رسول الله إليكم جميعا الذى له ملك السموات والأرض) ۱۵۸/۷. دىارە ھەر لەم ئايەتەدا دەسەلاتى بى سوورى خۇاى گەرە لەئاسمانەكان ۋ زەۋىدا رادەگەيەنئىت ﴿ وويل للكافرين من عذاب شديد ﴾ ۋاۋەيلا بۇخۇانەناس ۋ بى پروايان لەسزايەكى زۇر سەخت ﴿ ۳: الذين يستحبون الحياة الدنيا على الآخرة ﴾ ئەۋانەى كە فەزل ۋ رىزى ژيانى ئەم دۇنيايە دەدەن بەسەر ژيان ۋ نىعمەتى پاشەرۇزداۋ، لەۋيان خۇشتر ئەۋى ۋ ھەر بۇ ئەۋكار دەكەن ﴿ وصدون عن سبيل الله ﴾ ۋ خەلكىش لەرپى خۇا دەگىرنەۋە، ناھىئەن بەئازادى ۋ سەرىبەستانە دىندارى خۇيان بكن ﴿ ويبغونها عوجا ﴾ ۋ دەشيانەۋى ئەۋ رىگا راستەى خۇايە، لاروخىچ ۋ كەم ۋ كورت پىشان بەدن، ھەتا لەگەل ھەۋاۋ ئارەزوۋى ئەۋاندا بگوتجىت ﴿ أولئك فى ضلال بعيد ﴾ ئەۋانە لەگومرايى ۋ سەلئىشۋاۋىدان ۋ، لەھەقەۋە ترازوۋ ۋ دوورن.

ھەموو پىنغەمبەرىك بەرلە (موحەممەد) ﴿ بە زمانى گەلەكەى ھاتوۋە:

﴿ ۴: وما أرسلنا من رسول إلا بلسان قومه ﴾ ھەموو پەيامبەرىكمان

﴿ إذ أنجاکم من آل فرعون ﴾ نه‌ودمه که ئیوهی له ژئیر زه‌ورو زۆرو ده‌سه‌لاتی بنه‌ماله‌ی فیرعه‌ون و، ده‌سته و به‌سته‌که‌ی بزگار کرد ﴿ یسومونکم سوء العذاب ﴾ نه‌وه‌بوو که به‌خرابترین شیوه سزای پی‌ده‌چیشتن ﴿ یذبحون أبناءکم ﴾ زۆر به‌بسی به‌زه‌بییانه کورانتانیان سه‌ر ده‌برین ﴿ ویستحیون نساءکم ﴾ کچانیشتانیان

به‌زمانی هوزو نه‌ته‌وه‌که‌ی خوی نارووه ﴿ لیبین لهم ﴾ بو‌نه‌وه‌ی شه‌ریعت و به‌رنامه‌که‌ی خویان بو‌رۆشن بکاته‌وه‌و، به‌ناسانی تییان بگه‌یه‌نی. پێشه‌وا (نه‌حمه‌د) شه‌م فه‌رمووده‌یه‌ی هیناوه‌و ده‌لیت: ﴿الم یبعث الله عز وجل نبیاً إلا بلغه‌ قومه‌)). هه‌رگیز خوی گه‌وره‌ پیغه‌مبه‌ریکی نه‌ناردووه به‌زمانی نه‌ته‌وه‌که‌ی نه‌بووی ﴿ فیصل الله من یشاء ﴾ ئینجا هه‌ر که‌سێک خوی حه‌ز بکات له‌گوماری و سه‌رلێشێواوی وه‌ه‌وێ بو‌ بدات، نه‌وا خوی گه‌وره‌یش به‌هوی نه‌و لاسارییه‌ی نه‌وه‌وه، گومارو سه‌رلێشێواوی ده‌کات ﴿ و به‌دی من یشاء ﴾ وه‌ هه‌ر که‌سێش خوی بیه‌وی به‌ره‌و رینمایی و هیدایه‌ت بی‌ت، نه‌وا خویان به‌ناسانی رینمایی بو‌ لای دینی ئیسلام ده‌کاو، سه‌ر فرازی دونیاو قیامه‌ت ده‌بی‌ت ﴿ وه‌و العزیز الحکیم ﴾ چونکه‌ به‌ ته‌نها خوا به‌ده‌سه‌لات و به‌توانایه به‌سه‌ر هه‌موو شتی‌کدا، هه‌ر شه‌ویشه‌ کار جوانو، چاک ده‌زانێ چی ده‌کات.

کورته‌ باسیکی مووسا و نه‌ته‌وه‌که‌ی:

﴿ ۵ : ولقد أرسلنا موسی بآیاتنا ﴾ به‌راستی (مووسا) شمان به‌چه‌ند به‌لگه‌و نیشانه‌یه‌کی گرنگه‌وه نارو فرامانمان پی‌ دا ﴿ أن أخرج قومک من الظلمات إلى النور ﴾ که بچۆ هوزو نه‌ته‌وه‌که‌ت له‌تاریکییه‌کانی کوفرو نه‌زانسی و نه‌فانی ده‌ربینه‌ بو‌ نوورو رووناکی ئیمان و زانست ﴿ و ذکرهم بأیام الله ﴾ و پۆژه‌کانی خواشیان وه‌بیرینه‌وه، واته: شه‌وورژه‌ سه‌خت و دژوارانه‌ی خودا به‌سه‌ر ئوممه‌تانی پیشوویدا هیئا ﴿ إن فی ذلک لآیات لكل صبار شکور ﴾ چونکه‌ له‌ وه‌بیره‌هینانه‌وه‌ی شه‌و رۆژانه‌دا گه‌لی ئایه‌ت و نیشانه‌ی گه‌وره‌ هه‌یه‌ بو‌ هه‌ر به‌نده‌یه‌کی زۆر خۆراگرو، زۆر سوپاس گوزارو شوکرانه‌ بژێر، پیغه‌مبه‌ریش ﷺ ده‌فه‌رموی: ﴿إن أمر المؤمن کله‌ عجب، لا یقضی الله له‌ قضاء إلا کان له‌ خیرا، إن أصابته‌ ضراء صبر فکان خیرا له‌، وإن أصابته‌ سراء شکر فکان خیرا له‌))، (مسلم فی کتاب الزهد/۴/۲۲۹). واته: بی‌گومان کاروباری مروفی خاوه‌نباوه‌ر، گشتی جینی خوشحالییه، چونکه‌ هه‌موو بریاره‌کانی خوی گه‌وره‌ به‌قازانجی شه‌و ته‌واو ده‌بی‌ت، نه‌گه‌ر نه‌خۆشی و نه‌هه‌ممه‌تی توش بوو، نه‌و سه‌برو نارامی له‌سه‌ر ده‌گری، دیاره‌ ده‌بی‌ته‌ قازانج و خیر بو‌ی، خۆنه‌گه‌ر فه‌رح و خۆشییه‌کی شه‌وقه‌ بوو، شوکرانه‌ بژێر ده‌بی، هه‌میسان هه‌ر قازانجیه‌تی ﴿ ۶ : و إذ قال موسی لقومه‌ ﴾ شه‌وکاته‌ش وه‌بیرینه‌ که (مووسا) به‌ هوزو نه‌ته‌وه‌که‌ی خوی وت: ﴿ اذکروا نعمة‌ الله علیکم ﴾ شه‌و نیعمه‌ت و به‌خششی خوا به‌سه‌رتانه‌وه‌ وه‌بیرینه‌وه

سُورَةُ الْأَنْعَامِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّكْعَتِ كَتَبَ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿١﴾

اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٢﴾ الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَعْتَوِهَا عِوَجًا أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٣﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رُسُلٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلَّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤﴾

﴿١﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِنَا إِنَّ اللَّهَ إِنِّي ذَٰلِكَ لَا يَكْتُبُ إِلَّا لِكُلِّ صَكْبٍ شَكُورٍ ﴿٥﴾

بو‌ خزمه‌تکاری و کاره‌که‌ری خویان به‌زیندووپی راده‌گرت و ده‌هیشته‌وه ﴿ وفي ذلکم بلاء من ربکم عظیم ﴾ و له‌وه‌موو به‌لا و نه‌هه‌مه‌تیه‌دا تووشتان بوو، تاقیرکرنه‌وه‌یه‌کی گه‌وره‌ی تیدابوو له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگار تانه‌وه، له‌جیگایه‌کی ترده‌ شه‌فه‌رموی: (وبلوتاهم بالحسنات و السيئات لعلهم يرجعون) ۱۶ / ۷ ﴿ ۷ : و إذ تأذن ربکم ﴾ و شه‌و ده‌مه‌ که په‌روه‌ردگارتان پیتانی رایگه‌یاند ﴿ لئن شکرتم لأزیدنکم ﴾ که: شه‌گه‌ر له‌ به‌رامبه‌ر نیعمه‌ته‌کانمه‌وه سوپاسگوزاری بکه‌ن، شه‌وا منیش نیعمه‌ت و به‌خششی خۆمتان بو‌ زیاد ده‌که‌م ﴿ ولئن کفرتم ﴾ خۆ شه‌گه‌ر بی‌باوه‌رو سپنه‌ و پی نه‌زان بن ﴿ إن عذابی لشدید ﴾ شه‌وا به‌ راستی جه‌ززه‌به‌و سزام زۆر توندو سه‌خته، له‌وانه‌یه‌ شه‌و هه‌موو نیعمه‌تانه‌تان لی وه‌ر گرمه‌وه و، تۆله‌ی تریشتان بده‌م، شه‌مه‌یه‌ که پیغه‌مبه‌ر ده‌فه‌رموی: ﴿إن العبد لیحرم الرزق بالذنب یصیبه‌)) (پێشه‌وا شه‌حمه‌د). واته: مروف به‌ هوی گوناح و تاوانیکه‌وه‌ ده‌یکا، رزقی که‌م ده‌کاو ده‌په‌ردی

و ثمود ﴿ نہ تہوہی (نوح) و، (ہوود) پیغہ مہبری عاد و، (سالح) ی ہوزی سہموود ﴿ والذین من بعدہم ﴿ وئہوانہش کہلہ دوا ی ئہوانہوہ پیدا بوون و ہاتن و تی پیرین ﴿ لا یعلمہم إلا اللہ ﴿ کہ خوا نہ بی کہس بہ ژمارہ ورشتہ یان نازانی و بہ ناگا نیبہ لییان، دہ ناخو ئہوانہ گشت چییان بہ سہرا ہات؟ ﴿ جاء تہم رسلہم بالبینات ﴿ پیامبرہرہ کانیان بہ چہ ندین نیشانہ و مؤعجزہ ی زور روونہوہ ہاتنہ لایان ﴿ فردوا ابدیہم فی افواہہم ﴿ کہ چی لہ بہر خو بہ زلزانی و، وہ لہ بہر کینہو رکہ بہرایہ تی، دہستیان بہ دہما گرتن و قسہ کانیان پی برین و، بہ شیوہیہ کی نامہردانہ چوون بدگزیاندا ﴿ وقالوا انا کفرنا بما ارسلتم بہ ﴿ و گوتیان: ئیمہ حاشا لہوہ دہ کہین ئیوہی پی نیردراوہو ہیناوتانہ ﴿ وانا لفی شک مما تدعوننا الیہ مریب ﴿ وہ بہراستی ئہوہی ئیمہ ی بو بانگ دہکن ہر وای پی بکہین، زور لی بی گومان و دوودلین.

موحدہ لہ ی نیوان پیغہ مہبران و ہوزہ کانیان:

﴿ ۱۰: قالت رسلہم ائی اللہ شک فاطر السموات والارض ﴿ پیامبرہرہ کانیان لہوہ لامی ئہو قسہ ناپہ سہند و ناپہ چییانہ یان وتیان: باشہ! ئیوہ لہ خوایہ کہ بہ گومان کہ دہا ہینہرو دروستکہری ناسمانہ کان و زہویبہ؟ ﴿ یدعوکم لیغفر لکم من ذنوبکم ﴿ بانگیشہ تان دہکا ہتا لہ گوناحہ کانتان بیوریت ﴿ ویوخرکم الی اجل مسمی ﴿ لہ دونیاشدا تا نا کامی کی دیاری بیکرا و بوتان بتانہ یلئیتہوہو، بہ ہوی یاخی بوونتانہوہ بہ پلہ لہ ناوتان نہبا و، سزاتان نہدات ﴿ قالوا ان ائتم الا بشر مثلنا ﴿ ئہوانیش وتیان: ئم قسہو باسہ تان چیبہ، خو مہ گہر ئیوہش ہرہوک ئیمہ بنیادہم نین؟ ﴿ تریدون ان تصدونا عما کان یعد اباؤنا ﴿ دہ تانہوی لہو خوایانہ ی کہ باوو باپیرانمان دہیانپہرستن و ہرمان گہرن و لامان بدہن؟ ﴿ فاتونا بسلطان مبین ﴿ جا ئہ گہر راست ئہ کہن ئیوہ پیغہ مہبرن دہسا فہرموون بہ لگہیہ کی ئاشکرمان یو بینن لہ سہر چہ سپاندن و سہر خستنی داوا کہ تان ﴿ ۱۱: قالت لہم رسلہم ﴿ جا پیامبرہرہ کانیان لہوہ لامدا پییان وتن: ﴿ ان نحن الا بشر مثلکم ﴿ بہ لی ئیمہ ییش و ہک خو تان وتتان بنیادہ میکی و ہکو ئیوہ ﴿ ولکن اللہ یمن علی من یشاء من عبادہ ﴿ بہ لام ئہو ہندہ ہہیہ خوای گہورہ حز بہ ہہر بہ نندہیہ کی خو ی بکا، کہ پلہ ی پیامبرہرہ تی پی بہ خشی، ئہوا دہیداتی و ئہو خہ لاتہ ی دہکات ﴿ وما کان لنا ان نأتیکم بسلطان الا یاذن اللہ ﴿ و ئیمہش بزمان نیبہ و ناتوانین ہیچ نیشانہو بہ لگہیہ کتان بو بہینین لہوانہ ی داوامان لی دہکن، بہ فہرمان و مؤلہ تی خوا نہ بی ﴿ و علی اللہ فلیتوکل المؤمنون ﴿ و

﴿ ۸: وقال موسى ان تكفروا ائتم ومن في الارض جميعا ﴿ جا مووسایش بہ گہ لہ کہ ی خو ی گوت: ئہ گہر ئیوہ و ہموو خہ لکانی پرو ی زہوی، گشت بہ جاری کافرو بی باوہ بن بہ خوای گہورہ، ہیچ زیانیکی پی ناگات ﴿ فان اللہ لغنی حمید ﴿ چونکہ بہراستی خوا بوخوی زور پی نیازہ لہ ئیوہو لہ ہموو بوونہوہر، زوریش

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ أَذْكُرُوا بَعَثَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
إِذْ أَخْرَجَكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ
وَيَذَّبُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي
ذَلِكَ لَكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿ وَإِذْ تَأَذَّنَ
رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ
عَذَابِي لَشَدِيدٌ ﴿ وَقَالَ مُوسَى إِنْ تَكْفُرُوا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿ الَّذِينَ يَأْتِيَكُمُ النَّبِيُّ
مِن قَبْلِكُمْ فَيُقْرِئُكُمْ وَأَعَادِيكُمْ وَيُنذِرُكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ
بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ
فَرَدُّوا أَعْيُنَهُمْ فِي آفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ
بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٌ ﴿ قَالَتْ
رُسُلُهُمْ أَفِئَةَ اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَدْعُوكُمْ
لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ إِلَى أَجَلٍ
مُّسَمًّى قَالُوا إِنْ أُنزِلَ عَلَيْنَا آيَاتٌ مِنْ رَبِّنَا
عَمَّا كَانَتْ يَدْعُونَ رَبَّنَا أَنْ نَأْتِيَنَا سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿

شیاوی تاریخو سوپاس کردنہو، بوونہوہریش ہموو ملکہ چی
ئہوہ، بویہ لہ سوورہ تیکی تردا دہ فہرموی: (ان تکفروا فان اللہ
غنی عنکم...)، لہ فہرہ موودہیہ کی (قودس) یشدا ہاتوہو: خہ لکینہ!
ئہ گہر ئیوہ بہ بنیادہم و جنو کہ یشہوہ سہر جہم راسال و باش بن،
چاک بزانتن بہوہ مولکی خوا ہیچ زیاد ناگا، خو ئہ گہر ہمووشتان
بہ جاری لاری و لاسار بن، ہہ میسان مولکی خوا بہوہ ہیچ
کہم ناگات، ئہ گہر ہموویش تان بہیہ کجار داخوازیتان ہہ بیبت،
خوای گہورہ دہتوانی و ہلامی ہمووشتان بدانہوہ، لہ گہل ئہمانہ
ہمووشدا بہ ئہ نڈازہ ی نووکہ دہرزبیک زیان بہ دہسہ لام ناگا،
مولکم کہم ناگات.

ہوزہ کانی بہرلہ محمدیش چوون بہ گز پیغہ مہبرہرہ کانیاندا:

﴿ ۹: ألم یأتکم نبأ الذین من قبلکم ﴿ مہ گہر ئیوہ ہہوال و
بہ سہرہاتی ئہوانہ ی بہرلہ خو تانتان نہ بیستوہ ﴿ قوم نوح و عاد

داوایان له خوا کرد که به سر هوزه کانیاندا سهریان بخت کاتی ناٹومید بوون له ئیمان هیئانیان ﴿ و خاب کل جبار عنید ﴾ ئیتر خوایش سهری خستن و قازانجیان کردو هه موو خه لکیکی ملهورو سته مکارو نکوولی کهری ههق و راستیهکان، ناٹومید و زیانمهند بوون ﴿ ۱۶ ﴾ من وراثه جهنم ﴿ له بهره میشهوه ناگری دۆزه خه

دهساباگشت برودارانیش وهکو ئیمه تنها به خوا پشت بیهستن ﴿ ۱۲ ﴾ وما لنا أن لاتتوکل علی الله ﴿ و باشه! دهبی بوچی ئیمه پشت بهو خوابه نه بهستین؟ ﴿ وقد هدانا سلینا ﴾ که ئیمه ی ههریه کهمانی خستوته سهر ریگه کهمان، واته: ئهو ریگه یه ی کهخوا رینمایه ی بو کردوین ﴿ ولنصیرن علی ما آذینونا ﴾ وه دنیاستان ده کهین که ئیمه له بهرامبهر ئه وگشت نازارو عه زیه ته ی ئیوه وه به نارام ده بین و ههرگیز ده ست له کاره که شمان هه لئاگرین ﴿ وعلی الله فلیتوکل المتکلون ﴾ وه دوویاتی ئه کهینه وه که ده بی پشت به ستووکان به خوا (ته وه ککول) تنها پشت به خوا بیهستن چونکه خوا له گه ل ئه هلی ته وه ککول و دۆستانی خویه ته ی... جا که واته تۆیش ئه ی موحه ممد ﴿ په پیره ی له و پیغه مبه رانه بکه و به نارام به و پشتت تنها به خوا بیهسته.

خوانه ناسه کان هه ره شه له پیغه مبه ره کانیان ده که ن:

﴿ ۱۳ ﴾ وقال الذین کفروا لرسلم ﴿ وه ئه وانه ی که کافرو بی باوه ر بوون به په یامبه ره کانی خۆیانیان گوت: ﴿ لنخرجنکم من ارضنا ﴾ ئه مه سویندی بیت له م ولات و سهر زه و بییه ماندا ده رتان ده کهین ﴿ أو لتعودن فی ملتنا ﴾ یان ده بی واز له و دینه بینن و، بگه رینه وه بو دین و بیرو باوه ری ئیمه، دیاره ئه م هه ره شه وگوشاره، دابی هه موو خوا نه ناس و کافرئیکه، بو یه هۆزه که ی (شوعه یب) یش التکلیف به شوعه بییان گوت: (لنخرجنک یاشعب والذین آمنوا معک من قریتنا...) ۸۸/۷. وه یان هۆزه که ی لووت گوتیان: (أخرجوا آل لوط من قریتکم). ﴿ فأوحی الیهم رهیم ﴾ ئینجا پاش ئه وه په روه ردگاریان وه حی بو کردن و تیی گه یان دن ﴿ لنهلکن الظالمین ﴾ که به راستی ده سته و به ستی ناهه قیکاران و سته مکاران له ناو ده بین ﴿ ۱۴ ﴾ و لنسکننکم الأرض من بعدهم ﴿ و بی گومانیش له پاش له ناو بردنی ئه وانه، ئیوه سه رده خه ین و له شوینه کانیاندا نه شته جیتان ده کهین، له جیگایه کی ترده ئه و راستیه دوویات ده کهاته وه و ده فرموی: (وان جندنا لهم الغالبون) ۱۷۲/۲۷ ﴿ ذلک لمن خاف مقامی و خاف وعید ﴾ دیاره یارمه تی ئاواو، له ناو بردنی ئه و سته مکارانه، بو که سیک ده کهین که له ده سه لات و پایه به رزی و مه قامی من و، له هه ره شه کانم ده ترسی، واته: هه رکه سیکی تریش ئا به و شیوه یه له مه قام و ده سه لاتم شهرم بکاو بترسیت، ئه و مانیش یارمه تی ئه دم و سه ری ده خه م به سه ر دوژمنیدا، پیچه وانه که یشی مایه ی سهر شویری و دۆزه خه، وه کو ده فرموی: (فأما من ظفی و آثر الحیاة الدنیا فان الجحیم هی المأوی) ۲۹/۲۷/۷۹. ﴿ ۱۵ ﴾ واستفتحوا ﴿ جا په یامبه ره کان

قالت لهم رسلم ان نحن الا لیسرینا لکم ولکن الله یمن علی من یشاء من عباده و ما کانت لنا ان نأینکم بسطنین الا یاذن الله وعلی الله فلیتوکل المؤمنون ﴿ ۱۱ ﴾ وما لنا الا نتوکل علی الله وقد هددنا سلینا و لنصیرن علی ما آذینونا وعلی الله فلیتوکل المتوکلون ﴿ ۱۲ ﴾ وقال الذین کفروا لرسلم لنخرجنکم من ارضنا أو لتعودن فی ملتنا فأوحی الیهم رهیم لنهلکن الظالمین ﴿ ۱۳ ﴾ و لنسکننکم الأرض من بعدهم ذلک لمن خاف مقامی و خاف وعید ﴿ ۱۴ ﴾ و خاب کل جبار عنید ﴿ ۱۵ ﴾ من وراثه جهنم و شقی من ماء صکید ﴿ ۱۶ ﴾ یتجرعه و لا یکا د یسیغه و یأینیه الموت من کل مکان و ما هو بیست وین وراثه عذاب غلیظ ﴿ ۱۷ ﴾ مثل الذین کفروا بریهتم اعسلهم کرما اشدت به الريح فی یوم عاصف لا یقدرون یتاکسبوا علی شیء و ذلک هو الصلادل البعید ﴿ ۱۸ ﴾

﴿ و سقی من ماء صدید ﴿ و ده بی له زینچکاوو زووخواوی دۆزه خه یبه کانییش بخواته وه ﴿ ۱۷ ﴾ یتجرعه ﴿ له به رتالی و ناخوشییه که ی، زور به قیزوو بیزه وه قوم قوم ده یخواته وه ﴿ ولا یکا د یسیغه ﴿ و به ئاسانییش بو ی قووت ناچی ﴿ و یاتیه الموت من کل مکان ﴿ له هه موو لایه کی شه وه مه رگی بو دیت ﴿ و ما هو بیت ﴿ که چی ناشمری تا له وسزایه زرگاری بیی ﴿ و من وراثه عذاب غلیظ ﴿ و پاش ئه و هه موو تالی و تفتیبه ش، سزاو جه زه به یه کی زور به ژانییش به دوایه وه دیت.

نموونه ی کاری کافر انیش، له نموونه ی (خۆله مییش) ده جیت:

﴿ ۱۸ ﴾ مثل الذین کفروا برهیم اعمالهم کرما د ﴿ مه سه ل و نموونه ی کارو کرده ی ئه وانه ی که به په روه ردگاریان کافرو بی باوه رن، هه روه کو خۆله مییشیکه ﴿ اشدت به الريح فی یوم عاصف ﴿ که له رژیکی گه رده لوولدا له به رامبهر بایه کی توندا بیت و بیبات به

ثاسماندا ﴿ لا یقدرون ما کسبوا علی شیء ﴾ ته‌وانیش ناتوانی له هه‌وله‌کانیان و له‌وهی کردوو‌بیانه هیچ شتیك به‌دهست بخه‌نه‌وه، هه‌روهک له‌روژنیکی ئاوادا خواه‌نی خۆله‌میسه‌که ناتوانی که‌میك له‌و بوول و خۆله‌میسه‌یه کۆ بکاته‌وه ﴿ ذلک هو الضلال البعد ﴾ ته‌وجۆره زیانه گه‌وره‌یه‌ش لاری و گومراییه‌کی زۆر دووره له‌رنیما‌یی

خه‌نکه که‌م ده‌سته‌که به‌باغره‌کانیان ده‌لین:

﴿ ۲۱: ویزروا لله جمیعا ﴾ وه هه‌موویان له‌روژی قیامه‌تدا له‌گۆره‌کانیان ده‌رده‌که‌ون له‌به‌رده‌م ده‌سه‌لاتی خوا‌دا بو لپیره‌سینه‌وه ﴿ فقال الضعفاء ﴾ ئینجا کزو لا‌وازو شوینکه‌وتوه‌کان ده‌لین: ﴿ للذین استکبروا ﴾ به‌وانه‌ی که‌خۆیان به‌زل ده‌زانی ﴿ اناکنا لکم تبعاً ﴾ به‌راستی ئیمه له‌دونیادا شوینکه‌وتوو و په‌یره‌وانی ئیوه بووین و، هه‌رچیتان بگوتبایه به‌گویمان ده‌کردن ﴿ فهل اَنتم مغنون عنا من عذاب الله من شیء ﴾ ده ئاخۆ ئیوه شه‌مرۆ ده‌توان له‌به‌شی له‌سزای خوا به‌مانپاریزن؟ ﴿ قالوا لو ه‌دانا الله ﴾ ته‌وانیش ده‌لین: شه‌گه‌ر خوا له‌دونیادا ئیمه‌ی بو خۆ رزگارکردن رینما کردبا ﴿ له‌دیناکم ﴾ شه‌وا ئیوه‌شمان له‌گه‌ل خۆمان شه‌ره‌زاو رینما ده‌کرد بو خۆ ده‌رباز کردن له‌م سزایه شه‌مرۆ دووچارمان بووه ﴿ سواء علینا أجزعنا أم صبرنا ﴾ جا ئیستاش ناره‌حه‌تی و، بی‌تاقه‌تی بکه‌ین و بی‌که‌ینه دادو هاوار، یان به‌ئارام له‌سه‌رخۆو بیده‌نگ بین، بو هه‌ردوولامان یه‌کسانه و رزگار نابین ﴿ ما لنا من محص ﴾ و هه‌یج ده‌ره‌تان و په‌نایه‌کمان نییه بو رزگار بوون له‌سزا.

وتاره‌که‌ی (ئیبلیس) و پوزش هه‌تانه‌وه‌ی بو په‌یره‌وانی:

﴿ ۲۲: وقال الشيطان لما قضي الامر ﴾ جا که کار له‌کار ترازو هه‌موو شتیك برابه‌وه، واته: به‌هه‌شتی بو به‌هه‌شت نیره‌دراو، دۆزه‌خیش بو دۆزه‌خ، ئیتر دۆسته‌مه‌زنو گه‌وره‌که‌یان (شه‌یتان) سه‌رزه‌نشیتان ده‌کاوه‌لینت: ﴿ ان الله وعدکم وعد الحق ﴾ بی‌گومان خوا له‌دونیادا له‌سه‌ر زمانی پیغه‌مبه‌ران به‌لینیکی راست و دروستی پی‌دان به‌زیندوو‌بوونه‌وه و جه‌زاو پادا‌شت، وا هه‌تایه‌دی ﴿ ووعدتکم ﴾ و منیش به‌لینی ناراست و درۆ ده‌له‌سه‌م پی‌دان ﴿ فأخلفتکم ﴾ به‌لام من به‌لینه‌که‌ی خۆم نه‌برده سه‌رو به‌پنجه‌وانه‌وه فریوم دان و ناتوانم یارمه‌تیتان بدهم ﴿ وما کان لی علیکم من سلطان ﴾ خۆ له‌وکاته‌یشدا هه‌یج هه‌یزو ده‌سه‌لات و به‌لگه‌و نیشانه‌یه‌کم به‌ده‌سته‌وه نه‌بوو، هه‌تایه‌زۆر گۆنپه‌لێتان بکه‌م ﴿ إلا أن دعوتکم ﴾ شه‌مه نه‌بیست که‌گومان و دوو دلیم بو په‌یداکردن و، بانگ کردن بو گومرایی ﴿ فاستجبت لی ﴾ خیرا ئیوه‌یش وه‌لامتان دامه‌وه به‌گویتان کردم و به‌ده‌نگمه‌وه هاتن ﴿ فلا تلموننی ﴾ جا که‌وا‌بوو شه‌مرۆ که‌ئیوه دووچار بوون، سه‌رکۆنه‌و سه‌رزه‌نشستی من مه‌که‌ن ﴿ ولوموا أنفسکم ﴾ به‌لکو لۆمه‌و سه‌رزه‌نشستی خۆتان بکه‌ن ﴿ وما انا بمصرخکم ﴾ و من ناتوانم فریاتانکه‌وم، هه‌تا له‌سزا رزگارستان که‌م ﴿ وما اَنتم بمصرخی ﴾

الذین ان الله خلق السموات والأرض بالحق ان يشأ
 يذهبكم ويأت بخلق جديد ﴿٢١﴾ وما ذلک علی الله بعزيز
 ﴿٢٢﴾ ویزروا لله جمیعا فقال الضعفاء للذین استکبروا
 اناکنا لکم تبعاً فهل اَنتم مغنون عنا من عذاب الله
 من شیء قالوا لو ه‌دانا الله لهدیناکم سواء علینا
 أجزعنا أم صبرنا ما لنا من محص ﴿٢٣﴾ وقال الشیطان
 لما قضي الامر ان الله وعدکم وعد الحق ووعدتکم
 فأخلفتکم وما کان لی علیکم من سلطان إلا ان دعوتکم
 فاستجبت لی فلا تلموننی ولوموا أنفسکم ما انا
 بمصرخکم وما اَنتم بمصرخکم انی کفرت بما
 اشركت من قبل ان الظالمین لهم عذاب الیم
 ﴿٢٤﴾ وأذخِل الذین آمنوا وعملوا الصالحات جنات
 تجري من تحتها الأنهار یخیلون فیها یأذون ربهم یحییهم
 فیها سلیم ﴿٢٥﴾ ألم تر کیف ضرب الله مثلا كلمة طيبة
 كشجرة طيبة أصلها ثابت وفرعها فی السماء ﴿٢٦﴾

خوا. له‌گه‌لی ئایه‌تی تردا شه‌و مانا و مه‌به‌سته دوویات کراوه‌ته‌وه، بو نمونه له‌جیگایه‌کدا ده‌فه‌رموی: (وقدما إلى ما عملوا فجعلناه هباء منثورا) وه له‌جیگایه‌کی تریشدا ده‌فه‌رموی: (مثل ما ینفقون فی هذه الحیاة الدنیا کمثل ریح فیها صر أصابت حرث قوم ظلموا أنفسهم فأهلکتهم..).

ئه‌زموونی ئاسمان و زه‌مین به‌نگه‌ی زیندوو بوونه‌وه‌یه:

﴿ ۱۹: ألم تر أن الله خلق السموات والأرض بالحق ﴾ ئایا نه‌تدیت شه‌ی ئاده‌مزاد! که‌ بی‌گومان خوا ﴿﴾ شه‌وگشت ئاسمان و زه‌وییه‌ی به‌هه‌ق و به‌راست دروست کردوووه؟ ﴿ ان یسأ یدهبکم ﴾ شه‌گه‌ر به‌هوی له‌ناوتان ببات له‌ناوتان ده‌با ﴿ ویأت بخلق جدید ﴾ و خه‌لکیکی تازه‌و نوێ دینیتته شوینه‌که‌تان ﴿ ۲۰: وما ذلک علی الله بعزیز ﴾ و شه‌وکاره‌ش بو خوا زه‌حه‌مت و قورس نییه، ده‌باشه‌خوایه‌کی به‌توانای ئاوا ناتوانی ئیوه زیندوو بکاته‌وه پاش مردن؟.

و ثبوتش ناتوان فریای من بکون، هتا له سزا رزگارم بکن
 * انی کفرت بما أشرکتمونی من قبل * دلیناشین که من بیزارم
 له وه که له بهرا (واته: له دونیادا) منتان کرده شهریک و هاوهی خوا
 و به گویتان کردم * إن الظالمین لهم عذاب أليم * نهوجا خوی
 گهوره دهفرموی: به راستی ستمکاران، نهوانه ی پشتیان له هق
 کرد، سزای نیش پیگه به نهروو ناره حه تکریمان بوههیه * ۲۳:
 وأدخل الذين آمنوا و عملوا الصالحات جنات * نهوانه ش که پروایان
 به خوا هیناو کاره چاکه کانیان نه نجام دا، ده برینه ناوهندی چند
 باختیکی به هه شته وه * تجری من تحتها الأنهار * که چومه ناوو
 رووبار به ژیز دره خته کانیاندا ده چیت * خالدین فیها یأذن ربهم *
 به بریاری پهروه دگاریشیان هه تاهه تایه له وی ده مینته وه * تحتهم
 فیها سلام * ریزو نیحترامیان تییدا بویه کتر هه رستلاوو درووده،
 له جیگایه کی تر دا ده فرموی: (.. وقال لهم خزنتها سلام علیکم..)
 نه مهو نایه ت گه لیک تر هه به له مهر سلوو دروودی به هه شتیبه کان
 بویه کترو، ستلاوی خواو ستلاوی فریشته کانی بویان، پیویست
 به هینانیان ناکات.

تَوَاتُرُ أَكْلِهَا كُلِّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ
 لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾ وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ
 كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ
 ﴿٢٥﴾ يَثِبُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ
 اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴿٢٦﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا
 وَأَحَلُّوا قُلُوبَهُمْ دَارَ الْيَأْسِ ﴿٢٧﴾ جَهَنَّمَ يَصَلُّونَهَا مِنْ مَوَاقِعِ
 الْقُرْآنِ ﴿٢٨﴾ وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَندَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ
 تَمَتَّعُوا فَإِن مَصِيبَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴿٢٩﴾ قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ
 آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيَمْضُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً
 مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا نَبِيَّ فِيهِ وَلَا خَلْدٌ ﴿٣٠﴾ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ
 بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفَلَكَ لِتَجْرِيَ
 فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ﴿٣١﴾ وَسَخَّرَ لَكُمُ
 الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبِينَ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٣٢﴾

یه کخوابه رستی له شهنگه داری ده چی:

* ۲۴: ألم تر كيف ضرب الله مثلا * نهری تو نازانی که خوا
 چوون مه سهل و نموونه دینیتته وه * کلمه طيبة کشجرة طيبة *
 بو وشه یه کی پاک و خیزدارو سوود به خش * اصلها ثابت * که
 ریشه و رهگی له نیو زه ویدا جیگیر بووبی * وفرعها فی السماء *
 و لق و بویه که شی چووبی به ناسماندا * ۲۵: توتی اکلها کل حین
 یأذن ربها * هه موو کاتی که کاتی خوی هات به رو میوه جاته که ی
 به فرمانی پهروه دگاری خوی دها * ویضرب الله الأمثال
 للناس * وه خوا * وینه و نموونه ی وردو سوود به خش دینیتته وه
 بوخه لکی * لعلمهم یتذکرون * تابه شکو بیریکه نه وه و عبیره ت و
 په ندبگرن. به لی وشه یه کخوابه رستی له دل تیمانداراندا وه که نهو
 دره خته وایه.

شیر کیس هه موو له داریکی ناجسن ده چی:

* ۲۶: ومثل کلمة خبیثة * نهوجا نموونه ی وشه ی پیس و
 ناپاک و بی خیزو به ره که ت (شیرک) * کشجرة خبیثة * وهکو
 دره ختیکی پیس و ناپاک و بی سووده * اجثت من فوق الأرض *
 به ریشه که وه لکیشرابی و له سه زهوی فری درابی * ما لها من
 قرار * مانه وه و قهراری نه بی، جا شیرک و بی باوه ریش هه رچه نده
 کیوو دهشت و دهریاکان پرپاکو بیکاته هه راو هوسه، بهو دره خته

خوا پیگه یان قایم و سابت نه کا * فی الحیاة الدنیا و فی الآخرة *
 له ژیانی نه دنیواو، له ژیانی نه دونیا * ویضل الله الظالمین * و
 سته مکارانیش گومراو سه رلیشیاو ده کات * ویفعل الله ما یشاء *
 خوا به وی هه رشتی بکات، زور به ناسانی ده بکات، حه ز بکا
 کی رینموونی بکاو، کییش گومراو سه رلیشیاو بکا، نه مانه هه موو
 له ده سه لاتی نه ودان. پینشه وا (بوخاری) نه م فرمووده به دینی
 وده لیت: موسلمان هه که خرایه گوړه وه و پرسیاری لی کرا، خیرا
 به هوی راستی دونیا به وه شایه تمانیکی راست و به هق دینی،
 مه به ستیش بهم نایه ته که خوا ده فرموی: (ثبت الله الذین آمنوا
 بالقول الثابت..) هه نه مه به، بویه له و کاته ناسک و ته نگه دا
 وه لای پرسیاره کانی گوړی بو ناسان ده کاو، له گشت گرفته کان
 ده پیا ریزی. به لام مروقی لارو لاسارو خوانه ناس که خرایه گوړه وه و
 پرسیاره کانی لی کرا، ده حه په سی و وهکو شیخی لی دی و هیچ نازانی
 و سه رگه ردانه * ۲۸: ألم تر إلى الذین بدلوا نعمة الله کفرا * ناخو

ئەوانەت نەبىنى نىعمەت و بەخششەكانى خوا (ئىمان و پروا)يان گۆرى بە كوفرو بى باوەرى و سىپلەيى؟ واتە: لەباتى شوكرانە بۆرى نىعمەتى خوا، بى باوەرو كافرىوون ﴿ و أحلوا قرمهم دار البرار ﴾ ھۆزەكەى خۇيانيان برده ناو خانووى تياچوون ﴿ ۲۹: جھنم يصلونها ﴾ ئەويش دۆزەخە دەچنە نيوى ﴿ و بنس القرار ﴾ ئاى دۆزەخيش چ جيگايەكى خراپە بۇ دۆزەخيان ﴿ ۳۰: وجعلوا لله أندادا ﴾ ھەر ئەو خوانەناسانە چەندىن شەرىك و ھاوبەشيان بۇ خوا دانا ﴿ لضلوا عن سبيله ﴾ ھەتا خەلكى لەرىگەى ئەو لادەن و گومراو چەواشەى كەن ﴿ قل تمتعوا ﴾ ئەى موھەممەد ﷺ پىيان بلى: دەسا چەند رۆزى بە ئارەزووى خۇتان لەزىيانى دونيا بە ھەرمەند بن و رابوئىن ﴿ فإن مصيركم إلى النار ﴾ ئەو بەزان و دۇنيا بن كە سەرەنجامى كارتان بۇ ئاگرى دۆزەخ دەبى.

نوێزى بىكەن و سامانىش بىخەش:

﴿ ۳۱: قل لعبادى الذين آمنوا ﴾ تۆ بەو بەندانەم كە پروايان ھىناوە بلى: ﴿ يقيموا الصلاة ﴾ بەرىك و پىكى نوێزەكانيان بىكەن ﴿ ويتفقوا مما رزقناهم سرا و علانية ﴾ و لەو رزق و رۆزىەى پىمان داوون بىخەش بەنھىتى و بەئاشكرا ﴿ من قبل أن يأتى يوم لا بيع فيه ولا خلاق ﴾ پىش ئەو كە رۆزى بىت (رۆزى دوايى) كە نەفرۆشتن و نەدۆستايەتى تىدايە، ھەتا شتى بىكەن بۇ خۇيان.

بەخشى خوا زۆر زۆر:

﴿ ۳۲: الله الذى خلق السماوات والأرض ﴾ خوا ئەو دەسەلاتداریە ئاسمانەكان و زەوى دروست کردووہ ﴿ و أنزل من السماء ماء ﴾ و لەئاسمان (ھەور) ھەو ئەوئىكى باراندووہ ﴿ فأخرج به من الثمرات رزقا لكم ﴾ ئىنجا بەو ئاويە گەلى ميوەى جياجياو مەزە خۇشى لەزەويدا رواندووہ دەرھىناوہ، تا بى بى بەرزق و رۆزى بۇتان ﴿ و سخر لكم الفلك ﴾ و گەمى و كەشتىەكانيشى بۇ رام کردوون ﴿ لتجرى فى البحر بأمره ﴾ كە بەدەسەلات و فەرمانى خۇى لە دەريادا بەخۇتان و كەل وپەلتانەوہ بىت و بچى ﴿ و سخر لكم الأنهار ﴾ و چۆم و پروبارەكانيشى بۇ رام کردوون ﴿ ۳۳: و سخر لكم الشمس والقمر دائبين ﴾ خۆرو مانگيشى بەدائىمى بۇتان ژىر دەستە کردووہ، واتە: ھەموو كات دىن و ئەرۆن لەبەرخاترى ژيانى ئاسوودەى ئىوہ ﴿ و سخر لكم الليل والنهار ﴾ و شەوو رۆزيشى بۇ رام کردوون، بەشەودا بچەوینەوہ، بەرۆزيشدا ھەولى ژيان بدەن ﴿ ۳۴: و آتاكم من كل ما سألتموه ﴾ وە لە ھەر شتىك داواتان کردبى و پىويستى ژيانتان بوو بى پىداون ﴿ وإن تعدوا

نعمة الله لا تحصوها ﴾ ئەوانەيش وا باسمان كردن بۇتان، ھەندى بوون لەنىعمەتە بى ژمارەكانى خوا، خۇ ئەگەر ئىوہ بىتانەوى نىعمەتەكانى خوا بۆمىن، ھەرگىز لە ئەژمار نايەن بۇتان ﴿ إن الإنسان لظلوم كفار ﴾ بەراستى مروقى لارى زۆر سستەمكارو كوفركەرو سىپلەيە! بۆيە لەبەراپەر ئەوھەموو بەخششەانەوہ ئەوھندە بەدەنمەكەو بى نازانىت! پىغەمبەرى خوا سياسى خواى دەکردو دەيفەرموو: ﴿ اللهم لك الحمد غير مكفئ، ولا مودع، ولا مستغنى عنه ربنا ﴾ (فتح البارى: ۴۹۳/۹).

دۇعاكەى ئىبراھىم، ئەو دەمە

كەئىسماعىلى لەپەناى كەعبەدا دانا:

﴿ ۳۵: و إذ قال إبراهيم ﴾ وەبىر بىنە و بۇ قەومەكەتى باس بىكە كاتى كە ئىبراھىم وتى: ﴿ رب اجعل هذا البلد آمنا ﴾ ئەى پەروردگارم! ئەم شارەى (مەككە) بە كە كەعبەى پىرۆزى تىدايە بىكە بەجىنى ئەمەن و ئاسايش و ھەوانەوہ بۇخەلك و گيان لەبەران، خواى گەورەيش وەلامى دۇعاكەى داىوہ، وەك لەجيگايەكى تردا فەرموو: ﴿ أولم يروا أنا جعلنا حرما آمنا... ﴾ يان دەفەرموو: ﴿ إن أول بيت وضع للناس للذى ببكة مباركا وهدى للعالمين فيه آيات بينات مقام إبراهيم ومن دخله كان آمنا... ﴾ واجىنى وبنى أن نعبد الأصنام ﴿ خوايه! خۆم و كورەكانم لە بىتەرستى وەدوورخە، بەلى پىويستە دۇعاو پارانەوہ بۇ سالىح بوونى مال و مناك و كوروكال بىكرىت، ھەرەك ئىبراھىم لەخوا سەلاخەتى مندالەكانى خواست ﴿ ۳۶: رب إنهن أضللن كثيرا من الناس ﴾ ئەى پەروردگارم! بەراستى ئەو بىتائە خەلكىكى زۆريان سەرئىشواوو گومرا کردووہ ﴿ فن تعنى فإنه منى ﴾ جا ھەر كەسىك پەيرەوى لەمەن كرد وشوئى ئايىنەكەى مەن كەوت، بى گومان ئەوہ لە شوئىنكەوتوانى مەن ﴿ ومن عصانى فإنك غفور رحيم ﴾ و ھەر كەسىكىش سەرىنجى و نافەرمانى كردم، ديارە تۆ بۇ خۇت چاك دەزانى چى ئەكەيت، چونكە بەراستى تۆ زۆر لىبووردەيت، زۆرىش دلاوايت بەراپەر بەبەندەكانت ﴿ ۳۷: ربنا إنى أسكنت من ذرىتى ﴾ ئەى پەروردگارمان! بى گومان مەن يەكئى لەمنا لەكانم (ئىسماعىل)سى كورم داناو جىم ھىشت ﴿ بواد غر زرع عند بيتك المحرم ﴾ لەشيوو دۆلىكى وشك و بى دەرامەت، لاى مالە پىرۆزۆ بەرىزەكەى خۇت لە مەككەدا ﴿ ربنا ليقموا الصلاة ﴾ ئەى پەروردگارم! ئىمە! بۇئەوہى لەوى بەرىك و پىكى نوێزەكانيان بىكەن و بىتاقەت نەبن ﴿ فاجعل أفئدة من الناس تهوى إليهم ﴾ دەسا تۆش دلى خەلكىك رابكىشە بۇلايان، تا بەدل خۇشيان بوئىن ﴿ وارزقهم من الثمرات

پیلوی چاوشیان و ستاوهو نایه ته خواروهه، واته: له بهر قورس و گرانسی نهو روزه چاویان شه بلهق بووهو نایتر و کینن ﴿ و افتد تهم هواء ﴿ و دلشیان له هه موو هه ست و نه ستیک به تال و حه تاله.

﴿ و لهو دۆل و شیوه دا میوه جات و رزق و روزیایان بدهری ﴿ لعلم بشکرون ﴿ تابه لکو به باشی خواپه رستی و سوپاسگوزاری تو بکن. ﴿ ۳۸: ربنا انک تعلم ما نخفی و ما نعلن ﴿ نهی پهروه ردگاری نیمه! به راستی تو به هه مووشتنی دهزانی و ناگاداریت، نه وهی بیشارینه وه، و نه وهی دهری بخهین و ناشکرای بکهین ﴿ و ما یخفی علی الله من شیء فی الارض و لا فی السماء ﴿ خو نه له زهوی، نه له ئاسمان، هیچ شتیگ له خوا په نهان و شاراهه نییه، واته: ناگای لهو دوعاو پارانه وهی منو هه یه، دهزانی به چ مه به ستیک نه و داوا یه کرد ﴿ ۳۹: الحمد لله الذی وهب لی علی الکبر اسماعیل و اسحاق ﴿ سوپاس هه رب بو شه خواپه یه که به پیری (ئیسماعیل) و (ئیسحاق) ی پنی به خشیم، به لی.. نه وده مه که خوا ئیسماعیلی کرده خه لاتنی ٹیبراہیم، ته مه نی ٹیبراہیم (۹۹) سال بوو، هه روه ها کاتیکیش (ئیسحاق) ی پنی به خشی ته مه نی (۱۱۲) سال بوو ﴿ ان ربی لسمیع الدعاء ﴿ بی گو مان پهروه ردگارم هه میسه نزاو هاوارو پارانه وهی نزا کاران ده بیسی و قه بوول ده کات ﴿ ۴۰: رب اجعلنی مقیم الصلاة و من ذریتی ﴿ نهی پهروه ردگار هه کم! خو م و مناله کانم له نویژ خوینان دابنی ﴿ ربنا و تقبل دعاء ﴿ نهی پهروه ردگارم! هاوارو دوعاکم قه بوول بکه ﴿ ۴۱: ربنا اغفر لی و لوالدی و للمؤمنین ﴿ نهی پهروه ردگار مان! هه م له خو م و، هه م له دایکم و باهم و، له گشت باوه دارانیش خو ش ببه ﴿ یوم یقوم الحساب ﴿ له و روزه دا حساب و لیکو لینه وه به ریا ده بی.

وَأَنَّكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعَدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿۳۶﴾ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ لِي مِنْ هَذَا الْبَلَدِ أَيْمَانًا وَاَجْنِبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿۳۷﴾ رَبِّ إِنِّي أَسْأَلُكَ كَثِيرًا مِنْ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۳۸﴾ رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بُوَادٍ عَرِيزٍ ذَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿۳۹﴾ رَبَّنَا إِنَّكَ تَعَلَّمَ مَا خَفَى وَمَا عَلَّمْنَا وَمَا خَفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿۴۰﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿۴۱﴾ رَبِّ اجْعَلْني مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءَ ﴿۴۲﴾ رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدِي وَالْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿۴۳﴾ وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهُ عَفِيفًا غَنِيًّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿۴۴﴾

سزا هات مؤله ت نامین:

﴿ ۴۴: و انذر الناس یوم یأتیهم العذاب ﴿ نهی موحه مه مه د ﴿ نهو خه لکه له سه ختی و ناره حه تی روژیک بترسینه که سزاو جه زره به ی خویان بو دیت ﴿ فیقول الذین ظلموا ﴿ جا نه وانه ی سه ته میان کردوه، کاتی سزا که ده بینن ده لین: ﴿ ربنا اخرنا الی اجل قریب ﴿ نهی پهروه ردگاری نیمه! بو ماوه یه کی که میش بیت مؤله تمان بده و نا کامان دوا بخره ﴿ نجب دعوتک ﴿ تا وه لای بانگه وازه که تدهینه وه ﴿ و نتع الرسل ﴿ و شوینی په یامبه ران که وین، وه کو له نایه تیکسی ترده ده فرموی: (.. حتی اذا جاء احدثهم الموت قال رب ارجعون لعلی اعمل صالحا..) ﴿ اولم تکنونوا اقسمتم من قبل ﴿ نه و جا پییان شه وتری: نهی بو نیوه نه بوون له پیشه وه سویندتان خوارد؟ ﴿ مالکم من زوال ﴿ که هه رگیز فه ناو نه مانتان بو نییه و، قیامه تیش نایه ت، ده سا و ابووا! وه یان ده فرموی: (و اقسما

نزاو هاوارو پارانه وهی نزا کاران ده بیسی و قه بوول ده کات ﴿ ۴۰: رب اجعلنی مقیم الصلاة و من ذریتی ﴿ نهی پهروه ردگار هه کم! خو م و مناله کانم له نویژ خوینان دابنی ﴿ ربنا و تقبل دعاء ﴿ نهی پهروه ردگارم! هاوارو دوعاکم قه بوول بکه ﴿ ۴۱: ربنا اغفر لی و لوالدی و للمؤمنین ﴿ نهی پهروه ردگار مان! هه م له خو م و، هه م له دایکم و باهم و، له گشت باوه دارانیش خو ش ببه ﴿ یوم یقوم الحساب ﴿ له و روزه دا حساب و لیکو لینه وه به ریا ده بی. ناگاداری: نزا ی لیخو ش بوون له تاوان و گوناخی باوکی، پیش نه وه بو ی ده رکه وی که باوکی ناحه زو دوژمنی خواپه، بووه چونکه هه ر که بو ی ده رکه وت نه یارو دژی دینی خواپه، خیرا به راته تی لی کرد.

خوا له کرده وهی زالمان بنی ناگا نییه:

﴿ ۴۲: و لا تحسبن الله غافلا عما یعمل الظالمون ﴿ هه رگیز تو وا بپیر مه که روه که خوا له کارو کرده وهی سه ته مکاران خافل و بی ناگابیت، نه خیر، به لکو به هه موو کاریکیان زاناو ناگاداره، به لام بو ماوه یه که مؤله تیان ده دات، پاشان ده یانگری و توله یان لی ده سینیت، وه کو ده فرموی: ﴿ إنما یؤخرهم لیوم تشخص فیہ الأبصار ﴿ هه رب بو شه روزه دوا یان ده خوا ده یان نه یلیته وه که نه وده نده سه خته گشت چاویگ له ترسانا شه بلهق ده بن و، له بزووتن ده که ون ﴿ ۴۳: مهظعین مقنی رؤسهم ﴿ وه ترسانا به په له به ره و جارچی خوا ده چن و، به سه ر به ره و ئاسمان هه لبرای، هه روه کو که سیک سه رو ملی رهق بووبی و نه توانی بیسووریننی ﴿ لا یرتد الیهم طرفهم ﴿

بِالله جُهدَ أیمانهم لا یبعث الله من یموت... ﴿ ۴۵ ﴾ : وسکتتم فی مساکن الذین ظلموا أنفُسهم ﴿ و نهی نپوه جینی نه وانه تان گرتوه و سته میان له خویشان کرد؟ ﴿ و تین لکم کیف فعلنا بهم ﴿ و بوتان روون بوویه وه که چیمان پی کردن ﴿ و ضربنا لکم الامثال ﴿ و نه زبله و نموونهی زوریشمان له باره ی گهلانی پینشو بو هینانه وه،

خوا زور به تواناو دسه لاتداره، خاوهن توله یه، هیچ بالاده ستیکی نییه ﴿ ۴۸ ﴾ : یوم تبدل الأرض غیر الأرض و السموات ﴿ توله یان له ده سینتی له روژی قیامه تدا که ثم زهوییهی نیستایه نه گوردری به زهوییه کی تر، ناسمانه کانیش هه روا! له فهرمووده یه کی (متفق علیه) ادا هاتوو: خه لکی سه رجهم له روژی قیامه تدا له زهوییه کی مه یله و سوری کاکی به کاکیدا کو ده کرینه وه بو حه شرکردن! فهرمووده یه کی تریش هه یه که دایکمان عایشه (خ) له پیغه مبه ر ﴿ ده پرسنی: نه و روزه که ثم زهوییه نامینتی، ده بی مهرم گشت له کوئی بن؟ نه ویش فهرمووی: له سه پر دی (صراط) ن، پینشه و (نه حمه د) ربوایه تی ده کات. فهرمووده یه کی تر ده لقی: ژنانی وه سف و سه ناکه رانی مردوان، نه گهر تهویه نه کهن له و کاره یان، نه و له نیوان به هه شت و دوزه خدا راده گیردین و، جل و بهرگه کانیان (قه تیران) هه، ناگریش دم و چاوو روخساری داگرتون، (موسلم: ۶۴۴/۲) ﴿ و برزوا لله الواحد القهار ﴿ نه و جا هه موان له گوره کانیان ده هینرینه دهر، ده برین بو بهر دم خوی تاک و ته نیای دسه لاتدار، وه له ده ستیکی کاکی به کاکیدا ده نوینرین بی نه وه ی پرده یه که له نیواندا بیست.

تاوانباران به زنجیر جهله ده کرین:

﴿ ۴۹ ﴾ : وترى المجرمين يومئذ مقرنين فی الاصفاد ﴿ نیتر له و روزه تاوانباران ده بینی له گهل هاوکاره کانسی خویناندا کۆت و زنجیرکراون ﴿ ۵۰ ﴾ : سربابلهم من قطران ﴿ و جلك و کراسی به ریان قه ترانی ره شه. قه تران: جهویه کی چه ورو بوگه نه و له داری عه ره ر دیته دهر، نه وه ندهش ماده یه کی به گر وگهرمه به ساده ترین شیوه ناگر نه گری، هه ر بویه ش له نیو عه ره باندا و شتری گهری پی چه ور ده کری و به کاری ده هینن بو چاره سه ری گهرولی ﴿ و تغشى و جوههم النار ﴿ دم و چاوشیان ناگری دوزه خ دایده گریت و ده بیژنییت ﴿ ۵۱ ﴾ : لیجزی الله کل نفس ما کسبت ﴿ بو نه وه که خوی گه و ره پاداش و توله ی هه موو که سیک به پی نه و کارو کرده وه کردوویه تی بداته وه ﴿ إن الله سریع الحساب ﴿ به راستی خوا حسابکی شیکی چه سپانه، دهره قه تی هه موان دیت.

قورنان چاریکی جیهانییه بو گشت مهردم:

﴿ ۵۲ ﴾ : هذا بلاغ للناس ﴿ ثم قورثانه راگه یاندنیکی گه و ره مه زنه بوته و او ی خه لکانی جیهان له هه رچیگایه کدا بن، له جیگایه کی تری قورثاندا ده فهرمووی: (.. لا تذرکم به و من بلیغ..) ﴿ ولینذروا به ﴿ و هه تا هه مووخه لکیکی له سزای خوا پی بترسینریت ﴿ ولیعلموا انما

مُهَطِیْمِمْ مَقْنِی رُءُوسِهِمْ لَا یَرْتَدُّ إِلَیْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ ﴿ ۴۶ ﴾ وَأَنْذِرِ النَّاسَ یَوْمَ یَأْتِیْهِمُ الْعَذَابُ فِیْقُولُ الَّذِیْنَ ظَلَمُوا رَبَّنَا آخِرْنَا لَئِنْ أَكَلْنَا مِنْ قَبْلِکَ مِنْ شَجَیْرٍ أَلْزَمْنَا لَوْ لَمْ نَكُفِّرْ بَآئِسْتُمْ مِنْ قَبْلِ مَا لَکُمْ مِنْ زَوَالٍ ﴿ ۴۷ ﴾ وَسَکَتُمْ فِی مَسَکِنٍ الَّذِیْنَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَتَبَتْ لَکُمْ کَیْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَکُمُ الْآمْتَالَ ﴿ ۴۸ ﴾ وَقَدْ مَكْرُوا مَکْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَکْرُهُمْ وَإِنْ کَانَ مَکْرُهُمْ لِتَزْوُلِ مِنْهُ الْجِبَالِ ﴿ ۴۹ ﴾ فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلُهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِیْزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿ ۵۰ ﴾ یَوْمَ یَبْدُلُ الْأَرْضَ عِزْرًا لِلْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ وَبِرُزْوَالِ اللَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿ ۵۱ ﴾ وَتَرَى الْمَجْرِمِیْنَ یَوْمَئِذٍ مُقَرَّنِیْنَ فِی الْأَصْفَادِ ﴿ ۵۲ ﴾ سَرَابِلُهُمْ مِّنْ قَطْرَانٍ وَتَغْشَىٰ وُجُوهُهُمُ النَّارُ ﴿ ۵۳ ﴾ لَیْجْزِی اللَّهُ کُلَّ نَفْسٍ مَا کَسَبَتْ إِنَّ اللَّهَ سَرِیْعُ الْحِسَابِ ﴿ ۵۴ ﴾ هَذَا بَلَاغٌ لِّلنَّاسِ وَلَیْسَ ذَرَأًا بِهٍ وَلَیَعْلَمُوا أَنَّهَا هُوَ إِلَهُ الْوَاحِدِ وَوَلِیْدٌ کَرِیْمٌ أَلِیْسَ ﴿ ۵۵ ﴾

به لام نپوه هیچ په ندیکتان له ورنه گرتن! وه کو ده فهرمووی: (حکمه بالغة فما تغن النذر..) ﴿ ۴۶ ﴾ : وقد مکروا مکرمهم ﴿ بی گومان به رامبه ر به موسلمانان درنیغان نه کرد و نه وه ستان له نه نجام دانی فروفیلی خویان ﴿ و عند الله مکرمهم ﴿ به لام نه نجامی فروفیلیان لای خوابوو ﴿ و ان کان مکرمهم لتزول منه الجبال ﴿ و نه گهریش فیلیان نه وه نده سه خت بوو کیوه کانیشیان پی هه لده ته کاندن، به لام له گهل نه وه شدا خوی گه و ره هه ر نپوه ی پاراست له ده ستیان و، نپوه ی سه رخست و نه وانی تی شکاند.

خوا له به نینه کانسی خوی پاشگهز نابیته وه:

﴿ ۴۷ ﴾ : فلا تحسبن الله مخلف وعده رسله ﴿ جا له بهر نه وه هه رگیز گومانی و نه به بیت که خوا به رامبه ر به نینی خوی که به په یامبه رانی داوه، له یارمه تیدانیان و له ناو بردنی دوژمنانیان پیچه وانه و نادرست بجولیته وه ﴿ إن الله عزیز ذو انتقام ﴿ بی گومان

هو إله واحد ﴿ تا چاکیش بزائن که ئهو خواجه، خواجه‌کی تا کو
ته‌نیاو بی‌شهریک و بی‌هاوله ﴿ و لیذکر أولوا الألباب ﴿ وه تا
خه‌لکانی به ئاوه‌زوو و هوشیار پهندو ئاموژگاری وه‌رگرن، و پیی
سر فرازو به‌ختیار بین له ه‌ردوو جیهاندا.
زور سپاسی خوای کار جوان ده‌کهم که: یارمه‌تی دام بؤ ته‌واو‌کردنی
ته‌فسیری سوورته‌ی (ئیب‌راهیم/علیه‌السلام).

کۆنایی جزمی ۱۳، (والله الحمد والله..)

﴿ پاشان باسی به‌سه‌رهاتی هه‌ندئ له‌په‌یامبه‌ران -علیهم‌السلام- ده‌کا، وه‌ک (لوط، شعیب، صالح) به‌مه‌به‌ستی خۆراگرتن
و ئارامی په‌یامبه‌ر ﴿.
﴿ کۆتاییشی دینت به‌ وه‌بیر هینانه‌وه‌ی ئهو به‌هره‌گه‌وره‌یه
ی‌قورئانه‌ که: خوا به‌ پیغه‌مبه‌ری به‌خشیه‌وه‌و چۆنیش داوای
دل ته‌ستووری و خۆراگرتنی لی ئه‌کات له‌کاتی ته‌نگانه‌دا؛ (ولقد
آتیناک سبعا من المثانی والقرآن العظیم).

ناویش ن‌راوه سوورته‌ی (حیجر) چونکه خوای گه‌وره باسی
(سه‌موودی نه‌ته‌وه‌که‌ی) (س‌الح) پیغه‌مبه‌ر ده‌کات که له (حیجر)
ده‌ژیان. حیجر: شوینیکه له‌نیوان مه‌دینه‌و شامداو، ئیسته‌ش
ئاسه‌واری هه‌رماوه، گه‌لیکی زور ئازاو لیها‌توو و هه‌لکه‌وته‌و
به‌توانا بوون، له‌شاخه‌کان و خانوو به‌ره‌یان بؤ خۆیان ده‌تاشی،
ده‌تگوت قه‌ت نامرن، جا له‌و حاله‌ خۆشه‌ی‌اندا قاری خوای گه‌وره
هات و ئیبا‌ده‌ی کردن: (فأخذتهم الصیحة‌ الصبیحین، فما أغنی عنهم
ماکانوا یکسیون).

رؤی دی‌خوانه‌ناس ئاوات ده‌خوای موسلمان بووبا:

﴿ بسم الله الرحمن الرحیم ﴿ ۱: الر ﴿ ئەم کتیبه‌ که پره‌ له‌چه‌ندین
شتی زور گرتگ، هه‌ر له‌م جوژه‌ پیتانه‌ پیک‌هاتوو، جا ئه‌گه‌ر ئیوه
نکوولی ده‌که‌ن، ده‌ سا‌فه‌رموون شتیکی وای به‌ینن ﴿ تلک آیات
الکتاب وقرآن مبین ﴿ ئەمانه‌ ئایه‌تی کتیب و قورئانیکی ئاشکرایه،
که له‌ره‌وانیژی و خۆش‌خوانیدا وینه‌ی هه‌ر نییه‌ و، گشت رینگا
راست و چه‌وته‌کانیش رۆشن ئه‌کاته‌وه ﴿ ۲: ربما یود الذین کفروا
لو کانوا مسلمین ﴿ ئهو که‌سانه‌ی که له‌دو‌نیادا خوانه‌ناس بوون،
کاتی له‌ رۆژی قیامه‌تدا سزا ده‌بینن، گه‌لی جار ئاوات ئه‌خوای
که: خۆزگا موسلمان بوویان، به‌تایبه‌تی ئهو رۆژه‌ که موسلمانه‌کان
ده‌بینن له‌دۆزه‌خ دینه‌ ده‌ری و زرگاریان ده‌بی ﴿ ۳: ذرم یا‌کلوا
ویمتعوا ﴿ تۆش ئه‌ی پیغه‌مبه‌ر! ﴿ وازیان لی بینه‌ با هه‌روه‌ک
ئاه‌ل بؤ ماوه‌یه‌کی که‌م بخۆن و رابوینن! ﴿ ویلهم‌ الأمل ﴿ و
هیواو ئاواته‌کانیشیان سه‌رگه‌رم و سه‌رقالیان بکاو، بیان خافلینی و
ته‌وبه‌ نه‌که‌ن ﴿ فسوف یعلمون ﴿ ئه‌وجا بؤ دوابی ده‌زانن چییان
پیی ده‌که‌ین، له‌ جینگایه‌کی تردا ته‌ئکید له‌ سه‌ر ئه‌وه‌ ده‌فه‌رموی:
(قل تمتعوا فإن مصیرکم إلی النار..) یان ده‌فه‌رموی: (کلوا وامتعوا
قلیلاً إنکم مجرمون).

هه‌موو شاری ماوه‌ ناکامیکی بؤ دان‌راوه:

﴿ ۴: وما أهلکنا من قریه ﴿ وه‌ئیمه‌ خه‌لکی هه‌ج شارو گوندیکمان

سوورته‌ی (حیجر)ه

هه‌که‌بیه‌و (۹۹) ئایه‌ت.

به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میه‌ره‌بان

﴿ مه‌به‌ستی سه‌ره‌کی له‌م سووره‌ته‌دا رافه‌کردنی بناغه‌
سه‌ره‌کیه‌کانی دینی ئیسلامه و سه‌لماندونیانه، وه‌ک:
یه‌که‌خواپه‌رستی، په‌یامبه‌ریتی، زیندوو‌بوونه‌وه‌و پاداش و تۆله‌..
ته‌وه‌ره‌که‌ی به‌ده‌وری دیاریکردنی پاشه‌ رۆژو چاره‌نووسی زۆرداران
و تاغوو‌تاندا ده‌سووریته‌وه، به‌تایبه‌ت ئه‌وانه‌ی که رووبه‌رووی
په‌یامبه‌ره‌کانیان ده‌هه‌ستان وریان لی‌ده‌گرتن.

بویه به‌ جوژه‌ داچله‌کاندنیک و هوشیارکردنه‌وه‌یه‌ک ده‌ست پیی
ده‌کات: (ربما یود الذین کفروا لو کانوا مسلمین ﴿ ذرم یا‌کلوا
ویمتعوا ویلهم‌ الأمل فسوف یعلمون).

﴿ بانگیشه‌ی په‌یامبه‌ران ده‌کا، له‌گه‌ل هه‌لو‌یستی به‌ده‌هختان
و گوهر‌اکاندا له‌ته‌کیاندا، هه‌ر له (نوح)ه‌وه‌ ﴿ تا دواترین
په‌یامبه‌رمان (موحه‌مه‌د) ﴿ دلخۆشی په‌یامبه‌ر ده‌کاو پیی ده‌لێت
که: وه‌نه‌بیت ئهو ئازارو چه‌رمه‌سه‌ریه‌ ته‌نها له‌گه‌ل تۆدا کرابیت..
نه‌خیز، چونکه وه‌کو ده‌فه‌رموی: (ولقد أرسلنا من قبلک فی شیخ
الأولین، وما یأتیهم من رسول إلا کانوا به‌ یسته‌زئون). پیغه‌مبه‌رانی
زور هاتوون و گالته‌یان پی‌کراوه‌و، هه‌ر درێژه‌یشیان به‌ تیکۆشانیان
داوه‌و، کۆلیان نه‌داوه.

﴿ چه‌ند به‌لگه‌یه‌ک بؤ گه‌وره‌یی و ده‌سه‌لاتی خوای کارزان
-له‌بوونه‌وه‌ردا- دینیته‌وه: دیمه‌نی ئاسمان، زه‌وی، "بای" قورس
و متوربه‌که‌ر، ژیان و مردن، زیندوو‌بوونه‌وه‌و کۆبوونه‌وه‌.. (ولقد
جعلنا فی السماء بروجا وزیناها للناظرین).

﴿ داستانه‌ مه‌زنه‌که‌ی مرۆفایه‌تی.. که له‌دروس‌تکردنی بابه
(ئاده‌م)ه‌وه‌ ده‌ست پیی ئه‌کات.. دوژمنایه‌تی کردنی (ئیبلیس)..
کرنووشی فریشته‌کان بؤ ئاده‌م، لووت به‌رزی و ئیبای شه‌یتان.. (وإذ
قال ربک للملائکه‌ إنی خالق بشر من صلصال من حیاً مسنون).

له‌ناو نه‌بردووه، له‌وانه باوه‌ریان به په‌یامبه‌ره‌کانیان نه‌هینا، نه‌گه‌ر داوای دابه‌زینی سزاشیان کردبئی ﴿إلا ولها كتاب معلوم﴾ مه‌گه‌ر پیش له‌ناو بردونیان نامه‌و ناکامیکی دیاری کراویان هه‌بووه ﴿۵﴾ ما تسبیح من أمة أجلها ﴿بیشتران که هیچ هوزو گه‌لنک پیش ناکامی خو‌یان ناکه‌ون ﴿وما يستأخرون﴾ و لیئشی دوا ناکه‌ون، که‌واته

من ذهب أو جاء معه الملائكة مقترنين) یان ده‌فه‌رموی: (وقال الذين لا يرجون لقاءنا لولا أنزل علينا الملائكة أو نرى ربنا) ﴿۸﴾ ما تنزل الملائكة إلا بالحق ﴿له وه‌لامیاسدا ده‌فه‌رموی: ئیمه‌ش به‌هق نه‌بیت هه‌رگیز فریشته نانیرین، واته: یا بو په‌یامه‌نیان بو پیغمبه‌ران ده‌یان نیرین، یان بو سزادانی خوا نه‌ناس و موشریکان و... هتد ﴿وما كانوا إذا منظرین﴾ که هاتیشن ئیتر نه‌وانه مؤله‌ت نادرین و، گورج له‌ناو ده‌برین.

خۆمان ئەم قورئانه دەپاریزین:

﴿۹﴾: إنا نحن نزلنا الذكر وإنا له لحافظون ﴿به‌راستی ئیمه خۆمان ئەم قورئانه‌مان ناردۆته خواری و، هه‌ر خۆیشمانین ئاگادارو پارێزهری و، له‌دوژمنان ئه‌پاریزین و ناهیلین زیدوکه‌می تیدا بکه‌ن، بۆیه ئەوه چه‌ندین سه‌ده هات و چوو، له‌گه‌ل نه‌و هه‌موو دژو نه‌یارانه‌دا، که‌سیک نه‌یتوانیوه تهنه‌ا پیتیکی بگۆری، یان لینی لایبات.

هه‌موو پیغه‌مبه‌ری نانه‌و نه‌شه‌ری لی‌دراوه:

﴿۱۰﴾: ولقد أرسلنا من قبلك في شيع الأولين ﴿بئی‌گومان له‌ناو کۆمه‌ل و گه‌لانی پیش تۆیشدا په‌یامبه‌ر گه‌لیکمان نارد ﴿۱۱﴾: وما يأتيهم من رسول ﴿نه‌وانه هه‌ر په‌یامبه‌رکیان بو ده‌هات ﴿إلا كانوا يستهزئون﴾ ئیلا گالته‌یان پی ده‌کرد، جا که‌وايه تۆیش دلت بو خۆت دانه‌میئتی که قوره‌یش گالته‌ت پی ده‌که‌ن ﴿۱۲﴾: كذلك نسلک فی قلوب المجرمین ﴿هه‌ر چۆنی سه‌سه‌ختی و عینادمان خسته‌دی پیشینانه‌وه‌و، یروایان به‌ پیغه‌مبه‌ره‌کانیان نه‌هینا، هه‌ر ئاویش نکوولی و بی‌زاری وشیرک ده‌خه‌ینه‌دی تاوانبه‌ره‌کانی سه‌رده‌می تۆیشه‌وه ﴿۱۳﴾: لا يؤمنون به ﴿و‌بروا ناهینن به‌ قورئان ﴿وقد خلت سنة الأولین﴾ به‌ راستی باوو عاده‌تی خوا له‌گه‌لانی سه‌سه‌ختی پیشوودا رابورد به‌ له‌ناو بردنی ئەوه‌ی باوه‌ری به‌ نیشانه‌و موعجیزه‌کان نه‌هینا، واته: چۆن فه‌وتان وله‌ناو چوون.

چه‌نده موعجیزه‌ بیئنی بو‌خاونه‌ناسان، هه‌ر باوه‌ر ناکه‌ن:

﴿۱۴﴾: ولو فتحنا عليهم بابا من السماء ﴿ئهو موشریکانه ئەوه‌نده ئەهلی عینادن که: نه‌گه‌ر له‌ئاسمانیش ده‌رگایه‌کیان بو بکه‌ینه‌وه ﴿فظلوا فيه يعرجون﴾ ئینجا له‌وێه سه‌رکه‌ون و، پاشان به‌ چاوی خو‌یان فریشته‌کان بیینن و شایه‌تیت بو‌بدن ﴿۱۵﴾: لقالوا إنما سكرت أبصارنا ﴿بئی‌شک هه‌ر ده‌لین: چاومان



ئیه‌ش هۆشیار بن! هه‌ر کات ناکامتان هات ده‌پێچرینه‌وه.

پیغه‌مبه‌ر ده‌که‌نه‌ شیت و لی‌وه:

﴿۶﴾: وقالوا يا أيها الذي نزل عليه الذكر ﴿بئی‌باوه‌ره‌کان -به‌گالته‌وه- به‌په‌یامبه‌ریان ﴿گوت: ئە‌ی ئە‌وه‌ که‌سه‌ی -وه‌ک خۆت ده‌ئیی‌ت- قورئانت بو‌هاتوه‌و! ﴿إنک لمجنون﴾ دلنایه‌به تۆ دیوانه‌و شیتی! دیاره ئە‌وه‌ نه‌فام و شیتانه‌ ده‌یان‌ه‌وی به‌و وته‌ نا‌قۆ‌لو و بی‌ویلانه‌یان پیغه‌مبه‌ر ﴿دل‌ته‌نگ و ناره‌حه‌ت بکه‌ن، ئە‌گینه‌ بو‌خۆ‌یشیان ده‌یناسن که‌ شیت نییه، به‌لکو له‌و په‌ری ژیری وئاوه‌زدایه ﴿۷﴾: لو ما تأتينا بالملائكة إن كنت من الصادقين ﴿باشه! ئە‌گه‌ر تۆ له‌راستگۆیانیت -که‌ ده‌ئیی‌ت من په‌یامبه‌رم- ده‌ بو‌ فریشته‌کان ناهینیته‌ لامان با شایه‌دیت بو‌ بدن که: تۆ پیغه‌مبه‌ریت، له‌ گه‌لی جیگای تردا قورئانی پیروز نه‌وقسه‌لۆ‌کانه‌یان ده‌گێریته‌وه، بو‌ نه‌وونه: ﴿فلو لا ألقى عليه أسورة

هه وریك به ئاسمانه وه دهركهوت، نهوجا پیغه مبهیر ﴿فهرمووی﴾
 ((أتدرون ماذا قال ربكم الليلة؟)) واته: نه رنی ده زانن په روه ریتنان
 نه مشه و چی گوت؟ گوتیان: مه گهر هر خواو پیغه مبهیره که ی
 بزائن، فهرمووی: ((أصبح من عبادی مؤمن بی و کافر)) بهنده کان
 بوونه دوو بهر وه: ههندی بوونه خواه نیاوهر، ههندیك بوونه کافرو

تیک دراوه؛ هه قیقه ته کان وهك خویان نابینین ﴿بل نحن قوم
 مسحورون﴾ نه خیر، نه وانه ئیغه دیتمان فریشته نه بوون،
 به لکو ئیغه گه لیکی جادوو لکراوین!! واته: جادوومان لکراوه
 بویه هه قیقه ته کان به پیچه وانه وه ده بینین، که واپوو نه وانه ته نها
 به عینادی باوهر ناهینن، توش چهنده هه ول بدهیت بؤ نه هیشتنی
 بیانوه کانیا ن بئ سووده ﴿١٦﴾ ولقد جعلنا فی السماء بروجاً ﴿
 وه به راستی نه ستیره گه لیکی رووناکمان خستوته ئاسمانه وه، یان
 چهند (بورج) و جیگه یه کمان بؤ هاتوو چوی نه ستیره و خورو مانگ
 له ئاسماندا داناوه.

عه ره به کان بؤ زانین و ناسینی کاتو ساتی ئیش و کاره کانیا ن نه و
 شوین و (بورج) انه یان به دوازده هه ژمارد، ههر یه که شیان به پیی
 نه قلی نه و سه رده مه یان ناویکیان بؤ دانا بوو، وهك: بورجی (به رخ،
 گا، جهوزا، قرزال، شیر، طول، ته رازوو، دوویشك، که وان،
 جه دی، سه تلاء، ماسی).

خوینهری هه ژا! له کاتی نووسینی هم کورته ته فسیره دا دیتم
 (عهلمانی) یه کان که باوهر یان به (میتافیزیقی) و (ماوراء الطبیعة)
 نییه، هه مووشتیک به لای نه وانه وه ههر نه وه یه که چاو ده بیینی
 زوریکیان به بورجه کانداهله دا، بؤ نمونه ده بانگوت: ههر که سیک
 له مانگی نه وهنده دا له دایکبوویی، ناینده و چاره نووسی و (بهخت
 و ناوچاوی باش ده بی، یان بی بهخت و چاره رهش ده بی!)
 جامنیش به واجییکی ئیسلامیم زانی که له دیدی ئیسلامه وه
 روونکرده وه یه که له سه ره نه و راو بؤ چوونه یه بنووسم، به هیوای
 ده رکهوتنی هه ق و راستیه کان و، گه رانه وهی نه وانیش بؤ سه ر
 رای راسته قینه:

یه که م: پیغه مبهیر ﴿فهرمووی﴾ ((مَنْ أَتَى عَرَافًا فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْ
 لَمْ تَقْبَلِ الصَّلَاةَ أَزْعَمَ لَيْلَةً)) (موسلم/ ۲۲۳۰)، واته: ههر که سیک
 شتیک له نه ستیره ناسیک بپرسیت، نه و نووی چل دانه روژی
 وهر ناگیردری (نه گهر پنی کافر نه بیت).

دووهم: له پیغه مبهیر یان پرسی، ده رباره ی (کاهین = نقلانه) چی:
 نه ویش فهرمووی: ((لَيْسُوا بِشَيْءٍ)) له سه ره یه بینه مایه ک نین
 و فریسان به راستیه وه نییه، گوتیان: خو ئاخر بری جار راست
 ده لین: نه ویش فهرمووی: ((تِلْكَ الْكَلِمَةُ مِنَ الْحَقِّ يَخْطُفُهَا الْجِنُّ
 فَيَقْرُؤُهَا فِي أُذُنِ وَلِيِّهِ، فَيَخْطِطُونَ مَعَهَا (أَكْثَرُ مِنْ مِائَةِ كَذِبَةٍ)) (مسلم،
 ۱۵۶۸/۴۱)، به لی ده کری که: (جن) یه کان یه که بیژه وه وشه بفرینن
 و، بیخه نه گوپی دوسته کانیا نه وه، پاشان نه وانیش سه دروی
 پیوه بنین.

سییه م: (زهیدی کوری خالید) ده لی: کاتی له حوده بیبه دا بووین، په له

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَرَبَّتْهَا لِلنَّظِيرِ ﴿١٦﴾
 وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ﴿١٧﴾ إِلَّا مِنْ أَسْفَلِ السَّمَاءِ
 فَنَبَعَهُ شِحَابًا مُبِينًا ﴿١٨﴾ وَالْأَرْضَ مَدَدْنَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا
 رِزْقًا وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ ﴿١٩﴾ وَجَعَلْنَا لِكُلِّ فِيهَا
 مَعْيِشًا وَمَنْ لَشَيْءٍ لَّهُ بَرَكَاتٍ ﴿٢٠﴾ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا أَعْنَدْنَا
 خِزْيَانَهُ وَمَا نَزَّلْنَاهُ إِلَّا بِقَدْرِ مَعْلُومٍ ﴿٢١﴾ وَأَنْزَلْنَا الرِّيحَ
 لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَسْقَيْنَا كُومَهُ وَمَا أَنْزَلْنَاهُ
 بِخَزَائِنٍ ﴿٢٢﴾ وَإِنَّا لَنَحْنُ خَيْرُ الْوَالِدِينَ ﴿٢٣﴾ وَثَبِيتُ وَتَحْنُ الْوَالِدِينَ ﴿٢٤﴾
 وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ ﴿٢٥﴾
 وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ
 مِنْ صَلْصَلٍ مِنْ حَمَلٍ مُسْتَوْسِقٍ ﴿٢٧﴾ وَاللَّيْلَانَ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلِ مِنْ نَارِ
 السُّمُورِ ﴿٢٨﴾ وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَلَقْتُ بَشَرًا مِنْ
 صَلْصَلٍ مِنْ حَمَلٍ مُسْتَوْسِقٍ ﴿٢٩﴾ فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ
 رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٣٠﴾ فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ
 أَجْمَعُونَ ﴿٣١﴾ إِلَّا إِبْلِيسَ ابْنَ آدَمَ يَكُونُ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٢﴾

خوانه ناس ((فأما من قال: مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ، فَذَلِكَ مُؤْمِنٌ
 بِي، كَافِرٌ بِالْكُوكَبِ)) واته: نه و که سه ی ده لیت: ههر به فزل
 ومبهیره بانی خوا بارانمان بؤ ده باری، قسه که ی راسته و، باوهریشی
 به خوا هه یه وه هه قهو، نکووی وحاشای له نه ستیرانه. ((و أما من
 قال: مُطِرْنَا بِبُؤءِ كَذَا وَكَذَا، فَذَلِكَ كَافِرٌ بِي، مُؤْمِنٌ بِالْكُوكَبِ))
 (بوخاری/ ۸۴۶، موسلم ۷۱). نه و که سه ش بلی: به هو ی نه و
 نه ستیره یه وه بارانمان بؤ ده باری، دیاره که نه وه باوهری به خوا
 نییه و، نه ستیره کان به هه ق ده ناسیت!

چواردهم: پیغه مبهیر ﴿فهرمووی﴾ ((أربع في أمتي من أمر الجاهلية،
 لا يتركونهن؛ الفخر بالأحساب، والظعن في الأنساب، والإستسقاء
 بالأنواء، والنياحة)) (موسلم/ ۹۳۴). واته: چوار شت هه ن له
 کاره خراپه کانی سه رده می جاهیلیه تن و، له ناو ئومه تی منیشدا
 ههرده مینن و ازیمان لئ ناهینن:

۱) خووه لکیشان به بینه ماله وه عشیره ته وه!

۲) تانەو تەشەر لەنەسەب و بنەرەتى يەكترا!
 ۳) خواستنى باران لە ئەستىزەكان!
 ۴) شىن و وەپرۇ بەشويىن مردوواندا!

يان كە بېيەوى گوى بگرى و شتىك لەهەوالى ئاسمان بدزى بۇ
 سەرگەردان كوردنى خەلكى ﴿ فأتبعه شهاب مبين ﴾ شۆلە ئاگرىكى
 رووناك دواى ئەكەوى، ئەگەر بەرى بكەوى ئەيسوتىنى ﴿ ۱۹ :
 والأرض مددناها ﴾ وە يەكى تر لە نىعمەتەكانمان بەسەر مرقۇقەو
 ئەوھىيە كە زەويمان بەپان و بەرىن لەپىش چاويدا بۇ ھاتوچۇو
 ژيانى كرده رايەخ، وەك لەجىگايەكى تردا ئەفەرموى: (والأرض
 فرشناها فنعم الماهدون) ۴۸/۵۱. ﴿ وألقينا فيها رساى ﴾ وە بۇ
 ئەوھ كە زەوى سەرنشېنەكانى ھەلنەدىرى، چەند كىويىكى بەرزو
 سابتمان تى ھاويشت ﴿ وأبثنا فيها من كل شئ موزون ﴾ وە زۇر
 بەوردى و پر لە ھىكمەت و مەزەندەكارى، ھەموو جۇرە شتىكمان
 بەدى ھىناو، گشت رووھكىكمان تيا رواند. ﴿ ۲۰ : وجعلنا لكم
 فيها معاش ﴾ وە ھۆكارى گوزەران و ژيانى ئىبۇھشمان تى دانا
 ﴿ ومن لستم له برازقين ﴾ ھاورى لەگەل ژيانى ئەوانەش كە
 ئىسۇھ رۇزى دەريان نىن، وەك مندال و كۆپلەو ئاژەلەكان، چونكە
 خۇيشتان و ئەوانىش رۇزىتان ھەر لەسەر خوايە، جا بەتاببەت
 لاوازو بى دەسەلات.

كلىلى ھەموو گەنجىنەيەك ھەر لاي خوايە،

﴿ ۲۱ : وإن من شئ إلا عندنا خزائنه ﴾ وە گەنجىنەكانى ھەموو
 شتىك ھەر لاي ئىمەيە، ئىمە دەزانىن لەكويىو چۇن پىك ھاتووه،
 بۇ نەموونە: لەچەند گەردىلەيەكى ھايدروچىن و ئوكسىجىن (H₂O)
 ئاوسان پىك ھىناووه ھەر خۇيشتان چاك دەزانىن ھەقىقەتەكەي
 چىيە؟ ﴿ وما ننزله إلا بقدر معلوم ﴾ جا لەگەل ئەوھىشدا ھەر
 بەئەندازەيەكى ديارىكراو پىويست ئەيىنرىنە خوار،

(ئىمىن جەرىن) لە (عەبدوللاى كورى مەسعوود) ەوھ ئەلىت:
 بارانى ھىچ سالىك لەسالىكى تر، پتر نىيە، بەلام خوا سالىك لىرە
 دەپپارىنى، سالىك لە شويىكى تر، پاشان ئەم ئايەتەي خويىندەوھ:
 (وما من شئى إلا عندنا خزائنه). ﴿ ۲۲ : وأرسلنا الرياح لواقح ﴾
 ياكانىشمان ناردن بۇ مەتوربەكەردنى ھەورەكان، واتە: (با)
 ھەورەكان بەسەرىكە ئەكوتى و ئەوجا ئاويان لى پەيدا ئەبىت،
 ھەروەك وشتىرى مى بەنىرەكەي مەتوربە دەكرى، ھەورەكانىش بە
 ساكان (مەتوربە) ئەكرىن، لەجىگايەكى تردا دەفەرموى: ﴿ أفرأيتم
 الماء الذى تشرىبون أنتم أنزلتموه من المزن أم نحن المنزلون ﴾
 ﴿ فأنزلنا من السماء ماء ﴾ ئىنجا لەو ئاسمانەوھ ئاويكمان ناردە
 خوارەوھ ﴿ فأسقيناكموه ﴾ و كەردمانە ئاوى خواردەنەوتان و
 پىتئانى دەنۇشىن، واتە: چ خۇستان و، چ مەرو مالاتتانى پى تىرئاو
 دەكەين ﴿ وما أنتم له بخازنين ﴾ خۇ ئىوھ ناشتوانن لەلاى خۇتان

بەئى.. ھەر خىرو شەرىك لە ئەستىزەكانەوھ بىناسرى و بخوازرى،
 ئەوھەرام و قەدەغەيە، وەكو لە فەرموودەكاندا باسكراوھ، بۇ
 نەموونە دەگوترى: ئەگەر لە فلانە مانگدا لە دايك بووبىت، ئەوھ
 ژيانست خۇش دەبى، سەركەوتوو دەبى، پروانامە وەردەگرى،
 ھىچ كۆسپ و لەمپەرىك نايەتە رىگاي، .. ھتد. كوردنى ئەم جۇرە
 گوتانەو، باوھرىوون پىيان، ئەگەر مرقۇقى پى كافر نەبىت،
 بى گومان بىن دەبىتە موشرىك و ھاوبەشدانەر بۇ خوا، ئاشكرايە
 كە بىرو بۇ چوونى ئاوا بەتاببەتى لەم سەدەي بىست و يەكەدا
 زۇر جىگەي سەيرو سەمەرەيە! چونكە خەلكانى ھەلگىرى
 ھەلمانىبەت، پرواي بەھىچ شتىكى ناديارو(ماوراء الطبىعة) نىيە،
 كەچى لەولايشەوھ پروا بەوشتە تورەھات وئەفسانانە دەكەن،
 پىيان وايە شەنس و نكىنيان بە فلانە ئەستىزەوھەيە، خويىنەرى
 بەرىز! ئەم جۇرە مەسلانە، ئەو ئەستىزە باران دەبارىنى و ئەگەر
 لەفلانە مانگدا لەدايك بووبىت سەركەوتوو دەبىت، ئەمانەو چەندىن
 بىرووچوونى تى ئاوا، لەدىنى ئىسلامى پىروۇزدا قىبوول نىن و بە
 كارىكى ئەفسانەيان دادەنى، من وادەزانم ئەو كەسانەي ئەوبىرو
 باوھەريان ھەيە، بۇخۇيان رووخاون و، لەبەردەم گىروگرفت و
 كۆسپەكانى ژياندا ھەرەسيان ھىناوھ، دەيانەوى (بەخەيالى خۇيان)
 بەو شتانە تىن وگورپىك بە خۇيان بەدەنەوھ، لەولايشەوھ ئەوانە
 كە پەرچەمى بى دىنى و(ھەلمانىبەت) يان بەرز كردۇتەوھ، نابى
 بگەرپنەوھ بۇ لاي شتە (غەيب) و ناديارەكان، ئەگىنە بەرنامەكەيان
 ھەلدەوھ شىتەوھ، دەكرى باوھريان بە (غەيب) بى و، باوھريان
 بە ھەندىكىچى نەبىت! دلنىاش بىن كە ديارىكردنى چارەنووس
 و بەخت خويىندەوھ، تەئىباو تەنيا ھەرخواي بالادەست دەيزانى
 و، ئەنجامى ئەمانەش كە ئەوان دلى خۇيانى پى خۇش دەكەن
 بەسراوھ بەھەول و تىكۇشان و جىھادو خۇماندوو كردنەوھ، ئەك
 بەوھ كە لەفلانە (بورج) دا لە دايەك بىبىت ﴿ وزيناها للناظرين ﴾
 وەپىيانمان رازاندۇتەوھ بۇ تەماشاكەران، لەجىگايەكى دىكەدا
 دەفەرموى: ﴿ تبارك الذى جعل فى السماء بروجا ﴾ ﴿ ۱۷ : وحفظناها
 من كل شيطان رجيم ﴾ ئاسمانىشمان پاراستووھ لەھەر شەيتانىكى
 نەرىن لى كراو، واتە: ھەر كاتى شەيتانىكەكان دەيانەوى بە (الملا
 الأعلى) وە بۇ دىزىن نەئىبىيەكانىان نرىك بىنەوھ، ئەوا ئىستا رىيان
 لىگىرا، چونكە شەيتان تەنھا بۇ ئەم سەر زەويىە دروستكراوھو
 كارەكانىشى ھەر لىرەن ﴿ ۱۸ : إلا من استرق السمع ﴾ بەلام ئەوھ

رایگرن له ناو دهریایو رووبارو کانیایو شیوو دۆله کاندایا، به لئکو ئیمه رایده گریسن و کۆی ده که یه نه وه له ناو کانیایو گووم و گۆلاوه کان و... هتد ﴿ ۲۳: و انسا نحن نحی و نیت ﴾ بئی گومان ههر خووشمانین که ژبان ئه به خشین و مردوووه کان زیندوو ئه که یه نه وه، زیندوووه کانیش ئه مرئینین، واته مردن و ژبان ههر به دهستی خوومه ﴿ و نحن الوارثون ﴾ ههر ئیمه شین میراتگری هه موو بوونه و هرو، پاش ئه وان به بهرده وامسی ئه مینینه وه، ئیتتر هه مووشتیگ تیا ئه چیت؛ وه که له ئایه تی تردا ئه فه رمووی: ﴿ انا نحن نرث الأرض و من علیها و الینا یرجعون ﴾ ۴۰/۱۵. ﴿ ۲۴: و لقد علمنا المستقدمین منکم ﴾ وه ئیوه چاک بزائن که ئیمه به پیشینانی ئیوه: زیندوووان و مردووواتان ده زانین ﴿ و لقد علمنا المستأخرین ﴾ و هه روا ده زانین به پاشینان، ئه وان هه له پاش ئیوه وه دینه دونیا وه، واته: خوا زانایه و ئاگاداری ته وای بوونه و هره، به ئیوه یشه وه، چ ئه وان هه له پیشه و هبوون، چ ئه وان هه له ئاینده دا ده بن و دین ﴿ ۲۵: و ان ربک هو یحشرهم ﴾ وه به راستی پهروه دگارت ئه ی موحه ممد ﴿ گش ئه وان هه کۆ ئه کات وه بو حیساب و پاداشت و تۆله ﴾ انه حکیم علیم ﴿ چونکه به راستی ئه و زۆر کار به جییه، زۆریش زانایه.

ئینسان له قوربه شه ی وشکه لاتو ئافه رینراوه:

﴿ ۲۶: و لقد خلقنا الإنسان من صلصال من حبا مسنون ﴾ بئی گومان ئیمه ئینسانی یه که م (ئادهم) مان له قورپکی ترشاوو وشکه لاتوو و دروست کرد که: هه رکات په نجه ی لی درابا ئه زرن گایه وه، پاشان خوا به توانایی خۆی گیانی به بهرا کردو بوو به ئادهم، وه کو له جیگایه کی تردا بؤ دوویاتی ئه و راستیه ده فه رمووی: ﴿ خلق الإنسان من صلصال کالفخار و خلق الجان من مارح من نار ﴾ ﴿ ۲۷: و الجان خلقناه من قبل من نار السموم ﴾ له پیش دروست کردنی ئادهم یشه وه باوک و سه روکی جینیشم (ئیبلیس) له ئاگریکی بلنسه دارو به هالاو دروست کرد.

پینغه مبه ر ﴿ ئه فه رمووی: ﴿ الماصور الله تعالی آدم ﴾ فی الجنة، ترکه الله ماشاء أن یرکه، فجعل إبلیس یطیف به ینظر ما هو فلما رآه أجوف عرف أنه خلق خلقا لا یتمالک ﴾ (موسلیم). فی البر والصله ﴿ ۲۶۱۱ ﴾ باب (۳۱). واته: ههر که خوی جوانکار وینه و نه خسه ی ئاده م ی پینغه مبه ری ﴿ کیشاو چه نده مه یلی بوو له به هه شتدا هیشتی وه، شه یتانیش به ده وریدا ههر ده هاتو ده چوو، ئه وسا سه یری کرد ناوه وه ی بۆشو خالییه، ئیتتر زانی ئه وه دروست کراویکه توانای به سه ر ئاره زوووی خۆیدا نابوو، ئه و ده توانی به ئاسانی هه لپخه له تینی.

فریشته سوزده دها بؤ ئادهم، ئیبلیس نیبا دہکات:

﴿ ۲۸: و اذ قال ربک للملائکة ﴾ وه بیر بیینه ئه و کاته پهروه دگارت به فریشته کانی گوت: ﴿ اینی خالق بشر من صلصال من حبا مسنون ﴾ که من مرؤقی دروست ئه که م له قورپکی ره شی گۆراوی وشکه لاتوو و ا که هه رکات په نجه ی لی درابا دهنگی ده دایه وه ﴿ ۲۹: فاذا سربته ﴾ ئینجا هه رکه به ته وای ریکم خست ﴿ و نفخت فیہ من روحی ﴾ وله گیانی خۆم رۆحم به بهرا کردوو، بوو به مرؤقیکی ته وای خوا وهنگیان ﴿ فقعا له ساجدین ﴾ ئیوه ش (فریشته کان!) داوه رنه وه و ده موو روو سوزده ی بؤ به رن هه موواتان ﴿ ۳۰: فسجد الملائکة کلهم اجمعون ﴾ ئینجا فریشته ده ست به جی هه مویان به تیکرا فه رمانه که ی خویان به جی هیناو کړنووشی ریزو حورمه تیان بؤ ئادهم برد ﴿ ۳۱: إلا إبلیس أبی أن یرکون مع الساجدین ﴾ شه یتانی گه وره (ئیبلیس) نه بی، ئه و ملی نه داو، ئیبلی کرد له گه ل کړنووش به ران بیئت!! چونکه شه یتان وه که خۆی ده لی له ئاگره، فریشته ی ش له نووره، ئه و هه میسه سه ریچی ئه کات، ئه مانیش به هه یج شیوه یه که ناهه رمانی ناکن، وه به یه قین وه که زانایان ئه لین شه یتان له رسته ی فریشته نییه، به لئکو له بهر ئه وه که له هه موو شوین و جیگایه کدا له گه لیاندا بوو، ئه ویش بهر فه رمانه که ی خوا کهوت بؤ سوزده به رن بؤ ئادهم (شیخ حه سه نی به سری/خوا لینی رازی بیئت) ئه لی: ﴿ والله ما کان إبلیس من الملائکة طرفه عین ﴾ سویند به خوا (ئیبلیس) هه یج کات به نه ندازه ی چاوترووکانیکیش فریشته نه بووه ﴿ ۳۲: قال یا إبلیس مالک ألا تکون مع الساجدین ﴾ خوا فه رمووی: ئه ری ئیبلیس! بۆچ تۆ له گه ل کړنووش به ران نه بوویت، چی رپی لی گرتیت له گه لیان بیئت! ﴿ ۳۳: قال لم أکن لأسجد لبشر ﴾ شه یتان وتی: هه رگیز بؤ من شایسته نییه کورنوش بؤ مرؤیه که به رم ﴿ خلقته من صلصال من حبا مسنون ﴾ تۆ له قورپکی ترشاوی وشکه لاتوو دروستت کردوه، له جیگایه کی تردا خوا وته که ی شه یتان ده گپرتیه که گوتی: ﴿ أنا خیر منه خلقتنی من نار و خلقته من طین ﴾ یان گوتی: ﴿ أرأیتک هذا الذی کرمت علی).

ئیبلیس له به هه هشت دهرده په رینری و قا رۆزی سه لاش مله لانی دها:

﴿ ۳۴: قال فاخرج منها فانک رجیم ﴾ خوا فه رمووی سا له نیو فریشته دا دهرچو، چونکه تۆ لای من دهرکراویت ﴿ ۳۵: و ان علیک اللعنة الی یوم الدین ﴾ وه تا رۆزی تۆله و پاداشتیش

نفرینت له سهره ﴿ ۳۶ : قال رب فأظنني إلى يوم يبعثون ﴾ ئيبليس وتى : نهى په روهردگارى من ! مه ودام بده تا روژى خه لکى زيندوو نه کړينه وه ، يو نه وه توله له نادمه و نه وه کانى بکاته وه ﴿ ۳۷ : قال فانك من المنظرين ﴾ خوايش فهرمووى : ده تو له مؤله تدر او انيت ﴿ ۳۸ : إلى يوم الوقت المعلوم ﴾ تا روژى ديار يکړاو يو له ناو چوونى

نه و ريبازهى خواوه ده فهرمووى : (وعلى الله قصد السبيل) ﴿ ۴۲ : إن عبادى ليس لك عليهم سلطان ﴾ بى گومانيشبه تو هيچ جوړه ده سه لاتيکت به سه ر دلى به نده راساله کانى مندا نيبه ، چونکه هر له ژير رکيفى خوډدان و له (شه زهل) دا پريومه ته وه به دواى تودا نايه ﴿ إلا من اتبعك من الغاوين ﴾ مه گهر نه و گومراو لار نيانهى به يره وى له تو ده کهن و ، به دواى تودا ده چن ﴿ ۴۳ : وإن جهنم لموعدهم أجمعين ﴾ و به راستى دوزه خيش جيگای شه وانه هه مووه (واته : شه يتان و شوينکه و تو وه کانى) له نايه تيکى دیکه دا جهخت له سهر شه وه ده کاته وه ده فهرمووى : (ومن يكفر به من الأحزاب فالنار موعده).

جه جه نهم جهوت دهرگای شه يه :

﴿ ۴۴ : لها سبعة أبواب ﴾ دوزه خيش جهوت دهرگای شه يه ﴿ لكل باب منهم جزء مقسوم ﴾ يو هر دهرگايه کيش ده سته يه که له په يره وانى شه يتانى يو ديارى کراوه ، گومراکانش به پنى تا وانه کانيان جوړاو جوړن ، بويه هر به شه ي له دهرگايه که وه ده نيردرينه ناوى !

ئينجا خواى ميه ره بان پاشه روژى پاريزکاران باس شه کاو نه فهرمووى : ﴿ ۴۹ : إن المتقين فى جنات وعيون ﴾ به راستى له ناخيره تدا پاريزکاران له ناو چه ندين باخات و له لای چه ندين کانيواى (شهراب ، شير ، ههنگوين ..) دان ﴿ ۴۶ : ادخلوها بسلام آمنين ﴾ پنيان شه وترى : ده سا دوور له هه موو به لاو نه هات و ناخوشيبه که ، به دلنيايى يه وه بچنه ناويانه وه ﴿ ۴۷ : ونزعنا ما فى صدورهم من غل ﴾ وه هر قين و قارو دزايه تيبه که هه بيت که به هوى ژيان و ژيوارى دونيا وه په يدا بووبى له وى له سننگيانى لا ده به ين ، واته : به سننگيکى پاک و سافه وه ، به دلنيکى خاوينه وه ﴿ إخوانا على سرر متقابلين ﴾ له به رامبه ر يه کتر به برايانه له سهر تهخت داده نيشن ، که شيوهى دانيشتنى ناوا باشتيرين ريزو حورمه ته يو يه کتر.

پيشه وا (بوخارى) نهم فهرمووده يه ده هينيت و ده ليت : ((يخلص المؤمنون من النار، فيحسبون على قنطرة بين الجنة والنار، فيقتص لبعضهم من بعض مظالم كانت بينهم فى الدنيا، حتى إذا هذبوا ونقوا، أذن لهم فى دخول الجنة)) واته : موسلمانه کان له ناگر رزگاريان ده بى ، ئينجا له نيوان به هه شت و دوزه خدا راده گيردين ، هر هه قيقيان به سه ر يه کتر وه هه بيت بويان جيبه جى ده کريت ، شه وسا به پاک و خاوينى و بى رك و كينه گشت ده چنه به هه شته وه دواى ئيزندان پنيان ﴿ ۴۸ : لا يمسه فيها نصب ﴾ وه له وى هيچ رهنج

قال يتلipsis مالك ألا تكون مع السجدين ﴿ ٣٦ ﴾ قال لم أكن لأسجد لشر خلقته من أصابني من حمائمسون ﴿ ٣٧ ﴾ قال فأخرج منها فانك رجيم ﴿ ٣٨ ﴾ وإن عليك اللعنة إلى يوم الدين ﴿ ٣٩ ﴾ قال رب فأظنني إلى يوم يبعثون ﴿ ٤٠ ﴾ قال فانك من المنظرين ﴿ ٤١ ﴾ إلى يوم الوقت المعلوم ﴿ ٤٢ ﴾ قال رب بما أغويتني لأزينن لهم في الأرض ولأغوينهم أجمعين ﴿ ٤٣ ﴾ إلا عبادك منهم المخلصين ﴿ ٤٤ ﴾ قال هذا صراط على مستقيم ﴿ ٤٥ ﴾ إن عبادى ليس لك عليهم سلطان إلا من اتبعك من الغاوين ﴿ ٤٦ ﴾ وإن جهنم لموعدهم أجمعين ﴿ ٤٧ ﴾ لها سبعة أبواب لكل باب منهم جزء مقسوم ﴿ ٤٨ ﴾ إن المتقين فى جنات وعيون ﴿ ٤٩ ﴾ أدخلوها بسلام آمنين ﴿ ٥٠ ﴾ ونزعنا ما فى صدورهم من غل إخوانا على سرر متقابلين ﴿ ٥١ ﴾ لا يمسه فيها نصب وما هم منها يمتعون ﴿ ٥٢ ﴾ بئس عبادى أئى أنا القفور الرجيم ﴿ ٥٣ ﴾ وأن عذاب هو العذاب الأليم ﴿ ٥٤ ﴾ ويبتئهم عن صيف إبراهيم ﴿ ٥٥ ﴾

هه موو گيانله به ران ، واته : روژى (نه فخرى يه که م) ﴿ ۳۹ : قال رب بما أغويتنى ﴾ شه يتان وتى : نهى په روهردگارى من ! به هوى نه وه وه که تو گومرات کردم واته : له سهر سوژده نه بردن يو نادمه ﴿ لأزينن لهم فى الأرض ﴾ مهرج بيت منيش گوناج و لاسارى بو وه چه وه نه وه کانى نادمه له زه ويدا شيرين که م ﴿ و لأغوينهم أجمعين ﴾ وگشتيشيان له رنى راست گومراو سه ر ليشوواو بکه م ﴿ ۴۰ : إلا عبادك منهم المخلصين ﴾ مه گين عه بده دل و ده روون پا که کانت ، شه وانه يان له به هر هه ر حیکمه تى خوت ده يزانيت بربارت داوه له سه ر هيدايهت بن ، له شوينيکى دیکه دا هاتوه : (أرايتك هذا الذى كرمتم على لإن آخرتنى إلى يوم القيامة لاحتتنك ذريته إلا قليلا) ﴿ ۴۱ : قال هذا صراط على مستقيم ﴾ خوايش فهرمووى : شه مه ريگه ي راست و ريکى به ره وه منه ، دهره نجاميش هه موو بولاى خوډ دینه وه وه ، هر که سه يش به پنى کارو کرده وى خوى پاداش و توله وهر ده گريت ، وه له جيگايه کى تر دا هر له مه ر

سور ئەمینی، واتە: شتەكە راستە و فرمانی خوایه و براوەتە وە
 ﴿فلا تكن من القانتين﴾ نابی تۆیش لەبى هیوایان بیت ﴿۵۶﴾:
 قال ومن یقنظ من رحمة ربه إلا الضالون ﴿۵۷﴾ ئیبراهیم وتی: دەبى
 كسى لەمبیره یانى پەرۆردگارى خۆی نا ئومید یى، بە دەر لەرى
 لادەرەكان؟ بەلام لەبەر هیندە پیر بوونم سەرم لەخۆم سور ئەمینی

و نارەحەتیه كیشیان تۆوش نابی، لە فرمودەدا هاتوو: ﴿أن الله
 أمرني أن أبشر خديجة بيت في الجنة من قصب لاصخب فيه ولا
 نصب...﴾ (متفق عليه). ﴿وما هم منها بمخرجين﴾ و هەرگیزیش
 ناهێنرینه دەرى لى، چونكە نىعمەتى ئەوى نەبراو و بەردەوامە،
 لە فرمودەدا هاتوو: بەبەهشتییه كان دەگوتریت: مژدە بێت
 كە: هەمیشە لە شساع و تەندروستن و نەخۆش ناكەون، بەخۆشى
 بژین و رابوین، ئیتر نامرن، هەر لاووشۆخ و شەنگن، قەت پیر
 نابن، بەردەوام لیرەن و، هەرگیز جینی ناهێلن)) (پیشەوا موسلیم).
 ﴿۴۹﴾ نى: عبادى ئەى موخەممەد ﷺ تۆ بەندەكانم ئاگادار بكە
 ﴿أني أنا الغفور الرحيم﴾ كە بەراستی هەر خۆم زۆر لىبوورده،
 زۆریش مېهرەبان و دلۆقانم ﴿۵۰﴾: وأن عذابي هو العذاب الأليم ﴿
 وسراشم سزای زۆر بەزان و ئیش پىگە يەنەرە و وینەى نىبە، بەلام
 لىبووردينىشم پىش سزام كەوتوو، بۆیە پىغەمبەرى خواش ﷺ
 نەفرەموى: ((لو يعلم المؤمن ما عند الله من العقوبة ما طمع بجنه
 أحد، ولو يعلم الكافر ما عند الله من الرحمة ما قط من رحمته أحد))
 (موسلیم فى التوبه (۳۷۵۵) باب (۴)) واتە: ئەر موسلمان بزانیت
 خوا چەندە خاوەن تۆلەیه، هەرگیز كەسێك بەتەماى بەهەشت
 نەدەبوو، وە ئەگەر كافریش زانیباى رەحم و بەزەبى خوا چەندە
 زۆرە، قەت كەسێك لە رەحمەتى خوا تەماح بڕ نەدەبوو!

باس و خواستی مېوانەكانى ئیبراهیم:

﴿۵۱﴾: ونبههم عن ضيف إبراهيم ﴿ ئەى پىغەمبەر! دەنگ و
 باسى مېوانەكانى ئیبراهیميان لى ئاگادار بكە كە: كۆمە لى فریشتە
 بوون و خوا ناردنى بو لەناو بردنى قەوم و نەتەو كەى (لووت) ی
 ئاموزای ﴿۵۲﴾: إذ دخلوا عليه ﴿ ئەوكاتەى چوونە ژوورى لای
 ﴿فقالوا سلاما﴾ و دەست بەجى وتیان: سەلام لەئىبراهیم
 ﴿قال إنا منكم و جلون﴾ ئیبراهیمیش "دیاره پاش سلاوسەندنەو
 پىگوتن: بەراستی ئىمه ناتانناسین و لىشتان دەترسین، چونكە
 كە خیزرا چووو خواردنى بو هینان و لىیان نەخوارد، پىنى وابوو
 نەيارن ﴿۵۳﴾: قالوا لا تجل ﴿ ئەوانیش وتیان: مەترسە ﴿إنا
 نبشرك بغلام عليم﴾ بەراستی ئىمه فریشتەین و هاتووین مژگىنى
 كورێكى زانا بە تۆیدەین، واتە: ئىسحاق (سەلامى لە سەرى)
 ﴿۵۴﴾: قال أبشرتمنى ﴿ ئیبراهیم بەسەر سورمانیکەو گوتى:
 ئایا موژدەم دەدەنى؟ ﴿على أن مسنى الكبر﴾ لەحالیكا پىرى
 زەرەبى لى داوم؟! ﴿فبم تبشرون﴾ جا لەحالی ئاوادا كەمن هیندە
 پىر بى مژدەم بەجى دەدەنى ﴿۵۵﴾: قالوا بشرناك بالحق ﴿
 وتیان: بەشتىكى هەق و راست موژدەت ئەدەینى، بۆجى سەرت

إذ دخلوا عليه فقالوا لئن لم نأمنك ما كنا لنكون من الكافرين ﴿۵۱﴾
 لا تجل إنا نبشرك بك بل إننا أنشركموني على أن
 مسنى الكبر فبم تبشرون ﴿۵۲﴾ قالوا بشرناك بالحق
 فلا تكن من القانتين ﴿۵۳﴾ قال ومن يقنظ من رحمة
 ربه إلا الضالون ﴿۵۴﴾ قال فما خطبكم أيها المرسلون
 ﴿۵۵﴾ قالوا إنا أرسلناك قوم مجرمين ﴿۵۶﴾ إلا آل لوط
 إنا لسنجوهم أجمعين ﴿۵۷﴾ إلا امرأتهم وقد زنا إنهن لمن
 الفجريات ﴿۵۸﴾ فلما جاء آل لوط المرسلون ﴿۵۹﴾ قال
 إنكم قوم منكرون ﴿۶۰﴾ قالوا بل جئتكم بما كاتوبه
 يمترون ﴿۶۱﴾ وأنتنك بالحق وإنا لصدقون ﴿۶۲﴾ فأمس
 بأهلك يقطع من الليل وأصبح أدبرهم ولا يلتفت منكم أحد
 وأمضوا حيث تؤمرون ﴿۶۳﴾ وقضينا إليه ذلك الأمر
 دابراً هتولاء مقطوع مصبحين ﴿۶۴﴾ وجاء أهل المدينة
 يتبشرون ﴿۶۵﴾ قال إن هتولاء صبي فلا تقضون ﴿۶۶﴾ وأقوا
 الله ولا تحزبون ﴿۶۷﴾ قالوا أولم تنهك عن العلبين ﴿۶۸﴾

كە لەحاله تى وادا مندالمان ببیت، نەك لەدەسلاتى خوا هەتا
 هیوام بەرەحمەتى خوا نەبى.

فریشتەكان بۆجى هاتن؟

﴿۵۷﴾: قال فما خطبكم أيها المرسلون ﴿ جا دواى ئەو كە (ئىبراهیم)
 هینم دەبیتەو هە ترسى نامىنى دەلێت: ئەى ئىبرادراوەكان! دەبى
 كاری گرنگان لەم هاتنەتاندا چى بێت؟ ﴿۵۸﴾: قالوا إنا أرسلنا
 إلسى قوم مجرمين ﴿ وتیان بەراستی لەلای خواوە ناردراوین بو
 لەناو بردنى گەلێكى تاوانبار، واتە: هۆزى لووت ﴿۵۹﴾: إلا آل
 لوط ﴿ خاوو خیزانەكەى لووت نەبى، چونكە ئەوانە موسلمانان
 ﴿إنا لمنجرهم أجمعين﴾ بى گومانیش ئەوانە هەموو رزگار دەكەین
 ﴿۶۰﴾: إلا إمرأتهم ﴿ ژنەكەى نەبیت ﴿قدرنا إنهن لمن الغابرين﴾
 چونكە لەبەر بى پروایى و كلا بوونى لەرى هەق، بىارمان داو
 ئەو لەرىزى تیاچوووەكاندا بێت.

فریشتہ کان دہینہ میوانی لووت:

﴿ ۶۱: فلما جاء آل لوط المرسلون ﴾ ئینجا کہ فریشتہ راسپارده کان له سه روسیما یه کی جوان و شیریندا هاتنه لای بنه ماله ی لووت ﴿ ۶۲: قال انکم قوم منکرون ﴾ لووت گوتی: ئیوه که سانیکن، من ناتاناسم ﴿ ۶۳: قالوا بل جنناک بما کانوا فیہ یمترون ﴾ فریشتہ کان وتیان: ئیمه پیاو خراپ نین، دلئیابه ئیمه فریشتهین و هاتووین به وهی ئه وان گومانیان تیدیاه، واته: هاتووین سزایه کمان هیئاوه که هؤزه کهت گومانیان له هاتنیدا هیه ﴿ ۶۴: وأتیناک بالحق ﴾ هاتووین بۆ لات به هه والئیکی هه ق و راست، وه کو ده فرموی: (مانزل الملائکه إلا بالحق...) ﴿ وإنا لصادقون ﴾ وه بی گومان به راسمانه و راست بیژین له قسه که ماندان.

لووت! شه و رهوی به خاووخیزانت بکه:

﴿ ۶۵: فأمر بأهلک بقطع من اللیل ﴾ جا که وایه ئهی لووت! له دوا ی تیه ره بوونی به شیک له شه و خاووخیزانت وه دهرئی و له شار برؤ ﴿ واتبع أديارهم ﴾ خؤیشت شوئینیان بکه وه ﴿ ولا یلتفت منکم أحد ﴾ وه نابئی هیچ که سیکیشتان به ره و دوا لابکاته وه تا ئه و ناره حه تی و سزایه نه بیئی کاتی ده بار یته سه ریان ﴿ وامضوا حیث تومرون ﴾ وه بؤ ئه و شوئنه که فرمانتان پی کراوه له ولاتی (شام) که بؤی بچن، ری بگر نه بهر ﴿ ۶۶: وقضینا الیه ذلک الأمر ﴾ وه ئه و برپاره گرنگ و گه وه ره یه مان سه روش بؤ کرد ﴿ أن دابر هؤلاء مقطوع مصحین ﴾ که به راستی له ده می به ره به یاندا ره گ و ریشه ی هه مو ئه مانه له بن دهر دی و، ئه بی هیچ که سیکیان لی دهر نه چیت، وه ک له ئایه تی تر دا ده فرموی: (إن موعدهم الصبح ألیس الصبح بقریب). یان ئه فرموی: (قطع دابر القوم الذین ظلموا والحمد لله رب العالمین).

خه لکی شار به هه له هه له سه ریان هه ئدا:

﴿ ۶۷: وجاء أهل المدينه یمشرون ﴾ وه ره که خه لکی شاره که ی (سدوم) بیستیان وا لووت میوانی هاتووه، که وتنه هه له هه له کیشان و، له خؤشیا مژده یان به یه کدی دده دا بؤ ئه نجامدانی ئه و کاره زور دزیوو قیزه ون و ناشیا وه یان!! ﴿ ۶۸: قال إن هؤلاء ضیفی فلا تفضحون ﴾ جا له بهر ئه وه که لووت نه یزانیبوو ئه وانه فریشته ن، ترسی هه بوو بی حورمه تیان بکه ن، بؤیه وتی: به راستی ئه وانه میوانی منن، تکاتان لی ده که م روو زهر دم مه که ن و ئابرووم مه به ن لایان ﴿ ۶۹: واتقوا الله ولا تخزون ﴾ له خوا بترسن و، شه رمه نده و

چاوشورم مه که ن، جا له باتی ئه وه هؤزه که ی به گوئی بکه ن ﴿ ۷۰: قالوا أو لم ننهک عن العالمین ﴾ وتیان: ئایا یئمان نه گویتت نابئی که س تخونت که وی و میواندری خه لکان بکه یه ت؟ واته: به گویمان ناکه یه ت ریگریشمان ده که یه ت له نه نجامدانی کاره که مان؟ ﴿ ۷۱: قال هؤلاء بناتی إن کنتم فاعلین ﴾ لووتیش له ناچار یا وتی: کوره غیره تتان بیت: ئه مانه که چه کانمن، لی تان ماره ئه که م، ئه گهر هر نیازی ئه و کاره تان کردووه، تکایه بگه رینه وه سه ر فیتره تی پاک و خاوین، وه له و به د ئه خلاقییه لاده ن. رافه کرانی قورئان ده لئین: مه به ست له وشه ی (بناتی) کیژوله و کچانی هؤزه قه ومه که یه تی، چونکه هه موو په یامبه ریک باوکسی میله ته که ی خؤیه تی ﴿ ۷۲: لعمرک إنهم لفی سکرته م یعمه ون ﴾ خوا ئه فرموی: ده به گیانی تو قه سم ئه ی موحه ممه د ﴿! ئه وانه له گیزاوی مه ستی وبی هؤشی و سه رلیشیاوی خؤیاندا یاریان ده کردو به یه کدا ده اتن، چونکه ئاگیان لی نه بوو به یانی چییان لی دی...!!

(عه بدوللای کورپی عه بیاس) ده لئیت: خوا هیچ ریژداریکی تری وه ک موحه ممه د ﴿ دروست نه کردووه، نه شم بیستووه که سویند به گیان و ژیانی هیچ که سیک بخوات، جگه له په یامبه ر ﴿ رافه کرانی قورئانیش به کوی دهنگ ده لئین: خوا له و ئایه ته دا سویندی به گیان و ژیانی پیغه مبه ر خواردا!! دیاره ئه مه به لگه یه له سه ر گه وره بی و مه زنا یه تی پیغه مبه ر، وه شتیکی تر جگه له مه ناگه یه نیت، وه ک شه رعیه ت دان به سویند خواردن به غه بیره ز خوا! چونکه خوا سوین به گه لی له دروستکراوه کانی ده خوا، به لام بؤ ئیمه ره وای نییه سویندیان پی بخوین.

له گه ل گزنگی هه تاودا خوا گرتنی:

﴿ ۷۳: فأخذتهم الصیحه مشرقین ﴾ ئنجا له گه ل گزنگی خؤردا شریخه و دهنگی فریشته، یان هه ر شریخه یه کی تر گرتنی و، لاپه ره ی ژیانیان پیجراه وه ﴿ ۷۴: فجعلنا علیها سافلها ﴾ به و شیوه که خانووه کانیمانان ژیرووژور کرد ﴿ وامطرنا علیهم حجارة من سجیل ﴾ وه به (گلبه رد) به رده بارانمانکردن ﴿ ۷۵: إن فی ذلک لآیات للمتوسمین ﴾ به راستی له و سزاو توله دا زور به لگه و نیشانه هیه بؤ ئه وانه ی په ندوئاموزگاری وه بگرن و، یان ورد ده بنه وه، جا هه ر بؤ دوویاتی ئه و مانایه وده رک و زیره کی مروی ئیمانداره، پیغه مبه ر ﴿ ده فرموی: ((اقرأ فراسة المؤمن فإنه ینظر بنور الله)) پاشانیش ئایه تی: (إن فی ذلک لآیات للمتوسمین) ی خوینده وه. الترمزی. (فی تفسیر القرآن (۳۱۳۷) باب (۱۶) من سورة الحجر. وفی سنده عطیه العرفی وه و ضعیف جدا، وقد أخرجه

بنی دینی خویاندا، له بهر به یانیکی زودا سزاو دهنگی ویرانکه هر یان هاته سر وگرتنی و تیاچوون، له فرموده هاتاوه: هر که پیغه مبر ری که وتبا نه و شوینانه به هاوه له کانی دهگوت: له م جوړه شوینانه دا به زوریش بوو بیت ده بی بگرین، نه وه کو سزاکی نه و انتان نه و قه بییت. (پیشه و ا شحه د) ﴿ ۸۴ ﴾: فما اغنی عنهم

الشوکانی فی الفوائد المجموعة فی الأحادیث الموضوعة.. نه مه و هندی لیکولینه وهی تری له سره، ده توانی ته ماشای ته فسیری (قورتبی/ بهرگی/ ۵) په راویزه که ی بکهیت. ﴿ ۷۶ ﴾: و انہا لیسبیل مقم و به راستی نیستاش گوندو شاره ویرانکراوه کان له سر ریگی کاروانه کاندایه له ولاتی (شام)، هر به پیوه ماونه ته وه و ده بیترین و، بوونه ته دریاچه یه کی بؤگن و پیس، وه کو ده فهر موی: (و انکم لتمرن علیهم مصبحین، و باللیل أفلا تعقلون) ﴿ ۷۷ ﴾: ان فی ذلک لآیة للمؤمنین ﴿ به راستی له و دست وه شانده نیشانه یه کی گوره ی دهسه لاتی خوا هه یه بؤ پرواداران.

یارانی پیشه ییش (اصحاب الایکه) نه او چوون:

﴿ ۷۸ ﴾: و ان کان اصحاب الایکه ن ظالمین ﴿ و به راستی (اصحاب الایکه) خاوه نییشه کان، و اته: گه له که ی (شوعه یب) پروایان به شوعه یب نه هینساو سته مکارو له سر نه هق بوون. (نه یکه/ به جیگایه کی پر له دار و درخت ده لین) ﴿ ۷۹ ﴾: فانتقنا منهم ﴿ نیمه ییش له بهرامبر نه وه وه توله مان لی سندن، هه وره تریشقه و بوومه له رزه گرتنی و، بوونه قوربانی لاساری خویان ﴿ و انهما لیامام مبین ﴿ که به راستی هه ردوکیان شارو گونده ویراو کراوه کانی نه ته وه که ی (لووت) و، هوزه که ی (شوعه یب) له سره ریگایه کی ناشکرادان و ده بیترین، ریپواران هه موو کاتبه لایاندا تینهر ده که ن و ناسه واریان دیاره و ده بیترین نه وه ی خاوه ن تیمان و خاوه ن هوش بی پندیان لی و هه درگری، نه ی نیوه بؤ پهنی لی و هه ناگرن نه ی قوره ییش؟

قَالَ هَتُوْلَاۤءِ بَنَاتِی اِنْ کَثُرَ فَذَلِیْلٍ ﴿ ۷۵ ﴾ لَمَرَّکَ اِنَّهُمْ لَمِی سَکَرِیْمٍ یَسْمُوْنَ ﴿ ۷۶ ﴾ فَآخَذْتَهُمُ الصَّیْحَةَ مُسْرِیْنَ ﴿ ۷۷ ﴾ فَجَعَلْنَا عَلَیْهَا سَآفِلَہَا وَاَمْطَرْنَا عَلَیْہِمُ حِجَارًا مِّنْ سِجِّیْلِ ﴿ ۷۸ ﴾ اِنْ فِیْ ذٰلِکَ لَآیٰتٍ لِّلْمُتَوَسِّئِیْنَ ﴿ ۷۹ ﴾ وَاِنَّہَا لَلْبَسِیْلُ مُقْبِرٌ ﴿ ۸۰ ﴾ اِنْ فِیْ ذٰلِکَ لَآیٰةٌ لِّلْمُؤْمِنِیْنَ ﴿ ۸۱ ﴾ وَاِنْ کَانَ اَصْحٰبُ الْاٰیٰتِکَ لَطٰغِیِبِیْنَ ﴿ ۸۲ ﴾ فَانْتَقَمْنَا مِنْہُمْ وَاِنَّہُمَا لَیٰ اِمَامٍ مُّبِیْنٍ ﴿ ۸۳ ﴾ وَلَقَدْ کَذَّبَ اَصْحٰبُ الْعِجْرِ الْمُرْسَلِیْنَ ﴿ ۸۴ ﴾ وَاَیْنِسْتَهُمْ مَا اَیْنَسْنَا فَاکَانُوْا عِنْتَا مُعْرِضِیْنَ ﴿ ۸۵ ﴾ وَاکَانُوْا یَحْتَوْنَ مِنَ الْجِبَالِ یُؤْتَاۤءُ اَمِیْنٌ ﴿ ۸۶ ﴾ فَآخَذْتَهُمُ الصَّیْحَةَ مُصْبِحِیْنَ ﴿ ۸۷ ﴾ مَا اَغْنٰی عَنْہُمْ مَا کَانُوْا یَکْسِبُوْنَ ﴿ ۸۸ ﴾ وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِیْنَ وَاَلْاَرْضَ وَاَمَّا بَیْنَهُمَا اِلَّا اِلَٰهٌ وَّاحِدٌ وَاِنَّ السَّاعَةَ لَآیٰةٌ فَاَصْفَحْ فَاصْفَحِ الْجَمِیْلِ ﴿ ۸۹ ﴾ اِنْ رِبْکَ هُوَ الْخٰلِقُ الْعَلِیْمُ ﴿ ۹۰ ﴾ لَقَدْ اٰتٰتْکَ سَبْعَ مِا تِ الْمَآثِرِ وَالْقُرْءَانَ الْعَظِیْمَ ﴿ ۹۱ ﴾ لَا تَمُدَّنْ عَیْنِکَ اِلَیْ مَا مَتَّعْنَا بِہٖ اَزْوَٰجًا مِنْہُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَیْہُمْ وَاخْفِضْ جَنَاحَکَ لِّلْمُؤْمِنِیْنَ ﴿ ۹۲ ﴾ وَقُلْ اِنِّیْ اَنَا اَلذَّکِرُ الْمَلِیْتُ ﴿ ۹۳ ﴾ کَمَا اَنْزَلْنَا عَلَی الْمُقْتَسِبِیْنَ ﴿ ۹۴ ﴾

ماکانو یکسون ﴿ هه چیشیان کرد بهر له هاتنی سزاکه، بی نیازی نه کردن و زرگاریان نه بوو، جا که واته نه ی مله وره کان! نیوه ییش بیری بکه نه وه و فریای خوتان بکه ون!

قیامت به ریو هیه و هه ر دیت:

﴿ ۸۵ ﴾: وما خلقنا السموات والأرض وما بينهما إلا بالحق ﴿ ناسمانه کان و زهوی و هه چیش له نیوانیاندا یه، به دادگه رانه و راستی دروستمان کردوون ﴿ و ان الساعة لآیة ﴿ وه بی گومان رزوو ساتی قیامتیش له هاتندایه و، هه ر پیش دیت، له سووره تی (مؤمنون) دا ده فهر موی: (أفحسبتم أنما خلقناكم عبثا وأنكم إلينا لا ترجعون ﴿ فاصفح الصفع الجمیل ﴿ جا توش نه ی پیغه مبر ﴿! به شیوه یه کی چاک و جوان چاویوشی له هوزه که ت بکه، و اته: تا کاتی خوی دیت و مؤله تت به جهنگ و کوشتر دهر تی له گه لیان ﴿ ۸۶ ﴾: ان ربک هو الخلاق العلیم ﴿ چونکه هه ر په روه ردگاری تویه هه میسه

خه لکی حیریش (سه موود) تیاچوون:

﴿ ۸۰ ﴾: ولقد کذب اصحاب الحجر المرسلین ﴿ و به راستی خه لکی شاری (حیجر) یش - نه ته وه که ی سالح که له نیوان (مه دینه) و (شام) دایه - په یامبه رانیان به دروزن دانا، و اته: باوه ریان به سالح پیغه مبر نه کرد، نه مه ش وه کو شه وه وایه باوه ریان به هه موو پیغه مبران نه کرد بی. ﴿ ۸۱ ﴾: و آیتناهم آیاتنا ﴿ جا له گه ل نه وه یشدا چه ندین به لگه و نیشانه ی دهسه لاتی خویشان نیشان دان، وه کو وشتره که و، بیره که، به لکو باوه ر به یتن ﴿ فکانوا عنہا معرضین ﴿ که چی هه ر بیزار ییان دهر بری و پرویان له و گشت مؤعجیزه و نایه تانه و هه ر گیزا! ﴿ ۸۲ ﴾: وکانوا ینحتون من الجبال بیوتا آمین ﴿ وه شه وان هوزوونکی و ابوون له چیاکاندا، خانوو یان بؤناره زووو خوشی ده تاشی و، تیا یاندا به ناسووده ده زیان ﴿ ۸۲ ﴾: فأخذتهم الصیحة مصبحین ﴿ هه تا له نه نجمی

دروستكەرو بەدییەنەرە، بەئاگاو زانیە بەهەموو كاروكردهوێهك،
وه هەركات بییهوی زۆر بەئاسانی قیامەت دینیت.

﴿ ۹۳: عما كانوا يعملون ﴾ لەو كاروكردهوێه دەیانكردو، چۆنیش
وہلامی پیغەمبەرکانیان دەدایەو؟.

فەرمان بە پێداگری لە سەر بانگەوازەكەي:

سیاردەكەت بە ئاشكرا رابگەھینە:

﴿ ۸۷: ولقد آتيناك سبعا من المثاني و القرآن العظيم ﴾
وێگومان ئێمە حەوت ئایەتەكەي سوورەتی فاتیحە - كە چەند
جاری لە نوێژدا دەخوێندریتەو دەوویات ئەكریتەو - وە هەروا
ئەم قورئانە گەورەيە شمان پێدايت، كە تەواو كەري گشت
كتیبە ئاسمانییەكانەو، هەموو هەواڵ و بڕیارێکی گرنگی تێدایە،
لەفەرموودەيەكیشدا بۆ دوویاتی ئەو هاتوووە دەفەرموی: ((الحمد
لله رب العالمين هي السبع المثاني والقرآن العظيم)) ﴿ ۸۸: لا تمدن
عينك إلى ما متعنا به أزواجا منهم ﴾ ئەي پیغەمبەر! چاوە پرە
لەو لەزەت و خۆشەيە هەندئ لەو بێ پروایانەمان پێ بەهەرمەند
كردوو، چونكە ئەو قورئانەي بەتۆمان داو زۆر گەورەو بەرێزترە،
لەوێ بەوانمان داو ﴿ ولا تحزن عليهم ﴾ وخەفەتیشیان بۆ مەخۆ
كە پروا ناهێنن ﴿ واخض جناحك للمؤمنين ﴾ ئەوان وێل بكەو
بالی بەزەیی و مېهرەبانیت بۆ بسرواداران دابخە، واتە: لەگەڵیاندا
بەسۆز بەو لەخۆیشت نزیکیان بكەو، لەسوورەتێکی دیکەدا
هاتوووە دەفەرموی: (واخض جناحك لمن اتبعك من المؤمنين).

﴿ ۹۴: فاصدع بما تومر ﴾ جا تۆیش ئەي پیغەمبەر! هەرچیت
بێ سپێردراوێ بێ پرە و بەئاشكراو نمایان دەري پرەو، واتە:
پروو بە پروو بەمەردمی را بگەینەو، ئایینەكەت ئاشكرا بكە
﴿ وأعرض عن المشركين ﴾ و لەهاو بەشدانەران پروو وەرگێرەو
گوێیان مەدەري و.
ئێمە عەبباس ئەل: ئەم ئایەتەي ئێرە بە ئایەتەي: (فاقتلوا
المشركين) (تەوێه) نەسراو تەو، بەلكو ئەمیش بۆكات
وساتی خۆي كاری پێ دەكری ﴿ ۹۵: إنا كفيناك المستهزئين ﴾
چونكە بەراستی ئێمە لەبەرا بەرگاڵتەكەراندا بۆ تۆ بەسین وناهیڵین
كارەكەت راگرن، خۆي گەورە لەجیگایەكی تردا بەرامبەریان
دەفەرموی: (ودوالو تدهن فيدهنون) ۹/۶۸. یان دەفەرموی:
(..والله يعصمك من الناس..) ﴿ ۹۶: الذين يجعلون مع الله
إلهًا آخر ﴾ ئەوانەي كە لەگەڵ خوادا پەرستراوێکی تر دادەنێن
﴿ فسوف يعلمون ﴾ لەدواییدا چاك ئەزانن چییان پێ دەكەین،
ئەو بوو هەر لەرۆژی (بەد) دا خوا ریسوای كردن و ئابرووی بردن
و، پۆزەي لووتبەرزەكانی شكاند، ئیستایش هەر كەسێك شەريك
بۆخوا دابنێ و، گاڵتەو مەسخەرە بەدینی خوا بكات، خۆي
گەورە خۆي خەمی دەخوات و بە پروو دەیدا بەزەویدا.

كاری پیغەمبەر ترساندنە:

﴿ ۸۹: وقل إني أنا النذير المبين ﴾ بلی: من تەنها ترسینەري
ئاشكرا، لەو بەولواو هیچم بەدەست نییەو، هەر كەسێك باوهر
نەكات، ئەو وەكو گەلانی پێشوو گێرۆدە دەبیت ﴿ ۹۰: كما
أنزلنا على المقتسمين ﴾ (ئەبوو مەسعوود) لە تەفسیری ئەم
ئایەتەدا دەل: هەر چۆنی قورئانمان دابەزاندەخوارووە بۆ تۆ
ئەي پیغەمبەر!، هەر ئاواش لە سەردەمی رابوردوودا كتیپمان
ناردوو بۆ سەر ئەوجوولەكەو گاوارانەش سویندیان خواردیو
پێكرا دزایەتی پیغەمبەرەكانیان بكەن ﴿ ۹۱: الذين جعلوا القرآن
عزیزاً ﴾ ئەوانەیان قورئانیان بەشەش كرد، واتە: باوهریان
بە هەندیکي كردو، بە هەندیکي باوهریان نەكرد، هەر وەكو
كتیبەكانی سەردەمی خۆیانیان بەشەش كردو، باوهریان بە
هەندیکي كردو، هیندیکیان خستە ئەولواو. پێشەوا (بوخاری)
لە (ئێمە عەبباس) بەو دەل: ئەوانەي قورئانیان بەشەش كرد
خاوەننامەكان بوون، ئەوان بوون باوهریان بە هەندیکي هینا،
باوهریان بە هەندیکي نەهینا! ﴿ ۹۲: فوربك لنسنلنهم أجمعين ﴾
سویند بەپروردگارت ئەي موحەممەد! ﴿ ۹۳: لههەمووان دەپرسین

ئا هەق سەرنەكەوی كۆل نەدەیت:

﴿ ۹۷: ولقد نعلم أنك يضيق صدرك بما يقولون ﴾ وە بەراستی
ئێمە دەزانین كە تۆ لە قسەي ناپەسەندی ئەوانە دلت تەنگ دەبی،
خەریكە نەتوانی كارەكەت بكەیت ﴿ ۹۸: فسبح بحمد ربك ﴾
جا تۆیش بۆ لا بردنی ئەو نارەحەتی و دلتەنگیە هەر شوكری
پەروردگاری خۆت بكە، بەپاك و خاوین رای بگرەو پروو لەنوێژ
بنی ﴿ وكن من الساجدين ﴾ و هەردەم لەكرنووشبەران بە.
پێشەوا (ئەحمەد) ئەم فەرموودە (قودس) یەي هیناوە كە خوا
دەفەرموی: ((ياابن آدم! لاتعجز عن أربع ركعات أول النهار أكفك
آخره)) واتە: ئەي ئەوێ ئادەم! تۆ لەسەرەتای رۆژووە چوار ركات
نوێژ بكە، بۆكۆتایی رۆژیش خۆت بەسە ﴿ ۹۹: واعبد ربك
حتى يأتيك اليقين ﴾ و هەمیشە پەروردگاری خۆت بپەرستە، تا
ئەوكاتە یەقین (مەرگ) ت بۆدی.
(موجاهید) و(قەتادە..) دەلین: پێشەوا (بوخاری) ش وشەي

باوهر بیان سه بارهت به نعیمه ته کانی خوی گهوره، دهشیانتر سینی له پاشه رۆژنکی رهشو نه گریس، نه گهر دریزه بهو بیرو بوچونه ههله به بیان بدهن.

* له کۆتاییدا فرمان به په یامبهر ﷺ دهکات که زۆر به حکمهت و وردبێنانه خه لکی بانگ بکات بۆ لای دینی خوا، وه له گه لیاندا

(به قین) ی ههر به مهرگ ته فسیرو مانا کردۆته وه. واته: ههتا ئه و رۆژه دهمریت، ههر له سه ر دین به و کلامه به.

تیبینی: تاقمی له وانه که به باشی له تایینی خوا حاتی نه بوونه و خویان له راستیه کان لاده دن ده لاین: مرۆف تا ئه و کاته خوا په رستی له سه ره که به ته وای خوی به به زه یی ده ناسی، جا پاش ئه وه، ئیدی نه نوژی له سه ر ده مینی و، نه هیچ فه رزو واجیباتیکی تر! ده سا تۆش دلنیا به ئه ی خوی نه هری هیژا! که ته فسیری پر به پری ئه م ئایه ته ههر ئه وه به ئیمه بۆمان کرد.

له (۱/۱/۱۴۱۶) کۆچی به رامبهر به (۱۹۹۵/۵/۳۱) زایینی له ته فسیری ئه م سووره ته بوومه وه. (الحمد لله رب العالمین).

سوورته ی (نحل) به

مکه مکه یه و (۱۲۸) ئایه ت

به ناوی خوی به خشنده ی میه ره بان

ئه م سووره ته بناغه و بنه ما سه ره کیه کانی ئیسلام باس دهکات، وه کو خوی ته ی خوی تاك وته نیا، وه حی و نیگا، زیندوو بوونه وه و یاداشت و تۆله.

له پال ئه مانه ی شدا گه ئی به لگه ی جوړاو جوړ دینته وه له ناسمان و زهوی، له ده ریاو، له کپوه کان، له دهشت و شیوودۆله کان، لیزه مه ی باران و، شینیوونی رووهک و گژوگیاو. گه می و که شتیبه کان و، ئه ستیره کان، که له تاریکیه کانی شه ودا، ریبواران به تاییبه تی سوودیان لینی وهرده گرن و، ریبان پی دهرده کهن، ئه مانه و چه ندین دیمه نی تر که مرۆف به چاوی سه ر ئه یانینی و به گوی ئه یانینی سیت.. باس له مانه دهکات بۆ دۆزینه وی خواو به یه ک زانینی ئه و.

* له سه رتاوه باسیکی سه روش و نیگا دهکات، که جیگای لاقرتی بی باوهران بوو و پروایان پی نه کردو، هاتنی قیامه تیشیان به شستیکی زۆر دوور له قه له م ده دا.. ته نانه تی ئه وه نده یش نه فام بوون ئه یانوت: جا نه گهر راسته قیامه ت دیت ده فه رموو بۆمان بیئه !! تا دواتر بکه و تایه زیاتر گالته یان ده کرد..!

* سووره ته که زیاتر تیشک ئه خاته سه ربه نه مای به کتا په رستی.. بۆیه روو دهکاته مرۆفه کان و پبیان ده لیت: هه رکه سه به پینی ده سه لاتی خۆی با ژیری خۆی بخاته گهر بۆ دۆزینه وه ی خوا، به تاییبه ت سه ریک به رزه وه که نو دروستکراوه رهنگاو رهنگ و نه خشینه کانی ئه و ببینن له م بوونه وه ره فراوانه دا.

* مرۆفه کان به گشتی دا ده چله کینی له ده ره نه جامی سه له یی و بی

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ﴿١٦﴾ فَوَرَبِّكَ لَنَسْتَلِفُنَّهُمْ
 أَجْمَعِينَ ﴿١٧﴾ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾ فَأَصْحَابُ مَا تَأْمُرُوا وَأَعْرَضَ
 عَنِ الشُّرَكِيِّينَ ﴿١٩﴾ إِنَّا كُنَّا نَسْتَهْزِئُ بِهِمُ ﴿٢٠﴾ الَّذِينَ
 يَعْمَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾ وَلَقَدْ قَالُوا
 أَكُنَّ بِعِضْقٍ صَدْرِكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٢٢﴾ فَسَجَّحَ مُحَمَّدٌ رِبِّكَ وَكُنَّ
 مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿٢٣﴾ وَأَعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٢٤﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِنَّ أَمْرًا لِلَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سَخِرْنَاهُ وَتَعَلَّىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١﴾
 نَزَّلَ الْمَلَكُ الْكِتَابَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَيْنَ مِنْ شَاءَ مِنْ عِبَادِهِ
 أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ﴿٢﴾ خَلَقَ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَلَّىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣﴾ خَلَقَ
 الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٤﴾ وَالْأَنْعَامَ
 خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنْفَعٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٥﴾
 وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْجَعُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ﴿٦﴾

هه میسه وشه ی جوان و شیرین به کار بینی.. له هه مان کاتی شدا ده بی زۆر لیبوو رده و به ئارامو خوگر بیت له سه ر ئه و ئه زیه ت و ئه شه که نه به له پیناوی بیرو باوه ره که یدا ده دری: (أدع إلى سبيل ربك بالحكمة والموعظة الحسنة.. ههتا (واصبر وما صبرك إلا بالله).

هاتنی قیامهت نزیکه:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾ ۱: أتى أمر الله ﴿﴾ ئه واه فرمانی خوا بۆ سزای بی باوهران هات و گه یشت و قیامهت به ریا بوو، به ئی چونکه قیامهت هه ر له هاتن دایه و سه ره نه جامیش (هه ر پیش دیت) خوی گه و ره به کرداری رابوو رده و (ماضی) وشه ی (آتئ) ی هیئا، هه ر وهک له جییتردا هه ر له و باره به وه ده فه رموی: (إقترب للناس حسابهم وهم في غفلة معرضون) ۱/۲۱. یان ده فه رموی: (إقتربت الساعة وانشق القمر). ﴿ فلا تستعجلوه ﴾ جا که وایه په له ی ئه و

ئەوان ئەيانكەنە ھاوبەشى و، دەسلەتتى ھېچ شىنكىشىان نىيە.

ئاسمان و زەوى و مەروھەر خوا داھىيىناون:

﴿ ۴: خلق الإنسان من نطفة ﴾ ئەو مەروھەي لە تەنۇكە ئاۋ (تۆم) يىكى كەم و لاۋاز دروست كورد ﴿ فاذا هو خصيم مبين ﴾ كەچى لەباتى باۋەرھىنان، بوۋىيە دوژمىنىكى ئاشكراۋ مەلەننىكەر لەگەل دروستكەرەكەي خۇيىداۋ كەۋتە ئىنكارى كوردى و جوۋدى!! لەسوورەتتىكى تردا ھەر لەو بارەيەۋە دەفەرمۇي: (وھوالذى خلق من الماء بشرا فجعله نسبا وصهرا وكان ربك قديرا). پىغەمبەر شىمان (موھەممەد) لە فەرموۋدەيەكى قودسىدا دەفەرمۇي: ((ابن آدم! انى تعجزنى وقد خلقتك من مثل هذه؟! حتى إذا سويتك فعدلتك مشيت بين برديك وللأرض منك وئيد (الوئيد: شدة اللوطء على الأرض يسمع كالدوى من بعد) فجمعت ومنعت، حتى إذا بلغت الحلقوم قلت: أتصدق وأنى أوان الصدقة)) (رواه الإمام أحمد ۴/۲۱۰). پىغەمبەر ﷺ كەمى (تف) دەكاتە ئاۋ(لەپى) دەستى و پاشان ئەفەرمۇي: خۋاى بالا دەست دەفەرمۇي: ئەي بنىادەم! تۇ دەتەۋى لە دەستەم دەرچى، خۇ من تۆم لە چەشەنە ئاۋىكى ئاۋا بەدەيىناۋە؟ كەچى بەدەيەۋە بەسەر زەۋىدا دەچىت! مالت كۆكردەۋە نەتەبەخشى، ھەتا گىيان گەيشتە گەرۋوت، تازە دەلىيىت: مال دەبەخشم! چاكەي كاتى بەخشىن ماۋە؟.

مەروھالائىشى لەبەر ئىۋە دروستا كورد:

﴿ ۵: والأنعام خلقها ﴾ مەرو بىز و گاۋ و شىرىشى بۇ دروست كوردن، لەسوورەتى (ئەنعام) دا زىياتر لە سەرئەم نىعمەتەنە چوۋە، لىزە ھەر ۋەكسە ۋەبىر ھىنانەۋەيەك خىستىيە روۋ ﴿ لكم فيها ذفء ﴾ ھۇي گەرمىيان تىدايە بۇتان، واتە: لەۋانە جىلك و بەرگ كەمايەي خۇ گەرمكردنەۋەتەنە دروست دەكەن و، خۇ لە سەرما دەپارىزىن ﴿ ومنافع ﴾ و بىي لە ۋەش گەلى سوۋود كەلكى تىران تىدايە بۇتان (شىرو دۇۋ روۋن و پەنبرو..) ﴿ ومنها تأكلون ﴾ و لە گۆشتەكەيشيان دەخۇن ﴿ ۶: ولكم فيها جمال ﴾ ۋە جەمال و جوانىشەن بۇتان ﴿ حين تريحون ﴾ كاتى ئىۋاران دەپانھىننەۋە ﴿ وحين تسرحون ﴾ ۋە كاتى بەريان دەدەن بۇ لەۋەرگاگانىيان بەيانىيان، ئاى چەندە مايەي دلخۇشى و جوانىيە بۇتان و، خەنكىش بە چاۋى رىزەۋە سەىرتان دەكەن، چۈنكە سەرۋەت و سامان بۇدونىاش مايەي قەدرو ئىعتىبارە لاي خەلكى خۇي ﴿ ۷: وتحمل أقالكم إلى بلد ﴾ ۋە كەل و پەلە قورسەكانىشتان بۇ ئەۋشارانە رادەگويىزىن و ھەلدەگرن، كە ئەگەر ئەۋ ئازەلەنە نەبوۋىيان ﴿ لم تكونوا بالغه إلا بشق

رؤۋە مەكەن، بىگومان بىن ھەر دىت، پىغەمبەرىش دەفەرمۇي: بەر لە ھاتنى كات وساتى قىامەت لەلای خۇرئاۋاۋە پەلە ھەۋرىكى رەش ۋەكو (مەتالە) پەيدا دەبىت، بەردەۋام بەرەۋ ئاسمان بەرز دەبىتەۋە ھەلدەكشىت، ئەۋسا چارچىيەك لەناۋ ھەۋرە رەشە كەدا دەلىت: ئەي خەلكىنە! ئەۋجا خەلكەكە بەرەۋ يەكدى دىن، ئەۋىش دەلىت: ئەرى گويىتان لىۋە بوۋ؟ ھەيانە دەلى: بەلى، ھەيشيانە دوۋدەلە، بۇجارى دوۋەم ھاۋار دەكاتەۋە: ئەرى بىستان؟ خەلكەكەش دەلىن، بەلى، چا بۇ جارى سىيەم دەلى: خەلكىنە! ھوشيار بىن! ۋا بىريارى خۋا ھات بۇھاتنى قىامەت، پەلەمەكەن و بەرپۇيە، ئەۋجا پىغەمبەر فەرمۇي: سوپىندم بەۋ زاتەي گىيانى منى بەدەستە! ئەۋەندە بەپەلە دىت، ئەۋ دوۋ كەسە كە پارچە قوماشىكىيان راخىستىت، فرىاي كۆ كوردنەۋەي ناكەۋن، ئەۋ پىاۋەي (حەۋز) و قومى چاك كوردوۋە بۇ ئاۋە خۇرەي ئازەلەكەي، مۇلەتى ناپىت ئاۋىيانى تىا بدات، ئەۋ پىاۋەي ۋىترەكەي دۇشۋە بىخواتەۋە، فرىاي خۋاردنەۋەي ناكەۋىت، ئىترخەلكى بەگشتى سەر قالن، ھەر يەكە بەدەردى خۇيەۋە. ﴿ سبحانه وتعالى عما يشركون ﴾ پاك و خاۋىنى و، بەرزى و بلىندى ھەمىشە بۇ خۋا لەۋ شتانەي ۋا ئەۋانە دەيكەنە ھاۋەشى و ھاۋەلى و، زىاد لەۋەش كە ئەلىن ناتۋاننى قىامەت بىننى!

فرىشتە تاك و نەئىيىي خۋا دەجەسىيىن:

﴿ ۲: ينزل الملائكة بالروح من أمره على من يشاء من عباده ﴾ خۋا بەفەرمانى خۇي فرىشتەي ۋەحى (جوبرىل) بەسروش و ۋەحىيەۋە، بە فەرمانى پەيامبەرىتە دەنيزى بۇ سەر ھەركەسىك لە بەندەكانى كە خۇي بىيەۋى و بەشىاۋى بزانىت. ئەم ئايەتە رەتى قەسى ئەۋانەيە كە خۋا لەسەر زارىانەۋە دەفەرمۇي: (لولا نزل هذا القرآن على رجل من القريتين عظيم) ۳۱/۴۳. يان لە جىگەيەكى تردا دەفەرمۇي: (الله يصطفى من الملائكة رسلا ومن الناس..) يان دەفەرمۇي: (..الله أعلم حيث يجعل رسالته..) ﴿ أن أنذروا أنه لا إله إلا أنا ﴾ ۋەحىيان بۇ دەكاۋ پىيان دەلى: كە خەلكە لەسزا پترسىيىن و، ئاگادارىيان بىكەن كە جىگە لە من ھېچ پەرستراۋىك بەھەق نىيە ﴿ فاتقون ﴾ چا كەۋاتە لەسنوۋرەكانم پارىز بىكەن و، قەسم مەشكىنن ﴿ ۳: خلق السموات والأرض بالحق ﴾ خۋا دەسلەتدارىكى ۋايە كە ئاسمانەكان و زەۋىي بەراست و بەھەق بەدەيىناۋە، نەك بىيەۋودە ھەۋانە، لەجىگايەكى تردا دەفەرمۇي: (ليجزى الذين أسأوا بما عملوا ويجزى الذين أحسنوا بالحسنى) ئىدى چۈن ھاۋەشى بۇ دابىنىن؟! ﴿ تعالى عما يشركون ﴾ بەرزو بلىندە لەۋ بتانەي كە

تا نئستا ئیوه پیتان نه زانیوون، ریتان پی نه بردوون، وه کوچه ندین جوړی تری گیانله بهران و نازهل و ههرشتیکي تر ۹: وعلی الله قصد السبیل * وه له سهر خوایه روونکردنه وهی ریگهی راست و بانگکردن بوی به به لگه و سه لاندن.

(سوددی) ثلثی: مه به ست بهو ریبه، ریگاو ریبازه که ی دینی

الأنفس * ئیوه به نه زیهت و نازاری گیانی ودهروونی نه بووبا پنیان نه ده گه یه شستن، واته: له کاتی حهج و عومروه بازرگانی و ههرجم و جووولیکي تر دا به ناسانی بی نه وانه، بۆتان نه نجام نه دهران، ههر لهو باره وه له جیگایه کی تر دا ده فهرموی: (وان لکم فی الأنعام لعبرة نسقیکم مما فی بطونها ولکم فیها منافع کثیرة ومنها تأکلون، وعلیها وعلی الفلک تحملون) و نه مانه و چهن دین نایه تی تر ههر له باره ی نه و نعمه ته گرنگانه ی خواوه هاتوون و ههن، پنیویست ناکات به هینانیان * ان ربکم لرؤف رحیم * به راستی په روه ردگار تان به رامیهر به ئیوه زور به به زه ییو، زوریش میهره بان و، ده لاویه * ۸: والخیل والبغال والحمر * ههروه ها نه سپ و ماین و هیسترو گویدریژی دروست کرد * لترکیوها وزینه * بۆ نه وهی کاتی ئیوه ده چن بۆ جیهک سواریان بن، بی له وهیش بینه زینهت و جوانی و جه مالی دونیاتان. جا باشه خوایه کی ده سه لاتدارو، خاوه ن نیعمه تیکي ناوا شیایوی په رستن نییه و، ناتوانی مردووان زیندوو بکاته وه؟ (نه بوو حه نیغه) (خوارازی بیت لیبی)، پنی وایه که گوشتی نه سپ و ماین قه ده غه یه و ناخوری، چونکه له نایه ته که دا خوا ده فهرموی: (والخیل والبغال والحمر لترکیوها وزینه) واته: بۆ سواری وزینه تی دروست کردوون، نه ک بۆ خواردن، وه کو نه وه ده لیت. به لام جه ماوه ری زاناکان وه کو نیمامی (مالیک و، شافعی و، نه حمه د) وهاوه لانیان و زوریه ی زاناکانی (سه له ف و خه له ف) یش ده لین: گوشتی نه سپ و ماین حه لاله و، ده خوری، به م به لگانه:

وَتَحْمِلْ أَنْفُسَكُمْ إِلَىٰ أَنْ تَكُونُوا تَارِكِينَ ۖ وَلَا يُبْقِ
 الْأَنْفُسَ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرؤُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٧﴾ وَالخَيْلَ وَالْبِغَالَ
 وَالْحَمِيرَ لَتَكُنَّ بِهَا وَزِينَةٌ وَيَخْتَلِفُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨﴾
 وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَلَوْ شَاءَ لَمُدَّكُمْ
 أَعْمَىٰ ﴿٩﴾ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ
 شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ﴿١٠﴾ يُثَبِّتُ لَكُمْ
 بِدَارِكُمْ الْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ وَمِنْ كُلِّ
 الْفِئَةِ لَكُمْ فِي ذَلِكَ آيَةٌ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾
 وَسَخَّرَ لَكُمْ فِي ذَلِكَ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٢﴾
 وَسَخَّرَ لَكُمْ فِي ذَلِكَ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾
 وَسَخَّرَ لَكُمْ فِي ذَلِكَ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾
 وَسَخَّرَ لَكُمْ فِي ذَلِكَ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٥﴾
 وَسَخَّرَ لَكُمْ فِي ذَلِكَ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾
 وَسَخَّرَ لَكُمْ فِي ذَلِكَ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾
 وَسَخَّرَ لَكُمْ فِي ذَلِكَ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾
 وَسَخَّرَ لَكُمْ فِي ذَلِكَ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾
 وَسَخَّرَ لَكُمْ فِي ذَلِكَ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

نیسلامه. * و منها جائر * و ههیشیانه لارو چه وته، مرؤف ناگه به نیته نامانج، وه کو نایین و بهرنامه کانی تر * ولو شاء لهداکم أجمعن * خوئه گهر خوا ویستبای رینموونیتان بکات بوری هه قو راست که، نهوا پیکرا هه موواتی رینوونیتی ده کردن، به لام هه لیژاردنی ریگاکان ده خاته بهر دس مرؤف خوی و، نازادیشی ده کا بۆ دیار یکردن و هه لیژاردنی، بۆ نه وهی نه بیته زوروزورکاری، وه کو له نایه تیکي تر دا نه وه هه قیقه ته دوویات ده کاته وه و ده فهرموی: (ولو شاء ربک لآمن من فی الأرض کلهم جمیعا). یان ده فهرموی: (ولو شاء ربک لجعل الناس أمة واحدة ولا یزالون مختلفین..).

۱) له بوخاری و موسلیمدا هاتوه: (نهی رسول الله ﷺ عن لحوم الحمر الأهلیة، وأذن فی لحوم الخیل) که پیغه میهر ﷺ له خواردنی گوشتی (که ی مالی ریگری کرد و، مؤله تی به خواردنی گوشتی نه سپ و ماین دا.

۲) نیمامی موسلیم له خاتوو (نه سما) وه (خوای لی رازی بیت) ده گیزیته وه ده لیت: (نحرنا علی عهد رسول الله ﷺ فرسا فاکلناه ونحن بالمدينة) (رواه مسلم، کتاب الصید/ ۱۵۴۱). واته: ئیمه له سه رده می پیغه میهر دا ﷺ له مه دینه دا ماینیکمان سه رپری و خواردمان.

۳) (دوحیه) ده ل: به پیغه میهرم ﷺ گوته: (ألا أحمل لک حمارا علی فرس، فینتج لک بغلا فترکیبها؟ قال: إنما یفعل ذلک الذین لا یعلمون) (مسند الإمام أحمد/ ۳۱۱/ ۴). واته: ریگم ده دهیت گویدریژیک له ماینیک بیه زینم، به شکو هیستریکی بیی بۆته ملاو نهولا سواری بییت؟ فهرموی: نه وه کاری نه وه که سانه یه نازانن. * ویخلق ما لا تعلمون * بی له وانه یش شتی وا دروست ده کات که

باران نیشانه ی ده سه لاتی خوایه:

* ۱۰: هو الذی أنزل من السماء ماء * خوا ههر نه و زاته ده سه لاتاره یه که له حه واوه شاو ده نیزیته خواره وه له شیوه ی باراندا * لکم منه شراب * ئیوه لیبی ده خوئه وه، ناویکی خویش

و شیرین بؤخوارده نه و تان ده شی ﴿ و منه شجر فیه تسمون ﴾ هەر له وئاوه دارودره خت و گیا شین ده بی و، مهرو مالاتیشی لی ده له وه پینن، به تاییه تسی و شتره کانتان ﴿ ۱۱: بنیت لکم به الزرع و الزيتون و النخيل و الأعناب و من کل الثمرات ﴾ هەر بهو ئاوو بارانه وه کشت و کال و گه نم و جوو و داری زهیتوون و، داری خورماو ره زتان بؤ ده روینتی و سه وزده کاو غهیره ز نه و انیش له هه موو جوژیکی میوه جات ﴿ ان فی ذلک لآیة ﴾ به راستی له وانه دا به لگه یه کی ئاشکرای مه زن هه یه بؤدو زینه وه ی خواو ددان نان به ده سه لاتی خوادا ﴿ لقوم یفکرون ﴾ بؤ هەر گه لی به وردی بیریکاته وه له ده سه لاتی نهو، پاشان بییه وی ددان بنین به یه کتای خوادا، نه گینه خه لکی لارو لاسارچ که لکینک و هره ده گریت له و جوژه شتانه؟

شهوو رۆزو هه یف و خۆرو گژوو گیای بؤ رام کردن:

﴿ ۱۲: و سخر لکم الیل و النهار و الشمس و القمر ﴾ هەر نهو زاته یه شهوو رۆزو خۆرو مانگی بؤ رام کردن ﴿ و النجوم مسخرات بأمره ﴾ گشت نه ستیره کانی تریش هەر به فه رمانی نهو رام کراون، زۆر به ئاسانی به ئاسماندا دین و ده چن ﴿ ان فی ذلک لآیات لقوم یعقلون ﴾ به راستی لهو شتانه دا کومه لی به لگه ی مه زن هه یه بؤ گه لی تی بگا. له سووره تی (ئه عراف) یشدا ته نکیدی نه وه ده کاته وه ده فه رموی: ﴿ ان ربکم الله الذی خلق السموات و الأرض فی ستة آیام ثم استوی علی العرش یغشی الیل النهار یطلبه حیثا و الشمس و القمر مسخرات بأمره ألا له الخلق و الأمر تبارک الله رب العالمین ﴾ ۵/ ۱۳: ﴿ و ما ذرأ لکم فی الأرض مختلفا ألوانه ﴾ وه لهم زهوییه شدا چه ندین شتی جوړاو جوړو، رهنگ و تام لیکجیاوازی بؤ دروست کردوون، نه گهرچی له یه ک ریشه یش بن ﴿ ان فی ذلک لآیة لقوم یذکرون ﴾ بی گومان له وه شدا به لگه ی گه وره مه زن هه یه بؤ کومه ل و خه لکینک بیر بکاته وهو ئاموژگاری و هرگری بؤ به یه ک دانانی خوی کار جوان.

زه ریا و کینو جووم و نه ستیره به لگه ی بوونی خوان:

﴿ ۱۴: و هو الذی سخر البحر ﴾ هەر نهو زاته ده سه لاتداریه که ده ریای رام کرد ﴿ لتأکلوا منه لحما طریبا ﴾ هه تا ئیوه گوشتیکی ناسکی تازه ی لی ده ره پینن و لینی بخون، له ماسیبه کانی سوود وهر بگرن و، به ده ره نه و انیش چه ندین که لکی تری لی و هه رگرن ﴿ و تستخرجوا منه حلیة تلبسونها ﴾ هه تا مرواری و مه رجان و هه ر شتیکی تری جوانی لی ده ره پینن و، بیکه نه خشل و

به کار بینن، وه ک نه م نایه ته ش نه فه رموی: ﴿ یرج منها اللؤلؤ و المرجان ﴾ ۲۲/۵۵ و تری الفلک مواخر فیه ﴿ وه که شتیبه کان به چاوی خۆت ده بیینی که دین و ده چن و به سنگیان ئاوی ده ریا له ت ده کهن له رۆیشتندا ﴿ و لتبتغوا من فضله ﴾ و تا به هویانه وه له نیعمه ت و رۆزی خوا بگه رین و که لک وهر گرن و بازر گانی بکهن ﴿ و لعلکم تشکرون ﴾ و به شکو سوپاسی خوا بکهن، له سه ر نهو هه موو نیعمه ت و به هراته پینی به خشیون ﴿ ۱۵: و ألقى فی الأرض رواسبی ﴾ وه له زه ویدا کینو زۆر به رزو بلنده کانی دانا و کردنییه له نگه رو میخ وزه وی پی به ستنه وه ﴿ ان تمید بکم ﴾ تا ئیوه نه له رزینتی و، به ناسانی بتوانن له سه ری بژین و بگه نه مه به سه ته کانی خۆتان و رینوین بن ﴿ و أنهارا و سبلا ﴾ و چه ندین جووم رووبار و ریبازیشی نیشان دان ﴿ لعلکم تهتدون ﴾ به شکو رینی ژیانتان بدو زنه وه به خوژی بژین ﴿ ۱۶: و علامات ﴾ وه چه ندین نیشانه ی تریشی بؤ دانا، وه کو کینو گردو لکه و ئاوو هاوشیوه ی نه وانه به رۆژدا، بؤ نه وه ی رینواران له وشکانی و ده ریادا ریبان پی ده رکهن بؤ گه یشتن به ئامانج و مه به سه ته کانیان ﴿ و بالنجم هم یهتدون ﴾ نه وان به نه ستیره کانییش ریبان ده ره کرد له تاریکایی شه ودا.

﴿ ۱۷: أفمن یخلق کمن لا یخلق ﴾ دیاره نه وانه هه موو کاری خوان؛ ده ئاخو که سیک بتوانی به دی بهینتی و، مه یلی له هه ر شتیکی بیی به ناسانی دروستی بکات، وه کو نه وه وایه که توانای دروستکردنی هیچ شتیکی نه بی و، نه توانی ته نانه تی شتیکی ساده یش دروست بکات؟ ﴿ أفلا تذکرون ﴾ نایا نیتیر ئیوه بیر ناکه نه وه و، په ندو ئاموژگاری و هه رناگرن؟ ﴿ ۱۸: و ان تعدوا نعمة الله لا تحصوها ﴾ نه وانه که میک بوون له نیعمه ت و به خششه کانی خوی گه وره، خو نه گه ر بتانه وی گشت نیعمه ت و چاکه کانی خوا بژمین، بؤتان نازمیردرین ﴿ ان الله لغفور رحیم ﴾ خوی له کارزان زۆر لیبورده یه به رامیبه ره درنیغیه کانتان، زۆریش دلوقان و میهره بانه ﴿ ۱۹: و الله یعلم ما تسرون و ما تعلنون ﴾ هه رشتی ئیوه بیشارنه وه، به په نامه کی و به نهینتی بیکه ن و، هه رشتیکیش ده ره بخن و به ئاشکرا نه نجامی بدن، خوا هه ره ده یزانی ﴿ ۲۰: و الذین یدعون من دون الله لا یخلقون شیئا ﴾ نهو بتانه ش که نه وانه له باتی خوا داوای هینانی خیزو، لادانی شهرو خرابه یان لی ده کهن و ده یانپه رستن، قه ت لیبان نایه ت هیچ شتی دروست بکهن ﴿ و هم یخلقون ﴾ و خویشیان دروست ده کرین، که و ابوو چون ده پنه خواو بپه رستین!! ﴿ ۲۱: أموات غیر أحياء ﴾ خو مردوون و زیندوونیین ﴿ و ما یشعرون أبان یبعثون ﴾ هه ره هه ستیش

ریگری بکن و، نیسلام به شتیکی ئەفسانه و بی ناوهرۆک نیشانی کۆمه لگه بدن!! ﴿ ۲۵: لیحملوا أو زارهم كاملة يوم القيامة ﴾ ئەوقسه به دهکن ههتا رۆژی قیامهت باری گوناهاهه کانی خۆیان به تهواوی هه لگرن ﴿ ومن أوزار الذين يضلونهم بغير علم ﴾ وه له گوناهاهی ئەو که سانهش هه لگرن که به نه زانی و گیلانه و بی

ناکهن که ی په رستیاره کانیان زیندوو ده کړینه وه، جا ئیتر چۆن داوای خیزو قازانجیان لی ده کړیت؟ له جیگایه کی تر دا ده فرموی: (أتعبدون ماتحتون، واللّه خلقکم وما تعملون/ ۹۵، ۹۶).

به دهه له (الله) که سی دی نییه:

﴿ ۲۲: إلهکم إله واحد ﴾ په رستراوی به هه قی ئیوه، ته نها په رستراویکی تاک و ته نیایه، بی شه ریک و بی هاوه له و هه ر خۆیه تی، ئەگه ر چی کافره کانیش پێیان سهیره! وهکو له جییه کی تر دا له سه ر زاری ئەوان ده فرموی: (أجعل الآلهة إلهًا واحدًا إن هذا لشيء عجاب) یان ده فرموی: (وإذا ذکر الله وحده اشمازت قلوب الذين لا يؤمنون بالآخرة، وإذا ذکر الذين من دونه إذا هم يستبشرون) ﴿ فالذين لا يؤمنون بالآخرة ﴾ جا ئەوانه ی که به رۆژی دواپی باوه ر ناهینن ﴿ قلوبهم منكسرة ﴾ دلیان نکوولی ته نیایی و وه حدانییه تی خوا ده کا ﴿ وهم مستكبرون ﴾ وله گه ل ئەوه ی شیدا خۆ به زل ده زانن له شوینکه وتنی هه ق! ﴿ ۲۳: لا جرم أن الله يعلم ما یسرون وما یعلنون ﴾ راسته و هه قه، که خوا ده زانی و به ناگایه به گشت ئەو شتانه ئەوان له خه لک ده یشارته وه، یان ده ری ده برن و به ناشکرا ده یکن.

سه رنجیک: بۆ مانا و مه به ست له وشه ی (لاجرم): (خه لیل) و (سیبویه) ی نه حوی ده ئین: به واتا و مانای (حقا) هاتوو، وه ده ئین: (ف(لا)) و ((جرم)) کلمه واحده، وعن الخلیل أيضا أن معناها: لا ید، ولا محالة. وقال الزجاج: (لا) ههنا نفسی، ورد لقولهم: إن الأصنام تغنیهم... شیاوی ناماژه بۆ کردنه وشه ی (لاجرم) له قورئاندا - له م ئایه تانه دا - چوار جار هاتوو: (۲۳) ی و (۱۰۹) ی (نه حل). (۴۳) ی (غاف). (۲۲) ی (هود).

﴿ إنه لا یحب المستکبرین ﴾ خۆ به راستی خۆا خۆشی نایه له پێشیلکه رانی هه ق و راستی و، خه لکانی خۆ به زلان، له سووره تیکی تر دا ده فرموی (إن الذين یستکبرون عن عبادتی سیدخلون جهنم داخرین).

لای خاوه نه مان قورئان چیرۆکی پێشینه:

﴿ ۲۴: وإذا قیل لهم ماذا أنزل ربکم ﴾ وه هه ر کاتی به و هاو به شسده رانه گوترا با: شه ری په ره ر ده گارتان چی دابه زاندۆته خواره وه؟ ﴿ قالوا أساطیر الأولین ﴾ له وه لاهه راسته که خۆ ده بویرن و ده ئین: چی نار دووه؟ هه ره ئەفسانه و ئوستوره و پرو پالانتیه ی پێشینه ی نار دووه، دیاره بۆیه ئەو قسانهش ده کهن، هه تا به خه یالی خاوی خۆیان بتوانن خه لک له دینی نیسلام و راستییه کان

وَأَلْفَنِي فِي الْأَرْضِ رَوَيْتُ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَوَدُّونَ
لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٢٥﴾ وَعَلَّمَنَّاكَ مَا يَتْلُونَ وَإِلَّا تَجِبُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
﴿٢٦﴾ أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾ وَإِنْ
تَعَدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَعَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٨﴾
وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٣٠﴾ أَمْ أُولَئِكَ
أَشْبَاهُ مَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يَعْشُرُونَ ﴿٣١﴾ إِلَهَهُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ
فَأَلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكَرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ
﴿٣٢﴾ لَأَحْرِمَنَّكَ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تَعْلَمُونَ إِنَّهُ
لَاصْبُغُ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٣٣﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أُنزِلَ رَبُّكُمْ
قَالُوا الْأَسْطِيرُ الْأُولَى ﴿٣٤﴾ لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً
يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ أَلَا
سَاءَ مَا يَزُرُونَ ﴿٣٥﴾ قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ
مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٣٦﴾

به لگه، ئەوان گومرایان ده کهن، چونکه ئەوان سه رۆک و فه رماندهن و، ئەمانیش شوینکه وتوو خه له تاو ﴿ ألا ساء ما یزرون ﴾ هۆشیار بن! چ باریکی ناله بارو خراب هه لئه گرن؟

پێشینه ی نیشیان هه ره ده هۆ باز بوون:

﴿ ۲۶: قد مکر الذين من قبلهم ﴾ به راستی ئەوانهش له پێشینه وه بوون، هه ره وهکو ئەمانه فرۆفیلیان له گه ل په یامبه ره کانیاندا کرد بۆ له ناو بردونیان! ﴿ فأتى الله بنیانهم من القواعد ﴾ ئینجا خوا خانوو به ریه یانی له بن هیئا ﴿ فخر عليهم السقف من فوقهم ﴾ به و شیوه که سه روو میچی خانوه کانیان به سه ردا کهوت و گشت مردن، وهکو له جیگایه کی تر دا ده فرموی: (کلما أوقدوا نارا للحرب أطفأها الله..) یان ده فرموی: (فأتاهم الله من حيث لم یحتسبوا وقذف فی قلوبهم الرعب..) ﴿ وأتاهم العذاب من حيث لا یشعرون ﴾ وه له شوینکه وه سه زایان بۆ هات که ئەوان هه ستیان یی نه ده کردو به

خه یا لیاندا نه ده هات ﴿ ۲۷ ﴾: ثم يوم القيامة يخزيهم ﴿ له پاشان له
 روژی قیامه تیشدا ریسوایان ده کاو، نهینیبیه کانیان دهر ده خات،
 وه کو ده فرموی: (یوم تبلی السرائر...) وبقول ابن سُرکانی ﴿
 وه خوا نه فرموی: نهو هاوبه شانیه که داتاننان بزم له کوین؟
 الذین کنتم تشاقون فیهم ﴿ نهوانه ی که نهوه له بهر نهوان

إن الله عليم بما کنتم تعملون ﴿ بهل، بی گومان خوا خوی چاک
 ده زانی به وه ی کردووتانه ﴿ ۲۹ ﴾: فادخلوا أبواب جهنم ﴿ ده سا
 هم مواتان له دهرگا کانی دوزه خه وه بچنه جهه ندهم، هه ریه که
 به پینی تاوان و گوناحی خوی وله دهرگای خویه وه ﴿ خالدین فیها ﴿
 به هه تاهه تاییش لهوی بمیننه وه ﴿ فلبس مشوی التکبرین ﴿
 جاجیگه ی خه لکانی لووتبهرز و خویه زلزان - له ناستی خوا
 په رستیدا - زور خراپ و ناهه مواره، له م نایه ته شدا هه رجه خت
 له سر نهوه ده کاتوه که ده فرموی: (لا یقضی علیهم فیموتوا ولا
 یخفف عنهم من عذابها...) یان ده فرموی: (النار یعرضون علیها
 غدوا وعشیا ویوم تقوم الساعة أدخلوا آل فرعون أشد العذاب).

هه رچی باشی تهواوه خوا نهوه ده فرموی:

﴿ ۳۰ ﴾: وقيل للذين اتقوا ﴿ وه به خه لکانی خویاریز ده گوتری:
 ﴿ ماذا أنزل ربکم ﴿ پهروه رده گارتان چی به خه لات بو پیغه مبه ر ﴿
 ناره خوارئ ﴿ قالوا خیرا ﴿ ده لین: هه رچی باشه نه وه ی
 ناردووه ﴿ للذین أحسنوا فی هذه الدنيا حسنة ﴿ جا بو نهوانه ی له م
 ژبانی دونیا یه دا کار ی چاکیان کردووه، پاداشتی باش و چاکیان
 بو هه یه ﴿ ولدار الآخرة خیر ﴿ خویه راستی خانه مالی دوا روژ
 زور باشتره بو یان ﴿ ولنعم دار المتقین ﴿ و بی گومان خانه ی
 پاریزگاران چاک خانه یه که ﴿ ۳۱ ﴾: جنات عدن ﴿ که چه ند باخ
 و بهه شتیکی مانه وه یه ﴿ یدخلونها ﴿ و به دلی خوش و شادی یه وه
 ده چنه ناویه وه ﴿ تجری من تحتها الأنهار ﴿ چه ند چوم و روویاریش
 به ژیرداره کانیدا دهر او ﴿ لهم فیها ما یشاؤون ﴿ هه ر شتیکی ناره زو
 بکن، بی عه زیه ت و ناره حه تی، لهوی ده ستیان نه که وی، وه کو
 ده فرموی: (و فیها ما تشتهیه الأنفس و تلذ الأعین و أنتم فیها
 خالدون) ﴿ كذلك یجزی الله المتقین ﴿ ناوا خوا پاداشت ده دات
 به پاریزکاران، ده سا نهوه یش نا کار چاک بن ﴿ ۳۲ ﴾: الذین توفاهم
 الملائكة طیبین ﴿ نهوانه ی که فریشته گیانیان نه کیشن و دلشادو
 خوشحالن و له دونیا پاک و چاک کاریان کردووه، ﴿ یقولون سلام
 علیکم ﴿ بییان نه لین: سلواتان له سه ربیت ﴿ أدخلوا الجنة بما
 کنتم تعملون ﴿ ده فرموی به هوی نهو کرده وه چا کانه وه کردتانن
 بچنه بهه شته وه ﴿ ۳۳ ﴾: هل ینظرون إلا أن تأتيهم الملائكة
 أو یأتی أمر ربک ﴿ ناخو نهوانه که هه ر خه ریکی بی دینی
 و لاسارین، بیجگه له وه که فریشته کان بینه لایان و، گیانیان
 بکیشن، وه یان فرمانی سزای پهروه رده گاریان بو بیت، چاوه روانی
 چی بن؟ ﴿ كذلك فعل الذین من قبلهم ﴿ نهوانه ش که له پیش
 نه مانه وه بوون هه ر وه کو نه مان هه ر نهو کاره ناپه سه ندانه یان کرد،



ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَاءِ الَّذِينَ
 كُنْتُمْ تُشْفِقُونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ
 الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿ ۲۷ ﴾ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ
 ظَالِمِينَ أَنفُسِهِمْ فَأَلْقَوْا السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلْ
 إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿ ۲۸ ﴾ فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ
 خَالِدِينَ فِيهَا فَلْيُسْمِعْ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿ ۲۹ ﴾ وَقِيلَ
 لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا الَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي
 هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلِذَلِكَ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿ ۳۰ ﴾
 جَنَّاتٌ عَدْنٌ يَدْخُلُونَهَا يُجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فِيهَا
 مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ﴿ ۳۱ ﴾ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ
 الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُوكَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ أَدْخَلُوا الْجَنَّةَ بِمَا
 كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿ ۳۲ ﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ
 أَوْ يَأْتِيَ أَمْرٌ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَلَمَهُمُ
 اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿ ۳۳ ﴾ فَأَصَابَهُمْ
 سَيِّئَاتٌ مَا عَمِلُوا وَخَافَ بِهِمْ مَا كَانُوا يَهِيمُونَ ﴿ ۳۴ ﴾

ململانی و ده مه قالی و دزایه تیتان له گهل په یامبه راندا ده کرد ﴿ قال
 الذین اوتوا العلم ﴿ نهوانه ی که زانستی دونیاو قیامه تیان لایه و،
 ده زانن نه نجام چون ده بیت و ده لین: ﴿ إن الخزی الیوم والسوء
 علی الکافرین ﴿ نه مرو ریسوایی و سزای نابروویه رو، هه یاجوون
 ته نهابو کافرو بی باوه رانه. ﴿ ۲۸ ﴾: الذین توفاهم الملائكة ﴿
 نهوانه ی که فریشته کان گیانیان ده کیشن ﴿ ظالمی أنفسهم ﴿ و
 ستمه کاری گیانی خویانن، واته: موشریکن و هاویه شیان بو خوا
 داده نا ﴿ فآلقوا السلم ﴿ نینجا له و کاته دا به نا چاری ملکه چ و
 ته سلیم ده بن و ده لین: ﴿ ما کنا نعمل من سوء ﴿ نیمه هه رگیز کاری
 ناپه سه ندو خراپمان نه کردووه له دونیادا! له قیامه تیشدا بو خو
 دزینه وه له تاوانی شیرک ده لین: (والله ربنا ما کنا مشرکین) یان به
 سویند جه خت ده که نه وه له سه رازی کردنی خوی بالاده ست،
 وه ک خوی له سه ر زاری نهوان ده فرموی: (یوم یبعثهم الله جمیعا
 فیحلفون له کما یحلفون لکم) جا خوی کارزان ده فرموی: ﴿ بلی

بویه دهره نجام دوو چاری سزای شیواو به خویان بوون ﴿ وما ظلمهم الله ﴾ خوخواش ستمو ناحقی لی نه کردن که سزای دان ﴿ ولکن کانوا انفسهم یظلمون ﴾ به لکو خویان ستمیان له خویان کردو، له پیغهمبره کان یاخی بوون و، هاو بهش و هاو هلیان بو خوا دانا! ﴿ ۳۴ ﴾ فأصابهم سبات ما عملوا ﴿ نهوجا تولهی کارو کردهه خرابه کانی خویانیا ن توش بوو ﴾ وحق بهم ما کانوا به بستهژتون ﴿ وه نهو سزایه ی گالتهیان پی دهکرد نابلوقهی دان له توله دا، له قیامه تیشدا پییان دهگوتریت: (هذه النار التي كنتم بها تكذبون) ﴿ ۳۵ ﴾ وقال الذين أشركوا ﴿ وه نهوانه ی هاو بهشیان بوخوا دانا، بوخو قوتارکردن لهو سزایه دهلین: ﴿ لو شاء الله ما عبدنا من دونه من شیء نحن ولا آباؤنا ولا حرمانا من دونه من شیء ﴾ نهگهر خوا ویستبای که ههر نهو بپهرستین و، که سیکی تر نه پهرستین، نیتر نه نیمه وه باوو باپیرانمان غهیری نهومان نه ده پهرست، وه نه مان دهوانی بی فرمان و مؤلهتی خویشی، هیچ شتیک حرام و یاساغ بکهین! ﴿ كذلك فعل الذين من قبلهم ﴾ بهلی نهو که سانهش که له پیش نه مانه وه بوون ههر نهوهیان دهگوتوو، ههر ناواشیان دهکرد ﴿ فهل علی الرسل إلا البلاغ المبين ﴾ نایا پیغهمبره ان جگه له راگه یاندنیکی ناشکراو روون، شتیکی تریان له سه ره؟ واته: پیغهمبره ان غهیره ز راگه یاندنیکی ناشکریان له سه ر نیبه، وهک پرسینه وهو سزادان ﴿ ۳۶ ﴾ ولقد بعثنا فی کل امة رسولا ﴿ به راستی بو ناو هموو نومعت و نه ته وهیه ک له هموو سه رده می کدا پایه مبریکمان نار دووه ﴿ أن اعبدوا الله واجتنبوا الطاغوت ﴾ بو نهوه پییان بلی: تهنها خوا بپهرستن و، له (تاغوت) و یاسا پوچه له کان دوورین.

بهلی نهو دووخاله: (خوا پهرستن و، وه لانی تاغوت) که ههر پیغهمبره ی داویه تی به گوئی نومعت ته که ی خویدا نه ساس و بناغهی گشت نایینه کانو دینی نیسلا می شه، له جیگایه کی تردا ده فهرموی: (وما أرسلنا من قبلك من رسول إلا نوحی الیه انة لا اله الا انا فاعبدون) ﴿ فمنهم من هدی الله ﴾ بازیکیان خوی دلوفان خوی ربی نشان دان، چونکه نامادهو شیواو بوون ﴿ ومنهم من حقت علیه الضلالة ﴾ هی وایشیان هه بوو به هوی لاساری خویانه وه لاربی و گومرایی بو برایه وه ﴿ فسیروا فی الارض ﴾ جا ناده ی به سه ر زهویدا بچن و بگهرین ﴿ فانظروا کیف کان عاقبة المکذبین ﴾ و بیین و بنوارن چاره نووسی نهوانه ی که پروایان نه هینا و، په یامبره کانیا ن به دروزن دانا چون بوو؟ له جیگایه کی دیکه دا ده فهرموی: (دمر الله علیهم وللكافرين امثالها) یان ده فهرموی: (ولقد کذب الذين من قبلهم فکیف کان نکیر) ﴿ ۳۷ ﴾

إن تحرص علی هداهم ﴿ ههر چه نده تو شه ی پیغهمبره! ﴿ هول بهدیت و سوور بیت بو بروا هینان و رینمایان، که لکی نابی بویان، چونکه نهوانه لاری و گومران ﴿ فإن الله لایهدی من یضل ﴾ به راستی خوایش رینوینی که سیک ناکات که خوی رنگه ی گومرایی هه لیزیری بو گومرابوونی خوی و، چهواشه کردنی

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ نَّحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَمَهَلْ عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿ ٣٥ ﴾ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَن هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَن حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ﴿ ٣٦ ﴾ إِنَّ تَحْرِيصَ عَلَيْنَا هَدَانُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿ ٣٧ ﴾ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أُنْفُسِهِمْ لَا لِيَعْبُدُنَّ اللَّهَ مِن يَمِينٍ وَلَا يُعْبُدُوهُ إِلَّا أَنفُسُهُمْ وَأَنَّهُمْ لَكَاذِبِينَ ﴿ ٣٨ ﴾ إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَن نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿ ٣٩ ﴾ وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَنَرُوا لَنَنُوتَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَا جَزَاءَ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿ ٤٠ ﴾

خه لکی، وهکو ده فهرموی: (ومن یرد الله فتنته فلن تملک له من الله شیئا) ﴿ ومالهم من ناصرین ﴾ وه هیچ یارو پشتیوانیکیشیان بو نابی و، دهسه لاتی تهواو هی خوا ده بی، له شوینیکی تردا بو دوویا تکرده وهی ده فهرموی: (ألا له الخلق والأمر تبارک الله رب العالمین) ﴿ ۳۸ ﴾ وأقسموا بالله جهد أیمانهم ﴿ وه به ههرچی توانیان بوو سویندیان خوارد ﴿ لایعت الله من موت ﴾ که نه وهی دهمری قهت خوا زیندوو ی ناکاته وه، دیاره به لای عهقل و زیری نهوانه وه زیندوو بوونه وه کاریکی نه گونجاوه! ﴿ بلی وعدا علیه حقا ﴾ نا... وانیه، به لکو خوا مردوان زیندوو نه کاته وه، چونکه به لینی له سه ر داوه و براوه ته وه ﴿ ولکن اکثر الناس لا یعلمون ﴾ به لام زوریه ی شهو خه لکه جاحیلن و نازانن به لینی خوا به زیندوو بوونه وه هق وراسته ﴿ ۳۹ ﴾ لیبن لهم الذی یختلفون فیہ ﴿ مردوان زیندوو ده کاته وه تا نه وهی نهوان جیاوازی و، ناکوکیان تییدا هه بوو، بویان روون بکاته وه، واته: بو نه وهی دهی بخا

أَنْ أُوحِنَا إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ..) لَمْ سُورَهُتْ شَدَا دَهْفَرْمُوئِي: ﴿ ۴۳ ﴾ :
 وما أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُوحِي إِلَيْهِمْ ﴿ وَهُوَ لَهُ يَبْشُرُ تَوْشِدَا
 ثِي يَبْغَه مَبِيرًا! ﴿ هَر پِاومَان كَر دَوْتَه پِغَه مَبِيرُو سَرُوشْمَان بُو
 كَر دَووَه، وَاتَه: پِغَه مَبِيرَان لَه فَرِيشْتَه وَ لَه هِيج دَرُوسْتَكِرَاوِيكِي
 تَر نَه نَبِيرَاوِن، بَه لُكُو هَر لَه نَادَه مَزَاد وَ جَنَسِي ثِينَسَان بِيوون، لَه
 جِيگَايَه كِي تَر دَا جَه خَت لَه سَه رَئَوَه دَهْفَرْمُوئِي: (وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ
 قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُوحِي إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقَرْيَةِ..) ﴿ فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ
 إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾ * ۴۴: بِالْبَيِّنَاتِ وَالزَّبْرِ ﴿ جَانَه گَه رَئَوَه
 رَاسْتِيَه تَان نَه زَانِيوَه وَ نَكُووِي دَه كَه ن، دَه سَا فَرْمُوون لَه وَ جُووَلَه كَه وَ
 فَهَلَانِي زَانَا بَه نَاگَان لَه بَه لُكُو وَ كَتِيبَه كَان بَبِرَسَن، چُونَكَه نَه وَان
 بَه نَاگَان وَ چَاك نَه زَانِن كَه نَبْمَه لَه پِاَوَان نَه بِي پِغَه مَبِيرَانْمَان
 نَه سَارِدُوون؟ ﴿ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ ﴿ وَابُو تَوْشُ نَهْم قُورْثَانَه مَان
 دَابَه زَانَدَه خَوَارِي ﴿ لَتَبِينَ لِلنَّاسِ مَا نَزَلَ إِلَيْهِمْ ﴿ بُو نَه وَهِي بُو نَه وَ
 خَه لُكُو رُوون بَكَه يَتَه وَهِي بُو يَان دَابَه زَنْفَرَاوَه لَه يَه كَخَوَاپَه رَسْتِي
 وَ شَهْرَج وَ حَه لَال وَ حَه رَام.. هَتْد ﴿ وَاعْلَمْهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿ وَهِي بَه شَكُو
 بَبِيرَكَه نَه وَهِي نَبْمَا بَبِن.

نَاخُو فَيْلَبَازَان لَه قَارِي خَوَا نَه مَبِينَن؟

﴿ ۴۵ ﴾ : أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ ﴿
 ثَايَا نَه وَانَهِي كَه پِيلَانَه كَانِيَان رِيكْ خَسْتَبُوو بَه نِيَازي لَه نَاو بَرْدِن وَ
 كُوشْتَتِي پَه يَامَبِير ﴿ نَاخُو دَلْنِيَان لَه وَهِي كَه خَوَا نُوقْمِي زَه وَبِيَان
 نَاكَات، وَهَكُو قَارُوونِي نُقُوم كَرْد؟ ﴿ أَوْ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا
 يَشْعُرُونَ ﴿ يَان لَه لَا يَه كَه وَهِي سَزَايَان بُو بَبِن كَه نَه وَان هَر هَه سْتِي
 پِي نَه كَه ن؟ وَاتَه: نَه وَ لَارِي بُوونِي نَه وَانَه، هَر نَه وَهِي شَايَه نَه،
 نَه گَه ر حِيلَم وَ حَه وَهِي لَه خَوَا نَه بُوَايَه، بُو يَه لَه سُورَه تَبِيكِي تَر دَا
 دَهْفَرْمُوئِي: (أَمْ أَمِنْتُمْ مِنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ الْأَرْضَ إِذَا هِيَ
 تَمُورٌ) ﴿ ۴۶ ﴾ : أَوْ يَأْخُذْهُمْ فِي تَقْلِبِهِمْ ﴿ يَان لَه رَبِي جَم وَ جُووَلُ وَ
 گَه شَت وَ گَه رِيَانَسَا بُو بَا زَر گَانِي وَ رَزَقُ وَ رُوْزِي قَارِيَان لِي بَكْرِي؟
 ﴿ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿ نَه شَتَوَانِ خَوَا دَه سَه وَ سَان بَكَه ن، وَ خُوْيَان
 دَه رِيَان بَكَه ن، وَهَكُو لَه سُورَه تَبِيكِي تَر دَا دَهْفَرْمُوئِي: (أَوْ أَمِنَ أَهْلُ
 الْقَرْيَةِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بِأَسْنَا بِيَا تَا وَهْم نَائِمُونَ، أَوْ أَمِنَ أَهْلُ الْقَرْيَةِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ
 بِأَسْنَا ضَحِي وَهْم يَلْعَبُونَ) ﴿ ۴۷ ﴾ : أَوْ يَأْخُذْهُمْ عَلَى تَخْوَفٍ ﴿ يَان لَه
 كَاتِي تَرَس وَ چَاوَه رَوَانِي كَرْدِنِي قَارِدَا بِيَان گَرِي؟ ﴿ فَإِنْ رِيكُمْ لِرُؤْفِ
 رَحِيمٍ ﴿ جَا بِي گُومَان پَه رَوَه رَد گَارَتَان لَه گَه ل نَه وَ هَمُوو دَه سَه لَاتَه
 دَا زُوْر بَه سُوْزُو مَبِيرَه بَانَه، بُو يَه پَه لَه نَاكَاو سَزَاتَان دُوا نَه خَات بُو
 رُوْزِي خُوِي، پِغَه مَبِيرَش دَهْفَرْمُوئِي: (إِنَّ اللَّهَ لِيَلْمِي لِلظَّالِمِ حَتَّى
 إِذَا أَحْذَهُ لَمْ يَفْلِتْهُ)) (مَتَّفَقٌ عَلَيْهِ).

زِينْدُووونَه وَهِي هَر چِي تَر نَه وَان جِيَاوَا زِيَان تَبِيْدَا هَه بُوو بَه رَاسْت
 دَه رُچُوو ﴿ وَاعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴿ وَبَا نَه وَانَهِي كَه كَافِرُو بِي بَاوَه رِن
 چَاك بَزَانِن ﴿ أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ ﴿ كَه بِي گُومَان دَرُوْزِن بُوون كَه
 نَه يَان گُوت مَرْدُوو زِينْدُوو نَابِيْتَه وَهِي، نَه نَجَا پَاش نَه وَهِي فَرِيشْتَه كَان
 پَبِيَان دَه لَيْن: (هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تَكْذِبُونَ، أَفَسِحْرٌ هَذَا أَمْ
 أَنْتُمْ لَا تَبْصُرُونَ، إِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا إِمَّا
 تَجْزُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) ﴿ ۴۰ ﴾ : إِمَّا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَا أَنْ
 مَرْدُوو چُون زِينْدُوو نَابِيْتَه وَهِي، خُو نَبْمَه كَاتِي بَمَانَه وَهِي هَر شَتِي
 بَكَه يِن، قَه سَمَان هَر نَه مَهِيَه ﴿ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿ كَه پَبِي
 بَلْبِيِن: بَبِه، دَه سَت بَه جَبِي نَه وَبِش دَه بِي وَ دَبْتَه دِي، ثَبِيْت هِيج
 نَارَه حَتِيْبَه كِي تَبِيْدَا نَبِيَه بُوْمَان، دِيَارَه قِيَامَه تَبِش يَه كِيكَه لَه وَشَتَانَه
 كَه زُوْر بَه نَاسَان دَه بِن، لَه سُورَه تَبِيكِي تَر دَا دَهْفَرْمُوئِي: (وَمَا أَمْرُنَا
 إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلِمَةً بَالْبَصْرِ) يَان دَهْفَرْمُوئِي: (مَا خَلَقْنَاكُمْ وَلَا بَعَثْنَاكُمْ إِلَّا
 كَنَفْسٍ وَاحِدَةً..).

كُوجِبَه رَانِي رَبِي خَوَا:

﴿ ۴۱ ﴾ : وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا ﴿ وَهِي نَه وَهِي كَه سَانَه يَش
 كَه لَه بَه ر خَوَا وَلَات وَ نَبِشْتَمَانِي خُوْيَانِيَان بَه جَبِي هَبِشْت، پَاش
 نَه وَهِي كَه نَاهَقِي وَ سَهْتَمِيَان لِي كَرَاو نَازَار دَرَان، وَاتَه: نَه وَانَهِي
 كُوجِبِيَان كَرْد بُو (حَه بَه شَه) ﴿ لِنُبْؤِنَهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ﴿ بَه
 تَه نَكِيد نَبْمَه يَش هَر لَه دُونِيَادَا لَه جِيگَايَه كِي چَاك دَا نَبِشْتَه جَبِيِيَان
 دَه كَه يِن، نَه وَهِي بُو دُوَا بِي هَاتَنَه (مَه دِينَه) وَ، خَه لُكَه كَه ي
 پَبِشَوَا زِيَه كِي گَه رَم وَ گُورِيَان لِي كَرْدِن وَ حَه وَانِيَانَه وَهِي ﴿ وَلَا جُرَا الْآخِرَةَ
 أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿ دَلْنِيَان پَادَاش وَ مَزَهِي نَه وَ دُونِيَا زُوْر
 بَاشْتَرُو گَه وَرَه تَر نَه بِي لَه پَادَاشِي دُونِيَا، نَه گَه ر دُوا كَه وَتُووَان لَه
 هَبِجَرَه ت زَانِيِيَايَان ﴿ ۴۲ ﴾ : الَّذِينَ صَبَرُوا ﴿ كُوجِبَه رَان نَه وَانَه بُوون
 كَه لَه سَه ر جَبِي هَبِشْتَتِي زَبْدُو شَارُو هَمُوو شَتِيك لَه بَه ر خَوَا نَارَامِيَان
 گَرْت ﴿ وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿ وَ تَه نَهَا هَه ر بَه پَه رَوَه رَد گَارِيَان
 پَشْت دَه بَه سَتِن، بُو يَه تُوَانِيَان وَلَات وَ نَبِشْتَمَان وَ سَامَان وَ خَزْم وَ
 كَه س وَ كَارِيَان جَبِي بَلِن.

پِغَه مَبِيرَان هَه مُوو لَه پِاَوَان بِيوون:

(نَبِشِن عَه بِيَاَس) نَه لِي: خَوَاي جَوَانَسَا كَار هَر كَه پِغَه مَبِيرَمَان
 (مُوَحَه مَه دِي) ﴿ نَارِد، عَه رَه بَه كَان نَكُووِي وَ نَبِيْن كَارِيِيَان كَرْدُو
 گُوتِيَان: چُون دَه بِي لَه نَبُو بَه رَه ي ثِينَسَان دَا پِغَه مَبِير بَنَبِير دَرِي!
 چُونَكَه بَه لاي نَه وَانَه وَهِي پِغَه مَبِير هَه ر دَه بِي فَرِيشْتَه بِي، جَا
 نَه وَهِي بُوو خَوَا لَه سُورَه تَبِي (بِيُونَس) دَا فَرْمُوئِي: (أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبَا

أحدهم بالأنثى ﴿ هەر کاتیکیش مژده و هه والی کچی بهیه کیکیان بدری ﴿ ظل وجهه مسودا ﴾ دهبینی دهم و چاوی رهش هه ل دهگه ری ﴿ وهو کظیم ﴾ دهروونیسی بهرامبه ر به خوا پره له قارو رگ و، پییش دهخواته وه خهریکه دهته قیتسه وه، هه ره بهر شه وه کچی داوه تی! ﴿ ۵۹: يتواری من القوم من سوء ما بشر به ﴾

له نیو شه وانه یشدا که خویان به پیشکه وتوو خاوه ن شارستانییه ت ده زانن، حالی ژنان له لایان که متر نییه له وانه ی سه رده می نه فامی کۆن، بویه ده لیین هه ر ئیسلام بوو پله و پایه و که سیتی ژنانی به رز کرده وو، گه یانده شه و جیگایه که پیغه مبه ر ﴿ بفرموی: (إنما النساء شقائق الرجال) ﴾، وه به سه دان وشه ی جوان و پرشنگذاری تر، پله و پایه ی ثافه ت ده نرخینی ده یخاته پال پیاو، ئیسلام هه ر که هات رایگه یانده و فرموی: (ولهن مثل الذي عليهن بالمعروف) به م وته ی پیروزه ی خوایه مافی ژنانی دیاری کردو نرخان دی، شه مه به و شیویه، له ولایشه وه له پیش چاوی عه ره به کانه وه پیغه مبه ر ﴿ دهستی خاتوو (فاتیمه) ی کچی ده گرت و ماچی ده کرد، له کاتیکا که شه وان کچانیان زبنده به چال ده کرد، وه ههروه ما کاتی خاتوو (فاتیمه) به اتبا بۆلای پیغه مبه ر ﴿ له به ری هه لده سایه وه، وه کاتیکیش له سه فه ر ده گه رایه وه سه ردان شه کرد.. به لام به داخه وه تا ئیستایش ژن وه کو پیویست نه گه یشتوته جیگه ی شیای خوی و، شه و یاسایانه ش ئیستا باسی مافی ژنان ده که ن هه ر له سه ر کاغه ز ماونه ته وه و، موسلمانانیش جۆره بۆچوون و ته سه وریکی تایبه تیان هه یه، خو شه وروپاو ولاتانی تریش له پیش چاوه وه ن که چۆن ثافه تیان کرده وه به بووکه شووشه له چیشته خانه و جیگا بازرگانی و، گه شت و گه رانه کاندایه وینه و نیگار ده یرازیننه وه، وه چۆن له مه له وانگه کاندایه زه تی لی وه ره گه یردی، وه له هوتیل و موتیله کاندایه چۆن پره پالانته بلاو شه کریته وه به وینه ی ثافه ته وه بۆ پیشکه شکردنی خزمه تی میوانه کانیان؟! ده خوازم ده سه ته یه کی پسپورو خاوه ن ویزدان دابنرین بۆ توپزیسه وه لیکۆلینه وه له مافی ژنان و مه سه له گرنگه کانی ژنان له ئیسلامدا، هه تا به کویرانه، وه یان به نه زانین، وه یان به دوژمنایه تی موسلمانان لیره وه له وی ئیسلام تاوانبار نه کری.

به زوویی خواگیر نابن:

﴿ ۶۱: ولو يأخذ الله الناس بظلمهم ﴾ شه گه ر به هوی سته م و له سه نوور ده رچوونه وه خوا ی کار جوان خه لکان بگری ﴿ ماترک علیها من دابة ﴾ شه وا هه یچ ره وهنده و گیانله به ریکی به سه ر زهویه وه نه ده هیشت، چونکه به رامبه ر فه رمان و نیعمه ته کانی خوا، مرؤف به سه روش لاره لاساره ﴿ ولكن يؤخرهم إلى أجل مسمى ﴾ به لام هه تا ئاکامیکی دیاری بیکرا و بۆیان، دوا یان ده خاو ده یان هیلیته وه ﴿ فإذا جاء أجلهم لا يستأخرون ساعة ولا يستقدمون ﴾ ئینجا که ئاکامیشیان هات، ته نها ساتیک پاش و پیش نا که ن لینی ﴿ ۶۲: ويجعلون لله ما يكرهون ﴾ وه هه رشتی خویان پییان ناخوشه و

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَسْتَأْذِنُوا فَمَا تُفْلِحُونَ ﴿ وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَحِلُّ لَهُمْ حَبِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ قَالُوا لَنَشْتَعَنَ أَعْمَاءًا كُنْتُمْ تَقَرُّونَ ﴿ وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ﴿ وَإِذَا بَشَّرَ أَحَدَهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهَهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿ يَتَوَرَّى مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَبِهِ أَيَسْكَهَ عَلَىٰ حُبِّهِ ﴿ أَرَيْدُمْ فِي الرُّءُوبِ أَلَأَسَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مِثْلُ التَّوْبَةِ وَاللَّهُ الْأَعْلَىٰ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿ وَلَوْ يَأْخُذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِم مَّا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَفْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿ وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ السَّبِيحَةَ الْكُذِّبَ إِنَّ لَهُمُ اللَّعْنَةَ لَا يُخْفَرُ مِنْهَا أَنَّهُمُ اتَّخَذُوا رَبَّهُمْ مُّشْرِكِينَ ﴿ قَالُوا لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ آلِ نُوحٍ مِّن مَّبَلِكٍ فَرَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿ وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿

له ناخوشی و خرابی شه و مژده یه ی پیی دراوه، له خه لک خوی ده شاریته وه، هه ز نا کات بیبینن ﴿ ایسکه علی هون ﴾ نازانی ناخو له سه ر سووکی وشه ره مزاری رای گری و به خوی بکا؟ ﴿ أم یدسه فی التراب ﴾ یان بیخاته ژیر خۆله وه و زبنده به چالی بکات؟ ﴿ ألساء ما یحکمون ﴾ چاک بزانه ن! برپاریکی زور خراب ده دن کاتی کیژ ده دن به خواو، بۆ خویانیش کور! ﴿ ۶۰: للذين لا يؤمنون بالآخرة مثل السوء ﴾ بۆ که سانه ی که بر وایان به رۆزی دوا یی نییه، وینه و سیفه تیکی خرابیان هه یه، واته: هه زکردن له کوربان و رکبوون له کچان ﴿ والله المثل الأعلى ﴾ خو مه سه ل و وه سفی به رزو بلندیش بۆ خوایه: (بی نیازی له منال وله هه موو شتیک) ﴿ وهو العزيز الحكيم ﴾ هه ر شه ویشه بالاده ست و ده سه لاتدارو کار به جی و هه موو کاریکی دروست و ره وایه. به تی.. سووک و چرووک ته ماشا کردنی ژنان، وه نه بی ته نها هه ر له ناو عه ره به کانی سه رده می نه فامییدا باو بووی، به لکو

حزلی لی ناکهن دایدنه نین بؤخوا ودهیکه نه هاوبه شی، نه وها بریاری کچ ددهن بؤ خوا، که چی خؤشیان لئی رانه کن! نه وته شهریکی بؤ داده نین، که چی خؤیان له شهریک راده کن! ﴿وتصف ألسنتهم الکذب﴾ له گهل نه وپشدا زمانیان گؤ به درؤ دهکا وده لیت: ﴿أن لهم الحسنی﴾ که پاشه رؤزی چاک و باش به بؤ چوونی خؤیان- هه بؤ نه وانه! ﴿لاجرم أن لهم النار﴾ بی گومان نه و قسه یانه وانیه، بؤ نه وان هه رئاگری دؤزه خ هه به، نه ک پاشه رؤزی چاک وهک خؤیان ده لین ﴿وأنهم مفطون﴾ سه ره رای نه وپش پئشی خه لکانی تر ده خرین و به په له ره وانه ی دؤزه خ ده کرین و، له وی بی سه رو شوین ده بن و له بیر ده کرین ﴿۶۳: تالله لقد أرسلنا إلى أمم من قبلك﴾ سویند به خوا به ره له تویش گه لی پیغه مبه رمان نارده لای چهند هؤزو نه ته ویه ک، بؤ رینمای بی و شاره زاکردونیان له رنی راست ﴿فزين لهم الشيطان أعمالهم﴾ جا شه یتان کارو کرده وه خراپه کانیانی لا شیرین کردن، به ره نه لستی په یامبه رکان وهستان ﴿فهو وليهم اليوم﴾ جا نه مرؤش، واته: له دونیادا هه نه وه دؤست و یارمه تیده ریان، دیاره که شه یتانیش چ یارمه تیده ریکی ناله بارو خراپه ﴿ولهم عذاب أليم﴾ وله رؤزی قیامه تیشدا سزایه کی ئیش پیگه به نه ریشیان بؤ هه به و، رزگار یان نابیت لئی ﴿۶۴: وما أنزلنا عليك الكتاب إلا لتبين لهم الذي اختلفوا فيه﴾ وه ئیمه هم قورئانه شمان هه بؤ نه وه نارده بؤت نه ی پیغه مبه ر! ﴿بؤ نه وه ی جیساواری وئیختیلافیان تییدا هه به بؤیانی رؤشن بکه یته وه ﴿وهدی ورحمة لقوم یؤمنون﴾ و بیبته ری نیشانان و، رحمه ت و میهره بان بؤ گهل وهؤزی بیبه وی ئیمان به یینی ﴿۶۵: والله أنزل من السماء ماء﴾ وخوا له ئاسمانه وه به ده سه لاتی خؤی ئاوی بارانده خوار ی ﴿فأحیا به الأرض بعد موتها﴾ ئینجا زهوی، دوا ی مردنی و وشک بوونی بی زیندوو کرده وه بووژانده وه، واته: هه ره وه کو به باران زهوی ده بزوی و وه بر دیت، هه ر ئاواش ده لکان به قورئان ده بزوی و وه به ردین ﴿إن فی ذلک لآیة﴾ بی گومان له وه دا به لگه به کی گه وره وه مهن هه به له سه ر بوون و یه کخوا به رستی ﴿لقوم یسمعون﴾ بؤ نه و خه لکانه که گو ی بؤ و ته ی راست و دروست بگرن، له ماناو مبه سستی قسه تی بگن.

لهم وئساتانه په نه بگرن:

﴿۶۶: وإن لکم فی الأنعام لعبرة﴾ به راستی له دروستکردنی مه رو بز و وشتر و گادا په ندو ئامؤزگاری گه وره هه به بؤتان، ده توانن زؤر به ئاسانی خوا ی کارزانی بی بدؤز نه وه ﴿نسیکم

مما فی بطونه من بین فرث و دم لبنا خالصا﴾ له نیوان سهروانی ناوسکیان و، له نیوان خویندا شیریکی پاک و خاوینتان بی ده نوشین ﴿ساتغا للشاربین﴾ خؤشمه زه و خؤشقوقه بؤ نوشینه ران، واته: زؤر به ئاسانی و ساده ده خوریته وه ده چیته خوار ی ﴿۶۷: ومن ثمرات النخیل والأعناب تتخذون منه سکرا ووزقا حسنا﴾ وه له

وَاللّٰهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَّتَّقُونَ ﴿۶۵﴾ وَإِن لَّكَ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةٌ لِّتُفَكِّرَ بِهَا فِي بَطْنِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لِّبَنَاتِهَا لَاصًّا أَبْعَادًا لِشَرِّ بَيْنِ ﴿۶۶﴾ وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿۶۷﴾ وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿۶۸﴾ ثُمَّ كُلِي مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا يَخْرُجُ مِنْ بَطْنِهَا شَرَابٌ مَّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِّلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿۶۹﴾ وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يُفَوِّضُكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿۷۰﴾ وَاللّٰهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِي كَفُرْتُمْ بِهِ إِذْ رَأَيْتُمْ رِزْقَ بَعْضِكُمْ عَلَىٰ مَآلِكَةٍ أَيْدِيكُمْ فَهِيَ فِيهِ سَوَاءٌ أَقْبَلْتُمُوهُ وَاللّٰهُ يَجْعَلُ لِكُلِّ شَيْءٍ مِّقْدَاتٍ ﴿۷۱﴾ وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَحْسَبُوا أَنَّكُمْ مُّؤْمِنُونَ وَاللّٰهُ يَكْفُرُونَ ﴿۷۲﴾

به رو میوه ی داری خورماو تریدا عه ره ق و، رزق و رؤزه کی چاک و پاک وه ده گرن و، واته: نه وه ی حه لاله لئیان وه کو سرکه و میوؤو. هتد شه رابیشی لی دروست نه کن، باشه! یاش نه و نیعمه تانه ئیدی شهرم ناکه ن لاری ده گرن؟ (ئیبین عه بباس) نه لی: دیاره نه مه پئش یاساغبوونی شه رابه ﴿إن فی ذلک لآیة لقوم یعقلون﴾ بی گومان له وه دا به لگه و نیشانه به کی گه وره هه به بؤ هه ر خه لکی تی بگا، ده رکی هه بی بؤدؤزینه وه ی خوا ی تاک و ته نیا. تییبینی: هم ئایه ته یه که م ئایه ت بوو دابه زی که زه می عه ره ق بکات.

میشه نگ و هه نگوین بؤ راده مینان نیشانن:

﴿۶۸: وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ﴾ یه ره ورده گاری تؤ به ئیلهام، رینمای میشه نگوینی کرد ﴿أن اتخذی من الجبال بیوتا ومن

الشجر وما يعرشون ﴿ که بچو له نیو تله بهردی شاخه کاندوا، وله ناو داراندا ولهو هه زالا و خانوانه شدا خه لک بؤت دروست ده کهن، جینی ژین و ژیواری خۆت سازیده ﴿ ۶۹: ثم کلی من کل الثمرات ﴾ پاشان بچو له هه ر گوول و میوه به ک بژیویوت بخو (بمژه) ﴿ فاسلکی سبل ربک ذللا ﴾ جا به ئاسانی بهو ریگانه دا برؤ که په روره دگارت بؤی ده ست نیشان کردوی بؤ مژینی شیلهی گوله کان ﴿ یرخ من بطونها شراب مختلف ألوانه ﴾ له نیو سکی میشه ننگه کاندوا خوار دنه وهیه (هه نگوین) یکی نایاب و هه مه ر ننگ دیته ده ری ﴿ فیه شفاء للناس ﴾ شفای گه لی نه خو شیی تیدایه بؤ مه رد ﴿ إن فی ذلک لآیة لقم یتفکرون ﴾ به راستی له وه شدا به لگه و نیشانه یه کی ئیجگار گه وره هه یه بؤ گه لی رابمینی و بیر بکاته وه له ده سه لاتی خوای گه وره؛ بیر بکاته وه و بلی باشه! نه و میشه نگوینته چو ن ده زانی و کئی فییری کرد نه و شهش پالووه به و شیوه یه ریک بخت که تا ئیستاش نه نداز یاران سه ریان لی سوور نه مینی. (نه بوو سه عیدی خودری) ده لیت: پیاویک هاته لای پیغه مبه ر ﴿ گوتی: براهم زکی ده چیت؟ فه رمووی: ده بچو هه نگوینی به ده ری، نه ویش چوو هه نگوینی دایه و چاک نه بوو! دووباره و سیباره پیاوه که چوو و هاته وه لای پیغه مبه ر هه ر گوتی: ناخر پیم داو چاک نه بوو! نه ویش ﴿ فه رمووی: ((صدق الله وکذب بطن أخیک)) بی سو خوا راست ده کاو زکی براهی تو درؤ ده کات، ده بچو هه نگوینی به ده ری، نه ویش چوو و دیسان هه نگوینی دایه و چاکه وه بوو (فتح الباری: کتاب الطب: ۱۰/۱۶۸، مسلم، کتاب الإسلام: ۱۷۳۶-۱۷۳۷). ﴿ ۷۰: والله خلقکم ثم یتوفاکم ﴾ وخوا ئیوهی دروست کرد، پاشانیس هه رکه ئاکامتان هات نه تانمرینی، له جیبیه کی تر دا ده فه رمووی: (الله الذی خلقکم من ضعف ثم جعل من بعد ضعف قوه...) ﴿ ومنکم من یرد الی أرذل العمر ﴾ هه یشتانه ئه بیاته وه بؤ ته مه نیکی زور که نه فتو په ککه وته و، هیچ بیرو هوشیکی لا نامینی و، گه لی جار قسه ی بی جیش له زاری ده ره چی و، ده که وینته ورینه ﴿ لکی لا یعلم بعد علم شیئا ﴾ تا دره نجام پاش به ئاگایی و زانین، هه موو شتیکی له بیر ده چیته وه و، هیچ شتیکی نازانی و: وه ک مندالی لی دیته وه، پیغه مبه ری خوا زور جار ده یغه رموو: ((اللهم! إنی أعوذ بک من البخل و الکسل و الهمم، و أرذل العمر و عذاب القبر، و فتنة الدجال و فتنة المحیا و الممات...)) (بوخاری). ﴿ إن الله علیم قذیر ﴾ به راستی خوا زور زانایه به هه سووراندنی کارو باری به نده کانی، زوریش ده سه لاتدارو به توانایه، مه یلی له کردنی هه رشتیک بییت به ئاسانی ده یسات ﴿ ۷۱: والله فضل بعضکم علی بعض فی الرزق ﴾ وخوا

فه زلی هه ندیکتانی داوه به سه ر هه ندیکتانا، له رزق و رزقیدا، له به ر هه ر حیکمه ت و به رزه وه نده ک خۆی ده یزانی، نه وه هه ژارمو، نه وه ده وله مه ندو پاشایه ﴿ فما الذین فضلوا برادی رزقهم علی ماملکت ایمانهم فهم فیه سواء ﴾ که چی نه وانهی سه رخراون و، رزق و رزقی باش و فره یان پی دراوه، واته: ئاغا کان، ئاماده نین به شی به نده کانیانی لی بده ن و ئیدی هه موو وه کو یک شه ریک و به شدار بن، واته: گه وره و سه رداران له و سامانه دا که خوا پینی داون ئاماده نین به نده کانیان بکه نه هاوبه شی خۆیان، جا ئیتر چو ن ده بیی نه وان بته کان و هه ندی له دروستکاره کان بکه نه شه ریک و هاوبه شی خوا له په رستندا؟! له ئایه تیکی تر دا هه ر له و باره یه وه ده فه رمووی: (ضرب لکم مثلا من أنفسکم هل لکم من ما ملکت ایمانکم من شرکاء فی ما رزقناکم فأنتم فیه سواء تخافونهم کخیفتمکم أنفسکم...). ﴿ أنبئنا الله یرحمنون ﴾ جا ئایا نکوولی نیعمه ت و به خششی خوا ده کهن و، هاوه لی بؤ داده نین؟! واته: ئایا ئیوه چو ن به شتی قایل ده بن بؤخوا، که چی بؤ خۆتان قایل نین پینی؟! رازی نابن به نده کانتان ببنه هاوبه شتان، نه ی باشه! چو ن نه وبتانه ده کهنه هاو به ش بؤخوا!.

له به لگه و به خشه کانی خویه زن و پیاوو کوپو نه وه:

﴿ ۷۲: والله جعل لکم من أنفسکم أزواجاً ﴾ وه خوا هه ر له جنسی خۆتان هاوولف و هاوسه ری دانی، خو ئه ر له خۆتان نه بووبا، وه کو ئیستا ئولفه ت و په یوه ندی باشتان نه ده بووو ژیا نتان سه ری نه ده گرت ﴿ وجعل لکم من أزواجکم بنین و حفدة ﴾ وه له و هاوولف و هاوسه رانه دا کوپه زاو نه وه ی پنی به خشین ﴿ و رزقکم من الطیبات ﴾ و له رزق و رزقی پاک و حه لالیشی پنی دان ﴿ أفبالباطل یؤمنون ﴾ جا ئایا بته په رسته کان - دوا ی شه و هه موو نیعمه ت و به هرانه - به پرو پووچ و باتل بر وا ده کهن؟! ﴿ و بنعمة الله هم یرحمنون ﴾ و به و گشت به هر وه به خششی خوا باوه ر ناکهن و ناسویاسی ده کهن!.

له قیامه تدا خوا له به رامبه ر شه و نیعمه تانه وه به مروقه کان ده فه رمووی: ((ألم أزوجکم؟ ألم أکرکم؟ ألم أسخر لکم الخیل و الإبل، و أذکر ترأس و تربیع؟)) (موسلم: ۴/۲۲۷۹). واته: نه ری هاوسه رم نه دایتی؟ نه ری شه سب و ماین و وشترم بؤ رام نه کردیت؟ نه ری ئازادم نه کردیت سه رداری خۆت و خانه و لانه ی خۆت بکه یست؟ ﴿ ۷۳: و یعبدون من دون الله مالا یملک لهم رزقا من السموات و الأرض شیئا ﴾ و نه وانه له باتی خوای کارزان شتیکی شه په رستن که له ئاسمانه کان و زه ویدا ده سه لاتی هیچ جو ره رزق و

روزیه کیان نبیه بویان ﴿ ولا يستطيعون ﴾ وناشتوانن باران ببارینن ویاں دارو دره ختیان بو سه وزبکن، که چی هر دهیانپه رستن!
 ﴿ ۷۴: فلا تضربوا الله الأمثال ﴾ جا نیتر نیوه نمونوه شه ریک بو خوا مهیننه ناراوه، چونکه نهو بی شه ریک و بی وینه یه ﴿ إن الله يعلم وأنتم لا تعلمون ﴾ به راستی خوا پووچه لی نه وهی دهیکه نه دهیزانی، وه نیوه بی ناگان ونازانن.

﴿ اقرب ﴾ وهاتنی روژی قیامه تیش هینده ناسانهو خیرایه هه ره بقه د چاوتروکانیکه، یان له خیراییدا له وهیش نزیکتره، چونکه تنها هه ره نه وهنده یه که خوا پیی بفرموی ببه، نه و جا ده ست به چی ده بیست.. جا نهو کاته نهو روژه هات، نیتر هه ق و ناهه ق روونتر ده رنه که وهی، له نایه تیکی تردا ده فرموی: ﴿ وما أمرنا إلا واحدة

نمونه‌ی مسلمان و کافر، یان بت و خوا:

لیزه دا خوی کار جوان نمونه‌ی مروفی مسلمان و بی باوه ر دینیتیه وهه ده فرموی: ﴿ ۷۵: ضرب الله مثلا عبدا مملوكا لا يقدر على شيء ﴾ خوا مه سهل و نمونه - یو خوی و یو نهو بتانه دینیتیه وهه نه یانکه نه هاویه ش بوی- به بنده یه ک که توانای هیچ شتیکی نه بیست ﴿ ومن رزقناه منارزقا حسنا ﴾ وهه که سیکی خاوه ن باوه ری وایش که رزق و روزییه کی چاک و پاکتی داوه تی ﴿ فهو ينفق منه سرا وجهرا ﴾ جا نه وه سه لاتاره یان به نهینی و به نا شکر لینی ده به خشیت و دهستی هه ره له خیردایه، نهویدیکه ش، واته: هیچ لی نه ها تو وهه که بی خیرو بیز لینی وه ستاوه وهیچی لی ناوه شیتیه وهه ﴿ هل يستون ﴾ ناخو نهو دوو که سه وهه که یه ک بن؟ ﴿ الحمد لله ﴾ سو یاس بو خوا که هه ق و راستی ده رکه وت ﴿ بل أكثرهم لا يعلمون ﴾ به لام زور به یان نه م حه قیقه ت و راستیانه نازانن، بویه دروستکراوو دروستکه ره وهه که یه ک ته ماشا ده که ن!! ﴿ ۷۶: وضرب الله مثلا رجلین ﴾ وخوا به دوو پیوا ده رباره ی هه ق و ناهه ق مه سهل و نمونه یه ک ده هی نیتیه وهه ﴿ أحدهما أبکم لا يقدر على شيء ﴾ یه کیکیان لاله و، توانای هیچ شتیکی نبیه، تاکاریکی خیری لی بوه شیتیه وهه ﴿ وهو کل علی مولاه ﴾ وهه که وهه و تهو سه ر باری ناغاکه یه تی ﴿ اینسا یوجهه لا یأت بخیر ﴾ به هه ره لایه کا بینیری، خیریک به ده ست ناهینیت ﴿ هل یستوی هو ومن یأمر بالعدل وهو علی صراط مستقیم ﴾ ناخو که سیکی لالی هیچ لی نه ها تووی ناواو، که سیکی ش به رده و ام فرمان به دادگه ری بداو له سه ر راسته ریش بی، وهه که یه ک و ابن؟! دیاره هه رگیز وهه که یه ک نین، جا باشه شه ی چون نیوه بتان ده که نه شه ریک و هاویه شی خوا؟!.

وَعَبْدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿ ۷۴ ﴾ فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿ ۷۵ ﴾ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنْنَارِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوِي الْمُعْتَدِلُ بِالْأَكْثَرِ هُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿ ۷۶ ﴾ وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبُوكُمْ لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى مَوْلَاهُ أَيْنَمَا يُوَجِّههُ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿ ۷۷ ﴾ وَاللَّهُ عَزِيزٌ عَلِيمٌ ﴿ ۷۸ ﴾ وَالسَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أُمِرَ السَّاعَةَ إِلَّا كَلِمَةً الْبَصِيرِ ﴿ ۷۹ ﴾ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِلَيْكَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿ ۸۰ ﴾ وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بَطْنِ يَثْرِبَ لِمَا كَفَرْتُمْ لَكُمْ أَنْتُمْ شَرِكَاؤُكُمْ لَكُمْ السَّمْعُ وَالْأَبْصَارُ وَالْأَفئِدَةُ لَعَلَّكُمْ تُشْكُرُونَ ﴿ ۸۱ ﴾ أَلَمْ يَرْوِا إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوْاءِ السَّمَاءِ مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿ ۸۲ ﴾

کلمح بالبصر ﴿ إن الله على كل شيء قدير ﴾ به راستی خوا به سه ره موو شتیکا به قیامه تیش وهه هیزو ده سه لاتی هه یه وهیچی شتیکی ناتوانی به ره هلستی بکات، یان نه م نایه ته ده فرموی: ﴿ ما خلقکم ولا بعنکم إلا کنفس واحده ﴾ ﴿ ۷۸: والله أخرجکم من بطون أمهاتکم لا تعلمون شیئا ﴾ خوا نیوه ی له پزدانی دایکتانا وهه رهینا، که چی نهو کاته هیچ شتیکتان نه ده زانی ﴿ وجعل لکم السمع والأبصار والأفئدة ﴾ وگوئی و چاوو دلی پیدان، هه تا به ژیرانه بیبریکه نه وهه ﴿ لعلکم تشکرون ﴾ به شکو شوکرانه بزیری بن و، به باشی خوا بناسن، نه م نایه ته ی: ﴿ قل هو الذی أنشأکم وجعل لکم السمع والأبصار والأفئدة قليلا ماتشکرون ﴾ هه بو سه لاندنی نهو راستیه یه ﴿ ۷۹: ألم یروا إلى الطیر مسخرات فی جو السماء ﴾ ناخو سه یری بالچنده یان نه کرد بیست، که چون له که ش و هه وای ناسماندا رام کراون بو فرین و گه ران ﴿ ما یمسکهن إلا الله ﴾ دیاره که خوا نه بی کئی ده توانی نه وانه رابگری، به تاییه ت کاتی

زانینی هه مو نادیاریک و هاتنی روژی په سلان بو خوا یه:

﴿ ۷۷: والله غیب السموات والأرض ﴾ زانینی کارو باری هه موو نادیاریک له ناسمانه کان و زه ویدا، هه ره بو خوا یه، هه ره نهو ده زانی چونه، که ی ده بیست ﴿ وما أمر الساعه إلا کلمح البصر أو هو

باله کانیان بلاو ده که نه وهو، کاتیکیش به خوئیانیانه وه دهنوو سینن ﴿ان فی ذلک لآیات لقوم یؤمنون﴾ که بی گومان لهو شتانه دا چه ندین به لگه و نیشانه هه به بۆ که لی باوه ربیننی.

ده سا بۆ شوکری خوا ناکه ن؟ ﴿۸۱﴾: والله جعل لکم ما خلق ظللا ﴿ولهو شتانه دا خوا بۆی دروست کردون، سیبه رگه لیکتی بۆ به دیهینان تا له گهرما خوژتانی پی بیاریزن﴾ و جعل لکم من الجبال اکنانا ﴿وله کپوه کانیسه دا گه لی په ناگاو جینگای په سیوی وه که ورگ و شهکهوت و... هتد بۆ داناون﴾ و جعل لکم سرایل تقیم الحر ﴿و جلك و پۆشاکیکی بۆ داهینان که له کاتی گهرماو سه رمادا ده تانپاریزی﴾ و سرایل تقیم باسکم ﴿وه جلكیک زریبی جهنگی- که له زهبری جهنگ له گه ل په کتردا ده تانپاریزی﴾ کذلک یتم نعمته علیکم ﴿ثا به و شیوه به خوا به خشش و نیعمه تی خوئی ته واو ده کا بۆتان﴾ لعلکم تسلمون ﴿به شکو باشتر ملکه چی فه رمانه کانی بین و په کلا بینه وه بۆی﴾ ﴿۸۲﴾ فان تولوا فانما علیک البلاغ المبین ﴿ئینجا نه گهر پاش نه وه هه موو هه ول و روونکرده وه به، هه ر پوویمان له باوه ربینان وه رگتیرا، نیه گهران مه به، چونکه تو تنها گه یاندنیکتی ئاشکراو نمایانت له سه ره﴾ ﴿۸۳﴾ یعرفون نعمة الله ثم ينكرونها ﴿نیعمه ت و به خششی خوا ده ناسن و، پاشانیش نکوولی ده که ن﴾ و اکثرهم الکافرون ﴿و زۆریه شیان کافرو بی باوه ربان!﴾

حالی موسریکان له روژی حه شهردا:

﴿۸۴﴾: و یوم نعت من کل امة شهیدا ﴿ئهی پیغه مبه را هه موو کافرینک وریا بکه ره وه له روژی که له هه موو ئوممه ت و نه ته وه به ک ئاگادارو شایه تیک (به یامبه ریک) دینین، هه تا شایه تی له سه ر شیوه ی وه لامدانه وه یان بدا﴾ ثم لا یؤذن للذین کفروا ﴿له پاشان مؤله تی قسه و پارانه وه به کافرو بی پروایان نادریت﴾ و لاهم یستعتبون ﴿و داوای ره زایه ت خوازیشیان لی ناکری بۆ برو بیانوو هینانه وه خسوا له خو رازی کردن، چونکه دیاره که درۆ ده که ن، له جینگایه کی تردا ده فه رموی: (هزا یوم لاینطقون، ولا یؤذن لهم فیعتذرون)﴾ ﴿۸۵﴾: و إذا رأى الذین ظلموا العذاب کاتی که سه تهمکاره کان جه زه به وه سزای دوزخ ده بینن ﴿فلا یخفف عنهم ولا هم یظنون﴾ ئیتر نه سزایان لی که م نه کریته وه، نه مؤله تیش ده درین بۆ کاتیکی تر، به لکو به به له ده یانفرینن بۆ ناو ئاگر، چونکه ئاکامیان ئاشکرایه ﴿۸۶﴾: و إذا رأى الذین أشركوا شركاءهم ﴿جا که هاویه شه دانه ران چاویان به په رسراوو هاویه شه کانیان ده که ویت﴾ قالوا ربنا هؤلاء شرکاءنا الذین کنا ندعوا من دونک ﴿ده لین: ئهی پهروه دگاری ئیمه!! ئه مانه ن هاویه شه کانمان- که له دونیادا- له باتی تو هاوارمان بۆ ده بردن و ده مانپه رستن، دیاره ئه مه پی لینانه به تاوانه کانی خوئیان و داوای سوککردنی سزایشه بۆ خوئیان

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَابِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثْنَاوًا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿۸۱﴾ وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ مَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ آلَافًا لَّتَنْتَابُوا وَجَعَلَ لَكُمْ سُرُرًا تَقِيلُونَ عَلَىٰ الْحَرِّ وَسُرُرًا عَلَيْكُمْ فَتَقِيلُونَ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسَلِّمُونَ ﴿۸۲﴾ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكُمُ الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿۸۳﴾ يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يَمُكِّرُونَ بِهَا وَأَكْثَرُهُمْ أَكْثَرُ فُرُوقٍ ﴿۸۴﴾ وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿۸۵﴾ وَإِذَا رَأَوْا الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يَخَفُّ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿۸۶﴾ وَإِذَا رَأَوْا الَّذِينَ أَشْرَكُوا شَرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَؤُلَاءِ شَرَكَاؤُنَا الَّذِينَ كُنَّا ندْعُوا مِنْ دُونِكَ فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿۸۷﴾ وَالْقَوْلُ إِلَىٰ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ أَلْسِنَةٌ وَضِلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْتَرُونَ ﴿۸۸﴾

خانوو و کالا و کهل و په ل هه موو نیعمه تی خوان:

﴿۸۰﴾: والله جعل لکم من بیوتکم سکننا ﴿خوا له مال و خانوو کانتاندا حه وانسه وه سوکناگه ی بۆ داناون، به تاییه ت نه وانته تان گه شتیارو کۆچه ری نین﴾ و جعل لکم من جلود الأنعام بیوتا ﴿وه له پیستی ئاژهل (مه رو بز و وشتر و گا) یش خانووی بۆ فه راهم هینان، واته: له موو و کورک و خسوری و به رگن، چادرو جوړه ها نیشنگای تری لی دروست ده که ن بۆ حه وانسه وه تان﴾ تستخفونها یوم ظعنکم و یوم إقامتکم ﴿که له روژی بارکردن و له کاتی مانه وه شتاند، سووک و ئاسان هه لده سن و نه م لا بۆ شه ولا ده گویزنه وه﴾ و من اصوابها و اوبارها و اشعارها اثناوًا ﴿وه له خوری مه ره کان و، کورکی وشتره کان و، مووی بز نه کان، رایه خ و جل و به رگ و... کالا و ناومال ده ست ده خه ن﴾ و متاعا إلى حین ﴿وه تا کاتیکی دیاریکراو، که لکی تریان لی وه ده رگن،

شاء ربك ليجعل الناس أمة واحدة ولا يزالون مختلفين إلا من رحم ربك ولذلك خلقهم ﴿ ولتسألن عما كنتم تعملون ﴾ سوئندى لهو هموو كارو كردهويه ئيوه كردتان دهپرسرئتهوه.

سهرنجيک: (قورتوبى) دهئى: (اللام فى وليبين).. (ولتسألن) مع النون المشددة بدلان على قسم مضمرا. واته: ئهوى پيئى (لام) انه كه له كرداريكا ههن و، كؤتاييئشى به (نون)سى (تهؤكيد) ديئت، بؤ سوئنده، وهكو (ليبينن) و.. هئد. ﴿ ۹۴: ولا تتخذوا أيمانكم دخلا بينكم ﴾ وه به سوئندو پهيمانهكانتتان دهغئى و فرو فيئل و كزى لهگهل يهكتر مهكهن، واته: وادهبئ سوئند بؤ يهكتر دهخؤن و پهيمان به يهكتر دهدهن، كه چى دلتان شتيكى ترى تيئداهي ﴿ فترل قدم بعد ثبوتها ﴾ نهكا بهوكاره بئى بخليسىكى و لهسهر ريبازى باوهر بترائيت، پاش دامهزاندن و سابت بوونى لهسهر ئهوى ريبازه، واته: بهكار هيئنانى سوئندو پهيمان به نيازى دهخئى و فرت وفيئلهوه، مروفئ له ريبى راست دهترائينئى ﴿ وتذوقوا السوء بما صددتم عن سبيل الله ﴾ وه نهوهك بههوى ريگريئانهوه له ريگهئى خوا سزاي سهخت بچيئن ﴿ ولكم عذاب عظيم ﴾ وه له دوارؤؤيشدا سزايهكى گهوره تان بؤ ههيه ﴿ ۹۵: ولا تشتروا بعهد الله ثمنا قليلا ﴾ و به ليئن و پهيمانئى به خواتان داوهو، به يعهئى به په يامبهرتان داوه، به نرخ و بهايهكى كه م مفروشن و مهگورنهوه ﴿ إنما عند الله هو خير لكم ﴾ بئى گومان بن هه رئهو خيرو پاداشهئى لاي خوا ناماده كراوه، له هموو شئى بؤ ئيوه چاكرته ﴿ إن كنتم تعلمون ﴾ نهگهر بزائن ﴿ ۹۶: ما عندكم بنفد ﴾ ههرچى لاي ئيوه يه تيا ده چئى و نابووت ده بيت ﴿ وما عند الله باق ﴾ وه ئهوى خيرو پاداشه لاي خوايه، هه رده ميئئتهوهو كؤتايى نايهت ﴿ ولنجزين الذين صبروا أجرهم بأحسن مما كانوا يعملون ﴾ وه ئه م ش سوئندى بيت ئهوانهئى وا له بهرامبهر فرمانه كانى خواوه به ئارام بوون و نه پسان، ئيمه به چاكرت له وهئى كر دوويانه پاداشيان ده دهينهوه.

واته: ئهوى سوئندو پهيمانهئى لهگهل خه لكيكدا گرئى دهدهن، زؤر گرنگى بدهئى و، به كه م سهيرى مهكهن و، بئى هوى شهري هه ليمه وه شيننهوه ﴿ وقد جعلتم الله عليكم كفيلا ﴾ وه به تاييهئى كه خواتان به سهر خؤتانهوه كردهوه به (كه فيئل) و ده سه بهر ﴿ إن الله يعلم ما تعملون ﴾ به راستى خوا ده زانئى ههر كارئى ئيوه ده يكهن ﴿ ۹۲: ولا تكونوا كالتى نقضت غزلها من بعد قوة أنكاثا ﴾ ئيوه وهكو ئهوى ئافه رته مه بن كه هموو كات ريسه كهئى خؤى دواى ريسان وبه هيئ بوونى، خاوده كردهوهو كوتكوت ده بوو، واته: پهيمان دان به توندى و، ئينجا هه لوه شانده وهئى به ناسانى، وهكو كارئى ئهوى ئافه رته وايه كه ريسه كهئى خؤى پاش ريسانى خاوبكاتهوهو بيكاتهوه به خورى، جا ئيوه خاوهئى قسهو ئيمزاو پهيمانى خؤتاتان بن، به تووره بوونئى ساده پهيمان شكيئى مهكهن ﴿ تتخذون أيمانكم دخلا بينكم ﴾ سوئندو پهيمانهكانتتان به نيازى ئهوهو بيت فرو فيئل له يهك بكه و، يهكتر بخه له تيئن ﴿ أن تكون أمة هي أربى من أمة ﴾ بهو به هانهئى فلانه ئوممهت و گهل، لهگه ليئى تر زؤرترو به هيئتره.

لهو سه رده مه دا كه لهگهل لايه كدا پهيمانيان ده به ست، پاشان كه ده ياندى لايه كى تر به هيئتره، ئهويان هه لده وه شانده وهو، ده هاتن لهگهل ئه م لايه نه كهئى تر دا پهيمانيان ده به ست! جا قورئانئى پيروؤ هات كارئى واى به دزيوو ناپه سهند وه سف كرد ﴿ إنما يبلوكم الله به ﴾ دياره خوا ههر ده يه وهئى بهو پهيمانه تاقيبئتان بكاتهوه؛ به راوردتان بكات ئاخؤ كئى پهيمان ده شكيئى و، كئش نايشكيئى ﴿ وليبينن لكم يوم القيامة ما كنتم فيه تختلفون ﴾ دنلياشبن ئهوى شتانهئى كه ئيوه جياوازئى و ئيختيلاف تان تيئدا هه بوو خوا له روؤى قيامه تدا بؤتان ده رده خا؛ ههق و ناههقتان بؤ روئن ده كاتهوهو، هموو كه سيكئش به پيئى ئهوه پاداش و تؤله وه رده گرئت.

ئه رخوا ويستباى گشتتان هاوئايين ده بوون:

كردارى باشه و پاداشته كهئى:

﴿ ۹۷: من عمل صالحا من ذكر أو أنثى وهو مؤمن ﴾ ههر كه سيك - له نير يان له مئى - ههر كارئى چاك ئه نجام بدهو، به ئيمان و باوه رداريش بيت ﴿ فلنحيينه حياة طيبة ﴾ به ليئن بيت بيئنين به ئيمانئى پاك، واته: به ئيمانئى به قناعات و به سه عادهت، له م فرموده يه شدا - كه پيشهوا ئه حمده ريوايهئى كردهوه - بؤ دووياتئى ئهوه ها تووهو ده فرموى: ﴿ (أقدأفلح من أسلم، و رزق كفافا، و نفعه الله بما آتاه) ﴾ واته: ئه وهئى موئلمان بووو رزق و روؤى خود كه فافى درايه و، خواش به وهئى پيئى داوه قناعاتئى پيئى كرد، بئى شك ئه و

﴿ ۹۳: ولو شاء الله ليجعلكم أمة واحدة ﴾ نهگهر خوا ويستباى هه مووتانئى ده كرده گه ليئى هاو ئايين، واته: گشتتانئى ده خسته سه ر يهك شارپگه، ئيتر ئهوى دمه جياوازئى و، په راگه نده يئى دروست نه ده بوو ﴿ ولكن يضل من يشاء ويهدى من يشاء ﴾ به لام دياره حيكه مهت و خواستئى جوړيئى تره، مه يئى له گو مراكردنى ههر كه سيك بيت، ئهوا لارئى و گو مراه ده كات، هه زيشئى له رينمايئى ههر كه سيك بيت، ئهوا شاره زاو رينمايئى ده كات. له ئايه تيئى تر دا جهخت له سهر ئهوه ده كاتهوهو ده فرموى: (ولو شاء ربك لآمن من فى الأرض كلهم جميعا) يان ده فرموى: (ولو

که سه بر دوویه تیه وه. ﴿ و لنجزینهم أجرهم بأحسن ما كانوا يعملون ﴾ و به چاکتیش له وهی کردوویانه پاداشیان بدهینه وه.

بهر له قورئان خویندن (أعوذ بالله..) ی بکهن:

﴿ ۹۸: فإذا قرأت القرآن ﴾ جا هرکه ویستت قورئان بخوینی ﴿ فاستعذ بالله من الشيطان الرجيم ﴾ بهر له وه (أعوذ بالله من الشيطان الرجيم) بکه وه هر به خوا پهنا بهر له پیلان و وه سو هسه شه پتانی دووره وه خراو، هه تا نه توانی له وردبوونه وه له ماناو مه بهستی قورئان ریث لی بگریت، بویه جه ماوه ری زاناکان ده لئین: بهر له دهست کردن به قورئان خویندن سوننه ته (أعوذ بالله..) بگری ﴿ ۹۹: إنه ليس له سلطان على الذين آمنوا ﴾ چونکه بی گومانه که (شه پتان) هیچ زورو دهسه لاتیکی به سهر شه واندها نییه که بروایان هیناوه ﴿ وعلی ربهم يتوکلون ﴾ ته نها به پهروه دگاریشیان پشت ده بهستن ﴿ ۱۰۰: إنما سلطانه علی الذین يتولونه ﴾ به راستی هر ته نها به سهر شه واندها دهسته لاتی هه یه که شه ده که نه پشتیوان و دوستی خویمان و گویری یه لی دهبن ﴿ والذین هم به مشرکون ﴾ وه ههروه ها به سهر شه واندها یشدا که هاوبهش بو خوا داده نین، هه میشه شه واندها مجرؤ ده کاو ته وه به شیان به بیردا نیهت ﴿ ۱۰۱: وإذا بدلنا آية مكان آية ﴾ هه کات ئیمه ئایه تیک به ئایه تیکی تر بگورین و لابه رین، وه بیان ئایه تیکی تر له جنی شه دابننن ﴿ والله أعلم بما ينزل ﴾ وخوا بو خوی زاناره به وهی دایده به زیننی، واته: شه وچاک ده زانیت چ شتی چاکه بو ئیستاو بو ئاینده و کامهش هه لگسری و بیسریته وه ﴿ قالوا إنما أنت مقرر ﴾ که چی شه وهنده که وه دن و نه فامن له وه لامدا ده بیانوت: شهی موحه ممه د! تو هر درؤ هه لده به سیت، بویه بهو شیوه یه وه به ئاره زووی خوت هر روزهی ئال و گوری ده که یهت، شه مرؤ شتیک ده لئیت و، سبه یینی شتیکی دیکه ﴿ بل أكثرهم لا يعلمون ﴾ نا، تو درؤ هه لبهس نیهت، به لکو شه وانده زوریه یان بو خویمان نه زانن و، له حیکه مه تی خوا تی ناگه ن، بویه وا ره خنه ی بیجنی ده گرن و ته سلیم نابن ﴿ ۱۰۲: قل نزله روح القدس من ربك بالحق ﴾ تو له وه لامیاندای بلئی: (روح القدس) ی (جو بریل) به که له لای پهروه دگار ته وه به حه ق و دادگه رانه دایبه زانده وه ﴿ لیث الذین آمنوا ﴾ تا شه وانده ی بروایان هیناوه دامه زراوو دلنیا بکا ﴿ وهدی وبشری للمسلمین ﴾ وه هیدایهت و رینمایوی، مژده بی بو موسلمانان.

که شه وانده پیت ده لئین: ﴿ إنما يعلمه بشر ﴾ هه ر ئاده مییه که شه قورئانه ی فیز ده کات، مه به سستیان له کابراهی کی رومی بووا ﴿ ولسان الذی یلحدون إلیه أعجمی ﴾ خو زمانی شه وکه سه ی شه وان نیازیانه شه قورئانه بدهنه پالی شه، عه جه مییه وه له عاره بیس نه زان و کؤله ﴿ وهذا لسان عربی مبین ﴾ شه قورئانهش به زمانیکی

وَلَا تَنجِدُوا أَيْمَنُكُمْ دَخَلَا بَيْنَكُمْ فَتَرُلُ قَدَمٌ بِعَدُوِّهَا
وَتَذُوقُوا أَلْسِنَهُ بِمَا صَدَّقْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿۹۸﴾ وَلَا تَشْرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ تَمَافِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ
مُخِيرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۹۹﴾ مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ
وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۱۰۰﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِمَّنْ ذَكَرَ
أَرْأَيْتُمْ أَهْوَمُ مِمَّنْ فَلَنَجْزِيَنَّهُ حَيَوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ
أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۱۰۱﴾ وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ
فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿۱۰۲﴾ إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ
عَلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿۱۰۳﴾ إِنَّمَا
سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْا نَعْمَ الَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿۱۰۴﴾
وَإِذَا بَدَلْنَا آيَةً مَكَانَ آيَةٍ وَاللَّهُ أَعْلَمُ
بِمَا يَتَرَفَّقُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفَرِّقٌ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۱۰۵﴾
قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ
الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿۱۰۶﴾

عه ره بی خو شخوان و ره وان بیژی ئاشکراهی، باشه! شه رکه سینک
عه ره بی چاک نه زانی چون ده توانی شتی وا بهو هه موو ره وان بیژی
وبه لاغه ته وه بلئی! ﴿ ۱۰۴: إن الذین لا یؤمنون بأیات الله لا
یهدیهم الله ﴾ به راستی شه وانده ی وا بوخویان ئاماده نین بروا بهینن
به قورئان وبه ئایه ته کانی خوا، خوایش هه رگیز شه رازو رینمایان
ناکات بولای خوی ﴿ ولهم عذاب الیم ﴾ و سزایه کی به ئیشیشیان
بو هه یه ﴿ ۱۰۵: إنما یفتری الکذب الذین لا یؤمنون بأیات الله ﴾
به راستی هر شه وانده درؤ هه لده به سن که بروایان به ئایه ته کانی خوا
نییه. ﴿ أولئک هم الکاذبون ﴾ له راستیدا ته نها شه وانده درؤ زان،
ئیستر چون به تو ده لئین شهی موحه ممه د! درؤ زانی و درؤ بو خوا
هه لده به سیت! ۱۴.

ده لئین بنیاده من قورئانی فیر کردا:

تووره یی خوا له مورته د، به دهر له ناچار ی:

﴿ ۱۰۶: من کفر بالله من بعد ایمانه ﴾ هه رکه سینک پاش بروا

﴿ ۱۰۳: ولقد نعلم أنهم یقولون ﴾ سویندین شه مهش چاک شه زانین

هینانی به خوا، کافرو بئ باوەر بێتەو، بئ گومان سزای توند دەدرئ و، دەکەوێتە بەر قارو توورەیی خواوە ﴿۱۱۰﴾ إلا من أکره وقلبه مطمئن بالإيمان ﴿۱۱۱﴾ مەگەر کەسێک زۆری لی کرابئ و، لەوکاتەیشدا دلنیا بئ بە ئیمان، وەکو (عەمماری کوری یاس) خوا لئیان خۆش بێت. (ئیبین عەبباس) دەلیت: موشریکەکان نازارو ئەشکەنجەیی

هەرکەسێک زۆری لی بکری بۆ کوفرو بئ باوەری، ئەگینە دەیکوژن، پاشان ئەویش کوشتنەکەیی هەلبژارد و وشەیی کوفر بەزاریدا نەهات و کوشتیان، بئ گومانە کە پاداشی ئەم کەسە زۆر مەزنترە لەوکەسە کە مۆلتەتە کە بۆخۆی هەلبژیری و بە زمان خۆی کافر دەکاو قوتار دەبێت، بەلام ئەگەر زۆرکردنە کە بۆ کردنی کاریکی تری حەرام بوو، غەیری (قەتل)، بۆ ئەمە پێشەوا (مالیک) دەلی: هەلبژاردنی توندووتیژیە کەو خۆ بە کوشت دانە کە باشترە.

زاناکان بۆ ئەمە یە کە دەنگن کە: هەرکەسێ زۆری لی بکری بۆ کوشتنی کابرایەک ئەگەرنا خۆی دەکوژری، بۆی نییە کاری وابکات، وە هەروا کاتی ئافرەتێک بە زۆر زینای لەگەل کرا (حەددی) لەسەر نابێت. ﴿۱۱۰﴾ ولكن من شرح بالكفر صدرا ﴿۱۱۱﴾ بەلام کەسێک بە بئ خۆشبوونی خۆی سینگی بۆ کوفر فراوان و گوشاد بکاو کوفرە کە شەیی بئ خۆش بێت ﴿۱۱۲﴾ فعليه غضب من الله ﴿۱۱۳﴾ ئەو قارو توورەیی خوایان لەسەر دەبئ ﴿۱۱۴﴾ ولهم عذاب عظيم ﴿۱۱۵﴾ و سزایەکی گەورەشیان لە دواڕۆژدا بۆ هەیه ﴿۱۱۶﴾: ذلك بأنهم استحبوا الحياة الدنيا على الآخرة ﴿۱۱۷﴾ چونکە ئەوان ژیان و گوزەرانی ئەم دونیا بەیان هەلبژارد بە سەریاشەرۆژدا، و هەلبژاردنی دونیا بەسەردوا رۆژدا کافر بوونە ﴿۱۱۸﴾ وأن الله لا يهدي القوم الكافرين ﴿۱۱۹﴾ بئ گومان خواش خەلکانی بئ باوەرو کافر شارەزاو پێنوین ناکات بۆسەر ریی راست ﴿۱۲۰﴾: أولئك الذين طبع الله على قلوبهم وسمعهم وأبصارهم ﴿۱۲۱﴾ ئەمانە ئەو کەسانەن کە خوا مۆری بەدبەختی بەسەر دل و گوئی و چاویاندا ناو، ئیتر هەق و ناھەق لەیەک جیا ناکەنەو ﴿۱۲۲﴾ وأولئك هم الغافلون ﴿۱۲۳﴾ وە ئەوانە خافل و بئ ناگایشن، گوئی بەھیچ شتێک نادەن ﴿۱۲۴﴾: لا جرم أنهم في الآخرة هم الخاسرون ﴿۱۲۵﴾

بئ گومان لە پاشەرۆژیشدا زیانمەندو دۆراو ئەوانن ﴿۱۲۶﴾: ثم إن ربك للذین هاجروا من بعد ما فتنوا ﴿۱۲۷﴾ جا بە راستی پەرورەدگارت سەبارەت بەوانە کەوا دواي ئەو گشت نازارو ئەشکەنجە لەمە کەو کۆچیان کرد بۆ مەدینە ﴿۱۲۸﴾ ثم جاھدوا و صبروا ﴿۱۲۹﴾ پاشان دەستیان دا بە جیھادو، لەسەر پێشھاتەکانی جیھاد بە ئارام بوون ﴿۱۳۰﴾ إن ربك من بعدها لغفور رحيم ﴿۱۳۱﴾ بە راستی پەرورەدگارت – پاش ئەنجامدانی ئەو کارانە – زۆر لێبوور دەبە بەرامبەرمان، زۆریش مێھرەبانە ﴿۱۳۲﴾: يوم تأتي كل نفس تجادل عن نفسها ﴿۱۳۳﴾ رۆژی دئ کە هەرکەس لەبیری خۆیدا یەو دەمە قالی و بەرگری لە خۆی دەکات، بۆ رزگارکردنی خۆی، واتە: لەبەر سەختی ئەو رۆژە یە کە سەسی لەبیر نامینی و، بەدەر لە خۆبێشی کە سێک نییە پشٹیوانی لی بکات ﴿۱۳۴﴾ وتوفى كل نفس ما عملت ﴿۱۳۵﴾ هەموو کە سێکیش چی کرد بێت بەرێک و پێکی پاداش و تۆلە کە یە دەر بێتەو ﴿۱۳۶﴾ وهم

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجِبكُمْ وَهَذَا لَسَانُ عَرَبٍ مِّثْبُتٌ ﴿۱۳۷﴾ إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِقِيَامَتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۱۳۸﴾ إِنَّمَا يَقْرَأُ الْكُذِّبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِقِيَامَتِ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْكٰذِبُونَ ﴿۱۳۹﴾ مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مِنْ أَكْرَهٍ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَجَاءَتْهُمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿۱۴۰﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿۱۴۱﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَسَمِعَتِهِمْ وَأَبْصَرَتِهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْغٰفِلُونَ ﴿۱۴۲﴾ لَّا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿۱۴۳﴾ ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا أَنَّهُمْ جَاهِدُوا وَقَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمُؤْتُوا زَكٰتًا وَمَا كَانُوا مُتَقَرِّبِينَ إِلَى اللَّهِ وَلَا إِلَى رِجْوٰئِهِمْ

(عەمما) یان زۆردا، بەرادە یە کە گەیشتە حالەتێک لە ژێر سزادا تیا بچیت، ئەوسا لەبەر ناچارێ و بەدلیکی پێ لە ئیمانەو ئەوانی رازی کرد، جا بۆ دوا ی هاتە لای پێغەمبەری خوا، و کارەساتە کە ی بۆ گێژایەو، ئەویش فەرمووی: لەوکاتەدا دلنت چۆن بوو؟ (عەمما) گوئی: دلنیا بووم بە ئیمان: فەرمووی: دەسا ئەگەر ئەم جارەش ئەو حالەتە دووبارە بوویەو، تۆیش جارێ جیت گوتبوو بێلێرەو. (قورتوبی) دەلیت: (أجمع العلماء على أن من أكره على الكفر فاختار القتل أنه أعظم أجرا عند الله، ممن أختار الرخصة. واختلفوا فيمن أكره على غير القتل من فعل مالا يحل له، فقال أصحاب مالک: الأخذ بالشدة في ذلك واختيار القتل والضرب أفضل عند الله من الأخذ بالرخصة. وأجمعوا أيضا على أن من أكره على قتل غيره أنه لا يجوز له الإقدام على قتله ولا إنتهاك حرمة.. ويصبر على البلاء الذي نزل به. وإذا استكرهت المرأة على الزنى فلا حد عليها، لقوله تعالى: (إلا من أكره). واته: زاناکان یە کە دەنگن کە:

لا یظلمون ﴿۱۱۱﴾ و هیچ ستم‌نیکشیمان لی ناکری.

نه‌زیله‌ی شاری مه‌ککه:

﴿۱۱۲﴾: و ضرب الله مثلا قرية ﴿۱۱۲﴾ خوا مه‌سه‌ل و نموونه ی خوشگوزهرانی و ناوه‌دانی شاری(مه‌ککه) دینیته‌وه ﴿۱۱۲﴾ کانت آمنة مطمئنة ﴿۱۱۲﴾ که ژیانیان پرپوو له ئاسووده‌یی و ئارامش، که چی له مللاو له ولای شه‌وانیشه‌وه خه‌لک تالان‌ده‌کراو ده‌رفینران، پاشان که په‌یامبه‌ریان ﴿۱۱۲﴾ بؤ هات و، له‌باتی شوکرانه بؤیری، پشتیان تی‌کردو دلپان ئیشان، ئینجا خوی بالاده‌ست جوراو جور جه‌زبه‌ی دان و لئی تیک‌دان ﴿۱۱۲﴾ بآتیا رزقه‌ارغدا من کل مکان ﴿۱۱۲﴾ له‌هه‌موولایه‌که‌وه رزق و رۆزی و نیعمه‌تی زوریان بؤ ده‌هات ﴿۱۱۲﴾ فکفرت بانعم الله ﴿۱۱۲﴾ که چی له‌باتی شوکرانه بؤیری له‌به‌رامبه‌ر شه‌وه‌موو چاکه‌وه ناسویاسی نیعمه‌ته‌کانی خویانکردو، باوه‌ریان په‌پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی نه‌کردو چوون به‌گژیا ﴿۱۱۲﴾ فأذاقها الله لباس الجوع والخوف بما كانوا يصنعون ﴿۱۱۲﴾ جا خویاش جل و به‌رگی برسیه‌تی و ترسی له‌به‌رکردن و تالای پی‌چه‌ژین، پاش شه‌وه‌که پیغه‌مبه‌ر ﴿۱۱۲﴾ دوعای لی‌کردن و فهرمووی: خویاه! داوات لی‌ده‌که‌م: ساله قات و قره‌کانی سه‌رده‌می (یوسف)یان به‌سه‌ربینه، ئینجا گرانیه‌کی وایان تی‌که‌وت، به‌ناچاری کورکی وشتریان تیکه‌لی خوین ده‌کردو له‌سه‌ر ئاگریان ده‌ناو ده‌یانخواردا! ﴿۱۱۳﴾: ولقد جاءهم رسول منهنم فکذبوه ﴿۱۱۳﴾ بئی گومان هه‌ر له‌خویان په‌یامبه‌ریک و هکو موحه‌مه‌د ﴿۱۱۳﴾ هاته‌لایان، که چی بروایان پی نه‌کردو په‌درؤیان خسته‌وه‌وو به‌روی وه‌ستان ﴿۱۱۳﴾ فأخذهم العذاب وهم ظالمون ﴿۱۱۳﴾ ئینجا هینده ستم‌کار بوون سزا گشتیانی گرت‌وه.

حلال بخون و شوکر بکه‌ن:

﴿۱۱۴﴾: فکلوا مما رزقکم الله حلالا طيبا ﴿۱۱۴﴾ ده‌سا ئیوه شه‌ی باوه‌رداران! له‌و رزق و نیعمه‌ته‌ه‌ه‌ل و پاکه‌یه بخون، خوا پیی به‌خشیوون ﴿۱۱۴﴾ واشکروا نعمة الله إن کنتم اياه تعبدون ﴿۱۱۴﴾ و شوکرو سویاسی نیعمه‌تی خوا بکه‌ن، نه‌گه‌ر راسته ئیوه هه‌ر شه‌وه‌ده‌پرستن ﴿۱۱۵﴾: إنما حرم الله علیکم الميتة والدم ولحم الخنزیر وما أهل لغير الله به ﴿۱۱۵﴾ به‌راستی خوا هه‌ر گوشتی مردار بوو و خوینی ره‌وان و گوشتی به‌رازو شه‌وه‌سه‌رپراوه‌ی که به‌ناوی غه‌یری خواوه‌سه‌ر ده‌پرنت لئی حه‌رام‌کردوون ﴿۱۱۵﴾ فمن أضطر غیر باغ ولا عاد فإن الله غفور رحیم ﴿۱۱۵﴾ جا هه‌ر که‌سیک ناچار بوو بؤ خواردنی شه‌مانه، ده‌با -بئی زیاده‌ره‌وی وله‌شه‌ندازه به‌ده‌ر- لییان بخواو، چونکه بئی گومان خوا زور لی‌بوورده، زوری‌ش میه‌ره‌بانه، شه‌وه‌ته‌له‌کاتی

گرانی و نه‌بوونیدا ریگه‌ی داوه‌به‌خواردنی شه‌وه‌شته‌ه‌رامانه بئی زیاده‌ره‌وی. ﴿۱۱۶﴾: ولا تقولوا لما تصف ألسنتکم الکذب هذا حلال وهذا حرام ﴿۱۱۶﴾ وه به‌زمان و سه‌ر زاره‌کی و، بئی به‌لگه‌ی شه‌رعی، له‌خوتانه‌وه‌هه‌ندی شت حه‌لال، یان حه‌رام مه‌که‌ن، مه‌لین: شه‌مه‌ه‌ه‌لاله‌وه‌شه‌وه‌ه‌رامه، ئیوه‌وه‌کو شه‌وه‌موشریکانه

﴿۱۱۶﴾: یوم تأتي کُل نفسٍ تُحَدِّدُ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوَفَّى کُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهَمْ لَا یُظْلَمُونَ ﴿۱۱۶﴾ وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ ءَامِنَةً مُطْمَئِنَّةً بِأَتْيَاهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا یَصْنَعُونَ ﴿۱۱۶﴾ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿۱۱۶﴾ فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا لِعِنْمَتِ اللَّهِ إِنَّ كُفْرًا إِنَّهُ تَعْبُدُونَ ﴿۱۱۶﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَیْكُمْ الْمِيتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخَنزِيرِ وَمَا أَهَلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَیْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَاتَى اللَّهَ عَفْوَ رَحِيمًا ﴿۱۱۶﴾ وَلَا تَقُولُوا لِمَا قَصَفَ أَلْسِنَتُكُمُ الْكُذْبَ هَذَا حَلالٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِنَفْسِنَا عَلَى اللَّهِ الْكُذْبُ إِنَّ الَّذِینَ یَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذْبَ لَا یَقْلِحُونَ ﴿۱۱۶﴾ مَتَّعَ قَلِیلٌ وَهُمْ عَذَابٌ أَلِیمٌ ﴿۱۱۶﴾ وَعَلَى الَّذِینَ هَادُوا حَرْمًا مَّا قَصَصْنَا عَلَیْكَ مِن قَبْلٍ وَمَا ظَلَمْنَهُمْ وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ یَظْلِمُونَ ﴿۱۱۶﴾

مه‌که‌ن که به‌ناوه‌زه‌وو ی خویان (به‌حیره) و (سایبیه) و (وه‌صیله) و (حام)یان له‌خو حه‌رام‌کردا! ﴿۱۱۶﴾ لتفتروا علی الله الکذب ﴿۱۱۶﴾ هه‌ر بؤ شه‌وه‌له‌سه‌رخوا درؤ هه‌له‌به‌سن، چونکه حه‌لال و حه‌رام به‌ده‌ستی ئیوه‌نییه‌و، یوتان نییه سنوور شکینی بکه‌ن ﴿۱۱۶﴾ إن الذین یفترون علی الله الکذب لا یفلحون ﴿۱۱۶﴾ بئی گومان شه‌وانه‌ی که درؤ بؤ خواو ئایینی خوا هه‌له‌ده‌به‌ستن، سه‌رفرازو رزگارو به‌خته‌وه‌ر نابن ﴿۱۱۷﴾: متاع قلیل ﴿۱۱۷﴾ له‌م ژیانسی دونیادا که‌میگ بؤ خو راده‌بویرن و به‌هه‌ریه‌کی که‌میان بؤ ده‌بئی ﴿۱۱۷﴾ ولهم عذاب أليم ﴿۱۱۷﴾ و له‌قیامه‌تیشدا سزایه‌کی به‌ژان و ئیش پیگه‌یه‌نه‌ریان هه‌یه، له‌جیگایه‌کی تردا ده‌فه‌رموی: (نستمه‌م قلیلا ثم نضطرهم إلى عذاب غلیظ) ﴿۱۱۸﴾: وعلی الذین هادوا حرمنا ما قصصنا علیک من قبل ﴿۱۱۸﴾ بؤ شه‌وانه‌ش جووله‌که‌ن چه‌ند شتی‌کمان حه‌رام‌کرد که له‌وه‌و پیئش له‌سووره‌تی (شه‌نعام)دا به‌م ئایه‌ته‌بؤمان گپراپته‌وه‌که‌ده‌فه‌رموی: (وعلی الذین هادوا حرمنا کل ذی ظفر ومن البقر والغنم حرمنا علیهم شحومهما إلا ما حملت

رینمونویشی کرد بو ریگهی راست و یه کخوپه رستی، له سوورتهی (ئه نبیاء) شدا ده فرموی: (ولقد آتینا ابراهیم ر شده من قبل و کنا به عالین) ﴿ ۱۲۲: و آتیناه فی الدنیا حسنة ﴾ ئیمهیش هه ره له دونیادا ناوو شوهرتهی باشمان دایه ﴿ وانه فی الآخرة لمن الصالحین ﴾ و له پاشه روژی شدا بی گومان له ریزی سالحان و چاگان دایه ﴿ ۱۲۳: ثم أوحینا إلیک أن اتبع ملة ابراهیم حنیفا ﴾ له پاشا وه حی و سروشمان بسو تو کرد ئهی پیغه مبهرا! ﴿ که ده بی پی رهوی له نایینی پاک و راستی ئیبراهیم بکهیت به ریک و راستی ﴾ (وماکان من المشرکین) ﴿ و هه رگیز له هاویه شدانه ران نه بووه، وه کو له سوورتهی (ئه نعم) دا هاتوووه ده فرموی: (قل إننی هدانی ربی إلی صراط مستقیم دینا قیسا ملة ابراهیم حنیفا وماکان من المشرکین).

ریزان له شه مهه بو جووله کانه:

﴿ ۱۲۴: إنما جعل السبت علی الذین اختلفوا فیه ﴾ ریزگرتن له روژی (شه مهه) و ئیش و کار نه کردن تییدا له نایینی (ئیبراهیم) دا نه بووه، به لکو هه بو ئه وانه بریار دراو کرایه روژی خوا په رستی که ئیختلاف و ناکوکیان بوو له دیاری کردنی ئه و روژهدا، له سه ره تاوه خوا روژی ههینی بو دیاری کردن، که چی گواستیانه وه بو روژی شه مهه، ئینجا خوایش له سه ری گران کردن که: نابیی له و روژهدا هیچ جمو جولو کاریک بکن، که چی له ویشدا هه ره که وتنه وه فرت و قیل ﴿ و إن ربک لیحکم بینهم یوم القیامة فیما کانوا فیه یختلفون ﴾ بی گومان په ره وردگاری تو روژی قیامت سه بارهت به وهی ئه وان ناکوکیان تییدا هه بووه به دادگه رانه داوهر بیان ده کاو، هه ره که شیان به بیی کارو کرده وهی حوی توله و پاداشی ده دا.

به ژیرانه نامه کهی خوا بگه یه نه:

﴿ ۱۲۵: أدع إلی سبیل ربک بالحکمة و الموعظة الحسنة ﴾ ئهی پیغه مبهرا! ﴿، ئهی ئیماندار! هه ره به ژیرانه و نرم و قسه ی خویش و حیکمهت و، ئاموزگاری شیرین و جوان خه لک بو ریگای په ره وردگارت بانگ بکه، سروشتی ئاده مزاد وایه حوی به شت ده زانی و به ناسانی ته سلیم ناییت، جا له به ره ئه وه ده بی زور به ژیرانه بو ی بچینه پش، نه وه کو ده عیه و خو به زلزانین زال ببینت به سه ریاو، گو ی نه گری بسوت ﴿ و جادلهم بالنی هی أحسن ﴾ وه به چاکتر و باشترین شیوه قسه و گفت و گویان له گه ل بکه، به لگه ی جوان و به هیزیان بو بهینه وه، هه تا وه زع ئاسایی به، خو نه گه ر قوناعی جهنگ و پیکدادان بوو، دیاره تویش به یاسای جهنگ کار ده کیهت له گه لیاندا، هه تا دینه کهت ریسوا نه بییت، چونکه

ظهورها.. ۱۴۶/۶. ﴿ وما ظلمناهم و لکن کانوا أنفسهم یظلمون ﴾ ئیمه به و حه رامکردنه سته ممان لی نه کردن، به لام ئه وان سته میان له خو یان کرد به هوی لادان و سنوور به زاننده وه، وه کو له جییه کی تر دا ده فرموی: (فبظلم من الذین هادوا حرمانا علیهم طیبات أحلت لهم..) ﴿ ۱۱۹: ثم إن ربک للذین عملوا السوء بجهالة ﴾ ئه وسا

ثُمَّ إِنْ رَبُّكَ لِلذَّيْبِ عَمَلُوا السُّوءَ بِجَهْلَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۱۱۹﴾
 إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَتْ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿۱۲۰﴾
 شَاكِرًا لِأَنْعَمِهِ آجِنَةً وَهَدَانَهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿۱۲۱﴾
 وَمَا تَنبَأُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَرَأْفَةً فِي الْآخِرَةِ لِمَنِ الصَّلَاةُ ﴿۱۲۲﴾
 ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿۱۲۳﴾
 إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ ائْتَمَرُوا فِيهِ وَإِنْ رَبُّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿۱۲۴﴾
 أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَدِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿۱۲۵﴾
 وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَمَا قَبُولُ مُبْتَلًى مَا عَقَبْتُمْ بِهِ وَإِنْ صَبَرْتُمْ لَهُمْ خَيْرٌ لِّلصَّابِرِينَ ﴿۱۲۶﴾
 وَأَصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَلُوبٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ ﴿۱۲۷﴾
 إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ يُحْسِنُونَ ﴿۱۲۸﴾

بی گومان سه بارهت به وانه ش وا به نه فامی و نه زانی کاری خراب و ناجوریان کرد ﴿ ثم تابوا من بعد ذلك وأصلحوا ﴾ له پاشان دوی ئه و کاره ناهه مواره یان په شیمان بوونه وه، خو یان چا کساز ی کرد ﴿ إن ربک من بعدها لغفور رحیم ﴾ دلنیا به که په ره وردگارت پاش ئه وه زور لیبوورده به برامبه ریان، زوریش میهره بان و دلوقانه.

ئیبیراهیم راهه ریگی هه قه ره بوو:

﴿ ۱۲۰: إن ابراهیم کان أمة قانتا لله ﴾ به راستی (ئیبیراهیم) ی په یامبه ر ﴿ هوگری هه موو کاریکی خیزو ملکه چی فرمانه کانی خوا بوو ﴿ حنیفا ﴾ له هه موو نایینیکی پروو پوچ لای داو به ره وهق و به نامه ی پاک و راستی خوا هات ﴿ ولم یک من المشرکین ﴾ و هه رگیز له هاویه شدانه رانیئش نه بووه ﴿ ۱۲۱: شاکرا لأنعمه ﴾ سوپاسگوزاری به خششه کانی خوا بوو ﴿ اجتهاد و هداه إلی صراط مستقیم ﴾ خواش بو حوی هه لیبزارد بسو په یامبه ریتی و

ھاتووہ - ھەك پىشەوا ئەھمەد لە (ئەبۇ لوبابە) دەگىزىتەوہ - دەلى: خاتوو (عائىشە) وتى: ئەوئەندە پەيامبەر ﷺ بەرۋۇزۇ دەبوو ئەمان گوت، ناپەوى ھىچ رۇزى لەسال بەرۋۇزۇ نەبى، ئەوئەندەش بەرۋۇزۇ نەدەبوو، ئەمان گوت ئىتر ھەر بەرۋۇزۇ نابى، وە ھەموو شەويكىش سوورەتى (بەنى ئىسرائىل) و (زومەن) ى دەخويند.

شەو رەببىيەكەى پىغەمبەر ﷺ:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: سبحان الذى أسرى بعبده ليلاً﴾
پاكەو خاوتىنە لەھەرشىتىكى ناپەسەندو خراپ، ئەو خاوبەى كە شەورەوى بەبەندەى خۇى (موھەممەد) ﷺ كەد لەبەشىكى زۇر كەمى شەويكدا ﴿من المسجد الحرام إلى المسجد الأقصى﴾ لەمژگەوتى (حەرام) ەوہ لەمەككەدا بۇ مژگەوتەكەى ئەولاتر (بەيت المقدس) لەفەلەستىندا، كە ئەو رۇزە كاروانى بەچەندىن رۇز ئەوجا دەيگەيشتى!! ﴿الذى باركنا حوله لئربه من آياتنا﴾ ئەو مژگەوتەى ئىمە دەورۇبەرمان پىرۋۇزۇ پىتداركەد بەجۇرەھا نىعمەت و ميوەو ميوەجات و، كەدشمانە بارەگای پەيامبەران، تا ھەندى لە نىشانەكانى دەسەلات و توانايى خۇمانى پى نىشان بەدەين لەو شەورەويەدا ﴿إنه هو السميع البصير﴾ چونكە ھەرئەوہ زۇر بېسىندە بۇقسەو گوفتارى مەردم، زۇربىناو بەئاگا، بەئەحوالى گىشت مەرفۇقەكان، دەزانى لەدونىاو لەقىامەتدا شايستەى چىن.

(ئىسرا) و(مىعراج) لە قۇناغىكى زۇرئاسك و مەترسىدار لەزىانى پىغەمبەردا ﷺ بوو، ئەو دەمە كە زۇر مانىدو و خەستە بوو، بەلام بەم رووداوە گىرنگە مېزۇوبىيە ئاسۇى ئاسمانى لىدرەوشايەوہو، ھىواو ئومىدىكى بە خۇى وبە يازانى بەخشى، (نەوہوى) و(قورتوبى) دەلىن: ئەو رووداوەيە پىنج سال پاش پىغەمبەرىتى بوو. خاوەنى كىتئىبى (الرحيق المختوم) دەلى: لە (۲۷/ ى (رەجەب) ى سالى (۱۰) ى پىغەمبەرايتىدا بوو، لەگەل ھەندى راو بۇچوونى برى لەزاناكانى تر. (ئىبنولقەيىم) ىش دەلى: قەسى راست ئەوہە كە ئەو شەورەويە بە (جەستە) ى پىرۋزى بوو، وە لە مژگەوتى (حەرام) ەوہ بۇ مژگەوتى (قودس) بەسوارى (بوراق) و ھاورپىتى (جوبرىل) ﷺ، جا لە قودس دابەزى و پىش نوپۇزى بۇ پىغەمبەرەكان (عليهم الصلاة والسلام) كەد و ھەر لەوئىش (بوراق) ى بە ئەلقەيەكى دەرگای مژگەوتەكەوہ بەستەوہ. پاشان ھەر ئەو شەوہ لە (بەيت المقدس) ەوہ بەرز كرايەوہ بۇ ئاسمانى دونيا و، دەرگای بۇ كرايەوہو ھەر لەوى (بابە گەورە) ى گىشتمانى (ئادەم) دىت، سلاوى لەسەر بىت، بابەيشمان خۇشحالى خۇى بەدىتنى دەرپرى و ددانى نا بە پىغەمبەرىتىدا، ھەر لەوئىش خاوەن توانا رۇحى گىشت

شەھىدەكانى ئامادە كەدو لەلای راستىوہ نىشان دان، لە چەپىشەوہ رۇحىانەتى سەرچەم بەدبەختانى نىشان دا. ئەوسا سەرخرىا بۇ ئاسمانى دووہم و لەوى (يەحيا) و(عيسا) ى دىتن (سلاويان لەسەرىيت) ئەوانىش پىغەمبەرىتىيان سەلماندو، پاشان بۇ ئاسمانى سىيەم بەرىكەوت و لەوئىش (يوسف) ى دىت (سلاوى لەسەر بىت) ئەوئىش بە خىرى ھىناو ددانى بە پىغەمبەرىتىيدا نا، بۇ دوايى بەرەو زوورتر سەرخرىا بۇ ئاسمانى چوارەم، لەوئىش (ئىدرىس) پىغەمبەرى دىت و خۇشحال بوو پىغەمبەرىتى سەلماند، لە پاشا سەرخرىا بۇ ئاسمانى (پىنجەم) و لەوئىش (ھاروون) ى كورى (عيمران) ى دىت، ئەوئىش پاش بەخىرھىنانى پىخۇشبوونى خۇى دەرپرى و ئىقرارى بە پىغەمبەرىتى كەد، لە ئاسمانى (شەشەم) ىشدا بە (موسا) گەيشت و، ئەوئىش ھەرەكو پىغەمبەركانى تر پىشوازى لى كەد، جاكاتى لەوى تىپەرى موسا گىرا! گوتيان بۇچى دەگىرت؟ گوتى: چونكە لەبەھشتدا ئوممەتى ئەم پىغەمبەرە، لە ئوممەتى من زياترە، وە لە ئاسمانى (حەوتەم) ىشدا بە (ئىبراھىم) شاد بوو، پاش بەخىرھىنان و خۇشحالى و ددانان بە پىغەمبەرىتىيدا لەلايەن ئەوئىشەوہ (سەلاويان لەسەر بىت) چوويە (سدرە المنتهى)، پاش ئەو (بەيت المعمور)، ئەوجا بەرزتر چوو تا بەدىدارى خاوى گەورەشاد دەبى ولىيەوہ نزيك دەبىتەوہ، ھەر بەقەد دوو (كەوانى) ما، يان نزيكتر، لەوى ھەرچى پىنويست بوو بۇئەو قۇناغە وەحى بۇكەردو تىنى گەياند، لەوانە (۵۰) ركات نوپۇزى لەسەر ئوممەتەكەى فەرز كەد، پاشان بەتەگبىرو راوپۇزى مووسا ﷺ تكاى لەخاوى مېھرەبان كەد ھەتا بۇى كەم كەدەوہو كەدى بەم (۵) نوپۇزەى ئىستا.

جا لەم سۇنگەيەوہ (ئىبن تەيمىيە) دەلى: ھىچ ھاوئىكى پىغەمبەر ﷺ تەيگوتووہ پىغەمبەر ﷺ خاوى گەورەى دىتووہ، (ئىبن عەبباس) نەبى ئەوئىش (خاتوو عائىشە) بەرھەلىستى دەوہستى. (ئىبنولقەيىم) دەلى: ئەو نزيكبوونەوہە كە لەسوورەتى (نەجم) دا باس كراوہ، مەبەست پى نزيكبوونەوہى (جبرىل) ە ﷺ وەكو خاتوو (عائىشە) و(ئىبن مەسوود) دەلىن. ئەم باسەيە لەسوورەتى (نەجم) دا بەروونتر رۇشن كراوہتەوہ.

خوينەرى ھىزا! باسى (ئىسرا) لە يەك ئايەتداو، پاشان باسى تاوانەكانى (بەنى ئىسرائىل) بەدواى ئەوداو، دواتر كە دەلى: ئەم قورئانە باشترىن رىياز دەست نىشان دەكا. ئەمانە ھەموو ھىناو ئاساژن كە (بەھوود) لەسەر كرايەتى دەرەكرىن و، دەدرىتە دەستى ئەم پىغەمبەرە تازەيەو قورئانىش بەرنامەى دەبىت، چونكە (بەھوود) ئەوئەندە تاوانى كەد، كەلكى رابەرايەتبيان نەماو، خاوى گەورەيش لى سەندنەوہو تەسلىمى (موھەممەد) ى ﷺ كەد، كەواپوو

جاری دووهمیشیان (به حیا) پیغه مبهریان کوشت، خوایش دیسانه وه دوژمنی خۆیانی به سه ریاندا زال کردو دووباره کوشتاریکی زوری لی کردن و، هفته هه زاریشیان لی دیل کران، چونکه بی باوه ربوون و سه رینچییان لی کرد ﴿ ولتعلن علوا کبیرا ﴾ وه به راستی به سه ر خه لکی نه و کاته دا یاخیی ده بن و سه رده که ون،

پیویسته رابه رایه تی کردنی هر ئومه تیک پر بیت له دادگه ری و دادپه روه ری و، نه خلاق و قبیهم و داوین پاکو و ده ستپاکی و، هه ول و تیکۆشان و جیهادو لیبران و، لیبووردن و جورنه ت و نازایه تی و، بی خیانه ت و گزی و فرت و فیل له گه ل گه له که یدا. نه گینه خوای گه وره قبولی نا کاو دیزه و گۆزه ی سه رنخون ده کا، نه گه رچی زۆریشی بی بجیت. هیوادارم ئهم ئومه تی نیسلامه به هوئی نه م سیفته به پرشکۆدارانه وه بتوانی قیاده ی دونیا بکات. بو نووسینی ئهم کورته یه سوووم له کتیبی (الرحیق المختوم) ی (صفی الرحمن المبارکفوری) وه رگرت.

مووسا و تهوراته که ی:

﴿ ۲: و آتینا موسی الکتاب ﴾ وه کتیبی (تهورات) یشمان به مووسا دا ﴿ وجعلناه هدی لبنی اسرائیل ﴾ و کردمانه رینمایمی بو (به نی ئیسرائیل) ﴿ ألا تتخذوا من دونی وکیلا ﴾ پیمان وتن: نابی بیجگه له من (خوای) هیچ که س بکه نه بریکاری خۆتان ﴿ ۳: ذریه من حملنا مع نوح ﴾ نه ی نه وه زارۆی نه وانه ی که له گه ل (نوح) دا کاتی خۆی سواری که شتیمان کردن و له توفانه که رزگارمان کردن، ئیوهیش وه کو (نوح) سوپاسی خوا بکه ن ﴿ إنه کان عبدا شکورا ﴾ چونکه به راستی نه وه بنده یه کی شوکرانه برۆر بوو، ده سا ئیوهش پاسی چاکه ی من بکه ن به سه ر خۆتانه وه به ناردنی (موحه ممه د) بۆتان، وه هر نه وه پیغه مبه ره له باره ی شوکرانه برۆری خواوه ده فره موئی: ﴿ ان الله لیرضی عن العبد ان یأکل الاکله، أو یشرب الشرية فیحمد الله علیها ﴾ (پیشه و نه حمه د). له فره مووده یه کدا هاتوه که له قیامه تدا ئهم خه لکه گشت ده چن بۆلای نوح تکاوشه فاعه تیان بو بکاو، ده لئین: ﴿ یانوح إنک اول الرسل إلى أهل الأرض، و قد سماک الله عبدا شکورا، فاشفع لنا إلى ربک ﴾ (فتح الباری: ۶/۴۲۸).

جووله که دوو جار یاخی ده بن:

﴿ ۴: وقضینا إلى بنی اسرائیل فی الکتاب ﴾ جا هر له و کتیبه ی تهوراته دا، یان له (لوح المحفوظ) دا ناگاییمان به نه وه ی ئیسرائیل دا ﴿ لتفسدن فی الأرض مرتین ﴾ که به راستیییمه له (نه زه ل) دا ده زانین: ئیوه له ولاتی (میسی) دا دوو جار فه سادو گیزه شیوینی ده که ن وناهه قی به رامبه ر مه ردم ده که ن، به ئی و ابوو، نه وه بوو جار ی یه که میان هه ستان (زه که ریا) پیغه مبه ریان کوشت، ئینجا له تۆله ی نه وه دا خوای گه وره (به خته نه سی) به سه ریاندا زال کردو، کوشتاریکی زوری لی کردن و (بیت المقدس) یشی ویزان کرد.

سُورَةُ الْأَنْعَامِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَخِّنَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لِنَلَامِكَ الْمَسْجِدَ الْحَرَامِ
إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَنَّا كَحَوْلِ رَبِّنَا مِنْ مَا بَيْنَنَا
هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾ وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ
هُدًى لِبَنِي إِسْرَائِيلَ أَلَّا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكَيْلًا ﴿٢﴾
ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ﴿٣﴾
وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ
مَرْتِنَيْنِ وَلَتُعْلَنَ عَلْوًا كَبِيرًا ﴿٤﴾ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهِمَا بَشَرْنَا
عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولَى بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ
وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا ﴿٥﴾ ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكُرَّةَ عَلَيْهِمْ
وَأَمَدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَر نَفِيرًا ﴿٦﴾
إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا فَإِذَا جَاءَ
وَعْدُ الْأَخِرِ يُسْعِفُوا أوجوهكم وليدخلوا المسجد
كما دخلوه أول مرة وليستبرأوا ماعلوا تأسيرًا ﴿٧﴾

به سه ر که وتنیکی زور گه وره، گه شه ده که ن و ده سه لات به ده ست ده گرن، نه و جا بادی هه واده بن و خه لکی ده چه وسیننه وه وه خوایش تووره ده بی لیتان ﴿ ۵: فإذا جاء وعد أولاهما ﴾ ئینجا هه ر که کاتی تۆله ی یه کیک له دووانه که هاته پیش، بو نه وه ی بیانگرن و سزایان بده بن ﴿ بعثنا علیکم عبادا لنا ﴾ به نده زور نازاو تاییه تیبیه کانی خۆمان (جالووت) ناره سه رتان ﴿ اولی باس شدید ﴾ که به راستی له چه نگدا خاوه ن هه له تی توندو تیژو به وزه بوون ﴿ فجاسوا خلال الدیار ﴾ نه وانیش به ناو گشت ولاتدا، ته نانه تی به ناو ماله کانیشتاندا - مال به مال- گه ران بو گرتنی تاوانباره کانتان ﴿ وکان وعدا مفعولا ﴾ وه ئهم بریاری له ناو بردن و تۆله یه تان، بریاریکه له لایه ن خواوه دراو جیبه جیش بوو ﴿ ۶: ثم ردنا لكم الكرة عليهم ﴾ له پاشان کارئ و امانکرد که ئیوه نه ی جووه کان! به سه ریاندا زال ببه وه ﴿ وأمددناکم بأموال وبنین ﴾ پاش نه وه شه که نه وان تالانیا ن کردن و کوره کانیشتانیا ن کوشت،

بۆده‌نیریت ﴿ وجعلنا جهنم للكافرين حصيرا ﴾ و دۆزه‌خیشمان کرده زیندان و به‌ندیخانه بۆ بی باوره‌کان.

گه‌وره‌یی و مه‌رنی قورئان:

﴿ ۹: إن هذا القرآن یهدی للتی هی أقوم ﴾ بی‌گومان ئه‌م قورئانه بۆمان ناردون، رینگا و به‌رنامه‌یه‌کی وا نیشانی خه‌لکی ده‌دا، که راستترین به‌رنامه‌و رینگایه.

به‌لی... له هه‌موو کات و ساتیکدا، وه‌بۆ هه‌ر که سی‌ک ئاماده‌یی تیدا بیت ئه‌م قورئانه ری نیشاندەر بووه‌و، دهره‌نجامیش بۆته سه‌رکرده‌ی دنیا ﴿ ویشر المؤمنین الذین یعملون الصالحات ﴾ و مژده‌یش ده‌دا به‌و پرواداران‌ه‌ی که کارو کرده‌وی چاک نه‌نجام ده‌دن: ﴿ أن لهم أجرا کبیرا ﴾ که به‌راستی پاداشیکی زۆر گه‌وره‌یان بۆ هه‌یه له‌به‌هه‌شتدا ﴿ ۱۰: وأن الذین لا یؤمنون بالآخرة ﴾ و به‌راستی ئه‌و که سانه‌ش که به‌دوا رۆژ پروا ناکه‌ن ﴿ أعتدنا لهم عذابا ألیما ﴾ سزایه‌کی زۆر ئیش پیگه‌یه‌نه‌رمان بۆ ئاماده کردوون ﴿ ۱۱: ویدع الإنسان بالشر دعاء بالخیر ﴾ و مروف چون قینی هه‌ل ده‌سی و ته‌نگه‌تاو ده‌بی و نزای شه‌رده‌کا له‌مال و مندالی خۆی ده‌لئیت: خوا بتکوژی، خوا له‌ناوتبه‌ری، هه‌ر ئاواش له‌کاتی ئاساییدا دوعا بۆ چاکه‌ ده‌کا، جا نه‌گه‌رخوای گه‌وره وه‌لامی نزا شه‌رکه‌ی بداته‌وه‌و دوعا‌که‌ی گیرا بکات، ئه‌وا زۆر زوو خۆی و مال و مندالی له‌ناو ده‌چی و گه‌یژده‌ ده‌بن، له‌ فه‌رمووده‌یه‌کدا هاتووه‌و ده‌فه‌رموی: ﴿ لاتدعوا علی أنفسکم، ولا علی أموالکم، أن توافقوا من الله ساعة إجابة یتستجیب فیها ﴾ (موسلیم). واته: هه‌ر گه‌یژ دوعا له‌خۆتان و مال و مندالتان مه‌که‌ن، نه‌وه‌ک به‌ر شه‌وکاته بکه‌ویت دوعای تیا گیرا ده‌بیت و وه‌لام بدینه‌وه. ﴿ وکان الإنسان عجولا ﴾ و مروف هه‌میشه و به‌رده‌وام هه‌ر به‌په‌له وه‌له‌شه بووه، نه‌یزانیوه به‌رزه‌هه‌ندی له‌چیدا به‌.

شه‌وو رۆژ نیشانه‌ی ده‌سه‌لاتی خوان:

﴿ ۱۲: وجعلنا الیل والنهار آیتین ﴾ وه ئیبه‌ دیارده‌ی شه‌وو رۆژمان به‌دوو به‌لگه‌و نیشانه له‌سه‌ر تاك وته‌نیایی و ده‌سه‌لاتی خۆمان نیشان‌دان ﴿ فمحننا آیه الیل ﴾ ئینجا دیارده‌ی تاریکیمان به‌سه‌ر شه‌ودا هینا، واته: پروناکی رۆژمان بی لابرده‌و، تاریکی سه‌ری دهره‌ینا، هه‌تا ئیوه تیدا به‌هه‌وینه‌وه ﴿ وجعلنا آیه النهار مبصرة ﴾ و دیارده‌و نیشانه‌ی رۆژیشمان (خۆر) به‌ناشکراو بینراو سازاند ﴿ لتبتغوا فضلا من ربکم ﴾ بۆ شه‌وه ئیوه بگه‌رین به‌ دوا ئه‌و رزق و رۆژیه‌دا به‌رزه‌ردگارتان به‌هه‌وه‌رتان ده‌کاو ده‌یدا پیتان

ئیبه‌ مال و کورانتانمان زیاد کرده‌وه ﴿ وجعلناکم أكثر نفیرا ﴾ و ژماره‌ی پساوان و، ده‌سه‌لاتیشتان له‌دوژمه‌کانتان زیاتر بوو، شه‌وه‌بوو پاش شه‌وه توانیتان (بابلی) به‌کان ده‌رکه‌ن و دیله‌کانیشتان نازاد بکه و ده‌سه‌لاتیان لی وه‌رگرنه‌وه ﴿ ۷: إن أحستم ﴾ جا نه‌گه‌ر له‌کاتی ده‌سه‌لاتدا ئیوه چاکه بکه‌ن و فه‌رمانی خوا به‌جی به‌ینن ﴿ أحستم لأنفسکم ﴾ دیاره هه‌ر بۆ خۆتان چاکه‌تان کردووه‌و خۆتان که‌لکی لی وه‌ر نه‌گرن ﴿ وإن أسأتم فلها ﴾ و خۆ نه‌گه‌ر خرابه‌یش بکه‌ن، شه‌وه تۆله‌که‌ی هه‌ر بۆ خۆتان ده‌بیت، شه‌وه‌بوو هه‌ر که خرابه‌تان کرد، دوژمن زال بوو به‌سه‌رتانا، که گه‌راشه‌وه بۆ لای خوا زال بوونه‌وه به‌سه‌ریاندا ﴿ فإذا جاء وعد الآخرة ﴾ ئینجا کاتی سه‌ره‌ی نه‌نجامدانی به‌لئینی دوا‌یی هاته جی بۆ تۆله‌تان، شه‌وه ده‌مه‌ی که (یه‌حیا) تان کوشت ﴿ لیسوا و جوهکم ﴾ جا له‌تۆله‌دا به‌نده‌کانمان ده‌نیرینه سه‌رتان کاریکتان پی بکه‌ن که نیشانه‌ی خه‌مۆکی له‌ روخسارو ناو چاوتاندا دیاربیت، به‌ به‌دیل کردن و کوشتنتان، واته: نیشانه‌ی ریسوایی به‌نیو چاوانتانه‌وه ده‌رکه‌وی ﴿ ولیدخلوا المسجد ﴾ و شه‌وه دوژمنانه‌ش بچه‌ مزگه‌وتی (قدس) به‌وه‌و له‌پیش چاوتانه‌وه بیروخینن و ده‌سه‌لاتیشتان نه‌بی هیچ بکه‌ن ﴿ کما دخلوه أول مرة ﴾ هه‌روه‌کو جاری یه‌که‌میشه چوونه ناویه‌وه، کاتی ده‌ستتان کرد به‌خرابه‌کاری و (زه‌که‌ریا) تان شه‌هید کرد ﴿ ولیتبروا ما علوا تبتیرا ﴾ و تا ده‌ستیان به‌سه‌ر هه‌ر جیه‌کیشیان گرت ویزانی بکه‌ن و به‌ته‌واوی به‌سه‌رتانا زال بین. میژوو نه‌لئیت: بۆ یه‌که‌م جار (به‌خته نه‌س) هیرشی بۆ بردن (و بیت المقدس) یشی ویزان کرد، بۆ جاری دووه‌میشه (اسپیانوس) ی پاشای رۆمه‌کان بوو، وه‌ماوه‌ی هه‌ردوو هیرشه‌که نزیکه‌ی (۵۰۰) سال بوو ﴿ ۸: عسی ربکم أن یرحمکم ﴾ بی‌گومان له‌کاتی ئاوادا په‌روه‌ردگارتان ده‌تانخاته به‌ر ره‌حمه‌تی خۆی، شه‌گه‌ر په‌شیمان بینه‌وه. رافه‌که‌رانی قورئان ده‌لئین: (وعسی: من الله واجبه) واته:

هه‌ر کرداریکی ((عسی)) بکاره‌که‌ی خوا بیت، حه‌تمییه‌ت ده‌گه‌یه‌نیت ﴿ وإن عدتم عدنا ﴾ و خۆ شه‌گه‌ر تی هه‌لچنه‌وه بۆ سه‌رینچی و پیاوکوشتن، شه‌وا ئیبه‌یش تی هه‌له‌هه‌چینه‌وه بۆ کاری خۆمان و، دووباره دوژمن زال ده‌که‌ینه‌وه به‌سه‌رتاندا، به‌لی... له‌سه‌ده‌کانی دوا‌ییشدا جاری موسلمانه‌کانی زال کرد به‌سه‌ر یاندا، شه‌وه‌بوو له‌ نیوه‌دورگه‌ی عه‌ره‌بی ده‌ریان په‌راندن، له‌م دواتره‌یشدا (هتل) ده‌ستی گرت به‌سه‌ریاندا، ئیستایش که دنیا به‌گیر هاتووه به‌ ده‌ستیانوه، بی‌گومان خوا کۆمه‌له‌ خه‌لکیکی باش و شیوا به‌ر ده‌داته گیان و ملیان با ده‌دن، چونکه به‌لئینی خوا خۆیه‌تی که‌هه‌رکات روویان کرده‌وه فه‌ساد، هیزینکی وریاو زرنگیان

دهستی هه بییت له و تاوانانه دا، له ئایه تینکی تردا ده فرموی: (وإن
 تدع مثقلة إلى حملها لا يحمل منه شيئاً). ﴿ وما كنا معذبين حتى
 نبعث رسولا ﴾ وئیمه تۆله و سزای هیج خه لکیکمان نه داوه، هه تا
 په یامبه ریکیان بو نه ناردهن رییان بو روشن بکاته وه، قورئان بو
 خوی پره له و بابته، بو نمونه: (کلما ألقى فيها فوج سألهم

ولتعلموا عدد السنين والحساب ﴿ و تابشتوان به ئاسانی ژماره ی
 ساله کان و، حیسابی شهوو روژ چاک بزائن، دهسا له به رامبه ر شهو
 به خششانه وه شوکرانه بویر بن ﴿ و کل شی فصلناه تفصیلاً ﴿ وه
 به راستی هه رشتیک که ئیوه نیازتان پینی هه بی له دونیاو له قیامه تدا
 ئیمه به وردی شیمان کردۆتسه و بوئان، واته: هیج شتیک له م
 بوونه وه ردها بی بهرنامه و حساب نه ماوه ته وه، له ئایه تینکی تردا
 هه ر له و باره یه وه ده فرموی: (هو الذي جعل الشمس ضياء والقمر
 نوراً وقدره منازل لتعلموا عدد السنين والحساب ما خلق الله ذلك
 إلا بالحق..).

هه موو مروفتیک له روژی سه لادا به کارنامه ی خویمه دیت:

﴿ ۱۳: وکل انسان الزمناه طائره فی عنقه ﴾ ئیتر هه موو مروفتیک
 کرده وه که یمان -خیزو شه ر که له شهوو روژدا کردی - ئاو یزانی
 ملی کرد، واته: له قیامه تدا نامه ی هه موو کار و کرده ی مروفت
 وهک (تهوق) و ملوانکه ده کریته ملی و، هه ر به پینی شه وهش
 له قیامه تدا پاداش و تۆله وهرده گریته وه، له سووره تینکی دیکه دا هه ر
 له و باره وه ده فرموی: (فمن يعمل مثقال ذرة خیرا یره و من عمل
 مثقال ذرة شرا یره) ﴿ و نخرج له یوم القیامه کتابا ﴾ وه له روژی
 قیامه تدا نامه یه کی - که کرده وه کانی تیانوو سراوه - بو ده ر دینین
 یلقاه منشورا ﴿ و شه ویش به کراوه یی دهگا به و نامه یه و لئی
 تی دهگات ﴿ ۱۴: إقرأ کتابک کفی بنفسک الیوم علیک حبیباً ﴾
 پینی ده گو تری: دهسا بو خۆت نامه ی کرده وه کانت بخوینته وه،
 شه مرو ئیتر هه ر تو خۆت حیساب له گه ل خۆت بکیشه و پیویست
 به که سی تر ناکا، شه و جا شه ویش خوینده وار بی، یا نه، بو خۆی
 کارنامه کی ده خوینته وه، باش له شه نجام و جی وشوینی خۆی
 تی دهگات، له سووره تی (قیامه) دا ده فرموی: (ینبأ الإنسان یومئذ
 بما قدم وأخر بل الإنسان علی نفسه بصیرة ولو ألقى معاذیره).

کهس تاوانی کهس هه لئاگری:

﴿ ۱۵: من اهتدی فانما یتدی لنفسه ﴾ شه وه ی ریگای هه ق و راستی
 بگری، شه وه بو خۆی شاره زا بووه، واته: قازانج و پاداشه که ی هه ر
 بو خۆی ده بی و، له و روژه یشدا سه ر فراز ده بییت ﴿ و من ضل فانما
 یضل علیها ﴾ هه ر که سیکیش ریگه گوم بکاو لاری بی، شه وهش
 ته نها سه ر له خۆی ده کووی و، زیان و تۆله که ی له سه ر خۆیه تی و
 هه ر خۆی گپوژده ده بییت ﴿ ولا ترز وازرة و زر آخری ﴾ و که سیش
 تاوان و گوناھی که سی تر هه لئاگری، شه گه رچی (وهلید) ئاسایه کی
 خوانه ناسیش به لئینی بی دابن که: گوناچه کانیان هه لباگری، مه گه ر

عَسَىٰ رَبُّكَ أَنْ يَرْحَمَكَ وَإِنْ عُدْتُمْ عَدَاؤُنَا جَعَلْنَا لَكُم بِرَّ
 حَبِيبٍ ﴿۱۵﴾ إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّذِي هُوَ أَقْوَمٌ وَيُبَشِّرُ
 الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ﴿۱۶﴾
 وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿۱۷﴾
 وَيَدْعُ الْإِنْسَانَ بِالْقِسْرِ دَعَاَهُ بِالْقِسْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا ﴿۱۸﴾
 وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتٍ لِّمَنْ حَمَلْنَا آيَةَ الْكِتَابِ وَجَعَلْنَا آيَةَ
 النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّمَنْ تَبَتَّغُوا فِضْلًا مِنْ رَبِّكَ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ
 السِّنِينَ وَالْحِسَابِ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا ﴿۱۹﴾ وَكُلَّ
 إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَلْعَ رَأْسِهِ فِي عَقِبِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا
 يَلْقَاهُ مَنْشُورًا ﴿۲۰﴾ أَقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا
 ﴿۲۱﴾ مَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ
 عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ تَبْعَثَ
 رَسُولًا ﴿۲۲﴾ وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَّهُمْ وَأَفِيهَا
 فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ﴿۲۳﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ
 الْقُرُونِ مِنْ بَدُونِ نُوحٍ وَكُنْ بِرَبِّكَ بِذُنُوبٍ عَابِدٍ خَبِيرًا ﴿۲۴﴾

خزنتها ألم يأتكم نذير قالوا بلى قد جاءنا نذير فكذبنا.. ليره دا شه
 پرسیماره ده کریت: ئاخۆ شه و مندالانه ی به مندالی دهرن و باوک
 و دایکیان کافرو خوانه ناسه، یان شیت و کهرو کاس و پیری
 خه ره فاوه، یان خه لکی (فته رته) به و هیچی نه بیستوهه، ده بی
 له قیامه تدا چ بکه ن؟ هه ندی زانا ده لئین: ده وه ستین و له و باره وه
 هیج نالئین. هه ندیکیش ده لئین: بی شک به هه شتین. هی واشیان
 هه یه ده لئیت: جهه نه مین، دپاره بو هه ر به که شیان به لگه هه به،
 به لام به پینی (عه دل) ی خوایی ده بی به هه شتی بن، شه گه رچی خۆ
 نه دان له م شتانه باشتره. ﴿ ۱۶: وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا
 مُتْرَفِيهَا ﴾ و کاتیکیش و یستبیتمان شارو ئاوا یبه که له ناو به رین، شه وا
 به فرمانیک ی (نه زه ل) ی فرمانداوه - به تایبه تی به سه ر کرده یاخی
 و خوشگوزه رانه کانیان - که فرمانی په یامبه ران جیبه جی بکه ن و
 گوپزایه لئان بن ﴿ ففسقوا فیها ﴾ جا شه وانیش له باتی گوپزایه لی،
 نافرمانی و سه ر بیجیان تیا کردوه و لئی ده رچوون ﴿ فحق علیها

القول ۛ بهوه سزايان به سەرا سپاوه ۛ فەرمناها تەمبەرا ۛ ئەوجا ئىمەيش به سەختى كاوانان كەردووه، چونكه خۇيان بەلگەيان بەدەستەوه داين، لە جىگايەكى ترەدا هەر لەو بارەيهوه دەفەرموى: (وكذلك جعلنا في كل قرية أكابر مجرميها..)

خاتسو (زەينەب) گوتى: ئەى پىغەمبەرى خوا! ۛ (أهلك و فينا الصالحون؟ قال: نعم، إذا كثر الخبث) (متفق عليه). واتە: ئاخۇ ئىمە "لەحوالەتانەدا" ئەر خەلكى باشيشمان تىدائى هەر تىيادەچىين؟! فەرموى: كەكارى خراپەو بەدرەوشتانە سەرى هەلدا بەل ئىوھەش لەگەل ئەواندا تىيادەچن، ئەگەرچى دەستىشتان لەو شتانەدا نەبى ۛ ۱۷: ۛ وكم أهلكتنا من القرون من بعد نوح ۛ وه زور لە خەلكى سەدەكانمان بە هۇى لاساريانەوه لەناو برد ئەى هۇزى قورەيش! دواى گەلەكەى (نوح)، وهكو گەلانى (عادو) (سەموودو) (فیرعون) كە ئەوانىش هەرەك ئىوھە لاسار بوون و پىروايان نەهنا، دەخۇ ئىوھە لەوان نازارتى نىن ۛ وكفى بربك بذنوب عباده خبيرا بصيرا ۛ هەر ئەمەش بەسە كە پەرەردگارت ئەى موحەممەد! ۛ لەتاوان و گوناھى بەندەكانى خۇى ئاگادارو بىننايهو، هېچ شتىكى لى بىز نايىت.

كى دۇنيای دەوى و كيش رۆزى پەسلان؟

۱۸: ۛ من كان يريد العاجلة عجلنا له فيها ما نشاء لمن نريد ۛ هەر كەس ئىك لەكارو كەردەيدا تەنيا دۇنيا ويستى بكات، كە دۇنياش بە پەلە تى دەپەرى، ئەوا ئىمەيش حەزەمان لە هەر كەس ئىك هەبى، بە زووبى ئاواتو ويستەكەى پىك دىئىن و دۇنيای دەدەپىنى ۛ ئم جعلنا له جهنم يصلاها مذموما مدحورا ۛ لەپاشان لەقيامتەدا بەسەر زەنشەت كراوى و دوور خراوبى لەمبەرەبانى خوا، دۆزەخمان بۇداناهو دەبىر زىنى، جا ئىتر ئىستا كە لە دۇنيادايە ئارەزووى خۇبەتى كار بۇ دۇنيای دەكات، يان بۇ قىيامەتى ۛ ۱۹: ۛ ومن أراد الآخرة وسعى لها سعيها وهو مؤمن ۛ وه هەر كەس ئىك پاشە رۆزى لا مەبەست بى وهوليشى بۇ بىداو، لەهەمان كاتيشدا پىروادار بىت بەخووا بە بەرنامەكەى خوا ۛ فأولئك كان سعيهم مشكورا ۛ هەول و كوششى ئەمانە جىگەى سوپاسەو، بەچەند بەرامبەرىش پاداشى لە سەر وەر دەگىرن ۛ ۲۰: ۛ كلا نمد هؤلاء وهؤلاء من عطاء ربك ۛ هەر يەك لەو دوو تاقمە چ دۇنيا ويستەكان و، چ قىيامەت خوازەكان، لەبەخششى پەرەردگارت، لە دۇنيادا گشت بەرەرەوەر دەكەين و، بەمال و سامان و خۇشگوزەرانى هاوكارىيان دەكەين، واتە: بەكافرو پىروادار وهكو يەك رزق و رۆزى دەدەين، پاشانىش هەر كەسە لە قىيامەتەدا كوئى هەلبىگىرت دەيدەپىنى

ۛ وما كان عطاء ربك محظورا ۛ خۇ لەم دۇنيابەشدا بەخششى پەرەردگارت لەهېچ كەسى قەدەغه كراو نىيە ۛ ۲۱: ۛ انظر كيف فضلنا بعضهم على بعض ۛ دەسا پىروانەو سەرنج بەدە ئەى پىغەمبەر! ۛ چون هەندىكىيانمان - لەدۇنيادا - بەرز كەردۆتەوه بەسەر هەندىكىياندا، وا دەبى موسلمان و كافر هەردوو رزق و رۆزى باشيان دەدەپىنى، واش دەبى هەردوويان نەبوون و ناياندەپىنى، وايش دەبى موسلمانيشەو بىزى كەمە، يان هەر نىيەتى، چونكه رزق و رۆزى بەدەست ئەوان نىيە ۛ وللآخرة أكبر درجات وأكبر تفضيلا ۛ بى گومان پەلو پاىەكانى پاشە رۆز بۇ پىرواداران گەرەترو زىدەتەرە، ئەگەر چى لەدۇنيادا بىزىويان باش نەبىت، لەم بارەوه ئەم فەرموودەيه هاتووه دەئەت: ((إن أهل الدرجات العلى ليرون أهل عليلين، كمترون الكوكب الغابر فى أرق السماء)) (فتح البارى: ۳۸۶/۶). ۛ ۲۲: ۛ لا تجعل مع الله إلها آخر ۛ هەرگىز نەكەيت ئەى مەزۇفا! هاوتاهووبەش بۇ خوا دابنىيت، چونكه ئەو تەك و تەنياو بى هاوتاهووبەش ۛ فتفعد مذموما مخذولا ۛ دەنا ئەو كاتە بەسەر زەنشەت كراوى و، بى يارو يارو بەرامبەر بە (شيرك) هەكەت دادەنیشيت، واتە: خواى گەرە لىت ناپرسىتەوهو دەرووت لى ناكاتەوه.

يەكخوواپەرستى و چاكە كردن لە گەل باوك و دايدكا:

۲۳: ۛ وقضى ربك ألا تعبدوا إلا آياه ۛ پەرەردگارت پىرىارى داوهو وه سىهەتى كرد كە: دەبى هەر خۇى بىرستىن ۛ وبالوالدين إحسانا ۛ وه فەرمانى دا كە: دەبى لەگەل داىك و باپدا چاكە بكەن، وهكو دەفەرموى: (أن اشكر لى ولوالديك إلى المصير) ۛ إما يبلغن عندك الكبر أحدهما أو كلاهما ۛ جا هەر كات يەككىيان يان هەردووكيان - كە لە لای تۆن - تووشى پىرى و لاوازى بوون ۛ فلا نقل لهما أف ۛ هەرگىز نەكەيت وشەيەكى بىزارىيان بى بلىيت، تەنانەتى بەرامبەريان ئۆفنىكيش مەكە ۛ ولا تهرهما ۛ وهەرگىز پىيانا هەلەشاخى و بەسەرياندا مەنەرىنە ۛ وقل لهما قولا كريما ۛ وه مەيشەيش بەوشەى ئەدەب و وئلى جوان و پىاوانە قسەيان لەگەل بكە ۛ ۲۴: ۛ واخفض لهما جناح الذل من الرحمة ۛ وبالى رحمت و مېهرەبانىيان بۇ بىنە خوارى و، بەرامبەريان هەميشە خۆت كەم و بچووك بگىرە ۛ وقل رب ارحمهما كما ربياني صغيرا ۛ و نزا بكه و بلى: پەرەردگارى من! هەرەوهكو ئەوان بە شلكى و بەچووكى لەدەدارى منيان كىردو رحمىيان بى كىردم، دەسا تۆيش لەم پىرى و كەنەفت بوونەياندا رحمىيان بى بكە و؛ مېهرەبان بە لە گەلىان، پىغەمبەرىش دەفەرموى:

خوايه ! هەر كه سېك دايك وبابى نه بيه نه بهه شته وه (واته) : كارو رهفتارى باش نه بېت له گه لياندا) سهر فزاز نه بېت * ٢٥ : ربكم اعلم بما فى نفوسكم * پهروه ردگارى ئيوه له خو تان چاكتر ده زانى چى له دلتانايه بهرام بهريان، ئاخو ده تانه وى چاكيان له گه ل بكن، يان ئه زه تيان بدهن * ان تكونوا صالحين * خو ئه گهر ئيوه ويستتان باش و صالح بن له گه لياندا، كه چى به (لا ئيرادى) زله به كتان كرد بهرام بهريان * فانه كان للأوابين عفورا * به راستى خوا بو تهويه كاران و په شيمانان زور لى بوورده يه. به لى.. له قورئانى پيروزدا "به دهر له فرموده ده كان" زور جهخت كراوه ته وه له سهر چاكه كردن له گه ل باوك و دايكدا، چونكه :

(١) باوك و دايك زور ترخينراون له ئيسلامدا، به جورنك پاش باسكردنى به كتاپه رستى داوا ده كات له گه ل نه وانداندا چاكه بكن.

(٢) گرنگى دان و وهسيهت به كارى چاك كردن له گه لياندا گه يشتوته پله يه كه ئه گهر باوك و دايك بى باوه ريش بن ههر ده بى ريزيان لى بگيردرينت.

(٣) سوياسى باوك و دايك و ريزو حورمهت گرتنيان له گه لى جيگاي قورئاندا فرمانى پى كراوه، ههروه كه چون فرمان به سوياسى خوا له بهرام بهر نيممه ته كان بيه وه كراوه.

(٤) جيهاد ئه گهر له پله ي فرزى (عه بن) دا نه بى، خزمه تى دايك و باوك گرنگتره له و، وه ئه گهر له و ده مه دا رازى نه بوون و پنى ناره حهت بن نابى بچيئت.

* ٢٦ : وآت ذا القربى حقه * وله جوار چيوه ي شه رعدا مافى هه موو خزم و خو يشان بده و، چاكيان له گه ل بكه و، سهريان لى بده، له فرموده ده كيشدا پاش دايك و باوك باسى خزمان ده كا و ده فره موئى : ((ثم الأقرب فالأقرب)) * والمسكين وابن السبيل * و بى نه و او رى بو اريش بى به ش مه كه و چاوت لى يانه وه بىت، چونكه ئه وانيش لى قه ومان و خواهن مافن * ولا تبذر تبذرا * وه نابى زياده ره وو هه له خه رج بىت، به لكو ده بى ميانه ره وانه خه رج بكه يت، وه كو له تايه تيكي تردا ده فره موئى : (والذين إذا أنفقوا لم يسرفوا ولم يقتروا وكان بين ذلك قواما) * ٢٧ : أن الميزرين كانوا إخوان الساطن * به راستى زياده ره وان بوون به براو هاوكارى شه يتان، له وده كه سامان له جنى خويدا به خت ناكن، دياره ئه وه ش گهنده ليه و كارى شه يتانه، مال و سامان ياساي خه رجكردونيان هه يه، له و ياسايه لاندرا ده بيهت هه له خه رجى و نه زانكارى و، پيوسته ده ستى بگيردرى * وكان الشيطان لربه كفورا * شه يتانيش بو پهروه ردگارى خوئى زور سپله و ناسوايسگوزار

دهرچوو، ئه و هه موو چه له حانى و مملانه يه له گه ل پهروه ردگارىا كرد * ٢٨ : وأما تعرض عنهم ابتغاء رحمة من ربك ترجوها * وه ئه گهر رووت له و خزمانه وه چه رخانندو هيچ نه بوو به شيان بده يت و، چاوه نوارى ره حمهت و ميه ره بانى پهروه ردگارت بوويت تا به لكو له تاينده دا شتى بدا * فقل لهم قولا مسورا * ئه وه ده كرى

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْمَصَالِحَةَ فَلْيَرْحَمْ لِيٍّ مِنْ رَبِّهِ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ حُجَّتًا مِّنْ عِنْدِنَا لِمَا تَدْعُوهُ ۖ وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿٢٨﴾ كَلَّا يُدَّ هَتُولَاءُ ۚ وَهَتُولَاءُ مِنْ عَطَلَيْ رَبِّكَ ۚ وَمَا كَانَ عَطَاؤُكَ مَحْظُورًا ﴿٢٩﴾ أَنْظِرْ كَيْفَ نَضَلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ وَالْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا ﴿٣٠﴾ لَا يَجْعَلُ اللَّهُ لِلْهَٰمِ مَخْرَجًا فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَّحْدُولًا ﴿٣١﴾ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ۚ وَالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۚ إِنَّمَا يُبَلِّغُنَّ عِنْدَكَ الْقَرَابَةَ فَأَكْلَاهُمَا فَلَا تَنْقُلُ لِمَا أَقْبَىٰ ۚ وَلَا تَنْهَرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٣٢﴾ وَأَخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلِيلِ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْتَنِى صَغِيرًا ﴿٣٣﴾ زَكَاةً أَوْ كَرِهْتَ إِنَّمَا يُرِيدُ تَكْوِينًا صَالِحًا ۚ إِنَّهُ كَانَ لِأَوَّلِينَ عَفْورًا ﴿٣٤﴾ وَمَاتَ ذَا الْقَرْنِ حَقَّهُ ۚ وَالْيَسْكِينِ وَالْبَنِي السَّبِيلِ وَلَا تُبْذِرْ رِبًّا ۚ إِنَّ الْبُذْرَيْنِ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ ۚ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ﴿٣٥﴾

بهو ته يه كى ئاسان و خو ش له گه ليان بدو بىت و بلى : ئيشه للا ههر خوا گه ياندى بى به شت ناكه م * ٢٩ : ولا تجعل يدك مغلولة الى عنقك * وه ده سته كانت له گه ردنت گرى مه ده، واته : له بهر ره زىلى و چرووكى خو ت وهك بال به سراو مه كه، مه به ست ئه وه يه هه ره وكو زنجير ده ستى مرؤف ده به ستى، چرووكيش هه روا ده ستى مرؤ ده به ستى له به خشش وهاوكارى ليقه ووماوان * ولا تبسطها كل البسط * ته واپيش ده سته كانت پان مه كه وه تا هه رچييت هه يه بپيرؤى بو خو ت و بو خه لك * فتقعد ملوما محسورا * ئه وسا ئيتر به لومه كراوى و عه زه ته وه بو خو ت دانيشى، چونكه هيچت لا نه ساوه، به لى ده بى مرؤف بزانى له گه ل مال و ساماندا چون ده جووليتته وه، نابى هه رچى هه يه ملتى بكا ته وه، ناشين چرووك و پيسكه بىت، ده بى ميانه ره وانه بجووليتته وه * ٣٠ : إن ربك يسبط الرزق لمن يشاء ويقدر * بى گومان پهروه ردگارت گه ر بيه وى رزق و رؤزى فراوان ده كا وه به خشيت بو هه ركه سى خوئى بيه وى، يان

﴿ نحن نرزقهم وإياكم ﴾ چونکه ئیمهین رزق و روزی نهوان و ئیوهیش ددهین.

پشوویهک: ئەگەر سەرنجیکی ورد لەرهوانییژی قورشان و وردهکاریهکانی بدهیت، باستر برورای پێ دینن، چونکه هەر بۆ نمونە لەم سوورەتە (ئیسرا) دا دەفرموی: (نحن نرزقهم وإياکم) روزی مندالەکان پیش دەخا بەسەر رزقی باوکاندا، که چی لە سوورەتی (ئەنعام) دا رزقی باوکان پیش دەخات: (نحن نرزقهم وإياهم) رافە که رانی قورشان دەلین: حیکمەت لەمەدا خوایش چاکتر دەزانن ئیوهیه که لەم سوورەتەدا کوشتنی مندالەکان لەبەر هەژاری و ئی نهاتووایانە بۆنان پەیدا کردن، بەلام لە سوورەتی (ئەنعام) دا کوشتنەکیان بەبۆنە ی هەژاری باوکانەوهیه.

﴿ إن قتلهم كان خطأ كبيرا ﴾ بەراستی کوشتنی ئەومندالانە تاوان و هەلەکاریهکی زۆر گەورەیه لای خوا، کاتی پیغه مبهیر ئەوکاره دزیوهی دیت که بەرامبەر مندالان دەکریت فرموی: پاش شەریک دانان بۆ خوا، تاوانی کوشتنی مندالان دیت ((.. أن تقتل ولدك خشية أن يطعم معك)). (فتح الباری: ۱۳/۸).

له زیناو شەروا پیسی دهور بن:

﴿ ۳۲: ولا تقربوا الزنى ﴾ وه بهیج شیوهیهک توخنی زیناو شەروال پیسی و، ئەوانهیش پیشه کین بۆی، وهک ماچ و مۆچ و قسهو.. مه کهون ﴿ إنه کان فاحشه و ساء سیلا ﴾ چونکه بەراستی زیناو داوین پیسی تاوان و کردهوهیهکی زۆر خراب و، رینگایهکی زۆر ناپهسەنده، لاویکی تازه پیگە یشتوو له پیغه مبهیر ﴿ دهخواری مولهتی زینای بدات! ئینجا خه لکه که ی دهوروبه ری پیمان ناخوش بوو ویستیان دهکوتی بکهن، پیغه مبهیر هیوری کردنهوهو فرموی به لاوهکه: ئاوه ره پیش، هاته پیش و لای خوی دایناو فرموی: شەری حەز دەکه ی خه لکی له گه ل دایک و خۆشک و پورتا زینا بکات؟ لاوه که گوتی: نه خیر، باب و داکم له دهورت گهرین، فرموی، دەسا خه لکیش حەز ناکا تو له گه ل کهس و کاریا زینا بکهیت، پاشان دهستی پیروزی خسته سەرشانی و فرموی: خویه! لەم لاوهیه خۆش بیه، دلێ له گوناح پاکه وه بکه، عه ورهتی له کاری حەرام بپارێزه، ئیتر لاوه که برابری بیری لهو شتانه نه کردهوه.

خه لکی به ناههق مه کوژن:

﴿ ۳۳: ولا تقتلوا النفس التي حرم الله إلا بالحق ﴾ وه ئه وکه سه خوا خوینی یاساغ کردوه، بههق نه بن ئیوه مه یکوژن، جا ئه

که می دهکا بۆ هەر که سێک مه یلی ئی بیت ﴿ إنه کان بعباده خیرا بصرا ﴾ چونکه بەراستی ئەو (خوا) یه سه بارهت به بهندهکانی خوی به ئاگا و بینایه، ئەزانن کئی به سامان حالی چاک ده بن و، کیش حالی پئی تیک ده چی و، روو له فساد و خرابه کاری دهکات، دهست بلاوی و هه له خه رجی کاریکی زۆر ناپه سه نده، ههروهکو

وَأَمَّا تَرْضَيْنَهُمُ اثِمَةً رَمَوْا مِنْ رَبِّكَ رَجُوحًا قُلْ لَّهُمْ قَوْلًا مِّسْرًا ﴿٣٥﴾ وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا ﴿٣٦﴾ إِنَّ رَبَّكَ بَسِطَ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ كَانَ بِعبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٣٧﴾ وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا ﴿٣٨﴾ وَلَا تَقْرَبُوا الرِّزْقَ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٣٩﴾ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطَانًا فَلَا يَسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ﴿٤٠﴾ وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالْيُسْرِ وَلَا بِالْحَقِّ مِنْ أَحْسَنِ حَقٍّ يَبْلَغُ أَشْدُّ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَاتِبٌ مَسْئُولًا ﴿٤١﴾ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كَلَّمْتُمْ وَرَبُّو بِالْقِسْطِ السُّنْقِمْ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٤٢﴾ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ﴿٤٣﴾ وَلَا تَمْسُقْ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ﴿٤٤﴾ كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ﴿٤٥﴾

چروکی و دهست نوقاندنیش کاری چنوک و پیاوه پیسه که کانه، جا له نیوان ههردووکیان باریکی ناوهنجی شیاوو پهسەنده، خاتوو (ئەسما) دەلی: پیغه مبهیر ﴿ فرموی: ئەوهندهو ئەوهنده بیه خشه، واته: ههیشه به خشه ربهو قهت له به خشین دهست نهگریتهوه، با خوی دلوقانیش دهست له ئیوه نهگریتهوه، ئەژماری مه که، باخوایش له سهرت ئەژماری نهکا. ئەم فرموودهیهش هیه: خویه! هه رکهس ده به خشی توش پئی بیه خشه، هه رکه سیکیش دهست دهگوشی، ماله که ی بیه وتینه (متفق علیه).

مندالان مه کوژن:

عه ره به کان هه ر که منالیان ده بوو، خیرا له ترسی نه داری و هه ژاری ده یانکوشت، به بیانوی هه ژاری! جاخووش به زه یی به مندالاندا هاته وهو فرموی: ﴿ ۳۱: ولا تقتلوا أولادکم خشية إملاق ﴾ زارۆله و منالی خوتان له ترسی هه ژاری مه کوژن.

بہ حق ہوو ۽ وکاتہ قہیدی نییہ، بؤنموونہ: کہ سیک لہ ئیسلام
 پاشگہز دہبیتہوہ، یان بہدہست ۽ نہنقہست کہ سئی بہناہق
 دہکوژی، وہیان کہ سئیکی (موحصہن) و خاوەن خیزان زینا
 دہکات.. لہم سئی حالہتہدا کوشتن بؤ دہولہت رہوایہ، وہکو لہ
 فرمہوودہی رہواندا ہاتوہہ. ﴿ ومن قتل مظلوما فقد جعلنا لولیہ
 سلطانا ﴾ بہ ہہقیقتہ ئیمہ دہسہلاتمان بہمیراتگرہکہی داوہ کہ
 داوا لہ قازی بکات بیکوژیئتہوہ، یان خوینی لی وەرگری بؤی،
 یان دہتوانی بیبہخشی و عہفووی بکا ﴿ فلا یسرف فی القتل ﴾
 جا ئو (وہل) ییش نابئی لہ کوشتن و تۆلہسہندنہوہدا ہلہرؤییو
 زیادہرہوی بکات، واتہ: بؤی نییہ کوپو براو ناموزای یان کہ سئیکی
 تری بکوژہکہ بکوژیئتہوہ لہباتی بکوژ، وہ یان جہستہی کوژراوہکہ
 بشیوینی وگویی و لووتی بگری ﴿ إنہ کان منصورا ﴾ چونکہ
 بہراستی ئو (وہل) یہ سہرکہوتوہوہ کۆمہکی پی کراوہ لہلایہن
 خواوہ، ئہوہتہ مافی (قیصاص) و تۆلہ وەرگرتنہوہی پی داوہ.

لہ مالی ہہئیدوا باش رہفتار بکہن:

﴿ ۳۴: ولا تقربوا مال الیتیم إلا بالتی ہی أحسن ﴾ وہ لہمال و
 سامانی ہہتیو نزیک مہبنہوہ، مہگر بہ باشتین شیوہ، وہک بؤ
 پاراستنی و، ہہولدان بؤ زیادکردنی لہرئی بازرگانییہوہ ﴿ حتی
 یبلغ أشدہ ﴾ تا پی دہگاو بالغ و عاقل دہبی و دہگاتہ ہہرہتی لاوی
 و، دہشزانی چؤن سامانی خؤی بپاریزی، لہئایہتیکدا ہاتوہوہ
 دہفہرموی: (ولا تأکلوا إسرافا و بدارا أن یکبروا..).
 ئیمامی (موسلم) دہگپرتہوہ کہ: پیغہمبہریش بہ (ئہبووزہری)
 فرمہو: تۆ پیاوینکی ئیدارہت لاوازہ، جا لہبہر ئہوہ ہہرگیز
 سہرہرستی کاروباری ہہتیو نہگریتہ دہست: ((..ولاتولین
 مال الیتیم)) ﴿ ۳۵: وأوفوا بالعہد إن العہد کان مسئولا ﴾ و
 پیمانیشتان -لہگہل خوا، لہگہل مہردم- بہرنہسہری، چونکہ
 بہراستی خاوەنپہیمان لہدوارؤژدا پرسینہوہی ہہیہ ﴿ وأوفوا
 الکیل إذا کلتہم ﴾ ہہرکہ پیوانہش بؤ خہلک دہکہن، بہتیرو
 تہسلی ئہنجامی بدن، خہیانہتیان لی مہکن ﴿ وزنوا بالقسطاس
 المستقیم ﴾ کیشانہشتان دہبی بہ تہرازووی دادگہرانہو بہرانبہر
 بی ﴿ ذلک خیر وأحسن تأویلا ﴾ کیشانہ و پیوانہ بہو شیوہیہ
 چاکترو باشتہرہ لہپاشہرؤژدا لای پەرورہدگارتان. ہہموو جاریش
 (ئیبین عہبباس) بہ خہلکہکہی دہگوت: (یامعشر الموالی إنکم
 ولیتم أمرین بہما ہلک الناس قبلکم، هذا المکیال، وهذا المیزان).

شتئی نہزانی چؤنہو چییہ، بہدوا یا مہ چؤ:

﴿ ۳۶: ولا تقف ما لیس لک بہ علم ﴾ بہدوا ی شتیکدا مہچؤ
 نہزانی چییہو چؤنہو، زانیاریت دہرہارہی نییہ، واتہ: تا
 بہتہواوی زانینت بہ شتئی نہبیت، ہہنگاوی جیددی بؤ نہنییت
 و، قسہی لی نہکہیت و، بہدووی گومان مہکہوہ، ئہم ئایہتہیش
 کہدہفہرموی: ((..اجتنبوا کثیرا من الظن إن بعض الظن إثم..)) دوویاتی
 ئو ہنہمایہ دہکاتہوہ، یان ئہم فرمہوودہیہ: ((..إیاکم والظن فإن
 الظن أكذب الحدیث..)) ﴿ إن السمع والبصر والفؤاد کل أولئک کان
 عنہ مسئولا ﴾ چونکہ بہراستی ہہموو ئہمانہ: (گویی و چاوودل)
 ہہرہکہیان لہرؤژی قیامہتدا بہرہرہسیران لئی.

بہفیزوہ ہہنگاو بہسہر زہویدا مہئی:

﴿ ۳۷: ولا تمسش فی الأرض مرحا ﴾ وہ بہفیزو خؤ بہزلزانی
 وکەش وفتییکہوہ وہک لووت بہرزہ ستہمکارہکان بہسہر زہویدا
 مہچؤ ﴿ إنک لن تخرق الأرض ﴾ چونکہ بہراستی تۆ ہہرگیز
 ناتوانی ئہم زہویہ لہت بکہیت و بقلشینیت، چونکہ تۆ وہکو
 جہستہ مروفتیکی لاوازو بی دہسہلاتی، جا ئیتر ئو خؤ بہزلزانی
 و کەش و فشہیہت چییہ؟ ﴿ ولن تبلغ الجبال طولا ﴾ قہتیش
 قہدو بالآت لہ درئزیدنا ناگاتہ درئزی و بہرزی کیوہکان کہ
 بہشیکن لہم زہویہ، جا ئیتر ئو کہشخہیہ بؤچیہو، بؤچی
 سہر دانانویئیت بؤ پەرورہدگاری ئہم بوونہوہرہ کہتؤش بہشیکی
 زؤر بچووکت لی پینک ہیناوہ؟ لہفہرموودہیہ کدا ہاتوہ: ((من تواضع
 لله رفعه فهو فی نفسہ حقیر وعند الناس کبیر، ومن استکبر وضعه
 الله، فهو فی نفسہ کبیر وعند الناس حقیر، حتی لہر أبغض إلیہم من
 الکلب والخنزیر)) (ئیبین کەسیر). ﴿ ۳۸: کل ذلک کان سینہ عند
 ربک مکروہا ﴾ گشت ئہوانہ باس کران، ئہو (بیست و پینج)
 فہرمان و (نہہیہ) بہلای پەرورہدگاری تۆوہ ہہموو ناپہسہندن
 و، خوا حہزبان پی ناکات ﴿ ۳۹: ذلک ما أوحی إلیک ربک
 من الحکمۃ ﴾ ئہو رینماییی و ئہخلاق و ویل و رەوشتہ بہرزانہ
 کہ بؤمان باس کردیت، ہہموو بہشیکن لہو ویل و یاساو حکمکہتہ
 قہشہنگانہی کہ پەرورہدگارت بہوہچی بؤی نیگا کردیت ﴿ ولا
 تجعل مع الله إلہا آخر ﴾ وہ ہہرگیز پەرستراوینکی تر لہگہل خوا
 دامہئی ﴿ فتلقى فی جہنم ملوما مدحورا ﴾ ئہوسا بہ لۆمہکراوہیی و
 دہرکراوہیی لہ رەحمہتی خوا، بی یارو یاوہر سوور بدرئیتہ ناو
 دۆزہخوہ، بی ئہوہ ہیچ کہ سیک ہہبیت لیت بپرسیتہوہ.

دهلین خوا فریشتهی کردوو به کچی خوئی

۴۰: افاصماکم ربکم بالبینین * ناخو کاری وارهوایه که به قسهی ئیوه خوای پهروه دگارتان، کوپانی هه لپژاردینی بوئیوه * واتخذ من الملائكة انا * و فریشته کانیسی به مبینه بو خوئی هه لپژاردینی ۱۹

ذَلِكَ مِمَّا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْمَعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا
 آخَرَ فَتَلْقَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَّدْحُورًا ﴿۳۶﴾ أَفَأَصْفَكَ رَبُّكَ
 بِالْبَيْنِ وَأَضْمَدَ مِنَ الْمَلَكِ كَمَا إِنَّا أَكْثَرُ لِقَوْلِهِمْ قَوْلًا عَظِيمًا ﴿۳۷﴾
 وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿۳۸﴾
 قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَآتَيْنُوا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا
 ﴿۳۹﴾ سُبْحٰنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُقُولُونَ عَلَٰوًا كَبِيرًا ﴿۴۰﴾ تَسْبِيحٌ لِّمَن لَّمْ يَلْحَظْهُ
 السَّبْحُ وَالْأَرْضُ وَمَن فِيهَا وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا بِنُوحٍ مُّجِيدٍ وَلَٰكِن
 لَّا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿۴۱﴾ وَإِذَا قَرَأْتَ
 الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ جِهَابًا
 مُّسْتَوِرًا ﴿۴۲﴾ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَن يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ
 وَقْرًا وَإِذَا ذُكِرْتُ بِرَبِّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحُذِرُوا وَكُلُوا عَلَىٰ آذَانِهِمْ نُفُورًا
 ﴿۴۳﴾ عَنَّا عُلْمًا بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ مُخَوِّضُونَ
 إِذْ يَقُولُ الْأَطْلَمُونَ إِن تَسْمِعُونَ إِلَّا أَرْجُلًا مَّسْحُورًا ﴿۴۴﴾ أَنْظِرْ
 كَيْفَ نَضْرِبُوكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿۴۵﴾
 وَقَالُوا هَذَا كُنَّا عِظَمًا مَّارِفْنَا أَوْ نَا لَبْسُ مَوْثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿۴۶﴾

۴۰: إنکم لتقولون قولاً عظيماً * به راستی ئیوه قسه یه کی زور زلو گهروه نا قولاً ده کهن بهرامبهر به خوا، دیاره شه مه رهتی شه وانیه که دهیانگو: فریشته کچی خوان! له نایه تیکی تردا ده فرموی: (وقالوا اتخذ الرحمن ولدا لقد جئتم شيئا إدا تكاد السموات يتفطرن منه وتتشق الأرض وتخر الجبال هدا أن دعوا للرحمن ولدا...) * ۴۱: ولقد صرفنا في هذا القرآن ليدذكروا * بی گومان ئیوه له م قورئانه دا هه موو جوړه په ندو ناموزگاری و پیداو یستییه کمان شی کردوته وه بو مروف، تا په ند وه رگرنو بیر بکه نه وه پروا بهینن به یه کتابی خوا * وما یزیدهم إلا نفورا * که چی خوانه ناسان تاپیت هه دوور ده که ونه وه دوور په ریز دهن * ۴۲: قل لو كان معه آلهة كما يقولون * ئهی پیغمه مبر! به وانه بلئی که شهریک بو خوا داده نین: گریمان ئه له گه ل خوا دا چه ند خوا یه که هه بو با وه کو شه وان دهلین * إذا لابتغوا إلى ذی العرش سیلا * ئه وسا هه ریه که له و خوا یانه هه ولی ددها که ریگه یه که بولای خوای خوا وه عرش بگریته بهر،

هه تا زال بین به سهریا، ههروه کو دهسه لاتدارانی دونیا که ده بینی دوو پاشا پیکه وه نایانگری و، هه ولی له ناو بردنی یه کتر دده دن، ئیستا که شه وه نییه، مانای وایه تنه نا خوا یه کی تاک و تنه نا هه یه * ۴۳: سبحانه و تعالی عما یقولون علوا کبیرا * پاک و خاوینی و، به رزو بلندی بو خوا، سه باره ت به و قسانه شه و نه فامانه ده یانلین به رامبهر به، شه و خوا ی تاک و تنه نیایه و، بی هاوه ل و بی شهریکه، بی ژن و بی مندال و بی هاوسره.

هه موو بوونه وهر پاکانه بو خوا ده کا:

۴۴: تسبیح له انسموات السبع و الارض و من فیهن * هه رحه وت ئاسمانه کان و زه وی و، هه موو شه وان هه که تیباندان، هه موو گه وره یی و بی خه وشی شه و (خوا) به دهلین، گه واهی بو یه کتابی شه و دده دن، وه کو شاعیریک ده لیت:

فقی کل شی له آیه

تدل علی أنه واحد * وإن من نسى إلا یسبح بحمده * هه موو شتیك هه رهاواری تاک و تنه نیایی شه و شه کهن، پارانه وه ته تسبیحات و حمده ی شه و دهلین، واته: هه موو نیازمه ندی شه ون، شه و بی نیازه له هه موو * ولكن لا تفقهون تسبیحهم * به لام ئیوه له پاکانه و ته سیحاتیان تی ناگه ن چونکه عه قل و ژیریتان ناخه نه کار بو تیگه یشتن. (ئنه س) ده لیت: پیغمه مبر چوه ناو هوزیکه وه، دیتی له سه ر پشتی و لاخه کانه وه ن و سوار بوون و رازی قسه یان دامه زراندوه، شه ویش فه رموی: ((ارکبها سالمة ودعوها سالمة، ولا تتخذوها کراسی لأحدیکم فی الطرق والأسواق، فرب مرکوبة خیر من راکبها، وأکثر ذکرا لله منه)) (پیشه و شه حمده). * انه کار حلیم غفورا * به راستی شه و (خوا) به هه میشه به حه وسه له و له سه ر خویه، بویه له گه ل شه وه هه موو گوناج و تاوانه دا مؤله تی ئیوه ددها و ناتانگری، زوریش لی بوورده یه، بویه هه رکه سیک داوای لی بوورنی لی بکات، لئی ده بووری.

په رده ده خه یینه سه ر دلی موشریکان با قورئان وهر نه گرن:

(ئیین هیشام) ده لی: پاش هاتنی سوورته تی (تبت یدا...) خیزانه که ی (شه بو له هه ب) زور به تووره یی و ئالوزیه که وه به ره و پیغمه مبر هات، (شه بو به کن) یش ترسی لی نیشته که پیغمه مبر * بیینی و، ئازاری بدات، پیغمه مبریش فه رموی: شه و قه ت من نابینی هه تا بتوانی ئازارم بدات، شه و جا هه ندی قورئانی به دور خویدا خویند، پاشان شه م ئایه ته هات و فه رموی: * ۴۵: وإذا قرأت

القرآن جعلنا بينك وبين الذين لا يؤمنون بالآخرة حجبا مستورا ﴿٤٦﴾
 هر كه تو قورثانيان به سهره ده خوینتی - له بهر لاساری و نه گریسی
 خوځیان - ښیمه له ښیوان توو ښوانه دا که باوه پریان به پاشه رږوژ ښیبه،
 په رده به کی نادیارو داپو شراو دانه ښین ﴿٤٦﴾: وجعلنا علی قلوبهم
 أكنة أن يفقهوه ﴿٤٦﴾ وچهند سهریو شیک له بان دلیان دانه ښین تا لیلی
 تن نه گهن. ﴿٤٦﴾ وفسی آذانهم وقرا ﴿٤٦﴾ و قورسی و گرانی ده خه ینه
 گوځیانه وه، تا هق نه بیسن، چونکه خوځیان نایانه وی بیبسن،
 خواش به زور پیمان نابیسئ.

﴿٤٧﴾ و إذا ذكرت ربك في القرآن وحده ﴿٤٧﴾ وه هرکات له م قورثانه دا
 به ته نها ناوی په روه دگارت دښیت. واته: که باسی (لات) و
 (هوبه..). ناکه یت و، هر به ته نها ده لښیت (لا إله إلا الله) ﴿٤٧﴾ ولوا
 علی أديابهم نفورا ﴿٤٧﴾ هاو به شدانه رکان به قینه وه پشت هه لده که ن
 و، هه لدین و ښیاری خوځیان دهره پرن تا نه بیسن!

ښاکامان له سرته سرتی قوره ښه:

﴿٤٧﴾: نحن أعلم بما يستمعون به ﴿٤٧﴾ ښیمه له هه موو که س چاکتر
 ده زانین که خوا نه ناسه کان به چ نیازی گوی بؤ قورثان ده گرن
 ﴿٤٧﴾ إذ يستمعون إليك واذهم نجوى ﴿٤٧﴾ کاتنی گویت بؤ ده گرن و،
 ښو کاته ش که ده که ونه چریه چرپ و سرته سرت، واته: ښاکامان
 لښانه که چون لاقرتی و گالته ده که ن وده لښن: جادوو بازه، یان
 ده لښن جادووی لکراوه! وه کو دهر موی: ﴿٤٧﴾ إذ يقول الظالمون
 إن تنصرون إلا رجلا مسحورا ﴿٤٧﴾ ښو دهمی که سته مکاره کان له ناو
 په کتر دا ده لښن: ښیوه هر له پیاوینکی جادوو لیکراو په پره وی ده که ن،
 دپاره سهره نشستی په کتر ده که ن بؤ ښوه خه لکه که ی ل هه لښن
 و، قورسایي که م بکه نه وه ناوی بنین جادوو لیکراو ﴿٤٨﴾: أنظر
 كيف ضربوا لك الأمثال فضلوا ﴿٤٨﴾ ده سا پروانه چون نموونه ی
 جوړاو جوړت بؤ ده هښنه وه په وهش سهریان له خوځیان تیک دا،
 بویه جاری ده لښن شیته، جاری کی تر ده لښن جادووی لکراوه..
 گو مریه، ساحیره، شاعیره!! ﴿٤٨﴾ فلا يستطيعون سبيلا ﴿٤٨﴾ ښینجا
 ناتوانن ریگه په ک بؤ هیدایه ت بدوژنه وه.

ده لښن که بووینه ښسک و پروسک چون زیندوو ده بینه وه!؟

﴿٤٩﴾: وقالوا إذا كنا عظاما ورفاتا ﴿٤٩﴾ ښوانه ی باوه پریان به زیندوو
 بوونه وه نه بوو به سهر سورمانیکه وه گو تیان: ښایا کاتنی ښیمه بووینه
 ښسکه رږیوو پارچه پارچه بووین و پواین له گوردا ﴿٤٩﴾ إنا لمبعوثون
 خلقا جديدا ﴿٤٩﴾ ناخو سهر له نوی زیندوو ده کړیښنه وه دروست
 ده بینه وه؟ له جیگایه کی تر دا دهر موی: (يقولون إنا لمردودون

في العافرة. فإذا كنا عظاما نخرة. قالوا تلك إذا كرة خاسرة) ﴿٥٠﴾:
 فل كونوا حجارة أو حديدا ﴿٥٠﴾ پیمان بلئ: حزه ده که ن بینه به رد،
 یان ښاسن - که هه ردوو به روه واله ت له ژبان نه وه دوورن - ښو کاته ش
 هه رخوا زیندووتان ده کاته وه، چونکه خوا ی گه وره هچیی له ده ست
 دهر ناچیت ﴿٥١﴾: أو خلقنا ما يكبر فسی صدوركم ﴿٥١﴾ یان بینه

﴿٥٠﴾ قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ﴿٥٠﴾ أَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْفُرُ
 صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مِمَّنْ شِيعَةٌ قُلْ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ
 فَسَيُقْضَىٰ عَلَيْكُمْ رُءُوسُهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هُوَ قَوْلُ عَسَىٰ أَنْ
 يَكُونَ قَرِيبًا ﴿٥١﴾ يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ
 وَتَقُولُونَ إِن لَّمْ يَأْتِكُمْ لَآئِلٌ إِلَّا نَجْمٌ مِنَ السَّمَاءِ فَذُكُرًا
 أَوْ أَهْوَاءً بَدِيعًا ﴿٥٢﴾ قُلْ لِمَ تَدْعُونَ رَبًّا لَّا يَسْمَعُ
 أَوْ يَرَىٰ ﴿٥٣﴾ قُلْ إِنَّمَا حَسِبْتُمْ أَنَّكُمْ
 يُعَذِّبُكُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿٥٤﴾ وَرَبُّكَ
 أَعْلَمُ
 بِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَىٰ بَعْضٍ
 وَآتَيْنَا دَاوُدَ زُورًا ﴿٥٥﴾ قُلْ أَدْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا
 يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا جَوْلًا ﴿٥٦﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ
 يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ
 رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ أَنَّ لَهُمْ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ﴿٥٧﴾
 وَإِنْ مِنْ قَرِيبٍ إِلَّا عَنَّا مَغْلَبٌ كَمَا قَبْلَ إِلْقَائِكُمْ
 أَوْ مُعَذِّبًا عَذَابًا شَدِيدًا كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٥٨﴾

شتیک و دورستکراوینکی تر که له خه یالی ښیوه دا زور سهخت و
 زور گه وره بییت، وه ک ښاسمان و زه وی.. واته: بینه هه رشتنی
 خوا هه ده تانمریننی و زیندووتان ده کاته وه تو له تان لده سښیت
 ﴿٥٠﴾ فسقولون من یعدنا ﴿٥٠﴾ به سهر سامیبه وه ده لښن: ده پاشه!
 که ښیمه بووینه به ردو ښاسن، کی ده توانی جاری کی تر بمان گڼر ښیته وه
 بؤ ژبان و زیندوومان کاته وه؟ ﴿٥٠﴾ قل الذی فطرکم اول مرة ﴿٥٠﴾
 بلئ: هه ر ښو زاته ی که په که مجار ښیوه ی به دپه ښنا بی بناغه،
 هه ر ښوهش زیندووتان ده کاته وه. وه له جیگایه کی دیکه دا هه ر
 له و باره وه دهر موی: (وهو الذی یسدا الخلق ثم یعیده وهو اهرن
 علیه..). ﴿٥٠﴾ فسینغضون إلیک رؤسهم ویقولون متی هو ﴿٥٠﴾ ښوسا
 له رووی ښینکاریبه وه ده ست ده که نه سهره له قوی ده لښن: پاشه ښو
 زیندوو بوونه وه په که ی ده بښت؟! یان ده لښن: (متی هذا الوعد إن
 کنتم صادقین) ﴿٥٠﴾ قل عسی أن یكون قریبا ﴿٥٠﴾ پیمان بلئ: له وانه په
 هاتنی نریک بییت، دپاره هه ر شتیکیش له هاتندا بییت، نریکه و

ھەرىش دىت ﴿ ۵۲ : بوم يدعوكم فتستجيون بحمده ﴾ رۇژى
كە خۇاى گەورە بانگتان لى دەكات بۇ زىندوو بوونەوھە؛ ئىوھىش
بەدەم سۇپاسەوھە دەست بەجى وەلامى ئەدەنەوھە زىندوو دەبنەوھە
ناتوانن دوابكەن ﴿ وتظنون إن لبنتم إلا قليلا ﴾ و واگومان دەبەن
كە لەدونيادا تەنھا كاتىكى زۇر كەم ماونەتەوھە ژياون.

چ وشەيە جوانترو باشترە بەوھە گۇبكەن:

﴿ ۵۳ : وقل لعبادى يقولوا التى هي أحسن ﴾ ئەى پىئەمبەر! ﴿
بە بەندەكەنم بلى: بە وشەيەك گۇ بكەن باشترو جوانتري بۇ
راگرتنى سۇزى خۇشەويستى نىوانىان، واتە: ھەول بەدەن چ
قەوکارو کردارى باشترە، ئەو بەكەن ئەوئە بلىن، ھەر شتىك
دەبىتە ھۇى پچرانى خۇشەويستى، دوورى لىگرن، بۇيە
پىئەمبەر ﴿ بەم فەرموودەيە رى دەگرىت لەوھە كە لوولەى تەنگ
ئەگەر خالىش بىت بىرتە ھەرموسلمانىك: ((لايشيرن أحدكم إلى
أخيه بالسلاح، فإنه لا يدري أحدكم لعل الشيطان أن ينزع في يده
فيقع في حفرة من النار)) (پىشەوا ئەحمەد). ﴿ إن الشيطان ينزع
بينهم ﴾ چونكە شەيتان ھەمىشە دەيەوى قىتتەو ئازاۋە لەنىوانىاندا
ساز بكا، جا ئەگەر ئىوھش زىرەك وھوشيارنەبن، ئەوا دەتوانىت
بە شتىكى بچكۇلەش بىت نىوانتان تىك بدات! ﴿ إن الشيطان
كان للإنسان عدوا مبينا ﴾ بىگومان شەيتان بۇ مروۇف ھەمىشە
دوژمىنىكى ئاشكرايەو، ھەر لەمەلاسدايە بۇيان ﴿ ۵۴ : ربكم
أعلم بكم ﴾ پەرورەدگارتان لەخۇتان چاكتەر دەتان ناسىو، چاكتەر
دەزانى شىاوى چ شتىك بن ﴿ إن يشأ برحمتكم ﴾ بۇيە ئەگەر
بىھوى رەھمتان پى دەكاو، بەرەو رىبازى ھىدايەت دەتان بات
﴿ أو إن يشأ يعذبكم ﴾ خۇ ئەگەر ھەزىش بىكات سزاتان بدات،
كاتى رىبازى خراب بگرنەبەر، ئەوا سزاتان دەدات، كە واپوو
ئەو خۇى باشتر دەتان ناسىت ﴿ وما أرسلناك عليهم كيلا ﴿ و
تۇشمان بەوھەكىل و بەرپرسيار لەكارى ئەوان ئەناردوو، تا ناچارىان
بەيەت باوېر بىنن، بەلكو تۇترىنەرەو مۇدەبەخشىت، كى بەگوپى
كردىت، دەچىتە بەھەشتەو، كىش سەر پىچى كرد، جىگاي
دۇزەخە ﴿ ۵۵ : وربك أعلم بمن فى السموات والأرض ﴾ و ھەر
پەرورەدگارت لەحالى ھەموو ئەوانەى لەئاسمانەكان و زەوىدان
زاناترو بەئاگاترە كە خەرىكى چىن وچ ھەلدەگرن ﴿ ولقد فضلنا
بعض النبيين على بعض ﴾ بىگومان لەناو پىئەمبەرەكانىشدا
ھەندىكىانمان لەھەندىكى تىران بەررتز گرت، وەكو لەئايەتىكى
تردا دەفەرموى: (تلك الرسل فضلنا بعضهم على بعض منهم من
كلم الله ورفع بعضهم درجات) ﴿ وآتينا داود زبوراً ﴾ وە كىتىبى

زەبووريشمان بە(داوود) دا، كەواتە بۇچى نكوولى قورئان دەكەن
ئەى بەنى ئىسرائىل!

پەرستراۋەكان بەجى خوا ناتەوانان:

﴿ ۵۶ : قل ادعوا الذين زعتم من دونه ﴾ ئەى پىئەمبەر! ﴿
بەبى باوېران بلى: ئادەى ھانا بەرنە بەر ئەوانەى وا لەباتى
خوا دەتان پەرستەن، ئايا زىان و بەلایەكتان لە سەرلادەبن؟ ﴿ فلا
يلكون كشف الضر عنكم ولا تحولا ﴾ دلتىابن كە نەدەسەلاتى
لابردنى خۇشى و زىانىيان ھەيە لىتان، وە نەدەسەلاتى ئال
وگۇرى پارودۇخيان ھەيە، واتە: تەنھا خوايە ئەوکارانەى
لىدەت ﴿ ۵۷ : أولئك الذين يدعون يبتغون إلى ربهم الوسيلة أيهم
أقرب ﴾ ئەوانەى ئەوان دەيان پەرستەن و ھاناۋ ھاوارىان بۇ دەبەن،
بۇنموونە: (جوولەكە بۇ عوزەير، گاۋر بۇ عيسا، موشرىكەكان بۇ
فرىشتە) خۇشىان ھەتا بەخواۋە نزيكتر بن، ھىشتا ھەر لە ھۇيەك
دەگەر بن كە خۇيانى زياتر لە پەرورەدگار پى نزيك بکەنەوھە، ئىتر
ئىوھە چۇن ئەوانە دەپەرستەن؟! ﴿ ويرجون رحمته ﴾ بەئومىدى
رەھمەت و مېھرەبانى ئەو (پەرورەدگار) ھن ﴿ ويخافون عذابه ﴾
و لە تۇلەو سزايشى دەترسن، بەلى خواپەرستى دەبى لەنىوان
ھىواۋ ترسدا بىت ﴿ إن عذاب ربك كان محذورا ﴾ بەراستى
سزاي پەرورەدگارى تۇوھما سەختە، دەبى ھەموو كەسىك خۇى
لى بپارىزى.

بەر لە ھاتنى قىيامەت ئاۋەدانى نامىن:

﴿ ۵۸ : وإن من قرية إلا نحن مهلكوها قبل يوم القيامة ﴾ بەراستى
پىش ھاتنى رۇژى قىيامەت ھەرچى شارو گوندىك ھەبىت ئىمە
تىكى دەدەبن و وىرانى دەكەبن، ئەگەر چاك بى بەمردنى
دانىشتووھەكانى ﴿ أو معذبوها عذابا شديدا ﴾ يان لەدونيادا پىش
ھاتنى قىيامەت سزايەكى سەختيان دەدەبن، بەجەنگ ئەگەر پىاو
خراب و لاسار بن، لەئايەتىكدا دەفەرموى: (وما ظلمناهم ولكن
أنفسهم يظلمون) يان دەفەرموى: (وكأين من قرية عتت عن أمر
ربها ورسله..) ﴿ كان ذلك فى الكتاب مسطورا ﴾ بپارى و
لەدۇسيەى (الوح المحفوظ) دا نوسراۋە پراۋەتەوھە ناگۇرى.

ھۇى نەناردنى نىشانەكان؟

﴿ ۵۹ : وما معنا أن نرسل بالآيات إلا أن كذب بها الأولون ﴾
ھىچ شتىك رىنى لە ئىمە نەگرتووھە كە مۇعجىزەو نىشانەى گرتگ
بنىرىن و نىشانى قورەيشى بەدەبن لەسەر داۋاى خۇيان، ئەوھ

نه بی که بهر له مان مؤعجیزه یه کی زورمان نیشانی پیشینانیاں دا که چی بروایان نه هیتا و به درویمان خستنه وهو، نه و جا بهر قارو سزیمان که وتن و، له ناومان بردن، نیستاش که قورهیش داوای مؤعجیزه ده کن و نایان دهینی، همر له بهر نه وهیه نه وهک نه مانیش بروا نه هینن، نه و جا نیمهیش به پینی یاسای خویمان له ناویان بهرین ﴿ و آتینا نمود الناقة مبصرة فظلموا بها ﴾ نیمه و شتره که مان به ناشکراو به پروونی له سهر داوای خویمان به هوزه که ی (سه موود) دا، که چی سته میان لی کردو په لیان کردو کوشتیان، نه و جا نیمهیش سزیمان دان و له ناو چوون ﴿ و ما ترسل بالآیات إلا تخوفا ﴾ و نیمه همر بو ترس و بهر نانه که: جورا و جور نایهت و مؤعجیزه ده نیرین، وهک زه مین له رزه و خورگیران و مانگگیران، بو نه وهیه بیرئی بکه نه وهو دابچه کین، له سهر ده می (عهبدو لالی) (ثیبین مه سه موود) دا (کووفه) بوومه له رزه یه ک لیبی دا، گوتی: خه لکینه! خوا گله بیستان لی ده کات، بو یه شم بوومه له رزه یه ناوچه که ی گرتنه وه، ده سا گله بیبه کانی خوا مه هیلن و رووبکه نه وه لیبی، جا کاتیکیش خور گیرا ((پینغه مبه ر)) به خه لکه که ی گوت: شم مانگ و خوره دووبه لگن له سهر بوونی خوای گه وره، بو له دایکبوون و مردنی هیچ که سیلک ناوا نابن، به لکو خوای بالآ ده ست ده یه وی به و ناو ابوونه یه به نده کانی خوی بترسینی، جا همر کاتی نیوه دبتانن گیران و ناو ابوون، خیرا په لامار بده نه زیکرو دوعاو، داوای لیبووردن له خوا بکه ن...)) (فتح الباری: ۶۱۵/۲).

نفرینان لی کرا.

روودای (شهوره وی) و دیتنی نه و هه موو عه جاییاته له ته نها ساتیکداو، سهوز بوونی نه و دره خته له نیو ناگری دوزخ دا هه ردوو تاقیکردنه وهن بو خه لک! جا خوای گه وره سه بارهت به و دره خته ده فهرموی: (إنها شجرة تخرج فی أصل الجحیم)

وَمَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِلَّذِينَ لِلَّهِ لَبِّدُونَ
 وَإِنَّمَا تَأْمُرُ النَّاسَ بِالسُّجُودِ فَلْيَسْجُدُوا بِأَسْمَائِهِمْ
 إِلَّا تَخْرِبُهَا ﴿٦٠﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلَّذِينَ آمَنُوا
 جَعَلْنَا الرَّبِّيَّ الَّذِي آتَيْنَاكَ إِلَّا شَجَرَةً الْمَعْرُوفَةَ
 فِي الْقُرْآنِ وَخَوْفَهُمْ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا ﴿٦١﴾
 وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ
 قَالَ مَا أَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا ﴿٦٢﴾ قَالَ أَرَأَيْتَ هَذَا الَّذِي
 كَرَّمْتَ عَلَيَّ لَئِنْ أَخَّرْتَنِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَأَحْتَنِكَنَّ
 ذُرِّيَّتَهُ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٣﴾ قَالَ أَذْهَبَ فَمَنْ يَمَعُ مِنْهُمْ فَوَاتَ
 جَهَنَّمَ جِزْأً وَكُزْبًا مَوْفُورًا ﴿٦٤﴾ وَأَسْتَفْزِزُ مِنْ أَسْطِمْتَ
 مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَأْتِبُ عَلَيْهِمُ الْخَبْلَ وَرِجْلِكَ وَشَارِكُهُمْ
 فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعِدَّتُهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا
 غُرُورًا ﴿٦٥﴾ إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَى
 بِرَبِّكَ وَكِيلًا ﴿٦٦﴾ رَبُّكُمْ الَّذِي يُزَيِّجُ لَكُمْ الْفَلَاحَ
 فِي الْبَحْرِ لَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهٗ غَاثٌ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦٧﴾

پهرو مردگار دهوری له مهردم داوه:

﴿ ٦٠ ﴾: واذ قلنا لك إن ربك احاط بالناس ﴿ نهوده مه و بهر بیینه که پیمان گوتی: به راستی پهروه دگاری تو نه ی پینغه مبه ر! ﴿ دهوری له مهردم داوه ده سه لاتی ته وای به سه ریاندا هه یه و ده تپاریزی لییان ﴿ و ما جعلنا الرزبا التي آرتناك إلا فتنة للناس و نه و شتانهش له شه و رهویبه که دا نیشانمان دایت و به چاودیتن، همر بو تاقیکردنه وهی خه لکی بوو: ناخو کئی بروا دینئی و ده ترسی، کیش بروا ناهینئی و ناترسی؟ پینشه و (بوخاری) له (ثیبین عه بیاس) هه ده لیت: (هی رؤیا عین آریها رسول الله ﷺ لیله أسری به). واته: شم (خه وه) به لیره دا مانای دیتنی چاوه، نه ک دیتن له خه ودا ﴿ والشجرة المعرنة فی القرآن ﴿ ودره خته نفرین لیکراوه که ش که له قورئاندا به (شجرة الزقوم) هاتووه بوته گالته جار ی کافران، نه ویش همر بو تاقیکردنه وهی خه لکه، نه وه بوو کاتی با ست کرد بویمان، ده ستیان کرده گالته و گه پ و وتیان: ناگر درهخت ده سه ووتینئی، چون چوئی له ناو ناگردا ده روی؟ ده رنه جام

یان ده فهرموی: (أذلك خير نزلا أم شجرة الزقوم إنا جعلناها فتنة للظالمين). ﴿ و نخوفهم فما یزیدهم إلا طعانا کبیرا ﴿ نیمه نه و کافران به جورها نایهت و نیشانه ده ترسینین، که چی پتر خه ریکی سه رکه شی خویمان ده بن!!

سه رگورشته ی نادم و نیبلیس:

﴿ ٦١ ﴾: واذ قلنا للملائكة اسجدوا لآدم ﴿ و نه و کاته یان وه بیر بینه وه نه ی په یامبه ر! ﴿ که به فریشته کانه مان گوت: کرنووش بو نادم بهرن، کرنووشی ریژو حورمهت ﴿ فسجدوا إلا إبليس ﴿ جائه و انیش ده ست به جئی گشت کرنووشیان برد، نیبلیس نه بی ﴿ قال أسجد لمن خلقت طينا ﴿ له بهر نیره یی و هه سوودی خوی وتی: من چون کرنووش ده به مه بهر که سیلک که له قور دروستت کردووه؟ من به رزو به ریژم، نه و خوارو په سته! ﴿ ٦٢ ﴾: قال أرايتك هذا الذي كرمت علی ﴿ هه میسان وتی: ناخر پیم نالینیت: نه مه چیبه تو ریژت

به سهر مندا داوه؟ ئاخوچ جه وهه ریکی به سهرمدا زیاده؟ ۱۹ لئن
 آخرتسی إلى یوم القیامة * نهر تا رۆژی قیامت به زیندوویی
 بمهینیت * لأحتکن ذریته إلا قلیلا * مهرج بیئت زاروو نه وهه کانی
 -که سیکیان نه بی- هموو گو مر او لاری بکم * ۶۳ : قال اذهب فمن
 تبعک منهم * خوا فهرمووی: ده سا بچو مؤلهتت بیئت، ههرچی
 ده توانسی به کاری بیته، نه و جا هه که سیکیان پهیره وی له تو بکا
 * فسان جهنم جزاؤکم جزاء موفورا * جا نه وه به راستی سزای
 هه مووتان پر به پر دۆزه خ ده بیئت * ۶۴ : واستفز من استطعت
 منهم بصوتک * وهه که سیکیان تو پینی ده و پیریت بانگی بکهو،
 به دهنگ و سه دای ناهه قی خوت بیخروشیننه وله هه قی وهه دورخه،
 هه تا ده یخه له تینی و فریوی ده دهیت.

(شه نقیگی) له (أضواء البیان) دا له تفسیری (بصوتک) دا ده لی:
 (مجاهد بو تفسیری: (بصوتک) ده لی: (أی باللغو والغناء والمزامیر،
 وقیل: أی بوسوستک) واته: به گۆرانی و گالته و گه پ و به هه موو
 ئاوازو دهنگیکی موسیقا مرؤفه کان بخروشیننه و بیانخه له تینه، یان
 به وهه سه وهه ده غدهغه. (ئیبین عه بیاس) یش ده لی: (صوته یشمل
 کل داع دعا الی معصية) واته: دهنگ و ئاوازی شهیتان هه موو کارو
 کرده وهیه کی تاوان و حه رام ده گه ریته وهه. * واجلب علیهم یخلیک
 ورجلک * وه به گشت له شکرو هیزی سواره و پیاده ی خۆته وه
 دنه یان بدهو هیژشیان بو به ره * وشارکهم فی الأسوال والأولاد *
 و ببه هاویهش له مالو منالیاندا. واته: له ریگه ی حه رام و یاساغه وه
 مالیان پنی پهیدا بکهو هه ره له و ریبه شدا پنیان دابنی * و عدهم *
 و شه وندهش به لینیان بدهری و سه رگه رمیان بکه به دروکانی خۆته وه
 وه کو نه وه: قیامت به ریا نایی، حیساب و کیتاب نایی.....! *
 * وما یعدهم الشیطان إلا غرورا * ههرچی به لینی شهیتانه، ته نه یا
 چه واشه گه ری و فریودانه، به کورتی: خوای گه وره ده فهرمووی: به
 هه رشیوه یه که ده توانی بچو هه لیان خه له تینه. پشه وا (موسلیم) نه م
 فهرمووده یه هیناوه: ((یقول الله عزوجل: انی خلقت عبادی حنفاء،
 فجاءتهم الشیاطین فاجتالهم عن دینهم، وحرمت علیهم ما أحللت
 لهم)) * ۶۵ : إن عبادی لیس لک علیهم سلطان * بی گومان به تو
 هیچ ده سه لات و توانایه کت به سه ره بنده راسته اکانی مندا نابیئت،
 واته: هه رگیز ناتوانی فریویان بدهیت چونکه خویان له پشته.
 (ئیبین عه بیاس) ده لی: مه به ست به و به ندانه که شهیتان پنیان
 ناویری، خه لکه ئیمان داره کانن. * وکفی بربک وکیلا * توش
 په ره رده گارت پاریزه رو چاودیزو پشتیوانت بیئت، به سه ته.

گه می ناو ده ریاکان نیشانه ی دلۆهانی خواجه:

* ۶۶ : ربکم ندی یرجی. حکم الفلک فی البحر لتبتغوا من فضله *
 په ره رده گاری ئیوه نه ی خه لکینه! هه ره وه زاته ده سه لاتداریه
 که شتیبه کانتان به ناو ده ریا دا به هوی (با وه هاتووچو پی ده کات،
 یان به هوی کاره با و به نزی نه وه، بو نه وه ی رزق و رۆزی بی شو ماری
 خوا به ده ست بیئن و ژیاور پهیدا بکن * انه کان بکم رحیما *
 چونکه نه و (خوا) یه له گه ل ئیوه دا هه می شه به به زه می و به ره حمه،
 بۆبه هوی ژیا ننان بو ئاسان ده کات، جا ئیتر ئیوه پاش نه وه هه موو
 نازو نیعمه تانه چۆن هاوبه شی بو دانه نین؟ ۱۹

کافریش له ته نه گانه دا هاوار بو خوا ده با:

* ۶۷ : وإذا مسکم انفر فی البحر من من تدعون إلا ایاه *
 وهه رده کاتیش ئیوه له ناو ده ریا دا توشی ناخوشی و زه ره رو کۆسپیک
 ببین، وهک تقوم بوون و به ره وه هه لدر چوون، هه رخوا تان له بیر
 ده مینی و، هه رچی په رستراویک هه یه له بیرتان ده چی و، با وه رتان
 به هیچ شتیکی تر نامینی * فلما نجاکم الی البر اعرضتم *
 که چی هه ر رزگاری کردن و به ره وه وشکانی چوون، خیرا روو
 وه ره ده چه رخی نین له په رستنی خوا به تاک و ته نه یا و، کوفری
 نیعمه ت ده کهن! * وکان الانسان کفورا * و مرؤف به رام به ر
 به خوا هه رئاوا ناشکورو سپنه بووه * ۶۸ : أفأنتم أن یخسف
 بکم جانب البر * نه و ساته له ده ریا رزگارتان بوو، ئاخو له وه
 دلنیان که له به شیک له وشکانیدا نه عرؤتان بکاو به زه ویدا رۆچن؟
 * أو أن یرسل علیکم حصبا * یان به رده بارانتان نه کات، وه کو
 به رده بارانی گه لی (لووت) ی کرد؟ * ثم لا تجدوا لکم وکیلا *
 له پاشانیش هیچ یارو سه ره رشتیکه ریکتان ده ست نه که ویت،
 له و سزایه رزگارتان بکات، له ئایه تیکی تر دا ده فهرمووی: (إنا
 أرسلنا علیهم حصبا إلا آل لوط نجیناهم بسحر. نعمة من عندنا)
 یان ده فهرمووی: (ءأنتم من فی السماء أن یخسف بکم الأرض فإذا
 هی تمور. أم أنتم من فی السماء أن یرسل علیکم حصبا فستعلمون
 کیف نذیر) * ۶۹ : أم أنتم أن یعدکم فیه تارة أخرى * یا دوی
 شه وه که له ده ریا رزگاری کردن، له وه دلنیان که بو جاریکی تر
 ناتانگه ریته وه ناو ده ریا که * فیرسل علیکم قاصفا من الريح *
 جا با یه کی تیکشکی نه رو توند بنی ریته سه رتان * فیفرکم بما
 کفرتم * نه و جا به هوی کافرین و بی با وه ریتانه وه نقومتان بکا له
 ده ریا که * ثم لا تجدوا لکم علینا به تیعا * نه و سا هیچ پشتیوان و
 یارمه تیده ریکتان ده ست نه که وی داوای خوینده کاتان بکات لیمان،

ئادەمزاڧ رېزۇدارە:

۷۰: ۋەئە كرمنا بى آدم ۋ بى سؤ ئىمە رېزىكى زۇرمان لەتۆرەمە نەۋەي ئادەم گرت : زانىارى و، زىرى و، قەدو قامەتى رىك و جوانمان بى بەخشى، كە ئەۋەمان بۇ گىئانلە بەرانى تر نە كروۋە، ۋەكو خوا لە جىيەكى تردا دەفەرموى : (لقد خلقنا الإنسان فى أحسن تقويم) التين/ ۴. يان دەفەرموى : (وصوركم فأحسن صوركم) غافر/ ۶۴. ۋ وحلناهم فى البر والبحر ۋ لەۋشكانى و، لەدەريادا ھەئان گرتن بەو شىۋە كە كەشتى و جۆرەھا ھۆى ترمان بۇ گواستەنەۋە يان بى دان، ئەۋەتا ئىستائىش سەرەراى ئەۋانە، خەرىكە تەۋاۋى زەۋى و بۇشايبىبەكانى ئاسمانىش دەپشكىنى ۋ ورزقناهم من الطيبات ۋ ورزق و رۇزى پاكىشمان بى دان ۋ فسنناهم منى كىر من خلقنا نصيلا ۋ نەك ھەر ئەۋەندە، بەلكو (ۋەكو ئىبىن كەسىن) دەلى : لەچاۋ زۇرىك لەدروستكراۋەكانى خۇمان بەفريشەكەنىشەۋە پتر قەدرو رېزمان گرتوون، بۇيە زاناکان دەلىن : جنسى ئادەمزاڧ لە جنسى فريشە بەرېزترن : ۷۱ : يوم ندعوا كل أناس بإمامهم ۋ ئەو رۇۋەيشىيان ۋەبىرىنە كە ھەموو كۆمەلە خەلكىك بۇ لىپرسىنەۋە، بە نامەى كردارىيان بانگ دەكەين ۋ فسن اوتى كئابدە بىسە ۋ جا ھەر كەسى نامەۋ دۇسىەى كردارى بەرېتە دەستى راستى، كە ئەو شىۋەبەش نىشانەى بەختيارى و سەرفرازىبە ۋ فاولتق بقرەون كئابىم ۋ جا ئەۋانە بەشادى و بەخۇشىبەۋە نامەى كردەۋەكانى خۇيان دەخوئىننەۋە، چونكە نامەكەيان دراۋە بەدەستى راستىانەۋە كە نىشانەى بەختيارىبە ۋ ولا بظلمون نصيلا ۋ بەئەندازەى تالى ناۋ ناۋكە خورمايەك (ۋاتە : كەمترىن شت) ناحەقى و ستەمىيان لى ناكرى. ۷۲ : ومن كان فى هذه أعمى ۋ ھەر كەس شىش لەم دونىابەدا، كوپر بوۋ بىت لە ئاستى ھەق، ۋاتە : دل و دەروونى ھەقى ۋەرنەگرتىبى و لەرنى راستى دىنى ئىسلام لای دابى ۋ فەر فى الآخرة أعمى ۋ اضل سىلا ۋ ئەۋە لەپاشەرۇزىشدا چاۋى كوپرە، سەرلىشىۋاۋترىش دەبى. ۋاتە : ھىچ رېبەكى ھىدايەتبان ۋەچىنگ نايە.

دەيانەۋى بەرنامە كەى خۋايان بۇ بگۇرىت:

(سىۋوتى) دەلى : پەيامبەر ﷺ لەتەۋاف و چەرەكەكانى مالى خۋادا ھەمووجار دەستى لەبەرەدە رەشەكە دەدا، قورەيشىش وىستىيان تا ھىما بۇ خۋاكانى ئەۋانىش ئەكا نەھىئان تەۋافكەى بكات، ئەۋىش لەبەر بى دەسەلاتى، خۇشەۋىستى كەعبەى مالى خوا، ھىندەى

نەمابوۋ نەرم بىنى و بە گۇنبايان بكات، كەرچى لەدلىشەۋە زۇرى بى ناخۇش بوۋ، جا ئەم ئايەتە ھات ۋ فەرموى : ۷۳ : وإن كادوا ليقتلونك عن آلئدى الرحمانىك ۋ بى گومان ئەۋەندەى نەمابوۋ موشرىك و بى باۋەرەكان سەبارەت بەۋ قورئانەى ئىمە بەۋەحى بۇمان نارىۋوى كلات بكن و لەخشتەت بەرن و

وَإِذْ أَمَّكُمُ الْقُرْأى الْبَحْرى مَلَّ مَن نَدْعُونَ إِلَّا إِيَّاهُ فَلَمَّا بَلَغْنَاكَ إِلَى الْبِرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا ﴿٧٣﴾ فَأَمَّا بِنِعْمَتِ رَبِّكُمُ عَلَيْكُمْ جَانِبِ الْبِرِّ أَوْ أُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا يَجِدُوا لَكُمْ وَكَيْلًا ﴿٧٤﴾ أَمَّا بِنِعْمَتِ رَبِّكُمُ فِيهِ نَارُ الْآخِرَى فَبُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا مِّنَ الرِّيحِ فَيَغْرَقُكُم بِمَا كَفَرْتُمْ ثُمَّ لَا يُجِدُوا لَكُمْ عُذْرًا ﴿٧٥﴾ وَقَدْ كَرَّمْنَا بَنى آدَمَ وَجَعَلْنَاهُمْ فِي الْبِرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيْبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ﴿٧٦﴾ يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَّتِهِمْ مِّنْ أَوْقَى كَتَبْنَا بِسْمِئِهِ فَاؤْتَلِك بِقِرْۋَانٍ كَتَبْنَاهُمْ وَلَا يَظْلُمُونَ فَيْلًا ﴿٧٧﴾ وَمَنْ كَانِ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِى الْآخِرَةِ أَعْمَى وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٧٨﴾ وَإِنْ كَانُوا لِيَفْقَهُنَّكَ عَنِ الذِّى أَرْحَمْنَا إِلَيْكَ لِنُقَرِّبَ عَلَيْكَ آيَاتِهِ وَإِذَا لَا تَأْخُذُوكَ حِيلًا ﴿٧٩﴾ وَلَوْلَا أَن تَشْكُنَّا لَفَاقَدْتُمْ تَرْكُنُ إِلَهِنَا شَيْئًا قَلِيلًا ﴿٨٠﴾ إِذَا لَأَذَقْنَاكَ ضَعْفَ الْحَبْرَةِ وَضَعْفَ السَّمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُكَ عَلَيْنا نَصِيرًا ﴿٨١﴾

لەھەندى فەرمانمان بىرازىبىت ۋ نىترى علینا غىرە ۋ تا شىۋازى بانگەۋازەكەت بگۇرى و غەبرى قورئانىيان بۇ بىخوئىتەۋە، دۇر لەسەر ئىمە ھەلبەسەت. ۋ وإذا لاتخذوك خيلا ۋ ئىتر كرىبايتىيان بە دۇست و خۇشەۋىستىيان و، دەۋىتە پىۋى چاك ۷۴ : ولولا أن يشك أن يشك لقد كدت تراكن إليهم شيئاً قليلاً ۋ ديارە ئەگەر خۇمان توند رمان نەگرتىبىت و دەستمان بىتەۋە نەۋابە، خەرىك بوۋ لەخشتەت بەرن و، كەمى بەلاى ئەۋاندا بىۋىت و بەگۇنبايان بكەيت ۷۵ : إذا لاذقناك ضعف الحياة ضعف السمات ۋ چاك بزانە ئەو كاتەش ھەر لەم ژىانىس دونىابەدا دوۋ بەرامبەر سزامان دەدايت، لە مەرگىشدا ھەر دوۋ بەرانبەرى ئەۋان سزامان بى دەچەشتىت، چونكە گۇناھى بىتەمبەر زانىيان لەتاۋانى خەلكانى تر گەرەترە، بۇيە سزابىشيان دوۋ بەرامبەرە ۋ ئەم لا تجدك علينا نصيرا ۋ ئەۋسا كەسەشت دەس ئەدەكەۋت بىتە ھانائەۋە ۷۶ : وإن كادوا ليستفزونك من الأرض لتخرجونك

منها و به راستی نه و نه دهنی نه مایوو موشریکه کانی قورهش
 لهوسر زهوی و خاکه‌ی (مه‌ککه) دا زورت بو بینن و سه‌خلتت
 بکن بو نه‌وه‌ی شاربه‌دهرت بکن و ادا لا یلبون خلافک
 الا قلیلا و نه‌گهر واش با، به‌دوای توشدا خویشیان نه‌وه‌نده
 نه‌ده‌مانه‌وهو زوو به‌زوو له‌ناومان ده‌بردن، چونکه یاسای خواجه

(شیوان و خه‌وتنان) ت نه‌نجام بده و قرآن الفجر و نه‌نویزه‌که‌ی
 به‌یانیشت به‌چاکی نه‌نجام بدهو قورئانی زوریشتی تیندا بخویننه،
 هر له‌بهر نه‌مه‌یشه نه‌و نویزه به (قورئان) لیک‌دراوه‌ته‌وه و ان
 قرآن الفجر کان مشهودا و چونکه بی‌گومانه که قورئان خویندنی
 نویژی سپیده‌ی به‌یانیان فریشته‌کانی شه‌وو روژی تیندا جه‌م
 ده‌بیت، وه‌کو(نه‌بوو هوره‌یره) له پیغه‌مبهره‌وه و ده‌گپریته‌وهو،
 نیمای (بوخاری)یش ثم فهرمووده‌یه دینیت: ((فضل صلاة الجمع
 علی صلاة الواحد، خمس وعشرون درجة، وتجتمع ملائكة الیل
 وملائكة النهار فی صلاة الفجر)) و ۷۹: ومن الیل فتجد به‌نافله
 لک و له‌به‌شیک‌ی شه‌ویشدا خوت ماندوو بکه به شه‌ونویزه‌وه
 و قورئانی زوری تیا بخویننه، نه‌مش به‌هره‌یه‌کی تایبه‌ته‌وه، دراهه
 به‌توو زیاده له‌فرزه‌کانیشه، له پیغه‌مبهر و ده‌پرسن: پاش
 نویزه‌فرزه‌کان چ نویژی باشتره؟ فهرمووی: شه‌ونویز. (موسلم/
 کتاب الصیام ۸۲۱/۲) عسی ان یتعنک ربک مقاما محمودا و
 به‌ثومید به‌پروه‌ردگارک بتغزینته شوین و جیگایه‌کی به‌سهندو
 به‌یزه‌وه(مه‌قامله‌حموود)، پینشینان و پاشینانیش سوپاست
 بکن، نه‌و جیگایه‌ش پینی‌ده‌لین: (الشفاة العظمی) له‌وی تکا بو
 هه‌ووو موسلمانان به‌گشتی ده‌کرنیت، له پیغه‌مبهر و ده‌پرسن:
 پاش نویزه‌فرزه‌کان چ نویژی گه‌وره‌تره؟ فهرمووی: ((صلاة
 الیل)) (موسلم). پیغه‌مبهر و ده‌فهرمووی: هه‌رکه‌سیک وه‌لامی
 بانگ بداته‌وهو پاشان ثم دو‌عا‌یه‌ی: ((اللهم رب هذه الدعوة التامة
 والصلاة القائمة آت محمدا الوسيلة والفضيلة، وابعثه مقاما محمودا
 الذی وعدته)) بخوینی، نه‌وا له‌روژی قیامه‌تدا به‌ر شه‌فاعه‌تی من
 ده‌که‌وی. (فتح الباری: ۳۹۹/۸) و ۸۰: وقل رب أدخلنی مدخل
 صدق و شه‌ی موحه‌ممهد! و بلی: په‌روه‌ردگاری من! له‌هر
 جیگایه‌هم و، هه‌ر کاریکم به‌ده‌سته‌وه‌بین، هاوکاری و یارمه‌تیم
 بده بو نه‌نجامدانی، چ له‌دونیاو چ له‌پاشه‌روژدا، تابه‌راست و
 راستانه‌بتوانم نه‌نجامی بدهم، واته: با هه‌رده‌م جیگه‌ی ره‌زامه‌ندی
 تو بیت، پیغه‌مبهر و هه‌تا له‌مه‌دینه‌دا بوو له ژیر تازارو بیزاریک‌ی
 زوردا ده‌ژیا، نه‌وسا که‌خوا موله‌تسی هه‌جره‌تی دا بو مه‌ککه، ثم
 نایه‌تسی: (وقل رب أدخلنی مدخل صدق وأخرجنی مخرج صدق
 واجعل لی من لدنک سلطانا نصیرا) هاته‌خواری. و أخرجنی مخرج
 صدق و به‌راست و راستانه‌و سهر‌فرازانه‌ش له‌وجیگایه‌دا به‌ریم
 بکه، به‌کورتی: چوونم بو هه‌ر جیگایه‌ک هه‌ر له‌بهر ره‌زامه‌ندی و
 خوشنوودی تو بیت، ده‌رچوونیشم بو هه‌ر جیگایه‌ک: بو مه‌دینه،
 بو فته‌حی مه‌ککه، چوونه‌گوره‌وه. له‌گور بو زیندوو بوونه‌وه، با
 نه‌مانه‌گش به‌پینی مه‌یل و خواستی تو بی و، بتوانم به‌باشی

وإن كادوا ليلسفرنوك من الأرض ليخرجوك منها
 وإذا لا يلبثونك جلتك إلا قليلا ﴿٧٧﴾ سنة من قد
 أرسلنا قبلك من رسلنا ولا نجد لسنتنا تحويلا ﴿٧٨﴾ أقم
 الصلاة لذلوک الشمس إلى غسق الیل وقرءان الفجر إن
 قرءان الفجر کات مشهودا ﴿٧٩﴾ ومن الیل فتجد به
 نافلة لک عسی أن یتعنک ربک مقاما محمودا ﴿٨٠﴾ وقل رب
 أدخلنی مدخل صدق وأخرجنی مخرج صدق واجعل لی من
 لدنک سلطانا نصیرا ﴿٨١﴾ وقل جاء الحق وذهق البطل
 إن البطل کان رهوقا ﴿٨٢﴾ ونزل من القرءان ما هو شفاعة
 ورحمة للمؤمنین ولا یزید الظالمین إلا خسارا ﴿٨٣﴾ وإذا
 آمننا علی الإنسین أمرض وناصیایه‌موردا مسه‌الشراکان یوسا
 ﴿٨٤﴾ قل کمل بعمل علی شاکتیه‌م فربکم أعلم بمن هو أهدی
 سبیلا ﴿٨٥﴾ ونسئلونک عن الریح قل الریح من أمر ربی
 وما أولینکم من العلم إلا قلیلا ﴿٨٦﴾ ولین شئنا لنذهبن
 بالذی أوحینا إلیک ثم لا تجدک به‌علینا وکیلا ﴿٨٧﴾

که هه‌رگه‌لیک په‌یامبهره‌که‌یان ده‌ریکن، خوا به‌زووی تو له‌یان
 لی ده‌سینتی، به‌لام نه‌وه‌یان پینی نه‌کرا، به‌لکو خوا فهرمانی دا کوچ
 بکات بو مه‌دینه و ۷۷: سنة من قد أرسلنا قبلك من رسلنا و
 باوو سوننه‌تی خومانه‌که: هه‌ر په‌یامبهریکمان له‌پیش توشه‌وه
 ناریدی و، نه‌زیه‌ت و تازار درایی، نه‌وا له‌وخه‌لکه‌مان تیک‌داوه
 و تو له‌مان لی کردوونه‌ته‌وه و لا تجد لسنتنا تحویلا و هه‌رگیز
 نابینیت سوننه‌ت و باوی نیمه‌گورانی به‌سردا بی و بگوردریت،
 بو به‌پاش سال و نیوی له‌هاتنی ثم نایه‌ته، له‌ناکاوجه‌نگی(به‌دن)
 په‌یدابووو جه‌ززه‌به‌ی دان.

ده‌بین نویز له‌کانی خویدا بکریتا:

و ۷۸: أقم الصلاة لذلوک الشمس إلى غسق الیل و نویزه‌فرزه‌کان
 نه‌و کاته‌ی خور کلاده‌بی و له‌ناوه‌راستی ناسمان لاده‌دا نویزه‌که‌ی
 (نیوه‌روو عه‌س)ت بکه، کاتیکیش تاریکی شه‌و داهات، نویزه‌که‌ی

سبباً ﴿ دلنیاش بہ پروہر دگارت لہہ موو کس چاکتر دہزانی بہ حالی شو کہ سہ لہ ٹیوہ شمارہ زاترہ، وہیا سہر لیشیواوترہو رنگی ہلہ کردوہ، واتہ: خوی گہورہ ہموو دہناسی و دہزانی چی دہکن، بو خویشی حیسابیان لہ گہل دہکات، ٹیتر ٹیستا چون رہفتار دہکن با بیکنہ.

رُوح (کیان) چیہ؟

(ٹین جہریں) دہ لیت: خاوہ نامہ کان لہ پیغہ مہریان پرسی: دہبی (رُوح) چی بیت؟ ٹوسا ٹم ٹاہتہ ہات و فہرموی: ﴿ ۸۵: ویسألونک عن الروح ﴾ وہ لہ بابہت (رُوح) ہ وہ لیت دہپرسن و دہلین: باشہ ٹو رُوحی کہ ہوی ژین و زیندویتی ٹادہ میزادہ چیہ، ٹایا شتیکی کونہ، تازہیہ، ہہ قیقہتی ہہیہ! ﴿ قل الروح من امر ربي ﴾ پییان بلسی: رُوح، منیش ہیچی لی نازانم، چونکہ لہ فہرمانہ نہینیہ کانی پروہر دگارمہ، بہ دہسہ لاتی خوی بہ دیہیناوہ و، مرؤف و گیانلہ بہرانی پی دہجولی و دہژی، ٹو ہر خوی لی بہ ٹاگاہی ﴿ وما أوتیت من العلم إلا قلیلاً ﴾ وہ ٹیوہ بہ تابیہتی لہ بابہت رُوحوہ بہ شیکی کہم زانیاریتان پی دراوہ، کہوا بوو دہم لہ ہموو شتیک مہکوتن و بی چہندو چون خو بہ دہسہوہ بدن زور باشترہ، ٹہمیش ٹوہ ناگہیہ نیت کہ مرؤف دہبی دہرگای ہموو ہمول و تیکوشانیک لہ خوی دابخات، بہ لکو تہنہا ٹوہ دہگہیہ نیت کہ: بو عہقل و ژیری مرؤف سنوریک دانراوہ، لہوہ بہو لاوہ ری دہرناکات، کہوا بوو بی دہنگ بوون لہ (رُوح) خیر و قازانجہ بوی.

گہر بہمانہوی قورٹانیش دہبہینہوہ:

﴿ ۸۶: ولئن شئنا لنذهبن بالذی أوحینا إلیک ﴾ و بی سؤیش ٹو قورٹانہ بزمان سروش کردوویت، ٹہگہر بہمانہوی لہ ناو بہرین و لیت و ہرگرینہوہ لہ سنگتا بیسرینہوہ ٹہوا زور بہ ٹاسانی دہیسرینہوہ، ٹہمیش ناہیلین، (عہبدوللا) ی کوری (مہسعوود) دہ لیت: لہ رُوژہ کانی ٹاخر زہماندا لہ لای (شام) ہ وہ (با) بیک ہلہ دہکاو ہموو خہلکی دہگریتہوہ، پاشان ہرچی قورٹان لہ سینگ و، لہ (موسحہف) دایہ ہموو دہسرینہوہ لہ بیری دہچیتہوہ و گوتیشی ٹہمیش کہ خوا دہفہرموی: (ولئن شئنا لنذهبن بالذی أوحینا إلیک..) ﴿ ثم لا تجد لک بہ علینا وکیلا ﴾ ٹہوجا ہیچ کہ سیشٹ دہست ناگہوی بہرگریٹ لی بکاو نہہیلیت کارہ کہمان ٹہنجام بدہین، واتہ: چونمان وہچی بو کردوویت، ہر ٹاواش بہ ٹاسانی دہتوانین لیت و ہرگرینہوہ ﴿ ۸۷: إلا رحمة من ربک ﴾ بہلام

لینان بجمہ دہری ﴿ واجعل لی من لدنک سلطانا نصیرا ﴾ ہیزیکی پشتیوان و پارمہتی دہریشم بو دیاری بکہ ﴿ ۸۱: وقل جاء الحق و زهق الباطل ﴾ وہ لہ لای خوتہوہ بہ بہر دہوامی بلی: تازہ وا ہق و راستی - کہ ٹابینی پیروزی ٹیسلامہ - ہات و دہرکوت و بہتالو چرووک و ناہق و شیرک و بی باوہری ہلہوہشاو نہما ﴿ ان الباطل کان زھوقا ﴾ دیارہ کہ باتل و کاری نارہوا، بہشی ہر تیاچوون و تہفرو توونابوو و نہمانہ، چونکہ پایہ دارو ریشہدار نیہ، ٹم ٹاہتہیش ہر دوویاتی ٹو راستیہ دہکاتہوہ کہ دہفہرموی (بل نقذف بالحق علی الباطل فیدمغه فاذا هو زاهق). ٹیمامی (بوخاری) لہ (عہبدو للا) ی کوری (مہسعوود) ہ دہ لیت: کہ پیغہ مہر ﴿ چووہ (مہکک) وہ، دیتی لہ دہورو بہری (کہ عہبہ) دا (۳۶۰) بت دانراوہ، ٹوسا بہ دارہ کہی دہستی لی دہدان و دہیفہرمو (جاء الحق و زهق الباطل ان الباطل کان زھوقا. جاء الحق و ما یدییء الباطل و ما یدعی) فتح الباری: ۲۵۲/۸.

قورٹان شفایہ بو ٹیمانداران:

﴿ ۸۲: و نزل من القرآن ما هو شفاء ورحمة للمؤمنین ﴾ ٹیمہ لہم قورٹانہدا بو تومان ناروہوہ ٹہی موہمہمہ! ﴿ گہلی ٹاہت و سورہت دادہ بہ زینین کہ مایہی شیفاو چاک بوونہوہیہ لہ نہ خویشی نہ قامی و گومرای و سہر لیشیواوی دلہکان، رحمت و بہزہبی و میہرہ بانیشہ بو خہلکانی پروادار ﴿ ولا یزید الظالمین إلا خساراً ﴾ لہ گہل ٹہمیشدا بو ستہ مکاران و خوانہ ناسان جگہ لہمہ کہ دہبیتہ مایہی زیان بویان و، پتر یاخیبوونیان شتیتر زیاد ناکات بویان، چونکہ خویان نامادہ نین ہیچ سوودیکی لوہرگرن! ﴿ ۸۳: و إذا أوعنا علی الإنسان أعرض و نأی بجانہ ﴾ وہ ہر کات نازو نیعمہتی وہک سہروہت و سامان، تہندروستی و ٹہمن و ٹاسایش بہ مرؤف دہبہخشین، ٹو خیرا لہ خویابی دہبی و، لہ فہرمانی خوا روو و ہر ٹہگسیری و دوور ٹہکہویتہوہ لہ ہق ﴿ و إذا مسہ الشر کان یٹوسا ﴾ ہرکاتیش تووشی بہ لاو عہزیت و تہنگانہیہک دہبیت بہتہواوی مہیوس و ناٹومید دہبی لہ میہرہبانی خوا!، و ہکو ٹم ٹاہتہیش دہفہرموی: (ولئن أذقتنا الإنسان منا رحمة ثم نزعها منه إنه لیؤس کفور و لئن أذقتنا نعماء بعد ضراء مسته لیقولن ذهب السیأت عنی إنه لفرح فخور. إلا الذین صبروا..) ﴿ ۸۴: قل کل عمل علی شاکلتہ ﴾ بلی: با ہر دوولا (کافرو پروادار) لہ سہر بیرو بوچوونی خوی چونی بو دہکری کار بکات، ٹہگہر دل و دہروون پاک بیت، ٹہوا کارو کرداری پاکی لی دہوشیتہوہ، ٹہگینا بہ پیچہوانہوہ ﴿ فریکم أعلم بمن هو اهدی

ئېمە ئەو كارە ناكەين؛ چونكە رەحمەتى پەرورە دگارت فراوانە،
واتە: ئېمە بەمبەرەبانی خۇمان ھەر دەبەئىنەو، جا كەواتە
تۆش دلخۆش بە بەكارەكەت وموہستە * ان فضلہ كان علك
كبرا * بەراستی فەزل و مېرەبانی خوا زۆرە بەسەرتەوہ، ئەوہتە
كردوبیتی بە پەيامبەر و بەرنامەى پى داوى و رەوانەى كردوبیت بۇ

إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَإِذَا قِيلَ
لِئِن أَجْتَمَعَتِ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَن يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ
لَا يَأْتُونَ بِشَيْءٍ وَلَوْ كَانَتْ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾ وَلَقَدْ
صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ فَأَلَّىٰ أَكْثَرَ النَّاسِ
إِلَّا كُفْرًا ﴿٨٩﴾ وَقَالُوا لَن نُّؤْمِنُ لَكَ حَتَّىٰ تَنْجُرَ لَنَا مِنَ
الْأَرْضِ يَبُوعًا ﴿٩٠﴾ أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّن تَحْتِهَا وَعَسَىٰ
تُفْعِرُنَا الْأَنْهَارَ خَلَّاها تَفْحِيرًا ﴿٩١﴾ أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا
زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسْفًا أَوْ تَأْتِي بِنُجْمٍ مِّمَّا يَكْمُلُ
أَوْ يَكُونُ لَكَ بَيْتٌ مِّن زُرْحٍ أَوْ تَرْفَىٰ فِي السَّمَاءِ وَلَن نُّؤْمِنَ
لِرُؤْيَاكَ حَتَّىٰ نُزِّلَ عَلَيْنَا مِثْلَ نَقْصِ وَهْلِ سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ
كُنْتُ إِلَّا شَرًّا رَّسُولًا ﴿٩٢﴾ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمْ
الْهُدَىٰ إِلَّا أَن قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَّسُولًا ﴿٩٣﴾ قُلْ لَوْ كُنَّا
فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةً لَّسَمَّوْنَاكَ مَطْمَئِينَ لِنَزَّلُنَا عَلَيْهِمْ
مِّن السَّمَاءِ مَلَكًا رَّسُولًا ﴿٩٤﴾ قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ
شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ كَانَ بِمَا كُفِرُوا خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٩٥﴾

گشتی جیهانیان * ٨٨: قُلْ لِنِ اجتمعت الإنس والجن * بلی: ئەگەر ھەموو مروؤف و جینیبە رەوانبیزو بېرتیژو وریاو زبەرەکان کۆبەنەوہ * علی ان یأتوا بمثل هذا القرآن * بۇ ئەوہی وینەى ئەم قورئانە بەئینن * لا یأتون بمثلہ * لک ان بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا * ھەرگیز ناتوان وینەى ئەو بەئینن، ئەگەرچی ھەندیکیان پالپشت وھاوکاری ھەندیکیان بن بۇ ئەنجامدانى ئەو کارە! کافران وتیان: ئەگەر بمان ویستبا وەك ئەم قورئانە بلیین دەمان گوت، ئەوجا ئەم ئایەتەى (قُلْ لِنِ اجتمعت الإنس والجن..) ھاتە خوارى * ٨٩: ولقد صرفنا للناس عى هذا القرآن من كل مَثَلٍ * بى گومان ئېمە لەم قورئانەدا چەندین ئەزىلەو ئایەت و بەلگەى جۆراو جۆرمان بۆخەلکى ھىئاوہیوہ تا پەندو ئامۇزگارى لى وەر دەگرن وئیمان پى بېئینن * فالى اكثر الناس الا كفورا * كەچى لەگەل ئەو ھەموو بەلگە رۆشنانە دا ھىشتای زۆرەى خەلکى ھەر ملە جېرى و سېلەبى و نکوولى ھەق دەکن.

بېرۇبىيانووى قورەيش:

* ٩٠: وقالوا لن يؤمن لك حتى تنجر لنا من الأرض يبيعاً * لە گەل ئەو ھەموو بەلگانەدا موشرىكە خۇ بەزلزانەكانى مەككە داوى ئەوہى كە لە بەر بەرەكانى كردن لەگەل قورئاندا بى ئومىد بوون و پەكیان كەوت گوتیان: ھەرگیز ئېمە بسروات پى ناكەين ئەى موھەسەد! * تا لەو زەوبیوہ وشكەى مەككەىە كانى ئاوبىكان بۇ ھەلنەقولئینىت و ئاوەكەيشسى ھەمىشە و بەردەوام بىت * ٩١: أو تكون لك حن من تحت عنب * یا خود باغىكى پرلە خورماو تریت ھەبى * تنجر الانهار خلا لها تنجرا * و جۆگەو چۆمە ئاوو پروبارى زۆرو فراوان لە ناویا ھەلقولئینى و بە بندارەكانىدا بەخورەم بروات * ٩٢: أو تسقط السماء كما زعمت علينا كسفا * یا خود پارچە پارچەى ئەم ئاسمانەمان بەسەردا بخەیت، ھەر وەكو خۆت خەيالت دەکردو دەتترسانین و، ھەرەشەت لى دەکردین و بىت دەگوتین: ئەگەر بروا نەھینن خوا سزاتان ئەدات * أو تأتي ناه والسلاكة قسفا * یا خود خواى گەورەو فریشتەكانى ھەردوو بىنە پىش چاومان و پرووہ پرومان بکەیت و بیان بىنن * ٩٣: أو يكون لك بيت من خرف * یا مالو کۆشكىكى گەورەت لەزىر ھەبى و نەخشىنراپىت، * أو ترفى فى السماء * وەیان لە پىش چاوماندا بەرەو ئاسمان سەرکەووت * وئن تؤمن لى قبك حتى تنزل علينا كتابا نقرؤه * ھىمان بە وەش ھەر ساوہرت پى ناكەين، ھەتا لە گەل خۆتدا نامەىەكمان بەزمانى خۇمان بۇ دىنى و بېخوینىنەوہو ددان بە پىغەمبەرىتى تۆدابنى!! ھەر بۇ كەلە رەقى ئەوانەوہیە كە خواى گەورە لە ھەندى جىگای تردا دەفەرموى: (إن الذين حقت عليهم كلمة ربك لا يؤمنون. ولو جاءتهم كل آية حتى يروا العذاب الأليم). * قُلْ سِحْران ربي * بلی: پاك و خاوینى و بىگەردى ھەر بۇ پەرورەدگارەكەمە، لەوہى كە ئیوہ پىشنىاری لەسەر دەكەن، بۆچى من چىم تا ئەوانە داواى شتم لى بکەن؟ * هل كنت إلا بشرا رسلا * مەگەر من تەنھا پىغەمبەرىك نىم لە گروى ئادەمیزادا؟ جا ئیتر ئەو ھەموو ئیقتراح و پىشنىازانەتان لە چىبە! * ٩٤: وما منع الناس أن يؤمنوا إذ جاءهم الهدى * ھىچ شتى نەبۆیە كۆسپ و رى لە خەلکى بگرتىت بۇ باوہرەئىنانىان ئەودەمە كە رى نىشاندەرو پىغەمبەریان بۇ ھات * (إلا أن قالوا أبعث الله بشرا رسولا * ئەمە نەبىت كە بەسەرسامیەوہ دەیان گوت: جا چۆن دەبىت خوا لە خودى ئادەمزاد پىغەمبەرىك بنىرى؟! ئەى بۆچى فریشتە بربابوو؟ جا لەبەر ئەوہ ئېمە بروا ناھىنن، لە سەرەتای(پونس)پشدا ھەمان بېرۇبىيانوویان ھاتووہ دەفەرموى: (أكان للناس عجباً أن أوحينا

إلى رجل منهم... ۹۵: فل لو كان في الأرض ملانكه بحشون مطمتين * پیمان بلئی: نه گهر له زه ویدا له باتی ئاده مزادی ئیستا، فریشته هه بوو باو به دلنایای رۆشتبان * نزلنا عليهم من السماء ملكا رسولاً * دیاره ئیتمهش ئه وکاته له ئاسمانه وه په یامبه ریکی فریشته مان بۆ دهناردن؛ چونکه پیغمه مبه ر ده بی هه ر له جوری خویان بیست؛ تا له یه کتر تی بگهن و، بساوو نه ریتی به کتری بزانی، به لام خو ئیستا ئاده مزاد پیغمه مبه ره، که و ابو پیغمه مبه ریش ده بی له ئاده مزاد بیست، له سه ره تای سووره تی (ئه نعم) یشدا ئه و داواکاری و ره خنه یه هیناوه ده فه رموی: (وقالوا لولا أنزل علیه ملک ولو أنزلنا ملکاً لقتلنا الأمرثم لا یظنرون. ولو جعلناه ملکاً لجعلناه رجلاً وللبسنا علیهم ما یلبسون) * ۹۶: قل کفر بالله شهیدا بیی وینکم - بلئی: هه ر خوا به سه شاید بیست له نیوان ئیتمه و ئیوه دا بۆ راست و درویی من و، لاری و سه ر لیشیواوی ئیوه * ئه کان بعباده خیرا بصرا * چونکه به راستی ئه و (خوا) به سه باره ت به به نده کانی خوئی زور به ئاگا و بینایه؛ ده زانی کنی له دین لاده دا و سه ر گهردان ده بیست، کییش به ره وه هه ق دی و به ختیار بیست، ده سا ئیتر چی ده لئین، باهه ر بیلئین.

رینمایی و گومرایی به دهستی خوا به:

۹۷: ومن ینهد الله فهو المهتد ومن یضلل فلن یجد لهم اولیاء * هه ر که سیک خوا رینمایی بکاو، شایسته ش بیست بۆ پروهینان و رینمایی، دیاره ئه و که سه یه شه زاو، له سه ر رینگه ی راست و دروست * ومن یضلل * هه ر که سیکیش گومراو سه ر گهردان بکات به هوی لاساری خو به وه * فلن یجد لهم اولیاء من دونه * ئیتر بیجگه له ربی ئه و (خوا) بالاده سه وه، ناتوانی پشتیوانیان بۆ ده ست بخه یت و، بزگاریان بکه یت له سزا، له ئایه تیکی دیکه دا ده فه رموی: (من یهد الله فهو المهتد ومن یضلل فلن یجد له ولیا مرشدا) * ونحشرهم یوم القیامة علی وجوههم عیاً ویکما وصما * له رۆزی قیامه تیشدا به ده مه و رووی و کویری و لائی و که ری هه موو کۆ ده که یه وه وه حه شه ریان ده که یین، چوون له دونیادا هه قیان نه بیستوه، هه قیان نه دیتوه له ویش هه ر نابینا و که رو لال ده بین. له پیغمه مبه ریان ﷺ پرسی: چۆن خه لکی به روودا حه شه ر ده کریت؟ فه رموی: (الذی أمشاهم علی أرجلهم، قادر علی أن یمشیهم علی وجوههم). * ما واهم جهنم * چی و ریمان دۆزه خه * کلما خبت زده ام سعیرا * هه ر جار یکیش بلئسه ی ئاگره که کم و کز بوو، دووباره نیلی ده دین و هه لی ده گه یسینیه وه و زیاتری ده که یین بویان، وه کو ده فه رموی: (فذوقوا فلن نزیدکم إلا عذاباً) * ۹۸: ذلک جزاؤهم بأنهم کفروا

بایاتنا * با ئه و سزاو تۆ له یه جه زایان بیست، چونکه پروایان به ئایه ت و به لگه کانی ئیتمه نه بوو * وقالوا اذا کنا عظاماً ورفاتا * ده یان گوت: باشه! نه گهر ئیتمه بووینه ئیسه که رزبوو پارچه پارچه و په راگهنده بووین و رزاین؟ * انا لبعوثون خلقا جدیداً * شه ری ده کری جار یکی تر سه ره نوئی زیندوو بکری نه وه؟ * ۹۹: اولم یروا

وَمَنْ یهدِ اللهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ یضِللْ فَلَنْ یجدَ لَهُمْ اَوْلِیاءَ مِنْ دُونِهِ وَنَحْشُرُهُمْ یَوْمَ الْقِیامَةِ عَلٰی وُجُوْهِهِمْ عِیاً وَرِیْکاً وَصِیْراً مَا وُجُوْهُهُمْ کَلْباً حَبِیْطاً زِدْنَاهُمْ سَعِیْراً ﴿۹۷﴾ ذٰلِكَ جِزَاؤُهُمْ بِاَنْهُمْ کَفَرُوْا بِاٰیٰتِنَا وَقَالُوْا اِلٰهَآ اَعْظَمُنَا رِزْقِنَا اِیُّهَا الْمُبْعُوْثُوْنَ خَلْقًا جَدِیْدًا ﴿۹۸﴾ اَوْلَمْ یَرَوْا اَنْ اَللّٰهُ الَّذِیْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ قَادِرٌ عَلٰی اَنْ یَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ اٰجَلاً لَّارِیْبَ فِیْهِ فَاٰی الظّٰلِمِیْنَ اِلَّا کُفُوْرًا ﴿۹۹﴾ قُلْ لَوْ اَنْتُمْ تَمْلِکُوْنَ حَرَیْرَیْنِ رَحِمَۃً رَبِّ اِذَا لَمْ تَسْکُمْ خَشِیةَ الْاِِنْتِقٰی وَکَانَ الْاِنْسٰنُ کَفُوْرًا ﴿۱۰۰﴾ وَلَقَدْ اٰتٰنَا مُوسٰی سِجِّیْنًا مَّا کُنْتَ بِیْنَتَیْ فَسَلَّ بِنِیْ اِسْرٰةٍ یْلِ اِذْ جَاۤءَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ فِرْعَوْنُ اِنِّیْ لَاطْلُکَ بِسُوءِیْ مَسْحُوْرًا ﴿۱۰۱﴾ قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا اَنْزَلْتُ هٰذٰلِکَ اِلَّا اَرَبَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ بِصَیْرِ وَاِنِّیْ لَاطْلُکَ بِسُوءِیْ مَسْحُوْرًا ﴿۱۰۲﴾ فَاَرَادَ اَنْ یَسْتَفْزِمَهُمْ مِنْ الْاَرْضِ فَاَعْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ جَمِیْعًا ﴿۱۰۳﴾ وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِیْ اِسْرٰةٍ یْلِ اَسْکِنُوْا الْاَرْضَ فَاِذَا جَاۤءَ وَعْدُ الْاٰخِرَةِ حِشَابُنَا لَكُمْ لَعِیْبًا ﴿۱۰۴﴾

ان الله الذي خلق السموات والارض قادر على ان يخلق مثلهم * ناخو نابین و تئ نافیکرین که هه ر ئه و خوا به ی ئاسمانه کان و زهوی دروست کردوه.. هه ر ئه ویش به توانایه و ده سه لاتی هه یه بۆ جار یکی تر دروستیان بکاته وه، خو بۆ یه که مجار بیبناغه و بی بنه مایه که به دیهینان، دلنایان ئیستا زور به ئاسانتر ده توانی دروستیان بکاته وه، له جیگایه کی تر دا هه ر بۆ سه لمانی ده سه لات و توانایی خوا ی گه و ره ده فه رموی: (لخلق السموات والارض أكبر من خلق الناس..). * وجعل لهم أجلا لاریب فيه * دیاره که بۆ زیندوو بوونه وه گه رانه و هیان بۆ لای خو مان، رۆزو ماوه یه کی تایبه تیمان بۆ دیاری کردوون و، هیچ گومانیکیش له هانتی ئه و رۆزه دا نییه و، به ریک و پیک هه موویشیان له وکاته دا زیندوو ده کرینه وه، وه کو له ئایه تیکی دیکه دا ده فه رموی: (وما تُوخره إلا لأجل معدود). * فابی الظالمون إلا کفورا * که چی له گه ل ئه و گشت به لگانه دا، هیان سته مکارو بی پروایان، هه ر نکولی و مملاتی ده که ن!

مروړېدو چنوكه:

﴿ ۱۰۰ ﴾: قل لو أنتم تملكون خزائن رحمة ربى ﴿ پييان بلئى ﴾:
 ټه گهر ټيوه خاوهنى گهنجینه کانسى ټه وگشت رزق و روژى و
 ميهره بانبيهى پهروه دگارم بوونايه ﴿ إذا لأمسكنم خشية الإنفاق ﴾
 ټه وکاته له بهر چا وچنوکى و ترسى هه ژارى خوټان، روژديتان ده کړدو
 ټه تان ده به خشى و په شى که ستان نه ده دا؛ جا ټيتر داواى چى له
 په يامبه ر ده که ن ﴿ ۱۹ ﴾ ﴿ وكان الإنسان قتورا ﴾ ټه وهش جيگه
 سه سر سورمان نبيه، چونکه ټاده ميزاد هه به سروشت چرووک و
 به خييل و بهر چاو ته نگه، بويه له ټايه ټيکى تر دا ده فرموى (أم
 لهم نصيب من الملك فإذا لا يؤتون الناس نقيرا). سه خاوهت و
 به خششى خوا بى سنوروو بى وينه به، وه کو له م فرمووده (متفق
 عليه) دا هاتووه: ((بدالله ملأى لا يفيضها نفقة سحاء الليل والنهار،
 أرايتم ما أنفق منذ خلق السماء والأرض، فإنه لم يفض ما فى يمينه))
 واته: هه ميشه ده ستى به خششى خوا پره، قهت به به خشين که م
 ناکا، به شه وو به روژ هه ده به خشى، ټاخو نابيين که هه له و
 شه وو روژ هه ټاسمانه کان و زهوى دروست کړدوون هه ده به خشى
 و ده ستيشى خالى نابيته وه؟ (متفق عليه).

نو به لگه کهى مووسا عليه السلام:

﴿ ۱۰۱ ﴾: ولقد آتينا موسى تسع آيات بينات ﴿ بئى سو هه که
 (مووسا) مان نارده لای فيرعه ون (۹) ټايه ت و به لگه ى ټاشکراو
 زور پروونمان دايه: (عه سا کهى ده ستى، ده سته نوورانيه کهى
 خوځى، تو فان، کولله، سوون، بووق، خوځين، له ت بوونى ده ریا،
 گرانى و قات و قرى، هه ر يه که له مانه له سووره ى (ټه عرف) دا
 باس کراون. ﴿ فأسأل بنى إسرائيل إذ جاءهم ﴿ حه ز ده که يه ت
 (له به نى ټيسرائيل) ى سه رده مى خوټ بپرسه: ټه وده مه که مووسا
 هاته لايان، چييان ده وت؟ له ټايه ټيکى تر دا هاتووه: (فاستکبروا
 وکانوا قوما مجرمين). يان ده فرموى: (وجحدوا بها واستيقنتها
 أنفسهم ظلما وعلوا). ﴿ فقال له فرعون إني لأظنك يا موسى
 مسحورا ﴿ که چى کاتى و مووسا به و هه موو به لگانه وه گه يشت،
 فيرعه ون پيى گوت: ټه ى مووسا! من پيم وايه که به راستى تو سحر
 ليکراوو شيتيت، بويه ټه و قسانه ده که يه ت ﴿ ۱۰۲ ﴾: قال لقد علمت
 ما أنزل هؤلاء ﴿ مووسا وتى: ټه ى فيرعه ون! به راستى تو چاک
 ده زانسى که ټه و (۹) به لگه و ټايه تانه له خوځيانه وه نه هاتوون ﴿ إلا
 رب السموات والأرض ﴿ به لکو هه پهروه دگارى ټاسمانه کان
 و زهوى ناروونى ﴿ بصائر ﴿ تا بېنه بهر چاو روونکسره وه بو

راستى و دروستى په يامبه ربييه تيم ﴿ واني لأظنك يا فرعون
 مسحورا ﴿ فيرعه ون! من دلتيام که تو له خه لکه نه فام و ټياچووو
 نه حله ټييه کانسى؛ ټه گهر هه ر ټه وه عه قلت بيت ﴿ ۱۰۳ ﴾: فأراد أن
 يستفزه من الأرض ﴿ ټينجا فيرعه ون به ته واوى لى براو ويستى
 له وسه ر زه وييه ى (ميسره مووسا و هوزه که ى ده ربه ده ر بکا، له
 ټايه ټيکى تر دا ده فرموى: (وإن كادوا ليستفزونك من الأرض
 ليخرجوك منها). ﴿ فأغرقناه ومن معه جميعا ﴿ ټينجا ټيمه ش
 ده ستى خو مانمان پيش خست و نو قمى ده ريامان کړد، به خوځى
 و، به ټه وانه وه له گه ليا بوون ﴿ ۱۰۴ ﴾: وقلنا من بعدة لبنى إسرائيل
 اسكنوا الأرض ﴿ وه له پاش له ناو بردنى فيرعه ون خوځى و دام و
 ده زگا که ى، به (به نى ټيسرائيل) مان گوت: ټيوه له م سه ر زه وييه ى
 (شام) و (ميسر) دا نيشته جئ بين له جئى ټه واندا ﴿ فإذا جاء وعد
 الآخرة جئنا بكم لغيفا ﴿ ټينجا که کاتى روژى قيامت هات، ټه وسا
 ده سته ده سته و کومه ل کومه ل چاک و خراپتان کو ده که ينه وه و
 به ره و دادگای خواى گه وره دين ﴿ ۱۰۵ ﴾: وبالحق أنزلناه وبالحق
 نزل ﴿ ټيمه ټم (قورټان) به مان له سه ر بنچينه ى راستى و دروستى
 نارووه و، هه ر بو چه سپاندى حه ق و راستيش هاتوټه خواري،
 واته: وه کو خوځى هه قه، بو سه ر خستنى هه قيش هاتووه،
 که وا بوو توند باوه شى پيا بکه ن و، هه ر گيز به رى مه دن ﴿ وما
 أرسلناك إلا مبشرا ونذيرا ﴿ خوټيشمان ټه ى موحه ممه دا! ﴿
 تنها به مژده ده رو تر سينه ر هوانه کړدووه، واته: هه ر که سيش لاسارو لار
 رايه لت بيت مزگينى به هه شتى بده رى، هه ر که سيش لاسارو لار
 بيت به دوزه خ بپتر سينه .

قورټانمان به ش به ش نارده:

﴿ ۱۰۶ ﴾: وقرآنا فرقناه لتقرأه على الناس على مكث ﴿ ټه و
 قورټانه شمان به ش به ش بو ناروى، هه تا به ره به ره به شينه ى
 و له سه ر خو بو خه لکى بخوټينيه وه. به لى.. قورټان به ټيکراو
 به يه کجار له (لوح المحفوظ) وه نيږد رايه (بيت العزه) له م ټاسمانه ى
 خو مانه دا، ټه و جا له شه وى قه دردا ده ستى پي کړدو هاته خواري،
 به لام بو ماوه ى (۲۳) سال ټه و جا کوټايى هات، وه کو ده فرموى:
 ﴿ ونزلناه تنزيلا ﴿ به ش به ش و برکه برکه و به پيى پيويست ورده
 ورده دامان به زاند، چونکه ټه گهر بريارو فرمانه فره زه کان هه موو
 پيکه وه بوونايه، له وانه بوو به ټاسانى قه بوول نه کرايا.

که لانى بهر له ټوش باوه ريان به قورټان هه بوو:

﴿ ۱۰۷ ﴾: قل آمنوا به أولا تؤمنوا ﴿ به و بى بروايانه ى پيشنيازى

دهکری بگه ریته وه بوئایه تی / ۱۸۰ ی سوورته تی (تعراف)، چونکه لهوی ئهم باسه زیاتر قسه ی لی کراوه * ولا تجهر بصلانک ولا تخافت بها * له کاتی خویندنی قورئاندا به تایبته له نویزه کانتندا دهنگ بهرز مه که وه وه مه قیرینه تا قووره ییش نه بیستن و جنیو نه دن به دینه که ت؛ زوریش هیواش و نزمی مه که، به لکو له سه ر خو به و

مؤعجیزه یان لده کردی بلئی: بروا به و قورئانه بهینن، یان بروای بی نه هینن، بایه خ و به های که م ناکا و وه خوی دهمینیته وه ان الذین او نوا انعلم من قبله * به راستی ئه وانه ی له پیش ئهم (قورئان) ه وه زانست و زانیاریان بی دراوه، واته: خاوه ننامه کان، پیاوه سالج و چاکه کانیان چاک ده زانن که ئهم قورئانه له هه مان سه رچاوه وه هاتوو ه کتیبه کانی ئه وان ی لیوه هاتوو * اذا یلی علیهم یحزرون للادقان سجدا * بویه هه ر کات بویان ده خوینریته وه، به چه ناکه و به روودا ده که ونه زهوی بو کپنووش بر دن و سوپاسی خوا، چونکه ته منی دانئ و گه به شتته سه رده می ئه و پیغه مبه ره و به دیداری شادبوون، که و ابوو ئیتر ئیوه ئه ی قوره ییش و ده رو به را کپنووش به رن یان نه، گرنگ نییه * ۱۰۸: و یقولون سبحان ربنا ان کان وعد ربنا لننزلنا * بویه ده لین: پاکیی و خاوینی هه ر شایسته ی په ره و ده گاری ئیمه وه، بی سویش به لئینی په ره و ده گارمان هه میسه له کاتی خویدا هاتوته دی، له و کتیبانه دا بو ئیمه هاتن، ئه و مژه ده دابوو، وا ئه مرؤ جیبه جئ بوو * ۱۰۹: و یحزرون للادقان یحزرون * وه بو سوپاسی خوا به چه ناکه و ده مه و روو ده که ون و کپنووش ده بن، وه له ترسی خوادا به کول ده گرین و فرمیسک له چاویان دئ * و یزیدهم خسوعا * وه هتا دئ، جار له داوی جاریش ئه و قورئانه ملکه چییان زیاد ده کاو، پتر ته سلیمی ئه مر ی خوا ده بن.

ناوه پیروژه کانی خوا:

۱۱۰: قل ادعوا الله او ادعوا الرحمن * پینیان بلئی: له نزاو دوعا کانتاندا ئه ر ناوی پیروژی (الله) به رن؛ وه یان هاوار به هه ر یه کئ له سیفه ته پیروژه کانی ئه و بکه ن، بو نمونه: وه کو (الرحمن) هه ر یه که و قه بوولئ * ایا ماتدعوا فله الاسماء الحسنی * جا ئیوه ش به هه ر ناوو سیفه تیکه وه، له و ناوو سیفه تانه بوخوی دیاری کردون ده توانن داوی لی بکه ن و هاواری بو به رن، چونکه ناوی پیروژی خوا زورن؛ ئهم دوانه ییش (الله، الرحمن) هه ر له وانن، وه کو له ئایه تیکی تر دا ده فرموی: (هرا لله الذی لا اله الا هو عالم الغیب والشهادة هو الرحمن الرحیم.. له الاسماء الحسنی یسبح له مافی السموات والارض وهو العزيز الحکیم). جار ئیکیان کافرو بی بروا کان گوئیان له په یامبه ره وه بوو * که له نزاو دوعا کانتاندا ئه یفه رموو: (یا الله! یا رحمن!)، که چی گوئیان: سهیره! موچه مه د له و لا وه بو یه کتا په رستی بانگمان ده کات، له م لایشه وه له دوو خوا هاوار ده کات، جا خوایش ئهم ئایه ته ی: (قل ادعوا الله.. ی نارده خوارئ، سه باره ت به ناوه جوانه کانی خوا.

وَالْحَقُّ أَنزَلْنَاهُ وَالْحَقُّ نَزَلَ وَأَمَّا سَلْطَنُكُمُ الْإِنَّمَاءُ وَمَنْزِيلُ الْغُرِّ ۝۱۵
وَقَرْنَا أَمَا نَعْلَمُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مَكْرٍ وَنَزَلْنَاهُ لَنْزِيلًا ۝۱۶
قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ أَتُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلِمُوا أَنَّ مَا نَزَّلْنَا مِنْ قَبْلِهِ إِذَا سَأَلُوا عَنْهُمْ حُجْرًا مِنْ حُجْرٍ أَوْ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَن سُورَةَ آلِ فِرْعَوْنَ أَن هُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ ۝۱۷
وَقُولُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ۝۱۸
وَيَحْزُرُونَ لِلْأَذْقَانِ يَسْكُرُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُسْرًا ۝۱۹
قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَدْعُوا وَالرَّحْمَنَ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ وَلَا تَجْهَرُوا بِصَلَاتِكُمْ وَلَا تَخَافُتُمْهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ۝۲۰
وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَخْذُ وَلَدًا وَلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُن لَّهُ مِنْ الدَّلِيلِ وَكَبْرًا ۝۲۱

سورة الكافرون

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَكُمْ عِوَجًا ۝۱
فِيمَا أَلْسِنَتُنَا سَاءًا شَدِيدًا مِنْ لَدُنْهُ وَيَسِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يُسَلِّمُونَ الصَّلَاةَ أَنْ لَمْ يَكُنْ أَعْرَاسًا ۝۲
فِيهِ أَبْدًا ۝۳ وَيُنذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۝۴

به شیوه یه ک بیخویننه که ئه وانه له پشته وه ن گوئیان لی بیته * و ابتع بین ذلك سبیل * له نیوان ئه و دوو حاله ته دا رینگایه کی مام ناوه ندی و له بار بو خوت ره چاو بکه؛ قوره ییش کاتی گوئیان له په یامبه ره وه ده بوو قورئانی ده خویند؛ ئه وه نده که لله ره ق و سه ر سه خت بوون، جنیویان هه م به خوی و، هه م به خواکه شی دها، جا بو ئه وه ئه و کاره نه گریسه یه نه کن، ئه و ئایه ته ی (ولا تجهر بصلاتک..) وه ک ئیمامی (بوخاری) و (موسلیم) ده لین هاته خوارئ. * ۱۱۱: و قل الحمد لله الذی لم یخذ ولدا ولم یکن له شریک فی الملک * وه له ده سلات و مؤلکیدایه که که سی نه کردوو به کوری خوی و، مندال و کوریشی هه ر نییه * ولم یکن له شریک فی الملک * وه له ده سلات و مؤلکیدایه که که سی نه کردوو به کوری خوی و، مندال و کوریشی هه ر هیچ هاویه ش و هاوتایه کی شی نه بووه نییه * ولم یکن له ولی من الدل * یارو یاوه ریشی بو خوی نه گرتوووه، له به ر بی ده سلات و بی تواناییشی، داوای هاوکاریشی له که س نه کردوو * و کبره تکبیرا * توش هه میسه (الله اکبر) بلئی و، خوا زور به گه وره و گران

بزانه، وه هه موو ناوو سیفه تیکی بهرزوبه نندو به شکوی بو بلی.
زور زور پی ده زانم که خوی گوره پشتیوانی لکردم بو نووسین و
ته و او کردنی تفسیری سوورتهی (ئیسراء)، بویه هه ردهم، به ردهوام
ده لیم: الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام علی رسوله محمد
الذی أسرى به من المسجد الحرام إلى المسجد الأقصى، وعلی آله
وأصحابه وکل من والاه.

خوهه لکیش و فریو خواردوو به سامانه کی. ئینجا هه ژاریکی
سه به رزو شانازی که به ئیمان و باوه به که یه وه، پاشان ده رنه جامیان.
دووهم: ژبانی ئهم دونیا یه و نه جامه کی. سییه م: نموونه ی مرؤفی
خوبه زلزان و (متکین).. وهکو (ئیبلیس)، نه وه بوو چون ئیبای کرد
سوژده بو ئادم الکلیله به ری، ده رنه جام له رحمت و میهره بان
خوا بیبهش کرا.

له فهزل و گه وه بی سوورتهی (کههف) - دا ئهم فرموودانه
هاتوون:

سوورتهی (کههف)

مه کههه بیبه (۱۱۰) ئایهته

به ناوی خوی به خشنده میهره بان

ئهم سوورته یه کی که لهو پینج سوورته تانه که سه رته تاکه بیان به
(الحمد لله) ده ست پی ده کن، وهکو: سوورتهی (فاتحه)، نه نعم،
کههف، سه به، فاتس).. هه مووشیان ستایشی خوی دلوقان
پیشکesh نه کن و ددان به بیخهوشی و پاک و خاوینی نه ودا
ده نین.

۱ = پیشه و (ئه حمه د) له (ئه بووده رداوه) ده لی: پیغه مبهه
فرمووی: ((من حفظ عشر آيات من أول سورة الكهف عصم من
الدجال)) واته: هه رکه سنی (۱۰) ئایه ته که ی سه رته تای سوورتهی
(کههف) له بهر بکا، له ده جال ده پاریززی.

۲ = هه ر له ئه بووده رداوه پیغه مبهه ده فرمووی: ((من قرأ
العشر الأواخر من سورة الكهف عصم من فتنة الدجال)) واته:
له بهر کردنی (۱۰) ئایه ته کۆتایی ئهم سوورتهی (کههف) سه ده بیته
مایه ی پاراستن له ده جال.

* ئهم سوورته بو چه سپاندنی بیرو باوه رو به روا به گه وه بی خوا،
سنی داستان و سه ر گوزه شته ده گپه پته وه..

۳ = ئیبن عومه ر (رضی الله عنهما) له پیغه مبهه وه ده لی: ((من
قرأ سورة الكهف في يوم الجمعة سطع له نور من تحت قدمه إلى
عنان السماء، يضئ له يوم القيامة، وغفر له ما بين الجمعتين)).
واته: هه رکه سیک له رۆژی هه ییندا سوورتهی (کههف) سی خویند،
نوریک له ژیر پییه وه ده رده چی بو ئاسمان و، له رۆژی قیامه تیشدا
ری پی ده رده کاو، ده شیبیته که فاره تی گوناھی نیوانی ئهم جومعه
بوئه و جومعه که ی تر.

یه کههه بیان: داستانی (أصحاب الكهف).. که وانه و ده رسی فیداکاری و
له خۆبووردنه له پیناوی بیرو باوه ردا.. هیج رته و به جیهیشتنی نه و
کۆمه له لاوه باوه ر ته ستوو رو قایمه، ولات به جی دین و له ده ولت
و ده سه لاتی نه و سه رده مه خۆ قاچاغ ده کن و ژبانی شاخ و داخ
و نه شکوهت هه لده پزین.. به راستی کاری وا نه وه بری قاره مانیتی
و، جوامیرییه. دووهم: داستانی (خدر) و (مووسا) به (علیهما السلام)
به وشیه که مووسا ریگه ی خۆبه که م زانین و (تواضع) ی گرت به
له پیناوی فیروونی زانست و زانیاریدا.. پاشان مووسا هه ر له و
نیوانه دا به سه ر نه و شته غه یب و نادیارانه دا که (خدر) ده زانین
ئاگادار بوو. سییه م: داستانه که ی (زیلقه رنه یین) سه، که به راستی
هیماو نیشانه ی سه رکه وتنی سه لاهت و دادگه ری و راستی و
ته قوایه، هه ر له بهر نه وهش بوو به شیکه ی گه وه ی خۆر هه لات و
خۆرئاوای ئازاد کردو، پاشان ناوچه کانی تر خۆیان ناماده ده کردبو
پیشوازی کردن له سوپا زرگار که ره که ی.

قورئان به لکه ی راستی پیغه مبهه ره:

تفسیری (ته به ری) و (سیره ی ئیبن هیشام) ده لین: قوره یش
دوو که س ده نیرنه لای جووله که کان له راستی و ناراستی پیغه مبهه
په رسن، چونکه نه وان (ته ورات) بیان هه یه و ده زانن که نه گه ر
موحه ممه د راست بیته، نه وانیش پینان ده لین: بچن ئهم سنی
په رسیاره ی لیکن، جا نه گه ر وه لامه که ی راست بوو، دیاره که
پیغه مبهه ری خوایه.

یه که م: یارانی (غارو ره قیم) کنی بوون؟
دووهم: نه و پیاهه کنی بوو توانی خۆر هه لات و خۆرئاوا بگه ری؟
سییه م: (رؤح) چیه و چی له ده زانیت؟ نه میش بی (إن شاء الله)
فرمووی: سه بیته وه لامتان ده ده مه وه! به لام له بهر نه وه که (إن
شاء الله) نه کرد، حیکمه تی خوا و ابوو یازده رۆژ وه چی دواکه وت
و، قوره یش لیبان کرده هه راو هۆسه، خۆیشی بو دواکه وتنی

ئهم سوورته له گه ل نه وه شدا نه و سنی داستانه ده گپه پته وه،
سنی نموونه ی تری زیندوو و راست و واقعیش به بیان ده کات، تا
هه موو که سیک بزانیته هه ق و راستی په یوه ست به ده سه لات و
سامانی زۆروه نییه، به لکو ته نها به بیرو باوه ری پته و به خوایه،
سنی نموونه که ش نه مانه ن: یه که م: ده وله مه ندیکی بافیشکارو

(فیتیه) شتیکی زۆر خراپ و کاریکی زۆر ناپەسەند بوو، پاشایش ناردی بەدوایانداو ئەوانیش هاتن، پاشان هەرەشەیی کوشتنی لێکردن ئەگەر کەرنووشی بۆ نەبەن!! ئەوسا ئەمانیش رووبەرۆوی وەستان و بۆ دوایی هەلەباتن.

سەرگورشتەیی یارانێ ئەشکەوت:

۹: أم حسب أن أصحاب الكهف وأرقم كانوا من آياتنا عجبا :
 ناخۆ تۆش پێت وایه که : یارانێ ئەشکەوت (أصحاب الکەف) و (رەقیم) لەناو بەلگەکانی ئێمە دا شتیکی سەیر و سەمەرەیه وەکو ئەوان پێیان وابوو...؟! نەخێر... ئەو بۆ دەسلەت و توانایی ئێمە شتی نییه جیگەیی سەر سوڕمان بێت، چونکه له بوونەوهردا گەرەترو سەر سوڕهینهترمان -وهك ئاسمان وزهوی- ههیه.

(رەقیم) : وەکو (ئیبین عەباس) دەلی : ئەو تەتەلە و پارچە بەردەیه که نیوی یارانێ ئەشکەوتە که ی لەسەر نووسرا بوو یەو پاش مردونیان
 ۱۰: إذ أوى القتيبة إلى الكهف : کاتی که لاوهکان (حهوت کورە گەنجەکه) پەنایان بۆ ئەشکەوتە که برد و، له دەست ئەو ستمەکارانەیی سەردەمە لەبەر فەرمانی خوا هەلەباتن و کەرنووشیان بۆ بەتەکانیان نەبرد و سەریان بۆ پاشا دانەنواند : فقالوا ربنا آتنا سن لدنك رحمة : و تیان : پەرۆردگاری ئێمە ! له لایەن خۆتەو ه بەر رەحمەت و میهرەبانییەکی فراوان و گەرەمان بخە، هیزو توانمان بەدە لەسەر هەق راوهستین : وهیئ لنا من أمرنا رشد : ریی سەرفرازیی و رزگاریمان بۆ ساز بەدە لەم ئەشکەوتەدا، چاوی ئەو یاخیبووانە لە ئاستمان کوژر بکە، بەرەو کاریک بمان بە که جیگەیی رەزەمانەندی خۆت و، مایەیی لیبووردنت بێت، له فەرموودەیه کەدا هاتوووه دەفەرموی : ((وما قضیت لنا من قضاء فاجعل عاقبتہ رشتا)) پێشوا ئەحمەد. : ۱۱: فضرنا علی أذانهم فی الکهف سنین عددا : بەلێ هەلەباتن و رویشتنە ئەشکەوتەکهوه، ئینجا ئێمەیش نزیانمان گیرا کرد و، بۆ چەند سال وزمانیک بەردەیی (خەو) مان بەسەر گوێیاندا کێشا و، له خەو راچوونو ئەو ماوه زۆریه خەویان لێکەوت و، هیچ دەنگ و سەدایەکیش خەبەری نەکردنەوه : ۱۲: ثم بعثناهم : پاشان دواي ماوهیهکی دوورو درێژ هەمان ساندن و خەبەرمان کردنەوه، هەتا یەکیکیان بچیت شتیکیان بۆیەیدا بکات بەو پارەیه لایان بووو بیخۆن، وەکو دوایی بەدرێژە باسیان دیت : نعلم ای الحزبین أحصی لما لبثوا أمدا : تا بزانی و دەرهکەوی کام یەك له دوو دەستەو گروپەیان -که قسەیان جیاوازه له بارەیی دیاریکردنی ماوهی مانەویان- هەر بە هەژمار سالەکانی مانەویان لەبیرماوه، کام له دوولا دەزان

کەچەند سالە خەویان لێکەوتوووه، ئەگەر چی ئێمە خۆشمان چاک دەزانین، بەلام دەمانهوی زانایی و توانایی خۆمانیان نیشان بەدین تا زیاتر سوورین لەسەر باوهرەکهیان.

لێزەوه داستانه کهیان بەدرێژە باس دەکاو دەفەرموی : ۱۳: نحن نقص علیک نبأهم بالحق : ئێمە بەراستی سەرگوروشتەو هەوالی ئەوانەت -بێ زیادو کم- بۆ دەگێڕینەوه : انهم نبتة آمنوا بریهم : بێ گومان ئەوانە کۆمەلە جیحیل و لاویک بوون که بەراستی پڕوایان بە پەرۆردگاری خۆیان هینابوو : وزدناهم هدی : و ئێمەیش زیاتر له نووری ئیمان رینموونیمان کردن و، لەسەر رینگە راستەکه سەقامگیرمان کردن، دەرەنجام ئازامیانگرت و کۆچیان کردو، بۆ پاراستنی دینەکهیان چوونە ناو ئەو شاخ و کێوه، که وابوو ئەی لاوهکانی قورەیش! ئیوهیش وەکو ئەوان بێن وچاو له خەلکە پیرە دلرەقاتان مەکن، دەسا راپەرن و بەرەو ریی هەق و راستی وەرن.

تێبینی : ئیمامی (بوخاری) و زۆریک لەزاناکان ئەم ئایەتەیی (وزدناهم هدی...) یە دەکەنە بەلگەیی ئەوکه (ئیمان) زیاد دەکات : ۱۴: وربطنا علی قلوبهم : و دلشیمانمان پیکهوه بەست و، لەسەر هەق توندو قایم و پتەومان کرد و، ئارامیمان بێ بەخشین : إذ قاموا : ئەوکاتەیی وا راپەڕین و، لەبەر دەستی پاشا ستمەکارەکهدا وەستان : فقالوا ربنا رب السموات والأرض : ئەوجا گوێیان : پەرۆردگاری ئێمە، هەر پەرۆردگاری ئاسمانەکان و زەوییه، تۆ هیچ شتیکت بەدەست نییه : لن ندعو من دونه إلهة : دلنیا شیبە هەرگیز بێ له و ناپەرستین و هاناو هاوار بۆ هیچ پەرسراویکی تر نابین : لقد قلنا إذا شططا : خۆ ئەگەر کەسیکی تر بپەرستین و هاواری بۆبەڕین؛ دیارەکه بێ گومان وشەیهکی ستم و درۆو ناحەقی بەدەماندا هاتوووه، له راستیهکان تێپەرمان کردوو و لامان داوه : ۱۵: هؤلاء قومنا اتخذوا من دونه إلهة : ئەمانەکه له هۆزو خەلکانی ئێمەن، بێ له خوا چەندین خواو پەرستراویان بۆ خۆیان گرتوووه هەلێژارد، که بەراستی کاریکی زۆر خراپ و ناھەقییان کردوو! : لولا یأتون علیهم بسلطان بین : دەسا بۆچی بەلگەیهکی ئاشکرا لەسەر راستیان ناهینن، ئەگەر راست دەکەن ئەوانە خوان : فمن أظلم ممن افتری علی الله کذبا : جا دەبێ کێ لهو کەسه ستمکارتر بێت که : له سەر خوا درۆ هەلەبەسی و بلی خوا شەریکی هەیه؟ دیارە -بێ لهو- هیچ کەسیک نییه، مەگەر هەر ئەو که هاوبەشی بۆ دانایی.

یارانی نه شکوت له خه لک هه لبران و جوونه غاره که وه:

۱۶: رَاذَاعَتْرَلْتَمَوْهْمَ وَمَا عَبدُونَ اِلَّا اللّٰهَ * ئەوجا هندی له یارانئ ئەشکوت به وانئ ترانیان گوت: که برپاره نیوه که نار بگرن و دوور به ریز بن لهو خه لکه وه له په ستر او هکانیان که له جیاتی خوا دهیان په رستن * فَاوَا اِلَى الْکَهْفِ * دەسا بهم ئەشکوته به نابەرن و بچنه نیویو، له ناو گه ئی ئاواى بئ دیندا دامه نیشن * یَسِّرْ لَکُمْ رِجْمَکُمْ مِّنْ رَّحْمَتِی * په روو دگاریشتان رحمت و میهره یانی خۆیتان بۆ په خش ده کاو ده رووی خیرتان ئی ده کاته وه * وَیَسِّرْ لَکُمْ مِّنْ اَمْرِکُمْ مَّرْفَقًا * و کاروباری کۆچه که تان و، رینگای رزگار بووتان بۆ ئاسان ده کا و ده حه وینه وه، ئەوجا خه لکه که بیان جیهیشت و بۆی ده رچوون و بییان نه زانین، هه ره وه کو پیغه مبه ر * لَهْ گه ل (ئه بوویه کی) دا کۆچیان کردو دوایشیان که وتن و پییشیان نه زانین.

یاران له شوینیکی ته ختی نه شکوته که ده ان:

۱۷: تَرَى النَّسْمَ اِذَا شَنَعْتَ تَزاورُ عَنِ کَهْفِهِمْ ذَاتَ الیَمِیْنِ * به ئی روشتنه ئەشکوته که وه... جا کاتی له لای راستیانه وه خۆر هه لده هات، ده تیبینی له ئەشکوته که یاندا تیشکی خۆره که کلا ده بوو لییان و ده گه یشته ناو غاره که وه ئەوانیش سوودیان ئی وه رده گرت * وَاِذْ عَرِضْتُ عَنْهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ * کاتیکیش ئاوا ده بوو له لای چه پیا نه وه، تیه پری ده کرد لییان و تیشکه که ی نه ده جووه ئەشکوته که یانه وه، واته: گه رما ئازاری نه ئەدان و شنه ی بایان بۆ ده هات * وَتَمَّی بِنِیْجِوَاتِهِ * ئەوانیش له ناو بۆشایه کی ته خت و راستئ ئەشکوته که دا راکشابوون و، هه وایه کی ساف و پاکیان بۆ ده هات و، تیشکی خۆریان بهر نه ده که وت، مه گه ره وه که تیشکیکی نه رم و کزیان بهر ده که وت تا جهسته یان تیک نه چی. به ئی... له دیار کردنی جیی و شوینه که یاندا کیشه هه یه، هه ندئ ده لئین: نزیکئ (بیت المقدس) بوون، بریکئ تر ده لئین: نزیکئ (نه ینه وای) لای (موسل) بوون، هه ندیکئ تر ده لئین: له ولاتی (رۆم) بوون، خۆ ئەگه ر دیار کردنی جیگا که یان پیویست بووبا و، شتیکی له مه سه له که گۆر ببا، ئەوا خوای کارزان بۆمانئ دیاری ده کرد، چونکه هه یج شتیکی پیویست نه ماوته وه که خوای گه وره وه کو پیویست روونی نه کاته وه، پیغه مبه ریش * دَهْفَرْمُوئِ: ((ماترکت شیئا یقریکم اِلَى الْجَنَّةِ وَیَاعِدُکُمْ اِلَى النَّارِ، اِلَّا وَقَدْ اَعْلَمْتُمْکُمْ بِهِ)) (ئیبین که سیر). * ذَلِکَ مِنْ اٰیَاتِ اللّٰهِ * ئەو کاره یه کیکه له نیشانه کانی ده سه لاتی خوا! * من یهد

الله فهو المهدى * هه ره که سئ خوا رینمایی و شاره زای بکات، وه کو چۆن یارانئ ئەشکوتئ خسته سه ر رئی هیدایهت، ئەوه رئی دۆزیه وه وه و رینوین بووه * وَمَنْ يَضِلْ فَلَنْ نجدَ لَهُ وِیْلًا مَرسدًا * هه ره که سیکیش به هوی کاری ناپه سه ندئ خۆیه وه خوا سه ری ئی تیک بدات، هه رگیز تو ناتوانئ هه یج دوستیکئ رابه ری

وَإِذْ اَعْرَضْتُمْوَهُمْ وَمَا يَمْبُدُوکَ اِلَّا اللّٰهَ فَاوَا اِلَى الْکَهْفِ
 یَنْشُرْ لَکُمْ رِجْمَکُمْ مِّنْ رَّحْمَتِی. وَیَهِّجْ لَکُمْ مِّنْ اَمْرِکُمْ مَّرْفَقًا
 ﴿١٦﴾ وَرَى النَّسْمَ اِذَا طَلَعَتْ تَزاورُ عَنِ کَهْفِهِمْ ذَاتَ
 الیَمِیْنِ وَاِذْ اَعْرَضْتَ عَنْهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِی فَجْوَةٍ
 مِنْهُ ذَلِکَ مِنْ اٰیَاتِ اللّٰهِ مِنْ هَدٰی اللّٰهِ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ
 یَضِلْ فَلَنْ نجدَ لَهُ وِیْلًا مَرسدًا ﴿١٧﴾ وَتَحْسِبُهُمْ اَنْفِکًا ظَا
 وَهُمْ رَفُودٌ وَتَقْلِبُهُمْ ذَاتَ الیَمِیْنِ وَذَاتَ الشِّمَالِ وَکَلْبُهُمْ
 بَسیطٌ ذَرَاعِیْهِ بِالْوَصِیدِ لَوْ اَطْلَعْتَ عَلَیْهِمْ لَوَلَّیْتَ مِنْهُمُ
 فِرَارًا وَاَلْمَلِیْتَ مِنْهُمْ رُعبًا ﴿١٨﴾ وَکَذٰلِکَ بَعَثْنَاهُمْ
 لَیْسَاءَ لَوْ اَبِیْنَهُمْ قَالِ قَابِلٌ مِنْهُمْ کَم لَیْسَاءَ قَالُوا لَیْسَا
 یَوْمًا اَوْ بَعْضَ یَوْمٍ قَالُوا رَبُّکُمْ اَعْلَمُ بِمَا لَیْسَاءَ قَابِلًا
 اَحَدَکُمْ یُورِثُکُمْ هٰذِهِ اِلَى الْمَدِیْنَةِ فَلَیْسَطْرًا لِّهَا اَزْکٰی
 طَعَامًا قَلِیْلًا تَکُمْ یُرِزُّ مِنْهُ وَلَیْسَطْفٌ وَلَا یَشْعُرَنَّ
 بِکُمْ اَحَدًا ﴿١٩﴾ اِنْتُمْ اِنْ یظْهَرُوا عَلَیْکُمْ یُرْجَمُوکُمْ
 اَوْ یُعِیْدُوکُمْ فِی مَلِیْنِهِمْ وَکَنْ تَقْلِبُوْهُ اِذَا اَبْکَدَا ﴿٢٠﴾

بۆ به یدا بکهیت، تا بیخاته وه سه ر شارئ، وه کو ئەو پاشاو قومه چه واشه کراوه یه.

له غاره که ده ا خه وتوون:

۱۸: وَتَحْسِبُهُمْ اِنْفِکًا ظَا * ئەگه ر سه یرتان کردبان، ئەو دهمه نووستبوون که چۆن چاویان کرابوو یه وه، ئەم دیوو ئەو دیویان ده کرد، وات ده زانی بیدارن و به خه بهرن، که چی له واقعیدا خه وتوون * وَتَقْلِبُهُمْ ذَاتَ الیَمِیْنِ وَذَاتَ الشِّمَالِ * وه ئیعه به لای راست و چه پدا هه لگیرو وه رگیرو ئەم شانەو شانیان پی ده که ین، بۆ ئەوه ی نه رزین و زهوی جهسته یان نه خواو، وه کو خۆیان به میننه وه * وَکَلْبُهُمْ باسَطٌ ذَرَاعِیْهِ بِالْوَصِیدِ * سه گه که شیان که دوایان که وتبوو له بهر ده م ئەشکوته که دا هه ر دوو زهنده و ده ستئ خۆی راخستبوو، ده تگوت پاسه واننیان ده کات، به ئی... هاور بیه تی چاکان و نه مران هه میشه مایه ی نه مرئ بووه، بۆیه هه تا دنیا

دو نیا بیت، ناوو شوره تی نهو سه گه یه له گه له نه مراندا هر ده مینیته وه ﴿لو اطاعت علیهم لولیت منهم فرارا﴾ به شیوه یه کی وا که نه گهر تو چوو بای بت دبیان له سه ره حاله ته یان که: چون خه توون و نه دیوو نهو دیو و شان و شان ده کن، به را کردن به ره دو ده گه رایتسه وه هه لده هاتیت ﴿ولم لیت منهم رعبا﴾ دل و و ده روونیشیت پر ده بوو له ترس، چونکه نهو حاله ته یان، حاله تیکی دژارو ترسناکه، هه تا که سیک نه توانی لییان نزیك ببیته وه دهسکاری جهسته یان بکات.

وه خه بهرمان هینان و چوونه نیو شار بو بزئوی:

﴿۱۹﴾ و کذلک بعثناهم ﴿به ئی.. هر چو نیک خه واندمان، هه رئاوایش پاش (۳۰۹) سال له خه و هه لمان ساندن و وه خه بهرمان هینان ﴿لیتساءلوا بینهم﴾ تا له نیوان خو یاندا له یه کتر بیرسن: ناخو چه ند لهو نه شکه و ته که دا مابنه وه؟ ﴿قال قائل منهم کم لبتم﴾ بویه قسه که ریکیان گوتی: باشه! ده بی چه ند مابنه وه، نوستووین لهم نه شکه و ته دا؟ ﴿قالوا لیشا یوما أو بعض یوم﴾ زور به ئاساییه که وه گوتیان: رۆژنیک، یان به شیکی ماوینه ته وه، بویه بوجوو نیان وابوو، چوونکه کاتی چونه نه شکه و ته که وه، سه ره له به یانی بوو، کاتیکیش وه خه بهر هاتن ناخوری رۆژ بوو ﴿قالوا ربکم أعلم بما لبتم﴾ دیاره قسه و بوجوو نیان لیک جیاواز بوو، بویه به نه نجام نه گه یشتن و، گوتیان: له راستیدا ته نه ما هر په ره و ردگار تان بزانی چهنده نووستوون و چه ند ماونه ته وه، بویه باش وایه هه واله به زانیاری خوی زانا بکریت ﴿فابعثوا أحدکم بورقکم هذه إلى المدینة﴾ ده سا هه ئیستا یه کیکتکان بهم (دراوو نوقره و زیوه وه) بنیترنه نیو شار ﴿فلینظر آیاها أزرکی طعاما﴾ با ته ماشا بکات کام خواردن و خوراکسی زور چاک و پاکه ﴿فلیأتکم برزق منه﴾ با به نه ندازه ی پیویست بو تانی بهیئی ﴿ولیتلف﴾ ویا زور به سه رنج و زیتی ببزوینته وه، زور به نهیئی برواته ناوشاره وه و خوارده نه که بکری ﴿ولا یشعرن بکم أحدا﴾ و هیچ که سیکیش تان لی به ناگا نه کات، واته: به شیوه یه که س پیمان نه زانی ﴿۲۰﴾: ﴿إنهم إن یمظروا علیکم یرجموکم﴾ چونکه به راستی نه گهر ناگادارتان بن و پیتان بزنان، یا نه وه ته به رده بارانتان ده کن ﴿أو یعدوکم فی ملتهم﴾ وه یان ده تان گپرنه وه بو ناو ئایینی بتپه رستی خو یان ﴿ولن تفلحوا إذا أبدا﴾ نه و کاته ئیتر له دونیا وه له قیامه تدا هه رگیز به خته وه رو رزگار نابن. به ئی.. تا به و شیوه یه بو سه رختنی کاره که یان نه و هه موو نه سباب و هویانه یان به کار هیناو، هوشیار بیان به یه کتر دا.

خه تک بی زانین و (بو بیر هه وری) خانویه کیان له سه ره کردن:
 ﴿۲۱﴾ و کذلک أعثرنا علیهم ﴿هه ره وه کو له خه و هه لمان ساندن - دوا ی نهو گشت ماویه - هه رئاوایش خه لکی کمان لی به ناگا کردن ﴿لیعلموا أن وعد الله حق﴾ تا بیینن و بزنان که: بی گومان به لیئی خوا بو زیندوو بوونه وه راست و دروسته ﴿وأن الساعة لا ریب فیها﴾ و به یه قینیش به دهر له دوودلی قیامت هه ره په ییدا ده بییت ﴿إذ یتنازعون بینهم أمرهم﴾ جا نه و ده می که خه لکه که به دیداریان شاد بوو، سه ریان له راونیژنا سه پاره ت به وه چی بکن بهرام به ریان ﴿فقالوا ابئوا علیهم بنیانا﴾ نه وانه یان لییان به ناگا کرابوونه وه، بوونه دوو به شه وه: هه ندیکیان وتیان: چاک وایه ما ئوچکه و گومه زیکیان له سه ره دروس بکن، بو نه وه ی نه و شوینیه وه وه کو شتیکی میزووی هه ر به مینیته وه، پاشان ده رگای نه شکه و ته که یان لی دابخه نه وه وازیان لی بهیئنن ﴿ربهم أعلم بهم﴾ په ره و ردگاریان له ئیوه چاکتر ده یان ناسی ﴿قال الذین غلبوا علی أمرهم﴾ به لام نه وانه ی که زورینه بوون وقسه یان باشتر ده رویی گوتیان: ﴿لنتخذن علیهم مسجدا﴾ نا.. سویند به خوا، ده بی په رستگه و مزگه و تیکیان له سه ره دروست بکین نه وه ش له و سه رده مه دا باو بووه، واته: له دهم ده رگای نه شکه و ته که دا، سه ره نجام قسه ی نه م ده سته ی دوومه سه ری گرت.

مه سه له ی مزگه و ت کردنه گۆرستان و ناشتی مردوان قییداو، نوینر قییدا کردنی:

زانا شاره زاکانی دینی ئیسلام، کاری وایان به کاریکی ناپه سه ندو ناره و داناهو، به توندی رییان لی گرتوه، ته نانه تی شیخی (ئیبین هه جهن) له کتیبی (زه واجر) دا به گوناهی گه وریه داناهو. (پیشه و نه حمه د، نه بوو داوود، ترمزی، ئیبین ماجه) له (عه بدوللای کوری عه بباس) وه ده گپرنه وه که: په یام بهر ﴿فهرموویه تی: ((لعن الله تعالی زائرات القبور والمتخذین علیها المساجد والسرج)). واته: نه حله تی خوا له و ژنانه که ده چنه سه ر گۆر، له وانه ش که مزگه و ت دروست ده کن له سه ره گۆر و چراو کاره بایان له سه ره هه لده کن. پیشه و (موسلم) یش نه می بو زیاد کردوه: ((ألا وإن من کان قبلكم یتخذون قبور أنبیائهم مساجد وإنی أنهاکم عن ذلک)) واته: بزنان! نه گهر نه وانه ی بهر له ئیوه گۆری پیغه مبه ره کان بیان کردیته مزگه و ت، نه و من ریم لی گرتن. وه ره روا (موسلم و نه سای) له خاتوو (عائیشه) وه نه م فه رموده یه ده گپرنه وه: ((إن أولئک إذا کان فہم الرجل الصالح فمات، بنا

تستفت فیهم منهم أحدا ﴿ و له باره ی ژماره شیانه وه له که سیک له و خاوه نمانانه مه پرسه، چونکه هر وه حی به سه بوتو. (ثیین که سیر) ده لیت: جار یک دنگ و باسی (أصحاب الکف) بیان له په یامیهر ﴿ پرسی: شویش فرمووی: به یانی وه لامتان دده مه وه، که چی وه حی و سرش یو وه لامه کی، یازده رُوژ

علی قبره مسجدا و صوروا فیه تلك الصور، أولئك شرار الخلق يوم القيامة)) واته: نه وانه ی بهر له نیوه هر که پیایکی سالحیان لی دهمرد، مزگه و تیکیان له سر ده کردو وینه و نه خش و نیگاری مردوو که شیان ساز ددها، دها چاک بزائن که نه وانه له رُوژی قیامه تدا له هموو کسک خرابترن.

ثیامی (قورتوبی) ده لی: (قال علماؤنا: وهذا يحرم علی المسلمین أن یتخذوا قبور الأنبیاء و العلماء مساجد)، واته: زاناکانی دینی نیسلام ده لین: نه مه وا ده گه یه نیت که له سر موسلمانان حهرامه گُوری پیغه مبه رکان و زاناکان بکه نه مزگه وت. فرمووده یه کیش هه یه که ثیامی موسلیم ده یگنر یته وه: ((لا تصلوا إلى القبور، ولا تجلسوا علیها)). پاشان قورتوبی ده لی: (أی لا تتخذوها قبلة، فتصلوا علیها أو إليها كما فعل اليهود والنصارى).

ژماره بیان چنده؟

﴿ ۲۲: سيقولون ثلاثة رابعهم كلبهم ﴾ شو جووله کانه ی له چهرخی په یامیهر دا ﴿ ده ژبان له باره ی ژماره یانه وه ده لین: سین و به سه گه که یانه وه چوارن ﴿ و بقولون خمسة سادسهم كلبهم ﴿ هه ندیکی تریان ده لین: پینچ که سن و به سه گه که یانه وه شهن ﴿ رجما بالغیب ﴿ ثم دووده سته یه هر له خو یانه وه بی به لکه قسه ده که ن و، دوا ی خه یالات که وتوون و، ده ست له کاری نادیار دده ن، واته: لهو قسه و باسه یاندا یه قینیان نییه و، به خه یال ده یکه ن ﴿ وبقولون سبعة واثمهم كلبهم ﴿ ده سته تریان ده لین: جهوت که سن و هه شته مینیان سه گه که یانه. جا یو دوو را پینشو وه که فرمووی: (رجما بالغیب) به لام یو رای سنییه م هیچی نه گوت و بی دنگ بوو، وه کو ته سدیقی شم راو بوچوونه ی دوا یییه ی کردبی وایه، واته: به سه گه که وه ده بنه هه شت ﴿ قل ربی أعلم بعدتکم ﴿ نه ی پیغه مبه ر! ﴿ پینان بلنی: له راستیدا هر په روه ردگارم به ژماره بیان زانتره، که واته خو دان لهو قسه و باسه بی قازانچ و بی که لکه ﴿ ما یعلمهم إلا قلیل ﴿ ده سته یه کی که میان نه بی بوی نه چوون و ژماره بیان نازان. (ثیین عه بیاس) ده لیت: من یه کیکم له وانه که ده زانم چهنده که سن، نه وانه جهوت بوون، نه مه نه گه رچی هیچ فرمووده یه کیش یو دیار یکردنی ژماره بیان نه هاتوه، به لام (ثیین عه بیاس) به زیره کی و تیگه یشتنی خو ی ده یزانی که جهوت که سن ﴿ فلا تمار فیهم إلا مرآ ظاهرا ﴿ جا که واته تویش له باره ی ژماره یانه وه زور به ثسانی باس بکه و، نه وه ند له ساری مه چو، واته: چو نمان یو باس کردیت، هر ناواش قسه بیان له گه ل بکه، قسه کردن له ژماره بیان که لکیکی نه وتو نابه خشیت ﴿ ولا

وَكذلك اعترنا عليهم ليعلموا أنك وعد الله حق وأن الساعة لا ريب فيها إذ يتنزعون بينهم أمرهم فقالوا أنبأ عليهم بيننا ربهم أعلم بهم قال الذين غلبوا على أمرهم لنتخذنك عليهم مسجدا ﴿ سيقولون لئن لم يرنا بعدتهم لكانهم يقولون خمسة سادسهم كلبهم رجما بالغيب ويقولون سبعة واثمهم كلبهم قل ربی أعلم بعدتهم ما يعلمهم إلا قلیل فلا تمار فیهم إلا مرآ ظاهرا ولا تستفت فیهم منهم أحدا ﴿ ولا تقولن لشيء إني فاعل ذلك غدا ﴿ إلا أن يشاء الله واذكر ربك إذا نسيت وقل عسى أن يهدين ربی لأقرب من هذا رشدا ﴿ ولبشوا فی كهفهم تلك مائة سنين وازدادوا تسعا ﴿ قل الله أعلم بما لئسوا له لغيب السموات والأرض أبصير به وأسرع ما لهم من دونه من ولین ولا يشرك فی حكمه أحدا ﴿ وأتل ما أوحى إليك من كتاب ربك لا مبدل لكلماته. ولن نجد من دونه ملتحقا ﴿

دوا که وت، پاشان شو ثایه ته هات و فرمووی: ﴿ ۲۳: ولا تقولن لشيء إني فاعل ذلك غدا ﴿ هر گیز له باره ی هیچ شتی که وه به دنلیا یییه وه مه لی: من به یانی نه وکاره ده که م، به وشه ی (ان شاو الله) وه نه بییت، واته: کاتی نه ته وی هه رشتی بکه یت، هه رده بی بلنییت: ان شاء الله.

﴿ ۲۴: إلا أن يشاء الله واذكر ربك إذا نسيت ﴿ وهر که له بیرت چوو (ان شاء الله) بکه یت و نه و جا وه بیرت هاته وه، هر ده بی (ان شاء الله) بکه یت، وه همیشه یادی په روه ردگارت فراموش نه که یت ﴿ وقل عسى أن يهدين ربی لأقرب من هذا رشدا ﴿ وه له وه لامی هر پرسیار یکدا بلنی: هیوادارم په روه ردگارم له مه باشت و نزیکتر به هه قوه شاره زاو رینماییم بکات.

چهند مانه وه له غاره که ده؟

﴿ ۲۵: ولبشوا فی كهفهم ثلاث مائة سنين ﴿ لاهو کانش

له شه شكه و ته كه ياندا سئ سهد سائی هه تاوی به خه و توویی مانه وه
« و ازادوا تسعا » و نو سالیشیان بو زیاد کرد، واته: شه گهر
به سائی هه تاوی حسیب بگریت (۳۰۰) سائی ره بق مانه وه، خو شه گهر
به سائی مانگی (هیلال) یش لیك بدریته وه (۳۰۹) سال مانه وه.

له پیشه وه فه رموی: (سینین عددا) جا گومان له وه دا نییه كه
ئه مه گه وره ترین به لنگه و نیشانه ی راستی په یامبه ره ﷺ، له كاتیکدا
كه ئه وه نه له كۆلیژی بیرکاری و ماتماتیک، وه نه له دانشگای
گهردوونناسیدا فیزبوهه، ئه ی شه گهر ئه وه موعجیزه نه بیئت؟! باشه
ئه وه چون ده زانی كه هه ر سهد سائی هه تاوی، سئ سائی مانگی زیاد
دهكاو پیش دهكهوئی، وه هه ر سالیکی هه تاوی (۱۱) رۆژ زیاد دهكا
ودهرواته پیشه وه؟ « ۲۶: قل الله اعلم بما لبثوا » پییان بلی:
هه ر خوا خۆی باشتر ده زانی له شه شكه و ته دا چه ند مانه وه، واته:
زانینی حه واله ی زانست و زانیاری خوای گه وره ی بکه « له غرب
السوات والارض » هه رچی نادیارو داپوشراوی ئاسمانه كانو
زهوی هه یه - به ده نگو باسی یارانی شه شكه و تیشه وه - بو خوایه،
وه شه لای ئه وه دیارو ئاشکرایه و چاك دهیزانی. « ابصر به » ئای
خواج بینایه بو هه موو شستی « وأسمع » وچ ژنه وایشه، واته:
بینین و بیستنی خوا بی سنوره، وه كو بینین و بیستنی هیچ كه سئ
نییه « ما نعرف من دونك » بویارانی شه شكه و ته - جگه
له و زاتی اللهیه - هیچ پشت و په ناو دوسیکیان دهس ناكه وئی هه تا
بییان پاریزی « ولا یشرك فی حكمه احدا » و خوایش له كارو
بریاری خویدا هیچ كه سی نه كرده وه به هاوتاو هاوبه شی خۆی، بی
شهریک و بی وه زیرو بی هاوتایه، رازیش نابیئت قسه ی ناحهزو
نه یارانی بخزیته پال قسه یه وه.

قورئان بخوینه وه له گه ل ئیمانداران به:

« ۲۷: انزل ما وحی الیک من کتاب ربک » شه ی
پیغه مبه ر! هه رچی له قورئان و کتیبه که ی په روه ردگار تدا به وه حی
بۆت هاتووه، بیخوینه وه وه کاری پی بکه و، ته نها تۆز قاله یه لئی
لانده یه « لا یمدل لکلماته » نابیی كه سئیک بریارو وشه كانی
خوا بگۆرئ « ولین تجد من دونه متحدا » له غهیره ز شه و هیچ
دۆست و په ناگایه كت دهست ناکه ویت، كه و ابوو نابیی په نا به هیچ
كه سئیکیش به ریت « ۲۸: واصبر نفسك مع الین بدعون ربهم
بالعاقه والعسی یریدون وجهه » دان به خو تا بگه ره له گه ل ئه وانه ی
كه به یانیان و ئیواران له په روه ردگاریان ده پارێنه وه و ده بیه رستن و،
ته نیا ره زامه ندی ئه ویشیان دهوئی، فیتر داران، یان نه دار، به هیژن،
یان بی هیژ، نابیی گوئی له سه رانی قوره یش بگریت كه: ده لین

دهبی (بیلال و عه ممارو سه وه یب و خه بیاب و...) له دانیشته كاندا
وه ده ر نییست « ولا تعد عنک عنه » هه ر گیز چا ویشته لییان
كل نه كه یه و پشتگوییان نه خه یه، په یامبه ر ﷺ گه لی سوور بوو
له سه ر بپروا هیئانی ناوداره كانی قوره یش، به شیوه یه ك خه ریک بوو
له سه هه ژاره كان واز بیئنی و، خۆی بی نیاز بکات لییان، ئه وسه
ئیستر قورئان ههات و فه رموی: هه ر له گه ل ئه مانه دا به و، گوئی
به وانه مه ده له سه ر ربی ئیسلام نین « لیدرینه الحیاة الدنیا
به مه بستی ئه وه روو له جوانی و زه رقی و به رقی ئه م دونیا یه بکه یه
« ولا تطع من اغفلنا قلبه عن ذکرتنا » و به گوئی ئه وه مه كه - كه
له به ر لاساری خۆی - دلان بی ئاگا کرد له یادی خو مان، بۆیه
هه میشه سه ری کردو ته دونیا « واتع هه ا » و شوینی هه وا و
شاره زووی خۆی كه و تووه و وازی له فه رمانی خوای گه وره هیئا وه
« وکان امر قیظا » و هه موو كارو فه رماننکی له راده و له سنوور
ده رچو وه، له جیگایه کی تر دا هه ر له و باره یه وه ده فه رموی: (ولا
تمدن عینک إلى مامتنا به أزواجنا منهم زهرة الحیاة الدنیا لفتنهم
فه و رزق ربک خیر وأبقى).

هه ق و راستی هه ر لای خوایه، كئ بپروا ده كاو کیش نایكا:

« ۲۹: و قال الحق من ربک » پییان بلی: ئه ی پیغه مبه ر! ﷺ
هه ق و راستی ته نها هه ر ئه وه یه كه له لای په روه ردگار تانه وه هاتووه
بۆتان، كه واته دوای ئه وه بی دینه غافلانه مه كه ون « فمن یسئ
فلیومن ومن شاء فلیكفر » ئینجا پاش ده ركه و تنی هه ق و راستی،
هه موو شتان سه ره ستن، كئ با وه ردیننی و مو سلمان ده بی، با بپروا
بیئنی، کیش ده یه وئی کافرو بی بپروا بیئت، با هه ر کافر بیئت، دیاره
ئه مه هه ره شه یه، چونكه هه ر گیز خوای گه وره رازی نییه به كو فرو
داوا له خه لك ناکات كه: بچن ریبازی كو فر هه لیزترین، له ولایشه وه
هه ق و نه هه ق به بوون و نه بوونی ما لو سامانی ئه م دونیا نییه،
هه تا وایزان هه موو دۆله مه ندیک راست و چاك ویاكه، هه موو
هه ژاریكیش نه گریس و نه گبه ته. « انما اعطاکم الظالمین »
بی گومان ئیبه ئاگرینکی گه رمان بو ناهه فکاران و سته مکارانی
کافران ناماده کرده وه « احاذ بهم سرادقیا » كه گروو بلینسه که ی،
یان درێژی به که ی وه ك په رده ی خیسوه ت هه موو لایه کی گرتوون،
پیغه مبه ر ﷺ له تۆکه می و مه حکه می دیواره كانی ئاگری دۆزه خدا
ده فه رموی: چوار دیواری وای به ده ورا كراوه كه شه ستوری
هه ره یه که یان ما وه ی چل سه له رینه. (پیشه وا ئه حمه د) « وان
یستغیرا » خو شه گه ر زۆریان بۆهات و هاواریان لی به رز بوویه وه و
داوای ئاویان کرد « یغاثوا بماء کالمهل بشوی الرجوه » ئاویکیان

فریبا ده خری وهك قورقوشمی تواوه یه، دم و چاویان له بهر زور گهرمی خوی هه لده کوروزینی و ده بیروینی - نس انحراب و ساءت ... نای چ خوار دنه وه به کی ناله بارو خرابه نه و ناوه، نای چ ژینگه و جینه کی ناله بارو خرابه نه و دوزخه !! له نایه تیکی تردا ده فرموی: (وسقوا ماء حمیما فقطع أمعاءهم).

شین کردبوو، دیاره که دیمه نی ناوا، دیمه نیکی زور جوان و در فینه: رووبارو ناوی رهوان هه لقولین، باخه رهزی تری و، باخه خورما دهوره ی بدا، نهوجا رهزو دانه وئله له پال یه کدا له گه شدا بی و هه ردهم شنه یان بیبت ۳۳: کذا لایحیون فیها کایا نه و دوو باخه هه ردوو به تیرو ته سه لی میوه ی چاکیان نه دا ...

یاداشی کارچاگان ون نابی:

۳۰: ... ان الذین احبوا الصالحات ... بین گومان نه وانه ش که پروایان هیناوه و کارو کردهوی چاک نه نجام ددهن ... ان الذین احبوا الصالحات ... با دلتیان که نیمه پاداشتی نه و جوژه که سانه زایه ناکهین که: کارو ره فتاری چاک نه نجام ددهن ... اولک شه جانت حجتی ... ان الذین احبوا الصالحات ... که سانی وا یو نشیمه نو چه وانه وه یان ده یان بهینه ناو باغاتیک، که چوم و رووباریکی زور به به ردارو دره خخته که یدا دهروا ... ان الذین احبوا الصالحات ... دهس به ندو بازنی زیرینیشیان له دهست ده کری، واته: له سنی جور بازن ده کریته ده ستیان: (زیر، زیو، لؤلؤ) دیاره نه و جورانه هه ندی له پاشایان له دونیادا له ده ستیان ده کردن، به لام له قیامه تدا تاییه ته به و هه ژارو بی نه وایانه وه له دونیادا نه بووبوون ... ان الذین احبوا الصالحات ... جل و بهرگی به نرخ و سه وزیش له بهر ده کهن (چوون نه و رنگه بو چاو زور له بارو مایه ی خوشحالی و شادیبه) ... ان الذین احبوا الصالحات ... دوو توپیه، چینی ژیره وه ناو ریشمیکی زور ناسک و نه رمه و پینی ده لین (سوندوس)، چینی سه ره وه یشی ناو ریشمیکی نه ستوره و پینی ده لین: (نیسته بهر ق) ... ان الذین احبوا الصالحات ... به نه و پیری خوشی و شادیبه وه له سه کورسی و قه نه فه ی جوان و رازاوه شانیان داداوه ... ان الذین احبوا الصالحات ... چ پاداشتیکه ... ان الذین احبوا الصالحات ... وچاک جینگایه کی چه وانه وه به، له سوورته ی (فورقان) یشدا ده فرموی: (اولک یجزون الفرقة بما صبروا ویلقون فیها تحیه و سلاما. خالدین فیها حسنت مستقرا و مقاما).

نه زلیله ی موشریکی دارا، موسلمانانی نه دارا:

۳۲: ... ان الذین احبوا الصالحات ... تو نمونه و نه زلیله ی دوو پیاو بو موشریکه کان بهینه وه نه ی پیغه مبر! که دنیا لایان زور به نرخه و به پیغه مبر ده لین: ده بی موسلمانانه هه ژاره کان دووره وه خهیت ... ان الذین احبوا الصالحات ... دوو باخه (ره زمان) به یه کیکیان دابوو ... ان الذین احبوا الصالحات ... و به (دارخورما) ده ورمان دابوون و، له نیوانیشیاندا مه زراو بیستانیکمان

وَأَسْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدْوَةِ وَالْوَسْطِيِّ
 يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدَ زِينَةَ الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا وَلَا تَطْغِ مَن آغْنَيْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ
 أَمْرُهُ قَرْطًا ﴿٣٥﴾ وَقُلِ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَمَن شَاءَ فَلْيُزِمْنِ وَمَن
 شَاءَ فَلْيُكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا
 وَإِن يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ
 الشَّرَابُ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣٦﴾ إِنَّا لَنَرِيكَ أَعْمَالًا تَكُ
 لِمَن جَحْتُ عَيْنِ عَجْرِي مِّنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ يُجَلَّوْنَ فِيهَا مِن أَسَاوِدَ
 مِن ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَّكِينَ
 فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ نَبْضُ الثُّرَابِ وَحَسْبَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣٧﴾ وَأَمَّا رَبُّ
 لِمُ مَثَلًا يُطَّيَّرُ بِجَمَلٍ أَحَدِهِمَا جَنَّاتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ وَحَفَافٌ فِيهَا
 يَتَخَلَّوْنَ فِيهَا مِن مَّازِعًا ﴿٣٨﴾ كُنَّا الْمُحْتَسِبِينَ ءَأَلْتُمْ أَكْهَامًا
 تَطَّلِمُهَا سَيْفًا وَفَجْرًا جَلَدًا هُمَّا نَهْرًا ﴿٣٩﴾ وَكَانَ لَدُنْهُمْ قَنَاةٌ
 إِصْرًا جِيهًا وَهُوَ بِأَعْيُنِنَا ءَأَنَّا أَكْثَرُ مِنكُم مَّا لَوْ أَعْرَضْنَا ﴿٤٠﴾

و هیچیان لی خه سار نه ده بوو ... ان الذین احبوا الصالحات ... وه له نیوان هه ردوو یاندا کانی و رووباریکی زورمان هه لقولاند بو ناودانیان و جوانی و زینه تیان ۳۴: کذا لایحیون فیها کایا نه و همیشه له کاتی خویدا به رووبووی ددا ... ان الذین احبوا الصالحات ... نهوجا خوی لی گوراو به فشه یه که وه به هاوه له هه ژاره که ی گوت: ... ان الذین احبوا الصالحات ... من مال و سامانم له تو زیاتره، وه به دهست و پیوه ندیش له تو ده سه لاتدار ترم !! ۳۵: ... ان الذین احبوا الصالحات ... و فشیکه وه دهستی هاوری موسلمانانه کی گرتوو و رویشته ناو باخه که یه وه، خوی به شتیکی سهیره اته پیش چاو ... ان الذین احبوا الصالحات ... به لووتیکی به رزه وه گوتی: هه رگیز باوه ر ناکه م نه م باخ و باخاته م تیا بجیت ۳۶: ... ان الذین احبوا الصالحات ... باوه ر ناکه م قیامه تیش هه رگیز بهرپا بیبت ... ان الذین احبوا الصالحات ... و قیامه تیش راست بوو نه گهر هه ر برایشمه وه بولای په ره ر دگارم و قیامه تیش راست بوو

هات، و دواى مردنیش زیندوو کرامهه وهکو تو ده لئیبت - دلنیم
که له ویش جیگایه کی چاکترو باخ و باخاتیکی رازاوه ترم ده ست
دهکوی، چونکه شان و شهوکه تی خووم شه وه لده گریت.

هرچی بدات دهیدات، باوه ریشم وایه هیج هیزیک بو من نییه له
فراهه مهینانی، به هیزو پشتیوانی خوا نه بی، شه وه دهسته بهر بوو
بو بهرده وومی شه و نیعمه ته ت.

(سه له ف) ده لئیبت: ههر که سیک شتیکی دیت و سه ری سوور ما
لئی، بلیت: (ما شاء الله لا قوة إلا بالله) پیغه مه ریش ۴۰ فهرمووی:
(ألا أدلك على كنز من كنوز الجنة؟ لا حول ولا قوة إلا بالله))
(فتح الباری: ۲۱۷/۱۱). * إن ترن أنا أقل منك مالا وولدا *
به تاییه تی نیستا که تو من به که متر به مال و زاروله ده بینی و،
فیزم به سه ردا ده که بیت، ده بوو وات کردیا * ۴۰: فعیسی ربی أن
بؤتینی خیرا من جنتک * دوور نییه په روهر دگارم له باخه که ی تو
چاکترم بی بیه خشیت، من دهوله مه ند بکا و تو هه ژار * ویرسل
علیها حسابا من السماء * وه سزاو به لایه کیش له ئاسمانه وه بو
باخه که ت بنیتریت * فتصبح صعبدا زلقا * و بییته زهوییه کی
رووت و خلیسک و بیروون و قاقر * ۴۱: أو یصبح ماؤها غورا *
یا ئاوه که ی به ناخی زهویدا رو بچی و ته وای بهرو بووم و دارو
دره خته که یشی تیا بچیت، وهکو له کۆتایی سووره تی (ملک) دا ههر
له و باره یه وه ده فهرمووی: (قل أرأيتم إن أصبح ماؤکم غورا فمن
یأتیکم بماء معین). * فلن تستطیع له طلبا * نیتر ههر گیز نه توانی
به دهستی بینی و، چاریکی تر سوودی لی وهر گری.

ئهنجای شیرک ههر به دبه ختییه:

۴۲: وأحیط بثمره * سه ره نجام قسه ی هاوه لی خواناسی هاته
دی و له هه موو لایه که وه به لاو ئافه ت رووی تی کردو فه وتاندى
* فأصبح یقلب کفیه علی ما أنفق فیها * جا که هاته ناوی و شه وه ی
دیت هاتبوو به سه ر باخه که ییدا، هه ردوو دهستی ده دا به یه کدا،
له داخی شه و سامانه ی تییدا به خت کردبوو بو ئاوه دان کردنه وه ی
* وهی حاویه علی عروشها * وایستایش باخ و دارکه پری
باخه که ی گشت به سه ر به کا که وتوون و ویرانه * وبقول بالیتی
لم أشرك بری أحدا * ههر ده لی: خوژگه هیج که سیکم نه ده کرده
هاوبه ش بو په روهر دگارم و باوه ری دامه زراوم ههر به وه ده بوو تا ئوام
لی نه قه ومایه * ۴۳: ولم تکن له فئة ینصرونه من دون الله * خو
له خوایش به ولاره هیج دهسته یه کی وانه بوو (نه هوزو عه شیره تی،
نه کووو مندالی) کۆمه کی پی بکاو به ده میه وه بی * و ماکان منتصرا *
به بی یاریده ده ر مایه وه، خویشی هچی پی نه کرا، که چی له به را
به دارایی و خزم و عه شه رتیه وه خو ی هه لده کیشاو شانازی ده کرد،
وایستایش که سیک نییه یارمه تییه کی بدات * ۴۴: هنا لک
الولاية لله الحق * ئا له ویدا یارمه تی وکۆمه ک هه ربو خوای حه ق



وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هَذِهِ
أَبَدًا ﴿٣٥﴾ وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُودتْ إِلَى رَبِّي
لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ﴿٣٦﴾ قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ
أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ نَطَقَهُ ثُمَّ سَوَّكَ رَجُلًا
﴿٣٧﴾ لَيْكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ﴿٣٨﴾ وَلَوْلَا إِذْ
دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِنْ تَرَىٰ أَنَا
أَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٣٩﴾ فَعَسَىٰ رَبِّي أَنْ يُؤْتِيَنِي خَيْرًا مِنْ
جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ فَتُصْبِحَ صَعِيدًا
زَلِقًا ﴿٤٠﴾ أَوْ يُصْبِحَ مَاؤها غورا فَلَنْ نَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا ﴿٤١﴾
وَأَحِيطَ بِشَمْرِهِ فَاصْبِرْ لِقَدِّهِ كَفِيَةً عَلٰى مَا أَنْفَقَ فِيهَا وَهُوَ حَاوِيَةٌ
عَلَىٰ عُرُوشٍ مَعْقُودٍ لِيُبَلِّغُنَا لِمَ أَشْرِكُ بِرَبِّي سُلٰمًا ﴿٤٢﴾ وَلَمْ تَكُن لَّهُ
فِتْنَةٌ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا ﴿٤٣﴾ هُنَالِكَ الْوَلِيَّةُ
لِلَّهِ الْحَقُّ هُوَ خَيْرٌ تَابًا وَخَيْرٌ عُقْبًا ﴿٤٤﴾ وَأَضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا لِحَيَوٰةِ
الدُّنْيَا كَمَا أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ
فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿٤٥﴾

ئیمانداره نه داره که به ئاخفتن هات:

۳۷: قال له صاحبه وهو يحاوره * هاوه له
ئیمانداره که یشی بیی گوت: * أكرت بالذی خلقك من تراب *
شه ری کافرو بی باوه بووی به و خوایه که له بنه چه ی توی له کل
دروست کرد؟ * ثم من نطفة * پاشان له تنوکه ئاویکی قیزهون * ثم
سواک رجلا * شه و جا قوناغ به قوناغ کردیتی به پیایویکی ته و اوو،
ئیستایش یاخی بوویت ۱۹: * ۳۸: لکن هو الله ربی * به لام - چاک
بزانه - که من پی لی ده نیم و ده لیم: که هه ر شه و (الله) یه په روهر دگارو
به دیه پی نه رمه * ولا أشرك بری أحدا * و هیج که سه ش ناکه مه
هاوتاو هاوبه شسی په روهر دگارم * ۳۹: ولولا إذ دخلت جنتک *
ده بوو شه و کاته چوو پیته ناو باخه که ته وه شه و گشت به روویو مه ت
دیت * قلت ما شاء الله لا قوة إلا بالله * گوت بات: (ما شاء الله)
له م هه موو به هره و نیعمه ته یه خوا به مه یلی خو ی بی داوم، دیاره

و راسته به تهنیا * هو خیر ثوابا و خیر عقبا * وه نهو خوی بو
به ندهی ئیماندارو به باوهری، باشترین که سیکه پاداشتی بداته وه،
وه باشترین که سیشه پاشه روژی بو چاک بکات.
نه زیلهی ژینی نهم دونیایه:

۴۵: واضرب لهم مثل الحياة الدنيا * نهی پیغه مبهرا * تۆ
نه زیلهی ژینی نهم دونیایه یان بو بهینه وه له جوانی وراز او بییدا، وه له
فناو تیاچوو نیدا * کما انزلناه من السماء * به وهی که وه کو
نهو ناوه وایه که له ناسمانه وه ده بیارینینه سه زهوی * فاختلط به
نبات الأرض * نهو جا تیکه له به رووهک و تۆوی ناو زهوی ده بی و،
همه مو ته رزه گزو گیایه کی جوان و همه جوهری پی سهوز ده بی،
هه ندیکسی پی ناویته به هه ندیکسی تری ده بی و سه ر لیک ددهن و
زهوی ده رازیننه وه * فاصبح هسما تدرود الرياح * که چی له دوا
ماوه یه ک ده بیته پووش و په لاش و (با) پرزو بلاوی ده کاته وه * و کان
الله علی کل شیء مقتدرا * وه هه میسه خوی گه وره به سه ر هه مو
شتیکا به تواناو به ده سه لاته، وه له گه ل جیگای تر دا به چه ند
شیوازی تر نهو مه سل و نموونه یه دینیتته وه، بو نموونه: له
ثایه ته دا ده فهرموی: (اعلموا انما الحياة الدنیا لعب و لهو و زینة
و تفاخر بینکم و تکاثر فی الاموال و الاولاد کمثل غیث أعجب الکفار
نباته..) وه له فهرمو ده یه کیشدا هاتوه: ((الدنیا حلوة خضرة..))
۴۶: المال و البنون زینة الحیاة الدنیا * مال و منال زینته و
جوانی ژینی دونیان، که و ابو هه ق نیبه که سیکسی پی بخله تی،
له ثایه تیکسی تر دا بو ته نکیدی نه وه ده فهرموی: (زین للناس حب
الشهوات من النساء و البنین و القناطیر المقنطرة من الذهب و الفضة..)
و الباقیات الصالحات خیر عند ربک ثوابا و خیر املا * وه کارو
کرده موه چاکه هه رماوه کان، وه کو خزمته به دین و به خه لک
و ناوه دانکرده وهی شارو گوندو هه رکارنیکسی تر له و شیوه، باشتره و
باشترین هیوا به بو مروؤف.

قوناغه سه خته کانی هاتنی قیامت:

۴۷: و یوم نسیر الجبال * و ناگاری خه لک بکه وه به روژی
که کیوه کان (به ر له هاتنی قیامت) ده خه یه گه ر وه کو هه ور
به هه وادا ده روژن، وه که له جیگایه کی تر دا چه خت له سه ر نه وه
ده کاته وه ده فهرموی: ((وهی تمرمر السحاب..)) یان ده فهرموی:

الْمَالُ وَ الْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ
خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَ خَيْرًا مَلًا ﴿٤٥﴾ وَ يَوْمَ نَسِیرُ الْجِبَالِ وَ تَرَى
الْأَرْضَ بَارِزَةً وَ حَشَرْنَا لَهُمْ فَلَمْ تَنَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٤٦﴾ وَ عَرَضْنَا
عَلَى رَبِّكَ صَفًا لَقَدْ حَشَمْنَا كَمَا خَلَقْنَاكَ أَوَّلَ مَرَّةٍ قُلْ زَعَمْتُمْ
أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ﴿٤٧﴾ وَ وَضِعَ الْكِتَابَ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ
مُسْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَالِ هَذَا الْكِتَابِ
لَا يَغَادِرُ صَغِيرَةً وَ لَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَ وَجَدُوا مَا عَمِلُوا
حَاضِرًا وَ لَا يَظُنُّ رَبُّكَ أَحَدًا ﴿٤٨﴾ وَ إِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا
لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ
أَفَشَخَذُوهُ وَ وَدَّ رَبُّهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَ هُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ
يَسَّرَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ﴿٤٩﴾ مَا أَشْهَدْتُمْ خَلْقَ السَّمَوَاتِ
وَ الْأَرْضِ وَ لَا خَلْقَ أَنْفُسِهِمْ وَ مَا كُنْتُمْ مَسْخُذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا
﴿٥٠﴾ وَ يَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ
فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَ حَمَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا ﴿٥١﴾ وَ رَأَى الْمُجْرِمُونَ
النَّارَ فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَاقِعُهَا وَ لَمْ يَحْجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٢﴾

أحدا * وه هه یه که سیکیان ناهیلینه وه بی لپرسینه وه * ۴۸:
و عرضوا علی ربک صفا * گشت ریز ده کرین و نه خرنه
به رده ستی په روه دگارت بو پرسینه وه * لقد جتتمونا کما خلقناکم
أول مرة * خوا به کافرو بی باوه په کان ده فهرموی: به راستی
وانیستا هه مو به رووت و قووتی و ده ستی خالی هاتونه لامان،
هه ر وه کو چون له سه ره تاوه دروستمان کردن * بل زعمتم أن لن
نجعل لکم موعدا * به لکو پینشان و ابو که هه رگیز واده یه کتان بو
دانانیین بو لپرسینه وه پاداشت و توله! * ۴۹: و وضع الكتاب
فترى المجرمين مسفقين مما فيه * وه نامه ی کارو کرده وهی هه مو
که س ده هیترنی و داده نری، نه وسا ده بیینی گشت ئیمانداره کان
دلخوشن به نامه که یان، تاوانباره کانیش هه مو دل له رزی و دل له
فریانه و له کارنامه که یان ده ترسن * و يقولون یا ویلنا * و ده لئین:
نه ی تیاچوو نی خو مان! * ما لهذا الكتاب لا یغادر صغیرة ولا
کبیرة إلا أحصاها * نه مه چ نامه یه که؟ هه مو شتیک گه وره و

بچوك، وردو درشتی له خۇیدا جی کردۆته وهو ئەژمار دوویە تی؟
 و وجدوا ما عملوا حاضرا ئەوسا پاداشتی کارو کردەوه کانی
 خۆیان به حازری دەبینن و وهری دەگرن : ولا یظلم ربك أحدا
 پهروهردگاریشت ناهەقی و ستم له هیچ کەسیک ناکات، بەناهەق
 سزای کەس نادات، پاداشتی چاککارانیش کەم ناکاتەوه، وەکو
 له سوورەتێکی تردا ئەم راستیە دوویات کراوەتەوه دەفەرموی:
 (إن الله لا یظلم مثقال ذرة وإن تک حسنة یضاعفها...) پیغەمبەر
 دەفەرموی: ((إن الجَمَاء لَتَقْصَصَ من القرآن یوم القیامة...))

سەرگۆرشتە ی ئادەم و ئیبلیس:

۵۰: وإذ قلنا للملائكة اسجدوا لآدم : ئەو رۆژگارە وەبیر بێنە
 کە بەفریشتەکانمان گوت: سوژدە بۆ ئادەم بەرن، دیارە کە
 مەبەست لەو سوژدەیه، سوژدە و کڕنووشی ریزە، ئەک سوژدە
 پەرستن : نسجدوا إلا إبلیس : ئەوانیش هەموو دەست بەجی
 فەرمانەکیان پیاوە کردو کڕنووشیان برد، (ئیبلیس) نەبی : کان
 من الجن فسقى عن أمر ربه : ئەو لە (جن) بسوو لە فەرمانی
 پهروهردگاری خۆی دەرچوو.

تییینی: له سوورەتی (بەقەرە) دا شتیگمان لەبارە (شەیتان) -
 وه باس کرد، دەتوانی بۆ زیاده شارەزابوون بگەریتەوه ئەوی.
 (أفتخذونسه وذرته أولياء من دوني : ئایا ئیتر ئیوه شەیتان و
 زارۆو نەوه کانی لەباتی من (خوا) دەکەنە دۆست و پشتیوانی
 خۆتان...؟ کەسیک ئەو هەموو کارە ناپەسەندانە ی لە وەشاییتەوه،
 ئیستا چۆن دەکری بە پشتیوان : وهم لكم عدو : لەحالیکا کە
 ئەوان (خۆی و نەوهی) دۆزمنی ئیوه و، هەمیشە دژایەتیتان دەکەن
 : بنس للظالمین بدلا : ئای چ گۆرینەوه یهکی خرابە گۆراییەلی
 کردنی ناهەقیکاران بۆ شەیتان لەباتی خوا! : ۵۱ : ما أسأدهم
 خلق السموات والأرض : ئیغه له دروستکردنی ئاسمانەکان و
 زویدا نەمان کردن بە شایەت و هیچ پرسیگمان پێ نەکردن :
 خلق أنفسهم : وه بۆ دروستکردنی خودی خۆشیان هەروا، واتە:
 ئەوانەش (شەیتانەکان) هەر وەك ئیوه بێ دەسلەتن، دەسا ئیتر
 چۆن ئیوه بەگۆییان دەکەن : وما كنت سخطا المضلین عبدا
 وەمن هەرگیز گومراکەران و سەرلێشواوانم نەکردوو بە دۆست و
 یاریدەدەری خۆم، هەتا لەوکارەیشدا بیانکەمە یاریدەری خۆم،
 کەوابوو نابێ ئیوهیش بیانکەنە دۆست و پشتیوانی خۆتان : ۵۲ :
 ویرم بقول نادوا شرکائی الذین زعمتم : ئەو رۆژە وەبیر بێننەوه
 کە خوا بەهاوەلدانەرەکان دەفەرموی و دەپرسی: بانگ ئەوانە بکەن
 ئیوه لەدوونیدا پێتان وابوو شەریک و هاوبەشی من و، هاوارتان بۆ

دەبردن له کاتی خۆشی و ناخۆشیدا، دەفەرموون، ئەمرۆ هاواریان
 بۆ بەرن با بێنە فریانتان و رزگارتان بکەن، لەجیگایهکی تردا
 دەفەرموی: (ولقد جئتمونا فرادی کما خلقناکم أول مرة وترکتم
 ماخرلناکم وراء ظهورکم وما نری معکم شفعاء کم الذین زعمتم
 أنهم فیکم شرکاؤا...) : فدعوهم فم یستجیباونهم : ئەوانیش
 کە بانگیان دەکەن و هاواریان بۆ دەبەن وەلامیان بدەنەوه : جعنا
 بینهم موبقاً وه ئیغەش کەندالیکی دادراوی بەربلاومان خستە
 نێوان خۆیان و خواکانیانەوه کە پێیان نەگەن، بێ ئەوهش خۆیان
 و شوین کەوتوو کانیشیان دەخەینە ناو ئاگرەوه.

بیتەرستەکان هیچ وەلامی نادەنەوه:

۵۳: و رأی المجرمون السار : جا لەو رۆژەدا تاوانبازان
 بەچاوی خۆ ئاگری دۆزەخ دەبینن : فظنوا أنهم سوا عباد
 دلنیا دەبن و تی دەگەن کە هەر دەخرینە ناویەوه : و ما یجدون
 عنها مصرا : وئیدی پەناگا و خۆ لادانیکیشیان دەست ناکەوی،
 تا خۆیان لی بشارنەوه : ۵۴ : ولقد صرفنا فی عذابنا العباد
 من کل قبل : بێ گومان ئیغه لەم قورئانەدا هەموو جۆرە مەسەل و
 نەزلیە یه کمان بۆ مەردم هیناوتەوه، هەتا بەباشی له هەق تی بگەن
 و، لێرە لەوی چەواشە نەکرین : وکان الإنسان أن یشرک
 کەچی ئینسان لەهەمووشتیک دەمبازترە، واتە: له سەر قسە زۆر
 دەچی و هەمیشە بەبروو بیانوو.

(عەلی کوری ئەبو تالیب) دەلیت: شەویکیان پیغەمبەر : هاته
 مالان و لەمن و خاتوونە (فاتمە) ی کچی، پرسی: ئەوه چۆن
 شەونویژ ناکەن؟ ((ألا تصلیان؟)) گوتم: ئیغه گیانمان بەدەستی
 خوایه، ئەگەر بیبەوی هەمان دەسینیت، جا کە پیغەمبەر :
 ئەوهی بیست لییان، دای بە رانی خۆیدا و چوو فەرموی: (وکان
 الإنسان أكثر شیء جدلا) (متفق علیه). : ۵۵ : وما منع الناس
 من أن یؤذوا بذل ما فی أنفسهم : تەنیا شتی کە بوویە کۆسپ لە بەردەم
 شەو خەلکەدا کە برۆا بهینن کاتی ئەو قورئانەیان بۆهات لەلایەن
 خواوه : ویستغفروا ربه : و لەپهروهردگاریان داوای لیبووردن
 بکەن : : ما یستغفرون له : هەرئەوه بوو کە: چاوه نواری
 بوون تووشی چاره نووسی پیشوو کەکان بین، کە ئەوان - پاش ملامانی
 لەگەل پیغەمبەرەکانیاندا - تیاچوون : و ما یستغفرون له :
 یان رۆبەرۆو سزایان بۆ بێت و بەچاوی سەر بیبینن، ئەگینا
 ئەوان کە ئەو هەموو بەلگەو نیشانانەیان نیشان دەدری، بۆچی
 باوەر ناهینن؟ ئەوه بوو هیندیکیان بە پیغەمبەرەکانیان دەگوت:
 (فأسقط علينا کسفا من السماء إن کنت من الصادقین). : ۵۶ :

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ * وَهِيَ بِمَا يَمِيرُهُم رَافِعَةٌ
 نه اردووه بو خه لکی به مؤدهدر (به به هشت بو ئیمانداران و)
 به ترسیندر (به دوزخ بو بی باوهران) نه بی * * * * *
 کذروا بالباطل * که چی له گهل ناشکرایه هق و راستیدا کافرو
 بی باوهران، همهیشه دمه دم ده کن له گهل موسلمانان کاند
 * لیدحضوا به الحق * بو نه وهی به گومانی خویمان هق و راستی
 بی له ناو بهرن و زال بین به سهریا، خو قهت نه وه بیان بو میسر
 ناپیت * واتخذوا الناس وما انذروا هزوا * وه له باتی باوهر
 هینان ئایه ته کانی ئیمه و نهو سزایه و نهوانی بی ترسینران،
 به گالته جاریان وهرگرت و کهوتنه مه سخره بییان!

دانان، ئاخو تو بلییت په ندی لی وهر یگرن؟
 داستان هکه ی مووسا و خدر (سلاویان له سهر بیت):
 به لی خوای بالاد هست مووسا ئاگادار ده کات که له (مجمه عولبه حره یین
 داواته) - وهک قه تاده ده لی - ده ریای فارس و، ده ریای روم

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ
 الْإِنْسَانُ أَكْثَرِ شَيْءٍ جَدَلًا ﴿٥٥﴾ وَمَا مَعَ النَّاسِ أَنْ يُؤْمَرُوا
 إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةٌ
 الْأُولَىٰ أَوْ تَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٦﴾ وَمَا تُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ
 إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَمُجَدِّدِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ
 لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا ﴿٥٧﴾ وَمَنْ
 أَظْلَمُ مِمَّنْ ذَكَرَ آيَاتِي رَبِّهِ فَاعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ
 إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا
 وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا ﴿٥٨﴾ وَرَبُّكَ
 الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهم بِمَا كَسَبُوا الْعَجَل لَهُمْ
 الْعَذَابُ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْعِدًا ﴿٥٩﴾
 وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا لِهَيْلِكِهِمْ
 مَوْعِدًا ﴿٦٠﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ لَا آتِيحُ حَقَّقِ
 أَتْبَلُغُ مَجْمَعِ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمَضِي حَقْبًا ﴿٦١﴾ فَلَمَّا بَلَغَا
 مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَيْبُلَهُ فِي الْبَحْرِ سُرًا ﴿٦٢﴾

دهبی کن له هه موو که سیک سته مکارتر بیت؟

٥٧: * وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذَكَرَ آيَاتِي رَبِّهِ * دهبی کن له وه که س
 سته مکارتر بیت که به ئایه ته کانی په روهردگاری (واته: به قورئان)
 ناموزگاری بکری * فاعرض عنها * که چی روویان لی وهر چهر خینتی
 * ونسی ما قدمت سداد * و ناکامی نه وکاره خرابانه ییش که
 به دهستی خو ی پیشی خستون له بیر کرد بی! * إنا جعلنا علی
 قلوبهم آکنة أن یفقهوه * به راستی به هوی کوفرو لاساریبانه وه،
 په رده مان به سهر دلیندا هینا، هه تا له مانا و مه بهستی باوهر تی
 نه گه و که لکی لی وهر نه گرن * وفی آذانهم وقرأ * وه گویشیانمان
 نه وهنده قورس و گران کرد که نه توانن هق ببیسن، چونکه خویمان
 نایانه وی ببیسن، ئیمهش زوریان لی ناکه یین * وإن ندعهم إلى
 الهدى * خو نه گهر هه ولی زوریان له گهل بدهیت و بانگیان بکه ییت
 بو هیدایهت و رینوین بوونی ربی راست * فلن یهتدوا إذا أبدا *
 ئیتر هه رگیز رینوین نابن و وه لام ناده نه وه، چونکه خو تی ناگه یه نن
 و نابیسن!! * ٥٨: * وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ * په روهردگاریشت
 نه ی پیغه مبهرا! * زور لی بوورده ی، خاوهن میبه ره بان ی و ره حمه ته
 له گهل سه رینچیکه رانیشتا، نه وه ته له توله ی گوناچه کانیندا زوو
 نایان گریت * لو یواخذهم بما کسبوا * و خو نه گهر بیان گریت به
 هوی کارو کرده وه خراپه کانینانه وه * لعجل لهم العذاب * ده بوو
 گورج سزای دابان * بل لهم موعدا * به لام و ناکات، چونکه دم
 و ساتی جه زه به بیانی دیاری کرده وه * لن یجدوا من دونه موعدا *
 کاتی نه وهش هات ئیدی هیچ په ناگاوری هه له اتنیکیان ده ست
 ناکه وی، هه تا خو یانی لی بشارنه وه * ٥٩: * وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ
 لَمَّا ظَلَمُوا * وه خه لکی هم شارو گوندانه شمان: (هوزه که ی هوودو،
 سألح و، شوعه یب.. هتد) له ناو بردن کاتی سته میان کرد * وجعلنا
 له لکهم موعدا * وه بو له ناو بر دنیسیان سات و کاتیکمان بو

به نده یه کم هه یه گه لی زانست و زانیاری لایه، ئنجا مووسایش
 له بهر پتر فیروونی زانست، وای به چاک زانی پروا بولای و،
 جیگه که شی بو دیاری کراو (ماسی) یه کی بی گیانیشیان له گهل
 خویمان برد و بییان وترا: له ههر جیگایه ک نهو ماسیه بزووت و
 زیندوو بوویه وه، زاناکه لهو جیگه یه دایه، (مووسا)ش به (یوشع) ی
 غولام و هاوه لی خو ی گوت: که گه یشتینه نه و جیگا دیاری کراوه
 بو مان، ده بی زوو ئاگادارم بکه ییت، به لام شه یتان له بیری
 ده باته وه!! (فهتا) له بنه ره تا به لاو ده لین، عه ره بیش به خزمه تکار
 ده لیت (فهتا)، چونکه به پیی باوی گشت ناوچه یه ک، هه ول ده درنی
 که سیک بکری به خزمه تگوزار که له ساله کانی لاویه تیدا بیت،
 شیواوی باسه (یوشع) ییش مووسای زور خوش دهویست و، زوریش
 هه ولی سه ره رزی و سه رفرازی بو دها، هه ر بو یه مووسایش نه وی
 کرده هاوه ل و هاو رنی خو ی و، پاش خو ی شی بووه سه ر کرده ی
 (به نی ئیسرائیل) و (بیت المقدس) ی له دهستی تاقمه زور داره کانی

فی البحر عجا ۱۱ وه له لای بهرده که ماسیبه که به شیوه یه کی زور
سه یرو سه موره هه لیه زیبه وه و رنگه ی دهریا که گرت بهر و رویشته
ناویه وه ۱۲: ۶۴ قال ذلک ما کنا نبع ۱۳ مووساش وتی: نیمه ش
هه ز شتیکی و امان دهویست ۱۴ فارتدا علی آثارهما قصصا ۱۵
نینجا به چاو گنیران به رینی خویان دا گه رانه وه بؤ نه شوینه به
جینیان هیشتتوو ۱۶: ۶۵: فوجدا عبدا من عبادنا ۱۷ نهوجا له نریک
بهرده که وه به بنده یه که له بنده کانی نیمه ناشنا بوون. جه ماوهری
زانایان ده لنین: نهو بهنده یه (خدر) بووه، (نه بی) ش بووه، به لام
نایا نیستاکه زیندوو به سه زهویبه وه نه زی وه که ده لنین خدری
زینده؟ نهوه کومه لینی زوریان بهم چند به لگه یه پنیان وایه که
نیستا زیندوو نیبه و نه ماوه، یه کم: له باره ی (خدر) و (ئیلیاس) وه
له نیمامی (بوخاری) پرسیار کرا: نایا نیستا ههردوو زیندوو وه کو
ده لنین؟! نهویش گوتی: چون زیندوو، له کاتیکا پیغه مبه ۱۸ که منی
بهر له مردنی خوی فرموویه تی: ((لایقی علی رأس المائتة ممن
هو الیوم علی ظهر الارض أحد)). دووه: نه فرمووده که نیمامی
(موسلم) هیناویه تی و ده لیت: ((مامن نفس منفرسة یأتی علیها
مائة سنة وهی یومئذ حیه)). هه یویه (نیمین ته میبه) ش ده لی:
(نه گه ر خدر زیندوو بووبا، ده بوو بهاتیا به لای پیغه مبه و جهیهادی
له ته که کردبا، دریزه ی نه ماسه له ته فسیری (روح المعانی) دایه.
۱۹ آتیناه رحمة من عندنا ۲۰ که له بهزه یی و میهره بان خومان
به ره وه رمان کرد بوو ۲۱ و علمناه من لدنا علما ۲۲ و زانست و
زانباری تایبه تیشمان له خومان وه که پنی ده لنین (عیلمی له دونی)
فی کر دبوو.

جا له باره ی (علم اللدنی) یه وه، (شیخ عبدالوهابی شه عرانی)
ده لی: (وأما زبدة علم التصوف الذی وضع القوم فیہ رسائلهم فیه
نتیجة العمل بالکتاب والسنة، فمن عمل بما علم تکلم بما تکلموا،
وصار جمیع ما قالوه بعض ما عنده، لأنه کلما ترقی العبد فی باب
الأدب مع الله تعالی دق کلامه علی الإفهام). واته: کاکله و بوخته ی
(ته سه و ف) کار کردنه به (قورشان) و (سوننت) ی پیغه مبه ۲۳،
نه وان هه که نهو قسانه یان لیده گنیرنه وه، دیاره کاریان به و
قورشان و فرمووده یه کردوو که فیزی بوون، وه نه وه ی گوتویانه
هیشتا هه هه ندیکی بووه، چونکه هه بهنده یه که به په یزه ی
نه ده ب و ویلدا قسه له گه ل خوادا بکاو سهر که وی، بی گومان وته و
گفتو گویشی زور ورد ده بی و، هه مووکسیکیش لیبی تی ناگات.
سه یریکی ته فسیری (ئالوسی) بکه.

۲۴: ۶۶ قال له موسی هل أتبعک ۲۵ مووسا الطیبه پنی گوت:
ناخو مؤله تم ده دهیت شوینت بکه وم؟ واته: روخسه تم نه دهیت

سه رده مده سنده وه، نه مه به شیک بوو له و اتا و مانای فرمووده یه که
که نیمامی (بوخاری) هیناویه تی له کتیبه راسته که یدا. وه هه روا
نیمامی (موسلم) یش هیناویه تی و ده لیت: خوی گه وره به مووسای
فرموو: بؤ نهو مه به سته ده بی ماسیبه که له گه ل خوت بیهیت،
جا له کوی لیت گوم بوو، نهوه (خدر) له ویبه، به لی نهویش
فرمانه که ی خوی جیبه جی کردو رویشتن تا گه یشتنه لای
بهردیک، نهوجا مووسا دهستی کرد به گه ران بهدوای (خدر) داو
پنی و ابوو لهو دوروو به رده یه، لاوه که ش ماسیبه که یه له سه ر
بهرده که دانا و جووله جولیکی دهست پی کردو له پریکا چوو نه ناو
دهریا که وه، لاوه که وتی: هه رکه مووسا هاته وه پنی ده لنین، که چی
کاتی مووسا گه راپه وه، شه یتان له بیبری برده وه رو داوه که ی بؤ
باس بکا! نه مه یه که خوا ده فرمووی: ۲۶: ۶۰: واذ قال موسی
لفتاه ۲۷ وه نهوکاته وه بیر بینه نه ی پیغه مبه ۲۸ که (مووسای
کوری عیمران) به هاوری و لاوه که ی خوی (یوشه عی کوری نون
ی کوری یوسف) ی گوت: ۲۹ لا أبرح حتی أبلغ مجمع البحرين ۳۰
من لی براوم سه فری بکه م و نه گه ریمه وه هه تا نه گه مه جه مسه ری
به یه که گه یشتنی هه دوو دهریا که که له (محیتی هیندی) و له
دهریای (سوور) له (باب المندب) دا یه که ده گرنه وه ۳۱ أو أمضی
حقبا ۳۲ یاخود هیمان هه ماوه یه کی زور تریش بچم، هه تا ده گه مه
مه به سته ۳۳: ۶۱: فلما بلغا مجمع بینهما ۳۴ نینجا که گه یشتنه
جه مسه ری هه دوو دهریا که - که چی که یه مه به سته که یان بوو-
۳۵ نسیا حرتهما ۳۶ ههردوو کیان ماسیبه که یان له بیر چوو! ۳۷ فاتخذ
سیله فی البحر سربا ۳۸ نهویش - ماسی یه که - به هه لبلوقاوی و
هه لیه زینه وه خوی گه یانده دهریا که ۳۹: ۶۲: فلما جاوزا ۴۰ نینجا
که مووسا و هاوری که ی له جینی تیکه لیبوونی دوو ناوه که ده ریاز
بوون و تی په رین وله جیبه کی تر لایاندا ۴۱ قال آتنا غداءنا ۴۲ مووسا
به لاوه که ی خوی گوت: ناده ی خوار دنه که مان بینه، دیاره ده میک
بوو به ریوه بوون برسیان بیوو ۴۳ لقد لقینا من سفرنا هذا نصبا ۴۴ به
راستی له م سه فرده دا ماندووی زورمان دیت، دیاره نه مه یش هه ر
نه خسه ی خوی به که لهو جیگایه دا ماندوو بین و برسیان بییت و
ماسیبه که شیان بیر بکه و یته وه!! ۴۵: ۶۳: قال أرأیت إذ أربنا إلی
الصخرة ۴۶ لاوه که به مووسای گوت: نه ری ده زانی چی روویدا؟!
هه ر نهوکاته که چووینه په نای به رده گه وره که وه نهو پشوویه مان
دا ۴۷ فانی نسیت الحوت ۴۸ به راستی من ماسیبه که له بیر چوو،
بؤتی باس بکه م که: هه ر لهوی زیندوو بوویه وه خوی کوتایه ناو
دهریا که و رویشته،! ۴۹ وما أنسانیه إلا الشيطان أن أذکره ۵۰ دیاره
هه شه یتانیش له بیبری برده وه بؤتی بگنیرمه وه ۵۱ واتخذ سیله

تا له ریگه دا به کورینکی تازه لاو که یشتن و خدر کوشتی !! قال
أقتلت نفسا زکیة بغير نفس ﴿۶۵﴾ موسا وتی: سیره! نایا که سبکی
پاکی بی گوناخت کوشت، بی نه وهی که سبکی کوشتیبت!؟ ﴿۶۶﴾ لقد
جنت سینا نکرا ﴿۶۷﴾ به راستی کارینکی زور گه ووهی ناپه سهندت
نه جام دا، چونکه هیمان کونکردنی که شتیبه که سووکتتر بوو، تا

که به ردهوام له گه لت بم؟ ﴿۶۸﴾ علی أن تعلمن ما علمت رشدا ﴿۶۹﴾ تا
لهو زانستهی - له لایه ن پهروه ردگار تهوه - فیرکراویت، منیش فیر
بکهیت و نیشانمی بدهی، به لکو که لکی لی وهرگرم له کاروبارمدا
﴿۷۰﴾ قال إنک لن تستطیع معی صبرا ﴿۷۱﴾ خدر وتی: به راستی تو
هرگیز له گه ل من هه لئا کهیت، ناتوانی خو راگریبت له به رامبه ر
نیشه کانی منهوه، چونکه هندی شت ده بینی له منهوه، به رواالت
له گه ل شه ریعه ته که ی تودا ناگونجی ﴿۷۲﴾ و کیف تصبر علی
مالم تحط به خبرا ﴿۷۳﴾ وه چون له ناست شتیکتدا ناکات له بنج و
بناوانی نه بی و، له رواالتیشدا به کارینکی ناپه سهند دیار بیبت،
چون دهرده بهی دهنگ نه گه یبت، نه گه رچی له (غهب) یشدا
حیکمه تی زوری تیابی ﴿۷۴﴾ قال ستجدنی إن شاء الله صابرا ﴿۷۵﴾
موسا به خدری گوت: نه گه ر خوا حزیکا به خور اگر دم بینیت
هه تا له گه لتابم ﴿۷۶﴾ ولا أعصی لک أمرا ﴿۷۷﴾ و له هیج فرمانینکی
تو سه ریچی ناکم ﴿۷۸﴾ قال فإن اتبعتنی ﴿۷۹﴾ خدر وتی: جا
نه گه ر قیوولتهو به دوامدا دیت ﴿۸۰﴾ فلا تسألنی عن شیء ﴿۸۱﴾ له
حیکمه تی هیج شتیگ پرسیارم لی مه که ﴿۸۲﴾ حتی أحدث لک منه
ذکرا ﴿۸۳﴾ تا خو م له کاتی خویدا قسه ت بو ده که م و له نه بینیه که ی
ناگادارت ده که م.

کونکردنی که میبه که!

﴿۷۱﴾ فانطلقا حتی إذا ركبنا فی السفینة خرقها ﴿۷۲﴾ ئینجا هه ردوو
پیکه وه رویشتن تا کاتی سواری که شتیبه که بوون و، خدر کونی
تی کردو عه بیداری کرد ﴿۷۳﴾ قال: أخرجتها لتغرق أهلها ﴿۷۴﴾ موسا خو ی
پی نه گیراو به سهر سوورمانیکه وه وتی: ناخو تو هم که شتیبه کون
ده که یبت، هه تا هه موو سه رنشینه کانی نقوم که یبت!؟ ﴿۷۵﴾ لقد جنت
سینا إمرأ ﴿۷۶﴾ به راستی کارینکی به دفر وو ناشایسته ت کرد ﴿۷۷﴾
قال ألم أقل إنک لن تستطیع معی صبرا ﴿۷۸﴾ خدر گوتی: مه گه ر
پیشتر پی م نه گوتی تو هه رگیز ناتوانی له گه ل من خو راگریبت؟
﴿۷۹﴾ قال لا تؤاخذنی بما نسیت ﴿۸۰﴾ موسا گوتی: له مه له
بیرم چوو لیم مه گره ﴿۸۱﴾ ولا ترهقنی من أمری عسرا ﴿۸۲﴾ وه له فیر بوونی
تهو زانیاریبه دا که دمه وی له تووه فیر بم، سه ختگیریم له گه ل
مه که، له فهرمووده به کیشدا هاتووه: ((کانت الأولى من موسی
نسیانا)) (فتح الباری: ۲۲۸/۸).

کوشتی کوره لاوه که!

﴿۷۴﴾ فانطلقا حتی إذا لقیا غلاما فقتله ﴿۷۵﴾ به لی نه مجاره ش
پوزشه که ی لی وهرگرت و پاشان له که شتیبه که دابه زین و رویشتن

فَلَمَّا جَاؤَرَا قَال لِفَتْنَةٍ إِنَّا عَدَاءُ نَا لَقَدْ لَقِينَا مِن سَفَرِنَا
هَذَا نَصَبًا ﴿۶۵﴾ قَال أَرَأَيْتَ إِذْ أَوْتِنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ
الْحَوْتَ وَمَا أُنْسِيهِ إِلَّا السُّجُودَ أَن أَذْكَرَهُ وَأَخَذَ سَيْلَهُ
فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ﴿۶۶﴾ قَال ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبِغُ فَارْتَدَّ عَلَيْنَا آثَارُهَا
فَصَصَا ﴿۶۷﴾ فَوَجَدَا عَبْدًا مِن عِبَادِنَا إِذْ يَبْتَغِي رَحْمَةَ مِن
عِنْدِنَا وَوَعَلَمْنَاهُ مِن لَدُنَّا عَلِيمًا ﴿۶۸﴾ قَال لَهُ مُؤْمِنٌ هَلْ أَتَيْتَكَ
عَلَىٰ أَن تَعْلَمَ مِن مَّعَا عَلِمْتَ رُشْدًا ﴿۶۹﴾ قَال إِنَّا لَنَسْتَطِيعُ
مَعِيَ صَبْرًا ﴿۷۰﴾ وَكَيْفَ نَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ صَبْرًا ﴿۷۱﴾ قَال
سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ﴿۷۲﴾ قَال
فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ وَحَتَّىٰ أَحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا
﴿۷۳﴾ فَانطلقا حتى إذا ركبنا في السفينة خرقها قال أخرجتها
لتغرق أهلها لقد جنت سيناً إمرأ ﴿۷۴﴾ قال ألم أقل إنك
لن تستطيع معي صبراً ﴿۷۵﴾ قال لا تؤاخذني بما نسيت ولا
ترهقني من أمري عسراً ﴿۷۶﴾ فانطلقا حتى إذا لقيا غلاماً فقتله
قال أقتلت نفساً زكية بغير نفس لقد جنت سيناً تكراً ﴿۷۷﴾

کوشتنی نهو لاوه بی تاوانه.

کوتایی جزئی ۱۵، (و لله الحمد والله) ..

﴿۷۵﴾ قال ألم أقل لک إنک لن تستطیع معی صبرا ﴿۷۶﴾ خدر
وتی: نهی پی م نه گوتی هه رگیز تو ناتوانی له گه ل من نارام بگری
و هه لیکه یبت؟ چونکه من هندی شت نه که م، به رواالت له کاری
ناپه سهندو نابه جی ده چن، به لام له واقیعدا شتیکی نه بینی گرنکی
له بندایه ﴿۷۷﴾ قال إن سألتک عن شیء بعدها فلا تصاحبنی ﴿۷۸﴾
موسا وتی: ده سا نه گه ر دوای نه مه جارینکی تر پرسیاری
هه رشتیکم لی کردی و ره خنم لی گرتیت، ئیتر هاورنیه تیم مه که
﴿۷۹﴾ قد بلغت من لدنی عذرا ﴿۸۰﴾ ئیتر به راستی مافی خو ته، و له لایه ن
منیشه وه بیانووی جیابوونه وه ت ده ست که وتووه، منیش گله بی و
بیانووم نامینتی.

سەرگروشتهی راستگردنهوهی دیوارهکه:

۷۷: دایمدا شایسته و با حق بودی. هر دوو پینکهوه رویشتن تا گه یشتنه خه لکی شاریک، دیاره بؤ دیاری کردنی شه وشاره له ناو میژوونوو سهکاندا کیشه ههیه، نه گهرچی ههندی شه لاین: شاری

به سهرهانی گه میه که:

۷۹: اما سسپه فکات لمان یعمور لی البحر هوی کونکردنی که شتییه که، نه مه بوو که هی چند که سیکه هه ژارو بینه و بوو، له ده ریادا ئیشیان پی ده کرد بؤ بژیویان. قاریت بن اعیبه: بویه ویستم به کونکردنی عه بیداری بکه م بون و براسه ده کج بجه نل سسپه غیبه چونکه له پیشیان هه پاشایه کی ستمکار هه بوو، هه موو که شتییه کی چاک و بی عه بیی زهوت ده کرد.

قَالَ الرَّاقِلُ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٧﴾ قَالَ إِنْ سَأَلْتَهُ عَنِ شَيْءٍ مِّنْ بَعْدِ هَذَا فَلَا تُصَلِّحْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِن لَّدُنِّي عُذْرًا ﴿٧٨﴾ فَأَنْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا آتَىٰ أَحَدُ الْأَهْلِ قَرْبَةً اسْتَطَمَّ أَهْلُهَا فَأَتَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ فَأَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا ﴿٧٩﴾ قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِمَا أُرِيدُ مَا لَمْ تَسْطِيعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٠﴾ أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَثَةُ رَبِّكَ يَأْتِيهَا كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ﴿٨١﴾ وَأَمَّا الْكُلْبُ فَكَانَ أَبُوهُمَا مُؤْمِنِينَ فَأَخْبَسْنَاهَا أَنْ يَرَهُمَا طَأْفَتُنَا وَكُنَّا كَنُفْرًا ﴿٨٢﴾ فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا صَيْرًا مِّنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ﴿٨٣﴾ وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ وَمَا قُلْتُمْ عَنْ أَمْرِي ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِيعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٤﴾ وَتَتَلَوْنَهَا عَن ذِي الْقُرْبَىٰ قُلْ سَأَتْلُوهُم مِّنْهُ ذِكْرًا ﴿٨٥﴾

کوشتنی خو لامه که:

۸۰: واما الغلام فكان ابیهما یوسف: تازه لاوه کهش (که کوشتم) ده مزانی که سروشتی له سهر بی پروایی و خوانه ناسی شه پروا، باوک و دایکیشی ئیماندارو موسلمان بوون: فحسان بر شینا طغیان و کفر: جا ئیمهش ترساین به سهر که شی خوی هه ردوو له خشته به ری و ناچاریان بکات و هه لیان بنی به رهو سهر که شی و بی پروایی: ۸۱: فاردنا ان یبدلنا ربهما صیرا منه زکاة و اقرب رحمه: ویستمان بهو کارهیه په رهو ردگاریان بویان بگوری به مندالیککی چاکترو پاکترو به میهره بان تر.

رووخاندنی دیواره که و چاکر نهوهی:

۸۲: واما الجدار فكان لغلامین یتیمین فی المدینة دیواره کهیش که خه ریک بوو شه کهوت و ئیمهش به خورایی چاکمان کردهوه مالی دوو کوره بچکولهی هه تیو بوو له شاره که دا: وکان تحت کتف یتیمین: له ژیریا گه نجینه یه که هه بوو که هی شه دوومنداله هه تیوه بوو، باوکیان بوی دانابوون: وکان ابوهما صالحا: و باوکیشیان خواناس و پیاوچاک بوو، جا له بهر خاتری بابیان، خوا پاریزگاری بؤ کردبوون، بویه ئیمهش شه کاره مان کرد، وتمان نه وه که لافاوی ده ری بخاو به فوتی. رافه که رانی قورئان شه لاین: چاکیی و راستی باوک، سوود به نه وه کانی ده گه یه نیت، نه گهر موسلمان بن. فارد ربک ان یبدلنا صیرا: په رهو ردگارت ویستی شه دووانه کاتی گه نجینه که بیان ده سته که ویته وه بگه نه ته منسی بلوغ و به هیزبوون: و استخرجنا کتفه: و نهوسا خه زینهی خویان له ژیر دیواره که دا ده ریئین: رحمة عن ربک: نه مه یش به زهیی و میهره بانیه که بوو له لایه ن په رهو ردگارت هه به رامبه ر بهو دوو کوره چکوله یه کردی له بهر چاکیی باوکیان: و ما فعلته عن امری: دنلیاشیه له خومه وه نه م کردهوه، به لکو گشتت به فه رمانی خوا بووه: ذلک تأویل

(نه نتاکیه) سی ئیستای سهر به ولاتی سووریه بوو: استطعنا: داوای خوراک و خوارده مه نیان لی کردن، هه روه که میوانیک روویکاته جیگایه که و برسی بی: وکان یتیمین: نه وانیش میوانداریان نه کردن، چونکه خه لکیکی رزد و چرووک و پیسه که بوون: فوجدنا فیها جدارا: جا دیواریکیان له وهی به دی کرد: و برمدان غصه شه کهوتی: خه ریک بوو بکهوتی، به لام خدر هه لی چنبیه وه و راستی کردهوه: قال لو شئت لاتخذت علیه اجرا: موسا وتی: نه گهر ئاره زووت بوویا بؤ چاکر نه وهی شه دیواره کرییه ت وه ره گرت: ۷۸: قال لما فرأى من بین یتیمین و ربک: خدر وتی: شه وا ئیستا به بیی قسهی خوت له یه که جیاده بینه وه: سائیک بارویل ما لم نستطع علیه صبرا: که میکی تر حیکمه ت و نه یئی شه رووداوانه ت بؤ پاس ده که م، له به رامبه ر یانه وه بی ئارام بوویت.

مالم تسطع عليه صبرا ۛ ئەو ھەروونکردنەو ھەي ئەوشتانە بوو كە تۆ نەتوانی بەرامبەریان خۆراگر بیت. (تەبەری) ئەلئیت: گێزانەو ھەي ئەم چیرۆكەو، چیرۆكەكەي (مووسا) و (یوشەع) سی ھاوریئیشی، ھەر بۆ ئەو ھەيە پەيامبەریش ۛ بۆ سزادانی ھاو بەشدانەران وگالتەكەران بەخۆی و بەقورئانەكەي پەلە نەكات. داستانی مووسا و خدر وەك لە (بوخاری) و (موسلیم) دا ھاتوو ھەم شیو ھەي بوو: (ئوبەي) ئەلئیت: پەيامبەر ۛ فەرمووی: جارێكیان مووسا لەناو ھەني ئیسرائیلدا وتاری ئەدا، جا لەودەمدا لئیان پرسی: كئی لە ھەموو كەس زاناترە؟ وتی: من، ئینجا لەبەر ئەو ھەي كە ئەو (مجمع البحرین) دا بەندەيەكی سألحو راسالم ھەيە، ئەو بەندەيەم لە تۆ زاناترە، مووسا وتی: خویا! من چۆن پینی بگەم؟ جا ھەر، بەو شیو ھەيە كەقورئان باسی لئو ھەيە، پەيامبەریش ۛ روونی كردهو، بەلام ئاخۆ خدر كئی بیت؟ لە چ سەردەمیا كئی ژیا بئی؟ پینگەمبەر بووبی؟ یاخود پیاویكی سألحو؟ ئاخۆ ئیستا زیندوو بئی؟ یان مردوو؟ جابۆ ھەر یەكە لەو پرسیارانە جیاوازی و كیشەيەكی زۆر ھەيە، ھەرچەندە جەماوەری زانایان دەلئین: پینگەمبەر نەبوو، ئەگەر چی (شئقیتی) بەلایەو پینگەمبەر بوو، قسەي راستیش ھەرئەو ھەيە كەئیستا لەئیاندا نەماوو ھەرلەكاتی خۆیدا مردوو، (ئیبنی كەسیر) دەلئ: ھەر فەرموودەيەك لەبارەي ژین وزیندوویتی (خدر) ھەو ھاتبئی لاوازە، ھەر و ھەسا (ئیبنی حەجەر) یش زۆرێك لەو فەرموودانەي لاواز كردهو. (أضواء البیان) یش دەلئ: ئەو رەحمەت و (عیلمە لەدونی) یە خوا بەویدا، بەپینی ئایەتی (وما فعلته عن أمری) لەرینی و ھەییەو ھەبو، چونكە ھیچ رییەكی تر جگە لەو ھەي حوكم و برپاری لئو ھەرناگیری و، بینای حوكمی ھیچ شتیكی لەسەرناكری، بەتایبەتی كوشتنی خەلكیكی بئی تاوان، جا كەوا بوو خدر پینگەمبەر بوو، بەلئ منیش ھەرئەمەي (شئقیتی) م بەلاو لەھەقەو نزیكترە، خویاش باشتەر دەزانی.

لەم داستانەدا:

- ۱) دەبئی ھەمیشە ھەول بەدری رابەریكی زیڕەك و ھۆشمەند دابنریت، سوودیش لە ژیری و زانستەكەي و ھەر بگیڕی ھەر وەكو مووسا ۛ ھەولێ داو كەوتە شوپین ئەو زانا بەرێزە، دیارە ئەمە سەرمەشقە بۆ ھەموو كەسێك لە ھەر پایە و پلەيەكی زانیاریدا ھەبیت، وە لە ھەر تەمەن و سالیكدا بیتن دەبئی بەدوای زاناو كە لە پیاواندا بگەری و لئیان بەر ھەمەند بئی.
- ۲) كاكلیەي زانستی راستەقینەي خویایی ھەر لەبەندایەتی و خواپەرستنەو سەرچاوە دەگری.

- ۳) فیزبوونی زانیاری دەبئی بۆ كاریكردن بیت، چونكە مووسا ۛ بەمامۆستاكەي خۆی وت: ((مما علمت رشدًا)) واتە: زانیاریبەكەم فیزیكە بەگەيەنیتە ئاوات و مەبەستی خۆم.
- ۴) نابئی پەلە لەئیش و كاری رۆژانەدا بكریت، چونكە گەلی لەوكارانە ھەيە كاتی گونجاوو شیواویان دەوی.
- ۵) زۆر ھەي رووداوەكان دوو دیمەنیان ھەيە، دیمەنیكی ئاشكرا لە ئیمە، دیمەنیكی دیکەي نادیار، جا ھەر شتیك لەئیانماندا روویدا، نابئی بەپەلە برپار بەدەین، چونكە گەلی لەو كارانە كە روودەدەن و حیکمەتەكەیان لە ئیمەو نادیارە، بۆدوایی دەرەكەوی كەحیکمەتیكی وردی خویایی لەبندایە.
- ۶) دین و ئیمانی باوك كەلك دەبەخشئی بەرۆلەي برواداریان، چونكە (خدر) لەبەر باوكیكی سألحو و چاكاربوو بەرگری لەگەنجینەي مندالەكان كرد.
- ۷) زۆر جار موقف دەبیتە ناحەزۆنەياری ھەر شتیك نەیزانی، دەشی كەسێك ئامۆزگاری كەسێتر بكاو لئیشی و ھەرنەگری و، گلەبیش لەبابای ئامۆزگار بكا!
- ۸) دەبئی قوتابی و شاگرد بەرامبەر بەمامۆستاكەیان، زۆر بەئەدەب و لەسەر خۆ بن و لە ناست یەكتردا زۆریش خۆبەكەمزان بن.

سەرگروشتەي زولقەرنەین:

۸۳: و يسألونك عن ذي القرنين ﴿ زولقەرنەین ﴾ لەبارەي (زولقەرنەین) یشەو پرسیارت لئدەكەن؟ ﴿ قل سألتوا عليكم منه ذكرا ﴾ پینان بئئ: ئەي موحەممەد ۛ واھەندئ لە بەسەرھاتی ئەو یشتان بۆباس ئەكەم ﴿ ۸۴: إنا مكننا له في الأرض ﴾ بەراستی ئیمە ھێزو دەسەلاتمان لە زەویدا پئی دا ﴿ و آتيناہ من كل شئ سبأ ﴾ وە لە ھەموو شتیك كە پینویست بوو ھۆكارو ئامرازەكەیمان بۆ رەخساند ﴿ ۸۵: فاتبع سبأ ﴾ ئەوسا ئەویش ھۆیەكانی بەكار ھیناوە بەدوای مەبەستییدا چوو تا گەیشتە مەبەستی خۆی.

رافەكەرانئ قورئان ئەلئین: ئەم (زولقەرنەین) ھەر ئەسكەندەری یونانییە، تاونیویەتی خۆرھەلات و خۆرئاوا بخاتە ژێردەسەلاتی خۆیەو، ھەر بۆیە ناویشیان ناو (زولقەرنەین)، چونكە پاشایەكی بروادارو چاك و دادگەر بوو، وە لەئیان سەردەمی عیساو موحەممەددا سەلامی خویان لەسەر بیت ژیاو. ھەرچەندە لەدیاریكردنی ئەم (زولقەرنەین) دا لەناو میژوو نووساندا كیشە ھەيە: بۆنموونە ھەندیكیان ئەلئین: ئەسكەندەری مەقدوونی یونانییەو بەئەسكەندەری رومیئش بەناوبانگەو، شاگردی (ئەرەستووی حەكیم) بوو، (۳۰۰) سالیئش پئش لەدايكیوونی

عیسادا بووه، له خورثاواوه ولاتی (ئیتالیای) شه مرۆو (فهره‌نسه و ئیسپانیای) داگیر کردووه، لهو لایشه‌وه شه‌وبه‌ری ده‌ریای سپی باکووری شه‌فهریقیای داگیرکردو شاری شه‌سکه‌نده‌ریه‌ی دروست کرد، له‌م لایشه‌وه هیندستان وچین وئه‌وانه‌ی داگیرکرد.. جا له‌گه‌رانه‌وه‌یدا له (خورمال)ی سه‌ر به‌هه‌له‌بجه‌ی سوله‌یمانی

ثایینی خواو چاکه‌یان له‌گه‌ل بکه‌یت ﴿ ۸۷: قال أما من ظلم ﴾ وتی: به‌تی وا شه‌که‌م، به‌لام هه‌رکه‌سه‌ی سته‌م وهاوبه‌شی بۆ خوا دابنێ و له‌سه‌ر بی‌بروایی خویشی بمینیته‌وه ﴿ فسوف نعذبه ﴾ ئیمه‌ش له‌دواییدا سزای شه‌ده‌ین وئه‌یکوژین ﴿ ثم یرد الی ربه ﴾ پاشانیش ده‌بریته‌وه لای په‌روه‌رد گاری ﴿ فیعذبه عذابا نكرا ﴾ شه‌وسا شه‌ویش سزایه‌کی زۆر سه‌خت وگه‌وره‌ی ده‌دا له‌دۆزه‌خدا ﴿ ۸۸: وأما من آمن وعمل صالحا ﴾ هه‌رکه‌سه‌ش بروای هیناو له‌کوفر دوورکه‌وته‌وه کاری په‌سه‌ندو چاکی کرد ﴿ فله جزاء الحسنی ﴾ پاداشتی زۆرباشی بۆ شه‌بی ﴿ وستقول له من امرنا بسرا ﴾ و کاروباری شه‌م دونیایه‌شی بۆ ئاسان ده‌که‌ین.

زولقهرنه‌ین گه‌یشته‌ خۆره‌لات:

﴿ ۸۹: ثم أتبع سبیا ﴾ پاش شه‌وه که ولاتی خورثاوا‌ی گرت دیسانیش سوودی له‌و هۆیانه وهرگرت له‌به‌رده‌ستیا بوون و، رینگه‌ی گرت‌به‌ر بۆ خۆره‌لاتیش ﴿ ۹۰: حتی إذا بلغ مطلع الشمس ﴾ تا گه‌یشته ناوچه‌کانی خۆره‌لات، ﴿ وجدها تطلع علی قوم لم نجعل لهم من دونها سترا ﴾ دیتی خۆر له‌پیش چاوپیدا به‌سه‌ر هۆزیکا هه‌لدیت که هه‌یج په‌ناگا و داپۆشه‌ریکمان له‌و نه‌داونه‌تی، واته: هه‌یج جل و به‌رگ و فه‌رش و رایه‌خه‌یکیان نه‌بوو، وه له‌ده‌شتیکی کاکای به‌کاکیدا ده‌ژیان و، نه‌دارو نه‌دره‌خت و، نه‌شاخ و کپوی تیندا نه‌بوو، ته‌نانه‌ت به‌که‌لکی بیناو ساختمانی‌ش نه‌ده‌هات ﴿ ۹۱: كذلك وقد أحننا بما لدية خيرا ﴾ شه‌وسا ره‌فتارو هه‌لسوکه‌وتی (زولقهرنه‌ین) له‌گه‌ل گه‌لی خۆره‌لاتیشدا هه‌روه‌که‌و ره‌فتارو هه‌لسوکه‌وتی وابوو له‌گه‌ل گه‌لی خۆرنشیندا، وه بی‌گومان ئیمه‌ به‌ته‌واوی شه‌مان‌زانی به‌وه‌ی شه‌و بیری بۆی ده‌چوو، ده‌مان‌زانی سوپاو له‌شکرو راویژکارو دارایی بۆ شه‌و جه‌نگه‌ چه‌نده.

زولقهرنه‌ین گه‌یشته‌ ده‌قه‌ری لای ناجووج و باجووج:

﴿ ۹۲: ثم أتبع سبیا ﴾ دیسانه‌وه پاش رامکردنی ولاتی خۆره‌لات رینگه‌یه‌کی ترو هۆیه‌کی تری گرت‌به‌ر به‌ره‌و باکوور ﴿ ۹۳: حتی إذا بلغ بین السدین ﴾ تا گه‌یشته نیوان دوو کپوی گه‌وره که له‌باکووری ولاتی چین‌دان و بۆته جیاکه‌ره‌وه‌ی ولاتی (چین له‌مه‌نغولیا) وه له‌ده‌ورووبه‌ری (ئه‌رمینیا) و (ئازهر بایجان) دا، ﴿ وجد من دونها قوما ﴾ له‌خوارووی دوو کپوه‌که‌دا خه‌لکانیکی دیت بیجگه له‌ دوو ده‌سته‌که‌ی تر ﴿ لا یکادون یفقهون قولا ﴾ له‌وانه‌ بوو له‌هه‌یج قسه‌یه‌ک تی‌نه‌گه‌ن، واته: خه‌لکیکی زمانه‌زان وکه‌وده‌ن و دوور له‌شارستانیه‌ت بوون، چونکه له‌ناوچه‌یه‌کی شاخاوی و دوور له‌

إِنَّمَا كُنَّا لَكَ فِي الْأَرْضِ وَمَنْ لَدُنَّا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبِيًّا ﴿۸۷﴾ فَأَتْبَعَ سَبِيًّا ﴿۸۸﴾ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَرِبٍ حَاشٍ ۖ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَا الْقَارِئِينَ إِنَّمَا أَنْتَ عَذِيبٌ وَإِنَّمَا أَنْتَ تَخْذُ فِيهِمْ حُسْنًا ﴿۸۹﴾ قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نَعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نَكْرًا ﴿۹۰﴾ وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءُ الْحَسَنَىٰ ۖ وَسَتَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿۹۱﴾ ثُمَّ أَتْبَعَ سَبِيًّا ﴿۹۲﴾ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَمْ نَجْعَل لَّهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًا ﴿۹۳﴾ كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحْنَا بِنَا إِلَٰهِي خَيْرًا ﴿۹۴﴾ ثُمَّ أَتْبَعَ سَبِيًّا ﴿۹۵﴾ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ﴿۹۶﴾ فَأَلْقَيْنَا لَدَا الْقَارِئِينَ إِنَّا بَآجُوجَ وَمَآجُوجَ مُّسَدِّدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ﴿۹۷﴾ قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقَوْلٍ أَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ﴿۹۸﴾ أَلْأَنْتُمْ زَيْرُ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفُخُوا حَتَّىٰ إِذَا جَمَلْنَا نَارًا قَالُوا تَوْفِ أَوْفِرْ عَالِيَهُ قَطْرًا ﴿۹۹﴾ فَمَا اسْتَطَعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَعُوا لَهُ نَقْبًا ﴿۱۰۰﴾

نه‌خۆش ده‌که‌ویت و ده‌مریت، هه‌ندی زانی میژووناسیش شه‌لین: ته‌رمه‌که‌یان هیناوه‌ته‌وه بۆشارو‌وچکه‌ی شه‌سکه‌نده‌ریه‌ی لای شاری به‌غداو، له‌وی به‌خاک سپی‌راوه. شه‌م زانیاریه‌م له‌ته‌فسیری نامی به‌ده‌سکاریه‌وه وهرگرتوه.

زولقهرنه‌ین جوو هه‌نا گه‌یشته‌ خۆرنشین:

﴿ ۸۶: حتی إذا بلغ مغرب الشمس ﴾ خۆی وله‌شکه‌ه‌ی که‌وته ری تا گه‌یشته ناوچه‌کانی خورثاوا ﴿ وجدها تغرب فی عین حمة ﴾ وا‌هاته به‌رچاوی خۆر له‌گۆم وکانیاویکی ره‌ش ولیندا ئاوا شه‌بیت ﴿ ووجد عندها قوما ﴾ هه‌رله‌وییشدا گه‌لینکی دل‌ره‌ق وبتپه‌رست وخوانه‌ناسی دی ﴿ قلنا یاذا القرنین ﴾ وتمان: شه‌ی زولقهرنه‌ین! ﴿ إما أن تعذب ﴾ ده‌توانی سزایان به‌دی، شه‌گه‌ر به‌رده‌وام‌بن له‌سه‌ر کوفری خۆیان ﴿ وإما أن تتخذ فیهم حسنا ﴾ ده‌شتوانی رینگه‌یه‌کی چاکیان بۆه‌له‌بژیریت، بانگیان که‌یت بۆلای

ثاوه دانیدا بیون، وه ئەو خەلکە بە دەست دوژمنیکی سەر سەخت بە ناوی یاجوج و ماجوجە وه گیرۆدە بیوون، بۆیه کاتی دەسلەتە کە ی زولقەرنەین یان دیت، خێرا پەنایان پێ بێرد ﴿ ۹۴: قالوا یا ذا القرنین و تیان: ئە ی زولقەرنەین! ﴿ ان یاجوج و ماجوج مفسدون فی الارض ﴿ بە راستی یاجوج و ماجوج لەم ولاتەدا بەد فەرۆ خرابە کارن. بە ئی... ئەمانە لە نەژادا هەر ئادە مزادن، بە لأم سیمایان تیکە و لیکە، هێ وایان هەیه کورته بالایە، هەیانە بالای بەرزە، گەلیکی تالانکەر و درۆ و پیاوکۆژن، هەرچی یان بەرپەلکە و ئی یخۆن: ﴿ عن زینب بنت جحش -رضی الله عنها- قالت: ﴿ استیقظ النبی ﷺ من نومہ وهو محمر وجهه، وهو یقول لا إله إلا الله، ویل للعرب من شر قد اقترب! فتح الیوم من ردم یاجوج و ماجوج مثل هذا وحلق قلت: یا رسول الله ﷺ: أنهلک و فینا الصالحون؟ قال نعم إذا کثر الخبث﴾ خاتوونە زەینب خوا لێی رازی بێت دە لیت: پیغە مەر ﷺ لە خە و بە خە بەر هات، کەرەنگو روخساری سوور هەلگەر ابو! دە یگوت: هاوارو واوە یلا بۆ (عەرەب!) لە وشەر و خرابی و بەد فەرییە لێیانە وە نزیك بۆتە وە، وائە مرۆ دەرگای بەر بەستە کە لە (یاجوج و ماجوج) دەر کێتە وە، وە ک ئەم دوو پەنجە یە (پەنجە گەر وەر، پەنجە ی شایە تومان)، واتە: وە کو ژمارە (۹۰) کە لە لای عەرەب باو بوو وە جوۆر یە یە کترین لە ژمارە ئاگادار کردووە. خاتوو زەینب گوتی: ئاخۆ ئیمەش تیا بچین کە خە لکانی سالح و باشمان لە نیواندا بێت؟! فەر مووی بە ئی هەر کات زینا و فە سادوو خرابە کاری زۆر بوو. (پێشە وائە حمەد). ﴿ فهل نجعل لک خرجا ﴿ ئاخۆ ئە گونجی ئیمە باج و خەر جی و دیار ییە کت بۆ کۆیکە ی نە وە ﴿ علی أن تجعل بیننا و بینهم سدا ﴿ کە لە نیوان ئیمە و ئە وائە بەر بەستێک دروست بکەیت، تا ئە وائە نە وائە شالا و مان بۆ بێنن ﴿ ۹۵: قال ما مکنی فیہ ربی خیر ﴿ زولقەرنەین و تی: ئە و زانیاری و مال و سامان و دارایی و دە سلەتە ی کەر وەر دگارم پێی داوم چاکترە لە وە ی ئیو ئە مە دنی ﴿ فأعینونی بقوة ﴿ سامان پێویست نییە، بە لکو ئیو بە هیزی بازووی خۆتان یار مە تیم بە دن ﴿ أجعل بینکم و بینهم ردما ﴿ ئە و سالا لە نیوان ئیو و ئە وائە بەر بەستێکی ئە ستوور دروست دە کە م ﴿ ۹۶: أتونی زبر الحدید ﴿ دە سالا تە ئاسنی گەر وەر بۆ بێنن و کە لە کە ی بکەن ﴿ حتی إذا ساری بین الصدفین ﴿ ئە وائیش ئاسنیان لە سەر یە ک کە لە کە کرد تا دیواریکی دروست کردو ئە م بە روئە و بەری کێو کە ی پر کرد ﴿ قال انفخوا ﴿ ئە و جا و تی: بە دە وە ریدا ئاگر هە لکە ن و خۆشیکە ن و بیدە مینن ﴿ حتی إذا جعله نارا ﴿ ئە وائیش کارە کە یان ئە نجامدا تا پارچە ئاسنە کان هە موو بوونە ئاگر و سوور بوونە وە ﴿ قال

أتونی افرغ علیه قطرا ﴿ ئینجا و تی: ئیستا مسی قال و تا وە م بۆ بێنن بالە سەر یا بپێژم، ئە وائیش دا واکە یان جیبە جیکردو، ئە میش ئاسنە کە ی گۆشی و بوو بە یە ک پارچە و سە دیک ی قایمی دروست کرد ﴿ ۹۷: فما استطاعوا أن یظہروه ﴿ ئیتر گێرە شیوینە (مفسد) هە کان نە یان توائی سەر کە و نە سەری لە بەر ئە ستووری و بە رزی ﴿ وما استطاعوا له نقبا ﴿ نە شیان توائی لە خوار وە کونی کە ن لە بەر قایمی و مە حکمە مسی ﴿ ۹۸: قال هذا رحمة من ربی ﴿ ئینجا زولقەرنەین و تی: ئە م دە سلەت و بەر بە ستە رحمەت و مپەرە بان ییە ک بوو لە لایە ن پەر وەر دگار مە وە پێی بە خشیوم، ئە گینا ئە و کارە لە توائی مندای نییە ﴿ فإذا جاء وعد ربی جعله دکاء ﴿ ئینجا هەر کاتی بە لئینی بەرە لای بوونیان لە لایە ن پەر وەر دگار مە وە بە جی گە یشت کە کاتی نزیک بوونە وە ی روژی قیامە تە ئە و بەر بە ستە و پیران ئە کات و ئە ی کو تی بە سەر یە کا و وردوخاشی دە کا ﴿ وکان وعد ربی حقا ﴿ خۆ بێ گومانیشە بە لئینی پەر وەر دگاری من راست و دروستە و، هەر وە دی دی.

لە م داستانە میژوو ییە دا:

- ۱) هێج کارێک بێ پەیدا کردنی هۆ و ئە سبابی شیای خۆی ئە نجام بە خش نابێ، وە ک زولقەرنەین پێی هە لسا: (ثم أتبع سببا)... سێ جار قورئان دوویاتی دە کاتە وە.
- ۲) هێج دە و لەت و دە سلە ل تدارێک سەر کە و توو نابیت تاجا کان و خزمە تگوزاران دلخۆش نە کات و؛ لاسارو خرابکارانیش سزا نە دات، واتە: نابێ بە یە ک چا و سەیری هەر دوولا بکات.
- ۳) داوای گران و قورس لە مپیللەت شیای دە و لە تی ئیسلامی نییە.
- ۴) نابێ هێج دە و لە تیک ی دل سۆز لە دا واکار ییە کانی گە ل بێ وە لأم بێت.
- ۵) زولقەرنەین تە نائە تی لە گە ل ئە وائە دا کە لە قسە تی نە ئە گە یشتن خەر ی ک بسو و داخو از ییە کانی وە لأم دانە وە بەر بە ستە کە ی بۆ دروست کردن لە گە ل ئە وە موو ئە زبە تە دا.
- ۶) دروست کردنی ئە منییەت و پاراستنی ولات، یە کە م مەر جە بۆ ژانی ئاسوودە یی، بۆ یە زولقەرنەین ئە وە موو هە و لە ی دا بۆ بە ندر دنی یاجوج و ماجوج تا هیرش نە هیننە سەر ئە و گە ل.
- ۷) هەر وە زی و هاریکاری لە ئە نجامدانی کارە گشتییە کاندە لە ناو جە ما وە ردا خالیکی زۆر گرنگە بۆ پیرۆزی بە دە ست هینان و پاشان بەرگری لی کردنی.
- ۸) رابەری راستە قینە دە بی ئە وە ندە سامان و ماسە دی لا گرنگ

نہی، ہر وہ کو پہ یامبہ رانیش ٹو رہوشہ یان ہہ بوو: (لا أسألكم
 علیہ من أجر).
 (۹) مروّف ہر چہ نندہ دەسلات وھیژی زور لہ بہ رده ستیا بیئت نابئ
 لہ خوبایی ویاخی ببئ.
 (۱۰) ہمووشتیک تہواو دەبئ ودهروات، ٹه گہرچی زوریش قایم

أعینہم فی غطاء عن ذکرى * ئەوانہی چاویان لہ ناو پەردہی
 لیلسی وتاریکیدا قووچاوبوو لہ یادی قورٹانہ کہم و، ئەیان دەویست
 یادی بکن * وکانوا لا یستطیعون سماعا * نہشیاندہ توانی ببیسن
 وخیوان کردبووہ کہ رولال و حەزیان لہ قورٹان نەدە کرد * أفحسب
 الذین کفروا أن یتخذوا عبادی من دونی أولیاء * ناخو کافرو
 بی باوہ ران لایان وایہ وبویان دەچیئە سەر ئە گەر - لەباتی من -
 هەندئ لہ بە نندە کانم بکنە پستیبوان و دۆستی خویان وکە لکیان
 پی دەگە یەنن ولە سزای من رزگاریان دەکەن؟ ۱۹ * إنا اعتدنا جهنم
 للکافرین نزل * با ئەوانە چاک بزائن کہ بی گومان ئیمە دۆزە خمان
 کردۆتە پەزیرایی و مەنزڵگی بی پروایان ولەوی نیشتە جئ دەبن.

کئ زۆتر زیانی پی دەگا لہ کردووه کانیدا:

۱۰۳: قل هل ننبئکم بالأخسرین أعمالا * بئئئ ئەی
 موحمەد ﷺ: ۱! ئایا پیئان بلیم: زیانبارترین کەس لای خوا
 کئیە؟ ۱۰۴: الذین ضل سەعہم فی الحیاة الدنیا * ئەوانەن
 کە هەول و تیکۆشانە کانیان لەم ژیانی دونیادا بە هەوانتەو بی
 ناوہرۆک دەرچوو، چونکە بی پروابوون و هەرچیشیان کرد بی لیبیان
 وەر نەگیراوه. (تەبەری) دەلئت: ئەم هەرەشە یە تەواوی خە لکانی
 بیدەچی و، خاوەن بیرووباوہرە گەندەل و چەواشە کاریەکان
 دەگریئەوہ. * وھم یحسبون أنهم یحسنون صنعا * لەگەل
 ئەویشدا لایان وایە کاریکی شیاوو شایستە یان ئەنجام داوہ،
 خویان نەزان کرد کە: ناکارچاکی لەگەل کوفرو بی پرواییدا کە لکی
 نابئ ۱۰۵: أولئک الذین کفروا بأیات ربہم ولقائہ * ئەوانە
 کە سانیکن کە بە ئایە تەکانی پەروەردگاریان و بە گەیشتنی دیداری
 ئەو لە دوارۆژدا کافرو بی باوہر بوون * فحبطت أعمالہم * ئینجا
 لەبەر ئەوہ کردوہ کانیان نابوودو بووچەل بووہ * فلا نقیم لہم
 یوم القیامۃ وزنا * ئینجا ئیمەش لە روژی قیامە تدا ہیچ تەرازوو
 میزانیکی سەنگینیان بو دانانیین. (واتە: ہیچ نرخ و بایە خیکیان
 نابئ). (عن أبی ہریرہ ﷺ) قال: قال رسول اللہ ﷺ: ((إنه لیأتی
 الرجل العظیم السمین یوم القیامۃ، لا یزن عند اللہ جناح بعوضۃ، وقال:
 اقرؤا إن شئتم: ((فلا نقیم لہم یوم القیامۃ وزنا)). (متفق علیہ!!)
 ۱۰۶: ذلک جزاؤہم جہنم * ناگسری دۆزەخ ئەوہ تۆلە یان بی
 * بما کفروا واتخذوا آیاتی ورسلی ہزوا * لەبەر بی پروایی
 وگالئە کردونیان بە ئایەت و بە پە یامبہ رانی من.

قَالَ هَذَا رَحْمَةً مِنِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَمَلًا ۚ دَلَّاهُ ۚ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي
 حَقًّا ﴿۹۹﴾ وَتَرَكَنا بَعْضَهُم يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ
 فَجَمَعْتَهُم جَمْعًا ﴿۱۰۰﴾ وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِّلْكَافِرِينَ عَرْضًا ﴿۱۰۱﴾
 الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَن ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ
 سَمْعًا ﴿۱۰۲﴾ فَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَن يَسْتَجِدُّوا عِبَادِي مِن دُونِي
 أَوْلِيَاءَ ۚ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِّلْكَافِرِينَ نَزْلًا ﴿۱۰۳﴾ قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُم بِالْأَخْسَرِينَ
 أَعْمَالًا ﴿۱۰۴﴾ الَّذِينَ ضَلَّ سَعِيهُمُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ
 يُحْسِنُونَ صُنْعًا ﴿۱۰۵﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ
 فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزَنًا ﴿۱۰۶﴾ ذَٰلِكَ جزاؤُهُمْ
 جَهَنَّمَ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا ﴿۱۰۷﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا
 وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزْلًا ﴿۱۰۸﴾ خَالِدِينَ
 فِيهَا لَا يَدْخُلُونَ فِيهَا جُولًا ﴿۱۰۹﴾ قُلْ لَوْ كُنَّا الْبَحْرُ مِدَادًا لَّكُنَّتُ رَبِّي
 لِنُؤَدَّ الْبَحْرَ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ ۚ كُنْتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْتُم بِمِثْلِ مَدَدِ الْبَحْرِ
 إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَحْدَ فَنَكانَ رُحُوا
 لِقَاءَ رَبِّهِ ۚ فليعمل عملًا صالحًا ولا يشرك بعبادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿۱۱۰﴾

و مەحکەم بیئت، کە وایوو لە پینکە وە نانی سامان و دارایی و دەسلاتدا
 دەبی هوشیار بین.
 ۹۹: * وترکنا بَعْضَهُم یومئذ یموج فی بعض * وە لە و روژە
 بە دواوہ وازمان لی هینان تاوہ کو شە پۆل ئە دەن و بە یە کدا دین وە ک
 شە پۆلی دەریا، یاخود وازمان لی هینان بوئە و روژە ی کە بە رەستە کە
 دەشکیت، ئەوانیش بە پە لە و بە کۆمەل دینە دەری، کە ئەویش
 یە کیکە لە نیشانەکانی روژی قیامەت. * ونفخ فی الصور فجمعناهم
 جمعاً * لەوہ دوا لە نەفخە ی دووہ مەدا فوو بە شە بیووردا ئە کری
 وە موو کۆ ئە کە یەوہ بو حیساب و کیتاب.

دۆزەخ لەبەر دەم خوانە ناساندا رادە نری:

۱۰۰: * وعرضنا جہنم یومئذ للکافرین عرضاً * وە لە روژە دا
 دۆزەخ بە شییوہ یە کی زور قورس و نارەحەت بو کافرو بی پروایان
 دەخە یە روو و هەمووشیانی تی دەخە یسن ۱۰۱: الذین کانت

پداستی موسلمانە سالجەکان:

۱۰۷: إن الذین آمنوا وعملوا الصالحات * بی گومان ئەوانە ی

سورەى (مەريەم) ھ

مەككەيىيە (۹۸) نايەت

بەناوى خواى بەخشندەى مېھريەن

ئەم سورەتەش ھەربۇ چەسپاندنى يەكتاپەرستى وزيىندووويونەووە پاداشت وتۆلەيه، دەشتوانين كورتتر بليين كە: ھەموو تەوەرەكەى تەوھيدو بىروا بوونە بەبوون وتاك وتەنيايى خواى گەورە.. پەپرەوو پىرۇگرامى رىنگاويرىيازى راستان و گومرايان.

* داستانى ھەندى لە پەيامبەران ۋەكو (زەكەريا) ۋ (يەحيا) كورى ۋ (موسا).. (عليهم الصلاة والسلام) دىنى ۋ ھەرلەويشەو دەست يى دەكات.

* پىروداۋە مېزۇوييەكەى خاتوو (مەريەم) ۋ عىساي كورى دەگىرپتەو، چۈنكە ويىستى خوا ۋابوو كە ئەو مۇعجىزە گەورەيە روويدات بە لە داىكىبونى عىسا ﷺ بى ھىچ جۇرە پەيوەندىيەكى نىرو مېيى! بى ئەوئى مەريەم مېرد بكات، بۇيە بىي دەلئىن: (مريم العزراء).

* لەپاشان باسى (ئىبراھىم) لەگەل باوكيدا دىت، ئىنجا نىرخاندن و رىزدانان بۇ ئەم پەيامبەرە بەرپىزانە: (ئىسحاق، يەعقوب، موسا، ھاروون، ئىسماعىل، ئىدريس، نوح) -سەلامى خوايان لەسەرىت- دەشتوانين بليين: دوولەسەرسىتى سورەتەكە باسى ئەمانەيە، ئەلبەتە مەبەستىش لەو ەراگەياندىنى ئەوراستىيە كە ھەموو پەيامبەران ھەر يەك كارى سەرەككيان بوو، ئەويش يەكتاپەرستى ۋ دووركەوتنەوئەيە لەھەر ھاوبەش ۋ بىرپاردانىك، بەدەر لە شەرىعەتەكەى خوا.

* چەند دىمەنىكى رۇزى قىامەت دىنىت، كە چۇن تاوانبارە بى باوەرەكان بەدەورى جەھەننەمدا لەسەر ئەزىنۇ كەوتوون ۋ چاۋەرۋانن فرى بدىنە ناويەو.

* كۇتايىشى دىت بەدوور راگرتنى خواى گەورە لە ھەر جۇرە ھاوبەشيك: مندال.. ھتد. ۋە بە توندترين شىۋە بەگىز ھاوبەشدانەراندا دەروا بەھىزترين بەلگەيان بۇ دىنىتەو، لەسەر بى شەرىكى خوا.

* ناويشى سورەى (مەريەم) سە، لەبەرئەو ە تا دونيادونيا بىت ئەوداستانە سەرسۇرھىنەرە ھەر شكۇمەند بىت ۋ بوتىتەو، مندالىك لەداىكىبوو بە بى باوك!! پاشان بۇ پاكانىەى داىكەكەى لەلانك ۋ بىشكەدا بىتە گىفتوگۇو قسەو باس كە ئەمىش دىسانەو ۋ رووداويكى سەيرترە مۇقەكان گىشت ۋاقيان ۋردەمىنى لەبەرامبەريەو، ئەگەر

ئىمان ۋ باوەرپان ھىناو، كىرەوى چاكىيان ئەنجام دا * كانت لەم جنات الفردوس نزل * ھەر لەزووۋە باخەكانى فىردەوسمان كىرۇتە جىنى پەزىرايىيان. (عن عبادة بن الصامت * أن رسول الله ﷺ قال: ((الجنة مائة درجة، ما بين كل درجتين كما بين السماء والأرض، أعلاها الفردوس، ومنها تفجر أنهار الجنة الأربعة، فإذا سألتهم الله فاسألوا الفردوس)). وتحوه عن أبي هريرة ومعاذ بن جبل وغيرهم من الصحابة). (متفق عليه). بەھەشت سەد پەلەيە، دوورى ھەر يەككىيان لەيەكەى بەقەد دوورى ئاسمان ۋ زەمىنە لەيەكتر، مەزىن ۋ بىلدترىان باخاتى (فىردەوس) سە، ھەرچوار جۇبارە كانى بەھەشتىش ھەرلەوى ھەلدەقولئىن، ئەوسا ھەركات ئىۋە داواتان لەخوا كىرد، فىردەوسى لىبخوازن.

* ۱۰۸: خالد بن قيس * بەھەتە تايىش لەويىدا ئەمىننەو ۋە زىيانان تىيدا نەبراۋەيە * لا يبعون عنها حولا * ھەرگىز بىزار نابن ۋ بۇ خۇشيان داۋاى جى گۇركى ناكەن ۋ، قەتىش پىيان خۇش نىيە لىدەرچن.

ۋ شەكەنى خوا تەواۋ نابن، ئەر دەرياكانىش بىنە مەرەكەف:

* ۱۰۹: قل لو كان البحر مدادا لكلمات ربي * پىيان بلى: ئەگەر بۇ نووسىنى ۋ شەكەنى پەروەردگارم دەريا گىشت مەرەكەف بى تا ھىكەت ۋ نەھىيەكانى ئەويان پى بنووسرى * لىفد البحر قبل أن تنفد كلمات ربي * پىش لەكۇتايى ھىنانى ۋ تەو بىرپارەكانى پەروەردگارم دەريا ھەموو ھەلدەچۇرى * ولو جئنا مثله مددا * ئەگەرچى ئەوئەندەى تىرىشيان فرىاخەن بۇكۇمەككيان، ھىشتا ھەركۇتاييان نايەت.

موحەممەد ئادەمزا دەو، خواش ھەريەكە:

* ۱۱۰: قل إنما أنا بشر مثلكم بوحى إلى * پىيان بلى ئەى پىغەمبەر! ﷺ منىش تەنھا ھەرمۇقنىم ۋەك ئىۋە، ۋەھىم بۇ دەكردى كە: * إنما إلهكم إله واحد * بلىم بەراستى تەنيا يەكخوۋ پەرستراۋ ھەيە، تەنھا خوۋ پەرستراۋىكى يەكتايە * فمن كان يرجوا لقاء ربه * ئىنجا ھەركەسىك لەئىۋە ئومىدى بەگەيشتنى دىدارى پەروەردگارى خۇى ھەبى لەدوارۇزدا * فليعمل عملا صالحا * با كارى چاك ۋ كىرەوئەى دروست ئەنجام بدات * ولا يشرك بعبادة ربه أحدا * ۋە لە پەرستنى پەروەردگارى خۇيدا ھىچ كەسىك نەكاتە ھاوتوا ھاوبەشىى ۋ رووپامايى نەكات، چۈنكە خوا تەنھا دلسۇزى ۋ ئىخلاص ۋ ەرتەگىرى، نەرىياۋ رووپامايى ۋ شىرك ۋ ھاوبەشدانان.

خو نهدن به دهنه و ه.

دهسا سلاو له مهریم و کوره که می (واته: عیسا) **الطیبا** تا روژی
دوایی دی، دها هر به رزو شکومه ند بیت پله ی ژنانی داوینپاک
وسه ریلند وهک به رزی و بلندی کیوه کانی کوردستان.
به شیوه به دست پی ده کات: **بسم الله الرحمن الرحیم** * ۱:

تروسکه می دی **﴿** ولم أكن بدعائك ربى شقياً **﴾** پهروه دگارم! تا
بو مه به سته کاتم لیت پارامه وه، هرگیز دلشکاوو بی هیوا نه بووم،
واته: ئیستایش لوتفت ببی له گه لم **﴿** ۵ **﴾**: وانی خفت الموالی
من ورائی **﴿** و به راستی من له دواى خؤم له هؤزو عه شیرت
وخزمانم نیگه رانم، که وهک پیویست نه زانن ریز له په یامبه ریتی
و زانست بگرن **﴿** و کانت امرأتی عاقراً **﴾** و خوشت تا کاداری
و چاک ده زانیت که هاوسه ره که یشم نه زؤکه **﴿** فهب لی من لدنک
ولیا **﴾** دهسا تو له گه له نه وه یشدا له میهره بانی خوت، نهک به پنی
باوونه ریت مندالکی چاکم پی بیه خشه، تا ببی به جیگه دارم و ریز
له و خانه واده و مقامه بگری **﴿** ۶ **﴾**: برثنی و برث من آل یعقوب
و میراتی من و خانه دانی یه عقوب و هرگری و بیته جینشیمان و،
ئیش و کاره کانی بگریته دست. جا قسه ی راست له م جیگه دا
نه و به که: مه به ست به و میراته له زه که رای بگری، میراتی
پیغه مبه رایه تیبه، نهک میراتی مال و دارایی، چونکه پیغه مبه
﴿ فهرمووبه تی: ((إنا مفسر الأنبياء لا نورت، ما تركناه صدقة))
واته: هرگیز میرات له ئیمه ی ده سته ی پیغه مبه ران ناگیردری
و، هر جیمان پاش خؤمان به جی هیشت ده بیته خیزو سه ده قهو
ده دیتنه (بیت المال) ی موسلمانان / (بوخاری: فی الفرائض
(۶۲۲۷)). و ده فهرموی: ((إن العلماء ورثة الأنبياء لم یورثوا دینارا
ولادهما ورتوا العلم)) واته: بی گو مانه که گشت زانایان میرانگرو
جینشینی پیغه مبه رانن، دیاره که پیغه مبه رانیش دینارو دره میان
وه پاش نه که موتوه، به لکو زانست و زانایان و پاش خستوه.
(ته بووداود (۳۶۴۱)). وه هروه ها له ته فسیری ثابته تی: (و ورث
سلیمان داوود) دا، زاناکان به ده ره له زانایانی شیعه هه مان رایان
هه به **﴿** واجعله رب رضیا **﴾** ئه ی پهروه دگاری من! هیوامه
خوت و به نده چاکه کانت له کردارو هه لسوکه وتی رازی بن.



که عص **﴿** ثم پینج بیته: (کاف، ها، یا، عین، صاد) هیمای
ئیمجازی قورئانن، ههروهک له چهنه جیبه کدا باس کرا.

زه که ریا هانا ده بانه بهر پهروه رینی:

خو ادعا که می زه که رای قه بول کردو یه حیای پی به خشی:
له م چهنه ئایه ته دا خوای دلؤقان، وهلامی زه که ریا ده داته وه و
ده فهرموی: **﴿** ۷ **﴾**: یا زکریا إنا نبشرك بغلام **﴿** ئه ی زه که ریا!
به راستی ئیمه مژه دی کوریکت ده ده پنی **﴿** اسمه یحیی **﴾** ناوی
یه حیایه **﴿** لم نجعل له من قبل سمیا **﴾** که به ره لو، ناوی وانه بووه و
که سمان هاوناوی ئه و نه کردوه **﴿** ۸ **﴾**: قال رب أنى يكون لى غلام **﴿**
زه که ریا له خو شیا گوتی: پهروه دگارم! جا کوا له م تمه نه دا من
کورم ده بی **﴿** و کانت امرأتى عاقراً **﴾** و ئه که شم نه زؤکه **﴿** وقد
بلغت من الکبر عتیا **﴾** و خویشم له بهر پیری که له لام وجومگه کانی
له شم ته واو لاوازن و ئوفاده بووم. ته فسیره کان ده لین: تمه منی

﴿ ۲ **﴾**: ذکر رحمة ربک عبده زکریا **﴿** ثم باسه یادی ره حمهت
و میهره بانی پهروه دگاری تویه ئه ی موحه مه ده! ده رباره ی
(زه که ریا) به نده ی خوی **﴿** ۳ **﴾**: إذ نادى ربه نداء خفياً **﴿** ئه و ده مه که
زور به هیواش وله سه رخؤو زور به ویل و به نه ده به وه له میحرابه که می
خویدا هاناوهاواری له پهروه دگاری خوی کرد به ده نگیکی نرم
ونه وی، تاخزم وکس وکاری نه زانن و، پیش هه موو شتیکیش
خو حه زی له نارامی و له سه رخویه **﴿** ۴ **﴾**: قال رب انى وهن
العظم منى **﴿** گوتی: ئه ی پهروه دگارم! به راستی خوت چاک
ده زانی که من پیشه و ئیسه که کاتم سیس و لاوازیوون و هیروپیژم نه ماوه
﴿ واشتعل الرأس شیباً **﴾** و هه موو سه ریشم له بهر پیری شو له و

زهکریا نه و حمله (۱۲۰) سال بوو و، تمه منی خیزانه کیشی (۹۸) سال! ۹: قال کذلک ۰ په یامهینه کهی خوا گوتی؛ بریار تاوایه پیم گوتی ۰ قال ربک هو علی هین ۰ په روهردگار پشت دهر موی: سهری سورنه مینتی، چونکه شم کاره لای من زور ناسانه ۰ وقد خلقتک من قبل ولم تک شیئا ۰ خو له پیش یه حیاشدا خوتم هه له نه بیون دروست کردو هیچ شتی نه بیوویت، واته: هه وهکو تو م له نه بیون هوه به دی هینا، هه رتاواش ده توانم (یه حیات) بو به دی بیتم ۰ ۱۰: قال رب اجعل لی آیه ۰ زهکریا بو دنلیایی خوی گوتی: نهی په روهردگارم! بو زک پر بیونی هاوسه ره کهم نیشانه یه کم بو به دی بیتم ۰ قال آیتک ألا تکلم الناس ثلاث لیل سویا ۰ خوا فرموی: نیشانه و به لگه ی هاتنه دی نه و موزده یه نه و یه تا سنی شهوان و سنی روزان بی نه وه هیچ وه یه کت هه بی ناتوانی قسه له گه له خه لکدا بکهیت ۰ ۱۱: فخرج علی قومه من المحراب ۰ جا دوا ی نه و کاره ساته به دنلیایی هه که وه له میحرابی نویزه که یه وه چوه دهر وه و رووی کرده هوزو پهیره و که رانی خوی (میحراب) هه ندی نه لین: له (حرب) هوه و هر گنیراوه، وه ک بلینی: پیای (میحراب) هه میشه له گه له شه یقان و هه واو نازوودا له جه نگایه هه ندی دیکه نه لین: له (حهره ب) هوه هاتوه: وه ک بلینیت: پیای میحراب هه میشه خه سته و ماندوه! ۰ فأوحی إلیهم أن سبحوا بکرة وعشیا ۰ به هیما و نامازه پنی گوتن له به رامبه ر به خشه کانی خواوه به یانیان و نیواران هه ر ته سیباحتی خوا بلین و، خه ریکی ویردو نه و راد بن.

که له دایک بیوه ۰ و یوم یسوت ۰ و روژی دهر می ۰ و یوم یبعث حیا ۰ و روژ نیکیش زیندوو نه کریته وه وه هه لده ستی.

مهریه و له دایک بیونی عیسا:

۱۶: واذکر فی الکتاب مریم ۰ له م قورنانه دا باس و یادی

يَتَّبِعْنِ مِنْ حَيْثُ خُذْنَ اَلْكِتَابَ بِعَفْوٍ وَاِنَّنَا لَمَلَكٌ صَبِيحًا ﴿١٣﴾
وَحَنَانًا مِّنْ لَّدُنَّا وَرَكُوعًا ﴿١٤﴾ وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَكَمُمُ
يَكُنْ جَبَارًا عَصِيًّا ﴿١٥﴾ وَسَلَّمْ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ
وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ﴿١٦﴾ وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ اتَّيَدَتْ
مِنْ اٰهْلِهَا مَكَانًا شَرْفِيًّا ﴿١٧﴾ فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا
فَاَرْسَلْنَا اِلَيْهَا رُوْحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ﴿١٨﴾ قَالَتْ اِنِّي
اَعُوذُ بِالرَّحْمٰنِ مِنْكَ اِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ﴿١٩﴾ قَالَ اِنَّمَا اَنَا رَسُوْلٌ
رَّبِّكَ لِاَتْلُوَ عَلَيْكَ اٰيَاتِ رَبِّكَ وَلِتُنَبِّئَهُنَّ اَلَّذِيْنَ
كُنَّ يَكْفُرْنَ بِالْحَقِّ ﴿٢٠﴾ قَالَتْ اِنِّي كُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٢١﴾
قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلِيٌّ هَيْنَ وَرُبَّمَا تَتَّخِذُ الْوُجُوْهَ
مِنْ دُوْنِهَا سَبْعًا مِّنْ دُوْنِهَا سَبْعًا مِّنْ دُوْنِهَا سَبْعًا ﴿٢٢﴾
فَاَتَتْهَا بِهَا رُوْحًا مِّنْ رَّبِّهَا فَوَسَّوْا لَهَا الْوَجْهَ الْيَسِيْرَ ﴿٢٣﴾
فَاَتَتْهَا بِهَا رُوْحًا مِّنْ رَّبِّهَا فَوَسَّوْا لَهَا الْوَجْهَ الْيَسِيْرَ ﴿٢٤﴾
فَاَتَتْهَا بِهَا رُوْحًا مِّنْ رَّبِّهَا فَوَسَّوْا لَهَا الْوَجْهَ الْيَسِيْرَ ﴿٢٥﴾

(مهریه) یش بکه، له م باسه دا داستانیکی سه رسورهینه ر ده بیسیت! ۰ إذ اتبذت من أهلها مکانا شرقیا ۰ کاتی دوور له کهس و کاری که ناری گرت و جیگایه کی خوره لاتی بو خوی هه لیزارد بو خوا به رستی، واته: له به شی خوره لاتی قودسدا ۰ ۱۷: فاتخذت من دونهم حجابا ۰ له نیوان خوی و نه واندا په رده یه کی دانا تا چاکتر بتوانی خوا به رستی بکات ۰ فارسنا إلیها روحنا ۰ نیمه یش روچی خو مان (جو به نه یل) ناره لای ۰ فتمثل لها بشرا سویا ۰ نهوسا له سیمای پیای و یکدا نه ک له شیوه ی فریشته دا خوی نیشاند او هاته به رچاوی تا نه ترسی و کاره که ی لاقورس نه بیتم ۰ ۱۸: قالت إني أعوذ بالرحمن منك ۰ کاتی که چاوی پی کهوت ترسا خراپه کار بیت بویه گوتی: به راستی من په نا ده به مه بهر خوی به به زه یی له زهره رو زیانی تو ۰ إن كنت تقیا ۰ دهسا نه گه ر تو که سیکی خو پاریزو له خوا ترسبیت لیمه وه نزیک مه به ۰ ۱۹: قال إنما أنا رسول ربك ۰ جو به نه یل وتی:

په سنی یه حیوا له دایک بیونی:

هه رکه یه حیا له دایک بوو و، پاشان گه و ره بووو گه یشته نه و تمه نه ی که فرمانی پیغه مبه ریتی پی بدری، پیمان گوت: ۰ ۱۲: یا حی خذ الکتاب بقوة ۰ نهی یه حیا! به هه رچی تواناته نه و نامه ی ته و راته بگه ره کار و ره فتاری پی بکه ۰ و آتیه الحکم صیا ۰ و هیشتا هه ر زاړوو مندال بوو، بیر تیزی و زرنگی و کار زانیان پی به خشی بو تیگه شتنی ثابین ۰ ۱۳: وحنانا من لدنا و رکاة ۰ له گه له دل سوژی و پاکزی له لایه ن خو مانه وه وله کرداری ناپه سندی ش پاکمان کرده وه و دوور مان خسته وه ۰ و کان تقیا ۰ وه که سیکی له خواترس و پاریزگاریش بوو، هه رگیز بو کاری خراپه بیر نه نه کرده وه ۰ ۱۴: ویرا برالدیه ۰ وه له گه له باوک و دایکیشیا چاک رهفتار و جوان گوفتار بوو ۰ ولم یکن جبارا عصیا ۰ هه رگیز ده عیه بازو یاخی و سه رینچی که ر نه بوو به رامبه ر فرمانه کانی خوا ۰ ۱۵: و سلام علیه یوم ولد ۰ دروو دوسلاوی لی بی روژی

۲۶: فکلی واشربی وقری عینا * لهو فهریکه خورمایه بخوو
 لهو ئاوهیش بخورهوه، دهروونت ئاسووده بی * فاما ترین من
 البشر أهدا * ئینجا هر که سیکیش دی و پرسیاری ئهم منداله ی
 ئی کردی * فقولی اینی نذرت للرحمن صوما * به هیماو ئامازه بیژه
 پیی: به راستی من بو خوای به بهزه بیی بریاری بیی دهنگیم داوه
 نه زرم کردوه * فلن أکلم الیوم إنسیا * که نه مرؤ له گهل هیچ
 که سیکدا قسه نه کم، ئهو کورهش خوی گفتوگوتان له گهل ده کاو
 وه لامتان ده داته وه.

مندالی بوو و هیئایه وه لای خرمان و کهوتنه جهوت و چیره:

۲۷: فأتت به قومها تحمله * ئینجا مهریه م ملی راکیشا بو
 فرمانی خواو هاته وه بو لای خزم و کهس و کارو دؤستانی و،
 مندالیکیش به باوه شهیه وه بوو! * قالوا یا مریم لقد جنت سبحنا
 فریا * که ئه وه بیان دیت هه موو به سه رسورمانه وه گوتیان:
 مهریه! به راستی کاریکی سهیر و سه مه ره و ئاپرو بهرت نه نجام داوه
 ۲۸: یا أخت هارون ماکان أبوک امرأ سوء * ئهی خوشکی
 هاروون! ئهی شه وه ی له سه لآحه تدا له هاروون ده چیت! خو تو،
 نه باوکت پیاویکی خراپکار بوو * وما کانت أمک بغیا * و
 نه دایکیشت به دکارو و داوین پیس بوو، ئهی ئیتر ئهم منداله ت
 له کوئی هیئا؟ * ۲۹: فأشارت إلیه * مهریه میش هیچی نه گوت:
 به لکو ئامازه ی بو عیسا کرد، واته: له گهل ئه ودا قسه بکن
 و شه وه لامتان بداته وه * قالوا کیف نکلم من کان فی السهد
 صیا * ئه وانیش به سه رسورمانیکه وه وتیان: جا چوون ئیته له گهل
 مندالیکی ساوای نیولانک و سه ربیشکه دا قسه بکهین؟ ئهم لاقرتی
 وگالته چه چییه؟ * ۳۰: قال اینی عبدالله * له ناکاو عیسا هاته
 گفتو وتی: به لی من به نده ی خوام، به ده سه لاتی خوی بی باوک
 دروستی کردووم * آتانی الکتاب وجعلنی نبیا * نامه ی بیی ئه داو
 ده شکاته په یامبه ر * ۳۱: وجعلنی مبارکا اینما کنت * له
 هر جیگایه کیشدا بیم پیروزم ده کا * و أوصانی بالصلاة والزکاة
 ما دمت حیا * رایشی سپاردووم هه تا ماوم نویتز بکه م و زه کات
 بدم * ۳۲: ویرا بوالدتی * و چاکه کار وگویی له مستی دایکیشم
 بم * ولم يجعلنی جبارا شقبا * نه شی کردووم به زورداریکی ملهور
 * ۳۳: والسلام علی یوم ولدت و یوم أموت و یوم أبعث حیا *
 وه سلاوو درودی خوام له سه ربی، روژی له دایک بووم و، روژی که
 نه رم و، روژیکیش زیندوو ئه کریمه وه.

مه ترسه به راستی من تنها هر ره وانه کراوی په روه ردگاری تو م
 ئهو که سه نیم لئی ته ترسیت * لأهب لک غلاما زکیا * هاتووم
 به فرمانی خوا کوریکی چاک و پاکت پی بیه خشم * ۲۰: قالت
 انسی بکون لی غلام * مهریه وتی: جا من چوون کورم ئه بی؟!
 * ولم بمسسنی بشر * که تا ئیستا شوم نه کردوه و هیچ که سیک
 دهستی لی نه داوم * ولم اک بغیا * و هر گیز که سیک داوین
 پیسیش نه بووم * قال کذلک * جو بریل وتی: بریار به م شیوه یه
 ۲۱: قال ربک هو علی هین * و په روه ردگاری تو فه رموویه:
 ئهم کاره به خشینی مندال بی شوو کردن بو من ئاسانه * ولنجعله
 آیه للناس * بو شه وه ی بیکینه ئایهت و نیشانه یه ک بو مه ردوم
 له سه ر ده سه لاتی خو م * ورحمة منا * چاکه و میهره بانیه کیش
 بیته له ئیته وه، چوونکه ئهو منداله ده که مه په یامبه رو ری نیشاندەر
 * وکان امرأ مقضیا * ئهم مه سه له یه ش بریاریکی براوه یه و هر
 پیش دی، به هیچ شیوه یه ک ناگوری و قسه ی ناوی.

مندال له نۆلی مهریه مدا دروست بوو:

۲۲: فحملته فانتبذت به مکانا قصیا * به لی دوا ی وتووێژه که ی
 جو بریل، مهریه م خوی دایه دهستی فه زای خوا و، جو بریلش به
 فرمانی خوا فووی پیا کردو ده ست به جی سکی پر بوو به و کۆریه
 پاک و چاکه یه، ئینجا له (بیت المقدس) که هیشتا منداله که له سکیا
 بوو به غه م و په ژاره یه کی زوره وه خوی گه یانده شوینیکی دوور،
 نه وه ک تانه وته شه ری لی بدهن و تو مه تباری بکن * ۲۳: فأجاءها
 المخاض إلی جذع النخلة * ئینجا ژانی مندالیوون گرتی و بریدییه
 لای بنه دارخورمایه ک، تا له کاتی مندالیووندا لئی بخواو، پالیشی
 پیوه بدات * قالت یا لیتی مت قبل هذا * ئه وسا له بهر په ریشانی
 وحه یاو شه رمی خوی گوتی: خو زگایه پیش ئهم رووداوه مردبام
 * وکنت نسیا منسیا * و به یه کجاری له بیر بچوومایه وه، هر گیز
 یاس نه کرابام * ۲۴: فناداها من تحتها * جا ئهو منداله که له
 داوینسی به رو بوو بانگی له مهریه م کردو وتی: دایه گیان! * ألا
 تحزنی * دل زویر مه به و خه فه ت مه خو به م رووداوه * قد جعل ربک
 تحتک سریا * بی گومان په روه ردگارت لوتفی له گهل کردوویت و
 له خوار پیته وه جوگه ئاویکی باشی پیک هیئا * ۲۵: وهزی إلیک
 بجزع النخلة * وه نیشانه یه کی تری پایه به رزیت لای خوا شه وه یه:
 لقی ئهو کۆت ره دارخوما وشکه یه بهه ژینه * تساقط علیک
 رطباً جینا * فه ریکه خورمای ته رو تازه پیکه یشتووت به سه ردا
 ده وه رینی، چه نده ئاره زوو ئه که یته بخو، که واته هر ئهو که سه
 که ئهم کارانه ت بو ئه کا ئه شتوانی به نا ئاسایی مندالت پی بدات

قسهی راست: عیسا بهندهی خوایه:

۳۴: ذلک عیسی ابن مریم * شو وه سفکراوه بهم سیفه تانه عیسیای کوری مهریه م بوو * قول الحق الذی فیه یمترون * قسهی راستیش دهر باره ی شو همر نه مه یه ، که چی شو ان تیایدا به دگومان و دوودلن ، نه وه ته (نه سارا) به نه قامی و بی به لگه ده لئین : کوری خوایه ! جووله که کانیش ده لئین : له داوین پیسی په یدا بووه * ۳۵ : ما کان لله ان یتخذ من ولد * خو هر گیز بو خوا ناوه شیته وه مندالی هه بی ، چونکه مندال له گه ل خوایه تیدا ناگونجیت * سحانه * خوا پاکه و بیخه وشه له وهی شو انه ده یلین * اذا قضی امرا * ده سه لاتداریکی وایه ، هه رکه ویستی بریاری کاری بدا * فانما یقول نه کن فیکون * تنها هه رته وهنده ی دهوی پی پی بلئی : بهه ! شویش ده ست به چی ده بی و ، پیویست به به کار هیفانی هوو سه به ب نیبه ، هه تا سه له شیوه ی له دایکبوونی عیسا بگریته وه ، وه کو خویشی له سووره تیکی تر دا ده فرموی : (ان مثل عیسی عندالله کمثل آدم خلقه من تراب ثم قال لکن فیکون) ۵۹/۳ * ۳۶ : وان الله ربی وربکم فاعبدوه * بی گومان بن هه ر خوایه په هور دگاری من و ، په روه دگاری شووش ، که وا بوو هه ر به تنیا شو و په رستن و هاوتا و هاوهلی بو دامه نین * هذا صراط مستقیم * هه رته همیشه ریگاو ریپازی راست و دروست که من وه سیه تم بو کردن ، ده سا شووش به رده وام له سه ری بچن * ۳۷ : فاختلف الاحزاب من بینهم * که چی له گه ل شو وه یشدا هه ردوای عیسا هیندی له و گروپ و ده ستانه له نیوان خویندا سه باره ت به عیسا نا کوکی و دووده نگی و راو بو چوونی جیاوازیان بوو . هه یان بوو پی پی و ابوو عیسا کوری خوایه ! هه یشبوو شه یوت : له داوین پیسی په یدا بووه !

عیسا کوری مهریه مه و خوی کارزان پی پی به خشیه وه * فویل للذین کفروا من مشهد یوم عظیم * ده سا شاهو ناله و سزا بو شو که سانه یه که به حیساب و کیتابی روزه گه وره و سه خته که ی قیامت کافرو بی بیوان . (عوپاده ی کوری سامیت) ده لئیت پیغه مبه ر فرموی : ((من شهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له ، و ان محمدا عبده و

فکل و اشرب و قری عیناً فاما ترین من البشر احداً فقول
 ابي نذرت للرحمن صوما فلان اکلیم الیوم انیساً ۳۱
 فانت به قومها تحمله قالوا بصریم لقد جنت شیئاً
 فزی ۳۲ و تاخت هنرون ما کان اولک امراً سووم و ما کانت
 امک بیفا ۳۳ ف اشارت الیه قالوا کیف تکلم من کان فی
 المهد صیباً ۳۴ قال ابی عبد الله ان اتنی الکتب و جعلنی
 نبیا ۳۵ و جعلنی مبارکاً ان ما کنت و اوصنی بالصلوة
 و الزکوة ما دمت حیا ۳۶ و صرا بوالذی و لم یجعلنی
 جباراً شیئاً ۳۷ و اسلم علی یوم و لدت و یوم اموت
 و یوم ابعث حیا ۳۸ ذلک عیسی ابن مریم قولک الحق
 الذی فیه یتدرون ۳۹ ما کان لله ان یتخذ من ولد و لیسبحنه
 اذا قضی امراً فانما یقول له کن فیکون ۴۰ و ان الله ربی و ربکم
 فاعبدوه هذا صراط مستقیم ۴۱ فاختلف الاحزاب من
 بینهم فویل للذین کفروا من مشهد یوم عظیم ۴۲ اسمع یوم
 و ابصر یوم یا توننا لکن الظالمون الیوم فی ضلال مبین ۴۳

رسوله ، و ان عیسی عبد الله و رسوله و کلمته القاها الی مریم و روح منه ، و ان الجنة حق ، و النار حق ، ادخله الله الجنة علی ماکان من العمل)) (بوخاری ۵۷/۶) ، واته : هه رکه سی شاید ی بدا که : خوا تا ک و ته نیایه و ، موحه ممد به نده و پیغه مبه ری خوایه و ، (عیسا) ش هه ر به نده و پیغه مبه ری خوایه و ، به وشه و فرمانی شو بووه و ، هاویشتوویه بو مهریه م و ، روچی خوایه و به فرمانی شو بووه و ، بشلیت به هه شت راسته و ، ناگری دوزه خ راسته ، شو خوا ده بیاته به هه شته وه ، ثیتر کار و کرده ی هه رجور بووی * ۳۸ : اسمع بهم و ابصر یوم یا توننا * ته گه ر چی شو انه شه مره له دونیادا هه ق و راستیه کان نابین ، به لام شو روزه که دینه لامان ، زور چاک ده بیسن و زور چاک ده بینن ! واته : ناتوانن به هیچ جور تک خوین له راستیه کان لایدن ، بویه به راشکاوی ده لئین : (رینا ابصرنا و سمعنا فارجعنا...) ۱۲/۳۲ * لکن الظالمون الیوم فی ضلال مبین * به لام شه مره که هیشتا له دونیادان سته مکاره کان له سه رلیشوای دان

و راستی نایبند و، هق نایبسن و دوی هق ناکهون ﴿ ۳۹ ﴾
 و آنذرهم یوم الحسرة ﴿ و له رؤزی ناهوو ناله و خهم و خهفت
 و په شیمانی (یوم الحسره) ناگاداریان بکهو بیانترسینه ﴿ اذ قضی
 الامر ﴿ ثم حله له لایهن خوی پهروه رینهوه بریار دهری که:
 دسته یهک بو به هشت و، دسته یه کیش بو دوزهخ رهوانه بکرین

نیستا دوزهخ جیگای نیوهش ده بوو! (ته بهری: ۸۸/۱۷) ﴿ ۴۰ ﴾:
 إنا نحن نرث الأرض ومن عليها ﴿ بی تاقهت مبه لیبان، چونکه
 بی گومانه که سه رنه نجم ثم زهویبه وهر چیش وابه سه ریه وه بو
 دواچار هر بو نیمه ده مینیت ﴿ و إنا یرجعون ﴿ و گشتیستان
 ده گپردینه وه بو لای نیمه، جا نیتر شو کاته هر که سه به پینی
 شیوی کرده وه کانی خوی پاداشت وتوله وهر نه گری.

باسیکی نیبر اهییم و په ندی بو بابی:

﴿ ۴۱ ﴾: واذکر فی الکتاب ابراهیم ﴿ لم قورئانه دا گوشه یهک له
 یادو باسی نیبر اهییمیش بو هوزه کهت بگیزه وه ﴿ انه کان صدیقا
 نبیا ﴿ که به راستی شو که سایه تیبهک بووه هر دهم له کارو وتاریدا
 زور راستگو و په یامبه ری خوایش بوو هر گیز دروی نه ده کرد، بتی
 نه ده په رست، جا که وایه با به تابیست عه ره به کان - که خویان
 به نه وه ی شو ده زانن - چای لی بکن و، نیتیر بتیش نه په رستن
 ﴿ ۴۲ ﴾: اذ قال لایه با آیت ﴿ شو دهمی به باوکی خوی (نازه)
 وت: بابی! ﴿ لم تعبد ما لایسمع ولا یصر ﴿ توبچی شتیکی
 وانه په رستی که نه نه بیستی و، نه نه بیستی؟! ﴿ ولا یغنی عنک
 شتا ﴿ و نه نه بیستوانی له کاتی ته نگانه دا هیچ زیانیکت لیوه
 دوورخاو بی نیازت کا ﴿ ۴۳ ﴾: یا آیت اینی قد جانی من العلم
 مالم یأتک ﴿ بابی! بی گومان به من هندی شت ده زانم له باره ی
 زیندوو بوونه وه سزای بته رستان - که له لایهن خواوه بوم هاتووه -
 بو توه هاتووه، ﴿ فاتبعنی اهدیک صراطا سویا ﴿ جا داوات لی
 شه کم له من پهیره ی بکه، شاره زای ریگه یه کی راستت ده کم
 ﴿ ۴۴ ﴾: یا آیت لا تعبد الشیطان ﴿ بابی! شه یقان مه په رسته،
 گویری ایل مه که، بتانیش مه په رسته ﴿ ان الشیطان کان للرحمن
 عصیا ﴿ چونکه شه یقان له فرمانی خوی به خشنده یاخی بووه،
 ﴿ ۴۵ ﴾: یا آیت اینی أخاف أن یمسک عذاب من الرحمن ﴿ بابی!
 به راستی من له وه نه ترسم نه گهر تو به و حاله وه بمری له خوی
 میهره بانه وه تووشی سزایه کی گه وه بیبی ﴿ فتکون للشیطان
 ولیا ﴿ شو کاته ببیبه دوستی شه یقان له دوزه خدا ﴿ ۴۶ ﴾: قال
 أرغب أنت عن آلهی یا ابراهیم ﴿ باوکی به سه ختیبه که وه وتی:
 ناخو شی نیبر اهییم! تو شو وهنده بیزاری له خوا کانم؟ ﴿ لئن لم تنته
 لأرجمنک ﴿ بی گومان نه گهر تو دس هه لنه گریت له باس کردنی
 خواکانسی من به خراپه، لیت قبول ناکه و بهره بارانت شه کم
 ﴿ واهجرنی ملیا ﴿ ده بو ماوه یه کی دوورو دریش لیم و دوور به و
 نه تبینم، به لی بابی نیبر اهییم نا بهو شیوه توندو تیزه یه رو به رووی
 نیبر اهییم ده بیته وه که چی ثم هیشتا له وه لاما ﴿ ۴۷ ﴾: قال سلام

وَأَذِیْرُهُمْ یَوْمَ الْمَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا یُؤْمِنُونَ ﴿۳۹﴾
 إنا نحن نرث الأرض ومن علیها وإنا یرجعون ﴿۴۰﴾
 فی الکتب ابراهیم انه کان صدیقاً نبیاً ﴿۴۱﴾ اذ قال لایه یأت
 لم تعبد ما لایسمع ولا یصر ولا یغنی عنک شتا ﴿۴۲﴾
 یا آیت اینی قد جانی من العلم مالم یأتک فاتبعنی اهدیک صراطاً
 سویاً ﴿۴۳﴾ یأت لا تعبد الشیطان ان الشیطان کان للرحمن
 عصیاً ﴿۴۴﴾ یأت اینی أخاف أن یمسک عذاب من الرحمن
 فتکون للشیطان ولیاً ﴿۴۵﴾ قال أرغب أنت عن الهی
 یأبراهیم لئن لم تنته لأرجمنک واهجرنی ملیاً ﴿۴۶﴾ قال
 سلم علیک سأسعف لک ربی انه کان فی حقیقاً ﴿۴۷﴾
 وأعز لکم وما ندعونک من دون الله وأدعوا ربی عسی
 إلا أکون بد علیه ربی شیقاً ﴿۴۸﴾ فلما أعز لکم وما یعبدون
 من دون الله وهیبا لله إسحق و یعقوب و جعلنا نبیاً ﴿۴۹﴾
 و وهیبا لهم من رحمتنا و جعلنا لهم لسان صدق علینا ﴿۵۰﴾
 و اذ کرفی الکتب موسی انه کان مخلصاً و کان رسولاً نبیاً ﴿۵۱﴾

﴿ وهم فی غفلة ﴾ که چی شو وانه هیمان له غه فلهت دان و، به خویان
 نه زانیوه ﴿ وهم لا یؤمنون ﴾ و خوشیان له برورا بواردووه، ددان
 به زیندوو بوونه وه پاداشت و توله شدا ناین. نیمامی (ته بهری)
 بویشنگیری شو راستیه ثم فرموده یه دینی و ده فرموی: ((فلیس
 نفس إلا وهی تنظر الی بیت فی الجنة و بیت فی النار، وهو یوم
 الحسرة، فیری أهل النار البیت الذی فی الجنة، فیقال لهم: لو علمت،
 فتأخذهم الحسرة، قال: ویری أهل الجنة البیت الذی فی النار فیقال:
 لولا أن من الله علیکم...)) واته: هه موو که سیک ته ماشای مالیک
 له به هه شتداو، مالی له ناگردا ده کا دیاره شو روژه یه، رؤزی داخ و
 که سه ر نه وس که دوزه خییبه کان شو مال ره رازاوه له به هه شتدا ده بینن،
 پینیان ده گوتریت: خوژگه! له دونیادا کارتان بو ده کردو نیستا
 ده بوویه مالی نیوه شو سا خهم و خهفت دایان ده گریت! له ولاشه وه
 که به هه شتیبه کان شو مال و جیگایه له دوزه خدا ناماده کراوه ده بینن،
 پینیان ده گوتریت: نه گهر خوا فزل و منتهی نه کردبا به رامبه رتان

علیک و تى: سلامت له سر بى و، هرگیز تووشى ناخوشى نه بیت له لایه منوه، جه ماوهرى زانایان نه لاین: مه به ست بهم (سلاو) ه، سلاوی لیک پچران و جیابوونه وهیه. هر بویهش نه لاین: نایی له سلاوکردندا ده ست پیش خهرى بؤ کافر بکریت، وهک ده فرموی: (لا یدأ الکافر بالسلام). هه ندیکیش نه لاین: نه خیر، شهوسلاوه، سلاوی هه قیقى وواز له به کتر هیئانه، که وا بوو - وهک (نیین عویهینه) نه ئی - کافر بهر له وه سلاوت لی بکات، توده توانی سلاوی لی بکیت. چونکه خوا شه فرمویت: (لا ینهاکم الله عن الذین لم یقاتلکم فی الدین ولم یخرجکم من دیارکم ان تبروه و تقسطوا الیهم...) ۸/۶۰ (قورتوبی) یش شه رایه ی (نیین عویهینه) هه لئه بزیری و، فرموده یه کیشی هیئاوه، که نیامی بوخاری به ژماره (۶۲۵۴) له (باب الاستئذان) دا ریوایه تی کردوه

ساستفر لک ربی که له پهروردگارم داوای لی بووردنت بؤ شه کهم تا له گوناچه کانت خؤش ببی، به ئی. شه دهب و ویلی کور له گهل باوکدا ههر ده بی بهم جوریه بیت که انه کان بی حفا که چونکه به راستی شه هه همیشه بهرام بهر من زور به لوتف و میهره بانه

۴۸: و اعتر لکم و ما تدعون من دون الله و ه من له نیوه و له و بتانهش که له جیاتی خوا هاواریان بؤ شه بهن و ده بیان بهرستن، که نارو دوور شه گرم و، لیئان جیا شه بهمه. و اذعو ربی و ه من تنها پهروردگارم شه بهرستم و هانا و هاوار ههر بؤ شه شه بهم عسی ان لا اکون بدعاء ربی شقیا که به و هیواو نومیده له هاوارو بانگم لای پهروردگارم بی وه لام نه بم و دوعاو نزام لی وهر بگریت.

یسحاق و یه عقوب خه لاتى ئیبراهیم کران:

۴۹: فلما اعترلهم و ما یعدون من دون الله که ئیجنا که ئیبراهیم وازی له خویانو و بته کانیان هیئا که شه وان له باتی خوا شه بیان بهرستن و لیئان دوور که وته وه که وهنا له اسحاق و یعقوب که له باتی دوور که تنه وهی له باب و کس و کارى نیمهش، ئیسحاق و یه عقوب و یه ایمان پی به خشى که زنجیره ی هه موو په یام بهر هه کانی تریش هه له مانه وه ده ست پی شه کات که و کلا جعلنا نبیا که و ههردو و کیشمان کردنه په یام بهر و نه وه کانیشیان بوونه سهر چاوه و بنه ماله ی په یام بهر ان

۵۰: و وهنا لهم من رحمتنا که وه له رحمت و میهره بانیی خویشمان هه موو خیزوو چاکه یه کمان پی به خشین، مال و سامان و زایناری و ده سلات که و جعلنا لهم لسان صدق علیا که وه زمانی راستگویی و چاکبیزیمان بریارد ا بویان و سیقاتی بهر زیمان خسته سهر زاری مهردوم که هتا دونیا دونیایی هه به خیزو باشه باسیان بکه.

مووسا و هاروونی برای:

۵۱: و اذکر فی الکتاب موسی که وه هه له م کتیبی قورئانه دا باسیکی سیفته ته بهرزه کانی مووساش بکه بؤ هوزه کهت، که شه ویش هه له نه وه ی ئیبراهیمه که انه کان مخلصا که به راستی که سیکی هه لیزیراوو دلسوزی پهروردگاری بوو که کان رسولا نبیا که راستاردو په یام بهر یکی گه وروه خوا وه نامهش بوو که ۵۲ و نادیناه من جانب الطور الایمن که له لای راستی کیوی (تور) وه و بانگمان کردو، به بی هو و واسیتهش و توویژمان له گهل کرد، نیامی (ته بهری) شه ئی: شه حله که مووسا له (مه دیه) وه گه رایه وه بؤ (میسر) کیوه که شه که وته لای راستیه وه. و قربناه نجیا که وه له خؤشمان نزیکمان کرده وه تابه نه یینی قسه و گفتوگوی له گهل بکه یین. ۵۳: و وهنا له من رحمتنا آخاه هارون نبیا که هه به رحمت و میهره بانیی خؤشمان هاروونی برایمان که شه ویش ههر پیغه میهر بوو - پی به خشى له سهر داواکه ی خوی و، کردمانه یاریده ری، چونکه داوای کردبوو له خوا به فرمایشتی، وهک ده فرموی: (واجعل لی وزیرا من أهلی هارون أخی) ۲۰/۲۹-۳۰.

ئیسماعیل الکیلی یاد بکه:

۵۴: و اذکر فی الکتاب إسماعیل که وه له م کتیبی قورئانه دا یادو باسیکی ئیسماعیلیش که باوکی عه ره به کانه بؤ هوزه کهت بکه که انه کان صادق الوعد که چونکه شه و پیاوینی راستگؤ بوو له به لئیندا، شه بوو قسه ی خویشی برده سهرو خؤراگریش بوو له کاتی به لئینی تاماده بوونیدا بؤ سهر برینه که، هه له بهر شه ویشه که به تنها لیردها به (صادق الوعد) ناو ده بری ثایه تی: (ستجدنی إن شاء الله من الصابرين / ۱۰۲/۳۷) بؤ به لئینه که ی شه هات و، قسه ی خویشی راستگؤ یانه برده سهر، جا خوی گه ورهش نازناوی (صادق الوعد) ی دایه. بویه - به تاییه تی - مروقی موسلمان ده بی خواوه نی به لئینی خوی بی، وه ثایه تی: (یا ایها الذین آمنوا لم تقولون مالا تفعلون) ۲/۶۱ هه ره شه ی پیچه وانه که یه تی، پیغه میهریش که ده فرموی: ((آیه المنافق ثلاث: إذا حدث کذب و إذا وعد أخلف، و إذا اؤتمن خان)) (متفق علیه). نیشانه ی پیوای دوورو سی شته: هه رکاتی قسه بکا درؤده کا، کاتی به لئین بدا ناییاته سهر، وه کاتی سپارده یه کی درایه ده ست گزی لی ده کات. که کان رسولا نبیا که په یام بهر یکی خوا وه نامهش بوو، خوا ناردی بؤ لای هوزی جور هه م و نامه که ی باوکی پی راگه یانسدن که ۵۵: و کان یامر أهله بالصلاة و الزکاة که سهر هه رای خویشی، به هه همیشه و بهر ده وام فرمانیشی

شده‌ا به نوممهت و خاووخیزان وینه‌ماله‌که‌ی به نویژو زه‌کات که دوویایه‌ی گرنگن * وکان عندر ره مرضیا * وه‌هه‌میشه‌یش لای‌په‌روه‌ردگاری خوی جینی خوشنودوی وره‌زامه‌ندی بوو.

بوو له‌ناوخه‌لکدا شه‌ومان کرده‌ په‌یامبهر **الطیبه** (موسلیم) فهرموده‌یه‌کی هیناوه: که پیغه‌مبهر **ﷺ** له‌شه‌وی (میعراج)‌ه‌که‌یدا له‌ناسمانی چواره‌مدا‌گه‌یششت به‌ئیدریس **الطیبه** وه‌ک ده‌فهرمودی: (لما عرج بی‌إلی‌ السماء آتیت علی‌ إدریس فی‌ السماء‌ الرابعة). * ۵۸: أولک‌ الذین‌ أنعم‌ الله‌ علیهم‌ من‌ النبین‌ * شه‌وانه‌ که‌له‌ سه‌ره‌تای‌ سووره‌ته‌که‌وه، هه‌ندیکیان‌ باس‌کران‌ - له‌ زه‌که‌ریاوه‌ تا‌ ئیدریس‌ که‌ (۱۰) په‌یامبهرن‌ - خ‌وای‌ گه‌وره‌ نازو‌ به‌هره‌ی‌ خ‌وی‌ به‌سه‌را‌ رشتن‌ * من‌ ذریه‌ آدم‌ و‌ممن‌ حملنا‌ مع‌ نوح‌ و‌من‌ ذریه‌ أ‌براهیم‌ و‌ إ‌سرائیل‌ و‌ممن‌ هدینا‌ و‌اجتینا‌ * له‌ نه‌وه‌کانی‌ ئادم‌ و‌ نه‌وه‌ی‌ شه‌وانه‌ش‌ بوون‌ که‌ له‌ گه‌ل‌ نوح‌ له‌ که‌شتیبه‌که‌دا‌ هه‌لم‌ان‌ گرتن‌ وه‌ له‌ نه‌وه‌ی‌ ئیبراهیم‌ بوون‌ وه‌ک‌ ئیسماعیل‌ و‌ئیسحاق‌ وه‌ له‌ نه‌وه‌ی‌ یه‌عقوب‌ بوون‌ وه‌کو‌ پیغه‌مبهرانی‌ به‌نی‌ ئیسرائیل‌ وه‌ له‌وانه‌ش‌ بوون‌ رینماییمان‌ کردبوون‌ وه‌لم‌ان‌ بژاردبوون‌ بو‌ په‌یامه‌کانمان. * إذا‌ تنلی‌ علیهم‌ آیات‌ الرحمن‌ * شه‌مانه‌ هه‌رکات‌ ئایه‌ته‌کانی‌ خ‌وای‌ به‌خشنده‌یان‌ به‌سه‌را‌ ده‌خوینرایه‌وه‌ * خ‌روا‌ سجدا‌ و‌ ی‌کبا‌ * به‌په‌له‌ ده‌مه‌ووروو‌ ده‌که‌وتنه‌ سه‌رخاک‌ و‌ سوژده‌یان‌ نه‌بردو‌ دم‌ به‌کولی‌ گریان‌ شه‌بوون‌، چونکه‌ پیغه‌مبهران‌ سل‌اویان‌ لی‌بی‌ پترله‌خه‌لکانی‌ دی‌ له‌خ‌وای‌ خ‌ویان‌ ده‌ترسن‌و‌ ده‌ی‌ناسن‌.

که‌سانی‌ بوونه‌ جینشینی‌ پیغه‌مبهران‌ به‌لای‌ نویژدا‌ نه‌چوون‌:

* ۵۹: ف‌خلف‌ من‌ بعدهم‌ خلف‌ * جا‌ له‌ د‌وای‌ شه‌وان‌ که‌سانی‌ ل‌اری‌ ناشیاو‌ بوونه‌ جینگریان‌. به‌نی‌ په‌یدا‌بوونی‌ شه‌و‌ خه‌لکه‌ لارولاساره‌ له‌پاش‌ شه‌و‌ پیغه‌مبهره‌ نه‌جیم‌ و‌خانه‌دان‌ و‌به‌ریزانه‌وه‌ جیگه‌ی‌ سه‌رسورمان‌ نییه‌، چونکه‌ ده‌گونجیت‌ ئاده‌می‌ هه‌موو‌جوژه‌ توخمیکی‌ لی‌بکه‌وینته‌وه‌: خ‌راب‌و‌چاک‌، ر‌اسال‌ و‌لاسار‌، گ‌یره‌شینوین‌ و‌چاک‌ساز‌ * أضاعوا‌ الصلاة‌ * شه‌وسا‌ نویژه‌کانیان‌ زایه‌ کردو‌ به‌لایا‌ نه‌چوون‌، وه‌یان‌ زور‌ خ‌اوو‌ سست‌ بوون‌ تییدا، ب‌ویه‌ ده‌سته‌یه‌ک‌ له‌پیشینان‌ و‌پاشینان‌ و‌پیشه‌وا‌ ناوداره‌کانمان‌ وه‌کو‌ پیشه‌وا‌ شه‌حمد‌ و‌ئیمامی‌ شافعی‌ له‌وته‌یه‌کیدا‌ (تاریکه‌ صه‌لا) ک‌افر‌ ده‌که‌ن‌ به‌به‌لگه‌ی‌ شه‌و‌ فهرموده‌یه‌ پیشه‌وا‌ موسلیم‌ هیناویه‌تی‌ * و‌انبعوا‌ الشهوات‌ * وه‌شوین‌ ئاره‌زووی‌ نه‌فسی‌ خ‌ویان‌ که‌وتن‌ * فسوف‌ یلقون‌ عیا‌ * شه‌وانه‌ تووشی‌ ئازارو‌ زیان‌ ده‌بن‌و‌ ده‌گن‌ به‌ توله‌ی‌ سه‌ر‌ لیشیویایان‌ له‌ دونیاو‌ له‌ ئاخیره‌تدا‌.

به‌هه‌شتی‌ ته‌وبه‌کاران‌ و‌ ئاک‌ابر‌ چاکان‌:

* ۶۰: إ‌ل‌امن‌ تاب‌ و‌أ‌من‌ و‌عمل‌ صالحا‌ * مه‌گه‌ر‌ شه‌وانه‌ ته‌وبه‌ ده‌که‌ن‌و‌ په‌شیمان‌ ده‌بنه‌وه‌و‌ ب‌روای‌ دامه‌زراو‌ به‌ هه‌ق‌ ده‌هینن‌ و‌

وَنَدْبَيْتُهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ مِثْلًا ۝ وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ۝ وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ۝ وَكَانَ بِأَمْرِ آهْلِهِ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا ۝ وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدْقًا نَبِيًّا ۝ وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ۝ أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ آدَمَ وَمَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجتَبَيْنَا إِنَّ الظَّالِمِينَ عَلَيْهِمْ مَا بَدَأَ الرَّحْمَنُ خُرُوجًا سَجْدًا وَبِكَيْفٍ ۝ ۝ خَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ عَذَابًا ۝ ۝ إ‌ل‌أ‌من‌ تاب‌ و‌أ‌من‌ و‌عمل‌ صلحا‌ فأ‌ولئيك‌ يدع‌ون‌ الجنه‌ و‌ل‌أ‌يظلمون‌ شيئا‌ ۝ ۝ جنت‌ عدن‌ ال‌تي‌ وعد‌ا‌ل‌رحمن‌ عباده‌ و‌ال‌غيب‌ إن‌ه‌ كان‌ وعد‌ه‌ ما‌يأتا‌ ۝ ۝ ل‌أ‌ستمعون‌ فيها‌ لقوا‌ ال‌أسلمنا‌ و‌لم‌هم‌ رزقهم‌ فيها‌ ب‌أ‌كره‌ و‌عشيا‌ ۝ ۝ تلك‌ الجنه‌ ال‌تي‌ نورث‌ من‌ عباده‌ ما‌من‌ كان‌ نبيّا‌ ۝ ۝ و‌ما‌نزل‌ ال‌أ‌يا‌مر ربك‌ له‌ ما‌كن‌ أيدينا‌ و‌ما‌خلفنا‌ و‌ما‌بينك‌ ذل‌ك‌ و‌ما‌كان‌ ربك‌ نبيّا‌ ۝ ۝

کورنه‌ باسیکی‌ ئیدریس **الطیبه**:

* ۵۶: واذکر فی‌ الکتاب‌ إدریس‌ * و‌له‌م‌ قورئانه‌دا‌ باسی‌ (ئیدریس)‌یش‌ ب‌وقوم‌ ونه‌ته‌وه‌که‌ت‌ بکه‌ * إن‌ه‌ کان‌ صدقا‌ نبا‌ * چونکه‌ شه‌ویش‌ په‌یامبهریکی‌ زور‌ راستکارو‌ راستگو‌ بوو، باپیره‌ی‌ نووحیسه‌، له‌د‌وای‌ ئادم‌ پیغه‌مبهر **الطیبه** شه‌م‌ کراوته‌ په‌یامبهر، وه‌ له‌ (۳۰) لاپه‌رده‌دا‌ نامه‌ی‌ ب‌ی‌دراوه‌، له‌ هه‌ندی‌ ته‌فسیردا‌ شه‌لین‌: یه‌که‌م‌ که‌سیکه‌ به‌خامه‌ نووسویه‌تی‌، یه‌که‌م‌ که‌سیکه‌ جل‌ و‌به‌رگی‌ دووراوی‌ له‌به‌رکردووه‌، له‌ حالیکه‌ خه‌لکی‌ دی‌ گشت‌ چه‌رمیان‌ له‌به‌رده‌کرد، شی‌وای‌ باسه‌ ئیمه‌ شه‌م‌ ریوایه‌ته‌ تنه‌ها‌ هه‌ر‌ ب‌وزانیاری‌ ده‌هینن‌، شه‌گینا‌ نازانین‌ تاجه‌نده‌ راسته‌ به‌لام‌ زیاتر‌ له‌هه‌لبه‌سراو‌ ده‌چی‌، له‌راستیدا‌ جگه‌ له‌وه‌ی‌ که‌ له‌ قورئان‌ و‌ فهرموده‌دا‌ هاتووه‌، ئیمه‌ ناتوانین‌ هیچ‌ جوژه‌ شتیکی‌ له‌باره‌وه‌ بلینن‌ * ۵۷: ورفعنا‌ مکانا‌ علیا‌ * وه‌ به‌وه‌ مه‌قامیکی‌ زور‌ به‌رزیشمان‌ گه‌یاند، شه‌وه‌

شاكارى چاك وباش نه نجام ددهن * فاولنك يدخلون الجنة *
 نه مانه ده چنه به هه شتوه * ولا يظلمون شيئا * و هيج چوره
 ناهه قى و ستميكيان لى ناكردى * ۶۱: جنات عدن * به هه شتى
 پرله باخ و باخاته به هه ميشه يى تييدا نيشته جي نه بن * التى
 وعد الرحمن عبادہ بالغيب * نه وهى كه خواى به خشنده به ليني
 به بنده كاني خوى داوه، نه گهر چى به چاويش نه يان ديتووه،
 به لام نه وان هه بر و ايان پي هيناوه و كار يان بو كردووه، وا نه مرؤش
 به خوئى ده چنه ناويه وه * انه كان وعده ماتيا * بنى گومان
 به ليني نه وه پروه ردگار به به هه شت مسوگه وه هه به رپويه وه،
 ديته دى * ۶۲: لا يسمعون فيها لغوا الا سلاما * نه وسا له ويذا
 سه لام نه بيت هيج چه لته وه ته يه كى نابه جي نابيسن * ولهم
 رزقهم فيها بكرة وعشا * له سه رجهم به يان يان و نيوار اندا رزق
 ورؤزى فراوان يان هه يه، خوراك و خوار دن و خوار دن وه، بنى
 پروانه وه و كو تايى؛ بنى ماندوو بوون و نه ركى، ديته به رده ستيان
 * ۶۳: تلك الجنة التى نورث من عبادنا من كان تقيا * تا نه مه يه
 نه وه به هه شت و شوينه خوئى به به بنده كاني خوئى ده به خشين
 و ده يان كه ينه ميراث بو پاريز گاران، نه وان هى سنوره كاني خواى
 گوره يان پاراستووه.

فريشته به فهرمانى خوا نه بنى نايه نه خوار:

نيمامى (ترمزى) له (ثيبين عه بباس) وه وه نه لى: پيغه ميه *
 فهرمووى: نهى جبريل! نه وه بو چى زور زور ناييت بولا مان؟!
 جا بو وه لامى نه وه نه نايه ته هات: * ۶۴: وما ننزل إلا
 بأمر ربك * به فهرمانى پروه ردگار نه بنى هه رگيز نيمه
 دانابه زين * له ما بين آيدنا وما خلفنا وما بين ذلك وما كان
 ربك نسيا * ده سه لانى ته وا وه هر بو خوايه، چونكه هه رچى
 نيستا له پيشمانه (واته: رؤزى دوايى)، هه رچيش له دوامانه وه
 رابووردووه واته: كاروبارى دونيا، وه نه وهش كه له ونوئانه دايه
 هه ربو خوايه، وه پروه ردگار يشت له بيري نه كردوويت * ۶۵:
 رب السموات والأرض وما بينهما * واته: راهينه رو پروه ردگار ي
 ناسمانه كان و زهوى وهه رچى له نيوان ياندا هه يه، ناگادارى ته واوى
 بوونه وه وه هه رنه ويشه نه يان با به رپويه * فاعبده * كه واته توش
 به رده وام هه نه وه به رسته * واصطبر لعبادته * وه به رامبه ر به
 نه ركه كاني به رستنى نه وه زور خوراك ر به. * هل تعلم نه سنيا *
 ناخو ناكات ليني هاوناويكى هه بنى؟ ديساره چاك ده زانى، كه بنى
 وينه و بنى هاوبه شه.

زيندوو بوونه وه به سه يرو سه مه ره ده زانن:

* ۶۶: ويقول الآسان إذا ماتت * ثينسانى بنى باوه رو سه ركه ش
 به سه رسورمانيكه وه نه ليت: نايا كاتى مردم * لسوف أخرج
 حيا * ته نكيد هه ناينده دا به زيندوو يى له گور ده هينتر يمه ده رى!؟

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاسْطِرْ لِعِبَادَتِهِ
 هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا ﴿٦٦﴾ وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ أَإِذَا مَاتَ لَسَوْفَ
 أُخْرَجَ حَيًّا ﴿٦٧﴾ أَوْلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَا خَلَقْتُهُ مِنْ قَبْلُ
 وَلَكَ شَكًّا ﴿٦٨﴾ فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ
 لَنَحْضُرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثًّا ﴿٦٩﴾ ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ
 شِيعَةٍ أَهْبَئًا أَشَدَّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا ﴿٧٠﴾ ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ
 هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا ﴿٧١﴾ وَإِنْ يَسْكُرُوا لَأَوَّارِدْهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ
 حَسْبًا مَقْضِيًّا ﴿٧٢﴾ ثُمَّ نَجِي الَّذِينَ أَتَقَرَّوْا وَنَذَرْنَا الظَّالِمِينَ
 فِيهَا جِثًّا ﴿٧٣﴾ وَإِذَا نُنزلُ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا يَسْتِخْفُونَ بِالَّذِينَ كَفَرُوا
 لَلَّذِينَ آمَنُوا أَلَيْسَ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرَ مَقَامًا وَأَحْسَنَ نِدْيًا ﴿٧٤﴾ وَكَرَّمُوا
 أَمْثَلًا قَبْلَهُمْ مِنْ قَبْلِهِمْ أَحْسَنَ آيَاتِنَا وَرَبِّكَ ﴿٧٥﴾ قُلْ مَنْ
 كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَسُدِّدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَدًّا حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا بُوعَدُونَ
 إِنَّمَا أَلَمْدَابُ وَإِنَّمَا السَّاعَةُ فَسِيْعَلُمُونَ مَنْ هُوَ شَرُّ مَكَانًا
 وَأَضْعَفُ جُنْدًا ﴿٧٦﴾ وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ أَحْتَدَوْا هُدًى
 وَالْبُؤْسَاتِ الصَّالِحَاتِ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًا ﴿٧٧﴾

* ۶۷: أولا يذكر الإنسان * باشه ناخو نه و ثينسانه بيه ناكاته وه؟
 * انا خلقناه من قبل * كه نيمه سه رته تا نهومان دروست كرد * ولم
 يك شيئا * هيجيش نه بوو، له نه بوونه وه هينامان * ۶۸:
 فوريك لنحشرنهم والشياطين * سويند به پروه ردگار كه ت نهى
 موحه مه د * هه موو نه وان هه گه ل نه وه شه ياتينانه دا نه مان يان
 فريودا كو ده كه ينه وه، واته: پيكه وه هه شريان ده كه ين * ثم
 لنحضرنهم حول جهنم جثيا * له پاشا دهوران ده ور هه موو له
 دوزه خدا به چوكدا دينين و ده يان خه ينه ناوى * ۶۹: ثم لنزغن
 من كل شعبة * له پاشا له ناوه ر كو مه ل و تا قميك كه سانى
 ده رده كيشين * ايه م اشد على الرحمن عتيا * كه له هه مووان
 دزى خواى به خشر سه ركه شترو سه رسه ختتر بوون، واته: به بنى
 سه ريچى و سه رسه ختتيان، يه ك له دواى يه ك نه يان خه ينه
 ناودوزه خه وه. ناي له ورؤزه، چ رؤزكى سه خت و نارحه ته!
 * ۷۰: ثم لنحن أعلم بالذين هم أولى بها صليا * له پاشا هه ر

خۇمان زۇر چاك ئاگادارترو زانائىر تىن بەو كەسانەى كە بۇ سووتان و سزا چىشتن لەناو دۆزەخدا شىاوتىرن.

دەبىى ھەموو بىچنە جەھەننەم:

﴿ ۷۱: وإن منكم إلا واردها ﴾ ئەى خەلكىنە! ئىللا دەبىى ھەموو نىزىكى ئاگرى دۆزەخ بىنەو ھەموو بەسەر پردەكەى (سىرات) دا تىپپەرن، ۋە بەتەفسىرىكى تر: دەبىى ھەموو بەسەر دۆزەخدا تىپپەرن. (سەلەف) لەماناى (ورد) دا كىشە و جىاوازيبان ھەيە: (ئىبىن عەبباس) ئەللى: بەماناى چوونە ناو دۆزەخەو، ۋاتە: ھەردەبىى ھەموو بىچنە ناو دۆزەخەو، پاشان ھەركەس بۇ جىنى شىا و بەخۇى دەنئىردى، ھەندى تر دەللىن: بەماناى نىزىكىبوونەو ۋە تىپپەرن بوونە بەسەر ئەو پردەدا لەسەر پىشتى دۆزەخدا ئامادە كراو، (تەبەرى) ئەمەى دووھى ھەلبۇزار دووھ. ﴿ كان على ربك حتما مقضيا ﴾ ئەمەش پىرىارىكە لەلايەن پەروەردگار تەو ھە ئو ھە دراو ۋە پراو تەو ۋە شتىكى حەتمىيە ﴿ ۷۲: ثم نجى الذين اتقوا ﴾ پاش تىپپەرن بوونى ھەموان بەسەر ئاگرى دۆزەخدا، ئەو جا ئەوانەى ۋا پارىزگارو خواناس بوون، لەئاگرەكە رىزگار يان ئەكەين ﴿ ونذر الظالمين فيها جثا ﴾ ۋە ستەمكارانىش لەناو دۆزەخدا دەستە ئەژنۇ دىلپنەو. تەفسىرى (بەيزاوى) ئەلئىت: مەبەست لە (ورد) ئەو ھەيە كە مەردم لەدۆزەخدا ھەموو بەچۇكدا دىن، لەپاشان باو ھەرداران رىزگار ئەبن و، كافرانىش لەوى دەمىننەو. ﴿ ۷۳: وإذا تلى عليهم آياتنا بينات ﴾ ھەر كاتى نىشانەو ئايەتە ئاشكارا كاتى ئىمە بەسەر بى باو ھەرداندا بخوئىرنەو، ﴿ قال الذين كفروا للذين آمنوا ﴾ خوانەناس و بى باو ھەردان بە خاوەن پىرواكان دەللىن: ﴿ أى الفرقين خير مقاما وأحسن نديا ﴾ باشە ئىستات لە دونىادا كام لەو دووگروو ھە (ئىمە، يان ئىو ھە) مالو جى و شوئىنى خۇشترو باشترو وعەيش و نۆش بۇ لو او تر؟ ھەر بەو شىو ھەش لەئاخىرەتدا كە ئىو ھەللىن ھەيە بەشى ئىمە لەئىو باشترو دەبىى، ۋاتە: ئىو ھە بو لاتى و بى دەسلەتتىبەو، خۇتان بە ھەق و راست ئەزانن و، ئىمەش بەو سەروەت و سامانەو بە ناھەق و ھىچ و پوچ!! دىارە پىرىارى ۋا نارە ۋايە ﴿ ۷۴: وكم اهلكتنا قبلهم من قرن ﴾ زۇرىشان لەگەلاتى نالەبارى پىش ئەوان لەناو بىردن ﴿ هم أحسن أتانا ورتيا ﴾ كە لەوانە كەل و پەلى ناومال و دارايىيان زۇرترو رىكترو، بە سىماورەنگ و دىمەن و رووخسار لەمان جوانتر بوون، كە چى ھىچ كەلكىكى نەبوو بۇيان، خۇاى گەورە ھەر لەبارەى رەخنەگرتىيانەو لە ئىماندارەكان، لە جىگايەكى تر دا ئەفەرموى: ﴿ وقال الذين كفروا للذين آمنوا لو كان خيرا ما سبقونا إليه .. ﴾ / ۱۱/۴۶، ۋە ھەروھا

گەلەكەى (نووح) یش لە بارەى بەكەم تەماشا كىردنى موسلمانە شوئىنكە و توو ھەكانى نووح ئەيان وت: ﴿ أنؤمن لك واتبعك الأعداؤن / ۱۱۱/۲۶. ۋە لە جىيەكى دىكەدا - سەبارەت بە تاقىكردنەو ھى مرؤف بە يەكتر - خوا دەفەرموى: ﴿ وكذلك فتنا بعضهم ببعض ليقولوا أهؤلاء من الله عليهم من بيننا. / ۵۳/۶. ﴾

مرؤفى گومرا، خوا پەتى بۇ شل دەكا:

﴿ ۷۵: قل من كان فى الضلالة ﴾ ئەى پىنغەمبەر! ﴿ ھەوانەى پىيان ۋايە ئىو ھە گومران و خۇيان راستن، بلى: كەسك كەلە گومرا بىيدا بىزى ﴿ فليمدد له الرحمن مدا ﴾ با خۇاى بەخشندە تەمەنى درىژ و مال و سامانى پى بىبەخشى ﴿ حتى إذا رآوا ما يوعدون ﴾ تا ئەو كاتە ئەو ھەردەشانە دەبىنن بەلئىيان پى دراو ۋە ﴿ إما العذاب وإما الساعة ﴾ ئەوسا يان ھەر لە دونىادا سزا و ئازار دەبىنن، يان قىيامەت بەرىادەبىى ۋە بە تۆلەى خۇيان دەگەن ﴿ فسيعلمون من هو شر مكانا وأضعف جندا ﴾ جا ئىو ھە ئەو كاتە - كە راستىەكان دەركەوتن - چاك ئەزانن چ كەسى جى و شوئىنى خراب ناخۇشترو، چ كەسىش سوپاو لەشكرى بى دەسلەتتر و لاواز ترە: ﴿ ئىو ھە، يان ئەوان؟ ﴾ / ۷۶: ﴿ ويزيد الله الذين اهتدوا هدى ﴾ ئەو كەسانەش خوا رىنمايى كىردوون بۇ رىگەى سەرفرازى و بەختىارى، زياتر رىنئوئىيان ئەكا ﴿ والباقيات الصالحات خير عند ربك ثوابا ﴾ خۇاى پەروەردگار پىشت، لە دوا رۇژدا پاداشى چاكترو باشترو لايە، بۇ ئەو گوتارو رەفتارە چاكانەى ھەر دەمىننەو، ۋە دەشيانكاتە زەخىرە بۇ خاوەنەكانىيان ﴿ وخير مردا ﴾ ۋە سەرنەجامىشى چاكترو باشترو، چونكە دونىا ھەموو تىا دەچى و پاشە رۇژىش ھەر ئەمىنئىتەو، موشرىكان پىيان ۋابو كە ئەوان لە شوئىنكە و تووانى موھەممەد ﴿ چاكترن، چونكە خاوەن سامان و خاوەن دەسلەتتەن!، پىشەوا (بوخارى و، پىشەوا موسلىم) دەگىرنەو: ﴿ خەببىبى كورى ئەرت) دەلئىت: كارى ئاسنگەرىم دەكرد، لە ئەنجامدا پارەيەكم كەوتە لاي (عاسى كورى وائىل) و داوام لى كىردو وتى: تا لە موھەممەد ﴿ واز نەھىنى ناتدەمەو! منىش وتم: سوئىد بەخو قەت وازى لى ناھىم، تا تۆ ئەمرى و پاشان زىندوو ئەكرىتەو، (عاس) وتى: جانگەر زىندوو كرامەو ھەو، تۆش ھاتى بۇلام، لەویش من ھەرمال و سامانم ھەيە ئەتدەمەو! ئىنجا خوا فەرموى: ﴿ ۷۷: أفأرأيت الذى كفر بآياتنا ﴾ ئايا ئەو كەسانەت دىت كە ئىنكارى ئايەتەكانى ئىمە يان دەكرد. ﴿ وقال: لأرتين مالا ولدا ﴾ گوتىشى: بى گومانم كە لەدو ۋىژىشدا من مال و سامان و مندالىكى زۇرم ئەدرىتى؟! ﴿ ۷۸: أطلع الغيب أم

ثایه تانهش له و باره وه ده فهرموون: (فمهل الکافرین أمهلهم رویدا).
(إنما نملی لهم لیزدادوا إثمًا) یان (نمتعهم قلیلا ثم نضطرهم الی
عذاب غلیظ)، یان (قل تمتعوا فإن مصیرکم النار).

اتخذ عند الرحمن عهدا ﴿٧٩﴾ فَاخُوْهُ وَبَعْدَهُ لَسَارِهِیْ لَهْ كَارِهِیْ نَادِیَارُو
نهینیه کانی خوا به ناگا و زانایه، یان له لای خوی به خشنده وه
به لاین و په یمانیکی وه رگرتوه، وا به خورایی ته و قسانه ده کاو
به ته مای خیرو خوئی ته ولایه ۱۱۹ ﴿٧٩﴾ کلا سنکب ما یقول ﴿٧٩﴾
نه خیزر، قهت وانییه ته و نه یزانیته، ده با واز له و قسانه بیئی،
چونکه بی گومان ته و هدرچی بلئی، ئیمه به زوویی ته بیوو سین.
تیبینی: (قورتویی) ته لی: به شی یه که می نیوهی قورثانی پیروز،
بیژهی (کلا) ی تیدا نییه. (نالووسی) ته لی: له به شی نیوهی کوتایی
قورثاندا (۳۳) بیژهی (کلا) هاتوه ﴿٧٩﴾ و نمده له من العذاب مدا ﴿٧٩﴾ وه
به هوی دروکه یشیه وه ماوهی جه زه به و سزاکه شی بو دریز ته که یینه وه
﴿٨٠﴾ و نرته ما یقول ﴿٧٩﴾ وه هرچیش بلئی، ئیمه ده بیینه خاوه نی و
لای خومان ده مینیتته وه ﴿٧٩﴾ و یاتنا فردا ﴿٧٩﴾ و نه ویش بو خوی به تاک
وته نیاو دهستی خالی، دیته لامان بو لیپرسینه وه.

په رستراوه کان حاشا له په رستیاره کان یان ده که دن:

﴿٨١﴾ واتخذوا من دون الله آلهة ﴿٨١﴾ ته و بی باوه رانه له باتی خوی
به ده سه لات چه ند شتیکی تریان بو خویان هه لیژاردوو به خویان
دانان! ﴿٨١﴾ لیکنوا لهم عزا ﴿٨١﴾ تا به خه یالی خویان بینه تکا کارو
دوست و یشتیوان بو یان ﴿٨٢﴾ کلا سیکفرون بعبادتهم ﴿٨٢﴾ قهت وانییه
وهک ته وان ته یزانن، چونکه له روژی خویدا گشت په رستراوه کان یان
ئینکاری په رستنیان ته که ن و په خه یان لی هه لئه ته کینن و پروایان
به په رستنیان نییه ﴿٨٣﴾ و یکنون علیهم ضدا ﴿٨٣﴾ و به سه ختیش ته بنه
دژیان، واته: په رستن و شوینکه و تنی مروفت و په ری و ناده می،
هیچ که لکیک به په رستیاره که نابه خشی، جگه له وه ویش که
له پاشه روژدا هه ردوو کیان ده بنه دژی یه که ترو سووته مه نی دوزه خ،
وهک له جیگایه کی ترده هه سه بارهت به وه ته فهرمووی: (وإذا حشر
الناس كانوا لهم أعداء وكانوا بعبادتهم كافرين). ﴿٨٣﴾ ألم تر
أنا أرسلنا الشياطين على الكافرين ﴿٨٤﴾ ثایا تو نه ترانیوه که ئیمه
شه یاتینه کانمان ناردوته سه رکافرو بی پروایان ﴿٨٤﴾ توزهم أزا ﴿٨٤﴾
هانیان ته دهن بوگوناج و تاوان، واته: ثاوات وریگه ی پووچه لیان
ده خنه بهر، وهک ته م ثایه ته ش ده فهرمووی: (ومن يعيش عن ذکر
الرحمن تقيض له شیطانا فهو له قرین) که ته میش هه ره ته و ماناو
مه به سه ته ده که یه نی. ﴿٨٤﴾ فلا تعجل علیهم ﴿٨٤﴾ جاتویش ته ی
موحه ممه د ﴿٨٤﴾ هیچ په له یه کیان لی مه که بو له ناوچوونیان و، خو تیش
بی تاقهت مه که ﴿٨٤﴾ إنما نعد لهم عدا ﴿٨٤﴾ چونکه ئیمه کرده وه
گوناهه کان یان ته زمیزین به ته ژماردن، واته: له روژی قیامه تدا
حیسا بیان له که ل ده که یان، جا ئیستا چی ده که ن بابیکه ن، ته م

أقرعت الّٰدی كَفَرْنَا بِئِنَّا وَقَالَ لَا وَتَبَّ مَا لَأَوْلَادًا
﴿٧٩﴾ أَطْلَعَ الْعَيْبَ أَمْ أَخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٧٩﴾ كَلَّا
سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ﴿٧٩﴾ وَرَوْثَهُ
مَا يَقُولُ وَيَأْتِنَا فَرْدًا ﴿٧٩﴾ وَأَخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ الْهَمَّةَ
لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ﴿٨١﴾ كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ
عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨١﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكٰفِرِينَ
تُزَيِّنُهُمْ أَوْ يَكْتُمُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَذَابًا ﴿٨٢﴾
يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَقَدْ آسَفُوا الْمُجْرِمِينَ
إِلَى جَهَنَّمَ وَرِثًا ﴿٨٣﴾ لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ
الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٨٣﴾ وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ﴿٨٤﴾ لَعَدَّ
جَهَنَّمَ شَيْئًا إِنَّا تَكْوَانًا لَّسَمَّوَاتٍ يَنْظُرْنَ مِنْهُ
وَتَشَقُّ الْأَرْضُ وَيَجْرُ الْغِيَابُ هَذَا ﴿٨٤﴾ أَنْ دَعَا الرَّحْمَنُ وَلَدًا ﴿٨٤﴾
﴿٨٤﴾ وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٨٤﴾ إِنْ كُلُّ مَنْ فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا مَتَى الرَّحْمَنِ عَبْدًا ﴿٨٤﴾ لَقَدْ أَحْصَيْنَاهُمْ
وَعَدَّهُمْ عَذَابًا ﴿٨٤﴾ وَكُلُّهُمْ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا ﴿٨٤﴾

پاریز کاران و تاوانباران:

﴿٨٥﴾ یوم نحشر المتقین الی الرحمن وفدا ﴿٨٥﴾ ته ی پیغه مبهز! باسی
ته و روژه بکه که ئیمه ده سه ته ده سه ته خو پاریزه کان به ریزو حورمه ته وه
ده بیینه دیداری خوی به خشنده بو پاداش، به ریزو به سواریی،
هه ره وه کو چون پیشوازی له وه فدیی ده کری، (جه وه هری) ته لی:
(وفد فلان علی الأمير، آی ورد رسولا فهو وافد، والجمع وفد مثل
صاحب و صحب). ﴿٨٦﴾ و نسوق المجرمین الی جهنم وردا ﴿٨٦﴾
گوناهه کاران و تاوانبارانیش به پی و به تینوو یه تی به ره و دوزه خ راو
ده نین و لی ته خو رین وه کو گا که ل بو ثاوه خو ره مل ده نین ﴿٨٧﴾
لا یملکون الشفاعة ﴿٨٧﴾ ده سه لاتی تکا کردونیان نییه و تکاوا لاله شیان
لی وه رناگیری ﴿٨٧﴾ إلا من اتخذ عند الرحمن عهدا ﴿٨٧﴾ مه که ر که سیک
لای خوی گه وره به لاین و په یمانی ساندیی، واته: کرده وه ی چاکی
بو خوی کردییته، ته و سا ده سه لاتی شه فاعه تی ده بی.

دهلین خوا هه زه ندى ههیه:

۸۸: وقالوا اتخذ الرحمن ولدا ﴿ جووله كهو گاورو بته پرسته كان گوتوشيانه: خوا بۇخۇى مندالى ههيه !! ﴿ ۸۹: لقد جئتم شيئا إدا ﴿ ناي به راستى قسه يه كى زۆر رهق و گه رهو دزيوو خرابتان به ده مدا هاتوو! ﴿ جهوههري ﴿ ئهلى: ﴿ الإذ والإدأة: الداهية والأمر الفظيع. ﴿ ۹۰: تكاد السموات يتفطرن منه ﴿ له بهر ئه و قسه ناقولايه نزيكه ئاسمانه كان له يه ك بترازين ولهت و بهت بين ﴿ وتنشق الأرض ﴿ زه ويش قازقاز بيى ﴿ وتخر الجبال هدا ﴿ و كيوه كانيش به هاره هار بروخين و به يه كا بچن و بكهون ﴿ جهوههري ﴿ ئهلى: ﴿ الهد البناء يهده هدا، كسره وضعفه ﴿ وه له فه رموو ده يشدا هاتوو: ﴿ اللهم إني أعوذ بك من الهد والهدءة ﴿ خوايا! له قسه و كرده وهى خراب و دزيوو لاواز، به نا هه به تو ده بهم، ئه بوود اوود. ﴿ ۹۱: أن دعوا للرحمن ولدا ﴿ له بهر ئه وه كه گوتيان خواى به خسه مندالى ههيه ﴿ ۹۲: وما ينغى للرحمن أن يتخذ ولدا ﴿ خو هه رگيز له خواى ميهره بانيش ناوه شيته وه مندال بۇخۇى دابنى، چونكه ئه ر و ابى ئه و كاته ئه ويش ده بى وهك مروكان بى و تازه په يدا بووبى! بهلى.. زهنگ و دهنگى ئه م وشانه به وشيوه زۆر رهق وتونده، خه شم و قينى خواى گه وه نيشان ئهدات به رامبه ر به و كه سانه شهريك و هاو به شى بۇ بريار ئه دن. ﴿ ۹۳: إن كل من فى السموات والأرض ﴿ به راستى هه رچى له ناو ئاسمانه كان وزه ويديايه ﴿ إلا آتى الرحمن عبدا ﴿ سه رجه م هه موو به به نديتى و خولامه تى دینه لاي په روه رديگارى به خسه رو و ملكه چى ده بن ﴿ ۹۴: لقد أحصاهم وعدهم عدا ﴿ به راستى زۆر به وردى سه رحيسابى هه موويانه وه به هه ژمار سه ر ژميرى كردوون و هه رچيشيان كردوو ه چاك ئه يزانى ﴿ ۹۵: وكلهم آتاه يوم القيامة فردا ﴿ و هه ر هه موويشيان رۆزى قيامه ت به تاك و ته نيابى و دوور له هه موو ده سه لاتيك ” دینه لاي خوا.

باوهرداران خو شه ويستن:

۹۶: إن الذين آمنوا و عملوا الصالحات ﴿ به راستى ئه وانى باوهريان هيناو كرده وه چا كه كانيان ئه نجامدا ﴿ سيجعل لهم الرحمن ودا ﴿ بى سو خواى ميهره بان ده يانكاته خو شه ويست و، خو شه ويستيان ده خاته دلى به نده كانى خو يه وه تا گشت خو شيان بوين. پيشه وا ﴿ بوخارى ﴿ و، پيشه وا ﴿ نه حمده ﴿ له ﴿ نه بوو هوره يره ﴿ وه ده گيژ نه وه كه په يامبه ر ﴿ ده فه رموى: هه ركه خوا به نده يه كى خو شو ويست ﴿ جبريل ﴿ تى ده گه يه نييت: و ا من فلانم خو شو ئه وييت، تو شو خو شت بويت، ئه و جا جويره ئيليش خو شى

دهويست. پاشان ئه ويش به ناو دانيشتوانى ئاسماندا جار ده دات كه: خواى ميهره بان فلانه كه سى خو شو ده وى، ئيوه يش خو شتان بويت، ئه وسا گشت ئه وانيش خو شيان ده وى. پاشان به ويونه وه له زه ويشدا په لى به رزو خو شه ويستى وه رده گرى و ريزى بۇداده نرى. خو هه ركاتى كيش خوا به نده يه كى خو شو نه ويست و رقى ليبوويه وه به جو بربل ده فه رموى: من فلانم خو شو ناوى، ده بى تو يش خو شت نه وى، ئيتر ئه ويش رقى له هه لده گرى.. له پاشان خه لكى ئاسمانه كان ئاگسدار ئه كرين كه خوا رقى له فلانه كه سه، ده بى ئيوه يش رقى لى هه لگرن، ئينجا ئه وانيش رقى له هه لده گرن. پاشان له زه ويشدا په لى بى ريزى و بى حورمه تى بۇداده نرى ﴿ ۹۷: فإنا يسرناك بلسانك ﴿ بويه ئيمه خو يندنى ئه م قورئانه مان له سه ر زمانى تو ئاسان كرد، كه به ناسانى ده يخو ئنيته وه ﴿ لبشر به السقين ﴿ تا به و قورئانه موژه به خو اناس و پاريزكاران بده ي به ره زامه ندى و خو شنوودى خوا ﴿ وتندر به قوما لدا ﴿ و گه لى دوژمن و سه رسه خت و دلره قيشى بى بترسنى له ئه نجامى كار ه شوومه كانيان ﴿ اللذ: جمع اللذ، وهو الشديد الخصومة. ﴿ ۹۸: وكم أهلكتنا قبلهم من قرن ﴿ وه خه لكى زورمان له پيش ئه مانيشه وه — به هوى سه ريچييانه وه — تيا برى و قرتى خست ﴿ هل تحس منهم من أحد ﴿ ناخو ئنيستا هه ست به هيج كه سيكيان ئه كه يت! ﴿ ۹۹: أو تسمع لهم ركزا ﴿ وه يان سه رته و نوره يان لى ده بيسى! ﴿ واته: كه ئه وان ه سه ريچييان كرد، ئيمه يش به شيوه يه ك له ريشه مان هينان، ده لئيت هه رته بوون و رۆزىك نه ژياون.

هه م هه وى و، هه م ناخر گه لى سوپاسى خواى په روه رينم ده كه م كه يارمه تى دام بۇ ته واو كردنى سووره تى ﴿ مه ريه م.﴾

سووره تى ﴿ تاها ﴾

مه ككه بيبه و ﴿ ۱۳۵ ﴾ ئايه ت

به ناوى خواى به به زه بى و ميهره بان

ئه م سووره ته وهك سووره ته مه ككه بيبه كانى تر، باسى بناغه سه ره كيبه كانى ئايين ده كات: يه كخو ا په رستى، په يامبه ريتى، زيندوو بوونه وه، له م سووره ته دا كه سيتى په يامبه ر ﴿ ده رده كه وى كه: چه نده خو راگرو، دل ئه ستور بووه.. هه روه ها داستانى هه ندى په يامبه رانى تريش باس ده كات.. ئه وسا به سه ريپينى و به په له يه كه وه ديمه نيكي سه ختى رۆزى قيامه ت ده رده خات، له گه ل باس كرندى داستان و چيروكى ﴿ ئادمه ﴿ په يامبه ردا ﴿ تاها ﴾. ﴿ تاها ﴾ يش له پيته پچرپچه كانه كه له سه رته تاي هه ندى سووره ته وه ن، هاتوون بۇ

دهسه وسانکردنی عهده به کان، له هینانی تهنه به شیک وهک قورئان، نه گهرچی زورکه میش بیته.

قورئان په ندهو لای خواوه هاتوو:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * ۱ : طه * ۲ : ما أنزلنا عليك القرآن لتشقى * ثی پیغه مبهرا! ثم قورئانه مان بؤ نه نار دویت نه وهنده خوت ماندوو و شهکات بکهیت، بهلی.. کاتی ثم قورئانه هاته خوارئ، په یامبهرا هم خوی و، هم هاوه لانی درپژه یان به نویژو شه ونویژ ددهاو زوریش ماندوو ده بوون، هه تا خوی دلوفان نه و نایه ته ی نار دو فهرمووی: ۳: إلا تذکرة لمن یخشی * هر بؤ نه وه نار دو ومانه بیته ناموزگاری و بیرخه ره وهی رژی په سلان بؤ نه وه که سی له خوا دهرستی: ۴: تنزیلا مسن خلق الأرض و السموات العلی له لایه نه و خواوه نیژاوه که زهوی و ناسمانه به رزه کانی دروست کردوه: ۵: الرحمن علی العرش استوی * نه و خوا به خشنده به چوو به سر عهرشی خوی، بهلی.. مه به ست به م چوون و سه رکه و تنه به بؤ سه ر عهرش، سه رکه و تنیکه شیای زاتی بلندی نه و بی و، به و شیوه به که (سه له ف) و پیشینانمان ته تفسیر یان کردوه و، بی هیچ شوبه اندن و لیکدانه وه چوونه ناو قولایه وه، جا بؤ زیاتر به ناگابوون له م چوونه سه ر عهرشه، سهیری سووره ته کانی: (تعارف) و (یونس) و (رعد) بکه. ۶: له مافی السموات و ما فی الأرض و ما بینهما و ما تحت الثری * هرچی له ناسمانه کان و، هر چی له زه ویدایه و، هر شتیکیش له نیوانیاندایه و، نه وهش له نیو خاکدایه و په نهانه، هر هه موو مولکی نه وه، وهک له سووره تی (فوران) یشدا نه فهرمووی: (قل أنزله الذی یعلم السر فی السموات و الأرض إنه کان غفورا رحیما). ۷: و إن تجهر بالقول فإنه یعلم السر و أخفی * وه نه گهر تو به ناشکرا قسه بکهیت و دنگ هه لهری، وه بیان به هیواش و هیدی تریش، لای خوا به کسانه، چونکه نه و ناگای له نهیننی نیوان خه لک و نه وهیش مرو له دلی خویدا په نهانی دهکا هه به: ۸: الله لا اله الا هو ذاتیکه بیجگه له خوی هیچ په رستراویک نیبه شیای په رستن بیته * له الاسماء الحسنی * گشت ناوه جوانه کان، هر هه نه ون، پیغه مبهرا * ده فهرمووی: ((إن لله تسعة و تسعین اسما من أخصاها دخل الجنة)) ترمزی. واته: خوا نه وهت و نو ناوی هه به، هر که سی بیان خوینی و له به ریانکاو کاریشیان پی بکا، نه و ده چیته به هه شته وه، به لی ثم باسه ی ناوه جوانه کانی خوا به، له نایه تی: (۱۸۰) سووره تی (تعارف) و سووره تی (حشر) دا پتر روون کراوه ته وه، بؤ زیاتر به ناگابوون بگه ریوه نه وی.

چیروکی په یامه که ی مووسا علیه السلام:

ئینجا داستانه که ی مووسا سه ره تای ده ست پی کردنی سرش و وتوویژی نه و له گه له په روه ردگاری خویدا ده ست پی ده کاو ده فهرمووی: ۹: وهل آتاک حدیث موسی * ناخوئی

IN THE MIDDLE OF THE PAGE, THERE IS A RECTANGULAR FRAME WITH ARABIC CALLIGRAPHY. THE TOP PART OF THE FRAME CONTAINS THE SURAH TITLE 'سُورَةُ طه' (Surah Tah). Below the title, the text reads 'بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ' (In the name of Allah, the Most Gracious, the Most Merciful). The main body of the frame contains verses 1 through 10 of Surah Tah, written in a decorative script. The bottom part of the frame contains the title 'سورة طه' and the beginning of the text 'طه ۱ ما أنزلنا عليك القرآن لتشقى'.

پیغه مبهرا! هه واول و به سه ره تایی مووسات بؤ هاتوو؟ * ۱۰: إذ رأی نارا فقال لأهله امکتوا * کاتی له و سه فهره یدا هر له دووره وه له چولی (سینا) دا ناگر (نور) یکی چاو کردو نه و سا به زن و ماله که ی خوی وت: ئیوه لیره بن و مه بزوون * اینی آنست نارا * به راستی من ناگریکم چاو کردوه * لعلی آنیکم منها بقس * به شکوم له وی چلوسک و سه لکه بزوتکتان بؤینیم خوتانی پی گهرم بکه نه وه، خوا له جیبه کی تر دا به زمانی مووسا وه ده فهرمووی: (..أو جذوة من النار..) ۲۸/۲۹. * أو أجد علی النار هدی * و یان چاوساغیکم بؤ شاره زایی ده ستکه وی و به هوی نه وه وه ریگا دهرکه یین، رافه که رانی قورئان ده لین: گه رانه وه ی مووسا بؤ ولاتی میسر پاش ته و او کردنی (۱۰) ساله که ی لای (شوعه یب) بوو، جا ده بی پاش نه و نه منیبیت و ناسایشه له لای شوعه یب ده ستی که و تیبوو، بؤچی ئیستا جاریکی تر بگه ریته وه بؤ ولاتیک، که کاتی خوی لئی هه له تابتیت! دیاره به دهر له کاره نه نیبیه کانی

خوا، سوزی ولات و نیشتمان له گهلی شت به هیزتره، هرگیزیش له بیرناچی، نه گهرچی ریگاکه ییشی پرینت له ده بیان هه لندیرو مه ترسی، جا له ریگه ی گه رانه وهیدا خوا مندالیکیان پی ده دا، کاته که ییشی زور سرما ده بی، هر چه نده له چه خماخ ده دا، ناگر ناگریت! به لام له دورره وه شو ناگره ی چاوکرد، بوزیاتر ناگاداری سهیریکی ته فسیری (نیبن که سیر) بکه.

سهره نای وه حی بو مووسا علیک:

﴿ ۱۱: فلما أتاه نودی یا موسی ﴾ ئینجا که نزیک بووه هاته لای نووره که، دیتی وا له ناو دره ختیکی زور جوان و ته ردا ناگریک دهره وشیته وه، نه و جا له ویدا بانگی لی کرا نه ی مووسا! ﴿ ۱۲: إني أنا ربك فأخلف نعليك ﴾ بی گومان من پهروه ردگاری توم، جا تویش له بهر نه دهب و ویلسی جیگاکه پیلاوو شه کاله که ت له بی داکه نه ﴿ إنك بالواد المقدس طوى ﴾ چونکه به راستی تو وای له دۆلی پیروزی (تو) دا، له ثابته تی تردا ده فرموی: (فلما أتاه نودی من شاطئ الواد الأيمن في البقعة المباركة من الشجرة أن یا موسی إني أنا الله... ۳۰/۲۸. وه یان ده فرموی: (إذ ناداه ربه بالوادى المقدس طوى) ۱۶/۸۹. ﴿ ۱۳: وأنا اخترتك فاستمع لما یوحى ﴾ من بو خوم توم له نیو هوزه که ت دا به په یام بهری ده ست نیشان کردو هه لیژارد، جا که وایه چاک گویدیری نه وه فرمایستانه به له ریگای وه حییه وه بوت دیت ﴿ ۱۴: إني أنا الله ﴾ بی گومان هر منم خوا (الله) ﴿ لا إله إلا أنا ﴾ من نه بی هیچ په رستراویکی هه ق نییه ﴿ فاعبدني ﴾ ده سا توش به شیوه یه کی جوان بم په رسته ﴿ وأقم الصلاة لذكري ﴾ وه بوئه وه که منت هه ره له یاد بی و له بیرم نه که بیت، به تیروته سه لی نوژی بکه، روویشت هه ره له من بکه ﴿ ۱۵: إن الساعة آتیة ﴾ دیاره که به یه قین روژی قیامت وابه ریه وه هه ردیت ﴿ أكاد أخفيها ﴾ (قه تاده) نه لی: واته: من ده وه ی ته نانه تی له خو شمی بشارمه وه، چ جای له فریشته وه له پیغه مبه رانیس، واته: جاری بو هیچ که سیک ناشکرا نه بیت. (نیبن عه بیاس) نه لی: بیجگه له خوم که سیکی لی به ناگا ناکم. (سدی) ده لی: له ناسمان و له زه ویدا هیچ که سی نییه که خوا کاتی هاتنی قیامته تی لی نه شار دبیته وه. ﴿ لتجزى كل نفس بما تسعى ﴾ نه ورزه دی، هه تا هه مووکه سی له به رامبه رهول و تیکوشانی خو یه وه پاداش و توله ی ده سه کوئی ﴿ ۱۶: فلا یتدنک عنها من لا یؤمن بها واتبع هواه فتردى ﴾ جا نه ی مووسا! نه وکه سه ی بر وای به هاتنی نییه و شوینی هه و او شاره زووی خو ی که وتووه، وریابه با ریگریت نه کا له بر وای پی بوونی، نه وسا تیا بچیت.

عه سا که ی مووسا علیک ده بیته نه زده ها:

﴿ ۱۷: وما تلک یمینک یا موسی ﴾ جا خوا فرموی مووسا! نه ی نه مه چییه که به دهستی راسته وه یه؟ ﴿ ۱۸: قال هی عصای اترکاً علیها ﴾ مووسا وتی: نه وه گوچانه که مه، له کاتی روشتندا ده یگرم به ده سه ته وه، وه به ریشتی خو شمی ده ده م ﴿ وأهش بها علی غنمی ﴾ و گه لای دارانی پی نه وه رینم بو په زو مه ره کانم ﴿ ولی فیها مآرب آخری ﴾ و چه ند کاری تریشی پی نه نجام ده ده م، نان و تفاق پی نه هه لده گرم، درنده ی پی نه کوژم... هتد به لی... که لکی (عه سا) گرتن به ده سه ته وه زوره له شه ریعه تیشدا بنه ره تیکی هه یه، پیغه مبه ریش ﴿ وهک ئیعامی بوخاری نه لی: له ده شت و چوله وانیدا نه یکرده نیشانه ی رووگی نوژی له به رده می خویدا دایده چه قان، وه له روژی جه ژنیشدا له نوژیگاکه ییدا دایده چه قان، کاتیکیس گه یشتبا لای به رده ره شه که نه گه ره رفه ت نه بوویا ماچی یکا به عه سا که ی ئامازه ی بو ده کرد. زانایان یه کده ننگن که عه سا به ده سه ته وه گرتن له کاتی وتاری هه ییندا سونه ته، ده شتوانی بوئه م مبه سه ته سهیریکی ته فسیری قورتوبی بکه بیت تا زیاتر به ناگابی ﴿ ۱۹: قال ألقها یا موسی ﴾ خوا فرموی: مووسا! ده شو عه سایه به او یژه! ﴿ ۲۰: فالتقاها فإذا هی حیه تسعی ﴾ هه رکه فرییدا کتوبر دیتی وا ماریکی گه وره یه وه ده جولیت و ده شه لژی، مووساش هه رکه نه وه ی دیت که وته شه لژان و ترسان ﴿ ۲۱: قال خذها ولا تخف ﴾ خوا فرموی: بیگه ره ترست نه بی ﴿ سنعیدها سیرتها الأولى ﴾ هه ره ئیستا که وه ک نه وسای خو ی لی نه که یه وه وه ده بیته وه عه سا که ی جارانت.

دهستی مووسا وه ک چوری شیر سبی بوو:

﴿ ۲۲: واضم یدک إلی جناح ﴾ وه ده ستت بخه باخه لته وه، له جینی تردا نه فرموی: (واضم الیک جناحک من الرهب فذانک بره انان من ربک الی فرعون وملتسه... ۳۲/۲۸ ﴿ تخرج بیضاء من غیر سوء ﴾ نه وسا به بی نازار دیته ده ری، سبی و بی عه یب و نه خو شمی، وه ک کافوری لی هاتووه، واته: نه تووشی به له کی بووه، نه هیچ شستیکی تر، به لکو هه روه ک چرایه ک بوت هه لگی رسابی وایه ﴿ آیه آخری ﴾ نه وه یس بیجگه له عه سا که موعجیزه یه کی تره ﴿ ۲۳: لئریک من آیاتنا الکبری ﴾ تا ئیمه هه ندی له نیشانه گرنگو گه وره کانی خو ماننت نیشان بده ی و چاک بزانیته که توانامان به سه ره مووشتیکیدا هه یه. دوا ی نیشاندانی نه وگشت نیشانه وه سه لاتانه و ئاماده کردنی مووسا، ئینجا

فرموی: ۲۴: اذهب إلى فرعون إنه طغى * دههر نیستا برؤ بؤلای فیرعهونی پشای میسر، چونکه بیگومان به یه کجاری توولی له مه لکیشاهوه له فرمانم یاخی بووه.

مووسا که چوویه لای فیرعهون له خوا پارایهوه:

۲۵: قال رب اشرح لی صدري * مووسا داوای پشتیوانی له خوا شه کاو دهفرموی: نهی پهروه رگام! سینگم گوشادکه ۲۶: و یسرلی امری * نیش و کاریشم بؤناسان که بؤگه باندنی په یامه که ی تو ۲۷: واحلل عقدة من لساني * گریه که له زمانم دایه بؤمی بکهوه، تا زمانم نهگیری و ره هابی و بتوانم وهک پیویست په یامه که ت رابگه یه نم ۲۸: بفقها قولی * تاله ناخافتن و قسه کانمدا تی بگن و حالی بین لیم ۲۹: واجعل لی وزیرا من اهلی * وه له بنه ماله و کس و کارم وه زیرو یارمه تیده ریکم بؤ دابنی ۳۰: هارون اخی * نهویش هاروونی برام بی ۳۱: اشدد به ازری * پشتمی پی به هیز که ۳۲: و اشرکه فی امری * وه له کارمدا که په یامه بریه تیبیه بیشیکه به یاریده رو هاوبه شم ۳۳: کی نسبحک کثیرا * تا ئیمه زیاتر پاک و خواوینی تو راگرین، سوپاس و ته سپیحاتت زور بکهین ۳۴: ونذکرک کثیرا * وه زوریش یادت بکهین، نسوت زور به رین به لی که لکی براو برایه تی ده بی بؤ به هیز کردنی بهرنامه که ی خوابی ۳۵: انک کنت بنا بصیرا * به راستی هه میسه تو بیناو زانای به نه حوالی ئیمه. به لی... هدرکاریک نه نجام نه دری، پیویسته هه موو پیدایستییه کی بؤننامه بگری، خو شه گهر که سیکی شیاو تریش بؤ شه و کاره هه بی، نه بی داوای که بیت و فزلی بدهیت به سهر خؤندا ۳۶: قال قد اوتیت سؤلک یاموسی * خواش فرموی: مووسا! به راستی هه رچی تو ویستت جینه جی کراو پیت درا، وه نه مهش منه تیکه به سهر ته وه ۳۷: ولقد مننا علیک مره اخرى * وه بیگومان پیش نه وهش ئیمه جاریکی تر منه تمان نایه سهرت، بی نه وه خؤت داوا بکهیت ۳۸: اذ اوحینا الی امک ما یوحی * نه وکاته ی که تو له دایکبوی، دایکت له ترسی فیرعهوندا گیری خوارد به ده سهرته وه نه وهک بتکوژی نهی نه زانی چی بکات، جا ئیمه ییش نه وهی پیویست و شایسته بوو بؤ شه و کاره خستمانه دلپه وهو پیمان گه یاند ۳۹: ان اقدفیه فی التابوت * و پیمان وت: که بیخه ناو دار به سته و سندوقیکه وه * فاقدفیه فی الیم * و بیهاویژه ناو ده ریاهه * فلیلقه الیم بالساحل * دهبا ده ریاش بیخاته که نار * یاخذه عدو لی وعدو له * تا دوزمنیکی من و دوزمنیکی خوی (فیرعهون)، بیگریته وه، به لی... یه کی له قیبتیه کان سندوقه که ی وه لاناو بریدیه

لای فیرعهون * و ائیت علیک محبه منی * فیان و خو شه ویستی خؤم به تودا، به شیویه که که هه رکه سی تو ی دیتبا خو شتی شه ویست * ولتصنع علی عینی * وه تا له پینش چاو خو شمدا گه وره بیت و په روه رده بگریبت ۴۰: اذ تمشی احتک فتقول له بیره ته شه وکاته تو به سندوقه که وه که وتیقه به رده سستی فیرعهون

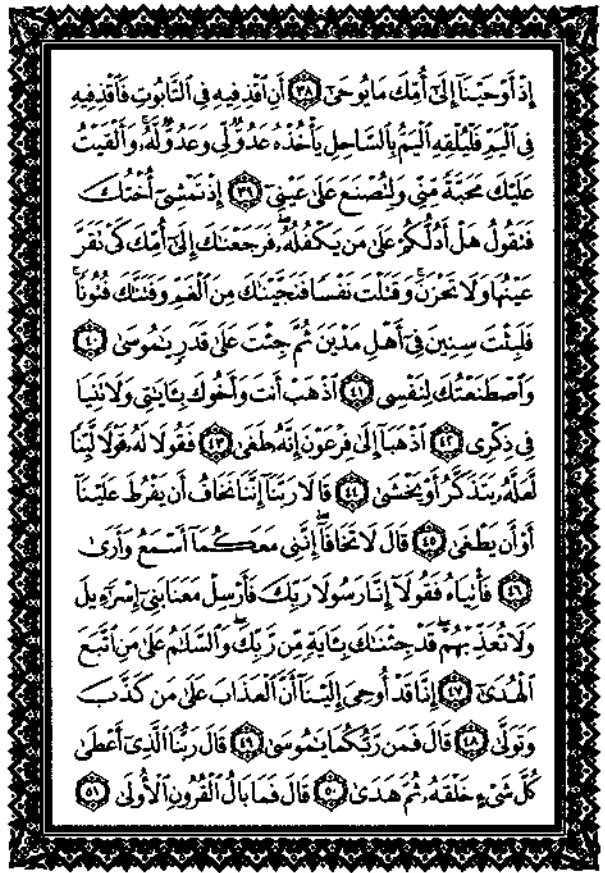
وَاَنَا أَسْتَرْثُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ ﴿٢٥﴾ إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿٢٦﴾ إِنَّ السَّاعَةَ آيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَىٰ ﴿٢٧﴾ فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَآ يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَرْدَىٰ ﴿٢٨﴾ وَمَا تَلَكَ بِيَمِينِكَ بِئُمُومِي ﴿٢٩﴾ قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَنَازِلُ أَخْرَجْتُهُنَّ مِنَ بَنُو سِيٍّ ﴿٣٠﴾ فَالْقَسَا إِذْ دَاوَاهُ حِينَ تَسْتَمِي ﴿٣١﴾ قَالَ خُذْهَا وَلَا تَحْتَفِ سَعِيدُهَا سَبَرْتُهَا الْأُولَىٰ ﴿٣٢﴾ وَأَضْمَمْتُ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَابِكَ فَخَرَجَ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ آيَةٌ أُخْرَىٰ ﴿٣٣﴾ لِيُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَىٰ ﴿٣٤﴾ إِذْ هَبْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ أَنَّهُ طَغَىٰ ﴿٣٥﴾ قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿٣٦﴾ وَبَسِّرْ لِي أَمْرِي ﴿٣٧﴾ وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي ﴿٣٨﴾ يَفْقَهُوا قَوْلِي ﴿٣٩﴾ وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ﴿٤٠﴾ هَارُونَ أَخِي ﴿٤١﴾ اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي ﴿٤٢﴾ وَأَشْرِكْ فِي أَمْرِي ﴿٤٣﴾ كُنْ سَمِيكًا كَثِيرًا ﴿٤٤﴾ وَتَذَكَّرْ كَثِيرًا ﴿٤٥﴾ إِنَّكَ كُنْتَ بَصِيرًا ﴿٤٦﴾ قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَىٰ ﴿٤٧﴾ وَلَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰ ﴿٤٨﴾

و، نهوانیش زور گهران به داوای دایه ندا تا شیرت بداتی، به لام ئیمه ویستمان وابوو که تو شیری کهس نه خؤیت! له وکاته یشدا خوشکه که ت چاودیری تو ی شه کرد له نزیکی کؤشکی فیرعهونه وه دینی گریان خواردوه به ده سته وه گوتی: * هل أدلکم علی من یفکله * نه تانه وی که سیکی خانه دانتان نیشان بدهم تا به خوی بکات بؤتسان؟ * فرجعناک الی امک * جا ئیتر بهوشیویه گپرایتمانسه وه لای دایکت وهک به لینمان پی دابوو * کی تقر عینها و لا تحزن * که چاوی پیت روون بیته وهو زیرو خه فته تبار نه بی * و قتل نفسا * نهی مووسا! نهی شه مهش چاک ده زانی، که گه ورهش بوویت یه کیکت له قیبتیه کان به هه له کوشت و ناچار هه له تاسی بؤ مه دیه ن * فنجناک من القم * پاشان له و خهم و په ژاره یهش رزگارمان کردیت * وفتناک فتونا * و به رووداو داوای رووداو تاقیمان کردیته وه، به لا داوای به لا، بؤته وهی بیته پیای تهنگانه، بؤ پاشه رزور بهرگی نه هه مه تیبیه کانی رزگار بگریت

فلبت سنن فی أهل مدین * جا هر له ودهمه دا به رهو مه دیهن
 رژیستی و، چهند سائیک له ناوخه لکی شه ویدا مایته وه به شوانکاری
 ژمانی خؤتت ده برده سهر * تم جئت علی قدر یا موسی * پاش
 شه (مه دیهن) گه رایته وه لهو کاته دا دیاریمان کرد بوو، بو رهوانه
 کردنت به پیغه مبه ربی، هاتیت شه موسا * ۴۱: واصطنعتک

موسا ده ترسی فی رعنهون نووره ببی:

* ۴۵: قال ربنا اننا نخاف ان یفرط علینا * موسا و هاروون
 وتیان: شهی پهروه ردگاری ئیمه! شه ترسین که فی رعنهون لیمان پیش
 بکهوی و هه لکوتیتیه سهرمان، وه پیش شهوی راستی بو دهر بخهین
 سزامان بدا * او ان یطغی * یان یاخی ببی * ۴۶: قال لا
 تخافا * خوا دلنایا کردن و فهرمووی: مه ترسن * اننی معکما *
 به راستی من له گهل ئیوهم * اسمع واری * هه موو شتیک شه بیسم
 و هه موو شتیکیش شه بیسم * ۴۷: فاتیاه فقولا * ده سا بچنه لای
 و پشی بلین: * انار سولا ربک * به راستی ئیمه هه ردو کمان
 راسپاردهو رهوانه کراوی پهروه ردگاری تۆین * فارسل معنا بنی
 اسرائیل * جا تۆیش تۆرم و نه وه کانی یه عقووبمان له گهل بنیره
 * ولا تعذبهم * و چیتر شه شکه نجهو سزایان مه دهو به کارو بیگار
 ماندوویمان مه که * قد جتناک بایه من ربک * وا بو راست بیژی
 خۆیشمان به به لگه و نیشانه یه کی روونه وه له لایهن پهروه ردگارت هوه
 هاتووین بولات (عه ساو، دهسته که) * والسلام علی من اتبع
 الهدی * وه سلاوو دروود له سهر شه وکه سه بی که په یه روی له
 ریگای هیدایهت ده کاو له راسته ری لانا کهوی، بو یه پیغه مبه ربیش
 کاتی نامه ی بو (هیره قل) سی گه وره ی رومه کان نووسی، سلاوی
 ههر به م رسته یه کرد: (سلام علی من اتبع الهدی)، شه مهش دهقی
 نامه که یه تی ههر بو پیروزی دهینووسم: (بسم الله الرحمن الرحیم، من
 محمد رسول الله إلى هرقل عظیم الروم، سلام علی من اتبع الهدی،
 أما بعد فإني ادعوك بدعاية الإسلام، أسلم تسلّم، یؤتک الله أجرک
 مرتین) (متفق علیه). ههر به ناوی خوی به خشنده ی میهره بانه وه،
 له موحه مبه دی پیغه مبه ربی خواوه، بو هیره قه ل گه وره ی رۆم، دروود
 بو که سیک له راسته ری لانه کهوی، پاشانیش: من به بانگه یشتی
 ئیسلام داوه تت ده که م: موسلمان بیه، سه لامهت ده بی و، خوی
 گه وره ش دووچار پساداش و مزهت ده داتی... * ۴۸: اننا قد أوحی
 إلینا أن العذاب علی من کذب و تولى * بی گومان ئیمه له لایهن
 خواوه وه حی و سروشمان بو هاتوو که سزای خوا بو که سیکه
 بانگه که مان به درو ده خاته وهو پشستی تی ده کات * ۴۹: قال فمن
 ربکما یا موسی * وتی: جا پهروه ردگاری ئیوه کینی شه موسا؟! *
 * ۵۰: قال ربنا الذی اعطى کل شی خلقه ثم هدی * موسا وتی:
 پهروه ردگاری ئیمه شه و زاته یه که هه موو شتیکیشی دروست کردوو،
 پاشانیش رینمایه ی هه موو پیداو یستیه کی شی کردوون * ۵۱: قال:
 فما بال القرون الأولى * فی رعنهون وتی: شه حالئ شه وهه موو
 به رهو گه لانه ی پیشوو، چۆن بووه؟! خو شه وان خویان به راستی



نفسی * و هه لیژاردی و کردیتم به په یامبه ربی خۆم * ۴۲: اذهب
 أنت وأخوک بایاتی * شه و جا تۆو هاروونی برات هاروی به (۹) نو
 نیشانه ی منه وه ک دار عه ساو، دهسته که... برۆن بۆلای فی رعنهون
 بو شه نجامدانی کاره کانی من * و لا تنافی ذکری * و له یادی
 مندا هه رگیز کوتایی و سستی مه که ن، شه وه باشترین چه ک و هو ی
 سه ره که وتنتانه.

له گهل فی رعنهون نهرم و نیان بسون:

* ۴۳: اذهب إلى فرعون إنه طغى * هه ردو وکتان بچنه لای
 فی رعنهون، چونکه به راستی شه یاخی و له خۆبایی بووه * ۴۴:
 فقولا له قولنا * جا به نه رمی و له سه ره خو قسه ی له گهل بکه ن
 و بیدوینن، چونکه باره گای پاشایه تی وا هه لئه گری * لعله يتذكر
 أو یخشی * به لکو بیری کاته وهو قسه که تان له وهر گری، وه یان
 بترسی له خوا.

نه پرسستوهه؟ ۵۲: قال: علمها عند ربی فی کتاب ۰ موسا فرموی: زانینی حالی نهوانه لای پهروه دگارمه لهکتیبیکدا، واته: له (الوح المحفوظ) دا تومار کراوه ۰ لا یضل ربی ولا ینسی ۰ پهروه دگاری من نه هیج شتی لی بزر ده بی و، نه هیچی شی له بیر ده چی ۰ ۵۳: الذی جعل لکم الأرض مهذا ۰ نهو خوایهی که زهوی بارهیناوهو کردوویه به لانک و بینشکه بو نیوهو، زور به ناسانی تپایا نه زین ۰ وسلک لکم فیها سیلا ۰ وه چهندرینگاو رینبازیکدی بوتان تئیدا دروست کرد تا له ناو شاخ و چیاو ده شتی دا به ناسانی هاتوچو بکه ن، له جیبیه کی دیکه شدا ده فرموی: (وجعلنا فیها فجاجا سیلا لعلهم ینتدون) ۳۱/۲۱. ۰ و انزل من السماء ماء ۰ وه له ناسمانیشه وه ناویکی نار دووه ته خواروهه ۰ فآخرجنا به ازواجنا من نيات سستی ۰ نهوجا چه ندین جور گزوگیای هاولفمان پی دهرهیناوهو رواند ۰ ۵۴: کلوا وارعوا انعامکم ۰ نیوه خو تان له هندیکی بخون و، له هندیکی شی نازه له کانتان یله وه ریندن ۰ ان نر ذک لایات لاولی النهی ۰ به راستی لهو شتانه دا باسما ن کردن گه لی به لگه و نیشانه ی روون هه یه له سه ر یه کتابی خوا بو خاوهن ناوه زمان و فامیده کان ۰ ۵۵: منها خلقناکم ۰ له سه ره تاوه نیوه مان هه رله وه زهوییه دروست کرد ۰ فیها نعیدکم ۰ وه له ودا دوا ی مردن نه تان گنیرینه وه بو گل ۰ ومنها نخرجکم تاره آخری ۰ وه جاریکی تر له ودا نه تان هینینه وه دهر زیندووتان نه که یینه وه. خوا له جیبیه کی تر دا ده فرموی: (یوم یدعوکم فتستجیبون بحمده و تظنون ان لیثم الا قلیلا) ۵۲/۱۷ یان ده فرموی: (قال فیها تحیون و فیها تموتون و منها تخرجون) ۲۵/۷.

روزی جهزنی گشتی بی، روزی جهزنی نه ورور، روزی که یف و سه فو سروروی که جهزنی نیوهیه و له ورزه دا نیوه هه موو کو نه بنه وه ۰ و ان بحشر الناس ضحی ۰ وه له کاتی چیشته نگادا که له وکاته دا ههوا میانه یه و، هیمان زوری شی نه مینتی بو خورناوا بوون خه لکی کو بکرنه وه تا کاره که مان به ناشکرا بی ۰ ۶۰: فتولی

قال علمها عند ربی فی کتاب لا یصل ربی ولا ینسی ۰ الذی جعل لکم الأرض مهذا و سلک لکم فیها سبلا و انزل من السماء ماء فآخرجنا به ازواجنا من نيات سستی ۰ کلوا وارعوا انعامکم ان فی ذلک لآیات لاولی النبی ۰ منها خلقناکم و فیها نعیدکم و منها نخرجکم تاره آخری ۰ ولقد ازریناه انینا کلها فکذب و ان ۰ قال اجئنا لتخرجنا من ارضنا بسحرک یموسى ۰ فلنا نبتک بسحر مثله ۰ فاجعل بیننا و بینک موعدا لا نخلفه نحن ولا انت مکانا سوی ۰ قال موعدکم یوم الازینة و ان یحشر الناس ضحی ۰ فتولی فرعون فجمع کیده ثم ان ۰ قال لهم موسی و یلکم لا تقفروا علی الله کذبا فایسحکم بعدایب و قد خاب من افتری ۰ فننزل عوامرهم ینتهر و اسروا النجوى ۰ قال ان هذان لسحران یریدان ان یخرجاکم من ارضکم بسحرهما و یدهباطر یقتکم التملک ۰ فاجمعا کیدکم ثم ائتوا اصفا و قد افلح الیوم من استعمل ۰

فرعون فجمع کیده ثم انی ۰ ئینجا فیرعه ون نهوی جی هیشت و هه موو فرویلی خوی کو کرده وهو خسته کار، له پاشا هه موویانی بو واده ی کو بوونه وه که هینا ۰ ۶۱: قال لهم موسی ۰ موسا نه یه وی پیش نه وه ده ست پی بکه ن ناموزگاری به کیان بکات، به شکو واز له و یاخی بوونه بیان بینن، بویه پی و تن: ۰ و یلکم لا تقفروا علی الله کذبا ۰ هاوارو وه ی بو نیوه! درو له سه رخوا هه ل مه به ستن، واته: به وه ی که بلین موعجزیه که ی منیش جادووه وه ک جادووه که ی خو تان ۰ فیسحکم بعباد ۰ جا خوا ی گه وره گشتتان به به لا و سزا ته فرو تونا بکا و له ناوتان به ریت ۰ و قد خاب من افتری ۰ وه بی گومان کی درو له سه رخوا بکا زه ره مهنو بی هیوایه ۰ ۶۲: فننزل عوامرهم ینتهر ۰ ئینجا ناموزگاری به که ی موسا کاری تی کردن، هه ندیکیان دلیان گورا به ره و خیر، بویه ناکوکی و جیاوازی که وته نیوانیا نه وه، هه ندیکیان مووسایان به راست زانی و وتیان: ثم قسه یه له قسه ی پیغه مبه رانه ۰ و اسروا النجوى ۰

گشت نیشانه کان، نیشانی فیرعه ن دران، باوره ریشی نه هینا:

۵۶: و لقد ازریناه اباتنا کلها ۰ بی گومان ئیمه هه موو نایه ت و به لگه کانمان نیشاندا و خستمانه پیش چاوی، تا به شکو پروا بینتی ۰ فکذب و ابی ۰ که چی نهو هه ره مووی به درو دانو گوپرایه لی نه کرد ۰ ۵۷: قال اجئنا لتخرجنا من ارضنا بسحرک یا موسی ۰ فیرعه ون وتی: نه ی موسا! ناخو تو هاتیه لامان تا له خاک و ولاتماندا به و جادووه ت دهرمانه کی؟ ۰ ۵۸: فلنا نبتک بسحر مثله ۰ جا به دلنیاپی ئیمه یس له وینه ی نه وه ی تو، جادوویه کت بو دینین ۰ فاجعل بیننا و بینک موعدا ۰ جا ئیستا بو ئیمه و بوخوت چی و کاتیک دیاری بکه ۰ لا نخلفه نحن ولا انت مکانا سوی ۰ که نه ئیمه سه ریچی لی بکه یین، نه توش، تا له یه ک جینگایه کی ته ختانیدا ناماده بین بو نه نجامدانی نه و کاره مان ۰ ۵۹: قال موعدکم یوم الازینة ۰ موسا به دلنیاپی به که وه وتی: باشه واده ی دیار بکراومان

وه ملیان له سرته سرت و چیه چپ نا ﴿ ۶۳ ﴾: قالوا ان هذان
لساحران ﴿ وتیان: دیاره شم دووانه موسا و هارون جادوگرن
﴿ یریدان أن یخرجاکم من أرضکم سحرهما ﴾: نه یانه وی به هوی
جادوویانه وه له ولاتی (میس) دا بتانکه نه دهره وه، تا ده سلات
به ده ست بگرن ﴿ ویدها بطریقکم المثلی ﴾ و بهرنامه و نهریته

سهر سورپهنه بره موسا و گومانی برد له جادووه که بیان ﴿ آنها
تسعی ﴾: په ته کان و عه ساکانیان نه جوولینه وه و دین و ده چن وه
(مان) یکی گه وره. (نبین که سیر) نه لی: به و هویه وه که له (جیوه) بیان
هه لکیشابون گشت ده جولانه وه، دؤل و شیوه که بیان پر کرد له
مارو هه له ت هه له ت به سه ریبه کا ده که وتن ﴿ ۶۷ ﴾: فأوحس
فی نفسه خیفة موسی ﴿ جا له بهر نه وه موسا که نه وهی دیت
له دلی خزیدا که میک ترسا که خه لکه که پاش نه وکاره یه شوینی
نه که ون و، به کاره که ی نه ویش بلین جادووه ﴿ ۶۸ ﴾: قلنا لا تخف
إنک أنت الأعلی ﴿ نیمه ش له وکاته ناسکه دا وه حیمان بؤ کردو
وتمان: هیچ مه ترسه! به راستی هر تو له سه تری ﴿ ۶۹ ﴾:
وأتق ما فی یمینک ﴿ نه وهی له دهستی راستدایه (عه ساکت)
ببهاویزه ﴿ تلقف ما صنعوا ﴿ جا هه رچی نه وانه کردوویانه
هه سووی قوت نه دا و نه بیچیته وه ﴿ إنما صنعوا کید ساحر ﴿
بن گومان هه رچی نه وانه کردیان هه موو فرت و فیللی جادوگر
بوو ﴿ ولا یفلح الساحر حیث أتی ﴿ و جادوویازیش هه رچی
بکاو له هه رکوی بن سه رکه وتوو نابی، که وایه زور به دنلیابییه وه
کاری خوت بکه نه ی موسا. (جوندوب) نه لی: پیغه مبه ر ﴿
فه رموی: ((إذا أخذتم - یعنی الساحر - فاقتلوه ثم قرأ:)) (ولا یفلح
الساحر حیث أتی)، قال: لا یؤمن حیث وجد) نیین نه بی حاتم.
هه رکه جادوویازتان ده سکوت بی کوژن، پاشان نایه تی (ولا
یفلح الساحر.. ای خوینده وه فه رموی: جادوگر له هه رکوی
بیت بروای نییه. ﴿ ۷۰ ﴾: فألقى السحرة سجدا ﴿ هه رکه موسا
عه ساکه ی خوی هه لداو ته وای په ت و عه ساکانی نه وانی قوتدا،
به خیزی جادووگره کان هه موو که وتنه سوژده و کړنووشیان برد
بؤ په روه ردگارو، زانیان که شم کاره له ده سلاتی ثاده مزاددا نییه
﴿ قالوا: أما برب هارون وموسی ﴿ له رووی فیرعه ون و نه وه هه موو
خه لکه دا وتیان: برومان هیئا به په روه ردگاری هارون و موسا!

فیرعه ون هه ره شه ی له جادووگره کان کرد:

﴿ ۷۱ ﴾: قال أمتم له قبل أن أذن لکم ﴿ جا که فیرعه ون نه وهی
دیت، گوتی: پیش نه وهی من مؤله تتان بدهم پرواتان پی هیئا؟!
﴿ إنه لکبیرکم الذی علمکم السحر ﴾ به راستی ده رکه موت که هه ر
موسا یه گه وره سه روکتان و نه ویش فیری جادووی کردوون
﴿ فلا تظنن أیدیکم وأرجلکم من خلاف ﴾ نه مه یش سویندی بیت
هه موو ده ست و پایه کانتان راست و چه پ ده برم ﴿ ولأصلینکم فی
جدوع النخل ﴾ وه به دارخورماکاندا هه لتان ده واسم، تا خه لکی تر
عبیره ت وهرگرن ﴿ ولتعلنن أینا أشد عذابا وأبغی ﴿ وده شزانن

قَالُوا یٰمُوسَىٰ إِنَّمَا أَنْتَ نَذْرٌ وَإِنَّمَا أَنْتَ نَذْرٌ ﴿۶۳﴾ قَالَ
بَلِ الْفُلُؤَاذِجَاتُ هُنَّ مِثْلُ نَذْرٍ لِّمَنْ سَخَّرَ لَهَا تَتَىٰ
﴿۶۴﴾ فَأَوْحَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةٌ مُّوسَىٰ ﴿۶۵﴾ قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ
أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ﴿۶۶﴾ وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا
كَيْدٌ سِحْرٌ وَلَا يَفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ ﴿۶۷﴾ فَأَلْقَى السَّحْرَةَ سِحْرًا
قَالُوا أَمْ آتَابِرَبِّ هَرُونَ وَمُوسَىٰ ﴿۶۸﴾ قَالَ مَا أَمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ مَآذَنَ
لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرِكُمْ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَا قِطْعَانَ أَيْدِيكُمْ
وَأَرْجُلِكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَا أَصْلَابَكُمْ فِي جُدُوعِ النَّخْلِ وَلِتَعْلَمَنَّ
أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْغَىٰ ﴿۶۹﴾ قَالُوا لَنْ نُؤْمِرَكَ عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ
الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرْنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿۷۰﴾ إِنَّمَا آتَابِرَبِّنَا لِيَعْلَمَ إِنَّا أَخْلَصْنَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا
عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْغَىٰ ﴿۷۱﴾ إِنَّهُ مِنْ بَيْنِ رَيْبٍ نَحْنُ مَحْرُومًا
فَإِنْ لَمْ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ﴿۷۲﴾ وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ
عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ ﴿۷۳﴾ حَتَّىٰ تَعْبُرَ
نَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّىٰ ﴿۷۴﴾

هه ره به نرخه که ی نه وه پووچهل بکه نه وه ﴿ ۶۴ ﴾: فأجمعوا
کیدکم ﴿ جا که واته فروقیلتان یه کخه ن ﴿ ثم اتوا صفا ﴿ له پاشا
هه موو به ریزیک وهرن ﴿ وقد أفلح اليوم من استعلى ﴿ وه بن گومان
نه مروش هه رکه سی سه رکه وی سه فرازو به ختیاره.

موسا سه رکه موت و جادووگره کانیش موسلمان بوون:

﴿ ۶۵ ﴾: قالوا: یا موسیٰ إِنَّمَا أَنْتَ نَذْرٌ ﴿ نه وسا جادوگره کان
به ده عیه و به فیزه وه وتیان: نه ی موسا! یا تو یه که مجار
ده سبه کاره، عه ساکت هه لده و جادووی خوت بکه ﴿ وإما أن
نكون أول من ألقى ﴿ وه بیان نیمه پیش تو ده هاویژین و یه که م که س
نه بیین ۴۴؟ ﴿ ۶۶ ﴾: قال بل ألقوا ﴿ موسا وتی: نا، یه که مجار نه وه
ده ست پی بکه ن و ببهاویژن ﴿ فإذا جبالهم وعصهم یخيل إليه
من سحرهم ﴿ به لی.. نه وان ده ست پیشخه ربیان کرد، جا په ت و
گوریس و گوچانه کانیان هه لدا یه گوژه پانی جادووه که وه نه وه نده

سزای کامان سزای نیمه، یان سزای خواکهی موسا توندترو بهماوهره؟ ﴿ ۷۲: قالوا لن نؤثرک علی ما جاءنا من الیبات ﴾
 نهوانیش گوتیان: تازه نیتر نیمه هرگیز دوی نهو نیشانانه دیومان له پرتو دس له وه هلتاگرین. ﴿ والذی فطرنا ﴾ وه ریزی توندهین بهسر نهو زاته‌دا نیمه‌ی دروست کردوه، سویندمان پیی ﴿ فاقض ما أنت قاض ﴾ سا تو هر پریاری دده‌یت بهرامبه‌مان بیده، یا هر چیت له‌ده‌ست‌دی دریقی مه‌که ﴿ إنما تقضی هذه الحیاة الدنیا ﴾ به‌راستی تو هر تنها له‌م ژبانی دونیایه‌دا ده‌ستت دهر‌واو ده‌سه‌لاتت هه‌یه و کاریکت پیی نه‌کری ﴿ ۷۳: إنا آما برینا لیغفر لنا خطایانا ﴾ بی‌گومان نیمه برومان به‌په‌روه‌ردگاری خو‌مان هینا تاله گونا‌هه‌کامان خو‌ش بیی. ﴿ وما أکرهتا علیه من السحر ﴾ وه‌لهو جادوو‌گهریه‌ش تو سه‌پاندت به‌سه‌رامندا بیوری ﴿ والله خیر وأبقی ﴾ وه‌خوا له‌هه‌موو که‌سی چاکترو به‌به‌فاتره، به‌لام تو خو‌ت و ده‌وله‌ته‌که‌ت دو‌ایبتان دیت. ﴿ ۷۴: إنه من یأت ربه مجرماً ﴾ به‌راستی هر که‌سیک به‌تاوانباری له‌روژی قیامه‌تدا بچیته‌وه‌لا‌ی په‌روه‌ردگاری ﴿ فان له جهنم لا یموت فیها ولا یحی ﴾ بی‌گومان به‌شی دوزه‌خه‌و نیتر نه‌نهری تیایدا، تا له‌سزا رزگاری بییت، وه‌نه‌ده‌ژی به‌ناسودهبی، وه‌ک‌خو‌ای گوره‌نه‌فه‌رموی: ﴿ لا یقضی علیهم فیموتوا ولا یخفف عنهم من عذابها کذلک نجزی کل کفور ﴾ ۳۶/۳۵: ﴿ ومن یأته مؤمناً ﴾ وه‌نه‌وه‌که‌سه‌ش بروای هینابی و به‌باوه‌روه‌ه‌بچیته‌لا‌ی په‌روه‌ردگاری خو‌ی ﴿ قد عمل الصالحات ﴾ ثاکاروکرده‌وه‌چاکه‌کانی نه‌نجام دایبت ﴿ فأولئک لهم الدرجات العلی ﴾ جا نه‌وانه له‌دواروژدا چه‌ندان په‌لی به‌رزبان هه‌یه: ﴿ ۷۶: جنات عدن تجری من تحتها الأنهار خالدین فیها ﴾ چه‌ند باخ و باخاتیکی چروپرن و به‌ه‌تا هه‌تاییش تیناندا ده‌میننه‌وه، له‌به‌رده‌میان‌وه‌چه‌ند چوم و پروبار تی‌ده‌په‌ری که‌جوانترین سیما و پنه‌ی هه‌یه و ذلک جزء من تزکی و وه‌وه‌پادا‌شت و خو‌شی و نیسراحه‌تیه‌پادا‌شتی که‌سانی دل و دهرن پاکه، واته: نه‌وانه‌ی خو‌یان پاک راگرتبی له‌بت په‌رستی، خه‌لک په‌رستی، فیرعه‌ون په‌رستی. (نه‌بو‌سه‌عید) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر ﴿ فہرموی: ﴿ إن أهل الدرجات العلی لیراهم من تحتهم کما ترون الکوکب الدری فی أفق السماء، وإن أبابکر وعمر منهم وأنعماء ﴾ (أخرجہ أحمد وأبو‌داود والترمی). بی‌سو خه‌لکانی خاوه‌ن په‌له‌به‌رزه‌کان (له‌به‌ه‌شتدا)، خه‌لکانی خو‌ارووی لای خو‌یان ده‌یانینن و بو‌یان ده‌نوارن هه‌روه‌کو بو‌نه‌ستیزه‌ی پرشنگدار له‌ناسوی ناسماندا بنوارن، نه‌بو‌به‌کرو عومریش هه‌له‌وانن و خه‌ریکی نازونیمه‌ت و خو‌شین.

موسا و بهنی نیر انیل له میسر دهر چوون:

لیزه‌دا نه‌و دیمه‌نه ته‌واو نه‌بی و، به‌شیکی تری داستانه‌که‌ی موسا ده‌ست پی‌ده‌کات وه‌ک ده‌فه‌رموی: ﴿ ۷۷: ولقد أوحینا إلی موسی ﴿ بی‌گومان نیمه سروشمان بو موسا کرد: ﴿ أن

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعَبَادِي فَأَضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَفْ دَرَكًا وَلَا تَخْشَى ﴿۷۷﴾ فَأَتْبَعَهُمْ فَرَعُونَ بِجُنُودِهِمْ فَغَشِيَهُمْ مِنَ اللَّيْلِ مَا عَاشَيْهِمْ ﴿۷۸﴾ وَأَضَلَّ فَرَعُونَ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ ﴿۷۹﴾ بَدِئًا لِّسَرِّهِمْ لَقَدْ أَفْجَبْنَاكَ مِنَ مَوْلَاهُ وَوَعَدْنَاكَ لَدُنَّا الْجَنَابَ الطُّورَ الْأَيْمَنَ وَزَعَلْنَا عَلَیْكَ مِنَ الْمَنِّ وَالسَّلَوى ﴿۸۰﴾ كَلِمًا مِّنْ طَبِیْعَتِ مَارِزَقَتِكَمْ وَلَا تَطْمَؤُنُوا فِيهِ فَيَعْمَلْ عَلَیْكَ عَصِيًّا وَمَنْ يَحْمِلْ عَلَيْهِ عَصِيًّا فَقَدْ هَوَىٰ ﴿۸۱﴾ وَإِلَىٰ لَعْنَاتِ لِمَنْ تَابَ وَمَا مِنْ وَعْمَلٍ صَلَاحًا ثُمَّ أَهْتَدَىٰ ﴿۸۲﴾ وَمَا أَعْبَدْتَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَمْشُونَ ﴿۸۳﴾ قَالَ هُمْ أَوْلَاءُ عَلَیَّ أَتْرَىٰ وَعَجَلْتَ إِلَیَّكَ رَبِّ لِرَضَىٰ ﴿۸۴﴾ قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ﴿۸۵﴾ فَرَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ بِئْنَظُورِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبِّكُمْ وَعَدَّ أَحْسَنًا أَفَطَالَ عَلَیْكُمْ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحْمِلَ عَلَیْكُمْ غَضَبِي مِنْ رَبِّكُمْ فَأَخْلَقْتُمْ مُزَیْدِي ﴿۸۶﴾ قَالُوا مَا أَخْلَقْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلَكِنَا وَلَكِنَّا حَمَلْنَا أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَدْ فَتَنَّاكَ كَذَلِكَ أَلْفَى السَّامِرِيُّ ﴿۸۷﴾

أسر بعبادی ﴿ که شهو له‌ته‌ک به‌نده‌کانم له‌ریگه‌ی دهر‌یاوه‌که‌ میسر دهر‌چو ﴿ فاضرب لهم طریقا فی البحر یبسا ﴾ ریگه‌یه‌کی وشکانینان له‌ دهر‌یای نیلدا بو‌بکه‌روه ﴿ لانخاف درکا ولا تخشی ﴾ نه‌بترسه‌که‌له‌شکره‌که‌ی فیرعه‌ون پینت بگا، نه‌خه‌می نقوم بوونشیت هه‌بیئت، چونکه نیمه چاودیرتانیین ﴿ ۷۸: فَأَتْبَعَهُمْ فَرَعُونَ بِجُنُودِهِ ﴾ موسا به‌فه‌رمانی خوا کاره‌که‌ی خو‌ی نه‌نجام‌دا، جاکاتی فیرعه‌ون پی‌زانین نه‌وسا به‌خو‌ی و سوپاکه‌یه‌وه‌وه‌دوو‌یان که‌وت به‌ناو نیلدا، چونکه له‌پیش چاو نه‌وه‌وه‌دهر‌یاکه‌وشک و برنگ‌بوو ﴿ فغشیهم من الیم ما غشیهم ﴾ کتوپر شه‌پولی دهر‌یا هاته‌سه‌ریان و دایبوشین و هه‌موویانی نقوم‌کرد ﴿ ۷۹: وَأَضَلَّ فَرَعُونَ قَوْمَهُ وَمَا هَدَى ﴾ سه‌رته‌نجام فیرعه‌ون ری راسته‌که‌ی له‌گه‌له‌که‌ی هه‌له‌کردو، نه‌یتوانی رینوینیان بکا.

بہنی ٹیسرا ائیل! نہم بہ خشنانہ نان لہ یاد بی:

دوای سرکہ وتن پرووئہ کاتہ ٹو بہنی ٹیسرا ئیلیانہی رزگاریان بیوو، نیعمہ تہ کانی خوی وہ بیبریان دینیتہ وہ تاہرگیز لہ بیبریان نہ چیتہ وہو ہر سو پاسی بکن، وک ٹہ فہرموی: ﴿ ۸۰: یا بنی اسرائیل قد أنجیناکم من عدوکم ﴾ ٹہی نہوہ کانی یہ عقووب! بی گومان ٹیوہ مان لہ چنگی دوژمنی خوتان رزگار کرد ﴿ وواعداناکم جانب الظور الأيمن ﴾ بہ لئینیشمان دانئ لہ لای راستی کیوی (تور) دا بہ پی دانی تہ ورات ﴿ ونزلنا علیکم المن والسلی ﴾ لہ رزؤہ سہختہ کانی شدا فریاتان کہ وتین، ٹہوہ بو لہ ودہ شتہ چؤلہ دا گہ زؤو مہل شیلاقہ (ہوہ یردہ) مان بؤناردنہ خواری، ٹیوہ ش بہناسانی راوتان دہ کردن ﴿ ۸۱: کلوا من طیبات ما رزقناکم ﴾ پیمان وتن: لہو رزق وروزیبہ چاک و پاکانہی پیمان داون بخؤن ﴿ ولا تطغوا فیہ ﴾ ولہو زیانہ خو شہ دا ستہم وسرکہ شسی مہکن ﴿ فیحل علیکم غضبی ﴾ تا توورہ بوونم بیٹہ سہرتان ﴿ ومن یحلل علیہ غضبی فقد ہوی ﴾ ہرکہ سئی رق و توورہ بوونی من بیٹہ سہری، ٹہوہ بہ ہہ قیقہت تیا ٹہ چئ ﴿ ۸۲: وإنسی لغفار لمن تاب وآمن وعمل صالحا ثم اہتدی ﴾ وہ بی گومان من بہ رامبہر بہ وکہ سہی تہو بہ کارو پہ شیمان و، بروادارو ٹاکارچاک بی، پاشان رینگای راستی گرتبی، زؤر لیبووردہو بہ خشنہرم۔ لئیرہ دیمہنی سرکہ وتن و بہختیاری تہواو ٹہ بی۔

تا مووسا لہ توور گہر ایموہ فہومہ کہی بوونہ گویرہ کہ پەرستا:

ٹہوجا لہ دیمہنی پارانہوہ لالہ دا (مووسا) لہ لای کیوی (تور) دا دہبینین، خوا فہرموی: ﴿ ۸۳: وما أعجلک عن قومک یا موسی ﴾ ٹہی مووسا! چی پلہی لی نایتہوہ، وا لہ گہلہ کہت پیشکہ وتی ہتا زووتر بگہیتہ کیوی تور؟! بہ لی پیشتر خوا بہ لئینی بہ مووسا دا بوو کہ دوای چل رؤژ بیواوما قولانی گہلہ کہی لہ تہک خوی بیئنی بؤ خزمہت پەرورہ دگاری۔ جا ٹہویش لہ گہل حہفتا کہ سدا ہاتن و ٹہوانی لہ خوار کیوہ کہ دا بہ چئ ہیشت ﴿ ۸۴: قال ہم اولاء علی ائری ﴾ مووسا گوتی: ٹہوانیش وان لہ دواموہ ﴿ وعجلت إلیک رب لترضی ﴾ من پلہم کرد بؤ لای تو، تا خؤشووودو رازی بی ﴿ ۸۵: قال فإنا قد فتننا قومک من بعدک ﴾ خوا فہرموی: بی گومان دوای ہاتنی تو ٹیمہ گہلہ کہ تمان تاقی کردہوہ ﴿ وأضلہم السامری ﴾ وہ سامری گوہرای کردن بہ گوہرہ کہ پەرستن، چونکہ کاتی خوی ٹہوہندہ لہ ناو کؤیلہ گہریدا ما بوونہوہ سرووشتیان بہ زیبوو۔ بؤیہ خیرا چوونہ سہرقسہی سامری ﴿ ۸۶: فرجع موسی إلی قومہ

غضبان أسفا ﴾ ٹینجا مووسا کاتی ٹہوہی بیست دوای جینہ جی کردنی کارہ کہی بہ پلہو زؤر دل بہ مہراق و بہ خفہت و خہ شمہوہ گہرایہوہ بؤ لای گہلہ کہی ﴿ قال: یا قوم ألم یعدکم ربکم وعدا حسنا ﴾ وتی: ہؤزی من! ٹاخؤ پەرورہ دگارتان بہ لئینی باشی پی نہ دان بہ خیرو خؤشی دونیا و ناخیرہت ﴿ أفضال علیک العہد ﴾ یاخؤ کہ من بہ جیم ہیشتن زؤرم پی چوو؟ تا ٹیوہ ٹہو ہموو چاکہ یہ تان لہ بیربچیتہ وہ؟! ﴿ ام أردتم أن یحل علیکم غضب من ربکم ﴾ یا ہر ویستتان بہر سزای پەرورہ دگارتان بکہون، چونکہ ٹہوکارہی ٹیوہ کاری کہ سیکہ کہ بہدہست ٹہنقہست بییہوی دووچاری سزای خوا بیت ﴿ فأخلفتم موعدی ﴾ واپہیمانی منتان شکاند و لہ دژی بہ لئینہ کہی من جوولانہوہ، ٹہی بریار وانہ بوو لہ سہر یہک خوا پەرستی بہیننہوہ؟ ﴿ ۸۷: قالوا ما أخلفنا موعدک بلکننا ﴾ ٹہوانیش ٹہیانہوی داوای لیبووردن بکہن و پاسا بویننہوہ، بؤیہ وتیان: ٹیمہ بہدہسہلات و ویستی خؤمان سہرینچیمان لہ فہرمانہ کہی تو نہ کرد ﴿ ولکننا حملنا أوزارا من زینہ القوم ﴾ بہ لکو کاتی کہ دہرچووین زہرو زیویکی ژنہ میسرہ کان - کہ گہریان خوار دیوو بہ دہستہوہ - لہ کؤل نابووین ﴿ ففدناھا ﴾ جا بہ ناچاری فریمان دایہ ناو بوٹہ کہوہو پریو لہ ناگر ﴿ فکذلک ألقى السامری ﴾ سامریش ہروا بہو جوورہ فرت و فیلنی خوی گہراو فرییدایہ سہر جی بیی ٹہسپہ کہی جوہرہ ٹیل و ٹہنجامہ کہی ٹمہ دہرچوو ﴿ ۸۸: فأخرج لهم عجلا جسداً لہ خوار ﴾ ٹیتر - لہ خشلہ کہ - پہیکہری گوہلکیکی بؤ سازدان، کہ دہنگ و بؤرہی دہہات! ٹہلین: سامری تہواوی زہرہ کہی لیوہرگرتن و فرنی دایہ ناو بوٹہ کہوہو توانیبہوہو قالیبکی گوہرہ کہی بؤ دہرشتن، ٹہو جا زہرو زہوہ کہی رژاند بہ سہریا و جارچاریک بؤرہیہ کی لئوہ دہہات ﴿ فقالوا هذا إلهکم وإلہ مرسى ﴾ ٹہوسا سامری وگہلہ بی دینہ کہی وتیان: ٹمہ خوی ٹیوہو، خوی مووساشہ ﴿ فسی ﴾ جا ٹہو لہ بیبری چوو کہ خوا لئیرہیہ، ٹہگینا نہدہچوو بؤ کیوی (تور) ﴿ ۸۹: أفلا یرون ألا یرجع إلیہم قولا ولا یملک لهم ضرا ولا نفعاً ﴾ ٹاخؤ ٹہوانہ کہ ٹہو گوہلکہ ٹہ پەرستن نابینن کہ ٹہو گوہلکہ یہ نہ وہ لامیکیان دہداتہوہ ٹہ گہر داواہیہ کی لی بکہن وہ نہ دہسہلاتی زیانیکی بؤ یان ہدیہ، واتہ: ہر ہیچ نہ بی وکو گوہرہ کہی خوا کردیش نیبہ، جوورہ کہ لکیکی لیوہرگہری، ٹہی ٹیتر ٹہوانہ بؤچی ٹہوہندہ کہوہندہن؟ (ٹیبن کہ سین) دہلئیت: پوختہی ٹہو شتہی کہ ٹہو نہ فامانہ کردیانہ بیانوو بؤ خؤیان بہم جوورہ بوو کہ: خشل و زہرہ کہیان بہ حہرام دہزانی، لہ بہر ٹہوہ فریمان دا، کہ چی لہو لاوہ گوہرہ کہ دہ پەرستن!! واتہ: لہ

پنم بلنیت: تو جیاوازیت خسته ناو بهنی ئیسرائیل و چاوه پروانی قسه‌ی منت نه کرد بهتی... راسته موسا هاروونی کرده جینشینی خوی، به لام نه میش له ترسی دروستبوونی دوو بهر هکی نه یویرا به خیرایی هه واله که ی بی بگه یه نیت.

گوناهی بچووک سل ده که نه وه، که چی گونا هه گوره کان ده که ن، نه وه وه که نه وه وایه که له ریوایه تیکی راستدا هاتوه: (عن ابن عمر أنه سأله رجل من أهل العراق عن دم البعوض إذا أصابت الشوب - یعنی هل یصلی فیہ أم لا؟ - فقال ابن عمر: انظروا إلى أهل العراق قتلوا ابن بنت رسول الله ﷺ - یعنی الحسین - وهم یسألون عن دم البعوض) (فتح الباری، مسند الإمام أحمد). واته عه بدوللای کوری عومهر - خوالینیان رازی بی - پیاویکی عیراقی پرسیری خوینی میشووله ی ده کات، نایا نوژییه یان نا؟ له وه لامدا وتی: ته ماشای سه لقیه ی عیراقیه کان بکه! له لایه که وه (حوسه یین) سی کچه زای پیغه مبه ر ﷺ ده کوژن! له م لایشه وه له خوینی میشووله ده پرسن!

هاروون له گویره که بهرستن ری نی کرتن:

۹۰: و لقد قال لهم هارون من قبل ﷺ بی گومان له پیش گه رانه وه ی موسادا هاروونیش پنی گوتن: * یا قوم انما قسمت به ﷺ نه ی هوزی من! وریا بن! ئیوه به و گویره که زپرینه یه تاقیکراونه ته وه، ده سا فریو مه خون و مه بیبه رستن * وان ربکم الرحمن فاتبعونی * و به راستی پهروه دگارتان خوا به خشنده که یه، ده شوینی من که ون - وانبعوا امری * و فرمانی من جیبه چی بکه ن؛ گویره که مه بهرستن * ۹۱: قالوا لن یرح علیه عاکفن * که چی دوی ئه م هه مووقسه و ئاموزگاریه وتیان: هه رگیزای هه رگیز ئیمه له و گوینکه ده ست هه لئاگرین و، هه ر بهر ده وام له لای ده مینینه وه و ئه بیبه رستین * حتی یرجع إلینا موسی * تا موسا ئه گه ریته وه لامان بابزانین ئه و چی نه نیت؟.

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عَمَلًا حَسَدًا لَهُ خُورًا فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُمْ وَإِلَهُ مُوسَىٰ فَنَسِيَ ﴿٨٨﴾ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ صَرْفًا وَلَا نَعْمًا ﴿٨٩﴾ وَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ بِقَوْمِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّكُمْ بِهِمْ بِلَدِّكُمْ الرَّحْمَنُ فَأَنْعَمُوا وَأَطَاعُوا أَمْرِي ﴿٩٠﴾ قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَنكِهَاتٍ حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ ﴿٩١﴾ قَالَ يَهْرُونَ مَانَعَكَ إِذْ دَلَيْتَهُمْ ضَلُّوا ﴿٩٢﴾ أَلَا تَتَذَكَّرُ أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي ﴿٩٣﴾ قَالَ يَا بَنِيَّ إِنِّي أَخَافُ لَأَخُذَ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي إِنِّي خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ﴿٩٤﴾ قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يُسْمِعُ بِي ﴿٩٥﴾ قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ، فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي ﴿٩٦﴾ قَالَ فَادْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ نُخْلِفَهُ، وَلِنْظُرْ إِلَى إِلَهِكَ الَّذِي ظَلَمْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنْتَحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لِنَنْفِثَنَّ فِيهِ الْبَصُرَاتِ سَفًّا ﴿٩٧﴾ إِنَّكُمُ إِلَهُكُمْ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾

سامری و نه نجامدانی گونیکه که:

۹۵: قال فما خطبك يا سامري * ئینجا موسا پرووئه کاته سامری و، پنی نه نیت: نه ی سامری! ئه م کاره خه ترناکه چبوو نه نجامت دا. (سه بیید) ئه لی: بویه له سه ره تا وه رووی کرده سامری، چونکه به پله ی یه که م خه لکه که خویمان بهر پرسیارن و نابی دوی هه موو زایه له و ئاپوزایه ک بکه ون. له (ئیبین عه بباس) ه وه ئه گپرنه وه: سامری له بنه ره تا خه لکی گوندی (باجرما) ی (جه زیره) یه و، گاپه رس بوونه، ئه میش زور وه که ئه وان چه زی لی ده کرد، ئه گه رچی له گه ل (به نی ئیسرائیل) بیه کاندای موسلمان بیوو! له ریوایه تیکی تر دا ئه لین: خه لکی (کرمان) ه، (قه تاده) ش ئه لی: خه لکی (سامه ر) ی عیراقه. * ۹۶: قال بصرت بما لم یبصروا به * سامیری وتی: من شتیکم دیت و ئاگادار بووم لینی، ئه وانسی دی نه یان دی و لئی به ئاگا نه بوون * فقضت قبضة من

موسا پاش گه رانه وه ی له گه ل هاروون:

۹۲: قال يا هارون مامنك إذ رأيتهم ضلوا * موسا که به و هه موو رقو خه شمه وه گه رایه وه وتی: هارون! که دیتت ئه وان هه گومرا بوون چی وای لی کردیت * ۹۳: ألا تتبعن * که به زوویی نه یه یه یه به دوامداو به سه ره اته که م بؤ باس بکه یه ت!؟ * أفعصبت امری * ئاخو توش سه ریچی فرمانه که مت کردو قسه که مت شکاند، نه ی پیم نه گوتی تو جیگری منی؟ جا به توندی مووی سه رو ریشی راکیشا * ۹۴: قال يا ابن أم لا تأخذ بلحيتي ولا برأسي * هاروون نه یوت به وشه ی (یا ابن أم) سه رنجی موسا راکیشیت - ئه گه ر چی برای باوک و دایکییه تی - بویه وتی: نه ی کوری دایکم! ریش و قزم مه گره، * إني خشيت أن تقول فرقت بين بني إسرائيل ولم ترقب قولي * من بویه به زوویی ئاگادارم نه کردیت له وه ترسام

گوئی نہ داتی ﴿ فانہ یحمل یوم القیامۃ وزرا ﴾ ۱۰۱: نہ وہ بہ راستی لہ روژی قیامہ تدا کولی گوناح ہلئہ گری ﴿ ۱۰۱: خالدین فیہ ﴾ و بہ ہتاییش بہ کولیہ وہ نہ بی ﴿ و ساء لہم یوم القیامۃ حملا ﴾ وہ لہ روژی قیامہ تدا بو ئوانہ، کول وباریکی بی فہرو خراب ہئیہ.

روژیک کہ فوو بہ شہ پیوردا دہ کری:

﴿ ۱۰۲: یوم یفخ فی الصور ﴾ باسی شو روژہ بکہ فوو بہ (شہ پیور) دا تہ کری ﴿ ونحشر المجرمین یومئذ زرقا ﴾ و لہو روژہ دا تاوانباران کو دہ کینہ وہ، بہ چاو شینی و کویری. (تہ بہ ربی) تہ لی: لہ تینوئیتیدا روویان رہش دہ بی وچاویان شین و ہرئہ گہ ری ﴿ ۱۰۳: یتخافتون بینہم ان لبتم إلا عسرا ﴾ لہ ناوخوایانا ہسرتہ و چپہ بہ یہ کتر تہ لین: ئیوہ ہر دہ روژیک لہ دونیادا ماونہ تہ وہ ﴿ ۱۰۴: نحن أعلم بما یقولون ﴾ ئیمہ زانانترین بہوشتی تہ وان لئی دہوین ﴿ إذ یقول أمثلہم طریقہ ﴾ کاتی لہ گشتیان ژیرتر و زیرہ کتریان تہ لی: ﴿ ان لبتم إلا یوما ﴾ ئیوہ تہ نا ہر روژیک ماونہ تہ وہ، واتہ: ئیش وٹازارہ کیمان تہ وہندہ زورہ، مانہ وہی دونیایان بہ تہ نیا روژیک لیک تہ دہنہ وہ.

جیاکان دہ ہاردرین و، زہویش دہ بیتہ دہ شتیکی کاکی بہ کاکی:

﴿ ۱۰۵: و سألونک عن الجبال ﴾ لہ بارہی کیوہ کانہ وہ لیت دہ پرسن: ئاخو لہ روژی قیامہ تدا جیبیان لی دیت؟ ﴿ فقل یسفا ربی ہل یان تہ کہ نسی، بہ لام چون ہلکہ ندنی! وردو خاشاکیان تہ کا و بہ بایان دہ کا ﴿ ۱۰۶: فبذرها قاعا صفضا ﴾ شوینہ کہ شیان دہ کاتہ دہ شتیکی ساف و پان و کاکی بہ کاکی، و ہک ہر ہیچی تیا نہ بووی ﴿ ۱۰۷: لا تری فیہا عرجا ولا أمتا ﴾ ہیچ خواری و ناریکی و بہ رزی و نزمی تیا نابینی، ہم مووی یہک پارچہ تہ بیتہ وہ ﴿ ۱۰۸: یومئذ یتبعون الداعی لا عرج لہ ﴾ جا لہ و روژہ دا ہم موو خہ لکی دوی دہنگی جارچی (ئیسرافیل) تہ کہ ون، کہ ہیچ و ہرچہ رخان و لادانیک نبیہ لئی ﴿ و خشعت الأصوات للرحمن ﴾ و ہم موو خہ لکی لہ بہر خوی بہ خشندہ دہنگیان تہوی دہ بی ﴿ فلا تسمع إلا ہما ﴾ دہنگی ژیر لئوو چپہ چپ و تہ سپایی تہ بی، ہیچ شتی تر نابیسی.

شہفاعت و پاداش و نولہ:

﴿ ۱۰۹: یومئذ لا تنفع الشفاعۃ إلا من أذن لہ الرحمن ﴾ لہو روژہ دا تکاو لالانہ وہ لای خوا ہیچ سوود نابہ خشنی، مہ گہ لہ کہ سیک

أثر الرسول فبذتها ﴿ لہ جی پئی تہ سپہ کہی جو بریل کاتی ہات بو لہ ناو بردنی فیرعون لاویچہ خوئیکم ہلگرت و تہ ویشم ہاویشتہ ناوی. رافہ کہ رانی قورٹان دہ لین: جو بریل سواری تہ سپیک ببوو، پئی بہ ہر شتی کا بنا با جینگہ پیکہی سوز تہ بوو، تہ میس مشتئ لہو خو لہی ہینا و کردیہ ناو زپہ کہ وہو، ئیتر چونکہ بریاری خوی لہ سہ ربوو، جار جاریک دہنگیکی لیوہ دہ ہات و دہ پیوراند، ئیتر لہ وہوہ خہ لکہ کەش پەرستیان. سہ بیید -خوا پلہی بہ رزیکاتہ وہ- پاش لہ بیژنگدانی ہم موو تہو ریوایہ تانہ لہو بارہیہ وہ ہاتوون دہ لیت: تہ وہی من پیم باش بیت تہ مہ یہ کہ: سامری ہر خوی تہو شتی ہلہ بہ ست و ویستی لہو کارہ خوی قوتار بکات، چونکہ لہ وہ دہ جیت تہو بہ زپہ کی خوی تہو گویرہ کہ یہی لہ زپری میسریہ کان دروست کردی و لہ پاشان یا ہاتی و چووی بہ ناو پیکہ رہ کە داو بۆرہی لیوہ ہاتی ﴿ و کذلک سولت لی نفسی ﴾ تاوہا تہ فسم تہ وہی لا شیرین کردم، دیارہ تہ مہ داوای پووزش و لی بووردنہ، نەک پە شیمان بوونہ وہ لہ گوناہہ کہی ﴿ ۹۷: قال فاذهب فان لک فی الحیاة ان تقول لا ماساس ﴾ بۆیہ مووسا لہو کۆمە لگہ یہ دہری تہ کاو پئی وت: دہسا برؤ گو مہ! دہ شی تاماوی لہ ژیانی دونیادا ہر کە سیکت لی نزیک بکہ ویتہ وہ بلئیت: نزیک مہ کە وہو، دہستم لی مہ دہ. لہ ئابینی مووسادا سزای ہندی گوناح دہ رکردن بووہ لہ کۆمە لگہو، نە دہ بوو نہ تہو نزیک تہو خہ لکہ بکہ ویتہ وہو، نہ خہ لکیش نزیک تہو ببنہ وہ، و ہک گولی دوور لہ ناوایی لی بیت ﴿ وان لک موعدا لن تخلفہ ﴾ دلنپاشبہ چارہ نووسو کاتیکت بۆدیاری کراوہ، ہر دیت و ہر گیز ناشتوانی لئی دہ ریز بیت ﴿ وانظر الی الہک الذی ظلت علیہ عاکفا ﴾ وہ ئیستاش بنوارہ تہو خوا یہ (گوئیکہ کە) ت کہ ہمیشہ بہ لایہ وہ کە و تیبوت و تہ تپہ رست ﴿ لنحرقنہ ﴾ بہ تہکید ناگری دہ دہین و دہیسوتینین ﴿ ثم لنسفنہ فی الیم نسفا ﴾ لہ پاشا خو لہ کە شی لہو دہ ریا یہ پرؤو بلاو دہ کەین و شوینہ واری ناہیلین ﴿ ۹۸: إنما الہکم اللہ الذی لا الہ الا ہو ﴾ دلنپان کہ تہ وہ خوا نہ بوو، پەرستراوتان ہر تہ نا تہو زاتہ یہ، کہ جگہ لہو ہیچ پەرستراویکی تر بہ ہق نبیہ ﴿ وسع کل شی علما ﴾ و زانیاری وزانستی تہو، ہم مووشتیکی داگرتوہو ناگای لہ ہم مووشتیکیہ ﴿ ۹۹: کذلک نقص علیک من انباء ما قد سبق ﴾ تابو و شیوہ یہ ہموال و داستانی مووسات بو باس دہ کەین، ہموال و داستانی گہ لانی پشینت -یہک لہ دوی یہک- بو باس دہ کەین ﴿ وقد آتیناک من لدنا ذکرا ﴾ بی گو مان لہ لایہن خو مانہ وہ بیرخہ رہ وہ یہ کمان (واتہ: قورٹان) بہ تو بہ خشنی. ﴿ ۱۰۰: من أعرض عنہ ﴾ ہر کە سیک پستی تی بکاو

الله الملك الحق ﴿ بلنده خوی پاشا و دهسه لانداری به هتق و راست ﴿ ولا تعجل بالقرآن من قبل أن یقضی الیک وحیه ﴿ توش له خویندنه وهی قورئاندا نهی موحه مهعد ﴿ پیش نه وهی به ته واوی وهی وسروش بگریته لات په له و تالوکت نه بی، په یامبه ﴿ ترسی هه بوو که قورئانی له بیبر بچیته وه، جا له بهر نه وه په له ی

خوای به خشنده خوی مؤله تی بی دابی شه فاعهت بکا ﴿ ورضی له قولا ﴿ وتارو قسه که شی په سهند بکا. له فهرموده یه کی (متفق علیه) دا هاتوه: ((آتی تحت العرش فأخر الله ساجداً، ويفتح علی محامد لا أحصیها الآن، فیدعنی ما یشاء الله أن یدعنی، ثم یقول: یا محمد! ارفع رأسک، وقل یسمع، واشفع تشفع. قال: فیحذلی حذاً، فأدخلهم الجنة، ثم أعود)). فذكر أربع مرات. واته: دیمه بن عرش، نه وسا له وی سوژده دهیم بو خوا، پاشان دهرگای گشت حه مدو سوپاسیکم لی نه کریته وه، که بموم نازمیردری، بو دواپیش خوا خوی چه ندهی ثاره زوی بوو نه وه نده نه مهیلیته وه، نه وجا نه لی: موحه مهعد! سهرت به رزه وه که، ده بلی گویت بو نه گیردری، شه فاعهت بکه، لیت قبول ده کری، فهرمووی: نه وسا سنورنیم بو داده نری، جا نه و (چاکانه) ده به مه به هشته وه، دیسانه وه هر دیمه وه بو تکاو شه فاعهت. پیغه مبه ﴿ چوار جار نه و ته یه دوپاره کرده وه. ﴿ ۱۱۰: یعلم ما بین أیدیهم وما خلفهم ﴿ خوا به هه موو نه وشتانه ده زانیت که نه وان پیشیان خستوه و کردویانه له دونیادا، وه هه روه ها به وشتانه ش چاک ده زانیت که له رژی دواپیدا چاوه ریانه، واته: ناگای له هه مووشتیکیا نه ﴿ ولا یحظون به علماً ﴿ نه وان به زانین و عیلم ناتوانن دهوره بدن یه به ریوه بردن و حکمه تی خوا ﴿ ۱۱۱: وعت الوجوه للحي القيوم ﴿ وه هه موو ده موچاوو روخساره کان له و رژه دا له ناستی نه و خوا به ی که هه میسه زیندوه و هه رگیز نامری و راگیرکری هه موو بیونه وه ره لاره ملو سه رنه وی و ملکه چن ﴿ وقد خاب من حمل ظلماً ﴿ وه بی گومان کی سته می کردو هه لی گرت زیانه مندو ناهومیده ﴿ ۱۱۲: ومن یعمل من الصالحات وهو مؤمن ﴿ هه ر که سیس ناکارو کرده وی چاک نه نجام بدا له هه مان کاتیشدا برواداریش بیست ﴿ فلا یخاف ظلماً ولا هضماً ﴿ جا نه له وه ده ترسیت، گونا هه کانی له سه ر زیاد بگرین، وه نه له وه چاکه کانی که م بگریته وه.

كذالك نقض عليك من انبياء ما قد سبق وقد انبتك من لدنا ذكراً ﴿ ۱۱۱ ﴿ من أعرض عنه فإنه يحمل يوم القيمة وزراً ﴿ ۱۱۲ ﴿ خالدين فيه وساء لهم يوم القيمة حملاً ﴿ ۱۱۳ ﴿ يوم يفتح في الصور وتحشر المجرمين يومئذ ذكراً ﴿ ۱۱۴ ﴿ يستخفونك بينهم إن لبئس إلا عشرًا ﴿ ۱۱۵ ﴿ نحن أعلم بما يقولون إذ يقول أمثلهم طريقة إن لبئس إلا يوماً ﴿ ۱۱۶ ﴿ وستأنتك عن الجبال فقل ينسفها ربي نسفاً ﴿ ۱۱۷ ﴿ فيذرها قاعاً صفصفاً ﴿ ۱۱۸ ﴿ لا تترى فيها عوجاً ولا أمناً ﴿ ۱۱۹ ﴿ يومئذ يقيمون الداعي لا عوج له، وخشعت الأصوات للرحمن إلا نسماعاً لا همتاً ﴿ ۱۲۰ ﴿ يومئذ لا نسمع الشفاعة إلا من أذن له الرحمن ورضي له قولا ﴿ ۱۲۱ ﴿ يعلم ما بين أيديهم وما خلفهم ولا يحيطون به علماً ﴿ ۱۲۲ ﴿ وعت الوجوه للحي القيوم وقد خاب من حمل ظلماً ﴿ ۱۲۳ ﴿ ومن يعمل من الصالحات وهو مؤمن فلا يخاف ظلماً ولا هضماً ﴿ ۱۲۴ ﴿ وكذلك أنزلناه قرآناً عربياً وصرفنا فيه من الوعيد لعلهم يتقون أو يحذرت لهم ذكراً ﴿ ۱۲۵

ده کرد بو وه رگرتنی، وهك له فهرموده یه کی (متفق علیه) دا هاتوه. ﴿ وقل رب زدنی علماً ﴿ بلی: نهی په روه ردگارم! زانست و زانیریم زیاد بکه، واته: به قورئان و اتاکانی، بویه (نه ویش ﴿ تا کوچی دواپی کرد هه ره وی زیاد بوونی زانستی بوو.

داستانی بابیه نادم و نیبلیس:

نیجا داستان و به سه رها تی ناده میس ﴿ ۱۱۵: ولقد عهدنا إلى آدم من قبل ﴿ به هه قیقه ت هه ر له پیشه وه په یمانمان له نادم وه رگرت که له و دره خته یه نه خوا ﴿ فسی ولم نجد له عزماً ﴿ که چی له بیبری چووو، به لام لیبران و پلانیکسی به هیزمان لی نه دی بو شکاندنی فه رمانه که مان ﴿ ۱۱۶: وإذ قلنا للملائكة اسجدوا لآدم ﴿ بیبری نه وکاته ش بکه وه به فریشته کانمان وت: کر نووش بو نادم به رن. (سه عید حه وا) له ته فسیره که یدا نه لیت: هه لده گری نه م کر نووشه، هه ر کر نووشی

قورئان هات تا مه ردم له گوناج دووره که ون: ﴿ ۱۱۳: وكذلك أنزلناه قرآناً عربياً ﴿ وه هه ر وه کو نه و دابه زاننده ی نایه ته کانی پیشی، هه موو قورئانمان دابه زانند به زمانی عه ره بی ﴿ وصرفنا فيه من الوعيد ﴿ وچه ندان جار هه ره شه مان تیا دوپاره کردوته وه ﴿ لعلهم يتقون ﴿ به شکو پاریز بکه ن و خویان دوور بگرین له گونا هو تاوانکاری و کاری ناپه سهند ﴿ أو یحدث لهم ذكراً ﴿ وه یان بیداری و ناموژگاری به کیان بو بیننی، یان بو نه وه که قورئان په ندو شه ره ف و شیعتیاریان بو نوی بکاته وه ﴿ ۱۱۴: فتعالی

هر بویه‌ش گه لی جار زوریه‌ی سه‌رؤک و قیاده‌کان له‌و سؤنگه‌یه‌وه
 لییان ده‌قه‌ومنی و سه‌ریان لی تیک ده‌چی ﴿ ۱۲۱ ﴾ : فاکلا منها
 شه‌یتان هر کۆلی لی‌نه‌دان تا دهره‌نجام ئادهم و حه‌وا - هه‌ردوو-
 له‌ به‌ری دره‌خته‌که‌یان خوارد که قه‌ده‌غه بوو لییان ﴿ فبذت لهما
 سواتهما ﴾ : ئیتر جل و به‌رگی به‌هه‌شتیان له‌به‌را نه‌ماو رروت و
 قوت مانه‌وه‌و شه‌رمی خۆیان بۆ دهرکه‌وت ﴿ وطفقا بخصفان علیهما
 من ورق الجنة ﴾ : به‌په‌له خه‌ریک بوون و هه‌ولیان‌دا که به‌گه‌لای
 دره‌خته‌کانی به‌هه‌شت عه‌وره‌تیان داپۆشن پاش ئه‌وه که هه‌ستیان
 به‌شه‌رمه‌زاری کرد. وادیاره ئه‌و دره‌خته ماده‌یه‌کی تیا بووبی که
 ئاره‌زووی ژن و می‌ردی بووژینیی، هر بویه‌ش له‌سه‌ره‌تاوه ریگری
 لی‌کردن، خوایش باشر ئه‌زانئ ﴿ وعصى آدم ربه فغوى ﴾ : ئابهم
 شیوه‌یه ئادهم سه‌ریچی له‌ په‌روه‌ردگاری خۆی کردو له‌دره‌خته‌که‌ی
 خواردو له‌ری دهرچوو، جا له‌ تۆله‌ی ئه‌ودا خرایه ئهم دونیای پر
 له‌ خه‌فت و ئیث و نازاره‌یه ﴿ ۱۲۲ ﴾ : ثم اجتباه ربه فتاب عنه
 پاشان په‌روه‌ردگاری هه‌لیبژارد بۆ پیغه‌مبه‌ریتی و له‌خۆی نزیک
 خسته‌وه‌و ته‌وبه‌شی لی‌وه‌رگرت ﴿ وهدى ﴾ : و شاره‌زا و ریتمایی
 کرد، بۆپارانه‌وه‌و داوا کردنی لی‌خۆشیوون.

ئادهم له‌به‌هه‌شته‌وه بۆ سه‌ر زه‌وی:

﴿ ۱۲۳ ﴾ : قال اهبطا منها جمعا ﴿ خ‌وای گه‌وره فه‌رمووی :
 هه‌ردووکتان (ئادهم و حه‌وا) له‌به‌هه‌شت سه‌ره‌ره‌و ژیر دابه‌زنه
 خوارئ ﴿ بعضکم لبعض عدو ﴾ : سه‌ره‌نجامی‌ش هه‌ندیکتان
 دوژمنی هه‌ندیکتان بن، ئیوه نه‌یارو دوژمنی شه‌یتان ده‌بن،
 ئه‌ویش نه‌یارو دوژمنی ئیوه ده‌بی ﴿ فاما باتنکم منى هدى ﴾ :
 جا ئه‌گه‌ر له‌منه‌وه ریتمایه‌کتان بۆ هات ﴿ فمن تبع هداى فلا
 یضل ولا یسقى ﴾ : ئه‌وسا ئه‌وه‌ی په‌یره‌وی له‌ریتمایی منی کرد،
 ئیتر نه‌له دونیادا گومرا ئه‌بی و، نه‌له قیامه‌تیشدا به‌دبه‌خت ئه‌بی
 به‌سزا. باشرین راو بوچوون سه‌باره‌ت به‌و حاله‌ته‌ی به‌سه‌ر ئاده‌مدا
 هات ئه‌مه‌یه که ده‌لیت: ئه‌و به‌سه‌ره‌ته‌ی (ئادهم) پێش‌بوونی
 به‌پیغه‌مبه‌ر بووه، به‌پێی ئایه‌تی: ﴿ ثم اجتباه ربه فتاب علیه
 وهدى ﴾. ﴿ ۱۲۴ ﴾ : ومن اعرض عن ذکرى ﴿ وهه‌رکه‌سیکیش
 له‌و قورئانه‌یه‌م روو هه‌رگیزئ ﴿ فان له‌ معیسه ضکاء ﴾ : ئه‌وه
 بی‌گومان ژیانکی سه‌ختی ده‌بی، هه‌رچه‌ند خاوه‌نی دونیایش
 بی. به‌لی مرۆ هه‌رکه په‌یوه‌ندی له‌ خوا پچرا دلێ ته‌نگه، بچووکه،
 بی‌ئارامه، هه‌رگیز تیرنایی ﴿ ونحشره يوم القیامة اعمى ﴾ : وه
 له‌رۆژی قیامه‌تیشدا به‌کویری هه‌شرو دادگایی ئه‌که‌بن ﴿ ۱۲۵ ﴾ :
 قال رب نه‌حشرتنی اعمى ﴿ ئه‌ویش له‌و هه‌لوێسته‌دا ئه‌لی: ئه‌ی

سه‌رخسته سه‌ره‌زه‌وی بیئت، چونکه له‌سه‌رده‌مه‌دا ئادهم وه‌ک
 رووگه وابوو بۆیان ﴿ فسجدوا لا ایلس ابی ﴾ : ئه‌وانی‌ش هه‌موو
 به‌په‌له سه‌زده‌یان بۆ برد، ئیپیلیسی (شه‌یتان) نه‌بیئت، ئه‌و فیزی
 نه‌یه‌یناو سه‌زده‌ی نه‌برد ﴿ ۱۱۷ ﴾ : فقلنا یا آدم ان هذا عدو لک
 ولزوجک ﴿ ئینجا وتمان: ئه‌ی ئادهم! هۆشیار به‌! به‌راستی ئه‌مه



هه‌م نه‌یارو دوژمنی توو، هه‌م نه‌یارو دووژمنی ژنه‌که‌ته، جا هه‌رگیز
 به‌ گوئی نه‌که‌ی ﴿ فلا بخرجنکما من الجنة فتشقى ﴾ : وریان له‌م
 به‌هه‌شته‌تان دهرنه‌کا، تووشی چه‌ره‌سه‌ری و ناره‌حه‌تی ژیان بیی
 ﴿ ۱۱۸ ﴾ : ان لک ان لا تجوع فیها ولا تعری ﴿ بی‌گومان به‌هه‌تا
 له‌ به‌هشتا بیئت نه‌یرسی ده‌بی، نه‌رووت ده‌بی ﴿ ۱۱۹ ﴾ : وانک
 لا تطما فیها ولا تضحى ﴿ وهه‌نه تینوو ده‌بی تییدا، نه‌خۆران گاز
 ﴿ ۱۲۰ ﴾ : فوسوس الیه الشطان ﴿ جا شه‌یتان دنه‌ی داو به‌دگومانی
 خسته‌ دئیوه ﴿ قال یا آدم هل ادلک علی شجرة الخلد پیی
 وت: ئادهم! ئایا ده‌ته‌ویت داری نه‌مریبت ناشیان بده‌م؟ واته:
 داریک ئه‌گه‌ر لئی بخۆی هه‌رگیز نه‌مریبت؟ ﴿ وملك لا یلی ﴿
 وده‌سه‌لات و سامانیکی بی‌پراوت شاره‌زا بکه‌م، که هه‌رگیز
 تیا نه‌چی؟ دیاره ئاره‌زووی مانه‌وه‌ی دونیا و ده‌سه‌لات و سامان،
 ئه‌مانه دووسیفه‌تی زگماکین و به‌هه‌میشه له‌ئاده‌مزاددا هه‌ن، جا
 ئه‌گه‌ر ئاده‌می فریای خۆی نه‌که‌وی، ئه‌وا به‌ زوویی فریو ئه‌درئ..

واته: (نویژی شیوان وعیسا) نه نجام بده * و اطراف النهار * وه له هر دوو تهره فه کانی پرؤژیشدا هه روا * لعلک ترضی * به شکو به ثاواتت بگهیت و خوشنووودو رازیش بیست به برپاره کانی خواو دلت نارام بگری له سرکاره کت.

پهروه دگارم! بوجی منت به کویری چه شرکرد؟ * وقد کنت بصیرا * خو من له دونیادا چاوم ساغ بوو و بینا بووم * ۱۲۶: قال کذلک * خوا له وه لامدا ده فهرمووی: کارهه روایه * اتمک آیاتنا فنسینها * تو به لگه و نایه ته رو شنه کانی نیمه ت بو هات له بییرت کرد * و کذلک الیوم تنسی * ناوا نه مرؤش توش له بییر ده چیت، پشت گویت نه خهین وه فراموشت نه کهین * ۱۲۷: و کذلک نجزی من اسرف ولم یؤمن بآیات ربه * هر نابه و جوژه به توله نه کهینه وه له وه که سهی سه ریچی وزیاده رهوی کرد بی و پروای به نایه ته کانی پهروه دگاری نه هینایی * ولعذاب الآخرة أشد و ابقی * وه بی گومان سزای جه زه بهی نه وه پرؤژه که یتریش توندترو بهرده و امتره. وه ک پیغه مبهه * به نفرینکاری فهرموو: ((إن عذاب الدنيا أهون من عذاب الآخرة)) (موسلم). واته: بی گومان سزای نه م دونیایه، گه لی له سزای دوا پرؤژ سوو کتره.

له قریونی گه لانی زوو عبیرت کرن:

* ۱۲۸: أفلم یهد لهم کم أهلکنا قبلهم من القرون * نینجا پیش هاتی سزای دوا پرؤژ، نه نجامی یا خیبوونه که بیان نیشان نه داو نه فهرمووی: ناخو بویان روون نه بوته وه خه لکانیکی زورمان پیش نه مان له ناو برد؟ * یمشون فی مساکنهم * که ئیستا نه مان له جیگا ویرانه کانی نه واندا هاتووچو نه که کن وشوینه واری سزاشمان ده بینن؟ * إن فی ذلک لآیات لاولی النهی * به راستی ناله وه له ناو بردنه دا گه لیک به لگه و نیشانه هه یه بو نه وانای ژیرن وخواوه ن ناوه زن * ۱۲۹: ولولا کلمة سبقت من ربک لکان لزاما وأجل مسمى * وه نه گهر به لینیک پیش نه که وتبا له لایه ن پهروه دگارت وه تاکاتیکی دیاریکراو بو سزانه دانیان، هه ریستا له ناو بردونیان پیویست و مسوگه رده بوو * ۱۳۰: فاصبر علی ما یقولون * جا که واته له سه رته وهی نه وان نه یلین خوراکر به * وسیح بحمد ربک قبل طلوع الشمس * پیش خوره لاتن هه ربک وخواونی و ته سیباحتی پهروه دگارت رابگره سوپاسگوزاری نه وه به * وقبل غروبها * وه له پیش ناو ابوونیشدا. واته: نویژه کانی نیوهرؤ و عه سرو شیوان بکه، له فهرمووده به کی (متفق علیه) دا هاتوو: که (جه ریری عه بدوللای به جه لی) ده لی: پرؤژی لای پیغه مبهه * دانیشتی بووین، نه و جا سه رینیکی مانگه چوارده شه وه که ی کردو فهرمووی: ((إنکم سترون ربکم كما ترون هذا القمر، لا تضامون فی رؤیته، فإن استطعتم ألا تغلبوا علی صلاة قبل طلوع الشمس وقبل غروبها، فأقعدوا)) پاشان نه م نایه ته ی (وسیح بحمد ربک...) ی خویندوه * ومن آناء اللیل فسبح * وه له ساته کانی شه ویشدا هه رته سیباحت ویدی خوابکه،

قال کذلک ائتک ایتنا فنسینها وکذلک الیوم تنسی * وکذلک نجزی من اسرف ولم یؤمن بآیات ربه * ولعذاب الآخرة أشد و ابقی * أفلم یهد لهم کم أهلکنا قبلهم من القرون یمشون فی مساکنهم إن فی ذلک لآیات لاولی النهی * ولولا کلمة سبقت من ربک لکان لزاما وأجل مسمى * فاصبر علی ما یقولون ووسیح بحمد ربک قبل طلوع الشمس وقبل غروبها * ومن آنا ی اللیل فسبح و اطراف النهار لعلک ترضی * ولا تمدن عینک إلی ما متعنا به * أزواجنا منهم زهرة المسرة الدنیا لنفتنهم فیہ ورزق ربک خیر و ابقی * وأمر أهلک بالصلاة واصطبر علیها لا نسئک رزقا نحن نرزقک و العنقبة للنفوی * وقالوا لولا بآینسا بآیه من ربه * أو لم تأتهم بیئنه مافی الصحف الأولى * ولو آنا أهلکنهم بعداب من قبله * لآوارینا لولا أرسلت إلینا رسولا فنتبع آیتک من قبل أن نذیل وخرز * قل کمل ثم یرض فبرصرا * فستعلمون من اصحبت الصراط السوی ومن اهتدی * ۱۲۹

چاوه مهده داومانه به خوانه ناسان:

* ۱۳۱: ولا تمدن عینک إلی ما متعنا به أزواجنا منهم زهرة الحیاة دنیا * تو چاوه و مال و سامانه مه بره نه ی پیغه مبهه * نیمه به تاقمیک له بی باوه ره کانمان داوه، نه وه هر شکوفه و خوشی ژبانی نه م دونیایه که م ده وانه * لنفتنهم فه * چونکه هه رویستومانه به و مال و سامان و شکوفه و جوانی دونیایه، تاقیبان بکهینه وه، پیغه مبهه ری خوا * فهرمووی: له رزق و پرؤژی نه م دونیایه له هه مووشت پتر ده ترسم که چه و اشه تان بکاو له خشته تان به ری. نیب نه بی حاتم * ورزق ربک خیر و ابقی * بی گومان رزق و پرؤژی پهروه دگاری تو له به هه شتدا باشتره و پایه دار تره له وهی نه وان نه مرؤ له به ره ده سیاندا به * ۱۳۲: و امر أهلک بالصلاة * نه ی پیغه مبهه! * نه ی ئیماندار! به خواوو خیزان و که سوکارت فهران به نویژ بده * واصطبر علیها * و خویشت له سه ر

نه نجام دانی رابینهو، هرگز وازی له مهینهو دهوامت هه بی، بهلی پیویسته مروقی موسلمان هه ردهم ههول بدات که: نیو ماله که ی بکاته مالی موسلمان و، تهواوی تاکه تاکه ی خانه واده که ی هه ره خوا رووبکات، بویه خوا له جیهی کی ترده دهفرموی: (یا ایها الذین آمنوا قرا انفسکم واهلیکم نارا). لا نسألک رزقا داواوی رزق ورؤزی له تو ناکهین ﴿نحن نرزقک﴾ به لکو ئیمه خوومان رزق و رؤزی و بڑیوی به تو شه دین، جا که وایه شه و ندهش به کاروباری رزق ورؤزی و یهوه خووت سه رگرم مه که ﴿والعاقبة للتقوی﴾ سه ره نجام و پاشه رؤزی چاک و پیروزی، ته نهسا هه ریوخه لکانی پاریزکارو به ته قوایه، شه وانهی سنوره کانی خوا ده پاریزن، پیغه مبهری نازیزو ریز دارمان دهفرموی: ((بقول الله تعالی: یا بن آدم تفرغ لعبادتی، أملاً صدرك غنی، وأسد فقرك، وإن لم تفعل، ملأت صدرك شغلاً، ولم أسد فقرك)) (ترمزی).

(ئیمه و ئیوه) چاوه روانین: پاشه رؤزی چاک بو کام لامان بیته؟ ﴿فستعلمون من أصحاب الصراط السوی﴾ بی گومان که لیقان حالی بوو، چاک شه زانن چ که سانیک خاوهنی ریگه راستن و من اهتدی ﴿وچ که سیکیش رینوین بووه؟ جا که وایه تو ش هه سوور به له سه رگه یاندنی په یامه که ی خووت و، وهک موواس نارامت بی، پاشه رؤزی هه ریو تو شه بی. وهک له جیگایه کی ترده شهفرموی: (وسوف یعلمون حین یرون العذاب من أضل سیلا) ۴۲/۲۵، یان دهفرموی: (سبعلمون غدا من الکذاب الأشر) ۲۶/۵۴.

کۆتایی جزئی ۱۶، (و لله الحمد والمآل...)

سورتهی (نهاییه)

مه که بییه (۱۱۲) ئایه ته

به ناوی خوی به خشندهی مبه ره بان

موشریکان - ویرای قورئان - نیشانه یان دهوی:

﴿۱۳۳﴾ وقالوا لولا یأتینا بآیة من ربہ ﴿بی باوه رانی مه که ش گوتیان: بوجی موحه مه مد ﴿لا یایه ن پهروه ردار یهوه ئایهت و به لگه یه کمان بو ناهینن له سه ره په یامبه ریتی خوئی، دیاره قورئان به به لگه دانانین! ﴿أولم تأتہم بیة ما فی الصحف الأولى﴾ ئایا شهوان به لگه ی ئاشکریان بو نه هات، که له په راوه پیشووه کاند هه بووو برواشیان نه هینا، واته: شه مانیش هه شتیکیان بو بیته، شه نجامه که ی وهک شه نجامی شه پیشوانه ده بی، ده سا ئیتر داوا ی به لگه چی ده که ن؟ ئیمامی (بوخاری و موسلم) ریوایهت ده که ن که: پیغه مبه ر ﴿فهرمووی ته: ((ما من نبی إلا وقد أوتی من الآیات ما آمن علی مثله البشر، وإنما کان الذی أوتیته وحیا أوحاه الله الی، فأرجو أن أکرن أكثرهم تابعا یوم القیامة)). واته: هه موو پیغه مبه ریک شه و ندهه مؤعجیزه ی پی دراوه که خه لکه که ی پروای پی بکن، به لام شه وهی به من دراوه، هه شه وهیبه خوا به وه چی بومی ده نیزی ئومیده وارم که په یه روانی من له رؤزی قیامه تدا له هی هه موان زیاتر بی. ﴿۱۳۴﴾ ولو أنا أهلكناهم بعذاب من قبله ﴿خو شه گه ر ئیمه پیش هاتنی شه قورئانه و په یامبه ریه، شه وانمان به سه زایه ک له ناو بردیا ﴿لقالوا ربنا لولا أرسلت إلینا رسولا ﴿له دوارؤژدا بو یان هه بوو بلین و ده شیان گوت: شه ی پهروه ردار ی ئیمه! بوجی له دونیادا په یامبه ریکت بو نه نار دین ﴿فتتبع آیاتک من قبل أن نذل ونخری ﴿تا په یه وهی به رنامه و ئایه ته کانی توبکه ین پیش شه وهی شه مرو ئاوا ریسواو سه رشور بیین ﴿۱۳۵﴾ قل کل متربص فتربصوا ﴿شه ی موحه مه د ﴿به خوانه ناسان بلی: هه موومان

شم سووره ته وهک هاووینه کانی خوئی باسی خاله بنه ره تیبیه کان: بیرو باهر، په یام، په یامبه ریتی، زیندوو بوونه وه، پاداشت و توله ده کا. هه ریه ک له وانه ش به چه ند دیارده یه کی شم بوونه و هه ریه ده سه لینی و به هیزه دکات، به ئاسمان و زهوی و، شاخ و کیوه کان و، به رزایی و نزمیاندن شه تگیزی. پاشان رؤزو خوور مانگ. جا بو چه سپاندنی یه کتا په رستی ئایه تی: (لوکان فیهما آلهة إلا الله لفسدتا) دینی، سه رچاوه ی هه موو بوونه و هه ریش به ئایه تی: (وجعلنا من الماء کل شیء حی) یه ک ده خات، ده ره نجام و کۆتایی بوونه و هه رو، هه موو زینده و هه ر کانی ش به ئایه تی: (کل نفس ذائقة الموت) دیت، جا بو کوی ده گه رینه وه: (والینا یرجعون)، پاشان کاری گشت په یامبه ران و یه کجوری کاره کانیان، شه گه رچی ماوه ی نیوانیشیان زور بوو بیته: (وما أرسلنا من قبلك من رسول إلا نوحي إلیه أنه لا إله إلا أنا فاعبدون) هاوکات له گه ل باسکردنی نه خشه ی خوی گه و ره که په یامبه ران هه موو له پیواون ده بن: (وما أرسلنا قبلك إلا رجالا نوحی إلیهم). زنجیره ی په یامبه رانیش هه ریه که یان کاری شهوی تر ته واه دکات. بویه شم سووره ته ییش به په له و به کورته هه ندیکان دینی وهک: (نوح، موسا، هارون، لوت، ئیسماعیل، ئیدریس، زکیقل، زهنون، زه که ریاو یه حیواو عیسا، سه لامی خویان له سه ربی، هه ندیکی دیکه شیان به دریزی، وهک داستانی (ئیبراهیم و داوود و سوله یمان)، سه لامی خویان لی بی. کۆتایی شی به وه دی که پاشه رؤژ - هه رچه نده شه مرو دونیای راستی و راستگۆ یان تاریک بیته - هه ر بو راستیو راستانه، وهکو دهفرموی: (بل نقذف بالحق علی الباطل فیدمغه فإذا هو زاهق)

یان ده فرموی: (ولقد كتبنا فی الزبور من بعد الذکر أن الأرض یرثها عبادی الصالحون). له گه ورهیی و مه زنی نهم سووره تی (نه نبیاء) یداه نهم فرموده هاتوو که ده فرموی: ((عن عبد الله قال: بنو إسرائيل، والكهف، ومريم، وطه، والأنبياء، هُنَّ من العتاق الأول، وهن من تلادی، آی: مما حفظ قديما)) (بوخاری). (ومراد ابن مسعود: أنهن من أول ما تعلم من القرآن، وأن لهن فضلا لما فيهن من القصص وأخبار الأنبياء). واته: عه بدوللا ده لی: سووره تی به نی ئیسرائیل (ئیسراء)، که هف، تاها، ئه نبیا، ئه مانه له سووره تانه ن که هر له سه ره تاوه و هر گیارون و پاریزراون و فه زلی تا به تی خو یانیا ن هه یه.

قیامت به راسه ری خه نکه وه یه:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱ اقرب للناس حسابهم * کاتی حیساب و لیبر سینه وهی مه رد له کار و کرده وه یان نزیک بو ته وه * وهم فی غفلة معرضون * و نه وانیش له خه فله تان له و روزه، روو ده سوورینن و گو یان لی نبیه وه، له وه دانانچه کین که خوا بیان نه کات!، له نایه تیکی ترده هاتوو: (أتی أمر الله فلا تستعجلوه..). یان ده فرموی: (اقتربت الساعة وانشق القمر وإن يروا آية يعرضوا..). * ۲: ما يأتيهم من ذكر من ربهم محدث إلا استمعوه * هه رهش و په ندیکی تازهی قورئانیا ن له لایه ن په رو و دگار یانه وه بو بیست، گوئی بو رانه گرن، هه تا برانن چییه؟ * وهم يلعبون * که چی له گه له نه وه شدا گورج ده که ونه گالته وه گه پ بیی * ۳: لاهية قلوبهم * ودلیان خافل و بی ناگایه، تا بییریکی لی بکه نه وه وه به خو یاندا بچنه وه. به لی.. ده مردوو ه کان له کاتی پیوستدا ناگایان له خو نبیه وه، هر سه رگه رمن به گالته وه گه مه وه * وأسروا النجوى الذين ظلموا * ئه وان هس سته میان کرد و له سنوور ده رجوون، له نیو خو یاندا به سه رته سرت ده لین: * هل هذا إلا بشر مثلكم * نایا نهم (موحه ممه د) به * که داوای په یامبه ریتی ده کات، ئه ویش هر وه کو ئیوه مرو ف نبیه، و ا ئیستا داوای په یامبه ریتی ده کات! * أفتأتون السحر وأنتم تبصرون * ده نایا ئیوه دینه لای جادووو ده سه ره رو ی جادوو دهن و، له حالیکا چاوتان هه یه وه ده بینن! واته: ئه ره په یه روی لی بکه ن، وه که ئه وه یه په یه رو بیتان له سهیحر کرد بی، به لی ئه وانه بیان وابوو که په یامبه ره ده ده بی فریشته بیت، ئیتر پاش ئه وه ئه رکه سیگ داوای په یامبه ریتی بکات و مؤعجیزه ی خویشی بینی ئه وان هر به جادوو ی دانه نین، جا که وایه وه که خو یان ئه لین- چون ئه بی ناماده ی جادوو بین؟ * ۴: قال ربی یعلم القول فی السماء والأرض * په یامبه ره فرموی: په رو و دگاری من

له هه موو قسه و وته یه که چ له ئاسماندا، چ له زه ویدا بکری به ناگایه و ئه زانی * وهو السميع العليم * هه ره ئه ویشه بیسنده و زانا، هه رچی ئه وتری چ به نه یینی و، چ به نا شکر، ئه وه هه ره ئه یزانی و نه بیسی * ۵: بل قالوا أضغاث أحلام * نه هه ره ئه وه نده به رامبه ره به قورئان بلین، به لکو گو تیان: نهم قورئانه هه ره تی که و لی که ی خه وی پروو

سُبْحَانَ الْأَنْبِيَاءِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَقْرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ ﴿١﴾

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ

يَلْعَبُونَ ﴿٢﴾ لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا

هَلْ هَذَا إِلَّا بَشْرٌ مِثْلَكُمُ أَفْتَأْتُونَ السَّحَرَ وَأَنْتُمْ

تُبْصِرُونَ ﴿٣﴾ قَالَ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤﴾ بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ بَلْ

أَفْتَرَاهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الْأُولَىٰ

﴿٥﴾ مَا آمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرِيْبَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ

﴿٦﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَتَلَوْنَا آيَاتِ

الذِّكْرِ أَنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾ وَمَا جَعَلْنَاهُمْ حَسَدًا

لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ﴿٨﴾ ثُمَّ صَدَقْتَهُدَّ

الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ وَأَهْلِكَ مَا نُؤْمِنُ ﴿٩﴾

لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠﴾

پووچ و خه ونه دروزنه یه * بل افتراه * نه خیر، به لکو موحه ممه د * خوی هه لی به ستوو ه! * بل هو شاعر * به لکو ده شینی شاعیرو هو نیاریک بی و، خوی نهم قورئانه ی هو نبییته وه * فلاینا بآیه کما أرسل الأولون * جا نه گه ر راست ئه کاو پیغه مبه ره، ده با به لگه و نیشانه یه کمان غه ره ز قورئان بو بینی، له چه شنی مؤعجیزه ی پیغه مبه رانی پیشوو، ئه وان به به لگه و نیشانه وه نیردان * ۶: ما آمنت قبلهم من قرية أهلكناها * پیش ئه مانیش ئه و شارو گوندانه (به نمونه هوزی صالح..). "که داوای به لگه یان ده کرد، به لگه یان بو هات و باوه ریان نه هینا! ئیغه ش قرمان کردن * أفهم يؤمنون * ناخو ئه مان "که داوای هینانی به لگه ئه که ن" بروا ده که ن به نایه ت و مؤعجیزه کانمان نه گه ره به چا و دیتنیا ن، دیاره ئه مانیش هر وه که ئه وان بروا ناهینن، جا ئیتر ناترسن له ناو ببری ن؟.

بەدەر لە ئادەمىزاد يېغەمبەر نەبوو:

۷: وما أرسلنا قبلك إلا رجالا نوحى إليهم ﴿ بۇچ ئەوانە لەوھ سەريان سۈرئەمىنى كە تۆ پەيامبەرىي و ئادەمىزادىش بىت ۱؟ خۇ ئىمە ئەويغەمبەرئەش لە پىش تۆوھ سۈوشمان بۇ ناردن، ھەموو لەمىزان و دەستەي پىياوان بوون، ۋەك ئەفەرمۇي: ﴿وما أرسلنا من قبلك إلا رجالا نوحى إليهم من أهل القرى﴾ ۱۲/۱۰۹، يا دەفەرمۇي: ﴿قل ما كنت بدعا من الرسل﴾ ۹/۴۶. ﴿فأسألوا أهل الذكر إن كنتم لا تعلمون﴾ دەسا ئەگەر ئىئوھ نازانن و بىروايش ناكەن، دەپرۇن لەزاناكانى تەورات و ئىنجىل بېرسن ﴿۸﴾: وما جعلناهم جسدا لا يأكلون الطعام ﴿ ئىمە پەيامبەرئانمان بەلەش و پەيكەرىك دروست نەكرد، تا ۋەك فرىشتە خۇراك نەخۇن، ۋەك ئەم ئايەتەش ئەفەرمۇي: ﴿وما أرسلنا قبلك من المرسلين إلا أنهم ليأكلون الطعام ويمشون في الأسواق﴾ ۲۵/۲۰. يان: ﴿ما لهذا الرسول يأكل الطعام ويمشى في الأسواق لولا أنزل إليه ملك فيكون معه نذيرا﴾ ۷/۲۵. ﴿وما كانوا خالدين﴾ نەمىش نەبوون لە دونىادا، بەلكو ماوہيەكى ديارىكراو ژيان، پاشان ئەوانىش مردن ﴿۹﴾: ثم صدقناهم الوعد ﴿ لەپاشان راستمان لەگەل كەردن و بەئىنى خۇمانمان بۇ ھىئانەجى، بە لەناوېردنى سەتمەكاران ﴿فأنجيتناهم ومن نشاء﴾ ئىنجا بىرواداران و ھەركەسىكى دىكەش خۇمان وىستمان رزگار بىن، رزگارمان كەردن ﴿وأهلنا المرفقين﴾ ۋە لەسنور دەرچووانىشمان - ئەوانەي وا بىرواين بە پەيامبەرەكانمان نەبوو - فەوت و فەنا كەرد.

مەزنايەنى قورئان:

۱۰: لقد أنزلنا إليكم كتابا فيه ذكركم ﴿ وا ئىمە كىتپىكى بەرپۆز گەورەمان بۇ ئىئوھ نارد، باسى شەرف و رېزى ئىئوھشى تىدايە، بەتايبەت ئەو كەسەي پەيرەوى لى بكا و كارى پى بكات ئەبىتە سالارو سەررەرى ھەردووجىھان، ۋەك ئەفەرمۇي: ﴿وانه لذكر لك ولقومك وسوف تسألون﴾. ﴿أفلا تعقلون﴾ دە ئايا تىناگەن، تىنافكرىن لە ئايەتەكانمان، تا بەتوندى ۋەرى بگرن و كارى پى بگەن؟ كەچى لەبەتى ئەوھى بىپارېزىن وىبىنە بەلەگەردانى، لەگەلئيا ئەجەنگىن!! ﴿۱۱﴾: وكم قصنا من قرية كانت ظالمة ﴿ چەند گوندو شارىشمان تىكشكاند لەبەر ئەوھى كەخەلكەكەي سەتم كارو بىتپەرست بوون ﴿ وأنشأنا بعدها قوما آخرين﴾ بە دواي ئەوانىشدا گەلانى ترمان لى دامەزراند ﴿۱۳﴾: فلما أحسوا بأسنا إذا هم منها يركضون ﴿ ئىنجا ھەر كە ھەستىيان كەرد وىھىقنىيان پەيدا

كردوو، بە چاوى سەرىش دىتبان كەسزامان ھاتە سەريان، ئىتر بە پەلە لە ئاوايى ھەلەھاتن و رايان دەكرد ﴿ لا تركضوا وارجعوا إلى ما أترفتم فيه﴾ ئەوسا بە گالئەوھ پىيان وترا: رامەكەن، بگەرئىئەوھ سەرئەو خۇشگوزەرائىبەي سەرگەرم بىبوون تىيدا ﴿ وساكنكم نعلمكم تسألون﴾ بۇ جىگاۋوشوئىن و كۇشك و خانوو بەرەكانى خۇتان، بەشكو پىرسىارتان لى بگىرىت، ئايا شوكرانە بۇئىرپوونە لەبەرامبەر نىعمەتەكانى مەنەو؟ ديارە ئىتر كاتى پىسارىو ۋەلام نەماوھ بىرپارى تىاچوونىيان دراوھ، ئەم قسەو باسەيشيان (ۋەك قەتادە ئەلى) لە رووى گالئەوھلاقرتىبەوھ پىيان دەگوتىت ﴿۱۴﴾: قالوا: يا ويلنا إنا كنا ظالمين ﴿ ئەوجا كەزانيان كار لەكار ترازاوھ وتىيان: ئەي تىا چووى خۇمان! بىگومان ئىمە سەتمەكار بووون "ئەمە تۆلەي كارەكانى دونيامانە، بەلام تازە لەدەستىيان دەرچووه و، ئەم پى لىئانەشيان ھىچ كەلگىكىيان پى نابهخشى" ﴿۱۵﴾: فما زالت تلك دعواهم ﴿ ئىتر ھەر ئەمە دوعاين بوو دەيانوت: ﴿يا ويلنا إنا كنا ظالمين﴾ حنى جعلناهم حصيدا حامدين ﴿ تا ھەموويانمان درويئەكرد و بى دەنگ و بى ورتەمانەوھ.

بوونەوھرامان بۇ گەمە دروست نەكردوھ:

۱۶: وما خلقنا السماء والأرض وما بينهما لاعيين ﴿ خۇ ئىمە ئاسمان و زەوى و ھەرچى لە نىوانىاندايە بەگەمە دروست نەكردوھ، بەلكو بۇئەوھيە كە ئەوان گەورەبىي و عدالەتى خواي پى بدۆزئەوھ، جا ئىتر ئەوان چۇن دەوئىن لاقرتى كەن؟ ﴿۱۷﴾: لو أردنا أن نتخذ لهموالاتخذنا من لدنا ﴿ گرىمان ئەگەر ئىمە وىستبامان لە ھو (ژن) بۇ خۇمان دابنىين كە شىاومان بوايە لاي خۇمان بىرپارمان ئەدا. واتە ھەر لە ئەزەلدا بىرپارمان ئەداو ئەمان كەرد و پەيوەندى بە دروستكراوھكانەوھ نەئەبوو (قەتادە) ئەلى وشەي (لەو) لە زمانى (بەمەنى) يەكاندا بەواتاي ژنە ﴿ إن كنا فاعلين﴾ ئەگەر بىرپاربووبا ئەوكارە ئەنجام بەدەين، ھەردەمان كەرد، بەلام وامان نەكرد كەوابوو كارى ھەوانتەو(لەھو) ھەرگىز لاي ئىمە نەبووھ نىبە، چونكە ئىمە ھەموو شتىكمان بە ھەق و راستە، (موقاتل، قەتادە، ئىبنى جورەبىج) ھەموويان ئەلئىن: ﴿إن كنا فاعلين﴾ بە واتاي (ما كنا فاعلين)ە، ۋەك ﴿إن أنت إلا نذير﴾. ﴿۱۸﴾: بل نذف بالحق على الباطل فدمغه ﴿ نا، ئەوھ دەستوورى ئىمە نىبە: بەلكو ئىمە دەمانەوئى بەھەق باتل بكتوئىن و داغانى بگەين و لەرېشەي بىئىن ﴿ فإذا هو زاهق﴾ كتوپر نابوودىي و و تىاچىت و راستى جىگەي بگىرئەوھ ﴿ ولکم الويل مما تصفون﴾ ھاوارو واوھىلا و تىاچوون ئەي بى بىرواين بۇ ئەو

وما أرسلنا من قبلك من رسول ﴿ له پیش تو شهوه نهی پیغمبر هر پیامبر یکمان ناردووه ﴿ إلا نوحی الیه انه لا اله الا انا فاعبدون ﴿ وهی و سروشمان بؤ کردووه که: هیچ پرستراویک بی له من نییه جا که وایه هر به تنها من بپرستن.

جوره دروو بوختانانتهان به خوی کهن ﴿ ۱۹: وله من فی السموات والأرض ﴿ هرچی له ناسمانهکان و زهوی دایه هر بو خویه، هر نهویش دروستی کردوون و، هر نهویش نه توانی نالو گوریان تیذا بکات ﴿ ومن عنده لا یستکبرون عن عبادته ﴿ نهوانهش که لای نهون (واته: فریشتهکان) له پرستنی نهودا خو بهزلزان نین ﴿ ولا یستحسرون ﴿ و هرگیزش ماندوو نابن و، هه موکات و ژمانیان هر بو خوابه رستییه ﴿ ۲۰: یسجون اللیل والنهار لا یفترون ﴿ بهردهوام به شهو و بهرؤز هر ته سیبجات ویاکانه کهن و هیچ کات دهست هه لناگرن و، به لکو هه ردهم ته سیحی دهکن.

خوابه رسته کانیان:

﴿ ۲۱: أم اتخذوا آلهة من الأرض هم یبشرون ﴿ ناخو نهو خوانه ناسانه چهند خوابه کیان له سه رزه ویدا بوخویان په یدا کردووه، نهوان مردوووان زیندوو دهکنه وه نسا، به لکو چهند خوابه کی بی گیانی بی دهسه لاتیان هه لیزاردووه !! ﴿ ۲۲: لوکان فیهما آلهة إلا الله لفسدتا ﴿ گریمان نه ره ناسمان و زهوی چهند خوابه پرستراویکی هق - غهیره زخوا - به هق هه بوپا وه که نهوان پییان وایه بی شک ناسمان و زهوی تیک نه چوو چونکه سه رنه جام سه ری نه کیشا بو نازاومو کیشمانکیش ﴿ فسبحان الله رب العرش عما یصفون ﴿ جا پاک و خاوینی و، بهرزو بلندی هر بوخوی پهروه ردگاری عه رشه، لهو باس و خواسانه نهوان وه سفی خوی پی دهکن: هاوبهش و هاوهلی بو دانه نین" ﴿ ۲۳: لا یسال عما یفعل وهم یسألون ﴿ چسی نهو زاته بیکا نابی لبی بپرستیته وه چونکه خوابه، به لام له کارو کرده وهی نهوانه پرسیار نه کری چونکه بهندن، که واپوو نه بی هر گوپرایه لی نهوین و نهو بپرستن ﴿ ۲۴: أم اتخذوا من دونه آلهة ﴿ ناخو نهوان بیجگه له خوا چهند خوابه کیان بوخویان هه لیزاردووه؟ ﴿ قل هاتوا برهانکم ﴿ پییان بلی: نهی موحه ممد! ﴿ به لگه ی خوتان بینن بو راستی نه وهی نه یلین ﴿ هذا ذکر من معی و ذکر من قبلی ﴿ نه می له م قورئانه دایه په ندو یادخه ره وهیه بوخوم و بوئه وانه ی هاوهلی من و له گه لم دان، وه به سه ره هاتی پیغه مبه ران وگه لانس ی پیش منیش باس ده کات، ده نایا له کتیبسی هیچ کامی کیاندا هاوهل و هاوبهش بو خوا ره واپوو، نهی نیوه نه وه تسان له کوئی هینا؟ ﴿ بل اکثرهم لا یعلمون الحق ﴿ به لکو نهوان زوربه ی زوریان هاوهل بو خوا داده نین و حهق و راستی نازانن ﴿ فهم معرضون ﴿ بی له وهش روو وهرده گیزن له یه خوابه رستی و شوینکه وتنی پیغه مبه ر ﴿ ۲۵:

وكم قصصنا من قریة كانت ظالمة وانشأنا بئذها قوما ماخرین ﴿ قلنا احسوا باسنا اذا هم منها یركضون ﴿ لا ترکضوا وارجعوا الی ما آترقم فیہ و مسکبکم لعلکم تستلثون ﴿ قالوا لولا اننا کنا ظالمین ﴿ فما زالت تلك دعوتهم حتی جعلنهم حصيدا خدیین ﴿ وما خلقنا النساء و الارض و ما بینهما للعبین ﴿ لو اردنا ان ننزلنهم علی البطل فیدمغه فإذاهو زاهق و لکم الویل ما تصفون ﴿ و له من فی السموات و الارض من عنده لا یستکبرون عن عبادته و لا یستحسرون ﴿ یسجون اللیل و النهار لا یفترون ﴿ أم اتخذوا آلهة من الارض هم یبشرون ﴿ لوکان فیهما آلهة إلا الله لفسدتا فسبحن الله رب العرش عما یصفون ﴿ لا یتسل عما یفعل و هم یستلثون ﴿ أم اتخذوا من دونه آلهة قل هاتوا برهانکم هذا ذکر من معی و ذکر من قبلی ﴿ لکنهم لا یعلمون الحق فهم معرضون ﴿

خوانه ناسان ده لین خوا مندالی ههیه:

﴿ ۲۶: وقالوا اتخذ الرحمن ولدا ﴿ بی پروایان و تیشیان: خوی به خشنده فریشته کانی کردووه به منال و کچی خوی !! ﴿ سبحانه بل عباد مکرمون ﴿ نه خیر، نهوانه منالی خوا نین، به لکو کومه له بهنده یه کی ریزداری نهون و، خوا خوی هه لی بژاردوون و، زوریش پاک و بی خهوشن ﴿ ۲۷: لا یستونہ بالقول ﴿ هرگیز نه و فریشتانه قسه ی خویان پیشی قسه ی نه و ناخه ن، واته: شتیک نالین له گه ل فره میشتی خوادا دژی و نه گونجیت ﴿ وهم بأمره یعملون ﴿ وهر به پی فرهمانی نهو کار نه کن. ﴿ ۲۸: یعلم ما بین ایدیهم و ما خلفهم ﴿ خوا به هه موو نه حوال و نه عملیان ده زانی، چ نه حوال و نه عملی پیشیان، چ نه حوال و نه عملی پاشیان. واته: خوا ده زانی به به روودوایان ﴿ ولا یشفعون إلا لمن ارتضى ﴿ له دوا رؤیشدا تکاو شه فاعهت ناکه ن، مه گه ر بو که سیک خوا خوی خو شنوودو

رازی بنی لئی و، خاوهن پروا و موسلمان بی، وهك خوی نه فهرموی: (من ذا الذی یشفع عنده إلا بأذنه) ۲/۲۵۵، یان ده فهرموی: (ولا تنفع الشفاعة عنده إلا لمن أذن له) ۲۳/۳۴. ﴿وهم من خشية مشفقون﴾ له زور ترسی خواو گورهیی، هه ردهم دهله رزن و ناویرن سه ریچی لی بکن ﴿۲۹﴾: ومن یقل منهم إلی إله من دونه ﴿

ئینجا شهوی له گهل قورئاندا شیوو گونجاو بوو، ئیمهش وهری نه گرین، نه گینا رهتی نه که پینهوه.

بیردوزه کان ئه لئین: کومه لهی نه ستیره و کومه لهی خور - که بیگ هاتوو له خورومانگ و زهوی. - له سه ره تاوه یه کپارجهو، یهک سه دیم بوون، له پاشا له یهک جیا بوونه ته وهو شکلیکی هیلکه بییان

به خویانه وه گرتوو، زهویش پارچه یهک بسوو له خورو لئی پچراو ورده ورده سارد بوویه وه، نهو بیردوزه وانه وا ده لئین، به لام ئیمهش

له وه زیاتر ناتوانین برۆین که قورئان دیاری دهکات بویمان، جا نه گهر بوچوونی بیردوزه کانیش له گهل شهوی قورئاندا گونجا،

شهوا ئیمهش وهری ده گرین به لام خور ده بی شهوش بزائین که مه بهستی نهوان له بوچوونه کانیندا شهویه که شهام بوونه وه ره

گه وره یه ههر له خویه وه شهو ئالوگوره دهکات، نهک خویه کی بی وینه کرد بیتی!! ﴿وجعلنا من الماء کل شیء حی﴾ له ئاویش

هه موو شتیکی زیندوو مان دروست کرد "واته: ئاومان گنرا به بناغهی هه موو شتیکی زیندوو وهوکار بو ژیان.. (عن أبی هریره

أنه قال: یا نبی الله! إذا رأیتک قرت عینی وطابت نفسی، فأخبرنی عن - کل شیء - قال: کل شیء خلق من ماء)) أخرجه الحاكم

وصححه؛ نه بووه وره یه وتی: نهی پیغه مبهری خوا! کاتی که شه تبیینم چاو رووناک ده بیته وهو! دلیم خوش نه بی، حه ز نه که م

ئیسنا حه قیقه تی هه موو شتیکم پی بلینیت، شهویش فه مووی: هه موو شتی له سه ره تاوه، له ئاو دروست کراوه. ﴿أفلا یؤمنون﴾

ئاخو هیشتا ههر پروا ناکه "به ده سه لاتی خوا؟" ﴿۳۱﴾: وجعلنا فی الأرض رواسی أن تسجد بھم ﴿

له زهویشدا چنده که ژو شاخیکی سابت و مه که ممان وه دیهینا و دامان چه قانده و کردمانه میخ،

تاجووله و له رزه تان پی نه کاو، ژیا تان لی تیگ نه چی ﴿وجعلنا فیها فجاجا سبلا﴾ وه چه ندین ریگهی پان و ریگهی کراوه مان خسته

ناویه وه ﴿لعلهم یهتدون﴾ تا نه و خه لکه ری ده رکه و بتوان به ئاسانی شه شارو شهو شار بکن، ئایه تی: (والسما بنیناها باید

وانا لم رسعون) ۵۱/۴۷، یاخود ئایه تی (اقلم ینظروا الی السماء فوقهم کیف بنیناها و زیناها و ما لها من فروج) ۶/۴۵. ههر شهو

راستیه دوویات شه کاته وه ﴿۳۲﴾: وجعلنا السماء سقفا محفوظا ﴿

ئاسمانیشمان کرده سه قف و میچیکی پاریزراو و پته وو مه که م بو زهوی ﴿وهم عن آیاتها معرضون﴾ که چی نهوان هیمان روو

وهر گنرین له هه موو نیشانه کانی له کاتیگا گشتی نه وانه به لگه ن بووونی به دیهینت ریگ ﴿۳۳﴾: وهو الذی خلق اللیل والنهار والشمس والقمر ﴿

ههر شه ویشه شه وو رۆزو خورو مانگی دروست کردوه ﴿کل فی فلک یسبحون﴾ ههر یه که شیان له دائیره و خولگهی

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿۳۰﴾ وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ﴿۳۱﴾ لَا يَسْـَٔوْنَهُ بِالْعُلُوِّ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿۳۲﴾ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ أَرَادَ مِنْ خَشِيئَتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿۳۳﴾ وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَذٰلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ كَذٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿۳۴﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ كَسَبُوا وَالْأَرْضَ وَالسَّمٰوٰتِ وَاللَّذِينَ فِي الْأَرْضِ مِنْ أَلْمَاءٍ كُلِّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿۳۵﴾ وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِي أَنْ تُمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿۳۶﴾ وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا مُعْرَضُونَ ﴿۳۷﴾ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿۳۸﴾ وَجَعَلْنَا لِلشَّرِّ مِنَ قَبْلِكَ أُخْتًا وَأُخْتًا مِمَّنْ لَهُمْ يُخْلَدُونَ ﴿۳۹﴾ كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿۴۰﴾

هه ره که سیک له وان غه رابی و بلی: منیش خویه کم جگه له و، ﴿فذلک نجزیه جهنم﴾ شه وه پاداشتی به دوزه شه دهینه وه ﴿کذلک نجزی الظالمین﴾ ههر ئاویش توله و پاداشتی یاخیین و سته مکاران شه دهینه وه.

ئاسمان و زه مین یهک پارچه بوون:

﴿۳۰﴾: أو لم یزال الذین کفروا ﴿ئاخو خوانه ناسان و بی باوه ران نه یان بینیوه، واته: به چاری دل سه بریان نه کرد تا بزائن ﴿أن السموات والأرض کانتا رتقا﴾ که بی گومان ئاسمانه کان و زهوی یه کپارچه بوون و، هه روویکه وه نووسا بوون، نه شه بارانی ده باراند، نه شهویش رووه کی سه وز ده کرد، وهک (ئیبین عه بیاس) شه لی ﴿فتفتقها﴾ جا له وه دووا ئیمه له یه کمان کردنه وه، به لی شه مه یه دیدو بوچوونی ئیمه له مه ر سه ره تای دروست بوونی هه روویکیانه وه، ئیتر شه مرۆ بیردوزه کان هه رچی شه لئین با بلین،

خوی وهك مه‌له‌وان ده‌خولیت‌هوه، وهك شه‌فهرموی: (فالق الإصباح وجعل الليل سكنا والشمس والقمر حسباناً ذلك تقدير العزيز العليم) ۹۶/۶ هر بؤ شه مه‌به‌سته‌یه.

هیج که‌سینک نه‌مر نیبه:

۳۴: وما جعلنا لبشر من قبلك الخلد ﴿٣٤﴾ نیمه پیش له‌تو امان نه‌کرد مرؤیه‌ك نه‌مری ﴿٣٤﴾ أفان مت فهم الخالدون ﴿٣٤﴾ نایا نه‌گهر تو بمری، شه‌وانه زینانی هه‌تا هه‌تاییان ده‌بی؟! نه، هه‌رگیز شتی وانیه، وهك ده‌فهرموی: (كل من عليها فان ويبقى وجه ربك ذو الجلال والإكرام) ۲۶/۵۵-۲۷ ﴿٣۵﴾ كل نفس ذائقة الموت ﴿٣۵﴾ هه‌موو گیانیک تامی مردن هه‌رده‌چیژی وده‌مری ﴿٣۵﴾ ونبلوكم بالنشر والخير فتنة ﴿٣۵﴾ واته: به‌ناخوشی، خوشی، هه‌زاری، ده‌وله‌مه‌ندی، له‌ش ساغی و، نه‌خوشی، تا سابیرو ناشوکر ده‌رکه‌وی وه‌ئیللا خوا بؤ خوی ده‌زانی وه به‌مه‌ش نیقامه‌ی حوججه‌یان له‌سه‌ر ده‌کات تا که‌س بیانوی نه‌میننی. ﴿٣۵﴾ وإلینا ترجعون ﴿٣۵﴾ سه‌ره‌نجام هه‌ر بؤلای خومان ده‌گیردینه‌وه شه‌وسا به‌پینی ره‌فتارو ده‌رچوونتان له‌تاقی کردنه‌وه‌که‌دا پاداش و توله‌ وه‌ر نه‌گرن.

خوانه‌ناسان گالته‌یان به‌ پیغه‌مبه‌ر ده‌کرد:

۳۶: وإذا رآك الذين كفروا ﴿٣٦﴾ کاتی بی باوه‌ره‌کان تو ده‌بینن شه‌ی موحه‌مه‌د ﴿٣٦﴾ إن يتخذونك إلا هزوا ﴿٣٦﴾ هه‌ر گالته‌ت بی‌ده‌که‌ن و، شه‌لین: ﴿٣٦﴾ أهذا الذي يذكر آلهتكم ﴿٣٦﴾ نا شه‌مه‌یه ناوی خواکانتان به‌خرابه‌ ده‌با؟! وه له‌جیگه‌یه‌کی ترده‌ ده‌فهرموی: (وإذا رأوك ان يتخذونك الا هزوا أهذا الذي بعث الله رسولا) ۲۵/۴۱ ﴿٣٦﴾ وه‌م بذکر الرحمن هم کافرون ﴿٣٦﴾ که‌چی بؤ خوشیان به‌ناوو زیکری خوی به‌به‌زه‌یی باوه‌ردار نین ﴿٣٧﴾ خلق الانسان من عجل ﴿٣٧﴾ فاده‌می له‌په‌له‌و تالوکه‌ دروست بووه، واته: شه‌وه‌نده له‌سه‌ر شت بی‌تاقه‌ت و بی‌ئارامه‌ وپه‌له‌ ده‌کات، ده‌لینیت هه‌ر له‌په‌له‌ دروست‌کراوه، هه‌ر بؤیه‌ش له‌دونیادا په‌له‌ی سزادان شه‌کات، وه له‌جیگه‌یه‌کی ترده‌ شه‌فهرموی: (وكان الإنسان عجولا) ۱۷/۱۱ ﴿٣۷﴾ ساوریکم آیاتی فلا تستعجلون ﴿٣۷﴾ نیوه په‌له‌م لی مه‌که‌ن، به‌زویی به‌لگه‌و نیشانه‌کانی خومتان نیشان شه‌ده‌م، جا شه‌و کاته شه‌زانن چؤن توله‌تان لی شه‌سینم و هیچیشتان له‌ده‌ستم ده‌رناچن ﴿٣۸﴾ و بقولون متى هذا الوعد إن كنتم صادقين ﴿٣۸﴾ خوانه‌ناسان شه‌لین: باشه شه‌گهر به‌راستانه شه‌م به‌لینه‌تان (به‌هاتنی سزا)، که‌ی دیته‌ دی هه‌ر بؤیه‌ش شه‌وه‌نده نه‌فامن وپه‌له‌ی بؤشه‌که‌ن! ﴿٣۹﴾ ۳۹: لو يعلم الذين كفروا ﴿٣٩﴾ شه‌گهر شه‌و بی باوه‌رانه‌ حالی خویان زاننیا

﴿٣٦﴾ حين لا يكفون عن وجوههم النار ولا عن ظهورهم ﴿٣٦﴾ کاتی ناتوانن بلیسه‌ی شه‌و ناگه‌ره له‌ده‌م و چاوو پشتیان دورور بخه‌نه‌وه ﴿٣٦﴾ ولا هم ينصرون ﴿٣٦﴾ و یارمه‌تیش نادرین نیستر هه‌رگیز په‌له‌ی سزای شه‌و رۆزه‌یان نه‌شه‌کرد ﴿٤٠﴾ بل تأييم بغتة ﴿٤٠﴾ شه‌وانه په‌له شه‌که‌ن، خو به‌په‌له‌ی شه‌وانه ناپیت، به‌لکو کتوبر قیامه‌تییان دیت

وإذا رآك الذين كفروا ﴿٣٦﴾ يتخذونك إلا هزوا ﴿٣٦﴾ نایا نه‌گهر تو بمری، شه‌وانه زینانی هه‌تا هه‌تاییان ده‌بی؟! نه، هه‌رگیز شتی وانیه، وهك ده‌فهرموی: (كل من عليها فان ويبقى وجه ربك ذو الجلال والإكرام) ۲۶/۵۵-۲۷ ﴿٣۵﴾ كل نفس ذائقة الموت ﴿٣۵﴾ هه‌موو گیانیک تامی مردن هه‌رده‌چیژی وده‌مری ﴿٣۵﴾ ونبلوكم بالنشر والخير فتنة ﴿٣۵﴾ واته: به‌ناخوشی، خوشی، هه‌زاری، ده‌وله‌مه‌ندی، له‌ش ساغی و، نه‌خوشی، تا سابیرو ناشوکر ده‌رکه‌وی وه‌ئیللا خوا بؤ خوی ده‌زانی وه به‌مه‌ش نیقامه‌ی حوججه‌یان له‌سه‌ر ده‌کات تا که‌س بیانوی نه‌میننی. ﴿٣۵﴾ وإلینا ترجعون ﴿٣۵﴾ سه‌ره‌نجام هه‌ر بؤلای خومان ده‌گیردینه‌وه شه‌وسا به‌پینی ره‌فتارو ده‌رچوونتان له‌تاقی کردنه‌وه‌که‌دا پاداش و توله‌ وه‌ر نه‌گرن.

﴿٣٦﴾ فتبهتهم ﴿٣٦﴾ جا واقیان ورده‌میننی ومات وسه‌رگه‌ردانیان شه‌کا ﴿٣٦﴾ فلا يستطيعون ردها ولا هم ينظرون ﴿٣٦﴾ نیتر شه‌وکاته نه شه‌توانن له‌خویانی لاده‌ن، وه نه‌ مؤله‌تیش شه‌درین بؤ توبه‌و په‌شیمانی.

به پیغه‌مبه‌رانی تریش گالته‌ کراوه:

۴۱: ولقد استهزئ برسلك من قبلك ﴿٤١﴾ له‌گالته‌و لاقرتی شه‌وان دل زویر مه‌به، چونکه گالته به‌پیغه‌مبه‌رانی به‌ر له‌توش (شه‌ی موحه‌مه‌د ﴿٤١﴾ کراوه ﴿٤١﴾ فحاق بالذین سخروا منهم ما كانوا به‌سته‌زون ﴿٤١﴾ جا ده‌ره‌نجام شه‌و سزایه شه‌وان به‌گالته‌و گه‌ب گرتبوویان ده‌وری گرتن ﴿٤۲﴾ قل من يكلوكم بالليل والنهار من الرحمن ﴿٤۲﴾ پینان بلی: کییه کاتی نیوه له‌جه‌رگه‌ی شه‌وو رۆژدان بتوانی له‌سزاو توله‌ی خوی به‌خشنده بتانپاریزی؟ ﴿٤٢﴾ بل هم عن ذكر ربهم معرضون ﴿٤٢﴾ نا، به‌لکو شه‌وانه له‌یادی په‌روه‌ردگاریان روو وه‌رده‌گیرن و بی‌رناکه‌نه‌وه له‌ده‌سه‌لانی خواو

نه‌فرموی: (إن الله لا يظلم مثقال ذرة) ۴/۴۰. یاخود نه‌فرموی:
(یا بنی‌انها إن تک مثقال حبة من خردل فتکن فی صخرة أو فی
السموات أو فی الأرض یأت بهاالله...) ۱۶/۳۱.

کتیبمان به مووسا و هاروون دا:

۴۸: ولقد آتینا موسی و هارون الفرقان و ضیاء و ذکرنا للمتقین
بئ‌گومان ئیمه کتیبی جیاکه‌روهه (تورات) مان به‌مووسا و هاروون
دا، که جیاکه‌روهی حقه و ناحقه، وه روونکه‌روهه و بیرخه‌روهه
ثاموزگاریشه بو پاریزکاران ۴۹: الذین یخشون ربهم بالغیب
نه‌وانه‌ی که له په‌نامه‌کی و په‌نه‌انیدا له‌په‌روه‌دگاریمان نه‌ترسن،
هر چه‌نده‌یش په‌روه‌دگاری خویمان نه‌دیتوو. و هم من الساعة
مشفقون ۵۰: وهذا ذکر مبارک أنزلناه ۵۰: ثم قورثانه‌ش ثاموزگاریه‌کی
پیروزو به‌پیتسه و به‌زمانی خوتان ناروومانه خوارئ ۵۱: أفأنتم له
منکرون ۵۱: ثاخو ئیوه هیمان نکولی نه‌که‌ن و دانی پیا نانین؟

سهر گروشته‌ی ئیبراهیم و قه‌ومه‌که‌ی:

۵۱: ولقد آتینا إبراهیم رشدہ من قبل ۵۱: له‌مه‌وبه‌ریش بیر تیژی
و رینونینیمان بو دوزینه‌وه‌ی خوای گه‌وره به‌ئیبراهیم به‌خشسی،
وه‌ک نه‌فرموی: (وتلک حجتنا آتیناها إبراهیم علی قومه) ۵۲: و کنا
به‌عالمین ۵۲: ئیمه به‌نه‌حوالی نه‌و زاناو ناگادار بووین ۵۲: إذ
قال لأبیہ و قومه ۵۲: نه‌وکاته که به‌باوکی و نه‌ته‌وه‌که‌ی خوی وت:
۵۳: ما هذه التماثیل التي أنتم لها عاکفون ۵۳: ثم بت و په‌یکه‌ره
بسی گیانانه چین ئیوه هه‌رده‌م له‌به‌ریان که‌وتوون؟ ۵۳: قالوا
وجدنا آباءنا لها عابدين ۵۳: له‌وه‌لامدا و تیان: باوو باپیرانی ئیمه‌ش
هه‌ر نه‌مانه‌یان ده‌په‌رست، بویه ئیمه‌ش لاسایی و په‌په‌روه‌ی له‌وان
نه‌که‌ین ۵۴: قال لقد کتتم أنتم و آباؤکم فی ضلال مبین ۵۴:
ئیبراهیم وتی: نه‌گه‌ر راستتان ده‌وی باوو باپیرانیستان هه‌روه‌کو
خوتان له‌گومرایبی و سه‌رلیش‌واواییه‌کی ناشکرادا بوون ۵۵:
قالوا أجتنا بالحق ۵۵: نه‌وانیش و تیان: ثاخو تو راستی و هه‌قیکت
بو هیناوین ۵۵: أم أنت من اللاعین ۵۵: یاخو له‌گالته‌ چیانی؟ واته:
نه‌و قسانه‌ت به‌راسته، یان گالته‌مان پی‌ده‌که‌ی؟ ۵۶: قال بل
ربکم رب السموات و الأرض ۵۶: ئیبراهیم وتی: من گالته‌چی نیم و
به‌راستیمه، چونکه نه‌وانه هیچیان خوا نین.. به‌لکو په‌روه‌دگاری
ئیه، په‌روه‌دگاری ئاسمانه‌کان و زه‌ویه ۵۶: الذی فطرهن ۵۶: نه‌وه‌ی
دروستی کردوون هه‌ر نه‌ویش شایسته‌ی په‌رستنه ۵۶: وأنا علی
ذکم من الشاهدين ۵۶: منیش خوم له‌سه‌ر نه‌و راستیه که یه‌ک

به‌خه‌یا لیا نا نایه ۴۳: أم لهم آلهة تمنعهم من دوننا ۴۳: یاخو
نه‌وان -جگه له‌ئیمه- چه‌ند خوایه‌کیان هه‌یه ده‌توانن له‌سزای
ئیمه بیانپاریزی! ۴۳: لا یستطیعون نصر انفسهم ۴۳: نا، نه‌وخوا
ناه‌قانه ناتوانن یارمه‌تی خویشیان بده‌ن و له‌سزا خویمان بیاریزن،
ئیتر له‌کوی نه‌توانن په‌رستیاره‌کان بیاریزن ۴۳: و لاهم منا یصحبون ۴۳:
وه له‌لایه‌ن ئیمه‌شه‌وه هیچ یارمه‌تی و په‌نایه نادرین.

به‌ته‌مه‌ن زوریان جه‌واشه‌ بوون:

۴۴: بل متعنا هؤلاء و آباءهم حتی طال علیهم العمر ۴۴: ئیمه
به‌په‌له تو له له‌وانه ناسینین، به‌لکو نه‌وانه‌و باو باپیرانی نه‌وانه‌شمان
به‌گوزهرانی خویشی دونیا به‌هرمه‌مند کرد هه‌تا ته‌مه‌نیان دریزو بوو،
وایان ده‌زانی ئیتر نه‌و خویشی و رابواردنه‌یه هه‌ر بویان نه‌مینیتسه‌وه
۴۴: أفلا یرون أنا تأتي الأرض ننقصها من أطرافها ۴۴: ئایا نه‌وانه
نابینن که ئیمه روزانه دین و له‌گشت لایه‌کی ولات و ناوجه‌که‌یان
که‌م نه‌که‌ینه‌وه، نه‌وان بئ ده‌سه‌لات ده‌که‌ون، به‌م جو‌ره سال
له‌دوای سال فه‌تھی شوینه‌کانیان نه‌که‌ین بو په‌یامیبه‌ر ۴۴: وه‌ک
خوا نه‌فرموی: (ولقد أهلكنا ما حولکم من القرى و صرفنا الآيات
لعلهم یرجعون) ۲۷/۴۶ ۴۶: أفهم الغالبون ۴۶: جا ئایا نه‌وانه زالن؟
یان ئیمه؟ ۴۵: قل إنسا أنذرکم بالرحی ۴۵: تو پییان بلی:
نه‌ی موحه‌مه‌د ۴۵: من ته‌نها هه‌ر به‌وه‌حی هوشیارتان نه‌که‌مه‌وه‌وه
ده‌تان ترسیتم ۴۵: ولا یسمع الصم الدعاء إذا ما ینذرون ۴۵: نه‌وان
له‌به‌ر دریزه‌ کیشانی پشت کردونیان له‌ده‌نگی هه‌ق خوا موری
ناوه به‌سه‌ر گویناندا هه‌تا وه‌ک که‌ریان له‌ها‌توو، وه‌ که‌ریش بانگ
نابیسئ کاتی بترسیترین به‌سزا. ۴۶: ۴۶: ولئن مستهم نفحة من
عذاب ربک ۴۶: نه‌وه‌ حالیا نه، خو نه‌گه‌ر سه‌وزه‌یه‌ک له‌هالاوی
سزای په‌روه‌دگارت لییان بدات ۴۶: ليقولن یا ولینا إنا کنا ظالمین ۴۶:
خیرا خوانه‌ناسان نه‌لین: نه‌ی تیاچووی خویمان!! بئ‌گومان ئیمه
هه‌رکه‌سانیکی سته‌مکار بووین بویه وامان به‌سه‌ره‌ات ۴۷: و
نضع الموازین القسط لیوم القیامة ۴۷: بئ‌گومان روژی قیامت ئیمه
ترازووی دادپه‌روه‌ری دانه‌نین و کرده‌وه‌کانیانی پی‌نه‌کیشین ۴۷: فلا
تظلم نفس شیئا ۴۷: نه‌وسا هیچ که‌سیک که‌مترین سته‌می له‌ناکری
چ له‌چاک کاران و، چ له‌خراپکاران ۴۷: وإن کان مثقال حبة من
خردل ۴۷: ته‌نانه‌ت نه‌گه‌ر کرده‌وه‌کانیان به‌نه‌ندازه‌ی سه‌نگی ده‌نکه
خه‌رت له‌یه‌کیش بیت که له‌بجووکیدا کراوه به‌نموونه ۴۷: آتینابها
و کنی بنا حاسبین ۴۷: ئیمه نه‌یه‌نین و ناماده‌ی نه‌که‌ین، وه‌ نه‌وه‌نده
به‌سه‌ بو ئیمه که به‌وردی زمی‌ریاری کرده‌وه‌کانیان بین، وه‌ له
جینگه‌یه‌کی تردا نه‌فرموی: (ولا یظلم ربک أحدا) ۴۹/۱۸. یاخود

ته لاین: پیغمبر ﷺ فرمودی: ((لم یكذب ابراهیم فی شیء قط إلا فی ثلاث كلهن فی الله: قوله: (انی سقیم) ولم یكن سقیما، وقوله لسارة: أختی، وقوله "بل فعله كبرهم هذا). ثم روياته به بدریژتر له بوخاری وموسلمیمشدا هاتوو. واته: هرگیز ئیبراهیم دروی نه کردوو، مه گەر له سئ حاله تدا، نه ویش له بهر خوا بوو:

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصَّمْرُ الدُّعَاءَ إِذَا مَا يَنْذِرُونَ ﴿٥٧﴾ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ نَفْحَةً مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٥٨﴾ وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِنْكُمْ حَكِيمٌ مِّنْ خَدِيدٍ آتَيْنَاهَا بَهْرًا وَمَا حَسِبُنَا لِللَّغِيظِينَ ﴿٥٩﴾ الَّذِينَ يَحْسَبُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ بِهِمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿٦٠﴾ وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٦١﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِن قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ ﴿٦٢﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَائِلُ الَّتِي أَنْتُمْ حَاكِمُونَ ﴿٦٣﴾ قَالُوا وَإِنَّا لَنَاقِلَةٌ بَالِهَا عَالِدِينَ ﴿٦٤﴾ قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَشْرَكَاءَ مَا وَابَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٦٥﴾ قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ ﴿٦٦﴾ قَالَ بَلْ رَبِّي مُنذِرُونِي وَالْأَرْضَ الَّتِي فُطِرْتُ فِيهَا وَأَنَا آخِرُ الْوَالِدِينَ وَالْأُولَادِ ﴿٦٧﴾ وَأَلَّا تَكِيدُنَّ أَصْنَعُكُمْ بَعْدَ أَنْزَلْنَا مُدْرِكِينَ ﴿٦٨﴾

وتی: من نه خۆشم، نه خۆشیش نه بوو، وتی: ساره خوشکمه، خوشکیشی نه بوو، وتی: ثم بته گه وره به نهوکاره کردوو، بته گه وره که پیش نهی کردبوو. وتی: فاسألوهم ان كانوا بنظفون ده نهو تانی لییان بیرسن نه گەر قسه نه کهن.

قومه کهی ئیبراهیم به خۆدا چوونهوه:

﴿ ٦٤ ﴾ فرجعوا إلى أنفسهم ﴿ ٦٤ ﴾ جا ئیتر که میك داخله کان و چوونهوه به خۆیاندا. ﴿ ٦٥ ﴾ فقالوا إنكم أنتم الظالمون ﴿ ٦٥ ﴾ دهره نجام وتیان به خۆیان: ئیوه هر خۆتانن سسته مکار، نهك ئیبراهیم، نهگینا شتی قسه نه کاو، ده سه لاتی نه بی بهرگری له خۆی بکا، نهو شته چۆن نه بی به خوا؟! ﴿ ٦٥ ﴾ ثم نکسوا علی رؤسهم "هردوای نهوه که گه رانه وه لای بیرو ژیری خۆیان" زوری نه خایاند دیسانه وه سه ره و خوار بوونه وه "له راکه ی خۆیان لایان داو که و تنه وه دمه قالی و وتیان: " لقد علمت ما هؤلاء بنظفون " نهی

خوا هه یه ناوی (الله) یه و، گشت خواکانی ئیوهش پروو پووچن له ریزی شاهه دانم.

ئیبراهیم بته کانی تیکه تیکه کرد:

﴿ ٥٧ ﴾ وتالله لا کیدن أصنامکم بعد أن تولوا مدبرین ﴿ ٥٧ ﴾ سویند به خوا پاش نه وه که پشت هه لکهن نه خسه یه که ده کیشم بۆ تیکشکاندنی بته کانتان، ئیبراهیم نه مه ی له بهر خۆیه وه گوته کاتی که نه یان ویست برۆنه دهره وه بۆ جه ژن وه سه فاوسه بیران چونکه له سالیکا جاریک خبر نه بوونه وه نه چوون بۆ جه ژنگیران، جا بۆ ناماده بوونی نه و رۆژه ئیبراهیمیشیان ده عه وت کرد، نه ویش به بیانووی نه خۆشی نه رۆشت، وه هر له دوای نه وان ویستی نه رواو له ریگه زوو بگه ریته وه کارو نه خسه ی خۆی نه نجام بدا، بۆیه وتی: (انی سقیم) ﴿ ٥٨ ﴾ فجعلهم جذاذا إلا کسرا لهم ﴿ ٥٨ ﴾ بهر بووه بته کان وه موویانی وردو خاش کردن، بته گه وره که یان نه بی، نه وه ی هیشته وه ته وره که ی له سه ر دانا، وه که نه فرمودی: (فراغ علیهم ضرا باليمن). ﴿ ٥٩ ﴾ لعلهم إلیه یرجعون ﴿ ٥٩ ﴾ به لکو بیته وه پرسیاری نه و کاره ساته له و بکهن و یه خه ی نه و بگرن و، بۆشیان دهره کوی که ناتوانی هیچ قسه ییش بکا وه لām بداته وه! ئیتر چۆن نه بی بگریت به خوا؟! ﴿ ٥٩ ﴾ قالوا من فعل هذا بالهتنا ﴿ ٥٩ ﴾ به لی، گه رانه وه کاره ساته که یان چاو پیکه وت و وتیان: ئاخو کئی ئاوی به خواکانمان کردوو؟ ﴿ ٦٠ ﴾ إنه لمن الظالمین ﴿ ٦٠ ﴾ دیاره که سیکه له سسته مکارانه و، نه بی تۆله ی خۆی وه رگری ﴿ ٦٠ ﴾ قالوا سمعنا فی یدکرهم یقال له ابراهیم ﴿ ٦٠ ﴾ کاتی خۆی گوئیان له ئیبراهیمه وه ببوو بیزاری له بته کانیان دهره بری (وتالله لا کیدن أصنامکم) بۆیه وتیان: ئیبه بیستوو مانه له لاویک جار به جار خواکانی ئیبه ی به خراپه باس نه کرد، وه نه ویش بییان ده گوت ئیبراهیم. جا نه مکاره، بی و نه بی هر کاری نه وه ﴿ ٦١ ﴾ قالوا فأتوا به علی أعین الناس ﴿ ٦١ ﴾ وتیان: ده بیهینن به بهر چاوی خه لکیه وه لی بی کۆلنه وه ﴿ ٦٢ ﴾ لعلهم یشهدون ﴿ ٦٢ ﴾ شاید نه وانیش به ناگاین به وه ی نه نجامی داوه. ﴿ ٦٢ ﴾ قالوا: أنت فعلت هذا بالهتنا یا ابراهیم ﴿ ٦٢ ﴾ نه وسه کۆبوونه وه ئیبراهیمیان هیناو وتیان: ئاخو تۆ ثم کاره ت به خواکانمان کردوو نه ی ئیبراهیم؟ دیاره نه وانه هیشتا ژیر نه بوون، بۆیه هیمان هر به خوا ناویان نه بی!! ﴿ ٦٣ ﴾ قال بل فعله کبرهم هذا ﴿ ٦٣ ﴾ ئیبراهیم وتی: به لکو بته گه وره که یان نه مه ی کردوو! ئیبراهیم ده یه وی به خۆیاندا بچنه وه و بۆیان روون بیته وه نه وانه خوا نین و به که لکی خوایه تی ناین. (نه بووداوود، ترمزی، ئیبنولونزیسر، ئیبن نه بی حاتم) له (نه بوو هوره یه ره وه) هیناویانه و

ئەى ھاوار وئۆف بۆشەو خەوانەنە كە نەتوانن بەرگىرى لەخۆشيان بىكەن ﴿ ان كنتم فاعلين ﴾ ئەگەر ئىئو شىتىكتان لەدەست دى، جا ئەوانىش ئاگرىكى زۆرگەرەيان كىردەو، پاش ئەو كە نىزىكەى مانگىك دارو چىلكەيان بۇ كۆكردەو" پاشان ئىبراھىمى حەقدۆستى تى فرى دراا ﴿ ۶۹ ﴾ قلنا يا نار كوني بردا وسلاما على ابراهيم ﴿ خەواى گەرە دەفەرموى: ئىمەش وتەمان: ئەى ئاگر! ساردو بى زىان بە لەبۇ ئىبراھىم، جا ئىتەر دەست بەجى ئاگرەكە سارد بووئەو بوو بەخۆشى و، سەلام بوى، بەلام چۆن سارد بووئەو؟ ئەم پرسىارە بۆدەبى بىكرى، چونكە ھەر ئەوكەسە كە ئەفەرموى: (كن فيكون) ھەر ئەوئىش ئەفەرموى: (يا نار كوني..). ﴿ ۷۰ ﴾ وأرادوا به كيدا ﴿ ويستيان بهو كارە فىلنى لە ئىبراھىم بىكەن و لەناوى بىبەن ﴿ فجعلناهم الاخيرين ﴿ بەلام ئىمە ئەوانمان زۆر زەرەرمەندتر كىرد. ئىمامى (ئەحمەد، ئىبن ماجە، ئىبن حىبان.. تەبەرى) لەخاتوو عاتىشەو دەلن: پىغەمبەر ﷺ فەرموى: ((ان ابراهيم حين ألقى فى النار لم تكن دابة إلا تطفى منه النار غير الوزغ فإنه كان ينفخ على ابراهيم)) كاتى كە ئىبراھىم ھەندرايە ناو ئاگرەكەو، ھىچ دەعبايەك نەما ھەولى كۆزاننەوئى نەدا (ووزغ) نەبى، بۆيە كوشتنى رەوايەو رىبى پى دراو.

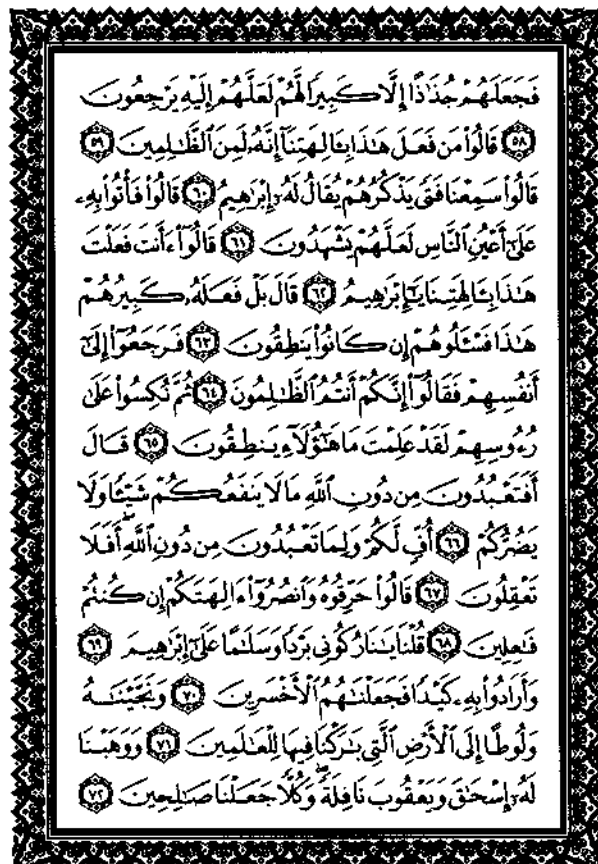
قەسەيەك بۆ مەيزوو:

تەفسىرى(فتح القدیر)ى شەوكانى دەلى: (وقيل: هذا القائد هو نسرود، وقيل: رجل من الأكراد). (قورتوبىسى)ش دەلى: (روى أن قائل هذه المقالة هو رجل من الأكراد من أعراب فارس (أى من باديتها) قاله ابن عمر و مجاهد وابن جريح، ويقال اسمه (ههيزهن). ئىبن كەسىر - لە تەبەرىيەو- دەلى: (بإشارة رجل من أعراب فارس من الأكراد..). (روح المعانى) دەلى: (أخرج ابن جرير عن مجاهد قال: تلوت هذه الآية على عبد الله بن عمر فقال: أتدرى يا مجاهد! من الذى أشار بحريق ابراهيم بالنار؟ قلت: لا. قال: رجل من أعراب فارس يعنى الأكراد، ونص -على أنه من الأكراد ابن عطية، وذكر أن الله تعالى خسف به الأرض فهو يتجلجل فيها إلى يوم القيامة) پاشان لىكۆلەرەو كەى: (محمد حسين العرب) ئەلى: (هذا ظاهر فى أن الأكراد من الفرس، وقد ذهب كثير إلى أنهم من العرب، وذكر أن منهم أبا ميمون بن جابان من الصحابة ﷺ.

مەبەست لە ھىناتى ئەم رابوچوووانە چەن خالىكە، لەوانە:

۱) خەواى گەرە خۆى چاكتەر دەزانىت، ئەوكەسە كى بوو، لە چ نەژادو گەل و نەتەوئو ھۆزىك بوو؟

ئىبراھىم! بى گومان بۇ خۆت ئەزانىت كە ئەوانە گۆياو قەسەكەر نىن، ئىتەرچۆن ئەلئى لەوان بېرسن؟ ﴿ ۶۶ ﴾ قال: أفتعبدون من دون الله ما لا ينفعكم شيئا ولا يضركم ﴿ ئىبراھىم ئەو پى لىئانەى ئەوانى بەھەل زانى، بۆيە وتى: باشە، ئاخۇ -غەيرەزخا- شتى ئەپەرسن كە نەھىچى كەلكتان پى دەگەيەنى و نەھىچى زىانىشتان



لەدەدا؟! ﴿ ۶۷ ﴾ أف لكم ولما تعبدون من دون الله بيزارى وئۆف لە ئىئو و لەوشتانەش كە لەجىبى خەوا ئەى پەرسن ﴿ أفلا تعقلون ﴿ ئايا ئاوەز ناخەنە كار؟

ئىبراھىمىيان خستە مەنجدەنىقەو:

﴿ ۶۸ ﴾ قالوا: حرقوه ﴿ ديارە خەواكانيان ھىچ دىفاع و بەرگىريان بۆخۆيانىش لى نەھات، بۆيە ئەمان بەرگىريان لى كىردن و وتیان: ئىبراھىم بسوتىنن. ئىمامى (بوخارى) لە ئىبىنى عەبباسەو دەلى: كاتى ئىبراھىم توور درايە نىئو ئاگرەكەو وتى: (حسبنا الله ونعم الوكيل)، ھەم پىغەمبەرىش موھەمەد ﷺ كاتى پىيان وت: خەلكىكى زۆرتان بۇ خىر بووئەو، حەقە لىيان بىرسن و چارەيەكى خۆتان بىكەن، كەچى لەباتى ترس و حىساب بۇ كىردونيان ئىمانيان زىاتر بوو بە بەلن و بىرپارەكانى خەواى خۆيان و فەرموويان: (حسى الله ونعم الوكيل). ﴿ وانصروا آلهم ﴿ يارمەتى خەواكانتان بەدن!!

راستی خه لکی شهوی زور خراب و له ری لادر بوون ﴿ ۷۵ ﴾ :
و ادخلناه فی رحمتنا انه من الصالحین ﴿ و بردمانه ناو به زهیی و
مبهره بانی خومانه وه، چونکه پیایکی صالح و چاک رهفتار بوو.

۲) گپرانه وهی شهو شتانه - بو میژوو - نابنه به لگه و سه رچاوه بو
راستییه کان، چونکه میژوو سه رچاوه یه کی رهوان و دیارییی و باوه
پنکراوی نییبه، بویه نیمه ی موسلمان: گش رووداوه کانی رابوردوو،
هموو شتیکی نیستاو ناینده شمان له گه ل (قورنان) و (فهرمووده)
راسته کان هله ده سه نگینن، وه به ناشکراش هه ردوویان - قورنان و
فهرمووده - دهست نیشانی که سیکی تایبه تیان نه کردوو.

۳) نابی بهوتی؛ وتی، قهومیك، هوزيك، نه ته وه یه ك کم ثیعتبار
بکری و نرخی کم بکریته وه له میژووی پرسنگداری نیمانداراندا،
له حالیکه که شهو قومه سه دان و هه زاران میزی مهردی، جوامیزی
پیشکش به نیسلام کردبیت.

۴) شهو قسه و قسه لوکانه - زورچاران - کراونه ته به لگه ی لارییی و
خرابی گه لی کورد، ته نانه ت (تفسیری روح البیان) ی (نیسماعیل
حقی) ی لهو دهر گایه وه، زور شتان ده لی به گه لی کورد !!

نوبر اھیم به هاوریننه تی لووت له عیراق باری کرد بو شام:

﴿ ۷۱ ﴾: ونجیناه ولوطا إلى الأرض التي باركنا فيها للعالمین ﴿
نیمه (نوبر اھیم) و (لووت) ی برزای شمان له دهستیان رزگار کرد و
له ولاتی (عیراق) سه وه رشتن بو ده فوری (شام) و به رهو شه و ولاته ی
که بو هه موو خه لکان، پیروژو پر به ره که تمان کرد، وه پیغه مبه رانی
زوریشمان بو نارد. ﴿ ۷۲ ﴾: ووهنا له إسحاق ويعقوب نافلة ﴿
نیسحاقیشمان به نوبر اھیم - داوی شه وه ی داوای نی کردین -
به خشی، پاشان (به عقوب) یشمان به زیاده بهش پی به خشی،
واته: زیاد له داوا که ی خوی ﴿ وکلا جعلنا صالحین ﴿ و هه ریه ک
له وانه شمان کرده شهلی خیزو چاکه ﴿ ۷۳ ﴾: وجعلناهم أئمة
یهدون بأمرنا ﴿ و کردیشمانن به سه روک و پیشه وا، که هه ر
به فرمانی نیمه مهردم رینوین و شاره زا بکه ن بولای ثایینی خوا
﴿ وأوحینا إلیهم فعل الخیرات ﴿ به هه مووشیانمان نیگا کرد که
به رده وام گشت کاره چاکه کان شه نجام بدهن ﴿ وإقام الصلاة وإیتاء
الزکاة ﴿ و هه لسنن به نویژو، زهکات له مال و سامانیان بدهن
﴿ وکانوا لنا عابدين ﴿ و هه میشهش هه موو شه به ریزانه نیمه یان
ده په رست و گویزایه نی بریارو فرمانی نیمه بوون ﴿ ۷۴ ﴾: ولوطا
آیتناه حکما وعلما ﴿ وردبینی و فرمانی پیغه مبه ریتی و زانستمان
به (لووت) یش به خشی، واته: کردمانه په یامبهره ناردمان بو
گونده کانی ده فوری (سه دوم) ﴿ ونجیناه من القرية التي كانت تعمل
الخبثات ﴿ ولهو شاره ی (سه دوم) هه که خه لکیکی زور خراب و
یاخی بوون و له فرمانی خوا ده رچوو بوون و کاری دزویان تیدا
ده کرد، رزگار کرد ﴿ إنهم کانوا قوم سوء فاسقین ﴿ چونکه به

وَجَعَلْنَاهُمْ أئمةً یهدون بأمرنا وأوحینا إلیهم فعل
الخبیرات وإقام الصلاة وإیتاء الزکوة وکانوا لنا
عابدین ﴿ ۷۳ ﴾ ولوطا آیتناه حکما وعلما ونجیناه من
القرية التي كانت تعمل الخبثات إنهم کانوا قوم سوء
فاسقین ﴿ ۷۴ ﴾ و ادخلناه فی رحمتنا انه من الصالحین
﴿ ۷۵ ﴾ ونوحا إذ نادى من قبل فاستجبنا له فنجیناه
وأهله من الکرب العظیم ﴿ ۷۶ ﴾ ونصرناه من القوم
الذین کذبوا بآیاتنا إنهم کانوا قوم سوء فأغرقناهم
أجمعین ﴿ ۷۷ ﴾ و داوود وسلیمان إذ یحکمان فی الحوزة إذ
نفشت فیهم غنم القوم وکنا لیکمهم شهیدین ﴿ ۷۸ ﴾
ففهمنها سلیمان وکلا آیتنا حکما وعلما وسخرنا
مع داوود الیحیال یسخرن والطیر وکنا فانیلین ﴿ ۷۹ ﴾
وعلتنه صنعة لیس لکم لئحصدکم من بأسکم
فهل أنتم شاکرون ﴿ ۸۰ ﴾ ولسلیمان الریح عاصفة تجری بأمره
إلی الأرض التي برکنا فیها وکنا بکل شیء علیین ﴿ ۸۱ ﴾

نوح و قهومه که ی:

﴿ ۷۶ ﴾: ونوحا إذ نادى من قبل ﴿ و باسی داستانی (نوح) یش
بکه، که بهر لهو پیغه مبه رانه وه رفی له گه له که ی هه ستاو داوی
له خوا کرد که له ناویان ببا ﴿ فاستجبنا له ﴿ نیمه یش نزاکه یمان
گیرا کردو وه لامعان دایه وه ﴿ فنجیناه وأهله من الکرب العظیم ﴿
و خوی و خه لکه موسلمانن که یمان له به لا گه وره وه سه خسته که رزگار
کرد، واته: شهوی بروای هیئاو هاته ناو که شتیبه که وه رزگاری
بوو، شهو یش بروای نه هیئاو تقوم بوو ﴿ ۷۷ ﴾: ونصرناه من القوم
الذین کذبوا بآیاتنا ﴿ وه له به رامبهر شهو قهوم و هوزیه وه که
نیشانه کانی نیمه یان به درو خسته وه یارمه تیمان داو سه رمان خست
﴿ إنهم کانوا قوم سوء ﴿ چونکه به راستی شهوان گه لیکی نیجگار
ناله بارو خرابه کار بوون ﴿ فأغرقناهم أجمعین ﴿ هه موویانمان له ناو
تقوم کردو که سیان نی دهر نه چوو.

داستانى داوود و سولەيمان (عليهما السلام):

﴿ ۷۸: وداود وسليمان إذ يحكمان في الحرت ﴾ لسه داوودو سولەيمانىش باسئىك بكة ئەوكاتە كە سەبارەت بە كئىلگە يەك داوهرىيان كرد ﴿ إذ نشت فيه غم القوم ﴾ ئەوسا كە مەرۇمالاتى ھۇزئىك بئى شوان بە شەو تئىي كەوتبىوون و تئىيدا لەو ھەر بابوون ﴿ و كنا لحكمهم شاهدين ﴾ و ئئىمە شايدەو ئاگادارى داوهرىيەكەى ھەردووك بووین ﴿ ۷۹: ففهنها سليمان ﴾ چارەسەرى كئىشەكەمان فئىرى سولەيمان كردو تئىمان گەياند كە چۇن برىار بدا ﴿ وكلا آتينا حكما وعلما ﴾ بەھەردووك - داوودو سولەيمان - داوهرى و زانىاريمان پئى بەخشىن، رافەكەرانى قورئان ئەلئىن: دوو پىاو سكالاو كئىشە يەكيان ھەبوو: كە رانەمەرىك چوو بووہ ناو كئىلگە وكشتوكالئى كابرەيك و زىانئىكى گەورەى ئى دابوو، برىيانە لای (داوود) و ئەوئىش برىارى دا: لەباتى زىانەكە رانەمەرىكە بدرئى بەخاوەن دەغل و دانەكە، دىيارە ئەوہش بەدئى خاوەن مەرىكە نەبوو، بۇيە ھەردووكيان چوونە لای سولەيمان و بەسەرھاتەكەيان بۇ گئىزپايەوہ، پاشان ئەوئىش چوو بۇلای داوودى باوكى و سەلامى ئى كردوو وتى: بەراى من ئەگەر زەويەكە بەخاوەنى مەرىكان بدرىيەو، بىكردايە بەدەغل و دان، تاوہك خۇى ئى ئەھاتەوہو، مەرىكانئىش بدرىيە لای خاوەن زەويەكە كەلئى لەشئىرو خورى و بەرەكەى وەرگرتايە، جا ھەر كاتئى كشتوكالەكە وەك خۇى ئى ھاتەوہ بدرئىتەوہ بە خاوەنەكەى. (داوود) وتى: رۇلەكەم: برىارەكەت باش وپەسەندە، شىاوى باسە داوہر ھەركات دەقئىكى دەست نەكەوت بۇ پشئىگرى برىارەكەى، دەتوانئى پەنا بباتە بەر (ئىجتىھاد) ھەر بۇيە ئەو دوو پئىغەمبەرە بەرئىزەئىش برىارەكانيان لئىك جىاواز بوو، پئىغەمبەرىش موھەممەد ﷺ ھەر لەو بارەيەوہ دەفەرموى: ((إذا اجتهد الحاكم فأصاب فله أجران، وإذا اجتهد فأخطأ فله أجر واحد)) (بوخارى). واتە: ھەرگا داوہر ئىجتىھاد بكاو، پرپەپر مەبەستەكەى پئىكا، ئەوہ لای خوا دوو جار پاداشى بۇ ھەيە، خۇ ئەگەر نەى پئىكاو بەھەلەدا چوو، ئەوہ يەك پاداشى بۇھەيە. ﴿ وسخرنا مع داود الجبال بسبحن والظير ﴾ كئىوہكان و پەلەوہرەكانئىشمان ملكەچ و رام كرد، كە ھەموان لەتەك داوودا پئىكەوہ تەسبىحاتى خوا بكنە. داوود بە ئاوازو دەنگە خۇشەكەى خۇى تەسبىحاتى ئەخوئىندو، گشت بوونەوہرىش لەگەلئىا ئەى وتەوہ، جا ئئىتر چۇن وپەچ شئىوہيەك؟ ئئىمە ھەموو ملكەچى ئەو شتانەين كە لەقورئاندا ھاتوون ﴿ وكنا فاعلين ﴾ زۇر بەتواناو بەكارئىش بووین بۇ ئەجامدانئى ئەو كارە ﴿ ۸۰: وعلما صنعة

لبوس لكم ﴾ فئىرىشمان كرد كە چەندىن چۇر پۇشاكى جەنگى دروست بىكا بۇتان، خوا چۇرەھا قەلغان و زرىى نىشاندا كە دروستى بكات بۇ خۇپاراستن لەكاتى جەنگدا. بەلئى پئىشەسازى و تەكئەلۇجىا ھەر لە پەيامبەرانەوہ و رردە ھەنگاوى ھاوئىشتووہ، ئەگەرچى بەئىناو بەئىنىش پشووہيەكى داىبئت، بەلام ئەك وەك ئئىستا موسلمانان بەتەواوى دەستيان ئى شۇزى بئى! ﴿ لتحصنكم من بأسكم ﴾ تا لە زەبرى يەكتر لە كاتى جەنگەكاندا بتان پارئىزى ﴿ فهل أنتم شاكرون ﴾ دە ئاخۇ ئئىوہ لە بەرامبەر ئەو نئىعمەتانەوہ سوپاسگوزار ئەبئىن؟ واتە: دەسوپاسى خوا بكنە. داستانى داوود ﷺ بەو شئىوہيە بەكورتى باسكرا، ئئىنجا چىرۇكى سولەيمانئىش بەم شئىوہيە دەست پئى ئەكا: ﴿ ۸۱: ولسليمان الريح عاصفة ﴾ بۇ سولەيمانئىش بايەكى سەختى بەھئىزمان رەخساندو رام كرد ﴿ تجرى بأمره إلى الأرض التي باركنا فيها ﴾ بەفەرمانئى ئەو دەرۇشت بۇ ناوچەو ولاتى شام، كە پرئىست و پىرۇزمان كرد بە خئىرات و بەروبووم و نئىردرانئى زۇرەى پئىغەمبەران لەوى ﴿ وكنا بكل شئى عالمن ﴾ وە ئئىمە بە ھەموو شتئى زانساو ئاگادار بووین، خۇمان چاك ئەمان زانئى سولەيمان ئەو پلەيەى شايستەيە لەم باسەى سولەيمانەدا وتوئىزئىكى زۇر ھەيە، زۇر بەشيان دەست ھەلپەستى جوولەكەيەو، بۇيە ئئىمەش بئىجگە لە دەقە قورئانئىيەكە نارۇئىنە ناو كئىشەكەوہ ﴿ ۸۲: ومن الشاطين من يغوصون له ﴾ وە ھەروا لە شەياتئىنەكانئىش كەسانئىكمان رام كردبوو بۇى ئەرۇئىشتنە ناو بئى دەرياكانەوہ سرورارى و مەرجانئىان بۇ دەردەھئىنا ﴿ وبعملون عملا دون ذلك ﴾ و بئىجگە لەوئىش كارى ترىشيان بۇ ئەنجام ئەدا، كە مرۇيەكان بۇيان ئەنجام نەئەدرا ﴿ وكنا لهم حافظين ﴾ خۇئىشمان چاودئىرو پارئىزەرىيان بووین، نەمان دەھئىشت لەفەرمانئى ئەو لا بدەن. لەم باسى جئىيانەدا گەلئى چىرۇك داستانى جوولەكەى تئىكەل كراوہ، بۇيە ئئىمەش لەم ئەندازەدا ئەوہستئىن.

يادئىكى ئەبىبووب پئىغەمبەر ﷺ:

﴿ ۸۳: وأيوب إذ نادى ربه ﴾ باسئىكى بەسەرھات و چىرۇكى (ئەبىبووب) ئىش بكة كاتئى كە پارايەوہو ھاوارى لە پەروەردىگارى خۇى كردو وتى: ﴿ أنى مسنى الضر ﴾ بئى گومان دووچارى بەلأو نەخۇشئىيەك بووم ﴿ وأنت أرحم الراحمين ﴾ ئەتوئىش لەھەموو خاوەن بەزەبئىيەكان بەزەبئى ترى. ئەبىبووب ﷺ بەيامبەرىك بوو خواى دلۇقان مندال و سامانئىكى زۇرى بئى دابوو، بەلام دواتر بە ئىرادەو برىارى خۇى ھەمووى تىاچوو، ئەوئىش ھىچ گونئى نەداو پئى تئىك نەچوو، پاشان نەخۇشئىش درا بەسەرىاو، زۇرىش

ولایتیکی تر بو گیاندنی بانگه‌وازه‌که‌ی خوا ۶۶ فظن آن لن تقد
 علیه ۶۷ شو پئی وابوو ئیمه دهر به‌ست نین و دونیای لی ته‌نگ
 ناکه‌ینه‌وه؛ چونکه به بوچوونی شو زهوی فراوانه و، نه‌روا بو شارو
 گوندیکی تسرو خه‌لکیش زوره بانگیان بکات بولای خوا ۶۸ فنادی
 فی الظلمات ۶۹ جا رقه‌که‌ی به‌ره دهر یا بردی و، سواری که‌شتی

به‌ئارام و به‌ویله‌وه داوای شیفای له‌خوا کرد ۸۴: فاستجنا
 له ۶۹ ئیمه‌یش به‌هانایه‌وه چووین و وه‌لامان دایه‌وه ۷۰ فکشفنا ما
 به من ضر ۷۱ غمو به‌زاره نه‌خوشیمان له سهر لایرد و آتینه
 اهله و مثلهم معهم ۷۲ وه هموو خیزانه‌که‌یمان پیدایه‌وه و نه‌ونده‌ی
 تریش له‌گه‌لیا ۷۳ رحمة من عندنا ۷۴ به به‌زه‌بیبه‌ک له لای خؤمانه‌وه
 به نه‌ییووب‌دا ۷۵ و ذکرى للعابدین ۷۶ کردمان به به‌یره‌وه‌ری و
 په‌ندیش بو به‌نده خوابه‌رسته‌کان تا نه‌وانیش وه‌ک شو له کاتی
 مه‌ینه‌تی و به‌لاو نه‌هاتدا ئارامیان بیی و چاو له و بکه‌ن ۸۵:
 و إسماعیل و إدریس و ذا الکفل ۷۷ باسی (ئیسماعیلی کوری
 ئیبراهیم و، ئیدریسی کوری شیت و، زولکیفل) یش بکه ۷۸ کل
 من انصابین ۷۹ هه‌ریه‌کیکیان له‌ده‌سته‌ی خؤراگران و ئارامگران
 بوون به‌رامبه‌ر به به‌لاو تا قیکردنه‌وه‌کان چونکه، ئیسماعیل بوو
 ئاماده‌یی خوی دهر پیری بو سه‌ره‌پینه‌که. ده‌ئین ئیدریس: ناوی
 -ئوزوریس- بووه، میسریه‌کان په‌رستویانوه، به‌که‌م که‌سیکیش
 بووه نه‌وانی فیری کشتوکال و پیشه‌سازی کردوه! زولکیفلیش:
 کات و شوینی و جینگه‌ی ژبانی نادیاره لای ئیمه، به‌لام نه‌وه
 ئاشکرایه که به‌یامبه‌ریکی به‌نی ئیسرائیلییه ۸۶: و أدخلناهم
 فی رحمتنا ۸۰ هه‌موویانمان به‌هوی ئارامی و سه‌لاحه‌تیانه‌وه خسته
 ناو سؤزو میهره‌بانسی خؤمانه‌وه به‌ه‌شت و په‌یامبه‌ریتیمان پی
 به‌خشین ۸۱: إناهم من الصالحین ۸۲ چونکه نه‌وان له پیواچاکان و
 صالحان بوون.

روونکردنه‌وه‌یه‌که:

وَمِنَ الشَّيْطَانِ مَن يَغْوِيكَ لَعَنَ اللَّهُ وَيَعْمَلُ لَكَ عَمَلًا
 دُونَ ذَلِكَ وَكَأَلَّهْمُ حَفِظِيكَ ۸۱ وَأَيُّوبُ إِذْ
 نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ۸۲
 فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ
 وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِن عِنْدِنَا وَذَكَرْنَا لِلْعَالَمِينَ ۸۳
 وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِنَ الصَّابِرِينَ
 ۸۴ وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ
 ۸۵ وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغْتَضِبًا فَظَنَّ أَن لَّنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ
 فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَن لَّا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي
 كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ۸۶ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَجَعَلْنَاهُ
 مِنَ الْعَمَلِ وَكَذَلِكَ نُشَجِّي الْمُؤْمِنِينَ ۸۷ وَرَكَرَبًا
 إِذْ نَادَى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ
 ۸۸ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَا
 لَهُ وَجَعَلْنَاهُمْ كَأَنْوَاعٍ غُرُبَاتٍ فِي الْخَيْرَاتِ
 وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خِشوعًا ۸۹

بوو وده‌ره‌نجام به هوی باری قورسی که‌شتیه‌که‌وه فری درایه ناو
 دهر یا که‌وه؛ ماسی قوتی دا، نه‌ویش له‌ناو تاریکستانی شه‌وو دهر یاو
 ناوسکی نه‌ه‌نگه‌که‌دا هاوارو بانگی له‌خوا کردو وتی: ۸۱: أَن لَّا
 إله إلا أنت ۸۲ په‌ره‌ردگار! بی له تو هیچ په‌رستراویک شک نایه‌م
 ۸۳: سبحانه إني كنت من الظالمين ۸۴ هه‌ر تویش له هه‌موو نه‌نگیک
 خاوین رانه‌گرم، بی‌گومان من له‌ریزی سته‌مکاران بووم؛ سته‌م له
 خؤم کردو، په‌شیمانم ۸۵: فاستجنا له و نجناه من الغم ۸۶ سا
 ئیمه‌ش به‌هانایه‌وه هاتین و وه‌لامان دایه‌وه له و ته‌نگانه‌وه خه‌م و
 په‌زاره‌یه تئی که‌وتبوو رزگارمان کرد ۸۷: وكذلك نجى المؤمنين ۸۸
 هه‌روه‌ک یونس‌مان رزگار کرد هه‌ر ئاوایش هه‌موو په‌رواداران رزگار
 شه‌که‌ین، دیاره نه‌وه‌ش به ره‌چاوکردنی مه‌رجه‌کانی دوعا. شیواوی
 باسه‌خوا قه‌وم وه‌زه‌که‌ی یونسی رزگار کرد کاتی ئیمانیاں هینا
 وه‌کو له‌م ئایه‌ته‌دا: (فلولا كانت قرية آمنت فنفعها إيمانها إلا قوم
 یونس لما آمنوا كشفنا عنهم عذاب الخزي في الحياة الدنيا ومتعناهم

شو دروینانه‌ی له‌باره‌ی (ئییووب) هه‌له‌به‌ستراون و
 خزینراونه‌ته ته‌فسیره‌که‌انه‌وه، هیچ زانایه‌کی تیگه‌یشتوو فامیده
 ددانی پیدایانسی، به‌لکو زانایان هه‌موو یه‌ک ده‌نگن له‌وه‌دا که
 شو داستانه‌ده‌ستی جووله‌که‌ی تی‌خراوه، چونکه پیته‌مبه‌ران
 خویان له سهر بی‌ده‌یی له‌هه‌ر عه‌یبیک به‌ری و پاک بن و، گشت
 هه‌ستیاره‌کانیشیان سه‌لامه‌ت بن.

خاوه‌ن ماسییه‌که (یونس علیه‌السلام):

۸۷: وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَضِبًا ۸۷ باسیکی خاوه‌ن ماسییه‌که‌یش
 (یونس) بکه، به‌نی هه‌ر له‌به‌ره نه‌وه (یونس) کاتی خوی ماسی قوتیدا
 ئیستا پئی نه‌ئین (زه‌ننوو) "خاوه‌ن ماسی نه‌وه‌ش شه‌وکاته بوو به
 رق و قینیکی زوره‌وه قه‌وم و گه‌له‌که‌ی به‌جی هیشته‌ و رژیشت،
 پاش نه‌وه‌ی زوری له‌گه‌ل و تن په‌روا بینن، په‌روایان نه‌هیناوی بی
 سوود بوو، ئیتر وای به‌چاک زانی به‌جینان به‌ئیلی و، روو بکاته

إلى حين) (۹۸/۱۰). ھەر واتای پزگەر کردنی ھۆزەکەى (یونس) ۵. پاشان پەشیمان بوونەھەیان.

زەكەریا و یەحیا سالاویان لی بی:

﴿ ۸۹: وزكریا إذ نادى ربه ﴾ ھەر ھەھا زەكەریاش و ھەبیر بیئە كە لە ناخى دلیەو ھاوارو بانگی لە پەرورەدگاری خۆی کردو وتی: ﴿ رب لا تذرني فردا ﴾ ئەى پەرورەدگار! ھەر بە تەنھاییم مەھینەو ھە بئى مندال و واریس، ئەلین ئەو دەمە تەمەنى زەكەریا كە یەشتبوو ھەد سال و، تەمەنى ژنەكەشى ئەو دەو نو سال بوو، ھێمان ھێچ مندالیان نەبوو یوو ﴿ وأنت خير الوارثين ﴾ وە تۆش چاكترینى واریسانی بۆ من، واتە: ھەر ئەتۆم بەسە ئەگەر واریسیم بئى نەبەخشى. ﴿ ۹۰: فاستجبنا له ﴾ دوامان لی گیرا کردو وەلامان دایەو ھە ﴿ ووهنا له يحيى ﴾ و یەحیا یاشمان بئى بەخشى ﴿ وأصلحنا له زوجة ﴾ و ژنەكە یاشمان بۆ ھینایە بارى مندال بوون لە حالێكا پیشتر مندالی ئەنەبوو ﴿ إنهم كانوا یسارعون فی الخیرات ﴾ چونكە ئەوان ھەموویان لە كاری خێرو چاكەدا بەردەوام پەلەو تالوكەیان دەكرد ﴿ ویدعوننا رغبا ورهبا ﴾ ھەمیشە لەبەر ھیواى میھرەبانی و رەحمەتى ئێمەدا نزایان دەكرد، وە لەترسى دۆزەخ ھاواریان دەكرد ﴿ وكانوا لنا خاشعين ﴾ لە ئاست ئێمە ھەمووكات خۆبەكەمزان و ملكەچى كارو فەرمانى ئێمە بوون.

باسى مەریەم و عیسا (دروودیان لی بی):

﴿ ۹۱: والتي أحصنت فرجها ﴾ ھەر ھەھا و ھەبیر بیئە (خاتوو مەریەم) ئەو ژنەى كە شەرم و داوینی خۆى پاك و خاوین راگرت و پاراستى لە حەرام، بۆیە، ناوى مەریەمى نەھینا، بەلكو فەرمووى: (والتي..) چونكە لێرەدا مەبەست باسى پیغەمبەرانەو، تەنھا كۆرەكەشى (عیسا) لە زنجیرەى پەيامبەرانە، نەك خۆى. ﴿ فنفخنا فیها من روحنا ﴾ ئینجا ئێمەش بەھۆى فریشتەى خۆمانەو ھە "جوپرەئیل" فوومان پێدا کرد و بوو بەھۆى سك پرپوونى و؛ عیساى لی بوو!! (شێخى سابوونى) لەپەرراویزى (ئیبین كەسیر) دا دەلی: (یسراد من الفرج: فرج القیص، أى لم یعلق بثوبها رية، أى أنها طاهرة الأثواب؛ قال السهيلي: فلا یذهبن وهمك إلى غیر هذا من لطیف الكناية..). واتە: مەبەست بەبێژەى (فەرچ) یەخەى كراسەكەى خاتوو (مەریەم) ھە؛ واتە: ئەو قەت جێى بەدگومانی نەبوو، ھەمیشە داوینپاك بوو، بۆیە ھەك تەفسیری (سۆھەیلی) دەلیت: نابى بېر لەھېچ شتێكى دیکە بكریتەو، بەتایبەتى كە (روح القدس = جوپریل) بەفەرمانى خۆى (قُدووس) ئەوكارەى

ئەنجام داو، چون دەبى بېر لەشتى تر بكریتەو. ﴿ وجعلناها وابنھا آية للعالمین ﴾ مەریەم و كۆرەكە یاشمان كرده موعجیزەو نیشانەى كى گەرەو بئى وینە بۆ ھەموو خەلكانى جیھان، چونكە تائەو سەردەمە شتى وا نەبوو بوو و لە ئایندەشا ھەرگیز نایشتیت. ﴿ ۹۲: إن هذه أمتكم أمة واحدة ﴾ بەراستى ئەم پەيامبەر و ئوممەتانەن ھاوبەر و ھاوڕێبازی ئێوون كە یەك گەل و یەك ئوممەتن، عەقیدەیان یەكەو، یەك شیو ھەرۆن و ھەر ھەمووشیان بۆ خوا كار ئەكەن، بەلام موشرېكەكان كەناریان لی گرتوو لێیان جیا بوونەو! ﴿ وأنا ربكم فاعبدون ﴾ منیش پەرورەدگاری ئێووم، دەشتى تەنھا منیش بپەرستن ﴿ ۹۳: وتلقوا أمرهم بینهم ﴾ لەگەل ئەو ھەشا كە ھەموو پەيامبەران و ئوممەتانیان ئیش و كارو ئەركیان یەك بوو و عەقیدەشیان یەك بوو، بەلام زۆرەى ئەوانە لەئاینى یەكتاپەرستى لا یانداو كاروبارى ئایینەكەیان لە ناو خۆیاندا پچر پچر کردو بوونە چەند گروپ و چەند دەستەو ھە ﴿ كل إلیسا راجعون ﴾ ھەریەكی لەوانیش - لە دواپۆژدا - بۆلای ئێمە ئەگەر ئێنەو ھە بۆحساب و لێپرسینەو ھە ﴿ ۹۴: فمن یعمل من الصالحات وھو مؤمن ﴾ جا ھەر كەسێك لە كارو كردهوى چاك خەرىك بئى، لەھەمان كاتدا پڕواداریش بئیت ﴿ فلا كفران لسعیه ﴾ بئى گومان تەقلاو ھەول و تێكۆشانەكانى بەزایە ناچن و ون نابن ﴿ وإننا لكاتبون ﴾ بئى گومان ئێمە كۆششەكەى بۆدەنووسین و ھېچ شتێكى لی گوم نابیت ﴿ ۹۵: وحرام علی قریة أھلكاھا أنھم لا یرجعون ﴾ خەلكانى ھەر شارو گوندێكیان لەناومان بردن ھەرگیز جارێكى تر ناتوانن بەرەو دوا بگەرێنەو ھە بۆ دونیاو، تەو بەیان لی وەرناگێردى.

یاجوج و ماجوج:

﴿ ۹۶: حتى إذا فتحت بأجرج و ماجوج ﴾ دونیاش بەردەوام دەبیت تا ئەو كاتەى دەرگا - بەرەستەكەى (ذوالقرنین) - لە تیرەى (یاجوج و ماجوج) ئەكریتەو ھە بلاقو ئەبنەو، كە ئەو ھە نیشانەى نزیکبوونەو ھەى كۆتایی دونیایە، جا ئەوانیش ﴿ وھم من كل حدب یفسلون ﴾ لەھەموو بەرزایی وكون و كەلینیکەو ھە بە پرتاو دادەپەرن و دەر دەچن، واتە: یاجوج و ماجوج لە ھەموو دەرگا و رینگایەكەو ھە دینە دەرەو ھە بۆ فەسادو گێرە شیوینى. بەلام ئاخۆ یاجوج و ماجوج كین؟ و ئیستا لەكوین؟ چیان لی ھات؟ یاخود سەرئەنجام چیان لی دیت؟ ئەمانە كۆمەلى پرسیارن و ھەلامەكەیان زۆر گرانبە، وە ئێمە بێجگە لەو ھەى لەقورئاندا ھاتوو ھېچ شتى نازانین، ئەگەر چى لەوانەیشە ھەر شەپۆلەكەى "تەتار" بووبى،

چونکه له نزيك شارى ترمزدا سه دديك دوزراوه ته وه ناوبانگي به "باب الحديد" دهر كرده وه، وه زاناي نه لمانى (سيل بردن) له سه رته اى سه دهى پاژده دا سه ريكي له وى داو له نووسينه كه دى دا توامارى كرد، له وه نه چى نهو جيگا به، هه ر جيگا كه دى يا جوج و ماجوج بيټ * ۹۷: واقرب الوعد الحق * نهوسا ئيتير به ليئه راست و دروسته كه ش "بؤ هاتنى قيامت" نزيك ده بيته وه، واته: هه ر يا جوج و ماجوج له و جيگاى خويانه هاتنه ده رى، نه وه ئيتير قيامت تيش نزيكه * فاذا هي شاخصة ابصار الذين كفروا * نهوسا ئيتير چاوى نهو كه سانه دى خوانه ناس و بى پروان نه بله ق نه بى و، له جيى خوى نا جوج وى، واته: له بهر نار هه تى نهو روزه چاويان بؤ ناتروكي * ياريلنا قد كنا فى غفلة من هذا * هاواريان لى به رز نه بيته وه و نه لى: نه دى تيا جوجو خومان! به راستى ئيمه له غه فله ت و بى تاگاييدا بووين له روزه * بل كنا ظالمين * نهك هه ر غافل بووين، به لكو سته مكاريش بووين له خومان.

خوتان و بته كانتان سووته مهنى دوزخ:

* ۹۸: انكم وما تعبدون من دون الله حصب جهنم * ئينجا نه م برياره دهر نه چى و پييان نه و ترى: بى گومان ئيوه وه نه و شتانه ش له جيى خوا نه تان به رستن، گشت ده بته دارو ده وه ن و سووته مهنى دوزخ * انتم لها واردون * هه ر ده بى "له گه ل بته كاندا" بچنه ئيوه وه * ۹۹: لو كان هؤلاء آلهة ما وردوها * به موشر يكان ده و تريت: خو نه گه ر نهو بتانه وهك ئيوه پيتان وايه - خوا بوونايه ئاوا نه نه چوونه ناو دوزخ ه وه * و كل فيها خالدون * هه ر هه مووشيان - به رستيارو به رستراو - له دوزخ دان به هه تاهه تايى نه ميننه وه * ۱۰۰: لهم فيها زفير * له وى هه ناسه دانىكى زور تونديان بؤ هه به * وهم فيها لا يسمعون * وه له بهر ئيش و نازارو نار هه تى له دوزخ خدا هيج قسه به كه دى خو ش نايستن، كل به كل به جه هه ننه م نه بى * ۱۰۱: ان الذين سبقتم لهم منا الحسنى * بى گومان كه سانك له پيشدا له لايه ن ئيمه وه به وى كارو كرده وه چا كه كانايانه وه، به ليئى پاشه روزه چا كتر يان بى درابوو. * اولئك عنها مبعدون * نه وانه له و نا گره دوور راده گيردين و گه رماو نار هه تيش نا چيزن * ۱۰۲: لا يسمعون حسيها * دهنگى قرجه و بليسه دوزخ نايستن * وهم فى ما اشتتت أنفسهم خالدون * به لكو نه وانه له ناو نازو نيمه تيك دان كه نه فسيان هه زى بى ده كات، وه به هه تا هه تاييش له وى نه ميننه وه * ۱۰۳: لا يحزنهم الفزع الاكبر * تهنگانه دى بى سنوور، ترسه گه و ره كه دى نهو روزه نه وان زوير و غه مگين ناكات ترسى ليه رسيه وه و حساب

و كيتاييان نبييه * وتلقاهم الملائكة * وه به لكو فرشته كانيش به رووى خو شه وه له ده رگاي به هه شتدا پيشوازيان لى نه كه ن * هذا يومكم الذى كنتم توعدون * و پييان نه لى: نهوا نه مرؤ هه ر نهو روزه به كه "له دونيادا" به ليئنتان بى درابوو.

وَالَّذِي أَحْضَنْتَ فَرَجَهَا فَفَضَّلْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِكَ
وَجَمَلْنَا بِهَا وَأَنْهَأْنَا آيَةَ اللَّعْلَمِيَّةِ * ۹۸
أَمْ تَكْفُرُونَ أَمْ أَنْتُمْ لِرَبِّكُمْ فَاعْبُدُونَ * ۹۹
وَقَطَّ عَوْنَهُمْ مِنْهُمْ كَقُلْحُلِّ السَّارِجِ مَوْتِ * ۱۰۰
فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَكْفُرْ
لِسَمِيئِهِ وَإِنَّا لَهُ كَنُيُوتٌ * ۱۰۱
أَهْلُ كَنْهَاتِهِمْ لَا يَرْتَدُّونَ * ۱۰۲
يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ * ۱۰۳
وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ أَبْصَارِ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَذَا آيَةً
ظَلَمِيَّةٍ * ۱۰۴
إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ حَصْبُ جَهَنَّمَ أَنْتُمْ لَهَا وَرَدُونَ * ۱۰۵
هَؤُلَاءِ آلهَةٌ مَا يُورَدُونَهَا كُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ * ۱۰۶
لَهُمْ فِيهَا زُفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يُسْمَعُونَ * ۱۰۷
سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ * ۱۰۸

ئاسمان وهك قاقه زى توامار هه لده پيچرى:

* ۱۰۴: يوم نظوى السماء كطى السجل للكتب * باسى نهو روزه بكه ئاسمان، وهكو هه لپيچانى توامارى قاقه ز بؤ نووسين هه لده پيچين، چون نووسه ر نهو به رى به رده ستى لوول نهكاو نه پيچيته وه، نه مه ش هه ر نه وه به كه خواى گه و ره ده ربه رى نه فه رموى: (وما قدروا الله حق قدره والارض جميعا قبضته يوم القيامة والسموات مطويات بيمينه.. ۶۷/۳۹). ئيمامى بوخاريش نه م فه رموده به ده هينى: ((ان الله يقبض يوم القيامة الارضين، وتكون زهويه كان ده گرى و، ئاسمانه كانيش هه موو به ده ستيه وه ن، نه م باسه زياتر له سوورته دى (زومنه) دا روون كراوه ته وه. * كما بدأنا اول خلق نعيده * هه ر وهك چون له سه رته تاوه دروستمان كرد، ديسان هه ر ئاوايش وهك خو دى لى نه كه ينه وه * وعدا علينا * ۱۰۵

خوای گهوره هم زهویه یو پرواداران دروست کردوه، بویه پیویسته لهسریان به پروای دروست و ههول و تیکۆشان و مهزراو کشتوکال، ئاوه دانی بکهنهوه ﴿ ۱۰۶ ﴾: إن فی هذا لایلاغا لقوم عابدین ﴿ بنی گومان نا لهم قورئانه دا باسمان کرد راگه یاندنیکی ئاشکراو روون ههیه یو کهسانی خواپهرست، یاسای بوونه و هرو پاشه رۆژو ژیان وگه یشتن به خوشنوودی خوا، یو هه رگه لیکه پهرستیار وخواناسه، ئهوانه ی سر لهخویان تیک نادهن و، تهنهوا تهنهها هم قورئانه دهکهنه بهرنامه ی ژینیان.

پیغه مبهه رهحمهت و چاکه بوو یو گشت خه لکانی جیهان:

﴿ ۱۰۷ ﴾: وما أرسلناک إلا رحمة للعالمین ﴿ ئیمه هه بویه تۆمان نارد که رهحمهت و بهزهیی و میهره بانیههک بیت بو هه موو جیهانیان تادهستی تهواوی مهردوم به رهو هیدایهت و ریگه ی بهختیاری بگری، دیاره هه تهنهها ئهوانهش بههرمه نند ئه بن پینت که خوشیان ئاماده بن بو بیستنی بانگه وازه کهت، ئیمامی (موسلم) هم فهرموده یه یهیناوه: ((انی لم أبعث لغانا، وإنما بعثت رحمة)) واته: بنی گومانه که من بو ئه وه نه نیروم هه ردهم نفرینکارو نزاکاری شهرو خراپه بم یو خه لکان، به شکوم هه ره رحمهت و میهره بانی و، دلایمی رهوانه کراوم. یان ده فهرموی: ((انما أنا رحمة مهداة)) من هه رهحمهت و شارهزا کراویکی دهستی خوام و نیردروم بۆلای ئیوه، واته: خراپه کاری و، ئه زیهت و ئازاردان، ئه مانه هیچیان کاری من نین (ئیبین عه ساکین).

کاکلی وه حی یه که خواپهرستییه:

﴿ ۱۰۸ ﴾: قل إنما یوحی الی انما الهمک الیه واحد ﴿ پینان بلنی: به راستی من هه بویه وه حی و نیگام بو کراوه که بلیم پهروه رداگارو په راستراوی ئیوه، هه خراپه کی تاک و تهنایه ﴿ فهل اتم مسلمون ﴿ ئاخۆ ئیوه ته سلیم و ملکه چ ده بن؟ واته: ملکه چ بن یو په راستنی خوا به تاک و تهنایو، فهرمان و بریاره کانی بی دووو سنی ئه نجام یه من ﴿ فإن تولوا فقل اذنتکم علی سوا ﴿ خۆ ئه گه ر ملکه چ نه بوون و پشتیان هه لکرد، پینان بلنی: وا من به یه کسانی په یامی خوام به هه مووتان راگه یاند، پاش ئه وه و پاش ته سلیم نه بووتنان، ئیتر له نیوان ئیمه و ئیوه دا تهنهها جهنگ ماوه. ﴿ وإن أدری اقریب أم بعید ما توعدون ﴿ من نایشزانم هاتنی ئه و سزایه ی به لیتنان پی دراوه بزیکه و زوو دیته چی؛ یان دووره و ماوه یه که دهخایهتی. له دونیادا ئه بی، یان له دوا رۆژدا؟ ﴿ ۱۱۰ ﴾: إنه یعلم الجهر من القول و یعلم ما تکتمون ﴿ بنی گومان ئه و زاته به

به لیتنیکه ئه نجامدانی له سه ر ئیمه یه ﴿ انا کنا فاعلین ﴿ و بنی گومانیش ئیمه هه ره نه جانی ئه دهین. پیغه مبهه ﴿ فهرموی: ((انکم تحشرون الی الله - عز و جل - حفاة عراة غرلا، کما بدأنا اول خلق نعیده و عدا علینا انا کنا فاعلین)) (پیشه واهمه ده). بنی گومان ئیوه گشتتان به پینی به تی و، سهرو لاشه ی رووت و



قووت و، خه تهنه نه کراوه بی وه ک رۆژی له دایک بووتنان گشت کۆده کرینه وه و ده برین بۆلای خوا، هه ره وه کو چون یه کهم جار دروستمان کردوون، هه ره ئاواش ئه تان گپینه وه، ئه مه به لیتنیکه ئه نجام دانه که ی له سه ر ئیمه یه، خۆ ئیمهش هه میشه به کارو ئیها توو بووین.

ئهم زه مینه هه ره بۆ به نده سالحه کان ده بی:

﴿ ۱۰۵ ﴾: ولقد کتبنا فی الزبور من بعد الذکر ﴿ بنی گومان ئیمه له کتیبی (زه بوور) ی (داوود) دا له پاش تۆمار کردنی له (الوح المحفوظ) دا نووسیمان و بریارمان دا ﴿ أن الأرض یرثها عبادی الصالحون ﴿ که به نده سالحه کانم ده سه لات و حکومه تی ئه م زهویه به ده ست ئه گرن. به لئ خوای گهوره ئاده میزادی خسته سه ر زهوی بۆ ئاوه دان کردنه وه ی و، به ده ست هینانی خیرو به روو بوومی، بهرنامه و پرۆگرامی شی پی دان، جا که واته هه ره له بناغه دا

هەموو كەسك دادەچلە كینى و سەرسام دەمینیت، تەنانەت دایكى بەسۆزى شىردەرىش چاوەكانى مۆلەق و زەق دەبى و، خۆشەویستی كۆرپەلەكى خۆى لەبىر دەچیتەو، هەروەك ژنى دووگىانىش منداالى لەبار دەچى و، مەرقەكان هەموو عەقل و ژىرىيان تىك دەچى و، وەك مەست و سەرخۆشيان لى دى و، تەنانەت خزم و كەس و كارى نزیكىش لەتاو قورسى و نارەحەتى ئەو رۆژە لەیەكتر هەلدىن و رادەكەن

﴿ كۆمەل بەلگەى بەهیز دینیتەو بە پراستی ئەو رووداو گەورەیه: رۆژى قیامەت، بەگشت بوونەوهریش دەلایت: باشە! دەسلاتىك بتوانى ئەم هەموو قوناغانە بەسەر مەرقدا بىنى و تىپەرىنى: (يا أيها الناس إن كنتم فی ریب من البعث...) پاشانىش پاداش، یان تۆلە وەرەگرتەو، ئەى چۆن ناتوانى مردووان زیندوو بکاتەو؟! ﴾

﴿ چەند دیمەنیکسى دلته زینى رۆژى قیامەت باس دەکات، دەرەنجام چاکان لە بەهەشتداو، خراپان لە دۆزەخدا هەموو خۆیان دەبیننەو.

﴿ وینەى چەند شارو ولاتیکى کاول و ویرانکراو، بەهۆى سەرىچى و یاخىبوونیانەو دینیتەو، لە لایەكەو بە ئووی بانگبەرانى ئىسلام دلنیا بن كە خوا لە پشتیانەو، لە لایەكى تریشەو بە ستمكاران چاك بزائن كە خوا هەر بۆ ماوہیەكى كەم چاویوشیان لى ئەکات.

لەكۆتاییشدا ئموونە بەك بۆ بئەپرستەكان دینیتەو و پىیان دەلى: پەرستراوەكانیان زۆر پەسترو لاوازترن لەو هوش كەهیچ نەبیت بتوانن تاكە مېشىكىش دروست بکەن، جا پاش ئەو داوا ئەکات كە تەنھا پەپرەوى لە دین و ئایینی ئىبراهیم بکرى. وە بۆیە بەناوى سوورەتى (حەج) ئەو ناونراو، بۆ ئەوێ تا دۇنيا دۇنیا بىت باسى ئىبراهیم و کارو کردەوەكانى هەر پەرسنگدارى، چونكە ئىبراهیم بوو، مەرقەكانى بانگکرد بۆ جىبەجى کردنى فەریزەى حەج، جا هەموو خەلك، ئەو بانگەى ئەویان بىست، تەنانەت ئەوانەش كە هېشتا هەر لەپشتى بابیاندا بوون بە: (لبيك اللهم ليك) وەلامیان دایەو.

رۆژە سەختەكانى قیامەت:

خوا لەم سوورەتەدا مەرقە لەکات و ساتەسەختەكانى رۆژى سەلا هوشيار دەکاتەو دەفەرموى: ﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾ ۱ يا أيها الناس اتقوا ربكم ﴿ ئەى خەلكینە! بەردەوام لەپەرەردگارتان بترسن و خۆ بپارێزن لە خەشم و رکی ئەو، فەرمانەكانى بەچاکی جىبەجى بکەن، بەو جۆرە كە لەپیناسەى (تەقوا) دا لەلایەن یەكێ

گوفتارى ئاشكراتان ئەزانى و، بەو هوش هەر دەزانى ئیو ئەیشارنەو ﴿ ۱۱۱: وإن أدري لعله فتنه لكم ﴾ وە من نايشزانم لەوانەیه دواخستنى ئەو سزایە هەر بۆ تاقىکردنەو یەك بىت بۆتان ﴿ و متاع إلى جن ﴾ رابواردنىك بى تا ماوہیەكى ديارىکراو، ئەوجا سزاكەتان بۆ بىت ﴿ ۱۱۲: قال رب احکم بالحق ﴾ جا دواى گەياندى پەيامەكەى و گووى نەدانى خوانەناسان پىنى، پەيامبەر روو ئەکاتە پەرەردگارى خۆى و ئەلى: ئەى پەرەردگارم! لەنیوان من و ئەوانەدا بریارى راستەقىنەى خۆت بە، چونكە من زۆر هەولم داو هۆشيارم کردنەو، لە سزای تۆ ئاگادارم کردنەو، بەلام باوهریان نەهینا، جا ئیتر تۆیش چۆن باشە: بریارى خۆت بە ﴿ وربنا الرحمن المستعان على ما تصفون ﴾ پەرەردگارمان – كە خۆیەكى بەخشەرە – كۆمەك لىخوازراو بۆ تۆلەو جەزەبەدان لەسەر ئەوقسە ناقولو ناشیاوانەتان، هەر ئەویشە یارمەتیم ئەداو سەرم ئەخا بە سەر ئیو، ئەر ئیو لارو لاسار بن، چونكە من هەولیکى زۆرم لەگەل دان، بەلام ئیو هەر نەتان بىست!.

فرەچاوە بەروو مەمنووم كە خۆى دەهەندەو پەرەرتیم، پشتیوانى كردم بۆ نووسینی تەفسیری سوورەتى (ئەنبیاء).

كۆتایى جزى ۱۷، (و الله اعلم بالله)...

سوورەتى (حەج) ئە

مەدەنییەو (۷۸) ئایەتە

بەناوى خۆى بەخشندەى مېهرەبان

ئەم سوورەتە وەك سوورەتە مەدەنییەكانى تر، گرنگییەكى زۆر دەدا بە نەخشەو یاسادانان، هەرچەند كەش و هەواى سوورەتە مەككەییەكانیشى بەسەرا زالە، چونكە ئەمیش هەرباسى ئیمان و باوهر و یەكتاپەرستى و، ئاگادارکردنەو ترساندن و زیندوو بوونەو پاداش و تۆلەو نیشانەدانى دیمەنەكانى رۆژى قیامەت دەکات، خۆ ئەمانەش هەرەموو باسى سەرەكى سوورەتە مەككەییەكان، لەلایەكىشەو مۆلەت دان بە (قیتال) و جەنگ و كوشتارو، یاسادانان بۆ حەج و، ديارى و قوربانى بۆ (كەعبە) شەرىفەو، فەرمان دان بە جیهاد لەرى خوادا. ئەمانە هەر هەموو باسى سوورەتە مەدەنییەكان، بۆیە هەندى لە زانایان دەلین: ئەم سوورەتە یەو بەشە لە نیوان مەككەیی و مەدینەیی دا.

﴿ لەسەرەتاو بەباسىكى سامناك و ترسینەر: (يا أيها الناس اتقوا ربكم إن زلزلة الساعة شی عظیم) دەست پى دەکات، كە بەراستى

له خوا ناسانه وه هاتوووه دهئیت: نه چیته جیگایه که وه، خوا ږیگری لی کردییت، له جیگایه کیشدا ده بی بی، بیه و نادیار نه بییت ﴿ ان زلزلة الساعة شی عظیم ﴾ چونکه به راستی بوومه له ززه شوکه ی هانتی ږوژی قیامت و کاولوونی دوتیا، کاریکی زور سامناک و گه ورهیه، وهک خوا خوئی له سووره تیگی تر دا نه فهرموی:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّخَذْتُمْ آلِهَةً مِّن دُونِ اللَّهِ اتَّخَذْتُمْ مِّن دُونِ اللَّهِ عِظْمًا أَكْبَرًا يَوْمَ تَرْوَاهُم آتِدَهُمْ كُلٌّ مَّرْضَعَهُ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَهَٰؤُلَاءِ سَكَرَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴿١﴾ وَرَى النَّاسَ مِّن مَّجْدِلٍ فِي اللَّهِ يَغْيِرُ عَلَيْهِمْ وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مُّرِيدٍ ﴿٢﴾ كَتَبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَن تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٣﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنتُمْ رِيبَ مِّنَ الْبَيْتِ فَإِنَّا خَلَقْنَا مِنْ تَرَابٍ ثُمَّ مِمَّنْ نُطْفِقُهُمْ مِّنْ عُلُقُوتٍ مِّنْ مَّضْغَةٍ مَّخْلُوقَةٍ وَغَيْرِ مَخْلُوقَةٍ لَّيْسَ لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ حَافِظٌ وَلَا نَصِيرٌ ﴿٤﴾ إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿٥﴾ وَتَنصُرُ فِي الْأَرْحَامِ مَانِئَاتُ الْإِنِّ أَجَلٍ مَّسْمُومٍ ثُمَّ نَحْنُ جَمْعٌ طِفْلًا ثُمَّ لَمَّا نَبِلُوا أَشَدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَّنْ يُؤْتِقُ وَالْمِنْكُمْ مَّنْ يُرْدِي وَإِنَّا لَأَنزَلْنَاهُ لَكُم لِكَيْلًا يَعْلَمُ مَن بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِنَّا أَنزَلْنَاهُ عَلَيْهَا الْمَاءَ أَهْرَاقَتْ وَرَبَّتْ وَأَنْسَبْتَ مِنْ كُلِّ رَوْحٍ يُّوحِجُ ﴿٦﴾

ږوژه پيش هات، شه بیین هر ژنیکی شیردر منداله شیره خوړه که ی خوئی له کاتی شیر پی دانیدا فهراموش ده کاو لسی غافل شه بی و له باوه شی به رده بیته وه ﴿ وتضع کل ذات حمل حملها ﴾ وهرچی میینه ی دووگیان و زکپریشه، له ترس و له هه بیته تا زکه که ی داده نی و له باری ده چیت ﴿ وتری الناس سکاری ﴾ و هه مووخه لکیش وهک مهست و سه رخوش ده بینی ﴿ وماهم بسکاری ﴾ خو له راستیدا مهست و سه رخوش نین ﴿ ولکن عذاب الله شدید ﴾ به لکوسازی خوا زور توندوسه خته، بویه ناوا پیرو هوشیان نه ماوه، وهک سه رخوشیان لی هاتوووه.

پهیره وافی شهیتان:

خوای میهره بان له وکه سانه تووره یه که باوه ږه ږوژی په سلان ناکه، بویه ده فهرموی: ﴿ ۳: ومن الناس من يجادل في الله بغير علم ﴾ له گه له شه وهدا که ږوژیکی سهختی ناوا له پیشیه تی، که چی ده بینی هندی خه لک بی هیج به لگه وتیگه یشتن و زانیاریه که له باری ده سه لاتی خواوه مملاتی و ده میازی ده که ن ﴿ ویتع کل شیطان مرید ﴾ و ده که ویته شوینی هه موو شه یقانیکی یاخی و، سه رکیش ﴿ ۴: كتب عليه انه من تولاه ﴾ له سه شه یقان ږیبار دراوه بوی نووسراوه: هه که سیک شه بکا به دوت و سه روهری خوئی ﴿ فانه يضل بهديه الى عذاب السعير ﴾ بی گومان گومرای ده کاو، بو سزایه کی سووتینه رو هه لگیر ساویش رینموونی ده کات، واته: شه نجامی به دوا داچوونی شه یقان، هه ښاگری دوزه خه.

قوانعه کانی دروستکردنی مروضه:

شه ش نیشانه گه لیکه بو توانایی وده سه لاتی خوا، له سه ر زیندوکرده وه، خوا ده فهرموی: ﴿ ۵: يا ايها الناس ان كنتم في ريب من البعث ﴾ شه ی خه لکینه! شه ئیوه له زیندوو بوونه وه دوودل و به گومانن ﴿ فانا خلقناكم من تراب ﴾ وهرن ته ماشایه کی سه ره تاو بنه ره تی دروستبوونی خو تان بکه ن و، چاکیش بزائن: ئیعه شه سلتان (شاده م) مان، له گل دروست کردوه ﴿ ثم من نطفة ﴾ له پاشا (نه وه کانی) له تنوکه ئاویک، که له پشتی باوک هه لده قوئی ﴿ ثم من علقة ﴾ ئینجا له خوینپاره یه که وهک زه روو ﴿ ثم من مضغة ﴾ پاشان له گوشتپاره یه که ﴿ مخلقة و غیر مخلقة ﴾ ته واوو سه رو سیما پی دراو، یا ناته واوو، پيش ته واو بوون له بار ده چی ﴿ لیسین لکم ﴾ تا ده سه لاتی خو مانقان بو درخه ی ن و، تی بگن که ده سه لاتی بقتوئیت شه وئاوه -نوتفه- یه بکا به پارچه خوینیک، پاشان به پارچه گوشتیک، له ویشه وه بو شاده مزاد، دیسان هه ره و

(إذا زلزلت الأرض زلزالها وأخرجت الأرض أثقالها.. ۱/۹۹-۲. یان ده فهرموی: (وحملت الأرض والجبال فدكتا دكة واحدة فيومئذ وقعت الواقعة.. ۱۴/۶۹-۱۵) ئیمامی (بوخاری) له ته فسیری شه م ئایه ته دا له (شه بی سعید) وه ده ل: پنیغه مبه ر ده فهرموی: ((يقول الله تعالى يوم القيامة: يا آدم! فيقول: ربنا ليبيك وسعديك، فنادى بصوت: إن الله يأمرك أن تخرج من ذريتك بعثاً إلى النار، قال: يارب! وما بعث النار؟ قال: من كل ألب- أراه قال- تسعاً وتسعة وتسعون، فحينئذ تضع الحامل حملها ويشب الولد وترى الناس سكارى وماهم بسكارى ولكن عذاب الله شديد)). به کورتی: له نیو یه که هه زار که س دا (۹۹۹) که سیان بو نیو ښاگر ره وانه ده کرین، له هه زار که س ته نیا یه که س ره وانه ی به هه شت ده کری، بویه ئیتر له ترسانا دووگیان به ره شه خوا، دایکی (شیردر) بیری به لای منداله که یه وه نامینی و خافل ده بی، وه کو ده فهرموی: ﴿ ۲: يوم ترونها تذهل كل مرضعة عما أرضعت ﴾ هه که کاره ساتی شه و

دەسلەتە دەتوانىت زىندووتان بىكاتهو، بەلكو زور بەئاسانتر ﴿ ونقر فى الأرحام ما نشاء ﴾ ئىنجا چىمان بوى دەى خەينە مندالدانەموو ھەر لەوئىش بېرىارى لەسەر دەدەين و دەيھيلينەوہ تا ديمەن و نىگارى تەواو ئەبىت ﴿ إلى أجل مسمى ﴾ تاكاتى ديارىكراو بۆلەدايىكبونى لەوى راي دەگرين ﴿ ثم نخر جكم طفلاً ﴾ لەپاشان بەساوايى و زورلاوازو بى دەسلەت لەو مندالدانەدا دەتان ھىنينە دەرى! ﴿ ثم تبلغوا أشدكم ﴾ لەپاشان پەروەردەتان دەكەين تا وردە وردە دەگەنە ھىزو پىزى تەواوتان و، بىرو ھۆستان كامل دەبى ﴿ ومنكم من يتوفى ﴾ وھەتەنە ھەر لەسەرھەتاي ژيانەوہ دەمرن و ئەوئەندە نامىننەوہ ﴿ ومنكم من يرد إلى أزدل العسر ﴾ و ھى وايشتان ھەيە دەمىنى و تەمەنى درىژ دەبى تا دەگاتە كە لەلابى وسەختترين پلەى ژيانى و، بەتەواوى كەنەفت و ئوفتادەو پىردەبى ﴿ لكى لا يعلم من بعد علم شيئاً ﴾ تا واى لى دىت پاش ئەوہى كاتى خۆى شىكى دەزانى، ئىستا ھەمووشىكى لەبىردەچىتەوہ. بەلى مەتەلى چۆنىيەتى دروستبوونى ئادەمى بۆكى ھەلدىت؟ كىيە؟ لەكوئەھات؟ چۆن پەيدا بوو؟ چەن قۇناغى بىرى؟ قورئان بەكورتەيەك وھلامى ئەوگشتە مەتەلە بەم شىوہيە ئەداتەوہ:

۱) لەسەرھەتاوہ لەخاك و خۆل ئافەرىنرا، كەوا بوو ئىنسان رۆلەى زەويىو، لەزەوى لەدايك بوو، لەسەرپىشتى ئەويىگەيشتووہ و ژياوہ، ھەموو توخمەكانى لەگەل زەويدا چوون يەكن، مەگەر تەنيا (رۆج) جىبايان بىكاتەوہ، بەلام ئەى ئەو گەل لەكوئى بوو؟ ئەو ھەموو گەردىلانە چۆن كۆكرانەوہ؟ چ زاتىك كۆى كردنەوہ؟

۲) ھەرلەو دلۆپە ئاوە (نوتفە) يە.. بەلى ھەر لەوئاوہى ژن و پىياوہ، كە تەنھا دلۆپىكەو، بەسەدانىش ملىوون ھەيوانى مەنەوى ھەلگرتوہ.. تەنھا(خەليە) يەك لەوملىوونەھا خەليە، لەگەل ئاوى ژندا موتوربە دەبى و، لەمندا ئاندان لەجىگايەكى قايم وئەستووردا قەرار دەگرى.. پاشان ھەر لەو دلۆپە بچووكە ئاوەيە، رەنگى، جوانى و ناشىرىنى، قەدو بالاي، قەلەوى ولاوازى، ئازايەتى و جوامىرى، بى و رەيى و ترسنۆكى، زىرەكى و بلىمەتى، تەمەلى و كەودەنى ھەلدەگرىت.. ھتد.

۳) خوينپارە.

۴) گۆشتپارە.

پاشان پەيكەرى ئىسكى (الھىكل العسمى).. دواتر قۇناغەكانى مندالى و، ئىنجا پىر بوون و گەرانەوہ بۆ قۇناغى مندالى، بەشىوہەيەك كەھىچ شتىك نەزانى، لەرابووردوى خۆى، جا باشە ئەبى كىي بىت ئەم ھەموو قۇناغانە بەسەر مرفۇدا بىنى؟ دەبى بۆچى مرفۇد

خۆى لەبىرباتەوہ، تا بەئاسانى خۆى بدۆزىتەوہ؟ ﴿ وترى الأرض هامدة ﴾ بەلگەيەكى ترى دەسلەتەمان بۆ زىندوو كردنەوہتان: لەوهرزى زستاندا ئەم زەويە وشك و مردووہيە، دەبىنى كە ھىچ گزۆ گىايەكى تىا نىيەو خامۇش و بى ھەست و خوست ﴿ فإذا أنزلنا عليها الماء ﴾ كەچى ھەركە ئاوى بارانى بەسەردا دەبارىنن ﴿ اهتزت وربت ﴾ رادەچەنى و دەبزوئى و بەجوولە دەكەوى و ئەژيەتەوہ و بەخۇدا دى و گەشە دەكا ﴿ وأنبت من كل زوج بهيج ﴾ و لە ھەموو جۆرە گزۆ گىايەكى جوان دەروئى ﴿ ٦: ذلك بأن الله هو الحق ﴾ دروستكردنى ئادەمىزاد بەو جۆرەو، زىندوو كردنەوہى زەويش بەو شىوہيە، ھەر ھەموو بۆ ئەوہيە ئىوہ بىر بىكەنەوہو چاك بزائن كە بەراستى تەنھا خوا زاتىكى راست و ھەقە ﴿ وأنه يحيى الموتى ﴾ و بى گومان ھەرئەويشە مردووان زىندوو ئەكاتەوہ ﴿ وأنه على كل شىء قدير ﴾ و ھەر ئەوہ بەسەر ھەموو شتىكدا بەتوانايە ﴿ ٧: وأن الساعة آتية لا ريب فيها ﴾ دلنباين قىامەتىش بەريا دەبىت، كەھىچ گومانى تىدا نىيە. ﴿ وأن الله يبعث من فى القبور ﴾ و بەراستى خوا ھەموو ئەوانەى لەگەلگۆو گۆردان زىندوو ئەكاتەوہ، تا پاداشت و تۆلەيان وەرگرنەوہ، لەسورەتى(ياسين)يشدا دەفەرموى: ﴿ قل يحيى الذى أنشأها أول مرة... ﴾ ٧٩/٣٦. كەچى لەگەل ئەو ھەموو بەلگانەدا: ﴿ ٨: ومن الناس من يجادل فى الله ﴾ لەئىو خەلكىدا مروئى وا ھەيە -دەربارەى زاتى خواو، دەسلەتاتى فراوانى- موجدەلەو شەرە قسە دەكات!! ﴿ بغير علم ولا هدى ولا كتاب منير ﴾ بى ئەوہ ھىچ جۆرە زانست و زانبارى و رىنموونى و نامەيەكى روون و ئاشكراى بىت، كەواتە زۆر جىگەى سەر سورمانە لەگەل ئەو ھەموو نىشانەو بەلگانەدا ھەر ملەملى و چەلەخانئى لەگەل خوادا بىكات!.

رابەرانى كوفەر بە فيزەوہ مل بە لاوہ دەنن:

حاشاكەرانى دىن و دىندارى، ھەمىشە ئەمە باوو نەرىتيانە كە ئەم ئايەتە باسى دەكاو دەفەرموى: ﴿ ٩: نانى عطفه ﴾ ھەريەكە لەو جۆرە كەسانە بەفيزەوہ مل بەلاوہ دەئى و لەئاستى ھەق روو وەردەگىرى، واتە: لەھەق و راستى لا دەداو بەردەوام بەرەو بى پروايى مل دەنن، وەك لەئايەتى تردا ھاتوہ: (وفى موسى إذ أرسلناه إلى فرعون بسلفان مبین قتولى بركنه..) ٣٩/٥١. ياخود وەك دەفەرموى: (رأيت المنافقين يصدون عنك صدودا). يان دەفەرموى: (وإذا قيل لهم تعالوا يستغفر لكم رسول الله لووا رؤسهم ورأيتهم يصدون وهم مستكبرون). ﴿ ليضل عن سبيل

الله تاختوى و خەلىكش لەرى و رېبازى خوا چەواشەو لارى
 بكات لە فى الدنيا خزى لەدونىادا بەشى ئەو، ھەر رېسوايى
 وسەر شۆرپىيە و نذيقە يوم القيامة عذاب الحريق و لەرۆزى
 قيامەتیشدا لەئىوہ سزاي سووتىنەرى پى ئەچىزىن ۱۰: ذلك
 بما قدمت يداك پى ئەوتىرى: ئەو تۆلەيە لەئەنجامى ئەو

سواری سەرى خۆى دەبى و؛ وەرئەگەرئىتەووە ئەرواتەوہ سەر بارى
 خراپى پىشوووى خۆى و، سەنگەرى خەبات دەگۆزىتەوہ! ۱۰: خسر
 الدنيا والآخرة ۱۰: ئايەو جۆرە دونياو پاشەرۆزىشى لەدەست خۆى
 دا، لەدونىادا دەستەو تاقمەكەى خۆى بپروايان پى ئەماو دۆرانی،
 لەدوارۆزىشدا ئەرواتە ناو دۆزەخەوہ ۱۰: ذلك هو الخسران المبين ۱۰:
 ھەر ئەويشە دووسەرە زەرەرو زىانى زەق و روون و ئاشكرا!! بەلى..

ذَلِكَ يَأْتِيَنَّ اللَّهُ هَؤُلَاءِ وَأَنَّهُ رَمِيَّ الْمَوْتِ وَأَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
 ۱۰ وَأَنَّ السَّاعَةَ مَأْتِيَةٌ لَّأَرْبَابٍ فَبِهَا وَأَرْبَابٍ اللَّهُ يَبْعَثُ مَنْ فِي
 الْقُبُورِ ۱۱ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى
 وَلَا كِتَابٍ مُّبِينٍ ۱۲ تَأْتِي عِطْفِيهِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي
 الدُّنْيَا خِزْيٌ وَنَذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ ۱۳ ذَلِكَ
 بِمَا قَدَّمْت يَدَاكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَمٍ لِّلْعَبِيدِ ۱۴ وَمِنَ النَّاسِ
 مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَهُ
 فِتْنَةٌ ائْتَلَبَ عَلَيْ رُجُوعِهِ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ذَلِكَ هُوَ
 الخُسْرَانُ الْمُبِينُ ۱۵ يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْصُرُهُ
 وَمَا لَا يَنْفَعُهُ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ۱۶ يَدْعُوا لِمَنْ
 صَرَّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ لَيْسَ الْمَوْلَىٰ وَلَيْسَ الْعَشِيرُ ۱۷
 إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ
 تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ۱۸ مَنْ كَانَ
 يَظُنُّ أَنَّ لَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى
 السَّمَاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدَهُ مَا يَغِيطُ ۱۹

پىش چاوگرتنى زيان و قازانچ بۇ مال و سامان و بازرگانی دەست
 ئەدات، بەلام بۇ عەقیدەو ئایدیالۆزى و خواپەرستى ھەرگىز
 دەست ناداو ناگونجىت، نابى لەسەر حسابى قازانچ و زيان
 عەقیدە وەر بگىردى و خواپەرستى بکرى ۱۲: يدعو من دون
 الله مالا يضره وما لا ينفعه ۱۰: لەباتى خوا ھاناو ھاوار لە شتىك
 ئەكات كە نە ئەتوانى زيانىكى لى بدات، نە ئەشتوانى قازانچ
 و كەلكىكى پى بگەينى، سەرگەردان و بەدبەختەو نازانى بۇ
 كوى بروت...؟ سەرلېشىواوہ، چونكە يا بتيك ئەپەرستى، وەيان
 گرووپ و لايەتى، يا كەسنىك، يا بەرزەوہندىيەك، ھەرەكە ئىستا
 بەيرەو دەكرىت!! ۱۰: ذلك هو الضلال البعيد ۱۰: ئەوھالەتەيە لارىنى
 و گومرايىيەكى دوور لە رىئەيىيە ۱۳: يدعو لمن ضره أقرب
 من نفعه ۱۰: شتى ئەپەرستى و ھاوارى لى دەكا، ھەمىشە زەرەرو
 زيانەكەى نزيكترە لەقازانچى ئەوہ بۇدونياكەى، وە لەقيامەتیشدا
 زەرەرو زىانى حەتمى مسوگەرە ۱۰: ليس المولى وليس العشير ۱۰:
 ئاي چ يارمەتيدەرىكى خراپە و، چ ھاودەم و ھاورپىيەكى بەد فەرە
 ئەوشەيتانە، يان ئەو كەسە، يان ئەو گرووپە كەكاتى خۆى ئەمى
 لەخشتە بردوہ. ئىنجا پاش باسكردنى بەختى بى بەختان، باسى
 بەختى بەختداران ئەكا، ئەفەرموى: ۱۴: إن الله يدخل الذين
 آمنوا وعملوا الصالحات جنات تجري من تحتها الأنهار ۱۰: بىن گومان
 ئەو كەسانەى بپروايان ھىناوہو كارو كەردەوہ چاكەكانيان ئەنجام
 داوہ خوا دەيانباتە ناو باخ و باخاتى بەھەشتەوہ كە جۆگەو
 رووبارو چۆم لەبەر درەختەكانيدا دىت و دەروا ۱۰: إن الله يفعل ما
 يريد ۱۰: بەراستى خوا ھەرچۆنىكى بوى ئەيكات.

كارەدايە كە بەھەردوو دەستت پىشى خۆتت خستووہ و كر دووتە
 لەدونىادا ۱۰: وأن الله ليس يظلام للعبيد ۱۰: بەراستى خواش ھەرگىز
 ستم ناكا لەبەندەكانى خۆى.

ھەيە بە دوودلى خوا دەپەرستى:

كەلى لەمەردم بەشۆوہەكى سادەو نە بەدل خوا دەپەرستى: وەكو
 دفەرموى: ۱۱: ومن الناس من يعبد الله على حرف ۱۰: ھەندى
 خەلك ھەيە دوودلەو، ھەر بەشۆوہەكى زارەكى خواپەرستى
 ئەكات و متمانەو بپرواي تەواوى بە خواى گەورە نبيە ۱۰: فإن أصابه
 خير اطمأن به ۱۰: جا گەر ھاتوو خىرو چاكەيەكى تووش ھات،
 واتە: ئەو سالا مەرەو مالات و دەغل و دانەوئەكەى بەئارەزووى
 ئەو بوو، ئەوا بەخوا پىشت ئەستوور و دنيا دەبى و ئەلى: ئايىنى
 ئىسلام ئايىنىكى زۆر بەپىت و بپروۆە ۱۰: وإن أصابته فتنة ۱۰: و خۆ
 ئەگەر گرفتار بوو بەلايەكى ئەوقە بوو ۱۰: انقلب على وجهه ۱۰: ئەوا

خۆشتان بختكىنن، خوا پىئەمبەر ھەر سەردەخت:

۱۵: من كان يظن أن لن ينصره الله في الدنيا والآخرة ۱۰: ھەر كەسنىك
 وەك (ئىبن عەباس) ئەلى: پىنى وايە كە خوا ھەرگىز لەدونياو
 لەقيامەت، يارمەتى پىئەمبەرەكەى خۆى (موحەممەد) ۱۰: ناداو
 سەرى ناخات ۱۰: فلیمدد بسبب إلى السماء ثم ليقطع ۱۰: دەبا
 گوريسىك بىنى و بە مېچى خانووہەكى خۆيەوہ خۆى پى ھەلواسى،
 لەپاشا خۆى پى بختكىنى ۱۰: فلينظر هل يذهبن كيداً ما يغبط ۱۰:

إِرجعی مِنْ حَيْثُ شِئْتَ)). دەر و له بن (عەرش) دا سوژده دەبا بۆ خوا، پاشان لەخوا داواى مۆلەتسى گەرانەوه دەكات، نزىكه پنى بگوتى: بگەريوه بۆ هەر جىگايەك كە دەتەوى. (عەمرى كورى عاس) ئەلى: پىنغەمبەر ﷺ باسى پازده سوژدهى قورئانى بۆ كردم، سىانيان لە (حزب المفصل) دان كە لە سوورەتى (ق) هوه دەست

ئىنجا با بزائىت ئەو هەموو رىق و توورەبى و نارهەتەى دلى دەروات؟ چونكە خوا يارمەتى لە پىنغەمبەرى خۆى ﷺ نابى، دەبا ئەو پىش لەرقا خۆى بتاسىنىت ﷻ ۱۶: و كذلك أنزلناه آيات بينات ﷻ وهك ئەو دابەزاندنە ئا بەو شىوہ پىر لە حىكمەت و رەوانىيەت، ئەم قورئانەمان نارده خوار، كە ئايەتەكانى رۆشن و ئاشكران ﷻ و أن الله يهدى من يريد ﷻ و بى گومان هەر كەسنىك كە خوا خۆى بپهوى و شايستەش بىت، ئەوا بەم قورئانە بەرەوخۆى رىنوينى دەكات، چونكە خۆى چاك ئەزانى ئەو كەسە چى هەلئەگرى، وهك خۆى ئەفەرموى: (لايسأل عمايفعل وهم يسألون). ﷻ ۱۷: إن الذين آمنوا ﷻ بى گومان ئەو كەسانەى كە بپروايان هيناوه ﷻ و الذين هادوا ﷻ ئەوانەش بوونە جوولەكو شوينكەوتەى مووسا ﷻ و الصابئين ﷻ و ئەوانەش (سويبى) ن و لايمان داووه ئەستيرە، يا فريشته پەرستن ﷻ و النصرارى ﷻ و ئەوانەش شوينكەوتەى عيسان و مەسيحين ﷻ و المجوس ﷻ و ئەوانەش زەردەشتى و ئاگر پەرستن ﷻ و الذين أشركوا ﷻ و ئەوانەش كە هاوبەشيان بۆ خوا دانا ﷻ إن الله يفصل بينهم يوم القيامة ﷻ بى گومان خواى هەق لەرۆزى دوايى و سەلادا، بەكارى هەمووان رادەگا و داوهرىيان دەكا بپروادارەكانيان ئەنيرى بۆ بەهەشت و، ئەوانى تىرش ئەنيرى بۆ دوزەخ. (قەتادە) ئەلىت: ئايىنەكان شەش، پىنجيان بۆ شەيتان كارو كۆشش ئەكەن و باتلن، ئەوى دىكەش -كە بپروا بوونە تەنها بەم ئىسلامە- بۆ خواپه و حەقە ﷻ إن الله على كل شىء شهيد ﷻ بەراستى خوا بەسەر هەموو شىكدا شايدەو ئاگادارەو ئەزانى چى ئەكەن، كەواتە ئەوانە هەرچى ئەكەن، با بىكەن لەخوا شاراوە نابى.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ﴿١٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّالِحِينَ وَالنَّصْرَانِيَّةَ وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٧﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْدُّرَاهِبُ وَكَثِيرٌ مِمَّنْ الْأَنْبِيَاءِ وَكثيرٌ حَقٌّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿١٨﴾ هَذَانِ حَصَمَانِ أَخَصَصُوا فِي رِيحِهِمْ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قَطَعَتْ لَهُمْ نِيَابٌ مِنْ نَارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ﴿١٩﴾ يُضْهِرُ بِهِمْ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ﴿٢٠﴾ وَلَهُمْ مَقْعَعٌ مِنْ حَدِيدٍ ﴿٢١﴾ كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٢٢﴾ إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُحَكِّمُونَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٢٣﴾

بى دەكا، بۆ كۆتايى قورئان، دوانىشيان لە سوورەى (حج) دان. (ئەبو داوود، ئىبن ماجه) رىوايه تيان كردوه. ﷻ و كثير من الناس ﷻ وه زۆرىكىش لە مەردوم! بەئارەزووى خۆى و بەپىنخۆشبوونى خۆى سوژده هەربۆخوا دەبا ﷻ و كشر حق عليه العذاب ﷻ زۆرىكىشيان لارى دگرن و، سزای خوايان لەسەر شايستەو پىويست بووه ﷻ و من يهين الله فما له من مكرم ﷻ خوا هەر كەسنىك بى رىزو سووكى بكات (بەهوى لاسارى خۆپهوه)، واتە: هەر لە ئەزەلدا لای خوا بى پروا شەقى بىت هىچ كەسنىك ناتوانى رىزى لى بنىت و بەرەو بەختيارى بپهينىتەوه ﷻ إن الله يفعل ما يشاء ﷻ بەراستى خوا هەر شىكى ئارەزووبى ئەيكات، سزای كى بدات. مپهههانى لەگەل كى بكات.

بوونەوهر سەرجهم سوژده بۆ خوا دەبات:

۱۸: ألم تر أن الله يسجد له من في السموات ومن في الأرض ﷻ ئاخو ئەزانپوه كە هەرچى لەئاسمانەكان و، لە زهويدايە، سەرجهم هەموو بۆخوا سوژده دەبەن؟ ﷻ والشمس والقمر والنجوم والجبال والشجر والدواب ﷻ خۆرو هەيف و ئەستيرەو كپوهكان و درەخت و جفوك و خزوكيش، ديارە هەندىك لەو خەلكە خۆر پەرستبوون، بۆپه لەسوورەتى (۳۷/۴۱) ئەفەرموى: (لا تسجدوا للشمس ولا للقمر واسجدوا لله الذى خلقهن إن كنتم إياه تعبدون). لە فەرموودەپهكى (متفق عليه) يشدا هاتووهكە: (ئەبوو زەب) ئەلى: پىنغەمبەر ﷺ فەرموى: ((أَتَدْرِي أَيْنَ تَذْهَبُ هَذِهِ الشَّمْسُ؟)) ئايا دەزانى ئەم خۆره پاش ئاوا بوونى چى لى دى و بۆكوى دەچىت؟ دەلى: گوتم: ئەخىر، بەلكو خوا باشتەر دەزانى، ئەو پىش فەرموى: ((فإنها تذهب لتسجد تحت العرش، ثم تستأذن بوشك أن يقال لها:

ئىماندارو خوانەناس:

ئىنجا ديمەنىكى سەختى رۆزى قىامەت نىشان ئەدات، تا

لهوی پیزدارو بی ریز دهرکهوی، وهکو دهره رموی: ﴿ ۱۹: هذان خصمان ﴾ ئەمانەئە کە باس کران دوو دەستەئە ناحەزو دژ بەیەکن، پرۆادارو بی پروا ﴿ اختصموا فی ربهم ﴾ لەسەر پەرورندەئە خوێان کیشمە کیشم وقره قریانە، پرۆادارەکان دیفاع و بەرگرییان لەنایینی خوا دەکردو، بی پروایانیش ویستیان نایینی خوا بەفووی دەمیان بکوژیننەوه!! ﴿ فالذین کفروا قطعتم لهم ثياب من نار ﴾ جا ئەوانەئە کافرو بی پروابوون، جل و بەرگ و پۆشاکێ ئاگریان بۆپراوه، بەئەندازەئە قەدو بالای خوێان ﴿ یصب من فوق رؤسهم الحميم ﴾ ئاوی کول بەکوژیان لەسەر ووه بەسەر دەکری ﴿ ۲۰: یصهر به ما فی بطونهم والجلود ﴾ هەریەوانووە ناوسکیان و پیستیان ئەتوینرینتەوهو دەبیته ئاو و دیتە خواریوه، پیستەکەشیان هەموو لەتاو گەرمای ئەو ئاوه دا دەبلۆخی. ﴿ ۲۱: ولهم مقامع من حديد ﴾ بەرگوزی ئاسنیش دەدرین ﴿ کلما أرادوا أن یخرجوا منها من غم ﴾ هەر کاتیکیش گەرەکیان بی کە لیبی دەرچن لە خەم و خەفەتاندا ﴿ أعیدوا فیها ﴾ ئەگەر پینرینەوه بۆ ناوی و قەتیش رزگاریان نابێ ﴿ وذوقوا عذاب الحریق ﴾ بۆ ئەوئە زیاتریش ئیشیان پێ بگات، پێیان ئەوتری: دەئە سزای سووتینەر بچیزن، ئەمە پاداشت و تۆلەئە بی پروایان بوو، ئەمەیش پاداشتی پرۆادارانە کە دهره رموی: ﴿ ۲۳: إن الله یدخل الذین آمنوا و عملوا الصالحات جنات تجری من تحتها الأنهار ﴾ بەراستی ئەوانەئە پرۆایان هیناوهو کارە چاکەکانیان کردووه، خوا ئەیانباتە ناو چەند باخ و باخاتیکی بەهەشتەوه کە بەبنکی دارو درەختەکانیدا چەندین رووبارو چۆماو دیت و دەپروا ﴿ یحلون فیها من أساور من ذهب و لؤلؤا ﴾ خشلدار دەرکین لەویدا بە بازنی زێرو مرواری ﴿ ولباسهم فیها حریر ﴾ و جل و بەرگی ئەوئیشیان هەوریشمە، ئینجا بەهۆی دهره کەوتنی سەر ئەنجامی هەردوو لایانەوه - پرۆاداران بۆ بەهەشت و، بی پروایانیش بۆ دۆزەخ- ئەم وانهیەش پیشکەش دەرکیت: ﴿ وهدوا إلى الطیب من القول ﴾ بەرهو قسەئە جوان و وتەئە شیرین رینوینی کراون کەوشەئە (لا إله إلا الله) یه ﴿ ۲۴: وهدوا إلى صراط الحمید ﴾ هەر وها رینوینی کراون بۆ رێگەئە پەسەندی خوا.

ئەوانە پێ لە مالی خوا دەگرن:

﴿ ۲۵: إن الذین کفروا ویصدون عن سبیل الله والمسجد الحرام ﴾ بەراستی ئەو کەسانەش خوا نەناس و بی باوەرن و، هینان پرۆادارانیش لەرێگا و رێبازی خوا دەگینرەوهو، دەبنە لەمپەر لەمژگەوتی (حەرام) و ناھیلن زیارەتی ئەومژگەوتە بکن، تووشی

جەزەبە دەین ﴿ الذی جعلناه للناس سواء العاکف فیہ والباد ﴾ ئەومژگەوتەئە کە کردوومانە بە زیارەتگەو پەرستگە بۆ تەواوی خەلکی، چ ئەوانەئە نیشته جینی مەککەن و، چ ئەوانەش لەشوینانی دوور ووه بۆی دین ﴿ ومن یرید فیہ بالحاد بظلم ﴾ وه هەرکە سیک لەمژگەوتی (حەرام) لەرێی راست لا بداو کاری ناپەسەند بکا، هاوبەش بۆ خوا پەیدا بکا ﴿ نذقه من عذاب الیم ﴾ سزایەکی زۆر ئیش پێگە پەنەری پێ دەچیزن.

دروستکردنی کەعبەو بانگەوازی حج:

﴿ ۲۶: وإذ برأنا لإبراهیم مکان البیت ﴾ ئەئە پێغەمبەر بێنەوه بێر ئەوکاتە کە (ئیبیراهیم) مان لە جینگای (کەعبە) دا ئەنواداو تێمان گەیانسد کە لەکویدا دروستی بکات، واتە: ئەم (بەیتە) کە ئیستا ئەوان بێ تیا ئەپەرستن، هەر ئەو کاتە جینگای یەکتا پەرستی بووه و، خۆمان دیاریمان کردووه ﴿ أن لا تشرک بی شئاً ﴾ وتیشمان بەئیبیراهیم: هیچ شتیک مەکە بەهاوێل و هاوبەشی من ﴿ وطهر بیتی للطائفین و اللقائین و الرکع السجود ﴾ وه مالهکم بۆ تەواف کاران و نوێژکاران و رکوع بەران و سوژدە بەران پاک بکەوه، واتە: لە (کەعبە) دا تەنها جینگای ئەوانە دەبیتهوه، نەک ئەوانەئە بێ تیا ئەپەرستن، ﴿ ۲۷: وأذن فی الناس بالحج ﴾ ئەئە ئیبیراهیم ﴿ جارې حج بده بەناو خەلکدا، واتە: جار بده بابین بۆ زیارەتی کەعبە بەنیازی حەجەوه، جا بۆ دنیایی ئیبیراهیم و گەیشتنی بانگەکەئە بەسەردوم ئەفەر مووی: ﴿ یأتوک رجالا ﴾ بەپیاوێی دین بۆلات ﴿ وعلی کل ضامر یأتین من کل فج عمیق ﴾ وه لەسەر پشتی هەموو و شتریک لاوز، لەبەر ئەوه کە لە رێگا دوور و درێژەکانەوه دین بۆ حج.

بەهره و قازانجەکانی حج:

﴿ ۲۸: لیشهدوا منافع لهم ﴾ تا ئەوان ئامادەئە گەلێ کە ئەکەکانی دونیاو دواروژیان بن. واتە: ئامادە بوون لەو جینگەدا کە لکی نایینی و دونیایی تیاپە. هەموو کە لکیکی بازرگانی و کۆمەلایەتی و ئابووری تیاپە ﴿ ویدکروا اسم الله فی أيام معلومات ﴾ وه لە رۆژانیکێ زانراودا واتە: لە رۆژەکانی قوریانی کردندا با یادی خوا بکن و بلین (لیبیک اللهم لیبیک). ﴿ علی ما رزقهم من بهیمة الأنعام ﴾ لەسەر سەرپرینی ئەو و شتر و مەرۆمالاتانە خوا پێیانی داوه واتە: با لەکاتی سەرپرینی حەوانی قوریانیدا تەنیا ناوی خوا بینن ﴿ فکلوا منها ﴾ خۆتان لەگۆشتی ئەو ئازەل قوریانییە بخۆن ﴿ واطعموا البائس الفقیر ﴾ و بەشی ئەوانەشی لێ بدەن کە برسێیە تیاپان پێوه

دیاره و تاهه زرون، شهوانهش كه پيوه يانه وه ديار نييه، (هه ژاران و نه داران) هه موويان ليئي بخون ﴿ ۲۹: ﴾ ثم ليقضوا نفضهم ﴿ له پاشا با ئيحرامه كه يان له خويان بكه نه وه سهريان بتاشن و، نينوك بكنه و چلك و چه په ليش له خويان بكه نه وه، دياره ماوهي ئيحرام توزو چلك و چه په ليش لي دهنيشيت جا دواي شكاندني ئيحرامه كه يان پاك و خاويني خويان شهكن ﴿ وليوفوا نذورهم ﴾ ههروه ها نه زره كانيان جييه جي بكنه "نه زري حه ج و ديارى" ﴿ وليظفوا بالبيت العتيق ﴾ و با ته وافي مالى ديرين و پاريزراوى خوا بكنه: (طواف الإفاضه). ئيمامى (ترمزي) هم فرموده ويه هيتاه وه دهلي: ((إنما سمي البيت: العتيق، لأنه لم يظهر عليه جبار)) بهلي هه ره له و كاته وه شه بانگه دراوه تا ئيستنا مهردوم دور و نزيك به هه زاران كيلومه تر به ره كه عبه شهرون و نامادهي شه هه موو كه لك و قازانجه شه بن.. حه ج عيباده تيكي جه ماوه ري سالانه يه، وه گه لي سودو قازانجي مه عنه وي و ماددي تيدايه بوشه وانه ي ناماده ده بن بوشه نجامداني شه و فه يزه گه و ره يه.

ريزگرتن له و شيعارانه خوا دايناون:

﴿ ۳۰: ﴾ ذلك ومن يعظم حرمات الله ﴿ بهرنامه ي حه ج ئاوايه (كه باس كرا)، جا تويش به توندى شه بهرنامه يه بگه ره كاري پي بكه، شياوي باسيشه هه كه سيك ريز له فهرمانه كانى خوا بگري و به گه و ره يان دانى و له گونا ه خوي بپاريزي ﴿ فهو خير له عند ربه ﴾ شه وه لاي پهروه دگاري بوي چا كتره. موشريكه كان هه ندئ شتيان له سه ره خويان حه رام و ياساغ كرديبوو، وهك (به حيره وه، سائيبه وه، وه صيله وه، حامى..) كه خوا جه لالي كرديبوون وهك شه فهرموي: ﴿ وأحلّت لكم الأنعام إلا ما يتلى عليكم ﴾ گوشتي وشتر و گاو مهرو بزنيستان به هه موو جزره كانيبه وه بوشه لال كراوه، شه وه نه بيت "له قورئاندا" ياساي حه راميبه تسي بوتان شه خوينترينه وه، وهك له ئايه تسي: (حرمت عليكم الميتة والدم..) دا حه رام كراوه كان باس كراون، ئيستر ئيه بوتان نييه به ئاره زرووي خوتان جه لال و حه رام بكنه و، ياساي ژيان دابنين ﴿ فاجتنبوا الرجس من الأوثان ﴾ بت په رستن شتيكي زور بي نرخ و پيسه، سه ره پريني ئاهل بويان پيسه، جا كه وايه ئيه وه شه له بتان خو دور بگرن، چونكه پيسن ﴿ واجتنبوا قول الزور ﴾ ههروه ها هاوهل دانان بو خوا درويه كي گه و ره يه، كه وايه له هه موو گوتار و ته يه كي دروو نابه جي و هه ليه ستروايش دور بگرن، شايه تيداني دروينه شه كه متر نييه له شيرك، وهك له فرموده هاتوه: ((عدلت شهادة الزور الإشراك بالله "عز وجل") (رواه أحمد). واته: شايه تي

وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَهُدُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿ ٢٩ ﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالسَّبِيلِ الْكَرِيمِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً الْعَنكِفُ فِيهِ وَالْبَادِ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِالْحُكْمِ يُظَلَمْ تُقْدَهُ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿ ٣٠ ﴾ وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَأُنشِرَنَّ فِي شَيْئٍ مَوْطِئًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَالْقَائِمِينَ وَالرَّصَّاعِ السُّجُودِ ﴿ ٣١ ﴾ وَأَذِّنْ لِلنَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَكَ مِنْ كُلِّ فِجٍّ عَسِيقٌ ﴿ ٣٢ ﴾ لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا أَنَّمَا اللَّهُ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَيْمَاتِهِ الْأَنْعَامَ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعَمُوا الْأَنْعَامَ الْقَائِمِينَ ﴿ ٣٣ ﴾ ثُمَّ لَيَقْبَسُوا نَفْسَهُمْ وَلَيَرْفَعُوا نُذُورَهُمْ وَلَيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿ ٣٤ ﴾ ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظَمِ حُرْمَتَ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَأَحَلَّتْ لَكُمْ الْأَنْعَامَ إِلَّا مَا بَتَّ عَلَىٰكُمْ فَاجْتَنِبُوا وَالرَّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴿ ٣٥ ﴾

﴿ فكأنما خر من السماء فتخطفه الطير ﴾ وهكو شهويه له ناسمانه وه بهر بيته وه "بو قولايي زهوي" كتوپر هه ره له هه واه مهل و په له وه ره له سه ري ناماده بيت و بيغريني و پارچه پارچه ي بكات ﴿ أو تهري به الريح في مكان سحيق ﴾ ياخود بايه كي به هيز و قورس بييا بو جيگايه كي دورو چه په ك و ملي بشكيني، شه وه نمونه ي كه سيكه هاوهل بو خوا دابني، چونكه له ئاسوي به رزي باوه ره وه شه كه ويته جالي هه ره خواري تيا چوونه وه، جيگه ي قايمي خوي له ده ست داوه و په له وه ره سه ري تي شهكن ﴿ ۳۲: ﴾ ذلك ومن يعظم شعائر الله ﴿ كاروباري حه ج ئا به و شيويه بوتان روشن كرايه وه وه بي ئاوا شه نجامي بدن، جا هه كه سيك به و بيودانه ي ريزي قورباني و فرمان و دروشمه كانى تري خوا رابگري، واته: كاروباري حه ج و قورباني و ديارى (كه عبه) قه له و بكا بو روي سه ره برين ﴿ فإنها من تقوى القلوب ﴾ چونكه به گه و ره داناني شه دروشمانه له ته قواو خوياراستني ده كه انه، شهويه مه به ست بي

له حج و دروشمه کانی خودا، تنها ته قوايه. (نه بوو رافيع) ثلثی: پیغمبر ﷺ دوو بهرانی گه وروی قهله وی شاخداري خه سینراوی کرده قوریانی. پیشهوا (نه حمه د)، هروهها (عهلی نه بی تالیب) ثلثی: پیغمبر ﷺ فرمانی دا تماشای چاوو گویی حیوانی قوریانی بکهین (تا ده کروی بی عیب و ناتها و نه بن) (پیشهوا

حَفَاةً لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا حَرَّمَ
السَّمَاءَ فَتُخَطَّطُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحَابٍ
﴿٣٢﴾ ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظِمِ شَعْبَةَ اللَّهِ فَاِنَّهَا مِنْ تَقَرُّبِ الْقُلُوبِ
﴿٣٣﴾ لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ اِلَى اَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ يَحْمِلُهَا اِلَى الْبَيْتِ
الْقَتِيبِ ﴿٣٤﴾ وَلِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنَسَكًا لِّذِكْرِ اَسْمِ
اللَّهِ عَلٰى مَا رَزَقْنَاهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْاَنْعَامِ فَاِذْ ذَكَرْتُمْ اِلَهَ وَاٰلِهَ
فَلَهُمْ اَسْلَمُوا وَاَبْرَأْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣٥﴾ الَّذِيْنَ اِذَا ذَكَرْتُمْ اِلَهَ وَاٰلِهَ
فَلَوْ بِهِمْ وَالصَّابِرِينَ عَلٰى مَا اَصَابَهُمْ وَالْمُقِيْمِيْنَ الصَّلٰوةِ وَمَا
رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣٦﴾ وَالْبَدَنَاتُ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعْبَتِكُمْ
اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ فَاذْكُرُوْا اَسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا صَوَافٍ فَاِذَا وَجِجَتْ
جُنُوبُهَا فَكَلِمًا اَوْ سَمًا وَاَطْعَمُوْا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ كَذٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا
لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٣٧﴾ لَنْ يَنْالَ اللّٰهُ لِحُومِهَا وَلَا دِمَآءُهَا
وَلَكِنْ يَنْالُهَا النَّفْسُ لِكُلِّ اُمَّةٍ كَذٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكْفِرُوا
اللّٰهُ عَلٰى مَا هَدٰكُمْ وَاَبْرَأْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣٨﴾ اِنَّ اللّٰهَ
يَذَرِعُ عَنِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كٰفِرٍ ﴿٣٩﴾

الله علی ما رزقهم من بهيمة الأنعام ﴿٣٢﴾ تا له سر سه برینی نه و مهرو مالاته که خوا پیانی به خشیبوو، نیوی خوا بینن و سواسی بکهن ﴿٣٣﴾ فالهکم الیه واحد ﴿٣٤﴾ خو خواو پرستراوی نیوه پرستراویکی تاک و تنهایه ﴿٣٥﴾ فله أسلموا ﴿٣٦﴾ جا که واته نیوه همووتان تنها ملکهچی بو نه و بکهن و، ته سلیمی برپاره کانی نه و بین ﴿٣٧﴾ وبشر المخبتین ﴿٣٨﴾ موزدهش بده بهو بنده خو به که مزان و ملکه چکه رانه ﴿٣٩﴾ ۳۵: الذین إذا ذکر الله وجلت قلوبهم ﴿٣٤﴾ نه وانه ی کاتی ناوی خوا برا، دلیان - دانه چله کنی و پر نه بی له ترس و هه بیبت ﴿٣٥﴾ والصابرين علی ما أصابهم ﴿٣٦﴾ خوراکرانیش له بهر امبهر هر ناره حه تی و به لایه ک دوو چاریان نه بی ملکه چ دهن و ره خنه یان نیبه ﴿٣٧﴾ والمقیمي الصلاة ﴿٣٨﴾ نه وانه ش نویزه کانیان به باشی نه نجام ددهن ﴿٣٩﴾ ومما رزقناهم ينفقون ﴿٣٥﴾ لهو مال و سامانه ی پیمان به خشیبون دهبه خشن، ثابم شیویه خوی گه وره گشت عه قیده و دروشمه کانی خوی په یوه ست نه کات به یه که وه ﴿٣٦﴾ ۳۶: والبدن جعلناها لكم من شعائر الله ﴿٣٣﴾ سه برینی و شتری قهله وی زله بو کردنی به قوریانیمان کرده هیما ی نشانهی جینه چی کردنی دروشمه کانی خوا بوتان، ده شی له کات و له شوینی خویدا نه نجام بدریت ﴿٣٤﴾ لکم فیها خیر ﴿٣٥﴾ بی گومان که لکی زوری دونیا و قیامه تیان تیا به بوتان، له دنیا دا خیری زوریان لی نه بینن و، له قیامه تیشدا پاداشتیان پی وهر نه گرن ﴿٣٦﴾ فاذکروا اسم الله علیها صواف ﴿٣٧﴾ نه و دهمی و شتره کان به پیوه وستاون و بو سه برین نامادهن، ناوی خویان له سه برینن و، بلین: (بسم الله.. الله اکبر). مه به ست له وشعی (صواف) نه وه یه: و شتری قوریانی له کاتی وه ستاندا، هه ردوو دهستی تائه نیوی پیکه وه دهبه سترین، هه تا له کاتی سه برینیدا ته کانی زور نه دا و هه لئه یه ت ﴿٣٤﴾ فاذا وجبت جنوبها ﴿٣٥﴾ جاکاتی ک - دوی سه برین - له سهر ته نیشت که وتن و گیانیان تیا نه ماو له جووله که وتن ﴿٣٦﴾ فکلوا منها ﴿٣٧﴾ لییان بخون ﴿٣٨﴾ وأطعموا القانع والمعتر ﴿٣٩﴾ ودهر خواردی نه و مروقه شه رمنه (داوا ناکا) نه و مروقه یش پارسه که (داوا ده کات) بدن ﴿٣٤﴾ کذلک سخرها لکم ﴿٣٥﴾ وه ک رام کردنی شته کانی دیکه و شتریشمان بهو گه و ره بی و زله بیبه بو رام کردون، به ناسانی سه ری دهرن و، له کاتی پیویستیشدا سواری دهن ﴿٣٦﴾ لعلکم تشکرون ﴿٣٧﴾ به شکو سوپاسگوزاریم بکهن.

نه حمه د). به کورتی: هه ره عیبیک گوشت که م بکاو حه یوانه که له رولاواز بکا، نه وه بو قوریانی ناشی. ﴿٣٣﴾ لکم فیها منافع الی اجل مسمی ﴿٣٤﴾ ده تاون تا کاتی دیاریکراو بو سه برینی حه یوانه کانی دیاری که عبه جورها که ک و سوو دیان لی وهر گرن وه ک به کار هینانیان بو سواری و شیرو دوو که ره و ماست و... ﴿٣٥﴾ ثم محلها الی البیت العتیق ﴿٣٦﴾ له پاشان جیگه ی به قوریانیکردونیان لای مائی دیرینه به ریزه که سی خویه، له حهرم، یان له مینادا سهر نه بردری، وه ک خوی نه فه رموی: (هدیا بالغ الکعبه) ۹۵/۵، یا وه ک: نه فه رموی: (والهدی معکوا ان یبلغ محله) ۲۵/۴۸.

له هه موو نایینیکدا قوریانی هه بووه:

به پاکی قوریانی بکهن: جا که فرمانیش به سه برینی و شتره کان نه دری، وه نه بی له بهر پیویستی خوا بی پییان، چونکه ﴿٣٧﴾ ۳۷: لن ینال الله لحومها ولا

﴿٣٤﴾ ولکل امة جعلنا منسکاً ﴿٣٥﴾ ثم دیاری و قوریانی به وه نه بی تنها بو نیوه بیبت، به لکو بو هه موو نوممه تیک (له نوممه تانی پیشوو) دروشمی قوریانی و خوین رشتنمان دانابوو ﴿٣٦﴾ لیدکروا اسم

دماؤها * نه گۆشتیان و، نه خوئنیان ناگاته خواا * ولکن یناله
التقوی منکم * به لکو تنها پاکسی و پاریزگاری ئیوهی بی دهگا،
که به کلا بیونه و هاتنه بو ئه، نهک وهک قوره یه شیبه کان نازه لیان
سه ر نه بری و خوینه که بیان به که عبه دا هه لئه سوی، بته کانیشیان
پی رهنه نه کردا * کذلک سخرها لکم * تا بهوشیوه که ده بینن
خوا چوارینیانی بو ئیوه که وی و رام کرد * لتکبروا الله علی
ما هداکم * هه تاخوا - له به رامبه ر نه وه وه ریگه ی راستی نیشان
داون - به گه وه رای بگرن * وبشر المحسنین * موزه دهش به خیر
خاوازان و چاکه کاران بده نه وانه بیریان چاکه، بو چوونیان
چاکه، خوا په رستییان چاکه، چاکیش نه زانن که چوون په یوه ندی
به خواوه بکه ن.

خوا له سه ر باوه رداران ده کاته وه:

۳۸: * إن الله يدافع عن الذين آمنوا * به راستی خوا به رگری
وبه ره وانسی له وانه ده کات ئیمان و باوه ریان هیناوه. واته: خراپه
و خراپه کاری بی برویان رته نه کاته وه لییان، وهک خوی
ده فره موی: (أليس الله بكاف عبدة) ۳۶/۳۹. یا وهک نه فره موی:
(ومن يتوكل على الله فهو حسبه) ۳/۶۵. * إن الله لا يحب كل
خوان كفور * به راستی خوا هه موو جو ره که سیکی گزیکاری بی
برواو سپله ی خووش ناوی.

فه رمان به جیهاد و تۆله کردنه وه:

۳۹: * أذن للذين يقاتلون بأنهم ظلموا * بریارو مۆله تی
تۆله کردنه وه دراوه به رامبه ر به و ئیماندارانه ی شه ریان به سه ردا
سه پینراوه و جه نگیان له گه ل کراوه - له لایه ن بی بروا کانه وه -
چونکه نا هقی و سه میمان لی کراوه. (ئیین عه بیاس) نه ئیبت: ئەم
ئایه ته ی (أذن...) یه که م ئایه تیک بوو که رپی دان به جیهاد، گه لی
جار یاران و هاوه لان به سه ر شکاوی و ده ست شکاوی نه هاتنه
لای پیغه مبه ر... نه ویش نه یغه ره موو: خو تان رابگرن، تا
ئیه ستاش فه رمان به جیهاد نه هاتووه، نه وسه له ناچاریدا کوچیان
کرد، پاشان ئەم ئایه ته هاته خواره وه مۆله تی جه نگیان پی دراو
دنیاشی کردن که هه میشه له ژیر حیمایه ت و پاریزگاری خوا دا
ده بن * * وإن الله علی نصرهم لقدیر * به راستی خواش بو کۆمه ک و
یارمه تیدانیان زۆر به توانا و به هیزه، چونکه نه و برواداران سه ره رای
نه وه ی سه ته می عه قیده یان لی کراوه، له ولات و ناوچه و خاک و
نیشتمانیشیان ده رکران، بویه نه فره موی: * ۴۰: * الذین أخرجا
من ديارهم بغير حق * نه وانه ی هه ر به نا هه قی له زیدو مال و شاری

خویان ده ر کران!! * إلا أن يقولوا ربنا الله * هه یچ گونا هه یکیان
نه بوو، مه گه ر هه ر نه مه که نه یان وت: پهروه ردگاری ئیمه (الله)
خوایه کی تاک و ته نیایه ادیاره نه مان وهک نه وان هه یچ که سیکیان
نه نه کرده هاوبه ش و هاوه لی خوا، بی گومانه هه موو کاتی ملهوران
له و به کلابوونه وه به ترساون و نه یه شترسن * ولولا دفع الله الناس

أذن للذين يقاتلون بأنهم ظلموا وإن الله على نصرهم
لقدیر ﴿۳۸﴾ الذین أخرجا من ديارهم بغير حق إلا أن
يقولوا ربنا الله ولولا دفع الله الناس بعضهم ببعض لفسدت
صوامع وبيع وصالات و مسجداً يذكر فيها اسم الله
كثيراً ولينصرك الله من ينصره وإن الله لقتوى
عزيز ﴿۳۹﴾ الذین إن مكنتهم في الأرض أقاموا الصلوة
وآتوا الزكوة وأمروا بأب المعروف ونهوا عن المنكر
ولله عاقبة الأمور ﴿۴۰﴾ وإن يكذبوك فقد كذبت
قبلهم قوم نوح وعاد وتمود ﴿۴۱﴾ وقوم إبراهيم وقوم لوط ﴿۴۲﴾
وأصحب مدین وكذب موسى فأمليت للكافرين ثم
أخذتهم فكيف كان تكبير ﴿۴۳﴾ فكأن من قرية
أهلكناها وهى ظالمة فهى حاربه على عمرو وشها
ويأمر معطلة وقصر مشيد ﴿۴۴﴾ أفلم يسيروا في الأرض
فتكفون لهم قلوبهم يعلفون بها أو ما أذن يسمعون بها فإنها
لا تعمى الأبصار ولكن تعمى القلوب التي في الصدور ﴿۴۵﴾

بعضهم ببعض * سونه تی خوا وایه که: نه گه ر خوا خوی هه ندی
خه لکی به هه ندیکی دی پال پیوه نه نا باو فه رمانی جیهادی نه دا با
* له دست صوامع و بیع و صلوات * هه رچی دیرو په رستگای
گۆشه گیران (ره بان) و که نه شته ی جووله کان * و مساجد یذکر فیها
اسم الله کثیرا * و مزگه وتی موسلمانان - که ناوی خویان زۆر
تیا ده بری - ویران ده کران، واته: بی برویان زالد هه بوون به سه ر
ته واوی ئایینه ئاسمانیه کاندو گشت په رستگاکانیشیان ویران
ده کرد * ولینصرك الله من ينصره * بی گومانه خوا یارمه تی نه و
که سه ده دات، که یارمه تی ئایینه که ی نه و بداو، مه لبه نده کانی
خوا به رستی بیاریزی و، له پیناویاندا جیهاد بکات، خۆ
حیکمه تی خوی گه وره ش وایه هه رگیز یارمه تی ته مه ل و خۆ
لاوازه ره و سه ته کان نادات، به لکو تنه نا یارمه تی نه هلی گۆره بان
و کۆشه ران نه دات * * إن الله لقتوى عزيز * به راستی خوا زۆر
به هیزو ده سه لاته، هه یچ که سیک ده ره قه تی نایه. به لی... ئیه سلام

للتالم حتى إذا أخذها لم يفلته)) واته: له سهره تاوه خوا مؤلت به مروی ناهه قکارو سته مکار ددا - واته: جلوی بوشل دهکا- تا کاتسی کتوپر که گرتی، نیت هر گیز بهری نسا داو رزگاری نابی. پاشان پیغمبر ﷺ هم نایه تهی خوینده وه: (وکذلک أخذ ربک إذا أخذ القرى وهی ظالمة إن أخذهم شدید). بهی... بهه حقیقت گرتنه کهی زور سخت و قورس وبی وینه بوو، توفان، تقوم کردن و خنکاندن، ویران کردن و بوومه لهرزه و باو بوزان ﴿ ۴۵: فکأین من قرية أهلكناها ﴾ ئینجا فهوتاندنی گهلانی بی باوهری پیشووی بوشل سته کات، و نه فه رموی: ئای چ خه لکیکی زوری شارو گونده کانمان له ناو برد (پاش ماوه پیدانیا) ﴿ وهی ظالمة ﴾ چونکه ناهق و سته مکارو بی بروا بوون ﴿ فهی خاویة علی عروشها ﴾ دیواری خانوو بهریان به سر سهقف و میچ و لای سه رویدا کهوت، واته: رووداوه که شهونده توندو قورس بوو؛ له پیشه وه به شی سه ره وهی کهوت، ئینجا دیواره کانی، یا بلین: کورد واتنی داریان به سر بهردا درا ﴿ ویشر معطلة ﴾ و دهوری زور چالوو بییری پر ناویان بی خاوهن کهوت و چول کراو که سیک نه بوو سوودی لی وهرگری ﴿ وقصر مشید ﴾ وه زور کوشکی بتهوو بهرزو سر به ناسمان کشاوو رازاوه بیان ویران کران و، خاوهنه کانیا تیا چوون، ده نایا نهو کارانه پهنو ئاموزگاری ناگه یهن!! وهک نه فه رموی: (أینما تکنونوا بدرکم الموت ولو کنتم فی بروج مشیدة) ۷۸/۴. ﴿ ۴۶: أقلم بسروا فی الأرض ﴾ ئاخو هیشتا نهوانه به زه رویدا نه گه راون؟ ﴿ فتكون لهم قلوب یعقلون بها ﴾ تا بینه خاوهن دلان و راستیه کانی بی دهرک بکن؟ ﴿ أو آذان یسمعون بها ﴾ وهیا گوئیچکه گهلکیکی ژنهوا که بانگی راستی بی بیستن؟ واته: نهوانه هر وهک دل و گوئیان نه بی وایه، بویه به ژیرانه نابینن و نابینن و بیر ناکه نه وه؟ ﴿ فإنها لا تعسی الأبصار ﴾ له راستیدا چاو کویر نابن ﴿ ولكن تعسی القلوب التي فی الصدور ﴾ به لکو نهو دلانه کویر دهن و هیزی دهرک کردونیان نامینن و بینایی خوین له دهست نه دهن.. که چییان له ناو سینه کانه، بویه چاوه کانیش به داوی نهواندا نه روون و زهینیان نامینن.

خاوهناسان په لهی سزایانه:

﴿ ۴۷: ویستعجلونک بالعذاب ولن یخلف الله وعده ﴾ و له باتی شه وه که ورد بینه وه له شوینه واری تیا چوو وه کان! که چی به گالته وه به په له داواوی سزات لی نه کهن! خو هر پیش دینت، به لام هموو شتیگ به لای خواوه کاتیکی بوشل پراوته وه، خواش هر گیز له به لینی خوی پیچه وانه کار ناکات ﴿ وإن یوما عند ربک کألف سنة سا

تونها به نویژ و قورشان خویندن و.. هتد سه رناکه وی، به لکو "سه ره رای نهوانه ش" هول و کوشان و جیهادو هيجرت و لی برانیشی دهوی.

نهو دمه موسلمان حوکی ده که وینته دهست:

﴿ ۴۱: الذین إن مکنهم فی الأرض أقاموا الصلاة و أتوا الزکاة ﴾ نهوانه ی و شایسته ی نه وهن که خوا یارمه تیبیان بدات و بهرگریان لی بکات، که سانیکن که نه گهر خوا لهم زهویه دا پایه دارو به هیزیان بکاو دهسه لاتیان بی بدا، نویژ به ریک و پیکی نه کهن و، ملکه چی فه رمانی خوا نه بن و، به شیکی سامانیشیان له زه کاتا نه دهن، واته: مافی داریی خوین جینه چی نه کهن ﴿ وأمرنا بالمعروف ﴾ و فه رمان به چاکه نه دهن و، مهردوم به رهو خیرو سه لاحت نه بهن ﴿ ونهسوا عن المنکر ﴾ و بهر له کاری خراپه ده گرن و رووبه رووی فه سادو هیزی شه ره نه وهستن ﴿ والله عاقبة الأمور ﴾ کوتایی و سه رنجامی هموو کاره کانیش هر بوشل خویه.

دواروژی به درو خه رهوان:

به لی.. سه رخستن و یارمه تیدانی موسلمانان گهل مه رجی تایبه تی خوی هه یه، زه حمت و ماندوو بوونیکي زوری دهوی پیویسته نهو مه رجانه گشت بینه چی، نهوجا یارمه تیش ده بی. خوی گه وره بهم نایه ته دلخوشی په یامبه ر ﷺ نه داته وهو نه فه رموی: ﴿ ۴۲: وإن یکذبوک فقد کذبت قبلهم قوم نوح و عاد و ثمود ﴾ خو نه گهر نهوانه تو به دروژن ده زانن و بروات بی ناکه ن، دل زویر مه به، چونکه له پیش نه مانه یشه وه گهل نووح و عاد و سه موود په یامبه رانی خوینیان به دروژن زانیوه و پروایان بی نه هیناون و چوون به گزیاندا، وهک گهل نووح و عادو سه موود، چوون به گز په یامبه ره کانیا ندا و به دروژن دانان و پروایان بی نه هینان ﴿ ۴۳: و قوم إبراهیم و قوم لوط ﴾ ۴۴: و أصحاب مدین ﴿ وه گه له کهی ئیبراهیم و لوت و هوزی شوعه یب (نیشته جیکانی مه دین) یش ﴿ و کذب موسی ﴾ و مووسایش له لایه ن فیرعه ون و دارو دهسته که یه وه به دروژن دانرا ﴿ فأملیت للکافرین ثم أخذتهم ﴾ ئینجا منیش بوما وه یهک مؤلت تم به و بی پروایانه دا، ههروهک ده بینی مؤلت به قوره یش درا، پاشانیش قارو غه زه بم لی گرتن ﴿ فکیف کان نکیر ﴾ جا ئینکاری و بی زاری من لهوانه چوون بوو؟ وهک نه فه رموی: (ثم أخذتهم فکیف کان نکیر)؟ خه لکیکی زور له سه له ف ده لین: ماوه ی نیوان وته که ی فیرعه ون (أنا ربکم الأعلى) و تیا چوونه که ی چل سالی خایاندا! بویه (بوخاری و موسلم) هم فه رمووده یان هیناوه: ﴿ إن الله لیملی

تعدون ﴿ خوا زور له سر خو کار نه کار .. چونکه تاكه روژی له لای پهروه دگارت، به قعد هزار ساله كه نيوه نه یز مین، ﴿ ۴۸ : و كاین من قریه املت لها وهی ظالمة ﴾ شارو گوندیكى زور - كه سته مكار بوون - مؤله تم دان ﴿ ثم أخذتها و إلى المصير ﴾ له پاشان غه زه به لی گرتن و له ناوم بردن و، هه مووشیان تنها بولای من نه گه ریته وه، ثم نایه ته بيش نه و به یری نه فامیبیان دهر ده خا کاتی كه په له نه كه ن بؤ سزا وهك نه فهر مووی : (و إذ قالوا اللهم إن كان هذا هو الحق من عندك فأمطر علينا حجارة من السماء أو ائتنا بعذاب أليم) . ۳۲/۸ . یاخود (قالوا ربنا عجل لنا قطنا قبل يوم الحساب) ۱۶/۳۸ . نیمامی (ترمزی و نه سائی) ثم فهر مووده یان هیناوه (بؤ پشتگیری کردنی نه وه كه تنها روژیكى قیامت له لای خوا به قعد هزار سالی نیمه یه : (یدخل فقراء المسلمين الجنة قبل الأغنياء - بنصف يوم - خمسامة عام))، واته : موسلمانه هه زاره كان به نیو روژی بيش دهوله منده كان ده چنه به هه شت، پرسیار له نه ندازه ی نهو نیو روژی به کرا، فهر مووی : پینج سهد ساله .

جهز او نولهی چاکان و خرابان:

ئینجا داوا له په یامبه ر ﴿ نه کات كه به پاشه روژیکی نا قولاً و رهش بیان تر سینتی : ﴿ ۴۹ : قل يا أيها الناس إنما أنا لكم نذير مبين ﴾ بلتی : نهی خه لکینه ! به راستی من بؤ نيوه تنهیا هه تر سینته ریکی ناشکر ام، ئیتر له وه به ولاره دهسه لاتیکم نیبه بؤ پیشخستنی سزا، وهیا بؤ دواخستنی، ئینجا پاشه روژی بروداران دیاری نه کات : ﴿ ۵۰ : فالذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم مغفرة ورزق كريم ﴾ جا نه وانیه ی وا برورایان هیناوه و کاره چاکه کانیمان نه نجام داوه لی بووردن و روژی به کی پاک و پیروزیان له به هه شتدا بؤ دهیی ﴿ ۵۱ : والذين سعوا في آياتنا معاجزين ﴾ و نه وانیهش بؤ له کارخستن و پووچدل کردنه وهی نایه ته کانی نیمه کوشان و ویستیان په کیان بخهن و زال ببن ﴿ أولئك أصحاب الجحيم ﴾ نه وانه هاوړیئی دوزهخن و لئی دوورناکه ونه وه .

شهیتان میملی هه موو پیغه مبه ریک بووه:

دیاره هه رچونتی خوی گه وره بانگه وازه که ی له بی برورایان نه پاریزی، هه روایش له فیلی شهیتان نه یپاریزی و ناهیلی دهغه لی نهوی تیکه ل بیی، وهك نه فهر مووی : ﴿ ۵۲ : وما أرسلنا من قبلك من رسول ولا نبی ﴾ له پیش توشدا نیمه هه پیغه مبه ریکی خاوه نناموه بی نامه مان ناریدیت، كه نیشانه کانمان به خه لک راگه ینیت ﴿ إلا إذا تمنى ألقى الشيطان في أمنيته ﴾

ئیسلا شهیتان گورانکاری و دهغه دهی خوی له پال ناخنیوه . (فتح القدير) نه لی : (قال البغوي: إن أكثر المفسرين قالوا معنى (تمنى) تلا وقرأ كتاب الله، ومعنى (ألقى الشيطان في أمنيته) أي في تلاوته وقرآته. قال ابن جرير: هذا القول أشبه بتأويل الكلام. قال القاضي عياض: واعلم أن الأمة مجتمعة على عصمة النبي ﷺ

وَسَتَعْمَلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يخلف الله وعده، وَإِنَّ يَوْمًا عَذْرَئِكَ لَأَنفَسَتُوهَا سَنَوًا مِمَّا تَعُدُّونَ ﴿ ۴۷ ﴾ وَكَأَن مِّن قَرِيبَةٍ آتَيْتُهَا رُوحِي ظَالِمَةً فَنَادَتْهُمَا وَإِلَى الْمَصِيرِ ﴿ ۴۸ ﴾ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا كُرْهُرٌ مِّمَّنْ ﴿ ۴۹ ﴾ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿ ۵۰ ﴾ وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿ ۵۱ ﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا تَمَنَّى أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿ ۵۲ ﴾ لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿ ۵۳ ﴾ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادٍ لِلَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿ ۵۴ ﴾ وَلَا تَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمٍ عَقِيمٍ ﴿ ۵۵ ﴾

من الشيطان في جسمه و خاطره و لسانه ..) كه و ابوو پیغه مبه ر هيج كات هه له و ناهقی به زمانیدا نه هاتووه، نه گه رچی موشریك انیش شتیکیان لی کردی به ههرا، نه وه هه به ناماژه ی شهیتان بووه، وه نه وهش تنهیا بؤ پیغه مبه ر ﴿ نه بووه، به لكو پیغه مبه رانی پیش نه ویش تووشی نهو دیعایه و چاوورایه بوون، به لی : گه لی ریوایهت هاتووه دم له هو ی هاتنه خواره وهی ثم نایه تانه نه دهن، به لام (نبین كه سیر) نه لی : نهو ریوایه تانه گشتیان (مورسل) ن و، له ریگه یه کی ره وانوه پشتگیریكم دهست نه كه وتووه بؤیان . به لی .. په یامبه ران زوربان پی خوش بووه مهردوم لییان كؤ ببنه وه و برورایان پی ببنن، بؤیه گه لی جار له و پیناوه دا ثاواتیان نه خواست كه خه لکه كه بانگه وازه كه یان لی وهرگرن، وه له و ریگه یه شدا جاری وا نه بوو له بهر خاتری بانگه وازه كه یان - نهرم و نیانیشیان نه كرد، جا شهیتانیش نه وهی به هه له ده زانی و لئی نه كردنه ههراو، ئیتر فرتوفیلی خوی نه هاویشته دلی موشریكانه وه، وهك داستانه كه ی

ته‌سلیمی ئەو بێی و، بەملاو بەولادا جموجولی ئەمینیی * و ئان الله له‌اد الذین آمنوا * و بئی گومان خوا شاره‌زایی و رینوینی ئەوکه‌سانه ده‌کا بروایان هیناوه * إلى صراط مستقیم * بۆ رینگه‌و رینبازی راست، وه له‌گومرایی و سه‌ر لیشیواوی رزگاریان ئەکات.

خوانه‌ناس هه‌تا قیامه‌ت له‌ قورئان دوودله:

* ۵۵: ولا یزال الذین کفروا فی مرية منه * ئەوانه‌یش خوا نه‌ناس و بئی باوه‌رن هیشتا هه‌ر دوودل و به‌دگومانن سه‌باره‌ت به‌قورئان * حتی تأتیهم الساعة بغتة * تا رۆژی کتوپر قیامه‌تیان ده‌گاتی * او یأتیهم عذاب یوم عقیم * یاخود تا سزای رۆژیکی بئی پیت و نه‌زۆکیان وه‌ک (رۆژی به‌در)، یا وه‌ک رۆژی (قیامه‌ت) ده‌گاتی، ئەوان تا ئەو رۆژه‌یه‌ هه‌ر ژه‌هری خۆیان ئەریژن و، به‌م لاوبه‌ولادا هه‌ول ئەده‌ن! * ۵۶: الملك یومئذ لله * جا ئیتر له‌و رۆژه‌دا ده‌سه‌لات و فه‌رمانه‌روایی ته‌نها بۆ خوایه‌و هه‌یج که‌سێک ناتوانی هه‌یج شتیێک بکات، وه‌ک خۆیشی ئەفه‌رمووی: (مالک یوم ل‌دین) ۴/۱: یا ده‌فه‌رمووی: (الملك یومئذ الحق للرحمن وکان یوما علی الکافرین عسیرا). * یحکم بینهم * له‌نیوانیاندا داوه‌ری ده‌کا * فالذین آمنوا و عملوا الصالحات فی جنات النعم * ئەوسا ئەو که‌سانه‌ی بروایان هیناوه‌و له‌گه‌ل بره‌واکه‌یاندا کاره‌ چاکه‌کانیان ئەنجام داوه‌ له‌ناو به‌هه‌شته‌ خۆش و پر له‌ نازونه‌یمه‌ت و نه‌بره‌وه‌کاندا نیشته‌جی ئەبن * ۵۷: والذین کفروا و کذبوا بآیاتنا * ئەوکه‌سانه‌ش بئی بره‌وا بوون و ئایه‌ته‌کانی ئیمه‌یان به‌ درۆ ده‌دايه‌ قه‌له‌م * فأولئک لهم عذاب مهین * سزایه‌کی ریسواکه‌رو ئابروو به‌ریان -له‌دۆزه‌خدا- بۆ هه‌یه. کۆچ (هه‌جره‌ت) له‌پیش نازاد کردنی شاری مه‌که‌که‌و دامه‌زراندنی ده‌وله‌تی ئیسلامیدا هه‌ر ده‌بوو بکرایه‌ بۆ مه‌دینه، به‌لام دواي ئەو نازادکردنه‌یه ئیتر کارو تیکۆشان و جیهاده. ئینجا باسی ئەو هه‌یجره‌ت و کۆچکه‌رانه ئەکات، دواي ئەوه‌ی له‌ پیناوی پاراستنی عه‌قیده‌که‌یاندا مۆله‌تی جه‌نگ دران، بۆیه ئەفه‌رمووی: * ۵۸: والذین هاجروا فی سبیل الله * ئەوکه‌سانه‌ش له‌به‌ر خوا له‌ مه‌که‌که‌وه بۆ مه‌دینه کۆچیان کردوو ولات و نیشتمانیان به‌جی هیشت و ئاواره‌ بوون * ثم قتلوا أو ماتوا * پاشان کۆژراون و شه‌هید کراون، وه‌یان به‌هه‌ر هۆیه‌کی تر بووه‌ مردون، ئەگه‌رچی له‌سه‌ر رایه‌خ و جینی خۆشیدا مردبێست، ئەوه هه‌ر ئەو پاداش و مزه‌یه‌یان بۆ هه‌یه، وه‌ک خواي گه‌وره ئەفه‌رمووی: (ومن یخرج من بیته مهاجرا إلى الله ورسوله ثم یدرکه‌ الموت فقد وقع أجره علی الله) ۱۰۰/۴. (شه‌ره‌حیبل) ده‌لی: له‌کاتی گرتنی قه‌لایه‌کی رۆمه‌کانا زۆر دواکه‌وتین و ماتل

(ثیبن ئوم مه‌کتوم) و (زه‌ینه‌بی کچی جه‌حش) و.. هتد، به‌لام خوا مه‌سه‌له‌که‌ی له‌ بیزنگ داو هه‌ق و ناهه‌قی لیک کرده‌وه. "سه‌یید" یش پاش هینانی هه‌موو ریه‌وايه‌ته‌کان ده‌لێت: ئەوانه‌ی له‌م جیگایه‌دا داستانی (غه‌رائیق) ده‌گێز نه‌وه‌و هه‌ندی پالپشتیشی بۆ دینن، هه‌موو له‌به‌ره‌تدا لاوازن، وه له‌ رووی (سه‌نه‌د) هه‌وه‌ پشتیان پئی نابه‌ستری. وه زانیانی ئەه‌لی حه‌دیس ده‌لین: هه‌رکه‌سی قسه‌ی لی وه‌رگیرایی ئەو ریه‌وايه‌ته‌ی نه‌هیناوه، چونکه سه‌نه‌دیکی متمانه پیکراوی نه‌بووه. "ته‌بووبه‌کری به‌ززار" ئەلێت: قه‌ناعه‌تم نییه که له‌ په‌یامبه‌ره‌وه * به‌سه‌نه‌دیکی په‌یوه‌سته‌وه ئەو قسه‌یه گێردرا بێته‌وه، له‌ولایه‌شه‌وه له‌گه‌ل بناغه‌یه‌کی به‌رزی بیرو باوه‌ردا که بریتیه‌ی له‌وه په‌یامبه‌ر * ده‌بی شه‌یتان نه‌توانی په‌یامه‌که‌ی لی تیک بده‌ت و خه‌لته‌و په‌لته‌ی تیکه‌ل بکات به‌یه‌کا هه‌ل ئەته‌قین، ئیتر چۆن ده‌بێت (أفرایتم اللات والعزی ومناة الثالثة الأخری ألكم الذکر وله‌ الأثنی؟) بخوینی و شه‌یتان به‌زمانی ئەوه‌وه ئەم وشانه: (وإنهن لهن الغرائق العلی. وإن شفاعتهن لهی التي ترتجی..) بلاو بکاته‌وه بیگه‌یه‌نیت به‌ هه‌موو موشریکان و ئەوانیش بره‌وا بکه‌ن.. کاتی په‌یامبه‌ر * لی بێته‌وه له‌ سووره‌تی (نه‌جم) سوژده‌ ببات و ئەوانیش وا بزانی که بۆ به‌ته‌کان سوژده‌ی بره‌دوه‌وه؟! * فینسخ الله ما یلقى الشیطان * ئەوسا خوا فه‌ندو فیله‌که‌ی شه‌یتانی پووج کرده‌وه و سه‌ریه‌وه * ثم یحکم الله آیاته * له‌پاشان ئایه‌ته‌کانی خۆی جیگه‌یرو پته‌و پایه‌دار کردۆته‌وه و به‌چاکی هیشتوووه‌ته‌وه * والله عليم حکیم * و خوا زانست و زانیاری زۆره، کار جوان و له‌کارزانه، گشت کارێکی پر له‌ حیکمه‌ته * ۵۳: لیجعل ما یلقى الشیطان فتنه‌ للذین فی قلوبهم مرض * هه‌تا وا بکا ئەوه‌ی شه‌یتان هاویشتوووه‌تییه ناو خۆبندنه‌که‌ی پیغه‌مبه‌ره‌وه، بێته‌ فیتنه‌و میمل بۆ ئەوانه‌ی دلایان ده‌غزدارو نه‌خۆشه * والقاسیه‌ قلوبهم * وه بۆ ئەوانه‌ش که هه‌رده‌م دل‌ه‌ق و دل‌ه‌شن، ده‌بی خه‌لک له‌بیزنگ بدری، تا ده‌رکه‌وی کئی به‌دواي چاوو رادا ئەگه‌ری و، کیش راستی و هه‌قیقه‌تی شه‌وی و، بروای دامه‌زراوه‌وه، به‌فرت و فیلی شه‌یتانه‌کان دوو دلی رووی تی ناکات * وإن الظالمین لفی شقاق بعید * و بئی گومان سه‌ته‌مکاران سه‌باره‌ت به‌ئایینی خوا به‌رده‌وام له‌دزایه‌تییه‌کی زۆر قول و دوور له‌راستی دان، بۆیه ئاوا چاوو رای تیکه‌ل ئەکه‌ن * ۵۴: ولیعلم الذین أوتوا العلم أنه الحق من ربک * ده‌با ئەوکه‌سانه‌ش وا زانیاریه‌یه‌کی که‌لک به‌خشیان پئی دراوه‌ چاک بزانی که به‌راستی ته‌نها ئەو قورئانه‌یه راست و دروست و له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگاره‌وه‌یه‌وه، هه‌ق و ناهه‌ق لیک جیا ئەکاته‌وه * فیؤمنوا به * ئینجا باوه‌ری پئی به‌ینن * فتخب له‌ قلوبهم * دل‌ه‌کانیشیان

نه مانهش به لنگه و نیشانهی خوان:

۶۳: ألم تر أن الله أنزل من السماء ماء * هدر له سهر به لنگه
هینانهوه دهروات بو دهسه لاتی خوئی، بوئه شه فهرمووی: نهی
نه تدیوه خوا بارانی له ناسمانهوه باراند * فتصبح الأرض مخضرة *

الْمَلَكُ يَوْمَئِذٍ يَخْتَلِفُ أَعْيُنُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ الْعِيشِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
وَكَذَّبُوا آيَاتِنَا فَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِمٌ
وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا
لَيَسِّرُ اللَّهُ رِزْقَهُمْ إِنَّهُ حَسْبُكَ إِنَّ اللَّهَ لَهُمْ خَيْرٌ
الرِّزْقِ ۝ ٦٠ لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُّدْخَلًا رَّضْوَانَهُ ۝ وَإِنَّ
اللَّهَ لَعَلِيمٌ عَلِيمٌ ۝ ٦١ ذَلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ
مَا عُوقِبَ بِهِ، ثُمَّ بَغَىٰ عَلَيْهِ لَيَنْصُرْهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ
لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ۝ ٦٢ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي
النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ
۝ ٦٣ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ
دُونِهِ هُوَ الْبَطْلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ۝ ٦٤
أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ
مُخْضَرَّةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ۝ ٦٥ أَلَمْ يَأْتِ السَّمَكَاتِ
وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْغَفِيُّ الْحَكِيمُ ۝ ٦٦

بووین! جا (سهلان) دای بهلاماناو وتی: له پیغه مبهرم بیستوه
فهرموویه تی: ((من مات مرابطا أجرى الله عليه مثل ذلك الأجر،
وأجرى عليه الرزق وأمن من الفتانين)) واته: هه رکه سیکیش هه
له کاتی خو ئاماده کردندا بو جیهاد بمری دیسان خوای بالادهست
هه ره وکری و پاداشتهی بی ده به خشی و، رزق و روزیشی
پی دداو، له هه ر دوو سزاده ره که شه هیور ده کریته وه. نه گه ره
نه که نه نایه تی: (والذین هاجروا ثم قتلوا أو ماتوا...) بخویننه وه.
(ئیمامی موسلیم). * لهرزقنهم الله رزقا حسنا * بی گومان خوا
رؤزی و نیعمه تیکی فره چاکی نه بر او هیان پی نه به خشی * وان الله
لهو خیر الرازقین * وه به راستی هه خواجه چاکترین رزق و رؤزی
دهدات * ۵۹: لیدخلنهم مدخلا یرضونه * و خوی گه وره هه
خوی دهیان خاته نه و جیگایه که پی رازی و خوشنوودن * وان
الله لعلم حلیم * و به راستی خوا زور زانایه، زور خوگرو له سهر
خویه نه زانی پاداشتی کی بداته وه، توله یش له کی وه برگری
* ۶۰: ذلک ومی عاقب بمثل ما عوقب به * بریار ناوایه.. شنیجا
هه رکه سیکی توله ی لی سه نرایه وه به پی نه و سته مه کردوویه تی که
ته مه یش له نیسلامدا مافیکی رهوایه * ثم بغی علیه لینصره الله *
دیسان بو جار یکی تر ده ستر ریژی و ناهه قی لی کرا هه ره له لایه
نه و که سه ی پی شه وه، به راستی نه و که سه خوا کومه کی و یارمه تی
شه دا، توله له ده ست درژی کار وه رگری * ان الله لعفو غفور *
بی گومان خوا زور چاوویوشی کارو، زوریش لی بوورده یه.

هه ره خواجه ده سه لاتداری بی وینه:

۶۱: ذلک بان الله یولج اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل *
شه وهش چونکه خوی گه وره زانیکی ناوایه شه و به ناو رؤزدا
ده باو، رؤزیش ده خاته ناو شه و. نه مه له چوار وه رزه کاندای زور
به روونی شه بیبری به لام له بهر زور هوگری له گه لیاندا به شتیکی
زور ساده و ناسان سهیر نه کرین، جا باشه زانیکی کاری ناوای بکا،
بی گومان یش ده شتوانی یارمه تی به نده ی خوئی بدا * وان الله سمیع
بصیر * چونکه خوا ژنه و او بینایه * ذلک بان الله هو الحق * نه و
ده سه بهر بوونه ی خوا بو یارمه تیدانی سته م لی کراوان له بهر نه وه یه
چونکه ته نه ی هه ره خوئی راست و هه قه، هه ره نایین و په رستنی
نه وه هه قه * وان ما یعدون من دونه هو الباطل * و هه رشتی که
بی بر وایان له پاتی نه و هاواری بو نه بهن و نه ی په رستن، به نه کان و
هه رشتیکی تر شه و باتله و بووچه له و له ناهه ق به ده ر نییه * وان
الله هو العلی الکبیر * و هه ره نه و خواجه یه بالادهستی گه وره، نه
له و بلندتر هه یه و نه له ویش گه وره تر.

زهوی دوی وشک بوون پی که سک و سهوزو جوان هه لگیرو، نه و سا
زیندوو نه بیته وه و هه موو جو ره دانه و یله و گیایه که شه روینی * ان
الله لطیف خبیر * به راستی خوا زور به لوتفه بو به نده کانی خوئی
زوریش به ناگیایه به وهی له دلایان دایه * ۶۴: له ما فی السموات
و ما فی الارض * هه رچی له ناسمانه کان و له زهوی دایه مولکی
شه وه ته نه ی هه ره ویش شه توانی ده ست کاریسان یکات * وان
الله لهو الغنی الحمید * و بی گومان نه و خوا بو خوئی ده وه له مه ندو
بی نیازه له هه موو به نده کانی، هه ره بو خویشی شیای سوپاس
و ستایشه له سهر نیعمه ته کانی * ۶۵: ألم تر أن الله سخر لکم
ما فی الارض * دیسانه وه هه ره له سهر به لنگه هینانه وه شه روات
و شه فهرمووی: نهی نه تزانیوه که به راستی هه رچی له زهوی دایه
کانگا و گل و هه و او توخمه کان و ناویته کراوه کان، زینده وه ره ان،
بی گیاهه کان، گزو گیای خوا بو نیوهی ده سته موو رام کردووه؟
* والفلک تجری فی البحر بأمره * نه هه ره شه وه نده به لکو

یاسای دهریاکانسی و دامه زراندوه که : گمی و ، که شتییه کان
 هر به فرمانی نهو ، به وه موو بارو بارخانه وه به نیویاندا ده رۆن
 ﴿ ویمسک السماء أن تقع علی الأرض إلا بآذنه ﴾ ثم ناسمانه ش
 راده گری تابه سر زهویدا نه که موئی ، مه گهر به فرمانی خوی ، بویه
 به ییناوبه یین مؤلت نه دات هندی (نیازک) دینه خواری بۆ زهوی

الذَرَّانَ اللَّهُ سَخَّرَ لَكُمْ مَافِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ جَمِيٌّ فِي الْبَحْرِ
 بِأَمْرِهِ وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ
 اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرُءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٦٦﴾ وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ
 ثُمَّ يَمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ﴿٦٧﴾
 لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا تَمْنَعَنَّكَ
 فِي الْأَمْرِ وَادْعُ إِلَى رِبِّكَ إِنَّكَ لَعَلىٰ هُدًى مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٨﴾
 وَإِنْ جَادَلُوكَ فَقُلْ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾ اللَّهُ يَخْتَكُمُ
 بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٧٠﴾
 أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ
 فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧١﴾ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ
 اللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَمَا لِلظَّالِمِينَ
 مِنْ نَصِيرٍ ﴿٧٢﴾ وَإِذْ أَنْشَأْنَا عَلَيْهِمُ آيَاتِنَا بَيْنَتِ تَعْرِفُ فِي
 وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ يَكَادُونَ يَسْطُونَ
 بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا قُلْ أَفَأَنْتُمْ بَشَرٌ مِنْ
 ذُرِّيَةِ النَّارِ وَعَدَّهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْشَى الْمَصِيرِ ﴿٧٣﴾

به رنامه و جۆره خوا به رستییه کی تایبه تمان داناوه ﴿ هم ناسکوه ﴾
 که شهوان هر ئاوا ئه نجامی بدن و پهیرهوی بکن ﴿ فلا
 یناز عنک فی الأمر ﴾ جاکه واته ئه وانه حقیان نییه سه بهارت
 به و فرمانه ی تۆ هیناوته کیشه کیشت له گهل بکن ، چونکه
 هه موو گهل و چه رخیک سیستمکی تایبه تی خوی هه بووه ، تۆیش
 نه ی پیغه مبهرا سیستمی ثم ئوممت و چه رخت هیناوه ، ئیتر
 ئه وانه بۆیان رهوا نییه کیشه و ناوکۆکی بنینه وه وهک ده فرمانه مووی :
 ﴿ ولا یصدنک عن آیات الله بعد إذ أنزلت إلیک ﴾ . ﴿ وادع إلی
 ربک ﴾ تۆ به ردهوام بانگه واز بکه بۆلای ئایینی په ره و ردگارت و
 بۆ په رستی نهو ﴿ إنک لعلی هدی مستقیم ﴾ چونکه تۆ له سر
 رینازو ریگه په کی هه ق و راستی ، جا که وایه دلنیاو ، پشت ئه ستور
 به ﴿ ۶۸ : ﴾ و ان جادلوک قفل : الله أعلم بما تعملون ﴿ خو ئه گهر
 که وتنه موجداله وه دمه ده می له گه لت ، تۆ موجداله مه که و بلئی :
 خوا خوی چاک ئاگاداره به وه ی ئیوه ئه یکن نهو خوی ئه زانی
 که ئیوه شایسته ی چین هر وه کو ئه فرمانه مووی : ﴿ هو أعلم بما
 فیضون فیہ کفی به شهیدا بینی و بینکم ﴾ ۸/۴۸ . ﴿ ۶۹ : ﴾ الله یحکم
 بینکم یوم القیامة فیما کنتم فیہ تختلفون ﴿ هر خوا خوی له رۆزی
 قیامه تا داوه ری ده کا له نیوانتاندان له و شتانه ی که ئیوه کیشه تان
 تنیدا هه بوو . له جیگه په کی تر دا ده فرمانه مووی : ﴿ فلذلک فادع واستقم
 کما أمرت ولا تتبع أهواءهم وقل آمنت بما أنزل الله من کتاب .. ﴾
 ۱۵/۴۲ . ﴿ ۷۰ : ﴾ ألم تعلم أن الله یعلم ما فی السماء و الأرض ﴿
 مه ر تۆ نه ترزانیوه نه ی مروفی ژیرا که هه رچی له ئاسمان و زهویدا یه
 که خوا ئاگای لیبه تی و دهیزانی ؟ جاکه واته هر ئه ویش به ته نها
 خوی به ئاگایه له و شتانه دا ئیوه ئیختیلافتان تنیدا هه یه . ﴿ ان
 ذلک فی کتاب ﴾ چونکه به راستی هه موو ئه و شتانه له نامه ی
 ﴿ لوح المحفوظ ﴾ دا تۆمار کراوه ” هیچی لی زایه نابیت ” ﴿ ان ذلک
 علی الله یسر ﴿ بنی گومان ئه و کاره ش بۆ خوا زۆر ئاسانه ، هر وه کو
 ئه م فرمانه موو ده یه ش ده سلاتی فراوانی خوا راده گه یه نی : ﴿ ان الله
 قدر مقادیر الخلائق قبل خلق السموات و الارض بخمسين ألف سنة
 وکان عرشه علی الماء ﴾ (موسلیم . کتاب القدر ۴/۲۰۴۴) . بنی گومان
 خوا پینش دروستکردنی ئاسمانه کان و زهویبی به په نجا هه زار
 سال و ، هر ئه و ده مه ی که هیمان عه رشیشی به سر ئاوه وه بوو
 ئه ندازه گیری و برپاری هه موو رووداوو کاروباری دروستکراوه کانی
 خوی دا . ﴿ ۷۱ : ﴾ و یعبدون من دون الله ما لم ینزل به سلطانا ﴿ و
 پنیوسته به رنامه و سه رچاوه ی ژیان هر له به رنامه ی ئه و خواوه
 وه ریگردی ، نه ک وه ک بنی پرواکان له باتی به رنامه که ی خوا ، دوا ی
 به رنامه و شتی و ئه که ون و ، شتیکی دی ئه په رستن ، له کاتیکیدا

﴿ ان الله بالناس لرؤف رحیم ﴾ به راستی خوا به رامبه ر به م
 خه لکه ، زۆر میهره بان و دلاویه ، ئه وه تا هه موو یاسای بیوونه وه ری
 بۆ رام کردوه : نایشه یلی ئاسمان به ربیته وه به سه ریاندا ، له پاشا
 له نه فس و ده روونی ئاده مزادیشدا هندی به لگه ده هیئیته وه ، بویه
 ئه فرمانه مووی : ﴿ ۶۶ : ﴾ وهو الذی احیاکم ﴿ هه ر ئه ویشه بۆ یه که م
 جار گیان و ژبانی بنی دان ﴿ ثم یمیتکم ﴾ له پاشا ئه تان مرینی ،
 به راستی مردن نه یینییه کی گه وره یه ، که س نازانی چییه ﴿ ثم
 یحییکم ﴾ ئینجا گیانتان پی ئه به خشیته وه وه ، زیندووتان ئه کاته وه
 ﴿ ان الانسان لکفور ﴾ له گهل نه و هه موو شتانه دا بنی گومان
 ئاده میزاد زۆر سپله و ، ناسپاسه .

هر کۆمه ئیک پیودان و ده ستوریک هه بووه :

﴿ ۶۷ : ﴾ لكل أمة جعلنا منسکا ﴿ ئینجا روو ئه کاته په یامبه ر ﴿
 که گوی به لاسارییه کانی قوره یش نه دات ، چونکه بۆ هه ر ئومه تیک

ءاكه مئشئكئان بؤ دروست نه كرى؁ دءاره ءاكءر فئلئكئان بؤ دروست نائئ بئى ژئان شءئكئ سهر سورهئنه ره؁ بؤبه ءاده مئزادئ كافر و بئى بءرا ههر مملءانئ دهكا له ءاسءئ بهرنامهئ ءاوهنئ هم ژئانه و ههولئان داوه بؤ دروستكردنئ بهرنامهئ بهكئ ءرو؁ ءاؤ له روءئ كئمئاءوبهه دهءوانن ژئان بهءى بئئن؟! وءائئ (رءوس)

ءواش بؤبه رءسءنئ ءهوانه هئء ءوره پءشءكئر بههكئ نه ءاردءه ءورائ؁ وهك ءهفرموءئ: (ومن ىءء مع الله آءها آءر لا بهران له به؁ فءنا ءسابه عئءر به انه لا ىفءع الكافرون) ۱۱۷/۲۳ . بهه ره شهئ به لهو كه سانه به نه فامئ و كئلئ ءؤئان؁ دارو بهرد دهبه رءسن! ﴿ وما لئس لهم به علم ﴾ ءؤئشئان هئء ءوره زانئار بههكئ شئاءوبئان نئبه نه له روءئ ژئرى و مهءءئقه وه؁ وه نه له روءئ دئن و شه رءه وه ﴿ وما للظالمئ من نصئر ﴾ دءاره ءه و ءوره كه سانه سءه مكارن؁ وه سءه مكارئش هئء كوهمك كارو پءشءءوا ئئكئان نئبه ۷۲: وءا ءءلئ عئلمه آءانا بئناء ﴿ كائئ ءائءه رءون و ءاشكر اكانئ ءئمه شئان به سهرا بءؤئئرئ ﴾ ءعرف فئ وءه الءئن كفروا المنكر ﴿ له دم و ءاوو دئمه نئ بئى بءرا كائءا كرزئ و ءائئ و ءئنكارئ ده بئئئ ﴾ بكادون ىسءون بالءئن ىءلون عئلمه آءانا ﴿ به ءؤرئكئ و انزئكه به مشءه كوئه هئرش و هه لهء بهر نه سهر ءهوانئ كه ءائءهءه كائئ ءئمه ئان به سهردا ءه ءؤئئنه وه ﴿ قل أفأءئكم بشر من ذلكم النار وعءها الله الءئن كفروا ﴾ پئئان بئئئ: ءائا ههءالءان بدهمئ ءئ له وه ءرا بءءره؁ مه كهر ههر ءه ءاكرهئ كه ءوا به ءئئئ داوه به بئى بءرا ئان ﴿ وبئس المصئر ﴾ كه ءه ءاكاهه سامءاكءرئن و ءرا بءرئئئ ءاكام و ءئكه به .

بء و بءءه رءسء ءهن زه بوءونن:

﴿ ۷۳: ىا آءها الناس ءرب مثل فاسءمءوا له ﴾ ءئءءا ءئسءا دءا به كؤئئ هه موو بءءه رءسءه كائءا كه ءه و به رءسءرا وو بءانه كرز له و لاوازن و؁ هئء ده سه لاءئكئان نئبه؁ وهك ءهفرموءئ: ءئى ءه ءكئنه! ءموونه كه هئئرا وهءه وه دءسا ءئوهئش ءاك كؤئئ بدهئئ ﴿ ان الءئن ءءعون من ءون الله ﴾ به رءسءئ له ءوا به ءهر ءهوانئ ءئوه ءهئان به رءسن و هاوارئان بؤ دهبن ﴿ لن ىءلءقوا ذبءا ولو اءءمءوا له ﴾ ههر كئز ءاءوانن ءه نئا مئشئكئش بهءى بئئن؁ ءه كهر ءئ هه مووئشئان كؤبئنه وه؁ وه كو ءهم فرموءه (قوءسئ) بهش دهفرموءئ: (قال الله - عز وجل - ومن أظلم ممن ذهب ىءلءق كءلءقئ؟ فئلءلءقوا ذرة؁ فئلءلءقوا شعئرة) واءه: ء كه سئئ سءه مكارءره لهو كه سهئ بئهوءئ وهكو دروسءكرا وه كائئ من (واءه: ءوا) دروسء بكاء؁ دءسا ءه كهر دهءوانئ با بءئ ءاكه مئرووله بهك؁ ىا ءوء ءنكه ءؤبهك بهءى بئئئ! (مءفق عئله). كه واءه كهئ ءهء و ره وابه ءهوانه بكرئن به ءوا و بهر سءرئئن؟! ءؤ دروسءكردنئ مئش و فئل و شءرئش بؤ ءوائ كهوره به كسانه؁ ءؤنكه له مئشئشءا ءهنءئن نهئئئ سهر سورهئنه رئ ژئان بهءى نه كرى؁ ههر وهك له وائئ ءردا بهءى نه كرى؁ به لام مئش له هه مووئان لاوازءره؁ ءا كه ءهوان

ىا آءها الناس ءرب مثل فاسءمءوا له ان الءئن ءءعون من ءون الله لن ىءلءقوا ذبءا ولو اءءمءوا له وان ىسءلهم الذبءا شئئا لاءئسءقءوه منه ءءعء الطالب والمطلوب ﴿ ما فءءروا الله ءق قءرءئان الله لعوءى عزئز ﴿ الله ىءصءفئ من الملكءه رءسلا ومن الناس انء الله سمئع بءصئر ﴿ ىءء ما بئء آئءبهم وما ءلءفهم ولى الله ءرءء الامور ﴿ ىءاءئها الءئن ءمءوا اركءوا واسءءءوا واعبءوا رءكم وافءكوا الءءرء لءمءكم ءءلءءون ﴿ وءهءءوا فئ الله ءق ءهءاءه هءر اءءبءكم وما ءعل عئلكر فئ الءئن من ءرء ءءه آئءكم انزءهئس هه سءنكم المءسلئمن من قبل و فئ هءءا لئكون الرءول شهءءا عئلكم وءكونوا شهءءاء على الناس فاقوموا الصلوة وءءوا الزكوة وءعصموا بالله هه موولءكم ءءعء المولء وبعء الصئر ﴿

سورءه المءءءون ﴿

زانابه كئ به ءوائ (ءوبارئن) وه وه ءه كئلف كءر كه هه ول بءاء: ءائا ءا ءه ءءاز بههك فراهم هئئانئ ژئان (اءءاء الءءاء) دهءء ءهءاء له رئكهئ ءاوءءه كءرئئ مءءه كئمئاءوبهه كانه وه (ءءءال الكئمئاءوئ)؟ ءه وئش هه روا نزئكهئ بئسء سائك ءؤئ بؤ به كلاء كرده وه كارئ بؤكرد؁ سه رءءءام له ده روءبه رئ سائئ (۱۹۶۲) دا راءكه ىاءء كه: زانئارئ كئمئاءوئ ده سءه و سانه وه هئءئ بئى ءاكرى له ءافئكه كائءا بؤ دروسءكردنئ ژئان؁ ءؤنكه زانئارئ ءه نئا ههر له بئما هه سءء پئكرا وه كائءا ده سءئ هه به . بؤ ءه مه سه رئ كئئبئ (الله ءل ءلاله/ سه عئءءه ووا؁ ل ۵۶) بكه ﴿ وان ىسءلهم الذبءا شئئا ﴾ نهك ههر ءه وهءءه ءاءوانن وه ءه كهر ءه مئشه لاوازءش شءئك له ءؤئان و له ءواكائئان بء؁ كروب؁ مرؤ بفرئئئ ﴿ لا ىسءءقءوه منه ﴾ ءاءوانن بئئ بزانن و ءئئ بسئئنه وه له كءل ءه لاوازئ و بئى ده سه لاءئببهءا؁ ءؤ ءه مهش ءاشكرابه كه زؤر شءئ مه رءم ءه فرئئئئ و ءاءوانئ ءئئ وه ركرئءه وه؁ له بهر ءه مهش له وانا

همو گیانله بهر کاند، خوا به میس نمونه دههینیته وه، چونکه میس زور لاوازو بی هیزه، له هه مانکاتیشدا سامناکترین نه خۆشی به خۆیه وه هه لئه گری و، به نرختترین نه ندای ناده مزاد له دهست نه دات، نه وه تا مروفت گه ل جار به هوئی میکروبی میسه وه، چاوو هندی له نه ندایه کانی تری له دهست نه دات.. نه هه نه وه نده، به لکو زیان و روهیسه له دهست نه دات.. چونکه ده توانی میکروبی (سیل) و (تیفوئید) و (دوستناریا) و.. هتد هه لئگری.. باشه به دهر له خوا کنی نه توانی مروفت له و میکروبه یه رزگار بکات؟! ﴿ضعف الطالب والمطلوب﴾ له راستیدا هه داواکار و، هه داوا لیکراو، په رستیارو، په رستراو، (بته کان و وینه کانمان) زور لاوازو بی توانان ﴿۷۴﴾: وما قدروا الله حق قدره ﴿شای بی پروایان چهنده سپلن، چونکه به و جوړه یه که ده بی خوا بناسن، وریزی ل بگرن نه میان ناسیوه و ریزمان ل نه گرتوه، نه وه تا دارو به ردو مروفت و ماده ده که نه خوا!! ﴿ان الله لقوی عزیز﴾ به راستی خوا زور به هیزه و زاله، زوریش به دهسلات و دهسه لاتداره، بته کانیش زور لاوازو بی دهسلات. خوا له فریسته و له مروفت په یامبهری هیه:

﴿۷۵﴾: الله یصطفی من الملائكة رسلا ومن الناس ﴿خوانه ناسان بیان و ابو: که هه له ناو ناده مزادا په یامبهریه هیه! بویه فهرمووی: خوا له فریسته (وهکو جوهره نیل) و، له مروفت هه لئه بزی و ده یکاته نوینه ر. ﴿ان الله سمیع بصیر﴾ به راستی خوا زور بیسنده ی بینایه، نه زانی نه وانه چی نه لین و، چی نه کهن ﴿۷۶﴾: یعلم ما بین ایدیهم وما خلفهم ﴿هه نه و خواجه کاری نیستاو، پاشه روژیان نه زانی، ناگاداره چی له پنیسیانه وه یه و، چیش له پشت سه ریانه وه یه ﴿والی الله ترجع الامور﴾ و دهره نجامی هه موو کاروباری بنده کان، ته نه بوی خوا نه گه رنریته وه.

باش خوا بپه رستن و، جیهاد بکهن:

دوای دهرکه وتنی بی هیزی و لاوازی په رستراوی بی پرواکان.. ئینجا بو شهوی گه ل پرواداران به چاکسی نهرکه کانی خویان جیهه جی بکهن، روویان تی ده کاو نه فهرمووی: ﴿۷۷﴾: یا ایها الذین آمنوا اركعوا واسجدوا ﴿ئی نه وانه ی پرواتان هیناوه به خوا! بچه مینه وه و کرنووش و سوژده ی بو بهرن، واته: به تیرو ته سه لی هه ردهم نوژه کانتان بکهن، به ل.. دهریاره ی سوژده ی دووه می سوورته ی حج له ناو زانیاندا دهنگه دهنگیک هیه که ناخو سوننه ته، یا نا؟ به لام نه فهرمووده یه که پنیسه وا نه حمه د هیناویه تی: ﴿فُضِّلَتْ سِوْرَةُ الْحَجِّ بِسَجْدَتَيْنِ، فَمَنْ لَمْ يَسْجُدْهُمَا فَلَا

يُقْرَأُهَا)) ده پیریته وه. ﴿واعبدوا ربکم﴾ و ته نه په روه رذگارتان بپه رستن و، که سیکی تر مه که نه سه روه رتان ﴿وافعلوا الخیر﴾ و هتا ده ستوانن هه ر کاری خیرو چاکه بکهن، با له خوا نریک بینه وه ﴿لعلکم تفلحون﴾ و به شکو له دونیاو له قیامه تدا رزگارو سه رفرازو به اختیارین.

ئینجا ده چیته سه ر باسی شه کاره گرنگیه که هه موو کاره چاکه کانی تر به هوئی شه وه نه میننه وه، شه ویش جیهاده، بویه نه فهرمووی: ﴿۷۸﴾: واجهدوا فی الله حق جهاده ﴿به به ردهوام و، به دل و داو وک پیویسته له ریگه ی خوادا جیهادی تیر و ته سه ل بکهن و مافی جیهاد جیهه جی بکهن و، هه رچی له توانا تاندایه به ختی بکهن بو شه ریسه، چونکه به تایبته شه و هه ر خوی هه لئبزار دوون بو شه کاره گه وره یه، وک ده فهرمووی: ﴿هو اجتباکم﴾ له ناو گه لانی تر دا شه و خوی هه لئبزار دوون بو شه شه ره فه به ریزو گه وره یه ﴿وما جعل علیکم فی الدین من حرج﴾ و شیواوی باسه له م دینه شدا، هیج جوړه شتیکی نار هواو قورسی نه خستوته سه رشانتان، تائیوه نه توانن نه نجامی بسدن، واته: بریاری هیج شتیکی به سه رتانا نه داوه که له توانای خوتاندا نه بیت، نه هه ر شه وه نده به لکو و هکو پیغه مبه ر ﴿ده فهرمووی: ﴿بُعِثْتُ بِالْحَنِفِيَةِ السَّمْحَةِ﴾) به رنامه ی شه و ئایینه هه موو کار ناسانییه کی تیدایه (نیمام شه حمه د). ﴿ملة ابراهیم﴾ جا ئیوه ش هه ر له ئایینی (نیبراهیم) ی باوکتان په سه روه ی بکهن، جوړی یه که تاپه رستی ئایینه که تان هه ر له ئایینه که ی نیبراهیمی باوکتانه و هه ر له ویشه وه سه رچاوه ی گرتوه، جا که واته هه ر گیز ئیوه لئی جیهامه بنه وه ﴿هو سماکم المسلمین من قبل و فی هذا﴾ له پینشداو له م قورثانه شدا هه ر خوا ئیوه ی ناوانه موسلمان و خۆبه ده سه وه دهر. هه م له نامه ی په یامبه رانی پیش تو و هه م له م قورثانه ی شدا ناو نراون موسلمان به ل.. گه ل موسلمان به دریزی میژوو له عقیده دا یه که په سه روه و پروگرامی هه بووه، هه تا دراوه ته دهستی شه م گه له یه ﴿لیکن الرسول شهیدا علیکم﴾ تا په یامبه ر (موحه ممه د ﴿شایه ت بی به سه رتانه وه، نه خسه ی ژینانتان بو بکیشی و چاک و خرابتان بو ده ستنیشان بکات﴾ و تکنونوا شه داء علی الناس﴾ و ئیوه ش به گه یانندی شه و په یامبه یه شایه ت بن و ماموستاو ری نیشاندهر بن بو خه لکی، به تایبته دوای مردنی شه و په یامبه ره، واته: چاک و خراب هه ر لای ئیوه وه دیاری شه کری، به رنامه ی ژیان هه ر لای ئیوه داده ریزی، وکذک جعلناکم أمة وسطا.. ﴿۱۴۳/۲﴾. دیاره کاری جیهاد و خو ناماده کردن و کاری به کومه لی دهوی، بویه نه فهرمووی: ﴿فاقيموا الصلاة و اتوا الزکاة﴾

جا که واتسه بهرنگ و پیکی له کاته کانی خویندا نویژه کانتان بکن و به شیکی سامانیشان به زهکات بدن ﴿ واعصوا بالله هو مولاکم ﴾ ودهست به نایینی خوی هه قهوه بگرن و هر بهو نه خشه یی نهویش کاربکن، چونکه تنها هر نهو زاته خویتی سهردارو سهرورتن ﴿ فنعم المولى ونعم النصير ﴾ نای که چاک دۆست و چاک کۆمه ککاره. به نای ثابو زه خیره وه گهل موسولمان هه موو کات ده توانی هه لسی به جیبه جی کردنی ئه رکه کانی سهرشانی خوی، ده توانی له نه نینیه کانی بوونه وهر سوودمه ند بییو، له جیبه کاری خراب و فسادا، ئیسلح و چاکسازى بکا، هه موو دونیاش به ره وخیر بگۆری.

دیسان زۆر شوکرانه بژیری خوا ده کم، که یارمه تی دام بۆ ته واو کردنی ته فسیری سوورته یی (حهج).

کۆتابی جزئی ۱۷، (وله الحمد والمنة) ..

سوورته یی (مؤمنینون) هه

مه ککه بییه و (۱۱۸) نایته

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

ئهم سوورته یی (مؤمنینون) هه، یه کیکه له سوورته مه ککه بییه کان که هه مووکات ئهم خالانه ی خواروه له خو ده گرن: یه کتایی خوا، په یام، زیندوو بوونه وه، بۆیه به ناو نراوه سوورته یی (مؤمنینون)، که هه تا دنیا دونیایی، ناوی پرشنگداری ئیمانداران هر له سهر زمان بی و، هه رده م سیفته کانی شیان له بیر نه چی و، هر به و پییه ش کارو رفتار بکن و، بجوولینه وه. ئهم سوورته یی بۆ چه سپاندنی ده سلات و توانایی خوی بالاده ست، هه لده سی به نمایشی بوونه وهر له (مرف، ئاژهل، رووهک و گژوگیا)، پاشان ئاسمانه رازینراوه کان دینیت، دیسانه وه دیته وه سهر زهویی و، هه ندی شتی نایاب ده خاته پیش چاو: خورما، تری، زهیتوون، هه نار، میوه ی جۆراوجۆرو رنگاو رنگ، پاشان ئه و که شتیانه ی به قولایی ده ریاکاندا دین وده چن. هه ند. داستانی هه ندی له په یامبه ران: (نوح، هوود، موسا، مهربه م و عیسی کوری مهربه م) - سه لامی خویان له سهر بیت - بۆ پیغه مبه ر ﴿ باس ده کا، تابه رامبه ر به ژان و ئازاره کانی قوره یی خۆگری، ئینجا لاساری لاریی قوره یی سه باره ت به راستییه کان - له کاتی که ده ک و هک خۆری نیوه بۆ ئاشکرا و روون - ده خاته روو، به لگه ی زیندوو بوونه وه، هه لوه شان وه ی به لگه کانی "ناهه ق" بیژان. ئه و بارو دۆخ و حاله تانه ی که بی باوه ران له کاتی سهر مه رگدا ده ریان ده برن، به شیوه یه ک که ئاواتی گه رانه وه ده خوازن بۆ دنیا و بۆ پرکردنه وه ی

که م و کوریه کانیان.. به لام هه ی هه ی!! به کورته به باسیکی رۆزی قیامت ده رگا له خو داده خات که چۆن له ورۆژه دا مرفه کان ده بنه دوو دهسته، به ختیارو پیروژ، به دبخت و ره نه چه رۆ، له کاتی که رسته و بنه ماله ش له ورۆژه دا هیچ رۆلیکی نامینی؛ ته نها ئیمان و کارو کرده وه ی چاک و سوود به خش ئه بی، له گهل تۆمار کردنی گفتو کۆیه ک له نیوان خوی گه و ره و سه ته مکاراندا، که چۆن په ره رده رگا هاوارو بانگ و پارانه وه یان تۆمار ئه کات (ربنا آخر جنا منها فإن عدنا فإنا ظالمون...) جا له گه و ره یی ئهم سوورته دا (عومهری کوری خه تتاب) ده ل: کاتی وه چی بۆ پیغه مبه ر ﴿ به اتیا ده نگی لی ده بیسترا وه ک ده نگی هه نگ، چاپاش ماوه یه ک هه موومان روو له قیبه ده بووین و پیغه مبه ر ﴿ هه ر دوو دهستی به ره و ئاسمان ده کردو ده یفه موو: ((اللهم زدنا ولا تنقصنا، وأکرمنا ولا تهنا، وأغننا ولا تحزننا، وأثرتنا ولا تؤثر علينا، وارض عنا و أرضنا، ثم قال: لقد أنزل علی عشر آیات من أقامهن دخل الجنة ثم قرأ (قد أفلح المؤمنون) حتی ختم العشر)) (پیشه واه حمه د، ترمزی، نه سای).

ئهم برواداران هه سهر فراز:

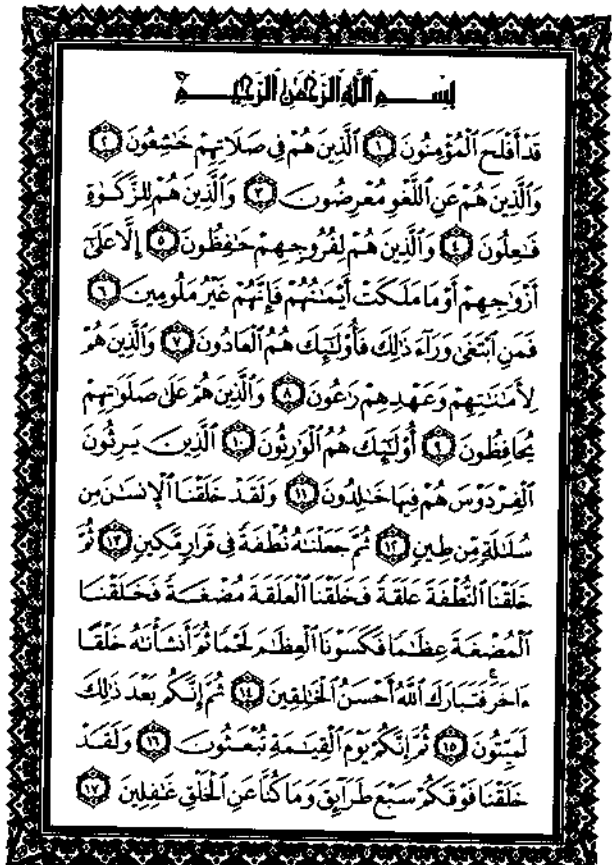
﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾ ۱: قد أفلح المؤمنون ﴿ به راستی خه لکانی خاوه ن ئیمان و بروادار سه رکه و توو بزگارن، چونکه خاوه نی ئهم سیفته به رزانه که خوا له باره یانه وه ده فهرمو ی: ﴿ ۲: الذین هم فی صلاتهم خاشعون ﴾ ئه وانه که له نویژه کانیاندا خو شکین و ملکه چن و، هه رده م به ترسه وه نویژه ئه که ن و به رامبه ر به خوا ئه هلی شه رمن، ئه وه ی که پیغه مبه ر ﴿ له باره ی نویژه وه به (بیلال) ی فهرموو: ((یا بلال أرخنا بالصلاة)) واته: ئاده ی بیلال به نویژه که بمان هه وینه وه، پر به بالایانه (رواه الإمام أحمد). ﴿ ۳: والذین هم عن اللغو معرضون ﴾ ئه وانه شن که له به رامبه ر کارو کرداری پروو بووچ و، شتی بی مانا و بی سوود، رووه لده سوورینن و پشت هه لده که ن، وه ک خوا له جیبه کی تر دا له باره یانه وه ئه فهرمو ی: (وإذا مروا باللغو مروا کراما) ۳۲/۲۵. ﴿ ۴: والذین هم للزکاة فاعلون ﴾ ئه وانه شن وا به ه ژارو بی نه وایان زه کات ده دن ﴿ ۵: والذین هم لقروجه م حافظون ﴾ ئه وانه شن پاریزه ری داوینیانن، خویان له هه موو ریگه یه کی یاساغ و ناشه ری ده پاریزن، وه له جیبه جی کردنی ئاره زوو ه کانیان خۆرا گرن ﴿ ۶: إلا علی أزواجه م أو ما ملکت ایمانه م ﴾ مه گه ر له گهل هاوسه ری خویان، یان له گهل که نینزانیان (ئه وانه ی مولکی خویانن) ﴿ فانه م غیر ملوسین ﴾ جا بی گومان له و ریبه وه لومه

کردنه له کاتی خۆیدا، له پاشان لێی پرسییه‌وه و گوئی: ئە‌ی پاش ئە‌وه؟ فەر‌مووی: ((بِرُّ الْوَالِدَيْنِ)) چاکه کردن له‌گه‌ل باوک و دایک. دیسانه‌وه لێی پرسییه‌وه: ئە‌ی پاش ئە‌وه؟ فەر‌مووی: ((الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ)) جیهاد کردن له‌به‌رئایینی خوا. ئیمامی (بوخاری و موس‌لیم). ﴿ ۱۰: أولئك هم الوارثون ﴾ هه‌رئه‌وانه‌ن میراتگران و خاوه‌نی به‌هه‌شت ﴿ ۱۱: الذين يرثون الفردوس ﴾ ئە‌وانه‌ی ده‌بنه‌ خاوه‌نی (فیر‌ده‌وسی) به‌هه‌شتی بێ‌ند و به‌میرات ئە‌یبه‌ن، چونکه‌ په‌نج و نازاریکی زۆریان بۆ کیشاوه، بۆیه‌ جگه‌ له‌وان که‌سیکی‌تر شیاوی ئە‌وه نییه‌ ﴿ هم فيها خالدون ﴾ به‌هه‌تا هه‌تاییش تیا‌یا ئە‌میننه‌وه، به‌لێ، ئە‌و سیفه‌تانه‌ که‌سایه‌تی و تاییه‌تمه‌ندییه‌کانی موس‌لمانان ده‌ست نیشان ئە‌که‌ن، نیشانه‌ی کۆمه‌ل و کۆمه‌لگه‌ی بڕواداران دیاری ده‌که‌ن. هه‌ر به‌و سیفه‌تانه‌ش له‌بێ‌ بڕوایان جیا ئە‌بنه‌وه، هێمای به‌کاملبوونی ئاده‌مین و، هه‌ر به‌وانه‌ش ده‌بنه‌ مرۆقی راسته‌قینه، نه‌ک ئە‌وانه‌ی که‌ وه‌ک ئاژه‌ل هه‌ر ئە‌خۆن و ئە‌خه‌ون، بێ‌ ئە‌وه‌ی هیچ ته‌کلیف و پێ‌ویسته‌تیه‌ک جێبه‌جێ بکه‌ن، ئە‌م ئایه‌ته: (تلك الجنة التي نورث من عبادنا من كان تقيا) ۶۳/۱۹. یان ئە‌م ئایه‌ته‌ش: (وتلك الجنة أورتتموها بما كنتم تعملون) ۷۲/۴۳، هه‌ردوو ئە‌و مانایه‌ دووبای ده‌که‌نه‌وه.

به‌ده‌یه‌نی مرۆف، نیشانه‌ی ده‌سه‌لاتی خوایه‌:

﴿ ۱۲: ولقد خلقنا الإنسان من سلالة من طين ﴾ بێ‌گومان ئی‌مه‌ مرۆقی یه‌که‌مان له‌پالاته‌وه پوخته‌یه‌ک له‌قور؛ به‌دی هینا ﴿ ۱۳: ثم جعلناه نطفة في قرار مكين ﴾ له‌پاشان نه‌وه‌که‌یمان کرده‌ تنۆکه‌ ئاوێک (نوتفه) و له‌بنکه‌وه‌ قه‌رارگایه‌کی زۆر مه‌حه‌که‌مدا دامان مه‌زراندو له‌نگه‌رمان پێ‌گرت، واته‌: خسته‌مانه‌ جیگایه‌کی زۆر ئارام و زۆر قایمه‌وه‌ که‌ مندالانه‌ ﴿ ۱۴: ثم خلقنا النطفة علقة ﴾ له‌پاشان (مه‌نی) یه‌که‌مان کرده‌ خوینپاره‌یه‌ک و خۆی به‌دیواری مندالاندا هه‌لواسی ﴿ فخلقنا العلقة مضغة ﴾ خوینپاره‌که‌شمان کرده‌ گۆشته‌پاره‌یه‌ک ﴿ فخلقنا المضغة عظاما ﴾ جا ئە‌و پارچه‌ گۆشته‌ی‌شمان کرده‌ کڕۆک و ئیسک، خانه‌کانی ئیسکمان تیا‌ دروست‌کرد ﴿ فکسونا العظام لحما ﴾ ئینجا گۆشته‌مان کرد به‌به‌ر ئیسکه‌کاندا. به‌لێ... چه‌ندین ساله‌ قورئان ئە‌م راستیه‌ی تۆمار کردووه‌که‌: خانه‌کانی ئیسک به‌ر له‌خانه‌کانی گۆشت پێک دێن، ئە‌مه‌ش تازه‌ زانیاری ده‌رکی پێ‌کردووه‌! (عه‌بدوئلا‌ی کوری مه‌سه‌موود) ئە‌لێ: پێغه‌مبه‌ری هه‌میشه‌ راست بێژمان فەر‌مووی: ((إِنَّ أَحَدَكُمْ لِيَجْمَعُ خَلْقَهُ فِي بطنِ أمهٍ فسی أربعين يوما، ثم يكون علقةً مثل ذلك، ثم يكون مضغةً مثل ذلك، ثم يُرسلُ اللهُ إليه الملكَ

کراو نابن و لیبان ناگیرێ ﴿ ۷: فمن ابتغى وراء ذلك ﴾ ئینجا هه‌ر که‌سێ له‌ غه‌یری ئە‌و پێگایه‌وه هه‌ول بدا بۆ جێبه‌جێ‌کردنی ئاره‌زووی خۆی، وه‌ک زیناو نێریازی... ﴿ فأولئك هم العادون ﴾ ئە‌و جوژه‌ که‌سانه‌ ئە‌وه ره‌فتاریان بێت، ده‌ست درێژکه‌رو سنوور به‌زینیکی له‌ ئە‌ندازه‌ به‌ده‌رن. ئیمامی (شافعی) و، ده‌سته‌یه‌کی‌تر



له‌زانایان، ئە‌م ئایه‌ته‌ی: (فمن ابتغى وراء ذلك...) ده‌که‌نه‌ به‌لگه‌ بۆ هه‌رامییه‌تی (ئیس‌تیمنا) واته‌: ئاوه‌ی‌ناوه‌ به‌ ده‌ست. ﴿ ۸: والذين هم لأماناتهم وعهدهم راعون ﴾ ئە‌وانه‌شن که‌ چاودێرو راگری سپاردو به‌لێن و په‌یمانی خۆیانن، بۆ هه‌ر سپاردو، ئیمزاو مۆرو نووسین و به‌لێن و قسه‌یه‌کی خۆیان بایه‌خ داده‌نین ﴿ ۹: والذين هم على صلواتهم يحافظون ﴾ و ئە‌وانه‌شن که‌ له‌سه‌ر نوێژه‌کانیان ده‌وامکارن و ده‌یان پارێزن و، ته‌مه‌لییان تێدا ناکه‌ن و، نایان فه‌وتینن، وه‌له‌ کاتی خۆیاندا به‌ ته‌واوی پایه‌و مه‌رجه‌کانیان‌وه جێبه‌جیان ده‌که‌ن.

جا له‌ پێشه‌وه‌ باسی ئە‌وانه‌ی کرد که‌ له‌ نوێژه‌کانیاندا هه‌میشه‌ بۆ خوا کزو ملکه‌چن، ئینجا باسی ئە‌وانه‌شی کرد که‌ بایه‌خی ئە‌ده‌نی و ئە‌بیاریزن، بۆیه‌ پێغه‌مبه‌ر ﷺ که‌ (عه‌بدوئلا‌ی کوری مه‌سه‌موود) لێی ده‌پرسی: چ کارێ لای خوا له‌هه‌مووشتی خۆشه‌ویسته‌تره‌؟ ئە‌ویش ده‌فه‌رموی: ((الصلاة على وقتها)) نوێژ

زهوی و، گزوغیا وشک بیی و نهروی ﴿ فأسكناه فی الأرض ﴾
 ئینجا له زهویدا له جیگایه کی تایبه تدا جیمان بیی دا و رمان گرت
 و، کردمانه پاشه کهوت. به دهریاچه، یان بهکانی و سه رچاوه
 ﴿ وانا علی ذهاب به لقادرون ﴾ وه له همان کاتیشدا ئیمه دتهوتین
 له ناوی بهرین و له ناو سکی زهویدا، یان له ناو بهره خره کاند

فَتَفْتَحُ فِيهِ الرُّوحَ، وَيُؤَمَّرُ بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ: رِزْقِهِ، وَأَجَلِهِ، وَعَمَلِهِ، وَهَلْ
 هُوَ شَقِيٌّ أَوْ سَعِيدٌ...)) واته: بی گومان، هه ریه که له ئیوه چل رۆژ
 به نوتفه بی له مندالدانی دایکیدا ده مینیتته وه، دیسان چل رۆژی تر
 به خوینپاره بی، نهوسا که بیوه گۆشتپارهش هه روا، واته: تا نه و
 سنی قوناهه (۱۲۰) رۆژ ده بری، یاده لین: چوار مانگ ده چی،
 نهوجا خوای بالادهست فریشته ده نیری و، فوی پیاده کاو، (رۆج)
 ده کری به بهریا! ئیتر هه له و کاته وه چوار شتی بو دیاری ده کری:
 رزق و رۆزی، ته من و ناکامی، کاروکرده وهی، چاره نهووسی (به د
 بهختی، یان بهختیاری).. (بوخاری، کتاب الانبیاء ۶/۳۶۳،
 موسلیم. کتاب القدر، ۴/۲۰۳۶). ﴿ ثم أنشأناه خلقا آخر ﴾ پاشان
 کردمانه شیوهی دروستکراویکی تر، واته: گیانمان کرد به بهردا.
 به لی.. ئاده مزاد تا بهو شیوه دروستکران قورشان یاس نه کات
 بو مان.. ههروه که گیانله بهرانی تر، به لام خوای گه وره هه ندی
 شتی تایبه تی بهم به خشیه وه، له نازه له جیای کرده وه، نازه له هه
 له جیگه ی خویدا مایه وه. وه که نه فهرمووی: ﴿ فتبارک الله أحسن
 الخالقین ﴾ زور گه وره پر بهر که ته نه وخوایه ی که باشترینی
 دروستکرانه و، هه نه ویشه دس رهنگین، چونکه غه بری نه و
 ته نها وینه و نیگار نه کیشن، به لام نه وخوا گه وره به بهو تنۆکه ئاوه
 نه و هه موو قوناهانه نه بری، پاشان نه بیته نه و مروفه و گیان نه کات
 به بهریا! ﴿ ۱۵: ثم إنکم بعد ذلك لستون ﴾ پاشان به راستی
 دوا ی نه وه موو ژیان و برینی قوناهانه ئیوه گشت نه مرن ﴿ ۱۶:
 ثم إنکم یوم القیامة تبعثون ﴾ دوا بی بوچاریکی تر هه ر ئیوه له رۆژی
 قیامه تدا زیندوو ده کریته وه و گیان ده کریته وه به بهرتانا.

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَتْهُ فِي الْأَرْضِ نَٰءًا عَلٰی ذَهَابٍ
 بِهِ لِقَدَرٍ ﴿١٩﴾ فَأَنشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِّنْ نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ
 لَّكُمْ فِيهَا فَاوَاكِهِ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٠﴾ وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ
 طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالذَّهْنِ وَصَيْغٍ لِالْأَكْلِينَ ﴿٢١﴾ وَإِن لَّكُمْ فِي
 الْأَنْعَامِ لِعِبْرَةً لِّمَن يَتَّقِيكُمْ سَتَافِي بَطُونًا أَوْ لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ
 وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٢﴾ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفَالِاقِ يَتَخَمَلُونَ ﴿٢٣﴾ وَلَقَدْ
 أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ لِقَوْمِهِ أُعْبِدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِن إِلٰهِ
 غَيْرِهِ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٤﴾ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ مَا هَذَا
 إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُرِيدُ أَن يَفْضَلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ
 مَلَائِكَةً مَّا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾ إِن هُوَ إِلَّا
 رَجُلٌ بِدْعٍ جِنَّةً فَرَّقُوا بَيْنَهُ وَحَقِّ جِبْنٍ ﴿٢٦﴾ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّي
 إِيْمَانًا كَذَّبُونَ ﴿٢٧﴾ فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَن اصْنَعِ الْفُلَ يَا عِيسَىٰ
 ابْنَ مَرْيَمَ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنْوِيرَ فَاسْلُكْ فِيهَا مِن
 كُلِّ زَوْجٍ مِّنَ الْأَنْبِيَاءِ وَأَهْلِ الْأَلْوَاقِ إِيَّاكَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ
 مِنهُمْ وَلَا تَحْزَنْ فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّغْرَقُونَ ﴿٢٨﴾

گومی بهکین. به لی ئاو سه رچاوه ی ژین و ژیهانه، بویه نه فهرمووی:
 ﴿ ۱۹: فَأَنشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِّنْ نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ ﴾ سا هه به هو ی
 نه و ئاوه وه که لی باخه خورماو باخه تریمان بو تان به دی هیئا
 ﴿ لکم فیها فواکه کثیره ﴾ له و باخانه دا میوه هاتی جوژا و جوژی
 زورمان بو به دیهینان ﴿ و منها تاكلون ﴾ که له بهر هه مه کانیشیان
 نه خو ن، له هاوین و زستان و هه رزهکانی تر ﴿ ۲۰: وَشَجَرَةً
 تخرج من طور سیناء ﴾ وه هه روه ها جوژه دره ختیکیش، واته:
 زهیتوون که له کبوی تووری سینادا دیته دهر ﴿ تنبت بالدهن وصیغ
 للاکلین ﴾ شین ده بی به هه لگرتنی رۆن و چه وری و پیخوره وه بو
 بخوران، واته: هه ر تا به و جوژه له و جیگایه دا داریکی قه شه نگمان
 سهوز کردوه، که هه زهیتی هه یه و، هه م رۆنی لی نه گیری بو
 خوارن، پیغه بهر ﴿ نه فهرمووی: ((کلوا الزیت وأدھنوا به فإنه
 من شجرة مبارکة))، واته: له رۆنی زهیت بخون و، سه ریشی
 پیچه ور وئاریش بدن، چونکه له دره ختیکی پیروژه. (أخرج

به دیهینانی ناسمان و باران و شین بوونی رووه ک:
 ﴿ ۱۷: ولقد خلقنا فوقکم سبع طرائق ﴾ به راستی ئیمه به لای
 سه روواتانه وه چهوت نهوم ناسمانان دروست کرد. (طرائق): به
 چند پارچه یه که ده لین، که هه ندیکی له بان هه ندیکی بیته،
 یان هه ندیکی به لای سه رووی نه وی تریه وه بیته، خو له وانه یشه
 مه بهست به وه، چهوت خو لگه بیته، یان چهوت کو مه له نه ستیره
 بیته، وه کو کو مه له ی خو ر.. یان.. یان.. هتد، نه گه رچی خوای
 گه وره ش باشتر ده زانی به مه بهستی خو ی. ﴿ وماکانا عن الخلق
 غافلین ﴾ و ئیمه به ته گیری و حکمهت دروستمان کردوون و،
 هه رگیز له دروستکراوه کانیشمان غافل و بی ناگا نین ﴿ ۱۸:
 وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ ﴾ وه له و ناسمانه وه به نه ندازه یه کی
 دیاریکراو، ناومان بو تان بارانده خواری، به جوژی که نه نه وه نده
 زور بیته مه رمم بخنکینی، وه نه نه وه ندیش کم بیته که: تو می

بىئىرى، فرىشتەى ئەنارد، ئەك ئادەمى، جا كەوايە با ئەو ھەر بۇ خۇى بلى، ئىوھش بەگۈنى مەكەن ﴿ ما سمعنا بهذا فى آياتنا الأولى ﴾ ئەم قسەو باسە كە نۇوح ئەىكا (داواى پىغەمبەرىتى و، يەكخوپەرستى) تا ئىستا ئىمە لەباوو باپىرانمانەو ھەنمان بىستوۋە، كەوايە باھەر بۇ خۇى بلى ﴿ ۲۵: إن هو إلا رجل به جنه ﴾ ديارە ئەو ھىچ بەلگەيەكى بەدەستەو ھەننە، سەرەراى ئەوھش، بەبۇچوونى ئىمە، ھەر پىاويكە تووشى نەخۇشى شىتى بوو ھە عەقلى تىك چوو ھە فترىصا بە حتى حىن ﴿ وا باشە تا ماوہەك خۇتان بگرن و چاوەروران بن، ھەتا شىتتەكەى نامىنى يا لە ناو ئەچى، يان بەشكو بەگرتتەو ھەر بەرنامەو ئايىنەكەى ئىوھ، ديارە ئەم بۇچوونەيان، بۇچوونىكى پوچەل و بى ناوەرۆكە، بۇيە خوا نەوھلامىانى داىەو، نە بايەخى پى دان، ئىنجا (نۇوح) یش بۇى دەرکەوت كە قومەكەى گومراپى و سەر لىشىواى چەترى رەشى بەسەردا ھەلدان وچاك ئابن، بۇيە ﴿ قال رب انصرنى بما كذبون ﴾ وتى: پەرورەدگارم! دەسا يارمەتىم بەدەو سەرمخە، چونكە ئەوان منيان بەدرۆزن داناو باوهرپان پى نەكردم. ئىنجا خوا وھلامى داىەو ھەرمووى: ﴿ ۲۷: فأوحينا إليه أن اصنع الفلك بأعيننا ووحينا ﴾ ئىمە سەروشان بۇ نۇوح كەرد: لە ژىر چاودىرىپى وھەرمانى ئىمە دا، كەشتىيەك دروست بەكە ﴿ فاذا جاء أمرنا ﴾ ئىنجا ھەركە وادەى برپارمان بۇ لەناو بردونيان ھات ﴿ وفار النور ﴾ وئاو لە تەنور و جىگسا نانكرنەكەياندا ھەلقوئى وھوارەى كەرد - ئەمەش نىشانەى لەناو بردونيانە - ﴿ فاسلك فيها من كل زوجين اثنين ﴾ لەھەموو جۇرە گيانلەبەرەو كائىناتىكى زىندوو، جووتە نىزو مېيەكى بخە ناو ﴿ وأهلك إلا من سبق عليه القول منهم ﴾ ھەرۋەھا خىزان و كەس و كارو بنەمالەكەى خۇىشت، ئەوانەيان نەبىت - ژنەكەت و كورەكەت - كە پىشتر برپارى غەرقبوون و تىاچوونيان بۇ دراوہ ﴿ ولا تخاطبني فى الذين ظلموا ﴾ سەبارەت بەوانەى كە ستەمكار بوون و باوهرپان نەھىنا، قسەم لەگەل مەكە بۇ رزگار بوونيان ﴿ إنهم مغفرون ﴾ چونكە بەراستى ئەوانە لە نقوم كراوان و تىاچووان لەزەريانەكەدا ﴿ ۲۸: فاذا استويت أنت ومن معك فى الفلك ﴾ جا كاتى خۇت و ئەوانەى لەگەلتان لەسەر كەشتىيەكە سوار بوون و جىگىر بوون ﴿ فقل الحمد لله الذى نجانا من القوم الظالمين ﴾ بلى: سوپاسى تەواوو و شىباو ھەر بۇ ئەو خوايەيە وا لەدەست ھۇزى ستەمكار رزگارى كردين، لەسورەتتىكى تردا نموونەى ئەو ھاتوو ھە فەرموئى: ﴿ وجعل لكم من الفلك والأنعام ما تركبون لتستروا على ظهركم ثم تذكروا نعمة ربكم إذا استويتم عليه وتقلوا سبحان الذى

الإمام أحمد ۳/۴۹۷). ﴿ ۲۱: وإن لكم فى الأنعام لعبرة ﴾ بەراستى لە بەدەيھىنانى مەرەوزن و گاو وشتردا پەندى فراوان و زۇرتان بۇ ھەيە، كە ھەقوايە بىيانكەن بەبەلگە لەسەر بوونى خوا... ﴿ نستفكم مما فى بطونها ﴾ ھە لەوھى كە لە سەكياندايە پىتانی دەنۇشىن، واتە: بە شىرەكەيان - كە لەنۇوان خۇين و سەرۋاندا پەيدا ئەبى - سوودمەند ئەبن و ئەيخۇنەوہ ﴿ ولکم فیھا منافع كثیرة ﴾ بەھرە و كەلكى تری زۇریان بۇتان ھەيە: خورى و موو كوركەكەيان بەكار دىنن بۇ پىوېستىيەكانتان ﴿ ومنها تأكلون ﴾ لىشىان ئەخۇن ﴿ ۲۲: وعليها وعلى الفلك تحملون ﴾ ھە لەسەر پىشتى ھەندى لەوئاژەلانەو، لەسەر كەشتىيەكان ھەلئەگىرىن و ئەگۈيزىنەوہ. لە چەند سورەتتىكى دىكەشدا ھەندى لەو نىعمەتانە بەگەلانى پىشوویدا باس دەكا، لەگەل ئەوھدا كە بەھىچ شىوہەك بىريان لەو ھەموو بەھرانەى خوا نەكردەوہو سووديان لىوہر نەگرتن، ھەك ئەفەرموئى: ﴿ وتحمل أثقالكم إلى بلد لم تكونوا بالغيه إلا بشق الأنفس إن ربكم لرؤف رحيم ﴾ ۷/۱۶، يان (وذلكناھا لهم فمنا ركبهم ومنها يأكلون ولهم فیھا منافع ومشارب أفلا يشكرون) ۷۲/۳۶-۷۳. خوا - بۇنمۇنە - چوار شتى گرتكى بۇ نىشانەى دەسەلات و توانايى خۇى باس كەرد، تا بىنە ھۇى پروا ھىنان: شىوہى دروستكردى ئادەمیزاد، كە ئەو ھەموو ئالو گۆرەى بەسەردا دىت: ئاسمانەكان، باراندى باران، دارو درەخت، ئاژەل و جۇرەھا ھۇى دىكە بۇ كەلك لى وەرگرتن.

نۇوح ﷺ دەجىتە لای ھۆزەكەى:

دواى باسكردنى ئەو ھەموو نازو نىعمەتە بۇئادەمزاد، ئىستاش باسىكى (نۇوح) دەكاو دەفەرموئى: ﴿ ۲۳: ولقد أرسلنا نوحا إلى قومه ﴾ بى گومان ئىمە (نۇوح) ى پەيامبەرمان ﷺ نارده لای ھۆزەكەى خۇى، تاھۇشيارپان بىكاتەوہ ﴿ فقال يا قوم اعبدوا الله مالكم من إله غيره ﴾ ئەوسا پىئى گوتن: ئەى ھۆزەكەم! تەنھا خوا پەپرستن؛ چونكە جگە لەوھىچ پەرستراوئىكى تری راستەقىنە بۇئىوہ نىيە ﴿ أفلا تتقون ﴾ دە ئايا ھىشتا ناترسن و پارىز ناكەن لەپەرستنى غەيرى ئەو، كۇتايى ناھىنسن؟ ﴿ ۲۴: فقال الملائ الذين كفروا من قومه ﴾ جا گەورە گەورەكانى ھۆزەكەى، - كە خوانەناس و بىوہر بوون - وتيان: ﴿ ما هذا إلا بشر مثلكم يريد أن يتفضل عليكم ﴾ ئەم (نۇوح) ھىش ھەر مەزۇقىكە وەكو ئىوہ، ھىچ پەلو پاىەيەكى لەئىوہ زىاتر نىيە! ئەيەوى خۇى بەسەر ئىوہدا زال بىكا، جا كەوابوو وريابن! نەخەلەتەن ﴿ ولو شاء الله لآنزل ملائكة ﴾ سەربارى ئەوھش ئەگەر خوا وىستباى پەيامبەرىك

سخر لنا هذا وما كنا له مقرنين وإنا إلى ربنا لمنقلبون ﴿۲۹﴾ وقل رب أنزلني منزلا مباركا ﴿ کاتیکیش به سلامت گیشیت و ویستت له که شتیبه که دابه زیت بلئی: پهروه دگارم! له جیگایه کی پیروزو به پیت دام به زینه و نیشته جیم بکه، له خراپه و شهردور رامگره ﴿ و أنت خیر المنزلین ﴾ چونکه تو باشترین زاتیکی بو نیشته جیکردنی به نده کانت، (دهره نجام له کوردستان که شتیبه که له نگره ی گرت). ﴿ ۳۰: ان فی ذلک لآیات ﴾ به راستی لهویه سه راهته ی هوزی (نوح) دا، گه لی به لگه ی عیبرهت ههیه بو خاوهن عه قله کان ﴿ و ان کنا لمبتلین ﴾ خو به راستی نیمه تاقیکه روه بووین بو هوزه که ی نوح، ویستمان بیان نه زمونین. تیبینی: شم به سه راهته ی قهومی (نوح) الطیفة له نایه ته کانی (۲۵-۴۸) ی سوورته ی (هوود) زیاتر روون کراوه ته وه.

داستانه که ی عادو سه موود:

﴿ ۳۱: تم أنشأنا من بعدهم قرنا آخرين ﴾ نجا دوی هوزی نوح، نه وهه گه لیکسی ترمان (هوزی عاد) به دی هینا ﴿ ۳۲: فأرسلنا فيهم رسولا منهم ﴾ هه له ناو خو شیاندن په یامبه ریکمان (هوود) الطیفة بو ناردن ﴿ أن اعبدوا الله مالکم من إله غيره ﴾ که پییان بلئی: هه رخوا به تاک و ته نها په رستن، چونکه بیجگه لهو زاته په رستراویکی تری واتان نیبه بو په رستن بشی ﴿ أفلا تتقون ﴾ ده نایا لبی ناترسن و، پاریز ناکه ن ﴿ ۳۳: وقال الملائ من قومه الذين كفروا وكذبوا بآلاء الله وأترفناهم في الحياة الدنيا ﴾ به لام گه وره گه وره ده مراسانی هوزه که ی - نه وان هه یان باوه ریان به دیداری گه یشتن به پاشه پوژ نه بووو به درو یان ده زانی، وه له ژنیانی دونیاشدا نازو نیعمه تیکی زورمان پی دابوون - وتیان: ﴿ ما هذا إلا بشر مثلكم ﴾ شم پیغه مبه ره! مرویه که، هه وه که نیوه زیاتر نیبه له وه، واته: نه فریشته یه وه شتیکی تر ﴿ یا کل مما تأکلون منه ﴾ له وشتانه ش ده خوا که نیوه لبی ده خون ویشرب مما تشربون ﴿ و له وشتانه ش نه خواته وه که نیوه لبی ده خون وه، واته: هه مووسیفه ته کانی، سیفته ی ناده مزادن! ﴿ ۳۴: ولئن أطعتم بشرا مثلكم ﴾ نه گه ره نیوه بو که سیکی وه که خوتان، ملکه چ و گویرایه لبی بکه ن و قسه ی لی وه رگرن ﴿ إنکم إذا لخاصرون ﴾ بی گومان نه وکات، نیوه زیانمندان، سه بیرکه چهنده نه زان و که وده ن، شوینکه وتنی په یامبه ران به زیانمندی نه دهنه قه لم، که چی بپه رستن به قازانچ و سه رکه وتن دانه نین! ﴿ ۳۵: أيعدکم انکم إذا متم وکنتم ترابا و عظاما ﴾ نایا هوود به لبین به نیوه ددها هه رکه مردن و بوونه گل و جهند نیسکیک ﴿ أنکم مخرجون ﴾ سه

له نوی زیندوو ده کرینه وه وه له گور دهره هینرین! ﴿ ۳۶: هیهات هیهات لما توعدون ﴾ هه ی هو! هه ی هو! له وه به لبیانه به نیوه نه درین، گویا پاش مردن زیندوو بوونه وه بی، به تاییهت پاش رزین و بوونه گل! ﴿ ۳۷: ان هی إلا حیاتا الدنیا ﴾ ژیانمان هه ر شم ژیانه ی دونیایه، جاریکی تر ژیانه وه نیبه ﴿ نموت ونحیا ﴾

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْقُلُوبِ فَقُلْ السَّلَامُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿۳۶﴾ وَقُلْ رَبِّ انزِلْنِي مُنزَلاً مُباركاً وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنزِلِينَ ﴿۳۷﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ﴿۳۸﴾ قَدْ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿۳۹﴾ فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهِ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿۴۰﴾ وَقَالَ الْمَلَأُ مِنَ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا الْآخِرَةَ وَأُتِرْتُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ أَيَّامًا كَلِّمْنَا كُلَّ مَثَرًا مِّنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿۴۱﴾ وَلَئِن أَطَعْتُمْ بَشَرًا مِّثْلَكُمْ أَنْكُمْ إِذَا لَخَسِرُونَ ﴿۴۲﴾ أَيْعِدُكُمْ أَنْكُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا أَنْكُمْ تُخْرَجُونَ ﴿۴۳﴾ هَيَّاتُ هَيَّاتُ لِمَا تُوعَدُونَ ﴿۴۴﴾ إِنَّ هِيَ إِلَّا الْحَيَاتَانِ الَّتِي نَسَمَتْ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَسْعُومِينَ ﴿۴۵﴾ إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿۴۶﴾ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونَ ﴿۴۷﴾ قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لِّيُصْبِحُنَّ نَادِيَةً ﴿۴۸﴾ فَأَخَذْتَهُمُ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ فَمَا عَلَّمْنَاهُمْ فِتْنَةً فَبَعَدَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿۴۹﴾ ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿۵۰﴾

دهسته په کمان نه مرین و، دهسته په کی تر له دایک نه بن و نه ژیین، نیتر ژیانه وه په کی تر نیبه ﴿ وما نحن بمسعوین ﴾ زیندوووش ناکر نینه وه، واته: زیندوو بوونه وه نیبه دوی مردن ﴿ ۳۸: ان هو إلا رجل افترى على الله كذبا ﴾ جسا که وایه باوه ری پی مه کن، چونکه نه و پیاوه، هه ر پیاویکه درو له سه رخوا هه لده به ستی ﴿ وما نحن له بمؤمنین ﴾ خو نیمه ش هه رگیز باوه ری پی ناکه ین ﴿ ۳۹: قال رب انصرني بما كذبون ﴾ هوود - دوی شه وه ی به ته واوی لبیان مه یووس و بیزار بوو - وتی: نه ی په روه ر دگاری من! ده سا یارمه تیم بدهو سه رم بخه به سه ریاند او توله یان لی وه رگه له به رامبه ر شه وه وه که شه وان منیان به دروژن دانا ﴿ ۴۰: قال عما قليل ليصبحن ناديين ﴾ خوا فه رمووی: که میکی ترو هه ر به م زوانه - له وسه ری جیبیه یان - په شیمان ده بنه وه، شه ویش کاتی دیتنی سزاکه یه ﴿ ۴۱: فأخذتهم الصيحة بالحق ﴾ شه وسا به هه ق ناره ته و دهنگیکی زور به هیز دای گرتن ودلی پچراندن و میسکی ته قاندن

خوبه زلزان بوون ﴿ ۴۷ ﴾: فقالوا أنؤمن لبشرين مثلنا ﴿ جافیرعون و داروده سته که ی گوتیان: جا ئایا ده بیئ ئیمه به دوو که سی وهک خومان برؤا بینین "که هیجیان له ئیمه زیاتر نییه!!" ﴿ و قومها لنا عابدون ﴿ له کاتیئکا هۆزو نه ته وه که شیان به گشتی ملکه چ و خزمه تگوزارو کۆیله ی خومانن؟" ﴿ ۴۸ ﴾: فکذبوهما فکانوا من المهلكين ﴿ ئینجا له دوای ئه وه هه موو کۆشش و هه وه له هه ر باوه بریان بیئ نه کردن و به درۆزنیان دانان و ده ره نجامیش یاخی بوون، چوونه ریزی تیاچووانه وه ﴿ ۴۹ ﴾: ولقد آتینا موسی الکتاب ﴿ بیئ گومان له دوای فهوتاندنی (فیرعون) نامه ی تهورات - که پر بوو له حوکم و بریار - به مووسامان به خشی ﴿ لعلمهم بهتدون ﴿ به لئکو قه ومه که ی ری ده رکهن و به ریی راستدا برۆن ﴿ ۵۰ ﴾: وجعلنا ابن مریم وأمه آیه ﴿ ههروه ها کوره که ی مه ریم "عیسا" و دایکیمان کردنه نیشانه و به لگه یه کی گه وره له سه ر ده سه لاتی خومان، چونکه عیسا بیئ باوک له دایک بوو، دایکیشی بیئ ئه وه ی میزد بکات عیسا ی بوو!! ﴿ و آویناهما إلی ربوة ذات قرار ومعین ﴿ و هه ر دوو کمان له گردو جینگه یه کی به رزی (بیت المقدس) هه وانه وه و نیشته چیئ کردن، که شوینی قه رارگرتن و هه وانه وه و، ئاوی له بهر رۆیشته ووی تیدا بوو.

پاک خۆرین و ئاگار چاک بن:

﴿ ۵۱ ﴾: یا ایها الرسل کلوا من الطیبات و اعملوا صالحا ﴿ و تمان: ئه ی په یامبه ران! هه ر له خوراکی پاک و جه لال بخۆن و، به رده وام کاری چاک ئه نجام بدهن، واته: په یامبه رانمان گشت به و جه زه ر ینمایی کردوون، که واته ئوممه ت و گه له که یشیان ده بیئ هه روا ره فتار بکه ن ﴿ إنی بما تعملون علیم ﴿ بیئ گومان من زاناو ئاگادارم به و کارو کرده وه یه ئیوه ده یکه ن، دیاره ئه مه هه ره شه یه کی گه وره یشه له ئوممه ت و گه لانی هه موو په یامبه ران (علیهم الصلاة والسلام) بۆیه هه ریه که بیان هه ول زۆری داوه که هه ر له ره نجه شانی خۆی نان بخوات، وهک ئه فه رموی: ((ما من نبی إلا رعی القنم، قالوا: وأنت یارسول الله؟ قال: نعم، کنت أرعاها علی قراریط لأهل مکة)) هه موو پیغه مبه ریک شوانی مه رویه زی کردووه، وتیان: مه گه ر تۆش ئه ی پیغه مبه ری خوا! فه رموی: به لئ منیش، له به رامبه ر شه ش یه کی دره میکه وه (مه ریم به خیوده کرد) بۆخه لکانی مه ککه. (أخرجہ البخاری فی کتاب الاجاره ۱/۴/۱۴۴). وه هه روا فه رمویه تی: ((إن داود علی السلام کان یأکل من کسب یده)) (أخرجہ البخاری کتاب البیوع ۳/۴/۳۰)، واته: بیئ گومانه داوود پیغه مبه ر هه میشه له کرد و کۆششی دهستی

﴿ فجعلناهم غناء ﴾ و کردماننه وهک پووش و په لاشی سه ر ئاو. رافه که رانی قورئان ئه لئین: جبریل یهک نارته ی به هیزو توندی به سه را کردن، زه وی له ئیزیریانه وه که وته له رزه له رزو هه موویان به ده ما که وتن و مردن ﴿ فبعدا للقوم الظالمین ﴿ ده با دووری له ره حمه تی خوا بۆگه لی سته مکاربی.

چه نده گه ل و هۆزیکتی تر:

﴿ ۴۲ ﴾: ثم أنشأنا من بعدهم قرؤنا آخرین ﴿ له دوای ئه وان چه نده به ره و گه لیکتی ترمان - وهکو هۆزی سالح و، لووت و، شوعه یب و... هتد - هینایه کایه وه، سه ره نجام ئه وانیش سه ر پیچییان کردو، وهک ئه وان له ناومان بردن ﴿ ۴۳ ﴾: ما تسبق من أمة أجلها وما يستأخرون ﴿ چونکه هه ر نه ته وه و گه لیک کاتی بریاری له ناو بردنی ده دریت، ئیتر له ئاکامی حه تمی خۆی نه پیش ئه که وی، نه دوایش ئه که وی، واته: بۆ له ناو بردنی هه موو کۆمه ل و گه لیک کاتیکی دیاری هه یه، ئیتر له و کاته ی خۆیه هیچ پاش و پیئشیک ناکات ﴿ ۴۴ ﴾: ثم أرسلنا رسلنا تترا ﴿ پاشان بۆ هه ر گه لی له وانه، په یامبه رانی خومانمان - یهک له دوای یهک - نار دووه، وهک ئه م ئایه ته ش ده فه رموی: (ولقد بعثنا فی کل أمة رسولا أن اعبدوا الله واجتنبوا الطاغوت فمنهم من هدی الله ومنهم من حقت علیه الضلالة..) ۳۶/۱۶. ﴿ كلما جاء أمة رسلها کذبوه ﴿ هه رجاری ئوممه ت و گه لیکیان پیغه مبه ری - له خۆی بۆ هاتبا - زۆر به بیان بریاریان بیئ نه کردن و به درۆزنیان دانان، وهک ئه فه رموی: (یا حسره علی العباد ما یأتیهم من رسول إلا کانوا به یستهزون) ۳۰/۳۶. ﴿ فأتبعنا بعضهم بعضا ﴿ ئیمه ش ئه وانه مان به دوای یهکدا له ناو بردن به هۆی لاسارییانه وه ﴿ وجعلناهم أحادیث ﴿ و کردیشماننه باس و خواسی سه رزاری خه لکی، هه رده م به داستان بۆ یه کترین ئه گێرایه وه، وهک ئه فه رموی: (فجعلناهم أحادیث و مزقناهم کل ممزق) ۱۹/۳۴. ﴿ فبعدا للقوم لا یؤمنون ﴿ ده با ئه وانیه باوه ر ناهینن هه ر دوورین له ره حمه ت و میه ره بانی خوی دلۆقان.

کورتیه باسیکی مووسا و فیرعه ون:

﴿ ۴۵ ﴾: ثم أرسلنا موسی وأخاه هارون باياتنا و سلطان مبین ﴿ له پاشان مووسا و هاروونی بریامان ره وانه کرد هاورپی به نیشانه کانمان و به لگه یه کی ئاشکرا و روونه وه ﴿ ۴۶ ﴾: إلی فرعون و ملانته ﴿ بۆلای فیرعه ون و پیاوه سه رزل گه وره کانی هۆزه که ی ﴿ فاستکبروا ﴿ که چی نکوولی و ته که ببوریان کرد "له بره واهینان" ﴿ و کانوا قوما عالین ﴿ چونکه کۆمه ل و گه لیکتی لووت به رزو

تالووکهن و په له شه کهن ﴿ و هم لها سابقون ﴾ و هبؤ نه نجامدانی کاره چاکه کان، له خه لکی تر له بیشترن.

دادوهری خواو ابن باری موسریکان:

﴿ ۶۲: ولا نکلف نفسا إلا وسعها ﴾ شرکی به پینی توانا نه بی

خوی نانی ده خواردا! ﴿ ۵۲: وإن هذه أمتکم أمة واحدة ﴾ وه به راستی هر شه مه شه ثابین و بهرنامه ی تاک و ته نه ای ئیوه ئهی په یامبه ران که هه ریه کثابین و یه ک بهرنامه یه بؤ بانگ کردنی خه لکی بؤ په رستنی یه ک تاکه خوا، هه رچه ند له هندی شه حکامی فهرعیدا جوره جیواو زبیه که هه بیئت، به لام له عه قیده و نایدو لوزیدا هه موویان یه کن ﴿ و أنار بکم فاتقون ﴾ و من په روه ردگاری ئیوم، جا که وایه هوشیار بن، له سه ریچی و، ناهه رمانی من خو بپاریزن ﴿ ۵۳: فتقطعوا أمرهم بینهم زبیرا ﴾ که چی له باتی یه کگرتن و یه کپیزبوون له ناوخویاندا، کارو فهرمانی ثابینه که یان پچر پچر کرد و بوونه چند گرووپ و دهسته یه که وه، هه ر گروپه ش ریگاو ریباژیکی بؤ خوی هه لبرارد! ﴿ کل حزب بما لدیهم فرحون ﴾ هه مووده هسته و گروپیک به و بهرنامه یه ی لایانه خو شحال و دلخوشن، بویه به هه ره شه وه شه فرموی: ﴿ ۵۴: فذرهم فی غمرتهم حتی حین ﴾ شه ی پیغه مبه ر! وازبان لی بیته با تاماوه یه ک له زلکاو ی نه قامی و غه فله تی خو یاندا قه تیس بمینن، نه و جا شه و کاته چاک شه زانن چیبیان پی ده کم ﴿ ۵۵: أیحسبون أنما ندهم به من مال و بنین ﴾ ناخو شه وان پیبیان وایه که به و مال و منداله پیبیان ده به خشین ﴿ نسارع لهم فی الخیرات ﴾ ده مانه وی به په له له ونوعه تانه به هه روه ریان بکه ین؟ ﴿ بل لا یسحرون ﴾ نه خیر، شه وانه تی ناگهن، شه گینا مال و مندال نیشانه ی چاک و ریز لینان نییه، به لکو بؤ تاقیرکدنه وه یه.

خیر خوازان یناهه:

جا دوا ی ریسوا کردنی شه وانه ی بوونه ته چند دهسته و تاقمیک، دیته سه ر وه سفی شه وانه ی که به راستی شیوا ی مال و مندال پی دائن و یه کپیزیشن، وه ک شه فرموی: ﴿ ۵۷: إن الذین هم من خشية ربهم مشفقون ﴾ بی گومان شه وکه سانه ی که هه میشه له به ریه روه ردگاریان دلایان ده ترسی ﴿ ۵۸: والذین هم بأیات ربهم یؤمنون ﴾ شه وانه ش که به گشت به لگه کانی په روه ردگاریان باوه ر ده کهن ﴿ ۵۹: والذین هم بربهم لا یشرکون ﴾ شه وانه ش که هه رگیز هاو به ش بؤ په روه ردگاریان داننن ﴿ ۶۰: والذین یؤتون ما آتوا ﴾ و شه وانه ش وا هه قه بیه خشن له و مال ه ی خوا پینی داون، ده به خشن ﴿ و قلوبهم و جلة ﴾ که چی هیمان دلایان ده له رزی ﴿ أنهم إلی ربهم راجعون ﴾ له گه رانه وه یان بؤ لای په روه ردگاریان، واته: شه ترسن له و روزه دا کاره کانیان باتل و بووچه ل بیئت ﴿ ۶۱: أولئک یسارعون فی الخیرات ﴾ شه وانه ی شه و هه سفانه یان تیدایه، که سانیکن له شه نجامدانی کاره چاکه کاندایه - له به ر هه زامه ندی خوا - هه میشه به

مَا نَسِیْ مِنْ أُمَّةٍ أَجْلَهَا وَمَا یَسْتَخِرُونَ ﴿ ۵۲ ﴾ ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا آتْرًا
 كُلِّ مَآءَةٍ أُمَّةٍ رَسُولًا لِّذِکْرِهِمْ فَاتَّبَعْنَا لَهُمْ بَعْضًا وَوَعَلْنَا لَهُمْ
 آحَادِیثَ فَبَعْدَ الْقَوْرِ لَا یُؤْمِنُونَ ﴿ ۵۳ ﴾ ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ
 هَارُونَ بِآیَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مِّنْ بَیْنِ الْآلِ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
 فَاتَّكَبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عٰلِیِّیْنَ ﴿ ۵۴ ﴾ فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ لِمَن لَّمْ یُنزَلْ
 وَفَوْقَهُمَا لَنَا عِیدُونَ ﴿ ۵۵ ﴾ فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنْ أَلسْهٰلِکِیْنَ
 ﴿ ۵۶ ﴾ وَلَقَدْ مٰوٰیْنَا مُوسَىٰ إِذْ كٰتَبَ لَعٰنُهُمْ یَتَدُونُ ﴿ ۵۷ ﴾ وَوَعَلْنَا
 ابْنَ مَرْیَمَ وَأُمَّةً وَآیَةً وَوَعَدْنَا آلَ رِبِّیْ وَآتَ فَرَارٍ وَمَعِیْرٍ
 ﴿ ۵۸ ﴾ یٰٓأَیُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِن الطَّیِّبٰتِ وَاعْمَلُوا صٰلِحًا إِنِّیْ بِمَا
 تَعْمَلُونَ عَلِیْمٌ ﴿ ۵۹ ﴾ وَإِنْ هَدِیْتُمْ أَشْکُرْ أُمَّةً وَجِدَّةً وَأَنَا رَبُّكُمْ
 فَاتَّقُونِ ﴿ ۶۰ ﴾ فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَیْنَهُمْ زَبْرًا كُلِّ حِزْبٍ بِمَا لَدَیْهِمْ
 فَرِحُوا ﴿ ۶۱ ﴾ فَذَرَهُمْ حَتَّىٰ تَخْرُجَ مِنْ حَیْنٍ ﴿ ۶۲ ﴾ أَیْحَسِبُونَ أَنَّمَا
 نُنٰذِرُهُمْ بِمِن مَّالٍ وَبَنِیْنَ ﴿ ۶۳ ﴾ سَآرِعٌ لَّهُمْ فِی الْخَیْرٰتِ بَلْ لَا یَشْعُرُونَ
 ﴿ ۶۴ ﴾ إِنَّ الَّذِیْنَ هُمْ مِنْ خَشِیَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿ ۶۵ ﴾ وَالَّذِیْنَ هُمْ
 بِآیٰتِ رَبِّهِمْ یُؤْمِنُونَ ﴿ ۶۶ ﴾ وَالَّذِیْنَ هُمْ رَبِّهِمْ لَا یُشْرِكُونَ ﴿ ۶۷ ﴾

نای خه ینه سه ر که س ﴿ ولدینا کتاب ینطق بالحق ﴾ دوسیه و نامه ی هه مووکه سیگمان بؤ تو مار کردنی کرده وه کانیان لایه که به راست و هه فکویانه قسه شه کات، هه ر به پینی شه وه ش توله و پاداش شه درینه وه ﴿ و هم لا یظلمون ﴾ وه هیچ جوره سته میکشیان لی تا کرئ ﴿ ۶۳: بل قلوبهم فی غمرة من هذا ﴾ به لکو بی باوه رانی قوره ییش له مه دلایان خافل و بی ناگایه و سه ریان ده رناچی و تی ناگهن ﴿ ولهم أعمال من دون ذلک ﴾ وه بیجگه له وه ش چند کارو کرده وه یه کی ناپه سه ندو نابه جیبیان هه یه ﴿ هم لها عاملون ﴾ که هه میشه شه نجامی شه دن ﴿ ۶۴: حتی إذا أخذنا مترفهم بالعذاب ﴾ تا شه وکاته ی که خه لکه خو شگوزره رانه کانیان دووچارو گرفتار شه که ین به سزای دوا رۆزی قیامت، له دونیاشدا گه لی جار دووچاره بن ﴿ إذا هم یجأرون ﴾ ئیتر شه وکاته له پر نه عره و هاواریان لی به رز شه بیته وه، وه ک هاواری وه حشی بیابانه کان، وه ک خوا له جیبیه کی ترده هه ر شه ده کا و شه فرموی: ﴿ ووذرنی و المکذبین

متنا و کنا ترا با وعظاما ﴿گوتیان﴾ باشه! هه رکه مردین و بووینه گل و ئیسکه رزیو ﴿اِنا لمبعوثون﴾ ناخو بوجاریکی تر زیندوو ده کریینه وه؟! دیاره ئه وان شتی وا زور به نه گونجاوو دور دوزانن ﴿۸۳﴾ لقد وعدنا نحن و آبائنا هذا من قبل ﴿خوبی سوئهم به لئینی زیندوو بوونه وه، هم به خوئمان و، هم به بابیرانی شمان - پیش

بارانیمان له سه ر لادابان ﴿لجوا فی طغیانهم یعمهون﴾ هه ره سه رگه رانی له سه رکه شی خویان ملیان ده ناو ده مانه وه ﴿۷۶﴾ ولقد أخذناهم بالعذاب ﴿به راستی به سزای جور او جوریش قارمان لی گرتن، واته: (به لای گزانی و قات و قرییمان به سه ریان دا)﴾ فما استکانوا الربهم ﴿که چی له گه ل نه وه شدا به رامه بر به په روه ردگاریان نه ملکه ج بوون و ﴿وما یضرعون﴾ نه کرووزانه وه، بو لابرندی سزاکه، به لکو هه ر دریزه یان به خرابه و خرابه کاری خویان دا، نه گینه خوا وه لامی نه دانه وه ﴿۷۷﴾ حتی إذا فتحنا علیهم بابا ذا عذاب شدید ﴿تا کاتی که ده رگای سزایه کی توندو قورسیان لی ده که یینه وه ﴿إذا هم فیه میلسون﴾ ئیتر هه موو تینیدا نا نومید ده بن، واته: به چه ند جوره سزایه ک تاقیمان کردنه وه، که چی هه ر که لکی نه بوو، تاسه ره نجام دوو چاری سزای سه ختی قیامت ده بن، ئیتر له هه موو ده رگایه کی خیزو چاکه بی هیوا نا هومید ده بن. له (بوخاری) و (موسلم) دا هاتوه: کاتی که قوره ییش نافه رمانی و، سه ریچی بیان له پیغه مه رکرد ﴿﴾، نزای شه ری لی کردن و فه رموی: ﴿اللهم اعنی علیهم بسنج کسج یوسف﴾ خواهی! به حهوت سالی وشکه سال (واته: حهوت سالی بی بارانی وگرائی) وه ک حهوت ساله که ی (یوسف) یارمه تیم بده و سه رم خه به سه ریاندا، جاپاش دوو چار بوونیان له خوا پارانه وه، به لام چونکه راستبیز نه بوون، خوا وه لامی نه دانه وه نه هات به هانایانه وه. ﴿۷۸﴾ وهو الذی أنشأ لکم السمع والأبصار والأفئدة ﴿هه ره سو زاته یه که هیزی بیستن و بینین و نامیری ئاوه زو دل پی دان، تا به هه ر یه ک له وانه له بوونه وه، باشتر تی بگن و ورد بینه وه دلایان بده نی و، سه رنه نجام گویرایه لی خوا بن ﴿قلیلا ما تشکرون﴾ که چی ئیوه له چاو نه و گش نیعه تانه دا زور کم سوپاس وشوکرانه بژی ری ده که ن! ﴿۷۹﴾ وهو الذی ذرأکم فی الأرض ﴿هه ره شویشه ئیوه ی وه ک تزو له م زهویه دا بلاوه پی کرد ﴿والیه تحشرون﴾ وهه ر لای نهویش کو ده کرینه وه، بو حیساب و پاداش و توله، پاش په راگه نده بیستان ﴿۸۰﴾ وهو الذی یحیی و یمیت ﴿هه ر نهویشه ژین ده به خشی و، مردوان زیندوو ده کاته وه، زیندوانیش نه مرینی ﴿وله اختلاف اللیل والنهار﴾ جیاوازی شه وو روژ، ئال و گزرو، زیاد و که مکردونیان و به دوا یه که هانتیان، هه ر بو نه وه، نه ک که سیکی تر ﴿أفلا تعقلون﴾ ده ی هه ر تی ناگن و ژیریتان ناخه نه گه ر؟ نالین زاتیک خاوه نی نه وه هه موو ده سه لاته بی، نه ی چون لئی نایهت سه ر له نوی مردوان زیندوو بکاته وه؟! ﴿یل قالوا مثل ما قال الأولون﴾ نه خیز، ژیرنابن و تی ناگن، به لکو نه مانیش هه ر نه وه ده لین که پیشینان گوتیان ﴿۸۲﴾ قالوا: إذا

﴿وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلْجُورِ فِي طَغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ ﴿۷۶﴾ وَلَقَدْ أَخَذْنَا لَهُمُ بِالْعَذَابِ فَأَسْتَكَوْا رَبَّهُمْ ﴿۷۷﴾ وَمَا يَضُرُّعُونَ ﴿۷۸﴾ حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ إِذْأَنَّهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿۷۹﴾ وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿۸۰﴾ وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿۸۱﴾ وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿۸۲﴾ بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ﴿۸۳﴾ قَالُوا أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظْمًا أَوْنَا لَمُبْعُوثُونَ ﴿۸۴﴾ لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ إِن هَذَا إِلَّا أَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿۸۵﴾ قُلْ لِمَنْ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۸۶﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿۸۷﴾ قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَكَاتِ السَّجِجِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿۸۸﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَنْقُرُونَ ﴿۸۹﴾ قُلْ مَنْ يَدْعُو مَلَكَتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۹۰﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنِّي تُسْحَرُونَ ﴿۹۱﴾

هاتنی موحه مهه د ﴿- پی درا﴾ این هذا إلا أساطیر الأولین ﴿ئیه دلنیا بن که نه م قسانه گش پرویالانته و هه لیه ستراوی پیشینانه، له وه به ولاره شتیکی تر نییه، خواش له سه ر زمانی نه وان، له چه ند سووره تیکی تر دا نه فه رموی: ﴿أإذا كنا عظاما نخرة قالوا تلك إذا كرة خاسرة﴾ ۱۲-۱۱/۷۹. یان ده فه رموی: (وضرب لنا مثلا ونسی خلقه... ۷۸/۳۶.

موشریکیش ددان به (بووییه ت) دا ده نی:

﴿۸۴﴾ قُلْ لِمَنْ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا ﴿بیان بلنی: نه ی موحه مهه د! ﴿باشه! زهوی و گشت نه وان ی له زهویدان و ده ژین هی کییه؟ کئی دروستی کردوون و، له نه بوونه وه هیناونی خانه ی بووه کانه وه؟ ﴿إن کنتم تعلمون﴾ نه گه ر ئیوه نه زانن، ئاده ی پنم بلین، دیاره چاریان نییه هه ر ده بی راستییه کان به سلینن، بویه له وه لامدا ﴿۸۵﴾ سقولون لله ﴿ده لین: نه وان هه موو مولک

وتایبه تمندی خوان ﴿ قل أفلا تذكرون ﴾ بییان بلی: جا که
 ثوابیه، ئەی بۆ بیر ناکەنەوه، تا بزانت زاتیک دەسلاتی ئاوا
 هەبێ، هەر هەمان دەسلاتی شەهید دەبێ بۆ زیندووکردنەوه ﴿ ۸۶:﴾
 قل من رب السوات السبع ورب العرش العظيم ﴿ بییان بلی: ئەی
 کئی پەروردگاری حەوت ئاسمانەکانە؟ ئەی کئی پەروردگاری
 (عرش) ی مەزن و گەورەیه؟ لەکو تایی سوورەتە کەدا دەفەرموی:
 (..رب العرش الکريم) ﴿ ۸۷:﴾ سیقولون لله ﴿ دیسان گش دەلین:
 هەر خوایه پەروردگارو بەدییهنەریان ﴿ قل أفلا تتقون ﴾ بییان
 بلی: باشه! ئیتیر بۆ لەخوا ناترسن، تا هاوبەش و هاوێل بۆ
 دانەنێن؟ ﴿ ۸۸:﴾ قل من بیده ملکوت کل شیء ﴿ بییان بلی: ئەی
 دەسلاتی گش بوونەوهر بە دەست کئیە ﴿ وهر یجیر ولا یجار
 علیه ﴾ وکە ئەو پەنای پەناخواز دەدا و، دژی ئەو پەنا نادریت
 ﴿ إن کنتم تعلمون ﴾ ئەگەر ئەزانن کئیە؟ ئادەی پیم بلین. ﴿ ۸۹:﴾
 سیقولون لله ﴿ دیسان دەلین: هەر بۆ خوایه ﴿ قل فأنی تسحرون ﴾
 بییان بلی: دەسا ئەی چۆن فریو دەخۆن و چاوتان لە ئاستی
 راستیهکان بەستراوه؟! ﴿ ۹۰:﴾ بل أتیناهم بالحق ﴿ بەلکو ئیمه
 راستی و هەقمان بۆیان هینا، ﴿ وإنهم لکاذبون ﴾ ئەوان درۆزنن
 کە دەلین: خوا منداڵ و هاوبەشی هەیه.

خوا شەریکی نییه:

خوای گەوره لەم ئایەتەدا حاشادەکا لەدانی شەریک و هاوبەش
 بۆی، وەکو دەفەرموی: ﴿ ۹۱:﴾ ما اتخذ الله من ولد ﴿ خوا
 هەرگیز منداڵی بۆ خۆی هەلنەبۆاردوو، جا ئەو کە ی پێویستی بە
 منداڵ هەیه، تامنداڵ بۆخۆی بگریت؟ ﴿ وما كان معه من إله ﴿
 و هیچ پەرستراویکیشی نەکردوو بە شەریک بۆخۆی، هەر خۆیەو
 تاك و تەنیا یه ﴿ إذا لذهب کل إله بما خلق ﴾ خۆ ئەگەر هاوبەشی
 بوویا - وەك ئەوان بییان وایه - ئەودەمه هەریەك لەو خوایانه
 دەچوو بە لای دروستکراوی خۆیەوه، بۆ خۆی سەرپەرشتی دەکردو
 ئەوسا یاسای بوونەوهر تیک دەچوو، وەکو ئیستا نەدەما ﴿ ولعلا
 بعضهم علی بعض ﴾ و هەندیکێ زال دەبوو بەسەر هەندیکدا، وەك
 پاشاکانی دونهیا، جا کە ئیستا هیچ شتیکی وا نابینری، مانای
 وایه هەر خوایهکی تاك و تەنیا هەیه ﴿ سبحان الله عما یصفون ﴾
 خواتاک و تەنیا یه، بیخەوشه بێگەرە، لە ئەوشتانە ی ئەوان وەسفی
 خوای پێدەکەن و، دەلین هاوێل و منداڵی هەیه ﴿ ۹۲:﴾ عالم الغیب
 والشهادة ﴿ لە گش نەینێ و نادیار، ئاشکراو دیار، زاناو بەئاگایه
 ﴿ فتعالی عما یشرکون ﴾ جا کە واپوو خوا بەرزەو، لە سەر ووی
 ئەو شتانەوه یه موشریکان دەیانکەنە شەریک و هاوبەش و هاوتای.

فەرماندان بە پیغه مەبەر، بە پارانەوه بەر لە هاتنی سزا:

خوای کاردروست فەرمان بە پیغه مەبەر دەدا کە لە کاتی بەلاو
 نارەحەتیدا بپاریتەوه و دۆعا بکات: وەکو دەفەرموی: ﴿ ۹۳:﴾ قل
 رب إما ترینی ما یوعدون ﴿ بلی: ئەی پەروردگاری من! ئەو
 هەر دەبێ پرسی لەو سزایم نیشان بەهیت کە هەرەشە ی پێدەکەیت
 لەو خوانەناسانە، واتە: ئەرسزات دان و، منیش لەژیندا بووم
 ﴿ ۹۴:﴾ رب فلا تجعلنی فی القوم الظالمین ﴿ پەروردگارە کەم!
 مەم خەرە ریزی خەلکانی سەتەمکارەوه، لە فەرموودەیه کەدا هاتوووه
 دەفەرموی: ((وإذا أردت بقوم فتنة، فتوقنی إلیک غیر مَقْتُون))
 پێشەوا (ئەحمەد، ترمزی). ﴿ ۹۵:﴾ وإنا علی أن نریک ما نعدهم
 لقادرون ﴿ وخۆ بە راستی ئیمه دەتوانین ئەو سزاو تۆلەیه ی
 ئەوانەت نیشان بەهین کە بە ئینمان پێداون، بەلام لەبەر هەر
 بپارو حکیمەتیک بێت کە خۆمان ئەیزانین ئەنجامی ئەو هەرەشە یه
 دوا ئەخەین بۆ روژی بەری، هەتا بەلکو مئالەکانیان باش بین.

ئینجا بۆ تیکەلیکردنی مەردم بە شیوازیکێ خوایەسەندانە خوای
 کاربەهوان دەفەرموی: ﴿ ۹۶:﴾ ادفع بالتی هی أحسن السبته ﴿
 هەمیشە ئەی پیغه مەبەر! هەول بەدە لە گەڵیاندا بە جوانترین و
 چاکترین شیوه پال بە خرابەوه بنێ. واتە: هەردەم بە کرداری
 جوان و شیرین لە گەڵ بپەرستەکانی هۆزە کە تدا، رەفتار بکەو
 چاوپۆشییان لی بکە، لە سوورەتیکێ تردا هاتوووه دەفەرموی:
 (ادفع بالتی هی أحسن فإذا الذی بینک و بینه عداوة كأنه ولی حمیم.
 وما یلقیها إلا الذین صبروا..). ﴿ نحن أعلم بما یصفون ﴾ ئیمه
 باشتر ئەزانین بەوه ی ئەوان دەلین و وەسفی تۆ ی پێدەکەن،
 دەرەنجامیش پاداشتیانی لەسەر دەدەینەوه، جا کە وایه تۆ بێ
 تاقەت مەبە لێیان، بەلی چاکە کردن لە گەڵ خرابکاراندا بە لای
 نەفسەوه شتیکی زۆر قورسو، شەیتان سەد گرفتێ بۆ دروست
 دەکات، بۆیه خوا بە پیغه مەبەر ئەفەرموی: ﴿ ۹۷:﴾ وقل رب أعوذ
 بک من همزات الشیاطین ﴿ بلی پەروردگاری من! پەنا بەتۆ
 ئەگرم لە تێکوتاندن و دنەدنه وەسوسە ی شەیتانەکان، کە بەرەو
 کاری خراب بێهەن و نەهێلن لە بەرامبەری خرابەوه چاکە بکەم
 ﴿ ۹۸:﴾ وأعوذ بک رب أن یحضرن ﴿ وخۆشم هەر بەتۆ ئەسپێرم
 ئەی پەروردگارم! کە ئەوان بێنە لامەوه بۆ تیکدانێ کارەکانم.
 (وەلیدی کوری وەلید) وتی: ئەی پیغه مەبەری خوا! گەلی جار
 هەست بە تەنیا یه و بێ تاقەتی ئەکەم، ئەویش فەرموی: ((إذا
 أخذت مضجعتک قتل: أعوذ بکلمات الله التامة من غصبه و عقابه
 و شر عبادیه، ومن همزات الشیاطین و أن یحضرن)) کاتی چوو پتە

سهر فرازو پرگارد هین ﴿ ۱۰۳ ﴾ : ومن خفت موازینه ﴿ همر که سیکیش ترازووی چاکه‌ی سووک بی، واته خرابه‌کانی له چاکه‌کانی زیاتر بییت. ﴿ فأولئك الذين خسروا أنفسهم ﴾ ئەمانه ئەو که سانهن زیمانیاں به خۆیان گه یاندوو و گومراو به دبه‌خت بوون و خۆیانیاں له کيس چووہ ﴿ فی جهنم خالدون ﴾ به هتا هتاییش له دۆزه خدا

سهر چینگه که ت بوخه و ئەم دوعایه بخوینته، ئیتیر بی گومان ههرگیز ئەوانه لیست نزیك نابنه وهو، ناشتوانن هیچ جوړه زیانیکت بی بگه یهنن.

حالی کافران له سهره مهرگندا:

حالی به دحالی حاشاکه رانی دینی نیسلام له گیانه لادا، له چهن نایه تانه دا راده گه یهنی و، ده فهرموی: ﴿ ۹۹ ﴾: حتی إذا جاء أحدهم الموت ﴿ خوانه ناسان ههر درێزه به کاری خراب و بی پروایی خۆیان ئەدن تا کاتی مردن یه‌خه‌ی یه‌که به یه‌که یان ده‌گرت و ئەحوالی ناخیره‌تی بو ناشکرا ده‌بی ﴿ قال رب ارجعون ﴾ ئەوسا ئەلی: په‌روه‌دگارم! بم‌گیزه وه بو دنیا ﴿ ۱۰۰ ﴾: لعلى أعمل صالحا فيما تركت ﴿ به‌شکو ئەو کاره چاکه‌ی کاتی خۆی له ده‌ستم چووہ بیکم ﴿ کلا إنها كلمة هو قائلها ﴾ نه‌خیر! ههرگیز ئەو داخوایه جیبه‌جی نابییت، ئەوه‌یش ههر قسه‌یه و - ئەو به‌ناچارى - ده‌ی کات ﴿ ومن ورائهم برزخ إلى يوم یبعثون ﴾ وه‌تا روژی زیندوو ده‌کرینه وه له‌مبه‌ریکی زور گه‌وره‌یان له‌پیشدايه و ناتوانن بگه‌رینه وه بو دنیا، واته: ههرگیز ناگه‌رینه وه ههر له‌سزاشدا ده‌بن. (ته‌فسیری ئیبین که‌سین ده‌لی: ﴿ قال مجاهد: البرزخ: الحاجز ما بین الدنيا والآخرة. وقال محمد بن كعب: البرزخ: ما بین الدنيا والآخرة، ليسوا مع أهل الدنيا بأكلون ويشربون، ولا مع أهل الآخرة یجازون بأعمالهم. وقال أبو صخر: البرزخ: المقابر، لاهم فی الدنيا ولا هم فی الآخرة، فهم مقيمون إلى يوم یبعثون. واته: پاش مردن حاله‌تی (به‌رزخ) یان دی، ئەوه‌یش ئەوه‌ک حاله‌تی قیامته، تا پاداش و تۆله وه‌رگرن، ئەوه‌ک باری دونیاشه، تا خۆراک و ئیسراحتی هه‌بی.

کاروکردهوی مروفا کیشانه ده‌کری:

﴿ ۱۰۱ ﴾: فإذا نفخ في الصور ﴿ ئینجا کاتی له جاری دووه‌مدا، فوو کرا به‌شه‌یپوردا، بو زیندوو بوونه وه ﴿ فلا أنساب بينهم یومئذ ﴾ ئیتیر له‌به‌ر قورسی و ناره‌حه‌تی ئەو روژه‌یه، هیچ نه‌سه‌ب و خزمایه‌تییه‌ک له‌نیوانیاندا ناخوینترینه وه، چونکه ههر که‌سه‌ی سه‌رقال و سه‌رگه‌رمه به‌کاری خۆیه‌وه، په‌رده‌ژی نییه، تا ناوڕ به‌لای خزمه‌که‌یه وه بده‌ته وه، ته‌نها کرده‌وی چاک و پروای چاک که‌لکی ده‌بی بوئی ﴿ ولا یتساءلون ﴾ و له‌یه‌کتیریش نا‌پرسن، چونکه ههر یه‌که کاری خۆی هه‌یه، به‌و شیویه که خوا ده‌فهرموی: (یوم یفر المرء من أخیه، وأمه وأبیه) ۳۵/۳۴/۸۰. ﴿ ۱۰۲ ﴾: فمن ثقلت موازینه ﴿ ئینجا ئەو که‌سه‌ی تای ترازووی کیشانه‌ی کرده‌وه‌کانی قورس و سه‌نگین بی ﴿ فأولئك هم المفلحون ﴾ ئەوه ئەوانه‌ن

بَلْ آتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿۱۰۱﴾ مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنَ اللَّهِ إِذَا ذُكِرَ بِكُلِّ لَدِيمٍ يَمَاحِلِقُ وَلَمَّا يَمُصُّهُمْ عَلَى بَعْضِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿۱۰۲﴾ عَلِيمُ النَّسِيبِ وَالشَّهَادَةِ فَمَنْ لَمْ يَمُتْ بِشَيْءٍ كَوْنًا ﴿۱۰۳﴾ قُلْ رَبِّ إِنَّمَا زَيَّنِّي بِمَا بَدَعْتَنِي ﴿۱۰۴﴾ رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿۱۰۵﴾ وَأَنَا عَلِيمٌ أَنْ تُرِيكَ مَا نَعَدْتَهُمْ لَقَدْ رَوْنًا ﴿۱۰۶﴾ أَدْفَعِ بِالَّذِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ مِمَّنْ عَلَّمْتَهُمْ بِمَا يُصِفُونَ ﴿۱۰۷﴾ وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ ﴿۱۰۸﴾ وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِي ﴿۱۰۹﴾ حَتَّى إِذَا جَاءَهُ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ ﴿۱۱۰﴾ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِم بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿۱۱۱﴾ فَاِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿۱۱۲﴾ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿۱۱۳﴾ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿۱۱۴﴾ تَلْفَحُ وُجُوهُهُمُ النَّارَ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿۱۱۵﴾

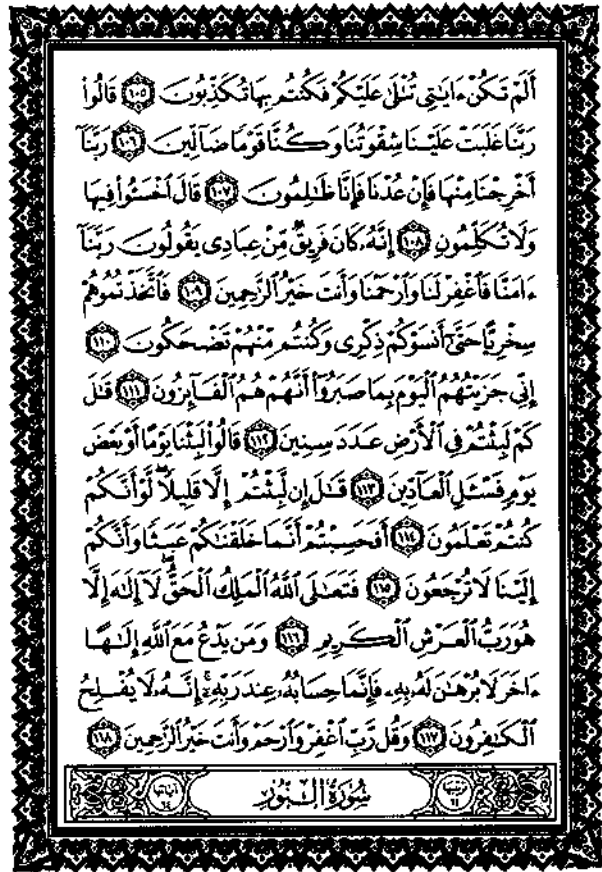
ئەمینه‌وه وه ههرگیز پرگاریان نابییت ﴿ ۱۰۴ ﴾: تلفح وجوههم النار ﴿ شۆله و بلیسه‌ی ناگر چروچاویان ده‌برژینی و ﴿ وهم فيها كالحن ﴿ و لیهو کانیشیان هه‌لده‌چرچی. له‌فهرمووده‌یه کیشدا هاتوو: ((تَشْوِيهِ النَّارِ فَتَقَلُّصُ شَفْتَيْهِ الْعُلْيَا حَتَّى تَبْلُغَ رَأْسَهُ، وَتَشْتَرِخِي شَفْتَيْهِ السُّفْلَى حَتَّى تَضْرِبَ سُرَّتَهُ)) (رواه أحمد والترمذی وقال: حسن غريب). واته: ناگر روومه‌تیان ده‌برژینی و، لیهو‌کانی سه‌روویان هه‌لده‌چرچی و، ئەره‌یه‌ته وه بو ته‌وقه‌سه‌ریان و، لیهو‌ خواره‌یه‌شیان په‌رده‌بیته وه تا ده‌گاته ناوکیان!

دۆزه‌خیه‌کان ددان به‌دبه‌ختی خۆیاندا ده‌نن:

خوا له‌دوای ئەو سزا قورس و سه‌خته‌ی روژی قیامته‌یان، سه‌رکۆنه و سه‌رزه‌نشتیان ده‌کاو ده‌فهرموی: ﴿ ۱۰۵ ﴾: ألم تكن آياتي تتلى عليكم ﴿ ئایا کاتی خۆی له‌دونیا دا نایه‌ته‌کانی ئیمه‌تان به‌سه‌ردا نه‌ده‌خوینترایه وه؟ ﴿ فکتتم بها تکذوبن ﴿ که‌چی له‌گه‌ل ناشکراو

روونیشیاندان ئیوه هر پرواتان پی نه کردن؟ نهوجا وانهزانن نه گار پی لی بنین بهو کاره بیان پرگار دهن و به هر مه مند نه بن، بویه: ﴿ ۱۰۶: قالوا ربنا غلبت علينا شقوتنا ﴾ به که ساسیه که وه ده لاین: پهروه دگارمان! نه گبه تی و به دبه ختی به سه رماندا زال بوو ﴿ و کنا قوما ضالین ﴾ وگه لیکی گومراو سه رلیشیاوو بووین ﴿ ۱۰۷: ربنا

فاتخذتموهم سخریا ﴿ ئیوه کردتانن به مه سخه ری خوټان ﴾ حتی انسوکم ذکری ﴿ هه تا خه ریکبوونتان به گالته پیگردونیا نه وه، ناوی منیان له بیر بردنه وه ﴿ و کنتم منهنم تضحکون ﴾ و به رده وام به وان پی ده که نین ﴿ ۱۱۱: اِنی جزیتهم الیوم بما صبروا ﴾ جا با بزائن ئه مرؤ منیش - له م روزه سه خته دا - پاداشتم دانوه به هوی شارام و خوگرتنیانه وه ﴿ انهم هم الفائزون ﴾ که ته نهان ئه وانن سه ربه رزو به ختیار جا له دوی ئه و ریسوایی و سه ر شو ریبه بیان هه ندی پرسیا ری تریان لی نه کری: ﴿ ۱۱۲: قال کم لبثتم فی الارض عدد سنین ﴾ ئه وسای خوای گه وه ئه فهرموی: ئه ری چند سال له زه ویدا مانه وه، وا تووشی ئه و خه جاله تیبه بوون وئیستاش داوای گه رانه وه نه که ن؟ ﴿ ۱۱۳: قالوا لبثنا یوما او بعض یوم ﴾ جا له بهر سه ختی روزه که ده لاین: ئیمه هه ر روزه ک، یا که متر له روزه ک ماینه وه ﴿ فسئل العادین ﴾ جا له حیسابگران بیسه، چونکه ئیمه له بهر سزای خو مان هیچمان له بیر نه ماوه ﴿ ۱۱۴: قال ان لبثتم الا قلیلا ﴾ خوا ئه فهرموی: له راستیدا ئیوه زور که ممانه ته وه له چاو روزه کانی قیامه تدا، هه رچه نده بوویبت ﴿ سو انکم کنتم تعلمون ﴾ خو ئه گه ر ئیوه سه ره نجامی کوفرو تاوان و نه ندازه ی ماوه ی مانه وه تان له دونیادا زانیبا، باوه رتان دهینا و گویریاه لیتان ده کرد، هه تا ئه مرؤ ئاوا گیروده ببن. ئینجا بو سه رزه نشست و سه رداخستنیان ئه فهرموی: ﴿ ۱۱۵: اَفحسبم انما خلقتکم عبداً ﴾ ئایا پیتان وابوو به گه مه و بی هوده دروستمان کردوون ﴿ وانکم الینا لا ترجعون ﴾ وقه تیش بولا ی ئیمه ناهینرینه وه بو توله و پاداش؟! ﴿ ۱۱۶: فتعالی الله الملک الحق ﴾ مه زنا یه تی و به رزی و بلندی هه ر بو خوای پاشاو فه رمانه رهای هه قه، زور له وه ش به رزتره که ئه وان گالته ی پی بکه ن، هه ر ئه وه پاشا، هه ر ئه وه راست و دروستیژ، هه رچی شته به دهستی ئه وه ﴿ لا اله الا هو ﴾ هیچ په رستراویکی هه ق جگه له و زاته نیبه ﴿ رب العرش الکریم ﴾ هه ر خو ی خوا وه نی عه رشی به دیکوره.



أخرجنا منها ﴿ پهروه دگارمان! له و ناگه ره دهرمان که و بو دونیامان وه گبزه ﴿ فإنا عدنا فإنا ظالمون ﴾ نه نجا ئه گه ر نه مجاره ش گه راینه وه بو بی بروایی، به راستی ئیمه که سانیکی سته مکارین، له وه نه چنی پرسیا ره که ی سه ره وه هه ر بو خه م و خه فه تخواردن بیبت، نه ک بو وه لام و وتویژ، بویه ﴿ ۱۰۸: قال اخسئوا فیها ولا تکلمون ﴾ خوا ده فهرموی: دوور که ونه وه و قسه م له گه ل مه که ن ﴿ ۱۰۹: إنه کان فریق من عبادی یقولون ﴾ کاتی دهسته یه ک له به نده کاتم ئه بیان وت: ﴿ ربنا آما فاغفر لنا ﴾ پهروه دگارمان! ئیمه بیروای دامه زرومان به تو هیئا، جا تویش لیمان خو ش ببه ﴿ وارحمنا وانت خیر الراحمین ﴾ وه به زه بیبت پیامانا بیته وه، چونکه تو چاکترین زاتیکی که له هه موو میهره بانیک میهره بانتری، ده لاین: ئه و تاقمه ئه وه داوایانه (بیلال و سه وه یب و خه بیباب و...) بوون، که (نه بووجهل) گالته ی پی نه کردن. به لام تا روزه قیامه تیش هه ر موسلمانیک گالته ی پی بکری هه ر وایه ﴿ ۱۱۰:

خوانه ناس بزگاری نابی:

خوا هه ره شه له و که سانه ده کا، شه ریک وهاوتای بو داده نین، بویه ده فهرموی: ﴿ ۱۱۷: ومن یدع مع الله إلها آخر ﴾ ئه وه ی له گه ل خوا دا هانا بو خوا یه کی تر ده بات و، ده بیهرستی ﴿ لا برهان له به ﴾ هیچ به لگه یه کیش نیبه له سه ر شیوا ی بو په رستنا یه تی ﴿ فإما حسابه عند ربه ﴾ ئه وه هه ر پرسینه وه ی کارو کرده وه کانی لای پهروه دگاریه تی، وه نایگه یه نیت به به ختیا ری، چونکه کافرو بی باوه ره ﴿ إنه لا یفلح الکافرون ﴾ ده ی خو بی باوه ره کان هه رگیز

بەختیارو رزگار نابن، بە لکو تەنھا برواداران پیرۆزو بەختیار ئەبن،
 وهك لەسەرەتای سوورەتەكەدا فەرمووی: ﴿قد أفلح المؤمنون..﴾
 لێرەشدا فەرمووی: ﴿إنه لا يفلح الكافرون﴾. ﴿۱۱۸﴾: وقل رب اغفر
 وارحم ﴿ دەسا ئەی موحەممەد! ﴾ رووبەكره خواو بلی: ئەی
 پەرۆردگاری من! بەمەخشە و، بەزەبیت پێدا بپتەوه ﴿ وأنت
 خیر الراحمین ﴾ چونكە هەرئەتۆی چاكترینی بەبەزەبیبیان.
 ئێمەش لەكۆتاییدا ئەلینن: ﴿اللهم اغفر لنا وارحمنا برحمتك التي
 وسعت كل شیء یا أرحم الراحمین، اللهم آمین﴾.
 زۆریش شوكرانه بۆیەم بۆ خوا، لەبەرامبەر تەواو كردنی تەفسیری
 ئەم سوورەتە (مۆمنین) ۴.

سوورەتی (نور) ۲۴

مەدەنییە و (۶۴) ئایەتە

بەناوی خۆی بەخشندە میهرەبان

ئەم سوورەتەش گەرمیگێهەکی تەواو دەدات بەلایەنی بریارو ئەحکام،
 ئاراستە، رەوش، هەندێ کاروباری تری گشتی، تایبەتی، بۆ
 ئەوێ موسلمانان بە (تاک و کۆمەل) هەو لەسەری پەرۆردە بکری،
 جگە لەوێش چەندین ئاراستە تاپبەت بەخیزانەوێ تێدايە.
 ئەم سوورەتە ئاداب و نەرتی کۆمەلایەتی رووشن دەکاتەوه، چ بۆ
 کاروباری تاکی کەسیتی، چ بۆ گشتی، وهك مۆلەت وەرگرتن بۆ
 هاتوچوو رویشتنە مانی یەكتر، چاو گرتنەوه لە ئاستی نامەحرەم،
 پاراستنی عەورەت لە جینی حەرام.. یاساغ کردنی تیکەل نیوان
 ژن و پیاوی نامەحرەم، ئینجا ئەو بنەمایانەش کە دەبێ بونیادی
 خیزانی موسلمان و، مانی موسلمانێ لەسەر بینا بکری، وهك
 راگرتنی دەست پاکێ و داوین پاکێ، پاک و خاوینی و؛ خۆ
 داپۆشین و کپ کردنەوهی هیزی رابوردن و، پێ هەلخیسکاندن و
 قایم و مەحکەم پێ داگرتن لەسەر شەریعەتی خوا، دوور کەوتنەوه
 لەو شتانە کۆمەل و کۆمەلگە دەروخینن. لەم سوورەتەدا: هەندێ
 لە تۆلەشکاندنی سنوورە شەریعیەکان باس دەکری، وهك: زیناو
 شەروال پیسی، بوختان کردن (قذف). نفرین کردنی ژن و پیاو
 لە یەكتر (ملاعنة).. دیارە گشت ئەم یاسایانە بۆ پاراستنی
 کۆمەلگە دەبێ لە فەسادو خراپەو پشیووی و تیکەلپوونی رشتەو
 نەژادو دابەزینی رەوشتی پیرۆز. لەم سوورەتەدا: گەورەترین
 لایەنی کۆمەلگە (خیزان) لە هەر مەترسییەکی رووی تێ بکات و
 بەرەو رووخان بیبات دەپاریزی، ئیتر لەو لایشەوه هەلئانی مرۆ بۆ
 رەوشتی بەرزو قەشەنگ یا پوەستی.

بەگورفی: ئەم سوورەتی (نور) بەتەنیا خۆی بەسە بۆ هەر خیزانێک
 بیهوی بە سەرەززی بۆی و، ژبانی سەرلێندانه بەسەر بیا، بۆیە
 پێشەوا عومەر خوا لێی رازی بێ بۆخەلکی کوفەئ نووسی: (علموا
 نساءکم سورە النور)، ژنەکانتان ئەی ئیمانداران فیزی سوورەتی
 (نور) بکەن. بەم شیوێهەش دەست پێ ئەکات: ﴿ بسم الله
 الرحمن الرحيم * ۱: سورة أنزلناها ﴾ ئەمە سوورەتیکی زۆرگەرمی
 قورئانە و، "پەرە لەچەندین یاسای قەشەنگ، ئێمە بۆ تۆمان نار
 دۆتە خوارەوه ئەی پێغەمبەر ﷺ" ﴿ وفرضاها ﴾ وه گەل فەرمان
 و یاسامان تێیدا بریار داوه ﴿ وأنزلنا فيها آيات بينات ﴾ وه چەندان
 ئایەتی ئاشکراو روونی "تەشریح" یمان تێیدا نار دوووتە خوارەوه
 جا کەواتە ئەم سوورەتە هەر بۆ خۆبندنەوه نییە، بە لکو بۆ یاساو
 بەرنامە و کارپیکردنیشە ﴿ لعلکم تذكرون ﴾ تا بە لکو بیرکەنەوه
 ئامۆژگاری پێ وەرگرن و، بە پێی ئایەتەکانی هەر یەكەئ ئەم
 سوورەتە رەفتار بکەن، بە لێ پاش ئەوه؛ ئەم سوورەتە بەوشیوێهە
 دەرگای لە خۆی کردەوه.

زیناکەرانی (نیرو مئ) هەریەك سەد نازیانەیان لی دەن:

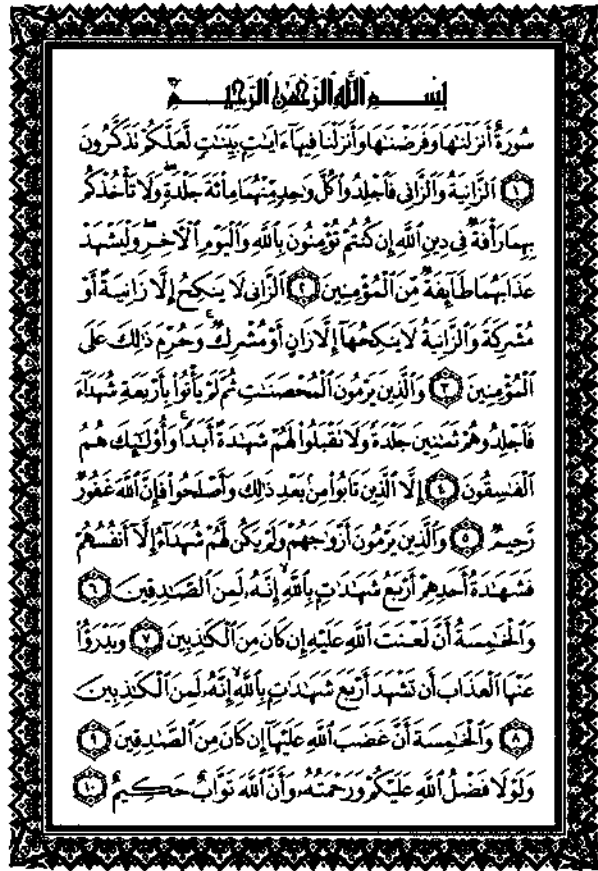
ئینجا دیتە سەر باسی تاکەتاکەئ یاساکان، وهله سنوورو حوکمی
 زیناکەرانەوه دەست پێ ئەکات: ﴿ ۲: الزانية والزانی فاجلدوا
 کل واحد منهما مائة جلدة ﴾ ئەو کچ و کورەئ زیناو شەروال
 پیسی ئەکەن، دەبێ لە هەریەكەیان سەد جەلدە "شەلاق" ی
 لی بدەن. ئەمە تۆلەئ هەر کەسێکە (نیرو، یان مئ) پێشتر بە
 شیوێ شەری جەوت نەبووبی (واتە: کچ و کورەئ بن، بەلام
 ئەو کەسانەئ کە بەیەك گەیشتبێ "لە نیکاحیکی سەحیحدا" وه
 ئازادو، ژیرین، پێگەیشت (وبالغ) بن، موسولمان بن، ئینجا زینا
 بکەن، ئەوه دەبیت بەردەباران بکرین ﴿ ولا تأخذکم بهما رافة فی
 دین الله ﴾ نابێ بەزەبی و نەرم و نیانی و سۆز بتان گری لەبەرامبەر
 هەریەك لەو دوانەوه لە راپەراندنی حوکمی خوادا، واتە: لەکاتی
 جیبە جێ کردنی بریاری خوادا، توندوتیژین و بەزەبیبیان بە
 زیناکەراندا نەیتەوه، بەوشیوێهە ژمارەئ شەلاقەکان، یا بەردە
 بارانەکە، وهکو خۆی جیبەجێ نەکەن ﴿ إن کنتم تؤمنون بالله
 واليوم الآخر ﴾ ئەگەر ئێشە باوەرتان بە خواو بە روژی دوایی
 هەیه ﴿ ولیشهد عذابهما طائفة من المؤمنین ﴾ جا بۆ ئەوهئ ئەو
 دوانە پتر ئیشیان پێ بگات و، خەلکیش پەند وەرگرن، باکۆمەل
 لە برواداران ئامادەئ سزاکەیان ببن و ببینن "دیارە ئەوخەلکە
 ئامادەبووه تازۆرتەر بیت چاکترە، هەرچەندە بەئامادەبوونی چوار
 کەسیش جیبەجێ ئەبێ، ئینجا بۆ پتر قیزەون کردنی زیناو،

سووک کردنی زیناکاران شهفرموی: ﴿۳﴾ الزانی لا ینکح الا زانیة
 او مشرکه ﴿ پیاوی زیناکهرو شهروال پیس ههردهبی ژنی زیناکهرو
 داوینتهر، وه یان موشریک و بتیهرست ماره بکات بوخوی،
 چونکه ئافرهتی شهریفه و داوین پاک هه رگیز هاوشانی شه و نییه،
 کهواته زیناکهران له کوزی برواداران شه چنه دهرهوه﴾ و الزانیة لا

بکا، شهگینه ماره ی نایهت، وه ههروهه ژنی داوینپاکیش نابیی
 شوو به پیاوی داوین پیس بکا، تا شهویش تهوبهیهکی رهوان و
 دروست نهکا، جا شه مهیه مانای (وحریم ذلك على المؤمنین). وه له
 (سونتهی شهبو داوود/کتاب النکاح) ۲/۲۲۱ له (شهبی هورهیره) وه
 هاتوهه: پیغه مبهه ﴿ فهرموویهتی: (الا ینکح الزانی المجلود الا
 مثله)) پیاوی زیناکهری شهلاق لی دراو، ههردهبی ژنیکی قامچ
 لی دراوی وهکو خووی ماره بکات، نابیی ژنیکی تر بینیت. بهلام
 (شهبووه بدول قاسم) له کتیبی (الناسخ و المنسوخ) دا شهلی: شهو
 ئایهتهی: (وحریم ذلك على المؤمنین) به ئایهتهی (وأنکحوا الأیامی
 منکم) نهسخ بوتهوه، وه ههه ئیمامی (شافعی) یش دانی بهوه دا
 ناوه و دهسلتیت: شهو ئایهته سراوتهوه.

بوختان کردن بو ژنانی داوینپاک:

ئینجا بوزیاتر پاراستنی نامووس و شهرفی موسلمانان بهگشتی؛
 خوای گهوره شهفرموی: ﴿۴﴾ و الذین یرمون المحصنات ﴿ شهو
 کهسانهش که ژنانی داوینپاک (یا پیاوانی داوینپاک) توهمت بار
 شهکهن به زیناوه ﴿ ثم لم یأتوا بأربعة شهداء ﴿ پاشانیش چوار
 شایهت ناهیتن بو چه سپاندنی داواکه یان ﴿ فاجلدوهم ثمانین
 جلده ﴿ دهبی شهوانه ههشتا شهلاقیان لی بدهن تاجاریکی تر به
 ناهق و نارها نامووسی خهک له که دارو بریندار شهکهن ﴿ ولا
 تقبلوا لهم شهادة أبدا ﴿ ههتا ههتاشه نابیی شایهتیشیان بو شتی تر
 لی وهرگرن ﴿ و أولئک هم الفاسقون ﴿ ئا شهوانه له سنوور دهر
 چووانو ﴿ لای خوا به فاسق شهدرینه قه لهم ﴿ ۵: إلا الذین تابوا
 من بعد ذلك وأصلحوا ﴿ مهگهر شهوانه ی دوا ی شهو کاره دزیوو
 ناشیرینه په شیمان دهبهوهو کردهوه کانیشیان چاک دهکه نهوهو،
 جاریکی تریش ناگهرینهوه بو شهوکاره ﴿ فإن الله غفور رحیم ﴿
 شهوه بی گومانه شهو جووره کهسانه زور لیوووردهیه، زوریش
 میهره بانه. ”زانایان کیشه یان له وه دا ههیه: ئایا شهو ئیستیسنایهی
 —إلا الذین تابوا..— کوئی بریاره کان شهگهرینهوه؟ جا ههریه که
 یان له وپارهوه قسهیهک شهکات، ههندیکیان شهلین: ههرسی
 بریاره که ی له کول ناکهوی: (شهلاق)، وه هه میشهش ههه فاسقهو
 نابیی به شایهت، مهگهر په شیمان ببینتهوه له ناو خه لکیشا بلئی:
 به راستی فلان —که من بوختانم بو کرد— که سیکی پاکه، بو
 شهوهی به تهواوی شوینه واری شهو بوختانه نه مینئی له ناو مهردومدا،
 له ولا شهوه ئابرووی شهو خیزانه بگهرینهوه. بهلی تا ئیستا باسی
 پاراستنی شهرفی موسلمانان بوو بهگشتی. ئیستاش باسی
 شهوکهسانه شهکات هاوسهرو ژنی خویمان به زیناوه شهروال پیسی



ینکحه ای زان او مشرک ﴿ ژنی زیناکار و داوینتهریش، وه پیاوی
 زیناکارو، موشریکیش ههروا شهبی ﴿ وحریم ذلك على المؤمنین ﴿
 بی گومانه شهو جووره شووکرده و؛ ”ماره کردنه ی ژنانی زیناکاران”
 له سهه برواداران ی داوین پاک حهرام کراوه. چونکه زینای گهوره ی
 تیدایه، قورئانیش شهیهوی له نیوان موسلمانان و شهو تاقمه دا گشت
 په یوهندهیهک بیچرینئی.

روونکردنه وهیهک: ئیمامی (ئیبین که سبب) شهلی: شهم ئایهتهی:
 (الزانی لا ینکح الا زانیة او مشرکه..) په وهکو ئایهتهی (۴/۲۵):
 (محصنات غیر مسافحات ولا متخذات اخدان) ههروا وهکو ئایهتهی:
 (۵/۵): (محصنین غیر مسافحین ولا متخذی اخدان..) وایه. واته:
 تابگری پیاو؛ ژنی داوین پاک ماره بکات، ژنیش تا بو ی دهست بدا
 شوو به پیاوی داوین پاک بکاو، دووریش بیئت له دۆست گرتن و داوین
 پیسی، بهلام ئیمامی شهحمده —خوای لئی خووش بیئت— له وئایهتهوه
 شهلیت: ژنی زیناکار تا تهوبه نهکا، پیاوی داوینپاک نابیی ماره ی

زۆرىيى كاروبارتان لا قورس دەبوو. (ئىبين كەسىن) ئەلئيت: ئەم دە ئايەتەي خوارەو: (إن الذين جاؤا بالإنفك...) سەبارەت بە دايقى موسلمانان (خاتوو عائيشە رضى الله عنها) ھاتوونەتە خوارەو، ئەو كاتە دوورووكان نەخشەي بۆھتانىكى گەورەيان بۇ كىشا: جا خواي گەورەيش جل جلالە ئەوكارەي بەلاوہ شتىكى زۆر قورس و نارەحەت بوو.

بوختان بۇ خاتوو عائيشە (خوایی رازی بى):

ئەوجا بۇ دىفاع و بەرگرى لە ناموس و شەرەفى پەيامبەر ﷺ لەسەرىك دە ئايەت ئەنئىرى و ئەفەرموى: ﴿ ۱۱: إن الذين جاؤا بالإنفك عصبة منكم ﴾ بىگومان ئەوانەي كە ئەو درۆو بوختانە گەورەيان ھەلبەست، كۆمەئىك بوون لە خۇتان ﴿ لا تحسبوه سرا لكم ﴾ وا مەزانن ئەو رووداوہ بۇ ئىوہ شەپو خزاپە ﴿ بل هو خير لكم ﴾ بەلكو چاك وخىرە بۇتان ئىوہ "بەوياساىە لەئايىندەدا نامووسى مليۇنەھا موسلمان ئەپارىزى و؛ بەرگرى لى ئەكرى... كەوابوو زۆر چاكە بۇتان، چونكە لەلاپەكەوہ دوژمنايەتسى بى پرواكانتان بۇ دەرکەوت؛ كە تاچ ئەندازەپەك ئەيانەوى ئاپرووى ئەو بنەمالەو خىزانە پاكانە بەرن، شەرەفى ئەو بنەمالانە بشكىنن.. چاكە بۇتان، چونكە خواي گەورە بەدواي يەكدا(۱۰) ئايەت دەنئىرى بۇ دىفاع لە نامووسى داوئىنپاكان ﴿ لكل أمرئ منهم ما اكتسب من الإنم ﴾ بىگومان ھەرىكەش لەوانە چەند لەو گوناهو تاوانە بەشدارە؛ بەشىك تاوانى تايبەتسى لە ئەستوى خۇي دايە "واتە: ھەركەسە چەندە كۆشى بۇ كرىبى بە ئەندازەي ئەوہش تۆلە وەرئەگرى" ﴿ والذى تولى كبره منهم ﴾ ئەو كەسەش كە سەرۇكايەتسى بەشىكى زۆرى ئەو تاوانەپەي كرى (كۆرەكەي سەلوول) ﴿ له عذاب عظيم ﴾ سزاپەكى سەخت وگەورەي بۇ ھەپە چونكە ھەر ئەوكاتە (سەفوان) وشترەكەي لى ئەخورى و، خاتوو عائيشەش لەناو كەزاوہكەدا بوو، كۆرەكەي سەلوول لەناو خەلكىكى زۇردا وەستابوو و پىرسى ئەمە كىيە ۱؟ وتيان: عائيشەي خىزانى پەيامبەر ﷺ، وتى: ئەمە سوئىندى بىت بەپاكى نەگەراوہتەوہ!! ﴿ ۱۲: لولا إذ سمعتموه ﴾ بۇچ كاتى ئىوہ ئەو دەنگوؤ تۆمەتەتان بىست ﴿ ظن المؤمنون والمؤمنات بأنفسهم خيرا ﴾ پىاوان و ژنانى پروادار گومانى چاكيان بە يەكتر نەبرد ﴿ وقالوا هذا إنفك مبین ﴾ ونەيانگوت: ئاشكراپە ئەمە بوختان و درۆپەكى زل و روونە، ھەر وەك (ئەبوو ئەبىوب) و خىزانەكەي وتيان. بەلى ئەوانە (كۆرەكەي سەلوول) ونموونەيان لە زووہو لە مەلاسدابوون بۇ شكاندىنى بنەمالەي پەيامبەر ﷺ

تاوانبار ئەكەن: ﴿ ۶: والذين يرمون أزواجهم ﴾ ئەو كەسانەش كە تۆمەتسى زىنا و شەرۋال پىسى دەدەنە پال ھاوسەرانيان ﴿ ولم يكن لهم شهداء إلا أنفسهم ﴾ لەھەمان كاتدا بىجگە لە خۇيان شاپەتسى تىران نىبە شاپەتتيان بۇ بەدەن كە ئەو ژنە زىناي كرىوہ "چونكە چوار شاپەت پىويستە بۇ ئىسپاتى زىنا ﴿ فشهادة أحدهم أربع شهادات بالله ﴾ جا بۇ ئەوہي ئەو ھەشتا شەلاقەي لە كۆل بەكەوى - ئەگەر شاپەد نەبوو- ئەبى ھەرىك لەو جۆرە پىاوانە چوار جار بە ناوى خوارە شاپەتسى بدات و سوئىند پخوات بەخو ﴿ إنه لمن الصادقين ﴾ بلىت: بە راستى من لە راستگوئيانم "كە ئەلئىم ئەم ژنەم زىناي كرىوہ" وە بەچاوى خۇم تاوانەكەيم بىنيوہ ﴿ ۷: والخامسة أن لعنة الله عليه إن كان من الكاذبين ﴾ پىنجەم جارپىش بلىت: نغرىنى خوام لەسەر بىت ئەگەر لە درۆزنانپىش بە "بە كورتى: ھەر كات كاپراپەك لە ژنەكەي خۇي خانەگومان كەوت و تۆمەتبارى كرى بەزىنا، ئەبى بىبات بۇلاي دادوہرى ئىسلام، ئەوجا دادوہرىش چوار ئەشەدو بىللاي پى بكىشى كە لەوقسانەدا راست ئەكات، جا بۇ جارى پىنجەم نغرىن لە خۇي بكات، ئەگەر بوختان بكاو درۆ بكات، جا ئەگەر ژنەكە بى دەنگبوو بەردەباران دەكرىت. ئىنجا ئەوكاتە بەلاي ئىمامى شافعى و زۆرىكى تر لە زانايانەوہ ئەو ژنەي بەھەتتا ھەتايى لى حەرام ئەبىت و، دەبى مارەبىيەكەشى بەتەواوى بداتى، لە پاشان ژنەكە بەردەباران ئەكرى و، پىاوەكەش رىزگارى ئەبى "بەلام لەگەل ئەوئىشدا خواي دلۇقان دەرئەتئىشى بۇ ژنەكە ھىشتووتەوہ، كە پاش سوئىندى ئەوپىاوە دەتوانى دىفاع لە خۇي بكات، وەك ئەفەرموى: ﴿ ۸: ويدراً عنها العذاب ﴾ سزا لەسەر ئافرەتە "قەزف كراوہكەش" لائەبىرئىت و "سزانادرى" ﴿ أن تشهد أربع شهادات بالله ﴾ كە ئەوئىش چوار جار شاپەتسى بداو؛ سوئىند بەخو پخوات و ئەشەدو بىللا بكىشى ﴿ إنه لمن الكاذبين ﴾ كە مېردەكەي لە درۆزنانەو، "درۆش ئەكات زىناي داوہتە پالم" ﴿ ۹: والخامسة أن غضب الله عليها ﴾ و بۇ جارى پىنجەمىن ئەكە بلىت: خەشم و قىنى خوام لەسەر بىت ﴿ إن كان من الصادقين ﴾ ئەگەر ئەو مېردەم لە راستگوئيان بىت و منپىش زىنام كرىبىت وە لە دواي ئەمە دادوہرى ئىسلام لىكيان جيا دەكاتەوہو بۇ ھەتتاھەتايى لىك حەرام دەبن لە وتەي ئىمامى شافعى و زۆرتىنى زاناياندا وە ئەكە ھەموو مارەپەكەشى دەكەوى. ﴿ ۱۰: ولو لافضل الله عليكم ورحمته وأن الله تراب حكيم ﴾ خۇ ئەگەر فەزل و مېرەبانى و رەحمى خوا نەبووبا لەسەرتان، وئەوہش نەبواپە كە خوا زۆر تەوبە وەرگرە ولە كارزان و كار جوانپىشە ئىوہ تووشى نارەحەتسى ئەبوون و،

﴿ ۱۳ : لولا جاؤا عليه بأربعة شهداء ﴾ ثی بوج بوختانچییه کان چوار شایه دیان نه هیئا بو سه لماندنی داواکه یان ﴿ فإذ لم یأتوا بالشهداء ﴾ نهوسا که هر شایه تیان نه هیئان ﴿ فأولئك عند الله هم الكاذبون ﴾ ثیتردیاره که نهوانه به لای خواوه دروزنن ، دیاره نه مه هره شهیه که بوه مو بوختانچییه ک ، به تاییهت بو نه هلی

هاوسه ری به یامبه ر ﴿ کراوه ﴾ ﴿ ۱۷ : يعظکم الله أن تعودوا لمثله أبدا ﴾ خوا ناموزگاریتان نه کات که هر گیز کاری تاوا دوو باره نه که نه وه ﴿ إن کنتم مؤمنین ﴾ نه گهر نیوه پروادار بن ﴿ ۱۸ : ویبین الله لکم الآیات ﴾ وه خوا به لگه و نایه ته کانی خویتان بو پروون نه کاتسه وه که ده لالهت له سر پروونکردنه وه ی نه حکامی تاییهت به بوختان کردن ده کات هاوری له گهل رینمایوی وه عز وهتد... ﴿ والله علیم حکیم ﴾ وخوا خو ی زور زانایه وه هیچی نی بزر نابی ویه هه موو شت ده زانی ، کار جوانیشه له دانانی هه موو حوکمیک له جنی خویدا .

دهنگوو قوی زینا بو پرواداران

﴿ ۱۹ : إن الذین یحبون أن تشیع الفاحشه فی الذین آمنوا ﴾ بی گومان نه وه که سانه ی پنیان خو شه وه نه یانه وی کاری ناشیرین و نادرست له ناو خه لکانی پرواداردا بلاو ببیته وه و ببیته قاو ﴿ لهم عذاب أليم فی الدنيا والآخرة ﴾ نه وه له دونیاو له ناخیره تدا سزای پر به نیشیان بو ناماده کراوه ؛ له دونیادا داری حه ددیان نی نه درنی و ؛ له دوا روژی شدا دوزه خ جیگه یان ده بیت ﴿ والله یعلم و أنتم لا تعلمون ﴾ وه خوا هه موو شتی نه زانی له سر نیوه ، وه نیوه نازانن نه وه ی شه وه ی زانی ﴿ ۲۰ : ولولا فضل الله علیکم ورحمته ﴾ خو نه گهر فهزل و میهره بانی خوا نه بوایه له سه رتان ﴿ وأن الله رؤوف رحیم ﴾ و خواش به سوژ ودلاوا نه بوویا ، شهوا به هوی نه وه بوختانه وه هه مووتانی به په له سزا ددها به لام له و تاوان و گوناحه - پاش توله نی سندن - پاکی کردنه وه ، پیشهوا (نه وایی) ده لیت : (فیها براءة عائشه ؓ براءة قطیعة بنص القرآن العزیز ، فلو شک فیها إنسان - والعیاذ بالله - صار کافرا مرتدا بإجماع المسلمین . قال ابن عباس ؓ : لم تزن امرأة نبی من أنبیاء الله - صلوات الله وسلامه علیهم - وهذا إکرام من الله تعالی لهم) . (مسلم ب ۱۷ ، ل ۱۱۷) . واته نه م نایه ته ی : (إن الذین جاؤا بالإفک...) به رائهت و پاکانه یه کی حه تمییه بو خاتوو (عائشه) به ده قی قورثانی پیروز ، جا نه گهر که سیک به گومان بوو تییدا په نا به خوا ، نه وه به کوی دهنگی زانایان به کافرو هه لگه راوه داده نری . (ابن عباس) نه نی : هر گیز زنی هیچ پیغه مبه ریک زیناکار نه بووه . وه نه مهش ریز گرتن بووه له خوا ی بالاوه بویان (قورتوبی) یش نه نی : (هیشامی کوری عه ممان وتی : له پیشهوا (مالیک) م بیست ده یوت : هر که س جوین به (نه بوویه کس) ، یاخود به (عائیشه) بدا ، نه وه خوینی حلاله و ده کوژریت ، چونکه خوا نه فهرمویت : (یعظکم الله أن تعودوا لمثله أبدا ان کنتم مؤمنین) خاوه نی ته فسیری (کاشف) نه لیت : (إن

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَكُمْ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِفْكِ وَالَّذِي يُؤْتِكُمْ كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿۱۳﴾ لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنْفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ﴿۱۴﴾ لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ فَقَوْلُوكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿۱۵﴾ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿۱۶﴾ إِذْ تَلَقَوْهُ تَبَاءَلْتُمْ كُرْهًُا وَقَوْلُوا بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ﴿۱۷﴾ وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ﴿۱۸﴾ يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿۱۹﴾ وَبَيِّنَ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿۲۰﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿۲۱﴾ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿۲۲﴾

ثیفک ﴿ ۱۴ : ولولا فضل الله عليكم ورحمته في الدنيا والآخرة ﴾ خو نه گهر فهزل و میهره بانی خوا نه بوایه له سه رتان له دونیاو له قیامه تدا ﴿ لمسکم فیما أفضتم فی عذاب عظیم ﴾ توشی سزایه کی گه وه ی سهخت ده بوون له سه رنه و درویه له سه ری چوون ﴿ ۱۵ : إذ تلقونه بالستکم ﴾ کاتی ده ماده م نه وه درویه تان له زمانی یه کتر وه ره گرت و له یه کتر تان نه پرسی ﴿ و تقولون بأفواهکم ما لیس لکم به علم ﴾ و به ده متانا ده هات و هیچ زانیار بیه کیشان پنی نه بوو ﴿ و تحسبونه هیئا ﴾ پنیشتان و ابو هه روا شتیکی بچووک وئاسانه ! ﴿ وه عند الله عظیم ﴾ به لام نه وه بوختانه به لای خواوه زور ناقولوا گه وه بوو ﴿ ۱۶ : ولولا إذ سمعتموه قلتم ما یكون لنا أن نتکلم بهذا ﴾ بوجی کاتی گویتان له و بوختانه وه بوو نه تان گوت : فیمه بومان نبیه نه م قسه یه بکه ین ﴿ سبحانک هذا بهتان عظیم ﴾ نه بوایه (سبحان الله) تان بکر دایه و ، سه رتان سور بمایه له وه دروو بوختانه و بتان وتایه : نه مه تومهت و بوختانیکی زور ناقولوا گه وه ره یه !! بو

خاتوو عایشه‌وه، (مستوح) ی پورزای پیشه‌وا (نه‌بووبه‌کر) بوو،
 شه و پیاویکی زورلات و بی دسه‌لات وه‌ژار بوو، شه‌بووبه‌کر
 ده‌ستگیرویی شه‌کرد، که‌چی کاتنی شه بوختانه پیش هات،
 شه‌ویش به‌شی خوی تی‌خست!! جا شه‌بووبه‌کر سویندی لی خوارد
 ئیتر هیچی نه‌داتی... شه‌وسا خوایش شه‌م‌ثایه‌ته‌ی دابه‌زاند

الشیعة الإمامية يعتقدون أن نساء الأنبياء جميعهن عفيفات طاهرات،
 وأن النبي -أى نبى- لا يضع ماءه إلا فى أرحام مطهرة، وأن زوجته
 قد تكون كافرة ولن تكون بغيا، لأن الرسول أكرم على ربه وأعز
 من أن يجعل تحته بغيا. واته: هموو شیعه‌ی ئیمامی ئیثیفاقیان
 وایه‌که: ژنانی هموو پیغه‌مبه‌ران خاوین و داوینپاکن، وه‌هیچ
 پیغه‌مبه‌ریک (ناوی خوی نه‌کردوته جینی حه‌رامه‌وه، به‌لی... ده‌شی
 ژنه پیغه‌مبه‌ری کافر بوویی، به‌لام هه‌رگیز نه‌بووه داوین پیس
 بوویی. ته‌فسیری (مجمع‌البیان) یش شه‌لئیت: (إن نساء الأنبياء
 يجب أن يزنهن عن مثل هذه الحال لأنها تشين، وقد نزه الله أنبياءه
 عما هو دون ذلك توقيرا لهم وتعظيما عما ينفر من قبول قولهم
 والعمل بدعوتهم).

له‌دووی شه‌یتان مه‌رؤن:

دوای شه‌وه خوای گه‌وره ئیمانداران به‌گشتی هوشیار شه‌کاته‌وه و
 شه‌فه‌رمووی: ﴿ ۲۱: یا ایها الذین آمنوا لا تتبعوا خطوات الشيطان ﴾
 شه‌ی شه‌وانه‌ی بروتان هیناوه! به‌دوای نه‌خشه‌وه هه‌نگاوه‌کانی
 شه‌یتاندا مه‌رؤن؛ واته: گوی مه‌گرن به‌ دروو بوه‌تانکردن به
 برواداران؛ چونکه شه‌وه‌ش له‌ هه‌نگاوه‌کانی شه‌یتانه ﴿ ومن يتبع
 خطوات الشيطان ﴾ هه‌رکه‌سیک شوینی هه‌نگاوو بیلانه‌کانی شه‌یتان
 بکه‌وی؛ دیاره شه‌وه دووچاری کاری ناپه‌سه‌ندو ناشیاو شه‌بیئت
 ﴿ فإنه يأمر بالفحشاء والمنکر ﴾ چونکه بی‌گومان شه‌یتان هه‌میشه
 فه‌رمان به‌کاری ناپه‌سه‌ندو قیزه‌ون شه‌کات ﴿ ولولا فضل الله علیکم
 ورحمته ﴾ خو شه‌گه‌ر فه‌زل و میه‌ره‌بانی خوا نه‌بوایه له‌سه‌رتان
 ﴿ ما زکی منکم من أحد أبدا ﴾ یه‌که که‌ستان هه‌رگیز له‌گوناح
 پاک و بوخته نه‌شه‌بووه‌وه، واته: شه‌گه‌ر شه‌و رینموونی نه‌کردنایه
 بو شه‌شیمان بوونه‌وه قه‌ت ریتان دهر نه‌شه‌کرد ﴿ ولكن الله یزکی
 من یشاء ﴾ به‌لام خوا میه‌ره‌بانی زوره، بویه بو هه‌رکه‌سی خوی
 چه‌زیکاو بیه‌وی و شایسته‌ش بیئت؛ له‌گوناحه‌کانی پاکى شه‌کاته‌وه
 ﴿ والله سمیع علیم ﴾ چونکه خوا زور ژنه‌وایه به‌ وتوه کردارتان،
 زور زانایشه به‌ هموو نیازو نییبه‌تیکتان، جا که‌واته په‌له بکه‌ن
 و په‌شیمان ببنه‌وه ده‌ست له‌بوختان کردن هه‌لبرگن ﴿ ۲۲: ولا
 یأتل أولوا الفضل منکم والسعة ﴾ شه‌ی خه‌لکینه! باشه‌وانه‌تان
 ده‌وله‌مهن‌دن و؛ خاوه‌نی فه‌زل و سامان و مالن سویند نه‌خون
 ﴿ أن یؤتوا أولى القربى والساکین والمهاجرین فی سبیل الله ﴾
 که به‌خشش و که‌ره‌می خویمان له‌ نزیکان و خزم و بیئه‌وایان و
 کۆچکه‌رانی ریگه‌ی خوا بگرنه‌وه له‌به‌ر شه‌و بوختانه‌ی به‌رامبه‌ریان
 کرا، شه‌له‌به‌ته یه‌کن له‌وانه ده‌ستی خستبوو ناو مه‌سه‌له‌که‌ی

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوبَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ
 خُطُوبَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَوْلَا فَضْلُ
 اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي
 مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢١﴾ وَلَا يَأْتِلُ أَوْلُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ
 وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولَى الْقُرْبَى وَالْمَسْكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي
 سَبِيلِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنْ يَصْفَحُوا أَلَا تَحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ
 وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْفَاضِلَاتِ
 الْمُؤْمِنَاتِ لَأُولَى الذُّنُوبِ وَالْآخِرَةِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾
 يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنُهُمْ وَآيَاتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَمْشَانُهُمْ بِمَا
 كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾ يَوْمَ يُزَكَّى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْحَقُّ أَنَّهُ هُوَ الْحَقُّ
 أَلْمِينٌ ﴿٢٥﴾ الْحَقِيبَتِ لِلْحَيِثِ وَالْحَيِثُورِ لِلْحَيِثِ
 وَالطَّيِّبَتِ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَتِ أُولَئِكَ مُبَرَّءُونَ
 مِمَّا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٢٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا
 وَتَسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

ونه‌ی کرد له‌ پیاوانی مه‌ردو جوامیرو ده‌ههنده که سویند بخون
 ده‌ست بگرنه‌وه له‌ ده‌ستگیرویی خزمان وه‌ژاران و کۆچکه‌رانی
 ریگه‌ی خوا. ﴿ وليغفروا وليصفحوا ﴾ ده‌با شه‌و جوړه مه‌ردانه
 عه‌فوویان بکه‌ن وچاویان لی بیوشن؛ له‌وه‌ی به‌سه‌ریاندا دیت
 ببورن و پشتگوینی بخه‌ن و برژنه‌وه سه‌ر پیاوه‌تییه‌که‌ی جارانی
 خویمان ﴿ ألا تحبون أن يغفر الله لكم ﴾ مه‌گه‌ر ئیوه - خاوه‌ن
 به‌خششان - خوا لیتان ببوریت!! جا کاتنی ئیمامی (شه‌بووبه‌کر)
 شه‌و‌ثایه‌ته‌ی بیست، وتی: (بلی أحب أن يغفر الله لي) به‌لی... به‌لی
 بیم خوشه، خوا لیم خوش‌بین، ئیتر پاش شه‌وه جیره‌که‌ی مسته‌حی
 نارده‌وه بوی و، لینی خوش بوو، جا دوای شه‌وه‌ش (حه‌سان و،
 حیمه‌وه، میسته‌ح) شه‌لاقی شه‌و بوختانه‌یان لی درا، دیاره شه‌م
 ثایه‌ته‌ی ریزوبله‌و جیگایه‌کی ئیجگار مه‌زنی شه‌بووبه‌کر ﴿ نیشان
 شه‌دات. (ته‌فسیری ئیبن‌که‌سیر) ﴿ والله غفور رحیم ﴾ چونکه
 خوا زور لیبورده‌یه، زوریش به‌سوزو میه‌ره‌بانه.

بوختان کردن بؤ ژنانی خاوهن باوهری بئی ناگا:

جا دواى باس کردنى روداوهکەى (ثيفك) دیتە سەر باسى ئەوانەى وا بوختان بؤ ژنانى موسلمان وداوینپاک ئەکەن بەگشتى و، خاتوو (عائيشه) بەتايبەتتى، بۆيە ئەفەرموى: ﴿ ۲۳: إن الذين يرمون المحصنات الغافلات المؤمنات ﴾ بئی گومان ئەوانەى بوختان بە ژنانى داوینپاک و بئی خەبەرى برودادار دەکەن ﴿ لعنوا فى الدنيا والآخرة ﴾ لەدواوژمەشدا نەفرینیان لێکراوه ﴿ ولهم عذاب عظيم ﴾ لەگەڵ ئەوەشدا سزایەکی گەورەشيان بؤ ئامادەکراوه؛ ﴿ ۲۴: يوم تشهد عليهم ألسنتهم وأيديهم وأرجلهم بما كانوا يعملون ﴾ لەو رۆژدا زمان و دەست و پێيان دەبیتە شایەد لەبەرانبەر ئەو کارانەوه دەیان کرد، جا یا هەر بەواقیعی ئەوانە دیتە قسەو گەفتوگۆ و، هەریەکەیان قسەى خۆى ئەکات و، یەکە یەکە ئەو شتانه ئەلیت کردوویانە، یان هەر شتیکیان کردبیت لەسەریان تۆمار کراوه لێى ئاشکرا دەبیت، وەك ئیمزاو مۆرو - طبع الأصابع - ی پەنجەکان، کە ئیمزۆ گەلی تاوانیان پئی ئاشکرا دەکرى ﴿ ۲۵: يومئذ يوفيهن الله دينهم الحق ﴾ لەو رۆژدا خواى گەوره تۆلەو جەزای بە جیيان دەدا. ﴿ ويعلمون أن الله هو الحق المبين ﴾ ئەوسا چاک ئەزانن کە بەراستی خاویە زاتى هەقى ئاشکراکەرى هەموو شتێک. تەفسیری (کەششاف) ئەلیت: لە تەواوی قورئاندا تاوانێک نییە کە خواى گەوره بەو توندو تیزیه هەرەشەى لێ کردبیت وەك ئەو هەرەشە لەبوختان کەرانى خاتوو عائشە دەکات خوا لێى رازی بێت.

پاکان بؤ پاکان، ناپاکانیش بؤ ناپاکان:

﴿ ۲۶: الخبيثات للخبيثين ﴾ ژنانى پيس و ناپاک بؤ پياوانى پيس و ناپاکن ﴿ والخبيثون للخبيثات ﴾ وە پياوانى پيس و ناپوختيش بؤ ژنانى پيس و ناپاکن، چونکە هاو تەرازووی یەکن ﴿ والطيبات للطيبين ﴾ و ژنانى پاکيش بؤ پياوانى پاک ﴿ والطيبون للطيبات ﴾ و پياوانى پاکيش بؤ ژنانى پاکن، چونکە هیچ لایەکیان بەدناو نەبوون، ئەم نایەتەش بەلگەیه بؤ پاک و خاوینى خانو عائشە - خوا لێى رازی بێت - چونکە ئەگەر پاک نەبووبا بؤ پینەمبەر ﷺ نەدەبوو ﴿ أولئك ميرؤن مما يقولون ﴾ ئەمانە (عائشەو سەفوان) دوورو بەرىن لەو تۆمەتانەى ناپاکان ئەلیین و رەواجى پئی ئەدەن ﴿ لهم مغفرة ورزق كريم ﴾ لەپاداشتى ئەو بوختانەدا بۆیان کراوه و رۆزبەهەى نەپراوهیان لەهەشتدا بؤ هەیه.

بئی نيزن سەر بەمالى هیچ کەسيگدا مەکەن:

ئینجا بؤ ئەوهى کۆمەل وکۆمەلگە، بەپاکى بيمينیتەوهو نەتوانن بوختان بؤ یەکتەرى بکەن، بەرنامەى زیارەت و سەردانى یەکتەرى دادەنیت، بۆیە دەفەرموى: ﴿ ۲۷: يا أيها الذين آمنوا لا تدخلوا بيوتا غير بيوتكم ﴾ ئەى ئەوانەى باوەرستان هیناوه! بئی لە مالى خۆتان مەچنە هیچ مالێکى تر ﴿ حتى تسأروا وتسلموا على أهلها ﴾ تا مۆلەت دەخوازن و سلاو لە دانیشتووان و خاوهن مالهکان دەکەن ﴿ ذلكم خير لكم ﴾ ئا ئەوه بؤ ئیوه چاکترە، تا بەبئی مۆلەت خۆتان بکەن بە ژوورا ﴿ لعنکم تذکرون ﴾ بەشکو لەو شیۆهیه پەندو ئامۆزگارى وەر بگرن و کارى پئی بکەن. پياوێک وتی: ئەى پەيامبەرى خوا ﷺ! ئایا دەبئی لەدايکشم مۆلەت وەر بگرم؟ ئەویش فەرموى: بەلێ، کابرا وتی: ئاخەر جگە لەمن کەسیکی دیکەى نى یە خزمەتى پکا؟ پەيامبەرى فەرموى: باشە بێت خۆشە دايکت بەرووتى بيبنى؟ کابرا وتی: نا، ئەویش فەرموى کەواتە هەركاتى دەتەوى بچیتە ژوورەکە یەوه ئاگادارى بکە، ئەوجا بچؤ ژوورەوه. ئیمامى (بەبەهەقى و تەبەرى) رىوايه تیان کردوه ﴿ ۲۸: فإن لم تجدوا فيها أحدا ﴾ ئینجا ئەگەر کەسیکتان لەو مالانەدا دەست نەکەوت مۆلەتتان بدا، وە یا زانیتان کەس لەمال نییە ﴿ فلا تدخلوها حتى يؤذن لكم ﴾ مەچنە ژوورەوه تا مۆلەتتان ئەدرى لەلایەن کەسیکەوه ئیزنى بەدەست بئی، چونکە خانووبەرە ریزو حورمەتێکى تايبەتى خۆى هەیه، هیچ کەسێک بؤى نییە حورمەتى بشکینى ﴿ وإن قيل لكم إرجعوا ﴾ خۆ ئەگەر پێشتان وترا بگەرێنەوه (لەبەر هەر هۆیک بێت) ﴿ فارجعوا ﴾ ئیوهش بەبئی دلگرانى و نارهحەتى بگەرێنەوه ﴿ هو أزكى لكم ﴾ ئەوهش بۆئیوه باشترو چاکترە ﴿ والله بما تعملون عليم ﴾ خواش ئاگادارو زانیە بە هەرچى ئیوه ئەیکەن. کەواتە پینویستە ریزو حورمەتى خانەو مەنزلی هەموو کەسێک پیاوێزى، وە نابی هەرکەس بە ئارەزوو خۆى بکات بە ژوورى هیچ کەسیکی تردا.

تیبینى: ئیمامى ئەحمەد - خوا رەحمى پئی بکا - ئەلێ: ئینسان هەركات گەرایەوه بؤ مالى خۆى، چاک وایە لەدەم دەرگادا بکۆکى، یا پئی بکوتى بە ئەرزدا، هەر بۆیە پینەمبەر ﷺ رى نادا بەوانەى - لەسەفەریکی دوور دەگەرێنەوه - بئی ئاگادار کردنەوهى مال و منال بەشەو خۆیان بکەن بەمالا! لە فەرموودەیهکی دیکەدا هاتووه: کاتى پینەمبەر ﷺ لەسەفەر دەگەرایەوه، لەنزیک شارى مەدینەدا بارخانەیان دەخست تاكو نزیکى ئیواره، ئەوسا ئەى فەموو: با ئەو ژنانە ئامادە نین بؤ پيشوازی مێردەکانیان، خۆ

و چاوو ہر دوو دست تہنہا بؤ کاتی نہنجامدانی نوپڑہکانہ،
 نہک لہ دہروہی نوپڑہکان، چونکہ ہموو جہستہ و لاشہی ژنان
 عہورہتہو، رہوانیبہ دہرخستنی و تہماشاکردنی، بؤ میزدو مہحرہم
 نہبیت، و ہہروہہا یاساغہ بؤ نامہحرہم تہماشای ہہر جینگاہہکی
 ژنان بکات، مہگہر کاتی ناچار، و ہک سہیرکردنی پزیشکی

نامادہ بکن و، پاک و تہمیزی خویان بکن و، پرچہکانیان شانہ
 بکن. (متفق علیہ). خیزانی (عہدوللای کوری مہسعود) تہلی:
 ہہرکات عہدوللای تہگہراپہوہ بؤ مال لہدہم دہرگاکہدا تہکؤکی
 و، توفی دہکردہو، تا بی ناگاداری ٹیمہ نہبیتہ ژورہووہ شتی
 ببینی، حہزی پی نہکا. ﴿۲۹﴾ لیس علیکم جناح ﴿ہیچ جڑہ
 سہرکؤنہو گوناہیکتان لہسہرنیبہ بی مؤلہت و ہرگرتن ﴿ان
 تداخلو بیوتا غیر مسکونہ ﴿کہ بچنہ مالیکہوہ چؤل بی و کہسی
 تیا نیشتہجی نہبی، و ہک میوانخانہو دام و دہزگا حکومیہہکان
 و مزگہوت و شوپنہگشتیبہکان... ﴿فیہا متاع لکم ﴿کہل و
 پہلی ٹیوہی تیدا بیت ﴿واللہ یعلم ما تبدون وما تکسون ﴿ٹیوہ
 ہہرچی دہر بخن و، ہہرچیش بشارنہوہ خوا دہی ژانی و ناگادارہ
 لئی، دہژانی بہ چ مہبہستیکہوہ تہچنہ تہو مالانہوہ.

لہ ژنانی نامہحرہم چاو داخہن:

ٹینجا لہم چہند ٹایہتہشدا خوا رینمایمی موسلمانان دہکات، بؤ
 و ہزن نہکردن لہ ژنان و، چاو نووقاندن ہہمیشہ لہ ناستیان:
 ﴿۳۰﴾ قل للمؤمنین یغضوا من ابصارہم ﴿تہی موحمہمعد ﴿
 بہپیوانی بروادار بلی: چاو بنووقینن لہ ناستی ژنانی نامہحرہمدا
 "واتہ لہ ناستی تہوانہی و اتہ توائن مارہیان بکن" چونکہ لہ چاو
 داخستندا دہرگای ہموو خراپہہک دائہخریت. (تہحمد شہوقی)
 چہندہجوان تہلئت:

نظرة فابتسامة فسلام
 فکلام فرمعد فللقاء

فان لرتعدوا فیہا احدًا فلا تلخروہا حتی یؤذک لکران
 قیل لکم انجِعوا فارجعوا ہوا زکی لکم واللہ یمامتعلمون
 علیہ ﴿۲۸﴾ لیس علیکم جناح ﴿ان تداخلو بیوتا غیر مسکونہ
 فیہا متاع لکم واللہ یعلم ما تبدون وما تکسون ﴿
 قل للمؤمنین یغضوا من ابصارہم و یحفظوا فروجہم
 ذلک ازکی لکم ان اللہ خیر لیمایصنعن ﴿۲۹﴾ وقل للمؤمنین
 یغضضن من ابصارہن و یحفظن فروجہن و لا یندن
 زینتہن الا ما ظہر منہا و لیضربن بخمرہن علی حیوہن
 و لا یندن زینتہن الا لبعولتہن او آبائہن او
 آبائہن بعلتہن او ابنائہن او ابائتہن بعلتہن
 او اخواتہن او بنی اخواتہن او بنی اخواتہن او بنی
 او ما ملکت ایمتہن او الشریعہ غیر اولی الارباب من
 الرجال او الطفال الذکر لیرظہوا علی عورت النساء
 و لا یضربن بارجلہن لعلکم ما یخفین من زینتہن و توبوا
 الی اللہ جمیعاً ائیہ المؤمنون لعلکم تفلحون ﴿۳۰﴾

پیوا، کاتی پزیشکی ژن نہبیت، یا کاتی بؤ ہلگرتنی شایہتی
 بیت. بہشیکی زور لہ ژنایان تہلین: نابی ٹافرہتیش سہیری ہیچ
 شوینیکی پیواون بکا، نہبہ ٹارہزووہو، نہ بہ ناچار، بہلگہی
 تہم فہرموودہیہ (ٹیمای ترمزی) تہی گپڑیتہوہ لہ (ٹوم سہلہمہ) وہ
 کہ تہوو (خاتوو مہیموونہ) لای پیغہمبہر ﴿ببون، جا لہ و کاتہدا
 (ٹیبین ٹومی مہکتومی) نابینا ہات، پیغہمبہر ﴿فہرموی:
 چاوی خوتان بگرن لہ نہزہرو، خو داپوشن! ٹوم سہلہمہ تہلی:
 وتم: باشہ! تہی تہو نابینا نی یہ؟ فہرموی تہی بؤ ٹیوہش تہو
 نابینن؟ ہہندیکی دی پییان وایہ نوارینی ژنان بؤ پیواوی نامہحرہم
 بہبی ٹارہزوو و تہنقہست رہواہی، و ہک لہ فہرموودہیہکی (متفق
 علیہ) دا ہاتوہ: (حہبہشہ) پیبہکان رژی جہژن شہرہنیزہیان
 تہکرد لہ مزگہوتدا پیغہمبہر ﴿خویشی سہیری دہکردن و خاتوو
 عائیشہیشی لہ پشت خوہیوہ دانابوو سہیری دہکردن. ﴿ولیضربن
 بخمرہن علی حیوہن ﴿با گؤشہی سہرپوش و لہچکہکانیان بدن

﴿و یحفظوا فروجہم ﴿وہ داوین و عہورہتی خویان ہپاریزن ﴿ذلک
 ازکی لہم ﴿بی گومان تہوہ باشترہ بویان ﴿ان اللہ خیر بما
 یصنعون ﴿بی گومان خوا بہو ہموو ناکارانہیان بہ ٹاگاہہ" دیارہ
 تہمہ ہہرہشہیہکی سہختہ لہوانہی سنووری خوا تہشکینن.

جل و ہرگی بالآ پوش (حیجاب):

﴿۳۱﴾ وقل للمؤمنات یغضضن من ابصارہن و یحفظن فروجہن ﴿
 بہژنانی باوہردار بلی: باچاویان دابخن لہ تہماشای نامہحرہم و،
 عہورہتیشیان ہپاریزن لہ گوناہ ﴿ولا یندن زینتہن الا ما ظہر منہا ﴿
 زینتہ و جوانی و خشلی خویان دہر نہخن لہ ناستی نامہحرہم،
 بیجگہ لہوہی لئی دہردہکہوی، واتہ: تہو تہندامانہ نہبیت لہ کاتی
 ٹیش و کاری ناو مالدا دہر تہکون و ہک دہم و چاوو ہر دوو دست
 —وہک ٹیبین عہباس دہلی—، تہوہ قہی ناکات. (شخی بہیزاوی)
 یش تہلئت: قسہی راست تہوہیہ: مؤلہتدان بؤ دہرکوتنی دہم

بہ سہر سینگیشیاندا تا گہردن و سینگ و بہرؤکیان دہرنہ کہوئی ﴿ ولا
 بیدین زینتھن إلا لبعولتھن ﴾ و خشل و جوانو زینہ تیان "سہرو
 مل وگوئی و سینگ و قول و بال و لاقیان" دہرنہ خہن بؤ مردہ کانیان
 نہ بیئت ﴿ او آبانھن او آباء بعولتھن ﴾ یان بؤ باوکیان، یان بؤ
 باوکی شووہ کانیان "خہ زوریان" ﴿ او آبانھن ﴾ یان بؤ کوری
 خویمان ﴿ او آباء بعولتھن ﴾ یان بؤ کورانی میردہ کانیان ﴿ او
 إخوانھن ﴾ یان بؤ براکانی خویمان ﴿ او بنی إخوانھن ﴾ یان بؤ
 کوری براکانیان ﴿ او بنی آخوانھن ﴾ یان بؤ کوری خوشکہ کانیان
 چونکہ ژیان لہ گہل شو جوڑہ کہ ساندا کہ متر چاوپروانی فیتنہ و
 کاری خراپیان لیسوہ دہ کری. جا لہ بہر شوہ بؤ ژنان رھوایہ
 دہست و پی و لاق و سہرو مل و سینگ لہ لای ئەواندا دہر
 بخہن، ئەلبتہ بؤ میردہ کانیان زیاتریش لەوانہ دروستہ ﴿ او
 نسانھن ﴾ یا بؤ ژنانی ھاوپروایان، وەك خویمان، بەلام نابی
 لەلای ژنیکی پاشگەز بووہ، یان لەلای ژنانی جوولہ کہو گاوردا
 خویمان دہر بخہن ﴿ او ماملکت آیمانھن ﴾ یان ژنہ بەندہ کانیان
 -کہنیزان-، بەلام زانایان لەنیزی خوলামیاندا قسہی جیاوازیان
 ھەیہ ﴿ او التابعین غیر اولی الإریة من الرجال ﴾ یان پیوانی
 شوینکہ و تھوانی ژنان بی ئارہزوو بی نیاز، (لەخزمەتکارو گیلہ
 پیساو) کہ ھستی ژن و میردییان نییہ، جا لہ بہر پیری، یان
 لہ بہر پەتەرییان، یان لہ بہر شوہ کہ لکی ژن و میردییان پیوہ
 نہ بی، مہ بہستیشیان لە شوینکہ و تھنیان تہنہا تیرکردنی ئارہزووی
 زکیانہ ﴿ او الطفل الذین لم یظھروا علی عورات النساء ﴾ یان
 شو مندالانہی ئاگیان لہ بہدہن و جی شەرمی ژنان نییہ و، ھیشتا
 بالغ نہ بوون و کاروباری ژن و میردی نازان، دیارہ شوہ گونہ
 نییہ ژنان دہست و پی و مل و سنگیان لەلایندا و دہرخہن ﴿ ولا
 یضربن بأرجلھن لیعلم ما یخفین من زینتھن ﴾ و ھەر وہا ژنان
 -لہ کاتی رویشتندا- نابی پییان بەزہویدا بدہن کہ بزانیئت چ
 خشل و زینہ تیکیان داشاردووہ. لەسەردەمی نەفامیدا ژنان بەلای
 خەلکدا ئەرویشتن و توند قاچیان بەزہویدا دہداو خرہی خرخال و
 پاوانہ و بازنہ کانیان ئەھات تا مەردوم سہیریان بکات، جا خوای
 گہورہ فەرمووی نابی شو کارہ بکەن، ئیستایش گہل لہ ژنان
 جوڑہ پیلاوی لہ پی ئەکەن و لہ کاتی رویشتندا توند بەزہوی
 دہدەن و تەقەی دینت!! ﴿ وتوبوا إلی اللہ جمیعا أیھا المؤمنون ﴾
 کہوا بوو شو باوہرداران! ھەمووتان بەرہو لای خوا بگہرینہووہ
 بەشیمان ببنہووہ چاوتان لەئاستی نامەحرەم دا بخەن و عورەتتان
 بپاریزن.. ﴿ لعلکم تفلحون ﴾ بەشکو گشتیان ھەم لەدونیاو، ھەم
 لەقیامەت، بزگارو بەختیار ببین و، بؤ ھەتا ھەتاییش لەگوناہو

سەریچی دوور بکە و نەوہ.

ژنانی بی میرد بہ شوو بدەن:

جا دوای باس کردنی چا و داخستن و پاراستنی عورەت،
 ئەفەرموی: ﴿ ۳۲: وأنکحوا الأیامی منکم ﴾ ئەی موسلمانان!
 ژنہ بی میردہ کانتان بە شوو بدەن، بؤ پیاوہ بی ھاوسەرہ کانیشتان،
 ھاوسەر پەیدا بکەن، واتە: ھاوکاری و، یارمەتی نیزیئە کانتان بدەن
 یا ژن ببین، ئاسانکاری و رینگەش بؤ ژنان خووش بکەن یا میرد
 بکەن ﴿ والصالحین من عبادکم و إمائکم ﴾ بؤ بەندەو کہنیزە چاک
 و صالحہ کانیشتان ھەروا بکەن، واتە: بو بەندەکان ژن بہین و،
 کہنیزە کانیش بە شوو بدەن، بە کورتی: خوای گہورہ فەرمان
 بەسەر یەرشتی کارانیان ئەدا کہ بەندە ی بی ژن، یان کہنیزەکی
 بی میرد نە ھیلنہووہ، تا فەساد و خراپہ روو ئەدات ﴿ إن یكونوا
 فقراء یغنھم اللہ من فضلہ ﴾ ئەگەر لات و دەستەنگیش بن، دل
 سارد مەبن لییان، چونکہ خوا لہ فەزل و مہیرە بانو بە ھەری
 خوئی بی نیازو دەولە مەندیان ئەکات ﴿ واللہ واسع علیم ﴾ وە خوا
 خوئی پەرەدەر و بەخشەر، زۆر زانایہ بە بەرژەوہندی بەندەکانی.
 واتە: ھەژاری مەکەنہ لە مہیر لہ بەردەم خواستی خوازراوہ کەتان،
 چونکہ خوا بەخشش و بە ھەری زۆرہ.

ئینجا روو ئەکات ئەوانہی دەسلاتی ژن ھینانیان نییہ و ئەفەرموی:
 ﴿ ۳۳: ولیستغف الذین لا یجدون نکاحا ﴾ یا ئەوانەش دەسلاتی
 زەماوہندو ژن ھینانیان نییہ، بەردەوام بە (عیففت) خو رابگرن و،
 بە پاکی رەفتاریکەن ﴿ حتی یغنیھم اللہ من فضلہ ﴾ ھەتا خوا
 لہ فەزل و بە ھەری خوئی دەرؤکیان لی دەکاتەوہ و دەولە مەندو
 بی نیازیان ئەکا ﴿ والذین یتفون الکتاب مما ملکت آیمانکم ﴾
 شو بەندانەشتان، ئەیانہوئی خو بزگار بکەن و لہ کۆیلایەتی ئازاد
 ببین ﴿ فکاتبوھم إن علمتم فیھم خیرا ﴾ پسوولەیان بؤ بنووسن و
 بیکەنە مانگانە بەسەریانوہ، ئەگەر خیزو چاکەو توانایی کارکردن
 و خو ئازاد کردنتان لی دیتن، واتە: ئەتان زانی ئەمانەت و فامیان
 تیاپو، ناوہرؤکی پسوولەتان بوجیبی جی ئەکەن ﴿ وأتوھم من
 مال اللہ الذی آتاکم ﴾ لەو مال و سامانەش خوا پیی بەخشیون،
 بەشیان بدەن، زەکات بی، یان سەدەقە، بؤ شوہ بتوانن خو
 ئازاد بکەن پی، ئەمە یہ کہ پیغە مہیر ﴿ ئەفەرموی ﴾ (ثلاثہ
 حق علی اللہ عونھم: التاکح یرید العفاف، والمکاتب یرید الأداء،
 والغازی فی سبیل اللہ)) (رواہ الامام احمد، والترمز، والنسائی،
 وابن ماجہ). سئی کەس ھەن، ھەقە کہ خوا یارمەتییان بدات:
 ژن ھینەر بە مەبەستی خو لادان لە گوناح، ھاوکاری خواوہننامە

و یسو و له داره کان، نه وانه یان ده یانه وی حقه که جیبه چی بکن،
 موجهید له پیناوی سهر خستنی نایینی خودا. پیشهوا (موسلیم
 و نه بو داوود) نه لاین: (عه بدوللای کوری ثوبه ی) مونافیق، دوو
 که نیزه کی هه بوو، گه لی جار بو زیناو شهروال پیسی زوری
 لی نه کردن!! نینجا هر شهو که نیزانه سکا لیان برده لای
 پیغه مبهر ﷺ، (سه دی) نه لی: بو قیزه ونکردنی شهو جوړه خووه
 ناپه سندنانه خوا فهرمووی: ﴿ ولا تکرهوا فیتاکم علی البغاء ﴾
 هر گیز که نیزه کانتان ناچارمه کهن بو داوین پیسی، واته:
 له بهر به ده ست هینانی ده سته و تیکی دونیایی ناچار یان مه کهن
 به زیناو له شفروشی خو یان. ﴿ ان اردن تحصنا ﴾ نه گهر ویستیان
 داوینپاک بن، واته: زور کار یکی ناپه سندنو نابه جیبه فرمان دان
 به له شفروشی و شهروال پیسی، به تابیته که خوشیان له و کاره
 ناشیرینه بیزار بن. به لی ثافره تان به سر وشت - وه که ده لاین-
 هیزی ثاره زوی جنسییان زیاتره، جا که و ابوو زور عاره له سهر
 خاوه نه کان یان شهو ژنه داوینپاکانه له کاتی خویدا به شوو نه دن و
 ناچار یان بکن بو له شفروشی. روونکردنه وه یه ک: به پینی زانیاری
 (علم الأصول) ثم نامیرو نه داتی شهرته: (ان)، بو به یانی واقعیه،
 که واته هیچ مه فهمیکی موخاله فهی نی یه. (ثیین که سین) نه لی:
 (هذا - الشرط - خرج مخرج الغالب فلا مفهوم له). ﴿ لتبتغوا عرض
 الحیاة الدنيا ﴾ بو شهو هه تا مال و سامانی ژبانی ثم دونیایه تان
 ده سکه وی، وه که ماره بی و، به کریدانیان و، منداله کان یان ﴿ ومن
 یکرهن ﴾ جا هه که سیک به زور ناچار یان بکات بو زیناو
 شهروال پیسی و، پاشانیش په شیمان ببیته وه ﴿ فان الله من بعد
 اکرههن غفور رحیم ﴾ بی گومان خوا له پاش زور لی کردونیان - بو
 شهو کاره ناپه سندنه - زور لی بوورده یه کی میهره بانه. ﴿ ۳۴:
 ولقد انزلنا ایلکم آیات مبینات ومثلا من الذین خلوا من قبلکم
 وموعظة للمتقین ﴾ بی گومان نیمه چه ندین نایه تی روونکره وه ی
 نه حکامان بو دابه زانندن، و برای چه ندین نمونو به سهرهات
 و داستانی شهو گه لانه ی بهر له خو تان بوون، ههروهه له گه ل په ندو
 ناموز گاریه ک بو خه لکانی له خواترس، نه وانه ی که ناماده بییان
 تیابه بو ترس له خوا، هه ندی له پیاوه ورده کاره کان نه لاین: کاتی
 (یووسف) بوختانه که ی بوکرا، خوی گه و ره له سهر زمانی مندالیک
 - که هینتای له لانکه دا بوو - پاکانه ی بو کرد، کاتیکیش خاتوو
 (مه ریهم) تووشی شهو بوختانه بوو، نه ویش هه ره له سهر زمانی
 مندالی (عیسا) ی کوریدا پاکانه ی بو کرا، به لام کاتی خاتوو
 عائشه تووشی شهو بوختانه گه و ره یه کرا، خوا خوی له قور تاندا
 پاکانه ی بو کرد. ههروهه باسکردنی هه وال و داستانی گه لانی

رابردوی پیش فیوهش، به تابیته یوسف و مه ریهم که نه شو بهی
 به به سهرهاته کی خاتو عائشه وه دلدانه وه یه هه بو پیغه مبهر،
 هه بو خاتوو عائشه.

وَاتَّكُمُوهَا اَلَّذِيْنَ مَكَرُوا وَالصَّالِحِيْنَ مِنْ عِبَادِكُمْ اَلَّذِيْنَ
 يَكُوْنُوْنَ اَقْرَبَ اِلَيْهِمْ اَللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاَللّٰهُ وَاَمِيعٌ عَلِيْمٌ ﴿٣٤﴾
 وَلِيَسْتَعِيْفَ الَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ نَكاحًا حَتّٰى يَغْنِيَهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ
 وَالَّذِيْنَ يَبْتَغُوْنَ اَلْكِنْتَبَ مِنْ مَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوْهُمْ اِنْ
 عَلِمْتُمْ فِيْهِمْ خَيْرًا وَاَوْتُوْهُمْ مِنْ مَّالِ اللّٰهِ الَّذِيْءَ اٰتَاكُمْ وَلَا
 تَكْرَهُوا فَيَتِيْبَكُمْ عَلٰى اَلْاٰخِرَةِ اِنْ اُرْدَنْتُمْ حَسَنًا لِّتَبْتَغُوْا عَرْضَ الْحَيٰوةِ
 الدُّنْيَا وَاَمِنْ يَّكْرَهْنَّ فَاِنْ اَرَادْتُمْ اَنْ تُكْرِهْنَّ مِنْ بَعْدِ اِكْرَاهِهِنَّ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ
 ﴿٣٥﴾ وَلَقَدْ اَنْزَلْنَا اِلَيْكُمْ اٰيٰتٍ مُّبِيْنٰتٍ وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِيْنَ خَلَوْا
 مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿٣٦﴾ اَللّٰهُ نُوْرٌ اَلنُّوْرٰتِ
 وَالْاَرْضُ مِثْلُ نُوْرِهٖ كَيْسُ كُوْرٍ فِیْهَا وِصْبٰحُ الْوِصْبٰحِ فِی رُجَاةِ
 الرَّجَاةِ كَاٰنْهَا كَوْكُبٌ دُرّیُّ یُوْقَدُ مِنْ شَجَرٍ مُّبْرَكٍ كَرِیْمٌ زُوْنُهُ
 لَا شَرْقِیَّةٌ وَلَا غَرْبِیَّةٌ یَكَادُ زُوْنُهَا یَضِیُّ وَاَوْلُوْهُ قَسَسَہٗ نَارٌ
 نُّوْرٌ عَلٰى نُّوْرِ بَہْدِی اَللّٰهُ لِنُوْرٍ مِّنْ نِّسَاۗءٍ وَّیَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ
 لِلنَّاسِ وَاَللّٰهُ یَكُلُّ شَیْءٌ عَلَیْہٗ ﴿٣٧﴾ فِی بُیُوْتِ اٰذِنَ اللّٰهِ اَنْ تُرْفَعَ
 وَیُرْسَلَ فِیْہَا اَسْمَہٗ رُفِیْعٌ لَہٗ فِیْہَا بِالْعُدُوِّ وَالْاَصْحٰلِ ﴿٣٨﴾

نه زبانی نوورو رووناکي خوا:

به لی کاتی خوا له سوورته دا گه لی حوکمی روون کرده وه. نیستا
 دیته سهر شهو باسه یه که خوا هه خوی خاوه نی هه موو نوورو
 رووناکیه که له دونیاو له قیامه تدا، شه فهرمو ی: ﴿ ۳۵: اللّٰه نور
 السموات والأرض ﴾ هه خوی به نوورو رووناکي ناسمانه کان
 و زه ی.
 شه یه که له ناسماندا شهو هه موو شه ستیره به لگانه ی دروست کردوه،
 له زه ویشدا په یامبه ری نارووه بهو هه موو به لگه و شه حکامه وه،
 خه لکی پی شاره زاو رینمونی بکات بو رینبازی راستی، خوا
 هه خویته تی داهینه ری ثم بوونه وهره، هه خویته تی هوی
 ده رکه وتن له م بوونه وهره دا، رینمونی کارو، راونی کار ی ناسمانه کان
 و زه یه یه، دروست کاروه کان هه موو به نووری شهو ری دهر شه کهن،
 هه ره به فرمان و بریاری شهو شه سوورین ﴿ مثل نوره کشکاة

فيها مصباح ﴿ نمونه ی نورو رووناکسی نهوخوایه، وهک تاقیکه کهچرایهکی گهوره ی پرشنگذاری پر نوروی تیدا هه لکراییت ﴿ المصباح فی زجاجة ﴾ چراکەش له ناو چوار چینه یهکی پاکسی درهوشاوه ی شووشه یه کدا بیئت ﴿ الزجاجه کأنها کوب دری ﴾ شووشه کهش وهک نه ستیزه یهکی پرشنگذاری گەش بیئت ﴿ یوقد من شجرة مباركة زيتونة ﴾ چراکە له دار (زهیتون) یکی به فهوره به بهرکهت، رۆن و سووته مه نییه که ی وه ریکیری ﴿ لا شرقية ولا غربية ﴾ داره کهشی نه هه میسه له بهر خۆرگه یه، تابه دریزایی رۆژ، خۆر لئی بدا، نه هه میسهش له نزارو سیبه ردایه، تاقهت خۆر لئی نه دات، به لکو له شوینیکدا روابیئت خۆرانگه ز نه بی و به هه میسهش سهوزو جوان بیئت ﴿ یکاد زيتها یضی ﴾ رۆنه کهشی نه و نه ده پاک و پاکژ بیئت، نزیک بیئت هه ره له خۆیه وه گر بگری ﴿ ولو لم تمسسه نار ﴾ به بی نه وه ناگریشی بهر کهوی، چونکه زهیتی ره سهن، نه و نه ده جوانه کاتی سهیری نه که ی، ده لیبی بی نه وه ناگری تخون کهوی خۆی داگیرسی، کاتی ناگریشی نه گاتی شۆله و رووناکیه که ی زیاتر نه بیئت، دلی باوه درانیس ئاوایه، به نورو رووناکسی خوا دانه گیرسی، پیش نه وه رینوینی و شارهزا بگری، جا هه ر کاتیکیش باسی ئیسلامی بۆ کرا و رینما بوو، نه وا به زوویی به ره و رینگه ی راست شه روا و هیدایهت نه بی ﴿ نور علی نور ﴾ رووناکسی له سه ر رووناکسی، تاقه که، چراکە، شووشه که، زه یته پاکه که، نه مانه هه ره هه موو نه بنه هوی زیده رووناکسی و بریقه ی چراکە ﴿ یهدی الله لنوره من یشاء ﴾ بی گومان خوا ویستی له هه ره که سیک بیی، نه وا رینموونی شه کات بۆ نورو رووناکسی خۆی ﴿ ویضرب الله الأمثال للناس ﴾ و خوا هه میسه بۆ خه لکی نمونه دینیته وه، بۆ نه وه ی باشترو چاکتر تی بگن ﴿ والله بكل شیء عليم ﴾ وه خوا به هه موو شه تیک زاناو ئاگاداره، نه زانی کئی شایسته ی هیدایه ته.

ریزی مزگهوتنه کان و یادی خوا:

ئینجا خوا باسی شوین و چیگا خواپه رستییه کانیا بۆ شه کاو ده فهرمووی: ﴿ ۳۶: فی بیوت اذن الله أن ترفع ﴾ له ناو چه ند مال و مزگهوتیکدا خوا مۆله تی داوه که دهستی ریزیان له بان بی، نه و مزگهوتانهش ده بی ته نه له سه ر ناوی نه و بینا بکرین، تا بینه مه ناره ی هیدایهت و تیشکی رۆحی ﴿ ویذکر فیها اسمه ﴾ وه ده بی ته نه ناوی شهویان تیا بیریئت ﴿ یسیح له فیها بالغدو والآصال ﴾ به به یانی و ئیواراندا، نوژیرو ستایش و ته سه بیحاتی پاکسی نه و ده کهن: ﴿ ۳۷: رجال لا تلهیهم تجارة ولا بیع عن ذکر الله وإقام

الصلاة وإيتاء الزكاة ﴾ پیاوانیک بازگانی و کرین و فروش، له یادی خوا و له به ریاکردنی نوژیرو به خشمینی زه کات غافلین ناکا، واته: له لایه که وه هه رده م خه ریکی په یدا کردنی زیان و ژبوران و، له لایه کی تریشه وه یادی خوا ده کهن و، هه ر کات بانگ گوترا، نه وان به په له شه رۆن به دهم نوژیرو کانیا نه وه، وه هه ر کاتیکیش زه کاتیا نه که وته سه ر، به خیرایی جینه جینی نه کهن ﴿ یخافون یوما تتقلب فیہ القلوب والأبصار ﴾ له رۆژیک شه ترسن که دل و چاو تییدا گش شه گه رین و وه رده چه رخین، واته: له رۆژی شه ترسن ئاخۆ له چ لایه که وه فریشته ی سزا بیان گرن و، نامه یان چۆن بدریتی؟ ﴿ ۳۸: لیجزیهم الله أحسن ما عملوا ﴾ به رده وام ئابه و شیوه یه سه رگه رمی خواپه رستی، تا خوا له به رامبه ر کرده وه کانیا نه وه به چاکترین شیوه پاداشیا نه بداته وه ﴿ ویزیدهم من فضله ﴾ وه له فه زلی خۆی بۆیا نه زیاد کا، واته: له ونیعه مه تانه ی که شه مان نایزان و ته نه نا خوا خۆی شه ی زانی به هه ره مه ندیا نه بکا ﴿ والله یرزق من یشاء بغير حساب ﴾ وه خوا به هه ره که سیک خۆی بیه وی و چه ریکا، رۆزی بی ژماره ی شه داتی.. چونکه شه وان له دونیادا زۆرخویان ماندوو ده کرد بۆ شه، بۆیه شه میس شه مرۆ بی شه ندازه پاداشیا نه شه داته وه.

له فه زل و گه وره یی مزگهوتدا، ئیمامی (بوخاری) و، ئیمامی (موسلیم) ریوایه تیا نه کرده که پیشه وا (عوسمان) گوتویه تی: گویم له پیغه مبه ر بوو ﴿ ده یغه رموو: ((من بنی الله مسجدا بیغی به وجه الله بنی الله له مثله فی الجنة)) واته: هه ره که سیک له به رخوا مزگهوتیک بکاته وه، مه به ستیشی هه ره زه زامه ندی و خۆشنوودی شه ویست، بی گومانه که خۆای دلۆفانیس نمونه ی شه و مزگهوته - له گه وره یی و چه ریکا - کۆشکیکی ده داتی له نیو به هه شتا.

ئیمامی (موسلیم) یس له (شه بوو بورد) وه شه لی: پیاوانیک له مزگهوتدا هاواری بۆ شه تیکسی گویم بووی خۆی شه کرد، پیغه مبه ر ﴿ فهرمووی: ((لا وجدت، إنما بنیت المساجد لما بنیت له)) واته: یاخوا نه که ویته وه ده ستت، شه ی مه گه ر نازانی مزگهوتنه کان ته نه نا بۆ خواپه رستی بینا کراون! وه له فهرمووده یه کی (متفق علیه) دا هاتووه: ((إذا مر أحد بسهام ان یقبض علی نصالها، لئلا یؤذی الناس)) واته: هه رگا که سیک بیه وی به ناو مزگهوتدا تیه رپی "یا مینیته وه" تفه نگ و چه کیشی پی بوو، ده با باشباشی تیره که ی مه حکم بکاو، (مه ترسی ده رچونی نه هیلیت) تاخه لکی ئازار نه دات.

دوو مه سه ل بۆ حاشاکه ران له دین:

﴿ ۳۹: والذین کفروا أعمالهم کسراب بقیعة ﴾ کاتی خۆی گه وره باسی حالی بهوادارانی کرد، ئیستا دیته سه ر باسیکی

السموات والأرض)، دل بی پروا کانیسی و سف کرد به جیگه تاریکی و زولهت.

توانایی خواو بالا دهستی:

جا ئیتر دواى شهو چند به لگه یهك بو کافران دینیتتهوه، تا

يَجَالُ لَا تُلْهِمُهُمْ مَخْرَجًا وَلَا مَبْرَأًا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَاقَامُوا الصَّلَاةَ وَإِيتَاءَهُ
الزَّكَاةَ يُخَافُونَ يَوْمًا نُلْقَى فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ﴿٣٧﴾
لِيَجْزِيَ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ بَرُّزُقٍ
مَنْ يَشَاءُ يَغْفِرُ حِسَابًا ﴿٣٨﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَغْنَاهُمْ كُرْبًا
بِقِيعَةٍ مَحْسُومَةٍ الطَّمْثَانِ مَاءٌ حَقٌّ إِذَا جَاءَهُمْ مِنْهُ بَخْدَةٌ شَيْئًا
وَرَجَدَ اللَّهُ عِنْدَهُ فُوقَهُ حِسَابُهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٣٩﴾
أَوْ كَظَلَمَاتٍ فِي بَحْرِ لُجِّي يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِنْ
فَوْقِهِ سَابَّ ظَلَمَاتٍ بَعْضُهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ بَكَدَهُمْ
يَكْفُرُ بِهِمْ آلُؤَيْمُنَ لِيَكْمِلَ اللَّهُ لَهُمْ نُورًا قَمَالَهُمْ مِنْ نُورِهِ ﴿٤٠﴾ الزُّرَّارَ
اللَّهُ يَسِخِّرُ لَهُمْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالظُّلُمِ صَفَدَتْ كُلُّ قَدِّ
عِلْمٍ صَلَاتُهُمْ وَسَبِّحَهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٤١﴾ وَاللَّهُ مُلْكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٤٢﴾ الزُّرَّارَ اللَّهُ يُزْجِي
سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُمْ يَجْعَلُهُمْ رُكَّامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ
خِلْفِهِ وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ
وَيَصْرِفُهُ عَنِ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَابِرُهُ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ﴿٤٣﴾

بی پروایانیش، وهك شه فهرموی: شهوانه ی خوانه ناس و بی پروا
ببون، کرده وه کانیاں - که له دونیادا دهیان کردن- وهك سه راب و
تراویله که یهک وایه له دوروهه له دهشتیکی کاکي به کاکي و بیاباندا له
گهرمای نیوه رُدا بریسکه بداته وهه بحسبه الظمان ماء مرؤقی
تینوو له دوروهه واده زانیت ثاوه حتی إذا جاءه هه تا کاتی
دهگاته لای لم یجده شیئا هیچ شتیکي دهست ناکه وی،
نه ثاوو، نه ته ری ثاو ووجد الله عنده فوفاه حسابیه وه
شه ونده ده زانی خوا له لای ناماده وه، به پیی کارو کرده وه کانی،
حسابی به تیرو ته سه له بو دهکات، واته: که له قیامت به خوا
دهگات، ثاوا خوا ده بیینی حسابی بو ته واو کرده وه والله سریع
الحساب خواش حسابیکشی به چه سپانه. له فهرمووده یه کی
(متفق علیه) دا هاتوو: له پرؤزی قیامتدا به جووله که کان شهوتری:
ئیه وه له دونیادا چیتان ده په رست؟ شهوانیش شه لئین: (عوزیه) مان
ده په رست! بییان شهوتری: درؤ شه کنه، چونکه خوا مندالی بو
خوی نه گرتوو. دیسان بییان شهوتری: شهی ئیستا داوا ی چی
شه کنه؟ شه لئین: شهی پهروه رگاری ئیمه! زور تینوو مانه، تیرو مان
بکه، له پاشا بییان شهوتری: سهیر بکه نایا نابینن؟ ئینجا ئاگرئیک
وهك تراویله که شه هینرئیه به رده میان و له تور په بییدا خوی ده خواته وه،
شهوانیش به ناچاری به رهو پرووی ده چن و ده که ونه نیویه وه. ﴿٤٠﴾
أو كظلمات فی بحر لجی یا خود کارو کرده وه یان وهك چند
تاریکیه که له ناو ده ریایه کی قوول و بیی پهیدا بغشاه موج
من فوفه موج شه پؤل له سه ر شه پؤل دای پؤشی من فوفه
سحاب له زووری شه ویشه وه هه ورئیکي ره شی بارانزای چروپر بی
ظلمات بعضها فوق بعض ئیتر چند تاریکیه که هندیکی له
سه رووی هندیکیه وه.

﴿ إذا أخرج يده لم یكد یراه هه رکه بهیوی دهستی خوی بینیتته
دهری، له وانه یه دهستی خوی نه بیینی! له بهر شه هه موو تاریکییانه،
تاریکی ده ریاکه، تاریکی شه پوله کان، تاریکی هه وره که، شه مانه
هه موو ومن لم یجعل الله له نورا وه هه ر که سی که خوا خوی
رینموونی نه کاو نوورو رووناکي بی نه دات ﴿ فما له من نور ﴾
هیچ نوورو رووناکیه کی نییه ری پی ده ریکات، شهوش نموونه ی
دلی هه موو کافرئیکه، که نه زانی بوچی به دیهینراوه، شه نجامی
بو کوئییه؟! (ئیین عه بیاس) شه لی: مه بهست بهم ئایه تی: (بغشاه
موج من فوفه موج من فوفه سحاب) شه وه په رده یه که به سه ر دل
وگونی و چاوه کانیاندا هاتوو، وهك شه فهرموی: (ختم الله علی
قلوبهم وعلی سمعهم وعلی أبصارهم غشاوة..) ۷/۲. جاکاتی خوا
دلی پرواداره کانی و سف کرد به جیگه ی نوورو هیدایهت: (الله نور

به شکو پروا بینن: ﴿ ٤١: ألم تر أن الله یسیخ له من فی السموات
والأرض ئایا نه ت زانیوه شهی موحه مه ده! هه رچی و
هه رکه س له ناسمانه کان و له زهوی دان، (فریسته، جن، ئینسان)
له هه موو عیب و نه نگیك خوا پاک راته گرن؟ هه ندیکي به زمانی
وتارو، هه ندیکي به زمان حال ﴿ والظیر صافات ﴾ وه شه مه ل
و په له وه رانه ش، که پؤل پؤل به ناسماندا ده فرن و بالیان ده که نه وه
﴿ کل قد علم صلاته و تسبیحه ﴾ هه ر یه که شیان نوئیزو ته سییحی
خوی ده زانی، به لی هه موو په له وه ران و گیانله به ران، وجود و
بوونیان بهو شه یوه یه که هیه، نیشانوه به لگه ن له سه ر بوونی
خواو تاک وته نیایی شهو! ﴿ والله علیم بما یفعلون ﴾ و خوا
له ته واوی شه کرده وانه ی شه وان شه نجامی شه دهن زانو ئاگاداره
﴿ ٤٢: والله ملک السموات والأرض ﴾ وه خاوه نیقی ناسمانه کان
و زهوی هه ر هه موو بوخوایه ﴿ وإلی الله المصیر ﴾ سه ره نجام
گه رانه وهی هه مووانیش، هه ر بؤلای خوایه و، پاداشت و توله ی

هموو که سیش نه داته وه.

دیسانه وه خوا به لگه به کی تر دینیته وه بو دهسه لات و توانایی خوی، و نه فهرموی: ﴿ ۴۳: الم تر أن الله یزجی سبحابا ﴿ ثایا تو نه ت زانیوه که: خوا به شینهیی و لهسه ر خو په له هوره کان، دهناژوکی و دهبات بو هه رجیگایه ک خوی مه بهستی بیئت ﴿ ثم

اللیل والنهار ﴿ بنی گومان هه ر خوایه شه وو روژ تاوتوی و؛ نالو گوژر نه کات، جاری دریز، جاریکیش کورت، ده می سارد، ده می گهرم ﴿ ان فی ذلک لعبرة لأولی الأبصار ﴿ بنی گومان له و نالو گوژره شدا په ندو ناموژگار بییه کی زور هه یه بو خواهن بینایی و ناقلان، بو شه وانسه ی وا به وردی سه یر نه کهن و، به وردیش بیر نه که نه وه. به کیکی تر له نیشانه کانه ی دهسه لاتی فراوانی زاتی خوا شه مه یه که ده فهرموی: ﴿ ۴۵: والله خلق کل دابة من ماء ﴿ گشت زینده وهرو هه موو جوولنده یه کی له ناو دروست کردوه، (فریشته) و (جننی) نه بی، شه وان له نوورو ناگرن. ئینجا شه فهرموی: ﴿ فمنهم من یشی علی یظنه ﴿ هه یانه له سه رزگ ده روا (وه ک مارو هه موو گیاندارنکی خشوک) ﴿ ومنهم من یشی علی رجلین ﴿ هه شیهانه له سه ر دووی شه روژن (وه ک ناده مزادو مه ک و په له وه ره کان) ﴿ ومنهم من یشی علی أربع ﴿ و لیبیانه له سه ر چوار په لان شه روژن (وه ک بز و مه رو وشترو...) ﴿ یخلق الله ما یشاء ﴿ خوا نه هه ر شه وانسه ی دروست کردبی، به لکو هه ر شتی چه ز لی بکا، به مه یلی خوی دروستی نه کات ﴿ ان الله علی کل شیء قدير ﴿ چونکه خوا به سه ر هه موو شتی کدا دهسه لاتی هه یه، به کورتی، شه هه موو جوژه ناژهل و گیانله به رانه، که له م بوونه وه ره دان، هه موو ده ستمان رانه کیشن بو باوه ر هینان به خوایه کی به دهسه لاتی کار جوان ﴿ ۴۶: لقد أنزلنا آیات مبینات ﴿ بنی گومان ئیمه چه ند به لگه و نایه تیکی ناشکراو روونکه ره وه مان نارده خواری بو هیدایه تکردن ﴿ والله یهدی من یشاء إلی صراط مستقیم ﴿ خوا رینوینی هه ر که سنی شه کات بو رینی راست، خوی بیه وی و شیاویش بیئت.

يَقْلِبُ اللَّهُ الْأَیْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِی ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِی الْأَبْصَارِ ﴿۱۱﴾
وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِّن مَّاءٍ فَمِنْهُمْ مَّنْ یشی عَلٰی بَطْنِهِۦ وَمِنْهُمْ مَّنْ یشی عَلٰی رِجْلَیْنِ وَمِنْهُمْ مَّنْ یشی عَلٰی أَرْبَعٍ خَلَقَ اللَّهُ مَا یشَاءُ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ ﴿۱۲﴾ لَقَدْ أَنْزَلْنَا آیٰتٍ مُّبِیِّنٰتٍ ۗ وَاللَّهُ یَهْدِی مَن یشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِیْمٍ ﴿۱۳﴾ وَیَقُولُوْنَ ؕ أَمَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ تَوَلَّوْا فَرِیقًا مِّنْهُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَمَا أُوْلَئِکَ بِالْمُؤْمِنِیْنَ ﴿۱۴﴾ وَإِذَا دُعُوْا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِحَکْمِیْنِهِمْ ۖ إِذَا فَرِیقٌ مِّنْهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿۱۵﴾ وَإِن یَکُنْ هُمْ لَمِنَ ۗ یٰۤأَیُّهَا الَّذِیْنَ مُذْعِبِیْنَ ﴿۱۶﴾ أَفِی قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ ۙ أَمْ أَرَادُوْا أَن یُخَافُوْا ۗ أَن یُحِیْفَ اللَّهُ عَلَیْهِمْ وَرَسُولَهُ ۗ بَلْ أُوْلَئِکَ هُمُ الْفٰلِقِیْمُوْنَ ﴿۱۷﴾ إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِیْنَ إِذَا دُعُوْا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِحَکْمِیْنِهِمْ ۖ أَن یَقُولُوْا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۗ وَأُوْلَئِکَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿۱۸﴾ وَمَن یُعْلِمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ رِیْضًا مِّنْهُ ۖ وَیَتَمَنَّهٗ فَأُوْلَئِکَ هُمُ الْفٰلِقِیْرُوْنَ ﴿۱۹﴾ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَلْسِنَتِهِمْ لَیْن أَمْرْتَهُمْ لَیْخْرُجْنَ قُلْ لَآ تَقْسِمُوا طَاعَةً مَّعْرُوفَةً ۗ إِنَّ اللَّهَ خَبِیْرٌ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿۲۰﴾

بؤلف بیته ﴿ پاشان په یوه ستیان ده کاو موتور به ده بن ﴿ ثم یجعله رکاما ﴿ شه وسا چین چین له سه ریه ک که له که یان شه کا ﴿ فتری الودق یخرج من جباله ﴿ ئینجا ده بیینی دلویه دلویه باران له تو ی هوره کانه وه دیته خواری ﴿ وینزل من السماء من جبال فیها من برد ﴿ وه خوا له وه هورانه وه - که به کیو ده چن - هه ندی جار ته رزه ده بارینی.

باوه رداران و دوورازییه کان:

﴿ ۴۷: وبقولون أمنا بالله وبالرسول وأطعنا ﴿ موفاقه کانیش به سه ر زاری شه لین: ئیمه ش پرومان به خوا و به په یامبه ر هیناوه و گویرایه لیشیمان کردوه ﴿ ثم بتولی فریق منهم من بعد ذلک ﴿ که چی هه ر دوا ی شه وه دهسته یه کیان، له برپاره کانی خوا روو وه ر شه چه رختین و رازی نابن! ﴿ وما أولئک بالمؤمنین ﴿ شه وان له به نه رتدا پروادار نین، به لکو ته نها به ده م پروایان هیناوه شه لین گویرایه لین ﴿ ۴۸: وإذا دعوا إلى الله ورسوله ليحكم بينهم ﴿ کاتیکیش بانگ بکرین بولای برپاره کانی خوا و په یامبه ر که ی شه، تا له نئیوانیندا داوه ری بکه ن ﴿ إذا فریق منهم معرضون ﴿ که چی دهسته یه کیان، کت وپر روو وه ر شه گیزن و ناماده نابن ﴿ ۴۹: وإن یکن لهم الحق یأتوا إلیه مذعبین ﴿ وه شه گه ر سوور بزانت، شه و سوود وقازانجه بو شه وان ده می و، به وان ده دری، به په له دینه لای

(ئیبین که سپر) ده لی: (قال بعض النحاة: (من) الأولى لإبتداء الغایة، والثانی للتبعیض، فالثالثة لیبان الجنس، ومعناه: أن فی السماء جبال برد ینزل الله منها البرد. وأما من جعل الجبال هنا کنایة عن السحاب فإن (من) الثانیة عنده لإبتداء الغایة، لکنها بدل من الأولى) والله أعلم. ﴿ فیصیب به من یشاء ﴿ ئینجا هه ر که سنی شه مه یلی لی بی، ته رزه که لئی ده دات ﴿ ویصرفه عن من یشاء ﴿ هه ر که سیش خوی بیه وی لئی نه دا، لئی لاده دا ﴿ یکاد سنا برقه یذهب بالأبصار ﴿ نزیکه تیشکی بریسه که ی سومای چاویان بیا ﴿ ۴۴: یقلب الله

تهدوا ﴿ خُوْ نَهْ گَهر فەرمانبەردارو گوێزایەتی ئەو بن ئەوا رینۆین و بەختیار ئەبن ﴿ وما علی الرسول إلا البلاغ المبين ﴿ دنیاشین که پێغه مبهەر ﴿ تەنھا راگەیاندنێ ئاشکراو روونی لەسەر شانە، ئیتر ئەگەر ئۆه سەرپنجی لەو بکەن، ئەوا ئەو هەرکاری خۆی دەکات، گوناھ و تاوان بەتەنھا لەسەر ئۆه یه.

و ملکه چی ئەبن و، رازی دەبن بە برپاری پە یامبەر ﴿ ۵۰ : أفي قلوبهم مرض أم ارتابوا ﴿ مەگەر نەخۆشی نیفاق و دوورویی له دایاندا ههیه، یاخود دوو دل و بەگومانن، سەبارەت بە پە یامبەریتی موحه مەد ﴿ أم يخافون أن يحيف الله عليهم ورسوله ﴿ یاخود ئەترسن - لە کاتی برپارەکاندا - خواو پە یامبەرە که ی ﴿ ستم و ناهە قیبه کیان لی بکەن؟ بۆیه ئاوا گوێزایەتی نابن؟! ﴿ بل أولئك هم الظالمون ﴿ نا.. بە لکو ئەوان لە بنەرەتا خۆیان ستمەکارن، دلیان نەخۆشە، ئەگینا چاک ئەزانن که پە یامبەر زۆر دادپەروروو دادگەرە ﴿ ۵۱ : إنما كان قول المؤمنين إذا دعوا إلى الله ورسوله ليحكم بينهم ﴿ ئەوه حاالی دوو رووه کان بوو، بە لأم و تەو گوفتاری برپادارە کانیس کاتی بانگ دەکرین بۆ لای خواو پێغه مبهەرە که ی ﴿ بۆ ئەوه ی لە نێوانیاندا داوهری بکا ﴿ أن يقولوا سمعنا وأطعنا ﴿ هەر ئەمە یه که ئەلین: ئەوا بیستمان و گوێزایەتی شین. واتە: ئەگەر ئەوانیش برپادار بوونایه، دەبوو هەر ئاویان بووتایه ﴿ وأولئك هم المفلحون ﴿ ئانە وانە - که بۆ زەمانەندی خوا بە له ئەکەن - سەرفرازی راستە قینه ی دونیاو قیامەتن ﴿ ۵۲ : ومن يطع الله ورسوله ﴿ هەر که سنی گوێزایەتی خواو پە یامبەرە که ی بکا ﴿ ويخش الله ورسوله ﴿ و لە خوا بترسیت، لە بەر ئەو درغیبانیه ی که کردوویەتی، وه لە سەرپنجیش خۆی بیاریزی، ﴿ فأولئك هم الفائزون ﴿ ئا ئەوانەن سەرکەوت و بره وەن. بۆ چارێکی تر دیتە وه سەر باسی دووروو هەکان و دە فەرموی: ﴿ ۵۳ : وأقسموا بالله جهد أيمانهم ﴿ وه به وپهری هیز سویندیان بە خوا دەخوارد ﴿ لئن أمرتهم ليخرجن ﴿ ئەگەر تۆ فەرمانیان پێ بکەیت بە دەرچوون بۆ جیهاد؛ ئەوا زوو لە گەلت دەر ئەجن ﴿ قل لا تقموا طاعة معروفة ﴿ پێیان بلێ: سویند مەخۆن، چونکه سویندە کانتان درۆیه، گوێزایەتی و ملکه چی ئۆههش، شتیکی دیاره و زانراوه، ئاشکرایه که ئەوه ی ئۆه دەیلین تەنھا بە زمانه، نەک بە دل ﴿ إن الله خير بما تعملون ﴿ بە راستی خوا بە ناگایه به هه موو کارو کردوه کانتان، چ نهيینی و، چ ئاشکرایي ﴿ ۵۴ : قل أطيعوا الله وأطيعوا الرسول ﴿ پێیان بلێ: گوێزایەتی راستە قینه ی خواو گوێزایەتی پە یامبەر ﴿ بکەن، نەک وهک خۆتان ئەیلین، که چی واش نییه ﴿ فإن تولوا فإنما علیه ما حمل ﴿ خُوْ نَهْ گَهر روویان وه رگێرا و راستیان نەوت، ئەوه بە راستی زیانتان هەر بە خۆتان گە یاندووه، چونکه ئەو پە یامبەرە ﴿ تەنھا ئەرکی راگە یاندنی پە یامی خوی لە سەرە ﴿ وعلیکم ما حملتم ﴿ ئۆههش بە پرسی ئەرکی سەر شانی خۆتان دەبن و، تۆ له ی یاخی بوونتان و. سەرپنجیتان له گوێزایەتی و فەرمانبەرداری پێغه مبهەر - وهک (ئیبین عەبباس) ئەتی - له سەر خۆتان دەکەوی ﴿ وإن تطعوه

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَّغُ الْمُبِينُ ﴿٥٠﴾ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَلَسُمَّكُن مِمَّن ذِي الْأَرْزَاقِ الَّذِينَ يُبَدِّلُ لَكُمْ مَن يَمُودُ مِن بَدْوٍ وَنَحْوِهَا لَئِن كُنتُم تَشَاءُونَ ﴿٥١﴾ وَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٢﴾ وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٣﴾ لَئِن كُنتُم تَحِبُّونَ فِي الْأَرْضِ وَمَاؤُنْهُمُ النَّارُ لِيَكُن الْمَصِيرُ ﴿٥٤﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنَكَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَكُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لِيَمْلَأُوا صُلُوبَكُمْ ﴿٥٥﴾ لَئِن كُنتُم مَّرْتَبِينَ مِن قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِن بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَّكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَ هُنَّ طَوُّهُنَّ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٦﴾

باوهرداران دەبنه جینشین:

خوای میهره یان جوێرکی تر لە پاداشی موسلمانە ملکه چه کان باس ئەکات و ئە فەرموی: ﴿ ۵۰ : وعد الله الذين آمنوا منكم وعملوا الصالحات ﴿ بێ گومان خوا به و که سانه تان که برپایان هیناوه و کاره چاک و جوانه کانیان ئەنجام داوه، بە ئیینی دا: ﴿ لیستخلفنهم فی الأرض ﴿ لەم زەمینە دا بیانکا به جینشین و، کلیلی دەسه لاتداری دونیایان تە سلیم بکا، واتە: بیان کات به خەلیفه ی رووی زهوی ﴿ كما استخلف الذين من قبلهم ﴿ ههروهک چۆن موسلمانانی پیش ئەوانی کرده جینشین. کاتی هاوه لانی پە یامبەر ﴿ هاتنه مەدینه، عەرەبە کان لێیان زیت بوونه وه، ئەمانیش لە بەر ئەوه نە یان توانی تەنھا ساتیکیش چه که کانیان دا بنین، لە ناو خۆیاندا وتیان: باشه! خُوْ نَهْ مە بۆ ئەوه باوه رمان هینا و کۆچمان کرد، ئیتر تەنھا له خوا بترسین، که چی وای ئیستا وه زعمان ئەوه یه دە ی بینین، ئەو

جار خوی گورهش بهو شیوهیه دلخوشی کردن، مؤذدهیشی بی دان به فتهحی خورههلات و خورثاواوی روو زهوی، له هه مان کاتدا ئهوهیشی بو کردن، چونکه بی وچان پیغه مبهرم ﴿خوی و، خه لیفه کانی - دواوی خوی - هه ره له جیهادو له جم و جوولدا بوون، وه پیغه مبهرم ﴿له بهر روشنایی به لینه کانی خودا فهرموویه تی: ((إن الله زوی لی الأرض فرأیت مشارقها و مغاربها، و سیلغ ملک أمتی ما زوی لی منها)) (موسلیم). واته: خوی دهسه لاتدار زهوی بو پیچامه وه بو تو مارکردم، نه منیش ته ماشای گش خورههلاتی و خورثاواویم کرد، جامزگینی بیت که دهسه لات و هیزی ئومه ته که م دهگاته گشت نهوشوینانه. وه له فهرمووده یه کی دیکه دا - پیغه هوا موسلیم هیناویه تی له (جابر) هه - نه لی: له پیغه مبهرم ﴿بیست، فهرمووی: ((لا یزال أمر الناس ماضیا ما ولیهم اثنا عشر رجلا)) له فهرمووده یه کی تر دا هاتووه: ((الخلافة ثلاثون سنة، ثم تكون ملکا عضوا)) (پیغه هوا نه حمه د). واته: هه تا نه دوانزه پیاهه - مه بهستی دوازه خه لیفه که یه - سه ره ره شتی کارو فهرمانی خه لکی بکن، نهوا ئیش و کاری مه ردوم به چاکی ده روا. ﴿ولیمکن لهم دینهم الذی ارتضى لهم ﴿نهودین و ئایینه ش خوا خوی بوی په سه ند کردوون، ریشه دارو سه قامگیر و سابت و دامه زراو ده کا بویان ﴿ولیدلنهم من بعد خوفهم أمنا ﴿وه ترس و بیمه که شیان بو ده گوری به نارامی و ئاسووده یی ﴿یعبدوننی لا یشرکون بی شینا ﴿ئیتر نهو کاته ته نها من بیه رستن و هیچ شتیکش نه که نه هاویه شم ﴿ومن کفر بعد ذلک ﴿نهوسا هه ره که سیکیش - پاش نه وه - کافر بوو، واته: پاش هاتنه دی به لینه که ﴿فأرلک هم الفاسقون ﴿ئا نه واننه فاسیق و ده رچوو له سنووری شهرع ﴿۵۶: و أقیموا الصلاة و آتوا الزکاة ﴿(نهی ئیمانداران!) نوئیژی کامل بکن و، به شیک له داراییتان به ناوی زه کاته وه بدن ﴿و اطیعوا الرسول ﴿وله په یامبه ریش ﴿فهرمان بهرداری گویری له بکن ﴿لعلمک ترجمون ﴿تا به شکوو به ره حمهت و بهر سوژی خوا بکهون. ئینجا نه نجامی بی برویان نه بریتسه وه نه فهرمووی: ﴿۵۷: لا تحسن الذین کفروا معجزین فی الأرض ﴿بیت وانه بی نه واننه خوانه ناس و بی پروان، ده توانن که له سزای خوا رابکن و ده سه و سامان بکن له زویداو، نه توانین توله یان لی وهرگرین، نه، شتی وانابی و، هه رگیزیش له دستمان ده رناچن ﴿و ما واهم النار و لبس المصیر ﴿له دواروژیشدا جیگه ی نه وانه ئاگری دوزه خه و، وای چ جیگایه کی خراپه دوزه خ.

خولام و که نیزه مندالی نابلق سن کات فیزن ده خوازن:

له ئایه ته کانی پیغه وه هه ندی له شیوه و ئادابی هاتوو چوی بو لای یه کتر باس کرد، ئیستایش باسی سه ردانی خزم و خویشان شه کات بولای یه کتر، وه که شه فرمووی: ﴿۵۸: یا ایها الذین آمنوا لیستأذنکم الذین ملکتم أیمانکم و الذین لم یبلغوا الحلم منکم ثلاث مرات ﴿شهی نه واننه ی باوه رتان هیناوه! یاخولام و به نده و که نیزه کانتان و، نه واننه که هیمان بی نه گه پشتهوون و (بالغ نه بوون) به لام مه یلی جینسییان هه یه، له سنی کاتدا مؤلته وهرگرین! بو هاتنه ناو زووری تاییه تی نووستنی ژن و میرد ﴿من قبل صلاة الفجر ﴿له پیش نوئیژی به یانی دا" دباره له و کاتدا مروث خوی کردووه ته وه بو حه وانسه وه ﴿و حین تضعون ثیابکم من الظهیرة ﴿دووه: نیوه رویمان، کاتی جل و بهرگتان دانه نین بو ئیسراحت ﴿ومن بعد صلاة العشاء ﴿له پاش نوئیژی خهوتان "که له و کاته شدا خوتانتان ناماده کردووه بو خه و دباره نه م سنی کاته، کاتی دانانی جل و بهرگی ئیسه و، کاتی حه وانسه وه و پشوودانه، بویه به تاییهت ناویان نه بات ﴿ثلاث عورات لکم ﴿که نه م سنی کاته، کاتی ته نیایی ئیوه یه، وه عوره تی ئیوه ی تبا ده رکه وی، که واته ده بی به نده و که نیزه و منداله کانیشتان ئاگادار بکن تا له و سنی کاتدا بی مؤلته نه یه نه زوروه ﴿لیس علیکم و لا علیهم جناح بعدن ﴿دواوی نهو سنی کاته! ئیتر هیچ فه ی ناکا و گله یی له ئیوه ش و نه وانیش ناکریت ﴿طوفون علیکم بعضکم علی بعض ﴿به یانیان و ئیواران بگه رین به سه رتانا، چونکه زور قورسه بو هه ردوولاتان گش کات نه واننه هه ر داواوی مؤلته بکن" ﴿کذلک بین الله لکم الآیات ﴿هه ر ئا بهو شیوه یه خوا ئایه ته کانی قورثان بو ئیوه روون نه کاته وه ﴿والله علیم حکیم ﴿نهو خویاش زور زاناو، به ئاگایه، به کاری به نده کانی دروستکاره.

ئینجا حوکمی نهو مندالانه ش باس شه کات بالغ ده بن، نه فهرمووی: ﴿۵۹: و إذا بلغ الأطفال منکم الحلم ﴿وهه ر کاتی منداله کانتان گه وره بوون و پیگه یشتن، نه گه ر چی بو سالی بالغ بوونیش "زانایان قسه ی جیاوازیان هه یه: ئایا نیشانه ی بالغ بوون چیه و، سالی بالغ بوون چه نده؟ ﴿فلیستأذنوا ﴿بائه وانیش له هه موو کاتدا مؤلته یخوازن ﴿کما استأذن الذین من قبلهم ﴿وهک چون نهو بالغ و پیگه یشتوانه ی پیش نه مان، مؤلته یان ده خواست ﴿کذلک بین الله لکم آیاته ﴿هه ر ئا بهو شیوه یه خوا حوکمه کانی خوی بو ئیوه روون نه کاته وه، ده ئیوه ش به باشی وهریان بگرن ﴿والله علیم حکیم ﴿و خوا زور زاناو ئاگایه زوریش کار جوانه. ئینجا خوا باسی

نابینا و ثقیلیجانہی دہرہ مائی بابی، یان مائی برای، یان مائی خوشکی، .. ئەوانیش وتیان: لەباتی مائی خۆیان بۆ مالا ئی ترمان ئەبەن! جا ئەو ئایەتە: (لیس علی الأعمی) تا (ولا علی أنفسکم أن تأکلوا من بیوتکم) تا (لیس علیکم جناح أن تأکلوا جمیعاً أو أشتاتا) هات و مۆلتی بی دان که لەو جوۆرە مالانەشدا بخۆن.

حیجاب ئەکات بۆ دوای پیر بوون، پاش ئەو بۆسەر دەمی لاویتی باسی کرد، وەک ئەفەر موی: ﴿ ٦٠: والقواعد من النساء اللاتي لا يرجون نکاحاً ۝ ئەو ژنانە لەئیش و کار کەوتون؛ ئوفتادەبوون و لەبەر پیری، نەمانی ئارەزوو بەتەمای شووکردن نین. (سەعیدی کوری جووبەر، قەتادە، زەحاک) ئەلین: مەبەست بەوانە، ئەو ژنانە یە (حەین) یان نەماو، تەمای مندائیشیان براو. ﴿ فلیس علیهن جناح أن یضعن ثیابهن ۝ هیچ گوناھێکیان لەسەر نییە کە هەندێ لە جل و بەرگی سەرەو یان دا بنین و نە بیوشن، وەک عەباو چەتفەو کەواو سەلتە، وە هەر وەها ئەگەر بەبەردەم پیاوانیشدا بین و بپوون ۝ غیر متبرجات بزینة ۝ بەلام نابێ بەرامبەر بەخەڵک زینەت و جوانی خۆیان نیشان بدەن وەک موو و سەر و جل و گەردن و سینگ و لاقیان، شتێک نەکەن سەرنجی بیگانه راکێشن ۝ وأن یستغفن خیر لهن ۝ خۆ ئەگەر عیقفەتیش نیشان بدەن و کەواو سەلتەو چەتفەو عاباکانیان، هەر دانە نین و خۆیان داپوشن وەک ژنیکی لاو، ئەو چاکترە بۆیان، چونکە لەبوختان و قەسە ناخۆلا دوور ئەکەوێ و ۝ والله سمع علیم ۝ خوا زۆر ژنەوا، هەمیشەش زانایە ئەزانێ چی لەنیوان ئەوان و پیاوانی نااشناو بیگانه دا پوو دەدات. کەواتە هۆشیاری! (سەدی) ئەلی: بەناوی (موسلیم) هەو، هاورێیەکم هەبوو خۆلامی ژنەکی حوزە یەفەبوو، پۆژی لەبازاردا بە دەستی خەناوی یەو دیتم، و، لیم پرسی ئەو چییە؟! وتی: خەنەم لەسەری (مەولا) کەم (خیزانی حوزە یەفە) گرتوو، منیش بروام نەکرد، وتی: ئەگەر حەز ئەکەوێ وەرە ئەتەمە لای خۆی، بەلی رویشتم، سەیر ئەکەم سەلارە ژنیکی، منیش وتم: موسلیم رێوایەتییکی وای بۆ گێرامەو؟! وتی: بەلی، وایە، پۆلەم! چونکە من لەرێزی ئەو ژنانە دام خەوا بەرامبەر یان ئەفەر موی: (القواعد من النساء اللاتي لا يرجون نکاحاً) ئین کە سیر.

وَأَذِیْنَ الْأَطْفَالَ مِنْكُمْ الْحُرَّ فَلِیْسَتْ ذُنُوبُكُمْ مَا اسْتَدْرَجَ الْأَیْمَانُ مِنْ قَبْلِیْهِ كَذَلِكَ یَبِیْنَ اللَّهُ لَكُمْ مَا یَسْتَعِیْبُ وَاللَّهُ عَلِیْمٌ حَكِیْمٌ ﴿٦١﴾ وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِی لَا یَرْجُونَ نِكَاحاً فَلِیْسَ عَلَیْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ یَضَعْنَ ثِیَابَهُنَّ غَیْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِیْنَةٍ وَأَنْ یَسْتَغْفِنَ خَیْرٌ لَّهُنَّ وَاللَّهُ سَمِیْعٌ عَلِیْمٌ ﴿٦٢﴾ لَیْسَ عَلَی الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَی الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَی الْمَرِیضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَی الْأَنْفُسِ كَمَا أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُیُوتِكُمْ أَوْ بُیُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُیُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُیُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُیُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُیُوتِ أَعْمَامِكُمْ أَوْ بُیُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُیُوتِ أَخْوَالَكُمْ أَوْ بُیُوتِ خَالَاتِكُمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَمْرُكُمْ فَكُلُوا مِنْهُ أَوْ شَرِبُوا مِنْهُ لَیْسَ عَلَیْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِیْعاً أَوْ أَشْتَاتاً فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُیُوتاً فَسَلِّمُوا عَلَی أَنْفُسِكُمْ فَحَیِّتْهُنَّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَشِّرَةً طَیِّبَةً كَذَلِكَ یَبِیْنَ اللَّهُ لَكُمْ الْآیَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٣﴾

﴿ أو بیوت آبائکم أو بیوت أمهاتکم ۝ یا لەمائی باوکتان، یا لە مائی دایکتان ۝ أو بیوت إخوانکم ۝ یا لەمائی براکتان ۝ أو بیوت أخواتکم ۝ یا لەمائی خوشکەکتان ۝ أو بیوت أعمامکم ۝ یا لەمائی مامەکتان ۝ أو بیوت عماتکم ۝ یا لە مائی پورەکتان ۝ یا لە مائی باوکی ۝ أو بیوت أخوالکم ۝ یا لە مائی خالەکتان ۝ أو بیوت خالاتکم ۝ یا لە مائی پورەکانی "دایکتان"، واتە: خواردن لە مائی ئەوانەدا گوناح نییە، پێویست بە مۆلتدان و، فەرموو ناکا، بۆتان هەیه بچنە سەر سفرەیان، چونکە مۆف بۆ خزم و کەس و کاری دلی کراوەتەو ۝ أو ما ملکتم مفاتحه ۝ یا ئەو ماله ی کلێلەکانی لای ئێو یەو، کراوەتە وکلێلدار، تا خاوەنەکی ئەگەر پێتەو. هاوێلان کاتی خۆی کە ئەچوون بۆ سەفەر بۆ جیهاد گەلی جار کلێلی خانووکانیان ئەدا بەبرایەکی دراوسێیان جا ئەمیش پێی وابوو کە هەرگیز نابێ شتی لەو ماله بخوا، ئەوسا خۆی گەرە فەر موی: (أو ما ملکتم مفاتحه) ۝ أو صدیقکم ۝ یا

خواردن لای مائی خزمان:

﴿ ٦١: لیس علی الأعمی حرج ولا علی الأعرج حرج ولا علی المریض حرج ولا علی أنفسکم أن تأکلوا من بیوتکم ۝ لەسەر کوێر و شەل و نەخۆش و خۆشتان، هیچ تاوانێک نییە کە لەمالکانی خۆتان و کوپەرەکتان نان بخۆن بێ مۆلت. موسولمانان لەو سەردەمەدا زۆر بەلایانە وە قورس و سەخت بوو لەگەڵ کوێر و نەخۆش و شەل و ئیقلیجدا نان بخۆن، چونکە ئەوان وەک پێویست ناتوانن نان بخۆن، وە یا نابینن بخۆن، جا ئەمانیش لەترسی ئەو نەوێک سەتەمیان لی بکەن، خۆیانیان لی دەپاراستن، تا ئایەتی (لیس علی الأعمی..) هات. (موجاهید) ئەلی: هەندێ کەس ئەو نەخۆش و

چونکه خوا زۆر لیبووردهیه، زۆریش میهره‌بان و دلوقانه.

وهك خۇتان بانگ له پیغه‌مبەر مه‌که‌ن:

جا پاش شه‌وه ریزو شه‌رفی په‌یامبەر ﷺ له‌و سوورته‌دا ده‌رکه‌وت، بۆ جارێکی‌تر ئەو قەدر زانینه‌ باس ئەکات‌وه‌و ئەفهرمووی:

﴿ ۶۳: لا تجعلوا دعاء الرسول بینکم کدعاء بعضکم بعضا ﴾ ئەی موسلمانەکان! بانگ کردن له‌په‌یامبەر ﷺ وهك بانگکردن له‌خۇتان دامەنێن یا خود به‌ناوی خۆیه‌وه بانگی لی مه‌که‌ن، وهك ئیوه له‌یه‌کتر بانگ ئەکه‌ن، به‌لکو به‌و بلین: یا (رسول الله، یانبی الله...) ﴿ قد يعلم الله الذین یتسللون منکم لو اذا ﴾ بئی‌گومان خوا ئاگای له‌و که‌سانه‌ هه‌یه‌ که له‌پشت یه‌کتر خۆ ئەشارنه‌وه‌و خۆ ئەده‌نه پال یه‌کتره‌و خۆ ده‌دزنه‌وه‌و لی‌تان؛ وه له‌ مرگه‌وت یه‌که یه‌که‌ خۇیان ده‌کێشایه‌ ده‌روه، بئی مؤلته ﴿ فلیحذر الذین یخالفون عن أمره ﴾ ده‌با ئەوانه‌ی سه‌رینجی له‌ فه‌رمانی په‌یامبەر ﷺ ئەکه‌ن، بترسن ﴿ أن تصیبه‌م فتنة ﴾ که سه‌ره‌نجام تووشی به‌لاو نه‌هاتیک بین ﴿ أو یصیبه‌م عذاب الیم ﴾ یا تووشی سزایه‌کی به‌ئیش بین ﴿ ۶۴: ألا إن الله مافی السموات والأرض ﴾ وشیاره‌! به‌راستی هه‌رچی له‌ ئاسمانه‌کان و زه‌ویدایه‌ هه‌ر بۆ خوایه ﴿ قد یعلم ما أنتم علیه ﴾ بئی‌گومان ئەو خوایه ئەزانئ به‌وه‌ی ئیستا ئیوه‌ وان له‌ سه‌ری له‌ نیفاق و سه‌رینجی ﴿ ویوم یرجعون إلیه‌ فینبهم بما عملوا ﴾ هه‌م شه‌و رۆژه‌ش که ئەگه‌ر پترینه‌وه‌ لای ئەو، ئاگاداری شه‌وه‌موو کاروکرده‌وه‌یانه‌ ده‌کات ئەنجامیان داوه، گه‌وره‌و بچووک، جا هه‌ر به‌پینی شه‌وش تۆله‌و یاداشتیان ئەداته‌وه ﴿ والله بکل شیء علیم ﴾ چونکه خوا به‌ هه‌موو شتیگ زاناو ئاگایه.

زۆر شوکرانه‌ بۆی‌رم بۆ خوا‌ی ده‌هنده‌ی دل‌اوا که شه‌ره‌فه‌ندی کردم به‌ نووسینی تەفسیری ئەم سوورته‌ی (نور)ه. وصل الله علی النبی الامی محمد وعلی آله وصحبه.

سوورته‌ی (فوقان)ه

مه‌که‌که‌ییه‌و (۷۷)ئایه‌ته

به‌ناوی خوا‌ی به‌خشنده‌ی میهره‌بان

ئەم سوورته‌ له‌پاش سوورته‌ی (یاسین)ه‌وه‌ هاتۆته‌ خوارئ، ئەمیش هه‌روه‌ک باوی سوورته‌ مه‌که‌که‌ییه‌کانی‌تر، کاروباری ئیمان و بیروباوه‌ر چاره‌سه‌ر ده‌کات، له‌گه‌ل به‌ریه‌رچدانه‌وه‌ی هه‌ندی له‌ ره‌خنه‌ی موشریکان، سه‌بارته‌ به‌ په‌یامه‌که‌ی په‌یامبەر ﷺ. به‌کورتی: ته‌وه‌ری سوورته‌که‌ له‌م خالانه‌دا

له‌ مالی دۆست و براده‌رتانا، به‌لام به‌و مه‌رجه‌ بزانن پینی خۆشه‌، شه‌گه‌رچی له‌ماله‌وه‌ش نه‌بئی ﴿ لیس علیکم جناح أن تأکلوا جمیعا أو أشناتا ﴾ هه‌یچ گونا‌هه‌یشتان ناگات هه‌موو پیکه‌وه‌ له‌سه‌ر یه‌ک سفه‌ر نان بخۆن؛ یاخود هه‌ر که‌س به‌ ته‌نیا بخوا. کاتی خۆی هه‌ندی له‌خه‌یله‌کان له‌به‌ر سه‌لاری خۇیان، پینان ناخۆش بوو به‌ ته‌نیا نان بخۆن، ئەوجا خوا فه‌رموی: ئەوه قه‌یدی نییه‌.

ئینجا دوا‌ی مؤله‌تدان بۆ هاتووچۆ، فه‌رموی: ﴿ فإذا دخلتم بیوتا فسلموا علی أنفسکم ﴾ هه‌رکاتیش چوونه‌ مالانیکه‌وه‌ سلّو له‌خۇتان و یه‌کتری به‌کن، چونکه مایه‌ی خۆشه‌ویستییه‌ ﴿ تحية من عند الله مبارکة طیبة ﴾ ئەمه‌ دروودیکی پیروز و پاکه‌ له‌ لای خوا ﴿ کذلک یبین الله لکم الآيات ﴾ ئا به‌و شیوه‌یه‌ خوا ئایه‌ت و ئادابه‌کانی خۆی روون ئەکات‌وه‌ بۆتان ﴿ لعلکم تعقلون ﴾ به‌شکو تی بگه‌ن و ئەو ئایه‌تانه‌ بکه‌نه‌ به‌رنامه‌ی ژیا‌نتان..

له‌کاری به‌کۆمه‌لدا بئی ئیزن لا مه‌که‌ن:

له‌په‌یشه‌وه‌ باسی مؤلته‌ وهرگرتن له‌کاتی هاتوو چۆی مالاندا کرا، ئیستاش باسی مؤلته‌ وهرگرتن ئەکا له‌کاتی گه‌رانه‌وه‌و هه‌لسان، به‌تایبه‌ت له‌لای پیغه‌مبەر ﷺ ئەفهرمووی: ﴿ ۶۲: إنما المؤمنون الذین آمنوا بالله ورسوله ﴾ بروادارانئ راسته‌قینه‌ هه‌ر ئەو که‌سانه‌ن که بروائان هه‌ناوه‌ به‌خواو به‌په‌یامبهره‌که‌ی ﴿ وإذا كانوا معه‌ علی أمر جامع ﴾ وه‌کاتی بۆ کاریکی به‌ کۆمه‌ل له‌گه‌ل پیغه‌مبهردا بوون، وه‌ک مه‌شۆرته‌ بۆ جه‌نگ و، یا بۆ هه‌ر شتیکی تری گرتگ و پێویست ﴿ لم یذهبوا حتی یستأذنه ﴾ بئی مؤلته‌ لی وهرگرتنی به‌هه‌یچ جیگایه‌کدا نه‌ئه‌رۆیشتن، دیاره‌ ئەمه‌ شه‌وه‌ری هه‌یمای شه‌ده‌ب و ویله‌و ریز دانانه‌ له‌گه‌ل سه‌رکرده‌دا، مؤلته‌ وهرگرتن، هه‌یمای بروای ته‌واوه‌، بۆیه‌ ئەفهرمووی: ﴿ إن الذین یستأذنونک ﴾ بئی‌گومان ئەو که‌سانه‌ مؤلته‌ت لی ده‌خوازن کاتی ئەروون ﴿ أولئک الذین یؤمنون بالله ورسوله ﴾ هه‌ر شه‌وانه‌ن که به‌راستی بروائان به‌ خواو به‌په‌یامبهری ئەو هه‌یه ﴿ فإذا استأذنوک لبعض شأنهم ﴾ هه‌ر کاتیکیش هاتن بۆ هه‌ندی کاری تایبه‌تی خۇیان مؤلته‌ت لی بخوازن ئەی په‌یامبەر ﷺ ﴿ فأذن لمن شئت منهم ﴾ تۆیش هه‌رکه‌سیکیانت ویست لیان مؤلته‌تی بده‌ با بروا بۆ ئەنجامدانی ئیسه‌که‌ی له‌ (ته‌بسوک)دا (عومه‌ر) کاریکی تایبه‌تی خۆی بۆ پیش هات، هه‌ر ئەبوایه‌ بگه‌رایه‌ته‌وه‌، جا ئەوه‌بوو داوا‌ی مؤلته‌تی لی‌کردو، ئەویش فه‌رموی: برۆ خۆ تۆ له‌دوو‌روویان نیت ﴿ واستغفر لهم الله ﴾ له‌خواش داوا‌ی لی‌خۆش بوونیان بۆ بکه‌ سه‌بارته‌ به‌و شتانه‌ که‌ رووی داوه‌ لیان ﴿ إن الله غفور رحیم ﴾

ده سووری: راستی و حقیقانه تی قورئان، دروستی و واقعیه تی په پامه که ی پیامبر ﷺ، زیندوو بوونه و هو ژینی شه و لاو، پاداشت و توله، کؤتاییشی به باسی بری له و هسف و په سنه کانی (عباد الرحمن) دیت.

مه زانیه تی خوا:

خوای له کارزان باسی مه زنی و بلوندی خو ی ده که که: ثم قورئانه ی نارؤته خواری، بویه ده فرموی:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: تبارک الذي نزل الفرقان على عبده * بلوندو گه وره یه، فبرو پیتی فراوانه، شه و خوابه ی که فوقان و جیا که ره وه ی راست له ناراسته (واته: قورئان) ی نارده سر بهنده ی خو ی موحه ممد ﷺ * لیکون للعالمین نذیرا * تابیتته هوی بیدار که ره وه ترسینهر بویه مووخه لکانی جیهان و، له سزای خوا و هه به ریمان کا، ئینجا خوا - جل جلاله - چوار سیغه تی تابیه تمه ندی خو ی باس ده کات بویان و ده فرموی: * ۲: الذي له ملك السموات والأرض * یه که م: زاتیکه مولکایه تی و ده سه لاتی گشت ناسمانه کان و زهوی هر هی شه و * ولم يتخذ ولدا * دووم: هیچ مندالکی یوخوی رانه گرتووه؛ وه ک جووله که و گاوران پیمان وایه که: گویا تورم و مندال هه یه! * ولم يكن له شريك في الملك * سنیهم: له مه و دای ده سه لاتیدا، هیچ شهریک و هاوبه شیکی نییه، وه ک بتپه رسته کان پیمان وایه که: شهریک و هاوبه شی هه یه! * وخلق كل شئ بقدره تقديرا * چوارم: هه موو شتیکی له نه بوون (و عهده م) هه و دروس کردوو به دی هیناو، نه ک هر شه و نه ده ش به لکو ته گبیرو شه ندازه گیری ته و اویشی بو کرد چونی بو پیویست بی و، له چ کاتیکا، له چ جیگایه کا. هه مووی بو بوونه و هر تو مار کرد * ۳: واتخذوا من دونه آلهة * که چی هاوبه شدانه رها کان له باتی شه و که ته نه شه و تاکه خوابه به رستن، هه ستان چهنده شتیکیان بوخویان هه لباردو کردیانه خوا! * لا یخلقون شیئا * که توانای دروستکردنی هیچ شتیکیشیان نییه * وهم یخلقون * و بوخوشیان - شه و بتانه - تاشراوو دروستکارون، وینه یان بوکیشراوه، ئیتر شه وانه چون شه بنه خوا! * ولا یملکون لأنفسهم ضرا ولا نفعا * ته نانه تی ده سه لاتی شه و هشیان نییه هیچ زیان و سوودیک به خویشیان بگه یه نن * ولا یملکون موتا ولا حیاتا ولا نشورا * و ده سه لاتی مردن و زیان و زیندوو بوونه و هشیان نییه، جا شتیگ ئاوابیت، چون شه بیتته خوا؟! چون ئیوه ملیان بو که چ ده که نن!.

خوانه ناسان گیل و نه زانن:

شر سهیری راو بوچوونی کافران له باره ی قورئانه وه بکری، ده ده که موی که چهنده گیل و گه وچن، بویه خوای گه وره له و باره وه ده فرموی: * ۴: وقال الذين كفروا * شه و کافرو بی باوه رانه

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوا الْإِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ أُولَئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا أَسْتَأْذَنُكَ لِيَعِضَ شَأْنِهِمْ فَإِنْ لَمْ يَسْأَلْكَ مِنْهُمْ وَاسْتَعْفِفْهُمْ فَهُمَ اللَّهُ بِئِنَّكَ اللَّهُ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۱۳﴾ لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَسْتَلُونَ مِنْكُمْ لَوْ آذَنُوا فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۱۴﴾ الْآيَاتُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ وَتَوْمَهُمْ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿۱۵﴾

سُورَةُ الْفُرْقَانِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ﴿۱﴾ الَّذِي لَهُ مَلَأُكَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمَلِكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقْدَرَهُ نَقْدِيرًا ﴿۲﴾

ده باره ی قورئان گوئیان: * إن هذا إلا فک افتراه * ثم قورئانه هر درویه و، (موحه ممد) خو ی هه لی به ستووه * وأعانه علیه قوم آخرون * وکه سانی تریش - وه ک خاوه نامه کان - بوه زینه وه و ریکه خستی یارمه تی بیان داوه؛ ئینجا خوا ره دیان نه داته وه و ده فرموی: * فقد جاء وظلما وزورا * به راستی هر چیه کیان گوت، بوختانه و ستم میکی گه وره ش ده که نن، چون شه و دروو پروپالانتیه به رامبه به پیامبر ﷺ شه که نن، خو شه و رو به پرویان و هستاو وتی: ده شه گهر ده توانن ته نه شه سووره تیکی بچوو کیش بیت بیهنن، شه و انیش ته و او ی ره و انییز و خو شه خوانه کانیان بو شه و مه به سته کؤبوونه وه و، په کیان که وت، ده سا شه گهر بیان توانایه نه یان ده کرد؟.

ده لئین قورئان چیرؤکی ینشینانه:

* ۵: وقالوا أساطير الأولین * گوئیان ثم قورئانه هه موو

ته‌فسانه و ته‌ی باطل و پروو پووچی پی‌شینانه و ﴿اكتسبها﴾
 شهوان بوی ری‌نوس ده‌کهن وه‌ک داستانی: روسته‌م، ئیسغه‌ندیار..
 ﴿فهی تملی علیه بکرة وأصیلا﴾ هه‌موو به‌یانی وئیوارانیک بوی
 شه‌خویننه‌وه و شه‌ویش له‌به‌ری شه‌کات ﴿٦﴾ قل أنزله الذی یعلم
 السر فی السموات والأرض ﴿خوا فه‌رمانی پی شه‌کات که ره‌دیان

به‌بازاریشدا ده‌گه‌ری؟ که‌وایه فریشته نییه، چوون فریشته خوراک
 ناخوات، دیاره پاشایش نییه، چونکه پاشا به‌بازاردا ناگه‌ری،
 پی‌یان وایوو پی‌غه‌مبه‌ر ده‌بی حال و وه‌زعی له‌وان جیاواز بی‌ت!
 ﴿لولا أنزل إلیه ملک فیکون معه نذیرا﴾ ئه‌ی بوجی فریشته‌یه‌کی
 له‌گه‌ل نه‌هات له‌لایه‌ن خواوه تا به‌هاورپی‌ه‌تی شه‌وخه‌ک بت‌رسین
 و، گه‌واهی راستیشی بؤ بدات؟ ﴿٨﴾ أو یلقى إلیه کتراً یان
 گه‌نجینه‌یه‌کی له‌ناسمانه‌وه بؤ فری بدرایه خوار، تاخوی پی
 ژیانداو، و پی‌ویستیشی به‌کردوکوشش نه‌بوو‌یا؟ ﴿٩﴾ أو تكون
 له‌جنة یأکل منها ﴿یان باخیکی هه‌بوایه تا له‌ده‌رامه‌ته‌که‌ی
 بخواردایه؟ وه‌ک ده‌وله‌مه‌نده‌ان!! ﴿١٠﴾ وقال الظالمون إن تبعون
 إلا رجلاً مسحوراً ﴿سته‌مکارانیش گوتیان (به‌موسلمانه‌کان!)
 شه‌وه ئیوه شوینی چی که‌وتوون؟ مه‌گه‌ر هه‌رشوین پی‌واییکی جادوو
 لی‌کراوو سه‌ر لی‌تیکچوو نه‌که‌وتوون؟ ئینجا خوی گه‌وره دلخوشی
 په‌یامبه‌ر ﴿١١﴾ شه‌داته‌وه، بویه شه‌فه‌رموی: ﴿٩﴾ انظر کیف ضربوا
 لک الأمثال فضلوا ﴿ده‌بنوارو سه‌رتج بده‌له‌وگنله‌ پی‌اوانه‌ چوون
 نه‌زله‌ومه‌سه‌لیان بؤ هی‌نایته‌وه، هه‌رجاره‌ی بی‌انوو شتی شه‌گرن،
 جا به‌و هویه‌وه گو‌مراو سه‌ر لی‌شیناوو لاری بوون ﴿١٢﴾ فلا یستطیعون
 سیلاً ﴿ئیتیر هه‌رچی ده‌کهن بؤ دوزینه‌وه‌ی راستیه‌کان ری ده‌رناکه‌ن
 ﴿١٠﴾ تبارک الذی إن شاء جعل لک خیراً من ذلک ﴿په‌روزی و
 گه‌ورایه‌تی، هه‌ر بؤ خویه‌ک، که‌ شه‌وه‌نده به‌ده‌سه‌لانه شه‌گه‌رحه‌زیکا
 له‌وه‌ی شه‌وان و تیان: چاکترت شه‌داتی ﴿جنات تجری من تحتها
 الأنهار﴾ باخ و باخاتیکت پی‌ده‌به‌خشیت رووباری به‌به‌ردا ده‌روا
 ﴿ویجعل لک قصوراً﴾ وچه‌ندکوشکیکت بؤ‌داده‌نی باشتر له‌
 هی‌پاشاکان.. به‌لام شه‌و زاته شه‌یه‌وی له‌قیامه‌تدا شه‌و به‌هرانه
 به‌توبیه‌خش، نه‌ک لی‌زه ﴿١١﴾ بل کذبوا بالساعة ﴿نا،
 شه‌وانه هیچ هویه‌ک نییه بونکولی ومله‌لانیان، شه‌وه نه‌بی‌ت که‌ هه‌ر
 روژی قیامه‌تیان به‌درو دانا ﴿وأعتدنا لمن کذب بالساعة سعيراً
 ﴿ئیمه‌ش ئاگریکی سووتینه‌ری بلیسه‌دارمان ئاماده کردوو بؤ هه‌ر
 که‌سی قیامه‌ت به‌درو دانه‌نی ﴿١٢﴾ إذا رأتهم من مکان بعد
 که‌له‌شوینیکی دووره‌وه شه‌و ئاگره‌یه خوا نه‌ناسان ده‌بینی ﴿سمعوا
 لها نغماً وزفیراً ﴿ده‌نگی پر له‌رق و خه‌شم و تووره‌یی ئاگریان
 دیته‌گوی، ده‌نگیکی وا ده‌لینت پر مه‌ی و لاخه. (ئیین عه‌بباس)
 شه‌لی: شه‌و که‌سه‌ی وا بؤ جه‌ه‌ننه‌م راده‌کیشری جه‌ه‌ننه‌م بوی
 ده‌پریمینی هه‌روه‌کو ئیستر بؤ‌دانی جوده‌پریمینی، ﴿١٣﴾ وإذا القوا
 منها مکاناً ضیقاً مقرنین ﴿هه‌رکاتیکیش به‌ده‌سه‌ت و پی‌کوت
 و زنجیر کراوه‌وه ده‌خرینه‌ ناو جیگایه‌کی ته‌سک و ته‌نگه‌به‌ر له‌
 دوزه‌خدا، واته: ده‌ستیان به‌زنجیر به‌گه‌ردونیانه‌وه ده‌به‌ستری

وَأَعْتَدُوا مِنْ دُونِهِ ؕ إِلَهًا لَّا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ
 وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا
 وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا ﴿٦﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّا هَذَا إِلَّا آفَاكُ
 أَقْرَبُنَا وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ فَقَدْ جَاءَهُ ظَلْمًا وَزُورًا
 ﴿٧﴾ وَقَالُوا اسْتَطِيرَ الْأَوْلِيَاءُ أَكْتَنَّهُنَّ أَهْلِي تَعْلَى
 عَلَيْهِ بُكْرَةٌ وَأَصِيلًا ﴿٨﴾ قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ
 فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا رَحِيمًا ﴿٩﴾ وَقَالُوا
 مَا لِي هَذَا الرَّسُولُ يَا كُفْلُ الْأَطْعَامِ وَبَيْنِي فِي الْأَسْوَاقِ
 لَوْلَا أَنْزَلَ إِلَيْنَا مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ نَذِيرًا ﴿١٠﴾ أَوْ يُنزل
 إِلَيْنَا كِتَابًا أَوْ يَأْتِيكُنَّ لَدُنَّا جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ
 الظَّالِمُونَ إِنَّا تَعْتَصِمُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿١١﴾ أَنْظِرْ
 كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ
 سَبِيلًا ﴿١٢﴾ تَبَارَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ
 جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ لَكَ قُصُورًا ﴿١٣﴾ بَلْ
 كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ﴿١٤﴾

بداته‌وه؛ بویه شه‌فه‌رموی: (ئهی موحه‌مه‌د ﴿١٠﴾ بلی: وا نییه ئیوه
 شه‌لیان! به‌لکو هه‌ر شه‌و زاته ناردووپی‌تی که‌ به‌ه‌موو نه‌پینییه‌کانی
 ئاسمان و زه‌ویی شه‌زانی و ئاگاداره؛ هه‌ربویه ئیوه‌ش چه‌ند هه‌ولتان
 دا نه‌تان‌توانی وه‌ک ته‌نه‌ا سووره‌تینکی بچکوله‌شی بی‌نن ﴿١١﴾ انه‌کان
 غفور ارحیما ﴿بی‌گومان هه‌ر شه‌ویش (خوا) له‌گوناه زور لی‌بوورده‌یه،
 هه‌رچه‌نده ئیوه فرو فیلتان زوره، زور دل‌وا‌یه بویه ئیستا له‌دونیا‌دا
 سزاتان نادات.

ره‌خنه له‌ پی‌غه‌مبه‌ره‌کان ده‌گرن:

به‌لی تا ئیستا خوانه‌ناسه‌کان ره‌خنه‌یان هه‌ر له‌قورئان ده‌گرت،
 که‌چی وا ره‌خنه له‌په‌یامبه‌ر ﴿خویشی شه‌گرن: ﴿٧﴾ وقالوا
 ما لهذا الرسول یأکل الطعام ﴿خوانه‌ناس وکافران گوتوووشیانه:
 بوئه‌وچی له‌ئیمه‌ زیاتره، وا داوای په‌یامبه‌ریتی شه‌کات؟ وای
 شه‌ه‌ج په‌یامبه‌ریکه، خوراک ده‌خواو ﴿ویمشی فی الأسواق﴾

دعوا هنالك ثبورا * ثوسا به په له هاواری تیا چوون و مال ویرانی و داوای مهرگ ده کهن و بهر دهبه بانگ و سه لای حه سرهت و هه ناسه ساردی * ۱۴ : لا تدعوا الیوم ثبورا واحدا * ثوسا پنیان نهوتری : نه مرؤ ئیتر هه ریه ک جار داوای مهرگی خوتان مه کهن : * وادعوا ثبورا کثیرا * به لکو زورو بی شمار هاوارو واوهیلا وداوای مردن بکهن.

به ههشت چاکه، یان دوزمخ؟

* ۱۵ : قل اذک خیر أم جنۃ الخلد التي وعد المتقون * جا بو نهوهی زیاتر ئیشیان پی بگا خوا نه فهرموئ : پنیان بلنی : ناخو شه و حاله ی کافرانه چاکتره، یا نه به هه شته بهردهوام و ههتا ههتاییه که به لینی به خواناسان و پاریزگارانی سنووره کانی خوا دراوه ؟ * کانت لهم جزاء ومصیرا * که له دواروژدا هه پاداشتی کاره کانیانسه، هه جی و پی حهوانه وه شیان * ۱۶ : لهم فيها ما یشاءون خالدین * جی داوا بکهن له وی دهستیان شه که ویت و بو یان ناماده یه، وه به ههتا ههتاییش تییدا شه مینه وه * کان علی ربک وعدا مسئولا * شه وهش به لینی که له لایه ن پهروه ردگار ته وه هه ده بی بیته دی و؛ خواش خوی کردوه بهر پرسیار لئی.

قیامهت هات، بنان له بنیه رستان حاشا ده کهن:

* ۱۷ : ویوم یحشرهم وما یعدون من دون الله * رؤزیک دیت له و روزه دا هه خویان و، هه په رستراوه کانیان - بیجگه له خوا (الله) نه یان په رستن -، خوا له جینه ک کویان شه کاته وه، (موجاهید) نه لی : مه به ست له و په رستراوانه عیساو عوزه یرو فریشته کانه : فیقول انتم اضلتم عبادی هؤلاء * جا نه لیت : ناخو ئیوه بوون نه به ندانه ی متنان گوپرا کردو، بانگتان کردن بو په رستنی خوتان ؟ * أم هم ضلوا السبیل * یاخود نه وان خویان رنیان گوم کردو گوپرا بوون و ئیوه شیان په رست ؟ * ۱۸ : قالوا سبحانک * نه وانیش - به سه ر سورمانیکه وه - نه لین : خواجه ! له هه موو شه ریک و هاوه لیک تو بی نیازو پاکیت، خویشت چاک شه زانیت هه رگیز ئیمه شتی وامن نه کردوه. وه که له (۴۰/۳۴) - (۴۱) دا نه فهرموئ : (ویوم نحشرهم جمیعا ثم نقول للملائکه أهؤلاء آیاکم کانوا یعدون قالوا سبحانک أنت ولینا من دونهم بل کانوا یعدون الجن اکثرهم به مؤمنون). * ماکان ینبغی لنا أن نتخذ من دونک من اولیاء * هه رگیز شیاوو رهوا نییه بو ئیمه له باتی تو دوستیکی تر بگرین و، بیپه رستین و خه لکیشیان بولا بانگ بکهین * ولكن متعتهم و آباءهم حتی نسوا الذکر * به لام توخوت شه

خوایه ! نه وان و باو باپیرانیانت شه وهنده به ره وه ره و و ته مه ن دریز کرد، هه موو جوئی نازو نیمهت و روژیت پی دان، ئیتر یادی تو یان فه راموش کردو له بیچوو * وکانوا قوما یورا * سه ره نجام تیا چوون و بوونه فه ومیکی و ابی خیر * ۱۹ : فقد کذبوک بما تقولون * ئینجا به په رسته کان شه وتری : به راستی په رستراوه کان

إِذَا رَأَوْهُمْ مِنْ مَّكَانٍ يَبْعِدُونَ لَمَّا تَرَوْهُم وَرَفَعُوا أَلْفَاؤَهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مَمْرَيْنَ دَعَا هُنَالِكَ ثُبُورًا ﴿۱۳﴾ لَأَنذَعُوا أَلْيَوْمَ ثُبُورًا وَجِدًا وَاذْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا ﴿۱۴﴾ قُلْ أَذَلِكَ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا ﴿۱۵﴾ لَمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَتْ عَلَيْهِمْ أَجْرٌ وَعْدًا فَاسْتَرْسَبُوا ﴿۱۶﴾ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَسْتُرُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَقُولُ أَأَنْتُمْ أَضَلَلْتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ﴿۱۷﴾ قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى نَسُوا آلَئِكَ وَكَانُوا قَوْمًا يَتَّبِعُونَ كَذَّبُواكُمْ بِمَا أَنْفَعُوكُمْ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِم مِّنْكُمْ نَذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا ﴿۱۸﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَشْرَبُونَ فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ يَئِمُّونَ فَمَا أَصْبَرُوا وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿۱۹﴾

قه کانی ئیوه یان به دروخسته نه وه که گویا نه وان ئیوه یان گوپرا کرد بی، خو ئیستا وا دهر نه چوو. * فما تستطیعون صرفا ولا نصرا * ئینجا جی شه که ن؟ خو وا ئیستا هیچ ده سه لاتیکتان نییه و ناتوان نه سزا له خوتان لا بدهن و، نه یارمه تی له که سیک وه رگرن * ومن یظلم منکم نذقه عذابا کبیرا * و هه رکه سیشتان "شه یی پروایان ! " سته م بکا و خه لکی بانگ بکات بو دواکه وتنی غه یری خواو بو به رنامه و پروگرامی شه و نه و، شه وه له دواروژدا ئیمه سزایه کی سهخت و گه وه ی پی شه چیژین.

گشت پیغه مبه ریک ناده مزاد بووه:

* ۲۰ : وما أرسلنا قبلك من المرسلین * ئیمه به ره له توش شه موحه مه د * هه ره یامبه ریکمان نار دووه * إلا إنهم لیاکلون الطعام ویشون فی الأسواق * خواردونیان خوار دووه، تا پی پی بزین و، به بازاریشدا رویشتون بو په یدا کردنی روژی، باشه شه گه ر که سی

هول یدات و بهره‌نجه‌شانی خوی نان به‌دهست بیئی ئەوه نه‌نگه؟
 ﴿ وجعلنا بعضکم لبعض فتنة ﴾ له‌ه‌مان کاتدا ه‌ندیکیشتانمان
 کردۆته هۆی تاقیکردنه‌وه‌ی ه‌ندیکی ترتان، بری په‌یامبهره، بری
 ده‌وله‌مه‌نده، بازی پاشایه ﴿ أتصبرون ﴾ ناخۆ ئیوه خۆ راده‌گرن
 و سویاسگوزار ده‌بن؛ یا سپله‌و ناسویاسگوزار شه‌بن؟ ﴿ وکان ربک
 بصیرا ﴾ بی‌گومان په‌روه‌ردگارت ه‌مه‌یشه بینایه، و ئەزانی کنی
 خۆی شه‌گرئی و، سویاسی شه‌کات، کیش خۆی راناگرئی و سپله
 شه‌بیت. پێشه‌وا (موسلیم) ئەم فه‌رمووده شه‌هینی: ((انظر إلی من
 أسفل منکم، ولا تنظروا إلی من هو فوقکم، فإنه أجدر ألا تردروا
 نعمة الله علیکم)). ه‌مه‌یشه ئیوه ته‌ماشای لای خوارووی خۆتان
 بکه‌ن، قه‌ت سه‌یری لای سه‌رووی خۆتان مه‌که‌ن، ه‌ر ئاواش
 ده‌بیته هۆی ئەوه که ئیوه به‌که‌م نه‌روانته نازو نیعمه‌ته‌کانی خوا.
 کۆتایی جزمی ۱۸، (والله الحمد والمنة).

سه‌سه‌ختی خۆانه‌ناسان:

﴿ ۲۱: وقال الذین لا یرجون لقاءنا ﴾ ئەوانه‌ی ئومێدیان
 په‌روو په‌رووبوونه‌وه‌و گه‌یشتن به‌دیداری ئیمه‌ نییه‌ و، نکوولی
 زیندوووبوونه‌وه‌ شه‌که‌ن، گو‌تیان: ﴿ لولا أنزل علینا الملائكة ﴾ بۆچی
 فریشته دانه‌به‌زێنرایه‌ لامان و پیمان بلین: موحه‌مه‌د و قورئانه‌که‌ی
 ه‌ردوو راستن؟ ﴿ أو نرى ربنا ﴾ یان بۆ په‌روه‌ردگاری خۆتانمان
 به‌چاو نه‌دی؟ تاراستی په‌یامبهرمان پی بلیت ﴿ لقد استکبروا فی
 أنفسهم ﴾ بی‌گومان ئەوانه‌ گرفتاری ده‌ردی له‌خۆبایی بوون و،
 خۆیان زۆر به‌گه‌وره‌ زانی ﴿ وعتوا عتوا کبیرا ﴾ و ئیجگاریش
 نافه‌رمانییان کردو سه‌رکه‌شییه‌کی گه‌وره‌یان کرد ﴿ ۲۲: يوم یرون
 الملائكة لا بشری یومئذ للمجرمین ﴾ ئەو رۆژه‌ش فریشته‌کان،
 دین بۆ گیان کێشانیان، به‌چاوی خۆیان ده‌یان‌بینن که ه‌یچ جوژه
 موژده‌و مژگینییه‌کیان پی نییه‌ بۆیان ﴿ ویقولون حجرا محجورا ﴾
 و پنیان ئەلین: چوونه‌ به‌هه‌شت و موژده‌ی لی‌خۆشبوون، بۆ ئیوه
 قه‌ده‌غه‌یه‌و؛ ه‌رگیز شتیوا نای‌بیسن ﴿ ۲۳: وقدمنا إلی ما
 عملوا من عمل ﴾ هاتین ه‌رکارێکیان کردبوو (وه‌ک سه‌ردانی
 خزم و که‌س و کارو ه‌رچا که‌یه‌کی تر) ﴿ فجعلناه ه‌باء منثورا ﴾
 ه‌موویمان وه‌ک تۆزو گه‌ردی بلاوه‌ پیکراوی به‌ریا پی‌کرد، واته:
 ه‌یچ سوودیکی نه‌بوو بۆیان ﴿ ۲۴: أصحاب الجنة یومئذ خیر
 مستقرا ﴾ جیگه‌ی به‌هه‌شتیه‌کانیش زۆر باشه ﴿ وأحسن مقیلا ﴾
 و جیگای ه‌ه‌وانه‌وه‌ی نیوه‌رۆژیشتان زۆر باشتره، چونکه‌ شه‌وکاته،
 کاتی پشودانه ﴿ ۲۵: یوم تشقق السماء بالغمام ﴾ ناسمان
 به‌هۆی ده‌رکه‌وتنی ه‌هریک ده‌قه‌له‌شی و شه‌قار شه‌قار ده‌بی.

(ئیین که‌سیر) ئەلی: (وه‌و - الغمام - ظل النور العظیم الذی یرى
 الأبصار). واته: مه‌به‌ست به‌ (غه‌مام)، ئەو ه‌ه‌وره‌یه: سیبهری
 ئەو نووریکی گه‌وره‌یه‌و چاوه‌کان ئەبه‌زینن، وه‌ک شه‌فه‌رموی: (هل
 یظنون إلا أن یأتیهم الله فی ظلل من الغمام والملائكة وقضى الأمر
 وإلی الله ترجع الأمور) ۲/۲۱۰.

مه‌به‌ست پیی هاتنی زاتی خواجه-جل جلاله- سیبهره‌که‌ش،
 سیبهری زاتی خۆیه‌تی، (خوایش بۆخۆی باشتر ئەزانی). چا که
 ئەو رۆژه‌ هات، ئیتر ته‌واوی خۆره‌کان و شه‌ستییه‌ گه‌رۆکه‌کان،
 وه‌ک تۆزیکێ پرژو بلاویان لی دی و، دل‌ه‌کانیش ه‌موو له‌ حه‌یه‌به‌تا
 تروسکاییان تیا نامینتی ﴿ ونزل الملائكة تنزیلا ﴾ فریشته‌کانیش
 -به‌نامه‌ی کارو کرده‌وه‌ی شه‌وانه‌وه- پۆل پۆل و ده‌سته‌ ده‌سته،
 داده‌به‌زێنن بۆ سه‌ر زه‌وی بۆحیساب و لیبهرسینه‌وه ﴿ ۲۶:
 الملك یومئذ الحق للرحمن ﴾ له‌و رۆژه‌دا فه‌رمانه‌واپی و
 ده‌سه‌لاتی ته‌واوو راسته‌قینه، ه‌ر بۆ خۆی ده‌هنده‌ی به‌به‌زه‌یییه،
 که‌سیکی تر ه‌یچ ده‌سه‌لاتیکێ نییه ﴿ وکان یوما علی الکافرین
 عسیرا ﴾ بی‌گومان بۆکافرانیشت شه‌و رۆژه، رۆزیکێ پر ته‌نگانه‌و
 سه‌خت و دژواره، چونکه‌ رۆژی ده‌رکه‌وتنی کارو کرده‌وه‌ی راست و
 ناراسته. به‌لام بۆموسلمانان له‌ شه‌نجامدانی نوێزیکێ فه‌رز ئاسانتره،
 وه‌ک (سه‌عیدی خدری) ئەلی: به‌ پیغه‌مبهران ﴿ ووت: (یوم کان
 مقداره‌ خمسین الف سنه) ده‌بی ئەو رۆژه‌ چهنده‌ سه‌خت و درێژ
 بی؟ فه‌رمووی: ((والذی نفس محمد بیده یخفف علی المؤمن حتی
 یكون أخف علیه من صلاة مکتوبه یصلیها فی الدنیا)) (مسند الامام
 أحمد ۳/۷۵).

سته‌مکار رۆژی سه‌له‌ده‌ستی خۆی ده‌که‌زی:

﴿ ۲۷: یوم یعض الظالم علی یدیه ﴾ له‌و رۆژه‌دا ناهه‌فکارو
 سته‌مکار -له‌ حه‌سه‌رت و په‌شیمانی ئەوه که له‌دنیادا گوێزایه‌لی
 په‌یامبهر نه‌بوو- به‌ ه‌ردوو ده‌ستی خۆیدا ده‌نووسی ﴿ یقول یا
 لیتنی اتخذت مع الرسول سییلا ﴾ و ئەلی: ئەی خۆزگه! منیش
 له‌گه‌ل په‌یامبهردا ریگه‌ی ئیمانم ده‌گرته‌بهر ﴿ ۲۸: یا ویلتی لیتنی
 لم أتخذ فلانا خلیلا ﴾ ئەی تیاچوونی خۆم، خۆزگه! فلانه‌که‌سی
 گومراکه‌رم نه‌کردبا به‌ دۆستی خۆم ﴿ ۲۹: لقد أضلنی عن الذکر
 بعد إذ جاءنی ﴾ چونکه‌ به‌راستی له‌ ئاستی ئەم قورئانه‌ منی گومرای
 و یل‌کردو سه‌ری لی تیک‌دام، پاش شه‌وه‌ی ریبازی راستیم بۆ هات
 ﴿ وکان الشیطان للإنسان خذولا ﴾ بی‌گومان شه‌هیتان ه‌مه‌یشه
 و به‌رده‌وام بۆ مرۆف شه‌رمه‌زارکه‌رو ناپه‌شتنگیر بووه، له‌ریگه‌ی
 راست لای داوه‌و، به‌ره‌و هه‌لدیز بر دوویه‌تی.

پیغه مبهر سکالی قهومه که ی ده کات:

بئی پروایان و خوانه ناسان هه ردهم تانهو ته شه ریکی زوریان له قورئان شه داو گوئیان بۆ نه ده گرت، په یامبه ریش زور به وه ناره حهت ده بوو، بویه سکالا ده یاته لای په روه رده گاری و، قورئانیس شه فهرموی: ﴿ ۳۰: وقال الرسول يا رب ان قومي اتخذوا هذا القرآن مهجورا ﴾ پیغه مبهر گوئی: ئه ی په روه رده گاری من! بئی گومان - وهك خۆت ئاگاداری- قهوم و هۆزه کهم وازیان له م قورئانه هیناو پشتگوئیان خست و به دوا یا نه چوون و لئی دوور کهوتنه وه!! خوایش دلی په یامبه ر ﴿ ۳۱: وكذلك جعلنا لكل نبي عدوا من المجرمين ﴾ هه رئا به و شیوه یه تۆ دوژمنایه تی ده کرییت؛ بۆ هه ریغه مبه ریکیش دوژمن و ملۆزمیکمان - له تاوانباران - داناهو راستکردۆته وه، له کاتی خۆیدا ئه زیه تی کردوه، ریگه ی بئی گرتوه ﴿ وكنى بربك هاديا ونصيرا ﴾ وه به سه په روه رده گارت رینوین و یاریده ده رت بئیت، وه له داها تووشدا به سه ر دوژمناندا سه رت ده خاو ده تگه یه نیغه مه به ستی به رزی خۆت.

بۆچی ئهم قورئانه پیکرا نه نئیر درا؟:

خوای بالاده ست برۆبیانوویه کی تریان بۆ پیغه مبه ر باس ئه کاو شه فهرموی: ﴿ ۳۲: وقال الذين كفروا لولا نزل عليه القرآن جملة واحدة ﴾ خوانه ناس و بئی باوه ران گوئیان: بۆچی قورئانی به یه کجار بۆنایهت! "ههروهك تهورات و ئینجیل، پیکرا بۆ مووسا و عیسا هاتن؟ دیاره ئه مه یشیان هه ر دوویه، چونکه تهورات له ماوه ی (۱۸) سالدا ئه و جا به ته واوی ها تووه، لاریه کی دیکه شیانه له قورئان، جاخوا بۆچوونه که یان رهت ئه کاته وه شه فهرموی: ﴿ كذلك لئن ثبت به فؤادك ﴾ هه رئا به و چۆریه - به یناو به یین و کهم کهم، وه له ماوه ی (۲۳) سالدا ئهم قورئانه مان دابه زاند بۆت - تادلی تۆی زیاتر پی به هیز و قایم بکه یین ﴿ ورتلناه ترتیلا ﴾ و به ریک و پینکی وه یدی هیدی، بۆتمان خوینده وه له سه ر زمانی جبریل.

خوای ئه یه ویت پتر په یامبه ر دل ئه ستوور بکات، بویه شه فهرموی: ﴿ ۳۳: ولا يأتونك بسئل إلا جئناك بالحق وأحسن تفسيرا ﴾ ئه و کافرو موشریکانه هه رمه سه ل و ته زیله یه کت بۆ دیننه وه، بۆ وه ستانی کاره کت و ناشیرین کردنی ئهم قورئانه، ئیمه یس به رده وام به وه لامی هه ق و به جی و جوانترین ته فسیریکه وه ها توین به هاناته وه. ئینجا حالی بئی پرواکان باس ئه کاو شه فهرموی: ﴿ ۳۴: الذين يحشرون على وجوههم إلى جهنم ﴾ ئه و تاوانبارانه ی له

سه ر روخساریان ده برین بۆ دۆزه خ وه لوی کۆ ده کرینه وه ﴿ أولئك شرمكانا وأضل سبيلا ﴾ ئا ئه وانه خراپترین خه لکن به جیگه، وه له هه موو که سنی گو مبووترین خه لکیشن به ریگه، واته: له رووی جیگا شوینه وه، خراپترین خه لکن له جه حه نه مدا، وه له رووی ریگا و ریبا زیشه وه، گو مراترینی خه لکن (ئه نه س) ئه لی: پیاویک

﴿ وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا أُولَٰئِكَ نَزَّلْنَا آيَاتِنَا عَلَيْكَ الْمَلٰٓئِكَةَ أُنزِلْنَآ رِسَالًا فَلَمَّا اسْتَكْبَرُوا فِي أَنفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتُوًا كَبِيرًا ﴿٣١﴾ يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلٰٓئِكَةَ لَا بُشْرَىٰ لِمُمْسِكٍ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَيُسْأَلُونَ جِجَارًا حَتَّىٰ جُورًا ﴿٣٢﴾ وَقَدْ مَاتَ آيَالٌ مَّا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَعَمَلَانَهُ هَكَذَا مَثُورًا ﴿٣٣﴾ أَسْحَبٌ أَلْحَضَةٌ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ مَقِيلًا ﴿٣٤﴾ وَيَوْمَ نَشْفِقُ لِّلنَّعْمَةِ بِالْعَنِيمِ وَنَزَّلْنَا الْمَلٰٓئِكَةَ تَنْزِيلًا ﴿٣٥﴾ الْمَلٰٓئِكُ يَوْمَئِذٍ لِّلرَّحْمٰنِ وَكَانَ يَوْمَئِذٍ عَلَى الْكٰفِرِينَ عَذَابًا ﴿٣٦﴾ وَيَوْمَ بَعْضُ الظَّالِمِ عَلَىٰ يَدَيْهِ يُسْأَلُ بِنَيْتِنِی أَن تَأْخُذَ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٣٧﴾ يَوْمَئِذٍ لِّبَنِي آدَمَ أَن تَأْخُذَ فَلَا تَأْخُذِلَا ﴿٣٨﴾ لَقَدْ أَصَلٰنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطٰنُ لِلْإِنسٰنِ خَدُوْلًا ﴿٣٩﴾ وَقَالَ الرَّسُولُ يٰرَبِّ إِن قَوْمِي اتَّخَذُوا هٰذَا الْقُرْءَانَ مَهْجُورًا ﴿٤٠﴾ وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ وَكُنِي بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ﴿٤١﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نَزَّلَ عَلَيْهِ الْقُرْءَانُ جُمْلَةً وَّاحِدَةً كَذٰلِكَ لِنَبِيَّتْ بِهِ فَوَادَّكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيْلًا ﴿٤٢﴾

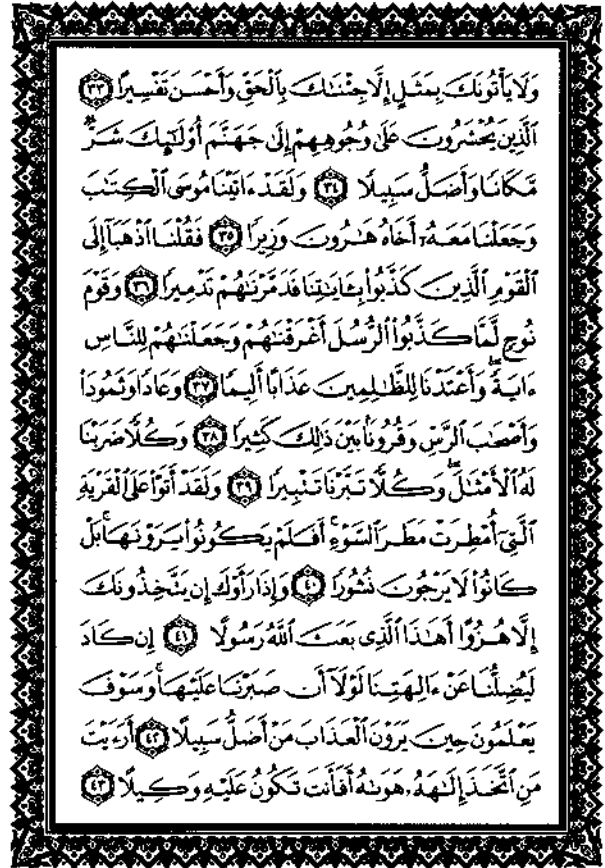
به پیغه مبه ری ﴿ ۳۵: وت: كافر چون به سه رو رو ودهم وچاودا چه شر ئه کری؟! فهرموی: ((إن الذي أمشاه على رجله قادر أن يمشيه على وجهه يوم القيامة)) متفق عليه. به راستی ئه و که سه ی که ده توانی به سه ر هه ر دوو پیندا به ریوه ی ببا، هه ر ئه و زاته ش ده توانی له رۆژی قیامه تدا به سه ر روخساریا به ریوه ی ببا.

خوای قورئیش هوشیار ده کاته وه:

جا بۆ دلدا نه وه ی پیغه مبه ر ﴿ ۳۵: ولقد آتينا موسى الكتاب ﴾ باس ئه کاو شه فهرموی: ﴿ ۳۵: ولقد آتينا موسى الكتاب ﴾ بئی گومان ئیمه ته وراتیشمان به مووسادا ﴿ وجعلنا معه أخاه هارون وزيرا ﴾ هاروونی برایشیمان کرده وه زیری له کارو باریدا ﴿ ۳۶: فلما اذها إلى القوم الذين كذبوا بآياتنا ﴾ ئینجا پیمان وتن: بچن بۆلای ئه وه هۆزو گه له که به لگه و نیشانه کانی ئیمه یان به درۆ داده نا ﴿ فدرناهم تدميرا ﴾ ئینجا ئیمه یس - له تۆله ی ئه وه دا-

زور به توندی تیکمان شکاندن وله ناومان بردن، که واته توش نهی په یامبهر! له قوره‌یش بی‌تاقهت مه‌به، چونکه هم جوره کارانه دوژمنیان زوره، و نه‌نجامیشیان هر ناوایه ﴿۳۷﴾: وقوم نوح لما کذبوا الرسل ﴿۳۷﴾ وه‌ه‌وزو گه‌لی (نوح) یش کاتی په یامبهره‌کانیان به‌دروخسته‌وه (به‌دروخسته‌وه‌ی تهنه‌ا پیغه‌مبهره‌یکیش، وه‌کو

سهریچیان کرد. ناخو (قهرن) چهند سال بیت؟ هندی‌ئین: (۱۲۰) ساله، هندی‌دی ده‌لی: (۱۰۰) ساله، هی وایش هه‌یه ده‌لی: (۴۰) ساله، وه‌روه‌ها. به‌لام قسه‌ی روشن نه‌وه‌یه به‌نومه‌تیکی هاوچهرخ ده‌وتری (قهرن)، جا که نه‌وانه رُیشتن، ئیتر ده‌سته‌ی پاش نه‌وان ده‌بیته (قهرن)‌ی دووم. وه له‌فهرمووده‌به‌کی (متفق علیه) داهاتووه: ((خیر القرون قرنی، ثم الذین یلونهم، ثم الذین یلونهم)). ﴿۳۹﴾: وكلا ضربنا له الامثال ﴿۳۹﴾ بو هه‌ریه‌که‌یان چهند به‌لگه‌و نمونه‌مان هیناوه‌و بومان روشن کردنه‌وه‌و بروو بیانوومان نه‌هیشتن ﴿۴۰﴾: وكلا تیرنا تبیرا ﴿۴۰﴾ ئینجا پاش نه‌وه به‌لگه‌ که‌لکی نه‌بوو و هه‌ر پئی ژیر نه‌بوون، هه‌موانیانمان ونجریه‌ونجر کردو تهره‌و تونمان کردن، خانوه‌کانیانمان کاول‌کرد به‌کاول‌کردن. جاخوا به‌یناوبه‌ین به‌سهره‌اتی گه‌لانی پیئشو و ه‌بیری قوره‌یش دینیته‌وه، بویه نه‌فهرموئی ﴿۴۰﴾: ولقد اتوا علی القرية الی امطرت مطر السوء ﴿۴۰﴾ وه‌بی‌گومان بی‌باوه‌رانی قوره‌یش - له‌گه‌شته‌کانی هاوینیاندا - به‌سهره‌وشاره‌دا (سه‌دووم) رابووردن، که‌بارانی شه‌رو به‌لامان بو باراندن. سه‌دووم: گه‌وره‌ترین شاری ه‌وزی لووت بوو. اقلم یکنوا یرونه‌ا ﴿۴۱﴾ ئایا به‌چاوی خو‌یان ناسه‌واری نه‌وشاره‌یان نه‌دی، تا ژیر ببین و ناموزگاری بی‌وه‌رگرن؟ ﴿۴۱﴾ بل کانوا لا یرجون نشررا ﴿۴۱﴾ به‌لکو به‌ته‌مای زیندوو بوونه‌وه نه‌بوون! نه‌گینا بینویان.



قوره‌یش پیغه‌مبهر ده‌که‌نه گه‌بجاری خو‌یان:

﴿۴۱﴾: وإذ أراوك إن يتخذونك إلا هزوا ﴿۴۱﴾ نه‌وانه که تو ده‌بینن، هیچ ریژو پایه‌یه‌کت بو‌قايه‌ل‌نابن، به‌لکو ده‌تکه‌نه گالته‌چارو به‌یه‌کتر ده‌لین: ﴿۴۲﴾ أهذا الذي بعث الله رسولا ﴿۴۲﴾ ئا نه‌مه‌یه‌خوا کردوویه به‌یه‌امبهره‌روه‌وانه‌ی کردووه؟ ﴿۴۲﴾: إن كاد ليضلنا عن آلهتنا لولا أن صبرنا عليها ﴿۴۳﴾ خو‌ نزيك بوو له‌په‌رستنی خواکانمان گومرمان بکاو سهرمان لی تیک‌بدا نه‌گه‌ر ئیمه‌ خو‌راگر نه‌بووینا‌یه له‌سهر په‌رستنیان ﴿۴۴﴾: وسوف يعلمون حين يرون العذاب من أضل سبيلا ﴿۴۴﴾ ئیستا واده‌لین، وه له‌نابنده‌دا کاتی که سزاکه ده‌بینن، چاک نه‌زانن کئی گومراترو سهرلی‌شيو‌اوتره؟ ﴿۴۳﴾: أرايت من اتخذ إلهه هواه ﴿۴۳﴾ ئایا تو نه‌وه که‌سه‌ت دیتووه که ئاره‌زووی خو‌ی ده‌کاته‌خوا‌ی خو‌ی؟ نه‌مرو نه‌م نه‌په‌رستنی‌و، سه‌بینی پشتگیری، له‌یه‌کی‌کی تر نه‌کات؟ هه‌ر روزه‌ی له‌جیگایه‌ک نه‌بیرنی!! (ئیین عه‌بباس) نه‌لی پیاوی وا هه‌بوو نه‌مرو به‌ردیکی سپی نه‌په‌رست، کاتی به‌ردیکی جوانتر له‌وی دیتبا، نه‌می ده‌په‌رست و، پشته‌ی له‌وده‌کرد! ﴿۴۷﴾ أفأنت تكون عليه وكيلا ﴿۴۷﴾ ناخو تو ده‌ته‌وی

به‌دروخسته‌وه‌ی هه‌موو پیغه‌مبهرانه، بویه به‌کو فهرمووی (الرسل) ﴿۳۷﴾: أَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً ﴿۳۷﴾ له‌ناو تو‌فانه‌که‌دا نفوممان کردن و کردیشمانن په‌په‌ندوعیبره‌ت بو‌خه‌لکی ﴿۳۸﴾: وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿۳۸﴾ وه سزایه‌کی ده‌رداویشمان ناماده‌کردووه بو‌سته‌مکاره‌کان له‌قوره‌یش و له‌خه‌لکانی‌تر ﴿۳۸﴾: وَعَادًا وَثَمُودًا وَأَصْحَابَ الرَّسِّ وَه‌گه‌لی عاد و سه‌موودی (گه‌لی سالح) و، خاوه‌نی چال و بیره‌کانیشمان هه‌ریه‌که‌یان به‌جوره‌سزایه‌کی شیاو به‌تاوانه‌که‌ی له‌ناو برد. (أصحاب الرس) له‌یه‌مامه) دانه‌نیشتن. (ئیین عه‌بباس) ده‌لی: (ره‌س) گوندیک بوو له‌گونه‌کانی (سه‌موود). (عیکره‌مه‌ش) ده‌لی: (أصحاب الرس) له‌(فه‌لج) بوون و، هاوه‌ل و نومه‌تی (یاسین) بوون، (قه‌تاده) ده‌لی: یه‌کیک بووه له‌گونه‌کانی (یه‌مامه) هه‌ندی‌کیش ده‌لین: (ره‌س) بیرنکه که پیغه‌مبهره‌کانیان تیا ده‌ناشت. ﴿۴۱﴾ وقرونابین ذلک کثیرا ﴿۴۱﴾ وه خه‌لکانی زوری خوانه‌ناسی تریشمان له‌و نیوانه‌دا له‌ناو برد "کاتی له‌فهرمانه‌کانمان

بریکارو رینوینکاری شو که سه بی و، نه هیلی دوی ناره زووی
 خوی بکوی؟ ۴۴: أم تحسب أن أكثرهم یسمعون أو یقلون
 یا بیئت وایه که زور به یان "وته کانت" به دل نه بیسن، و بیر له ماناو
 مه به سته که ی نه که نه وه تی ده گهن؟ ۴۵: إن هم إلا کالأنعام بل هم
 اضل سبیلا ۴۶: خو نه وانه هه وهک مالآتن (بزن، مهر، و شتر،
 گا) خاوه نی بیری کردنه وه نین، به لکو له وانه شه گیل و ویلتر و
 نه زانترسن، چونکه گه لی جار نازل به گوئی خاوه نه که ی نه کاو،
 هه رکه سیکیش چاکه ی له گهل بکات له بیری ناچیت.

به لنگه ی بوونی خواو، ده سلات و توانایی:

جادوای نه وه که خوا باسی نه فامی و سه رلیش یوای بی بپروایانی
 کرد، نیستاش پینچ به لنگه یان بو دینیتنه وه له سه ر قودره ت و توانایی
 خوی و ده فهرموی: ۴۵: ألم تر إلی ربک کیف مد الظل
 به که م: ناخو نه ت دیوه نه ی موحه ممد ۴۶! په روه رگارت
 به ده سلاتی خوی و له بهر به رزه وهندی مروقه کان- چون
 سیبه ری ریژ کردوته وه؟ هه له هه له اتنی خوره وه تا ناو بوونی؟ تا
 له گه رمای خوردا سوودی لی وهر بگرن ۴۷: ولو شاء لجعله ساکنا
 خو نه گه ر خوی بیویستبا، وای ده کرد له جینی خوی نه بزوی، ننج بو
 هه میسه روژ هه ر سیبه ر ده بوو، به لام تالو گورو نه م لاو نه و لاو پاش
 و پیش و راست و چه پی پی نه کات، تا نیوه چون چه زی لی بکن
 سوودی لی وهر بگرن ۴۸: ثم جعلنا الشمس علیه دلیلا ۴۹: له پاشان
 خوریشمان کرد به به لنگه له سه ری، به هو ی نه وه وه گور انکاری
 له سیبه ردا ده بی و سیبه ر په یدا ده بیئت، نه ی نا بینی به هه له اتنی
 خور سیبه ر ده نه که وه ی؟ خو نه گه ر خور نه بو بیا سیبه ریش
 نه ده زانرا ۵۰: ثم قبضناه إلینا قبضا یسیرا ۵۱: له پاشا که مه
 که مه و له سه ر خو بولای خومانی ده به ی نه وه واته: به یه که که ره ت
 لای نابه ین، وه له وه شدا سوودو که لکی نیوه ی تیدایه. رافه که رانی
 قورن ان نه لین: سیبه ر حاله تیکی مام ناوه ندیبه له نیوان روشنایی و
 تاریکیدا، له کاتی ده رکه وتنی به یاندا ده ست پی نه کات تا خور
 هه لدیت ۵۲: وهو الذی جعل لکم اللیل لباسا ۵۳: دووهم: هه ر
 نه و خوا یه یه به میبه ر بانی خوی شه وی گپراه به جل و به رگ و
 پوشاک بوتان، واته: به تاریکیه که ی وهک پوشاک داتان نه پوشی
 والنوم سباتا ۵۴: وه خه ویشمان گپراه به مایه ی نیسراحت و ماتی و
 نارامش " نه وه ته له ش وده رووتنان به هو ی نه وه وه نه حه ویتنه وه
 ۵۵: وجعل النهار نشورا ۵۶: وروژی شی کردوه به هو ی هه ستانه وه و
 جموجول و کارو کوشش بوتان ۵۷: وهو الذی أرسل الریح
 یشرأ بین یدی رحمته ۵۸: سنیهم: هه ر نه و خوا یه یه (با) به کانی

هه لکردوه وه، ناردوه وه به مزده دان، له پیش باراندا ۵۹: وأنزلنا من
 السماء ماء طهورا ۶۰: وه له ناسمانه وه ناویکی پاک و خاوینکه رمان
 ناره خوار ۶۱: لنحیی به بلدة مینا ۶۲: تا شارو ناوجه مردوه
 کشتوکالیبه کانی پی بیوزنینه وه و بکرینه مه زراو باخ و باخات
 ۶۳: ونسقیه مما خلقنا أنعاما وأناسی کثیرا ۶۴: وه مالات و مه ردمیکی

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا
 كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾ أَلَمْ تَرَ إلی رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ
 الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا
 ﴿٤٥﴾ ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إلیْنَا قَبْضًا یسیرًا ﴿٤٦﴾ وَهُوَ الذی جَعَلَ
 لَكُمْ الَّیْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سَبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ﴿٤٧﴾
 وَهُوَ الذی أَرْسَلَ الرِّیحَ بُشْرًا بَیْنَ یدی رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا
 مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴿٤٨﴾ لِنَحْیِ بِهِ بَلَدَهُ مَیْسًا وَنُحَیِّقَهُ
 بِمَا خَلَقْنَا أَنْعَامًا وَأَنْاسٍ کَثِیرًا ﴿٤٩﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَیْنَهُمْ
 لِيَذَّكَّرُوا فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا کُفُورًا ﴿٥٠﴾ وَلَوْ شِئْنَا
 لَبَعَثْنَا فی كُلِّ قَرْیَةٍ نَذِیرًا ﴿٥١﴾ فَلَا تَطِعِ الْکَافِرِیْنَ
 وَجَنِّدْهُمْ بِهِ جِهَادًا کَیْرًا ﴿٥٢﴾ وَهُوَ الذی مَرَجَّ
 الْبَحْرَیْنِ هَذَا عَذْبٌ فَرَاتٌ وَهَذَا مِلْحٌ أَمَاحٌ وَجَعَلَ بَیْنَهُمَا بَرْزَخًا
 وَحِجْرًا مَحْجُورًا ﴿٥٣﴾ وَهُوَ الذی خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ
 نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِیرًا ﴿٥٤﴾ وَعَبُدُونِ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 مَا لَا یَنْفَعُهُمْ وَلَا یَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْکَافِرُ عَلَى رَبِّهِ ظَهِیرًا ﴿٥٥﴾

زور، له وانه ی خومان دروستمان کردون " تیراو بکه ین، به وجوره
 له شیوو دوله کانداناه که نه وه ستیتنه وه وه، سوودی لی وهر نه گیری،
 یان ناوی ده ریاکان و کانیهه کان زور نه بن ۵۰: ولقد صرفناه
 بینهم لیدکروا ۵۱: بی گومان نه م قورنانه مان روون کرده وه له نیوانیاندا،
 بو نه وه ی نه وان بیریکه نه وه سوپاسی خوی له سه ر بکن ۵۲: فابی
 اکثر الناس إلا کفورا ۵۳: که چی زور به ی نه وه لکه نکوولیبان کردو
 ناسویاسگوزار بوون!

موحه ممد ۵۰: پیغه مبه ری هه موانه:

۵۱: ولو شئنا لبعثنا فی کل قریة نذیرا ۵۲: وه نه گه ر ویتبامان بو
 هه ر شارو گوندیک پیغه مبه ریکی ترسینه رمان ره وانه ده کرد، جا نه و
 کاته کاری تو ناسانتر نه بوو، به لام ومان نه کرد، له بهر ریژلینانی
 نو، جا که واته تویش زور به نارامه وه کاریکه بو گشتگیر کردنی
 به رنامه که ی خوا، وهک خوا خوی ده فهرموی: (لا تذکرک به ومن

بلغ (۱۹/۶) یاده فەرموی: (قل یا ایها الناس انی رسول الله الیکم جمیعا.. (۱۵۸/۷)). له فەرموودەشدا هاتوو: ((بعثت الی الاحمر والاسود)) (متفق علیه) من رهوانه کراوم بۆلای سوور پیس و رهش پیس، واتە: بۆلای هەمووان، وه هەر وهما فەرموویەتی: ((کان النبی یبعث الی قومە خاصە، وبعثت الی الناس عام۷..)) (بوخاری و موسلیم). هەر پیغەمبەرێک بۆلای هۆزەکەسی خۆی بەتایبەتی دەنێردرا، بەلام من بۆلای هەموو خەڵکانی سەر زەوی نێردراوم و ئاینەکەم گشتگیرە. ﴿ ۵۲ : فلا تطع الکافرین وجاهدھم بھ جھادا کبیرا ﴾ جا کەواتە تۆ ئەسی پیغەمبەر ﷺ! بەردەوام بە لەسەر گەیانندی پەیمانی خۆت و هەرگیز گوێزایەتی بێ پرۆایان مەکە، وه بەم قورئانە (وەک ئێبەن عەبباس دەتی) بە هەموو هیژو توانایەکت جیھاد و مەملانەییەکی گەرمو زۆریان لەگەڵ بکە. وه فەرمایشتی خوا: (یا ایها النبی جاھد الکفار و المنافقین.. (۹/۶۶)). پشستگیری ئەو مانایە دەکات. ﴿ ۵۳ : وهو الذی مرج البحرین ﴾ چوارەم: خوا هەر ئەو زاتەییە -بەمبەرەبانی خۆی- ئاوی دوو دەریا، یا دوو رووباری لە پال یەکدا بەرداوەتەوہ ﴿ هذا عذب فرات ﴾ ئەمەیان خۆش و سازگارە بۆ خواردنەوہ دەشتیت ﴿ وهذا ملح أجاج ﴾ ئەمەشیان خویبەکی سوێر تالە، بۆئەوہ دەریاکان بۆگەن نەکەن، چونکە ئەگەر ئاوە سوێرەکان نەبن، وەک دەریای (فارس) دەریای (چین).. گشت دەریاکانی تر تێک دەچن. ﴿ وجعل بینھما برزخا وحررا محجورا ﴾ وه لە نێوانیاندا بەرپەست و لەمپەرێکی داناوہ کە تێکەڵ بەیەک نەبن وئاوی ئەم نەچی بەسەر ئەو پێتریاندا، بۆیە هیچ کاتیش یەکتەر نافەوتیتن.. هەر وەک دەفەرموی: (مرج البحرین یلتقیان بینھما برزخ لا یغیان) (۱۹/۵۵-۲۰). ﴿ ۵۴ : وهو الذی خلق من الماء بشرا ﴾ پینجەم: خوا هەر ئەو زاتەییە کە لەتێوکی ئاوی (مەنی) مژوہکی ژێر بێسندەو گۆیاو بینای دروست کرد ﴿ فجعلہ نسبا و صھرا ﴾ جا کردییە ماکی تۆرەمەو خزمایەتی لەرێگەیی پیاوہوہ کۆمەلێک خزم دروست دەبیت، هەر وەها بەهۆی ژنیشەوہ، واتە: توخمی بەشەر دووبەشە: بەشیکیان بە رشتەییو نێرینەکانی ئەدرینە پالیان، چونکە رشتە بەباوکەوہ پال ئەدری، ئەوی تریشیان ژن و ژن خواستتە بەهۆی ژن بەیەک دان هۆگری و خۆشەویستی پەیدا ئەبێ؛ دیارە ئەمانەش هەموو هەر لەو تێوکی ئاوە لاواژەن ﴿ وکان ریبک قدیرا ﴾ وه پەروردگار تەمیشە بە توانایەو دەسلاتی بێ سنوورە.

نەزانی و نەفامی موشریکەکان:

﴿ ۵۵ : وبعبدون من دون الله ما لا ینفعھم ولا یضرھم ﴾ وه لەگەڵ

ئەوہموو بەلگانەدا لەسەر یەکخواپەرستی ئەو خوا نەناسانە -لەباتی خوا- شتی ئەپەرستن نەکەلکیان پێ دەگەییەنیت، نە زیان ﴿ وکان الکافر علی ربھ ظھیرا ﴾ بێ باوہر هەمیشە دژ بەپەروردگاری خۆی بەدوژمنایەتی و بپەرستی پشستوانی لەشەیتان دەکات، بەلام سەرەنجام هەر بەرنامەیی خوا زال ئەبێ ﴿ ۵۶ : وما أرسلناک إلا مبشرا ونذیرا ﴾ وه ئێمە تۆمان هەر بۆئەوہ ناردووہ مۆژدەدەر و ترسینەر بێ ﴿ ۵۷ : قل ما أسئلكم علیھ من أجر ﴾ بەو خەڵکە بلتی: من لەبەر امبەر راگەیانندی پەیمانەکەوہ هیچ کرێ و پاداشیکم لەئێوہ ناوی تا بلین بۆ دونیا و دەکات ﴿ إلا من شاء أن یتخذ الی ربھ سییلا ﴾ جگە لەوہ کئی حەز بکا بەرەو پەروردگاری خۆی رێ بگریتە بەر، واتە: من هەر ئەوہم ئەوی لەئێوہ بەرەو خوا بێن، ئیتەر نە پارەو پۆل نە دونیا ﴿ ۵۸ : و توکل علی الحی الذی لا یموت ﴾ وه لەکارەکانتدا تەنھا پشت بەو خوایە ببەستە کە هەمیشە زیندووہ و، هەییو هەرگیز نامری ئیتەر گویت لە ئەزبەت و ئازاری ئەوانەوہ نەبیت ﴿ وسیح بحمدھ ﴾ بەردەوامیش پاکانەیی خواوەندت بکە بە شوکرانە بۆری کردنی، وه لەهەر ناووسیفەتیککی نەشیاوو نەگونجاولیش دوور رای بگرە ﴿ وکفی بھ بذنوب عبادھ خبیرا ﴾ وه بەسە بۆخوا کە بەگوناهەکانی بەندەکانی بە ئاگایە، وه بەپێی ئەوانەش تۆلەو پاداشتیان ئەداتەوہ ﴿ ۵۹ : الذی خلق السموات والأرض وما بینھما فی سة آیام ﴾ ئەو خوایە ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لەنێوانیاندا یە لەماوہی شەش رۆژدا بەدی هینا ﴿ ثم استوی علی العرش ﴾ پاشان چووہ سەر تەخت و عەرشی فەرمانرەوایی خۆی -جل جلاله- بەو شیوہیە کە هەر شایستەیی زاتی خۆی بێت، وه بەبێ هیچ شوپھاندن و دەست تێوہر دانیک، ئێمەیش پرۆامان بەو (استوا) یەیی هەییە بەو جۆرە لەقورئان ولە فەرموودەکاندا هاتووہو (سەلەف) یش وەریان گرتووہ و مانایان بۆ کردووہ ﴿ الرحمن ﴾ هەر ئەوہ بە بەزەیی ﴿ فاسأل بھ خبیرا ﴾ ساتۆ داواو هاوار هەر لەو زاتە بکە، چونکە هەر ئەو بە هەموو شتیک چاک ئاگادارە. دواي باسکردنی ئەوہموو بەهرا ئەی خوایە هیشتا ئەوان لەباتی ئەوہ سوپاسگوزاری ئەو بکەن، کەچی بەردەوام ناسوایی ئەکەن، ئەفەرموی: ﴿ ۶۰ : وإذا قیل لھم اسجدوا للرحمن ﴾ وه ئەگەر بە بپەرستەکان گوترا: کە کپرنووش ببەن بۆ خواي بەخشندە و بە بەزەیی و ملکەچی ئەوین ﴿ قالوا وما الرحمن ﴾ یاخی دەبوون و دەیانگوت: (پەحمان) کئیە؟! ئێمە ئای ناسین! بۆیە لە (حودەیبیہ) شدا (الرحمن الرحیم) یان پێ کۆژاندەوہو، کردیانە (باسمک اللهم)..! جاخوایش فەرموی: (قل ادعوا الله أو ادعوا

چوارم: نهوانه ن كه نه لئین: نهی پهروه دنگاری هه موومان! سزای ناگری دوزه خمان لی لابهده ﴿إن عذابها كان غراما﴾ چونكه سزای دوزهخ سزایه کی جیا نه بووه له كۆل نه كه وتوووه ﴿٦٦﴾: اینها ساءت مستقرا ومقاما ﴿بهراسستی نهو دوزهخه چی و شوینیکی ناسازو خرابه. ﴿٦٧﴾: والذین إذا أنفقوا لم یسرفوا ولم یقتروا ﴿

الرحمن آیا ما تدعوا فله الأسماء الحسنى﴾ (١٧/١١٠). ﴿أسجد لما تأمرنا﴾ ثایا كرنووش ببهین بو نهوهی فه رمانمان بی دهدهیت؟ له كاتیكدا ئیمه نای ناسین ﴿و زادهم نفورا﴾ وه فه رمان دان به كرنووش بردن بو ﴿ره حمان﴾ دوور كه وتنهوهو سل كردهوه یانی زیاد كرد، واته: بهوه زیادتر دوور كه وتنهوه.

بلا دهستی و توانایی خوا:

﴿٦١﴾: تبارك الذی جعل فی السماء بروجا ﴿بهرز و بلنده نهو خویاهی چهندان قوتاغی نه ستیره ی گهوره گهوره شو له داری له ناسماندا دامه زران دووه ﴿و جعل فیها سراجا و قمرانیا﴾ وه چرایه کی پرشنگدار (خۆر) و مانگیکی رووناکیشی تیدا داناووه بو رووناکی رۆژو شهو لهزهویدا، وهك ده فه رموی: (وهو الذی جعل الشمس ضیاء والقمر نورا) (١٠/٤) یان ده فه رموی: (وجعل القمر فیهن نورا وجعل الشمس سراجا) (٧١/١٦) بو كه مالی ده سه لاتی نهو خوا كار جوانه. ﴿٦٢﴾: وهو الذی جعل اللیل والنهار خلفه ﴿وه نهو خویاهیه شهوو رۆژی جینشین یهك كردهوه، به نوره له دوا یهك دین، نه مه یان ره شهو تاریك، نه وه شیان رووناك و سپی ﴿لمن أراد أن یذكر أو أراد شكورا﴾ بو كه سیک بیهوی له نیعمه ته كانی خوا بیر بکاتهوهو، یان بیهوی سوپاسگوزار بښت،

پهسن و جهزای عهده كانی خویا ببهزهیی:

نهوجا پاش نهوه بهم شیوهیه باسی یازده سیفته تی بهرزی گرتگی (عباد الرحمن) نهكات: ﴿٦٣﴾: وعباد الرحمن الذین یمشون علی الأرض هونا ﴿یهكهم: بهنده راسته كانی خویا به بهزهیی نهوانه ن كه زور به سه لاری و نه رمی و له سه رخۆو بی ده عیهو فیز به سه ر زهویدا ده رونه رپوه. وهك نه فه رموی: (ولا تمش فی الأرض مرحا) (٣١/١٨). یان نهم فه رموودهیه: ﴿إذا أتیتم الصلاة فلا تأتوها وأنتم تسعون...﴾ ههركات و ښستان وهرنه نویتو، به تالووكوه له زمه یه ن (بهلكو زور له سه رخۆو بچنه رپوه). دووباتی نهو مانایه ن. ﴿وإذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما﴾ دووهم: كاتیکیش نه زانه كان له روویان ده وهستن به قسه ی ناشیرین و نه فامانه نهوان قسه و تهی چاك و بی وهی ده لئین، واته: به وتهی ناشیرین له روویان ناوه ستنهوه، وهك نه فه رموی: ﴿وإذا سمعوا اللغو أعرضوا عنه﴾ (٢٨/٥٥). ﴿٦٤﴾: والذین یمشون لربهم سجدا وقیاما ﴿سپیهم: نهوانه ن كه شهوگار به نویتو كردن و سوژده بردن و به پڼوه وهستان ده به نه سه ر، وهك نه فه رموی: (كانوا قلیلا من اللیل ما یمجعون) (٥١/١٧). ﴿٦٥﴾: والذین یقولون ربنا اصرف عنا عذاب جهنم ﴿

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٦٥﴾ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَمِنْتُ شَأْنًا أَنْ يَتَّخِذَ الْإِنْسَانُ رِبًّا سَبِيلًا ﴿٦٦﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ وَكَفَى بِهِ نُذُوبَ عِبَادِهِمْ خَيْرًا ﴿٦٧﴾ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ الرَّحْمَنُ فَسْأَلْ بِهِ خَيْرًا ﴿٦٨﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ﴿٦٩﴾ تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ﴿٧٠﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ﴿٧١﴾ وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴿٧٢﴾ وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ﴿٧٣﴾ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٧٤﴾ إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٧٥﴾ وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ﴿٧٦﴾

پڼجه م: نهوانه ن كاتی مال و سامان نه به خشن نه زیاده روی تیا نه كه ن و، نه چرووكی، به شی خهلكی لی نه ده ن و له شتی ره وادا سهرفی نه كه ن و خۆیشیانی لی بی بهش ناكه ن ﴿وكان بين ذلك قواما﴾ بهلكو له نیوان نهو دووباره دا مام ناوه ندین، وهك ده فه رموی: (ولا تجعل یدك مغلولة إلى عنقك ولا تيسطها كل البسط) (٥/٦٤). (نه بوو ده رداء) له پیغه مبه ره وه ﴿نه گپ رپته وه: (من فقه الرجل رفقه فی معيشته)) (مسند أحمد ٥/١٩٤). واته: له تیگه یشتنی مرویه هه لئیراردنی باریکی مامناوه ندی بو زبانی خۆی. وه فه رموودهی: ((ما عال من اقتصد)) (پڼشهوا نه حمه د). واته: ههركه سنی باریکی مامناوه ندی بو خۆی هه لئیرتیری له زباند، ههزار نابی. ﴿٦٨﴾: والذین لا یدعون مع الله إلها آخر ﴿شه شم: نهوانه ن وپرای خوا هیچ په رستراویکی تر ناپه رستن ﴿ولا یقتلون النفس التي حرم الله إلا بالحق﴾ كه سیکیش ناکوژن كه خوا كوشتنی یاساغ كر دبی، مه گه ر به هق و رهوا، وهكو پاشگه ز

﴿ ۷۰:﴾ إلا من تاب وآمن وعمل عملا صالحا ﴿ مه گەر که سئیک په شیمان ده بیته وه پروا بئینی و کاری چاک نه نجام بدا ﴿ فاولنک بیدل الله سیئاتهم حسنات ﴿ تا نهو که سانه خوا گوناوه خرابه کانیان بو ده گوریت به چاکه.

پیشهوا (موسلم) یش له م باره یه وه هم فرمودانه ی هیناوه: ((إن الحسنات یذهبن السيئات)).. وه ((...أتبع السيئة الحسنة تمحها...)) بهردهوام له جیگی خرابه دا، چاکه بکه، تا خرابه کان بسرینته وه. نیمامی (ته بهری) سه باره ت به گورینی تاوان و خرابه به چاکه ده لی: نه مه هر له دونیادا جیبه جی نه بیست. هه ندیکی تریش نه لین: نا، له پاشه روژدا تاوتوی ده کریت، (ئیبینی عه بیاس و، حه سه ن و، موجهاید) یش پشتگیری رای یه که من. وه (ئیبین که سین) ده لی: (ئیبین عه بیاس و توبه یه تی: (هم المؤمنون كانوا من قبل إيمانهم على السيئات فرغب الله بهم عن السيئات فحولهم إلى الحسنات، فأبدلهم مكان السيئات الحسنات). وقال سعيد بن جبير: (أبدلهم بعبادة الأوثان عبادة الرحمن، وأبدلهم بقتال المسلمين قتال المشركين...) وقال الحسن البصري: (أبدلهم الله بالعمل السيئ العمل الصالح، وأبدلهم بالشرك إخلاصا...) وقال بعض: (أن تلك السيئات الماضية تقلب بنفس التوبة النصوح حسنات، كما ثبت بذلك السنة الصحيحة، وصحت به الآثار المرورية عن السلف - رضی الله عنهم-). ﴿ وكان الله غفورا رحيما ﴾ وه هه میسه خوا گوناوه پووش و میهره بانه ﴿ ۷۱:﴾ ومن تاب وعمل صالحا ﴿ وه نه وه ی له گوناوه کانی تهوبه ی کردو، کرده وه ی چاک ی کرد ﴿ فانه يتوب إلى الله متابا ﴾ نه وه به راستی زور به مه زنی ده گه ریتته وه بولای خوا. ﴿ ۷۲:﴾ والذين لا يشهدون الزور ﴿ حه وته م: نه وانن که ناماده ی شایه تی دانی درو نابن، شایه تیه که ناده ن مافی خه لکی تیا پیشیل بکری ﴿ وإذا مروا باللغو مروا كراما ﴾ وه کاتیک به لای گوتارو کرداری ناپه سهندو پرو پووچدا راده بوورن، - وه ک سینهماو قومارخانه و.. هتد- به ریزه وه راده بوورن. تیبینی: هه رکه س شایه دی دروی دابا، پیشهوا (عومه) چل شه لاقی ئیسه داو رووی رهش نه کردو، سه ری نه تاشی و، به بازاردا نه ی گپرا. ﴿ ۷۳:﴾ والذين إذا ذكروا بآيات ربهم ﴿ هه شته م: نه وانن کاتی ثایه ته کانی به روه ردگاریمان وه بیر هیترایه وه، ناموزگاری وهره دگرن و ﴿ لم یخروا عليها صما وعميانا ﴾ نارون به سه ریاندا وه ک که پرو کویر، به لکو گوئی هه لده خه ن و چاو نه که نه وه. ﴿ ۷۴:﴾ والذين يقولون ربنا هب لنا من أزواجنا وذرياتنا قررة أعین ﴿ نؤیه م: نه وانن که نه لین: نه ی به روه ردگاریمان! له هاوسه رانمان و نه وه کانه اندا مایه ی رووناک ی دیده و، خوشیمان پی بیه خسه، تا هاوکاریمان

بوونه وه له نیسلام، زینا کردن، کوشتنی خه لکی بی تاوان ﴿ ولا یزنون ﴾ زینا و شهروال پیسیش ناکه ن باسکردنی هم دوو سیفه ته پیاو نه که وشتن و زینا نه کردن هر بو نه وه یه که قوره یش هوشیار بکانه وه، چونکه نه وان هه ردوو سیفه ته که بیان تیدابوو ﴿ ومن یفعل ذلک یلق أثاما ﴾ وه هه رکه سی نه و کارو کرده وه ناپه سه ندانه

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٧٤﴾ يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا ﴿٧٥﴾ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٦﴾ وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ﴿٧٧﴾ وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ﴿٧٨﴾ وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يُخِرُوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ﴿٧٩﴾ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا ذُرِّيَّتًا قَرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْمَعْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٨٠﴾ أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا كَسَبُوا وَيُلَاقَوْنَ فِيهَا زَوْجِيَّهُمْ وَسَلَّمًا ﴿٨١﴾ خَالِدِينَ فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٨٢﴾ قُلْ مَا عَبَّدُوا بَكُرِّيًّا وَلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ﴿٨٣﴾

سُورَةُ التَّوْبَةِ

بکات، نه وه له دواروژدا ده گات به سه زای تاوانه که ی خوئی ﴿ ۶۹:﴾ یضاعف له العذاب يوم القيامة ﴿ له روژی قیامه تیشدا دوو به رامبه ر شازار دهری، چونکه له لایه که وه هاوه لی بو خوا بریار داوه، له لایه کی تریسه وه نه و گوناوه ناشیرینانه ی کردوه ﴿ و یخلد فیه مهانا ﴿ و به سووکی و زه لیلی و ریسواییه وه به هتا هه تایی هر له ویدا نه مینیتته وه. (عه بدوللا) له پیغه مبه ری ﴿ پرسی: کام گوناح له هه موان گه وره تره؟ فرمووی: ((أن تدعو لله ندا وهو خلقك)) نه وه که تو هاوبهش و دژ بوخوا دابنیت، له حالیکدا هر نه و توی دروست کردوه. دیسانه وه وتی: نه ی دوا ی نه وه؟ فرمووی: ((أن تقتل ولدك كراهية أن یطعم معك)) کوشتنی منالی خوت له به ره وه خواردنت له گه ل بخواست له پاشان پرسیاری ئی کرده وه؟ نه ویش فرمووی: ((أن تزانی حلیلة جارک)) له گه ل ژنی دراوسیکه تدا زینا و ناپاکی بکه یت! پاشان ثایه تی (والذین لا یدعون مع الله...) تا کوتاییه که ی خوینده وه. (تفسیر الطبری ۱۹/۴۲).

بەکن لە خواپەرستیداو، گەل و کۆمەڵیکی وامان ببی، کەخوئاناس
 بیټ، ﴿ واجعلنا للمتقين إماما ﴾ وە خۆپشمان بگێرە بە پێشەنگ
 بۆ لەخوا ترسان. هەریۆیە پیغەمبەر ﷺ ئەفەرموی: ((إذا مات ابن
 آدم انقطع عمله إلا من ثلاث: ولد صالح يدعو له، أو علم ينتفع به
 من بعده، أو صدقة جاریة)) (مسلم، کتاب الوصیە/۲۵۵)، کاتی
 ئادەمزاد دەمریټ ئیتر هەموو کاروکردموهکانیشی کۆتاییان دی،
 مەگەر لەرێگی سی شتەو: مندالیکی سالح و چاکی بیټی دوغای
 خیری بۆ بکا، زانستیکی بەجی هیشتی "پاش خۆی" کەلکی
 لی وەر بگێردی، سنییم: خیرۆ صدەقه‌یه‌کی بەردەوامی بەجی
 هیشتی. ﴿ ۷۵: أولئك يجزون الغرفة بما صبروا ﴾ دەیم: ئا
 ئەو بەندە بەرێزانە، کە ئەوهەموو سیفەتە قەشەنگانەیان هەیه
 لەپاداشی خۆراگرتنیان ژووهر رازاوه‌کانی بەهەشتیان پی‌دەدری،
 هەر لەویش پایەویله‌ی بەرزوبلندیان دەدریټی لەسەر خواپەرستی
 ﴿ وبلقون فيها تحية وسلاما ﴾ وە لە لایەن فریشتەکانیشەو
 بەسلاوو دروود پیشوازییان لی‌دەکری ﴿ ۷۶: خالدین فیها حست
 مستقرا ومقاما ﴾ بەهەتا هەتاییش هەر لەوی ئەمیننەو، وە
 بەراستی بەهەشت بنکە و جیگایه‌کی خۆشە. ﴿ ۷۷: قل ما یعبأ
 بکم ربی لولا دعاؤکم ﴾ یازدەهەم: ئەهی موحەممەد ﷺ پییان
 بلی: (خەلکینە) پەرورەدگارم هیچ پایەخیکتان پی‌نادات، ئەگەر
 لەبەری نەپارێنەووه‌ی نەپەرستن، واتە: ئەو ریز لیئانەتان بەهۆی
 چاکی و راسالی و ملدانتانە بەفەرمانەکانی ئەو ﴿ فقد کذبتم فسوف
 یکرن لزاما ﴾ بەراستی ئیوه‌ش (ئەهی بی‌پاوه‌ران) ئەو پەيامبەر
 قورئانەتان بەدرۆ خستەو و بپرواتان پی‌نەهینان، ئەگەر هەر واین
 ئەو لەدوای ژۆدا سزایه‌کی خوایی بەخەتان پی‌دەگری و هەرگیز
 لەکۆلتان نایبته‌و.

ژۆرو فراوان شوکرانە‌ی خوای کار جوان دەکەم کە شەرەفی
 تەواوکردنی نووسینی سوورەتی (فورقان) سی پی‌دام لە مرگەوتی
 (فورقان) سی هەولیزی خوئاناس.

سوورەتی (شوعەزە) بە

مەککەییەر (۲۲۷) تەبە

بەناوی خوای بەخشنده‌ی مېهرەبان

ئەم سوورەتە بۆچەسپاندنی بناغە سەرەکییەکانی ئایین هاتووہ:
 یەکتاپەرستی، پەيامەکە‌ی پەيامبەر ﷺ، زیندووپیوونەوہ. جا
 لەسەرەتاوہ باسیکی کورتی قورئان ئەکات، کە چۆن بەوشیوہ
 قەشەنگە خوا ناردووپیەتی بۆهیدایەت و رینمونی خەلک و

دەرمان کردنی نەخۆشیەکانی مرؤف، هاوکات لەگەل هەلوئستی
 چەوتی هاوہش پەیداکەراندە بەرامبەری، لەگەل هینانی
 ئەوہەموو بەلگەو نیشانە ئاشکراو روونانەدا تێی‌داہی !! باسی
 دەستەبەک لە پەيامبەرانیش دەکات کە خوا ناردوونی بۆری
 نیشانەکانی گەلان، ئەمەیش لە مووساوە ﷺ دەست پی‌دەکات
 کەچۆن بەوشیوہ ناوازیە لەگەل ئەو سەر سەخت و، کەللە
 رەقەدا -فیرەون- رووبەرووپیوویوہ، بەلام ئەم هەر کۆلی‌نەداو،
 کۆلی‌نەدا تا بە فەرمانی خوا ئەم سەرکەوت و پیروژ بوو، ئەویش
 لەناوچوو، ئینجا دیتە سەر داستانەکە‌ی ئیبراہیم و هەلوئستی
 لەگەل هۆزو نەتەوہکە‌ی و باوکیدا، بەرامبەر بەبتپەرستیان،
 ئەوہ بووبەلگە‌ی زۆر بەهیزو، بە ئەقل و ژیری کەم وینە‌ی خۆی
 توانی پیروبووچی خواکانیان روون بکاتەوہ بۆیان، هاوری لەگەل
 دیاری کردنی چارەنووسی هەردوولایان (خۆپی‌وقەومەکە‌ی) وە
 داستانە‌ی پەيامبەرەان: (نوح، هوود، سالح، لووت، شوعەیب/
 علیہم الصلاہ والسلام) باس دەکات، وە بەرنامەو سوننەتی خوایی
 لەبەرامبەر ئەوانە‌ی بە درۆیان خستنەوہ، بەدیار دەخات (وإنه
 لتنزیل رب العالمین * نزل به الروح الامین علی قلبک لتکون من
 المنذرين بلسان عربی مبین) ۱۹۲/۲۶-۱۹۵. کۆتاییشی دیت بە
 رەواندنەوہ‌ی بەدگومانی ئەوانە‌ی کە دەیان‌وت قورئان جینیەکان
 دەهینن بۆی !! وە لە گەرەبی و مەزنی سوورەتەکانی (طسم) دا
 پیغەمبەر ئەفەرموی: ((إن الله أعطانی السبع الطوال مکان الإنجیل،
 وأعطانی الطواسین مکان الزبور، فضلنی بالحوامیم والمفضل، ما
 قرأهن نبی قبلی)). (السیوطی فی جمع الجوامع (۴۷۰۰) و الھندی
 فی کنز العمال (۲۵۸۱)).

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: طسم ﴾ ئەم بیتانە هەرچەند
 لەگەل شویندا لییان دواوین، بەلام کورتە‌ی هەرەموویان ئەوہیە
 کە: ئەو قورئانە وا ئەوان دانی پیاوانین، هەر لەوجۆرە بیتانە
 پیک‌هاتووہ، جا ئەگەر بیزاری و، نکۆلی لی‌دەرئەبرن، دەفەرموون
 وینە‌ی بینن! ﴿ ۲: تلك آیات الكتاب المبين ﴾ ئەم ئایەتە
 -کە لەم سوورەتەدا هەن- ئایەتی کتییکی ژۆر روون و ئاشکراکارە
 بەجۆری کە ئەگەر کەسیک کەمیگ تیفکری لییان، چاک ئەزاننی
 لەخواوہ هاتوون ﴿ ۳: لعلک باخع نفسک ألا یکنوا مؤمنین ﴾
 لەوانە‌یە لەداخ و خەفەتدا خۆت لەناو ببەیت، لەبەر ئەوہ کە ئەوانە
 باوہر ناھینن، واتە: تۆ ئاوا مەبە، چونکە تۆتەنھا ئاگاداریان
 بکەو بیان‌ترسیئە، ئیتر باوہر بەینن، یان نا، تۆ بەرپرس نایبیت
 لییان. دیارە ئەمە بۆ دلدانەوہ‌ی پەيامبەر ﷺ، هەمان مەبەستیش
 لە سوورەتی (۶/۱۸): (فلعلک باخع نفسک...) وە لە ئایەتی

(۱۵/۸۸۹۰) یشدا روون کراوه ته وه.

کياو گول و سهوزه لانیبه دا به لگه ههیه بؤ زیندوو بوونه وه ﴿ و ماکان اکثرهم مؤمنین ﴾ که چی له گهل شه وه یشدا هه ره زوریان پروا ناهینن، واته: هیمان شه هه موو نیشانه سه رسوهره نیرانه تینیان تی ناکات ۱ ﴿ ۹: ﴾ و ان ربک له العزیز الرحیم ﴿ جا شه وانه با هه و ابن، و هه رگیزیش له ده ست ده رناچن، چونکه به راستی به روه ردگاری تو ده سه لاتدارو زاله به سه ره هه موو شتی کدا، دلوقان ومیبهه بانیشه، شه گه ره به شیمان ببه وه لینیان خوش شه بی.

نامانوهی به زور نیمان به سه ریاندنا به سه یینین:

﴿ ۴: ﴾ ان نشأ نزل علیهم من السماء آیه ﴿ شه گه ره به مانوهی شه وانه ناچار بکه یین پروا بهینن، شهوا له شامانه وه مؤعجیزه و

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طس ﴿ ۱ ﴾ تَاكَ اَيْتُ الْكِتَابِ الْبَرِّ ﴿ ۲ ﴾ لَمَّا كَبَّرَ بِحَجِّ نَفْسِكَ الْاَيُّ كَوْنًا مُؤْمِنِينَ ﴿ ۳ ﴾ اِنْ شَأْنُ نَزْلِ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ اَيُّ فَظَلَّتْ اَعْتَقَتْهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ﴿ ۴ ﴾ وَمَا يَا بِيَهُمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثٍ اِلَّا كَانُوا عَنْتَهُ مُعْرِضِينَ ﴿ ۵ ﴾ فَقَدْ كَذَّبُوا قَسِيْرًا بِيَهُمْ اَنْبِيَا مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُوْنَ ﴿ ۶ ﴾ اَوْلَمْ يَرَوْا اِلَى الْاَرْضِ كَرْتًا بَيْنَ يَدَيْ كُلِّ رَجْعٍ كَرِيْمٍ ﴿ ۷ ﴾ اِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿ ۸ ﴾ وَاِنْ رَبُّكَ لَهَو الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿ ۹ ﴾ وَاِذْ نَادَى رَبُّكَ مُوسَى اَنْ اَنْتَ الْقَوْمُ الظَّالِمِيْنَ ﴿ ۱۰ ﴾ قَوْمٌ مَّرْعُوْنَ اَلَا يَتَّقُوْنَ ﴿ ۱۱ ﴾ قَالَ رَبِّ اِنِّيْ اَخَافُ اَنْ يُكَذِّبُوْنِ ﴿ ۱۲ ﴾ وَيَضْحِكُوْنَ صَدْرِيْ وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِيْ فَأَرْسِلْ اِلَيَّ هَرُوْنَ ﴿ ۱۳ ﴾ وَلَمْ يَخَفْ اَنْ يَقْتُلُوْهُ اِنْ قَالَ كَلَّا فَاذْهَبْ بِاَيَّتِنَا اِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُوْنَ ﴿ ۱۴ ﴾ اَتَايَا فِرْعَوْنَ فَقَوْلًا اِنَّا رَسُوْلُ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿ ۱۵ ﴾ اَنْ اَرْسِلْ مَعَنَا بِنِّسْبَةِ رَبِّكَ ﴿ ۱۶ ﴾ قَالَ اَلَمْ تَرَ كَيْفَ جِئْنَا لِيَدْخُلْنَاكَ الْمَدِيْنََةَ فَقُلْتَ فَعَلْنَاكَ اَلْتِيْ فَعَلْتَ وَاَنْتَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿ ۱۷ ﴾

له نیوان موسو فیرعه وندا:

خوا دلخوشی په یامبهه ﴿ شه داته وه که: ته نها شه وه عه زیه ت و شازار نه دراوه، به ته نها هه ره گه له که ی شه ویش نیبه سه ریچی کرد بیست، بویه ده فه رموی: ﴿ ۱۰: ﴾ واذ نادى ربك موسى ﴿ شه وکاته وه بهیر بیبه که به روه ردگارت له لای کیوی تورد موسای بانگ کرد: ﴿ ان انت القوم الظالمين ﴾ که بچو بولای شه گه له سته مکاره، شه وانه ی سته میان هه ره له خو یان و، هه ره له گه لی به نی ئیسرائیل کردوه، کردوو یانن به کو یله ﴿ ۱۱: ﴾ قوم فرعون ﴿ هوزو گه لی فیرعه ون ﴿ انا یقون ﴿ پینیان بلنی: نایا له سه ره نجامی نافه رمانی خوا ناترسن و پاریز ناکه ن؟ ﴿ ۱۲: ﴾ قال رب انی اخاف ان یکذبون ﴿ موسا وتی: نه ی به روه ردگارم! من شه ترسم به دروم بخه نه وه پروام بی نه که ن په یامبهه ری تو بم ﴿ ۱۳: ﴾ وضح صدري ﴿ سینه ته نگ بم ﴿ ولا یطلق لسانی ﴿ و زمانم باش هه لئه سوروی بؤ راگه یاندنی په یامه که م ﴿ فأرسل إلى هارون ﴿ جا په یام بؤ - براهه شم - هاروون بنیره، تا یارمه تیم بدات، چونکه زمانس ره وانتره، جا جگه له وه دیسان هویه کی تر باس شه کات: ﴿ ۱۴: ﴾ ولهم على ذنب ﴿ بی گومان شه وان توله ی گونا هیکیان به سه ره مه وه هه یه، واته: به کیکیانم لی کوشتون ﴿ فأخاف أن یقتلون ﴿ شه ترسم به و بونه وه بمکوژنه وه په یامه که م بؤ نه گات. له سووره تی (۳۳/۲۸): دا شه فه رموی: ﴿ قال رب انی قتلت منهم نفسا فأخاف أن یقتلون ﴾ ده ره شه کوهی که گونا هه که ی به لای شه وانه وه کوشتی (قبلی) به که یه، هه روه که شیوه ی کوشته که ش له سووره تی (۱۵/۲۸) شاکرا کردوه ﴿ ۱۵: ﴾ قال کلا ﴿ خوا فه رموی: نه خیز، گومان ت و نه بی و دلنیابه هه رگیز شه وانه ناتوان کاری وایکه ن ﴿ فاذهباً بآياتنا ﴿ جاخو توو هاروون، هاوربی به نایه ت و به لگه کانی ئیمه وه برؤن بؤ لای فیرعه ون وگه له که ی ﴿ انا معکم مستمعون ﴿ به راستی خو مان له گه لتانین به پاریزگاری و، گوئی بیستی قسه کانتانین، واته: له گوفتارو ته کانی ئیمه، له وه لامی شه وان به ناگین. له سووره تی: ﴿ ۱۶/۲۰ ﴾ وه (۳۵/۲۸) خوا

نیشانه یه کیان بؤ داده به زینین ﴿ فظلت أعناقهم لها خاضعين ﴾ شه وسا له به رامبهه ری وه به رده وام گه ردونیان که چ ده بی بوی و، به ناچاریش پروا دینن، به لام سونه تمان وانیبه. ﴿ ۵: ﴾ وما یاتهم من ذکر من الرحمن محدث ﴿ شه وانه هه ره شه کی نوی وتازه ی قورنانیان له لایه ن خوی به خشنده وه بویست ﴿ ایا کانا عنها معرضین ﴿ له به رامبهه ری وه روو وه ره نه گپرن وپشتی له ده که ن، واته: پیشه میان هه میسه هه رینکاری کردنی قورنابووه ﴿ ۶: ﴾ فقد کذبوا فسیأتهم انباء ما کانوا به یستهزئون ﴿ شه وانه به و هحیه تازه یه ی ئیمه پروایان نه هیناو به درویان زانی! جا له ناینده یه کی نزدیکدا هه واله کانی شه وسزایه یان بی ده گا که شه وان گالته یان بی شه کرد ﴿ ۷: ﴾ اولى یروا إلى الأرض کم ایتنا فیها من کل زوج کریم ﴿ نایا شه و هه یه شدانه رانه سه یری زویبان نه کردوه و ورد نه بوونه ته وه که چ گزو گیایه کی زور و، جوړاو جوړی جووت و به بایه خ و جوانمان تیا رواندوه؟ ﴿ ۸: ﴾ ان فی ذلك لآیه ﴿ به راستی نا له و

ئەو(لەگەڵ بوونە) یان بۆ دوویات ئەکاتەو ۱۶: فأتیا فرعون ﴿ ﴿ بچن بۆ لای فیرعون ﴿ ﴿ فقولاً إنا رسول رب العالمین ﴿ و بلین: بئى گومان ئیئە هەردو کمان پیغەمبەر و نۆزراوی پەرورەدگاری جیهانەکانین. لە سوورەتی (۴۷/۲۰) دا: ﴿ ﴿ فقولاً إنا رسولا ربك هاتوو. ۱۷: ﴿ ﴿ أن أرسل معنا بنی اسرائیل ﴿ داوات لی ئەکەین کە بەنی ئیسرائیلمان لە گەڵ بنیزەو ریبیان لی مەگرە، بچن بۆ شام جا فیرعون - وەك منەتتان بەسەر مووسادا. بە لی هەردووکیان روشتنە لای فیرعون و پەيامە کە یان پئی گەیان ۱۸: ﴿ ﴿ قال ألم نربك فینا ولیدا ﴿ ﴿ فیرعون بە مووسای گوت: ئەرئى ئەمە یە پاداشتی پیاوەتیت؟! ئەئى تۆ مندائیکى بچووک نەبوویت، لەناو خۆماندا پەرورەدەمان کردیت؟ ئیتر ئیستا ئەم داوا بەت لە چیبە؟! لە سوورەتی (۲۸/۹ و ۲۰/۳۹) ئەو شیوێ بە خۆی کردن و پەرورەدە یە روون دەکاتەو ۱۹: ﴿ ﴿ ولبت فینا من عمرک سنین ﴿ وە سەرەرای ئەویش ئایا تۆ چەند سالیکی زۆر تەمەنت لە ناوماندا نەبەردە سەر؟ خۆ تۆ ئەو ماوێ یە ئەو قسە و پاسەت هەر نە دەکرد، کە چی وا ئیستا لە باتی ئەو کە مەنوونمان بیست داوای کوپخاییمان لی ئەکەیت؟! ۱۹: ﴿ ﴿ وفعلت فعلتک التی فعلت ﴿ وە تۆ ئەو کارە گەرە بەشت کرد کە کردت، قیبتیبە خزمە نزیکە کە ی منت کوشت. لە سوورەتی (۲۸/۱۵ و ۲۸/۱۹) دا ئەو کارە کە مووسا کردوویەتی پاسی دەکات ﴿ ﴿ وأنت من الکافرین ﴿ کە چی تۆ لە پاداشی پیاوەتیماندا لە ریزی ناسو پاسانیت ﴿ ﴿ ۲۰: قال فعلتھا إذا وأنا من الضالین ﴿ ﴿ مووسا وتی: بە لی راستە، ئەو مە لە دەس قەوما، بەلام من کاتئى ئەو کارەم کرد، لە هەلە کاران و بیخە بەران بووم، وە پئش پەيامبەر یە تیم بوو، وە من بە نیازی سەر زەنش کردنیشەو وە مشتە کۆلە یە کم لیدا، ئەک بە نیازی کوشتنەو ۲۱: ﴿ ﴿ ففررت منکم لسا خفتکم ﴿ ئینجا چون لە ئیو دە ترسام، بە کوژنەو هەلەتەم بۆ ولاتی مەدیەن. لە سوورەتی (۲۸/۲۰-۲۱) وە (۲۸/۱۸) دا ئەندازە و جووری ترسە کە باس کرەو. ﴿ ﴿ فوهب لی ربی حکما ﴿ جا ئیتر پەرورەدگارم - جل جلاله - دانایی و کارزانی و، زانیاری پئی بە خشم ﴿ ﴿ وجعلنی من المرسلین ﴿ و کردیشمی بە یە کئى لە پەيامبەران و ناردمی بۆ لای ئیو ۲۲: ﴿ ﴿ وتلك نعمة تمنها علی ﴿ ﴿ مووسا ئە یەوئى کارە کە فیرعون کەم نرخ و بئى منەت بکات، بۆ یە ئەلیت: تۆ منەتی ئەو بە خۆی کردنە یشم دەخەیتە سەر، بئى گومان من ئەو بە نیعمەت و پیاوەتی دانانیم ﴿ ﴿ أن عبدت بنی اسرائیل ﴿ چونکە تۆ ئەو کە ناسی یە عقووبیت هەموو کردۆتە کۆیلە و خزمەتکاری خۆت؟! ﴿ ﴿ ۲۳: قال فرعون وما رب العالمین ﴿ ئینجا فیرعون بە مووسای وت: کە تۆ پئیت وایە

پەيامبەری پەرورەدگاری جیهانەکانی؟! باشە ئەو پەرورەدگاری جیهانیانە کئیبە؟! ئە یە تەکانی سوورەتی (۲۰/۴۹) و (۲۶/۲۹) و (۱۷/۱۰۲) و (۲۷/۱۴) بۆ روشن کرنەو ی ئەم مەبەستە یەن. ﴿ ﴿ ۲۴: قال رب السموات والأرض وما بينهما ﴿ ﴿ مووسا وتی: هەرگیز تۆخوانیت، خوای جیهانەکان، پەرورەدگارو بە دیبئەری

قال فعلتها إذا وأنا من الضالين ﴿ ﴿ ففررت منكم لسا خفتكم فوهب لي ربي حكما وجعلني من المرسلين ﴿ ﴿ وتلك نعمة تمنها علي أن عبدت بني إسرائيل ﴿ ﴿ قال فرعون وما رب العالمين ﴿ ﴿ قال رب السموات والأرض وما بينهما إن كنتم موقنين ﴿ ﴿ قال لمن حوله ألا تستمعون ﴿ ﴿ قال ربك ورب آبائكم الأولين ﴿ ﴿ قال إن رسولكم الذي أرسل إليكم لمجنون ﴿ ﴿ قال رب المشرق والمغرب وما بينهما إن كنتم تعقلون ﴿ ﴿ قال لئن اتخذت الهادي ربي لأجمعنك من المستهزئين ﴿ ﴿ أولو جنتك بئى وميبرئى ﴿ ﴿ قال فأتى به من كنت من الصديقين ﴿ ﴿ قال فإني عصاه فإذا هب فنبأ مني ﴿ ﴿ ورح به فإذا هب نبأه للنطيرين ﴿ ﴿ قال للملأ حوله إن هذا لسجور عليم ﴿ ﴿ فريداً بغير حكم من أرضكم بسجور فماذا تأمرون ﴿ ﴿ قالوا أزرجه وأناه وإبعث في الدأين حشرون ﴿ ﴿ فأوفك بكل ساحر عليم ﴿ ﴿ فجمع السحرة ليقنت يوم معلوم ﴿ ﴿ وقيل للناس هل أنتم محتمون ﴿ ﴿

ئاسمانەکان و زەویی و ئەو ی لە ئیوانیاندا یە، ئەئى تۆ چیت بە دەستە؟ ﴿ ﴿ إن كنتم موقنين ﴿ ئەگەر دلئیکى وریاو چاویکی کرەوتان هەبئیت و لە یەقین داران بن بەو وەلامە. جا فیرعون لە قسە کە ی مووسا زۆر سەری سورما، بۆ یە بە فیزیکەو بە وانە ی دەورە بەریدا بوون گوتی: ﴿ ﴿ ۲۵: قال لمن حوله ألا تستمعون ﴿ ئایا نابیسن ئەم پیاوە چی ئەلی؟ سەر یە! ئەو پئى وایە کە بیجگە لە من خوا یە کئى تر هە یە! ﴿ ﴿ ۲۶: قال ربك ورب آبائكم الأولين ﴿ مووسا ئە یەوئى پتر سیفەتی خوایان بۆ روشن بکاتەو، بۆ یە وتی: خەلکینە! هەر ئەو خوا یە، پەرورەدگاری ئیو هەش و پەرورەدگاری باوو پاپیرانە پئشینەکانیشتانە، لە نە بوون ئیو ی دروست کردوو، ئیتر فیرعون کە ی خوا یە؟! فیرعون کە بە کئى ئەکەوئى لە رەتدانەو ی مووسادا، ئیتر ئە یەوئى سووکایەتی بە کەسایەتی ئەو بکاو لە پئش چاوی خەلکە کە دا بیشکئینی بۆ یە بە گانئەو ۲۷: ﴿ ﴿ قال إن رسولكم الذي أرسل إليكم لمجنون ﴿ وتی: خەلکینە! وا

لەنیوان مووسا جادووبازەکاندا:

﴿ ۳۸: فجمع السحرة لسميات يوم معلوم ﴾ ئینجا جادووبازەکان لەسەر فرمانەکی ئەو لەرژژیککی دیاری کراودا کۆکرانەوه؛ دیارە فیرعەون ئەیهووی خەلکیکی زۆر کۆبیبیتەوهو لە پێش چاوی هەموانەوه ئابرووی مووسا بەری!! ﴿ ۳۹: وقيل للناس هل انتم مجتمعون ﴾ بەخەلکەکش و ترا: ئاخۆئێوه کۆدەبنەوه؟ "لەوه دەچی فیرعەون زۆر دڵنیایی لەسەرکەوتندا، بۆیه ئاوا پەلە دەکات ﴿ ۴۰: لعننا تبع السحرة ان كانوا هم الغالين ﴾ ئەگەر ئەم جادووبازانە سەرکەوتوو پیرۆز بوون و بریدیانەوه، لەوانەیه ئێمەش پشتگیری و پەیرەویان لێیکەین ﴿ ۴۱: فلما جاء السحرة قالوا لفرعون ﴾ ئینجا جادووبازەکان کەهاتنە بەرەوه بەفیرعەونیان وت: ﴿ ان لنا لأجرا ان كنا نحن الغالين ﴾ ئایا ئەگەر ئێمە پیرۆز سەرکەوتوو بووین و برەمانەوه هیچ کرێ و پاداشیکمان بۆدەبیت؟ ﴿ ۴۲: قال نعم وإنكم إذا لمن المقربين ﴾ فیرعەون وتی: بەلێ، بێگومان ئەوسا ئێوه لەرێزی پیاوه نزیکە تاییبەتەندەکانی خۆم دەبن ﴿ ۴۳: قال لهم موسى ألقوا ماأنتم ملقون ﴾ جا رۆژی دیاریکراواتوو، مووسا بەجادووگەرانى گوت: ئێوه دەست پێیکەن و چیتان پێیه بۆهاویشتن بپهاوێژن، من هیچ ترسیکم نییه، چونکە خوام لە گەلە ﴿ ۴۴: فألقوا حبالهم و عصيم ﴾ جا ئەوانیش هەرچی پەت و داردەستەکانیان بوو، توورپان هەلداو هاویشتیان ﴿ وقالوا بعزة فرعون إننا لنحن الغالبون ﴾ وتیان: بەیارمەتی و دەسەلات و توانایی فیرعەون: ئێمە بەسەر مووسادا زال ئەبین و دەیهی بەینەوه، دیارە -وهك (شێخی ئالووسی) دەلێ- سویند خواردن بە نیعمەت و، گەورەیی و دەسەلاتی (پاشا) کان و دەسەلاتداریی رۆژگار، و هەروا بەسەروریش و، گۆرۆگلی سەرگۆری پیاوچاکان، داب و نەریتی سەردەمی جاهیلییەت و نەفامییە. زاناگان دەلێن: گوناحی سویند بە درۆ خواردن بە زاتی خوا بچووکتەر، لە گوناحی سویند خواردن بە راستی بەوجۆرە شتانە. ﴿ ۴۵: فألقى موسى عصاه فإذا هي تلقف ما يأفكون ﴾ ئەوسا مووسا بەسەر دەسەلاتی خۆی توورپەلداو، کتۆپر بووبە ماریکی گەورە و هەموو داروگوریسی ئەوانی چننیهوهو هەلێ لووشین ﴿ ۴۶: فألقى السحرة ساجدين ﴾ ئیتر جادووبازەکان هەر هەموویان، کاتێ ئەو بیان بینی خۆیان بۆ نەگیرا سوژدەو کرنووشیان برد بۆخوا، چونکە بۆیان دەرکەوت کە ئەو کارەى مووسا ^{عليه السلام} موعجیزەیه، نەك جادوو" ﴿ ۴۷: قالوا أمانا برب العالمين ﴾ بە راشکاوی وتیان: ئێمە باوەرمان بە پەرەردگاری جیهانەکان هینا ﴿ ۴۸: رب موسى وهارون ﴾

دیارە ئەو پیغەمبەرەى کە بۆئێوه نیردراوه دیوانەو شیتە!! ئەگینا چۆن قسەى وا ئەکات؟ ﴿ ۲۸: قال رب المشرق والمغرب وما بينهما إن كنتم تعقلون ﴾ مووسا زیاتر زیاتر وەسفی خویان بۆ ئەکات، بۆیه وتی: ئەو خوایە، راهینەر و پەرەردگاری خۆرەلات و خۆرئاوا و گشت ئەوشتانەشە لە نیوانیان دایە، ئەگەر ئارەزوو فامتان هەبێ و، بپروئەقلتان بخەنە کار، خوا ئەوهیه کە دەتوانی ئەستێرەکان لە خۆرەلات هەلپێنی و، لەخۆرئاواوه، ئاویان بکا ﴿ ۲۹: قال لئن اتخذت إلهها غيري ﴾ کاتێ فیرعەون پەکی کەوت و هیچی بۆنەمایەوه پەنای برده بەر هەرەشەکردن و وتی: بێگومان ئەگەر جگە لە من کەسیکی تر بپەرستی و بیکەیتە خۆی خۆت ﴿ لاجعلنك من المسجونين ﴾ دڵنیابە ئەتەخەمە ریزی زیندانکراوەکانەوه، خۆبشت چاک ئەزانی هەر کەسێ من زیندانی بکەم هەرگیز رزگاری نابێ ﴿ ۳۰: قال أولو جنتك بشئ مبين ﴾ مووسا زۆر لەسەر خۆ وتی: باشە ئەگەر بەلگەیهکی زۆر روون و ئاشکرایشم بۆهینای لەسەر راستی خۆم؟ تۆ هەر زیندانییم ئەکەیت و باوەر ناهینیی؟ ﴿ ۳۱: قال فانت به إن كنت من الصادقين ﴾ فیرعەون وتی: ئادەى ئەگەر لە راستگۆیانیت فەرموو بەلگەکانت پێنە، فیرعەون وای ئەزانی ئەگەر بپهینیت ئەو ئەتوانی بەرەلەستی بوەستی!! ﴿ ۳۲: فألقى عصاه فإذا هي ثعبان مبين ﴾ مووسا دەست بە جێ داردەستەکەى خۆی فریدا و بوو بە ئەژدیهایەکی گەورە ﴿ ۳۳: ونزع يده فإذا هي بيضاء للناظرين ﴾ لەوه ئەچی فیرعەون داوای نیشانەیهکی تری کردبیت، بۆیه مووسا "دەستی خستە بن هەنگلی خۆی و هینایە دەرەوه، کتۆپر لە پێش چاوی بپنەراندای سپی و رووناک دەرچوو، ئەو دەرۆپەرەى رووناک کردەوه، هەر وهك مانگ هەلبیت ﴿ ۳۴: قال للملأ حوله إن هذا لساحر عليم ﴾ فیرعەون کە ئەمەى بینی بەگەرەگەرەکانی دەرۆ بەرى خۆی گوت: بێگومان ئەمە جادوو بازیککی زۆر زاناو بەتوانایە، مەبەستی ئەوهیه بلی: بەمە فریو مەخۆن، چونکە ئەوهى بینیتان لە کاری جادووبازانە. ﴿ ۳۵: يريدأن يخرجكم من أرضكم بسحره ﴾ ئەیهووی بەجادووی خۆی لەجێ وزیدو ولاتی خۆتان دەرستان بکات. ﴿ فمأذا تأمرون ﴾ جا ئێوه لەو بارەوه فەرمانتان بەچییه؟ چی بکەین باشە بۆ بەرەلەستی ئەم بەلایە ﴿ ۳۶: قالوا أرجه وأخاه ﴾ ئەوانیش وتیان: خۆی و براکەى مۆلەت بدە، واتە: پەلە مەکە ﴿ وأبعث فى المدن حاشرين ﴾ وه سەربازان بنێرەبۆ تەواوی شارەکانی ژێر دەسەلاتت، جادوو بازان بۆ کۆ بکەنەوه ﴿ ۳۷: يأتوك بكل ساحر عليم ﴾ ئەوسا هەرچی جادووبازیککی کارامەو زۆرزانە بۆت دینن.

پهروهردگاری مووسا و هاروون.

کومه لیکی هیندک هیچن، نه توانین به ناسانتترین شیوه له ناویان بهرین، جا خوا تولهی له فیرعهون و له شکره که ی سهند، و فرمووی: ﴿ ۵۷: فأخرجناهم من جنات وعيون ﴾ نینجا نئمه بهو شیوه به فیرعهون و دارودهسته که یمان وه دهرنا له ناو باخ و باخات و کانیاوه کانیاو ﴿ ۵۸: وكنوز ومقام كريم ﴾ وه له ناو

له نیوان فیرعهون و جادوو یازه کانداه:

﴿ ۴۹: قال آمنتم له قبل أن آذن لكم ﴾ فیرعهون وتی: هه رئاوا باوه رتان پی هینا، بهرله وهی من مؤله تتان بدهم!؟ ده بوو داوی مؤله تم لیکن ﴿ انه لكبيركم الذي علمكم السحر ﴾ نهوا دهر کهوت که هه مووسا گه وره تانه، نهو نئوهی فیری جادوو کردوه، فیرعهون نه یه وی به خه لکه که بلئیت: فریو نه خوون بهو پروا هینانه یان، چونکه به نهینتی ده ستیان له گهل مووسادا تیکهل کردوه بو رووخاندنی حکومه ته که تان ﴿ فلسوف تعلمون ﴾ له ثابنده یه کی نزدیکدا نه زانن چیتان پی نه کم ﴿ لأقطعن أیدیکم وأرجلکم من خلاف ﴾ نه مه سویندی بیت، ده بی ده ست و بی تان - راست و چه پ- بقرتینم، ده ستی راست و قاجی چه پ، یان به پیچه وانه وه: ده ستی چه پ، قاجی راست ﴿ ولأصلبنکم أجمعین ﴾ و هه موویشتان له داروده دم ﴿ ۵۰: قالوا لایضیر و تیان: که یفی خوته، چی نه که ی بیکه، دلنیا شبه که هیچ زبانیگ نابیت، تازه نئمه پرومان هیناوه. (قال الجوهري: ضاره يضره و يضره ضيرا و ضارارا أي: ضره. قال الكسائي: التصور: الصباح و التلوی عند الضرب أو الجرع. ﴿ إنا إلی ربنا منقلبون ﴾ نابشتر سین، چونکه به راستی نئمه بولای پهروهردگاری خو مان ده گه رینه وه ﴿ ۵۱: إنا نطمع أن یغفر لنا ربنا خطایانا ﴾ به راستی نئمه نومیده وارین پهروهردگاران له گونا هه کانمان خو ش بیی ﴿ أن کنا أول المؤمنین ﴾ که هه به وه نئمه یه کم ده ستین که پیش گه له که مان پرومان هینا به مووسا. فیرعهون نهو هه موو هه ره شه و گوره شه یه نه کاو، خوا نه فرمووی: ﴿ ۵۲: وأوحینا إلی موسی أن أسربعبادی إنکم متبعون ﴾ وه نئمه هه به مووسا سروشمان کردو تیمان گه یاند: به نده کاتم - نه وانه ی پروایان بیت هیناوه - به شه و به ره و دهر یا بیه، چونکه تا قیباتان ده که ن و دواتان ده که ون، تا بتان گینه وه و بتان کوژن ﴿ ۵۳: فأرسل فرعون فی المدائن حاشرین ﴾ نینجا کاتی دهنگ و پاس گه یشته وه فیرعهون که مووسا خه لکه که ی له شار برده دهری: نهوسا کۆکه ره وانی به شاره کانی میسر دا نارد تاسویاو له شکر کۆبکاته وه "و پرون به دوا یاندا ﴿ ۵۴: إن هؤلاء لشرذمة قلیلون ﴾ نه یه وی سویاکه ی هه نئیت، بویه جاری داو وتی: بی گومان نه وانه ده ستو کومه لیکی که من، زور به ناسانی نه یان گرن ﴿ ۵۵: وإنهم لنا لغاظون ﴾ و به راستی نه وانه نئمه یان تووره و قه لس کردوه، ﴿ ۵۶: وإنا لجمع حاذرون ﴾ و به بی گومان نئمه کومه لیکی ناگادارو وریاین، به کورتی: نه وانه ی لای مووسا

لَمَّا نَبَّحَ السَّحْرَةَ إِنَّ كَانُوا هُمْ الْغَالِبِينَ ﴿ ۵۱ ﴾ فَلَمَّا جَاءَ السَّحْرَةَ قَالُوا لَیْزَعُونَ أَمِنْ لَنَا لِأَجْرِ إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿ ۵۲ ﴾ قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لَمِنَ الْمُتَقَرِّبِينَ ﴿ ۵۳ ﴾ قَالَ لَهُمْ مُوسَى الْقَوْمَا أَنْتُمْ تَلْفَحُونَ ﴿ ۵۴ ﴾ قَالُوا أَجِبَا لَهُمْ وَعَصِيَّتَهُمْ وَقَالُوا بَعْرُوهُ فَرَعُونَ إِنْ شَاءَ النَّحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿ ۵۵ ﴾ قَالَ لَقَى مُوسَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْبَى الْوَكُونَ ﴿ ۵۶ ﴾ قَالَتِي السَّحْرَةُ سَجْدِينَ ﴿ ۵۷ ﴾ قَالُوا أَمْ تَأْتِي رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿ ۵۸ ﴾ رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ﴿ ۵۹ ﴾ قَالَ مَا مَسَّرَ لَهُ قَبْلَ أَنْ مَادَنَّ لَكُمْ إِيَّاهُ لِكَبِيرِكُمْ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السَّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ لَا أَطْعَمُنَّ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خَلْفٍ وَلَا صَلْبَتَكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿ ۶۰ ﴾ قَالُوا لَاصْبِرَ لَنَا إِلَّا رَبُّنَا مُتَقَلِّبُونَ ﴿ ۶۱ ﴾ إِنْ نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطِيئَتَنَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿ ۶۲ ﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي إِنَّكَ مُتَّبَعُونَ ﴿ ۶۳ ﴾ فَأَرْسَلْ فَرَعُونَ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿ ۶۴ ﴾ إِنْ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿ ۶۵ ﴾ وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَاظُونَ ﴿ ۶۶ ﴾ وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ ﴿ ۶۷ ﴾ فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿ ۶۸ ﴾ وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿ ۶۹ ﴾ كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿ ۷۰ ﴾ فَأَتَوْهُمْ مُشْرِقِينَ ﴿ ۷۱ ﴾

خه زنه و دارایی و جیگاو خانووی جوان و خوشیاندا ﴿ ۵۹: كذلك وأورثناها بني إسرائيل ﴾ ئاوا بو مان وه سف کردی وه دهرمان نان، وه ده سلات و دارایی به که یانمان خسته ژیر ده ستی نه وه کانی یه عقوب له دوا ی نه وهی نه بوو ده ست کورت بوون.

فیرعهون به نی نئسر انیل دهرده په رینی:

﴿ ۶۰: فاتبعهم مشرقين ﴾ فیرعهون نیبه کان هه رگزن گه سهری هه لدا شوینیان که وتن ﴿ ۶۱: فلما تراء الجمعان ﴾ نینجا کاتی هه دوو کومه له که یه کتریان چا و کرد نه وه نده نزیک بوون ﴿ قال أصحاب موسى إنا لمدركون ﴾ هاوه لانی مووسا و تیان: تازه له شکر و سویاکه ی فیرعهون مان هه پی ده گا ﴿ ۶۲: قال كلا ﴾ دلنیا ی کردن و پیی وتن: وا نیبه نئوه نه ی زانن ﴿ إن معی ربی سیه دین ﴾ چونکه من پهروهردگارم له گه له رینماییم ده کا بو ریگای رزگار بوون ﴿ ۶۳: فأوحینا إلی موسی ﴾ جا ده ست به چی نیگامان بو

مووسا کرد ﴿ ان اضرب بعصاك البحر ﴾ که به دارده سته که ت له دهر یا ده ﴿ فانلق ﴾ نه ویش هدر لئی دا دهر یا قه لشی و له ت بوو ﴿ فکان کل فرق کالطود العظیم ﴾ و هه ر لایه کی وه ک کیوئی کی گه وره ی لی هات، دوازده ریگای لی بووه وه به نه ندازه ی دوازده ده سته که ی کوره کانی یه عقووب! ﴿ ۶۴: وازلنا ثم الآخیرین ﴾

ههوال و داستانی ئیبراهیم:

﴿ ۶۹: و اتل علیهم نبأ ابراهیم ﴾ ههوال و داستانی ئیبراهیمیان بو بخوینه وه ﴿ ۷۰: إذ قال لاییه وقومه ما تعبدون ﴾ نه وکاته که به باوکی و، به هوزو نه ته وه که ی خو ی وت: ئیوه چی نه په رستن؟! خو ده شرانی چی نه په رستن، به لام مه به سستی لیخنکردنی بته کان بوو له پیش چساری نهوان ﴿ ۷۱: قالوا نعبد أصناما ﴾ به شانازی به که وه وتیان: ئیمه بتانیک نه په رستین ﴿ فنظل لها عاکفین ﴾ به ردهوام هه موو رزویکیش خه ریکی په رستنی نهوانین و واین به دیار یانه وه ﴿ ۷۲: قال هل یسمعونکم إذ تدعون ﴾ ئیبراهیم وتی: ئایا کاتی هاناو هاواریان بو نه بهن، قسه تان نه بیستن و، وه لامتان نه دهنه وه؟ ﴿ ۷۳: أو یفعلونکم أو یضرون ﴾ یاخود هیچ که لک و زیانیکتان پی ده گه به نن؟ ﴿ ۷۴: قالوا بل وجدنا آباءنا کذلک یفعلون ﴾ وتیان: نه خبیر هیچ شتی له وه ناکه ن، به لکو باوو باپیرانی خو مانمان بینویه هه رئاوایان نه کرد بویه ئیمه یش ئیستا هه روه ک نهوان نه که مین ﴿ ۷۵: قال أفرأیتم ما کنتم تعبدون ﴾ ئیبراهیم الختیه وتی: ئاخو ئیوه بیرتان لی نه کردوه ته وه، چی ده په رستن ﴿ ۷۶: أنتم و آباؤکم الأقدمون ﴾ خو تان و، باوو باپیرانی پیشینان، ئایا شیاه بو په رستن یان نا؟ ﴿ ۷۷: فإنهم عدو لی إلا رب العالمین ﴾ ئیبراهیم وتی: من به راشکاوی نه لیم: به راستی نهوانه هه موویان دوژمنی منن جگه له په روه ردگاری جیهانه کان ﴿ ۷۸: الذی خلقنی فهو یهدین ﴾ نه وه ی منی دروست کرد، ئینجا هه رنه ویش شاره زای ریگه ی به ختیاریم نه کات ﴿ ۷۹: والذی هو یطعمنی ویسقین ﴾ هه ر نه و زاته یه رزق و رزوی به من نه داو، تیر ئاویشم نه کات و له ئاسمانه وه باران ده بارینسی ﴿ ۸۰: وإذا مرضت فهو یشفین ﴾ کاتنی نه خو ش که وتم، نه و شیقام نه داو هیزی شیفا هه رنه و دروستی نه کات ﴿ ۸۱: والذی یمتنی ثم یحین ﴾ نه ویشه دم مریننی و، پاشانیش زیندووم ده کاته وه ﴿ ۸۲: والذی أطعم أن یغفر لی خطیبتی یوم الذین پاداشندا له هه لو گونا هه کاتم ببوری، ئیبراهیم له پاش سنا کردنی په روه ردگاری، ئیتر دیته سه ر مه به سته که ی و، داوای چهنه شتیکی زور گرنگی لی ده کات ﴿ ۸۳: رب هب لی حکما ﴾ نه ی په روه ردگارم! تیگه یشتنی راست و دروست، زانست و زانیاری، پیغه مهیره تیم پی بیه خسه ریگای خو اناسانم پی پناسه ﴿ والحقنی بالصالحین ﴾ وه بمگه یه نه به چاکان. پیغه مهیره یش ﴿ له کاتی سه ره مرگه که یدا سی جار فه رموی: ((اللهم فی الرقیق الأعلى)). کاته کانی تریش که بیارایه ته وه نه ی فه رموو: ((اللهم أحنینا مسلمین،



ئینجا نهوانیشمان فیرعون و له شکره که ی-هه رله وی " نزیک به دهر یاخسته وه و رویشتنه ناو دهر یاوه به شوینیاندا ﴿ ۶۵: و أنجینا موسی ومن معه أجمعین ﴾ وه مووسا سه رجه م نهوانه ی له گه لیا بوون رزگارمان کردن و په رینه وه له دهر یا که ﴿ ۶۶: ثم أغرقنا الآخیرین ﴾ له پاشا نهوانی ترمان- فیرعون و گه له که ی-نقوم کردو خنکان ﴿ ۶۷: إن فی ذلک لآیه ﴾ بی گومان له و رووداوه دا نیشانه یه کی گه وره هه بوو له سه ر راستی نه وه ی مووسا پی پی هاتبوو وه بووجه لی نه وه ی فیرعون و هوزه که ی له سه ری بوو ﴿ وما کان اکثرهم مؤمنین ﴾ له گه ل بینینی نه و نیشانه گه ورانه یشدا زور به بیان هه ر بر وایان نه هینا و نه گه رانه وه بو لای هه ق و راستی! ﴿ ۶۷: وإن ربک لهو العزیز الرحیم ﴾ وه بی گومان په روه ردگاری ده سه لاتداری میهره بانه، به ده سه لاتی فیرعون و سوپا که ی تقوم کردو، به میهره بانی مووسا هاوه لانی رزگار کرد.

و چه په‌کان. سنی‌یه‌م: ﴿ ۹۲: و قبل لهم ﴿ له و روزه‌دا به‌وخه‌لکه
 سه‌رسخت و که‌لله‌ره‌قانه‌ه‌وتری: ﴿ این ماکنتم تعبدون * من
 دون الله ﴿ کوان نه‌و بتانه‌ی ئیوه‌ له‌باتی خوا نه‌تان په‌رستن؟
 ﴿ هل ينصرونکم أو ينتصرون ﴿ ثایا نه‌مرو دهنوانن کومه‌کتان بین
 بکن تا له‌سزای خوا بزگارتان بکن، یان یارمه‌تی دهرنک بو

و أممنا مسلمین، وألحقنا بالصالحین غیر خزایا ولا مبدلین)) (ئیمامی
 شه‌حمد ۳/ ۴۲۴). ﴿ ۸۴: واجعل لی لسان صدق فی الآخِرین ﴿
 ناوی چاک و شوژه‌تیکی چاکم بخه سه‌ر زاری نه‌وانه‌ی له‌دوای
 خو‌مه‌وه‌ دین تا هه‌مووکات به‌ خیر نام بیهن و، په‌یره‌ویم لی‌بکن..
 به‌لی‌ خوای گه‌وره‌ نزاکی لی وه‌رگرت و، ئیستا ته‌واوی گه‌لان
 به‌ خیر ناوی نه‌بهن، ته‌نانه‌ت له‌ نویژه‌کانیشدا هه‌ر ناو ده‌بری
 ﴿ ۸۵: واجعلنی من ورثة جنة النعیم ﴿ بمگیره له میرانگرانی
 به‌هه‌شتی خو‌ش و، پر له‌نازو نیعمه‌ت ﴿ ۸۶: واغفر لابی إنه کان
 من الضالین ﴿ له گوناهمی باوکیشم خو‌ش بیه، چونکه نه‌و له‌سه‌ر
 لیشیواوان بوو، ئیبراهیم علیه‌السلام کاتی خو‌ی به‌لینی به‌بابی دابوو
 داوای لیبووردنی بو بکات نه‌گه‌ر موسلمان ببی، هه‌ر بویه بو‌ی
 پارایه‌وه، به‌لام کاتیکیش بو‌ی ده‌رکوت دوزمنی خوایه، یه‌خه‌ی
 خو‌ی لی‌هه‌لته‌کان و خوایش دوعا‌ک‌ه‌ی لی‌وه‌رنه‌گرت ﴿ ۸۷: ولا
 تخزنی یوم یبعثون ﴿ روژی نه‌وخه‌لکه زیندوو ده‌کرینه‌وه ریسواو
 شه‌رمه‌زارم مه‌که، دیاره نه‌مه نه‌ویه‌ری (تواضع) او خو‌به‌که‌م زانینه
 له‌لایهن نه‌و پیغه‌مبه‌ره به‌ریژه‌وه، نه‌گینا خو‌ خوا ریژی لی‌ناوه‌و
 براوه‌ته‌وه، ئیمامی (بوخاری) له (نه‌بووه‌ره‌یره‌وه) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر
 ﴿ فہر موویہ‌تی: (بلیق ابراهیم أباه، فیقول: یارب! انک وعدتني
 أن لا تخزنی یوم یبعثون. فیقول الله: انی حرمت الجنة علی الکافرین))
 ئیبراهیم علیه‌السلام له‌روژی قیامه‌تا به‌بابی خو‌ی ده‌گاو ده‌بینی تو‌زو
 گه‌ردینکی زوری لی‌نیشتوووه‌و، رووی ره‌ش داگیرساوه، نه‌وجا نه‌لی
 په‌روه‌ردگاری من! خو‌ تو به‌لینت دامی که ریسوام نه‌که‌یت؟
 خوایش نه‌فه‌رموی: به‌راستی من به‌هه‌شتم له‌سه‌ر کافران یاساغ
 کردووه. ﴿ ۸۸: یوم لا ینفع مال ولا بنون ﴿ نه‌و روزه‌که نه‌مال سوود
 دهداو، نه‌مندال و کوران به‌که‌لک دین ﴿ ۸۹: إلا من أتى الله بقلب
 سلیم ﴿ مه‌گه‌ر که‌سی که به‌ دلینکی ساغه‌وه بیته‌ جزووری خوا،
 ساغ بوو بی‌ت له‌ نه‌خو‌شی شیریک و نیفاق و دووروویی و سیقاتی
 درنده‌یی و نازه‌لی، خویشی تنه‌ا به‌خواوه په‌یوه‌ست کردیی و هه‌ر
 له‌گه‌ل به‌رنامه‌ی نه‌ودا کاری کرد بی‌ت، وه له‌ مانای (لا إله إلا الله)
 نه‌تراز بی‌ت، زاناکان پی‌ناسه‌ی (قه‌لیبی سلیم) نه‌که‌ن: (هو القلب
 الخالی من البدعة، المظنن علی السنة) بیدعه‌چی نه‌بی‌و، دامه‌زراوو
 مه‌حکم بی‌ت له‌سه‌ر سوننه‌ت و ره‌وشته‌کانی پیغه‌مبه‌ر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم، ئینجا
 ده‌ست ده‌کات به‌باس کردنی رووداوه‌کانی نه‌وروزه‌سه‌خته به‌م
 شیوه‌یه: په‌که‌م: ﴿ ۹۰: وأزلفت الجنة للمتین ﴿ نه‌و روزه
 به‌هه‌شت بو‌ پاریزگاران نزیک نه‌خزینته‌وه. دووه‌م: ﴿ ۹۱: وبرزت
 الجحیم للغاوین ﴿ دوزه‌خیش ده‌خزینته‌ روو بو‌ لاسارو گو‌م‌رایان،
 واته: به‌هه‌شت ده‌دری به‌خواناسان و، دوزه‌خیش به‌ چه‌وت

وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴿۸۴﴾ وَأَجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ
 النَّعِيمِ ﴿۸۵﴾ وَأَغْفِرْ لِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿۸۶﴾ وَلَا تَخْزِنِي يَوْمَ
 يُبْعَثُونَ ﴿۸۷﴾ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿۸۸﴾ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ
 سَلِيمٍ ﴿۸۹﴾ وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿۹۰﴾ وَبُرُزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ ﴿۹۱﴾
 وَقِيلَ لَهُمْ إِنَّمَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿۹۲﴾ مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ
 أَوْ يَنْصِرُونَ ﴿۹۳﴾ فَكَبَّكُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ ﴿۹۴﴾ وَجَنُودُ إِبْلِيسَ
 أَجْمَعُونَ ﴿۹۵﴾ قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿۹۶﴾ تَاللَّهِ إِنْ كُنَّا لِنَفِي
 ضَلَالِي مُبِينٍ ﴿۹۷﴾ إِذْ نَسُواكُمْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۹۸﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا
 إِلَّا الْمُجْرِمِينَ ﴿۹۹﴾ فَتَالْنَا مِنْ شَرِّعَيْنِ ﴿۱۰۰﴾ وَلَا صِدْقَ فِي حَيْمٍ ﴿۱۰۱﴾
 فَلَوْلَا لَكَ لَأَكْرَهْتَ فَنَكْرَهُنَّ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿۱۰۲﴾ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ وَمَا كَانَ
 أَكْثَرَهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿۱۰۳﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿۱۰۴﴾ كَذَّبَتْ
 قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿۱۰۵﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَنْتُمْ أَنْ
 إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿۱۰۶﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا وَمَا أَسْأَلُكُمْ
 عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۱۰۷﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ
 وَأَطِيعُوا أَمْرًا ﴿۱۰۸﴾ قَالُوا أَتَمْنَى لَكَ وَأَتَّبِعَكَ الْأَرْدَلُونَ ﴿۱۰۹﴾

خو‌یان په‌یدا بکن؟ دیاره هیچیان بین نا‌کری، نه‌وسا هه‌موو ده‌بنه
 سووته‌مه‌نی دوزه‌خ. چواره‌م: ﴿ ۹۴: فکبکبوا فیها هم و الغاوون ﴿
 ئینجا هه‌موو نه‌وان و گو‌م‌رایان تر - په‌رستراوو په‌رستیاره‌کان-
 ده‌مه‌وروو فری نه‌درینه‌ ناو دوزه‌خه‌وه ﴿ ۹۵: و جنود ایلیس
 اجمعون ﴿ هاوری له‌گه‌ل هه‌موو سوپوا له‌شکره‌کانی ئییلیس "دا.
 له‌ سووره‌تی (۶۳/۱۷)، (۴۳-۴۴)، وه‌نه‌ندی جینگای دیکه‌ش
 له‌قورئاندا نه‌وه‌پتر روون کراوته‌وه. پینجه‌م: ﴿ ۹۶: قالوا وهم قالوا
 یختصمون ﴿ بته‌رسته‌کان له‌ناو دوزه‌خدا ده‌ست به‌ ده‌مه‌ قالوا
 شه‌ره‌ قسه‌ نه‌که‌ن و به‌رق و کینه‌وه، نه‌لین: ﴿ ۹۷: تالله ان کنا لفي
 ضلال مبين ﴿ سویند به‌خوا! ئیغه له‌دونیدا له‌سه‌ر لیشیواویه‌کی
 ناشکرادا بووین، بویه و ئیستا‌یش ناوامان به‌سه‌ر هات ﴿ ۹۸:
 إذ نسوكم برب العالمين ﴿ که‌ئیوه‌مان (نه‌ی بته‌کان!) له‌گه‌ل
 په‌روه‌ردگاری جیهانه‌کاندا، یه‌کسان وه‌کویه‌ک ده‌په‌رست، جا و
 نه‌مرویش ئیوه‌ ناتوانن هیچ شتی‌کمان بو‌ بکن! وه‌ک ده‌فه‌رموی:

(إنا كنا لكم تبعاً فهل أنتم مغنون عنا من عذاب الله من شيء) (۲۱/۱۴). ﴿ ۹۹: وما أضلنا إلا المجرمون ﴾ وه تهنها سهر کرده تاوانباره کان بوون سهریان لی شیواندین. واته کاتی که سهر کرده و بهت کان به بی دسه لات نه بینن، نه و جا نه که ونه شه رده م و پتر به دبه ختی خویان دهر نه برن و نه لین: ﴿ ۱۰۰: فالنا من شافین ﴾ وائیتاش هیچ تکا کاریکمان نیبه، تا تکامان بو بکاو له و تهنگه ژه به بزگارمان بیی ﴿ ۱۰۱: ولا صديق حميم ﴾ وه هیچ دوستیکی نزیك و دلگهرم و به سوزیشمان نیبه، بتوانی یارمه تیه کمان بدات ﴿ ۱۰۲: فلو أن لنا كرة فنكون من المؤمنين ﴾ خو نه گهر تهنها جاری، گهرانه وه مان بو دنیا دهبوو، نه وسا له پرواداران دهبووین، بو نه وه دوو چاری نه م سزایه نه بینن، وهك نه فهرموی: (إن ذلك لحق تخاصم أهل النار) ۶۴/۳۸. ﴿ ۱۰۳: إن في ذلك لآية ﴾ به راستی له وداستانه ییبراهیم له گهل گه له که یدا، سه بارهت به دسه لات و بوونی خوا. به لگه که یکی زور گه وره هه به له سهر بوون و به کتایی خوا و هاتنی دوا روژ ﴿ و ما کان اکثرهم مؤمنین ﴾ که چی له گهل نه وه یشدا زور به ی هوزه که ی باوه رناکه ن و له سهر بی باوه ری خویان سوورن! ﴿ ۱۰۴: وإن ربك لهو العزيز الرحيم ﴾ بی گومان ههر پهروه ردگارته بتوانایه له سهر توله کردنه وه له تاوانباران، زوریش میهره بان و دلایوه به رام بهر به باوه رداران، جا که واته توش نه ی موحه ممد ﴿ غه مگین و دل زویر مه به له گه له که ی خوت، چونکه نه مه سونه تی خواجه.

داستانی نوح و گه له که ی:

ئینجا دوا ی داستانی ییبراهیم، دیته سه رداستانی باوکی دووه می ئاده میزاد، پیری پیغه میهران (نوح) عليه السلام: بویه دهرموی: ﴿ ۱۰۵: كذبت قوم نوح المرسلين ﴾ هوزی (نوح) یش، په یام بهرانیان به درو خسته وه و، پروایان پی نه هینان. به لی. ههر چه نده تهنها له گهل نوح دا پرو به پرو بوونه وه و به درو یان خسته وه، به لام وهك له گهل گشت په یام بهراندان جه نگابن وایه، بویه فهرموی: (كذبت قوم نوح المرسلين). ﴿ ۱۰۶: إذ قال لهم أخوهم نوح ألا تتقون ﴾ نه و دمه ی نوحی برای بنه چه بییان پی گوتن: ئایا ئیوه له خوا ناترسن، له په رستنی بتان پاریز ناکه ن! ﴿ ۱۰۷: إني لكم رسول أمين ﴾ نه وسا نوح دووشتیان پی نه لی، یه که م: بی گومان من نیراویکی نه مینم بوتان، واته: له لایه ن خوا وه هر چیم پی سپیزاوه بی زیادو که م پیتان رانه گه یه نم" ﴿ ۱۰۸: فاتقوا الله وأطيعون ﴾ جا که واته له خوا بترسن و، گوپرایه لی منیش بکه ن له وه ی فرمانتان پی دده م. دووم: ﴿ ۱۰۹: وما أسألكم عليه من

أجر ﴾ له چی به چی کردنی نه و نه رکه شمدا داوا ی هیچ کری و مزیه کتان لی ناکه م ﴿ إن أجرى إلا على رب العالمين ﴾ پاداش و کری من ههر له سهر پهروه ردگاری جیهانه کانه ﴿ ۱۱۰: فاتقوا الله وأطيعون ﴾ دسا به رده وام له خوا بترسن، گوپرایه لی منیش بکه ن. ﴿ ۱۱۱: قالوا أنؤمن لك ﴾ جا که هیچیان پی نه ما به نوو حیان وت: ئایا ئیغه پروا به تو بینین! ﴿ واتبع الأردلون ﴾ له حالیکدا خه لکانیکی په ست و قسه نه زان و هه ژار به دوا وه ته ن. له سوورته ی (۲۷/۱۱) دا: (وما نراك اتبعك إلا الذين هم أراذلنا..) هاتووه، که بی باوه رانی (قوره یش) یش ههر هه مان په خنه یان له موحه ممد ﴿ گرت. ﴿ ۱۱۲: قال وما علمی بما كانوا يعملون ﴾ نوح وتی: خو من عیلم وناگام نیبه نه وان چ کاریکیان کردووه! واته: من نازانم پیشه و ئیشیان چی بووه؟ چونکه من پروام ویست لییان، نه وائیش وه لامیان دامه وه و پروایان هینا. ﴿ ۱۱۳: إن حسابهم إلا على ربی لو تشعرون ﴾ لیکولینه وه له کارو ئیشه کانیان- ههر بو پهروه ردگارمه. نه گهر هه ست ده که ن ﴿ ۱۱۴: وما أنا بطارد المؤمنین ﴾ وه ههر گزین من دوور خهروه ی پرواداران نیم وهك ئیوه داوا نه که ن، ئیدی حالیان ههر چون بی له هه ژاری و دوله مهندی. ئایه تی (وما أنا بطارد الذين آمنوا) (۲۰/۱۱)، وه (۵۲/۶) وه (۲۸/۱۸) ههر بو پشتگیری هه مان مه به ست. ﴿ ۱۱۵: إن أنا إلا نذیر مبين ﴾ وه من ههر ترسینه ریکی ئاشکرام بوئیوه، بی جیاوازی له نیوان دهلوه مهنده هه ژاردا ﴿ ۱۱۶: قالوا لمن لم تنته یا نوح ﴾ کاتی بی هیوا بوون، که نوح له کاره که ی خوی دس هه لبرگی. وتیان: نه ی نوح! نه گهر واز له م جوهره قسانه نه هینتی ﴿ لتكونن من المرجومین ﴾ بی گومان له به ردارانکراوان ده بیت، واته: به ردارانت نه که ی ن: نوو حیش که نه وه ی بیست، ئیتر ته ماح بر بوو لییان، بویه: ﴿ ۱۷: قال ربی إن قومی کذبرن ﴾ وتی: پهروه ردگارم! خوت ئاگاداری، هوزه که م پروایان پی نه کردم و به درو یان خسته وه! له سوورته ی (۵/۷۱-۷) وه (۱۰/۵۴) دا هه مان مانا و مه به ست هه یه. ﴿ ۱۱۸: فافتح بینی وینهم فتحا ﴾ جا توله نیوان من و نه واندان، برپاریکی ته واد بده و، له یه کمان جیا بکه ره وه ﴿ ونجنى ومن معی من المؤمنین ﴾ وه خو م و نه و پروادارانسی له گهل م دان، زرگار بکه ﴿ فأنجیناه ومن معی فی الفلک المشحون ﴾ ئینجا نوح و نه وانه ی له گهل بوون له که شتیبه پرکه دا زرگارمان کردن. له سوورته ی (۱۵/۲۹): دا (فأنجیناه وأصحاب السفینة..) ههر چه خت له سهر نه و مانایه ده کاته وه. ﴿ ۱۲۰: ثم أغرقنا بعد الباقین ﴾ له پاشان نه وانه ش و امانه وه نقوممان کردن. له سوورته ی (۱۴/۲۹) وه (۳۷/۱۱) یشدا نه و

مانایه روون کراوه تهوه. ﴿ ۱۲۱ ﴾: ان فی ذلک لآیة ۖ به راستی لهو شددا به لگهی زور گهوره ههیه، له سه ر راستی پیغه مبه ران وتوانایی خوا ۖ و ماکان اکثرهم مؤمنین ۖ به لام له گهل نهوه بشدا، زور بهی هوزه کهت هه ر پروا ناهینن ﴿ ۱۲۲ ﴾: وان ربک له العزیز الرحیم ۖ بی گومان پهروه دگارت هه ره شو زال و به توانایه - ناوا نهکات به سه سه مکاران که کردی- زور میهره بان و به بهزه بیسه له گهل خوانا ساندا. نینجا بو دل قایم کردنی په یامبه ر ۖ له سه ر نیشه کهی باسی هوزی (هوود) یش - سلایوی له سه ربی- نه کا: ﴿ ۱۲۳ ﴾: کذبت عاد المرسلین ۖ هوزی (عاد) یش هه موو په یامبه ران و (هوود) یشیان به دروزن دانا، واته به دروزن زانینی هوود، پروا نه کردنه به هه موان. ﴿ ۱۲۴ ﴾: إذ قال لهم أخوهم هود ألا تتقون ۖ نه وه ده مهی که هوودی برایان - له بنه چه دا- پنی گوتن: نایا نه وه نئیه له خوا شهرم ناکهن و، لئی ناترسن! ﴿ ۱۲۵ ﴾: انی لکم رسول أمین ۖ به راستی من نیراویکی راست و نه مینم بوتان ﴿ ۱۲۶ ﴾: فاتقوا الله وأطیعوا ۖ جا که وایه له خوا بترسن و، به گوینی منیش بکهن ﴿ ۱۲۷ ﴾: وما أسألكم علیه من أجر ۖ و من هیچ کری و پاداشیکم له سه ر که یاندنی په یامه که مدا، له نئیه ناوی ۖ ان أجری إلا علی ربی العالمین ۖ به لکو مزه و پاداشتم هه ره له سه ر پهروه دگاری جیهانه کانه. به ل... نه م پیغه مبه ره به ریزانه (نوح، هوود، صالح، لوط، شوعه یب) ۖ نه م هه قیقه ته بیان - مزه کریمان له نئیه ناوی- هه موو وه که یه را که یاند. نه مهش به لگهی به بو نه وه که پیغه مبه ران هه ره هه موو یه که بهرنامه بیان هه بسوه ﴿ ۱۲۸ ﴾: انینون بکل ریح آیه تعبثون ۖ هوود پاش نه وه له مه به سه سه کهی بوویه وه... پنیان نه لیت: نایا نئیه له هه موو جیگایه کی به رزو بلند - به بی پیویست - به لکو له رووی هه واو ناره زوو و خونوندن و یاری و لاقرتی و نیشاندانی ده سه لات به سه ر خه لکیدا، ساختمانی گه وره گه وره دروس ده کهن؟ ﴿ ۱۲۹ ﴾: وتتخذون مصانع لعلکم تخلدون ۖ وه کو شک و قه لای زور مه حکم و هه وزی گه وره گه وره ساز نه ده ن؟ وا ده زانن که هه همیشه ده میننه وه وه دئین. (الریح: ما ارتفع من الأرض، جمع ریح، یقال: کم ریح ارضک؟ ای: کم إرتفاعها، قال قتادة: الریح: الطریق. ﴿ ۱۳۰ ﴾: وإذا بطشتم ۖ هه رکات په لامارو هه له تیش بهرن بو توله وه رگرتنه وه ۖ بطشتم جبارین ۖ به شیوه یه کی زور دارانه و بی بهزه بیبانه، هیزش و هه له ت ده به ن! ﴿ ۱۳۱ ﴾: فاتقوا الله وأطیعوا ۖ جا له خوا بترسن و شهرم بکهن و گوپزایه لی منیش بکهن ﴿ ۱۳۲ ﴾: واتقوا الذی آمدکم بما تعلمون ۖ وه له و خویبه بترسن که خوتان نه زانن چی بی داون.

هوودو عادی قهومی:

لهم چند نایه ته شددا خوی میهره بان گهل لهو نیعمه تانه ی دای به نه ته وه که ی هوود ده خاته روو: ﴿ ۱۳۳ ﴾: آمدکم بانعام وبنین ﴿ ۱۳۴ ﴾: وجنات وعبور ۖ مالات وکوران و باخات و، کانیاوو

قَالَ وَمَا عَلِمِي مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿ ۱۳۳ ﴾ إِنَّ حَسَابَهُمْ إِلَّا عَلَيَّ رَبِّي لَو تَشْعُرُونَ ﴿ ۱۳۴ ﴾ وَمَا أَنَا بِظَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿ ۱۳۵ ﴾ إِنَّ أَنَا إِلَّا أَنْزِيرُ الْمُنِئِينَ ﴿ ۱۳۶ ﴾ قَالُوا لَئِن لَّمْ تَنْتَهَ عَنْ نُسُخِ لَتَكُونَ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿ ۱۳۷ ﴾ قَالَ رَبِّ إِن قَوْمِي كَذَّبُونِ ﴿ ۱۳۸ ﴾ فَأَفْجَع بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتَحَا وَبَحَنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿ ۱۳۹ ﴾ فَأَجْبَنَهُ وَمَنْ مَعَهُ مِنَ الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿ ۱۴۰ ﴾ ثُمَّ أَعْرَفْنَا بَعْدَ الْآيَاتِ ﴿ ۱۴۱ ﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرَهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿ ۱۴۲ ﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿ ۱۴۳ ﴾ كَذَّبَتْ عَادَ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴿ ۱۴۴ ﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودُ أَلَا تَتَقُونَ ﴿ ۱۴۵ ﴾ إِنْ لِي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿ ۱۴۶ ﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿ ۱۴۷ ﴾ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ﴿ ۱۴۸ ﴾ إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى رَبِّي الْعَلِيِّ ﴿ ۱۴۹ ﴾ أَنْتُنون بِكُلِّ رِيحٍ مَّيَّةٌ تَمُتُنون ﴿ ۱۵۰ ﴾ وَتَتَّخِذُون مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴿ ۱۵۱ ﴾ وَإِذَا بَطَشْتُمْ رَبَّكُمْ جَبَّارِينَ ﴿ ۱۵۲ ﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿ ۱۵۳ ﴾ وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿ ۱۵۴ ﴾ أَمْ تَدْرِكُونَ أَعْيُنَ مَنْ يَبْصُرُ بِمَا كَفَرْتُمْ وَعُيُونِ ﴿ ۱۵۵ ﴾ إِنْ أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿ ۱۵۶ ﴾ قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ ﴿ ۱۵۷ ﴾

رووبارو جوگهی زوری بی به خشین (نه هوزی هوودا)، ده حق نییه که له خویبه شهرم بکهن؟ ﴿ ۱۳۵ ﴾: انی أخاف علیکم عذاب یوم عظیم ۖ به راستی من نه ترسم نئیه دوو چاری سزای روژیکی گه وره بین، نه گهر بهرده وام بین له سه ربی پروا بیبتان، دیاره هوود بهرده وام هه ره ناموزگاریانی کرد، نه وانیش له وه لا ما: ﴿ ۱۳۶ ﴾: قالوا سواء علينا أوعظت أم لم تكن من الواعظین ۖ وتیان: لای نئیه یه کسانه ناموزگاری بکهیت، یا نه یکه ی! "نئیه گرنگی نادهینی و مه به سه ستمان نییه و لیت وه ناگرین" ﴿ ۱۳۷ ﴾: ان هذا إلا خلق الأولین ۖ چونکه نه م نایینه ی که تو هیناوته، جگه له درووده له سه ی پشیمان نه بی، شستیکی تر نییه ﴿ ۱۳۸ ﴾: وما نحن بمعذبین ۖ و نئیه هه رگیز سزا دراو نابین وه که تو نه لئی. ﴿ ۱۳۹ ﴾: فكذبوا فأهلكناهم ۖ جا به دروویان خسته وه و (پروایان بی نه هیئا) نئیه یش له ناومان بردن، نه وه بوو (با) یه کی زور ساردی کوشنده مان بو هه لکردن و له ریشه ی هیئان ﴿ ۱۴۰ ﴾: ان فی ذلک لآیة ۖ به راستی

لهو دهست وهشاندهدا بهلگهی زور گهوره ههیه بو دهسه لاتمان ﴿وما كان أكثرهم مؤمنين﴾ كه چي هه زوره ی هوزه كه تهي پيغه مبهرا! باوه ناهين ﴿۱۴۰﴾ وان ربك له العزيز الرحيم ﴿به راستی پهروه دگارت زور به دهسه لاته، تاوا نهكات به دوژمان كه كردي، ميهه رهبانيشه بو دوستانی خوي.﴾

لهسه پهروه دگاري جيها نه كانه. ئينجا به چهند شتيك تهيان ترسيئي كه نه گه لاسار بن، دهره نجام خوا قاريان لي ده گريت، يه كه م: ﴿۱۴۶﴾ اتركون فيما ههنا آمنين * ﴿۱۴۷﴾ في جنات و عيون ﴿ثايا نيسوه پيتان وايه هه تاوا لهم دونيايه دا به خووشي و بي ترس له سزا، وه له ناو شم باخ و باخات و كانياوه دا ده ميننه وه و "را ده بويسرن" ﴿۱۴۸﴾ و زروع و نخل طلعهها هضم ﴿و كشتوكال و باخه خورماي خاوهن بهر شسرين و، شكوفه نهرم و ناسك و به تامدا؟! دياره ولاتي سه موود، ولاتيكي پسر له كانياو و باخ و جزورها ميووه درهخت بووه. دووه م: ﴿۱۴۹﴾ و تتحتون من الجبال بيوتا فارهين ﴿وه به خووشي وشاده ماني، له كي وه كان خانوو شويني خووش ده تاشن. گه لي صالح ^{عليه السلام} زور حه زيان له مال و خانووي جوان و، خوراكي خووش و رابواردن بووه، وه ته مه نيشيان زور دريژ بووه. ته فسيري (ساوي) شه ليت: هي وايان هه بووه، سي سه د سال، تا هه زار سال ژياوه ﴿۱۵۰﴾ فاتقوا الله و اطيعون ﴿جا له خوا بترسن و گويزايه لي منيش بكن، چاكيش بزاسن كه من هه خيزي نيوه شه وي، ده مه وي خوا قارتان لي نه گري. سي يه م: ﴿۱۵۱﴾ ولا تطيعوا امر المسرفين ﴿وه به فرماني هه له رووه له سنوور دره چوه وه كان مه كنه ﴿۱۵۲﴾ الذين يفسدون في الأرض ولا يصلحون ﴿ته وانه ي له زه وي دا فه سادو خراپه شه كنه و، هه رگيز هه ولي چاك سازي نادهن، مه به ست به مانه، شه نو دهسته يه كه خوا شه فه رموي: (و كان في المدينة تسعة رهط يفسدون في الأرض ولا يصلحون) ۴۸/۲۷... ﴿۱۵۳﴾ قالوا إنما أنت من المسحرين ﴿كاتي په كييان كه وت و هي چيان بو نه مايه وه، كه وتنه گومان دروست كردن له دني خه لكه كه داو و تيان: به راستی تو - شه ي صالح! - ببسي و نه بي ده ست جادووت لي كراوه و، شه قل و ژيريت له ده ست داوه، جا له بهر شه وه قسه ي تو، لاي ئيمه بي نرخه ره و اجي نيه ﴿۱۵۴﴾ ما أنت إلا بشر مثلنا ﴿توش هه مرويه كي وه كو ئيمه، له وه به ولوه شتيكي تر نيت، ئيستر چون بسروات بي بكه ين وه حيت بو هاتووه؟! ﴿فات بايه ان كنت من الصادقين ﴿ده نه گه شيت نيت و، له راستي ژواني به لگه يه كمان بو بينه كه راستي تو بسه لينتي ﴿۱۵۵﴾ قال هذه ناقة ﴿وتي: شه و شتر يكه و، مو عجي زه ي منه بوتان.﴾

إِن هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ﴿۱۳۹﴾ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ﴿۱۴۰﴾ فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿۱۴۱﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿۱۴۲﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ﴿۱۴۳﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ الْأَتَقُونَ ﴿۱۴۴﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿۱۴۵﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَهُ ﴿۱۴۶﴾ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۱۴۷﴾ أَتُرْكُونَ فِي مَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿۱۴۸﴾ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿۱۴۹﴾ وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْمُهَا هُضْبٌ ﴿۱۵۰﴾ وَتَجْحُوتٍ مِنْ الْجِبَالِ يُؤْتَا فِيهَا مِنْهَا قُرْهَيْنِ ﴿۱۵۱﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَهُ ﴿۱۵۲﴾ وَلَا تَطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ ﴿۱۵۳﴾ الَّذِينَ يَفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يَصْلِحُونَ ﴿۱۵۴﴾ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسْحَرِينَ ﴿۱۵۵﴾ مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأْتِ بآيَاتٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿۱۵۶﴾ قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَمْلُوءٍ ﴿۱۵۷﴾ وَلَا تَسْوَأُوا بِسُوءِ فِعَالِكُمْ عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿۱۵۸﴾ فَمَقَرُّوْهَا فَأَصْبَحُوا نَادِيَةً ﴿۱۵۹﴾ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿۱۶۰﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿۱۶۱﴾

صالح و سه موودي قهومي:

دواي چيروكي (عاد وهوود)، باسي داستاني گه لي (سه موود) يش دهكا و، شه فه رموي: ﴿۱۴۱﴾ كذبت ثمود المرسلين ﴿هوزي سه موود (صالح) يان به دروزن داواو بروايان بي نه هينا، به دروزن زانيني پيغه ميهه ربك، وهك به دروزن زانيني هه موو به يامبه رانيان وايه ﴿۱۴۲﴾ إذ قال لهم أخوهم صالح ألا تتقون ﴿شه وكاته ي كه صالح ي برايان - له بنه چه دا - پني گوتن: شه ي نيوه له خوا ناترسن؟! ﴿۱۴۳﴾ إني لکم رسول أمين ﴿بي گومان من په يامبه ربكي شه مين و ده ست پاك بوتان ﴿۱۴۴﴾ فاتقوا الله و اطيعون ﴿جا كه واته له خوا بترسن و، گويزايه لي منيش بكن، چونكه من نيزراوي شه م بو لاي نيوه و هه له خو يشتاتم ﴿۱۴۵﴾ وما أسألكم عليه من أجر ﴿وه له سهه را گه يان دني په يامه كه م هيچ كرى و مزه يه كتان لي داوا ناكم ﴿إن أجرى إلا على رب العالمين ﴿كرى و ياداشم ته نها

تو و تيق و شتر ي بيته ده ري و، هه خي زاش به چكه يه كي بي، شه وسا (صالح) يش ^{عليه السلام} په يمان ي و هه رگرتن كه: پاش شه وه ده بي بسروا بينن، شه وانيش قبوليان كرد، ئيتر (صالح) يش ^{عليه السلام} له خوا پارايه وه بو جي به جي بووني داوا كهيان، پاشان شه به رده ي

و اطیعون ﴿ جا له خوا بترسن و، فرمانی منیش جی به جی بکن
 ﴿ ۱۶۴: وما أسألكم عليه من أجر ﴿ وه من داوای هیچ جوړه مزو
 پاداشتیکتان لی ناکم له به رامبر راگیانندی په یامه که مدا ﴿ إن
 أجری إلا علی رب العالمین ﴿ کری و پاداشی من هه له سه
 بهروردگاری جیهانه کانه، ئیستر هیچم له ئیوه ناوی، ئوه نه بی

نه وان دهست نیشانیان کردبوو لهت بوو و، ئو وشتره ی لی هاته
 ده ری، که چی زوربه یان باوه ریان هه رنه هیناو، ئوه وش قسه یان
 بوو! ﴿ لها شرب ولکم شرب یوم معلوم ﴿ یو خوی به شه ناوی
 خوی هه یه، بو ئیوه یش به شه ئاوی روژیکی دیاری کراوتان
 هه یه، به لی ئو روژه که وشتره که نوره ئاوی ئو بوایه به تنها
 خوی ئاوه که ی ئه خوارده وه، ئیتر له سه ره ئاوی خه لکه که دا نزیک
 نه ده بو یوه ﴿ ۱۵۶: ولا تمسوها بسؤ ﴿ ده ستیشی بو مه بن
 و هیچ جوړه زیانیکی پی مه گه یه نن، نه په یکردنی و نه لیدانی
 ﴿ فیأخذکم عذاب یوم عظیم ﴿ دنا سزای روژیکی گه و ره
 په خه تان ئه گرنیت ﴿ ۱۵۷: ففقروها ﴿ که چی قسه که ی صالحیان
 شکاندو، وشتره که یان په ی کردو کوشتیان ﴿ فأصبحوا نادمین ﴿
 دوا یش له کاره که یان په شیمان بوونه وه ﴿ ۱۵۸: فأخذهم العذاب ﴿
 به لام په شیمانی له و کاته دا بی که لکه، ئینجا خیرا سزای خوا
 ده رگای پی گرتن، ئه وه بوو له ژنر پیبانه وه زهوی له رزه گرتنی و،
 له سه رووشیانه وه به رده یاران کران وقریان تی که وت ﴿ إن فی ذلک
 لآیه ﴿ بی گومان له وده ست وه شانده به لکه یه کی گه و ره هه یه
 بو ده سلات و قاری خوا ﴿ وما کان اکثرهم مؤمنین ﴿ که چی
 هیشتای زوربه ی هوزه که ت (ئهی پیغه مبه را!) باوه ر ناهینن!
 ﴿ ۱۵۹: وإن ربک لهُو العزیز الرحیم ﴿ وه به راستی بهروردگاری
 تو زال و به توانایه، هه رچی ئه کات ئه یکات و، دلاواو میهره بانیشه
 به رامبر به صالحان و راسلان.

كذبت قوم لوط المرسلين ﴿ إذ قال لهم آخرهم لوط ألا تتقون ﴿
 ﴿ إنى لكم رسول أمين ﴿ فاتقوا الله وأطيعون ﴿ وما
 استألكم عليه من أجر إن أجرى إلا على رب العالمين ﴿
 أتأتون الذکران من العالمين ﴿ وتذرون ما خلق لكم ربکم
 من أنفسکم بل أنتم قوم عادون ﴿ قالوا لئن لم تنته بلوط
 لتکونن من المخرجین ﴿ قال لئن لم یعملکم من العالمین ﴿
 رب نجی وأهلی وما یعملون ﴿ فنجتته وأهله أجمعین ﴿
 إلا عجزوا فی الفعین ﴿ ثم دمرنا الآخرین ﴿ وأمرنا علیکم
 مطر آفساء مطر السندین ﴿ إن فی ذلک لآیه وما کان اکثرهم
 مؤمنین ﴿ وإن ربک لهُو العزیز الرحیم ﴿ کذب أصحاب
 لیکة المرسلین ﴿ إذ قال لهم شعیب ألا تتقون ﴿ إنى لكم
 رسول أمين ﴿ فاتقوا الله وأطيعون ﴿ وما استألكم عليه
 من أجر إن أجرى إلا على رب العالمین ﴿ أوثوا الکیل ولا
 تکونوا من المفسرین ﴿ ورتوا بالقسطاس المستقیم ﴿
 ولا تبخسوا الناس أشياءهم ولا تعترفوا بالأرض مفسدین ﴿

داستانه که ی لووت و قهوه که ی:

که گویم بو رابگرن. ئینجا سه رزه نیشتیان ئه کات له سه ر داهینانی
 ئه و کاره ناشیرینه یان و پی ناخوش بوون و بیزاری خوی ده رنه بری
 بهرانبه ری و ئه لی: ﴿ ۱۶۵: أتأتون الذکران من العالمین ﴿ ئه ری
 له ناو ئه وه موو خه لکه دا ئیوه ده رونه لای نیره کان و، ئاره زووتان
 له گه ل ئه واندا جیهه جی ده کن ﴿ ۱۶۶: وتذرون ما خلق لكم
 ربکم من أنفسکم و هه خیزان و هاو لوفی خوتان که خوا بوی
 دروست کردوون و هلا دهنین! ﴿ بل أنتم قوم عادون ﴿ به لکو ئیوه
 هه ر گه لینکی زور ده ست دریزه که رو ناره سه ن و سه رکه شن ﴿ ۱۶۷:
 قالوا لئن لم تنته یا لوط لتکونن من المخرجین ﴿ کاتی که هیچیان
 پی نه ما! که وتته هه ر شه و تیان: ئه ی لووت! ئه گه ر واز له م قسانه
 نه هیننی سوور بزانه له ده ر کراوان ئه بی واته: شاره به ده رت ئه که یان
 ﴿ ۱۶۸: قال لئن لم یعملکم من العالمین ﴿ لووت وتی: به راستی من
 قه لس و بیزارم له کارو کرده هه تان ﴿ ۱۶۹: رب نجی وأهلی مما
 یعملون ﴿ لووت نرای لییان کردو وتی: ئه ی بهروردگارم! خوم

ئمه له خوارده دیت هه وال و به سه رهاتی هوزه که ی (لووتی کوری
 هارانی کوری ئازه ری) برازای ئیبراهیمی خه لیله، هه ر له سه رده می
 ئیبراهیمدا خوا (لووت) ی کرده پیغه مبه رو ناردی بو ئه و هوزه گه و ره یه
 که له (سه دووم) و شاره کانی ده و رو به ریدا ئه ژیان و، ده رنه جامیش خوا
 له ناوی بردن و، جینگا که یانی کرده ده ریاچه یه کی بوگه نی فاسیدو
 خراب و نیو بانگی به (شاره ویزان بووه کان) ده رکرد، ئه وشویننش
 له نزیکی (بیت المقدس) و ده و رو به ری (عومان) و شاره کانی (که ره ک) ی
 شام دایه. ﴿ ۱۶۰: کذبت قوم لوط المرسلین ﴿ هوزی (لووت)
 هه موو په یامبرانیان به دروژن داناو، بروایان پی نه هینان واته:
 بروا نه هینانیان به لووت وه ک هه موو پیغه مبه ران به درو خرابنه وه
 وایه ﴿ ۱۶۱: إذ قال لهم آخرهم لوط ألا تتقون ﴿ کاتی که
 لووتی برایان له بنه چه دا پیی وتن: ئه ری ئیوه له خوا ناترسن
 و، ته قیه ی ناکه ن ﴿ ۱۶۲: إنى لكم رسول أمين ﴿ بی گومان من
 په یامبریکی ده ست پاک و دلسوزو ئه مینم بو تان ﴿ ۱۶۳: فاتقوا الله

ولا تكونوا من المخسرین * له پیوانه دا به تیرو ته سل بؤ خه لك پیوانه بکن و له وکسانه مبهن که زهره رو زیان به خه لك شه گه یه نن و پیوانه یان ناتاواوه * ۱۸۲: وزنوا بالقسطاس المستقیم * وه کیشانه شتان به ترازوویه کی راست و دروست بکن و مافی خه لکی بدن * ۱۸۳: ولا تبخسوا الناس اشیاءهم ولا تعثوا فی الأرض مفسدین * کهل وپهل و شتومه کی خه لکی مه شکینن، کهم نرخ و سوک سهیری مه کن و لییان کهم مه کن، وه فسادو گیره شیوینیش مه کن له عه رزدا، واته: بی باکانه دزی و تالان و برؤو زهوت کردن و... هتد مه کن * ۱۸۴: واتقوا الذی خلقکم و الجبله الأولین * هر لهو خویاه بترسن که ئیوهو کهسانی تری پیشووی دروست کرد (الجبله و الجبله و الجبله و الجبله و الجبله و الجبله لغات، وهو الجمع ذو العدد الكثير). * ۱۸۵: قالوا إنما أنت من السحرین * له وه لآمدا و تیان: به راستی تو (ئهی شوعه یب!) بی و نه بی جادووت ئی کراوه * ۱۸۶: وما أنت إلا بشر مثلنا * وه توش هر ئاده میزادیکی له وه زیاتر نیت * و إن نظنک لمن الکاذبین * وه هر وا گومانن ئی ده که یه هر له درؤوزنه کانیت و درؤو نه که یه که شه لیبیت په یامبهری خوام * ۱۸۷: فأسقط علنا کسفا من السماء إن كنت من الصادقین * ده سا شه گهر راست شه که یه و له راستگو یانیت چند پارچه (بهرد) یکمان له ئاسمانه وه به سهرا بیارینه با له ناومان بیهن! شه وانه بییان و ابو هر گیز شتی وا ناییت، بویه داوای شه و یان ده کرد: * ۱۸۸: قال ربی أعلم بما تعملون * شوعه یب الطیور وتی: پهروه دگارم به کارو کرداره کانتان زانتره، جا شه گهر شیوای شه وه بن، شه وا بی گومان سزاتان شه دات، شه گینا سته متان ئی ناکات. * ۱۸۹: فکذبوه فأخذهم عذاب يوم الظلة * جا سه رهنجام بروایان به (شوعه یب) نه کردو، کردیان به درؤوه ئینجا له سه ر داوای خو یان سزای رؤزی هه وره که گرتنی، رافه که رانی قورئان شه لین: خوای توله سین لهو رؤزه دا گهر مایه کی سهیرو سه مه ره ی بؤ ناردن که (۷) رؤز له ناویاندا مایه وه، وه له تاو شه و گهر مایه دا مال و شویننه کانی خو یان یان چؤل کردو هه لاتن بؤ دهشت و چؤلایی له پاشا خوا هه ورکی زور چرو پری بؤ ناردن و، سیبهری له سه ر کردن، فینکیان بوویه وهو، یه کتریان بانگ ده کردو، هه ره موویان جهم بوون له زور هه وره که دا... ئینجا خوا ئاگریکی بؤ ناردن و هه موویانی سووتاند * إنه کان عذاب يوم عظیم * به راستی شه وسزایه، سزای رؤزکی گه وره بوو * ۱۹۰: إن فی ذلك لآیه * به راستی لهو توله شدا به لگه ی زور گه وره هه بوو بؤ دهسه لاتی خوای به توانا * وما کان اکثرهم مؤمنین * که چی له گهل شه وه شدا زور به ی هؤزه که ت برؤا ناهینن * ۱۹۱:

و مال و خیزانم "له سزای" شه و ئا کاره ی شه وان شه ی که ن رزگار بکه * ۱۷۰: فنجیناه وأهله أجمعین * خواش نزا که ی وه رگرت و فهر مووی: ئیمه ش لوت و خیزانیمان هه موویان لهو سزایه که هاته سه ر یان رزگار کرد * ۱۷۱: إلا عجزوا فی الغابرین * تاقه پیره ژنیسک نه بییت، ژنه که ی لوت، شه له ناویاندا نه بییت مایه وه و تیاچوو، چونکه ئافره تیکی به دکارو خراب بوو، بروای به لوت نه هینتاو له گهل دهر نه چوو وه که له سووره ته کانی: (أعراف) و (هود) و (حیج) دا هاتووه. * ۱۷۲: ثم دمرنا الآخرین * له پاشا خه لکه که ی ترمان شه وانه ی شوینی لوت نه که وتن قر تئ خست و به توندی فهوتاند * ۱۷۳: وأمطرنا علیهم مطرا * وه به سه ختی وه که لیزمه ی باران به رد بارانمان کردن * فساء مطر المنذرین * چ باران تیکی خراب و به د بوو بارانی ترسینراوه کان * ۱۷۴: إن فی ذلك لآیه و ما کان اکثرهم مؤمنین * ۱۷۵: و إن ربک له العزیز الرحیم * شه دوو ئایه ته له پیشتره وه چند جاری تر رافه مان کردوون... بگهر پیره وه بؤی.

(مه راغی) شه لیت: دکتور (ئولیرایت) هه لسا به چه ند تاقیر کردنه وه یه که له دؤل و شیوه کانی (ئوردون) و ده وره به ری ده ریای مردوو (البحر المیت - بحیره لوت) دا، بؤ شه وه ی بؤی روشن بیته وه: ئایا راسته سه دووم و عه مووره و سئ شاره که ی تر که له سه رده می لووتدا تیاچوون له ویدا بوون؟ جادوای لیکو لینه وه که ی بریاری دا: به ئی شه و شاره کاولکراوانه له وئ بوون، شه مه ی ش شتیکی تازه رووداوو ناوازه نییه، به لکو گهل جار زه مین له رزه و ته قینه وه ی زه می رووداوه، که چه نده ها شارو شارو چکه ی ویزان کردووه هه روه کو ئیستایش زور هه یه.

شوعه یب و خاوه ن ده حلا نه که ی:

* ۱۷۶: کذب أصحاب الأیة المرسلین * شه مه ی ش چیروک و داستانی شوعه یب و الطیور خاوه نانی باخه چرو پره که (أصحاب الأیة) یه که له نزیک شاری (مه دینه) وه ده ژیان، هه موویان په یامبه رانیان به درؤوزن داناو بروایان پی نه هینان، دیاره لیره شدا مه به ست ته نها شوعه یبه الطیور. (الایک: الشجر الملتف الكثير، واحده: أیة) * ۱۷۷: إذ قال لهم شعيب ألا تتقون * ۱۷۸: إنی لکم رسول أمین * ۱۷۹: فاتقوا الله وأطیعون * ۱۸۰: وما أسألكم علیه من أجر إن أجری إلا علی رب العالمین * رافه ی شه کومه له ئایه ته ش له پیشه وه کراوه، بویه لیره دا دووباره ی ناکه مه وه... جا له دوا ی شه و په ندو ئاموزگار بیانه، په نجه شه خاته سه ر که م و کوورتی و ناتاواوییه کانیان و شه فهر مووی: * ۱۸۱: أوفوا الکیل

وإن ربك لهو العزيز الرحيم ﴿١٩٦﴾ بی‌گومان په‌روه‌دگاری تو زور به‌توانا و زاله به‌سەر هه‌موو شتی‌کدا، می‌په‌ره‌بانیشه، به‌رامبه‌ر هه‌رکه‌سێک به‌راستی پووێ تێ بکات.

لێ‌زه‌ده‌هه‌ر (٧) داستانه‌که — که خوا بۆ په‌یامبه‌ری ﷺ گێڕانه‌وه — کۆتاییان دیت، حیکمه‌تیش له‌گێڕانه‌وه‌یاندا، ئه‌وه‌بوو که پیغه‌مبه‌ر، ئه‌وه‌ند بێ‌تاقه‌ت و سوور نه‌بیت له‌سه‌ر باوه‌ره‌ینانی هۆزو نه‌ته‌وه‌که‌ی، چونکه ئه‌و په‌یامبه‌رانه‌یش (علیهم الصلاة والسلام) به‌ر له‌و هاتوون، له‌گه‌ل ئه‌و هه‌موو هه‌وله‌یاندا، له‌گه‌ل نه‌ته‌وه‌که‌یاندا، هه‌ر به‌گوێیانی نه‌کردن و باوه‌ریان نه‌هینا، هه‌تا خوای کارجوان قاری ل‌گرتن هه‌روه‌ک له‌سه‌ی سووره‌تدا شیوه‌ی قارو له‌تاو‌برنده‌که‌ی باس‌کردوه، شیایوی باسه هه‌ر شوینه‌ی به‌پێی گونجاوو شیایوی خۆی، بۆ نموونه: له. (ئه‌عراف) دا، به‌زه‌مین له‌رزو (ره‌جفه) گرتنی، پاش ئه‌وه‌ی ئه‌وان پیغه‌مبه‌ره‌که‌یان هینایه له‌رزو پێیان‌گوت: (لنخرجنک یا شعیب والذین آمنوا معک من قریبتا أو لتعودن فی ملتنا). له (هود) یشدا ئه‌وان گالته‌ولاقرتییان نه‌کرد: (أصلا‌تک تأمرک أن تترک ما یعی‌د أبائنا أو أن نفعل فی أموالنا ما نشاء إنک لأنت العلیم الرشید) که‌وا‌بوو شیایوی (صیحه) و شریخه‌یه‌ک بوون بۆ ده‌مکو‌تکردنیان، بۆیه (وأخذت الذین ظلموا الصیحة). لێ‌زه‌شدا عینادی و ئینکاری زۆریان ده‌کرد، بۆیه به‌و‌گه‌ریه‌یه‌ زوو له‌ناوبران، وه‌ک فه‌رموی: (فأخذهم عذاب یوم الظلمه...). جا دوا‌ی باس‌کردنی داستانی ئه‌و په‌یامبه‌رانه‌و گه‌له‌کانیان، وا بۆ جارێکی‌تر دیته‌وه سه‌رباسی قورئان، ئه‌وه‌قورئانه‌ی وابه‌سی ئه‌و داستانه ئه‌کات، وه‌ک ده‌فه‌رموی: ﴿١٩٢﴾ وانه لتزیل رب العالمین ﴿١٩٣﴾ بی‌گومان ئه‌و قورئانه نێ‌راوی په‌روه‌دگاری جیهانه‌کانه

﴿١٩٣﴾ نزل به الروح الامین ﴿١٩٤﴾ علی قلبک لتکون من المنذرين ﴿١٩٥﴾ هینایه خواری ﴿١٩٤﴾ علی قلبک لتکون من المنذرين ﴿١٩٥﴾ بلسان عربی مبین ﴿١٩٦﴾ بۆ سه‌ر دلی تو، تا ببیته یه‌کنی له‌ترسینه‌ران و خه‌لکی پێی بترسینی، ئه‌مه‌یش به‌زمانیکی عه‌ره‌بی روون و ئاشکرا دابه‌زێنراوه، واته: به‌زمانی قوره‌یشه، تا هیج بره‌ویان‌وو په‌کیان نه‌مینێ.

قورئان له کتێبه‌کانی پێشوو‌دا ناوی هه‌یه:

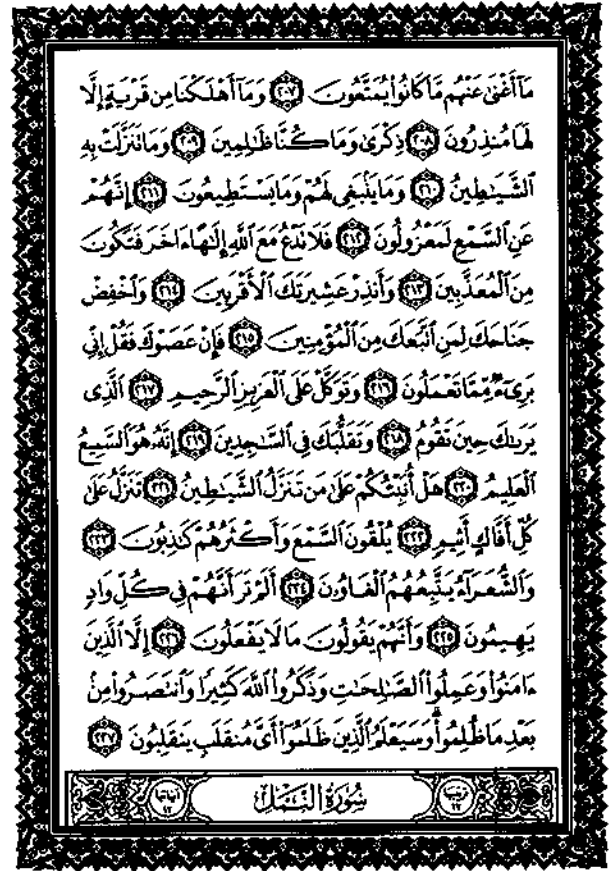
﴿١٩٦﴾ وانه لفي زبر الأولین ﴿١٩٧﴾ به‌راستی ناوو باسی ئه‌م قورئانه له‌نامه‌ی په‌یامبه‌رانی پێشوو‌شدا هاتوه ﴿١٩٧﴾ أولم یکن لهم آیه ﴿١٩٨﴾ ئایا ئه‌م نیشانه بۆ ئه‌وان به‌س نییه، له‌سه‌ر راستی قورئان ﴿١٩٩﴾ أن یعلمه علماء بنی اسرائیل ﴿٢٠٠﴾ که زانا‌یانی به‌نی ئیسرائیل (وه‌ک عه‌بدوللای کوری سه‌لام و، سه‌لان) ئه‌ی‌زانن و ئاگادارن

وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِلَّةَ الْأُولِينَ ﴿١٩٨﴾ قَالُوا إِنَّمَا آتَتْ مِنَ الْمُسْحَرِينَ ﴿١٩٩﴾ وَمَا آتَتْ إِلَّا بَشْرًا مِثْلًا وَإِنْ نَفَلْنَا لَمِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٠٠﴾ فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٠١﴾ قَالَ رَبِّ أَعْلَمْ بِمَا تَتَمَلَّوْنَ ﴿٢٠٢﴾ فَآخَذَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ الظُّلُمَاتِ أَنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٢٠٣﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٠٤﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَمَوْعِظٌ عَرِيزٌ ﴿٢٠٥﴾ عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿٢٠٦﴾ لِيَلْسَانَ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ ﴿٢٠٧﴾ وَإِنَّهُ لَفِي زُجْرِ الْأُولِينَ ﴿٢٠٨﴾ أَوْ لَوْ كُنْتُمْ آيَةً أَن يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٠٩﴾ وَلَوْ رَزَقْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجِينَ ﴿٢١٠﴾ فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِمُؤْمِنِينَ ﴿٢١١﴾ كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢١٢﴾ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ سَخِرَ بِرَوَّاءِ الْعَذَابِ الْأَلِيمِ ﴿٢١٣﴾ فَيَأْتِيهِمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢١٤﴾ فَيَقُولُوا هَلْ عَنَّا مُنظَرُونَ ﴿٢١٥﴾ أَفِعْدَابِنَا يُسْتَعْمَلُونَ ﴿٢١٦﴾ أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢١٧﴾ فَرَجَعْنَاهُمْ مَا كَانُوا بُعْدُونَ ﴿٢١٨﴾

عليهم ما كانوا به مؤمنين ﴿٢١٩﴾ بۆیانی خویندبا‌یه‌ته‌وه، له‌عینادیدا هه‌ر بره‌ویان پێی نه‌ده‌کرد. ﴿٢٠٠﴾ کذلک س‌ل‌کن‌اه فی قلوب المجرمین ﴿٢٠١﴾ هه‌ر چۆنیک که ئه‌گه‌ر ئه‌م قورئانه بۆ پیاویکی ئه‌عجه‌می هاتبا بره‌ویان نه‌ده‌کردو ئه‌تجاهه‌که‌ی هه‌ر‌ئه‌وه‌ ده‌بوو، هه‌ر‌ئاوایش خستمانه‌ دلی تا‌وانبارانه‌وه، هه‌ر‌چه‌نده‌ به‌زمانی خویشیان بێت ﴿٢٠١﴾ لا یؤمنون به ﴿٢٠٢﴾ که له‌به‌ر عینادی خو‌یان بره‌وی پێی ناهینن ﴿٢٠٣﴾ حتی یروا العذاب الیم ﴿٢٠٤﴾ تا به‌چاوی سه‌ر سزا نیشه‌که ده‌بینن ﴿٢٠٥﴾ فیا‌تیهم بغته‌ وهم لا ی‌ش‌ع‌رون ﴿٢٠٦﴾ جا کتو‌پ‌ریش بێته‌ لایان و هه‌ستیش نه‌که‌ن به‌هاتنی ﴿٢٠٧﴾ ف‌ی‌ق‌ول‌وا هل نحن منظرُونَ ﴿٢٠٨﴾ ئه‌وجا له‌په‌شیمانیدا: ب‌ل‌ی‌ن: ئاخ‌و ئی‌تر بۆ ماوه‌یه‌ک مۆله‌تمان پێی‌ده‌ری؟ تا بره‌وا ب‌ی‌ن‌ی‌ن، خۆ ئه‌یش‌زانن که‌ جارێکی‌تر مۆله‌ت و گه‌رانه‌وه‌ نییه، به‌لام چی بکه‌ن له‌ناچاریدا ده‌بی هه‌ر ئه‌وه‌ ب‌ل‌ی‌ن. (موقات‌ل) ده‌لی: هاو‌به‌شدانه‌ره‌کان به‌پیغه‌مبه‌ریان ﴿٢١٧﴾ ده‌وت: ئی‌تر تا‌که‌ی تو هه‌ر به‌ل‌ی‌نی س‌ز‌ام‌ان پێی ئه‌ده‌یت و

نایهینی...! جا ئەم ئایه ته هاتوو فەرمووی: ﴿ ۲۰۴: أبعذابنا يستعجلون ﴾ ئایا بۆ سزای ئێمه په له ده‌که‌ن که زوو په‌خه‌یان بگرنیت! ﴿ ۲۰۵: أفرأيت إن متعناهم سنين ﴾ ئایا زانیته ته‌گەر چه‌ند سالنیکیش بیان زۆنین باوه‌ر ده‌هینن؟ ﴿ ۲۰۶: ثم جاءهم ما كانوا يوعدون ﴾ له‌پاشا هه‌رئهو هه‌ره‌شه‌و سزایه‌ی به‌لێنیا‌ن

﴿ ۲۱۱: وما ينبغي لهم وما يستطيعون ﴾ ئەوان نه‌شه‌وه‌یان لێ‌ده‌وه‌شیته‌وه‌و نه‌ ده‌یشتوانن قورئاننیکه‌ی ئاوا بپێنن ﴿ ۲۱۲: إنهم عن السمع لمعزولون ﴾ چونکه‌ ئهو شه‌یتانانه هه‌ر له‌وکاته‌وه‌ پێغه‌مبه‌ر ﷺ نێردرا، ئەوان له‌ گوێگرتن له‌فریشته به‌رکه‌نار کران، وه‌ له‌ هه‌ینانی هه‌واڵ له‌ ئاسمانه‌وه‌و بلا‌و کردنه‌وه‌ی به‌سه‌ر زه‌ویدا رێیان لێ‌گیرا، جا دوا‌ی ئهو روونکردنه‌وه‌یه‌ خوا چوار فه‌رمان به‌ په‌یامبه‌ر ﷺ ده‌دا:



یه‌که‌م: ﴿ ۲۱۳: فلا تدع مع الله إلها آخر ﴾ جا که‌وا‌بوو توه‌یج که‌سیکی تر بانگ مه‌که‌و مه‌په‌رسته له‌گه‌ل خوادا ﴿ فتكون من المعذبین ﴾ ده‌نا له‌ریزی سزادرا‌وان ده‌بیست. ﴿ ۲۱۴: وأنذر عشیرتک الأقربین ﴾ دو‌ه‌م: سه‌ره‌تا عه‌شهرت و‌خه‌یله‌ نزیکه‌که‌ت به‌سزای خوا به‌ترسینه، نه‌وه‌ک وا بزنان که هه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌ خزمی تۆن له‌سزا رزگار نه‌بن.. بۆیه‌ ئه‌ویش ﷺ قۆلی لێ‌هه‌مالی‌و، په‌که‌ په‌که‌ بانگی کردن و‌ ناوی بردن و‌ به‌سزای خ‌وای گه‌وره‌ ترساندن، وه‌ک ئه‌و فەرمووده‌یه‌ که‌ ئیعامی (موسلیم) له‌ (ئه‌بوو هوره‌یره‌) وه‌ ئه‌لێت: (لما نزلت هذه الآية: (وأنذر عشیرتک الأقربین) دعا رسول الله ﷺ قریشا فاجتمعوا، فعم و‌خص، فقال: ((یا بنی کعب بن لؤی أنقذوا أنفسکم من النار، یا بنی مرة بن کعب! أنقذوا أنفسکم من النار: یا بنی عبید مناف! أنقذوا أنفسکم من النار، یا بنی هاشم! أنقذوا أنفسکم من النار، یا بنی عبدالمطلب! أنقذوا أنفسکم من النار، یا فاطمة! أنقذی نفسک من النار، فإنی لأملک من الله شیئا، غیر أنى لکم رحما سألها بیلاها)) له‌م ئایه‌ت و‌ فەرمووده‌دا وه‌رده‌گیردری که‌ خزمایه‌تی و‌ نزیکه‌ی به‌پیا‌و چاکانه‌وه‌ له‌گه‌ل لاساری و‌ بی‌باوه‌ریدا هه‌یج سوودیکه‌ی نابی، هه‌روه‌ک ئه‌وه‌ش ده‌گه‌یه‌نن که‌ بۆ موسلمان ره‌وا‌یه‌ ئامۆزگاری کافرو خزم و‌ که‌س و‌ کاری گومرای بکا‌و په‌یوه‌ندیان پێوه‌ بکا. وه‌ له‌کتیبه‌که‌ی ئیعامی موسلیم دا: ((والذی نفسی بیده لا یسمع بی أحد من هذه الأمة، یهودی ولا نصرانی، ثم لا یؤمن بسی إلا دخل النار)). هاتوووه. واته: سویند به‌و زاته‌ی که‌گیانی منی به‌ده‌سته، که‌سی نیه‌یه‌ له‌م ئومه‌ته‌دا، ج‌ووله‌که‌و گاوره‌کانیش ناوی من ببیسی‌و بپروام پێ نه‌هه‌ینن ئه‌گی‌نا ئه‌رواته نی‌وئاگروه‌.

﴿ ۲۱۵: واخضع جناحک لمن اتبعک من المؤمنین ﴾ سییه‌م: با‌ئی میه‌ره‌بانی و‌ سۆزت نه‌وی بکه‌ بۆ ئه‌و بپرواداران‌ه‌ی که‌ په‌یره‌ویت لێ‌ نه‌که‌ن. ﴿ ۲۱۶: فإن عصوک فقل إنی برئ مما تعملون ﴾ ئینجا ئه‌گه‌ر- ئه‌و خ‌وانه‌ناسانه‌- یاخی بوون و‌ به‌گو‌نیا‌ن نه‌کردیت، پینیا‌ن بلی: به‌راستی له‌هه‌موو کارو کرده‌وه‌یه‌ک که‌ ئه‌وه‌ نه‌نجامی بده‌ن من به‌ری‌و‌بیزارم، و‌دلنیا‌شین ده‌ره‌نجام دو‌و‌چاره‌ی سزا نه‌بن. ﴿ ۲۱۷: وتوکل علی العزیز الرحیم ﴾ چ‌واره‌م: ته‌نها هه‌ر

بێ‌درا‌بوو بیته‌ لایان ﴿ ۲۰۷: ما أغنی عنهم ما كانوا یبتعون ﴾ ئه‌و ته‌مه‌ن درێزی و‌ خ‌وشگوزه‌رانییه‌یان هه‌یج که‌ له‌کیکیان پێ‌نا‌به‌خشی جا ئیتر بۆ مۆله‌ت بدرین؟ ﴿ ۲۰۸: وما أهلکنا من قریبه‌ إلا لها منذرون ﴾ وه‌ هه‌یج شارو گوندیکمان له‌نا‌و نه‌بردوو، ئیلا چه‌ند ترسینه‌رو ئاگادار که‌روه‌یه‌که‌مان نار‌دوو‌ه‌ بۆیان ﴿ ۲۰۹: ذکرى ﴾ تا ئامۆزگاری وه‌رگرن و‌ داچله‌کین ﴿ وما کنا ظالمین ﴾ بێ‌گومان ئی‌مه‌ سه‌ته‌مکار نه‌بووین، چونکه‌ پێش ئه‌وه‌ موعجیزه‌و به‌لگه‌مان پێ‌دا‌ون.

جبریل قورئانی هه‌یناوه‌:

جا کاتی خوا ده‌مکو‌تی ئه‌وانه‌ی کرد ئه‌یان‌وت: مو‌حه‌مه‌د ﷺ نو‌قلانه‌ لێ‌ده‌ره‌و، په‌یامه‌که‌یشی هه‌ر شه‌یاتی‌نی بۆ‌ی دینی، فەر‌مو‌وی: ﴿ ۲۱۰: وما نزلت به‌ الشیاطین ﴾ وه‌ شه‌یاتی‌نی قورئانیا‌ن نه‌هه‌ینا‌وته‌ خ‌واری به‌لکو‌ جو‌یرلی ئه‌مین هه‌ینا‌ویه‌تی

بەخۇي زۇر زال و بەدەسلات و زۇر مېھرىبان پشت بېستە ،
چونکہ ھەرگىز ئەو دەس لە دۇستانى خۇي بەرنادا ﴿ ۲۱۸ :
الذی یراک حین تقوم ﴾ ئەو خۇايەى کہ تۆ دەبىنى کاتى بەئىوارە
ئەو ەستى بۇ نۆیژ بە کۆمەل "وھیان بەتەنھا لە شەوگارد ﴿ ۲۱۹ :
وتقلب فی الساجدين ﴾ ھەلسوکەوتت لەناو ریزى سۆزە بەرانا
دەبىنى، واتە : ئەگەر ھەر خۇت بېت، یان لەگەل کۆمەلئىکدا
بېت، ئەو ھەر ئەتېبىنىو، چاوی لىتەوھەىہ ﴿ ۲۲۰ : ئە ھو
السمع العليم ﴾ بەراستى ھەر ئەویشە زۇر ژنەوا، ھەموو چەپەیک
ئەبىستى، زۇریش بە ئاگاۋ زانایە، بەھەموو جموجولئىکیان.

شېئىرلارنى كۆرۈڭزىڭز:

لەپىشەو ەوتیان : قورئان شەياتىن ھىناوایەتى بۇ موھەمەد ﴿ ﴿
جا وا ئیستا رەتى ئەداتەو ەئەفەرموی : ﴿ ۲۲۱ : هل أنبئکم علی
من تنزل الشیاطین ﴾ ئایا پېئان بلىم شەیتانەکان بۇلای كى دىن؟
﴿ ۲۲۲ : تنزل علی کل آفاک أئیم ﴾ ئەوان بۇلای پیاویكى زۇر
درۇزن و بوختانچى و گوناھكار دادەبەزن "وہك خۇتان ئەیان ناسن،
نەك بۇلای موھەمەد ﴿ ﴿ كەچەندە راستگۇو دەستپاك ﴿ ۲۲۳ :
يلقون السمع وأكترهم كاذبون ﴾ گوئى لەفرېشتە رادەگرن و،
پاشان ھەرچى ئەبىسن ئەى دەن بەگوئى فالىچى و دۇستەکانى
خۇياندا، بەلام لەھەمان كاتدا زۇر بەشيان درۇزن و بۇخۇشيان
شەتیکەى تىكەل دەكەن، كەواتە : ئىو ە پروایان پى مەكەن. لە
فەرمودە ەيە كىشدا ھاتو ە : ((تلک الکلمة من الحق یحفظها الجنى
فیقرقھا - أی یردەھا - فى أذن ولیہ كقرقرة الدجاج فیخلطون معها
أكثر من مائة كذبة)) (رواه البخارى). كە خاتوو عائىشە ئەئى :
خەلكىك پرسیارى (كاهن، فالىچى) یان لەپىغەمبەر ﴿ دەکرد،
ئەویش فەرموی : ((إنهم لیسوا بشىء)) بەراستى ئەوانە شەتیکى
ئەوتۆنەن، وتیان : ئاخەر گەل جار قسە ئەكەن و بەراستیش
دەرئەچى... ! ئەویش فەرموی : (تلک الکلمة ..) ئەو ەى كە بەراست
دەرئەچى، ھەر ئەو ەپە كە جىببەکان ئەى فرېنن و ئەى خەنە گوئى
دۇستانى خۇیانەو ە، وەك قرە قرى مریشك، جا دەبىنى سەد درۇ
تىكەل بەو وشە راستە ە ئەكەن و خەلكى پى گومرا ئەكەن.
﴿ ۲۲۴ : والشعراء یبعثهم الغارون ﴾ بى باو ەرەکان پىیان وابوو
كە موھەمەد ﴿ شاعیرە، خواش فەرموی : پىغەمبەر شاعیر
نییە، چونکہ شاعیران كەسانىكەن كە گومراكان و لادەرانى رېنى
ھەق پەپرەو پىیان لى ئەكەن، ئەوانەى وا لە شەرىخى خوا لایان داو ە،
بەلام خۇ موھەمەد ﴿ كۆمەلئىكى دلپاك و دەستپاك و داوتىپاك
شوینى كەوتوون.

شەئىر ەونراو ەش ھەندىكى ناپەسەندو (مەكروھە)، ھەندىكى
ترى ھەرام و یاساغە، بېرىكىشى دروست و رەوایە، ئىمامى
(موسلىم) لە (عەم) ەو ە دەل : رۇزى لە پاشكۆى پىغەمبەر دا ﴿ ﴿
بەسوارى و لاخ ئەرپۇشەتین، فەرموی : ((هل معك من شعر أمية
بن الصلت بشىء)) لە شەئىرەكانى (ئومەبەبە) شەتیکت لەبەرە ؟
وتم : بەئى، فەرموی : ((ھىة)) ! ئەوسا منىش تانزىكەى (۱۰۰)
سەد بەپىتىك بۇگوت، كەوابوو لە بەرکردنى شەئىرى چاك و پاك
و پىرمانا ھىكەت و گرنكى پىئانیشى شەتیکى زۇر باشە. ﴿ ۲۲۵ :
ألم تر أنهم فی كل واد یھمون ﴾ ئایا نابىنى ئەوانە (شاعیران)
لەھەموو دۇل و شىوئىكدا سەرھەلدەدەن و لەھەموو شەتیک دەدوین
ئەمرۇ مەدح و ستایشى كەسىك ئەكەن، سەبىنى دای ئەپلۇسن ! !
دیارە ئەو ە بەلگەى ئەو ەپە كە ئەوان شوینى ھەق ناكەون، بۇپە
ئاوا ئەمبەر ەو ەبەر ئەكەن ﴿ ۲۲۶ : وأنهم یقولون ما لا یفعلون ﴾
و بەراستى ئەوانە شەئى ئەلین، كەچى خۇشيان كارى پى
ناكەن، خەلكى ھەلئەنن بۇ بەخۇش و فیداكارى، كەچى خۇیان
ناىكەن ! ! ﴿ ۲۲۷ : إلا الذین آمنوا و عملوا الصالحات ﴾ ئەو ە
پىشەى شاعیرە بەد فەرەكان بوو، بەلام ئەوانە یان كە پروایان
ھىناو ەو كارە چاكەكان ئەنجام دەدەن ﴿ وذكروا الله كثیرا ﴾
و یادى خوا زۇردەكەن باسى یەكتاپەستى ئەكەن، باسى پایەى
پەيامبەرئەتى و بانگەوازەكەى ئەو ئەكەن ﴿ و انتصروا من بعدما
ظلموا ﴾ و ە بەوتوانا پىبەبە ەیانە پشەتوانى لە پرواداران دەكەن و،
كاتىكیش سستەمیان لى بىكرىت تۆلە دەسینن، سەبرى (عەبدوللاى
كورى رەواھە) و (حەسسان) و (كەعبى كورى مالىك) و (كەعبى كورى
زوھەبى) بکە چۆن موشرىكەكان دائەكوتن، كاتى رى لە ئىسلام و
موسلمانان دەگرن، وەلە سوورەتى (۴۲/۴۱-۴۲) وە (۱۶/۱۶) دا
ھەر ئەو مەبەستە ھاتو ە. ﴿ وسیعلم الذین ظلموا ﴾ و ئەوانەى
واستەمیان كرىو ەو پشەتیان لە ئىسلام كرىو ە بەم زوانە ئەزانن
﴿ أی منقلب ینقلبون ﴾ كە بۇج جىگایەك دەگەرئەن ەو ە. بەئى..
شەئىر ەونراو ە بەشە چاكەكەى چاكەو، خرابەكەشى خرابە،
واتە : ئەو ەى بەیانى راستىو ئەخلاق و قىبەم ئەكات، دیارە ئەو ە
چاكەو لە ئىسلامدا پەسەندە، ئەو ەیشى شەئى ھەرام و یاساغ لەپىش
چاوی مرۇفدا جوان دەكات، ھەرام و یاساغە. بۇپە بەوشىو ەپەش
قورئان باسى ئەكات، چونکہ گەل جار لەلایەن شاعیرانەو ە باوى
مرۇفى ترسئۆك ئەدرى بەسەر مرۇفى ئازاۋ بلىمەتدا ! وە ناپەوا
دەكرى بە رەوا ! بۇپە پەيامبەرى خۇشەو ىستمان ﴿ ئەفەرموی :
(لأن یمتلى جوف رجل قیحا و دما یرىہ (أى : یاكله ویفسده،
و أصاب رتته بالافساد، خیرلە من أن یمتلى شعرا)) (متفق علیہ)

رىنمايى و، مۇدەيە بۇ باۋەرداران، بەرەو راستى زياتر دەستيان
 ئەگرى ﴿ ۳: الذين يقيمون الصلاة ويؤتون الزكاة ﴾ ئەوانەي وا
 بە تىرو تەسەل نويژەكانيان دەكەن و، لەمال و سامانيان زەكات
 ئەدەن ﴿ و هم بالآخرة هم يوقنون ﴾ ولەھەمان كاتيشدا يەقينيان بە
 رۇزى دواييش ھەيە.

ئىنجا دېتە سەرباسى ئەوانەي پروايان بە دوارۇز نىيە و، ھاتنىشى
 بەدوور دەزانن، وەك دەفەرموى: ﴿ ان الذين لا يؤمنون بالآخرة ﴾
 بىشك ئەو كەسانەي باۋەريان بە قىيامەت نىيە ﴿ زينا لهم أعمالهم ﴾
 كرىدەۋەكانيانمان بۇ شىرىن كرىدوون بە دروستكردىنى ئارەزۈو
 تىياندان. ئەزانن ھەرئەو كارەي ئەوان چاكە، واتە: چونكە خۇيان
 بۇخۇيان ھەزىيان لە فەسادو گىرەشۈيۈنيىيە، ئىمەيش ئەۋەمان
 لاخۇشەويستكردىن و، ئازادو سەربەستىشمان كرىن بۇ ھەلبۇاردىنى
 ھەرىنگەيەك دەيانەوي ﴿ فہم يعمہون ﴾ لە گومرايىياندا وئىلن،
 چاك و خراب لە يەك ناكەنەۋە، بۇيە ئاۋا رىبازى گومرايىيان
 گرتوۋەو تىيىدا دەسورپىنەۋە ﴿ ۵: أولئك الذين لهم سوء العذاب ﴾
 ئا ئەوانە كەسانىكىن ھەر لەدونىادا ناسۇرتىن سزايان بۇ ھەيە،
 بە كوژران و دىل كرىن، ھەرۋەك لە (بەد)دا بىيران ﴿ و هم فى
 الآخرة هم الأخسرون ﴾ لە دوارۇزىشدا ئەوانن لە ھەموۋەكەسىك
 زىانمەندترن، واتە: كەسىتر ۋەك ئەوان توۋشى زىانى ئاۋا نايى.
 دواي باسكردىنى گەورەيى و پلەي قورئان، ئىنجا باسى گەورەيى
 پەيامبەر ﷺ دەكات، بۇيە ئەفەرموى: ﴿ ۶: وإنك لنتلقى القرآن
 من لدن حكيم عليم ﴾ بىگومان تۇ ئەي موحەممەد! ﷺ ھەر لەلايەن
 خاۋەكى كار بەجى و دانائو زاناۋە ئەم قورئانەت بى دەگا.

مووساۋ فىرەمەون و دوا رۇزى:

لەم چەن ئايەتەدا خوا سەر گروشتەي (مووسا) بۇ پىنغەمبەر
 دەگىزىتەۋە، ھەتا چاۋى لىبكاۋ ئەمىش ۋەكو ئەۋ نەفس درىۋىنى
 و، كۆل نەدا لەكارەكەيدا، بۇيە دەفەرموى: ﴿ ۷: إذ قال موسى
 لأهله إنى أنست نارا ﴾ يادىان پىنە كە: مووسا لە گەرئانەۋەيدا بۇ
 (مىسر) بەخىزان ۋەاوسەرەكەي خۇي گوت: بە راستى من ئاگر
 (نوور)نىك لە دوورەۋە چاۋكرىد. (تەبەرىي) دەلەيت: ئەم بەسەرھاتە
 ئەۋ كاتە بوۋ كەلە(مەدىەن)سەۋە گەرئايەۋە بۇ مىسر، جا لەۋ
 سەفەرەيدا رىنگەيان گوم كرىدو شەۋيان بەسەرھات، زۇرشەۋەكەشى
 تارىك و سارد بوۋ، خىزانەكەيشى خەرىك بوۋ مىندالى دەبوۋ.
 ﴿ سأتىكم منها بخر ﴾ دەرۇم بە زوۋبى ھەۋالىكتان بۇدېنم
 ﴿ أو أتىكم منها بشهاب قس ﴾ يان چلۇسكىكى ئاكرتان بۇدېنم
 ﴿ لعلكم تصطلون ﴾ بەشكوم خۇتانى بىگەرم بىكەنەۋە ﴿ ۸: فلما

(فتح البارى: ۱۰/۵۴۸، مسلم: ۴/۱۷۷۰). واتە: ئەگەر پىاۋى
 گەدەۋ رىخۇلەي خۇي پرىكا لە كىماۋوۋخوئىناۋى دوۋەھىيان،
 تا رىخۇلەكانى خراب دەبن، زۇر لەۋە بۇي باشترە كە دل و
 دەروونى خۇي پرىكا لەشەير! ھەسسان كاتى دىفاع و بەرگرى
 لەپەيامبەر ﷺ دەكات بە ئەبووسوفيان ئەلى:

هَجَوْتُ مُحَمَّدًا فَأَجِبْتُ عَنْهُ وَعِنْدَ اللَّهِ فِي ذَاكَ الْجَزَاءِ
 وَإِنْ أَبِي وَوَالِدَتِي وَعِزُّي لِعَرْضِ مُحَمَّدٍ مِنْكُمْ وَقَاءِ
 أَتَشْتَمُهُ وَلَسْتُ لَهُ بِكُفُوٍ فَشَرُّكُمْ لِخَيْرِكُمْ الْفِدَاءِ
 لِسَانِي صَارُمْ لَا عَيْبَ فِيهِ وَبِحَرِي لَا تَكْذِرُهُ الدَّلَاءُ

لە(۱۵/۱۶/۱۱/۱۴۱۶) ك بەرامبەر بە(۱۴/۱۵/۴/۱۹۹۶)ز لەم
 سوورەتە بوۋمەۋە لەھەلەبجە/لە راگەياندن.

سوورەتى (نەمل) ئە

مەككەيىيە (۹۳) ئايەتە

بەناۋى خۋاي بەخشنەدى مېھرەبان

ئەم سوورەتە لە پاش سوورەتى (شوعەرا)ۋە ھاتۇتە خوارەۋە،
 ئەمىش ھەرۋەك سوورەتە مەككەيىيەكانى تر باسى بىروياۋەرو
 عەقىدەۋ يەكتاپەستى و، پەيامەكەي پەيامبەرۋ، زىندوۋ بوۋنەۋە
 ئەكات، يەككە لەۋ سى سوورەتەنى بەدواي يەكدا ھاتوۋنەتە
 خوارەۋە، ھەر ۋەك لە قورئانىشدا لەدواي يەك دانراون: (شوعە
 راء، نەمل، قەسەس). ئەم سوورەتە باسى گەورەيى قورئان ئەكات
 كەچەند مۇعجىزەيەكى زۇر مەزىن و گەورەيە!! پاشان داستانى
 پەيامبەرەكان، ھەندىكىيان بە كورتى و، ھەندىكىشىيان بەدرىۋى،
 بە تايبەت (سولەيمان) پىنغەمبەر ﷺ كە چۇن ئەۋ ھەموۋ دەسەلات
 و دارايىيە ھەي بوۋ بەختى كرىد بۇ بانگەۋازەكەي خۋا، قەي لەگەل
 گەلى لەحاكم و دەسەلاتدارەكانى چەرخى سەردەمى خۇي كرىد و،
 بانگى كرىن بۇ لاي خۋا، (بەلقىس)يش يەكك بوۋ لەۋانە.

قورئان رىنماۋ ترسىنەرە:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: طس ﴾ ئەم جۇرە پىتانە لە
 چەند جىگايەكى تردا تەفسىر كراون ﴿ تلىك آيات القرآن و كتاب
 مبین ﴾ ئەم ئايەتە دەيان نىزىنە لاي تۇ ئەي موحەممەد! ﷺ
 ئايەتى قورئان وكتىپ ونامەيەكى زۇرئاشكراۋ روۋنەلاي ئەۋانەي
 كە بەوردى بىرى لىبكەنەۋە ﴿ ۲: ھدى وىشرى للمؤمنين ﴾

چونکه تو پیغمبری منی ﴿ ۱۱ ﴾ : إلا من ظلم ثم بدل حسنا بعد سوء ﴿ وه كه سئى كه له نپو مهر دما ستم بكا، دياره شه وه دهبى له خوئى بترسى، من دوو چارى سزايان بكه، مه گهر شه وه ستمى كر دىبى په شيمان بيته وه خرابه كهى به چاكه گور بيته وه ﴿ فاني غفور رحيم ﴾ شه به راستى من بو شه جوړه كه سانه

جاءها ﴿ جا كه نزيكى ناگره كه بوپه وه هاته لای، رووداوتكى سهيروه مه رى ديت: ديتى له ناو دره ختيكى تيردا شوله نوورنك دهره وشيته وه! ﴿ نودى أن بورك من فى النار ومن حولها ﴾ و له (غيب) وه بانگ كراو پي گوترا: كه پيروز كرا شه وه له لای شه ناگره دايه وه له دور و بوى شه و دايه، واته: مووسا و فرشته كان، گوتراوه: ناگر نه بووه هه نور بووه، شه فهرمووده يه ش پتر شه مانا و مه به سته روشن ده كاته وه كه ده فهرموى: ((إن الله لا ينم، ولا ينجى له أن ينم، يخض القسط ويضعه، يرفع إليه عمل الليل قبل النهار، وعمل النهار قبل الليل)) (مه سموودى) ده لى: (حجابه النور؛ ولو كشفه لأحرقت سبحات وجهه كل شي أدركه بصره). پاشان (ته بوو عوبه يده) شه ثابته تى: (أن بورك من فى النار ومن حولها) خوينده وه. (ثيبين ابى حاتم). (وأصل الحديث فى صحيح مسلم). (تفسيرى ثيبين كه سير). واته: هه رگيز ده ست نادا خواى گه و ره بخه وى، خوا هه ندى جار ته راز وى دادى خوى به ره و خوار نه وى ده كا (به رزق و روزى بو زه وى) هه ندى جار يش هه لى ده برى به هولای خوى (به به رزك رنه وهى كرده وهى مرؤيه كان) وه كار و كرده وهى شه، پيش كار و كرده وهى روز بلند ده كرى و سه ده خرى، هى روز يش پيش كرده وهى شه، وه ته نيا په رده وه له مپه رنك هه بى بو ديتنى خوا، هه شه وه يه كه شه گهر شه وه رده يه لايبرى بو بينينى خوا، شه نو نوورى روخسارى خواى گه و ره دهى سووتينى (شه رحى موسليم). ﴿ سبحان الله رب العالمين ﴾ زور به رزو پاكه شه و خوايه كه په روه رديگارى جيپهانه كانه ﴿ ۹ ﴾ : يا موسى إنه أنا الله العزيز الحكيم ﴿ شهى مووسا! به راستى (شه وهى قسه ت له گه ل ده كا) شه منم، خواى به ده سه لات و داناو كار جوان، هه موو كارنك به حيكه مت و به رنامه يه ﴿ ۱۰ ﴾ : وألق عصاك ﴿ وه دارده سته كه ت هه لده، هه تا به چاوى خوت بينينى چى رووده دا و، بشزاني ده سه لات و تواناى شه شه چه نده؟ ﴿ فلما رآها تهتز كأنها جان ﴿ جا كه (دارده سته كهى) هاويشت و ديتى، وا زور به په له وه كو تيره ماريك ده خرى و ده جوليته وه. (ثيبين كه سير) شه لى: (والجان: ضرب من الحيات، أسرع حركة وأكثره اضطرابا) له فهرمووده يه كى (متفق عليه) دا هاتووه: ((نهى عن قتل جنان البيوت)) واته: رى له كوشتنى ماره چكوله كانى ناو مال گيراوه ﴿ ولى مدبرا ولم يعقب ﴿ مووسا به په له هه لات و، لای نه كرده وه ﴿ يا موسى لا تخف ﴿ بوپه له لايه ن خواوه بانگى لى كرا: شهى مووسا! مه ترسه، وه ره بو لای خوم، له په ناي مندا به ﴿ إني لا يخاف لى المرسلون ﴿ چونكه به راستى په مابهران لای من نابى بترسن و دوو چارى شه زيه ت بين، واته: ترست نه بى،

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طس تلك آيات القرآن وكتاب مبين ﴿ ۱ ﴾ هدى وشرى للمؤمنين ﴿ ۲ ﴾ الذين يؤمنون بالصلاة و يؤتوا الزكوة وهم بالأخرة هم يؤمنون ﴿ ۳ ﴾ إن الذين لا يؤمنون بالأخرة زينواكم أعدائهم فهم يعمهون ﴿ ۴ ﴾ أولئك الذين لهم سوء العذاب وهم فى الآخرة هم الآخسرون ﴿ ۵ ﴾ وإنك لتلقى القرآن من لدن حكيم عليم ﴿ ۶ ﴾ إذ قال موسى لأهله طس ما أتتكم من آيات ربكم من آيات ربكم بشباب فسبعس ألكم تصطلون ﴿ ۷ ﴾ فلما جاء هاتورى أن بورك من فى النار ومن حولها وسبحن الله رب العالمين ﴿ ۸ ﴾ يؤمنون إنه أنا الله العزيز الحكيم ﴿ ۹ ﴾ وألقى عصاك فلما رآها تهتز كأنها جان ولى مدبرا ولم يعقب يؤمنون لا تخف إني لا يخاف لى المرسلون ﴿ ۱۰ ﴾ إلا من ظلم ثم بدل حسنا بعد سوء فاني غفور رحيم ﴿ ۱۱ ﴾ وأدخل يدك فى جيبك فخرج بيضاء من غير سوء فى تسع آيات إلى فرعون وهو عدو مبين ﴿ ۱۲ ﴾ فإنا قد قمنا فليقون ﴿ ۱۳ ﴾ فلما جاءتهم آياتنا مبصرة قالوا هذا سحر مشرب ﴿ ۱۴ ﴾

خوايه كى زور لى بوورده ي ميه ره بانم، (ثيبين كه سير) ده لى: (هذا إستثناء منقطع). (روح المعانى) يش ده لى: (الإستثناء فيه منقطع عند كثير، إلا أنه روى عن الفراء والزجاج وغيرهما: أن المراد بمن ظلم من أذنب عن غير الأنبياء عليهم السلام و المعنى عليه: لكن من ظلم من سائر العباد ثم تاب فإني أغفر له. وقال جماعة: إن المراد به من فرطت منه صغيرة ما وجد فيه خلاف الأولى بالنسبة إلى من شأنه من المرسلين عليهم السلام). ﴿ ۱۲ ﴾ : وأدخل يدك فى جيبك تخرج بيضاء من غير سوء ﴿ وه ده ستيشت بخه باخه لته وه، پاشان ده رى خه وه ده بينى وه كو چورى شير سبى و پاك و بى عيب ديتنه ده رى و، رووناكى ده داته وه ﴿ فى تسع آيات إلى فرعون و قومه ﴾ شه دوو موعجيزه وه به لكانه "ده ست و، دارده سته كه ت" دوو ثابته ن له و نو ثابته تانه ي پيت ده به خشين و شه به به لگه ت، كاتى ده چيت بو لای فيرعه ون و گه له كهى ﴿ إنهم كانوا قوما فاسقين ﴾ چونكه به راستى شه وانه گه لى كى ياخى له سنور ده رچوون ﴿ ۱۳ ﴾ : فلما جاءتهم

سلیمان داود ﴿ سوله یمان - له ناو کوره کانی تری داوودا- یوو به جینشینی داوودی باوکی، په یامبه ریٹی و ده سلاتی به دست گرت، نهوسا (با)کان و جنیبه کانی بو رام کرا. (ثینب که سیر) نهی: مه به ست بهو میراته، میراتی ده سلات و پیغه مبه رایه تیبه، نهک میراتی مال و سامان، چونکه پیغه مبه ران میراتی مالیان لی نه براوه، وهک پیغه مبه ر ﴿ نه فرموی: ((نحن معاشر الانبياء لا نورث، ما ترکناه فهو صدقه)) متفق علیه. واته: ئیمه ی کومه لی پیغه مبه ران میراتمان لی نابری، به لکوهه رشتیکمان پاش خومان به چی هیشت، ده بیته خیر و سه ده قه بو (بیت المال) ی گشتی. ﴿ وقال یا ایها الناس علمنا منطق الطیر ﴿ سوله یمان له رووی ددان نان به نیعمه ته کانی خوا وتی: خه لکینه! ئیمه فیزی زمان ودهنگ و ناوازی بالنده کراوین تیگه یه تراوین و نه زانین چی نه لین. به لی... زورینکی زورینه لهم چهرخه دا هه ولیان داوه بو تیگه یشتن له سه داو ناوازی په له وه ره کان، نه وه تا زور به یسان خه ریکه لییان تی ده گن. هاوارو دهنگی برسیبه تی، تینوو یه تی، سه رما، گه رما، دوژمن بیته سه ری... هتد. لهو سه رده مه یشدا خوا سوله یمانی فیزی زمانی په له وه ره کرد، وهک به فرموی: ئیستا ئیوه هبچی لی نازانن، به لام روژیک دیت خه لکی لییان تی ده گاو نه ی زانن. ﴿ وأوتینا من کل شیء ﴿ له هه موو شتیگ - له وانه ی پیویستمان پییان هه یه - به شیکمان پی دراوه بو به ریوه برندی حکومت و ده سلاته که مان ﴿ ان هذا لهُو الفضل المبین ﴿ به راستی نه مه فهزل و به ره یه کی روون و ناشکرایه، که خوا له گه ل ئیمه ی کردوه ﴿ ۱۷: وحشر لسلیمان جنوده من الجن والانس والطیر ﴿ به کی لهو به هرانه ش نه مه یه که: هه رچی سه ربا زوله شکری سوله یمان هه بوو، ده سته ده سته تیگه لاو له جننی و، له ناده می و، بالنده، بو نه وه ی ده سلاتی پاشایه تی ده رکه وی له شرنیکدا کوکرانه وه، به لی پیویسته ده سلاتداری موسلمان هیزو وزه ی بیی، به تایبه ت لهم چهرخه دا ﴿ فهم یوزعون ﴿ جا نه وان ده سته ده سته نمایش کران و ریک و پیک راگیران و ده ریشتن وهک یاسای سویا، سه ره تاو کو تایسی بو دیاری کرا، تا له ریشتندا زور به ریک و پیک بچن و پیشی یه که نه که ون.

سوله یمان و بوهلی میروولان:

لهم ئایه تانه شدا یه کی تر لهو به هرانه به سوله یمان درابوو - تیگه یشتن له و توویزی میرووله - ده خاته روو: ﴿ ۱۸: حتی إذا أتوا علی واد النمل ﴿ تا گه یشتنه دوی میروولان له شامدا وهک قه تاده ده لی. ﴿ قالت نملة یا ایها النمل ادخلوا مساکنکم ﴿ میرووله یه کی میچکه

آیاتنا مصرة ﴿ ئینجا کاتیکیش به لگه ناشکراو رو شنه که ره وه کانی ئیمه یان یوهات ﴿ قالوا هذا سحر مبین ﴿ ۱۴: ووجدوا بها ﴿ وتیان: بی و نه بی نه مه هه ر جادوو یه کی ناشکرایه و نکوولییان کردن ﴿ واستیقنتها أنفسهم ﴿ وه له ناخی ده روونیا ندا متمانه و یه قینیان هه بوو به راستییان ﴿ ظلما وعلوا ﴿ نکوولییان کردن

وَمَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿ ۱۴ ﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿ ۱۵ ﴾ وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُودَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ وَأُوتِينَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَإِن هَذَا لَهِوَ الْفَضْلِ الْمُبِينِ ﴿ ۱۶ ﴾ وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودَهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿ ۱۷ ﴾ حَتَّىٰ إِذَا اتَّوَا عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ لَا يَحْطِلُ عَلَيْكُمْ جُنُودُهُمْ وَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿ ۱۸ ﴾ فَلَمَّا ضَاخَ كَامِنٌ قَوْلُهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدِيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأُدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ﴿ ۱۹ ﴾ وَتَقَعَّدَ الطَّيْرُ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدَىٰ هُدًى مَّا كَانَ بَيْنَ الْأَنْفُسِ يَكُنُّ لَأَعْدَيْتَهُ عِدَايَا شَكِرْتَهُ أَوْلَا أَذْجَعْتَهُ أُولِيَّائِي بَشَاطِلِنِ ثَمِينِ ﴿ ۲۰ ﴾ فَكَتَبَ عَزْرَبِعِدٌ فَقَالَ أَحَطَّتْ بِمَا لَمْ يُحِطْ بِهِ وَحُشِرْتَكَ مِنْ سَائِرِ الْبَشَرِ ﴿ ۲۱ ﴾

له رووی سته مکاری و خو به زانین هه وه نهک له رووی هه ق و راستیبه وه ﴿ فانظر كيف كان عاقبة المفسدين ﴿ جا تویش سه ر بکه پاشه روژی خرابکاره کان چوون بوو، دیاره پاشه روژیان هه شه وه بوو که فیزعون و قهوم و گه له که ی خنکیران. که و ابوو شه ی نکولی کاران به پیغه مبه ر ﴿ ده ئیوه ش و شیارو ئاگادار بن! نه گینه نه وه ی دوو چاری نه وان بوو، دوو چاری ئیوه یش نه بی.

جا دیته سه ر چیروکی دووه: داستانی (داوود) و (سوله یمان) سلوی خویان لی بیست: ﴿ ۱۵: ولقد آتينا داود وسليمان علما ﴿ ئیمه یش بووین زانست و زانباریبه کی فراوانمان به داوودو سوله یمان به خشی ﴿ وقال الحمد لله الذي فضلنا على كثير من المؤمنين ﴿ جا هه رووکیان له به رامبه ر نه وه به خششه وه وتیان: سویاس و ستایش هه ر بوخوایی که میهره بانی له گه ل کردین و ریزی ئیمه ی دا به سه ر زوریک له به نده پرواداره کانی خویدا، له وان هه که وهک ئیمه میهره بانی له گه ل نه کردوون ﴿ ۱۶: وورث

هوازی کردو وتی: ئەی میرووله کان! بچنەوه ناوماڵ و کون و جینگا کانتانەوه ﴿ لا یحظنکم سلیمان و جنوده وهم لا یسعرون ﴾ با سوله یمان و سوپاکە ی بێ ئاگایانە پێشیلتان نەکن، واتە: ئەگەر پێتان بزانت لەشکرێکی بەبەزەیین و شتی وا ناکەن ﴿ ۱۹ ﴾: فقیس ضاحکا من قولها ﴿ ئینجا سوله یمان لە بیستنی وتە میرووله کە (نەهەک پێتان نەزانت) کە یف خۆش بوو و زەرەخە نە یەکی کردو پێکەنی واتە: لەشکرێکی بەسۆزو میهره بان، خۆئەگەر بزانت پێ بە میرووله شدا نانین ﴿ وقال رب أزرعی أن أشکر نعمتک التی أنعمت علی و علی والدی ﴾ سوله یمان وتی: ئەی پەرەدگاری من! وا رام بیئە تابتوانم هەمووکات سوپاسی ئەو نیمەتەت بەکم کە رشتووتن بەسەر من و دایک و باوکمدا ﴿ وأن أعمل صالحا ترضاه ﴾ و کۆمەکیم بکە تا هەمیشە کاریکی چاک و باشی وائەنجام بەدم، تو پێی رازی و خۆشنوود بیت ﴿ و ادخلنی برحمتک فی عبادک الصالحین ﴾ و بە لوتف و میهره بانێ خۆشت بەخەرە پەزی بەندە چاککارە کانتەوه. بە... هەرکە سێک کەمێک لەژیان و سیاسەتی میرووله بکۆلیتەوه، زیاتر ملکه چی بریارو فرمانەکانی خوا ئەبێت، بۆیەش لێردا بەو شیوێهە یاسی میرووله ئەکات، کە بزانی میروولهش -و هەکو ئادەمیزاد- خاوەنی عەقل و تەگبیرو راونۆو سیاسەتێکی تایبەتی خۆیەتی، دەفامن خۆیان لەتیاجوون و بەزیریی بوونەوه لایەن.

سوله یمان لە پەپوو سێمانە دەگەری:

پاشای زبەرەک و دلسۆز هەمیشە لە حاڵی لەشکرەکی دەپێچیتەوه و دەپرسیت: ﴿ ۲۰ ﴾: و تقصد الطیر ﴿ سوله یمان ﴾ و هەک باوی پاشاکان کەوتە پەنجووری بالندەوه ﴿ فقال مالی لا أری الهدد ﴾ وتی: چیەمە پەپووسێمانە نابینم؟ ﴿ أم کان من الغائبین ﴾ یان لێرە نییە و لەنادیارانە؟ ﴿ ۲۱ ﴾: لأعذبنه عذابا شديدا ﴿ سوله یمان هەرەشە ی دەکات و ئەلێت: مەرچ بێ لەسەر ئەمە سزایەکی زۆرتوندی بەدم ﴿ أو لأذبحنه ﴾ یا سەری بڕم بۆئەوهی ئەوانی تر بەندی ی وەر بگرن ﴿ أولیأتنی سلطان مبین ﴾ یان بەلگە یەکی روونم بۆ دینی، بابزانت هۆی نادیار یە کە ی چییە؟

پەپوو سێمانەو دەنگ و بەسە کە ی (سەبا):

پەپووسێمانە چەندە ی پێ دەچیت، پاشان دەگەریتەوه، و هەکو دەفەرموی: ﴿ ۲۲ ﴾: فمکت غیر بعید فقال أحطت بما لم تحط به ﴿ زۆری نەخاپاند هاتەوه وتی: من ئاگاداری شتی ک بووم کە تو تا ئێستا ئاگات لی نەبووه و پێت نەزانیوه ﴿ وجنتک من سبأ بنیا یقین ﴾

إِنِّي وَجَدْتُ أُمَّرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ قَرْيَةٍ وَمَا عَرْشُ عَظِيمٌ ﴿ ۱۹ ﴾ وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّيْطَانِ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَزَيْنُ لَهُمْ الشَّيْطَانُ أَصْنَانُهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ﴿ ۲۰ ﴾ أَلَا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يَخْرِجُ الخَبْءَ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿ ۲۱ ﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿ ۲۲ ﴾ قَالَ سَتُنظرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿ ۲۳ ﴾ أَذْهَبَ بِكُنُوزِي هَذَا فَأَلْفِيهِمْ ثُمَّ تَوَلَّى عَنْهُمْ فَانظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ﴿ ۲۴ ﴾ قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ إِنَّ إِلَهِي إِلَهُكُمْ إِنَّكُمْ لَشَاكِرُونَ وَإِنَّ بَشِيرَ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿ ۲۵ ﴾ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَنْزِلُ فِي السَّمَاءِ وَأَن تَوَلَّى مُسْتَلِيمٌ ﴿ ۲۶ ﴾ قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَنتُنِي فِي أُمْرِي مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّى تَشْهَدُونِ ﴿ ۲۷ ﴾ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنُ بِكَ وَأَنْتَ أَكْزَبُ وَإِنَّا بِكَ لَشاكِرُونَ ﴿ ۲۸ ﴾ فَانظُرِي مَاذَا أَنْمُرُ ﴿ ۲۹ ﴾ قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعْرَءَ أَهْلِهَا آذِلَّةً وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿ ۳۰ ﴾ وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فانتظري أَيُّ مِرْسَلُونَ ﴿ ۳۱ ﴾

﴿ وَأُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ﴾ وه لەهەمووشتیکی پێ دراوه: سامان و دارایی و لەشکرو سوپاو هیزو دەسەلاتی زۆر ﴿ ولها عرش عظیم ﴾ تەختێکی پاشایەتی گەورەشی هەبە و رازنراوه تەوه بە زۆر گەوهەر و مرواری و، لە کۆشکی سەر سوپهێنەر دایه ﴿ ۲۴ ﴾: وجدتها و قومها یسجدون للشسس من دون الله ﴿ له رووی بیروباوەریشەوه دیتم کە خۆی و گەلەکی لەباتی خوا کړن سووش بۆخۆر دەبن ﴿ وزین لهم الشیطان أعمالهم ﴾ و شەیتان کارەکانی لەپیش چاو شیرین کردوون ﴿ فصدھم عن السبیل ﴾ بەوش ریگای راستی لی گرتوون ﴿ فهم لا یهتدون ﴾ ئیتر ریی هەق دەرناکەن ﴿ ۲۵ ﴾: ألا یسجدوا لله الذی یخرج الخبأ فی السموات والأرض ﴿ دەبوو کړن سووش نابەن بۆ ئەوخوا یە کە شتی شاراوە -لە ئاسمانەکان و زویدا- بە دیار دەخا ﴿ و یعلم ما تخفون وما تعلنون ﴾ دەشزانیت چی دەشارنەوهو، چیش ناشکرا دەکەن لەرازو نیاز، لە تۆمەو دانەویلە ﴿ ۲۶ ﴾: الله لا إله إلا هو رب العرش العظيم ﴿ ئەو

بكرت ﴿ ۳۱ ﴾ : ألا تملوا على وأتوني مسلمين ﴿ وخوتان به برز مه گرن و ده عيه و فيز به سمردا مه كهن - وهك باوى پاشاكان - وهرن موسلمان ببن و، واز له خور به رستى بيئن. به لى نه گهرچى نامه يه كى زور كورت بوو، به لام گه لى كاروبارى ثاببن و دونيايانى تيدا بوو.

به لقيس مه شوهرت ده كا به پياو ماقولان:

﴿ ۳۲ ﴾ : قالت يا أيها الملا أفترنى فى أمرى ﴿ ئينجا به لقيس وتى: نهى كومه لى بالاي مه مله كهت! راي خوتان دهر برن، سه به رت بهو نامه يه هاتووه بوم چى بكم باشه؟ ﴿ ماكت قاطعة امرا حتى تشهدون ﴿ من قهت بى ناماده بوون و پاره گرگرتن و ره زامه ندى ئيوه برپارم له سر هيچ شتيك نه داوه، دياره له م پاره گرگرتنه دا ژيرى و هوشيارى ئه و نافرته شايه دهر نه كه وى.. خونه ميش - مه شوهرت و پراويز - بنه مايه كى زور گهره و گرنگه له ئيسلامدا ﴿ ۳۳ ﴾ : قالوا نحن أولوا قوة وأولوا بأس شديد ﴿ نهنجومه نه كهى وتيان: ئيمه خاوهن هيزو ده سه لاتىكى سه ختى ته واوى جهنگين ﴿ والأمر إليك فانظري ماذا تأمرين ﴿ فرمانيش بؤتويه، ته ماشا بكهو، تى فكره به چى فرمانمان پى نه دهيت ﴿ ۳۴ ﴾ : قالت إن الملوك إذا دخلوا قرية أفسدوها ﴿ به لقيس كاتى ههستى كرد كه نهنجومه نه كهى چه زيان له جهنگه، و يهستى ريگاي راستيان بؤ روون بكاتوه، بؤيه وتى: بى گومان پاشايان هه ر كاتى به جهنگ بچنه هه ر شارو ناوه دانبيه كه وه، خراپ و ويران وكاول ده كهن ﴿ وجعلوا أعزة أهلها أذلة ﴿ و به ريزان و پياو ماقولانى ئه و شوئنهش به كوشتن وديل كردن و تارانندن و زليل و بى ريزه كهن ﴿ وكذلك يفعلون ﴿ هه ر ناوا بوون و، هه ر به و جوژه ده كهن، به لقيس چه زى به ناشتبيوه، ده شيه وى سوله يمان تاقى بكاتوه بزانى پيغه مبه ره، يان پاشايه بؤيه ده لى ﴿ ۳۵ ﴾ : وإني مرسله إليهم بهديه ﴿ وامن ديار بيه كسى به نر خيان بؤده نيترم، بزانم پاشايه، يان په يامبه ره؟ چونكه نه گهر وه رى نه گرت و، گوئى له مال و سامان نه بوو، دياره بى گومان ئه وه په يامبه ره و، هه ر ئه بى ئيمهش په يره وى لى بكه ين و، بچينه سه ر ثاببنه كهى ﴿ فناظرة بم يرجع المرسلون ﴿ نه وسا چاوه روان ده بم بزانم نسير او هكان به چييه وه نه گه ريئه وه؟ ﴿ ۳۶ ﴾ : فلما جاء سليمان قال أمتدونن بمل ﴿ جا كاتى نوئنه ره كهى به لقيس هاته لاي سوله يمان به و ديار بيه وه بؤى نارد بوو، ئيتر سوله يمان زور تووره بوو و رقى هه لساو وتى: ئايا نه تانه وى به سامان و دارايى دونيا هاو كاريم بكه ن؟ ﴿ فما أتانى الله خير مما آتاكم ﴿ شتى و، هه ر گيز نه گونجاوه، چونكه نه وسا مان و ده سه لاتى خوا پنى داوم زور له وهى كه به ئيوه وى داوه چا كتره ﴿ بل أتمم بهديتكم تفرحون ﴿

زاتهى كه جگه له خوى، هيچ په سر او يكي تر نيبه و، په روه ردا گارو خاوهنى عه رشى گه وره يه، ته نها ئه و كاروبارى بوونه وه رى به ده سه ته. ﴿ تا ئيزه وتهى په پوهه كه بوو. به لى.. بانگبه رانى خيرو چا كه، هه رده م ده بى ريزيان لى بگيردرى، بؤيه پيغه مبه ريش ﴿ وهك نه بووه ره يره نه لى: ﴿ انهى رسول الله ﷺ عن قتل أربع من الدواب: النملة والنحلة والهدد والصرده ﴾ (رواه الإمام أحمد وأبو داود وابن ماجه). له كوشتنى چوار جور له جوولنده ريگرت: ميرووله، ميشه ههنگ، په يووسليمانه، نه و جوره چوله كانه يش كه سه روده نووكيان گه وره يه و (حشرات) و جانه وه ر ده خون. ﴿ ۲۷ ﴾ : قال سننظر أصدقت أم كنت من الكاذبين ﴿ سوله يمان التيقه وتى به په يوو: ئيمه له م گوفتاره ي تۆ ده كولينه وه، تا بزانين راستت وت و له راستگوئيانى، يان له ريزى درؤزنانى؟

سوله يمان نامه ده نيترى بؤ به لقيسى شا:

پاشان سليمان نامه يه كى نووسى و، موزى كردو دايه ده ستى په يوو وتى: ﴿ ۲۸ ﴾ : إذهب بكتابى هذا فألقه إليهم ﴿ بؤ ئه م نامه يه م ببه وله شوئنيكى به رچاودا بؤيان فرى بده ﴿ ثم تول عنهم ﴿ پاشان بگه رى داوه و له شوئنيكا خوت چه شار بده ليبيان با نه تبين ﴿ فانظر ماذا يرجعون ﴿ ئينجا سه رنج بده وه لايان چييه و له ناو خوياندا چ ره ديك نه ده نه وه، جا پاش ئه وه په يووسليمانه نامه كه له سوله يمان وه ره گرى و، ده يات بؤ به لقيس و، نهى خاته كوشيه وه ﴿ ۲۹ ﴾ : قالت يا أيها الملا إني ألقى إلى كتاب كريم ﴿ دواى ئه وه كه په يووسليمانه كه نامه كى گه ياندو به لقيس خويند بيه وه، ئيتر ده ست به جى پياوانى پله دارى سواو مه مله كه ته كهى كؤكرده وه و وتى: نهى گه وره پياوانى مه مله كهت و پله دارانى سوا! به راستى من نامه يه كى ريزدارو گرنگ و پيرؤزيان بؤهاويشتووم. (مه راغى) نه ليت: دياره په يووسليمانه كه زور به په له نامه كى گه ياندوه، زوريش وريا و هوشيار بووه، توانيو به تى ليبيان تى بگات، ساژن به لقيس پى نه چى ده سه تيه ك له وه رگيزانى لا بووبى.. بؤيه خيزا نامه كه يان بؤ وه رگيزاو تيبان گه ياند، به لى هه مسو نوئنه رو وه فديك نه بى بؤماوه يه ك كؤره كه چول بكات و دهر فديك بدن به وانى كه نامه يان بؤ بردوون، تا له ناو خوياندا مه شوهره تى بكه ن و، بكونه وه و نه جاميك به ده ست بيئن. ﴿ إنه من سليمان ﴿ كه به راستى نامه كه له سوله يمانه وه هاتوه ﴿ ۳۰ ﴾ : وإنه بسم الله الرحمن الرحيم ﴿ له پاشا نامه كهى خويندوه بؤيان و وتى ئه م نامه يه تيانووسراوه (بسم الله الرحمن الرحيم) واته: ده بى هه موو كارو بارىك ته نها به ناوى خواى به خشندهى ميهره بانه وه

نا... من به دیاری و سامانی نَبُوهُ دَلْحَوْشِ نِیم، به لکوه سوه هدرئیه
 که به دیاری خوتان دلشاد نه بن ﴿ ۳۷: إرجع إلیهم ﴾ نهی
 نوینه ری به لقیس! بگه ریزه وه لایان ﴿ فلنأتینهم بجنود لا قبل لهم
 بها ﴾ پیمان بلی: ده بی له شکر نیکان بؤ بینم که نه یان دیبیت و
 هر گیز نه توانن رو به رووی بووه ستن له کاتی جه نگدا ﴿ ولنخرجنهم
 منها أذلة وهم صاغرون ﴾ وه ده بی له (سه با) به زه لیلی ده ریان
 بکه ین سر شورین، نه گهر ملکه چ نه کن.

هینانی نه خته که ی به لقیس:

جا که نوینه ره کانی به لقیس لای سوله یمان گه رانه وه،
 هه واله که یان بوگیزیه وه ﴿ ۳۸: قال یا ایها الملأأیکم یا ائینی
 برعشها قبل أن یأتونی مسلمین ﴾ وتی: سویند به خوا من هر
 نه مزانی (سوله یمان) پاشا نییه وه، ناتوانین زال ببین به سه ری، بویه
 بوجاریکی تر به لقیس نار دیه وه بؤ لای سوله یمان که ده مه وی خوم
 و بیواوه گه وره کانی مه مله که تم سر تان لی بده ین و، مه شورته تی بکه ین
 و، بزانی چون نه بی و، چیت نه وی.

هیندی ته فسیر نه لاین: (به لقیس) دوازه هه زار فرمانده و پیاو
 هه لکه وته ی مه مله که ته ی له گه ل خوی برد، سوله یمانیش که
 دلنیا بوو نه وان دین، چاودیری بو دانان، بؤ نه وه ی که هر که نزیک
 بووه وه، هه والی بده تی، بویه نه میش گشت ناودارانی سوپا که ی
 کؤکرده وه وتی: گه وره وه ما قولان! کامتان نه توانی هر ئیستا ته ختی
 پاشایه نییه که ی به لقیس بؤ بینی، پیش نه وه ی بگه نه لام؟ سوله یمان
 نه یه وی هندی له ده سه لاتی خوی نیشان بدات که پنی به خشیه وه،
 هه تا با شتر کار بکاته سر به لقیس بو پروا هینان ﴿ ۳۹: قال عفریت
 من الجن ﴾ دیو یکی زه به لاح و زور به هیزو به توانا له جنوکه کان
 وتی: ﴿ أنا آتیک به قبل أن تقوم من مقامک ﴾ نه من پیش
 نه وه ی له چیچکه ی خوت هه لسیت وده وام ته واو بییت بؤ تی دینم.
 (سوودی) ده لی: هه موو رؤزی هه رله به یانی تا نیوه رؤ له سر ته ختی
 دادگا داده نیشت، واته: من له و ماوه یه دا فریات نه خه م ﴿ وانی
 علیه لقوی آمین ﴾ وه من بؤ نه وکاره به هیزوده ست پاکم، ناماده م
 هه روه که خوی به بیته مه برده ست ﴿ ۴۰: قال الذی عنده علم من
 الكتاب ﴾ به لام یه کئی له وانیه که شماره زایی له کتیبی ناسمانی
 هه بوو -ئیر سوله یمان خوی بووی، یا خود پیاو یکی تری صالح
 بووی، یان زانایه ک بووی له جنیبه کان- وتی: ﴿ أنا آتیک
 به قبل أن یرتد إلیک طرفک ﴾ من پیش نه وه ی چاو بنییت به
 یه کا بؤ تی دینم، به لی له ماوه ی چاوتروکانیکا عه رشه که ی به لقیس
 هینایه برده ستی، ئیرت نایا چونی هینا؟ چی به کار هینا؟ چی

نه زانی؟ هیچ جو ره شتیک له وانیه له قورانه که دا دیاری نه کراوه،
 دلنیا شبه، نه گهر پنیوست بوایه، خوی گه وره رووی ده کرده وه
 ﴿ فلما راه مستقرا عنده ﴾ جا کاتی سوله یمان دیتی واته خته که ی
 به لقیس له لای ناماده و حازره ﴿ قال هذا من فضل ربی ﴾ وتی:
 نه مه ش هه رله به ش و به ره کانی په روه ردگاری منه ﴿ لیلیونی

فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَنُ قَالَ أُمِدُّوْنِي بِمَالِ قَوْمِ آدَمَ إِنَّ اللَّهَ مُخَبِّرٌ مِّمَّا
 تَعْمَلُونَ ﴿ ۳۷ ﴾ اَنْجِعْ اِلَيْهِمْ فَلْنَأْتِيَهُمْ
 بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا اَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿ ۳۸ ﴾ قَالَ
 يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ الْأَيْمُنُ يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ يَا أَيُّهَا الْمُتَّقُونَ ﴿ ۳۹ ﴾
 قَالَ عَفْرَيْتُ مِنْ لَدُنِّي أَنَا أَمَانِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي
 عَلَيْهِ لَقَوِيَّ أَمِينٌ ﴿ ۴۰ ﴾ قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ
 بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رآه مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا
 مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيُفِيَّكَ مَا أَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ
 لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ﴿ ۴۱ ﴾ قَالَ نَكَرُوا لَهَا عَرْشَهَا
 نَنْظُرَ أَتَنْهَدِي أَمْ تَنْكُرُونَ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿ ۴۲ ﴾ فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ
 أَهَذَا كِنَانُ عَرْشِكَ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ وَأُوَيْدِنَا أَلَيْسَ مِن قَبْلِهَا كِنَانُ مُسَلِّمِينَ
 ﴿ ۴۳ ﴾ وَصَدَّهَا مَا كَانَتُ تَمْيُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ
 ﴿ ۴۴ ﴾ قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ
 سَاقَيْهَا قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي
 ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿ ۴۵ ﴾

ءَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ ﴿ بوئه وه ی تا قیم بکاته وه: نایا سوپا سگوزاری
 نه کم، یا سپله و به دنمه ک و نه زان نه بم ﴿ ومن شكر فإنما
 يشكر لنفسه ﴾ خوهر که سیک سوپا سگوزار بوو، بوخوی ده کاو،
 که لکه که ی بوخوی نه گه ریته وه ﴿ ومن كفر فإن ربی لغنی کریم ﴾
 کیش سپله و نا شوکر بوو، نه وه بی گو مان په روه ردگاری من، خوی به کی
 بی نیاز وه به به خششه. نیمامی (موسلم) یش نه م فرمووده یه ی
 هینا وه که: خوی گه وره له فرمووده ی (قودسی) دا فرموویه تی:
 ((یا عبادی! لو أن أولکم و آخرکم و إنسکم و جنکم، کانوا علی
 منکم، ما نقص ذلک من ملکي شیئا، یا عبادی! لو أن أولکم و آخرکم و
 إنسکم و جنکم، کانوا علی أفجر قلب رجل منکم، ما نقص ذلک من ملکي
 شیئا، یا عبادی! إنما هی أعمالکم أحصیها لکم، فمن وجد خیرا فلیحمد الله، ومن وجد غیر ذلک فلا
 یلمن إلا نفسه)).

سولەيمان زېرى بەلقىس دە ئەزمۇنى:

﴿ ۴۱: قال نكروا لها عرشها ﴾ بەلى، تەختەكەى بەلقىس ھىنزايە بەردەستى سولەيمان و، بەلقىسىش ھەر بەرپۈيە، جا بۇئەۋە زېرى ۋەزەننەى بېرۈھۇشى بەلقىس بۇسلىمان دەرکەۋى وتى: رەنگ و رووى تەختى پاشايەتتېيەكەى بۇ بگۇرن، (موجاھىد) دەلى: رەنگى سوورى گۇرا بەزەرد، زەرد بە سوور، سەوز بە سوور، ۋە ھەرۈھەا. (عېكرەمە) دەلى: دەسكارىيەكى باش كرا. ﴿ نظر أتهتدى أم تكون من الذين لا يهتدون ﴾ سەرنج دەدەين ئايا رىي پى دەبات و ئەى ناسىتەۋە ۋەزەننى تەختەكەى خۇيەتى "يان رىي پى نابات و ناي ناسىتەۋە" ﴿ ۴۲: فلما جاء قیل أھكذا عرشك ﴾ كاتى شازن ھات و گەشىت، پىي وترا: ئايا تەختى پاشايەتى تۇ ۋابوو؟ ﴿ قالت كأنه هو ﴾ ئەۋىش زۇر بە ژىرانە ۋەلامى دايەۋە وتى: ھەردەلىي خۇيەتى، بە تەۋاۋى ددانى پىادا نەنا، ھەرچەندە زۇر لەۋئەچسوو" ﴿ وأوتينا العلم من قبلها وكننا مسلمين ﴾ ئىمە پىش ئەمەش ئاگادار كرابووين دەربارەى دەسەلاتى سولەيمان، ۋەھر گۈى بەفەرمان وتەسلىم بووين ﴿ ۴۳: وصدھا ما كانت تعبد من دون الله ﴾ ۋەئەۋەش، (ۋاتە: خۇن) بوو كە (بەلقىس) لەباتى خوا دەى پەرست، ئەۋى گېزايەۋە لە باۋەرھىنان بەخوا ﴿ إنھا كانت من قوم كافرين ﴾ چونكە بە راستى كاتى خۇى ئەۋ لەگەل و كۆمەلىكى پى باۋەرۋو، ۋاتە: تا نەھاتە لای سولەيمان مۇسلمان نەبوو ﴿ ۴۴: قیل لها ادخلى الصرح ﴾ چاپىش ئەۋەى بەلقىس بگاتە لای سولەيمان كۆشكىكى سەپرى بۇئامادە كرىد شوۋشە پۇشى كرىد، لە ژىرەشىيەۋە ئاۋو روۋبار ئەھات ۋدەرۋىشت، ماسى ۋشتى دەريايى بەنىۋيا ھاتوۋچۇيان دەكرىد، بۇئەۋەى دەسەلاتى خۇى پى نىشان بدات! جا ئەۋەبوو كەمولك ۋدەسەلاتەكەى سولەيمانى دىت، ئەۋسا ملەكچ بوو بەفەرمانى خوا، بۇيشى دەرکەوت سولەيمان پىنغەمبەرى خوايە. ئىمامى (ئىبن كەسىر) ئەلى: ئەۋ رىۋايەتەنەى بەجۇزى تر ھىنراون لەبارەى ھۇى لاق ھەلكرىنى بەلقىس: (منكر وغريب جدا) پاشانىش ئەلى: ئەشگۈنچى لە گومان و ۋەھمى (عەتاي كورى سائىب) پى، بەرامبەر بە (ئىبن عەبباس). بەلى كاتى ھاتەپىشەۋە، پىي وترا: ۋەرە نىۋكۆشكەۋە ﴿ فلما رأته حسبته لجة ﴾ جا كە مەلىكە لىي روانى پىي ۋابوو ئاۋىكى زۇرۋزەبەندە، كە ئەگەر بەسەريا بروا لاقى تەرئەبىت ﴿ وكشفت عن ساقبها ﴾ بۇيە ھەردوولاقى خۇى ھەلكرىد (ۋابوو پووزى دەرکەوت) تا لە ئاۋەكە بېرئەتەۋە لاقى تەرئەبى ﴿ قال إنه صرح مجرد من قوارير ﴾ سولەيمان بەبەلقىسى

وت: بەراستى ئەۋپانتايى كۆشكە تۇدەى بىنىت شوۋشە بەندەۋ ئاۋ نىيە، ۋاتە: پىۋىست ناكات لاقىت ھەلەكەيت ﴿ قالت ربي إنى ظلمت نفسي ﴾ بەلقىسىش كە ئەۋكۆشك وتەلارو دەسەلاتەى چاۋپىكەوت وتى: ئەى بەرۋەردگارى من! بى گومان من تائىستا ستەم لەخۇم كرىدوۋە "كە خۇرم بەرستوۋە" ﴿ وأسلمت مع سليمان لله رب العالمين ﴾ ۋەلە ئىستاۋە لەگەل سولەيماندا ملەكچ و تەسلىمى خواى پەرۋەردگارى جىھانەكان بووم. دەسائىۋەش ئەى سەرزەلكانى قورەيش! دەعيە نەتان گرى كە باۋەر بىنن بەئايىنى ئىسلام ۋموھەمەد بەكەنە پىنغەمبەرى خۇتان، ۋ ھەردوو پىكەۋە ملەكچى خرابىن، ئەھا بەلقىس سولەيمانى قىۋول كرىد بەپىنغەمبەرۋ، ھەردووش پىكەۋە ملەكچى خرابوون.

ئىۋان سالىح و (سەموود):

جا دىتە سەرباسى داستانى سىيەمى سوورەتەكە (صالح) پىنغەمبەر ﴿﴾ بە كورتەيەك ئەفەرمۇ: ﴿ ۴۵: ولقد أرسلنا إلى شرد أخاهم صالحا أن عبدالله ﴾ بى گومان ئىمە براكەيانمان (صالح) نارەلای ھۇزى سەموود ۋىيى وتن: تەنھا خوا بېرستىن ﴿ فإذا هم فريقان يختصمون ﴾ كەچى ئەۋان لەبەرەمبەر ئەۋەسەۋە بوۋنە دوۋدەستەى دژىيەك: مۇسلمان ۋىيى باۋەر، جا لەنىۋانىئاندا بوۋيە قرەقرو دەمەقالى سەبارەت بەۋ بەرنامەيە بۇى ھىنباۋون: ﴿ قال الملأ الذين استكبروا من قومه للذين استكبروا إنا بالذى أمتم به كافرين ﴾ (۷۶-۷۵/۷) ﴿ ۴۶: قال باقرم لم تستعجلون بالسيئة قبل الحسنة ﴾ صالحىش ﴿﴾ وتى: ئەى قەۋم ۋھۇزى من! بۇچى تالۋوكە دەكەن بەسزا، پىش چاكەۋ رەھمەت؟ ۋاتە: لەباتى داۋاى سزا ۋبەلا، داۋاى فەزل ۋ رەھمەتى خوا بىكەن؟ ﴿ لولا تستغفرون الله لعلكم ترحمون ﴾ بۇچى داۋاى لىبووردن لەخوا ناكەن بۇخۇشبوون لەگوناھەكانتەن، بەلشكو رەھمەتان پى بىكرى ۋلىتان خۇشى بىيى ﴿ ۴۷: قالوا اطيرنا بك وبمن معك ﴾ كەچى داۋاى ئەۋ ھەموو ئامۇزگار بەيان وتيان: ئىمەش تۇۋ ۋئەۋەكەسەش كەلەگەل تۇن، بەمايەى شوم ۋ بەدكارى دەزانىن، ۋاتە: ئەم گرانىي ۋقات وقرى ۋ نەگبەتتېيە ھەرلەنىۋ چاۋانى ئىۋەى ئەناسىن ﴿ قال طائرکم عند الله ﴾ ئەۋىش وتى: نەخىر... سالى نەھاتتەن ۋ، شووم ۋنەگبەتتەن لای خوايە ﴿ بل أنتم قوم نفتنون ﴾ بەلكو ئىۋە قەۋم ۋھۇزىكن تاقى ئەكرىنەۋەۋ لەژىر چاۋدىرىدان ۋتاقى دەكرىنەۋە، ئايا كارى چاكە ئەكەن، يان كارى خرابە.

فرت و قبلی سه موودو چاره نووسیان:

۴۸: و كان في المدينة تسعة رهط * له وشاره ی صالحدا (حیجس) نو دهسته دهسه لاتدارو سه روکی نه گونجاو هه بوون * یفسدون فی الارض * گوناج و خرابه کاریان ده کرد له زه ویدا * ولا یصلحون * به لای چاکه دا نه شه چوون، فساد بیوویه پیشه یان، هه ره به فهرمانی شه وانیش بوو و شتره که یان گوشت! * ۴۹: قالوا تقاسموا بالله * جا وهك (ثیبین عه بباس) ده لی: دوا ی گوشتنی و شتره که مه شه زه تیان به یه کتر کردو سویندیان به خوا بو یه کتر خوارد * لنیبتند و أهله * که شه مشه و صالح و ژن و منالی له ناویان ده به یین * ثم لئقولن لربی * له پاشان شه گهر گومانیکیان لی کردین به خاوهن خویننه که ی شه لییین: * ما شهدنا مهلك أهله * شه و خیزانه که کوزراون، ناگامان لی نه بوو * و انا لصادقون * دلنیا شه راستیش شه که یین، به لی هه لسان و رویشتن و گه ماروی مالی سالحیان دا اللیل، به لام پیش شه نجامدانی کاره که یان، به فهرمانی خوا فریشته شه وانیان به رده باران کرد و تیاچوون، وهك شه فهرموی: * ۵۰: و مکروا مکرا * شه و تاوانبارانه فرت و قبلیکیان شه نجام دا بو گوشتنی صالح * و مکروا مکرا * نیمه ش پلانیکمان سازاند، واته: نیمه ش نه خشه یه کی گرنگمان دارشت بوله ناو بردونیان * وهم لا یسعرون * که شه وان ناگایان لی نه بوو * ۵۱: فانظر کیف کان عاقبة مکرم * سا بنوره و بیریکه وه، بزانه سه ره نجامی پیلان و که تن و قبلیکه یان چون بوو؟ * انا دمرناهم و قومهم أجمعین * که بی گومان نیمه به وانیشه وه هوزه که یانمان پیکرا له ناو برد به هوی زه مین له رزمه * ۵۲: فتلک بیوتهم خاویة بما ظلموا * دوا ی قه لاچو کردونیان خوا شه فهرموی: شه وهش خانووه کانیان ده یان بینسی کاول و چوئلن له بهر سستم وناهه قبیان * ان فی ذلک لآیة لقوم یعلمون * به راستی له وه دا به لگه هه یه - له سه ره دهسه لاتی خوا - بو گه لیک بزانی و په ند وه ریگری * ۵۳: و أنجینا الذین آمنوا وکانوا یقولون * شه وه شه نجامی بی باوهران بوو، شه وان هه که بروایان هینا بوو و پاریز کار بوون، رزگارمان کردن، واته: شه ی موحه ممد * هه ناواش شه توانین بی برواکانی سه رده می توش له ناو ببه یین و، خوت و برواداره کان رزگار بکه یین.

نینجا داستانی چوارم: که باسی پیغه مبه ر لوته اللیل، دیت، وهك شه فهرموی: * ۵۴: و لوطا إذ قال لقومه * باسی (لووت) یش بکه، کاتی که به گه له که ی خوی و ت، بو شه وی بیدارو هوشیار ببنه وهو، له سزای خوا پترسن * أتأتون الفاحشة * ثایا نیوه کاری زور دزیوو نیریازی شه نجام ده دن؟ که تانیستا نیوه نه بی،

هیچ که سیک شهوکاره ی نه کردووه * و انتم تبصرون * وه خویشتان شه بینن و شه زانن شه و جو ره کارانه چ کاریکی به دو ناشیرینن * ۵۵: أنکم لتأتون الرجال شهوه من دون النساء * ثایا ره وایه نیوه ناره زووی سیکسی خوتان لای پیواون شه نجام ده دن ووازتان له ژنان هیناوه؟! خو بو شه نجامدانی شهوکاره خوا ژنانی داناوه، شه ویش

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ قَوْمِهِمُ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ ﴿٥٦﴾ قَالَ يَتَّبِعُونَ آلَ سَيْئَةٍ قَبْلَ الْحَسَّةِ لَوْلَا نَسْتَفْعِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ ﴿٥٧﴾ قَالُوا أَطِيعُوا نَبِيَّكَ وَيَمْنُ مَعَكَ قَالَ طَاعْتَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ ﴿٥٨﴾ وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٥٩﴾ قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٦٠﴾ وَمَكْرًا أَمْكِرًا وَمَكْرًا أَمْكِرًا وَمَنْ لَا يَشْعُرْ ﴿٦١﴾ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَا ذَمَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٦٢﴾ فَتِلْكَ بَيُوتُهُمْ خَاوِيَةٌ بِمَا ظَلَمُوا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٦٣﴾ وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٦٤﴾ وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٦٥﴾ أَلَيْسَ لَكُمْ لِقَاءُ يَوْمِكُمْ هَٰذَا أَلَيْسَ لَكُمْ شُهْرَةٌ مِنْ دُونِ الشَّهْرِ الَّذِي أَنْتُمْ قَوْمٌ بِمَهَلِكِهِمْ

پاش شه به شیوه ی شهرعی ماره بکرین * بل انتم قوم تجهلون به لکو نیوه هوزو کومه له خه لکیکن خوتان نه زان شه کن، که پیتان وایه پیواون جنی شه نجامدانی ناره زووی سیکسین!

کتابی جزئی ۱۹، (و الله الحسد والله)...

۵۶: فما كان جواب قومه إلا أن قالوا أخرجوا آل لوط من قريبتكم * وه لای هوزه که ی ته نها شه وهنده بوو که به یه کتریان و ت: لووت و شوینکه و توانی شه، له شارو و لاته که تان (سه دووم) ده رکن * انهم اناس یتظهنون * چونکه شه وان هه لکانیکن خویان به پاکسی راده گرن و، له و کاره نیمه بیزارن! واته: گوا یه لای پاکسی لی ده دن و، شهوکاره نیمه ده ی که یین شه وان به تاوانی داده نین! * ۵۷: فانجیناه و أهله إلا امرأته قدرناها من الغابرين * نینجا نیمه لووت و خانه واده که یمان رزگار کرد، جگه له شه که ی، چونکه بریارمان دا شه و له ریزی باقی بی باوهره کاند

په یامه کې خوی، (سودی و، سهوری و، ثبین عه بیاس) ده نین: مه به ست به و هه لېږ تراوانه هاوه لانی پیغه مبه ره (صلی الله علیه وعلی آله و صحبه اجمعین).

به تی زاناکان نه لین: الحمد لله و سه لاوات له پینش هه موو کاریکی چاکه وه، شتیکی زور جوانه! هه ریویه نیستاش و تارخوینه کان به وانه ده ست پی نه که ن. ﴿الله خیر اما یشرون﴾ ثایا نه و خوی تاک و ته نیایه چاکتره.. بهر ستریت، یا نه و بتانه که نه بیان که نه شریک و هاو به شی نه و!.

هه ندی به لگه بو تاک و ته نیایی خوا:

له م نایه تانه شدا خوی دلوفان به لگه گه تی له سر تاک و ته نیایی خوی دینیت هه: ﴿۶۰: أمن خلق السموات والأرض﴾ یاخو کینی هه ناسمانه کان وزه وی به دی هیناوه؟ (ثبین که سین) نه تی: (أمن) فی هذه الآيات كلها تقديره: أمن يفعل هذه الأشياء كمن لا يقدر على شيء منها؟). و انزل لكم من السماء له لای سهرو شتانه وه ناویکی بو نیوه باراندوه؟ ﴿فانبتنا به حدائق ذات بهجة﴾ ننجا به و ناوه چه ندان باخ و باخچه ی جوانمان رواند ﴿ماکان لكم أن تنبتوا شجرتها﴾ نیوه نه تان ده توانی - ته نانه ت- دره خته که پیشی پروینن، چ جای نه وه بتوانن بهر هه مه که ی و بهر بینن ﴿أله مع الله﴾ ده ثایا په رستراویکی تر له گه ل خوادا هه یه، شایسته ی په رستن بی و، بتوانی نه و کارانه بکا، تا نیوه چه واشه بسن و بیکه نه شریک و هاوه لی خوا؟! ﴿بل هم قوم يعدلون﴾ نه خیر نییه، به لکو له گه ل نه وه موو به لگانه دا نه وانه خه لکیکن له په کخوا په رستی لاده دن، و هاوتا بو خوا دانه نینو نه یکه نه شریک و هاو به شی ﴿۶۱: أمن جعل الأرض قرارا﴾ یا خو کینی زه وی کرد به جینگایه کی نارام، بو مروز و نژا زه ل و په له و هره کان؟ ﴿وجعل خلالها أنهارا﴾ و له نیوان شیوو دوله کانیشدا چه ندان جوگه و رووباری دانا بوتان ﴿وجعل لها رواسی﴾ و چه ندان شاخ و چیای بته ویشی بو زه وی دامه زراند، تا له له زه و جموجولی نا ناسایی خوی بکه ویت ﴿وجعل بین البحرین حاجزا﴾ و له نیوان نه و دوو دریا، (سو یرو شیرین) هه دا بهر زه ک و بهر هه لستیکی دانا تا نیکه ل به یه کتر نه بن ﴿أله مع الله﴾ ثایا په رستراویکی تر له گه ل خوادا هه یه، به شدار ی بکات له و کارانه یدا؟ دپاره که هه ر گیز شتی و ناگونجیت، که و ابو بو بوتان نه په رستن؟! ﴿بل اکثرهم لا یعلمون﴾ نه خیر نییه، که چی له گه ل نه و هه موو به لگانه دا هینشتای زوره بیان گه وره بی خواو، یه ک تاکی نه و نازانن و راستیه کان ده رک نا که ن "بویه شریک و هاوه لی بو دانه نین!!" ﴿۶۲: أمن

بمینیات تانه ویش له ته کیاندا تیا بجیت" به تی.. به هوی سه ریچی ثافره ته که خوی به وه، رازی بوویشی به و کارانه که نه و خه لکه ناپاکانه، نه بیان کردو، درکاندنې نه پنی هانتی میوانه کانی لووت له لای خزه م کانی، خوا له ناوی برد ﴿۵۸: وأمطرنا علیهم مطرا﴾ و بارانیکمان به سه ریاندا باراند، به لام چ بارانیک، واته:



به رده بارانمان کردن، چ به رده بارانیک، وه ک نه فه رموی: (حجاره من سجیل منضود مسومه عند ربک وماهی من الظالمین بیعد) ۸۳/۱۱ و ۸۲/۱۱. ﴿فساء مطر المنذرین﴾ ثای چ سهخت و گران و دژوار یوو به رده بارانی تر سینراوه کان، به لام چ سوو دیکیان لی و هر گرت! له سووره ی (نه عرف) و (هوود) یشدا نه و رووداوه، پتر لیره روون کراوه ته وه.

شوکرانه ی خواو، دروود بو عه بده هه لېږ ارده کان:

له پاش باسکردنی داستانی ده سته یه ک له په یامه به ران - علیهم الصلاه والسلام - نه و جا هه ندی له توانایی و ده سه لاتی خوی باس نه کات: ﴿۵۹: قل الحمد لله وسلام علی عباده الذین اصطفى﴾ "نه ی موحه ممه د ﴿بلی: سو یاس و ستایشی ته و او هه ر بو خوی میهره بان، له بهرام بهر له ناو بردنی بی پروایاندا، سلوو دروودیش له سر نه و به ندانه ی خوی هه لېږ اردون، بو هه لگرتن و گه یان دنی

خوی ده زانی قیامت که ی دی؟. تیمامی (موسلیم) له خاتوو (عائیشه) وه نه لی: (من زعم أن محمدا يعلم ما فی غد فقد أعظم علی الله الفریة، والله تعالی یقول: قل لا یعلم من فی السموات والارض الغیب إلا الله). واته: هه که سنی پینی وابنی که موحه ممد ﷺ ده زانی سه یینی چ ده بی، نه وه به هه قیقهه درو یه کی زورگه وره ی له سه ر

یحیب المضطر إذا دعاه * یاخو کئیبه وه لامی هاوارو نزای لقیقه وماوو داماوو ناچارو هه ژار ده داته وه، کاتی که داوای به هانا هاتنی لی بکا و، هانای پی بیات * ویکشف السوء * نهو به لاو ناخوشیبه لاده با که له سه ر شانیانه * ویجعلکم خلفاء الأرض * ده تان کاته جینشینی پیشینان له زه ویدا، کللی تاوه دان کردنه وه ی زه ویتان ده داتی؟ * إله مع الله * نایا له گهل نهو خوا یه دا په رستراویکی تر هه یه بتوانی نهو کارانه بکا؟! * قلیلا ما تذکرون * نیبه، به لام ئیوه کهم په ند وه رنه گرن و بیر نه که نه وه!! "بویه تا بهو شیویه شه ریک و هاوبه شی بو دانه نین" * ۶۳: أمن یهدیکم فی ظلمات البر والبحر * به کانی ئیوه به تواناو چاکترن، یاخو نهو زاته ی که له تاریکیه کانی وشکانی و، ده ریادا ئیوه رینوین ده کا؟ * ومن یرسل الریاح بشرا بین یدی رحمته * نه ی کی له پیش بارانی ره حمه تدا بای مزگینی ده نیزی؟ * إله مع الله * نایا له گهل خوا یه کی تاو دا خوا ی تر هه یه بتوانی نهو کارانه بکا؟ * تعالی الله عما یشرون * نهو خوا یه زور بلندتر و به رزتره لهو شتانه ی که نه فامان ده ی که نه هاوبه شی * ۶۴: أمن یدؤوا الخلق ثم یرعده * به کانی ئیوه به تواناو چاکترن، یان نهو زاته ی که له سه ره تاوه - پی بنه ماو بناغه - دروستکراوه کان به دی دینیت، له پاشان دوا ی مردن و فهوتان و تیاچوونی، سه ر له نوی ده یان گیر یته وه وه ک خویانیان لی نه کاته وه؟ * ومن یرزقکم من السماء والأرض * نه ی کئیبه له ناسمان وزه و بیبه وه روزیتان نه داتی؟ واته: له ناسمانه وه به هو ی تیشکی خورو هه ورو بارانه وه، له زه ویشدا به هو ی خاکه وه گه نم ودانه ویله سه وز ده کا * إله مع الله * نایا له گهل خوا یه کی تاو دا خوا ی تر هه یه بتوانی نهو کاره بکات؟ * قل هاتوا برهانکم إن کنتم صادقین * نهوانه باسکران پینچ به لگه بوون بو ده سلات و تواناو ته نهایی زاتی خوا، ئینجا نه ی موحه ممد ﷺ پینان بلی: "باشه نه گه ر ئیوه له راست بیزان، ده به لگه تان بینن بؤ راستی خوا کانتان و بو دروستی نه وه که پیتان وایه خوا شه ریک و هاوبه شی هه یه.

هه رخوا غه ییب ده زانی:

موشریکه کان بؤ هاتنی روژی قیامت زور ده پرسن، خوا یش ده فهرموی: * ۶۵: قل لا یعلم من فی السموات والأرض الغیب إلا الله * نه ی موحه ممد ﷺ پینان بلی: هیچ که سیک له وانه ی که له ناسمانه کان و زهوی دان - بیجگه له خوا - ناگایان له غه ییب نیبه * وما یشعرون أبان یعشون * ونازان "و هه ست ناکه ن که ی زیندو ده کرینه وه، که یش پاداشت وتوله ده درین؟ جا که واته هه رخوا - به ته نیا - شایسته ی په رستن و گو یز ایه لیبه، هه رنه ویش

أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُمْ لِيُرْفَعَهُمْ مِنْ بَرزقِكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
 أَوَّلَهُ مَعَ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٥﴾
 قُلْ لَا يَلْعَنُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ النَّبِيَّ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ
 أَيَّانَ يَبْعَثُونَ ﴿٦٦﴾ بَلْ أَدْرَكَ عَلَيْهِمْ فِي الْآخِرَةِ بَلْ هُمْ
 فِي شَكٍّ مِنْهَا بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ﴿٦٧﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
 إِنْ هَذَا إِلَّا كَذِبٌ أَوَّاهٍ مُنْتَوِنٍ ﴿٦٨﴾ لَقَدْ وَعَدْنَا
 هَذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٩﴾
 قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٧٠﴾
 وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَلَالٍ مِمَّا يَتَّبِعُونَ ﴿٧١﴾
 وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٧٢﴾ قُلْ عَسَى
 أَنْ يَكُونَ رَدْفٌ لَكُمْ مِنْ بَعْضِ الَّذِينَ تَسْتَعْمَلُونَ ﴿٧٣﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ
 لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾ وَإِنَّ
 رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٥﴾ وَمَنْ عَلَيْهِمْ
 فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٧٦﴾ إِنْ هَذَا إِلَّا قُرْآنٌ
 يَمُضُ عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ لَعَلَّكَ أَكْفَرُ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٧﴾

خوا هه لیه ستووه، چونکه خوا نه فرموی: بیجگه له خودی (الله) کس غه ییب نازانی. * ۶۶: بل آدراک علمهم فی الآخرة * نا، به لکو زانیاری و زانستیان سه باره ت به هاتنی روژی دوا یی کو تاو کورته و نایگاتی تا نهوان په رسن که ی دیت؟ * بل هم فی شک منها * به لکو نهوان هه ر له گومان دان لبی، بروایان پینی نیبه بویه مملانی نه کهن * بل هم منها عمون * به لکو له حاستی نابیناو کو یرن، بویه و نکولی و ئینکاری نه کهن! * ۶۷: وقال الذین کفروا إذا کنا ترابا و آباؤنا * نهو که سانه ی خوانه ناس و بی پروان وتیان: نایا کاتی ئیبه و باوو باپیرانمان "مردین" و بووینه گل * أنسا لمخرجون * نایا دووباره زیندو نه کرینه وه و بو زانیکی تر ده ده چینه وه؟! به لایانه وه شتیکی زور دووره بویه وتیان: * ۶۸: لقد وعدنا هذا نحن و آباؤنا من قبل * بی گومان نهو جو ره به لینه، پیشتر به خو مان و باوو باپیرانیشمان درا * إن هذا إلا أساطیر الأولین * نهو به لینه هه رنه فسانه ی پیشینه کانه و، هیچ هه قیقهه تیکی

نیبه ﴿ ۶۹: قل سیروا فی الأرض ﴾ بهو بنی باوه رانه بلئی: به سر زمویدا برؤن و یگه رین ﴿ فانظروا کیف کان عاقبة المجرمین ﴾ ئنجا سرنج بدن و بروان، پاشه رؤزی تاوانکارو تاوانباران چون بوو؟ مه گهر خوا شارو ولاتیانی کاول و یران نه کردوو هه ریه که یانی به شیوه یه ک قار لی نه گرتن؟ ﴿ ۷۰: ولا تحزن علیهم ولا تکن فی ضیق مما یمکرون ﴾ هه رگیز تو له ویلان وفرت و فیله یان و له ره تکر دنه وهی قسه کانتدا خه فعت مه خوؤ دلته نگیش مه به، چونکه تو خوات له گه له ﴿ ۷۱: ویقولون متی هذا الوعد ان کنتم صادقین ﴾ نهو بنی باوه رانه به گالته وه نه لئین: نه گهر ئیوه راست نه کن "زیندوو بوونه وه هه یه و قیامت دیت" ده باشه، ثم به لئینه که ی پیش دیت؟ ﴿ ۷۲: قل عسی أن یکون ردف لکم بعض الذی تستعجلون ﴾ پئیان بلئی "رهنگه هه ندی لهو ژان و سزایه ی که ئیوه به یه له ن بؤی نزیکتان بنی "به لئی.. وهک (قورتوبی) نه لئی: نه وه بوو له به دردا خویمان دیته وه، که چییان به سرهات" ﴿ ۷۳: وإن ربک لذو فضل علی الناس ﴾ وه بنی گومان پهروه ردگاری تو سه بارهت به خه لک خاوه ن فهزل و بههریه "نه وه تا گه لی جار وازیان لی نه هیئتی و، سزایان دوا نه خا بو دوا رؤژ ﴿ ولکن اکثرهم لایشکرون ﴾ به لام زور به یان سوپاسگوزاری خوا ناکه ن و، بهو فهزل و بههریه ی نازانن ﴿ ۷۴: وإن ربک لیعلم ماتکن صدورهم وما یعلنون ﴾ بنی گومان پهروه ردگاری تو چاک ده زانی به وهی که له دل و دهروونیاندا ده یشارنه وه، نه وه یش ئاشکرای ده که ن ﴿ ۷۵: وما من غائبة فی السماء والأرض إلا فی کتاب مبین ﴾ هه موو شتیکی په نهان ونادیار له ناسمان وزه وی دا له نامه یه کی روون و ئاشکرا "لوح المحفوظ" دا تو مارکراوه، وهک نه فهرموی: (ألم تعلم أن الله یعلم ما فی السموات والأرض إن ذلک فی کتاب إن ذلک علی الله یسیر). له پیشه وه باسی بنه رت و سه رته ای دروست بوونی ئاده میزادی کرد، پاشانیش زیندوو بوونه وه و راستی و دروستی په یامی په یامبه ر ﴿

قورئان کیشهی به نی ئیسر ائیل ده خانه روو:

ئیسستاش له وه باس دهکات که قورئان چاکترین به لگه یه بو راستی په یامبه ر ﴿، نه فهرموی: ﴿ ۷۶: إن هذا القرآن یقص علی بنی اسرائیل أكثر الذی هم فیه یختلفون ﴾ بنی گومان نه م قورئانه "که بؤمان ناردوویت" زور به ی نهو شتانه ی که جووله که ناکوکی و کیشه یانه له سه ری، باسی دهکا بؤیان، جا که وایه هه قبوو نه وانه دوا ی بکه و تنایه تاهق وناهه قیان بو ده که و تابه " ﴿ ۷۷: وإنه لهدی ورحمة للمؤمنین ﴾ و به راستی نهو قورئانه رینموونی و

رحمهت و میهره یانیبه بو برواداران، نه یان گه یه نیته ئاسوی سهروه ری و به ختیاری ﴿ ۷۸: إن ربک یقضی بینهم بحکمه ﴾ به راستی پهروه ردگارت داوه ری دهکات له نیوان نه وانه دا - له رؤزی قیامه تدا - به فه زمان و برپاری خوئی ﴿ وه العزیز العلیم ﴾ هه ر نه ویشه ده سه لاتدارو زانا به هه موو کارو کرده وهی به نده کانی خوئی ﴿ ۷۹: فتوکل علی الله ﴾ جا که واتسه له ته وای کار و بارتدا ته وه کولت به خوا بنی ﴿ إنک علی الحق المبین ﴾ چونکه به راستی تو له سه ره هه قه ئاشکرا که یت "هه رچه نده نه وانه سه رینچیت لی بکن، ئینجا له بر واهینیانی نه وانه پیغه مبه ر ﴿ بنی ئومید دهکات، وهک نه فهرموی: ﴿ ۸۰: إنک لاتسمع الموتی ﴾ به راستی تو ناتوانی به مردوو ان - به بنی بر وایان - که وهک مردوو وانه ببیستی، چونکه خویمان که رو کویر و لال کردوو.

خاوه نی (أضواء البیان) له م جیگه دا نه لیت: قسه ی به سه ند لای زانایان نه وه یه که: مردوو له گوردا قسه ده بیستی، چونکه یه که م: لهو باره وه فهرموو ده یه کی زور زه بنده هاتوو وه (طعن) یش نه کراون، له ولایشه وه نه و تراوه که نهو بیستنه ی مردوو وانه تابه ته به که سیکه وه، یان به کاتی که وه. پیشه وا (بوخاری) نه لیت: ((إن نبی الله ﴿ امر یوم بدر بأربعة وعشرین رجلا من صنادید قریش، فقتلوا فی طوی من أطواء بدر خیبت مخبث، وکان إذا ظهر علی قوم أقام العرصة ثلاث لیل، فلما کان ببدر الیوم الثالث أمر براحلة فشد علیها رحلها، ثم مشی وتبعه أصحابه، قالوا: ما نری ینطلق إلا لبعض حاجته، حتی قام علی کفة الرکی فجعل ینادیهم بأسمائهم وأسماء آبائهم: یا فلان ابن فلان! و یا فلان ابن فلان! أیسرکم أنکم أطعتم الله ورسوله، فإننا قد وجدنا ریناحقا، فهل وجدتم ما وعدکم ربکم حقا؟ قال: فقال عمر: یا رسول الله ﴿ ماتکم من أجساد لا أرواح لها! فقال رسول الله ﴿ (والذی نفسی بیده ما أنتم بأسمع لما أقول منهم)) به لی په یامبه ر ﴿ سویندی خوارد که هه رگیز زیندوو هه کان له مردوو هه کان باشتر نابیسن، که و ابوو نه م فهرموو ده یه به راشکاو ی دان به بیستنی مردوو له گوردا نه نی. دیاره نه یشی فهرموو هه که نه م بیستنه تنها بو کوژراوه کانی به دره، نه وه یش (قه تاده) نه یلئیت: که گویا خوی گه وره نه وانه ی زیندوو کرده وه ته وه، نه و جا پیغه مبه ر ﴿ بانگی لی کردوون، هه ر له خوئی وه بنی به لگه نه یلئیت !! (عه بدولای کوری عومه) خویان لی رازی بنی نه لیت: په یامبه ر ﴿ چوه لای بیری (قوله یب) و فهرموی: ((هل وجدتم ما وعد ربکم حقا؟)) پاشان فهرموی: ((إنهم الآن یسمعون ما أقول))، دلنایان که ئیستا نه وانه گوئیان لیبه من چیان پی نه لیم. دوا بی نه م قسه و یاسه یان بو خاتوو عائشه

الله لنا ولكم العافية، اللهم لاتحرمننا أجرهم ولا تفتنا بعدهم، واغفر لنا ولهم)). (ابن القيم) له كتنیبی (الروح) دا نه لیت: ثایا مردووان ههست به سهردانی زیندوان نه کهن کاتی دینه لایان؟ بو وه لامی شهویرسیاره ثم فهرمووده به نه هینی: ((ما من مسلم یمر علی قبر أخیه کان یعرفه فی الدنیا فیسلم علیه، إلا رد الله علیه روحه حتی

گنبرایهوه، نهویش وتی: ده کری مه بهستی په یامبه ر ښه ښه بووینی له: ((انهم الآن لیعلمون أن الذی کنت أقول لهم هو الحق)). که ښتر ښستاچاک نه زانن نه وهی که پښتر من پښ نهوتن راسته. وه ښو ښایه تهی (انک لا تسمع الموتی.. ی کرده به لکه بو قسه که ی خوی، (بوخاری) ربوایه تی کردوه. به لی له بهر نه وه هیج ښایه ښیک ښیبه که بی پیچ وپه نا نه بیستنی مردوو له گوردا رت بکاته وه، له ولایشه وه فهرمووده زوره بو بیستنی، که واپوو نه وفهرموودانه به ته ښویلی هاوه لیک له هاوه لان رت ناکرینه وه، خاتوو (عائشه) یش هر به بیروبوچوونی خوی به ته نه هاوهی به جووره لیک دایه وه، وه پښهوا (بوخاری) له نه نه سه وه نه گنبرایته وه: ((ان النبی ښه قال: إن العبد إذا وضع فی قبره وتولی عنه أصحابه، وإنه لیسمع قرع نعالمهم، أتاه ملکان فیقعدهان فیقولان ما کنت تقول فی هذا الرجل محمد ښه فیقول: أشهد أنه عبد الله ورسوله، فیقال: انظر إلى مقعدک من النار أبدلک الله به مقعدا من الجنة...)). جا ثم فهرمووده به به راشکاوای دان نه نیت به وه دا که: مردوو که ته نانهت ته قهی پیلاوی خه لکه که ده بیستی، ښتر هه رته مه ده بیته به لکه بو نه وه که مردوو بیستی. وه پښهوا موسلیمیش هه مان مه بهست دینیت، به لام به جه ند دهسته واژه کی تر- بو پښتگیری نه وباسه پښتیوانن. جا که واپوو ښایه تی (انک لا تسمع الموتی..)) (وما أنت بسمع من فی القبور) له سه راست ترین ته فسیر یان دژی نه وه ناوهستن که تو ناتوانی هه ق بهو بی باوه رانه بیستی که خوا دلیراندوون وسزایان له سهر که وتوو، به شیوه یه که نه وان که لکی لی وه رگرن، بو نه هه یش (ښینی ته مییبه) له (مجموع الفتاوی) دا نه لیت: (وقد یعاد الروح إلى البدن فی غیر وقت المسأله.. کما جاء عن النبی ښه: ((ما من رجل یمر بقبر الرجل الذی کان یعرفه فی الدنیا فیسلم علیه إلا رد الله علیه روحه حتی یرد علیه السلام)). له (سنن) ی نه بووداوویدشدا هاتوه: ((أن النبی ښه قال: إن خیر أيامکم یوم الجمعة فأکتروا علی من الصلاة یوم الجمعة وليلة الجمعة، فإن صلاتکم معروضة علی، قالوا یا رسول الله ښه: کیف تعرض صلاتنا علیک وقد رمت؟ قال إن الله حرم علی الأرض أن تأکل أجساد الأنبیاء)). سه ره رای نه مهش، هر بو پښتگیری ثم باسه به چندین فهرمووده ی تر هه به، به لام باس کردونیان له جه یگایه دا دریزه نه کی شیت، بی گومان هه موویان نه وه ده که به دن که مهردوم له گوردا به (لهش و به روج) خوشی و، ناخوشی ده زانی هه ربویه په یامبه ر ښه فهرمانی به هاوه لان کرد که سلوو له مردوو هه کان بکن: ((السلام علیکم أهل الدیار من المؤمنین وإننا إن شاء الله بکم لاحقون، یرحم الله المستقدمین منا ومنکم والمستأخرین، نسأل

وَأَنَّهُ هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٦﴾ إِنَّ رَبَّكَ یَقْضِ بَیْنَهُمْ بِحُكْمِهِ . وَهُوَ الْعَزِیزُ الْعَلِیمُ ﴿٧٧﴾ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَىٰ آلَتِ الْحَقِّ الْمُبِینِ ﴿٧٨﴾ إِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمُوَدِّعَ وَلَا تَسْمَعُ الضَّمَّ الدَّعَاةَ إِذَا وَلُوا مَدْرِینَ ﴿٧٩﴾ وَمَا آتَىٰ بِیَدِی الْعُسْیٰی عَنْ صَلَاتِهِمْ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ یُؤْمِنُ بِآیَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨٠﴾ وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَیْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآیَاتِنَا لَا یوقِنُونَ ﴿٨١﴾ وَیَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِّمَّنْ یُكَذِّبُ بِآیَاتِنَا فَهُمْ یُرْذَعُونَ ﴿٨٢﴾ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ قَالَ أَكَذَّبْتُمْ بِآیَاتِی وَلَمْ تَظْهِرُوا لَهَا عَلَمًا مَّاذَا كُنتُمْ تَصَلُّونَ ﴿٨٣﴾ وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَیْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لَا یُطْفِقُونَ ﴿٨٤﴾ أَلَمْ یَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا الْآبِلَ لَیْسَتُكُوا فِیهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا لِّكُفْرِهِمْ فَذَٰلِكَ لَآیَاتُ لِقَوْمٍ یُؤْمِنُونَ ﴿٨٥﴾ وَیَوْمَ یُنْفَخُ فِی الصُّورِ فَتَنْزِعُ مِنَ فِی السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِی الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ أَقْوَمٍ دَٰخِرِینَ ﴿٨٦﴾ وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا تَابًا وَهِيَ مِثْرٌ مِّنَ السَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِی أَنْفَخَ كُلَّ شَیْءٍ وَإِنَّهُ خَبِیرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٨٧﴾

یرد علیه السلام)). جگه له مه یش فهرمووده ی تر زوره بو پښتگیری نه و باسه، وه که: ((ما من رجل یزور قبر أخیه ویجلس عنده إلا استأنس به ورد علیه، حتی یقوم)) وه پښهوا (موسلم) نه گنبرایته وه که (عمری کوری عاص) له سه ره مرکه که یدا زور گریا و پښتی له دانیشتون کردو رووی له دیواره که نا.. پاشان وتی.. (فإذا أنامت فلا تصحبنی نائحة ولانار، فإذا دفنتمونی فسنوا علی التراب سنا، ثم أقیموا حول قبری قدر ما تنحر الجزور، ویقسم لحمها، حتی استأنس بکم وانظر ماذا أراجع به رسل ربی..)) ښینجا (ښینی قهیم) نه لیت: نه مه به لکه به که مردوو زیندوو ده ناسی وپښهوی هوگر ده بی.. هه وره ناوبراو له سهر باسه که ی ده رواو ده لیت: (ویدل علی هذا أيضا ماجری علیه عمل الناس قدیما وإلی الآن من تلقین المیت فی قبره.. وقد سئل الامام أحمد -رحمه الله- فاستحسنه وأصح علیه بالعمل) وه ثم فهرمووده ش دینی -هه رچند لاوازینت- ((إذا مات أحدکم فسویتم علیه التراب فلیقم أحدکم رأس قبره فیقول:

یا فلان بن فلانة.. اذکر ما خرجت علیه من الدنيا شهادة أن لا إله إلا الله، وأن محمدا رسول الله، وأنک رضیت بالله ربا وبالإسلام دینا، وبمحمد نبیا ورسولا، وبالقران إماما))، پاشان (ابن القيم) دهلیت: ثم فرموده یه هرچند سابت نه بوو، به لام مؤسلمانان له شارو گونده کاندان به ردهوام کاریان پی کردوو به بی مملانی یه کی شهوتو، وه هروهها کوبوونه وهی مؤسلمانان خوره لآت و خورثاوا بهو هموو زانا به ریزانه و ناگادار به فرموده و فیه و، به کاریکردنی.. نه وانه هموو شهوه ده گه یه نیت که مردوو قسه ده بیستی، گومانی نیبه (ته لقین) یش به شیکه له وه. شه راه بو چوونی (شه نقتی) بوو. ﴿ولا تسمع الصم الدعاء﴾ هروهها ناتوانی به بی گوئیان بانگه وازه که ت بیسینی، چونکه هق نابیسن و خویان که کردوو ﴿إذا ولوا مدبرین﴾ کاتی که پشت له تو بکن و له هق دور بکونه وه. دوویاره خوا شهوه دوویات نه کاتوه که شه جوړه که سانه توانای هی دایه تیان نیبه، وه که شه فرموی: ﴿۸۱: وما أنت بهادی العمی عن ضلالتهم﴾ هه رگیز تو ناتوانی نابینا کویره کان (واته بی باوه ره کان) له گومراییان بگیزیتوه و، رینمایییان بکه یهت بو ری راست و دروست ﴿إن تسمع إلا من يؤمن بآياتنا﴾ به لکو تو تنها ده توانی هق و راستیه کان هه بهو که سه، بیسینی که ناماده یی تیاییت بو پروا هیئان به ثایه ته کانی نیمه ﴿فهم مسلمون﴾ جا شه وان ملکه چی فرمانه کانی نیمه شه بن.

هاتنی ده عباکه (دابة الأرض):

﴿۸۲: وإذا وقع القول عليهم﴾ کاتی که فرمانی سزای شه وانه دراو، برپاریش درا که قیامهت بیت ﴿أخرجنا لهم دابة من الأرض﴾ شهوا له سکی زه ویدا (دابة الأرض) یان بو دهرده هیئین ﴿تکلمهم أن الناس كانوا بآياتنا لا یوقنون﴾ قسه یان له گه له شه کاو شهلی: به راستی زوری شه شه خه لکه باوه ریان به ثایه ته کانی نیمه نه هیئان یه قینیان پیان نه بوو.

هاتنی (دابة الأرض)، یه کی که له نیشانه گوره کانی رژی قیامهت. (سه یید قوتب) - خوا لئی خوش بیت - نه لیت: له گه له فرموده دا باسی (دابة الأرض)، هاتوو، شه گه رچی هه ندیکیشیان رهوان و به سندن، به لام هیج شیوه یه کی شه (دابة) یه باس ناکه ن، جا له بهر شهوه پشت بهو فرموده انه ی دیکه ش نابه سری که: ده لئین: در رژی شه (دابة الأرض) ه (۶۰) گزه، په روال و سمی هه یه! ریشی هه یه! سری وه که سری گایه، چاوی وه که چاوی به رازه، شاخی وه که شاخی بزته کیویبه، مل وکلکی وه که به ران وایه، پی

وهک پی وشتره.. هتد، به داخوه زوریه ی (موفه سسیرین) بی سی و دوو شه جوړه شتانه یان هیئاوه، به لام نیمه ناتوانین چی پیان هه لگرن و پیان قایل ببین، چونکه هیج ده قیکی پروا پیکراو نیبه که شه و قسانه به سلمینی، تنها شه وه ند هه یه که (دابة الأرض) یه کی که له نیشانه گوره کانی رژی قیامهت، وه که پیغه مبه ره شه فرموی: ﴿الا تقوم الساعة حتی ترا عשר آیات: طلوع الشمس من مغربها، والدخان، والدابة، وخروج یاجوج و ماجوج، وخروج عیسی ابن مریم، والدجال، و ثلاثة خسوف: خسف بالمغرب، و خسف بالمشرق، و خسف بجزيرة العرب، و نار تخرج من قعر عدن تسوق - أو: تحشر - الناس، تبت معهم حیث باتوا، و تقبل معهم حیث قالوا﴾ (موسلم و پی شهوا شه حمه د). واته: رژی قیامهت به ریا نابیت تا ده به لگه و نیشانه نه ببین.. هه له اتنی خور له خورثاوا وه، هاتنی (دابة الأرض) یشی له وده به لگانه ژمارد (نیبنی که سین) ده لی: شه (دابة الأرض) ه له ناخرو شوخری دنیواوه په یدا ده بی، کاتی که خه لک ده بیته فه سادکارو ثایینی راستی خوا ده گورنه وه به رچی که و بیردوژی مروف کرده کان، هه ندی ده لئین: له مه که که دا سه ره له شه دا، هه ندیکی دیکه ده لئین: له نزیکی شاری مه که که وه، (نیبین عه پیاس) ده لی: له ده وروویه ری دوله کانی (توهامه) دا ده بی. (ته به ری) ده لی: شه دابه یه په یدا ده بی و قسه له گه له خه لک ده کاو ده لی: (إن الناس كانوا بآياتنا لا یوقنون).

جهشری سته مکاران له رژی سه لادا:

شینجا دیمه نیکی دواروژ باس شه کا و شه فرموی: ﴿۸۳: و یوم نحشر من کل أمة فوجا﴾ باسی شه رژه بکه که نیمه له هموو نوممه تیک خه لکیکی زور کو شه که یه وه بو حیساب و کیتاب ﴿من یکذب بآياتنا فهم یوزعون﴾ * ۸۴: حتی إذا جاءوا ﴿له وانه ی که له ثایه ته کانمان نکولییان شه کرد، به درویان ده زانین، شینجا راده گیردین تاکاتی هموو دین، ریزه دین و خر ده بنه وه و ناماده ی حیساب و لیکو لینه وه ده بن ﴿قال أکذبتم بآياتی﴾ شه و جا خوا شه فرموی: ثایا نیوه نکوولی ثایه ته کانی نیمه تان کرد که به پیغه مبه رانمان دابوون؟ ﴿ولم تحیطوا بها علما﴾ بی شه وهی که زانستی کتان پیان بووینت ﴿أما اذا کتم تعملون﴾ یاخو نیوه له دونیادا چیتان ده کرد؟! شهی نه ده بوو له م رژه گوره یه بترسن، تا بیرری بکه نه وه و خوتان دوچار نه که ن ﴿۸۵: ووقع القول علیهم بما ظلموا﴾ سه ره نجام به وهی شیرکیانه وه برپارو فرمانی سزایان بو هات و شه وه یان بوو ﴿فهم لا ینظرون﴾ نیت ره یج قسه یه کیان بو ناکری، واته: چونکه هیج پروو بیانوویه کیان نه ماوه، ده میان

—ای عبد الله بن عمرو— سمعتها من رسول الله ﷺ قال: فيبقى شرار الناس في خفة الطير وأحلام السباع، لا يعرفون معروفا، ولا ينكرون منكرا، فيمثل لهم الشيطان فيقول: ألا تستجيبون؟ فيقولون: فما تأمرنا؟ فيأمرهم بعبادة الأوثان وهم في ذلك دار رزقهم، حسن عيشهم، ثم ينفخ في الصور فلا يسمعه أحد إلا أصغى لينا ورفع لينا —والليث: صفحة العنق وهي جانبه—. قال: وأول من يسمعه رجل يلوط حوض إبله —أي يطينه ويصلحه— قال فيصعق، ويصعق الناس ثم يرسل الله —أوقال ينزل الله— مطرا كأنه الظل أوقال الظل: أطل: المطر الخفيف، —نعمان الشاك— فتبتت منه أجساد الناس، ثم ينفخ فيه أخرى فإذا هم قيام ينظرون، ثم يقال: يا أيها الناس! هلموا إلى ربكم، وقفوهم إنهم مسئولون. ثم يقال: أخرجوا بعث النار، فيقال: من كم؟ فيقال: من كل ألف تسعمائة وتسعة وتسعين، قال: فذلك يوم يجعل الولدان شيبا، وذلك يوم يكشف عن ساق)). ﴿ ۸۸ ﴾: وترى الجبال تحسبها جامدة ﴿ لكاتي نه فخه يه كه مدا تو كيوه كان نه بيبي وا ده زانيت وه ستاون و ناجولين و ته كان نادهن و "وهك جازان سابتن" ﴿ وهي تمر مر السحاب ﴾ كه چي وهك هور به توندي دين و نه رون وله جووله دان و له جيبي خويان ترازاون وهك ده فهرموي: (وتسير الجبال سير) واته: نه وهنده به په له نه رون تو واته زاني سابتن ﴿ صنع الله الذي أتقن كل شيء ﴾ شه وهش كاري شه وخوايه به كه هه موو شتيكي زور به ريكويكي دروست كر دووه ﴿ انه خير بما تفعلون ﴾ به راستي نه وزاته زورنگايه به هه ركاري نيوه بيكه چاك و خراب ﴿ ۸۹ ﴾: من جاء بالحسنة فله خير منها ﴿ جا شه وي كاري چاك بكاو به وه شه وه بي بولمان، شه وه پاداشي له وه چاكترو به رزترين، بو هه به ﴿ وهم من فرع يومئذ آمنون ﴾ وله ناره حه تي و ترسي شه ورزه نه مين وپاريزراوو بي باك نه بن وهك ده فهرموي: (لا يحزنهم الفزع الأكبر) ۳۳/۲۱. ﴿ ۹۰ ﴾: ومن جاء بالسيئة فكبت وجوههم في النار ﴿ به لام شه كه سه ي به تاوان و كاري خراب و به ده وه ديئت، شه وه به سه ر روودا ده خرينه نيوناگر ﴿ هل تجزون إلا ما كنتم تعملون ﴾ بييان شه وتري: نايا پاداشتان هر به پي كاروكرده وه كانتان نادريته وه؟!.

فهرمان به پهرستي خواو بانگه واز به قورئان:

لهم نايه تانه شدا فرمان ديدات كه تنها په روه ردگاري كه عبه پهرستي: ﴿ ۹۱ ﴾: إنما أمرت أن أعبد رب هذه البلدة الذي حرمها ﴿ واته: بييان بلئي: به راستي من تنها فرماني شه وم بي كراوه كه هه ريه روه ردگاري شه شاربه (مه ككه) به رستم، كه خوا ريزي ليناوه، كوشتني مروؤف وگيانداراني تيا ياساغ كر دووه، وهك

مورده كسي و، ناتوانن هيج قسه يهك بكهن ﴿ ۸۶ ﴾: ألم يروا أنا جعلنا الليل لسكنا فيه والنهار مبصرا ﴿ نايه شه وانه نابينن كه نيته شه ومان بو نارامي شه وان داهيناو تاريك كرد، تا له هه ول و كو شه كاني روژيان به وه وينه وه، وه روژيشمان به رووناك داناوه، تا ژيان و زيوارياني تيا په يدا بكهن؟! ﴿ إن في ذلك لآيات لقوم يؤمنون ﴾ به راستي له وديار دانه دا چه ندين به لگه ونيشانه هه به بو كه ليك كه ناماده بي نيمان و پروا بيبي، چونكه هه كه سيك توژيك له كوراني شه ووروز به وردي بيريكاته وه ده بي پروا بيبي به توانايي وده سه لاتي خوا.

روژه ناله ياره كاني قيامت و پاداش و توله:

﴿ ۸۷ ﴾: ويوم ينفخ في الصور ﴿ شه ورزه وه بيبرينه شه موحه مه د ﴿ كه فووته كسي به شه پيووردا بو مراندي هه مان. (قورتوبي) شه لي: (والصحيح في الصور: أنه قرن من نور ينفخ فيه إسرافيل) قال مجاهد: كهيته البوق، وقيل: هو البوق بلغه أهل اليمن). (ثيبن جرين) شه لي: (والصواب من القول في ذلك عندنا ما تظاهرت به الأخبار عن رسول الله ﷺ أنه قال: ((إن إسرافيل قد التقم الصور وحنى جبهته، ينتظر متى يؤمر ينفخ)) (ثيمامي شه محمد ۷۳/۳). ﴿ ففزع من في السموات ومن في الأرض إلا من شاء الله ﴿ جا هه كه سه له ثاسمانه كان و له زه ويده هه به ترس و بيبيكي زور داي ده گري و هه موو نه مرن، جگه له وانه كه ويستي خوا وايه نه ترسن و بيينن "له نيو فريشته وه په يامبه ران وشه هيدان" ﴿ و كل أتره داخرين ﴿ ثير دواي زيندوو كر دته وه هه موو به ملكه چي و به زه ليلي دينه لاي شه. به لي (ثيسرافيل) به فرماني خوا له ناخرو نوخري دونيادا، بو ترساندي خه لك فوو به شه پيووردا شه كاو، شه وسا ثير قيامت له سه ر خراپكاران هه لئه سي، ثير شه و كاته پيغه مبه ران و فريشته كاني نه بي، ته واوي خه لكاني ثاسمان وزه وي گشت دهرن، شه وديارده سامناكه به پي شه لين: (نفخة الفزع)، پاشان بو جاريكي تر فووه كر يته وه به (صور) دا بو مردن (نفخة الصعق)، ديسانه وه بو جاري سيه م بو ناماده بوون له به ر دم په روه ردگارا (نفخة النشور). ثيمامي (موسليم) شه فهرمووديه ديني: ((يخرج الدجال في أمته فيمكث أربعين، لا أدرى أربعين يوما، أو أربعين شهرا، أو أربعين عاما— فيبعث الله عيسى ابن مريم— كأنه عروة بن مسعود فيطلبه فيهلكه. ثم يمكث الناس سبع سنين، ليس بين اثنين عداوة، ثم يرسل الله ريحا باردة من قبل الشام، فلا يبقى على وجه الأرض أحد في قلبه مثقال ذرة من خير، أو إيمان إلا قبضته، حتى لو أن أحدهم دخل في كبد جبل لدخلته عليه حتى تقبضه. قال:

ده فہرموی: (فلیعبدوا رب هذا البيت الذي أطعمهم... ۳/۱۰۶).
 ﴿وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ﴾ ہرچی لہ بوونہ و ہر دا ہہیہ ہر ہی خواہی،
 واتہ: ہرچی شتہ پہ پوہندی بہوہوہ ہہیہو، ہرئوہیش دروستی
 کردوہو، ہرئوہیش خواہنیہتی، بی شہریکو بی ہاوہلہ
 ﴿وَأَمْرٌ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ فہرمانم پی کراوہ کہ

الأرض آيات للموقنين وفي أنفسكم أفلا تبصرون) ۲۰/۵۱-۲۱.
 ﴿وَمَا رِبِكُمْ بِغَاغِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ بی گومان پەرورہ دگاری توغافل
 و بی ناگا نیہیہ ولہو کارو کردوہویہ ئیوہ ئہنجامی دہدن "ئہگہرچی
 توئہش دوابخات بوئوہوکاتہ کہخوی یوی دیاری کردوون". ہزار
 رحمت لہ پیشہوا (ئہحمد) کہسہبارت بہ ناگایی خوا لہم دوو
 ہونراوہیدا دہل:

إِذَا مَا خَلُوتَ الدَّهْرَ يَوْمًا فَلَا تَقُلْ

خَلُوتَ وَلَكِنْ قُلْ عَلَيَّ رَقِيبٌ

وَلَا تَحْسِبَنَّ اللَّهُ يَغْفِلُ سَاعَةً

وَلَا أَنْ مَا نُخْفِي عَلَيْهِ يَغِيبُ

لہ (۱۴۱۶/۱۲/۱) ک بہر امبہر (۱۹۹۹/۴/۱۷) لہم سوورہتہ بوومہوہ
 لہ ہہلہ بچہ، لہراگہ یاندن.

مِنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مِنْ فَحْرِ يَوْمٍ إِذْ مَا تَمُنُونَ ﴿۳۱﴾
 وَمِنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكَيْتٌ وَجُوهٌهُمْ فِي النَّارِ هَلْ تَحْزَنُونَ
 إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۳۲﴾ إِنَّمَا أَمْرُهُ أَنْ أُعْبَدَ رَبُّكَ هَكَذَا
 الْبَلَدَةَ الَّتِي حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأَمْرُهُ أَنْ أَكُونَ مِنَ
 الْمُسْلِمِينَ ﴿۳۳﴾ وَأَنْ أَتْلُو الْقُرْآنَ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي
 لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿۳۴﴾ وَقُلْ لِمَعُدُّ
 لِلَّهِ سَعِيرٌ كُرْهُ الْإِسْبَغِ فَتَعْرُوقُهَا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿۳۵﴾

سُورَةُ الصَّحَرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طَسَّرَ ﴿۱﴾ تَلَا ءَايَاتِ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿۲﴾ تَتْلُوا عَلَيْكَ
 مِنْ نَبَأٍ مُؤْمِنٍ وَفَرَعُونَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿۳﴾ إِنَّ
 فَرَعُونَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا يَسْتَضِعُّ
 طَائِفَةٌ مِنْهُمْ بَدِيحَ آيَاتِهِمْ وَيَسْتَخْفِي بِنِسَاءِهِمْ إِنَّهُ كَانَ
 مِنَ الْمُنْذِرِينَ ﴿۴﴾ وَيُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا
 فِي الْأَرْضِ وَنَمْلَهُمْ آيَةً وَنَجْعَلَهُمُ الْزُرِّيْعَ ﴿۵﴾

سوورہتی (قہس) لہ

ہہککہییہو (۸۸) نایتہ

بہناوی خوی بہخشہرو دلوقان

سوورہتی (قہس) یش و ہک ہاووینہکانی خوی، باہخ و گرنگی
 بہلایہنی: بیرو باوہرو، پھیام و، زیندوو بوونہوہ دہدا. ئم
 سوورہتہ و ہک رافہیک بی وایہ بو سوورہتی (شوعراو، نہمل)،
 وہ تہوہرہکسی بہدہوری بیروباوہری ہق و ناہق دایہ، ملکہچ
 بوون بو سوننتہتی خوی گہورہ، ململانی لہ نیوان سویای خواو،
 لہشکری شہیتاندا، داستانی فیرعہونی ستہمکارو ملہور و
 ریسواکردنی گہلہکسی، مووسا و ہولہکانی لہپنایوی رزگار کردنی
 گہل و نہتہوہکہیدا، ئوسا ہموال وچیروکی قاروونیش دیت.

سہرگروشتہی مووسا قہومہکسی لہگہل فیرعہون:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ ۱: طسم ﴿ثم جوره بيتانه گہلی
 جار باسمان لیوہ کردوون، لیڑہش واتاکہی ہرئوہیہ کہ:
 قورٹان موعجیزہیہو، ہەرلہم جورہ پیتانہ پیکہاتوہ، دہفہرموون
 ئیوہش وینہی بینن﴾ ۲: تلک آیات الکتاب المبین ﴿ثم
 نایہتانہ، گشت نایہتی قورٹانیکی روون و ناشکرایہ، یان روون
 کەرہوی ریبازو ریگایہ﴾ ۳: تتلوا علیک من نبأ موسی وفرعون
 بالحق ﴿ثم لہوقورٹانہدا بہشیک لہ داستان و ہموالی مووسا
 فیرعہونت بہراست و رہوا بوئوہخوینینہوہ ﴿لقوم یؤمنون﴾
 ئم ہموالہیش کہلک بہخش ئہبی بو گہلیک کہ ئیمان و پروا
 بینن و نامادہ بن سوودی لوہریگرن، و ہک ئہفہرموی: (نحن نقص

لہموسلمانان ہم و تہنا بوئوہملمکہچ یکم﴾ ۹۲: وأن أتلا
 القرآن ﴿فہرمانیشم پی کراوہ کہ قورٹان بخوینم بہسہرخہ لکداو
 پییان رابگہیہ نم﴾ فمں اہتدی فانما بہتدی لئفسہ ﴿ئیجنا ئہوہی
 بہ قورٹان رینوین بی، ئوہ ہر بو خوی رینوین ئہبی و "کہلک
 و سوودہکسی بو خوی ئہگہرنتہوہ" ﴿ومن ضل فقل إنما أنا من
 المنذرين﴾ ئوہش گومراہوو، پی بیلی: من تہنا لہ ترسینہرانم
 "کارم و ہک کاری پیغہمبہرانی ترہ، ئیترکی بہگویم ئہکات و، کیش
 سہریچیم لی ئہکات، ئارہزووی خویہتی، و ہک دہفہرموی: (فإنما
 علیک البلاغ...﴾ ۹۳: وقل الحمد لله ﴿ئہی موحمہد ﴿...
 بیلی: تہاوای سویاس وستایش لہسہر نیمعتی پیغہمبہرنتی
 و ہیدایہت ﴿سیریکم آیاتہ﴾ لہنایندہیہکی تزیکدا بہلگہو
 دہسلاتی خوینتان نیشان ئہدات لہ بوونہوہردا، و ہک دہفہرموی:
 (سریہم آیاتنا فی الآفاق...﴾ ۵۳/۴۱: فتعرفنہا ﴿جا شارہزایان
 ئہبن و دہیان ناسنہوہ ودانیان پیندا ئہنین و ہک دہفہرموی: (وفی

خواهنی ولات وهك نه فهرموی: (وتمت كلمه ربك الحسنی علی بنی اسرائیل) ۱۳۷/۷. ﴿ ۶: ونسكن لهم فی الارض ﴾ دهمانه وی نهوانه له ووسه رزه وپیه دا دهسلات و حكومه تیان یوساز بکهین، تا دهسلاتی ولاتی میسر بگرنه دهست و به بهرنامه ی خوا حوكم بکهن ﴿ و نری فرعون و هامان و جنودهما منهم ما كانوا یحذرون ﴾ وه

علیک احسن القصص) ۳/۱۲: ﴿ ۴: ان فرعون علا فی الأرض ﴾ بنی گومان فیرعهون یاخی بوو ودهعیه ی به سهر ولات وخه لکی سه رزه مینی میسردا کرد ﴿ وجعل أهلها شیعا ﴾ وه خه لکه که شی له حقه ترازان و کردیه دهسته دهسته و جودایی دروست کرد له نیوانیاند، دهرنجام بوونه چند گروپ و، هه ریه که شیان له هه ولی پووچه لکردنه وه ی فرت و فیلی نهوی تردا بوو، پاشان فیرعهونیش شه و ته فهرقه یه ی قوزته وهو کردنییه خزمه تکاری خوی! ﴿ يستضعف طائفة منهم ﴾ هه ندیکانی (به نی ئیسرائیل) لاوازو بنی هیزو ریسواو زه لیل شه کرد شه وو رزوخزمه تی خوی و قیبتیه کانی پی ده کردن ﴿ بذبح أبناءهم ويستحیی نساءهم ﴾ جگه له وهش نیرینه و کورانیانی سهر نه پری کاتی که له دایک نه بوون، نه وهك قاره مانیکانی له هه لکه وی و دهسلاته که ی لی بسینی بویه خه لکیکی زوری کرده چاودیرو هه ر زنی نیرینه ی ده بوو سهری ده پری و، ژنانیشی به زیندوویی راده گرت بوخزمه تگوزاری و کاره که ری ﴿ انه كان من المفسدين ﴾ به راستی شه له تیکده ران و موفسیدان بوو پیشه ی هه رتوقاندن و پیاوکوشتن وله سیداره دان بوو. پاش شه وی خوی گه وره باسی به هره کانی خوی به سهر به نی ئیسرائیله وه شه کاو، نه فهرموی: ﴿ ۵: ونريد ان ننس علی الذین استضعفوا فی الأرض ﴾ ئیمه نه مانه وی به سهر کزو لاوازانی روی زه وی (به نی ئسرائیل) منه ت بنیین رزگار یان بکهین له شالوی فیرعهونی داگیرکر نه گهرچی شه هه هه ولی بنه پیر کردنی ده دان، هه رنه مهش مه بهسته که له سووره تی (۱۳۷/۷) دا ده فهرموی: (وتمت كلمه ربك الحسنی علی بنی اسرائیل) جا لیره دا باسی شه وه ناکات هوی چی بوو سه رنه جام گه لیک که سی له به نی ئیسرائیل کرده پیشه وا؟ هه روهك باسی جو ری میراته که ناکات، به لام له سووره تی (۲۴/۳۲) دا: (وجعلنا منهم أئمة یهدون بأمرنا لما صبروا و كانوا بأیاتنا یوقنون) دهست نیشان کراوه که: ته نها خوگرتن و متمانه به خو و (سهین) و (یه قین) سی ته واو بوو بوونه پیشه وا، دهستکهوت و میراته که ش له سووره تی (۱۳۷/۷) دا: (و أورشنا القوم الذین كانوا یستضعفون مشارق الأرض و مغاربها..) وه له (۵۷-۵۹) دا: (کم ترکوا من جنات و عیون و زروع و مقام کریم و نعمة كانوا فیها فاکهین کذلک و أورشناها قوما آخرین) وه له سووره تی (۲۵-۲۸) دا: (فآخر جناهم من جنات و عیون و کنوز و مقام کریم کذلک و أورشناها بنی اسرائیل) روون کراوه ته وه. ﴿ و نجعلهم أئمة ﴾ دهمانه ویت بیان کهینه پیشه وای دین و دونیا، وهك نه فهرموی: (وجعلهم ملوکا) ۲۰/۵ ﴿ و نجعلهم الوارثین ﴾ وه بیان کهینه میراتگرانی فیرعهون، شه له ناوبه رین و، نه مان بینه

وَنُكِّنْ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِي فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿ ۶ ﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خَفْتِ عَلَيْهِ فَأَلْبِسِيهِ فِي الْأَيْمِ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿ ۷ ﴾ فَالْقَطْعُ أَلْفُ فَرْعُونَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِبِينَ ﴿ ۸ ﴾ وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتْ عَيْنِي لِي وَلَكَ لَا تَقْسُؤُنِي عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا بَشِيرِينَ ﴿ ۹ ﴾ وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَجِدَّ أَنْ كَادَتْ لَتُبْدِيَ بِهِ لَوْ أَنَّ رَبَّنَا عَلِمَ قَلْبُهَا إِنَّ الْكُفْرَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿ ۱۰ ﴾ وَقَالَتِ لِأُخْتِيهِ فَصِيحَةٌ فَصَبْرْتَ بِهِ، عَنْ حُسْبٍ وَهُمْ لَا بَشِيرُونَ ﴿ ۱۱ ﴾ وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَ لَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ﴿ ۱۲ ﴾ فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ تَقْرَءَ مِنْهَا وَلَا تَحْزَنَ وَنَعَلْنَا آتُكَ وَعَدَّا لَكَ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿ ۱۳ ﴾

شه وی که فیرعهون و هامان و له شکره که بیان لینی نه ترسان نیشانیان بدهین، به لی... سه رنجام هه ر وایش بوو، وه شه ئال و گوهره ییش که تو ده ی بینی شه مرو شه وه پاشایه، سه بنی گه دایه هه رسونه تیکی نه گوزاری خوییه، وهك ده فهرموی: (وتلك الأيام نداولها بین الناس) ۱۴۰/۳. فارس و روم چ دهسلات و توانایه کیان هه بوو؟! سه یربکه چون تو زیان به ئاسمانا رویشت، مولک و سامانیان به (با) چوو، به هوی سسته می گه له که یانه وه، دوی شه وانیش دهوله تیکی ئیسلامی هاته جیگیان، شه وانیش ژبان هه رچنده ژبان، پاشان، عوسمانلیبه کان، دواتر کاتی له ئیسلامه که یان خاوبوونه وه شه ورپا به سه ریاندا زال بوو.

خوادایکی موسای تیگه یاندا چون موسا لابادات:

ئینجا خوا باسی به شیک له به هره کانی خوی به سهر مووساوه دهکات: ﴿ ۷: وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِي ﴾ ئیمه خستمانه

وه ژنه که یوشی مندالی نه‌ئبوو ﴿ وهم لا یسعرن ﴾ نه‌وان هیچ ناگاشیان لینه‌بوو چی ده‌کن ده‌ستی قه‌در چونه‌و سره‌نجامیان چی لیدیت به‌ده‌ست مووساوه.

مووسا که‌وت‌هوه ده‌ستی فیرعه‌ون:

﴿ ۱۰: وأصبح فؤاد أم موسى فارغا ﴾ نه‌وسا دل‌دایکی مووسا ده‌ستی به‌بی‌تاقه‌تی کردو له‌هه‌مووشتی خالی بوو جگه له‌مووسا بی‌ری هیچ شتیکی لا نه‌ما‌بوو وهك (موجاهیدوئیبین عه‌بباس) ده‌لین. ﴿ إن کادت لتبدي به ﴾ به راستی له‌وانه بوو بیدرکی‌نی وه‌ناشکرا بل‌ی نه‌مه کوری منه، به‌تایبته نه‌وکاته‌ی که که‌وت‌هوه ده‌ستی فیرعه‌ون ﴿ لولا أن ربطنا علی قلبها ﴾ نه‌گه‌ر ئیمه دلیمان سابت و قایم نه‌کردایه ﴿ لتکون من المؤمنین ﴾ تا له‌وانه‌بیت که بروایان به‌به‌لیننی خواهیه، نه‌وه‌ی کاتی خوی (اناراده‌الیک‌سی) فرموو ﴿ ۱۱: وقالت لأخته قصیه ﴾ به‌خوشکه‌کی مووسای وت: سؤراخی بکه‌و به‌دوایدا برؤ، ده‌نگوباس و هه‌والی بزانه بؤم ﴿ فبصرت به عن جنب وهم لا یسعرن ﴾ جا نه‌ویش چوو بؤ هه‌وال زانینی، ئینجا زؤر به ژیرانه نه‌رویشته و له‌که‌ناریکه‌وه بی‌نی و نه‌وان هه‌ستیان نه‌کرد ﴿ ۱۲: و حرمانا علیه المراضع من قبل ﴾ وه له پیش ره‌تکردنه‌وه‌ی بؤلای دایکی، گشتت ژنیکمان له‌سه‌ر یاساغ کرد، نه‌وانیش که‌وت‌نه هه‌ولدان بؤی، نه‌وجا خوشکه‌کی که زانی بؤ ژنی ده‌گه‌رین مه‌کی بعزی ﴿ فقلت هل أدلکم علی أهل بیت یفکون له کم ﴾ زؤر به‌حه‌کیمانه وتی: ئایا ده‌تانه‌وی خانه‌واده‌یه‌کتان بی‌بناسینم که نه‌و مناله‌تان بؤ به‌خیو بکات و ده‌سه‌بری بیت؟ ﴿ وهم له ناصحون ﴾ و خیرخوازو دل‌سوزیش بن بؤی به‌لی خوشکه‌کی چوو بؤلای دایکی مووسا و، هه‌ردوو پیکه‌وه هاتن بؤ مالی فیرعه‌ون، دیتی وامووسا نه‌گری، نه‌ویش دای به‌ده‌ستی دایکیه‌وه، مه‌کی خسته ده‌میه‌وه گرتی و، نه‌وانیش دیاریه‌کی زؤریان دایه‌و به مووساوه گه‌رایه‌وه بؤ مال، وهك نه‌فرموی: ﴿ ۱۳: فرددناه إلی أمه کى تقر عینها و لاتحزن ﴾ به‌و شیویه مووسامان گن‌رایه‌وه لای‌دایکی - دوی نه‌و هه‌موو ژان سزواتازاره‌ی دیتی - تا چاوی روشن و دل‌فینک بیت‌هوه خه‌م نه‌خوا ﴿ ولتعلم أن وعد الله حق ﴾ بشزانی که به‌لیننی خوا هق و راسته ﴿ ولكن أكثر هم لا یعلمون ﴾ به‌لام زؤرتزینی خه‌ک نه‌یان‌ده‌زانی مووسا ده‌گن‌رینه‌وه بؤلای دایکی.

به‌ده‌ستی مووسا پیاوینکی (قیبتی) کوزرا:

به‌لی.. مووسا ورده ورده په‌کانی مندالی و، لاویه‌تی خوی نه‌بری

دل‌دایکی مووساوه که شیرى بدا ﴿ فإذا خفت علیه فألقه فی الم ﴾ جا که له (مووسا) ترست بوو - فیرعه‌ون و سیخوره‌کانی پی بزانتن - بیخه ناوسندوقیکه‌وه و بیهاویزه ناو ده‌ریای (نیل) - هوه. (ئیبین عه‌بباس) نه‌لی: مالی دایکی مووسا له‌سه‌ر ده‌ریای (نیل) بوو. ﴿ ولاتخافی ولاتحزنی ﴾ وه نه‌بترسو، نه‌غه‌میشته بؤی بی‌نی ﴿ إنا رادوه إلیک ﴾ چونکه به‌راستی ئیمه نه‌یگن‌رینه‌وه لات و هه‌رخوت نه‌بیته دایه‌نی ﴿ وجاعلوه من المرسلین ﴾ له‌نایبندشه‌ده‌ی که‌ین به‌یه‌کی له‌پینغه‌مبه‌ران نه‌ی‌نیزین بؤلای نه‌و سه‌رکه‌شه.. به‌لی نه‌ویش سندوقیکی هیناو مووسای خسته نیو لانکیکی بچوکه‌وه، جابه‌مووساوه هه‌لیدایه ناوده‌ریاکه‌وه! ﴿ ۸: فالتقطه آل فرعون لیکون لهم عدوا وحرنا ﴾ ئینجا داروده‌سته‌و بنه‌ماله و خیزانی فیرعه‌ون هه‌لیان گرت‌هوه، تا سه‌ره‌نجام بیتته دوژمن ومایه‌ی دل‌نگه‌ران‌یی و خه‌فت و تیاچوونیان، (أضواء البیان) نه‌لینت: پاش هه‌ولینکی زؤر بؤم ده‌رکه‌وت که (ل‌سی) لیکون، (ل‌سی) کی‌یه، واته: بؤ ته‌علیله؛ وه‌نایه‌تی: (وما تشاؤون إلا أن یشاء الله) هه‌رته‌وه ده‌گه‌یه‌نیت، چونکه به‌راشکاوی ده‌یگه‌یه‌نیت که ویست وئیراده‌ی خوی بالاده‌سته به‌سه‌ر ویست وئیراده‌ی به‌نده‌دا، نه‌وه‌تافیرعه‌ون و بنه‌ماله‌کی نه‌یان‌ه‌وی مووسا بکه‌نه کوری خویان و سوودیان پی‌بگه‌یه‌نیت (عسی أن ینفعا..) که‌چی خوی گه‌وره ویستیکی تری هه‌یه‌و، ده‌یه‌وی ره‌گ و ریشه‌ی نه‌و دام و ده‌زگایه‌ی پی‌ده‌ری‌نی! تی‌بینی: شه‌تقیگی خاوه‌نی (أضواء البیان) به‌کیکه له‌وانه‌ی که نکوولی بوونی (مه‌جان) نه‌کات له‌قورئاندا ﴿ إن فرعون وهامان وجنودهما کانوا خاطئین ﴾ بی‌گومان فیرعه‌ون و هامان و له‌شکره‌کیان تاوانبارو خه‌تاکار بوون، خه‌ل‌کیکی زؤریان به‌کوشته‌دا بؤنه‌وه‌ی ده‌سه‌لاته‌کیان نه‌روا، که‌چی مووسایان له‌مالی خویاندا گه‌وره کردو، ده‌ره‌نجامیش هه‌ر نه‌و ریشه‌ی ده‌ره‌نجان! وهك له‌سووره‌تی (۲۵/۷۱) دا: ﴿ مما خطیاتهم أغرقوا فأدخلوا ناراً.. هاتووه، وه له‌سووره‌تی (۳۶/۶۹-۳۷) دا: ﴿ ولا طعام إلا من غسلین لا یأکلوه إلا الخاطئون هاتووه، وه له‌سووره‌تی (العلق) دا هاتووه: ﴿ ناصیه کاذبه خاطئه ﴾ وه له‌سووره‌تی (یوسف) دا هاتووه: ﴿ إنک کنت من الخاطئین ﴾ ﴿ ۹: و قالت امراه فرعون قره عین لی ولک ﴾ به‌لی مووسا هینزایه به‌رده‌ستی فیرعه‌ون، نه‌ویش ویستی بی‌کوژی، به‌لام خیزانه‌کی فیرعه‌ون (خاتوو ناسیه) نه‌بیشته و وتی: نه‌م کوره‌مایه‌ی روونکی چاوی من و تویه چاو روونیه‌که بؤه‌ر دوکمان ﴿ لا تقتلوه ﴾ مه‌ی‌کوژن ﴿ عسی أن ینفعا أو نخذه ولدا ﴾ به‌ل‌کو له‌نایبندشه‌دا سوودی بؤمان هه‌بی، وه‌یان بی‌که‌ینه کوری خؤمان به‌باوی خانه‌واده‌ی پاشایه‌تی نه‌وسه‌رده‌مه،

چاوکرد، به ده‌نگیکی به‌رز هاواری لی‌کرد فریای بکه‌ویت ﴿ قال له موسیٰ إنک لغوی مبین ﴾ مووسا چوو به‌هاواریه‌وه وینی‌وت: به‌راستی تو به‌ناشکرا پی‌اوینکی شه‌ره‌نگیزو خراب ولا‌ریت ﴿ ۱۹ ﴾ فلما أن أراد أن یبطش بالذی هو عدو لهما ﴿ ینجا کاتی که مووسا ناچاربوو ویستی هیرش به‌ری بوئه‌وه‌ی که‌دوژمنی هر

و پی‌ده‌گا، وه‌ک نه‌فرموی: ﴿ ۱۴ ﴾ ولما بلغ أشده واستوی ﴿ کاتی دوا‌ی چه‌ندسالیک پی‌گه‌یشت وت‌ن و ژیری ته‌واو به‌هیزبوو و به‌خو‌دا هات ﴿ آینه‌ا حکما و علما ﴿ ژیری وتی‌گه‌یشتن و زانیاریمان پیش په‌یام‌به‌رایه‌تی پی‌به‌خشی ﴿ وکذلک نجزی المحسنین ﴿ هه‌ر ثاب‌و شی‌وه‌یه پاداشی چاککاران نه‌دینه‌وه ﴿ ۱۵ ﴾ ودخل المدینة علی حین غفلة من أهلها ﴿ مووسا له‌کاتی خه‌فله‌تی خه‌لکی شارد‌ا خو‌ی کرد به‌ نیو شارد‌ا. ﴿ ینب عه‌بباس ﴾ شه‌لی: نه‌وده‌سه کاتی نیو‌ه‌رو بوو، خه‌لکی هه‌مووی چوو بوو بوو ئیس‌راحت و حه‌وانه‌وه ﴿ فوجد فیها رجلین یقتلان ﴿ دیتی دوو پی‌او جه‌نگیانه‌و له‌یه‌ک نه‌ده‌ن جووله‌که و قبتییه‌ک ﴿ هذا من شیعتہ وهذا من عدوہ ﴿ شه‌مه‌یان له‌ تایه‌فه‌و هوزی په‌یره‌وانی خو‌ی بوو (بنی اسرائیل)، نه‌ویتریشیان له‌ ده‌سته‌ی دوژمنانی بوو، له‌پی‌اوانی فیرعه‌ون (قیبیتی) یه‌ک بوو ﴿ فاستغاثه الذی من شیعتہ علی الذی من عدوہ ﴿ شه‌وه‌ی که‌له‌هوزو کومه‌لی خو‌ی بوو هانای بو‌مووسا بر‌دوو داوای یارمه‌تی لی‌کرد که له‌ده‌سته‌ی دوژمنه‌که‌ی رزگاری بکات ﴿ فوکزه موسیٰ ﴿ مووسا به‌پله چوو به‌هاواریه‌وه، به‌توندی مشته‌کوله‌یه‌کی لی‌دا به‌لکو لیک‌بنه‌وه ﴿ ففضی علیه ﴿ که‌چی که‌وته زه‌ویی وکوشتی ﴿ قال هذا من عمل الشيطان ﴿ مووسا په‌شیمان بووه‌وه‌و له‌به‌ر خو‌یه‌وه وتی: شه‌مه کاری شه‌یتانه، واته: شه‌و رقی هه‌لسانم، شه‌گه‌رنا وام لی نه‌ئدا ﴿ إنه عدو مضل مبین ﴿ به‌راستی شه‌و دوژمنیکی گومراکه‌ری ناشکرایه ﴿ ۱۶ ﴾ قال رب انی ظلمت نفسی فاغفر لی ﴿ مووسا په‌شیمان بوویه‌وه وتی: په‌روه‌دگاری من! به‌راستی من سته‌م له‌خوم‌کرد، ساتویش لیم ببوره ویم‌به‌خشه ﴿ فغفر له ﴿ جاخوایش لینی خو‌شبوو، چونکه ده‌ست شه‌نقه‌ست لینی نه‌دابوو ﴿ إنه هو الغفور الرحیم ﴿ به‌راستی نه‌وخوایه زاتیکی زور‌لی‌بوورده‌ی میه‌ره‌بان ودلاوایه ﴿ ۱۷ ﴾ قال رب بما أنعمت علی ﴿ مووسا وتی: شه‌ی په‌روه‌دگارم! به‌حه‌قی چاکت له‌سه‌رم موه‌فه‌قم بکه ﴿ فلن أکون ظهیرا للمجرمین ﴿ شه‌وسا هه‌رگیز نابمه‌ پشتیوانی کافرو تاوانکاران.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ ۖ وَأَسْتَوَىٰ ۖ آيَاتُهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۖ وَكَذَلِكَ نَجْرِي الْمَحْسِنِينَ ﴿١٤﴾ وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينٍ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا ۖ فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتُلَانِ هَذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ ۖ فَاسْتَفْتَىٰ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَىٰ الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَرَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ ۖ قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ ۖ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي ۖ فَغَفَرَ لَهُ ۚ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾ قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهيرًا لِلْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾ فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ ۖ فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِآيَاتِنَا يَسْتَفْضِيهِ ۖ قَالَ لَهُ مُوسَىٰ إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِينٌ ﴿١٨﴾ فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا قَالَا يَمْشِي ۖ أَتْرِيدُنَا ۖ تَقْتُلُنِي كَمَا قَتَلْتَنَا بِالْأَمْسِ ۖ إِنَّ رَبِّي لَدَلِيلٌ ۖ أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ ۖ وَمَا تْرِيدُنَا ۖ تَكُونُ مِنَ الْمُنْصَلِحِينَ ﴿١٩﴾ وَجَاءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْمَعُ ۖ قَالَ يَمْشِي ۖ إِنَّكَ الْمَلَأُ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَمِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢٠﴾ فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ ۖ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢١﴾

دوکیانه‌و به‌ری لی‌بگری ﴿ قال یاموسیٰ أتريد أن تقتلنی كما قتلت نفسا بالأمس ﴾ که‌چی (به‌نی ئیس‌رائیل) یه‌که وایزانی ده‌یه‌وی شه‌و بکوژی، بویه وتی شه‌ی مووسا! نایا شه‌ته‌وی منیش بکوژیت هه‌روه‌ک دونی پی‌اوینکت کوشت ﴿ إن تريد إلا أن تكون جبارا فی الأرض ﴾ دیاره هه‌ر شه‌ته‌وی ببیته ده‌سه‌لاتدارو زوردارو سته‌مکار له‌رووی زه‌ویدا، کاتی کابرای قیبتی بیستی قوزتیبه‌وه‌و، هه‌واله‌که‌ی گه‌یاند‌ه کوشکی فیرعه‌ون ﴿ وما تريد أن تكون من المصلحين ﴾ وه‌ ته‌و نات‌ه‌وی له‌ چاکسازان بییت "له‌وانه‌ی هه‌رده‌م ئیس‌لاح شه‌کن" ﴿ ۲۰ ﴾ وجاء رجل من أقصى المدينة يسعى ﴿ دوا‌ی ماوه‌یه‌ک پی‌اوینک له‌ په‌رگه‌ی شه‌اره‌وه به‌هه‌له‌ده‌وان هات وخو‌ی گه‌یاند‌ه مووسا ﴿ قال یا موسیٰ إن الملائمات یتمرون بک لیقتلوک ﴾ ووتی: مووسا! وشیاربه! به‌راستی پی‌اوه‌ ناودارو ده‌سه‌لاتداره‌کانی "فیرعه‌ون" دانیشتون وقه‌سه‌ده‌کن بوکوشتنی تو ﴿ فاخرج انی لک من الناصحین ﴾ ده‌سا له‌شار ده‌رچو، چوون من له‌دلسوزانم بو‌تو،

مووسا له‌به‌ر قه‌تله‌که ترسی لی‌نیشت:

﴿ ۱۸ ﴾ فأصبح فی المدینة خائفا یترقب ﴿ شه‌وسا ترس ویمم مووسای داگرت له‌وشاره‌دا "که پی‌اوه‌که‌ی تیا کوشتبوو" ده‌سوورایه‌وه‌و چاوه‌روانی ده‌کرد ﴿ فإذا الذی استنصره بالأمس ﴿ کتویر هه‌ر شه‌و پی‌اوه‌ی که‌دوینی داوای کومه‌کی لی‌کرد ومووسا فریای که‌وت یستصرخه ﴿ دوویاره هاواری بو‌هیناو داوای یارمه‌تی لی‌کرد! له‌گه‌ل قیبتییه‌کی تر‌دا به‌شه‌ره‌اتبوو، جا کاتی که‌مووسای

به گویم بکه.

مووسا دهگانه مهدیهن و پهزی دوو کیزه که ناو دهدات:

﴿ ۲۱: فخرج منها خائفا يترقب ﴾ نهوجا مووسا دهست بهجی بهترسهوه له شار دهرجوو، چاوهروانیش بوو که شتی روویدات

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تَلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَى رَبِّي أَن يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿۲۱﴾ وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةٌ مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّى يُصَدَرَ الرِّجَاءُ وَأُبْرَأَ شَيْخٌ كَبِيرٌ ﴿۲۲﴾ فَسَقَرْنَا لَهُمَا نَعْرًا تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لَمَّا أَنزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿۲۳﴾ فَجَاءَتْهُمَا إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّكَ أَبَى يَدْعُوكَ لِجِزْيِكَ أَجْرًا مَسْقِيَتٍ لَنَا فَلَمَّا جَاءَهُ، وَوَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتُ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿۲۴﴾ قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَجِرْ إِلَيْكَ خَيْرٌ مِنْ اسْتَجَرَتِ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ﴿۲۵﴾ قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ بِكَ بِإِحْسَانٍ وَأَنْ نَسْجُدَ لَكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي إِِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿۲۶﴾ قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجْلِينَ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَةَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿۲۷﴾

بؤیه به نیگه رانی هر به ولابه ولای خویدا ده پروانی ﴿ قال رب نجسی من القوم الظالمین ﴾ وتسی: پهروه دگاری من! لهوخلکه سته مکارانه رزگارم که ﴿ ۲۲: ولما توجه تلقاء مدين ﴾ جا کاتی مووسا شاره که ی بهجی هیشت و، بهرو شاری مهدیهن رووی نا، خو شحال بووو ﴿ قال عسی رب ان یهدینی سواء السبیل ﴾ زور به سوزوه وتی: نومیده وارم که پهروه دگارم رینمونویم بکات بو راسته ری. شیوای باسه نیوان (میسی) و (مهدیهن) ههشت روزه ری بوو و، خواش باشترین چاودیزی کرد ﴿ ۲۳: ولما ورد ماء مدين وجد عليه امة من الناس یسقون ﴾ هر که مووسا گه یشته شاری (مهدیهن) وچوو سه رئاوه که ی، "ته وئاوه ی که مهرومالات ناوی لی نه خواردوه" خه لکیکی دی و ناژه له کانیان ناوده دن ﴿ ووجد من دونهم امرأتین تذودان ﴾ له نزیکیانه وه دوونافره تی دی که پهزه کانیان دوور دهخه نه وه ﴿ قال ما خطبکما ﴾ پی و تن: نیشتان چییه، بو پهزه کانتان ناو نادهن؟ ﴿ قالنا لا نسقی حتی یصدر

الرعاء ﴾ وتیان: نیمه مه ره کانی خو مان ناو نادهین تا شوانه کان مه ره کانی خو بیان ناو نه دن و نه رونه دواوه نهوجا نیمه ش دیین، چونکه نامانه وی عه زیه تی خه لکی بدهن و تیکه لی پیاوان ببین ﴿ وأبونا شیخ کبیر ﴾ باوکیشمان پیره مه ردینکی به سالاجوو، ته مه نی گه وره یه و، "توانای نییه بوخوی مه ره کان ناویدا، بؤیه نیمه خو مان به ناچار بی هاتووینه ته هم مه یدان وه" نه وه دهنگوباس وه وهالی نیمه یه ﴿ ۲۴: فسقالهما ثم تولى إلى الظل ﴾ نینجا مووسا مه ردا نه شای بؤه لنینجان ومه ره کانی بوئاودان، پاشان دوور که وته وه و چوو بن سیبهری داری بجه سینه وه، وه زوریشی برسی بوو ﴿ فقال رب انی لما انزلت الی من خیر فقیر ﴾ جا وتی: نه ی پهروه دگاری من! به راستی من ناتاجی هر خیزو چاکه یه کم (مال و سامان و خواردن) که بوم بنیزی، (عهتا) شه لی: ژنه کان بیستیان چی وت! ﴿ ۲۵: فجاءته إحداها تمشی علی استحياء ﴾ جادوای تاوینک یه کنی له و دووانه هات بؤلای مووسا که به نهویه ری حیاوشه رمه وه درویشت به رییدا، پاش گه رانه وه یان بؤلای باوکیان و، گپزانه وه ی به سه رها ته که یان بؤی، نهویش به یه کیکانی وت: برؤ بانگی بکه نینجا نهویه یان هات به دوا ی مووسادا، زور به شهرم نه رویشت، واته سیفه تی شه خلاق وداوین پاک ی ونه فس به رزی پیوه دیار بوو ﴿ قالت ان ابي يدعوک لیجزیک اجر ماسقیت لنا ﴾ که گه یشته لای پیی گوت: بی گومان باوکم بانگت شه کات و بؤنه وه ی پاداش و کرنی ناودانی مه ره کان - که بؤ نیمه ت ناودان - بداته وه ﴿ فلما جاءه وقص عليه القصص ﴾ نینجا کاتی مووسا هاته لای باوکیان و هه موو به سه رها ته که ی خوی بوگپزایه وه ﴿ قال لا تخف نجوت من القوم الظالمین ﴾ وتی: مه ترسه نیتر تو وای له شاریکی هیمندا و له گه لی سته مکاران فیرعه ن وواقمه که ی رزگارت بووه ﴿ ۲۶: قالت إحداها یا ایت استاجر ﴾ یه کنی له کچه کان وتی: بایه! به کرنی بگره بو خزمت و له وه راندنی مه ره کان ﴿ ان خیر من استاجرت القوی الامین ﴾ به راستی چاکترین ره نجبه ر که تو به کرنی بگریت، ده بی دوو سیفه تی تیا بیئت:

یه کم: به هیزو به توانا بیت بوپاراستنی ناژه له کان. دووه: نه مین ودهس پاک وجیی باوه ربیئت "خیانته له نه نجامدانی نیسه کانیدا نه کا. (نیبن که سیر) شه لی: باوکیان وتی: چون نه زانی نه وپیاهو شه دوو سیفه ته ی تیا یه؟ کچه که وتی: چاوم لی سوو که به ته نها خوی به ردی سه ربیره که ی لاپرد، له کاتیکا به ده پیوا لانه شه چوو، کاتیکیش چووم به دوا یا بو شاره زاکردنی، له کاتی گه رانه وه دا پیسی که وتم بو شاره زایی، که چی وتی: له پشت سه رمه وه وه، هر کاتیکیش ریگه کم هه له کرد ناگادارم بکه وه، سه رنجم دا

دیاریکراوی خوی راپه راندو ته واوی کرد، ئیبن عه بیاس دهلی: له باتی هه شت ساله که ده ساله که ی بو ته واو کرد، هر ناوبراو نهلی: پیغه مبهردا فرمووی: ((سألت جبریل: أی الأجلین قضی موسی؟ قال: أمتهما واکملهما)) واته: له جبریل پرسى: تاخو مووسا کامیانی له دوو ماوهیه برده سه ری؟ وتی: ته واو

چاوی بهرز نه کرده وه ته ماشای نه کردم * ۲۷: قال انی آرید ان انکحک إحدى ابنتی هاتین * کاتی کچه که ته دوو سیفه ته ی لی گزیره وه، که وته دلی باوکییه وه که کچیکیانی لی ماره بکات، بویه وتی: مووسا! من ده مهوی یه کئی له م دوو کچانه مت لی ماره بکم * علی ان تاجرنی ثمانی حجج * بهو شهرته ی هه شت سال کارم بویه کیت و مه ره کانم بو به خویو بکیت * فان آتست عسرا فمن عندک * خو نه گهر ده ئیش و کارم بو بکیت نه وه چاکه و پیاوتهی خو ته، نه گینا تو ته نها هه شت سالت له سه ره * وما آرید ان أشق علیک * وه من نامه ویت زورت بو بینم و بارت له سه رگران بکم و بتخمه مه ناوزه حمهت * ستجدنی ان شاء الله من الصالحین * نه گهر خوا بیهوی زوو ده زانی من قسه ی خو م به جی دینم و تویش له چاکانم ده بیینته وه، چهنده جوانه .. باوک پیاوی باش دیاری بکات بو کچی خوی، وه ک (شوعه یب و عومهری کوری خه تتاب)، وه یان ئافره تی داناو زیر، خوی بکاته هاوسهری پیاوی موسلمان و پاک، (عوتیه) نهلی: ئیمه له لای پیغه مبهردا بووین * ثم (طسم) سی خوینده وه تاگه یشته داستانه که ی مووسا و فرمووی: (به راستی مووسا هه شت سال - یان ده سال - ره نج بهری کرد له بهر پاراستنی عوره تی له (زینا) و، تفرکردنی زکی! / ۸۱۷. * ۲۸: قال ذلک بینی * بنک * بویه وتی: ده باشه، نه وه بریاریک بیت له نیوان من و تو دا هه شت سال شوانی من و، ماره کردنی کچه که ش له تو وه * أما الأجلین قضیت فلا عدوان علی * نه و کاته ی ش ئاره زووی خو مه هه رکامیک له دوو وانه - هه شت ساله که، یان ده سال - راپه راندو جیه جیم کرد، نابی هیچ سته میکم لی بکرت * والله علی ما نقر و کیل * خوی گه و ره وه کیل و به ئاگایه به رامبه ر به وه ی که نه یلین. رافه که رانی قورئان سه یاره ت به دیاری کردنی نه و پیره گه و ره یه قسه یان جیاوازه: ئایا شوعه یب په یامبه ره؟ یان که سیکی دیکه یه؟ بو ده ست نشان کردنه که ی زوره یان ده لین: شوعه یب په یامبه ره، هه ندیکی دیکه یان ده لین: برازای شوعه یب بو وه، رایه کی تر ده لیت: هیچ په یوه ندیبه کی به وه وه نه بو وه. سه یری ته فسیری (ئیبین که سیر) بکه. (عبدالوهاب النجان) یش نه لیت: گه لی جار ویستوو مه بلیم: نه و پیره گه و ره یه شوعه یبی په یامبه ره به لام ده ترسام له قیامه تدا یه خه م بگری و بمبا بو دادگایی لای خوی کار جوان و بلی: په روه ردگاری من! له مه بپرسه بوچی منی کرده نه و که سه که مووسای کرده ره نجبه ر و به کربنی گرت! دیاره خو من نه نوم، وه نه له کاتی نه ویشدا بووم. (قصص الأنبیاء/ ۲۰۴). * ۲۹: فلما قضی موسی الأجل * چاکاتی مووسا ماوه ی

فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿۲۷﴾ فَلَمَّا أَنهَا تُنَادِي مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يَسْمِعُوا إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿۲۸﴾ وَأَنْ أَلْقِي عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَتْهَا نَبَتْ رَبًّا كَانَتْ جَانًا وَلَىٰ مَدْيَنًا وَلَمْ يَعْقِبْ يَمْوُئُونَ أَقْبَلُ وَلَا تَخَفْ إِنْكَ مِنَ الْآمِنِينَ ﴿۲۹﴾ آنَسَ بِذِكْرِ فِي جَيْبِكَ فَخَرَجَ يَصْفًا مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ وَأَضْمَمَ إِلَيْكَ جَانِكَ مِنَ الرَّهْبِ فَلَمَّا نَكَحَ بَرْنَتَانَ مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَائِكَةً إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَتْسِقِينَ ﴿۳۰﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي قُلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿۳۱﴾ وَأَخِي هَارُونَ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسَلْهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿۳۲﴾ قَالَ سَنُنَادُّكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكَ مَلَأْنَا فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا إِنَّا نَبَأْنَا أَسْمَاءَ مِنْ أَتْعَمَكُمَا الْعَالَمِينَ ﴿۳۳﴾

باشه که یان! واته: ده ساله که. (ته به ری). * رسار باهله * ئیتر له گه ل ژنه که یدا مه دیه نیان به جی هیشت و ریگه یان گرت به ر و روئی، وشه ویککی زورتاریک و باراناویان نه و قه بوو، ده ره نجام وه ک (ئیبین عه بیاس) نهلی ریگه که یان هه له کرد * آنس من جانب الطور نار! له لای کئوی تووردا ئاگر (نوور) یکی چاو کرد * قال لا اهلدا امکثوا ای آنست نار! به ژنه که ی خوی گو: ئیوه لیره بمیننه وه من تر ووسکایی ئاگریکی شو له دار ده بینم * لعلی آتکم منها بخیر او جذوة من النار * به شکو له لای نه و ئاگره وه هه وائیک له به ره ی ریگه که وه یان سه ره بزووتیککی ئاگرتان بو بینم * لعلکم تصطلون * به لکو خو تانی پی گه رم بکه نه وه * ۳۰: فلما آتاه نودی من شاطئ الواد الأيمن فی البقعة المباركة من الشجرة * جا کاتی مووسا هاته نزیک ئاگره که وه، سه یر نه کات ئاگر نیبه، به لکو (نوور) یکه، نه و جا له لای راستی گه لیبه که وه له شوینه پیروزه که دا له داره که وه، له لایه ن په روه ردگاره وه بانگی لی کرا: * ان بامرسی

ینی بسه لینی * ائی آخاف آن یکذیون * چونکه نه ترسم بروام پین
 نه کهن و به درؤم بخه نه وه * ۳۵: قال سشد عضدک بأخک و نجعل
 لکما سلطانا * خوایش وه لای دایه وه فه رموی: پشت و بازووی
 تو به هاروونی برات به هیز نه کهن و دهسه لاتیکتان نه دهینی * فلا
 صلون ایکما * ئیتر به هیج شیوه یه که دهستیان نه تان گاتی * بابا تانا
 اتسا و من اتعکما العالیون * به نایه ته کانمانه وه برؤن ئیوه وه نه وهی
 شوینتان ده که وئی زال ده بن * ۳۶: فلما جاءهم موسی بأمانتا
 سنات * جا کاتی مووسا به نایه ت و به لگه روونه کانمانه وه هاته
 لای فیرعه ون و تاقمه که ی: قاتوا ما هذا إلا سحر مفتری * له باتی
 نه وهی ملکه چ بن .. وتیان: نه مکاره هر جادووی که هه لیه ستره
 و، هیج شتیکی تر نییه * وما سمعنا بهذا فی ابائنا الاولین *
 له باوو پایره پیشینه کانیشمان شتی و امان نه بیستوه، واته: یه که
 خواپه رستی، ئیستا و مووسا داوای نه کات * ۳۷: وقال موسی
 ربی اعلم من جاء بالهدی من عنده ومن نکون له عابد الا ان
 مووسا وتی: په روردگارم له هه مووکه س چاکتر به حالی نه وکه سه
 ده زانیت که له لای نه وه وه به رینماییه وه هاتوه وه کی پاشه روژی
 چاکی بو ده بیئت * انه لا یفلح الظالمون * به راستی سته مکاران
 هر گیز به ختیار نابن.

فیرعه ون نه که ببووری کردو دوچار بوو:

۳۸: وقال فرعون یا ایها الملا ما علمت لکم من الہ عری *
 فیرعه ون سه رکه شانه وتی: نهی نه نجومه نی مه مله که ت، مووسا
 داوای یه که خواپه رستی نه کات، من بو ئیوه که سی تر شک نابم
 خواتان بیئت بیجگه له خؤم، (ئیبن عه بیاس) نه ئیئت: نیوان نه م
 و ته شه ی تانه یی و، و ته شه ی تانیه که ی تری: (أنا ربکم الأعلى)
 ماوهی چل دانه سال بوو: فاقذنی یا هامان علی الظن فاجعل
 لی صرحا: سا هامان! تو خستم بو سوروه وه که و کوشکیکی
 به رزو بلندم بو دروست بکه: لعلی أطلع الی الہ موسی: قا
 به شکو سه رکه وم و خواکه ی مووسا ببینم! * وانی لأظنه من
 الکاذبین * وه من بروام وایه که له درؤز نانه * ۳۹: واستکبر هو
 وجوده فی الأرض بغیر الحق * فیرعه ون خوی وله شکرو ده ست
 ویوه وندی هر به ناروا له سه رزه وی (میسر) دا خویان به گه وره
 ده زانسی و، نکوولی هه قیان ده کرد * وظنوا أنهم الینا لای رجعون *
 وگومانیشیان و ابو که هر گیز ناگیتر دین وه بولای نیمه! * ۴۰:
 فأخذنا: وجوده فبذناهم فی الیم * جا نیمه ش له توله ی نه وه دا
 قارمان له خوی و، له سوپا که ی گرت و پینچامانه وه و فریمان دانه
 ناو ده ریا وه هه موومان خنکاندن * فانظر کیف کان عاقبة

ینی أنا الله رب العالمین * نهی مووسا! به راستی من هر خودی
 خؤم (الله) م، په روه ردگاری هه موو جیهانه کانم، له سووره ی (نه مل)
 یشدا نه م نوورو بانگ لی کرده نه که منی باس کراوه خوا نه یه وی مووسا
 ناماده و ته یار بکات و بینیری بولای فیرعه ون * ۳۱: وان الق
 عصاک * ده دارده سته که شت فری ده * فلما رأها نبتت کانتها
 جان ولی مدبرا ولم یعقب * هر که مووسا فرینی دا دیتی که زور
 به خیرایی و به په له و تیژ وه که تیره ماریک ده بزوی و ده جوولی،
 ئیتر ترسا و پشتی لی هه لکردو لای نه کرد به لایه وه، (سه بیید قوتب)
 نه لیت: مووسا که به فرمانی خوا دارده سته که ی فری دا. * کتوبر
 نه بیته نه و نه ژدیها سه رسوره نه ره دارو په رد قوت نه دات، دیاره
 نه مه روو داویکی سه مه ره یه و مووسا ش پیشر هیج ناماده بوونیککی
 بوی نییه، بویه نا بهوشیوه یه وه که سروشتی گشت ناده میزادیک
 هر شتیکی ناوها ببینی ده ترسی. * یاموسی أقبل ولا تخف إنک
 من الأمنین * خوا هیوری نه کاته وه بانگی نه کات: نهی مووسا
 به ره و رووی من وه ره و مه ترسه، چونکه تو له وانه یه که بی باکن
 و هرده م له نه مان دان و له هیج شتی ترسیان نییه * ۳۲: أسلک
 یدک فی جیبک تخرج بیضاء من غرسوه * ده ستیشت بخهره بن
 باخه لته وه و بیهینه ده ره وه، نه وسه ده بیینی به سپیه تی و جوان و
 بی هیج عه بیسک دیته ده ر * واضم الیک جناحک من الرهب
 خوی گه وره نه یه وی ترسه که ی بنیشیته وه، بویه نه فهرموی:
 ده ستت بخهره سه رسنگ و سه ردلت، بوئه وه ی ترسه که ت نه مینی
 وا ده رنه که وی ده ست خسته سه ردل له کاتی ترسا نه بیته مایه ی
 هیور بوونه وه و نه مانی ترس و له رز وه که ئیبن عه بیاس نه لی.
 * فذانک برهانان من ربک * جا نه و "عه ساو ده سته یه" دوو
 مؤعجیزه ن له لایه ن په روه ردگار ته وه * الی فرعون و ملائکته * تا
 بیینه به لگه ی راستیت، کاتی نه رویت بولای فیرعه ون و کومه لانی
 ده ورووبه ری * انهم کانوا قوما فاسقین * چونکه نه وانه گه لیککی
 له سنور ده رچوو و یاخی بوون.

هاروونیش بوویه بیغه مبه ر و له گه ل مووسا چوونه لای فیرعه ون:

۳۳: قال رب انی قتلت منهم نفسا فأخاف أن یقتلون * مووسا
 وتی: په روه ردگاری من! تو نه فهرموی برؤ بولایان و له هه مان
 کاتدا خویشت چاک نه زانیت که من پناویکم لی کوشتوون بی گومان
 نه و رفقیان هر له دلایه نه ترسم بم کوژن، ئیتر نه توانم په یامه که م
 رایگه یه نم، واته: با به ته نیا نه رؤم * ۳۴: وأخی هارون هو أفصح
 منی لسانا * هاروونی برام له من زمان پاروتره * فارسله معی
 ردا یدقنی * له گه لم بنیره تا ببی به کومه کم و ته کانی منیان

به لكو بیریكه نه وه و ئاموژگاری وهریگرن، مه به سست ماوهی نیوان عیساو موحه ممه ده (علیها الصلاة و السلام)، كه نزیكهی (۶۰۰) سال بوو ۴۷: و لولا ان تصیبه مصیبه بما قدمت ایدیهم ۴۸: خو ئه گهر له بهر شه وه نه با كه تووشی به لآو دهر دیک بوویان به هوی شه و کرده وانهی کردوونیان (پیش هانتی تسق) ۴۹: فبقولوا ربنا لولا

الظالمین ۴۰: ده سهیركه و ببینه ئاكام و سه ره نجاسی سسته مكاران چو بوو؟ ۴۱: و جعلناهم ائمه مدعون إلى النار ۴۰: له بهر لارییان کردیشمانن به پیشه وایانی خه لکیان بانگ ده کرد بو ئاگر ۴۱: و يوم القيامة لا ينصرون ۴۰: و له روژی قیامه تیشدا یارمه تی نادرین بو زرگار بوونیان له سزا ۴۲: و اتبعناهم فی هذه الدنيا لعنة ۴۰: هه ره له دونیا به شدا نفرینمان به دوادا ناردن ۴۰: و يوم القيامة هم من المذبحین ۴۰: و له روژی قیامه تدا زور ئیسك تال و ناشیرینن "دوورن له میهره بانی خواوه". له سووره تی (۹۹/۱۱) دا شه فرموی: (و اتبعوا فی هذه لعنة و يوم القيامة بشس الرد المرفود).

خوا نیعمه ت گه لیکه به خشی به مووسا:

۴۳: و لقد اتنا موسی الكتاب من بعد ما اهلکنا القرون الاولى ۴۳: بی گویمان پاش شه وهی گه لانی روژگاری پیشوومان فهوتاند گه لانی (نوح، عاد، سه موود، لووت، هنت) کتیبی تهوراتمان به مووسا دا ۴۴: بصائر للناس ۴۴: تا بو مه رد بیته نوورو رووناکه دله کان ۴۵: وهدی ورحمة لعلمهم بتذکرون ۴۵: وه بیته ری نیشاند هروو میهره بان به شکو ئاموژگاری پی وهرگرن ۴۶: و ما کنت بجانب الغربی ۴۶: شه پیغه مبه ر ۴۶: تو له به شی خوژاوا کیوی تووردا نه بووی ۴۷: اذ قضا الی موسی الامر ۴۷: کاتی که فرمانی به یام به ره تیمان به مووسادا ۴۸: و ما کنت من الشاخذین ۴۸: وه تو له ناماده بووانیش نه بوویت تا روودا وه که یان بو بگریته وه ۴۹: و لک انسانا فرونا فتناول علیهم العمر ۴۹: وه به لام ئیمه خه لکانیکه زورمان دروست کردن ئینجا ته مه نی زوریان رابوارد جا په یمانی خویان له میر کرد ئیغه میش وه حی و سروشمان بو کردیت که بیدارو هوشیار یان بکه یته وه ۵۰: و ما کنت ثابیا فی اهل مدین تسوا علیهم آیاتنا ۵۰: وه توهیج کات له ناوخه لکی شاری مه دیه ندا نه بوویت ثابته کانی ئیمه یان به سه را شه خوینیته وه تا بلین: له وانه وه هه والی مووسا وهرده گری و بو مانی ده گزیته وه ۵۱: و لکنا کنا مرسلین ۵۱: وه به لام ئیمه پیغه مبه رانمان ناردوه، توشمان بو ناوخه لکی مه ککه ناردو، شه دنگ و باس و هه والانه مان پیدایت بو یان ده گزیته وه ۵۲: و ما کنت بجانب الطور اذ نادنا ۵۲: وه تو شه پیغه مبه ر ۵۲: له ته نیشتی کیوی تووریشدا نه بوویت کاتی که مووسا مان بانگ کردو قسه مان له گه ل کرد ۵۳: و لکن رحمة من ربک ۵۳: به لام شه مش هه ره مبه ر بانی و به زه بیبه ک بوو له لایه ن په ره ره دگارت وه که تو مان لی ئاگادار کردی ۵۴: لتنذر قوما ما اتاهم من نذر من قبلک ۵۴: تا گه لیک واته: هوزی قوره یش بیدار بکه یته وه بیان ترسینییت که له پیش تووه هیچ ترسینه رکیان بو نه هات بوو ۵۵: لعلمهم بتذکرون ۵۵:

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا أَسْحَابٌ مُّثْقَلَةٌ وَمَا سَعَيْنَا بِهَذَا فِي آيَاتِنَا الْأُولَىٰ ﴿٤٣﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا يَهْدِي مِن عِبَادِي وَمَن تَكُونُ لَهُ عِقَابُ الدَّارِ الْآخِرَةِ لَا يَمْلِكُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٤﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّنْ إِلَهِ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي يَهْنَمُنْ عَلَى الطَّيْنِ فَأَجْعَلَ لِي صَرْحًا لَعَلَّ أَطْلُعَ إِلَىٰ إِلَهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأظنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٤٥﴾ وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُوعُوهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا أَنَّهُم إِلَهَانَا لَا يُرْحَمُونَ ﴿٤٦﴾ فَأَخَذْنَا مِنْهُ جُوعُوهُ فَسَبَّحْنَاهُمْ فِي النَّارِ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَتْ عِقَابُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾ وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يَدْعُونَ إِلَى التَّكْوِينِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ ﴿٤٨﴾ وَاتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ﴿٤٩﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ مِن بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾

آرسنت إننا رسولا ۴۸: شه و جا بلین په ره ره دگاری ئیمه! بوچی پیش شه سزایه په یام به ریکست بو نه نار دین ۴۹: فتبع آیاتک و لکون من السومسن ۴۹: تا پهیره وهی له ثابته کانت بکه یان و له ریزی بروادارانی شدا بوونیان، واته: تو مان ناره لایان تا بیانوو و هیچ قسه یه کیان نه مینی.

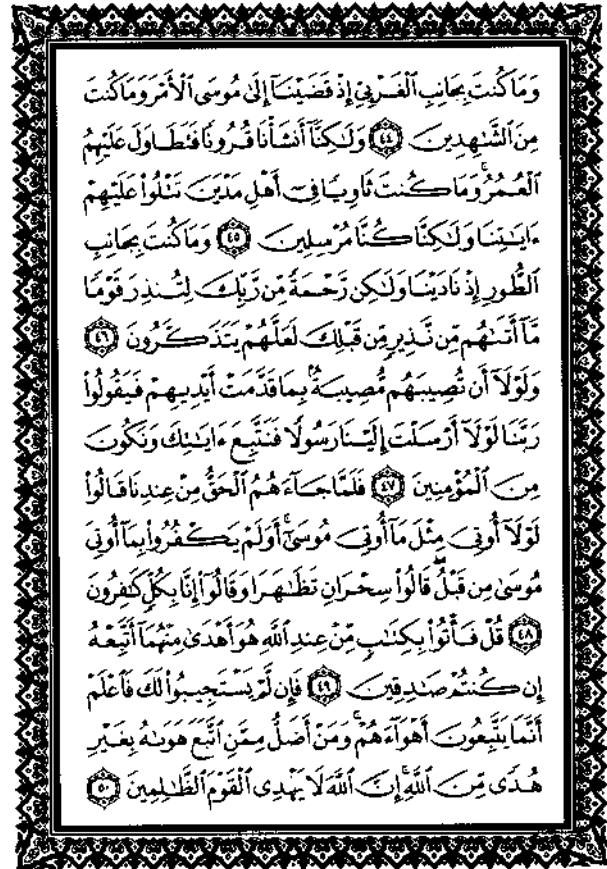
عینادی خوانه ناسان:

۴۸: فلما جاءهم الحق من عندنا ۴۸: جا کاتیک که شه هق و راستیه یان بوهات له لایه ن ئیمه وه، واته: کاتی پیغه مبه ر ۴۹: موحه ممه دیان بوهات به قورثانه وه ۴۹: قالوا لولا اوتی مثل ما اوتی موسی ۴۹: و تیان: بوچی نه درا به شه و چه شنی شه وهی درا به مووسا له موعجیزات ۵۰: اولم یكفروا بما اوتی موسی من قبل ۵۰: ئایا شه وانه له پیش تووه بی بروا نه بوون به وهی که به مووسا و عیسا درا! ۵۱: قالوا سحران تظاهرا ۵۱: و تیشیان: شه دوانه قورثان و

تهورات - دوو جادوون په یدابوون وهردوو پشتگیری به کتر شه کهن قورئان ددان نه نیت به تهوراتدا، نه همیشه ددان نه نیت به ودا، نیترا له راستیبه وه ژور دوورن * وقالوا انا نکل کافرون * وتیشیان نئیمه باوه رمان به هیچ کامیان (تهورات) و (قورئان) نیبه * ۴۹: نل تانوا بکتاب من عند الله * له وه لامیاندا پنیان بلنی: نئوه نامه به کی تر

خواه نامه کان لیان موسلمان ده بی:

* ۵۲: الذین اتناهم الکتاب من قبله * نه و که سانه ی که له پیش قورئاندا نامه ی (تهورات و نینجیل) مان بی به خشین * هم به بو منون * هه یانه باوه به موحه ممد * ده نیت، چونکه له نامه کانیدا باسی خوی و هم نایینه تازه به ی هاتووه * ۵۳: و اذا بتلی علیه قالوا انا سیه * هه رکاتیکش قورئانیا ب بو بخوینر یته وه خیرا نه لین: برومان بی هینا * انه الحق من ربنا: به راستی نه وه هه قیه له لایه ن په روه ردگار مانه وه پیمان راگه به تراوه * انا کنا من قبله مسلمین * که نئیمه پیش نه ویش که بیته خواری هه ر ملکه چ و موسلمان بووین * ۵۴: اولئک یؤتون اجرهم مرتین بسا صیروا * تا نه وانه به هوی نارامی و خوگر بیانه وه دوو جار پاداشت ده در یته وه * ویدروون بالحسنه السنه * وه به چاکه ش به ره لهستی کاری خرابه ده کهن * ومارزفتنه بنتون * و له ویش پیمان به خشین، ده به خشن * ۵۵: و اذا سعوا اللغیر اعرسوا عند * هه رکه قسه ی بیهووده ده بیسن، و روه ی لوه ر ده گپین * وقالوا لنا اعمالنا و لکم اعمالکم * به نه فامان ده لین: کارو کرده وه ی خویمان بو خویمان و، کارو کرده وه ی نئوه ویش بوخوتان * سلام عنک لا یسعی الجاهلین * سلواتان له سه ربیت، نئیمه نامانه وی به گز نه زانانا بروین و، راو بوچوونی نه وانمان نیبه دیاره مه به ست بهم سلاوه، سلای دیور که وتنه وه به لیان، نه ک سلای خو شه ویستی و نزیکه بوونه وه. نزیکه ی (۲۰) که سی له گاوره کانی (حه به شه) هاتنه لای پیغه مبه رو * بیکه وه له مزگه وتدا دانیشن، چ قسه و پرسیارکیان هه بوو کردیان، پاشان بانگی کردن بولای نیسلام و هه ندی قورئانی بوخویندنه وه نه و جا ژور گریان، پاشان موسلمان بوون، جاکاتی که هه ستان (نه بووجه هل) یان بی گه بی و، هه ندی قسه ی هه له و بی جینی له گه ل کردن له خهم و خه فته ی نه وه که بروایان هیناوه، نه وانیش وتیان: ((سلام علیکم لانجاهلکم، لنا مانحن علیه ولکم ما اتمم علیه)) نینجا نایه تی: (الذین آتیناهم الکتاب... لانیسعی الجاهلین) هاته خواری. ته فسیری (نبین که سین).



بیجگه له تهورات و قورئان له لایه ن خواهه بیذن * هو اهدی منما اتبعه ان کتبه صادق * که له هه ر دووکیان باشتر ریگه نیشان بدا، نه و جا منیش پهیره وی لیده کهم نه گه ر راست نه کهن نه و دووانه جادوون * ۵۰: فان لم یستجیوا لک فاعلم انما تتبعون اهوایهم * خوئه گه ر وه لامیان نه دایته وه نه یان توانی نامه به کی تر بیذن نه وه بزانه که نه وانه هه ر پهیره وی له نارزه ووی خویمان نه کهن * من اضل من اتبع هواه بغیر هدی من الله * چ که سی گومراتره له وه که سی پهیره وی هه و او نارزه ووی خوی کردوه، بی نه وه ی هیچ رینوینکی له خواهه هه بی...؟ * ان الله لا یهدی القوم الظالمین * به راستی خواش رینوینی گه ل سته مکاران ناکات * ۵۱: وقلنا لهم القول * به راستی په یامی قورئانمان په ک له دوا ی په ک بی گه یاندوون هه ندیکی له شوین هه ندیکی * لعلمهم بتذکرون * به شکو بیر بکه نه وه ناموژگاری وه ریگرن.

پیغه مبه ریش * بی نیزی خوا رینمای بی که سی پینا کریت:

* ۵۶: انک لا یهدی من احببت * بی گومان تونانوانی نه ی پیغه مبه ر * که سی بخه یته سه ر ربی راست و بروا هینان که بوخوت خوشت بو ی هه رچه نده هه ول و ته قلا ی له گه ل بدهیت * ولکن الله یهدی من یشاء * به لام خوا رینمای بی هه رکه سی خوی

دنیا ویستان و دۆستانی قیامت:

۶۰: وما أوتیتهم من شیئ سمیع الحیاة الدنیا و زینتها . و ه هه
شتیکتان پی به خشراوه له مال و ژن و مندال و کلاو خووشی و
جوانی ژیانی ثم دونیایه یه و دهروا . و ما عنداه خیر و ابفی

بیهوی دهکا و هه اعلم بالمبتدین . خویشی زاناره بهوانه
که ریجازی هیدایهت دهگرن، نهوخی نهزانی کی شایستهی
هیدایهتو نامادهیی تیدایه. ثم راستییه له گهلی نایهتدا روون
کراوهتهوه، لهوانه: فهرمایشتی (إن تحرص علی هداهم فإن الله لا
یهدی من یضل..) وه فهرمایشتی: (ومن یرد الله فتنته فلن یتلک
له من الله شیئا أولئک الذین لم یرد الله أن یطهر قلوبهم..) ئیمامی
(بوخاری) و (موسلم) یش نهلین: ثم نایهته سهبارته به (نهبو
تالیب) هاتووه، نهو بوو په یامبهه ۶۱: زور داوای لی کرد پروا بینتی
و، ههولئکی زوریشی لهگه لدا، بهلام بی که لک بوو و ههه پروای
نههینا! جا خوای گه ورهیش نهو نایهتهی به گوئی په یامبهه رادا ۶۲.

۵۷: و قالوا ان نبتع الهدی معک نتخلف من أرضنا
بتپه رسته کانی مهککه وتیان: نهگه ره پیرهوی له دینه که ی تو
بکهین نهوا له سه رثم زهویی و ناوچهی خو مانه دا دهرفینرین
له نسکن نه حرما اسما نه دی ئیمه نه وانمان له حهره میکی
هیمن و نارادا چی نه کردوتهوه له م کاتی بی پرواییه یاندا ئیدی
نهگه شوین ناینی موحه مههه ۶۳ بکهون چون دهرفینرین
نه ترات کل شین رزقا من لدا . جوره ها به روو بوومی بو کو
نه کریته وه بوئی نه هیترئ، نهوه هه مویشی رزق و روزییه له لایه
ئیمه وه لهو جیگا بی دهرامته دا بویان دیت . و نک الرحمة
عسرن . به لام زوریه یان ثم راستیه نازان.

پاش هاتنی پیغه مبه رانیس گوند گه لیک به قر جون:

۵۸: و انکم اهلکم من فایة طرقت معشتها . نه مانه په ند
وهر ناگرن له چاره نووسی گه لانی تر، نهگه رنا شارو ناواییه کی
زورمان له تاو برید، که له بهر زوری رزق و روزی مهست و سه رخوش
ببوون . فتلک مساکنیم له نسکن من بعدنا الا فلان . نه مهش
خانوو به ره کانیانه به ویرانی ماوه ته وه له دوا ی تیا چوونیشیان
کاتیکی که م نه بی که سئی له وی نیشته چی نه بووه . و نک
القرئین : ههه ر ئیمه خو مان بووینه میرانگریان چونکه که سیان
نه ما . ۵۹: و ما کان ربک مهلک القرئین . په روه ردگاری تو به
ناهق شارو گونده کانی ویران نه کردوون . حتی بیعتک امینا
رسولا ستوا علیهم ایاتنا . هه تا له گه وره دینه که یاندا په یامبهه ریکی
دهنارد، نایه ته کانی ئیمه یان به سه را بخوینیته وه . و نک
القرئین الا و اھلبا ضالمون . هه رگیز ئیمه به ناهق ناواییه کانمان
کاو له نه کردوون، مهگه ره خه لکه که ی ده ستیان دابیته سته مکاری،
واته: مهگه ر کاتی په یامبهه رانمان بو نار دین و به گوئیان نه کردین.

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَمَّا لَهُمْ بِنْدِكُرُوبٍ ﴿٥١﴾ الَّذِينَ
مَأْتِيهِمْ الْكُتُبُ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذَا نزلَ عَلَيْهِمْ
قَالَ رَأَوْا آيَاتِنَا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾
أُولَئِكَ يُؤْتُونَ لِحُرْمِهِمْ مَرْثَةً بِمَا صَرَّفُوا وَيَدْرُونَ بِالْحَسَنَةِ
السَّيِّئَةِ وَمَعَارِفُنَهُمْ يُفْقَهُونَ ﴿٥٤﴾ وَإِذَا سَأَعُوا النَّعْمَ
أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَلْنَا وَلَكُمْ أَعْمَلْنَا كَرَّمْنَا عَلَيْكُمْ
لَا يَنْبَغِي الْجَهْلِيَّانِ ﴿٥٥﴾ إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَئِنْ
اللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾ وَقَالَ الرَّائِي
نَبِيْعُ الْهَدْيِ مَعَكَ تَخَّخَفَ مِنْ أَرْضِنَا أَوْلَمْ تُسْكِنْ لَهُمْ
حَرَمًا مِمَّا مَجَّيْنَا إِلَيْهِ نَمُرُّ بِكَ كُلِّ شَيْءٍ وَرِزْقًا مِنْ لَدُنَّا وَلَئِنْ
أَكْرَهْتُمْ لَأَيْكَلُمُوكَ ﴿٥٧﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِكَ
بَطَرْتِ مَعِيشَتَهَا أَفَلَا تَسْكَنُكُمْ لَمْ تُسْكِنْ مِنْ مَعِيهِمْ
إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٥٨﴾ وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ
الْقُرْئِينَ حَتَّى يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ آرْسُلُوا يَلْعَنُوا عَلَيْهِمْ مَا آيَتُنَا وَمَا
كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرْئِينَ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٥٩﴾

وه نهوهی لای خویبه چاکترو ماوه دارتره بو تان . افلا تعقلون
ده نایا له وهش تی ناگه و ژیرنابن! ۶۱: افسن و عدناه و عدنا
حسنا فخر لانا . نایا نهو که سه ی به لئینکی چاکمان پی داوه، نهو
که سه پییشی دهگات، وهک به هه شت و روزی نه براوه . کس
سعدنا سمیع الحیاة الدنیا . وهکو که سیکه که به کالای ژیانی دنیا
به هره مه ندمان کردووه . و یوه یوه انقیامت من انسحضرین . له پاشا
نهو که سه له روزی قیامتدا له ناماده کراوان ده بیئت بو سزاو تولو
نه شکه نهجه . ۶۲: و یوه یوه یوه فقول این شرکاء الذین کنتم
تربسون . یاسی حالی هاوبهش دانره کانیش بکه، نهو روزه خوا
بانگیان لی نهکات و نه فه رموی: له کوین نهو بت و خویانه تان که
پیتان وابوو شه ریک و هاوبه شی منن؟ ۶۳: قال الذین حق علیهم
اللعن انما جانا له و له لاما نهوانه ی که بریارو فه رمانی سزا له باره یانه وه
دهر جووه، واته: (سه رو که کان) به خه جاله تیبیه که وه نه لئین: ربنا
عز و جل الذین افرینا . نهی په روه ردگاری ئیمه! نه مانه ههه نهو

إله غير الله بأتاكم بليل تسكون فيه... بيجگه له خوا، خوابه کی تر ههیه، بتوانی شه وگارتان بؤ پیش بینی!

تا بجهوینه وهو ئاسوده بین تیا یا؟... ده نایا هه له ی خۆتان نابین له پهره ستنی غهیری خودا؟... رحته جعل لکم اللیل والنهار... و دریزه بکیشی، ئیوه تووشی زیان نه بن، به لام له ره حمهت و میهره بانی خوابه که شهوو رۆژی بۆداناون و، یهک له دوا ی یهک دین و دهرۆن... دانیشن و، لهو ژان و نازاره رزگار بین که به رۆژا تووشتان ده بیت و... و ده ست بئین، بویه شهوی به تاریک دروست کردوه، رۆژیش به روو ناک... رۆژه بکه وه که خوا بانگیان نهکات و پیمان نه فهرموی: ئه وه کوان شهو خوابه یانه که گومان تان وابوو هاوبه شی من بین؟... وه لامیان نابیت، ئینجا خوی گه وه نه فهرموی: ... من کوان شهو شهید... ئیبه له ورۆژه له ههر ئومه تیک شایه تیک "په یام به ریک" دینین "شایه تییان له سه ر نه دات" بره کانه... بئین له سه ر شهو "که نه تان وت: خوا هاوه له ههیه"...

بحسب الفرحین... چونکه خوا پیاوانی ده عیه بازی خۆش ناوی... ۷۷: و ابتغ فيما آتاک الله الدار الآخرة... بده لهو مال و داراییه ی که خوا پئی به خشیویت شهو دونیای خۆت رۆژی دوا ی پئی به ده ست بئنه... و لا تسر نصیبک من الدنيا... بهش و باره ی حه لالی خۆیشته له م دونیایه له بیرمه که

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِن جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ... قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِن جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ... فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ... وَتَرْحَمُونَ... وَتَرْحَمُونَ... هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ... وَأَبْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِن كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ... وَلَا تَبْتَغِ الْفُسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

"واته: بهشی خۆت له حه لال و زه لال رابویره" (عه بدولای کوری عومهر) چه ند جوان نه ئی: ئه وه نده هه ول بؤ دونیا بده، وابزانه هه رده مینیت و نامریت، وایش تی بکۆشه بؤ شهو دونیات وابزانه سه بئنی دهرمیت... چاکه ی له گه ل تۆ کردوه، ده سا تۆش له گه ل خه لکدا چاکه خواز به، واته: لهو سامان و داراییه که خوی گه وه پئی داویت چاکه بکه... شوینی فسادو کاری به دهرمیت... چونکه خوا خرابکارانی خۆش ناویت... ئه ومال و سامانه که من هه مه، هه مووی به هوی زانیاری و زانستی خۆمه وه پیم دراوه، واته: من هه ر خۆم شایسته ی شهوم... ئه کات مه گه ر نه یزانیوه که خوا پیش شهو خه لکیکی زۆری له ناو

قاروون یاخی بوو و دۆرانندی:

ئینجا خوا داستانی قاروون دینیت بۆته وانسه ی که به هوی مال و سامان و داراییه وه له سنوو دره شه چن و، شه فهرموی: ... قاروون تان من قورموس... مووسا بوو زۆریک له زانایان ده لئین: ئاموزای بووه... جا شو لی له هه لکیشان به هوی مال و سامان و داراییه که وه پئی درابوو خۆی گیف کردوهو خۆی لی گۆزا به رام به ریان... که نه جینه و سامانمان پئی دابوو که هه لگرتنی کلپه کانی قاسه که ی کۆمه لکیکی زۆریه هیزی شه که ت ده کرد... شهو بهوو خۆی دهرخست و به شتیکی سه مه رهش خۆی هاته پیش چاو، کاتی هه ندی له خزماتی خۆی پیمان وت: شهم خۆشی و شادییه تیکه ئی ده عیه و فیز مه که وه هق پیشیل مه که...

بردوه من هو أشد منه قوة وأكثر جمعا * که له وزور به هیترتو زاناترو سامان زورتر بوون؟ دیاره پاشه رۆژی شهویش ههرده بی وهک ئەوان بی * ولا یسأل عن ذنوبهم المجرمون * له رۆژی قیامه تدا خوا پرسیار له گوناوه کانی تاوانباره کان ناکا بۆ زانیی خۆی، چونکه خوا زانست و عیلمی به گوناوه کانیان ههیه وه دهست

قاروون سهرو مالی چوو به ناخی زهویدا:

۸۱: ففسفمه و ساره الارض : جا سه ره نجام خویی و، خانوو هه که یمان برد به ناخی زهویدا به سامان و گه نجینه که شهیه وه : نسا کان : من ففد نصرو به من دون الله : ههچ دهسته و کومه لیکیش نه بوو تا له سزای خوا یارمه تی بدات * وما کان من المنتصرین * و خویی شه نه یه توانی یارمه تی خۆی بدات * ۸۲: و اصح الذين تمسكوا بالامس : ئەوانه ی دوتنی ئاواتیان شه خواست له جینی (قاروون) بوونایه * یقولون و یکان الله یسسط الرزق لمن یشاء من سداده و یقدر : دهیان وت : ئەی هاوار! بهس نه بوو ئیمهش وه کو شه و تیا نه چووین، سهیره خوا بۆ هه رکه سی خۆی بیهوی له بنده کانی، رزق و رۆژی فراوان دهکات، وه تهنگ دهکا له هه رکه سی خۆی بیهوی، شهوش له بهر حکمه تیکه خۆی دهیزانی * لا یأمن الله من الله عسفا : خۆنکه گه خوا منته تی له سه ر ئیمه نه نا با * الحسب بننا : ئیمه هیشی نه برد به ناخی زهویدا، واته : پاشه رۆژمان وهک قاروون ده بوو * و یکانه لا یصلح الکافرون : سهیره کافرو بی پروایان رزگار نابن هه رچه نده ماوه یه کیش له خۆشیدا بن * ۸۳: لذلک الداء الاحمد نجعلنا للذین لا یؤمنون عذابی الارض و لا فسادا : شه و خانه یه ی تر (به ههشت) داده نین بۆ شه و که سانه ی نایانه وی ده عیه و خراپه کاری بکه ن له زهویدا وهک قاروون. * و انعقدت لسنن : پاشه رۆژی چاکیش هه ر بۆ پارێزگاران هه نک بۆ له خۆ بابی بووان به کورسی، یان به سامان و دارایی * ۸۴: من جاء بالحسنة فله خمسون ضعفها : شهوه ی کاروکرده وه یه کی چاک شه نجام بدات، شهوه چاکتر دیته رینی و پاداشتی باشتری بۆ هه یه * ومن جاء بالسيئة فلا یجزيه الا ما کان عملوا الا ما کانوا یعملون : هه رکه سی کیش گوناوه کاری خراپ بکات، تۆله ی ته نه با به رانبه ر به شه ندازه ی کاروکرده وه که یانه .

خوا به ههق بناسه و کاری خۆت بکه:

۸۵: ان السبی فرض علیک القران لیرادک الی معاد : ئینجا بۆ دلخۆشی په یامبه ر ﷺ و هاوه لانی شه فرمووی: به راستی شه زاته ی خویندن و گه یاندن و کار پیکردنی قورئانی له سه ر واجب کردیت، هه ر شه و زاته ش ده تگێریت شه وه بۆ جینی له دایک بوونت (ساری مه ککه).. دیاره شه مه موژده ی فه تحی مه ککه یه، وه شه ته فسیره رای (ئیبین عه بباس) ه، که پێشه وا بوخاریش ده یهینتی، جا بۆ زیاده زانیاری تۆش ده توانی سه یری ته فسیری (ئیبین که سین) بکه ی. ئەوانه به پیغه مبه ریان شهوت تۆ گو مرایت، بۆیه

قال إنما أوتيته على علم عندئذ أولم يعلم أن الله قد أهلك من قبله من القرون من هو أشد منه قوة وأكثر جمعا ولا يستل عن ذنوبهم المجرمون * فخرج على قومه في زينبيه قال الذين يريدون الحيوة الدنيا ليت لنا مثل ما أوتيت فديون إنهم لذنو حط عظيم * وقال الذين أوتوا العلم ويلكم وثاب الله خير لمن آمن وعمل صالحا ولا يلقاها إلا الصابرون * فسفنا به و يداره الأرض فما كان لهم من فتوة نصرو به من دون الله وما كات من المنتصرين * وأصبح الذين تمنوا مكانه بالأمس يقولون ويكأنك الله بسط الرزق لمن يشاء من عباده ويقدر لولا أن من الله علينا لخشف بنا ويكأنه لا يفلح الكفرون * تلك الدار الآخرة نجعلها للذين لا يريدون علوا في الأرض ولا فسادا والعاقبة للمتقين * من جاء بالحسنة فله خمسون ضعفها ومن جاء بالسيئة فلا يجزيه الا ما كان عملوا السيئات إلا ما كانوا يعملون * فخرج على قومه ثم أتته ئينجا رۆژيکی قاروون خۆی سازداو لهو په رى ته نته نه و جوانی و رازاوه ییدا ده رچوو بۆ ناو هۆزه که ی * قال الذین لا یؤمنون لئلا یعذبنا الله و لا یجزيهم الا ما کانوا یعملون : ئەوانه ی که ته نه با ژیا نی دوتیا یان دهویست وتیان : لیت لنا مثل ما أوتيت قارون * ئەی خۆزگه ! ئیمهش شه وهنده ی قاروون سامان و ده سه لاتمان پی درابا * انهم لذنو حط عظیم : به راستی شه به ختیکه گه وه ره ی هه یه له ساماندا * ۸۰: وقال الذین أوتوا العلم : شهوه قسه ی نه فامه کان بوو! به لام شه وان هه یان که زانستیان له لایه ن خوا وه پی در بوو، واته : (زاناکانیان) وتیان : * ویلکم ثواب الله خیر لمن آمن و عمل صالحا * واز له و قسانه بینن.. هاوارو وای بۆ ئیسه شه وه چی شه ئین؟ پاداشتی خوا زور چاکتره بۆ شه و که سه ی که بروای دامه زراوی هینا وه کاری چاکه شه نجام داوه تا شه وه زعه ی قاروونه * ولا یلقاها الا الصابرون : به لام ئارامگران نه بن، شه و پاداشه ده ستی که سی تر ناکه وی.

به جی دهیان خاته ئاگره وه * ۷۹: فخرج على قومه ثم أتته ئينجا رۆژيکی قاروون خۆی سازداو لهو په رى ته نته نه و جوانی و رازاوه ییدا ده رچوو بۆ ناو هۆزه که ی * قال الذین لا یؤمنون لئلا یعذبنا الله و لا یجزيهم الا ما کانوا یعملون : ئەوانه ی که ته نه با ژیا نی دوتیا یان دهویست وتیان : لیت لنا مثل ما أوتيت قارون * ئەی خۆزگه ! ئیمهش شه وهنده ی قاروون سامان و ده سه لاتمان پی درابا * انهم لذنو حط عظیم : به راستی شه به ختیکه گه وه ره ی هه یه له ساماندا * ۸۰: وقال الذین أوتوا العلم : شهوه قسه ی نه فامه کان بوو! به لام شه وان هه یان که زانستیان له لایه ن خوا وه پی در بوو، واته : (زاناکانیان) وتیان : * ویلکم ثواب الله خیر لمن آمن و عمل صالحا * واز له و قسانه بینن.. هاوارو وای بۆ ئیسه شه وه چی شه ئین؟ پاداشتی خوا زور چاکتره بۆ شه و که سه ی که بروای دامه زراوی هینا وه کاری چاکه شه نجام داوه تا شه وه زعه ی قاروونه * ولا یلقاها الا الصابرون : به لام ئارامگران نه بن، شه و پاداشه ده ستی که سی تر ناکه وی.

خواه فهرمووی: «قل ربی أعلم من جاء بالهدی» بلئی: هر
 پهروهردگاری من له هه مووکه س زانتره که کئی هاتوو به رینمایمی
 و هیدایهت و من هو فی ضلال مبین و وه کیش له گو مریای و
 سه ر لیشیواویبه کی ناشکرادیه ۸۶: «وما كنت ترجی ان یلقى
 الیک الكتاب الا رحمة من ربک» تویش نهی موحه ممد
 هه رگیز به ته مای شه م قورنانه نه بوویست بۆت بنیزی، به لام
 ره حمه تی پهروهردگاری تو وای خواست، بی پروا کان پنیان خووش
 بوو که په یامبه ر نه رمیبه کیان نیشان بدات له گه ل خواکانیاندا،
 جاخووش فهرمووی: «فلا تكون ظهرا للکافرين ساتوش
 هه رگیز پشتیوانی له کافرو بی پروایان مه که ۸۷: «و ان صدنک
 عن آيات الله بعد اذ انزلت الیک» باکافره کان ریگریت نه که ن
 له گه یاندنی ثایه ته کانی خوا، دواى نه وهی دابه زینران بۆت
 ادع الی ربک بانگه واز بکه بۆلای ثایینی پهروهردگارت
 تکرر من الشکرین هه رگیز تو له مو شریکانه مه به ۸۸: «
 لا تدع مع الله الها اخر» له گه ل خوادا هانا بوهیچ په رستراویکی
 تر مه به لا اله الا هو چونکه جگه له وهیچ په رستراویکی
 به هه ق نیبه کل شی هالک الا وجه هه موو شتیکی تیا
 ده چیت جگه له پرووخساری پیروزی شه نه بی ثایه تی: (کل من
 علیها فان و یقی وجه ربک ذو الجلال و الإکرام) ۲۶/۵۵-۲۷. وه
 فهرمایشتی: (ولا تطرد الذين يدعون ربهم بالغداة والعشى يريدون
 وجهه) ۵۲/۶. وه فهرمایشتی: (واصبر نفسك مع الذين يدعون
 ربهم بالغداة والعشى يريدون وجهه) ۲۸/۱۸. وه فهرمایشتی:
 (للذين يريدون وجه الله) ۳۸/۳۰. وه فهرمایشتی: (انما نطعمکم
 لوجه الله) ۹/۷۶. وه فهرمایشتی: (.. الا ابتغاء وجه ربه الأعلى)
 ۲۰/۹۲. هه ریشتیگری له ومانایه ده که ن.

تییینی: (وجه) به کیکه له سیفه تانه ی زانایانی (سه له ف) ده یده نه
 پال زاتی خوای پاک و بی خووش و کار جوان، ههروهک نه ویش خووی
 له چه ن دین ثایه تدا ده یکاته سیفه ت بوخووی، به لام به بی هیچ
 لیچووون و ده ستکاری و، لیکدانه وهیه ک که له گه ل زاتی بلندی
 شه ودا نه گونجیت، نیمه ش ههروهک (سه له ف) نه ئین: (فتثبت له
 وجها کما أثبتة لنفسه، و أثبتة له نیبه من غیر تعطیل و لا تمثیل،
 و کذا فی سائر صفاته نثبته له و لا تمثله بصفات خلقه، فهو - جل
 و علا- لیس کمثله شی لا فی ذاته و لا فی صفاته، و نمر جمیع آیات
 و احادیث الصفات علی ظاهرها و لا نعرفها أو نظن أن لها معنی
 یخالف ما دلته علیه ظاهرها، فظاهرها مراد، فهرمووده یش زور زوره
 بو سه مانندی سیفه تی (وجه) بو خوای گه و ره، وهک: ((أسألک
 لذة النظر إلى وجهک والشوق إلى لقاءک...))، ((لا ینبغی أن یسأل

بوجه الله إلا الجنة)) السنن. عن جابر بن عبد الله قال: ((لما نزلت
 هذه الآية: (قل هو القادر على أن یبعث علیکم عذابا من فوقکم) قال
 النبی ﷺ ((أعوذ بوجهک)) فقال: (أو من تحت أرجلکم) ۶/۶۵،
 فقال النبی ﷺ ((أعوذ بوجهک)) فقال: (أو یلیسکم شیعا) فقال
 النبی ﷺ ((هذا ایسر)) رواه البخاری فی صحیحه. وه ((جنتان من
 فضة آیتهما وما فیهما، و جنتان من ذهب آیتهما وما فیهما، وما بین
 القوم و بین أن ینظروا إلى ربهم إلا رداء الکبر علی وجهه فی جنة
 عدن)) متفق علیه. وه ((إن الله عزوجل لا ینام و لا ینبغی له أن ینام
 یخض القسط و یرفعه، یرفع الیه عمل اللیل قبل عمل النهار، و عمل
 النهار قبل عمل اللیل حجابہ النور - وفی روایة أبی بکر: ((النار"
 لو کشفه لأحرقت سبحات وجهه ما انتهى الیه بصره من خلقه)) رواه
 مسلم. و معنی سبحات وجهه: (أی: نوره و جلاله و بهاؤه) مانای شه
 فهرمووده یه له سووره تی (نه مل) دا نووسراوه. جا بو زیاتر روون
 کردنه وه ده توانی سه یری (الأسماء و الصفات) ی ثیامی (به یبه قی)
 و (کتاب صفات الله عزوجل - صالح علی المسند) یش بکه یت.
 دکتور (نه حمه د الغامیدی) ماموستای وانه ی عه قیده له زانکوی (أم
 القری) له په راویزی (شرح إعتقاد أهل السنة و الجماعة.. ی) (لاله
 کانی) به رگی (۲) روویه ری (۴۵۷) دا به سه ر شه ده سته وازه یه دا،
 ده لی: (سیاق ما دل من کتاب الله عزوجل و سنة رسوله ﷺ علی أن
 من صفات الله عزوجل الوجه و العینین و الیدین)، وه ههروه ها ده لی:
 (هذا المبحث من الصفات یسمیه أهل الکلام - الصفات السمعیه -
 أی أنها تثبت بالسمع فقط، بخلاف الصفات السابقة، فإنها تثبت
 بالسمع و العقل، و فی هذه الصفات - کباقی الصفات المتقدمة ثلاثة
 مذاهب: الأول / مذهب أهل السنة و الجماعة وهو إثباتها لله عز
 و جل من غیر تمثیل و لا تشبیه، الثاني / مذهب الجهمیه و المعتزلة
 و الأشاعرة: أولوها، فقالوا المراد بالوجه، الذات، و بالعین: العلم،
 و بالید: النعمة.. الخ). الثالث / مذهب المشبهة الذين شبهوا صفاته
 - عزوجل - بصفات خلقه، و کلا المذهبین الأخيرین خاطی، فقد
 أتى أصحابهما من قبل ظنهما للمشابهة بین صفات الله و صفات
 خلقه، فأما المؤلفون فأدى بهم ذلك الظن إلى التأویل لتلاقی
 التشابه بین الله و خلقه. و أما المشبهة فقد ظنوا أن إتفاق الصفات فی
 الأسماء یستلزم إتفاقهما فی السمیات و هذا ظن ضال. و المؤلفون
 فقد أثبت کل منهم لله عزوجل صفة أو إسما یشترک فی بعضها
 المخلوقون مع الله عزوجل، فالمعتزلة أثبتت لله أسماء منها: العالم،
 و القادر و نحوها. و الأشاعرة أثبتوا لله عزوجل سبع صفات هی:
 العلم، و الحیاة، و القدرة.. الخ. و الجمیع - بما فیهم الجهمیه - یثبتون
 لله عزوجل (ذاتا) و هذه جمیعها توجد فی المخلوقین، فکیف یوهم

ولقد أرسلنا نوحا إلى قومه فليث فيهم ألف سنة إلا خمسين عاما فأخذهم الطوفان وهم ظالمون) پاش ئه ویش ئیبراهیم، و هموو هموله کانیشی لای ئه وان، هر ئه و بوو که: گوتیان یان بیکوژن، یان بیسووتینن: (قالوا اقلوه أو حرقوه فأجابه الله من النار...) له داستانی نووتیشدا ئه و پیری بی شهرمی و یاخیوون له گه که لهدا به دی ده کزیت: (ولو طأ إذ قال لقومه إنکم لتأتون الفاحشة ما سبقکم بها من أحد من العالمین) پاش ئه و داستانهش به په له دهرواته سر په یامه که ی موحه معد ﷺ، باسی راستی و دروستی ئه و دهکات، که له گه ل ئه ویشدا نه خوینده وار بووه (وما کنتم تتلوا من قبله من کتاب ولا تخطفه بيمينک إذا الارتاب المبطلون) ئه و جا به دهست نیشان کردنی چه ندين به لگه و نیشانه بو دهسلات و توانای خوی گوره کۆتایی دی.

سوننه تی خودایه دهشی ئیماندار تاقی بکریته وه:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ * ۱: اَلَمْ يَأْتِ الْفِرْعَوْنَ نُوْحًا مِّنْ رَّبِّهِ فَاذْهَبَ بِهٖ اِلٰی قَوْمِهٖ فَاخْبَرَهُمْ فَلَمَّ اٰتٰهُمُ الْغٰثِقٰتِیْنَ فَاخْرَجَهُم مِّنْ اَرْضِہُمْ اَوْحٰی اِلَیْہِمْ اَنْ یَّجِیْبُوْا اَنْ یَّقُوْلُوْا اٰمٰنًا وَّہُمْ لَا یَفْقٰہُوْنَ * ۲: احسب الناس ان یترکوا ان یقولوا اٰمنا وھم لا یفتنون * ۳: ناخو موسلمانان - به تاییه تی - موسلمانانی مه که، گومان واده بهن که ئه گهر هر ئه وهنده بلین: برومان هیناوه، ئیتر وازیان لده هینتری و، تاقی ناکرینه وه؟! نه خیز... شتی وای نابی و نه بووه به لکو پیوسته خه لکی موسلمان تاقی بکریته وه، له بهرام به ریشیه وه، ئارامیان ببی. ئیمامی (بوخاری) له (خه بیاب) وه ده گیزیته وه ده ل: پیغه مبه ﷺ له سیبهری که عبدها عه بایه که ی خوی له ژیر سه رنابوو، ئیمهش سکا لامان برده لای و گوتمان: بو داوای یارمه تی و پشتیوانیمان بو ناکه ی ئه ی پیغه مبه ر؟! بو هاوارمان نابه یته لای خوا؟ پیغه مبه ر ﷺ فرموده ده که ی بو یان فرموو، ئه مه بریکه تی: ((لقد کان من قبلکم...)) واته: بی شک به رله ئیوه هی واه بوو ده هینراو چالیک ی بو هله ده کنراو توور ئه درایه نیوی، پاشان به شه قه مشار هر له سه ریه وه بو خواره وه ده کرا به دوو له ته وه، به شانای ئاسن جهسته و لاشه ی داده هینراو هرچی گوشت و ئیسکی هه بوو لئی ده کرایه وه، که چی هر له تاییه که ی وهر نه ده گه را! سویند به خوا، ئه م تاییه واه سه رده که ویت که سوار له (سه نعا) وه بو (حززه مه وت) بروا له خوا نه بی له کهس نه ترسیت، یان مه گه ر ترسی گورگی هه بی که له مه ره کانی بدات، به لام ئیوه په له ده که ن! وه هه روه ها ئه و مانایهش که لیزه دا مه به سه ته له چه ند تاییه تیکی تر دا روون کراوه ته وه، وه ک:

بعض الوارد فی الخبر التشبیه، ولا یوهم البعض الآخر ذلك؟. ولو أنهم قالوا: كما أن الله ذاتا لا تشبه الذوات فکذلك الله صفات لا تشبه الصفات لانتهت المشکلة وسلموا من الشذوذ والاختلاف مع سلف الأمة. له الحكم و الله تر جعون بریار و دادوه ری هر شایسته ی ئه وه، هر بۆلای ئه ویش ده گیزیته وه. له تاییه تی: (ولا یشرک فی حکمة أحدا) الکهف/۲۶ دا زیاتر تیشک خراوته سه رنه م سه سه له ی حوکم و بریاری خواجه. زور سویاس بو خوا له (۱۰) سی ژی الحجه (۱۴۱۶) ک به رام به ر به (۱۹۹۶/۴/۲۸) له (مه ریوان) له م سووره ته بوومه وه، یارمه تی بو ته واکردنی سووره ته کانی تر هر له خوا ئه خوازین.

سووره تی (عنه که بووت)

مه که بیبه و (۶۹) تاییه ته.

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

ئه م سووره ته وه ک سووره ته مه که بیبه کانی تر باسی: به کتا به رستی، په یام، زیندوو بوونه وه، پاداش و تۆله ده کات. ده شتوانین بلین نه وه ره که ی باسی (ئیبته لاء) و تاقیکردنه وه ی مرۆقه کانه، وه ک هه رسوننه تیکی خوی له ژیا نه دا. به تاییه تی موسلمانانه کانی مه که که له و پیری ئه شه که نه جو ئازاردا ده ژیان، هر بویهش خه ریکه ئه و (ئیبته لاء) به بی به سه ریاسی سه ره کی سووره ته که... له ولایشه وه باسکردنی داستانی په یام به ران هر بو ئه و مه به سه ته یه: (۱) اَلَمْ یَأْتِ الْفِرْعَوْنَ نُوْحًا مِّنْ رَّبِّهِ فَاذْهَبَ بِهٖ اِلٰی قَوْمِهٖ فَاخْبَرَهُمْ فَلَمَّ اٰتٰهُمُ الْغٰثِقٰتِیْنَ فَاخْرَجَهُم مِّنْ اَرْضِہُمْ اَوْحٰی اِلَیْہِمْ اَنْ یَّجِیْبُوْا اَنْ یَّقُوْلُوْا اٰمٰنًا وَّہُمْ لَا یَفْقٰہُوْنَ؟) سه رزه نشتی خه لکانی ده کات که پیمان وایه ئیمان ویاوهر چه ند وشه یه کی سه ر زاره کیبه، نایه وی له پیناویا تووشی هیه چ جو ره ئه زیه تیک بین، هر بویه به به لایه کی بچوکیش خیرا پاشگه ز ده بنه وه!! : (ومن الناس من یقول اٰمنا بالله فاذا اؤدی فی الله جعل فتنه الناس کعذاب الله...) سووره ته که به لا و فیتنه ی په یام به ران له پیناوی تاییه که یاندا ده گیزیته وه، که چو نیش خو یان راگرت و نه پسان، له (نوح) وه، ئینجا (ئیبراهیم)، پاشان (لووت، شوعه یب) ﷺ هه روه ک په سه رهاتی گه لی که لله ره ق و سه ر سه خت یاس ده کات وه ک: (عاد، سه موود، قاروون، هامان. هتد).. له گه ل دیار یکردنی پاشه رۆژو ده ره نجامیان: (فکلا أخذنا بذنبه فمنهم من أرسلنا علیه حاصبا..). داستانی په یام به ران وانه ی مه ردایه تی و خو راگری و، کۆل نه دان نیشان شه دات.. نوح (ﷺ) سال بی وچان گه له که ی خوی بۆلای خوی گوره بانگ ده کا، که چی که میکی زور که مینه یان برویان هیئا! :

ولات ونیشتمانی شه گه ریته وه - ۷: والین آمنوا و عملوا الصالحات
 نه و که سانهش که بروایان هیناوه و کارو کرده وهی چاک شه نجام
 ده دن - لکن عنین سینهیم - شه وه بی گومان چاویوشی ده که بین
 له گوناج و تاوانه کانیان - ولجزینهم احسن الذی کانوا یعلمون
 وه چاکتر له وهی کردوویانه، پاداشیان شه دهینه وه.

(أم حسبتم أن تدخلوا الجنة ولما يأتكم مثل الذين خلوا من قبلكم
 مستهم البأساء والضراء وزلزلوا حتى يقول الرسول والذين آمنوا
 معه متى نصر الله ألا إن نصر الله قريب) ۲/۲۱۴. وه له سووره تی
 ۳/۱۴۳. وه له سووره تی ۳۱/۴۷، وه ۳/۱۷۹، وه سووره تی ۳/۱۵۴،
 وه سووره تی ۹/۱۶، له هندی جیگای تریشدا، هه مان مه بهست
 روون کراوه ته وه. ۳: ولقد فات السرا من نبي - به هه قیقه ت
 نیمه شه وانهی پیش شه وانمان - وه ک ئیبراهیم ی خه لیل و، چه ند
 گه لیکسی دی - تاقی کردنه وه به جورها مهینه ت و به لا؛ که چی
 کولیشیان نه دا، له فهرموده یه کی راست و دروستدا هاتوه که:
 ((أشد الناس بلاء، الأنبياء، ثم الصالحون، ثم الأمثل فالأمثل، يُبتلى
 الرجل على حسب دينه، فإن كان في دينه ضلابة زيد له في البلاء)).
 (پیشه وا شه حمه د). ده که و ابو هه رده بی شه زموون و تاقی کردنه وه
 بی، هه رچه ند شه که سه پله ی به رزیشی هه بی له ئایینداریدا،
 بگره تاپله ی به رزتری، شه زموونه که شی سه خت رده بی. نبعس
 الله الذین صدقوا - بی گومان خوا به واقیعی که سانیک که راستیان
 وتووو بروایان هیناوه دیاری ده کا، واته: تا به خه لکیان بناستی
 و، بوخویشیان بزاسن که چ پیاویکن؟! - ولعنن الکاذبین
 وه دروژنانیش دیاری ده کا، تا بناسرین و ده رکه ون. واته: تا برواداری
 راسته قینه له برواداری ناراست، بوخه لکی لیک بگریته وه - ۴:
 أم حسب الذين يعملون السيئات أن يسبقون - یا شه وانه ی که
 کاری خراپ و نادروست شه نجام شه دن پنیان وایه که له ده ستمان
 ده ره شه چن و پیشمان شه که ون و ده ربا زده بن؟ - سه ما به درون
 شه وانه چ داوه ری و بریاریکی خراپ شه دن شه گه ر پنیان وایی.

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأْدُكَ إِلَى مَعَادٍ قُلْ رَبِّي
 أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿۸۵﴾ وَمَا كُنْتُ
 تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ
 فَلَا تَكُونَنَّ ظَهيرًا لِلْكَافِرِينَ ﴿۸۶﴾ وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ
 اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أَنْزَلَتْ إِلَيْكَ وَأَنْعَمَ إِلَيْكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
 الْمُشْرِكِينَ ﴿۸۷﴾ وَلَا تَتَّبِعْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِلَّا إِلَهُ
 هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿۸۸﴾

سُورَةُ الْجِنِّ كِتَابُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَّذِي أَحْسَبَ النَّاسُ أَنْ يُبْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا أَمْشَا وَأَمْشَا
 يُفْتَنُونَ ﴿۱﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ
 صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ﴿۲﴾ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ
 السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿۳﴾ مَنْ كَانَ يَرْجُوا
 لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۴﴾ وَمَنْ
 جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿۵﴾

دهنجی نیکو شه ران لای خوا زایه نابی:

۵: من کان برجل لقا الله بین اجله لات - شه وهی ئومیدی به
 گه یشتنی دیداری خوا هه بی، یا دلنیا بییت که کاتی دیاری کراوی
 خوا هه ردیت و؛ شه ویش به دیداری شاد ده بییت - براسسه
 انعم - وه هه ره شه خوایشه زورژنه واو بیسه ره "بووته ی به نده کانی"
 زوریش زانایه "به بیرو باوه و کرداریان - ۶: ومن جاهد فاست یجاهد
 نفسه - شه وه که خوی ماندوو بکاو "جیهاد و تیکووشان بکات
 له پنیانوی ئایینی خودا" شه وه ته نیا بو خوی جیهاد شه کات سوودو
 "که لکه که ی بوخوی شه گه ریته وه"، وه ک شه فهرموی: (من عمل
 صالحا فلنفسه... (۱۵/۴۵)). - إن الله غنی عن العالمین - چونکه
 به راستی خوا له ته واوی جیهانه کان بی نیازه "پیوستی به جیهادی
 هیچ که سیک نییه، به لام هه ولدان بو لایردنی درک و دال له به رده م
 کومل و کومه لگه دا خزمه تیکی پیوسته و، که لکه که شی بو خوی و

له گه ل دایک و ویاوکدا چاکه بکه:

۸: من حسب الإنسان بوالديه حسنا - ئیمه وه سیه تمان به ئاده میزاد
 کرد که له گه ل دایک و ویاوکیا چاکه بکا، واته: هه همیشه کارچاک
 بییت له گه لیانداو، خوی ماندوو بکات بویان - وإن جاهداک
 تنسک - ما نسک به علم - شه گه ر شه وان - دایک و ویاوک -
 زوریان لی کردیت که تو شتی بکه یته هاوهل و هاو به ش بوخودا،
 که هیچ زانست و زانیاریه کیشیت پنی نییه - فلا تطعهما -
 ملکه چیان مه به و به گونیان مه که - إلی مرجعکم - دلنیا بین که
 گه رانه وهی هه مووتان هه ر بولای منه له روژی قیامه تدا - فأنبئکم
 بما کنتم تعملون - ئینجا له ورژوه دا له و کرده وانه ی شه نجامتان داوه
 ئاگادارتان شه که م، هه ریبه که به گویزه ی کرده وهی خوی پاداشت
 وه ره گریته وه. (موسعه ب) ده لی: چه ند ئایه تیکی قورشان له باره ی
 منه وه هاتن. جاریکیان دایک سویندی لی خواردم که نه ئاو

۷۲/۴-۷۳. راقیه بو ئه و مانایه. : أو لیس الله بأعینم یا هی
 مستور العالیس. نایاخوا زانتر نییه بهوهی که له دل و سنگی
 هه موو خه لکدایه؟ هه رچه نده ئه وانه به زمان بلین باوه رمان هه یه،
 به لام خوا خوی چاک ده زانسی دلایان چی تیدایه. (زوحاک) نه لی:
 تم نایه ته له باره ی چه ند که سیک ی دوو روو هاته خواری، کاتی که
 له مه ککه دا بوون و پروایان هینابوو، جا ئه و دهمه ی که سزاو نازار
 دران، به خیزیایی چوونه وه سه ر شیرکه کۆنه که ی جارانیان.

دوو روو درۆزنه:

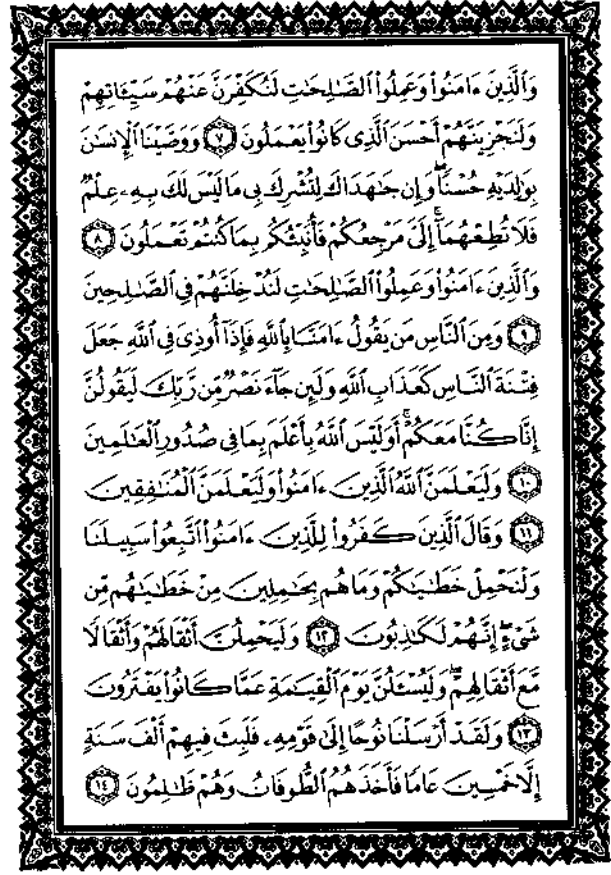
۱۱: و یلمن الله الذین آمنوا و لیعنن المنافقین : به راستی
 خودا زۆر به چاک ی ئه وانه دیاری ده کاو ده ناسی که پروایان هیناوه،
 دوو پروه کانیش هه روا ئه ناسی و ئه زانی کین، واته: ئه وه ی که
 به راستی باوه ری هینابیت، ئه و که سه ش که به شک و گومانه، هه ر
 لای خوا ناشکران.

۱۲: و قد کان من کفرنا الذین آمنوا اتبعوا سینا : کافرو بی
 پروایانی قوره یش به پرواداران یان وت: به پیره وه ی له ریبازی ئیمه
 بکه ن، واته: شوینی ئایینی ئیمه بکه ون و ونحمل خطایاکم
 ئیمه ش گونا هه کانتان بو هه لده گرین : ما هه حاملین من خطایکم
 من سین : خو ناشتوانن له قیامه تدا به شیک ی زۆر که میش له گونا حیان
 بو هه لگرن : ایهم لکابون : به راستی ئه وانه هه ر درۆزنن : ۱۳:
 و لیحملن انفسهم و انقالا مع انفالهم : دلنیا بن که گونا هه ی سه نگی نی
 خو یان و، هه ندی باری تریش له گه ل باری گرا نی خو یان هه لده گرن
 و ده بیته سه ر بار یان، واته: گونا حی ئه وانه ش دیته ملیان، چه واشه و
 سه ر لیشی وایان کردوون : و لیسنن يوم القیامه عما کرا فکرون :
 و به راستی له رۆزی قیامه تیشدا به رپر سیارن له و درۆده له سانه ی
 هه لیان به ست. نایه تی (لیحملوا اوزارهم..). ۱۶/۲۵. پشتگیری ئه م
 مه به سه ته ئه کات.

نوح و نه ته وه که ی:

جا بو دلدا نه وه ی په یام به ر ﷺ خوا ئه فه رموی: ۱۴: و لقد ارسلنا
 نوحا الی قومه : به راستی ئیمه (نوح) مان التالیله ناره لای
 هۆز و گه له که ی خو ی، بو شه وه ی یه کتانا سینیا ن پی رابگه یه نیت
 : فلبت فیه الف سة الا حسین عاما : جا ئه ویش ئه وه بوو بی
 و چان قو لی لی هه لالی، هه زار سال - په نجا که م- له ناویاندا مایه وه و
 ژیا، به شه وو به رۆژ، به ناشکرا و به نه ینی، تی ده کۆشا و بانگی
 نه کسردن بو لای خوا، که چی ئه وان رۆژ له دوای رۆژ بو په رستی
 بته کانیان سوور تر ده بوون : فأخذهم الطوفان وهم ظالمون :

ده خو مه وه، نه نان ده خو م و نه قسه شت له گه ل ده که م، ئه گه ر
 له ئیسلام وه ر نه گه ر به وه، جا ما وه ی سی رۆژیک به و شیوه یه
 مایه وه، سه ره نجام به کی که وت و بوورایه وه، پاشان (عه ماره ی)
 کسوری ئاوی بو برد، ئه ویش هه ر خه ریک بوو نزا ی لی ده کردم، جا
 خوا ی گه و ره نایه تی: (ووصینا الإنسان..) ی ناره خواری. (ئیمای)



موسلیم) هیناویه تی. ۹: و الذین آمنوا و عملوا الصالحات : ئه و
 که سانه ی وا پروایان هیناوه، چاکه کانیشیا ن کردووه : لیخلنهم
 فی الصالحین : دلنیا بن ده یان به ینه نیو ریزی سالحان و چاکانه وه
 ۱۰: و من الناس من یقول آمنا بالله : له نیو مه رومدا هیندی
 خه لک هه یه ده لیت: باوه رمان به خوا هه یه : فاذا أودی فی الله
 که چی کاتیکیش له سه ره خوا نازار درا : جعل فتنه الناس کذبا
 الله : سزا و نازاری خه لکی، گه یرا وه کوسزای خوا، بو یه دواییش
 خو ی بو رانا گیری و پاشگه ز ده بیته وه. مه به ست و مانای ئه م
 نایه ته وه کومه به ست و مانای: (ومن الناس من یعبده الله علی حرف)
 ۱۱/۳۳، وایه : ولئن جاء نصر من ربک : ئه گه ر سه ره که وتن و
 پیروزی به ک له لایه ن په ره ر دگا ر ته وه هاتبا : لیمنلنا إنا كنا سیکم :
 ده یان گوت: بی گومان ئیمه ش له گه ل ئیوه دا بووین "مه به ستیشیا ن
 هه ر ئه وه یه که له ده ستکه وته جه نگییه کاندا شتیکیان ده ست که وی.
 (الذین یتربصون بکم..). ۱۴/۱. و نایه تی (وإن منکم لمن لیطن..)

جا دهره نجام توفان و سیلاو همویانی گرت، چوون نهوان ستمکار بوون « ۱۵: فأنجناه وأصحاب السفنة : ثینجا نوج و نهوانی که له که شتیبه که دا بوون، له زریان و توفانه که بزگارمان کردن « وجعلناها آية للعالمین » و نهو به سه راهاتو و روداو و دشمنان کرده په ندو تا مؤژگار به ک بؤه مووخه لکی دونیا، نهوه بوو تا له سه ره تای هاتنی ئیسلامیش، شوینه واری که شتیبه که له سه ره (کیوی جودی-هه لگورد) مابوویه وهو، خه لکانیش له م لاوله و لاوله نه هاتن سه بریان نه کرد، جا که واته توش نهی په یامبه ر ۱۶ له نازارونه زیه تنی قوره ییش، قهت بی تاقهت مه به، چونکه پاشه روژی پاش هر بو تو نه بی و، سه ره نجام نهوانیش تیا نه چن. سوورته تی (۴۲-۴۱/۳۶) و چند سوورته تیکی تری قورتان، نهو حه قیقهت و راستیبه روشن نه کاته وه.

ئیبیر اهیم و قهومه که ی:

ئینجادیته سه رباسی داستانه که ی ئیبیراهیم عليه السلام و ته فهرموی: « ۱۶: وإبراهيم إذ قال لقرمه : نهی پیغه مبه ر! باسی ئیبیراهیم بکه، کاتی به هوزوگه له که ی خوی گوت: « اعبدوا الله واتقوه » ته نههاخوا بپه رستن و، هه ره له ویش بترسن و خو بیاریزن « ذلکم خیر لکم ان کنتم تعلمون » نهوه ی من فهرانتان پی نه که م له په ره ستنی خودا به ته نیوا و ته قوا چاکتره بو تان، نه گه ر بزائن « ۱۷: إننا تعبدون من دون الله آئنانا » ئیوه له باتی خودا، هه ره چند بتیک ده په رستن « وتخلقون إفکا » و دروی زور گه ورهش هه لئه به ستن، که بییان ده لین خوا و، ده یان په رستن « ان الذین تعبدون من دون الله لا یسلکون لکم رزقا » خو نهوانه ی ئیوه ئه یان په رستن له باتی خوا، هیچ رزقیکی ئیوه یان به ده ست نیبه « فابتغوا عند الله الرزق » جا که واته ته نه لای خوا داوای رزق و روژی بکه ن « واعبدوه واشکروا له » و هه ره ویش بپه رستن و، سوپاسی بکه ن. سوورته تی (۷۳/۱۶): (ويعبدون من دون الله...) جهخت له سه ره یه که خوا په رستی نه کات « اله ترجعون » هه مووتان هه ربؤلای نهو نه گه ره ئیرینه وه بو پاداش و توله. ثینجا هه ره شه یان لی نه کا و ته فهرموی: « ۱۸: وإن تکذبوا فقد کذب أمم من قبلکم » نه گه ر ئیوه به دروژنم بکه ن، هیچ زیانیکم پی ناگه یه نن، چونکه پیش ئیوهش خه لکانیکی زور برویان به په یامبه ره کاتیان نه کردو به دروژن بیان کردن، خوایش سزای توندی دان، جا نه گه ر ئیوهش وه که نهوانه ده بن، نهوا چاره نوستان هه روا نه بی « وما علی الرسول إلا البلاغ المبین » ئیتر بیجگه له راگه یان دنیکی روون و ناشکرا، شتیکی دیکه له سه ره شانی پیغه مبه ر نیبه و،

گوناهمی خوتان له سه ره خوتانه.

به نه گه کانی زیانه وه ی پاش مردن:

خوا نه یوه ی مه سه له ی زیندو بوونه وه یان پی سه له ئینی، بویه ته فهرموی: « ۱۹: أولم یروا کیف یبدئ الله الخلق ثم یعده »

فَأَعْيَنَهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٩﴾ وَإِذْ نوحُ إذا قال لقومه أعبدوا الله واتقوه ذلکم خیر لکم ان کنتم تعلمون ﴿٢٠﴾ إِننا تعبدون من دون الله آئنانا وتخلقون إفکا ﴿٢١﴾ الذین تعبدون من دون الله لا یملکون لکم رزقا فابتغوا عند الله الرزق واعبدوه واشکروا لله الیو شرحوکم ﴿٢٢﴾ وإن تکذبوا فقد کذب أمم من قبلکم وما علی الرسول إلا البلاغ المبین ﴿٢٣﴾ أولم یروا کیف یبدئ الله الخلق ثم یعده إن ذلک علی الله یسر ﴿٢٤﴾ قل سیروا فی الارض فانظروا کیف بدأ الله یسئ النشاء الآخرة إن الله علی کل شیء وقید ﴿٢٥﴾ یعذب من یشاء ویرحم من یشاء والله یقلوب ﴿٢٦﴾ وما أشمر بمعجزت فی الارض ولا فی السماء وما لکم من دون الله من ولی ولا نصیر ﴿٢٧﴾ والذین کفروا یبغون الله ولقائه أولئک یشأون من رحمتی وأولئک لهم عذاب ألیم ﴿٢٨﴾

نه ری نه یان بیانی هوزه که ت چون خوا دروستکراوی خوی له نه بوونه وه ده ست پی ده کات و نه ی هینیته خانه ی بووه کانه وه له پاشا داوی مردن نه یگه رینه وه و وه ک خوی لی نه کاته وه « ان ذلک علی الله سیر » به راستی بو خوا زور ناسانه به پی باوی ئیبه سهخت و گرانه، نه گینا بو خوا هه ردوو باره که ی یه کسانه « ۲۰: قل سیروا فی الارض فانظروا کیف بدأ الخلق » نه ی پیغه مبه ر ۱۹ بییان بلنی: بگه رین گه شتی زهوی بکه ن و، بنوارن خوا چون خه لقی جیهانی ده س پی کرد؟ « ثم الله یشئ النشاء الآخرة » له پاشا هه ره نهو خوا یه سه ره له نوئی، نهو جیهانه که ییش دینی « ان الله علی کل شیء قدیر » به راستی خوا به سه ره هه موو شتیکا به توانایه « ۲۱: یعذب من یشاء ویرحم من یشاء » هه ره له دونیادا به مه یلی خوی بیه وی سزای کنی بدا نه ی دات، بی شه یوه ی رهحم به کنی بکا - شیواویش بیته - نه ی کا، هیچ که سیک ناتوانیت ری لی بگری و نه هیلی « وإله تقبلون » سه ره نجامیش هه ره بو

رزگاری کرد و به فرمانی خوی نه سووتا . این نیز دلک لایات
 به راستی نا له ودا چه ندین به لگه ی پروون هه به
 بو ئه و که سانه ی باوه ریان هیناوه و دهینن چونکه کاتی ناگر
 هیزی سوتاندنی نه مینی، پیویسته وانه ی عبیره تی لی وهر بگیردری
 ۲۵: ﴿فَمَا كَانَ يَنْتَظِرُ لِقَاكَ مِنْ دُونِ مَا أُوتِيَكَ﴾ کاتی ئیبراهیم
 له ناگره که رزگاری بوو پینی وتن: به راستی ئیوه بویه له باتی خوا
 بتان ده پرستن . ﴿فَمَا كَانَ يَنْتَظِرُ لِقَاكَ مِنْ دُونِ مَا أُوتِيَكَ﴾ که له م ژینی
 دونیا به دا به کترتان خوش دهوی، واته: خوشه ویستی و دوستی
 و ریزدانانتان له نیوان به کتردایه واده کا، تا به و هویه وهش ببینه
 حیزب و کومه لیک! ﴿فَمَا كَانَ يَنْتَظِرُ لِقَاكَ مِنْ دُونِ مَا أُوتِيَكَ﴾ پاشان
 له رژی قیامه تا - هر یه که له پهره ستراو و پهرستیار - ته به را له وی
 دیکه ده کن و، پهره ستراوه کان به عیباده تی پهرستیاره کان کافرن
 وده بنه دوژمن بو یان، وه ک خودا ده فرموی: ﴿وَإِذَا حَشَرَ النَّاسَ﴾
 کانوا لهم أعداء وکانوا یعبادتهم کافرین). ﴿عَنِ بَعْضِ عَسَاكِرِ﴾
 وله به کتر نفرین شه کن ﴿وَإِذَا حَشَرَ النَّاسَ﴾ وکانوا لهم أعداء وکانوا
 شوین و جیگه یشتان ناگری دوژه خ شه بی و، هیچ یاریده ده ریکیشتان
 بو نابی تا له و سزایه رزگارتان بکات.

لووت باوه ری به ئیبراهیم هیناو، بیگه وه هیجره تیان کرد:

۲۶: ﴿فَمَا كَانَ يَنْتَظِرُ لِقَاكَ مِنْ دُونِ مَا أُوتِيَكَ﴾ عامر بن مرثد، (لووت) ی برزازی ئیبراهیم، پاش
 رزگار بوونی ئیبراهیم له ناگره که باوه ری هینا پینی . ﴿فَمَا كَانَ يَنْتَظِرُ لِقَاكَ مِنْ دُونِ مَا أُوتِيَكَ﴾
 این صیحا ای ریسی . (ئیبراهیم) یش دوا ی شه و ناومید بوو
 له قه ومه که ی پینی وتن: بی گومان من بو لای پهره ر دگارم کوچ
 شه کم و (سه وادولعیراق) چی دیلم و، به ره و فه له ستین و شام
 شه روم . ﴿فَمَا كَانَ يَنْتَظِرُ لِقَاكَ مِنْ دُونِ مَا أُوتِيَكَ﴾ چونکه ته نها شه وه ده سه لاتاری
 کار جوان . ۲۷: ﴿وَوَيْبَاتُ السَّحَابِ وَالْبُحْبُوحُ﴾ وه (ئیسحاق) مان
 پینی به خشی، (به عقوب) یشمان به (ئیسحاق) به خشی . ﴿وَوَيْبَاتُ السَّحَابِ وَالْبُحْبُوحُ﴾
 بی به خشی و لکاب . به یام به رایه تی و، نامه مان کرده کالای
 بالای شه وه کانی: واته دوا ی ئیبراهیم هه رکتیب و نامه به هاتنی
 هه ر به نه وه کانی شه دراوه . ﴿وَإِسَاءُ أَجْرِهِ فِي الدُّنْيَا﴾ هه ر
 له دونیا یشدا پاداشمان دایه وه، به ناوو شه زه تی چاک . ﴿وَإِسَاءُ أَجْرِهِ فِي الدُّنْيَا﴾
 الاخره نس نصاحی . وه له پاشه رژی یشدا له ریزی سالخان دایه .

لووت په ندی قه ومه که ی داده دات:

۲۸: ﴿وَوَيْبَاتُ السَّحَابِ وَالْبُحْبُوحُ﴾ ذقال قومه . لووتیشمان کرده پیغه مبه رو به
 گه له که ی خوی وت: ﴿۲۹﴾ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ﴾ به راستی
 ئیوه شه وه نده تاوانی خراب و ناشرین شه نجام شه دهن "له وپه ری

لای خوی ده تان هیئنه وه له پاشه رژی ۲۲: ﴿وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ﴾
 فی الارض ولا فی السماء . وه ئیوه ناتوانن له ژیر ده سه لاتی خوا
 هه لبین وده رچن وله ئیسه کانیدا ناته وانسی بکن نه له زه ویدا و،
 نه له ئاسماندا . ﴿وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ
 سه به رشتیکه ریک و یارمه تی ده ریکیش بیجگه له خوا نیبه فریاتان

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلا أَنْ قَالُوا أَأَقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ
 فَأَجْبَهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ
 ﴿۲۳﴾ وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ
 فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم
 بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ
 وَمَا لَكُم مِّن نَّصِيرٍ ﴿۲۴﴾ ﴿فَمَا كَانَ لَهُ لَوْطٌ وَقَالَ
 إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَى رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ﴿وَوَيْبَاتُ
 لَهُ إِسْحَاقُ وَيَعْقُوبُ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ
 وَءَاتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَآتَيْنَاهُ فِي الْآخِرَةِ لِمَن الصَّالِحِينَ
 ﴿۲۵﴾ وَلَوْطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَأْتُونَ الْفِتْنَةَ
 مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿۲۶﴾
 أَيْتَكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ وَتَأْتُونَ
 فِي نَادِيكُمُ الْمُنْكَرَ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلاَّ
 أَنْ قَالُوا أَأَنْتِنَا أَعْدَابُ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ
 ﴿۲۷﴾ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴿۲۸﴾

بکه وی و یارمه تیان بدات . ۲۳: ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بآيَاتِ اللَّهِ وَآيَاتِ
 شه وکه سانه ی پروایان نه کرد به ثایه ت و به لگه کانی خواو، به دیدارو
 خزمه ت گه یشتنی بو لیبرسینه وه . ﴿أُولَئِكَ يَسْأَلُونَ رَحْمَتِي﴾
 دیاره شه وانه مه یووس و بی هیوان له به زه یی و دلوفانی من، بویه
 ناوا حاشا له ثایه ت و له دیدارم ده کن . ﴿أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾
 و شه وانه سزایه کی زور به ژان و به ئیش ناماده به بو یان.

گووتیان: ئیبراهیم بکوژن، یان بیسووتینن:

پاش شه وه ی ئیبراهیم پیغه مبه ر شه وه موو به لگانه ی بو هیناوه
 ئیتر شه وان په کیان شه که وی و، به نا ده به نه به ره هیزو به کار هینانی
 ده سه لات، وه ک شه فرموی: ﴿۲۴﴾ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلاَّ أَنْ
 قَالُوا أَأَقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ﴾ وه لامی قه وم و گه له که ی ئیبراهیم هه ر
 شه وه بوو وتیان: بیکوژن یان بیسووتینن بویه ناگریان بو سازداو
 فرییان دایه ناوی ﴿فَأَنْجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ﴾، ئینجا خوا له و ناگره

ووتیان: مه ترسه و دل تهنگ مه به "به هوی ئیمه وه" : انا منجوك
 واهل هذه القرية كنت من الغابرين : چونكه بئی گومان
 ئیمه خو تۆو خانه واده كهت - ژنه كهت نه بئی - رزگارده كهین كه نه و
 له ریزی به جیمما وانا یه . ۳۴ : انا منزلون علی أهل هذه القرية
 به هوی ئیمه له ئاسمانه وه به لاو سزایه کی سهخت

شهرمه زاری بیدایه !! - استخیم بیه من احد من الغابرين - و یهك
 له خه لكانی جیهانیس پیش ئیوه کاری ناشیاوی وای نه کردووه
 "نه وهنده کاریکی نامرؤفانه یه - استخیم بیه من احد من الغابرين -
 شهری ئیوه ده چنه لای پیاوان و نیزی نه "که به راستی نه وه پری
 نامردانه یه" : نظرین السبل - ری له دهوامی به ره ی مرو
 شه برن، یان ری له خه لکی شه برن و شه بشیکوژن و شتومه که کانی
 لی وه ره گرن و دهست درژی شی بو نه که نه ! - نظرین السبل -
 تسکر - وه له یانه ی کوپوونه وه ی خزاندا کاری زور خراپ و
 دزیوو ناحهز نه که نه !؟ - فما تار جرات ترمه - که چی پاش نه و
 هه موو ناموژگاری به، وه لای گه له که ی هه ره شه بووه - انا من فانی
 استخیم بیه من احد من الغابرين - "به گالته وه" به لووتیان
 وت: نه گهر له راست بژیانی ئاده ی سزای خو امان بو بیته "که
 تۆه موو جار هه ره شه ی پی نه که یهت" - ۳۰ : انا من الغابرين
 علی الترمه السبلین - لووت کاتی ناموید بوو لییان وتی: نه ی
 به ره درگرم! به سه ره شه و گه له خراپکاره دا - که هه رچی گیانیانه بئی
 نه خلاقیه - سه ره خه - ۳۱ : وسجدت رسلنا ابراهیم نبی
 دوا ی داوا ی (لووت) بو له ناوبردونیان، خوا کومه لی فریشته نه نیری
 بوئه نجامدانی شه وکاره، چاپیش شه وه بچن بۆکاره که یان، ده ره نه
 لای (ئیبراهیم) وه که شه فرموی: کاتی که نیراوه کانمان هاتنه لای
 ئیبراهیم به موژده وه، واته: به موژده ی هاتنه دونیای ئیسحاق - قالوا
 انا منجوك - اهل هذه القرية - به ئیبراهیمیان وت: به راستی ئیمه
 خه لکی ئه م شارو دئییه سه دووم - دئی گه لی لووت - له ناو به رین
 : ان اهل کانوا ضالین - چونکه خه لکه که ی زور ناهه فکارو
 بیره وهشت وله سنوور ده رچوون.

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا اِبْرٰهٖمَ بِالْبَشْرِى قَالُوْا اِنَّا مُهْلِكُوْا
 اَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ اِنَّ اَهْلَهَا كَانُوْا عٰلِيٖن ۳۱
 قَالِ اِنَّ فِيْهَا لَوْطًا قَالُوْا لَمَحْنُ اَعْلٰمُ يَمِّنَ فِىْهَا لَنَسْجِنَنَّهٗ
 وَاَهْلَهٗ اِلَّا اَمْرًا نَّهٗ كَانَتْ مِنْ الْغٰدِرِيْنَ ۳۲
 اَنْ جَاۤءَتْ رُسُلُنَا لُوْطًا بِوَعْدِىْهِمْ وَضَافَ بِهٖمْ دَرَجًا
 وَقَالُوْا لَا تَخَفْ وَاِنَّا مُنْجُوْكَ وَاَهْلَكَ اِلَّا اَمْرًا نَّهٗ
 كَانَتْ مِنْ الْغٰدِرِيْنَ ۳۳ اِنَّا مُنْزِلُوْنَ عَلٰى اَهْلِ
 هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْرًا مِّنَ السَّمَآءِ يَمَّا كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ
 ۳۴ وَلَقَدْ تَرَكْنٰ مَنۡهَآ اٰيَةً يَّسَّرُ لِقَوْمٍ يَّعْمَلُوْنَ
 ۳۵ وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَّقُوْمُوْا عِبَادُوْا
 اللّٰهَ وَاَرْجُوْا اللّٰهَ الْاٰخِرَ وَلَا تَعۡشُرُوْا فِى الْاَرْضِ مٰفِسِدِيْنَ
 ۳۶ فَكَذَّبُوْهُ فَاَخَذْنٰهُمُ الرَّحْمٰنُ فَاَصْحٰبُ حٰوٰرِ
 دَارِىْمَ جَنِيْحِيْنَ ۳۷ وَعَادًا وَّمُؤَادًا وَاَقْدٰنِيْنَ
 لَكُمْ مِّنْ مَّسْكِنٰتِهٖمْ وَزُرْتُ لِهٖمُ الشَّيْطٰنُ
 اَعْمَلْنٰهُمُ فَمَضَّوْهُمُ عَنِ السَّبِيْلِ وَكَانُوْا مُسْتَبْصِرِيْنَ ۳۸

نه نیزی نه سه ره خه لکی ئه م شاره دئییه - بماکانوا یفقون - به هوی
 گوناوه تاوان و له سنوور ده رچوونیا نه وه ئیبن که سیر ئه لی: خوا
 جویره ئیلی ناردو گونده که ی به رز کرده وه له ناستی سه ریاندا رای
 گرت، پاشان کوتای به سه ریانداو به رده بارانی کردن و جیگه که یان
 بووه به ده ریایه کی (پیس و بۆگن) زۆریه ی را له سه ره شه وه یه
 که شه و ده ریایه، (بحرالمیت) ی ئیستایه - ۳۵ : ولقد تركنا
 مانهآ آية يسهرو ل قوم يعملون - به هه قیقهت له و شاره دئییه ویرانه دا
 نیشانه یه کی رۆشمان به جی هیشت بو که سانیک له ونیشانه
 راده مینن و تی ده گهن.

کورتیه بسیکی شوعه یب:

دینه سه رباسی چیرۆکی شوعه یبى به یامبه رالکلی بۆیه شه فرموی:
 ۳۶ : و االى مدین اخاهم شعبا * هه روا شوعه یبى براینیشمان
 - برای بنه چه بییان - به پیغه مبه ری ره وانه کرد بو مه دیه ن * فقال

فریشته دینه لای ئیبراهیم و لووت:

۳۲ : انا من الغابرين - ئیبراهیم که شه وه ی لی بیستن وتی:
 ده ی خو لووتیشی تیدایه !؟ - انا من احد من الغابرين -
 فریشته کان وتیان: ئیمه زانترین به وه ی تیدایه ؟ - انا من احد من الغابرين -
 رزگارده كهین، ژنه كه ی نا، چوون بریاره شه
 له ناو گونا هباراندا ده مینیته وه تیا ده چیت "چونکه کاتی خو ی
 به وه کاره ی شه وانه رازی بووه" - ۳۳ : ولما ان جاءت رسلنا
 ابراهیم و لوط - پاشان نیراوه کانمان لای ئیبراهیم
 هه لسان و به ره و لووت چوون، کاتی چوونه لای، به دیتنیان ترساو
 دلتهنگ بوو له ترسی هۆزه که ی، نه وه ک بین ده رگایان بئی بگرن،
 جا شه وانیش لووتیان تی گه یاند - وقالوا لا تخف وانا منحن

يا قوم اعبدوا الله وارجوا اليوم الآخر * رويشته لايان و فەرمووی :
ئەي قوم و هوژم! تەنھا خوا بپەرستن، وە بەرۆژی دوایی ئومیدتان
ببێ و "لەسزایشی بترسن" * ولا تعوا فی الارض سفیدین *
کاری بەدکارانەو گێرەشویینی مەکن لەم زەویەدا، واتە : هەولی
بلاکردنەوی فەساد و تاوان مەدن و ، گێرەشویین مەبن .

۳۷ : فکذبوه فأخذتهم الرجفة * کهچی خەلکەکە بەدروژنیان
کرد ، ئینجا بوومەلەرزەیهکی گەورە و گرتنی و ولاتەکه یانی
بەیە کجاری و یران کرد * فأصبحوا فی دارهم جاثین *
جا هەر هەموویان لە ماله کانیاندا بە چۆکدا کەوتن و مردن .

نەم قەومانەش قەبوون :

۳۸ : وعادا وشمرد وقد تبين لكم من مساكنهم * وه (عاد -
گەلی ھوود - سەموود - گەلی سالح) یشمان لە ناو بێردن ، ئیستاش
شوینە و ارەکانیان ببینن - ئەي دانیشتوانی مەککە! - جادەزانی
چیمان پێ کردوون ، دەبۆ ئیوەش ژیر نابن؟ * وزين لهم الشيطان
أعمالهم * شەیتان کارو کردەو کانیانی بۆ رازاندنەو ، ئەو ھوو
ئەو کارە نامەردانەیان لا چاک بوو * فصدھم عن السبيل * جا
لەریگە و رێبازی راستیش رێگری کردن * وکانوا مستصرين
لە کاتی کدا خەلکی وردبێن بوون و ، عەقلیان بە چاک و خراب ئەشکا

۳۹ : وقارون وفرعون وهامان * هەر وھا قاروونی سەرمایەدارو ،
فیرعەونی پاشای ميسرو ، هامانی وەزیری فیرعە و نمان لە ناو بێردن
* ولقد جاءهم موسى بالبينات * بە ھەقیقەت مووسا بە گەلی
موجیزەو بە لگەي ئاشکرا و روونەو ھاتە لایان * فاستکبروا فی
الأرض * کہچی لە سەر زەویدا خۆیان بە زل زانی و ، لە خۆیان
گۆران و ، دەستیان کردە دەعیو و فیز * وما كانوا سابقين * و
نەشیان توانی پێشمان لی بگرن و دەرچن لە دەستمان * ۴۰ : فکلا
أخذنا بذنبة * جا ئیئە ھەریەک لە وانمان بە ھۆی گوناھی خۆیانەو
قار لی گرت * فمتهم من أرسلنا علیه حاصبا * جا ھی وایان ھەبوو
خیزو لمان بە سەریاندا رشت لە گەلی پای زۆرتو ندوو سەخت و
کوشندەدا وەک گەلی عاد * ومنهم من أخذته الصيحة * ھەیان
بوو دەنگ و نارهتەو ھاوارێکی گەورە ئاسمانی (ھورە بروسکەو
بوومەلەزە) گرتی و لە ناو چوون وەک گەلی سەموود * ومنهم من
خسفنا به الأرض * ھەشیان بوو بە خۆی و سامان و دارایییەو وەک
قاروون بە ناخی زەویدا رۆبێرد * ومنهم من أغرقنا * ھەشیان
بوو وەک گەلی نووح و فیرعەون و هامانی وەزیری و لەشکرەکی
لە ئاودا نوقممان کردن * وماکان الله لیظلمهم * وەنەبیئت خوا
ستەمی لی کردبەن ، نا ، خوا ستەمی لی نەکردن * ولکن كانوا

أنفسهم یظنون * بە لکو خۆیان ستەمیان لە خۆیان کرد ، ئەو ھوو
سەری پێچیان کردو ، سەرەنجام سزا ھاتە سەریان .

دۆستگرتن (غیرەز خوا) لە کاری کاکلە مووشان دەچی :

ئینجا خۆی گەورە و ینەو مەسەل بۆ ھاو بەشدانە رەکان دینیتەو
سەبارەت بەو ی که لەباتی خوا بت ئە پەرستن ، ئە فەرموی : ۴۱ :
مثل الذين اتخذوا من دون الله أولياء كمثل العنكبوت اتخذت بيتا *
مەسەل و نموونە ی ئەو کەسانە ی بێجگە لە خوا چەند دۆستیکیان
بۆ خۆیان گرتووە ، ھەر وەک مەسەلی (کاکلە مووشان) جالجالۆکیان
بە سەرھاتووە کە خانوو یەکی بۆخۆی تەنیوہ * وإن أرحم البيوت لبيت
العنكبوت * کاتوا علسون * ئاشکرایشە کە خانووی کاکلە مووشان
نابوودترین و سستترین خانووە ئە گەر ئەو راستیە بزانی وتی بگەن
: إن الله يعلم ما يدعون من دونه من شیء * بە راستی خوا دەزانی
چین ئەوانە ی ئەوان ھاوارو ھانایان بۆ دەبەن * وهو العزيز الحكيم *
ھەر خۆشی دەسەلاتاری لە کارزانە * ۴۲ : ولنك الأمثال نظربها
للناس * ئەو مەسەلەنەش - کە ناویە ناو - بۆ خەلکیان دەھینینەو
ھەر بۆ تی گەیشتنە * وما علقها إلا العالون * تییان ناگەن ، تەنھا
زاناو وردبێنە کان نەبی ، واتە : ھەر ئەوان تییان دەگەن .

قورئان بخوینەو پەیامە کەت بگەییەنە :

۴۴ : خلق الله السموات والأرض بالحق * خوا ئاسمانەکان
و زەوی بەرەو او ھەق بەدی ھیناوە * إن فی ذلك لآية للذمین *
بە راستی لەو بەدی ھینانەدا بە لگە یەکی گەورە ھە یە بۆ برواداران
* ۴۵ : أتى ما أوحى إليك من الكتاب * ئەي موحەممەد *
ئەو ی لەم قورئانەدا بووت وەحی کراوە بێخوینەو * وأقم الصلاة *
و بە بەردەوامی و رێک و پێک نوێژیشت ئەنجام بەد * إن الصلاة تنهى
عن الفحشاء والمنکر * بە راستی نوێژی "تیرۆتەسەل" بەرھەستی
مرو لە کاری خراب و ناپەسەند و گوناو و تاوان دەکات * ولذكر
الله أكبر * و بێ گومان یادی خوا - لە دونیادا - لە ھەموو شتێک
ھێژاتر و گەورەترە ، چونکە بێر کردنەو یە لە گەورەیی و دەسەلاتی
خوا * والله يعلم ما تصنعون * خواش بە و کارو کردەوانە ی ئیوہ
ئەنجامیان دەدەن ، ئاگادارە ، بۆخۆشی پاداشتتان ئەداتەو .

کۆتایی جزئی ۲۰ ، (والله الحمد والمنة) ..

بە جوانترین شیوہ لە گەل خواوەننامە کاندای موحادە لە بکەن :

دوای گەفت و گۆو و توێژیکی زۆر لە گەل ھاو بەشدانە رەکاندا ،
دیتە سەر باسی ئەوانە کە بروایان بە خوا ھە یەو خواوەن کتیبین ،

به لام گومانیان له په یامبه ریستی موحه ممه دا ۱۱ هیه، بویه
 شه فرموی: ۴۶: «ولا تجادلوا أهل الكتاب إلا بالی هی احسن»
 نیوه له گهل خاوه مننامه کاندای جووله که و گاور- دهمه قالی و مشت
 و مر مه کن، به تاییه تی شوانه یان دلایان پیوه به باور بینن، مه گهر
 به جوانترین شیوه و شیواز، واته: زور به نهرمی وله سهر خو
 به لگه و ده لیلیان بو بیننه وه: «الا الذین ظلموا منکم» شوانه یان
 نه بی سته میان کرد به سهر کیشی و عینادی، شه شه نیوه شه ده توانن
 به توندو تیژی و سه ختگی رانه ره فتاریان له گهل بکن: «وقولوا
 انا بالذی انزل الینا و انزل الیکم» وه هه رکاتی کیش باسی نامه
 شامانیان کرد، نیوه پیان بلین: برومان هیه به و قورثانه که
 بومان نیردراوه، وه به و (تهورات) و (تینجیل) ش بو نیوه نیردراوه،
 واته: نه به درویان بخه نه وه، نه ته سدی قیشیان بکن، «وانهنا
 و انیکم واحد ونحن له مسلمون» خوی نیوه، خوی نیوه
 ته نه هه ره یه کیکه و، نیوه شه به ته نیا فرمانیه ردارو ملکه چی شه
 زاته یین، هه شه مه شه بوو کاتی که (تهورات) یان ده خونده وه به
 زمانی موسلمانان ته فسیریان ده کرد، پیغه مبه ۱۱ دهی فرموی:
 «لا تصدقوا أهل الكتاب ولا تکذبوهم، و قولوا انا بالله و ما انزل
 الینا و ما انزل الیکم، و انهم و انهن واحد، ونحن له مسلمون»
 (بوخاری). ۴۷: «و کذلک انزلنا الیک الکتاب» جاهه ر چونی
 -له پیش تووه- کتیب و نامه مان دابه زاند، هه ناوایش شه
 کتیبه مان بو تو دابه زاند، واته: ناردنی قورثان بو تو شتیکی نامو
 نیوه: «ان الذین اتناهم الکتاب یؤمنون به» جا هه ندیک له وانه
 که بهر له قورثانه نامه ی شامانیان پی داون وه (عبدوللای
 کوری سه للام) بروای پی دینن و موسلمان دهب: «وسر هؤلاء من
 یؤمن به» وه له وانه پیش (مه که بییه کان) هه یانه بروای پی دینی
 و موسولمان دهب: «وما یجحد باياتنا الا الکافرون» وه جگه له
 کافران، که سی تر نیوه نکولی نیوه ته کانمان بکات

آیات بینات فی صدور الذین اتوا العلم به لکوثه و قورثانه چهن
 نایه تیکی روون و ناشکراو پاریزراوه له سینگ ودلی شه که سانه دا
 زانیاریان پی دراوه و هر گرتنی: «وما یجحد باياتنا الا الظالمون» وه
 سته مکاران نه بیته، که سیکی تر نکولی له نایه ته کانی نیوه.

وَقُرْآنُكَ وَفِرْعَوْنَ وَمَنْعَكَ وَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى
 بِالْبَيِّنَاتِ فَأَسْتَسْكَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَمِيعِينَ
 ﴿٤٦﴾ فَكَلَّا أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِمْ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا
 وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَسَفْنَا بِهِ
 الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ
 وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٧﴾ مَثَلُ الَّذِينَ
 أَخَذُوا مِنَ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنكَبُوتِ
 اتَّخَذَتْ بِئْتًا وَإِنَّ أَوْلِيَاءَ النَّبِيِّ لَيُبَيِّنُكَ اللَّهُ
 لِرُكْبَاتِ الْعِبَادِ ﴿٤٨﴾ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ
 دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٩﴾ وَتِلْكَ
 الْأَمْثَلُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ
 ﴿٥٠﴾ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ
 لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾ أَتَى مَا أَوْحَى إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ
 وَأَقْرَأَ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ
 وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٥٢﴾

موشریکان بی له قورثان، به لگه ی تریان دهوی:

دیاره مله ووره کانی قوره پیش قورثانی پیروز به به لگه دانانین بو
 راستی پیغه مبه ۱۱، بویه: «۵۰: وقالوا لولا انزل علیه آيات من
 ربنا - وتیان: جا بو راستی خوی. بو له لایه ن په روه ر دگاریه وه
 چند به لگه به کی بو دانه به زینرا وه کو وشتره که ی (سالح)،
 دارده سته که ی (مووسا)؟ «قل انما الآيات عند الله» توش
 پیان بلی: هه موو به لگه و نیشانه کان هه رای خوان و به ده سته
 شهون، من هیج شتیکم به ده ست نیوه «وانما انا نذیر مبین»
 و من هه بیدار که ره وه تر سینه ریکی ناشکرام «اولم یکنهم انا
 انزلنا علیک الکتاب یتلی علیهم» مه گهر شه وانه داوای به لگه
 شه کن، شه ویهان به س نیوه که نیوه قورثانمان بو ناردویت و
 به سه ریاندا شه خویندوتیه وه؟ تا بیکه نه به لگه بو راستی تو؟ «ان
 فی ذلک لرحمة و ذکر ی لقوم یؤمنون» به راستی له و قورثانه دا

بهر له هاتنی قورثان، تو نه دهت خویندو نه دهت نووسی:

۴۸: «وما کنتم لتلوا من قبله من کتاب» هه ر گیز له پیش
 ناردنی شه قورثانه دا تو هیج کتیبیکت نه خویندوتیه وه «ولا یخطه
 بسنک» و به ده سته خویشته هیج نامه و کتیبیکت نه نووسیوه
 «انما انزلنا المظلمون» شه گهر خویندوه وار بوویتایه شه ودهمه
 ناهه ق بیژه کان ده که و تنه گومانه وه له خووت و له قورثان واته:
 شه گهر خویندوه وار بوویتایه جیگه ی قه یان هه بوو، به لام نیوستا
 جیگه ی هیج قسه یه کیان نیوه، چونکه چاک چاک شه تناسن که
 تو خویندوه وار نیت و نازانی بخوینی و بنووسیت. ۴۹: «بل هر

به زهوی و ناموزگاری هیه، بؤ هر قوم وهۆزی، بیانه وی باوه
بینن. جا دواى بپروا نه هینان بیی ده فرموی: ﴿ ۵۲: قل کنی
بالله بنی وینکم شهیدا ﴾ که بییان بیی: خوا به سه شایه
بیست له نیوان نیمه و نیمه دله سه ر پیغه مبرایه تیم ﴿ يعلم مافی
السموات والأرض ﴾ نه خواهیه که ده زانی چی له ناسمانه کان

ده بچیژن ناکام و پاداشی نه و کرده وانه ی ده تان کردن.

کۆچ بکه ن و، له رۆژی مه ترسن:

﴿ ۵۶: یا عبادى الذین آمنوا إن أرضی واسعة ﴾ نه و به ندانه
برواتان هیناوه، به راستی زهوی من یان و فروانه، نه گهر له
(مه ککه) نه زهت ده کرین، ده سا کۆچ بکه ن و بیچه (مه دینه)
وه یان بؤ هر جیگایه کی تر، ئیتر بؤهر له مه ککه دانیشتون
و قبولی نه و گش ئازارو بیزاره ده کهن؟ ﴿ فیاسی فاعبدون ﴾
سا نه گهر نه تان ده توانی له جیگه ی به ئازادانه په ره ستش بکه ن
بگوزنه وه بؤ جیگه یه کی تر سا هر له وی په ره ستشی من بکه ن
بؤیه موسلمانه کانی مه ککه ش - کاتی به نیان توند کرایه وه له لای
قوره شه وه - به ره وه ده فری (حه به شه) ناوی خویان له هیناوه
باریان کرد ﴿ ۵۷: کل نفس ذائقة الموت ﴾ خو هه موو خاوه ن
گیانیک چیژهری مرگه، واته: هه موتان مرگ ده چیژن ﴿ تم
اینسا ترجعون ﴾ پاشانیش بؤلای نیمه ده گپردرینه وه، جا ئیتر
بؤ کۆچ ناکه ن؟ ﴿ ۵۸: و الذین آمنوا و عملوا الصالحات ﴾
نه وانه ی وا بروایان هیناوه و، کاره چاکه کانیان کردوه ﴿ لنوائهم
من الجنة غرفا ﴾ بی گومان له چه ند کۆشک و ته لارو جیگایه کی
زۆریه رزو بلوندی به هه شتدا نیشته جییان نه کهن ﴿ تجری من
تحتها الأنهار خالدين فيها ﴾ چه ندان جوگه و رووبارو تافگه به ژیر
دارو دره خته کانیدا دین و ده چن و به هه تا هه تایش تیی دان ﴿ نعم
أجر العاملين ﴾ پاداشی کرده وه که ران و کۆشکاران، نه وانه وا
بؤ خوا کار ده کهن چه نده چاکه! ﴿ ۵۹: الذین صبروا و علی
ریهم یتوکلون ﴾ نه وانه ی که هه میسه ئارامیان ده گرت ویشتیان
ته نیا هه ریه په روه ردگاربان ده به ست، له هه موو ئیش و کاریکا
﴿ ۶۰: و کاین من دایه لا تحمل رزقها ﴾ نیمه جیهاد بکه ن نه ی
موسلمانان! هه رگیز له هه ژاری و گپرو گرتی رۆزی مه ترسن، چون
خزوک و جولدیه کی زور هه ن، هه چییان رزق و رۆزیان نه داوه
به کۆلی خویاندا، که چی ﴿ الله یرزقها و ایاکم ﴾ هه ر خوا رزق
و رۆزی، نه وانیش و نیمه شه نه دا، ده سه ته به ری رۆزی هه مووانه،
جا که واته هه رکات کۆچتان کردو، جیهاد هاته پینش له ژیان
مه ترسن ﴿ وهو السمع العلیم ﴾ نه ویشه ژنه وای زانا، واته: ژنه وای
بؤ هه موو شتیك و زانا به هه موو شتیك و ناختان.

خوا یه که و نابی به دوو:

﴿ ۶۱: ولن سألنهم من خلق السموات والأرض وسخر الشمس
والقمر ﴾ نه گهر له وی بی باوه رانه بپرسیت: کنی ناسمانه کان و

﴿ وَلَا تَجِدُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا يَأْتِيَنَّ مِنْ أَحْسَنِ إِلَّا
الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا وَأَنْزِلَ
إِلَيْكُمْ وَإِلَهُنَّاءُ إِلَهُكُمْ وَجِدُوا مَعَكُمْ لِمُسْلِمُونَ ﴿ ۵۶ ﴾
وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ لِيَكُنَّ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمِنْ هَتُولَاءُ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا
إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿ ۵۷ ﴾ وَمَا كُنْتَ تَسْمَعُ مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ
وَلَا تَحْطُهُ بِسِينِكَ إِذْ أَنْزَلْنَا الْمُطْفَلُونَ ﴿ ۵۸ ﴾ بَلْ هُوَ
آيَاتٌ يَنْزِلُ فِي صُورٍ الْبُرُوقِ أَوْ نُورٍ أَلْمَلِكِ وَمَا يَجْحَدُ
بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ ﴿ ۵۹ ﴾ وَقَالُوا لَوْلَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ
آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ
مُبِينٌ ﴿ ۶۰ ﴾ أَوْ لَوْ يَكْفِهِمْ أَنَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ
يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتٍ فِي ذَلِكَ لَرَحِمَهُ وَذَكَرَى لِقَوْمِهِ
يُؤْمِنُونَ ﴿ ۶۱ ﴾ قُلْ كُنْ يَأْتِيَنَّ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَيْدًا
يَعْلَمُ مَافِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا
بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿ ۶۲ ﴾

وزهوی دایه ﴿ والذین آمنوا بالباطل وکفروا بالله ﴾ و نه وانه ش
بروایان به ناهق (په رسراوی تر) هه یه حاشایان له خوا کرد!
﴿ اولئک هم الخاسرون ﴾ نه وانه ن - له دونیاو له قیامه تدا - زیانیان
له خو داوه. ﴿ ۵۳: ویتعجلونک بالعذاب ﴾ نه و بی باوه رانه
په له ی هاتنی سزات لی ده کهن! ﴿ و لولا أجل مسمى لجاهم
العذاب ﴾ نه گهر ماوه ی دیاریکرومان بریار نه دا بای بؤ سزادانیان
نه وای سزاکه یان بؤ ده هات ﴿ و لیأتینهم بغتة وهم لا یسعرون ﴾
بی گومان به نه و سزوا توله یه هه ر کتوبر بویان دی و به خویشیان
نازانن ﴿ ۵۴: یتعجلونک بالعذاب ﴾ نه وانه هه ر په له یانه و به
له ز داواى سزات لی نه کهن! ﴿ وإن جهنم لمحیطة بالکافرين ﴾ خو
نه وانه په له بکه ن، یا نه یکه ن دۆزه خ ده وری کافران ده دا ﴿ ۵۵:
یوم یغشاهم العذاب من فوقهم ومن تحت أرجلهم ﴾ رۆزی سزاکه
دایان ده گرت له پانی سه ریانه وه و، له ژیر پیناوه وه وله هه موو
لایه که وه ﴿ ویقول ذوقوا ما کنتم تعملون ﴾ خوا بییان نه فرموی:

زهوی دروست کردوه و، خوروی مانگی رام کردوه" ثابو و شیویه به ناسانی بین و بچن لبقولن الله بی سئی و دوو دهلین: هر خواجه شهوکارانهی کردوه فانی یوفکون دهسا شتر چون له یه کخوابه رستی لاده رین و بهره و پتیه رستی شه برین! ۶۲: الله یسط الرزق لمن یشاء من عباده و بقدر له هر خواجه بزق و پرۆزی فره ده به خشی بو هر که سیک که خوی بییه وی له به نده کانی، وه یان که می ده کاته وه بوی ان الله بكل شی علم به راستی خوا به هه موو شتی زانایه ۶۳: ولئن سألتهم من نزل من السماء ماء شه گهر لیشیت پرسیبان: کنی له ناسعانه وه بارانی باراند فاحیا به الأرض من بعد موتها و زهوی له پاش مردنی پی بووزانده وه لبقولن الله دیسان هر بی سئی و دوو له وه لامدا شه لین: هر خواجه شه کاره دهکا! قل الحمد لله بل اکثرهم لایعقلون دهسا توش بلی: سوپاس هر بو شه خواجه، که شیوه دان به تواناییدا دهنین، به لام زور به یان تی ناگهن و، ده که ونه چ (تفاچ) بکه وه، ژیریان ناخه نه کار ۶۴: وما هذه الحیاة الدنیا الا لهو و لعب بی گومان ژیانی شم دونیایه جگه له سر گهرمی و گالته و گپ شتیکی تر نییه، بویه ده بی شه ونده هه وی بو نه دریت! ان السدار الآخرة لهر الحیوان چونکه بی گومانه هه مالی قیامت و ژیانی شه وی زبنده گی و ژیانه لوکانوا یعلمون شه گهر شه خه لکه بیان زانیا ناویه، ژیانی دونیایان هه له نده بیژارد به سر ناخیره تدا ۶۵: فاذا رکبوا فی الفلک دعوا الله مخلصین له الدین فلما نجاهم الی البر اذاهم یشرکون له کاتی خو شی و ناسایشدا ده بینی شه خه لکه یه بی باوه رن و نکوولی قیامت ده که ن، که چی کاتی سواری که شتی شه بن و ترسی نقوم بوونیان لی دهنیشیت زور به کول سر دانه نین و ملکه چی و یه کلابوونه وهی خو یان بو خوا دهر شه برن و ته نها له و داوا شه که ن و، باسی بته کان نامینی، به لام کاتی بزگاریان ده کاو ده گنه و شکانی، دووباره ده چنه وه سر بیره پووجه له که ی خو یان و به هه مان جور شه ریک و هاوهل بو خوا داده نین. له سوورتهی (۶۷/۱۷-۶۹)، وه له هه ندی سوورتهی تریشدا هر شه مانا و مه به سته یه هاتووه. ۶۶: لیکفروا بما آتیناهم ولتتمتعوا ده با شه وانه هر نکوولی شه نیعمه تانه مان بکه ن پیمان به خشیون، ده با چه ند پرۆزکی کم له ژیانه له زهت و خو شی به ن فسوف یعلمون جا له ثابنده دا نه زانن شه نجامی بی باوه رپی و هاوه شدانان بو خوا به کوئی شه گات؟

ده بی له هیمنی مه که که به ند بگرن:

۶۷: اولم یروا انا جعلنا حرما منا فاحو شه وانه نابینن نیمه مه که که مان کردوته قه دهغه و جیگایه کی نارام و ناسایش؟ نابینن پیاو کوشتن و دزی و درۆزی تیدا یاساغه و یتخطف الناس من

وَسْتَعِجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَاءَهُمُ الْعَذَابُ
وَلَآ أَنِيتُمْ بِفِتْنَةٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿۶۷﴾ وَسْتَعِجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ
وَإِن جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿۶۸﴾ يَوْمَ يَسْأَلُهُمُ الْعَذَابُ
مِنْ قُرُوبِهِمْ وَمَنْ نَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۶۹﴾
يَعْبَادِي الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَسِعَةٌ فَإِنِّي فَاعِدُونَ
كُلَّ نَفْسٍ ذَآئِقَةً الْعَذَابِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿۷۰﴾ وَالَّذِينَ
ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا يُجْرَى
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿۷۱﴾ الَّذِينَ
صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿۷۲﴾ وَكَأَيُّ مَن دَابَّةٍ لَّا تَحْمِلُ
رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِن يَآكُم وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۷۳﴾ وَلِئِن
سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
لَيَقُولنَّ اللَّهُ فَأَن يُؤْفَكُونَ ﴿۷۴﴾ اللَّهُ يَسْطُرُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ وَيَعْدِلُ لَهُ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿۷۵﴾ وَلِئِن سَأَلْتَهُمْ
مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا
لَيَقُولنَّ اللَّهُ فَبِئْسَ اللَّهُ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿۷۶﴾

حولهم وه له دهوری شه واند، واته: له ده ره وهی (حهرم) دا خه لك شه فریندری و تالان ده کری؟ بو شم مانایه سهیری سوورتهی (۷۷/۲۸) و سوورتهی (۹۷/۳) و سوورتهی (۶۷/۵) و سوورتهی (۴/۳/۱۰۶) بکه. اقبال باطل بو منون و بنعمه الله یکفرون ثابا به شتی پوچ، واته: بته کان باوه ده که ن و، به نیعمهت و به خشی کافر ده بن!؟ ۶۸: ومن اظلم ممن افترى على الله كذبا کنی له وکه سه سته مکارتره که له سر خوا درۆ هه لیه سئی و هاوهش و هاوهلی بو داده نی؟ او کذب بالحق لما جاءه یان باوه ری به و قورثانه هه قه نه بییت کاتی بوی هات؟ الیس فی جهنم مشی للکافرین فاحو بو بی پروایان له دۆزه خدا جی نییه!؟ واته: جی هیه له دۆزه خدا بو یان ۶۹: والذین جاهدوا فینا لنهیدینهم سلینا وه شه وانهش له پیناوی ره زامه ندی نیمه دا هه ول و کوشش و جیهادیان کرد، شه وه بی گومان نیمهش شه وان رینمایه ده که یین بو رینگا کنی به هه شت و گه یشتنیان به نیمه، به لی هر شه مه به سته

له چند نایه تیکی تردا روون کراوته وه، وهک سوورتهی (۱۷/۴۷) و سوورتهی (۱۲۴/۹). ﴿ وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴾ به راستی خوا بردهوام له گهله چاکه کاراندایه، واته: له گهله نهوانه دایه که به راستی جیهاد دهکن، به یاریدهدان و سهرخستن. له سوورتهی (۱۲۶/۱۶) دا پتر نم راستیه روشن کراوته وه.

رؤمییه کان، پاش سکان، سهرده که ونه وه:

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * ۱: أَلَمْ يَكُنْ لَهُ مِثْلُ مَا تُرِيدُونَ ﴾ (بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: ألم یکن له میث ما تریدون) و دهسته وسانی عهده به کان بهرام بهر به قورئان و دهره نجامیش په ککه و تنیان و هیچ لی نه هاتنیان ﴿ ۲: غلبت الروم ﴾ ۳: فی أدنی الأرض ﴿ رومه کان به دهستی فارسه کان تیک سکان، له به شیکی زورنیک به ولاتی عهده به کانه وه که ده که ویته نیوان (نوردن و فهله ستین)، نه وهش له سالی (۶۱۳-۶۱۴) ز، له سهرده می (به زدگرد)، - تاخر پاشای فارسه کان- بوو، هه ره وه یه زدگرده شیوو نامه که ی پیغه میبری دراند ﴿ کاتی که بانگی کردیو نیسلامبوون، پاشان پیغه میبریش نزای شهری لی کرد، تا له سهرده می نیعمای عوسماندا کوژرا ﴿ وهم من بعد غلبهم سيفلون ﴿ و نهوانیش (رومه کان) پاش زالبوونی فارسه کان به سهریاندا زال نه بنه وه. رافه که رانی قورئان نه لین: له نیوان فارس و رومه کاندا جه نگیک هه لگیرسا، ئینجا فارسه کان به سهر رومه کاندا زالبوون، په یام بهر ﴿ خوی و هاوه لاتی گهلی بییان سه خلهت و قورس بوو! له و لایشه وه موشریکه کان زور خوشحال و دلشاد بوون، چونکه موشریکه کان به موسلمانان کانیاں گوت: ئیوهیش وهک رومه کان تیک ده شکین و ئیمه زال نه بیین به سهرتانا. پیشه و (نه بوو به کس) فه رموی: دهک نه بیین ﴿ ۴: فی بضع سنین ﴿ له چند سالیکدا، واته: له نیوان (۳-۹) سالدا، رومه کان به سهر فارسه کاندا زال نه بنه وه، به لی واپوو دوی حوت سال نه نجامه که واده رچووو فارسه کان تیک سکان. نه مهیش گه وره ترین به لگه یه بو راستی په یام بهر قورئان، ده توانی سهیریکی ته فسیری (ئیین که سیر) به ییت. ﴿ لله الأمر من قبل ومن بعد ﴿ هه مووکارو بریارو دهسه لاتیکی پیش زالبوون و پاش زالبوون هه ربو خواجه. ﴿ و یومئذ یفرح المؤمنون ﴿ ۵: بنصر الله ﴿ ئیتر له وروره دا که روم به سهر فارسدا زال نه بیته وه، باوه دراره کان خوشحال نه بن به و سهرخستن و یارمته تی خواجه و به تیکشکانی فارسه کانیش زور خوشحال ده بن، چونکه نهوانیش وهک موشریکه کان بی کتیپ و بی نامن ﴿ و بنصر من یشاء ﴿ دیاره هه رکه سیک خوا خوی بییه وی یارمته تی نه داو سهری ده خات ﴿ وهو العزیز الرحیم ﴿ هه ره ویشه خاوهن دهسه لاتاری دلوقان ﴿ ۶: وعد الله لا یخلف الله وعده ﴿ زالبوونی رومه کان به سهر فارسه کاندا به لینی خواجه، هه رگیزیش خوا پیچه وانهی به لینی خوی ناکا ﴿ ولكن اکثر الناس لا یعلمون ﴿ به لام زور به ی خه لکی نه وه نازانن ﴿ ۷: یعلمون ظاهرا من الحیاة الدنیا ﴿ رووکه شیک له ژیا نی نم دنیا نه زانن: پیشه سازی و ته کنه لوژیو دروستکردنی گه لیک ﴿ وهم عن الآخرة



کوتایی ته فسیری سوورتهی (عنه که بووت) هات له گهله سوپاسی بی شایسته دا بو خوی کار جوان و کارزان.

سوورتهی (روم) ه

هه ککه بییهو (۱۰) نایته

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان سهرتهای نم سوورته هه واتی سهرکه و تنی رومه کان به زه مانیک پیش روودانی به سهر فارسه کاندا راده گه نی، جا پاش ماوه به ک قورئان چونی رایگه یانده بوو ناوا رووی دا، دیاره نه مهیش گه وره ترین به لگه یه بو راستی په یام بهر ﴿ پاشان نم به نامه نه خاتهروو که: تا کوتایی دنیا له نیوان شه یقاندا بردهوام ده بیته، ئینجا کورته باسیکی قیامت نه کات، کوتاییشی به وه دیت که: هیچ نایته و ترسینه ریک سوود به قورهیش نابه خشیت.

هم غافلون که چچی له ناخیرهت بی ناگاو غافلن!

له رووی نهم بستانهوه خوا بناسه:

۸: اولم بفرکروا فی انفسهم که وانهکه نکوولی زیندوو بوونهوه دهکهن! ناخو بیریان له خویمان نه کردوتهوه، چون دروست کراون؟ دیاره هه ره و دروستکهره دروستی کردون، ده توانی زیندوو شیان بکاتهوه که ما خلق الله السموات والأرض وما بينهما إلا بالحق وأجل سمی که خوا ناسمانهکان وزهوی و نهوهی له نیونیان دایه دروست نه کردوه بههق و عهدل و ماوهیهکی دیار بکراو نه بی، واته: هه به عهدل و له ماوهیهکی دیار بکراویشدا کوتایییان دی و قیامت بهریا نه بی که وان کسیرا من الناس بقاء ربهم لکافرون که چچی زوریک لهم خه لکه به گه یشتنی دیداری په روره دگاریان وزیندوو بوونهوه بی باوهرن که ۹: اولم بسیروا فی الأرض فینظروا کیف کان عاقبه الذین من قبلهم که نایاگوزهریان به سه ره نم زهویبه دا نه کردوه؟ ببینن و بزانشن نه نجامی نه وانهی له پیشیانهوه بوونه چون بووه؟ نهوه بوو هه که سه ریچییان کرد، خواش له ناوی بردن که کاناو اشد منهم قوه که خو له مانهش به هیزترو به تواناتر بوون و آثاروا الأرض وعمروها أكثر مما عمروها که زهوییان زیه و زورور کردو هه لگیزه یهوه بوکشتوکال و شتی تر، وه ناوه دانیان ده کردهوه، زیاتر له وهی نه مان ناوه دانیان کردهوه که و جهه تم رسلم بالینات که پیامبه ره کانیشیان به گه لی به لگه و نیشانهی ناشکراوه بو هاتن، که چچی هه باوهریان بی نه کردن که فسا کان الله لیظلمهم که کاتی خوا له ناوی بردن، وه نه بی سته می لی کردن، نا، هه رگیز خوا سته می لی نه کردن، که و لکن کاناو انفسهم یظلمون که به لکو خویمان سته میان له خویمان کردو بروایان نه هیناوه په یامبه ره کانیان به دروزن دانا که ۱۰: ثم کان عاقبه الذین أساؤا السوای که پاشان نه نجامی نه وانهی گوناوه تاوانیان کرد، خرابترین پاشه رۆز بوو، چونکه له دونیادا گه یشتنه پله یه که: که ان کذبوا آیات الله وکانوا بها یستهزئون که نه یه ته کانی خوایان به درو زانی و گالته یان بی نه کردن که ۱۱: الله یدؤا الخلق ثم یعیده که خوا خوی نهوه خه لکه دروس ده کاو، دوا جاریش ده بی نیتته وه گوری و به ته نیاو بی هاوهل و یارمه تیده ره که ثم الیه ترجعون که دیسان هه ر بولای شویش ده گیزدینه وه که ۱۲: و یوم تقوم الساعة یبلس المجرمون که ره رۆزی قیامت هه لدهستی، تاونکاران بی هیواد هه و، فه زیان لیوه نایه و کړوکپ ده که ون. که ۱۳: ولم یکن لهم من شرکائهم شفعا که سیشیان ده ستناکه ویت له وانهی به شهریک و هاویه شیان داده نان بوخوا تکایان بو بکه و که کاناو بشرکائهم کافرن که نکوولی له و

بتانه شیان نه کهن کرد بوونیانه هاویه شی خوا! که ۱۴: و یوم تقوم الساعة یومئذ یفرقون که رۆزیکیش که قیامت بهریا ده بیت، نهو رۆزه خه لکه له یه که جیا نه بنه وه و ده بنه دوودهسته: موسلمان و بی باوهر که ۱۵: فأما الذین آمنوا و عملوا الصالحات که جائه وانهی بروایان هیناوه و کاره چا که کانیان کردوه که فهم فی روضة

وَعَدَ اللَّهُ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ، وَلَكِنْ أَكْثَر النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ
 ۱) يَعْلَمُونَ ظَهَرَ أَمْرَ الْآخِرَةِ الَّذِينَ آذَنُوا بِهِمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَفُورُونَ
 ۲) أَوْلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ بِلِقَائِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ
 ۳) أَوْلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُظْلَمَهُمْ وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ
 ۴) ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسْتَوُوا السُّورَةُ أَن كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ
 ۵) اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ
 ۶) وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ السُّجْرَمُونَ
 ۷) وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَائِهِمْ شُعْمَةٌ أَوْ كَانُوا يُشْرِكُوا بِهِمْ
 ۸) كَفَرْتُمْ
 ۹) وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُؤْمِدُ يُفْرَقُونَ
 ۱۰) فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ

یحیرون که له ناو باخچه و گولزاری به هشتدا ریز ده گیرین که ۱۶: وأما الذین کفروا و کذبوا بآیاتنا و لقاء الآخرة که نه وانهش کافرو بی پروا بوون، نایه ته کانمان و گه یشتن به رۆزی قیامت به درویمان ده زانی که فأولئک فی العذاب محضرون که نه وانه له ناو نازاروسزادا ناماده کراون و بزنانین، به هه تاهه تاییش له وی نه میننه وه.

پینج هه رزه نو یز بکه ن:

۱۷: فسبحان الله حین تمسون و حین تصبحون که کاتی نه وه تان زانی، سا خوا به پاک و بلند رابگرن کاتی ئیسوا ره ده که نه وه، وه کاتی به یانی ده که نه وه، واته: نویژه کانی مه غریب و عیشاو به یانی تان بکه ن که ۱۸: و له الحمد فی السموات والأرض و عشیبا و حین تظھرون که و سوپاس و ستایش هه ر بو خوا یه له ته واوی ناسمانه کان و زهویدا، سا خوا به خاوین رابگرن که ۱۹: یخرج الحی من المیت و یخرج المیت من الحی که نهو خوا یه یه زیندوو

له مردوو بالنده له هیلکه ده دیننی، مردووش له زیندوو هیلکه له بالنده ده رده خات * ویحی الأرض بعد موتها * زه ویش دوای مردنی و وشک بوونی گیانی تی ده خاتوه، به ده رهینانی گیاو رووه کی * و کذلک تخرجون * ئیوهش هه راوا زیندوو ئه کرینه وه له گۆر ده رده هینرین.



وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ فَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٢٠﴾ فَسُبْحٰنَ اللَّهِ حِينَ تَسْجُدُ وَحِينَ تَقُومُونَ ﴿٢١﴾ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًا وَحِينَ تَطْمُئِنُّونَ ﴿٢٢﴾ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذٰلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿٢٣﴾ وَمِنَ آيٰتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٢٤﴾ وَمِنَ آيٰتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيٰتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾ وَمِنَ آيٰتِهِ خَلْقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَخَلْقُ السَّيِّئَاتِ وَاللَّوْزِجِ إِنْ فِي ذٰلِكَ لَآيٰتٍ لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿٢٦﴾ وَمِنَ آيٰتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَآيٰتُكُمْ مِّنْ فَضْلِهِ إِن فِي ذٰلِكَ لَآيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٢٧﴾ وَمِنَ آيٰتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنزِلُ مِنَ السَّمَآءِ مَاءً فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾

نیشانه گه لیکی خوا:

﴿ ۲۰ ﴾: ومن آیاته ان خلقکم من تراب * له نیشانه کانی بوون و دهسلاتی ئه وه یه که ئیوهی (باوکه گه وهرمان ئادم) له گل دروست کرد * ثم إذا أنتم بشر تنتشرون * پاشان ئیوه پله به پله ده بن به مروو له سه رزه ویدا بلاو ده بنه وه * ﴿ ۲۱ ﴾: و من آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواج * له نیشانه کانی بوون و دهسلاتی ئه وه یه که: له جنسی خۆتان، واته: له ره گه زی ئادمزاد هاوسه ری بو دروست کردن * لتسکونا إليها * تاله پالیاندا به سه ینه وه * وجعل بینکم موده ورحمة * وخوشه ویستی و میهره بانیشی خستوته نئونانتان بوئه وهی بتوانن پیکه وه باری گرانی ژبان هه لگرن ودریژه به ژبان بدن * ان فی ذلک لآیات لقوم يتفكرون * بی گومان ئاله وه دا گه ئی به لگه و نیشانه هه یه بو که سانی به وردی تیفکرین و، به جوانی بیری ئی بکه نه وه چونکه

خوا له لهش وجهسته ی هه ر دوو کیاندا ئه وه نده ی دروست کردوو که هه ر دوو به یه کتر رازی بن و، وه لامسی داخوازی به کانی یه کتر به ننه وه به وه پهری سوژو میهره بانیشه وه * ﴿ ۲۲ ﴾: و من آیاته خلق السموات والأرض وأختلاف ألستکم و أولانکم * له نیشانه کانی بوون و دهسلاتی خوا: دروستکردنی ئاسمانه کان و زهوی و لیکنه چوونی زمانی قسه کردن و رهنگه کانتانه * ان فی ذلک لآیات للعالمین * به راستی له وه شدا چهند نیشانه ی گه وره و مه زن هه یه بو زانایان، چونکه هه ر ئه وان لییان ده گه ن، وه کو له جیگایه کی تر دا ده فرموی: (و ما یعقلها إلا العالمون) * ﴿ ۲۳ ﴾: و من آیاته منامکم باللیل والنهار وابتغاکم من فضله * هه ر له نیشانه کانی بوون و توانایی ئه وه خهوی شه وان وه روژانه تان و هه ول و تیکۆشانتان بو رزق و رۆزی له کاتی بیداریدا * ان فی ذلک لآیات لقوم یسمعون * بی گومان له وه دا چهند نیشانه ی گه وره و گرنگ هه یه بو گه ئی بییسن و ئاموژگاری و هرگرن * ﴿ ۲۴ ﴾: و من آیاته یریکم البرق خوفا وطمعا * یه کئی تر له نیشانه کانی: بریسکه و چه خماخه تان نیشان ئه دات، که هه م هوی ترسه له مردن، هه م هوی ئومیدو هیوا به بوپاران * وینزل من السماء ماء فیحی به الأرض بعد موتها * و له ئاسمانیشه وه ئاو یکتان بو ده بارینی زهوی پاش مردنی و، وشک بوونی و، نه مانی هیزی رواندن بیووزیننته وه * ان فی ذلک لآیات لقوم یعقلون * به راستی له وه دا به لگه و نیشانه زۆرن بو که سانی ئه قلی خۆیان ده خه نه کار * ﴿ ۲۵ ﴾: و من آیاته ان تقوم السماء والأرض بأمره * هه ر له نیشانه کانی بوون و دهسلاتی ئه وه که ئه م ئاسمان و زهوی به فهرمانی ئه وه وه ستاون * ثم إذا دعاکم دعوة من الأرض إذا أنتم تخرجون * پاشان له روژی قیامه تا هه ره یه کجار هه را به کتان ئی بکا ئیوه له ناکاو زیندوو ئه بنه وه و له گۆر دینه ده ری * ﴿ ۲۶ ﴾: وله من فی السموات والأرض * وه بو ئه و خوا به یه ئه وهی و له ئاسمانه کان و زهوی دایه، واته: به دروستکردن و به مولک هه ر بوخوا به ئه وهی و اتیایاندا * کل له قانتون * هه مووشیان بوئه و ملکچ و خۆبه که مزان و فرمان به ردارن * ﴿ ۲۷ ﴾: و هو الذی بیدا الخلق ثم یعیده * ئه و خوا به ش له سه ره تا وه گشت ئه و خه لکه به دیدینی، له پاشان دوای مردن و تیاجوون وه ک خۆی لده کاته وه و زیندوو ده کاته وه * و هو اهورن علیه * وه ئه وه ش بو ئه و ئاسانتزیشه له جاری یه که م، چونکه جاری دووه له سه ر بنه رت و بناغه یه ک دروستی ئه کاته وه، دیاره ئه م ئاسانی و ئاسانی به پینی توانا و ژیری مروقه، ئه گه رنا هه مووشتیگ بوخوا وه ک یه که بوئه ئه فرموی: * و له المثل الأعلى فی السموات والأرض * مه سل و وه سفی هه ره به رز

ببنه‌وه وه‌ره‌ل‌ویش بترسن و، نوژده‌کانیشتان به‌ریک و بیگ ته‌نجام
 بدن * ولا تکنونوا من المشركین * وله موشریکانیش مه‌بن
 ۳۲: من الذین فرقوا دینهم وکانوا شیعاً * له‌وانه‌ی که‌نایینی
 خویان پچریچر کردو بوونه چه‌ندین گروپ وده‌سته‌وبه‌سته، هر
 یه‌که به‌لای خویا ئه‌یتاشی و خوی به‌هق ئه‌زانی * کل حزب

له‌ناسمانه‌کان و زه‌ویدا هه‌رشایانی ئه‌وه * وه‌ر العزیز الحکم *
 ئه‌ویشه ده‌سه‌لاتداری کارجوان.

ئهم مه‌سه‌له‌ش وه‌رگه‌ر بۆتاک و ته‌نیایی خوا:

۲۸: ضرب لکم مثلاً من انفسکم * خوا هه‌ره‌له‌خوتان مه‌سه‌ل
 ونموونه‌یه‌کی بۆهینانه‌وه، بۆگونج‌جاوی و نه‌گونج‌جاوی شه‌ریک
 بریاردان، وه‌ بۆئه‌وه‌ی چاک بزانتن که‌ئیه‌وه‌ چهنده هه‌له‌ن بریاری
 هاوه‌ل ده‌دن بۆ خوا! وه‌ک خوی ته‌فه‌رمووی: * هل لکم مما
 ملکتم ايمانکم من شرکاء فيما رزقناکم فانتهم فيه سواء تخافونهم
 کخفتکم انفسکم * ئایا له‌وما له‌وسامانه‌دا به‌ئیه‌وه‌مان داوه
 رازی‌ده‌بن به‌نده‌کانتان بکه‌نه‌ هاوبه‌شی خوتان ئه‌وسا هه‌ردوولا
 وه‌کو‌یه‌ک بن؟ هه‌روه‌کو ئیه‌وی ئازاد له‌ مالیکی هاوبه‌شدا بی‌یه‌کتر
 ده‌ستی بۆتابه‌ن وله‌یه‌کتر ده‌ترسن ئاواش ترستان له‌مان هه‌بی
 و نه‌توانن بی‌ئه‌وان ته‌نها شتیکی لی‌ خه‌رج بکه‌ن، جانه‌گه‌ر
 شه‌وه بۆخوتان رازی نه‌بن، ئه‌ی چۆن هاوبه‌شانیک بۆ خوا
 داده‌نین؟! * کذلک نفضل الایات لقوم یعقلون * ئا به‌وجۆره
 به‌لگه‌و نیشانه‌کانی خومان روون ده‌که‌ینه‌وه‌ بۆ ئه‌وه‌که‌سانه‌ ژیری
 ده‌خه‌نه‌ کارو تی‌ده‌گه‌ن * ۲۹: بل اتبع الذین ظلموا احواء هم بغير
 علم * ئه‌و هاوه‌له‌ی ئه‌وان بریاری ئه‌ده‌ن بۆخوا، وه‌نه‌بی به‌لگه‌و
 نیشانه‌یه‌کیان به‌ده‌سته‌وه‌ بی، نه‌خیز به‌لکو سته‌مکارانی موشریک
 هه‌ر بی‌زانست و زانیاری و هه‌ربه‌کو‌یرانه له‌هه‌واو ئاره‌زووی خویان
 په‌یره‌وی ئه‌که‌ن: * فمن بهدی من اضل الله * هه‌ر که‌سیکیش
 گو‌م‌رای بکا ئیترج که‌سیک ئه‌توانی رینمایی بکات؟! * و مالهم
 من ناصرین * هیچ یارو یاوه‌ریده‌ریکیان به‌هانا نایه‌ یاریده‌یان بدا
 له‌سزای خوا رزگاریان بکات.

وَمِن مَّا بَدَّلْنَاهُ مِن نُّفُوسِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُم
 دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنتَ تَخْرُجُونَ ﴿۳۲﴾ وَلَهُ مَن فِي السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ كُلِّ لَهٗ قَنُوتُونَ ﴿۳۳﴾ وَهُوَ الَّذِي بَدَّلُوا الْخَلْقَ
 نُرَيْبِيذَهُ وَهُوَ أَهْوَتْ عَلَيْهِ وَهُوَ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿۳۴﴾ ضَرَبَ لَكُم مَّثَلًا مِّنْ
 أَنفُسِكُمْ هَلْ لَّكُم مِّن مَّا مَلَكَتْ أَيْدِيكُم مِّن شُرَكَاءَ فِي
 مَا رَزَقْتَكُم فَاسترفيه سَوَاءً تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ
 أَنفُسَكُم كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿۳۵﴾
 بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَ هُم بِغَيْرِ عِلْمٍ مِّنْ يَّهْدِي مَنْ
 أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِّن نَّاصِرِينَ ﴿۳۶﴾ فَأَقْرَعُوا جَهَنَّمَ لَلَّذِينَ
 خَنِيمًا فُطِرَتْ اللَّهُ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ
 اللَّهِ ذَلِكَ الَّذِي كَفَرْتُمْ وَلَكِن مَّا أَكْثَرُ النَّاسِ
 لَا يَعْلَمُونَ ﴿۳۷﴾ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
 وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿۳۸﴾ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا
 دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيْعًا كُلَّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿۳۹﴾

بما لديهم فرحون * هه‌ر پارت وگروپیک به‌به‌نامه‌و بیروباوه‌ری
 خویان دلخۆشن.

مروفت له‌سه‌ر باریک نۆقره‌ ناگه‌ی:

۳۳: وإذا مس الناس ضر دعوا ربهم * کاتنی خه‌لکی به‌لاو
 زیانیکیان به‌سه‌ردی هاناو هاوار بۆ په‌روه‌دگاری خویان ئه‌به‌ن
 بۆئه‌وه‌ی رزگاریان بکات * منین الیه * واز له‌هه‌موو شتیکی
 دینن و به‌ره‌و ئه‌وه‌ ده‌گه‌رینه‌وه * ثم إذا اذآقهم منه رحمة * له‌پاشا
 ئه‌گه‌ر خوا ده‌رووی خیزی لی‌کردنه‌وه‌و ره‌حمه‌تی خوی به‌وان
 دا * إذا فریق منهم بریهم یشرکون * له‌ناکاو ده‌سته‌یه‌کیان
 شه‌ریک وهاوبه‌ش بۆپه‌روه‌دگاریان دانه‌نین ویه‌مانه‌که‌یان له‌بیر
 ئه‌چیته‌وه‌و، ده‌چنه‌وه‌ سه‌ریاره‌ لاره‌که‌ی خویان!! * ۳۴:
 لکفروا بما آتیناهم * بۆئه‌وه‌ی سه‌ره‌نجام کافرو بی‌باوه‌ر بن به‌و
 نیعمه‌تانه‌ی پیمان داوان * فاستعرا فسون تعلمون * ده‌سا رابویرن

هه‌ر روو له‌دینی ئیسلام بکه‌:

۳۰: فاقم وجهک للدين حنیفا * جاکه‌واته (ئه‌ی ئینسان) زۆر
 به‌پاکی ودروستی روو هه‌رله‌م ئایینه‌ پاک و بیگه‌رده‌ی ئیسلامه
 بکه * فطرة الله التي فطر الناس عليها * له‌سه‌ر ئه‌و خلیقه‌ته
 بن خوا خه‌لکانی له‌سه‌ر دروست‌کردووه، واته: په‌یره‌وی ئایینی
 یه‌کخواپه‌رستی بکه‌ن * لا‌تبدیل لخلق الله * نابی هیچ جۆره
 گۆزانه‌کارییه‌ک له‌ دروست‌کراوی خوادا بکری که‌ خه‌لکی له‌سه‌ر
 دروست‌کردووه * ذلك الدين القيم * هه‌ر ئه‌وه‌یشه‌ دینی ریک
 و راست * ولكن أكثر الناس لا يعلمون * به‌لام زۆریه‌ی ئاپۆره‌ی
 سه‌ردوم نازانتن هه‌قیقه‌تی ئه‌وه * ۳۱: منین الیه واتقوه و أقیموا
 الصلاة * خه‌لکیه‌! تۆبه‌کارانه‌ بگه‌رینه‌وه‌ لای خواو په‌شیمان

به‌شاره‌زویی خویمان وله‌زمت ببین، نه‌وسا له‌رؤزی خویدا چاک
نه‌زانی چیبیان پی‌نه‌که‌ین ﴿ ۳۵: أم أنزلنا عليهم سلطانا ﴾ یا خو
مه‌گه‌ر به‌لگه‌یه‌کمان بو‌ناردون نیشانه‌ی دروستیی پهرستنی بته‌کان
بی؟ ﴿ فهوربتکلم بماکانوا به‌یشرکون ﴾ که‌نه‌ویه‌لگه‌یه‌ده‌رباره‌ی
هاوبه‌ش وشه‌ریک بؤمن قسه‌و پشتگیری بکا؟ ﴿ ۳۶: وإذ أذنا

فهرمانندان به‌پارازتنی مافی خرمایه‌تی‌و،
نه‌هی‌کردن له‌سوود خوژی:

﴿ ۳۸: فات ذا القربی حقه‌والمسکین وابن‌السبیل ﴾ که‌واته‌ئی
نه‌وکه‌سه! خوامال‌وسامانی پی‌داویت، مافی خزمان وهه‌زاران و
رنبواران(له‌رئی جیماوان) بده، واته: له‌وداراییبه‌هده‌ته، هم‌میشه
چاوت لیبانه‌وه‌بیت ﴿ ذلک خیر للذین یریدون وجه‌الله ﴾
نه‌وما‌فیدانه‌چاکترو باشتره‌بو‌نه‌وانه‌ی ره‌زامه‌ندی خوایان نه‌وی
﴿ وأولئک هم‌المفلحون ﴾ بی‌گومان نا‌نه‌وکه‌سانه -نه‌وئا‌کاره
چاکانه‌نه‌که‌ن- رزگارو‌سهر‌فرازان ﴿ ۳۹: وما آتیتم من ربا
لیبرو فی أموال الناس ﴾ ئه‌ی ده‌وله‌مه‌نده‌کان! ئه‌وه‌ی به‌ناوی
سوو (ریب‌اوه) داواتانه، هه‌تا له‌ناو سامان ودارایی خه‌لکدا زیاد
ببی ﴿ فلا یربو عند الله ﴾ لای خوا هیچ زیاد ناکاو به‌ره‌که‌تی
تی‌ناکه‌وی، که‌واته‌هه‌رده‌م مال به‌قهرز -به‌بی سوو- بده‌ن
باشتره ﴿ وما آتیتم من زکاة‌تریدون وجه‌الله ﴾ نه‌وماله‌ی به‌ناوی
زه‌کاته‌وه، یان به‌ناوی خیروخیراته‌وه‌ده‌ی به‌خشن و ره‌زامه‌ندی
خواتان ده‌ویت نه‌که‌له‌به‌رئه‌وه‌له‌دونیا‌دا سوو‌دیکتان ده‌ست
بکه‌وی ﴿ فأولئک هم‌المضعفون ﴾ نا‌نه‌وانه‌که‌دارایی ومالی
خویمان بو‌خوا ده‌به‌خشن، یاداشی چه‌ندبه‌رامبه‌ریان بی‌ده‌گات
﴿ ۴۰: الله‌الذی خلقکم ثم‌رزقکم ﴾ نه‌وخوایه‌یه‌دروستی‌کردوون،
پاشانیش رزق وروژی پی‌به‌خشیین ﴿ ثم‌یستکم ثم‌یحکم ﴾
ئینجا نه‌تان‌مرینی، دیسان ده‌تان‌زینیتته‌وه‌بو‌وه‌رگرتنه‌وه‌ی یاداش
وتؤه ﴿ هل من‌شراککم من‌یفعل من‌ذلکم من‌شی ﴾ ده‌ئایا هیچ
یک له‌وهاوبه‌شانه‌ئیوه‌بو‌خواتان داناه، توانای شتیکی وایان
هه‌یه‌بیکنه؟ وه‌که‌به‌دیهبینان، مراندن، زیندو‌کردنه‌وه، رۆزیدان
﴿ سبحانه‌وتعالی عما‌یشرکون ﴾ پاک‌ی وبلندی هه‌ربو‌نه‌و‌زاتیه‌،
له‌وه‌ی که‌ده‌یکنه‌هاوبه‌شی، له‌بیت وخواناهه‌قه‌کانیان.

گه‌نده‌کاری له‌په‌ژوو ده‌ریا سه‌ری هه‌ئدا:

﴿ ۴۱: ظهر الفساد فی البر‌والبحر بما‌کسبت أبیدی الناس ﴾
پشویی، واته: برسبیته‌تی وقات وقری وگرانی، نانه‌منی وخنکان
ونه‌خوشتی و بو‌ومه‌له‌رزه‌له‌به‌ژوو ده‌ریادا به‌دیارکه‌وت، به‌هوی
تاوان وگوناه‌ی خه‌لکه‌وه ﴿ لیذیقهم بعض‌الذی عملوا ﴾ ده‌یا
هه‌ندی‌تلاوی کرده‌وه‌کانیان پی‌بچیژی ﴿ لعلهم یرجعون ﴾ به‌لکو
هوشی بکه‌نه‌وه‌به‌شیمان ببته‌وه‌و بگه‌رنه‌وه‌لای‌خوا ﴿ ۴۲: قل
سیروا فی‌الأرض فانظروا کیف‌کان عاقبة‌الذین من‌قبل ﴾ بییان
بلی: به‌رووی زه‌ویدا بگه‌رین وگه‌شت بکه‌ن، ببینن، بگه‌رین

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَاؤُهُمْ مُنِيْبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا آذَانَهُمْ
مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِقُوا مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٣٥﴾ لِيَكْفُرُوا بِمَا
آمَنُوا بِهِمْ فَتَمْتَعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾ أَمْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ
سُلْطَانًا فَهَوِيَ بَكْرًا كَمَا تُولِيهِمْ شُرَكَاءُ ﴿٣٧﴾ وَإِذَا أَذَقْنَا
النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبَهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيَهُمْ
إِذَا هُمْ يَقْتَضُونَ ﴿٣٨﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ
وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾ فَاتَّذَا الْقُرْبَى
حَقَّهُ وَالْمَسْكِينِ وَإِنَّ السَّبِيلَ ذَلِكَ سَبِيلُكَ يُرِيدُونَ
وَجْهَ اللَّهِ وَأَوْلِيَّكَ هُمْ الْمَقْلُحُونَ ﴿٤٠﴾ وَمَا آتَيْتَهُمْ مِنْ رِبَا
لِيَرْبُوا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتَهُمْ مِنْ زَكَاةٍ
تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضَعِفُونَ ﴿٤١﴾ اللَّهُ الَّذِي
خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُعِيْبُكُمْ ثُمَّ يُعِيْبُكُمْ هَلْ مِنْ
شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكَ مِنْ شَيْءٍ وَشَبَّحْنَاهُ وَقَعَلْنَا
عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٢﴾ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ
أَيْدِي النَّاسِ لِيذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٣﴾

الناس رحمة فرحوا بها ﴿ هه‌رکات ئیمه‌به‌و خه‌لکه‌نیمه‌تی‌کمان
چه‌شت، خیرا پی‌خوشحال نه‌بن و پی‌فریو نه‌خون ﴿ وإن
تصیبه‌م سیئه‌بما‌قدمت‌ایدیهم ﴾ خو‌نه‌گه‌ر به‌هوی کارو‌کرداری
خرایی خو‌یانه‌وه‌به‌لاو‌نازاریکیان تووش بوو ﴿ إذا هم‌یقتضون ﴾
خیرا بی‌هیواو بی‌ئومید نه‌بن و دونیا‌یان لی‌دیته‌یه‌که‌! وه‌که
باوونه‌ریتی هه‌موو مروفتیکی موشریک و کافر ﴿ ۳۷: أولم‌یروا أن
الله‌یبسط‌الرزق‌لمن‌یشاء‌ویقدر ﴾ بوجی سروشتیان ناوایه؟ ئه‌ی
مه‌گه‌ر نازانن که: گشت رزق وروژی وسامان به‌ده‌ست خوایه،
بو‌که‌سی‌خوی‌بیه‌وی، زور ده‌به‌خشیت، بو‌که‌سی‌کیش که‌م، ئیتر
بو‌نه‌وه‌نده‌دانه‌مه‌زراون؟ ﴿ إن‌فی‌ذلک‌آیات‌لقوم‌یؤمنون ﴾
به‌راستی له‌ودا چه‌ندین به‌لگه‌هه‌یه‌بو‌نه‌وکه‌سانه‌ی ناماده‌بییان
تی‌دایه‌و ده‌یانه‌وی باوه‌ر بینن.

وینوارن ویزانن ئەوانەى لەبەرا بوون پاشەرۆزىيان چۆن بوو كاتى سەرىنچىيان كردو، لەفەرمانى خوا دەرجوون ﴿ كان أكثرهم شركين ﴾ زۆرىەيان موشرىك بوون و، سەرەنجامىش تىاچوون.

بەرلەرۆزى قىيامەت، باش روو ئەم دىنە بگە:

﴿ ۴۳ ﴾ : فاقم وجهك للدين القيم من قبل أن يأتي يوم لا مرد له من الله ﴿ كهواتە رووكە لەوئايىنە راست و تىروتهواوه، پىش ئەوى رۆزىك بى گەرانهوى نىيە لەخواوه ﴿ يومئذ يصدعون ﴾ لەورۆژەدا هەموو پەراگەندە وپرش وبلاو ئەبن، دەبنە دوودەستە : دەستەيك بۆدۆزەخ، دەستەيكەش بۆبەهشت ﴿ ۴۴ ﴾ : من كفر فعليه كفره ﴿ هەرکەسىك كافر و بى باوەر بى، ئۆبالی كفر و بى باوەرىەكەى، لەسەر خۆیەتى ﴿ ومن عمل صالحا فلأنفسهم يمهّدون ﴾ كىيش كاروكردهوى چاكى ئەنجام داوه، لەپاشەرۆژدا بۆ خۆيان، چىگە خۆش وئامادە دەكەن ﴿ ۴۵ ﴾ : ليجزى الذين آمنوا وعملوا الصالحات من فضله ﴿ هەتا لەچاكەى خۆى پاداشتى ئەوانە بەداتەوه بپروايان هیناوه وکارەچاكەكانيان كردووہ ﴿ إنه لا يحب الكافرين ﴾ بەراستى خوا بى پروايان وناشوكرانى خۆشناوى، كەچى هىشتا هەر ستمەيشيان لى ناكا.

(با) كان ئە نىشانەكانى توانايى و مەزنى خوان:

﴿ ۴۶ ﴾ : و من آياته أن يرسل الرياح مبشرات ﴿ يەكئى لەبەلگەو نىشانەكانى گەرەبى خوا ئەوهىە كە بايانى موزدەدەر دەنىرى بۆهەرشوین وچىگايەك خۆى وىستى لەسەر بىت ﴿ وليذيقكم من رحمته ﴾ بۆئەوى لە پەحمەت و مېهرەبانى خۆيتان پىنچىژى، واتە : بەبەزەبى خۆى بارانتان بۆ بيارىنى، ئەوجا خۆتان و مالاتان پىنچى بژىن ﴿ ولتجرى الفلك بأمره ﴾ وه كەشتىبەكانىش بەفەرمانى ئەو بەدەرياكاندا بىن وپچن ﴿ ولتبتغوا من فضله ﴾ و لەفەزل و دەهەندەبى و لوتفى ئەو بەهەرە وەرگرن و رۆزى پەيدا بەكەن بەهوى بازىرگانى وشتى واوه ﴿ ولعلكم تشكرون ﴾ بەشكو سوپاسگوزارىن ﴿ ۴۷ ﴾ : ولقد أرسلنا من قبلك رسلا إلى قومهم ﴿ بەراستى پىش لەتۆيش ئەى پىغەمبەر ﴿ پهيامبەرانى زۆرمان رەوانەكردن بۆلاى هۆزو گەليان ﴿ فجاؤهم بالبينات ﴾ ئەوجا هەموويان بە بەلگەو نىشانەىەكى زۆرى ئاشكراوه هاتنە لايان، بەلام ئەوان هەرباوەرىيان نەهینا ﴿ فانتقمنا من الذين أجمروا ﴾ جا ئىمەش تۆلەمان سەند لەوانەى تاوانيان كردو كافر بوون ﴿ وكان حقا علينا نصر المؤمنين ﴾ خۆسەرخستىن وپارمەتيدانى بپروادارانىش مافىكە لەسەر خۆمان واجىمان كردووہ بۆيان. ديسانەوه ياسى چەسپاندى

بەخوابەرستى دەكات ﴿ ۴۸ ﴾ : الله الذى يرسل الرياح ﴿ ئەو خوا دەسەلاتدەرەبە ئەو بايانە ئەنىرى ﴿ فتسير سحابا ﴾ ئەوانىش هەورەكە دەبزوینن ﴿ فيسطه في السماء كيف يشاء ﴾ ئىنجا هەر جۆرىكى بىهوى ئەوهه ورە لەئاسمانا پىرۆو بلاو دەكاتەوه ﴿ ويجعله كسفا ﴾ بەش بەش و پارچە پارچەشى دەكا، ئىنجا كەلەكەى

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ
كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿۴۸﴾ فَأَقْرَجَهُكَ لِلَّذِينَ الْأَقْبَسِمِ مِنْ
قَبْلُ أَنْ يَأْتِيَهُمْ يَوْمَ لَا مَرَدَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يَصَّدَعُونَ ﴿۴۹﴾ مَنْ
كَفَرَ فَلْيَعْلَمْ كُفْرَهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نَفْسٍ مِنْ يَمْهُدُونَ ﴿۵۰﴾
لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْكَافِرِينَ ﴿۵۱﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيَذِيقَكُمْ
مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْرِيَ الْفُلُكُ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿۵۲﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَآمَنُوا
بِالْبَيِّنَاتِ فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَكْفَرُوا وَأَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿۵۳﴾ اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُبْرِسُ سَحَابًا فَأَبْسُطُهُ
فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ كِسْفًا فَمَرِي الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ
خِلَالِهِ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مِنْ يَسَاءٍ مِنْ عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿۵۴﴾
وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُزَلَّ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمُبْلِسِينَ ﴿۵۵﴾
فَانظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا إِنَّ ذَلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۵۶﴾

دەكا ﴿ فتى الودق يخرج من خلاله ﴾ ئىنجا دەبىنى لەناو ئەو هەورەوه نم نم باران دىتە خواری ﴿ فإذا اصاب به من يشاء من عباده ﴾ بۆ هەرکەسىك لەبەندەكانى خۆى مەبلى بوو بىنيرى ﴿ إذا هم يستبشرون ﴾ لەناكاو هەموو خۆشحال و كەيف خۆش ئەبن ﴿ ۴۹ ﴾ : وإن كانوا من قبل أن ينزل عليهم من قبله لمبلسين ﴿ بىگومان پىش ئەوه بارانيان بۆ بيارىنرىت بى هيوو بى ئوميد بوو بوون، پىيان وابوو هەرگىز دلۆبى نابارى ﴿ ۵۰ ﴾ : فانظر إلى آثار رحمت الله كيف يحيى الأرض بعد موتها ﴿ دەسانەى مروقى ژىروهۆشيارا تەماشای ئاسەوارى بەزەبى خوا (باران) بگە، پاش مردنى زهوى و نەمانى هيزى رواندن و سەوزکردنى چۆنى زىندوو دەكاتەوه ﴿ إن ذلك لمحى الموتى ﴾ بەراستى ئەوى ئەوه دەكات مردوانىش زىندوو دەكاتەوه ﴿ و هو على كل شىء قدير ﴾ وه ئەويشە بەسەر هەموو شتىكدا بەتواناو دەسەلاتدەرە ﴿ ۵۱ ﴾ : ولئن أرسلنا ريحا فرأوه مصفرا ﴿ خۆئەگەر بايەكى بە زيان و وشك

بنزیرنه سەر کشتوکال و مه زرایان، ئینجا ببینن به زهره هلگه راوی
 ﴿ظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ﴾ به دوایدا دهست دهکته ناشوگری و
 ناسویاسی، واته: خیرا دهگه رینه وه سەر به دکاری خویمان، چونکه
 زور لاسارو بی بارن، له کاتی خویشیدا خو شحال نه بن، له کاتی
 به لاشدا زوو تیک دهچن و لاری ده بن، وهک نه فهرمووی: ﴿أَفَرَأَيْتُمْ

گوپرایه ل و ملکه چ ده بن.

قوناغه کانی دروستکردنی مرووف:

﴿۵۴﴾: الله الذی خلقکم من ضعف - خوا هه ره نه وهسه لاتداریه
 که ئیوهی له بنه مایه کی لاوازو بی هیژ به دی هینا، له و ئاوو (نطفه) به
 ﴿ثم جعل من بعد ضعف قوة﴾ له پاشا دوا بی هیژی و لاوازی،
 هیژنکی بی دان، واته: دوا بی پرینی قوناغی مندالی گوری بی دان
 و کردنیبه لاو ﴿ثم جعل من بعد قوة ضعفا وشيبة﴾ نه وسا دوا بی
 هیژو لاویه تی، گوری لی سندن و پیری کردن ﴿یخلق ما یشاء﴾
 به مه یلی خو بی دی دینی هه رچی بیهوی ﴿وهو العليم القدير﴾
 شه ویشه زانای به توانا، واته: زانایه به هه موو شتیک، وه به توانایه
 له سهر هه موو شتیک.

که قیامت هات تاوانباران ده لاین: ههر ساتی زیاوین:

﴿۵۵﴾: و یوم تقوم الساعة یقسم المجرمون ﴿رؤی که قیامت
 به ریا ده بیته تاوانباران (کافران) سویند نه خون ﴿مالیشوا غیر
 ساعة﴾ به ده ره له ساتیک نه ماونه ته وه له دونیادا ﴿کذلک کانوا
 یؤفکون﴾ هه رئاواش بوو له دونیادا لا ده دران له هه ق، بو ناهه ق
 و باتل ﴿۵۶﴾: وقال الذین أوتوا العلم والإیمان ﴿نه وکه سهانه ش
 زانست و ئیمانیان بی درابوو، واته: زانا و ئیمانداره کان بییان
 شه لاین: ﴿لقد لبثتم فی کتاب الله إلی یوم البعث﴾ به راستی ئیوه
 له نووسین و عیلمی خودا ماونه ته وه تاروژی زیندوو بوونه وه ﴿فهذا
 یوم البعث﴾ خوئه مهش روژی زیندوو بوو نه وه یه، که ئیوه له
 دونیادا ئینکاریتان له ده کرد ﴿ولکنکم کتمت لا تعلمون﴾ به لام
 ئیوه له دونیادا نه تان ده زانی نه مه هه ق و راسته ﴿۵۷﴾: فیمئذ
 لا ینفع الذین ظلموا معذرتهم ﴿ئیتر له و روژه دا سته مکاران بیانوو
 هینانه وه یان سوودیان بی نابه خشی ﴿ولاهم ینستعبون﴾ وه
 داواشیان لی ناکری پوزش بهیننه وه له بهر سووکیان له لای خوا.

نمونه گه لیک دینینه وهو خه لکان قازانجی لی نابینان:

﴿۵۸﴾: ولقد ضربنا للناس فی هذا القرآن من کل مثل ﴿بی گومان
 ئیبه له قورئانه دا هه موو جوژه مه سه لیکمان بو هیدایه تی شه و خه لکه
 هینایه وه ﴿ولئن جنتهم بأیه﴾ له گه ل شه ویشدا شه گه ر توهه ر
 نیشانه یه کی ده مکتورکیان بو بینی، له وانه ی خویمان پیشنیازی
 شه کن ﴿لیقولن الذین کفروا﴾ له باتی خو به دهسته وه دان بی گومان
 بی برواکان شه لاین: ﴿إن أنتم إلا مبطلون﴾ ئیوه هه ر پروبالانته
 چین ﴿۵۹﴾: کذلک یطبع الله علی قلوب الذین لا یعلمون ﴿ئا به و

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رِجَالًا مِّنْ قَبْلِهِ لَنظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَكْفُرُونَ
 ﴿۵۴﴾ فَإِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمُوتَىٰ وَلَا تَسْمَعُ الضَّمَّةَ الدَّعَاةَ إِذَا وَلَّىٰ
 مَدْبِرِينَ ﴿۵۵﴾ وَمَا أَنْتَ بِهَادٍ الْعَمَىٰ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ إِنْ سَمِعْتَ إِلَّا
 مَن تُوْمِنُ بِمَا يَنْتَابُونَ ﴿۵۶﴾ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ
 مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ
 قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشِبْهَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿۵۷﴾
 وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لِيْشَاءُ غَيْرَ سَاعَةٍ
 كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ﴿۵۸﴾ وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيْمَانَ
 لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا يَوْمَ الْبَعْثِ
 وَلَكُمْ كِتَابٌ كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿۵۹﴾ فِيمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ
 ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿۶۰﴾ وَلَقَدْ ضَرَبْنَا
 لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِنْ جِئْتُم بِبَيِّنَةٍ
 يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطَلُونَ ﴿۶۱﴾ كَذَلِكَ
 يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۶۲﴾ فَأَصْبِرْ إِنَّ
 وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ الذِّينَ لَا يُؤْفَكُونَ ﴿۶۳﴾

ما تحرثون... بل نحن محرومون) ۶۳/۵۶-۶۷.

مروفي کافر: مردوو و که رو کویره:

خوای گه وره دلی به یامبه ر ﴿شه داته وه و شه فهرمووی: ﴿۵۲﴾:
 فإنک لا تسمع الموتی ولا تسمع الصم الدعاء ﴿ئینجا بی گومان
 تو شه موحه مهه د ﴿ناتوانی به مردوو و و که ران دهنگ و بانگ
 کردن بیسینی، واته: بی برواکان وهک مردوو که ر وانه، هه چ
 شتیک نابین و هه چ شتیک وه رناگرن ﴿إذا ولوا مدبرین﴾ هه ر کات
 رووت لی وهه سوورین و پشتت لی هه لکه ن ﴿۵۳﴾: وما أنت بهادی
 العمی عن ضلالتهم ﴿وه تو ناتوانی رینمای بی نابینان بکه یه و،
 له گومرایی رزگاریان بکه یه و بیان هینیته وه سهه ریگه ی راست
 ﴿إن تسمع إلا من یؤمن بآیاتنا﴾ به لکو ده توانیت هه رته نها
 به وانه باوه ده کن، فهسه ی خو ت بیسینی و گوی بده نه
 ئایه ته کانی ئیبه ﴿فهم مسلمون﴾ جا شه وانه چییان بی بلینت

تەرزهش خوا مۆر دهنیت به سهر دئی ئهوانه دا كه نه زان و نه فامان و
دوای ئاره زووی خویمان ئه كه ون له باتی نامۆزگاری به كانی تو ﴿ ۶۰ :
فاصبر إن وعد الله حق ﴾ سا تو ئهی موحه مهده! ﴿ ۶۱ : ئارامت
هه بیئت له سه ر ئازاریان، به راستی به ئینتی خوا حه قه و دیتته دی،
به سه ر خستنت به سه ر دوژمنه كانتدا و پایه داری ئایینه كه ت
﴿ ولا يستخفك الذین لا یوقنون ﴾ ئهوانه ی بر او و یه قینیان
به رۆزی قیامت و زیندوو بوونه وه نیبه قه لس و قه له قت نه كه ن،
له را كه یاندنی ئایینه كه ت و له خشته ت به رن و له ریی بقرارینن.
(ئیسین جه ریس) ده ئی: (عه لی كوری ئه بی تالیب) نوژی به یانی
ده كرد، پیاویکی (خهواربج) پنی گوت: (لئن أشركت لیحیطن
عملك و لتكونن من الخاسرین) واته: ئه گه ر كه سی تر له باتی
خوا به به رستی، بی گومان كار ه كانت بوو چه له ده بی و ده چییه
ریزی زیانباران (عه لی) یش هه ر له نوژه كه دا وه لامی دایه وه و گوتی:
(فاصبر إن وعد الله حق ولا يستخفك الذین لا یوقنون).
كۆتایی سوورته ی (رووم) له ته ك سوپاسی بی پایاندا بو خوی
له كارزان و دلوقان.

﴿ و یوترون الزكاة ﴾ وله مال و سامانیش زهكات ده دن ﴿ و هم
بالآخرة هم یوقنون ﴾ به رۆزی سه لا و دواییش خاوه ن یه قین و دلنیان
﴿ ۵ : أولئك علی هدی من ربهم ﴾ ئا ئه وانن له سه ر رینموونی و
ریگه ی راستی پهروه ر دگاریانن ﴿ وأولئك هم المفلحون ﴾ وهه ر
ئهمانه شن سه ركه وتوو رزگار و به خنیاار.

سُورَةُ الْقَصَصِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْقَصَصِ ﴿۱﴾ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمَكِّيَّةِ ﴿۲﴾ هُدًى وَرَحْمَةً
لِّلْمُحْسِنِينَ ﴿۳﴾ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ
بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿۴﴾ أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿۵﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ
لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ
عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿۶﴾ وَإِذْ نُنزِّلْنَا آلَيْنَا وَاوَّلَنَا لَئِن لَّمْ يَنتَهِ
كَانَ لَنَنصُرَنَّكَ فَأَسْتَفْتِيكَ بِالْبُرْءِ ﴿۷﴾ إِنَّا أَلَيْنَا
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَمْ نَجْعَلْ لِّلنَّعِيمِ ﴿۸﴾
خَالِدِينَ فِيهَا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿۹﴾ خَلَقَ
السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرْوَاهَا وَالقُرْآنِ فِي الْأَرْضِ يَرَاهُ أَن نَّبْدَ
بِكُمْ وَبِهِ فِيمَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَبْنَا فِيهَا
مِن كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿۱۰﴾ هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا
خَلَقَ الَّذِينَ مِن دُونِهِ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿۱۱﴾

سوورته ی (لوقمان)

مهكه بیهه و (۳۴) ئایه

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

ئهم سوورته یش وهك سوورته مهكه بیهه كانی تر چاره سه ری
مه سه له ی: یه كه خوا به رستی، په یام به ریتی، زیندوو بوونه وه..
ئه كات. سه ره تا به یاسیكی قورئان ده ست پی ده كات، ئینجا هه ندی
به لگه له ئاسمان و زه ویدا دینیته وه بو یه كه كات به رستی و، بو ترساندن
مه ر دو می ش به یاسیكی قیامت كۆتایی دی. پینشی ده لئین سوورته ی
(لوقمان) چونكه وه سه یه تنامه گرنگه كه ی لوقمانی هه كیمی تیدایه
بو كوره كه ی، كه په له وتوو یژو گه تو گوو نامۆزگاری به كانی بو
خو ئاسه ی و بیرو باوه ری دامه زراوو بته و به پا داشت وتۆله له گه ل
كو ره كه یدا. ئایه م شیوه ی ش ده ست پی ئه كات:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ۱ : ألم ﴾ دیاره كه قورئان پیک هاتوو ه له م
جو ره پیتانه، ده سا فه رموون ئیوه ش وینه ی بینن ئه گه ر ئه توان
﴿ ۲ : تلك آيات الكتاب الحكيم ﴾ ئه مانه ئایه تی قورئانیکی تۆکه
و، پر له حیکمه ت و ورده کاری و یاسای قه شه نگه ﴿ ۳ : هدی
ورحه للمحسنين ﴾ ری نیشانده رو به زه بی شه بو چا ککاران، چونکه
ئه وانن ئاماده بییان تیدایه بو سوود لی وه رگرتنی ﴿ ۴ : الذین یقیمون
الصلاة ﴾ ئه وانه ی كه نوژه كانیان به تیرو ته سه لی ئه نجام ده دن

حالی هه ندی له مروف كومه را كه ره كان:

﴿ ۶ : ومن الناس من يشتري لهو الحديث ﴾ له نپو خه لكا هیه،
وته ی بیهوه: شانامه ی عه جه م، یان هه ر فیه ره به کی روو خینه ر،
له تۆی كتی بیكدا، یان له ناو (سیدی) یه كدا ده كرتی، یان بو خوی
ده ی نووسی و، بو چه واشه كردنی خه لك بلاوی ده كاته وه.
(له ر الحدیث): مانایه کی به ر بلاوو فراوانی هیه، چونکه هه موو
جو ره وته یه ك، ئاده می سه رقال بكاو به ره و گو مرایی رای كیشیت،
ئیه تر گو رانی و ئاوازی ئاره زوو بزوی ن بیت، یا هه ر وته یه کی
بیه سووده، ئهمانه هه موو ده گرتیه وه. گو تراوه ئهم ئایه ته ش
سه باره ت به (نه زری كوری حارس) دابه زی، چونکه ده چوو
ئافه رته ی گو رانی بیژی ده هینا و، كاتی بیستبای فلانیک ده یه ویت
موسلمان بییت، خه یرا ده چوو ده ستی ده گرت و ده ی برد بۆلای
ژنه گو رانی بیژه كه و پینی ده گوت: ده سا هه ر ئیستا پینکی شه رای

بۇ تېكەو بەئارەزوی خۇیسی گورانی بۆلی، پاشان پئی دهگوت: ئەمە لەو نوئیزو رۆزوووی موخەممەد بۆئیوی هیناوه باشتره! هەر ئەبووو دەچوو شانامەو ئەوجۆره کتیبانەئە دەکرې بە مەبەستی گومراکردنی خەلکی و دەیوت: ئەگەر(موخەممەد) داستانی (عاد) و (سەموود) بۆ ئیوه باس دەکا، منیش داستانی(رۆستەم)و(ئەسفەند یار)و پاشاکانی ئیرانتان بۆ باس دەکەم. (مختصر تفسیر الطبری)، و (أسباب النزول للسيوطی). ﴿يُضِلُّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ تاخەلکی لەرێگەئە خوا چەواشە و گومرا بکات، مەبەستی ئەوێهە کە مەردم سەرگەرم بکات بەگۆرانی رابووردنەوه. بەئی... هەر گۆرانییەک ئارەزوو بوووزیئەئە و بەرەو فەسادو بێ رەوشتی مەرفە هەئینت، وەك گۆرانی بەبەژن و بالای ئافرەتاندو جوان کردنی عارەق و.. هتد ئەوه بەکەدەنگی زانایان هەیه لەسەر قەدەغەو حەرامیئەئە.. دەشلین موسیقایەکیش لە گەل ئەوانەدابی حوکمی هەروایە. ﴿بغير علم﴾ ئەوکارەش لەرەووی نەفامی و، نەزانینەوه دەکا. واتە: بێ ئەوه گوێ بدو بزانئە بەمەترسی کارەکەئە ﴿ويتخذها هزوا﴾ وە ئایەتەکانی قورئانیش دەکاتە گالته جاری خۆئە ﴿أولئك لهم عذاب مهين﴾ ئەوانە ئەوکارانەدەکەن سزایەکی ئابرووبەریان بۆ هەیه. پرسیار کەراله(ئیبین مەسعود) لەتەفسیری ئەم ئایەتە: (ومن الناس من يشتري لهو الحديث) گوتی: (الغناء، والله الذي لا إله إلا هو (يردها ثلاثا)). (حسن البصرى) گوتیەتئە: (نزلت في الغناء والمزامير، قال الضحاك: (لهو الحديث) یعنی: الشرك. وەزەیدی (ئیبین ئەسەلم) یش وای گوتوو. وە (ئیبین جە رین) گوتوو: ئەنە کل کلام یصد عن آیات الله واتباع سبيله. (ئیبین کەسیر) یش دەئی: (قوله: ﴿يُضِلُّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾) أى انما یصنع هذا للتخالف للإسلام وأهله. (موجاهد) گوتوو: (قول الله ﴿ويتخذها هزوا﴾ أى ويتخذ سبيل الله هزوا يستهزأ بها. وە(شەيخ سەعدی) لە تەفسیرەکەیدا دەئی: (دخل في ((لهو الحديث)) كل كلام محرم، وكل لغو، وباطل، وهذيان من الأقوال المرغبه في الكفر والفسوق والعصيان، ومن أقوال الرادين على الحق، المجادلين بالباطل ليدحضوا به الحق، ومن غيبة ونميمة، وكذب، وشتم، وسب، ومن غناو ومزامير شيطان..). (ئیبیما قورتوبی) یش دەئی: (لهو الحديث): الغناو، فی قول ابن مسعود و ابن عباس وغيرهما، النحاس: وهو ممنوع بالكتاب والسنة) پاشان دەئی: (قلت: هذه إحدى الآيات الثلاث التي استدلت بها العلماء على كراهة الغناء والمنع منه. والآية الثانية قوله تعالى: ﴿وأنتم سامدون﴾ ۶۱/۵۳ قال ابن عباس: هو الغناء بالحميرية. والآية الثالثة: ﴿واستغفر من استطعت منهم بصوتك﴾ ۶۴/۱۷ قال مجاهد: الغناء والمزامير. وروى الترمذی عن أبي أمامة عن رسول الله ﷺ قال: ﴿لا تبيعوا

القينات ولا تشتروهن ولا تعلموهن ولا خير في تجارة فيهن، وثمنهن حرام، في مثل هذا أنزلت هذه الآية). لەپەر اوئیزەکە یشیدا هاتوو: (إسناده واه) أخرجه الترمذی فی التفسیر (۳۱۹۵) باب (۳۲) ومن سورة لقمان، وذكره الحافظ فی الفتح (۹۱/۱۱) وضعفه. وحلف علی ذلك ابن مسعود بالله الذي لا إله إلا هو (ثلاث مرات) إنه الغناء. وعن ابن عمر إنه الغناء؛ وكذلك قال عكرمة وميمون بن مهران ومكحول. ﴿۷: وإذا تتلى عليه آياتنا﴾ هەر کاتیکیش ئایەتەکانی ئیئەمەئە بەسەردا دەخوئیریتەوه ﴿ولی مستکبرا کان لم یسعها﴾ بەفیزودەعیەوه رووی وەردەگێرئە، هەر وەك ئەئە بیستبن ﴿کان فی أذنيه وقرا﴾ دەئی هەردووگوئەئە قورس وگرا بووون ﴿فیشره بعذاب أليم﴾ سا تۆش موژدەئە پئەبدە بە سزایەکی بەئیئەئە.

ئایندەئە موسلمانە چاکەکان:

﴿۸: إن الذين آمنوا وعملوا الصالحات﴾ بئەگومان ئەوانەئە باوەریان هیناو کاروکردهوه چاکەکانیان ئەنجام دا ﴿لهم جنات النعیم﴾ باخاتی پەر نازونیمەتئە بەهەشتئە نەپراوەیان بۆهەیه ﴿۹: خالدین فیها﴾ بەهەتا هەتاییش تیبیدا ئەمیننەوه هێچکات لئەئە ناچنەدەرئە ﴿وعد الله حقا﴾ بەئیئە خوایش راست ودروستەو دیتەدی ﴿وهو العزيز الحكيم﴾ هەر ئەویشە بالادەستی، کارجوان و، ئەشزانئە کئە شایستەئە چیبە؟.

بەئەگەئە ناک و ئەنایەئە خوا:

﴿۱۰: خلق السموات بغير عمد ترونها﴾ ئاسمانەکانی لەوێر زەوه دروست کردوو بئەئە هێچ ستوون وکۆلەکە بەکە ببینن ﴿وألقي في الأرض رواسي﴾ وچەند کئوئیکیشئە خستە زەمین ودائە چەقاند وەك مئیخ بۆ چادر ﴿أن تميد بكم﴾ نەوێك لەر زەو جم وچووول بەئیوه بکا ﴿وبث فيها من كل دابة﴾ وە هەموو جۆره گیانلە بەرئەئە تیبیدا بئاوکردهوه، کە مەگەر هەرخوا خۆئە بەئەندازەو ژمارەیان بزانئە ﴿وأنزلنا من السماء ماء﴾ لە ئاسمانیشەوه بارانئەئە بۆدایە زاندن، بۆ سوودی ئیوهو ئازەلە کانتان ﴿فأنبتنا فيها من كل زوج كريم﴾ ئینجا لەوئەدا لە هەموو جۆره رووهك وگیایەکی هاوئە وچووتئە جوانئە بەکەئەئە رواند ﴿۱۱: هذا خلق الله﴾ ئەمە دروستکراوی خوائە بەتەنها و بئە هاوئە و یارمەتیدەر وەدی هینان ﴿فأروني ماذا خلق الذين من دونه﴾ جا ئیوه ئەئە خەلکینەئە! نیشانم بەدەن چیان دروست کردوو؟ ئەوانەئە جگە لە خوا ئیوه ئەیان پەرستن ﴿بل الظالمون في ضلال مبين﴾ هێچیان دروست نەکردوو، بەئەکو موشریکەکان لەناوگومراپەکی ئاشکرادان، کە

بتان ده پورستن * ۱۲ : ولقد آتينا لقمان الحكمة * به راستی
 حيكمهت و ورده كاری و بيري تيزی و رای قبول و راستمان به لوقمان
 دا. (سه عیدی كوری موسیه ب) دهلی : (لوقمان) قوله ره شهیه کی
 میسری بوو، خوی گه وره نه وگشت حيكمهت و زیری و وریاییه ی
 پی به خشی، وه خاوه نی چندان گوتارو و تهی هره به رزه،
 وه بیایو یکی سأل و چاك بوو، به لام پله ی پیغه مبه ری تی نه بووه.
 * أن اشكره * پیمان گوت : همیشه سوپاسی خوا بکه له سر
 نه و فزل و به هره یه پی دایت * ومن يشكر فإنما يشكر لنفسه * خو
 هه كه سیک سوپاسی خوا بکات، بی گومان خیر و به ره كه ته کی ته نها
 بوخوی نه بیت * ومن كفر فإن الله غني حميد * هه كه سیکیش
 سپله و ناسو پاس بی، نه وه نارزه ووی خو یه تی و خوی زبانی کردوه،
 جابه راستی خوا بی نیازی همیشه سوپاسکراوه.

لوقمان راستی کورده کی ده کات:

* ۱۳ : وإذ قال لقمان لابنه وهو يعظه * به یاد بکه کاتی
 لوقمان به کورده کی خوی گوت و نه و ناموزگاری نه کرد : * یا بنی
 لا تشرك بالله * کوره چکوله کهم ! هه شتیک، یا که سیک مه که به
 شه ریک و هاو به شی خوا * إن الشرك لظلم عظيم * به راستی
 شه ریک و هاو به شدانان بوخوا، سته میکی گوره یه له هه موو تاوانیک
 گوره ترو، هه رگیز بی ته و به قابیلی عه فوو لیبوو ردن نیبه . ثم نایه ته
 نه وه ده گه یه نیت که (شیرک) سته میکی نیجگار مه زن و گوره یه،
 هه روه کو له سووره تی : ۱۰۶/۱۰. (فإنک إذا من الظالمین) وه
 له سووره تی (۲/۲۵۴) دا وله فرموده یه کیشدا هاتووه که : وشه ی
 (ظلم) له نایه تی (۶/۸۲) دا، به مانا (شرك) ه. * ۱۴ : ووصينا
 الإنسان بالديه * نیمه دهر باره ی باوک و دایک به مروقمان راگه یاند
 و ناموزگاریمان کرد که : همیشه رهفتاری چاکه یان له گهل بکه ن
 * حلتها أمه و هنا علی و هن * به تایبه تی له گهل دایکید...
 دایکی به پیستی سک هه لیگرتووه به لاوازی له سر لاوازی، تاله
 داوینی به ریوته وه، هاتوته ثم جیهانه وه * وفضاله فی عامین *
 شیر پرینه وه شی دووسالی خایاند، واته : گه رمندال پیوستی به شیر
 هه بوو هه تا دو سال نه ی دری تی و سوودی لوه نه گری * أن اشکر
 لی ولوالدیک * که وایه (نه ی مرومف!) به رده وام سوپاسی من
 بکه له سر نیعمه ته کانم و، سوپاسی باوک و دایکیش ت بکه له سر
 نه وه هه موو نه زیهت و سازاره له پی ناوی تودا چیشتوو یانه * إلى
 المصير * گیزانه وه شتان هه بولای منه، دوی زیندوو بوونه وه
 * ۱۵ : وإن جاهدک علی أن تشرك بی مالیس لک به علم *
 همیشه گوپرایه لیان به وه، له سنووری ره زامه ندی خوا دا، خو نه گه

هه ولیش یاند او پیمان داگرت له سر نه وه که شتیک بکه ی به شه ریک
 و هاو به شم، که هیچ به لگو و زانیاریه بکت پی نیبه * فلا تطعها *
 نه وسا گوپرایه لیان مه که * وصاحبها فی الدنيا معروفا * وه
 له دونیادا له گهل هه ر دوو کیاندا، به شیوه یه کی چاک و به سه ند هاوه لی
 بکه، هاوری و هاوکار یکی چاک به بویان به جل و به رگ و خوراک

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ
 لِقْمَانَ لَأَنَّهُ هُوَ عَظِيمٌ وَيَسُبُّهُ لِيَسُبُّكَ اللَّهُ يَا لِقْمَانَ الشَّرِكُ
 لَظَلْمِ عَظِيمٍ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَسَنَةً أُمَّهُ
 وَهَذَا عَلَى وَهْنٍ وَفَضْلُهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ
 إِلَى الْمَصِيرِ وَإِنْ جَاهَدَكَ عَلَى أَنْ تَشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ
 لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبَهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا
 وَأَتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ
 بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ يَبْنِي إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ
 خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ
 بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ يَسُبُّهُ أَقْرَبُ الصَّلَاةِ وَأَمْرٌ
 بِالْمَعْرُوفِ وَأَنَّهُ عَنِ الشُّكْرِ وَأَصْرِعْ عَلَىٰ مَا صَابَكَ إِنْ ذَلِكَ
 مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ وَلَا تَصْعِقْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْسِ فِي الْأَرْضِ
 مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخَالِفٍ فَخُورٌ وَأَقْصِدْ فِي مَسْجِدِكَ
 وَأَغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنْ أَنْكَرَ الْأَصْرَاتِ لَصَوْتِ الْمَخْمِيرِ

وهه لسوکه وتی چاک دلخوشیان بکه هتد * واتبع سبیل من أناب
 إلی * وه به رده وام هه ریگه ی نه وه بگره که به ره و من ریگه ی
 گرتوته به ره و گه راوه ته وه بولام * ثم إلی مرجعکم فأنبئکم بما
 کتم تعملون * له پاشا هه مووتان هه رلای من ده گه ری نه وه، نیجا
 له وکار و کرده وه یه ش له دونیادا کردوتانه ناگادارتان ده کم * ۱۶ :
 یا بنی إنها إن تک مثقال حبة من خردل * دووباره نه گه ریته وه
 سه ره سه یه ته کی لوقمان : نه ی کوره چکوله و شیرینه کهم ! نه گه ر
 به نه ندازه ی سه نگی ده نکه خه رته له یه ک چاکه، یاخرابه ت هه بی
 * فتکن فی صخرة أو فی السموات أو فی الأرض * له ناو دلی
 به ریگی که ردا، یان له گوشه یه ک له ناسمانه کان، یان له زه ویدا
 بیت * یأت به الله * له ریژی قیامه تدا خوا نه ی هی نیته روو * إن
 الله لطیف خبیر * به راستی خوا زور وردینه، هیچ شتیک ی وردی
 لی بز ناییت، زوریش به ناگایه، هه قیقه تی شته کان هه مووده زانی
 * ۱۷ : یا بنی أقم الصلاة * نه ی کوره بچکوله و شیرینه کهم !

﴿ ۲۲: ومن یسلم وجهه الی الله ﴾ هر که سبک که به ته‌واوی و به دل‌یکی پاک‌سوه رو بکانه خوا ﴿ و هر محسن ﴾ و چاکه کاریش بیئت ﴿ فقد استمسک بالعروة الوثقی ﴾ بی‌گومان دستی به قولی هره‌پته‌وهه گرت‌وهه که ده‌ی‌گه‌یه‌نی به‌خوا، هه‌رچون که سبک به‌شاخیکدا سه‌رکه‌وی، یان دابه‌زی، دست به‌ثالثه‌یه‌کی زور قایمه‌وه ده‌گری، دیاره‌ئه‌میش به‌هیزترین ریگاو ریغازی بوخوی هه‌لبزاردوهه ﴿ و الی الله عاقبة‌ الامر ﴾ وه‌نه‌نجامی هه‌مووکاریکیش هه‌ریولای خواجه ﴿ ۲۳: ومن کفر فلا یحزنک کفره ﴾ وه‌نه‌وکه‌سه‌ش کافرویی‌بروا ده‌بی، باکوفره‌که‌یان تو دلته‌نگ نه‌کا وگوئی مه‌ده‌ری ﴿ ایسا مرجعهم فنتبهم بما عملوا ﴾ چونکه گه‌رانه‌وه‌ی هه‌موویان هه‌ریولای نئیمه‌یه، شه‌وکاته له هه‌مووکاروکرده‌وه‌کانیان ناگاداریان شه‌که‌ین و به‌ینی شه‌ویش "پاداش و تو‌له‌یان شه‌ده‌ین ﴿ ان الله علیم بذات الصدور ﴾ چونکه به‌راستی خوا به‌رازونیزی سینگه‌کان زانوا به‌ناگایه ﴿ ۲۴: نمتعمم قلیلا ﴾ که‌میک له‌زانی شه‌دونیا، ماوه‌یان ده‌ده‌ین رابوین ﴿ ثم نظرمهم الی عذاب غلیظ ﴾ له‌پاشان ناچاریان ده‌که‌ین بو ناو سزایه‌کی دژوار سه‌خت.

بیلانی موشریکه‌کان به‌خالقیه‌تی خوا:

﴿ ۲۵: ولئن سألتهم من خلق السموات والأرض ليقولن الله ﴾ شه‌گر لیان بپرسی: کی‌ئاسمانه‌کان و زه‌ویی دروست‌کرد؟ به‌ته‌تکید شه‌لین: خوا ﴿ قل الحمد لله ﴾ توش (شه‌ی موحه‌مه‌د ﴿ بلی: سوپاس وستاییش بو خوا که شه‌وه‌نده به‌لگه‌ی وه‌حدانیه‌تی خوی به‌دی‌هیناوه، ددان ده‌نین به‌خالقیه‌تیدا ﴿ بل اکثرهم لا یعلمون ﴾ به‌لام زوره‌یان نازان به‌و پیلانیانه‌یان، چون به‌لگه‌یان له‌سه‌ر شیوانی بیروباوه‌ری خویان راست کردوته‌وه ﴿ ۲۶: لله مافی السموات والأرض ﴾ هه‌رچی له‌ئاسمان و زه‌ویدایه، هه‌ریو خواجه به‌دروست‌کردن و مولک و مشور خوری، شه‌دی چون واز له‌عباده‌تی شه‌و دینن؟! ﴿ ان الله هر الغنی الحمید ﴾ به‌راستی شه‌وخواجه له‌عباده‌تی به‌نده‌کانی بی‌نیازه، له‌زاتی خوی‌شیداو له‌لای به‌نده‌کانی و دروست‌کراوه‌کانی سوپاس کراوه.

هه‌رمان و په‌یقینی خوا هه‌رگیز گونایی نایه‌ت:

دیسان ده‌چیته‌وه سه‌ر به‌لگه‌هینانه‌وه بو بوون و ده‌سه‌لاتی خوی و.. شه‌فرمووی: ﴿ ۲۷: ولو أن مافی الأرض من شجرة أقالم ﴾ شه‌گر هه‌رچی دارودره‌ختی شه‌م زه‌وییه هه‌یه پینوس و قه‌لم بین ﴿ و البحر یمده من بعده سبعة أبحر ﴾ ده‌ریاش چه‌نده‌یه و بیته‌هوت شه‌وه‌نده‌ی تریش، مه‌رکه‌فی شه‌و قه‌لمانه‌ین، ته‌واوی

هه‌میشه نویژه‌کانت به‌ته‌واوی و به‌چاکسی به‌چی‌به‌ینه ﴿ و أمر بالمعروف ﴾ فه‌رمان به‌چاکه بدو ﴿ و أنه عن المنکر ﴾ و ری له‌گوناهه‌و خرابه‌بگره ﴿ و اصبر علی ما أصابک ﴾ له‌سه‌ر هه‌ر شه‌و به‌لاونه‌هامه‌تیبه‌ی تووشت ده‌بی خوراگره ﴿ ان ذلک من عزم الامر ﴾ بی‌گومان شه‌و کارانه - بوم باس‌کردیت - له‌وکاره په‌سه‌ندوگرنگانه‌یه خوا ده‌یه‌وین ﴿ ۱۸: ولا تصعر خدک للناس ﴾ کورم! به‌فیزه‌وه رووت وه‌رمه‌گیره له‌خه‌لکی و رووت‌گرژ مه‌که، به‌لکو هه‌رده‌م رووخوش‌به، وه‌ک شه‌م فه‌رمووده‌یه گشت مروفتی هه‌لده‌نی بو رووخوشی: ﴿ و لو أن تلقی أحمک ووجهک الیه منبسطة ﴾ (شه‌بووداود). ﴿ ولا تمس فی الأرض مرحا ﴾ به‌ده‌عه‌یه و فیز مه‌ریو له‌زه‌ویدا، وه‌ک شه‌م نایه‌ته‌ش ده‌فرمووی: ﴿ ولا تمس فی الأرض مرحا أنک لن تخرق الأرض ولن تبلغ الجبال طولا ﴾ (۳۸/۱۷)، ﴿ ان الله لا یحب کل مختال فخور ﴾ به‌راستی خوا هیچ ده‌عه‌یه بازو شانازیکه‌ریکی به‌خو خوش‌ناویت ﴿ ۱۹: واقصد فی مشیک ﴾ وه‌رؤیشتندا، شه‌شینمی و، نه‌توند برؤ، واته: باریکی مامناوه‌ندی پینش بگره ﴿ و اغضض من صوتک ﴾ وه‌ده‌نگیشت نرم بکه‌وه له‌قه‌سه‌وگفتوگودا ﴿ ان أنکر الأصوات لصوت الحمیر ﴾ چونکه ده‌نگی هه‌ره‌ناخوش، شه‌وه‌یه زیاد له‌پینویست به‌رز بکریته‌وه، سه‌ره‌وده‌نگی که‌رانه.

یادخستنه‌وه‌ی به‌خششه‌کان:

﴿ ۲۰: ألم تر أن الله سخر لکم مافی السموات وما فی الأرض ﴾ شه‌ی خه‌لکینه! ناخو نه‌تان دیوه که‌خوا شه‌وه‌ی له‌ئاسمانه‌کان و زه‌وی‌دایه، هه‌مووی بوئیوه رام‌کردوهه ﴿ و أسخ علیکم نعمه‌ ظاهرة و باطنه ﴾ وه‌نعمه‌ته‌کانی به‌ناشکراو به‌ته‌ینی بو ته‌واو کردوون: چاو، ته‌ندروستی، دل، ژیری.. هتد. ﴿ و من الناس من یجادل فی الله بغير علم ولا هدی ولا کتاب منیر ﴾ که‌چی له‌گه‌ل شه‌وه‌موو به‌لگانه‌شدا بووونی خوا.. هه‌ندی که‌سه‌هن - بی‌هیچ زانیاری و به‌لگه‌و نامه‌یه‌ک بویان روون بکاته‌وه، له‌بابه‌ت خواوه - کیشمو هه‌را شه‌که‌ن! له‌سووره‌تی چه‌جدا: له‌تفسیری (ومن الناس) شه‌مه زیاتر روون کراوه‌ته‌وه. ﴿ ۲۱: و إذا قیل لهم اتبعوا ما أنزل الله ﴾ خوکاتی به‌وانه بگوتری: شه‌وه‌په‌یره‌وی شه‌وه بکه‌ن خوا ناروویه‌تی له‌قورئاندا ﴿ قالوا بل نتبع ما وجدنا علیه آباءنا ﴾ له‌وه‌لاما ده‌لین: نا، به‌لکو شه‌مه هه‌ر په‌یره‌وی له‌وه شه‌که‌ین که‌باوو‌بایرانمانی له‌سه‌ر بوون، له‌بتپه‌رستی و ثایینی شیک ﴿ أو لو کان الشیطان یدعوهم الی عذاب السعیر ﴾ باشه‌یتانیش بانگیان بکات بو‌سزای دؤزه‌خ، شه‌وان هه‌ر سوور شه‌بن له‌سه‌ریه‌زیوی ثایینی شیک و بایرانیان!؟

موشريك وهاوبه شدانه ره كان هه ركاتنى شه پولىكى گه وره ى ده ربا
 وهك هه ورى پر بته پرسته كان داپوشى ﴿ دعوا الله مخلصين له
 الدين ﴾ نهوسا له خاوينى له شيرك و ملكه چى بوى داوا له خوا
 دهكهن و لئى ده پارينه وه رزگاربان بكا ﴿ فلما نجاهم إلى البر ﴾
 جا كاتنى رزگارى كردن و گه ياندنييه وشكانى له سر شه و باره يان

خه لكيش بينه نووسه رو كه ليما تى خواى يى بنووسن قه له مه كان
 كول ده بن و ، مه ره كه فه كه ش ته واو ده بيت ﴿ مانفذت كلمات الله ﴾
 قسه و كه ليما ته كانى خوا هه رته واو نايبت ﴿ إن الله عزيز حكيم ﴾
 به راستى خوا زور ده سه لانداره ، زوريش وته دروست و كار جوانه ،
 ديستانه وه هه رته مه به ست و مانايه له سوورته تى (۱۸/۱۹) : ﴿ قل لو
 كان البحر ممدادا... هاتووه . ﴿ ۲۸ : ما خلقكم ولا بعثكم إلا كنفس
 واحدة ﴾ خه لكينه ! دروست كردن و زيندو كردنه وه ى هه مووتان دواى
 مردن وهكو دروست كردن و زيندو كردنه وه ى تاكه كه سيكه ، به لاي
 خواوه نه وه نده ناسانه ﴿ إن الله سميع بصير ﴾ به راستى خوا
 زور بيسه رو زنه وايه ، زوريش بينايه ناگاداره ، هه موو شتيكيش
 به وردى ده بينى .

نوانايى و بالادستى خوا :

﴿ ۲۹ : ألم تر أن الله يولج الليل فى النهار ويولج النهار فى الليل ﴾
 ناخو به چاوى خووت نعت ديوه كه چون خوا له شه و كه م ده كات
 و نه ى خاته سه ررور و ، له پروريش كه م نه كات ده ى خاته سه رشه و
 ﴿ وسخر الشمس والقمر ﴾ و خور و هه يفيشى رام كر دووه ﴿ كل
 يجرى إلى أجل مسمى ﴾ هه ربه كه يان هه تا نه وكاته ى لاي خوا
 بوى ديارى كراوه له سوورانه وه و گه ران ده رواو ديست ، واته :
 تا روى قيامت ده رورن و دين ﴿ و إن الله بما تعملون خبير ﴾
 بى گومان خوا به كارو كر ده وه ى نيوه به ناگايه ﴿ ۳۰ : ذلك بأن
 الله هو الحق ﴾ نيشاندانى شه و ناوگورو ده سه لاته هه ر بؤ شه ويه
 نيوه دنيايان كه هه ر شه و خوايه راسته ﴿ وأن ما يدعون من دونه
 الباطل ﴾ بى گومان شه وه ى ده ى په رستن جگه له خوا ناروا و او
 پووچه له . مه به ستى خوا كانيشيان جگه له خوا ﴿ وأن الله هو
 العلى الكبير ﴾ و بى گومان شه و خوايه بلندو گه وره يه ، واته : بلنده ،
 له و بلندتر نييه ، گه وره يه له هه موو گه وره يه ﴿ ۳۱ : ألم تر أن
 الفلك تجرى فى البحر بنعمة الله ﴾ نايبا نعت ديوه چون به فه زى
 خوا كه شتييه كان له جه رگه ى ده ربا كاندا به توانايى و رام كردنى خوا
 دين و ده چن و ده گه رين ، دياره شه گه رخوا هيزو و زه به ناو نهدات
 هه رگيز شه و گه ميبانه ى بؤ هه ناگيرى ﴿ ليرىكم من آياته ﴾ تا
 هه ندى به لگه و ده سه لانى خو يتان نيشان بدات ﴿ إن فى ذلك
 لآيات لكل صبار شكور ﴾ به راستى له وه ى باس كرا گه ى به لگه و
 نيشانه ى گه وره هه يه بؤ هه ر خوراگريكى سوياسگوزار ، واته : بؤ
 هه ر باوه رداريك خوراگرو سپاسگوزار بينت ، چونكه خوراگري و
 سپاسگوزارى دوو سيفه تى بابا ى نيمانداره ﴿ ۳۲ : وإذا غشيهم
 موج كالظلل ﴾ بروادار زور به نارام و زوريش سوياسگوزاره ، كه چى

الَّذِينَ تَرَوْنَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَافِى السَّمَوَاتِ وَمَافِى الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ
 عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَهْرَهُ وَيَاطِيَنَهُ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَجِدُ لِفِى اللَّهِ
 بَغْضًا عَلَيْهِمْ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابَ مُبِينٍ ﴿٢٩﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا
 مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَحْنُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٠﴾ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ مَأْتِيًا تَأْتُواكَانَ
 الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٣١﴾ وَمَنْ يُسَلِّمْ
 وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى
 وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٣٢﴾ وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزَنُكَ كُفْرُهُ
 إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنْفِثُهُمْ فِي مَا عَمِلُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ
 ﴿٣٣﴾ تَتَذَكَّرُهُمْ قِيَالًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَى عَذَابِ غَلِيظٍ ﴿٣٤﴾
 وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾ اللَّهُ مَافِى السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾ وَلَوْ أَنَّمَا فِى الْأَرْضِ
 مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَمٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ
 مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٧﴾ مَا خَلَقَكُمْ
 وَلَا يَعْشَكُمْ إِلَّا كُنُفُسٌ وَاجِدَةٌ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٣٨﴾

ناوهستن . سوورته تى (۱۷/۶۷) : ﴿ وإذا مسكم الضر... وه سوورته تى
 (۶/۴۰-۴۱) : ﴿ قل أرايتم إن أتاكم عذاب الله ﴾ هه رته م ماناومه به سته
 ده گه به نيبت . ﴿ فمنهم مقتصد ﴾ هه يانه مامناوه ندييه له نيوان شيرك
 و يه كه خوا به رستى دان ، هه شيانه له سر شيرك ده مينيته وه ﴿ وما
 يجحد بآياتنا إلا كل ختار كفور ﴾ له نايه ته كانمان نكوونى ناكات
 مه گين خه لكيشى فريوباز و بى نه زان ﴿ ۳۳ : يا أيها الناس اتقوا
 ربكم ﴾ شه ى خه لكينه ! خو تان له سه ريچى په روه ردار بپاريزن
 و فرمانه كانى جيبه چى بكن و لئى بترسن ﴿ واخشوا يوما لا
 يجزى والد عن ولده ﴾ و له و پرور شه بترسن كه هيچ باوكى هيچى
 له دهس نايه بؤ كورى خو ى ﴿ ولا مولود هو جاز عن والده شيئا ﴾
 و هيچ منداليكيش هيچى بى ناكرى بؤ باوكى خو ى . واته : تكاو
 لاله و پارانه وه له و روزه دا به كر ده وه ى چاك نه بيت كه لكيشى نييه ،
 بويه ته نانه تى منداليش فرياي باوكى خو ى ناكه و نبت ﴿ إن وعد الله
 حق ﴾ بى گومان به لئى خوا به هاتنى روى قيامت راسته ﴿ فلا

۴ ﴿ وما تدرى نفس ماذا تكسب غدا ﴾ هیچ كه سيك - نه چا كه كار و نه خرابه كار - سهد له سهد نازانيت سبه يننى چى دهكا له چاك و له خراب.

۵ ﴿ وما تدرى نفس بأى أرض تموت ﴾ هیچ كه سيش نازانى له كام سه رزهوى نه مرى، واته: كام جيگا ده بيته گورو نارامگاي، هر چهند له واته به هوليش درابى بو زانينى نه مه! ﴿ ان الله عليم خير ﴾ چونكه هر خوايه زانا و به ناگايه به ته واوى رووداوه كان و گشت نهينى و ناشكرايه كيشى لا يه كسانه. (وعنده مفاتيح الغيب لا يعلمها الا هو...)، (۵۹/۶) هدر بو دووياتى نه ماناو مه به سته يه. كوتابى ته فسيري سوورتهى لوقمان، له گهل سوپاسى زورمدا.

سوورهي (سه جده) يه

هككه ييبه و (۳۰) تا به ته

به ناوى خواى به خشندهى ميهره بان

نه م سوورته ييش وهك سوورته هاووينه كانى خوى چاره سه رى به ماو بناغهى عه قيدهى ئيسلامى دهكات، وهك: بروا به خوا و، به په يامى په يامبه ران و، به زيندوو بوونه وهو پاداش وتوله... له دواى سوورتهى (مؤمنينون) سه وه هاتووه، گهل به لگهش بو يه كتاپه رستى دينيته وه، راو بو چوونى هاو به شدانه ره كان سه باره ت به نكولى كردونيان بو زيندوو بوونه وه ره ت ده كاته وه، كوتابيه كه يشى به باسيكى روژى حيساب و كيتاب و ليكولينه وه ديت.

بن شك قورنان خوا نار دوويه تى:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ۱: ألم ﴾ واته: نه م قورثانه هر له م بيتانه بيك هاتووه، كه چى ناوايش په كى ئيوهى خستووه و، بيتان ده لپت: ده سا نه گهر ده توانن نموونه ي بينن، فره سوون ويته و نموونه ي بينن! ﴿ ۲: تنزيل الكتاب لا ريب فيه من رب العالمين ﴾ هیچ گومانى تيدا نيبه كه له لايه ن پهروه ردگارى جيهمانه كانه وه، به شبهش دابه زينراوته خواره وه، واته: نه ر كه سنى له مه دا به گومان و دوودل بيتن، كاريكى زور نابه چى و نار هواى كردووه ﴿ ۳: أم يقولون افتراء ﴾ يا كافرو خوانه ناسه كان ده لپن: موحه ممه د خوى ههل به ستووه؟ بو يان نيبه نه وه بلين ﴿ بل هو الحق من ربك ﴾ به لكو نه وه هقه يه له لايه ن پهروه ردگارته وه ره وانه كراوه ﴿ لتذر قوما ما أتيتهم من نذير من قبلك ﴾ هه تا تو نه وه قه و مه يه بتر سيني، كه پيش تو هیچ بيدار كه ره وه به كيان بو نه هاتووه، دياره كه خوا سزاي هیچ كه سنى نادات بن به لگه و بيدار كه ره وه، هر وهك به راشكاوى

تغرنكم الحياة الدنيا ﴿ وربا بن! زيانى نه م دونيايه فريوتان نه دات ﴿ ولا يغرنكم بالله الغرور ﴾ نه فس و شه يتانيش به مؤله تدانى خوا چه و اشه و سه رگه ردانتان نه كاو فريوتان نه دا، وهك نه م نايه ته ييش ده فره موئى: (يعدهم و بمنهم وما يعدهم الشيطان إلا غرورا).



هره خوا زاناي گشت باو بارانيكه:

ئينجا خوا باسى بينج شت نه كات كه ته نها هر خوى نه بيان زانئى:

۱ ﴿ ۳۴: ان الله عنده علم الساعة ﴾ به راستى زانيارى هاتنى روژى قيامت هه رلاى خوايه، جگه له وه كه سيكى تر نازانى قيامت كه ي ديت، وهك له جيگاي تر دا ده فره موئى: (لا يجليها لوقتها إلا هو) ۱۸۷/۷.

۲ ﴿ وينزل الغيث ﴾ ته نها نه و ييش باران نه بارينئى له كاتى ديار يكراوى خويدا، كه سيكى تر ناتوانئى باران ببارينئى.

۳ ﴿ ويعلم ما فى الأرحام ﴾ نه و ييش نه زانئى چى له مندالده كانه دايه، واته: هر له وه كاته وه كه هيمان ناوه، خوا خوى ده زانئى چيبه: كوره يان كچ، به خختيارو سه رفرازه، يان لاساروبه دبه خته، به ژن و بالاي كورته، يا... هتد.

هزار روزه که یس رۆزی قیامه ته، هه ندیکیش ئه لاین: مه به ست له هه رسی هه زاره ی سووره ته کان هه ر رۆزی قیامه ته. ئه و جیاوازی به ش به پینی به ی ئیمان و باوه ره، وه که ئه فه رموی: (فذلک یوم عسیر، علی الکفرین غیر یسیر) (۹/۷۵-۱۰)، یان ده فه رموی: (ویقول الکافرون هذا یوم عسر) (۸/۵۴). ۶: ذلک عالم الغیب

له سووره تی (۱۷/۱۵) دا ئه مه راده که به ننی و ده فه رموی: (وما کنا معذین حتی نبعث رسولا). ﴿لعلهم یهتدون﴾ هه تا به شکو ئه وانه شاره زاو رینما بن و رینگه ی حق و راست ده رک بکه ن و سه ر لیشیواو نه بن.

ئاسمان و زهوی و نیوانیان، به شهش رۆزان خو لقی نر اون:

۴: الله الذی خلق السموات والأرض وما بینهما فی ستة آیام ﴿ثو خواجه ئاسمانه کان وزهوی و هه رچیش له نیوانیاندا به له ماوه ی شهش رۆز (دهوران) دا به دی هیئا﴾ ثم استوی علی العرش ﴿له پاشان چوو به سه ر عه رش، ئیمانمان به (ئیستیوا) هه به، به لام ئیستیوا به ک لایقی شکومه ندی خسوی بیئت، واته: بن هیج جو ره بیه کردنه وه و شو بهان دن و ده ستکار به به ک له شیوازی ئه و جوونه سه ر عه ر شه ی.

جا مه به ست به م (استوا) به له جیگا کانی تر دا به ئه ندازه ی توانا و لیزانی نی خو مان قسه ی له سه ر کراوه، (سه له ف) و ییشینانی شمان له ته فسیر و مانای ((استوی علی العرش)) دا ده لاین: (أی علا علی الأرض، علوا یلیق بجلاله من غیر تجسیم ولا تکلیف ولا تشبیه ولا تعطیل...) شیوا ی ئاژه بو کردنه له سووره تی (ئه عراف) و جیگا نی تر دا سه به رت به م مه سه له به زیاتر قسه مان کردووه، ده توانی به چیه وه ئه وی. ﴿مالکم من دونه من ولی ولا شفیع﴾ ئه ی کافران! بو تان نبیه هیج دو ست و تکا کار نیک - جگه له خسوی - له سزا رزگار تان بکات ﴿أفلا تتذکرون﴾ ده ئایا ئامو زگاری وه ر ناگرن و له سه ر کو فرو شیرکی خو تان به ر ده وام ده بن! ﴿یدبر الأمر من السماء إلی الأرض﴾ ئه و خوایه به که له سه رووی ئاسمانه وه بو زهوی، کارو باری خه لک ریک ده خات، وه کو ده فه رموی: (الله الذی خلق سبع سموات ومن الأرض مثلهن یتنزل الأمر بینهن...).

﴿ثم یرج إلیه﴾ له پاشان به رز ئه بنه وه بو لای خسوی ﴿فی یوم کان مقداره ألف سنة مما تعدون﴾ له رۆز نیکدا که به پینی ژمار دنی ئیوه یه که هه زار سه له، واته: له بهر قورسی و سه ختی، ماوه که ی ئه وه نده ی یه که هه زار سه ل در ئیژه. وه ئه م رۆزه رۆز نیکه له رۆزه کانی قیامه ت. سووره تی (۱۲/۶۵): (الله الذی خلق سبع سموات.. بۆه مان مانایه، وه (۲۲/۴۷): (وإن یوما عند ربک کألف سنة). (ئیبین عه بباس) ئه لیت: ئه و هه زار رۆزه ش که له سووره تی (حه ج) دا باس کراوه، ته نه ار رۆز نیکه له و شهش رۆزه به، که خوا ئاسمانه کان وزهوی له شهش رۆز اندا دروست کرد، ئه م هه زار رۆزه ش له سووره تی (سه جده) دا، ماوه ی سه ر که وتن و رویشتنی رووداوو فه رمان و کارو به رکه انه بو لای خوا - جل جلاله -، په نجا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْعَر ۱ تَرْتِیلُ الْکِتَابِ لِأَرْبَعِ فِیهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ
 ۲ أَمْ یَقُولُونَ أَفْتَرَنَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَتْهُمْ مِنْ نَذِیرٍ مِّنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ یَهْتَدُونَ ﴿۳﴾ اللَّهُ الَّذِی خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَیْنَهُمَا فِی سِتَّةِ آیَاتٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ مَا لَکُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَّلِیٍّ وَلَا شَفِیعٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿۴﴾ یدبر الأمر من السماء إلی الأرض ثم یرجع إلیه فی یوم کان مقداره ألف سنة مما تعدون ﴿۵﴾ ذلک علیم الغیب والشهیدة العزیز الرحیم ﴿۶﴾ الَّذِی أَحْسَنَ کُلَّ شَیْءٍ وَخَلَقَهُ وَیَدُ خَلْقِ الْإِنْسَانِ مِنْ طِینٍ ﴿۷﴾ ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَّاءٍ مَّهِینٍ ﴿۸﴾ ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِیهِ مِنْ رُوحِیهِ وَجَعَلَ لَکُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِیلًا مَّا تَشْکُرُونَ ﴿۹﴾ وَقَالُوا أَلَمْ نَأْتِ الْإِنْسَانَ بِذِکْرِ ۱۰ قُلْ یُنذِرْکُمْ مَلِکُ الْمَوْتِ الَّذِی وُکِّلَ بِکُمْ ثُمَّ إلی رَبِّکُمْ تُرْجَعُونَ ﴿۱۱﴾

والشهادة العزیز الرحیم ﴿ثو خواوه نی په سنامه، زانای نادیارو دیاره، ده سه لاتدارو می به ربه بانه. زانایه به هه موو شتیکی نادیارو دیار، ده سه لاتدارو به توانایه، زور می به ربه بان و دلاواو به به زه به یبه.

قوناغه کانی ئا فه راندنی مرو ف:

۷: الَّذِی أَحْسَنَ کُلَّ شَیْءٍ خَلَقَهُ ﴿ثو خوا به هه موو شتیکی دروستکراوی خسوی، به چاکی و ریک و پینی دروست کردووه، واته: هه موو شتیکی له جیگه ی شیوا ی خویدا فه راهه می هیئاوه ﴿وبدا خلق الانسان من طین﴾ وه دروستکردنی مرو ف (ئاده م) له قوره وه ده ست پی کرد، واته: بو هه وه لجا ر باوکی مرو فی له قور نیک دروست کرد، به و شیوه به که له که لی جیگای تر دا باس کراوه ﴿۸: ثم جعل نسله من سلاله من ماء مهین﴾ له پاشا نه وه که شی له پالاوته به ک، له ئاویکی بن هیز دروست کرد، واته: له پالاوته ی ئاوی ژن و پیاو - وه کو له هیندی سووره تی تر دا تی به ری - به دی هیئا ن

﴿ ۹: ثم سواه ونفخ فيه من روحه ﴾ له پاشا بهژن و بالای رینگ وینک کرد و هر له سکی دایکیا، له رۆحی خۆی گیانی کرد به بهریا ﴿ وجعل لكم السمع والابصار والافئدة ﴾ وه گوئی و چاوو دلی، واته: دهزگای هیزی بیستن و بینین و نامیزی دلی بۆدانان ﴿ قلیلا ماتشکرون ﴾ که چی زۆر که متان سویاسگوزاری دهکن.

قیامهت به دوور مهزانی:

﴿ ۱۰: وقالوا إذا ضللتنا في الأرض ﴾ له گهل ئه وه هموو به لگانه دا هیمان ئه و بی باوه رانه و تیان: ئایا ئه گهر ئیمه مردین و له ناخی زهویدا بزر بووین و تیا چووین و بووینه وه گهل ﴿ أنا لفي خلق جديد ﴾ ئایا چاریکی تر سه له نوئی دروست ده کرینه وه، واته: زیندوو ده بینه وه؟ ﴿ بل هم بقاء ربهم كافرون ﴾ ئه وان هر ته نیا ئینکاری ژیا نه وه ناکه، به لکو باوه ریان به دیدارو خزمه تگه یشتنی پهروه ردگاریان نییه، بۆیه پنیان وایه که هر گیز زیندوو ناکرینه وه و بی حیساب و کیتاب ده بن! ﴿ ۱۱: قل يتوفاكم ملك الموت الذي وكل بكم ﴾ به و بی باوه رانه بلئی: ئه و فریشته یه ی گیان کیشانتانی پی سپیرواوه، گیانتان ده کیشی و ده مرن. ئه م ئایه ته و ئه گه یه نیت که فریشته ی گیانکیشان یه ک فریشته بیت، زانیانی (سه له ف) یش ده لین! ئه و فریشته یه ش ناوی (عیزرائیل) ه، که چی له سوورته ی (۹۷/۴)، (۲۷/۴۷)، (۶۱/۶) و انیشان ده دریت که فریشته ی گیانکیشان زۆر بن! جا بو ئه مه زانیان ده لین له بنه رته دا ئه و فریشته که ئه و کاره ی پی سپیرواوه تاکه فریشته یه که، به لام چند فریشته یه کی تر له بهر ده ستیدان. ﴿ ثم إلى ربکم ترجعون ﴾ له پاشان هر بۆ لای پهروه ردگارتان ده گه رپینه وه و پاداش و تۆله وهر ده گرن.

حالی بهد حالی موشریکان:

﴿ ۱۲: ولو ترى إذ المجرمون ناكسوا رؤوسهم عند ربهم ﴾ له رۆزی قیامه تدا، ئه ر بیینی کاتی تاوانباره کان له لای پهروه ردگاری خۆیان، سه ریان شوکر دووه له خه جاله تیدا ﴿ ربنا ابصرنا وسمعنا ﴾ به زه لیلی ئه لین: پهروه ردگارمان! ئه وه ی به لئنت پندا بووین و ئیستا به چاری خۆمان بییمان و به گوئی خۆمان بیستان ﴿ فارجعنا نعمل صالحا ﴾ په شیمانین، ده بمان گپه وه بۆ دنیا، مه رج بیت هر کاری چاک ئه نجام بدهین ﴿ أنا موقنون ﴾ به راستی ئیمه یه قیمان هیه، "و ئه زانین که به لئنه که ت راسته. جا هر ئه م مانا و مه به سته یه له سوورته ی (ئعراف/۵۳) وه له سوورته ی (مه ریه/۳۸) دا روون کراوه ته وه.

ئه وانه که سزای قیامهت ده بینن، له خوا داوای گه رانه وه ی دنیا ئه که ن، هتا ئه مجاره کارو کرده وه ی چاک بکه ن، خواش ده فهرموئی: ﴿ ۱۳: ولوشننا لاتینا کل نفس هداها ﴾ ئه ر و یستبمان به زۆر هموو که سیک بینینه سه ر پی هیدایهت، ئه و هه موو که سیکمان به زۆر ده هینایه سه ر پی راست و، هیدایه تمان ده دا، دیاره ئه وه ش پیچه وانه ی ئازادی و، سه ره سته یه که خوا به مروفی داوه ﴿ ولكن حق القول مني لأملأن جهنم من الجنة والناس أجمعين ﴾ ئه گهر بمان و یستبا ئوامان ده کرد، به لام گفته که له منته وه سابت بووه که: ده بی دۆزه خ پر بکه م له جننی و له ئاده می، هه موو له بهر زانیمان به وه ی که رینگه ی چهوت و گو مریای هه لده بزین و، هپج به لگه و نیشانه و ئامۆزگاریه ک کاریان تی ناکات. سوورته ی (یونس/۹۹) ئه و راستیه دوویات ده کاته وه و ده سه لمینیت. ﴿ ۱۴: فذوقوا بما نسيتم لقاء يومكم هذا ﴾ جا (پنیان ده لین): ئه مرۆ ئیوه ئه م سزایه بچیزن له بهر ئه وه ی که گه یشتن ولیقای ئه مرۆکه تان له بیر کرد ﴿ إنا نسيتكم ﴾ دلنیابن که ئیمه ش ئیوه مان له بیر کرد له ناو سزادا ﴿ وذوقوا عذاب الخلد بما كنتم تعملون ﴾ وه ئیدی سزای هتا هتایی و نه براوه بچیزن به هۆی کارو کرده وه کانتانه وه.

مروفی به بر واهه که نایه تی خویان و به بیر هینایه وه، به سه جده ده که ویته عه رزی:

﴿ ۱۵: إنما يؤمن بآياتنا الذين إذا ذكروا بها خروا سجدا ﴾ به راستی هر ئه وانه بر واهه نایه ته کانمان ده که ن که کاتی ئامۆزگاریان پی ده کرین، شوکر ده بنه وه سه ر زهوی به کړنووش برن، واته: خۆیان ئاماده ییبه کی باشیان تیدا یه و، هه ولیش ده دن لیان تی بگه ن ﴿ وسبحوا بحمد ربهم ﴾ ته سیحی ده که ن له هر شتیک که لایقی نه بی، هاوری له گهل سویاسکردنی پهروه ردگاریاندا ﴿ وهم لا يستكبرون ﴾ و به هپج شیوه یه کیش فیزو ته که ببور ناکه ن و، خۆیان به زل دانانین، له عیبادهت بۆی، به پیچه وانه ی ئه وانه ی ته که ببور ده که ن، له جیگایه کی تر دا خوا ده فهرموئی: ﴿ إن الذين يستكبرون عن عبادتي سيدخلون جهنم داخرين ﴾ (۶۰/۴۰). ﴿ ۱۶: تتجافى جنوبهم عن المضاجع ﴾ که له که و ته نیشتیان، به چی و نوین ده کانیانه وه دووره، واته: له بهر عیبادهت و شه و نوویژ، سه ر له سه رین نانین و خه ویان نییه ﴿ يدعون ربهم خوفا وطمعا ﴾ به ترس و به ئومیده وه پهروه ردگاری خۆیان ده پرستن، واته: نوژی شه و ده که ن، به ترس له سزای خوا و، به ئومیده ره حمه تی و به زه یی. (مه عان) ده لی: گوتم به پیغه مبه ر ﴿ کاریکم فیرکه بمباته به هه شته وه!

دهبن. ﴿ ولا هم ينظرون ﴾ مؤله تیش نادرین به په شیمان بوونه وه و بیانوو هیئانه وه ﴿ ۳۰: فأعرض عنهم ﴾ جاگه وایه تو روویان لی وهرگسپزه وازیان لی بیته ﴿ وانظر انهم منتظرون ﴾ وچاوه پروانی سرکه وتن به بزانه چیبیان به سهر دیت، دیاره نه وانیش چاوه پروان چی تووشی تو بییت، تادهرکه وی کی نه بییاته وه؟ به لی.. له چنده شوینیکی تردا شم ماناو مه به سته به هاتوو، وهك سوورته شی (۳۰/۵۲ - ۳۱) وه سوورته شی (۱۵۸/۶) و.. هتد.

کۆتایی ته فسیری سوورته شی (سه جده) هات، له تهك سوپاسی زوری شمان بوخوای دلوفان وله کارزان.

سوورته شی (نه حزب) ه

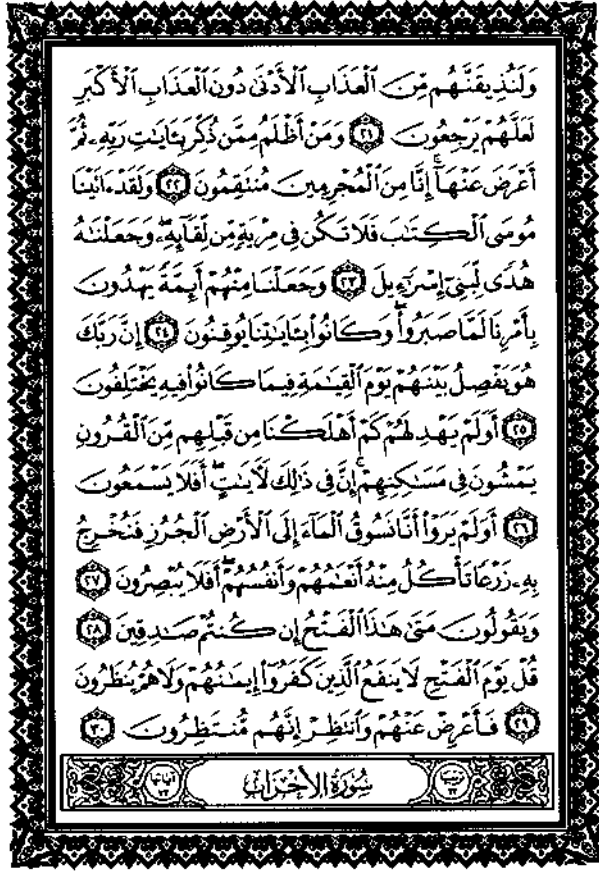
مهدنییه و (۳۷) ثابته

به ناوی خوای به خشنده میهره بان

شم سوورته ش وهك سوورته مه دهنیه کانی تر، چه مکیکی یاسای کومه ل وکومه لگه ی ئیسلامی دهرده خات، ژیانی تاك و، ژیانی کومه ل و تیکرای موسلمانان، به تاییه تی کاروباری خیزان و نوسره ده خاته روو.. تا بییته ده سه بهری ژیانیکی سهر فرازی و، سهر بلوندی کومه لگه که، هاوکات له گه ل هه لوه شانده وه ی هندی باورنه ریتی جاهیلییه ت و نه فامی پیش ئیسلام، وه کو باوی به کور کردن (ته به ننی)، ئینجا باسی (ظیهار) و قایه لبوونیان به دوودل بوته نها مروقیك! وه ههروه ها له خووه پیس ونه گریسه کانی تری کومه لگه ی نه فامی پاکژوخواینی ده کاته وه، ده یشتوانین باسه گرنه کانی شم سوورته له م سئ خالده کورت بکه یینه وه:

یه که م: ناراسته و به کار هیئانی شه دهب و وئلی ئیسلامی له ته وای کارو باردا بوئمونه: . له به شیکی ناراسته و ته دهب و وئلی ئیسلامیه: ته دهب و وئلی شادی و زه ماوند گپران ووه لیمه، خو دایوشین وجل و بهرگی ئیسلامی و، خو دهرنه خستن به رووی وینی حیجایی. شیوه ی مامه له کردن له گه ل په یامیه ردا ﴿ نه مانه و چهن دین ته حکامی تری کومه لایه تی، وه کو حوکمی (ظیهار) و، هه لوه شانده وه ی یاسای به کور کردن و میراتیسی و، ری پی دان بوامه کردنی ژنی به کور کراوو، حیکه مت له فره ژنی په یامیه ردا و ﴿، دروودسه لاوات ناردن بو سه رگیانی پاکی، باسیکی شه ره کانی خنده ق وگروه کان له گه ل باسکردنی شیوه ی کۆبوونه وه په لاماری بردانه یان بو سه ر موسلمانان کان وده رختنی نیازو مه به سته گلاوی دوور ووه کان و، په شیمان کردنه وه ی خه لکیکی زور له سه نگری جیهاد و تیکۆشان.. مافی خو په تی که شه گه ر سوورته که له سه ره تاو

بویمان روون نه بوته وه، که چنده خه لکمان له پیشیانه وه له ناو بردوو ه؟ نه بو په ندیان لی وهرگرتایه ﴿ بمشون فی مساکنهم ﴾ له کاتی کدا نه مان (قوره ییش) به ناو خانوو ه ویرانه کانیاندا دهر وشتن و ده گه ران؟! ﴿ ان فی ذلک لآیات ﴾ به راستی ئا له و دیار دانه دا گه لی به لگه ی زوری هیز هیه بو ده سه لاتی ئیمه ﴿ أفلا یسمعون ﴾ ده ئایا



نابیسن؟ ﴿ ۲۷: أُولَئِكَ يَرَوْنَ أَنَا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ ﴾ ئایا نه یان ببینوه که ئیمه بو زهوی کوال و وشک و مردووو بی گیان، ئاو دهنیرین؟ ﴿ فنخرج به زرعاً تأكل منه أنفُسُهُمْ ﴾ ئینجائیته ش به وئاوه جزواو جوری رووهك وگروگیاو مه زراو به رووبوو دهر یوئین، مه رومالاته کانیان و، خو یانیش لینی ده خوئ ﴿ أفلا یصرون ﴾ ده ئایا نابینن؟ په له کردنی کافران بو سزاو وه لامه که یان:

﴿ ۲۸: وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴾ بی باوه ره کان به لاقرتی و گالتسه وه دیانوت: نه گه ر ئیوه راست نه که ن، شم داوه ری و پر یاردانه له نیوانماندا که ی ده بییت؟! ﴿ ۲۹: قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِسْمُهُمْ ﴾ بییان بلسی: روژی داوه ری و پر یاردان، باوه ریشه ئیان سوود نابه خشی به کافرو بی باوه ران، دیاره شه و روژه روژی قیامته، مه به سته برانه وه ی کیشه کان داوه ری نیوانیانه، جائه و روژه موسلمانان یارمه تی دهرین وزال

واپتسه له حەرامیدا) نابنە دایکتان، بەلکو ئەوە هەر قسەیه کەو، خۆتان هەلتان بەستوو، بەتێ... لەسەردەمی نەفامیدا هەر کەسیک بەژنەکە ی خۆی گوتبا: تۆ وەک دایکم وایتە، بەوقسەیه لێی حەرام دەبوو! ئیسلام هات و ئەوەی هەلۆه شاندەو و ئەحکامی بۆ ئەو وتەیه داننا، ئایەتی: (ماهن أمهاتهم إن أمهاتهم إلا اللاتی ولدنهم...)

کۆتاییدا بە درێژە لە کاری گەندەلی دووروووەکان بدووی، هەتا بەردە ی خیانەتەکانیان بۆ هەموو کەسیک لادا... لەتەک باسیکی جەنگی (بەنی قورەیزە) و هەلۆه شاندەنەوی یەیمانامە کە لەلایەن جوولە کەکانەو.

دووهم: بپراریو فەرمانەکانی خوا.

سێیەم: (بەنی قورەیزە) و گروپ و حیزبەکان.

بۆ دینی خوا کۆلنە دەریه:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * ۱: یاایهاالنبي اتق الله * ئە یە یامبەر! بەردەوام بە لە سەر ترسی خودا، بپارچاکیک لە پیناسە ی تەقوادا دەتێ: تەقوا ئەو یە هەتادەگەیتە نووری خوا گوێزایە ل و بەرفەرمان بی و، هیوات بە پاداشتی فراوانی خوا هەب، وە هەر لە بەر رووناک ی (نووری) خودادا لە تاوان و تاوانکاری دوور و هە کەوی و، بەردەوامیش ترسی سزاو تۆلە ی خوات ببێ * ولا تطع الكافرين والمنافقين * وە هەر گێز لە بی باوەرو دوور و هە کان گوێزایە لی مە کە * إن الله كان علیما حکیمًا * چونکە خوا هەمیشە زانایەکی دانایە، واتە: زانایە بە هەموو شت و زانیی ئەو دەوری هەموو شتیکی داو، دانایە لە وتارو کرداریدا و هەموو وتارو کرداری لە جیسی خۆی دادەنێ، دە ی کەوایە هەر گوێزایە لی خوا بکە * ۲: واتبع ما یوحی الیک من ربک * و شوینی ئەو بپراریو فەرمانە بکەو لە لایەن پەر وەر دگارتەو وەحیت بۆ دە کری * إن الله کان بما تعملون خبیراً * چونکە بە راستی خوا بەردەوام بەو کار و کردەو ئەو ئەنجامی دەدەن بە ناگایەو، هەر بە پێی ئەو یەش پاداش و تۆلە تان دەدا * ۳: وتوکل علی الله * و لە تەواوی ئیش و کارەکانیش تان تەنها پشت بە خوا ببەستە * وکفی بالله وکیلاً * و دیارە خواش بۆ چاودێرو بریکارو پشتیوانی بەسە.

(ئێبێن جەرین) و (ترمز ی) ئەلین: دوور و هە کان گوتیان: پێغەمبەر دوو دلی هە یە! جابۆ وەلامی ئەو بۆ چوونە یە خوا فەر مووی: * ماجعل الله لرجل من قلبین فی جوفه * خوا لە ناو هە ناوو دەروونی هیچ مرۆ فیکدا دوو دلی دانە ناو، کەوایە نابێ دوو بیرو باوەریش لە تاکە دایکدا جێی بکری تەو.

هەلۆه شاندەنەوی باوی بە کور کردن (تەبە نئی):

* ۴: وما جعل أزواجکم اللاتی تظاهرون منهن أمهاتکم * ژنانی هاوسە ریش تان کە ئێو دە یان کە نە دایکی خۆ تان و، پێ یان دە لێن: پشتی ئێو وەک پشتی دایکم وایە و لە جێی دایکمان، هەر گێز بەو قسانە نابنە دایکتان، واتە: تەنیا بە وتنی رستە ی (وەک دایکم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿۱﴾ وَأَتَّبِعْ مَا يوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا خَبِيرًا ﴿۲﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿۳﴾ مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ ۖ وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ النَّسَاءِ تَطَّاهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ ۖ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ ۚ ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ ۖ وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ﴿۴﴾ أَدْعَوْهُمْ لِأَسْمَائِهِمْ ۖ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ ۖ فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا أَسْمَاءَهُمْ فَاخْرُجُوا فِي الدِّينِ وَمَوْلَاهُمْ ۚ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ ۚ وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿۵﴾ أَلَيْسَ أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ۚ مَنْ أَسْبَغَ مِنْهُمُ أُذُنًا ۖ وَأُولَٰئِكَ الْأَرْحَامُ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۚ وَالْمُهَاجِرِينَ ۚ إِلَّا أَنْ تَعْلَمُوا إِلَٰكًا أَوْلَىٰ بِكُمْ مَعْرُوفًا ۚ كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿۶﴾

۲/۵۸ پشتگیری هەر ئەم ماناو مەبەستە دەکات، لەمە درێژتریش ئەم باسی (ظیهار) لە لەسورەتی (موجادەلە) دا دیت. * ماجعل ادعاءکم ابناءکم * ئەوانەش کە ئێو داوی بە کوربوونیان دەکەن و، بە ناوی ئێو بە بانگ دە کرین، خوا نە ی کردوونە تە کوری ئێو، بەو قسە یە نابنە کورتان، بەلکو هەر شتیکی سەرزارەکی و دەمی بە تێ لەسەردەمی نەفامیدا کوری ئەم و ئەویان ئەهینایە لای خۆیان و حوکمی کوری پشتی خۆیانمان دەدایە، تەنانەتی بە یامبەریش * پیش ئەو بێ بە یامبەر (زەیدی کوری حاریس) ی کردبوو کوری خۆی! ئەوسا قورئان هات و ئەو باوونە ریتە جاهیلییە تە ی هەلۆه شاندەو دوو پاتیشتی کردەو فەر مووی: * ذلکم قولکم بأفواهکم * ئەو تان هەر وتە ی سەرزارەکی خۆ تانەو هە قیقە تی نییە، ئەگینا ئەوقسە یە بناغەو ناوەرۆکیکی نییەو، هەر گێز کوری کە سیش نابێ بە کوری کە سێکی دیکە، کە سیش نابێ بە باوکی کەس بە قسە یەکی سەرزارەکی، وەک خوا لە سورە تیکی تردا دە فەر مووی:

(ماکان محمد أبا أحد من رجالكم... ۴۰/۳۳). (عه بدولای کوری عومس) دهلی: ئیمه (زهیدی کوری حاریس) همان هر به نیوی (زهیدی کوری موحه ممد) هوه بانگده کرد، هتا ئایه تی: (أدعوم لآبائهم..) هاته خواری. (فتح الباری: ۳۷۷/۸، موسلم: ۱۸۸۴/۴)

﴿ والله يقول الحق ﴾ خواش هه میشه هر وتهی راست و دروست شهلی وچی هه قه شه به بیان دهکا ﴿ وهو يهدي السبيل ﴾ هر شه ویشه به نده کانی خوئی رینوین دهکا بۆ رینی راست، جا که واته توش شهی موسلمان! ته نها گوپرایه لی شه و به ﴿ ۵: أدعوم لآبائهم هو أفسط عند الله ﴾ هر به ناوی باوکی خوئیانه وه بانگیان بکه ن و نیویان بهرن، واته: مه لین: (زهیدی کوری موحه ممد)، به لکو بلین: (زهیدی کوری حاریس) ه، چونکه لای خوا هر شه شه و به سه ند و دادگه رانه یه ﴿ فإن لم تعلموا آباءهم ﴾ خو شه گه ر باوکی شیانتان نده زانی هه تا به ناوی باوکیانه وه بانگیان بکه ن ﴿ فأخوانكم في الدين ومواليكم ﴾ شه وه برای ئایینی و دوستان، شه گه ر موسلمان بن، وه خو شه ویست و مه ولاتان، واته: پاش ئازاد بیونی له کویله یی ده بی بلین: فلانه که سی مه ولام!، بۆیه بۆ دوایی په یامبه ر ﴿ به زهیدی ده گوت: تو براو مه ولای ئیمه ی: (أنت أخونا ومولانا) (فتح الباری: ۵۷۰/۷). ﴾ و لیس علیکم جناح فيما أخطأتم به ﴿ خو شه گه ر به هله جاریکش بانگتان لی کردین، زانتان و راهاتی، شه وه هیچ قهینا کاو گونا هیکتان ناگات له وه هله دا ﴿ ولكن ما تمدت قلوبكم ﴾ به لکو گوناح له وه دایه که شه گه ر به دل هوه و به ده ست شه نقه ست شه و کاره بکه ن و نیویان بهرن به غه یری باوکیان. ﴿ وكان الله غفورا رحیما ﴾ خواش هه میشه گوناح پۆشه، دلؤقان و میهره بانه.

پیغه مبه ر بۆ موسلمانان له خوئیان فهرزتر هو، هاوسره کانیشی دایکیان:

﴿ ۶: النبي أولى بالمؤمنين من أنفسهم ﴾ په یامبه ر ﴿ به پرواداران له خودی خوئیانش له پیشتره، له هه موو کارو باریکی دین و دونیادا، وه هه رگیز پنی خوش نه بووه موسلمانان تووشی هیچ جوره به لاو نه هه مه تیک بین، هه موو کاتیش هه ولی داوه به ره و خیزو چاکه بچن و خوئی به بریایان داناوه، دیاره که ده بی موسلمانانیش هه ر شه و و حوکیان بۆ بدا و، هه ر قسه ی شه ویش بیسن، وه ک خوئی له فهرمووده یه کدا ده فهرموئی: ((أنا أولى بكل مؤمن من نفسه، فأیما رجل مات وترك ذینا فإلی، ومن ترک مالا فلورثته)). واته: من به خودی موسلمانانه وه له خوئیان بۆ خوئیان نزیکترم، جا هه رکه سی به قهرزاری مرد، قهرزه که ی له سه ر منه

و، من ده نیویرم، هه رکه سی کیش مردو مال و سامانی لی به جیما، شه وه بۆ میرات به رانی خوئی ده بی. شه فهرمووده یه باشترین به لگه و نیشانه ی دل سوئی شه و پیغه مبه ره ﴿ نیشان ده دات به رامبه ر به شه نوممه ته که ی. پیشه وا (شه ممد) و (شه بوو داوود) ریوایه تیان کردووه. ﴿ وأزواجه أمهاتهم ﴾ و ژنه کانیشی دایکیان، پیویسته وه ک دایکی خوئیان ریز و حورمه تیان لی بنین. واته: له ریزگرتن و حه رامی ماره کردونیاندا وه ک دایکیان، به لام له ته ماشا کردن و خه لوه ت و... هتد ده بی وه ک ژنانی تر مامه له یان له گه ل بکریت ﴿ وأولوا الأرحام بعضهم أولى ببعض في كتاب الله من المؤمنين والمهاجرين ﴾ و له کتیبی خوادا (لوح المحفوظ)، و انوو سراه که میراتی هیندی له هیندی به هوئی خزمایه تی نه سه بی، له خه لکانی تری نیو پرواداران و کۆچکه ران له پیشتره، به لی... له سه رته ی ئیسلامه وه به هاویه یمانی و به موسلمانته تی و پروابوون به دینی خوا، میراتیان له یه کتر ده برد، جا له دواییدا له ناو موسلماناندا شه و حوکه مه یه - وه کو (ئین عه بیاس) ده لی - هه لوه شایه وه و چوو یه وه سه ریاری واقعی خوئی. ﴿ إلا أن تفعلوا إلى أولیائکم معروفًا ﴾ سا مه گه ر له گه ل خزم و دوستاندا پیاوته تی و چاکه یه ک بکه ن و شتیکیان به دنتی ﴿ کان ذلک فی الکتاب مسطورا ﴾ میرات بر دنی خزمان له یه کتر و میرات نه بر دنی کافر له موسلمان، شه مه له قورئانی پیروزدا تو ماره و نوو سراه وه ده بی کاری پی بکری.

خوا په یمانی له پیغه مبه ران سه ند:

﴿ ۷: وإذ أخذنا من النبيين ميثاقهم ﴾ شه و کاته وه بیترینه که ئیمه په یمانان له پیغه مبه رانی پیش تو وهرگرت که: هه لسن به شرکی سه رشانی خوئیان و به باشی به رنامه که ی خوا رابگه یهن ﴿ و عنک ومن نوح وإبراهیم وموسی وعسی ابن مریم ﴾ و به تاییه تی له تو - شه ی موحه ممد ﴿ ۱- و له (نوح و ئیبراهیم و موسو عیسی کوری مه ریهم - سلوئیان له سه ر بیئت) ﴿ وأخذنا منهم ميثاقا غلیظا ﴾ و بۆ شه مش په یمانیکی به توو توندو مه که ممان لی وهرگرتن، دیاره په یمانی پیغه مبه ران له په یمانی خه لکانی تر گرنگتره، هه ر بۆیه له م ئایه تانه شدا: ﴿ وإذ أخذ الله ميثاق النبيين لما آتیتکم من کتاب و حکمه ثم جاءکم رسول مصدق لما معکم لتؤمنن به ولتنصرنه... ﴾ ۸۱/۳، (شرع لکم من الدین ما وصی به نوحا والذی أوحینا إلیک وما وصینا به إبراهیم وموسی وعسی أن أقیموا الدین ولا تتفرقا فیه... ۱۳/۴۲) شه مانا و مه به سه ته دوویات کراوه ته وه ﴿ ۸: لیسأل الصادقین عن صدقهم ﴾ تا خوا له روژی قیامه تدا له راستگوئی راستگوئیان (واته: پیغه مبه ران) بپرسیت: سه باره ت به گه یان دنی

به‌یام‌که‌یان و وه‌لامدانه‌وه‌ی گه‌له‌که‌یان بویان، شه‌وجا پاداشیان بداته‌وه له‌سهر ئیمان و برواکه‌یان و اعد للکافرین عذابا الیما و بو‌خوانه‌ناس و بی‌بروایانیش، سزایه‌کی به‌ئیشی ناماده کردوه.

جه‌نگه‌که‌ی خه‌نده‌ق:

ئینجا ده‌جیته‌سه‌ر باسی جه‌نگی چال (خندق-ته‌حزاب) وده‌فهرموی: ﴿ ۹: یا ایها الذین آمنوا اذکروا نعمة الله علیکم ﴾ شه‌ی گه‌ل خاوه‌ن باوه‌ر! به‌رده‌وام یادی نیعمه‌ت و به‌خششی خوا بکه‌نه‌وه به‌سه‌رتانه‌وه ﴿ ۱۰: اذ جاءکم جنود ﴾ شه‌وه‌مه‌که له‌شکرئیکی فره‌گه‌وره هاته‌سه‌رتان، واته: له‌رؤزی (خه‌نده‌ق) دا، که له‌ناو تیره‌کانی عه‌ره‌ب و جووله‌که‌دا (۱۲) هه‌زار جه‌نگاوه‌ر ناماده کرابوو، جاکاتی شه‌و ده‌نگ و باسه‌گه‌یشته په‌یامبه‌ر ﴿ ۱۱: و انذروهم ﴾ شه‌ویش خیرا مه‌شوه‌ره‌تی له‌گه‌ل هاوه‌لان کرد چی بکه‌ن باشه! جا له‌سه‌ر راو بو‌چوونی (سه‌لمان) ی فارسی-که‌شاره‌زایی له‌نه‌خشه‌و پلانی فارسه‌کان هه‌بوو-سه‌ربازگه‌یه‌کیان دروست کردو چالیکیان له‌نیوانیاندا لیدا، شه‌وجار (سئی هه‌زار) سه‌ربازی موسلمان کۆبوویه‌وه‌و روویه‌رووی شه‌و له‌شکره‌ دوازه هه‌زار که‌سه‌یه وه‌ستان و، موسلمانه‌کان ترسی تیکشانیان ل‌نیشت و، هه‌زارو یه‌ک حیسابیان بو‌شه‌نجامی خویان و جه‌نگه‌که‌ ده‌کرد ﴿ ۱۲: فارسلنا علیهم رجلا و جنودا لم تروها ﴾ شه‌وسا ئیمه‌یش له‌وکاته زور ترسناکه‌دا (با) یه‌کی زور توندو ساردمان نارده‌سه‌ریان، هاوری له‌گه‌ل کۆمه‌لی سه‌ربازی فریشته‌دا که ئیوه‌نه‌تان دیتن، ده‌ره‌نجام هه‌رچی چادرو مه‌نجه‌ل و دیزه و گۆزه‌یان بوو تیک‌وییک شکاو سه‌روخوار بوویه‌وه‌و خۆیشیان به‌په‌له هه‌له‌هاتن، شه‌مه‌یه که پیغه‌مبه‌ر ﴿ ۱۳: ده‌فهرموی ﴾ (انصرت بالصبا، واهلکت عاد بالدبور)) (فتح الباری/ ۶۰۴) ﴿ ۱۴: وکان الله یماماً تعلمون بصراً ﴾ شه‌و خاوه‌مه‌وو کات بینایه به‌و کاروکرده‌ویه، ئیوه‌شه‌نجامی شه‌ده‌ن، وه‌کو خه‌نده‌ق لیدان وددان به‌خۆدا گرتن و... هتد ﴿ ۱۵: اذ جاؤکم من فوقکم ومن أسفل منکم ﴾ که‌دوژمن له‌لای سه‌روو، له‌لای خواروتانه‌وه بو‌تان هاتن، واته: له‌خۆره‌لات و خۆرئاوای شاری (مه‌دینه) وه‌هیزشیان هینایه سه‌رتان و تابلو‌قه‌دران ﴿ ۱۶: واذ غابت الابصار ﴾ وئیتگرش چاوی کلامو‌له‌ق بوو و، له‌روانینی باری ناسایی خوی و بلفت القلوب الحناجر ﴿ ۱۷: وه‌موو دلکیش له‌ترسدا گه‌یشته گه‌روو، هاوه‌لان به‌پیغه‌مبه‌ریان گوت: دوعایه‌که هه‌یه بو‌شه‌م سات وکاته بیلین؟ فه‌رموی: بلین: ﴿ ۱۸: اللهم استر عورتنا، وامن روعاتنا.﴾ و تظنون بالله الظنونا ﴿ ۱۹: وئیوه‌ش گومانی زوری جو‌راو جو‌رتان به‌خوا ده‌برد!

ته‌رموو نکرده‌ی برواداران و هه‌لویستی دووروه‌کان:

﴿ ۱۱: هنالک ابتلی المؤمنون ﴾ له‌و جیگا و شوینه‌دا برواداره‌کان که‌وتنه ژیر تاقی کردنه‌وه، واته: شه‌و کاره‌یه تاقی کردنه‌وه بوو بویان، بو‌شه‌وه‌ی مروفی دلسوزو راستگۆو، مروی دووروو ناله‌بار

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا عَلِيمًا ﴿ ۱۰ ﴾
 لِيَسْئَلُ الضَّالِّينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿ ۱۱ ﴾
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَكُمْ جُنُودٌ فَاسْتَسْنَا عَلَيْهِمْ رِجَالًا وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿ ۱۲ ﴾
 إِذْ جَاءَكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظَّنُونَا ﴿ ۱۳ ﴾
 هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا ﴿ ۱۴ ﴾
 وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ﴿ ۱۵ ﴾
 وَإِذْ قَالَت طَّائِفَةٌ مِّنْهُمْ يَا أَهْلَ يَرْبِ لَا مَقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِأَعْوَابٍ يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا ﴿ ۱۶ ﴾
 وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِنَ آفَاقِهِمْ سَيْلُ الْمَوْتِ لَرَأَوْهُم بِرَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الَّذِينَ كَانُوا يَعْتَادُونَ ﴿ ۱۷ ﴾
 لَقَدْ كَانُوا عِندَنَا اللَّهُ مِنْ قَبْلُ لَا يَتُوبُونَ إِلَّا دُورًا وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُورًا ﴿ ۱۸ ﴾

له‌یه‌ک جیابینه‌وه ﴿ ۱۰: و زلزلا زلزلا شديدا ﴾ شه‌ته‌کانیکی زور سه‌ختیان خواردو که‌وتنه چرکه چرک و، زور به‌توندی حالیان تیک‌چوو و که‌وتنه وه‌زعیکی ناهه‌مواره‌وه، واته: ده‌ت‌گوت زه‌وی له‌ژیر پینانه‌وه ده‌له‌رزی وده‌ته‌قیته‌وه ﴿ ۱۲: واذ يقول المنافقون والذين في قلوبهم مرض ﴾ بیره‌بینه شه‌وکاته‌ی دووروه‌کان و شه‌وانه‌ش دلیان نه‌خۆش بوو شه‌یان‌وت: ﴿ ۱۳: ما وعدنا الله ورسوله الا غرورا ﴾ شه‌و به‌ئینه‌ی خساو پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی پینان‌داین به‌سه‌ر که‌وتن، هه‌ر فریودان له‌خشته‌بردن بوو بو‌مان! واته: به‌ئینی به‌سه‌ر که‌وتنی به‌سه‌ر (فارس و رۆم) دا پی‌داین، که‌چی وائیستا که‌سێک ناتوانی به‌ناسانی سه‌رئاوتیکیش بکات. (أسباب النزول/ للسيوطي). ﴿ ۱۴: واذ قالت طائفة منهم ﴾ شه‌و کاته‌ش وه‌بیره‌بینه که‌ده‌سته‌یه‌ک له‌دوورازه‌کان وتیان: ﴿ ۱۵: يا اهل يرب لا مقام لكم ﴾ شه‌ی خه‌لکی مه‌دینه! شه‌مه‌جی و شوینی مانه‌وه نییه بو‌ئیوه، شه‌هه‌ر لیره‌بمینه‌وه، له‌وانه‌به‌هه‌موو تیاچن ﴿ ۱۶: فارجعوا ﴾ ده‌سا

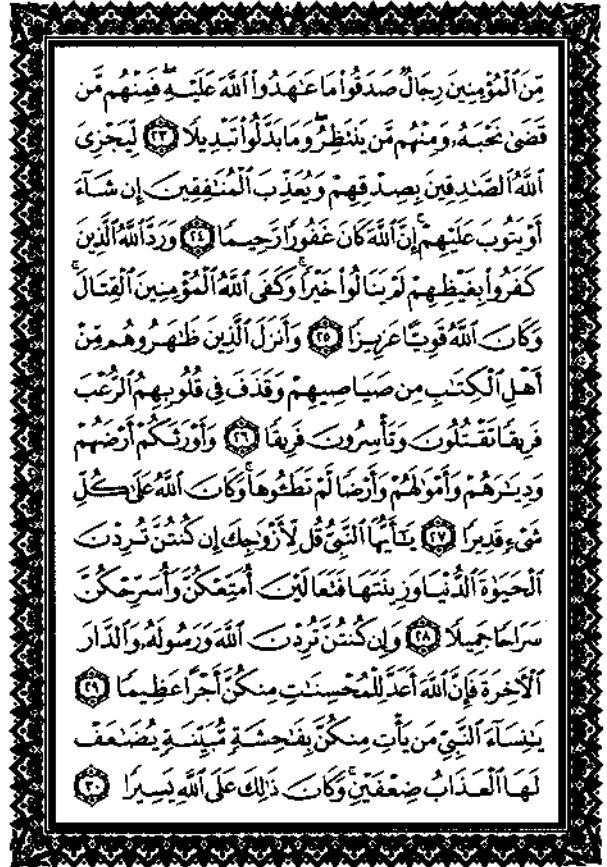
هتا نه کوژراون بگه رینه وه بؤ ناوشارو، ده ست له (موحه ممد) و
 هاوه لانی هه لگرن. (ئیبین عه بباس) ئه ئی: جووله که کان به
 (عبدوللای کوری ئوبه ی) یان گوت: له بهرچی خۆتان به دهستی
 (ئهبوو سو فیان) و هاو رییانی ئهو به کوشت ئه دهن! ده بگه رینه وه
 بۆمه دینه، ئیمه ییش له وئین چاوه پروانتان ئه ببین، ئه وسائهم
 ئایه تی: (و إذ قالت طائفة منهم: هاته خوارى. و يستأذن فريق
 منهم النبى ﷺ دهسته یه کیشیان (هۆزى به نی حاریسه) بؤ خۆ
 دزینه وه ده هاتن مۆله تیان له په یامبه ر ﷺ ده خواست ﷺ بقولون
 إن بیوتنا عورة ﷺ و ده بیان وت: ماله کانمان بئی پاریزه ره وه که سمان
 دانه ناوه ئاگای لییان بئی، جا له بهر ئه وه هه ر ده بئی بگه رینه وه
 پاسه وانییان بکه یین! ﷺ و ماهی بعورة ﷺ خۆ له راستیشدا درۆیان
 کردو بئی پاریزگار نه بوون، به لکو له جیگه ی مه حکمه دا بوون ﷺ إن
 یریدون إلا فرارا ﷺ هه ر ئه یانه وئى له گۆره پانسی جیهاد هه لیبین
 و خۆ بدزنه وه و رابکه ن ﷺ ۱۴: ولو دخلت علیهم من أقطارها
 ئه وه نده ییش تر سنۆکن، ئه ر له شکرى دوژمن له م لاوله ولای
 مه دینه وه هاتبایه ته سه ریان ﷺ ثم سئلوا الفتنه لأتوها وما تلثوا
 بها إلا یسیرا ﷺ پاشان داوای هه لگه رانه وه یان له دین لی کردیان،
 وه لامیان ده دانه وه، که مێک نه با پیوه ی نه دمه مانه وه ﷺ ۱۵: ولقد
 كانوا عاهدوا الله من قبل لایولن الأذبار ﷺ خۆ زووتریش - پیش
 روودانی جهنگی خه نده ق ودوای جهنگی به در- په یمانیان به خوا
 دا بوو که هه رگیز له گۆره پاندا پشت له دوژمن هه لئه که ن و نه به زین
 که چی درۆیان کرد ﷺ و کان عهد الله مسئولاً ﷺ دیاره په یمان به ستن
 له گه ل خوادا، لیپرسینه وه ی هه یه و لئى به رپرس دهن ﷺ ۱۶:
 قل لن ینفعکم الفرار إن فررتم من الموت أو القتل ﷺ پئی یان بلئى:
 ئه ی موحه ممد ﷺ ئه ر ئیوه بتانه وئى له مردن، یان له کوشتن
 هه لیبین و رابکه ن، هه له اتن سوودتان پئی نابه خشئى ﷺ و إذا
 لاتمعون إلا قلیلاً ﷺ ئه گه ر سوودیشتان پئی به خشئى، هه رکه مێک
 ده زین و راده بویرن، ئیتر سه ره نجامتان هه ر مردنه وه ده گه رینه وه
 لای خۆسان ﷺ ۱۷: قل من ذا الذی یعضمکم من الله ﷺ پئی یان
 بلئى: باشه! ئه وه کئیبه ده توانئى په ناتان بدا له خواو، له به رامبه ر
 ئیراده ی خۆیه وه بتان پاریزی؟ ﷺ إن أراد بکم سوءاً أو أراد بکم
 رحمة ﷺ ئه ر ویستی ناخۆشییه کتان تووش بکات، یان ویستی
 خیرو چاکه یه کی بوو پیتان ﷺ ولا یجدون لهم من دون الله ولیا ولا
 نصیرا ﷺ ئاشکرایشه بیجگه له خوا، ئه و دوور وانه هه یچ دۆست
 و یارمه تیده ریکیان ده ست ناکه وئى، که بتوانئى نه هیلئى ﷺ ۱۸: قد
 یعلم الله المعوقین منکم ﷺ بئی گومان خوا به چاکى ئه وکه سانه تان
 ده ناسئت که کۆسپ و ته گه ره ده خه نه به رده م جیهادی موجهیدان

ﷺ و القاتلین لأخوانهم لهم إلینا ﷺ و ئه وانه ش که به براکانی خۆیان
 ده لئین: وه رنه لای ئیمه و واز له موحه ممد و هاوه لانی ببین و، خۆ
 مه دهنه کوشت ﷺ ولا یأتون البأس إلا قلیلاً ﷺ نایه نه جهنگه وه
 که مێک نه بئی ﷺ ۱۹: أشحة علیکم ﷺ به رامبه ر به ئیوه ش زۆر
 رۆدو بئی هیمه ت و بیسه کن و، قه تیش هه ز به سه رکه و ننتان ناکه ن
 ﷺ فإذا جاء الخوف رأیتهم یظرون إلیک ﷺ چاکه ترس و به میمش
 پیش هات وجهنگ ده ستی پئی کرد، ده یان ببینی به جوړئى تماشات
 ده که ن ﷺ تدور أعینهم ﷺ چاوه کانیان له کالاندا ده سوورینه وه
 سپی هه لده گه ریت ﷺ کالذی یغشی علیه من الموت ﷺ وه ک که سئى:
 له ترسی مردن بیهوش بووبئى، واته: ئه وکه سه ی که له حالئى خۆیدا
 بئیت چۆن چاوه کانى سپی وه رده گه رئى و ئه بله ق ده بئى، ئه وانه ش
 له ترسا وایان لی دئیت ﷺ فإذا ذهب الخوف سلقکم بالسنه حداد ﷺ
 جا هه رکه ترسه که چوو و نه ما، لیقتان ده دهن به زمانه تیژه که یان
 و، داوای به شه غه نیمه تی خۆیان تی ده که ن! ﷺ أشحة علی الخیر ﷺ
 له گه ل ئه وه شدا که به ته ما ی غه نیمه ت و تالانه که ن، له به ررۆدی و
 چروکی و چکووسییان، هه رگیز له ده سیان خیر ناکه ویته وه ﷺ
 أولئک لم یؤمنوا ﷺ ئانه وانه هه رله بنه رته دا برۆیان نه هیناوه،
 بۆیه ئیستا ئه وه حالیانیه ﷺ فأحط الله أعمالهم ﷺ ئیجا له به رنه وه
 خواش کاره کانیانى بوو جه ل کردۆته وه ﷺ وکان ذلک علی الله
 یسیرا ﷺ دیاره ئه وه ش بؤ خوا کارئیکى ئاسانه ﷺ ۲۰: یحسبون
 الأحزاب لم یذهبوا ﷺ ئه و حیزب و گروویانه - ئه وه نده ترسنۆکن -
 وا ده زانن که هیشتا سوپای گروویه کان له ده ورووبه رى مه دینه دا
 ماوه نه رۆیشتوون، خۆ رۆیشتبوون و گه رابوونه وه ﷺ و إن یأت
 الأحزاب یودرا لو أنهم بادون فی الاعراب ﷺ خۆ ئه ر بؤ جارئیکى
 تر له شکرى ئه و گروویانه ببینه وه سه ریان ئاوات ده خوازن که له ناو
 عه ربه ده شته کئیبه کاندای بووبان و نه هاتنایه جهنگه که وه، هتا
 تووشئى ئه و ئازارو ترسه نه بوونایه ﷺ یسألون عن أنباتکم ﷺ و
 هه ر له وئیشه وه له ده نگ و یاسی ئیوه یان پرسبیا ﷺ ولو كانوا فیکم
 ما قاتلوا إلا قلیلاً ﷺ خۆ ئه گه ر له ناو ئیوه شدا بوونایه - کاتئى
 که جهنگ هه لده گه رسا - که مێک نه با جهنگیان نه ده کرد، چونکه
 ترسنۆک و گیان خۆ شه ویستن.

په یغه مبه رى خوا سه رمه شقه بؤ موسلمانان:

ﷺ ۲۱: لقد کان لکم فی رسول الله أسوة حسنة ﷺ به راستئى
 په یامبه رى خوا چاکترین نمونه ی ریک و پیکی و سه رمه شقه
 بۆتان، ده سا ئیوه ش له دئسۆزئى و سیاسه تی و جیهادی و ئارامئى
 و ته قوای و ته وای بواره کانئى ژياندا چاوی لی بکه ن و به داویدا بچن

الحساب، إهزم الأحزاب، اللهم اهزمهم وزلزلهم)) (متفق علیه).
به‌لّی جه‌نگی نه‌حزاب: سالی پینجه‌می کۆچی روویدا، هۆکه‌یشی
نه‌وه‌بوو که جووله‌که‌کانی (به‌نی نه‌زیر) چوونه مه‌که‌وه له‌گه‌ل
قوره‌یشدا وتویژیان کردو هه‌لیان‌نان بۆ به‌گژا چوونی په‌یامبه‌ر ﷺ
وه ناماده‌یی وپه‌ستگیری خوشیانیان بۆ دهربرین وده‌ست خه‌رویان



کردن که تا‌ناخر دلۆبی خوین له‌گه‌لیان‌بن، پاش نه‌وانیش
سه‌ردانی هۆزی (غه‌ته‌فان) بیان کرد بۆ هه‌مان مه‌به‌ست، نه‌وانیش
له‌گه‌ل هاویه‌یمانه‌کانیان، وه‌ک (به‌نی نه‌سه‌د) و (به‌نی سه‌وله‌یم)
رێک‌ه‌وتن بۆ نه‌وه‌ی به‌یه‌ک ده‌ست له‌موسلمانه‌کان بده‌ن و، ئیتر
هه‌تا هه‌تایه زیندوو نه‌بنه‌وه!! په‌یامبه‌ری خواپش ﷺ نه‌نجوو‌مه‌نی
راوینژی نه‌وده‌مه‌ی کۆ کرده‌وه بۆ مه‌شۆره‌ت، به‌لام پێش نه‌وه
له‌سه‌ر پېش‌نیازی سه‌لمانی فارسی خه‌نده‌قیکی قوول به‌ده‌وری
مه‌دینه‌دا لێدرا، بۆیه نه‌وه جه‌نگه‌ش ناوبانگی به‌جه‌نگی خه‌نده‌ق
(چال) ده‌رکرد. به‌راستی نه‌وه رۆژه بۆ به‌رواداران رۆژیکی زۆر سه‌خت
بوو، چونکه له‌لایه‌که‌وه (دوازه هه‌زار) جه‌نگاوه به‌ئه‌ویه‌ری
ده‌سه‌لاتی جه‌نگیه‌وه هاتبوونه سه‌ریان، موسلمانه‌کانیش ته‌نها
(سه‌ی هه‌زاره‌کس) بوون له‌گه‌ل که‌می ژماره‌یان وخرابی هۆیه‌کانی
جه‌نگیان، ئیتر دووروه‌وه‌کانی ناو شاری مه‌دینه‌ش با یوه‌ستی
چ هه‌راو پرویالانته‌یه‌کیان نایه‌وه، به‌لام خۆای گه‌وره -وه‌ک

له‌تایه‌تی (۲۵) ی ئه‌م سووره‌ته‌دا رای نه‌گه‌یه‌نی - پۆرتی شکاندن
وبه‌سه‌رشۆری گه‌رانه‌وه، جا له‌م داستانه‌شدا ئه‌م په‌ندو وانانه
وه‌ده‌گیردرین:

یه‌که‌م: بئێ ئاکامکردنه‌وه‌ی ته‌واوی هه‌وله‌کانی دوژمن وتیکشکانی
گه‌وره‌ترین سوپا و هیزیان.

دووه‌م: دهرکه‌وتنی دووروه‌وه‌کان و گزی وخیانه‌تیان له‌ناو خۆدا.

سه‌یه‌م: قه‌ره‌بووکردنه‌وه‌ی تیکشکانه‌که‌ی ئوحوود.

چواره‌م: پێکردنی دلی دوژمن له‌ترس وپیم.

پینجه‌م: به‌رزبوونه‌وه‌ی وه‌ی موسلمانان و گه‌شه‌کردنی باوه‌ریان
به‌و رووداوه‌ی گۆره‌یه‌انه.

شه‌شم: سه‌قامگیر بوونی ده‌سه‌لاتی په‌یامبه‌ر ﷺ له‌ده‌ره‌وه‌و
ناوه‌وه‌ی مه‌دینه.

هه‌هه‌م: زه‌مینه‌سازبوو بۆ پاکسازی مه‌دینه له‌خرابه‌کاری

جووله‌که‌ی (به‌نی نه‌زیر) و، جووله‌که‌ی (به‌نی قوره‌یزه). چوونکه

له‌مه‌دینه‌دا سه‌ی ده‌سته جووله‌که هه‌بوون: (به‌نی قوره‌یزه، به‌نی

نه‌زیر، به‌نی قه‌ینوقاع) هه‌ر سه‌یکه‌شیان کاتی خۆی په‌یمانیان به

په‌یامبه‌ر ﷺ دا‌بوو: که له‌گه‌ل دوژمنی ئه‌ودا هاوکاری و سه‌خووری

نه‌که‌ن، به‌لام (به‌نی قه‌ینوقاع) له‌سالی دووه‌می کۆچی و، (به‌نی

نه‌زیر) له‌سالی چواره‌می کۆچیدا، هه‌ریه‌که‌یان به‌بیان‌نوویه‌ک

په‌یمانی خۆی هه‌لوه‌شاندوه‌وه ده‌ره‌نجام ده‌ستیان کرده رووبه‌روو

بوونه‌وه، ئینجا پینغه‌مبه‌ر ﷺ بۆ یه‌که‌لاکردنه‌وه‌ی جه‌نگه‌که،

به‌فه‌رمانی خوا- هاوه‌لانی کۆکرده‌وه و فه‌رمووی: ده‌بی هه‌ر

شه‌رو پێش نوینژی عه‌سه‌ر به‌ره‌و (به‌نی قوره‌یزه) بکه‌ونه‌ری و هه‌ر

له‌ویش نوینزه‌که‌تان بکه‌ن، ئه‌م فه‌رمووده‌ی ((لا يُضَلِّينَ أَحَدًا مِنْكُمْ

العَصْرَ إِلَّا فِي بَنِي قُرَيْظَةَ)) ئه‌و مانا مه‌به‌سته ده‌به‌خشی، ئه‌وجا

موسلمانه‌کانیش به‌په‌له‌نامه‌بوون و پێش خۆراوا بوون، قه‌لا

مه‌حکه‌مه‌کانیان لێگه‌مارۆ دان، ئه‌وجا پاش (۲۵) رۆژ گه‌مارۆ هه‌موو

خۆیان به‌ده‌سته‌وه‌داو ته‌سلیم بوون، دیاره هه‌رله‌ویاکسازییه‌شدا

ده‌سته‌یه‌کیان کۆژران و، ده‌سته‌یه‌کیان دیل کران. (قطعه‌ دایر القوم

الذین ظلموا والحمد لله رب العالمین).

جه‌نگی جووله‌که‌ی به‌نی قوره‌یزه:

﴿ ۲۶: وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صِيصِهِمْ
هه‌ر شه‌و خواجه که توانی دووروه‌وه‌کان ئاوا لێکات. توانی

خاوه‌نامه‌کانیش - که پشتوانییان له‌وانه‌ده‌کرد- له‌قه‌لاوباره‌گا‌کانیان

دابه‌زیننیته‌ خواری، واته: جووله‌که‌کانی (به‌نی قوره‌یزه) - که

له‌ناو مه‌دینه‌دا یاره‌تی دووروه‌وه‌کانیان ده‌دا- تیکشکان ﴿ وقذف

هر کامینکتان کارنکی دزیوی ناشکرای لی روویدا، واته: کارنکی وابتیت دل په یامبهر ﴿﴾ زویربکات وبتی فرمانی شو بیت وهك (ئیبین عه بیاس) دهلی. ﴿﴾ یضاعف لها العذاب ضعفين ﴿﴾ باچاك بزانییت دوو بهر ابر سزاو جه زره به دهری، زیاد له ژنانی خه لکی، چونکه ئیوه خاوهنی شو پله بهر زهن و، ژنی په یامبهرن، دیاره تاوانیشتان دوو بهر ابرمه ره ﴿﴾ وکان ذلك علی الله یسیرا ﴿﴾ ئه وهیش بو خوا ئاسانه.

کتابی جزئی ۲۱، (وله الحمد والمه)..

﴿﴾ ۳۱: ومن یقت منکن لله ورسوله و عمل صالحا ﴿﴾ هر کامینکیشتان بهر فرمان و ملکه چی بوخواو په یامبهره که ی بکاو، کار و کرده وی چاکیش نه نجام بدا ﴿﴾ تو تها أجرها مرتین ﴿﴾ ئه وه پاداشتی دوو بهر ابرمه ری ئه دینه وه ﴿﴾ وأعدنا لها رزقا کریماً ﴿﴾ و روزیبه کی باش و به ترخی له به هشتدا بو ئاماده ده که یین.

هاوسه ره کانی ییغه مبه ره وک ژنانی تر نین:

﴿﴾ ۳۲: یا نساء النبی لستن كأحد من النساء ﴿﴾ ئه ی ژنانی په یامبهر! ﴿﴾ هر گیز ئیوه وهك هیچ یه کنی له ژنانی تر نین ﴿﴾ إن اتقین ﴿﴾ ئه گهر ئیوه له خوا بترسن، بئی شك حیساب و پاداشتان زورو فراوانه ﴿﴾ فلا تخضعن بالقول ﴿﴾ ده سا له گه له نامه حره مدا قسه به نهرمی و ناسکی و نازه وه مه که ن، واته: له کانی وتو گوفتاردا دهنگتان نهرم و ناسک مه که ن له گه لیاندا ﴿﴾ فیطمع الذی فی قلبه مرض ﴿﴾ نه وه کو ئه و که سه ی که دل نه خو شسی (خراب و به درهوشتی) تی دیاه، تهماح بیگری و بوروژنیت ﴿﴾ وقلن قولا معروفا ﴿﴾ ئه بئی ئیوه همیشه قسه ی چاک و شیوا بکه ن، وله گه له نامه حره مدا وا قسه نه که ن، که له گه له میردی خو تاندا ده ی که ن، ناشکرایه ئا فره تان و ژنانی موسلمانیش له م حوکه مدا، هاو به شی ژنه کانی پیغه مبه رن، واته: هر ئا راسته و فرمانیک بو ئه وان دهر جوو، بئی شك بو ئه مانیشه.

وهك دهورانی زووی نه زانی ییشوو خه ملی خو تان نیشان مه ده ن:

﴿﴾ ۳۳: وقرن فی بیوتکن ﴿﴾ (ئهی ژنانی پیغه مبه را) ده بئی ئیوه له ماله کانی خو تاندا بسه رهن و ثوقره بگرن، واته: بئی کاری پیویست له مال دهر نه چن ﴿﴾ ولا تبرجن تبرج الجاهلیة الأولى ﴿﴾ نابئی ئیوه وهك سه رده می جاهیلیه تی زوو، زینه ت و جوانی خو تان بو پیواون دهر بخن، ئه وه بوو ژنانی ئه وسه رده مه، بئی کاری پیویست له ماله وه دهرده چوون و جوانی وزینه تی خو یانیشتان دهر نه خست!

فی فلوبهم الرعب ﴿﴾ و ترسیکی زوری شی خسته دل یانه وه ﴿﴾ فریقا تقتلون و تأسرون فریقا ﴿﴾ دهره نجام ئیوه ئه ی موسلمانان! ده سته به کتان لی ده کوشتن، واته: پیواه کانیان، ده سته به کیشتان لی دلیل دهر کردن، واته: ژن و منداله کانیان. ئه مانه جووله که کانی به نی قوره یزه بوون که له گه له په یامبهره دا ﴿﴾ په ایمانیان هه بوو، به لام په یمانه که یان هه لوه شانده وه و چوونه ناو به ری قوره یشه وه، جا کانی موشریکه کان تیک شان و مه دینه یان چی هیشت، په یامبهره ﴿﴾ گه مارووی دان و سه ره نجام ئاوا بوونه په ندو عبیره ت بو دوا ی خو یان ﴿﴾ ۲۷: وأورثکم أرضهم و دیارهم وأموالهم ﴿﴾ هر چی زهوی و زارو مال و سامانیکیان هه بوو خوا دای به ئیوه ﴿﴾ و أرضالم تطوھا ﴿﴾ وه ئه و زهوی به ش که هیشتا پیتان تی نه نابوو و پئی نه گه یشتی بوون، واته: (خه بیهر) و هر ناوچه و ولاتیکی تر که: له ئاینده دا خوا بریاری له سه ر داوه بکه وینته ده سته موسلمانان ﴿﴾ وکان الله علی کل شیء قدیرا ﴿﴾ همیشه خوا به سه ر هه موو شتیکدا ده سه لاتدارو به توانایه و، به رهوانی له موسلمانان ده کاو، پوزه ی پوزه داران ده شکینی.

ژنه کانی ییغه مبه ره، خواو ییغه مبه ریان هه لبرارد:

دوا ی تیکشکانی گروویه کان و ده سته کوتی جهنگی (به نی قوره یزه)، ژنه کانی په یامبهره ﴿﴾ پییان و ابوو که هه قه ژیان وژیواری ئه مانیش خو ش ببی... بو یه داوایان له په یامبهره کرد که به لکو که مه که مه ژیانان خو شترکا، بو یه وتیان: ئه وه ته ژنان و کچانی (کیسرا) و (قه یسه ر) به و شیوه به رانه بو ییرن که راده بو ییرن!، ئیمه ش ئالم ژبانه تال و تفته دا ده ژین!! هه قه تو ش وهك ئه وانه مان له گه له بکه یت! ئه وسا خوایش بو راستکردنه وه ی ئه و بو چوونه یان، ئه م ئایه ته ی نارده فرمووی: ﴿﴾ ۲۸: یا ایها النبی قل لأزواجک ﴿﴾ ئه ی په یامبهره! ﴿﴾ به ژنه کانت بلئی: ﴿﴾ إن کنتن تردن الحیاة الدنیا وزینتها ﴿﴾ ئه ر ئیوه ژین و جوانی ئه م دونیا به تان ده وی ﴿﴾ فتعالین أمتعن ﴿﴾ ده سا وهر نه پیش، یا ماریه یی و هه ندی شتومه کتان بده می ﴿﴾ و أصرحن سراحا جمیلا ﴿﴾ و به خواو په سه ندانه و جوانی ده سستان لی به ریدم و به ریتانکه م، واته: بئی هیچ ره نجه دل و گازنده و دهردی سه ریبه ک ﴿﴾ ۲۹: وإن کنتن تردن الله ورسوله والدار الآخرة ﴿﴾ وه گه ره خواو په یامبهره که ی و، پاداشی دوا روژتان ده وی و، رازی ده بن به و ژبانه ی ئیستاتان ﴿﴾ فإن الله أعد للمحسنات منکن أجر عظیماً ﴿﴾ ئه وه به راستی خوا بو چاکه کارانتان - ئه وانه تان رازی ئه بن به م ژبانه - پاداشتیکی گه وره ی ئاماده کردوه. ﴿﴾ ۳۰: یا نساء النبی من یأت منکن بفاحشة مبینه ﴿﴾ ئه ی ژنانی په یامبهره! ﴿﴾

تالب و فاطمه و حهسن و حوسین) یش خوا لئیان رازی بیټ بهر
 شهکون، چونکه په یامبهړ ﷺ پنی فرموون: ((إنهم أهل البيت))
 سهیری تهفسیری (ئین کسین) بکه.

هیری نایهته کانی قورنآن و فرموده کانی بین:

۳۴: واذکرن ما ینلی فی بیوتکن من آیات الله والحکمة و
 یاد بگرن شهوی ده خویتریتهوه له ماله کانتاندا له نایهته کانی خواو
 فرموده کانی پیغه مبهړ ﷺ، واته: مادمه نپوه ماله کانتان جینگه
 سروس و نیگای خوایه، نه بی زور سألح و چاک و پاک بن ﷺ ان
 الله کان لطیفا خیرا ﷺ به راستی خوا به لوتفه به دوستانی، به
 ناگایه به هه موو خهک و دروستکراویکی خوئی، بویه به هه موو
 کارو کرده وهیه کتان ده زانی، و نه شزانی چی چاکه بو نم ژینه بیان
 و بو قیامه تتان.

ژن و پیاوی موسلمان فهرقیکیان

نییه له یلاست و لیبور دنی خواپی دا:

نیماسی (موسلم) دهلی: (ثوم سه له مه - خوی لی رازی بی-
 به پیغه مبهړی وت: بویچی له قورنآندا هر باسی پیاوان ده بیسم،
 بوژنان نیو نابرین...؟! نه وچا نیتیر خوی گه وره نایه تی: (ان
 المسلمین والمسلمات...) ی ناره خواره وه فرمووی: ۳۵:
 ان المسلمین والمسلمات ﷺ به راستی پیاوانی موسلمان و، ژنانی
 موسلمان ﷺ و المؤمنین والمؤمنات ﷺ و پیاوانی پروادارو ژنانی
 پروادار ﷺ و اتقائین و اتقائات ﷺ و پیاوانی ملکه چ و فرمانبهردار،
 ژنان ملکه چ و فرمانبهردار ﷺ و الصادقین و الصادقات ﷺ و پیاوانی
 راستگوو ژنانی راستگوو ﷺ و الصابین و الصابرات ﷺ و پیاوانی
 خوگرو به نارام و، ژنانی خوگرو به نارام ﷺ و الخاشعین و الخاشعات ﷺ
 و پیاوانی خو به که مزان و له خوا ترس و، ژنانی خو به که مزان و
 له خوا ترس ﷺ و المتصدقین و المتصدقات ﷺ و پیاوانی به خشنده،
 ژنانی به خشنده ی مال و دارایی ﷺ و الصائمین و الصائمات ﷺ و
 پیاوانی روژوهوان و، ژنانی روژوهوان ﷺ و الحافظین و الحافظات ﷺ
 و الحافظات ﷺ و پیاوانی داوین پاریز و، ژنانی داوین پاریز،
 واته: نه وانه ی که شه بی خویمان له کاری ناشه رعی ده پاریزن
 و الذاکرین الله کثیرا و الذاکرات ﷺ نه و پیاوو ژنانه ی که زور
 یادی خوا شه کون، ﷺ أعد الله لهم مغفرة وأجرًا عظیمًا ﷺ خوا
 لیبور دنی و پاداشتیکی زور مهن و گه وره ی بو ناماده کردوون.

و أقمن الصلاة و آتین الزکاة ﷺ و به جوانی و به رده وام، نویژه کانتان
 نه نجام بدن و، زه کاتیش بدن ﷺ و أطعن الله ورسوله ﷺ و هه رده م
 فرمانبهرداری خواو په یامبهړی شهو بن و ﷺ إنما یرید الله لیذهب
 عنکم الرجس أهل البيت ﷺ به راستی له م - ناراستانه دا - خوا
 هه رته یوه ی هه موو چک و چه په لی و، گشت کاریکی ناروه او نا



دروستان لی دور بخاته وه (نه ی خانه واده ی پیغه مبهړ ا) ﷺ و پهر کم
 تطهیرا ﷺ و به پوختی و پاکسیتان هیلیته وه و راتان بگری. هه ندی
 له زانیان پییان وایه که له نایه تی: (..أهل البيت و پهر کم
 تطهیرا) دا ژنه کانی په یامبهړ ﷺ بهرناکه ون! خو گومانیش له وده دا
 نییه که هه موو بهر شه کون، وهک (ئین کسین) دهلی، چونکه:
 دارشتنی نایه ته کانی پشه وه بهم شپوهیه: (قل لأزواجک ان کتن
 تردن...) پاشان هینانی نایه تی (إنما یرید الله لیذهب...) بو دواتریش
 نایه تی (واذکرن...) پر به پر له گه ل شه وانییه تی و هه موو له گه ل شه وان
 قسه ده کون، (توصول) بیه کاتیش یمک ده نکن له وده دا که هه شتیک
 به یه قین بهر بکه وی له بریاریکدا، نابی جیا بکریته وه.
 دووم: له سوورته ی (۱۱) که ده فرموئی: (قالوا أتعجبین من أمر
 الله رحمة الله وبرکاته علیکم أهل البيت) مه به ست به (أهل البيت)
 ژنه که ی (ئیبیراهیم) ﷺ پیغه مبهړه، که وایوو لیره یش مه به ست به
 (أهل البيت) ژنه که نانی پیغه مبهړه ﷺ، نه گه رچی (عه لی کوری شه بی

زنی و پیروی موسلمان، نابی له فهرانی خوا ده ریجن:

پیشه و نه حمده له (ئیبین عه بیاس) هوه ده گپرت هوه دهئی:
 پیغه مبهەر ﷺ (زهینه ب) ی کچی (جه حش) ی خواست بو (زهیدی
 کوری حاریس) ه، به لام زهینه ب پینی عهیب بوو میردی پی بکاو،
 بوخویشی ژنیکی زور ته بیعهت توندبوو، بویه وتی: من له رووی
 حه سب و رسته وه زور لهو باشترم! نهوجا خوا فهرمووی: ﴿ ۳۶﴾:
 وما كان لمؤمن ولا مؤمنة إذا قضى الله ورسوله أمرا أن يكون
 لهم الخيرة من أمرهم ومن يعص الله ورسوله فقد ضلّ ليلًا
 مبينًا ﴿ ۳۷﴾ وإذ تقول للذي أنعم الله عليه وأنعمت عليه
 أمسك عليك زوجك واتق الله وتخفي في نفسك ما الله
 مبديه وتخشي الناس والله أعق أن تخشاه فلما قضى زيد
 منها وطرا زوجنكها لكي لا يكون على المؤمنين حرج في
 أزواج أدعيانهم إذا قضوا منهن وطرا وكان أمر الله مفعولًا
 ﴿ ۳۸﴾ ما كان على النبي من حرج فيما فرض الله له سنة الله في
 الذين خلوا من قبل وكان أمر الله قدرا مقدورًا ﴿ ۳۹﴾ الذين
 يبلغون رسالت الله ويخشونه ولا يخشون أحدًا إلا الله وهم
 بالله حسيبًا ﴿ ۴۰﴾ ما كان محمد أبا أحد من رجالكم ولكن
 رسول الله وخاتم النبيين وكان الله بكل شيء عليمًا ﴿ ۴۱﴾
 يتأبها الذين آمنوا أذكروا الله ذكرًا كبيرًا ﴿ ۴۲﴾ وسبحوه بكرة
 وأصيلاً ﴿ ۴۳﴾ هو الذي يصلي عليكم ومملكته ليخرجكم
 من الظلمات إلى النور وكان بالمؤمنين رحيماً ﴿ ۴۴﴾

ماره بکهیت، نه گهرچی نه مرۆش ژنی زهیده، چونکه خوا نه یهوی
 بهو کارو کرده یه یاسایه کی سهرده می نه فاسی هه لوه شینیت هوه،
 نه وه بوو له یاسای نه واندا ژنی به کورکراو یاساغ بوو ماره بکریت،
 وهکو کوری پشتی خوئی داده نرا، ژنه که یشی ده بوویه بووکی! دیاره
 درکندن وناشکرکردنی کاریکی ناوا لای خه لکی نهو سهرده مه

شتیکی زور گران و قورس بوو، چونکه تا ئیستا باو نه بووه هیچ
 که سیک ژنی به کورکراوی خوئی ماره بکات. پنیوسته بگوتری:
 هندی له دوژمنانی ئیسلام بو ناشیرین کردنی شورهت و سومعه ی
 په یامبهەر ﷺ په نایان بردوته بهر هندی قسه و قسه لۆکی بی
 ناوه رۆک و دوور له راستی که به داخه وه له هندی ته فیسیره کانیشا
 هاتوه.. دیسانه وه زور به داخه وه بری له نووسه ره کانی خویشمان
 بی سهر لیکردنه وه نهو قسانه دهینن وه نووسراوه کانیاندا بلاوی
 دهکه نه وه! گوايه به گومانی نهوان جارنیک پیغه مبهەر ﷺ نه رواهت
 بو مالی زهیدو، زهیدیش - له و کاته دا- له ماله وه نابیته، زهینه ب
 پیشوازی دهکات، جاکاتی که پیغه مبهەر ﷺ دهی بینیت کتوپر
 خو شه ویستی زهینه ب ده چیهت دایه وه نهئی: (سبحان الله مقلب
 القلوب!) زهینه ب نه مه نه بیستی و پاشان بو زهیدی ده گپرت هوه،
 نهوسا نهویش نیازی ته لاقدانی نهکات، په یامبههریش پینی نه لیت:
 (أمسک عليك زوجك)!!، جا قورشان - بو درکاندنی نهو

پیغه مبهەر ﷺ له لای به کورکردن دهر و خوینی:

﴿ ۳۷﴾: وإذ تقول للذي أنعم الله عليه وأنعمت عليه ﴿ ۳۷﴾
 په یامبههر! ﷺ وه بیر بینه کاتی به (زهید) نه وهی خوا چاکه ی
 له گه ل کرد به هینانی به رهو ئیمان وئیسلام، خویشته چاکهت له
 گه ل کرد به په روه رده کردنی و نازاد کردنی له کویلا یه تی ده تگوت:
 ﴿ أمسك عليك زوجك واتق الله ﴾ ژنی خووت راگره وه له خوا
 بترسه و، لای خووت بیهیل ره وه و ته لاقی مه ده ﴿ و تخفي في
 نفسك ما الله مبديه ﴾ و شتیکیش که خوا ناشکرای دهکات، تو
 له دل وده روونی خووتا دهی شارپته وه! واته: خوا ده یه وی (زهید)
 زهینه ب ته لاق بداو تو ش ماره ی بکهیت.
 له لایه ن خوا وه ناگادار کرابووی که دهره نجام ده بی تو زهینه ب

﴿ فلما قضی زید منها وطرا زوجناکھا ﴾ ٹینجا کہ زید زینہ بی خواست و بیوہ ہاوسہری، پاشان پیکہوہ نہیان کراو تہ لاقیبی داو جیسا بیونہوہ، ٹیمہ لہ تۆمان مارہ کرد۔ ٹمہ بہ لگہ بہ کی تہ اوو ٹاشکرایہ کہ ٹہوشتهی پہ یامبہر ﴿ حہزی نہدہ کرد بیدرکینئی .. مارہ کردنی زینہب خان بوو دواى تہ لاقدانى، چونکہ لای ٹہون بووکیہ تسی، بووکیش مارہ ناکری ﴿ لکیلا یكون علی المؤمنین حرج فی أزواج أذعیانہم ﴾ خوا ٹہو ہرپارہ ی دا تا ہیچ دلتہنگی و گرتینگ بو ہروداران لہ مارہ کردنی ژنی بہ کورکراویان دروست نہبی و، بہشتیکی ناشیرین وناپہ سندی دانہنن ﴿ إذا قضا منہن وطرا ﴾ کاتئی ٹہو کورانہ تہ ماہر بین لییان و تہ لاقیان بدہن ﴿ وکان أمر الله مفعولا ﴾ ہرپاری خوایش بو مارہ کرکردنی زینہب، شتیکئی ہراوہیہو، ہر دہبی جیبہ جئی بکریٹ ﴿ ۳۸: ماکان علی النبی من حرج فیما فرض الله لہ ﴾ ہیچ جوڑہ ہلہ وگوناہیک لہ سہرشانى پہ یامبہر ﴿ نیہ لہ بہ رامبہر ہر ہرپاریکہوہ خوا بوئی دابی، واتہ: ہرشتیکئی بو حلال کردبئی بوئی رہوایہ ﴿ سنة الله فی الذین خلوا من قبل ﴾ ٹمہ سوننتہ و یاسای خوایہ بہ رامبہر بہو پہ یامبہر انہش بہر لہ تۆ بوون، ہرگیز ہرپاریکی بو نہ داون بہ کہ سایہ تییان زیانہ خش بیٹ ﴿ وکان أمر الله قدرا مقدورا ﴾ بہردہوامیش فرمان و ہرپاری خوا زور بہوردی پشیدئی و جیبہ جئی دہکری و، ہیچ کہ سیکیش بوئی نیہ دہسکاری بکاو بیگوری.

گہنہ نرائی پہ یامہ کانی خوا، بہدہر لہ خوا، لہ ہیچ ناترسن:

﴿ ۳۹: الذین یبلغون رسالات الله ویخشونہ ﴾ ٹہوانہ وا فرمان و پہ یامہ کانی خوا دہگہنن ولئی دہترسن ﴿ ولا یخشون أحدا إلا الله ﴾ وہ لہ ہیچ کہ سیکئی تر ناترسن، جگہ لہ خودا جاکہ واتہ تویش ٹہی پیغہ مہر! ﴿ ہر لہوان پہرہوی بکہ۔ بوئی ٹہو پیغہ مہرہ ہم خوی و ہم ہاوہ لانیسی زور بویرانہ پہ یامہ کی خویان گہ یاندو، شوو روژ لئی نہوہستان. ﴿ وکفی بالله حسبا ﴾ وخوا خویشی بہسہ چاودیرو لئیرسہرہوہ بیٹ.

پیغہ مہر ﴿ ناخری ہہمو پیغہ مہر انہ: ﴿

﴿ ۴۰: ماکان محمد أبأ أحد من رجالکم ﴾ موحمہ مد ﴿ باوکی ہیچ پیاوینکتان نیہ، نہ زہیدو نہ کہسی دیکہ تان ہہتا حہرام بیٹ ژنی بہ کورکراوی خوی - پاش تہ لاقدانى - مارہ بکات، چونکہ کچ وکوری ٹہو ناشران و بی لہوان کہ سیر ناہیتہ کچ وکوری، بوئی دہتوانئی ژنہ کی زہید مارہ بکات ﴿ ولکن رسول الله وخاتم

راستیہ - دیتہ خوارہوہو عیتابی لی ٹہکات لہسہر ٹہوہ کہ بوچی شہرم دہکات لہ خہ لکی بو مارہ کردنی ژنی بہ کورکراوی خوی! .. کہ ہرپاری خوی لہسہرہ. ٹم جوڑہ ریوایہ تانہ وک (ٹہو بیوہ کری ٹیبولہ مرہبی) ٹہ لیت: ٹہو جوڑہ قسہو باسانہ بو زاتیکئی وکوی پیغہ مہر زور زور لہ راستیہوہ دوورہ، چونکہ ہر ٹہایہ تی: (وتخفی فی نفسک ما الله مبدیہ..) بہ لگہی ناراستی و بووچہ لئی ٹہو ریوایہ تہیہ، وہ بہ پیسی ریوایہ تہ کہ ٹہبی خوا عیشقی (زہینہب) لہ دلی پہ یامبہر دا ٹاشکرا کرد بیٹ بو خہ لکی!! دہ ٹایا خوا عیشق و ٹہوینی زہینہب دہرخت، یان ٹہوہی دہرخت کہ ٹہبی زہینہب ژنی بہ کورکراوی مارہ بکا؟ ہرچہ ندہ زوریش شہرم بکات، ہہتا قہ لای بہ کورکراوی پی ہلہوہ شینیتہوہ؟ شیاوی باسہ کاتی خوی خاتوو خہدیجہ زہیدی کوری حاریسہی کری و بہ خشی بہ پہ یامبہر، ٹہویش پاش ماوہیک ٹازادی کردو بہ پیسی باوی ٹہوسہردہمہش کردی بہ کوری خوی و، (زہینہب) ی پورزای خوی لی مارہ کرد..). پاشان ٹہو فرموی: ﴿ فلما قضی زید منها وطرا زوجناکھا لکیلا یكون علی المؤمنین حرج فی أزواج أذعیانہم.. ﴾ خہ لکینہ بیر بکہ نہوہوہ و تیفکرین: ٹایا گلہبی لہ کہ سیک ٹہکری لہ بہ رامبہر ٹہوہوہ کہ خوشہویستی خوی ٹاشکرا نہ کردوہ لہ گہل ژنی دراوسیکہ یدا؟! حاشا کہ ہرگیز پہ یامبہر ﴿ شتی وا بکات.. عیشق و ٹہوینی ژنیک لہ دلایا بیٹ و نہی درکینئی کہ پیشتریش ہیچ بہرگریہ کہ نہ بوو بیٹ لہ مارہ کردیدا، بہ لام ٹیستا بیہوی شتی وا بکات، من ینم وایہ پیاویکی خاوہن شہرہ فی دونیاییش ہرگیز ٹہوہ ناکات، چ جای پہ یامبہر کی خاوہن ٹہوہ خلاق و قیہم.. کہ خوا پیسی دہ فرموی: ﴿ وإنک لعلی خلق عظیم. ﴾ راستی ٹہو رووداوہ ٹہوہوہوہ باسماں کرد کہ: ﴿ خوا پہ یامبہری ﴿ ٹاگادار کردبوہو کہ دہرہنجام ہر ٹہبی زہینہب مارہ بکات، ٹہوہرچی ٹیستاش ژنی زہیدی بہ کورکراوتہ، زوریش بہ لاتہوہ کاریکی گران و قورسہ! جا ٹہوہ بوو کاتی کہ (زہید) ہات وسکالای لہ زہینہب خان کرد، پیغہ مہر ﴿ پیسی نہگوت: تہ لاقی بدہ، بہ لکو وتی: ﴿ أمسک علیک زوجک. ﴾ شیاوی باسیشہ ٹیمامی (تہ بہری) و (ٹیبین کہ سیر) و (قورتوبی) ہر بہم جوڑہ یان وتوہ و راو بوچوونہ کانی تریان ہہموو رہت کردو تہوہ سہیریکی (فتح الباری: ۸ / ۶۶۴، چ ۳ سالی ۱۴۲۱ ک - ۲۰۰۰ ز بکہ، لہ تہک تہفسیری قورتوبی ب ۱۷۲۷ ی چاپی سالی ۱۴۱۵ ک - ۱۹۹۵ ز). ﴿ وتخشى الناس والله أحق أن تخشاه ﴾ تۆ دہترسیت ہرمد بلین موحمہ مد ﴿ ژنی کورہ کی خوی مارہ کردوہ، خوخوا شایستہ ترہو لہ پیشترہ تولئی ہترسیت و فرمانی جیبہ جئی بکہیت

رووناك بۇخەلكانى جيهان، ﴿ ۴۷ ﴾ : وشر المؤمنین بأن لهم من الله فضلا كبيرا ﴿ مؤدەش بده به پرواداران بەوەی كه : له خواوه زیاده پاداشتیکی گهورهیان بۇ ههیه ﴾ ۴۸ : ولا تطع الكافرين والمنافقين ﴿ هەرگیز گوێپرایەل و بەر فرمانی بی پروایان و دووروهكان مەبە ﴾ ردع أذاهم ﴿ وگوئ مەده بەو ئەزیزەت و

النبيين ﴿ بەلكوثو په یامبەری خوایه و دواهەمینی په یامبەرانه ، كۆتایی زنجیرەى په یامبەرانى بی هاتوو . (ئیبین عەبباس) ئەلئیت : مەبەست ئەوەیە كه ئەگەر ئەواتاخر په یامبەر نەبووایه ، خوا كۆرتكى دەدایه و دەى كرده په یامبەر ﴿ و كان الله بكل شئ علیما ﴿ هەمیشەیش خوا بە هەموو شتێك زاناو بەئاگایە .

ئیمانداران فرە یادی خوا بکەن:

﴿ ۴۱ ﴾ : يا أيها الذين آمنوا اذكروا الله ذكرا كثيرا ﴿ ئەى ئەو كەسانەى پرواتان هیناوه! یادى خوا بکەن یادىکی زۆر، واتە: بئى خەدو سنوور یادى خوا بکەن. ﴿ ۴۲ ﴾ : وسبحوه بكرة وأصيلا ﴿ وه هەموو بەیانى و ئیوارەیهك خوا بەپاك و خاوین رایگرن و هەردەم "سبحان الله" بڵین ﴿ ۴۳ ﴾ : هو الذى يصلى عليكم وملائكته ﴿ ئەو خوا میهرەبانەیه بەردەوام سە لەواتان لێ دەداو، فریشتەکانیشى داواى لیبووردتان بۆ ئەكەن ﴿ لیخرجکم من الظلمات إلى النور ﴿ تا لە تاریکییەکانى شیرك و نەزانی و گومرایى دەرتان بکات و بەرهو نوورو رووناكى ئیمان بتان بات ﴿ و كان بالمؤمنين رحیما ﴿ خواش بەردەوام لەگەل پرواداران میهرەبان و دلۆفانە ﴿ ۴۴ ﴾ : تحتهم يوم یلقونه سلام ﴿ ئەو رۆژەش كه بەدیدارى ئەو دەگەن ریزو تەحیهیان سەلامە، بەسلاو كردن لەلایەن خواى میهرەبانەوه، پیشوازىیان لێ دەكړیت، وه ئەفەرمووی: (سلام قولا من رب رحیم). ﴿ وأعد لهم أجرا كريما ﴿ وه پاداشتیکی زۆر چاكیشى بۆ ئاماده كردهون.

هەندى له پەسنەكانى پێغەمبەر ﷺ:

تەبەرانى لە (ئیبین عەبباس) دەلى: كاتى كە ئایەتى: ﴿ ۴۵ ﴾ : يا أيها النبي إنا أرسلناك شاهدا ومبشرا ونذیرا ﴿ هاتە خوارى، پێغەمبەر ﷺ (عەلى و موعان) ی ناردە (یەمەن) و پێئى فەرموون: (إنطلقا فبشرا ولا تنفرا، ویسرا ولا تعسرا) هەر دوو بچن و مژگینى دەربەن و خەلكى مەتۆزینن، ئاسانكار بن و سەختگەر مەبن، چونكە ئەواتایەتەم: بۆ هاتۆتە خوارى و پێم دەلى: ئەى پێغەمبەر! ئیمە تۆمان ناردوو بە مژدەدەر ترسینەر، واتە: بە شامید لەسەر خەلك، وه بە مژدەدەر بۆ پروادارەكان، وه بە ترسینەرىش بۆ بئى پرواكان. واتە: ببیتە شایەدى یەكتاپەرەستى و، كارو كردهوى مەردم لە رۆژى بەرێدا، بە پروادارانیش مژگینى پاداشى زۆر و بئى سنوور بەدەیت و، خاوانەناسانیش بەپاشەرۆژى سەخت بترسینیت، كەوابوو دەبئى ئیووش ئەى مۆسلمانان! مژدەبەخشان. ﴿ ۴۶ ﴾ : وداعيا إلى الله یاذنه ﴿ خەلكیش بانگ كەیت بە فرمانى خوا- بۆ یەكتاپەرەستى ﴿ وسراجا منیرا ﴿ و بشییتە چرایەكى نورانى و

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ﴿ ۴۱ ﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿ ۴۲ ﴾ وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ يَآذِنُهُمْ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿ ۴۳ ﴾ وَبَشِيرًا لِّلْمُؤْمِنِينَ بِأَن لَهُمْ مِّنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿ ۴۴ ﴾ وَلَا تَطِيعُ الْكُفْرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعَّ أَذْنَهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿ ۴۵ ﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عَدْوٍ تَعْتَدُوْنَهَا فَمَتَّعُوهُنَّ وَسِرَّهُوهُنَّ سِرَاحًا جَمِيلًا ﴿ ۴۶ ﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَعْلَمْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ الَّتِي آتَيْتَ أَجْرَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا آفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَنِسَاءَ عَمَلِكَ وَنِسَاءَ خَالِكَ وَنِسَاءَ خَلَلَيْكَ الَّتِي هَاجَرَ مَعَكَ وَأَمْرًا مُّؤْمِنَةً إِن وَهَبْتَ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَّكَ مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿ ۴۷ ﴾

ئازارەى پێشت دینن ﴿ و توکل علی الله ﴾ و لەتەواوی کاروبارتا هەمیشە پشت بەخوا ببەستە ﴿ و کفی بالله وکیلا ﴾ تەنھا خواش بەسە پارێزەر و یاریدەدەر بێت.

ئەحکامى ژنى تەلاقدار و بەرلە چوونە لای:

﴿ ۴۹ ﴾ : يا أيها الذين آمنوا إذا نكحتم المؤمنات ﴿ ئەى ئەو كەسانەى پرواتان هیناوه! كاتى ژنانى پروادارتان ماره كردن ﴿ ثم طلقتموهن من قبل أن تمسوهن ﴿ لەپاشا تەلاقتان دان پێش ئەوەى كە بچنە لایان ﴿ فما لكم عليهن من عداة تعتدونها ﴿ هېچ "عیددە" و ماوەیهكتان بەسەریانەوه نییە رێگر بئى بۆ شوو كردهوەیان، واتە: بئى عیددە بۆیان هەیه مێرد بکەنەوه، چونكە عیددە بۆ ئەوەیە دەرکەوى ئاخۆ سکی هەیه، یانە؟ ﴿ فمتعوهن ﴿ جا مۆتەعیان بەدەنى، مۆتەع: مالیکە وەك جل و بەرگ و پۆشاک و.. هتد بۆ ئاسانكردنى تەلاقدانەكە لەسەر شانیان ﴿ وسرحوهن

سراحا جیلا * وه به جوامیرانه دهسیان لی به ریدهن. واته: به بی زیان دان لییان تووشی نه زیهت و نازاریان مه کن. (ثیبین که سیر) دهلی: ثم نایه ته چند حوکمیکی گرنگی تیدایه:

یه کم: بیژهی (نیکاج) هر به واتای ماره کردنه، به تایبهت که ده فرمووی: (من قبل أن تمسوهن).

دووم: ده توانری پیش تیکه لای کردن ژن ته لاق بدری. سییه م: بیژهی (المؤمنات) ژنی کیتابیش ده گریته وه.

چوارم: ثیبینی عه بیاس و ده سته یه که له (سه له ف) ثم نایه ته ده که نه به لگهی نه وه که تا (نیکاج) نه بی هر گیز ته لاق نابی وناشکوهی، نیمامی (شافعی و، نه حمده) یش هر واه دهلین، به لام (نه بوو حه نیفه و مالیک) پنیان وایه که پیش (نیکاج) یش ته لاق هیه وده که وی، بو نمونه ی هر دووکیان (ان تزوجت فلانة فهی طالق) ده ست ددها. فرمووده یش هر پشنگیری نه وه ده کا که تا (نیکاج) نه بی ته لاق نابی وناکه وی: (لا طلاق لابن آدم فیما لا یملک) (نه حمده، نه بوو داوود، ترمزی). (لا طلاق قبل النکاح) (ثیبینی ماچه).

پینجه م: به کوی دهنگی زانایان: هر کاتی ژنان ته لاق دران - پیش چوونه لایان - عیدده یان له سر نییه، مه گهر میرده که ی بمریت، دیاره نه وه ده بی عیدده ی ژنی میزد مردوو هه لزمیری.

شه شهم: موعه: ثم موعه یه له م جیگایه دا گشتگیره، واته: هر ژنیک که ماره بی بودانرابیت ویش ده ست تیکه ل کردن له ته کیا ته لاق بدریت نیوه ی ماره بییه که ی خوی ده که وی و هم به موعه ش سوی داده نریست، وه که نه فرمووی: (وإن طلقتموهن من قبل أن تمسوهن وقد فرضتم لهن فريضة فنصف ما فرضتم) ۲/۲۳۷. هر وه ها ژنیکیش ماره بی بودیاری نه کرابیت و پیش چوونه لای ته لاق بدریت شتیکی بوداده نری به ناوی موعه وه، به لام نه موعه یه ش به پنی توانایی و ده سلالت و، بی توانایی و بی ده سلالتی میرده که داده نری: (لا جناح علیکم ان تطلقتم النساء ما لم تمسوهن أو تفرضا لهن فريضة و متعهن علی الموسع قدره و علی المقتر قدره متاعا بالمعروف حقا علی المحسنین) ۲/۲۳۶.

ثم ژنانه بو پیغه مبه ر * حه لالان:

بو جاریکی تر دیته وه سه ر کاروباری ژنه کانی په یامبه ر * وه که ده فرمووی: ﴿ ۵۰: یا ایها النبی انا احلنا لک ازواجک اللاتی آتیت أجورهن ﴾ نه ی په یامبه ر * ! نیمه نه ژنانه مان بو حه لال کردوویت ماره بیست پی داون ﴿ وما ملکت یمینک مما افاء الله علیک ﴾ وه نه که نیزانه ش که له رنی غنیمه ت و فه یته وه

بوویته خاوه نیان. واته: که نیزه مان بو حه لال کردوویت که ماره ی بکه یت، ثیتر له جه نگدا ده ستت بکه ویت، یان به هر جور یکی تر، وه که (سه فیه) و (جوه بییه) نه وه بوو هر دووکیانی نازاد کردو پاشان ماره ی کردن، وه هر وه ها خاتوو (ریحانه) و (ماریه) ش/خوا له هه موویان رازی بیست. ﴿ وبنات عمک وبنات عماتک وبنات خالک ﴾ هر وه ها کچانی مامت و، کچانی پورته (خوشکه زای باوکت) و کچانی خالت ﴿ وبنات خالتک اللاتی هاجرن معک ﴾ و کچانی پورته (خوشکه زای دایکت) نه وانه یان که له گه ل تودا کچیان کردوو ﴿ و امرأة مؤمنة إن وهبت نفسها للنبی ﴾ هر وه ها هر ژنیکی بروداریش نه گهر خوی پیشکش به په یامبه ر * کرد، ته نها مه به سستی خوشه ویستی خواو په یامبه ر که ی خوایه *، وه که (خوله). ﴿ إن أراد النبی أن یتنکحها ﴾ نه گهر په یامبه ر * ویستی ماره ی بکات ﴿ خالصة لک من دون المؤمنین ﴾ ماره کردنی خویه خش به بی ماره بی بو دانان و وه لی و شاید تایبه ته به تووه نه ی پیغه مبه ر *، واته: جگه له پیغه مبه ر له بروداران نییه نیکاحی هیچ ژنیکی نیمانداری خویه خش بکا به بی ماره بی و وه لی و شاید. ﴿ قد علمنا ما فرضنا علیهم فی ازواجهم و ما ملکت أیمانهم ﴾ بی گومان نیمه ری و شوینمان بو نه وان له باره ی ژنان و که نیزه کانیانه وه روون کردو ته وه، چونکه بروداران نابیست زیاتر چوار ژنی نازاد ماره بکن، پاشان به رامبه ر به که نیزه یش چه نده یان بوده گونجی، به لام له گه ل ره زامه ندی (وه لی و دانانی ماره بی و ناگایی شاید ددها، دیاره نه وه بو توره ها و به رلاوه. نه مه یش ته فسیری (مواجهیدو حه سن و قه تاده و ثیبینی جه ریره) بو نایه تی (قد علمنا ما فرضنا...)). ﴿ لکیلا یمکن علیک حرج ﴾ بو نه وه ی ته نگ و چه له مه یه که بوت پیش نه یه ت له ماره کردنی زیاتر له چوار هتد...، وه که له نایه ته که دا باس کرا. نه م روونکر دنه وه یه ش بو نه وه یه تا هیچ دلته نگی و گیروگرفتیک له گه یانندی په یامه که تدا نه یه ته ریست، وه وانه زانیت به وه که چوار ژن زیاترت هیه، سنوررت شکاندوو، "چونکه پیوسته تو په یه ونندی بکه یت به هه موو جوره خه لکیکه وه - به تایبه تی له رنی ژنه کانتیه وه - بو گه یانندی به رنامه که ی خوا" ﴿ وکان الله غفورا رحیما ﴾ هه میسه خوا زور لی بوورده و میهره بانه ﴿ ۵۱: ترجی من تشاء منهن و تزی الیک من تشاء ﴾ تو ده توانی کات و مه و عیدی هر کامیک له ژنه کانت دوا بختیت "واته: نه گهر له سه ره ی نه ویشدا نه گهر بیته وه لای، تو گوناهار نابیست، هر وه ها هر کامیکیشیان نزیک بکه یته وه و بته وی له لای تو بمینیتیه وه (نه گهرچی سه ره ی نه ویش نه بی)، هر گوناهار نابیست، ثم ته فسیره به پنی را بو چوونی هندی

دهیان کریت.

سینهه: تهوانهی کؤچیان لهگهل کردووه و هاتوونه ته مه دینه. چوارهه: تهوانهی که خؤیان به په یامبهه به خشیی و ماره بییان لی نه ویست، نه وهیش بؤ شهوه بوو تسا په یامبهه به هوی زوری خیزانه کانیهوه بتوانیت به ناسانتر بانگه که ی بگه به نیت به هموو

لهو زانایانهیه، که ده لین: پیغه مبهه (قسم سی له سر واجیب نه بووه، به لام لهگهل شهویشدا به پوهی دادپهروه ریبهوه جوولاهه شهوه، له تهک شه کانیدا ومن ابتغیت ممن عزلت فلا جناح علیک هه روا شهوشیان که کاتی خوی بهرکه نارت کردیی له قسم و له لمانه وهی شهو، به لام نیتا ده ته ویت له خؤتی نزیک بخره شهوه، دیسان بؤ شهوش هیچ گوناهیکت له سهه نییه ذلک ادنی أن تقر أعینهن ولا یحزن ثا بهو شهویه خوی میهره بان بوی روون کردیته وه نزیکتره به وهی که شه کانت چاویان پیی گهش بییت و خه فعت نه خؤن، چونکه ده زانن که پیغه مبهه لهگهل شهویشدا قسمی له سهه نییه شه بوخوی هه شه نجامی ده دات. به لی دابه شکردنی کاته کان به سهه ژناندا بؤ شهوانهی زیاتر له ژنیکیان ههیه کاریکی زور پیویست و گرنگه له نیسه لاداو زاناکان شه نه دره سهیان بؤ داناهه (باب القسم)، به لام بؤ په یامبهه خوی گهوره بهو شه یته ته سهه وه به پیی شه ته تفسیره کردمان شه و قسمه سی له سهه شان هه لگرت، هه چهنده شه خوی شه پوهی ههولی شه دا بؤ جینه جیکردنی و برضن بما آتیتن کلهن وه رازی و خوشنوویش بن بهو مافی ژن و میردیهی تؤ پیتیانته داوه بی جیاوازی له نیوانیاندا، واته: یا شهوانه بزائن که تؤ (قسم) ت له سهه نییه بؤیان، به لام لهگهل شهویشدا کاته کانت بؤ به شکردن، خؤشحال و دلشاد شه بن. والله یعلم مافی قلبکم وه خوا چاک ده زانی بهوهی له ده کانتاندا هه شار دراوه له کاری ژنان وه میل بؤلای هه ندیکیان. وکان الله علما حلما وه خوا به ردهوام له به ره شه وندی به نده کانی خوی به ناگایه، هه میسه له سهه خویه و په لهی سزاش ناکات.

ترجی من شأه منهن وتقری الیک من شأه ومن ابتغیت ممن عزلت فلا جناح علیک ذلک ادنی أن تقر أعینهن ولا یحزن ویرضیت بما آتیتن کلهن والله یعلم مافی قلبکم وکان الله علیها حلما لا یحیل الیک النساء من بعد ولا أن تبدل بهن من أزواج ولو أعجبک حسنهن إلا ما ملکتم بیسک وکان الله علی کل شیء ورعیا یا ایها الذین آمنوا لا تدخلوا بیوت النبی إلا أن یؤذن لکم الی طعام غیر نظیرین إسنه ولکن إذا دعیتم فادخلوا فإذا طعمتم فانتصروا ولا مستفتین لحدیث إن ذلکم کان بؤزی النبی فیسئخی، منکم والله لا یسئخی، من الحق ولذا سألتموهن متعافئتموهن من وراء حجاب ذلکم اطهر لقلوبکم وقلوبهن وما کان لکم أن تؤذوا رسول الله ولا أن تکفروا أزواجه من بعده أیدان ذلکم کان عند الله عظیمیا إن تبدوا شیئا أو تخفوه فإن الله کان یکل شیء عیسا

مالیک، جا پاش شهوش که نایه تهی ته خیر: (قل لأزواجک إن کنتن تردن الحیاة الدنیا..) هات و شهوانیش خواو په یامبهه ریان شه لبرژارد له باتی دونیا، نیتر خوی گه ورهش ریزی لینان بهم دووشته:

به کهم: نابی په یامبهه ژنی تریان به سهه را بیینی. دووه: نابی هیچ کامیکیان ته لاق بدات و بییان گوری به ژنانی تر. وکان الله علی کل شیء رقیبا خوا هه میسه به سهه هه موو شه تیکدا چاودیره. نینجا قورنان شهویه په یوهندی موسلمانان به هاتوچوی مالی په یامبهه وه ریک شه خات، ۵۳: یا ایها الذین آمنوا لا تدخلوا بیوت النبی إلا أن یؤذن لکم الی طعام شهی شه وکه سانهی برواتان هیناوه! مه چنه ماله کانی په یامبهه مه گه له حالیکدا مؤله تتان بدریت بؤ نان خواردنیک، غیر ناظرین إناه به بی چاوه پروانی پیگه یشتنی واته: شه گه ده عوه تکران بؤ نان خواردنیک زوو مه چن له وی چاوه پروانی بکه تانان

بن لهو ژنانهت، شهی پیغه مبهه، ژنانی قرت پی ناسن: ۵۲: لا یحل لک النساء من بعد نیتر له دوی شه مانه هینانی ژنانی تر بؤ تؤ حلال نییه، واته: بؤت نییه ژنی تریان به سهه را بیینی و لا أن تبدل بهن من أزواج وه ناتوانی وازیشیان لی بیینیت "به کیکیان ته لاق بدهیت و به کیکی تر ماره بکهیت، چونکه شهوان خواو په یامبهه ریان هه لبرژاردووه، خوی گه ورهش ناوا پاداشتیان شه داته وه" ولو أعجبک حسنهن إلا ما ملکتم بیسک شه گه رچی شهو نافرته تانهی که تؤ ده ته وی بیان خه یته جیگای هاوسه رکه کانت، جوانییان سهه سامت بکات جگه له که نیه ک. به لی خوی گهوره چوار جوره ژنی حلال کرد بؤ په یامبهه: به کهم: شهوانه ماره پی به خشییون و ماره ی کردون. دووه: شهو که نیه تانهی له جه نگدا دهستی ده کهن، وه یان

الله ﷻ بی گومان هرگیز بؤ ئیوه ناشی و نایبیت نازارو تهزه تی په یامبهری خوا ﷻ بدهن ئیدی به زمان بی یان به کردار. ﷻ ولا آن تنکحوا أزواجه من بعده أبدا ﷻ هرگیزیش بؤتان نیبه ژنه کانی دواى خوی به هیچ جزونیک ماره بکن چونکه وهکو دایکتانن ﷻ ان ذلکم کان عند الله عظیما ﷻ چونکه تهزه تدانسی و ماره کردنی ژنه کانی تهولای خوا کاریکی زور گه وره به و چاویوشی ل ناکری. ﷻ ۵۴: ان تبدوا شیئا أو تخفوه ﷻ شه گهر ئیوه شتیک دهر بپرن یان بیشارنه وه له دلتانا ﷻ فان الله کان بکل شی علیما ﷻ تهوه به راستی خوا به هه مووشتیک زاناو ناگایه. ژنان له مانه روو ناپوشن: به لی هه ره و کاته که نایبیت هات و فرمانی دا: ده بی له پشت په رده وه قسه له گهل خیزانه کانی په یامبهردا ﷻ بکریت.

ژنان له مانه رووناپوشن:

ئیترا ساوک و کوپرو مه حره کانی تریان هاتن و وتیان: نایا بؤ ئیمه ییش هه ر ده بی و ابی ئه ی په یامبهری خوا ﷻ ۱۹: تهوسا بؤ وهلامی تهوه ئه م نایبته هات و فرمووی: ﷻ ۵۵: لا جناح علیهن فی آبانهن ولا أنانهن ولا إخوانهن ولا أبناء إخوانهن ولا أبناء أحواتهن ولا نسائهن ولا ما ملکت أیمانهن ﷻ هیچ گوناخیک له سه ر "خیزانه کانی په یامبهر ﷻ نیبه - ته لیبته ژنانی تریش هه روا- که بی په رده روو په روو له گهل باوک و کوپرو برزاو خوشکه زاو ژنانی موسلمان و بنده ی خویاندا قسه بکن چونکه په رده له گهل تهوانه دا تهزه تی و کاریکی گرانه و تهوانه ییش مه ترسی کاری دزیو و خراپیان ل ناکریت. ﷻ واتقن الله ﷻ وه به نهینی و به ناشکرا، له خوا بترسن و سنووره کانی مه شکینن ﷻ ان الله کان علی کل شی شهیدا ﷻ به راستی خوا به سه ر هه موو شتیکه وه شایه ده وه هه میسه ناگایه، وهیچ شتیکى لى ون نایبیت.

فرماندان به سه لاوات له سه ر پیغه مبه ر ﷻ و، قه درو ریژی ته وه له ناو کوزو کومه لدا، هه ر چو نیک له ماله وه حورمه ت و ریژی واجبه، بؤیه ته فرمووی: ﷻ ۵۶: ان الله و ملائکته یصلون علی النبی ﷻ به راستی خوا و فریشته کانی دروود و سه له وات له سه ر پیغه مبه ر ﷻ ده دن، خوا به زه می و میهره بانسی خوی ته ریژی به سه ریا، فریشته کانیش داواى پایه به رزی و لیبور دنی بؤده کن ﷻ یاایهاالذین آمنوا صلوا علیه وسلموا تسلیما ﷻ ده سا ئیوه ش ئه ی تهوانه ی پرواتان هیناوه! دروود و سه له وات له سه ر بده ن، وه سه لامی لى بکن ئیمه ش ده لئین: (اللهم صل علی النبی وسلم تسلیما). یان ده لئین: (اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد، کما صلیت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم إنک حمید مجید، اللهم بارک

و خوارنه که پی ده گا ﷻ ولکن إذا دعیتم فادخلوا ﷻ به لام کاتی بانگ کران و فرموتان لى کرا بچنه ژوره وه ﷻ فإذا طعتمم فانتشروا ﷻ ئینجا که نانیشتان خوارد، زوو بلاوه ی لى بکن ﷻ ولا مستأنسین لحدیث ﷻ وه میننه وه به هوگریتان بؤ قسه و یاس و داستانگیزانه وه بؤ په کترو ده مه ته قی ﷻ ان ذلکم کان یؤذى النبی ﷻ چونکه ته وه جوړه کارانه تان په یامبهر ﷻ تهزه تی ده دات ﷻ فیستحی منکم ﷻ جا پیغه مبه ریش شه رمتان لى ته کات و داواى چوونه دهره وه تان لى بکات ﷻ والله لا یستحی من الحق ﷻ بی گومان خوا هرگیز شه رم له دهر خستنی هه ق و راستی ناکات هه رشتیک هه ق بیبیت به یانی ته کات، ته گهر چی هه ندی که سیش پییان ناخوش بیبیت.

تههدهب و ویلی چوونه مالی پیغه مبه ر ﷻ، و فرماندان به حیجاب:

ﷻ وإذا سألتهم من متاعا فاسألوهن من وراء حجاب ﷻ خو ته گهر داواى شتیکتان له ژنانی پیغه مبه ر ﷻ کرد، له پشتی په رده وه داوا یان لى بکن، واته: تههدهب له مالی په یامبهر ﷻ و تیکهل نه بوون له گهل خانه واده که یدا یاسایه کی خوابییه و، ده بی هه موو کات پیش چاو بگیری ﷻ ذلکم أطهر لقلوبکم وقلوبهن ﷻ نابه و شیوه به پاکتره بؤ دلی ئیوه و، دلی تهوانیش "تهک تیکهل لى ژن و پیاو که دهره نجام گهل شتی خراپی لى ته وه شه یته وه". (شه نقتی) ته لیبته: نایبته تی: (وإذا سألتهم من متاعا..) ته گهر چی هه ندی له زانایان ده لئین: ته وه یاسایه تاپبه ته به خیزانه کانی په یامبهره وه ﷻ، به لام ته گهر سه یری هوو عیله ته که ی بکریت: (ذلکم أطهر لقلوبکم وقلوبهن..) به راشکاوی ته وه ده گه یه نیت که حوکمه که ی گشتگیره بؤ ته واوی موسلمانانیش، چونکه هیچ که سیک نیبه بتوانیت بللی: ژنانی تر جگه له ژنانی په یامبهر ﷻ پیویستیان به ناسووده یی وپاکى دل نیبه، جگه له وهش له (توصول) یشدا هاتووه: (إن العلة قد تعمم معلولها..) له ولایشه وه ته گهر به وردی سه یریکی قورشان بکریت، به ناسانی دهره که ویت که حیجاب له سه ر ته واوی ژنه موسلمانان کان واجبه: (ذلکم أطهر لقلوبکم..) یان ده فرمووی: (یاایهاالنبی قل لأزواجک وبناتک ونساء المؤمنین یدنین علیهن من جلابیهن..) ۵۹/۳۳. بؤ ته م نایبته ش ده لیبته: (فقد قال غیر واحد من أهل العلم: إن معنى: ((یدنین علیهن من جلابیهن)) أنهن یسترن بها جمیع وجوههن، ولا یظهن شیئا إلا عین واحدة تبصر بها، ومن قال به: ابن مسعود، وابن عباس، وعیبة السلمانی، وغیرهم). به لی.. (موحه مه ده ته مین شه نقتی) بؤ چوونی ته وه بووه به لگه یه کی زوری شی هیناوه ته وه بؤ ته وه که ده ست و دم و چاویش عه ورته وه واجبه داپوشنی، جگه کاتی نویژ کردن و کاتی حه ج ﷻ وما کان لکم أن تؤذوا رسول

بکه نه وه" ته گهر کۆلنه دهن و دهست هه لئه گرن ﴿ لغرینک بهم ﴾
 ئه وای ئیمه تو هه لئه نینین که جهنگیان له گه ل بکهیت و دهره نجامیش
 زالیشت ده کهین به سه ریاندا ﴿ ثم لا یجاوونک فیها الا قلیلا ﴾
 پاشانیش بو ماوه یه کی که م نه بییت نه توانن له شاردا بمیننه وه و
 دراوسیتیت بکهن، واته: ته فروو توونا و شاربه دهر ده کرین ﴿ ۶۱:

علی محمد و علی آل محمد کما بارت علی ابراهیم و علی آل
 ابراهیم انک حمید مجید).

ئازارده رانی خواو پیغه مبه ره بهر له عنهنی خوا که و نوون:

﴿ ۵۷: ان الذین یؤذون الله ورسوله ﴾ به راستی ئه و که سانه ی
 ئازارو نه زیه تی خواو په یامبه ره که ی دهن، واته: سه ریچی
 له فرمانه کانیمان ده کهن ﴿ لعنهم الله فی الدنيا والآخرة ﴾ خوا له
 دنیا و له قیامه تدا نفرینی لی کردوون و له میبه ره بانی خۆی دووری
 خستوونه ته وه ﴿ واعد لهم عذابا مهینا ﴾ سزایه کی زور سوو که که ری
 بو نامده کردوون ﴿ ۵۸: والذین یؤذون المؤمنین والمؤمنات بغير ما
 اکسبوا ﴾ و نه وانه ش که ئازاری بیوانی ئیماندار و ژنانی برودار
 دهن بئ هیچ تاوانیک کرد بییتیان ﴿ فقد احتملوا بهتانا واثما مهینا ﴾
 بی گومان نه وانه دروو بوختان و گوناحی ئاشکریان هه لگرتووه.

دهبی ژنان خۆیان به چارشیو داپوشن:

﴿ ۵۹: یا ایها النبی قل لأزواجک وبناتک و نساء المؤمنین ﴾ ئه ی
 په یامبه ره ﴿! به ژنه کانت، که چه کانت و ژنانی برودار بلئ: ﴿ بدینین
 علیهن من جلابیهن ﴾ بالاپوش و عاباکانیمان بییچن به خۆیان، به
 شیوه یه که ته وای سه رو مل و جهسته یان داپوشن.

پیناسه یه که بوجیلباب: ئیبنی عه بیاس ده لئیت: جیلباب: ئه و
 جل و بهرگه یه ته وای جهسته هه ره له بی تا ته و قه سه ر داپوشن؛
 ده شکرئ بلئین: ئه و پارچه قوماشه یه که ژنان به سه ر جل
 و بهرگه کانیماندا ده ی بیچن به خۆیاندا وه کو عه با که ژنانی عیراقی
 به کاری دینن. به لئ ژنان هه رکاتی له مال چوونه ده ری بۆه ره ئیش
 و کاریکی پیویست، ده بی ئه و (جیلباب) به به کار بهینن و ته وای
 سه رومل و گه ردن و سنگ و بهر ه کیان پی داپوشن هه تا ده گاته قوله
 پینان، به به کارهینانی ئه و پارچه حیجابه ش که ئیستا له نا و دایه
 جینی جیلباب ده گرتیه وه به مه رجیک (میقنه عه) سی له گه ل دابی.
 ﴿ ذلک أدنی ان یعرفن فلا یؤذین ﴾ ئه و خۆ داپوشینه ش له بارتترین
 شته که ئیوه به پاک و خاوینی و داوین پاریزی بناسرین و بهر
 قسه و بوختان نه که ون و ئازارو نه زیه ت نه درین ﴿ وکان الله غفورا
 رحیما ﴾ هه میسه و بهرده وام خوا چاوپوشیکاره به رامبه ره به وانه ی
 پیشتر درنیغان هه بو بییت زوریش میبه ره بانه له گه ل نه وانه دا
 فرمانه کانی جیبه جئ ده کهن ﴿ ۶۰: لئن لم ینته المنافقون والذین
 فی قلوبهم مرض والمرجفون فی المدینه ﴾ سویند ده خۆم نه گه ر
 دوور و وه کان و نه وانه ی که دلیان نه خۆشه و هه روا نه وانه ش که
 له مه دپته دا خۆیان گرته دواوه دژ به موسلمانه کان پرو پاگهنده بلا و

لَا جُنَاحَ عَلَیْهِمْ فِیءَ آبَائِهِمْ وَلَا أَبْنَائِهِمْ وَلَا إِخْوَانِهِمْ وَلَا أُمَّهَاتِهِمْ
 وَلَا حَمَاطِهِمْ وَلَا نِسَاءَهُمْ وَلَا مَمْلُوكَهُمْ وَلَا مَا مَلَكَتْ
 أَيْمَانُهُمْ وَأَنْفِیْكَ اللَّهُ إِنَّكَ اللَّهُ كَاكٌ عَلٰی كُلِّ مَنٍّ وَ شَهِيدًا
 ﴿ ۵۵ ﴾ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَی النَّبِیِّ یَا أَيُّهَا الَّذِیْنَ
 ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَیْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿ ۵۶ ﴾ إِنَّ الَّذِیْنَ یُؤْذُونَ
 اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِی الدُّنْیَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا
 مُّهِمًّا ﴿ ۵۷ ﴾ وَالَّذِیْنَ یُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِیْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
 بِغَیْرِ مَا كَسَبُوا فَتَعَذَّبْنَا بُكُوَّتَهُنَّ وَأَعَذَّبْنَا مَنِّ
 یَا أَيُّهَا النَّبِیُّ قُلْ لَا زَوْجِیْكَ وَبَنَاتِکَ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِیْنَ یَدْرِسُ
 عَلَیْهِمْ مِنْ حَلَابِیْهِمْ ذَلِكَ أَذْنِیْ أَنْ یَعْرِفْنَ فَلَا یُؤْذِنُ وَكَانَ
 اللَّهُ غَفُورًا رَحِیْمًا ﴿ ۵۸ ﴾ لَیْن رَبِّیْهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِیْنَ
 فِی قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْمُرْجَفُونَ فِی الْمَدِیْنَةِ لَنُغْرِبَنَّكَ
 بِهِمْ ثُمَّ لَا یُجَاوِزُونَكَ فِیْهَا إِلَّا قَلِیْلًا ﴿ ۵۹ ﴾ مَلْعُونٌ
 أَیْسًا تُفْقَرُوا أَخْذُوا وَقِيلُوا تُفْسِدُوا ﴿ ۶۰ ﴾ سَنَّةَ اللَّهِ فِی
 الَّذِیْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِ وَلَنْ یُعَادَ لِسَنَةِ اللَّهِ تَبْدِیْلًا ﴿ ۶۱ ﴾

ملعونین أنما ثقوا أخذوا ﴿ نفرینیشیان لی کراوه و له میبه ره بانی
 خوا دهر کراون له هه ر جیگایه که دهست که ون، ده بی ده ستگیر بکرین
 ﴿ وقتلوا قتیلا ﴾ و زوریش به توندی بکوژرین ﴿ ۶۲: سنة الله فی
 الذین خلوا من قبل ﴾ دژایه تی نه وانه ی له بهر نامه ی خودایه و له نیو
 نه وانه شدا که له پیش تووه ژیاون نه نجام دراوه و بریار دراوه که هه ر
 دوور و یه که له گه ل هه ر په یامبه ری کدا دژایه تی کرد بییت ئه و بریاری
 گرتن و کوشتنی دراوه ﴿ ولن تجد لسنة الله تبديلا ﴾ هه رگیز تو
 گۆزانکاریت دهست ناکه وئ له باوو بریاره کانی خوا دا.

هه ر خوا دهمانی قیامه ت که ی دی:

﴿ ۶۳: یسألک الناس عن الساعة ﴾ بی باوه ره کان پرسیاری هاتنی
 رۆژی قیامه ت ت له ئه که ن! ﴿ قل إنما علمها عند الله ﴾، پینان
 بلئ: ئه ی پیغه مبه را هه ر خوا خۆی زانیاری و ئاگاداری ته وای
 هه یه به رۆژی قیامه ت که که ی دیت. هه ره م مانا و مه به سه ته یه

له چند نایه تینکی تریشدا هاتووه: (۳۴/۳۱): (إن الله عنده علم الساعة)، (۵۹/۶): (وعنده مفاتيح الغيب)، (۱۸۷/۷): (يسألونك عن الساعة)، (۴۴/۴۲/۷۹) (۴۷/۴۱): (إليه يرد علم الساعة..).
 لهم فرموده یه شدا هاتووه: ((ما المسؤول عنها بأعلم من السائل)) متفق علیه. واته: منی پرسیار لیکراو له باره ی هاتنی روژی

چاک ببری. بقولون یا لیتنا أظعنا الله وأظعنا الرسولا * ده لئین: بریا به فرمانی خوامان کردباو گوپرایه لی پیغه مبه ریش باین * وقالوا ربنا إنا أظعنا سادتنا وكبرانا * وه ئه لئین: پهروه دگارا! بی گومان ئیمه فرمانبهرداری سهردارو ناغاو گهوره کانمان بووین * و به گوئی ئه وانمان کرد * فأضلونا السیلا * ئه وانیش ربیان لی هه له کردین و "چه واشه یان کردین" * ۶۸: ربنا آتهم ضعفین من العذاب * پهروه دگاری ئیمه! دوو هیئنده سزایان بده، واته: سزای گوپرایی خویمان سزای گومرا کردنی ئیمه یان بده * والعنهم لعنا کبیرا * نغرینکی زوریان لی بکسو له میهره بانی خوت زور زور دورویان بخهروه.

جوهله که بو موسا بوختان دهکات:

* ۶۹: یا ایها الذین آمنوا لا تكونوا کالذین آذوا موسی * ئه ی ئه وانسه ی پرواتان هیناوه، ا وهکو ئه وکه سانه مه بن که نازاری موسایان دا و تومه تیان بو هه لیه ست * فبراه الله ما قالوا * خواش موسای ته بره نه کرد له و بوختانه ی بویان کرد * وکان عند الله وجیها * چونکه موسا لای خوا، گهوره و خاوه ن (جاه) و ریز بوو پیشه و (بوخاری) ئه لیت: ((إن رسول الله ﷺ قال: إن موسی کان رجلا حییا ستیرا، لا یری من جلده شیء استحیاء منه، فأذاه من آذاه من بنی اسرائیل فقالوا: ما یستر هذا التستر إلا عیب فی جلده إما برص، وإما أذرة - انتفاخ الخصیتین - وإما آفة، وإن الله أراد أن یراه مما قالوا لموسی، فخلا یوما وحده فخلع ثیابه علی حجر ثم اغتسل، فلما فرغ أقبل إلی ثیابه لیأخذها وإن الحجر عدا بثوبه، فأخذ موسی عصاه وطلب الحجر، فجعل یقول: ثوبی حجر، ثوبی حجر، حتی إنتهی إلی ملا من بنی اسرائیل فأراه عریانا أحسن ما خلق الله - عز وجل - وأبراه مما یقولون وقام الحجر فأخذ ثوبه فلبسه، وطفق بالحجر ضربا بعصاه، فوآله إن بالحجر لنديا - أنرا - من أثر ضربه ثلاثا أو أربعاً أو خمساً - قال - فذلک قوله تعالی: (ولا تكونوا کالذین آذوا موسی..). پیغه مبه ر * فبراه موسی: به راستی موسا پیواونکی زور به شهرم و خوداپوشه بوو، هه رگیز هیچ شتیکی - له شهرمدا - نه ده بیئرا، جا به نی ئیسرائیل وتیان: ببی و نه بی، موسا یا توشی نه خووشی به له کی بووه، یا قوره، یا گرفتیکی تری هه یه! بویه نه وهنده سووره بو خو داپوشین! نه و جا خوا ویستی پاکانه ی بو بکات له و بوختانه، بویه روژی موسا به ته نیا له چولیبه کا خوی ده سووری و جل و به رگه که ی له سر به ردی داده نی، جاکاتی لی بوویه وهو چوو جله کانی له بهر بکاته وه؛ و رویشت، موسایش دار دهسته که ی به دهسته وه گرت و دوای

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٦﴾ إِنَّ اللَّهَ لَمَنَّ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٧﴾ خَالِدِينَ فِيهَا أَلَا يَجِدُونَ لِنِيبًا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٨﴾ يَوْمَ تَقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ ﴿٦٩﴾ وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكِبَرَاءَنَا فَأَضَلُّنَا السَّبِيلَ ﴿٧٠﴾ رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنَتُمْ لَعْنًا كَبِيرًا ﴿٧١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهاً ﴿٧٢﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٣﴾ يُصَلِّحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَمْحُرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧٤﴾ إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٧٥﴾ لَيُعَذِّبُ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٦﴾

قیامه ته وه له تو ی پرسیار که ر (ئه ی جوپریل) به ناگاتر نیم. * وما بدریک لعل الساعة تكون قریبا * جا تو چوو زانیت له قیامه ت؟ له وانیه کاتی هاتنیشی زور نزیک بیت! له سووره تی (۱۷/۴۲) وما یرید لعل الساعة قریب)، وه له سووره تی (۱/۵۴): (اقتربت الساعة وانتشق القمر..). وه له سووره تی (۱/۲۱): (اقترب للناس حسابهم وهم فی غفلة معرضون) هاتووه که هه موویان به تیکرا پشتگین بو نزیکی هاتنی روژی قیامه ت. * ۶۴: إن الله لعن الكافرين وأعد لهم سعيرا * به راستی ئه وخوایه نغرینی له بی پرواکان کردووه و له رحه متی خوی دوری خستوونه ته وه و ناگرکی هه لگیرسای زور سوتینه ریشی بو ناماده کردوون * ۶۵: خالدین فیها أبدا * به هه تاهه تایی ده بی له ویذا بمیننه وه * لا یجدون لیبیا ولا نصیرا * دیاره له وییش هیچ دوست و یار مه تیده ریکیان ده ست ناکه وی * ۶۶: یوم تقلب ووجههم فی النار * به تاییه تی له روژی کا که دم وچاویان له ناو ناگری دوزه خدا ئه م دیوئه و دیوی پی ده کریت تا

مروّف هاته پېشەووە چووہ ژیریاری وەهێ گرت! بە راستی ناهەقی لەخۆکردو نە ی زانی بە ئەنجام، ئەگینا هەرگیز هەل نە ئەگرت. واتە: بە جێ هێنانی فەرمانەکانی خوا ئەوەندە گرنگە ئاسمان و زەوی و شاخەکان لەگەڵ ئەو هەموو توانایەدا بۆیان هەلنەگیرا! کەچی ئادەمی -بە نە زانی خۆی- هەل نەگرت!! ﴿ ۷۳: ليعذب الله المنافقين والمنافقات والمشركين والمشركات ﴾ بۆ ئەوەی لە ئاکامدا -بە هۆی پشتگۆی خستنی و سەریچی و خیانت لەو سپاردەییە- خوا سزای پیاوان و ژنانی دووربوو هاوبەش دانەران بەدات ﴿ ويتوب الله على المؤمنين والمؤمنات ﴾ و تەو بەش لە پیاوان و ژنانی برۆادار- بە هۆی پاراستنی ئەو سپاردەییە و گۆڕا یە لێ وتا ئەتەیان- وەر یگرت. ﴿ وكان الله غفورا رحیما ﴾ دیارە خۆایش هەمیشە لێبووردەییە، دلۆقان و میبەرەبانە قەلەمی لێبووردن بە سەر گوناھاندا دینی. سا خۆی گوناھپۆش و دلۆقان! لیمان ببوورە و، رەحمان پێ بکە. ئامین.

زۆریش سوپاس بۆ خۆی دەسەلاتدار کە هاوکاری و پشتیوانی کردم بۆ تەواو کردنی تەفسیری سوورەتی (ئەحزاب).

کەوت وەر ئە ی وت: بەردەکە! جلەکانم. و ئەوانیش بەرووت و قووتی دیتیان و بۆیان دەرکەوت کە هیچ عەیب و نەنگێکی پێوە نییە. بە کورتی: موصا علیہ السلام پیاویکی زۆر بە شەرم بوو، زۆر هەول ئەدا لەشی نە پینرێ، بۆیە زۆریش خۆی دا ئەپۆشی، جا لە بەر ئەوە جوولە کە کان و تیان: دیارە لەشی عەبیدارە بۆیە ئەوەندە سوورە لە سەر خۆ دا پۆشین! جا خۆی گەورە کاریکی بۆ سازان -ئەو هۆی فەرموودە کە- و جوولە کە بە چاوی خۆیان دیتیان کە جوانترین و بێ عەیب ترین تەن و لەشی هە یە. ﴿ ۷۰: يا أيها الذين آمنوا اتقوا الله ﴾ ئە ی ئەوانە ی برۆاتان هیناوە! هەر لە خوا بترسن ﴿ وقلوا قولا سدیداً ﴾ و قەسە راست و رێک و وێک بکەن ﴿ ۷۱: صلح لک أعمالکم ﴾ ئەو ساخا خوا کارە کانتان بۆ راست دینێ و، هیدایەتتان دەکا بۆ ئە نجامدانی کاری چاک ﴿ و یغفر لکم ذنوبکم ﴾ و گوناھەکانیشتان بۆ دەپۆشی ﴿ ومن یطع الله ورسوله فقد فاز فوزا عظیما ﴾ و هەر کە سێک گۆڕا یە لێ فەرمانی خوا و پە یامبەری ئەو بکات، ئەو بە بێ گومان سەر کە و تێکی گەورە ی بە دەست هیناوە.

مروّف قبوئی هەنگرتنی سپاردە ی کرد:

﴿ ۷۲: إنا عرضنا الأمانة على السموات والأرض والجبال ﴾ بە راستی ئێمە سپاردە (تە کالیف) هە کانتان خستە سەر ئاسمانەکان و زەوی و کێو هە کان ﴿ فأین أن یحملنها ﴾ کە چی هی چیان لە خۆیانرا نە دی و، لە هە لگرتنیان نکوولیان کرد. خاوەنی (أضواء البیان) ئە لیت: ئەم (عرض) و نمایشی سپاردە یە و، وەر نە گرتنی ئاسمانەکان و زەوی و چییاکان.. شتیکی راستە و حەقیقەتی هە یە، هەر چە نە ئێمە ش چۆنییە تییە کە ی دەرک نە کە یین، وە دە شلێ بۆ ئەم راستییە ئایەت و فەرموودە زۆرە، لەوانە: ﴿ وإن من الحجارة لما یهبط من خشية الله ﴾ (۷۴/۲)، وە (تسبح له السموات السبع والأرض ومن فیهن.. ﴿ ۴۴/۱۷ ﴾) وە (وسخرنا مع داود الجبال یسبحن ﴿ ۹۷/۲۱ ﴾) وە فەرموودە ییش: وە ک گریانێ بنکی دارە خورماکە، ئەو کاتە کە پێغەمبەر ﷺ وتاری لە سەر ئەدا لە مە دینەدا، پاشان لە وی گواستییە وەو چوو ه سەر میبەرە کە، وە ک ئیمامی (بوخاری) هیناویەتی. وە لە (موسلم) یشدا هاتوو ه: ﴿ عن النبی ﷺ إنی لأعرف حجرا كان یسلم علی فی مکه.. پێغەمبەر ﷺ فەر مووی: بە راستی من بەردی ئە ناسم؛ کاتی کە لە مە ککەدا بیوم هەمیشە سلای لێ ئە کردم! ئە مە و چە نە فەر موودە یە کی تریش.. ﴿ وأشفقن منها ﴾ نە چوونە ژیری و ترسان کە: نە توانن هە لسن بە جیبە جیکردنی داخوایبە کان ﴿ وحملها الإنسان إنه کان ظلوما جهولا ﴾ کە چی

سوورەتی (سەبەه)

مە ککە بیبەر (۵۴) ئایەت

بە ناوی خۆی بە خستندە ی میبەرەبان

ئەمیش وە ک هاووێتەکانی خۆی باسی بناغە سەرەکییەکانی دینی ئیسلام: یە کتاپە راستی، پە یامبەریەتی، زیندوو بوونە وە، پاداشت و تۆلە ئە کا.. داستانی هە ندی لە پە یامبەرانییش رافە ئە کات، وە ک (داوود) و (سولە یمان) ی کوری، لە بارە ی ئەو دە سە لاتە وە خوا پێی بە خشین.. پە نچە ییش ئە خاتە سەر شک و یە دگۆمانی موشریکەکان سە بارە ت بە پە یامە کە ی پە یامبەر ﷺ، کۆتاییشی دیت بە بانگکردنی بێ برۆاکان بۆ برۆاهینان و یە کلابوونە وە دە سە بەردان لە بیرو باو ورو و بۆ چۆنی پووچە لیان. بۆ یە ش ناوی (سە بەه) -چونکە چیرۆک و بە سەر هاتە کە ی پاشا کانی یە مە ن دە گێرێتە وە، بە تاییەتی ئەو هە مە سوو خۆشی و نیعمەت و خۆشگۆزە رانییە خوا پێی دا بوون، کە چی ئەوان هەر زۆر ناسو یاس و سە پلە بوون، جا خۆایش تۆلە ی لێ کردنە وە لێی تێکدان و تاروماری کردن.

جا یە م شیو هە یە ش دە ست پێ دە کات:

﴿ بسم الله الرحمن الرحیم ﴾ ﴿ ۱: الحمد لله الذی له مافی السموات ومافی الأرض ﴾ گشت سو یاس و ستایشیکی شیوا، تەنها بۆ ئەو خۆایە کە هەر چی لە ئاسمانەکان و، لە زەویدا یە هەر هی ئەو ه

بلی و ربی لتبعن ثم لتبئن بما علمتم و ذلك على الله يسير).

**قیامت دیت و، ہموو کہسب بہینی
کاری خوی پاداشت دہریتہوہ:**

۳: وقال الذين كفروا لا تأتينا الساعة ﴿ و ثوانہی خوانہناس
وبی پروا بیون و نکوولی زیندوویونہوہیان دہکرد و تیان: ہرگیز
رؤزی قیامتہ تمان یونایہ، واتہ: بہ ہیج شیوہیک قیامت نیہہ!
﴿ قل بلی و ربی لتأتینکم عالم الغیب ﴿ ثہی پیغہ مہہرا! بلی:
بہلی سویندم بہہرہردگارم ہریوتان پیش دیت، لہ لایہن خوای
زانای گشت نادیار ﴿ لا یعزب عنہ مقال ذرۃ فی السموات ولا
فی الارض ﴿ کہ بہئندانہی توزقالبک شتی لی ون نابی، نہ لہ
ناسمانہکان ونہ لہ زہویدا ﴿ ولا اصغر من ذلك ولا أكبر ﴿ وہ
نہ بچووکتہ لہ زہرہ و، نہ گہورہ تریش لینی ﴿ إلا فی کتاب مبین ﴿
مہگہر ثہوہ ہموو لہ ناو نامہیکہی روونکہرہوہ (لوح المحفوظ) دا
لای ہرہردگار نووسراوہ ہلگیراوہ ﴿ ۴: لیجزی الذین آمنوا
وعملوا الصالحات ﴿ تا پاداشی ثہوانہ ہداتہوہ پروایان ہیناہو
ناکاری کردہوہ چاکہکانیان ثہنجام داوہ ﴿ اولتک لہم مغفرۃ
ورزق کریم ﴿ بوئمانہ لہ بہ ہشتدا لیبورڈن و رزق و رؤزی
چاک ہمیہ ﴿ ۵: والذین سعوا فی آتانتا معاجزین ﴿ ثہوانہش
کہ ہرچی لہ توانایاندایہ بہختی دہکنہ بو پووجہ لکردنہوہی
ثاہتہکانمان بہ مہبستی ہلہاتنیان لہ دستمان. ﴿ اولتک لہم
عذاب من رجز الیم ﴿ بوئمانہ ہمیہ سزایک لہ بہدترین جوڑی
سزای بہ ٹیش. ﴿ ۶: ویری الذین اوتوا العلم ﴿ و ثہوانہش کہ
لہ زانیاری بہش دراون لہ لایہن خواوہ، واتہ: لہ خواوہننامہکان و
ہاوہلانی پھیامہہر ﴿ سور ثہزانن ﴿ الذی انزل الیک من ربک
ہر الحق ﴿ ثہوہی کہ بو تو ناردراوہ لہ لایہن ہرہردگار تہوہ ہر
ثہو راست و دروستہ، واتہ: ثہو نہفامانہ نکوولی زیندوویونہوہ
ثہکن، کہچی خواوہن زانستہکان بہراست و دروستی ثہزانن
﴿ و یهدی الی صراط العزیز الحمید ﴿ وہ بو ربی خوای خواوہن
دہسلات و سواسکراو (جن و ثادہمزاد) رینونین دہکا.

حاشاکہران لہ ژینی نوای مردن دہمکوت دہکرین:

۷: وقال الذين كفروا ﴿ ثہوانہی بی پروا بیون ہندیکیان بہ
گالتہ کردن بہ زیندوویونہوہ بہ ہندیکیانان وت: ﴿ هل ندلکم
على رجل ینبئکم ﴿ ثایا دہتانہوی پیاوکتان نشان بدہین ہہوالتان
ہداتی؟ (مہبستیان پھیامہہر بسو) ﴿ إذا مرقت کل ممزق ﴿
کاتی ثیوہ مردن ولہ گورہ کانتانا رزین و ہہ پروون ہہ پروون کران

﴿ وله الحمد فی الآخرة ﴿ سواسی شیوا لہ رؤزی دواییشدا
ہہر بو ثہوہ، نہک کہسیکی تر. ﴿ وهو الحکیم الخیر ﴿ ہہر
ثہویشہ ہہمیشہ کارجون و کار رہنگین، ہرچی ثہکات زور
جینی خویہتی وہ ثہویشہ زوریش ٹاگا دہربارہی کاروکردهوی
دروستکراوہکانی ﴿ ۲: یعلم ما یلج فی الأرض وما یخرج منها وما



یزل من السماء وما یرج فیہا ﴿ ہرچی دہچیثہ ناو جہرگہی
زہوی، وک باران و شتی تر وہ ہرچیث لینی دیتہدہری وک ناو
و شتی تر، وہ ہرچیث لہ ناسماندا دیتہ خواری، وک فریشتہ
وباران و پروسکہ و شتی تر وہ ہرچیث لینیہوہ سہرثہکووی و بہرز
ثہبیثہوہ وک فریشتہوہ کردہوہی بہندہکان و شتی تر، ثہخواویہ
پنی دہزانی و بہ ٹاگاہی ﴿ وهو الرحیم الغفور ﴿ ثہویشہ بوخوشی
زور مہہربان و! زور لیبورڈہیہ! جاپاش مملاتنی کافرہکان
دہربارہی زیندوویونہوہ، خوای لہ کارزان لہسی جیگای قورٹاندا
فرمان بہ پیغہ مہہر دہدا سویند بہ ہرہردگاری دہخوات کہ
زیندوویونہوہ راستہو پیش دیت.

یہ کہم: لہ سوورہتی (یونس) دا ثاہتہتی: (ویستبئونک احق ہو قل
ای و ربی إنہ لحق و ما أنتم بمعجزین).

دوہم: لہم سوورہتہدا: (و قال الذین کفروا..)

سیہم: لہ سوورہتی (تغابن) دا: (زعم الذین کفروا أن لن یبعثوا قل

۱۱: أن اعمل ساغات و قدر فى السرد * بیمان گووت: که هموو جوړه زریه‌کی بالاپوش و، تاس کلاویک (به نالقه چنراو) و نه‌اندازه‌گیر، دروست بکه بو کاتی جه‌نگ و خوږپاراستن له جه‌نگ، وایشین که هیچ تیریک نه‌یان‌شکینتی وکونیان تی‌نه‌کات * واعملوا صالحا * پیشمان‌گوتن: کارى چاک بکهن، واته: دهبی هموو

وبوونه‌وه گل * انکم لى خلق جدید * که ئیوه بو جاریکى تر، سر له نوئی دروست ده‌کریته‌وه‌و زیندوو دهنه‌وه؟ * ۸: أفرى على الله كذبا أم به جنة * نازانین ناخو به‌دهست نه‌نقه‌ست درو له سر خوا ده‌کا!، یان شیته؟ چونکه - به‌لای نه‌وانه‌وه - قسه‌ی وا نه‌بی یه‌کى لهو دووکه‌سه بیکات، نه‌گینه پیاوی ژيرو راستگو نه‌و قسه‌یه ناکا! * بل الذين لا يؤمنون بالآخرة فى العذاب والضلال البعد * نه‌خیر هرگیز موچه‌ممه‌د نه‌درو ده‌کاو نه‌شیته، به‌لکو نه‌وانه‌ی وا پروایان به پاشه روژ نییه، له‌ناو سزاو سه‌لیشو‌او‌بییه‌کی دور له هق و رینمایى دان. * ۹: أفلم يروا إلى ما بين أيديهم وما خلفهم من السماء والأرض * ثایا - نه‌وانه - سه‌یریکى پیشه‌وه‌و پاشه‌وه‌ی خوږیانان نه‌کرد، تا ببینن و بزانتن خوا چی دروست‌کردوه له ناسمان و زه‌ویدا؟ بوته‌وه‌ی توانو ده‌سه‌لاتی نه‌و بزانتن، وهک له جیگایه‌کی ترده نه‌فهرموی: (والسمااء بنیناها باید وانا لموسعون، والأرض فرشناها فتم الماهدون) ۴۷/۵۱-۴۸. * ان نشأ نخسف بهم الأرض * نه‌گهر بمانه‌وی زه‌ویی به‌وانیشه‌وه ده‌ی به‌ینه خواری * او نسفط عليهم كسفا من السماء * یان بمانه‌وی چند پارچه سزایه بخه‌ین به سه‌ریاندا، ده‌ی خه‌ین به سه‌ریاندا. * ان فى ذلك لآية لكل عبد منيب * بی‌گومان له‌وده‌سه‌لاته‌دا به‌لگه‌یه‌کی هره‌ه‌ره‌ه‌ه‌یه - له‌سه‌ر ده‌سه‌لاتی خوا له سر زیندوو‌کردنه‌وه بو هر به‌نده‌یه‌ک بیه‌وی بو لای خوا بگه‌ریته‌وه واته: ناسمان وزه‌ویی به‌وه‌موو یاسا قه‌شه‌نگه‌یانه‌وه دهنه‌ به‌لگه‌ی زیندوو بوونه‌وه‌ه هاتنی روژی دواپی، چونکه که‌سیک بتوانی نه‌وکاره گرنگانه نه‌نجام‌بدا، نه‌ی چوون ناتوانی مردوان زیندوو بکاته‌وه...!

أَفَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْعَمِيدِ ﴿٨﴾ أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ شَأْنَهُمْ خِيفٌ ﴿٩﴾ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّ الْأَرْضَ أَوْسُقُطُ عَلَيْهِمْ كَمَا فِي السَّمَاءِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ﴿١٠﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ لِّبَنِيانٍ مِّنْ نَّجْمٍ أَن يَكْفُرْ بِمَا كَفَرَ وَأَن يَكُونَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١١﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ لِّبَنِيانٍ مِّنْ نَّجْمٍ أَن يَكْفُرْ بِمَا كَفَرَ وَأَن يَكُونَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٢﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ لِّبَنِيانٍ مِّنْ نَّجْمٍ أَن يَكْفُرْ بِمَا كَفَرَ وَأَن يَكُونَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٣﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ لِّبَنِيانٍ مِّنْ نَّجْمٍ أَن يَكْفُرْ بِمَا كَفَرَ وَأَن يَكُونَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ لِّبَنِيانٍ مِّنْ نَّجْمٍ أَن يَكْفُرْ بِمَا كَفَرَ وَأَن يَكُونَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٥﴾

کاره‌کانتان چاک بن گوږپرايه‌ی خوا بن، له‌به‌رامبه‌ر نه‌و هموو چاکه‌یه‌وه * انی بما تعملون بصیر * به‌راستی من به کارى ئیوه بینام وچاودیرتانه.

به‌لی خوا به‌ش و به‌هره‌یه‌کی زوری به‌خشی به داوود - علیه الصلاه والسلام - پیغه‌مبه‌راینتی وتوانا وده‌سه‌لات وپاشایه‌تی و، سوپایه‌کی زورو پرچه‌ک و، دهنگ وئاوازیکی خوش وسازگار، که هموو کات چپاسه‌ر به‌رزه‌کان له‌گه‌لیا (سبحان الله) یان ده‌گوتنه‌وه، بالنده‌کانیش له‌ناسماندا راده‌وه‌ستان وگوږیان بو‌ده‌گرت! . له (فتح الباری/ کتاب فضائل القرآن ۹/۹۲، وله موسلیم/ کتاب صلاة المسافرین ۱/۵۶۶) هر دووده‌لین: شه‌ویک پیغه‌مبه‌ر * گوږی له‌ده‌نگه خو‌شه‌که‌ی (نه‌بوو موسای نه‌شعری) به‌وه‌بوو، وه‌ستاو گوږی بو‌گرت و فهرموی: (لقد أوتی مزمارا من مزامیر آل داود) به‌راستی دهنگ وئاوازیکی له دهنگ وئاوازه‌که‌ی خانه‌واده‌ی داوود بی‌دراوه.

خوا زیده به‌شیکى به داوود ۱۵:

۱۰: ولقد آتينا داود منافلا * سویند به خوا ئیغه له فەزل و به‌هره‌ی خو‌مان نیعمه‌تیکی فراوانمان به (داوود) دا، واته: کردمانه په‌یامبه‌رو زه‌بوورمان دایه * یا جبال أو بی معه والطیر * به‌کیوه‌کانیشمان گوت: ! ئیوه‌ش له‌گه‌ل داووددا په‌کده‌نگبن و گشت پیکه‌وه ته‌سیحاح بکهن، واته: نه‌و که ته‌سیحاحی خوای کرد، هه‌روا ئیوه‌ش نه‌ی په‌له‌وره‌کان! له‌گه‌لیابن، وهک نه‌فهرموی: (إنا سخرنا الجبال معه يسبحن بالعشى والأشراق) ۱۸/۳۸. * وألنا له الحديد * و ناسنیشمان بو نه‌رم‌کرد، به‌ناره‌زووی خو‌ی چونی ویستبا کارى پیی نه‌کرد، بی نه‌وه بیخاته ناو کووره‌ی ناگره‌وه

بەش و بارەتی سولەیمان:

ئینجا تۆبەى ژماردىنى بەهرەكانىيەتى بەسەر سولەيمانى كۆرى داوودەو، -عليه السلام- وئەفەر مووى: ﴿ ۱۲: ولسليمان الريح غدوها شهر ورواحها شهر ﴾ بۇ سولەيماننىش (با) مان رام كرد، تەنيا لەتاقى بەياناندا مانگە رىيەكى دەپرى و، ئىوارانىش رىيەك مانگ دەروىي. (شىخ حەسەنى بەسرى) ئەلئيت: سولەيمان لە (دەبەشق) لەسەر تەختەكەى دائەنىشت و، نانى بەيانى ئەخوارد، ئەوجا هەلئەفەرى و، بۇ نىوهرۆش لە (إصطخر) نانى ئەخوارد، لەكاتىكا نىوان هەردووكيان مەوقى تىزەرە بەيەك مانگ ئەوجا ئەى پرى ﴿ وأسلفنا له عين القطر ﴾ وە بۇ سولەيمان كانىيەكى (مس) يشمان تاواندبوو وە هەرچونى ئاسنمان بۇ داوود نەرم كرد، بەشئووەيەك وەك سەرچاوەى ئاو ئەرويشت و زۆر بەئاسانى هەموو شتىكى ئى دروست ئەكرد ﴿ ومن الجن من يعمل بين يديه بإذن ربه ﴾ و لە جنۆكەش هەبوون بەفەرمانى خوا لەبەردەستيدا كاريان ئەكرد ﴿ ومن بزغ منهم عن أمرنا ﴾ وە هەر كەسكىشيان لەفەرمانى ئىمە لای بەدا دەرجى، واتە: بەگوڤى ئىمەى ئەكا ﴿ نذقه من عذاب السعير ﴾ سزای ئاگرى سوتىنەرى پى دەچۆزىن ﴿ ۱۳: يعملون له مايشاء من محاريب ﴾ سولەيمان چى دەويست لەكۆشكى بەرزو قايم ﴿ وتماثل ﴾ و جۇراو جۇرى كۆتەل و پەيكەر پۇيان دەكرد، ديارە لەبەرنامە و شەرىعەتى (داوود) دا ئەو پەيكەر كۆتەلەنە ياساغ نەبوو، وەك لە شەرىعەتى ئىسلامدا حەرام و ياساغە ﴿ وجفان كالجواب ﴾ وە هەروا قاپ و دەفرى زل و گەورە، وەك حەوز كە لەشكرەكەى خۇراكى تيا ئەخوارد ﴿ وقدور راسيات ﴾ و چەندىن تيانە و مەنجەلى گەورەى دابەسراو نەجولويان بۇ ئامادە ئەكرد ﴿ إعملوا آل داود شكرا ﴾ وتمان: ئەى بئەمالەى داوود! سولەيمان سولەيمانى بەسەر ئەو هەموو بەهرانەدا رشتوومە بەسەرتاندا ﴿ وقليل من عبادى الشكور ﴾ بەلام لەبەندەكانم كەمىكان سولەيمان رەتى بردو كەوت، واتە: دە ئىو و مەين.

جنۆكە غەيب نازانى:

﴿ ۱۴: فلما قضينا عليه الموت ﴾ ئىنجا پاش ئەو هەموودەسلەتە كاتى بىرىارى مردنمان بۇ داو مزانمان ﴿ ما دلهم على موته إلا دابة الأرض تأكل منسأته ﴾ هېچ شتىك جنۆكەى ئاگادار نەكرد بەمردنى (سولەيمان) مۇرانە نەبىت كە داردەستەكەى دەخوارد ﴿ فلما خر تبينت الجن أن لو كانوا يعلمون الغيب ﴾ ئىنجا پاش يەكسال كاتى سولەيمان رەتى بردو كەوت، ئەوكات ئاشكرابووو

دەركەوت بۇ ئادەمى كە ئەگەر جنۆكە شتى نادياريان زانبا وەك پىرو پاگەندە وابوو ﴿ مالبثوا فى العذاب المهين ﴾ ئەوئەندە لەو سزا قورس و پەست و كاريگەرەيەدا نەئەمانەو! (ئىبن عەبباس) ئەلى: پاش سالىك ئەوجا پىيان زانى كۆچى دوايى كردوو.

جىگا و شوڤنى خەنگى سەبا:

﴿ ۱۵: لقد كان لسبأ فى مسكنهم آية ﴾ سوڤند بەخوا جىگا و شوڤنى گەلى (سەبا) لە (يەمەن) دا بەلگەيەكى مەزن بوو لەسەر دەسلەت و توانايى خوا، بۇ پاداشتدانەوئەى چاكاران و، تۆلە دانى خراپكاران، چونكە ئەو گەلە كاتى سېلەيى و خىيانەتيان سەبارەت بە نىعمەتەكانى خوا كرد، خوايش پەراگەندەى كردن و ريشەى دەرھىنان ﴿ جنتان عن يمن وشمال ﴾ ئەو بەلگەيەش دوو باخى گەورە و زۆر قەشەنگ بوون، يەك لەلای راست و، ئەوى دى لای چەپەو پىمان بەخشىبوون، ئەبى چەندە دىمەنىكى جوان و سەر سۆرھىنەرى بووبى، بەوشئو وە خوا باسيان دەكات! (ئىبن كەسىر) ئەلى: ژنان زەمبىلەيان ئەنا بەسەريانەو و بەبن دەرەختەكانيا دەچوون، بى ئەو هېچ ئەزىتەتى بىبن ميوەكە خۇى دەوهرى و زەمبىلەكەى لى پىر ئەبوو، جىي باسە، شارەكەشيان كەوتبوو و نىوان باخەكانەو ﴿ كلوا من رزق ربكم ﴾ وتمان: دە لە رزق و رۆزى پەروەردگارستان بخون ﴿ واشكروا لله ﴾ و سولەيمان سولەيمانى بەسەر ئەو هەموو نىعمەت و خۇشەو پىي بەخشىون ﴿ بلدة طيبة ورب غفور ﴾ شارەكەتان شارىكى خۇش و پاك و خاوين و، فېنك و سازگارە! وخواشتان پەروەردگارنىكى خەتا پۇش و لىبوورەيە، بۇ هەر كەسكى پى بزانى و سولەيمان بىكات ﴿ ۱۶: فأعرضوا ﴾ كەچى روويان لەفەرمانى خوا وەرگىزا ﴿ فأرسلنا عليهم سيل العرم ﴾ ئەوجا ئىمەش لافاوى بەندى وئىرانكەرمان نارده سەريان (دەرگاى ئاسمانمان لى كىردنەو و بووبە لىزىمە، ئىنجا بەستەكەيانى -سد مارب- وئىران كردوو، ئەوسا دونىاي لى پىر كىردنە ئاوو ژيانيان لى تىك چوو.

سەبارەت بە (سد العرم - سەدى مەئرب): (هەمەدانى) ئەلئيت: لەبەشى باشوورى خۇرئاواي (مەئرب) وەو، زنجيرە شاخىكى تىدایە، بەرەو باكوورى خۇرەلەت درىژ ئەبەنەو و؛ لەنىوان ئەو شاخانەدا شيوو دۆلىكى زۆر گەورە و فراوان هەيە. هەر كات باران بارىبا سىلاو لافاوينكى زۆرى ئەو ناوچەيە لەوى خىر دەبووبەو و دەرژايە شيوى (آدە) وە كە نىزىكەى (۱۱۰۰) مەتر بەسەر دەريادا سەر ئەكەوت، جا ئەو ئاوە كە بەرەو باكوورى خۇرەلەت ئەرويشت ماوئە سى كاتمىزىكى ئەما

له‌وداستانه‌ی (سه‌با) به‌گه‌لی به‌لگه‌و نیشانه‌ه‌ن له‌سه‌ر ده‌سه‌لات و توانایی‌ی خوا، بۆ ه‌هر به‌نده‌یه‌کی خۆراگرو سوپاسگوزار. مه‌به‌ست به‌م چیرۆکه‌ی (سه‌با) به‌ئوه‌یه‌که‌ خه‌لکانی دیکه‌ش هۆشیار بن، سپله‌ نه‌بن، ئه‌گینا به‌لاکه‌ی (سه‌با) یان لی دووباره‌ ئه‌بیته‌وه.

بۆ (م‌ارب)، ئینجا له‌وه‌ی ته‌نگه‌ به‌ریبه‌ک ده‌ست پی‌ئه‌کات، نیوان شاره‌که‌یش و ته‌نگه‌ به‌ریبه‌که‌ ده‌شتیکی شاخاوی (۳۰۰) میلی دوجا ئه‌گرتیه‌وه، له‌دواییشدا له‌سالی (۱۸۴۳) زه‌وی ناسه‌کان ئه‌و سه‌ده‌یان دۆزیبه‌وه‌و سه‌لماندیان که‌ رووداویکی ئاوا هه‌بووه.

ویدلناهم بجه‌تیه‌م جته‌ین ذواتی اکل خه‌ط و ائل وشئی من سدر قه‌بل له‌ جینی دوو باخه‌ پرمیوه‌ خۆشه‌که‌، دوو باخی دێرکاوی به‌روو بووم تال، مازوو و میوه‌ی داری سیواک و دره‌ختی ته‌رفای بی‌که‌ئک، که‌می داری نه‌به‌گمان بۆ هه‌یشتن که‌ هه‌یچیان که‌لکیان نه‌بوو ﴿ ۱۷: ذلک جزیناهم بما کفروا ﴾ به‌وشیوه‌یه‌ پاداشمان دانه‌وه‌، چونکه‌ ناشوکر و سپله‌و پی‌نه‌زان بوون ﴿ و هل نجازی إلا الکفر ﴾ ئایا ئیمه‌ش ته‌نها له‌ سپله‌و نکوولیکار تۆله‌ ئه‌سینین، واته‌: تۆله‌مان ته‌نیا بۆ سه‌تمکارانه‌ ﴿ ۱۸: وجعلنا بینهم و بین القرى التى بارکنا فیها قرى ظاهرة ﴾ وه‌ له‌نیوان ریگای ئه‌وان و، نیوان گونده‌کانی شام - که‌ فه‌رو پیتمان تی‌خه‌ستبوون - چه‌ند شارو گوندیکی ترمان له‌پال یه‌کتهدا ئاوه‌دان کرد. واته‌: ولاته‌که‌ یانمان ئاوه‌دان و پریه‌ره‌که‌ت و، پره‌له‌ خه‌ئک دروست کردبوو، هه‌رگیز هه‌ستت به‌چۆلی نه‌ده‌کرد ﴿ و قدرنا فیها السیر ﴾ مه‌ودای نیوان شارو گونده‌کانیانمان به‌ئه‌ندازه‌ دانا، ئه‌م گوند نزیک به‌ ئه‌و گوند، به‌زوی مه‌رده‌مه‌که‌ی ئه‌گه‌یه‌شته‌ ئاوه‌دانی و، خواردونیان ده‌ست ده‌که‌وت ﴿ سیروا فیها لالی و آیاما امنین ﴾ و پیمان وتن: ده‌ به‌ناویاندا به‌شه‌وان و رۆژان، به‌هیمنی و، ئاسووده‌یی و، بی‌ترس له‌دوژمن و برسیه‌تی و تینوویه‌تی برۆن و بگه‌رین ﴿ ۱۹: قالوا ربنا باعد بین أسفارنا ﴾ که‌چی له‌باتی سوپاسگوزاری ئه‌و هه‌موو خۆشی و نیعه‌تانه‌دا، وتیان: په‌روه‌ردگارمان! ماوه‌ی نیوانی شاره‌کانمان - له‌سه‌فه‌ردا - بۆ دوورتر که‌ "تا به‌چۆل و بیاباندا برۆین و تویشوو بۆ سه‌فه‌ره‌کانمان هه‌لگرین و سوودی بازرگانی وه‌رگرین و، هه‌زاره‌کان بخه‌ینه‌ ژیر کار ﴿ و ظلموا انفسهم ﴾ وه‌ به‌و کاره‌ سه‌ته‌میان له‌خۆیان کرد ﴿ فجعلناهم اعداء ﴾ ئینجا ئیمه‌یش کردمانته‌ سه‌رگۆزه‌شته‌و ده‌نگوباس و هه‌وال له‌ناوچه‌که‌داو "بۆیه‌کتریان ئه‌گێڕایه‌وه" ﴿ و مزقناهم کل ممزق ﴾ و به‌توندی ته‌فرو توانمان کردن و له‌یه‌کتیمان داپرسن، هه‌ر هۆزه‌یان که‌وته‌ ناوچه‌و ولاتیکه‌وه‌، "بۆیه‌عه‌ره‌ب ده‌لی: یاخوا وه‌ک (سه‌با) و نازو نیعه‌ته‌که‌ی ئه‌وانتان لی بقه‌ومنی، چونکه‌ ئه‌وان پاش ئه‌و هه‌موو وێرانکاریه‌یان ده‌سته‌یه‌کیان ئاواره‌ی (عومان) بوون و، هه‌ر ده‌سته‌یه‌کیان که‌وته‌ بن داریکی ولاتی شامه‌وه، (ئه‌نسان)یشیان چوونه‌ مه‌دینه‌، (خزاعه‌)یش گه‌یه‌شته‌ (ته‌یه‌مه‌) .. وه‌ هه‌روه‌ها... (ئیبنی جه‌رین). ﴿ ان فی ذلک لآیات لکل صبار شکور ﴾ به‌راستی



شه‌یتان دیتی: شوینه‌که‌وتووی وه‌راست گه‌را:

﴿ ۲۰: ولقد صدق علیهم ایلیس ظنه ﴾ و بی‌گومان گومانه‌که‌ی شه‌یتانیش به‌رامبه‌ر به‌خوانه‌ناسان وه‌راست گه‌را، چونکه‌ وا‌دای نابوو گومرایان بکات، وه‌ک له‌جیگایه‌کدا ده‌فه‌رموی: (..ولأغوینهم أجمعین) ۳۹/۱۵. که‌چی توانی و سه‌رکه‌وت! ﴿ فاتبعوه إلا فریقا من المؤمنین ﴾ جا ئیتر ده‌سه‌سته‌یه‌ له‌به‌رواداره‌کان نه‌بی: هه‌موو په‌یره‌وییان لی‌کرد ﴿ ۲۱: وماکان له‌ علیهم من سلطان ﴾ وه‌ شه‌یتان هه‌یچ ده‌سه‌لاتیکی به‌سه‌ریاندا نه‌بوو ﴿ إلا لنعلم من یؤمن بالآخرة من هو منها فی شک ﴾ به‌لام تاقیبیان ده‌که‌ینه‌وه‌ به‌شه‌یتان، بۆ ئه‌وه‌ که‌ بزاین و ده‌رکه‌وی چ که‌سی به‌روای به‌ رۆژی دواپی هه‌یه‌و، چ که‌سێکیش لی‌ دوودله‌و له‌گوماندا به‌ ﴿ وربک علی کل شیء حفیظ ﴾ و په‌روه‌ردگاری تۆ له‌سه‌ر هه‌موو شتی‌ک پارێزه‌روو چاودیره‌و، به‌نیازو نییه‌تیا ن ئه‌زانی ﴿ ۲۲: قل ادعوا الذین زعمتم

من دون الله ﴿ - ئەى موحەممەد ﷺ - پىيان بلى: ئەوانەى وا پىتان
وابوو كە خوان و ئەتان پەرستەن - جگە لەخوا - دەئىستا داوايان
لى بكنە با خىروخوشىتان بۆ فەراھەم بىنن و، بەلاو ئەھامەتتان
لى دوور بخەنەوہ ﴿ لا يملكون مثقال ذرة فى السموات ولا فى
الأرض ﴿ خو ئاشكراشە كە بە ئەندازەى مېروولەو وردىلەيەك، يا

تكاكردن؟؟ ﴿ قالوا الحق ﴿ لەو ئەمدا ئەلەين: خوا ھەق و راستى
فەرموو، واتە: ئىزنى شەفاعەتى دا بۆ كەسەك خۆى لىنى زارى بىت
﴿ وهو العلى الكبير ﴿ ھەر ئەويشە زۆر بلىندو پاىە بەرزى گەورە،
ھىچ كەسەك بۆى نىبە دەست بخاتە كارىوہ.

ئەوہى پىيان بىت شەرىك، بۆ خوا نىبە:

﴿ ۲۴: قل من يرزقكم من السموات والأرض ﴿ بە بىتپەرستەكان
بلى: ئەى كى ئەناسماندا رزق و رۆزى بە ئىوہ ئەدات "بە
ھوى بارانەوہ" وە لە زەويىوہ بە ھوى رووہك و دانەويىوہ؟
﴿ قل الله ﴿ بلى: ھەرخواى تاك وتەنىاي بى ھاوبەش ﴿ وانا أو
إياكم لعلى هدى أو فى ضلال مبين ﴿ ئەوسا پىيان بلى: دلنباين
ئىمەى موسلمانى يەكتاپەرستو، ئىوہى بىتپەرست و ھاوئەدانەر،
يەككىمان لەسەر ھىدايەت و رىي راستىن، ياخود بە ئاشكرا لە نىو
گومرايىدا رۆچووین؟ ئاى ئەمە چ وتەيەكى شىرىنە، چ ئوسلوپىكى
بەرزە، ئەوخۆى چاك ئەزانى كە كى گومرايە، كەچى پىيان نائىت
تو گومرايتو، من راستم، تا بەرامبەرەكەى زوو ھەلنەيەت و
گویش بۆ ئاموزگارپىيەكانى بگرى ﴿ ۲۵: قل لا تسألون عما أجرنا
ولا نسأل عما تعملون ﴿ پىيان بلى: ئىوہ بەرپرسيار نابن لە ھەر
تاوانىك ئىمە بىكەين، وە ھەر وا ئىمەش لە بەرامبەر كەردەوہكانى
ئىوہە بەرپرسيار نابىن "چاك بىت، يان خراب، ديارە ديسان
ئەمەيش ھەر زىادە لوتف و نەرم و نىيانىبە، بەرامبەر مەرفى خراب
دەكرىت، تالە دەمى وتوو وئۇدا ھەلنەيەت ﴿ قل يجمع بيننا ربنا
ثم يفتح بيننا بالحق ﴿ بلى: لىرە ھەر جۆر ئەبى با بىي، رۆزى
دەيت پەرورەدگارمان ھەموومان كۆ ئەكاتەوہ، لەپاشان بەراستى
و دادپەرورەرانە دادگايمسان دەكات ﴿ وهو الفتح العليم ﴿ ھەر
ئەويشە لەو رۆژەدا بىرپار بەدەست و زانا، بە كەردەوہى بەندەكانى
خۆى ﴿ ۲۷: قل أرونى الذين أحتمم به شركاء ﴿ پىيان بلى:
ئادەى ئەوانەم نىشان بەدەن كە ئىوہ كەردبووتانن بە ھاوبەشى خوا،
تا بزانم شىواى ئەوہن؟ ﴿ كلاب هو الله العزيز الحكيم ﴿ نەخىر،
وا نىبە ئەوان ئەى زانن، بەلكو ھەر خوا خۆى دەسەلاتدارو،
زۆر كار جوانە.

خوا بىغەمبەرى بۆ ھەموو خەلك ناردووه:

﴿ ۲۸: وما أرسلناك إلا كافة للناس بشيرا و نذيرا ﴿ ئىمە ھەر بۆيە
تۆمان نارد ئەى موحەممەد! ﴿ كە بۆ تەواوى خەلكانى جىهان،
بىيەتە موزدەدەرو ترسىنەر. ﴿ ولكن أكثر الناس لا يعلمون ﴿ بەلام
زۆرەى مەردم نازانن ﴿ ۲۹: ويقولون متى هذا الوعد إن كنتم

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ. حَتَّىٰ إِذَا فُزِعَ عَن
قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ
﴿ ۲۴ ﴾ قُلْ مَنْ يرزقكم من السموات والأرض قُلْ اللهُ
وَإِنَّا أَنزَلْنَاهُ إِنشَاءً لِّمَنْ هَدَىٰ أَوْ فِى ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿ ۲۵ ﴾ قُلْ
لَا تَسْأَلُونَنَا عَمَّا آخَرْنَا وَلَا نَسْتَسْئَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿ ۲۶ ﴾ قُلْ
يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا فَتَبْحَثْ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ
﴿ ۲۷ ﴾ قُلْ أَرُونِى الَّذِينَ أَهْتَمُّ بِهِمْ شُرَكَاءَ كَلَّا بَلْ هُوَ اللهُ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿ ۲۸ ﴾ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ
بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿ ۲۹ ﴾
وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿ ۳۰ ﴾
قُلْ لَكُمْ مِيعَادٌ يَوْمَ لَا تَسْتَعْجِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ
﴿ ۳۱ ﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا
بِالَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْفُوقُونَ عِندَ
رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ
أَسْتَضَعُوا مِنَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿ ۳۲ ﴾

پەرورەشە دەسەلاتيان نىبە، نە لەناسمانەكان و، نە لەزەويدا، تا
ھاوکارىتان بكنە ﴿ ومالهم فيها من شرك ﴿ وە لەدروستكردنى
ئاسمانەكان و زەويشدا ھاوبەشى خوا نەبوون ﴿ وما له منهم من
ظهير ﴿ پالپشتى خوا نەبوون و يارمەتپىشان نەداوہ. ﴿ ۲۳:
ولا تنفع الشفاعة عنده إلا لمن أذن له ﴿ و تكاكدن لە لاى خوا
-لەو رۆزى ناپەرەختى و، ترس و لەرزەدا- سودى نابى، نە بۆ
پەرەسراوہكان و، نە بۆ پەرستىيارەكانيان، چونكە لەناو دلە راوكى
و بىزارىدا بوون، ئىستاش ھەپەساو و چاوەروانن تا بزانن خوا
مۆلتى كى ئەدا بۆ تكاكدن و كىش تا بكات؟ جا ئەو ھالەتە
دژوارە ھەروا ئەمىنەتەوہو تەكاكار نابى، مەر بۆ كەسى خوا مۆلتى
بدا ﴿ حتى إذا فزع عن قلوبهم ﴿ تا ئەودەمەى كە سام و ترس لە
دلپاندا دادەمركى بەمۆلتەدان بە شەفاعەت بۆيان ﴿ قالوا ماذا
قال ربكم ﴿ ئەوجا دەمىيان ئەكرىتەوہو لەناو يەكتردا ئەلەين:
ئاخو پەرورەدگارى ئىوہ چ بىرپارىكى دا، چى وت سەبارەت بە

صادقین و هاویه شدان ره کان تهه لین: باشه! تهه گهر ئیوه راست تهه کن که به لیتمان پی ددهن به سزای قیامت، ده تهه به لیته که ی تهه بیت؟ ۳۰: قل لکم سعاد یوم پییان بلی: روزی که برپاره به به کتر بگن لا تستاخرون عنه ساعه ولا تستقدمون نه تاویک لئی دوا دهه کون و، نه تاویکیش لئی پیش دهه کون.

خوشگوزهرانه کافن روویه رووی پیغه مبه ران دوه وستن: ۳۴: وما أرسلنا فی قریه من نذیر هیج پیغه مبه ریکمان نه نارووه له شاریکدا بیان ترسینتی: الا قال مترفوها: مه گهر خوشگوزهرانه کانیان دهیان وت: انا بما أرسلتم به کافرون

دسه لاتدارو و بی دسه لاتنه کانی دنیا دهه کونه ناخافتن:

۳۱: وقال الذین کفروا: خوانه ناس و بی پرواکان وتیان: لن تؤمن بهذا القرآن ولا بالذی بین یدیة: ئیمه هه رگیز باوهر نه بهم قورثانه دهه کین و نه بهو کتیبانهش که له پیش نهوهوه بوون و لو ترى إذ الظالمون موقوفون عند ربهم: و تهه گهر بیینی تهی موحه ممه! کاتی ستهه مکاره کان له لای بهروه ردگار یاندا "بو حیساب و کیتاب" راگیراون و وه ستینراون: یرجع بعضهم الی بعض القول: و قسه دهه لین به به کترو، به کتر تاوانبار دهه کن. واته: نهه نهو روزته تهه بیینی، بی گومانه رووداویکی زور گهورته دهه دیت: یقول الذین استضعفوا للذین استکبروا: نهوانه ی کزو چه وساوهبوون، به خوبه زلزانه کان تهه لین: لولا اتم لکنا مؤمنین تهه گهر ئیوه نه بوونایه؛ به راستی ئیمه بروادار نه بوون، واته: ههه ئیوه بوون چهواشه و سرگه رداقتان کردین" ۳۲: قال الذین استکبروا للذین استضعفوا: نهوجا خوبه زلزانه و زورداره کانیش به چهوسینراوه کان دهه لین: انحن صدناکم عن الهدی بعد إذ جاءکم: ئایا ئیمه بوون، رفمان لیگرتن و نه مان هیشت، به ربی راستدا برؤن دوا ی تهه وکاته ی قورثان هاته لاتان! "نه خیر، وای نییه وهک ئیوه تهه لین: بل کتم مجرمین: به لکو ئیوه ههه خوتان گونا هبارو تاوانکار بوون ۳۳: وقال الذین استضعفوا للذین استکبروا: وه کزکراوو چهوسینراوه کان، به خو به زلزانه کان و زورداره کان دهه لین: بل مکر اللیل والنهار: نه خیر، وای نییه، به لکو فرت و فیلی شهوانه روزهی ئیوه بوو ئیمه شی سرگه ردان کرد: إذ تأمرونا: چونکه هه ردهم فهه رمانتان پی تهه کردین: ان نکفر بالله و نجعل له أندادا: که بروامان به خوا نه بی و؛ چه ند هاویه شیکی بو دابنیین! و أسروا الندامة لما رأوا العذاب: و جعلنا په شیمانی له دلایندا تهه شارنهوه، کاتی سزاکه دهه بینن: و جعلنا الاغلال فی أعناق الذین کفروا: وه کؤت و زنجیر تهه کینه ملی نهوانه کافربوون بو زیاده سزا: هل یجزون إلا ما كانوا یعملون: تهوه مافی خویانه، ئایا مه گهر هه رکهس ههه به بیی کردهوه ی خوی سزا ندری؟ واته ستهه له هیج کهس ناکری.

قال الذین استکبروا للذین استضعفوا انحن صدناکم عن الهدی بعد إذ جاءکم بل کتم مجرمین ۳۱: وقال الذین استضعفوا للذین استکبروا بل مکر اللیل والنهار إذ تأمرونا ان نکفر بالله و نجعل له أندادا و أسروا الندامة لما رأوا العذاب و جعلنا الاغلال فی أعناق الذین کفروا هل یجزون إلا ما كانوا یعملون ۳۲: وما أرسلنا فی قریه من نذیر الا قال مترفوها انا بما أرسلتم به کفرون ۳۳: وقالوا نحن اکرأموالا و اولادنا و ما نحن بمعذبین ۳۴: قل ان ربی یسط الرزق لمن یشاء و یقدر و لکن اکثر الناس لا یعلمون ۳۵: وما أموالکم ولا اولادکم بالی تقربکم عندنا زلفی إلا من آمن و عمل صالحا فاولئک لهم جزاء الضعف بما عملوا و هم فی العرفات آمنون ۳۶: و الذین یسمعون فی ما بیننا معجزین اولئک فی العذاب محضرون ۳۷: قل ان ربی یسط الرزق لمن یشاء من عباده و یقدر له و ما أنفقتم من شیء فهو خیر لکم و هو خیر الرزق ۳۸

بی گومان ئیمه بهوه ی پیی نییراون باوهر ناکهین و په یامه کهتان به درو ده زانین ۳۵: وقالوا نحن اکرأموالا و اولادنا: وه دهیان وت: ئیمه له ئیوه سامان و مندالی زورترمان ههیه! وما نحن بمعذبین: و هه رگیزیش ئیمه سزا نادرین نهه قیامت هه بی راست بی، چونکه خوا لیتمان رازیبه، ههه بویه نهو سامانه شی رشتووه به سه رماندا ۳۶: قل ان ربی یسط الرزق لمن یشاء و یقدر: پییان بلی: رزق و روزی پیوه ربکی هه له به بو چاکی و، خرابی مرو، چونکه خواوه ندیم بو هه رکه سیک خوی بیهوی رزق و روزی فراوان تهکات، وه بو هه رکه سیک بیهوی که می تهکاته وه، ئیتر تهوکه سه چاک بی، یان خراب: و لکن اکثر الناس لا یعلمون: به لام زوربه ی خهک نهینتی کاره کانمان نازان ۳۷: وما أموالکم ولا اولادکم بالی تقربکم عندنا زلفی: وه نه مال و، نه مندالتان شتیک نین که ئیوه به ئیمه وه تزیک بکه نه وه: إلا من آمن و عمل صالحا: به لام که سیک برویه کی راسته قینه ی هینابی

و، کاری چاکی نه‌نجام دایی، ته‌نہا پروای دامه‌زراوو کاری چاکه نزیکتان شه‌کاتوه به‌خوا، نه‌مال و، نه‌مدال ﴿ فاولنک لهم جزاء الضعف بما عملوا ﴾ بؤ ثم که‌سانه له‌به‌رامبهر کرده‌وه‌کانیان‌ه‌وه پاداشتی دووبه‌رامبهر هه‌یه ﴿ وهم فی الغرفات آمنون ﴾ له‌کوشک و تهلاره به‌رزو بلنده‌کاندا، به‌ئاسوودیبی و خووشی ژمان شه‌به‌نه

بکه‌روه که‌خوا هه‌موان، به‌رستراوو به‌رستیار، کؤ شه‌کاتوه، له‌پاشان بؤ لؤمی به‌رستیاره‌کان به‌فریشته‌کان شه‌لئیت: ﴿ أهؤلاء إياکم كانوا یعدون ﴾ ئاخؤ راسته شه‌وانه‌بوون ئیوه‌یان شه‌به‌رست به‌فرمانی ئیوه‌بوو؟ دیاره‌ پرستیارو وه‌لامه‌کیش ههر بؤ ئیش پیگه‌یاندونیانه، وه‌ له‌سوورته‌ی (فرقان) دا شه‌فرمووی: ﴿ أأنتم أضللتم عبادی هؤلاء أم هم ضلوا السبیل ﴾ ۱۷/۲۵. یاخود به‌ (عیسا) شه‌فرمووی: ﴿ أنت قلت للناس اتخذونی وأمی إلیهم من دون الله... ﴾ ۱۱۶/۵. ﴿ ۴۱: قالوا سبحانک أنت ولینا من دونهم ﴾ شه‌وانیش ده‌لئین: خواهی! بی‌عه‌یبی و پاک و خاوینی له‌هاوبه‌ش ههر بؤ تویه، ههر توی گه‌وره‌وه‌ پرستراوو دوستمان، نه‌ک شه‌وان ﴿ بل كانوا یعدون الجن ﴾ نه‌خیز، شه‌وان -به‌شی زوریان- جنؤکه‌یان شه‌به‌رست، ههر وه‌کو لهم ئایه‌ته‌شدا هاتوه: ﴿ إن یدعون من دونه إلی إناثا وإن یدعون إلی شیطانا مریدا ﴾ ۱۱۷/۴. ﴿ اکثرهم بهم مؤمنون ﴾ و زوربه‌یان به‌ جننیه‌کان پروایان هینابوو، واته: باوه‌ریان کردیوو به‌ واده‌وه‌ به‌لئینان ﴿ ۴۲: فالیوم لا یملک بعضهم لبعض نفعاً ولا ضراً ﴾ جا شه‌مرؤزه‌ی قیامته، هیچ که‌سیک له‌ ئیوه‌ ده‌سباری به‌کتری ناده‌ن و، خاوه‌نی هیچ قازانج و زیانیک نین بؤ به‌کتر ﴿ ونقول للذین ظلموا ﴾ به‌وانه‌ش سته‌میان کردوه شه‌لئین: ﴿ ذوقوا عذاب النار الّتی کنتم بها تکذبون ﴾ ده‌سزای شه‌و ئاگره‌ بچیژن که‌ پرواتان پنی نه‌بوو و به‌درؤتان ده‌زانی.

خوانه‌فاسان پیغه‌مبه‌ران توهمتبار ده‌که‌ن:

﴿ ۴۳: وإذا تلی علیهم آیاتنا بینات ﴾ ههر که‌ ئایه‌ته‌ رووناکه‌کانی ئیهمه‌یان به‌سه‌را بخوینرته‌وه ﴿ قالوا ما هذا إلا رجل یرید أن یردکم عما کان یعبداً آباءکم ﴾ ده‌لئین: شه‌م پیاوه، (واته: موحه‌مه‌د ﴿ ههر پیاویکه‌ ده‌یه‌وی له‌و شتانه‌ی باو باپیرانتان شه‌یان به‌رست ریتان لی بگری ﴿ وقالوا ما هذا إلا إفک مفتری ﴾ وتیشیان: شه‌م قورئانه (موحه‌مه‌د ﴿ شه‌یلی: ههر درؤیه‌کی هه‌لبه‌ستراوه له‌سه‌ر خوا ﴿ وقال الذین کفروا للحق لما جاءهم ﴾ و شه‌وانه‌ی که‌ بی‌ پروا بوون کاتی قورئانیاں بؤ هات پنیان وت: ﴿ إن هذا إلا سحر مبین ﴾ شه‌م قورئانه ببی و نه‌بئی ههر جادوویه‌کی ئاشکرایه ﴿ ۴۴: وما آتیاهم من کتب یدرسونها ﴾ و ئیغه‌ پینشتر هیچ کتیب و نامه‌مان نه‌دابوونی بیخویننه‌وه تا نکوولی بکه‌ن ﴿ وما أرسلنا إلیهم قبلک من نذیر ﴾ پیش له‌تؤیش هیچ ترسینه‌ریکمان بؤ نه‌ناردبوون تا له‌سزای خوا بیان ترسینی ﴿ ۴۵: وکذب الذین من قبلهم ﴾ شه‌وانه‌ش له‌پیش مه‌که‌کیه‌کانه‌وه بوون، هه‌روا په‌یامبه‌رانیاں به‌درؤژن داده‌نا! ﴿ وما بلغوا معشار ما آتیاهم ﴾ له‌کاتیگدا

و یوم یحشرهم جمیعاً ثم یقول للملئیکه أهؤلاء إیاکم كانوا یعبدون ﴿ ۴۱: قالوا سبحانک أنت ولینا من دونهم بل كانوا یعبدون الجن ﴾ اکثرهم بهم مؤمنون ﴿ ۴۲: قالوا ما هذا إلا سحر مبین نفعاً ولا ضراً ونقول للذین ظلموا ذوقوا عذاب النار الّتی کنتم بها تکذبون ﴿ ۴۳: وإذا تلی علیهم آیاتنا بینات قالوا ما هذا إلا رجل یرید أن یردکم عما کان یعبده آباءکم وقالوا ما هذا إلا إفک مفتری وقال الذین کفروا للحق لما جاءهم إن هذا إلا سحر عسین ﴿ ۴۴: وما آتیاهم من کتب یدرسونها وما أرسلنا إلیهم قبلک من نذیر ﴿ ۴۵: وکذب الذین من قبلهم وما بلغوا معشار ما آتیاهم فکذبوا رسولاً فكیف کان نذیر ﴿ ۴۶: قل إنما أعظکم بوجده أن تقوموا لله شغف وشرکائی شرکوا ما یصاحبون من جنه ان هو الا نذیر لکم بین یدی عذاب شدید ﴿ ۴۷: قل ما سألتکم من أجر فهو لکم ان أجری الا علی الله وهو علن کل شیء وشهید ﴿ ۴۸: قل ان رقی یقذف بالحق علم الفیوب ﴿ ۴۹

سەر ﴿ ۳۸: والذین یسعون فی آیاتنا معاجزین ﴾ و شه‌وانه‌ش که‌ بؤ په‌کخستنی ئایه‌ته‌کانی ئیغه‌ هه‌ول شه‌ده‌ن و ریگری خه‌ک شه‌که‌ن له‌ئیسلام و، واش شه‌زانن شه‌توانن له‌ده‌سه‌لاتی ئیغه‌ هه‌لئین ﴿ اولنک فی العذاب محضرون ﴾ ئا شه‌وانه‌ ئاماده‌ ده‌کرین له‌ سزادا ﴿ ۳۹: قل إن ربی یسط الرزق لمن یشاء من عباده ویقدر له ﴾ پنیان بلنی: به‌راستی په‌روه‌ردگارم رزق و رۆزی ده‌به‌خشنی بؤ هه‌رکه‌سیک له‌به‌نده‌کانی خوی بیه‌وی، بؤ هه‌رکه‌سیکیش خوی بیه‌وی لئی که‌م شه‌کات ﴿ وما أنفقتم من شیء فهو یخلفه ﴾ ئیوه‌ش ههر شتی ده‌به‌خشن له‌رئی خوادا، شه‌وه خوا بؤ‌تان قه‌ره‌بوو شه‌کاتوه‌وه جیگایتان بؤ پرئه‌کاتوه ﴿ وهو خیر الرازقین ﴾ وه هه‌رئه‌ویشه چاکترین رۆزی به‌خشه.

فریشته له‌ قیامته‌دا به‌رائه‌ت له‌ به‌رستیاره‌کانیاں ده‌که‌ن:

﴿ ۴۰: و یوم یحشرهم جمیعاً ثم یقول للملائکه ﴾ بییر له‌و رۆزه

ترى إذ فرعوا فلا فوت ﴿ ئەگەر بېيىنى كاتى زىندو دەكرىنەنەو دەشلەئۇن، شتىكى گەرەو ناهەموار دەيىنى ﴾ و أخذوا من مكان قريب ﴿ ئىنجا لە جىگايەكى نىزىكىدا لەگۆرەكەيان دەگىردىن دەپرىن بۇ ناو ئاگر ﴿ ۵۲: وقالوا أمانا به ﴾ ئەوجا كە ھەر سزاكەيان چاوكرد، دەلۇن: باوەرمان بە موھەممەد ھىئا ﴾ و رأى لهم التناوش من مكان بعيد ﴿ وچۇن بۇيان ھەيە پىنگەيەك، واتە: تەنھا دونيا جىيى باوەرھىتان بوو، ئەمرۇ لەو دەوور كەوتتوونەتەو و ئىستاقىامەتە و كاتى باوەرھىتان بە سەرچوو؟ ﴾ ﴿ ۵۳: و قد كفروا به من قبل ﴾ وپەرەستى لەپىشەوہ - كەدەرەفتى باوەرھىتان بسو - باوەرمان پىي نەھىئا ﴾ و يقذفون بالغيب من مكان بعيد ﴿ وە لە دوورەو زارىمان لەناديار دەدا، واتە: دەيانوت: زىندوويونەو و بەھەشت وئاگر نىيە! ﴿ ۵۴: و حيل بينهم وبين ما يشتهون ﴾ وە سەرەنجام تەگەرە دەخرىتە نىوان ئەوان و، ئەوہى ئارەزووى دەكەن لەوەر گىزانى ئىمان لىيان، واتە: ھەر كە مردن، رىگا نادرىن باوەر بىنن ﴿ كما فعل بأشباعهم من قبل ﴾ ھەرەكو ھاوشىوہكانىشىان بەرلە خۇيان بەو دەردەچوون، ئەمانىش پاش لەدەست دەرجوونى سات و كات، ئەوسا باوەر دەھىنن، بەلام ھىچ كەلكى نابى بۇيان ﴿ إنهم كانوا في شك مريب ﴾ چونكە بەراستى، دەربارەى زىندوويونەو، لىيرسىنەو، ئەوانىش وەك ئەمان لەگومانىكى دژوارو گومان ھىنەردا بوون!!

سوياسى بىي پايانم بۇ پەرورەندەى جىھانيان، كە يارمەتى دام بۇ تەواو كەردنى تەفسىرى سوورەتى (سەبەۋ).

سوورەتى (فاتىرە)

مەككەيىيە (۱۰) ئايەتە

بەناوى خواى بەخشندەى مېھرەبان

ئەم سوورەتى (فاتىرە) لە مەككەدا - كەمى پىش كۆچى پەيامبەر ﷺ بۇ مەدەينە - ھاتۇتە خوارى، ئەمىش ھەر بەو شارىگەيەدا دەجىت كە سوورەتە مەككەيىيەكانى دى پيا دەچن، بانگەپشە بۇيەكتاپەستى و تاك و تەنبايى خوا ئەكا، راستكردنەوہى چەندىن بەلگە لەسەر بوونى خواى بالا دەست و تاك و تەنبايى، بۇ تىكشكانى قەلا و بىكەكانى شىرك و موشرىكىن، و ھەلنان لەسەر پاككردنەوہى دلەكان لەرەوشتە پەستەكان و، خۇ ئارايىشدان بەخوور رەوشتە بەرزەكان.

* باسى دەسپىكردنى سەرەتاي ژيان ئەكات، كە لە لايمەن بەدەيھىنەرى بوونەوہرەو سەرچاوەى گرتووه، پاشان ھىنانەوہى

قورەيش لەچاودەسەلاتى ئەوانەدا نەگەپشتبوون بە دەيەكى ئەوہى بەوانمان دابوو لەھىزو دەسەلات و مال و سامان، كەچى ھەر لەناویش چوون! ﴿ فكذبوا رسلى فكيف كان نكير ﴾ ئىنجا پەيامبەرەكانى منيان بەدروژن دانا، ئىمەش تۆلەمان لىسەندنەوہ، چاچۇن بوو ئىنكارى من بۇيان بۇ سزادانىان؟

ھاوئەلەكەتان (موھەممەد ﷺ) لىوہكار نىيە:

﴿ ۴۶: قل إنما أعظكم بواحدة ﴾ ئەى موھەممەد ﷺ بلى: من ھەر بەيەك وشە ئامۇزگاريتان ئەكەم ﴿ أن تقروا لله منى وفرادى ﴾ كە لەبەر خوا دوان دوان و يەكە يەكە ھەستەن بەدلسۆزى ھەول بەدن و كار بىكەن ﴿ ثم تفكروا ﴾ پاشان بىر بىكەنەوہ و تىفكرىن جانەو كاتە چاك دەزانن ﴿ ما بصاحبكم من جنة ﴾ كە ھەوالەكەتان پەيامبەر ﷺ ھىچ شىتى تىدا نىيە، وەك ئىوہ ئەلۇن! ﴿ إن هو إلا نذير لكم ﴾ بەلكو ئەو ھەر ترسىنەرىكە بۇتان ﴿ بين يدي عذاب شديد ﴾ و دەيەوى لەبەرەمبەر سزايەكى زۇر توندوقورسى رۇزى قىامەت بىدارتان بكات، چونكە يەكەم نىشانەى رۇزى دوايى، ھاتنى ئەو پىغەمبەرەخۇيەتى.

بى پارەو بوول و تەماھىك، دىننان بىن رادەكەيەنەم:

﴿ ۴۷: قل ما سألتكم من أجر فهو لكم ﴾ بلى: من ھىچ پاداش و كرىيەكەم لىتان ناوى، واتە: من لەبەرەمبەر راگەياندنى ئىسلامەكەمدا ھىچ كرى و دونبايەكەم لە ئىوہناوى ﴿ إن أجرى إلا على الله ﴾ پاداشت و كرىيەكەم تەنھا لەسەر خوايە ﴿ وهو على كل شئ شهيد ﴾ وە ھەر ئەو بۇ خۇي بەسەر ھەموو شتىكا ئاگادارە ﴿ ۴۸: قل إن ربي يقذف بالحق ﴾ بلى: بەراستى پەرورەدگارى من ھەق دەھاوى بەرووى ناھەقدو پووجەل ئەكاتەوہ ﴿ علام الغيوب ﴾ ئەو زاناي ناديارە، واتە: لەتەواوى نەيىنى و ناديارەكان بەئاگايە و، ھىچ شتىك لەو ناديار نىيە ﴿ ۴۹: قل جاء الحق وما يبدئ الباطل وما يعيد ﴾ پىيان بلى: ھەق و راستى (ئايىنى بەكخوپەرستى) ھات و دەرەكەوت، وە پووج و بەتالىش (ئايىنى شىرك) رۇشت و ناگەرپتەوہ، ﴿ ۵۰: قل إن ضللت فإنما أضل على نفسي ﴾ بلى: ئەگەر رىم ھەلە كەردىيت، ئەوہ ھەر بۇخۇم رىم ھەلە كەردووه، واتە: زىانەكەى ھەر بۇ خۇم دەيىت ﴿ وإن اهديت فيما يوحي إلی ربي ﴾ خۇ ئەگەر رىگاي راستم دۇزىيىتەوہ، ئەوہ بەھۇي ئەوہو بووہ كە پەرورەدگارم وەحى بۇ كەردوم ﴿ إنه سمیع قریب ﴾ چونكە بەراستى ئەو ژنەوايە، نىزىكە، واتە: ژنەوايە بۇ گوفتارى من وئىوہ، لىشمانەوہ زۇر نىزىكە ﴿ ۵۱: ولو

چندان به لگه لهم دونیایه دا له سهر گونجانی زیندوو بوونهوه،
 بؤنونه: زهویی پاش مردنی شه بووژیتهوه، پروواندن وسهوز بوونی
 چوراوچوری دانه ویله و میوهو گیاو پروهک.. هاتنی شهوو روژ،
 به دوا یه کدا، نینجا مروف هر له نوتفهوه تا ده بیته خوینپارهوه،
 گوشت پاره، نيسك، هینانی گوشت به سهر نيسكه كاندا.. شهوسا

توانایی خوی کار دروست:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: الحمد لله فاطر السموات والارض ﴾
 سویاس و ستاییش و شوکرانه هر بوخوای به دیهینهری ناسمانه کان
 و زهویی، که به جوانترین شیوه بی شهوی له پیشهوه پناغه به کیان
 بووبی دای هیناون ﴿ جاعل الملائكة رسلا ﴾ بگپری فریشته کان
 به نیردراو بو گه یاندنی په یامی خوئی به په یامبهران ﴿ اولی أجنحة
 مشی و ثلاث و رباع ﴾ فریشته کاننی خاوهنی دووبال و سنی بال و
 چوار بال، له ناسمانه وه بهو بالانه به رهو رووی زهویی دین و
 نه گه رینه وه. واته: خاوهن توانایه کی وهان، هر چوئی بیانوی
 کار بکن نه یکن. پیشهوا (موسلیم) له (نبین مهسعود) هوه شه لیت:
 ((إن النبی ﷺ رأى جبریل فی صورته له ستمائة جناح))، واته:
 به راستی پیغمبر ﷺ جویریلی له سوورته و دیمه نی خوئی دیت؛
 که خاوهنی شه سست بال بوو. ﴿ یزید فی الخلق ما یشاء ﴾
 خوئی هر شتیکی حز لی بکا له دروستکردنی بال بو فریشته کان و؛
 هرچی تر زیادی شه کات ﴿ إن الله علی کل شیء قدير ﴾ چونکه
 به راستی خوا به سهر هه موو شتی کدا به توانایه ﴿ ۲: ما یفتح الله
 للناس من رحمة فلا ممسک لها ﴾ خوا هر نیمه تیک بنفری،
 هیچ راگریک نیبه بوی و که سیک ناتوانی گالی بداونه هیلنی ﴿ وما
 یمسک فلا مرسل له من بعده ﴾ هر چیس راگری و بیهوی نه بیت،
 شهوا هیچ که سیک ناتوانی له دهستی ده رکاو به ره لای بکات له
 دوا ی خوئی، جائم نایه ته ی: (وان یمسک الله بضر فلا کاشف
 له الا هو وإن یردک بخیر فلا راد لفضله..) ۱۰/۱۰۷ هر شه راستیه
 دوویسات ده کاته وه. ﴿ وهو العزیز الحکیم ﴾ هر شهویشه زور به
 دهسلات، زور کار جوان وه موو شتی له جینی خویدا شه کات و،
 هیچ که سیش ناتوانی نه هیلنی ﴿ ۳: یا ایها الناس اذکروا نعمة الله
 علیکم ﴾ شهی خه لکینه! هه رده م سادی نیعمت و چاکه ی خوا
 بکن به سه رتانه وه ﴿ هل من خالق غیر الله ﴾ ناخو بیجگه له خوئی
 به دیهینه ریک هه یه؟ ﴿ یرزقکم من السماء والارض ﴾ بزوی و
 روزیتان بدا له ناسمان و زهویدا؟ ﴿ لا اله الا هو ﴾ بیجگه له
 خوئی هیچ په سراویکی هه ق نیبه ﴿ فأنسی توفکون ﴾ جا نیتر
 چون لاده رین له یه کخوابه رستی بو په رستنی فره خوا په رستی وله
 راسته ری چه واشه ده بن؟

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُدۡئِی الْبَطۡلُ وَمَا یُعۡیۡدُ ﴿۱﴾ قُلْ اِنۡ مَّحَلَّتْ
 فَاِنَّمَا اَصۡلُ عَلٰی نَفْسِی وَاِنۡ اِهۡتَدِیۡتۡ فَمَا یُرِیۡ اِلَی رِیۡفِ اِنَّهٗ
 مَسۡجِدٌ قَرِیۡبٌ ﴿۲﴾ وَلَوۡ تَرٰی اِذۡ فَرَعُوا۟ فَلَاقَتۡ وَاۡنۡحَدُوا۟ مِنْ
 مَّكَانٍ قَرِیۡبٍ ﴿۳﴾ وَقَالُوا۟ اٰمَنَّا بِهٖ وَاِنۡنَا لَمُنۡتَٰسِرُوۡنَ مِنْ
 مَّكَانٍ بَعِیۡدٍ ﴿۴﴾ وَقَدۡ كَفَرُوۡا بِهٖ مِنْ قَبۡلِ وَیَقۡذِفُوۡنَ
 بِالۡعَرۡیۡبِ مِنْ مَّكَانٍ بَعِیۡدٍ ﴿۵﴾ وَحِیۡلَ یُنۡتَهِمُ وَبَیۡنَ مَا یَشۡتَہُوۡنَ
 کَاۡفُۡوۡلٍ بِاَسۡمَاعِیۡلَ عِمۡرَانَ مِنْ قَبۡلِ اَنۡ یُّهۡمَکَاۡتُوۡا فِیۡ سَکِّ مَرۡیَمَ ﴿۶﴾

سُورَةُ طٰوۡسٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیۡمِ

الْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ الْمَلٰٓئِکَةِ رُسُلًا اُولٰٓئِکَ
 اَجۡنَحُۃٌ مَّثۡنٰی وَثَلٰثٌ وَرَبَاعٌ یُرِیۡدُ فِی الْخَلْقِ مَا یَشَآءُ اِنۡ اَللّٰهُ عَلٰی کُلِّ
 شَیۡءٍ قَدِیۡرٌ ﴿۱﴾ مَا یَفۡتَحُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مَمۡسَکَ لَهَا
 وَمَا یَمۡسَکُ فَلَا مَرۡسِلَ لَهٗ مِنْۢ بَعۡدِہٖ وَهُوَ الْعَزِیۡزُ الْحَکِیۡمُ ﴿۲﴾ یَاۤاَیُّهَا
 النَّاسُ اذۡکُرُوۡا نِعۡمَتَ اللّٰهِ عَلَیۡکُمۡ هَلۡ مِنْ خَلۡقِ عِبۡرَ اللّٰهِ یُرۡزِقُکُمۡ
 مِنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاَنۡ تُوۡفَکُوۡنَ ﴿۳﴾

کیان به بهرا کردنی و ته کلیف و مافه کاننی..

* جیواواییه کی زور له نینوان باوهردارو بی باوهردا هه یه؛ نیماندار
 بینایه و، خاوهن ناس نابینا.
 * چند جور میوهی جیواوز له تام و رهنگ و فیتامیناتا، ناده می
 و جموجول و کاره کاننی، هاوری له گه ل جیواوزی رهنگو شکلی کیوو
 به رده کان له نینوان سپی و رهش و سووردا.. هه مووشیان پر به دم
 شایه تی ددهن به گه ورهیی و دهسلاتی خوی کار جوان.
 * جینشینکردنی نوممه تی په یامبه ر ﷺ له جینی نوممه تانی تردا و؛
 خه لاتکردنی سه به رزترین و پیروزترین په یامی ناسمانی، پاشان
 دابه شیوونی ناده مزاد به سی بهش: ناکارچاک، که مته رخه م وگویی
 ندهر، پینشپرکیکار بو شه نجامدانی کاره چاکه کان.
 * کوتاییشی به سه رزه نشتکردنی هاوبه شدانه ره کان دیت.

پیغمبرانی بهر له تویشیان به دروزن دانا:

﴿ ۴: وإن یکذبک فقد کذبت رسل من قبلك ﴾ شه گه شه مانه ش
 تو به دروزن بزانت! بی تاقه ت مه به، چونکه په یامبه ریکی زوریش

بهر له تو به دروژن دانران و خویمان راگرت و کولیان نه دا ﴿ و اِلی الله ترجع الامور ﴾ ناشکرایه که دهره نجامی هه مووکارو باره کان هه بولای خوا ده گیزد ریتته وه ﴿ ۵ : یا ایها الناس ان وعد الله حق ﴾ نهی خه لکینه! به راستی به لینی خوا به هاتنی روژی پاداش وتوله راسته ﴿ فلا تفرنکم الحیاة الدنیا ﴾ جا با ژیمانی شم دونیایه نه تان خه له تینی وچه واشه نه بن پیی ﴿ ولا یفرنکم بالله الغرور ﴾ وه با شه یقانی فریوکار به حیلیم و به خشندهیی و میهره بانی خوا فریوتان نه دا و ته ماع بخاته بهرتان و پیتان بلئی: ره حمی خوا زوره! هه رچه نده گونا ه بکن، خوا هه لیتان خووش نه بیت ﴿ ۶ : ان الشیطان لکم عدو ﴾ بی گومانه شه یقان دوژمنتانه ﴿ فاتخذوه عدوا ﴾ ده سا ئیوهیش نه وه دوژمن بگرن و رهفتاره کانی نه وه ولانین ﴿ انما یدعو حزبه لیکونوا من اصحاب السعیر ﴾ چونکه به راستی نه وه هر گروپ و شوینکه وتووانی خووی بانگ شه کات، بونه وهی پیکه وه بینه یارو هاوهی ئاگری دوژه خی هه لگیر ساوی بلیسه دار.

پاداشت و تولهی روژی سه لا:

﴿ ۷ : الذین کفروا لهم عذاب شدید ﴾ نه وانهی وا کافرو بی پروان، سزایه کی توندو قورسیان بو هیهه ﴿ والذین آمنوا وعملوا الصالحات ﴾ و نه وانه یش که پروایان هینا و کاره چاکه کانیان نه نجام دا ﴿ لهم مغفرة و اجر کبیر ﴾ لیبوردن و پاداشیکی گه وره یان بو هیهه ﴿ ۸ : اقمین زین له سوء عمله فرآه حسنا ﴾ ئاخو که سیک کاری خرابی خووی لا شیرین کرابی، ئنجا به چاکی بزانی، وه کو که سیک وایه که به خرابی بزانی و، خووی دوور بگری لئی؟ دیاره نه خیر ﴿ فان الله یضل من یشاء ویهدی من یشاء ﴾ جا به راستی خوا گومرا ده کات، نه وهی بیهوی گومرای شه کات، رینماش ده کات نه وی بیهوی و بزانی به که لکی هیادیته دیت ﴿ فلا تذهب نفسک علیهم حسرات ﴾ جا تو نهی پیغه مبهه ﴿! لهداخی نه وان خووت له ناو مبهه ﴾ ﴿ ان الله علیم بما یصنعون ﴾ به راستی خوا چاک ده زانی نه وان چ کاری نه نجام شه دهن وچی له هه گبه که یاندایه؟

به لگهی ژیمانی دواي مردن:

﴿ ۹ : والله الذی ارسل الریاح ﴾ هه رته و خوایه خوویه تی بایه کانی نارد ﴿ فتثیر سبحا ﴾ جا نه وانیش هه وره کان ده جوو لنین ﴿ فسقناه الی بلد میت ﴾ ئینجا بو خووشمان ناردمان بو هه و ولات وشاریکی مردوو، واته: بو هه زهوییه کی وشک و له هیز که وتووو تینوو ﴿ فأحینا به الأرض بعد موتها ﴾ نه وسا به وئاوه نه وه زهوییه مان

زیندوو کرده وه، دواي مردنی و وشکبوونی ﴿ كذلك النشور ﴾ دیاره زیندوو بوونه وه ژیمانده وهی مردوو هه کانیش هه ر ئاوایه، واته: نه وه خوایه هه ر چونی ده توانی زهوی مردوو، زیندوو بکاته وه، هه ر ئاواش ده توانی به ئاسانی ئیوهش زیندوو بکاته وه، خواي گه وره له گه لی ئایه تدا زیندوو کرده وهی زهوییه ده کاته به لگه بو

وان یمکذوبک فقد کذبت رسلی من قبلیک و اِلی الله ترجع الامور ﴿ ۱ : یا ایها الناس ان وعد الله حق فلا تفرنکم الحیوة الذنبا ولا یفرنکم بالله الغرور ﴾ ﴿ ان الشیطان لکم عدو ﴾ انما یدعو حزبه لیکونوا من اصحاب السعیر ﴿ الذین کفروا لهم عذاب شدید والذین آمنوا وعملوا الصالحات لهم مغفرة و اجر کبیر ﴾ ﴿ اقمین زین له سوء عمله فرآه حسنا فان الله یضل من یشاء ویهدی من یشاء فلا تذهب نفسک علیهم حسرت ان الله علیم بما یصنعون ﴾ ﴿ والله الذی ارسل الریح فتثیر سبحا فسقناه الی بلد میت فأحینا به الأرض بعد موتها كذلك النشور ﴾ ﴿ من کان یرید العزة فلله العزة جمیعا الیه یصعد الکلم الطیب و العمل الصالح یرفعه و الذین ینکرون الشیحات لهم عذاب شدید و مکرا و لیک هوبور ﴾ ﴿ والله خلقکم من تراب ثم من نطفة ثم جعلکم ازواجاً و ما تحمیل من أنثی و لا تضع لآهلیه و ما یحمر من ثممر و لا ینقص من عمره و الا فی کتب ان ذلک علی الله لیسیر ﴾

زیندوو کرده وهی مردوو هه کانیش، وه که شه فرموی: (.. اهتزت و ربت و انبتت من کل زوج بهیج) ۵/۲۲. له فرموده یه کی راستیشدا هاتوو: (کل ابن آدم یبلی الا عجب الذنب، منه خلق، ومنه یرکب) متفق علیه. ﴿ ۱۰ : من کان یرید العزة فلله العزة جمیعا ﴾ هه رکه سیک قه درو ریزو عیززهت و سه ره رزی دهوی، ده بی ملکه چی فه رمانه کانی خوا بیته، شه وه عیززهت و ریزی دونیا و قیامهت بو شه، ئایه تی: (ولا یحزنک قولهم ان العزة لله جمیعا..) له ته که ئایه تی: (.. ایتنن عندهم العزة فان العزة لله جمیعا..) هه روا ئایه تی: (ولله العزة و لرسوله و للمؤمنین...)

نه وه راستییه ده چه سپینن. ﴿ الیه یصعد الکلم الطیب ﴾ هه موو وشه یه کی پیروزو و پاک - وه که یاد کردنی خواو دوعاو پارانه وه و قورئان خویندن - بولای خوا سه رته که وی ﴿ والعمل الصالح یرفعه ﴾ وه هه موو قسه و ئاکاریکی چاک و پاکیش به ره و لای خووی به رزی شه کاته وه وه ری ده گری و قبولی شه کات ﴿ والذین یمکرون

السيئات لهم عذاب شديد ﴿ ثهوانهش كه فرت و فيل دهكهن و، له دژت پيلان دهگيرن، واته: نهخشه ي خراپه كاري دهكيشن و ريبازن، سزاي سهختيان بوهه يه له پاشه روژدا ﴿ ومكر اولك هرو يور ﴿ خو دياره كه پيلان و فرت و فيلي ثهوانه پووچهل و فاسيد نه بي، چونكه هه رچي نهكهن خوا ناگاداره پيني و

هيندي له نيهمه ته كاني خوا:

﴿ ۱۲: وما يستوي البحران ﴾ ثم دوو دهريابهش وهكو يهك نين ﴿ هذا عذب فرات سائح شرابه ﴾ كه نه ميان ناوهكهي بوخواردنوهه شيرين وخوشگهواره وتينوويه تي نه شكيني وهكو شهوه مسوو چوم وكانيواونه له بهره سندان ﴿ وهذا ملح اجاج ﴾ و شهوشيان شوركي سوپروتفت وتاله گهروو نه سووتيني و، بهكه لكي خواردنوهه نايهت، وهكو گه لي له زهرياكاني دنيا ﴿ ومن كل تاكلون لحما طريا ﴾ وه له ههردوو كيشيان گوستيني تهرو فهريكه و تازه ناسكي ماسي دهخون، دياره شه ميهش به هره يهكي تري خوايه و بهلگه يهكي زوره مزنه بوي ﴿ وتستخرجون حليه تلبسونها ﴾ خشليشيان لي دهدينن بو جواني و زينته و خوتاراييشدان، وهك مرواريسي و دورو مهران، وهكو دهفهرموي: (يخرج منها اللؤلؤ والمرجان) ۲۲/۵۵ ﴿ وترى الفلك فيه مواخر ﴾ ده شيبيني كه شتيه كان شه دهريايانه لهت نهكهن ودين ودهچن ﴿ لتبتغوا من فضله ﴾ تا نيوهش به هره ي خوا (رزق و روژي) به دهست بينن، واته: بهو كه شتيه كانه بازرگاني بكه و، روژي حه لال وياك پهيدا بكه له م شارو نهوشار ﴿ ولعلكم تشكرون ﴾ بهشكو سوپاسگوزاري له سه ر بكه ن.

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٍ سَائِغٌ شَرَابُهُمْ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمِنْ كُلِّ تَاكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفَلَكَ فِيهِ مَوَاقِرَ لَتَبْتَغُوا مِنْ فِضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿ ۱۲ ﴾ يُولِجُ اللَّيْلُ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارُ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ذَلِكُمْ آيَاتُ اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْلَمُونَ ﴿ ۱۳ ﴾ إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دَعْوَكُمْ وَهُمْ يُسْمِعُوا مِمَّا أَسْتَجَابُوا لَهُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ وَلَا يُنَبِّتُكَ مِن ثَلْحَبٍ ﴿ ۱۴ ﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللَّهَ الْفَقْرَ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿ ۱۵ ﴾ إِنْ يَشَاءُ يُدْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿ ۱۶ ﴾ وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿ ۱۷ ﴾ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ جِلْهَا لَا يَحْمِلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ﴿ ۱۸ ﴾ إِنَّمَا نُذِرُ الَّذِينَ يُحْشَرُونَ رَّبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمَنْ تَرَكْنَا فَمَا نَنْزِلْ لَهُ نَفْسَهُ، وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿ ۱۹ ﴾

بنه كان: ته نانه تي توپكي تهكي دهكي خورماش شك نابهن:

﴿ ۱۳: يولج الليل في النهار ويولج النهار في الليل ﴾ يهكي تري له نيشانه كاني دهسه لاتي خواي بالادهست شهويه كه: شهو دهخاته سه ر روژ، دياره شهوكاتهش روژ دريژ شه بينت و، روژيش دهخاته سه ر شهو، شهوكاتهش شهو دريژ شه بينت ﴿ وسخر الشمس والقمر كل يجرى لأجل مسمى ﴾ و خورو مانگيشي رام كرد له بهر بهر شهوهندي بهنده كاني خوي، ههركامي له خولگهي خوشياندا تا شهوكاته بويان دياري كراوه دين ودهچن ﴿ ذلکم الله ربکم له الملك ﴾ شهوه شهوانه دهكا، پهروه رداري شهويه، دهسه لات و پادشاييش هه ر بو شهوه هه رله ويش شهوكارانه دهه شهيتهوه، جا ناخو دهسه لاتداريكي ناوا په رستني هه ق نيبه؟ ﴿ والذين تدعون من دونه ﴾ شهو شتانهش بينجگه له (خوا) شهوه شهي كافراني قوره يش! شهويان په رستن ﴿ ما يملكون من قطمير ﴾ ته نانه تي به نه ندازه ي قليشي نيوده نكه خورما يه كيش، وه يا به نه ندازه ي توپزيكي سبي ناسك كه له دهوري نيوكه كه دايه، شك نابهن و دهسه لاتيان نيبه ﴿ ۱۴: إن تدعوهم لا يسمعون دعاءكم ﴾ شهگه ر بانگيشيان لي بكه ن هاواره كه تان نابيسن ﴿ ولو سمعوا ما استجابوا

ناشكراي دهكات ﴿ ۱۱: والله خلقكم من تراب ثم من نطفة ﴾ خوا (الله) بوو باوكي شهويه (نادهم) له كليني ساده، پاشان خوتاني له تنوكه ناويكي قيزهون دروست كرد ﴿ ثم جعلكم ازواج ﴾ شهوسا جووت ونپرو ميني لي فهراهه مهينان ﴿ وما تحمل من أنثى ولا تضع إلا بعلمه ﴾ و هه ر ميينه يه كيش، ناوس و دووگيان ده بي و، حه مله كه ي داده ني، خوا پيني شه زاني، واته: بهي زانيني شهو هيج شتيك نابي ﴿ وما يعمر من معمر ولا ينقص من عمره إلا في كتاب ﴾ له ته مهنه هيجكه س زياد ناكري و، له ته مهنه هيج كه سيش كه م ناكري، مه گه ر هه مو له نامه يه كدا نووسراوه و تومار كراوه، واته: شهوانه هه ر رووداويكي تري، هه رله (شه زهل) له (لوح المحفوظ) دا تومار كراوه گوژراني به سه ردا نايه ﴿ إن ذلك على الله يسير ﴾ به راستي شهوهش بوخوا ناسانه.

لکم ﴿ گریمان گهر پش بیسن، وهلامتان نادهنهوه، چونکه خاوهن دهسلات و وته نین ﴿ و یوم القیامة یکفرون بشرکم ﴿ و رؤزی قیامه تیش نکوولی شیرک و یدرستنه که تان نه که ن بوخویان ﴿ ولا بینک مثل خبیر ﴿ هیچ که سیک وهک خوا که تاگاداری هموو شتیکه ناتوانی له و کارانه تاگادارت بکات.

نه بی باوه ری و گومرای، نه نیمان و باوه ر، هیچیان وهکو یه ک نین ﴿ ۲۱: ولا الظل ولا الحرور ﴿ وهنه سبیه رو گهرمای تاوداریش، و اته: به هشت و تاگریش وهکو یه ک نین. نیمامی (موسلیم) له نه بوو هورهیره ده گیزیتته وه که پیغه مبه ر ﴿ فهرموویه تی: ((قالت النار: رب! أكل بعضی بعضا فأذن لی

خه لکی نیازیان به خوایه، هموو که سیش گوناھی خوی به کولی هویه:

﴿ ۱۵: یا ایها الناس اتمم الفقراء إلى الله ﴿ نهی خه لکینه! نیوه هه ژارن و نیازتان به خوا هیه ﴿ والله هو الغنی الحمید ﴿ نهو بی نیازو سوپاسکراوه، هه رچه نده خه لکی مملانی بکات ﴿ ۱۶: ان یسا یذهبکم و یأت بخلق جدید ﴿ نه گهر بیهوی نیوه له ناو بیا و، خه لکیکی تازه بینیت، و اده کات ﴿ ۱۷: وما ذلک علی الله بعزیز ﴿ نهو کارهش بو خوا گران نیبه ﴿ ۱۸: ولا تزر وازرة وزر اخرى ﴿ له رؤزی قیامه تا هیچ که س باری گوناھی هیچ که سیک تر هه لئاگری، و اته: هموو که سیک تاوانی خوی به کولی خوی هوه تی ﴿ و ان تدع مثقلة إلى حملها ﴿ خو نه گهر که سیک گوناهاکاری بارقورس - به تاوان - له بهر که سیک تر بیاریته وه بو سوو کوردنی تاوانه کانی ﴿ لا یحمل منه شیء ﴿ هیچ شتیکی بو هه لئاگری ﴿ ولو کان ذا قربی ﴿ نه گهر چی خومی نزیکیشی بی، چونکه هموو که سیک سه رگهرمی تاوانی خوی ته تی، وهک نه فهرمووی: (..لا یجزی والدعن ولده ولا مولود هو جاز عن والده شیئا..) ۳۳/۳۱. یان ده فهرمووی: (یوم یفر المرء من أخیه وأمه وأبیه وصاحبته وبنیه..) ۳۶-۳۴/۸۰. ﴿ إنما تنذر الذین یخشون ربهم بالغیب ﴿ به راستی تو - نهی موحه مده د - هه نه وه نده ت له سه ره نه وانه بترسی نیت که به نه نینی و نادیار له پهروه ر دگاری خویان نه ترسن، و اته: نه مانه شایسته ی نه وهن که خوت له که لیاندا ماندوو بکه یت ﴿ و أقاموا الصلاة ﴿ بهر یکی بیکیش نویژ نه که ن ﴿ و من تزکی فانما یتزکی لنفسه ﴿ وه نه وهی خوی له چلک و چه به لی گوناج پاک بکاته وهو، که شه به خوی بدات، قازانچ و که لکه که ی بوخوی ته تی و ته زکیه ی بوخوی کردوو ﴿ و إلى الله المصیر ﴿ و نه نجام و گه رانه وهی هه موانیش هه ربولای خوایه.

وَمَا یَسْتَوِی الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِیرَ ﴿۱۵﴾ وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ﴿۱۶﴾ وَلَا الظُّلَّ وَلَا الْحُرُورَ ﴿۱۷﴾ وَمَا یَسْتَوِی الْأَحْیَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ ﴿۱۸﴾ إِنَّ اللَّهَ یَسْمِعُ مِمَّنْ یَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِمَسْمُوعٍ مِّنْ فِی الْقُبُورِ ﴿۱۹﴾ أَنْتَ الْأَنْذِرُ ﴿۲۰﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِیرًا وَنَذِیرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِیْهَا نَذِیرٌ ﴿۲۱﴾ وَإِنْ یُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِینَ مِن قَبْلِهِمْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَیِّنَاتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْکِتَابِ الْمُنِیرِ ﴿۲۲﴾ ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِینَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَتْ عَذَابُهُمْ ﴿۲۳﴾ لَئِن لَّمْ یَأْتِ اللَّهَ أَنْزَلٌ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْرَجْنَا بَیْهَ نَمْرُوتَ مُخْلِفاً أَوْلَئِهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَیضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَعَرَبِیبٌ سُودٌ ﴿۲۴﴾ وَمِنَ النَّاسِ وَالذِّوَابِ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا یُخَشِی اللَّهُ مِنَ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿۲۵﴾ إِنَّ اللَّهَ عَزِیزٌ غَفُورٌ ﴿۲۶﴾ إِنَّ الَّذِینَ یَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِیةً یَبْجُورُونَ یَخْشَرُونَ لَنْ تَكُونَ ﴿۲۷﴾ لَیُؤْفِقُنَّهُمْ آجُورُهُمْ وَیَزِیدُهُمْ مِّن فَضْلِهِ إِنَّهٗ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿۲۸﴾

أتنفس، فأذن لها بنفسین، نفس فی الشتاء، ونفس فی الصيف، فما وجدتم من برد أو زمهریر فمن نفس جهنم، وما وجدتم من حر أو حرور فمن نفس جهنم)). و اته: تاگری دوزه خ گوتویه تی: نهی پهروه ر دگارم! وا خه ریکه خو م نه خو مه وه، مؤله تم بده با هه ناسه یه بدهم! جاخواش مؤله تی دوو هه ناسه یدا، هه ناسه یه به زستاندا، هه ناسه یه به هاویندا، نه و جا نه گهر هر سه رماو زوقمیکتان دیت، نه وه له هه ناسه دانی جه هه نده مه وه یه، وه هه له تی هه ر که ماریه کتان دیت، شه وهش له هه ناسه دانی جه هه نده مه وه یه. ﴿ ۲۲: وما یستوی الاحیاء ولا الأموات ﴿ زیندوو هه کان و، مردوو هه کانیش، یه که سان نین، و اته: نه وانه ی دلیان ناوه دانه به نیمان زیندوو ن، نه وانه یش دلیان ویرانه کافرن، ده سا هه رگیز نه وودانه یه که سان نین هه روهک شه وشتانه چوونییبه ک نین ﴿ ان الله یسمع من شاء ﴿ به راستی خوا ده بیسنینی به هه رکه سی خوی بیهوی، و اته: گهر هه زیکا په یامی خوی به گوینی هه رکه سیکدا بدا، دل گوشادو فراوان

باوه ر دارویی باوه ره وهکو یه ک نین:

﴿ ۱۹: وما یستوی الأعمی والبصیر ﴿ نابینا و بینا، وهکو یه ک نین، و اته: مرؤقی پروادارو بی پروا چوونییبه ک نین ﴿ ۲۰: ولا الظلمات ولا النور ﴿ وهنه تاریکیه کان و، نه روونا کایش، و اته:

شکات وینى ئەبیسینی، چونکه ئەو کەسە خۆی ئامادەبە ﴿ و ما أنت بمسمع من فى القبور ﴾ تۆ ناتوانى دەنگت بەوانە بگەبە نیت لە گۆردان، واتە: بە و کافر و خوانە ناسانە کە وەک مردووی ناو گۆر وانە، هیچ شتێک نابیستن ﴿ ۲۳: إن أنت إلا نذير ﴾ تۆش هەر ترسینەر ئیکت، واتە: پێغەمبەر ئیکى ترسینەرى خوایت ﴿ ۲۴: إنا أرسلناك بالحق بشيرا ونذيرا ﴾ بێ گومان ئیمە تۆمان نارد بە ئایینی راست، بە موزدە دەرو ترسینەر بۆ مەردم ﴿ وإن من أمة إلا خلا فيها نذير ﴾ و هیچ ئوممەت و گەلێکیش نەبوو - بەرلە تۆ - ترسینەر ئیکیان بۆ نە چوو بێ، وەک دەفەرموی: ﴿ إنما أنت منذر ولكل قوم هاد ﴾ ۷/۱۳. یان دەفەرموی: ﴿ ولقد بعثنا فى كل أمة رسولا أن اعبدوا الله واجتنبوا الطاغوت ﴾ ۳۶/۱۶. ﴿ ۲۵: وإن يكذبون ﴾ ئەگەر ئەمانە تۆ بە درۆزن دادەنێن و پروات پێ ناکەن ﴿ فقد كذب الذين من قبلهم ﴾ خۆ بێ گومان ئەوانەى پێش ئەوانیش بە یامبەرەکانیان بە درۆزن کرد! ﴿ جاءتهم رسلهم بالبينات ﴾ پێغەمبەرەکانیان بۆ هاتن بە گەلێ بەلگە و نیشانەى روونەوه ﴿ وبالزبر وبالكتاب المنير ﴾ و بە سپاردە و کتیبێکی رووناک و درەخشانەوه، وەک (تەورات و، ئینجیل و، زەبوور) کە چى لە گەل ئەوەشدا، هەر برۆیان پێ نەهێنان، جا تۆیش - وەک ئەوان - خۆ راگرەبو ئارامت هەبێ ﴿ ۲۶: ثم أخذت الذين كفروا ﴾ پاشان ئەوانەى کە بێ برۆا بوون بە غەزەب گرتەن ﴿ فكيف كان نكير ﴾ دە ئایا سزای من چۆن بوو؟

روونکردنەوهى توانستى خوا:

﴿ ۲۷: ألم تر أن الله أنزل من السماء ماء ﴾ ئاخۆ نە تەبیینى خوا ئاویكى پیرۆزى لە و حەواوه باراند ﴿ فأخرجنا به ثمرات مختلفا ألوانها ﴾ ئینجا میوه جاتی جوړاو جوړمان پێ بەرهم هینا؟ ﴿ ومن الجبال جدد بيض وحمر مختلف ألوانها وغريب سود ﴾ ولە کێوه کانیش، شاخی سپى و سوورو، رەشى تۆخ - هاوړى لە گەل جیاوازی رەنگیاندا - دروست کرد. دیارە هەر کەسێک ژیسرو فامیدە بیست، ئەوانە گشت ئەکاتە بەلگەى بەیە کزانینی خواو دەسلاتی فراوان و بێ سنووری ئەو، بە ئی سەرنج دان و ووردبونهوه لە چیاکان بەوه ممو رەنگە جیاوازیانەوه، ئەوسا بەرزى و نزمى و گەلێبەکانیان، بێ سو سەرمان پێ دادەنوینى لە بەر دەم بەدیھێنەرە کەیدا. ﴿ ۲۸: ومن الناس والدواب والأنعام مختلف ألوانه ﴾ وە لە مەردم و جانەوهرو پاتالێشدا - واتە: وشتر و بز و مەرگا - جوړیكى زۆرى رەنگاو رەنگ هەن: رەش پێس، سوور پێس، گەنرەنگ و هتد، ئەمانە هەموو بەلگەى دەسلات و توانایی خواى جیھانەکانە، واتە: لە ناو

خەلکێشدا هەموو جوړە مروقیكى رەنگ و زمان لێک جودا، عەشیرەت و هۆزو بنە ماله جودا، دەبیینى، ئایەتى: ﴿ .. واختلاف ألستكم وألوانكم إن فى ذلك لآيات للعالمين ﴾ ۲۲/۳۰. بۆ سەرنج راكێشان و وردبونهوه به لەو گشت دروستکراوانەى خوا ﴿ كذلك ﴾ واتە: جیاوازی کێوهکان و میوهکان وایە لە جیاوازی رەنگەکاندا، بە ئی ئەو دەسلاتە جینگەى بێر لێکردنەوه و ریز دانانە بۆ خاوەنەکەى و هەقە لێى بترسین و شەرمى لێکەین، وەکو دەفەرموی: ﴿ إنما یخشى الله من عباده العلماء ﴾ بە راستى لە بەندەکانى خوادا، هەر زاناکان لە خوا ئەترسن و سەرى نەوازشى بۆ دانەنوینن، چونکە هەر ئەوان دەزانن ئەو زاتەى چ خاوەن دەسلاتیکە، (ئیبین عەبباس) دەلێ: زانای خواناس: ئەو کەسەى کە هیچ شتی نەکا بەهاوبەش بۆ خواو، حەلالێ ئەو بە حەلال بزانى و، حەرەمیشى بە حەرەم دانى، وەسەیت و سپاردەکانیشى بپاریزى و چاوەروانى هاتنى رۆزى دواى و دیدارى ئەو بى و خۆى بۆ ئامادە بکات. (سەعیدى کورى جوبەین) یەش دەلێ: زانا هەر ئەو کەسەى کە بەنهینى لە خوا بترسى و، روو لە هەر شتی وەرگێرێ، کە خوا رووی لێ وەرگێراوه. (ئیبین مەسعود) دەلێ: زۆرى زانست بەقسەى زۆر بۆر نییە، بەلکو زانست: هەر لە خوا ترساندنە بەزۆرى. (مالیک) دەلێ: زانیارى بە (رەواىەتى) زۆر نییە، بەلکو نوورو رووناکییەکە، خوا خۆى دەى خاتە دلەوه. ﴿ إن الله عزیز غفور ﴾ بێ گومان خوا دەسلاتدارە، هەر شتی بیەوى ئەى کات، تاوانپۆش و لێبوور دەیه ﴿ ۲۹: إن الذين يتلون كتاب الله ﴾ بە راستى ئەوانەى کە نامەى خوا "قورئان" ئەخویننەوه ﴿ وأقاموا الصلاة ﴾ نوێزى رێک و پێک ئەکەن ﴿ وأنفقوا مما رزقناهم سرا وعلانية ﴾ و لەو رۆزبێهەى پیمان داوان بەنهینى و بە ئاشکرا ئەبەخشن ﴿ يرجون تجارة لن تبور ﴾ بە ئومىدى بازرگانییەکن کە هەرگیز لە برەو ناکەوى ﴿ ۳۰: ليرفهم اجرهم ويزيدهم من فضله ﴾ تا خواى گەوره لە بەرامبەر هەولەکانیان بە تێزو تەسەلى پاداشتیان بداتەوه و لەبەرەى خۆى زیدەشیان بداتى ﴿ إنه غفور شكور ﴾ چونکە بە راستى ئەو خەتاپۆش و لێبوور دەیه، پێزان و پاداشت دەروەیه ﴿ ۳۱: والذى أوحينا إليك من الكتاب هو الحق ﴾ وە ئەوهى لەم کتیب و قورئانەدا وەحیمان بۆ کردویت، ئەوه هەق و راستە ﴿ مصدقا لما بين يديه ﴾ ددانیش بەو کتیبانەدا ئەنى لە پێش خۆبەوه ئێردراون، وەک (تەورات) و (ئینجیل). ﴿ إن الله عباده خیر بصیر ﴾ بێ گومان خوا بە بەندەکانى خۆى بە ئاگا و بیناىه.

صالحا غیر الذی کنا نعمل ﴿ وثلین: په روهر دگارمان! له م سزایه
بمان هیڼه ده ری تا نه مجاره کاریکی چاک نه نجام بدهین، جگه
نه وهی پښتر دهمان کرد، ښتر شو دمه بپروا دینین و گوږایه لی
نه کهین ﴿ اولم نمرکم ما یتذکر فیہ من تذکر ﴿ پییان نه وتری:
شهری ښمه نه وهنده ته منی درېژمان پی نه دان که هرکه سیک

قورثان میراتی نه م سنی ناقمه یه:

﴿ ۳۲: ثم أورتنا الكتاب الذين اصطفينا من عبادنا ﴿ له پاشان
شم قورثانه مان کرده میرات و که له پوور بو شو په ندانه مان که
هلمان بژاردن، به لی... شم نوممته پیغه مبه ره ﴿ چاکترین گلی
هه لېژیراوه، هر بویه شم قورثانه دواي په یامبه ر ﴿ دراو ته
دهستی نه وان ﴿ منهم ظالم لنفسه ﴿ ښجا نه وانه سه باره ت
به قورثان نه بڼه سنی به شه وه: هه ندیکیان - به قسوورو که مته ر
خه میگردن له کار پی کردنیدا - ستم له خو نه کهن. قسه ی راستیش
نه وهی که نه وانه له م نوممته تن ﴿ ومنهم مقتصد ﴿ بریکیشیان
مامناوه ندین، واته: نه که مته ر خه می ده کهن و نه زیاده ره ویش
﴿ ومنهم سابق بالخیرات یاذن الله ﴿ هه ندیکیشیان - هه فرمائی
خوا- له نه نجامدانی کاره چاکه کاندای پښکه ووتون، (ته به رانی)
شلی: پیغه مبه ر ﴿ نه فرموی: ((کلهم من هذه الأمة)) واته:
شو سنی دهسته هر هه موویان له م نوممته تن. ﴿ ذلك هو الفضل
الکبیر ﴿ ثانه میرات و که له پووریه فه زل و به هره گوره که،
یان شو فه زله گوره یه: ﴿ ۳۳: جنات عدن یدخلونها ﴿،
به هه شته کانی مانوهن تپی ده چن و، به هه تاهه تاییش تنیدا دهن
﴿ یحلون فیها من أساور من ذهب ولؤلؤا ﴿ له ناویاندا خشل پویش
ده کرین به بازنی زپرو مرواری ﴿ ولباسهم فیها حریر ﴿ و جل و
به رگیشیان له ونیدا ناوری شمه ﴿ ۳۴: وقالوا الحمد لله الذی اذهب
عنا الحزن ﴿ شوکرانه ی خوا ده کهن و ثلین: سوپاس و ستایش
بو شو خواویه ی که خه فته و دل ښیگرانی له سر نه هیشتین ﴿ ان
ربنا لغفور شکور ﴿ بی گومان په روهر دگارمان زور گوناج به خسه،
پیزان ویاداش دهره وهیه ﴿ ۳۵: الذی احلنا دار المقامة من فضله ﴿
شو خواویه ی که ښمه ی له چاکه ی خو ی له مالی مانوهو نه فته وتاندا
(واته: له به هه شته) جینشین کرد ﴿ لا یمننا فیها نصب ولا یمننا
فیها لغوب ﴿ تنیدا هیچ ماندویه تی و خه سته گیمان پی ناگات.

زوره زوری خوانه ناسان له دوزه خدا:

﴿ ۳۶: والذین كفروا لهم نار جهنم ﴿ بو نه وکه سانه که کافرو بی
باوهرن، ناگری دوزه خه هیه ﴿ لا یقضی علیهم فیموتوا ﴿ بریاری
مردونیان بو ندری تا بمرن و لهو سزایه بزگار بین ﴿ ولا یخفف
عنهم من عذابها ﴿ شتیکیش له سزای دوزه خیان لی سووک ناگری
﴿ كذلك نجزي كل كفور ﴿ هر نا به و جوړیه - وهک نه وانه -
هه موو بی پروایه ک سزا نه دهین ﴿ ۳۷: وهم یصطرخون فیها ﴿
وه له دوزه خدا به زوره زور هاوار نه کهن ﴿ ربنا اخرجنا نعمل

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ
يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿ ۳۲ ﴿ ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ
الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ
مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُاذِنُ اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ
الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿ ۳۳ ﴿ جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ
فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿ ۳۴ ﴿
وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ
شَكُورٌ ﴿ ۳۵ ﴿ الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِن فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا
فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا الْغُوبُ ﴿ ۳۶ ﴿ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ
نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ
عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ ﴿ ۳۷ ﴿ وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ
فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ
أُولَئِكَ نُعَذِّبُكُمْ مَا تَدَّكُرُ فِيهِمْ مَنْ تَدَّكُرُ وَمَا كُنَّا نَعْلَمُ
فَدُورًا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ ﴿ ۳۸ ﴿ إِنَّكَ اللَّهُ عَزِيزٌ
غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿ ۳۹ ﴿

ژیسرو وریا بویه لهو ماوهی دا بییریکاته وه، دهی توانی په ندو که لکی
لی وه رگریته؟ ﴿ وجاءکم النذیر ﴿ و لهه مانکاتا ترسینه ریشمان
نه هاته لاتان بتان ترسینی به سزا؟ ناده ی چ سوودیکی بوو
بو تان؟ ﴿ فدوقوا فما للظالمین من نصیر ﴿ سزای ستمه که تان
بچیژن، خو بو ستمه کارانیش هیچ یارمه تیدهریک نییه، به تاییه ت
نه مرو ﴿ ۳۸: ان الله عالم غیب السموات والأرض ﴿ به راستی
خوا زانای په نهان و نادیارای ناسمانه کان و زهوییه ﴿ انه علیم
بذات الصدور ﴿ به راستی شو له نه پنی هه موو دلیک به ناگایه،
نه زانسی چییان تنیدا شاراوه ته وه ﴿ ۳۹: هو الذی جعلکم خلائف
فی الأرض ﴿ نه وه شو خواویه یه ښوه ی به جیگر و جینشین
پیشینه کانتان له م زهویه دانوه، خه لکیکی زوری له ناو بردووه،
وهک عادو سه موود... نه مرو شو ښوه بوونه جینشینیان ﴿ فمن کفر
فعلیه کفره ﴿ جا هر که سیک کافرو بی پروا بی، نه وه تاوان و
گوناه ی کوفره که ی له سر خو یه تی ﴿ ولا یزید الکافرین کفرهم

عند ربهم إلا مقتسا ﴿ بنی پروایی بنی پروایانیش بویان زیاد ناکا لای پوره دگاربان، بوغزو توورهیی نه بیئت ﴿ ولا یزید الکافرین کفرهم إلا خسارا ﴾ و بنی شه مکئی بنی شه مه کان، زیاد ناکا، زیان نه بیی ﴿ ۴۰: قل أرأیتم شرکاءکم الذین تدعون من دون الله ﴾ بلئی: هه والی هاو بهش و خواکانتانم بدهنی، که له باتی

له یهک، له پاش شه که سیکئی تر نه بوو راگیران کا، واته: شه گهر خوا تونز قالیک دهستیان لی به ریدات، شه یاسا سر سور هیئنه رهیان تیگ شه چی و که سیکیش نییبه نه هیلی ﴿ إنه کان حلیمًا غفورًا ﴾ به راستی شه زور له سر خویه، په له ناکات بو سزادان، زوریش خه تا پوش و لی بوورده یه ﴿ ۴۲: وأقسموا بالله جهد أیمانهم ﴾ وه قوره ییش به هر چی هیزیان بوو سویندیان به خوا ده خوار ﴿ لئن جاءهم نذیر ﴾ که شه گهر تر سینئر (په یامبه) ینک بیته لایان ﴿ لیكونن اهدی من إحدى الأمم ﴾ بنی گومان پتر له هر شوومه تیکی تر رینوین ده بین، واته: له جووله که وه فه له و ناگر په رست. قوره ییش نفرینیان شه کرد له و دوو تیره یه که چون په یامبه ریان بوو ریش تووه و سه ریچیان کردوه، وه نه یان وت: شه مه سویندی بنی شه گهر بو نیغه هاتبا، وامان نه ده کرد ﴿ فلما جاءهم نذیر ﴾ جا کاتی تر سینئر ینک هاته لایان هر له خویشیان و پیغه مبه ریش بوو ﴿ ما زادهم إلا نفورا ﴾ هاتنه که ی بوی زیاد نه کردن، دوور ده که وتنه وه نه بیی له هق !! ﴿ ۴۳: استکبارا فی الأرض ومکر السی ﴾ له بهر خویبه زلزاتین له زه ویدا و، فرت و فیل و یلان کردن دژ به پیغه مبه ر ﴿ ولا یحیی المکر السی إلا بأهله ﴾ ده رهنجامی فرت و فیلیش هر به سه ر خاوه نه که یدا ده شکینه وه وه زیان ده که یه نی ﴿ فهل یظنون إلا سنة الأولین ﴾ ده نایا جگه له چاره نووسی پیشینه کان، چاوه پروانی چی دی ده که نه؟ که واته: چون شه وان تیا چوون، بنی گومان شه مانیش شه بی تیا بچن ﴿ ولن تجد لسنة الله تحویلا ﴾ شه مه باوی خوا به، قه تیش نابینی ثال و گور ینک هه بی بوو سویننه تی خوا.

هو الذي جعلنا خلقك في الأرض من كفر معلية كفره ولا يزيد الكافرين كفرهم عند ربهم إلا مقتا ولا يزيد الكافرين كفرهم إلا خسارا ﴿ قل أرأيتم شرکاءکم الذین تدعون من دون الله أرؤنی ما ذا خلقوا من الأرض أم لهم شرك في السموات أم آتینهم کتابهم علین یستین منه بل إن بعد الظالمون بعضهم بعضا إلا غورا ﴿ إن الله یمسک السموات والأرض أن تزولا ولئن زالتا إن أمسکهما من أحد من بعده إنه کان حلیمًا غفورًا ﴿ وأقسموا بالله جهد أیمانهم لئن جاءهم نذیر لیکونن اهدی من إحدى الأمم فلما جاءهم نذیر ما زادهم إلا نفورا ﴿ استکبارا فی الأرض ومکر السی ولا یحیی المکر السی إلا بأهله فهل یظنون إلا سنة الأولین هلن یجدلوا لله تبدیلا ولن یجدلوا الله تحویلا ﴿ أولم یرووا فی الأرض فینظروا کیف کان عقیبة الذین من قبلهم وکانوا أشد منهم قوة وما کان الله لیعجزهم من شیء فی السموات ولا فی الأرض إنه کان علیمًا قذیرًا ﴿

دوره نجامی به درو زنگردنی پیغه مبه ران:

﴿ ۴۴: أولم یسیروا فی الأرض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم ﴾ شاخو شه وانه گه شتیان به زه ویدا نه کردوه نه گه ران، تا سهیر بکن و بزانت: پاشه روژی شه گه له یاخییانه که له پیشیانه وه سوون چون بوو؟ ﴿ وکانوا أشد منهم قوة ﴾ وه شه وان له مانیش به هیزترو به ده سلات تر بوون ﴿ وما کان الله لیعجزهم من شیء فی السموات ولا فی الأرض ﴾ و هر گیز هیچ شتی له ناو ناسمانه کان و زه ویدا ناتوانی له زور ده سلاتی شه و ده رچیست ﴿ إنه کان علیمًا قذیرا ﴾ به راستی شه وه، خوا ی زور زانا، زور توانا ﴿ ۴۵: ولو یأخذ الله الناس بما کسبوا ﴾ شه گهر شه و خه لکه ی به هوی شه و کاره ناپه سه ندانه وه ده یان که نه، خوا بیگرتیان و توله ی لی سه ندیان ﴿ ما ترک علی ظهرها من دابة ﴾ شه وده مه له سه ر پشتی شه زه ویه هیچ ره وندو گیانله به ریکی نه ده هیشته وه، به لکو هه مووی له ناو ده بردن

خوا هاواربان بو شه بهن و نه یان په رستن؟ ﴿ ارونی ما ذا خلقوا من الأرض ﴾ نیشانم بدهن چییان له زه ویدا دروست کردوه؟ تانیوه بیان په رستن ﴿ أم لهم شرک فی السموات ﴾ یا به شدار یه کیان کردوه له دروست کردنی ناسمانه کاند؟ ﴿ أم آتینهم کتابا فهم علی بیئنه منه ﴾ یا خیر نامه یه کم یذاون که شه وان له سه ر به لگه یهک بن؟ ﴿ بل إن بعد الظالمون بعضهم بعضا إلا غورا ﴾ نه خیر، وا نییبه.. سته مکاره کان هر به لیقنی فریودان و خه له تاندن به یهک ده دهن گه ووه و ناگان به نوکه ره کانینان ده گوت: نیغه تکاتان بوو شه کین و شه وانیش وه دوویان که وتن!

بته کان ده توانن چی بکنه؟:

﴿ ۴۱: إن الله یمسک السموات والأرض أن تزولا ﴾ به راستی خوا ناسمانه کان و زه ویه راگرتووه تا له گیره ژنه دهر نه چن ﴿ ولئن زالتا إن أمسکهما من أحد من بعده ﴾ وه شه گهر بتر از ابان

بۆمردووه كە. (ئيبين عەبباس) دەلى: يېغەمبەر ﴿ دەفەرموى: ((لوددت أنها فى قلب كل إنسان من أمتي)) (أخرجه الحافظ البزار. باب فضائل القرآن). گەلى پېم خۇشەكە ھەمووكەسىڭ لەئوممەت سورەتى ياسين لە بەر بكاو لەئىيو دلىا جىيى بكاوتەو.

كازى يېغەمبەر قىرساندە:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: يس ﴿ به: (يا، سين) ئەخوئىرىتەو، قەسى راستىش دەربارەيان ئەوئەيە كە ئەمانىش ھەرلەو پىتە پىچر پىچرانەن و، (تەھەددى) ھەر بەھەكان دەكەن و پىيان دەلېن: ئەگەر ئىوھ گومانىكتان ھەيە لەم قورئانەدا، دەسا ئىوھش وەك سورەتتىكى بىنن ﴿ ۲: والقرآن الحكيم ﴿ سوئند بەقورئانىك كە ئايەتەكانى گىشت سابت و نەگۇراون و، بېرپارەكانىشى ئاشكراو بەجىن ﴿ ۳: إنك لمن المرسلين ﴿ بى گومان تۇ - ئەى موھەممەد ﴿ - يەك لەپەيامبەرانىت، با قورەيش ھەر بۇخۇيان بلىن. سورەتى (۴۳/۱۳): (ويقول الذين كفروا لست مرسلا) وە سورەتى (۲۵۲/۲): (.. وإنك لمن المرسلين) ھەر پىشتىگىرى ئەو مانايەن. ﴿ ۴: على صراط مستقيم ﴿ لەسەر رىو رىبازىكى راست و دروست و رىكىت ﴿ ۵: تنزيل العزيز الرحيم ﴿ ئەم قورئانەش ھەر خۇايەكى زال و بەدەسەلات و مېھرەبان ناردوويەتى. ﴿ ۶: لتتذر قوما ما أذر أبأؤهم ﴿ تاخە لىكىك پىرسىنى، كە باووپايرانىان نەترسىنراون لە لاين ھىچ يېغەمبەرىكەو، نەپىش عىساو، نەدواى عىسا ﴿ فہم غافلون ﴿ جا بەوھۇيەو غافل و بى ئاگان لەبەرنامە ئاسمانىيەكان. ئايەتى (۱۷/۱۵): (وما كنا معذبين حتى نبعث رسولا..) ھەر ئەو مانايە روون ئەكاتەو. ﴿ ۷: لقد حق القول على أكثرهم فهم لا يؤمنون ﴿ بەراستى فرمان وتۆلەى خوا بەھۇى لاسارى خۇيانەو لەسەر زۇرىكىان بەدى ھات، ئىنجا ئەوانىش بىروا ناھىنن. سورەتى (۲۵/۴۱)، (۶۳/۲۸)، (۷۰/۶۳)، (۳۱/۳۷)، (۹۷/۹۶/۱۰)، (۷۱/۳۹)، (۱۱۹/۱۱)، (۱۱۸/۱۱) - (۱۱۹)، (۱۳/۳۲)، (۸۵/۸۴/۳۸) گىشتيان جۇرە تەفسىرىكن بۇ ئەوئايەتەى: (لقد حق القول على آثرهم..) سورەتى: (۱۷/۱۱)، (۱۰۳/۱۲)، (۷۱/۳۷)، (۱۷۴/۲۶)، (۱۱۶/۶) دووپاتى ئەكەنەو كە بەشىكى زۇر لە خەلك جەھەننەمىن، وە لەفەرموودەى راست و رەوايشدا ھاتوھ: ((إن نصيب النار من الألف تسعة وتسعون و تسعمائة، وإن نصيب الجنة منها واحد)). كە ھەر لەھەزار كەسدا (۹۹۹) يان بەشى ئاگرن و! تەنھا يەككىيان بەھەشتى دەبى! ھەر ئەم مانايە ئىمامى (بوخارى) یش ھىناويەتى: ((من كل ألف تسعمائة وتسعة وتسعون..)).

﴿ ولكن يؤخرهم إلى أجل مسمى ﴿ بەلام بۇ ماوہيەكى ديارىكراو سزايان دوا دەخات، واتە: ھەتا قىامەت دىت ﴿ فإذا جاء أجلهم ﴿ ئىنجا كاتى كۇتايى ئەو ماوہ ديارىكراو ھات، ھەريەكەيان بەپىي كىردەوہى خۇى پاداشت و تۆلە ئەدرىتەوہ ﴿ فإن الله كان عبادة بصيرا ﴿ جا بەراستى خوا بەبەندەكانى خۇى ھەمىشە بىنايە، چاك ئەزانى چى ئەكەن و چى ھەلئەگرن. كۇتايى تەفسىرى سورەتى (فاتىن)، زۇرىش سوپاس بۇخۇاي بالادەست.

سورەتى (ياسين)

مەككەيىيە (۸۳) ئايەتە

بەناوى خۇاي بەخىشندەى مېھرەبان

ئەم سورەتە مەككەيىيە، ئايەتى (وما أتيتهم من آية من آيات ربهم إلا كانوا عنها معرضين) نەبى، دواى سورەتى (جن) یشەو ھاتوھ، چەسپاندنى چەند مەبەستىكى گىرنگى تىدايە: يەكەم: موھەممەد ﴿ بى ھىچ گومانىك يېغەمبەر و نىرراوى خۇايە. دووہ: ئەوانەى بانگ دەكرىن و نەترسىنرىن لەلاين پەيامبەرانەو ھەبە دوو دەستە: دەستەيەكەيان ھەرگىز گوى بىست نابن و خىرنادەنەو، ئەو دەستەكەى تىرشىيان خۇى ھەولەداو تى دەكۇشى بەختەوہ بى. سىيەم: كاروكردەوہى ھەردوولاشىيان بۇيان ھەلئەگىرى وئاسەوارو شوئەوارى چاك و خرايشىيان بۇئەنووسرى. چوارەم: سەلماننن و چەسپاندنى زىندوويوونەو بەچەندىن بەلگەو نىشانە. ئىمامى (ترمى) ئەم فەرموودەيە - ئەگەرچى لاوازش بىت - لەبارەى فەزل و گەورەيى ئەم سورەتەو ھىناوہ: ((إن لكل شئ قلبا، وقلب القرآن يس، و من قرأ (يس) كتب الله له بقرآتها، قراءة القرآن عشر مرات)). بەكورتى: ھەموو شتى دل وئاوہرۇكىكى ھەيە، سورەتى (ياسين) یش دلى قورئانە، ھەركەسىك بىخوئىنى، وەك ئەو ھەجار دەورى قورئانى كرديتەوہ. ھەندى لەزانايان دەلېن: لەتايىبەتەندى ئەم سورەتەيە كە بۇ ھەر گىرگى و كارىكى ئالۇز بىخوئىرى، خوا ئاسانى دەكا. ئىمامى (ئيبين كەسىن) دەلى: وائەزانم بۇيە لەلاى نەخۇشى كە لە گىانەلاندابى دەخوئىرى، چونكە لەكاتى خوئىندىدا رەھمەت و بەرەكەت دىتە خوارى و، بەئاسانىش گىانى مردووكە دەردەچى. پىشەوا (ئەھمەد) دەلى: مامۇستا بەرپزەكان دەلېن: خوئىندى (يس) دەبىتە بار سووكى

نهمه حالی بهدکارانه:

﴿ ۸ : إنا جعلنا في أعناقهم أغلالا ﴾ بڼی گومان نيمه زنجير دهخهينه مليان وهردوو دستيان ﴿ فهمی إلى الأذقان فهم مقمحون ﴾ شهوسا ههتا چه ناکهيان شهتهک ددههين، نيتتر سهريان بهرز رادهوهستي

سوره تي: (۵۷/۱۸). (۷/۲). (۲۳/۴۵). (۱۲۵/۶). (۱۸۶/۷). (۴۱/۵۱). (۱۰۸/۱۶). (۲۰/۱۱). (۱۰۱/۱۸). خواي گهوره هوی سزاو مورنان بهسهر دلپانداو زنجير لهمل کردونيان دهگيريتهوه بؤ دريژه پيدانپان به بڼی پروايی و سووربوونيان لهسهر بڼی پروايی: (۱۵۵/۴). (۳/۶۳). (۵/۶۱). (۱۱۰/۶). (۱۰/۲). ﴿ ۱۰ :

وسواء عليهم أأنذرتهم أم لم تنذرتهم ﴿ وه چ بيان ترسيڼی، چ نهيان ترسيڼی بؤ شهوانه وهکو يهکه، واته: خوت ماندوو بکهيت لهگه لياندا، يان نا ﴿ فهم لا يؤمنون ﴾ شهوان هر پروا ناهينن، چونکه ترساندن بؤشهوانه کهلکي نابڼی ﴿ ۱۱ : إنا تنذر من اتبع الذكر ﴾ ترس وهبه رهينانه کهت تنها بؤ کهسيک کهلکي دهبي که پهپروهی هر لهقورنان بکات ﴿ وخشي الرحمن بالغيب ﴾ وله نهديدو پدنايشهوه لهخواي بهخشهروو بهبهزهبي بترسيټ ﴿ فبشره بمغفرة وأجر كريم ﴾ نينجا موژدهی لیبوردين وپاداشتيکی چاکي پڼی بده. جادواي شهه خوا باسی زيندوو بوونهوه شهکات و شهفهرموی: ﴿ ۱۲ : إنا نحن نحي الموتى ﴾ بڼی گومان تنها نيمهين ههموو مردووان زيندوو شهکهينهوه ﴿ ونكتب ما قدموا وآثارهم ﴾ وهرکار نيکيان پيش خو خستبي تواماری دهکهين وتهنانه تي ناسهواريشيان گشت دهنووسين، واته: هر ري و رهوشتيکيان بهجسي هيشتبي چاک و خراب بؤيان حسيب شهکهين، بؤيه پينغه مبر ﴿ شهفهرموی: (من سن في الإسلام سنة حسنة فله أجرها وأجر من عمل بها من بعده، من غير أن ينقص من أجزائها شيء) ومن سن في الإسلام سنة سيئة كان عليه وزرها ووزر من عمل بها من بعده، من غير أن ينقص من أوزارها شيء (موسليم). واته: ههركهسي له شيسلامدا ري ورهوشتيکی چاک دابهه زريني، دياره ياداشتي تايبه تي خوی دهبي، هاوري لهگه له ههركهسيکی ديكهش پاش شهو کاری پڼی بکا، بهلام بڼی شهوهی له کری و پاداشي شهوان شتي کم بکا، خو شهگه ر کهسيک رچه يهکی خرابي شکاندو خه لکی وهدروي کهوتن، بڼی گومانه ههم گوناحي خویي و، ههم گوناحي شوينکه وتووه کانيشي ههله گريت، بڼی شهوهی شتيک له گوناحي شهوان کهم بکاتهوه. ﴿ وكل شيء أحصيناه في إمام مبين ﴾ ههموو شتيکمان له کتيب و نامه يهکی ناشکرادا نامادهو توامار کردوو، واته: له (لوح المحفوظ) دا که هيچ شتيکی تيا گوم نابيت، ههموو شتيکی بچووک و گهوره وردو درشتمان شهژماردوو.

وناتوانن بههيچ لايه کدا بيجولنين و ريگه ي راست نابينن. مه بهست شهوهيه شهوانه چون مروفيک ههردووهستي ببهستري به مل وگهردني خويوهه نيتتر ناتواني سهردانه وينی و، ريگه بييني؛ شهواينش بههوی لاساری خويانهوه دورخراونه شهوه لهريگه ي راست ﴿ ۹ : وجعلنا من بين أيديهم سدا ومن خلفهم سدا ﴾ له مپهريکمان له بهردهم وله پشستيانه وه داناوه ﴿ فأغشيناهم فهم لا يبصرون ﴾ جسا بهو هويوه تارمايي چاويانيشمان داپوشی وپهردهمان هينا بهسهرياندا، نينجا پاش و پيشی خويان نابينن. بؤ شهه پرده هينانه بهسهر چاويانداو ري دهرته کردنه يان له (۷/۲)، (۲۳/۴۵) دا. ناماژه ي پڼی کراوه مه بهست شهوهيه که هر له شهزهدا پهروهردگار پڼی زانيون شهوانه لاسارو لاري شهبن هه رچهنده بهلگه يان بؤ بهيتريتهوه باوهر ناهينن، بؤيه شهويش ههر له (لوح المحفوظ) دا برياري خوی لهسهرداون، ههر وهکو شه سووره تي (يس) هه دهفهرموی: (لقد حق القول على أكثرهم فهم لا يؤمنون) ههروا

بهسهرهاتي خه لکی ناوا ايبيبه کهي (شهنتاكييه): ﴿ ۱۳ : واضرب لهم مثلا أصحاب القرية ﴾ تو شهي موجه ممد ﴿ بهسهرهاتي خه لکی گوندنشينه کاني (شهنتاكييه) بؤ قوره ييش

سُورَةُ يُونُسَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ ۱ وَالْقُرْآنِ الْكَرِيمِ ۲ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۳ عَلَّمَ ۴

صِرَاطَ مُسْتَقِيمٍ ۵ تَنْزِيلَ الْكُرْآنِ بِالرَّحْمِ ۶ لِشَدِيدِ قَوْمَانَا ۷

أَنْذِرْهُ أَبَاؤَهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ۸ لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَيَّ أَكْثَرَهُمْ ۹

فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۱۰ إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى ۱۱

الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ ۱۲ وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا ۱۳

وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ۱۴ وَسَوَاءٌ ۱۵

عَلَيْهِمْ أَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۱۶ إِنَّا شَهِدْنَا ۱۷

مِنَ اتِّبَاعِ الذِّكْرِ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْعَلِيمَ بِالْغَيْبِ ۱۸ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَتِهِ ۱۹

وَأَجْرِ كَرِيمٍ ۲۰ إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى وَنَكْتُبُ ۲۱

مَا قَدَّمُوا وَآثَرَهُمْ وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ ۲۲

وناتوانن بههيچ لايه کدا بيجولنين و ريگه ي راست نابينن. مه بهست شهوهيه شهوانه چون مروفيک ههردووهستي ببهستري به مل وگهردني خويوهه نيتتر ناتواني سهردانه وينی و، ريگه بييني؛ شهواينش بههوی لاساری خويانهوه دورخراونه شهوه لهريگه ي راست ﴿ ۹ : وجعلنا من بين أيديهم سدا ومن خلفهم سدا ﴾ له مپهريکمان له بهردهم وله پشستيانه وه داناوه ﴿ فأغشيناهم فهم لا يبصرون ﴾ جسا بهو هويوه تارمايي چاويانيشمان داپوشی وپهردهمان هينا بهسهرياندا، نينجا پاش و پيشی خويان نابينن. بؤ شهه پرده هينانه بهسهر چاويانداو ري دهرته کردنه يان له (۷/۲)، (۲۳/۴۵) دا. ناماژه ي پڼی کراوه مه بهست شهوهيه که هر له شهزهدا پهروهردگار پڼی زانيون شهوانه لاسارو لاري شهبن هه رچهنده بهلگه يان بؤ بهيتريتهوه باوهر ناهينن، بؤيه شهويش ههر له (لوح المحفوظ) دا برياري خوی لهسهرداون، ههر وهکو شه سووره تي (يس) هه دهفهرموی: (لقد حق القول على أكثرهم فهم لا يؤمنون) ههروا

(نه جان بوو، جا پاش شه‌وی که په‌ندو ناموزگار به کی زوری کردن شه‌یدیان کرد!) ﴿ قال یا قوم اتبعوا المرسلین ﴾ وتی: شه‌ی هوزه‌کم! بکه‌ونه دوی شه‌و په‌یامبه‌رانه بولای ئیوه ره‌وانه کراون. ﴿ ۲۱: اتبعوا من لا یسلنکم اجرا ﴾ په‌یره‌وی شه‌وانه بکه‌ن که، ته‌نانه‌ت که‌می کریشیان لیاوین بؤ راگه‌یاندنی به‌رنامه‌که‌ی

بگیره‌وه. (قریه): هر چه‌ند له‌بنه‌ره‌تدا به‌گوندو ناوایی نه‌لین، به‌لام هم‌وو گوندو شارو شارو چکه‌به‌ک نه‌گرته‌وه، به‌تایبه‌تی لیره‌دا مه‌به‌ست گوندیکه له‌شام به‌ناوی (انتاکیه) وه‌و ئیستاش شاریکه له (سووریه)، کاتی خوی بتپه‌ره‌ست بوون وخواش سی پیغه‌مبه‌ری بوئاردوون.

﴿ إذ جاءها المرسلون ﴾ کاتی په‌یامبه‌ره‌کان چونه لایان، تا باسی په‌کتاپه‌رستی و زیندوو بوونه‌و بیان بویکه‌ن. ﴿ ۱۴: إذ أرسلنا إلیهم اثین فکذبوهما ﴾ شه‌و دمه‌ ئیمه دووکه‌سمان نارده لایان و، شه‌وان به‌درویان خستته‌وه وپاوه‌ریان پی‌نه‌کردن و ﴿ فعزنا بنالت ﴾ ئیمه‌ش پیغه‌مبه‌ری سنیه‌مان نارده‌لایان بؤ یارمه‌تی دوانه‌که‌ی پیش ﴿ فقالوا إنا إلیکم مرسلون ﴾ جا هه‌موویان پیکه‌وه چوون و وتیان: بی‌گومان ئیمه نیراوو په‌یامبه‌ری خواین بولای ئیوه، تا رینموونیتان بکه‌ین ﴿ ۱۵: قالوا ما أنتم إلا بشر مثلنا ﴾ که‌چی له‌وه‌لامدا وتیان: ئیوه‌ش مه‌گه‌ر هر مروءف نین وه‌کو ئیمه؟ ئیتر شه‌ قسانه‌تان له‌چییه‌! ﴿ وما أنزل الرحمن من شیء ﴾ خوای به‌خشنده له‌و باره‌وه هیچ نیگایه‌کی نه‌ناردوه ﴿ إن أنتم إلا تکذبون ﴾ ئیوه هر دروده‌که‌ن وراست نیبه که ده‌لین نیگامان بوکراوه له‌لایه‌ن خواوه ﴿ ۱۶: قالوا ربنا یعلم إنا إلیکم لمرسلون ﴾ په‌یامبه‌ره‌کان وه‌لامیان دانسه‌وه ووتیان: په‌روه‌ردگاری ئیمه خوی شه‌زانی که به‌راستی ئیمه بولای ئیوه نیراوین ﴿ ۱۷: وما علینا إلا البلاغ المبین ﴾ هر شه‌وه‌نده‌شمان له‌سه‌ره که په‌یامه‌ ناشکراکه‌ی شه‌و به‌ئیوه رابگه‌یه‌نین، ئیتر پروا دینن یان نه... که‌یفی خوتانه. ﴿ ۱۸: قالوا إنا تطیرنا بکم ﴾

وَأَضْرِبْ لَمْ مَثَلًا لِّأَصْحَابِ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿۳۷﴾
 إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِدَلِيلِك فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ ﴿۳۸﴾ قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَا أَنزَلَ الرَّحْمَنُ مِن شَيْءٍ وَإِن أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿۳۹﴾ قَالُوا رَبَّنَا بَعثَ لَنَا إِلَيْكُم مَّرْسَلُونَ ﴿۴۰﴾ وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿۴۱﴾
 قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِن لَّمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجِمَنَّكُمْ وَلِنَمَسِّنَنَّكُمْ فِي آعْظَابِ السَّمَاءِ ﴿۴۲﴾ قَالُوا لَئِن لَّمْ يَكُنْ لَكُم مِّنْكُمْ آيَةٌ فَذُكِّرْكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿۴۳﴾ وَجَاءَ مِنَ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿۴۴﴾ اتَّبِعُوا مَن لَّا يَمْسُكْكُمْ أَجْرًا وَهُمْ يُمْتَدُّونَ ﴿۴۵﴾ وَمَالِي لَّا أُغْنِي الَّذِي فُطِرَ فِي وَالْيَوْمِ تُرْجَعُونَ ﴿۴۶﴾ أَتَأْخُذُونَ دُونَهُ هَالِكَةً إِنْ يَرِدْ مِنَ الرَّحْمَنِ بَصُرٌ لَّا تُغْنِي عَنْهُمْ شَيْئًا وَلَا يَنْفَعُهُمْ إِذْ يَأْتِيهِمُ الضَّلَالَةُ مُبِينًا ﴿۴۷﴾ أَوَلَمْ يَأْتِ الْيَهُودَ وَنَحْنُ بُرْهَانٌ ﴿۴۸﴾ قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ﴿۴۹﴾ بِمَا عَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴿۵۰﴾

خوا ﴿ وهم مهتدون ﴾ خویشیان شاره‌زاو رینموونی کراون، بوری راست ﴿ ۲۲: وما لی لا أعبد الذی فطرنی ﴾ بؤ ده‌بی من زاتیکه‌ی وانه‌پرستم که دروستی کردوم ﴿ وایه‌ترجعون ﴾ دهره‌نجامیش هه‌مووتان هر بولای شه‌و ده‌میترنه‌وه ﴿ ۲۳: أأخذ من دونه آلهة ﴾ ئایا ده‌بی بیجگه له‌وخوایه چه‌ندخوایه‌کی تر بؤ خووم هه‌لبیزیم و بیان په‌رستم؟! ﴿ إن یردن الرحمن بصر لا تغن عنی شفاعتھم شیئا ولا ینفعلھم ﴾ شه‌گر خوای به‌به‌زه‌بی به‌یوی زیانیکم تووش بکات، تکاو لاله‌ی شه‌وان که‌مترین سوودم پی‌ناگه‌یه‌ن و، ناتوان له‌سزای شه‌و رزگارم بکه‌ن، چونکه هیچیان به‌ده‌ست نیبه ﴿ ۲۴: إنی إذا لقی ضلال مبین ﴾ جا شه‌گر له‌باتی شه‌وخوایه هر په‌رستراویکی تر بپه‌رستم، به‌راستی شه‌و حله‌من له‌گومراییه‌کی ناشکرادام ﴿ ۲۵: إنی أمنت بریکم فاسمعون ﴾ به‌راستی من به‌په‌روه‌ردگاری ئیوه پروام هینا، ده‌سا ئیوه بیسن وناموزگار به‌که‌م وه‌رگرن ﴿ ۲۶: قیل ادخل الجنة ﴾ جا دوی

جا گوندن نشینه‌کان کاتی په‌کیان که‌وت وقسه‌یان نه‌ما وتیان: ئیمه پیوقه‌ده‌می ئیوه به‌نه‌گبه‌ت ده‌زانین ﴿ لئن لم تنتهوا ﴾ شه‌وی راستی بی شه‌گر کۆتایی به‌م قسانه‌ش نه‌هینن ﴿ لئرجمنکم ﴾ دلنایان به‌رده بارانتان شه‌که‌ین ﴿ ولیمسنکم منا عذاب الیم ﴾ و سزایه‌کی سه‌خت و دهردناکتان ده‌ده‌ین ﴿ ۱۹: قالوا طائركم معکم ﴾ په‌یامبه‌ره‌کان وتیان نه‌خیر ئیمه شووم و نه‌گبه‌ت نین، به‌لکو شووم و نه‌گبه‌تی له‌خوتانه‌وه‌یه ﴿ أنن ذکرتم ﴾ ناخو ئیوه ناموزگاریش بکرین بوری به‌ختیاری هه‌روا ده‌که‌ن؟! ﴿ بل أنتم قوم مسرفون ﴾ نه‌خیر، وا نیبه وه‌ک ئیوه پیتان وایه، به‌لکو ئیوه کۆمه‌ل و گه‌لیکی زیاده‌ره‌وو له‌سنوور دهرچوون ﴿ ۲۰: وجاء من أقصى المدينة رجل يسعى ﴾ و پیاویک له‌وسه‌ری شاره‌وه به‌هله‌ داوان بولای خه‌لکه‌که‌هات، دوی شه‌وی بیستی که دانیشتوانی شاره‌که نیازیان خرابه له‌گه‌ل په‌یامبه‌ره‌کاندا، (ئیین عه‌بیاس) ده‌لی: شه‌و پیاوه پیاویکی سالح وناکارچاک و ناوی (حه‌بیب) ی

ئەو كە بەلامارىان داو كوشتيان و بەرەولاي خوا بەشەھىدى گەراپەو، پىنى وترا: دەسا بچۆرە بەھەشتەو لەپاداشى بانگەوازو بىراوكتەدا ﴿ قال ياليت قومى يعلمن ﴾ ئىنجا پاش ئەو چوو بەھەشتەو رەزامەندى خواو ئەو ھەموو نازو نىعمەتەى دىت بۇى ئامادە كراو، وتى: خۇزگايە ھۆزەكەشم بىيان زانىيا ﴿ ۲۷:

بەسەرياندا، لەناكا ئەوانىش ھەموو لەجىنى خۇياندا مردن. رافەكەرانى قورئان دەئىن: خوا جوپىرلى نارودودەرگاي شارەكەى (ئەنتاكىيە) ى لىگرتن و بانگىكى بە سامى بەسەرا دان، ئىتەر ئەوسا تاكە كەسىكىان لى دەرنەچوو، جىنى باسە ئەوھۇزو گەلە تياچوو خەلگى (ئەنتاكىيە) ى شام بوون كە ئىستا سەر بە (توركيا) يە، ھەرچەندە (ئىبن كەسىن) چەند تىببىيەكى لەبارەى ديارىكردى ئەو شارەو ھەيە!

مەخابىن بۇ بەندە درۆز نەكان:

﴿ ۳۰: يا حسرة على العباد ﴾ مەخابىن، بۇ ئەو بەندانە (واتە): بۇ خەلكەكەى ئەنتاكىيە) كە پەيامبەرەكانيان بەدرۆز نانى وئىمانىان نەئىنا، وەك ئەفەرموى: ﴿ ما يأتىهم من رسول إلا كانوا به يستهزئون ﴾ ھەر پەيامبەرىكىان بۇ نەدەھات، مەگەر گالتەيان پى دەكرد، ئىعمەش لەناومان دەبردن ﴿ ۳۱: ألم يروا كما أهلكنا قبلم من القرون ﴾ ئايا قورەيش نەيان بىنى كە خەلكىكى زۇرمان لەگەلانى پىش ئەوان، قىرکردو لەناو برد، دەسا بوغىبەرەت وەرناگرن؟ ﴿ أنهم إليهم لا يرجعون ﴾ كە جارىكى تر ھەرگىز ناگەرئىنەو لەيان ﴿ ۳۲: وإن كل لما جميع لدينا محضرون ﴾ وە بەراستى ھەمووشيان لەرۆزى قىيامەتدا بۇ پاداش و تۆلە لای خۇمان ئامادە ئەكرىن، ئايەتى (وإن كلا لما ليوفيهنم ربك أعمالهم...) ۱۱۱/۱۱. پشتگىرى ئەو دەھكات.

ئەم جىھانە بى بەدئىھىنەر (سابع) نابى:

﴿ ۳۳: وآية لهم الأرض الميتة أحييناها ﴾ وەئىشانەيك بۇيان لەسەر زىندوو بوونەو، زەوى مردوو، زىندوو مان كرودتەو بەباران ﴿ وأخرجنا منها حبا فمنه ياكلون ﴾ ودانە وئەلەيكەمان لى دەرھىناو لىسى ئەخۇن و پىنى دەئىن ﴿ ۲۴: وجعلنا فيها جنات من نخيل وأعتاب ﴾ وەرلەو زەوييە مردوو، چەندىن باخەخورماو، باخە تىرمان بەدىھىنا. خورماو تىرى دوو نىعمەتى خۇان و بەخواردن ئەدرئىنە قەلەم، زانايان لەبارەيانەو ئەئىن: لەم دووجۆرە ميوەيەدا چەند قىتامىن - كە لەش و تەنى مرؤف پىويستيان پىيەتى - ھەيە، ئەمە لەلايەكەو، لەلايەكى تىرەشەو ئەتوانىن بلىين لە تەواوى سالد، يا بەتەر تازەو فەرىكەيى، يان بە وشكراوھىيى، بەئاسانى دەستدەكەون. ﴿ وفجرنا فيها من العيون ﴾ وە كانايوىكى زۇرئان لى ھەلقولاند ﴿ ۳۵: لياكلوا من ثمره وما عملته أيديهم ﴾ تا لەميوەى ئەوخوايە بخۇن، كە دەستەكانى ئەوان پەيداي نەكردوو. (ئىبن عەبباس) و (قەتادە)



بما غفرلى ربى وجعلنى من المكرمىن ﴿ بەلىبووردنى پەرورەدگارم بۆم و بە گىزانم لەناو رىز گىراواندا، تا ئەوانىش باوھريان ھىناو باو كردهوى باشيان كرديا.

كۆتابى جزمى ۲۲، (ولله الحمد والله...)

﴿ ۲۸: وما أنزلنا على قومك من بعده من جن من السماء ﴾ وپاش كوشتنى ئەو پياو ھەمەسەھە مۇسلمانە ھىچ لەشكرىكەمان نەناردە سەرھۆزەكەى لە ئاسمانەو بۇ لەناو بردونيان، چونكە شايستەى ئەو نەبوون تا لەشكرەكەشيان بۇيكەين و پىويستىشى نەدەكرد ﴿ وما كنا منزلين ﴾ خۇبەر لەمەش بۇ ھىچ گەلىكەمان نەناردوو، واتە: سوننەتەمان نەبوو لەشكر بنزىن بۇ لەناو بردنى گەلانى ياخى و ملھورى وا، بەلكو بەسزاو ئازار تيامان بردوون، وەكو دەفەرموى: ﴿ ۲۹: إن كانت إلا صيحة واحدة فإذا هم خامدون ﴾ تەنھا ھەرىك نەئەتەو دەنگىك بوو، واتە: بە تەنھا جوپىرل ھات و قىراندى

دەلىن: بېژەي (ما) لەم ئايەتەدا بۇ (نەفىيە)، بۆيە ئىمەش بە (نەفى) مانامان كورد ﴿ أفلا يشكرون ﴾ دەئايا سوياسگوزارىيى ناكەن؟ ﴿ ۳۶ ﴾ سبحان الذى خلق الأزواج كلها ﴿ پاک وخوايىنە ئەو خوايە كە لە ھەموو شتىك - مەرۇف، گول وگيا، ئەتوم و زەررات - جووت و نېزو مېنى دروست كورد، ﴿ مما تبت الأرض ﴾ لەوھى زەوى ئەپروپىنى ﴿ ومن أنفسهم ومما لا يعلمون ﴾ و لە نەفى خۇشيان، ولەو شتانەيش كە ئەوان نايزان. بەلى.. لەم بوونەو ھەردا چەندان شتى تر ھەيە كە تائىستاش مەرۇف نايانزانى.

شەو و رۆژ، خۇرو ھەيف، نىشانەي بوون و تاك و ئەنبايىي خوان:

﴿ ۳۷ ﴾ وآية لهم الليل نسلخ منه النهار ﴿ شەوېش نىشانەو بەلگەيەكى ترە بۇيان كە ئىمە رووناكى خۇرو رۆژى لى دەردەكېشىن ﴿ فاذا هم مظلمون ﴾ جا لەناكاو شەو دى و دەرۇنە تاريكېيەوہ ﴿ ۳۸ ﴾ والشمس تجري لمستقر لها ﴿ و بەلگەيەكى تر بۇيان خۇرە، كە بەردەوام دىت و دەچى، تاكاتى ديارىكراوى خۇى بۇ راوستان و لەكاركەوتن چى دەبىنى بەرەو بىنەوخولگەي خۇى ھەر لەگەردايە تا ئەوكاتە بۇى ديارى كراوہ ﴿ ذلك تقدير العزيز العليم ﴾ ئەوھاتوچۇوگەرانە بەوشىوہ و رەدە، خەملاندنى خۇاى بەدەسلەتى زانايە ﴿ ۳۹ ﴾ والقمر قدرناه منازل ﴿ وە گەرانى مانگېشمان خەملاند - كە ئەمېش بەلگەيەكە بۇدەسلەت و توانايى خۇمان - بە بېست و ھەشت مەنزىل و ئاسۇ، تاھەموو شەويك دابەزىتە جىگايەكيانەوہ. پاشان دووشەو، يان شەويك پەنا ئەگرى ﴿ حتى عاد كالعرجون القديم ﴾ تا وەك پەلى كۇنى بارىكى وشكى زەرد بووى كەوانەيى دارى خورماي لى دىت ﴿ ۴۰ ﴾ لا الشمس ينبغي لها أن تدرک القمر ﴿ نە بۇ خۇر دەكرى بگاتە مانگ، تا ھەردوو پىكەوہ كۇبىنەوہ و، نورو رووناكى مانگ ھەلگىرى و، تا قىامەت ھەر رۆژ بىت ﴿ ولا الليل سابق النهار ﴾ نە شەوېش پېشى رۆژ دەكەوى كە ئىتر تاكاتى كۇتايى دونيا، ھەر شەووتاريك بىت. نەخىر، شتى وا ناشى و نابى، بەلكو خوا ھەردوو كىيانى بەجۇرى دروست كورد، كە كارى يەكتر تىك نەدەن ﴿ وكل في فلك يسبحون ﴾ ھىچىشيان ناچنە خولگەي ئەوى ترىان، بەلكو ھەريەكەيان لەخولگەي خۇيا دەسوورپتەوہ، وەك مەلەوان دىن و دەرۇن. بەلى خۇر لەخولگەي سوورانەوہى خۇيدا بۇماوہى يەكسال، ئەوسا ﴿ ۱۲ ﴾ بوورجەكانى خۇى دەپرى، لەكاتىكدا ھەيى بەيەك مانگ مەسىرەكەي خۇى دەپرى، ديارە بەپىي ئەم نەخشە خوايىبە، مانگ ﴿ ۱۲ ﴾ ئەوئەندەي خۇر - لە خولگەي خۇيدا تېزەوتەرە، بۆيە ئەفەرەمووى: ھەرگىز خۇرناگاتە مانگ تا بتوانى مەسىرە كەي خۇى بە يەك مانگ ئەنجام

بەدات. بۇئەم بېژەي (مستقر لها) يە دوو تەفسىرەھەيە، يەككىيان دەلى: مەبەست ئەوہيە: لەجى و قەرارگەي خۇيدا كە لەزىر (عرش) دايە و بەرووى زەويدا ھەردەم دىت و دەروا سوژدە دەباو داواى مۇلەتى ھەلھاتن و گەرانەوہ دەكا بۇ جارېكى دىكە، وەك لە فەرموودەيەكدا ھاتوہ: ﴿ فإنها تذهب حتى تسجد تحت العرش ﴾. (فتح البارى: ۴۰۲/۸). ھەروا ئەم فەرموودەيەش: ﴿ مستقرها تحت العرش ﴾. (فتح البارى: ۴۰۲/۸). تەفسىرى دووھىشىيان دەلى: مەبەست ئەوہيە كە خۇر تاھاتنى رۆژى قىامەت بەردەوام لەو خولگەي خۇيدا ھەر دەگەرى و ناوہستى. تەفسىرى يەكەم پىنى دەلىن (مستقرى مەكانى) و، دووھىش (مستقرى زەمانى)، خۇاى كارجوانىش چاكتەر دەزانى. تەفسىرى (ئىبن كەسىر).

گەشتى گەمىي بەناو دەريادا نىشانەي خوايە:

﴿ ۴۱ ﴾ وآية لهم أننا حملنا ذريتهم في الفلك المشحون ﴿ نىشانەيەكى توانايى خۇمانە بۇيان كە: ئىمە وەجەو نەوہكانى ئەوانمان لەناو كەشتى پردا بەناو دەريادا بەوھەموو شتوومەكەوہ ھەلگرتوہ، ئەھاتن و دەچون و نەشمان ئەھىشت نەقۇم بىن. ﴿ ۴۲ ﴾ وخلقنا لهم من مثله ما يركبون ﴿ ولە وىنەي كەشتىدا، ئەوہى بە كەلكى سوارى بىت، بۇمان دروست كورد ﴿ ۴۳ ﴾ وإن نشأ نغرقهم فلا صريخ لهم ﴿ خۇ ئەگەر بەمانەوى لە بنى دەريادا نەقۇمىيان بەكەين، نەقۇمىيان ئەكەين، جا ئەوكاتە ھىچ فرىادەرەسىكىان بۇنابى ﴿ ولا هم ينقذون ﴾ و رزگارېش ناكرىن ﴿ ۴۴ ﴾ إلا رحمة منا ومتاعا إلى حين ﴿ مەگەر ھەر رەھمەت و مېھرەبانى خۇمان فرىايان كەوى، تا ئەوكاتە ديارى كراوہ بۇ ژيان، مۇلەتايان بەدەين و بەھرەمەند بىن، ئەگىنا كەسىك ناتوانى رزگار يان بكاو بىيان ژيەنى ﴿ ۴۵ ﴾ وإذا قيل لهم اتقوا ما بين أيديكم وما خلفكم ﴿ كاتىكېش پىيان بگوترى: لەو سزايەي پىستان، واتە: ئەوسزايەي ئوممەتەكانى پىشى پى سزا دران، وەلەو سزايەي دواوہتان (سزاي ئاخىرەت) خۇ پارىزن ﴿ لعلمكم ترجمون ﴾ بەلكو رەھمتان پى بىكرىت، دەبىنى روو و ھەردەگىرن و قىووليان نىبە!

موشرىكان سەرلىقىئاو و گووران:

﴿ ۴۶ ﴾ وما تأتيهم من آية من آيات ربهم ﴿ ھەرئايەتى بىت بۇ ھاوبەشدانەرەكان، لە ئايەتەكانى پەرورەدگارسان ﴿ إلا كانوا عنها معرضين ﴿ ھەر رووى لى و ھەردەگىرن ﴿ ۴۷ ﴾ وإذا قيل لهم أنفقوا مما رزقكم الله ﴿ وكاتىكېش پىيان بگوترى: لەو رزق و رۆژىەي خوا پىنى داون، بېەخشىن لەرىنى خواداو بىدەن

بهه ژار هکان ﴿ قال الذين كفروا للذين آمنوا ﴾ كافرو بئى باوه په كان به خواهن پروا كانيان دهوت: ﴿ انطعم من لو يشاء الله اطعمه ﴾ تاخو ئيمه نان و خوراك به كه سيك بدهين كه نه گهر خوا ويستباى خوى خوار دنى ددهانئى؟ واته: كه سيك هه ژار كه وتبئى، مافى به سهر ئيمه وه نيبه، ده بئى خوا خوى بيژه نئى! ﴿ ان انتم الا فى ضلال

ناو خانه وادهى خويان و، هيچ چاره سهر يكي شيان نيبه.

نه خسهى زيندوو بوونه وه:

﴿ ۵۱: ونفخ فى الصور فاذا هم من الاجداث الى ربهم ينسلون ﴾ خه لكى به نه فخهى به كه م هه موو نه مرين وياشان بوجارى سنيهم فوو به شه بيوردا نه كريت، نه وسا كتوپر به په له له گوره كانيان هه موو دينه ده رئى و ده برين بولوى دادگاي پوره درگاريان بو پاداش و توله ﴿ ۵۲: قالوا يا ويلنا من بعثنا من مردنا ﴾ هه كه زيندوو شكرانه وه به سهر سورمانيكه وه نه لين: تياچوونى خومان! كئى له گورو خه وگا كه ماندا زيندووى كردينه وه هه ئى ساندين؟! ﴿ هذا ما وعد الرحمن وصدق المرسلون ﴾ دياره نه مه شه به لينه به كه خواى به خشنده پيمانى دابوو له سهر زمانى پيغه مبه ره كانه وه، پيغه مبه ره كانيش راستيان وت. ﴿ ۵۳: ان كانت الا صيحة واحدة ﴾ شه نه فخهى زيندوو كردنه وه، شه نجامى به كه نه عرته و به كه دهنگى گه وره بوو ﴿ فاذا هم جميع لدينا محضرون ﴾ نه وسا هه موويان به زوويى لاي ئيمه ناماده كراون بو ليكولينه وه هه حيساب ﴿ ۵۴: فاليوم لا تظلم نفس شيئا ﴾ ئينجا له و روزه دا توزه دا به كه سته م له هيچ كه سئى ناكري ﴿ ولا تجزون الا ما كنتم تعملون ﴾ پاداش و تولهى شه وه بئى كردو وتانه، پاداش نادرينه وه.

به هه شتبييه كان له عهيش و نوش دان:

﴿ ۵۵: ان اصحاب الجنة اليوم فى شغل فاكهون ﴾ به راستى به هه شتبييه كان له م روزه دا به نيمه متهى خواوه سهر گرم وشادن ﴿ ۵۶: هم وازواجهم فى ظلال على الارائك متكئون ﴾ خويان و هاسره كانيان، له سنيبه ريكى چرو پرداو له سهر چهند ته ختيكى رازاوه دا پاليان داو ته وه ﴿ ۵۷: لهم فيها فاكهة ﴾ له وئيش هه موو جوړه ميوه به كيان بو هه به ﴿ ولهم ما يدعون ﴾ وداواى هه رشتيكيش بكن ناماده به بو يان ﴿ ۵۸: سلام قولا من رب رحيم ﴾ سه لام و درود يكي شيان به قسه پئى ده گات له لايه ن خواى به ره حمه وه، وه كه ثايه تئى (تحيتهم يوم يلقونه سلام...) ۴۴/۳۳. دووياتئى شه وه ده كاته وه.

روژى سه لا تاوانباران جيا ده كرينه وه:

ئينجا روو نه كريتته تاوانباران و پييان شه وتري: ﴿ ۵۹: وامتازوا اليوم ايها المجرمون ﴾ شه ئى تاوانباران! ده سا شه مرو جيا بينه وه له ئيمانداره كان. ئينجا بو شه وى زياتر تووشى ئيش ونازار بين، له لايه ن خواوه پييان شه وتري: ﴿ ألم أعهد إليكم يا بنى آدم ﴾

وَمَا يَظُنُّهُمْ أَنَّا نَحْنُ أَذْرِبَنَّهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿۵۱﴾ وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِن مَّشَاهِدٍ مَا رَكِبُوا فِيهَا ﴿۵۲﴾ وَإِن نَّشَاءُ نَمُرُقْهُمْ فَلَاصِرْحٌ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَمْقُدُونَ ﴿۵۳﴾ إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿۵۴﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿۵۵﴾ وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿۵۶﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا آيَاتُنَا لَأِذَا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿۵۷﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿۵۸﴾ مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا الصَّيْحَةَ وَبَعْدَ ذَلِكَ نَعْلَمُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿۵۹﴾ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿۶۰﴾ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَاذْأَبْهُمُ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ﴿۶۱﴾ قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَن مَّرَقَدْنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿۶۲﴾ إِنْ كُنْتُمْ إِلَّا صَيْحَةٌ وَاحِدَةٌ فَاذْأَبْهُمُ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿۶۳﴾ فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۶۴﴾

ميسن ﴿ نا، ئيوه هه ره له گومر ايبه كئى ئاشكرادان كه به ئيمه نه لين خوراك به هه ژاران بدهن.

به لاي موشريكه وه زيندوو بوونه وه دووره:

﴿ ۴۸: ويقولون متى هذا الوعد ان كنتم صادقين ﴾ و به گالته شه وه نه لين: ده نه گهر ئيوه راست ده كهن، شه وه په شه وه گوره شه وه به لينه به بو زيندوو بوونه وه سزاو توله كه ي دئى؟ دياره پروايان به زيندوو بوونه وه سزاو توله نيبه ﴿ ۴۹: ما ينظرون الا صيحة واحدة تاخذهم ﴾ مه گهر هه چاوه روانئى به كه نه عرته وه شريخه به كه بن، له ناكاو په يدا ببيئى و له ناويان به رئى ﴿ وهم يخصمون ﴾ شه وانئيش له و كاته دا - سه باره ت به دروو راستى زيندوو بوونه وه - سهر گه رمى مشت ومري ناو خويانن ﴿ ۵۰: فلا يستطيعون توصية ولا الى اهلهم يرجعون ﴾ شه و شريخه وه نه عرته به شه ونده به په له ده رگايان پئى ده كرى، ئيتر نه شه توانن وه سيه تيك بكن، نه شه شتوانن بگه رينه وه

نده همیشه تا رینوین بین ﴿ فاستبقوا الصراط ﴾ نینجا به ره ریگاکه پیشبرکنیان کرد وهك جاران ﴿ فأنى يبصرون ﴾ جاپون ده بینن نیمه کویرمان کردین؟ ﴿ ۶۷ ﴾ ولو نشاء لمسخناهم علی مکانهم ﴿ نه گهر مه یلیش بکین له جنی خویاندا (مه سخ) مان ده کردنوه، واته: شکل و بیچمان نه گورین و جموجولمان لی نه برین

ئی نه وه کانی نادم! ناخرمن پیشتر وه سیه تم بو نه کردن ﴿ آن لا تعبدوا الشيطان إنه لکم عدو مبين ﴾ که شه پتان نه پهرستن، چونکه نهو بو نیوه دوزمنیکی ناشکرایه؟ ﴿ ۶۱ ﴾ وأن اعبدونى هذا صراط مستقيم ﴿ نهی فرمانم پی نه کردن که تنها من بپهرستن وپهیرهوی له من بکن، نا نه مه یه (واته: پهرستنم به تنه نیا) ری راسته که ﴿ ۶۲ ﴾ ولقد اضل منکم جبلا کثیرا ﴿ بی گومان شه پتان خه لکیکی زوری گومرا کرد لیتان ﴿ أفلم تکنوا تعقلون ﴾ ده نایا تی ناگهن و ژیرنابن؟ ﴿ ۶۳ ﴾ هذه جهنم الی الی کتتم توعدون ﴿ نائمه هره و ده دوزه خه یه که له دونیادا به لیتان پی درابوو، پرواتان نه کرد ﴿ ۶۴ ﴾ اصلوها الیوم بما کتتم تکفرون ﴿ ده فرموون به هوی بی باوره بیتانه وه نه مرو بچنه ناوی.

روزی قیامت مؤر له ده می خوانه ناسان ده دریت:

﴿ ۶۵ ﴾ الیوم نختم علی أفواههم ﴿ نه مرو (روزی قیامت) مؤر ده نین به سه رده میاندا و ناتوانن به زمان هیچ قسه بهک بکن ﴿ وتکلمنا أیدیهم ﴾ ده سته کانیشیان قسه مان له گهل نه کهن ﴿ وتشهد أرجلهم بما كانوا یکسبون ﴾ پییه کانیشیان شایه تی ده دن به وهی کردوو یانه. نیمامی (موسلم) له (نه نه س) هوه نه تی: (کنا عند رسول الله ﷺ فضحك فقال: ((هل تدرون مم أضحک؟)) قال: قلنا الله ورسوله أعلم.)) (قال: من مخاطبة العبد ربه، يقول: یارب، ألم تجرنی من الظلم؟ قال: یقول بلی. قال: فیقول، فانی لا أجز علی نفسی إلا شاهدا منی، قال: فیقول: کفی بنفسک الیوم علیک شهیدا، وبالکرام الکاتبین شهودا، قال فیختم علی فیهِ فیقال: لأرکانه، أنطقی، قال: فتتطق بأعمالهن. قال ثم یخلى بینه و بین الکلام فیقول بعدا لکن وسحقا، فعنکن کنت أناضل)) فی الزهد والرقائق (۲۹۶۹) حدیث رقم (۱۷). نیمه کاتی لای پیغه مبهیر بووین ﷺ خؤ به خؤ پیکه نی، فرمووی: ده زانن له چی پی ده که نم؟! وتمان خواو پیغه مبهیری نهو باشتر نه زانن. فرمووی: له موجد له سی به نده پی ده که نم له گهل پهروه دگاریدا، ده تی: نهی پهروه دگاری من! نایا له زولم وستهم به نام نادهی؟ خوا نه فرمووی: به تی، (به نده که ش) نه تی: نه و جا شایه تی له خؤم نه بیت قبولم نییه، خواش ده فرمووی: با هر خؤتوو فریشته تو مار که ره کانت شایه د بن، نه وسا مؤر له ده می ده درتی، پاشان به نه ندامه کانی تری ده تی: نیوهش قسه بکن، نه وانیش هره شتیکیان کرد بی - وهك خؤی - دهی گیزنه وه، پاشان نه تی: هره دور بن له ره حمه تی خوا، دهك بمرن، خؤ من له بهر نیوه بهر گیم ده کردو تی ده کوشام. ﴿ ۶۶ ﴾ ولو نشاء لمسخنا علی أعینهم ﴿ خؤنه گهر بمانه وی نه بینن، ناسه واری چاوه کانیشیانمان

إِنَّ اصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَكَّهُونَ ﴿۵۸﴾ وَمَ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلِّالٍ عَلَى الْأَرْبَابِ مَسْكُونٍ ﴿۵۹﴾ لَمْ يَمَسَّ فِيهَا مِنْ فِتْنَةٍ وَهُمْ تَابِدَعُونَ ﴿۶۰﴾ سَلَّمَ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَجِيمٍ ﴿۶۱﴾ وَأَمْتَنُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُعْمَرُونَ ﴿۶۲﴾ أَلَمْ نَعْمَدَ إِلَيْكُمْ بِبَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُرْعَدٌ وَغِيْبٌ ﴿۶۳﴾ وَأَنْ أَعْبُدُوْنِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿۶۴﴾ وَلَقَدْ أَسَلْنَا مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَأَلَمَ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿۶۵﴾ هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿۶۶﴾ أَصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿۶۷﴾ الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَنَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿۶۸﴾ وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنْتَ بُعْمَرُونَ ﴿۶۹﴾ وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَاتِبِهِمْ فَمَا اسْتَسْقَوْا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴿۷۰﴾ وَمَنْ نَعْبُدُهُ فَفِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿۷۱﴾ وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ ﴿۷۲﴾ لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحْيِيَ الْقَوْلَ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿۷۳﴾

وهك بهردو جیما داتمان لی ده کردن ﴿ فما استطاعوا مضيا ولا يرجعون ﴾ جا ئیتر نه بیان توانیبا نه برؤنه پیشی، نه بگه ریته دواوه. ﴿ ۶۸ ﴾ ومن نعره نكسه فی الخلق ﴿ هره که سیش ته مهنی دریز بکین، دهره نجام ژیرو ژووری ده کین له لاشه و جهسته و بیرو هوشیدا، واته: دهی گیزینه وه بو قوناعی مندالی و لاوازی و، هیچ توانایه کی نامینی، وهك نه فرمووی: (الله الذی خلقکم من ضعف ثم جعل من بعد ضعف قوه ثم جعل من بعد قوه ضعفا وشییه یخلق ما یشاء وهو العلیم القدیر) ۵۴/۳۰. یان ده فرمووی: (ومنکم من یرد الی أزدل العمر...) ۵/۲۲. ﴿ أفلا یعقلون ﴾ ده نایا نه وان تی ناگهن و ژیر بیان ناخه نه کار که که سیک بتوانی کاری ناوا بکات، نهی چون ناتوانی زیندووتان بکاته وه؟!

پیغه مبهیر ﷺ شاعیر نه بووه:

بی پرواکان نه بیانوت: نه وهی (موحه مه د) نه یلی شیعو هونرا وهیه!

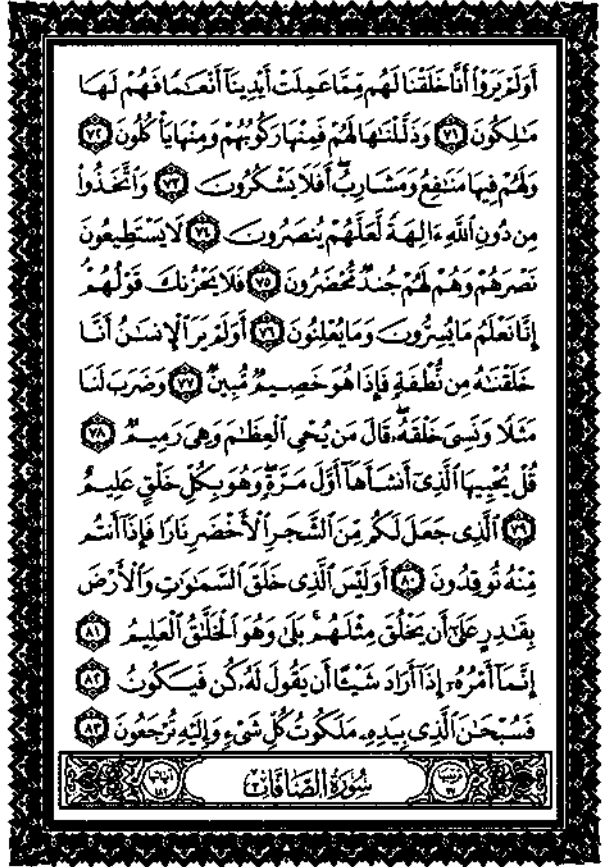
خوایش نه فهرموی: ﴿ ٦٩: وما علمناه الشعر وما ينبغي له ﴾ نيمه هرگيز شيعرو هونراوه مان فيري موحه ممد نه كردووه و، هونراوه وتنيش شياوي نهو نيبه، ميژوو و (سيره) هردوو له وه دا يه كه دننگ كه پينغه مبر ﷺ شيعري نه وتوووه نه يشيزانيوه، نه وه يش له روژي (خندهق) دا وتووويه تي له سهر كيشي شيعره كاني (عه بدولاي

بروداره بترسيني ﴿ ويحق القول على الكافرين ﴾ و به ليني هاتني سزاي خواش بو بي پروايان به چي بگا، واته: بيانوي هيچ كه سينك نه مينني نه گهر لايدو سزا درا. جا هر نهو مه به ستهش له سوورهي (٨٠/٢٧)، له سوورهي (٢٢/٣٥) دا هاتووه.

بِقَالَ وَوَلَسَات نَيْمَةً نَّ وَ، نَيْسَانَهُ ي خَوَان:

﴿ ٧١: أَوْ لَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مَا عَمِلَتْ أَيْدِيهِمْ أَنفِثْنَا مِنْهَا مَلَكًا مَّا كُونَ ﴿٦٩﴾ وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٧٠﴾ وَلَمْ يَكُنْ فِيهَا مَنْفَعٌ وَلَا مَسَارِبٌ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٧١﴾ وَأَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿٧٢﴾ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُحَضَّرُونَ ﴿٧٣﴾ فَلَا تَحْزَنْكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ تَعْلَمَ مَا يُبْعَثُونَ ﴿٧٤﴾ وَمَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾ أَوْ لَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ نَفْسِهِمْ إِذَا هُمْ حَاصِبٌ مُبِينٌ ﴿٧٦﴾ وَضَرَبْنَا مَثَلًا وَبَيَّنَّا خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُعْجِبُ الْعِظْمَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٧﴾ قُلْ يُعْجِبُهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٧٨﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَشْرَبْتُمُوهُ فَذُوقُوا وَالَّذِي الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِقَدِيرٍ عَلِيمٌ ﴿٧٩﴾ أَنَّى أَرَادَ سَيْبًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٠﴾ فَسُبْحَانَ الَّذِي يَبْدِئُ مَلَكُوتَ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨١﴾

كوري رهواحه):
لا هم لولا أنت ما اهتدينا ولا تصدقنا ولا صلينا...
نه وهش له روژي (حونهين) دا وتووويه تي:
أنا النبي لا كذب أنا بن عبد المطلب
نه وهش نهو روژه له (غان) و (نه شكه وته كه) دا وتي:
هل أنت إلا إصبع دمية و في سبيل الله مالقيت
نه مانه هيچكاميكيان به نيازو مه به ستي شيعره وه نه ي گوتووه، هر بويهش ده فهرموي: ((الآن يمتلي جوف أحدكم قيحا خير له من أن يمتلي شعرا)) سويند به خوا دل ودهرووني هر كاميكاتان پر بي له كيم وزوخوا، له وه باشتهر بوي پري بكا له شيعرو هونراوه. (پيشهوا نه حمده). (نهبين كه سير) ده لي: (وإسنادة على شرط الشيخين ولم يخرجاه). ﴿ إن هو إلا ذكر وقرآن مبين ﴾ نه وه يش كه نهو ده يلي هر په ندو ناموژگاري و، قورثانيكي روون وناشكرايه، نه ك شيعر ﴿ ٧٠: لينذر من كان حيا ﴾ تا نهو كه سي كه دل زيندووو



كافران حشای زینیکی تر ده که ن دواي مردن:

﴿ ٧٧: أَوْ لَمْ يَرِ الْإِنْسَانَ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نَفْسَةٍ ﴿٧٧﴾ نايان نهو مرويه كه ثينكاري توانو ده سلاتي خوا ده كا له سهر زيندو بوونه وه -به تايبهت كوره كه ي ثوبه ي- نه ي زانيوه كه نيمه نهومان له تنوکه تاويكي قيزهون دروست كردووه؟ ﴿ فاذا هو خصم مبين ﴾ كه چي واينستا -له باتي سوپاسگوزاري- دوژمنكي ناشكرايه و، نكوولي زيندوو بوونه وه نه كات! ١! سوورهي (٤/١٦) ش كه ده فهرموي: (خلق الإنسان من نطفة فاذا هو خصم مبين) هر له سهر هه مان مانا جه خت ده كات. ﴿ ٧٨: وضرب لنا مثلا ونسي خلقه ﴾

مه سهل ونموونه یه کی بؤ هیناینه وه و، ئینکاری دهسه لاتی ئیمه ی کرد بؤ زیندوو کردنه وه ی ئاده میزادو جن، وه دروستیبوونی خوی لهسیر کرد! ﴿ ۷۹: قال من یحیی العظام وهی رمیم ﴾ چهند ئیسکیکی رزیوی هینا ورووی له پیغه مبه رکردو وتی: کئی ئه توانی ئه و ئیسک وپروسکه رزیوانه زیندوو بکاته وه؟! بؤ هوی دابه زینی فرمایشی (اولم یری الإنسان)، (موجاهیدو عیکرمه) ده لاین: (نوبه ی کوری خه له ف) ئیسکه رزیویکی به دهسته وه گرت و وردو خاشاکی کردو دای به دم باوه، ئه وسا به پیغه مبه ری ﴿ ۸۰: وت تۆ پیت وایه که خوا بتوانی ئه مه زیندوو بکاته وه! ئه ویش فره مووی: ((نعم، یمیتک الله تعالی، ثم یمیتک، ثم یحشرک إلى النار)). به لئی.. خوا ئه ت مرینی، له پاشان زیندووت ئه کاته وه، ئه و جا ده ت نیری بؤ ئاگری دۆزه خ.

هه زار ره حمه ت له گۆره که ی (سه یید عه بدولپه حیمی مه وله وی) یش، چهنده جوان ئه م باسه ی له (عه قیده مه رضیه) که ییدا به هۆنراوه هۆنیویه ته وه ده لی:

فِرْقَةَ الْعِزَّادِ قَدْ مَاتَتْ أَيْهَا

فَاتَأْتَانِ ((یس)) حتیی یحییها

ئهر پێشه ی سه رده ست مه فتوتی ئۆبه ی

جه وابسی حه زره ت ته ماشا ده که ی تیزی قه طعی ئه و طه رزه ده لیه

برنده ی ره طی دلئ ته ئوله

﴿ قَلْ یحییها الذی أنشأها أول مرة ﴾ تۆ بلی: ئه ی موحه ممه د ﴿ ۸۱: وه ره ئه و که سه که هه وه لچار دروستی کردوون زیندووشان ئه کاته وه

﴿ وهو بکل خلق علیم ﴾ چونکه ئه و خواجه به هه موو دروستکاروئیک

زاناو به ئاگایه، ئه زانی چۆنی دروستکردون و، چۆنیش زیندوو یان

بکاته وه ﴿ ۸۰: الذی جعل لکم من الشجر الأخضر نارا ﴾ هه ره ئه و

زاته ده سه لاتداریه ئیوه زیندوو ده کاته وه که له داری سه وزو

شین و ته رئاگری بؤ دروست کردون ﴿ فاذا أنتم منه توقدون ﴾

ئینجا ئیوه ش (له وده سه چیله) یه ئاگر ئه که ته وه. سه رده می کۆن

عه ره به کان دوو جۆر داریان ئه هینا، به ناوی (مرخ) و (عفار) و

له سه ره یه کیان ده سو ی ئاگری ئه گرت و سوو دیان لیه ره ئه گرت.

جا که سیک ئاوا بتوانی له داری ته رئاگر فه راهه م بیتی، ئایا

هه ره ئه و خاوه ن ده سه لاته ناتوانی مردوو ان زیندوو بکاته وه؟ وه کو

ده فره مووی: ﴿ ۸۱: أو لیس الذی خلق السموات والأرض بقادر

علی أن یخلق مثلهم ﴾ ئاخۆ ئه و خواجه توانیبیتی ئه م ئاسمانان و

زه وییه به دی به یینی تواناشی نییه بؤ جاریکی تر وینه یان دروست

بکاته وه؟ ﴿ بلی وهو الخلاق العلیم ﴾ به لئی ئه توانی و، هه ره ئه ویشه

دروستکارو زانیار ﴿ ۸۲: إنا أمره إذا أراد شیئا أن یقول له کن فیکون ﴾ به راستی هه رکاتی ویستی شتی به دی به یینی هه ره ئه وه یه که یینی به فره می ببه!، ئه ویش ده ست به چی ده بیئت. سووره تی (۴۰/۱۶): ((إنا قولنا لشیئ..)) ته فسیره بؤ ئه م ئایه ته. ﴿ ۸۳: فبجان الذی یده ملکوت کل شیئ ﴾ ساپاکی و بی عه یبی هه ربؤ ئه و خواجه ده سه لاتی هه موو شتیکی به ده سه ته وه یه ﴿ وإلیه ترجعون ﴾ هه ر بۆلای ئه ویش ده گه رنرینه وه، بؤ لیکۆلینه وه و پاداش و تۆله.

زۆر سوپاس و پیزانین بؤ په ره رنده ی جیه مان که یارمه تی دام بؤ ته واو کردنی ته فسیری ئه م سووره تی (یس) ه.

سووره تی (سافات) ه

مه ککه ییبه و (۱۸۲) ئایه ته.

به ناوی خوا ی به خشنده ی میه ره بان

ئه م سووره ته ش وه ک گشت سووره ته مه ککه ییبه کانی دیکه، باسی بناغه سه ره کییه کانی ئیسلام ده کات، وه کو یه کتا په رستی خواو سه روش و نیگا و، زیندوو بوونه وه و پاداش و تۆله. جا بؤ یه که مچار باسی فریشته و، هیزو ده سه لات و توانایان ده کا، پاشان جننیه یه کان.. له گه ل داستانی هه ندی په یامه ران، به وه کۆتاییشی دیت که یارمه تی و، کۆمه کی خوا ته نها بؤ په یامه ران و دۆستانی خوی ده بی.

به م شیوه یه ش ده ست پی ئه کات: ﴿ بسم الله الرحمن الرحیم ﴾ ۱:

والصافات صفا ﴿ سویند به و فریشتانه ی زۆر به وردی له باره گای

خوا په رستیدا ریز ده به ستن ومه لکه چ ده بن ﴿ ۲: فالزاجرات

زجرا ﴿ ئینجا به و فریشتانه ی پال ده نین به هه وره کاته وه بؤ ئه و

جیگایه ی خوا ویستی له سه ره بؤ باراندنی باران ﴿ ۳: فالتالیات

ذکرا ﴿ به و فریشتانه ش ئایه ته کانی قورئان به سه ره په یامه ره کاند

ئه خویننه وه. (ئیین مه سه موود و، ئیین عه بیاس و، مه سه روو و،

سه عیدی کوری جو به یرو، عیکره مه و، موجاهیدو، سه ددی

و، قه تاده) ئه م به ریزانه هه موو وشه ی: (سافات، زاجرات،

تالیات) به فریشته مانا ئه ده نه وه، ده لاین چونکه هه ر فریشته کانن

له ئاسماندا ریزن، ئیمامی (موسلیم) یش: (۲۲۳/۱) ئه م فره مووده یه

دینئی وده فره مووی: ((أَلَا تَصْفُونَ کَمَا تَصِفُ الْمَلَائِکَةَ عِنْد رَبِّهِمْ؟))

واته: ئیوه ش وه کو فریشته بؤ ریز نابن؟ په رسیاریان کرد باشه!

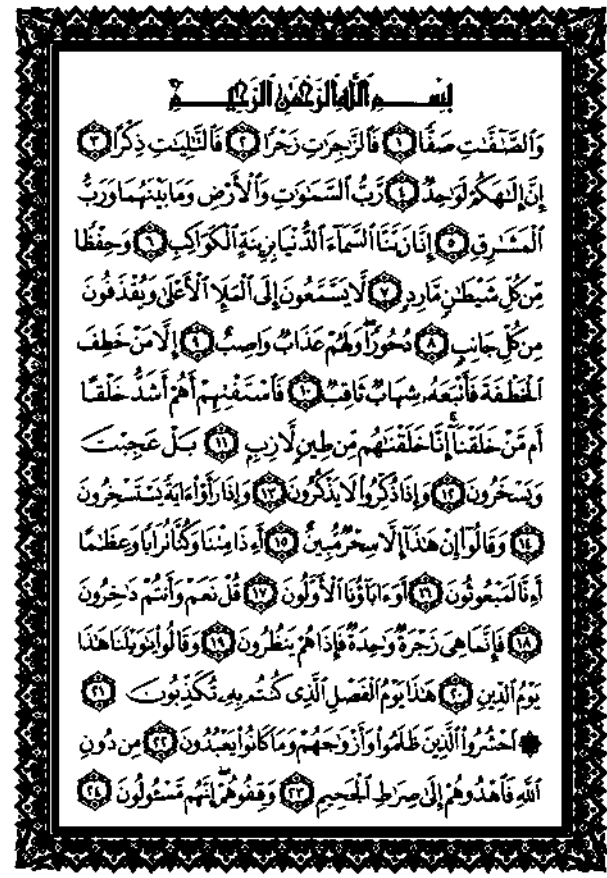
ئه وان چۆن لای خوا ی په ره ره دگاریان ریز ده بن؟ فره مووی: ((یَتِمُونَ الصُّوْفَ الْمَقْدَمَةَ، وَیُرَاصُونَ فِی الصَّفِّ)). ریزی پێشه وه

ته‌واو ده‌کن و شان له شانی یه‌کتر ده‌دهن.

خواتاک و ته‌نیابه:

۴: إن إلهكم لواحد ﴿۴﴾ سویند به‌وانه هه‌موو، بی‌شک په‌رستراوی
ئیوه یه‌ک په‌رسراوه نه‌ زیاتر ﴿۵﴾: رب السموات والأرض وما

قسه‌و وتویژیان بگرن ﴿۱﴾ و یقذفون من کل جانب ﴿۲﴾ و هه‌رکاتیکیش
ویستیان به‌ره‌وئاسمان بچن و، بیانه‌وی گوی له‌ فریشته‌کان بگرن،
له‌ گشت لاره به‌ئه‌ستیره‌ی گ‌ردار راوده‌ترین و، ره‌ت ده‌کرینه‌وه‌و،
تیریاران ده‌کرین ﴿۹﴾: دحورا ﴿۱۰﴾ بؤ دوورخستنه‌وه‌یان له‌
گوی‌گرتن بؤ هه‌واله‌ گ‌رنگه‌کانی ئاسمان! ﴿۱۱﴾ ولهم عذاب واصب ﴿۱۲﴾
وله‌قیامه‌تیشدا سزایه‌کی هه‌میشه‌یان بؤ هه‌یه ﴿۱۰﴾: إلا من خطف
الخطفة ﴿۱۱﴾ مه‌گه‌ر که‌سیکیان له‌کتوپرداو به‌دزی، شتی له‌ هه‌واله‌کان
برفینتی ﴿۱۲﴾ فاتبه‌ شهاب ثاقب ﴿۱۳﴾ ده‌سه‌جی‌ئویش بزسیکی گ‌ردارو
سووتینه‌ری شوین‌ده‌که‌وی. رافه‌که‌رانی قورئان ده‌لین: هه‌ندی جار
شه‌یتانه سه‌رکیشه‌کان له‌ ده‌ستی (مه‌له‌ئوله‌علا) قسه‌و باس و،
کاروباری نه‌ینیان نه‌دزی، (جا هه‌رکه ده‌یان ویست به‌ره‌و
زه‌وی بیته‌ خواره‌وه به‌و بزسیکه گ‌ردارانه شه‌سووتینران. مه‌راغی
-خ- له‌ ته‌فسیری ئایه‌ته‌کانی (۷-۱۰) دا شه‌لی: مه‌به‌ست شه‌ویه
که‌ خ‌وای به‌ده‌سه‌لات ناهیلی ئاده‌مزاد و جینیبه سه‌رکیشه‌کان
-ته‌وانه‌یان بیرناکه‌نوه له‌ده‌سه‌لاتی خوا- سوود له‌ پانتایی
وئارایشی شه‌و ئاسمانه رازینراویه هه‌رگرن و، زۆره‌شیان له‌زه‌ویدا
زیندان ده‌کرین و، ناهیلی له‌وه‌ه‌سوو جه‌مال و که‌ماله‌ تی‌بگن،
وه له‌هه‌سوو لایه‌که‌وه هه‌واو ئاره‌زوو به‌ره‌و فه‌سادو خ‌راپه‌کاری
ئه‌یان‌بات. (سه‌بیید قوتب) -به‌رمیبه‌ره‌بانی خوا بکه‌وی- ده‌لیت:
ئیمه‌ نازانین شه‌و شته نه‌ینیانه چون شه‌دزین و، چونیش به‌و
ئه‌ستیره گ‌ردارانه (نه‌پازک) ده‌سووتینرین! چونکه شه‌وکاره‌ کاریکی
نادیاره و، حه‌واله‌ی زانیاری خوا ده‌کرین.



ژیانی پاش مردن:

۱۱: فاستفتهم ﴿۱۱﴾ ده‌سا تو شه‌ی موچه‌مه‌ده! ﴿۱۲﴾ له‌وانه که‌ نکوولی
زیندوو بوونه‌وه ده‌کن بپرسه: ﴿۱۳﴾ أهم أشد خلقاً أم من خلقنا ﴿۱۴﴾
ئاخۆ دروستکردنی شه‌وان -له‌پاش مردن- زۆر گ‌رنگ‌تره سه‌خت‌تره،
یان شه‌و ئاسمان و زه‌وی و فریشتانه‌ی دروستمان کردوون؟! دیاره
دروستکردنی ئاسمانه‌کان و زه‌وی سه‌خت‌تره گ‌ران‌تره، جا که‌واته
ئیوه چون ددان نانین به‌ زیندوو بوونه‌وه ده‌ده؟!، شه‌مه‌یه که‌خوا له
جینیبه‌کی تردا ده‌فرمووی: (الخلق السموات والأرض أكبر من
خلق الناس ولكن أكثر الناس لا يعلمون) ۵۷/۴۰. ﴿۱۵﴾ إنا خلقناهم
من طين لازب ﴿۱۶﴾ بی‌گومان ئیمه‌ ماکی شه‌وانمان (واته: ئاده‌م) له
قوریکی نه‌رمی پیکه‌وه نوساوو لینیج دروست کردووه ﴿۱۷﴾ بل عجب
به‌لکو تو له‌لملائینی شه‌وان، ده‌ریاره‌ی شه‌و هه‌واله‌ یه‌قینه‌یه سه‌یر
داماوی ﴿۱۸﴾ و یسخرن ﴿۱۹﴾ شه‌وانیش بؤخویان هه‌ر خه‌ریکی
حه‌نه‌کسی و گالته‌ومه‌سخره‌ن به‌ توو به‌ زیندوو بوونه‌وه ﴿۱۳﴾:

بینهما ورب المشارق ﴿۱﴾ و په‌روه‌ردگاری ئاسمانه‌کان و زه‌وی
و، هه‌رچیسه له‌نیوانیاندایه‌و، په‌روه‌ردگاری جی هه‌لاتنه‌کانی
خۆرو، جی‌ئاو بوونه‌کانیبه‌تی. زاناکان ده‌لین: خۆر هه‌موو روژی
له‌جیگایه‌ک هه‌لدی و، له‌جیگایه‌کیش ئاوا شه‌بی، چونکه بؤ هه‌ر
روژی له‌ روژه‌کانی سال (مه‌شریق) یگ (مه‌غریب) یگ هه‌یه، ده
په‌روه‌ردگار خاوه‌نی هه‌موویانه.

رازاندنه‌وه‌ی ئاسمان و پاراستنی له‌ کوله‌ی شه‌یتان:

۶: إنا زينا السماء الدنيا بزينة الكواكب ﴿۶﴾ بی‌گومان ئیمه
شه‌م ئاسمانه نزیك به‌ ئیوه‌مان به‌چه‌ندین شه‌ستیره‌ی رووناك
ودره‌وشاوه رازاندوته‌وه ﴿۷﴾: وحفظا من کل شیطان مارد ﴿۸﴾ و به‌و
شه‌ستیرانه‌ش به‌باشی پاراستوومانه له‌هه‌ر شه‌یتانیکی سه‌رکه‌ش و
یاخی و بی‌خیر ﴿۸﴾: لا یسمعون إلی السلا الأعلى ﴿۹﴾ و شه‌و جنۆکه
شه‌یتانانه، ناتوانن له‌ فریشته‌ی بالاشین کوله‌ بگن و گوی بؤ

وإذا ذكروا لا يذكرون * و هركاتي كيش ناموزگاری بکړين، ناموزگاری وهرناگړن، چونکه زور دلرهق وياخين * ۱۴: وإذا رأوا آية يستسخرون * و هركاتي كيش نيشانه يهك (وهك دووکه رتبووني مانگ) دهبينن، لاقرتی و مسخره دهكهن! * ۱۵: وقالوا إن هذا إلا سحر مبين * ودهلین نيمه هه رجادوويه کی ناشکرايه و هيچی تر نييه! * ۱۶: إذا متنا وكنا ترابا وعظاما * ناخو نيمه كه مردين و بووينه گل وچهند ئيسك وپروسك * انا لسبعون * راسته جاري کی تر - وهك نيوه دهلین - زيندوو نه کړيننه وه * ۱۷: أو آياؤنا الأولون * وپړای باوکه پيشووه کانهان! * ۱۸: قل نعم وأنتم آخرون * بلې: شerry هه مووتان زيندوو نه کړينه وه و ملکه چ و په ست و ريسواو زه بوونيشن: وهکو ده فهرمووی: (وکل اته داخرين) ۸۷/۲۷ يا ده فهرمووی: (سيدخلون جهنم داخرين) ۶۰/۴۰: ۱۹: فإنما هي زجرة واحدة * شهوش (واته): نه فخي زيندوو کړنه وه که) لای خوا تنها تيزاخورين و شريخه به کی گوره يه يو زيندوو بوونه وهيان * فاذا هم ينظرون * نيتر ده ست به جی زيندوو نه بنه وه يو خويان ته ماشا دهكهن و ده روانن، يان چاوه روانی حيساب و سزاو توله دهكهن.

سهختی و دژواری روژی په سلان:

* ۲۰: وقالوا يا ويلنا هذا يوم الدين * هه رکه شهو هه ول و نارحه تيبه يان دی، دهلین: مال وپړان خو مان! خو شهو روژه که ی پاداش و توله يه! * ۲۱: هذا يوم الفصل الذي كنتم به تكذبون * له لايه ن فريسته کانه وه پييان شهوتری: به لی شهو شهو روژه يه پاک وپيس جيا ده کړينه وه که نيوه پرواتان پني نه بوو * ۲۲: أحشروا الذين ظلموا وأزواجهم وما كانوا يعبدون * ۲۳: من دون الله * فريسته کان به يه کتر دهلین: دسا ثاده ی شهوانه و استه میان ده کرد وموشريك بوون، خويان وهاوشيوه کانيان و، شهوانه ش که له باتي خوا ده يان په رستن، گش کړيکه نه وه: کافر له ته ک کافرا، شهروال پيس له گه ل شهروال پيسدا، عه ره قخور له گه ل عه ره قخوردا.. هتد * فاهدوهم إلى صراط الجحيم * شهوساش ربي دوزخ يو هموان ده ست نيشان بکهن * ۲۴: وقفوهم إنهم مسئولون * و رايان گړن! چونکه به راستی له وتو کرده وه کانيان بهر پرسيارن * ۲۵: ما لكم لا تناصرون * پييان شهوتری: چيتانه، يو پارمته ی يه کتر نادهن! * ۲۶: بل هم اليوم مستسلمون * به لی ناتوانن هاوکاری يه کتر بکهن، به لکو شهرو که قيامته هه موو به رامبه ر به فهرمانی خوا ملکه چ وه ستاون.

نيکړايی موشريکان له روژی قيامت:

* ۲۷: وأقبل بعضهم على بعض يتساءلون * له وکاته دا خو به زلزان و سهر کو تکراره کان، روويان کړدوته يه کترو له يه کتر ده پرسن * ۲۸: قالوا إنكم كنتم تأتوننا عن اليمين * دهلین: به راستی نيوه بوون

مَا لَكُمْ لَا تَنصُرُونَ ﴿۲۵﴾ بَلْ هُمَ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ﴿۲۶﴾ وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿۲۷﴾ قَالُوا إِنَّا كُنَّا نُتَوَّعُنَ الْيَمِينِ ﴿۲۸﴾ قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿۲۹﴾ وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُم مِّنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَٰغِينَ ﴿۳۰﴾ فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّا لَأَنذَارُونَ ﴿۳۱﴾ فَأَعْرَضْتُمْ بَعْدَ إِتْرَائِكُمْ عَنْهُمْ ﴿۳۲﴾ فَآتَاهُمُ الْعَذَابُ مُمْسِكُونَ ﴿۳۳﴾ إِنَّا كَذَلِك نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿۳۴﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿۳۵﴾ وَيَقُولُونَ إِنَّا نَارِكُوا أَلِهَاتِنَا لِشَاعِرٍ مِّثْلُكُمْ ﴿۳۶﴾ بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿۳۷﴾ إِنَّا كَذَلِكْ لَنُنَبِّئُ الْكَافِرِينَ ﴿۳۸﴾ وَأَنذَرْتَهُمْ قَبْلَ ذَلِكَ وَقَالُوا لَوْلَا نُنزَّلُ الْآيَاتُ إِنَّا لَنَأْمُرُكَ بِأَلِهَاتِنَا إِنَّا نَحْنُ الْمُغْلِبُونَ ﴿۳۹﴾ فَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ لَآيَةً ﴿۴۰﴾ وَإِن كَانُوا لَيَظُنُّونَ ﴿۴۱﴾ فَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ لَآيَةً ﴿۴۲﴾ وَإِن كَانُوا لَيَظُنُّونَ ﴿۴۳﴾ فَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ لَآيَةً ﴿۴۴﴾ وَإِن كَانُوا لَيَظُنُّونَ ﴿۴۵﴾ فَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ لَآيَةً ﴿۴۶﴾ وَإِن كَانُوا لَيَظُنُّونَ ﴿۴۷﴾ فَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ لَآيَةً ﴿۴۸﴾ وَإِن كَانُوا لَيَظُنُّونَ ﴿۴۹﴾ فَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ لَآيَةً ﴿۵۰﴾

به نيوی خيرخوازی، که له ربي چاک و خيرو راسته وه پييتا په يتا دهاتنه لامان و قسه تان بسو ده کړدين وده رنه جام له خسته تان بردين؟ * ۲۹: قالوا بل لم تكونوا مؤمنين * سه روکه کانيش دهلین: به لکو نيوه هه رخوتان پرواتان به خواو به فرمانه کانی خوا نه بوو * ۳۰: وما كان لنا عليكم من سلطان * نيمه هيچ زور وده لاتيکمان له سه رتان نه بوو * بل کنتم قوما طاغين * به لکو نيوه هه له بنه رتا خوتان هوزو گه ليکی ياخی و، له سنوور ده چوو بوون * ۳۱: فحق علينا قول ربنا * جا و ئيستاش پرياری په روه دگارمان له سه رمان راست گه را * انا لذائقون * بی سو ده بی نيمه شهوسزايه بچيزين * ۳۲: فأغويناكم إنا كنا غاوين * به لی له به رنه وه شهو مان گومرا بووين، نيوه شمان گومرا کرد * ۳۳: فإنهم يومئذ في العذاب مشركون * جا به راستی گش شهانه (پيشه و او شوينکه وتوو) له و روژه دا له سزاو له جه زره به دا، شهريك وهاوبه شن * ۳۴: إنا كذلك نعمل بالمجرمين * به راستی

ثیمه ناوا به مؤشریکان وتاوانباران ده که یین ﴿ ۳۵ ﴾ : انهم كانوا إذا قيل لهم لا إله إلا الله يستكبرون ﴿ چونکه ئەوان کاتی پێیان گوترابا : هیچ پەرسراویکی هەق نبییه جگە لە (الله) ، ئیباپان دەکرد و خۆیان زۆر بە زل دەزانی ﴿ ۳۶ ﴾ : ويقولون إنما لتارکوا آلهتنا لشاعر مجنون ﴿ و دەشیان گوت : ئایا ئیمه بۆ شاعیریکی شیئ و لێوه و هەکو موحەممەد ، واز لە خواکانمان پێتین؟! ﴿ ۳۷ ﴾ : بل جاء بالحق وصدق المرسلین ﴿ خوا رەتیان دەداتە و هەو دەفەرموی : نەخیز ، وای نبییه وەک ئەوان پێیان وایه ، بە لکو ئەو بە هەق (واته : بە قورئانەوه) هاتوووه ، هەرچی شی هێناوه هەر راسته ، پر و اشی به و پەیا مەرانە کردوو هەر لە خۆی هاتوون و ، باسی ریگا و بەرنامە ی حەقیان کردوو ه .

تۆلە ی موشریکان و جەزای خواپەرستان :

﴿ ۳۸ ﴾ : إنکم لذاتقوا العذاب الالیم ﴿ بئى گومان ئیوه (ئە ی پێشە وایانی شیرک وخوانەناسی!) سزایەکی بە ئیش دە چیژن ﴿ ۳۹ ﴾ : وما تجزون إلا ما کنتم تعملون ﴿ دیاره کە هەر بە وکارانە سزاو تۆلە دەدرین لە دونیادا کردوتانن ﴿ ۴۰ ﴾ : إلا عباد الله المخلصین ﴿ بەلام بە نده یە کخوایە رسته کان ، لە و سزایە بە دوور دەبن و تووژینه و هیان لە تە ک ناکرئ ﴿ ۴۱ ﴾ : أولئک لهم رزق معلوم ﴿ ئەم بە نده خوا بە هە قنسانە ، روژیبه کی باش و تاییه تی و بئى شوماری کات زانراویان بۆ هە یه و ، هەر گیز لیشیان نابرئ ، وەک ئە فەرموی : ﴿ ۴۲ ﴾ : فواکە وهم مکرمون ﴿ میوه جاتی جوړا و جوړه ، ریز ئی گیراوو ریز داریشن ﴿ ۴۳ ﴾ : فی جنات النعیم ﴿ لە چە ند باخیکی پر لە نیعمە ت ﴿ ۴۴ ﴾ : علی سرر متقابلین ﴿ لە سەر تەختان بە رامبەر یە ک دانیش توون ﴿ ۴۵ ﴾ : یطاف علیهم بکأس من معین ﴿ لە پێکی شەراب و باده ی چاوگی رهوان و لە بەر رویش توو بە سەریاندا دە گیردرئ ﴿ ۴۶ ﴾ : بیضاء لذة للشاربین ﴿ شەرابی رەنگ سپی ، خۆش مە زه بۆ خوړهوانی ﴿ ۴۷ ﴾ : لا فیها غول ولا هم یبزون ﴿ نە هیچ سەرنیشە و تیکچوو نیکی تێدایه ، نە عە قلیشیان لا دە برئ ﴿ ۴۸ ﴾ : و عندهم قاصرات الطرف عین ﴿ و چە ند هاوسەریکی چاوگە وره و چاوره شیان لایه ، کە جگە بۆ میژدە کانیان ئەو پێیان بۆ کە س نبییه و ، بۆ هیچ کە سیکی دیکە ش ناروانن ﴿ ۴۹ ﴾ : کأنهن بیض مکنون ﴿ لووس و پاکزو سپی ، هەر دە لیبیت : هیلکە ی ناو هیلانە ن و لە ژیر بال و پەردا داپو شراون و هەر گیز تۆزیان ئی نە نیشتوو ه و کە سی دەستی ئی نە داون .

کۆبوونهوی بهههشتیهکان و گفتووگۆیه ک :

﴿ ۵۰ ﴾ : فأقبل بعضهم علی بعض يتساءلون ﴿ ئەوجا بۆ وتووژ روو له یه کتر ده کە ن و له یه کتر دە پرسن و ده کە ونه یادی دونیا و خە لکانیک به یاد ده کە ن : ﴿ ۵۱ ﴾ : قال قائل منهم انی کان لی قرین ﴿ یه کیکیان دە لی : بە راستی من لە دونیادا هام دەم و هاو نیشینیکم هە بوو ، نکو ئی زیندوو بوونه وە ی دە کرد ﴿ ۵۲ ﴾ : یقول انک لمن المصدقین ﴿ و دە ی گوت : ئایا تۆش لە وانە هیت باوهریان بە زیندوو بوونه و هە یه ؟ ﴿ ۵۳ ﴾ : إذا متا وکنا ترابا و عظاما انسا لمذبون ﴿ ئاخو - و هک ئیوه دە لێن - کاتی مردین و بووینه گل و چە ند ئیسکیک زیندوو ئە کرئینه و هە پاداش ئە درئینه و ه ؟ ﴿ ۵۴ ﴾ : قال هل أنتم مطلعون ﴿ موسلمانە بهههشتیه کە له هاوړی بهههشتیهکانی خۆ ی دە پرسئ : ئایا ئیوه لە سەر وه دە روان ، هیچ ئاگایه کتان لئی هە یه ؟ ﴿ ۵۵ ﴾ : فاطلع فرآه فی سواء الجحیم ﴿ ئەوجا خۆ ی سە یر ده کاو دە ببینی لە ناوهراستی دۆزه خدایه ﴿ ۵۶ ﴾ : قال تالله ان کنت لتردین ﴿ به شایه کامیه کوه وتی : سویند بە خوا ، نزیک بوو منیش بخه یته نساو دۆزه خه و ه و هک خۆ ت فریوم بدهیت ﴿ ۵۷ ﴾ : ولولا نعمة ربی لکنت من المحضرین ﴿ و ئەگەر نیعمە تی چاکه ی پر وه ردگارم نە بوایه به هیدایه ت و پاراستن ، منیش ئیستا له ئاماده کر اوانی ناو دۆزه خ ئە بووم ﴿ ۵۸ ﴾ : أفما نحن بمسئین إلا موتنا الأولى ﴿ ئینجا بهههشتیهکان لە ناو خۆیاندا بۆ خۆشی دە لێن : ئەرئ ئیمه ئیتر نامرئین ، جگە له مردنی پێ شوومان ؟ ﴿ ۵۹ ﴾ : وما نحن بمعذبین و هیچ سزایه کیش نادریئین ؟ ﴿ ۶۰ ﴾ : ان هذا لهُو الفوز العظیم ﴿ به راستی ئە مه کە خوا پێمانی به خشیوه ، لە ریزو کە رامه تی بهههشت ، ئە وه یه به ئامانج گە یشتنی گه وره ﴿ ۶۱ ﴾ : لئهل هذا فلیعمل العاملون ﴿ خودا دە فەرموی : دە با تیکۆ شه ران بۆ گە یشتن به ئامانجی ناوا ، هە ول بدهن و ئی برین و کاریکە ن له دونیادا .

داره ژهقنه مووته که ی دۆزهخ و یارانئ :

﴿ ۶۲ ﴾ : أذلک خیر نرلا أم شجرة الزقوم ﴿ خوا ئە فەرموی : دە ئایا ئە و نازو نیعمه ته ی بهههشته چاکتره بۆ میوانداری ، یان داره که ی ژهقنه مووت ، واته : یسان درهخته نە فرهت لیکراوه که ی زهققوم؟! زهققوم : درهختیکی بچووکی بۆگە نی بهروبووتاله ، له (تیها مه) دا دە روئ و ، خواردنی جهه نده مییه کانه ﴿ ۶۳ ﴾ : إنا جعلناها فتنه للظالمین ﴿ بە راستی ئیمه کردوو مانە بە تاقیکردنه و ه بۆ موشریکان ، ئە وه بوو کاتی باسی درهختی زهققوم کرابا ، ئە یان وت : چۆن لە ناو ئاگر دا درهخت شین دە بئ؟! له جیگایه کی تر دا

و، داوای یارمته لی کردین بوسه که له خرابه که ی، نه و جائیمه ش
 وه لامان دایه وه ﴿ فلنعم المجیبون ﴾ به راستی ئیمه ش چاک وه لام
 دهره وه بووین، چونکه به خیرایی به دهمیه وه چووین و فریای که وتین
 ﴿ ۷۶: ونجیناه وأهله من الكرب العظيم ﴾ و خوی و خانه واده و
 خه لکه هاودینه کانیمان له و به لا گه وره یه رزگار کرد ﴿ ۷۷: وجعلنا

نه فرموی: (وما جعلنا الرؤيا التي أرىناك إلا فتنة للناس و
 الشجرة الملعونة في القرآن ونخوفهم فما يزيدهم إلا طغيانا كبيرا)
 ۱۷/۶۰ ﴿ ۶۴: إنها شجرة تخرج في أصل الجحيم ﴾ به راستی
 شه وه دره ختیکه له بنی دوزه خه وه دهرته چی ﴿ ۶۵: طلعتها كأنه
 رؤس الشياطين ﴾ به روو بووم و خونچه ی سه رلقه کانی هه رده لئی
 سه روه کوتی شه یاتینیه. کاتی خوی عه ره به کان شتی زور
 ناشیرینیان شه شوبه اند به که الله سه ری شه یقانه وه، بویه قورثانیش
 له سه زمانی شه وان دی و ده لی: به روو بووکه ی له سه رو سه کوتی
 شه یاتین ده چی ﴿ ۶۶: فانهم لا كلون منها ﴾ جا به راستی شه
 دوزه خییانه - به ناچاری- لئی شه خون ﴿ فالتون منها البطون ﴾
 جا ورگی خویانی لی پرته که ن، (لیس لهم طعام إلا من ضريح
 لا یسمن ولا یغنی من جوع) ۸۸/۶-۷ بو دوویا تکرده وه ی شه
 مانایه یه. (تسین عه بیاس) ده لی: پیغه مبه ر شه و ثایه ته ی
 ده خوینده وه، پاشان ده ی فرموو: به هه قیانه ت له خوا بترسن،
 چونکه به راستی شه گه ر دلؤییک له داری زه قومو بتکینرته نیو
 دهریا کانی دونیا وه، شه او زیان و زیواری سه رزه وی گشت تیک
 شه ا لییان، جا ده بی حالی شه که سه چو ن بی، شه وه خوراک
 بی؟ ترمزی و نه سائی و ئیبنی ماجه. ﴿ ۶۷: ثم إن لهم عليها لشوبا
 من حمم ﴾ له پاشان له سه ره شه خوراکه خلتیه که له ئاویکی
 گه رمیان بو هه یو، ده ی که ن به سه ره زه قومه که دا ﴿ ۶۸: ثم إن
 مرجعهم لالی الجحيم ﴾ پاشان به راستی گه رانه وه شیان بو دوزه خه
 ﴿ ۶۹: إنهم ألفوا أباءهم ضالین ﴾ بویه شه وسزایه ش توندی
 ملیان کرا، چونکه به راستی شه وان به اوو باپیرانی خویانیان به
 گومرایی و سه رلیشویاوی دی ﴿ ۷۰: فهم علی آثارهم یهرعون ﴾
 جا شه وانیش بی لیکدانه وه له دونیادا له شوینی شه وان تاوده دران
 ﴿ ۷۱: ولقد ضل قبلهم أكثر الأولین ﴾ وه نه بی تنها قوره ش
 سه ریان لی تیک چوو بیت، بی گومان له پیشیانه وه زورترینی
 پیشینان گومرا بوون و هاوه لیان بو خوا دانا! ﴿ ۷۲: ولقد أرسلنا
 فهم منذرین ﴾ و بی گومان به یامبه رانیکی زوریشمان ناره نیویان
 بو ترساندن و سه رکونه کردونیان، به لام ئاموزگاریان وه نه گرت
 ﴿ ۷۳: فانظر کیف کان عاقبة المنذرین ﴾ جا بنواره له دوا جاردا
 بزانه پاشه روژی ترسینرا وه کان چو ن بوو؟ ئایا خوا له ریشه ی
 نه هینان؟ ﴿ ۷۴: إلا عباد الله المخلصین ﴾ به لام به نده پاکه
 هه لیزیرا وه کانی خوا، رزگاریان بوو.

يُؤَلِّمُكَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجُبٌ غَاطِيَةٌ ﴿ ۱۷ ﴾
 لِيُذَكِّرَ الَّذِينَ لَمْ يَرْجِعُوا إِلَيْهِمْ ﴿ ۱۸ ﴾
 الْجَحِيمِ ﴿ ۱۹ ﴾ قَالَ تَاللَّهِ إِنْ كِدْتَ لِتَزِدَّ مِنْهُ رَبِّي
 لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿ ۲۰ ﴾ أَفَأَمَّنَّ بَيْنَ يَدَيْهِ
 الْأُولَىٰ وَمَنْعَنْ بَعْدِيْنَ ﴿ ۲۱ ﴾ إِنَّ هَذَا لَمَوْعِدٌ عُظِيمٌ
 لِلنَّاسِ لِيُنْذِرَ لِمَنْ كَفَرَ بَعْدَ مَا نَبَّأَهُمْ بِشِجْرَةِ
 الرَّقْمِ ﴿ ۲۲ ﴾ إِنَّا جَعَلْنَاهَا آيَةً لِلظَّالِمِينَ ﴿ ۲۳ ﴾ إِنَّا شَجَرَةَ
 تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ﴿ ۲۴ ﴾ طَلَعَهَا كَأَنَّهَا رَءُوسُ الشَّيَاطِينِ
 ﴿ ۲۵ ﴾ فَأَتَتْهُمْ لَا يَكُونُ مِنْهَا لِقْوَنٌ مِّنْهَا الْبَطُونُ ﴿ ۲۶ ﴾ ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ
 عَلَيْهِمْ لَشَوْابًا مِّنْ جِيبٍ ﴿ ۲۷ ﴾ ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى الْجَحِيمِ ﴿ ۲۸ ﴾
 إِنَّهُمْ أَلْفَوْا آيَةَ مُرْسِلِ الْآيَاتِ ﴿ ۲۹ ﴾ فَهُمْ عَلَىٰ نَذْرٍ مِّنْهُمْ
 وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأُولَىٰ ﴿ ۳۰ ﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ
 مُنْذِرِينَ ﴿ ۳۱ ﴾ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذِرِينَ ﴿ ۳۲ ﴾
 إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿ ۳۳ ﴾ وَلَقَدْ نَادَيْنَا نُوْحًا فَلْيَنْصَحْ
 الْمُجْرِبُونَ ﴿ ۳۴ ﴾ وَجَعَلْنَاهُ مِنْ أَلْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿ ۳۵ ﴾

ذریته هم الباقین ﴿ و له ناو شه و هه موو خه لکه دا زاروو نه وه کانی
 شه ومان هیشته وه. ده لئین: له پیاوو له زن تنها هه شتا که سیک
 باوه ریان هینا و دهرچوون، پاشان مروف بو دوایی له سی کوره که ی
 نوح: (سام، حام، یافیس)، زاو زیان کردوه و په یدا بوونه وه ﴿ ۷۸:
 وترکنا علیه فی الآخرین ﴾ وه له گه لانی تری داهاتوو پشدا سه ناو
 ناویانگی چاکمان بو هیشته وه تاروژی قیامه ت ﴿ ۷۹: سلام علی
 نوح فی العالمین ﴾ سلاوو دروود بو سه رگیانی نوح له سه راسه ری
 دونیادا، ﴿ ۸۰: إنا كذلك نجزي المحسنین ﴾ به راستی ئیمه
 ئاوا پاداشتی چاکه سازان شه دینه وه، واته: به ناوو شوهرتی چاک
 ﴿ ۸۱: إنه من عبادنا المؤمنین ﴾ چونکه به راستی شه (نوح) ﴿
 به کی بوو له به نده سه رواداره کانم ﴿ ۸۲: ثم أغرقنا الآخرین ﴾
 له پاشان خه لکه کانی ترمان، شه وان یان سه روائان نه هینا نقوم کرد.

نوح و نه ته وه که ی:

﴿ ۷۵: ولقد نادانا نوح ﴾ بی سو (نوح) یش هاواری بو هینان

ئيراهيم و گه له کهى:

دینه سر باسی چیروکه کهى ئیراهیم **الکلیة** و نه فرموی: ۸۳:
و ان من شیعتہ لإبراهیم * به راستی (ئیراهیم) یش (له ئه سلی دیندا)
له شوینکه و توانی نوح بوو، هر چونی نوح هه ولی یه کتابه رستی

وَحَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمَا الْأَبْنَاءَ ۖ وَكَانَ فِي الْأَخِيرِ ۖ سَلَّمَ ۖ
عَلَىٰ نوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ۖ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۖ ۸۳ ۖ
عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۖ ۸۴ ۖ ثُمَّ أَضْرَفْنَا الْأَخِيرِينَ ۖ ۸۵ ۖ وَآتَيْنَا
شَيْعَتَهُمُ الْإِبْرَاهِيمَ ۖ ۸۶ ۖ إِذْ جَاءَهُ رَبُّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ۖ ۸۷ ۖ إِذْ قَالَ
لَأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا عَبَدُونَ ۖ ۸۸ ۖ أَفَبِكُلِّ أَلْهَةٍ دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ
ۖ ۸۹ ۖ فَمَا ظَنُّكُمْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۖ ۹۰ ۖ فَظَنَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ۖ ۹۱ ۖ
فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ۖ ۹۲ ۖ فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ۖ ۹۳ ۖ فَرَاغَ إِلَىٰ الْعَالَمِينَ
فَقَالَ آتَانَا كُلُّونَ ۖ ۹۴ ۖ مَا كُفَرْنَا بِطُغْيَانٍ ۖ ۹۵ ۖ فَرَاغَ عَلَيْهِمْ صَبْرًا
بِالْبَيِّنَاتِ ۖ ۹۶ ۖ فَأَقْبَلْنَا إِلَيْهِ يُرْفَعُونَ ۖ ۹۷ ۖ قَالَ أَعْبُدُونِ مَا نَشْرُؤُنَ
ۖ ۹۸ ۖ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ۖ ۹۹ ۖ قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُيُوتًا فَأَلْفُوهُ
فِي الْغَيْبِ ۖ ۱۰۰ ۖ فَآرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ۖ ۱۰۱ ۖ
وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيِّئِينَ ۖ ۱۰۲ ۖ رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ۖ ۱۰۳ ۖ
فَبَشِّرْهُ بِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ۖ ۱۰۴ ۖ فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ
يَبْنَؤُا إِنِّي أَرَىٰ فِي السَّمَاءِ آتِيًا أَذُنُكَ فَاظْطَرُّ مَاذَا تَرَىٰ ۖ قَالَ
يَأْتِي أَفْعَلٌ مَّا تُرْسُ سَجْدُكَ إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ ۖ ۱۰۵ ۖ

نه داو توند بوو له سهر چه سپاندى ئايینی خوا، ئیراهیمیش
ههروا ۸۴: إذ جاء ربه بقلب سليم * ئه وهه می که به دلئیکی
ساغ و پاک و دوور له شیرک هاته پیشگای پهروه ردگاری خوی.
(موحه مه دی ئیین سیرین) دهلی: قلبی (سولیم) ئه وهیه: بزانی
هه خوا هه قه، هاتنی رژی قیامه تیش راسته و، مردوانیش
زیندو نه کرینه وه. (ئیین ئه بی حاتم). ۸۵: إذ قال لأبيه وقومه
ماذا تعبدون * کاتی که به باوکسی و، گه له کهى خوی گوت:
چییه دهی په رستن!؟ ۸۶: أفبا كل آلهة دون الله تريدون * ئایا
شتئیکی دروو دهست هه لبه ست و نار هوا، چه ندخواهیک له باتی خوی
ههق، ده خوازن بویه رستن!؟ ۸۷: فما ظنكم رب العالمين *
ئهری باوه رتان به پهروه ردگاری جیهانه کان چییه؟ ۸۸: فنظر
نظرة في النجوم * ئینجا ئیراهیم ته ماشایه کی ئه ستیره کانی کرد
۸۹: فقال اني سقيم * جا وتی: به راستی من نه خوشم،
مه بهستی ئه وه بوو که له گه ل ئه واندا نه روا بۆ جه ژنه کیان، به مه

ستی شکاندنی بته کان بمینیته وه ۹۰: فتولوا عنهم مدبرين *
ئینجا روویان لی وهر چه رخان و، پشتیان تیکردو گه رانه وه بوباره
ناهه موارو ناله باره کهى خویان. ۹۱: فراغ إلى آلهتهم فقال ألا
تأكلون * ئینجا زور به نه ئینی و له سهرخو چوو به بتخانه که وهو
رووی کرده بته کان و به گالته وه وتی: ئایا ئیوه ناخون له م خوار دنه؟
۹۲: ما لكم لا تتقون * چیتانه، بۆ قسه ناکه ن!؟ ۹۳:
فراغ عليهم ضربا باليمين * ئینجا له سهرخو به ره روویان رویش
وتوند به دهستی راستی مستئیکی تی سره واندن و، هه موویانی ورد
و خاش کرد، بته گه وره که نه بی ۹۴: فأقبلوا إليه يرفون *
ئینجا خه لکه که گه رانه وهو به رهو (ئیراهیم) به چوستی چون، هه تا
بزانن کنی بته کانئانی شکاندوه به سه ریه کدا، بویه به یه کترین
وت: بیئو و نه بیئو هه ئیراهیم بووه، ئینجا سه رکونه بیان کرد
۹۵: قال أعبدون ما تحتون * ئیراهیمیش گوتی: ناخو ئیوه
شتئی ده په رستن که به دهستی خوتان ئه ی تاشن!؟ ۹۶: والله
خلقكم وما تعملون * هم خوتان وههم ئه و بتانه دروستیان ده که ن
له دارو به رد، خوا به دی هینان، واته: ئه و خوا به ده سه لاتدارئیکی
وهه یه، ئه گه ر به وی ناهیلئى ئیوه هه یه شتی بکه ن و، هیزو تواناتان
له ده سئینتته وه. (قورتوبی) ئه لی: (أى والله خلقكم و عملكم، وهذا
مذهب أهل السنة: أن الأفعال خلق لله - عز وجل - و اكتساب للعباد،
و فی هذا إبطال مذهب القدرية و الجبرية). (ئه بووه وره) ده لی:
پیغه مبه ر * فرموی: ((أن الله خالق كل صانع و صنعته)) أخرجه
الحاكم فى الإيمان، و صححه على شرط مسلم. واته: بنی گومان خوا
دروستکری هه موو پیشه سازئک و پیشه که یه تی. ۹۷: قالوا ابنا
له بنينا فألقوه فى الجحيم * جا که قسه یان براو په کیان که وت،
وتیان: شووره بینایه کی بلندی بوساز بدن و پری بکه ن له ئاگرو،
ئه وساتئی فری بدن، ئه وانیش هه لیسان داو ئیراهیمیش وتی:
(حسی الله و نعم الوكيل). ۹۸: فأرادوا به كيدا * جا ئه وان
نیازو خه یالئیکی خراپیان به رامبه ر به ئیراهیم کردو و یستیان
بیسوتئینن * فجعلناهم الأسفلين * جا ئیمه ش وه ژیرمان خستن،
واته: ئاگره که مان فینک کرده وه، هیزی سوتاندمان تیا نه هینشت
و هه وه کانئانمان باتل و یووچه ل کرده وه. ته فسیری (نامی) به رگی
شه ش، لاپه ره (۱۶۵) چاپی (۱۹۸۴) ز ده لئیت: ئه و ئاگره یه له
(دهشتی بیتوین) ی سه ربه قه زای (رانبیه) ی سه ربه پاریزگای
سلیمانی بوو، له ویدا بوو ئیراهیمیان خسته ناو ئاگره که وه! به لام
نازانم تاچ ئه ندازه ئه وه ده گونجئیت و سه رچاوه که ی چییه!؟

کۆچه که ی ئیبراهیم و نه زمواندنی به سه ربرینی ئیسماعیل:

۹۹: وقال انسى ذاهب الى ربي سيهدين ، ئیبراهیم که نا ئومیدبوو له ئیسانی قومه که ی گوتی: که وابو من کۆچ ده کم بو ئه شوینه خوا فرمانی پی کردووم، هه ره ئه ویش رینماییم ده کات بو، جا هه ره له سه ره ئه و دنلیاییه، خۆی و (سووت) ی برزای و خاتوو (ساره) ی خیزانی (عیراق) یان چی هیشته و به ره و ولاتی شام به ری که و تن، پاشان له ویش کاره که یان مه یسه ره نه بووو به ره و (فهله ستین) روشتن، بو دو اتیش چوون بو (میس). ۱۰۰: رب هب لی من الصالحین ، جا که گه له که ی به چی هیشته، ههستی به ئاواره یی و بی که سی کرد، بۆیه فه رمووی: به ره و ردگارم! به شکوم مندالیکی نیرینه ی سالم پی بیه خشیت ۱۰۱: فیشرناه بغلام حلیم ، ئینجا ئیمهش موژده مان پی دا به کورنکی به ئارام و هینن، ئه و کورهش - وهك رافه که رانی قورنان ده لێن- ئیسماعیل بوو ۱۰۲: فلما بلغ معه السعی ، جا کاتی گه ی شسته ته مه نی کارو تیکۆشان رووشتن له گه ل باوکیدا ، قال یا بنی اونی اری فی المنام انی اذبحک ، ئیبراهیم وتی: کوره چکۆله کم! به راستی من له خه ونعدا دیتم که ده بی تو سه برم ، فانظر ماذا تری ، جا بنواره چی ده بینی؟ واته: چی به باش ده بینی، سه رپرینت یان نا؟ ، قال یا ایت افعل ما تؤمر ، ئیسماعیل وتی: بابه! هه رچیته پی سپیرووه بیکه ، ستجدنی ان شاء الله من الصابرين ، ده بینی به خواستی خوا له خوگرانم. به لی.. ئیسماعیل - علیه السلام - به لینه که ی خۆی برده سه رو راستی فه رموو، بۆیه خوایش شایه دی بو داو فه رمووی: (واذکر فی الکتاب اسماعیل انه کان صادق الوعد وکان رسولا نبیا) ۱۹/۵۴. ۱۰۳: فلما اسلما وتله للجبین ، جا کاتی هه ردوو (باوک و کور) ملکه چی فرمانی خوا بوون و، ئیبراهیم ئیسماعیلی به روودا خست بو سه برین ۱۰۴: ونادیناه ان یا ابراهیم قد صدقت الرؤیا ، له و حه له دا ئیمهش بانگمان له ئیبراهیم کردو وتمان: ئه ی ئیبراهیم! به راستی خه ونه که تت به دی هینا و چی به چیته کرد ۱۰۵: انا کذلک نجزی المحسنین ، به راستی ئیمه ئاوا پاداشی چاککاران ئه ده ی نه وه، وهک پاداشی ئیبراهیممان دایه وه، ئه وه به که خوا ئه فه رمووی: (ومن یتق الله یجعل له مخرجا ویرزقه من حیث لا یحتسب..) ۲/۳-۲۶. ۱۰۶: ان هذا لهر البلاء المبین ، به راستی ئا ئه مه ئه و تاقیکردنه وه ئاشکرایه بوو، ئیبراهیم و ئیسماعیلان پی تاقی کردنه وه ۱۰۷: وفدیناه بذبح عظیم ، وه ئه ومان به قۆچیکی گوره کره به وه بریتی دا، زاناکانی ته فسیر ده لێن: به رانیکی سه ر به ری له فیدی ی ئیسماعیلدا/

سه لامیان له سه رینی ۱۰۸: وترکنا علیه فی الآخیرین ، وه ناوو شوهرتی چاکه یمان بو هه تا هه تایی - له نئو نه وه ی ئاینده دا - بو هیشته وه ۱۰۹: سلام علی ابراهیم ، سلوو دروودی نه براره بو ئیبراهیم ۱۱۰: کذلک نجزی المحسنین ، ئیمه ئاوا پاداشتی چاککاران ئه ده ی ۱۱۱: انه من عبادنا المؤمنین ، به راستی

فَلَمَّا اسلما وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ﴿۱۰۳﴾ وَنَدَيْتُهُ اَنْ يَّاتِيَهُمْ ﴿۱۰۴﴾ قَدْ صَدَقْتَ الرَّؤْيَا اِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿۱۰۵﴾ اِنَّ هَذَا لَمَوْ اَبْتَاؤُا الْمُبِينِ ﴿۱۰۶﴾ وَفَدَيْنَهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ ﴿۱۰۷﴾ وَتَرَكَنا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿۱۰۸﴾ سَلَمًا عَلٰى اِبْرٰهِيْمَ ﴿۱۰۹﴾ كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿۱۱۰﴾ اِنَّهٗ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿۱۱۱﴾ وَتَرَكْنٰهُ يَاسِقًا يُتَيَّمَنُ الْفٰلِغِيْنَ ﴿۱۱۲﴾ وَتَرَكَنا عَلَيْهِ وَعَلٰى اسْحٰقَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهٖمَا مُحَمَّدًا وَظَالِمًا لِّنَفْسِهٖ مُبِينٌ ﴿۱۱۳﴾ وَلَقَدْ مَنَّنا عَلٰى مُوسٰى وَهٰكُرُوْا ﴿۱۱۴﴾ وَجَعَلْنٰهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكٰرِبِ الْعَظِيْمِ ﴿۱۱۵﴾ وَنَصَرْنٰهُمْ فَاكْرٰهُمُ الْغٰلِيْلِيْنَ ﴿۱۱۶﴾ وَءَايٰتِنٰهُمَا الْكِتٰبَ الْمُسْتَقِيْمَ ﴿۱۱۷﴾ وَهَدَيْنٰهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ ﴿۱۱۸﴾ وَتَرَكَنا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِيْنَ ﴿۱۱۹﴾ سَلَمًا عَلٰى مُوسٰى وَهٰكُرُوْا ﴿۱۲۰﴾ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ﴿۱۲۱﴾ اِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿۱۲۲﴾ وَاِنَّ الْيَاسِقَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿۱۲۳﴾ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿۱۲۴﴾ اَلَّذِيْنَ عٰوَدَ بَعْدَ اَنْ يَّذُرُوْا اَحْسَنَ الْخَلْقِيْنَ ﴿۱۲۵﴾ اَللّٰهُ رَبُّكُمْ رَبُّ الْاَوَّلِيْنَ ﴿۱۲۶﴾

ئه و به کئی بوو له و به ندانه مان، برۆی به مویان بوو ۱۱۲: ویشرنه یاسحاق نبیا من الصالحین ، دۆای ئه و رووداوهش موژده ی له دایک بوونی (ئیسحاق) یشمان پی دا، که به یامبه ری ئه بی له چاکان ۱۱۳: وبارکنا علیه وعلی اسحاق ، خۆرو بیزی دونیاو قیامه تمان به سه ره ئیبراهیم و ئیسحاقدا رشت ، ومن ذریتهما محسن وظالم لنفسه مبین ، جا له گه ل ئه وه شدا له نئو نه وه که یانیدا خه لکانی چاککارو، سه مکار له خو هه بوون به ئاشکارا. جا دۆای داستانی (ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق)، به کورتیی داستانی هه ندی له به یامبه رانی ترده کات، وهک ئه فه رموی: ۱۱۴: ولقد مننا علی موسی وهارون ، بی گومان ئیمه منه تمان نا به سه ر مووسا وهارون دا، به به یامبه رابه تسی و نیعمه تی دیکه، ئایه تی: (ولقد آتینا موسی وهارون الفرقان و ضیاء..) ۲۱/۴۸. ئه و نیعمه ته ی باس کردووه. ۱۱۵: ونجیناهما وقومهما من الکرب العظیم ، خۆیان و گه له که یانمان له و چۆرتم و به لاو نه گبه تییبه گوره به

لهوی بوون ئیمه فریشته کائناتن بهمی دروست کرد، وائین فریشته مین و کچی خوان! ﴿ ۱۵۱: ۱﴾ آلا اینهم من اِفکهم ليقولون ﴿ ۱۵۲: ۱﴾ ولدالله ﴿ هوشیارین! بهراستی شهو بی پروایانه هر به دروی خوین ئلین: خوا مندالی بووه! ﴿ واینهم لکاذبون ﴿ بهراستی شهوان دروزن ﴿ ۱۵۳: ۱﴾ اصطفی البسات علی البین

کاتی که هلهات و چووه ناو که شتیبه پرکهوه ﴿ ۱۴۱: ۱﴾ فساهم فکان من المدحضین ﴿ ئنجا کاتی خهریک بوو که شتیبه که نقوم ببی، له ناو به کتردا پشکیان هاویشست که: هرکه سیک ناوی دهرچی ده بی بیخه نه ناواوه که وه، بو بارسووی که شتیبه که، شهویش له پشک خستن به شدار بوو، ئنجا گه را له خلیسکاوان و، قورعه بو دهرنه چووان و، خرایه ناواوه که وه ﴿ ۱۴۲: ۱﴾ فالنقمة النوح و هو ملیم ﴿ ئینجا ماسیبه کی گه وره زه به لاج (نه هنگ) هه لیلووشی و، خوی لومه و سه رکونه ده کرد ﴿ ۱۴۳: ۱﴾ فلولا انه کان من السبحین ﴿ ئینجا نه گه ر شهو به راستی له یادکارانی خوا نه بوایه ﴿ ۱۴۴: ۱﴾ نلبت فی بطنه الی یوم یبعثون ﴿ شهو تا روزی زیندوو بوونه وه له سکی ماسیبه که دا شه ما به وه، به لام چونکه ته سیبچی خوی زور شه کرد: ﴿ ۱۴۵: ۱﴾ فینذناه بالعرء وهو سقیم هلمان دایه سه رزهو بیبه کی چول و وشک و خالی له دارودره خت و گیاو رووه ک، که نه خوش و ناساغیش بوو ﴿ ۱۴۶: ۱﴾ وانبثنا علیه شجرة من بقیظین ﴿ شهو سا برکه کی کوله که کی گه وره مان له لا رواند، بو شهوی به گه لاپانه کانی سبهری بو بکات، له و لایشه وه هک ده لین: گه لای کوله که، میش و مه گه زی لی نانیشتی. جه ما وه ری (سه له ف) ده لین: (یه قظین) کوله که یه، پیغه مبه ریش ﴿ له ناو خوارده کاند، چه زی له کوله که کردوه، (سه عیدی کوری جوبه یی) ده لی: (کل شجره لا ساق لها فهی من الیقظین)، واته: گشت دره ختیکی بی ساق ولاق، پنی ده لین (یه قظین) ﴿ ۱۴۷: ۱﴾ وارسلناه الی مائة ألف او یزیدون ﴿ ویاشان ناردمانه وه بو لای سه ده هزار که سی، یان زیاتر. ئیین عه بباس) ده لی: (۱۲۰-۱۷۰) هزار که س بوون، وه له (نهینه وای (موسل) دانه نیشتن. ﴿ ۱۴۸: ۱﴾ فامنوا فمتعناهم الی حین ﴿ ئینجا به دهر چوونی (یونس) الطیور ترسیان لی نیشست که خوا سزایان بدات، بویه هه موو بارو حالیان گوراو پروایان هینا، جائیمه یش تاکاتیکی دیاریکراو نازونیمه تمان پی دان وهیشتمانه وه.

مَالِكُ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿۱۵۱﴾ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿۱۵۲﴾ اَمْ لَكُمْ سُلْطٰنٌ مُّبِينٌ ﴿۱۵۳﴾ فَاَتُوْا بِكِتٰبِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿۱۵۴﴾ وَجَعَلُوْا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسْبًا ﴿۱۵۵﴾ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الْجِنَّةَ اِنتَهُمْ لَمُحْضَرُوْنَ ﴿۱۵۶﴾ سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يُصِفُوْنَ ﴿۱۵۷﴾ اَلْاَعْبَادُ لِلّٰهِ الْمُخْلِصِيْنَ ﴿۱۵۸﴾ فَاَلَمْ تَرَ كَمَا تَفْعَلُوْنَ ﴿۱۵۹﴾ مَا اَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفٰتِنِيْنَ ﴿۱۶۰﴾ اَلَا مَنْ هُوَ سٰلِمٌ مِّنْ جَمِيعٍ ﴿۱۶۱﴾ وَمَا يٰۤاِلٰهَآ اَلَدِّمَقٰمُ مَعْلُوْمٌ ﴿۱۶۲﴾ اِنَّا لَنَحْنُ الصّٰفِرُوْنَ ﴿۱۶۳﴾ اِنَّا لَنَحْنُ الْمُسْتَهْزٰوُن ﴿۱۶۴﴾ اِنْ كٰنُوْا لَيَقُوْلُوْنَ ﴿۱۶۵﴾ لَوْنًا عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنْ اَلْاَوَّلِيْنَ ﴿۱۶۶﴾ لَكُنَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلِصِيْنَ ﴿۱۶۷﴾ ذَكَرُوْا يٰۤاَيُّهَا مَسْرُوْفٌ يَعْلَمُوْنَ ﴿۱۶۸﴾ وَلَقَدْ سَبَقَتْ كٰتِبُنَا الْعِبٰدَ اِنَّا الْمُرْسَلِيْنَ ﴿۱۶۹﴾ اِنْتُمْ لَمْ تَمْسُرُوْا وَاِنَّا جُنْدًا لَّهُمْ لَقٰتِلُوْنَ ﴿۱۷۰﴾ فَاَقُوْلْ عَنْهُمْ حَتّٰى يَخْرُجُوْا وَاَنْصُرْهُمْ مَّرُوْفٌ يُّبْصِرُوْنَ ﴿۱۷۱﴾ اَفَعِدٰرَ اِنَّا سَتَعْمَلُوْنَ ﴿۱۷۲﴾ فَاِذَا نَزَلَ بِسٰخِطِهِمْ سٰخٌ مِّنْ سٰخِ الْمُدْرِيْنَ ﴿۱۷۳﴾ وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتّٰى يَخْرُجُوْا وَاَنْصُرْهُمْ مَّرُوْفٌ يُّبْصِرُوْنَ ﴿۱۷۴﴾ سُبْحٰنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعَرْشِ عَظِيْمُوْنَ ﴿۱۷۵﴾ وَسَلِّمْ عَلٰى الْمُرْسَلِيْنَ ﴿۱۷۶﴾ وَلَسَلَّمَ اللّٰهُ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۱۷۷﴾

ئایا خوا کجانی هه لئار دووه به سه ر کوراندا؟! ﴿ ۱۵۴: ۱﴾ مالکم کیف تحکمون ﴿ چیتانه بریاری وائینه؟! ئیجگار نه فامانه و ساویلکانه یه بریاره که تان ﴿ ۱۵۵: ۱﴾ افلا تذکرون ﴿ ده ئایا بیرناکه نه وه؟ تا بزانتن چ هه له یه کی گه وره تان کردوه له دانانی مندال بو خوا ﴿ ۱۵۶: ۱﴾ ام لکم سلطان مبین ﴿ یاخو به لگه یه کی ناشکراتان هه یه له و باره وه؟ ﴿ ۱۵۷: ۱﴾ فاتوا بکتابکم ان کنتم صادقین ﴿ جا فهرموون به لگه نامه که تان بیئن شه گه ر ئیوه راست شه که نه له داواکه تاندا ﴿ ۱۵۸: ۱﴾ وجعلوا بینه و بین الجنة نسبا ﴿ هاو به شدانه ره کان له نیوان خواو فریشته دا خرمایه تیان دانابوو، کاتی شه یانوت: فریشته کچی خوان! ﴿ ولقد علمت الجنة انهم لمحضرون ﴿ و به هه قیقه ت فریشته کانیش باش ده زانتن که شه وانه شه و قسه یه شه که نه له دوزخه خدا ئاماده ی سزا ده کرین ﴿ ۱۵۹: ۱﴾ سبحان الله عما یصفون ﴿ پاک و خاوین و بیگه رده خوا له وشتانه ی شه وانه پیوه ی شه لکینن و په سنی شهوی پی ده که ن ﴿ ۱۶۰: ۱﴾ الا عباد

کیژ بو خوا دادنه لین و، بو خوشیان کورا:

لهم چند ئایه ته دا دیته سه ر شهو باسه که بی باوره ره کان شه ونده ساویلکه و نه فام بوون، بو خوین رازی نه بوون کچیان ببی که چی شه یانوت: فریشته کچی خوان! جا بو شه وه خوا شه فهرمووی: ﴿ ۱۴۹: ۱﴾ فاستفتحهم اربک البسات ولهم البنون ﴿ جا تو له وانه بیرسه: ئایا کچان بو په روه ر دگارتوه، کورانیش بو شه وانه؟. ئایه تی: (سبحانه ولهم ما یشتون).. یان ئایه تی: (وإذا بشر أحدهم بالأنثی ظل وجهه مسودا وهو کظیم) بو شه وه قیقه ته یه. ﴿ ۱۵۰: ۱﴾ أم خلقنا الملائكة انا و هم شاهدون ﴿ یاخو شه وانه

الله المخلصين ﴿ به لّام به نده پاكه دلسۆزه كانى خوا، رزگار ده بن له ناگرو، نامادهى سزاش ناكړين.

گومرا تر له موشريك نهويه باوهرى پي ده كا:

﴿ ۱۶۱: فانكسما وما تعبدون ﴾ جا به راستى ئيوه و ئه و بتانه ش دهيان به رستن ﴿ ۱۶۲: ما اتم عليه بفاتنين ﴾ ئه وه نين بتوانن كه س له سر خودا گومرا بكهن ﴿ ۱۶۳: الا من هو سال الحميم ﴾ مه گهر كه سيك كه پر يارى خواى له سر بئى، بو سووتان بخري نري ته ناو دۆزه خه وه ﴿ ۱۶۴: وما منا الا له مقام معلوم ﴾ وه فريشته كان نه لين هموو كه سيكي ئيمه مه قاميكي ديار يكاراوى خوئى هه يه ﴿ ۱۶۵: وانا لنحن الصافون ﴾ ده شلين بئى گومان ئيمه ين بو جيبه جيكر دنى فرمانه كانى خوا به ريز دوه وستين ﴿ ۱۶۶: وانا نحن المسبحون ﴾ و به راستى ههر ئيمه شين له وتنى پاك و خاوينى ئه و رانا وه ستين ﴿ ۱۶۷: وان كانوا ليقولون * ۱۶۸: لو ان عندنا ذكرا من الاولين ﴾ به راستى بئى پروايانى قوره يش پيش هاتنى پينغه مبه ر ﴿ ۱۶۹: ثيانوت: نه گهر ئيمه ش له لايه ن پيشينانه وه كتيبى خويمان بو جيمابا "وهكو ته ورات و ننجيل" ﴿ ۱۶۹: لكنا عباد الله المخلصين ﴾ ئيستنا ئيمه ش له به نده پاك و پالئورا وه كانى خوا ده بووين ﴿ ۱۷۰: فكفروا به ﴾ كه چى كاتى قورئان هات پنى كافرو بئى پروا بوون!! ﴿ فسوف يعلمون ﴾ ئينجا له مه ولا ده زانن نه نجامى بئى پروايى خوئيان.

سهر كه وتنى پينغه مبه ران برا وه ته وه:

﴿ ۱۷۱: ولقد سبقت كلمتنا لعبادنا المرسلين ﴾ به راستى له بابته به نده نئورا وه كانمانه وه پر يارمان ده رچوه ﴿ ۱۷۲: انهم لهم المنصورون ﴾ كه به راستى هه رنه وان و شوپينكه و تو وه كانيان يارمه تى ده درين هم به به لگه، هم له جه ننگدا. ﴿ ۱۷۳: وان جدنا لهم الغالبون ﴾ بئى گومانيشه هه ر له شكرى خوا زال و سهر كه و تو وه به سر دوزمانندا. به لى به شيوه يه كى گشتى ئاوايه هه ر عه قيدو بيرو باوه رى موسلمان سهر كه و تو وه، وه بيرو بو چوونه كانى دوزمن باتل ويو وچه ل بو وه، نه گهر چى له هه ندى جيگاشدا به روا له ت دوزمن سهر كه وئى، چونكه خوا ئه يه وئى موسلمانه كان پئى يگه يه نئى و بيان گه يه نيته پله ي شياوى خوئيان بو هه لگرتنى ئه و بيرو باوه ر. ئايه تى (كتب الله لاغلبين انا ورسلى ان الله قوى عزيز) ۲۱/۵۸. وه ئايه تى: ﴿ انا لننصر رسلنا والذين آمنوا فى الحياة الدنيا ويوم يقوم الاشهاد ﴾ ۵۱/۴۰. ئه و راستييه ده سه لئىنى. ﴿ ۱۷۴: فتول عنهم حتى حين ﴾ ده سا توش بو ماوه يه كى كه م پرويان لئى وه رگي ره

تا بريارى جيهاد ده درئى ﴿ ۱۷۵: و ابصرهم فسوف يبصرون ﴾ جا كاريان ببينه و سه يران بكه كاتى سزا ديته سه يران، وه له ئاينده دا پيرو زى تو و موسلمانان و شكستى خوئيان و بئى پروايان ده بينن ﴿ ۱۷۶: ابعذابنا يستعجلون ﴾ ئايا به هاتنى سزيمان په له نه كه ن؟ ﴿ ۱۷۷: فاذا نزل بساحتهم فساء صباح المنذرين ﴾ هه ر پيش ديت، جا كاتيك نه وسزايه دابه زيبه به ر ده ركى ماله كانيان، نه وسا سه يبنئى تر سينرا وه كان شوم و خراب نه بئى، واته: رۇژيكي سهخت و ره شيان نه بئى. ئيعامى (بوخارى و موسليم) ده لين: كاتى پينغه مبه ر ﴿ ۱۷۸: له (خه يه ن) دا رۇژى كرده وه ديتى وا جوله كه به ته ورو بئىل و خاكه ناز وه ده ر ده چن بو كشتوكال و مه زراكانيان و، كاتيكي ش سويپا كه ي ئه ويان ديت، وتيان: سويند به خوا وا موحه مبه د خۇئى و سويپا كه ي هات - پينغه مبه ريش - ﴿ ۱۷۹: فامرؤوى: ((الله أكبر خريت خير، اذا نزلنا انا بساحة قوم فساء صباح المنذرين)). واته: خوا له هه مووان گه و ره تره، خه يبه ر ويران ده بئى، هه ركاتيكي ش ئيمه ده مى ده رگاي هۇژى دوزمن بگرين، زور خراب نه بئى به يانى ئه و رۇژه ي تر سينرا وان؟ ﴿ ۱۷۸: وتول عنهم حتى حين ﴾ دووباره تو پرويان لئى وه رگي ره تا كاتيكي ديار يكارا و ﴿ ۱۷۹: و ابصر فسوف يبصرون ﴾ ببينه، له مه ولا نه وانيش نه بينن به ره مئى نكولى و بئى پروايى خوئيان وه پيش ديت ﴿ ۱۸۰: سبحان ربك رب العزة عما يصفون ﴾ به رزى و بلئدى، پاك و خاوينئى بو په روه ر دگارى تو، په روه ر دگارى خاوه ن ده سه لات، له و قسانه ئه وان په سن و وه سفى ئه وى پئى نه كه ن ﴿ ۱۸۱: وسلام على المرسلين ﴾ و سلا و درو و ديش بو سر گشت په يامبه ران ﴿ ۱۸۲: والحمد لله رب العالمين ﴾ و سوياس و ستايشى نه برا وه هه تا هه تا ييش هه ر بو خودايه كه په روه ر دگار و راهينه رى جيهانه كانه، چونكه نه وه خاوه نئى گشت نازو نيمه ته كان.

تئيبينئى: هه ركات مرو فيك ويستى له جيگايه ك هه لئى و بچي ت، سوونته ته ئم زيكره بخوينئى: ((سبحان ربك رب العزة عما يصفون وسلام على المرسلين والحمد لله رب العالمين)). زور سوياسى شايس ته بو په روه رنده و راهينه رى هه موو دونيا، وا يارمه تى دام بو ته واو كردنى ته فسيري سووره تى (سافقات).

سوورەى (سلا) ه

سەكە ييبىز (۸۸) ئايەت

به ناوى خواى به خشنده ي ميهره بان

ئەم سوورەتە لە دواى سوورەتى (قەمەن) هه وه هاتۆته خواره وه،

د روزنه ۱ * ۵ : اجعل الالهة إلها واحدا * نړی هموو خواکانی
 کردو ته یه ک خوا ۱۹۱ * إن هذا لشی عجاب * به راستی ټمه
 که موحه ممد * دهیلنی، (واته : یه ک خوا به رستن) شتیکی سیرو
 سه مریه ۱ * ۶ : وانطلق الملائمهم * سر کرده و ناو داره کانیان
 که وتنه ری و کوره کی (ټه بوتالیب) یان به جی هیشت پاش ټه وی

دیاره ټه میس وه ک هاوچه شنه کانی خوی، باسی ټهم چه ند
 شته گرنګه یه ده کات، وه کو: یه کتاپه رستی، وه جی و سروش بو
 په یامبه ر * پاداشت و ټوله، زیندوو بوونه وه. جا له سه ره تا وه
 به سویندیک به قورثان ده ست پی ده کات، پاشان یه کتاپه رستی
 و، نکوولی موشریکه کان و، سه رسامبوونیان له بانګه وازه کی
 موحه ممد *، نینجا چوو اندنی قوره یس به گه لانی که لله ره قی
 پیش خویان وه اتنی سزا بویان.. دواتریش همدنی له داستانی
 په یامبه ران (علیهم الصلاة والسلام) بو دلخوشیدانه وه ی په یامبه ر
 * کتاپیچی دیت به باسکردنی ټرکی زورگرنګی په یامبه ر *
 که له گه ل هموو په یامبه رانیش وه ک یه ک وایه. جا به م شیوه یس
 ده ست پی ټه کات:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ص وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ۝ ۱ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ۝ ۲
 كَرِهْنَا لَكُمْ أَنْ تَدْرُسُوا آيَاتِنَا مِنْ قَبْلِ أَنْ نُنزِّلَ الْآيَاتِ لَكُمْ وَأَنْ تَتَّخِذُوا
 آيَاتِنَا هُزُوًا ۝ ۳ وَأَنْ تَقُولُوا نَحْنُ مُسْلِمُونَ ۝ ۴ وَقَالَ الْكٰفِرُونَ هَذَا سِحْرٌ كَذٰبٌ ۝ ۵
 اجْعَلْ الْاٰلِهَةَ الْاٰلِهَةً وَاحِدًا ۝ ۶ اِنْ هٰذَا اَشْيٌ مِنْ عَجَابٍ ۝ ۷ وَاَنْطَلَقَ الْمَلٰٓئِ
 كُ مِنْهُمْ اِنْ اَسْمٰوًا وَاَصْرًا وَاَعْلٰٓءَ الْاٰلِهَةِ كُرٰهًا ۝ ۸ اِنْ هٰذَا اَشْيٌ مِنْ اٰيٰتِ
 مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِي الْمِلَّةِ الْاٰخِرَةِ اِنْ هٰذَا اِلَّا اٰتٰنُنُ ۝ ۹ اَمْ نَزَّلَ
 عَلَيْهِ الذِّكْرَ مِنْ بَيْنِنَا ۝ ۱۰ اَمْ فِيْ شَكٍّ مِنْ ذِكْرِيْ بَلْ لَمَّا يَدُوْا فَوَاعَدٰبِ
 ۝ ۱۱ اَمْ عِنْدَ هَرٍ خٰرِجٍ رَحْمَةً مِنْكَ الْغَيْرِ الْوٰهَبِ ۝ ۱۲ اَمْ لَكُمْ
 مٰلِكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَالَّذِيْ نُنزِّلُ الْاَسْمٰبِ ۝ ۱۳
 جُنْدٌ مَّا هُنَا لَكُمْ مَهْرُومٌ ۝ ۱۴ مِنَ الْاَحْرَابِ ۝ ۱۵ كَذَّبَتْ قَلْبَهُمْ فَوَمَّ
 نُوْجٌ وَّعَادُوْا فِرْعَوْنَ دُوْرًا الْاَوَّلٰٓءِ ۝ ۱۶ وَتَمُوْا وَقَوْمٌ لُّوْطٌ وَاَصْحٰبُ
 لَيْكٍ ۝ ۱۷ اُولٰٓئِكَ الْاَحْرَابُ ۝ ۱۸ اِنْ كُلِّ اِلٰكٍ كَذَّبَ الرَّسُوْلُ
 فَحَقَّ عِقَابٌ ۝ ۱۹ وَمَا يَنْظُرُوْنَ اِلَّا اِلٰهًا وَّاحِدًا ۝ ۲۰ مَا لَهَا
 مِنْ فَوَاقٍ ۝ ۲۱ وَقَالُوْا رَبَّنَا جَعَلْنَا قَلْبَنَا قَلْبًا مُّجْرِبًا ۝ ۲۲

* بسم الله الرحمن الرحيم * ۱ : ص * پیتی (ساد) یش هر
 وه ک پیتی سووره ته کانی ترهیمای ټه عجازی قورثان و، ره زمی به
 گژا چوونی قوره یس له بهرامبه ر قورثانه وه * ۲ : و القرآن ذی
 الذکر * سویند بهم قورثانه خاوهن شه ره فه، که بؤکه سی کاری
 پی بکا، مایه ی ناوو شو ره ټیکی چاک و به رزو پیروزه، واته : ټهم
 قورثانه خوی له خویدا مؤعجیزه وه، موحه ممد یش * راست
 ټه کات * ۳ : بل الذين كفروا في عزة وشقاق * نه خیر، که
 ټه وان پروا ناهینن به قورثان، له بهر ټه وه نیبه قورثان هق نه بی،
 له بهر ټه وه نیبه که ناته و اویبه کیان ټیا دیتبی، به لکو بو خویان
 کافرو خوانه ناس وده مار به رز و ناشوبسازن، بویه پروا ناهینن * کم
 اهلکنا من قبلهم من قرن * پیش ټه وانیش خه لکیکی زورمان له
 ناوبرد، چونکه هره ټه ورینه ی ټه مانه یان ده کرد * فنادوا ولات
 حن مناص * جا له کاتی هاتنی سزا که دا، هر هاوارهاوارو
 لاله یان بو و داوی کومه کیان ټه کرد، به لام کات کاتی رزگار کردن
 نه بو، ټایه تی: (فلما أحسوا بأسنا إذا هم منها يركضون) ۱۲/۲۱
 دوویاتی ټه و مانا مه به سته ده کات.

**موشریکان له پیغه مبه ریتی و
 یه کتاپه رستی و قورثان سه رسامبه ران:**

داوی ناویژویان یان لی کردبوو * أن امشوا واصبروا على آلهتكم *
 جا به خه لکه که یان وت: له سه ر په رستن خواکانتان بچن و سه بر
 بگرن و، ده ستیان لی به ره ده ن * إن هذا لشی یراد * به راستی
 ټمه - که موحه ممد هی ناویه تی و داوی په رستن یه ک خوا
 ده کات - شتیکی خوازراوه له ټیمه، واته: پیلانیکه داریزراوه بو
 دوور خستن ه وه له په رستن خواکانمان * ۷ : ما سمعنا بهذا في الملة
 الاخرة * ټه مه ی موحه ممد ده یلی بو په رستن یه ک خوا، ټیمه
 له ټایینی عیسا دا * ټه مان بیستوه * إن هذا إلا اختلاق *
 ټهم یه ک خوا به رستیبه هه ر دوو ساخته و هه لبه ستراوه و! * ۸ :
 أنزل علیه الذکر من بیننا * ټایا له نیوان ټیمه دا که ټه وه موو
 ده وله مندو پیامو قووله مان ټیندایه قورثان بو ټه و هاتوه؟! * بل
 هم فی شک من ذکرى * نه خیر، نکوولی کردنی قورثان له رووی
 زانسته وه نیبه، به لکو له به ره تا له شک دان له قورثانی من * بل
 لما يذوقوا عذاب *، نا، به لکو جار ی سزای منیان نه چیژتوه.

* ۴ : و عجبوا أن جاءهم منذر منهم * سه رسام مان له وه که هر
 له خویان - نه ک له فریشته - په یامبه ریکی (ترسینه ریان) بؤهات ۱۹ .
 ټهم ټایه ته ی شیزه، وه ک ټه و ټایه ته وایه خوا له سووره ټیکی
 تردا ټه فرموی: (أكان للناس عجا أن أوحينا إلی رجل منهم
 أن أنذر الناس) ۲/۱۰ . وقال الكافرون هذا ساحر كذاب *
 بی باوه ره کان - له باتی ته سلیم بوون و باوه ره ټینان - و ټیان: ببی
 نه بی ټهم موحه ممد ده که ده لیت: من نیراوی خوام جادوو گه ریکی

چونکه نه گهر چیشته بایان، باوه ریان ده کرد. (ئیبین عه بباس) ده قی: کاتی که (ئه بو تالیب) نه خۆش کهوت، ده سته یه ک له ناودارانی قوره ییش - به هاو ریه تی (ئه بو جه هل) - چوون بۆ لای و پنیان وت: تۆ ده زانی برازا کهت چی ده کاو، چی ده قی به خواکانمان! به لکو بنیزی ئامۆژگاری بکه ییت! نه ویش ناردی وهات و چووه ژوروره وه و، دیتی له ته نه یشت ئه بو تالیبی مامیه وه جینی ته نها که سی ماوه جا (ئه بو جه هل) له ترسی ئه وه نه وه ک موحه ممه د ﷺ له وی دانیشی و، به قسه شیرینه کانی ئه بو تالیب نه رم بکا، په لاماری داو چووه پالی ئه بو تالیب، ئیتر چی بۆ پیغه مبه ر نه مایه وه له لای ده رگا که وه دانیشت! ئه میش وتی برازا کهم! بۆ چ خزمان گله بییت لی ده کهن سه باره ت به خواکانیان!؟ فه رموی: مامه! من ته نها یه ک قسه م هیه، ئه گهر بیلان به گویم بکهن ئه وا هه موو عه رب گوێرایه ل ده بن و، ئه گهر عه جه مه کانیش نه یلین سه رانه ی خۆیان ده دن. جا هه موویان له قسه که ی دا چله کین و وتیان: ئیغه له باتی ئه و، ئه و وشه یه ده ئین. ئه بو تالیب وتی: برازا کهم! وشه که ی تۆ چییه؟ فه رموی: (لا إله إلا الله) یه. پاش ئه وه هه موو تووره بوون و هه لسان و رویشتن و خۆیان ته ته کان و به دم ریگه وه ده یان گووت: (أجعل الآلهة إلهًا واحدًا!). (ئیبین جه ریر، شه حمه د، نه سانی، ترمزی) ریوایه تیان کردوه. ﴿ ۹: أم عندم خزائن رحمة ربك العزيز الوهاب ﴾ ئه وانه وا نکوولی په یامبه ریتی تۆ ئه کهن، مه گهر گه نجینه ی فه زل و میهره باتی په روه ردگاری به تووانا خواهن به خشنده ی تۆیان لایه؟، تا به ئاره زووی خۆیان کییان پی چاک بی بیکه نه په یامبه ر؟ ﴿ ۱۰: أم لهم ملك السموات والأرض وما بينهما ﴾ یاخۆ خواهن داریتی ئاسمانه کان و زه وی و ئه وه ی نیوانیان هی ئه وان، تا به ئاره زووی خۆیان کی ده که نه پیغه مبه ر! ﴿ فليرتقوا في الأسباب ﴾ جا ئه گهر هی ئه وانه ده با به ئاسمانه کاندایه یزه دانین و سه رکه ون و به رز بنه وه و له وی راویژی بو نه وه بکهن و کییان پی شیوا بوو بیکه نه په یامبه رو، نه هیلن وه حییت بۆ بییت ﴿ ۱۱: جند ما هنالك مهزوم من الأحزاب ﴾ دیاره ئه وانه ئه م قسه نه ده کهن، کاتی خۆی له (به دن) سوپایه کی شپه زه و ریسواو تیکشکاو، پیکهاتوون له چه ند ده سته و پار تیک. واته: ئه مانه له نه نجامدا هه ر رۆژکی ره شیان بۆ ئه بی، ئه وه بوو له (به دن) و له چه ند جیگایه کی تر دا تیکشکان.

له فر کردنی گهلانی پینشو په نه د و مرگرن:

﴿ ۱۲: كذبت قبلهم قوم نوح وعاد وفرعون ذو الأوتاد ﴾، پینش قوره ییش گه لی (نووح) و، عادی گه لی (سالح) و، فیره وه ونی

له شکر دار ﴿ وشمرد و قوم لوط وأصحاب الأيكة ﴾ هۆزی (سه موود) و هۆزی (لووت) و خه لکی ناوباخچه چرو پره کان - واته: گه لی شو عیبه - په یامبه ره کانیان به زمانه رۆژن زانی و پروایان نه هینا ﴿ أولئك الأحزاب ﴾ ئا ئه وانه ییش پارت هکان، واته: ئه وانه ی کۆبوونه وه بۆ له ناو بردنی په یامبه ره کانیان ﴿ ۱۴: إن كل إلا كذب الرسل فحق عقاب ﴾ گش ئه وانه په یامبه ره کانیان به درۆژن دانا! ئینجا سزای منیان بۆ پینویست بوو ﴿ ۱۵: وما ينظر هؤلاء إلا صيحة واحدة ﴾ ئه م بی باوه رانی مه ککه یه ش، هه ر چاوه نۆری نه عه ره ته و ده نگیککی گه وره (واته: نه فخری زیندوو کردنه وه) ده کهن و، ئیتر به رۆژه که ی خۆیان ده گهن ﴿ ما لها من فواق ﴾ هه رکه هاتیش دووباره بوونه وه نییه، واته به ئه ندازه ی ماوه ی دووجار دۆشینیی و شتریکیش، مۆلت نادرین، به لکو زوو له ناوده برین ﴿ ۱۶: وقالوا ربنا عجل لنا قسطا قبل يوم الحساب ﴾ به گالته ی شه وه وتیان: ئه ی په روه ردگاری ئیغه! پینش رۆژی حیساب و پاداشت و تۆله، به شه سزا که مان به په له بۆ پینه! واته: ئه گهر موحه ممه د ﷺ راست ده کا زیندوو بوونه وه هیه، ده با هه ر ئه مرۆ سزامان بدها، وه ک ئه یان گووت: (اللهم إن كان هذا هو الحق فأمطرنا علينا).. ۳۲/۸.

باسیکی داوود ﷺ:

﴿ ۱۷: اصبر على ما يقربون ﴾ خۆ را گره ئه ی موحه ممه د! له به رامبه ر ئه وه وه ئه وان ده یلین، چوون تۆ خوات له گه له... دیاره ئه مه دلخۆش کردن و دلدا نه وه ی په یامبه ره ﷺ به رامبه ر ئه وه هه موو ئازارو پیزاره ی قوره ییشه ﴿ واذكر عبدنا داود ذا الأيد ﴾ ده سا فه رمو (داوود) پیغه مبه ر (علیه السلام) وه بییر پینه، که له ئایینداری و له خوا په رستی و ده سه لاتدا عه بدیکی خواهن هیزی ئیغه بوو ﴿ إنه أواب ﴾ بی گومان له هه موو کاریکدا هه میشه ئه و، گه راوه ته وه به کار بوو بۆ لای خوا، هه رده م گوناحی، ده غده غه یه به دلایا هاتبا به په له په شیمان ده بوویه وه و ده گه رایه وه لای خوا، دیاره هه موو پیغه مبه ران پشه یان هه ر ئه وه بووه، وه کو پیغه مبه ریش ﷺ ده فه رموی: ((إني لأستغفر الله في اليوم والليلة مائة مرة...)) موسلیم/بابی (۱۲)، ژماره ی فه رموده: (۲۷۰۲). واته: بی گومان له ماوه ی شه وو رۆژیک من سه دجار (أستغفر الله) و داوا ی لیبووردن له خوا ده کهم. ﴿ ۱۸: إنا سخرننا الجبال معه يسبحن بالعشى والإشراق ﴾ به راستی ئیغه کیوه کانیشمان زام کردبوو که له گه لی هه موو ئیواران و به یانیان ته سیب حاتیان ده کرد ﴿ ۱۹: والظير محشورة ﴾ هه روا مه ل و په له وه ره کانیش کۆمه ل ده بوون و به فه رمانی خوا له گه ل

ثوانه نه بیست که باوه پریان هیناوه و کردهوه چاکه کانیان کردوهه
 ﴿ وقلیل ماہم ﴾ دیاره ثوانه ییش زورکه من. له وه نه چئی - خوا
 خویشی چاکتر نه زانی - ثو دوو داوا چیبیه فریشته بووین، چونکه
 هر پاشی باسکردنی کیشه که یان، له پیش چاو (داوود) دا ون بوون
 و نه مان، فریشته بوون، خوا ناردنی بو تاقیکردنه وهی شیوهی

داوودا ته سیاحتیان نه کرد ﴿ کل له اواب ﴾ هه مووشیان (کیوان
 و په له وره کان) ملکه چی فرمانی ثو ده بوون و هه ردهم به رهو ثو
 ده هاتن، له وه نه چئی هه ندی که س له م هه وال و باسه دا سه راسیمه
 مابنی! ، به لام ثوانه ی که خویشان یه کلا کردوته وه بو خوا چاک ده زان
 و، تی نه گن که بوونه وره هه موو بهر فرمانی خوابه و، هه موویشی
 مانای بوونی خواوا تا و ته نیایی ثو ده گه یه نی ﴿ ۲۰: ﴾ و شد دنا
 ملکه ﴿ و ده سلات و پاشایه تیه که یمان بو توندو تول کرد، به
 زوری سویاو سه رکه وتن و سام و هه بیهت ﴿ و آتیناه الحکمة و فصل
 الخطاب ﴾ په یام بهریتی و فه م و، ورده کاری و، کارزانی و،
 خیتابی کیشه بره وه مان پی دا، تا کیشه ی خه لکی پی بپریته وه و
 پنی چاره ی بکات.

دوو دادچی ده چنه لای داوود الصراط

﴿ ۲۱: ﴾ وهل أتاک نبأ الخضم إذ تسوروا المحراب ﴿ نایا تو
 شه ی موحه مه د! هه والی داوا چیبیه کانت پی گه یشتوهه، کاتی
 که به دیواری عیباده تخانه که ی (داوود) دا بی ثیزن و مؤلهت
 سه رکه وتن، بو برانه وه ی کیشه یه ک هه یان بوو. ﴿ ۲۲: ﴾ إذ دخلوا
 علی داود ففرغ منهم ﴿ کاتی که بی مؤلهت وه رگرتن چوونه
 زوروهه لای (داوود)، له بیینیان شله ژاو ترسا ﴿ قالوا لا تخف
 خصمان بغی بعضنا علی بعض ﴾ و تیان: مه ترسه! ئیمه دوو داواچین
 دژ به یه کترو، داوامان له سه ر یه کتر هه یه، هه ندیکمان سته می
 له وه نه ده که تی کردوهه ﴿ فاحکم بیننا بالحق ولا تشطط ﴾ جا
 هاتووین له نیوانماندا به دادگه رانه داوهری بکه و سته م له هبیچ لامان
 مه که ﴿ واهدنا إلى سواء الصراط ﴾ و بو راسته ری رینمونونیمان
 بکه، واته: به ریکی دادگه ریمان بکه ﴿ ۲۳: ﴾ إن هذا أخي له تسع
 وتسعون نعجة ﴿ کیشه که یشمان نه مه یه: که نه م برامه (۹۹)
 سه ر مه ری هه یه ﴿ ولی نعمة واحدة ﴾ و منیش ته نها یه ک مه رم
 هه یه ﴿ فقال أکلنها ﴾ که چی هیمان ثه لی: ده بی ثو ته نها
 مه ره شم پی بده ی! ﴿ و عزنی فی الخطاب ﴾ وه له قسه شدا به سه رما
 زاله و دهره قه تی نایم، جا لیزه دا له بهر گه وره یی سته مه که،
 (داوود) پیغه مبه ره له ی کردو له کیشی (مدعی علیه) ی نه پرسی،
 بزانی چیبیه، نه و جا بریار بدات ﴿ ۲۴: ﴾ قال لقد ظلمک بسؤال
 نعتک إلی نعاجه ﴿ بویه به خیرایی به خاوه ن سکا لکه ی وت:
 به راستی به داوا کردنی مه رکه ت، بو پال مه رکه کانی خو ی،
 سته می لی کردوویت ﴿ وإن کثیرا من الخطاء لیغی بعضهم علی
 بعض ﴾ هه روا یه شی بووه به راستی زوری له شه ریکه ماله کان فیل
 و سته م له یه کتر نه که ن ﴿ إلا الذین آمنوا و عملوا الصالحات ﴾

أَصْرًا عَلَى مَا يُقُولُونَ وَأَذْكَرَ عَبْدًا دَاوُدًا الْأَيْدِيَّاتَهُ أَوَابٌ ﴿٢١﴾
 إِنَّا سَخَرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحُن بِالْعَمِيِّ وَالْإِسْرَاقِ ﴿٢٢﴾ وَالظَّبْرَ
 مَحْشُورَةً كُلَّ لَيْلَةٍ أَوَابٌ ﴿٢٣﴾ وَشَدَدْنَا مَلَكًا رَمًا يَنْتَهُ الْحِكْمَةَ
 وَفَصَلَ الْخِطَابِ ﴿٢٤﴾ وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَضْمِ إِذْ سَرُّوْا
 الْمِحْرَابَ ﴿٢٥﴾ إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَرَّغَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَخَفْ
 خَصْمَانِ بَغَى بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فَاحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تَشْطِطْ
 وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ ﴿٢٦﴾ إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْمَةً
 وَلِي نَعْمَةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ ﴿٢٧﴾ قَالَ
 لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْتِكَ إِنِّي نَعَّاجٌ وَإِنْ تَلَاوَنَّا مِنَ الْخُطْبَاءِ لِلنَّبِيِّ
 بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ
 مَا هُمْ وَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَحَرَّزْنَاكَ وَأَنَابَ
 ﴿٢٨﴾ فَعَفَّرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَى وَحَسَنَ مَقَابَ
 ﴿٢٩﴾ يَدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ
 بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ
 عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ لِمَا سَأَلُوا بِمِ الْإِسَابِ ﴿٣٠﴾

حوکم و دادگایی (داوود). ﴿ و ظن داود انما فتناه ﴾ ئیتر داوود
 زانی که ئیمه به و کیشه یه تاقیمان کردوته وه ﴿ فاستغفر ربه و خر
 راكعا و اناب ﴾ ئنجا - سه بارت به و هه له به یی کردی - به په له
 داوا ی لیووردنی له په روه ردگاری خو ی کردو به سوژده دا که وت
 و گه رابه وه بو لای خوا به ته وبه، پیشه وا شافعی ده لیت: (سوژده ی
 سووره تی ﴿ لیست من عزائم السجود، و قد رأیت رسول الله ﷺ یسجد
 فیها) مسند أحمد، فتح الباری: ۴۰۵/۸، سنن أبی داود، عارضة
 الأحوذی، النسائی). ﴿ ۲۵: ﴾ فففرنا له ذلك ﴿ ئینجا ئیمه ییش
 زوو بو مان پو شی. به داخه وه له م جیبیه دا هه ندی ته فسیر بری
 شت دهنوسن، که س رووی نییه بو پیواونکی به شه ره فی دونیایشی
 بنووسی، ئیتر نازانم چون ده توانن بو په یام به ریکی وه ک داوودی
 بنووسن! نه گه رچی زوریکیان به توندی ره تی نه دهنه وه، وه ک
 (رازی، به یزوی، ئالووسی، ئیین که سیر، قاسمی، حیجازی،

مەراغى، شەنقىتى، سەيد قوتب و...ھتد) لەولاشەوہ خوا خۇي ئەفەرموئى: ﴿وان لہ عندنا لزلزلی وحسن مآب﴾ بى گومان ئەولای ئىمە نزيكبيہك و خوش جيگہيەكى بۇ ھەيە لە بەھەشتدا، وەكو لە جيگاہيەكى تردا دەفەرموئى: ﴿وان للمتقين لحسن مآب جنات عدن مفتحة لهم الأبواب﴾ ۳۸/۴۹-۵۰. ئەمە لەلايەكەوہ، لەلايەكى تریشەوہ تاقیب و بەدواداھینانی جۆرى تاقیبكردنەوہكە، بارى راستى رووداوہكە روون ئەكاتەوہ.

راسپاردەيەك بۇ دادوہرو ھوكمرانەكان:

﴿۲۶﴾ سا داود إنا جعلناك خليفة في الأرض ﴿ئەي داوود! بەراستى ئىمە تۆمان كرده جىنشىن لەسەر زەويدا بۇ بەرئۆہەبردنى كاروبارى مەردم ﴿فاحكم بين الناس بالحق﴾ دەسا تۇيش بەشئۆہەيەكى پەسەندو بەھەق و دادگەرانە لەنئوان خەلكدا پىيار بەدو ھوكم بكە، واتە: وەك بەفەرموئى: پەلەمەكەو لەھەردوو لايەنى كىشەكە پىسپار بكە، وەك ئەو كىشەيە مەكە، كە پەلەت تىدا كىرد، چونكە پىش ئەوہ كەلە (مدعى عليه) پىسپار بكەيت، پىسپار خۆتت دا! ﴿ولا تتبع الهوى﴾ وشوئىن ھەواو ئارەزوو مەكەوہ لە ھوكمكردندا ﴿فضلک عن سبيل الله﴾ تا بەو ھۆيەوہ لەرىگای خوا گومرات بكات ﴿إن الذين يضلون عن سبيل الله﴾ بى گومان ئەو كەسانەى كە لە رىئى خوا لادەدەن و گومرا ئەبن ﴿لهم عذاب شديد﴾ سزاو جەزەبەى توندو سەختيان بۇ ھەيە ﴿بما نسوا يوم الحساب﴾ بەھۆى ئەوہى كەرئۆزى حىساب و ياداشت وتۆلەيان لەبىر كىردوہ.

بەدەيھىنانى ئەم دىنبايە بۆ...؟

﴿۲۷﴾ وما خلقنا السماء والأرض وما بينهما باطلا ﴿ئاسمان وزەوى و، ئەوہش لەنئوانياندايە، بە باتل و ويىھوودە دروستمان نەكردوہ ﴿ذلك ظن الذين كفروا﴾ ئەوہ كە بەبى ھوودە دروستمان كىردىن، گومان و بۆچوونى بى پروا و خواتەناسانە ﴿قويل للذين كفروا من النار﴾ سزاو تىچوون بۇ بى پروايان لەناوئاگرى دۆزەخدا. ئىنجا خوا باس دەكا كە: حىكمەت و عدل لەوہدايە، نابى موسلمان و كافىر وەكو يەك بن، بۆيە دەفەرموئى: ﴿۲۸﴾ أم نجعل الذين آمنوا وعملوا الصالحات كالمفسدين في الأرض ﴿ئايادەكرىت ئەوانەى كە باوہريان ھىناوہ كارەچاكەكانيان كىردوہ، وەكو بەدكاران و ئازاوہگىزان لە زەويدا دابنىسپىن و، وەك يەك حىسپيان بۇ بكەين؟ ﴿أم نجعل المتقين كالفجار﴾ يا خۇ دەبى خەلكانى پارىزكار، لە گوناح و تاوان، وەكو خەلكانى خرابكار

دابنىسپىن؟ ئىنجا خوا ئامانج لە ناردنەخواروہى ئايەتەكانى قورئان باس دەكاو دەفەرموئى: ﴿۲۹﴾ كتاب أنزلناه إليك مبارك ﴿ئەمە كىتەبىكە پىرۆز، دامان بەزاند بۇ تۆشەى موھەممەدا ﴿ليدبروا آياته﴾ تا ئەوانە لەئايەتەكانى رابىسپىن ﴿وليتذكر أولوا الألباب﴾ وفاميدەو ئىرەكانىش ئامۆزگارى لى وەرگىرن. (شىخ ھەسەنى بەسرى) دەلئيت: سوئىندم بەخوا لەبەر كىردنى گىشت پىتەكانى ھەموو قورئان و، پىشتگوى خىستنى مەبەستەكانىشى تەدە بوور و تىفكران نىيە، ھەندى كەس ئەلى: ئەمە سوئىندى بىت تەواوى قورئانم لەبەرەو تەنھا پىتەكم لى نەپەراندوہ، بەلام ئەگەر مانا و داواكارىيەكانى پىشتگوى خىستى، سوئىند بەخوا ئەوكەسە ھەموو قورئانى پەراندوہ و پىشتگوى خىستوہو!

كۆرئە باسىكى سولەيمان ﷺ:

لەم چەند ئايەتەشدا داستانەكەى (سولەيمان) دەست پى دەكاو ئەفەرموئى: ﴿۳۰﴾ ووهنا لداود سليمان ﴿وہ سولەيمانىشمان بەخشى بە داوود و كىردمانە پەيامبەر ﴿نعم العبد إنا أواب﴾ سولەيمان بەندە باشە بوو، چونكە ھەردەم رووى لەئىمە بوو ﴿۳۱﴾ إذ عرض عليه بالعشى الصافات الجاد ﴿بەياد بكە كە دوا نىوہرۆيەك ئەسپ و ماپىنە چابوك و تىزپەوہەكانى - لەسەر نووكى (پى) و ھەستابوون و ئامادەكرايوون بۇ جىھاد، نىشانى دران ﴿۳۲﴾ فقال إني أحببت حب الخير عن ذكر ربي ﴿ئىنجا وتى: بەراستى مەن ئەم ئەسپانەم خۇش دەوى، چونكە كەرەسەن بۇ جىھاد، خۇشەويستنەكەشم لە يادكردنى خواوہندوہ پەيدا بوو، سولەيمان چاوى بىرپوويە ئەو ئەسپە رەسەن و چابوك و تىزانە كە بە بەردەميا دەھاتن و دەچون، ئىنجا غاردران ﴿حتى توارت بالحجاب﴾ تا لەبەرچاويە ديارنەمان. جا ئەو ھەموو ئەسپ و چارەئۆيە بۆسەر كىردەيەكى بەغىرەت و موچاھىد، گومان نىيە كە شتىكى ناوازەيە و دياردەيەكى بەرزى سەربازىيە، بۆيە سولەيمانىش زۆر خۇشحال بوو پىيان و ھەرسەپىرى ئەكردن، پىي خۇشبوو چاوى لىيان كىلا نەبى، بەلام كاتى دوور كەوتنەوہ و پەنھان بوون. ﴿۳۳﴾ ردوها على ﴿ئەوسا وتسى: دووبارە بيان كىرئەوہ بۆم ﴿فطق مسحا بالسوق والأعناق﴾ ئەسپەكانيان بۆگىرپەوہ، ئەويش لەبەر رىز لىتانيان وەك (على كورى تەلھە و ئىسپن عەبباس) دەلئىن (تەبەرى) ش پەسەندى كىردوہ: سولەيمان دەستى ھىنا بە لاق و بە گەردونياندا.

مانوری سہریازی لہ گورہ پاندا ٹہی ہینان وٹہی بردن... ہر توڑو
 عہرہ قیکی بہ سہرو مل وگہردونیا نہ وہ دیتبا لای ٹہ بردو ٹہیتہ کان،
 ہرہوک چون و لآخ قاشاو ٹہدری، موحمہ مدجہ میل دہلی: من
 ٹہمہم بہلاوہ پہسہندہ نک ٹہوہ کہ گویا ہموویانی سہر پربین
 وگڑشتہ کہیانی بہ سہرہ ژاراندہ دابہ شکر دین۔ ٹہوہی راستی بیٹ

تاقیکردنہ وہ کہی سولہ ایمان

۳۴: ولقد فتنا سليمان * به راستی سولہ ایمانی شمان تاقی کردہ وہ،
 بہ نہ ہیشتنی دہسہ لاتہ کہی * وألقنا علی کرسیہ جسدًا *
 لاشہ یہ کمان ہاویشتہ سہر کورسیہ کہی * ثم أناب * پاشان
 پہ شیمان بوویہ وہو، گہرایہ وہ لای ٹیمہ، ٹیمہش دہسہ لاتہ کہمان
 بو گیزرایہ وہ۔ سہبارت بہ دیاری کردنی جوڑی تاقیکردنہ وہ کہ
 گہلی قسہ و قسہ لؤک ہہیہ، بہ لآم ہر ٹہمہیان بہ چاک دہ زمان
 (ٹیین کہسیر) ہہ لیبڑاردو وہو دہلی: خوا جوڑی ٹہو جہستہ یہی
 ہاویژرایہ سہر کورسیہ کہی سولہ ایمان دیاری نہ کردوہ، لہ بہرٹہ وہ
 ٹیمہش لئی بی دہنگ دہبین وپاوہرمان ہہیہ کہ خواہی کار جوان
 بہ (جہسد) ینک، سولہ ایمانی تاقی کردتہ وہ، دہسلی: ہر شتیک
 لہ بارہی دیاری کردنیہ وہ گوترا بی (لہ نیسرائیلیات) بہو پشتی
 پی ناہہ سریت۔ خواہنی (فی ظلال القرآن) سہبارت بہ (الصافات
 الجباد)، وہ ہر وہا لہ مہر ٹہو جہسہ دہی خرایہ سہر کورسیہ کہی
 سولہ ایمان دہلئت: دوو نامازہ ہہیہ: بہ لآم ٹہوہی راستی بی، من
 ہیچیانم بہ دل نبیہ، چونکہ دوور نبیہ دہست ہہ لہبہستی جوولہ کہ
 بی، جگہ لہوہیش ہیچ سہنہ دینکی ٹہوتو نبیہ پشتیان بگری.. وہ
 نایشتوانم قہناعہ تیان پی بکم و دلنیام لئیان، لہولایشوہ تہنہا
 یہک فہرمودہ ہہیہ بو ٹہو مہ بہستہ، لہراستیدا ٹہویش دلنیا
 نہبووم کہ پہیوہندی بہو روودا وہو ہہ بیت: (أخرج البخاری فی
 صحیحہ: قال سليمان لأطوفن الليلة على سبعين امرأة كل واحدة
 تأتي بفارس يجاهد في سبيل الله، ولم يقل إن شاء الله، فطاف عليهن
 فلم يحمل إلا امرأة واحدة، جاءت بشق رجل، والذي نفسي بيده
 لو قال إن شاء الله لجاهدوا في سبيل الله فرسانا أجمعون). جا
 ٹہوہی ٹاہتہ کان نامازہی بوٹہ کہن ٹایا دہگونجی ہرٹہو لہتہ
 منالہ بیت، دیارہ ٹہویش ہرٹہ گہریکہ. مہسہ لہی ٹہسپہ کانیش
 ریوایہ تیک دہلئت: سولہ ایمان ٹہسپیک زوری راگرتبوو بہ مہ بہستی
 جیہاد، جا سہرلہ ٹیوارہیہ کیان سہری لڈان و، بہو ہویہ وہ
 سہرگہرم بووو نوژیکی خوی ہہبوو کہ لہ پیش خورٹاواوہ ٹہی کرد
 لہ کیسی چوو.. ٹہویش لہباتی ٹہوہ ٹہسپہ کانی ہہموو سہر برین،
 بہ لآم ٹہوہی راستی بیت ہیچیان ناچنہ نیو دلہوہ، کہوا بوو تہنہا
 ٹہوہندہ ٹہوتانین بلین: خواہی گہورہ ٹہو دوو پہیامبہرہی وہک
 پہیامبہرانی تر تاقی کردوہ، بہ لآم حہقیقہتی چونیہ تیبہ کہی
 نازانین. (موحمہ مہد بن جہمیل زینق) ٹہلئت: من ینم وایہ
 کہ سولہ ایمان جیہادی زور لا مہ بہست بووہ، ہرہویہ ٹہسپیک
 زوری راگرتبوو، گہلی کاتیش خوی پیوہیان سہرگہرم ٹہ کردو وہک

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَطْلًا ذَٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا
 فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ ﴿٣٤﴾ أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّسْتَأْذِنُونَ
 الصَّالِحِينَ كَأَن يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْغَابِرِ
 ﴿٣٥﴾ كَذَّبُوا لَكَ لَوْلَا إِلَهُكُم مِّمَّنْ كَذَّبُوا إِلَهُكُمْ
 وَالْآلِهَةِ وَوَهَبْنَا لِأُولَٰئِكَ مَا تَسْتَكْبِرُونَ بِهِمْ وَالْوَأْدُ
 الْأَلْبَنِيُّ ﴿٣٦﴾ إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِرَاتُ الْيَتَامَىٰ
 ﴿٣٧﴾ فَقَالَ إِنِّي
 أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَن ذِكْرِ رَبِّي حَقًّا تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣٨﴾
 رَدُّهَا عَلَيَّ فَلَظُنُّ مَسْأَلًا لِّشَرِّهِمْ وَالْأَفْسَاقِ ﴿٣٩﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا
 سُلَيْمَانَ وَالْقَيْنَانَ عَلَىٰ كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٤٠﴾ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ
 لِي وَهَبْ لِي مَلَكًا لَا يُبَدِّلُ لِي أَحَدًا مِنْ عَدُوِّي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٤١﴾
 فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رِجًا حَيْثُ أَصَابَ ﴿٤٢﴾ وَالشَّيَاطِينَ
 كُلَّ بَنَاءٍ وَعِمَارَةٍ ﴿٤٣﴾ وَهَٰؤُلَاءِ مُمَرِّقِينَ فِي الْأَعْيَادِ ﴿٤٤﴾ هَٰذَا
 عَطَاؤُنَا فَانظُرْ إِلَىٰ أَمْرِكَ بَعْدَ حِسَابٍ ﴿٤٥﴾ وَإِن لَّمْ يَعْذَرَكَ الرَّكْنُ وَرَحْمَتُنَا
 مَتَابٍ ﴿٤٦﴾ وَإِذْ كَرَّمْنَا الْأَنْبِيَاءَ إِذْ نَادَىٰ رَبُّهُمُ إِنِّي سَنِي السَّيِّطِينَ
 يَتَّبِعُونَ وَعَذَابٍ ﴿٤٧﴾ لَئِنْ كُنْتُمْ بِرَحْمَتِي هَٰذَا مُتَعَسِّلِينَ يَارُدُّوْكُمْ شَرَابٍ ﴿٤٨﴾

(بہندہ) ش ہرٹہ مہم بہ دلہ، ہرہویہ لہسہرٹہم رایہ تہفسیری
 ٹاہتہ کانم کرد. چوون (عہلی کوری ٹہبی تلحہ، ٹیین عہبباس) یش
 ہرہیم شیوہہ دہلین، ٹیمامی (ٹیین کہسیر) دہلی: (وہذا القول
 اختارہ ابن جریر) ٹیین جہریری تہ بہریش ہر ٹہم قسہ یہی پہسہند
 کردوہ. ﴿ ۳۵: قال رب اغفر لی و ہب لی ملکا لا ینبغی لأحد من
 بعدی ﴾ سولہ ایمان زور زوو پہ شیمان بوویہ وہو وتی: پہرہردگاری
 من! بہہخشہو حوکم و دہسہ لاتیکہ وایشم پی بہہخشہ کہ لہدوای
 من گیری ہیچ کہسپیک نہ کہویت، تا بیٹتہ مؤعجزہو نیشانہی
 پہیامبہریتیم، وہک ٹہوہ کہ ہہر پہیامبہرہی، مؤعجزہی خوی
 ہہبووہ ﴿ إنک أنت الوہاب ﴾ بی گومان ہر ٹہتوی بہخشندہ
 ﴿ ۳۶: فسخرنا لہ الریح ﴾ ٹینجا ٹیمہیش نزا کہ ایمان لی و ہرگرت
 و، (با) مان بو کہوی و رام کرد ﴿ تجری بأمرہ رخاء حیث أصاب ﴾
 بہنہرمی و لہسہر خو بو ہر جیگاہیک ویستجای بہفہرمانی ٹہو
 دہکہوتہ ری و دہرویی ﴿ ۳۷: والشیاطین کل بناء وغواص ﴾

أهلهم ومثلهم معهم رحمة منا ﴿٤٤﴾ ئىنجا ئىمەش (ژن و مندالەكانى) خۇى و، ئەوئەندەى تىرىشمان پى بەخشى، ئەمەيش ھەر لە بەر بەزەبىيەك بوو لە ئىمەوہ بو ئەو، واتە: زياتر لە جارائمان پى بەخشىمەوہ ﴿٤٥﴾ وذكرى لأولى الألباب ﴿٤٥﴾ وە لەبەر ئامۇزگاربيەك بوو، بۇ خواوہنانى ژىرى، بۇ ئەوہى كە ئەنجامى خۇراگرتن و دەروو لى كىردنەوہ بزانن ﴿٤٤﴾: وخذ بيدك صغنا فاضرب به ولا تحث ﴿٤٥﴾ وە وەحيمان بۇكرد: قولى توولى وردو زراو، يان ھەر شتىكى تەرو ناسك وەك ریحان، بگرە دەستت ولە ھاوسەرەكەت بدە و سوئىندەكەت مەشكىنە. خوا لەقورئاندا روونى نەكردووەتەوہ كە ئاخۇ بوچى، وە لەسەرچى سوئىندى لى خوارد. بەلام ھەندى رىوايەت ئەلى: (ئەبىووب) نەخۇش كەوت و زۇرىش پى تاقت بوو، ئەوسا ئەكەى بۇ كارىكى خىزانى خۇيان ناردو درەنگ ھاتەوہ، ئەوئىش لەبىزارى گىانى خۇيدا سوئىندى لى خوارد كە: ھەركات چاك بووئەوہ دەبى سەد دارى لى بدات.. ئەوجا خۇاى گەورەيش ئەو مۆلەتەى بۇ داو فەرمووى: چەپكى ناسكى سد لاقى بگرە بەدەستەوہ.. (ئىبن كەسىر) یش ھەر شتىكى ئاوا ھەلئەبۇزىرى، بەلام وريابە! گەلى لەتەفسىرەكان لە (سەعلەبى) يەوہ سەيرو سەمەرەى زۇر دىئن كە بۇ پىغەمبەران دەست نادەن! باس بكرىن ﴿٤٦﴾ إنا وجدناه صابرا نعم العبد ﴿٤٦﴾ بەراستى ئىمە ئەومان بەپىاويكى خۇراگرو بەحەوسەلە دەست كەوت، ئاى چ بەندەيەكى چاك بوو ئەبىووب ﴿٤٧﴾ إنه أواب ﴿٤٧﴾ بەراستىش ھەمىشە تەوہكارو روو لەخوا بوو.

ئەم پىغەمبەرانەشتان لەبىر پى:

﴿٤٥﴾: واذكر عبادنا إبراهيم وإسحاق ويعقوب ﴿٤٥﴾ بەندەكانمان: (ئىبراھىم و ئىسحاق و يەعقوب) بەياد بكە ﴿٤٦﴾ أولى الأبدى والأبصار ﴿٤٦﴾ خواوہنانى ھىزلە ئابىن و دونيا، وەخواوہنانى بىنايى لەزانست و ئايندا، واتە: كۆمەلە پىاويكى خۇراگرو بەتوانا و جوامىرو ئەھلى دل و حەقىقەت بوون ﴿٤٦﴾: إنا أخلصناهم بخالصة ذكري الدار ﴿٤٦﴾ بەراستى ئىمە ئەوانمان تايبەتمەندكرد بە سىفەتەك (يادكردنى مالى ئاخىرەت) واپان لى ھات ھەموو كات لەيادى رۇژى قىامەتدا بوون ﴿٤٧﴾: وإنهم عندنا لمن المصطفىين الأخابر ﴿٤٧﴾ وەپراستى ئەوان لامان لە ھەلبۇزىردراوانى چاكان بوون، بىوونە دۇستى تايبەتى بۇمان ﴿٤٨﴾: واذكر إسماعيل واليسع وذا الكفل ﴿٤٨﴾ و (ئىسماعيل) و (ئەلىسە) و (ذوالكفل) یش بەياد بكە ﴿٤٩﴾ وكل من الأخابر ﴿٤٩﴾ ھەر ھەمووشيان لە پىاوا چاكان، دەسا ئىوہيش چاويان لى بكەن و بەئارام بن.

و ھەموو وەستابەنايەك و ژىردەريايەك لە شەياتىنمان بۇ كەوى و رام كىرد، تا ھەندىكىيان لەوشكانىدا بىناسازى بۇ بكەن و، ھەندىكىشيان سەرقالى بىنى دەرياکان بن ﴿٣٨﴾: وأخري مقررني فى الأصفاد ﴿٣٨﴾ و ھىندىكى تىرىشيان پىكەوہ كۆت و زنجىركرا بوون، چونكە زىانەبخش بوون و گوئىزايەل نەبوون! بەلى رام و كەوى كىردنى جنۇكە بۇ ئىش و كاروو، تەوق و زنجىر كىردنى ھەندىكىشيان، بۇخۇاى گەورە كارىكى زۇر سادەو ئاسايە، بۇيە پىروامان وايە كە خوا ئەو ئىشەى بۇ (سولەيمان) كىردووە لەوہلامى (رب ھب لى ملكا لا ينبغى لأحد من بعدى).. دا. ﴿٣٩﴾: هذا عطاؤنا فامنن أو امسك بغير حساب ﴿٣٩﴾ وەحيمان بۇى كىرد: ئەمە بەخشى بى ژمارەى ئىمەيە، دەساتوش (ئەى سولەيمان!) بىبەخشە، يا راي بگرە، ھىچ جۇرە لىكۆلپنەوہيەكت لەسەر نىيە ﴿٤٠﴾: وإن له عندنا لزلفى وحسن مآب ﴿٤٠﴾ بەراستى لاي ئىمە نزيكبيەك و خۇش جىگايەكى بۇ ھەيە. سەرنجىك: (قورتوبى) گەلى شتى سەيرو سەمەرەى لەبارەى ئەم (فیتتەى) (سولەيمان) ھوہ لە (سەعلەبى) يەوہ ھىئاوہ، ھەرچەند خۇى ھەندىكى رەت ئەكاتەوہ، بەلام زۇرىكىشى بى (تەعلیق) جى دىلى! (شىخ عرفان العشا) لىكۆلەرەوہ دەرھىنەرى فەرموودەكانى تەفسىرى قورتوبى دەلى: (والثعلبى هذا كذاب متروك يروى الموضوعات والإسرائيليات. وكذا كتابه المسمى بالالعرائس). وە ھەرەھا لەبەرگى (٤٨ج ١٩٩٥) دەلى: (وأما الحكيم الترمذى - رحمه الله - فقد ساق فى كتابه (نوادى الأصول) أحاديث موضوعة ولا أصل لها كثيرا ما اعتمد على روايته المصنف اى القرطبي رحمه الله فنتبه لذلك.

سەرىوردەكەى ئەبىووب (عليه السلام):

﴿٤١﴾: واذكر عبدنا أيوب ﴿٤١﴾ باسى بەندەكەمان (ئەبىووب) ى كورى (ئىسحاق) سەلامى خۇايان لەسەر بىت بكە ﴿٤٢﴾: إذ نادى ربه أنى مسنى الشيطان بنصب وعذاب ﴿٤٢﴾ كاتى كە ھاوارى بۇ پەرورەدگارى خۇى بىردو وتى: بى گومان شەيتان منى دووچارى نارەحتى و لەش بەيارى كىردوم. قورئان جۇرى بەلاو نارەحتەبىيەكەى ديارى نەكردووە.. وە لەو بارەوہ گەلى شتىش و تراوہ! بەلام مەگەر تەنھا خۇاى كارزان بارە راستەكەى بزانىت ﴿٤٢﴾: ارض برجلك ﴿٤٢﴾ پىمان وت: دەپىسى خۆت بكوته بەزەويدا ﴿٤٣﴾: هذا مغتسل باردو شراب ﴿٤٣﴾ ئەمە ئاويكى خۇشگەوارى فىنك و بەكەلكە، بۇ خۇشورين و خواردەوہ، واتە: لى بۇخۇرەوہو خۇيشت تىيدا بشۇ، پاشان ئەوئىش خۇى تيا شۇرى و، لى خواردەوہ، ئەوجا خۇاى دلۇقان شىفای داو نارەحتەبىيەكەى لەسەر ھەلگرت ﴿٤٣﴾: ووهبنا له

جنگه‌ی له خوا ترسان خوښه:

ثعلین: به لکو ښو له خوښیدا نه‌بن، یاخوا خوټان به خیر نه‌یه!
انتهم قدمسره لنا ۱۱ ښوون هم شوینه خرابه‌تان بو ښمه وه‌پیش
هینا ۱۲ فیس القرار ۱۳ جاچ جیبه‌کی ناله‌باره ۱۴: ۶۱: قالوارینا
من قدم لنا هذا ۱۵ شوینکه وتوو ه‌کان ثعلین: په‌روه‌دگاری ښمه!
هه‌رکه‌سی ۱۶ هم سزایه‌ی بو ښمه وه‌پیش هینا ۱۷ فزده عذابا ضعفا

۴۹: هذا ذکر ۱۸ ښمه گپړامانه وه بوټ له‌هه‌والی ښو پیغه‌مبه‌رانه،
شهره‌ف و ناو بانگیکی جوانه، ښوانی پی‌یاد کرښه‌وه به ښبه‌دی،
وهک بیره‌وه‌ریبه‌کی گه‌وره‌و پیروژ ۱۹. وان للمتقين لحسن مآب ۲۰
وه به‌راستی پاریزکاران له‌و دونیا جیگای جوان و چاکیان بو هه‌یه
۵۰: جنات عدن مفتحة لهم الأبواب ۲۱ چنده به‌هشتیکی ده‌رگا
والاو له‌سهر پشته بو‌یان، ښاماده‌و چاوه‌روانسی هاتنیانه ۲۲: ۵۱:
متکین فیها یعدون فیها بفاکة کثیرة و شراب ۲۳ ښمه حالیا نه‌که
له‌و به‌هشته‌دا له‌سهر ته‌خت پالیان داوه‌ته‌وه، وه هه‌ر جوړه میوه‌و
خواردنه‌وه‌یه‌ک ښاره‌زوو بکه‌ن له‌به‌رده‌ستیاندایه‌و داوا ده‌که‌ن، واته:
هه‌رکاتش‌تیکیان نیاز کرد، خیرا بی زه‌مه‌تکیشان بو‌یان ښاماده
ښه‌بی ۲۴: ۵۲: و عندهم قاصرات الطرف أتراب ۲۵ وچنده کیژیکي
هاوته‌منیان له‌لایه، که هه‌ر ته‌ماشای می‌رده‌کانی خو‌یان ده‌که‌ن،
وه له‌خه‌لکانسی ناموو نه‌یارو چاو داخه‌رن ۲۶: ۵۳: هذا ما توعدون
لیوم الحساب ۲۷ پنیان ده‌گوتری: ښمه ښو نازو نیعه‌تانه‌یه،
بو روژی پاداشت و ټوله به‌لینتتان پی‌ده‌دری ۲۸: ۵۴: إن هذا لرزقا
ما له من نفاق ۲۹ به‌راستی ښمه رزق و روژی ښمه‌یه که‌هه‌رگیز
پرانې بو نییه، وهک ښه‌فرمووی: (عطاء غیر مجذوذ) ۱۰۸/۱۱.
یان ده‌فرمووی: (لهم أجر غیر ممنون) ۲۵/۸۴. یان ښه‌فرمووی:
(أکلها دائم وظلها تلك عقبی الذین اتقوا وعقبی الکافرین النار)
۳۵/۱۳. بو جه‌خت له‌سهر هه‌مان مه‌به‌ست.

وَعِنَّا لَهُ أَهْلُهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرَى لَأُولِي الْأَلْبَابِ
۱۱ وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْتًا قَلِيلًا وَأَنْتَ بِرَبِّهِمْ عَلِيمٌ ۱۲ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ مَا تُعْتَبِرُونَ
۱۳ وَأَذْكُرُ عِبْدَنَا الَّذِينَ يَمُنُّونَ بِآيَاتِنَا وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۱۴
أُولَى الْأَبْدَانِ وَالْأَبْصَارِ ۱۵ إِنَّا أَنْشَأْنَاهُمْ خَالِدِينَ وَسَوْفَ كُنَّا
الَّذِينَ ۱۶ وَإِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ ۱۷ وَأَذْكُرُ
إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَإِسْحَاقَ وَذَا الْكُفُلِ وَكُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ ۱۸ هَذَا ذِكْرُ
وَأَنَّ الْمُتَّقِينَ لَحَسْبُ مَنَابٍ ۱۹ جَنَّاتُ عَدْنٍ مُمَنَّمَةٌ أَمْوَالُهُمْ
۲۰ مُتَكَبِّرِينَ فِيهَا يُدْعَوْنَ فِيهَا بِمَنْكَبٍ كَثِيرٍ مِمَّا رَزَقُوا
۲۱ وَعِنْدَهُمْ قَصِيرَاتُ الْعِرْبِ الْأَرْبَابِ ۲۲ هَذَا مَا تَعْدُونَ لِيَوْمِ
الْحِسَابِ ۲۳ إِنَّ هَذَا لَرِزْقًا مِمَّا لَمْ تَقْدِرُوا ۲۴ هَذَا وَرِزْقُ
الطَّافِينَ لَشَرِّ مَنَابٍ ۲۵ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَيَنْسِفُ اللَّهُ أَنَّ هَذَا
فَلْيَذُوقُوا حَيْبًا وَعَسَاقٍ ۲۶ وَهُوَ الْآخِرُ مِنْ سُكْلِهِ أَرْوَاحٌ
هَذَا فَوْجٌ مَقْتَحٌ مَعَكُمْ لَا مَرْجَا بِهِمْ لَنْتَمَّ صَلَوَاتُ النَّارِ ۲۷
قَالَ أَيْلَ أَنْتُمْ لَا مَرْجَا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مَشَّوْهُ لَنَا فَيَسِّرُ الْفَرَارُ ۲۸
قَالَ أَرْبَابًا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَرَدَهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ ۲۹

جنگه‌ی لادهرانیس زور ناخوښه:

من النار ۳۰ توش بو‌ی زیاد بکه سزایه‌کی زیاده له‌ناگر، وهک
ده‌فرمووی: (قالت أراهم لأولئهم رینا هؤلاه أضلونا فآتهم عذابا
ضعفا من النار قال لكل ضعف ولكن لاتعلمون) ۳۸/۷. ۶۲:
وقالوا ما لنا لا نرى رجلا كنا نعدهم من الأشرار ۳۱ ده‌شلین:
ښوه ناخو ښو پیاوانه‌ی که ښمه به‌خراب و نه‌گریسمان دانه‌نان
بوچ نایان بینین! مه‌به‌ستیان له‌به‌رواداره‌کانه. به‌لی پیاوانیک وهک
(ښه‌بووجه‌ل و ښه‌بووله‌هه‌ب) که (عه‌مارو بیلال و سوهه‌یب) له
دوژه‌خدا نابین، له‌یه‌کتر ده‌پرسن: باشه ښه‌وانه چییان لی‌هات!؟
۶۳: اتخذناهم سخریا أم زاغت عنهم الأبصار ۳۲ ښمه کاتی خو‌ی
گالته‌مان پی‌ده‌کردن له‌دونیا‌دا، ښایا ښیستا بی‌سره‌و شوینن؟ یان
له‌که‌لاند و چاو له‌بینینیان کو‌له؟ ۶۴: إن ذلك لحق تخاصم أهل
النار ۳۳ به‌راستی ښه‌وی بو‌مان یاس‌کردیت ښه‌ی موحه‌مه‌ده‌! ۳۴:
هه‌ق وراسته ودیته‌دی: شه‌ره‌قه‌سی دوژه‌خیا نه‌ ۶۵: قل
إنما أنا منذر ۳۵ بلنی: من ته‌نه‌ا ترسینه‌ریکم و هیچی تر ۳۶ وما

۵۵: هذا وإن للطاغين لشر مآب ۳۶ ښمه پاداشی ته‌قواکاران
بوو، بو یاخییان و، له‌سنوور ده‌رچووانیش هه‌یه خرابترین جیگا
۵۶: جهنم یصلونها فیس الههاد ۳۷ ښویش دوژه‌خه، ده‌چنه‌نیوی
و نه‌سوتینرین، خو دوژه‌خیش لانکیکی زور ناله‌بارو خرابه ۵۷:
هذا فليذوقوه حميم و عساق ۳۸ ښمه ښوایکی کولبه‌کول و، کی‌می‌که
له‌جه‌سته‌ی دوژه‌خیه‌کان ده‌چوړی، جا بیچیژون ۵۸: و آخر
من سكله أرواح ۳۹ وه‌بو‌یان هه‌یه سزاو جه‌زه‌به‌ی تر، جگه له‌و
دوو جوړه له‌چه‌شنی ښم سزایه جوړه‌ها سزا، وهک زه‌مه‌ه‌ریرو،
سه‌موم. ۵۹: هذا فوج مقتحم معكم لا مرجا بهم ۴۰ فرشته‌کانی
سزا ښه‌لین: به‌سه‌روکه‌کان ښمه‌ش کو‌مه‌لیکن له‌که‌ل ښو به‌زور
ده‌خړینه‌دوژه‌خ، سه‌روکه‌کانیش ده‌لین: ښای به‌خیر نه‌یه‌ن ۴۱: إنهم
صالوا النار ۴۲ به‌راستی ښه‌وانیش هه‌ر ده‌بی له‌ناو ناگردابن ۶۰:
قالوا بل أنتم لا مرجا بكم ۴۳ شوینکه وتوو ه‌کانیش به‌سه‌رکرده‌کانیان

من إله إلا الله الواحد القهار ﴿ ثمهتان پی رانهگه نم که یه ک
خوای تاك و تهنیا و زال به سهر هموو شتیكدا ههیه، ئیتر هیج
په رستراویکی تر به ههق نییه ﴿ ۶۶: رب السموات والأرض وما
بینهما العزيز الغفار ﴿ نهوخوایه خاوهن وپهروه ردگاری ئاسانه کان
و زهویی و نهوی نیوانیان، به دهسه لاتی لئیپوره دیه.

وَقَالُوا مَا لَنَا لَنْزِيلِي رِجَالًا كَمَا نَنْزِلُهُم مِّنَ الْأَشْرَارِ ﴿۶۶﴾ اتَّخَذْتَهُمْ
سِخْرِيًا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ ﴿۶۷﴾ إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَخَاضَعُ أَهْلُ
النَّارِ ﴿۶۸﴾ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَإِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ
رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴿۶۹﴾ قُلْ هُوَ نَزَّلَهُ
عَظِيمٌ ﴿۷۰﴾ أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿۷۱﴾ مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَائِكَةِ
إِذْ يُخْفُونَ فِي السَّمَاءِ إِنَّ رُوحِي إِلَيْهِمْ لَأَنزِلُهَا نَزِيرٌ مُّبِينٌ ﴿۷۲﴾ إِذْ قَالَ رَبُّكَ
لِلْمَلَكِ كَرِّ فِي خَلْقِ بَشَرٍ مِّن طِينٍ ﴿۷۳﴾ فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ
مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿۷۴﴾ فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ
أَجْمَعُونَ ﴿۷۵﴾ إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿۷۶﴾ قَالَ
يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِإِيْدِي اسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ
مِنَ الْعَالِينَ ﴿۷۷﴾ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ خَلْقِنِ مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُمْ مِّن طِينٍ
﴿۷۸﴾ قَالَ فَخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿۷۹﴾ وَإِنْ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ
الْبَدِينِ ﴿۸۰﴾ قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْ لِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿۸۱﴾ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ
الْمُنظَرِينَ ﴿۸۲﴾ إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿۸۳﴾ قَالَ فَبِعِزَّتِكَ
لَأَعْرِضَنَّهُمْ لَاجْمَعِينَ ﴿۸۴﴾ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿۸۵﴾

بهیامی پیغه مبهر ﴿ خه به ریکی زور گرنگه:

﴿ ۶۷: قل هو نبا عظیم ﴾ بلی: نهو قورئانه ی بوم هیئاون ههوالیکی
زور گرنگ و گه ورهیه ﴿ ۶۸: أنتم عنه معرضون ﴾ که ئیوه له بهر
نه زانینتان رووی لی ده سوورینن و، هیج که لکی لی وهر ناگرن ﴿ ۶۹:
ما کان لی من علم بالملأ الأعلى إذ یختصمون ﴾ کاتی فریشته
بالانشینه کان له باره ی دروستکردنی ئاده موه ده دوان، من هیج
ههوالیکم نه بوو نه گهر نهو قورئانه نه بویه ﴿ ۷۰: إن یوحى إلى إلا
أنا أنذیر مبین ﴾ به وهی پیم راده گه یه نزی که من به ئاشکرا
ترسینه رم و خوا نارومی بو نه وهی ئیوه له سزای نهو بترسینم، جا
که وابوو ئاگایی من ته نهها له رووی وهی و نیگاوهیه.

سهرگروشته که ی بابه (ئادهم) و ئیبلیس:

﴿ ۷۱: إذ قال ربك للملائكة إني خالق بشرا من طين ﴾ نهو ده مه

که پهروه ردگاری تو به فریشته کانی فرموو: وا له قور به شهریک،
واته: ئادهم ﴿ کاتر دهرسته که م به یاد بکه. به لی ئم داستانه ی
(ئادهم) ی پیغه مبهر (علیه السلام) هاوری له گه ل باسی شهیتان له
سوورته ی (به قهره)، (نه عراف، حجر، سبحان، که هف) هاتووه.
﴿ ۷۲: فإذا سويته ونفخت فيه من روحي ﴾ ئینجا کاتی له شیم
رینک و پینک کردو له روچی خوم گیانم به بهردا کرد ﴿ فقوا له
ساجدین ﴾ ئیوهش هه مووتان سوژده و کپنووشی ریژی بو بهرن
﴿ ۷۳: فسجد الملائكة كلهم أجمعون ﴾ نهوسا فریشته کانیش
گشتیان سوژده و کپنووشیان بو برد ﴿ ۷۴: إلا إبليس استكبر
وكان من الكافرين ﴾ مه گهر (ئیبلیس) ی شهیتان نه بی، که خوی
لی گوراو ده عیه چی و ده ماریاز بوو، سپله یی کرد ﴿ ۷۵: قال يا
إبليس ما منعك أن تسجد لما خلقت بيدي ﴾ خوا فرمووی: نه ری
ئیبلیس! چی رینی له تو گرت کپنووش به ری بو نه وهی که به دوو
دهسته ی خوم دروستم کردوه؟ ﴿ استکبرت أم كنت من العالین ﴾
ئایا خوت لا گه وره بوو، یا له په بهرزان بوویت؟ و سوژده ت
به شیوا ی خوت نه زانی؟ ﴿ ۷۶: قال أنا خير منه ﴾ شهیتان وتی:
دیاره من لهو خوم به چاکترو باشتر ده زانم ﴿ خلقتی من نار
وخلقته من طين ﴾ چونکه تو منت له ناگر، نهویشته له گل و
قور، دروست کردوه ﴿ ۷۷: قال فاخرج منها فإنك رجيم ﴾ خوا
فرمووی: ده سا له ریژی فریشته کان پروره ده ری، ههر له ئیستاوه
تو ده رکراو و دوور خراوه بیت له ره حمه تم ﴿ ۷۸: وإن عليك لعنتي
إلى يوم الدين ﴾ وه تا روژی پادا شته و زیندوو بوونه وهش،
نفرینی منت له سه رین، جا نهو کاته ش نه وهی سزای توندتر
نه بیت ﴿ ۷۹: قال رب فانظرني إلى يوم يبعثون ﴾ شهیتان وتی:
ئهی پهروه ردگاری من! کات و مؤله تم بده تا روژی که مروفه کان
هه موو زیندوو نه کپینه وه ﴿ ۸۰: قال فإنك من المنظرين ﴾
خوا فرمووی: ده تو له مؤله تدر اوانی، تا نه فخره ی به که م و،
ته واوی گیانله به رانیس نه مرن ﴿ إلى يوم الوقت المعلوم ﴾ هه تا
ئهو روژوه نه وکاته ی دیاری کراوه ههر ده مینیته وه ﴿ ۸۱: قال
فبعزتك لأغوينهم أجمعين ﴾ شهیتان وتی: ده سا به عزیزه ت
و دهسه لاتی تو، نه وانه هه موو فریو ده دم و له خسته یان نه به م
﴿ ۸۲: إلا عبادك منهم المخلصين ﴾ مه گهر نهو به ندانه ت که تو
به پاکی ده په رستن "نه وانه خوت نه بیان پاریزی و، من، دهسه لاتم
به سه ریاندا نییه، ئایه تی: (لئن أخرتني إلى يوم القيامة لأحتكن
ذريتہ إلا قليلا) ۶۲/۱۷. وه ئایه تی: (إن عبادي ليس لك عليهم
سلطان وكفى بربك وكيلًا) ۶۵/۱۷. ههر پشتگیری نهو راستیه ن.
﴿ ۸۴: قال فالحق والحق أقول ﴾ خوا فرمووی به شهیتان: جا

به نکه گهائی بوناک و ته نیایی و توانایی خوا:

۵: خلق السموات والأرض بالحق ۵۰. ثوبه به هق و دروست
ناسمانه کان و زهوی به دی هیناوه ۵۱. یکور اللیل علی النهار و یکور
النهار علی اللیل ۵۲. دهسه لاتاریکی وه هایه شهو له روژ شه پیچی

ته رحه ی باوه ئاده مه به دی هینا، جا که واته ده بی خاتوو حه وایش
هر له پاشماوه ی شه و گله دروست کرابی که ئاده می ل دروست
کراوه، نهک له به راسووی شه، هه ندیکی دیکه ده لی: (من) بو
(تبعیض) ه. واته حهوا له تن و له له شی باوه ئاده م دروست کراوه:
وهک شه ریوایه ته شه لیت: (حهوا) له به راسووی ئاده م دروست کرا.
شیوای باسه "تفسیری نمونه" یش دان به وهدا ده نییت که خاتوو
حهوا هر له پاشماوه ی گله که ی باوه ئاده م دروست کراوه. ۵۳. و أنزل
لکم من الأنعام ثمانية أزواج ۵۴. له مالاتیشدا بوخوشگوزهرانی ئیوه
هه شت جووتی بو وه دی هیناوان: وشتره گاو، مهرو بزن و، نیرو
میکانیان، نایه تی: (ثمانیه أزواج من الضأن اثنتین ومن المعزاتین)
روونکرده وی شهومه به سته یه ۵۵. یخلقکم فی بطون أمهاتکم خلقا من
بعد خلق ۵۶. له سکی دایکتانا دروستان ده کا، به دروستکردن له دوای
دروستکردن: له پیشدا له تنوکه ئاویک، پاشان له خوینپاره، پاشان
له گۆشتپاره.. هتد ۵۷. فی ظلمات ثلاث ۵۸. له سئی تاریکیتاندا:
تاریکی سک، تاریکی منالندان، تاریکی پوزگ، شه مانه گشت
له به راراستن ومانه وه ی منداله که یه ۵۹. ذلکم الله ربکم له الملك ۶۰
به روهردگارو به دیهینه رتان، دهسه لات وخواه نییتی هه موو بوونه وهر
هر هی شه وه ۶۱. لا إله إلا هو ۶۲. شه وخوایه (الله) یه، چکه له ویش هیچ
به رستراویکی هه ق نییه ۶۳. فانی تصرفون ۶۴. جا ئیتر چون لاده درین
له یه کخواپه رستی، بو دوانه به رستی و فره خواپه رستی!؟

خوا له شیرک توورده یه:

۷: إن تکفروا فإن الله غنی عنکم ۶۵. شه رسپله و بی پروا و
بی نه زانین، شه وه بی گومان خوا لی تان بی نیازه و، ناشتوانن هیچ
زیانیکی لی بدهن، شه رخو کلاکن، وهک شه فهرموئی: (إن تکفروا
أنتم ومن فی الأرض جمیعا فإن الله لغنی حمید) ۸/۱۴. شه
فهرومووده یشه که ده فهرموئی: ((یا عبادی لرو أن أولکم و آخرکم
وإنسکم و جنکم کانوا علی أفجر قلب رجل منکم مانقص ذلک من
ملکی شیئا)) (موسلم). شه گهر گش ئینسان و جنوکه کان یه کده ست
و، یه کدل بن له سه ر خراپه کاری، هیچ زیانی به خوا ناگا. هه ریو
دوویاتی بی نیازی خوایه. ۶۶. ولا یرضی لعباده الکفر ۶۷. وه خودا
به کوفرو بی دینی به نده کانی، رازی و خوشنوود نییه ۶۸. و إن
تشکروا یرضه لکم ۶۹. شه گهر سوپاسی چاکه کانیشی بکه ن له باتی
بی ساوهری لی تان رازی ده بی ۷۰. ولا تزر وازرة وزر أخرى ۷۱
دیاره هیچ که سیش باری گوناهی که سیکی تر هه ناگرئی، هه موو
کهس به پینی کرده ی خوئی پاداشت و توله وهر شه گری ۷۲. ثم
إلی ربکم مرجعکم ۷۳. پاشان گه رانه وه تان بولای خواوه نده تانه

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ أَقُولُ ﴿۵۹﴾ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمَنْ يَتَّبِعُكَ
مِنْهُمْ أجمعين ﴿۶۰﴾ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّمِينَ ﴿۶۱﴾
﴿۶۲﴾ إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿۶۳﴾ وَلَقَدْ عَلِمْنَا نِسَاءَ الْعَمَالِ ﴿۶۴﴾
سُورَةُ الرَّحْمٰنِ ﴿۶۵﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿۱﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ
الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿۲﴾ آلَا
لِلَّهِ الدِّينُ الْحَقُّ وَاللَّذِينَ أَحْتَمِلُوا مِنْ دُونِهِ أُولِيَاءَ
مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ
فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿۳﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ
كَفَّارٌ ﴿۴﴾ لَوْ رَأَادَ اللَّهُ أَنَّ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَأُصْطَفَىٰ مِمَّا
يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ سَخِرْتُمْ مِنْهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿۵﴾
خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَالْحَقَّ يَكُونُ اللَّيْلُ عَلَى النَّهَارِ
وَيَكُونُ النَّهَارُ عَلَى اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُسَمًّى ۗ أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿۶﴾

و، روژیش له شهو شه پیچی، وهک پیچی میزه، به شیکی به سه ر
به شکیا ده ی پچری، واته: ده یان هیننی به شوین یه کدا، یه کیکیان
تاریک ده کاو، شه وی تر یان رووناک، نایه تی: (یغشی اللیل النهار یطلبه
حیثا) ۵۴/۷. شهومایه دوویات شه کاته وه. هه ندی شه لین: مه به ست
به (تکوین) خری گوی زهوییه، یان سوورانه وه یه تی به دهوری
خویدا، به لام خوا خوئی باشر شه زانی ۵۵. وسخر الشمس والقمر ۵۶
و خورو مانگیشی که وی و رام کرد ۵۷. کل یجری لأجل مسمى ۵۸
هه ریه که له وانه ش تا کاتی دیار یکراو بو کۆتایی دونیا ده گهرین،
دین و ده روون ۵۹. ألا هو العزیز الغفار ۶۰. هوشیار به! دهسه لاتدار و
به توانا، خه تا پووش و لیبوورده هه رخویه تی ۶۱. خلقکم من نفس
واحدة ۶۲. ئیوه ی له یه کهس - باوه ئاده م - دروست کرد ۶۳. ثم
جعل منها زوجها ۶۴. پاشان هاوسه ره که ییشی - دایه حهوا - (له ماک
و جوژی شه وه نه فسه) دروست کرد. (روح المعانی) شه لیت: (من)
له (جعل منها) دا بو (ابتداء) یه، واته: هاوسه ره که ییشی هه ر له و

فینسکم بما کتتم تعملون ﴿۸﴾ نهوجا ناگادارتان نهکات لههرجی کردووتانه ﴿۹﴾ انه عليم بذات الصدور ﴿۱۰﴾ چونکه خوا له نهیئی دلهکانیش - چاک وخرابی - به ناگایه.

نالهباری ئینسان:

۸: و إذا مس الإنسان ضر دعا ربه منيبا إليه ﴿۸﴾ ئینسان سروشتی وایه کاتی نهنگانه و ناخوشییهکی تووش دهبی، پرو له پورهدگاری دهنی و داوای لابردنی لی نهکات، نایهتی: ۱۷/۶۷. (وإذا مسکم الضر فی البحر ضل من تدعون إلا آیاه فلما نجاکم الی البر أعرضتم وکان الإنسان کفورا) پشتگیری لهومانایه دهکات. ﴿۹﴾ ثم إذا خوله نعمة منه ﴿۱۰﴾ پاشان کاتیکیش لهلایهن خویسه وه نیعمه تیکی پی دا ﴿۱۱﴾ نسی ماکان یدعوا الیه من قبل ﴿۱۲﴾ ئیترنه مه لهبیر دهکات که له وه بیهر له خوا نهپارایه وه بزگاری بکات، نایهتی: (وإذا مس الإنسان الضر دعا لجنبه أو قاعدا أو قائما فلما كشفنا عنه ضره مر كأن لم يدعنا الی ضره) ۱۲/۱۰. دوویاتی نهو راستییه نهکاتمه. ﴿۱۳﴾ وجعل لله أندادا ليضل عن سبيله ﴿۱۴﴾ وهچهند هاوبهش و شهریکیک بوخوا دادنهین، همتا جگه له خویشی خه لکی گومرا بکات له ربی خوا و، نه هیلی بهره ربی نهو بچن ﴿۱۵﴾ قل تمتع بکفرک قلیلا ﴿۱۶﴾ بلئی: بهوکهسه بی پروایه، که میکی تریش بهو تمه نه که مه وه، لهزهت بیهو رابوییره له دونیادا ﴿۱۷﴾ إنک من أصحاب النار ﴿۱۸﴾ چونکه تو به راستی له یارانی ناگریبت.

مرؤفی بهر فهران و یاخی وهکو یهک نین:

۹: أمن هو قانت آناء الليل ساجدا وقائما ﴿۹﴾ ناخو نهو کهسهی که له ساته کانی شهوگاردا به پیوه راهه ستاوه وه هرهدهم سوژده دهبا بوخوا ﴿۱۰﴾ يحذر الآخرة ويرجو رحمة ربه ﴿۱۱﴾ لهسزای پاشه روژیش نه ترسی و خو نه پاریزی، وه نومییدی شی به بهزه بی پورهردگاری خویته تی و به ته مای بهه شته، ده نایا که سیکی وا وهکو نهوکهسه وایه سه ریچیکاری؟ ۱۰. (عبداللای کوری عومر) دهلی: نهوکهسهی که نایه ته که باسی نهکا، همر (عوسمانی کوری عهفان) ه، چونکه همر نهو بوو که شهوگاری خوی به نویژو قورثان خویندنه وه دهمرده سهر، تمنانه تی، ده لئین: له ته نه رکاتیکیدا ته و اوای قورثانی خویندوه! (ئینب که سیر). له پاشا دوو نمونه بو نهو دوانه دینیته وهو ده فرموی: ﴿۱۲﴾ قل هل يستوی الذين يعلمون والذين لا يعلمون ﴿۱۳﴾ بلئی: نایا نهو که سانهی که زانان وشاره زان له گهل نهو که سانه دا که نه زان ونه شاره زان یه کسانن؟! "دیاره همرگیز یه کسان نین، جا همر بهو جو رهیش مرؤفی چاک

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَجِدْوَلٍ ثُمَّ جَعَلْ مِنْهَا زُجْجَهَا وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنْ الْأَنْعَامِ ثَمَنِهَ أَنْزَلَ لَكُمْ فِي بَطُونٍ أَنْعَامَكُمْ ﴿۸﴾ خَلَقْنَا مِنْ نَفْسٍ وَجِدْوَلٍ ثُمَّ جَعَلْ مِنْهَا زُجْجَهَا وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنْ الْأَنْعَامِ ثَمَنِهَ أَنْزَلَ لَكُمْ فِي بَطُونٍ أَنْعَامَكُمْ ﴿۹﴾ إِنَّ تَكْفُرًا فَإِنَّ اللَّهَ عَنِّي وَعَنْكُمْ وَلَا يَرْضَى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا بَرِّئْنَا لَكُمْ وَلَا تَنْزِيلًا وَرِزْقًا آخِرًا ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۱۰﴾ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿۱۱﴾ وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ لَمْ يَأْتِ بِشَاكِرٍ ﴿۱۲﴾ وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ لَمْ يَأْتِ بِشَاكِرٍ ﴿۱۳﴾ وَجَعَلَ اللَّهُ أَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ ﴿۱۴﴾ وَهَجَعْنَا هَابِشَ وَشَهْرِيكَ بِبُخَا دَادَهَيْنِ، هَمَتَا جَغَه لَه خَوِشِي خَه لَكِي گُومَرَا بَكَات لَه رَبِّي خَوَا و، نَه هَيْلِي بَه رَه رَبِّي نَهو بَجَن ﴿۱۵﴾ قُل تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ﴿۱۶﴾ أَمِنْ هُوَ قَائِمٌ أَنْاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةً رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۱۷﴾ إِنَّمَّا يَنْذَرُكُمْ لَوْلَا الْأَلْتِبُ ﴿۱۸﴾ قُلْ يَتَّبِعُوا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفُورًا يَكْفُرُ الَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَأَرْضُ اللَّهِ وَسِعَةٌ إِنَّمَّا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿۱۹﴾

فهران بهته قواو هیجرت و یوخت خواپه رستی:

۱۰: قل يا عبادی الذین آمنوا اتقوا ربکم ﴿۱۰﴾ نهی پیغه مبهرا به بنده کاتم بلئی: نهی نهوانه ی پرواتان هیناوه! خو تان له نافهرمانی و سه ریچی بهره دگارتان بیارنن و، فهرانه کانی بهجی بینن ﴿۱۱﴾ للذین أحسنوا فی هذه الدنيا حسنة ﴿۱۲﴾ بو نهوانه ی که لهم دونیایه دا چاکه یان نه نجم داوه، پاداشتیکی چاکیان بو هیه. پاشان نه یه وئی هیجرتیان پی بکاو ناوهندی شیرک بهجی بهیلن، بو یه نه فرموی: ﴿۱۳﴾ وأرض الله واسعة ﴿۱۴﴾ ناشکرایه که زهوی خوا فراوانه، جا که واته ئیوه له (دار الکفر) وهه بچن بو (دار السلام)، وه له هر جیگایه کدا نه توانن خواپه رستی چاک بکن بهجی بهیلن، دیاره لهو پیناوه دا ئیوه تووشی گهل نازارنه بن، بو یه نه فرموی: ﴿۱۵﴾ إنما یوفی الصابرون أجرهم بغير حساب ﴿۱۶﴾ نارامگرین له سهر کوچ و دووری له زیدو خو شه ویستان، به راستی

بە ئارامگرەكان پاداشى بىي ژمارە دەدرىتەموه ﴿ ۱۱ : قل إني أمرت أن أعبد الله مخلصاً له الدين ﴾ بلى: بەراستى من فرمانم بىي دراوه كە خواپەكى تاك وتەنيا (الله) بپەرستم و، بەپوختى ئايىن و پەرستىن بۇ ئەو بەكم ﴿ ۱۲ : وأمرت لأن أكون أول المسلمين ﴾ فرمانىشم بىي دراوه كە يەكەمىن مۇسلمان و ملكەچ بىم بۇ خوا

ودەچنە دۆزەخەوه ﴿ ألا ذلك هو الخسران المبين ﴾ ھۆشيارىن! ھەرئەوھە زىيانى ئاشكراو نەمايانە، دەسا ئىشەش خۇتان بپارىزىن لىيى ﴿ ۱۶ : لهم من فوقهم ظلل من النار ومن تحتهم ظلل ﴾ لەپاشە رۇزىشدا لە ژوور سەريانەوھە توى لەسەرتوى كلىپەى ئاگر ۋە ستاوه، لەزىرىشيانەوھە بەو جۆرە. ئاگر پارچە پارچە ئەكەوئىتە سەريەك و سىيەر ئەكات، ئەوانىش لەسىيەرەكەى دان!! ﴿ ذلك يخوف الله به عباده ﴾ خوا بەو وئىناكردەنە بۇ ئاگر، بەندەكانى بەوھە ئەترسىنىيى و ھۆشيارىان ئەكاتەوھە ﴿ يا عباد فاتقون ﴾ دەسا ئەى بەندەكان! لەنافەرمانى من پارىز بەكن، شتى مەكەن بىيئە مایەى سزادانتان ﴿ ۱۷ : والذين اجتنبوا الطاغوت أن يعبدوها ﴾ و ئەوانەى كەلەپەرستىنى بەت، شەيتانى زور سەركىش تەكىنەوھەو خۇيان پاراست كە بپەرستىن ﴿ وأنابوا إلى الله ﴾ گەراونەوھە بۇلاى خوا و، ھەرئەويان پەرست ﴿ لهم البشرى ﴾ خۇشى و مۇزەديان بۇ ھەيە لەدونىباو لە ئاخىرەتدا. بەئى دور كەوتتەوھە لەتاغوتان:

واتە: لەھەر جۆرە شىرك و بتپەرستى و ھۆبەرستى و، شەيتان پەرستى و پەپرەوى كردن لەھەر حاكم و دەسەلاتدارو وستەمكارىكى سەردەم ئايندارى پۇختەيە ﴿ فبشر عباد ﴾ ۱۸: الذين يستمعون القول ﴿ ساتۇش مۇژدە بەبەندەكانى من بەد، ئەوانەيان گوى دەدەنە قسەو گەت و گو ﴿ فبشرون أحسنه ﴾ جاپەشوين چاكترىدا دەچن وپەرەوى لى ئەكەن. ﴿ ثيبين عه بباس ﴾ ئەلى: مەبەست ئەو پياوھە كە گوى لە چاك و لەخرابەوھە ئەبى بەلام ئەو پەپرەوى لەچاكەكە شەكاو، واز لە خرابەكە دىنى. ھەندى ئەلەين: ئەو پياوھە كە قورئان و غەيرى قورئان ئەبىسى، پاشان گوى ھەربۇ قورئانەكە ئەگرى. ھەندىكى دىكە ئەلەين: مەبەست ئەوكەسەيە كە ھەم مافى تۇلەو، ھەم مافى لىبووردنى ھەيە، كەچى ئەو تۇلە ناسىنى و دەبوورى ﴿ أولئك الذين هدام الله ﴾ ئەوانەن كەخوا بەرەوخۇى رىنومايى كردوون بۇ ئەوھى خۇى پىي خۇشە ﴿ وأولئك هم أولوا الأسباب ﴾ ھەرئەوانەشەن ژىرو قامىدەو خاوەن ئاوەز ﴿ ۱۹ : أفمن حق عليه كلمة العذاب ﴾ جانايا كەسىك فرمانى سزاي بۇ دەرچوو بىي لەلايەن خواوھ بەھوى لاسارى خۇبەوھە؟ ﴿ أفأنت تنقذ من في النار ﴾ تۇ دەتوانى كەسىكى و لەناو ئاگردابى رزگار بەكەيت؟ ﴿ ۲۰ : لكن الذين اتقوا ربهم ﴾ بەلام ئەوانەى كەخۇيان لەنافەرمانى پەرەردگارىان دەبارىزىن ﴿ لهم غرف من فوقها غرف مبنية ﴾ چەندان كۇشك و تەلارو بالەخانە لەسەر بالەخانە يان لەبەھەشتدا بۇ ھەيە لەياقوت و زوبەرچەد ﴿ تجرى من تحتها الأنهار ﴾ رووبارو چۇمە ساوى زور بەبەردەميا دەروا ﴿ وعد الله لا يخلف الله الميعاد ﴾ ئەمە بەلئىنى خواپە، خوايش ھەر بەلئىنى

قُلْ إني أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿١١﴾ وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٢﴾ قُلْ إني أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣﴾ قُلْ اللَّهُ أَعْبَدُ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿١٤﴾ فَأَعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ قُلْ إني الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١٥﴾ لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لِيُعَذِّبَهُمُ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يعبُدُوا إِلَّا اللَّهَ لَهُمُ الْبَشْرَى ﴿١٧﴾ فَبَشِّرْ عِبَادَ ﴿١٧﴾ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿١٨﴾ أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ أَفَأَنْتَ تُنقِذُ مِنَ النَّارِ ﴿١٩﴾ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ مَبْنِيَةٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَعَدَّ اللَّهُ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ الْمِيعَادَ ﴿٢٠﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنْبِيعٌ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهْبِطُ بِهِ مُمْسِكًا زَائِرًا يَجْعَلُهُ حُطَلًا إِنْ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٢١﴾

لەناو ئەم ئوممەتەدا.

تەرساندن لە جەزەبەى رۆژى سەلا:

﴿ ۱۳ : قل إني أخاف إن عصيت ربي عذاب يوم عظيم ﴾ بلى: بەراستى من لەسزاي رۇزىكى گەورە ئەترسم بۇتان ئەگەر سەرىنجى پەرەردگارى خۇم بەكم. ﴿ ۱۴ : قل الله أعبد مخلصاً له ديني ﴾ بلى: من ھەر خوا(الله) ئەپەرستم، بە پوختى ئايىن وپەرستىن بۇ ئەو. پاش ئەوھە دىسانەوھە داواى دلسۇزى و يەكلا بوونەوھە دەكا بۇخوا، ھاورى لەگەل فرىدانى ھەموو شتىكى نەگونجاو لەگەل دىنى خوادا بۇيە بە ھەرەشەوھە ئەفەرموى: ﴿ ۱۵ : فأعبدوا ما شئتم من دونه ﴾ بىيان بلى: جانيوھش ھەرچى دەپەرستىن -جگە لەخوا- بپەرستىن ﴿ قل إن الخاسرين الذين خسروا أنفسهم وأهليهم يوم القيامة ﴾ بلى: بەراستى زيانمەندانى راستەقىنە ھەر ئەوانەن كەلەرۇزى قىامەتدا سەرمایەى خۇيان و مالو مندالايان دەدورپىن

بدا، پیچەوانە کە ی رەفتار ناکات.

مەسەل و ۆینە ی زبانی دنیا:

﴿ ۲۱: ألم تر أن الله أنزل من السماء ماء ﴾ ئایا نەتیبینی کە خوا... لەو ئاسمانەو هە ئاو یکی دایە زاندوو ه ﴿ فسلكه ينابيع في الأرض ﴾ جا ئاو ه بارانە کە ی خستە ئاو کانیاو هەکان له زویدا، واتە: باران او هەکان دەبنە کانیاو بۆتان ﴿ ثم يخرج به زرعاً مختلفاً ألوانه ﴾ پاشان کشتوکالی رەنگاو رەنگی پێ ئه پوینتی ﴿ ثم يهيج فتراه مصفراً ﴾ دواتر وشک دەبن، جا دە ی پینی به زەرد هە لگه پراوی، پاش ئه وهی کە چەند سه و زو جوان بوو ﴿ ثم يجعله حطاماً ﴾ ئه وسای وردو خاشی دەکا به سه ریه کاو دە بیته پووشوپار ﴿ إن في ذلك لذكرى لأولى الألباب ﴾ به راستی له وهدا یاد خستنه وه هه یه بۆ ژیر و خاو ه ن او ه زه کان، ده توانن خوای پێ بدوژنه وهو پراوی بته و به زیندوو بوونه وهش بینن ﴿ ۲۲: أفمن شرح الله صدره للإسلام ﴾ ئایا کە سێک خوا دلی بۆ ئیسلام گوشادو ئاواله کردبێ و جیکه ی ئیسلامی تیدا کرد بیته وه ﴿ فهو على نور من ربه ﴾ ئه وه ئه و کە سه له سه ر رووناکییه کە له په رو ه ردگاریه وه و، رینوینه، جانا ئایا کە سێکی ئاوا، وه کو ئه و کە سه وایه کە له یاد کردنی خوا دلی ره ق بووبی؟ دیاره نه خیر ﴿ فويل للقاسية قلوبهم من ذكر الله ﴾ جا تیا چوون بۆ دلره قان، له یاد کردنی خوا ﴿ أولئك في ضلال مبين ﴾ ئا ئه وان ه له گو مراهیه کی ئا شکرادان.

قورئان چاکترین قسه یه:

﴿ ۲۳: الله نزل أحسن الحديث ﴾ خوا چاکترین قسه وه فەر مووده ی ناردوو ه، ئه ویش ئه م قورئانه یه بۆ ئه وه ی په یه ره وی لی بکری ﴿ کتاباً متشابها ﴾ کتیبیکی ویک چوو ه، واته: له رووی قه شهنگی و پر شنگداری و ره وان بیژی به وه هه موو له یه ک ده چی ﴿ مثانی ﴾ به نده و نامۆزگاری و فەرمان به حه لال و رینگری له حه رام و داستان و چیرو که کانی دوویات بووه وه یه چەند جارو بار ﴿ تقشعر منه جلود الذين يخشون ربهم ﴾ له بیستنی هه ره شه کانیدا، ئه وان ه ی کە له په رو ه ردگاریان پیستیان گرز ده بنی ﴿ ثم تلين جلودهم وقلوبهم إلى ذكر الله ﴾ له پاشان دل و پیستیان، بۆیادی به زه بی خوا نه رم و ساکن ده بنی و ئۆقره ده گری، ئه وه یه خووو ره و هشتی صالحان له به رانی به ر قورئانه وه، وه ک ده فەر مووی: ﴿ اخروا سجدا ویکیا ۵۸/۱۹. یان ده فەر مووی: ﴿ والذين إذا ذكروا بآيات ربهم لم يخروا عليها صما وعميانا ﴾ ۷۳/۲۵. هه رگیز به کە رو کو یری به سه ر قورئانا تی نا په رن. ﴿ ذلك هدی الله یهدی به من یشاء ﴾

ئه و قورئانه یه رینمو مایی خوا، هه ر کە سێک خوا خۆ ی به وه ی پێی شاره زاو رینموونی ئه کات ﴿ ومن یضلل الله فما له من هاد ﴾ هه ر کە سێکیش خوا گو مراه ی بکا - به هۆ ی لاساری خۆ یه وه - کە سه ی تر نییه رینموونی بکات.

أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَىٰ نُورٍ مِّن رَّبِّهِ. قَوْلٌ لِّلْقَاسِيَةِ قُلُوبِهِمْ مِّن ذِكْرِ اللَّهِ أَوْ لِكَيْفَ فِي صَلَاتِكَ مِثْلَ ﴿ ۲۱ ﴾
 اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مَّثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدَىٰ اللَّهُ يَهْدِي بِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُضَلِلِ اللَّهُ فَما لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿ ۲۲ ﴾ أَفَمَنْ يَتَّبِعِ بَوَّاهٍ سَوَاءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿ ۲۳ ﴾ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَاَتَتْهُمْ الْعَذَابُ مِن حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿ ۲۴ ﴾ فَأَذَانُ اللَّهِ لِلْعَزَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْعَذَابُ الْآخِرُ أَكْرَهًا وَأَلَمًّا يُعَذِّبُ بِهِ مَن يَشَاءُ وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿ ۲۵ ﴾ قَوْلٌ أَنَا عَرَبِيٌّ غَرَبِيٌّ يُوعَىٰ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿ ۲۶ ﴾ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَابِهُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا رَجُلًا هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿ ۲۷ ﴾ إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿ ۲۸ ﴾ ثُمَّ إِنَّا كُنَّا نَوْمًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكَ كَمْ تَخْصِمُونَ ﴿ ۲۹ ﴾

پاشه رۆزی مروۆفی له خوا ترس و دروژن:

﴿ ۲۴: أفمن يتلقى بوجهه سوء العذاب يوم القيامة ﴾ ئاخو کە سێک به روخساری خۆ ی له سزای به دی رۆزی قیامهت بپاریژی، واته: کۆت و زنجیر کرابی له ناو سزادا بی، هه ول بدا به دم و چاوی، خۆ ی رزگار بکات، ئایا ئه و کە سه وه کو به هه شتیبه ک وایه کە هه رگیز ئاگری دۆزهخی پێ نه گاو له شوینیکی ئاسایشدا بی؟، وه ک بۆ نمونه ئه فەر مووی: ﴿ أفمن یمشی مکبا علی وجهه أهدی أمن یمشی سویا علی صراط مستقیم ﴾ ۲۲/۶۲. وه یان ئه فەر مووی ﴿ أفمن یلقى فی النار خیر أم من یأتی آمنًا یوم القیامة.. ﴾ ۴۰/۴۱. ﴿ وقیل للظالمین ذوقوا ما کنتم تکسبون ﴾ به سه ته مکاره کان ئه وتیری: ده بچیژن به ره می سزای کرده وه ی خوتان ﴿ ۲۵: کذب الذین من قبلهم ﴾ خه لکانی پێش ئه مانیش پیغه مبه ره کان و ئایه ته کانی ئیغه یان به درو دانا ﴿ فأتاهم العذاب من حیث لا

بشعرون ﴿ ثینجا له لایه که وه سزایان بۆ هات که ههر به خوشیان نه زانی ﴿ ۲۶: فأذاقهم الله الخزی فی الحیاة الدنیا ﴿ جا خوا سوو کایه تی له ژیانی ئەم دونیا یه دا پی چه شتن ﴿ و لعذاب الآخرة أكبر ﴿ دیاره سزای پاشه روژیش گه وره تره ﴿ لو کانوا یعلمون ﴿ شه گه رته یان زانی.

هه ره نو که سه سه ره رشتی بکات ﴿ هل یستویان مثلا ﴿ ناخو ئەو دووانه له خو شحالی و دلخو شی و بهر چاو روونیدا یه کسانن؟ دیاره یه کسان نین، جا مرؤفیکئی یه کتاپه رستیش له گه ل موشریکی کدا که چه ند بتیک بیهرستی تاوایه، موسلمانه که له یه که لاوه برپاری بۆ دهرده چیت و، دلیشی زۆر ئاسووده یه، به لام موشریکه که له لاوه ئاراسته ده کری و سه ره نجام سه ری لی تیک ده چی !! ﴿ الحمد لله ﴿ سوپاس هه ریو خوا یه، له سه ره راست کردنه وه ی به لگه له سه ره خه لک ﴿ بل اکثرهم لا یعلمون ﴿ به لام زۆر ترینیان نازانن.

گفت ده مرین:

﴿ ۳۰: إنک میت و إنهم میتون ﴿ به راستی ئهی موحه مه ده ﴿ ئه مریی و، ئه وانیش هه ره مرن، واته: له داهاتوودا هه مووتان ئه مرن، جا ئه وکاته خوا دادگایی ئه کات و هه ق و ناهه ق دهره که وه ی ﴿ ۳۱: ثم إنکم یوم القیامة عند ربکم تختصمون ﴿ پاشان ئیوه له روژی قیامه تیشدا له لای پهروه ردگار تاندا ده سه قالی و کیشمه کیش ده که ن.

کۆتایی جزمی ۲۳. (الله الحمد والمغنه)...

کی له هه موو کهس سته مکارتره:

﴿ ۳۲: فمن أظلم ممن کذب علی الله ﴿ جا چ که سیک له وه سته مکارتره که درؤ له سه ره خوا هه لبه سنی و بلی خوا شه ریک و هاوه لی هه یه، یان بلیت مندالی هه یه؟؟ ﴿ و کذب بالصدق إذ جاءه ﴿ ئەو قسه راسته ش (واته: قورئان) کاتی له سه ره زمانی پیغه مبهه ﴿ بۆی هات، به درؤ بزانیست؟! دیاره که له وه سته مکارتر نییه، چونکه هه م له سه ره خوا درؤی هه لبه ستووه، هه م باوه ریشی به پیغه مبهه ﴿ نه کردووه! ﴿ الیس فی جهنم مثوی للکافرین ﴿ ئایا بۆ بی باوه ران له جهه ننمدا جیکه نییه؟ واته: ئەوانه که نکوولی راستیه کان ده که ن ئه هلی جهه ننم. ﴿ ۳۳: والذي جاء بالصدق ﴿ ئەو که سه ی به فه رمووده راسته که وه هات (قورئان) که پیغه مبهه خو یه تی ﴿ و صدق به ﴿ له هه مان کاتیشدا ددانی پنیادانا ﴿ أولئک هم المتقون ﴿ هه ره ئه وانن خوا ترس و پاریزکارو سنووره کانی خوا ئابه زینن وله شیرک دوورده گرن ﴿ ۲۴: لهم ما یشاءون عند ربهم ﴿ بۆیان هه یه هه ره شتیک ئاره زوو بکه ن — له به هه شتدا — لای پهروه ردگاریان ﴿ ذلک جزاء المحسنین ﴿ ئەوه ش پاداشتی چاککاره کانه ﴿ ۳۵: لیکفر الله عنهم أسوأ الذي عملوا ﴿ تا خرابترین کاری — پیش موسلمان بوونیان ئه نجامیان داوه — خوا بیبۆشی و قه له می لیبووردنی به سه را بینیت ﴿ وجزیهم

﴿ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَبَ بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ ۗ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿ ۳۲ ﴾ وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ ۖ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿ ۳۳ ﴾ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ مِنْ عِنْدِ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿ ۳۴ ﴾ لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَأَوْحَشَهُمْ أَحْرَمًا بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿ ۳۵ ﴾ أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ ۗ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۗ وَمَنْ يُضِلِّ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿ ۳۶ ﴾ وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ ۗ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْفِقَارٍ ﴿ ۳۷ ﴾ وَلَٰئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ ۗ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّيهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِي ۗ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ تَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿ ۳۸ ﴾ قُلْ يَتَّقُوا أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ ۖ إِنِّي عَمِلْتُ فَسُوفَ تَعْلَمُونَ ﴿ ۳۹ ﴾ مَنْ يَأْتِ بِعَدَابٍ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَدَابٌ مُّقِيمٌ ﴿ ۴۰ ﴾

دوو نهزیله بۆ شیرک:

﴿ ۲۷: ولقد ضربنا للناس فی هذا القرآن من کل مثل ﴿ بی گو مان ئیه له م قورئاندا له هه موو نموونه یه که مان هینایه وه بۆ ئەم خه لکه له هه والی گه لانی رابردوو سه ری چیان و نه نجامیان ﴿ لعلهم یتذکرون ﴿ به شکو په ندو ئاموزگاری وه رگرن ﴿ ۲۸: قرأنا عربیا غیر ذی عوج ﴿ ئەو قورئانه ش قورئانیکی ره وانیزوو دور له هه ره نارینکی و چه وتیبیه که وه، به زمانی عه ره بی شه وه، به هیچ شیوه یه کیش درایه تی و که م و کورتی له نیوان ئایه ته کانیدا نییه ﴿ لعلهم یتقون ﴿ به شکو له خوا ته قواو پاریز بکه ن ﴿ ۲۹: ضرب الله مثلا رجلا فیه شرکاء متشاکسون ﴿ خوا نموونه یه کی هیناوه ته وه به بیاوئیک به نده ی چه ند که سیک بی و، هه ره یه که شیان کاریکی پی بسپیژی: ئەم پنی بلی برؤ، ئەویکه یان بلی مه برؤ. ﴿ ورجلا سلما لرجل ﴿ نموونه یه کیشی هیناوه ته وه به بیاوئیکی تر، به نده ی تا قه که سیک بی،

نه جامی بدن * انی عامل * و انیش له سر حاله تی خوم کار ده کم و له هه ولدا دهیم * فسوف تعلمون * جا بهم زووانه چاک نه زانان! * ۴۰: من یأته عذاب یخریه * کنی له دونیادا سزایه کی بو بیی نابرووی بهری * و یحل علیه عذات مقیم * و جهز به و سزایه کی همیشه بی داده باریته سه ری؟ * ۴۱: انا أنزلنا علیک

أجرهم بأحسن الذي كانوا يعملون * و به چاکتر له وهی کردوو یانه پاداشتیان بداتی.

تهنیا خوا بهسه بو بندهی خو ی:

* ۳۶: ألس الله بكاف عبده * ثایا نهی پیغه مبهه! هه خوا بهس نییه بو بندهی خو ی (موحه ممه د) له کاتی هموو خو شی و ناخوشییه کدا؟ * و یخوفونک بالذین من دونه * و هاویه شدانه ران به جگه له خوا (به بته کان) ده تترسیئن! واته له باتی نه وه که ته نها به خوا بترسیئن، که چی له بهر گومرایی خو یان به بته کان هه ره شهت لی ده کن و ده تترسیئن * و من یضل الله فما له من هاد * دیاره نه وانه سه رلیشیواون، خو هه ره که سیش خوا سه رلیشیواوو گومرایی بکات، به هو ی چه وتی خو یه وه، هیچ که سیک نییه بتوانی رینمایی بکاو بیهنیتیته وه سه ر پینگای راست * ۳۷: و من یهد الله فما له من مضل * و هه ره که سیکش خوا رینمایی بکات، هیچ که سیک نییه سه ر لیشیواوو کلای بکات * ألس الله بعزیز ذی انتقام * ثایا خوا ده سه لاتداری خاوه ن توله نییه له موشریکان؟ به لی خوا ده سه لاتداری خاوه ن توله یه.

موشریکانیش ده زانن نسمان و زه مین خوا به دی هیناون:

* ۳۸: و لنن سالتهم من خلق السموات والارض * خو نه گه ر لییان بیرسی کنی ناسمانه کان وزه وی دروست کرد؟ * لیقولن الله * به ته نکید له وه لامدا نه لین: هه رخوا دروستی کردوون، که چی له گه ل نه وه شدا هاویه شیشی بو داده نین * قل أرأیت ما تدعون من دون الله * نهی موحه ممه د! بلی: نا پیمان بلین نه و بتانه که له باتی خوا نه یان به رستن، به تاییه ت دوا ی نه وه که ده سه لات و توانای خواتان بو ده رکه وت، پیمان بلین ده سه لاتیان چون ده بینن؟ * إن أرادنی الله بضر هل هن کاشفات ضره * نه گه رخوا ویستی دوو چاری به لا و ناره حه تیبیه کم بکات، ثایا نه و بتانه نه توانن نه و به لامه له سه ر لابیبه ن؟ * أو أرادنی برحمة هل هن ممسکات رحمته * یان نه گه ر خوا ویستی سوو دیکم پی بگه به نیت، ثایا نه و بتانه نه توانن رایگرن و نه هیلن بم گاتی؟! * قل حسبی الله * ده سا بلی: من بو هموو شتیک ته نها خوام به سه، چونکه زیان و قازانج هه ره به ده ست نه وه * علیه یتوکل المتوکلون * هه ره به نه و پشت نه ستوورن، باوه ردارانی پشت نه ستوور، نه که به نه مو نه وو به بته کان * قل یا قوم اعملوا علی مکاتکم * نهی موحه ممه د * بلی نهی هوزه کم! ده سا نه وه له سه ر حاله تی خو تان کار بکن، واته: هه رچی فرو قیل و ته له که و پیلانتان له ده سه ت دی دزی من

إنا أنزلنا علیک الکتب للناس بالحق فمن اهتکد فلنفسه، و من صل قانما یضل علیها و ما أنت علیهم بوکیل * ۴۱: الله یتوفی الانفس حین موتها و الی لکم تمت فی مآمها فیتسک الی قضی علیها الموت و یرسل الآخری الی أجل مسمی ان فی ذلک لآیة لیقومر بنفکروک * ۴۲: أو اتخذوا من دون الله شفعاة قل أولو کما انوا لایملا کون شیئا و لایقولوک * ۴۳: قل لله الشفاعة جمیعا له ملک السموات و الارض ثم الیه ترجعوک * ۴۴: و إذا ذکر الله و صده اشمازت قلوب الذین لا یؤمنون بالآخری و إذا ذکر الذین من دونه إذا هم یستبشرون * ۴۵: قل اللهم فاطر السموات و الارض علیم الغیب و الشهده انت تحکمون عبادک فی ما کانوا فیه یخلفوک * ۴۶: و لو ان للذین ظلموا ما فی الارض جمیعا و مثله معه لآقتدوا به من سوء العذاب یوم القیمة و بدائم من الله ما لکم بکونوا یحسبون * ۴۷

الکتاب للناس بالحق * به راستی نیمه شم قورثانه مان به ریک وییکی و راست و دروست دابه زانده سه ر تو، رای بگه به نیت به نادمی و به پهری * فمن اهتدی فلنفسه * نینجا هه ره نه وهی شاره زا و رینما بوو، نه وه به قازانجی خو یه تی * و من ضل فانما یضل علیها * و هه ره که سیش گومراو سه رلیشیواو بوو و گوئی به فرمانی خوا نه دا، نه وه بو خو ی گومرا ده بی و ته نها به خو یشی زیان ده گات * و ما أنت علیهم بوکیل * خو توش کار پی سپیواوو بریکاری نه وان نیت، هه تا هیادیه تی نه و انت له نه ستو بییت، وه که له چیگای تر دا جه خت له سه ر نه و راستییه ده کاته وه و ده فه رموی: (انما أنت نذیر)، ۱۲/۱۱ یان ده فه رموی: (فانما علیک البلاغ و علینا الحساب)، ۱۴/۱۳.

زین و مهرگ هه ره به دهستی خواهه:

* ۴۲: الله یتوفی الانفس حین موتها * هه ره خواهه که گیانه کانی

ناۋى پەرسراۋەكانيان بېرى، ئەگەرچى لەرىنى دەست تىۋەردانى شەيتانىشەۋە بى، لەناكاۋ موزۇدە بەخش و خۇشحال دەبن و گەشەى پى دەكەن!

رېگاي دۇعاۋ پارانەۋە:

﴿ ۴۶: قل اللهم فاطر السموات والأرض ﴾ بلى: ئەى خۋايە! ئەى بەدپەينەرى ئاسمانەكان و زەۋى! ﴿ عالم الغيب والشهادة ﴾ زاناي پەنھان و ئاشكرا، زاناي ديارو ناديارا! ﴿ أنت تحكم بين عبادك فيما كانوا فيه يختلفون ﴾ ھەر ئەتسۇ لە نىۋان بەندەكانى خۇتسا داۋەرى دەكەيت، ئەو شتانەدا وا كېشەۋ جياۋازىيان تيا ھەيە، ھەر ئەتۇ برىارى تىۋرۋتەسەل ئەدەيت، ھەق و ناھەق جيا دەكەيتەۋە. ﴿ ۴۷: ولو أن للذين ظلموا مافي الأرض جميعا ومثله معه ﴾ ئەگەر بەراستى ھەرچى لەم زەۋىدەيە و، ئەۋەندەى تىرىشى لەگەلدا بېت، ھى سەتەمكاران و كافران بى ﴿ لافتدوا به من سوء العذاب يوم القيامة ﴾ لە بەرسزاي توندى قىامەت ئامادەن بېكە نە بارتەقاۋ فېدەيى خۇيان، تا رزگار بېن ﴿ ۴۸: وبدا لهم من الله ما لم يكونوا يحتسبون ﴾ ۋەھىمان لە خۋا، ھەندى شتى تىران بۇ دەر ئەكەۋى كە ھېچ حسابكېكان بۇ ئەۋشۋتە نەكردۋە بېتە رىيان ﴿ وبدا لهم سئات ما كسبوا ﴾ ۋەناھەمۋارە ئەۋ كارە خراپانە لە دونىادا ئەنجاميان دەدان بۇيان ئاشكرا دەبى ﴿ وحاق بهم ما كانوا به يستهزئون ﴾ ۋە ئەۋ سزايەى گالتەيان پى ئەكرد، دەورىان دەدا. چۈنكە كە قورئان باسى سزاي دۋارۋزى بۇ ئەكردن، ئەۋان گالتەيان پى ئەكرد، جاۋا ئىستا ئەمۋ لەھەموۋ لايەكەۋە سزا دەبارتە سەريان.

بىبارى مەۋقى بىباۋەر:

﴿ ۴۹: فإذا مس الإنسان ضر دعانا ﴾ جا ھەر كە مەۋقى بىباۋەر توۋشى زيان وناخۇشپىيەك دى! دەبىنى بەپەلە ھاۋارمان بۇ دىنى و دەست ئەكات بە لالەۋ پارانەۋە لىمان ﴿ ثم إذا حولناه نعمة منا ﴾ پاشان ئەگەر لە لايەن خۇمانەۋە بەھرەبەكمان پىندا ﴿ قال إنسا أوتبته على علم ﴾ قسەى پىشۋوى خۇى لە بىر ئەچىتەۋەۋە ئەلى: بەراستى ئەم بەھرەبەم ھەر بە ھۇى ژىرى و زانايى خۇمەۋە دەستكەۋتۋەۋە ﴿ بل هي فتنة ﴾ نەخىر، وا نىيە ۋەك ئەۋان دەلىن بەلكۋ ئەۋ بەھرەۋ نىعمەتە تەنيا تاقى كىردنەۋەيە بۇى ﴿ ولكن أكثرهم لا يعلمون ﴾ بەلام زۇرەيان نازانن، كە ئەۋ ھەموۋ دارايى و دەسلاتە تاقى كىردنەۋەيە بۇيان ﴿ ۵۰: قد قالها الذين من قبلهم ﴾ بە راستى ئەۋ بى پروايانەيش لە پىش

خەلكى دەكېشى لە كاتى مردنى خاۋەنەكانياندا ﴿ والى لم تمت في منامها ﴾ ۋ ئەۋگيانانەش كە خاۋەنەكانيان نەمردۋون و لەخەۋدان، ھەر بۇخۇى كىيان دەكېشى ﴿ فيسك التى قضى عليها الموت ﴾ ئىنجا ئەۋ گيانانە رادەگرى برىارى مەرگى خاۋەنەكانيانى داۋ، ئىدى ناگەرپتەۋە لاشەكانيان ﴿ ويرسل الأخرى إلى أجل مسمى ﴾ گيانەكانى دېكەش بەرەلا دەكاۋ نايان مەرىنى تا كاتىكى ديارىكراۋ دەژىن ﴿ إن في ذلك لآيات لقوم يتفكرون ﴾ بە راستى لەۋەدا بەلگە و نىشانەى بەھىز ھەيە بۇ خەلكىك تىفكرى و بىر لە دەسلات و تواناي خۋا بكتەۋە. جانايار(رۇج) و(نەفس) ھەردۋوكيان يەك شتن؟ يان (روح) لە (نەفس) جيايە؟ لەۋە دەچىت بەپىنى ئەم فەرمۋودانە ھەردۋوكيان يەكشتەن:

- (۱) ئىمامى(موسلىم) ئەم فەرمۋودەيە دىنى: ((إن الروح إذا قبض تبعه البصر)).
- (۲) ((فذلك حين يتبع بصره نفسه)) (موسلىم). ۋەلە فەرمۋودەدا ھەيە كە مەۋق كاتى وىستى بخەۋى، سۈننەتە ئەم دوعايە بخۋىنى: (سبحانك ربى وضعت جنبى، وىك أرقعه إن أمسكت نفسى فاغفر لها)/متفق عليه. (فتح البارى: ۱۱/۱۳۰، مسلم: ۴/۲۰۸۴).

تكاكارى ھەر بۇ خۋايە:

﴿ ۴۳: أم اتخذوا من دون الله شفعاء ﴾ ئاخۇ راستە جگە لە خۋا بەتەكانيان كىردۋتە تكاكار، شەفاعەت يان بۇيەكەن لاي خودا؟! ﴿ قل أولو كانوا لا يملكون شيئا ولا يعقلون ﴾ پىيان بلى ئەى پىغەمبەر! : ئايا ئەگەر ئەۋانە ھېچپىشان بەدەست نەبى و لەھېچپىش تىنەگەن، ھەر دەيانپەرسىتن و دەيانكەنە تكاكار بۇخۇيان ۱۹. ﴿ ۴۴: قل لله الشفاعة جميعا ﴾ بلى: لىبۋوردن و بەخشىن و تكاۋ شەفاعەت سەرلەبەر تەنھا بۇخۋايە، ھېچ كەسىكى دېكە شتىكى بە دەست نىيە ﴿ له ملك السموات والأرض ﴾ خاۋەنىتى ئاسمانەكان و زەۋى ھەر بۇ ئەۋە ﴿ ثم إليه ترجعون ﴾ پاشانىش ھەموۋ ھەر بۇ لاي ئەۋ دەگىردىنەۋەۋە دادگايى دەكرىن.

بىزارى بىتەرستەكان بەناۋ ھىنانى(الله) بە تەنيا:

﴿ ۴۵: وإذا ذكر الله وحده ﴾ كاتى ناۋى خۋا، بەبى ناۋ ھىنانى بەتەكان بېرى ﴿ اشمازت قلوب الذين لا يؤمنون بالآخرة ﴾ دلى ئەۋانە كە پروايان بە رۇزى دۋايى نىيە دىتەۋەيەك و، پردەبى لەرق و كىنە! ۋەك ئەم ئايەتەش ھەمان مەبەسەت رادەگەيەنى: (إنهم كانوا إذا قيل لهم لا إله إلا الله يستكبرون) ۳۵/۳۷ ﴿ وإذا ذكر الذين من دونه إذا هم يستبشرون ﴾ خۇ ئەگەر لەباتى خۋا

یخظنون ثم یستغفرون الله فیغفر لهم (مسند الامام احمد ۳/۲۳۸).
 ﴿انه هو الغفور الرحیم﴾ چونکه شهو لیبورده و میهره بان ﴿۵۴﴾ :
 و انیبوا الی ربکم و أسلموا له ﴿ بگه رینه وهو بولای خواوه نددتان و
 ملکه چی فرمانی شهوین ﴿ من قبل ان یأتیکم العذاب ﴾ پیش شهو
 سزاکه تان بو بئی ﴿ ثم لا تصرون ﴾ دواییش نیتر له لایه ن هیچ

قوره یشه وه بوون، هر شه قسه یانه یان ده کرد وده یانوت : شه
 سامانه به کردو کوششی خویمان په یدامان کردوه، نه ک خوا پئی
 دابین! ﴿ فما أغنی عنهم ما كانوا یکسبون ﴾ جا کاتیکش سزا
 هاته سهریان شهوهی به دهستیان هینا بوو - له مال و سامان - هیچ
 سودیکی پئی نه گه یاندن ﴿ ۵۱﴾ : فأصابهم سیئات ما کسبوا ﴿ جا
 تولهی به دکاری خویمانان تووش بوو ﴿ والذین ظلموا من هؤلاء
 سیصیهم سیئات ما کسبوا ﴾، شه وانهش سته میان کرد - واته :
 بتپه رسته کانی مه ککه - تووشیان ده بی توله و ناسوره کانی شه
 کرده وانهی کرد بوونیان، شه وه بوو حوت سال تووشی قات و قری
 بوون و زوربهی سه رزله کانیان له روژی (به دن) کوژران ﴿ و ما هم
 بمعجزین ﴾ و له هه مان کاتیشدا ده سته و سامان ناکه ن، ناتوان
 له ده ستمان دهرچن و خو رزگار بکه ن ﴿ ۵۲﴾ : أو لم یعلموا أن الله
 یبسط الرزق لمن یشاء ویقدر ﴿ بییان و ابوو شه و ده سلات و مال
 و داراییسه له زانایی خو یانه، شه ی نایا نه یان زانیوه که ههر خوایه
 رزق و روژی ده دات، بو هه ندی زور، بو هه ندی که م ﴿ ان فی ذلك
 لآیات لقوم یؤمنون ﴾ به راستی له وه دا گه لی نیشانه و به لگه هه یه
 بو هوزی بیه وی پروایینی.

بانگه واز بو تهویه، پیش هاتنی سزا:

﴿ ۵۳﴾ : قل یا عباد الذین أسرفوا علی أنفسهم ﴿ شه
 موحه معهد! ﴿ له منه وه بلئی : شه به نده کانی من! شه شه وانهی
 ستم و زیاده رو بیتان له خو تان کردوه! ﴿ لا تقنطوا من رحمة
 الله ﴿ نیوه له ره حمت و میهره بانی خوا بی تو مید مه بن، (نیین
 عه بباس) ده لی: برئی له موشریک و هاو به شدانه ره کان، خه لکیکی
 زوریان کوشته بوو، زینایان کرد بوو، پاشان هاتنه لای پیغه میهر ﴿
 و تیان: شه و قسه و باسه تو ده یلی شتیکی زور چاکه، شه خوژگه
 که فاره تی گوناحه کمانت پئی دهوتین: شه جا نایه تی (والذین
 لا یدعون مع الله إلها آخر ولا یقتلون النفس التی حرم الله إلا
 بالحق ولا یزنون) ۶۸/ ۲۵، وه نایه تی (قل یا عباد الذین أسرفوا
 علی أنفسهم لا تقنطوا من رحمة الله..)، هات. ۵۳/۳۹، متفق
 علیه/ (فتح الباری: ۴۱۱/۱۸ مسلم: ۱۱۳/۱) ﴿ ان الله یغفر
 الذنوب جمیعا ﴿ به راستی خوا له هه موو گوناحی خو ش شه بی
 دیاره شه بانگه شه یه بو ته و او ی تاوانبارانه که بگه رینه وه بولای
 خوا، نه گه رچی گونا هیشیان به نه ندازه ی که فی سه ر زه ریاکان
 بی، (شه نه س) شه لی: پیغه میهر ﴿ فرمووی: ((والذی نفسی بیده
 لو أخطأتم حتی تملأ خطایکم ما بین السماء و الارض ثم استغفرتم
 الله لغفر لکم، و الذی نفس محمد بیده لو لم تخطنوا لجااء الله بقوم

ویدا لهم سیئات ما کسبوا وحق بهم ما كانوا یبه
 یستزرون ﴿ فاذا مس الإنسان ضرر دعا قائم اذا حوّلته
 یعمه ونا قال انما اوتینته، علی علم بل هی فیسنة ولكن
 اکثرهم لا یعلمون ﴿ قد قالوا الذین من قبلهم فما أغنی
 عنهم ما كانوا یکسبون ﴿ فأصابهم سیئات ما کسبوا
 و الذین ظلموا من هؤلاء سیصیهم سیئات ما کسبوا
 و ما هم بمعجزین ﴿ أو لم یعلموا أن الله یبسط الرزق
 لمن یشاء ویقدر ان فی ذلك لآیات لقوم یؤمنون ﴿
 قل یا عباد الذین أسرفوا علی أنفسهم لا تقنطوا من
 رحمة الله ان الله یغفر الذنوب جمیعا انه هو الغفور الرحیم
 ﴿ و انیبوا الی ربکم و أسلموا الله من قبل ان یأتیکم
 العذاب ثم لا تصرورت ﴿ و اتبعوا احسن ما انزل
 الیکم من ربکم من قبل ان یأتیکم العذاب
 بغتة و انشر لسانک شعرت ﴿ ان تقول نفس یا حسرتی
 علی ما فرطت فی جنب الله و ان کنتم لمن السخیرین ﴿

که سه سیکه وه یاره تی نادرین ﴿ ۵۵﴾ : و اتبعوا احسن ما انزل الیکم
 من ربکم ﴿ له باشترین نامه که په روه ردگار تان دای به زاندوه
 بو تان، په پیره وی بکه ن، واته: په پیره وی له قور تان بکه ن.
 پروونکر دنه وه: له قور تاندا (حسن) و (احسن) هه یه، بو نمونه
 په پیره وی له روخسخت (حسن) ه، له عه زیمت (احسن) ه، وه
 له (قصاص) (حسن) ه، وه له عه فوو (احسن) ه. ﴿ من قبل
 ان یأتیکم العذاب بغتة ﴿ پیش شهوهی کتوپر سزاکه تان بو بییت
 ﴿ و انتم لا تشعرون ﴿ هه ستیس به خو تان نه که ن، تاشتی بکه ن
 بو خو تان ﴿ ۵۶﴾ : ان تقول نفس یا حسرتی علی ما فرطت فی جنب
 الله ﴿ نه وه که سنی بلئی: شه داخ له سه ر که مته رخه میم له لای
 خواو له گوپرایه لی خوا ﴿ و ان کنتم لمن السخیرین ﴿ بی شک
 له گالته که رانه یس بووم به نایینی خواو کتیبی خوا، واته: جگه
 له سه رینچیم گالته یشم به موسلمانان شه کرد ﴿ ۵۷﴾ : أو تقول لو
 ان الله هدانی لکنتم من المتقین ﴿ یان بلئی: شه گهر خوا رینموونی

هموو شتیکه ﴿ وهو علی کل شیء وکیل ﴾ وئو به هموو شتیكدآ رادهگا، خوی سهریه رستیکاری هموو شتیك دهكا چون حیكمه تی بخوازی.

کلیلی ناسمانه کان وزهوی به دهست خواجه:

﴿ ۶۳: له مقالید السموات والارض ﴾ کلیله کانی ناسمان و زهوی تنها به دهست خواجه، چونی بوی دستکاری نهکات ﴿ والذین کفروا بآیات الله اولئک هم الخاسرون ﴾ نهوانه ی کافرو بی باوهرن به نایه ته کانی خوا نانهوانه ن زیانباره کان و دؤراوه کان ﴿ ۶۴: قل اغیر الله تاملونی اعبد ایها الجاهلون ﴾ موشریکه کان داویان نه کرد که په یامبه ر ﴿ بهیناوبهین خواکانی نهوانیش بپه رستی، جا نم نایه ته هاته خواره وه فرموی: نهی موحه مه مد ﴿ بلی: نهی جا نیوه فرمان به من نه دهن که له باتی خوا بپه رستم نهی نه زانه کان! ﴿ ۶۵: ولقد اوحی الیک والی الذین من قبلک ﴾ سویند نه خوم که بی گومان وه حی کراوه بو توو بو نهو په یامبه رانه ی بهر له تو بوون: ﴿ لئن اشرکت لیحبطن عملک ﴾ که نه گهر گریمان به هاوبهش قایل بییت بوخوا، نهوه بی گومان هموو کرده وه کانت یووجهل دهبی ﴿ ولتکونن من الخاسرین ﴾ و له زیانعه ندانیش ده بییت ﴿ ۶۶: بل الله فاعبد ﴾ نه خیر، هه رگیز به گوینان نه که بیت، به لکو تنها هه ر خوا بپه رسته ﴿ وکن من الشاکرین ﴾ و له شوکرانه بؤیران به.

بته رسته کان وه ک شیوا خوایان نه ناسیوه:

﴿ ۶۷: وما قدروا الله حق قدره ﴾ نهوانه وه کو پیویست خوایان نه ناسی و ریزیان لی نه گرت، نه گینا چون هاوه لیان بو داده نا؟ ﴿ والارض جمیعا قبضته یوم القیامة ﴾ له روژی قیامه تدا زهوی هموو له ناودهستی نهودایه ﴿ والسموات مطویات بیمنه ﴾ و ناسمانه کانیش پیچراونه ته وه به دهستی راستیه وهن، گه لی جار له فرموده کاندآ باسی (دهست وپه نجه بو خوا هاتوه) نه لیه ته نه وهش هه ربه و شیوه یه که شایسته ی زاتی خوی بی و بهو جورهش.. کومه لی (سه له ف) نه لین: نهو دوو سیفه ته پیروزه یه: (صفة الأصابع والكف)، هه ر لهو سیفه تانه ن که په یوهسته به زاتی خواوه هه رگیز له زاتی موقه ددهسی نهو جیا نایبته وه: (صفة الأصابع والكف من صفات الله تعالی الذاتیه القائمة به عزوجل- والئی لا تنفک عن ذاته المقدسه، ولا تتعلق بمشیتته وإرادته، بل هی لازمه لذاته أزلا وأبدا) دیاره سیفه ته کانی تریشی وهک: (الوجه، الید، العلم، الحیاه، القدره، العزه، السمع،

بکرده یه، له پاریزکاران نه بووم ﴿ ۵۸: أو تقول حين ترى العذاب ﴾ یان کانی سزای خوا ده بینی بلی: ﴿ لو أن لی كرة فأکون من المحسنین ﴾ بریا جارنکی تر ده گه رانه وه بو دونیا و له گه ل چاککاران نه بووم ﴿ ۵۹: بلی قد جاء تک آیاتی فکذبت بها ﴾ خوا نه فرموی: به لی.. خو گه لی نایه ت و نیشانه کانی منت

أَوْ تَقُولُ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿۵۸﴾
 أَوْ تَقُولُ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كُرَّةً مَا كُنتُ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿۵۹﴾ بَلَى قَدْ جَاءَ تِلْكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا
 وَأَسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكٰفِرِينَ ﴿۶۰﴾ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ اللَّهِ وُجُوهُهُم مَّسْوُودَةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿۶۱﴾ وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمِثْقَالَ حَبَّةٍ لَّا يَمْسُهُمُ السَّوْءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿۶۲﴾ اللَّهُ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿۶۳﴾ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيٰتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿۶۴﴾ قُلْ أَغَيَّرَ اللَّهُ تَأْمُرُوٓنِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجٰهِلُونَ ﴿۶۵﴾ وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِن أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخٰسِرِينَ ﴿۶۶﴾ بَلِ اللَّهُ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿۶۷﴾ وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَالسَّمٰوٰتُ مَطْوِيٰتًا بِيَمِينِهِ سُبْحٰنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿۶۸﴾

بؤ هات، جا به دروت زانی و پروایشت نهینا ﴿ واستکرت وکنت من الکافرین ﴾ بایی بوویت و، بوویته کافرو بی باوه ر.

دوا روژی دروژنان و پاریزکاران:

﴿ ۶۰: ویوم القیامة تری الذین کذبوا علی الله ﴾ له روژی قیامه تیشدا نهوکه سانه درویان له سه ر خوا هه لیه ستوهه (گوتیان: خودا مندال و شه ریکی هه یه) ده بینی ﴿ وجوههم مسوده ﴾ روویان رهش داگه راره ﴿ ألیس فی جهنم مثنوی للمتکبرین ﴾ نایا بو خه لکانی له خو بایی بوو - نهوانه ی ددان به هه قدا ناین - له دوزه خدا نه نواو جیگا نییه؟ ﴿ ۶۱: وینجی الله الذین اتقوا بمغازتهم ﴾ وخوا نهوانه رزگار دهکا، بههوی کاری چاک وهوکاری رزگار بیه وه، خو بیان پاراست له دوزه خ ﴿ لا یمسهم السوء ﴾ نه ناخوشییه کیان تووش ده بینی ﴿ ولا هم یحزنون ﴾ ونه غه مباریش نه بن ﴿ ۶۲: الله خلق کل شیء ﴾ به راستی خوا به دیهینهری

البصر، القدم، الكبرياء) هر. بهو جوړه يه، وه هرهوها نه لاین: سیفه ته کانی تری (فیعلی نیختیاری) که به ذاتی خواوه وه ستاون و به پنی مه شیئته و نیراده یه تی: (کالا ستواء علی العرش، والنزول للسماء الدنيا، والمجئ والاتیان والکلام، والفرح و الضحک والرضا و العجب والحب والبغض والکراهیة والتبض والطی والإمساک.. الخ فهي كلها صفاته سبحانه وتعالى وقائمة بذاته المقدسة سواء الذاتية أو الفعلية الاختيارية وصفة الاصابع والكف لله -عزوجل-

الحديث: ((يقبض الله تعالى الأرض، يمينه...)). سبحانه وتعالى عما يشركون ﴿ خوا پاک و بلند له و شتانه نهوان نه یکه نه هاوبه شی.

فوو کردن به شه یووودا، دادگایی ویداش و قوله:

﴿ ۶۸: ونفخ فی الصور هه رکه له لایه ن ئیسرافیلوه فوو به

جات بها الأحادیث الصحیة الکثیرة) کاتی که نهو زانا جوووله که یه هات ووتی: (إن الله یضع السموات علی أصبع والارضین علی أصبع). لهو کاته دا ناماژه ی به په نجه کانی خو ی ده کرد (أخرجه الإمام الترمذی وصححه، والبیهقی و غیرهم). په یامبه ریش ﴿ چاوی لئیوه وه بووو هیچ نکوولی و بیژاری له سهر نهو کاره ی نهوه ده رنه بری، وه هیچ که سیکی تریش ره خنه ی لی نه گرت، دیاره بو یه وایان ده کرد تا بیسه لاینن که به لی راسته خوا -جل وعلا- په نجه ی هه یه، به لام دیاره نهک وهک په نجه ی دروستکراوه کان، له فرمووده یشدا هاتووه که په یامبه ریش ﴿ نه ی فرمووو: ((قبض الله سمواته بیده والأرض بالید الأخری ثم یهزهن...)) واته: کاتی که په یامبه ریش ﴿ فرمووی: خوا به دهستیکی ناسمانه کانی راگرتووه، زه ویش بهو دهسته که ی تری، لهو حالته دا په نجه کانی خو ی ده جوولان، (أخرجه الشیخان، والنسائی، وابن ماجه، وجماعه عن ابن عمروئاللووسی)، بهو مه بهسته که نهو خه لکه تی بگا خوای گه وره په نجه و دهستی هه یه، هرهوها کاتی ثابته تی: (وکان الله سمیعا بصیرا) النسائو: (۱۳۴) ی ده خویند دهستی نه خسته سهر چاوو گوینی خو ی و ناماژه ی پی ده کردن. (فالواجب علینا قبول کل ما جاء به القرآن الکریم والأحادیث النبویة الصحیحة من صفات الله -عزوجل- والإیمان بها والتسلیم لها وإمرارها کما جاءت من غیر تحریف. فمعناها معلوم والکیف مجهول فنحن نثبت ما أثبت الله لنفسه وأثبت له نبیه ﴿ من غیر أن نمثل صفاته -عزوجل- بصفات خلقه فهو لیس کمثلته شی لا فی ذاته ولا فی صفاته).

شیاوی باسیشه چه ندین فرمووده له بوخاریو، موسلیمه وه هاتوون بو سه لاندنی (کف) و(أصابع) بو خوای گه وره (سبحانه) بو یه به ندهش قایله به وه که (أسماء) و(صیفات) له قورئان و فرمووده کاندان چون هاتوون، ده بی به هیچ شیوه یه که دهستکاری نه کرین و، وهک خو یان مانا بکرین، مه گهر له ولاره فرمووده یه کی تری رهوان هاتبی و به جوړیکی تر ته فسیری بکاته وه (قال ابن کثیر: وقد وردت أحادیث متعلقة بهذه الآیة: (والسموات..)) الطریق فیها و فی أمثالها مذهب السلف وهو إمرارها کما جاءت من غیر تکیف ولا تحریف؛ و فی

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٦٨﴾ وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِئَتْ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءُ وَوُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٩﴾ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٧٠﴾ وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا ۖ إِذَا جَاءُوهَا فَتَحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَٰكِن حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾ قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِمَا قَسَمْتُ لِي بِالسُّعْيَةِ ﴿٧٢﴾ وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا ۖ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلِّمُوا عَلَيْكُمْ فَلَمَّا دَخَلُوا خَالِدِينَ ﴿٧٣﴾ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدَّهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٧٤﴾

شه یووودا کرا ﴿ فصعق من فی السموات ومن فی الأرض ﴾ ئیتر نه وکاته هه موو نهوانه ی که له ناسمانه کان و زه ویدان ﴿ إلا ماشاء الله ﴾ مه گهر که سیک خوا خو ی بیهوی نه مریت، وه کو هه لگرانی عرش و.. هتد ﴿ ثم نفخ فیہ اُخری ﴾ له پاشان بو جار یکی تر که فوی پیاکرا ﴿ فإذا هم قیام ینظرون ﴾ نه و جا له ناکاو ته وای دروستکراوه کان له گوره کانیاندا هه لئه سنه وه و چاوه روان چییان پی بکری ﴿ ۶۹: و أشرقت الأرض بنور ربها ﴾ زه ویش لهو روژه دا به نووری په روه ردگاری خو ی، رووناک ده بیته وه ﴿ و وضع الكتاب ﴾ وه مسوو خه لکی کو نه کریته وه و نامه ی کرداریان له به رده میان داده نری ﴿ و جئ بالنیین والشهداء ﴾ و په یامبه ران و، شایه دان له فریشته کان نه هینرینه روو و ناماده نه بن بوئه وه ی چی راست و دروسته بیلین ﴿ وقضی بینهم بالحق ﴾ وه به راست و عدل له نیوانیاندا داوهری نه کری ﴿ وهم لا یظلمون ﴾ وه سته میشیان لی ناکری ﴿ ۷۰: ووفیت کل نفس ما عملت ﴾ و هه رکه س هه رچی

کردوه به ته واوی و بی کهم و کوری پاداشی نه دریتهو، وهک ثم نایه ته ده فرموی: (فلا تظلم نفس شیئا وان كان مثقال حبة من خردل أتینا بها وكفی بنا حاسین) (۴۷/۲۱).. یا ثم نایه ته: (إن الله لا یظلم مثقال ذرة) بو دوویاتی شو مانایه یه. ﴿وهو أعلم بما یفعلون﴾ شو خوی له هموو کس زانتره، بهوهی شووان نهجامی نه دهن، واته: نه گهر چی پیویست به هیچ نامه و شایه تیگ نییه، به لام له گهل نه وهیشدا نامه و شایه هه ده هینری.

خوانه ناسان به کومه ل رایج ده کرین بو دوزخ:

﴿۷۱﴾ وسیق الذین کفروا إلى جهنم زمرا ﴿وهو انه وای باوه پان نه بووه ده سته ده سته بو دوزخ رایج ده کرین وهک چون له دونیادا بو زیندان نه نیرین ﴿حتى إذا جاءوها ففتح أبوابها﴾ هه که نزیک بوونه وه له دوزخ، بی مائل بوون خیرا ده رگاگانیان بو نه کریته وه ﴿وقال لهم خزنتها﴾ و گزیرو ده رگاوانه کانی دوزخ پییان نه لین: ﴿ألم یأتکم رسل منکم یتلون علیکم آیات ربکم﴾ ثایا له خو تان په یامبه رانتان بو نه هاتبوون که نایه ته کانی په روه ردگارتان به سه را بخویننه وه؟ ﴿وینذرونکم لقاء یومکم هذا﴾ وه له ناکامی گه یشتنی ثم روزه شو شیارتان بکه نه وه تاکارو کرده وهی ثاوا نه کهن؟ ﴿قالوا بلی ولكن حقت کلمة العذاب علی الکافرین﴾ پیی لی نه نین و نه لین: به لی په یامبه ران هاتنه لامان و تیپان گه یاندین، نه بوو به گویمان بگردنایه، به لام به هو ی لاری خو مانه وه فرمانی سزای خوا بریاردرا له سه ر کافران. ﴿۷۲﴾ قبل ادخلوا أبواب جهنم خالدين فیها ﴿بریاریان بو دهره چی و نه وتری: ده ساله ده رگاگانی دوزخه وه بچنه ژوره وه، به هه تاهه تاییش له وی بن ﴿فیس مشی المتکبرین﴾ جاجیگای خه لکانی لووت به رز و له خو یایی بوو، جهنده خرابه، هه روهک ثم کومه له نایه ته ییش شیوهی رایج کردونیان بو دوزخ روون نه کاته وه: (یوم یدعون إلى نار جهنم دعا) (۱۳/۵۲) (... و نسوق المجرمین إلى جهنم وردا) (۸۶/۱۹) (ونحشرهم یوم القیامة علی وجوههم عیا ویکما وصا...).

پاریزگارانیس بو به هشت به ری ده کرین:

﴿۷۳﴾ وسیق الذین اتقوا ربهم إلى الجنة زمرا ﴿وهو انه وای پاریزگارییان له فرمانه کانی خوای په روه ردگاریان کردوه، ده سته ده سته به ره و به هشت نه برین، دیاره له وانده و نه وانیه پله یان لای خوا به رزتره پیش ده خرین له وانیه له خواری نه وانیه وه، وه هه ره و شیوه، وه پیغه مبه ران له گهل پیغه مبه ران، نینجا

راستگوریان، و پیغه مبه ریش ﴿نه فرموی: من یرکب تکاکرم له نیو به هشتدا، ریوایه تی دی ده لی: من یرکب که سم له ده رگای به هشت ده دم (موسلیم). وه له به شیکی شو فرموده دریزده که له باسی شه فاعه تدا هاتوه ده فرموی: (سویند به و که سه ی گیانی موحه ممدی به ده سته، ماوهی نیوان ته نیا دوو تاکه ده رگا له ده رگاگانی به هشت، به نه ندازه ی نیوان (مهککه) و (بوسرا) به. (متفق علیه). ﴿حتى إذا جاءوها وفتح أبوابها﴾ تاکاتی نزیک به به هشت ده بنه وه، وه ده رگاگانی بو یان کراوه ته وه. رافه که رانی قورئان نه لین: بو دوزخه خبیبه کان وشه ی (فتحت سی هیناوه) (واوی نه بوو، چونکه باو وایه ده رگای زیندان شو کاته ده کریته وه که زیندانی ده گه نه شو، جا نه نیرینه ناویسه وه دانه خرینه وه، به لام ده رگای به هشت خوی بو خوی هه میشه کراوه یه و ناماده یه و چاوه روانی گه یشتنیان نه کری ﴿وقال لهم خزنتها﴾ ده رگاوانانی به هشت پی یان نه لین: ﴿سلام علیکم طیتم﴾ سلوو دروودتان له سه ربی، به خیر هاتن، خو تان پاک راگرت له دونیادا هه ول و تیگوشان و پاداشتیستان لیره دا پاک و خاوینه، یا خوا نوستان بییت ﴿فادخلوها خالدين﴾ ده بچنه ناو به هشت به هه تاهه تایه له ویدا بن، ئیمامی (بوخاری) له (نه بو سه عیدی خودری) به وه شه لی: پیغه مبه ر ﴿نه فرموی: ((یخلص المؤمنون من النار فیحسبون علی قنطرة بین الجنة والنار فیقتص لبعضهم من بعض مظالم كانت بینهم فی الدنیا حتی إذا هذبوا ونقوا أذن لهم فی دخول الجنة. فوالذی نفس محمد بیده لأحدهم أهدى بمنزله فی الجنة منه بمنزله کان فی الدنیا)) فی الرقائق (۶۵۳) باب (۴۸). واته: برواداران له ناگر رزگار نه بن و، له سه پردیک له نیوان به هشت و دوزخه راده گیردین، پاشان توله یان له به کتر بو وه ده گیردری، تابه ته واوی پاک و خاوین ده کرین، نه و جا ری ده درین بچنه به هشت، سویند به و زاته ی که روهی موحه ممدی به ده سته، به هشتیبه کان به مه نزل خویان له وی شاره زاترن، تا به مه نزل وجیگاکانی دونیایان. ﴿۷۴﴾ وقالوا الحمد لله الذی صدقنا وعده ﴿کاتی چوونه ژوره وه نه یشته چی بوون نه لین: سویاس وشوکرانه بو شو خوایه ی به به لینه که ی راستی کرد له گهلان ﴿وأورثنا الأرض تنبراً من الجنة حیث نشاء﴾ ثم جیگاو زهویه شی له و به هشتا به ئیمه دا، که هه ر جیگایه کی ثاره زوو بکه ین، لیی ده بین ﴿فنعیم أجر العاملین﴾ ثای که پاداشتی کارکه ران له ریگای خوادا چنده باشه! ﴿وتری الملائكة حافین من حول العرش﴾ ده بینی که فریشته کانیش به ده ورری عه رشا نه لقه یان داوه ﴿یسبحون بحمد ربهم﴾ له گهل سویاسدا ته سیبحاتی په روه ردگاری خو یان نه کهن

که ده فرمودی: (وإن تعدوا نعمة الله لا تحصوها) ۳۴/۱۴. ﴿ لا إله إلا هو ﴾ هیچ پرستار و نیکی راسته قینه نبیه نه و نه بی ﴿ إلیه المصیر ﴾ گه رانه وی همه مووان هر دیته وه لای نه و، چاره نووس و پاداش هر لای نه وه.

﴿ وقضى بينهم بالحق ﴾ وه داوهری له نیوان به هه شتیبه کان و دوزه خیان وه موو خه لکان به هق و دادگری ته و او بووه: چاکان نه برین بو به هشت و، خرابانیش بو دوزه ﴿ وقیل الحمد لله رب العالمین ﴾ له لایه نه به هه شتیبه کانه وه دهوتری: همه موو سوپاس و شوکرانه، هر بو خوی پروره دگاری جیهانه کان.

له (۱۴۱۷/۴/۹) ک به رامیه ر به (۱۹۹۶/۸/۲۳) ز له نووسینی نه سورته بوومه وه له دوی نویزی عه سر له (مهربوان) سی نیران کاتزمیر (۵:۳۰) زور سوپاس بو خوی گه وره.

سورته (خامنه)

مه ککه بیبه و (۸۵) نایه نه.

به ناوی خوی به خشنده میهره بان

نه سورته وه ک سورته کانی تر، بایه خ به عه قیده و یه کتابه رستی و زیندوو بوونه وه و پاداشت و توله نه دات. زوریکیش داکوکی دهکات بو جیا کردنه وهی هق و ناهق، رینمایسی و گومرایسی، له گه ل دیاریکردنی نه نجامی تاغووته کان، پاشان سیفه ته کانی خوا وه ندی نیشانه و موعجیزه گه وره کانی، نه و جا شه ره قسه و ده مه ده می بی باوهره کان، له گه ل هی نانی چهنه دیمه نیکی سه ختی پاشه روزه، باسی باوهره بی باوهری، بو نمونه ی نه وه یش، ململانی فی رعونه له گه ل مو سادا دینی.

کوتاییشی به باسی روزه ره شی بی پروایان و ملهوران دی.

له فسه زل و گه وره یی (حامیم) ه کانداهاتووه: (الحوامیم یسمین: العرائس) الدارمی، (الحوامیم دیباج القرآن) ابن کثیر. واته: به سورته حامیمه کان ده لین: بووکه جوانه کان!

جا به م شیوه یه ش دست پی نه کات:

﴿ بسم الله الرحمن الرحیم ﴾ ۱: حم ﴿ ثم جوره پیتانه بو دهسته و سان کردنی بی باوهره کانه و پیمان نه لی: نه و قورثانه که نیوه نکوولی ده کن، هر له م پیتانه پیکه اتووه، ده فرموون نه گه ر ده توانن و لی تان دیت، نیوه ش سورته نیک وه که نه و بین ﴿ ۲: تنزيل الكتاب من الله العزيز العليم ﴾ دابه زانندی نه م کتیبه (قورثان) له خوی به ده سه لاتی زانواهیه ﴿ ۳: غافر الذنب وقابل التوب شديد العقاب ﴾ تاوانپوش و ته و به وهرگری توندگره، واته: لی بوورده ی گونا هانی رابووردوو و، وهرگری په شیمانی و ته و به له ناینده دا، توله و قاری سه خته، وه که له نایه تی تردا نه فرمووی: (نبی عبادی أنى أنا الغفور الرحيم وأن عذابي هو العذاب الاليم) ۴۹/۱۵-۵۰. ﴿ ذی الطول ﴾ خاوه نه به خشش و نیعمه تی زوره، هر نه وه یه

وَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۳۵﴾

سُورَةُ غَافِرٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ ۱ ﴾ تَزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿ ۲ ﴾ غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمَصِيرِ ﴿ ۳ ﴾ مَا يُجَدِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَنْصُرُهُمْ فِي الْمَلَادِ ﴿ ۴ ﴾ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَدُوا لِذَلِّكَ بُطْلًا لِنَدْوِهِمْ لَمْ نَنْقُصْهُمْ شَيْئًا فَذَرْهُمْ كَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿ ۵ ﴾ وَكَذَلِكَ حَقَّتْ لِمَنْ كَفَرَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿ ۶ ﴾ الَّذِينَ يَمْجَلُونَ النَّارَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَعِينُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿ ۷ ﴾

خاوه ناس هر خه ریکی کیشیه له مهر نایه نه کانی خوا:

﴿ ۴: ما يجادل في آيات الله إلا الذين كفروا ﴾ هر نه وانه له باره ی نایه ته کانی خواوه ململانی و ده مازی نه کن - له رووی عیناده وه - کافرو بی باوهرن، هر نه وانه شن که جاری نه لین: قورثان شیعو هونراوه یه، جاری دیکه نه لین: جادوو و سحره...!! ﴿ فلا يفرح تقلبهم في البلاد ﴾ جابا هه لسوورنایان له شاراندا تو فریو نه دا، واته: دریزه دان به دروستکردنی خانوو به ره و، کشتو کال و بازرگانی و، به ده ست هی نانی مال و سامان، نیشانه ی مانه وه و به خیتاری گه لان نبیه ﴿ ۵: كذبت قبلهم قوم نوح والاحزاب من بعدهم ﴾ پیش نه وانیش خه لکیکی زور، به تاییه ت گه لی نووح و، نه و گروویانه ش دوی نه وان بوون ململانیان کردو، دهسته دهسته دژ به پیغه مبه ره کانیان وه ستان و پروایان بی نه کردن ﴿ و همت كل أمة برسولهم ليأخذوه ﴾ وهر نومه ته شیان لی براوه

کاره خرابانه، هرکس بیاریزی لهو روزه‌دا، شهوه بهر به‌زیبیت که‌وتوو و میهره‌بانیت له‌گه‌ل کردوو. ﴿ وذلک هو الفوز العظیم ﴾
 تا شهوشه سه‌رکه‌وتنه گه‌ورهو بی وینه‌که.

خوانه‌ناسان که جوونه جه‌هنه‌نهم به‌شیمان ده‌بنه‌وه:

﴿ ۱۰: إن الذین کفروا ینسادون لمقت الله أكبر من مقتکم أنفسکم ﴾ بی‌گومان له‌قیامه‌تدا هاوار له‌وانه ده‌کریت که له‌دونیا‌دا خوانه‌ناس بوون: که شه‌مورق و تووره‌یسی خوا به‌رامبه‌ر به‌ئیوه له‌تووره‌یسی و دژایه‌تی ئیوه له‌خۆتان گه‌وره‌ترو زیاتره ﴿ إذ تدعون إلى الإیمان فتکفرون ﴾ چونکه کاتی بانگ ده‌کران بو باوه‌ره‌ینان، که‌چی حاشاتان ده‌کردا واته: له‌وکاته‌دا چنده له‌خۆبیزان، خسوی گه‌وره چند به‌رامبه‌ری شه‌وه بیزاره لیتان ﴿ ۱۱: قالوا ربنا أمتنا اثنتین وأحبتنا اثنتین ﴾ بی‌پرواکان کاتی تنگه‌تاوو نار‌ه‌حمت نه‌بن شه‌لین: په‌روه‌ردگاری ئیمه! تو دووچاران مراندووتین، جاری له‌سه‌ره‌تاوه له‌نه‌بوونه‌وه به‌دیت هینان، پاشان مراندتین، دووچارانیش ژمانت به‌به‌ردا کردوون، بو‌یه‌که‌مجار گیانت به‌به‌رماندا کرد، پاشان مردین و زیندووت کردینه‌وه، وه‌که ده‌فهرمووی: ﴿ کیف تکفرون بالله وکنتم أمواتا فأحیاکم ثم یمیکم ثم إلیه ترجعون ﴾ ۲/۲۸. یان ده‌فهرمووی: ﴿ ولو تری إذ وقفوا علی النار فقالوا یالیتنا ترد ولا نکذب بأیاتنا ربنا ونکون من المؤمنین ﴾ ۶/۲۷. یان ده‌فهرمووی: ﴿ وهم یصطرخون فیها ربنا أخرجنا ﴾ ۳۵/۳۷. ﴿ فاعترفنا بذنوبنا ﴾ جا وا ئیستا ددان به‌گوناهانی خۆماندا ده‌نیین ﴿ فهل إلی خروج من سبیل ﴾ ده‌ئایا ده‌ره‌تان و ریگه‌یه‌که هه‌یه بو‌ده‌رچوون له‌سزا و جاریکی تر بگه‌رئینه‌وه بو‌دونیاو به‌گویت بکه‌ین؟ ﴿ ۱۲: ذلکم بأنه إذا دعی الله وحده کفرتم ﴾ شه‌وسزاو تۆله‌یه‌شتان له‌به‌ر شه‌وه‌یه، چونکه کاتی بانگ‌کرابان بو‌پرواهینان و په‌رستنی خسوی تاک و ته‌نیا، به‌ته‌نیا کافر ده‌بوون و باوه‌رتان نه‌ده‌هینا ﴿ وان یشرک به تؤمنوا ﴾ خو شه‌گه‌ر هاوبه‌شی پال درابا (باسی لات و عوززاش له‌گه‌لیان کرابا) برواتان شه‌هینا! ﴿ فالحکم لله العلی الکبیر ﴾ جا به‌رهارو داوه‌ری کردن ته‌نیا بو‌خسوی بال‌ده‌ستی گه‌وره، چونکه بتان هیچیان به‌ده‌ست نییه ﴿ ۱۳: هو الذی یریکم آیاته ﴾ شه‌خواه‌یه نیشانه‌کانی گه‌وره‌یی و تاک و ته‌نیایی خوی نیشانان شه‌دات، له‌زه‌وی و له‌ناسمان ﴿ وینزل لکم من السماء رزقا ﴾ وه له‌ناسمانه‌وه رزق و رۆزی و بارانتان بو‌ده‌بارینی ﴿ وما یتذکر إلا من ینب ﴾ هه‌موو که‌سیک به‌ندو وهرناگری، مه‌گه‌ر که‌سیک به‌ند وهرگری، بگه‌رته‌وه له‌شیرک و گوئرایه‌ل بیت بو‌خوا (الله).

له‌گه‌ل په‌یامبه‌ره‌که‌یدا خرابه‌بکات: یان بیگری و بیکوژی، یان جه‌زه‌به‌و سزای بدات ﴿ وجادلوا بالباطل لیدحضوا به‌الحق ﴾ وه بو‌سپینه‌وه‌ی هه‌ق و راستی، ده‌ستیان دایه ده‌مه‌قانی و شه‌ره‌قسو کاری باتل له‌گه‌ل په‌یامبه‌ره‌که‌یاند، تا هه‌ق له‌بن بیین و ناهه‌ق سه‌ر بخن ﴿ فأخذتهم ﴾ ئینجا منیش -هه‌ریه‌که‌یان به‌جوهره سزایه‌ک- قارم لی‌گرتن و فه‌وتاندنم ﴿ فكیف کان عقاب ﴾ جا ئایا تۆله‌و سزای من چۆن بوو؟ ﴿ ۶: وکذلک حقت کلمه‌ ربک علی الذین کفروا ﴾ هه‌رچۆنیک سزای گه‌لانی پیشو هاته‌دی، هه‌ر به‌هه‌مان شه‌یوه‌ش فه‌رمانی په‌روه‌ردگارت ده‌رباره‌ی شه‌وانه‌ی واکافرو بی باوه‌ر بوون له‌قوره‌یش هاته‌دی: ﴿ أنهم أصحاب النار ﴾ که شه‌وانه به‌راستی هه‌موو دۆزه‌خین.

هه‌نگرانی ته‌ختی خوا:

﴿ ۷: الذین یحملون العرش ومن حوله ﴾ شه‌و فریشتانه‌ی عه‌رش‌ی خوا هه‌لده‌گرن و شه‌وانه‌ی که‌به‌ده‌وری شه‌ودان ﴿ یسبحون بحمد ربهم ﴾ هه‌رده‌م سوپاس و پاک و خاوینی په‌روه‌ردگاریان شه‌لین و، له‌هه‌ر ناته‌واوی و که‌م و کورپیه‌که دوور رای ده‌گرن ﴿ ویؤمنون به ﴾ و ددان هه‌ر به‌بوونی شه‌ودا شه‌نین، واته: ﴿ بروا هینان زور گرنگه، جا ئیوه‌ش ده‌بی وه‌که شه‌وان بن ﴾ و یسه‌تغفرون للذین آمنوا ﴿ داوای لیبووردن بو‌پرواداران شه‌که‌ن، له‌به‌ر شه‌و په‌یوه‌ندیه ئیمانیه له‌نیوانیاندایه ﴿ ربنا وسعت کل شیء رحمة وعلما ﴾ شه‌لین: شه‌ی په‌روه‌ردگاری هه‌موان! ره‌حه‌مت و میهره‌بانی و زانیاری تو هه‌موو شه‌تیکی داگرتوو، واته: میهره‌بانی تو زور گه‌وه‌ترو فراوانتره له‌گوناهو تا‌وانه‌کانی شه‌وان و، خۆبشت به‌حال و شه‌حوالیان چاک شه‌زانی ﴿ فاغفر للذین تابوا واتبعوا سبیل ﴾ جا له‌وانه‌ی ته‌ویه‌یان کردوو، شوینی ریگه راسته‌که‌ی تو که‌وتوون، له‌گوناهه‌کانیان بیووره ﴿ وقهم عذاب الجحیم ﴾ و له‌سزای دۆزه‌خ بیان پارێزه ﴿ ۸: ربنا وأدخلهم جنات عدن التي وعدتهم ﴾ شه‌ی په‌روه‌ردگاری ئیمه! بیان‌خه‌ناو چند باخاتیکی به‌هه‌شت که هه‌میشه‌یین و بو‌خۆت به‌لینت پی‌داون ﴿ ومن صلح من آباتهم وأزواجهم وذریاتهم ﴾ و هه‌روه‌ها چاکان له‌باوو باپیرانی شه‌وان، وه خیزان و مندالانیا، به‌یه‌که‌وه له‌به‌هه‌شتدا کۆ بکه‌وه، شه‌گه‌رچی کرده‌وه‌یشیان یه‌کسان نه‌بی، بو‌شه‌وه‌ی زیاتر بیکه‌وه دلخۆش بن ﴿ إنک أنت العزیز الحکیم ﴾ به‌راستی هه‌ر شه‌تۆ ده‌سه‌لانداری کار جوانیت، ده‌سه‌لاتت هه‌یه‌و، چاک شه‌زانی چی ده‌که‌یت ﴿ ۹: وقهم السیئات ﴾ و له‌و کاره خرابانه‌ش بیان پارێزه‌و لیان مه‌گره ﴿ ومن تق السیئات یمدق فقد رحمته ﴾ خو تۆش له‌ده‌ره‌نجامی شه‌و

پاشه رۆزی کافران:

۲۱: أولم یسیروا فی الأرض ۱۱ ثایا ئەوانه به رۆوی زهویدا نه گه راون؟ ۱۲ فینظروا کیف کان عاقبة الذین کانوا من قبلهم ۱۳ تا سهیر بکهن و بزانن پاشه رۆزو ئەنجامی ئەوانه ی له پیشانیه وه

داستانی مووسا و فیرعه ون:

۲۳: ولقد أرسلنا موسیٰ بآیاتنا وسلطان مبین ۲۴: الی فرعون وهامان وقارون ۱۴ سویند ئەخۆم که به راستی ئیمه (مووسا) مان رهوانه کرد به گه لی ئایهت و به لگه ی ناشکراوه - دهسته سپیبه که ی و، دار دهسته که ی - بۆ لای فیرعه ونی ملهپورو، هامانی وه زیری و، قاروونی سهروه ته مندی له خۆیایی بوو ۱۵ فقالوا ساحر کذاب ۱۶ که چی له یاتی شه وه ی ئیمان بینن، وتیان: مووسا جادوو گه ریکی درۆزنه!! بۆیه شه وه دهست و دار دهسته یه ی وایان لی دیت! درۆش شه کات شه لی: خوا نار دوومی ۲۵: فلما جاءهم بالحق من عندنا ۱۷ جا که مووسا له لایهن ئیمه وه به به لگه ی راست و رهوا وه هاته لایان و هه موو راستیه کی بۆ روون کرد نه وه ۱۸ قالوا اقتلوا أبناء الذین آمنوا معه ۱۹ وتیان: کورانی شهوانه بکوژن که بر وایان هینا وه له گه ل ئەون، تا له ناینده دا زۆر نه بن و پاشه بر بین ۲۰ واستحووا نساءهم ۲۱، و مبینه کانیشیان بۆ خزمه تگوزاری زیندوو رابگرن ۲۲ وما کید انکافیرین الا فی ضلال ۲۳ خۆ فرت و فیل و پیلانگیزی بی باوه پان، هه ر له نابوو تبه ون دایه، شه وه بوو نه یان توانی رینگرییان لی بکهن له بر واو به نه بریشیان نه کردن، وه ک خۆیان مه به ستیان بوو ۲۶: وقال فرعون ذرونی اقل موسیٰ ۲۷ به وه شه وه نه وه ستان، به لکو فیرعه ون وتی: وازم لی بینن تا مووسا بکوژم، ئیتر له هه موو شتی رزگارتان شه بی ۲۸ ولیدع ربه ۲۹ جا با شه ویش هاوار به ری بۆ په ره ردگاری خۆی! رزگاری بکات ۳۰ انسی اخاف ان یبدل دینکم ۳۱ چونکه به راستی من شه ترسم که ئایینه که تان بگویری و لیلتان تیک بدات ۳۲ او ان ینظر فی الأرض الفساد ۳۳ یان خراپه و فساد له م زهویبه بنیته وه و نیوانتان تیک بدات، دیاره زۆر جیگه ی گالته و پیکه نینه، که فیرعه ونیکی وا به مووسا بلیت: من ده ترسم فساد بلا و بکاته وه! گومان نییه که باوی هه موو یاخی بووان هه ر وایه، کاتی که خۆیان به چاک و پاک و راست ئەزانن، شه یانه وتی به وه جوژه وتانه سوژی گه ل و کۆمه ل بۆ خۆیان بو رووژین!! ۳۴ جا که هه چیان بۆ نه مایه وه، شه و جا ده ست شه کهن به نامۆزگاری و نه بنه و اعیزی دینی! ۳۵: وقال موسیٰ انی عدت بری وریکم ۳۶ مووسا وتی: به راستی من په نا ده به مه بهر په ره ردگاری خۆم و، په ره ردگاری ئه وه ش ۳۷ من کل متکبر لا یؤمن بیوم الحساب ۳۸ که به پاریزی له هه ر مروقیکی له خۆیایی بوو، که باوه ر ناکا به رۆزی حساب و پاداشت و تۆله ۳۹: وقال رجل مؤمن من آل فرعون یکتُم ایمانه ۴۰ شه وسای پیایکی ئیماندار له دهسته وهسته ی فیرعه ون (له قیبتیه کان) هیمان بر وای خۆی شه شار ده وه و



بوون و، له ژبانیاندا ملهملانیان له گه ل په یامبه ره کانیاندا شه کرد چون بوو؟ ۱۱ کانوا هم أشد منهم قوة و أتساروا فی الأرض ۱۲ خۆ له قوره یش هیزو توانا و جیگا و شوینه وارو کۆشک و ته لاریشیان زۆرترو به هیزتر بوو ۱۳ فأخذهم الله بذنوبهم ۱۴ که چی به هۆی گونا هه کانیا نه وه خوا به توندی گرتنی ۱۵ و ماکان لهم من الله من واق ۱۶ له به رامبه ر شه و سزایشه وه هه یج پاریزگار نیکشیان نه بوو، تکایه کیان بۆ یکا و لایان بدا لیبی ۲۲: ذلک بأنهم کانت تأتیهم رسلهم بالبینات ۲۳ شه و سزایش به هۆی شه وه بوو که په یامبه ره کانیا ن به گه لی نیشانه و به لگه ی روشنه وه دهه اتن بۆ لایان ۲۴ فکفروا ۲۵ که چی ئینکاریان کرد ۲۶ فأخذهم الله ۲۷ ئیجا خواش به توندی گرتنی ۲۸ انه قوی شدید العقاب ۲۹ چونکه به راستی شه و خوا به هیزو تۆله سه خته.

ندی و پیرا خوی درخا، کاتی که شو هره شهسو گوره شهیه ی لی بیستن بهرامبر به مووسا وتی: ﴿ اَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ ﴾ نایا ئیوه پیاوکی وهها ده کوژن، که شه لی: پهروه دگارم (الله) یه، نایا ئیوه قسه ی ناوا به تاوان شه زانن و فرمائی کوشتنی بو دهر شه که ن! ﴿ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ ﴾ که بی گومان له لایه ن پهروه دگار تانه وه به لگه و نیشانه یه کی زوری شی بو هیناون ﴿ وَإِنْ يَكْ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ ﴾ گریمان شه گهر دروش بکات، وه بای دروکه ی له سه خویه تی ﴿ وَإِنْ يَكْ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدْكُمْ ﴾، خو شه گهر قسه ی راست بکا، شه وه هندی له وه شه یه ی شه به لینی پی داون شه وقه تان شه بیت ﴿ إِنْ اللَّهُ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَابٌ ﴾ چونکه به راستی خوا مرؤی زیاده ره وه کارو دروزن، شاره زاو ریتمایی ناکات، چونکه درؤی کردوته پیشه ی خوی: ﴿ ۲۹ ﴾ یا قوم لکم الیوم ظاهرین فی الارض ﴿ پیاهه ئیمانداره کی خزمی فیرعه ون وتی: شهی هوزی من! وا شه مرؤ دهسلات بو ئیویه، هره ئیوه ییش له میسر دا دهسه لاتدارن، جا له خوتانی تیگ مه ده ن و خه لکه که ی مه چه وسیننه وه ﴿ فمن یخسرنا من بأس الله ان جاءنا ﴾ جا کنی بهر گریمان شه کات له سزای خوا، شه گهر بومان هات ۱۹ ﴿ قال فرعون ما أریکم إلا ما أری ﴾ فیرعه ون پاش شه وه موو ئاموزگار ییه - پیاهه ئیمانداره که کردی - وتی: من هره شه راو بوچونه به چاک ده بینم خسته مه چاوتان، واته: له کوشتنی مووسا به لاهه، شتیکی تر به پاش نابینم ﴿ وما اهدیکم إلا سبیل الرشاد ﴾ چاکیش بزائن که من ته نها ریگای هیدایه تان نیشان شه ده م، فیرعه ونیش له گه ل نه ته وه که یدا هره درؤ ده کات، پیغه مبر ﴿ ده فر مووی: ((اممن امام یموت، یوم یموت وهو غاش لرعیته، إلا لم یرح راتحة الجنة، وإن ریحها لیوجد من مسیره خمسامة عام)) (فتح الباری: ۱۳/۱۳۶۵). ﴿ ۳۰ ﴾ وقال الذی آمن یا قوم انی أخاف علیکم مثل یوم الأحزاب ﴿ پیاهه خاوه ن بپراکه وتی: خزمنه! به راستی من له رؤزی دهر سم به سه رتانا بیت، وه رؤزی گروویه کان، واته: وهک رؤزی شه وانه ی که بهرامبر به پیغه مبره کان یان دهسته دهسته وه ستان و چوون به گزیاندا ﴿ ۳۱ ﴾ مثل داب قوم نوح وعاد و ثمود ﴿ وهکو حالی گه لی نوح و عادو سه موود، لهو سزایه شه وقه ی شه وان بوو ﴿ والذین من بعدهم ﴾ و شه که سانه ش له پاش شه وان وه هاتن، وهک گه له که ی لووت ﴿ وما الله یرید ظلما للعباد ﴾ خو خوا نایه وی ناهقی و سته م له به نده کانی خوی بکا، که و ابو شه وه به ره می دهستی خویانه ﴿ ۳۲ ﴾ و یا قوم انی أخاف علیکم یوم التداد ﴿ شهی هوزه که م! به راستی من شه ترسم له رؤزی که خه لکی

بانگ و هاوار له یه کتر شه که ن و داوای یارمه تی له یه کتر شه که ن، دهر سم لهو رؤزه دا تووش بین و بیته هاوار هاوارتان ﴿ ۳۳ ﴾ بوم تولون مدبرین ﴿ شهو رؤزه که هه مووتان هه لدین به پشت هه لکر دووی له به رده م سزای سه ختی دوزه خدا ﴿ مالکم من الله من عاصم ﴾ هیچ پاریزه ریگیشان نییه له سزای خوا بتان پاریزی

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿۳۳﴾
وَقَالَ مُوسَى إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿۳۴﴾ وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكْ كَذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكْ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدْكُمْ إِنْ اللَّهُ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَابٌ ﴿۳۵﴾ يَعْمُرُ لَكُمْ الْمُلُوكَ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ يَضُرُّكُمْ مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَ فَأَقَالَ فِرْعَوْنُ مَا أَرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿۳۶﴾ وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَصِفُوا إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ ﴿۳۷﴾ مِثْلَ دَابِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ ﴿۳۸﴾ وَيَقْتُلُونَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ﴿۳۹﴾ يَوْمَ تَوَلَّوْنَ مَدْيَنَ وَمَالَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿۴۰﴾

﴿ ومن یضلل الله فما له من هاد ﴾ شه وان هه خوا گومرای کردوون، هره که سیکیش خوا گومرای بکات - به هوی لاری خویه وه - ئیتر هیچ ری نیشانده ریکی نییه بو ریگای ریگای راست بیبات ﴿ ۳۴ ﴾ ولقد جاءکم یوسف من قبل بالبینات ﴿ سویند به خوا (یوسف) یش پیش هاتنی مووسا به چه ندان به لگه و نیشانه ی روونه هاته لاتان بو ریتموونیتان، جا قسه ی راست - وهک ئیبن که سیر شه لی شه وه یه که شه (یوسف) ه، (یوسف) ی کوری (یه عقوب) ه / سه لایان لی بی، پیش هاتنی مووسا ﴿ ۳۵ ﴾ خوا ناریده لای قیبتیه کان. ﴿ فمازلتم فی شک مما جاءکم به ﴾ که چی له په یامه که ی شه ویش که پیی هاتبوو بو تان، هره له گومان و دوو دلینا بوون، و پرواتان پی نه کرد، دیاره مه به سست باوو باپیرانیانه ﴿ حتی اذا هلک قلتہ لن یبعث الله من بعده رسولا ﴾ هه تا کاتی مرد (یوسف) شه وس و تان: ئیتر هه رگیز خوا دوا ی شه هیچ په یامه ریکی تر نانیری ﴿ کذلک یضل الله من هو مسرف مرتاب ﴾ وهک شه گومرا کردنه، خوا هره

کھسیکی سرکہش و گوماندار گومراو سہرلینشیواو شکات ﴿ ۳۵ ﴾ :
الذین یجادلون فی آیات اللہ بغير سلطان اتاہم ﴿ ۳۵ ﴾ ۱۰۰
ناموزگار بیہ کانی پیاوه موسولمانہ کہی ثالی فیرعہونہ : ۱۰۰
موجادلہ دہکن لہ شانی بہ لگہو ثایہ تہ کانی خوا، بنی ثوہی ہیج
بہ لگہو نیشانہ یہ کیان بؤہاتیبی لہ خواوہ ﴿ کبر مقنا عند اللہ وعند

راس نہ کات، جا لہ بہر ثوہ وتی : ۱۰۰ ہامان ! کوشکیکی بہ رزم بؤ
دروست بکہ، لہ جیگاہہ کی تردا دہ فرموی : (فاوقد لی یا ہامان
علی الطین فاجعل لی صرحا) ۲۸/۳۸. ﴿ لعلی ابلغ الاسباب ۳۷ :
اسباب السموات ﴾ بہ شکو بگہمہ چہند ریباہہ کان، ریباہہ کان
سہرکہوتن بؤ ٹاسمانہ کان ۱۱... ﴿ فاطلع إلى إله موسى ﴿ فا
لہ خواہی مووسا ناگادار بیم و ببینم، دیارہ بہ گالٹوہہ ثالی (خواہی
مووسا)، بؤیہ وتی : ﴿ وانی لأظنہ کاذبا ﴿ ہرچہند من بیم
وایہ درؤ شکات کہ ثالی : خواہہ کی تر ہہیہ ! ﴿ وكذلك زين
لفرعون سوء عمله ﴿ ہر وہک ٹہم رازاندنہ وہیہ کارہ خرابہ کان
لای فیرعہون رازاوہو جوان کران ! ﴿ وصد عن السبيل ﴿ و
لہ ربئی راستیش بہرہ لستی کرا، چونکہ خوی لارو شایستہ بوو
﴿ وماکید فرعون إلا فی تباب ﴿ بنی گومان کارو نہ خشہ و فرت و
فیلی نادروستی فیرعہون بؤشاردنہ وہی راستیہ کان، ہر لہ زہرہ رو
زیمانیکی گہورہ دایہ و، ہیج نہ نجامیکی چاکہ نیبہ بؤی ﴿ ۳۸ :
وقال الذی آمن یا قوم اتبعون أهدکم سبیل الرشاد ﴿ جاریکی تر
پیاوہ باوردارہ کہی (ثالی فیرعہون) دیتہ وہ و تاردان و ثالی : قوم
و گہ لہ کہم ! ہر بہ شوین مندا بین ! من رینموونیتان دہ کہم بؤ
ریباہی دروست ﴿ ۲۹ : یا قوم إنما هذه الحیاة الدنیا متاع ﴿ ۱۰۰
ہوزہ کہم ! بہ راستی ژبانی ٹہم دونیایہ تہنہا لہ ززہت بردنیکی بہ
پہلہ یہ ﴿ وإن الآخرة هی دار القرار ﴿ و بہ راستی تہنہا مالہ کہی
تر (بہ ہشت) جینی ہمیشہ بی و ٹیستقرارہ ﴿ ۴۰ : من عمل سینہ
فلا یجزی إلا مثلھا ﴿ ہر کہہ سیک خرابہ یہ کی کرد "لہ دونیادا" ہر
بہ قہدہر ثوہ تولہی لی دہ سرنیت ﴿ ومن عمل صالحا من ذکر أو
أنسی ﴿ ٹوہوش چاکہ یہ کی کرد لہ پیاو، یان لہ ژن ﴿ وهو مؤمن ﴿
و لہ ہمان کاتدا برواداریش بیت ﴿ فأولئك یدخلون الجنة ﴿
نا ٹوانہ دہ چنہ بہ ہشتہ وہو ﴿ یرزقون فیہا بغير حساب ﴿ بنی
ٹہ ژمارو بنی سنور لہ ویدا رزق و روزیان ٹہ دریتی واتہ : مہ گہر
تہنہا خوا خوی بزانی چون پاداشتیان ٹہ داتہ وہ ﴿ ۴۱ : و یا قوم
ما لی أذعوکم إلى النجاة ﴿ ٹہی ہوزہ کہم ! چی ہہیہ بؤ ٹیوہ من
بانگٹان دہ کہم بؤ رزگاری "بہ ہشت" ﴿ وتدعوننی إلى النار ﴿
ٹیوہ بانگی من دہکن بؤ ناگری دوزخ ! ﴿ ۴۲ : تدعوننی لاکفر
باللہ ﴿ ٹیوہ من بانگ دہکن بنی باوہریم بہ خوا ﴿ وأشرك بہ
مالیس لی بہ علم ﴿ وشتیک بکہمہ شہریکی لہ خواہہ تیدا ہیج
زانباریہ کہم پی نیبہ. ﴿ وأنا أذعوکم إلى العزیز الغفار ﴿ لہ کاتیکا
من بانگٹان دہ کہم بؤ لای خواہہ کی دہ سہ لاتداری لیبورودہ ﴿ ۴۳ :
لا جرم أنما تدعوننی إلیہ لیس لہ دعوہ فی الدنیا ولا فی الآخرة ﴿
راستہ، کہ ٹوہ منی بؤ بانگ ٹہکن بیہہ رستم، نہ لہ دونیوا، نہ لہ

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ بُرْسُفٌ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَبْلُغَ قَارِئْتُمْ فِي شَكِّ
وَمَجَابَءَكُمْ بِرِسْمٍ إِذَا هَلَكَ قَلْبُكُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ
مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ
مُرْتَابٌ ﴿ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ
أَتَتْهُمْ كِبْرًا مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ مَأْسُومًا كَذَلِكَ
يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٌ ﴿ وَقَالَ فِرْعَوْنُ
يَنْهَكُنْ أَبْنِي صِرْحًا لَعَلِّي أَنْبَغُ الْأَسْبَبِ ﴿ أَسْبَبَ
السَّمَوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَى اللَّهِ مُخِئًّا وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَذِبًا
وَكَذَلِكَ زَيَّنْ لِفِرْعَوْنَ سُوءَ عَمَلِهِ وَصَدَّ عَنِ السَّبِيلِ
وَمَا كُنْتُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ﴿ وَقَالَ الَّذِينَ
آمَنُوا بِقُرْآنِهِمْ لَنْ نَحْمِلَ فِيهِمْ حِمْلًا وَلَنْ نَحْمِلَهُمْ حِمْلًا
يَقُولُوا إِنَّمَا هِيَ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ
دَارُ الْفِكْرِ ﴿ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْرِي أَلْمِئْتَهَا
وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْفٍ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿

الذین آمنوا ﴿ ٹوہ موجادلہ یہ ہوی رق و تاوان و کینہ یہ کی زور
گہورہ یہ لہ لای خواو، لای ٹوانہش بروایان ہیناوہ "چونکہ بنی
ہیج بہ لگہ یہ کہ قسہ فری ٹہ دہن" ﴿ كذلك يطبع الله على كل قلب
متكبر جبار ﴿ وہک ٹوہ مؤرنانہ بہ سہر ثالی فیرعہوندا، خوا مؤر
دہنی بہ سہر دل ہہ موو مروفیکی لہ خؤ بابی بو و ستہ مکاردا بہ لی ..
ہر کاتی دل فاسیدو وتیک چوو، ٹوہ تہواوی لاشو و جہستہش
فاسید دہبی و تیک دہ چی، وہک پیغہ مہر ﴿ ٹہ فرموی : (ان
فی الجسد مضغة اذا صلحت، صلح الجسد كله، واذا فسدت فسد
الجسد كله ألا وهي القلب)) (متفق عليه).

فیرعہون مہسخرہ بہ پەرورہدگاری مووسا دہ کات :
﴿ ۳۶ : وقال فرعون یا ہامان ابن لی صرحا ﴿ فیرعہون دواہ
وتہ کانی پیاوہ موسلمانہ کہ ترسی لی نیشٹ کہ ٹوہ قسانہی ٹوہ
تینیان تی بکات، بؤیہ ٹہ لی : یا مووسا تا قسی بکہینہ وہ بزانی

پاشه رزدا توانای وه لامدانه وهی دوعایه کی نییه ﴿ و أن مردنا إلى الله ﴾ به راستی گه رانه وه مان هر بؤ لای خواجه ﴿ و أن المسرفین هم أصحاب النار ﴾ و بی گومان شهوموشریکه له سنورور دهر چووانه هاوه لانی دوزه خن ﴿ ۴۴ ﴾ فستذکرون ما أقول لكم ﴿ جا کاتی سزاکه تان بینی، قسهی منتان وه بیر دیته وه، به لام چ که لکیکی شه بی؟ ﴾ و افوض امری إلى الله ﴿ وه من تهواوی کاروباری خوم به خوا شه سپیرم، ئیتر چی شه بی با بیی ﴿ إن الله بصیر بالعباد ﴾ به راستی خوا به به نده کانی بینایه، شه زانی خهریکی چین ﴿ ۴۵ ﴾ فو قاه الله سیئات ما مکروا ﴿ ئینجا خوا ئیمانداره که ی پاراست له فرت و فیئلیان ﴿ و حاق بال فرعون سوء العذاب ﴾ شه وسزا به دو توندهش داروده سته که ی فیرعه ونی داگرت، واته : له دهر یاکه دا نوقم کران ﴿ ۴۶ ﴾ النار یعرضون علیها غدوا و عشیا ﴿ له سهر ناگر راده نوینترین به به یانی و نیوه رؤ به دو اوه، شه مش هر له گوره وه تا قیامت : ((عن عائشة - رضی الله عنها - أن یهودیه دخلت علیها فقالت: نعرذ بالله من عذاب القبر، فسألت عائشة رسول الله ﷺ عن عذاب القبر فقال ﷺ ((نعم عذاب القبر)) ئیمامی بوخاری له خاتوو عایشه وه - خوای لی رازی بی - له پیغه مبهری پرسی : دهر یاری سزای گور؟ شه ویش فهرمووی : به لی سزای گور راسته و هه قه، ئیتر هه موو جارنک پاش نویژه کان ((اللهم إنی أعوذ بک من عذاب القبر)) ی دهوت. ده توانی سه یریکی (ئیین که سیر) بکه یت، چونکه فهرمووده یه کی زوری هیناوه دهر یاری سزای گور. ﴿ و یوم تقوم الساعة ﴾ و رؤژیکیش قیامت به ریا ده بیست، خوا به فریشته کان ده فهرمووی : ﴿ أدخلوا آل فرعون أشد العذاب ﴾ ئال و شوینکه وتوانی فیرعه ون بخه نه ناو سه ختترین سزوه، شه مه یه که خوانه ناس و کافر سوود وهر ده گریت له کارو کرده وه ی چاکی خو ی، له دونیاو له قیامه تدا ! له دونیا دا خوا به مال و سامان و کور و مندا ل و له ش ساغی و ته ندروستی پاداشتی ده داته وه، له قیامه تیشدا که متر له و سزایه ی (ئالی فیرعه ون) ی هه یه ﴿ ۴۷ ﴾ و اذ یتحاجون فی النار ﴿ بو یان باس بکه شه ی پیغه مبه ر! کاتی له ناو ناگردا له گه ل یه کتر کیشمه کیشیانه و، یه کتر تاوانبارو گونا هبار شه که ن : ﴿ فقول الضعفاء للذین استکبروا ﴿ جا لا وزو چه وساوه کان، (شوینکه وتوو به بی ده سه لاتکراوه کان) به له خو یابی سووه کان (شه رؤ که کان) ده لین : ﴿ إنا کنالکم تبعاً ﴾ به راستی ئیمه شوینکه وتووی ئیوه یووین ﴿ فهل أنتم مغنون عنا نصیبا من النار ﴿ جا ئایا ئیستا شه توان و ده سه لاتقان هه یه به شیک له سزای شه و ناگره مان له کؤل بخه ن؟ ﴿ ۴۸ ﴾ قال الذین استکبروا إنا کل فیها ﴿ سه رکرده ده ما خبه رزه له خو یابی بووه کانیش شه لین :

به راستی ئیمه هه موو له ناو ناگرداین، شه گهر شتیکمان بی کرابا، بوخومانمان شه کرد ﴿ إن الله قد حکم بین العباد ﴾ به راستی خوا له نیوان به نده کانیدا به دادگه رانه داوه ری کرد، له بهر شه وه هه موو بی باوه یووین، بریاری داوه توله ی خو مان وهر شه گرین، واته : ئیمه ی سه رکرده و ئیوه ی چه وساوه هر دوو له ناو ناگرداین ﴿ ۴۹ ﴾

﴿ وَتَقْوِهِ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجْوَةِ وَتَدْعُونِي إِلَى النَّارِ ﴿۱﴾ تَدْعُونِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْمَعْرِزِ الْمُنْفَرِ ﴿۲﴾ لَاجِرَةً أَمَا تَدْعُونِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ مَرَدْنَا إِلَى اللَّهِ وَالْأَكْفُرِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿۳﴾ فَسَتَذَكَّرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَفْضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿۴﴾ فَوَقَّهَ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ﴿۵﴾ النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿۶﴾ وَإِذْ يَتَحَاجَّرُونَ فِي النَّارِ يَقُولُ لَلصَّمِثُ لَوْ لَدِينِ آسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿۷﴾ قَالَ الَّذِينَ آسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدِ احْكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿۸﴾ وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ ﴿۹﴾

وقال الذين في النار لخزنة جهنم ﴿ شه وانسه له نیو ناگردان به فریشته دهر گواونه کانی دوزخ شه لین : ﴿ ادعوا ربکم یخفف عنا یوما من العذاب ﴾ له به روه ردگارتان بخوازن، که ته نها رؤژیک سزای دوزخه مان لی سووک بکات ﴿ ۵۰ ﴾ قالوا أو لم تک تأتیکم رسلکم بالبینات ﴿ شه وانیش له وه لامدا پییان شه لین : ئایا په یامبه ره کانتان به چه ندین به لگه ی ئاشکراوه نه هاتنه لاتان، که چی ئیوه ههر برواتان بی نه کردن ﴿ قالوا بلی ﴿ له وه لامدا شه لین : به لی هاتنه لامان به درؤزتمان کردن ﴿ قالوا فادعوا ﴿ جا فریشته کان شه لین : ده داوا بکه ن و بیارینه وه له خوا، به راستی ئیمه جور شه ت ناکه ین ﴿ وما دعاء الکافرین إلا فی ضلال ﴿ داواو پارانه وه بی بروایانیش، هیچ که لکیک نابخشنی و، ههر له نابوود بوون دایه .
خوا یاری پیغه مبه ران و باوه داران ده دات :

﴿ ۵۱ ﴾ إنا لننصر رسلنا والذین آمنوا فی الحیاة الدنیا ﴿ بی گومان

ثیمه یارمتهی په یامبه رانمان و نه وانهش بر وایان هیئاوه نه دهنه، له ژبانی دوتیادا به سهر دوژمنانیا ندا سهریان نه خهین، سهرخستنی پیغه مبه ران و بر واداران نه ویه: خوا هم همیشه کومه لی دهنیری بهرگری له بهرنامه و نایینه که بیان بکن و توله له سته مکاران بسیننه وه، به تایبته له و دمه ی پیغه مبه ردا تا نیتاش نه و

خواهن هه قی شو نامه یه * ۵۴: هدی و ذکر ی لا ولی الالباب * بو ریئماو یاداوهری بو خواهن ناوازه کان * ۵۵: فاصبر ان وعد الله حق * جا که واته نه ی (موحه مه مد) له سهر نه زبته و نازاریان نارام بگره "چونکه به لینی خوا به سهر خستنت راسته و دیته چی * واستغفر لذنبک * وه بو گونا هانت داوای لیپووردن بکه "له و شتانه ی که ناتوانی وه ک پیویست پیمان هه لسیته، له وانه یشه مه به ست فیر کردنی داخوازی نوممه ته که ی بیت" * وسبح بحمد ربک بالعشی و الا بکار * و به هه موو ثنواره و به یانیا ن سو یاس و ته سییحاتی په روه ردگارت بکه، واته: هه رگیز له یادی خواوه ند غافل مه به * ۵۶: ان الذین یجادلون فی آیات الله بغير سلطان اتاهم * به راستی نه وانه ی له نایه ته کانی خوا دا ده مبارزی ده کهن، به بی نه ووی هیچ به لکه به کیان بو هاتبی * ان فی صدورهم الا کبر * له سیننه کانیاندا خو به زلزانی نه بی بهرام بهر به هق، شتی تر نیبه و، نه یانه وی هق باتل بکه نه وه * ما هم ببالغه * هه رگیز نه وان پییشی ناگهن و ناتوانن نووری خوا بکوژیننه وه * فاستعد بالله * جا که و ابوو تو په نا بهر بهر خوا * انه هو السمع البصر * چونکه به راستی ته نها نه وه بیسنده ی بینا.

زینی دوا ی مردن:

* ۵۷: لخلق السموات والارض أكبر من خلق الناس * به راستی دروست کردنی ناسمانه کان و زهوی، له دروست کردنی خه لک دوا ی مردن گه وره تره. واته: زاتی که ناسمان و زهوی به و هه موو شته سهر سو رهینه رانه وه دروست کردی، نه ی چون ناتوانی مروف پاش مردن زیندوو بکاته وه؟! * ولكن أكثر الناس لا یعلمون * به لام زورترینی خه لک نازانن و تنی نافکرین له و راستیبه * ۵۸: وما یستوی الاعمى والبصیر * و مروفی نابینا و مروفی بینا وه کو یه ک نین، واته: مروی باوه رداری بی باوه چوون یه ک نابین * والذین آمنوا و عملوا الصالحات * و نه نه وانه یش بر وایان هیئاوه و کاره چاکه کانیان کردوه * ولا المسی * و نه خراپکاریش * قللا ما تذکرون * نه وانه تان بیر نه که نه وه ناموزگاری و هه شه گرن چهنده که من * ۵۹: ان الساعة آتیة لا ریب فیها * به راستی روژی قیامت هه ردی و هیچ گومانی تیدا نیبه * ولكن أكثر الناس لا یؤمنون * به لام زورترینی مردم پروا ناکن به هاتنه که ی! * ۶۰: وقال ربکم ادعونی استجب لکم * و په روه ردگارتان فه رموی: داوا له من بکن و له من بیارینه وه، منیش وه لامتان ده دمه وه، پیغه مبه ر * ۵۳: ولقد آتینا موسی الهدی * بی گومان ثیمه هوی ریئموونیمان دا به مووسا "ته ورات و چهن دان نایته و مؤعجیزه" هه به وهش سهرمان خست * و اورتا بنی اسرائیل الکتاب * وه کتبی ته وراتیشمان هیشته وه له نا و کورانی به عقووبداو، بوونه

قَالُوا أَوْلَٰئِكَ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَىٰ قَالُوا أَفَأَدْعُوا وَإِمَادًا عَنَّا الْأَكْفَرِينَ الَّذِينَ فِي ضَلَالٍ ﴿٥٤﴾ إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهُدَاءُ ﴿٥٥﴾ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ الْعَذَابُ وَلَهُمْ سَوْءُ الدَّارِ ﴿٥٦﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ ﴿٥٧﴾ هُدَىٰ وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٥٨﴾ فَاصْبِرْ إِنَّا وَعَدَدُّنَا اللَّهُ حَقٌّ وَأَسْتَغْفِرُ لَذُنُوبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٥٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَتْهُمْ آيَاتُهُمْ فِي مَا كَانُوا مَآهَمٍ يَلْبِغُونَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٦٠﴾ لَخَلِقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلَٰكِن أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾ وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءُ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾

راستیبه ده بیبری که نایینی خوا هه ده میننی و هه زاله، نه گه ر چی تاغووت و دونیا خورانیش فیل و فه ره ج لی بدن! * و یوم یوم الا شهداء * وه له و روژه یشدا که شایه ددان - له پیغه مبه ران و فریشته و... هه لئه سن و راست ده بته وه به شایه ته تی دان له سهر نه وانه ی درویان له سهر خواوه ند کردبوو، وه ک له (هوود: ۱۸) نه فه رموی: (و یقول الا شهداء هؤلاء الذین کذبوا علی ربهم...) * ۵۲: یوم لا ینفع الظالمین معذرتهم * نه و روژه که برو بیانو و پارانه وه ی سته مکاران و هه رناگیری و، هیچ که لکیکیان پی ناگه ی نه ی * ولهم العنة ولهم سوء الدار * نه فه رت و خراپترین حال و جیگه یان بو هه یه له دوژه خدا. مه سه لی مووسا به نی نیسراعیل و به لینی سهر که تن به پیغه مبه ر: * ۵۳: ولقد آتینا موسی الهدی * بی گومان ثیمه هوی ریئموونیمان دا به مووسا "ته ورات و چهن دان نایته و مؤعجیزه" هه به وهش سهرمان خست * و اورتا بنی اسرائیل الکتاب * وه کتبی ته وراتیشمان هیشته وه له نا و کورانی به عقووبداو، بوونه

یان ده‌فهرموی: شهوی له خوا ناپارێتیهوه، خوا لێی تووره‌یه. (نیمام ئه‌حمده و اصحاب السنن). ﴿ ان الذين يستكبرون عن عبادتي ﴾ بئى گومان شهوانه‌ی خو به گه‌وره ده‌زان له په‌رستنه به ته‌نیا ﴿ سيدخلون جهنم داخرين ﴾ بئى گومان به سه‌رشوێری و به بچووکی ده‌چنه دۆزه‌خه‌وه.

هه‌رگیز رێ به شيرك نه‌دراوه:

﴿ ٦٦ ﴾ قل انى نهيته ان اعبد الذين تدعون من دون الله ﴿ شهى موحه‌مهده ﴾ پييان بئى: به‌راستى من قه‌ده‌غه كراوم له په‌رستنى شه‌وشتانه، كه ئێوه له باتى خوا هاواريان بو ده‌به‌ن و شه‌يان په‌رستن،

بهم كارانه خوا بنه‌سه:

﴿ ٦٦ ﴾ الله الذى جعل لكم الليل لتسكنوا فيه ﴿ خواهيه شه‌وى شه‌وى به‌تاريك دروست كرد بۆتان، تا تا ئارامى تيا بگرن و تيبدا بچه‌ويته‌وه ﴿ والنهار مبصرا ﴾ و رۆژيش به رووناك و رۆشن، تا رزق و رۆزى تيا به‌ده‌ست بينن ﴿ ان الله لذو فضل على الناس ﴾ به‌راستى خوا خاوه‌نى نيعمه‌ت و به‌هه‌رى زۆره به‌سه‌ر خه‌لكيه‌وه ﴿ ولكن اكثر الناس لا يشكرون ﴾ به‌لام زۆريه‌ى خه‌لك شوكرى ناكه‌ن و سه‌په‌له‌ن! ﴿ ٦٧ ﴾ ذلكم الله ربكم خالق كل شىء ﴿ تا شه‌و خواهيه‌يه په‌روه‌ردگارى ئێوه، به‌ديه‌ينه‌رى هه‌مووشتيك ﴿ لا اله الا هو ﴾ جگه له‌ويش هيج په‌رستراويكى هه‌ق نيبه ﴿ فانى توفكين ﴾ ده‌ ئيتر چۆن له يه‌كخواپه‌رستى لا شه‌درين؟ ﴿ ٦٨ ﴾ كذلك يوفى الذين كانوا ياتون الله بجدون ﴿ هه‌ر تا به‌و جوژه‌يه له يه‌كخواپه‌رستى لا شه‌درين، شه‌وانه‌ش له‌ئايه‌ته‌كانى خوا حاشاو نكولى شه‌كه‌ن ﴿ ٦٩ ﴾ الله الذى جعل لكم الارض فراجا ﴿ خواهيه شه‌وى زه‌وى بو كر دوون به‌باره‌گاو نشيمه‌ن و نيشتگه، تا تيايا بژين و بچه‌ويته‌وه ﴿ والسماء بناء ﴾ و ئاسمانيش به بيناكر او وهك گومه‌زى له سه‌رووتانه‌وه ﴿ وصوركم فاحسن صوركم ﴾ ويته‌ى كيشاون، جوان ويته‌ى كيشاون، چوئكه ئێوه له هه‌موو گيانله‌به‌ريك با‌لو به‌ژنتان جوانتره ﴿ ورزقكم من الطيبات ﴾ وه له هه‌رچى حه‌لال و پاكه رزقى بئى داون، وهك له‌م ئايه‌ته‌شدا ده‌فهرموى: (الذى جعل لكم الارض فراشا والسماء بناء وانزل من السماء ماء فاخرج به من الثمرات رزقا لكم فلا تجعلوا لله اندادا وانتم تعلمون) ٢٢/٢. دووياتى شه‌و هه‌موو نيعمه‌تانه ده‌كاته‌وه ﴿ ذلكم الله ربكم ﴾ شا شه‌وخوا(الله) به‌يه په‌روه‌ردگارتان ﴿ فتبارك الله رب العالمين ﴾ گه‌وره‌بى و بلندي بو خواى په‌روه‌ردگارى جيهانه‌كان ﴿ ٦٥ ﴾ هو الذى ﴿ شه‌وه هه‌ميشه زيندوو ﴿ لا اله الا هو ﴾ له‌غه‌يره‌ز شه‌و هيج په‌رستراويكى هه‌ق نيبه ﴿ فادعوه مخلصين له الدين ﴾ ده‌سا ئێوه هه‌ر شه‌و په‌رستن به‌بوختى و بيخه‌وش له شيرك ﴿ الحمد لله رب العالمين ﴾ سوپاس هه‌ر بو خوداى په‌روه‌ردگارى جيهانه‌كانه.

﴿ ٦٧ ﴾ ان الساعة لا يهيه لاريب فيها ولكن اكثر الناس لا يؤمنون ﴿ وقال ربكم ادعوني استجب لكم ان الذين يستكبرون عن عبادتي سيدخلون جهنم داخرين ﴿ الله الذى جعل لكم الليل لتسكنوا فيه والنهار مبصرا ان الله لذو فضل على الناس ولكن اكثر الناس لا يشكرون ﴿ ذلكم الله ربكم خالق كل شىء ولا اله الا هو فاني توفكون ﴿ كذلك يوفى الذين كانوا ياتون الله بجدون ﴿ الله الذى جعل لكم الارض فراجا والسماء بناء وصوركم فاحسن صوركم ورزقكم من الطيبات ذلكم الله ربكم فتبارك الله رب العالمين ﴿ هو الذى لا اله الا هو فادعوه مخلصين له الدين الحمد لله رب العالمين ﴿ قل انى نهيته ان اعبد الذين تدعون من دون الله لما جاء في البينات من ربي وامرت ان اسلم لرب العالمين ﴿ و فرمانم بئى دراوه كه ملكهچ بم بو په‌روه‌ردگارى جيهانه‌كان ﴿ ٦٧ ﴾ هو الذى خلقكم من تراب ثم من نطفه ثم من علقه ﴿ هه‌ر شه‌و خوا به‌توانايه‌يه شه‌سلتاني (ئاده‌م) له‌گه‌لێك دروست كرد، له‌پاشان له تو‌ماويكى ئاوى منى، ئييجا له‌خوينپاره (خوينيكي جه‌لته) ﴿ ثم بخرجكم طفلا ﴿ له‌پاشان له‌سكى دايك‌تاندان به‌ساوايى ده‌تان هينيته‌ ده‌ر ﴿ ثم لتبلغوا أشدكم ﴿ له‌پاشان ته‌مه‌نتان دريژ ده‌كرى تا بگه‌نه ته‌مه‌نى كه‌مال و، په‌لە زه‌بر و به‌هيز بوون، ته‌مه‌نى چل سالى ﴿ ثم لتكونوا شيوخا ﴿ له‌پاشان ته‌مه‌نتان دريژ ده‌كرى تا پير بين ﴿ ومنكم من توفي من قبل ﴿ و تياتانه پيش شه‌و بگاته ته‌مه‌نى كه‌مال، يان پيرى شه‌مرن ﴿ وتبلغوا اجلا مسمى ﴿ خوا له سه‌ر شه‌م شه‌وازه دروستى كر دوون، تا بگه‌نه كاتيكى ديارى‌كراو

كه‌وابوو ئێوه‌ش واز له‌به‌په‌رستنيان بينن ﴿ لما جاءني البينات من ربي ﴿ كاتى به‌لگه روونه‌كان له په‌روه‌ردگاره‌وه بو‌م هاتن، سه‌باره‌ت به يه‌كخواپه‌رستى ﴿ وامرت ان اسلم لرب العالمين ﴿ و فرمانم بئى دراوه كه ملكهچ بم بو په‌روه‌ردگارى جيهانه‌كان ﴿ ٦٧ ﴾ هو الذى خلقكم من تراب ثم من نطفه ثم من علقه ﴿ هه‌ر شه‌و خوا به‌توانايه‌يه شه‌سلتاني (ئاده‌م) له‌گه‌لێك دروست كرد، له‌پاشان له تو‌ماويكى ئاوى منى، ئييجا له‌خوينپاره (خوينيكي جه‌لته) ﴿ ثم بخرجكم طفلا ﴿ له‌پاشان له‌سكى دايك‌تاندان به‌ساوايى ده‌تان هينيته‌ ده‌ر ﴿ ثم لتبلغوا أشدكم ﴿ له‌پاشان ته‌مه‌نتان دريژ ده‌كرى تا بگه‌نه ته‌مه‌نى كه‌مال و، په‌لە زه‌بر و به‌هيز بوون، ته‌مه‌نى چل سالى ﴿ ثم لتكونوا شيوخا ﴿ له‌پاشان ته‌مه‌نتان دريژ ده‌كرى تا پير بين ﴿ ومنكم من توفي من قبل ﴿ و تياتانه پيش شه‌و بگاته ته‌مه‌نى كه‌مال، يان پيرى شه‌مرن ﴿ وتبلغوا اجلا مسمى ﴿ خوا له سه‌ر شه‌م شه‌وازه دروستى كر دوون، تا بگه‌نه كاتيكى ديارى‌كراو

بؤ مردن ﴿ ولعلکم تعقلون ﴾ به شکم تنی بگن شهوی وا ئیوهی دروست کردووه، جگه لهو خوای تر نییه ﴿ ۶۸ ﴾ هو الذی یحیی ویمت ﴿ هه ره شو خوا به توانایه زین دهاو دهی سیننی، واته: ژیان و، مردن، شهو دروستیان شهکات ﴿ فإذا قضی أمرنا فإنا بقول له کن فیکون ﴾ جا کاتنی ویستی شتیگ به بوون بیننی، تنها شهو ندهیه

راشه کیشرین، به ناو ناویکی گهرمداو، ده شکری به گه روویاندا، وهک شه نایه تهی (یطوفون بینها و بین حمیم آن) ۴۴/۵۵. وه نایه تهی: ﴿ ثم إنکم أیها الضالون المکذوبون لاکلون من شجر من زقوم/ ۵۶/ ۵۱-۵۲ ﴾ وه نایه تهی: ﴿ خذوه فاعتلوه إلی سواء الجحیم ثم صیروا فوق رأسه من عذاب الحیم، ذق إنک أنت العزیز الکریم ﴾ ۴۷/۴۴-۴۹. جهخت له سه ره شه ماناو مه به سه دهکه ته وه ﴿ ثم فی النار یسجرون ﴾ له پاشا له ناو ناگردا گرده درین و شه سوووتینرین، هاوری له گهل ته واری پینست و گوشت و ئیسقانیان ﴿ ۷۳ ﴾: ثم قبل لهم أین ماکنتم تشرکون ﴿ ۷۴ ﴾: من دون الله ﴿ له پاشان پینان شهوتری: کوان شه بتانهی که ئیوه له باتی خوا شه تان به رستن و، شه تان کردنه شه ریک و هاوه لی خوا؟ ﴿ قالوا ضلوا عنا ﴾ شه لنین: هه موو له پیش چاومان ون بوون و رویشتن و تیاچوون ﴿ بل لم نکن ندعو من قبل شیئا ﴾ به لکو ئیمه له پیشدا که له دونیادا بووین هیچ شتیگمان نه ده به رست. وا شه زانن شه گهر شه درویه بکهن، که لکی ده بی بویان ﴿ كذلك یضل الله الکافرین ﴾ وهک شه گوپرا کردنه یه، خوا بی برویان گوپراو سه رلش شوواو دهکات ﴿ ۷۵ ﴾: ذلکم بما کنتم تفرحون فی الأرض بغير الحق ﴿ شهو سزایه شه له سه ره شهویه که ئیوه له زه ویدا به ناههق له کاتی کردنی تاواندا دلشادو خوشحال شه بوون ﴿ و بما کنتم تفرحون ﴾ وه به هوی شه وهی ئیوه ده عیه و فیزو بایی هه وایبتان دهنواندو، خه لکیکتان به کهم دانه نا و، هه ردهم ناهه قبتان شه کرد ﴿ ۷۶ ﴾: ادخلوا أبواب جهنم خالذین فیها ﴿ ده فهر سوون له ده رگا کانی دوزه خه وه بچه زوروره وه به هه تا هه تایی له ویدا قه تیس بن ﴿ فیس مشوی المتکبرین ﴾، جا چه نده خرایه جئی وشوینی خو به زلزانه کان.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلاً ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لِيَکُونُوا شُيُوعًا وَ مِنْكُمْ مَنْ يُؤْتِي مِنْ قَبْلِ وَ لِيَاعْلَمُوا الْجَلَاسِمَى وَ لَمَلَّكُمْ تَعْقُلُونَ ﴿ ۶۸ ﴾ هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَ يُمِيتُ فَإِذَا قَضَى أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿ ۶۹ ﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُحَدِّثُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنَّهُمْ يُصْرَفُونَ ﴿ ۷۰ ﴾ الَّذِينَ كَذَبُوا بِالْكِتَابِ وَ يَمَّا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿ ۷۱ ﴾ إِذَا الْأَعْلَالُ فِي أَعْتَقِهِمْ وَ السَّلْسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿ ۷۲ ﴾ فِي الْعَبِيدِ تُرْفَعُ النَّارُ يَسْجُرُونَ ﴿ ۷۳ ﴾ ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿ ۷۴ ﴾ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ نَكُنْ نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يَضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ ﴿ ۷۵ ﴾ ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ يَمَّا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ ﴿ ۷۶ ﴾ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِذِينَ فِيهَا فَسَوْفَ مَثْوًى لِمُتَكَبِرِينَ ﴿ ۷۷ ﴾ فَأَصْرَبْنَا وَ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا فَمَا مَأْتَى نَارِيكَ بَعْضَ الَّذِي نَعْتَمِدُ أَوْ تَوْفِيقًا فَإِنَّا نِيرْجَعُونَ ﴿ ۷۸ ﴾

پینی شه لی: بیه، شهویش دهست به جئی شه بی، واته: هیچ شه زیهت و ماندوو بوونیکنی تیا نییه بو ژیان بی به خشین و مراندن.

چاره نویسی کیشه که ران و ده مدرفیزان:

﴿ ۷۷ ﴾: فاصبر إن وعد الله حق ﴿ سا نارامت بیی شهی موحه مه مد ﴿ به راستی به لینی خوا به سزادانی دوژمانت راسته ﴿ فاما نرینک بعض الذی نعدهم ﴿ جاهه ندی لهو سزایه ی به لیمان پینان دابوو، یان نیشانتی ده دهین و به چاوی خوت دهی بینی ﴿ اوتوفینک ﴿ یان پیش شه وه دت مرینین ﴿ فالینا یرجعون ﴿ جا له هه ردوو حاله ته که دا هه بولای ئیمه ده گپردرینه وه ﴿ ۷۸ ﴾: ولقد أرسلنا رسلا من قبلك ﴿ سویند شه خوم که به راستی له پیش توشدا په یامبه ریکی زورمان ناردوون، هه ریهک بولای گه لی خوئی ﴿ منهم من قصصنا علیک ﴿ داستانی هیندیکیمانمان له قورثاندا بو باس کردوویت، شه وانه پیش بیست و پینچ پینغه مبهرن ﴿ و منهم من لم نقصص علیک ﴿ هه ندیکیشیمانمان بو باس نه کردوویت. پینشه وا

﴿ ۶۹ ﴾: ألم تر إلی الذین یجادلون فی آیات الله ﴿ نایا شهو چه واهه بووانهت نه دیوه که له باره ی نایه ته کانی خواوه دهه ده می ده کهن؟! ﴿ انی یصرفون ﴿ چوون لاده درین لیمان و، له رنی راست و رهوا خو کلا ده کهن؟ ﴿ ۷۰ ﴾: الذین کذبوا بالکتاب و بما أرسلنا به رسلنا ﴿ شه وانه ی بهم قورثانه و به ونیشانه و موعجیزانه شه په یامبه ره کانمان بی ناردیوو باوه ریان نه کرد ﴿ فسوف یعلمون ﴿ جا له ناینده دا پاشه روژی خویمان ده زانن، ده زانن جئی و ریمان دوزهخ وواوه یلایه، وهک شه فهر سوئی: ﴿ ویل یومئذ للمکذبین ﴾ ۱۰/۸۳. ﴿ ۷۱ ﴾: إذا الأعلال فی أعناقهم و السلاسل ﴿ کاتنی کوژ و زنجیر له ملیاندا یه ﴿ یسحبون ﴿ ۷۲ ﴾: فی الحیم ﴿ بهو زنجیرانه

کاتی سزا وتولهی توندی نیمه یان دی ودلتیا بوون که رزگار نابن ﴿ قالوا امنا بالله وحده ﴾ وتیان: وانیستا برومان به خوی تاک و تنیا هینا به تنیا ﴿ وکفرنا بما کنا به مشرکین ﴾ باوهریشمان نه ما به و بتانهی که پیشتر کردبوومان به شهریک و هاوهلی خوا ۸۵: فلم یک ینفعم ایمانهم لما رأوا بأسنا ﴿ فینجائیمان که یان

(نه حمده) ثم فہرموودہیہ ئەھینتی: جاریک له پە یامبەر ﴿ دەپرسن: ناخۆ ژمارە ی پێغەمبەر ان چەندە؟ ئەویش دەفەرموی: (۱۲۴۰۰۰) سەدو بیستو چوار ھەزار پێغەمبەر، (۳۱۵) یان بەکتیب و ناموہ رەوانە کران و پێیان دەلین (روسول). ﴿ و ماکان لرسول أن یأتی بآیة إلا یاذن الله ﴿ وہیو هیچ پە یامبەرک نہ بووہ کہ موعجزہ یەک بینی، بە فەرمانی خوا نہ بی ﴿ فإذا جاء أمر الله قضی بالحق ﴿ جاھەرکات فەرمانی خوا ہاتین بہ سزا، بہ دادگەری برپاردراوہ لە نیوانیاندا ﴿ و خسر ھناک المظلون ﴿ لەو کاتەدا ناھە فکارەکان زیانمەند و پەشیمان بوون، بەلام پەشیمانی کہ لکی نہ بووہ بۆیان ۷۹: الله الذی جعل لکم الأعمام ﴿ خوا ھەر ئەو زاتە یە و شترگەلی بۆ ئیوہ دروست کرد ﴿ لترکبوا منھا ﴿ بۆ ئەوہی سوارین لە ھەندیکیان ﴿ ومنھا تاكلون ﴿ لە ھەندیکیشیان بخۆن ۸۰: ولکم فیھا منافع ﴿ وە زیاد لەوہش کہ لکیکی زوریان تیبہ بۆتان: خوری و، کورک و، موو، شیرو، کەرہ پەنیرو، رۆن و.. ھتد ﴿ وتبلغوا علیھا حاجۃ فی صدورکم ﴿ وە بۆ ئەوہی لە سەر پشیمان بگەنہ ئەو مەبەستە لە دلتاندا یە، واتە خۆتان و بارە کانتان - بە تاییەتی لە کاتی بازگانیدا - بۆ ھەلگرن. ﴿ و علی الفلک تحملون ﴿ لە سەر ئەو و شترانەو لە سەر کہ شتی یەکان ھەلدەگیرین و ھاتووچۆ دەکەن ۸۱: ویریکم آیاتہ ﴿ ئەو زاتە بە لگەو نیشانەکانی دەسەلاتی خۆیان نیشان ئەدات ﴿ فای آیات الله تنکرون ﴿ جا ئینکاری کام لە نیشانەکانی خوا ئەکەن، لە گەل ئەوہدا کہ زۆر ناشکراو روونن!؟

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَن قَمَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ فَجَمَعْنَا لَكَ الْإِنْتِظَارَ ﴿۷۹﴾ هُنَالِكَ الْمَبْطُلُونَ ﴿۸۰﴾ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَعْمَامَ ﴿۸۱﴾ خَوا لِرَكْبِكُمْ وَأَمَّا فِيهَا تُكَلِّمُونَ ﴿۸۲﴾ لَتُرْكَبُوا مِنْهَا وَلَكِنْ مِّنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿۸۳﴾ وَلَكُمْ فِيهَا مِنْهَا وَمِنْهَا تَكْتُمُونَ ﴿۸۴﴾ وَتَلْبَغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿۸۵﴾ وَتُرِيكُمْ آيَاتِنَا فَاتَىٰ آيَاتِنَا اللَّهُ تَتَكَلَّمُونَ ﴿۸۶﴾ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرًا مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً وَأَثَارًا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَعْنَىٰ عَنْهُمْ مَّا كَانُوا يُكْسَبُونَ ﴿۸۷﴾ فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَافَ بِهِمْ مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَمْرِمُونَ ﴿۸۸﴾ فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحَدُّهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿۸۹﴾ فَتَرَىٰ كَيْفَ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا سَأَلَتْ اللَّهُ أَلَّتِي قَدْ خَلَّتْ فِي عِبَادَتِهِمْ هُنَالِكَ الْكُفْرُونَ ﴿۹۰﴾

سوودی پێ نەدان، کاتی سزاکە ی نیمە یان دی، چونکە کار لە کار ترازای بوو، ئیتر لەو کاتە ی شیدا دەرگای پەشیمانی دادەخری (وەک فیرعمون کاتیک کہ سزای دیت پەشیمان بوو یەو و وتی: (آمنت أنه لا إله إلا الذي آمنت به بنو إسرائيل وأنا من المسلمين) ۹۰/۱۰. بەلام وەک ئەم فەرموودە دەفەرموی: ((إن الله تعالى يقبل توبة العبد مالم يغفر))، (مسند أحمد ۱۳۲/۲، الترمذی)، ابن ماجه. واتە: خوا تەو یە و پەشیمانی بەندە وەر ئەگرێ، پێش ئەوہی بگاتە حالەتی غەرغەرەو گیانەلا. ﴿ سنة الله التي قد خلت في عباده ﴾ ئەمە ئەو سوننەت و باوہی خوا بوو کہ لە بەندەکانیدا تێپەری، واتە: بەدەرئێزایی رۆژگار خوا سوننەتی وابوو، ھەر قەومیک لە کاتی دیتنی سزادا باوہری ھینایی لێ وەر نەگیراو و سوودی نہ بووہ بۆی ﴿ و خسر ھناک الکفرون ﴾ لەوکاتەدا کافرەکان زیانمەندبوون، چونکە ناشکرا بوو و زانرا کہ سوودیان لە هیچ شتی وەر نەگرت، نە لە بەتەکان، نە لە ھەموو پیلانەیان.

لە پێشینان عبیرت گرن:

۸۲: أفلم یسیروا فی الارض ﴿ ئایا ئەوانە بە رووی زەویدا نەرۆیشتون ﴿ فینظروا کف کان عاقبۃ الذین من قبلہم ﴿ تا ببینن ئەنجامی ئەوانە ی کہ لە پێش ئەوانەو بوون چۆن بوو؟ ﴿ کانوا اکثر منهم و أشد قرة و آثارا فی الارض ﴿ ئەوان لەمان لە رووی ژمارەوہ زۆرترو، لە رووی ھیزو شوینەوارو بیناسازی و.. ھتد بە ھیزتریوون ﴿ فما أغنی عنهم ما کانوا یكسبون ﴿ جا مال و ھیزو دەسەلاتیان، بێ نیازی نەکردن لە سزای خوا کاتی بۆیان ھات ۸۳: فلما جاءتهم رسلهم بالبينات ﴿ جا کاتی پە یامبەرەکانیان بە بە لگە ی ناشکراوہ ھاتنە لایان ﴿ فرحوا بما عندهم من العلم ﴿ کہ چی لە باتی باوہر ھینانیان، ئەوان بەو ئەندازە زانیارییە کہ مە ی خۆیان خۆشحال بوون، ھەرچەندە رینگەیان پێ دەر نە ئەکرد ﴿ و حاق بهم ما کانوا به يستهزئون ﴿ و ئەو سزایە ی ئەوان گالته یان پێ ئەکرد ھاتە سەریان و دەوہ ی دان ۸۴: فلما رأوا بأسنا ﴿ ئینجا

بۇ كافرانيش ترسینهره به دۆزهغ ﴿ فَأعرض أكثرهم ﴾ جا له گهل
 شهویشدا زورتینیان له باتی پروا هیئان، روویان لی وهر گپراوخویان
 لی یوارد ﴿ فهم لا یسمعون ﴾ جا ئیدی نایستن به بیستنی تپرامان
 و گوپرایه لی، جا که وایوو شم قورئانه هه موو مه به سستیکی مروقی
 تیا روشن کراوه تهوه، شهگرخویان ئاماده بن و گوئی بگرن بوی
 ﴿ ۵ : وقال اقلوبنا فی اکنه مما تدعونا الیه ﴾ کاتی په یامبهر ﴿
 بانگی کردن بؤ پرواهینان گوئیان: دلّه کائمان له چهند بهرگیک دان
 سه بارت به وهی بانگمان شه کیت بؤلای له په کخواناسی، دلان
 په ردهی له سه ره داپوشراوه هیچی ناگاتی ﴿ وفي آذاننا وفر ﴾ و
 وگریدانیسه ک له گوئیگانماندایه ﴿ ومن بیننا و بینک حجاب ﴾ و
 په ردهیه ک له نیوان ئیمه وتؤدایه، واته: کیشه یه ک له نیوانماندایه
 ناهیلئی بگین به یه کتر ﴿ فاعمل لنا عاملون ﴾ ده سا تو کار بکه له
 سه ر ئایینی خۆت و ئیمه ییش له سه ر ئایینی خۆمان کار ده که بن، جا
 با بزانی کئی راسته و ئه ی باته وه، کیش ناراسته و ئه ی دؤرپئی.

خه لکی بانگ بکه بؤ په رستنی خوا به تاک و ته نیایی:

﴿ ۶ : قل انما انا بشر مثلکم ﴾ بلی: به راستی منیش مروقیکم
 وه کو ئیوه، فریشته نیم ﴿ یوحی الی ﴾ سروشست و وه حیم بؤ
 شه کری ﴿ انما الهمک الیه واحد ﴾ که هه ره رستراری راسته قینه ی
 ئیوه، ته نها یه ک خویبه و شه ریک و هاوه لی ئیبه ﴿ فاستمعوا الیه
 واستغفروه ﴾ ده سا خۆتان راست بکه نه وه بؤی و داوای بوورانی
 گونا هه کانتانی لی بکه ن ﴿ وویل للشرکین ﴾ هاوارو واوه یلا بؤ
 هاویه شدانه ران ﴿ ۷ : الذین لا یؤتون الزکاة ﴾ شهوانه ی زه کات
 ناده ن و، ده ست گروپی هه ژاران ناکه ن، به لی شم ته فسیره یه، رای
 زؤریکی رافه که رانی قورئانی له سه ره، به تاییه ت (ئیبینی جه ریر)،
 شه گه رچی (ئیبین عه بباس) ده لی: ﴿ الذین لا یؤتون الزکاة ﴾ مه به ست
 پئی شهوانه ن دل و ده روونیان له شه ریک پاک ناکه نه وه و به راستی
 وشه ی (لا الیه الا الله) نالین، وه ک ده فهرموئی: ﴿ فقل هل لک الی
 ان تزکی ﴾ ۱۸/۷۹. ﴿ وهم بالآخرة هم کافرون ﴾ به پاشه رؤیش
 کافرو بئی باوه رن ﴿ ۸ : ان الذین آمنوا و عملوا الصالحات ﴾
 به راستی شهوانه ی پروایان هیئاوه و، کاره چاکه کانیان کردوه ﴿ لهم
 اجر غیر ممنون ﴾ پاداشتیکی بئی کوتایی و نه براوه یان بؤ هه یه.

باسیکی دروستکردنی بوونه وه ره:

﴿ ۹ : قل انکم لتکفرون بالذی خلق الارض فی یومین ﴾ پینیان
 بلی: ئایا باوه ر به و زاته ناکه ن که له ماوه ی دوو رؤژدا (دوو ده وره
 ی شه و چوارو رؤژه) زهوی و ته واوی شته نه ئیبینه کانی زهوی

له (۱۹ ی ربیع الثانی / ۱۴۱۷ ک به رامبه ر ۱۹۹۶/۹/۲ ز داوی نوئی
 به یانی، له نووسینی ته فسیری شم سوورته ی (غافیه) بوومه وه. له
 (راگه یاندن)، له هه له بجه ی شه هید.
 زؤریش سوپاس بؤ خوای میهره بان و غافیر، وه له په نای شم
 سووره ته دا، داوای لیخۆشبوونی لی ده که بن.

سوورته ی (فوسیه له ت)

مه ککه بیبه ر (۵۴) ئایه ته.

به ناوی خوای به خشنده ی میهره بان

شم سوورته به باسی یه کتاپه رستی و په یام و زیندوو بوونه وه و
 پاداشت و تۆله ده کات، جا بؤ یه که مجار باسیکی کورتی قورئان
 شه کات، که چۆن به و هه موو به لگانه وه دانه به زئی و راستی
 په یامبه ریش ﴿ شه چه سپینئی، هه روه ک باسیکی سروش و نیگا بؤ
 په یامبه ر شه کا، و، ده لی: موحه مه دی پیغه مه بر ﴿ مروقیکه و، خوا
 له ناو مه ردمدا هه لیبزاردوه، هه تا شه و په یامه گه وره یه ی هه لگری
 و، به جیهانیانی رابگه یه نئی، پاش شه وه ش باسی ئاسمانه کان
 وزهوی شه کات، بؤ شه وه به وردی بیریان لی بکرپته وه و، بکرپنه
 به لگه بؤ یه کناسینی خوا، هه روه ک په نجه راته کیشی بؤ شه نجامی
 شه وانه ی مملانییان له گهل په یامبه راندا ده کرد، داوی شهوی
 که باسی پرواداران ده کات، به تاییه ت شه وانه ی که خویان یه کلا
 کردوه ته وه و له سه ر نه خشه ی خوا هه رگیز ناترازین... کوتاییشی
 دیت به باسی هه ندی له نه ئیبینه کانی بوونه وه ره، که رؤژ به رؤژ
 ده ریان شه خات بؤئاده میزاد. جابه م شیوه یه ش ده ست بئی ده کات:
 ﴿ بسم الله الرحمن الرحیم ﴾ ۱: شم پیتانه هه ر شه وانه ن
 که قورئانیان لی پینک هاتوه و، ده سا شه گه ر ئیوه ده توانن وینه ی شم
 قورئانه بپنن، بیه نین! ﴿ ۲ : تنزیل من الرحمن الرحیم ﴾ شم
 قورئانه له لایه ن خویبه کی خاوه ن به زه بی و میهره بانه وه نیردراوه ته
 خواره وه، وه ک له جیگایه کی تردا له و باره یه وه شه فهرموئی: ﴿ قل
 نزلة روح القدس من ربک بالحق ﴾ ۱۶/۱۰۲.

قورئان هه موو ئایه ته کانی شی کراونه ته وه:

﴿ ۳ : کتاب فصلت آیاته ﴾ شم نامه یه که ئایه ت و مه به سته کانی
 جودا کراونه ته وه له یه کتر به له فزو به مانا ﴿ قرآنا عربیا ﴾
 خوینتره وه که به زمانی عه ربی ﴿ لقوم یعلمون ﴾ بؤ خه لکانی
 شه به بزانی و دانابن و، بیانه موئی تی بگه ن له وانه ی عه ربی زانی
 ﴿ ۴ : بشیرا و نذیرا ﴾ موژده به خشه به موسلمانان به به هه شت،

دروست کرد و تجعلون له أندادا و هیمن و ینه و نموونو
 هاویه شی بؤ په پیدا دهکن و، دهسه لاتی نه دهنه دست؟ * ذلك
 رب العالمین * تا ټو په دینه ربه په روه درگاری جیهانه کان، نهک
 ټهو بتانه ئیوه هلتنان بزار دوون * ۱۰: وجعل فینا رواسی
 من فرقیما * و چهند که ژو کیویکی سابتی مه حکمه می بلندی له
 سهر زهویی داناو، کردنی به میخ بؤی، تا ئیوه هل نه دیری و، به
 ناسانی له سه ریشتی بژین * وبارک فیها * و خیرو بیریکی ژوری
 تی خست: تاوو هه اوو جوړه ها میوه میوه جات و ده ریواو کانگه کان
 و.. هتد * وقدر فیها اقواتها فی أربعة أيام سواء * روژی و
 بژوسی خه لکه که ی تیا دیار کرد هه له وچوار روژانه دا (چوار
 دهوران) واته: نه انجامدانی نه وهه موو کارانه، تنها له ماوهی
 دوو خولدا بوو، دروست کردنی زهوی و قایم کردنی کیوه کانیش
 خولیک بوو، نه وهه موو خیرو خیراته پیش له خوله که ی تردا، نه وه
 هه چوارخول و روژه که به یه کسانى * للسانین * بؤ نه وانه ی
 پرسیار دهکن: زهوی له چهند روژدا دروست کراوه؟ دهگوتری له
 چوار روژاندا * ۱۱: نه استری الی السماء وهی دخان * پاش
 دروست کردنی زهویی، ئیراده ی دروست کردنی ناسمانیشی کرد. که
 وهک دوو که لی و ابوو. (ئیبین که سیر) نه لیت: کاتی زهویی دروست
 بوو، جوړه هه لیک که نه مرؤ پینی نه لین: دونیای سه دیم - وهک
 هه ور لای سه رووی گرتبوو، جا لیزه دا هه لته گرتی زهوی له پیش
 ناسمانه وه دروست بووینی، هه لیش نه گرتی ناسمان بهر له زهویی
 دروست بووینیت، به لام سوور هتی (نازعات) نه مه روون نه کاته وه،
 جگه له وهه پیش زانیاریی نه مرؤ پشتگیری نه وهی کردوه که زهویی
 پاش دروست بوونی ناسمان بووه: وهک نه فهرموی: * فقال لها
 و اللارض انت طریحا له کها * ئینجا خوا به ناسمان و به زهویی
 فهرموو: بین و شکلی خوتان بگرن و، ملکه چ بن، چ به ژورچ
 به ناره زوو، چونکه بریار دراوه که ده بی دروست بین * نالنا آئینا
 طاریت: نه وانیش و تیان: وا به خوشی و ملکه چ بوون، هاتین
 و شکلی خومانمان و هرگرت * ۱۲: ففصاخن سبع مسرات فی
 یومین * چاحه وت ناسمانی له ماوهی دوو روژدا - جگه له چوار
 روژه که ی تر- به ته واوی دروست کرد * وادی فی کل السماء
 امرها * و له هر ناسمانیک چی نه ویست بریاری بوډا. که واویو
 ناسمان و زهویی، هه ردوو پیکه وه له ماوهی (۶) روژدا دروست کراون،
 (واته: روژی یهک شه ممه، بؤ روژی هه پینی)، شیواوی باسه،
 له چهند سووره تیکی قورنانشدا نه و (روژ) به باس کراوه، بؤ نموونه
 له سووره تی حه جدا، ثابته تی (۴۷) نه فهرموی: (وإن یوما عند ربک
 کألف سنة مما تعدون) وه له سووره تی السجده/ه دا نه فهرموی: (ثم

یرجإ إلیه فی یوم کان مقداره ألف سنة مما تعدون) وه له المعارج/ه دا
 نه فهرموی (تعرج الملائكة والروح إلیه فی یوم کان مقداره خمسين
 لسی سنة). گومان نیبه له وهه دا که دیاری کردنی کات و زهمن
 وزه مان، به روژو سال و مانگ: به و پینه یه که ئیستا مرؤف له سهر
 ټم زهویه دهژی، وه سوورانه وهی زهوی به دهوری خوردا، نه گینا

سُورَةُ فَصَّلَاتٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمْدٌ ۱ تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۱ كُنْتُ مُصَلِّتًا
 مَا أُنْتَهَى قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۲ بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ
 أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ۳ وَقَالُوا لَوْلَا نُنزِلُكَ فِي سَمَاءٍ
 وَمَا نَدْعُوا إِلَيْهِ فِي آذَانِنَا وَقَدْ أُنزِلَ فِي سَمَاءٍ بِحَبَابٍ
 فَأَعْمَلْنَا عَمَلًا لَّيْلُونَ ۴ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ
 أَنَّمَا إِلَهُ الْكَوْكِبِ وَرَحْمَةً فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوا ۵ وَإِلَى
 الْمَشْرِقَيْنِ ۶ الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ
 هُمْ كَافِرُونَ ۷ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
 أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ۸ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالَّذِي خَلَقَ
 الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَندَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ۹
 وَجَعَلْنَا فِيهَا رِجْسًا مِّنْ قَوْلِهَا وَمَنْزَلَ فِيهَا قُرْآنًا فِيهَا
 أَرْبَعَةٌ آيَاتٌ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ۱۰ ثُمَّ أَسْرَعْنَا إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ
 فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ أُنْتِمَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ۱۱

نه گهر برؤیت بؤ نه ستیره یه کی تری ناسمان، نه وا ریژه ی دریژی و
 کورتی روژه که دهگودردی. سالی ئیبه له و زهویبه دا چونکه دوورین
 له خوره وه، به (۳۶۵) روژ نه وچا چهرخه یهک به دهوری خوردا
 ته واو نه کات، که چی نه ستیره ی عه تارید به (۸۸) روژ سالی خوی
 ته واو نه کات و نه سوورینه وه به دهوری خوردا، به لام نه ستیره ی
 (بلوتق) چونکه دوورتره له خوره وه به (۲۵۰، ۹۰) روژ سالی خوی
 ته واو نه کات واته: سالیکی نه و (۲۵۰) سالی ئیبه یه. * وزینا
 السماء الدنيا حصایح * و نزدیکترین ناسمانیشمان به چهن دین چرا
 (نه ستیره) رازنده وه یوتان * و حفظا * و به پاراستن پاراستمان له
 گوپراگرتنی شه یاتین بؤ (الملا الأعلى) له وه که نه ئینیبه کانیان
 بدزن و، له زهویدا خه لکی پی فریویدن * ذلك تقدیر العزیز
 العلیم * نه وکاره سه سوورینه رانه، گشت نه اندازه گرتنی خوی
 به دهسه لاتی زانایه.

شهدتم علینا * به گله بیبیه و به پیستیان ثلین: بوجی به زبانی
 ئیمه گه واهیتاندا؟ خو ئیمه له ئیوه بهرگری ئه کهین! ﴿ قالوا أنطقنا
 الله الذی أنطق کل شیء ﴾ ئه ئین: ئه وخوایهی که هموو شتیکی
 هیناوته قسه و گو، ئیمه یشی به قسه هینا. واته: به ئاره زووی خویمان
 نه بوو، ئیتر بوجی گله بییمان لی ئه کهین؟ ﴿ وهو خلقکم اول مرة ﴾
 هه ئه ویشه بۆ به که مجار له نه بوونه و ئیوهی به دی هینا ﴿ وایه
 ترجعون ﴾ و هه بۆلای ئه ویش ده گپردینه وه. ئیمامی (موسلم)
 له (ئه نه س) هوه ئه لی: جارنیک پیغه مبهه پیکه نی! فه رمووی: (هل
 ترون مم أضحک؟) ئایا ئه زانن له چی پی ئه که نه؟! وتمان:
 خواو پیغه مبهه که ی ئه زانن، فه رمووی: (من مخاطبة العبد ربه
 یقول: یارب! ألم تجرنی من الظلم؟ قال: یقول بلی. فیقول: فانی
 لا أجزی علی الأشهاد منی. قال: یقول: کفی بنفسک الیوم علیک
 شهیدا، وبالکرام الکاتبین شهودا. قال: فیختم علی فیه، فیقال لأرکانه
 أنطقی، فنطق بأعماله. قال: ثم نخلی بینه و بین الکالم، قال: فیقول:
 بعد لکن وسحقا، فعنک کنت أناضل) باب (۲۹۶۹/۱۶). له قسه و
 گفتوگۆی به ندهیه که له گه ل خوای خویدا ئه لی: ئه ی پهروه ردگارم
 ئایا بریار نه بوو له غه درو سته م په نام به دیت. خوا ئه فه رمووی:
 به لی بریار وابوو! ئه و سا به نده که ئه لی: ده من بۆ ئه وه له خویم
 نه بی شایه د قبول ئه که م، خوا ئه فه رمووی: هه خوت به شایه ت
 به سیت، هاوری له گه ل ده سته ی نووسه رانی به ریز، ئه لی: ئه و جا
 مور له سه ر ده می ده ری، جا به ئه نده مانه کانی لاشه ی ده وتری:
 ئاده ی ئیوه قسه بکه ن! ئه وانیش دینه قسه و، مؤله ت ده ری،
 ئه و جا پییان ئه لی: ده ک دوور بن له ره حمه تی خواوه دوور بن و
 تیا بچن، خو من له ئیوه دیفاع و بهرگریم ئه کرد! ﴿ ۲۲: وما
 کنتم تسترون أن یشهد علیکم سمعکم ولا أبصارکم ولا جلودکم ﴾
 وه له دونیادا له وه خو تان نه ئه شارده وه که گوئی و، چاوو پیستتان
 شایه دیتان له سه ر به دن. ﴿ ولكن ظننتم أن الله لا یعلم کثیرا مما
 تعملون ﴾ به لام له گه ل ئه وه یشدا هیمان هه ر گومانتان وابوو که:
 له زوری له و کرده وانسه ی ئیوه ئه نجامیان ئه دن، بی ئاگایه، بۆیه
 بی باکانه ئه و هه موو گونا هانه تان ده کرد ﴿ ۲۳: وذلكم ظنکم
 الذی ظننتم بریکم أرداکم ﴾، هه ره ئه و گومانه تان بوو، به رامبهه به
 پهروه ردگارتان له ناوی بردن و تیا چوون ﴿ فأصبحتم من الخاسرین ﴾
 و جا گه ران له دوراوو زیانمه ندان و، خو تان و ده ورو به ره که شتان
 فه وتانند ﴿ ۲۴: فإن بصروا فالنار مثوی لهم ﴾ جا ئه گه ر خویمان
 رابگرن له سه ر سزاو توله، یان خو زوانه گرن، هه ر ئاگری دۆزه خه
 جیگایان ﴿ وإن یستعبروا فما هم من المعتبین ﴾ و ئه گه ر داوای
 لیووردن و ره زامه ندی خواش بکه ن، هه ر گیز به مه رامی خویمان

ناگه ن و، لییان قبول ئاگری و به ره زامه ندی خوایش نا که ون.
 موشریکان دۆسته کانیان کاری خراپیان پی ده که ن:
 ﴿ ۲۵: وقضنا لهم قرناء ﴾ هه ر له دونیادا چه ند هاو له و
 هاو نیشینیکمان - له شه بیتان و مرؤفه قول بره کان - بۆ پهیدا کردن و

وَقَالُوا لَوْلَا جُلُودُهُمْ لَمْ يَشْهَدُوا عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي
 أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢١﴾
 وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ
 وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَيْفَ أَيْمَنَّا بِكُمْ لَئِن
 ﴿٢٢﴾ وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرَأَيْتُمْ فَاصِّحْتُمْ
 مِنْ أَنْتُسَبِّرُكُمْ ﴿٢٣﴾ فَإِنْ بَصُرُوا بِالنَّارِ مَثْوًى مِنْ هُنَا
 يَسْتَعْجِلُوا بِفَنَاءِهِمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿٢٤﴾ وَقَضَيْنَا لَهُمْ
 قُرْآنًا فَرَقْنَاهُمْ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ
 الْقَوْلُ فِي أَسْمِ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْإِنْسِ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ
 كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٢٥﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ
 وَالْقُرْآنُ فِي أَعْقَابِكُمْ فَخَبَّرُوا الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَدَابًا
 شَدِيدًا وَلَنْ حَزَنَ فِيهِمْ أَسْمُ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٦﴾ ذَلِكَ جَزَاءُ
 أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارُ لَهُمْ فِيهَا دَأْبُ الْمُخَلَّدِينَ ﴿٢٧﴾ كَانُوا يَنْتَظِرُونَ
 ﴿٢٨﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَلَّذِينَ آمَنُوا أَوْلَىٰ بِالنَّارِ
 وَالْإِنْسِ جَمْعًا هُمْ أَتَمَّتُوا أَقْدَامًا لِيَكُونُوا مِنَ الْمُسْخَرِينَ ﴿٢٩﴾

زالمان کردن به سه ریاندا ﴿ فزیتوا لهم ما بین ایدیهم و ما خلفهم ﴾
 جا بۆیان جوان کردن ئه وه ی پیشیان، له کارو باری دونیا، وه ئه وه ی
 پاشیان له کارو باری ئاخیره ت، به ناره و او ناهه ق، ئه وانیش به
 بی باکانه رهفتاریان کردوو جولانه وه، وه ک ئه م ئایه ته ی: (وإنهم
 لیصدونهم عن السبیل و یحسبون أنهم مهتدون) ئه وه دوویات
 ده کاته وه. ﴿ وحق علیهم القول ﴾ جا به و هۆیه وه بریاری سزای
 خواش پیویست کرایه سه ریان و هاته جی ﴿ فی أسم قد خلت من
 قبلهم من الجن و الإنس ﴾ چوونه ریزی ئه و جنۆکه و ئاده میانه وه
 له پیش ئه وانه وه دووچار بیوون ﴿ إنهم کانوا خاسرین ﴾ به راستی
 ئه وانسه ی بهر له وان، خه لکیکی زیانمه ند بوون، چونکه به فه رمانی
 خویان نه کرد.

خواننده ناسه کان و هسیت بو یه کدی
ده کهن گوئی بو قورئان نه گرن:

۲۶: وقال الذين كفروا لا تسمعوا لهذا القرآن بل بئس بئرواكان
به یه کتریان گوت: گوئی بو شه قورئانه مه گرن کاتی موحه ممه د

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّ اللَّهَ ثُمَّ اسْتَقَمُوا سَتَبَدَّلَ اللَّهُ
الْمَلِيكَ كَمَا الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٢٦﴾ نَحْنُ أَوْلِيَائُكُمْ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهُ أَنفُسُكُمْ
وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ ﴿٢٧﴾ نَزَلًا مِّنْ غَفُورٍ رَّحِيمٍ ﴿٢٨﴾
وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ
إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٢٩﴾ وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ
ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ
وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٠﴾ وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَدَقُوا وَمَا يُلْقِيهَا
إِلَّا ذُرِّيَعًا عَظِيمًا ﴿٣١﴾ وَإِن مَّا يَفْرِقَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْجٌ
فَأَسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٢﴾ وَمِن مَّآيَاتِهِ
الَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ
وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ
إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٣﴾ فَإِن اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ
رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُمُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارُ وَهُمْ لَا يَسْتَمِعُونَ ﴿٣٤﴾

نیشان بده که ریئان لی گورین * نجلهما تحت آدمنا * هه تا
بیان خهینه ژیر پیمان * لیكونا من الاسفلین * تا له خوارترینی
چینه کانی ناگروه دهن، بی گومان نه وانه ی کاری ناشرعی و
ناهق ده کهن و خه لکانی تریش چاویان لی ده کهن، گوناحی نه وانیش
ده که ویته سهریان و، هه مووشیان له پاشه روژدا په شیمان دهنه وه،
بو یه کوره که ی باه گوره شمان (نادهم/ علیه السلام) پاش کوشتی
براکه ی خوی به ناهق، په شیمان بو یه وه، به لام چ قازانجیکی
بوو: (ما قتلت نفس ظلما إلا كان علی ابن آدم الأول کفل من دمها
لأنه أول من سن القتل) أخرجه الشيخان. ۳۰: إن الذين قالوا
ربنا الله * بی گومان نه که سانهش گوتیان: پهروه ردگارمان خوابه
* ثم استقاموا * پاشان خویان راست کردبو یه وه، واته: زور
به مه حکمی له سه ره کناسین وه ستان و، به هیچ لایه کدا لایان
نه دا * تنزل علیهم الملائكة * کاتی مردن، له گوردا، له کاتی
زیندوو بوونه ودا فریشته دانه به زنه لایان و، بییان ده لین: * ألا
تخافوا ولا تحزنوا * له پاشه روژتان مه ترسن و، بو مال و مندالیشتان
- پاش خوتان - دل زویرمه بن، نیمه چاودیریان دهبین * و ابشروا
بالجنة التي كنتم توعدون * موژده تان لی بیت بهو به هه شته ی
به لیتنتان پی دهدرا له دونیادا، مزگینی بیت نه مرو نه که ونه خوشی
و شادی یه وه. ۳۱: نحن أولیاءکم فی الحیاة الدنیا و فی الآخرة *
نیمه له ژبانی دونیادا دوستان بووین، وه له پاشه روژیشدا، دوستان
دهبین * و لکم فیها ما تشتهی أنفسکم * وه له وی نه فستان چ
بخوازی ناماده یه بو تان * و لکم فیها ما تدعون * و هه رجیش
بخوازان له به هه شتدا بو تان هه یه * ۳۲: نزل من غفور رحیم * ثم
میوانداریهش، میوانداری و په زرایبیه که له لایه ن پهروه ردگاریکی
گوناهپوشی به به زهیبیه وه.

فهرزل و گه وره یی بانگه واز (ده عوه) بو لای خوا:

۳۳: وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَا إِلَى اللَّهِ * کئی لهو که سه
قسه ی جوانتره، خه لک به ره و یه کخواناسی و، بو نیسلام کردنه
پهیره وو پروگرام بانگ ده کات * و عمل صالحا و قال اننی من
المسلمین * و کرده وه ی چاکیش ده کاو، به شانازیشه وه نه لی: من
یه کیکم له موسلمانان؟ * ۳۴: وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ *
هه رگیز چاکه و خراپه یه کسان نین، بی شک خوا یه که می خوش
شه وی و، رقی له دووه مه * اذفع بالتی هی احسن * پالنی به
خرابه وه به جوانترین ئاکار، واته: به ئاکاری جوان و جوانتر
وه لای خراپه کار بدهروه * فاذا الذی بینک و بینه عداوة کانه
ولی حمیم * نه وسا نه بینی نه که سه ی که له نیوان توو نه ودا

ته ی خوینیته وه * و الفوا فیہ لعلکم تغلبون * وه بیکه نه هه راو
هوسو غه لبه غه لب تنییدا، به شکوم زال بین به سه ره موحه ممه ددا!
ئینجاخوا له جیکایه کی تردا - فه رمان به گوئیگرن بو قورئان ددا -
نه فه رموی: (و اذ قرئ القرآن فاستمعوا له وانصتوا لعلکم ترحمون)
۲۷/۲۰۴: فلنذیقن الذين كفروا عذابا شديدا * سویند به
خوا نه وانه ی بی باوه بوون سزایه کی تووندیان پی نه چیژین
* و لنجزینهم أسوأ الذي كانوا يعملون * و بی گومان به هوی نه و
کاره زور خراپانه وه ده یان کرد سزایان دده یین * ۲۸: ذلك جزاء
أعداء الله النار * ئا نه وهش پاداشتی دوژمنانی دینی خوابه، ئاگری
دوزه خ * لهم فیها دار الخلد * خانه ی هه تاهه تاییبان تنییدا بو هه یه
جزاء بما كانوا یااتنا یجحدون * له تو له ی شه وه ددا که نکولی
نایه ته کانی نیمه یان دده کرد * ۲۹: وقال الذين كفروا ربنا أرنا
الذين أضلانا من الجن والإنس * بی باوه رو خوانه ناسان ده لین:
ته ی پهروه ردگاری نیمه! نه و دوو دهسته ی جنوکه و ناده مییه مان

دوژمنایه تیبیه، وای لیدی ده لئی دوستیکی نزیك و به سوزه ﴿ ۳۵ ﴾ :
 و ما یلقاها إلا الذین صبروا ﴿ ۳۵ ﴾ خو شو و ناکار چاکبیهش، به وانه
 نه بی به نثارام بوون، به کهس نادری، چونکه کاری مهردانه کردن
 له گهل نامهردان و نه فاماندا، مهردانی خوی دهوی ﴿ ۳۵ ﴾ و ما یلقاها
 إلا ذو حظ عظیم ﴿ ۳۵ ﴾ به هه موو کهسیک نادری، مه گهر به کهسیک که
 خاوه نی به شیک گه وره بی له چاک و سه بر ﴿ ۳۶ ﴾ : و اما یزغک
 من الشیطان نزع فاستعد بالله ﴿ ۳۶ ﴾ هه رکاتیکیش له لایه ن شه یثانه وه
 تووشی خه تهره وه سه وه سه یه ک بوویت، ویستی تو یاداشتی خرابه،
 به خرابه بده یته وه، خیرا په نابره بهر خوا، چونکه پیغه مبه ر ﴿ ۳۶ ﴾
 هه رکه هه لده سا بو نوژی، نه ی فرموو: (أعوذ بالله السميع العليم من
 الشیطان الرجیم من همزه و نفخه و نغسه). (پیشه و نه حمه د، ته به ری)
 ﴿ ۳۶ ﴾ إنه هو السميع العليم ﴿ ۳۶ ﴾ چونکه ته نها شه به سه ری زانا.

نیشانه کانی ده سه لاتی خوا:

﴿ ۳۷ ﴾ : ومن آیاته اللیل والنهار والشمس والقمر ﴿ ۳۷ ﴾ له نیشانه کانی
 تاك و ته نیایی خویبه: شه وو رژی و خوری مانگ، چونکه هه ر یه که یان
 به چند بهر نامه یه کی قه شه نگ و ریك و بیك دامه زراون و کاری
 خویان نه کهن ﴿ ۳۷ ﴾ لا تسجدوا للشمس ولا للقمر ﴿ ۳۷ ﴾ ده سا نیوه ش
 نه بو خور سوژده بهرن، وه نه بو مانگ، چونکه شه وانه هه ردوو
 دروستکاری خوان و، شه وانیش سوژده هه ر بو شه و ده بن
 ﴿ ۳۷ ﴾ واسجدوا لله الذی خلقهن ﴿ ۳۷ ﴾ نیوه سوژده هه ر بو شه و خویبه بهرن
 شه وانی دروست کردوه ﴿ ۳۸ ﴾ ان کنتم ایه تعبدون ﴿ ۳۸ ﴾ نه گهر ده تانه وئی
 به هه قیانه ت خودا بهرستن. ﴿ ۳۸ ﴾ فان استکبروا ﴿ ۳۸ ﴾ ئینجا
 نه گهر شه وان له خویایی بوون، کپنووش بهرن بو خوا ﴿ ۳۸ ﴾ فالذین
 عند ربک یسبحون له باللیل والنهار ﴿ ۳۸ ﴾ جا شه و (فریشتانه) که
 له نزیکی په روه دگار ته وهن، شه وو رژی هه ر ته سبباحتی شه و
 شه کهن ﴿ ۳۸ ﴾ وهم لا یسامون ﴿ ۳۸ ﴾ هیچ کات له کاری خویان ماندوو
 و وره ز نابن. (جابر) - خوا لئی رازی بی- ده لی: هه رگیز نه
 به شه و گار جنیوبه دن، وه نه بهر رژیگار، وه نه به خوری مانگ و با،
 چونکه شه وانه بو هندی خه لک هوی میهره بانی و ره حمه تن، بو
 ده سته یه کی تریش، سزاو نیقمه تن) (الحافظ أبو یعلی). ﴿ ۳۹ ﴾ :
 ومن آیاته انک تری الارض خاشعة ﴿ ۳۹ ﴾ له نیشانه کانی ده سه لانداری
 شه وه که تو زه ویی وا ده بیینی مات و وشک و بی گیوا بی خیره و
 هه ستی له بهر نه ماوه ﴿ ۳۹ ﴾ فاذا انزلنا علیها الماء اهتزت وربت ﴿ ۳۹ ﴾
 ئینجا هه ر کاتی بارانمان لی باراند، به ناسایی ده بزوی و گه شه
 شه کات و هه لته داو ده بووژته وه هه موو جوژه گیایه کی لی ده ر دیت
 ﴿ ۳۹ ﴾ ان الذی احيها لمحی الموتی ﴿ ۳۹ ﴾ به راستی هه رنه و زاته ی که

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ
 اهْتَزَّتْ وَرَبَّتْ إِنَّ الَّذِينَ أَحْيَاهَا هِيَ الْمَوْتَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
 قَدِيرٌ ﴿٣٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَلْحَدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَحْفَظُونَ عَلَيْنَا أَمَّا
 يَلْقَىٰ فِي النَّارِ خَيْرًا مِّنْ يَأْتِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَلُوا أَمَا شِئْتُمْ
 أَنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٧﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ
 وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبٌ عَزِيزٌ ﴿٣٨﴾ لَا يَأْتِيهِ الْبَطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ
 خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٣٩﴾ مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدِيلٌ
 الرَّسُولُ مِنْ قَبْلِكَ إِنْ رَيْكَ لَذُو مَغْفِرٍ رَّوْدُ وَعِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٠﴾
 وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَبًا لَقَالُوا لَوْلَا نُفِصَلتْ آيَاتُهُ أَتَمَّ عَجْمًا
 وَعَرَبِيًّا قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَبَيِّنَاتٌ وَالَّذِينَ
 لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقُرْهُو عَلَىٰ هِمَّتِهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ
 يُتَادَرُونَ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٤١﴾ وَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ
 فَأَخْتَلَفَ فِيهِ لَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفُضِيَ
 بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿٤٢﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا
 فَلِنَفْسِهِ مُمْرِنًا أَسَاءَ فَعَلَهَا وَمَا يَكُ يَطْمَئِنُّ لِلْعَسِيدِ ﴿٤٣﴾

کلا بوون له نیشانه کانی خوا:

﴿ ۴۰ ﴾ : إن الذین یلحدون فی آیاتنا لا یحفظون علینا ﴿ ۴۰ ﴾ بی گومان
 شه وکه سانه له ناستی نایه ته کانی نیمه کلا ده بن و هه ق شه گورن.
 واته: لاده دن و، تانه و تانج و پلاریان تی شه گرن، له نیمه
 ناشاررینه وه ﴿ ۴۰ ﴾ أفسن یلقى فی النار خیر أم من یأتی آتنا یوم
 القیامة ﴿ ۴۰ ﴾ نایا شه و که سه فری ده دریتته ناو ناگری دوزه خه وه
 باشتره، ؟ یان شه وکه سه رژی قیامه ت به شه من و ناسایش دیت؟
 ﴿ ۴۰ ﴾ اعملوا ما شئتم ﴿ ۴۰ ﴾ ده سا حز له چی ده کهن، بی کهن شه و جا
 خوتان شه بیینه وه ﴿ ۴۰ ﴾ إنه بما تعملون بصیر ﴿ ۴۰ ﴾ چونکه هه رچی بکهن،
 شه و خویبه ده ی بیینی و بی نایه پیی ﴿ ۴۱ ﴾ : إن الذین کفروا بالذکر
 لما جاءهم ﴿ ۴۱ ﴾ به راستی شه وانه کاتی قورثانیان بو هات، باوه ریان
 بی نه هیئا، شه وه توله یه کی گه وره یان لی شه نری ﴿ ۴۱ ﴾ وإنه لکتاب
 عزیز ﴿ ۴۱ ﴾، و به راستی شه و قورثانه، کتیبیکه هه رگیز ناشکیت و

نابەزى و زۆر بەرپۆزە، ئەتوانى رەدى ھەموو نكوول، نكوول كاريك بداتەو ۴۲: لا ياتيه الباطل من بين يديه ولا من خلفه ھەرگىز رەفتارو گوفتارى ھىچ وپووجى تى نايەت، نە لە پيش خۆى و، نە لە پاش خۆى ﴿تزييل من حليم حميد﴾ چوون لە لا يەن خوايەكى قسە لە جى و ھەميشە سوپاسكراو ھەو نيزراو ۴۳: ما يقال لك إلا ما قد قيل للرسل من قبلك ھەر ئەو ھەش بە تۆ دەگوترى: كە بە پەيامبەرانى پيشى تۆ وتراو، جا كە واتە نارامت بىي و خۆراگر بە ﴿إن ربك لذو مغفرة وذو عقاب أليم﴾ بە راستى پەروردگار تە خواو بەخششيكى گەورە، خواو ن سزايەكى بە ئيشە، دەتوانى گوناھى موسلمان عافوويكا، بۆشى ھەيە سزاي بە ئيشيان بدات، كە واتە ھەموو كاروبارىكى خۆت ھەربە خوا بسپۆزە، پىغەمبەر ﷺ لە بارەى فەزل و بەخششى خواو دەفەرموى: (ئەگەر بەخشش و لىبووردنى خوا نەبويا، زيان و زىندەگى لە زەتى نە دەبوو، ئەگەر ھەر شەو تۆ لەشى نەبويا، ھەموو كەسى پالى لى دەدايە ھەو كارى چاكى نە دەكرد). (ئيبين ئەبى حاتم).

قورئان بە عەجەميش بويايە، ھەر رەخەنيان دەگەرت:

﴿ ۴۴: ولو جعلناه قرآنا أعجميا ﴾ ئەگەر ئىمە قورئانمان گىراپا بە زمانىك غەيرە عەرەبى، وەك كافرەكان داوا دەكەن ﴿لقلوا لولا فصلت آياته﴾ ئەو وەختە ئەيان وت: بۆجى ئايەتەكانى روون نەكراوئەتەو بە زمانىك تى بگەين؟ ئەم ئايەتى: (ولو نزلناه على بعض الأعجمين فقرأه عليهم ما كانوا به مؤمنين) ۱۹۸/۲۶. ھەر جەخت لە سەر ئەو درۆو عىنادەيانە، لە بارەى ئيمان و پروا ھىنانەو. ﴿أعجمى و عربى﴾ ئايا دەگونجى قورئان بە زمانى غەيرە عەرەبى بىي و، پەيامبەرىش عەرەب بىي؟! (والعجمى: الذى ليس من العرب كان فصيحاً أو غير فصيح. والأعجمى: الذى لا يفصح كان من العرب أو من العجم، فالأعجم ضد الفصح وهو الذى لا يفصح كلامه). ﴿قل هو للذين آمنوا هدى وشفاء﴾ ئەى پىغەمبەر بلى: ئەو قورئانە رىنمايى و شفايە بۆ ئەو كەسانەى باوەرپان ھىناو، دەرمان و چارەى دەرمانە بۆ نەخۆشى دوودلى و شك و گومان و، لە پال ئەو ھەشدا بۆ ئيش و ئازار. ﴿والذين لا يؤمنون فى آذانهم وقر﴾ ئەوانەش باوەر ناكەن، لە گونىيە كەياندا گرانى ھەيو نابيسن. واتە: سەبارەت بە قورئان، خۆيان كەرو كۆيز كردو ھو، لىسى تى ناگەن ﴿وهو عليهم عمى﴾ و ئەو بۆ كافران نابىنايى، رىنى راستى پى دەرناكەن و نابىين و ھەتا بىي سەمكار تەردەين، وەك لە جىگايەكى تردا – لە بارەى شفا بوونىيەو بۆ باوەرپاران و، بۆ بى باوەرپانىش نابىناو دل تەنگىيە – ئەفەرموى: (وتنزل من القرآن

ما هو شفاء ورحمة للمؤمنين ولا يزيد الظالمين إلا خساراً) ۸۲/۱۷. ﴿أولئك ينادون من مكان بعيد﴾ ئاتەوانە (بى باوەرپەكان) دەلئيت لە جىگايەكى دوور ھەو بانگ دەكرين واتە: چۆن كە سىك لە دوور ھەو بانگ دەكرىت، نابىسى و تى ناگات، ئەمانيش وەكو ئەوان نابيسن و، ھىچ تى ناگەن، ھەر بۆجەخت لە سەر ئەم مانايە، خوا لە جىگايەكى تردا ئەفەرموى: (ومثل الذين كفروا كمثل الذى ينعق بما لا يسمع إلا دعاء ونداء صم بكم عمى فهم لا يعقلون) ۱۷۱/۲. ﴿ ۴۵: ولقد آتينا موسى الكتاب فاختلف فيه ﴾ سوئند بە خوا، بى گومان (تەورات) مان دابە (مووسا) ش كە چى ھۆزەكەى جىاوازى و كىشەيان تىيدا دروست بوو، واتە: بوونە دوو تاقم: ھەندىكيان بروايان پى كردو، ھەندىكيان بە درۆيان دانا! ﴿ولو لا كلمة سبقت من ربك لقضى بينهم﴾ خۆ ئەگەر لە بەر گوفتىك نەبا لە خواو ھەندى پەروردگار تەو ھەو درابو ئەى پىغەمبەر! كە سزايان دوا بخات بۆ رۆژى قيامەت، ئەوا بە زوويى برپارى تىاچوونيان دەردەچووو سزا دەدران ﴿وانهم لى شك منه مريب﴾ و ھە راستى ھۆزەكەت لە دوودلىيەكى گومان ھىنەردان.

ھەموو كەسىك كار بۆ خۆى دەكا:

﴿ ۴۶: من عمل صالحاً فلنفسه ومن أساء فعليها ﴾ ئەو ھى كارىكى چاكى كردى، ھەربۆ خۆيەتى و، ھەرخۆى كەلكى لى دەست دەكەوى، ئەو ھەش كارىكى خرابى كردى، ئەو ھى ھەر بە زىانى خۆيەتى، واتە: زىانەكەى ھەربۆ خۆى دەگەرتەو ھەو. ﴿وما ربك بظلام للعبيد﴾ و پەروردگار پىشت ھەرگىز غەدر بازو سەمكار نىيە لە بەندەكانى، وە بىي كەم و كورت پاداشتيان ئەدانەو. (لە ۱۴۱۷/۴/۲۹ ك بەرامبەر ۱۹۹۶/۹/۱۲ لە جزمى ۲۴) بوومەو ھە، لە ھەلەبجە، لە (راگەياندن) زۆر زۆر مەنت و سوپاس بۆخوا.

كۆتايى جزمى ۲۴. (و لله الحمد والمنة).

ھەر خوا دەزانى قيامەت كەى دى:

﴿ ۴۷: إليه يرد علم الساعة ﴾ زانىارى بەرپا بوونى رۆژى دوايى و، زانىنى كاتى ھاتنەكەى تەنھا بۆلاى خوا ئەگىر دىتەو، جا كە واتە ھەموو كات و شىارين و ئاگاتان لە خۆتان بىيت، ئەو ھەك كتوو پىر دەرگاتان پى بگرىت، بۆيە پىغەمبەرىش ﷺ لە ھەلامى (جوپرىل) دا فەرموى: ((المالسؤل عنها بأعلم من السائل)) (متفق عليه) (فتح البارى: ۱/۱۴۰). و ھەقورئانىش ئەفەرموى: (الى ربك متتهاها، ۴۴/۷۹، يان دەفەرموى: (لايجليها لوقتها إلا هو) ۱۸۷/۷. ﴿وما تخرج من ثمرات من أكمامها﴾ ھەر چى بەر روو بووم و ميوەيەك

چه کهره ده کاو له چرۆ و بهرگه که ی دهرده چیت و ما تحمل من انئی و ههچ مینه بهک ناوس و پاردار نابئی و لا تضع و شهوی ناو زکی دانانی و نازی و الا بعلمه و مهگر خوا پنی زانا و ناگایه، واته: ههچ شتیک نه له ناسمان، نه له زهوی له ناگاداری خوا دهرناچیت و یوم بنادیم این شرکانی و وه له روژی قیامه تدا (هاویه شدانه رکان) کاتی له لایه ن خواوه بانگ نه کرین و پنیان شهوتی: ناده ی کوان هاویه شانی که بو منتان داده نا، ئیستا له کوین و بو یارمه تییان ناده ن؟ قالوا اذناک مامنا من شهید و له وه لامدا ئه لین: خوایه! هه ر ئیستا به ناشکرا راده گه یه نین و ناگادارت شه که یه ن که له راستیدا ههچ شایه دیکمان نییه شایه دی بدات: تو شهریکت هه بی و ۴۸: و ضل عنهم ما كانوا یعدون من قبل و هاواریان بو دهریدن لییان گووم دهن و به ناهق دهر شه چن و ههچ که لکیکیان پنی ناگه یه ن و وظنوا مالهم من محیص و دلنیاش دهن ئیتر ههچ په ناگا و چاره سه ریکیان نییه بو خو رزگار کردن له سزای خوا و ۴۹: لا یسئم الانسان من دعاء الخیر و مروی کافر هه رگیز له داخوازی خیر و چاکه و خو شیی و ناسوده بو خو ی، بیزار و ماندوو نابئی، هه رده م داوای دارایی، ته ندروستی، ده سلات ده کات و به هه له داوان به داویدا ده گهری و ان مسه الشر فیئوس قسوط و هه نه گه ر به لا و نه خو شیی و هه ژاری تووش بوو، شه وه ناو میدیکی ته ما بیره له مه رجه مه تی خوا.

ناله باری مرووف:

و ۵۰: ولئن اذقناه رحمة منا من بعد ضراء مسته و هه نه گه ر له داوای شهوزیانه ی پنی گه یشتبوو، هه ر خو شییبه کی پنی به چیزین: دارایی و، ته ندروستی بده نیی و ليقولن هذا لی و زور به تمنانه وه ده نی: شه مه هی خو مه، له به رشیاوی خو م ده ستم که وتوو، واته: له خوا ی ناناسی! و ما اظن الساعة قائمة و بیشم وایه قیامه ت به ریا نه بیئت، وه که شه فرموی: (کلا ان الانسان لیطغی، ان رآه استغنی) ۷-۶/۹۶. و لئن رجعت الی ربی و گریمان شه گه ر گه ر درامه وه بو لای په روهر دگارم، واته: وه که ئیوه شه لئین قیامه ت هات و به ریا بوو! و ان لی عنده للحسنی شه وه بی گومان پاشه روژی باشترم بو هه یه له لای خوا و فلننسن الذین کفروا بساعملا و جا خوا هوشیاریان ده کاته وه شه فرموی: جابی گومان شه وانسه ی وا بی برون و شه و جو ره قسانه ش شه که ن، ئیغه کردارو ره قاره ناشیرینه کانیان لی ناگادار ده که یه ن و لند یقنهم من عذاب غلیظ و بی گومان سزایه ک، له جو ری سزایه کی دژواریان پنی

ده چیزین و ۵۱: و اذا انعمنا علی الانسان اعرض و نتأجانبه و کاتنی چاکه له گه ل مرو بکه یه ن، له باتنی شه وه که سوپاسی خوا ی له سه ر بکات، روو و هه ر شه گه یری و دوور شه که ویته وه له جیه به جیگر دنی فره مانه کانی خوا! و اذا مسه الشر فذو دعاء عریض و کاتنی تووشی نه هه مه تی و ناخو شیی ده بی، شه بیینی به رده وه م دو عاو نزاو

و الیه یرد علم الساعه و ما تخرج من نمرت من اکامها و ما تحیل من انئی و لا تضع الا یعلی و یوم ینادیهم این شرکاء ی قالوا اذناک ما ممان شهید و ضل عنهم ما كانوا یعدون من قبل و وظنوا مالهم من محیص لا یسئم الانسان من دعاء الخیر و ان مسه الشر فیئوس قسوط و لئن اذقناه رحمة منا من بعد ضراء مسته ليقولن هذا لی و ما اظن الساعة قائمة و لئن رجعت الی ربی ان لی عنده للحسنی فلننسن الذین کفروا بما عملوا و لند یقنهم من عذاب غلیظ و اذا انعمنا علی الانسان اعرض و نتأجانبه و اذا مسه الشر فذو دعاء عریض و قل اذ یسئران کان من عند الله ثم کفرتم به من اضل ممن هو فی شقاق بعید و سربهم ایتانای الآفاق و فی انفسهم حتی یبین لهم انه الحق اولم یکف بربک انه علی کل شیء شهید و الا انهم فی مریتة من لعنای ربهم الا انه یحکم کل شیء و محیط

پارانه وه ناله نالی زورگه رم و یان و یو ز ده ستم پنی ده کا بو رزگار بوونی له وه به لایه!

به لگه کانی راستی قورنان:

و ۵۲: قل ارایتم ان کان من عند الله بییان بلئی: چی شه لئین شه گه ر شه قورنانه له لایه ن خواوه بیئت و شه کفرتم به پاشان ئیوه ش، برواتان پنی نه بیئت، ده زانن حالتان چون ده بی! و من اضل من هو فی شقاق بعید و چه که سیک گو م بووتره له وه ی که له خیلاف و دوو به ره کبیه کی دوور له هق و رینماییدا بیئت؟ واته: ئیوه له هه موو که سیک سه ر لیشیواوتر و گو م ترا و ۵۳: سربهم ایتانای الآفاق و فی انفسهم و به لی خوا ی گه وره به تایبه ت له سه ده ی بیسته مده گه لی شتی سه رسو ره نه ناری نه شاننی ناده میزاد دا، له ناسمان و زهوی و ده ریاو، هه ر له خودی ناده می خو شیدا که هه ر هه موویان به راشکاوی داوا له مرووف ده که ن سه روا بیینی

بەخوای گەورە و بەقورئانەكەى، وەك ئەفەرموئى: ئىمە لەئایندەدا بەلگەو نىشانەكانى خۇمانيان نىشان دەدەين لەسەر راستى ئەم قورئانەو، دەسلەتتى خۇمان لەئاسۆكانى بوونەو وەردا، وە لەخودى خۇشياندا ﴿حتى يتبين لهم أنه الحق﴾ ئەمەش بۇ ئەوئەبە تاجاك بۇيان دەركەوئى كە بەراستى ئەو قورئانە راستە ﴿أولم يكف بربك أنه على كل شئ شهيد﴾ و ئايا شايدەدى پەرورەدگارت بەس نىبە كەبەسەر هەموو شتىكدا ئاگا و زانايە و، هېچ شتىكى لا ون نابىت؟! ﴿٥٤: أَلَا إِنَّهُمْ فِي مَرِئَةٍ مِنْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ﴾ هۇشيار بن خەلكىنە! كە بەراستى ئەوانە لەگەل ئەوئەموو بەلگانەدا لە دىدارى پەرورەدگارىان لەدوو دلى و گومان دان، بۇيە بروايان بەزىندوو بوونەو هەر نىبە ﴿أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ﴾ ئاگادار بە! كەبەراستى ئەوخوايەش ئاگای لەهەموو شتىك هەبە لەم بوونەو وەردا، هەر لەئادەمزادەو - بەچاك و، خراپەو - تا تەواوى گەردىلەكان و، وردتر لەوانىش لای ئەو بەكسانە، وە هېچ كەس ناتوانىت لە دەستى دەرجىت.

سوورەتى (شورا) يە

مەككەبىيە (٥٣) نەبە

بەناوى خوای بەخشندەى مېهرەبان

ئەم سوورەتە وەك سوورەتە مەككەبىيەكانى تر باسى بېروباوەرو عەقىدەو ئایدۆلۆژى مۇسلمانان دەكات، باسى پەيام و بەرنامەكەى پىغەمبەر ﷺ دەكات، هاوكات لەگەل باسىكى زىندوو بوونەو وە تۆلەو پاداشتدا، ئەوسا بنەمايەكى گشتى سەرەكى لە ژيانى كۆمەلدا كە: برىتيبە لە بنەماى راوئىزو مشۆرەت لەهەلسەنگاندى كارە سەرەكى و گرتگەكاندا ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * ١: حم * ٢: عسق﴾ ئەم پىتانە وەك لەپىشەو چەند جار باسكرا هېماو ئامازەن بۇ بەكخستنى موشرىك و هاوبەش دانەرەكان، وەك پىيان بلىت: كە ئەگەر نكولئ قورئان دەكەن، دەسا ئۆهوش فەرموون هەر لەم پىتانە سوورەتتىك وەك سوورەتەكانى ئەو بىنن. ديارە كەهېچ كات ئەيان توانىو شتى وا بكەن، بۇيە دەبى تەسلىم بېن و ددان بەوئەدا بىنن كەمەر خوايە ئەو قورئانەى ناردوو.

هەر خوايە وەحى دەنئىرى:

﴿٣: كَذَلِكَ يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وەك ئەو وەحىيە خوای بالادەستى كارجوان، وەحىي بۇ تۆو بۇ پەيامبەرانى پىش تۆش دەنئىرى. (خاتوو عايشە / خوا لىلى رازى

بى) دەلى: (حارىسى كورى هېشام) لە پىغەمبەرى پرسى ﷺ: وەحىيەت چۆن بۇ دى...؟ فەرمووى: هەندى جار دەنگىك دى وەك دەنگى جەرەس، ئەم شىوئەبە لە هەموو شىوئەكانى ترى وەحى، قورستر و سەختترە بۇ من، جاكە كۆتايىشى دى، دەبىنم هەموویم وەرگرتوو و لەبەرە! هەندى جارېش فرىشتەى وەحىيەكە لە شكّل و سىماى پىاوئىكدا دى و قسەم لەگەل دەكاو منىش لىلى وەر ئەگرم. خاتوو (عايشە) دەلى: بەراستى هەندى كات لەرۆژى زۆر سەرمادا نىو چاوانى پىغەمبەرم دەدبىت ﷺ: عەرەقى لى دەهاتە خواری. (فتح البارى: ٢٥/١. مۇسلىم: ٤/١٨١٦). ﴿٤: له مافى السموات وما فى الأرض﴾ هەرچى لەئاسمانەكان ولە زەوئەبە، هەر هەموو مولى خوايەو ئەو خواوئىبەتى ﴿وهو العلى العظيم﴾ هەرئەوئەبە بلىدى مەزن ﴿٥: تكاد السموات يتقطرن من فرقهن﴾ ئاسمانەكان - كە چەندە بەهېز - خەرىكە لەبەرامبەر گەورەبى مەزنى خوا، لەت لەت و پارچە پارچە بېنو، بەسەر بەكتردا بكەون! ﴿والملائكة يسبحون بحمد ربهم﴾ و فرىشتەكانىش هەمىشە سەرگەرمى تەسبىحات و ستايىشى پەرورەدگارى خۇيانن، لەسوورەتتىكى تردا هەر لە بارەى تەسبىحاتى فرىشتەو ئەفەرموئى: (الذين يحملون العرش ومن حوله يسبحون بحمد ربهم ويؤمنون به، ويستغفرون للذين آمنوا... ٧/٤٠. لىرەشدا ئەفەرموئى: ﴿ويستغفرون لمن فى الأرض﴾ داواى لىبوردنىش دەكەن بۇ ئەوانەى لە زەوئەدان، واتە: لەوانەى باوەرپان هېناو، وەكو لە شوئىتىكى تردا دەفەرموئى: (ويستغفرون للذين آمنوا...) ﴿ألا إن الله هو الغفور الرحيم﴾ هۇشياربە! كە بەراستى ئەو پەرستراو هەقە (الله)، هەر خۇزى گوناھپۇشى مېهرەبانە ﴿والذين اتخذوا من دونه أولياء﴾ و ئەوانەش كە لەباتى خوا، دۆست و يار بۇ خۇ دەگرن ﴿الله حفيظ عليهم﴾ خوا بۇخۇزى چاودىرە بەسەرپانەو، هېچ شتىكى لە دەس دەرنانچى و دەزانى خەرىكى چىن ﴿وما أنت عليهم بوكيل﴾ و تۆيش برىكارپان نىت، تا بەزۆر باوەرپان پى بىنىت، كارىشت هەر راگەياندەن.

قورئان بۇ ترساندى مەككەو دەفەرى مەككەبە:

﴿٧: وكذالك أوحينا إليك قرآنا عربيا﴾ وەك ئەو وەحىكردنە ئاشكرايە، قورئاننىكى عەرەبى رهوان و پاراويشمان بۇ تۆ وەحى كرد ﴿لتنذر أم القرى ومن حولها﴾ هەتا مەككە (تومولقورا) و خەلكى دەوروبەرى (واتە: هەموو خەلكى گۆزى زەوى) بترسىنى و، ئاگادارىان بكەيت لە سزاو جەزەبەى خوا. بۇيە بە (مەككە) ش ئەلىن (أم القرى)، چوئەكە بناغەو داىكى هەموو گوندەكانى ئەو

دفعه ربه.. وه له بر شهرف و گوره بیهیک که به هوی که عبی
 پیروزهوه پنی براوه، بویه پیغمبر ﷺ فرمویه تی: ((والله انک
 لخير أرض الله وأحب أرض الله إلي، ولولا أنى أخرجت منك
 ما أخرجت)). (پیشهوا نه حمه د). ﴿ وتندر يوم الجمع لا ريب فيه ﴾
 به تاییه تی شهوانه له رژی بترسینیت که ته اوای دروستکراوه کان
 تییدا خر ده کرینه وه، هیچ دوو دل و گومانیکیش له هاتنیدا نییه
 وه هر دی ﴿ فریق فی الجنة و فریق فی السعیر ﴾ و خه لکه که ش ده بنه
 دوو دهسته، دهسته یه کیان له به ههشت دان و، دهسته یه کیشیان له
 دوزه خدان، واته: برواداران له به ههشتتان و، بی پروایانیش
 له دوزه خدا، خوا له جیگایه کی ترده - له باره ی سهختی شه
 روزه، زیانمه ندی دهسته یه که له مردم تییدا ده فرموی: (یوم
 یجمعکم لیوم الجمع ذلک یوم التغابن). که و ابو خوی میهره بان
 شه مهسه له یه (خه لکه که ده بیته دوو دهسته) بریوه ته وه، بویه
 پیغمبر جاری ته شریفی هات و دوو نامه به دهسته یه وه بوون و،
 فرموی: شه می دهستی راستم له لایه ن ره بیولعاله مینه وه دهر چوووه
 ناوی گشت خه لکانی به شتی، باب و باپیریان و، ناوی هوزو
 خیلانی تی دایه و، ثیر کم و زیاد ناکات، شه می دهستی چه پیشم
 ناو نیشانی ته اوای گشت جه حنده میه کانی تی دایه و، هیچ
 زیادو کم ناکات. (پیشهوا نه حمه د). ﴿ ۸: ولو شاء الله لجعلهم
 أمة واحدة ﴾ خو شه گهر خوا ویستبای هه موویانی شه کرده یه
 گه و یه که شوممت، واته: کوی ده کرده وه له سر نایینی پیروزی
 نیسلام، وه کو له جیگایه کی ترده ده فرموی: (ولو شاء الله لجمعهم
 علی الهدی). ﴿ ولكن یدخل من یشاء فی رحمته ﴾ به لام ویستی
 خوی گوره وایه، دهیوی هه که سیك خوی بیه ویت - شیاویش
 بیت - بیباته ناو میهره بانی و به زهی خویه وه ﴿ والظالمون ما لهم
 من ولی ولا نصیر ﴾ سته مکاران و بی باوه رانیش، هیچ دوست و
 یارمه تی دهر نیکیان بویه نییه، له سزای پشه رژی رزگاریان بکات.

هر خوی به هولاو دوستی راستان:

﴿ ۹: أم اتخذوا من دونه أولیاء ﴾ یاخو جگه له خوا دوستیان
 بو خویان گرتوه! ﴿ فالله هو الرلی ﴾ جاخو هه (الله) یه دوستی
 راسته قینه ویشیوان ﴿ وهو یحیی الموتی ﴾ وه ره شه ویشه مردووان
 زیندوو ده کاته وه ﴿ وهو علی کل شیء قدیر ﴾ و هه ره ویشه تواناو
 دهسه لاتی به سر هه موو شتی کدا هه یه ﴿ ۱۰: وما اختلافتم فیهِ
 من شیء فحکمهُ إلی الله ﴾ شه وی کیشه و جیاوازی تان تییدا بوو،
 له باره ی باوه و بی باوه ریه وه، ده بی حوکه که ی بگریدریته وه بولای
 خوا، چونکه شه خوی ده ی بریته وه ده زانیت کنی له سر هه قه و،

سُورَةُ التَّوْبَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمْدٌ ﴿ ۱ ﴾ عَسَىٰ ﴿ ۲ ﴾ كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ
 اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿ ۳ ﴾ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ
 الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿ ۴ ﴾ تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَطَّرُونَ مِنْ مَوْجِهِنَّ
 وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِنَّ وَسَتَعْفِرُونَ لِمَنْ فِي
 الْأَرْضِ أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَفْوُ الرَّحِيمُ ﴿ ۵ ﴾ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا
 مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيفٌ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ
 ﴿ ۶ ﴾ وَكَذَلِكَ أَرْسَلْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا مَعْرَبًا لِيُذَكِّرَ الْأُمَّةَ الْعُرَىٰ وَمَنْ
 حَوَّلْنَا وَنُذِرُ يَوْمَ الْجَمْعِ لَأَرْبَبٌ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي
 السَّعِيرِ ﴿ ۷ ﴾ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُدْخِلُ
 مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿ ۸ ﴾
 أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْوَكِيلُ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتِ
 وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿ ۹ ﴾ وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ
 إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿ ۱۰ ﴾

﴿ ۱۱: فاطر السموات والأرض ﴾ به دیهینه ری ناسمانه کان و
 زهوییه ﴿ جعل لكم من أنفسكم أزواجاً ﴾ هه ره خوشتان هاوسه رو
 ژنانی بو داناون ﴿ ومن الأنعام أزواجاً ﴾ وه له وشتر و گاو مه رو
 بز، جووتی نیرو مینی بو دروست کردوون ﴿ یذروکم فیهِ ﴾ زورتان
 دهکا به زاو زنی ﴿ لیس کمثلہ شیء ﴾ هیچ شتی ک نییه له وینه ی
 شه (خوا) یه، نه له زاتیا، نه له سیفاتیا، نه له کرداریا، بو خوی
 ته نیایه و، له هه موو شتی ک، بی نیازه و، هه موو شتی کیش نیازه منده
 به و ﴿ وهو السميع البصیر ﴾ شه ویشه بیسره ی بینا، به ناگایه
 به ته ی به نده کانی، بیبایه بو کارو کرداریان ﴿ ۱۲: له مقالید
 السموات والأرض ﴾ کللی هه موو خه زنه کانی ناسمانه کان و
 زهوی ته نها به دهستی شه وه، که و ابو هه موو شتی کیش هه ره شه
 ﴿ یسط الرزق لمن یشاء ویقدر ﴾ بو هه ره که سیك خوی بیه ویت
 رزق و رژی بو زیاد دهکات، بو هه ره که سیكیش که بیه وی، کم
 و کورتی دهکا و سنورنیکی بو داده نیت ﴿ إنه بکل شیء علیم ﴾

چونکه نهو خویبه به هموو شستیک تاگاو زانیه، نهو خوی چاک دهزانی سهروهت و مال و سامان بو مرو چاکه، یان خراب.

گشت پیغه مهران یه ک دینیان بووه:

﴿ ۱۳ ﴾ شرع لکم من الدین ما وصی به نوحا والذی اوحینا

فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا
وَمِنْ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهَا لَعَلَّكُمْ تَكْفُرُونَ ﴿۱۳﴾
وَهُوَ السَّوْمِيُّ الْحَصِيدُ ﴿۱۴﴾ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
يَسُطُّ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿۱۵﴾
﴿ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا
إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ
وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ
يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ﴿۱۶﴾ وَمَا
تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمْ مِنَ الْإِيمَانِ بَعْضًا مِنْهُمْ
وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَى أَجْلِ مُوسَى لَقَضَيْنَاهُمْ وَأَنَّ الدِّينَ
أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَقَدْ لَعْنَهُ اللَّهُ لَعْنَةً مُرِيبَةً ﴿۱۷﴾
فَلِذَلِكَ فَادَعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ
وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ
بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ
لَا حِجْمَةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿۱۸﴾

ایک و ما وصینا به ابراهیم و موسی و عیسی ﴿ هه نهو دین و
ثایینه ی به (نوح و ابراهیم و موسا و عیسا) ی (نولولعهزم) و لیبیراوو
نه به زامان سپارد، کردمانه دین و ثایین بو ئیوهش (نه ی ئومه تی
ئیسلام!) واته: پیغه مهران هموو یه ک نامانج و یه ک مبه ستیان
بووه، یه ک دین و یه ک بیروباوه ریان بووه، نه گهرچی هیندی
جیاوازیان هه بووبی له شهریعت و بهرنامه یاندا، وهکو ده فهرموی:
(وما أرسلنا من قبلك من رسول إلا نوحی إليه أنه لا اله إلا أنا
فاعبدون)، پیغه مبریش ﷺ هه رهلو باره وه ده فهرموی: ((نحن
مفترس الأنبياء أولاد علات، دیننا واحد)) (فتح الباری: ۶/۵۵۰).
پیمان گوتن: ﴿ أن أقيموا الدین ولا تتفرقوا فيه ﴾ که بهرته وازه
کومهل کومهل مهین تییدا، واته: ده بی هموو بهرک و پیکی ریباری
نهو ثایینه راگرن و دهست له یه کتاپه رستی قایم کن و دهستی
لی بهر نه دن، و کیشو و ناکوکی و جیاوازیان تییدا نه بی، به لی
یه کناسین و نویژو کرنووش بردن و، زهکات و روژوو، گشت

نه مانه له هموو ثایینه ناسمانییه کاندای شتیکی سه ره کین و پیویسته
بیاریزین و گورانکاریان تییدا نه کریت. وه بو دوویاتی نه مه له
سووروتی (نه حزب) یشدا هاتوووه ده فهرموی: (وإذ أخذنا من
النبيين ميثاقهم ومنك ومن نوح وإبراهيم وموسى وعيسى ابن
مريم..). ثیبن که سیر له ته ففسیری نهو ثایه تده ده لی: (وصی الله
جميع الأنبياء بالإتلاف والجماعة، ونهاهم عن الإفتراق والإختلاف)
واته: خوا وه صیه تی به هموو پیغه مهران کردوه: که یه کگرتوو
کومهل بن، وه له بهرته وازه و ئیختیلاف، ریی لی گرتن ﴿ کبر
على المشركين ما تدعوهم إليه ﴾ نهوشته تو هاویه شدانه رانی بو
بانگ ده که بیت، وه ک یه کتاپه رستی و، خوا به یه کناسین له سر
دل و دهروونی بته رستان و موشریکان زور گرانه ﴿ الله یجتبی
إلیه من یشاء ﴾ به لام خو خوی گه وره خوی که سانی شیاوو
شایسته هه ک نه بزیژی بو گه یاندنی بهرنامه که ی خوی ﴿ و بهدی
إلیه من ینیب ﴾ و هیدایهت و رینمونی خه لکیکی بو دهکات
که ده گه رینه وه بولای خوی، ئیتر هیدایهت و رینوینی به دهست
نه وان نییه ﴿ ۱۴ ﴾: وما تفرقوا إلا من بعد ما جاءهم العلم ﴿ و نهو
جووله که و گاوران ههش، له ثایینی یه کخوابه رستی نه بوونه دهسته
دهسته، مه گه ر دوی نه وه ی که به لگه و زانیاری ته اوویان بو هات
له سر راستی ئیسلام! ﴿ بغیا بینهم ﴾ نه ویش هه ره له بهر ئیره بی
و حه سادته و سته م و سه رکیشی خویان ﴿ ولولا کلمه سبقت من
ربک إلى أجل مسمى ﴾ نه گه ره روه ردگاری تو له نه زه لدا بریاری
نه دابا، که سزای تاوانباران دوا بخری، تاکاتیکی دیار یکراو، بو
هاتنی کاتی قیامت ﴿ لقضی بینهم ﴾ ده میک بوو بریاری سزا له
نیوانیاندا درا بوو ﴿ وإن الذین أورثوا الکتاب من بعدهم لفی شک
منه مریب ﴾ و نه وان ههش که پاش نه وان بوونه خاوه نی ته ورات و
ئنجیل و، له سه رده می په یامبه ردا ده زیان، نه وانیش له گومانیک
گومانه یتران له کتیبه که یان، بو به بی باوه ر بوون! ﴿ ۱۵ ﴾: فلذلک
فادع واستقم کما أمرت ﴿ جا له بهر کیشو و په راگه نده بی خاوه
نامه کان، توش بو ثایینی یه کخوابه رستی گشت مه ردم بانگی یکه،
وه هه ره بو شیوه یه له لایه ن په روه ردگاره ته وه فرمانت بی دراوه،
سووریه له سه ره نه مکاره، وه له سه ره نهو ثایینه راوه ستاو به ﴿ ولا
تتبع أهواءهم ﴾ و له هه واو ئاره زوویان پهیره وی مه که، چونکه هه
دهسته و گروویه ی هه ولده دا به لای خویدا بتبات ﴿ وقل آمنت
بما أنزل الله من کتاب ﴾ و بلی: من باوه ر هه یه به هه ره په یام
و نامه یه ک خوا دای به زاندو ته خواروه و پروام هه یه، نه گه رچی
جووله که و گاوره کان پروایان به هه ندیک کی نییه ﴿ وأمرت لأعدل
بینکم ﴾ وه له لایه ن خاوه فرمانیشم بی دراوه که له نیوانتاندا

هردم به دادگهرانه بریار بدم ﴿ الله ربنا وربكم ﴾ (الله) پوره ردگاری نیمه و نیو شه، بویه پیوسته هه موومان به تان و تنیا بیناسین ﴿ لنا أعمالنا ولكم أعمالکم ﴾ کارو کردارمان بو خوومان، و کارو کردارتان بو خووتان، هر که سه پاداشتی شه و کاره وهر نه گریته وه کردوو بیتنی، وه که له جیگایه کی تر دا خوا شه فرموی: ﴿ وإن کذبوک فقل لی عملی ولکم عملکم انتم بریئون مما عمل وانا برئ مما تعملون ﴾. ﴿ لا حجة بیننا و بینکم ﴾ له نیوانی نیمه و نیو ه دا هیچ به لگه و به هانه یه که نه ماوه باس نه کرابنی ﴿ الله یجمع بیننا و الیه الصیر ﴾ جا له روژی قیامه تدا په رستراوی ههق (الله) نیمه و نیو ه کو شه کاته وه، خو گهرانه وه و چاره نووسیش هه ر بولای شه وه، ثم نایه تش هه دوویاتی شه و راستیه ده کاته وه که ده فرموی: ﴿ قل یتجمع بیننا ربنا ثم یتفتح بیننا بالحق وهو الفتح العظیم ﴾ ۲۶/۳۴.

حاشا که رانی دینی خوا بهر غه زه به ده که ون:

﴿ ۱۶ ﴾ والذین یحاجون فی الله ﴿ ثوانه ی له مهر نایینی خوا وه کیشمه کیشم شه که ن و نیه انه وی خه که له ریگه و ریبازی خوا دورور بخه نه وه ﴿ من بعد ما استجیب له ﴾ پاش شه وی که به ده نگیبیه وه هاتن و وه لامیان دایه وه ﴿ حجتهم داخضة عند ربهم ﴾ به لگه که بیان لای پوره ردگاریان، پووچهل و باتله ﴿ وعلیهم غضب ﴾ و بهر رق و خه شمیککی زور گه وره که وتوون "له دونیادا" ﴿ ولهم عذاب شدید ﴾ وه له پاشه روژی شدا سزایه کی سه ختیان بو هه یه ﴿ ۱۷ ﴾: الله الذی أنزل الکتب بالحق وال میزان ﴿ خوی ههق شه و زاته یه که نامه ناسمانییه کانی به ههق و رهوا بو سه ریه یامبه ران دایه زان دووه، له گهل ته رازووی دادگه ریدا، بو حوکم و بریار له نیوان خه لکدا به داد پوره رانه ﴿ وما یدریک لعل الساعه قریب ﴾ تو چی شه زانی؟ له وانیه هاتنی قیامت نزیک بییت، جا که واته هه میشه کارو کرداری چاک شه نجام بده ﴿ ۱۸ ﴾: یتسرعجل بها الذین لا یؤمنون بها ﴿ ثوانه ی به قیامت بریویان نییه به گالته وه په له له هاتنی شه که ن! ﴿ والذین آمنوا مشفقون منها ﴾ ثوانه ی بریویان هینا وه به رده وام له هاتنی قیامت شه ترسن ﴿ و یعلمون أنها الحق ﴾ ده شزانن که بی گومان شه سات و روژه راست و هه قه وه هر پیش دیت، پیواوی به ده نگیکی زور به رزو وتی: شه میوحه ممه د! پیغه مبه ریش ﴿ هه وه که شه وه لامی دایه وه فرمووی: (هاووم) بلی چی شه نییت؟ وتی: قیامت که ی دیت؟ شه ویش فرمووی: ((ویحک إنها کائنه، فما أعددت لها؟)). هاوار بو تو، دلنیا به که شه و روژه هه پیش دیت، به لام شه تو چیت بو ناماده کردووه...؟ وتی: ته نها خو شه ویستی خوا و پیغه مبه ر، فرمووی: ((أنت

مع من أحببت))، ده تو له گهل شه که سه ده بییت که له دونیادا خوشت و یستووه. (فتح الباری: ۵۷۳/۱). ﴿ ألا إن الذین یمارون فی الساعه لفی ضلال بعید ﴾ هوشیار بن! به راستی شه وانه ی و له باره ی روژی دواپی شه ره قسه و ده مه ده می شه که ن، له بز بون و گو مریبیه کی زور سهخت و دور له ههق دان، واته: زور

وَالذِّینَ یَحَاجُّونَ فِی اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجِیْبَ لَهُمْ جَنَّتْهُمْ دَٰخِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِیْدٌ ﴿۱۶﴾ اَللّٰهُ الَّذِیْ اَنْزَلَ الْکِتٰبَ بِالْحَقِّ وَالْبُرْءَانَ وَمَا یَدْرِیْکَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِیْبٌ ﴿۱۷﴾ یَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِیْنَ لَا یُؤْمِنُوْنَ بِهَا وَالَّذِیْنَ ءَامَنُوْا مُشْفِقُوْنَ مِنْهَا وَیَعْلَمُوْنَ اَنَّهَا الْحَقُّ اَلَا اِنَّ الَّذِیْنَ یُמَارُوْنَ فِی السَّاعَةِ لَفِی ضَلٰلٍ بَعِیْدٍ ﴿۱۸﴾ اَللّٰهُ لَطِیْفٌ یُعٰبَدُهٗ بِرِزْقٍ مِنْ نِّشَآءٍ وَهُوَ الْقَوِیُّ الْعَزِیْزُ ﴿۱۹﴾ مَنْ کَانَ یُرِیْدُ حَرْثَ الْاٰخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِی حَرْوِیْمُوْنَ کَانَ یُرِیْدُ حَرْثَ الدُّنْیَا نُؤْتِهٖ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِی الْاٰخِرَةِ مِنْ نَّصِیْبٍ ﴿۲۰﴾ اَمْ لَهُمْ شُرَکَآءُ شَرَعُوْا لَهُمْ مِنَ الَّذِیْنَ مَا لَمْ یَأْتِ بِهٖ اَللّٰهُ وَلَوْ لَا کَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُضِیْنَ بَیْنَهُمْ وَاِنَّ الظَّٰلِمِیْنَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِیْمٌ ﴿۲۱﴾ تَرٰی الظَّٰلِمِیْنَ مُشْفِقِیْنَ مِمَّا کَسَبُوْا وَهُوَ وَاَقْرَبُ بِهٖمُ وَالَّذِیْنَ ءَامَنُوْا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحٰتِ فِی رَوْضٰتِ الْجَنٰتِ لَهُمْ مَا یَشَآءُوْنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذٰلِکَ هُوَ الْفَضْلُ الْکَبِیْرُ ﴿۲۲﴾

سه رلنیشیواو سه رگه ردانن ﴿ ۱۹ ﴾: الله لطف عباده ﴿ په رستراوی ههق (الله) خوا به کی به لوتف و به مبه ره بانه به به نده کانی ﴿ برزق من بشاء ﴾ به هه که سیک خوی بیه وی رزق و روژی زور شه دات، شه گه رچی زوریش سه رکیش بییت ﴿ وهو القوی العزیز ﴾ هه شه ویش به هیزی ده سه لاتدار ﴿ من کان یرید حرث الآخرة نزد له فی حرثه ﴾ هه که سیک داهات و کشتی دوا روژی لا مه به ست بییت، شه نیمه به زیاده وه به ره که تی بو تی شه خین و له به رو بو می کشته که ی زیاد شه کین، واته: شه گه به کرده وه کانی مه به ستی پاداشتی پاشه روژ بییت، شه نیمه ش پاداشتی بو زیاد شه کین به چند قات ﴿ ۲۰ ﴾: ومن کان یرید حرث الدنيا تؤته منها ﴿ وه شه که سه ییش که ته نها به رو بووم و داهات و کشتی دونیای ده وی، شه له م دونیا به شی دده دین ﴿ و ما له فی الآخرة من نصیب ﴾ نیتر له پاشه روژ دا هیچ به ش و به ره ره یه کی بو نییه، بی شک خواش مه یلی له هه رچه نده بیی، هه شه و نده شه دا، شه فرمووده ییش

هر پشتگیری ثم راستیه نکا: ((بشر هذه الأمة بالسوء والرفعة والنصر والتكفين في الأرض، فمن عمل منهم عمل الآخرة للدنيا لم يكن له في الآخرة من نصيب)) (مسند الإمام أحمد. ۱۳۴/۵).

﴿ ۲۱: أم لهم شركاء ﴾ ناخو نهوانه ریگه‌ی خواناسین دهگرن، یا خو چوند هاوبه شیک بو خوا داده‌نین ﴿ شرعوا لهم من الدين ما لم يأذن به الله ﴾ چوند یاساو بهرنامه‌یه کیان بو داهینابن له نایین که به هیچ شیوه‌یه خوا مؤلته‌تی نه‌داین، خو شتی‌وا نه‌بووه! ﴿ ولولا كلمة الفصل لتضى بينهم ﴾ نه‌گهر به‌لینتی خوا نه‌با به دوا خستنی سزا بو رۆزی قیامت همر زوو له دونیادا بریار درابوو له نیوان نه‌وان و نیمانداره‌کاندا ﴿ وإن الظالمين لهم عذاب أليم ﴾ و بی‌گومان بو ستمکاران به شیرک جه‌زه‌به‌و سزایه‌کی به نیش هه‌یه.

له قیامته‌دا موشریکان داده‌چله‌کین:

﴿ ۲۲: ترى الظالمين مشفقين مما كسبوا ﴾ وه لهو رۆزه‌دا نه‌و ستمکارانه نه‌بینی چۆن له‌نه‌نجامی نه‌و تاوانانه‌ی کردوویانه ده‌ترسن "بیته‌وه رییان" ﴿ وهو واقع بهم ﴾ به‌لام چ که‌لکی هه‌یه، وه تووشیشیان نه‌بی، بترسن یان نه‌ترسن ﴿ والذين آمنوا وعملوا الصالحات في روضات الجنات ﴾ به‌لام نه‌وانه‌ی که برویان هیناوه کاره چاکه‌کانیان نه‌نجام‌داوه، له گولزارگه‌لی به‌هسته‌کان‌دان ﴿ لهم ما يشاءون عند ربهم ﴾ همر شتیکیان بو، له لایه‌ن به‌روه‌ردگار یانه‌وه پییان ده‌گات ﴿ ذلك هو الفضل الكبير ﴾ نا نه‌وه، نه‌و فه‌زل و خه‌لات و به‌هره‌ی گه‌وره و بی‌وینه‌یه، هیواو ناواته‌کان پیوه‌ی به‌ستراون.

رزق و رۆزی بو به‌هسته‌بیان ناماده‌یه:

﴿ ۲۳: ذلك الذي يبشر الله عباده الذين آمنوا وعملوا الصالحات ﴾ نه‌و فه‌زله گه‌وره‌یه‌یه خوا موژده‌ی نه‌و به‌ندانه‌ی خوی پی‌ده‌دا برویان هیناوه کاره چاکه‌کانیان نه‌نجام‌داوه، بو نه‌وه‌ی همر له‌نیستاوه به زه‌وق و شه‌وق بن تا نه‌گه‌نه نه‌و جیگایه ﴿ قل لا أسألكم عليه أجرا إلا المودة في القربى ﴾ به‌وانه بلتی - که‌وه‌لامت ناده‌نه‌وه - من له سه‌رگه‌یاندنی په‌یامه‌که‌ی خوا، هیچ کرئی و مزه‌یه‌کم له نیه‌و ناویت، نه‌وه نه‌بییت که نیه‌و له‌به‌ر خوا مافی خزمایه‌تی بپاریزن و وازم لی بینن، باپه‌یامه‌که‌م بگه‌یه‌نم، به‌لی له‌م جیگایه‌دا گه‌لی ریوایه‌ت هه‌یه ده‌ریاره‌ی دیاری کردنی مه‌به‌ست و مانای ﴿ إلا المودة في القربى ﴾ (سه‌یید قوتب) خوا له‌ی خو‌ش بییت نه‌لیت: په‌یامه‌ر ﴿ فرماني پی‌کرا که به‌قوره‌یش بلتی: من له‌برامه‌ر نزیک خستنه‌وه‌تان به (روضات الجنات) هه‌وه، دوور

خستنه‌وه‌تان له‌و سزای دۆزه‌خه هیچ پاداش و کریمه‌کم ناوی، مه‌گهر تنه‌ها نه‌وه که خزمایه‌تی بپاریزن، واته: په‌یامه‌ر ﴿ له‌گه‌ل هه‌موو تیره‌کانی قوره‌یشدا، خزمایه‌تی هه‌بوو، نه‌و هه‌وله‌یشی تنه‌ها له‌و رووه‌ویه که مافی خزمایه‌تی به‌سه‌روهه هه‌یه، بویه ناوا هه‌ولی دوور خستنه‌وه‌یان له‌دۆزه‌خ ده‌دات و به‌به‌هسته‌ت نزیکیان ده‌کاته‌وه. چونکه ریوایه‌تیک له (ثیبین عه‌بباس) هه‌وه هاتووه که: پی‌شه‌وا (بوخاری) (فتح الباری: ۴۲۶/۸). هیناویه‌تی: (انه‌ سأل عن قوله تعالى: ﴿إلا المودة في القربى﴾ فقال سعيد بن جبیر: (قربى آل محمد، فقال ابن عباس: عجلت إن النبی ﷺ لم يكن بطن من بطون قريش إلا كان له فيهم قرابة، فقال: إلا أن تصلوا ما بيني وبينكم من القرابة). بویه (ته‌به‌ری) ش - خوا په‌لی به‌رز بکاته‌وه - نه‌لیت: ﴿ إلا أن تودوني قرابتي منكم، وتصلوا الرحم التي بيني وبينكم. (به‌نده) ش به‌ بوچوونی خو‌م ریز لیمان له‌خانه‌واده‌و به‌نامه‌له‌و خزمایه‌تی په‌یامه‌ر ﴿ ئیتر هه‌رکه‌سیک بگریته‌وه - الأقرب فالأقرب - وه‌ک سه‌عیدی کوری جو‌به‌یر نه‌لیت: (قربى: آل محمد) پیوسته‌یه‌کی سه‌رشانی موصلمانانه، به‌لام به‌نه‌ندانزه‌یه که زیاده‌ره‌وی تیا نه‌کرئی و نه‌وانیش - خزم و که‌سه‌کانی نه‌و - تنه‌ها به‌ ریی نه‌ودا بچن، نه‌گینا وه‌ک زانایان نه‌لین: مافیان نه‌راو ده‌سووتی، به‌لکو نه‌بی هه‌ولی راستکردنه‌ویان بدری، وه نه‌و ریوایه‌تیش که سه‌عید نه‌ی هینتی: ((قالوا یا رسول الله! من هم هؤلاء الذين نودهم؟ قال: علي وفاطمة وأبناؤهما)، بو نه‌وه (شه‌یخی ثیبینی حه‌جه‌ن) له‌فتح الباری به‌رگی (۸/۴۶۷). نه‌لیت: (وإسناده ضعيف لمخالفته هذا الحديث الصحيح الذي رواه البخاری عن ابن عباس. وه‌ ئیامی (ثیبین که‌سین) یش نه‌لیت: (وهذا إسناده ضعيف). وه‌ زاناکانی تر نه‌لین: (وذكر نزول الآية في المدينة بعيد فإنها مكية، ولم يكن إذ ذلك لفاطمة - رضی الله عنها - أولاد بالكلية، فإنها لم تتزوج بعلي ﷺ إلا بعد بدر من السنة الثانية من الهجرة. والحق تفسير هذه الآية بما فسرها حبر الأمة وترجمان القرآن عبد الله بن عباس ﷺ كما روى عنه البخاری - یشیر إلى الحديث المتقدم - ولا تنكر الوصاة بأهل البيت والامر بالإحسان إليهم واحترامهم وإكرامهم فإنهم من ذرية طاهرة من أشرف بيت وجد على وجه الأرض فخرا ونسبا ولا سيما إذ كانوا متبعين للسنة النبوية الصحيحة والواضحة الجلييلة كما كان عليه سلفهم كالعباس وبنیه وعلی وأهل بيته وذريته ﷺ). وه‌ بو زیاده‌ ناگاداری ته‌ماشای نه‌م سه‌رچاوانه‌ بکری: البخاری ۷/۷۷، صحیح مسلم / باب فضائل أهل بيت رسول الله ﷺ، کتاب مناقب للترمزی، منهاج السنه / ابن تیمیه ۷/۱۰۲. روح المعانی / الألووسی. ﴿ ومن يقترف حسنة

نزد له فیها حسنا ﴿ و هر که سبک کاری کنی چاک نه انجام بدات، نیمه ش زیاتر چاکه ای له گهل نه کهین، بهک بده تا حهوت سه د، تا زیاتریش، وهک خوا خوی نه فخر موسی: (إن الله لا یظلم مثقال ذرة وإن تک حسنة یضاعفها ویؤت من لدنه أجرا عظیما) ۴۰/۴. ﴿ إن الله غفور شکور ﴾ بی گومان به رستراوی ههق، خوابه کی گونا هیوشی بیژان و به وه فایه ﴿ ۲۴: أم یقولون افتری علی الله کذبا ﴾ یا خود نه وانه نه لئین: موحه ممه د ﴿ له سر خوا درو به کی هه لبه ستووه! ﴿ فإن یشا الله یختم علی قلبک ﴾ خو نه گهر و ابی موشریکان نه لئین: واته: تو له سر خوا هه لده به سیت، نه وه نه گهر خوا بیهوی مؤر دهنیت به سر دلقتا، بو نه وه هیچ تی نه گهیت، ثایه تی: (ولو تقول علینا بعض الأقابیل لأخذنا منه بالیمین ثم لقطعنا منه الوتین فما منکم من أحد عنه حاجزین) ۴۴/۶۹-۴۷. جهخت له سر نهو مه به سته ده کاته وه. ﴿ ویمح الله الباطل ﴾ وه خوا ناسه واری نار هواو باطل نه سر یقه وه ﴿ ویحق الحق بکلماته ﴾ وه هق وره واش به فخرمانی خوی ده چه سپینتی ﴿ إنه علیم بذات الصدور ﴾ چونکه نهو زانایه به هه رچی له دلله کاندایه. ﴿ ۲۵: وهو الذی یقبل التوبة عن عباده ﴾ هه نه ویشه که به شیمانی له به نده کانی خوی وه نه گرتی ﴿ ویغفر عن السیئات ﴾ وله تاوان و گونا حانیان - بچوک و گه وره - بوه هر که سبک خوی بیهوی ده بووری. ثایه تی: (ومن یعمل سوءاً أو یظلم نفسه ثم یتستفر الله یجد الله غفورا رحیما) ۴/۱۱۰ دهر باره ی وه ر گرتنی ته و به ی عه بدانه ﴿ ویعلم ما تفعلون ﴾ وه ده سزانی چی ده کهن ﴿ ۲۶: ویستجیب الذین آمنوا و عملوا الصالحات ﴾ وه داواو پارانه وهی - نه وانسه ی پروایان هی ناسه وه کاره چاکه کانیان نه نجام داوه - وه لام نه داته وه ﴿ ویزیدهم من فضله ﴾ وه بویان زیاد نه کا له به خششی خوی. ته فسیری (ته به ربی) نه لی: (یشفعون فی إخوان إخوانهم)، شه فاعهت بو دوستی دوستیان ده کهن ﴿ والکافرون لهم عذاب شدید ﴾ وه بو بی پروا کانش جه زه به وه سزایه کی سه خت هه یه و، وه لامیشیان ناداته وه. ﴿ ۲۷: ولو بسط الله الرزق لعباده لبغوا فی الأرض ﴾ وه نه گهر خوا به لی شاو رژی بو به نده کانی خوی فره کردیا، نهوا یاخی ده بوون له زه ویدا ﴿ ولکن ینزل بقدر ما یشاء ﴾ وا ناکات، به لکو نه ندازه بهک نه دات که خوی بیهوی، چونکه نهو خوی چاک ده زانی چون رژی دابهش بکاو، هه رکه سه ش چه نده ی بداتی ﴿ إنه بعباده خبیر بصیر ﴾ وه به راستی نهو به به نده کانی خوی ناگادارو بینایه ﴿ ۲۸: وهو الذی ینزل الغیث من بعد ما قنطرا ﴾ وه هه رنهو خوابه شه دوا ی نا ئومیدی بوونی مه ردوم له باران، کاتی گرانی وقات و قری باران ده نیری ﴿ وینشر رحمته ﴾

وبه هره وه میهره بانی خوی به سر به نده کانیدا بلاو نه کاته وه ﴿ وهه الولی الحمید ﴾ هه رنه ویشه وسه ره رشت کاری به نده کانیبه تی، هه رنه ویشه سو یاسکراو.

ذَٰلِكَ الَّذِی یُبَشِّرُ اللهَ عِبَادَ الَّذِینَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَتْلُوهُ عَلَیْکُمْ اَلْحَمْدُ اَللّٰهُ اَلَّذِیْ اَلْمُوَدَّةُ فِی الْقُرْءَانِ وَمِنْ بَقَرَفٍ حَسَنَةً نَّزَّلَتْ لَهَا فِیْهَا حُسْنًا اِنَّ اللهَ غَفُوْرٌ رَّحِیْمٌ ﴿۲۴﴾ اَمْ یَقُوْلُوْنَ اَنَّا نُنزِّلُ عَلَیْهِ الْقُرْءَانَ کَذِبًا اِنْ یشِءُ اللهُ بِمُحَمَّدٍ عَلَیْکُمْ عَلَیْقَیْکُمْ وَنَمَسَّ اللهُ الْبَطْلَ وَصَحَّ الْحَقُّ بِکَلِمَاتِیْهِ عَزَّ وَجَلَّ عَلَیْمٌ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿۲۵﴾ وَهُوَ الَّذِیْ یَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَیَعْفُوْا عَنِ السَّیِّئَاتِ وَیَعْلَمُ مَا تَعْمَلُوْنَ ﴿۲۶﴾ وَیَسْتَجِیْبُ الَّذِیْنَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَیَزِیْدُهُمْ مِنْ فَضْلِہٖ ۝ وَالْکَافِرُوْنَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِیْدٌ ﴿۲۷﴾ وَ لَوْ بَسَطَ اللهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِی الْاَرْضِ وَلَکِن یُنزِّلُ بَقْدَرًا لِّیَشاءَ اِنَّهٗ یَبْصِرُ ﴿۲۸﴾ وَهُوَ الَّذِیْ یُنزِّلُ الْغَیْثَ مِنْ سَمَاءٍ مَّا قَنَطُرًا وَیَنْشُرُ رَحْمَتَهٗ وَهُوَ الَّذِیْ اَلْحَمِیْدُ ﴿۲۹﴾ وَمِنْ اٰیَاتِہٖ خَلْقُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَیْنَہُمَا مِنْ دَابَّۃٍ وَهُوَ عَلٰی جَمِیْعِہُمْ اِذَا یشِءُ قَدِیْرٌ ﴿۳۰﴾ وَمَا اَصَابَکُمْ مِنْ مُّصِیْبَةٍ فَمَا کَسَبَتْ اَیْدِیْکُمْ وَیَعْفُوْا عَنْ کَثِیْرٍ ﴿۳۱﴾ وَمَا اَنْتُمْ بِمُعْجِزِیْنَ فِی الْاَرْضِ وَمَا لَکُمْ مِنْ دُوْنِ اللهِ مِنْ وَّلِیٍّ وَلَا نَصِیْرٍ ﴿۳۲﴾

هیندی له نیشانه کانی خوا:

﴿ ۲۹: ومن آياته خلق السموات والأرض ﴾ وه له به لنگه و نیشانه کانی ده سه لاتی خوابه، به دی هیفانی ناسمانه کان وزه و بی ﴿ وما بث فیها من دابة ﴾ وه وه زینده وهرو جم وجوولکه رانه تیایاندا بلاو بوونه ته وه ﴿ وهه وهی جمعهم إذا یشاء قدير ﴾ هه رکانیش بوخوی مه یلی بیی توانای هه یه هه موویان کوبکاته وه بو حساب و لی کولینه وهه پاداش ﴿ ۳۰: وما أصابكم من مصيبة فَمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ ﴾ وهه ره به لایه کتان تووش بوو، نه وه به هوی کرده وهی خو تانه وهیه ﴿ ویغفر عن کثیر ﴾ له زوریک له گونا هه کانشستان نه بووری وله سه ری سزاتان نادا، نه گه رچی شایسته ی سزایش بن ﴿ ۳۱: وما أنتم بمعجزين في الأرض ﴾ وه هیوه خوا ده سه وسان ناکه ن به هه له اتنتان له ده سستی له زه ویدا ﴿ وما لکم من دون الله من ولی ولا نصیر ﴾ وجگه له خواش هیچ

دوست و یارمه تیدهر یکتان نییه. ﴿۳۲﴾ ومن آیاته الجوار فی البحر کالأعلام ﴿۳۳﴾ له نیشانه کانی دهسه لاتی نهوه: نهو که شتیپانه ی که هر وهک کینو له ناو دهریادا دین ودهچن ﴿۳۳﴾: ان یسأ یسکن الريح فظللن روادک علی ظهره ﴿۳۴﴾ خوئه گهر خوا بیهوی (با) که هویه بو رویشتنی که شتیپه کان راه گری، نهوجا که شتیپه کان

وه به پهروه دگاریان پشت نهستورن، باشتورو پایه دارتره ﴿۳۷﴾: والذین یجتنبون کبائر الإنم والفواحش ﴿۳۸﴾ نهوانهش له گوناھی گهوره (وهک شیرک و پیوا کوشتن و.. (دورده گرن، وه له کاری ناپه سهندو دزیویش ههروا ﴿۳۹﴾ و إذا ما غضبوا هم یغفرون ﴿۴۰﴾ وه کاتیکیش توروره قهلس بوون چاویوشی نهکن. نیماسی (بوخاری) نهلی: پیغه مبهرو ﴿۴۱﴾ ((ما انتقم لنفسه قط، إلا أن تنتهک حرمت الله)) قهت له بهر نهفسی خوئی، تو له ی له کهس نهسه ندووه، مه گهر بریارو فرمانه کانی خوا بئی ریز کرابان!

راویژ له نیسلامه:

﴿۳۸﴾: والذین استجابوا لربهم ﴿۳۹﴾ نهوکه سانهش که به دهنگی بانگی پهروه دگاری خو پانهوه چوون ﴿۴۰﴾ و أقاموا الصلاة ﴿۴۱﴾ و به تیرو تهسهل نوپزیان کرد ﴿۴۲﴾ و أمرهم شورى بينهم ﴿۴۳﴾ و کاروباریان له نیو خو پاندا به مه شورهت و پرس و راویژ بوو، واته: هه شتی پیغه پینشی، نهوان به خیریایی مه شورهتی بو دهکن و لئی ده کولنهوه، نهوسا بریاری کوتایی له سه دهه دن. له سوورتهی (نال عیمران)، نایه تی (۱۳۴/یشدار - دهر باره ی شوروا راویژ - ده فهرموی: (وشاورهم فی الأمر..)) به لی چ پیغه مبهرو ﴿۴۴﴾ چ هاوه لانی، هه رگیز بئی ته گبیرو راویژو لیکولینهوه کارو رووداوه گرنگه کانیا ن رانه ده په ران، پیویسته نهوهش بلینن که راویژ لهو شتانه دا ده کریت که: ده قیقی شهرعی بو نه هاتبی، وهک لیکولینهوه بو جهنگ له گه ل هه لگه راهه کاندا له سه ده می پیشه وا (نه بووبه کن داو، میراتسی (فدهک) و، تو له ی شهرابخورو ژماره ی شه لاقه کان و، به ران بهر رووداوه کان، شوروا ته ته له و بیژنگدانی راوبوچوونه کان فهرزیکی نیسلامییه و، بنه مایه کی به رزو نه گوره و، تا دونیا دونیایی شکودارترو پرشندگارتد ده بی، وه پیویسته گوئی بو نه نجامه که پیشی بگیردری و، کاری پی بکریت، و موسلمانانیش له نه نجامدانی شیوه که پیدا ده توانن به پینی بهرزه وهندی نهو سه ده مه بیان دیاری بکه ن. ﴿۴۵﴾ و مما رزقناهم یبقون ﴿۴۶﴾ و لهو رزق و رزوییه ی پیمان داوون ده به خشن له ربی خوا دا ﴿۴۷﴾: والذین إذا أصابهم البغی هم یستصرون ﴿۴۸﴾ و نهو که سانهش که کاتی ستم و ناهه قیبه کیان به رام بهر بکریت، تو له ی خو پان ده که نهوه، واته: ته سلیم و ملکه چی ستمه که نابن، و مل داناخن بو ستمه کاران و، رازی نابن و پییان ناخوشه ستمه میان لی بکری، بویه نازایانه خو ناماده نهکن ﴿۴۹﴾: وجزاء سینه سینه مثلها ﴿۵۰﴾ و سزاو تو له ی هه ر خراپه یه که خراپه یه کی وهک نهوه بئی زیاده روی. نه مه یه که خوا له سوورتهی ۱۹۴/۲ ده فهرموی: (فمن اعتدی علیکم فاعتدوا علیه بمثل ما اعتدی علیکم..) یان

وَمَنْ آتَيْتَهُ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿۳۲﴾ إِنْ يَسْأَلْ يَسْأَلُ الْرِيحَ فَيُظَلَلْنَ رَوَادِكًا عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ إِنْ ذَلِكَ لَا يَنْتَهِ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿۳۳﴾ أَوْ يُوقَفَهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ﴿۳۴﴾ وَيَعْلَمُ الَّذِينَ يُحَدِّثُونَ فِيهَا آيَاتِنَا مَا لَمْ يَنْصَبُوا مِنْ حَيْصٍ ﴿۳۵﴾ فَمَا أَوْتَيْتُمْ مِنْ شَيْءٍ مِمَّا رَفَعْنَا لَعَلَّيْكُمْ أَتَىٰ اللَّهُ عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿۳۶﴾ وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْإِتْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿۳۷﴾ وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُقْفُونَ ﴿۳۸﴾ وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ ﴿۳۹﴾ وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَسْلَحَ فَأَمْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿۴۰﴾ وَلَمَنْ أَنْصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَٰئِكَ مَا لَهُمْ مِنْ سَبِيلٍ ﴿۴۱﴾ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۴۲﴾ وَلَمَنْ سَبَّ رَضْمًا مِنْ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿۴۳﴾ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ مِنَ اللَّهِ وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ﴿۴۴﴾ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ يَتُوبُونَ ﴿۴۵﴾ هَلْ إِلَىٰ مَرَزِقٍ مِنْ سَبِيلٍ ﴿۴۶﴾

له سه ریشتی دهریاوه قه تیس ده میننه وه و ناتوانن جووله بکه ن ﴿۳۲﴾ ان فی ذلک آیات لكل صبار شكور ﴿۳۳﴾ بئی گومان نا له وه دا به لگه و نیشانه ی زور هه ن بو هه ر خوراگریکی سوپاسگوزار، له حاله تی خو شی و، ناخوشیدا ﴿۳۴﴾ او یوقه ن بما کسبو ﴿۳۵﴾ یان به هوئی تاوانی سه رنشینه کانیا نه وه نقوم دهکا و له ناویان نه بات ﴿۳۶﴾ و یعفا عن کثیر ﴿۳۷﴾ له گه ل نه وه بشدا له زوریکی گونا هه کانیا ن چاویوشی دهکا، نقومیان نا کا ﴿۳۸﴾ و یعلم الذین یجادلون فی آیاتنا ما لهم من محیص ﴿۳۹﴾ و با نهو که سانهش دهر باره ی نایه ته کانمان ده مباری و کیشمان کیشم نهکن، بزائن که هیچ خو لادان و دهره تانیکیان نییه، له سزای رزوی قیامت ﴿۴۰﴾: فما أوتیتم من شیء مِمَّا رَفَعْنَا لَعَلَّيْكُمْ أَتَىٰ اللَّهُ عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿۳۶﴾ نهو پاداشت و به خشهش لای خوا به بو نهوانه ی باوه ریان هیناوه،

ده فرمودی: (وان عاقبتهم فعاقبوا بمثل ما عوقبتهم به...) ۱۲۶/۱۶. به لی...
 دوو جور لیبورردن هه یه: یه کیکیان ده بیته هوی دامرکاندنه وه ی
 فیتنه و ناژاوه ی ناوخو، شه کاریکی زور چاک و په سنده، شه ی
 تریشیان: ده بیته هوی جورته و هه ئنانی سته مکاران بو دریزه
 پیدانی سته، شه میان زور ناپه سنده نابی عه فوو بکری، جا
 له باره ی یه که مه که وه خوا شه فرمودی: ﴿فمن عفا وأصلح فأجره
 علی الله﴾ ئینجا هه که سیک له توله ی ده ستریزیکار چاویوشی
 کردو، پاشانیش نیوان خویانی سازدایه وه، شه وه پاداشتی لای
 خویسه. بو نمونه: خوا به رانبر به بکوژی ده سته نه سته
 (قیصاص) ی داناه، که چی له م نایه ته دا هه لی ده نیت بو لیبورردن
 و عه فوو لی. ﴿انه لا یحب الظالمین﴾ به راستی خوا سته مکارانی
 خوش ناوی. ۴۱: ﴿ولمن انتصر بعد ظلمه﴾ و به راستی شه
 که سه ی توله ی خوی کرده وه له داوی شه شه سته مه ی لی کراره
 ﴿فأولئك ما علیهم من سبیل﴾ ئانه وانه خه تابار نابن و هیچ
 جوړه ره خنه و گوناهیکیان له سه ر نییه، چونکه ریگه یان پی دراره
 توله ی خویان بکه نه وه ۴۲: ﴿إنما السبیل علی الذین یظلمون
 الناس﴾ به لکو خه تا هه ره له سه ر شه وانه یه سته م له خه لکی شه که ن
 ویغون فی الأرض بغیر الحق﴾ و ده ستریزوی ده که ن به ناهه ق
 له زه ویدا ﴿أولئک لهم عذاب الیم﴾ ئا شه وانه له پاشه روزه دا ناژارو
 سزایه کی ده رداکیان بو ده بیت ۴۳: ﴿ولمن صبر وغفر إن ذلک
 لمن عزم الأمور﴾ به راستی شه که سه ی که دان به خودا ده گری
 و توله ناکاته وه، له تاوانی شه و شه ده دیووری، به راستی شه وه
 له کاره (هه زم) له سه ر کراره که نه له شه رعدا.

وَتَرْتَهُمْ يَمْرُؤُونَ عَلَيْهَا حَسِبْتُمْ مِنَ الذَّلِيلِ يُظْهِرُوكَ
 مِنْ طَرَفِ حُفْيٍ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ الْحَسْبَ مِنَ الَّذِينَ
 حَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ
 فِي عَذَابٍ مُّقْتَصِرٍ ﴿٤١﴾ وَمَا كَانَتْ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءَ يَنْصُرُونَهُمْ
 مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٢﴾ اسْتَجِيبُوا
 لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمَ لَا مَرَدَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُمْ
 مِنْ مَلْجَأٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَكِيرٍ ﴿٤٣﴾ فَإِنْ أَعْرَضُوا
 فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ وَإِنَّا إِذَا
 أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَحَسَبَهُ أَنِ بِهَا وَانْصَابَهُمْ سَيِّئَةً
 يَمَاقِدَتْ أَعْيُنُهُمْ فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٤﴾ اللَّهُ مَالِكُ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنشَاءً
 وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذِّكْرَ ﴿٤٥﴾ أَوْ زَوْجَهُمْ ذَكَرًا أَوْ إِنثَاءً
 وَيَجْعَلُ مِنْ يَشَاءُ عَاقِبَةً إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٤٦﴾ وَمَا كَانَ
 لِنَبِيِّ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحِيًّا أَوْ مِنْ وَرَائِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ
 رَسُولًا فَيُوحِيَ بآيَاتِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٤٧﴾

الله ﴿وه جگه له خواش هیچ پشتیوان و دوست و یارمه تیده ریکیان
 نییه که له سزای شه و رزگاریان بکات﴾ ﴿ومن یضلل الله فما له من
 سبیل﴾ ﴿وه هه که سیکیش خوا گوهرای بکات به هوی سه ریچی
 خویه وه هیچ ریگه یه کی بو نییه تا خوی ده ریز بکات.

به ره له هاتنی قیامت فریای خوتان بکه ون:

﴿۴۷: استجیبوا لربکم من قبل ان یأتی یوم لا مرد له من الله﴾
 وه لای داخوازیه کانی په ره رداگارتان بده نه وه پیش شه وه ی روزه ی
 بیت که له لای خواوه هیچ گه رانه وه ی بو نییه ﴿مالکم من ملجا
 یومئذ﴾ که شه و روزه ئیتر هیچ په ناگایه کتان بو ناییت خوتان
 په نا بدهن ﴿ومالکم من نکیر﴾ وحه ساتان پی ناکریت، چونکه
 خوا چواره وه ری گرتوون. ﴿۴۸: فان اعرضوا فما ارسلناک
 علیهم حفیظا﴾ جا شه گه ر شه وانه له گه ل شه وه سو وه وه دا
 هه روویان وه رگتروا گوئیان بو نه گرتیت شه ی موحه ممه د!

روژی ره شی تاوانکاران:

﴿۴۴: ومن یضلل الله فما له من ولی من بعده﴾ هه که سیک
 خوا سه ر لیشیواوی بکات «به هوی لاری و، لاساری خویه وه
 شه وه هه رگیز پاش شه، هیچ دوست و یارمه تیده ریکی نابی
 وتری الظالمین لسا روا العذاب﴾ وه له روزه دواییدا کاتی
 سته مکاران سزای دوزه ده بینن، ده بینن ﴿یقولون هل الی مرد
 من سبیل﴾ ئه لین: ئایا هیچ ریگه یه کمان هه یه بگه ریینه وه، بو
 دونیا تا کارو کرده وه ی چاک شه نجام بده ین؟» ﴿۴۵: و تراهم
 یعرضون علیها﴾ ده یان بینن له سه رئاگر راده نویرین ﴿خاشعین
 من الذل﴾ به سه رکزی، له زه بوونی و بی ده سه لاتیدا ﴿ینظرون
 من طرف حفی﴾ له ترسانا له بینه وه بو ئار شه روانن و «تاویرین
 به ته واوی ته ماشای بکه ن» ﴿وقال الذین آمنوا﴾ شه وانه شه که
 برویان هیناوه له روزه قیامت ته لین: ﴿إن الخاسرین الذین

خەمبار مەبە، چۈنكى ئىمە تۆمان نەناردوۋە چاۋدېرى كاريان بى
 و، زۇريان لى بىكەيت بۇ پروا ھىنان ﴿ إن عليک إلا البلاغ ﴾ تۇ
 ھەر راگە ياندنەكەت لەسەرہ ﴿ وانا إذا أذقنا الإنسان منا رحمة
 فرح بها ﴾ وە ئىمە كاتى رەحمەت و بەھرەيەك لەلايەن خۇمانەوہ
 بەمروئى بچىزىن، لەخۇى بايى ئەبى! ﴿ وإن تصبهم سيئة بما
 قدمت أيديم ﴾ خۇ ئەگەر بەھۇى ئەو كارانەوہ كىردوويانە تووشى
 بەلاو ناخۇشيبەك بوون ﴿ فإن الإنسان كفور ﴾ جا بى گومان
 دەبىنىت كە مروئى زۇر سېلەيەو نازو نىعمەتەكان نكوۋى ئەكا
 و ھەسوو چاكەو پىاۋەتتېبەكى لەبىر ئەچىتەوہ، وەك پىغەمبەر
 ﴿ بەخىزانەكانى خۇى فەرموو: ﴿يا معشر النساء! تصدقن فانى
 رأيتكن أكثر أهل النار﴾ ئەى كۆمەل ئزان! ھەمووتان خىرو
 سەدەقەو چاكە بىكەن، چۈنكى لەشەوى مېعراجدا ئىوہم بە بەشى
 زۇرى دۇزەخ دېت، لەوانە ئزنى وتى: بۇچى ئەى پىغەمبەرى خوا!
 فەرموو: ﴿الألكن تكفرن الشكاية، وتكفرن العشير، لو أحسنت
 إلى أحداهن الدهر ثم تركت يوماً، قالت: ما رأيت خيراً منك قط﴾
 متفق عليه. مسلم: ۸۶/۱. چۈنكى ئىوہ سكالاتان زۇرەو ھەردەم
 ئىنكارى چاكەى مىردتان ئەكەن، خۇ ئەگەر بەدرىزايى رۇزگار
 لەتەك ئىنكەتانا چاكە بىكرىت، بەلام تەنھا رۇزى وازى لى بەيىنى
 بەمىزدەكەى ئەتى: قەت من خىرم لىت نەدېتوۋە. ﴿ ۴۹: لله ملك
 السموات والأرض ﴾ خاۋەنىتى ئاسمانەكان و زەوى تەنيا ھەر بۇ
 خاۋىہ ﴿ يخلق ما يشاء ﴾ ھەر چى بۇى دروستى ئەكات ﴿ يهب
 لمن يشاء إنانا ﴾ بە ھەركەسەك كە خۇى بېەوى تەنھا مېينەو
 كچ ئەبەخشى (ئىمامى بەغەوى) ئەتى: وەك (لووت/عليه السلام)
 "كەسەش ناتوانى بېگۇزى و بىكات بەكۇر" ﴿ ويهب لمن يشاء
 الذكور ﴾ وە بەھەر كەسەش كە خۇى ئارەزووى بىنى تەنھا كۇرى
 ئەداتى، وەك (ئىبراھىم/ عليه السلام) ﴿ ۵۰: أو يزوجهم ذكراً
 وإنا﴾ يان ئەگەر بېەوى كچ و كۇرىان ئەداتى وەك (موحەممەد/
 عليه الصلاة والسلام) ﴿ ويجعل من يشاء عقيماً ﴾ وە ئارەزوويشى
 لەھەركەسەك بىنى، نەزۇكى دەكا، وەك (يەحيا/ عليه السلام)
 "ئىتر ئەو كاتە زن و پىاۋ ھەرگىز قابىلى ۋەبەرھىنانى مندال نابن"
 ﴿ إنه عليم قدير ﴾ بەراستى زانىنى خوا دەورى ھەموو شتىكى
 داۋە، بە توانايە لەسەر كىردنى ھەر كارى بېەوى بىكات.

وراء حجاب ﴿ يان لەپشت پەردەوہ، وەك گىفوتگۇكەى لە گەل
 مۇسادا، ئىمامى (ترمىزى) و (ئىبن ماجە) لە (جابىرى كۇرى
 عەبدوللا) ۋە دەگىرنەوہ كە پىغەمبەر ﷺ پىنى وت: ﴿ما كلم الله
 أحدا إلا من وراء حجاب، وإنه كلم أباك كفاحاً﴾. خواى گەورە
 لەپشت پەردەوہ نەبى ھەرگىز قسەى لەگەل ھىچ كەسەكا
 نەكردوۋە، وە كە قسەشى لەگەل باۋكتا كىردوۋە، لەبەر ئەوہ بوو
 كە لەرۇزى (ئوھود) دا كۇزراۋە شەھىد كراۋە. ﴿ أو يرسل رسولا
 فيوحى بإذنه ما يشاء ﴾ يان فرىشتەيەك وەك جوبرىل بىئىرىت، تا
 بەفەرمانى خوا چى بوى راي بگەيەنىت پىنى، ئەم ئايەتە ۋەلامە
 بۇ كافىرەكانى مەككە كە گوتيان (لولا يكلمنا الله أو أتينا آية).
 ﴿ إنه على حكيم ﴾ بەراستى ئەو خاۋايەكى بلىندە بەسيفاتى بەسەر
 دروستكاۋەكانەوہ، گوتارو كىردار بەجىيە ﴿ ۵۲: وكذلك أوحينا
 إليك روحاً من أمرنا ﴾ ھەرەك بۇ پەيامبەرانى پىئىسىن ۋەھىمان
 كىرد، ئاۋايش ئەم قورئمانەمان بۇ تۇ ۋەھى كىرد، بەپىرپارو فەرمانى
 خۇمان و، رۇح و گيان و ئەقل دەئىنىتەوہ. ﴿ ما كنت تدري ما
 الكتاب ولا الإيمان ﴾ تۇ لە پىش ۋەھى نەت ئەزانى كىتىب و پروا
 چىيە؟ ﴿ ولكن جعلناه نورا نهدى به من نشاء من عبادنا ﴾ بەلام
 ئىمە ئەو قورئانەمان كىردە نۇورو رووناكيبەك، تا بەھۇى ئەوہوہ
 ھەركەسەكمان بویت لە بەندەكانمان رىئىمى بىكەين، كەواپوچ
 قورئان، چ پروا ھەردوۋ بەھرى خوان ﴿ وإنك لتهدى إلى صراط
 مستقيم ﴾ بى گومان تۇ ئەى موحەممەد ﷺ بۇ رىگەيەكى راست
 خەلكى رىئوئىنى دەكەيت. ﴿ صراط الله الذى له مافى السموات وما
 فى الأرض ﴾ رىگە خاۋايەك كە ھەرچى لەئاسمانەكان لەزەویدايە
 ھى ئەوہو، لەزىر دەسەلاتى ئەودايە ﴿ ألا إلى الله تصير الأمور ﴾
 ھۇشياربە! كە ھەموو كارىك ھەر بۇلاى ئەو خاۋايە ئەگەرئەتەوہ،
 ئەوكاتە ئىتر ھەق و ناھەق لىك جىا ئەكرىتەوہو پاداشت و تۇلەيش
 ۋەر دەگىردى.

كاتىمىز (۲۰: ۱۰) لە (۱۴۱۷/۵/۲۵/۲۴) ك بەرامبەر بە (۱۹۹۶/۷/۶) ز
 لەنۇوسىنى سوورەتى (شورا) بوومەوہ، (لە راگە ياندنى ناۋەندىي)
 لە ھەلەبجە. زۇر سوپاس و منەت بۇ خواى دلۇقان.

سوورەى (زۇخروف) ۵۱

مەككەيىمە (۸۹) ئايەت

بەناۋى خواى بەخشندەى مېھربان
 ئەم سوورەتە باسى بېروباۋەرو ئايدۇلۇزىيەت و پەيام و زىندوۋ
 بوونەوہ پاداشت و تۇلە ئەكات. جا بۇ يەكەم جار سەرچاۋەى

چۇنىيەتى ھاتنى ۋەھى و ۋەرگىرنى:

﴿ ۵۱: وما كان لشر أن يكلمه الله إلا وحياً ﴾ بۇ ھىچ كەسەك
 نەبوۋە كەخوا لەروو قسەى لەگەل بىكات، مەگەر لەرىگەى
 ۋەھىيەوہ، يا بەشئوہى خەو، يان بەخورىە (ئىلھام) ﴿ أو من

زانا بهدی هیناون، که چی هدر بتان دهبهرستن ﴿ ۱۰ ﴾: الذي جعل لكم الأرض مهديا ﴿ هدر نهو خواجه که زهویی کردوه به لانک و جینگه ی ههوانه وهتاتن ﴾ ﴿ وجعل لكم فيها سبلا ﴾ وه ریگه ی هاتو چوی بو پیدا کیشاون لهوشکانی و، دهریادا ﴿ لعلمک تهتدون ﴾ تا بهشکو ری دهر بکن و، بهرهو پیداویستیبه کانتان رینماو شارهزا

وه حی روون دهکاتهوه لهگهل راستی قورئاندا، پاشان هندی له نیشانهو بهلگهکانی دهسلاتی خوا نیشان ته دات، ئینجا هندی له باوو نه ریتی جاهیلیبیت و سهردهمی نه زانی و بت په رستن و هندی کاری گهنده ل تر ده خاته روو، کورته په کیش له باسی بانگه وازه که ی ئیبراهیم عليه السلام و، ئینجا داستانه که ی مووسا و فیرعه ون.. کوتاییشی به باسی هندی له گیرو گرفته کانی روژی قیامت دیت.

بهم شیوهیهش دهست پین نهکات:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: حم ﴾ ثم پیتانه هینمای ئیعجازی قورئانن ﴿ ۲: والكتاب المبين ﴾ سویند بهم قورئانه که ناشکراو نمایانهو، روون که رهوی نه حکام و برپاره کانی خواجه ﴿ ۳: إنا جعلناه قرآنا عربيا ﴾ بئی گومان ئیمه کردمان به خویندنه وهیه کی شیوه زمان عه ره بی ﴿ لعلمک تعقلون ﴾ تا به لکو له ماناو مه به سته که ی تی بگن و، خوتانی پئی بیستنه وه ﴿ ۴: وإنه فی أم الكتاب لدينا لعلي حكيم ﴾ به راستی نهو قورئانه له دایکی کتیب (لوح المحفوظ) دایه له لای خو مان، بهزه به سه ره هموو کتیبه ئاسمانیبه کانی تر دا، پر حیکمهت و پر ورده کاریبه ﴿ ۵: أفنضرب عنکم الذکر صفحا ﴾ باشه، ده کری ئیمه بیدارتان نه که پنه وه بهم قورئانه ﴿ أن کنتم قوما سرفین ﴾ له بهر نه وه ی که ئیوه گه لیک ی لارو و پیرو له سنور دهر چوون؟ نه شتی و نا که ی، به لکو ئیمه ههر ناموز گاریتان نه که ی، نه گهر چی ئاواشین له بهر ئیقامه ی به لگه له سهرتان ﴿ ۶: وکم أرسلنا من نبی فی الأولین ﴾ ئیمه پیغه مبه ریکی زورمان نار دوته لای گهلانی پئشو و "ههر وهک تو نیراویته لای نه مانه. ﴿ ۷: وما یأتیهم من نبی إلا کانوا به يستهزئون ﴾ له گهل نه وه ی شدا ههر هیچ په یامبه ریکمان بو نه چوو، مه گهر گالته یان پئی کردوه، که چی له گهل نه وه ی شدا ئیمه یهک له دوا ی یهک ههر پیغه مبه رانمان نار دوو و ئارامیشیان گرت ﴿ ۸: فأهلکنا أشد منهم بطشا ﴾ جا نه وانسه که زور به هله ت ترو به هیزتر بسوون (له قوره یش) له ناومان بردن، پاش ئینکاری و نکولیان ﴿ ومضى مثل الأولین ﴾ و نموونه داستانی پئشیننه کان تی په ری، که چیمان پئی کردن.

موشریکه کانیش ده لئین: خوا ناسمان و زهوی بهدی هیناوه:

﴿ ۹: ولئن سألتهم من خلق السموات والأرض ﴾ نه گهر تو لئیان پیرسیت: کی ئاسمانه کان و زهوی دروست کردوه؟ ﴿ ليقولن خلقهن العزيز العليم ﴾ بئی گومان به له وه لامدا نه لئین: خوی به تواناو

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿۱۰﴾ صِرَاطَ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ الْإِلَهَ ۗ إِلَهٌ وَاحِدٌ ۗ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۗ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ عِندَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ ۖ فَصِيحٌ ﴿۱۱﴾

سُورَةُ الزُّخْرُوفِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَم ﴿۱﴾ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿۲﴾ إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿۳﴾ وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدِينًا لَعَلَّكُمْ تَحْكُمُونَ ﴿۴﴾ أَفَنَضْرِبُ عَنْكُمْ الذِّكْرَ صَفْحًا أَن كُنْتُمْ قَوْمًا تُشْرِكُونَ ﴿۵﴾ وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِن نَّبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ ﴿۶﴾ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿۷﴾ فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَى مَثَلُ الْأَوَّلِينَ ﴿۸﴾ وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿۹﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمُ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿۱۰﴾

بین ﴿ ۱۱ ﴾: والذي نزل من السماء ماء بقدر ﴿ وههر نهو خواجه به که له ئاسمانه وه به پئی پئویست و نه اندازه یه کی دیاری کراو ئاوی نارده خوار ﴿ فأنشرنا به بلدة ميتا ﴾ جا ناوچهو سه زهویبه وشک و مردوه کانمان پئی سهوز و زیندوو کرده وه ﴿ كذلك تخرجون ﴾ ئیوش ههر ئاوا له گوردا ده هینزیننه دهری و، زیندوو نه کرینه وه ﴿ ۱۲ ﴾: والذي خلق الأزواج كلها ﴿ ههر نهو خواجه به که نهو هه موو جووته ی دروست کردوه، نه وه شیرینه، نه وه تاله، نه وه سپیبه، نه وه ره شه، نه وه نیره، نه وه میبه ﴿ وجعل لكم من الفلك والأنعام ما تركبون ﴾ وه له که شتی و وشتر و ولاخی به رزه دا بو ی فراهه هیناون، تا له دهری او وشکانیدا سواریان بین، بو جیبه چی کردنسی ئیش و کاره کانتان ﴿ ۱۳ ﴾: لتستروا علی ظهوره ﴿ تا له سهر پشتیان سه قامگیر بین ﴿ ثم تذکروا نعمة ربکم إذا استويتم علیه ﴾ له پاشا یادی نيممه ته کانی پهروه دگارتان بکن و وه پیری خوتانی بیننه وه به بدل سوپاسی بکن ﴿ وتقولوا سبحان الذي

سخر لنا هذا ﴿ وبلین پاک و خاویٹہ نہو خواہی کہ تمہی بو رام کردوین، تا ناوا ٹیمہ بتوانین سوودیان لی وەرگرین ﴿ وما کنا له مقرنین ﴿ وہ ٹیمہ دہسہ لاتی رام کردونیا نمان نہبوو ﴿ ۱۴ : وانا اِلی ربنا لمقلبون ﴿ ٹیمہ بی گومان ہر بولای پەروردگارمان تہ گہریننہوہ، دوی مردنمان (عہدوللای کوری عومہ) دہلی :

فریشتہ کان کچی خوان! ﴿ ان الإنسان لکفور مبین ﴿ بہ راستی ٹادہمی سپلہ یکی ناشکراہہ ﴿ ۱۶ : أم اتخذ مما یخلق بنات وأصفاکم بالبنین ﴿ ٹایا لہ ناو ٹہوانہ دا کہ خوی دروستی کردوون، کچی داناوہ بو خوی، ٹیوہی بہ کوران تایبہ تمہند کردوہہ! ﴿ ۱۷ : وإذا بشر أحدہم بما ضرب للرحمن مثلا ﴿ کہ چی ہرکات یہ کی لہوانہ مژدہی کچی درابایہ کہ بو خوی بہ بہ زہیی بہوینہ دہمیتایہوہ ﴿ ظل وجہہ سودا و هو کظیم ﴿ دہم و چاوو پرومہ تی رہش ہلہدہ گہراو، لہرکان پیشی دہخواردہوہ! ﴿ ۱۸ : أو من یشأ فی الحلیۃ ﴿ ٹایا کہسیک لہ نیوخشل و زینہ تدا پەروردہ کرابینت، واتہ : کیڑ ﴿ و هو فی الخصام غیر مبین ﴿ ولہ کاتی دہمہ قہردا دہسہ لاتی نادیاربیت، بو خوا دہبیت! ﴿ بہ لی کام ٹافرت ہہیہ لہ کاتی برینہوہی کیشہکاندا و ہک پیوست بتوانی بہرینک و پینکی بہرگری لہ خوی بکا، ٹافرت بہ پنی سروشٹی خوی زور حزی لہ خشل و زپرو خو رازاندنہوہ خو ٹارایشٹ دانہ، ہر بویہش لہ ہموو سہردہمیک دا ژنان وادہ بیفرین، تہنانت ٹیمتاش کہ سہدی گہواہی نامہ زانستہ، ژنہ خاوون شہادہکانیش ہروانہ! لہ لایہ کی دیکہ شوہ ژنان زور کم بتوان لہ کاتی روو بہروو بوونہوہی جہنگ و کیشہدا مافی خویان روون بکنہوہ و بہرگری لہ خویان بکن، چونکہ یان ناویرن، یان (عاطفہ) ی خویان زال دہبی بہسہریانداو گریہ و زاری لییان ٹیک دہدات. ﴿ ۱۹ : وجعلوا الملائکۃ الذین ہم عباد الرحمن إناثا ﴿ ٹہو فریشتانہش کہ ہموو بہندہی خوی بہخشندہن، بہ کچی خویان دادہنان! ﴿ أشهدوا خلقہم ﴿ ٹایا ٹہوانہ کاتی خوا دروستی کردن لہوی بوون! ﴿ (ستکتب شہادتہم ویسألون) بہ راستی ٹہو گہواہیبہ ناہقیہیان لہسہر ٹہووسریو، لہ نامہی کارہکانیاندا پرساریان لی دہکریٹ لہرؤزی قیامہتدا ﴿ ۲۰ : وقالوا لوشاء الرحمن ما عبدناہم ﴿ وہ دہلین : تہ گہر خوی میہرہبان ویستبای ٹیمہ ہرگیز نہمان ٹہپرستن، واتہ : مادام خوا ویستی بووہ، دیارہ رازیہہ! ﴿ مالہم بذلک من علم ﴿ بوٹہو پرو بیانہوشیان ہیچ جورہ زانست و بہلگہیہکیان نییہہ ﴿ إن ہم إلا یخرصون ﴿ ہر لہخویانہوہ بہدروو پرو پالانتہ قسہ ٹہکنہ. ﴿ ۲۱ : أم أتیناہم کتابا من قبلہ ﴿ یاخو ٹیمہ لہپیش قورٹاندا نامہیہکمان بہوان داوہ، پشتگیری ہتہرستیہہکیان بکا ﴿ فہم بہ مستسکون ﴿ جا ٹہوان دہستی پنوہ گیر بکن؟ واتہ : ٹایا ٹہوانہ بہلگہیہکی نہقلیبان ہہیہ بو قسہکانیان ﴿ ۲۲ : بل قالوا إنا وجدنا آباءنا علی أمة ﴿ نہخیر، بہلکو ہیچ بہلگہیہکیان نییہہ، ٹہوہ نہبی کہ ٹہلین : ٹیمہ باوو باپیرانمان لہسہر ٹایین و مہزہہ بیکی ناوا دیوہ

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً يَقْدِرُ فَأَنْزَلْنَا بِهِ، بَلَدَةَ مِثْنًا كَذَلِكَ نُخْرِجُ حَبَّ ﴿ ۱۱ ﴾ وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفَلَاحِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْضَوْنَ ﴿ ۱۲ ﴾ لَتَسْتَوِينَ أَعْلَىٰ ظُهُورِهِ، ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرْنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مَقْرِنِينَ ﴿ ۱۳ ﴾ وَإِنَّا إِنَّا رَبَّنَا لَمُسْتَلْبُونَ ﴿ ۱۴ ﴾ وَجَعَلُوا اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ جِزْمًا إِنْ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ ﴿ ۱۵ ﴾ أَرَأَيْتَ إِذَا أَعْتَدَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفَاكُمْ بِالْبَنِينَ ﴿ ۱۶ ﴾ وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهَهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿ ۱۷ ﴾ أَوْ مَن يَشْأُو فِي الْحَلِيَّةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ ﴿ ۱۸ ﴾ وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ إِنثًا أَشْهَدُوا وَخَلَقَهُمْ سَكَنًا شَهِدْتُمْ لَهُمْ وَتَسْتَلُونَ ﴿ ۱۹ ﴾ وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَالَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿ ۲۰ ﴾ أَمْ أَنبِئْتُمْ كِتَابًا مِن قَبْلِهِ، فَمَهْمُ بِهِ، مُسْتَسْكُونَ ﴿ ۲۱ ﴾ بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ آثَرِهِ وَإِنَّا لَنَافِلُهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿ ۲۲ ﴾

ہرکاتی پیغمبر ﷺ سواری و لآخہکی دہبوو، سنی جار (اللہ اکبر) ی دہکردو پاشان ٹہی فہرموو : ((سبحان الذی سخر لنا هذا وما کنا له مقرنین وانا اِلی ربنا لمقلبون))، دوی ٹہوہیش ٹہی فہرموو : ((اللهم انی أسألك فی سفری هذا البر والتقوی، ومن العمل ماترضی، اللهم هون علینا السفر، واطولنا البعد، اللهم أنت صاحب فی السفر والخلیفۃ فی الأهل، اللهم اصحبنا فی سفرنا واخلفنا فی أهلنا))، وہ کاتیکیش کہ دہگہرایہوہ بو ناو مالو مندالی دہی فہرموو : ((آیون تائبون ان شاء الله عابدون لربنا حامدون)) (موسلم، ٹہبوو داوود، نہسائی، ٹہحمہد).

دزیوی شہریک دانان بو خوا:

﴿ ۱۵ : وجعلوا له من عباده جزءا ﴿ لہ پیشہوہ ددانیان بہوہدا نا کہ ہر خواہی ٹاسمانہکان و زہوی دروست کردوہہ. کہ چی ہر لہ بہندہکانی خوا خوی، مندالیان بو بریاردا!! وتیان :

ووتیان: بوجی نهم قورثانه بو پیاویکی گه وره ی دوه له مهنده ی نهم دووشاره مه ککه مو تانیف نه هاته خوار؟ بوجی خوا (وه لیدی کوری موغیره) ی مه ککه بی و (عوروه ی کوری مه سعود) ی (سه قه فی) له تانیفدا نه کرد به په یامبه ر؟ که خاوه نی سه رووت و سامان! دیاره ترازووی هه موو حه قیقه تیک لای جاهیلیه ت گه وره بی و

و انا علی آثارهم مه تدون به راستی نیمه ییش به شوین ریپازی نه واندا رینموون نه بین وهنگاو هه له نه گرین ۲۳: و کذلک ما أرسلنا من قبلك فی قریة من نذیر و بهو تهرزه ی نه مانه، هه ر په یامبه ریکی تر سینهرمان - له پیشته وه - نار دووه بو شاریک ۱۱ الا قال متر فوها خوشگوزهرانه کانیان به گوئیان نه کردووه و تویانه: ۱۱ انا وجدنا آباءنا علی أمة به راستی نیمه باوو باپیرانمان دیتووه له سه رمه زه ب و ثابینیک ۱۱ و انا علی آثارهم مقتدون ۱۱ و نیمه ییش به شوین نه واندا نه روین و پیرویان نه که یین ۲۴: قال اولم جنتکم باهدی مما وجدتم علیه آباءکم ۱۱ پیغه مبه ره که ش و توویه تی: باشه نه گه ر من بهرنامه و ثابینیکی باشتم له وه ی باوو باپیرانتان بو هینان نیوه هه ر نکولی نه که ن! ۱۱ قالوا انا بما أرسلتم به کافرون ۱۱ له وه لامدا و توویانه: بی گومان نیمه به و بهرنامه ی نیوه پنی نوزراون باوه ر ناکه یین! ۲۵: فانتقمنا منهم ۱۱ نیجا نیمه ش توله مان لی ساندن ۱۱ فانظر کیف کان عاقبة المکذبین ۱۱ جا سه رنج بده، بزانه دهره نجامی بی باوه ران و به دروخه ره وان چون بوو؟

بهرانه تی نیبر اهیم له بته کان و راگه یانده یه کخوابه رستی:

۲۶: واذ قال ابراهیم لایه و قومه ۱۱ نه و کاته وه بیر بینه نه ی موحه مه سد ۱۱ که نیبراهیم به باوک و گه له که ی خوی وت: ۱۱ انسی براء مما تعبدون ۱۱ بی گومان من له و خویانه ی که نیوه نه یان په رستن، بیزارو به ریم ۲۷: الا الذی فطرنی فانه سه دین ۱۱ جگه له و خویابه ی که دروستی کردووم، جابه راستی نه ویش رینموونیم نه کات بو ریگه ی راست و دروست ۲۸: وجعلها کلمة باقیة فی عقبه لعلهم یرجعون ۱۱ کاریکی کرد که نه و وشه یه، (وشه ی یه کخوابه رستی) - پاش خویشی - له نه وه کانیدا هه ر بمینیت، تا به لکو بگه ر نه وه بو لای خوا.. بل په یامبه ران و په یروانیان، هه رده م هه والیان داوه بو چه سپاندنی وشه ی (لا اله الا الله)، ده بی پاش خوشیان هه ر نه وه له سه ر زارو له ناو دلی په یروان و نه وه کانیداندا بی ۲۹: بل تمتع هولاء و آباءهم ۱۱ خو من نه وان هاویه شدانه ره کانی مه ککه و، باوو باپیرانیانیشم به ره ره ور کرد به جوهرها نیعمه ت و به خشش ۱۱ حتی جاءهم الحق ورسول مبین ۱۱ (تاقورثان) و په یامبه ریکی ناشکراو نمایانیا ن بوهات ۳۰: ولما جاءهم الحق ۱۱ وه کاتی هه ق و راستی (قورثان) یان بوهات ۱۱ قالوا هذا سحر و تیمان نه مه جادووه! ۱۱ و انا به کافرون ۱۱ به راستی نیمه بهرومان پنی نیبه ۳۱: وقالوا لولا نزل هذا القرآن علی رجل من القریین عظیم ۱۱ بیانویه کی تریان گرت و

و کذلک ما أنزلنا من قبلك فی قریة من نذیر الا قال متر فوها ۱۱ و انا وجدنا آباءنا علی أمة و انا علی آثارهم مقتدون ۱۱
 ۱۱ قال اولم جنتکم باهدی مما وجدتم علیه آباءکم ۱۱ قالوا
 انا بما أرسلتم به کافرون ۱۱ فانتقمنا منهم فانظر کیف
 کان عاقبة المکذبین ۱۱ و اذ قال ابراهیم لایه و قومه
 انسی براء مما تعبدون ۱۱ الا الذی فطرنی فانه سه دین
 ۱۱ وجعلها کلمة باقیة فی عقبه لعلهم یرجعون ۱۱ بل
 تمتع هولاء و آباءهم حق جاهم الحق ورسول مبین ۱۱
 ولما جاءهم الحق قالوا هذا سحر و آباءهم کافرون ۱۱ وقالوا
 لولا نزل هذا القران علی رجل من القریین عظیم ۱۱ امر
 یفسرون رحمت ربک نحن قسمنا بینهم معیشتهم فی الحیوة
 الدنیا ورفعا بعضهم فوق بعض درجات لیستخذ بعضهم
 بعضا سخریا ورحمت ربک حیرت ما یجمعون ۱۱ ولولا
 ان ینزلنا من السماء حیرة لجمعنا لمن ینکر بالرحمن
 لیسوتهم سففا من فضة و معارج علیها ینظرون ۱۱

سه رووت و دارایی و هیز و دهسه لاته! ۳۲: اهم یقسمون رحمة ربک ۱۱ ثایا نه وانه رحمه ت و میهره بانسی په ره ر دگارت به ش نه که ن! تا په یامبه ریتیش به دهسه ت نه وان بیت! ۱۱ نحن قسمنا بینهم معیشتهم فی الحیاة الدنیا ۱۱ له کاتی کدا نیمه به حکمه تی خو مان گوزهرانیانمان له نیوانیانداندا له ژبانی دنیادا به ش کردووه، واته: ته نانه ت ژبانی دونیاشیان که شتیکی بی ترخه، به دهستی خویان نیبه، چ جای به خشینی رحمه تی په یامبه ریتی ۱۱ ورفعا بعضهم فوق بعض درجات ۱۱ وه هه ندیکیمان به رز کردوته وه به سه ر هه ندیکیاندا به چه ندین پله له مال و سامان و دهسه لات ۱۱ لیخذ بعضهم بعضا سخریا ۱۱ بو نه وه ی هه ندیکیان، هه ندیکی تر بکه نه به رکار له کارو یاریاندا، واته: یه کتر به کار بینن له نیش و کاری خویاندا، و سوود له لیهاتوویی نه زموونی یه کتر وه رگرن، چونکه نه گه ر هه موویان سه رووتمه ندو، له هه موو شتی کدا وه ک یه ک و ابن، نه و کاته نیش و کار ناروا و نه وه ستی، خو ناشکری مه ردوم هه مووی

نه ندازيار، يان پزيشك، يا نانه وایي... هتد ﴿ ورحمة ربك خير مما يجمعون ﴾ وه رحمت و میهره بانی په روه دگاری تو، له ته وایي نه وهی نه وان کوی نه که نه وه، له سه روه ت و دارایی دونیا باشته.

هر بو پاریزکارانه واته: ژبانی تم دونیا په نه ونده بی نرخه و... نه ونده سووکه که نه گهر له بهر نه وه نه بویه جیهان همووی بی پروا بویه له بهر خو شوگوزهرانی، هموویمان نه به خشی به بی بروایان، (پیشه و عومر کاتی پیغه مبهری دیت ﴿ که له سه ره سه سیری رملووی راکشابو ناسه واری له تهنیشتیبه وه دپاره گریاو وتی: نهی پیغه مبهری خوا! نه وه کیسراو قه یسه ره، نه ویش گوزهرانی تویه! پیغه مبهر ﴿ شانی دادابوو دانیشت و فرمووی: نایا له گومانایت کوره که ی خه تاب! پاشان فرمووی: نه وانه هر له م دونیا په دا خوی گه وره نازو نیعمت و پوزی خو یانی پی داون! وه له رپویه تیکی تر دا هاتووه: ((أما ترضى أن تكون لهم الدنيا ولنا الآخرة))، واته: مه گهر به وه رازی نیت که دونیا بو نه وان بی، قیامه تیش بو نیمه! تفسیری ثبین که سیر (مسلم: ۱۱۰/۲).

مهرسی پشتگردن له خوا:

﴿ ۳۶: ومن يعش عن ذكر الرحمن ﴾ هر که سیک له راست یادی خوا روو وه رگیزی ﴿ نقیض له شیطانا ﴾ نه وای نیمه شه ی تانیکی بو ده سازنین ﴿ فهو له قرین ﴾ هه ردهم هاورتی ده بیست و، لئی جیا نابیته وه ﴿ ۳۷: وإنهم ليصدونهم عن السبيل ﴾ به راستی نه و شه ی تانانه پیشگیر بیان ده که نه له ریچکه ﴿ ويحسون أنهم مهتدون ﴾ وایش نه زانن که بو راسته ری نیموونی کراون! ﴿ ۳۸: حتى إذا جاءنا ﴾ تا نه و کاته به زنجیر کراوی له گهل هاوریکه ی دینه لامان ﴿ قال باليت بيني وبينك بعد المشرقين ﴾ نه و حله به هاوه له که ی شه لی: خوژگه نیوان من و تو به قه دهر نیوان خوژه هلات و خوژئاوا دوربا ﴿ فبئس القرين ﴾ به راستی هاوریبه کی زور خراب بوویت ﴿ ۳۹: ولن ينفعكم اليوم إذ ظلمتم أنكم في العذاب مشتركون ﴾ ئینجا پی بیان نه وتری، ئیتر شه مرؤ نه و قسانه هیچ سوو دیکتان پی ناگه ی نه ی، له کاتیکدا سته متان له خو کرد، ئیستا به راستی هموو پیکه وه هاویه شین له سزا که دا ﴿ ۴۰: أفأنت تسمع الصم ﴾ جانا یا تو به که پان راستی ده بیستی؟ ﴿ أو تهدي العمى ومن كان في ضلال مبين ﴾ یاخو کویران و نه و که سانه ی له گومرایی ناشکرادان رینمایي ده که یست؟ هر گیزی ناتوانی ئاوا بکه یست، جا که واته دلگران مه به نه گهر پرواشیان نه هینا ﴿ ۴۱: فإما نذهبن بك ﴾ ئینجا نه گهر تو له م ناوه لابه ین و بتمرنینین پیش نه وه کاتی خو ی بیست ﴿ فإنا منهم منتقمون ﴾ بی گومان هر توله یسان لی وهر نه گرین، نه گهر دوا ی مردنی تویش بیست ﴿ ۴۲: أو نرينك الذي وعدناهم ﴾ یان نه گهر چه زبکه یست نه و هه ره شه و سزایه ی به ئینمان پی دابوون نیشانتی بده ین و به چاو



زیر و زیوی زور، نیشانه ی رها مهندي خوا نییه:

﴿ ۳۳: ولو لا أن يكرن الناس أمة واحدة ﴾ نه گهر له بهر نه وه نه با که خه لکی هموو بوویان به یه که لی کافر ﴿ لجعلنا لمن يكفر بالرحمن ليوتهم سقفا من فضة ﴾ نه ونده مال و سامانمان دها به و که سه ی که باوه ری به خوی به به زه بی نه بویه که میچی خانووه کانیان له زیو بویه ﴿ ومعارج عليها يظهرون ﴾ وه پله و قدرمه ی زیرمان بو دانه نان تا پی سه رکه ون ﴿ ۳۴: وليوئتهم أوبابا و سررا عليها يتكئون ﴾ سه ره رای نه وه ش هموو دهرگا و ته ختی کمان بو ماله کانیان له زیو دانه نا که له سه ره نه و ته ختانه دانیشن و پال بده نه وه ﴿ ۳۵: وزخرفا ﴾ وه به هموو نه خش و نیگاریکی جوان خانووه کانیمان دهراننده وه ﴿ وإن كل ذلك لما متاع الحياة الدنيا ﴾ وه نه و هموو هه رزق و برقی ژبانی دونیا په ﴿ والآخرة عند ربك للمتقين ﴾ مالی نه و لاش لای په روه دگارت

برجعون ﴿ تا به لکو یو زنی راست بگه رینه وه و په شیمان ببنه وه ﴿ ۴۹ ﴾ وقالوا یا ایها السّاحر اذع لنا ربک بما عهد عندک اننا لمهتدون ﴿ جا کاتی سزاکه یان دیت و تووش بوون - له باتی شه وه که پروا بینن - وتیان: شه ماموستای زانا! شه جادووگه را! نزا بکه، له پیره و ردگارت داوا بکه بهو په یمانه ی که به توی داوه، با

بیبینی، شهوا نیشانت ددهین ﴿ فانا علیهم مقتدرون ﴿ چونکه ئیمه به سهریاند زاین و لده ستمان دهرناچن.

دهستت له بهرنامه گه ی خوا توند بنائینه:

﴿ ۴۳ ﴾ فاستمسک بالذی اوحی الیک ﴿ که و ابوو دهست بگره بهو قورثانه ی وه حی کراوه بو ت شه موحه ممد! ﴿ انک علی صراط مستقیم ﴿ چونکه تو له سهر ریگه و ریازنکی راستی ﴿ ۴۴ ﴾ وانه لذرک لک ولقومک ﴿ بی گومان شه قورثانه شهرف و ناوو شه رته یتکی گه وره به بو خوت و بو هوزه که ت، چونکه به راستی هه به قورثان سهریان بهرز ده بی، شه وه ته پیغه مبهه ﴿ شه فرسووی: ﴿ ان الامر فی قریش لا ینازعهم فیه احد الا اکبه الله علی وجهه ما قاصوا الدین ﴾ ﴿ فتح الباری ﴾. به راستی شه کاره، واته: ویلایه تی موسلمانان هه له نیو قوره یشدا ده بی تا شهوان نایینی خوا رابگرن، هه که سیک بهر بهر کانیان له گه ل بکات، خوا به ده ما شه خات. ﴿ وسوف تسألون ﴿ وه له ناینده شدا پرسپارتان دهریاره ی قورثان لی شه کری: چیتان کرد سه باره ت بهو به هره گه وره به؟ ﴿ ۴۵ ﴾ و سئل من ارسلنا من قبلک من رسلنا ﴿ تو له نوممه تانی په یامبه رانیک بهر له تو، ناردراون بهر سه: ﴿ اجعلنا من دون الرحمن آلهة یعبدون ﴿ نایا جگه له خواهی به خشنده، بهر یارمان دابوو خوا گه لی بهر ستری؟ واته په یامبه ران هه موو یه ک دهنگن بو یه کخوا بهرستی و دوور گرتن له شه یوازی بهرستی، دیاره هیج پیغه مبهه ریک نه نیردراوه.

و ما تر بهم من آیه الاهی اکبر من اخبنا و اخذناهم بالعداب لعلهم یرجعون ﴿ ﴿ ۴۹ ﴾ وقالوا یا ایها السّاحر اذع لنا ربک بما عهد عندک اننا لمهتدون ﴿ ﴿ ۵۰ ﴾ فلما کشفنا عنهم العذاب اذا هم ینکتون ﴿ ﴿ ۵۱ ﴾ و نادى فرعون فی قومیه قال یقوم الیس لی ملک مصر وهذیه الا انهن تجری من تحى افلا تبصرون ﴿ ﴿ ۵۲ ﴾ ام انا خیر من هذا الذی هو مهین ولا ینکاد ینین ﴿ ﴿ ۵۳ ﴾ فلولا الی علیه اسروره من ذهب اوجهه معه الملیکة مقترنین ﴿ ﴿ ۵۴ ﴾ فاستخف قومیه فاطاعوه انهم کانوا قوما فاسقین ﴿ ﴿ ۵۵ ﴾ فلما استسونا انقمنا منهنم فاعرفنهنم اجمعین ﴿ ﴿ ۵۶ ﴾ فجعلنهنم سلفا ومثلا للآخرین ﴿ ﴿ ۵۷ ﴾ ولما ضرب ابن مریه مثلاً اذا قومک منه ینصدون ﴿ ﴿ ۵۸ ﴾ وقالوا اهل همتنا خیر ام هو ما ضربوه لک الا جدلاً بل هر قوم خصمون ﴿ ﴿ ۵۹ ﴾ ان هو الا عبد انعمنا علیه وعلمتنه مثلاً لیبی اسرکه یل ﴿ ﴿ ۶۰ ﴾ ولذنا لجمنا منک ملکة فی الارض یخلفون ﴿ ﴿ ۶۱ ﴾

سزامان له سهر هه لگری، شه وسا دلنیا به پاش لایردنی سزاکه ئیمه زنی هیدایه ت نه گرین! ﴿ ۵۰ ﴾ فلما کشفنا عنهم العذاب ﴿ جا کاتی سزاکه مان له سهر لایردن ﴿ اذا هم ینکتون ﴿ کتوپر په یمانه که یان شکان و پروایان نه هینا.

فیرعهون بای هه وایی و یاخی بوو:

﴿ ۵۱ ﴾ ونادی فرعون فی قومیه ﴿ و فیرعه نیش جاریدا به ناو گه له که یدا ﴿ قال یاقوم الیس لی ملک مصر ﴿ وتی: شه قهوم و هوزم! نایا ولاتی میسر هی من نییهو، من پاشای (میص) نیم؟ ﴿ وهذیه الا انهن تجری من تحى ﴿ و شه هه موو جوگه و روو بارانه ش به بهر دهه کوشکه که مدا ده چن؟! ﴿ افلا تبصرون ﴿ ده نایا نایین؟! من له چ ده سته لاتی ک دام؟ مووساش چه نده هه ژار و بی ده سله ت!! ﴿ ۵۲ ﴾ ام انا خیر من هذا الذی هو مهین ﴿ به لکی من چاکترم له که ی لاوازه، من خاوه نی داراییم، مووسایش بی چاره هه ژار،

مووساش به نیشانه گه لی، چوو بو لای فیرعهون:

﴿ ۴۶ ﴾ ولقد ارسلنا موسی باياتنا الی فرعون وملاته ﴿ بی گومان ئیمه مووسامان نارد به چه ند موعجیزه به که وه بو لای فیرعهون و پیاره گه وره کانی مه ملکه ته که ی ﴿ فقال انی رسول رب العالمین ﴿ ئینجا چووو پنی گوتن: به راستی من نیردراویکی خواهی پیره و ردگاری جیهانه کانم بو لای ئیمه، شه وانیش داوای موعجیزه یان لی کرد ﴿ ۴۷ ﴾ فلما جاءهم باياتنا ﴿ جا هه که مووسا به به لگه کانمانه وه (دارده سته که ی و، ده سته سپیه که ی...) هاته لایان ﴿ اذا هم منها یضحکون ﴿ له نا کاو که بینیانن، بینیانن ده خنین و، گالته یان لی ده هات ﴿ ۴۸ ﴾ وما نرهبهم من آیه الاهی اکبر من اخبنا ﴿ ئیمه هه نایه ت و موعجیزه به کی خومان نیشانی شهوان ده دا، له نیشانه که ی پیشه وه گه وره ترو گرتگر بوو ﴿ واخذناهم بالعذاب ﴿ که چی هه پروایان نه هینا و ئیمه یش به سزا قارمان لی گرتن، به سزایه ک که له نایه تی (۱۳۰) ی (شه عرف) دا دیاری کراوه ﴿ لعلهم

ثایا کامان شیاوین؟! ﴿ ولا یکاد بین ﴾ له وانهش نییه بتوانی مه بهستی خوی به رهوانی روون بکاته وه، فیرعه ون مه بهستی له وگرئی به بو که له زمانی مووسادابوو له کاتی ناخاوتندا دهگیردا، بؤدواییش خوا لای برد ﴿ ۵۳ ﴾ : فلولا ألقى عليه أسورة من ذهب ﴿ جا بؤچی له لایهن پوره و دگار یه وه ده ستبه ندو بازنی زبیری نادریتی؟ چونکه بازنی ثالتوون، نیشانه ی گه وره یی بووه لای شهوان دیاره پاشا فیرعه ونییه کان باویان وابوو که بازن و ده ستبه ندی زبیران له ده ست کردوو، بؤیه شه ره خنه یه ش له وه ده گرن، به لام په یام به ران شه یانه وی شه یاسایه هه لوه شیننه وه شه سامانه بگیزنه وه بؤ جینی راسته قینه ی خوی ﴿ او جاء معہ الملائكة مقترنین ﴾ یان بؤچی کؤمه لی فریشته له گه لیا نه هاتوون؟! یارمه تی بدهن.

فیرعه ون زانی قهومه که ی سوکن، بهنی لی توند کردنه وه:

﴿ ۵۴ ﴾ : فاستخف قومه فأطاعوه ﴿، جا فیرعه ون بهم قسانه قهومه که ی خرؤشان دو هه لی خه له تاندن ﴿ إنهم كانوا قوما فاسقین ﴾ به راستی شهوانه گه لیکی فاسق و تاوانبارو له سنور دهر جوو بوون، بؤیه فیرعه ون سواری سه ریان بوو و گوهرای کردن!! ﴿ ۵۵ ﴾ : فلما أسفونا ﴿ جا کاتی تووریه یان کردین به کاره خرابه کانیان ﴿ انتقمنا منهم ﴾ تۆله مان لی سه ندن ﴿ فأغرقناهم أجمعين ﴾ هه موویانمان له (نیل) دا خنکاند. ئیمامی (ئه حمده) شه فهرمووده یه دینیت: ﴿ إذا رأيت الله عزوجل - يعطى العبد ماشاء وهو مقيم على معاصيه فإنما ذلك استدراج منه له. ثم تلا: فلما أسفونا انتقمنا منهم فأغرقناهم أجمعين.)) واته: کاتی دیتت خوا دبه خشی به بنده، هه رچی حه ز بکات، له هه مان کاتیشدا به رده وام بوو له سه ر گوناج و تاوان، شه به راستی (ئیسندراج) وه ورده سه ر خستنییه تی و به خوی نازانی، تا تۆله ی لی ده کاته وه، پاشان شه و ئایه ته ی: ﴿ فلما أسفونا.)) ای خوینده وه. ﴿ ۵۶ ﴾ : فجعلناهم سلفا ومثلا للآخرين ﴿ جا کردمانن به پیشینه و، په ندو عیبه رت بؤ خه لکانی پاش خویمان، هه تاکه سیکی تر له ربی شهوانه وه نه روا ﴿ ۵۷ ﴾ : ولما ضرب ابن مريم مثلا ﴿ شه دمه ش که کوره که ی مه ریم "عیسا" به نموونه باس کرا. (عه بدو لای زبیری) نموونه یه کی هینایه وه وتی: ثایا ئیمه و په رستراوه کانمان و خه لکی تر وه ک ئیمه ده چنه دۆزه خه وه! جا خو شه گه ر شه قسه وایی ده بی عیسا و فریشته کانیش هه ر بچنه دۆزه خه وه! ﴿ إذا قومك منه يصدون ﴾ له نا کاو هۆزه که ت له ونموونه یه ی (زبیری) کردیانه گاله و هه را، جا کاتی شه وه یان بؤ پیغه مبه ر ﴿ گیزرایه وه فهرمووی: به لی: هه رکه سی خوی

پیی خوشبئی له باتی خوا به رستری، شه وه له گه ل په رستراوه که یدا ده چیه ته دۆزه خه وه، وه به راستی شهوانه هه ر شه یان ده په رستن، وه شه وه ش فهرمانی به په رستنی دایی، جا خوا ﴿ ان الذين سبقتم لهم من الحسنی أولئك عنها مبعدون ﴾ ۱۰۱/۲۱. ناره خوار ی. واته: بی گومان شهوانه ی له لایهن ئیمه وه پیشتی بریاری به خته وه بریای بؤ دراوه له دۆزه خه دور ده خرنه وه، واته: شه گه ر چی په رستراوییشن. ﴿ ۵۸ ﴾ : وقالوا ألفتنا خیر أم هو ﴿ وه وتیان: ثایا په رستراوه کانی ئیمه چاکترن، یان عیسا؟! ده شه گه ر عیسا برواته دۆزه خه وه، ده با ئیمه یش هه ر بچینه دۆزه خه وه ﴿ ما ضربوه لك إلا جدلا ﴿ شه نموونه یان هه ر بؤ دمه دمه ی هینایه وه ﴿ بل هم قوم خصمون ﴾ به لکو شهوان هۆزیکن هه ر دهمبازی ده که ن ﴿ ۵۹ ﴾ : إن هو إلا عبد أنعمنا علیه ﴿ عیسا ش هه ر به بنده یه کی ئیمه بوو، به هه ری پیغه مبه ریتیمان پی به خشی ﴿ وجعلناه مثلا لبني إسرائيل ﴿ و کردمانه به نموونه یه ک بؤ شه وه کانی یه عقووب له سه ر ده سه لاتی خۆمان ﴿ ۶۰ ﴾ : ولو نشاء لجعلنا منكم ملائكة في الأرض يخلفون ﴿ وه شه گه ر بمان ویستبا هه ندیکتاتمان ده کرده فریشته له زه ویدا جیتانی تیا بگرنه وه ﴿ ۶۱ ﴾ : وإنه لعلم للساعة ﴿ وه دابه زینی عیسا بؤ زه وی - له ئاسمانه وه - زانینی که بؤ نزیک قیامت و، نزیک قیامته ی پی ده زانیت ﴿ فلا تترن بها ﴿ جا که واته له هانتی قیامت به گومان مبه ن ﴿ واتبعونی هذا صراط مستقیم ﴿ وه په پیره وی هه ر له من بکه ن، ئانه مه یه ری راسته که ﴿ ۶۲ ﴾ : ولا یصدنکم الشیطان إنه لکم عدو مبین ﴿ وه با شه یان ریگی هه قتان لی نه گزیت، چونکه به راستی شه و دوزمنیکی ئاشکراتانه ﴿ ۶۳ ﴾ : ولما جاء عيسى بالبينات ﴿ کاتی که عیسا ش به چنه ندان به لگه ی ئاشکراوه هاته لایان ﴿ قال قد جئکم بالحکمة ﴿ وتی: به راستی و به پیغه مبه ریتییه وه هاتوم ﴿ ولأبين لكم بعض الذي تختلفون فيه ﴿ وه بؤ شه وه ی هه ندیک له وشتانه تان بؤ روون بکه مه وه، ئیوه نا کؤکن تییدا! له کاروباری ئایین و دینتان ﴿ فاتقوا الله وأطيعون ﴿ جا که وابوو ئیوه له خوا بترسن و، گویرایه لی من بکه ن ﴿ ۶۴ ﴾ : إن الله هو ربی وربکم فاعبدوه ﴿ چونکه به راستی هه ر (الله) یه په روه دگاری من و په روه دگاری ئیوه ش، جا ته نها هه ر شه و به رستن ﴿ هذا صراط مستقیم ﴿ هه ر شه میسه ریگه راسته که، ریگای یه کخوابه رستی، یه ک به رنامه و یه ک شه ریعت ﴿ ۶۵ ﴾ : فاختلف الأحزاب من بينهم ﴿ جا تاقمه کان کیشه یان له نیوان په یدا بوو "سه باره ت به عیسا: یه کی شه یوت: عه بدو به بنده ی خوا یه، که هه ر شه قسه یه ش راست و دروسته. یه کی دیکه شه یوت: نه خیر، کوری خوا یه! یه کی تر شه یوت: نه خیر، هه ر خوا یه!!"

ده‌کن: نهی مالیک! ﴿ ليقض علينا ربك ﴾ باپه‌روه‌دگار ت
بریار بدات بومان به‌مردن، تا له‌و سزایه‌ زرگار بیین. (سه‌فوان)
نه‌لی: گویم له‌ پیغه‌مبه‌روهه ﴿ له‌ سهر میمبه‌ر شم‌ ثایه‌ته‌ی:
(ونادوا یا مالک ليقض علينا ربك) ی ده‌خوینده‌وه. فتح‌ الباری:
۴۳۱/۸. وه‌ له‌ثایه‌ته‌ی تردا شه‌فرمووی: (لا یقضی علیهم فیموتوا

﴿ فویل للذین ظلموا من عذاب یوم الیم ﴾ جاتی‌چوون بوئه‌وانه‌ی
سته‌میان کرد. له‌سزای روژکی ئیش پیگه‌به‌نهر ﴿ هل یظنون إلا
الساعة أن تأتيهم بغتة ﴾ ثایا شه‌وانه‌ جگه‌ له‌ هانتی روژی قیامه‌ت
چاوه‌روانی چی تر نه‌کن که کتوپر لییان رووده‌داو پیش دیت؟
شو کاته شه‌زانن عیسا کوری کییه‌؟ ﴿ وهم لا یسعرون ﴾ هه‌ستیش
به‌خو ناکه‌ن تا په‌شیمان بینه‌وه.

روژی قیامه‌ت گشت یاران،

به‌ده‌ر له‌ پاریزکاران ده‌بنه‌ دزی یه‌ک:

﴿ ۶۷: الأخلاء یومئذ بعضهم لبعض عدو إلا المتقین ﴾ شه‌و
روژه‌ دوستان هه‌موو له‌و روژه‌دا ده‌بنه‌ دوژمنی یه‌کتر، پاریزکاران
نه‌بنیت ﴿ ۶۸: یا عباد لا خوف علیکم الیوم ﴾ خوا بانگ ده‌کاته
به‌نده‌کانی: نه‌ی به‌نده‌کانم! شه‌مو نه‌ترسیکتان له‌سهر نییه‌ ﴿ ولا
أنتم تحزنون ﴾ و دل زویریش نابن ﴿ ۶۹: الذین آمنوا بآیاتنا
وكانوا مسلمین ﴾ به‌نده‌کانم شه‌وانه‌ن که به‌ثایه‌ته‌کانمان بروایان
هیناوه‌و، ملکه‌چی هه‌ر فه‌رمانی خویمان بوون ﴿ ۷۰: ادخلوا الجنة
أنتم وأزواجکم تحبرون ﴾ له‌ پاشه‌ روژدا بییان شه‌وتری: ده‌بچه‌
به‌ه‌شته‌وه خوژتان و ژنه‌کانتان، له‌ویه‌ری کامه‌رانی و خو‌شحالی و
دلشادیدا ﴿ ۷۱: یظاف علیهم بصحاف من ذهب وأکواب ﴾ جا
که نیشته‌چی بوون له‌به‌ه‌شتا، کاسه‌ی زی‌پینی پر له‌ خواردن و،
جامی پر له‌شهراب به‌سه‌ریاندا شه‌گه‌رنی ﴿ وفيها ما تشبهه
الأنفس وتلد الأعین ﴾ هه‌رچیش دل‌ه‌زی لی‌بکا و، چاو چیژی
لی به‌ری تیندا هه‌یه‌ ﴿ وأنتم فیها خالدون ﴾ و ئیوه‌ش به‌ه‌تا
هه‌تایی تیایا شه‌میئنه‌وه ﴿ ۷۲: وتلك الجنة التي أوردتموها بما
کنتم تعملون ﴾ بییان شه‌وتری: شه‌مه‌ شه‌و به‌ه‌شته‌یه‌ که به‌ه‌وی کاره
چاکه‌کانتانه‌وه پیتان‌دراو به‌میرات پیتان‌برا، واته‌: مافی خوژتانه‌و،
پیروژتان بیت ﴿ ۷۳: لکم فیها فاکهه‌ کثیره‌ منها تأکلون ﴾ میوه‌ی
زوژی جوژاو جوژی تیندا هه‌یه‌ بوژتان لییان ده‌خون.

تاوانباران تا سهر له‌ دوزه‌خدا ده‌رنایه‌ن:

﴿ ۷۴: إن المجرمین فی عذاب جهنم خالدون ﴾ بی‌گومان تاوانباران
(به‌شیرک وکوف) له‌سزای دوزه‌خ‌دان به‌ه‌میشه‌یی ﴿ ۷۵: لا یفتقر
عنهم ﴾ هه‌رگیز لییان نابری و سووک ناکری ﴿ وهم فیہ مبلسون ﴾
شه‌وان له‌و سزایه‌دا بی‌ئومیدن ﴿ ۷۶: وما ظلمناهم ﴾ و ئیمه‌
هیچ سته‌ممان لی نه‌کردوون ﴿ ولكن كانوا هم الظالمین ﴾ به‌لام
شه‌وان خویمان سته‌مکار بوون و له‌ریگه‌ی ئیمه‌ لایان‌دا ﴿ ۷۷:
ونادوا یا مالک ﴾ شه‌وجا هانا ده‌بنه‌ بو ده‌رگاوانی دوزه‌خ و بانگ

وأنه‌، لعلم‌ للساعة‌ فلا تأسرک‌ بها‌ وأنتم‌ عون‌ هذا‌ صرط‌
مستقیم‌ ﴿ ۷۸: ولا یصدنکم‌ الشیطان‌ إنه‌ لک‌ وعدو‌ مبین‌ ﴾
﴿ ۷۹: ولما‌ جاء‌ عیسی‌ بالبینات‌ قال‌ قد‌ جئتکم‌ بالحکمة‌
ولأبین‌ لکم‌ بعض‌ الذی‌ تحفلون‌ فیہ‌ فاقنوا‌ الله‌ وأطیعون‌
﴿ ۸۰: إن‌ الله‌ هو‌ ربی‌ ورتک‌ فاعبدوه‌ هذا‌ صرط‌ مستقیم‌ ﴾
﴿ ۸۱: فأخترت‌ الأخراب‌ من‌ بینهم‌ فویل‌ للذین‌ ظلموا
من‌ عذاب‌ یوم‌ الیم‌ ﴿ ۸۲: هل‌ یظنرون‌ إلا‌ الساعة‌ أن‌
تأیبه‌م‌ بغتة‌ وهم‌ لا‌ یسعرون‌ ﴿ ۸۳: الأخلاء‌ یومئذ
بعضهم‌ لبعض‌ عدو‌ إلا‌ المتقین‌ ﴿ ۸۴: یعباد‌ لا‌ تحرفن‌
علیکم‌ الیوم‌ ولا‌ أنتم‌ تحزبون‌ ﴿ ۸۵: الذین‌ آمنوا‌ بآیاتنا
وكانوا‌ مسلمین‌ ﴿ ۸۶: ادخلوا‌ الجنة‌ أنتم‌ وأزواجکم‌
تحبرون‌ ﴿ ۸۷: یظاف‌ علیهم‌ بصحاف‌ من‌ ذهب‌ وأکواب‌
وفيها‌ ما‌ تشبهه‌ الأنفس‌ وتلد‌ الأعین‌ وأنتم‌ فیها
خالدون‌ ﴿ ۸۸: وتلك‌ الجنة‌ التي‌ أوردتموها‌ بما‌ کنتم‌
تعملون‌ ﴿ ۸۹: لکم‌ فیها‌ فاکهه‌ کثیره‌ منها‌ تأکلون‌ ﴿ ۹۰:

ولا یخفف عنهم من عذابها... یان ده‌فرمووی: (ثم لا يموت فيها
ولا يحيى) ۱۳/۸۷. ﴿ قال إنکم ما کنون ﴾ مالیکیش بییان شه‌لی:
هه‌ر لسیزه‌ ده‌میتن و زرگار بووتتان بو نییه‌ ﴿ ۷۸: لقد جئتکم
بالحق ﴾ خوا له‌وه‌لامیاند ده‌فرمووی: چونکه به‌راستی کاتی خو‌ی
هه‌ق و راستیمان بو هینان و بومان روون کردنه‌وه ﴿ ولكن أكثرکم
للحق کارهون ﴾ به‌لام زوریه‌ی زورتان رقتان له‌راستی و هه‌ق بوو و
لیوتان لی هه‌لئه‌قرچان و وه‌رتان نه‌گرت. بی بروایان له‌ (دار الندوة)
ده‌راره‌ی له‌ناو بردنی پیغه‌مبه‌ر ﴿ کؤ بوونه‌وه، شه‌و جا خوا
فه‌رمووی: ﴿ ۷۹: أم أبرموا أمرا ﴾ به‌لکو کاریکیان سازند بو له‌ناو
بردنی په‌یامبه‌ر ﴿ فإنا سیرمون ﴾ به‌راستی ئیمه‌یش شه‌و پیلانه
به‌سه‌ریاندا ده‌شکینینه‌وه و چاک لی ده‌برین به‌رامبه‌ر پیلانه‌که‌یان
بو پشتگیری په‌یامبه‌ر ﴿ ۸۰: أم یحسبون أنا لا نسمع سرهم
ونجواهم ﴾ به‌لکو بییان وایه‌ که ئیمه‌ نه‌یننی و سرته‌و چیه‌یان نا
بیستین؟! ﴿ بلی ورسلنا لده‌یم یکتبون ﴾ به‌لی چاک شه‌بیستین و

فرشته نیراوه کانیسمان وان له لایان و کارو کرده شیان نه نووسن.

خوا مندالی شهر نییه:

﴿ ۸۱: قل إن كان للرحمن ولد ﴾ بلئی: گرمیان - وهك ثيوه
 نه لئین - نه گهر خوی به به زه بی، مندالی بیی ﴿ فأنأ أول العابدین ﴾

إِنَّ الْأَشْجَرِ مِنْ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿ ۷۱ ﴾ لَا يَمْتَرُ عَنْهُمْ وَهُمْ
 فِيهِ مِيلُونَ ﴿ ۷۲ ﴾ وَمَا ظَنَنْتُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمْ الظَّالِمِينَ ﴿ ۷۳ ﴾
 وَمَا دَأْبُ يَمِينِكَ يَفْقَهُ عَيْتَارُكَ قَالَ إِنْ كَرِهْتُمْ خُكُوتَ ﴿ ۷۴ ﴾ لَقَدْ
 حَسِبْتُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنْ أَكْرَمَكُمْ لِحَقِّ كُتُوبِكُمْ ﴿ ۷۵ ﴾ أَمْ أَمْزَمْتُمْ أَنْتُمْ
 يَا قَوْمِ أَمْزَمْتُمْ ﴿ ۷۶ ﴾ أَمْ تَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّتُمْ وَنَجْوَئِكُمْ يَا
 وَرَثَةَ الْوَالِدِينَ يَكْتُمُونَ ﴿ ۷۷ ﴾ قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ
 الْعَابِدِينَ ﴿ ۷۸ ﴾ سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ
 عَمَّا يُصِفُونَ ﴿ ۷۹ ﴾ فَذَرَهُمْ يَمْزُرُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ
 الَّذِي بُعِدُوا ﴿ ۸۰ ﴾ وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ
 إِلَهٌ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿ ۸۱ ﴾ وَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مَلَأَتْ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿ ۸۲ ﴾
 وَلَا يَمَلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفْعَةَ إِلَّا مَنِ
 شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿ ۸۳ ﴾ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ
 لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنْ يُؤْفَكُونَ ﴿ ۸۴ ﴾ وَقِيلَ يَكْرَبُ إِنْ هَذَا إِلَّا قَوْمٌ
 لَا يَوْمُونَ ﴿ ۸۵ ﴾ فَاصْفَعْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلِّمُوا وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿ ۸۶ ﴾

الذی له ملک السموات والأرض وما بینهما ﴿ وه مهزنی لهو
 خوایهی خاوه نیئی ناسمانه کان و زهوی و نیوانیان هر هی نه وه
 ﴿ وعنده علم الساعة ﴾ وه زانیئی کاتی قیامت لای نه وه ﴿ وإلیه
 ترجعون ﴾ و هر بؤلای نه ویش ده گنر دیننه وه ﴿ ۸۶: ولا یملک
 الذین یدعون من دونه الشفاعة ﴾ وه په رستراوانه ی نه وان له باتی
 خوا هاواریان لی ده کهن و نه بیان په رستن ده سلاتی شه فاعهت و
 تکیان نییه ﴿ إلا من شهد بالحق ﴾ به لام که سیک شایه تی به
 هق دابی و بروای هینا بیئت وهک فریشته کان و عوزه یرو عیسا
 نه وان ده توانن داوای شه فاعهت بکهن ﴿ وهم یعلمون ﴾ وه نه وان
 نه زانن هه قیقه تی شایه ده که بیان ﴿ ۸۷: ولئن سألتهم من خلقهم
 لیقولن الله ﴾ خو نه گهر له خوشیان بپرست کئی دروستی کردوون؟
 به دنلیا بییه که وه نه لئین: خوا ﴿ فأنی یؤفکون ﴾ نه یی ئیتر چوون
 له په رستنی خوا لاده دن و روو له شوینی دیکه ده که ن؟.

سکالای پیغه مبهر ﴿ لای خوا:

﴿ ۸۸: وقيله يارب ان هؤلاء قوم لا يؤمنون ﴾ خوا ناگای
 له وتی په یامبه ره که به تی که سکالا له گه له که ی ده کاو نه لی: نه ی
 په روه ردگاری منا به راستی نه وان هه گه لیکن باوه ر ناهینن. واته:
 نه و بی پروایانه بو ناترسن له و سکالای په یامبه ره له سه ر پروا
 نه هینانیا ن؟.

تیبینی: (وقيله) به زبیری لام و هییه که، یان به سه ره ی لام و
 بوری هییه که، به هه ر دوو جووری خویندنه وه که ی (عطف) ه له سه ر
 (والساعة) له (وعنده علم الساعة) دا، خویندنه وه که ی به زبیر، به
 ئیعتباری (مضاف إليه)، سه ری دانیشی به ئیعتباری نه وه یه که
 له بنه رتدا (مفعول) ه بو (علم). ﴿ ۸۹: فاصفح عنهم وقل سلام ﴾
 جاتو وازیان لی بیئنه و مالئاوایییان لی بکه، دیاره نه م سلأوه ی
 ئیره، واتای جیابوونه وه و لیک دوور که وتنه وه یه، نه ک سلأوی
 خو شه ویستی و پیکه وه ژیان ﴿ فسوف یعلمون ﴾ ده سا له ئاینده دا
 نه زانن پاشه روژیان چونه و چیبیان به سه ر دیت، دیاره نه مه ش
 هه ره شه یه لییان.

له (۱۴۱۷/۷/۳/۲) ک به رامبه ر به (۱۹۹۶/۱۱/۱۳/۱۲) ز له م
 سوورته بیومه وه، له کاتر میمر (۷/۵۰) خوله ک، له هه له بجه ی
 زامدارو له راگه یانندن. (و لله الحمد والمنة).

نه وه من یه که مین که سم بی په رستم، چونکه من به نده ی خوا م.
 ﴿ ۸۲: سبحان رب السموات والأرض رب العرش عما یصفون ﴾
 پاکسی و به رزو بلندی بی بو په روه ردگاری ناسمانه کان و زهوی،
 په روه ردگاری عه رش، ده رباره ی نه وه قسه نا قولانه نه وان وه سفی
 خوی پی ده که ن: به راگرتنی مندال و.. هتد ﴿ ۸۳: فذره م
 یخوضوا ویلعوا ﴾ جا توش جاری وازیان لی بیئنه با سه ر بکه نه
 قسه ی نا قولو و گه مه که ی خو یان بکه ن ﴿ حتی یلاقوا یومهم الذی
 یوعدون ﴾ تا ده گه نه نه و روژه ی هه ره شه بیان لی کراوه و به لئینیا ن
 بی دراوه پی بی بگن. له ناسمان و زهوی، هه ر (الله) خو ی خوا یه:
 ﴿ ۸۴: وهو الذی فی السماء إله و فی الأرض إله ﴾ خوا هه ر
 نه و زاته یه که هه م له ناسماندا خوا یه و په رستراوه، هه م له زه ویشدا
 خوا یه و په رستراوه له لایه ن دانیش تواییه وه ئیتر ه یچ که سیک
 شایسته ی په رستن نییه نه و نه بی.

﴿ وهو الحکیم العلیم ﴾ نه ویشه جو انکاری زانا ﴿ ۸۵: وبارک

سورته سوری (دوخان)

مککه مکیه و (۵۹) نایه

به ناوی خوی به خشنده می مپه رهبان

ثم سورته باسی : خوا به یه کزانین و ، په یامه که ی پیغمه مرو ، زیندوو بوونه ده کات . له سه ره تاوه باسیکی گه وره یی قورثان و پیروزیی نه و شه وه نه کات که قورثانی تیدا هاتوته خوار ، نینجا هه لو یستی هاو به ش دانره کان سه بارت به قورثان روون ده کاته وه ، پاشان به سه ره اته که ی فیره ون و گه له که ی و ، ویران بوونی نه و هه موو باخ و سه وزا بییه یان راده گه یه نیت ، کو تاییشی به باسی ری وشوین و چاره نووسی چاککاران و خرابکاران دیت .

جا به م شیوه یه ده ست پی ده کات :

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱ : حم ﴿ ثم پیتانه و وینه یان ، بو ده سه وسانی عه ره به ره وان ییژو خوشخوانه کانی سه رده مه ، له پینشیشه وه گه لی جار قسه یان لی کراوه .

قورثان شهوی قه در هاله خواری :

﴿ ۲ : والكتاب المبین ﴾ سویندم به م قورثانه ناشکراو نمایانه ، یان سویند به و قورثانه ی به یانکه ری هه ق وناهه قه ، راستی و ، ناراستیه کان له بیژنگ ده دا ﴿ ۳ : إنا أنزلناه فی لیلة مبارکة ﴾ بئی گومان له شه ویکی نیجگار پیروز ” شهوی قه دردا “ نار دو مانه ته خوار ، وه ک خوی گه وره نه فه رمووی : ﴿ إنا أنزلناه فی لیلة القدر ﴾ ۱/۹۷ . یا نه فه رمووی : ﴿ شهر رمضان الذی أنزل فیہ القرآن ﴾ ۱۸۵/۲ . هندی له زانایان پیان وایه نه و فه رمووده ش که له پیغمه مپهروه ﷺ هینراوه : ﴿ تقطع الآجال من شعبان . حتی أن الرجل ینکح ویولد له ، وقد أخرج (إسمه فی الموتی) ، هه رچه ند نیامی ته به ری و به یه قی ریوایه تیان کردوه ، به لام - وه ک نیامی نیین که سیر - نه لی : ﴿ والصحیح : إنا هی لیلة القدر علی ما بیناه . وه هه روا نیامی (نیین جه ریر) نه لی : ﴿ والصواب من القول فی ذلک قول ، من قال : عنی بها لیلة القدر ؟ ﴾ ﴿ إنا کنا منذرین ﴾ به راستی نیمه هه میسه هه ترسینه رو بیدار که ره وه بووین واته : مه به ست له نار دنی ثم قورثانه دا وشیار کردنه وه و ترساندنی مه رومه ﴿ ۴ : فیها یفرق کل أمر حکیم ﴾ له وشه وه دا - قورثانی تیدا هات - هه موو به رنامه و نیش و کاریکی گرنگ بریار دهری و جیا ده کریته وه ﴿ ۵ : أمرا من عندنا ﴾ هه موو نه و بریارانه ش - له و شه وه دا نه درین - هه موو به فه رمانی خو مانه ﴿ إنا

کنا مرسلین ﴾ بئی گومان هه ر نیمه شه بووین (موحه مه د) و هه موو پیغمه مپه ران نار د ﴿ ۶ : رحمة من ربک ﴾ له به ر به زه بییه ک له لایه ن په روه ر دگار ته وه بو ژاده مزاد و جنوکه ﴿ إنه هو السميع العلیم ﴾ چونکه هه ر نه وه بیسه ری زانا ، واته : هه ر نه وه بیسه رو به هه موو بیسراوی ، زانا به هه موو زانراوی ﴿ ۷ : رب السموات والأرض وما



بینها ان کتتم موقنین ﴿ په روه ر دگاری ئاسمانه کان و زه وی و نه و شتانه یه له نیوانیاندا یه ، نه گه ر نیوه یه قینتان ببی ، ده یه قینتان ببی که (موحه مه د) پیغمه مپه ری خواجه ﴿ ۸ : لا إله إلا هو یحیی ویمیت ﴾ جگه له و ه یچ په رستراویکی هه ق نییه ، که ژیان نه دا نه مرینی ، مردن و ژیان به ده ستی نه وه ﴿ ربکم ورب آبائکم الاولین ﴾ په روه ر دگاری نیوه په روه ر دگاری باوانی پینشینشانه ، واته : هه ر نه وه کاروبارتان به ریوه نه بات ، نه بی ته نها هه ر ملکه چی شه ویش بن ﴿ ۹ : بل هم فی شک یلعبون ﴾ به لکو نه وان له ناو گومانیک دان له زیندوو بوونه وه ، گه مه ده که ن ، وه ک ثم نایه ته ش - سه بارت به بالاده ستی خواو ، خاوه ندرایتی جیهانه کان - ده فه رمووی : ﴿ قل یا ایها الناس انی رسول الله الیکم جیعا الذی له ملک السموات والارض لا إله إلا هو یحیی ویمیت ﴾ ۱۵/۷ .

چاۋەرۋانى رۇژى بەجە دوۋكەل بەرى ئىسمان دەگرى:

﴿ ۱۰: فارتقب يوم تأتي السماء بدخان مبين ﴾ چاۋەرۋانى رۇژىك بە ئەى موحەممەد! ﷺ كە ئاسمان بەئاشكرا دوۋكەلنىكى لى پەيدا دەبىت، لە دەرەنجامى، گرانى و، قات و قريهك سەر لە قورەيش ھەل ئەداو برسېيەتتېھكى ترسناك دايان ئەگرى و، لە بەربرسىتى يەكتر نابىنن و ئاسمانىش ۋەك چرە دوۋكەل دېتە پېش چاۋيان، ديارە ئەۋەيش قارى خوايە، بەتايپەت كە پەيامبەر ﷺ دوعاى لە قورەيش كردو فەرموۋى: ((اللهم أشد وطأتك على مضر واجعلها عليهم سنين كسنى يوسف...)) (بوخارى). واتە: خوايە! گرانى و، قات و قريهكى وايان بەسەرىدە، ھەر ۋەك گرانييەكە سالەكانى سەردەمى يوسف. ئەم تەفسىرە - كەتەفسىرى (...يوم تأتي السماء بدخان مبين) مان پى-كرد- راو بۇچوۋنى (تەبەرى) و زۇرىك لە رافەكەرانى قورئان بوو، ئەۋەتە (ئىبىن جەرىن) ئەلى: (والصواب فى ذلك ماروى عن ابن مسعود من أن الدخان الذى أمر الله نبيه ﷺ أن يرتقبه، هو ما أصاب قومه من الجهد والجوع حتى أكلوا العظام واليعة). بەلام (ئىبىن عەبباس) - خوا لىيان رازى بىت- ئەلئىت: مەبەست بە (دۇخان) - كە، ئەو دوو كەلەيە، نىشانەيەكە لە نىشانەكانى ھاتنى قىيامەت. (ئىبىن كەسىر) یش ئەمەى پەسەند كىردوۋە و دەلئىت: ھەرچەند ئەبىشگونجىت ئەۋەى يەكەم بىت. ﴿ ۱۱: يغشى الناس هذا عذاب أليم ﴾ سزا "دوۋكەلەكە" ھەموو خەلكى مەككە دەگرىتەۋە، ھەر كە بىنىشىان ئەلئىن: ئەمە سزايەكى ئىش پىنگەيەنەرە ﴿ ۱۲: ربنا اكشف عنا العذاب إنا مؤمنون ﴾ لەبەرناچارى ھاۋارىيان لى بەرز ئەبىتەۋە ئەلئىن: ئەى پەرۋەردگارى ئىمە! ئەم سزايەمان لەسەر لايبە، بى گومان ئىمە باۋەر دىنئىن ﴿ ۱۳: أنى لهم الذكرى ﴾ جا تازە لەكوئى، يان چۇن بىروا ھىنانى ناچارى، سووديان پى دەگەيەنئىت! ﴿ ۱۴: وقد جاءهم رسول مبين ﴾ خۇ بەراستىيە يامبەرىكى ئاشكرىيان بۇ ھات پېش سزاكە، بىروايشيان نەھىنا ﴿ ۱۴: ثم تولوا عنه وقالوا معلم مجنون ﴾ پاشان - لەباتى بىروا ھىنان - روويان لى ۋەرگىپراۋ و تىيان: (ئەو مەمەد) - فېر كراۋىكى شىتە! جا گەلئىك بۇچوۋنى ئاۋا بى، ئېتەر چۇن ئامۇزگارى ۋەر ئەگرى؟ بۇيە شايستەى ئەو سزايەبوۋن ﴿ ۱۵: إنا كاشفوا العذاب قليلا إنكم عائدون ﴾ جگە لەۋە، ئىۋە زۇر سېلەۋ بى ۋەفايشىن، چۈنكە بەراستى ئىمە ھەر كەمىك سزاكەتان لەسەر لايبەين، خىرا دەچنەۋە سەر كارى خۇتەن، واتە: ھىچ كات دانامەزىن و عىبىرەت ناگرن ﴿ ۱۶: يوم نبطش البطشة الكبرى ﴾ ئەو رۇژە ۋەبىرىنئە كە بە توندى

ھەلەتى گەرەى خۇمان دەبەين ﴿ إنا منتقمون ﴾ بەراستىش ئىمە لەرۇژى دوايى، يان لەرۇژى (بەدر) دا تۆلەسىنەرىن، جا ئەو كاتە ئېتەر بى پىشت و پەنا دەمىننەۋە ھىچ كەسىكىان نىيە سزايان لەسەر لايات. جا ئەگەر مەبەست بەو دوۋكەلە، ئەو دوۋكەلە بى يەككە لە نىشانەكانى ھاتنى قىيامەت، ۋەك (ئىبىن عەبباس) رازى وايە، يان مەبەست ئەو گرانى و نارەھەتتېيە بى - ۋەك تەبەرى بى دەلى - بەرى ئاسمانى لى گرتن: ئەوا (عەبدوللاى كورى مەسوود) (خوا لى رازى بى) دەلى: (فقد مضى خمسة: الدخان، والروم، والقمر، والبطشة، واللزما / مخرج فى الصحيحين / فتح البارى: ۸/۴۳۴. ھەر پىنج شتەكە بە دوۋكەلە كەيشەۋە تى پەرىن، بەلام ھەندىكى دىكە دەلئىن: ھىمان دوو كەلەكە روۋى نەداۋە، ۋەك ئىمامى (موسلىم) لە ۱۵۲۲۵/۴ ھىناۋىەتى: ((لا تقوم الساعة حتى تروا عشر آيات: طلوع الشمس من مغربها، والدخان، والداية، وخروج يأجوج ومأجوج، وخروج عيسى ابن مريم، والدجال، وثلاثة خسوف: خسف بالمشرق، وخسف بالمغرب، وخسف بجزيرة العرب ونار تخرج من قعر عدن تسوق الناس - أو تحشر الناس - تيب معهم حيث باتوا، وتقيل معهم حيث قالوا)). كەۋابوو ئەو رۇژى ھەلەتە گەرەيە - ۋەك ئىمامى تەبەرىش دەلئىت - ھەر رۇژى قىيامەتە، ھەر ئەمەيش بەھىزە.

تاقىكرننەۋەى قەۋمەكەى فېرەمەن و، دەرەنجاميان:

﴿ ۱۷: ولقد فتنا قبلهم قوم فرعون ﴾ ۋە بەھەقىقەت لە پىشىانەۋە، واتە: لە پىش (قورەيش) - ۋە گەلى فېرەمەنمان تاقى كىردەۋە ﴿ وجاءهم رسول كريم ﴾ ۋە پەيامبەرىكى بەرىزو گەرەيان مووسا ﷺ ھاتە لا ﴿ ۱۸: أن أدوا إلى عباد الله ﴾ پى گوتن: كە بەندەكانى خوا (بەنى ئىسرائىل) بەدەنە دەست من و وازيان لى بىنن لەگەل من بىن، ۋەك لە جىگايەكى تردا دەفەر موۋى: (فأرسل معى بنى إسرائيل...). ﴿ إنى لكم رسول أمين ﴾ چۈنكە بەراستى من پەيامبەرىكى ئەمىنم لەسەر يەيامەكەى خوا بۇتان ﴿ ۱۹: وأن لا تعلموا على الله ﴾ پىتان ئەلئىم: خۇتان بەگەرەۋە بەرز مەگرن لە سەر خوا، واتە: سەرىنچى مەكەن و بى بىروا مەبىن ﴿ إنى آتىكم سلطان مبين ﴾ چۈنكە بەراستى من بەلگەيەكى ئاشكراۋ روۋم بۇ ھىناۋن ﴿ ۲۰: وإنسى عذت برى و ربكم أن ترجمون ﴾ ۋە بەراستى من پەنا دەگرم بە پەرۋەردگارى خۇم و، پەرۋەردگارى ئىۋەش، لەۋەى كە بەردە بارانم بكن و بىم كوۋن ﴿ ۲۱: وإن لم تؤمنوا لى فاعتزلون ﴾ خۇ ئەگەر ھەر بىروا بى ناھىنن، ئەوا دوورم لى بىگرن و وازم لى بىنن ﴿ ۲۲: فدعا ربه أن هؤلاء قوم مجرمون ﴾

بازبوو له زیددروایاندا، واته: تویش شی موحه ممداد ۱۱ گه له کهت دلخوش بکه، که رزگار یان شه کهم له زه برو زوری زورداران، نه گهر پروای راسته قینه یان هه بیت ۳۲: ولقد اخترنا هم علی علم علی العالمین ۱۱ سویند ده خوم: بی گومان له پروی زانیارییه وه شه وانمان هه لپژاردو ریژی شه وانمان دا به سهر هه موو جیهانی سهرده می

نینجا موسا دوی ناومید بوونی له بروا هیئانیان، داوای کرد له په روهردگاری خوئی و هاواری بو بردو وتی: خوایه! به راستی شه مانه قوم و گه لیکتی تاوانکارن، جا نیتیر توش توله یان لی بسینه ۲۳: فأسر بعبادی لیل ۱۱ دسا نیتیر نیتیمه پیمان وت: با فیرعه ون پیقان نه زانی، به به ننده کانمه وه (واته: به به بنی ئیسرائیله وه) شه و دهرچو له شار ۱۱ إنکم متبعون ۱۱ چونکه به راستی شه واننه دواتان ده که ون ۲۴: واترک البحر رهوا ۱۱ که له دهریا کهش په ریینه وه، دهریا که به جی به یله به والا کراوی، تا شه وانیش به دواتاندا بین و بخنکین ۱۱ إنهم جند مغفون ۱۱ چونکه به راستی شه واننه له شرکیکی خنکینراون، واته: برپاریان بو دهرچوه، شه بی هه رتیا بجن، جا کاتی موسا په رییه وه و یستی به دار دهسته که ی شوینه که ی خوئی کویر بکاته وه له ترسی فیرعه وندا، خوا فهرمووی: وازی لی بیننه، با بین به دواتاندا، دیاره چوون و خنکان ۲۵: کم ترکوا من جنات وعبون ۱۱ شه واننه به جی یان هیشت له دوی خو یان باخ و کانیاویکی زور ۲۶: وزروع و مقام کریم ۱۱ و کشتوکال و جینکاوشوینی جوان ۲۷: ونعمه کانوا فیها فاکهین ۱۱ و نازو نیعمت و به ره یه که که به خوئی گوزه رانیان تیا ده کرد ۲۸: کذلک ۱۱ ناواو بهو شیوه یه له وانمان سه ننده وه ۱۱ واورتناها قوما آخرین ۱۱ و شه هه موو سه رمایه وه ده سه لاته ی فیرعه ونه مان کرده میراتی گه لیکتی ترو، نه وه کانی یه عقوو بمان کرده جینشین ۲۹: فما بکت علیهم السماء والأرض ۱۱ جا ناسمان و زهوی شین و زاری نه کردن، شه لپه ته له ناو عه ره باندا باو بووه وتویانه: (بکت علیهم السماء والأرض). (سه عیدی کوری جو به یی) ده لی: پی او یلک له (نیبن عه بباس) ی پرسی: مانای نایه تی (فما بکت علیهم السماء والأرض) چییه؟ ده بو ناسمان و زهوی بو که س ده گرین؟ وتی: به لی چونکه هه موو که سی له ناسماندا دهرگایه کی خوئی هه یه، له و دهرگاوه رزق و نیعمه تی بو دی. هه ره لویشه وه کارو کرده وه کانی به رز ده بنه وه، جا کاتی مرد شه دهرگایه ی داده خری و نیتیر شه ویش بو ی ده گری! وه هه رکات له و جینکایه برا که له زه ویدا سوژده ی تیدا بردوه نیتیر زه ویش یادی ده کاو بو ی ده گری! به لام قهوم و هوزده که ی فیرعه ون چونکه سوژده یان نه بردو کرده وه ی چاکیان نه بوو، ناسمان وزهوی نه گریاو بو یان به داخ نه بوو. (ته به ری). ۱۱ وما کانوا منظرین ۱۱ وه ساتیکیش مؤله ت نه دران و دوا نه خران بو کاتیکتی تر، به لکو به په له سزا دران ۳۰: ولقد نجینا بنی اسرائیل من العذاب الیهین ۱۱ بی گومان نه وه کانی یه عقوو بمان له سزای چه وسینه رزگار کرد ۳۱: من فرعون إنه کان علیا من المسرفین ۱۱ له چنگی فیرعه ونی، که ده عیه

وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ۱۱ وَإِنِّي عٰدَتْ بِرَبِّ رَبِّكَ أَنْ تَرْجُمُونِ ۱۱ وَأَنْ لَوْ تَوَلَّوْا لَأَمْلَأَنَّ لَكُم رِبْعَهُ ۱۱ وَأَنْ هَتُوْا لَهُ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ۱۱ فَأَسْرِبْ بعبادی لیل ۱۱ أَنْتُمْ مَتَّبِعُونَ ۱۱ وَأَتْرِكُ الْبَحْرَ رَهْوًا ۱۱ أَنْتُمْ جند مغفون ۱۱ كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنّٰتٍ وَعِبْوٰنٍ ۱۱ وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ۱۱ وَنَعْمَةً كَانُوا فِيهَا فَكٰهِنٍ ۱۱ كَذٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخِرِينَ ۱۱ فَسَابَكْتَ عَلَيْهِمُ السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ۱۱ وَلَقَدْ جِئْنَا بِبَنِي إِسْرٰٓءِيلَ مِنْ الْعَذَابِ الْمُهِينِ ۱۱ مِنْ فِرْعَوْنَ أَنَّهُ كَانَ عَلِيًّا مِنَ الْمُسْرِفِينَ ۱۱ وَلَقَدْ أَخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمِنَا عَلَى الْعٰلَمِينَ ۱۱ وَأَعٰدَيْنَاهُمْ مِنْ آلِ بَنِي مٰدْيَةَ بَلَكَوْا شٰٓئِرًا ۱۱ إِنَّ هٰٓؤُلَآءَ لَيَقُولُونَ ۱۱ إِنَّ هٰٓؤُلَآءَ مَوْتِنَا الْأَوْلَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ ۱۱ فَأَتُوا بٰٓأَبَا نَسْرَةَ كُفْرًا فَصَدَّقُوا بِأُهْمِهِمْ خَيْرًا أَمْ قَوْمٌ تُبٰٓعُ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ۱۱ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوٰتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِيَعْبَدُنَا ۱۱ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلٰكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۱۱

خو یاندا، به نار دنی پیغه به ره ان له ناویاندا و، پیدانی کتیب پییان ۳۳: و آتیناهم من الآیات ما فیہ بلاء مبین ۱۱ وه چه نده نایه ت و به لگی گرنگی خو مانمان پی دان که تافیکردنه وه یه کی ناشکراو روونیان تیدا بوو بو یان، ده نایا په یره و بیان کرد ۱۱.

قوره یس ده لین مردوو زیندوو نابینه وه:

۳۴: إن هؤلاء ليقولون ۱۱ بی گومان شه و بقیه رستانه ی مه که شه لین: ۳۵: إن هسی إلا موتنا الأولى ۱۱ مردنی نییه جگه له مردنی یه که مجار ۱۱ وما نحن بمنشرين ۱۱ و جاریکی تریش زیندوو ناکریننه وه ۳۶: فأتوا بآبائنا إن كنتم صادقين ۱۱ ده سا نه گهر راست شه کهن - وهك خو تان شه لین - زیندوو بوونه وه هه یه، ده فهرموون باوانه کانمان زیندوو بکه نه وه و بیان هیئین بو مان ۳۷: أهم خير أم قوم تبع والذين من قبلهم ۱۱ نایا قوره یس چاکترن، یا گه له که ی (توبیه ع/ أبو کریم الحمیری) پاشای یه من، وه

نهوانه‌ی له پیشیانوه و زیاون ﴿ اهلکناهم ﴾ بته‌رستانی هوزه‌کەت له‌وان به‌هیز تر نه‌بوون، نه‌وته نه‌وانمان به‌و هه‌موو ده‌سه‌لات و توانایانه‌وه له‌ناو برد ﴿ انهم كانوا مجرمين ﴾ چونکه به‌راستی کۆمه‌لیکی تاوانبار بوون، ده‌ی به‌ندیان لی‌وه‌رگرن.

سەرنجیک: میژوو نووسان ده‌لین: ئەم (توبیەح)ە: ۳۲۶) سأل

ناهه‌فکار، کاتی به‌لیننی هه‌موانه سه‌رجه‌م، نه‌ورۆژه ده‌زانن چیان به‌سه‌ر خۆیاندا هیناوه ﴿ ۴۱: یوم لا یغنی مولی عن مولی شیئا ﴾ نه‌و رۆژه هیچ دۆستیک ناتوانی که‌مترین کۆمه‌ک به‌دۆستی خۆی بکات "که‌س به‌که‌س نییه" ﴿ ولا هم ینصرون ﴾ پشتگیری و یارمه‌تیش نادرین ﴿ ۴۲: إلا من رحم الله ﴾ به‌لام که‌سێک خوا ره‌حمی پی‌کردنی له‌شه‌لی ئیمان، یارمه‌تی ده‌دری ﴿ إنه هو العزیز الرحیم ﴾ چونکه به‌راستی هه‌ر شه‌و(الله) ده‌سه‌لاتداری میه‌ره‌بان و دل‌اویه. (ئیبین عه‌بباس/خوا لیبیان رازی بیئت) ئەلی: په‌یامبه‌ران و فریشته‌کان له‌رۆزی قیامه‌تدا، بۆ مروّفی موسلمان تکانه‌که‌ن.

ژیانی قانایاران له رۆزی سه‌لادا:

﴿ ۴۳: إن شجرة الزقوم * ۴۴: طعام الأثیم ﴾ بئی‌گومان داری ژه‌فته‌مووت - که‌ داریکی به‌روبوو تاله‌و له (ته‌هامه) شدا جوژی شه‌و سه‌وز شه‌بی - خوراکی تاوانکاره، واته: مروّفی کافره، چونکه مه‌به‌ست به (أثیم) مروّفی کافره، وه‌کو له‌ نایه‌ته‌کانی پاش و پینشی خۆیه‌وه ده‌ر ده‌که‌وی ﴿ ۴۵: کالمهل یغلسی فی البطن ﴾، هه‌ر وه‌ک مسی تهاوه له‌سکی گوناها‌باراندا جۆش شه‌خواو شه‌کولی ﴿ ۴۶: کغلی الحمیم ﴾ هه‌رچۆنی ئاوی کول به‌کول دیتته جۆش، هه‌رکات دۆزه‌خیه‌کان برسییان بوو، به‌ری شه‌و دره‌خته‌یان شه‌دریتی و، له‌سکیاندا وه‌ک ئاوی گه‌رم شه‌کولی ﴿ ۴۷: خذوه فاعتلوه إلى سواء الجحیم ﴾ ئینجا شه‌وتری: نا ده‌ی شه‌و بئی باوه‌ره گوناها‌کاره بگرن و پینشی سه‌ری بگرن رای‌کێشن بۆ ناوه‌راستی دۆزه‌خ ﴿ ۴۸: ثم صابوا فوق رأسه من عذاب الحمیم ﴾ پاشان هه‌ر له‌و ئاوه ئیجگار گه‌رمه بکه‌ن به‌سه‌ریا ﴿ ۴۹: ذق إنک أنت العزیز الکریم ﴾ پینی شه‌وتری: ده‌به‌جیزه شه‌و سه‌زایه، چونکه به‌راستی تۆ ده‌سه‌لاتدارو پی‌او ماقول و به‌ریز بوویت له‌ناو هوزوو گروهه‌که‌تدا، یان به‌لای خۆته‌وه!! ﴿ ۵۰: إن هذا ماکنتم به‌ تمترون ﴾ پینیان شه‌وتری به‌راستی شه‌مه شه‌و دۆزه‌خه‌یه ئیوه لیبی دوودل بوون.

سه‌یران و سه‌های پارێزکاران له به‌هه‌شتدا:

﴿ ۵۱: إن المتقین فی مقام أمین ﴾ بئی‌گومان پارێزکاران له جیگایه‌کی هیمن و ئاسایش‌دان ﴿ ۵۲: فی جنات و عیون ﴾ له‌ناو چه‌ندان باخ و سه‌رچاوه‌دان ﴿ ۵۳: یلبسون من سندس و إستبرق ﴾ له‌ به‌هر شه‌که‌ن له‌ ئاوریشم و هه‌ریری ناسک و شه‌ستوور ﴿ متقابلین ﴾ هه‌موو به‌رامبه‌ری یه‌کن له‌ کۆزی دانیشه‌تته‌کانیاندا ﴿ ۵۴: کذلک وزوجناهم بحور عین ﴾ هه‌روا وه‌سفمان کرد بۆت، هاو‌جووتمان کردوون، به‌ژنانی سیی، چاو‌گه‌وره ﴿ ۵۵: یدعون



پاشایه‌تی قه‌وم و هوزه‌که‌ی خۆی کردوه! وه‌ له‌نیو هوزه‌که‌ی خۆیدا (هوزی حیمیه‌ن) له‌و قه‌ودو بالا به‌زتر نه‌بووه، (۷۰۰) سأل پینش له‌دایک بوونی پیغه‌مبه‌رمان (موحه‌مه‌د) مردووه. (ئیبین عه‌بباس ئەلی: پیغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رمووی: ((لا تسبوا تبعاً فإنه قد أسلم)) (المعجم الکبیر للطبرانی). واته: جنیو به (توبیەح) مه‌ده‌ن، چونکه توبیەح موسلمان بوو. ۲۹۶/۱۱.

ئەم بوونه‌وه‌ره‌مان به‌ گه‌مه‌ دروستانه‌ کردوه:

﴿ ۳۸: وما خلقنا السموات والأرض وما بینهما لا عین ﴾ ئیغه‌ ئاسمانه‌کان و زه‌وی و شه‌وه‌ی نیوانیان، به‌گالته‌وه‌ گه‌پ و بئی ئامانج، به‌دی نه‌هیناوه ﴿ ۳۹: وما خلقناهما إلا بالحق ﴾، به‌لکو هه‌ر به‌ حه‌ق و راستمان وه‌دی هیناوان ﴿ ولکن اکثرهم لا یعلمون ﴾ به‌لام زۆربه‌یان نه‌زانن، بۆیه‌ مل به‌ هه‌ق ناده‌ن ﴿ ۴۰: إن یوم الفصل میقاتهم أجمعین ﴾ بئی‌گومان رۆزی جیا‌کردنه‌وه‌ی هه‌قدارو

۳) هندی برو بیانوی سروشتناسهکان و پوچهل کردنهوهی.
 ۴) هه‌ره‌شه‌یه‌کی سهخت، سه‌بارت به و گومرپایانه له ئاقیدهی دروست لایان‌داو، ناگه‌رینه‌وه سه‌ریگای راست.
 ۵) لیبووردن و چاویوشی.
 ۶) ئاماژه‌یه‌کی کورت بۆ له‌زهت و خۆشی و رابواردن له‌پاشه‌رژۆدا.
 ۷) رووداوه‌کانی بوونه‌وه‌ریش هیمای هاتنی قیامه‌تن.
 ئایمه شیوه‌یه‌ش ده‌ست پێ ئەکات:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم * ۱ : حم ﴾ له‌پیشه‌وه مانا کراون
 ﴿ ۲ : تنزيل الكتاب من الله العزيز الحكيم ﴾ ئەم قورئانه له لایه‌ن
 خواپه‌کی به‌توانای کارجوانه‌وه دابه‌زێنراوه، هه‌رچی بکات
 ده‌سه‌لات و توانای هه‌یه‌و، هه‌موویشی له‌جیگای خۆیدا به‌.

له‌ بوونه‌وه‌ر ورد ببنه‌وه‌و بیینن:

﴿ ۳ : إن فی السموات والأرض لآیات للمؤمنین ﴾ بێ‌گومان
 له ئاسمانان و زه‌ویدا، به‌لگه‌ گه‌لیکی به‌هیزییان تێدا به‌ بۆ
 باوه‌رداران، له‌سه‌ر تاك و ته‌نیاپی خودا. ﴿ ۴ : وفي خلقكم وما
 یبث من دابة ﴾ و له‌دروست کردنی ئیوه‌دا(ئه‌ی ئاده‌مزاد!) که
 به‌و هه‌موو قوتاغه‌دا تێ‌ده‌په‌رن و، له‌و هه‌موو گیانه‌به‌رانه‌دا که
 به‌سه‌ر زه‌ویدا بلاو ئه‌بنه‌وه ﴿ آیات لقوم یوقنون ﴾ گه‌لی به‌لگه‌و
 نیشانه‌ هه‌ن سه‌بارت به‌ ده‌سه‌لاتی خوا بۆ خه‌لکێک که یه‌قینیان
 بپێی به‌ نیشانه‌کان ﴿ ۵ : واختلاف الليل والنهار ﴾ و له‌م‌آلو گۆڕو
 هاتنی شه‌وو رۆژدا ﴿ وما أنزل الله من السماء من رزق ﴾ و له‌و
 باران و رۆژییه‌ی که خوا له‌ حه‌واوه ده‌ی‌نێری ﴿ فأحیا به‌ الأرض
 بعد موتها ﴾ جا به‌هۆی ئه‌وه‌وه زه‌ویی زیندوو ده‌کاته‌وه، دوا‌ی
 مردنی، واته: دوا‌ی وشک بوونی ﴿ وتصريف الرياح ﴾ وه‌ له
 هه‌لکردن و ئال و گۆری بایه‌کاندا به‌ره‌و باکوور، به‌ره‌و باشوور،
 جارێ سارد، جارێ گه‌رم ﴿ آیات لقوم یعقلون ﴾ له‌وانه‌دا
 چه‌ندان نایه‌ت و نیشانه‌ هه‌یه‌ بۆ خه‌لکێک ژیری خۆیان به‌کار
 بیینن و، ورد ببنه‌وه‌ له‌م بوونه‌وه‌یه‌. نموونه‌ی ئەم نایه‌تانه له‌م
 نایه‌ته‌شدا هاتوووه: ﴿ إن فی خلق السموات والأرض واختلاف الليل
 والنهار والفلک التي تجری فی البحر بما ینفع الناس وما أنزل الله
 من السماء من ماء فأحیا به‌ الأرض بعد موتها وبث فیها من کل
 دابة وتصريف الرياح والسحاب المسخر بین السماء والأرض لآیات
 لقوم یعقلون ﴾ ۱۶۴/۲، بۆ دووپاتی ده‌سه‌لاتی خوا‌ی گه‌وره. ﴿ ۶ :
 تلک آیات الله نتلوها علیک بالحق ﴾ ئانه‌مانه که به‌لگه‌ی بوون
 و ده‌سه‌لاتی خوان و ئیمه‌ بۆتۆی ئه‌خوینینه‌وه به‌ هه‌ق ﴿ فبأی

فیها بکل فاکهة آمنین ﴾ داوا ده‌کهن له‌و به‌هه‌شته‌انه‌دا هه‌ر جۆره
 میوه‌یه‌ک حه‌زی لێ بکهن بێ ترس له‌مردن و له‌ هه‌ر شتیکی
 تر ﴿ ۵۶ : لا یدوقون فیها الموت إلا الموتة الأولى ﴾ مه‌رگی
 یه‌که‌م – که له‌دو‌نیادا چه‌شتیان – ئیتر هه‌یج مه‌ردنیکی تر ناچیزن،
 پێغه‌مبه‌ر ﷺ ئه‌فه‌رموو: ﴿ (یوتی بالموت فی صورة کبش أملح
 فیوقف بین الجنة والنار، ثم یدبح، ثم یقال: یا أهل الجنة! خلود فلا
 موت، ویا أهل النار! خلود فلا موت) ﴾ (متفق علیه. فتح الباری:
 ۲۸۲/۸. موسلیم: ۲۱۸۸/۴). واته: مه‌ردن له‌ دیمه‌نی به‌رائیکی
 شاخداردا ئه‌هینری و، له‌نیوان به‌هه‌شت و دۆزه‌خدا راده‌گیردی
 و سه‌رده‌بردنی، له‌پاشان به‌هه‌ردوو لا ده‌گوتری: ئیتر قه‌ت نامرن
 و هه‌تا هه‌تایه ئه‌وه ژیا‌نتانه!. (جاییب) خوا لێی رازی بێی ئە‌ئێ:
 له‌ پێغه‌مبه‌ریان پرسی: ئایا به‌ هه‌شتیه‌یه‌کان ئه‌خه‌ون؟ فه‌رموو:
 ﴿ (النوم أخو الموت وأهل الجنة لا ینامون) ﴾ (رواه الطبرانی). خه‌و
 برای مه‌ردنه، به‌لام به‌هه‌شتی قه‌ت ناخه‌ون. ﴿ ووقاهم عذاب
 الجحیم ﴾ وه‌ له‌سه‌زای دۆزه‌خیش پاراستوونی ﴿ ۵۷ : فضلا من
 ربک ﴾ ئە‌مه‌یش زیاده‌ ریزیکه له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگار ته‌وه ﴿ ذلک هو
 الفرز العظیم ﴾ ئانه‌وه‌شه سه‌رکه‌وتنه‌ گه‌وره‌که ﴿ ۵۸ : فإنا ینسناه
 بلسانک ﴾ جا ئیمه‌ ئه‌و (قورئان) به‌مان به‌زمانی تۆ بۆ خویندنه‌وه
 ئاسان کرد ﴿ لعلمهم یتذکرون ﴾ به‌شکو ئامۆژگاری بگرن ﴿ ۵۹ :
 فارتقب إنهم مرتقبون ﴾ ده‌سا تۆ چاوه‌روانی به‌لینه‌کانی خوا به،
 به‌راستی ئه‌وانیش چاوه‌روانی تیاچوونی تۆن، ده‌ره‌نجامیش هه‌موو
 ئە‌زانن کێ سه‌رکه‌وتوو ئە‌بێ، ئە‌م هه‌ره‌شه‌یه بۆ دوپاتکردنه‌وه‌یه
 له‌ پێشتیوانیکردنی خوا له‌ پێغه‌مبه‌رو به‌راده‌ره‌کان.

له‌ (۴) ی ره‌جه‌بی (۱۴۱۷) ک به‌رامبه‌ر به‌ (۱۹۹۶/۱۱/۱۵) ز
 له‌نوسینی ته‌فسیری ئە‌م سووره‌ته بوومه‌وه له‌راگه‌یاندنی ناوه‌ندی
 له‌ هه‌له‌بجی زامدار، کاتژمێر (۱/۱۵) خوله‌ک، زۆر سوپاس بۆ
 خوا‌ی گه‌وره.

سووره‌تی (جاسیه) یه

مه‌که‌هه‌ببه‌و (۳۷) نایه‌ت

به‌ناوی خوا‌ی به‌خشنده‌ی میه‌ره‌بان
 ئە‌م سووره‌تی (جاسیه) ش وه‌ک سووره‌ته مه‌که‌هه‌ببه‌ی کانی‌تر، باوه‌ر
 به‌خوا، به‌زیندوو بوونه‌وه، به‌ په‌یامه‌که‌ی پێغه‌مبه‌ر، ده‌چه‌سپینێ.
 ده‌شتوانین ئامانه‌جانه‌کانی ئە‌م سووره‌ته له‌ (۷) خالاندا کۆبکه‌ینه‌وه:
 (۱) گه‌وره‌یی قورئان و، گرنگی له‌ژیا‌ندا.
 (۲) چه‌مکیک له‌ نیشانه‌کانی یه‌کخواپه‌رستی.

حدیث بعد الله و آیاته یؤمنون ﴿ جائتتر پاش خواو به لگه کانی
ته وخوایه نهی قووره ییشیه کان! به کام قسه بروا دههینن؟.

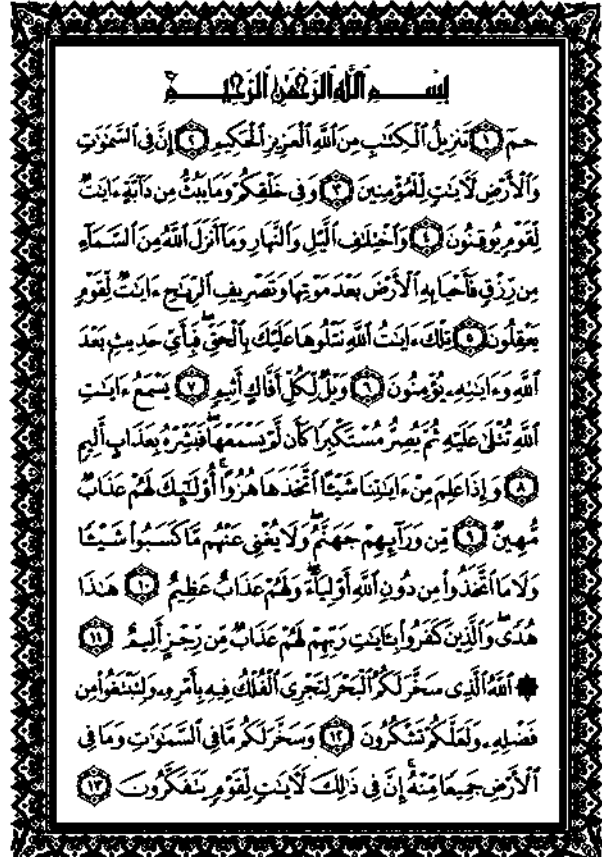
په سنی مروقی بوختانکهر:

۷: ویل لکل افاک ائیم ﴿ سزای هره قورس بؤ هه موو

کردیوو له دارایی و منال، وهله (ثالی عیمران: ۱۰) دا ده فرموی:
(لن تغنی عنهم أموالهم ولا أولادهم من الله شیئا)، ولا ماتخذوا
من دون الله أولیاء ﴿ وه نمو خویانه شیان کردیوونیان به دوست
له باتی خوا هیچ شتیکیان لی دور ناخنه وه ﴿ ولهم عذاب عظیم ﴿
و هیمان سزایه کی زور گه وره شیان بؤ ههیه ﴿ ۱۱: هذا هدی
ثم قورنانه مایه ی هیدایهت و رینموونیه بؤ هه ره که سیک په پرهوی
لی بکات ﴿ والذین کفروا بآیات ربهم ﴿ وئوه وانهش باوهریان به
ثایه ته کانی خواوه ندیان، واته، ثایه ته کانی قورنان نییه ﴿ لهم
عذاب من رجز آلم ﴿ سزایه کی دهر دناکیان بؤ ههیه له سه سخت
ترین جوهره کانی سزای دهر دناک.

کهوی کردنی ده ریوا، نهوهی له ناسمان و زهویدایه بؤ مروقه:

﴿ ۱۲: الله الذی سخر لکم البحر ﴿ هه ره خودا خوویه تی که ده ریای
بؤ ئیوه رام کرد ﴿ لتجرى الفلک فیه بأمره ﴿ تا به فرمانی
ئه وکه شتی له ناویا بگه ری بی ئه وهی تقوم بین ﴿ ولتبتغوا من
فضله ﴿ تا بتوانن له به هره ره روزی ئه وپخوازن، به بازارگانی و
راوو دهرهینانی شتی به نرخ و شتی تر له که لکه کانی تری ده ریای
﴿ ولعلکم تشکرون ﴿ به شکو سوپاگوزارو شوکرانه بیژیرن
له باتی ئه و بی پرواییه تان ﴿ ۱۳: وسخر لکم ما فی السموات
وما فی الأرض جمیعا منه ﴿ هه رچی له ناسمانه کان و زهویدایه،
هه ره موو خوا به میهره بانی خوئی بؤ ئیوهی رام کردوه ئه سستیره
و کیوو دهریوا روو بارو دارو درهخت و. هتد ﴿ إن فی ذلک لآیات
لقوم یتفکرون ﴿ بی گومان له وانه دا باس کران نیشانه و به لگه
زورن له سه ره ده سلاتی خوا بؤ خه لکی بی ریکاته وه لییان ﴿ ۱۴:
قل للذین آمنوا یغفروا للذین لا یرجون آیام الله ﴿ به پرواداران
بلی: چاوپوشی بکه نه له نه زیهت و ئه شکه نه جیه ئه وانه ی که
ئومیدی روزه کانی خویان نییه، واته: به ته مای هانتی قیامت
نین، دیاره ئه مه و ته یه کی زور ناجوامیرانه ی عه بدوللای کوری
ئوبه ی بوو که نه یوت به پیغه مبه ر ﴿ و هاوه لانی: (سمن کلک
یا کلک) ئه مه مه سه لیکی عه ره بییه، واته: سه گه کهت قه له و بکه
تا خؤت بخوات! مه به سستی ئه و ناپاکه له هاوه لان بوو، که گویا
له مه که وه هاتوونه ته مه دینه و، ئه مان په نایان داوون که چی وا
ئیسقا لییان هه لگه راونه ته وه. ﴿ لیجزی قوما بما کانوا یکسبون ﴿
ئیه لییان گه رین بؤ خوا تا ئه و خوئی له روزی قیامتدا به هه ره
خه لکیک به پیی هه وله کانیان پاداش بدا ﴿ ۱۵: من عمل صالحا
فلنفسه ﴿ هه ره که سیک کاریکی چاکی کرد بی ئه وه بؤ خوویه تی
که لک و پاداشته که ی ﴿ ومن أساء فعلیها ﴿ هه ره که سیکیش کاریکی



دروزیکی خرابه کار له کافره کانی مه که مو وینه یان ﴿ ۸: یسم
آیات الله تتلی علیه ﴿ که ثایه ته کانی خوا ئه بیستی به سه ریوا
ده خوینریته وه ﴿ ثم یصر مستکبرا کان لم یسمعها ﴿ دواپی
به هوی له خو بایی بوونیه وه پی دانه گری له سه ره بی پرواییه که ی
به لووتبه رزی، ده لئی هه نه ی بیستوون! ﴿ فبشره بعذاب آلم ﴿
جا تو به و که سه وینه ی ئه و مزگینی سزایه کی ئیش پیگه یه نه ری
پی بده ﴿ ۹: و إذا علم من آیاتنا شیئا اتخذها هزوا ﴿ وه کاتی
شتیکیش له ثایه ته کانی ئیغه فیز بووی و بزانی گالته ی به هه موو
ثایه ته کان ده کرد. کاتی باسی (شجرة الزقوم) ده کرا (ئه بووجه هل)
گالته ی ئه کردو ئه یوت: ئه وه که ری و خورمایه! ﴿ اولئک
لهم عذاب مهین ﴿ تا ئه وانه سزایه کی نابرو به رو ریسواکه ریان بؤ
هه یه به هوی ئه و دروو پرو پالانته یانه وه ﴿ ۱۰: من ورائهم جهنم ﴿
له به رده م و له پشت سه ریانه وه دوزخ هه یه ﴿ ولا یغنی عنهم
ماکسبوا شیئا ﴿ وه هیچ شتیکیان لی ناگپریته وه ئه وه ی په دیدیان

بؤ خهك، بؤ نهوه ئایینی راستیان پی ببینن، ههروهك مایه ی رینموونی و میهره بانیه بؤ گهلی که یه قینیان بیی به ناخیرهت، دیاره که نهوانهش ئیماندارانن، وهك له سوورهتی (به قهره) دا دهفرموی: (والذین یؤمنون بما أنزل إلیک وما أنزل من قبلک وبالآخرة هم یوقنون).

خرایی کردیی، نهوه تاوانه که ی له سهه خۆیه تی ﴿ثم إلی ربکم ترجعون﴾ پاشان بۆلای پهروه ردگارتان دهگێردینهوه.

منهتی خوا به سهه جووله که موو، ههلاواردونیان:

ئینجا خوای گهوره منهت نه خاته سهه جووله که کان چونکه ثم چاکانه ی له گه ل کردون! وهك نه فرموی: ﴿۱۶﴾ ولقد آتینا بنی اسرائیل الكتاب والحکمة والنبوة ﴿﴾ و سویند دهخۆم که به راستی ئیم چهنده شتانه مان به (به نی ئیسرائیل) به خشی:

(۱) تهورات.

(۲) حوکم و داوهری.

(۳) په یامبه رایتی.

﴿ ورزقناهم من الطیبات ﴾ وه له سه لال، رزق و رۆزی پاک و خاوین و گوزهرانی خۆشمان پی دان ﴿ وفضلناهم علی العالمین ﴾ و ریزیشمان به سهه گه لانی سهرده می خۆیاندا دا ﴿ ۱۷ ﴾ و آیتناهم ببنات من الامر ﴿ و سه بهارهت به کاری دینه که شیان گه لی به لگه ی ناشکراو نمایانمان پی به خشین: په ندوئا مۆزگاری، باسی هاتنی په یامبه ر. هتد ﴿ فما اختلفوا إلا من بعد ما جاءهم العلم بغیا بینهم ﴾ جا له ناو خۆیاندا کیشیه یان نه بوو له ئایینه که یاندا، دوا ی نهوه نه بی به حه قیقه تی ئایین و نه حکامه کانی، زانینیان بؤ هات، نه ویش له بهر رکه بهری نیوانیان ﴿ إن ربک یقضی بینهم یوم القیامة ﴾ بی گومان پهروه ردگارت رۆزی قیامهت داوهرییان نه کات ﴿ فما کانوا فیه یختلفون ﴾ لهو کیشمه کیش و مشت و مره یان تییدا بوویان.

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿۱۶﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إلی رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿۱۷﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنَّبُوَّةَ وَرَدَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿۱۸﴾ وَآتَيْنَاهُمْ بَيْنْتَيْنِ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا اختلفوا إلا من بعد ما جاءهم العلم بغیا بینهم إِنْ رَبِّكَ يَفْضِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿۱۹﴾ ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَى شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۲۰﴾ إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿۲۱﴾ هَذَا بَصِطَةٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿۲۲﴾ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَحْمَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً لِحُكْمِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿۲۳﴾ وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِيُجْزِيَ كُلَّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿۲۴﴾

زین و مردنی موسلمان و کافر وهك یه ک نین:

﴿ ۲۱ ﴾ أم حسب الذين اجترحوا السيئات ﴿ ناخۆ نهوانه ی بروایان نییهو، گوناج و تاوانیش دهکن، پییان وایه ﴿ أن نجعلهم كالذين آمنوا وعملوا الصالحات ﴾ که وهك نهوانه یان داده نیین، بروایان هیناوهو کاره چاکه کانیان نه نجام داوه؟ هه رگیز شتی و نابیی، وه له م ئایه ته شدا لهو باره به وه نه فرموی: (لا یستوی أصحاب النار وأصحاب الجنة، أصحاب الجنة هم الفائزون) ۲۰/۵۹. ﴿ سواء محابهم ومماتهم ﴾ پییان وایه ژبان و مردونیان یه کسانه؟! واته: پییان وایه وهك یهك ده ژین و ده مرن؟ ﴿ ساء ما یحکمون ﴾ خراپه نهو داوهری به ده ی کهن، نه گه ر پییان و ابیت که هه ردوولا یه کسان دهبن ﴿ ۲۲ ﴾: وخلق الله السموات والأرض بالحق ﴿ وهخوا ئاسمانه کان و زهوی به ههق دروست کردووه، که و ابوو دادگه ریش له وه دا نییه، که موسلمان و خراپکار وهك یهك بن ﴿ ولتجزی کل نفس بما کسبت ﴾

وریا بن! به دووی جووله که دا مه چن:

﴿ ۱۸ ﴾ ثم جعلناك على شريعة من الأمر فاتبعها ﴿ له پاش کیشیه ی خاوه نه نامه کان، ئیمه نه تۆمان خسته سهه بهرنامه و شه ریه تیک له ئایین، جا تۆیش شوینی بکه وهو به پوختی پهیرهوی بکه ﴿ ولا تتبع أهواء الذين لا يعلمون ﴾ شوین هه واو هه وهس و ئاره زووی نهو نه زانانه مه که وه ﴿ ۱۹ ﴾: إنهم لن يغنوا عنك من الله شيئا ﴿ بی گومان نهوانه ههچ شتی که له خواوه له تۆ دوور ناخه نه وه، نه گه ر شوینیان بکه ویت، که و ابوو ههچ کات تاله موویه ک له شه ریه ته که ی خوا لا نه دهیت ﴿ و إن الظالمين بعضهم أولياء بعض ﴾ بی گومان سهه مکاران به شیرک، یار و یاوهری یه کترن له دونیادا ﴿ والله ولی المتقين ﴾ و په رستراوی هه قیش (الله) یارو دۆستی پارێزگاران و سه ریه رشتی هه موو کارێکیان نه کات ﴿ ۲۰ ﴾: هذا بصائر للناس وهدى ورحمة لقوم یوقنون ﴿ ئهم قورئانه کۆمه له به لگه یه که

وه تاهموو كه سيك به پيني نهوه جهزاي بدريتهوه كردويه تي ﴿وه هم لا يظلمون﴾ وه له هه مان كاتيشدا سته ميان لي ناكري.

مروفي نارزهوو په رسته ده بيته موشريك:

﴿۲۳: أفرأيت من اتخذ إلهه هوا﴾ ثايا تو نهو كه سته ديتووه كه هه واو نارزهوو خوي دهكرده خواو ده ي پرست؟! واته: هه كه سي - له هاتي په پرهوي له ثاييني خواي به هه ق- شويني هه واو هه وه سي خوي بكهوي، كافرو بي باوه ره ﴿وأضله الله على علم﴾ وه خوا - له سه زانينيك كه به رامبه ره نهو كه سه بوويه تي، پيش نهوه دروستي بكات - گوپراي كردوه ﴿وختم على سمعه وقلبه﴾ وه موريشي به سه ره گووي و دليدا ناوه، هيچ خيرو بيزيكيان تي ناچيت ﴿وجعل على بصره غشاوة﴾ و په رده يه كيشي به سه ره چاويدا هيناوه ﴿فمن يهديه من بعد الله﴾ جا كي هه يه پاش خوا رينمايي ربي راستي بكات، نه گهر نهو خوي سه يكا؟ ﴿أفلا تذكرون﴾ ده ثايا ناموزگاري ناگرن؟ ﴿۲۴: وقالوا ماهي إلا حياتنا الدنيا نموت ونحيا﴾ هاويه شدانه ره كان وتيان: جگه له م ژياني دونيا يه مان، شتيكي تر له گوپرا نيبه، بو خومان نه زين و نه مرن، واته: ده سته يه كه نه زي و ده سته يه كه سه مري، نيتير دواي نهوه نه زيندوو بوونه وه هه يه، نه ليپرسينه وه!! ﴿وما يهلكنا إلا الدهر﴾ وه هه ره شت و زه مان و رۇزگار هه مان مريني و له ناومان ده بات. له وه نه چي نه وانه هه نديك بوو بن، پروايان و ابوو بي كه هه مووشتيك هه ره به ده سته يه شت و رۇزگار هه، له وانه كه پنيان وتوون (دهري)، نيتيانش پاشماوه يان له هونراوه په خشاني شاعيره كانده بيبرني: (وهك شم وشانه فهك! زه مانه! غه دار! چه رخي چه پ گه! ..هتد)، جا نه وانه له هه موو سات و سه رده ميكد سهر يان هه لداوه سه ره هه لته دن و، هه وني چه سپاندي نهو بيروكه يه نه دن، بهو هيوايه وه خه لكي له شه رعي خوا دوور بخه نه وه، گومانيش نيبه له وه دا كه به خه سته خويشيان سه رگه ردان، جگه له شوينكه وتوووه كانيشيان.. نهوه كو ماني ساده و ساويلكه يه. نيمامي (موسليم) شم فهرمووده يه هيناوه: ﴿لا تسبوا الدهر، فإن الله هو الدهر﴾. پيشه وا شافعي نه لي: عه ره به كان له سه رده مي جاهيليبه تدا كه به لاو نه هه مته تيكيان تووش ده بوو نه يان وت: (ياخيه الدهر!)، نهو روودا وانه يان ده دا يه پال، سال و زه مان و جنيويان نه دا، خو له واقع و بنه رته شيدا هه ره خواي گه وره يه نهو كارانه نه كا، جا كه وا بو وهك جنيويان به خوا دابي وايه، چونكه له هه قيقه تدا خوا خويه تي زه مانه ده گپري و (فاعيل) هه، (ثيبن كه سير). ﴿وما لهم

بذلك من علم﴾ نه وانه ش نهو قسه نه كهن، هيچ جو ره زانستيكيان له و باره وه نيبه، هه ره له خويانه وه نهو قسه يه ده كهن، واته: نه وه ي ده ليين له ربي زانسته وه نيبه ﴿إن هم إلا يظنون﴾ به لكو ته نه ها گومان نه بن، گومان به و لا وه هيچ دنلثاييبه كيان نيبه ﴿۲۵: وإذا تتلى عليهم آياتنا بينات﴾ هه ركات ثايه ته روونه كاني نيمه يان به سه را بخوينر يته وه كه به لگه ن بو زيندوو بوونه وه ﴿ما كان حجتهم إلا أن قالوا اتنوا بآياتنا إن كنتم صادقين﴾ هيچ به لگه يه كيان نه بووه، نه وه نه بي نه ليين: نه گهر راست نه كهن زيندوو بوونه وه هه يه ده سا باوو باپيرانمان بو زيندوو بكه نه وه بو مان بيين ﴿۲۶: قل الله يحييكم ثم يميتكم﴾ بلني: هه ره خوا ده تان ژييني، پاشان ده تان مريني ﴿ثم يجمعكم إلى يوم القيامة لا ريب فيه﴾ پاش زيندوو بوونه وه هه مووتان كو شه كاته وه بو رۇزي هه ستانه وه، كه بو هاتني هيچ گومان نيك نيبه ﴿ولكن أكثر الناس لا يعلمون﴾ به لام زوريه ي خه لكي نازانن ﴿۲۷: والله ملك السموات والأرض﴾ هه ره بو خوا يه ده سه لاتي ثاسمانه كان و زه وي سي ﴿ويوم تقوم الساعة يومئذ يخسر المبطلون﴾ وه نهو رۇزه كه قيامت به ريا ده بي، هه موو ناهه قكاران زيانمهن دو ره نه چرؤ نه بن ﴿۲۸: وترى كل أمة جاثية﴾ هه موو نوممه تيكيش نه بييني: له تر سا به سه ره چوكد ا كه وتوون، بي ده سه لات و ملكه چ ﴿كل أمة تدعى إلى كتابها﴾ هه موو نوممه تيكيش بو وه رگرتسي نامه ي كرده وه كاني خوي بانگ ده كري ﴿اليوم تجزون ما كنتم تعملون﴾ پنيان نه وتري: نه وا نه مري، له راست هه ره كاري كردوتانه، پاداش نه در يته وه.

كرده وه كان تان گشت فتوكويي ده كه يني:

﴿۲۹: هذا كتابنا ينطق عليكم بالحق﴾ پنيان نه وتري: نه مه كتيبي نيمه يه و فريشته كان تو ماريان كردوه، به دادگه رانه شا يه تيتان له سه ره شه دات ﴿إنا كنا نستنسخ ما كنتم تعملون﴾ بي گومان نيوه هه شتيكتان ده كرد، نيمه نه مان نووسي، واته: فريشته كان به فهرمان ي خومان، نوسخه يان له به ره نه گرتوه ﴿۳۰: فأما الذين آمنوا و عملوا الصالحات﴾ نينجا نه وانه ي كه پروايان هيناو كاره چا كه كان يان نه انجامدا ﴿فيدخلهم ربهم في رحمته﴾ په روه ردياريان نه يان باته ناو به زه يي (به هه شتي) خويه وه، جا خوا به به هه شت نه فهرموي: ﴿أأنت رحمتي، أرحم بك من أشاء﴾ (متفق عليه). ﴿ذلك هو الفوز المبين﴾ نا نه وه يه سه ركه وتني گه وره ﴿۳۱: وأما الذين كفروا﴾ خو به وانه بي باوه رن ﴿أفلم تكن آياتي تتلى عليكم﴾ نه وتري: ثايا ثايه ته كانم به سه رتاندا نه خوينرا يه وه، تا ناوا نه كهن به خو تان؟ ﴿فاستكبرتم

له ۸/ی (رهجہ ب) ی (۱۴۱۷) ک، بہ رامبہر بہ ۱۹/۱۱/۱۹۹۶/ز،
 لہ نووسینی تہ فیسری سورہتی (جاسیہ) بوومہوہ، لہ (مہریوان) ی
 کوماری ٹیسلامی (ٹیران). سوپاس وستایشیش بو خوی تاک
 وتہنیا، خاوهنی ہموو بوونہوہر.

کوتابی جزئی ۲۵، (وہ الحمد واللہ)..

جاخوتان بہ زلزانی و دہمارگیری نہی ہیشت برہو بینن؟
 ﴿ وکنتم قوما مجرمین ﴾ دیارہ ٹیوہ گہ لیکی تاوانکار بوون
 ﴿ ۳۲: ﴿ واذقیل ان وعدالله حق ﴾ وہکاتی بگوتراہا کہ بہ لینی خوا
 - بہ جہزای قیامت- ہق و راستہ ﴿ والساعۃ لاریب فیہا ﴾
 و قیامتیش ہیچ گومانی تیدا نبیہ ﴿ قلتم ما ندری ما الساعۃ ﴾
 نہتانوت: نازنین قیامت چیبہ؟ ﴿ ان نظن الا ظنا ﴾ دلتیانین
 بہ ہانتی، ٹیمہ تہنہا گومانیکمان ہدیہ بو ہانتی، ٹیویش بہدہم
 ٹہم و ٹہوہوہ ٹہ بیستین ٹہ لین قیامتیک دیت ﴿ وما نحن
 بمستقنین ﴾ وہ ٹیمہ یہ قیندار نہ بوون بہ ہانتہکہ ی ﴿ ۳۳:
 وبدالہم سیئات ما عملوا ﴾ وہزشتیہکانی کارہکانیان بو دہرکہوت
 ﴿ وحق بہم ماکانوا بہ يستهزئون ﴾ وٹہوسزایہش لا قرتیان پی
 ٹہ کرد، دہوری دان ﴿ ۳۴: ﴿ وقل الیوم نساکم ﴾ بییان وترا:
 وا ٹہ مرو ٹیمہ، ٹیوہ فراموش ٹہکہین ﴿ کما نسیتم لقاء یومکم
 هذا ﴾ ہرچونی ٹیوہ دیداری ٹہ مروی ٹیمہ تان لہ بیر کرد،
 ٹیوہ پیتان وابوو ہرگیز بہم روژہ ناگہ! لہ فرمودہ کی رہوادا
 - موسلیم) ہیناویہتی- ہاتوہکہ: خوا لہ روژی قیامتہ تا بہ ہندی
 لہ بہندہکانی دہلی: ٹایا جووٹم نہ کردیت لہ گہل ہاوسہری خوت؟
 ٹایا ریزم نہ کرتی؟ ٹایا ٹہ سپ و وشترو ماینم بو رام نہ کردیت؟
 ٹایا ازم لی نہ ہینایت ببیتہ سہرؤک و ٹیسراحت بہکیت..؟
 ٹیویش دہلی: بہ لی ٹہی پەرورہدگارم! ٹہ فرموی: ٹایا نہت دہزانی
 روژیک دیتہ دیدارم؟ دہلی: نہ خیر، جا خوا ٹہ فرموی: کہہ ابوو
 منیش ٹہ مروی ٹیوہ لہ بیر ٹہکہم، ہر وہکو تو منت لہ بیر کرد.
 ﴿ وماواکم النار ﴾ وہجیشتان ناگری دوزخہ ﴿ وماکم من
 ناصرین ﴾ وہ ہیچ کہ سیش یارو پاوہرتان نابیت تا لہو سزایہ
 پرگارتان بکات ﴿ ۳۵: ﴿ ذلکم بأنکم اتخذتم آیات اللہ ہزوا ﴾
 ٹہوہشتان بہو ہویہوہیہ کہ ٹیوہ ٹایہتہکانی خواتان کردبوون
 بہ گالٹہو گہ! ﴿ وغرتکم الحیاۃ الدنیا ﴾ و ژینانی دونیاش
 چہواشہی کردبوون ﴿ فالیوم لا یخرجون منها ﴾ جائہ مروکہ بہ ہیچ
 شیوہیک لہ دوزخ دہرناہینین ﴿ ولاہم یستعینون ﴾ وہداوای
 رازی کردنی خوایشیان لی نا کریت بہ بیانسو ہینانہوہ ﴿ ۳۶: ﴿ فللہ
 الحمد رب السموات ورب الأرض ﴾ جا سوپاس ہر بو خوی
 پەرورہدگاری ٹاسمانہکان و پەرورہدگاری زہوی ﴿ رب العالمین ﴾
 و پەرورہدگاری ہمووچیہانہکان ﴿ ۳۷: ﴿ ولہ الکبریا فی السموات
 والأرض ﴾ وگہورہیسی لہ ٹاسمانہکان و زہویدا ہر بو ٹہوہ، بوہ
 لہم فرمودہ قودسییہدا دہ فرموی: ﴿ العظمتہ إزاری، والکبریا
 رداۃ، فمن نازعنی واحداً منہما أسکتہ ناری ﴾ (موسلیم). ﴿ وہو
 العزیز الحکیم ﴾ ہر ٹہویشہ دہسہ لاتداری جوانکار.

أَفَرَأَيْتَ مَنْ أَخَذَ إِلَهُهُ هَوْنَهُ وَأَصْلَهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ
 وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ عَشْرَ أَقْفَانٍ فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ عَدَاةِ اللَّهِ أَفَلَا
 تَذَكَّرُونَ ﴿۳۲﴾ وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُبَدِّلُ
 إِلَّا الدَّهْرَ وَمَا لَهُم بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿۳۳﴾ وَإِذَا نَظَرْنَا
 عَلَيْهِمْ مَا يَتَّبِعُنَا يَنْتَهِبُونَ مَأْكَانَ حُجَّتِهِمْ لَا نَقُولُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الْإِنسَانِ
 كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿۳۴﴾ قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ
 الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۳۵﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُؤْمِدُ حَرَسَ السُّبُلِوتِ ﴿۳۶﴾
 وَنَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَانِبَهُ كُلِّ أُمَّةٍ تَدْعُو إِلَىٰ إِلَهِهَا الْيَوْمَ يُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ
 تَعْمَلُونَ ﴿۳۷﴾ هَذَا كَيْفَ نَبَيُّنَا عَلَىٰكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ
 مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۳۸﴾ فَأَمَّا الْإِذِيتُ مَا سَأَلُوا وَعَسَلُوا الصَّلَاحِيتِ
 فَيَدْخُلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿۳۹﴾ وَأَمَّا
 الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ مِنَّا قَبْلَ أَنْ نَدْعُوهم وَمَا نَدْعُوهم إِلَّا لَعْنَةُ اللَّهِ لَ الَّذِينَ
 كَفَرُوا ﴿۴۰﴾ وَإِذَا قِيلَ لِنَاسٍ عَجَبٌ لِمَا بُدِّلَ لَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ قَالُوا
 مَآ نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنَّا نَطْمَأُنُّ أَنَّمَا وَاعِدَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿۴۱﴾

سورہتی (نه حقائق)

مہککہ بیہو (۳۵) تاہتہ

بہناوی خوی بہخشندهی میہرہبان

مہ بہستی ٹہم سورہتہش، ہرلہ مہ بہستی سورہتہ مہککہ بیہیہکانی
 - تر دہکات، لہ سہرہتاوہ باس لہ گرنگی قورٹان ٹہکات، ٹینجا
 باس لہو ہتپہرستانہ دہکات، پنیان وایہ ہتہکانیان لہدوا روژدا
 تکایان بو ٹہکہن! پاشان ہندی لہ رخنہکانیان لہ قورٹان دینی،
 دواتر باسی دوو دہستہ لہ مروفقہکان ٹہکات، دہستہ یہکیان لہ سہر
 رنی ہیدایہتن، ٹہوی تریان گومرا و سہرلیشٹیواون، باسیکی
 (ہوود) ٹہکات، کوتاییشی دیت بہوہکہ: جنیبیہکان چہند
 کہسیکیان گوینیان لہ قورٹان گرت و، سہرہنجام بروایان ہینا،
 جا کہ گہرانہوہ بو لای قوم و ہوزہکہی خویان بانگیان کردن بو

باوهر و نیمان

قورنان له خواوهیهو، بوونه و هوریش نهو بهدی هیناوه:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: حم * مه بهست بهم جوهره پیتانه دهسته و سانکردنی عهده به کانه، له بهرامیهر قورناندا، پینان

سُورَةُ الْاٰخِرَةِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

حم ﴿۱﴾ تَنْزِیْلُ الْکِتٰبِ مِنْ اِلٰهِ الْعَزِیْزِ الْحَکِیْمِ ﴿۲﴾ مَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَیْنَهُمَا اِلَّا بِالْحَقِّ وَاَجَلَ مُّسَمًّی وَاَلَّذِیْنَ کَفَرُوْا عَمَّا اُنزِلُوْا مُّعْرِضُوْنَ ﴿۳﴾ قُلْ اَرٰیْتُمْ مَا تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اُرُوْیْ مَا خَلَقْنَا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَمْ یَشْرِكْ فِی السَّمٰوٰتِ اَنْتُوْنِ یَکْتُمِبْنَ مِنْ قَبْلِ هٰذَا اَوْ اَنْشُرُوْا مِنْ عَلَیْمٍ اِنْ کُنْتُمْ صٰدِقِیْنَ ﴿۴﴾ وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ یَدْعُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَنْ لَا یَسْتَجِیْبُ لَهُمْ اِلَّا یَوْمَ الْقِیٰمَةِ وَّهُمْ عَنْ دُعٰۤیِهِمْ غٰفِلُوْنَ ﴿۵﴾

بدن؟ ﴿۱﴾ أم لهم شرك في السموات ﴿۲﴾ یان له دروست کردنی ناسمانه کاندای به شدارنیکیان ههیهه؟ ﴿۳﴾ أنتونی بکتاب من قبل هذا أو آتارة من علم ﴿۴﴾ وه نهگهر هاو به شییان ههیه، ده کهواته نامهیه کی ناسمانیم نیشان بدن که له پیش هاتنی ثم قورنانده دا بۆتان هاتیبت، وه یان شوینه واریکی زانستی له رابوردووانه وه که به لگه بیث له سهه قسه که تان، ئادهی یه کی له مانهم بۆ بینن ﴿۵﴾ ان کتم صادقین ﴿۶﴾ نهگهر ئیوه راست نه کهن ئهوانه هاو به شی خون ﴿۷﴾ ۵: ومن أضل ممن يدعو من دون الله من لا يستجيب له إلى يوم القيامة ﴿۸﴾ کی له وکه سه گوهراتره - جگه له خوا - شتی بیهرستی، که تا روژی قیامت به دهنگییه وه نایه و وه لامی دوعاو پارانه وهی ناداته وه ﴿۹﴾ وهم عن دعائهم غافلون ﴿۱۰﴾ ئهوانه له په رستن و هاواره کهش بی ئاگا و غافلن، چونکه دارو بهرد وه لامیان له کوئی بوو؟، دیاره له و سهرده مه دا هندی کهس دارو درهختی ئه په رستن! هه ندیکی تر فریشته! هه ندیکی دی شه یان.. هتدا!، بویه ئاوا سهه زه نشتیان دهکا. ﴿۱۱﴾ ۶: وإذا حشر الناس كانوا لهم اعداء ﴿۱۲﴾ وه کاتنی خه لکی کو کرانه وه بۆ حساب بتهکان دهن به نوژمن بۆ بته په رسته کان. ﴿۱۳﴾ و كانوا بعبادتهم كافرين ﴿۱۴﴾ بی له وهش حاشا له بته په رسته که یان ده کهن، وه له فه رمایشتی: (واتخذوا من دون الله آلهة ليكونوا لهم عزا كلا سيكفرون بعبادتهم ويكونون عليهم ضدا) (۸۱/۱۹-۸۲). ته نکید له سهه همان مانا مه بهست دهکات.

ده خه نی موشریکان ده رباره ی قورنان و بیغه مبهه و وه لامیان:

﴿۷﴾: وإذا تتلى عليهم آياتنا بينات ﴿۸﴾ وه کاتنی ئایه ته روون و ئاشکر اکانی ئیبه یان به سهه را بخوینریته وه له لایه ن تۆوه ئه ی موحه ممه د ﴿۹﴾ قال الذين كفروا للحق لما جاءهم ﴿۱۰﴾ ئه وسا ئه وانه ی که خوانه ناس و بی پروان به و بهرنامه راست و دروسته که بۆ یان هاتوو ه ئه لین: ﴿۱۱﴾ هذا سحر مبين ﴿۱۲﴾ ئه مه جادوو په کی روون و ئاشکرایه "به لای هه موو که سیکه وه" ﴿۱۳﴾ ۸: أم يقولون افتراء ﴿۱۴﴾ یان ئه لین: موحه ممه د خوئی ئه و قورئانه ی هه لبه ستوو ه!! "ئه وه نده ساده و گیله پیاون" ﴿۱۵﴾ قل إن افتريته فلا تملكون لي من الله شيئا ﴿۱۶﴾ پیان بلئی: ئه گهر خویم ئه و قورئانه م هه لبه ستبی، ئه وه به زووی خوا سزام ده دا، وه ئیوهش له بهرانه بهر ده سه لاتنی خوا وه ناتوان هیچ شتیگ بۆ من بکه ن، وهک له سوورته ی تر دا ئه فه رموی: (قل إنني لن يجيرني من الله أحد ولن أجد من دونه ملتحدا، إلا بلاغا من الله ورسالاته...) (۲۲/۷۲-۲۳)، وه هه روا ده فه رموی: (ولو تقول علينا بعض الأقاويل لأخذنا منه باليمين، ثم لقطعنا منه الوتين، فما منكم من أحد عنه حاجزين)، (۴۴/۶۹-۴۶). وه اعلم بما تفضون

ئه لی: ئه گهر ئیوه گو مانیکتان له م قورئانه ههیه که له لایه ن خوا وه بیث، ده سا فه رموون له م جوهره پیتانه ئیوه ییش وینه ی ئه و بینن! ﴿۲﴾: تنزیل کتاب من الله العزیز الحکیم ﴿۳﴾ ثم قورئانه له لایه ن خوا به کی به توانای کار جوانه وه دابه زینرا وه ته خواره وه ﴿۳﴾: ما خلقنا السموات والأرض وما بينهما إلا بالحق وأجل مسمى ﴿۴﴾ ناسمانه کان و زهوی و ئه وه ی نیوانیان، به دادگه ری و به ته قدیری ماوه یه کی دیاریکرا و نه بی، دروستمان نه کردوون، ئیتر پاش ئه و مه و دایه دواییان دی و، ئیوه ییش دینه وه بهر ده ست خویم ﴿۵﴾ و الذین كفروا عما أنزلوا معرضون ﴿۶﴾ ئه وانه ی بیروایان نه هینا وه روو وهر نه گپزن له وه ی بی تر سینراون له دروستکردنه وه یه کی نوئی بۆ جهزا! ﴿۴﴾: قل أرايتم ماتدعون من دون الله ﴿۵﴾ ئه ی موحه ممه د! ﴿۶﴾ پیان بلئی: هه والی ئه و په رستراوانهم بده نی که: ئیوه له باتی خوا ئه یان په رستن و هاواریان بۆ دهنه ن؟ ﴿۷﴾ أروني ماذا خلقوا من الأرض ﴿۸﴾ ئه وانه له م زهوییه دا جییان دروست کردوو ه، نیشانمی

بیلال) پیشمان نده که و تن له ئیمان هیئان پیی !! چونکه ئیمهین
خواهن ریز لای خوا * واذ لم یهتدوا به * وه وهختی پهبان
پی نه برد، واته: به بیان به قورئان نه برد * فسیقولون هذا افک
قدیم * جا دهیان وت: نهمه نه فسانه و درویه کی هه لبه سترای
کونه له پیشمانه وه ماوه ته وه بویان !! بویه ئیمه بروای پی ناکهین!

فيه * خوا خوی زانتره سه بارهت بهو قورئانه که ئیوه رؤ نه چن
تییدا: جاری نه لاین: جادووه، جاری ده لاین شمعرو هونراوه به..
هتدا! کفی به شهیدا بینی وینکم * من ههر خوام به سه که
شاید بیت له نئیوان من و ئیوه دا بۆ گه واهی له سه راستی من
و، ناراستی ئیوه، * وهو الغفور الرحیم * وه ئه ویشه لیبوورده ی
میهره بان بۆ نه وانه ی ته و به بکه ن * ۹: قل ما کنتم بدعا من
الرسول * پییان بلئی: که من به که م که س نیم، له پیغه مبه ره کاندنا
تا ئینکاری په یامه که م بکه ن. نه خیر، به لکو پیش من چه ندان
په یامبه ری تر هاتووه، که نه وانیش ههر نه وه ی منیان وتوو * وما
أدری ما یفعل بی ولا بکم * و نایشزانم چی به سه ر من و چی
به سه ر ئیوه دا ده هینتری؟ چونکه گشت بریاره کانی خوا له منه وه
ناردیارن. عه لی کوری نه بی ته لحه له ئیبن عه بباسه وه - خوا لیبیان
رازی بی - ده لیت: پاش نه و ئایه ته ی: (وما أدری ما یفعل بی ولا
بکم) ئایه تی: (لیغفر لک الله ماتقدم من ذنبک وما تأخر..). هات
بۆ وه لامی نه و (وما أدری.. وه، بۆ وه لامی موسلمانه کانیش ئایه تی:
(لیدخل المؤمنین والمؤمنات جنات تجری من تحتها الأنهار) هات.
(تفسیری ته به ری: ۹۹/۲۲). * إن أتبع إلا ما یوحی الی * من
په به وه ی ههر له وه حی ده که م، که له لایه ن خوا وه بۆم دیت * و أنا
إلا نذیر مبین * من ههر بیدار که ره وه تر سینهریکی ئاشکرام، له وه
به ولوه هیچی ترم به ده ست نبیه، جا که و ابوو من خهریکی کاری
خۆم و، ئیوه یش خهریکی کاری خۆتان بن * ۱۰: قل أرأیتم إن
کان من عند الله وکفرتم به * پییان بلئی: باشه چ ده بینن و حالتان
چۆن ده بیئت نه گهر، رؤشن بوویه وه نه م قورئانه له لایه ن خوا وه
بیت و، ئیوه یش ههر بروای پی نه که ن!؟ * وشهد شاهد من بنی
إسرائيل علی مثلہ فأمن واستکبرتم * وه شایه تیک زانایه کی پله به رز
-عه بدوللای کوری سه لام- له نه وه ی به عقوب گه واهی به له سه ر
وینسه واتای قورئان دا ئنجا بروای به (موحه ممه د و به قورئان)
هینا، وه ئیوه ش ههر خۆتان به گه وره زانی له برواهینان، ئایا ئیوه
سته مکار نین!؟ * إن الله لایهدی القوم الظالمین * به راستی خوا
هیدایهت و رینوینی قهومی سته مکار واته: کافر ناکات، چونکه
به ئاره زووی خۆیان نه وره گه یانه هه لبژاردوو.

وَإِذْ أَخْبَرْنَا نِسَانَ كَانُوا قَوْمًا عَادَةً وَأَكْثَرًا إِيمَانًا كَفَرِينَ ﴿۱﴾ وَإِذْ
نُتِلَّ عَلَيْهِمْ مَا بَدَّلْنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا الْحَقُّ لِمَا جَاءَهُمْ هَذَا
سِحْرٌ مِّمَّنْ ﴿۷﴾ أَمْ يَقُولُونَ أَفَنُرْسِلُهُمْ قُلُوبًا مِّنْ قَدْرٍ فَلَا تَلْمِزُكَ
لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفْعَلُونَ فِيهِ كَفَرُوا بِهِ شَهِدْنَا بِنَبِيِّ
وَبَيِّنَاتٍ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿۸﴾ قُلْ مَا كُنْتُمْ بِدَعَائِنَ الرَّسُولِ
وَمَا أَدْرِي مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ الْآمَانُ حَتَّىٰ إِلَىٰ وَمَا أَنَا
إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿۹﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِن كَانُوا مِن عِندِ اللَّهِ وَكُفَرْتُمْ بِهِ
وَشَهِدْتُمْ شَاهِدًا مِّن بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَىٰ مِثْلِهِ فَأَمَنَ وَأَسْتَكْبَرْتُمْ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿۱۰﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كُنَّا خَيْرًا لَّأَسْبَغْنَا إِلَيْهِ وَآذَلْتُمْ بِهِمْ تَدْوَاهِهِ
فَسَيَقُولُونَ هَذَا أَفْكٌ قَدِيمٌ ﴿۱۱﴾ وَمِن قَبْلِهِ كُتِبَ مُوسَىٰ
إِمَامًا وَرَحْمَةً وَهَذَا كُتِبَ مُصَدِّقٌ لِّسَانًا عَرَبِيًّا لِّئَسْذَرَ
الَّذِينَ ظَلَمُوا وَبُشْرَىٰ لِلْحَسَنِينَ ﴿۱۲﴾ إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا
اللَّهُ ثُمَّ اسْتَكْبَرُوا فَالْحَوْفُ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿۱۳﴾
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً لِّمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۱۴﴾

نهمه له گه وره ترین جوړی نکوولی هق و، خۆ به زل زانین و
خه لک به که م زانینه، که پیغه مبه ر * ده به راهی شه فرمووی:
(بظر الحق و غمط الناس) (متفق علیه) مسلم: ۹۳/۱. واته: کبیرو خۆ
به زل زانین بریتیه له نکوولی هق و خه لک به که م زانین. * ۱۲:
ومن قبله کتاب موسی إماما ورحمة * له پیش نه م قورئانه یشه وه
خوا نامه که ی مووسای دابه زاندو کردی به پیشه واو به زه بی بۆ
به نی ئیسرائیل. خۆ له مه دا هیچ مشت و پرتان نبیه، ده ی ههر
له و نامه دا موژده ی هاتنی پیغه مبه ر * ئه دات * و هذا کتاب
مصدق لسانا عربيا * نه م قورئانه ش نامه و کتیبیکه سه له ی نه ری
ته ورات و کتیبه پیشووه کانی خۆ به تی به زمانیکی پاروی عه ره بی
هاتووه، * لیسذر الذین ظلموا * تا سته مکاره کان بتر سینتی به
سزای دۆزه خ * و بشری للمحسنین * و به چاکه کارانیش موژده
به خش بیت به به هشت که و ابوو کتیبیکسی ئاوا چۆن ده گونجی
درو و نه فسانه ی پیشووان بی!؟ * ۱۳: إن الذین قالوا ربنا الله ثم

قورئان که لامی راست و ره وای خوابه:

* ۱۱: وقال الذین کفروا للذین آمنوا * وه بی باوره کان سه بارهت
به وانه ی ئیمان و بروایان به قورئان هینابوو وتیان: * لو کان خیرا
ما سبقونا إليه * نه گهر نه وه ی موحه ممه د پیی هاتووه، واته:
قورئان شتیکسی چاک بوویه نه و هه ژارانه (سوهه یب و عه ممارو

استقاموا ﴿ به راستی شو که سانهی که دهلین: پهروهردگارمان (الله) یهو، پاشان پابهندی شو و نیمانه دهین و رینگ و پینگ له سر رینگای راست، دوهوستن و هرگیز به راست و چهپدا لانهن ﴿ فلا خوف علیهم ولا هم یحزنون ﴾ نه وانه هیچ بیم و ترسینکیان له سر نابیت "له پاشه رزودا" و خهفه تبارو دل زویریش نابن،

ثایه تی (وفصاله فی عامین) (۱۴/۳۱) هردووکیان نه ندازه ی لای خوارووی مانه وهی مندال له سکی دایکیدا دیاری نه کن به شش مانگ، وه ماوهی شیر خواردینیش دیاری دهکات به دوو سال ﴿ حتی إذا بلغ أشده ﴾ تا نه و ثاده میزاده کاتی گه یشت به که مالی هیژو ژیری خوی ﴿ وبلغ أربعین سنة ﴾ وگه یشت به ته مه نی چل سالی، دیاره نیتر کاتی نه وهیه که به چاکسی روو بکاته وه خوی خوی، بویه ﴿ قال رب أوزعنی أن أشکر نعمتک الّتی أنعمت علی وعلی والدی ﴾ وتی: نه ی پهروهردگارم!! رامهینه و کومه کیم بکه که سوپاسی شو نازو نیعمهت و به هر هیهت بکه که به من و باوک و دایکمت داوه، راسپاردنی مرؤف به چاکه کردن له گه ل باوک و دایکا له گه لی جیگه دا هاتووه، وهک: (وقضی ربک ألا تعبدوا إلا إیاه وبالوالدین إحسانا) (۲۳/۱۷) وه وهک (أن اشکر لی ولوالدیک الی المصیر) (۱۴/۳۱). ﴿ وأن أعمل صالحا ترضاه ﴾ وه که کرده وهیه کی چاکسی وا نه نجام بدم تو لبی رازی بیت ﴿ وأصلح لی فی ذریتی ﴾ وه نه وه منداله کانیشم بو صالح و چاک بکه. ﴿ انی تبت الیک وانی من المسلمین ﴾ بی گومان من له رابردووم په شیمانم و بولای تو ده گه ریمه وه، وه به راستی من له موسلمانانی فرمانبهردارم، ده تویش لیم خوش ببه. تیبینی: له سیاقی شم ثایه ته وه وا دهرده که وی که مه به ست به (الإنسان) له فرمایشتی: (ووصینا الإنسان.. دا، که سیک بووه له سر ده میکدا ژیاوه، وه فرموده ی: (ووصله وفضاله ثلاثون شهرا..)) ده لالهت له سر نه وه دهکات.

ثینجا خوایش به باشترین شیوه پاداشتی نه داته وه، وهک نه فرموی ﴿ ۱۶: أولئک الذین نقبل عنهم أحسن ما عملوا ﴾ تا نه وانه که سانیکن که نیمه ش کاره چاکه کانیان لی وه رده گرین و پاداشتیان نه دهنه وه ﴿ ونتجاوز عن سیئاتهم فی أصحاب الجنة ﴾ و له گوناوه تاوانیشیان نه بوورین، وه له ریزی به هشتیه کاندا دهین ﴿ وعد الصدق الذی کانوا یوعدون ﴾ شمه ش شو به لینه راسته بوو، که همیشه له سر زمانی په یامبهره کان پینان نه درا، به لی.. نه ومروفه نموونه ی مرؤفی راسال و چاککار بوو له گه ل دایک ویاوکیدا.

مندالی لاسار له گه ل باب و دایکیدا:

﴿ ۱۷: والذی قال لوالدیه أف لکما ﴾ وه نه وه یشت به باوک و دایکی خوی گوت: هاوار و ثوف له ده ست ثیوه ﴿ أتعذتانی أن أخرج وقد خلت القرون من قبلی ﴾ ثایا ثیوه به لنین به من نه دهن که جاری تر دهره یمنیریمه وه له گورو زیندوو بکریمه وه، وه نه وه ساله های ساله که خه لکیکی زور له پیش منوه رزیشتون و مردوون و هیچ که سیکیان

ووصینا الإنسان بوالدیه أحسن ما عملته أمه کرها ووضعتہ کرها وحملہ، وفضله، تلثون شهرا حتی إذا بلغ أشده وبلغ أربعین سنة قال رب أوزعنی أن أشکر نعمتک الّتی أنعمت علی وعلی والدی وأن أعمل صالحا ترضاه وأصلح لی فی ذریتی انی تبت الیک وانی من المسلمین ﴿ اولئک الذین نقبل عنهم أحسن ما عملوا و نتجاوز عن سیئاتهم فی أصحاب الجنة وعد الصدق الذی کانوا یوعدون ﴾ والذی قال لوالدیه أف لکما أتعذتانی أن أخرج وقد خلت القرون من قبلی وهما یتسبیان الله وبذلك آمین إن وعد الله حق فیقول ما هذ إلا أسطیرا لأولین ﴿ اولئک الذین حق علیهم القول فی أمر قد خلت من قبلهم من الجن والإنس انهم کانوا خسیرین ﴿ ولکل درجات مما عملوا ویوقفهم أعمالهم وهم لا یظلمون ﴿ و یوم یعرض الذین کفروا علی النار اذ هم طینکة فی حیات کر الدنیا واستنعمتم بها فالیوم یجزون عذاب الھون بما کفرت تکتفرون فی الارض بغیر لحنی و بما کنتم نفسون ﴿

بو دونیایان و بوی په شیمان نابن ﴿ ۱۴: اولئک اصحاب الجنة خالدین فیها جزاء بما کانوا یعملون ﴾ نه وانه به وسیفه تانه، یارانی به هه شتن، به هه تاهه تایی تیی دان، له پاداشتی شو کارو کرده وانه دا کردوویانه.

سپارده ی خوا له مهر باب و دایکه وه:

نیتر پاش فرمان به یه کتابه رستی و نیخلاس بو خوا، فرموی: ﴿ ۱۵: ووصینا الإنسان بوالدیه إحسانا ﴾ فرمانمان به ثاده مزاد دا به چاکه کردن له گه ل دایک ویاوکی ﴿ حملته أمه کرها ووضعتہ کرها ﴾ دایکی به شو په ری سه ختی و ناره حه تی و نازاره وه به پینستی سک هه لی گرت و (دووکیان بوو)، و زور به دژواریش داینا، نیتر چون گوی رایه لی نه کریت؟ ﴿ وحمله وفضاله ثلاثون شهرا ﴾ وه ماوهی دووکیانی و، له شیر برینه وهی (۳۰) مانگی خایاند، واته: به هه مووی دوو سال و نیوی خایاند، شم ثایه ته و

بني گومان بيدار کرده و هو پيغمبره رانی زور بر له (هوود) و دواي
 ثويش رؤشتون به وينه ي بيچاره کردنه و هو بؤ هؤزه که ي
 ﴿أَلَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾ پني گوتن: که جگه له خوا هيچ شتيک
 مه پهرستن ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ چونکه من
 ده ترسم ئيوه توووشی سزای رؤزيکی دژوارو گه وره بين، نه مه

لی زيندوو نه بوته وه ﴿وهما يستغيثان الله ويلك آمن﴾ وه دايك و
 باوكيشی په نايان به خوا ده برد که رينموونی کوږه کافرو لاساره که يان
 بکا و ده يان گوت: تياچووی خؤت! باوه پهيته، به پاشه رؤزو
 زيندوو بوونه وه ﴿إِنْ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا﴾ به راستی به ئيني خوا به زيندوو
 بوونه وه حق و راسته ﴿فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ که چی
 بي ليکدانه وه ئويش ده ي گوت: نه م قسانه چييه، زيندوو بوونه وه ي
 چی؟ نه مه هره نه فسانه و پروپالانته ي پيشينانه و شتي تر نييه، نه م
 مروقه ش نمونه ي مروفي کافرو لاسار بوو له گه ل دايك و باوکی.
 ﴿۱۸: أولئك الذين حق عليهم القول﴾ نا نه وانه ش که سانيکن که
 فه رمايشتی خوا به سزا به سه رياندا چه سپاوه ﴿فی أمم قد خلت من
 قبلهم من الجن والانس﴾ هه ريه ده ردي ئوممه ت و گه لانی پيشين
 له جندوکه و مرو له سه ريان که وت و هاته دي، واته: خه لکيکی
 زوريش له پيشيانه وه سه ريچی يان کردو سزای خوايان به سه ردا
 درا، جا نه ميش وه که نه وان گيروده بوو ﴿إنهم كانوا خاسرين﴾
 به راستی نه وانه هه ره موويان زيانمهن د بوون ﴿۱۹: ولكل درجات
 ما عملوا﴾ وه بو هه ريه که له پروادارو بين پروای باسکراو چه ندين
 پله هه يه له پاداشتی نه وه ي کردوو يانه ﴿وليوفيهن أعمالهم وهم
 لا يظلمون﴾ وه تا خوا به تيرو ته سه ل پاداشتی کارو کرده وه کانيان
 بداته وه وه ناهه قي و سه ميشيان لی ناکري ﴿۲۰: ويوم يعرض
 الذين كفروا على النار﴾ وه رؤزيک نه وانه ي که بين باوه رن به رامبه ر
 ئاگر رانه ئونرين و نيشانيان نه دري ﴿أذهبتم طياتكم في حياتكم
 الدنيا﴾ پنيان نه وتری: ئيوه له ژبانی دونيادا، هه رچی خووشی و،
 رابوار دنيکتان هه بوو نه نجامتان دا، ئيتر به شی ئيره تان نه هيلايه وه
 ﴿واستعتم بها﴾ وه به ره ره ور بوون پنيان ﴿فاليوم تجزون عذاب
 الهون﴾ ئينجا نه مروش پاداشت ده ريته وه به سزای سه رکزکه ر
 ﴿بما كنتم تستكبرون في الأرض بغير الحق﴾، به هووی نه وه که
 به ناهه ق خؤتان به زل داده نا له سه ر زه وي ﴿وبما كنتم تفسقون﴾
 وه به هووی نه و گوناو تاوانه وه ده تان کرد.

داستانی (هوود) و هه موه که ي:

جا بو دلدانه وه ي پيغمبر ﷺ خواي بالاده ست داستانی (هوود) و
 هؤزه که ي باس ده کاو پيني نه فه رموي: ﴿۲۱: واذكر آخا عاد
 إذ أنذر قومه بالأحقاف﴾ وه باسی براکه ي هؤزی عاد (هوود)
 وه بيرخؤت و موسلمانان بينه، نه و کانه ي که گه له که ي بيدار
 کرده وه له (نه حفاف) دا به سزای خوا. (نه حفاف): چه ند كيوو
 ته يو لگه يه کی به رزه له ولاتی يه من (هه زره مه وت) دا وه گه لی
 عاديش له وي ده ژيان. ﴿وقد خلت النذر من بين يديه ومن خلفه﴾

﴿وَاذْكُرْ آخَا عَادَ إِذْ أَنْذَرْتَهُمْ بِالْأَحْقَافِ وَقَدْ خَلَّتِ النَّذِيرُ
 مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ
 عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ ﴿۱۸﴾ قَالُوا أَجئتنا لتأفكنا عن آلِهتنا فأتينا
 بما نَعْبُدُ إِن كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿۱۹﴾ قَالَ إِنَّمَا الْوَلِيُّ عِنْدَ اللَّهِ
 وَأَبْلَغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِمْ وَلَكِنِّي أَرْتِكُمْ قَوْمًا يَعْبَهُونَ ﴿۲۰﴾
 فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُعْطِرُنَا
 بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ فَمَا خِطَابُ الْيَمِّ ﴿۲۱﴾ تَدْمِيرُ كُلِّ
 شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ بِالسَّيْفِ مِنَ الْمَرْجِيِّ
 الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿۲۲﴾ وَقَدْ مَكَتُّهُمْ فِيمَا أُنزِلَ عَلَيْكُمْ مِنْ رُبِّكُمْ
 وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ
 وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ
 بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿۲۳﴾ وَقَدْ
 أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَىٰ وَصَرَفْنَا آلِيَّتَ لَطْمُهُمْ يَرْجِعُونَ
 ﴿۲۴﴾ فَلَوْلَا نَصْرُهُمُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قَرِيبًا مَا لَمَسَتْ
 بَلِّ سَلْوَا عَنْهُمْ وَذَلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿۲۵﴾

ئاگاداری و بيدار کرده وه که ي هوودی پيغمبر بوو بؤ هؤزه که ي
 ﴿۲۲: قَالُوا أَجئتنا لتأفكنا عن آلِهتنا﴾ هؤزه خوانه ناسه که ي
 وتيان: ئايا تو بو ئه وه هاتووويت که ئيمه له پهرستنی خوا کانمان
 لا بده يت؟! ﴿فأتينا بما نَعْبُدُ إِن كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ جا نه گه ر
 راست نه که يت، وه ره بو مان به وه ي به لينمان بين ده ده يت، واته:
 به سه سزا که وه وه ره، قه يناکا با ئيمه تياچين! جا نه م ئايه تي:
 (يستعجل بها الذين لا يؤمنون) (۸/۲۴) دووياتی نه و په له په ل و
 داخوازيه يان ده کاته وه ﴿۲۳: قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ﴾ هووديش
 وتی: به راستی زانینی کاتی سزا که تنها لای خوايه، من هيچ
 نازانم و هيچيشم به ده ست نييه ﴿وَأَبْلَغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ﴾ وه
 نه وه تان بين راده گه ينم پيني نيردراوم بيتان رانه گه يه نم ﴿ولكني
 أراكم قوما تجهلون﴾، و به لام من ئيوه به گه ليکی نه زان ده بينم،
 واته: نازانم پيغمبره ران به چی نيردراون ﴿۲۴: فلما رأوه
 عارضا مستقبلا أوديتهم﴾ جا کاتی ديتيان له شيوه ي هه ور يکدا

بەلگە ۋ ئايەتە كانى خۇايان نكوۋى ئەكرد ۋ حاق بەم ماكانا بە
 يىستەزتون ۋ ۋە دەره نجام ئەو سزايەى ئەوان گالته يان پى ئەكرد
 دەورى گرتن، جا ئىۋەيش - ئەى قورەيش! - ۋ رىا بن تا ۋەك
 ئەوان دوچار نەبن ۋ ۲۷: ۋ لقتد اهلكتنا ما حولكم من القرى ۋ
 بى گومان ئىمە گوندو شاره كانى دەور بەرتانمان ئەى قورەيش! ۋەك
 (عاد، سەموود، سەبا، لووت...) لەناو برد، كاتى سەرىپچىيان
 كرد ۋ صرفنا الآيات ۋ نىشانەو ئايەتى جۇراو جۇرمان خستە
 بەر چاويان ۋ لعلهم يرجعون ۋ بەشكو بگەرئىنەو سەر رىى راست
 ۋ ۲۸: فلولا نصرهم الذين اتخذوا من دون الله قربانا آلهة ۋ
 باشە ئەو بەۋجى ئەو بقتانەى ئەوان - لەباتى خوا - ئەيان بەرستن
 - بە مەبەستى ئەو ەى لە خوا نرىكان بەخەنەو - يارمە تيان نەدان
 لە ۋكاتەدا؟ ۋ بل ضلوا عنهم ۋ بەلكو لئيان بزىوون، كاتى
 سزاکە دەورە يانى گرت ۋ ذلك إفكهم وما كانوا بفترون ۋ
 شەو ەش ئەنجامى درۆكە يان بوو كە ئەيان ۋت: لە خوامان نرىك
 دەكەنەو، ۋ ئەو ەش ەلئيان بەست كە ئەيان گوت: ئەوانە خوان
 ۋ شەرىكى خوان!

جنى ھاتنە لای پىغەمبەر ۋ گوييان لە قورئان گرت:

ۋ ۲۹: ۋ اذ صرفنا إليك نفراً من الجن يستمعون القرآن ۋ ۋە بىر
 بىنە ئەو كاتە (ئەى موخەمەد ۋ) - ۋەك حاكم ئەلى - كە نۆكەس
 لە جنۆكە كانمان نارە لات تا گوى رابگرن لە قورئان.
 پىشەوا ئەحمەد لە زوبە يەرەو ئەلئيت: پەيامبەر ۋ ئەو جنۆكانەى
 دىت، ۋە نە قورئانىشى بۇ ئەوان خویند، بەلكو ەرئەمە بوو كە
 پىغەمبەر ۋ جارئك لە گەل تاقىنى لە ھاو ەلانى خۇيدا بۇ بازارى
 (عوكان) دەروىشتن، لەو دەمە يشدا جنۆكە كان رىگرى كرابوون لە
 ئاسمان، جادواتر روىشتنەو بۇ لای ھۆزەكەى خۇيان ۋوتيان:
 چ ئەلئین؟! چ رووى داو ە؟! رىگرى كراوین لە ئاسمان...!
 ۋ تيان: دەبى شتىكى گرىگ رووى دابىسى؟ ئادەى بە خۇر ەلات ۋ
 خۇرئاوادا برۇن بىيىن چ رووى داو ە؟! ئەوانىش روىشتن ۋ بەم لاو
 بەولادا زۇر گەران، سەرەنجام رىيان كەوتە (تەھامە)، پىغەمبەر
 ۋ لە (نەخلە) بوو بە مەبەستى بازارى عوكاز، ۋەكاتى نوئىزى
 بەيانى بوو، نوئىزىيان دەكرد، ەندى لە جنۆكە كانىش گوييان لە
 قورئانەكەى پىغەمبەر بوو، جا لەئىو خۇياندا ۋ تيان: ئەمە يە رىى
 لى گرتوون لە ئاسمان، جا ئىتر گەرانەو ۋ تيان: (فقالوا إنا سمعنا
 قرآنا يهذى إلى الرشد فأما به ولن نشرك بربنا أحدا) ۱/۷۲ - ۲.
 جا سوررەتى (قل أوحى إلى أنه استمع نفر من الجن...) ەات،
 خۇاى گەرەش قسەو ۋ تووویزى جنۆكە كانى لەو سوررەتەدا

پروپەرەو ۋ شىۋە كانىيان ئەھات پىيان ۋ ابوو ەورىكى
 باراناويىە ۋ قالوا هذا عارض ممطرا ۋ وتيان: ئەمە ەورىكە
 بارانمان بۇ دەبارىنى.
 ئەلئین: بۇ ماو ەيەكى زۇر گەرمايە كىيان ئەوقە دەبىو، بارانىيان بۇ
 نابارىت، جا كاتى ەورەكە يان دىت، دلئيان پى خۇش كرد ۋ، ەموو
 چوون بۇ دۆل ۋ شىۋە كان ۋ چاۋەرۋانى بارانىيان ل ئەكرد ۋ بل ەر
 ما استعجلتم به ۋ گوترا پىيان: نەخىر، ئەو ەورى باران نىيە،
 بەلكو ئەو سزايە يە ئىۋە پەلەتان بۇ ئەكرد، واتە: ئەو سزايە يە
 ئەتان ۋت: ئەگەر راست ئەكەيت كەى دىت؟ ۋ رىح فيها عذاب
 أليم ۋ سزاکەش: بايەكە، جەزە بەى ئىش پىنگە يەنەرى تىدايە
 ۋ ۲۵: تدمر كل شئ بأمر ربها ۋ بەفەرمانى پەرورەدگارى خۇى
 ەموو شتىك لەناو دەبا ۋ فأصبحوا لا يرى إلا مساكنهم ۋ جا
 ئىتر وایان بەسەر ەات ئاسارىيان نە دەبىنرا جگە لە خانوۋە كانىيان
 ئىتر خۇيان ۋ مەرۋ مالاتىيان ۋ كشتو كال ۋ تاد... لە ناوچوو،
 بەفەرمانى خۇاى لەكارزان ۋ كذلك نجزي القوم المجرمين ۋ
 ئاوا پاداشتى ھۆزە تاوانكارە كان ئەدەينەو ە، جا ئىۋەش - ئەى
 قورەيش! - بىرى بگەنەو لە ئەنجامى پاشە رۇزى خۇتان.

خاتوو (عائشە) - خوالئى رازىبى بى - ئەلئيت: ەركاتى پىغەمبەر
 ۋ بەئاسۋى ئاسمانەو ەورىكى دىتبا، ەر ئىشىكى ەبووبا
 دەستى ل ەلئەگرت ۋ ئەى فەرموو: ((اللهم إني أعوذ بك من شر
 ما فيه)) جا ئەگەر ەورەكە نەمابا، ئەوا سوپاسى خۇاى گەرەى
 ئەكرد، ئەگەر بمابا بارانى باراندبا ئەى فەرموو: ((اللهم! صبا
 نافعاً)) (مسند امام أحمد ۱۹۰/۶). خۇايە! بارانىكى بەكەلك بى،
 لەبەشى فەرموودە يەكى تردا - كە ئىمامى (موسلىم): ۶۱۶/۲.
 رىوايەتى ئەكا - ەاتوۋە: پاش ئەو ەكە خاتوو (عائشە) پرسىارى
 ھۇى بى تاقەتى لە پىغەمبەر كرد لەكاتى ەاتنى ەموردا، ئەویش
 فەرمووى: (اللله يا عائشة! كما قال قوم عاد: فلما رآه عارضا
 مستقبل أوديتهم قالوا هذا عارض ممطرا) واتە: كى دەلئيت ۋەك
 ەورەكەى گەل (عاد) نىيە؟ ۋ ۲۶: ۋ لقتد مكناهم فيما إن مكناكم
 فيہ ۋ ە بى گومان ئەوانمان دەستروىشتوو كرىبوو لە ەيزودارىبى،
 كە ئىۋەمان ۋەك ئەوان دەستروىشتوو نەكردىبوو، كەچى ەپچ
 كەلكىكى نەبوو بۇيان ۋ وجعلنا لهم سمعا وأبصارا وأفئدة ۋ
 ۋ گوى ۋ چاۋو دلئمان پى دابوون بۇ بىيىن ۋ بىستىن ۋ تىفكرىن
 ۋ فما أغنى عنهم سمعهم ولا أبصارهم ولا أفئدتهم من شئ ۋ
 كەچى نەگوى ۋ، نە چاۋو، نە دلئيان ەپچ سوود ۋ كەلكى نەبوو
 بۇيان، نەيان زانى لە جىگەى خۇياندا بەكارىيان بىنن، تا لە سزاي
 ئەمرۋ رزگارىيان ببىت ۋ إذ كانوا يحجدون بآيات الله ۋ چونكە

بؤ گئیرایهوه (بوخاری: ۷۳۳. موسلیم: ۳۳۱/۱. بهیهقی: ۲۲۵/۲). بهلی ئەم ریوایه‌ته و چه‌ند ریوایه‌تیکی دیکه وا ده‌گه‌یه‌تن که پیغه‌مبەر ﷺ ئەو جاربه هەر هه‌ستی به ئاماده‌بوونی جنۆکه‌ش نه‌کردبێ، به‌لکو گوئیان له قورئانه‌که‌وه بووه، پاشان گه‌رانه‌وه بؤ لای هۆزه‌که‌یان و رووداوه‌که‌یان گئیرایه‌وه، ئەوانیش پۆل پۆل و، هۆز هۆز نوینه‌ریان نارد بؤ لای پیغه‌مبەر ﷺ و ئەویش قورئانی بؤ خویندن و بانگی کردن بؤ ئیسلام و موسلمان بوون. (شه‌یتان و جنۆکه) جگه له (مه‌لاحیده و فه‌لاسیفه) ی کۆن و (عه‌لمانی) به‌کانی نوینی ئیستا که‌سی تر ئینکارو نکوولییان ناکا (شه‌یخول ئیسلام ئیبن ته‌میمیه) ده‌لی: (وجاهیر الامم یقر بالجن ولهم وقائع یطول وصفها ولم ینکر الجن الا شردمة قليلة من جهال المتفلسفة والأطباء ونحروهم) الفتاوی (۳۲/۱۹). وه جگه له قورئان به‌فهرمووده‌ش بوون و وجودیان سه‌لمینراوه، ئیمامی (بوخاری) له (ئه‌بوو هورهیره) وه فهرمووده‌ی دی‌که‌ی هیناوه: (یا ابا هريرة! ما فعل أسیرک؟! له‌مه دریزترو زیاتر له‌سووره‌ی (جین) دا نووسراوه، ده‌توانی سه‌یریکی ئەوی بکه‌یت. به‌لی هاتنی ئەو جنۆکانه بؤ گوئی‌گرتن له قورئان به‌لگه‌یه بؤ ئەوه که کۆمه‌لیک له‌دروستکراوی خوا هه‌یه.. پییان ئەلین (جن) و نه‌توانن به‌و شیوه‌یه که قورئان هاتووه بیخویننه‌وه و بیلیننه‌وه.. جائیمه‌ش له‌وه زیاتر ناتوانین باسی (جن) بکه‌ین، وه پیوسته بروامان به‌بوونیشیان هه‌بێ ئە‌گه‌رچی نه‌شهبیرین، چونکه هەر رۆژه‌ی شتیکی نوێ ده‌رئه‌که‌وی که‌نه‌گه‌ر پیش پینج سه‌ده، باسی ئەو شتانه بکرایه که ئەمرۆ ده‌رکه‌وتوون ئەیانوت: شیت بوون، له‌ولایشه‌وه ئیغه هیشتا واین له سه‌ره‌تای رینگادا بؤ ده‌رخستنی شته نادیاره‌کان. ﷻ فلما حضروه قالوا ائصتوا ﷻ ئینجا کاتی گه‌یشتن و ئاماده‌ی قورئان خویندنه‌که بوون له‌ناو یه‌کتهدا وتیان: گوئی بگرن و بێ ده‌نگ بن، جا که‌واوو (ئه‌ی قوره‌یش) بؤ ئیوه زۆر نه‌نگه که به‌روا ناهینن پینی ﷻ فلما قضی ولوا إلى قومهم منذرین ﷻ ئینجا که خویندنی قوتانه‌که ته‌واوو، خیرا گه‌رانه‌وه بؤ لای قه‌ومه‌که‌یان به‌ترساندونیان له‌سزای خوا ﷻ ۳۰: قالوا یا قومنا انا سمعنا کتابا انزل من بعد موسى ﷻ گه‌رانه‌وه وتیان ئه‌ی گه‌له‌که‌مان! بێ‌گومان ئیغه گویمان له‌کتیبه‌که‌وه بوو که له‌پاش موسا دابه‌زینراوه. (ئیبن عه‌باس) ئە‌لئیت: ئەو جنۆکانه هه‌والی عیسیان نه‌ئەزانی ﷻ مصدقا لما بین یدیہ ﷻ سه‌لمینه‌ری کتیبه‌کانی پیش خۆیه‌تی، واته: ته‌ورات نه‌سه‌لمیننی و ددانی پێدا ده‌نی ﷻ یهدی إلى الحق وإلى طریق مستقیم ﷻ رینوینی ده‌کا بؤ هه‌ق و یورینی راست ﷻ ۳۱: یا قومنا ائجیوا داعی الله و آمنوا به ﷻ وتیان: ئە‌ی خزمینه! وه‌لامی بانگه‌ره‌که‌ی خوا بده‌نه‌وه و به‌رواش

به‌خوا بینن ﷻ یغفر لکم من ذنوبکم ﷻ له‌گونا‌هه‌کانتان خۆش ده‌بییت ﷻ ویجرکم من عذاب أليم ﷻ و له‌سزای ئیش پیگه‌یه‌نه‌ریش ده‌تان پارێزیت ﷻ ۳۲: ومن لا یجب داعی الله فلیس بمعجز فی الأرض ﷻ خۆه‌ر که‌سه‌یک وه‌لامی بانگخوازی خوا نه‌داته‌وه، ناتوانی له‌زه‌ویدا له‌ده‌ستی خوا ده‌رچی و هه‌لی ﷻ و لیس له‌من

وإذ صرفنا إليك نفراً من آل جن يسئرونك القراء أن قلما
 حصروه قالوا ائصتوا قلما قضى ولوا إلى قومهم منذرين
 ﷻ قالوا ائصتوا قلما قضى ائصتوا قلما قضى ائصتوا قلما قضى
 مُصدقا لما بين يديه يهدي إلى الحق وإلى طريق مستقيم
 ﷻ يقولنا ائجىوا داعى الله و آمنوا به، يغفر لکم من
 ذنوبکم ويجرکم من عذاب أليم ﷻ ومن لا یجب داعى الله
 فلیس بمعجز فی الأرض ولیس له من دونه اولیاء اولیاءک
 فی صلبک یبین ﷻ اولتربروا أن الله الذی خلق السموات
 والأرض ولم یعی خلقهن یغدر علی أن یحیی الموات بل
 انه علی کل شیء وقدير ﷻ ویوم یعرض الذین کفروا علی النار
 ایس هذا بالحق قالوا لیلان ررنا قال فذوقوا العذاب بما
 کفرت کفروا ﷻ فاصبر كما صبر اولوا العزم من الرسل
 ولا تستعجل لهم فانهم یوم یرون ما وعدت لربکم الا
 ساعه من تبارک فلهل یهلاک الا القوم الفاسقون ﷻ

سورة الحج سکره

دونه اولیاء ﷻ و جگه له‌خواش هج یارو دۆستیکی نییه تا بتوانی له‌و رۆژهدا یارمه‌تی بدا، (لێ‌وه‌دا گه‌توگۆی جنۆکه‌کان ته‌واو ده‌بێ و ته‌فه‌رموی: ﷻ اولک فی ضلال مبین ﷻ ئەوانه‌ی باوه‌ر ناهینن له‌گومراییه‌کی ئاشکرادان.

ژیانه‌وه‌ی پاش مردن:

ﷻ ۳۳: أو لم یروا أن الله الذی خلق السموات والأرض ﷻ ئایا ئەو بێ بروایانه نه‌یان زانیوه که ئەو خوایه‌ی ئاسمانه‌کان و زه‌وی دروست کردو ﷻ ولم یعی بخلقهن ﷻ به‌هۆی دروستکردنیشیان‌وه بێ هینز نه‌که‌وتوو ماندوو نه‌بوو ﷻ بقادر علی أن یحیی المواتی ﷻ به‌توانایه که مردوه‌کان زیندوو بکاته‌وه؟ ﷻ بلی إنه علی کل شیء قدير ﷻ به‌لی بێ‌گومان ئەو زاته به‌سه‌ر هه‌موو شتی‌کدا ده‌سه‌لاتداره، چۆن له سه‌ره‌تاوه دروستی کردوون، هەر ئاواش بؤ جارێکی دی زیندوویمان ئەکاته‌وه ﷻ ۳۴: ویوم یعرض الذین

ثم قورئانه راگه ياندنيكى ته اووه بويان ﴿ فهل يهلك إلا القوم الفاسقون ﴾ جا نايا جگه له گهل له سنوور دهرچووان، كه سيكى تر به سزا تيا نه چي؟! دياره نا، كه نه ممش نه ويه پرى دادگه رى و دادپهروه رى خواى گه وره يه.

كفروا على النار ﴿ وهن وروژه يان وهبير بينه وه كه خوا نه ناس و بى برويان نيشانى دؤزه خ نه درين ﴿ أليس هذا بالحق ﴾ پنيان نه وترى: نايا ثم سزايه ي ئيستاكه ئيوه نه ي چيژن هق و راست نييه ۱۹ ﴿ قالوا بلى وربنا ﴾ هه موو به يه كدهنگه ئه لين: به لى، به پهروه دگارمان سويندبى، راسته ﴿ قال فذوقوا العذاب بما كنتم تكفرون ﴾ خوا ده فهرموى: جا ماده م وايه سزازه بچيژن، به هوى نه وه ي باوه رتان نه هيناو كافر بوون.

سوورتهى (موحه ممد) ۴۷

مده نيهه و (۳۸) نايه ته

به ناوى خواى به خشنده ي ميهره بان

ثم سوورتهى (موحه ممد) ۴۷ به سوورتهى (قتال) يش ناو براوه، نه گه رچى ناوه بنه رته بيه كه شى پر به پر نه مه هه لده گريت، چونكه باسى جهنگاننده له گهل دوزمنانى دينى خوادا: ئينجا باسى شيوه ي جهنگردن، ديلگردن، ده سته كوت و غه نيمه ت، فيل و فهره جى دوورووه كان ده كات.

به ئاشكرا له گهل بى پرواكاندا جهنگ رانه گه يه نيت، پاشان فهران به موسلمانان كان نه دا - بو پاكردنه وه ي زه ويى له چلك و چه په لى خوانه ناسى و بى بروايى - بجه ننگن، بجه نكين تا شه وكه تى كافران نه شكينن، نه وسا له پاش كوشتاريكى زور ديليان ده كهن، بو دواتريش ريگه ي عيززه ت و سه ركه وتن ده ست نيشان نه كات، هاوپرى له گهل باسكردنى سيفاتى دوورووه كاندا، جا هه ر به و شيويه دريژه به باسى مه سه له ي جيهاد نه دات تا سه ركه وتن..

جهزاي موسلمانان و، توته ي كافران:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾ ۱: الذين كفروا وصدوا عن سبيل الله ﴿ نه و كه سانه ي بى باوه ربوون و بهر هه لستى ريگه ي دينى خويان ده كرد و نه يان ده هيشته ماردوم بپروا بينن به بهرنامه كه ي خوا ﴿ أضل أعمالهم ﴾ خوا كاره كانيانى باتل و پوچه ل كر دوونه وه، چونكه بو خويان نه كر دووه. كه وا بو هه رشتيك نه نجام بدن - وه كه كو مه ككردن به يه كتره، سه ردانى خزمان و دؤستان و، يارمه تيدانى هه ژاران.. هتد - بايه خ و نرخيكي لاي خوا نابى، وهك له جيگايه كي تر دا نه فهرموى: (وقدمنا إلى ما عملوا من عمل فجعلناه هباء منثورا) (۲۳/۲۵). ﴿ ۲: والذين آمنوا وعملوا الصالحات ﴾ نه وان هه كه برويان هينا بووو كاره چا كه كانيان كر دبوو ﴿ وآمنوا بما نزل على محمد ﴾ برويان هينا به قورئان كه بو موحه ممد ﴿ دابه زينزواه ﴾ وهو الحق من ربه م ﴿ وه نه وه شه نه وه قه له لايه ن پهروه دگار يانه وه هاتووه، كراوه به بهرنامه ي ژيانيان ﴿ كفر عنهم سيئاتهم وأصلح بالهم ﴾ خوا گونا هه كانيان

ليبراوو نه به زاو به، وهكو بيغه مبه رانى بهر له خوت:

﴿ ۳۵: فاصبر كما صبر أولوا العزم من الرسل ﴾ پاش نه وه ي خوا به يه كزانين و زيندووبوونه وه ي به به لگو نيشانه وه سه لماند، نه فهرموى: جا ئارامت بى و خوژاگر به - نه ي موحه ممد! - ههروه كو به يامبه ره خاوه ن (عهزم) - كه كان خو يانيان راگرت له به رده م نه وه هه موو نه زيه ت و نه شكه نه جه دا.

ئولولعهزم نه مانه ن: (نوح، ئيبراهيم، مووسا، عيسا) - عليهم الصلاه والسلام - (مه سروق) نه لى: خاتوو عايشه - خواى لى رازى بى - پنى وتم: كه بيغه مبه ر ﴿ هه ر نه وه نده به روژوو ده بوو، هه ر نه وه نده خوى برسى ده كرد، ديسان هه ر نه وه نده به روژوو ده بوو، نه و جا ده ي فهرموو: (يا عائشة! إن الدنيا لا تبغى لمحمد ولا لآل محمد، يا عائشة! إن الله لم يرض من أولي العزم من الرسل إلا بالصبر على مكروهاها، والصبر عن محبوبها، ثم لم يرض مني إلا أن يكلفني ما كلفهم، فقال: (فاصبر كما صبر أولوا العزم من الرسل) و إنى - والله - لأصبرن كما صبروا جهدى، ولا قوة إلا بالله) الدر المنثور: ۴۵۴/۷. نه ي عايشه! بى گومان ثم دونيا به ناگونجى و ده س نادا، نه بو موحه ممد خوى و، نه بو ئال و به يتى و خانه واده ي موحه ممد، نه ي عايشه! به راستى خوا له (ئولول عهزم) كه كان رازى نابى مه گه ر به خو راگرتن له به رامبه ر ناره حه تى و ناخوشى و، خو شيبه كانه وه، پاشان له من - به تايبه ت - رازى نابى مه گه ر چ ته كليفيكى له وان كر دى، له منيشى بكا، جا نايه تى (فاصبر كما صبر أولوا العزم من الرسل) ي خو يندنه وه فهرمووى: به راستى - سويند به خوا - من ئارام نه گرم هه ر وه كو نه وان له سه ر ناره حه تى ئاراميان گرت، بو نه ميش هيزو تواناو سه ركه وتن هه ر به ده ستى خوايه. ﴿ ولا تستعجل لهم ﴾ و بو ئازارو سزادانيان په له مه كه ونزاي شه ريان لى مه كه، چونكه نه وه سزايه يان هه ر نه و قه نه بيت ﴿ كأنهم يوم يرون ما يوعدون لم يلبثوا إلا ساعة من نهار ﴾ نه وه روژه كه به لئنيان دراوته ي، هه ر كاتيك پيش هات، وا ده زانسن ته نها كاتيكي زور كه ميان له روژيكدا بى چووه، ﴿ بلاغ ﴾

ثبه خشی و حالیان چاك كه كات له دین و دونیادا ﴿ ۳ ﴾ : ذلك بأن الذين كفروا اتبعوا الباطل ﴿ ۴ ﴾ : ثه وهی واته : پووچه لكرده وهی كارو كرده وهیان به هوی ثه وهیه : ثه وانهی كه بی پروان و شوین ناهق و ریگهی پووچه ل كه وتوون ﴿ ۵ ﴾ : وأن الذين آمنوا اتبعوا الحق من ربهم ﴿ ۶ ﴾ : و ثه وانهیش پروایان هیناوه ، پهیره وایان له وه هقه كرده وه له لایه ن پهروه دگاریانه وه هاتووه ، بویه ثه ویش گونا هه كانیان ثه سسریته وهه كارو باریان ريك و یك كه كات ﴿ ۷ ﴾ : كذلك يضرب الله للناس أمثالهم ﴿ ۸ ﴾ : وهك خوا پاشه رژی ههردوولای روشن كرده وه ، هه ناوایش ثه حوالیان بو خه لك روون ده كاته وه ، بو ثه وهی په ندو ناموزگاری لی وه رگرن .

أوزارها ﴿ ۹ ﴾ : تاجهنگ ته واو ده بی .
به لی .. جهنگ ، كه لیك كه لك و سوودی ههیه ، له وانه :
له شی مروف به هیز ده كات ، ته كنه لوزیا گه شه ده كات ، گه ل
زیاده ده كات ، مروفه كان هوشیار ثه بنه وه ، سته مكارانیش تیا ثه جن .

كاتی نووشی بی دین و خوانه ناسان بوون له ملیان دهن :

پاش ثه وهی خوای جوانكار به ناشكرا جهنگی راكه یاند له گه ل ثه و
خوانه ناس و بی پروایانه دا ، ثینجا هه لیان دهنی بوی و ده فهرمووی :
﴿ ۴ ﴾ : فإذا لقیتم الذين كفروا ﴿ ۵ ﴾ : جا كاتی گه یشتن به بی پرواكان
له جهنگدا ﴿ ۶ ﴾ : فضرب الرقاب ﴿ ۷ ﴾ : له گهردونیان بدهن ، واته : ملیان
پهیرینن و سهریان له لاشه یان بكه نه وه ﴿ ۸ ﴾ : حتی إذا أختتموهم ﴿ ۹ ﴾
بجهنگن تا كاتی لاوازیان ده كهن به كوشتار لی كرنیكي زورو
شكاندونیان ﴿ ۱۰ ﴾ : فشدوا الوثاق ﴿ ۱۱ ﴾ : ثینجا ثه وهی ماوه دیلی بكن
و ، مه حكه م بیان به سنه وهه و چاودیریان بكن رانه كهن ﴿ ۱۲ ﴾ : فإما منا
بعد ﴿ ۱۳ ﴾ : ثه وسایان به خورایی و منهت خستنه سهریان ، نازادیان
بكن ، نه گه ر پشه وای موسلمانان بی چاك بوو ﴿ ۱۴ ﴾ : وإما فداء ﴿ ۱۵ ﴾ : یان
به فیدیه و بریتی ، واته : دیل به دیلیان بی بكن ، یان شتیکیان لی
وه رگرن ، به لام ثه مه دوا ی ثه وهیه شه و كه ت و پهروپالیان ده شكیت
و ده سلاتی جهنگیان نامینی (ثین كه سیر) ده لی : له وه ده چی
ثم ثایه ته پاش روودا وه كه ی (به دن) هاتی ، چونكه له وی به هوی
راگرتن و نازاد كردنی دیله كانه وه - پیش شكاندنی شه و كه تیان -
(عیتاب) و گله بی هاته سهریان ، وهك ثه فهرمووی : (ماكان لسی
أن يكون له أسرى حتى یشخن فی الأرض) (۵۷/۸) . پاشان هه ندی
ده لین : ثم ثایه تی سوور هتی (قیال) ه ، به ثایه تی (فإذا انسلخ
الأشهر الحرم فاقتلوا المشركین حیث وجدتموهم) له سوور هتی
(به رانه) سهراوه ته وهه مه نسوخه ، نه گه ر چی زوریه ی زانیان رایان
له سه ر ثه وهیه كه نه سهراوه ته وهه ، پیشه وا بو خوی ده سلاتی ههیه
له نیوان نازاد كردنی دیله كاندا به منه ت و خورایی ، یان به بارمته و
بریتی ، یان به كوشتن ، یه كیکیان هه لیژی ری . به به لگه ی ثه وه كه
پیغه مبه ر ﴿ ۱۶ ﴾ : له نیو دیله كانی (به دن) دا (نه زری كوری حاریس) ه
و (عوبه ی كوری ثه بی موعهیت) ی كوشت . ﴿ ۱۷ ﴾ : حتی تضع الحرب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿ ۱ ﴾ وَالَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَيْنَا مِنْ حَقِّ رَبِّهِمْ هُوَ الْمَقِيُّ
رَبِّهِمْ كَفَرْتُمْ عَنْهُمْ سَبَابُهُمْ وَأَصْلَحْ بِآلِهِمْ ﴿ ۲ ﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
اتَّبَعُوا الْبَطْلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَلِكَ يَضْرِبُ
اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ ﴿ ۳ ﴾ فَإِذَا لَقِيتُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبِ الرِّقَابِ حَتَّى
إِذَا أَتَخْتَمُوا فَشُدُّوا الْوَتَاقَ فَإِمَّا مَأْبُودٌ وَإِمَّا يَدَاغٌ حَتَّى تَضَعَ الْحَرْبُ
أُوزَارَهَا ذَلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ وَلَكِنْ لِيَبْلُوَ بَعْضَكُمْ
بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿ ۴ ﴾ سَيَجِدُنَا
وَيُضِلُّنَا بِآلِهِمْ ﴿ ۵ ﴾ وَيُضِلُّنَا اللَّهُ عَمَّا كُنَّا نَمُوتُ ﴿ ۶ ﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا إِن تَتُومَرُوا إِلَى صَرْفِ مَالِكُمْ وَيُنِيتَ أَقْدَامَكُمْ ﴿ ۷ ﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
فَتَسَاءَلُمْ وَأَسْأَلْ أَعْمَالُهُمْ ﴿ ۸ ﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنزِلَ اللَّهُ
فَأَحْبَطْ أَعْمَالَهُمْ ﴿ ۹ ﴾ أَفَلَمْ يَرَوْا فِي الْأَرْضِ قُنُطُرًا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَرَسَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَلُهَا ﴿ ۱۰ ﴾
ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكُفْرَانَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ﴿ ۱۱ ﴾

ده لین : (تهرسته) به نه سه كنده ری وتوه : ناسایش و پالدانه وه ،
زیانی گه وهه دهنی به سه رگه لدا ، بویه وتراوه : نه گه ر ویستنت
گه لیك سه ركه وی بیخه ره جهنگه وه ، نه وكاته ده رگای به ختیاری
بو نه كریته وه ، هه رگه لیكیش خوی بدزیته وه له دیفاع له خوی و ، هه ز
به دانیشتن و پالدانه وه بکات ، ثه وه خوی بردوته سه ر لیواری
تیاچوون (تهفسیری مهراغی) . ﴿ ۱ ﴾ : ذلك ﴿ ۲ ﴾ : ثه وه بریاری خوا بوو :
جهنگ له گه ل بی پروایاندا ، دیل كردونیان ، پاشان بهر لا كردونیان
به و شیوهیه ، وه یان به هه ر شیوهیه ك پیشه وا بریاری بو بدا .
﴿ ۳ ﴾ : ولو یشاء الله لانتصر منهم ﴿ ۴ ﴾ : نه گه ر خوا ویستبای ، خوی توله ی
لی وه نه گرتن و له ناوی نه بردن ، به بی ثه وهی فه رمان به نیوه
بکات جهنگیان له گه ل بكن ﴿ ۵ ﴾ : ولكن لیبلاوا بعضكم ببعض ﴿ ۶ ﴾ : به لام
ثه وهی نه ویست ، بو ثه وهی به یه كتر تا قیتان بکاته وه ، واته : بو
ثه وهی نیوه به كافران تا قی بکاته وه به جهنگ و جیهاد ﴿ ۷ ﴾ : والذین
قتلوا فی سبیل الله ﴿ ۸ ﴾ : وه ثه وانه ی له رنی خوادا كوژران ﴿ ۹ ﴾ : فلن یضل

أعمالهم ﴿خو کارو ههولی ئهوانه له ناو نابا، به لکو به چند قات بویان زیاد ئەکات ﴿ ۵ : سهدیهم ﴾ له دونیاشدا رینمایان ئەکات بۆ کاری چاک و هۆکاره کانی بردنه به ههشت ﴿ و یصلح بالهم ﴾ کاروباریان بۆ ئاسان دهکاو، حالیشیان چاک ئەکات ﴿ ۶ : ویدخلهم الجنة عرفها لهم ﴾ و ئه یان پاته به ههشتهوه که به جۆره ها شیوه بۆی باس کردوون، به شیوه یه که هه موو که سیک جینگای خۆی ئه زانی و لئی ون نابیت، ههروهک ئه و رۆژه له دایک بووبن ئاشنان پینی.

پیغه مبه ر ﴿ ده فرموی ﴾ (يعطى الشهيد ست خصال: عند أول قطرة من دمه: تكفر عنه كل خطيئة، ويرى مقعده من الجنة، ويزوج من الحور العين، ويأمن من الفرع الأكبر، ومن عذاب القبر، ويحلى حلة الإيمان). (مسند الإمام أحمد: ۲۰۰/۴. شهید هه له زانی یه که م دلۆبی خوینییه وه شهس شتی ئه دریتی: هه موو تاوانیکی ئه پۆشری، جینی خۆی له به هه شتدا ئه بیینی، له حوره له مینه کان ژنی ئه دریتی، له ترسه گه وره که ی قیامهت بئی خه م ئه کری، له عه زاب و سزای گۆر رزگاری ده بی، جلکسی رازاوه ی ئیمان ی له به ر ده کری.

له رپوایه تیکدا هاتوه: ﴿ یشفع الشهيد فی سبعین من أهل بيته. شه بوو داوود: ۲۵۲۲. شهید شه فاعه تی هه فتا کهس له بنه ماله و خانه واده که ی دهکا.

نهر پشٹیوانی ئیسلام بیت، خواش پشٹیوانته:

﴿ ۷ : يا أيها الذين آمنوا إن تنصروا الله ينصركم ﴾ ئه ی ئهوانه ی ئیمان و باوه رتان هیناوه! دلنیا بن ئه گه ر ئیوه یارمه تی ئایینه که ی خوا بدهن، ئه و بئی گومان خوایش یارمه تی ئیوه ده دا و، به سه ر دوژمانتاندا سه رتان ئەخات، ﴿ وینبت أقدامکم ﴾ وه پیکانتان له جینگا کانی جهنگدا - به زه فه رو ته مکین له زه ویدا - جینگیر دهکات ﴿ ۸ : والذين كفروا فتعسا لهم ﴾ و ئهوانهش که بئی باوه ربوون، خوا له نایان ده با ﴿ وأضل أعمالهم ﴾ کاره کانیشیان پووچهک ئه کاته وه، واته: یاداشیان له سه ر ناداته وه ﴿ ۹ : ذلک بانهم کرهوا ما أنزل الله ﴾ شه وهش له به ر ئه وه یه که به راستی شه وان رقیان له وه یه یامه ده بووه خوا دای به زاندوه ﴿ فأحبط أعمالهم ﴾ جا خوایش کاره کانیانی بئی ئاکام کرده وه. (حبوط) له بنه رتا بریتیه له ئاوسان و (با کردنی) سکی ئاژهل، به هۆی جۆره گیایه که وه که ده ی خوات سه ر نه جام ئه ی کوژی و تیا ئه چی، هه ر به و شیوه یهش کاری بئی پروا کان زۆرو گه وره ئه بی، تا ده ره نه جام خوای گه وره پووچه لی ئه کاته وه سوودی نامینی بویان.

ناگر بۆ کافرانهو، به هه شتیش بۆ پارێزگاران:

﴿ ۱۰ : أفلم یسیروا فی الأرض فنظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم ﴾ ئایا ئه و بئی باوه رانه به رووی زه ویدا نه چوون، تا سه یریکه ن چۆن بووه پاشه رۆژی ئهوانه ی پێشیان؟ ﴿ دمر الله علیهم ﴾ هه رچییه کیان هه بوو خوا له ناوی بردو، ناوچه و ولاتی ویزان کردن و، تاقی مال و مندالی نه هیشتن ﴿ وللكافرين أمثالها ﴾ وه بۆ هه موو بئی باوه ره کانیش وینه و ئه مسالی ئه و پاشه رۆژه هیه ﴿ ۱۱ : ذلک بأن الله مولى الذین آمنوا ﴾ ئه و یاداشتهش (سه ر خستنی باوه رداران و، تیکشکاندن ی بئی باوه ران) له به ر ئه وه یه که به راستی خوا پشٹیوانی ئهوانه یه بریایان هیناوه ﴿ وأن الکافرين لا مولى لهم ﴾ بئی بریایانیش هه یج سه ر به ر شتیکارو یارمه تیده ریکیان نییه. (قه تاده) ئه لیت: ئه م ئایه ته له شیوی (ئه بوو تالیب) دا هات، ئه و کاته ی که موشریکان ئه یانوت: ئیمه (عوززا) مان هه یه و، ئیوه نیتانه! پیغه مبه ریش ﴿ ده فرموی ﴾ ((قولوا: الله مولانا ولا مولى لکم)) (فتح الباری: ۱۸۸/۶). واته: ئیوهش بلین: ئیمهش (الله) پشٹیوانمانه، وه ئیوه هه یج پشٹیوانیکتان نییه. ﴿ ۱۲ : إن الله یدخل الذین آمنوا وعملوا الصالحات جنات تجری من تحتها الأنهار ﴾، بئی گومان ئه و که سانه ی که بریایان هیناوه و کاره چاکه کانیان ئه نه جام داوه خوا ئه یان پاته نیو چه ندین باخاتی به هه شته وه که چۆمه ئاوو تافگه به بن داره کانییدا دیت و ده روا ﴿ والذین کفروا یتستعرون ویأکلون ﴾ و ئهوانهش و بئی باوه ربوون، له زه ت ئه به ن و ئه خۆن له دونیادا ﴿ کما تأکل الانعام ﴾ وه ک ئاژهل ده خۆن و، بیری هه یج شتیکیان لا نییه ﴿ والنار مخری لهم ﴾ ناگریش جییه بویان، واته: چه ند رۆژی رانه بویرن، به لām ده ره نه جامیان دۆزه خه، پیغه مبه ر ﴿ ده به راره ی خواردنی باوه ردارو بئی باوه ر ده فرموی: ((المؤمن يأکل فی معی واحد، والکافر یأکل فی سبعة أمعاء)) (فتح الباری: ۴۴۶/۹). واته: موسلمان خواردن دهکاته یه که ریخۆله وه، به لām کافرو خوانه ناس ده ی کاته نیو هه وت ریخۆله وه، مه به سه ت شه وه یه که ئیمانداره لāl خوړو که م خوړه، به لām خوانه ناس زۆر خوړه و گوینی له حه لāl و حه رام نییه. ﴿ ۱۳ : وکاین من قریه هی أشد قوة من قریبک الی أخرجک ﴾ وه زۆر شارنشین به هیزتر له شارنشینانی ئه و شاره ی تویمان ده رکرد لیبی ﴿ أهلکنام فلا ناصر لهم ﴾ هه مووشیمانمان له ناو بردن و هه یج یارمه تیده ریکیشیان نه بوو، جا ئه بی ئه مان به ته مای چی بن؟

(ئیبین عه بباس) ئه لی: کاتی پیغه مبه ر ﴿ له مه ککه وه ده ر نراو له شه که وه ته که خۆی هه شار دا رووی له مه ککه ناو فرموی:

﴿ ۱ ﴾ و مغفرة من ربهم ﴿ لیبوردن و لیخوشبونی په روه دگار یانیاں بؤ هه یه ، که نه وه چاکترین شته ﴿ کمن هو خالد فی النار ﴾ نایا نه وانه که نه وه هموو نازو نیعمه ته یان هه یه ، وهک نه وه کهسه وایه که هه همیشه له ناگری دوزه خدا بیته ؟ ﴿ وسقوا ماء حمیما ﴾ و شاوی کول به کولیاں پی ده خونوه کاتی تینویان ده بیته ﴿ فقطع

أنت أحب بلاد الله إلى الله، وأنت أحب بلاد الله التي، ولولا ان المشركين أخرجوني لم أخرج منك. ﴿ ثبین نه بی حاتم. واته : تو له هه موو شاره کان لای خوا خو شه ویستریت ، هه روه ها لای منیش له هه مووان خو شه ویستریت ، خو نه گهر موشریکه کان ده ریان نه په رانابام ، قت لیت نه نه چوو مه ده ری .

هه قه برست و نارزوو په رست، وهکو یه ک نین :

﴿ ۱۴ ﴾ : أفمن كان على بينة من ربه ﴿ نایا که سیک له لایه ن په روه دگار یه وه به لگه یه کی روونی هه بیته ﴿ کمن زین له سوء عمله ﴿ وهکو نه وه کهسه وایه کرده وه خرابه کانسی له په رچاو رازیندر ا بیته وه و بؤ شیرین کرابی ﴿ واتبعوا أهواءهم ﴿ وه له هه واو نارزووی خو یان په په روه ییان کرد بی ؟ .

په سنی به هه شت و رووباره کانی :

﴿ ۱۵ ﴾ : مثل الجنة التي وعد المتقون ﴿ نمونه و سیفه تی نه وه به هه شته ی به خو یار یزان به لین دراوه له یاشه روژدا پییان بدریت بهم شیوه یه :

﴿ ۱ ﴾ ﴿ فیها أنهار من ماء غیر آسن ﴿ رووباری زوری له ناوی خاوین و نه گوراو و بی بونی تی دیایه .

﴿ ۲ ﴾ ﴿ وأنهار من لبن لم یغیر طعمه ﴿ وه زور رووباری تی دیایه ، له شیر ی سپی و جوان که به هوی مانه وه - وهک شیر ی دنیا - تامی نه گوراوه ، چونکه له گوانی ناوه له نایه ته ده ری ، وهک ده فهر موی : (لم یخرج من ضروع الماشية).

﴿ ۳ ﴾ ﴿ وأنهار من خمر لذة للشاربین ﴿ چه ن دین چه م و رووباری تی دیایه ، له شراب و عه ره قیک - که بؤ نه وانه ی نه ی خو نه وه - زور خو ش و به مه زه یه ، واته : دووره له هه وه سفه نیکی عه ره قی دنیا دا ، وهک له سووره تیکی تر دا نه فهر موی : (لا فیها غول ولا هم عنها یزفون). (۴۷/۳۷) ، یان ده فهر موی : (لا یصدعون عنها ولا یزفون). (۱۹/۵۶).

﴿ ۴ ﴾ ﴿ وأنهار من عمل مصفی ﴿ چه ن دان چه م و رووباری تی دیایه ، له هه نگوینی پالاوته و بیگه رد ، له موم و له هه شتیکی تر ، له هه نگوینی دنیا دا هه یه . له فهر مووده یه کدا - که پیشه وا (نه حمه د) و (ترمزی) هیناویانه - هاتوه : له به هه شتا رووباری شیرو ناوو هه نگوین و شراب هه یه ، پاشان هیمان چوم گه لی دیکه شی لی جیا ده بیته وه .

﴿ ۵ ﴾ ﴿ ولهم فیها من کل الثمرات ﴿ له وی جوراو جو ری میوه یان بؤ هه یه .

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا سَيُجْزَوْنَ كَمَا نَأَىٰ كُلُّ الْأَنْفِ مِنَ النَّارِ مَثْوًى لَهَا ﴿ ۱۴ ﴾ وَكَأَنَّمِنْ قَرْيَةٍ مِنْ أَشْدَقِ قَوْمٍ مِنْ قَرِيْبِكَ الَّتِي أَخْرَجْنَاكَ أَهْلَكْتَهُمْ فَلَا تَأْوِيهِمْ ﴿ ۱۵ ﴾ أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بِيْنَةٍ مِنْ رَبِّهِ كَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿ ۱۶ ﴾ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعِدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيْمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ﴿ ۱۷ ﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَنَاقًا إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ مَا نَفَعُنَا أَوْلِيَاءَكَ الَّذِينَ طَبِعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿ ۱۸ ﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا زَادَهُمْ هُدًى وَآيَاتِهِمْ نَقَرُهُمْ ﴿ ۱۹ ﴾ قَوْلٌ يُنظَرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَافُهُمْ فَأَنْفُسُهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ تُهْمٌ ذُكِّرْنَهَا ﴿ ۲۰ ﴾ فَأَعْرَضُوا عَنْهُ لَوْلَا إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَعْفِفُوا لِذُنُوبِهِمْ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلِّبِكُمْ وَمُتَوَكِّرِكُمْ ﴿ ۲۱ ﴾

أمعاءهم ﴿ جا ریخوله یان پاره پاره نه کا ، نایا نه وه دوو ده سته یه وهک یه ک وان !؟ .

دوورازه کان گوئی ده گرن و نای بیسن :

﴿ ۱۶ ﴾ : ومنهم من يستمع إليك ﴿ نه ی موحه ممد ! ﴿ هه ندی له و دوو رووانه گویت بؤ نه گرن ﴿ حتی إذا خرجوا من عندك ﴿ هه تاکاتی له لای تو هه لئه سن و به جیت دین ﴿ قالوا للذين أوتوا العلم ماذا قال آنفا ﴿ له و هاوه لانه یان - له نه مسالی (ثبین عه بیاس ، ثبین مه سهوود) - زانیا ریا یان پی دراوه ، ده پرسن و نه لین : نه ری نه وه نیستا نه م پیواه (موحه ممد د) ﴿ چی گو ت ؟ ﴿ أولئك الذين طبع الله على قلوبهم ﴿ ، شا نه وانه خوا سو ری به دبه ختی ناوه به سه ر دلیا ندا ﴿ واتبعوا أهواءهم ﴿ وه شوینی هه واو هه وه سو نارزه ووی خو یان که وتوون ، بؤ یه له هیچ تی ناگن ﴿ ۱۷ : والذین اهدوا زادهم هدی ﴿ نه وانه ش ری و ری یازی دروستیا ن گرت هه بهر ،

خوا هیدایهت و رینمانیی زیاد کردن ﴿ و آتاهم تقواهم ﴾ ته قواو پاریزکاریشی پی دان، تاخویانی پی بیاریزن له ناگر ﴿ ۱۸ : فهل ينظرون إلا الساعة أن تأتيهم بغتة ﴾ ثایا نه مانه مهگر چاره پی هاتنی قیامت ناکه نه ناکاو ده رگایان لی بگریت؟ ﴿ فقد جاء أشراطها ﴾ خو بی گومان هندی له نیشانه کانی قیامت هاتونه پیش و ده رکه و توون، وهک له سووره تیکا نه فهرموی: ﴿ اقتربت الساعة وانشق القمر ﴾ یان ﴿ أتى أمر الله فلا تستعجلوه ﴾ (۱/۱۶) وه هاتنی دواهمین پیغه مبریش ﴿ هه ره یه کیکه له نیشانه کانی رژی قیامت. وهک خو ی نه فهرموی: ﴿ بعثت انا والساعة كهاتين ﴾ فتح الباری: (۵۶۰/۸).

﴿ فأتى لهم إذا جاءتهم ذرأهم ﴾ جا نه و کاته که قیامت یان هات نیتر نیمان هیان و باوه کردونیان چ که لکیکی نه بی؟ ۱۹.

بزانه خواو په رستر او ی به ههق ههه (الله) یه:

﴿ ۱۹ : فاعلم أنه لا إله إلا الله ﴾ جا نه ی موحه ممد! ﴿ هه نیسان! بزانه که بی گومان جگه له (الله) هیچ په رستر او یکی ههق نیبه مافی په رستنی بی، دسا توش له سر نه و بیرو باوهره سابت بهو، هه رگیز نه گوریب ﴿ واستغفر لذنبك وللمؤمنين والمؤمنات ﴾ وه بو خو و نیمانداران له پساوان و ژنان داوای لی بووردنی گوناهان بکه، بویه نه ویش هه سوو جار نه ی فهرموو: ﴿ اللهم اغفر لي واجعلني .. ﴾ یان ﴿ اللهم اغفر لي ما قدمت وما أخرت وما أسررت .. ﴾ (فتح الباری ۴۷۳/۱۳) ﴿ والله يعلم متقلبكم و متواكفم ﴾ وه خوا خو ی چاک ده زانیت ثیوه چون هه لده سوورین و، چون نیسراحت نه کهن، وه به رژیو به شهو چی نه کهن، واته: هه موو نه حوالتان نه زانی وهیچی لی شارهو نیبه.

موسلمانی راست و موسلمانی دهغه زه دل:

﴿ ۲۰ : ويقول الذين آمنوا لولا نزلت سورة ﴾ هه ندیک له وانه ی پروایان هینا بوو، له خو شی جیهاد و خو بهخت کردندا نه یانوت: خو زگه ده رباره ی جیهاد سووره تیک له لایه خاوه ده نیروا فرمانی به جیهاد هدا ﴿ فإذا أنزلت سورة محكمة وذكر فيها القتال ﴾ که چی کانی سووره ته که ناشکراو بی پیچ و په نا دابه زینرا و به راشکاو ی باسی جهنگی تیدا کرا ﴿ رأيت الذين في قلوبهم مرض ﴾ بینیت نه وانه ی که له دلایندا نه خو شی نیفاق هه بوو ﴿ ينظرون إليك نظر المغشى عليه من الموت ﴾ هه ره وهک که سیک له ترسی مردن بیهو شی به سه ریا هاتنی، سه یرت نه کهن ﴿ چاویان نه بلسهق بووه نازان چون خو یان قوتار بکه له جیهاد ﴾ فأولی

لهم ﴿ جا شایسته تر بوو بویان ﴿ ۲۱ : طاعة وقول معروف ﴾ گو یرایه لو و ته یه کی په سهند بو ففرمانه کانی خوا ﴿ فإذا عزم الأمر ﴾ خو هه ر جاکاتی کاری جیهاد و جهنگ جددی بوو، رقیان لی بووه وه ﴿ فلو صدقوا الله لكان خيرا لهم ﴾ خو نه گه ره له گه دل خوا دا راستیان کردبا، و رویش تیان بو جیهاد، نه وه چاکتر بوو بویان، له و دانیشتن و پالدا نه وه و قسه یه یان ﴿ ۲۲ : فهل عسى إن توليتم أن تفسدوا في الأرض ﴾ جا نه ر ثیوه له فرمانی خوا لاریبی بکه و گو ی به جیهاد نه دن، ثایا سه ره نجامی هه ره نه وه نایبیت که فساد و گیره شیوینی و خوین رشتن له زه ویدا به ریا بکه نه؟! ﴿ وتقطعوا أرحامكم ﴾ و هه رچی په یوه ندی خزمایه تی هه یه بی برن و به جینی نه هیئن ا نه وسا بکه رینه وه بو کاره کانی پیشووی سه رده می نه فامیتان، هه ره که سیک شتی له دل بگری و بیشاریته وه به نیازی خه یانه ته وه، خوا ی گه وره نیشانه و به رگی نه وه ی له به رده کا تا بناسریت.

ده رباره ی په یوه ندی خزمایه تی و مافی خزمانه وه یه که پیغه مبر ﴿ ده فهرموی: ﴿ من سره النساء في الأجل، والزيادة في الرزق فليصل رحمه ﴾ (پیشهوا نه محمد ۲۷۹/۵). واته: نه وه ی پنی خو شه ته من دریز و رزق و رژی فره بینت با سه ردانی خزمانی خو ی بکات و لیان بپرستیته وه. ﴿ ۲۳ : أولئك الذين لعنهم الله ﴾ نا نه وانه که سانیکن که خوا نفرینی لی کردوون و "له ره حمه تی خو ی بی به شی کردوون" ﴿ فأصمهم وأعمى أبصارهم ﴾ نینجا که ری کردوون و کو یرای هیناوه به سه ر چاویاندا.

بو له قورئان رانامینن؟:

﴿ ۲۴ : أفلا يتدبرون القرآن ﴾ ثایا نه وانه بو له ثایه ته کانی قورئان رانامینن و تی نافکرین، تا په ندو ناموزگاری لی وه رگرن؟ ﴿ أم على قلوب أقبالها ﴾ به لکو قوفل له سه ر دلایان دراوهو، هیچ خیریکی تی ناچی، بویه ناوا گومراو سه رگه ردان بوون؟ ﴿ ۲۵ : إن الذين ارتدوا على أديبارهم من بعد ما تبين لهم الهدى ﴾ بی گومان نه وانه ی که له نیسلام هه لگه رانه وه، پاش نه وه ی که رنی نیمان و رووناکیان بو ده رکه وت ﴿ الشيطان سول لهم وأملی لهم ﴾ شه یان کاره خراپه کانی بو رازاند بوونه وهو، هیواکانی بو دریز کردبوونه وه ﴿ ۲۶ : ذلك بأنهم قالوا للذين كرهوا ما نزل الله ﴾ نه وه ش به و هویه وه بووه و تیان به وانه رقیان له قورئان ده بووه وه: ﴿ سنطعكم في بعض الأمر ﴾ نیمه له هه ندی نیش و کارا به قسه تان نه کهن، وهک نه چوون بو جیهادو له ماله وه دانیشتن ﴿ والله يعلم إسرارهم ﴾ خواش ده زانیت به په نه انکردنی نه و قسه یه یان کردبوویان بو جووله که کان، وهک

هه والی کارو کرده‌وی شیوه‌مان بیته دست و تاقی بکینه وه
 بیخه‌ینه روو "چاکه، یان خراب. (ثیبراهیمی کوری نه شمع‌س)
 نه‌لی: کاتی (فوزه‌یلی کوری عیدان) ثم ثایه‌تانه‌ی نه‌خوینده‌وه،
 ده‌ستی به‌گریان ده‌کرد و نه‌بیوت: خویا! تاقیمان نه‌کینه‌وه،
 چونکه له‌تاقی کردنه‌وه‌دا نابرومان نه‌چیت و، نه‌ینیبه‌کانمان

له‌سووره‌تیکدا سه‌بارت به‌زانی نی نه‌ینیبه‌کانیان، نه‌فهرمووی:
 (والله یکتب ما یبتون) ﴿ ۲۷ ﴾ فکیف إذا توفتهم الملائكة یضربون
 وجوههم وأدبارهم ﴿ ۲۸ ﴾ نه‌وه حالیا نه‌ه ژیا نیاندا، ناخو ده‌بی حالیا
 چون بیت، کاتی فریشته‌کان گیانیان ده‌کیشن به‌دهم و چاوو
 به‌رو پشتیاندا ده‌دهن؟ ﴿ ۲۸ ﴾ ذلک بأنهم اتبعوا ما أسخط الله
 و کرهوا رضوانه ﴿ ۲۹ ﴾ نه‌و توله‌یه‌شیان به‌و جور، به‌هوی نه‌وه‌ویه
 که به‌راستی شوینی شتی که‌وتن خوا تووره ده‌کات، وه له‌وش
 رقیان ده‌بووه‌وه که ده‌بوویه هوی ره‌زانه‌ندی و خو‌شنوودی خوی
 گه‌وره ﴿ ۳۰ ﴾ فأحبط أعمالهم ﴿ ۳۱ ﴾ نینجا خویاش کارو کرده‌وه‌کانیانی
 بووچهل کرده‌وه.

خوارک و کینه‌ی غه‌رم‌زاویه‌کان ده‌رده‌خات:

﴿ ۲۹ ﴾ أم حسب الذين فی قلوبهم مرض أن لن یخرج الله أصغانهم ﴿ ۳۰ ﴾
 به‌لکو دوورووه‌کان - که نه‌خوشی نیفاق له‌دلایاندا به‌- پنیان وایه
 خوارق و کینه‌ی ده‌روونیان بو پیغه‌مبه‌رو نیمانداره‌کان ده‌ر ناخا
 و، لای به‌نده‌کانسی خوی نابروویان نایات؟ ﴿ ۳۰ ﴾ ولو نشاء
 لأربناکم فلعرقتهم بسیماهم ﴿ ۳۱ ﴾ وه‌ش‌گه‌ر بمانه‌وی نه‌و دوورووانه‌ت
 نیشان ده‌دهن، نینجا توش به‌سه‌رومیقنه‌یاندا ده‌ت‌ناسین، به‌لام‌وا
 ناکه‌ین، هه‌تا له‌ریزه‌کاناندا دوژمنایه‌تی په‌یدا نه‌بی ﴿ ۳۲ ﴾ ولتعرفنهم
 فی لحن القول ﴿ ۳۳ ﴾ خو بی‌گومان خویشت نه‌ی موجمه‌مد ﴿ ۳۴ ﴾!
 به‌شیوازی قسه‌و گفتوگویاندا نه‌یان‌ناسیته‌وه، چونکه کاتی دینه
 لات، سویندیکی زور نه‌خوون و باوه‌رداری خویمان ده‌ر نه‌خه‌ن،
 که‌چی له‌ژیره‌وه‌ جوړیکی ترن.

نیمامی (داره‌قوتنی) نه‌م فه‌رمووده‌یه‌ی هیناوه: (ما أسر أحد
 سریره‌ی إلا کساه الله جلیباها، إن خیرا فغیر، وإن شرا فشر). پینشه‌وا
 عوسمانیش چه‌نده‌ جوانی وتوه: (ما أسر احد سریره‌ی إلا ایدها الله
 علی صفحات وجهه، و فلتات لسانه). نه‌لی: پیغه‌مبه‌ر ﴿ ۳۵ ﴾ وتاریکی
 بو خویندینه‌وه - پاش‌ه‌مدو ستایش بو‌خوا- فه‌رمووی: (إن
 منکم منافقین، فمن سمیت فلیقم) پاشان فه‌رمووی: (قم یا فلان،
 قم یا فلان، قم یا فلان، حتی سمی ستة وثلاثین رجلا- ثم قال:
 إن فیکم - أو منکم- فاتقوا الله) (مسند احمد: ۵/ ۲۷۳). ﴿ ۳۶ ﴾ والله
 یعلم أعمالکم ﴿ ۳۷ ﴾ خوا خویشی ناگاو زانایه به‌کرده‌وه‌کانتان، چونکه
 هیچ شتی‌ک لای نه‌و په‌نهان و نادیار نیبه ﴿ ۳۸ ﴾: ۳۱: ولنبلونکم حتی
 نعلم المجاهدین منکم والصابرین ﴿ ۳۹ ﴾ و به‌راستی نیمه به‌جیهادو
 کاری قورس تاقیتان نه‌کینه‌وه تا بزانیان کامانه‌تان جیهادکارو
 خوارگرن، ده‌رکه‌وی کئی موجهیدی راسته‌قینه‌یه‌و، له‌سه‌ر
 ناره‌حه‌تی و جیهادیش به‌سه‌برو به‌نارامه ﴿ ۴۰ ﴾ ونبلو أخبارکم ﴿ ۴۱ ﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ فَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ
 مِّنْكُمْ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ
 يُنظرون إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأُولَئِكَ لَهُمْ
 ﴿ ۳۲ ﴾ طاعة وقول معروف فإذا أمرهم بالأمْر فلو صدقوا الله
 لكان خيرا لهم ﴿ ۳۳ ﴾ فهل عسىٰ تخفرون أن توليتم أن تفسدوا
 في الأرض وتقطعوا أرحامكم ﴿ ۳۴ ﴾ أولئك الذين لعنهم الله
 فأصمهم وأعمىٰ أبصارهم ﴿ ۳۵ ﴾ أفلا يتدبرون القرآن
 أن عرّج قلوبهم أفقا لها ﴿ ۳۶ ﴾ إن الذين أرتدوا عن آذنينهم
 من بعد ما تبين لهم الهدىٰ الشيطان سول لهم وأمل
 لهم ﴿ ۳۷ ﴾ ذلک بأنهم قالوا للذين كرهوا ما نزلک
 الله سخطیٰ منکم فی بعض الأمر والله یعلم سرائرکم
 ﴿ ۳۸ ﴾ فکیف إذا توفتهم الملائكة بغیر قبورهم وجوههم
 وأدبرتهم ﴿ ۳۹ ﴾ ذلک بأنهم اتبعوا ما أسخط الله
 وکرهوا رضوانه فأحبط أعمالهم ﴿ ۴۰ ﴾ أم حسب
 الذين فی قلوبهم مرض أن لن یخرج الله أصغانهم ﴿ ۴۱ ﴾

ده‌رکه‌وی ﴿ ۳۲ ﴾: ۳۲: إن الذين کفروا وصدوا عن سبیل الله
 بی‌گومان نه‌و که‌سانه‌ی بی‌بروان وری له‌بلاوکرده‌وه‌ی شه‌ریعت
 و به‌رنامه‌ی خوا ده‌گرن ﴿ ۳۳ ﴾ وشاقوا الرسول من بعد ما تبین لهم
 الهدىٰ ﴿ ۳۴ ﴾ دژایه‌تی و سه‌ریچی په‌یامبه‌ر ده‌کن، پاش نه‌وه که‌ری
 راستیان بو‌روون بوویه‌وه ﴿ ۳۵ ﴾ لن یضروا الله شیئا و سحبط أعمالهم ﴿ ۳۶ ﴾
 نا نه‌وانه به‌هیچ شیوه‌یه‌ک ناتوانن زیانن به‌نایینی خوا بگه‌یه‌نن،
 وه له‌پاشه‌ روژیشدا خوی گه‌وره هه‌موو کرده‌وه‌کانیان باتل و
 بووچهل نه‌کاته‌وه ﴿ ۳۷ ﴾ یا أيها الذين آمنوا أطیعوا الله وأطیعوا
 الرسول ﴿ ۳۸ ﴾ نه‌ی نه‌وانه‌ی باوه‌رتان هیناوه! له‌فه‌رمانه‌کانی خواو
 پیغه‌مبه‌ر گوژیایه‌لی بکن و ﴿ ۳۹ ﴾ ولاتبطلوا أعمالکم ﴿ ۴۰ ﴾ کارو کردارتان
 - به‌روویامایی و شیرک و کوفر- بووچ مه‌که‌نه‌وه. ﴿ ۴۱ ﴾: ۳۴: إن الذين
 کفروا وصدوا عن سبیل الله ﴿ ۴۲ ﴾ بی‌گومان نه‌و که‌سانه‌ی بی‌برواییون
 و به‌ره‌لستی خه‌لکیشیان ده‌کرد له‌ریبازی خوا ﴿ ۴۳ ﴾ ثم ماتوا وهم
 کفار ﴿ ۴۴ ﴾ پاشان هه‌ر به‌کافری و بی‌دینیش مردن ﴿ ۴۵ ﴾ فلن یغفر الله

لهم ۞ جاهه رگیز خوا نه وانه نابه خشیت، چونکه له سهر کوفرو بی پروایی مردوون.

ههنا دهوانن بو جهاد سست مهبن و، داوای شهر وه ستانیس مهکهن:

۳۵: فلا تهنوا وتدعوا إلى السلم ۞ جا ئیوه هه رگیز سست

هه رگیزیش پاداشتی کارو کرده وه کانتان کمه و پووچه له ناکاته وه، وهک هی بی پروایان باتل نه کاته وه ۳۶: إنما الحياة الدنيا لعب ولهو ۞ به راستی ژمانی ئهه دنیایه بریتیه هه له گه مهی مندالان و، گالته و گه بی مه شره ب چرووکان، له وه به ولاره شتی تر نییه، جا که وایوو به کومه له به ره وه جهیاد پروون و له پیناوی ئایینی خودا جهنگ بکهن ۞ وإن تؤمنوا وتتقوا یؤتکم أجورکم ۞ نه گه پروا بیئن به پهروه رگارتان و خو پاریزن له سهر پینچی و شیرک، نه وه خواش به تیرو ته سه له پاداشتتان پی نه به خشی، جا که واته بی وچان هه ولی جهیاد بدهن ۞ ولا یسألکم أموالکم ۞ و له راست نه وه خوا داوای به ختکردنی هه موو دارایی و سامانتان لی ناکات، به لکو جگه له زهکات هه رچه ندتان پی نه نجام بدری به سه، له وه به دهر، نایه وی تهنگه تاوتان بین ۳۷: إن یسألکموها فحکمکم تبخلوا ۞ خو نه گه جار له داوای جار داوای به خشینی هه موو سامانتان لی بکات، تهنگه تاو دهبین و، نه وکاتهش رژدو چرووک نه بن و به خستی ناکهن ۞ ویخرج أضغانکم ۞ وه هه موو رک و قینه کانیشتان وه دهر دینی و ناشکرا دهبی، واته: به رژدی و چرووکی دهر دهکوی چهنده دهغه ز له دهن، به لام خوا و ناکات ۳۸: ها أنتم أولاء تدعون لتنفقوا فی سبیل الله ۞ نا نه وه ئیوهه بانگ ده کرین - نهی موسلمانان! بو نه وهی مال و سامانتان، له ربی خودا ببه خشن و بجهه جهیاد ۞ فنکم من یبخل ۞ جا هی واتان چرووکی دهکاو مالی به خت ناکات ۞ ومن یبخل فانه یبخل عن نفسه ۞ هه رکه سیکیش رژدی و چرووکی بکات، نه وه هه له خووی چرووکی دهکات، واته: زیانه کهی بو خودی خووی نه گه ریته وه و به رامبه ره خووی رژدی کردوه، چونکه ولاتی و، سامانی و، شه ره فی کاتی که دوژمنان داگیری بکهن و، نه ویش له ره زیلی و چرووکی خویدا ده سست نوقاو نه بی ۞ والله الغنی و أنته الفقراء ۞ وه خواش دهوله مه ندو ئیوهش هه ژارو موحتاجن به و، خوا نهیه وی ئیوه به شان و شه وکته بن، بویه مال و سامانتان پی به خت نهکات، نهک له به ره نه وه بیته سوود و که لکی به و بگات ۞ وإن تتولوا یستبدل قوما غیرکم ۞ خوا شه ره فی هه لگرتنی ئهه په یامه ی به ئیوه داوه، نه بی ئیوهش له پیناویا جهیاد بکهن و سامانتان به خت بکهن، خو نه گه ره له م دینه پشت هه له بکهن و ئاماده نه بن بو جهیاد و چرووک و پیسکه بن له به خشینی مال له ریگه ی جهیاددا، خوی گه وره ئیوه ده گوری به قهوم و گه لیکی تر و، نه وشه ره فه تان لی ده سینتیته وه ۞ ثم لا یكونوا أمثالکم ۞ نه وسه نه وانیش وهک ئیوه نابین. پیشه وه (موسلم) ده لی: پیغه مبه ر ۞ ئهه نایه ته ی (وإن تتولوا...) خوینده وه، پاشان هاوه لانی وتیان:

وَلَوْ نَشَاءُ لَأَخَذْنَاكُمْ فَلَمَّا فَزَعَفْتُمْ بِنِعْمَتِهِمْ وَعَنَفْتُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ﴿۳۶﴾ وَاسْتَأْذِنُوا خَلْقَ الْمَجْهُدِينَ مِنْكُمْ وَالْمُضَرِّينَ وَيَتْلُوا الْأَنْبَارَ ﴿۳۷﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَسَاءَ أَلْفَافُ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ إِنَّهُمْ الْأَشْقَىٰ ﴿۳۸﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ ﴿۳۹﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ﴿۴۰﴾ فَلَا تَهْتَفُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْبِ وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتْرُكَكُمْ أَعْمَالَكُمْ ﴿۴۱﴾ إِنَّمَا لِلصَّوْءِ الدُّنْيَا لُوبٌ وَلَهُوَ إِنْ تَوَمَّنْ وَأَسْمَأُ بَرِيءٌ لَكُمْ أَجُورَكُمْ وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ ﴿۴۲﴾ إِنْ سَأَلْتُمْوهَا فَيُخَوِّفْكُمْ بِمَا تَلَّوْا وَيُخْرِجْ أَضْغَانَكُمْ ﴿۴۳﴾ هَاتُوا هَذَا لِيَدْعُونَكَ لِيُسْئَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ وَمَنْ يَبْخُلْ فَإِنَّمَا يَبْخُلُ عَنِ نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِن تَتَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَلَكُمْ ﴿۴۴﴾

و لاواز مه بن له کوشتاری کافران، داوای سازش و ناشتیان پیشه وخت- له گه له مهکهن له ترساندا. به لی سازش و ریکه و تن و په یمان به ستن له گه له خوانه ناس و بی باوه براندا، نه گه ره بهر ناچاری و پیویستی نه بی، هه رگیز نابیی ره و نییه، به لام هه رکات موسلمانان لاوازو بی ده سلات بوون و له به رامبه ره دوژمنیشدا نه یان توانی به ره نگاری بکهن، نه وه له و حاله تانه دا ره وایه، تازیانی زورترو گه وره تر روو نه دات. وهک پیغه مبه ر ۞ له گه له قوره بشدا په یمانی مور کرد و بو ده سالیس جهنگی وهستان، کاتی رینیان لی گرت بچیته مهککه وه ۞ و أنتم الاعلون ۞ له کاتی که دا به هیزی نیمانه که تان ئیوه زالترن، له رووی بیرو باوه رو نایدو ژریاو بوچوونه وه بو ژیان، له رووی پهیره وو پروگرامه وه له باره ی ئامانجه وه، له رووی هه سست و ره وشت و سلوکه وه ۞ والله معکم ۞ خواش له گه تانه، ئیوه به ته نه نین.. به لکو خواهه کی ده سه لانداز و خاوهن هیزتان له گه لدا به ۞ ولن یترکم أعمالکم ۞ و

پەیمانان بە پەيامبەر ﷺ دا كە تا مردن كۆل نەدەن و جيهاد بكەن.. لەراستیدا ئەو پەیمانە پەیمانیکى زۆر گەنگ و شەریف و پیرۆز بوو. ھەر بۆیەش خۆى گەورە فەرمووى: (لقد رضی الله عن المؤمنین إذ یبایعونک تحت الشجرة..)، ھەر وھا باسى ئەو دووروانە ئەكات كە لەجەنگەکاندا خۆیان دەزىەوہ لە جيهادو سەرىنجیيان دەکرد لە فەرمانى پىغەمبەر، ھەر وھ باسى ئەو خەونەش ئەكات كە پەيامبەر ﷺ لە مەدینەدا دیتبووى، پاشان بۆ ھاوہلانى گىراپوویەوہ ئەوانیش زۆر پىنى دلخۆش بوون.. كۆتايىشى بە وەسف و ستايىشى پەيامبەر و ھاوہلانى دى: (محمد رسول الله والذین معه أشداء على الكفار رحماء بينهم..).

﴿بسم الله الرحمن الرحيم * ۱ : إنا فتحنا لك فتحا مبينا﴾
بى گومان ئىمە - بەھوى پىكەتەنەكەى حودەبىبىيەوہ- فەتھىكى ئاشكرامان بۆ كردیت ئەى موحەممەد! ﷺ واتە: بەو فەتھە دەرگای سەرکەوتنمان لى كردیتەوہو، پاشان شارى مەككەمان بۆ فەتھ كردیت و، حودەبىبىيە بوو بە پىش قەرەوئى ئەو فەتھە، جا كە وایوو ھەر لەئىستاوہ وەكو ئەوہ وایە كە ولاتەكەمان بۆ فەتھ كردیبت. جەماوہرى زانایان پىیان وایە كە ئەم (فەتھە) پىكەتەنەكەى حودەبىبىيە، چونكە لە دواییدا بوو بەھوى فەتھى مەككە، بۆیە حودەبىبىيە لە پلەو پایەدا لەفەتھى مەككە كەمتر نییە، بەتایبەت لەو ماوہیەدا خەلكى تىكەلى یەكتر بوون، وە زۆرىكى زۆرىنەیان لەماوہى سى سألدا موسلمان بوون.. ئەم سوورەتەيش وەك (ئىبىن كەسىن) ئەئى: ئەو كاتە ھات كە پەيامبەر ﷺ لەمانگى (ذوالقعدة)ى سالى شەشەمى كۆچى لەحودەبىبىيە گەرايەوہ، چونكە ئەوان نەیان ھىشت بىرواتە (مسجد الحرام)وہ.. (مەرغى) دەئى: ئىمەش ئەمەمان ھەلپژارد. ﴿ ۲ : لیغفر لك الله ما تقدم من ذنبك وما تأخر﴾ تاخو لەو شتانەى -كە سەبارەت بە پلەو پایەى بەرزى تۆ- وەك گوناھ وانە، خۆش بییت، چ گوناھى رابردوو، وە چ گوناھەكانى دوا رۆژو ئایندەت، واتە: ئەو فەتھەت بۆ ئەكەینە ھوى سىرینەوہى ئەو جۆرە شتانە كە وەك (حسنات الأبرار سیئات المقربین) ﴿ ویتم نعمتہ علیك﴾ وە نیعمەت و بەھرەكانى خۆیت بۆ تەواو بكا ﴿ و یھدیك صراطا مستقیما﴾ و بتخاتە سەر رینگەيەكى راست، ئەویش تەنیا رینگەكەى ئىسلامە و، دەرنەجامیش بگەیتە پلەو پایەى ھەرە بەرزى بەھەشت ﴿ ۳ : وینصرک الله نصرًا عزیزا﴾ وە تاخو سەرکەوتن و پیرۆزییەكى تۆكەمەو قايمت بەدا بەسەر دوژمنانى ئىسلامدا، بە شیوہەك كە شەكەتى تیا بەدى بكریت بۆ موسلمانان.

دەبى ئەوانە چ كەسانىك بن -كەئەر ئىمە لا بدرىین- ئەوانە دەخړنە جنى ئىمەوہو، وەك ئىمەش نابن؟ واتە: ئەوان لىبراوتر دەبن، دەئى: پىغەمبەر ﷺ دەستى خستە سەر شانى (سەلمان)ى فارسى و فەرمووى: ((هذا وقومه، ولو كان الدين عند الثريا، لئاله رجال من الفرس)). ئەمە خۆى و ھۆزەكەيەتى، چونكە ئەوئەندە دىنيان خۆش دەوئیت، ئەگەر لەلای ئەستىزەى كۆيشداين، دەستى پىاوانى ئەوانى دەگاتى، و جيهاد ئەكەن، مال و سامان بەخت ئەكەن، تى دەكۆشن، مەلەننى لەگەل تاغووتاندا ئەكەن، سازشيان لەگەل ناكەن.

بەئى گەورەترين شەرف و دەست ماىە بۆ ئەم ئوممەتە، تەنیاو تەنیا قورئان و باوہرە، سەرکەوتنى ئەوان و تىكشكانى دوژمنانى دىنى خوايە، موسلمانەكان چەندە ھەول بەدن و، تى بكۆشن، ئەوئەندەش سەردارو سالارى جيهان ئەبن، ھەر كاتىكش تەمبەلى و رۆدى و چرووكىيان كرد و وازيان لە جيهاد ھىنا، ئەوا خوايش نە يارمەتییان ئەدات، نە لەگەلشيان ئەبى، وە نەھەر ئەوئەندە، بەلكو زەلیل و رىسوواو ژىر دەستى گەلانىش ئەبن، وەك ئىستا موسلمانان لەملىارنىك زياترن و، يەك لەسەر چواری دانىشتوانى كۆى زەوييان داگرتووہ، لەولاشەوہ لە بەرھەمەنياننى نەوت و، چەندین شتى تردا يەكەمى جيهانن، دەبىنى لە گەل ئەوانەشدا ھىچ جۆرە كيان و بوونىكيان نییە! ھىچ گومانىكش لەوہدا نییە كە ئەوہ باجى لادانىانە لەجيهاد، چونكە سوننەتى ئەم ئايىنى خوا وایە ھەردەبىيە بەو جۆرە سەر بخړیت، كە دەستەى يەكەم و بۆ جارى يەكەم پىنى سەرکەوتن.

سوورەتى (فەتھ)ە

مەدەنبىبو (۲۹)ئابەتە

بەناوى خۆى بەخشنەدى مېھرەبان

ئەم سوورەتەش وەك سوورەتە مەدەنبىبەكانى تر، باس لەگەلى خالى گەنگ ئەكات، بۆنموونە: خواپەرستى، ئەخلاق و رەوشت، پەیمانەكەى (حودەبىبىيە) كە لەسالى شەشەمى كۆچیدا پەيامبەرى سالارمان ﷺ لەگەل قورەيشدا مۆرى كرد، لەئەنجامیشدا بوو بە كلىلى كردنەوہى دەرگای فەتھى مەككە، لەوئۆھ فەتھ دەستى پى كۆردو خواش موسلمانەكانى سەر خست و، دواى ئەوہ خەلكى لە ھەموو لایەكەوہ پۆل پۆل موسلمان دەبوون: (إنا فتحنا لك فتحا مبينا).

باسى جيهادى ھاوہلان و (بیعة الرضوان) دەكات كە: ھاوہلان

خوابو روژی (خوددییبه) تو قرمو نارامی خسته دئی نیمانداراندهوه:
 ۴: هو الذی أنزل السکینه فی قلوب المؤمنین ﴿۱﴾ و هو خوابویه که
 ناسودهیی و نارامی روچی و، معنهوی دابه زانده دئی پروادارهکان،
 لهکاتسی پهیمانکهی خوددییبهدا ﴿۲﴾ لیزدادوا ایمانامع ایمانهم ﴿۳﴾



بؤ شهوی پروایان زیاد بکات لهگهل پرواکه یاندا، تا تنها پشت
 بهخوابهستن و دلیان تنها یادی شهوی تیا بهدی بکری ﴿۱﴾ و الله
 جنود السموات و الأرض ﴿۲﴾ وهبو خوابویه لهشکرهکانی ناسمانهکان
 و زهویی: له جنوکه و فریشتهوه هوره تریشقهو گهردهلول و زهمین
 لهرزوه لافاوو توفان.. هتد، نهگهر خوا خوی بیهوی قورهیش
 لهناو بیات تنها یهک فریشتهیان بهسه، بهلام جیهادی پیویست
 کرد، چونکه له جیهاددا بهلگهی جهرگ بر بهدی نهکری بویان
 ﴿۳﴾ وکان الله علیما حکیما ﴿۴﴾ بهردهوام خوابیش زانایه بهسهر
 تهواوی جموجولهکانیاندا، کار جوانیسه لهبریارهکانیدا، شهوتا
 پهیمانکهی خوددییبه نهگهر چی له روالهتدا لهبررزهوهندی
 موشمانهکاندا نهبوو، بهلام لهگهل شهویشدا خوا کردی بهمایه
 سهرکهوتن و، دئی موشمانهکانی راگرت بهرامبه به پهیمانکه،
 ههرجهنده خهریک بوو لهناو خویاندا تیک بچن، (عومهری کوری
 خهتتاب) شهلی: (ألسنت نبی الله حقاً... ألسنا علی الحق وعدونا علی

الباطل؟) شهی په یامبهری خوا! مهگهر تو په یامبهری راسته قینهی
 خوا نیت!؟ مهگهر نیمه لهسهر راستی و ههقی نین و، دوژمنانمان
 لهسهر ریگه و ریباژنکی لارو بووچهل نین!؟ شهویش فهرمووی:
 بهلئی نیمه حهقین و شهوان ناحهق. عومهر وتی: (فلم نعطي الذینة
 فی دیننا إذن)؟ جا کهوابوو بوچی نیمه شهو ریسواییبه قبول بکهین
 بهرامبه به نیسلامه کهمان؟ په یامبه ﴿۱﴾ فهرمووی: (انی رسول
 الله ولسنت أعصیه وهو ناصرنی). بی گومان من په یامبهری خوا
 و هیچ کاتی نافهرمانی و سه ریچی له بریارهکانی شهو ناکهم و،
 شهویش سهرم دهخات ﴿۲﴾: لیدخل المؤمنین و المؤمنات جنات
 تجری من تحتها الأنهار خالدین فیها ﴿۳﴾ تا پرواداران له پیواون و
 له نافرتهان بخاته نیو چهندان باخ و باخاتی شهو بههشتهوه،
 که ناو له بنکی دارو کوشکهکانیانهوه بههژه دئی و دهروا، وه
 بههتاهتاییش تیا یا شهمیننهوه ﴿۴﴾ ویکفر عنهم سیئاتهم ﴿۵﴾
 وه تا له تاوانهکانیان چاوبوشی بکات ﴿۶﴾ وکان ذلک عند الله فوزا
 عظیما ﴿۷﴾ وه شهوش لای خوا دهسکوت و سهرکهوتنکی گهرهیه
 ﴿۸﴾: و معذب السناقین و السناقات و الشرکین و الشرکات ﴿۹﴾ وه
 بو شهوش سزای پیواون و ژتانی دووروو و موشریک بدات له دونیاو
 له قیامهتدا، نیشیان پی بگه یهنیت ﴿۱۰﴾ الظالمین بالله ظن السوء ﴿۱۱﴾
 شهوانهسی که گومانی خراپیان دهبراری خوا دهبردو پییان و ابوو
 که: خوا په یامبهره کهی خوی سهراخات و موشریکان له بنیان
 دینن ﴿۱۲﴾ علیه دائرة السوء ﴿۱۳﴾ شهوانه خراپیان بهسهر دینت (دیاره
 شهو دعوی شهه لییان) ﴿۱۴﴾ و غضب الله علیهم و لعنهم ﴿۱۵﴾ و توورهیه
 لییان و، نفرینی لکردوون و له سوژی خوی دووری خستونهتوه
 ﴿۱۶﴾ و أعد لهم جهنم ﴿۱۷﴾ و دوزه خیشی بو ناماده کردوون ﴿۱۸﴾ و ساءت
 مصیرا ﴿۱۹﴾ وه دوزه خیش چ جیگایه کی بهده ﴿۲۰﴾: و لله جنود السموات
 و الأرض ﴿۲۱﴾ وهبو خوابویه لهشکرهکانی ناسمانهکان و زهویی، هه موو
 له بهر دهستی دهسلاتی شهودان، گهل جار بو له بنهینانی دوژمنان
 به کاریان دینن ﴿۲۲﴾ وکان الله عزیزا حکیما ﴿۲۳﴾ بهردهوام خوابویه کی
 دهسلاتاری بهحیکمهته. شهو فتهحه چوار شتی زور گرنگی بو
 په یامبه ﴿۲۴﴾ تیدا بوو:

- ۱) لیبووردن له هه موو گونا هانی رابووردو و نایندهی (که شهمش
 تاییه تمه نندی شهو).
- ۲) دهرکهوتنی دهسلات و مؤعجیزه ی په یامبه ریتی.
- ۳) هیدایهت و رینموونی بو ریگه و ریباژی راست. (شهریعت و
 بهرنامه) کهی خوا.
- ۴) عزیزهت و تواناو دهسلات پهیدا کردن له ناوچه کهدا.
 پروادارانیش به چوار شت بههرمه مند بوون:

جاءت مع تنزيه الله - عز وجل - عن الجوارح وصفات الأجسام وكذلك يفعلون في جميع المتشابهات، ويقولون: إن معرفة حقيقة ذلك فرع معرفة حقيقة الذات وأنى ذلك، وهيات هيات؟ ﴿ فمن نكت فإنما ينكت على نفسه ﴾ جا هر كه سيك په يمانشكيني بكا و لني پاشگهز بيتهوه، نهوه زياني نهويه يمانشكينييه تنيا له سر

- (۱) نارامی.
 - (۲) زیادکردنی ایمان باوهرپان.
 - (۳) مؤزده به چوونه بهه شتهوه.
 - (۴) سرپنهوهی گوناهاگانیان.
- بی باوهرانیش دووچاری چوار شت بوون:

- (۱) سزاو توله.
- (۲) نفرین.
- (۳) توورهی و خه شمی خوا.
- (۴) چوونه ناو دوزه خهوه.

سیفته کانی پیغه مبهر

۸: إنا أرسلناك شاهدا ومبشرا ونذيرا ﴿ بئى گومان نيمه تۆمان رهوانه كردهوه - نهى موحه مبهد ﴾ - به شايهت و مؤزدهدهرو ترسينهر، واته: به شايهت له سر نوممه ته كهت له قيامه تدا، به مؤزدهر به بهه شت بؤنهوهى وه لامت دهاته وه، به ترسينهر به دوزهخ بؤ نهوهى سه ريچييت نه كات ﴿ ۹: لتؤمنوا بالله ورسوله ﴾ تا ئيوه به خواو به په يامبه رانى باوهر بينن ﴿ وتعزروه ﴾ كۆمه كى بكن، واته: كۆمه كى له ناييه نه كهى بكن ﴿ وتوقروه ﴾ و به مه زنى بگرن، واته: به ريزدارى دابنين ﴿ وتسبحوه بكرة وأصيلا ﴾ وه به به يانين و ئيواران ته سبيحات و يادى بكن و به پاك و خاوينسى راي بگرن ﴿ ۱۰: إن الذين يبايعونك إنما يبايعون الله ﴾ بئى گومان نهوه كه سانهى به تو به يعهت و په يمان نه ده ن كه پشتت بگرن و جيهاد بكن، نهوه له راستيدا په يمانيان له گه ل خوا به ستووه. مه به ست بهم په يمانهش، (بيعه الرضوان) بوو كه له حوده بييه دا له بن دارى (سمره) دا نه نجام دراوه، ژمارهى هاوه لان لهو روزه دا ده گيشته (۱۳۰۰) تا (۱۴۰۰) كهس وهك (ئيبين كه سين) نه لى: (كنا يومئذ ألفا و أربعمائة، ووضع يده فى ذلك الماء، ففتح الماء من بين أصابعه، حتى روي كلهم). واته: لهو روزه دا نيمه (۱۴۰۰) كه سيك ده بووين، وه پيغه مبهر ﴿ ده ستي خسته نيو نهو شاوه وه، نهوجا له نيوان په نجه كانيا ناو هه لقولى و نهو خه لكه هه موو تيراو بوون، له رپوايه تيكي ديكه دا هاتووه: (انهم كانوا خمس عشرة مائة) متفق عليه. واته (۱۵۰۰) كه سيك بوون. (فتح البارى: ۴۵۱/۸. موسليم: ۱۴۸۴/۳). ﴿ يد الله فوق أيديهم ﴾ ده ستي خوا له بان ده ستiane وهيه، نهمه به لگه يه له سر پشتگيرى خوا بويان، وهك ده ستيان به ده ست نهوه وه دابيت. نهوه راو بوچوونسى (ئيبين كه سين) و (ئيبين سه عدى / تيسير الكريم الرحمن) ه، به لام (ثالووسى) ده لپت: (والسلف: يعرون الآية كما

إِنَّ الَّذِينَ يَبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ
مَنْ نَكَتَ فَإِنَّمَا يَنْكُتُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْتَهُ
اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿ ۱۱ ﴾ سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ
مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلْنَا أَمْوَالَنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْنَا يَقُولُونَ
بِأَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنْ اللَّهِ
شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نِعْمًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
خَبِيرًا ﴿ ۱۲ ﴾ بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى
أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَرَبُّكَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِهِمْ وَظَنَّتُمْ أَنْ تَكُونَ
وَكُنْتُمْ قَوْمًا نُورًا ﴿ ۱۳ ﴾ وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا
أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿ ۱۴ ﴾ وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا
رَحِيمًا ﴿ ۱۵ ﴾ سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انطَلَقْتُمْ إِلَى
مِثَاقِنَا تَتَّخِذُواهَا ذُرُوعًا وَنَبْعَكُمْ بُرُودًا أَلَمْ يَكْفُرُوا
كَلِمَ اللَّهُ قُلْ لَنْ تَقِيمُونَهَا كَذَلِكَ قَالَهُ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ
فَسَقُولُونَ بَلْ نَحْسُدُونَكَ بَلْ كَانُوا لَا يَتَّقُونَ اللَّهَ لِأَقْلَابِكَ ﴿ ۱۶ ﴾

خوی ده كه وی، چونكه خوی گه وره بئى نيازه لهو ﴿ ومن أوفى بما عاهد عليه الله ﴾ جا هر كه سيش په يمانه كهى خوا به ريته سهرو وه فای پئى بكات ﴿ فسئوته أجرا عظيما ﴾ جاخوای بالاده ستيش پاداشتيكى گه وره بئى ده دا.

برو بيانوه هينانه وهى به جيمه وه كاني (حوده بييه) بؤ پيغه مبهر

﴿ ۱۱: سيقول لك المخلفون من الأعراب ﴾ جا كه له حوده بييه گه رايته وه، بئى گومان عه ره به ده شته كييه كان (نه وانسهى وا پشه كشييان كر دوو له گه لتان نه هاتن بؤ زياره تى كه عبه پاش نه وهى تو داوات لى كردن) پيئت نه لپن: ﴿ شغلنا أموالنا وأهلنا فاستغفر لنا ﴾ پاراستنى مال و ژن و مندالمان، نيمه ي به خو به وه سه رگه رم كرد، له ده رجوون له گه لت، جا لای خوا داواى لپبووردنمان بؤ بكه يت ﴿ يقولون بألسنتهم ما ليس فى قلوبهم ﴾ شقى به زمانيان ده لپن، غه يرى نهويه له دلپاندايه، واته: له قسه كانياندا راست ناكنه

و، ئەیانەوی فرت و فیلت لی بکەن ﴿ قل فمن یملک لکم من الله شیئا ﴾ پێیان بڵی: ئایا چ کەسێک شتیکی بە دەستە لە خواوە بۆتان ﴿ إن أراد بکم ضرا أو أراد بکم نفعاً ﴾ ئەگەر خوا ویستی زانیکی پێتان بوو، یان ویستی سویدیکتان بێ بگات ﴿ بل کان الله یسا تەملون خیرا ﴾ بە لکو خوا بە کارو کردەوه کانتان بە ئاگایە، ئەو دەزانیت هۆی راستەقینە چی بوو لە دوا کەوتنە کە تاندا؟ ﴿ ۱۲: بل ظننتم أن لن یقلب الرسول والمؤمنون إلى أهلهم أبدا ﴾ بە لکو راستیەکە ی ئەمە یە کە پێتان وابوو ئیتر هەرگیز پەیا مەبرو پر واداران جارێکی تر ناگەرێنەوه نیو خیزانە کانیان لە مەدینە، واتە: وا گومانتان دەبرد کە قورەیش پێغەمبەر و ئیماندارەکان لە ریشە دینن!! ﴿ وزین ذلک فی قلبکم ﴾ ئەو گومان بردنە لە دلتاندا لە لایەن شەیتانەوه رازینرا بوووه ﴿ وظننتم ظن السوء ﴾ گومانتان برد، گومانی نادروست، پێتان وابوو ئەوانە هیچ کەسێکیان ناگەرێنە دواوه، بۆیە گوێتان نەدانی و لەگەڵیان نەچوون ﴿ وکنتم قوما بورا ﴾ وەئێوه لە زانیکی خوادا قەومیکی تیاچوون ﴿ ۱۳: ومن لم یؤمن بالله ورسوله ﴾ و هەرکە سیش باوەری بە خواوە بە پەیا مەبری ئەو نەبیت، کافرو بێ باوەرە ﴿ فإنا أعتدنا للکافرین سعیرا ﴾ جا بە راستی ئێمە بۆ کافرو بێ پروایان ئاگرێکی هەلگیرساوو سووتینەرمان ئامادە کردوووه ﴿ ۱۴: والله ملک السموات والأرض ﴾ هەموو دەسلاتیکی ئاسمانەکان و زەوی تەنها هی خوا یە ﴿ یغفر لمن یشاء ویعذب من یشاء ﴾ هەرکە سیک کە خۆی بیهوی و بە شیواوی بزانیت لێی خۆش نەبیت، وەبیهوی سزای هەرکە سیش بەدات ئە ی دات ﴿ وکان الله غفورا رحیما ﴾ وەخواست، هەر خوا یە کی لێ بوور دە ی بە بەزەبیبی، کە وابوو هەر ئیستا پەشیمان ببینەوه و تەوبە بکەن و گوێزایە لێی پەیا مەبرین، چونکە خوا خۆش ئەبێ لەوانە ی پەشیمان ئەبنەوه ﴿ ۱۵: سیقول المخلفون إذا انطلقتم إلى مغانم لتأخذوها ﴾ ئەوانە ی کە لە پێغەمبەر ﷺ دواکەوتن و دەر نەچوون لە گەڵی بۆ حودەبیبی، کاتی ئێوه بەر ی کەوتن بۆ دەستکەوتەکان لە خەبەر دەلێن: ﴿ ذرونا تبعکم ﴾ وازمان لی بینن، ئێمە ییش لە گەڵتان بێین بۆ خەبەر بێردون ان بیدلوا کلام الله ﴿ دەیانەویت کە فەرما یستی خوا بگۆرن، واتە: بە بەشدار بوونیان لە غەنیمەت و دەسکەوتەکانی خەبەر، چونکە خوا -جل جلاله- بە لێنی دابوو بە ئەهلی حودەبیبی کە دەسکەوتەکانی خەبەر هەر بۆ ئەهلی حودەبیبی دەبێ ئەک کەسانی تر. ﴿ قل لن تبعنوا ﴾ پێیان بڵی: نابێ هەرگیز لە شوینمان بێن ﴿ کذلکم قال الله من قبل ﴾ خوا پێش گەرانیوه لە حودەبیبی وای فەرماوه کە نابێ هیچ کەستان بەشدار بێت لەو

دەستکەوتانەدا ﴿ فسیقولون بل تحسدوننا بل کانوا لا یفقهون إلا قلیلا ﴾ کە چی ئەوانە دەلێن: ئەمە بە لێنی خوا نییە، بە لکو ئێوه هەر بە خێلی و حەسوودیمان پێ دەبەن، نەخیز، وا نییە، بە لکو ئەوانە کەم تی دەگەن.

جیهاد سەنگی مەحەکە لە نێوان موسلمان و دووربوودا:

﴿ ۱۶: قل للمخلفین من الأعراب ستدعون إلى قوم أولی بأس شدید ﴾ ئە ی مو حەمەد! ﷺ بڵی: بە عەرەبە دەشتە کبیبەکان- ئەوانە یان دواکەوتن و لە جیهاد خۆیان دزیبەوه- ئێوه لە ئایندەدا بانگ ئەکرین بۆ جەنگ لە گەڵ گە لێکی بە زەبرو بە هەلەت و جەنگاوەر، جا لەوی خۆتان تاقی بکەنەوه ﴿ تقاتلونهم أو یسلمون ﴾ ئەوسا جەنگیان لە گەڵ دەکەن، یان خۆیان بە بێ جەنگ موسلمان ئەبن ﴿ فإن تطیعوا یؤتکم الله أجرا حسنا ﴾ ئینجا ئەگەر ئێوه فەرمانبەردار بن و ئامادە ی جەنگ و جیهاد ببن ئەوا خوا پاداشتیکی باشتان پێ دەدا ﴿ وإن تتولوا کما تولیتم من قبل ﴾ خۆ ئەگەر ئێوه وەکو لە مەوینیش لە (حودەبیبی) دا پشتان هەلکرد ﴿ یعذبکم عذابا ألیما ﴾ ئەوا خۆیش سزایەکی پر ئیشتان ئەدا. رافە کە رانی قورئان کێشە یانە: ئایا ئەو کۆمە لە زۆر بە هیزو بە هەلەتە کێ بن؟ قەسە بۆ هۆزی (هەوازن) و (سەقیف) و (بەنی حەنیفە) و (فارس) هەکان و، رۆمەکان کراوه. (تەفسیری ئالووسی) لە (ئەبوو هەریرە) وه ئەهلی: (هم البارزون). واتە: ئەو کۆمە لە بە هەلەت و قارمانە (کوردەکانن)..

(ئیبین جەریری تەبەری) ش ئەهلی: باشترین قەسە لەم جیگایەدا ئەمە یە کە بڵیین: لە بەر ئەوه ی کە خۆی گەرە لە قورئاندا ئەو قەومە ی دیاری نە کردوووه چ قەومیکن، بۆ ئێمە ش دیاری نە کردونیان چاکترە، چونکە دەگۆنجنی هەر ئەوانە بن، دەشگۆنجنی خەلکانێک بن لە ئایندەدا پەیدا ببن.

(ئیبین کەسیر) هەر لەم شوینەدا ئەم فەرماو دە یە -کە ئیمامی (بوخاری و موسلیم) لە ئەبوو هورەیرەوه گێزایانە تەوه- هیناوه: (۱) لا تقوم الساعة حتی تقاتلوا قوما صغار الاعین، لف الآنف، کأن وجوههم المجان المطرقة). واتە: (قیامەت بەر یا نابێ تا ئێوه (ئە ی ئیمانداران) جەنگ دەکەن لە گەڵ هۆزێکی چا و بچووکی، ل سووت کورتی (یا لووت کورت و لووت پاندا) و دەموو چاویان دەلێی (ترس) و مەتە لە یە. (۲) تقاتلون قوما نعالهم الشعر). واتە: لە گەڵ هۆزێکا دە جەنگین کە پێلاوو نەعلە کانیان لە مووه. (فتح الباری: ۱۰۴/۶. موسلیم: ۲۲۳۳/۴).

تاروژی دوابی دهستکهوتیان هه رته بی و ناوچه نیسلامیه کانیس
سال له دوا ی سال زیاد نه بن ﴿ فعلل کم ههه ﴾ جا به زووی
تهه میانی دهست خستن، واته: غه نیمه ته که ی خه بیهر. ﴿ و کف
آیدی الناس عنکم ﴾ ربی له خه لکانی دهست در یژ که رانیسی
لی گرتن، نه ی هیشت جووله که و هاویه یمانه کانیان - له به نی ته سه د

تهه مانه جههادیان له سه ر نییه:

﴿ ۱۷: لیس علی الأعمی حرج ولا علی الأعرج حرج ولا علی
المریض حرج ﴾ نابینا و شه ل و نه خووش، هیچ عه ره ج و گونا هیکیان
له سه ر نییه له نه چوون بو جههاد... به لام نیوه ی له ش ساغ نابی
دوابکه ون ﴿ ومن یطع الله ورسوله یدخله جنات تجری من تحتها
الأنهار ﴾ وه هه ر که سینک گو یزایه لی له خوا و له په یام به ره که ی
بکات، خوا نه ی باته نیو چه ندین باخه وه به بن درهخت و
کووشکه کانیدا رووباری زور دیت و ده چیت ﴿ ومن یتول یعذبه
عذابا ألیما ﴾ ته و که سه ش پشت هه ل بکات له گو یزایه لی خوا و
پیغه مبه ره که ی، ته و ا خوا سزایه کی نیس پیگه یه نه ری ته دات.

رازیبونی خواهه تهه هلی خوده بییه:

﴿ ۱۸: لقد رضی الله عن المؤمنین اذ یباعونک تحت الشجرة ﴾
بی گومان خوا رازی بوو له نیمانداره کان کاتی - له ژیر ته و درهخته
دا پی نی ده لئین: (شجرة الرضوان) - په یمانیان له گه ل ده به ستیت
ته ی موحه ممد ﴿ فعلم ما فی قلوبهم ﴾ جا خوا به و راستی و
وفایه ی له دلایندا بوو بو په یامه که ت ناگادار بوو ﴿ فانزل السکینه
علیهم ﴾ نیجا له کاتی په یمانه که دا نارامی دابه زانده سه ریان
﴿ و اناهیهم فتحا قریبا ﴾ و به سه رکه و تینیکی نزیک - فه ته ی
خه بیهر - له سه ر (بیعة الرضوان) پاداشتی دانه وه.

هوی په یمانی (بیعة الرضوان) ته وه بوو که په یام به ره کاتی
گه یشته خوده بییه، (عوسمانی کوری عه فغان) ی نارد بولای
مه که بییه کان تا پییان بلنی: که پیغه مبه ره ﴿ به نیازی عومره وه
هاتووه، نه ک به نیازی جه نگو وه، جا کاتی عوسمان گه یشته
لایان زیندانیان کردو، پاشان هه والی کوژ رانیسی گه یشته وه لای
پیغه مبه ره مو سلمانه کان، نیجا په یام به ره مو سلمانه کانی کو کرده وه
په یمانی لی وه رگرتن: که ته گه ر ته و هه واله راست بیت ته بی
به جه نگ و به زور برونه مه که وه، ته وانیس په یمانیان دا تا
مردن، جا کاتی هه وال گه یشته وه قوره یس له رزیان لی نیشیت و
له ترسانا عوسمانیان نازاد کرد. ﴿ ۱۹: و مغانم کثیره یأخذونها ﴾
جگه له وه یس، به ده سه ته و تینیکی زوریش به لئینی پی دان ته ی
ناماده بووانی خوده بییه، واته: به ده سه ته و تینیکی زوریش پاداشتی
دانسه وه، ته ویش عه قارو زهوی وزاری خه بیهر بوو ﴿ و کان الله
عزیزا حکیما ﴾ خوا هه میسه خواهه کی به ده سه ته لاتی به حکمه ته.
﴿ ۲۰: و عدکم الله مغانم کثیره تأخذونها ﴾ خوا به لئینی به
چه ند ده سه ته و تینیکی زور دانی جگه له خه بیهر، واته: مو سلمانان

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سُدُّونَ إِلَى قَوْمِ أُولِي الْأَسْبَابِ
فَعَلُوا بِكُمْ وَأَوْسَلُوا بِكُمْ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا
وَإِنْ تَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يَمْذُكِرْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿۱۷﴾ لَيْسَ
عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ
وَمَنْ يَطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
وَمَنْ يَتَوَلَّ يَمْذُكِرْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿۱۸﴾ لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ
الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يَبَايَعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ
فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَبَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿۱۹﴾ وَمَغَانِمَ
كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿۲۰﴾ وَعَدَّكُمْ اللَّهُ
مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ
النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتُكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَهَدْيَكُمْ صِرَاطًا
مُسْتَقِيمًا ﴿۲۱﴾ وَأُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا كَلِّمْ شَيْءًا قَدِيرًا ﴿۲۲﴾ وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا
لَوْلَا الْأَذْذِرُتُمْ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿۲۳﴾ سُنَّةَ
اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿۲۴﴾

وغه ته فان - زال بین به سه رتاندا ﴿ و لتكون آية للمؤمنين ﴾
وه بوو ته وه ی دهستکه وته که بی بی به نیشانه یه ک له راستی به دیه یمانی
به لئینی خوا بو پرواداره کان ﴿ و یهدیکم صراط مستقیما ﴾ هه روه ها
رینمایستان بکات بو ریگه یه کی راست و بنان گه یه نیته به هه شت
﴿ ۲۱: و آخری لم تقدروا علیها ﴾ وه ی تر که نیوه تواناتان نه بوو
به سه ریدا، واته: وه ده سه ته که وت گه لئیکی دیکه ش. (ئیین جه رین)
ته لی: مه به سه ت نازاد بوونی مه که یه ﴿ قد احاط الله بها ﴾
که خوا به زانینی خو ی دوری لی دابوو ده ی زانی ته وه ده سه ته وتانه
بو نیوه ده بن ﴿ و کان الله علی کل شیء قدیرا ﴾ چونکه خوا
هه میسه ده سه لاتی به سه ر هه موو شتیکیا هه یه ﴿ ۲۲: ولو قاتلکم
الذین کفروا ﴾ ته گه ر بی باوهره کانی مه که جه نگیان له گه لئان
کردیا له خوده بییه دا، واته: په یمانه که نه بوویا، مه که بییه کان
شه ریان پی فروشتیان ﴿ لولوا الأدبار ﴾ پاشه و پاش هه لده هاتن
و له به رده ستاندا ته شان ﴿ ثم لا یجدون ولیا ولا نصیرا ﴾ پاشان

هیچ پشتیوان و یارمه‌تیده‌ریکیشیان دست نه‌ئه‌که‌وت له‌کافره‌کانی دیکه‌دا ﴿ ۲۳: سنة الله التي قد خلت من قبل ﴾ سه‌رخستنی باوه‌رداران له‌هموو سه‌رده‌میکدا، له‌گهلانی پیشوودا که‌رابوورد باوی خوا بووه ﴿ ولن تجد لسنة الله تبديلا ﴾ هه‌رگیز نابینی باوی خوا گۆرانی به‌سه‌ردا بیئت، واته: هه‌رکات موسلمانه‌کان یارمه‌تی دینی خویان دابینت، خوایش یارمه‌تی داوون ﴿ ۲۴: وهو الذي كف أيدهم عنكم وأيديكم عنهم ببطن مكة ﴾ هه‌ر ئه‌و زاته بوو که ده‌ستی ئه‌وانی (قوره‌بیش) له‌ئیه‌و گرتوو نه‌ی هیشته بین به‌گۆرانداندا، وه ده‌ستی ئیه‌وشی له‌وان گرته‌وه، ده‌ره‌نجام و پیرای سه‌رکه‌وتنی ئیه‌و له‌نیو جه‌رگه‌ی شاری مه‌ککه‌دا، له‌خوده‌بییه‌شدا نه‌ی هیشته زیان به‌یه‌کتر بگه‌یه‌نن ﴿ من بعد أن أظفركم عليهم ﴾ پاش ئه‌وه که ئیه‌وی -له‌روژی فه‌تھی مه‌ککه‌دا- سه‌ر خست به‌سه‌ریاندا وه‌ندیکیان‌تان ل‌دیل کردن، ئه‌وه بوو (۸۰) که‌سیان خه‌ریکی جاسووسی بوون به‌سه‌ر موسلمانه‌کانه‌وه پاشان دیل‌کران و، بردونیان بۆلای په‌یامبه‌ر، ئه‌ویش لییان خۆش بوو و نازادی کردن، ده‌ره‌نجام ئه‌و کاره بوو به‌هۆی ریکه‌وتنیان.

(عه‌بدوللای کوری مه‌غفهل) ده‌لینت: ئیمه له‌گهل پیغه‌مبه‌ر ﴿ له‌زیر ئه‌و دره‌خته‌دا بووین که خوا باسی کردوو له‌قورئاندا چاک له‌بیرمه که (لق و گهلای داره‌که شوپ بوو بوویه‌وه ده‌که‌وته سه‌ر شانی په‌یامبه‌ر، (عه‌ل کوری ته‌بی تالیب) و (عه‌مری کوری سو‌هیل) یش له‌وی بسوون، پاشان په‌یامبه‌ر به‌عه‌ل فه‌رموو بنووسه: (بسم الله الرحمن الرحيم)، (سو‌هیل) ده‌ستی گرت و وتی ئیمه ئه‌مه نازانین و نه‌مان بیستوو، بنووسه: (بسمک اللهم)، ئه‌ویش ئه‌وه‌ی نووسی و، پاشان نووسیشی (هذا ما صالح عليه رسول الله..). ئه‌مه ئه‌و ریکه‌وتننامه‌یه که په‌یامبه‌ری خوا له‌گهل مه‌ککه‌بییه‌کاندا، له‌سه‌ری ریکه‌وتن، دووباره (سو‌هیل) وتی: مه‌نووسه په‌یامبه‌ری خوا! بنووسه (موحه‌مه‌دی کوری عه‌بدوللا..). ئا له‌م کاته‌دا موسلمانه‌کان (۳۰) لاویان له‌قوره‌بیش دیل‌کرد، پاشان په‌یامبه‌ر نازادی کردن، خوایش فه‌رموو: (وهو الذي.. (نبین که‌سین له‌ئیمامی (ئه‌حمه‌د) وه‌هیناویه‌تی. ﴿ وكان الله بما تعملون بصيرا ﴾ خواش هه‌میشه به‌کارو کرده‌ه‌تان بینایه.

له‌به‌ر موسلمانانی ناو (مه‌ککه) بوو، زیمان

ئه‌دا به‌جه‌نگ بین له‌گهل موشریکه‌کاندا:

﴿ ۲۵: هم الذين كفروا وصدوكم عن المسجد الحرام ﴾ خه‌لکی مه‌ککه هه‌ر ئه‌وانه‌ن که‌پروایان نه‌هینا، ئیه‌وشیان له‌زیاره‌تی مزگه‌وتی حه‌رام قه‌ده‌غه کردوو گۆراییه‌وه له‌سالی خوده‌بییه‌دا

﴿ والهدى معكوفاً أن يبلغ محله ﴾ و نه‌یان هیشته ئه‌و قوربانی (هه‌دی) به‌ی که (۷۰) وشتر بوو و هینا بووتان بۆ که‌عبه بگاته جینی خۆی (مینا) بۆسه‌ر برین ﴿ ولولا رجال مؤمنون ونساء مؤمنات لم تعلموهم ﴾ ئه‌گه‌ر له‌به‌ر ئه‌و پیاوو ژنه‌ پروادارانه نه‌بوايه، که ئیه‌و نه‌تان ده‌ناسین که له‌شاری مه‌ککه‌دا ﴿ أن تطؤهم فتصيكم منهم معرفة بغير علم ﴾ نه‌هه‌ک ئیه‌و بی ئاکیانه بیان‌که‌ن به‌زیر پیوه، ده‌ره‌نجام تیا چووبان، جا ئیه‌ویش عارو دل ته‌نگیستان تسووش ببا، ئه‌گه‌ر له‌به‌ر ئه‌وانه نه‌بوايه مؤله‌ت به‌ئیه‌و ئه‌درا که برۆنه مه‌ککه‌وه جه‌نگیان له‌گهل بکه‌ن، واته: مه‌که‌بییه‌کان شایسته‌ی ئه‌وه بوون هیرشیان بۆ کرابا و جه‌نگیان له‌گهل کرابا، چونکه:

یه‌که‌م: خوانه‌ناس و بی پروا بوون.

دووهم: ئیه‌ویان له‌ته‌وافی که‌عبه گۆراییه‌وه.

سینهم: نه‌یان هیشته قوربانیه‌کان بگه‌نه جینی خۆیان و سه‌ر بپرین، به‌لام ئه‌گه‌ر ئه‌و هیرشه کرابا پیاوو ژنانی موسلمان له‌و نیوانه‌دا -به‌بسی ئاکیایی ئیه‌و- زیر بی ده‌بوون و تیا ده‌چوون، جا ئه‌وکاته جوژه زشتی و عاریکتان ئه‌وقه ده‌بوو، ئه‌گه‌ر ترسی ئه‌مه نه‌ده‌بوو، ده‌بوو جه‌نگیان له‌گهل بکرایه ﴿ ليدخل الله في رحمته من يشاء ﴾ خوا ده‌ستتانی گرتوه لییان له مه‌ککه‌دا، له‌پیش "خوده‌بییه" دا مؤله‌تی نه‌دا له‌گهل‌یان به‌جه‌نگین.. بۆ ئه‌وه‌ی خوا ویستی له‌هه‌ر که‌سیک بیی له‌خه‌لکی مه‌ککه‌ پێش ئه‌وه‌ی که‌بچه ناوی بیخاته ناو ره‌حمه‌ت و میه‌ره‌بانی خۆیه‌وه‌و پاش په‌یمان‌که موسلمان بین.. خۆ هه‌ر وایش بوو، چونکه له‌و ماوه‌یه‌دا زۆریکیان ل‌موسلمان بوون ﴿ لو تزيلوا لعذنا الذين كفروا منهم عذابا أليما ﴾ خۆ ئه‌گه‌ر له‌مه‌ککه‌دا موسلمانان و بی پروایان له‌یه‌کتر جیا بوویانه‌وه، ئه‌و ده‌مه بی پرواکانمان به‌سزایه‌کی ئیش پێگه‌یه‌نه‌ر، به‌کوشتن و دیل کردن سزا ئه‌دا ﴿ ۲۶: إذ جعل الذين كفروا في قلوبهم الحمية ﴾ وه‌بیر بیته ئه‌وکاته کافرو بی باوه‌ره‌کان ده‌مار گیرییان خسته دلایانه‌وه ﴿ حمية الجاهلية ﴾ ده‌مارگیری سه‌رده‌می نه‌زانای، واته: ئه‌وکاته پیغه‌مبه‌رو هاوه‌لان‌یان ریگری کرد له‌زیاره‌تی که‌عبه له‌سالی خوده‌بییه‌دا، له‌ترسی ئه‌وه‌ی عه‌ره‌به‌کان بلین: پیغه‌مبه‌رو موسلمانه‌کان به‌زۆره ملتی چوونه ناو مه‌ککه‌وه، وه‌کاتیکیش ئیه‌و له‌په‌یمان‌نامه‌ی خوده‌بییه‌دا نووسیتان: (بسم الله الرحمن الرحيم، محمد رسول الله). که‌چی ئه‌وان له‌به‌ر ده‌مارگیری قبولیان نه‌کرد! به‌تی کاتی که ئه‌وان ریگرییان له‌ئیه‌و کرد بۆ زیاره‌تی که‌عبه و بیانوویان ئه‌وه‌بوو وتیان: ئه‌گه‌ر ئه‌مانه کاتی خۆی که‌س و کاری ئیمه‌یان له‌گۆره‌پانی جه‌نگدا کوشتوو، ئیستایش بینه ناو

(ثیبین عه‌بباس) به وه ئه‌لی: (لما قدم النبی ﷺ لعامه الذی استأمن قال: ارملوا، لیری المشرکین قوتهم، والمشرکون من قبل (تقیعان) فتح الباری: ۵۸۱/۷. واته: کاتنی پیغه‌مبهر ﷺ خوی وهاوه‌لانی چوونه مه‌ککه (تاو له‌رززی) مه‌دینه کزو لاوازی کردبوون، حالیان زور خراپ ونا‌رحه‌ت بوو، موشریکه‌کانیش وتیان: وهرن ته‌ماشای

مه‌ککه‌وهو بی‌رووبه‌روو بوونه‌وه بگه‌رنه‌وه تا دونیا دونیا بی، ئیغه ئابروومان نه‌جیت، ته‌نانه‌ت عاریان لی‌ده‌هات قیوولی ئه‌وه بکه‌ن که موحه‌ممه‌د پیغه‌مبهر و نیراوی خوا بیئت، ﴿فأنزل الله سکتته علی رسولہ وعلی المؤمنین﴾ جا خوا له‌به‌رامبهر ئه‌وه‌وه ئارامی دابه‌زاندہ نیو دلی پیغه‌مبهره‌که‌ی و سه‌ردلی موسلمانه‌کان، خویمان گرت و تیک نه‌چوون و جه‌نگیان نه‌کرد له‌گه‌ل شه‌وه‌موو برو بیان‌وانه‌دا ﴿وألزمهم کلمة التقری﴾ له‌سه‌ر ته‌قواو وشه‌ی (لا إله إلا الله) پایه‌ندی کردن، واته: ناچار بوون به‌بریاره‌کانی حوده‌بیبه‌ ملکه‌ج بین تا هیزی موسلمانه‌کان لی‌ک نه‌ترازی و جیاوازی تی نه‌که‌وی و نه‌بن به‌ دوو له‌ته‌وه، نه‌گیئا ئه‌وه‌ویان بی قبول نه‌ده‌کرا ﴿وکانوا أحق بها وأهلها﴾ ئه‌وانیش شایسته‌تر بوون به‌وشه‌ی ته‌قواو ئه‌هلشی بوون ﴿وکان الله بکل شی علیا﴾ وه به‌رده‌وام خوا به‌ه‌موو شتی زانواو ناگایه‌ خوی چاک ئه‌زانی کنی شایسته‌ی ئه‌وه‌فزه‌یه‌؟

خه‌ونه‌که‌ی پیغه‌مبهر ﷺ:

﴿۲۷﴾: لقد صدق الله رسوله الرؤيا بالحق ﴿بی‌گومان خوا خه‌ونی به‌یامبهره‌که‌ی خوی به‌ راست گئراو هینایه‌ دی، پیغه‌مبهر ﷺ پیش ئه‌وه‌ بچن بؤ حوده‌بیبه‌ له‌ خه‌ونیدا دیتی که خوی وهاوه‌لاکانی، چوونه‌ته‌ مه‌ککه‌و ته‌واف و چه‌رخه‌ی که‌عبه‌یان کرد، هه‌ندیکیان سه‌ریان ده‌تاشی و، هه‌ندیکی دی کورتیان ده‌کرده‌وه‌و، ئه‌ویش خه‌ونه‌که‌ی بؤ هاوه‌لانی گئرایه‌وه‌و ئه‌وانیش زور پینی دلخوش بوون، به‌لام کاتنی ئه‌وکاره‌ساته‌ی حوده‌بیبه‌ پیش‌هات، دوروووه‌کان کردیان به‌ رۆزی خویمان و وتیان: سویند به‌ خوا نه‌ک هه‌ر ناچینه‌ که‌عبه‌وه‌، به‌ لکو چاویشمان به‌ مه‌ککه‌ ناکه‌وی، ئینجا خوا ئه‌و ئایه‌ته‌ی (ولقد صدق الله ...) نارد. (ثیبین که‌سه‌یین) یش هه‌روه‌ک ئه‌م ریوایه‌ته‌ی هیناوه. ﴿لندخلن المسجد الحرام ان شاء الله﴾ سویند ئه‌خۆم که‌ بی‌گومان شه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ به‌ویستی خوا خۆتوو هاوه‌لانت ده‌چنه‌ ناو مزگه‌وتی حه‌رام ﴿ءامنن محلقین رؤسکم ومقصرین﴾ به‌ بی‌ترس له‌ هیچ که‌سه‌یک عومره‌ی خۆتان ئه‌که‌ن، سه‌رتان ده‌تاشن و، کورتی ده‌که‌نه‌وه.

ئیمامی (بوخاری) و (موسلم) ئه‌لین: (پیغه‌مبهر ﷺ فه‌رمووی: (رحم الله المحلقین) خوايه‌ ره‌حم به‌وانه‌ بکه‌ سه‌ریان تاشی، ئه‌وانیش. وتیان: ئه‌ی ئه‌و که‌سانه‌ش کورتی ده‌که‌نه‌وه‌؟ دووباره‌ فه‌رمووی: (رحم الله المحلقین). وتیان‌ه‌وه‌: (والمقصرین؟). ئه‌ویش بؤ جاری سنیهم، یان چواره‌م جار، فه‌رمووی: (والمقصرین). (فتح الباری: ۶۵۶/۳، مسلم: ۹۴۶/۲) وه هه‌روه‌ها ئیمامی (بوخاری) له

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِطَبَقٍ مِنْ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿۲۷﴾ هُمُ الَّذِي كَفَّرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْمَدِينِ مَعَكُمَا أَنْ يَبْلُغَ أَهْلَهُمْ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَرِيسَةٌ مُؤْمِنَةٌ لَسَفَّحْتُمْ عَنْهُمُ فَلْيُحْسِنُوا إِلَى الْيَوْمِ الَّذِي لَكُمْ فِيهِ وَلَا يَخَفُوا أُولَٰئِكَ هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَأَصْلَبَ قُلُوبُهُمْ لَمَّا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِمْ وَأَخَذَتِ الرَّسُولَ الْكَلِمَةَ الْبُرْهَانِ وَكَانُوا أَحَقُّ بِهَا وَأَهْلُهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿۲۸﴾ لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِذَا تَوَلَّى سَوَاءُ الْأَرْضِ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا فَاصْبِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تَخَافُوا قَوْمَ أَكْفَرْتُمْ مَالَكُمْ تَعْمَلُوا فَمَجَلَّ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتَمَا قَرِيبًا ﴿۲۹﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكُنِيَ بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿۳۰﴾

ئه‌وانه بکه‌ن له‌ مه‌دینه‌وه هاتوون، که‌ چۆن (تا) شه‌ره‌ی کردوون، جانه‌وانیش له‌لای (حیجری) دا خویمان مه‌لاس‌دا بؤ بینیان، ئیتر خوا پیغه‌مبهره‌که‌ی خوی لی وشیار کرد، ئه‌وسا ئه‌ویش -بؤ ئه‌وه‌ی موشریکان دلخوش نه‌بن به‌و نه‌خۆشی و له‌روولاوازیانه‌وه- بریاری دا که‌سێ خولی نۆبه‌ی یه‌که‌می ته‌وافه‌که‌ به‌ (ره‌مل) و گورگه‌ لۆقه‌ بیئت، ئه‌وانیش هه‌رسی (شه‌وت) به‌که‌یان به‌ گورگه‌ لۆقه‌ بری، ئیتر موشریکه‌کان زانیان ئه‌وه‌ نه‌بوو ئه‌وان زانی بوویان! (ئیمامی ئه‌حمه‌د: ۲۹۴/۱) ﴿لا تخافون﴾ ناشترسن له‌ هیچ که‌سه‌یک ﴿فعلم ما لم تعلموا﴾ جا ئه‌وه‌ی ئیوه‌ نه‌تان ده‌زانی، خوا زانی و، ناگاداریوو که‌ ئه‌و ریکه‌وتنه‌ی حوده‌بیبه‌ خۆریکی زوری تیدایه‌ بۆتان ﴿فجعل من دون ذلك فتحا قریبا﴾ ئینجا پیش چوونتانه‌وه‌ نیو مه‌ککه‌ به‌و شیوه‌یه‌، سه‌رکه‌وتنیکی تری نزیکی (گرتنی خه‌یبه‌ری) هینایه‌ پیش بۆتان ﴿۲۸﴾ هو الذی ارسل رسولہ بالهدی ودين الحق ﴿هه‌ر ئه‌و زاته‌یه‌ که‌ په‌یامبهری خوی

بہ قورشان و بہ ثابینیکی رهاوہ رهوانہ کرد ﴿ لیظہرہ علی الدین کله ﴾ تا سہری بخت بہ سہر ہموو بہرنامہ و ثابینہ کانی تردا ﴿ و کفی باللہ شہیدا ﴾ و خوا خویشی بہ سہ شایہت بیٹ لہ سہر شہوہ کہ: موحمہمد پھیامبہریتی، جا کہوایہ بی تاقہت مہ بہ لہوہی کہ (سومہیل) بہ نووسینی (بسم اللہ... محمد رسول اللہ ﷺ) رازی نہ بوو ﴿ ۲۹: محمد رسول اللہ ﴾ موحمہمد ﷺ رهاوانہ کراوو پھیامبہری خواہیہ، پھیان خویش بیٹ، یان نا ﴿ و الذین معہ اشداء علی الکفار رحماء بینہم ﴾ شو کہسانہش لہ گہل شون و شوینی شو کہوتوون لہ بہرامبہر بی برواکانا تازاو بہہیزن، لہ ناو خویشیاندای مہرہبان و بہ سوژو دل نہرمن. وک لہ سورہہ تیکی تردا شہرہ موی: (فسوف یأتی اللہ بقوم یحبہم و یحبونہ، اذلہ علی المؤمنین، اعزہ علی الکافرین) (۵/۵۴). یان شہرہ موی: (یا ایہا الذین آمنوا قاتلوا الذین یلونکم من الکفار لیجدوا فیکم غلظۃ/۹/۱۲۳. یان شہرہ موی دہرہ موی: (مثل المؤمنین فی توادم و تراحمہم کمثل الجسد الواحد، اذا اشتکی منہ عضو تداعی لہ سائر الجسد بالحمی والسہر)) (موسلم: ۱۹۹۹/۴). نمونہی پرواداران بو بہ کتر - لہ بارہی خو شہوہستی و مہرہ بانینانہوہ - وکو یہک جہستہ و لاشہن، دہبینی ہرکہ شہندامیکی لہ شی دیتہ نیش، بہ خیرایی شہندامہ کانی تری لاشہی (تا) و (شہونخونی) دای دہگری و ترقہ بہ خو ناگرن.

لہ فہزل و گورہی ہاوا لاندایہ شہرہ موی دہیہ: (لا تسبوا اصحابی فوالذی نفسی بیدہ! لو ان احدکم انفق مثل احد ذہابا ادرک مد احدہم ولا نصیفہ) (موسلم: ۱۹۶۷/۴) واتہ: جنیو بہ ہاوا لاند مہدن، سویندم بہ وہی گیانی منی بہ دہستہ! شہگر بہ شہندازہی چیای شوحد، شوہ زبیر ببہ خشن، ناگاتہ مستیکی، یا نیوہی شہوہی شہوان.

یا خود (خیر الناس قرنی، شم الذین یلونہم شم الذین، یلونہم)، (بوخاری: ۶۴۲۹). (قورتوبی) یش شہلی: (قلت: فالصحابہ کلہم عدول، اولیاء اللہ تعالی و اصفیاءہ، و خیرتہ من خلقہ بعد انبیائتہ و رسلہ، هذا مذهب اهل السنۃ، و الذی علیہ الجماعۃ من ائمتہ ہذہ الامۃ. و قد ذہبت شردمۃ - لا مبالاۃ بہم الی ان حال الصحابۃ کحال غیرہم، فیلزم البحت عن عدالتہم، و منہم من فرق بین حالہم فی بداءۃ الامر، فقال: انہم کانوا علی العدالۃ اذ ذاک، ثم تغیرت بہم الاحوال، فظہرت فیہم الحروب و سفک الدماء، فلا بد من البحت. و هذا مردود، فان خيار الصحابۃ و فضلاءہم - کعلی و طلحہ و الزبیر و غیرہم - رضی اللہ عنہم - ممن اثنی اللہ علیہم و زکاہم، و رضی عنہم، و ارضاہم و وعدہم الجنۃ بقولہ - تعالی: - (مغفرۃ و اجرا

عظیما). ﴿ تراہم رکعاً سجداً ﴾ دہیان بینیت ہر دہم خہریکی رکوع و سوژدہن، واتہ: زور خہریکی خواہرستی و نوژن، بہ شہوا شہونویژ شہکن و، بہ روژیشدا سوار چاکی مہیدانن ﴿ بیتون فضلا من اللہ و رضوانا ﴾ ہموو کات ثاوتیان بہدہست ہینانی فہزل و بہرہو مہرہبانی و، خو شہنوودی خواہیہ، مہ بہستیان شہوہیہ خواہیان لی رازی بیٹ ﴿ سبامہم فی وجوہہم من اثر السجود ﴾ نیشانہیان لہ شوینہواری سوچدہ بردنہ کانینانہوہ بو خوا لہ روخساریناندا دیارہ، واتہ: کرداریان شیرین و، کاریان چاک و پیروزہ، زمانیان پاک و، دلیان پاک و، رہوشتیان بہرہزہ ﴿ ذلک مثلہم فی التورۃ ﴾، شہوہ و ہسفیانہ لہ تہوراتدا ﴿ و مثلہم فی الانجیل کزرع اخرج شطأہ ﴾ مہسل و ہسفیان لہ (ٹینجیل)یشدا وک کشتی وایہ کہ لہ سہرہ تاوہ وچی دہر کردبی ﴿ فآزرہ فاستغلظ ﴾ ٹینجا و ہچہ کہ بہ ہیزی کردبی، ٹینجا شہستوریش بووبی ﴿ فاستوی علی سرقہ ﴾ شہوسا لہ سہر بنجہ کانیشی و ہستابی ﴿ یعجب الزراع ﴾ شہوہندہ زوو ہل بداو گہ شہ بکات، و ہرزیزو کشتہ وانہ کان سہرسام بکات، واتہ: بو یہ کہ مجار ہاوا لاندیش لہ سہرہ تای کاروہ کزولاواز بوون، پاشان وردہ وردہ زیادیان کردو، زورو بہ ہیز بوون و لہ سہر پنی خوہیان راوہستان ﴿ لیغظ بہم الکفار ﴾ خوا ناوا بہ شہسحابی پیغہ مہر دہکا، بو شہوہی رکی کافرہ کانیان پی ہل سینی. ٹیمامی (مالیک) دہرہ موی: (من أصبح وفي قلبه غیظ علی أصحاب رسول اللہ، فقد أصابته ہذہ الآیۃ). واتہ: ہرکہ سیک روژوہوی کردو، لہ دلایا کہ مہ رکیک بہرامبہر بہ ہاوا لاندی پیغہ مہر ہبوو، شہوہ بی شک شہم ثابہتہ گرتوویہ تہوہ. واتہ: کافر دہبیت ﴿ وعد اللہ الذین آمنوا و عملوا الصالحات منہم مغفرۃ و اجرا عظیما ﴾ خوا بہ لینی بہو کہسانہ داوہ پروایان ہیناواو کارہ چاکہ کانیان شہنجام داوہ، بہ لیبوور دنی تہواو و پاداشتیکی گورہ. بہلی.. شہوانہ سیفہتی بہرزی ہاوا لاند بوون، شہوہیش باسکرا وینہی پاداشتیان بوو، جا سیفاتی ہرکہ سیک وک سیفاتی شہوان بی، شہوا لہریزی شہواندا دہبی. ٹیغہیش لہ خواہی دلوقان دہخوازین: خو شہوہستی شہوانمان بو زیاد بکات، کارو کردارو سیفہتہ کانیان لہ دہروونماندا بروینی. (اللہم ارزقنا محبتہم یارب العالمین).

سورہتی (حوچورات) ۴۹

مہدہنیو (۱۸) شہبہتہ

بہ ناوی خواہی بہ خشندهی مہرہبان

بەدەنگى بەرزو، رووبەرۈۈ قسە ئەكەن و دەنگ بەرز ئەكەنەۋە،
 ۋە بە ناۋى خۇبەۋە - ۋەك بلىيىت (موحەممەد ﷺ) - نايى بانگى لى
 بىكەن، بەلكو بە نازناۋەكانى بانگى لى بىكەن: ۋەك بلىيىت: (يا
 أيها النبي! يا أبا القاسم!) ئىمامى (ئىبىن كەسىن) ئەلپت: زاناكان
 ۋتوويانە - ھەرۋەك دەنگ بەرز كىردنەۋە لە ھالى ژيانى پىغەمبەر
 خۇيدا ﷺ كارىكى خراب و ناپەسەندە، پاش مردنى و لەلای
 گۆرەكەيشيدا ھەروا. ﴿ أن تحبط أعمالكم ﴾ نەۋەك بە ھۆبەۋە
 كىردەۋەكانتەن بەتال ۋپوۋچەل بېنەۋە ﴿ وأنتم لا تشعرون ﴾ و
 بە خۇيشتان نەزانن. بەلى مۇسلمانانى پېشوو زۆر لەھەۋلدا بوون
 بۇجىبەجى كىردنى ئەم ياساى ئەدەب و ۋىئە، ئەۋتە ۋەك ئىمامى
 ئەحمەد (خو لىسى رازى بى) دەلپت: (سابتى كورى قەيس)،
 دواندەرى پەيامبەرۈ يارمەتيدەران لەبەر ئەۋە دەنگى گەرۋە
 بەرزىوو، گەلى جار نەئەچوۋە لای پەيامبەر ﷺ! ﴿ ۳: إن
 الذين بغضون أصواتهم عند رسول الله ﴾ بىگومان ئەۋانە لى
 كۆرى پەيامبەرى خوادا دەنگىان ھىۋاش دەكەنەۋە ﴿ أولئك
 الذين امتحن الله قلوبهم للتقوى ﴾ ئا ئەۋانە ئەۋكەسانەن كە خوا
 دى زاخاۋاداۋن بۇيارىزگارى و، خۇياراستن لە ھەموو كارىكى
 نارەۋاۋ خراب ﴿ لهم مغفرة وأجر عظيم ﴾ لىبووردن ۋپاداشتىكى
 گەرۋەشىان لەبەھەشتدا بۇ ھەبە.

لە دوورەۋە لە پىغەمبەر بانگ مەكەن:

﴿ ۴: إن الذين ينادونك من وراء الحجرات أكثرهم لا يعقلون ﴾
 بەراستى ئەۋانە لى لە دەرۋەۋى ھۆدەكان (ھوجرە كانە) ۋە بەناۋى
 خۇتەۋە: (ئەى موحەممەدا ئەى موحەممەدا) بانگت دەكەن،
 ئەۋانە - ۋەك ئىمام ئەحمەد ھىناۋىيەتى - زۆرەيان تى ناگەن و رىزۋ
 پلەى تۇ نازانن، ئەگەرنا ۋايان نەئەكرد ﴿ ۵: ولو أنهم صبروا
 حتى تخرج إليهم ﴾ خۇ ئەگەر ئاراميان بگرتايەۋ لەدوورەۋە بانگىان
 نەكردىتايە تا تۇ دەرەچوۋى بۇلايان ﴿ لكان خيرا لهم ﴾ چاكترو
 باشتىبوۋ بۇيان لە ئايىنكەياندا ﴿ والله غفور رحيم ﴾ ۋە خۋايش
 خۋايبەكى گوناھپۇشى مېرەبانە.

ھەۋا لىكتان بۇ دى، بە وردى لى بىكۆلنەۋە:

﴿ ۶: يا أيها الذين آمنوا إن جاءكم فاسق بنبأ فتبينوا ﴾ ئەى
 ئەۋانە لى بىرواتان ھىناۋە! ئەگەر كەسىكى متمانە پى نەكراۋو
 (فاسق) ھەۋالىكى بۇ ھىنان خىرا بىرواى پى مەكەن، بەلكو لى
 بىكۆلنەۋە. رافەكەرانى قورئان ئەلپن: پەيامبەر ﷺ نۆينەرلىكى
 خۇى نارە لای (ھارىسى كورى زرا) بۇ ھىنان و ۋەرگرتنى

ئەۋ بەشە زەكاتەى كە لەخەلكەكە كۆى كىردبوۋىۋە، جا كاتى
 ئەۋ نۆينەرە رۇيشت و نىزىك بوۋىۋە، لەبەر ھەندى شتى كۆنى
 نىۋانيان ترسى لى نىشت! پاشان گەرايەۋە بۇ لای پىغەمبەر
 ﷺ ۋتى: ئەى پەيامبەرى خوا! زەكاتىان نەداۋ ۋىستىشىان
 بىمكوزن! ئىنجا ئەۋىش ھاۋەلانى خۇى كۆ كىردەۋە مەشۋرەتى
 پى كىردن تا بىروا جەنگىان لەگەل بىكات، ئەۋسا ئايەتى: (يا أيها
 الذين آمنوا إن جاءكم فاسق... هات، ئىمامى (ئەحمەد). ﴿ أن
 تصيوا قوما بجهالة ﴾ نەۋەك بە نەزانى بەخەلكىكا ھەلبەتەقېن و
 ئازارو بىزارىان بەدن ﴿ فتصحرا على ما فعلتم نادمين ﴾ ئەۋجا
 لە ۋ كارەى كىردتاتە پەشىمان بېنەۋە. ئەم ئايەتە چ يادەۋەرى و
 ۋانەيەكى شىرىن و بلىندە، بەتايبەت بۇ سەر كىردەۋە فەرماندەكان!
 ھەر بۇبە پاش ئەۋە پىغەمبەر ﷺ ئەى فەرموۋ: (التبين من الله،
 والعجلة من الشيطان) (تەبەرى). ۋاتە: لىكۆلپىنەۋە لەرووداۋو
 پىشەھاتەكان بەبىرپارو پى خۇشبوۋنى خۋايبە، پەلەۋ لى نەكۆلپىنەۋە
 لەزىش لەشەيتانەۋىيە. ﴿ ۷: واعلموا أن فيكم رسول الله ﴾ نىۋە
 بزانن كە بەراستى پەيامبەرى خواتان تىدايە ﴿ لو يطعكم في كثير
 من الأمر لعنتم ﴾ ئەگەر لەبەشى زۆرى ئىش و كارەكاندا بەقسەى
 نىۋە بكاۋ ۋەلامتان بەداتەۋە، ئەزىتەتبارو دوۋچارى كارى سەخت
 ئەبىن ﴿ ولكن الله يحب إليكم الإيمان ﴾ بەلام خوا ئىمان و بىرواى
 لا خۇشەۋىست كىردن، ﴿ وزينه في قلوبكم ﴾ ۋە لەنىۋ دلتانا
 شىرىنى كىردو رازانىيەۋە ﴿ وكره إليكم الكفر والفسوق والعصيان ﴾
 ۋە بى بىرواى و فىسق و بى دىنى لەلاتان تال و ناشرىن كىرد
 ﴿ أولئك هم الراشدون ﴾ ئا ئەۋانە ئاۋابن رىگەيان دەر كىردوۋە
 دامەرزاون ﴿ ۸: فضلا من الله ونعمة ﴾ ئەمەش خۇى بەخشش و
 نىعمەتىكى تايبەتئىبە لەلایەن خۋاۋە رشتوۋىيەتى بەسەرتانا ﴿ والله
 علیم حكيم ﴾ ۋە خۋاش زانايە ئەزانى كى شايستەى ھىدايەت و
 رىنموۋىيە، كار جوانىشە لەبەرىۋەبىردنى ئىش و كاردا، جا كەۋابوو
 رىز لە پەيامبەرەكەتان بگرن و لەگەلىا ۋىل و ئەدەبتان بى.

ئەر دوو گىرۋى مۇسلمان ناكۆك بوون، ئاشتىان بىكەنەۋە:

﴿ ۹: و إن طائفتان من المؤمنين اقتتلوا ﴾ ئەگەر دوو دەستە لە
 باۋەرداران پىكەۋە بەجەنگ ھاتن ﴿ فأصلحوا بينهما ﴾ جا ھەرچى
 تواناتان ھەبە بەكارى بىنن و ئاشتىان بىكەنەۋە بانگىان بىكەن
 بۇلاى بىرپارەكانى خوا. پىشەۋا (بوخارى و، مۇسلىم) لەئەنەسەۋە
 - خوا لىسى رازى بىت - ئەگىرنەۋە: پەيامبەر ﷺ بەسۋارى
 گۆيدىرئىزىك لەگەل كۆمەلى لە مۇسلمانەكان دىت بۇ لای، جا كاتى
 گەيشت عەبدوللا پىنى ۋت: لىم ۋە دوور بە، سۆيىند بەخوا بۇ

پیکراوه کان (لای خوا) له گالته چیهه کان چاکتر بن ﴿ و لا نساء من نساء ﴾ وه ههروهه با کومه له ژنی له ژنانیش، گالته به کومه له ژنانی تر نه کهن. ﴿ عسی أن یکن خیرا منهن ﴾ چونکه له وانیه ژنه گالته پیکراوه کان لای خوا له گالته چیهه کان با شتر بن ته رازوی چاکسی و، خرابی تهنها لای خوایه. هه ژمهیه که پیغه مبهه ﴿

گه نی که ره کهت نار هه تی کردم، له ولایشه وه پیاویکی یارمه تیده ره وه لایمی دایه وه وتی: (والله لِحمار رسول الله اَطیب ریحاً منک!!) سویند به خوا بونی گوی دریزه که ی پیغه مبهه له بونی تو خوشتره، له ولایشه وه پیاویکی خزمی عه بدوللا له پیاوه یارمه تیده ره که توره بوو، دهره نجام به پیلوو تاکه نه عمل و مسته کۆله هاتن به یه کا و خه ریک بوو شته که گه و ره ببیت! ئیتر خوی گه و ره ئم ئایه ته ی: (وإن طافتان...) ی نارد. ریوایه ئیک ی تر ده لیت: ئه و ئایه ته سه باره ت به جهنگ و ئازاوه ی نیوان ئه وس و خه ززه ج هاتوو، شیایو باسه ئه وه ییش ده گه یه نیت که دهسته و تا قمی (بوغات) (وهک ئیمامی بوخاری ئه لیت: له چوارچیوه ی ئیسلامه تی دهر ناچن، بویه هه رکات ده ستیان له جهنگ هه لگرت، ئیتر وازیان لی ئه هینری.

ئیمامی بوخاری: ۳۶۱/۵. له (ئه بوو به کهره) وه ئه لیت: رۆژیک پیغه مبهه ﴿ له سه ره مینه ره فه رموی: (ان ابني هذا سيد، ولعل الله أن يصلح به بين فتيين عظيمين من المسلمين). ئم کوره م -حه سه نی که چه زای- پیاویکی به ریزو شه ریفه، ئومیده وارم له ئاینده دا خوی گه و ره ئاگری دوو دهسته و تا قمی گه و ره ی موسلمانانی پی بکوژیته وه. ﴿ فان بغت إحداهما على الأخرى ﴾ جا ئه گه ره دهسته یه کیان ده ست دریزی کرده سه ره دهسته که ی تر، واته: ملی رانه کیشا بو ئاشتی و یه کهه وتن ﴿ فقاتلوا التي تبغی حتى تقیی إلى أمر الله ﴾ ئه و ئیوه ش له گه ل ئه و کومه له یاندا بجه نگین که ده ستدریزی ده کات تا ناچار نه بی و ئه گه ریته وه بو بریارو هوکمی خوا، ههروهه (أنصر أخاک ظالماً أو مظلوماً) هاتوو ﴿ فان فاءت فأصلحوا بينهما بالعدل ﴾ ئینجا ئه گه ره کومه له سه مکاره که گه رابه وه بو هوکمی خوا، جا ئیوه ییش به ئینساف ناو برییان بکه ن ﴿ وأقسطوا ﴾ وه داد به روهه بن و به لای هیچ که سیکیاندا دامه برن ﴿ إن الله یحب المقسطین ﴾ چونکه بی گومان خوا داد به روهه رانی خو ش ئه وی ﴿ ۱۰: إنما المؤمنون إخوة ﴾ به راستی هه ره برواداران برای یه کن ﴿ فأصلحوا بین أخویکم ﴾ جا ئه گه ره له نیوان دوو براتاندا، نا کوکی په یدا بوو ئیوه ش به زوویی نیوانیان چاک بکه ن و ئاشتیان بکه نه وه ﴿ و اتقوا الله لعلکم ترحمون ﴾ هه میشه له خوا بترسن له هه مو گو تارو کرداریکتاندا، به شکو خوا ره حمتان پی بکات.

گالته و سووکایه تی به یه کتر مه کهن:

﴿ ۱۱: یا ایها الذین آمنوا لا یسخر قوم من قوم ﴾ ئه ی ئه وانیه برواتان هیئاوه! با هیچ گه له پیاویکتان گالته مه سه خره به گه له پیاویکی دی نه کات ﴿ عسی أن یکنوا خیرا منهن ﴾ له وانیه گالته

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۱﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكَ فَاسِقٌ مِّنْ يَّنِبَا فَصَبْرًا
 أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِمِجْرَلِهِ فَتُصِيبُوا عَظْلًا مَّا فَعَلْتُمْ بِنَدِيمٍ ﴿۲﴾
 وَأَعْلَمُوا أَنَّ وَرَاءَكُمْ رَسُولٌ لِّلَّهِ لَوْ يَطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُّمْ
 وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبِيبٌ إِلَيْكُمْ الْإِيمَانِ وَرَزَقْنَاهُ فِي قُلُوبِكُمْ كِتَابًا
 الْكُفْرِ وَالْفُسُوقِ وَالْغِيَا أَن أُولَئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿۳﴾
 فَضَلَّ مِنَ اللَّهِ وَبِعَمَلِهِ وَاللَّهُ عَلَيْهِ حَكِيمٌ ﴿۴﴾ وَإِن طَافْتَانِ
 مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَفْتَلَوْا فَاصْلِحُوا بَيْنَهُمَا إِن بَغْتِ أَحَدُهُمَا
 عَلَى الْآخَرِ فَقَبِلْهُمَا الَّذِي تَبَغَى حَتَّى تَقْبَلَ إِلَهُ أَمْرُ اللَّهِ فَإِن فَاءَتْ
 فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسَطُوا إِن اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿۵﴾
 إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَأَتَقُوا اللَّهَ
 لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ ﴿۶﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ
 عَسَى أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّنْ نِّسَاءٍ عَسَى أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا
 مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَرُوا بِاللِّقَابِ يَسْسُ الْأَتَمُّ
 الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿۷﴾

ئه فه رموی: (الكبر بظر الحق و غمص الناس - و يروى - و غمص الناس). واته: ته که بور خو به زلزانين ئينکارى هه ق و که م و سووک سه ير کردنى خه لکه ﴿ ولا تلمزوا أنفسکم ﴾ وه تانه ته شه ره له یه کتر مه دن و یه کتر عه ببیدار مه کهن. بویه فه رموی: (و لا تلمزوا أنفسکم) چونکه تانه و تانج گرتن له موسلمانان وه کو تواجست له خو ت گرتی وایه، له به ره ئه وه موسلمان هه موو وه کو یه که لاشه و یه که تن واته ﴿ ولا تنابروا باللقاب ﴾ وه ناوو ناتوره و نیتکه له یه کتر مه نین، واته: به ناتوره بانگی یه کتر مه کهن. (ئه بوو جوبه یه ره) ده ئی: مروقی واهه بوو دووانو، یا سه ئی ناوی لی نرابوو، ریک ده کهه وت به یه کن له و ناوانه قه لس بی، جا ئایه تی: (ولا تنابروا باللقاب) هات. ئیمامی (ترمزی، ئه بوو داوود): ۲۴۶/۵. ئیبن ماجه، پی شه واهه محمد: ۴/۴۶۰. ئیبن جه ریر، حاکیم ریوایه تیان کردوو ﴿ بس الاسم الفسوق بعد الإيمان ﴾ دهر چوون له شه ره به دناو زواییه دواى باوه ره یئان. واته: ئه و جو ره کارانه

نه بیته مایه ی فاسق بوون و دور که وتنه وه له ثیمان ﴿ ومن لم یتب فأولئک هم الظالمون ﴾ نه وه ی تهویه نه کاو په شیمان نه بیته وه هر نه وانه ن ستمکارکان.

هردهم ده بی چاوه پروانی خیزی لی بکین ﴿ ولا تجسوا ﴾ وه به دوا ی عیب و عارو کم و کوری به کتردا مه گهرین و چاوه چاو مه کن. (ایاکم والظن فإن الظن أكذب الحديث، ولا تجسسوا ولا تحسسوا ولا تنافسوا ولا تحاسدوا، ولا تباضوا، ولا تدابروا، وکونوا عباد الله إخوانا) (بوخاری: فتح الباری: ۴۹۹/۷). واته: وشیار بن له گومان بردن! چونکه گومان له هر قسه یه دروتره، وه سیخوری مه کن ﴿ ولا یغتب بعضکم بعضا ﴾ و له پاشمله ناوی یه کتر به خراپه مه یه ﴿ ایحب أحدکم أن يأکل لحم أخيه ميتا ﴾ نایا که ستان پی خوشه گوشتی برای خوی به مردووی بخوات؟! دیاره نه مه شه ویری ناشیرین کردنی شه کاره یه، تا مرزفه کان سلی لی بکه نه وه نه ی کن ﴿ فکرتموه ﴾ ناشکرایه که شه وتان زور پی ناخوشه، حزی لی ناکان و نای خون ﴿ واتقوا الله ﴾ وه له خوا بترسن و سنوره کانی مه شکین ﴿ إن الله تواب رحیم ﴾ بی گومان خوا زور لی بوورده یه بؤ هر که سیک په شیمان بیته وه له کاره ناشیرینانه ی کردووه بی، زوریش میهره پانه له گهل بنده کانی خویدا. شه بوو هورهیره) شه لی: وتیان به پیغه مبر غه بیته چییه؟ شه ویش فهرمووی: (ذکرک أخاک بما یکره). ناو هینانی براهه به هر شیوه که پی ناخوش بی، کابرا وتی: باشه شه گهر شه وه ی من پیسی شه لیم و ابوو؟ هر به غه بیته داده نری؟ فهرمووی: (إن کان فیہ ما تقول فقد اغتبتہ، وإن لم یکن فیہ ماتقول فقد بهتہ) (شه بووداوود: ۱۹۱/۵). واته: به لی شه گهر شه وه ی تو شه یلینیت و ابوو، شه وه غه بیته کردووه، شه گهر نا، شه وه بوختانت بؤ کردووه.



يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا أَيُّبُ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾ قَالَتِ الْأَعْرَابُ مَا آمَنَّا قُلْ لِمَ تَوَسَّوْا وَلَكِن قُولُوا آمَنَّا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِن تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْ كُرْهُنَّ مِنكُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ لَمْ يَرْسَبُوا وَجْهَهُمْ لِيَأْمُرُوا بِمَوْلَاهُمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾ قُلْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَدِينُكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾ يَمْشُونَ عَلَيْكَ أَن أَسْلَمُوا قُلْ لَا نَسْأَلُكَ إِسْلَامَكَ بَلْ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَن هَدَيْتُمُكُم لِلْإِيمَانِ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

خوا کردوونی به چهند گهل و هوژیک بؤ ناسینی یه کتر:

له بهدگومانی خو یپاریزون:

﴿ ۱۲: یا ایها الناس اجتنبوا كثيرا من الظن ﴾ شه ی شه که سانه ی پرواتان هیناوه! خوتان له زوریک له گومان بردن به یه کتر دوریگرن ﴿ إن بعض الظن إثم ﴾ چونکه هندی له گومانانه مایه ی گوانه و دوچار بوونتانه لای خوا. (عه بدوللای کوری عه من) (خوا لئی رازی بی) شه لی: پیغه مبر ﴿ ما أعظمک وأعظم حرمتک! والذی نفس محمد بیده لحرمة المؤمن أعظم عندالله حرمة منک، ماله و دمه، وأن تظن به الا خیرا ﴾ (ثیبین ماجه کتاب الفتن: ۱۲۹۷/۲). چنده پاکیت و چنده بؤنت خوشه! چنده گوره و خاوهن حورمه تی بهو زاته ی که گیانی (موحه ممد) ی به ده سته، حورمه ت و ریزی مرزقی پروادار لای خوا له تو گوره وتره و مال و دارایی و خوینی خاوهن حورمه ته وه

﴿ ۱۲: یا ایها الناس اجتنبوا كثيرا من الظن ﴾ شه ی شه که سانه ی پرواتان هیناوه! خوتان له زوریک له گومان بردن به یه کتر دوریگرن ﴿ إن بعض الظن إثم ﴾ چونکه هندی له گومانانه مایه ی گوانه و دوچار بوونتانه لای خوا.

(عه بدوللای کوری عه من) (خوا لئی رازی بی) شه لی: پیغه مبر ﴿ ما أعظمک وأعظم حرمتک! والذی نفس محمد بیده لحرمة المؤمن أعظم عندالله حرمة منک، ماله و دمه، وأن تظن به الا خیرا ﴾ (ثیبین ماجه کتاب الفتن: ۱۲۹۷/۲). چنده پاکیت و چنده بؤنت خوشه! چنده گوره و خاوهن حورمه تی بهو زاته ی که گیانی (موحه ممد) ی به ده سته، حورمه ت و ریزی مرزقی پروادار لای خوا له تو گوره وتره و مال و دارایی و خوینی خاوهن حورمه ته وه

شئ علیہ ﴿ خوا بہہموو شتیک زانایہ ہیچ شتیکی لہ دست
 دہرناچی و لئی گوم نابیت ﴿ ۱۷ : یمنون علیک أن أسلموا ﴾
 ثوانہ بہ ئیسلام بوونیان منہت دہکن بہسەر تودا ﴿ قل لا تمنا
 علیٰ اسلامکم ﴾ توش پییان بلئی : منہت مہکن بہسەرمدلہسەر
 موسلمان بوونتان ﴿ بل الله یمن علیکم أن ھداکم للإیمان إن کنتم
 صادقین ﴾ بہلکو خوا منہت دہکات بہسہرئاندا کہ ئیوہی رینمای
 کردوہہ بو ئیمان و پروا ئەگەر ئیوہ لہداوای پروا ہیئاندا راستگو
 بن ، پیغہمبەر ﷺ لہ (حونہین)دا بہئەنسارپیہکانی فرموو : (یا
 معشر الأنصار (ألم ضللاً فھداکم الله بی؟ وکنتم متفرقین فآلفکم
 الله بی، وعالۃ فأغناکم الله بی؟) ئەی کۆمەئی ئەنسار! : مہگەر ئیوہ
 سەرلیشیواو نہبوون خوا بہہوئی منہوہ رینمای کردن؟ پەرآگەندہ
 نہبوون ، بہہوئی منہوہ ئولفەت و ھوگری کردن؟ ھزارو دہسکورت
 نہبوون بہہوئی منہوہ دۆلەمەندو بی نیازی کردن؟ ھەر شتیکی
 گوتبا ئەنسار دەیانوت : منہت ھەر لہبو خوا پیغہمبەرکہیەتی
 ﴿ ۱۸ : إن الله یعلم غیب السموات والأرض ﴾ بہراستی خوا
 تہواوی نادیارو پەنہانییہکانی ئاسمان و زہوی دەزانیت ﴿ والله
 بصیر بما تعملون ﴾ وە خوا بیانیہ بہہموو کاروکردوہکانتان ،
 ہیچ شتیکی لاپەنہان و نادیار نییہ ، جا کہوابوو بەرێک و پیکی
 بروای راستەقینہ بینن .

ئەوہندہ کہ خزمانی خۆتانی پی بناسن ، رشتەو ئەژادو ئەسەبی
 خۆتان بزائن ، واتە بزائن لہھوزو خێلی کین تا سەردانی یەکتەر
 بکن و بەدەم کیشەکانیانہوہ بین .

جیاواری نیوان ئیسلام و ئیمان :

﴿ ۱۴ : قالت الأعراب آمنا ﴾ عەرەبہ دەستەکییہکان وتیان :
 برومان ہیئاوہ بہخواو بہپیامبەری خوا ﴿ قل لم تؤمنوا ﴾ بلئی :
 نہخیز ، باوەرتان نہھیئاوہ ﴿ ولکن قولوا أسلمنا ﴾ بەلام بلین :
 ھەر لہترسی کوشتن و دیل بوون موسلمان و ملکہج بووین پروا ہیئان
 ھەبەو خو بەدەستەوہدان ھەبە ، ئەوہی ئیوہ تەنھا سەرزارییہو ،
 لہلدا راست ناکەن ، ھەر لہبەر ئەمەیشہ کہ ھەندی لہ زاناکان
 ئەلین : ئیمان و ئیسلام دوو زاراوہی جیاوازن . لہکاتیکی گرانیی
 وشکەسالدا دەستەبەک لہعەرەبہ دەوارنشینەکان ھاتنە مەدینەو
 منەتیان سەر پیامبەر ﷺ نا ، کہ موسلمان بوون ، وتیان : ئەی
 پیامبەری خوا ! برومان ہیئاوہ ، ئیمہ وەک ھوزی فلان و فلان
 جەنگت لہگەل ناکەین بەئی ، لہو قسەو باسانەیان زۆر گوت !
 ئەوجا ئەم ئایەتہ : (وقالت الاعراب آمنا..) ھات . وە ئایەتہ کہ بہ
 راشکاوی گەیانندی کہ وشەو مانای پروا (ئیمان) گەلی فراوانتر
 گەورەترہ لہ وشەو مانای ئیسلام .. چونکہ باوەر (ئیمان) بەدل
 و بەزمان و بەکردوہ (اعتقاد ، قول ، عمل) دەبیت ، بەلام ئیسلام
 بوون بہ خو بەدەستەوہدان و ملکہج بوونییکی روالەتیش دەبی ،
 جا خوا ھوشیاری کردنہوہ کہ ئیمانی راستەقینہ دەبی کردوہوش
 پشتگیری بکات . ﴿ ولما یدخل الإیمان فی قلوبکم ﴾ وە ہیشتا
 پروا نہچووہتہ نیو دلتانہوہ ﴿ وإن تطیعوا الله ورسوله لا یلتکم من
 أعمالکم شیئا ﴾ ئەگەر گوئیاریەتی خواو پیامبەری خوا بن ، ئەوا
 خواش ہیچ شتیک لہپاداشتی کردوہکانتان کەم ناکاتہوہ و بہتیزو
 تەسەلی پاداشتتان ئەداتہوہ ﴿ إن الله غفور رحیم ﴾ بہراستی
 خوا ، خواہیکێ لیبووردوہ میہرہبانہ ﴿ ۱۵ : إنما المؤمنون الذین
 آمنوا بالله ورسوله ﴾ بیگومان پروادارەکان تەنھا ئەو کەسانەن
 کہ باوەریان بہخواو بہپیامبەری خوا ہیئاوہ ﴿ ثم لم یرتابوا ﴾
 لہپاشا گومانیان نہبوو لہ ئیمانہکەیاندا ﴿ وجاهدوا بأموالھم
 وأنفسھم فی سبیل الله ﴾ و بہ سامان و گیانیانہوہ جیہادیان کرد
 لہ ربی خوادا ﴿ أولئک هم الصادقون ﴾ ھەر ئەو کەسانەشن
 راستگویان لہداوای پروادا ، پرواش ھەر ئاوا ئەبیت ﴿ ۱۶ : قل
 أتعلمون الله یدینکم ﴾ پییان بلئی ئاخۆ دەتانەوی خوا ئاگادار بکن
 لہو دینە ہیئانہ ﴿ والله یعلم ما فی السموات وما فی الأرض ﴾
 خوا لہہرشتی لہئاسمانەکان و زەمیندایە ئاگادارہ ﴿ والله بکل

سوورەتی (قاف) - ۱

مەككەییہو (۴۵) ئایەتہ

بەناوی خوای بەخشنەدی میہرہبان

ئەم سوورەتہ لہداوی سوورەتی (مورسلات) - ھوہ ھاتوہ ، ئەمیش
 وەک سوورەتہ مەككەییہکان باسی بناغەی عەقیدە : خوا بہ
 یەكزانین ، پیام و بەرنامە ، زیندوو بوونہوہ ، ئەکا ، بەلام تەوہرە
 باسەکە ی زیندوو بوونہوہ ، بەشیوہیەك خەریكە بلئیت : باسی
 زیندوو بوونہوہ بۆتہ بەشیکی سەرەکی سوورەتہکە ، ئەم سوورەتہ
 سوورەتیکی زۆر توند ، بەقورسیی دانەبەزیتە سەر مەسەلە ی
 پاداشت و تۆلەو زیندوو بوونہوہ ، پیامبەر ﷺ گەلی جار لہ رکاتی
 یەكەمی نوژی بەیانیدا ، وە لہرکاتی یەكەمی نوژی جەژندا ، وە
 لہھموو رۆژیکی ھەینیش لہسەر مینبەر ئەی خویند ، بۆیە (ئومی
 ھیشام) ئەلئیت : من ھەر بەدەم پیامبەرہوہ ﷺ سوورەتی (قاف) م
 لہبەرکرد (مسلم) .

ئیمامی (ابن کەسیر) ئەلی : قسە ی راست ئەوہیہ کہ ئەم سوورەتہ
 سەرەتای ئەو بەشە قورئانہیہ کہ ئایەتەکانی زۆر کورتن و

پتی ده لئین: (الحزب المفصل)، به به لگه ی شه وه که ئیمامی (ئه بوو داوود) له (سنن) ی خویدا، له به شی (باب تحزب القرآن) دا ئاوا هیئاویه تی، شه وه ته (ئوس) ئه لی: له هاوه لانیم پرسی: ئاخو چوون قورئانتان به ش به ش ده کرد بۆ ئاسان خویندنی و له بهر کردنی؟ وتیان: سئ سوورته، پینج سوورته، حهوت سوورته، نو سوورته، یازده سوورته، سیزده سوورته، ئه وجا (حزب المفصل) واته: له سووره ی (ق) یشه وه بۆ کۆتایی ده مان کرده حیزبیک. (ئه بوو داوود). واته: هه ر سئ سووره ته که ی پیشه وه: (البقره، آل عمران، النساء) وه هه ر پینج سووره ته که ی (مائیده، شه نعم، شه عراف، ئه نفال، به رائهت). وه هه ر حهوت سووره تی: (یوونس، هوود، یوسف، رعد، ئیبراهیم، حه جهر، نه حل) وه نو سووره تی (سبحان، که هف، مه ریه م، تاها، شه نبیا، حه ج، موئمینون، نوور، فورقان). و یازده سووره تی: (شوعراء، نه مل، قه سه س، عه نکه بوته، رووم، لوقمان، سوووجه، شه حزاب، سه به، فاتر، یاسین). وه سیانزه سووره تی: (سافات، ساد، زومر، غافر، سه جده، فوسسیلهت، زوخرؤف، دوخان، جاسیه، شه حقاف، قیتال، فتح، حوجورات). له پاشان له (الحزب المفصل) وه، واته: له سووره تی (ق) وه وه بۆ کۆتایی به حیزبیکمان دادنا.

هاتنی پیغه مبه ر و قیامهت لای خوانه ناسان سهیرو سه مه ریه:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: ق * شه پته هیما ی مو عجیزه ی قورئانه، وه ک پیمان بلی: ده فه رموون ئیوه ش له م پیتانه سووره تیک بیئن که له هه موو روویه که وه وه ک قورئان و ابیت و القرآن المجید سویند به م قورئانه به رزو بلندو خاوه ن شه ره فه، ئیعه تو مان نارد شه ی پیغه مبه ر! بۆ شه وه ی خه لکی سئ ئاگادار بکه یته وه، که چی خه لکی مه ککه باوه ریان نه هیئا! * ۲: بل عجبوا أن جاءهم منذر منهم * که چی هه ر به وه وه نه وه ستان که له ئاستی قورئان به دگومان و دوو دل بن، به لکو له وه که له خویمان تر سینه ریکیان به زیندوو بوونه وه بۆ هاتوو سه رسام بوون! واته: له وه که پیغه مبه ر له ئاده مزاده، نه ک له فریشته و قال الکافرون هذا شی عجب * شه وجا شه وانه بی بروا بوون و وتیان: شه مه (زیندوو بوونه وه) شتیکی سهیره! * ۳: إذا متا وکنا ترابا * ئایا کانتی که مردین و بووینه خا ک و خول بۆ جاریکی تر شه گه رینیه وه بۆ حاله تی به که ممان و زیندوو شه بیینه وه؟! * ذلک رجع بعید * دیاره شه گه رانه وه یه شه سته م و دووره! * ۴: قد علمنا ما تنقص الأرض منهم * جا خوای گه وره بۆ چوونه کانیان رهت ده کاته وه وه ده فه رمووی: بی گومان ئیعه زوو زانیومانه زهوی چه ندیان له ده خوا

ئه ی بۆ نابواننه ناسمان و زهوی و جیاکان ئیمان بیئن؟

* ۶: أفلم ينظروا إلى السماء فوقهم * ئایا به بییریکی ورده وه سهیری ئاسمانیان نه کردوو، له لای سهرو پیا نه وه * کیف بنیها و زینها * و چوون بینامان کردوو، به وه هه موو شه ستیزانه رازاندوو مانه ته وه * وما لها من فرج * و هیچ که لین و ناته و او بیه کیشی تیدا نییه؟ جا ده سه لاتاریکی ئاوا چوون ناتوانی زیندوو یان بکاته وه؟ * ۷: والأرض مددناها * زهوی شمان به پان و به رین راخستوو * وألقينا فيها رواسی * و چه ندین شاخ و کبوی قایمان وه ک میخ تی خستوو، تا له نگه ری بگرن * وأنبأنا فيها من کل زوج بهیج * و له هه ر جووت و جووریککی جوان دیمه نمان گیاو رووه ک تیا روواندوو، وه ک له سووره تی تر دا شه فه رمووی: (ومن کل شی خلقنا زوجین لعلکم تذكرون) (۴۹/۵۰). بۆ هه مان مه به ست. * ۸: تبصرة و ذکرى لكل عبد منیب * بۆ پتی دیتن و وه بیهر هیئا نه وه بۆ هه موو به نده یه کی ته وه کارو گه راوه بۆ لای خوا له شه نجامی ورد بوونه وه و بییر کردنه وه له نیشانه کانی خوا له بوونه وه ردا * ۹: ونزلنا من السماء ماء مبارکا * و له حه وایشه وه ئاویکی به به ره که تمان نارد هه خواره وه * فأنبأنا به جنات و حب الحصيد * ئینجا چه ندین باخات و دانه و یله ش که دروینه ده کریت، وه ک گه نم و جوو برنجمان پتی رواند * ۱۰: والنخل باسقات * وه ره ها دارخورمای به رزو هه لچووو * لها طلع نضید * خاوه ن بهر به سه ره یه کدا که وتوو * ۱۱: رزقا للعباد * به رزق و رۆزی بۆ به نده کان * وأحیينا به بلدة مینا * و زهوییه کی مردوو شمان پتی زیندوو کردوو * کذلک الخروج * له گۆر ده رچوونیش هه ر ئاوا یه، واته: هه رچوونی شه زهوییه وشک و بسئ گیانه شه خه ینه وه گه ر، ئیوه یش زیندوو ده که ینه وه، وه کو ده فه رمووی: (لخلق السموات والأرض اکبر من خلق الناس). یان ده فه رمووی: (أولم یروا أن الله

الباری: ۱۱/۳۶۹). ثَمَلِي: که پیغمبر ﷺ که و ته سه ره مرگ و گیانه لا له بر سه ختی و ناره ختی گیانکیشان دهم و چاوی عه ره قی ده کردو دهی سړی و دهی فرموو: ((سبحان الله! ان للموت لسکرات)).
واته: بی خووشی هر بوخوایه، به راستی بومردن گه ل حاله تی سهخت و قورس و گران هه به. ﴿ ۲۰: ونفخ فی الصور ذلک یوم

له دونیادا له مه بی تاگاو غافل بوویت، پیت وانه بوو که هر گیز شم روزه دیت ﴿ فکشفنا عنک غطاءک ﴾ جاوا نیستا پرده که تمان لادا، واته: پرده ی غه فلهت ﴿ فبصرک الیوم حدید ﴾ ٲینجا شمرو بیبایی چاوت تیژه، نه وهی جارن نه ت ده بیبی وانیستا دهی بیبیت، مروقی کافر له وکاته دا هه موو راستییه کان - وهک زیندوو بوونه وه. هتد- که له دونیادا لئی په نهان بوون، به چاوی خوی ده بیبی، پاشان چاوی شین ده بی و به کویری حه شر ده کری.

فریشته کان شایه تی له سه ر مروفه کان ده ده دن:

﴿ ۲۳: وقال قرینه هذا ما لدی عتید ﴾ فریشته هاوری و هاونشینه که ی که کرده وه کانی نووسیوه، له لای خوا شایه دی ده داو شه لی: پرور دگاری من! نه مه نه مو کرده وانه به له لای من نامادو گه لاله کراوه ﴿ ۲۴: ألقیا فی جهنم کل کفار عتید ﴾ پاشان خوا فرمان به دو فریشته به له گه ل دان شه داو شه فرموی: ناده ی بیهاویژنه دوزه خه وه هه موو کافرو بی پروایه کی سه رکیش ﴿ ۲۵: مناع للخیر ﴾ ریگری خیر ﴿ معتد مریب ﴾ سته مکاری بی گومان ﴿ ۲۶: الذی جعل مع الله إلهآ آخر ﴾ نه وهی که له گه ل خوادا پرستی که سیکی تر به ره وا ده زانی ﴿ فألقیاه فی العذاب الشدید ﴾ ٲینجا هه رنیستا هه ردو وکتان بیهاویژنه ناو سزا سه خته که وه (نه بوو سه عیدی خودری) ثَمَلِي: پیغمبر ﷺ فرموی: ((یخرج عنق من النار یتکلم یقول وکلت الیوم بثلاثة: بکل جبار عتید، ومن جعل مع الله إلهآ آخر، ومن قتل نفسا بغير نفس فتطوی علیهم، فتذفهم فی غمرات جهنم)) (مسند الإمام أحمد) (۴۰/۳).

له ناو دوزه خدا سه رو ملی دیته ده ری و شه لی: نه مرو من چاودیری سی که سم: هه ده سه لاتداریکی سته مکار، هه ره که سیک شریک و هاوبه شی بو خوا دانابیت، هه ره که سی بی تاوان که سیکی دی کوشتبی، نه و جا په لاماریان شه داتی و، تووریان هه لده دا بو نیو دلی دوزه خ ﴿ ۲۷: قال قرینه ربنا ما أطغیته ﴾ هاوری و هاونشینه شه یتانه که ی، پاکانه بوخوی ده کاو ده لی: نه ی پرور دگاریان! من بی پروا گوپرام نه کرد ﴿ ولكن کان فی ضلال بعید ﴾ به لکو شه خوی له ناو گوپراییه کی دوور له هیدایه تدا بوو ﴿ ۲۸: قال لا تختصروا لدی ﴾ پاش نه و شه ره دمه، خوا شه فرموی: لای من هیج شه ره دهم مه کن ﴿ وقد قدمت إلیکم بالوعید ﴾ چونکه کاتی خوی له سه ر زمانی په یامبه ره کانم، هه ره شه ی شم روزه م لی کردن، هه موو شتیکم بو روون کردنه وه ٲیتر نیستا جیی قسه تان نه ماوه ﴿ ۲۹: ما یدل القول لدی ﴾ برپارو قسه ی من بو سزادانتان ناگوری ﴿ وما أنا بظلام للبعید ﴾ ومن ناحه قی و



الوعید ﴿ فوو به (سور) دا شه کری بو زیندوو بوونه وهی خه لک، شه نه فخیه روزه ٲیشه اتنی شه وه ره شه و به لئینانه به، کاتی خوی خوا له بی پروا کانی ده کرد. له فرموو ده دا هاتووه: ((کیف أنعم وصاحب القرن، قد إنتم القرن وحنی جهته، وانتظر أن یؤذن له)).
واته: چون من ده توانم خو شحال بم، له حالیکدا شه بیپوردار، شه بیپوره که ی به دمه وه یوه، ته ویل و ناوجه وانیشی نه وی کردوه و چاوه پروانی فرمانی خوا به؟ وتیان: نه ی ٲیمه چی بلینین له کاتی شه وه دا؟ فرموی بلین: (حسبنا الله ونعم الوکیل) شه وانیش وتیان: (حسبنا الله.. (مسند إمام أحمد) ۱/۳۲۶ وه تحفه الأحوذی: ۱۱۷/۷). ﴿ ۲۱: وجاءت کل نفس معها سائق وشهید ﴾ و شه روزه هه ره که سیک بو مه حشر دی، دوو فریشته ی له گه لدا به، به کیکیان ٲیش خوی داوه ده ی که به نیته مه حشر، نه وی دیکه شیان شایه دی ده دا له سه ری به کرده وه کانی ﴿ لقد کنت فی غفلة من هذا ﴾ به به که به که ی بی باوه ران ده لئین: بی گومان تو

سته‌میش له‌بهنده‌کان ناکم.

جهه‌ننه‌م به هیج پر نابی:

﴿ ۳۰: بسم نقول لجهنم هل امتلات ﴾ ئەو رۆژه وه‌بیرینه که به دۆزه‌خ ئە‌ئین: ئایا پر بووی؟ له‌و هموو خه‌لکه‌ی پۆل پۆل بۆتی ئە‌ئیرین؟ ﴿ وتقول هل من مزيد ﴾ ئە‌ویش ئە‌ئ: ئاخۆ زیاتریش هه‌یه؟ له‌ فەرمووده‌یه‌کی (قودسی) دا هاتوو که پێشه‌وا (بوخاری و موسلم) ۱۲۸۷/۴۱. هیناویانه: ﴿ لا تزال جهنم یلقى فیها وتقول: هل من مزيد؟ حتی یضع رب العزة فیها قدمه فتقول: قط. قط. وعزتک وکرمک -أی کفی کفی- فینزوی بعضها إلی بعض... ﴾. به‌ئێ پر وامان به‌سیقه‌تی (قه‌ده‌م) وه‌ک له‌ فەرمووده‌کاندا هاتوو هه‌یه‌و ده‌سکاریشی ناکه‌ین، به‌لام شیوه‌و چۆنیه‌یه‌که‌ی ده‌گێڕینه‌وه لای خوا. ئیمامی (ئیبین که‌سین) که‌ده‌گاته‌ تفسیری ئایه‌تی: ﴿ بسم نقول لجهنم هل امتلات... ﴾ ده‌ئ: له‌به‌ر ئە‌وه که‌ خوا به‌ئێنی داوه دۆزه‌خ به‌ مروّف و جنوکه‌ پر بکا، رۆژی قیامه‌ت پێی ده‌ئیت: ئاخۆ پر بوویت؟ پاشان ئە‌وه‌ی تیچوو تووره‌ه‌ندرایه‌ نیویه‌وه هیشتا هه‌ر ده‌ئ: ئاخۆ زیاتر هه‌یه...؟ جا له‌و کاته‌دا هه‌ر پر نابی و داوی هه‌ی تری له‌ ده‌کات، ئە‌وجا خوا (پێی) پیروزی خۆی ده‌خاته نیویه‌وه، ئە‌وسا له‌ هه‌بیه‌تی ئە‌وه‌دا، ده‌چیته‌ وه‌ یه‌ک و ده‌ئ: ﴿ قط قط. ﴾. واته‌: خوایه‌! به‌سه‌، به‌سه‌، پر بووم و جینی که‌سم ئە‌ماوه. زانایان ده‌ئین: ئە‌و قسه‌ی دۆزه‌خه‌ راسته‌و هه‌قیقه‌تی هه‌یه‌و، خوا ده‌ی هینیته‌ گۆو قسه‌، بۆیه‌ خوا پێی پیروزی خۆی تی‌ده‌خا، چونکه‌ له‌وپه‌ری قوڵی و، فراوانیدایه‌، ئیتر به‌و شیوه‌یه له‌ملاو له‌ولاوه‌ دیته‌وه‌یه‌ک و بچووک ده‌بیته‌وه. ئیمامی (بوخاری) و ئیمامی (مسلم) و پێشه‌وا (ئحمده‌د) یش هه‌مان راو بۆچوونیان هه‌یه‌و، هه‌ریه‌که‌شیان فەرمووده‌یه‌کی هیناوه‌ ئاشکاریشه‌ که‌ (قه‌ده‌م، ریحل) هه‌ردووکه‌ یه‌ک شته‌. جا که‌وایه‌ (قه‌ده‌م) سیفه‌تیکی زاتی خوایه‌، به‌لام دیاره‌ ئە‌و قه‌ده‌مه‌ وه‌ک قه‌ده‌می دروست کراوه‌کانی نییه‌. (داره‌می) له‌ (ئیبین عه‌بباس) وه‌ ده‌ئ: ﴿ (الکرسى موضع القدمین، والعرش لا یقدر قدره إلا الله) ﴾ حاکمیش له‌ (المستدرک) دا هیناویه‌تی و ده‌ئ: ﴿ صحیح علی شرط الشیخین وواقفه‌ الذهبی وابن جریر. ﴾ ﴿ ۳۱: وأزلت الجنة للمتقین غیر بعید ﴾ به‌هه‌شتیش بۆ پارێزکاران، ئە‌وانه‌ی و سنووری خوا ئە‌پارێزن، نزیکه‌ ده‌خړیته‌وه‌و هینده‌ دوور نییه‌ لێیانه‌وه‌، زۆری نامینی پێی بگه‌ن ﴿ ۳۲: هذا ماتوعدون لكل أبواب حفیظ ﴾ پێیان ئە‌وتری ئە‌مه‌ بۆ هه‌رکه‌سیک روو به‌خوا بێ و بۆلای ئە‌و بگه‌ریته‌وه‌و سنووره‌کانی ئە‌و بپارێزی ﴿ ۳۳: من خشى الرحمن بالقیب وجاء بقلب منیب ﴾ بۆئه‌وه‌ی

هه‌رده‌م له‌خوای به‌خشنده‌ی خۆی ترساوه‌ له‌بهنه‌ندا، به‌دلێکی گه‌راوه‌ بۆلای خوا هاتوو، وه‌ک ئە‌و فەرمووده‌یه‌ ده‌فهرموی: ﴿...﴾ ورجل ذکر الله خالیا ففاضت عیناه...﴾ (متفق علیه). واته‌: یه‌کنی دیکه‌ له‌و چه‌وت که‌سه‌ له‌رۆژی دواییدا له‌بن سێبه‌ری خوادا چه‌شر ده‌کری، ئە‌و مروّفه‌یه‌ که‌ به‌نه‌ینی و، له‌ چۆله‌وانیا هه‌رده‌م یادی خوا ده‌ کاو، چاوه‌کانی فرمیسکیان پیا دیته‌ خوار ﴿ ۳۴: أدخلوها بسلام ذلك يوم الخلود ﴾ پێیان ئە‌وتری فەرموون: هه‌موو به‌ ئاسووده‌یی و ئارامیه‌یه‌و بچنه‌ ناو به‌هه‌شته‌وه‌، ئە‌وه‌ رۆژی هه‌تا هه‌تایی و نه‌مریبه‌ ﴿ ۳۵: لهم ما یشاءون فیها ﴾ چه‌زیشیان له‌ هه‌رچی بێت بۆیان هه‌یه‌ داوای بکه‌ن، له‌فەرمووده‌دا هه‌یه که‌ ئە‌گه‌ر به‌هه‌شتیان چه‌زیان له‌گۆشنتی برژاوی پالنده‌ بێ، زوو ده‌هینریته‌ به‌رده‌ستیان (ئیبین ئە‌بوو حاتم)، خۆ ئە‌گه‌ر چه‌زیان له‌منداڵ و زارو‌ل‌ه‌ش بێت، ئە‌وا له‌یه‌ک ساتدا له‌دایک ده‌بێ... ﴿ (ئحمده‌د، ئیبین ماجه‌، ترمزی). ﴾ ﴿ ولدینا مزيد ﴾ وه‌زیاده‌ش له‌وه که‌ به‌خه‌یالی هه‌ج که‌سیکدا نایه‌ت، لا‌مان هه‌یه‌. ئە‌و زیاده‌یه‌ش -وه‌ک (موسلم) ده‌ئ- سه‌یروو ته‌ماشای دیمه‌ن و روخساری پیروزی خوای په‌روه‌ردگاره‌ -جل جلاله‌-، وه‌ ئایه‌تی: ﴿ للذین أحسنوا الحسنی و زیاده‌﴾ (۲۶/۱۰). بۆ دووپاتی سه‌یرو ته‌ماشای روخساری خوایه‌، جگه‌ له‌وه‌ش ته‌نانه‌ت هه‌موو رۆژیکی هه‌ینی، خوای په‌روه‌ردگار خۆی بۆیه‌هه‌شتیان ده‌رده‌خات (به‌زار، ئیبین ئە‌بوو حاتم، ئیمامی شافعی) ریاویه‌تیان کردوو.

به‌رله‌قوره‌یش که‌لانی زۆرمان قه‌رتی خستن:

﴿ ۳۶: وکم أهلکنا قبلهم من قرن ﴾ وه‌به‌ر له‌قوره‌یش، خه‌لێکی زۆرمان له‌ناو برد و تۆله‌مان لیکردنه‌وه‌ ﴿ هم أشد منهم بطشا ﴾ ئە‌وانیش به‌هه‌له‌ت تر وه‌ هه‌یز تر بوون له‌وان ﴿ فقبوا فی البلاد و لآت وشاری زۆریان پشکنی و گه‌ران، واته‌: بۆ رابواردن و رزق و رۆزی به‌ده‌ست هینان و ئە‌ملاو ئە‌ولاکردن ﴿ هل من محص ﴾ ئایا هه‌ج لادانێک هه‌بوو بۆیان له‌تیاچوون، تاخۆیانی تیا بشارنه‌وه له‌ سزاو له‌ مردن؟ ﴿ ۳۷: إن فی ذلك لذکرى لمن کان له قلب أو ألقى السمع وهو شهید ﴾ بێ‌گومان له‌و سه‌رگۆزه‌شته‌ی پێشینه‌دا، ئامۆزگاری هه‌یه‌ بۆ ئە‌وه‌ی دل و ژیری هه‌یه‌، یان به‌باشی گونجێرێ و ناماده‌ش بێت دل و گۆنی بداتنی ﴿ ۳۸: ولقد خلقنا السموات والأرض وما بینهما فی ستة أيام ﴾ سویند به‌خوا ئاسمانه‌کان و زه‌وی و، هه‌رچی له‌نیوانیاندا هه‌یه‌، له‌ماوه‌ی شش رۆژاندا دروستمان کردوون ﴿ ومامسنا من لغوب ﴾ له‌گه‌ل ئە‌وه‌شدا هه‌ج جۆره‌ ماندوو بوونیکیشمان تووش نه‌هات ﴿ ۳۹: فاصبر علی

ما یقولون ﴿ سا له ناست ئەو ھەموو قسە قسە لۆکانە یاندا ددان بەخۆتا بگرە و ئارامت ببی ﴿ وسبح بحمد ربک قبل طلوع الشمس وقبل الغروب ﴿ و بۆ بەرگرتن لەو ھەموو ناسۆرانە بەردەوام خوای خۆت لە ھەر شتێک بۆ ئەو ناتەواو بیئت بەخاوین رابگرە، لە پیش خۆر ھەلاتن ولە پیش خۆر ئاوابوون، واتە: بەیانیان و عەسران،

بالحق ﴿ ئەو رۆژە کە ھەموو ئەو (صیحە) و ھاوارەیان بە ھەق گوێ لێ دەبی ﴿ ذلک یوم الخروج ﴿ ئا ئەو رۆژە، رۆژی لەگۆر دەرجوونە بۆ حەشرو پاداش و تۆلە ﴿ ۴۳: ﴿ انا نحن نحیی ونمیت وإلنا المصیر ﴿ بە راستی ھەر ئیمەین ژیان دەبەخشین و دەشمە رینین، ھەگەرانی ھەش ھەر بۆلای ئیمە یە دوا ی زیندوو بوونە ھوہ ﴿ ۴۴: ﴿ یوم تشق الأرض عنهم سراعاً ﴿ رۆژی زەوی لەرووی ئەوانەدا لەت لەت ئەبی و دەقلیشیتە ھوہ، ئینجا خەنکیش بە پەلە لە گۆرەکانیاندا دەر ئەچن بۆ مەحشەر ﴿ ذلک حشر علینا یسر ﴿ ئەو کارەش کۆکردنە ھوہ و حەشریچە کە لە سەر ئیمە ئاسانە ﴿ ۴۵: ﴿ نحن أعلم بما یقولون ﴿ ئیمە زانناترین بە ھوہی ئەوان ئەیلین بەرامبەر بە خۆت و بە پەیمانە کەت ﴿ وما أنت علیهم بجبار ﴿ وە تۆش زال و زۆردارێک نیت بە سەریاندا و فەرمانت پی نەکرەو کە بە زۆر ئیمانیان پی بینیت ﴿ فذکر بالقرآن من یخاف وعید ﴿ دەسا ھەر کە سینک لە ھەر ھەشەو بەلینەکانی من ئەترسیت، تۆ بەم قورئانە ئامۆزگاری بکەو، دیارە مەگەر کە سینکیش ئامۆزگاری و ھەر بگری، لەخوای خۆی بترسیت.

زۆر سوپاس بۆخو، لەشەوی (۳/۲) ی شەعبانی (۱۴۱۷) بەرامبەر بە (۱۲/۱۳/۱۲/۱۹۹۶) لە نووسینی ئەم سوورەتە پڕ لە ترسە بوومە ھوہ لە ھەلە بجە، (لەرگا یاندن)

سُورَةُ الزَّارِيَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالَّذِينَ ذُرُّوا ﴿۱﴾ فَأَلْمِذَتْ ﴿۲﴾ وَقَرَأُوا ﴿۳﴾ فَالْحَرِيكَتِ ﴿۴﴾ بِسْمِ اللَّهِ ﴿۵﴾ فَالْمَقْسَمِ ﴿۶﴾ أَمْرًا ﴿۷﴾ إِنَّا نُوْعِدُّوْنَ لَصَادِقٍ ﴿۸﴾ وَإِنَّا لَنَرِيْنَ لَوْعًا ﴿۹﴾

سوورەتی (زاریات) ھ

مەككەییو (۶۰) ئایەتە

بەناوی خوای بەخشنەدی میهرەبان

ئەم سوورەتە ھەك ھاووینەکانی دیکە ی باسی بنەماکانی ئیمان و بڕوا: یە کخوایە راستی، پەيام، زیندوو بوونە ھوہ و پاداش و تۆلە دەکا.

لەسەر ھەتا ھە باسیکی (با) کان ئەکات، ئینجا ھەو ھەرەکان، ئەوسا ئەو کە شتی یە گەورانی بەناو دەر یاکاندا دین و ئەرۆن، ئەو فریشتانە ی کاروباری خەلکیان پی سپێردا ھوہ، خوا سویندیان پی ئەخوات کە پی گومان حەشر دیت و پاداش و تۆلە یش بە دوا ی دێ، باسی ئەوانە ی بڕوایان بە قورئان نەبوو، ئەنجامیان لە دنیاو قیامەتدا، بڕواداران ی پارێزگار و ئەو نازو نعیمەتە ی بۆیان نامادە کرا ھەلە ھەشتدا. دەسلاتی خوا لەم بوونە ھەرەدا: لە ئاسمان و زەوی و کێو ھەکان و مرقو ھەکان.. داستان ی ھەند ی لە پەیمانە ھەران، ھەلوئستی تاغوتە کان لە گەل پیاوانی خواداو ئەنجامیان.. مەبەست لە دروستکردنی ئادەمی و جننیدا.

چونکە پاداشی ئەو دووانە زۆر زۆرە ﴿ ۴۰: ﴿ ومن اللیل فسبحه وأدبار السجود ﴿ جالە شەو یشدا خوای خۆت بە پاک رابگرە و، لەپاش سوژدە ی ھەموو نوێژەکانیش. (ئیبین عەبیاس) دەلی: مەبەست بەویادە تەسبیحاتی دوا ی نوێژەکانە. (ئیبین کەسیر) ئەلئیت: پیش شەو رەوی لەشەو و رۆژێکدا دوو نوێژ فەرز بوو (بە یانی و عەسر) شەو نوێژی ش ما ھوہی سالیک لەسەر خۆی و ئوممەتە کە ی فەرز بوو، پاشان لەسەر ئوممەتە کە ی سڕایە ھوہ، ئینجا بۆ ما ھوہ یە ک ی تریش بە شەو ھوہ یە کە ی ھەموو سڕایە ھوہ و نوێژ بوو یە پینچ فەرز.

رەوودا ھەکانی رۆژی بەسلان:

﴿ ۴۱: ﴿ واستمع یوم یناد النناد من مکان قریب ﴿ گوئی رابگرە ئە ی پینغە مەبەر! بۆ ئەو ھەوالە ی پیت دەدەین لە ئەحوالی قیامەت، رۆژێک (ئیسرافیل) بانگ دەکا لە شوینکی نزیک بەخەلک ھەمووتان دەرچن لە گۆرەکانتان بۆ حەشر ﴿ ۴۲: ﴿ یوم یسمعون الصیحة

دوویاتکر دنه وهی هاتنی رۆزی جهز او تۆله:

سیفاتی پارێزگاران و جینگه شوینیان:

بسم الله الرحمن الرحيم # ۱: والذاریات ذروا ﴿ سویند بهو (با) یانهی تۆزو پووش و تۆوی گیاکان بلأوده که نه وه به بلأوکردنه وه، له ملا دهی بهن بۆ ئەولا ﴿ ۲: فالحاملات و قرا ﴿، سویندیش بهو (با) یانه له گەل خۆیان ئاوی باران هه لده گرن ﴿ ۳: فالجاریات سیرا ﴿ سویند بهو گه میانهش به ناسانی له نیو دهریاکاندا دین و ده چن. ﴿ ۴: فالقسامات أمرا ﴿ پاشان بهو فریشتانه که کاروبار له ناو بوونه و هردا (رزق و رۆزی...) دابهش ئەکەن، دیاره فریشته کان هه کۆمه له یان کاریکیان یی سپێردراوه و له سنووری خۆیاندا یی هه لده سن ﴿ ۵: إنما توعدون لصادق ﴿ به هه موو ئەوانه، هه ره شه یه یک لیتان ده کری و هه ره به لیتیک پیتان دهری له ژیا نه وه، دیتته چی، به ل... بۆیه خوا ی گه وه ره سویند به وانه ئەخوات، چونکه جینگه ی بیرکردنه وه ن بۆ دۆزینه وه ی خوا ی بالاده ست ﴿ ۶: وإن الدین لواقع ﴿ و بی گومان پاداش و تۆله، هه ره دیتته چی و به رپه وه یه ﴿ ۷: والسماء ذات الحجب ﴿ سویند بهو ئاسمانه که ری رپه وه، زۆریش به جوانیی و، ریک و پیک، ئەستیره کان به ناویاندا دین و ئەرۆن ﴿ ۸: إنکم لفی قول مختلف ﴿ بی گومان ئیوه ئە ی بی پروایانی قوره ییش! و ته مو گو فتارتان سه باره ت به پیغه مبه ر ﴿ جیاوازو بی سه روبه ره و دووره له راستی، که جاری ئەلین: جادوو گه ره، جاریکی تر ئەلین شاعیره... هتد ﴿ ۹: یؤفک عنه من أفک ﴿ له قورئان و له په یامبه ر کلا ده کری، ئەو که سه ی له زانینی خوادا لادراوه، چونکه خوا خوی زانیویه تی که ئەو جو ره که سه زۆر لارو لاساره و به که لکی هی دایه ت دان نایه ﴿ ۱۰: قتل الخراصون ﴿ به کوشه ت چن و بمرن بوختانچییه کان، ئەوانه ی که ئەو درۆ پوو پالانتانه بۆ په یامبه ر ئەکەن، وه ک له جینگایه کی تر دا ده فره مویت: (قتل الإنسان ما أكفره) (۱۷/۸۰). ﴿ ۱۱: الذین هم فی غمره ساهون ﴿ ئەو که سانه ی که به نه زانی خۆیان له ناو گێژاوی گومرایی و تاریکیدا رۆچوون و غافل و بی ئاگان ﴿ ۱۲: یسألون أبان یوم الدین ﴿ به گالته وه ئە پرسن: ئەری رۆزی ره ستاخیز، رۆزی پاداشه ت و تۆله، که ی دی؟! ﴿ ۱۳: یوم هم علی النار یفتنون ﴿ ئەو رۆزه ی ئەوان له ناو ئاگر دا سزا ئەدرین ﴿ ۱۴: ذوقوا فنتکم ﴿ پینان ئەوتری: سزا که تان بچین ﴿ هدا الذی کتتم به تستعجلون ﴿ ئەمه ئەو سزایه یوو له دونیادا په له تان بۆ ئەکرد، به گالته وه ئەتان وت: که ی دیت؟!.

﴿ ۱۵: إن المتقین فی جنات و عبون ﴿ بی گومان خۆ پارێزانیش له شیرک و سه رپیچی، له نیو چه ن دین باخات و، له پال چه ند سه رچا وه ی ئاودان ﴿ ۱۶: آخذین ما آتاهم ربهم ﴿ هه رچی په ره ره دگاریان له پاداشتی کاره کانیاندا بۆی داناون، له به هه شتدا وه ری ده گرن ﴿ إنهم کانوا قبل ذلک محسنین ﴿ چونکه ئەوانه پینش ئەمرۆ هه ره له دونیادا ئاکار چاک بوون. وه کو له جینگایه کی تر دا ئە فره مووی: (کلوا و اشربوا هنیثا بما اسلفتم فی الأيام الخالیة) (۲۴/۶۹). ﴿ ۱۷: کانوا قلیلا من اللیل ما یهجون ﴿ که مینک له شه و ئەخه وتن، زۆره ی شه ونوژیان ئەکرد. (عه بدو لای کوری عومر) ده تی: پیغه مبه ر فره مووی: (إن فی الجنة عرفا یری ظاهرها من باطنها، و باطنها من ظاهرها). واته: له به هه شتدا چه ند کۆشک و ته لاریک هه یه، دیوی دهره وه یان، له ناوه وه یان ده بیترتی، جا ده پرسن: ئەوانه بۆ کی ده بن؟ فره مووی: ((السن الآن الکلام، و أطعم الطاعم، و بات لله قائما و الناس نیام)). (نیمام ئەحمه د هیناویه. ۱۷۳/۲). بۆ ئەوانه یه: قسه یان خۆشه، هه رده م به نه رم و نیان قسه ده کەن، خۆراک و خواردن ده به خشن، کاتیکیش خه لک خه وتوون، ئەوان به پیوه ن و خه ریکی شه و نوژن ﴿ ۱۸: و بالأسحار هم یستغفرون ﴿ هیمان له به ره به یاندا، له خوا داوا ی خۆشبوون ده کەن، وه ک ئەوه که شه و هه ره خه ریکی گوناح و تاوان بووبن! ﴿ ۱۹: رفی أمرالهم حق للسانل و المحروم ﴿ و بی له و جاله شیان هه میشه له مال و سامانیاندا به شیکی دیاری و به رچاو، بۆ ئەو که سه داوا ئەکا هه بوو، وه ک پیغه مبه ر ئە فره مووی: ((للسانل حق و إن جاء علی فرس)) (پیشه وا ئەحمه د). واته: سوا لکه ریش مافی هه یه، ئەگه رچی به سواری ئە سپیش بی و داوا بکا، وه هه روا به ش ئەو که سه ییش ده دن که خوی نییه تی و، داوا له خه لک ناکات، وه ک ئەوه که سامانه که یان له ژیر ده ستی هه ژاراندا بییت.

نیشانه گه لئ بۆ دۆزینه وه ی خوا:

﴿ ۲۰: و فی الأرض آیات للموقنین ﴿ وه له زه ویدا گه لئ نیشانه و به لگه ی گه وه ره مه زن هه یه بۆ ئەوانه ی له ئیمان و له پروادا بی گومانن، چونکه سه یری ئەو هه موو جو ره گیا و گۆل و نازه ل و کپو و شاخ و چیا و ده شه ت و دهره ئەکەن، دهره نجه م به و شه یوه یه ش بۆخوا ملکچ ئە بن ﴿ ۲۱: و فی أنفسکم ﴿ وه له خودی خۆیشتاندا به لگه گه لئ هه یه بۆ دۆزینه وه ی خوا ﴿ أفلا تبصرون ﴿ ده سا له خۆتان ناروانن و ته ماشا ناکه ن؟ سه یر ناکه ن

خوای گه وره چون ئیوهی دروست کردوو، هه ره که شیوهی ناخافتن و زمانی جوریکه، رهنگ و روخساری جوریکه، پلهی ژیری و تیگه یشتنی و به ژن و بالوو قدوو قامت و... هتد ﴿ ۲۲ ﴾: **وفي السماء رزقكم** ﴿ ووزق و رۆزیتان هه ره له ئاسمانه، واته: هوی ژیان و ژیوارتان له ویوهیه، له ویوه بارانتان بۆ دیت ﴿ وما

پنی نه زانن- چوو بۆ لای هاوسه ره که ی ﴿ فجا بعجل سمین ﴾ نهی زانی فریشتن، جا گویره که یه کی قه له وی برژاوی بۆ هینان ﴿ ۲۷ ﴾: **فقربه إليهم** ﴿ نزکی خسته وه بۆیان، به لام دستیان بۆ نه برد! ﴿ قال ألا تأكلون ﴾ وتی ئایا ناخون؟! پشهوا (ئه حمهه) دهی: میوانداری و ریز نان له میوان، واجبکی ئیسلامیه، هه ره که سی ریی که وته لای هه ره که سی، ده بی خواردنی گونجاو وشیاوی بداتی. ﴿ ۲۸ ﴾: **فأوجس منهم خيفة** ﴿ ئینجا که دیتی خواردنه که ناخون، پنی وابوو پیاو خراپن، بۆیه له دلا ترسیکی لی نیش، وه کو له جیگایه کی تردا ده فره موی: ﴿ فلما رأى أیدیهم لا تصل إليه نكرهم وأوجس منهم خيفة ﴾ (۷۰/۱۱). ﴿ قالوا لا تخف ﴾ ئه وانیش وتیان: تۆ مه ترسه، چونکه ئیمه فریشته و نیراوی خواین ﴿ و بشروه بغلام عليم ﴾ جگه له و کاره شیان بۆی هاتبوون، به بوونی کورنکی زانا له خاتوننه (ساره) موزده بیان دایه و ناوی (ئیسحاق) ی لی نرا ﴿ ۲۹ ﴾: **فأقبلت أمراة فی صرة** ﴿ ئینجا ژنه که ی به دهنگه دهنگ و، به هاوار هاوار وه هاته پیشنی ﴿ فضکت وجهها ﴾ جا چه مؤله یه کی له روومه تی خو ی دا، وه ک باوی ژنان، کاتی که شتی جینی سه سر سورمان بیت بی بیستن واده که ن ﴿ وقالت عجوز عقم ﴾ وتی: ئه یرو! مندالی چی؟ خو من پیره ژنیکم بی زک و زان! ﴿ ۳۰ ﴾: **قالوا کذلک قال ربک** ﴿ وتیان: پهروه دگاری تۆ ئاوی فره مووه وای بریار داوه، جاکه وایه سه رت سورنه میننی له توانا و ده سه لاتی خوا ﴿ إنه هو الحکیم العليم ﴾ چونکه به راستی ئه خو یه تی خواهن حکیمه تی زانا، به قازانج و په رژه وه ندیی بهنده کانی زانایه، بۆیه له وته مه نه شدا مندالیان ئه داتی.

دوای نوژی خه وتنان کۆتایی جزمی (۲۶) هات، له (۵/۴) شه عبان (۱۴۱۷) ک، به رامبه ره به (۱۹۹۶/۱۲/۱۵/۱۴)، له راگه یانندی بزوتنه وه ی ئیسلامی له کوردستان/عیراق، له هه له بجه ی زامدار. کۆتایی جزمی ۲۶، (والله الحمد والله)..

باشه روژی قهومه که ی لووت:

﴿ ۳۱ ﴾: **قال فما خطبکم أیها المرسلون** ﴿ ئیبراهیم وتی: جائه و ئیشه گرنگه ئیوه بۆی هاتوون چیه ئه ی نیراوه کانی خوا؟ ﴿ ۳۲ ﴾: **قالوا إنا أرسلنا إلى قوم مجرمین** ﴿ وتیان: به راستی ئیمه ره وانه کراوین بۆ سه ره هۆزیکتی تاوانکار. به لی ئیبراهیم پاش ئه وه ی له گه ل (لووت) ی برزایدا، عیراق و سه رزه میننی (بابل) ی به جی هیشته، ئیتر بۆ بلا و کردنه وه ی به کخوا به رستی و، وه لانانی فره خوا به رستی و فه سادو بی ره و شتی، به ره و ولاتی (شام) ریگه ی گرته به رو (لووت) یش به ته نه اچوو



توعدون ﴿ و هه ره چیش به ئینتان پنی ئه دری له خیره له شه ره هه ره له ئاسمانه، به تاییه ت به هه شته ﴿ ۲۳ ﴾: **فورب السماء والأرض** إنه لحق مثل ما أنكم تنطقون ﴿ سا سویند به پهروه دگاری ئاسمان و زهوی، ئه م به ئینه به رزق و رۆزی و، زیندوو بوونه وه پاداشت و تۆله راست و ره وایه، وه ک ئه وه ی ئیوه قسه ئه که ن.

میوانه کانی ئیبراهیم علیه السلام:

﴿ ۲۴ ﴾: **هل أتاک حدیث ضیف إبراهیم المکرمین** ﴿ ناخو هه والی میوانه به ریزه کانی ئیبراهیم بۆ هاتوو؟ ﴿ ۲۵ ﴾: **إذ دخلوا علیه فقالوا سلما** ﴿ کاتی چوونه زور لای، بۆ له ناو بردنی گه له که ی لووت، جا گو تیان: سه لامت لی بیت ئیبراهیم! ﴿ قال سلام ﴾ ئیبراهیمیش وتی: سه لام له ئیوه ییش بیت ﴿ قوم منکرون ﴾ ئیوه لای من خه لکینکی نه ناسراون، ناتان ناسم، نازانم ئیوه کین؟ ﴿ ۲۶ ﴾: **فراغ إلى أهله** ﴿ ئینجا زور بی چیره و به په له - هه تا میوانه کان

(بوخاری/ فتح الباری: ۶۰۴/۲، موسلیم: ۶۱۷/۲). هر دوو شه فرموده بیانه هیناوه: ((نصرت بالصبا وأهلکت عاد بالدبور)) واته: پیغه مبهر فرمووی: من بهای (سه با) خوا سه ری خستم، هوزه که ی (عاد) یشی بهای (ده بوون)، له ناو بر دو تیاچوون ﴿ ۴۳ ﴾: و فی ثمود إذ قیل لهم تمتعوا حتی حین ﴿ و له به سه رهاتی

بوشاری (سدوم)، که ده که ویته ناوچه ی (ثوردن) و نزکی ده ریای مردوو (البحر المیت)، وه به کیکه له شاره گرنه گه کانی هوزو گه له که ی خوی له ولاتی شام، شیایوی باسه شه و جیگایه، جیگایه کی پر له باخات و نازو نیعمت بوو، به لام به هوی سه ری پیجیه کانیانه وه خوا سزای بو ناردن و سه روژی ری کردن. ﴿ ۳۳ ﴾: لترسل علیهم حجارة من طین ﴿ تا کلبو به ردیکی ره قی له قور دروستبوو وه ک به ردیان لیبارینن ﴿ ۳۴ ﴾: مسومة عند ربک للسرین ﴿ نیشانه کراون له لایه ن پهروه دگارته وه بو له سنوور ده چووان و یاخییان، گوتراویشه له سه هر به ردیک ناوی شه و که سه نووسراوه! ﴿ ۳۵ ﴾: فأخرجنا من کان فیها من المؤمنین ﴿ جا نیمه ش برواداره کانمان له شاره کانی گه له که ی (لووت) دا برده ده ری بوئه وه ی به سزاکه مان تیانه چن ﴿ فما وجدنا فیها غیر بیت من المسلمین ﴿ شه وسا له وی ته نه ا مالیکی موسلمان نه بی- شه ویش مالی لووت و دوو کچه که ی- که سیکی ترمان ده ست نه که وت باوه ری هینابی! ﴿ ۳۷ ﴾: وترکنا فیها آیه للذین یخافون العذاب الالیم ﴿ وه له وشاره ویرانه دا نیشانه به کی ناشکرمان بوئه وانه ی ده ترسن له سزای نیش پیگه به نمر به جی هیشت، واته: پاش خویمان، ناسه واری خانوو به ره که یان دیار بوو، کرابوو به ده ریایه کی بوگن ویس، نیستاش ناویانگی: به ده ریایه ی (ته به ریبه) هه به.

له سه رگروشته ی نه مانه عبیره ت وهر گرن:

﴿ ۳۸ ﴾: و فی موسی إذ أرسلناه إلی فرعون بسطان مبین ﴿ وه له داستانی موو ساشدا نیشانه به هه به، شه ویش به به لگه به کی ناشکراو نمایانه وه ناردمانه لای فیرعه ون ﴿ ۳۹ ﴾: فتولی برکنه ﴿ جا فیرعه ون به خوی و له شکره که به وه رووی له پروا به مووسا و به په یامه که ی وهر گریا ﴿ وقال ساحر أو مجنون ﴿ وتی مووسا: جادو گره، جادوو ده کات، یان دیوانه و شیته، شه گینا چون داوای په یامبه ری تی شه کات ﴿ ۴۰ ﴾: فأخذناه و جنوده فبذناهم فی الیم ﴿ شه وسا نیمه خوی و له شکره که یمان گرت و توورمان هه لدا به ناو ده ریاکه وه ﴿ وهو ملیم ﴿ بوخویشی گله بی لیکراوو، سه رزه نشت کرابوو، واته: به وتوله به سته می له نه کراوه له لای نیمه وه ﴿ ۴۱ ﴾: و فی عاد إذ أرسلنا علیهم الریح العقیم ﴿ وه له به سه رهاتی (عاد) یشدا به لگه و نیشانه ی ده سه لآتمان دیاره وه هه به، شه وکاته که (با) به کی زور توندی گهرمی نه زوک و بی خیرمان ناره سه ریان ﴿ ۴۲ ﴾: ما تذر من شیء ائت علیه ﴿ که به سه هر شه شتی که تیه ده پری به جی نه ده هیشت ﴿ إلا جعلته کالرمیم ﴿ و وه ک نیسکی پووای له ده کردو، هه پروون هه پروون ده بووو به ریادی ده کرد.

﴿ قَالَ مَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿۳۸﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿۳۹﴾ لَنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِن طِينٍ ﴿۴۰﴾ مُّسَوِّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿۴۱﴾ فَانفَرَجْنَا مَن كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿۴۲﴾ فَأَرْسَلْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿۴۳﴾ وَرَكَعًا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿۴۴﴾ وَفِي ثَمُودَ إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ ثَمِينٍ ﴿۴۵﴾ فَتَوَلَّىٰ رُكُوعًا وَقَالَ سِدْرًا مِّمَّوْنٍ ﴿۴۶﴾ فَأَخَذْتَهُ وَجُودَهُ فَبَدَّدَهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿۴۷﴾ وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿۴۸﴾ مَا تَذَرُونَ شَيْءًا أَنتَ عَلَيْهِ إِلاَّ جَعَلْتَهُ كَالرَّيْرِ ﴿۴۹﴾ وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ ﴿۵۰﴾ فَمَتَّعْنَا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿۵۱﴾ فَأَنسَلَطُوا مَن فِيهَا مِن قَوْمٍ مُّسْرِفِينَ ﴿۵۲﴾ وَمَا كَانُوا مُنْتَصِرِينَ ﴿۵۳﴾ وَمَا كَانُوا مُنْتَصِرِينَ ﴿۵۴﴾ فَسُيِّقِينَ ﴿۵۵﴾ وَالسَّمَاءَ بَيْنَهُمَا بِأَيُّوبَ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿۵۶﴾ وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ ﴿۵۷﴾ وَمِن كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا رَجُلًا لِّمَلَكِهِمْ لِيَذْكُرُوا أَنَّىٰ آتَىٰ اللَّهُ إِلَيْنَا لِكُرْمَتِهِ تَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿۵۸﴾ وَلَا تَجْمَعُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُرْمَتِهِ لَذَرِيرٌ مُّبِينٌ ﴿۵۹﴾

(سه موود) یشدا - کاتی پییان وترا: تا ماوه به ک بوخوتان رابویرن- په ندوئا مؤزگاری مه زن هه به بوهر که سیک تی فکری! ﴿ ۴۴ ﴾: فتوا عن أمر ربهم ﴿ جا له فه رمانی پهروه دگاری خویمان ده چوون و به گویی په یامبه ره که یانیان نه کردو، وشتره موعجیزه که یان کوشت! ﴿ فأخذتهم الصاعقة ﴿ جا شه وهوره تریشقه به لئی دان وگرتتی، وه که له سووره تیکی ترده شه فرموی: (و اما ثمود فه دیناهم فاستحبوا العمی علی الهدی فأخذتهم صاعقة عذاب الهون) ﴿ وهم یظنون ﴿ له وکاته شدا ته ماشایان شه کرد، چونکه پیشتتر (صالح) به لینی پی دابوون: پاش سه ری روژتر سزا دیته سه رتان ﴿ ۴۵ ﴾: فما استطاعوا من قیام ﴿ به هوره تریشقه که وه ها که وتن، توانای هیچ جوړه هه لسانیکیان نه ما ﴿ وماکانوا منتصرین ﴿ و نه شیان توانی خویمان سه رخنه. ﴿ ۴۶ ﴾: وقوم نوح من قبل ﴿ بهر له وانیش هوزه که ی (نوح) مان - به توفان - له ناویرد ﴿ إنهم کانوا قوما فاسقین ﴿ چونکه گه لیککی کافر بوون و له هه ق لایاندا.

بهم به لکانه خوی ههق بناسن:

﴿ ۴۷: والسماء ببنائها بأيد ﴾ ئەم ئاسمانە شمان - بئى كۆلەكەو
بئى ئاممىرىكى دىكە - بەهيزو مەحكەم دروست كرد ﴿ وانا
لموسعون ﴾ وه بەردەوامىش پەرى پى دەدەين و فراوانى دەكەين،
جا بۆئەوش هېچ نارحەتى و ماندوو بوونىكمان تووش نابى
﴿ ۴۸: والأرض فرسناها فنعلم الماهدون ﴾ و زەوېشمان راخست
بۇ زيان ئاي چ راخەرىكى چاكين ئىمە ﴿ ۴۹: ومن كل شيء خلقنا
زوجين ﴾ وه لە هەر شتەك جوتىكمان دروست كردوو: نىرومى،
شېرىن و ترش، خۇرو مانگ، شەوو رۇزۇ. ﴿ لعلكم تذكرون ﴾
بەلكو ئاممۇزگارى وەرېگرن باوهر بە تواناو دەسلەتمان بئىن ﴿ ۵۰:
فروا إلى الله ﴾ جاھەمووتان بەراكردن بەرەوخوا ھەلبىن، واتە:
لەھەموو كارىكدا تەنھا گوپرايەلى ئەوبن ﴿ إني لكم منه نذير مبين ﴾
بەراستى من (واتە: پىغەمبەر) لەلايەن خواوہ ترسىنەرىكى ئاشكرام
بۇ ئىوہ كاروبارم ئاشكرايەو خوايىش پشتىوانىم لى دەكات ﴿ ۵۱:
كذلك ما أتى الذين من قبلهم من رسول ﴾ باوى ھۆزەكانى پىش
ئەمانىش ھەر وابوو، ھەر پىغەمبەرىك خوا ناردوو پەتى و چووہ
بۇلاى ھۆزەكەى ﴿ إلا قالوا ساحر أو مجنون ﴾ ھەرىبىيان وتووہ
جادوگەرە، يان شىتە ﴿ ۵۳: أتوا صوابه ﴾ ئايا وەسىيەتايان
بۇ يەكتر كردووہ بەوہ وا رايان كۆيە لەسەر شەو بۇچوونەيان؟
﴿ بل هم قوم طاغون ﴾ نەخىز، وەسىيەتايان بۇ يەكتر نەكردووہ،
بەلكو ئەوانە بۇخۇيان گەلىكى ياخى ولەسنور دەرچوون، بۇيە
ئەوقسانە دەكەن ﴿ فتول عنهم ﴾ جا كەوايە تۇ واز لەوانە بىنەو
رۇويان لى وەرگىرە، واتە: ئەوئەندە بايەخيان بۇ دامەنتى ﴿ فما أنت
بملم ﴾ لەسەر لارى ئەوان كەسىك سەركۆنەى تۇ ناكا ﴿ ۵۵:
وذكر فإن الذكرى تنفع المؤمنين ﴾ تۇ بەردەوام ئاممۇزگارى بكە،
چونكە ئاممۇزگارى ھەمىشە كەلك بەرپرواداران ئەگەيەنتى ئەگەرچى
ئەوانەش سوودى لى وەر نەگرن.

الرزاق ﴿ چونكە تەنھا ھەرخوايە رۇزیدەر ﴿ ذو القوة المتين ﴾
خاوەن ھیزی چار نەكراو، كەس ناتوانى چارى خوا بكاو زال بئى
بەسەرىدا. لەفەر موودەى (قودسى) دا ھاتووہ: ((يا ابن آدم! تفرغ
لعبادتي إملأ صدرك غنى، وأسد فقرك، وإلا تفعل ملأ صدرك
شغلا ولم أسد فقرك)) (پىشەوا ئەحمەد. ۳۵۸/۲، ترمزى و ئىبىن
ماجە). واتە: ئەى كورى ئادەم! خۆت يەكلا بكەوہ بۇ پەرسەنتى
من، ئەوسا منىش دل و دەروونت پرتەكەم لەقەناعەت و بئى نيازى
و، دەرگای ھەژاريت لى دادەخەم، ئەگىنا دل و دەروونت پرتەكەم
لەسەر قالىوون بە دونياوہو، دەرگای ھەژاريت لى داناخەم.
وہ ئەم فەر موودەش ھاتووہ: ((إني أنا الرزاق، ذو القوة المتين)).
(ئىمامى ئەحمەد: ۴۱۸/۱. ئەبوو داوود، نەسائى). ﴿ ۵۹: فإن
للذين ظلموا ذنوباً مثل ذنوب أصحابهم ﴾ جا بئى گومان بۇئەوانە
ستەمىيان لەخۇيان كردووہ بەشېرك بەشېك لەسزايان بۇھەيە، وەك
بەشى ھاوہلەكانيان لە گەلانى پىشوو ﴿ فلا يستعجلون ﴾ جا با
بۇسزا پەلەم لى نەكەن پىش كاتى خۆى، چونكە ھەربۇيان پىش
دەنت ﴿ ۶۰: فويل للذين كفروا من يومهم الذى يوعدون ﴾ جا
تياچوون بۇكافرو خاوەنناسان لەو رۇزەى بەلئىيان پى دراوہ، لەبەر
زورى سەختى و دزوارىي.

سوياس بۇ خوا، لە(۶)ى شەعبانى (۱۴۱۷)ك بەرامبەر
بە(۱۶/۱۲/۱۹۹۶) لەنووسىنى ئەم سوورەتە يوومەوہ، لەراگەياندىنى
ناوئەندىي بزووتنەوہى ئىسلامى لە كوردستان/عيراق، لەشارى
ھەلەبجە.

سوورەتى (تورر)ە

مەككەيەو (۴۹) ئابەتە

بەناوى خوی بەخشندەى مېھربان

ئەمىش ھەر لەباسى بېروباوہر ئايدۆلۆزىيەتى ئىسلامى ئەدوى:
يەكخاواناسىن، پەيام، زىندوو بوونەوہ، پاداشت و تۆلە، سەرەتا
باسىكى سامناكى رۇزى دوايى دەكات كە ئەو ھەموو ئازارو سزايە
رۇوبەر ووى كافر بى پرواكان ئەبىتەوہو ھېچ شتەكىش نىيە بتوانى
بەرھەلستى بووہستى، پاشان باسى لەخواترسان و پارىزگارگان
ئەكات، باسى ئەوھەموو پاداشت و رېز لئىئانەيان دەكات،
دواتر باسى دواھەمىن پەيام دەكات: پەيامەكەى (موحەممەدى
كورى عەبدوللا) داوا لەپەيامبەرىش دەكات كەئەوئەندە گرنكى
نەدات بەوقسەو قسەلۇكانەى بئى پرواكان ئەبىلئىن، جا بۇ دواتر
بەرامبەر ئەو شك و گومانەى موشرىكان ھەيان بوو لەپەيامبەرىتى

دروستكرافى جننى و مروف ھەر بۇ پەرسەنتى خوايە:

﴿ ۵۶: وما خلقت الجن والإنس إلا ليعبدون ﴾ و من ھەرىبۇيە
جنۆكەو ئادەمىم دروست كردووہ بپەرسەنتن و ببناسن، چونكە ئەگەر
لەنەبوونەوہ نەم ھىنابان، نەيان ئەناسىم و گەرەبىم دەرئەئەكەوت
بۇيان، ئەم (ئەسە)ەش كە دەلى: ((كنت كنزا مخفيا فأردت أن
أعرف، فخلقت الخلق)) ھەرھىمايە بەوہ ﴿ ۵۷: ما أريد منهم من
رزق ﴾ مەن ھېچ رزق و رۇزىم لەوان ناوى بۇخۆم ﴿ وما أريد أن
يطعمون ﴾ و نايشەموى ئەوان خۆراكم بەدەنتى ﴿ ۵۸: إن الله هو

ورده‌ورده همو زوی داپوشی؟ بهل خوا سویند به‌ویچ شته
 نه‌خوات: ۷: ۱: ان عذاب ربك لواقع ﴿۱﴾ که بی‌گومان سزای
 په‌روه‌دگاری تو (ته‌ی موحه‌مه‌دا) هر پیش دیت ۸: ۸: ما
 له من دافع ﴿۲﴾ هیچ ره‌تکه‌روه‌یه‌کیشی بو نییه، کهس ناتوانی
 به‌ری‌بگری ۹: ۹: يوم تمور السماء مورا ﴿۳﴾ شه روژه‌یه که‌ناسمان

(موحه‌مه‌دا) بیزاری دهره‌ب‌ری. له‌گه‌وره‌یی و فه‌زله‌تی شه
 سووره‌ته‌دا هاتوو‌ه‌که: (جوبه‌یری کوری مونعیم) ده‌لی: جارنک
 گویم لی‌بوو پیغه‌مبه‌ر ﴿۴﴾ له‌نوژی شیواندا سووره‌تی (توور)‌ی
 ده‌خویند، که‌سیکی دیکه‌م نه‌دیتبوو ده‌نگی، یان خویندنه‌وه‌ی
 له‌وباشتریی، (متفق علیه. فتح الباری: ۲/۲۸۹، مسلم: ۱/۳۳۸)،
 پاشان بوخاریش به‌ته‌نیا شه فرمووده ریوایه‌ت ده‌کات: (ثومی
 سه‌له‌مه) ده‌لی: (له‌کاتی چه‌جدا) سکالام برده‌لای پیغه‌مبه‌ر ﴿۵﴾
 که نه‌خوشم و توانای ته‌وافی مالی خوام نییه، شه‌ویش فرمووی:
 ده‌برؤ له‌دوای خه‌لکه‌وه به‌سواری ته‌وافی خوت بکه، ده‌لی ته‌وافم
 کردو، دیتم پیغه‌مبه‌ر ﴿۶﴾ له‌که‌ناری ماله‌وه نوژی ده‌کاو، سووره‌تی
 (توور) ده‌خوینی. (فتح الباری: ۸/۶۸۸).

سویند به هموو نه‌مانه سزا به‌ری‌وه‌یه:

بسم الله الرحمن الرحيم ﴿۱﴾ والطور ﴿۲﴾ سویند به کیوی (توور
 - سیناو) که‌په‌روه‌دگار له‌گه‌ل مووسادا له‌وی و‌توو ویژی کرد
 ۲: و‌کتاب مسطور ﴿۳﴾ سویند به‌کتیب و‌نامه‌یه‌کی نووسراوه
 (ته‌ورات)، یان قورئان، یانامه‌ی کرده‌وه‌کان، یا (له‌وحولمه‌حفون)
 ۳: فی رق منشور ﴿۴﴾ و‌الاکراو له‌پیستیکی ته‌نک و‌ناسکدا، که
 بو‌هه‌موو‌که‌س حوکم و‌پریاروئاداب و‌پله‌کاتی ناسانه ﴿۵﴾:
 و‌البيت المعمور ﴿۶﴾ سویند به‌خانوی هه‌میشه‌ئاوه‌دان له‌مه‌که‌که‌دا
 (که‌عبه‌ی پیروز، که‌هه‌مووسائیک به‌میلیون خواجه‌پرست ئاوه‌دان
 ده‌کریته‌وه. (ته‌به‌ری) نه‌لیت: سویند به‌و‌خانوه‌ی که‌له‌سه‌رووی
 ئاستی که‌عبه‌دا له‌پشت ناسمانی چه‌وته‌مه‌وه به‌فریشته‌یه‌کی
 زورؤ زبه‌نه‌ئاوه‌دان کراوه‌ته‌وه. له‌فرمووده‌یه‌کی سه‌حیح‌دا
 له‌(بوخاری)‌وهه، (فتح الباری: ۶/۳۴۹، موسلم: ۱/۱۵۰)
 داهاتوو‌ه‌که: ((انه یدخله کل يوم سبعون ألفا من الملائكة، ثم
 لا یعودون إلیه أبدا)) و‌اته: بی‌گومان هه‌رروژه‌ی چه‌فتاهه‌زار
 فریشته‌ده‌چنه‌نیو (بیت المعمور)‌وهه پاشان ئیتر شه‌وانه‌هه‌رگیز
 جارنکی تر بوی ناگه‌ریتنه‌وه به‌لکو ده‌سته‌یه‌کی تر دین ﴿۷﴾ و‌السقف
 المرفوع ﴿۸﴾ سویند به‌ملا ژوروه‌ی به‌رزو بلنده، و‌اته: به‌ناسمانی پر
 له‌ئه‌ستیره‌و خورومانگ و‌. هتد ﴿۹﴾: و‌البحر المسجور ﴿۱۰﴾ سویند
 به‌و دهری‌به‌ی که‌به‌ر به‌سه‌ت‌کراوه له‌وه‌ی به‌ته‌قیته‌وه‌و دونیا داپوشی،
 هه‌ندی شه‌لین مه‌به‌سه‌ت به‌و‌دهری‌به‌ی، دهری‌ای هیمن (هادی‌ه)،
 که‌سه‌سه‌ت و‌هه‌شت ملیون میل چوار گوشه‌یه، قوولیه‌که‌شی
 له‌هه‌ندی لاهه‌نوه‌زارو چوارسه‌دو سی‌وسه‌متره، رووبه‌ره‌که‌شی
 به‌تیکرایی دووچارونیو به‌ته‌ندازه‌ی هه‌موو وشکانی دونیایه، جا
 شه‌گر ده‌سه‌لاتیک نه‌بی چاودیری شه‌وه‌بکات، ئایا بوی نییه

كذالك ما آتت الذين من قبيلهم من رسول إلا قالوا ساحر أو مجنون ﴿۱﴾
 ﴿۲﴾ أو أصوابه بل هم قوم طاعون ﴿۳﴾ ﴿۴﴾ فقول عنهم فما أنت
 بملوم ﴿۵﴾ وذكّر فإن الذكري نفع المؤمنيك ﴿۶﴾ وما
 خلقت الجن والإنس إلا ليعبدون ﴿۷﴾ ما أريد من زرفي
 وما أريد أن يطعمون ﴿۸﴾ إن الله هو الرزاق ذو القوة المتين ﴿۹﴾
 ﴿۱۰﴾ فإن للذين ظلموا ذنوباً مثل ذنوب أصحابهم فلا يستعملون
 ﴿۱۱﴾ فويل للذين كفروا من يومهم الذي يوعدون ﴿۱۲﴾

سورة الطور

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَالطُّور ﴿۱﴾ وَكُنْتَ مَسْطُورًا ﴿۲﴾ فِي رَقٍ مَّنشُورٍ ﴿۳﴾ وَالْبَيْتِ
 الْمَعْمُورِ ﴿۴﴾ وَالسَّجْفِ الْمَرْفُوعِ ﴿۵﴾ وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿۶﴾ إِنَّ
 عَذَابَ رَبِّكَ لَرُفِيعٌ ﴿۷﴾ مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ﴿۸﴾ يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ
 مَورًا ﴿۹﴾ وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سِيرًا ﴿۱۰﴾ فَوَيْلٌ لِلْمُكذِّبِينَ
 الَّذِينَ هُمْ فِي حَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿۱۱﴾ يَوْمَ يَدْعُوكَ إِلَى نَارِ
 جَهَنَّمَ دَعَاً ﴿۱۲﴾ هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تُكذِّبُونَ ﴿۱۳﴾

به‌توندی دیت و‌ده‌روات و شه‌ویتته له‌رزوه شه‌که و‌گه‌ران و
 خوا هه‌مووی تیک‌ده‌دا ﴿۱۰﴾: و‌تسير الجبال سیرا ﴿۱۱﴾ کیوه‌کانیش
 له‌جینگه‌ی خویاندا هه‌لده‌کنرین و‌ده‌رؤن، و‌اته: یاسای بوونه‌وه‌ر
 تیک‌نه‌چی و‌جارنکی تر به‌که‌لکی ژیان نایه‌ت ﴿۱۱﴾: فویل یومئذ
 للمکذبین ﴿۱۲﴾ ئیتر له‌ورؤژه‌دا تیاچوون بوئه‌وانه‌ی پیغه‌مبه‌ره‌کانیان
 به‌درؤ شه‌خسته‌وه‌و، هه‌رخه‌ریکی به‌درؤ‌خستنه‌وه‌ بوون ﴿۱۲﴾:
 الذین هم فی حوض یلعبون ﴿۱۳﴾ شه‌وانه‌ی له‌کاری نار‌وادا هه‌رده‌م
 رؤشه‌چن و‌، گالته و‌گه‌مه‌ده‌کن ﴿۱۳﴾: یوم یعدون إلی نار
 جهنم دعا ﴿۱۴﴾ شه‌ورؤژه‌ی که‌شه‌وانه‌ زور به‌توندی پالیان پیوه‌شه‌نری
 بو‌ناو ناگری دۆزه‌خ و‌راده‌کیشرین ﴿۱۴﴾: هذه النار الی کنتم
 بها تکذبون ﴿۱۵﴾ هه‌ر که‌نزیک‌خرانه‌وه‌ پنیان شه‌وتری: شه‌مه‌شه‌و
 ناگره‌یه که‌ئیه‌ کاتی‌خوی به‌درؤتان دانه‌ناو برواتان پنی نه‌بووا!
 ﴿۱۵﴾: أفسح هذا أم أنتم لا تبصرون ﴿۱۶﴾ پنیان ده‌وتریت: باشه
 شه‌مه‌جادوه‌ه - وه‌ک له‌دونیا‌دا، کاتی په‌یامبه‌ر ﴿۱۶﴾ قسه‌ی بۆده‌کردن

تهتان وت جادووه- یان ئیوه نابینن و کویرن، ههروهك له دونیادا خوتان له ئاستنی ئه ورۆژه کویر ده کرد؟ ﴿ ۱۶: إصلوها فاصبروا أولا تصبروا ﴾ بچنه ناویه وهو بسوتین، جا ئیترا امتان بئی یان نه بئی ﴿ سواء علیکم ﴾ وهك یهك وایه بوئیهوه، ﴿ إنما تجزون ما كنتم تعملون ﴾ چونكه ههرد به بیی ئه وهی ئه تان کرد له

ژنانی سپی چاوهگوره (حور العین).

توره مهو زارۆلهی فیماندارانیس ده بهینه بههشت:

﴿ ۲۱: والذین آمنوا واتبعتهم ذریبتهم بإیمان ﴾ وه ئه وکه سانهی باوه ریان هینا وهه کانیشیان به ئیمان هوه پهیره و بیان ئی کردوون ﴿ ألحقنا بهم ذریبتهم ﴾ زارۆ وهه کانیشیانمان پیگه یانندن له بههشتدا، هه رچهنده کرده وه کانیشیان شایستهی ئه و پله یه نه بی، به لām له بهر ریزو حورمه تی ئه وان، وهك (ئیبین عه بیاس) ده ئیت: تا زیاتر که یخوش و دلخوش بین، هه ر (ئیبین عه بیاس) (خوای لرازی بئی) ده ئی: پیغه مبه ر ﴿ فرموی: (إن الله عز وجل لیرفع ذریة المؤمن معه فی درجته فی الجنة وإن کان لم یبلغها بعمله لئقر بهم عینه)) و الحدیث ذکره الهیثمی فی مجمع الزوائد (۱۱۳۷۰)، عن ابن عباس (رضی الله عنه) رفعه إلی النبی ﷺ و تعقیه بقوله: رواه البزار، و فیه قیس بن الریبع، وثقه شعبه و الثوری و فیه ضعف) ﴿ وما ألتاهم من عملهم من شی ﴾ وه له هه مان کاندایا له کرده وهی ئه وان هی پله ی بهر زیان ده سته که وتوه، شستی که م ناکه ی نه وه، به هوی بهر زکردنه وهی پله ی منداله کانیان ﴿ کل امرئ بما کسب رهین ﴾ هه موو که سیک بارمه تی کار و کرده وهی خو به تی، گونا همی که سی دیکه نادری به سه ریا، ئه که ره چی باوک و کورو براو که س و کار ی شین، مه گه ر در یغی کرد بیئت له په ندو ئاموز گاری ﴿ ۲۲: وأمددناهم بفاکهة ولحم مما یشتهون ﴾ وه زیاد له وه یش حه زیان له هه ر میوه گوشتیک بیئت، ده یان ده ی نی.

أَفِصْرُ هَذَا أَمْ أَنْتَ لَا تَصْبِرُونَ ﴿ ۱۶ ﴾ أَصْلُهَا فَأَصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُحْزَنُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿ ۱۷ ﴾ إِنَّ الْمُسْلِمِينَ فِي جَهَنَّمَ وَنَعِيمٌ ﴿ ۱۷ ﴾ فَتَكْفِهِنَّ يَمَاءُ أَلْنَهْمُ رِيحٌ وَوَقَّهْمُ رِيحٌ مِنْ عَذَابِ الْحَجِيمِ ﴿ ۱۸ ﴾ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَيْسًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿ ۱۹ ﴾ مَتَكِّينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ﴿ ۲۰ ﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿ ۲۱ ﴾ وَأَمْدَدْنَاهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿ ۲۲ ﴾ يَنْزُلُ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْتِيهِنَّ ﴿ ۲۳ ﴾ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَكُونٌ ﴿ ۲۴ ﴾ وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿ ۲۵ ﴾ قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلَ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿ ۲۶ ﴾ فَمَنْ أَكَلَهُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَوَقَّعْنَا عَذَابَ السَّمُورِ ﴿ ۲۷ ﴾ إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿ ۲۸ ﴾ فَذَكَرْنَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا جُنُونٍ ﴿ ۲۹ ﴾ أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرْنَاهُ رِيبَ رَبِّ الْمُتُونِ ﴿ ۳۰ ﴾ قُلْ تَرَىٰ صُورًا فِي مَعَكُمْ مِنَ الْأَمْثَلِ يُصِيبُ ﴿ ۳۱ ﴾

شهرا بی بههشت هه رزه بیژی تییدا نییه:

﴿ ۲۳: یتازعون فیها کأسا ﴾ جار جار بوخوشی له بههشتدا جام و بیاله ی پر له شهرا ب له یه کتر ئه فرینن ﴿ لا لغو فیها ولا تأتیم ﴾ نه هه رزه بیژی تییدا یه، نه گونا هه بار کردن ﴿ ۲۴: ويطوف عليهم غلمان لهم ﴾ وه چه ند تازه لاویکی ئیسک سووک بوخزمه تکردن به سه ریا ندایا ئه گه رین و خزمت ئه که ن ﴿ كأنهم لؤلؤ مکنون ﴾ له جوانی و پاک و خاویندی دا ده ئیلی مراواری ناو سه ده فن ﴿ ۲۵: وأقبل بعضهم على بعض يتساءلون ﴾ هه ندیکیشیان رووده که نه هه ندیکیان له یه ک ئه پرسن: له وهی له سه ری بوون له دونیادا له ئه هوال و ئه عمال ﴿ ۲۶: قالوا إنا كنا قبل في أهلنا مشفقين ﴾ ئه لاین: ئیغه له مه پیش له دونیادا بووین له ناو ژن و منالماندا له سه زای خوا ده ترساین، بو یه ئیستا ئه ویش ئه م به هه ر مه زنه یه ی پی به خشین ﴿ ۲۷: فمن الله علينا ﴾ ئینجا خوا منتهی خسته سه رمان به مه رجه مه تی خو ی ﴿ ووقانا عذاب السموم ﴾ و له سه زای ئاگری هالاودار پاراستوونی

دونیادا، پاداشت دهر رینه وه.

خه لکانی له خوا ترس، له بههشتدا هه ره حناکن:

پاش باسکردنی پاداش و تۆله ی بی باوه ران، دیته سه ر باسی پاداشتی موسلمانان، بو یه ئه فه رموی: ﴿ ۱۷: إن المتقين فی جنات ونعیم ﴾ بی گومان خو بار یزان - له روژی قیامه تدا - له بههشته کان و خوشگوزه ره نییه کی هه میشه یی دان و ژیان ده به نه سه ر ﴿ ۱۸: فاکهین بما آتاهم ربهم ﴾ به وهی په ره رده گاریان بی به خشیون خوشحالن ﴿ ووقاهم ربهم عذاب الحجیم ﴾ په ره رده گاریشیان له سه زای دۆزه خ پاراستوونی ﴿ ۱۹: كلوا واشربوا هینا بما كنتم تعملون ﴾ بییان ئه وتتری: ده سه به وهی ئه و کارانه وه له دونیادا ئه نجامتان ده دان، بخۆن و بخۆنه وه ﴿ ۲۰: متکین علی سرر مصفوفة ﴾ له سه ر قه نه فه ی ریزکراو، پالیان داوه ته وه و روویان له یه ک کرده وه ﴿ و زوجناهم بحور عین ﴾ هاو سه رمان کردوون به

﴿ ۲۸: إنا كنا من قبل ندعوه ﴾ ته لئین: به راستی ئیمه کاتی
 خوی له دونیادا هاناو هاوارمان هر بوخوا دهربدو هرتهومان
 نه پرست، وانهویش ئیستا وهلامی داینه وه ﴿ انه هو البر الرحیم ﴾
 به راستی نهوخوایه زاتیکئی چاکه خوازی دلاییه. ﴿ ۲۹: فذكر
 فما أنت بنعمة ربك بكاهن ولا مجنون ﴾ جا که وایوو تووش نهی
 موحه ممه! ﴿ ناموزگاری بهره وام بکه، نه تووش به هوئی چاکه
 خواوه ندهتوه به پیغه مبه ریتی، نوقلانه لیده رو شیت نیت، وهک
 نهو نه فامانه ته لئین! به لکو هه مووشتیگ به پینی سروش و نیگایه،
 نه م نایه ته بو رتهی قسهی (عوقبهی نه بی موعهیت) بیوو، که
 جار جار به پیغه مبه ری نهوت: شیته، جادوو گهره! ﴿ ۳۰: أم
 يقولون شاعر تربص به رب المنون ﴾ یاخو ته لئین: موحه ممه
 شاعیره، چاوه روانی مردنی نه که یین تا له دستی زرگارمان بیئت.
 ﴿ ۳۱: قل تربصوا فإني معكم من المتربصين ﴾ بییان بلی:
 چاوه روان بن! جا بی گومان منیش له گهل ئیوه له وانهم چاوه روانی
 دهره نجامی من وئیوه؟ جا خوی گه وره نه وانی له روژی (به دن دا)
 به زوویی تیبارد ﴿ ۳۲: أم تأمرهم أحلامهم بهذا ﴾ یاخو ژیریان
 فرمانیان پی دها بهم قسه ناقلایانه؟! ناودارانی قورهیش
 خویان به گهلکی ژیروبه ناوه ز داهنا، بویه خوایش نهو جوړه
 پرسیارانه یان ناراسته دهکات، دیاره نه گهر راسته ژیروونایه
 -وهک خویان واده لئین- نه وند لاسار نه ده بیوون ﴿ أم هم قوم
 طاغون ﴾ یاخو خویان گهلکی سه رکش ویاخین؟! ﴿ ۳۳: أم
 يقولون تقوله ﴾ یان خو ته لئین: (موحه ممه) نهو قورثانه ی له
 سهر خوا هه لیه ستووه؟! ﴿ بل لا يؤمنون ﴾ نا، به لکو نه وانه
 باوه رناهینن، بویه بی باکانه نهو توانجانه ده گرن. ئینجا خوا
 هه موو به دگومان بییه کیان رت نه کاته وه نه فهرموی: ﴿ ۳۴: فليأتوا
 بحديث مثله إن كانوا صادقين ﴾ جابا قسه یه وینه نهو قورثانه
 بیئن، نه گهر راستیان ده کرد لهو وته یاندا که نه یان وت موحه ممه
 خوی نه م قورثانه ی هه لیه ستووه ﴿ ۳۵: أم خلقوا من غير شيء ﴾
 یا خو هه له خویانه وه دروست بیوون، وا نه ونده سه ربه ستن
 وبه ناره زووی خویان قسه نه که ن و منه تی هچ که سیگ نازان؟
 ﴿ أم هم الخالقون ﴾ یا هه ر خویان دروستکری خویان؟ ﴿ ۳۶:
 أم خلقوا السموات والأرض ﴾ یا ئاسمانه کان و زهویان دروست
 کردوه؟ ﴿ بل لا يوقنون ﴾ نه خیر به لکو یه قینیان به خواو به
 روژی پاداشت و توله نییه بویه ناوا به ناره زووی خویان شه ن
 نه که ن ﴿ ۳۷: أم عندهم خزائن ربك ﴾ یاخو کللیی خه زینه و
 گه نجینه کانی په روه ردگاری توپان لایه؟ تانه وان خواستیان نه بیئت
 په یامه بریتی به که سنی نه دری ﴿ أم هم المسيطرون ﴾ یا خیر

هه مووشتیکیان به ده ستو ده سه لاتداران، هه تا به ناره زووی خویان
 ئال وگور بکه ن. زماننا سه کان ده لئین: (وفیه ثلاث لغات: الصاد
 وبها قرأت العامة، والسين وهي قراءة ابن محيصن وحמיד و مجاهد،
 ویا شام الصاد والزای وهی قراهه حمزه کما تقدم فی "الصرط"
 فی سورة الفاتحة) ﴿ ۳۸: أم لهم سلم يستمعون فيه ﴾ یا خیر

﴿ سورة البقرة ﴾

﴿ ۳۸: أم لهم سلم يستمعون فيه ﴾

﴿ ۳۹: أم له البنات ولكم البنون ﴾

﴿ ۴۰: أم تسألهم أجرا فهم من مغرم مثقلون ﴾

﴿ ۴۱: أم عندهم خزائن ربك ﴾

﴿ ۴۲: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۴۳: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۴۴: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۴۵: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۴۶: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۴۷: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۴۸: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۴۹: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۵۰: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۵۱: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۵۲: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۵۳: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۵۴: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۵۵: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۵۶: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۵۷: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۵۸: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۵۹: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۶۰: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۶۱: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۶۲: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۶۳: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۶۴: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۶۵: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۶۶: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۶۷: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۶۸: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۶۹: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۷۰: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۷۱: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۷۲: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۷۳: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۷۴: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۷۵: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۷۶: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۷۷: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۷۸: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۷۹: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۸۰: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۸۱: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۸۲: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۸۳: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۸۴: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۸۵: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۸۶: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۸۷: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۸۸: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۸۹: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۹۰: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۹۱: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۹۲: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۹۳: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۹۴: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۹۵: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۹۶: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۹۷: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۹۸: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۹۹: أم يريدون كيدا ﴾

﴿ ۱۰۰: أم يريدون كيدا ﴾

نهر دیوان و په یزه کیان بو هه یه؟ پیایدا سه رنه که ون بو ئاسمان،
 له وی گوی نه گرن بو وتوو ویزی فریشته کان ﴿ فلیأت مستمعهم
 سلطان مین ﴾ جا نه گهر وایه دها گوینگره که یان به لگه یه کی ئاشکرا
 بهیننی ﴿ ۳۹: أم له البنات ولكم البنون ﴾ یاخو کوران بو نه وه
 وکچانیش بو ئیوه، بویه بیئان وایه فریشته کچی خوان! له کاتیکا
 ئیوه خوتان رازی ناین به کچ، جانیتر چون بریاری وانه دن بو نه و
 خوا زال و ده سه لاتداره؟! دیاره که سیگ ژیری هه رته ونده بی،
 بی گومان ئینکاری زیندوو بوونه وش دهکات ﴿ ۴۰: أم تسألهم
 أجرا فهم من مغرم مثقلون ﴾ یا خیر تو نه ی موحه ممه! ﴿
 داوی کری و مزه یان لی نه که یت له سه ر که یانندی په یامه که ت،
 نه وانیش له ژیر باری قورس و گرانیدا دهرناچن؟! ﴿ ۴۱: أم عندهم
 الغیب فهم یکتون ﴾ یاخیر نادیاروغه بییان لایه، هه رچیان ویست
 لئی دهنوسنه وه؟ ﴿ ۴۲: أم يريدون كيدا ﴾ یاخو نه یانه وی پیلان
 وفرت وقلیک ریک بخه ن؟ ﴿ فالذین كفروا هم المکیدون ﴾ کافران

مه‌غریب وعیشای بؤ بکه، وه کاتیکیش ئه‌ستیره‌کان پشت هه‌ل
 ئه‌که‌ن و ون‌ده‌بن، دوورکاتی سوونته‌تی به‌یانی بکه، واته: هم
 له‌شه‌وگارداو، هم له‌نوژی به‌یانیدا ستایش و ته‌سبیحاتی خوا
 یئی، (ئیبین عه‌بباس) ده‌لئیت: مه‌به‌ست دوورکاته‌که‌ی پئش نوژی
 به‌یانیه، چونکه پیغه‌مبه‌ر ﷺ هه‌میشه پئش نوژی به‌یانی دوو
 رکات نوژی سوونته‌تی ده‌کرد.

هه‌رخۆیان فرت و فیئل لی‌کراون، وه‌ک له (به‌د) دا به‌چاو بینرا:
 گه‌لی له‌سه‌رانیان تیاچوون ﴿ ۴۳: أم لهم إله غیر الله ﴾ یا خیر
 په‌رستراویکیان جگه له‌(الله) هه‌یه‌هه‌!؟ هه‌تابیکه‌ن به‌شه‌ریکی خوا
 ﴿ سبحان الله عما یشرکون ﴾ پاکی و بیگه‌ردی بؤخوا، له‌شه‌ریکی
 ئه‌وان یؤ خوای بؤداده‌نین.
 تیبینی: وشه‌ی (أم) - که له‌م سووره‌ته‌دا بؤسه‌رزه‌نشت و بیزاری
 ده‌رپینه له‌کاره چه‌وته‌کانی ئه‌وان - پازده‌جار هاتوو.

سوورته‌ی (نجم) - ۵۳

مه‌که‌بیه‌و (۶۲) ئایه‌ت

به‌ناوی‌خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

ئه‌میش وه‌ک سووره‌ته‌هاوشیوه‌کانی خۆی باسی بیروباوه‌ره
 به‌ره‌تیبه‌کان ده‌کات: یه‌کخواپه‌رستی، په‌یامه‌که‌ی پیغه‌مبه‌ر،
 زیندوو بوونه‌وه، پاداشت وتۆله، جا بویه‌که‌م جار باسی
 بلن‌دبوونه‌وه (میعراج) - که‌ی پیغه‌مبه‌ر ﷺ ئه‌کات، که‌به‌راستی
 رووداویکی گه‌وره‌گرنگی میژووپییه، چونکه جگه له‌ببینی هه‌موو
 سه‌یرو سه‌مه‌ره‌کانی تر له‌و شه‌وه‌دا، به‌چاوی سه‌ریش چه‌ندین
 شتی سه‌رسوپه‌ینه‌ری تری چاوپیکه‌وت، پاشان باسی ئه‌وبتانه
 دئیت که‌ه‌بتپه‌رسته‌کان ئه‌یان په‌رستن، له‌گه‌ل پووچه‌لکرده‌وه‌ی
 کاره‌که‌یان، ئینجا باسی پاداشت دئیت که‌چۆن هه‌موو که‌سێک
 به‌پینی کاروکرداری خۆی ره‌فتاری له‌گه‌ل ئه‌کرئ، دواتر ئه‌لئیت:
 هه‌مووکه‌س به‌پینی کاروکرده‌وه‌ی خۆی پاداشت ئه‌درئته‌وه‌و که‌سێش
 گوناهی که‌س هه‌لناگرئ... هه‌ندئ به‌لگه‌ش دبنئته‌وه‌ بؤده‌سه‌لاتی
 خوا بؤمراندن و زیندوو بوونه‌وه.

عینادی موشریکان و جه‌زبه‌دانیان:
 ﴿ ۴۴: وإن یروا کسفان السماء ساقطا ﴾ وه‌ئه‌گه‌ر له‌سه‌ره‌نجامی‌کاره
 نادرسته‌کانیا نه‌وه، ببینن پارچه‌یه‌کی گه‌وره له‌ئاسمانه‌وه به‌رپینه
 خواره‌وه به‌سه‌ریاندا ﴿ یقولوا سحاب مرکوم ﴾ ئه‌وکاته‌یش ئه‌لئین:
 په‌له‌هه‌وریکی له‌سه‌ر یه‌ک نیشتوو! "واته: هه‌یمان هه‌ر ئینکاری
 ئه‌که‌ن، وه‌ک له‌م ئایه‌ته‌شدا هاتوووه ده‌فه‌رموی: (ولو فتحنا علیهم
 یا ابا من السماء فظلوا فیه یعرجون لقالوا إنما سکرک أبصارنا بل نحن
 قوم مسحورون) ۱۵-۱۴-۱۵ ﴿ ۴۵: فذرهم حتی یلاقوا یومهم
 الذی فیه یصعقون ﴾ جا که‌وا بوو وازیان لی‌بینه تا ئه‌گه‌ن به‌و رۆژه‌ی
 له‌ناوده‌برین و ده‌کوژرین ﴿ ۴۶: یوم لا یغنی عنهم کیدهم شیئا ﴾
 ئه‌و رۆژه‌ی فیله‌که‌یان فریایان ناکه‌وی و هه‌یج که‌لکیان پی‌ناگه‌یه‌نی و
 بی‌نیازیان ناکا ﴿ ولا هم ینصرون ﴾ وه‌له‌هه‌یج لایه‌که‌وه یارمه‌تیش
 نادرین ﴿ ۴۷: وإن للذین ظلموا عذابا دون ذلک ﴾ وه‌بی‌گومان
 بؤ ئه‌وانه‌ی سته‌مکاربوون، سزایه‌ک هه‌یه له‌دونیا‌دا، به‌رله‌هاتنی
 قیامه‌ت، وه‌کو گرانی و، قات وقری و... هتد، وه‌ک له‌سووره‌تیکی
 تردا ئه‌فه‌رموی: (ولنذیقنهم من العذاب الأذنی دون العذاب الاکبر
 لعلهم یرجعون) ۲۱/۳۳. ﴿ ولکن اکثرهم لا یعلمون ﴾ به‌لام
 زۆریه‌یان نازانن ئه‌وسزایه.

سویند به‌مانه موحه‌مه‌د هه‌رجی ده‌لی راسته:

﴿ بسم الله الرحمن الرحیم ﴾ ۱: والنجم إذا هوی ﴿ سویند به‌و
 ئه‌ستیره‌یه که‌به‌خیزایی ئاوا ده‌بیت، یاله‌شوینی خۆی ده‌ترازئیت
 و به‌ردبیته‌وه کاتی نزیکبوونه‌وه‌ی قیامه‌ت ﴿ ۲: ماضل صاحبکم
 وماغری ﴾ هاوه‌له‌که‌ی ئیوه (موحه‌مه‌د) ﷺ له‌ریی هه‌ق
 لای نه‌داوه‌و باوه‌ری پووچیسی نه‌بووه.

موحه‌مه‌د له‌خۆیه‌وه قسه‌ ناکات:

﴿ ۳: وما ینطق عن الهوی ﴾ وه‌قسه‌وگوفتاری (پیغه‌مبه‌ر) له‌رووی
 هه‌واوه‌وه‌سه‌وه نییه، جا که‌سی ئاوابی چۆن ریگه ون ئه‌کات!؟
 ﴿ ۴: إن هو إلا وحی یوحی ﴾ ئه‌و قورئانه‌ی که‌ ئه‌وده‌یلئیت،
 جگه له‌وه که‌به وه‌حی بؤی ده‌نیئرئ، هه‌چی تر نییه، واته: ئه‌م

ئه‌ی پیغه‌مبه‌ر! خۆراگر به‌و ته‌سبیحاتی خوا بکه:

﴿ ۴۸: واصبر لحکم ربک ﴾ خۆگره له‌به‌رامبه‌ر به‌جه‌یه‌نایی
 برپاره‌کانی په‌روه‌ر دگارت هه‌ ئه‌ی موحه‌مه‌د! ﴿ به‌و ئیکردونیان
 ﴿ فإنک بأعیننا ﴾ چونکه به‌راستی تۆ له‌به‌رچاودیری ئیمه‌دایت،
 فیلیان زیانت لی‌نادات ﴿ وسیح بحمد ربک حین تقوم ﴾ کاتی
 هه‌لئه‌سیت هه‌رده‌م ته‌سبیحات و سوپاسگوزاری په‌روه‌ر دگارت
 بکه، ئیمامی (ترمزی و نسائی) ئه‌لئین: کاتی له‌جیگایه‌کدا
 هه‌لده‌سیت، خویندنی (ذکر) ی ((سبحانک اللهم و بحمدک أشهد
 أن لا إله إلا أنت، أستغفرک وأتوب إلیک)) سوونته‌ته. ﴿ ۴۹:
 ومن اللیل فسبحه وادبار النجوم ﴾ وه‌له‌شه‌وگاریشدا نوژی

قورئانه هدر له لایه ن خواوه یه.

یه کتردا قسه یان جیاوازه، ته تانته هاوه لانیس یه کده نگ نین!
(ئیین عه بیاس و عیکره مهو شه بوو زهرو که عبولنه حبان) رایان وایه:
پیغه مبهر ﷺ به چاوی سه ر له شهوی میعراجدا خوی دیتوه،
بویه (ئیین عه بیاس) ته لیت: (إن الله اصطفى إبراهيم بالخلقة،
واصطفى موسى بالكلام، واصطفى محمدا بالرؤية). واته: خوا

ماموستای ره سولی نه مین، جویریلی نه مینه:

۵: علمه شدید القوی * خاوه ن هیز و به زه بر (جویریلی) فریشته یه، قورئانی فیز کردووه، به ئی زور به هیزه، ده ست پاکه، زمان پاکه، ده سائیر ئیوه چون ته لئین قورئان ته ندیشه و خورافه ی پیشوووه کانه!!؟ * ۶: ذو مرة فاستوی * خاوه ن مه تانته له ژیری و هوشدا، جا له سه ر شه و شیوه یه ی خوا دروستی کردووه زور به ریک وینکی وه ستاو خوی نیشان دا * ۷: وهو بالافق الاعلی * وه خوی له ناسویه کی زور به رزو بلند (له ناسوی خوردا) نیشانی په یامبه ردا ﷺ. به ئی... جویریلی هندی جار له سه ر شیوه ی ئاده میدا ده هات و، په یامبه ریش ﷺ چاوی پی ده کوه ت، په یامبه ر ﷺ زورحه زی ته کردکه جویریلی له شیوه فریشته که دا بیینی، بویه شه ویش دوو جار له سه ر شه و فریشته بیه که ی خوی نیشان دا، جاری له سه ر زهوی، جاریکیش له ناسماندا. جار که ی سه ر زهوی شه و کاته بوو که له شه که وتی (حیراء) دا بوو، جا له خوره لاتی شه که وته که وه هات و بهری خوری لی گرت، شه ویه که شه فرموی: (وهو بالافق الاعلی) جار که ی ناسمانیش له لای (سدره المنتهی) دا بوو. * ۸: ثم دنا فتدلی * له پاشانزیک بووه وه له پیغه مبه ره وه ﷺ، ئینجا خوی داهیل * ۹: فكان قاب قوسین أو أدنی * جائه و هنده لئی نزیک بووه وه به شه ندازه ی دوو که وان، یان که متر بوو، دیاره له ناوهره یاندا باو بووه و تویانه: شه و هنده به یه که وه نزیکن شه ندازه ی دوو که وان، یان که متر به یینانه * ۱۰: فأوحى إلى عبده ما أوحى * ئینجا خوا له ریکه ی شه و وه وه وحی کرد بو به نده ی خوی (موحه ممد) ﷺ شه و ی که ده بوو وه وحی بکا.

نه ری پیغه مبه ر شه وی ئیسرا خوی خوی دی:

۱۱: ما کذب الفؤاد ما رأى * شه و ی به چاوی سه ریینی، ناخ و ده روونی خوی به دروی دهر نه کرد، واته: کاتی که به چاو جویریلی دی، دلنشی باوهری کرد * ۱۲: أفتمارونه علی ما یرى * ئایا ئیوه شه ره قسه ی له گه ل ده که ن له سه ر شه و ی بیینی له شه وره وی میعراجدا باوه ر ناکه ن؟! * ۱۳: ولقد رآه نزلة أخرى * وه بی گومان په یامبه ر ﷺ جاریکیش تریش له دابه زینیکه تردا جویره ئیلی دیتوه له شیوه ی خویدا. رافه کارانی قورئان قسه یان جیاوازه سه بارت به وه ی که ئایا په یامبه ر ﷺ خوی خوی به چاوی سه ر دیتبی؟ ئایا جویره ئیلی له سیمای خویدا به چاوی سه ر دیتبی؟ وه ده ستی سونته و وجه ماعه تیش هروا له ناو

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّجْمِ إِذْ هَمَّ ۝۱ مَاضٍ لَّ صَاحِبِكُمْ وَمَا عَوَى ۝۲ وَمَا يُنطِقُ
عَنِ الْمَوْتَى ۝۳ إِنْ هُوَ إِلَّا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّكَ ۝۴ عَلَّمَ شَدِيدُ الْقُوَى ۝۵
ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَى ۝۶ وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَى ۝۷ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى ۝۸
فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى ۝۹ فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا أَوْحَى ۝۱۰
مَا كَذَبَ الْفؤَادُ مَا رَأَى ۝۱۱ أَفَتَمَارُونَهُ عَلَىٰ مَا بَرَى ۝۱۲ وَلَقَدْ رَآهُ
نَزْلَةً أُخْرَىٰ ۝۱۳ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ ۝۱۴ عِنْدَ حَاجَةِ الْمَأْوَىٰ ۝۱۵
إِذْ يَخْفَى السِّدْرَةَ مَا يَشْفَى ۝۱۶ مَارَاغَ الْبَصَرِ وَمَا طَفَى ۝۱۷ لَقَدْ رَأَىٰ
مِنَ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ ۝۱۸ أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ۝۱۹ وَمَنْوَةَ
الْثَالِثَةَ الْأُخْرَىٰ ۝۲۰ أَلَمْ يَكُن لَّهُنَّ الْآلُفْنَ ۝۲۱ تَالِكَ إِذْ أُنزِلَتْ
ضُرُبَيَّ ۝۲۲ إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمَّيْتُهُنَّ بِأَسْمَاءٍ ۝۲۳ وَهِيَ الْكَاذِبَةُ أَنْزَلَ
اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ
وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدَىٰ ۝۲۴ أَمْ لَا تَأْتِيَنَّهُنَّ الْمَلَائِكَةُ
أَلَّا يَرْنَ ۝۲۵ وَالْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ ۝۲۶ وَكَرَّمْنَا فِي السَّمَاءِ لَآتِنِّي
شَفَعْتُهُمْ شَيْئًا إِيَّايَ ۝۲۷ بَأَذْنِ اللَّهِ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ ۝۲۸

ئیبیراهیمی به (خه لیل) هه لئیزاردووه، مووساش به قسه له گه لکردن،
موحه مبه دیش ﷺ به نیشاندانی خوی و دیتنی به چاوی سه ر.
(عه بدولای کوری مه سهوود و خاتوو عانیشه) - خوا له مه موویان
رازی بی - نکووی و ئینکاری شه دیتنه یه شه که ن، ته تانته خاتوو
عانیشه ته لیت: هه رکه سنی پیی و ابیت که موحه ممد ﷺ به
چاوی خوی خوی دیتوه، شه و درویه کی گوره ی له سه ر خوا
هه لبه ستووه، چونکه خوا شه فرموی: (لا تدرکه الأبصار و هو
یدرک الأبصار و هو اللطیف الخبیر)، وه ده لیت پیغه مبه ر ﷺ دوو جار
جویریلی دیتوه، جاری له ناسمانه وه هاته خوارنی، جاریکیش دی
به شه س سه د باله وه له لای (سدره المنتهی) دا. شه ئایه تانه ی
سوهرتی (نجم) ه به لکه نین له سه ر شه و ی که په یامبه ر ﷺ خوی
خوی به چاوی سه ر دیتبی، چونکه باسه که له جویره ئیله وه ده ست
پیی شه کات و، چی ناوه (ضمیر) ه کان: (علمه شدید القوی)، (ولقد
رآه نزلة أخرى) بو جویره ئیل ده گه رینه وه، به لام پیشه و (نه حمده)

ئەلئیت: لەشەوی میعراجدا پەيامبەر ﷺ خۆی بەچاوی سەردیتو. بەندەش وتەكەى (عائیشەو ئیبن مەسعود) بە بەهیزتر دەزانم، وەك (لالەكائى)یش لەقسەكانیدا ھەر ئەو ھەلئەبزیرى، بەلام ئەگەر لەم باسەدا (توقف) بگرى وادەزانم چاكتەر، چونكە بەلگەيەكى قسەپرو راشكاو نىيە (والله أعلم). ﴿ ۱۴: عند سدرۃ المنتهى ﴾ جارى دووھمیش لە لای (سدرۃ المنتهى)دا، كە (سیدرەش) لە ئاسمانى ھەوتەمدایەو نزىكى عەرشەو درەختىكى پرگەلاو سىبەرخەست و چرو پرە، فریشتەو گىيانى شەھیدان و مەودای زانیارى پەيامبەران - بېجگە لە موھەممەد ﷺ - تا ئەوى ئەروات، جوپرەئیلیش لە سەفەرەكەى شەوی میعراجدا ھەتا ئەوى لەگەل پێغەمبەردابوو، لەوى بەولاو تەنھا خوا خۆى ئەزانى... پێشەوا موسلىم لەباسى شەو پەیدا فرەموودەيەكى درىزى ھىناو، لە بەشكىدا ئەلئیت: ((ثم ذهب بى إلى سدرۃ المنتهى، وإذا ورقها كأذان الفيلة، وإذا ثمرها كالقلال...)) (موسلىم: ۱/۱۴۶. فتح البارى ۶/۳۴۹). ﴿ ۱۵: عندها جنۃ المأوى ﴾ لە لایەتى بەھەشتى (جىنى دانىشتن و ھەوانەو)، خوا خۆى ئەزانى ئەو بەھەشتە كام بەھەشتە، ھەرچەند (تەبەرى) ئەلئیت: ئەو بەھەشتەيە كەجىگای شەھیدانە.

نیرینەتان بۆ خۇتان ھەلبزار دووھو، بۆ خواش مینە!؟ جارى خوا ھەربىوئىستى بەمندال نىيە، گریمان ئەگەر پىوستىشى بىت، كامیان باش بى بەلاتانەو ھەلئەبزیرى بۆخۇتان و كامیشتان بەلاو خراب بى ئەى دەن بەخو! ﴿ ۲۲: تلك إذا قسمة ضيزى ﴾ ئەگەر ئاوابى ئەو بەشكردىكى ستەمكارانەيە. ئینجا خواى كارزان ئىنكارى و بىزارى لەسەر ئەو ھالەتە خرابەیان دەر ئەبى: ﴿ ۲۳: إن هى إلا أسماء سميتموها أنتم وآبأؤكم ﴾ ئەوانە "لات و عوز زاو مەنات" ھەر چەند ناوئىكن خۇتان و باوانەكانتەن ناوتان لى ناون، ئەگىنا ھىج ھەقىقەت و ناوەرۆكىكىان نىيە ﴿ ما أنزل الله بها من سلطان ﴾ و خواش ھىج بەلگەيەكى بۆ پەرسەتەن دانەبەزاندووە ﴿ إن يتبعون إلا الظن وما تهوى الأنفس ﴾ ئەوانە ھەر شوئىنى گومان دەكەون، ئەگىنا ھىج بەلگەو نىشانەيەكىان بە دەستەو نىيە بۆ پەرسەتەن ﴿ ولقد جاءهم من ربهم الهدى ﴾ لەكاتىكدا بەھەقىقەت لەلایەن پەروەردگار يانەو رىئوئىيان بۆ ھاتووە، واتە: قورئان يان بۆ ھاتووە كە رىئوئىنى دەكا بۆ يەكخو پەرسەتەن.

چاگە تەنبا بە نارەزوو تەمەننا دەست ناکەوى:

﴿ ۲۴: أم للإنسان ما تمنى ﴾ ئاخو بۆ ھەرمروئەكى كافر ھەرچى بخوازى ھەيە!؟ واتە: كە ئەوان پىيان وایە دواروژ پەرسەتەو كانیان فریایان دەكەون و تکیان بۆ ئەكەن، بىر لە شتىوا نەكەنەو ھەرگىزىش ناى ﴿ ۲۵: فله الآخرة والأولى ﴾ چوون ئاخیرەت و دونیا، ھەر بۆ خواى ھەق(الله)یە، نەك بۆ غەبرى ئەو، لەبت و خواكانیان تابتوانن شەفاعەت بۆ پەرسەتەو كانیان بکەن.

تكاو شەفاعەت مەر خوا ئیزن بىداو رازى بى:

﴿ ۲۶: وكم من ملك فى السموات ﴾ فریشتەيەكى زۆرە ئاسمانەكاندا ھەن ﴿ لا تغنى شفاعتهم شيئا ﴾ تکیان ھىج كەلك ناپەخشى بۆ پەرسەتەو كانیان، مەگەر ئەو بتانەى ئىو چوون تکیان وەر ئەگىردى بۆتەن!؟ ﴿ إلا من بعد أن يأذن الله لمن يشاء ويرضى ﴾ مەگەر پاش ئەو ھەى بۆ ھەر كەسىك خوا خۆى بىھوى و رازى بى مۆلەت بىدات فریشتە تكاى بۆيكات، ئەو ھەش بۆ پیاو ەرسال و صالحەكان دەبىت.

موشرىكەكان كچان دەكەنە مندالى خوا:

﴿ ۲۷: إن الذين لا يؤمنون بالآخرة ﴾ بى گومان ئەوانەى باو پەريان بەپاشە روژ نىيە و پىيان وایە زىندوو بوونەو ھەلئەبزیرى نىيە

نوورى خواو، جەشامەتى فریشتە (سیدرە)یان پۆشى:

﴿ ۱۶: إذ يغشى السدرۃ ما يغشى ﴾ ئەوكاتەى دىتى، سیدرەى دابۆشى ئەو شتەى دای ئەپۆشى، واتە: لەكاتى دیدارەكەدا نوورى خواو، فرەزۆرى فریشتەكان سیدرەیان پركرد ﴿ ۱۷: ما زاغ البصر وما طغى ﴾ وە چاوى پێغەمبەر كلاً نەبوو لەو ھەى دىتى، تەجاووزىشى نەكرد لەو ھەى بۆى دىارى كرابوو، بەلكو ھەر تەماشای ئەو ھەى دەكرد ﴿ ۱۸: لقد رأى من آیات ربہ الكبرى ﴾ بەراستى پێغەمبەر ﷺ گەلئىك بەلگەو نىشانەى گەرە گەرەى پەروەردگارى خۆى لە سەفەرەكەیدا - وەك (سدرۃ المنتهى) و (بيت المعمور) و بەھەشت و دۆرەخ و... ھتد - بىنى.

لات و عوززا و مەنات، گردووتاننە خوا ابنەمايە كیان نىيە:

پاش باسكردنى ئەو ھەموو شتانەى كە پەيامبەر ﷺ چاوى پى كەوتن لە میعراجدا، ئینجا بە ھاوبەش پەیدا كەرەكان ئەفەر مۆیت: ﴿ ۱۹: أفرايتم اللات والعزى * ۲۰: و منات الثالثة الأخرى ﴾ ھەوالى لات و عوززاو سىبە مەكەى تریان (مەنات) م بەدەنى ئایا كچى خوان ئەى خوانەناسان!؟ ئەوانە سى بەتەكە بوون لە (تائىف و غەتقان و مەككە)دا ئەپەرسەتەن ﴿ ۲۱: ألكم الذكر وله الأنثى ﴾ ئایا

﴿ لیسون الملائكة تسمية الأتشي ﴾ ناوی مبینہ له فریشته‌کان دهنین! واتہ: ثلین فریشته کچی خوان ﴿ ۲۸ ﴾: وما لهم به من علم ﴿ ثوان هیچ زانیاریه کیان به وته کیان نیبه ﴿ إن يتبعون إلا الظن ﴾ به لکو هردوای گومانی نارہواو پووج ده‌کون ﴿ وإن الظن لا یغنی من الحق شیئا ﴾ له کاتی‌کدا گومانیش مروؤف له راستی بی نیاز ناکاو جفی حه‌قیقه‌ت ناگریته‌وه.

له‌نه‌هلی باتل و ناههق واز بینه:

﴿ ۲۹ ﴾: فأعرض عن من تولى عن ذكرنا ولم يرد إلا الحياة الدنيا ﴿ جا که‌واپوو پشت هه‌لکه له‌وهی رووی وهرچه‌رخاندووه له (قورئان)ی نئمہو، جگه له‌زیانی شم دونیایه‌ش هه‌چی تری ناوی ﴿ ۳۰ ﴾: ذلك مبلغهم من العلم ﴿ ثوه‌وه‌ویهری زانیاریانه که دونیایان هه‌لبژاردووه به سه‌رخیره‌تدا!! ﴿ إن ربك هو أعلم بمن ضل عن سبيله ﴾ بی‌گومان په‌روه‌ردگاری تو زانتره به‌حالی ثوه‌که‌سه‌ی له‌ریگه‌ی خوا لای‌داوه ﴿ وهو أعلم بمن اهتدى ﴾ هه‌ر ثه‌ویش زانتره به‌حالی ثوه‌که‌سه‌ی که‌ریگای راستی هه‌لبژاردووه، هیدایه‌ت و ریئویین بووه، به‌ینی کرده‌ه‌کانیشیان پاداشت وهرده‌گرنه‌وهو تو‌له‌ده‌درین ﴿ ۳۱ ﴾: والله ما فی السموات وما فی الأرض ﴿ هه‌ریوخوایه چی له‌ناسمانه‌کان وچی له‌زه‌ویدایه، واته: هه‌رچییان تیدایه مولک ودروستکراوی ثوه ﴿ لیجزی الذین أساءوا بما عملوا ﴾ تاله پاشه‌روژدا پاداشی به‌دکاران بداته‌وه به‌کاره‌کانیان ﴿ ویجزی الذین أحسنوا بالحسنى ﴾ وپاداشتی چاکه‌کارانیش بداته‌وه به‌پاداشتیکی چاکتر.

نه‌وه‌ی گوی بیست نابی و، چکوش ده‌کا موسلمان نیبه:

﴿ ۳۳ ﴾: أفرأیت الذی تولى ﴿ نایا ثه‌وه‌که‌سه‌ت دیت رووی له شوینکه‌وتنی فیسلام وهرچه‌رخاند، پاش نه‌وه‌ی ویستی شوینی‌که‌وی ﴿ ۳۴ ﴾: وأعطى قلیلاً وأکدی ﴿ وه‌که‌می‌ک له‌سامانی به‌خشنی

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْئُرُونَ اللَّيْلَةَ نَسِيَةً الْأُنْثَى ﴿۳۳﴾
 وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ﴿۳۴﴾ فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّى عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿۳۵﴾ ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى ﴿۳۶﴾ وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَيَجْزِي الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِي الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحَسَنَى ﴿۳۷﴾ الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوْا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَى ﴿۳۸﴾ أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّى ﴿۳۹﴾ وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْتَدَى ﴿۴۰﴾ أَعْنَدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ بَرِيءٌ ﴿۴۱﴾ أَلَمْ يَتَّبِعْنَا مَا فِي صُحُفٍ مُوسَى ﴿۴۲﴾ وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَكَّلْنَا أَنْزِلَ وَإِذْهُ وَزَّرْنَا آخِرَى ﴿۴۳﴾ وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ﴿۴۴﴾ وَأَنْ سَعَاهُ سَوْفَ يُرَى ﴿۴۵﴾ ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَى ﴿۴۶﴾ وَأَنْ إِلَى رَبِّكَ الشُّكْرُ ﴿۴۷﴾ وَأَنْ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ﴿۴۸﴾ وَأَنْ هُوَ آمَنَ وَأَكْفَرَ ﴿۴۹﴾

و ده‌ستی گرت‌ه‌وه‌! ﴿ ۳۵ ﴾: أعنده علم الغیب فهو بری ﴿ نایا ثه‌وه‌که‌سه‌ زانستی غه‌یبی لایه، وانه‌بینی که غه‌یری خوی سزای دواروژی‌له سه‌ر هه‌ده‌گری؟! گوتراوه: ثه‌وه‌که‌سه (وه‌لیدی‌کوری موغیره) بووه.

روویه‌ره‌کانی موسا و نبیر اهیم:

﴿ ۳۶ ﴾: أم لم یبأ بما فی صحف موسی ﴿ نایا هه‌وایی پی‌نه‌دراوه به‌وه‌ی له سه‌ره‌کانی موسا ﴿ ۳۷ ﴾: وإبراهیم الذی وفی ﴿ وسوحوفی (نبیراهیم) ی وه‌فاداردا هاتووه: ﴿ ۳۸ ﴾: ألا تزر وازرة جارئک ﴿ که هه‌یج که‌سیک گونا‌ه‌ی به‌کیکی تر هه‌لناگری، له‌وه ده‌چیت شم کرین و فروشتنه (وه‌لید) کردبیتی، چونکه جارئکیان ویستی نیمان و باوه‌ر بیننی، که‌چی پی‌اوئیک په‌شیمانی کرده‌وه وتی: بوجی نیمان دینیت، نه‌گه‌رشتیکم بده‌یتنی من گونا‌ه‌کانت بؤ هه‌لئه‌گرم!! ثه‌میش له‌به‌رامبه‌ر ثه‌وه‌وه به‌لیننی

موسلمان له گونا‌ه‌ی مه‌زن و کاری دزیو خو به‌دوور ده‌گریت:

﴿ ۳۲ ﴾: الذین یجتنبون کبائر الإثم والفواحش إلا اللمم ﴿ ثه‌وانه‌ی که‌خویان به‌دوورده‌گرن له گونا‌ه‌گه‌وره‌کان وکاره‌دزیوه‌کان، به‌لام ورده گونا‌ه‌ی بچووک خوا ده‌یان‌بووری ﴿ إن ربک واسع المغفرة ﴾ بی‌گومان په‌روه‌ردگاری تو نه‌ی موحه‌مه‌دا! ﴿ لیبورو دنی زور و فراوانه ﴿ هو أعلم بکم إذ أنشأکم من الأرض ﴾ ثه‌وه‌به‌موو کارو بارتان له‌خوتان زانتره، کاتی دروستی کردوون له‌زه‌ویبی ﴿ وإذ أنتم أجنة فی بطون أمهاتکم ﴿ وه‌کاتی کوری‌له‌بوون له‌سکی دایکتاندا ﴿ فلا تزکوا أنفسکم ﴿ جا که‌واپوو پاکانه بوخوتان مه‌کن و، خوتان هه‌ل مه‌کیشن ﴿ هو أعلم بمن اتقى ﴿ ثه‌وه‌ زانتره به‌وه‌که‌سه‌ی خوی ده‌پاریزی و سنوره‌کانی نابه‌زیننی.

۴۳: و أنه هو أضحك وأبکی * و به راستی هر خوابه مرؤف ده کانه پیکه نین و گریان، وه همووخوشی و ناخوشییه ک به دهستی شهوه. * ۴۴: و أنه هو أمات وأحبا * وههر شهوه شه مرینتی و شه ژینتی. * ۴۵: و أنه خلق الزوجین الذکر والأُنثی * به راستی هر شه و زاته یه که جوتی نیر و میی دروست کرد. * ۴۶: من نظفة إذا تسنى * له ناویکی کم کاتی له پشستی پیاوو له سینهی نافرته شه هله قوتی و ده ژینته ناومندا لدانه شه. * ۴۷: و أن علیه النشأة الأخری * بی گومان دروست کردنه شه که ی تر - دوی مردن - له سر خوابه. * ۴۸: و أنه هو أغنی وأقنی * هر شه و زاته کار به جینیه هندی له به نده کانی ده وله مند ده کاو، هه ندیکش هه ژار. * ۴۹: و أنه هو رب الشعری * وههر شهوه پهروه ردگاری شه ستیره ی شیعرا.

شه ستیره ی شیعرا: له وه رزی زستانی نئمده دا ده شه که وی، به لام له سر ده می شه ستیره ناسه کانی (مصری کوندا له هه وه لی هاویندا ده رکه و تووه، شه شه ستیره یه خاوهن گو یه کی گه وره یه، قهواره که ی بیست شه وه نده ی گو ی خوره!! وه دوور یه که شی وه ک دووری خوره له نئمده شه، به لکو به زیاد ی شه وه، که شه و زیاد یه به یه ک ملیون به راورد کراوه! شه زانین که خیرایی تیشک له تنها چرکه یه ک دا له ماوه ی (۸) ده قیقوه (۱۳) چرکه دا شه و جا شه گاته نئمده، له کاتی کا جیا وازی نیوانمان (۱۵) ملیون کیلومه تره... به لام شیعرا به (۱۱۰) سال شه گات، جا شه بی شه و شه ندازه یه چه ند بی؟! شه و شه ستیره یه "له کاتی زور گه رامادا له پشستی بورجی (جهوزا) وه هله نیت" بو یه ش به تایبته دست نیشانی شه و شه ستیره یه شه کات، چونکه کاتی خوی هه ندی له تیره کانی عمره ب شه یان په رست. * ۵۰: و أنه أهلك عاداً الأری * وه تنها هر شه و زاته بوو گه لی عادی یه که می له ناو برد هه رجه نده زور به ده سلات و به تواناش بوون، که چی کاتی سه ریچیان کرد له پیغه مبه ره که یان (هوود) خوا له ناوی بردن. * ۵۱: و نمود فما أبقى * وه گه لی سه موودیشی له ناو برد که سی لی نه هیشته شه. * ۵۲: و قوم نوح من قبل * وه پیش گه لی عادوسه موود، هوزی نوو حیسی له ناو برد * انهم كانوا هم أظلم و أظمی * چونکه به راستی شه و "گه لی نووح" سه مکار تر و سه رکیش تر بوو له عادو سه موود * ۵۳: و المؤمنة أهری * وه ههروه ها گوند و شاره کانی گه لی (لووت) یشی سه روو ژیر کرد * ۵۴: فغشاها ما غشی * جا به جوراو جوری سزای سه سخت دای پو شین * ۵۵: فبأی آلاء ربک تساری * جا که وابوو له چ نیعمه تیک له نیعمه ته کانی پهروه ردگارت گومانت هه یه.

شه ندازه یه ک مال و سامانی دایه وه، پاشانیش هه مووی نه دایه وه قسه که ی خوی نه برده سه رو په شیمان بوو یه وه جابو خستنه پیش چاوی هه ماقه تی وا، نایه تی: (أفرأیت الذی تولى..) هاته خواره وه * ۳۹: و أن لیس للإنسان إلا ما سعى * و بو هیج ناده میزادیک نییه پاداشتی کرده وه ی خوی نه بی، شه و کارانه نه بی کاتی خوی هه ولی یودا وه کردو یه تی. پیشه وا (شافعی و مالیک) - خوا لیان رازی بیت - هه ردو له شه نایه شه وه وه ریان گرتووه که پاداشتی قورشان خویندن به مردووان ناگا، شه گه رچی "هه دیه" شی بو یکه ن، چونکه شه وه هه ول و کوشی خوی نییه، به لام پیشه وا (نه حمده) و ده سته یه کی تری زانایان رایان وایه که: پاداشتی (قراءه) به مردووان شه گا، به مه رچی که به پاره یوول نه خوینتری * ۴۰: و أن سعه سوف یری * و بی گومان هه ول و کاره که ی له دوا ییدا له ترازو وه که یدا ده بینریت. (قال ابن العز: إتفق أهل السنة: أن الأموات ينتفعون من سعی الأحياء بأمرین: أحدهما: ما نسب إليه فی حياته.

الثانی: دعاء المسلمین و استغفارهم له. و أما الصدقة و الحج علی نزاع فیها یصل إليه من ثواب الحج. فعن محمد بن الحسن: أنه إنما یصل المیت ثواب النفقة و الحج للحجاج. و عند عامة العلماء: ثواب الحج للمحجوج عنه و هو الصحیح، و اختلف فی العبادات البدنیة: كالصوم و الصلاة و قراءة القرآن و الذکر. فذهب (أبو حنیفة و أحمد و جمهور السلف) إلى وصولها. و المشهور من مذهب الشافعی و مالک عدم وصولها، و ذهب أهل البدع من أهل الکلام إلى عدم وصول شیئ الیتة، لا الدعاء و لا غیره، و قولهم هذا مردود بالکتاب و السنة. المحقق علی کتاب شرح اصول اعتقاد أهل السنة و الجماعة، للدکتور أحمد بن سعد بن حمدان الغامدی - الاستاذ بقسم العقیده - بجامعة أم القرى مکة المکرمة. * ۴۱: ثم یجزا الذیاء للأرفی * پاشان پاداشت ده درینته وه به ته و او ترینی پاداشت، واته: هیچ شتیکی لی کم نا کرینته وه هر به پنی جور ی کرده وه ی خو شیه تی.

هه ندی سیفاتی خوی به به زهی:

۴۲: و أن إلى ربک المنتهی * و به راستی سه ره نجامی هه موو نیش و کاری هه ریولای پهروه ردگارت شه گه رینته وه ورد و درشت له گه ل ناده میزاد شه کولرینته وه. نیماسی (بوخاری) له (نیین عه بیاس) وه هیناویه تی: ((سجد النبی * بالنجم، و سجد معه المسلمون و المشرکون و الجن و الإنس)) واته: پیغه مبه ر * سوورته تی (نجم) ی خویندو سو زده ی برد، وه ههروه ها مو سلمانان و، هاو به ش دانهران و جنو که و ناده میس له گه لی سو زده یان برد.

دهکا. پیشهوا (نه حمهد) له (سههل) هوه هیناویه تسی که پیغه مهر
 ده فهرموئی: ((بعثت أنا والساعة هكذا)) هر نه وکاته که من
 کرامه پیغه مبر ۱۰ له گهل قیامتا وهکو پنجهی شایه دومان
 ویهنجهی ناوه راست (السبابة والوسطی) بووم. واته: نه وهنده
 له یه که وه نزیک بووین.

بته برسته کان روو له نیشانمو موعجزه کان وهرده گیرنا:

﴿ ۲: وإن یروا آية یعرضا ﴾ وه نه گهر هر به لنگه و نیشانه یه ک
 ببینن که: به لنگه بی له سه راستی پیغه مبر، پشت هه لده که ن و
 گوئی نادهنی ﴿ و یقولوا سحر مستمر ﴾ و نه لین نه مه جادوو یه کی
 هه میسه یی و هه موو کاتییه. ﴿ ۳: و کذبوا و اتبعوا أهواءهم ﴾
 په یامبه ریان به دروژن زانی و، دوا ی هه واهه وه سی خو یان که وتن
 ﴿ و کل امر مستقر ﴾ وه هه موو کاریک له چاک و خراب کاتیکی
 بو هه یه قهراری تیدا ده گرت ﴿ ۴: و لقد جاءهم من الأنباء مافیه
 مزدجر ﴾ سویند ده خو م بی گومان نه وهنده هه وائی تیا چوونی
 سته مکارانیان بو هاتوو ه بیان گیر پته وه له شیرک ﴿ ۵: حکمة
 بالغة ﴾ نه م قورثانه ش حیکمه تیکی تیرو ته واهه که یشتوته نه و پهری
 تیرو ته و او ی له حیکمه تدا ﴿ فما تن النذر ﴾ جا چ که لکی
 ده به خشی تر سینره کان کاتی با وهر نه هینن و که لک وهر نه گرن
 له قورثان و له په یامبه ر ۱۰، چونکه گوئی خو یانیان که پر کردوه،
 چاوی خو یانیان له ناستی هه قوو راستی کویر کردوه، وهک نه م
 نایه ته ییش ده فهرموئی: (وما تغنی الآيات والنذر عن قوم لا یؤمنون)
 (۳۱/۱۰).

خوانه ناسان روژی به ری حالیان به د حاله:

﴿ ۶: فتول عنهم ﴾ جا که و ابوو پشتیان له هل بکه نه ی
 موحه ممه د! ﴿ ده مه قالییان له گهل مه که ﴾ یوم یدع الداع
 إلی شی نکر ﴿ چا وهر پنی نه و روژه بکه که جار چیه که (واته:
 ئیسرافیل) بانگی خه لک ده کات بوشتیکی بی زراوو ناخوش
 وناله بار، چونکه پر له ئیش ونازار و خه م و خه فته ﴿ ۷: خشعاً
 أبصارهم ﴾ چاویان شو ره ناتوان هه ئی برن له بهر سامناکی نه و روژه
 ﴿ یخرجون من الأجداث ﴾ له ور و ژده له گوږ دینه ده ره وه ﴿ کأنهم
 جراد منتشر ﴾ له زوریدا ده لئی کولله ی بلا وه بوون ﴿ ۸: مهطعن
 إلی الداع ﴾ به خیرایی ده چن بولای جار چیه که وه له ترساندا
 دوانا که ون ﴿ یقول الکافرون هذا یوم عسر ﴾ کافرو بی با وهره کان
 نه لین: نه مر و روژیکی سه خته، دیاره ته نها بو نه وان سه خته، نه ک
 بو با وهر داره کان، وهک نه م نایه ته فهرموئی: (فذلک یومئذ یوم

عسیر، علی الکافرین غیر یسیر) (۹/۷۴-۱۰).

سه رگوروشته ی هوزه که ی نووچ عیبه رتی تیدا یه:

ئینجا بو دلنه وایی په یامبه ر ۱۰ که لیک له نه زیهت ونازاری که لانی
 پیشوو دینئی، وهک نه فهرموئی: ﴿ ۹: کذبت قبلهم قوم نوح ﴾
 پیش (قوره ییش)، (که لی نووچ) ییش بی با وهر بیان کرد ﴿ فکذبوا عبدنا
 و قالوا مجنون و اذجر ﴾ جا به نده ی ئیمه بیان (نووچ) به دروژن زانی
 و بر وایان بی نه هینا و وتیان: دیوانه و شیته، وه له که یاندنی
 په یامه که ی خوا ریگری کرا، نه م نایه ته ش هر نه و مانایه ده دا
 که ده فهرموئی: ﴿ لئن لم تنته یانوح لتکونن من المرجمین ﴾ ﴿ ۱۰:
 فدعا ربه أنى مغلوب ﴾ ئینجا نووچ - دوا ی (۹۵۰) سال - دا وای
 له په ره دگاری خو ی کرد و وتی: خواهی! بی گومان من شکستم
 خوار دوو ﴿ فاتصر ﴾ ده سا تو له بیان لی بسینه و سه رم خه، نه م
 دا وایه ش پاش مه یووس بوون بوو لییان و به فهرمانی خواش بوو
 ﴿ ۱۱: ففتحنا أبواب السماء بماء منهر ﴾ ئینجا ئیمه ییش
 ده رگا کانی ناسمانان به بارانکی به خو رم کرد نه وه ﴿ ۱۲: و فجرنا
 الأرض عینا ﴾ زه ویشمان به ئاوی کانی و هه کان ته قانده وه هاته
 هه لقلولان، ته نانهت له ته نووره کانی شیان وه ﴿ فالتقى الماء علی
 أمر قد قدر ﴾ ئیتر ئاوه که - ئاوی ناسمان و کانی و هه کان - هه ردوو
 به یه که گیشتن له سه رفهرمانی له خوا وه بریاری درابوو، به کورتی:
 خوا ی گه وره ده رگا کانی ناسمانی به لیزمه لی کرد نه وه وه له نیو
 زه ویشه وه له هه موو لایه که مه ئاوه لقلولی و هه ردوو ئاوه که گیشتنه
 یه ک و توفان ده ستی پی کرد و نه وانیش له ناوچوون ﴿ ۱۳: و حملناه
 علی ذات ألواح و دسر ﴾ و نوو حیشمان له سه رچه ند ته خته و
 بزماریک - که شتییه کی ساده - هه لگرت ﴿ ۱۴: تجرى بأعیننا ﴾
 به چا ودری ئیمه ده چووو نه مان هیشته نقوم ببی ﴿ جزء لمن
 کان کفر ﴾ له ناو ئاودا نقوم کران له بهر کوفرو بی با وهر بیان به نووچ
 ﴿ ۱۵: و لقد ترکناها آية ﴾ بی گومان ئیمه رو دوا ی گه مییه که مان
 هیشته وه به نیشان به لنگه بو خه لکانی په ندی لی وهر گرن ﴿ فهل
 من مدکر ﴾ جانا یا په ند گرتک هه یه په ندی لی وهر یگری و به ریگی
 نه وه هوزده نه چی؟! ﴿ ۱۶: فکیف کان عذابى و نذر ﴾ جا
 سزا و ترساندن من چون بوو بو یان؟! واته: که تو له بسینم ناوا
 نه ی سینم، ده ئیوه ش هوشیارین ﴿ ۱۷: و لقد یسرنا القرآن للذکر ﴾
 سویند به خوا بی گومان ئیمه قورثانمان ناسان کردوه بو ناموزگاری
 و به ندگرتن ﴿ فهل من مدکر ﴾ جانا یا ناموزگاری که په ند وهر گرتی
 هه یه ناموزگاری و په ند وهر گرتی؟

سەرگروشته کهی هۆزی عاد:

﴿ ۱۸: کذبت عاد فکیف کان عذابی ونذر ﴾ هۆزی عادیش به یامبهره کهی خویان (هوود) به درو خسته وه، ئینجا سهیرکهن بزائن سزاو تۆلهی من چون بوو؟ ﴿ ۱۹: إنا أرسلنا علیهم ریحا صرصرا فی یوم نحس مستمر ﴾ به راستی ئیمه بایه کی ساردی توندی به لوورمان ناره سهریان له رۆژیکی شوومی بهرده وامدا، له سوورتهی: (حاققه ۷/ دا ده فهرموی: (سخرها علیه سبع لیل و ثمانیه آیام حسوما) ﴿ ۲۰: تنزع الناس ﴾ خه لکی له زهویی هه لئه گرت و به سهرا دهی دان به دارو بهردا ﴿ کانهم اعجاز نخل منقعر ﴾ وای لی کردبوون دهنوت بنه داری خورمای هه لکیشراون ﴿ ۲۱: فکیف کان عذابی ونذر ﴾ جانا یا سزاو تۆلهی من چون بوو؟! ئایا پشت شکین نه بوو؟ ﴿ ۲۲: ولقد یسرنا القرآن للذکر ﴾ به راستی ئیمه شه قورثانه مان بۆ په ندو ئامۆژگاری لی وهرگرتن ئاسان کرد ﴿ فهل من مدکر ﴾ جا ئایا که سیک هه یه په ندو ئامۆژگاری وهرگری؟

به سه رهاتی هۆزی سه موود:

﴿ ۲۳: کذبت ثمود بالنذر ﴾ گه لی (سه موود) یش ترسینه ری خویان (صالح پیغه مبه) به دروژن دانو، باوهریان پی نه کرد! ﴿ ۲۴: فقالوا أشرنا منا واحدا نتبعه ﴾ ئینجا وتیان: ئایا له که سیک پهیرهوی بکهین، له ناو شه وه سه موو خه لکه دا، که به لای شه وانه وه نه له پیاوما قولانه، نه سهروه تمه ند؟ ﴿ إنا إذا لفی ضلال وسع ﴾ شه گهر شوینی که سیک ئاوا بکهوین! که وایوو ئیمه له ناوه شه و شهیتیداین؟! ﴿ ۲۵: أألقت الذکر علیه من بیننا ﴾ ئایا له نیوانماندا وه حیسی بو شه و کراوه؟ له کاتیکا له و شایسته ترمان هه یه ﴿ بل هو کذاب أشر ﴾ هه رگیز شه له ئیمه شیاوتر نییه، به لکو شه و (سالم) پیاویکی دروژن و به فیزه! شه یه وی به و درو یانه ی خویه بیی به گه و ره سه روکمان ﴿ ۲۶: یعلمون غدا من الکذاب الأشر ﴾ خوا ده فهرموی: سه بهینی نه زانن و بویان ده رده که ویت که: دروژنی به فیز کئییه، صالح، یان شه وان؟ ﴿ ۲۷: إنا مرسلوا الناقة فتنه لهم ﴾ دووپاره خوا فهرمووی: بی گومان ئیمه شه و وشتره مییه له بهردیکی رهق وتهق و ساف و لووس، له سهرا داوای خویان به دهر دینین ﴿ فارتقبهم واصطبر ﴾ جا توش چاوه روانیان بکهو به ئارام و خوگر به له سهرا شه زیهت و ئازاریان تا فهرمانی خوا دیت ﴿ ۲۸: ونبتهم أن الماء قسمه بینهم ﴾ وه هه وایان پی یده که شه وئاوه به شکراره له نیوانیاندا، رۆژی بو شه وان و، رۆژیکیش

بۆ وشتره که، وه که شه فهرموی: (هذه ناقة لها شرب ولكم شرب يوم معلوم) (۱۵۵/۲۶) ﴿ کل شرب محتضر ﴾ هه موو که سی له سه ره به شی خویدا ئاماده ده بیته، واته: نابی هیچ لایه ک پرواته سه ره به شی شه ولا که ی تر ﴿ ۲۹: فنادوا صاحبهم ﴾ ئینجا شه وانه له باتی گو یاریه لی، بانگی هاووریکه یان کرد که پیاویکی که لله شهق

حَسْمًا أَبْصَرَهُمْ بِحُجْرٍ مِنْ الْأَجْدَاثِ كَانَتْمْ جَرَادٌ مُتَنَبِّرٌ ﴿ ۷ ﴾
 مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكٰفِرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿ ۸ ﴾ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمٌ نُوْحٌ فَكَذَّبُوْا عِبْدَنَا وَقَالُوا بِجِنَّتٍ وَأَازِجٍ ﴿ ۹ ﴾ فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوْبٌ فَأَنْصِرْ ﴿ ۱۰ ﴾ فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاوْ تَنْهَبِرُ ﴿ ۱۱ ﴾ وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُوْنًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ﴿ ۱۲ ﴾ وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ الْأَوْجِ وَدَسَّرَ ﴿ ۱۳ ﴾ نَعْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءَ لِمَنْ كَانَ كٰفِرٌ ﴿ ۱۴ ﴾ وَلَقَدْ زَكَّيْنَاهُمْ آيَةً فَهَلْ مِنْ مَّدْكِرٍ ﴿ ۱۵ ﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿ ۱۶ ﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مَّدْكِرٍ ﴿ ۱۷ ﴾ كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿ ۱۸ ﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيْحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ ﴿ ۱۹ ﴾ تَنْزِعُ النَّاسَ كَانَتْمْ أَعْجَازٌ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ ﴿ ۲۰ ﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿ ۲۱ ﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مَّدْكِرٍ ﴿ ۲۲ ﴾ فَقَالُوا أَشْرًا مِنَّا وَاحِدًا نَتَّبِعُهُ ﴿ ۲۳ ﴾ أَفَلَمْ يَذْكُرْ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا أَلْهُوْكَ ذَابٌ أَسْرٌ ﴿ ۲۴ ﴾ سَيَعْلَمُونَ غَدًا مِنَ الْكٰذِبِ الْأَشْرِ ﴿ ۲۵ ﴾ إِنَّا مَرْسَلْنَا النَّاقَةَ وَنَتْنَهُ لَهُمْ فَاذْقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ ﴿ ۲۶ ﴾

بوو، ئینجا هه لیان نا بۆ کوشتنی وشتره که ﴿ فتعاطى فقر ﴾ جا شه ویش به گوینی کردن و بیباکانه رۆیشت و شمشیریکی لی هه لگرت و قاچی به راندو کوشتی! ﴿ ۳۰: فکیف کان عذابی ونذر ﴾ جا سزاو تۆلهی من چون بوو؟ ﴿ ۳۱: إنا أرسلنا علیهم صیحه واحده ﴾ به راستی ئیمه یش ته نیا نه عه رته و دهنگیکی سامناکمان ناره سهریان، جویرییل هات و قیراندی به سهریاندا ﴿ فکانوا کهشیم المحتظر ﴾ جا هه موو وه که پووشی وردبووی خواهنی حه فیره یان لی هات که کۆی ده کاته وه بۆمه ره کانی له زستاندا ﴿ ۳۲: بۆ په ندو ئامۆژگاری لی وهرگرتن ﴿ فهل من مدکر ﴾ جانا یا په ند وهرگری هه یه ۱۹.

جیرۆکی هۆزی لووت:

﴿ ۳۳: کذبت قوم لوط بالنذر ﴾ گه لی (لووت) یش پروایان نه کرد

به ترساندنه کانی پیغه مبه ره که بیان (لووت) - سهلامی له سه ربی - له سزای خوا له سه رکاره دژیوه که بیان ﴿ ۳۴ ﴾ : إنا أرسلنا عليهم حصبا ﴿ به راستی ئیمهش با یه کی توندمان ناره سه ربان و ورده زیخی تی ده گرتن ﴿ إلا آل لوط ﴿ به لام نالی لووت : خوی و دوو کچه که ی که پروایان هینا بو ﴿ نجناهم بسحر ﴿ له به ره به یانیکی زوودا

تیاچوون ﴿ ۳۹ ﴾ : فذوقوا عذابی ونذر ﴿ ده سا بیژن سزاو توله ی من ﴿ ۴۰ ﴾ : ولقد یسرنا القرآن للذکر ﴿ بی گومان ئیمه قورئانمان ئاسان کرد بو پندو ئاموژگاری ﴿ فهل من مدکر ﴿ جا ئایا په ند گری هه یه ؟ تا داخله کنی و ئاموژگاری و ره بگری ؟ به لی . له پاش هه رچار داستانه که وه ئه م رسته ی (ولقد یسرنا القرآن للذکر فهل من مدکر) و تراوه ته وه ، بوئوه زیاترو زیاتر په ندیان لی و ره بگری و مروقه کان چاردوای چار هوشیار ببه وه .

وینهم ان الماء فسمه بینهم کل شرب عنصر ﴿ ۳۹ ﴾ فنادوا صاحبهم فاعلمن فقهر ﴿ ۴۰ ﴾ فكيف كان عذابي ونذر ﴿ ۴۱ ﴾ انا أرسلنا عليهم صيحة واحدة فكانوا كهشيم الحنيطر ﴿ ۴۲ ﴾ ولقد یسرنا القرآن للذکر فهل من مدکر ﴿ ۴۳ ﴾ كذبت قوم لوط بالندر ﴿ ۴۴ ﴾ انا أرسلنا عليهم حصبا إلا آل لوط نجنتهم بسحر ﴿ ۴۵ ﴾ نعمة من عندنا كذلك نجزي من شكر ﴿ ۴۶ ﴾ ولقد أنذرهم بطئنا فتمتاروا بالندر ﴿ ۴۷ ﴾ ولقد رآووه عن ضيفه فطمسنا أعینهم فذوقوا عذابي ونذر ﴿ ۴۸ ﴾ ولقد صبحهم بكرة عذاب مستقر ﴿ ۴۹ ﴾ فذوقوا عذابي ونذر ﴿ ۵۰ ﴾ ولقد یسرنا القرآن للذکر فهل من مدکر ﴿ ۵۱ ﴾ ولقد جاءه آل فرعون الندر ﴿ ۵۲ ﴾ كذبوا بآياتنا كلها فاخذناهم أخذ عزيز مقتدر ﴿ ۵۳ ﴾ اكفاركم من أولئكم من أولئكم من أولئكم من أولئكم من أولئكم في الزبر ﴿ ۵۴ ﴾ أم يقولون نحن مستقر ﴿ ۵۵ ﴾ سيهزم الجمع ويولون الدبر ﴿ ۵۶ ﴾ بل الساعة موعدهم والساعة أدهى وأمر ﴿ ۵۷ ﴾ إن ألمجرمين في ضلال وسعر ﴿ ۵۸ ﴾ يوم يسحبون في النار على وجوههم ذوقوا مس سقر ﴿ ۵۹ ﴾ إنا كل شيء خلقته بقدر ﴿ ۶۰ ﴾

به سه رهانی فیرعهون و دهستهو به سته که ی :

﴿ ۴۱ ﴾ : ولقد جاء آل فرعون الندر ﴿ سویتند ده خوم بی گومان ترسینه ره کانمان (موسا و هارون) هاتنه لای نالی فیرعهون ، به لکو له خرابه کاری بسله مینه وه ﴿ ۴۲ ﴾ : کذبوا بآياتنا كلها ﴿ که چی له باتی بروهینان ته وای مؤعجیزه کانی ئیمه بیان به درو داناو بروایان پی نه کردن ! ﴿ فاخذناهم أخذ عزيز مقتدر ﴿ ئهوسا ئیمهش گرتانن به گرتنی خاوهن هیژیکی به توانای تی نه شکاو ﴿ ۴۳ ﴾ : اكفاركم حبر من اولئكم ﴿ ئایا بی پرواکانی ئیوه ئه ی عه ره به کان ! باشترن له بی پرواکانی که لی نوح و ، عادو ، سه موود ؟ تاهوای رزگار بوونیان بی ؟ ! نه خیر ، که و ابو ئیوهش هه ر چاوه روانی ئه و روژه بن ﴿ أم لكم برائة في الزبر ﴿ یاخو به رائه تتان بو هه یه له سزا له کتیبه ئاسمانیبه کاندا ، واته : بسوله ی رزگار بوونتان بو هاتووه که تووشی ئه و به لایانه نابن ؟ ﴿ ۴۴ ﴾ : أم يقولون نحن مستقر ﴿ یاخیر ئه لین : هه موو کومه لیکی یه کگرتوی سه رکه و تووین له به ر زوری و به هیژیمان هه ر گیز ناشکیین ؟ ﴿ ۴۵ ﴾ : سيهزم الجمع ويولون الدبر ﴿ له مه پاش ئه و کومه له تیده شکینری و پاشه پاش هه لدین و راده کهن بو دووه . به لی هه رواش ده رچوو چونکه له روژی به دردا هه موو تیکشکان و هه له اتن . (ئیبین عه بیاس) ئه لی : پیغه مبه ر ﴿ له روژی به دردا چادریکی بو هه لدر ابو له ناو چادره که دا به رده وام ئه ی فه رموو : ((أنشدك عهدك ووعدك اللهم إن شئت لم تعبد بعد اليوم في الأرض أبدا)) جا ئه بوو به کر (خوا لی رازی بیت) و تی : به سه ئه ی پیغه مبه ر ! ئه وهنده داوات له خوا کرد ، پاشان له نیو جل و به رگی جه نگیدا هاته دهری و ئه ی فه رموو : ((سيهزم الجمع ويولون الدبر ، بل الساعة موعدهم ، والساعة أدهى وأمر)) . (فتح الباری : ۴۵۸/۸ و ۴۸۶) . ﴿ ۴۶ ﴾ : بل الساعة موعدهم ﴿ به لکو جگه له وه روژی قیامت کاتی به لئنیانه ﴿ والساعة أدهى وأمر ﴿ خو ئه وساتهش ناهه موارتره تالتره له سزای دونیا ، واته : کوشتن و دیل بوون زور ئاسانتره له چاوسزای روژی دوایی که چاوه روانیانه .

رزگارمان کردن له وسزایه ی بوئوه وان هات ﴿ ۳۵ ﴾ : نعمة من عندنا ﴿ ئه و رزگار کردنه نیعمهت و چاکه یه ک بوو له لایه ن ئیمه وه ﴿ كذلك نجزي من شكر ﴿ ناوا هه ر که سیک سوپاسگوزاری من بکات و بروا بیئی ، ئه و ئیمهش هه ر ناوا پاداشتی ئه ده یه وه ﴿ ۳۶ ﴾ : ولقد أنذرهم بطئنا ﴿ بی گومان پیشتتر له هه له تی توندی ئیمه لووت ئاگاداری کرد بوون ﴿ فتماروا بالندر ﴿ که چی گومانیان هه بوو له ترساندنه کان ﴿ ۳۷ ﴾ : ولقد رآووه عن ضيفه ﴿ بی گومان داوای میوانه کانیان لی کرد به مهستی نیربازی و کاری دزیوا ﴿ فطمسنا أعینهم ﴿ ئیمهش کویراییمان داهینان ، ئه وه بوو به ناو یه کتردا ئه هاتن و ئه چوون میوانه کانیان نه ده بیئی ﴿ فذوقوا عذابی ونذر ﴿ ده سا بیژن سزاو توله ی من ﴿ ۳۸ ﴾ : ولقد صبحهم بكرة عذاب مستقر ﴿ بی گومان له به ره به یانیکی زوودا سزایه کی توندو هه میسه بی دهرگای بی گرتن ، جو بریل شاره که یانی له بن هیئاو به رزی کرده وه کوتای به سه ربانداو ، به فه رمانی خوا به رده بارانی کردن و هه موو

کۆتا رۆزی ئاوانباران:

۴۷: إن المجرمین فی ضلال وسعر ﴿بی گومان تاوانکاره کان له سه رگه رانیه کی دوور له هه ق و له ئاگرینکی هه لگی رساودان﴾
 ۴۸: یوم سبحون فی النار علی وجوههم ﴿ئو رۆژه که له سه ر روویان به ناوانگا ردا رانه کیشرین﴾ ذوقوا مس سقر ﴿پینان ئه وتری: ده بچیزن گه رماو سزای دۆزه خ، له پاداشتی کاره کانتاندا، ده بزانم که سیک هه یه قوتارتان بکات﴾ ۴۹: إنا کل شیء خلقناه بقدر ﴿به راستی ئیمه هه مووشتیکمان به نه ندازه یه کی دیار یگراو درووست کردووہ﴾ ۵۰: وما أمرنا إلا واحدة کلمح بالصر ﴿خۆفه رمانی ئیمه ش بو به دیهینانی شتیک بمانه وی بییت، هه ر یه ک وشه یه، ئه ویش وه ک چاو هه له یینانیکه له خیراییدا. (مه به ست به و وشه یه ش لی ره دا، وشه ی (کن))﴾ ۵۱: ولقد اهلکنا اشیاعکم ﴿سویندیی به خوا که بی گومان هاوشیوه کانتانمان ئه ی قوره یش! له کوفرو بی باوه ریدا له ناو برد﴾ فهل من مدکر ﴿ئاخۆ له وهه موو رووداوانه دا که سیک ی زیرو په ندوهرگر هه یه؟﴾ ۵۲: کل شیء فعلوه فی الزبر ﴿وه هه ر شتیکیان کردیی﴾ - له خیرو له شه ر- له نامه کانی فریشته کاندا تو مارکراوه ﴿۵۳: وکل صغیر کبیر مستطر﴾ وهه ر بچوو کیئک وگه وره یه ک له ئه عمالی خه لک نووسراوه به دیرو، بۆشیان دینینه روو، ئیمامی (ئه حمه د): ۱۵۱/۶. له خاتوو (عائیشه) وهه هیناویه تی: ((أن رسول الله ﷺ قال: يا عائشة! إياک ومحقرات الذنوب، فإن لها من الله (طالباً)) واته: پیغه مبه ر ﷺ به خاتوو عائیشه ی فه رموو: خۆت له گوناخه بچوک و به هیج دانه نراوه کان دوور بگره! به راستی به لای خواوه داواکاریان هه یه.

پاداشتی پارێزگاران:

۵۴: إن المتقین فی جنات ونهر ﴿به راستی ئه وانه ش خۆیان له شیرک و قه ده گه کراوه کانی خوا پاراستوو له ناو چه ندان به هه شت و رووباری فره جۆرن: رووباری ئاو، رووباری عاره ق، رووباری هه نگوین، رووباری شیر﴾ ۵۵: فی مقعد صدق ﴿له جیگایه کی خۆش و په سه ندان﴾ عند ملک مقتدر ﴿له لای خۆی پاشای به ده سه لات، له وی شادمان و خۆشنوودن، ئیمامی (ئه حمه د) له (عه بدولای کوری عه م) وهه ده لی: ((المقسطون عند الله علی منابر من نور عن یمین الرحمن وکلنا یدیه یمین، الذین یعدلون فی حکمهم وأهلهم وما ولسوا)) (اخرجه مسلم: ۱۴۸۵/۳. أحمد: ۱۶۰/۲. النسائی: ۲۲۱/۸). پیغه مبه ر ﷺ فه رموو:

دادگه ره کان له لای دهستی راستی خۆی به به زه یین -خۆهه ردوو ده ستیشی راستن- له سه ر چه ند میمه رینکی نوورانین، ئه وانه ش ئه وکه سه انن له نیو خانه واده ی خۆیانداو، له گه ل ئه وانه دا له ژیر ده سه لاتی ئه وان دان به دادگه رانه پرپارو فه رمان ئه ده ن. سا خوا به میه ره بانی خۆت بمانخه یته ناو ئه وانه وه.

له شه وی (۱۵/۱۴) شه عبانی (۱۴۱۷) ک به رامبه ر به (مه ریوان) له (مه ریوان) له تفسیری ئه م سووره ته بوومه وه.

سووره تی (رحمان)

مه ککه بیبه و (۷۸) ئایه ته

به ناوی خۆی به خشنده ی میه ره بان

ئه م سووره ته باسی بیروباوه ره بناغه بیبه کان ده کات، ئه لین ئه م سووره ته له نیوان سووره ته مه ککه بیبه کانی تر دا وه ک (عه رووس) و بووک وایه، بۆیه هاتوو هه: (لکل شیء عروس، وعروس القرآن سورة الرحمن). یه که م جار باسی نیعمه ت و به هره کانی خوا ده کات، هه ر له فی زکردنی قورئانه وه هه تا دروستکردنی ئاده مزادو، زمان پی به خشین و بیروهوش بو لیکدانه وه ی مه به سه ته کان ویه کتری تیگه یانندن، ئینجا لاپه ره کانی بوونه وه ر یه ک له دوای یه ک هه لئه داته وه به ده یان به هره ی خوا باس ده کات... پاشان مردن و تیاچوون دیته پێشه وه وه هه موو بوونه وه ر ده فه وتی تنه نا په ره وردگار ئه مینیته وه: (کل من علیها فان ویقی وجهه ربک ذو الجلال و الإکرام). له گه ل هینانی هه ندی له قوناغه کانی قیامه ت و حال کافران و تۆله یان و پاشان ئه وهه موو نازو نیعمه ته ئاماده کراوانه بۆسالحان و چاککاران، کۆتاییشی به سوپاس و ستایشی په ره وردگار دی، جابه ئایه ته یه ش ده رگای دانه خری: (تبارک اسم ربک ذی الجلال و الإکرام).

خوا پیغه مبه ری فی ز قورئان کرد:

﴿بسم الله الرحمن الرحیم﴾ ۱: الرحمن ﴿۲: علم القرآن﴾ خۆی به به زه یی قورئانی فی ز موحه ممه د ﷺ کرد. ئه م ئایه ته وه لاهه بو خه لکی مه ککه که ئه یانوت: ((إنما یعلمه بشر)). ﴿۳: خلق الإنسان﴾ ئاده می دروست کرد، له گه ل ئه وهه موو ژیری و زیره کیبه یدا ﴿۴: علمه البیان﴾ فی زی ده ر برینی کرد له ناخی خۆی و تیگه یانندی خه لکی دیکه به نوتقیکی ئاشکراو نمایان، خوا زمانی دایه بوئه وه ی مه به سه ته کانی خۆی به جوانی

به فهرهنگ وکە لتوریک که خوا پئی به خشییوه رابگه به نیت، (مراغی) نه لیت: ناده مزاد له بهر نه وه که به سروشت گیانه به بریکی خاوهن ههست و نهسته و هوگرو کۆمه لایه تیبیه، جا بوده بر پینی مه به سه کانی خوی، خوای گه و ره زمانی قسه و گفتوگۆی پئی به خشییوه، واته: زمان و فهرهنگ دوو به هره ی گرنگی خوان،

قاییم و مه حکمه می بۆ راگرتوه، و ته رازووی دادی بۆه مووشتیک دانا ﴿ ۸: أَلَا تَطْفُوا فِي الْمِيزَان ﴾ بۆ نه وه ی له کیشانه کردندا ستهم نه کهن ﴿ ۹: وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ ﴾ وه به ریک و پینکی و دادگه ری کیشانه بکهن ﴿ ولا تخسروا الميزان ﴾ وه کهم مه کهن له کیشانه دا ﴿ ۱۰: وَالْأَرْضِ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ﴾ و زه ویشی داناوه بۆ هه موو دروستکراوه کان، تاهه موو خاوهن گیانیکی تیا بزی، به لئی خوای گه و ره نه م کوره ی زه و بییه ی داناوه بۆ ته واوی گه لانی جیهان بئی جیاوازی له نیوان هیچ جۆره زمان و کالو بالایه کدا، وه بئی نه وه که هیچ گه لیک شایسته تر بئی به زیان له سه ری، به لام زۆر به داخه وه له سه ده ی بیسته میشدا هیمان چه ندین گه ل بئی جئی و نیشتمان نه سوورینه وه! هه ر ناشویری باسی نیشتمانی خوی بکات، وه ک نه وه له م جیهانه دا مافی ژیا نی نه بئی! ئومیده وارم نه م نایه ته پینش چاوبگیری و، هه موو قه وم و هو زو گه لیک نیشتمانی خوی بدریتسی. ﴿ ۱۱: فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ﴾ هه مه جۆر میوه و دارخورمای پورگداری تیدا یه ﴿ ۱۲: وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ﴾ و چه ندان جۆر دانه و یله ی توینکلدارو گۆل و گژوگیای بۆن خووشی تیدا یه.

له کام چاکه ی په ره و درگارتان حاشا ده کهن؟

﴿ ۱۳: فَبَأَى آلاءِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَان ﴾ جا ئیتر به کام نیعمه ت له نیعمه ته کانی په ره و درگارتان (ئه ی گرو ی ناده می و جنتی!) ناشو کری ده کهن؟ چه قتانه که سه ری ئه و هه موو به هه رانه ده کهن به روا بئین و خۆتان یه کلا بکه نه وه بۆی، (عه بدوللای کوری عومه ر) نه لیت: په یام به ر ﴿ جاریک سووره تی (رهحمان) ی به سه ر هاوه لانی دا خوینده وه و بئی ده نگ به وون! نه ویش فه رمووی: بۆچی وه لام ناده نه وه؟ بۆچی هه رکات به وتایه: (فبأى آلاو ربكما تكذبان) جینیه کان نه یان وت: ((لا يشئ من نعمك ربنا نكذب فلک الحمد)). ترمزی هیناویه تی و (حاکم) یش به ره واو دروستی داناوه. تیبینی: رسته ی (فبأى آلاء ربكما تكذبان) له م سووره ته دا (۳۱) جار دوویا تکراره ته وه.

مرو له قوری وشکه وه بوو چه شنی سوآله ت وه دی هات:

﴿ ۱۴: خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴾ ناده می باوکی ناده مزادی له قوریک و شکه وه بووی وه ک سوآله ت، دورست کرد. رافه که رانی قورثان نه لئین: خوای زانا ده رباره ی دروستکردنی ناده م له م سووره ته دا نه فه رمووی: (من صلصال كالفخار) له سووره تی (چه جهن) دا (من صلصال من حمأ مسنون) له قوریک ره شی

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَجْدَةٌ نُنَجِّجُ بِالْبَصْرِ ﴿ ۵ ﴾ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا
 أَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ ﴿ ۵۱ ﴾ وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ
 فِي الزُّبُرِ ﴿ ۵۲ ﴾ وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌّ ﴿ ۵۳ ﴾ إِنَّ الَّذِينَ
 فِي جَهَنَّمَ وَنَهَرٍ ﴿ ۵۴ ﴾ فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُقَدِّرٍ ﴿ ۵۵ ﴾

سُورَةُ الرَّحْمٰنِ ﴿ ۵۵ ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الرَّحْمٰنُ ﴿ ۱ ﴾ عَلَّمَ الْقُرْآنَ ﴿ ۲ ﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ ﴿ ۳ ﴾
 عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿ ۴ ﴾ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ﴿ ۵ ﴾ وَالنَّجْمُ
 وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ﴿ ۶ ﴾ وَالسَّمَاءُ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ﴿ ۷ ﴾
 أَلَّا تَطْغُرَ فِي الْمِيزَانِ ﴿ ۸ ﴾ وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ
 وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ﴿ ۹ ﴾ وَالْأَرْضُ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ﴿ ۱۰ ﴾
 فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ﴿ ۱۱ ﴾ وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ
 وَالرَّيْحَانُ ﴿ ۱۲ ﴾ فَبَأَى آلاءِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿ ۱۳ ﴾ خَلَقَ
 الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿ ۱۴ ﴾ وَخَلَقَ الْجَانَّ
 مِنْ مَّارِجٍ مِّن نَّارٍ ﴿ ۱۵ ﴾ فَبَأَى آلاءِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿ ۱۶ ﴾

نه بئی هه ردو و نازاد بن، چونکه به لگه ن له سه ر بیون و ده سه لاتی خوا. ناخ من نه مزانی قاچاغ کردن و یاساغ کردنی زمانی هه ندی له گه لانی بیچاره، له چیبیه وه وه رگیراوه!؟

خۆرو هه یف، نهمان و زهوی، به لگه ی خوان:

پاشان له زه و یه وه چاوبیکیان پئی هه لئه بری بۆلای سه روو نه فه رمووی: ﴿ ۵: الشمس والقمر بحسبان ﴾ خۆرومانگ - که دوو کوره ی زۆر به ترخن - به حیسابیک ی ورد دین و ده جن. ئینجا دوو به هره ی زه و بییان بۆ باس ده کات، بۆیه نه فه رمووی: ﴿ ۶: والنجم والشجر يسجدان ﴾ وه نه ستیره و درخت سوژده ده بن بۆ خوا، واته: گژوگیای بئی ساق و ساقدار - به ئاره زووی خۆیان - ملکه چی خۆیان ده ره ئه برن و سوژده ده به ن بۆخوا "ناشکرایشه که نه گه ر گیاو رووه ک نه بییت، باری ئابووری و لاتمان زۆر دیته خواری ﴿ ۷: والسمااء رفعها ووضع الميزان ﴾ و ئاسمانیشی به رزو پلوند کرده وه، بییا یه کی

جیاوازییه کی زوری هه یه، چ له پرووی پیکهاته ی له ش وقه واره یه وه، چ له پرووی شیوه ی زینده گی و ژیا نییه وه، توریکی پیوه یه وه ک توری ماسی گر، زور سه ییر ته تراوه، له وتوره وه روشنایی وئاوو هه و او خوراک وهرته گری، له ولایشه وه وه ک پالیوهر (مصفاة) وایه بوی، ناهیلی چه وو لم و زیخ برواته سکیه وه له ژیر توره که یشه وه چه ند ده میکی

گوزاو، له (سافقات) دا له قوریک ی لینج، له (ثال عمران) دا (کشل آدم خلقه من تراب) له گل، هیچ دزایه تییه ک له نیوان شه و حاله تانه دا نییه، چونکه له بنه رته دا گله که ی له زهوی وهرگرتوه، پاشان به ناو شیلا روه بووه ته جوره قوریک که ده ست بگری، پاشان دانراوه تاترشاوه رهش وهرگه روه، ئینجا وینه و نه خشه ی کیشاوه وه ک په یکه ر، دواتر وشک کراوه ته وه تاوه ک سواله تی له هاتوه، دوا بییش گیانی به به ردا کردوه.

جنوکه ی له بلیسه ی بی دوو که لی ناگر دروست کرد:

﴿ ۱۵ ﴾: وخلق الجن من مارح من نار ﴿ وه ئه سلی په ریشی (جان) که باوکی نه وعی جنوکه یه، له ناگریکی گسردارو پاک وپوخته و بی دوو که ل دروست کرد، پاشان په به پله گه یان دیه نه و جیگایه که شیواوی کاره که ی خوی بی، له فهرمووده یه کدا هاتوه، ((خلقت الملائكة من نور وخلق الجن من نار، وخلق آدم مما وصف لكم)) (موسلم: ۲۲۹۴/۴. نه حمه د: ۱۶۸/۶). واته: فریشته له (نور) و، (جان) له ناگر دروست کران، ئاده مییش له وه ی و ه سفتان بۆ کراوه له قورئاندا، واته: ﴿ ۱۶ ﴾: فبأی آلاء ربکما تکذبان ﴿ جا ئیتر به کام نیعمه ت له نیعمه ته کانی په روه ردگارتان ناشوگری ده که ن؟ ﴿ ۱۷ ﴾: رب المشرقین ورب المغربین ﴿ هه رته وخوا یه خاوه نی دوو هه لاتگی خوره له هاوین و زستاندا، وه خاوه نی دوو جیگای خورئاوا بوونی خوره له هاوین و زستاندا، وه ک ده فهرموی: (فلا أقسم برب المشارق والمغارب) (۴۰/۷۰). یان ده فهرموی: (رب المشرق والمغرب لا إله إلا هو فاتخذہ وکیلا) (۹/۷۳). ﴿ ۱۸ ﴾: فبأی آلاء ربکما تکذبان ﴿ جا به کام نیعمه ت له نیعمه ته کانی په روه ردگارتان ناشوگری ده که ن؟ ﴿ ۱۹ ﴾: مرج البحرين يلتقيان ﴿ دوو ده ریای یه کئی شیرین و یه کئی سویر له پال یه کتردا به ردا نه وه پیک ده گن ﴿ ۲۰ ﴾: بينهما برزخ لا یبغیان ﴿ له نیوانیاندا به به ستیک هه یه، به هو ی شه وه تیکه ل نابن به یه کتر، هه تا ده ریا سویره که سیفته تی شیرینی شه و لابیات، یان ده ریا شیرینه که سیفته تی سویری شه و نه هیلی.. په روه ردگار ناهیلی هیجیان له کیس بچن!! ﴿ ۲۱ ﴾: فبأی آلاء ربکما تکذبان ﴿ جا کام نیعمه ت له نیعمه ته کانی په روه ردگارتان ناشوگری ده که ن؟ ﴿ ۲۲ ﴾: یخرج منهما اللؤلؤ والمرجان ﴿ له دوو ده ریایه مرواری وشیلان ده رده چیت. (سه یید قوتب) - خوا لئی خو ش بیت- چه ند جوان شه لیت: (لؤلؤ): له بنه رتا یه کیکه له گیانله به ره سه مه ره کانی ده ریا، وله ناو (سه دف) یکدایه و خوی هه لئه دات بوقولایی ده ریاکان، و له گه ل گیانله به ره کانی تر،

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ رَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ﴿ ۱۷ ﴾ فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿ ۱۸ ﴾
 مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿ ۱۹ ﴾ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿ ۲۰ ﴾ فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿ ۲۱ ﴾ يَخْرُجُ مِنْهَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿ ۲۲ ﴾ فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿ ۲۳ ﴾ وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿ ۲۴ ﴾
 فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿ ۲۵ ﴾ كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴿ ۲۶ ﴾ وَبِأَيِّ وَصِيَّةٍ رَبِّك ذُو الْعَرْشِ وَالْإِنكِرِ ﴿ ۲۷ ﴾ فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿ ۲۸ ﴾
 سَنُفَعِّلُهُمْ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلٌّ لِيَرْجِعَ فِي آيَاتِنَا ﴿ ۲۹ ﴾ فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿ ۳۰ ﴾ سَنَسْفَعُكُمْ آبَهُ الْفُتُلَانِ ﴿ ۳۱ ﴾ فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿ ۳۲ ﴾ نَسْفَعُ الْمُنَ وَالْإِنسَانَ إِسْطِطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِإِذْنِنَا ﴿ ۳۳ ﴾ فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿ ۳۴ ﴾ بَرُسُلَ عَلَيْهِمْ كُفْرًا سُرَاطٍ مِنْ نَارٍ وَنَحَاسٍ فَلَا تَنْصُرَانِ ﴿ ۳۵ ﴾ فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿ ۳۶ ﴾
 فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكُنتَ وَرْدَةً كَالذِّهَابِ ﴿ ۳۷ ﴾ فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿ ۳۸ ﴾ قَوْمٍ مَذُومٍ لَا يُشْعَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمْ إِسٌّ وَرِجْسَانٌ ﴿ ۳۹ ﴾ فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿ ۴۰ ﴾

هه یه، هه رده مه ی چوار لیوی هه یه، جاهه رکا ت چه وو لم و زیخ، یان هه رچی برواته ژوو روه به په له ماده یه کی لینجی به سه را شه ژوی و دای شه پو شتی، پاشان شه ی به ستیت و شه بیته مرواری ئیتر گه ووه بچووکی به پیی شه شه شه بیت.. زنجیه به رده مه رجان نییه کان له باکووری خوه لاتی ئوسترالیادا که در ئی بیان (۱۳۵۰) میل شه بی و پانی شیان (۵۰) میل شه بی، هه ره له وشته سه رسوره یه نه رانه یه. ﴿ ۲۳ ﴾: فبأی آلاء ربکما تکذبان ﴿ جا شه ی ئاده می و جنتی کام نیعمه تی په روه ردگارتان به درو ده خه نه وه؟! ﴿ ۲۴ ﴾: وله الجوار المنشآت فی البحر کالاعلام ﴿ وهه مووشه و گه میانه ش - ده له ی کیون- له ده ریاکاندا هه ر بۆ خون، واته: خوا که و بی کردوون بۆتان به ئاسانی دین و ده چن و ئیوه ش بازگان بیان بی ده که ن ﴿ ۲۵ ﴾: فبأی آلاء ربکما تکذبان ﴿ جابه چ نیعمه تیکی په روه ردگارتان بروا ناهینن؟ خو شه گه رخوا به لوتنی خوی شه و که شتی و گه میانه رانه گری، شه وا خۆتان و که شتییه کانتان نقوم شه بن.

بنی له خوا کەس نامینی ئەم زەمینە:

﴿ ۲۶: کل من علیها فان ﴾ هەرچی بەسەر پشتی زەوییه وەیه، هەر هەموو لە نیو دەچی ﴿ ۲۷: و بیتی وجه ربک ذوالجلال والإکرام ﴾ و تەنها رووی پەروردگاری خاوەن شکۆ کەرەمکەرت دەمینیته وە. (مذهب أهل السنة والجماعة أن لله وجهاً حقيقياً يليق به موصوفاً بالجلال والإکرام، وقد دل على ثبوته الله تعالى الكتاب والسنة، فمن الكتاب قوله تعالى: (وبیتی وجه ربک ذوالجلال والإکرام) ومن أدلة السنة: قول النبي ﷺ في الدعاء المأثور: ((وأسألك لذة النظر إلا وجهک والشوق إلى لقاءک)) فوجه الله تعالى من صفاته الذاتية الثابتة له حقيقة على الوجه اللائق به. ولا يصح تحريف معناه إلى الثواب لوجه منها:

أولاً: أنه خلاف ظاهر النص وما كان مخالفاً لظاهر النص فإنه يحتاج إلى دليل، ولا دليل على ذلك. ثانياً: إن هذا الوجه ورد في النصوص مضافاً إلى الله تعالى والمضاف إلى الله: إما أن يكون شيئاً قائماً بنفسه، وإما أن يكون غير قائم بنفسه، فإن كان قائماً بنفسه فهو مخلوق، وليس له صفاته كبيت الله، وناقصة الله، وإنما إضيف إليه إما للتشريف وإما من باب إضافة الملوك والمخلوق إلى مالکة وخالقه، وإن كان غير قائم بنفسه فهو من صفات الله، وليس بمخلوق كعلم الله، وقدرته، وعزته، وكلامه، ویده، وعینه ونحو ذلك، والوجه بلا ريب من هذا النوع، فإضافته إلى الله من باب إضافة الصفة إلى الموصوف.

ثالثاً: أن الثواب مخلوق بائن عن الله، والوجه صفة من صفات الله غير مخلوق ولا بائن، فكيف يفسر هذا بهذا؟

رابعاً: إن ذلك الوجه وصف في النصوص بالجلال والإکرام، بأن له نوراً يستعاض به، وسيحات تحرق ما انتهى إليه بصر الله من خلقه، وكل هذه الأوصاف تمنع أن يكون المراد به الثواب والله أعلم. (تلخیص الحمویة / للشیخ عثمین - ص ۶۷). بۆیه ئیمەیش (وجه) مان بەرووخسار مانادایەو و نەمان توانی بیگورین بە (زات، وجودی خوا، وەک هەندێ وای ئێدەکن، ئیمامی بەیەهقی لە کتییی (الاسماء والصفات) دا ئەئیت: (باب ما جاء فی اثبات الوجه صفة لا من حیث الصورة لورود خبر الصادق به...) و ئەم نایەتەنەیشی هیناوه: ۶/۹۲، ۵۲/۱۳، ۲۰/۶۷، ۲۲/۳۰، ۹/۲۸، ۳۹/۵۵، ۸۸/۲۷. لەگەڵ هینانی فەرموودە گەلێکدا کە پێشەوا (بوخاری و موسلیم) هیناویانە بۆچە سپاندنی سیفەتی (وجه) بۆخوای گەوره - جل جلاله - ئومێدەوارم بەوردی بیری ئی بکرتەوه، وەک ئیمامی بەیەهقیش دەئیت دەبیت وەک سیفەتێک سەیر بکرت، واتە: کاتی باسی

(وجه) دەکرت نابی چۆره رووخسارو دەم و چاوێک بێنیتە پیش چاوخۆت، چونکە (لیس کمثله شیء). ﴿ ۲۸: فبأی آلاء ربکما تکذبان ﴾ جا بە کام نیعمەت لە نیعمەتەکانی پەروردگارتان برۆا ناکەن؟! ئەم مردنەش کردنەوهی دەرگایە کە بۆ ژبانی هەتا هەتایی ورزگار بوونە - بەتەواوی - لە مردن، دیارە ئەمەش لەخۆیدا هەرنیعمەت و بەهەر یە ﴿ ۲۹: يسأله من فی السموات والأرض ﴾ هەموو گیانلەبەرەن و زیندەوهران کە لە ئاسمانەکان و زەویدان بەر دەوام بەزمانی حال داوای پێداویستیەکانیان ئی ئێدەکن، نیازمەندی ئەون، ئیتر بەزمان داوا بکەن یان نە ی کەن ﴿ کل یوم هو فی شأن ﴾ هەموو رۆژێک و کاتی، وا لە کاریک لە کارەکاندا: یەکیک دەمرینی و یەکیک لەدایک دەبی، یەکیک سەرئەهەوی و یەکیک دەشکی... هتد. (ئیبین جەرین) دەلی: لە مانای (کل یوم هو فی شأن) پرسیار لە پێنەمبەر ﷺ کرا؟ ئەویش فەرمووی: ((أن یغفر ذنباً، ویفرج کرباً، ویرفع قوماً، ویضع آخرین)). (أخرجه ابن جریر مرفوعاً، ورواه البخاری موقوفاً). واتە: مانای ئەویە کە هەر دەم خەریکە گوناھی ئەبەخشی، دەرگایە گوشاد ئەکات، هۆزی بێند ئەکا، هۆزێکی دیکە ئەوی ﴿ ۳۰: فبأی آلاء ربکما تکذبان ﴾ جا بە کام نیعمەت لە نیعمەتەکانی پەروردگارتان باوەر ناکەن؟

هەر هەشە لە مەرۆو جنۆکە کان:

﴿ ۳۱: سفیرغ لکم ایها الثقلان ﴾ ئەی جننی و ئادەمی بۆ برۆا ناهینن؟! خۆ لە مەودوا ئیتان دەپرسینەوه وەو حیسابتان لەگەڵ دەکەین، دیارە ئەمە هەر هەشەیه، ئەگینا هیچ شتی ک دەستی خوا ناگرێ بۆ ئەنجام دانی ئیشتیکی تر تاپیویست بکات بۆخۆ یە کلا کردنەوه ﴿ ۳۲: فبأی آلاء ربکما تکذبان ﴾ جا بە کام نیعمەت لە نیعمەتەکانی پەروردگارتان برۆا ناکەن؟! ئەوه کە ئیمە ئیستا سزاتان نادەین، هەر ئەوه بەهەر یەکی گەوره یە بۆتان ﴿ ۳۳: یا معشر الجن والإنس إن استطعتم أن تنفذوا من أقطار السموات والأرض ﴾ ئەی کۆمەلی جنن و ئادەمی! ئەگەر ئەتوانن لە ناسوی ئاسمانەکان و زەوییه وە لە دەسەلاتم دەرچن و دەریازبین ﴿ فانفذوا ﴾ دەسا دەرچن ﴿ لا تنفذون إلا بسلطان ﴾ دەریش ناچن مەگەر بە هۆی دەسەلات و هیزێک، خۆ ئەو دەسەلات و هیزەشتان نییە تا دەرچن ﴿ ۳۴: فبأی آلاء ربکما تکذبان ﴾ جا ئیتر بە کام نیعمەت لە نیعمەتەکانی پەروردگارتان برۆا ناکەن؟ ﴿ ۳۵: يرسل علیکما سواط من نار و نحاس ﴾ ناتوانن دەر یاز بین، چونکە گرو بلیسە یەکی چرو پرلە ناگرێکی بی دووکەل و مسی تاووەتان بۆ رەوانە دەکری و ئەتان سووتینی ﴿ فلا تنصران ﴾ جا ناشتوانن ئەو

سزایه له خوتان دفع بکهن * ۳۶ : فبای آلاء ربکما تکذبان * جا بکام نیعمت و بههره کانی
جا بکام نیعمت له نیعمته کانی پهروهردگارتان بروا ناکهن
ئی گروزی نادهمی و پیری ۱۹!

ناسمان قه لئس ده بی و رهنکی گولئی سوور ده نویئی:

۳۷ : فاذا انشقت السماء * جا کاتی شم ناسمانه لهت بوو
وئهنویزماهی نیستای نه ما * فکانت وردة کالدهان * نینجا سوور
هه لگه را وهک روئن زهیت (موجاهید و زحاک و... (تولین) : (الدهان:
الدُّهن) والمعنى: أنها صارت في صفاء الدهن، والدهان على هذا جمع
دهن، وقال سعيد بن جبیر وقتادة: المعنى فكانت حمراء وقيل: المعنى
تصير في حمرة الورد وجريان الدهن، أي تذوب مع الإنشقاق حتى
تصير حمراء من حرارة نار جهنم). بهلی ته واری ئه و ئابه تانهی که
باسی به سه رهاته سه خته کانی بوونه وهر ئه کهن - له روژی قیامه تدا -
ههر هه موویان ناماژه به وه ئه کهن که شم بوونه وهره نامینی، پاش
ئوهوی شم روئیهمی نیستای نه ما، جاقورئانی پیروز به چه ندین
شیوه ئه و حالته ده خاته روو: (إذا رجعت الأرض رجا) (۴/۵۶)
(فاذا برق البصر وخسف القمر) (۷/۷-۸).. (إذا السماء انفطرت) (۱/۸۲)..
(إذا السماء إنشقت) (۱/۸۴).. ئه مانه و چه ندین ئابه تی تر په نجه
ئه خه نه سه ر ویزانبوونی شم بوونه وهره که له راستیدا تنه خوای
گه وره هه رخوی کونه و حقیقه تی ئه زانی، جاکاتی رهنکی ناسمان
وهکو روئی گه رمکروای تواره - یاوه کو گولاله سوورهی لی هات -
دیاره ئه مه شیوه په کی قورسی روژی قیامه ته مه گهر تنه خوای
گه وره - به ته و او بی - لئی تی بگات * ۳۸ : فبای آلاء ربکما
تکذبان * جا به کام نیعمت له نیعمته کانی پهروهردگارتان بروا
ناکهن؟ * ۳۹ : فیرمذ لا یسال عن ذنبه إسن ولا جان * نینجا
ئه ورؤزه که ناسمان لهت بوو، پرسیار له گوناھی نادهمی وجنی
ناکری، چونکه به دم و چاوو رهنگ و رووخساریاندا ئه ناسرین،
پنویست به پرسیار ناکات، وهک ئه فرموی: (هذا يوم لا ينطقون،
ولا يؤذن لهم فيعتذرون) (۳۵/۷۷-۳۶). به لام له هندی و نیستگه دا
پرسیاریان لی ده کری: (فوریک لئسانئهم أجمعین عما كانوا
یعملون) (۹۲/۱۵-۹۳). * ۴۰ : فبای آلاء ربکما تکذبان * جا
به کام نیعمت له نیعمته کانی پهروهردگارتان بروا ناکهن؟ * ۴۱ :
یعرف المجرمون بسماهم * تاوانباران به نیشانه کانی دیمه نیاندا
ئه ناسرینه وه: دهموچاوی رهشیان، چاوی ئه به لی قشینیان * فیؤخذ
بالتواصي والأقدام * جا فریشته کان به مووی پیشی سه روو به لاق
دهیان گرن و گولوله یان ده کهن و فریپیان ده دهنه ناوئاگری دوزه خه وه

۴۲ : فبای آلاء ربکما تکذبان * جا به کام نیعمت و بههره کانی
پهروهردگارتان بروا ناکهن؟ جا بو ئه وهی زیاتر ئیشیان بی بگات
بیپیان ئه وترسی: * ۴۳ : هذه جهنم التي يكذب بها المجرمون *
ئمه ئه و دوزه خه یه که تاوانباران بروایان پی نه ده کرد * ۴۴ :
ظفون بينها وبين حميم أن * له نیوان دوزه و خ و ئاویکی کول به

مَعْرِفُ الْمَجْرُمُونَ بِسِمَتِهِمْ فَيُؤْخَذُ بِالتَّوَصِي وَالْأَقْدَامِ ﴿٤١﴾ فَبِأَيِّ
آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذَّبَانِ ﴿٤٢﴾ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمَجْرُمُونَ
﴿٤٣﴾ يَطْرُقُونَ بِهَا مِنْ بَيْنِ وَبَيْنِ جَمْعٍ إِنَّ ﴿٤٤﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذَّبَانِ
﴿٤٥﴾ وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ ﴿٤٦﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذَّبَانِ
﴿٤٧﴾ ذَوَاتَا أَفْئَانٍ ﴿٤٨﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذَّبَانِ ﴿٤٩﴾ فِيهَا عِتَابٌ
تَجْرِيانِ ﴿٥٠﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذَّبَانِ ﴿٥١﴾ فِيهَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ
رَوَّحانٍ ﴿٥٢﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذَّبَانِ ﴿٥٣﴾ مُشْكَبِينَ عَلَى مَرْسَبٍ
يَطَّابَتْهَا مِنْ أَسْفَلٍ وَوَجْهِ الْجَنَّةِ دَانٍ ﴿٥٤﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
تُكذَّبَانِ ﴿٥٥﴾ فِيهَا قَصِيرَاتُ الْإِطْرَفِ لَمْ يَطْمِئِنَّ لِأَنْفُسِ قَبْلَهُنَّ
وَلَا جَانٍ ﴿٥٦﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذَّبَانِ ﴿٥٧﴾ كَأَنَّ فِي الْأَيْقُوتِ
وَالْمَرْحَانِ ﴿٥٨﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذَّبَانِ ﴿٥٩﴾ هَلْ جَزَاءُ
الْإِحْسَنِ إِلَّا الْإِحْسَنُ ﴿٦٠﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذَّبَانِ
﴿٦١﴾ وَمِنْ دُونِهَا جَنَّاتٌ ﴿٦٢﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذَّبَانِ ﴿٦٣﴾ فِيهَا
مُدَّاهَا اثْنَانِ ﴿٦٤﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذَّبَانِ ﴿٦٥﴾ فِيهَا
عِتَابٌ فَضَّاخَاتٍ ﴿٦٦﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذَّبَانِ ﴿٦٧﴾

کول دین و ده چن. * ۴۵ : فبای آلاء ربکما تکذبان * جا به کام
نیعمت له نیعمته کانی پهروهردگارتان بروا ناکهن؟

میوانداری به هه شتیبه کان:

۴۶ : ولمن خاف مقام ربه جنتان * وه بو هه ره که سیک له
جیگای وه ستانی خوی له به ردهم پهروهردگاری خوی ده ترسی
له وه فرمانه کانی خوای بو جیبه جی نه بی - دووه به هشتی
گه وره به، به هه شتی ب سوکناو جیگای خوی، به هه شتی کیش
بوخاو و خیزانی، یا به هه شتی که به رام بهر جیبه جی کردنی
فرمانه کانی خواوه، ئه وهی دیکه شیان به هوی نه کردنی
قه دهغه کراوه کان بیبه وه، ئه مه یه که خوا ئه فرموی: (وأما من خاف
مقام ربه ونهى النفس عن الهوى فإن الجنة هي المأوى) (۷۹/۴۱-۴۰).
پیغه مبه ریش * ئه فرموی: ((جنتان من فضا آیتها وما فیها،
وجنتان من ذهب آیتها وما فیها، وما بین القوم و بین أن یظنوا

نضاختان ﴿ دووکانیاوی هه لوقلای فیجقه که ریان تیدایه ﴾ ۶۷ :
 فبای آلاء ربکما تکذبان ﴿ جا به کام نیعمت له نیعمته که کانی
 پهروه ردگارتان باوه ناکه؟ ﴾ ۶۸ : فیهما فاکهه ونخل ورمان ﴿
 جوراوجور درهختی میوهو دارخورماو هه ناریان تیدایه ﴾ ۶۹ : فبای
 آلاء ربکما تکذبان ﴿ جا به کام بهخششی پهروه ردگارتان باوه
 ناکه؟ ﴾ ۷۰ : فهن خیرات حسان ﴿ ژنانی رهوشت شیرین و
 روخسار جوانیان تیدایه ﴾ ۷۱ : فبای آلاء ربکما تکذبان ﴿ جابه
 کام نیعمت له نیعمته که کانی پهروه ردگارتان باوه ناکه ﴾ ۷۲ :
 حور مقصورات فی الخیام ﴿ ژنانی سپیی چاوه رهن، له ناو خییوت
 وچادره کانداهه رناچن. (حور: جمع حوراء، وهی الشدیة البیاض
 العین الشدیة سوادها قال عمر ﷺ الخیمة درة مجوفة). ﴾ ۷۳ :
 فبای آلاء ربکما تکذبان ﴿ جا به کام نیعمت له نیعمته که کانی
 پهروه ردگارتان باوه ناکه؟ ﴾ ۷۴ : لم یطمئن إنس قلمهم
 ولا جان ﴿ بهر له بهه شتیبه کان هیچ نادهمی و، هیچ جننیبه که
 دهستی بو نه بردوون و کچییتی لا نه بردوون ﴾ ۷۵ : فبای آلاء
 ربکما تکذبان ﴿ جابه کام نیعمت له نیعمته که کانی پهروه ردگارتان
 حاشا ده که؟ ﴾ ۷۶ : متکین علی رفرف خضر وعبقری حسان ﴿
 له سه رپشتی سه وزو قالی نایاب - که وینه یان له دونیادا نیبه - شانیان
 داداوه. عه ره به کان هه ر شتیکی سه یرو جویان دیتبا نه یانوت :
 نه لیت له شیوهی (عه بقه من) دروست کراوه ﴾ ۷۷ : فبای آلاء
 ربکما تکذبان ﴿ جابه کام نیعمت له نیعمته که کانی پهروه ردگارتان
 پروا ناکه؟ ﴾ ۷۸ : تبارک اسم ربک ذی الجلال والإکرام ﴿ پر
 بهر که ته ناوی پهروه ردگاری خاوهن گه ورهیی وئیحسانت.
 له (۱۷) ی شه عبانی (۱۴۱۷) ک به رام بهر به (۱۹۹۶/۱۲/۲۷) دوا
 نویژی ههینی، کات ژمیر (۲/۵۴) دهقیقه. له نووسینی ته فسیری ثم
 سووره ته بوومه وه له شاروچکه ی مه ریوان.

إلی ربهم - عز وجل - إله رداء الکبریاء علی وجهه فی جنة عدن))
 (أخرجه البخاری: فتح الباری: ۸/۴۹۱). ﴿ ۴۷ : فبای آلاء ربکما
 تکذبان ﴿ جا به کام نیعمت له نیعمته که کانی پهروه ردگارتان پروا
 ناکه؟ ﴾ ۴۸ : ذراتا أفنان ﴿ خاوه نانی گه لاداری تازه، واته :
 دارو درهختی گه لانا سک و جوانی تیدایه ﴾ ۴۹ : فبای آلاء ربکما
 تکذبان ﴿ جا به کام نیعمت له نیعمته که کانی پهروه ردگارتان باوه
 ناکه ﴾ ۵۰ : فیهما عینان تجریان ﴿ له نیو دوو بهه شته که دا
 دوو کانیوی رهوان هه یه : (ته سنیم) و(سه لسه بیل) ﴾ ۵۱ :
 فبای آلاء ربکما تکذبان ﴿ جا به کام نیعمت له نیعمته که کانی
 پهروه ردگارتان باوه ناکه؟ ﴾ ۵۲ : فیهما من کل فاکهه زوجان ﴿
 له نیویاندا له هه موو جوژه میوه یه که دوو جوژی تیدایه ﴾ ۵۳ :
 فبای آلاء ربکما تکذبان ﴿ جابه کام نیعمت له نیعمته که کانی
 پهروه ردگارتان حاشا ده که؟ ﴾ ۵۴ : متکین علی فرش بطانتها من
 استبرق ﴿ لهو بهه شتانه دا له سه رایه خگه لی - که ناوه خنه که یان
 له پارچه ناویشمی نه ستووری تایبه ته - پالیان داوه ته وه ﴿ و جنی
 الجنین دان ﴿ میوه بهری دوو بهه شته که یش نزیکه دهسته ،
 هه موو که سیک به ئاسانی دهستی نه ی گاتی: به پیوه به دانیشتن ،
 بی هیچ جوژه ماندووبوونیک ﴿ ۵۵ : فبای آلاء ربکما تکذبان ﴿
 جا به کام نیعمت له نیعمته که کانی پهروه ردگارتان حاشا ده که؟
 ﴿ ۵۶ : فهن قاصرات الطرف ﴿ ژنانیکیان تیدایه ته نها سهیری
 میزده کانی خویان نه که ﴿ لم یطمئن إنس قلمهم ولا جان ﴿
 بهر له ومیزده بهه شتیبه یان، که سنی - له نادهمی وله جننی -
 له گه لیان جووت نه بووه ﴾ ۵۷ : فبای آلاء ربکما تکذبان ﴿
 جا به کام نیعمت له نیعمته که کانی پهروه ردگارتان باوه ناکه؟
 ﴿ ۵۸ : كأنهن الیاقوت والمرجان ﴿ له جوانی وساف وسووریدا
 (جوژیه کان) ده لیتت یاقوت وشیلان ﴿ ۵۹ : فبای آلاء ربکما
 تکذبان ﴿ جا به کام نیعمت له نیعمته که کانی پهروه ردگارتان پروا
 ناکه؟ ﴾ ۶۰ : هل جزاء الإحسان إلا الإحسان ﴿ مه گه ر پاداشتی
 چاکه ته نها چاکه نیبه؟ واته : نهوانه له دونیادا کاری چاکیان
 نه نجام دا، وای ئیستاش چاکه یان له گه ل نه کری ﴿ ۶۱ : فبای آلاء
 ربکما تکذبان ﴿ جا به کام نیعمت له نیعمته که کانی پهروه ردگارتان
 باوه ناکه؟ ﴾ ۶۲ : ومن دونهما جنتان ﴿ بیجگه له وودو بهه شته
 باس کران، دوو بهه شتی تریشیان بو هه یه ﴾ ۶۳ : فبای آلاء
 ربکما تکذبان ﴿ جابه کام نیعمت له نیعمته که کانی پهروه ردگارتان
 باوه ناکه؟ ﴾ ۶۴ : مداهمتان ﴿ رهنگ قهرسلین له سه وزی
 وتیراویدا ﴿ ۶۵ : فبای آلاء ربکما تکذبان ﴿ جا به کام نیعمت
 له نیعمته که کانی پهروه ردگارتان باوه ناکه؟! ﴿ ۶۶ : فیهما عینان

سووره ی (واقیعه) یه

مه که بیبهه (۹۶) نایه

به ناوی خوی به خشندهی میهره بان

ثم سووره ته یاسی روزه سه خته که ی قیامت دهکات، که چ روژیکی
 گران سه خته! نه و جا ناده مزاد ده کا به سنی به شه وه: (أصحاب
 الیمن، أصحاب الشمال، سابیقون).. ئینجا پاشه روژی هه ریبه کیکیان
 دهست نیشان نه کات و.. چنه د به لگه یه کیش دینیت له سه ر
 دهسه لات و بوونی خوی گه وره، له دروستکردنی ناده مزادو،
 رواندنسی رووه ک و، باراندنی باران، پاشان باسیکی قورئانیش

تههكات. كوتاییشی دیت به دیار یکردنی چاره نووس وجیگاوشوینی
 هرسی دهسته كه: دهستی به ختیاران، دهستی به دبه ختان،
 دهستی دهستی شیخه ران له نه نجام دانی خیر و خیراتدا، پاداشت و
 تولهی هموانیش هه لدهسه نگیئی.

مقصد ومنهم سابق بالخیرات یاذن الله (۳۲/۳۵). بو جهخت له
 سر شه و مانایه به. ههروهه مانایه تی (وسارعوا إلى مغفرة من ربكم
 وجنة عرضها السموات والأرض) (۲۱/۵۷). یان (سابقوا إلى مغفرة
 من ربكم وجنة عرضها كعرض السماء والأرض). ﴿ ۱۱ : أولئك
 المقربون ﴾ ثا نهوانه نزیكخراوه كانن ﴿ ۱۲ : فی جنات النعم ﴾

روژی پهسلان قونارغ به قونارغ دی:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم * ۱ : إذا وقعت الواقعة ﴾ کاتی
 رووداوه گه وره كه (روژی قیامت) رووی دا، كه هه ربیش دیت،
 وهك نه فهرموی: (فیومئذ وقعت الواقعة) (۱۵/۶۹). ﴿ ۲ : لیس
 لوقعتها كاذبة ﴾ بو روودانی هیج درویهك نییه، تا پروا بههاتنی
 نه كری، هه رچه ند نه مرو هه ندی كه سه بروای پی ناكات (وهك
 شه مانایه شه شه وراستییه ده): (استجیبوا لربكم من قبل أن یأتی
 یوم لا مرد له من الله...) (۴۳/۴۲). یاخود نه فهرموی: (سأل سائل
 بعذاب واقع. للكافرين لیس له دافع) (۲-۱/۷۰). ﴿ ۳ : خافضة
 رافعة ﴾ نزم كه ره وهی به دبه ختانه، به رز كه ره وهی به ختیارانه،
 واته: خه لکی ده بیته دوو دهسته وه، هه ندیكی ریسواو خه جالته،
 شه وی تریشی پایه بلندو سه ره رز ﴿ ۴ : إذا رجعت الأرض رجا ﴾
 وهختی زه وی به له رزه خرا به له رزه خرائیكی توند، وهك ده فهرموی:
 (إذا زلزلت الأرض زلزالها) (۱/۹۹). یان (إن زلزلة الساعة شیء
 عظیم) (۱/۲۲). بو پشتیوانی توندی بو سه خله تی نه ورووداوه. ﴿ ۵ :
 وبست الجبال بسا ﴾ و کیوه كانیش هه پروون هه پروون کران،
 وهك سوورمه داریزران ﴿ ۶ : فكانت هباء منبها ﴾ ئینجا بوونه
 تونزیکی بلاوه بوو.

سورة الواقعة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿۱﴾ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَافِرَةٌ ﴿۲﴾ وَأَنْزَلَتْ مِنَ السَّمَاءِ آتًا مِثْلَ الْهَبِّ ﴿۳﴾ فَكَانَتْ هَبًّا مُبَدَّلًا ﴿۴﴾ وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثًا ﴿۵﴾ فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿۶﴾ وَالسَّادِقُونَ الَّذِينَ أَلْفَوْا اللَّهَ الْعَلِيمَ ﴿۷﴾ فَأُولَئِكَ الْمَرْغُوبُونَ ﴿۸﴾ فِي جَنَّاتٍ النَّعِيمِ ﴿۹﴾ ثَلَاثٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ﴿۱۰﴾ وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ﴿۱۱﴾ عَلَى سُرُرٍ مَوْضُوعَةٍ ﴿۱۲﴾ مُتَّكِعِينَ عَلَيْهِمْ مُتَقَدِّمِينَ ﴿۱۳﴾

له ناو یاخاتی خوشگوزه رانی دان، هه رچی مهیل بکهن ناماده
 ده کسری بویان ﴿ ۱۳ : ثلثة من الأولین ﴾ شه نو نزیکانه کومه لیکی
 زورن له نومه تانی بیسه وو و زوو چوون به دهم بانگه وازی خواوه
 ﴿ ۱۴ : وقلیل من الآخیرین ﴾ وکه میکیش له پاشینانن، واته: شهوانه
 له م نومه تی پیغه مبه ره ن ﴿ ۱۵ : ثم فهرمووده یشه هه ربشتگیری شه
 مانایه دهکا: ((خیر القرون قرنی ثم الذین یلونهم ثم الذین یلونهم...))
 (بوخاری: ۳۶۵۱). واته: باشتیرینی خه لکانی سه ده کان، سه رده م
 و خه لکانی سه ده که ی منه، پاشان شهوانه ن وابه دوا ی شهواندا دین،
 دیسه انه وه شهوانه شه که له دوا ی شهوانیسه وه دین. که وابه وو دهستی
 به که می هه موو نومه ت وگه لیک - له شه ربعتی ئیسلامدا - له وهی
 پاش خوی چاکترو باشتره. ((نحن الآخرون السابقون یوم القیامة))
 - واته: ئیمه پاشینانی بیسه نگانین له روژی قیامتدا - فهرمووده ی
 خویه تی، (ئیبنی جهری) هیناویه تی، (فتح الباری: ۵۲۶/۱۱).
 ﴿ ۱۵ : علی سرر موضوعة ﴾ له سه ر قه نه فهو تهختی چنراو به زیز

روژی بهری مهردم ده بیته سی دهسته:

﴿ ۷ : وكنتم أزواجًا ثلاثة ﴾ و شه وکاته (قیامت هات) ئیوه بوونه
 سی دهسته وه، ئیتر ته ووا ی راستییه کان ده شه که ون هه موو که سیك
 پاداشت و توله ی خوی وه شه گریته وه: ﴿ ۸ : فأصحاب المیمنة ما
 أصحاب المیمنة ﴾ ئینجا هاوه لانی لای راست، چین هاوه لانی
 لای راست، واته: تو چوو زانیت له چ حالیکی خوش دان؟ ﴿ ۹ :
 وأصحاب المشئمة ما أصحاب المشئمة ﴾ وه هاوه لانی لای چه پ،
 چین هاوه لانی لای چه پ، واته: تو چوو زانیت چه نده به د
 بهختن؟! ﴿ ۱۰ : والسابقون السابقون ﴾ بیسه که وتوو هکان،
 شهوانه ی بیسه که وتن به خه یرات له دونیادا، هه میسه پیسه نگ بوون
 بو به دهسته ئینانی ره زامه ندی خوا، واته: له هه موو کاریکی چاکدا
 سه ر قافله بوون: بو جیهاد، بوهاوکاری هه ژاران... هتد. مانایه تی (ثم
 أورتنا الكتاب الذین اصطفینا من عبادنا فممنهم ظالم لنفسه ومنهم

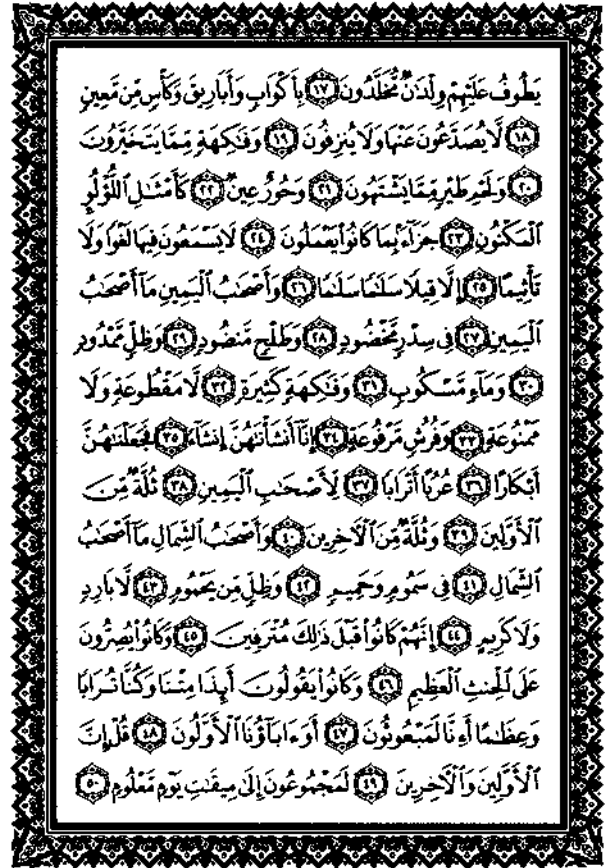
قیلا سلاما سلاما * جگله سهلام کردن له یه کترو، سهلام وه لامدا نه وه نه بیت شتیکی تر نییه، فرشته سهلامیان لی نه کات، خویمان له خویمان سهلام نه کمن، له لایه ن خواوه سهلامیان پی نه گات، به کورتی: کَش وه وه وایه کی پر له سهلامه.

دهسته ی راستان و جهزاکه یان:

۲۷: وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ * یارانای لای راست، چین یارانای لای راست، واته، چه نده به خته وهره له کامه رانی دان وهك ده فهرموئی: ۲۸: فِی سِدْرٍ مَّخْضُودٍ * له ژیر سیبهری داری مؤردی بی درك دان "که له جیگه ی هه درك کی کدا به ریکه. پشهوا (به به قی و حاکم) ده گیز نه وه که: عه ره بیکی ده شته کی وتی: ئه ی په یامبهر *! خوی گه وره باسی دره ختی درکاو ی له به هشتدا نه کا! پیغه مبه ریش فهرمووی ئایا نه زانی شه ودره خته کامه یه؟ وتی: داری (سدر) ه. په یامبهر * فهرمووی: شه وه نییه خوا ده فهرموئی: (فی سدر مخضود) واته: درکه کانی براون و، وه له جیگه ی هه درك کی کدا میوه یه کی داناوه.. ۲۹: وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ * و له بن سیبهری داری مؤزی بهر به سه ره بکه و توو دان، له بهر زوری مؤزه که ی قهدی لاسکه که ی دیار نییه ۳۰: وَظِلِّ مَمْدُودٍ * وله ژیر سیبهری به رده وام و دوورو درژدان که هه رگیز خور نای سرینته وه وه همیشه هه ر سیبهره، پیغه مبه ر * ده فهرمووی: ((إِنَّ فِي الْجَنَّةِ شَجْرَةَ يَسِيرِ الرَّكَّابِ فِي ظِلِّهَا مِائَةُ عَامٍ لَا تَقْطَعُهَا، إِقْرَأْ إِنْ شِئْتُمْ: وَظِلِّ مَمْدُودٍ)). (فتح الباری: ۴۹۵/۸).

له به هشتدا دره ختی که هیه سوارچاک سه دسال به ژیر سیبهره که یدا ده روات هیمان هه ر ته ووا ناییت، حه ز نه کمن ئایه تی: (وظل ممدود) بخویننه وه. ۳۱: وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ * وله نزیکی تافگه و ئاویك دان ده رژیته خوار ۳۲: وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ * وله ناو میوه یه کی زوردان ۳۳: لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ * نه ده بری و، نه قه دهغه ده کریت ۳۴: وَفَرَشٍ مَّرْفُوعَةٍ * وه له سه ر رایه خگه لیکی به نرخن ۳۵: إِنَّا أَنشَأْنَاهُنَّ إِنِشَاءً * به راستی ئیمه ژنانی به هه شتمان دروست کردوون به دروستکردنیکی تازه، شوخ و شنگ و جوان، وهك ژنانی دونیا نین، هه ندی گورانیان به سه ردا بیت ۳۶: فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا * جا کردوومانن به کچ، واته: هه همیشه کچن وهك کیژانی شوونه کردوون ۳۷: عَرَبَاتٍ رَاثِبَاتٍ * میرد خو شه ویستاتی هاوسال و هاوته منن ۳۸: لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ * نه مانه هه موو بو یارانای لای راست و به خته وهرن، نه وانه ی که نامه ی کرده و هیان به دهستی راستیانه وه نه دری ۳۹: ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأُولَى * کومه لیکی زورن له پیشینان ۴۰: وَثَلَاثَةٌ مِنَ الْآخِرِينَ

دانیشتون ۱۶: متکین علیها متقابلین * به سه ریانه وه رووبه پرووی یه ک شانیان داداوه، که نه مهش جوانترین شیوه ی دایشتنه ۱۷: بِطُورٍ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مَّخْلُودُونَ * کومه له منالیکی ئیسک سووک و هه همیشه لاو خزمه تیان ده کمن و ده گه رین به سه ریاندا ۱۸: بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقٍ وَكَأْسٍ مِنْ مَّعِينٍ * به گوزه و سوراخی و بیکی



پر له شه رابی چومه ره وانه کانی به هه شته وه ۱۹: لَا يَصْدَعُونَ عَنْهَا * سه ریان پی نیئش ناکا * ولا ینزفون * وهوشیشیان نابری به وه ی سه رخوش ببین، واته: وهك شه رابی نه م دونیایه توشی قسه ی په ته ر بیان ناکمن ۲۰: وَفَاكِهَةٍ مِمَّا يَتَخَيَّرُونَ * وده گه رین به جوژه ها میوه، له هه ر جوژی هه لی نه بیژین ۲۱: وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ * وده گه رین به گوشتی په له وه ره وه، له هه ر جوژیکی حه زی لی بکه ن ۲۲: وَحُورٍ عِينٍ * و ژنانی چاوبه لهك و چاوبه وره وسپی پیست و دم و چاوبه ره خشانیان بو هیه یه ۲۳: كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ * له پاك و خاویئسی و جوانی و ساف و بی گه ردی و ده ست لی نه که وتو بییدا، ده لئیت مرواری نیوسه دفن ۲۴: جِزَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ * ئه و نیعمه تانه له پاداشی کارو کرده وه ی چاکیاندا به ۲۵: لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْتِيهَا * له ویدا هیه جوژه قسه یه کی هیه و پوچ و نابه جی، وه هیه شتی که مایه ی تووشوونی گوناح بیت نابین ۲۶: إِلَّا

کومه لیکی زوریشن له پاشینانان، واته: له ئومه تی پیغه مبهرن ۵۰.

نئین عه بیاس) ئه ئی: پیغه مبهرن ۵۱: له باره ی ته فسیری (ثله من الاولین و ثله من الآخین) ادا فرمووی: ((هم جمیعا من امتی)) له ربوایه تیکی تر دا: ((الثلتان جمیعا من امتی)) ذکره ابن حجر فی (الكافی الشافی) فی تخریج أحادیث الکشاف. واته ئه وپیشینان وپاشینانه، گشت له ئومه تی منن.

ئاوو میوانداری خوانه ناسان له روژی پادا شت.

ئهمانه نیشانه ی قیامت و زیندوو بوونه وهن: ۵۷: نحن خلقناکم فلولا تصدقون ۵۸: ثیمه ئیوه مان دروست کرد، ئیتر بوچی باوهر به زیندوو بوونه وه ناکه ن!؟ ۵۸: أفرأیت ما

یارانی لای چه پ و تو له یان:

۴۱: وأصحاب الشمال ما أصحاب الشمال ۴۲: و یارانی لای چه پ، چین یارانی لای چه پ؟ مه گر خوا بزانی حالیان چه ند بهد حاله؟! ئه وکه سانه ن که نامه ی کاره کانیان به دهستی چه پیا نه وه دهر نیت ۴۳: فی سموم وحیم ۴۴: له ناو گهرمای ئاگریکی دوزهخ و ئاویکی کول به کولدان ۴۵: وظل من یحوم ۴۶: له ژیر سنبهری چره دووکه لیکی زور رهش دان ۴۷: لا بارد ولا کریم ۴۸: نه سنبهریکی فینکه له گهرما کهم بکاته وه، وه نه دیمه نیکی جوانیشی هیه ۴۹: إنهم كانوا قبل ذلك مترفين ۵۰: چونکه ئه وانه له پیش ئه وه دا - واته: له دونیادا - له ناو نیعمه تا رایان ده بوارد گوینیان به وه نه ئه دا که په یام به ره که یان پینی رانه که یان دن، بویه وانئستا دوو چاری ئه وسزایه بوون ۵۱: و كانوا بصرون علی الحنث العظیم ۵۲: و ئه وان هه رده م سوور بوون له تاوانه گه وره که، واته: له سه ر شیرک ۵۳: و كانوا یقولون آءذا متنا وکنا ترابا وعظاما ۵۴: هه میشه ده یان وت: ئایا کاتی مردین و بووینه گل و ئیئسک ۵۵: إنا لبعوثون ۵۶: ئایا به ته ئکید زیندوو ئه کریینه وه؟! ۵۷: أو أبأنا الأولون ۵۸: هه تا باوو پاپیرانی پیشینانیشمان!؟ ۵۹: قل إن الاولین والآخرین ۶۰: ئه ی موحه ممه د ۶۱: بلی: بی گومان پیشینان و پاشینان و هه موو ۶۲: لمجموعون إلی میقات یوم معلوم ۶۳: کو ئه کرینه وه بوکاتی روژیکی دیاریکراو، ئه ویش کاتی روژی قیامت ته ۶۴: ثم إنکم آیها الضالون المکذوبون ۶۵: پاشان ئیوه ئه ی لاری و گو سراو کافرو نکولی که ران! ۶۶: لا کلون من شجر من زقوم ۶۷: بی گومان له به رو بووسی (زه ققوم) - دره ختیکیه له ناوه راستی دوزه خدا - ئه خوون ۶۸: فالتون منها البطون ۶۹: له بهر زور برستی، ورگ و زگتانی لی پرئه که ن کوئی به تام و چیژی زور ناخوشی ناده ن ۷۰: فشاربون علیه من الحمیم ۷۱: ئه وسا له بهر تینووپیته له ئاویکی زور گهرم به کولیشی به سه را ده که ن ۷۲: فشاربون شرب الهمیم ۷۳: جا ئیوه ش هه رو که و شتری تینوو که دهردی (هو یام) سی گرتبی و هیچ کات تیز ئاو نه بی ده خو نه وه و تیز ئاویش نابن ۷۴: هذا نزلهم یوم الدین ۷۵: ئه مه یه خو راک و

ثم إنکم آیها الضالون المکذوبون ۵۱: لا کلون من شجر من زقوم ۵۲: فالتون منها الطون ۵۳: فشاربون علیه من الحمیم ۵۴: فشدرون شرب الهمیم ۵۵: هذا نزلهم یوم الدین ۵۶: نحن خلقناکم فلولا تصدقون ۵۷: أفرأیت ما شئتم من أنفسکم فخلقوهن أم نحن الخالقون ۵۸: نحن قدرنا بینکم الموت وما نحن بسبوقین ۵۹: علی أن نبدل أمثالکم وننشیکم فی ما لا تعلمون ۶۰: ولقد علمت النشأة الأولی فلولا تذکرون ۶۱: أفرأیت ما تشرئبون حطما فقلنا تفرکون ۶۲: إنا لنعلمون ۶۳: بل نحن محرمون ۶۴: أفرأیت الماء الذی ندریون ۶۵: ما أنتم أنزلتموه من المزن أم نحن المنزلون ۶۶: لولنا لجملته أجمالا فلولا نشکرکون ۶۷: أفرأیت النار الی توریون ۶۸: ما أنتم أنشأتم شجرتها أم نحن المنشئون ۶۹: نحن جعلناها تذکرة ومنتعا للمتعقون ۷۰: فسبح باسم ربک العظیم ۷۱: فلا أقسم بمواقع الشجر ۷۲: وإنه لقسر لو تعلمون عظیم ۷۳

تسنون ۷۴: ئایا نه تان دیوه ئه وه ی ئه ی ریژنه ناو مندالدانی ژنان، پاشان مندالی لی په یدا ئه بی ۷۵: ما أنتم تخلقونه أم نحن الخالقون ۷۶: ئایا ئیوه ئه وه (مه نی) په دروست ئه که ن، یان ئیمه دروستی ده که ی ن!؟ دیاره ئه لاین تو ئه ی په روهر دگار! جا که و ابوو دانیش به زیندوو بوونه وه دا بنین ۷۷: نحن قدرنا بینکم الموت ۷۸: هه ر ئیمه ش له نیوان ئیوه دا بی جیاوازی له نیوان ده وه له مه ندو هه ژارو گه وره و بچوو کدا مه رگ و مردنمان داناهه ۷۹: وما نحن بسبوقین ۸۰: وئیمه ده سه وسان کراو نین ۸۱: علی أن نبدل أمثالکم ۸۲: له سه ره وه که شیوه و بیچمتان بگورین به شیوه و بیچمی ۸۳: و ننشاکم فی ما لاتعلمون ۸۴: وه دروستتان بکه ی نه وه له شیوه و بیچمیکدا نازانن چییه ۸۵: ولقد علمت النشأة الأولی ۸۶: بی گومان له دروستکردنی په که مجار ئاگادارن، که له چی دروستمان کردوون ۸۷: فلولا تذکرون ۸۸: جا بوچی رانامینن بزانی که من توانام هیه دروستتان بکه مه وه؟

**شین بوونی تۆمۆ هانتی ئاۋ له ههورهوه
هه ئکردنی ئاگر نیشانهی بوونی خوان:**

﴿ ۶۳: أفرأيت ما تخرثون ﴾ ئایا دیوتانه ئه و تۆوهی دهیکێن؟
 ﴿ ۶۴: ءانتم تزرعونه أم نحن الزارعون ﴾ ئایا ئیوه دهیروینن
 و سهوزی شهکهن؟ یان ئیمه دهیروینن و سهوزی دهکهین؟ دیاره
 ئه لێن خوا سهوزی شهکات، جاکه وایوو دانیش بهزیندوو بوونه و هدا
 بنین ﴿ ۶۵: لو نشاء لجعلناه حطاما ﴾ خۆته گهر بمانه وی
 دهی کهینه پووش و په لاش ﴿ فظلمت تفکھون ﴾ ئهوسا ئیتر
 سهرتان سوڕ بمانی ﴿ ۶۶: إنا لمغرمون ﴾ و بلین به راستی چاک
 زهره مند بووین ﴿ ۶۷: بل نحن محرومون ﴾ به لکو بیبهش کراو
 بووین ﴿ ۶۸: أفرأيت الماء الذي تشربون ﴾ ئه ی سهرنجی ئه و
 ئاوه تان نه داوه ئه ی خۆنه وه ﴿ ۶۹: ءانتم أنزلتموه من المزن ﴾
 ئایا ئیوه داتان به زاندوو له ههوره کانه؟ ﴿ أم نحن المنزلون ﴾
 یان ئیمه دای ده به زینین؟ ﴿ ۷۰: لو نشاء لجعلناه آجاجا ﴾ شه گهر
 بمانه وی ئیوه سوود له و ئاوه و هرنه گرن دهی کهینه ئاویکی سویر
 وتال ﴿ فلولا تشكرون ﴾ ده ئایا سوپاسگوزاری ناکهن؟! ﴿ ۷۱:
 أفرأيت النار التي تورون ﴾ ئایا سهرنجی ئه و ئاگره نادهن که ئیوه
 هه لئ شه گهر سینن له دارنکی ته روو سوودی لئ وه شه گرن؟ ﴿ ۷۲:
 ءانتم أنشأتهم شجرتها ﴾ ئایا ئیوه داره که یتان دروست کردوو.
 نه وتیش - وهک زانیاری ئه لیت - هه ره له رهگ و پریشه ی درهخت
 و بنکی گژ و گیاو. هتد، دیته دهر ﴿ أم نحن المنشئون ﴾ یان
 ئیمه ین دروستکهری؟ عه ره به کانه داری (مه رخ) یان به داری (عقار)
 دا شه هیناو ئاگری شه کردوو، چونکه زانیاری ئه و کاته، تا ئه و پله
 گه شتبوو، به لام ئیستاش مه سه له ی ئاگر یاسیکی زۆر گرنگه، ئایا
 چۆن و کئی له سه ره تا وه مادده ی ئاگره که ی دروست کردوو؟ دیاره
 هه رخوای گه و ره و کار جوان ﴿ ۷۳: نحن جعلناها تذكرة ﴾ بئی گومان
 ئیمه شه و ئاگره مان کردۆته هوی یاداوه ری بۆ ئاگره گه و ره که ی دۆزهخ
 ﴿ ومتاعا للمقوين ﴾ و هه ره و ها کردومان ته مایه ی که لک و سوود
 لی وه رگرتن بۆ ریبواران و خه لکی بیابان، هه ردوو ئیمامی بوخاری
 و موسلم شه فه رموو ده له پیغه مبه ره وه ﴿ شه گهر نه وه: ((إن نارکم
 هذه التي یوقد بنو آدم جزء من سبعین جزءاً من نار جهنم، فقالوا
 یارسول الله: ان كانت لکافیة، قال: فإنها فضلت علیها بتسعة وتسعین
 جزءاً کلهن مثل حرها)). له م فه رموو ده ی شه دا هاتوو: ((المسلمون
 شرکاء فی ثلاثة: النار، والکلا، والماء)). (رواه الإمام أحمد ۳/۳۶۴
 و أبوداود ۳/۲۷۷)، وه به م ریوایه ته شه هاتوو: ((ثلاث لا یمتنع:
 الماء، والکلا، والنار)) (ابن ماجه: کتاب الرهن ۲/۸۲۸). ئاگر،

گژو گیا، له وه ره و له وه رگه، ئا، موسلمانان - به تیکرا - تیایاندا
 به شدارن، نابئی هیچ که سیکانی لی بی بهش بکریت کۆمه لیک دایان
 برن بۆ خۆیان. ﴿ ۷۴: فسبح باسم ربک العظیم ﴾ جا له پاش
 بیینی ئه وه هه مووشته سه رسوڕه ی نه رانه به رده وام به له سه ره ته سبیح
 به یادی ناوی خوا وه ندی مه زنت.

خوا له سه ره مه زنی قورئان سویند ده خوات:

﴿ ۷۵: فلا أقسم بمواقع النجوم ﴾ سویند به جی و شوینی
 شه ستیره کانه ﴿ ۷۶: وإنه لقسّم لو تعلمون عظیم ﴾ وه شه وهش
 شه گهر بزانه سویندیکی گه و ره به، چونکه ده له ته سی تیدایه
 له سه ره قودره تی خوا ﴿ ۷۷: إنه لقرآن کریم ﴾ به راستی ئه وه ی
 وه حیت بۆ کراوه قورئانکی به فه ره ﴿ ۷۸: فی کتاب مکنون ﴾
 له نامه یه کی پارێزرا و دایه، واته: (لوح المحفوظ) ﴿ ۷۹: لا یسه
 إلا المطهرون ﴾ که سه دهستی لئ نادات، فریشته کانه بیت، شه
 ئایه ته وه لامیکه بۆ شه و بتپه رستانه ی پییان وایوو قورئان شه یاتین
 شه ی هینی بۆ پیغه مبه ره که فریشته (سه یید قوتب) شه لی: شه مانایه
 ئاشکرا و رووتره بۆ مانا دانه وه ی (لا یسه إلا المطهرون) چونکه
 بیژه ی (لا) بۆ (نه فی) یه، نه که بۆ (نه هی) شه وه تا له رووی زه ویدا
 هه موو که سه لک دهستی تیه وه ئه دات: چاک و خراپ، بروادارو بی
 بروا، شه گهر نه هی بووبا ده بوو هیچ که سه لکی تر نه ی توانیبا دهستی
 تیه وه بدات، ئایه تی (تنزیل من رب العالمین) یش پشتگیری شه
 مه به سه ته شه کات. ﴿ ۸۰: تنزیل من رب العالمین ﴾ له لایه ن
 په ره و رده گاری جیهانه کانه وه دایه زینرا وه ته خواره وه. ده سه ته یه که
 له زانیان وهک (عه لی کورئ شه و تالیب و ئیبنی مه سه وود و
 سه عدو، کۆمه لیکیش له پیشه واکان (مالک و شافعی) پییان وایه
 بی ده سه ت نوێژ نابئی ده سه ت به قورئانه وه بدریت، ده سه ته یه کی
 تریش وهک (ئیبین عه بباس و شعبی و شه بوو حه نیغه) وه هه ندیکی تر
 له زانیان ده لێن: ده سه ت دان به قورئانه وه بی ده سه ت نوێژ ره وایه.
 (ئیبین که سه ی) یش بۆ به لگه ی شه وه که ره وایه نیبه بی ده سه ت نوێژ
 ده سه ت بدریت به قورئانه وه دو فه رموو ده ی هینا وه، به لام دواتر
 شه لی: (وفی اسناد کل منهما نظر، والله أعلم) واته: له سه نه دی
 هه ردوو فه رموو ده کانه دا تیبینی هیه !! ﴿ ۸۱: أفیهذا الحدیث
 أنتم مدھنون ﴾ ئایا ئیوه هه ره به م قورئانه با وه ناکهن؟! ﴿ ۸۲:
 وتجعلون رزقکم أنکم تکذبون ﴾ وه ئیوه شوکرانه ی رۆزه که تان
 ده گیزن به کوفرائی نیعمه ت و شه لێن به هوی فلانه شه ستیره وه باران
 ده باری!

سوورہتی (حدید) لہ

مہدنیہر (۲۹) ٹاہتہ.

بہ ناوی خوی بہ خشندهی میہرہیان

ئەم سوورہتہ بایەخ و گرنگی دەدات بە یاسای پەرورەدو پینگەیاندن و تیگەیانندن، ھاوړی لہ گەل بڼیاتیانی کۆمەل و کۆمەلگە یەکی ئیسلامی بیروباوەر پاک و صاف و خاوەن رەوشتی بەرزو بڵند.

ئەم سوورہتہ باسی سنی شتی بڼەرہتی و سەرہکی دەکات:

یە کەم: بوونەوەر ھەموو دروستکراوی خوایە و ھەمیشە لە ژیر دەسلاتی ئەودایە. دووم: ھەرچی شتی بایەخدار ھەبە، بەرۆخ و گیانیشەو دەبی ھەموو بکریتە فیداو قوربانی ئایینی پیروزی خوا لە پیناوی بەرزکردنەوی منارە ئیسلامدا.

سێھەم: شوپھاندنی دنیا بە یاری و گەمەیی مندالان و گانئەوگە پەوہ بوئەوہ کە ھەرگیز مرۆفی پێنەخلەتی. ئەم سوورہتہ پنی ئەلین سوورہتی (حدید=ئاسن!) چونکە باسی دروستکردن و ناردنی ئاسن دەکات، ئاسن مایەیی ھێزە بوئادەمزاد، چ لە کاتی جەنگدا،

چ لە کاتی ئاسوودەیی و ناشتیدا، چونکە بە ئاسن زۆرشت دروست ئەکری. لە گەل ناماژە کردن بەوہ کە ئایینی پیروزی ئیسلام، بە لکو ھەموو حکومەت و دەولەتیکی پڼویستی بە ھیزو دەسلات ھەبە بۆچە سپاندنی عدالەت و دادگەری و دانەواندنی ملی ملھوران بۆ عدالەت، حوکمی خوا، لە فەزیلەت و گەورەیی ئەم سوورہتہ یە کە دەلی: پیغەمەر ﷺ ھەمیشە - پینش خەو- سوورہتہ (سبح) ھکانی دەخویندەوہو ئەی فەرموو: ((إن فیہن آیة أفضل من ألف آیة)) (أخرجه أحمد: ۱۲۸/۴. وابوداؤد و الترمذی و النسائی). بە راستی ئەو سوورەتانە ئایەتیکیان تیدایە لە ھەزار ئایەتی دی گەورەترە، ئەو ئایەتەش: (ھو الأول و الآخر و الظاهر و الباطن و هو بکل شی عليم).

ھەر وہا پینشەوا (ئەحمەد) یش ئەم فەرموودە یە دینی: ((اللهم رب السموات السبع، ورب العرش العظيم، ربنا ورب كل شی منزل التوراة والإنجيل والفرقان فاتق الحب والنوی، لا إله إلا أنت، أعوذ بک من شر كل شی أنت آخذ بناصيته)).

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: سبح لله مافی السموات والأرض ﴾ ئەوہی لە ئاسمانەکان و زەویدایە تەسییحات بۆ خوا دەکا، ددان بە دەسلاتی خواو بالادەستی ئەودا دەنن، بەلام ئیمە دەرکی ناکەین و تێناگەین ﴿ وهو العزيز الحكيم ﴾ ھەرئەویشە دەستەلانداری کارجوان و کارزان ﴿ له ملك السموات والأرض ﴾ دەسلات

گیان گەییە قورقوراکەو، بڼ دەسلاتی ئیوہ بە لگەیی حساب کیشانتانە:

﴿ ۸۳: فلولا إذا بلغت الحلقوم ﴾ جا بۆچ کاتی گیانی یە کیکتکان گەیشتە گەر و و ﴿ ۸۴: وأنتم حينئذ تنظرون ﴾ و ئیوہیش لەو کاتدا سەیری ئەکەن چۆن گیانی دەرئەچی؟! ﴿ ۸۵: ونحن أقرب إلیه منکم ﴾ و ئیمە نزیکترین لیبەوہ لە ئیوہ، وەزاناترین بەحالی لە ئیوہ ﴿ ولكن لا تبصرون ﴾ بەلام ئیوہ فریشتەکان نابینن چۆن نامادە بوون بۆ گیان کیشانیان، جا ئەگەر ئیوہ دروستکەر - وەك خۆتان نکوولی ھەق ئەکەن - بۆچی گیانی ئەو مردووہ ناگیزنەوہ؟! ﴿ ۸۶: فلولا إن کتتم غیر مدینین ﴾ دەبا ئەگەر پاداشتی کردەوہ کانتان نادریتەوہ وەك ئیوہ پیتان وایە! ﴿ ۸۷: ترجعونها إن کتتم صادقین ﴾ گیانەکی بۆدەگیزنەوہ ئەگەر راست ئەکەن زیندوو بوونەوہ نییە و موخاسە بە ناکرین، دیارە کە ھەرگیز ئەو دەسلاتان نییە، جاچاک بزانت کە ئەبێ ھەر خوا ئەوہ بکات و بروایشی پنی بپنن.

لەسەرە مەرگدا خەلکی دەبنە سنی تاقەم:

﴿ ۸۸: فأما إن کان من المقربین ﴾ ئینجا ئەگەر مردووہ کە لە نزیکخراوەکان بیت ﴿ ۸۹: فروح و ریحان و جنة نعيم ﴾ ئەوہ ئیسراحت و رزق و رۆزبەکی چاک و بەھەشتی بەرینی بۆھەبە ﴿ ۹۰: وأما إن کان من أصحاب اليمين ﴾ خۆ ئەگەر لە یارانای لای راست بیت ﴿ ۹۱: فسلام لک من أصحاب اليمين ﴾ فریشتەکان پینان ئەلین: لە لایەن یارانای لای راستەوہ سلوات لیبی ﴿ ۹۲: وإما إن کان من المكذبین الضالین ﴾ بەلام ئەگەر لە دەستەیی بیباوەران و گومرایان بی ﴿ ۹۳: فنزل من حمیم ﴾ ئەوہ میوانداری لە ئاویکی کولبە کول ﴿ ۹۴: و تصلیة جحیم ﴾ و خزانە نیو ئاگری بۆ ھەبە ﴿ ۹۵: إن هذا لھو حق الیقین ﴾ بی گومان ئەمەیی بۆت یاسکرا لەم سوورەتدا ئەی موخەمەدا! ﷺ سەبارەت بە ھەرسێ دەستەکە، ھەوائیکی راستی بی گومانە ﴿ ۹۶: فسبح باسم ربک العظيم ﴾ جا کە وایە تەسبیح بکە بە یادی ناوی خوی مەزنت. بەل کاتی کە ئەم ئایەتە ھات پەیا مەر ﷺ بە ھاوہلانی فەرموو: لە رکوعی نوێژەکاندا ئەم زیکرە بپنن، کاتیکیش کە ئایەتی (سبح اسم ربک الأعلى) ھات فەرمووی: ئەمەیش لە سوژدەدا بپنن.

لە ۲۰ شەعبانی (۱۴۱۷) ک بەرامبەر بە (۱۹۹۶/۱۲/۳۰) پاش نوێژی بەیانی، لە تەفسیری ئەم سوورەتە بوومەوہ لە (مەریوان). زۆر سوپاسی خوی خاوەن توانام ئەکەم.

و پاشایه تی ناسمانه کان و زهوی بو شهوه، شهوه بی سنور نالوگوریان تیاده کات «یحیی و بیست» ده ژینینی و دهر مینتی هرکات بیهوی «وهو علی کل شیء قدیر» شهویشه ده سلاتی به سره موو شتی کدا ههیه، به رامبه به هیچ شتی ک ده سهوسان ناوهستی «هو الأول و الآخر» هه رته ویشه به کهم که هیچ شتی ک له پیشیه وه

زاتی خوئی بیست: (استواء یلیق بجلاله من غیر تمثیل ولا تکلیف). خواش له قورثاندا (۷) جار باسی (ئیستوا) ی خوئی بو چوونه سر (عرش) کردوه، سووره تی: (یونس: ۳)، (نه عرف: ۵۴)، (رهعد: ۲)، (تاها: ۵)، (فورقان: ۵۹)، (سوجه: ۴)، (حدهید: ۴)، جگه له وهش که له سووره تی (به قهره) دا (ثم استوی إلى السماء.. هاتووه.. له بوخاری و موسلی می شدا چه ندین فهرمووده هاتووه سه بارهت به مانای بیژهی (عرش)، له وانه:

- ۱) ((الما خلق الله الخلق كتب في كتابه - وهو يكتب على نفسه - وهو وضع عنده على العرش: أن رحمتي تغلب غضبي)).
 - ۲) ((عرشه على الماء بيده الأخرى الميزان يخفض ويرفع)).
 - ۳) ((... كان الله ولم يكن شيء غيره، وكان عرشه على الماء)).
- زماناسه کانیش ده لئین: هرکات بیژهی (علی) به دوای وشهی (استوا) دا هات، شهوه ته نها مانای به رزی و بلندی (العلو و الإرتفاع) شه به خشیت. به لئ... ده بی موسلمان هه به وجوره که خوا خوئی باسی کردوه به روای به سیفه ته کانی هه بی، ئیتر بی هیچ شوبه اندن و گورین و ده ستکاری و له کارخستیان، هه ربویه پیشهوا (مالک) - خوا لئی رازی بیست - کاتی لئی ده پرسن بومانای (استوی)، ده لئیت: (الإستواء معلوم و الکلیف مجهول، و الإیمان به واجب، و السؤال عنه بدعة. پیشهوا (شهحمه) یش - خوا لئی رازی بیست - ده لئیت: (لا یوصف الله إلا بما وصف به نفسه أو وصفه به رسوله ﷺ، لا يتجاوز القرآن والحديث، وهذا هو مذهب السلف). جا که و ابو هرگیز ناگونجی و ناره وایه که مانای سیفه ته جوانه کانی خوا ته فسیر بکرینه وه، له سر شه و بناغیه نه بیست، که خوا خوئی، یان په یامبه ره که سی ﷺ رافه یان کرد بیست. (سه له ف) یش هه رثا وایان لی کردوه، بویه ئیمه یش ده لئین: (نؤمن باستواء یلیق بجلاله و عظمته من غیر أن نمثل استواء کاستواء أحد من خلقه). جا بو زیاده ناگاداریی له (شهسما) و (سفات) سه بیرکی کتیبسی (لاله کایی) به رگی ۴۲۹/۲. چاپی (۱۹۹۷) بکری، له گه ل ته فسیری سووره تی (شه عرف). «یعلم ما یلج فی الأرض» شه زانی چی ده چیست به ناوزه ویدا له باران و جانه و هرو... هتد «وما یرخ منها» چی شی لی ده رته چی، له رووه ک و گزوگیامیوه... هتد، وه ک شه فهرمووی: (... و ما تسقط من ورقة إلا یعلمها ولا حبة فی ظلمات الأرض ولا رطب ولا یابس إلا فی کتاب مبین) (۵۹/۶). «وما ینزل من السماء و ما یرج فیها» چی له ناسمان دینه خواری و، چییش پییدا سه رته که وی، وه ک فریشته و کارو کرده وه کان «وهو معکم اینما کنتم» وه له هر جیگایه کیشدا بن شه (خوا) به تان له گه له. له قورثان و فهرمووده دا گه لی جار باسی «مه عبیهت» ی خوای گه وه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾

نیسه، دواهه مینیش هه شهوه که هیچ له دوایه وه نیسه «و الظاهر و الباطن» و بوونی ناشکرا به به لگه کانی هه رته وه، واته: له ژور شه وه وه ناشکراتر نیسه، وه په نهان به هه حقیقت و کونهی له دروستکرا وه کانی شهوه که له وه په نهانتر نیسه، له فهرمووده به کیشدا هاتووه: ((أنت الأول فليس قبلك شيء وأنت الآخر فليس بعدك شيء وأنت الظاهر فليس فوقك شيء، وأنت الباطن فليس دونك شيء، اقض عنا الدين، وأغننا من الفقر)) (أخرجه أحمد ومسلم ۲۰۸۴/۴) «وهو بكل شيء عليم» هه رته ویش زانایه به هه موو شتی ک (له زه ره به که وه تاوردن) ناگاداریه تی.

زانست و توانایی خوا گشتگیره:

۴: هو الذي خلق السموات والأرض في ستة أيام «هه رته وخوایه ناسمانه کان و زهوی له ماوهی شهش رژو دا دروست کرد» ثم استوی علی العرش «پاشان چووه سه رعه رشی خوئی، به چوونیک شایسته ی

۹: هو الذی ینزل علی عبده آیات بینات ۱۰ ته نیا شو خوابیه نایه تگه لی مانا روون داده به زینتی بو بنده ی خوی موحه مه د ۱۱ لیخر جکم من الظلمات الی النور ۱۲ تا له تاریکیه کان دهرتان بینتی بو رووناسی ۱۳ وإن الله بکم لرؤوف رحیم ۱۴ بی گومان ته و خوابیه به نپوه خوابیه کی به سوزی میهره یانه.

هاتووه، به تابهت ثیمای (بوخاری و ثیمای موسلیم) زوریکیان لهو بابتهانه هیناوه به پنیوستی نازانم ته گینا هه نندیکیانم دهنووسی. سه لهف - خوا لییان رازی بیت - ده لین: خوا تیی گه یاندووین که نه و خوی له سه ر عه رشی خویته تی وئاگایشی له هه موو شتیکه و، نیمه له هه ر جینگایه کدا ببین نهومان له گه لدایه، واته: زانیاری وئاگاداری ته و اوای به هه موان هه یه به لی (سه لهف) به و جوهره به ته فسیری مانای (مه عیهت) ده که نه وه، بی شه وهی که تیکه لی دروستکراوه کانی ببی و بچیته ناویانه وه!! بی گومان بیرکدرنه وه له مانای (مه عیهت) به و شیویه که گویا تیکه له به دروستکراوه کانی خوی ببی، له خواوه زور زور دووره، بویه نیمه یش خوی چی بی مه به سته پرومان پییه تی. ۱۵ والله بما تعملون بصیر ۱۶ وه خوا به هه موو کاره کانتان بینایه، هه ر شتیک نپوه نه نجای بدن شه ئی ببینی ۱۷: له ملک السموات والأرض ۱۸ هه رچی له ئاسمانه کان و زه ویدایه هه ر مولکی شه، وه که ده فه رمووی: (وهو الله لا إله إلا هو له الحمد فی الأولى والآخرة) (۷۰/۲۸). وه هه روه ها ده فه رمووی: (الحمد لله الذی له مافی السموات وما فی الأرض وله الحمد فی الآخرة وهو الحکیم الخیر) (۱/۳۴). ۱۹ وإلی الله ترجع الأمور ۲۰ وه نه نجای هه موو کاروو باریک، هه ر بولای خودا ده گهر ته وه ۲۱: یولج اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل ۲۲ شه وه کات به ناو روژداو روژده کا به ناو شه ودا، واته: له شه وه کات هه ر روژو له روژیش ده خاته سه ر شه، به م شیویه که م وزیاد له ساته کانی شه وو روژدا دروست ده بی. ۲۳ وهو علیم بذات الصدور ۲۴ وه هه ر شه ویشه زانو به ناگا به وهی که له ده کاندایه.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْمَرْشِيِّ بَعْلَمَ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٥﴾ لَهُ الْمُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿١٦﴾ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٧﴾ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَ لَكُمْ سُبُلَ الْخَيْرِ فِيهِ فَأَلْزَمَ الْكُفْرَانَ أَنْفِقُوا لَكُمْ أَنْتُمْ وَآبَاءُكُمْ وَأَهْلُكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾ وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾ هُوَ الَّذِي يُزِيلُ عَنْ عَبْدِهِ مَا يُرِيدُ وَيُنَزِّلُ الْخُرْقَانَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠﴾ وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي سَمُوكُمْ مِمَّنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلَ أَوْلِيَاءِكُمْ أَعْظَمَ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَتْلُوا وَمَا وَعَدَ اللَّهُ الْحَسَنَىٰ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢١﴾ مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ وَاللَّهُ بَاطِنٌ أَعْيُنٍ ﴿٢٢﴾

مالتان له ربي خوا بهخت بکهن: بهختکردنی مال بهرله فهتجی مهککهو دوای فهتج، وهکویهک نین:

۷: آمنا بالله ورسوله ۱۰ باوه به خواو به په یامبه ره که ی بکهن و انفقوا مما جعلکم مستخلفین فیہ ۱۱ وه له و مال و سامانه ی نپوهی تیا کردوون به جینشین بهخت بکهن له ربی جیهادو هه ر کاریکی تری چاکدا ۱۲ فالذین آمنوا منکم و انفقوا ۱۳ جا شه وانه تان باوه ریان هیناوه له مال و سامانیان بهخت کردوه ۱۴ لهم اجر کبیر ۱۵ پاداشتیکی گه وره یان بو هه یه ۱۶: و مالکم لا تؤمنون بالله ۱۷ شه و هه چیتانه بروا ناهینن به خوا ۱۸: و الرسول يدعوکم لتؤمنوا بریکم ۱۹ وه په یامبه ریش بانگتان شه کات بو شه وه ی بروا بینن به په روه ر دگارتان ۲۰ وقد اخذ ميثاقکم ۲۱ و بی گومان خواش په یمانی لی و هه رگرتوون له ربی شه وه موو به لگه و نیشانانه وه که له ئاسمانه کان و زه وهی دان ۲۲ إن کتسم مؤمنین ۲۳ ته گهر نپوه بروادارن به و به لگه و نیشانانه، یان ته گهر شه تانه وی بروادار بن، ده شه وه نپوستی کاتیته تی

أعظم درجة من الذين أنفقوا من بعد وقاتلوا ﴿١١﴾ ثا ثوانه كه له پیش
 فتحی مه ککوهه مالیان بهخت کردوهه جه نگان، پله یان گهوره تره
 له وانه که له پاش فتحی مه ککوهه مالیان بهخت کردوهه جه نگان.
 (واحیدی) ئه ئی: ثم ثایه ته له شانی (ئه بووبه کس) دا (خوای لی رازی
 بیئت) هات، چونکه ئه و یه کم که سیك بوو که بروای هینا و مال و
 سامانی خوئی بهخت کردو پاریزگاری له په یامبهر ﴿١٢﴾ کرد.

سهرنجیک: واحیدی ثم باسه له (کوله بی) یه وه ریوایهت ده کا،
 ثم کوله بیسه متمانه پیکراو نییه و تۆمه تی زۆری له سهره، خاوه نی
 کتیبی (کشف الخفاء: ۴۰۲/۲). له (مهیموون) هوه ئه ئی: له پیشه و
 (ئه حمده) م بیست گوتی: (ثلاثة کتب لیس لها أصل: المغازی،
 والملاحم، والتفاسیر). خه تیسی (به غداد) یش ئه ئی: (هذا محمول
 علی کتب مخصوصة فی هذه المعانی الثلاثة غیر معتمد علیها لعدم
 عدالة ناقلها وزيادات القصاص فيها. فأما کتب الملاحم فجميعها
 بهذه الصفة، و لیس یصح فی ذکر الملاحم المرتبة و الفتن المنتظرة
 غیر أحاديث یسيرة. و أما کتب التفاسیر: فمن أشهرها کتابا: الکلبی
 و مقاتل بن سلیمان، و قد قال الإمام أحمد فی تفسیر الکلبی: من
 أوله إلی آخره کذاب، قيل له فيحل النظر فيه؟ قال: لا. و کتاب
 مقاتل قریب منه). په راویزی ته فسیری قورتوبی چاپی (۱۴۱۵) ه
 (۱۹۹۵) م. ﴿١٣﴾ و کلا وعد الله الحسنی ﴿١٤﴾ وهه ره یه کئی له وانه ش مالیان
 بهخت کردوهه وجه نگان، به پیسی پله ی خویمان خوای میهره بان
 به لیئسی بهه شستی داونه تی ﴿١٥﴾ و الله بما تعملون خیر ﴿١٦﴾ وه خوای
 هق ناگاداره به کاره کانتان. پیشه و (ئه حمده) له (ئه نه س) هوه
 ده ئی: (خالیدی کوری وه لید) و (عه بدوره حمان کوری عه وف)
 چهند قسه یه ک چوو به به ینیاندا! خالید به عه بدور ره حمانی وت:
 چیه هه ره له به ره هوه که ئیوه چهند رۆژی پیش ئیمه موسلمان
 بوون هه رنای برنه وه؟! پاشان ئه و کیشیه گه بیشته وه پیغه مبه ر ﴿١٧﴾
 و فهرمووی: ((دعوا لی أصحابی، فالذی نفسی بیده لوا أنفقتم مثل
 أحد أو مثل الجبال ذهابا ما بلغت أعمالهم)) ئیمامی ئه حمده ریوایه تی
 کردوهه (۲۶۶/۳). وه هه روه ها (ئه بی سه عیدی) خودری ده ئی:
 پیغه مبه ر ﴿١٨﴾ فهرمووی: ((یوشک أن یأتی قوم تحقرون أعمالکم
 مع أعمالهم)). واته: نزیکه خه لکی بین، کرده وه ی ئیوه - ئه ی
 هاوه لان! - له چاوه ی خویمان به سووک و کم دابنن، سه عید ئه ئی:
 وتمان: جا ثه وانه چ که سانیکن؟ قوره ی شه؟ فهرمووی: ((لا، ولكن
 أهل اليمن لأنهم أرق أفئدة، وألین قلوبا)) نا، ثه وانه له قوره یش
 نین، به لکو له (یه مه نی) یه کانتن، چونکه دل و ده روونی ئه مان زۆر
 نه رم تره له دل و ده روونی ئه وان. پاشان ئاماژه ی بو (یه مه ن) کردوو
 فهرمووی: ((هم أهل اليمن، ألا إن الإيمان یمان، والحكمة یمانیه)).

ئین جه ریر ریوایه تی کردوهه، بو زیاترسوود وه رگرتن له باره ی
 دلنه رمی و ئیمانی ئه هلی یه مه نه وه سهیری (صحیح مسلم) له (باب
 تفاضل الإیمان) بهرگی یه ک جوزئی دوویکه. ﴿١١﴾ من ذا الذی
 یقرض الله قرضا حسنا ﴿١٢﴾ هه ره که سیك قهرزی چاک و پاک بدات
 به خوا، واته: مال و سامانی خوئی بو ئه و بهخت بکات ﴿١٣﴾ فضاغه
 له ﴿١٤﴾ ئه و خواش چهند قات و چهند به رامبه ر بوئی قهره بووده کاته وه
 ﴿١٥﴾ وله أجر کریم ﴿١٦﴾ و پادا شتیکی جوانی بو هه یه، ئه و یش
 بهه شته. به ئی... کاتی ثم ثایه ته هات (ئه بوو ده حداح) وتی:
 ئه ی په یامبه ری خوا ﴿١٧﴾ ده ستت بینه، ئه و یش ده ستی دایه،
 ئه و جا (ئه بوو ده حداح) وتی: ئه و ئه و باخه یه م که (۶۰۰) شه ش
 سه د بنه خورمایه به قهرز به خوادا. ئینجا کاتی گه رایه وه مال،
 بانگی خیزانه کی کردو وتی: زوونیره چۆل بکن، چونکه داومه
 به خوا به قهرز، خیزانه کیشی وتی: به، به، به، به راستی کاریک
 باشت کردوهه و قازانجی چاکت کردوهه. ئیترده ست به جی مال
 و منداله که ی تیابره ده ره وه " پیغه مبه ر یش ﴿١٨﴾ فهرمووی: ((رب
 نخلة مدلاة، عروقها ذر و یاقوت، لأبی الذحاح فی الجنة)) (ئین
 که سیر. أخرجه ابن أبي حاتم).

موسلمان به نووری کرده وه ی خوئی ری دهرده کا:

﴿١٢﴾ يوم ترى المؤمنین والمؤمنات ﴿١٣﴾ رۆزی قیامه ت پیاوان
 و ژنانی پروادار ده بینی ﴿١٤﴾ یسعی نورهم بین ایدیهم و بایمانهم ﴿١٥﴾
 رووناکیه که یان له به رده م وه لای راستیانه وه دهره وشیته وه
 ﴿١٦﴾ بشراکم الیوم ﴿١٧﴾ فریشته پییان ده لیئت: ده سا ئه مرۆ مژده بی
 لیقان ﴿١٨﴾ جنات تجری من تحتها الأنهار ﴿١٩﴾ به باخانیک جوگه و
 رووبار به ژیردارو درهخت و کۆشکه کانتیدا ده روات ﴿٢٠﴾ خالدین فیها ﴿٢١﴾
 بهه تا هه تاییش تییدا ئه میننه وه ﴿٢٢﴾ ذلك هو الفوز العظیم ﴿٢٣﴾
 ئانه وه یه سه ر که وتن و سه رفرازی گه وره.

دوو رازه کان له موسلمانان ده خوازن لایه کیان لی بکه نه وه:

﴿١٣﴾ يوم يقول المنافقون والمنافات ﴿١٤﴾ له و رۆژده پیاوانی
 دوو روو و ژنانی دوو روو ده لین: ﴿١٥﴾ للذین آمنوا انظرونا نقتبس من
 نورکم ﴿١٦﴾ به وانه ی باوه ریان هینا وه ده لین: چاوه روانیمان بکن با
 له رووناکیه که تان وه رگرین ﴿١٧﴾ قيل ارجعوا وراءکم ﴿١٨﴾ به گائته وه
 پییان ئه وتری: بگه ریته وه بو داوه تان - بو دونیا - ﴿١٩﴾ فالتمسوا
 نورا ﴿٢٠﴾ له وی رووناکیه ک بخوازن ﴿٢١﴾ ف ضرب بینهم بسور له
 باب ﴿٢٢﴾ ده ستبه جی شووره یه ک ده خریته نیوان ئیمانداره کان
 و مونا فیه کان دهر گایه کی تیایه ﴿٢٣﴾ باطنه فیه الرحمة ﴿٢٤﴾ دیوی

ناوهوی رحمتی تیدایه، واته: ئەوێ له ئیمانداره کانهوه دیاره

و ظاهره من قبله العذاب * له دیوی دهرهوهشی سزایه، واته:

ئەوێ له مونا فقه کانهوه دیاره * ۱۴: ینادونهم ألم نكن معكم *

جا بههشتیهکان دهچنه جیئ خۆیان و دوورووه کانیان بانگیان

لئەکەن و ئەلین: باشه ئیعه له گهل ئیوه نه بووین؟ * قالوا بلی

ولکنکم فتنتم أنفسکم * موسلمانه کان ئەلین: بەلی به ره واله ت

له گهلان بوون، به لام ئیوه خۆتان تان تووشی دوورووی کرد

* و تربصتم * چاوه روانیتان ده کرد تووشی به لا بین. له سوورتهی

(تهوبه: ۹۸) دا ده فهرموی: (و تربص بکم الدوائر) خۆتان مه لاس

دابوو که زیان به موسلمانه کان بگه یهن * و اربتم * هه میشه

له دوودلی و گوماندا ده زیان به رام بهر به نایینه کهی خوا * و غرتکم

الامانی * و هیواو ئاره زووی نه شیواو فریوی دان * حتی جاء امرالله *

تا فهرمانی خوا هات به مردن * و غرکم بالله الغرور * شهیتانی

خرابکاریش سه بارهت به بریاره کانی خوا فریوی دان * ۱۵: فالیوم

لا یؤخذ منکم فدیة ولا من الذین کفروا * ئەمرؤش فدییه که له

ئیهوه له وانهش بی پروا بوون وه رنا گیری * ماواکم النار * جینگاو

ماواتان ئاگری دۆزهخه * هی مولاکم * ئەو شایسته تره پیتان

* و بس المصر * ئاگریش خراب جینگای گه رانه وه یه.

کاتی ئەوه نه هاتوه که دلی موسلمانان بو یادی خوا بکوری کینی؟

* ۱۶: ألم یان للذین آمنوا ان تخشع قلوبهم لذكر الله * ئایا

کاتی ئەوه نزیک نه بوته وه بوئه وانیهی بروایان هینا وه که دله کانیان

نه رم بی بو یادی خوا * وما نزل من الحق * بوئه وهی دابه زیوه

له قورئان؟ موسلمانه کان کاتی هاتنه مه دینه ئیانیککی باش وخوشیان

دهسکهوت، به هوی ئەوه وه هندی سستی رووی تی کردن، ئەوجا

خوای گه وره ئەو گله ییهی ئیمان کرا (۴) سال بوو. (عه بدوللای

کوری مه سهوود) ئەلی: ماوهی موسلمان بوونمان و ئەو گله ییهی

که ئیمان کرا چوار سال بوو! (موسلیم ۴/ ۲۳۱۹) و نه سائی

(۴۸۱/۶). * ولا یکنوا کالذین اوتوا الکتاب من قبل * وهک

ئەوانه نه بن که له پیش قورئانه وه کتیبیان بی درابوو، له جووله کهو

گاوری * فطال علیهم الامد فقت قلوبهم * زوریان به سهرا تیه پری،

ئەوسا دلیان رهق بوو * و کثیر منهم فاسقون * وه زۆر به شیان له

تاعه تی خوا ده رچوون * ۱۷: إعلموا أن الله یحیی الارض بعد

موتها * بزانت که بی گومان هه رخوا زهویی زیندوو ده کاته وه پاش

مردنی، واته: پاش وشکبوونی * قد بینا لکم الآیات * بی گومان

نیشانه کانی ده سهلاتی خۆمانمان بو روون کردنه وه * لعلکم

تعقلون * به شکو ئیریتان به کاربینن و تی بگهن چییان تیدایه،

یاداشی خیر و مه ندان و راستان و شهیدان:

* ۱۸: إن المصدقین والمصدقات * بی گومان ئەو پیاوو ژنه

خیرخوازو سامان به خشانه له بیی خوادا * وأقرضوا الله قرضاً

یوم تری المؤمنین والمؤمنات سعى نورهم بین انفسهم وایئینهم
بشریکم الیوم جئت تجری من قلوبنا الا نهر خلیلین فیما ذلک
هو الفوز العظیم ﴿۱۸﴾ یوم یقول المصدقون والمصدقات للذین
آمنوا انظروا نقیص من نورکم قبل ان رجعوا وراکم فالتسوا نوراً
فصرب بینهم بسور لهدایا باطنه فی الرحه وظهره من قبله
العذاب ﴿۱۹﴾ ینادونهم ألم نكن معکم قالوا بلی ولکنکم فتنتم
أنفسکم ورتبتم وارتبتم وعرکتکم الامانی حتی جاء أمر
الله وعرکتکم بالله العزیز ﴿۲۰﴾ فالیوم لا یؤخذ منکم فدیة ولا
من الذین کفروا ما واکم النار هی مولاکم ویش المصدیر
﴿۲۱﴾ ألم یان للذین آمنوا ان تخشع قلوبهم لذكر الله
وما نزل من الحق ولا یکنوا کالذین اوتوا الکتاب من قبل
فطال علیهم الامد فقت قلوبهم وکثیر منهم فاسقون ﴿۲۲﴾
اعلموا ان الله یحیی الارض بعد موتها قد بینا لکم الآیات
لعلکم تعقلون ﴿۲۳﴾ إن المصدقین والمصدقات وأقرضوا
الله قرضاً حسناً یضاعف لهم ولهم أجر کریم ﴿۲۴﴾

حسنا * ئەوانهش قهرزیککی چاکیان به خوا دا * یضاعف لهم *

ئەو قهرزەیان بۆچەند به ران بهر ئەکریته وه * ولهم اجر کریم *

و سه ره رای ئەوه ییش یاداشتیککی جوان و چاکیان بۆ هه یه، ئەویش

بهه شته * ۱۹: و الذین آمنوا بالله ورسله * ئەو که سانهش

که بروایان هینا وه به خوا وه به یام به رانی ئەو * اولنک هم

الصدیقون * ئانه وانه، ئەوانه باوهریان به پیغه مبه ره کان کردوه،

له بهر ئەوه پلهی راستگۆییان وه رگرتوه. ((إن أهل الجنة لیتراءون

أهل الغرف من فوقهم، كما تتراءون الکوکب الدرئ الغابر فی الأفق

من المشرق أو المغرب لتفاضل ما بینهم، قالوا یا رسول الله! تلک

منازل الأنبیاء لا یبلغها غیرهم! قال: بلی، والذی نفسی بیده! رجال

آمنوا بالله وصدقوا المرسلین)). (رواه البخاری فتح: ۳۸۶/۶.

موسلیم: ۴/ ۲۱۷۷). واته: به راستی بهه شتییه کان خه لکانی

کۆشک و باله خانسهی بهه شتیانی لای سه رووی خۆیان وهک

ئەستیره یه کی دره وشاوهی دوور له ناسۆ له خۆره لات، یا خۆرئاوا

دهبین (ئهوهنده جیاوازی په یان ههیه) وتیان: ئه ی پیغه مبهه **﴿﴾** جانه وه باره گای پیغه مبهه رانه، کئی نه گاته ئه وی؟! فره مووی: سویند به وزاته ی که گیانی منی به دهسته! ئه وانه (پیغه مبهه رنین) ئه وانه ئه وپیاوانه ن که پروایان به خوا هیناوه ته سدیقی پیغه مبهه رانیان کردوه! به ئی ئه م بهرنامه و ئایینه پاسه وانی چاکی ئه وی، هه رگیز

وینه ی بارانیکه شیناییه که ی کشتیاران سه رسام بکات **﴿﴾** ته بهیج فتره مصفرا **﴿﴾** پاشان وشک بیی، جابیبینی به زهرد بوویی **﴿﴾** ته یکن حطاما **﴿﴾** دواتر وردو خاشاک بیی و (با) هه پرووشه ی بیاته جینگاکه وه، واته: زیباو جوانی ئه م دونیا به ش ههروه که مه زراو کشتوکالیک وایه که زوره جوانی وریک و بیکی بنج داکوتی، سهوز بیی، پاشان وشک و زهرد وه رگه ری ویا به کی توندی بوه لکه وی هه پرووشه ی بخاته بن داریک **﴿﴾** وفی الآخرة عذاب شدید **﴿﴾** له پاشه روژیشدا سزایه کی سهخت ههیه بوکافرو بی باوه ران **﴿﴾** ومغفرة من الله ورضوان **﴿﴾** لیبووردن و ره زامه ندیبیکش لای خوا ههیه بو دوستانی **﴿﴾** وما الحیاة الدنیا إلا متاع العرور **﴿﴾** ژمانی دونیا ته نها کالای دهسته روکاره، که واپوو هوشیار بن و نه خه له تین به دونیا **﴿﴾** ۲۱: سابقوا إلى مغفرة من ربکم **﴿﴾** ئه ی خه لکینه! پیشبرکی بکه ن بو هویه کانی لیبووردن له پهروه دگارتانه وه به ته وه و کرده وی چاک **﴿﴾** وجنة عرضها كعرض السماء والأرض **﴿﴾** وه بوگه یشتن به به هشتیک که پانایی و فراوانی به کی، وه ک پانتایی ئاسمان و زهوی به، وه ک له سوورته تی تردا ئه فره مووی: (.. وجنة عرضها السموات والأرض أعدت للمتقین) (۱۳۳/۳). جا ئه گه ر سه رنجیکی وردی زانیاریبانه بدریت له فراوان بوونی بوونه وه به تابه ت نه مرو- ئه وا هه موو مروفتیک مل رانه کیشی بوئه م راستی به وه، هیج سه رلیکرده وه به کی ناوی **﴿﴾** أعدت للذین آمنوا بالله ورسله **﴿﴾** ئاماده کراوه بو ئه وکه سانه ی پروایان هیناوه به خواو به به یامبه رانی **﴿﴾** ذلك فضل الله يؤتیبه من یشاء **﴿﴾** ئه وه ش فه زلی خوا به، ده ی دات به هه رکه سی خوی بیه وی وشایسته بیت **﴿﴾** والله ذو الفضل العظیم **﴿﴾** وه خوا خواونه ی فه زل و به خشی گه وره به.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَالشَّاهِدَةُ عِنْدَهُمْ لَهَا أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْحَرِيرِ ﴿٢١﴾ اَعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ فِيهَا مَتَاعٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارِينَ أَنَّهُمْ يَسْبِغُونَ بِهِ فَتَرْثُهُمْ مُصْفَرًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَمًا وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعٌ الْعُرُورِ ﴿٢٢﴾ سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٣﴾ مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٤﴾ لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٥﴾ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَمَن يَبْخُلْ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٦﴾

بی ئیشکچی ویا سه وان راناوه ستی، وه له م سه رزه وه دا بی جیهاد گه شه ناکات، جیهاد بو یاراستنی عه قیده و بانگه وازو پاراستنی بانگه واز که ران له نه زیه ت و نه شکه نهجه ی دوژمنانه، وه بو گه یاندنی بانگه وازی به کخوا به رستی به به هه موو دونیا **﴿﴾** والشهداء عند ربهم لهم اجرهم ونورهم **﴿﴾** شه هیدانیش پاداشت و رووناکی خویان ههیه **﴿﴾** و الذین کفروا و کذبوا بآیات **﴿﴾** ئه وانه ش که بی پروا بوون و نایه ته کانی ئی به یان به درو ده کرد **﴿﴾** أولئک اصحاب الجحیم **﴿﴾** ئا ئه وانن هاوه له کانی ئاگری دوزهخ.

ژمانی ئه م دونیا به هه ر گه مه و بادی هه وایه:

هه رچیتان نووش نه بی بهر له وه نووسراوه:

۲۲: ما أصاب من مصیبة فی الأرض ولا فی أنفسکم **﴿﴾** هیج به لا و نه هه مه ته یه کتان تووشتان ناییت نه له زه ویدا - وه ک و قات و قری... هتد- وه نه له خوشتاندا - وه ک نه خووشی و مردن- **﴿﴾** إلا فی کتاب من قبل أن نبرأها **﴿﴾** مه گه ر پیش ئه وه به دی بینین له (لوح المحفوظ) دا تومار کراوه، واته: هه رچی روویداو پیش بیت، ئی به پیش ئه وه تومارمان کردوه و ئا گادارین لینی. (عه بدوللای کوری عومه ر) ده لی پیغه مبهه **﴿﴾** فره مووی: (اقدّر الله المقادیر قبل أن یخلق السموات والأرض بخمسين ألف سنة) (موسلم. ۲۰۴۴/۴، نه حمه د: ۱۶۹/۲، ترمزی: ۳۷۰/۶). خوا په نجاهه زار سال بهر له وه که ئاسمانه کان و زهوی به دی بیننی هه موو رووداوو بریاریکی خوی تومار کردوه و نووسیه. **﴿﴾** إن ذلك

۲۰: اعلموا انما الحیاة الدنیا **﴿﴾** بزائن که به راستی ژمانی ئه م دونیا به **﴿﴾** لعب و لهو و زینة و تفاخر بینکم و تکاثر فی الاموال و الاولاد **﴿﴾** ته نها گه مه و گه پ و جوانی و زورکردنی مال و منال و خو هه لکیشانی نیوانتانه **﴿﴾** کمثل الغیث اعجب الکفار نباته **﴿﴾** وه ک

کردوه به ته میکاری نه وانه ی له هه ق و راستییه کان نکووی شه کن
باش شه وی که له لایه ن پیغه مبه رانه وه تیگه به نران و، ملیان
رانه کیشا.. هر بویه ش به یامبه ری نازیمان (موحه معد) ﴿۲۳﴾
سیارده سال له مه ککه دا هه وی دا بو تیگه یاندنی کومه ل، جاپاش شه وه
که به ته واوی تیگه یاندن و که لکیان لی وهر نه گرت، ئیتر به ناچار ی

علی الله یسر ﴿ به راستی شه وه ش بوخوا شتیکی ئاسانه ﴿ ۲۳ :
لکلا ناسوا علی ما فاتکم ﴿ شه مش بوئه وه ی خه هفت نه خو ن
بوئه وه ی له ده ستان چوه. واته : کاتی زانیتان که هه موو شتی
هر به بریاری خواجه، ئیتر دلتان دانه مرکبته وه. ﴿ ولا تفرحوا بما
اتاکم ﴿ وه به وه ش غه ررا مبه ن پیمان به خشییون، واته : رژی
وچرووکی تیامه کن، و له خو بایی مبه ن، چونکه هه موو شتیگ به
دهستی خو مانه، گومانیش نییه که نه گه ر مرو ف خو ی نه به ستیت
به ده سه لاتی پهروه ر دگاره وه به رگه ی هچ شتیگ ناگری، بویه
شه بی له هه موو قوناغه کانی ژیانیدا دلی خو ی ببه ستی به زاتی خوا وه
﴿ والله لا یحب کل مختال فخور ﴿ وه خوا که سانی له خو بایی بووو
خوه لکی ششی خو ش ناوی ﴿ ۲۴ : الذین یبخلون ویامرون الناس
بالبخل ﴿ نه وانه ی خو یان رژی و چرووکی شه کن و سه ره رای
شه وه ش، فه رمان به خه لکی ده کن ﴿ ومن ینول فإن الله هو الغنی
الحمید ﴿ وه هه رکه سیک پشت هه لبات له سامان به ختکردن،
شه وه بی گومان خوا بی نیازه له و خه لکه وه له مال به ختکردنه که ی، وه
بوخوی هه می شه سو پاسکراویشه، له جیگه به کی تر دا شه فه رموی :
(إن تکفروا أنتم ومن فی الأرض جمیعاً فإن الله لغنی حمید).

به عدل و به ناسن، ولات سه قامگیر ده بی:

﴿ ۲۵ : لقد أرسلنا رسلنا بالبینات ﴿ سویند شه خو م بی گومان
په یامبه ره کانمان به چه ندین نیشانه وموعجیزه ی روونه وه ره وانه کرد
﴿ وأنزلنا معهم الکتاب والمیزان ﴿ وه له گه لیاندا نامه و ترازوی
دادمان نارد ﴿ لیقوم الناس بالقسط ﴿ بو شه وی خه لکی به عداله ت
و دادگه ری هه لسن و مامه له بکه ن له گه ل یه کتری ﴿ وأنزلنا
الحدید فیه بأس شدید ﴿ ئاسنیشمان دروست کرد که زه بریکی
توندی تیایه بو جهنگ و کوشتاریکردن له حالته تی جهنگدا، وه
بو یاراستنی ولات و نیشتمان و پیاده کردنی عدل و عداله ت و
چه سپاندنی حق و راستی، چونکه زورینه ی هوجه نگییه کان،
هر له ماده ی ئاسن دروست شه کوی ﴿ و منافع للناس ﴿ جگه
له وه ی ش گه لی سوویشی تی دیاه بوخه لک له کاتی ئاسایش و ئاشتی دا
بو بیناسازی و پیشه سازی و کشت و کال و.. هتد. به کورتی : زور به ی
پیداو یستییه کان پیوستیان به ئاسن هه یه ﴿ و لیعلم الله من ینصرة
ورسلة بالغیب ﴿ تا له جیهانی واقیعی شدا خوا بزانی و بیبینی کنی
ثایینی خواو په یامبه ره کانی سه رده خات به به کار هیئانی ئاسن
له جیهادی دورمانندا له حالی غه بییدا ﴿ إن الله قوی عزیز ﴿ به
راستی خوا، خواجه کی به هیزی ده سه لاتداره، ویستی له هه رکه سیک
بی بی سه ری ده خات. (ئیبین که سین) شه لیت: خوا ماده ی ئاسنی

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ
وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ
بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ
بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿۲۵﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ
وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِثْمُمْ مُهْتَدٍ
وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسْتَفْتُونَ ﴿۲۶﴾ ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آدَمَ وَآلِهِم
رُسُلَنَا وَفَقَّيْنَا يَعْسَىٰ ابْنَ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ
وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهَابِيَةٌ
أَبْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَا عَلَيْهَا إِلَّا طِبْعَةَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا
رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ
وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسْتَفْتُونَ ﴿۲۷﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ
وَءَامِنُوا بِرُسُلِهِ. يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِن رَّحْمَتِهِ. وَجَعَلَ لَكُم
نُورًا تَمْشُونَ فِيهِ. وَنَعَزَمُ لَكُمْ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿۲۸﴾ لَقَدْ ءَاتَيْنَا
أَهْلَ الْكِتَابِ ءَلَّا يَقْدُرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ
الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿۲۹﴾

فه رمانی کوچ دراو، پاشان جیهاد کردن له گه لیاندا به هه موو جو ره
چه کیکی شه سه رده مه. پیغه مبه ری خوا ﴿ ده فه رموی : ((بعثت
بالسيف بين يدي الساعة حتى يعبد الله وحده لا شريك له، وجعل
رزقى تحت ظل رحمى، وجعل الذلّة والصغار على من خالف
أمرى، ومن شبه بقوم فهو منهم)) (نه حمه د: ۵۰/۲. شه بوود اوود :
۳۱۴/۴). واته : له نزیکى ئاخز هه مانه وه منی به (شین) شه وه نارد بو
شه وه ی که هه ر خو ی په رستری ت، وه رزق و رژی خسته ژیر سیبه ری
ر مه که مه وه، وه سووکی و ریسوایی شی بری اردا بوکه سانی له فه رمانی
من سه ر بیچی بکه ن، وه هه رکه سیکیش خو ی به قه وم و کومه لیک
بچوینی شه وه له وانه.

ئومه قانی پی شوو لاده ریان زور بوو:

﴿ ۲۶ : ولقد أرسلنا نوحا و ابراهيم ﴿ به راستی نوح و ئیبرا هیمان
نارد بو لای هوزه کانیان ﴿ وجعلنا فی ذریتهما النبوة و الکتاب ﴿

حق الله وحق موالیه فله أجران، ورجل أدب أمته فأحسن تأدیه ثم أعقها وتزوجها فه أجران)) (أخرجه البخاری: فتح الباری: ۲۲۹/۱. وموسلم: ۱۳۴/۱). واته: سنی کهس پاداشیان دوو بهرام بهر ده بیت: پیاوئی له خاوه ننامه کان که پروای به پیغه مبه ره که ی خوی هینایی و بروا به منیش بینیت، وه بنده یه کیش مافی خواو، مافی گه وره و ناغاکه ی خوی جیبه جی بکا، وه پیاوئیکش به ریک و پیکی نه دهب و ویلی که نیزه که ی بدا، پاشان سازادی بکاو بیهینی و یجعل لکم نورا تششون به نووریکتان بداتی که رینی پی بکن و یغفر لکم له گونا هه کانیشستان ببوری و الله غفور رحیم و نهو خوی به خوی که یه کی زور لیبوورده ی میهره بانه ۲۹: لئلا یعلم اهل الکتاب ألا یقدرون علی شیء من فضل الله تا خاوه ننامه کان نه وانه یان ئیمانان نه هینا- بزنان که هیج شستیکان له فزل و چاکه ی خوا به ده ست نییه. واته: ناتوانن به یام بهر یه تی دابرن هر بوخویان و وا بزنانن به یام بهر هر نه بی له وان بیت! و ان الفضل بید الله یؤتیه من یشاء و تا بزنانن که به یام بهر یه تی که گه وره ترینی فزله- به دهستی خوی به دهی دات به هر که سنی خوی بیهوی و الله ذو الفضل العظیم بی گومان خوا خاوهن چاکه و فزلی گه وره یه، جا که و ابوو پیشبرکی بکن بو به هشت و مل رابکیشن بو فرمانه کانی خواو بیشزانن که خوا ناره زووی خوی به تی کی نه باته به هه شته وهو، کیشی لی بیهش نه کات.

له (۲۴) ی شه عبانی (۱۴۱۷) ک بهرام بهر به (۱۹۹۷/۱/۳) پاش نوژی به یانی، کاترمیر (۷: ۰۰) له نووسینی ته فسیری تم سوورته بوومه وه له هه له بجه ی زامدار له (راگه یانندن).

و پیغه مبه ریتی و کتیبمان دا به نه وه کانیان ﴿فمنهم مهتد﴾ جا هه ندیکان رینما بوون ﴿و کثیر منهم فاسقون﴾ و زوریکشیان له ریگه ی راست ده رچوون ﴿۲۷﴾: ثم قفینا علی آثارهم برسنا ﴿پاشان پیغه مبه ره کانمان هینا به شوئیناندا، واته: به یام بهر دوای به یام بهر یان بو نیرا: موسا، ئیلیاس، داوود، سوله یمان. هتد ﴿وقفینا بعیسی ابن مریم﴾ وه عیسای کوری مه ریه می شمان هینا به شوین نه واندا ﴿و آتیناه الإنجیل﴾ و ئینجیلی شمان پیدا که موژده ی به هاتنی پیغه مبه ر ﴿ثهدا﴾ و جعلنا فی قلوب الذین اتبعوه رافة ورحمة ﴿سوزو به زه یه کمان خسته نیو دلی نه وانه وه که شوئینی ده که وتن ﴿ورهبانیه ابتدعوا﴾ گوشه گیری و ره به نییان داهینا و کردیانه پیشه یان ﴿ما کتبناها علیهم﴾ ئیمهش پیوستمان نه کردبوو له سهریان که ته رکی دونیا بکن به لکو هندی قه شه و گوشه نشینه کانیان هه لیان بژارد بو خویان، پیغه مبه رمان محممد ﴿فهرموویه تی: ﴿الکل نبی رهبانیه، ورهبانیه هه الأمة الجهاد فی سبیل الله﴾﴾ (أخرجه أحمد: ۲۶۶/۳). واته: هر پیغه مبه ره ی ره بانیه تیکی بوخوی بووه، ره بانیه تی تم نوممه ته یش- نوممه تی ئیسلام- جیهاد کردنه له رینی خوادا. ﴿إلا ابتغاء رضوان الله﴾ به لام دایان هینا به مه بهستی ره زامه ندی خوا ﴿فما رعوها حق رعایتها﴾ که چی پاریزگاری و رعایه تیان نه کرد، واته: دوو جار تووشی هه له بوون، جاریکان بی نه وه ی خوا مؤله تی دابن گوشه گیریان بوخویان داهینا، جاریکی تریش هر چیه کیان وت راستیان نه کرد له گه ل خویاندا. جا به م نایه ته روون بوویه وه که خوی گه وره گوشه گیری و ره به نی فزر نه کردبوو له سهریان، به لام گاوه رکان خویان به نیازی ره زامه ندی خوا دایان هینا بوو، که چی نه شیان توانی به باشی ناگاداری بکن و بیپاریزن، نه وه بوو به رواله ت داوای ته قواو سه لاهه تیان نه کرد، به لام له ژیره وه ده ستیان کرد به حه رام خواردن و ده ست درژی بی بوسه ره کتر! ﴿فآتینا الذین آمنوا منهم أجرهم﴾ ئینجا ئیمهش پاداشی نه وانه یانمان دایه وه که پروایان به موحه ممد ﴿هینا﴾ و کثیر منهم فاسقون ﴿و زور به شیان له فرمان و تاعه تی خوا ده رچوون ﴿۲۸﴾: یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله﴾ نه ی نه وانه ی پرواتان هینا وه به موساوعیسا پاریز له قده غه کراوه کانی خوا بکن ﴿و آمنوا برسوله﴾ وه بروا بینن به یام بهر که ی موحه ممد ﴿یؤتکم کفلین من رحمة﴾ نه وسا دوو پاداشتان نه داته وه له به زه یی خوی. (نه بووموسای نه شمعی) ده لی: پیغه مبه ر ﴿فهرمووی: ﴿ثلاثة یؤتون أجرهم مرتین: رجل من اهل الکتاب آمن بنبیه و آمن بی فله أجران، و عبد مملوک أدی

سوورته ی (موجادهله) یه

مه ده نییه و (۲۲) نایه ته

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

تم سوورته له پاش سوورته ی (مونا فیقون) سه وه هاتووه، باسی چند به ماو حوکمیکی ئیسلام ده کات، سه باره ت به زیهار (ظهار) و نهو توله و بریتیه ی ده که ویته سه ر زیهار (ظهار) کار. شیوه و نادابی دانیشتن له ناویه کتردا. هر که سیک بیه ویت پرواته خزمه تی پیغه مبه ر ﴿﴿، پیوسته پیش نه وه ی بجیت، خیرو (سه ده قه یه ک) بدات به هه ژاران. خوش نه ویستنی دوژمنانی دینی خوا. هر وه ها باسیکی دوو رووه کان له گه ل باسیکی جووله که کاند، بو یه که مجار روو داوو داستانه که ی خاتوو (خه وله) ده گپرتنه وه و ئینجا حوکمی

نهوانی له ژنه کانیان (ظهار) نه کهن ﴿ ثم يعودون لما قالوا ﴾ له پاشان دهگه رینه وهو په شیمان ده بنه وه له قسه ی خوین و نه یانه وی بیانکه نه وه به ژنی خوین، نه وه ده بی پیش نه وه یه کنی له م سئ شته بکن: ﴿ فتحریر رقیة من قبل أن یتماسا ﴾ یه که م: پیش نه وه بگه نه یه ک و تیکه لی ژن ومیردی بکن، بهنده یه ک

زیهار (ظهار) پاشان باسی چیه و سرته ی دوو کس له ته ک یه کتردا، یان زیاتر له دوو کس ده کا... هتد. جابه م شیوه یه ش ده ست پی ده کات:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾ ۱: قد سمع الله قول التي تجادلک فی زوجها ﴿ بی گومان خوا قسه ی نه ژنه یه بیست گفت و گوی له گه ل تکرید (نه ی موحه مه د!) له باره ی میرده که یه وه و تشکی الی الله ﴿ و سکالی بولای خوا نه برد بؤ چاره سر و الله یسمع تحاور کما ﴿ له کاتیکدا خواش گویی له گفتوگو که ی هردوو کتانه وه بوو. رژیک (نهوسی کوری سامیت) رکی له خاتوو (خهوله) ی هاوسه ری هه لسا وتی: تو له جیگه ی دایکمی، پاشان (خهوله) رویشت بولای په یامبیر ﴿ و رووداوه که ی بؤگپرایه وه، نه ویش فرمووی لینی حرام بوویت ونابی بگه ریتنه وه لای. (خهوله) ش وتی: سویند به خوا تهلای به ده میا نه هاتوو وه باوکی مندالانمو خوشم نه وی، په یامبیریش ﴿ وه لامی هه نه وه بوو بوی، نیتر خهوله ش هه نه رویشت و نه هات و به خه فته وه نه تلایه وه و رووی ده کرده خواو هاناو سکالی خوی بؤخوا ده برد، ده رنجام خوی میهره بانیش بؤ وه لامه که ی چوار نایه تی نه ولی نه م سووره ته ی نارده خواره وه. (پیشه وا نه حمه د. ۶/۴۱۰) ﴿ ان الله یسمیع بصیر ﴿ به راستی خوا خواجه کی بیسه ری نه و پارانه وه وتوو ویزه ی نه وانه، به کردو کرداریشیان بینایه.

زیهار (ظهار) و بارنه فا که ی:

﴿ ۲: الذین یظاهرون منکم من نسائهم ﴾ نهوانه تان له ژنه کانتان (ظهار) نه کهن و بینان نه لین: نیوه له جنی دایکمان، یان وه ک پستی دایکمان ﴿ ماهن أمهاتهم ﴿ نهوانه دایکیان نین ﴿ ان أمهاتهم إلا اللاتی ولدنهم ﴿ دایکیان هه شه و ژنانه نه وانیان لیبوه ﴿ وانهم لیقولون منکرًا من القول زورا ﴿ وه به راستی نهوانه قسه یه کی ناپه سه ندو درو یه کی نابه جی ده کهن ﴿ وان الله لعفو غفور ﴿ وه به راستی خوا خواجه کی به خشهری گونا میو شه. به لی... له پیش نیسلامدا که سینک به ژنه که ی وتیا: تو بؤ من وه ک دایکمی، به عه ره بی: (أنت کظهر أمتی) نیتر به هه تا هه تایی لینی یاساغ نه بوو، جا کاتی نیسلام هات نه ووره فتاره ی هه لوه شانده وه به ته لاقی دانه ناو، بریار یشیدا که نه گه ر نه و پیاوه بیه وی نه و ژنه بکاته وه به ژنی خوی وه گه لیا بڑی، نه بی که فاره ت بدات، به و شیوه یه که له نایه تی دوا پیدا روون کراوه ته وه. نینجا باسی که فاره تی نه و شه یه ده کا که ده لی تو له جی دایکمی، یان تو بؤ من وه ک پستی دایکمی ﴿ ۳: والذین یظاهرون من نسائهم

سُورَةُ النِّسَاءِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ سَمْعًا وَرُكَّانًا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿۱﴾ الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا اللَّائِي وَلَدْتُهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعْرُوفٌ عَفُورٌ ﴿۲﴾ وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا ذَلِكُمْ تَوْعِظُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿۳﴾ مَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فِإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا ذَلِكَ لِيُذْهِبَ اللَّهُ مِنْكُمْ الْكُفْرَ وَاللَّكْرَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۴﴾ إِنْ الذِّينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كَثُرُوا كَمَا كَيْتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتِنَا يَتَذَكَّرْنَ وَاللَّكْرَ بِإِذْنِ اللَّهِ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿۵﴾ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا أَحْصَاهُ اللَّهُ وَسُوهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ كُلِّ شَيْءٍ وَشَهِيدٌ ﴿۶﴾

شازاد بکن، واته: نه گه ر (ظهار) کار ویستی هاوسه ره که ی بکاته وه به ژنی خوی، نه وه نابی نزیکی بکه ویتنه وه تا که فاره ت نه دا ﴿ ذلکم تو عظون به ﴿ نه وه ی خوا واجبی کرده سهرتان له شازاد کردنی بهنده ناموزگار بیه که بؤتان، ناموزگاریتان پی ده کری، تا جار یکی تر نه و وتانه به ده متان نه یه ﴿ والله بما تعملون خبیر ﴾ خواش ناگاداره به وکارو کرده وانه نیوه ده ی که ن ﴿ ۴: فمن لم يجد فصيام شهرين متتابعين ﴿ دووهم: نه وکه سه ی کویله ی نه بوونازادی بکات، یان پاره ی نه بوو پی بکرت، نه وه نه بی دوو مانگ له سه ر یه ک به ر ژووو بیست. رافه کارانی قورنان نه لین: نه گه ر بی بروو بیانوی شه ری مؤله تی به خوی داو رژیکی لی نه گرت، نه بی بگه ریتنه وه بؤ سه ره تایی مانگه که ﴿ من قبل أن یتماسا ﴾ به ره وه به یه ک بگن و تیکه ل بین ﴿ فمن لم یستطع فإطعام ستین مسکینا ﴿ سنیهم: جانه وه ی نه ی توانی دوو مانگه که به ر ژووو بیست (له به ر پیری، یان له به رنه خو شی) با شه ست هه ژار له ژمه یک خواردن

تیریکات، واته: به هر که سیکیان (۶۰۰) کم، گهنم، یان جو، یاخورما، یان برنج بدا، یان نرخه که یان، نهوجا نریک بکه ویته وه
 ﴿ذَلِك لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ نهو که فاره تەش بۆ نهویه که
 باوهرتان بتهو بیئت به خواو به په یامبهره که ی نهو، واته: خوټان
 بیهستن به بهرنامه که ی خواوهو، جاریکی تر نهو قسانه نه کن
 ﴿وَتَلِكْ حُدُودَ اللَّهِ﴾ نه مانهش سنووو فه رمانی خوان، تی نه پهرن
 به سه ریاندن ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بۆ نهو بی باوهرانهش
 نکوولی نهو حوکمانه ده که ن سزایه کی به ئیش هه یه.

خه لکانی دز به خواو به پیغه مبهر دوچارده بن:

﴿۵:﴾ إن الذين يحدون الله ورسوله ﴿بی گومان نهوانه ی
 دزایه تی خواو په یامبهره که ی نه کن﴾ کبتوا کما کبت الذين
 من قبلهم ﴿ریسوا ده کرین وه نهوانه ی پیشیان ریسوا کران
 ﴿وقد أنزلنا آيات بينات﴾ وه به هه قیقه ت ئیمه ئایه تگه لی روون
 و ئاشکرمان دابه زاندوټه خواره وه که هه موو راستییبه کیان تیا
 روون کراوه ته وه، مه گهر خوانه ناس نکوولی بکات ﴿وَلِلْكَافِرِينَ
 عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وه بۆ نهو کافرو بی باوهرانهش نکوولیبیان ده که ن،
 سزایه کی ته زینه ر هه یه و.

خوا ناگای له وردو درستی کاری مروټه:

﴿۶:﴾ يوم يبعثهم الله جميعا ﴿رؤؤنک خوا پیشیان و پاشینان، هه موو
 زیندوو ده کاته وه ﴿فینبئهم بما عملوا﴾ ئینجا به هه موو نهو
 کارو کرده وانه کردوو یانن ناگاداریان ده کات ﴿أحصاه الله ونسوه﴾
 خوا ناماری کردوو و نوو سمیویه تی له سه ریان، نهوان له بیریان
 چوټه وه ﴿والله على كل شیء شهيد﴾ وه خوا شایه ده له سه ر
 هه موو شتیك، واته: هه یج شتیکی لی بز نابی ﴿۷:﴾ ألم تر أن
 الله يعلم ما فی السموات وما فی الأرض ﴿ئایا نه تزانیوه که خوا
 ده زانی چی له ئاسمانه کان و زه ویدایه؟ ﴿ما یكون من نجوى ثلاثة
 إلا هو رابعهم﴾ هه ر سنی که سیک له گهل یه کتردا چیه بکه ن خوا
 چواره مینیانه ﴿ولا خسة إلا هو سادسهم﴾ وه هه ر پینج که سیک
 چیه بکه ن، خوا شه شهمیانه ﴿ولا أدنى من ذلك ولا أكثر﴾
 وه له و ژمارانهش که متر، یا زورتر ﴿إلا هو معهم أينما كانوا﴾ له
 هه ر کویدا بن هه ر خویان له گه له، واته: نهوانه هه ر چه ندبین،
 هه رچی بکه ن، هه رچی بلین، له هه ر شوینیکدا بین، خوا له گه ئیانه
 و ناگای له هه موو شتیکیانه. جا بۆمانا مه به ست له رسته ی
 (له گه لدا بوون) سه ریریکی ئایه تی چواره می سوورته تی (حه دید) بکه
 ﴿ثم ینبئهم بما عملوا يوم القیامة﴾ پاشان له رؤؤی قیامه تدا زور

به وردی هه وائی هه موو نهو کارو کرده وانه یان بی دها ﴿إن الله بكل
 شیء علیم﴾ به راستی خوا به هه موو شتیك زاناو ناگایه.

جووله که و نا زاوه گیریان:

جووله که و دوو رووه کان هه میشه له ناو خویندا چیه چپیان بوو، وه به
 جووری ده یان روانیبه موسلمانه کان یان وه ک بلینی شتیك رووی دابی،
 جا نه مانیش نه وه یان پیی ناخوش بوو، بۆیه هاناو سکا لایان بۆ
 په یامبهر ﴿برد، پاشان وه ک (ئیین عه بباس) ئه لی ئه م ئایه ته
 هات و فه رمووی: ﴿۸:﴾ ألم تر إلى الذين نهوا عن النجوى ﴿
 ئایا سه رنجت به لای نهوانه دا نه داوه له چپه و سرته - له رووی
 موسلمانه کاندن - قه دهغه کراون ﴿ثم یعودون لما نهوا عنه﴾
 پاشان هه میسان ده گهرینه وه بۆ نهو کاره ی لییان یاساغ کرابوو؟
 ﴿وتتاجون بالآثم والعدوان ومعصية الرسول﴾ وه له ناو یه کتردا
 به رده وام به کاری تاوان و خرایه و دوژمنایه تی و، نافه رمانی
 په یامبهر ﴿﴿، چپه و سرته سرت ده که ن﴾ و إذا جاءوك حیوک
 بما لم یحیک به الله ﴿وه کاتیکیش بین بۆ لات، به جووری سلوات
 لی ده که ن که خوا به وجوره سلواوی لی نه کردوویت.

خاتوو عایشه (سلواوی له سه ر بی) ئه لی: که ده هاتن له باتی نه وه
 که بلین: السلام علیک، نه یانوت: السام علیک واته: یاخوا بعریت
 ﴿ویقولون فی أنفسهم لولا یعذبنا الله بما نقول﴾ وه له نیو خویندا
 به گالته وه - نه ئین: ده بۆ خوا بهو قسانه به رامبهر به پیغه مبه ر
 ده یان که ین، جه زه به و سزیمان نادات؟ ﴿حسبهم جهنم بصلونها
 دوزه خیان به سه، ده چنه ناویه وه (گه رماناره حه تیه که ی ده چیژن)
 ﴿فبئس المصیر﴾ جادوزه خیش جیگاوسه ر نه جامیکی خرایه.

چپه و سرته ته نیا بۆ نه نجامه انی کاری چاک ری بی دراوه:

﴿۹:﴾ یا أيها الذين آمنوا إذا تتاجم ﴿ئهی نهوانه ی باوهرتان
 هیناوه! کاتی قسه ی په نامه کی و چپه له نیوان خوټاندن ده که ن
 ﴿فلا تتناجوا بالآثم والعدوان ومعصية الرسول﴾ جا ئیوه به تاوان
 و دوژمنایه تی و نافه رمانی په یامبهر ﴿﴿ قسه ی به دزی مه که ن،
 واته: ئیوه وه ک جووله که و دوو رووه کان مه که ن﴾ و تتاجوا بالبر
 والتقوى ﴿وه به وه سیه تکردن به چاکه و ته قوا قسه ی به دزی و
 چپه بکه ن﴾ واتقوا الله الذی إلیه تحشرون ﴿له وخوایه بقرن
 هه مووتان لای نهو کۆ نه کرینه وه و حساب ده کرین و پاداش و تۆله
 وه رده گرنه وه ﴿۱۰:﴾ إنما النجوى من الشیطان ﴿به راستی چپه
 چپ به تاوان و دوژمنکاری و سه ر پینچی پیغه مبه ر له شه ی تانه وه یه
 ﴿لیحزن الذين آمنوا﴾ تا نهوانه باوه ریان هیناوه، دلیان تنگ

فلیتبروا مقعده من النار)). واته: نهو کهسهی حەز بکا خەلکی له بهر دەستیا به پێوه راوهستن، با جی وشوین بو خوی له ناگردا ساز بدات، هەندیکیشیان درێژه به باسه که ئەدەن و ئەلین: ئەگەر که سێک له سه فه ر بگه رێته وه، وه یان له جێبه کدا کارمه ندی دهوله تی ئیسلامی بێت - وهک داستانه که ی سه عدی کوری مه عاز- که

بکات * و لیس بزارهم شیئا إلا بإذن الله * و به فه رمانی خوا نه بی هیچ جو ره زیانیکیان ئی نادا سرته سرتیان * و علی الله فلیتکل المؤمنون * و ده ده با باوه رداره کان ته نیا پشت به خوا بهه ستن و متمانه یان بهو بپی و، له چه په و سرتو خه یانه تی ئەوان نه ترسن، ههروه ها گه لی فه رمووده ش بو ری گرتن له چه چه پ، به مه به سستی ئیش و نازاردانی دئی موسلمانان هاتوو، وهک ئە فه رمووی: ((اذا کنتم ثلاثة فلا يتناجی اثنان دون الثالث إلا بإذنه فإن ذلك یحزنه)) (بوخاری، وه موسلیم/۴/۱۷۱۷) ریوایه تیان کردوو. واته: که ئیوه سێ که س بن، هه رگیز دو انقان بی شه وی دیکه تان سرته سرت مه که ن، مه گه ر به ره زامه ندی شه ببیت، چونکه ئە وه که سه به وه دلگران ده بی.

دهوشی کۆرو مه زنی زانست:

۱۱: یا ایها الذین آمنوا اذا قیل لکم تفسحوا فی المجالس * ئە ی ئەوانه ی باوه رتان هیناوه! کاتی له دانیشتن و کۆبوونه وه کانتاندا بیتان وترا: جیگا بو که سانی تر فراوان بکه ن * فاسحوا * ده سا ئیوه ش به خیرایی فراوانی بکه ن و جی و ری بو هاوهریکانقان بکه نه وه، جموجولی بکه ن بائه وانیش جییان ببیته وه و دانیشن * یفسح الله لکم * خوایش بو تان گوشاد ئەکا و یاداشی فراوانیشتان ده داتی. موسلمانانی پێشوو وهک (قه تاده) و (موجاهید) ئەلین: پێشبرکییان ده کرد بو دانیشتن له کۆره کانی په یامبه ردا *، جا بو فراوان بوونی دانیشتنه که، خوا داوایان لی ئەکات که جینی به کتر بکه نه وه با هاوهریکانیشتان جییان ببیته وه و دانیشن. (ته به ری: ۲۳/۲۴۴). ((لا یقیمن احدکم رجلا من مجلسه ثم یجلس فیه، و لکن توسعوا تفسحوا یفسح الله لکم)) بوخاری و موسلیم ریوایه تیان کردوو. واته: نابیی هیچ که سی له جینی خوی هه لسیتن و خۆتان له جیگا که یدا دانیشن، به لام بو شه وه که جینی ببیته وه کۆره که فراوان و گوشاد بکه ن و جینی شه وانیش بکه نه وه، شه و جا خوایش کار ناسانیتان بو ده کات و یاداشتان فراوان ده کات * و اذا قیل انشروا فانشروا * وه کاتی بیتان وترا: له جینی خۆتان هه ستن، بو گه ره وه پیاوانی ریش سپی و به ته مه نه کانتان، ئیوه ش به په له هه ستن. زانای پایه به رز (ئیبین که سین) له ته فسیره که یدا ئەلین: ده رباره ی هه ستن له بهر به کتر و جیگا چۆلکردن بو یه کتر. زاناکان بوونه ته چه ند ده سته یه که وه: هه ندی ده لی: هه ستن له بهر به کتر ره وایه ئەم فه رمووده یه: ((قوموا إلی سیدکم)) واته: له بهر گه ره و فه رمانده که تان (سه عد) هه لسن و ریزی بگرن. زانای واش هه یه: ری به هه ستن له بهر به کتر ناده ن، به به لگه ی ئەم فه رمووده یه: ((من أحب أن یتمثل له الناس قیاما

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِی السَّمَوَاتِ وَمَا فِی الْأَرْضِ مَا یَكْتُبُ مِنْ شَیْءٍ تُكْتَبُ إِلَّا هُوَ رَایَهُمْ وَلَا هُوَ سَایَهُمْ وَلَا أَدْنَى مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَمَّا مَا كَانُوا یُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا یَوْمَ الْقِیَمَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَیْءٍ عَلِیمٌ ﴿۱۰﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِینَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ یَعُودُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَیَسْتَحِبُّونَ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِیَةِ الرَّسُولِ وَإِذْ أَمَرْنَاكَ بِمَا لَمْ یُرْمِمْكَ بِهِ اللَّهُ وَیَقُولُونَ فِی أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا یُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُكُمْ جَهَنَّمُ یَصْلَوْنَهَا فِیئْسَ الْمَصِیرُ ﴿۱۱﴾ یَا أَيُّهَا الَّذِینَ ءَامَنُوا إِذَا نَسَّیْتُمْ فَلَا تَنْتَهِنُوا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِیَةِ الرَّسُولِ وَتَنْجَرُوا بِالْبَیِّنَاتِ وَالْقَوِیِّ وَأَنْقَرُوا لِلَّهِ الَّذِیَ إِلَهِی تَشْخَرُونَ ﴿۱۲﴾ إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّیْطَانِ لَیَحْزُرَنَّ الَّذِینَ ءَامَنُوا وَلَیْسَ بِضَارِهِمْ شَیْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فِیئْتَوِی كُلُّ الْمُؤْمِنِینَ ﴿۱۳﴾ یَا أَيُّهَا الَّذِینَ ءَامَنُوا إِذَا قِیلَ لَکُمْ فَتَسْخَرُوا فِی الْمَجْلِسِ فَانصَبْوا وَنَسِجْ اللَّهُ لَکُمْ وَإِذَا قِیلَ انشُرُوا فَانشُرُوا وَرَفِیعَ اللَّهُ الَّذِینَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِینَ أُوْتُوا الْأَمْرَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِیرٌ ﴿۱۴﴾

په یامبه ر * ناردی به دوایا تاسه به ره ت به کیشه که ی (به نی قوره یزه) بیکا به حه که م، جا که هات و گه یشته لای پیغه مبه ر * فه رمووی: ((قوموا إلی سیدکم)) پاشان (ئیبین که سین) ده لیت: به پێوه وه ستن کارو بی شه ی عه جه مه کانه! واته: ئیوه مه یکه نه پیه * برفع الله الذین آمنوا منکم والذین أوتوا العلم درجات * خوا شه که سانه تان باوه ریان هیناوه به رز ده کاته وه، شه وانه ش زانستیان بی دراوه په لگه لی به سه رباوه رداره کاندان به رز ده کاته وه، چونکه ریزو شه ره فه ندی لای خوا ته نها به باوه رو زانسته وه یه * والله بما تعملون خبیر * خواش به ناگایه بهو کارو کرده وانه ئیوه ده ی که ن، که و ابوو هه وئی کرده وه ی باش بدن.

به ره له وه چه له گه ل پیغه مبه ر بکه ن، خیری بکه ن:

۱۲: یا ایها الذین آمنوا إذا ناجیتم الرسول فقدموا بین یدی نجاکم صدقة * ئە ی ئەوانه ی باوه رتان هیناوه! کاتی ویستتان

چپه یهک و، قسه یه کی نهیئی له گه ل په یامبه ردا ﷺ بکه ن، ده بی پیش نه و چپه یه تان سه ده قه یهک و خیریک بکه ن، نه مه دانانی ریزو قه درو حورمه ته بو په یامبه ر ﷺ و ریز لی گرتییه تی بوئه وه هه موو که سیک خوی نه کات به مالی په یامبه رداو کاتی زوری لی بگری. به لی ده بی موسلمانانیش ریعایه تی ئیش وکاری یه کتر بکه ن

ته ی که ن. رافه کارانی قورئان ته لین: له بهر دلوقانی و میهره بانی خوا به رامبه ر به بنده کانی خوی، نه و خیزو سه ده قه یه ی بو سووک کردن. (ئیسین عه بیاس) ته لی: نه و فرمان به سه ده قه یه ته نها رزؤنک بوو، پاشان خوای میهره بان باری موسلمانانی سووک کردوسرپییه وه.

ته نجامی دووروو و غه زهب لی گری اوه کان:

﴿ ۱۴ ﴾ ألم تر إلی الذین تولوا قوما غضب الله علیهم ۚ ثایا سهیری نه وانه ت نه کرد دؤستایه تی نه ته وه یه کیان کرد که خوا غه زهبی لی گرتوون، واته: له حاله تی ئاوادا جیگه ی سه رسورمانه که دوورووه کان ئیددیعیای باوهر نه که ن! که چی له و لاشه وه دؤستایه تی جووله که نه که ن! ﴿ ما هم منکم ولا منهم ﴾ نه و دوورووانه نه له ئیوه ن، نه له وانیشن، به لکو خه لکیکی بی بارن و، قسه ی ئیوه ده به ن بوئه وان! ﴿ و یحلفون علی الکذب وهم یعلمون ﴾ سویندیش له سه ر درؤ نه خؤن و خویشیان نه زانن درؤ زانن ﴿ ۱۵ ﴾ أعد الله لهم عذابا شديدا ﴿ خوا سزایه کی توندسه ختی بو ئاماده کردوون ﴿ انهم ساء ما کانوا یعملون ﴾ به راستی نه وه ی ئه یان کرد کاری خراب بوو ﴿ ۱۶ ﴾ اتخذوا أیمانهم جنة فصدوا عن سبيل الله ﴿ سوینده کانیان کردبوو به سوپه ر بو پاراستنی خویمان له شمشیری موسلمانان کان، به وهش پیشگیری خه لکیان کردبوو له ریگه ی خوا، واته: له ئیسلام ﴿ فلهم عذاب مهین ﴾ جا سزایه کی ریسواکه ریان بو هه یه ﴿ ۱۷ ﴾ لن تغنی عنهم أموالهم ولا أولادهم من الله شیئا ﴿ هه رگیز مال و مندالیان هیچ بی نیازیان ناکا له سزای خوا له پاشه رزؤدا، نه گه رچی خویمان ده لین به مال و مندال خو دپاریزین ﴿ أولئک أصحاب النار هم فیها خالدون ﴾ ئانه وانه هاوه لی ئاگری دؤزه خن، به هه تاهه تاییش تییدا نه میننه وه ﴿ ۱۸ ﴾ یوم یبعثهم الله جمیعا ﴿ رزؤنک خوا هه موویان زیندوو نه کاته وه ﴿ فیحلفون له کما یحلفون لکم ﴾ نه وسا سوین ده خؤن بو خوا که نه هلی ئیمان بوون، وه ک ئیستا سویند بو ئیوه ده خؤن ﴿ و یحسبون أنهم علی شیء ﴾ واش ده زانن شتیک له باریاندایه به وسوینده ﴿ ألا إنهم هم الکاذبون ﴾ هوشیار بن! که به راستی نه وانن درؤ زنه کان ﴿ ۱۹ ﴾ استحوذ علیهم الشیطان شهیتان زال بووه به سه ریاندا به وه سه وه ده غده غه و له خشته ی بردوون ﴿ فانساهم ذکر الله ﴾ جا یادو ناوی خوای له بییر بردوونه وه ﴿ أولئک حزب الشیطان ﴾ ئا نه وانه گروویه که ی شهیتانن ﴿ ألا إن حزب الشیطان هم الخاسرون ﴾ هوشیار بن که هه ر گروویه که ی شهیتان - له دونیا وه قیامه تدا - زیانمه ندن.



يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَحَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِمُوا بَيْنَ يَدَيْ عُرُوسِكُمْ
صَدَقَةٌ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرُ فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فَإِنِ اللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾
أَشْفَقْتُمْ أَن تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ عُرُوسِكُمْ حَتَّىٰ تَهْتِكُوا لُحُوفَهُمْ فَتَكْتُمُوا
وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ
وَرَسُولَهُ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا
غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَّا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكُذِبِ
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾ اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ
عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٨﴾ لَنْ نَغْنِيَّ عَنْهُمْ أَهْلَهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ
شَيْئًا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٩﴾ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ
اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكَ وَحَسْبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ أَلَّا
إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿٢٠﴾ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ
اللَّهِ أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿٢١﴾
إِنِ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أَوْلَٰئِكَ فِي الْأَدْلٰئِن ﴿٢٢﴾
كُتِبَ اللَّهُ لَآ غَلْبَٰتِكُنَا أَوْ رُسُلِنَا إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٣﴾

و ریگه نه ده ن کات له یه کتری بگری ﴿ ذلک خیر لکم و اطهر ﴾ نه و خیزو سه ده قه یه چاکتره و پاکتره بوتان ﴿ فإن لم تجدوا فإن الله غفور رحيم ﴾ خو نه گه ر شتیکتان ده ست نه که وه ت بیکه نه سه ده قه، به راستی خوا خوایه کی گوناوه یوشی میهره بانه، موله تتان نه دات بچنه لای په یامبه ر ﷺ نه گه رچی شتیکیش نه بی پیش خوئانی بخه ن ﴿ ۱۳ ﴾ أأشفقتم أن تقدموا بين يدي عوروسكم صدقات ﴿ ثایا ترسان له هه زاری که سه ده قه کان پیشکه ش بکه ن له پیش چپه کردنه که تان؟ واته: مه ترسن، خوا خواه تی هه موو شتیکه، ئیوه کاری خوئان بکه ن و خوا ده وه له مه نده ﴿ فإذ لم تفعلوا و تاب الله علیکم ﴾ ئینجا که وانشتان نه کرد، واته: سه ده قه یه کیان پیش نه خست، خواش ته وه ی لی وه رگرتن ﴿ فأقیموا الصلاة و آتوا الزکاة ﴾ نه وسا ئیتر نو یژه کانتان به چاکی به جی بیئن و زه کاتیش بدن ﴿ و اطیعوا الله ورسوله ﴾ و گو یراه لی خواو په یامبه ر که ی بکه ن ﴿ والله خبیر سا تعملون ﴾ خواش زور به ئاگایه به وه ی ئیوه

سوروی (حه شر)ه

مه دهنیهو (۲۴) ثایته

به ناوی خوی به خشندهی میهره بیان

ثمیش وهك سوروته هاووینه کانی خوی باسی کومه لی نه حکام دهکات، له هه مان کاتیشدا ته وهری سره کی خوی به دهوری جوله کانی (به نی نه زیر) دا ده سورینتی، به تاییهت نه وانیهان وا په یمانیان هه لوه شانده له گه ل په یامبه ردا ﷺ، پاشان شه ویش ناچار بوو له مه دینه دهریان بکا، بویه (ثبین عه بباس) به م سوروته ی نهوت سوروته ی (بنی النضیر). (فتح الباری: ۸/۴۹۷). له ولایشه وه باسکی دوروووه کان نهکات که چون له گه ل جووله کاندایه یماننامه په کیان دژ به په یامبه ردا ﷺ مۆرکرد. به کورتیی نه توانین بلین: نه م سوروته ی (حه شر)ه سوروته ی جیهاد و فهیثو غه نیمه ته.

هه موو شتی پاکیی و بی عه ییی خوا ده لی:

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * ۱: سَبِّحْ اللَّهَ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ﴾ هه رچی له ناسمانه کان و هه رچی له زه ویدایه سه رجهم ته سبیح بوخوا دهکن، واته: له ژیر فرمان و دهسه لاتی نهودا ده جولینه وه، وهك له جیگایه کی تر دا ده فرموی: (تسبیح له السموات السبع والأرض ومن فيهن وإن من شيء إلا يسبح بحمده ولكن لا تفقهون تسبيحهم). ﴿ وهو العزيز الحكيم ﴾ هه ر نه وخواپه یه دهسته لاتاری کار جوان و کار دوست.

شاربه ده رکردنی (به نی نه زیر) له مال و حالی خویان:

﴿ ۲: هو الذي أخرج الذين كفروا من أهل الكتاب من ديارهم لأول الحشر ﴾ هه ر نه وخواپه بوو خاوه ننامه بی باوه ره کانی له خانه ولانه ی خویان له (مه دینه) بو یه که مجار دهر په راند، ناخر جاریش له (خه یبه) و له نیوه دورگه ی عه ره بیدا (عومه ر) رای گواستن بو شام، جابه و شیوه یه تووشی نه و ریسوایی و ژیر دهسته ییبه بوون. په یامبه ردا ﷺ کاتی هاته مه دینه له گه ل (به نی نه زیر) دا ریک کهوت که: وهك پشتیوانی لی ناکن، درکیش نه بن له رینیدا، به لکو بوخویان دانیشن و هه قی هه چیان نه بیته، به لی به وشیوه یه مانه وه تا رووداوه که ی (به در)، نه و جا وتیان وانیه ستا زیاتر ده رکوت که موحه مه د په یامبه ری خواپه، که چی کاتی رووداوه که ی (نوحود) پیش هات، هه موو به جاری ده ستیان کرده دیعایه و چاوو راو فرت و فیل، بویه به په له (که عبی کوری

به سرکهوتنی پیغه مبه ران نه یار انیان قه نس دهن:

﴿ ۲۰: إن الذين يحدون الله ورسوله ﴾ به راستی نه وانیه ی دژایه تی خواو پیغه مبه ره که ی نه کن ﴿ أولئك في الأذلين ﴾ نه وانیه له ریزی زه بوونترینی خولقی خوان له دونیاو له قیامه تدا ﴿ ۲۱: كتب الله لأغلبن أنا ورسلي ﴾ خوا بریاری داوه که خوم و په یامبه ره کانم پیرو زو زال دهبین به سه ره هه موو دوژمناندا ﴿ إن الله قوي عزيز ﴾ به راستی خوا خواپه کی به هیزی به دهسه لاته، هه رگیز فرمان و بریاری هه لئاوه شیته وه.

موسلمان دوستایه تی بیباوه ران ناکات:

﴿ ۲۲: لا تجد قوما يؤمنون بالله واليوم الآخر ﴾ هه چ کومه لی نایینیت که باوه ری به خواو به رژه که ی تر بیته ﴿ یوادون من حاد الله ورسوله ﴾ دوستایه تی نه وانیه بکن دژایه تی خواو په یامبه ره که ی دهکن! ﴿ ولو كانوا آباءهم أو أبناءهم أو إخوانهم أو عشیرتهم ﴾ هه رچه نده نه وانیه باوکیان، یان کورو نه وه یان، یا براو عه شه تیان بن، به کورتیی: مرفی باوه ردار نابی به هه چ شیوه یه ک دوستایه تی بکا له گه ل دوژمنانی خواو پیغه مبه ردا نه گینا له وان ده ژمیردرین ﴿ أولئك كتب في قلوبهم الإيمان ﴾ نه وانیه - که له دوستایه تی دوژمنانی خواو خوته پاریزن - که سانیکن خوا نیمان و باوه ری له نیودلیاندا چه سپاندوه، به هه چ شتی له ق ناییت، بویه (نه بوو عوبه یه) له رژه ی (به در) دا باوکی خوی کوشت، (نه بوو به کری سدیق) بریاری کوشتنی (عه بدور ره حمانی) ی کوری خوی دا، (موسعه بی کوری عومه ی) (عوبه یه) ی برای خوی کوشت. (حه مزه و عه لی) چه ند که سیان له تیره و بنه ماله ی خویان کوشت، چونکه ناحه زو دژ به نیسلام بوون ﴿ وأیدهم بروح منه ﴾ وه پشتگیری کردوون به سه رخستن له لایه ن خویه وه ﴿ ویدخلهم جنات تجري من تحتها الأنهار ﴾ وه پاشه رژه ییدا نه یان یاته نیو چه ند باخاتیکی به هه شته وه که جوگه ناوی زور له ژیر دره خته کانیدا نه روات ﴿ خالدین فیها ﴾ به هه تا هه تاییش تییدا دهن ﴿ رضی الله عنهم ورضوا عنه ﴾ خوا لیان خوشنوو و رازی بووه، نه وانیش له خوا رازی بوون ﴿ أولئك حزب الله ﴾ نا نه وانیه گروویه که ی خوان ﴿ ألا إن حزب الله هم المفلحون ﴾ ناگادار و هوشیارین! که هه ر گروویه که ی خوان به ره وه کان له دونیاو، له قیامه تدا.

له (۱۵) ی ره مه زانی (۱۴۱۷) ک به رامبه ر به (۱۹۹۷/۱/۲۳) له ته فیسیری نه م سوروته بوومه وه له شاروچکه ی (مه ریوان).

خوین و بدهستی خاوهن باوهره کان ویران کرد. (بهنی نه زین پیش شهوهی له مه دینه دهرچن، بهر بوونه رووخانی خانوو هکانیان، تا موسلمانان کان پاش نه وان سوودی لوهرنه گرن و نه کی کهنه مال و نیشنگای خوین، پاشان موسلمانان کانیش دیواره کانیان رووخاندبو ته سفیهی شوینه واریان! فاعتبروا یا اولی الابصار دهسا ئیوه په ند وهر گرن نهی خاوهن نامه کان! ولولا ان کتب الله علیهم الجلاء و شه گهر خوا شاریه دهر کردنی له سر برپارنه دابان لعذیبم فی الدنیا هه ره له دونیادا (وهک بهنی قوریهزه) به کوشتن و دیل کردن سزای نه دان و لهم فی الآخرة عذاب النار و له پاشه روژی شدا سزای ناگری دوزه خیان بو هیه ۴: ذلك بانهم شاقوا الله ورسوله شه و دهر کردنهش به هوی شهوهی دزایه تی خواو په یامبه ره که بیان کرد و من یشاق الله فان الله شدید العقاب و هه ره که سیش دزایه تی خوا بکات، بی گومان خوا سه ختنگیره بو شهوهی دزایه تی بکا.

برینی دار خورماکان به ئیزنی خوا بوو:

۵: ماقطعتم من لینه أو ترکتموها قائمه علی أصولها فبإذن الله هه ره دار خورمایه کتان له باخه کانی (بهنی نه زین) بری - به هوی مه لوه شهانه وهی په یمانه که یانه وه - یان لئی گهران بهراوه ستاوی له سه ر بنجی خوئی، شهوه له هه ره دووباره که دا به فرمانی خوابوو بو شهوهی ئیمانداران به هیژ بکا و لیخزی الفاسقین و له سنوور دهر جووه کانیش ریسوا بکات. جا له برینی شهویاخ و باخاتانه وه زانایان و هریان گرتووه که: له کاتی ناچاری و له کاتی جهنگدا رهوایه دارو درهخت و کشت و کال و گنم و دانه ویله و خانوو به رهی دوزمن بروخیتری و بسوتینری، تاهیز و پیزی دوزمن له ناو بپریت، بویه په یامبه ره کاتی نزیکه باخ و باخاته کانیان بووه وه فرمانی به برینی باخه کانیان دا، به لام شهوانی نه قام لییان کسره هه را!، ئینجا خوا فرمووی: شهوه له خوئی هه هیچ شتیکی نه کردوه، به لکو هه موو به پینی برپاری خوابووه، (واحدی) له (أسباب النزول) ه که یدا شه مهی هیناوه.

دهسنگه وتی فهینو دابه شکردنی:

۶: وما آفأ الله علی رسوله منهم شهوهی خوا گیرایه وه بو پیغه مبه ره که سی، له دارایی جووله که کانی (بهنی نه زین) فمأزجتم علیه من خیل و لار کاب شهوهی هیچ شه سپ و و شتریکتان بو تاو نه دابوو، واته: هیچ زه حمه تیکتان نه کیشابوو و لکن الله سسلط رسله علی من یشاء به لام خوا پیغه مبه رانی

شه شرف) یان له گهل چل سوار چاکدا نارده مه ککه، لهوی له گهل (شه بوو سو فیان) دا دژ به په یامبه ره شهوهی، په یمانیان مؤر کرد، پاشان په یامبه ریش شهوهی فرمانی به (موحه ممدی کوری مه سله مه) دا: بجیت (که عب) بکوؤیت، شهویش به په نامه کی چووو کوشتی، پاشان سوپایشی نارده سه ریان و ماوه یه که له گه مارو دا مانه وه،

لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضُوا بِأَنْ يَكُفَّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠١﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٠١﴾ هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَلْتَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ حَسِبُوا وَقَدَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ ﴿١٠٢﴾ وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿١٠٣﴾

دهره نجام مه دینه یان به جی هیشت و به ره و (خه بیهر) روژیستن، له سه ره ده می (عومری کوری خه تتاب) یشدا به ره و شام راگوازران شه ماظنتم ان یخرجا شهوهی گومانان ته دهر برد ناوا به و ریسوایی و سه ره شوریه له قه لکانیان بچنه دهری، چونکه شهوان خاوهنی هیژ و دهسلات بوون له مه دینه دا و ظنوا انهم مانعتهم حصونهم من الله شه خوشیان گومانیان وابوو که قه لاو سه نگره مه حکه مه کانیان له سزای خوا شه یان پاریزی و مه نعیان شه کا له موسلمانان کان شه فاتاهم الله من حیث لم یحتسبوا شهواخوا بو یان هات به سزا له شوینی که وه به خه یالیاندا نه هاتبوو شتی و ا روو بدات و قذف فی قلوبهم الرعب شه وه به کوشتنی (که عب) ترس و بیمی خسته دلیانه وه، له فهرمووده یه کدا هاتوو: ((نصرت بالرعب بین یدی مسیره شهر)) (بوخاری). واته: من به هوی ترس خستنه ناودلی دوزمنه وه شه ندازه و ماوه ی مانگره بیه ک یارمه تی درام و سه ره که وتم! یخربون بیوتهم بأیدیهم و ایدی المؤمنین و اترسان به ناچاری ماله کانیان به دهستی

خوی به سهر هرکه سیکدا حهز بکا زال شهکات به بی جهنگ، وهک چوئن پیغه مبهری زال کرد به سهر (به نی نه زین) دا به ترس خستنه دلپانه وه، واته: دهسکه وته که ی (به نی نه زین) تایبه تمه ندی به یامبه ربوو (موحه ممد) ، ماف وه قی هاوه لانی تیدا نیبه، بویه شهویش ده توانی پیویستی به کسالی مال ومندالی لئ وه رگرت، پاشان شهوهی دیکهش بدات به چهک و تهقه منه نو خوئاماده کردن بؤ ربی خوا. (بوخاری و موسلیم و شه بودا و دودو ترمزی و نه سانی) شه میان ربوایه ت کردوه. و الله علی کل شی قدیر و خواش دهسلاتی به سهر هه مووش تیکدا هه یه و ویستی له هدرشتی بیت شه یکات. ۷: ما آفاه الله علی رسوله من اهل القری و شهوهی خوا گپرایه وه بویه مبه ره که ی له (فه یئی) شاره کان به بی کوشتار، وهک شاروگونده کانی (به نی قوره یزه) و (به نی نه زین) و گشت شاروگوندیکی ناوا به بی جهنگ، وهک (فه دهک، خه بیه) فلله وللرسول شهوه بؤخوایه، واته: برپاره که ی به دهستی شهوه، چی لی شهکات، شه یکات، وه بویه یامبه ره، شهویش بؤخوی و ژن و مالی بؤ به رژه وندی موسلمانانی به خت شهکات و لذی القری و البتانی و المساکین و بؤخزمانی نزکی له شهوهی (هاشم) و شهوهی (موتقه لیب) وه بؤ مندالانی بی باوک و بؤ داماوو بی نه وایان و ابن السبیل و ربیواران، واته: شهوانه ی که له سه فهردا تویشوویان لی شهبری، شه گه رچی دهوله مه ندیشین. به لی سهروهت و سامانی (فه بی) شه کری به پینج به شهوه، پاشان پینج به کیکی شه کزیته وه پینج بهش، شه میش بویه یامبه رو خزمه نزیکه کانی وه تیوان وه ژاران سهرف شه کری، وه چوار به شه که ی دیکه یش بویه یامبه ر دهه ندی، شهویش له مال و مندالی خویی و به رژه وندی موسلماناندا به ختی شهکات. بویه دهسکه وته که ی (به نی نه زین) به سه رکؤچه ریبه کانداهه شکر دوو، به شی یارمه تیده ره کانی (واته: شهمناری لی شهدا، دوو پیاویان نه بی، چونکه ژیان و زینده گی شه نسار له کؤچه ریبه کان باشتر بوو، بویه قورئان شه فه رموی: کلا یکن دولة بین الاغنیاء منکم برپاره بهو شیوه یه دابهش بگری، نهک ببیته سه رمایه ی دهسته و دهسکرتدن له ناو دهوله مه نده کانتانداو، هه ژاره کان لئی بی بهش بین و ما آتاکم الرسول فخذوه و هه رچی به یامبه ر پئی دان وه ری بگرن، واته: به چی فه رمانی پی کردن بیکن چ له م دهسکه وته دا و، چ له هدرشتیکی تردا جیبه جینی بکن. و مانهاکم عنه فانتها و ره رییشی له هدرشتی لی گرتن، شهویش دهستی له لگرن و اتقوا الله و خوئان له خه شم و غه زه بی خوا بیایزن به جیبه جیکردنی فه رمانه کانی ووازهینان له قهغه کراوه کانی

ان الله شديد العقاب به راستی خوا سهخت توله یه، قاری له هه رکه سینک گرت رزگاری نابی.

فه بی بؤ خه لکانی هه ژارو ناواره یه:

۸: للفقراء المهاجرين الذين اخرجوا من ديارهم وأموالهم شهوه

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقَرُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١﴾ مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْسَةٍ أَوْ نَرَسْتُمْ فَلَا يَمَسُّهُ عَلَيْهَا وَعَلَىٰ أَسْوَأِهَا فَايَازُ لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ رَسُولَهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾ مَا آفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِللَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٣﴾ لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٤﴾ وَالَّذِينَ بَوَّأُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْتُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾

فه یئو دهسکه وته یه بؤشه وه ژاره دووره ولات و کؤچکر دووانه یه له خانووو سامانی خویان ده کران، له لایه ن مهککه بیبه کانه وه، تا به لکو ورده ورده ژبانیان راست بگریته وه و بگاته وه ناستی ناسایی خوی، پاش شهوهی که بتپه رسته کانی مهککه هه لیان فراندن و ناچار یان کردن به هیجرهت و بیتغون فضلا من الله و رضوانا و داوای چاکه و ره زامه ندیی له خوا دهکن، بویه نه یانتوانی له مهککه دا بژین، شه گینا له گه لیاندا خویان شه سازاند و بنصرون الله و رسوله و یارمه تی خواو به یامبه ره که ی دهدهن بویه کؤچیان کرد... اولئک هم الصادقون و نا شهوانه راستگؤکان له باوه رو جیهادیاندا.

پشتیوانان نیره بی به کوجیه ران نابهن:

ئینجا خوا ستایشی پیاوه تی وچاکه ی یارمه تیده ره کان شهکات، پاش شهوهی که دهسکه وته ی (به نی نه زین) درا به کؤچکه ران و شهوان

له هر سى تا قه كه بى به شه. بيجگه له وهش پيشهوا (مالك) ده لیت: نهو كه سهى جوین به هاوه لان ده دات كافر وه له (فین) يش بهش نایات.

مونا فقه كان دروین له گه ل بهنى نه زیر کرد:

﴿ ۱۱: ألم تر إلى الذين نافقوا ﴾ نایا نهو دوور وواته نه دی؟! كه وهو کرداریان چه نده له یهك دووره ﴿ يقولون لإخوانهم الذين كفروا من أهل الكتاب ﴾ و به بر اکانیان له کافره کانی خاوه نمانه کانیان ده گوت، واته: به (بهنى نه زیر) ﴿ لئن أخرجتم لنخرجن معكم ﴾ دلنایان نه گهر ئیوه له مه دینه دهر کران، ئیمهش له گه لئان دهر نه چین و مه دینه به جی دین، دیاره نه مه سه روکی دوور ووه کان (کوره کهى سه لول) به، نه ونیفاق و دوور ووییه بهوشیوه به به خراج شه دات، مه به ستیشی شهویه که نه وان له قه لکانی خویاندا بهیننه وهو خویان به ده ستوه نه دن وجهنگ بکهن له گه ل موسلمانه کاند! ﴿ ولا نطع فيكم أحدا أبدا ﴾ وهیچکاتیش به زیانی ئیوه به گوئی هیچ که سیک ناکهین. واته: له به رامبهه ئیوه وه، یارمه تی (موحه ممد) نادهین ﴿ وإن قوتلتم لننصرنکم ﴾ و نه گهر جهنگیستان له گه ل کرا حه تمه ن یارمه تیتان نه دهن ﴿ والله يشهد إنهم لکاذبون ﴾ وخوا شایه تی ده دا که به راستی نه وان دروژن و درو ده کهن له وهی ده لیلین ﴿ ۱۲: لئن أخرجوا لا یخرجون معکم ﴾ به ته ئکید نه گهر دهر کران له مه دینه، دوور ووه کان له گه لیان دهر ناچن ﴿ ولئن قوتلوا لا ینصرونهم ﴾ وه نه گهر جهنگیستان له گه ل کرا، یارمه تیبیان نادهن، دهره نجامیش هه روا دهر چوو، چونکه جووله که له مه دینه دهر کران و جهنگیان له گه ل کرا، مونا فقه کانیان هیچیان نه کرد! ﴿ ولئن نصرهم ﴾ گریمان نه گهر یارمه تیشیان دان ﴿ لیولن الأذبار ﴾ بى شك دواى تاوینک پشت هه لئه کهن و هه لدین و ریزه کانی جهنگ به جی دین ﴿ ثم لا ینصرون ﴾ پاشان یارمه تیان نادری له لایه ن خواوه ﴿ ۱۳: لئنتم أشد رهبة فی صدورهم من الله ﴾ به راستی ئیوه له دلیاندا به سامترن له خوا! واته: له ئیوه زورتر شه ترسن له خوا، بویه ناویرن جهنگتان له گه ل بکهن ﴿ ذلک بأنهم قوم لا یفقهون ﴾ شه وهش به وهی شهویه که نه وان کومه لیکن تی ناگه ن له گه وره یی وده سه لاتی خوا ﴿ ۱۴: لا یقاتلونکم جمیعا إلا فی قرى محصنة ﴾ شه وهنده ترسنوکن - هوزی جووله که - کوشترتان له گه ل ناکه ن به کومه ل، مه گهر لهو شارانه دا به قه لاو خه ندهق قاییم کراون ﴿ أو من وراء جدر ﴾ یان له پشستی دیواره کانی مالکانیانه وه ﴿ بأسم بینهم شدید ﴾ چونکه دزایه تیبی ناوخویان دزایه تیبیه کی سه خته ﴿ تحسبهم جمیعا ﴾ واده زانیت هه موو پیکه وهن وکون ﴿ وقلوبهم

هیچ دلگرانی و گله بییه کیان نیشان نه دا، بویه شه فهرمووی: ﴿ ۹: والذین تبوءوا الدار والایمان من قبلهم ﴾ و نهو که سه انه ی نیشه جینی (دار الهجرة) و (دار ایمان) بیوون، واته: پشتیوانان له پیش کوجی کوجهریه کان ﴿ یحبون من هاجر إلیهم ﴾ کوجهریه کانیان خو ش دهوین و، به شهک له دارایی خویانیان شه دهنی و دلخوشیان ده کهن ﴿ ولا یجدون فی صدورهم حاجة مما أوتوا ﴾ و هیچ شتیکیان له دلدا نییه سه به رته به وهی به کوجهریه کان درا له فه یی بهنى نه زیر، چونکه په یامبهه ری خوا ﴿ له وهه موو ده سته وته ته نها به شی سى که سیانیدا، له گه ل شه وهیشدا که سیک نه بوو پنی ناخوش بیت ﴿ ویؤثرون علی أنفسهم ولو کان بهم خصاصة ﴾ و ئیساری کوجهریه کان ده کهن به سه رخویاندا له سه روهت و ساماندا، نه گهر چی خویشیان نیازیان پنی هه بی و هه ژاربن، واته: به خشینه که یان له بهر دهوله مه ندیان نییه، به لکو سه روشتی ئیمان و باوه ریان به رزه ﴿ ومن یوق شح نفسه ﴾ وهه رکه سى له سیفه تی رزدی دهر وونی بیباریزری، واته: هه رکه سى خوا بیباریزری له چرووکی دهر وونی ﴿ فأولئک هم المفلحون ﴾ جا نه وانن بره وه کان. تیبینی: مه به ست به سه خاوهت شه وه نییه هه رچی مال و سامانی هه یه بییه خشى، نه خیر، چونکه شه وه ته (نه نه س) شه ل: په یامبهه ر فهرمووی: شهو که سه ی زه کات بدات، میوانداری بکات، له کاتی به لاو نه هه مه تدا به خشى.. شهوه له رزدی و چرووکی دهر چوو ﴿ ۱۰: والذین جاءوا من بعدهم یقولون ﴾ شه وانهش له دواى شه وانه وه هاتوون، واته: پاش کوجهران و یارمه تیده رانه وه هاتوون، ده لیلین ﴿ ربنا اغفر لنا ولإخواننا الذین سبقونا بالإیمان ﴾ شه ی په روه ردگار هه مان! له ئیمه وه لهو بریانه مان پیش ئیمه باوه ریان هیناوه خوش بهه ﴿ ولا تجعل فی قلوبنا غلا للذین آمنوا ﴾ وهیچ بوغزو قینیک مه خه ده لمانه وه به رامبهه بهوکه سه انه باوه ریان هیناوه ﴿ ربنا إنک رؤوف رحیم ﴾ شه ی په روه ردگاری ئیمه! به راستی ته نها شه توی به سوژی میهره بان. پیشهوا (عومر) گوئی له پیاویکه وه یو باسی موهاجیرانی به چاک ده کرد! شه ویش نایه تی (للفقراء المهاجرین) شه ی بو خوینده وهو، فهرمووی: نایا تو وه که شه وان ده بی؟ وتی: نه خیر، پاشان نایه تی (والذین تبؤوا الدار والایمان) شه ی به سه را خوینده وهو فهرمووی: شه ی وه که شه وه سه ده بیت؟؟ کابرا وتی: نه خیر، پاشان نایه تی: (والذین جاؤوا من بعدهم...) ی بوخوینده وهو فهرمووی: شه ی له مانه ییت؟ کابرا وتی: به ته مام له مانه بم. پیشهوا (عومر) فهرمووی: ده چاک بزانه هه رکه سیک به باشی ناویان نه باو، بگره له باتی شه وه جنیویان بی بدات، باچاک بزانتیت له هیچکام لهو ئیماندارانه نییه. واته:

آمنوا اتقوا الله ﴿ ۱۵ ﴾ ۱۵ : كمثل الذين من قبلهم
 به جیبه جیکردنی فرمانه کانی و دوور گرتن له قددهغه کراوه کان
 ﴿ ۱۶ ﴾ ۱۶ : كمثل الذين من قبلهم
 چ شتیکی بو سبه یینی (قیامت) پیش خستوو له کردهوی چاک؟
 ﴿ ۱۷ ﴾ ۱۷ : كمثل الذين من قبلهم
 و اتقوا الله ﴿ ۱۸ ﴾ ۱۸ : يا ايها الذين

شتی ﴿ ۱۹ ﴾ ۱۹ : كمثل الذين من قبلهم
 له کاتیکی دله کانیان لیک جیمان و بهک ناگرن ﴿ ۲۰ ﴾ ۲۰ : كمثل الذين من قبلهم
 قوم لا یعقلون ﴿ ۲۱ ﴾ ۲۱ : كمثل الذين من قبلهم
 له دهره نجامی کاری خویمان، نازانن ته فرفه قهو به راگه نده بوون
 هوی سه ره کیبه بو تیکشکان، وه وهددهت و بریایه تی وته باییش
 تا که هویه بو پیروزی و سه ره کوتن ﴿ ۲۲ ﴾ ۲۲ : كمثل الذين من قبلهم
 قریسا ﴿ ۲۳ ﴾ ۲۳ : كمثل الذين من قبلهم
 که له پیشیا نه وه بوون، واته : كت و مت له حال (به نی قهینوقاع)
 ده چیت، که نه وانمان له ناومان برد، ئیتر نه شه بوو نه مان ناوا خویمان
 به قردن، چونکه بیستبوویان چیمان به سه ره که لانیکی پیشوودا
 هیئا ﴿ ۲۴ ﴾ ۲۴ : كمثل الذين من قبلهم
 له جهنگی (به سد) دا دهره نجامی توله ی کاری خرابی خویمانان
 ده ستگیربوو، به ده رکردن، یان به کوشتن ﴿ ۲۵ ﴾ ۲۵ : كمثل الذين من قبلهم
 وله قیامتیشدا سزایه کی به ئیشیان بویه به .

له دستخه رو کردندا، کاری جووله که دوور ووه کان،
 له کاری شهیتان ده چی:

﴿ ۱۶ ﴾ ۱۶ : كمثل الشيطان إذ قال للإنسان اكفر ﴿ ۱۷ ﴾ ۱۷ : كمثل الشيطان إذ قال للإنسان اكفر
 له هه لنانی جووله که ی به نی نه زیر له بو کوشتار له که له پیغه مبهرو
 موسلمانه کاندا، وهک نمونه ی هه لنانی شهیتان وایه بو کافر کردنی
 مروش، کاتی پیوت کافره من له که لتم ﴿ ۱۸ ﴾ ۱۸ : كمثل الشيطان إذ قال للإنسان اكفر
 بری منک ﴿ ۱۹ ﴾ ۱۹ : كمثل الشيطان إذ قال للإنسان اكفر
 بیزارم له تو ﴿ ۲۰ ﴾ ۲۰ : كمثل الشيطان إذ قال للإنسان اكفر
 په روهردگاری جیهانه کان، نه ترسم !! جا شه بوو دوور ووه کانیش
 جووله که کانیان دستخه رو کردن و هه لیانان و به ئینیان دانی
 که له ناوه وه - کاتی به جهنگ هاتن - یارمه تییان بدن، به لام
 له کاتی خویدا هیچیان بونه کردن ﴿ ۲۱ ﴾ ۲۱ : كمثل الشيطان إذ قال للإنسان اكفر
 فی النار خالدین فیها ﴿ ۲۲ ﴾ ۲۲ : كمثل الشيطان إذ قال للإنسان اكفر
 ناده مزادی کاف (کاف) شهویه که به راستی هه ردو له ناگری دوزه خدا
 هه میشه ماون ﴿ ۲۳ ﴾ ۲۳ : كمثل الشيطان إذ قال للإنسان اكفر
 هه میشه یی له ناگردا سزای شه و کافرانیه که سته میان له خویمان
 کردووه، واته : هه ره که سیلک له سنوور ده چی و فرت و فیل
 بکات، پاداشته که ی ناوایه، جا که وایه ئیوهیش هوشیار بن و
 نه خه له تین به قسه ی زل و فیشالی نم و نهو.

له خوا بترسن و بو سبه یینی نامه بن:

پاش یاسکردنی فیل و فهره چی جووله که و دوور ووه کان و نه نجامیان،
 روو ده کاته باوه رداره راسته قینه کان و نه فهرموی ﴿ ۱۸ ﴾ ۱۸ : يا ايها الذين

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا
 وَلَا لِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِسْمِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا
 غِلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿ ۱۶ ﴾ ۱۶ : كمثل الذين من قبلهم
 الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ
 الْكُتُبِ لَئِنْ أَخْرَجْتُمْنَا مِنْ هَٰذَا مَمَّاكَم وَلَا تُطِيعُوا فِيكُمْ
 أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿ ۱۷ ﴾ ۱۷ : كمثل الذين من قبلهم
 وَلَئِنْ نَصَرْتُمْ لَيُؤْتِيَنَّكَ اللَّهُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ لَا تَبْصُرُونَ ﴿ ۱۸ ﴾ ۱۸ : كمثل الذين من قبلهم
 لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهَبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ
 لَا يَفْقَهُونَ ﴿ ۱۹ ﴾ ۱۹ : كمثل الذين من قبلهم
 مَحْصَنَةٌ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ
 جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿ ۲۰ ﴾ ۲۰ : كمثل الذين من قبلهم
 كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَرِيادًا أَقْرَأُوا وَإِلَهُمَّ عَذَابٌ
 أَلِيمٌ ﴿ ۲۱ ﴾ ۲۱ : كمثل الذين من قبلهم
 قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿ ۲۲ ﴾ ۲۲ : كمثل الذين من قبلهم

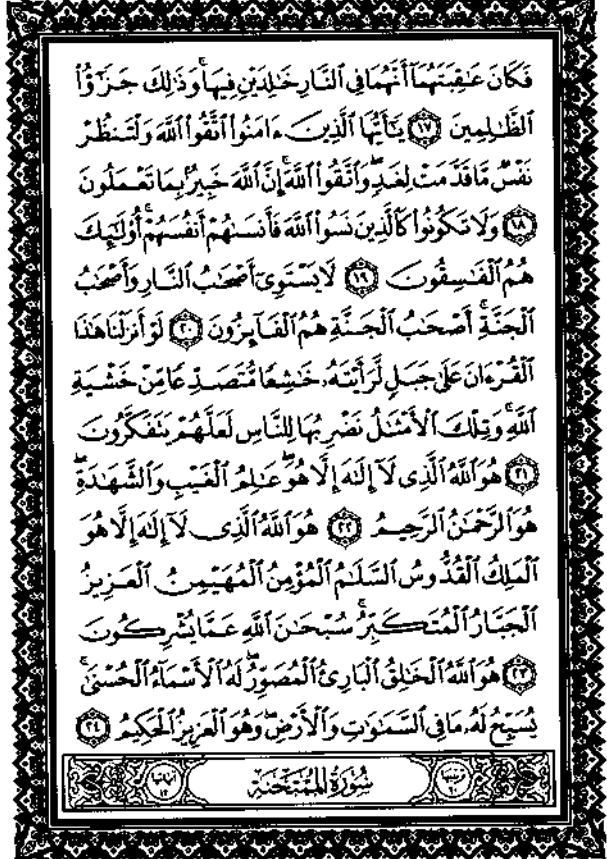
بما تعملون ﴿ ۲۳ ﴾ ۲۳ : كمثل الذين من قبلهم
 ون نایبیت ﴿ ۲۴ ﴾ ۲۴ : كمثل الذين من قبلهم
 که سانه مهن خویمان له بیر کردبوو گوئیان به فرمانه کانی نه ده دا
 ﴿ ۲۵ ﴾ ۲۵ : كمثل الذين من قبلهم
 خویمان له بیر کرد و نه یان زانی کاریکی وابهکن له پاشه روژدا سوودیان
 بی بدات ﴿ ۲۶ ﴾ ۲۶ : كمثل الذين من قبلهم
 ده چوان، بویه خواش ناوا ویلی کردوون و لییان ناپرسیتته وه.

به هه شتی و جهه ننه می وه گو یه ک نین:

ئینجا بو هه لنانی ناده مزاده کان، خوی کار جوان پاشه روژی
 دوزه خی و، به هه شتی هه لئه سه نگینی و نه فهرموی ﴿ ۲۰ ﴾ ۲۰ : كمثل الذين من قبلهم
 یسری أصحاب النار وأصحاب الجنة ﴿ ۲۱ ﴾ ۲۱ : كمثل الذين من قبلهم
 به هه شت یه کسان و به رامبه رنین له ته رازووی دادگه ری خوا دا
 ﴿ ۲۲ ﴾ ۲۲ : كمثل الذين من قبلهم
 أصحاب الجنة هم الفائزون ﴿ ۲۳ ﴾ ۲۳ : كمثل الذين من قبلهم

مهزنی و گهورهیی قورئان:

نینجا بۆئهوی که جووله که و دوورووه کان له هیچ سهرده میکدا
موسلمانان نه خه له تینن، دهست نیشانی ماموستاو رابه ریکی
بی وینه یان (قورئان) بۆ شه کاو شه فرموی: ﴿ ۲۱: لَوِ اَنْزَلْنَا هَذَا



القرآن علی جبل لرأیته خاشعاً متصدعاً من خشية الله ﴿ ۲۰: که گه
"گریمان" ئه م قورئانه مان دایزاندایه سه رکیویک، که ده رکی کردبا
به وهی تیا به تی، شه وده مه ده تیبینی به کزیی و پاره پاره بووی
له ترسی خوا! که و ابوو نیوه بی ری بکه نه وه شه ئه ئاده مزاده کان!
له خوا بترسن و ته نه قورئان بکه نه به رنامه ی خوتان ﴿ ۲۱: و تنک
الأمثال نضربها للناس ﴿ ۲۲: و ئیمه ئه م نمونانه له قورئاندا به چهنده
شیوه و ئینه یه ک دینینه وه بۆ خه لکی ﴿ ۲۳: لعلهم يتفكرون ﴿ ۲۴: به شکو
بیریکه نه وه تی بگن و به کویرانه نه چن به سه ر قورئاندا.

به ناوو سیفه ته جوانه کانی خوا ییاهه لده:

ئیتریاش ئه مانه خوا چهنده سیفاتیکی به رزو بلندو بۆ خوی باس
ده کات تاخه لکی زیاتر شه رمی لی بکات، بۆیه شه فرموی:
﴿ ۲۲: هو الله الذي لا اله الا هو ﴿ ۲۳: خوا هه شه خواهیه - که بیجگه
له خوی - هیچ په رستراویکی تر به هه ق نییه مافی په رستنی

هه بی ﴿ ۲۴: عالم الغيب والشهادة ﴿ ۲۵: زانای نادیار و ناشکر اکانه،
هه موو شتیک لای شه و یه کسانه ﴿ ۲۶: هو الرحمن الرحيم ﴿ ۲۷: هه رئه وه
به به زه بی و میهره یان له دونیا وه قیامه تدا ﴿ ۲۸: هو الله الذي
لا اله الا هو ﴿ ۲۹: خوا (الله) هه رئه وه یه - که بیجگه له - هیچ
په رستراویکی تر به هه ق نییه ﴿ ۳۰: الملك ﴿ ۳۱: پاشاو فرمان په وای
هه موو بوونه وه ره، خواهنی ته وای ئیش و کاره، چی شه کات بالآ
دهستی نییه ﴿ ۳۲: القدوس ﴿ ۳۳: پاک و بیگه رده و بیخه وشه له هه ر
سیفه تیک نیاشیرین ﴿ ۳۴: السلام المؤمن ﴿ ۳۵: ناشتیده رو دلنیا که ره،
په یامبه ران و ئیماندارانی شه مین کردووه له سزای خوی ﴿ ۳۶: المهمن ﴿
چاودیر و پارێزه ری دروستکاره کانییه تی و هیچ شتیک لی گوم
نابیت ﴿ ۳۷: العزيز ﴿ ۳۸: ده سه لاتدارو به زه بره ﴿ ۳۹: الجبار ﴿ ۴۰: خاوه ن شکوو
مه زنه، هه موو هیزیک شه شکینی و، هیچ شتیک نییه به رگه ی بگریت
﴿ ۴۱: المتكبر ﴿ ۴۲: شایسته ی هه موو کیبریایی و گه وره بی ﴿ ۴۳: سبحان الله
عما يشركون ﴿ ۴۴: پاک و بیخه وشه ی بۆ شه خواهیه له وهی شه وانه
ده یکه ن به شه ریک بوی ﴿ ۴۵: هو الله الخالق البارئ ﴿ ۴۶: هه ر
شه وه په رستراوو دروستکاره به دینه ر ی بی وینه ﴿ ۴۷: المصور ﴿
هه رئه وه وینه کیش و دیمه ن به خش، به هه ر شیوه یه ک خوی بی وه ی
نه خشه ی ده کیشی: جوان، ناشیرین، کورته بالآ، که له گه ت،
ره ش پیست. هتدا ﴿ ۴۸: له الاسماء الحسنی ﴿ ۴۹: هه موو ناوه جوانه کان
بۆ شه ون. زاناکان شه لاین: ناوه پیروزه کانی خوا (توقیف) بین، واته:
ده بی خوا هه ربه و ناوانه وه ناو بی ری له قورئان و سوننه تدا هاتوون،
که و ابوو ناره وایه به شه رزه زوی خومان ناویکی بۆ هه لێ ژیرین، یان
سیفه تیک نی بۆ دابنیین، شه و به وه ناوی خوی نه بر دیبیت، وه ک:
ئه ندازیار، پزیشکی دل ه کان، هیز. هتدا ﴿ ۵۰: يسبح له مافي
السموات والارض ﴿ ۵۱: هه رچی له ئاسمانه کان و، له زه ویدایه
پاک و خاوینی و بی خه وشه ی شه وئه لاین ﴿ ۵۲: وهو العزيز الحكيم ﴿
وهه رئه ویشه خواهی بالآ دهستی کار جوان و کارزان، هه موو شتیک
له جیگای خۆیدایه و، زولم وسته میش له که س ناکات.
بۆ گه وره بی و فه زیله تی سووره تی (حه شه) ئیمامی (ترمزی)
و ئیمامی (ئه حمه د) له (مه عقه ل) وه ده گێر نه وه: که پیغه مبه ر ﴿ ۵۳
فه رموی: شه وکه سه ی رۆژ ده کاته وه سنی جارن ده لیت: ((أعوذ
بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم)). پاشان سنی ئایه ت له کۆتا
ئایه ته کانی سووره تی (حه شه) بخوینیت، شه ورۆژه تانیواره خوا
حه فتاهه زار فریشته ده نیریت: دروودو سه له واتی بۆ بنیرن، خۆ شه گه ر
مردیش شه ورۆژه، شه و به شه هیدی ده مریت، هه ر ئابه و شیوه یه پیش
شه گه ر ئیوار نیش بیخوینیت.
سه به رته به ناوه پیروزه کانی خوا پیغه مبه ر ﴿ ۵۴: ده فرموی: ((إن

و دوژمنی خوتان مه گرنه دؤست و خؤشه ویست، چونکه نیشانه‌ی
ثیمان و بروای راسته‌قینه شه‌ویه که ناحه‌زو دوژمنانی دینی خواتان
خؤش نه‌ویت * تلقون ایلم بالموده * و که خؤشه‌ویستیان بده‌نی
به‌ناگادار کردونیان له نه‌ینی و نه‌سراری خوتان! (قورتوبی)
نه‌نی: (من کثر تطلعه علی عورات المسلمین و ینبه علیهم و یعرف

له تسعا و تسعین إسماء، مائة إلا واحدا، من أحصاها دخل الجنة،
وهو وتر يحب الوتر)) (فتح الباری: ۴/ ۱۷/ ۵، مسلم: ۴/ ۲۶۲/ ۲۰).
واته: خوا (۹۹) ناوی هه‌یه، دلنیاپه هه‌رکه سیک فیریان بیی و
له‌به‌ریان بکاو قه‌دریان بزانی ده‌رواته به‌ه‌شته‌وه، شه‌وه خوی
دلوفاته بوخوی تاک و ته‌نیاپه هه‌میشه شتی تاکی خؤش ده‌ویت.
تیبینی: له‌سوورته‌ی (ئه‌عرف) یشدا، ثایه‌تی (۱۸۰) ناوه‌ی پیروزه‌کان
وشتیک له‌باره‌یانه‌وه نووسراوه، ده‌توانی بگه‌رنیته‌وه بو شه‌وی سوود
وه‌رگریت.

له‌نووسینی ته‌فسیری سوورته‌ی (حه‌ش) بوومه‌وه، له (مه‌ریوان)، له
(۲۱) سی ره‌مه‌زانی ۱۴۱۷ ک، به‌رامبه‌ر به (۱۹۹۷/۱/۳۰) ز کاتزمیر
(۱۱: ۵۵) ده‌قیقه‌ی پیش نیوه‌رؤ.

سوورهی (مومته حینه) به

مه‌ده‌نییه و (۱۳) ثایه‌ت

به‌ناوی خوی به‌خشنده‌ی میهره‌بان

ته‌وه‌ری شه‌م سوورته‌ی (مومته حینه) ش دوو شته: دؤستایه‌تی
له‌به‌رخوی به‌ه‌ق، خه‌شم و تووره‌ییش هه‌ر له‌به‌ر خوا،
سه‌ره‌تاکه‌شی به‌گله‌یه‌ک له (حاته‌بی کوری شه‌بی به‌لته‌عه)
ده‌ست پی‌شه‌کات، شه‌وده‌مه که نامه‌کی بوخه‌لکی مه‌ککه نووسی
وتییدا نامازه‌ی کردبوو که: په‌یامبه‌ر * شه‌یه‌وی سوویا‌یه‌کتان
بو ریک بخاو بیته‌سه‌رتان...!! یاس له‌وکه‌سانه شه‌کات که
خه‌لکانی دوژمن و نه‌یاری خویان خؤش شه‌وی، بو شه‌وه‌ییش به
باوه‌ردارانسی ئیبراهیم علیه‌السلام و گه‌له‌که‌ی ئیبراهیم، نمونه‌یه‌ک
دینیته‌وه، به‌و مه‌به‌سته که قوره‌ییش چاویان لی‌بکه‌ن و، بزانی:
چون شه‌وانه بوخوا خویان به‌کلاکرده‌وه له‌هه‌موویت و بتپه‌رستیک
به‌خه‌یان هه‌لته‌کاند، له‌گه‌ل نیشاندانی شه‌ویه هه‌لس وکه‌وتکردن
له‌گه‌ل شه‌و خاوه‌ن‌نامه‌ندا که جه‌نگ و دژایه‌تی موسلمانان ناکه‌ن،
یان له‌گه‌ل شه‌وانه‌ی‌اندا خه‌ریکی بیلان‌گیرانن به‌دژی موسلمانان‌کان،
ئینجا باسی شه‌وژنه موسلمانان ده‌کات که کوچیان بو مه‌دینه کرد.
کوژیایی شه‌به‌وه‌دینت که: موسلمانان ده‌بی هه‌رده‌م بیدارو و شیارین،
و ناحه‌زان و دوژمنانی دینی‌خوا نه‌که‌نه پشتیوان و جینگه‌ی متمانه‌و
رازو نیازی خویان، به‌تایبه‌تی جووله‌که‌و هاوپرازه‌کانیان.

مه‌بنه‌ دؤسی نوژمنی خواو نوژمنی خوتان:

* بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: یا ایها الذین آمنوا لا تتخذوا عدوی
وعدوكم أولیاء * شه‌ی شه‌وانه‌ی باوه‌رتان هیناوه! دوژمنی من

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ
إِيَّاهُمْ بِالْمُودَةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ أَخْرِجُوهُمْ
وَأَيُّكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ حَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِ
وَأَيُّكُمْ مَرْضَىٰ تُسْرُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمُودَةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ
وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَقْعَلْ مِنْكُمْ فَفَدِّ حَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ۚ إِنْ
يَتَّقَوْكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَسْطُرُوا لِيَوْمِئِذٍ أَيْدِيَهُمْ وَأَسْئَلُهُمْ
يَالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْلَا آلُكُفْرُونَ ۗ إِنْ تَتَّبِعْكُمْ أَزْمَاكُمْ وَلَا تُؤَلِّدْكُمْ
يَوْمَ الْفِتْنَةِ يَفْضَلْ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۗ قَدْ
كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالَ الْقَوْمُ
إِنَّا بَرَاءٌ وَأَنْتُمْ كُفْرٌ وَمَا عْبَدُوهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفْرًا يُكْرَهُ أَيْنُنَا
وَبَيْنَكُمْ أَلْمُدَّةُ وَالْمَنْصَلَةُ أَيْدِيَهُمْ تَوَمَّلُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ ۗ إِنْ
قَوْلِ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لِمَ تَعْبُدُ لِلَّذِينَ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ
رَبَّنَا عَلَّمَكُنَا نِعْمَتَكَ وَإِنَّكَ أَنتَ الْغَافِرُ الرَّحِيمُ ۗ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا
فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْرِضْنَا رَسَالَاتِكَ لَنَا أَنْتَ الْغَافِرُ الْحَكِيمُ ۗ

عدوهم بأخبارهم لم يكن بذلك كافرا إذا كان فعله لغرض ديني،
واعتقاده على ذلك سليم، كما فعل حاطب حين قصد بذلك إتخاذ
اليد، ولم ينو الردة عن الدين). (به‌رگی: ۹/ جزمی/ ۱۸/ ۴۸۸).
* وقد كفروا بما جاءكم من انحق * که بی‌گومان شه‌وان کافر بوون
به‌وه‌ی هات بو تان له‌ه‌ق، واته: کافر بوون به‌قورئان و نیسلام!
* بخرجون الرسول وإياكم أن تؤمنوا بالله ربكم * جگه له‌وه‌ش
له‌مه‌ککه‌دا شه‌وه پیغه‌مه‌ریان ده‌رکرد له‌به‌ر ئیمانتان به‌خوی
په‌روه‌ر دگارتان! * إِنْ كُنْتُمْ حَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِ وَابْتِغَاءِ
مَرْضَاتِي * شه‌گه‌ر شه‌وه له‌مه‌ککه‌دا ده‌رچوون بو جیهاد له‌رئی مندا
و، به‌نیازی به‌ده‌ست هینانی ره‌زامه‌ندی من، دؤستایه‌تی دوژمنی
من و خوتان مه‌که‌ن * تسرون إلیهم بالموده * که نه‌ینییه‌کانتانیا
به‌دزی بده‌نی له‌به‌ر خؤشه‌ویشتی، وه‌ک نامه‌که‌ی (حاتب)
* وأنا أعلم بما أخفیتم و ما أعلنتم * له‌کاتیکا من زانترم به‌وه‌ی
شاردووتانه‌ته‌وه‌و به‌وه‌ییش ئاشکراتان کردووه * ومن یفعله منکم

هەرکه سیکتان ئەوکاره بکات ﴿ فقد ضل سواء السبيل ﴾ ئەوه بهیه قین ریی راستی ون کردوو و سهری لیشیواوه ﴿ ۲: إن يتفرقم يكونوا لكم أعداء ﴾ ئەگەر ئیوهیان گیریی دەبنه دوژمنتان و شهرتان پی دهفرۆشن ﴿ ویسظوا إلیکم أیدیهم وألسنتهم بالسوء ﴾ و دهستدریژدهکن بۆتان بهکوشتن و دیلکردن و، ههروا زمانیشیان بهجنیو ﴿ وودوا لو تکفرون ﴾ پشیمان خوۆشه ئیوهیش وهك خویمان کافرو بی پروا بن! پاشان دهچیته سه سهوه که ناییت مروؤف له بهرخاتری مال و مندال دهست له بهرنامه و ئایینی خوا هه لئبگری: ﴿ ۳: لن تنفعکم أرحامکم ولا أولادکم ﴾ هەرگیز نه خزمانتان و نه مندالانتان سوودتان پی ناگهینن و فریاتان ناکهون، له روؤزی قیامه تدا، که ئیوه له بهرئهوان دوستانه تیان دهکن ﴿ يوم القيامة یفضل بینکم ﴾ له روؤزی قیامه تدا خوا لیکتان جیانه کاته وه (بروادارو بی پروا) هه رکه سه ئه نیری بوجیگای شیوا به خوئی ئەگه رچی کهس و کاریشتان بن ﴿ والله بما تعملون بصیر ﴾ وخوا بینایه به وهی ئەیکه ن، واته: هه چیی له ناشاریته وه.

چاو له ئیبراهیم و پهیره موانی بکه ن:

ئینجا بۆشه وهی موسلمانان پتر له دوستانه تی بی باوه ران بهتکهینه وه، خوا باسیکی ئیبراهیم وشوینکه وتوووه کانیانی بۆ شهکات، بۆ شهوه تی بگه ن ئەوان چۆن خویمان یه کلا کردبوویه وه بۆخوا: ﴿ ۴: قد کانت لکم أسوة حسنة فی إیراهیم والذین معه ﴾ به راستی بۆ ئیوه ههیه ئه ی ئیمانداران! له ئیبراهیم وله وانه ی بروایان هه نابوو له گه لیا، سه رمه شقییه کی چاک و جوان. جا ده بی ئیوهیش (ئه ی برواداره کان!) له وان چاو بکه ن و خۆتان له بهتکهان و له وخزمه داروو به رده رستانه به دوور بگرن و ته نه ا خواتان خوۆش بوئ ﴿ إذ قالوا لقمه م إنا برءا منکم وما تعبدون من دون الله ﴾ کاتی به قه ومه کافره که یانیان وت: به راستی ئیبه بیزارو به ریین له خۆتان و له وبتانه - له جیاتی خوا- ئەیان به رستن ﴿ کفرنا بکم ﴾ و بی باوه رین پیتان ﴿ ویدا بینا و بینکم العداوة والبغضاء أبدا ﴾ وه به هه میشه دوژمنایه تی و رکه به رایه تی له نیوانماندا په یدا بووه ﴿ حتی تؤمنوا بالله وحده ﴾ تا باوه ر به خوای تاک و ته نیا دینن و هاو به شی بۆدانانین ﴿ إلا قول إیراهیم لأبیه لأستغفرن لکم ﴾ له وان ه دا چاو له ئیبراهیم بکه ن، ئەو و ته یه ی نه بی که به باوکی خوئی گوت: داوای له خوۆشبوونت بۆ ده که م له خوا، شه وه لینه شی هه ر له بهر شه وه بووکه پشتر هیواو ئومیدیکی هه بوو بروا بیته ی، به لام که ده رکه وت بی باوه روو دوژمنی خوایه، یه خه ی له هه لته کان و بیزاری خوئی ده ربری، وهک له سه وره ته یکی تر دا

ئه مه ی راگه یاندوووه ده فهرمووی: (وماکان استغفار أبراهیم لأبیه إلا عن موعده وعدھا إیاه فلما تبین له أنه عدو لله تبرأ منه) ۹/۱۱۴ ﴿ وما أملك لک من الله من شیء ﴾ ئەگه رچی من ده سه لاتی هه چ شه تیکی شه م بۆت نییه لای خوا ﴿ ربنا علیک توکلنا ﴾ ئە ی په روهر دگاری ئیبه ! هه ربه تو پشتمان به ستووہ ﴿ وإلیک أنبنا ﴾ هه ربۆ لای خویشته گه راینه وه ﴿ وإلیک المصیر ﴾ و سه ر ئەنجامیش هه ربۆ لای تو یه، واته: وا ئیبه به ته واوی خویمانان دایه دهستی تو، په نا هه ربه نای تو یه، ده ستمان له خزم و کهس و کارمان هه لگرت له به ر خاتری تو، ده ساتویش چاودیرمان به. جا که وا بوو ئە ی موسلمانان! ئە بی ئیوهیش خۆتان یه کلا بکه نه وه، هاوکاری و تیکه لیبیان مه که ن، نه نیی و رازو نیازی موسلمانان بۆ مه نیرن به نامه و به هه رشته یکی تر ﴿ ۵: ربنا لا تجعلنا فتنة للذین کفروا ﴾ ئە ی په روهر دگاران! مه مانکه به مایه ی تا قیکرده نه وه بۆ بی باوه ران، واته: که شه زیه تمان بده ن وله نایین لامان بده ن ﴿ واغفر لنا ربنا إنک أنت العزیز الحکیم ﴾ ئیمان خوۆش ببه ئە ی په روهر دگاران! له هه ر که م و کورته یه ک به سه رمانا هاتیی، به راستی ته نه ا شه تو ی ده سه لاتداری کار جوان و کارزان.

بۆ چاریکی تر هانی موسلمانان ده دات که: چاو به رنه (ئیبراهیم) و ئەوانه ی له گه لیا بوون، بۆ یه شه فهرمووی: ﴿ ۶: لقد کان لکم فیهم أسوة حسنة ﴾ سویند بی به خوا له سه ر گوزه شه که ی ئیبراهیم و هۆزه دا بروه که یدا سه رمه شقیکی چاک و جوان هه یه بۆتان، هه قه چاویان له بکه ن و هه ر بیلین و بیلینه وه ﴿ لمن کان یرجو الله والیوم الآخر ﴾ ئەم سه رمه شقییه ش بۆ که سیکه هیواو ئومیدی به خزمه ته گیشتنی خوا، هاتنی روؤزی دوا یی بیی ﴿ ومن یتول فإن الله هو الغنی الحمید ﴾ وهه رکه سه نک پشت هه لیکا له بروه یانان و به ته مای روؤزی دوا یی نه بیته، جا بی گومان خوا بی نیازو و سوپاسکراوه له هه موولایه که وه، پیویستی به بروه یانان و سوپاسی کهس نییه.

به شکو له ناو ئیوه و نه یاره کانه ا خوا دوستانه تی دامه زوینی:

کاتی خوای دلۆفان له ئایه ته کانی پشوو دا ریی له موسلمانان کان گرت، دوستانه تی و نا شنایی له گه ل خزمانی خرایکارو بی بروایانان بکه ن، ئەوانیش له بهر خوا - زۆر به په رۆشه وه - چوونه ژیری، ئەگه رچی قورس و گرانیش ده که وت له سه ریان، جا خوا بۆ دلخۆشکردو نیان شه فهرمووی: ﴿ ۷: عسی الله أن یجعل بینکم و بین الذین عادیتم منهم مودة ﴾ دلنایان که خوا خوۆشه ویستی ده خاته نیوان ئیوه و شه وان وه دوژمنایه تیتان له گه ل کردوون، جا شه و کاته

گشت دهنه برا. به تی هروایش دهرچوو، چونکه لهفه تحی (مه ککه) دا خه لکیکی زور لهوانه بپروایان هیناو موسلمان بیون
 * والله قدیر * وخواش به توانایه، نه توانی هه موئال و گوری
 بکات * والله غفور رحیم * وه خوا لی خوشبووی میهره بانه،
 پیغمبر ﷺ ده فهرموئی: ((أحب حییک هوناما، فعسی أن یکون حییک
 بغضک یوماما، وأبغض بغضک هوناما، فعسی أن یکون حییک
 یوماما)). (تحفة الأحرذی: ۶/۱۳۳). واته: نه وندده دوستایه تی
 له گهل خه لکدا بکه، به شی حاله تی نه یاری بمینیتته وه، چونکه
 ده کری روژی نه و کسه نه مرؤ دوسته، بییته دوژمن و ناحهزت،
 هه نه ونددهش رکه به رایه تی له گهل بکه (نه گهر کردت) به شی
 ناشتی بیله ره وه، چونکه ده گونجیت روژی بییته وه به ناشناو
 دوستت. مه به ست نه وه به دوستایه تی ونه یاری له گهل خه لکدا
 ده بی له سنووری خویدا بی.

**نهوانه که درایه تی بیان له گهل نه کردون،
 نیوه ده توانن دوستایه تی بیان بکه ن:**

پاش نه وه ی خوا ربی له دوستایه تی گرت له گهل خزمانی خرابکارو
 دوژمن به خوا له سهرحیسانی ئیسلام، له م نایه ته یشدا پتر تیشک
 ده خاته سه ره مه سه له یه وه، خه لکی شه رفه رووش وناپاک، له گهل
 خه لکی بیده نگ ونازاوه نه گبیر جیا ده کاته وه وه فهرمووی: * ۸:
 لا ینهاکم الله عن الذین لم یقاتلوکم فی الدین ولم یخرجوکم من
 ديارکم أن تبرههم و تقسطوا الیهم * خوا ریتان ناگری له وه کافرو
 بی باوه رانه ی جهنگیان نه کردوون له ثابیندا، و له مال وزیدی
 خوئان ده ریان نه کردوون - وه ک خوزاعه - که چاکه یان له گهل بکه ن
 ومامه له یان له گهل بکه ن به دادگری * إن الله یحب المقسطین *
 به راستی خوی دادپه روهر، خه لکانی دادپه روهری خوش ده وی.

دوستی له گهل شه فروشاندا ناگری:

* ۹: إنما ینهاکم الله عن الذین قاتلوکم فی الدین * خوا ته نیا
 ریتان لهوانه لی ده گریت کوشتاریان لی کردوون * وأخرجوکم
 من ديارکم * و له زیندو مالی خوئان ده ریان کردوون * وظاهروا
 علی إخراجکم أن تولوهم * و پیشتیوانی یه کتریان کرد له سه ر
 وه ده رنانتان که: دوستایه تی بیان بکه ن * ومن یتولهم فأولئک
 هم الظالمون * وه ره که سیک دوستایه تی بیان بکا، نه وه نهوانه
 سه میان کردووه به وکاره یان، چونکه دوستایه تی وپشتیوانی له
 نه یارانی دینی خوا دژ به موسلمانان گه وره ترین تاوانه.

ژنی موسلمان به موشریک به شوو نادری،
 موشریکیش به موسلمان ناشی:

* ۱۰: یا ایها الذین آمنوا إذا جاءکم المؤمنات مهاجرات
 فسی نهوانه ی باوه رتان هیناوه! ژنه باوه رداره کان که له مه ککه وه

لقد کان لکرفیهن أسوة حسنة لمن کان یرجو الله والیوم الآخر
 ومن ینزل فإن الله هو الغنی الخئید * عسی الله أن یمعل
 ینکروین الذین عادیتهم ونبههم مودة والله قدیر والله غفور رحیم
 * لا ینهاکم الله عن الذین لم یقاتلوکم فی الدین ولم یخرجوکم
 من ديارکم أن تبرههم و تقسطوا الیهم * إن الله یحب المقسطین
 * إنما ینهاکم الله عن الذین قاتلوکم فی الدین وأخرجوکم
 من ديارکم وظاهر واطل إخراجکم أن تولوهم ومن یتولهم فأولئک
 هم الظالمون * یا ایها الذین آمنوا إذا جاءکم من المؤمنات
 مهاجرات فامتنحنهن الله أعلم بایمنین * إن علیشوهن مؤمنات
 فلا ترجعنهن إلى الکفار لانهن حل لکم ولا هم یحلون لهن ویا اولئک
 ما أنفقوا ولا جناح علیکم أن تنکحوهن إذا ابتعنوهن لجرهن
 ولا تمسکوا بیصم الکفار و سئلوا ما أنفقتم ولسئلوا ما أنفقوا
 ذلکم حکم الله ینهاکم ینهاکم والله علیکم حکم * وإن فاتکم
 شیء من آرزوکم إلى الکفار فمآبکم فمآوا الذین ذهبت
 آرزوهم مثل ما أنفقوا و اتفقوا الله الذی أنتم به مؤمنون * ۱۱

کوچیان کرد بولای ئیسه له مه دینه * فامتنحنهن * جا بوخوتان
 تاقیبیان بکه نه وه، بزائن راست نه کهن له بپروا که یاندا؟ له بهر ئیسلام
 هاتوون، یان له میزدو که س وکاریان هه لاتوون؟! له په یماننامه که ی
 (خوده بییه) داها تیبوو: نه وه که سه ی له مه ککه وه دیت بولای
 موسلمانان کان، نابی وه ری بگبیرن، به لام نهوانه له لای موسلمانان کان وه
 بچن بولای کافره کان، نهوان ده توانن وه ریان بگرن ولای خو یان
 بیانه ئیننه وه. جا پاش ماوه یه ک نافره تیکی (أم کلثوم) ناو له مه ککه وه
 هات بومه دینه، پاشان دووبرای هاتن به دوایدا تا به پنی مرجه کان
 بییه نه وه، په یامبه ریش ﷺ فهرمووی: نهومه رجانه ته نها به رامبه ر
 به پیاوانه، ژنان ناگریته وه.. جاپاش نه وه خوا نه م نایه ته ی نارد
 خواره وه، نهوسا ئیتردوای نه وه سویندی ژنانیان نه دا که له میزدی
 وکه س و کاری نه توراوه وته نها له به رخارتی ئایینی ئیسلام هاتووه
 * الله أعلم بایمانهن * خواش زاناته ره ئیمانان که یان، نه وچاک
 نه زانی چو ن و بوچی ئیمانان هیناوه و کوچیان کردووه؟ * فإن

علمتوهن مؤمنات ﴿ جا نه گهر زانیتان باوهردارن و، تنها له بهر ئیسلام هاتوون ﴿ فلا ترجعوهن إلى الكفار ﴿ مه یان گپرنه وه بۆلای میزده کافر و بی پروا کانیان ﴿ لا هن حل لهم ﴿ چونکه نه و ژنانه حه لالنین بۆئهو پیاوه کافرانه ﴿ ولا هم يحلون لهن ﴿ و نه و پیاوه بی پروایانه ش حه لالنین بۆئهو ژنه پرواداران، واته: ژنی موسلمان ده بی تنها بۆ پیاوی موسلمان بیست ﴿ و آتوهن ما أنفقوا ﴿ وه بسدهن به میزده کافره کانیان نه وهی خه رجیان کردوه بۆئهم ژنانه، بۆئهو وهی تنها ژنه کانیان له دهست دهر چوو بیست ﴿ ولا جناح عليكم أن تنكحوهن إذا آتيتهن أجورهن ﴿ گوناختان له سه ر نیبه که نه و ژنانه نیکاح بکهن له خۆتان، کاتی ماره بیبه که یانتان دانئ، چونکه به موسلمان بوونه که یان په یوه ندی ژن و میزدییان له گه ل نه واندان نه پچری، پاش ته و او بوونی عیددهش - نه گهر بیشت شوویان کردبوو - نه توانن ماریان بکهن ﴿ ولا تمسکوا بعصم الكوافر ﴿ و ئیوهش ژنه کافره کان رامه گرن، واته: نه و ژنانه که له (دار الکفر) دا به جیماون و موسلمان نه بوون، و دابنن هه ر ژنتان نه بوون، که و ابو ئیستا نه توانن خوشکیان، یان پووریان ماره بکهن له خۆتان ﴿ واستلوا ما أنفقتم ﴿ ئیوهش (نه ی میزده موسلمانان) دا وای نه و ماره بیبه بکهن - له و که سه ی ماره ی کردوه - مه سه رفتان کردوه بۆیان ﴿ و لیسألوا ما أنفقوا ﴿ و با نه وانیش دا وای بکهن چیان خه رج کردوه، واته: نه گهر پیاویگ خۆی موسلمان بوو و کۆچی کرد و، ژنه که شی به کافری مایه وه و پاشان میزدیکرد، ده بی ماره بیبه که ی بگه رته وه بۆئهم پیاوه موسلمانان، وه نه گهر ژنیگ هیج هه تی کردو موسلمان بوو - پاش عیددهش - میزدی کرده وه، ده بی ماره بیبه که ی بگه رته وه بۆ میزده کافره که ی ﴿ ذلکم حکم الله یحکم بینکم ﴿ ئانه وه حوکم و بریاری خوا به، حوکم و بریارده دا له نیوانتاندا سه باره ت به ژن و پیاوی موسلمان و کافر ﴿ والله علم حکم ﴿ خواش خوا به کی زانای دانایه ﴿ ۱۱: ﴿ ان فاتکم شی من أزواجکم إلى الکفار ﴿ نه گهر په کی له ژنه کانتان له دهستان دهر چووو گه رانه وه بۆلای بی باوه رده کان و، نه وانیش ماریان کردو ماره بیبه که یان بۆ رده نه کردنه وه ﴿ فعاقبتهم ﴿ جائیوهش تۆله تان ئی کردنه وه، واته: جه ننگ له نیوان ئیوه و کافراندا به ریابوو و به غه نیمه ت شتیکتان ئی گرتن ﴿ فاتوا الذین ذهبت أزواجهم مثل ما أنفقوا ﴿ جا له و ده ستکه وته بده نه نه وانه ی ژنه کانیان رۆیشتوون، وینه ی نه وه ی خه رجیان کردوه له ماره بیبه که دا ﴿ واتقوا الله الذی أنتم به مؤمنون ﴿ وه له و خوا به بترسن ئیمان و باوه رتان پیی هه یه، و بریاره کانی شی سه رجهم جیبه چی بکهن.

به یه هتی ژنان به پیغمبر:

کاتی په یامبه ر ﴿ مه که که ی نازاد کرد، پیاوان ده هاتن په یمانیان له سه رفیداکاری بۆ ئیسلام له گه ل ده به ست، ئینجا سه باره ت به و ژنانه ش موسلمان ده بوون ده هاتن ئهم ئایه ته هات و فه رموی: ﴿ ۱۲: ﴿ یا ایها النبی إذا جاءک المؤمنات ﴿ نه ی په یامبه ر! کاتی ژنانی باوه ردار هاتنه لات ﴿ یا عنک ﴿ به یه هتت پی بکهن، جاتۆش له سه ر ئهم شه ش خاله گرنکه: ﴿ علی الاشرکین بالله شیئا ﴿ په که م: له سه ر نه وه ی هیج شتی نه که نه ها و به شی خوا، وه تاک و ته نیای بزائن ﴿ ولا بسرفن ﴿ دووه م: دزی نه کهن ﴿ ولا بزین ﴿ سینیهم: زینا نه کهن ﴿ ولا بقتلن اولادهن ﴿ چوارم: منداله کانی خۆیان نه کوژن و زینده به چالیان نه کهن وه ک سه رده می نه زانی ﴿ ولا یأتین بیهتان بفرینه بین اندیهن و أرجلهن ﴿ پینجه م: هیج بوختانیک نه کهن له نیوان ده ست و پیی خۆیاندا، واته: مندالی خه لکی نه که نه مندالی خۆیان، له سه رده می نه فامیدا هه ر ژنیگ ترسی بوویا میزده که ی - له به رته وه مندالی نابیت ده ری بکا - ده چوو مندالی دۆزرا وه ی ده هیئا وه ی کرد به مندالی خۆی و به میزده که ی ده گوت ئهم له تۆبه .. ئینجا خوا ی گه و ره به و ئایه ته نه و کاره ی ئی قه دهغه کردن. ﴿ ولا بعضک فی معروف ﴿ شه شم: له هه موو کاریکی چا که دا سه ریچی و نافرمانیت نه کهن ﴿ فباعهن ﴿ نه و سا تۆش به یه تیان ئی وه رگه ره. به ئی... له رۆزی دووه می نازاد کردنی مه که که دا، ژنانیش پاش هاتنی پیاوان، پۆل پۆل ده هاتنه (سه فا) و موسلمان ده بوون، په یامبه ریش ﴿ به زمان نه ک به ده س خسته نه نا وده س له سه ر نه و خال و مه رجانه ی سه ره وه په یمانی ئی وه ر ده گرتن، شیوا ی با سه پیغه مبه ر ﴿ به هیج شیوه یه ک ده ستی له ده ستی ژنی نامه حه رم نه که و توه. (فتح الباری: ۵۰۴/۸) ﴿ و استغفر لهن الله ﴿ وه له خوا ی دلۆقان دا وای لیخۆشبوونیان بۆیکه ﴿ ان الله غفور رحیم ﴿ به راستی خوا خوا به کی گونا هپۆشی میبه ربه انه ﴿ ۱۳: ﴿ یا ایها الذین آمنوا لا تولوا قوما غضب الله علیهم ﴿ نه ی نه وانه ی باوه رتان هیئا وه! دۆستایه تی کۆمه لئ مه کهن (مه به ست له جووله که یه) خوا غه ز به ی لی گرتوون، واته: نه به نامه و نه به کاغه ز نووسین، و نه به هیج جوړیکی تر ها و کارییان مه کهن ﴿ قد بسوا من الآخرة ﴿ به راستی نا ئومیدو بی هیوا بوون له قیامه ت، چونکه باوه ریان پیی نیبه ﴿ كما یسئ الکفار من أصحاب القبور ﴿ وه ک بی باوه رده کان له مردوی گوره کان بی ئومید بوون زیندوو بینه وه، نه وانه ی ش به هیج شیوه یه ک به هیوا و ئومیدی هاتنی قیامه ت و پاداشتی نین، که و ابو و

کاتی شهوان له هه ق و راستی لایاندا، خوایش دل و دهروونی کلا کردن، سه‌رگه‌ردان و وینلی دهشت و بیابان بوون ﴿ و الله لا یهدی القوم الفاسقین ﴾ و به‌راستی خوایش رینوینی خه‌لکی له سنوور ده‌رچوو و نافه‌رمان ناکات، چونکه ناماده بییان تیا نییه بو رینموونی.

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٧﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ اتَّخَذَ عَلَى اللَّهِ الْكُذْبَ وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٨﴾ يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَنفُسِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمِّمٌ تَوْرِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٠٩﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿١١٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى مَجْرَمٍ تُجْرِمُونَ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ تُؤْتَمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمُجْرِمُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَأْمُرُونَكُمْ وَأَنْفُسَكُمْ ذَلِكَ كُرْهًا لَكُمْ أَنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١١﴾ يَغْفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَسَيُكَفِّرُ طِينَهُ فِي جَنَّتِ عَذَابِ ذَلِكَ الْفَوْزَ الْعَظِيمَ ﴿١١٢﴾ وَأُخْرَى تُحِبُّونَهَا نَضْرٌ مِنَ اللَّهِ وَنَفْعٌ قَرِيبٌ وَبَشِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَامْتِزْ عَالِمًا بِرَبِّكَ مِنْ نَوْعِ إِسْرَائِيلَ وَكَفَرْتَ طَائِفَةٌ مَّا بَدَأْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَ عُدُوهُمْ فَاصْبِرُوا لِمَا ظَهَرَ مِنْهُمْ ﴿١١٤﴾

روونه‌کانه‌وه هات و پیتی‌راگه‌یاندن ﴿ قالوا هذا سحرمین ﴾ و تیان : ئەمه جادوو‌یه‌کی ناشکراو نمایانه ! ﴿ ۷ : ومن أظلم ممن افترى على الله الكذب وهو يدعى إلى الإسلام ﴾ چ که سیک هه‌یه له‌وه سته‌مکارتو که له سه‌ر خوا درؤ هه‌ئیه‌سیت، له کاتیکدا بانگه بکریت بو ئیسلام‌بوون و موسلمان بوون؟! عیسا بانگی کردن و موژده‌ی هاتنی شه و پیغه‌مبه‌ره‌ی پی‌دان، که چسی و تیان ئەمه جادوو‌ه!! ﴿ و الله لا یهدی القوم الظالمین ﴾ و خواش رینمایمی گه‌ل و هوزی سته‌مکار ناکات، چونکه شایسته‌ی هیدایه‌ت نییه.

ده‌یانه‌وی به‌ فووی ده‌میان ئەم دینی خواهیه بکوژیننه‌وه!

﴿ ۸ : یریدون لیطفنوا نور الله بأفواههم ﴾ بی‌باوه‌ره‌کان ئەیانه‌وی به‌فووو، (به‌قاله‌ی دەم) یان نوورو روونکی به‌رنامه‌ی خوا بکوژیننه‌وه!! ﴿ و الله متم نوره ﴾ له کاتیکدا خوا خوی ته‌واو که‌ری نووری ئایینی خۆیه‌تی ﴿ ولو کره الکافرون ﴾ ئەگه‌رچی کافرو بی‌بروایانیش بییان ناخۆش بیست، واته : خوا خوی ئەم ئایینی خۆیه‌ هه‌ر سه‌ر ئەخات، هه‌رچه‌نده له هه‌موو لایه‌که‌وه دوژمنان بیانه‌وی کپی بکه‌نه‌وه لیخنی بکن.

ئیسلام به‌سه‌ر گشت دینه‌کاندا سه‌رده‌که‌وی:

﴿ ۹ : هو الذي أرسل رسوله بالهدى ودين الحق ﴾ خو شه و زاته‌یه که په‌یامبه‌ره‌که‌ی خۆی (موحه‌مه‌د) به‌قورئانیکسی رینموونیکارو ئایینیکسی راست و ره‌وانه‌وه نارد ﴿ لیظهره علی الدین کله ﴾ بو شه‌وه به‌سه‌ر ته‌واوی ئایینه‌کاندا سه‌ری بخات ﴿ ولو کره المشرکون ﴾ ئەگه‌رچی موشریک و هاوبه‌ش په‌یداکه‌رانیش بییان ناخۆش بی و، هه‌ولی کوژانه‌وه‌ی بده‌ن.

عیسا علیه‌السلام مژده‌ی هاتنی پیغه‌مبه‌ر ده‌دات:

﴿ ۶ : واذ قال عيسى ابن مريم ﴾ وه‌بیریان بیینه کاتی که عیسا‌ی کوری مه‌ریه‌م وتی : ﴿ یا بنی اسرائیل انی رسول الله الیکم جمعا ﴾ ئەه‌ی نه‌وه‌کاتی یه‌عقوب! بی‌گومان من پیغه‌مبه‌رو نیرواری خوام بۆلای ئیوه ﴿ مصدقا لما بین یدی من التوراة ﴾ ددانیش به‌وته‌وراته‌دا ده‌نیم له به‌رده‌ستم‌دایه ﴿ و میشرأ برسول یاتی من بعدی اسمہ أحمد ﴾ مژگینیش به‌هاتنی په‌یامبه‌ریک ده‌دهم – که‌پاش خۆم دی – ناوی (ئه‌حمه‌د)ه، له فه‌رموده‌دا هاتوو هه‌که‌یه‌کئی له ناوه‌کانسی شه و پیغه‌مبه‌ره (ئه‌حمه‌د)ه ﴿ وه‌کو ده‌فه‌رموی : ((إن لی أسماء: أنا محمد، وأنا أحمد، وأنا الماحی الذی یمحو الله به‌ الکفر، و أنا الحاشر الذی یحشر الناس علی قدمی، و أنا العاقب)) (متفق علیه) : (فتح الباری : ۵۰۹/۸ و مسلم : ۱۸۲۸/۴). ﴿ فلما جاءهم بالبینات ﴾ جا کاتی عیسا یان موحه‌مه‌د به‌ موعجیزه

بجئه جیهاد له سزاو نازار رزگار ده‌بن:

ئینجا موسلمانان هه‌ئنه‌نیت بو جیهادو دلیان خۆش شه‌کات، بۆیه شه‌فه‌رموی : ﴿ ۱۰ : یا ایها الذین آمنوا هل أدلکم علی تجارة تنجیکم من عذاب أليم ﴾ ئەه‌ی شه‌وانه‌ی باوه‌رتان هیناوه! ئایا رینگای بازگانییه‌کتان نیشان بده‌م له سزایه‌کی ئیش پیگه‌یه‌نه‌ری دۆزه‌خ رزگار‌تان بکات؟ ﴿ ۱۱ : تؤمنون بالله ورسوله ﴾ باوه‌ر بکن به‌خواو به‌پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی ﴿ و تجاهدون فی سبیل الله بأموالکم و انفسکم ﴾ وه به‌مال و به‌گیانتان – له پیناوی سه‌رخستنی ریبازی خوا‌دا – جیهاد بکن ﴿ ذلکم خیر لکم ان کنتم تعلمون ﴾ شه‌و برواو جیهاده‌تان له‌هه‌موو شتیک بۆتان باشترو چاکتره، شه‌گه‌ر بزانه ﴿ ۱۲ : یغفر لکم ذنوبکم ﴾ ئەگه‌ر واتان کرد، شه‌وسا

ثایینه‌کە‌ی خوادا کۆ ببه‌وه‌و بینه سه‌ربازی راسته‌قینه‌ی ئەو، ئەوجا خواش سه‌رتان ئەخات به‌سه‌ر دوژمانتاندا.
سوپاس بۆ‌خوا له (۲۳)‌ی ر‌ه‌مه‌زانی (۱۴۱۷)‌ک به‌رامبه‌ر (۱۹۹۷/۲/۲) کاتژمێر (۱)‌ی پاش نیوه‌رۆ، له‌نووسینی ئەم سووره‌ته بوومه‌وه.

سوورته‌ی (جمعه)‌ه

مه‌ده‌نییه‌و (۱۱)‌ئایه‌ته

به‌ناوی‌خوا‌ی به‌خشنده‌ی میهره‌بان

ته‌وه‌ره سه‌ره‌کیه‌که‌ی ئەم سووره‌ته، نوێژی هه‌ینی‌و هه‌ندی ئە‌حکامی زۆرگرنگی نوێژی هه‌ینییه، جابه‌ناردنی په‌یامبه‌ر ﷺ به‌وه‌موو ئە‌حکامه زۆرگرنگ و قه‌شه‌نگانه‌وه- ده‌ست بێ‌ئە‌کا، تا له‌وگومراییی‌و سه‌ر لێ‌شیاواییه‌ی دنیا گه‌لان رزگار بکا، پاشان باسینگی کورتی جووله‌که‌ش ده‌کات، هه‌تا بزانی چۆن ته‌وراتیان بۆ ر‌ه‌وانه‌ کراو، پاشان چۆن بۆ دواییش پشتگوێیان خست، ئینجا ئە‌وگۆی‌نه‌دان و که‌لک وهرنه‌گرتنه‌یان له‌و په‌یامه‌ی ته‌وراته، ده‌شوبه‌ینی به‌حالی گۆیدرێژیکه‌وه، باری کتیبی لێ‌ نزایی، ئاشکرایه‌ که‌ئه‌و گۆیدرێژه ته‌نها ماندوو بوونه‌که‌ی بۆ ده‌می‌نیه‌وه‌و هه‌یج سوودیک له‌و باره‌ کتیبه‌ وهرناگرگی، ده‌ بێ‌شک ئە‌و زاناو خوینده‌وارانه‌ش که‌خێرو شه‌ر له‌ یه‌ک ناکه‌ته‌وه‌و یه‌کی کتیبخانه‌یه‌کیان هه‌یه، حالیان له‌ حالی ئە‌و گۆیدرێژه ده‌چیت جووله‌که‌بی، یان نا.

هه‌مووشتی پاک و بێ‌خه‌وشی خوا ده‌لی:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ * ۱: بِسْمِ اللَّهِ مَافِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ﴿هەرچی له‌ ئاسمانه‌کان و، هه‌رچی له‌زه‌ویدایه‌ پاک وبلندی و بێ‌خه‌وشی خوا ده‌لین و ته‌سیحات بۆ ئە‌و ده‌که‌ن، واته‌: هه‌موو به‌رده‌وام گه‌واهی بوون و تا‌ک و ته‌نیایی خوا ده‌ده‌ن، وه‌ک ده‌فه‌رموی: (وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْمِعُ بِهِ) (۱۷: ۴۴). ﴿الملك﴾ پاشاو فه‌رمانه‌روای هه‌قه، ده‌سه‌لاتی ته‌واوو بێ‌سنووری هه‌یه ﴿القدوس﴾ زۆریش پاک و بێ‌گه‌ردو بێ‌خه‌وشه، له‌هه‌رشتی‌ک شایسته‌ی خوایه‌تی ئە‌و نه‌بی‌ت ﴿العزيز الحكيم﴾ ده‌سه‌لاتداری کارجوان و کاره‌روایه، به‌رزه‌وه‌ندی هه‌موو به‌نده‌کانی خۆی ئە‌زانی له‌چیدایه.

مه‌لتباری خوا‌ین که‌ یه‌غه‌مه‌ری بۆ‌ناردن:

﴿۲: هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ﴾ خوا هه‌ر ئە‌و

خواش هه‌له‌و گونا‌هه‌کانتان ته‌به‌خشی و چاوێ‌شیا‌ین لێ‌ئە‌کات ﴿ویدخلکم جنات تجری من تحتها الأنهار﴾ وله‌ قیامه‌تدا ئە‌تان‌خاته‌ ناو چه‌ندین باخاتی به‌هه‌شته‌وه‌ که‌چۆم ورووبار له‌زێر دره‌خته‌کانییه‌وه‌ ده‌رده‌چیت ﴿ومساکن طیبه فی جنات عدن﴾ و له‌ناو چه‌ندان کۆشک و خانووی رازاووه‌ پاک و خاوی‌نشدا له‌ به‌هه‌شتی هه‌تاهه‌تایی و نه‌پراوه‌دا نیشه‌ته‌جیتان ده‌کات ﴿ذلک الفوز العظیم﴾ هه‌ر ئە‌وه‌یه سه‌رفرازی گه‌وره‌و بێ‌وینه. تائێره باسی پاداشتی دوا رۆژ بوو، ئینجا هه‌ندیکیشی هه‌ر له‌دونیادا پیتان ده‌به‌خشی‌ت، وه‌ک ئە‌فه‌رموی‌ت: ﴿۱۳: وَأَخْرَجَ تَحُونَهَا﴾ و به‌هه‌یه‌کی ته‌ر چه‌رتان پێیه له‌ دونیادا بتان داتی ﴿نصر من الله وفتح قریب﴾ ئە‌ویش یارمه‌تیدان و سه‌رخستنه له‌ لایه‌ن خواوه، وه‌ فته‌ج و پیرۆزه‌کی نزیکه، واته‌: ئازاد کردنی مه‌که‌که‌یه، یان هه‌ر ولاتیکی تری پر له‌ خه‌یر بۆ موسلمانان ﴿وبشر المؤمنین﴾ و موژده‌ی ئە‌وه‌ش بده به‌ باوه‌راره‌کان، تا پشت ئە‌ستوور بن له‌سه‌ر ئە‌و به‌لینه... به‌لێ‌ هه‌روابوو، چونکه له‌ ماوه‌یه‌کی زۆر که‌مدا خوا‌ی بالاده‌ست ئالای ئیسلامی پیرۆزی به‌سه‌ر زۆری له‌ ولاتاندا به‌رز کرده‌وه، ئە‌وه بوو ئیسلام بۆ چه‌ند سه‌ده‌یه‌ک کاروباری سیاسی و، ئابووری و، کۆمه‌لایه‌تی و، یاسایی گه‌لانی، زۆر به‌سه‌رکه‌تووانه به‌ری ئە‌کرد، تارۆژی خه‌لک ده‌ستی له‌ئیسلام نه‌کی‌شابوو‌یه‌وه، به‌لام کاتی ده‌ستیان له‌ئیسلام هه‌لگرت و، گه‌رانه‌وه‌ ژێر ئالای ئە‌م و ئە‌و، ده‌ره‌نجام دۆران‌دیان و ر‌یسواو ژێرده‌ست‌کران.

پشتیوانی لهم ئیسلامه‌ بکه‌ن:

﴿۱۴: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ﴾ ئە‌ی ئە‌وانه‌ی باوه‌رتان هه‌تاوه‌! بینه پشتیوان و یارمه‌تیده‌ری دینی خوا ﴿کما قال عیسی بن مریم للحواریین﴾ وه‌ک عیسا‌ی کوری مه‌ریه‌م به‌ هه‌واریه‌کانی هاوه‌لی گوت: ﴿من أنصاری إلی الله﴾ کئی بۆ‌گه‌یانندی ئایینی خوا یارو باوه‌رمه‌؟ ﴿قال الحواریون نحن أنصار الله﴾ هه‌واریه‌کانیش وتیان: ئیمه‌ یارمه‌تیده‌ری ئایینی خوا‌ین، هه‌موو کات فیدایی و پشتیوانینی ﴿فَأَمَّت طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ جا ده‌سته‌یه‌ک له‌به‌نی ئیسرائیل باوه‌ریان به‌ عیسا هه‌تاو ئاماده‌یی خۆیان ده‌ری‌و بوونه پشتیوان و سه‌ربازی ﴿وکفرت طائفة﴾ وده‌سته‌یه‌کی‌شیا‌ین بێ‌باوه‌رو، ر‌یبازی کوفریان گه‌رته‌به‌ر ﴿فأیدنا الذین آمنوا علی عدوهم﴾ جا ئیمه‌ش پشتگیریمان کرد له‌وانه‌ی باوه‌ریان هه‌تاوو و له‌ ئاست دوژمه‌نه‌کانیان سه‌رمان‌خستن ﴿فأصبحوا ظاهرين﴾ جا ده‌ره‌نجام به‌ پشتگیری خوا سه‌رکه‌وتن به‌سه‌ریاندا، که‌وا‌بوو ئیوه‌ش ئە‌ی برواداران! هه‌موو له‌پشت

دهر تانه ﴿ واذكروا لله كثيرا ﴾ و یادی خوا زور بکن ﴿ لعلمکم نفلحون ﴾ به و نومیده به ختیار و سه رفراز بن.

دواندهر که و ته وتار له مزگهوت دهرمه جن:

﴿ ۱۱ ﴾ : و إذا رأوا تجارة أو لهوا ﴿ وکاتی بازرگانیهک، یان هر سر قالییهک ببینن ﴾ انفضوا إليها ﴿ بلاوهی لیدهکن و ده چن بولای ﴿ و ترکوک قاتما ﴾ توبه راوه ستاوی به چی دینلن! . رافه کارانی قورشان ته لین: پیغمه مبر ﴿ رژی ههینی له سر مینبر وتاری ته خوینده وه، له و کاته دا کاروانیکی بازرگانی له شامه وه گه رایه وه، له و کاته یشدا مه دینه بییه کان تووشی گرانی و قات و قریهک ببوون، شیایو باسه هرکات کاروان هاتبایه ته وه به ته پیل و ده فه وه پیشوازیان لی شه کرد، ئینجا که دانیش توانی مزگهوت و گوینگرانی وتاری ههینی گوینان له و هه راو سومره وه بوو، ته وانیش - بیجگه له دوازه که سیان - به په له هه لسان و به یامبه ریان به چی هیشت!! ته وسا شه و نایه ته هات و فهرمووی: ﴿ قل ما عند الله خیر من اللہ و من التجارة ﴾ پیمان بلئی شهی موحه ممد ﴿ شه و پاداش و به هریه لای خویسه بو ئیمانداران چاکتره له گه مه و بازرگانی ﴿ والله خیر الرازقین ﴾ و خوایش باشتین رژی به خشه، که و ابوو جاریکی تر شتی و ا نه کن و ته نها لای خوا داوای رژی بکن. له شه وی (۲۴/۲۳) ی ره مه زانی (۱۴۱۷) ک به رامبه ر به (۱۹۹۷/۲/۱) کاتزمیر (۱۰:۵) شه، له نووسینی ته فسیری شه سووره ته بوومه وه له (مه ریوان).

وهوژی سته مکار ناکات بو ریگهی خیر و چاکه، چونکه خوین ناماده بیان نییه ﴿ ۶ ﴾ : قل یا ایها الذین هادوا ﴿ شهی پیغمه مبر! ﴿ بلئی: شهی شهوانهی له سر دینی جووله کن! ﴿ ان زعتم انکم اولیاء لله من دون الناس ﴿ شه گهر پیتان وایه که ئیوه دوست و خو شه و یستی خوان، نه که خه لکی دی ﴿ فتمسوا الموت ان کنتم صادقین ﴿ جا فهرموون داوای مردن بکن شه گهر راست بیژن له داوا که تاندا، هه تا زوو بگه نه خزمه تی په روه دگارتان و له م دونیایه رزگار بن ﴿ ۷ ﴾ : ولا یتمنونه أبدا بما قدمت أیدیهم ﴿ خو هه رگیز - له بهر شه وهی پیشی خوینانیاں خستوه - تاره زوو و داوای مردن ناکن، له فهرمووده یه کدا هاتوه: ﴿ والذی نفسی بیده لو تمنا الموت ما بقی علی ظهرها یهودی إلا مات ﴾ سویند به و که سهی گیانی منی به ده سته، شه گهر داوای مردونیاں کردبا ته نها جووله که یه که به سر شه زهوییه وه به زیندوویی نه ده ماو هه موو شه مردن ﴿ والله علیم بالظالمین ﴿ وه خوایش زانیه به کارو کرده وهی سته مکاران، بو به ناوین داوای مردن بکن ﴿ ۸ ﴾ : قل ان الموت الذی تفرعون منه ﴿ پیمان بلئی: شهی پیغمه مبر! ﴿ بی گومان شه مردنه ی که ئیوه له بهری هه ل دین و ته ترسن پنی بگن ﴿ فانه ملاقکم ثم تردون اسی عالم الغیب والشهادة ﴿ به راستی هه ته تانگاتی، پاشانیش ده گیزدیننه وه بولای زانی نادیارو دیار، په نهان و ناشکرا، بولای شه و زاته ی که هیه شتیکی لی ناشاردیننه وه ﴿ فینکم بما کنتم تعملون ﴿ ئینجا له نه نجامی شه و کارو کرده وه ده تان کرد ناگادارتان شه کات.

نوینزی ههینی و جهنده ناداییکی:

﴿ ۹ ﴾ : یا ایها الذین آمنوا إذا نودی للصلاة من یوم الجمعة ﴿ شهی شهوانهی باوه رتان هیناوه! کاتی رژی ههینی بانگدرا بو نوینزی ﴿ فاسعوا االی ذکر الله و ذروا البیع ﴿ جائیوه به په له بچن به دم زیکری خواوه، واز له هه موو کپین و فروشتنیک بینن ﴿ ذلکم خیر لکم ﴿ شه و خو ناماده کردنه بو چاکتره بوتان، واته: شه بیته هوی ره زامه ندی خوا له دونیاو له قیامت ﴿ ان کنتم تعلمون ﴿ شه گهر بزائن و دهرکی راستی بکن.

هه رله نوینزی بوونه وه بلاوه وه بن و بو رژی بکوشن:

﴿ ۱۰ ﴾ : فاذا قضت الصلاة فانتشروا فی الارض ﴿ جا که نوینزه که ته و او بوو، بلاو ببه وه به رووی زهویدا ﴿ وابتغوا من فضل الله ﴿ وه داوای رزق و رژی و به هری خوا بکن و هه ولی رژی بدن و هه موو هویه کی رژی بده نه بهر، بی گومان خوایش یارمه تی

سوورتهی (مونا فیتون) ه

مه دنییه و (۱۱) نایه ته

به ناوی خوی به خشندهی میهره بان

شم سووره ته ش وهک سووره ته مه دنییه کانی تر باس له هه ندی شه حکام ده کات.. هه ره کو ته وه ره یه کیشی به گشتی باسی دوور و وه کانه، هه ره له به ره وه یشه به سوورتهی (منافقون) ناوبرا، له سه ره تاوه باسی کار و ره وتی لارو چه وتیبان ده کات، باسی دوو زمانی و، به دکاریان ده کات، ده لی به ره وه ام دهره وه، ناوه وه بیان له یه که جیایه، پاشان باسی دارشتنی پیلان و نه خشه کانیاں ده کات بو سه ره په یامبه رو موسلمانان، ده لیت به روالهت موسلمان ده بوون، به لام له ناوه وه دلیان نه خو ش و کرمول بوون، بویه هه مووکات خه ته ری شه وان له و که سانه ی که به ناشکرا به ره له سستی ئیسلام و موسلمانانیاں ده کرد زیاتر بووه، هه ره کو جو ره ها وته ی

نا به جی و ناشیرینیان به رامبهر په یامبهر نه کردو نه بیان وت: پاش ماوه به کی تر خوی و به نامه کی نه پیچنه وه، ودهیان گوت کاتیک موسلمانان کان له جهنگی (به نی موستلق) گه رانه وه ناهیلین بینه مه دینه وه، نه وانه شیان له مه دینه دان دهریان نه که یین... هتد. له کوتا بییدا داوا له موسلمانان دهکات که نه وه نده خویمان سرگه رمی

دیته پیشی، به خیزیی نه وان سویندیکی پیانه کیشن! ﴿ فصدوا عن سبیل الله ﴾ ربی دینی خوایان له خه لک گرت! نه یان ده هیشت که سیک بیته ناو دینی خواوه، تا بویمان کرایا به سویندی دروو دهله سه خه لکیان له خسته نه برد ﴿ انهم ساء ماکانوا یعملون ﴾ به راستی نه وانه کاریکی خراب و نابه جییان کرد ﴿ ۳: ذلک بأنهم آمنوا ثم کفروا ﴾ نه و به دکاریه شیان هی نه وه بوو که بو یه که مجار باوه ریان هیئا، پاشان کافر بوونه وه! ﴿ قطع علی قلوبهم ﴾ ئیتر موری به دبه ختی نرا به سه رد لیاندا ﴿ فهم لا یفقهون ﴾ جا نه وان تی ناگه ن وحه قیقهت وهر ناگرن و وشه و مانای خیز نازانن، واته: چاک و خراب له یه که ناکه نه وه ﴿ ۴: وإذا رأیهم تعجبک أجسامهم ﴾ هر که دهیان بیینیت له ش و قه لافه تیان سه رسامهت دهکات، چونکه وینه و دیمه تیان له پیاوی هه لکه و ته و راست و راسال نه جیت ﴿ وإن یقولوا تسمع لقولهم ﴾ و نه گه ر قسه ش بکن - له ره و ان بیژی و قسه زانیندا - گوئی بو قسه که یان ده گریت ﴿ کانهم خشب مسندة ﴾ له بهر خالیبه تی دلیان له ئیمان، ده لئی ته خته داری هه لپه سیراون ﴿ یحسبون کل صیحة علیهم ﴾ واده زانن هه موو قسه و ده نگیک بو سه نه وانه، واته: نه وه نده ش دهر تن په رده له سه رنه نیبیه کانیان هه لماریت، هه رده نگیک هات نه وان به زانی خویمی نه زانن و، واده زانن باسی نه وانه ﴿ هم العدو فاحذرهم ﴾ هه رنه وانن دوژمن، ده سائیوه ش هوشیار و ناگاداریان بن و خوتان بیارینزن لییان ﴿ قاتلهم الله أنى یؤفکون ﴾ خوا بیان کوژی، له ناویان به ریت، چون له ربی هق لانه درین ۱۹.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَوَدَّى لِّلصَّلَاةِ مِن يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۱﴾ فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَبِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿۲﴾ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا مُّغْوًى فَلْيَضْحَكُوا وَلَا فِئْءَاقِلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهِو وَمِنَ الْبَيْعِ وَاللَّهُ خَيْرٌ الرَّزِقِينَ ﴿۳﴾

سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ بِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ وَنَحْنُ نَعْلَمُ إِنَّكَ لِرَسُولِهِ، وَاللَّهُ يَشْهَدُ أَنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿۱﴾ اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۲﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿۳﴾ وَإِذَا رَأَوْا تَعْجِبَكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ خَشْبٌ مُّسْنَدَةٌ يَحْسِبُونَ كُلَّ صِيحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرهُمْ فَمَا لَهُمْ شَلَلٌ إِنْ يَأْتُونَكَ

پشتیان له پیغه مبهه کردو گه ماروشیان له سه ره موسلمانان دانان:

ئیمامی (بوخاری) له (زهید) وه وه نه لی: کاتی (عه بدولای کوری ئوبه ی) له (ئوحود) گه رایه وه جهنگه کی به جی هیشت، وه له سوپاکی پیغه مبهه ﴿ خه لکیکی زوری په شیمان کرده وه گپرایه وه، به بو نه یه وه موسلمانان کان رکیان له لگرت و به ناشکرا قسه یان پی دهوت، نه و جا که خزمه کانی زانیان و پیغه مبهه ﴿ زور تووره یه پییان گوت: چاک وایه توخوت بروی بولای په یامبهر ﴿ داوای لیووور دنی لی بکه یهت، تا لیبت خووش بیی و، له خواش داوای لی خووش بوونت بو بکات، نه ویش به تووره ییبه که وه سه ری باداو وتی: نه ده چم بولایو، نه شه یشمه وی داوای لی خووش بوونم بو بکا، جا نه م نایه ته هاته خواره وه فه رمووی: ﴿ ۵: وإذا قبل لهم تعالوا یستغفر لکم رسول الله ﴾ کاتی پییان بگوتری: وهرن بو لای په یامبهری خوا داوای لیووور دنتان بو بکات ﴿ لورا ره وسهم

دو نیا نه کن و، واز له جیهاد نه یمن وهک دوورووه کان! وه پیش نه وه ی هه لیان له کیس بیجیت و مردن بدا له دهر گابان، باهه رده م خپرو سه ده قه بکن، پیش نه وه په شیمان بینه وه، په شیمانیش هیچ که لکیک نه به خشیت.

نالهاری دوورووه کان:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾ ۱: إذا جاءک المنافقون ﴿ کاتی دوورووه کان هاتن بولات نه ی پیغه مبهه ﴿ ﴿ قالوا نشهد إنک لرسول الله ﴾ نه لیئ: شایه تی نه دهن که به راستی تو په یامبهری خوایت ﴿ والله یعلم إنک لرسوله ﴿ له حالیکدا خواخوی نه زانی که تو په یامبهری نه ویت ﴿ والله یشهد إن المنافقین لکاذبیرن ﴿ وه خوا گه واهی نه دات که نه و دوورووه درو ده کن که نه لیئ تو په یامبهری خوایت ﴿ ۲: اتخذوا أیمانهم جنة ﴿ سوینده دروینه کانیان کرده سپهرو قه لغان بو پاراستنی ئابروو و سهرومانی خویمان، هه رشیک

الخاسرون ﴿ هەرکه سیك کاری وایکات! ئەوانەن زیانەن و دۆراو، چونکه فەزڵ و باوی دونیایان بە سەریاشە روژدا داوہ.

بەر لەوہ بمرن سەدەقە بکەن:

﴿ ۱۰: وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ ﴾ لەو مال و سامانە ی کردوومانە

سەریان با ئەدەن و گائەتیان لیدی! ﴿ ورايتهم يصدون وهم مستكبرون ﴾ و دەیان بیینی پشت هەلئە کەن و، -لەبەر کبیرو دەعیەیان- خۆشیان بە گەورە دەزانن بیئە لای پەيامبەر ﷺ ﴿ ۶: سواء عليهم أستغفرت لهم أم لم تستغفر لهم ﴾ بۆ ئەوان چووونییە کە داوای لیبوردنیان بۆ بکەیت، یان بۆیان ئەی کەیت ﴿ لن یغفر الله لهم ﴾ چونکە هەرگیز خوا لییان خۆش نابیئت ﴿ إن الله لا یهدی القوم الفاسقین ﴾ بە راستی خوا هیدایەت و رینمایی هۆز و گەلانی لە سنوور دەرچوو ناکات. ﴿ ۷: هم الذين یقولون لا تنفروا علی من عند رسول الله حتی ینفضوا ﴾ هەر ئەوانن بە خەلکی مەدینە دەلین: هیچ مەبەخشن بەوانە ی کە لە دورووبەری پیغەمبەری خوادان لە هەزارە کۆچکەر یەکان! تا برسییان ئەبێ و بلاوی لیدی کەن!! ﴿ والله خزائن السموات والأرض ﴾ خۆ هەموو گەنجینەکانی ئاسمانەکان و زەوی هی خوا یە ﴿ ولكن المنافقین لا یفقهون ﴾ بەلام دورووبەکان تێناگەن و نافامن، بۆیە ئەو وتە ناشیرینانە لە زاریان دەرئەچی ﴿ ۸: یقولون لن رجعنا إلی المدینة ﴾ دورووبەکان (واتە: عەبدوللاو شاگردەکانی) ئەلین: سویند بێ بە خوا، ئەگەر گەراینەو بە بۆ مەدینە، لەم جەنگە ی (بەنی موسەلق) رزگارمان بوو ﴿ لیخرجن الأعرز منها الأذل ﴾ دەبی دەسەلاتدارو بەریز، واتە: ئەوان، خەلکە رووت ولاتە کە ی لیدی کەن، واتە: پیغەمبەر و هاو لەانی لە مەدینە و دەرنین! جا کە کۆرە کە ی (سەلوول) ئەو هی گوت: کۆرە کە ی خۆی - (عەبدوللا) کە موسلمانیک ی دلسۆز بوو- چوو لە دەرگای (مەدینە) دا شیرە کە ی بە دەستە و گرت و وەستا، جاکاتی دیتی وا باوکسی هات، چوو بە پیش و پینی گوت: بگەرە داو، ئەمەش سویندی بیئت تا ئەلییت پەيامبەر عەزیز و سەریبەرزه! ئیمە زەلیل و یەست و ریسواین، نابیی برۆیته نیوشارەو، ئەویش بە ناچاری پینی لیئاو، ئەویش رینگە ی بۆ کردەو بۆ ناوشار، پاشان عەبدوللا هات بۆ لای پیغەمبەر ﷺ وتی: بیستوو مە کە ئەتەوی ئە ی پیغەمبەری خوا! باوکم بکوژی، جا ئەگەر نیازیک ی وات هە یە وراستە، فەرمان بەدە بامن خۆم بیکوژم و هەر ئیستایش کەلە سەره کەیت بۆ دینم! ئەویش فەرمووی: نا، نای کوژین ﴿ والله العزة و لرسوله و للؤمنین ﴾ ریز و عیززەت و گەورە یی هەر بۆ خوا بۆ پەيامبەر کە ی و بۆ باوەردارانە ﴿ ولكن المنافقین لا یعلمون ﴾ بەلام دورووبەکان نازانن، چونکە ریی راستیان لیدی چەواشە بوو ﴿ ۹: یا ایها الذین آمنوا لاتلکم أموالکم ولا أولادکم عن ذکر الله ﴾ ئە ی ئەوانە ی باوەرتان هیناوە! مال و مندالتان لە یادی خوا غافلتن نە کەن، واتە: ئیو وەک دورووبەکان مەبێ کە دەستیان لە جیهاد و هەول و تیکۆشان بەردا ﴿ ومن یفعل ذلک فأولئک هم

وَإِذ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّلُوا إِنْ سَأَلْتُمْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوْ رَأَوْهُمُ
وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٥﴾ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ
أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ
اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٦﴾ هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ
لَا تُنْفِرُوا عَلَيَّ مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّىٰ يَنْفَضُوا إِلَيَّ
خَزَائِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ
﴿٧﴾ يَقُولُونَ لَنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجَنَا الْأَعْرَ
ضُ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ
الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ
أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩﴾ وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ
مِمَّنْ قَبْلَ أَنْ يَأْتِ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي
إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقْتُ وَأَكُن مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠﴾ وَلَنْ
يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

سُورَةُ التَّجْوِاتِ

روژیتان ببهخشن ﴿ من قبل أن يأتي أحدكم الموت ﴾ پیش ئەو ی مردن یەخەتان پینی بگری ﴿ فبقول رب لولا أخرتني إلى أجل قريب ﴾ ئەوسا بلئی: ئە ی پەرەردگارە کەم! خۆزگە مردنی منت بۆ ماوہ یەکی نزیک دوا خستبا ﴿ فأصدق وأكن من الصالحين ﴾ ئینجا مالم دەبەخشی و لەسالحان و چاکە خوازان دەبووم ﴿ ۱۱: ولن يؤخر الله نفسا إذا جاء أجلها ﴾ و خۆ هەرکە سیك ئاکامی تەواوو، هەرگیز خوا دوا ی ناخات، جا کە وایوو پیش ئەو ئەو خۆزگە بێ جینگە یە بخوازن فریای خۆتان بکەن ﴿ والله خبير بما تعملون ﴾ و خواش بە ناگایە بەو کارو کردەو ئیو دە ی کەن، وە بە پینی ئەو هەش پاداش و تۆلەتان ئەدات. لە کوتاییدا دروودوسلاو بۆ سەر گیانی پاک ی پەيامبەری سەروەر و سالار. له (۲۴) ی رەمەزانی (۱۴۱۷) ک بەرامبەر بە (۱۹۹۷/۲/۲) ز، کاتژمیر (۵) ی سەر لە ئیوارە، لە تەفسیری سوورەتی (منافقون) بوومەو.

سوورہتی (تہ غابون)ہ

مدہ نپیو (۱۸) ثاہتہ

بہ ناوی خوای بہ خشندهی میہرہ بان

ثم سوورہتہ لہ پاش سوورہتی (تہ حریم)ہوہ ہاتووه، بہ لام لہ گہل
 تہوہ پشدا کہ لہ مدینہ دا ہاتووه، ہر لہ سوورہتہ مہ ککہ بییہ کان
 تہ چی، چونکہ تہ میس وک تہ وان باسی یہ کتابہ رستی خوای گہورہ
 نکات. بؤ یہ کہم جار باسی بالآ دەستی و گورہیی و دەسلاتی
 خوا تہ کات، ئینجا تیشکیک تہ خاتہ سہر گہلانی پینشو، تہ نجامی
 ہموو کہ سیکیش ہل دەسہ ننگینی و، ہموو کہ سیش دەبی کیلگہی
 خوی بخواتہوہ، فہرمان بہ گوی رابہ لی و فہرمان بہرداری بؤ خواو
 بہ یامبہر تہ دا، ہوشیاری بہ مرؤف تہ دا: کہ مال و مندال و
 خیزان و ہاوسہر لہ خشتہ بان نہ بہن تا دەست لہ جیہاد ہل بگرن.
 کوتا بییشی دی بہ ناموزگاری کردنی ئادہ میزاد کہ ہمیشہ دوور
 بگرن لہ رزدی و چرووکی، ہر وک پینان دەلیت کہ دارایی
 لہ ریگہی خوادا بہخت بکہن بؤ بہرز کردنہوہی ہر یارو وشہی
 خوا جا بہم شیوہیہش دەست پی تہ کات: ﴿بسم الله الرحمن
 الرحيم﴾ ۱: یسیح لله مافی السموات و مافی الارض ﴿ہرچی
 لہ ئاسمانہ کان و لہ زہویدایہ، پاک و خاوینی و بیخہوشی خوا تہ لین،
 خوگومانیش نییہ کہ ہموو بوونہوہر بہ لگہو نیشانہیہ لہ سہر بوونی
 خوا ﴿لہ الملک و لہ الحمد﴾ دەسلات و مولکایہ تی ہر بؤ
 تہوہ، سوپاس وستایش تہ نہا بؤ تہوہ ﴿وہو علی کل شیء قدير﴾
 ہر تہویشہ بہ سہر ہموو شتیکدا بہ توانایہو، ویستی لہ ہر شتیک
 بیئی تہی کات.

باوہرہ بی باوہری بہ دەست خوایہ:

﴿۲: هو الذی خلقکم﴾ ہر تہو خوایہیہ ئیوہی دروست کردوہ
 ﴿فمنکم کافر ومنکم مؤمن﴾ ئینجا ہتانیہ بی باوہروو کافر،
 بہ شمارہ زووی خوی لہ فیترہت لای داوہ، ہدیشتانہ بہ ئیمان و
 باوہردار، ہمیشہ لہ سہر نہ خشہی فیترہت تہرواوانادا. ئیمامی
 (موسلیم) لہ (سہل)ہوہ دەلی: پیغہ مہر ﴿تہ فہرمووی: ((إن
 الرجل لیعمل عمل أهل الجنة فیما یبدو للناس وهو من النار.
 وإن الرجل لیعمل عمل أهل النار فیما یبدو للناس وهو من أهل
 الجنة)). واتہ: پیاوی واہیہ ہر دەم کارو کردوہی بہ ہشتیبیانہ
 تہ کا - بہ پیئی روالہت - کہ چی لہ تہ نجامدا تہ ہلی ئاگرہ، پیاوی
 واش ہہیہ بہر دەوام وکو خہ لکی جہہ نہمی کار تہ کا، کہ چی

سہرہ نجامی بہ ہشتیبیہ، مہ بہست تہوہیہ کہ زانستی (تہ زہلی)
 خوا پە یوہندی بہ ہموو شتیکوہ ہدیہو، چاک تہ زانی تہ نجامی
 گشت شتی چی دە بیست. ﴿والله بما تعملون بصیر﴾ وہ خوا
 بینایہ بہ وکارو کردوہ دەی کہن، ہرچی بکہن دیتہوہ ریتان
 ﴿۳: خلق السموات والأرض بالحق﴾ خوا ئاسمانہ کان و زہوی
 بہ ہق بہ دی ہیناوہ ﴿وصورکم فأحسن صورکم﴾ وہ بہ جوانترین
 شیوہ وینہی کیشاوون: قہ لافہت و بہژن و بالای جوان و ریکوینک
 و، لہ گہل تہوہ موو ژیری و وردہ کاریبہ دا ﴿والله المصیر﴾
 سہرہ نجامیش ہر بؤ لای تہوہ، لای تہوہ موو پاداشت و تۆلہ یہک
 و ہر دە گرن ﴿۴: يعلم ما فی السموات والأرض﴾ ہرچی لہ
 ئاسمانہ کان و زہویدایہ - وردو درشت - خوا دەی زانی ﴿ويعلم
 ما تسرون وما تعلنون﴾ و ہر چیس ئیوہ بیشارنہوہو، ہر چیس
 ئاشکرای بکہن، دەی زانی و لای تہو یہ کسانہ ﴿والله عليم بذات
 الصدور﴾ خواش بہوہی لہ سینگ و دلہ کاندایہ زاناو بہ ئاگاہی.

بہرلہ ئیوہ خہ لکی زور قرانی تی کہوت:

﴿۵: ألم یأتکم نبأ الذین کفروا من قبل﴾ ئایا ہہوالی کافران
 و بی باوہرانی پییشی خو تانتان - کہ بہر لہ ناردنی تۆ - کافرو بی
 ساوہر بوون بی نہ گہیشتون کہ چ سزایہ کیان تہوقہ بوو، کاتی
 سہر پیچیان کرد! ﴿فذاقوا وبال أمرهم﴾ کہ سزای بی باوہری
 و تاوانی خو بانیان چیشت لہ دونیادا ﴿ولهم عذاب أليم﴾ ولہ
 پاشہر ژیشدا سزایہ کی ئیش پیگہیہ نہرو دہر دناکیان بۆہیہ ﴿۶:
 ذلک بأنہ کانت تأتیہم رسلہم بالبینات﴾ تہو سزایہش بہو ہویہوہ
 بوو کہ بہ راستی پیغہ مہرہ کانیان بہ چہ ندین بہ لگہو مؤعجیزہی
 روونہوہ بۆدہاتن و ہر یہ کہ شیان داوای گہلہ کہ یانی تہ نجام دەدا
 ﴿فقالوا أیشر یهدوننا﴾ کہ چی و تیان: ئایا مرؤفیک رینما بییمان
 دەکات؟! ﴿فکفروا وتولوا﴾ جا دہرہ نجام کافرو بی باوہر بوون و
 پشتیان ہل کرد لہ ئیمان ﴿واستغنی الله﴾ و خوایش بی نیاز بوو
 لئیمان و ویلی کردن ﴿والله غنی حمید﴾ و خوا خوایہ کی بی نیازہ
 لہ ہموو شتیک، ہر لہ زاتی خویدا سوپاسکراوہ.

زیانہوہی پاش مردن راست و رہوایہ:

﴿۷: زعم الذین کفروا أن لن یبعثوا﴾ تہوانہی کافرو بی پروا
 بوون گوتیان: ہر گیز پاش مردن زیندوو ناکرینہوہ! ﴿قل بلی وربی
 لبعثن﴾ پینان بلی تہی پیغہ مہرہ! ﴿بلی سویند بہ بہر و ہر دگارم
 بی گومان لہ گورہ کانتاندا دہر تہ ہینرین و زیندوو تہ کرینہوہ ﴿ثم
 لننبؤن بما عملتم﴾ پاشان لہ ہر کارو کردوہیہک تہ نجامتان داوہ

ئاگادار ده کړین، له گه ورو له بچووک، و هر به ووش پاداشت دهر ښه وه. و ذلك على الله يسير. ته ویش بؤ خوا کارینکی ئاسانه، چونکه ئیوه خوتان نه زانن که له سرتاوه شتیك نه بوون و وجودتان نه بوو، پاشان دروستی کردن و بوون، باشه ئیتر چوئن ناتوانی زیندووتان بکاته وه؟ ۱۹: ۸: فأمنا بالله ورسوله والنور الذي أنزلنا. جا ئیدی باوهر بینن به خواو په یامبه ره که ی، وه به و نوورو رووناکیبی ی بؤمان دابه زاندو ته خواره وه. و الله بما تعملون خیر. وخوا ئاگایه به و کارو کرده وه یه ی ته نجای ددهن.

روژی قیامت روژی تیک سکانه:

۹: سوم یجمعکم لیرم الجمع. ته و روژه وه بیر بینه که خوا هه مووتان کو ته کاته وه، بؤ روژی کو کردنه وه ی ته واری گه لان بو یاداشت و توله. ذلك يوم التغابن. ته و روژه یه روژی زیانباری تاوانکارانه، زیانی بی بریویان دهر ده که و ی، به هوی کافر بوونیا نه وه. و من یؤمن بالله و یعمل صالحا یكفر عنه سیئاته. وه هه ره که سیك باوهر به خوا بیننی و کاری چاک ته انجام بدات، خوا گونا هه کانی ده پو شنی. و یدخله جنات تجری من تحتها الأنهار. و نه ی خاته ناوچهن د باخیکه وه له به هه شتدا که له بنکه کانیا نه وه ئاوو رووبار دهر وات. خالدین فیها أبدا. به هه تاهه تاییش تییدا ده میننه وه نامرن. ذلك الفوز العظيم. ته نه ئا ته وه یه سه رفرازی و سه ره که وتنه گه و ره که. ۱۰: والذین کفروا و کذبوا بآیاتنا. وه ته وانه ش بی باوهر بوون و نکوولی ئایه ته کانی ئیهمه یان کرد. أولئک أصحاب النار خالدین فیها. ئانه وانه دوژه خین و به هه تاهه تاییش تییدا ده میننه وه. و ینس المصیر. و دوژه خیش سه ره انجام و جیبه کی زور خراپه.

هه موو به لایه به ئیرنی خوا دی:

۱۱: ما أصاب من مصیبة إلا یاذن الله. و هه به لآ و ناخو شیبه ک پیش بییت، بی فرمان و بریاری خوا ی کارزان نابیت، واته: ئیراده و ویستی ته وی له گه له، که و ابوو خوتان ته نه ته سلیمی ئیراده و ویستی خوا بکه ن. و من یؤمن بالله بهد قلبه. و هه ره که سیك باوهری به خوا هه بییت، ته ویش دل هیدایه ت ده کاو دای ده مه زرنییت له ئارامی و، خوگرتن له به رامبه هر به لآ و نه هه م ته بیبه ک پیش بییت. و الله بکل شی علیم. و خوا به هه موو شتیك ئاگا و زانایه و، ده زانی ته و دلانه له کاتی خو شی و ناخو شیدا چوئن.

بهر فرمانی خواو پیغه مبهه بن:

۱۲: و أطعوا الله و أطعوا الرسول. و گو یزایه لی خوا بکه ن و، فرمان به رداری په یامبهه بکه ن. فإن تولیتم فإنا علی رسولنا البلاغ المبین. جا ته گه ر پشتتان هه لکرد و گو یزایه ل نه بوون، ته وه



خوتان زهره ده کهن، چونکه ته نه گه یاندنیکی نما و ناشکرا له سه ر شانی په یامبهه ی ئیهمه یه، ئیتر هه موو که سیك گله بی ته که و پیته سه ر ته ستوی خو ی. ۱۳: الله لا إله إلا هو. ته و خوا یه، خوا یه کی به هه قی وایه، بیجگه له خو ی هه یچ په رستراویکی تر نیبه. و علی الله فلیتوکل المؤمنون. ده با برواداران ته نه پشت به خوا بیه ستن و متمانه ی ته و اویان هه به و بیی.

برنی ژن و مندال نه یارو دوژمنه:

رافه کارانی قورئان نه لین: ده سته یه که له مو سلمانه کان ویستیان کوچ بکه ن و پرؤن بؤ مه که که، جا مال و مندال و ژنایان بوونه ته سته نگ له به رده م رویشته که یان، دهره انجام دواکه و تن، پاشان کاتی که هاتنه مه دینه سه یرته که ن و زور به ی خه لکی مه دینه فیری ئیسلامه تی بوون! ئیتر ته و انیش په شیمان بوونه وه له سه ر کاره که یان و ویستیان ته زیه تی ژن و منداله کانیا ن بدن، ئیجنا له

بهرامبهر شهوهه، ثم ثایته هات و فەرمووی: ﴿ ۱۴: یا ایها الذین آمنوا إن من أزواجکم وأولادکم عدوا لکم ﴾ ئەی ئەوانەیی باوەرتان هیناوه! بەراستی هەندێ لەژنان و لە منداڵتان دوزمەن بۆتان، سەرقاتان دەکەن لە تاعەت و کاری چاکە بەهۆی خۆشە ویستیتانەوه بۆیان ﴿ فاحذروهم ﴾ جا وریارین و خۆتان بیاریزن

بأمر فأتوا منه ما استطعتم، وما نهتکم عنه فاجتنبوه)) (فتح الباری: ۲۶۴/۱۳). هەندێ لە زاناکانی ش دەلین: ثم ثایتهی (فاتقوا الله ما استطعتم)، بەئایەتی (بأیها الذین آمنوا اتقوا الله حق تقاته) (۱۰۲/۳) سەراوەتەوه. ﴿ واسمعوا وأطعوا ﴾ گوێرایەل بن و بیستن، هەر ئامۆزگارییەک ئەکرین وه بریارو فەرمانەکانم جیبەجێ بکەن ﴿ وأنفقوا خیرا لأنفسکم ﴾ وسامان ومال بەخت بکەن لەرێی خوادا، چونکە ئەبێتە مایەیی چاکی و سوود بۆخۆتان ﴿ ومن یوق شح نفسه ﴾ وه ئەوهی له خواوه بیاریزی له زۆری و چرووکی دەروونی ﴿ فأولئک هم المفلحون ﴾ ئا ئەو جوهرە کەسانەن سەرفرازو برهوه ﴿ ۱۷: إن ترضوا الله قرضا حسنا ﴾ ئەگەر قەرزێ باش بێن بەخوا، واتە: لەرێی خێرو چاکەدا بەختی بکەن ﴿ بضاعه لکم ﴾ خوا بۆتان چەند بەرامبەر ئەکات ﴿ وبغفر لکم ﴾ و لیشتان خۆش ئەبێ ﴿ والله شکور حلیم ﴾ وخواخوایەکی زۆر پاداش دەرەوهی چاکەکارانە، زۆریش لەسەر خۆو خۆراگرە، پەلە ناکات لە تۆلەدا ﴿ ۱۸: عالم الغیب والشهادة العزیز الحکیم ﴾ زانای نادیارو دیاره، پەنھان و شاراوە لای ئەو یکسانە و دیاره، و دەسەڵاتداری کاروان و کاربەرەوایە لەهەموو بیریارەکانیدا.

لەشەوی ۲۶/۲۵ی رەمەزانی (۱۴۱۷) ک بەرامبەر بە (۱۹۹۷/۲/۳۴) کاتژمێر (۷/۱۵) خولەک لە نووسینی تەفسیری سوورەتی (تەغابون) بوومەوه.



سوورەتی (تەلاق) ۱

مە دەنێبوو (۱۲) ئایەتە.

بەناوی خۆی بەخشندەیی میهرەبان

ثم سوورەتە لەپاش سوورەتی (ئینسان) -هوه هاتوو، کەمی درێژ تر باسی ژن و میژد دەکات، بەتایبەت مەسەلەیی تەلاق و چۆنیتی عییددەو نەفەقەو خەرجی ژنان، نیشنگاو مەنزل و جیگەیی خەوو خەوتن و ئیسراحتیان.. هتد. دیاریکردنی کاتی تەلاقدان -ئەگەر هەردەبوو تەلاق بەریت- واتە: کەیی پەسەند و شەرعییە، ئەوهیش بۆئەوهیە کە پیاوان پەلە نەکەن لە تەلاقدانێ ژنەکانیاندا، چونکە خوا تەلاقی بۆ کاتی ناچاری و نەمانی توانای پیکهوه ژبان داناوه، و ئەگەر ناچاری نەبوا، رینگەیی تەلاق نەئەدرا. داوا ئەکات پاش تەلاقکە، حیسابی عییددەیان رابگرن، بۆ ئەوهی رشتەو نەژاد تیکەل بەیەک نەبێ، هەر وهه بۆئەوهش کە ئەوژنە تەلاقداوه بەعییددەوه زۆر نەمینیتەوه ئەگەر بیهوی شوو بکاتەوه، هەموو جوهرە عییددەیهک باس ئەکات.. بەیناو بەبێش ئەگەر پیتەوه سەر تەقوا بۆ

لە خۆشەویستی ناشرعی بۆیان ﴿ وإن تعفوا وتصفحوا وتغفروا ﴾ جا ئەگەر بیان بەخشن لەوهکە پەکیان خستن لە کۆچکردن و، بیانیبوشتن و لییان خۆش بین ﴿ فإن الله غفور رحیم ﴾ بێگومان خوا خوایەکی زۆر لیبووردهی، زۆردلاوایە. ﴿ ۱۵: إنا أموالکم وأولادکم فتنه ﴾ بەراستی مال و منداڵە کانتان بەلان بۆتان، بییان تاقی دەکرێنەوه، تا دەرکەوی کامتان گوێرایەلی دەکەن و، کامیشتان یاخی دەبن، کەوابوو بیدار و هووشیار بن بییان فریو نەخۆن! ﴿ والله عنده أجر عظیم ﴾ لەکاتیکیدا خوا میهرەبان پاداشتیکی گەورەیی لایە، واتە: بەهۆی ئەو سەررەوت و سامان و ژن و منداڵە تانەوه دەستخەرۆ نەبن.

قادەتوانن لە خوا بترسن:

﴿ ۱۶: فاتقوا الله ما استطعتم ﴾ جا تەقوای خوا بکەن چەندیکتان توانی، پیغەمبەریش ﷺ لێو بارهیهوه دەفەرمووی: ((إذا أمرتکم

پیاوه که په شسیمان ببڼه وه بؤ یه کتر، ئه و کاته ده سټیکه نه وه به ژن ومیردی خو بیان و ژیا نیکي نوسی، بؤ یه ده لیین: با له خانوو ه کانی خو بیاندا بمیننه وه و ده رنه چن.

راگرتنی یاسو سنوره کان، وه بؤ شه وی ژن و پیاوه که له ترسی خوا ستم له یه ک نه کهن، وینه یه کی سه رکه شی و سه رسه ختی گه لاتی پيشو ویش نه خاته پيش چاو بؤ شه وی پتر دست بگيری به پياده کردنی شه حکامی خواوه، کو تاييشی دیت به باسکردنی توانایی و ده سه لاتی خوا ی گه و ره له دروستکردنی ناسمانه کان و زه ویدا.

ژن ده بی له عهیده ی خویدا ته لاق بدريت:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: يا ايها النبی اذا طلقتم النساء * شه یه بامبهر! * به ئوممه ته که ت بلئی: کاتی ویستتان ژنه کانتان ته لاق بدن * فطلقهن لعدتهن * جا له کاتی ده ست پیکردنی عیدده یاندا ته لاقیان بدن، واته: له چه یز پاک بن و، له و پاکیه شه دا میرد له گه لیا دروست نه بو ویت. له فهرمووده یه کدا هاتوو: ((فلیطلقها طاهرا قبل أن یمسها، فتلک العده التي أمر الله تعالی أن یطلق لها النساء)) (بوخاری، فتح الباری: ۲۵۱/۸، موسلیم: ۱۰۹۴/۲). واته: شه گه ر ژنت ته لاق دا، له پاکیدا و پيش چوونه لای ته لاقی بده، هه ر شه ویشه که خوا فهرمووی: ژنان له کاتی عیدده یاندا ته لاق بدن. * وأحصوا العده * حیسابی سه ره تاو کو تایی عیدده یان به وردی بزمین، تا لیتان تیک نه چی و ژنه که ییش به عیدده وه زور نه مینیتته وه، نه وه ک تووشی زیان ببئی * واتقوا الله ربکم * وه له خوا ی گه و ره په روه ردگار تان بترسن و سنوره کانی مه شکینن و گو یز ایله بن * لاتخرجوهن من بیوتهن * له خانوو ه کانیاندا ده ریان مه که ن پاش ته لاق دان، تا عیدده یان ته واو شه بییت، واته: له پيش ته لاق دانداندا له کوئی ده بییان با هه ر له وی بمیننه وه * ولا یخرجن * ژنه کانیش بوخو بیان به بی ره زامه ندی له مال ده رنه چن، چونکه هینان به سه راونه ته وه به پیاوه وه * إلا أن یأتین بفاحشة مبینه * مه گه ر کاریکی خرابی ناشکرا بکه ن. (ئیبن عه بباس) و هه ندی له هاوه لانی تر شه لیین: مه به ست به (فاحیشه) زیناو، هه موو جو ره ره فتاریکی تری دزیوو نه گونجاوی شه و ژنه یه. ئیمامی (شافعی) ئهل: مه به ست به و (فاحیشه) یه، جنیوو ده م دریزی ژنه که یه له گه ل خزم و کس و کاری میرده که یدا. شه کاته با له وی نه مینن و بچن بؤ مالی مه حره می خو بیان. * وتلک حدود الله * و شه مه یه به رنامه و سنوره کانی خوا له باره ی ته لاق وه هو شیارین! ده ست دریزی نه که ن * ومن یعد حدود الله فقد ظلم نفسه * هه رکه سیک له به رنامه و سنوره کانی خوا تیپه ری، بی گومان ستمی له خو ی کردوو و سنوری خوا ی به زاندوو * لاتدری لعل الله یحدث بعد ذلك أمراً * تو چووزانی دوا ی ته لاق دانه که چی ده بی؟ له وانه یه خوا ی کارزان کاری تازه پيش بینیت: ژن و

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِقُوهُنَّ مِنْ لَدُنَّهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تَخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ مُبِينَةٍ وَذَلِكَ حَدُّ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهُ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ﴿١﴾ فَإِذَا بَلَغَ أَحْلَاهُنَّ مَأْسُكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذُوَى عَدْلِ مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكَ يُوَعِّظُ بِهِ، مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾ وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَوَجِّهْهُ إِنْ أَرَادَ اللَّهُ بَلِغَ أَمْرِهِ فَدَجَّعَلِ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٣﴾ وَالَّتِي يَتَسَنَّ مِنْ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُنَّ إِنْ أَرَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَالَّتِي لَمْ يَحِيضْ وَأَوَّلَتْ الْأَحْمَالُ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضْمَنَّ حَمَلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ﴿٤﴾ ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ لِيُكْرَهُ مِنْ بَيْنِ اللَّهِ نَكْرَهُنَّ سِتْرًا لَهُ. وَتَعْظِمُ لَهُ أَجْرًا ﴿٥﴾

له گه ل ته لاق دوا دا به ته رزیکی په سه ند مامه له بکه ن:

۲: فاذا بلغن أحلهن * جا که نریک بوو - دوا ی یه ک ته لاق، یان دوو ته لاق - عیدده یان ته واو ببئی * فأمسکوهن بمعروف أو فارقوهن بمعروف * شه وسا یان به باشی رایان گرن و بیان هیننه وه ژیر نیکاحی خو تان، هاوری له ته ک هه لئس و که وتی چاک و ره فتاری باشد، یا خود وازیان لی بینن و لییان جیابینه وه به چاکی، شه وانیش عیدده ی خو بیان ته واو بکه ن وهه رچییان شه که ویته لاتان به شیوه یه کی شه ری بیان ده نی له مارهی و... هتد * وأشهدوا ذوی عدل منکم * ویو شه نجامدانی هه ردوو باره که: (گه رانه وه یان، یان ته لاق دانیان به یه کجاری) دوو که سی دادگه رو دادپه روه ر له خو تان بگرنه شایه د * وأقیموا الشهادة لله * ئیوه ییش - شه ی شایده کان - به ریک وینکی بو خوا شایه تی بدن * ذلكم یوعظ به من کان یؤمن بالله والیوم الآخر * شه وانه باس کران په ندیکن، ناموژگاری

ئەو كەسەيان پى دەكرىت باوەرى بە خواو بەرۆزى دوايى هەبى
 ﴿ ومن يتق الله يجعل له مخرجاً ﴾ ھەركەسەيك لە خوا بترسى و
 سنوورەكانى بيارىزى، خوا دەرووى خىزى لى ئەكاتەو ۳ :
 ويرزقە من حيث لا يحتسب ﴿ وە رزق و رۆزى دەداتى لە شوئىنكەو
 كە خۆيشى گومانى نە دەبرد، واتە : رينموونى دۆزىنەو ەى رىگای
 زىانى دەكات ﴿ ومن يتوكل على الله فهو حسبه ﴾ وە ھەركەسەيك
 پشت بە خوا ببەستى دواى بە كار ھىنانى ھۆكار، ئەو تەنيا خواى
 بەسەو كاروبارى بۆ ئاسان دەكات ﴿ إن الله بالغ أمره ﴾ چونكە
 بى گومان ھەرچى خوا بپارى لەسەر بىت، ھەرئەنجامى دەداو
 دەى گەيەنئەجى ﴿ قد جعل الله لكل شىء قدراً ﴾ بەراستى بۆ
 ھەموو شتەيك خوا كات وئەندازەيەكى ديارى كرەووە : خۆشى و،
 ناخۆشى، ھەردووكان تەواو دەبن و ئەپرینەو.

زفانى مەيووس لە عوزرو، ئەوانەشيان عوزر نەشۆن:

ئىنجا پاش ئەو لەسوورەتى (بەقەرە) دا عىددەى ئەو ژنانەى
 باس كرەو ھەيزيان ھەيەو دەكەوئە بى نويزى، ئىستا دئە
 سەرباسى عىددەى ئەو ژنانە ھىشتاى بەتەمەن مندالن، وەيان
 پىرن و ھەيزيان نەماوہ : ﴿ ۴ : واللانى ىسن من المحيض
 من نسائكم إن ارتبتم ﴾ ئەو ژنانەتان كە بى ھىوا دەبن لە بەر
 پىرى لە تىكەوتنى (ھەين)، ئەگەر گومانتان ھەبوو لەئەندازەى
 عىددەكەياندا ﴿ فعدتهن ثلاثة أشهر ﴾ ئەوا عىددەيان سى مانگە
 ﴿ واللانى لم يحضن ﴾ وە عىددەى ئەوانەش كە ھىشتا ھەيزيان
 نەبىئىو ھەبەر بالق نەبوون، يان ھەر ھۆيەكى تر، ھەر سى مانگە
 ﴿ وأولات الأحمال أجلهن أن يضعن حملهن ﴾ عىددەى ئەو ژنانەش
 دووگيان، ئەو كاتەيە مندالەكەيان دادەنن، ئىتر تەلاق دراين،
 يان مێرديان مەردبىت ﴿ ومن يتق الله يجعل له من أمره يسراً ﴾
 وە ھەر كەسەيك خۆ بپارىزى لەبى فرمانى خوا، ئەویش كاروبارى
 بۆ ئاسان ئەكات ﴿ ۵ : ذلك أمر الله أنزله إليكم ﴾ ئەو ەى باس كرا
 لە ھوكمى تەلاق و عىددەو رەجەت، فرمانى خوايە بۆ ئىو ەى
 داى بەزانووە كارى پى بكن ﴿ ومن يتق الله يكفر عنه سيئاته ﴾
 وە ھەركەسەيك لە خوا بترسى و كار بەتاعەتى خوا بكا، خواش
 لەگوناھەكانى پاكى ئەكاتەو ەو چاوپۆشى لى دەكات ﴿ ويعظم له
 أجراً ﴾ پاداشتىكى فرە گەورەى پى دەبەخشىت.

زفانى تەلاق دراو چۆن دەستتان دەروا جىيان بكنەو ەو:

﴿ ۶ : أسكتوهن من حيث سكتن من وجدكم ﴾ ئەو ژنانەى
 تەلاقىيان ماو ە، يان دوو تەلاق، بەپى تەواو دەسەلاتتان لەو

جىگەى خۆتان سكوونەتتان تيا كرەو ە دايان نين و تفاقى باشيان
 بۆ دابىن بكن ﴿ ولا تضاروهن لتضيقوا عليهن ﴾ زبانيان پى
 مەگەيەن، تە تەنگەتاويان بكن لە نەفەقەو لە جىگەدا بۆ ئەو ەى
 ناچارىيان بكن بە دەرچوون لە مالهەكانيان ﴿ وإن كن أولات
 حمل ﴾ و ئەگەر ئەو ژنانە دوو گيان بوون، ئەگەرچى سى تەلاقەش
 دراين ﴿ فأنفقوا عليهن حتى يضعن حملهن ﴾ ئىو ە نەفەقەيان
 بكيشن و بەخۆيان بكن ھەتا سكەكەيان داھەنن، واتە : ئەگەر
 ژنە تەلاق دراو ەكە دووگيان بوو، ئەو ە دوو شتەيان لەسەرتانە :
 جىگەى سكوونەت و، بەخۆكرەو و نەفەقە ﴿ فإن أرضعن لكم
 فأتوهن أجورهن ﴾ ئىنجا ئەگەر ئەو ژنە تەلاق دراوانە - پاش دانانى
 مندالەكە - شىريان بە مندالەكانتان داو گۆشيان كرەو، ئەوا ھەق
 وكرىى خۆيان بەنى، واتە : ئەگەر ژنە تەلاق دراو ەكە داواى
 كرىى كرەو، ئەبى پياو ەكە كرىى شىر پىدانەكەى بداتى ﴿ وأتمروا
 بينكم بمعروف ﴾ دەشكرى لەناو خۆتاندا بەشئو ەيەكى جوان و
 پەسەند راويز بكن و رىك بكون، ئەكە بە رىكوپىكى شىرەكە
 بداو، پياو ەكەش كرىى بدات، واتە : كەسيان زيان بەمندالەكە
 نەگەيەنئەت ﴿ وإن تعاسرتم فسترضع له أخرى ﴾ خۆ ئەگەر
 يەكترتان تەنگەتاو كرەو پىك نەھاتن، واتە : باوكەكە ئەو ەندە
 كرىى نەئەدا، داىكەكەش داواى زياترى ئەكرەو، يان شىرى پى
 نەئەدا، زىكى تر شىر بەمندالەكە بداد، داىەنى بۆ بگرى و واز
 لەداىكە تەلاق دراو ەكە بىنى ﴿ ۷ : لينفق ذو سعة من سعته ﴾ با
 دەولەمەندو دەسەلاتدار، بەپى دەولەمەندى و دەسەلاتەكەى خۆى
 مال بەخت بكا لە سەر تەلاق دراو ەكان و شىرەدەرەكان ﴿ ومن قدر
 عليه رزقہ ﴾ ھەركەسەيش دەستكورت و ھەژار بوو ﴿ فلينفق مما
 آتاه الله ﴾ بىا لەو ە خوا پى داو ە ببەخشىت، واتە زۆر لەخۆى
 نەكا، چەندە دەتوانى ئەو ەندە ببەخشىت ﴿ لا يكلف الله نفساً إلا
 ما آتاها ﴾ چونكە خوا داواى بەخشىن لەكەس ناكات، بەپى
 ئەو ە ئەبى پى داو ە ﴿ سيجعل الله بعد عسر يسراً ﴾ بى گومان پاش
 سەختى و تەنگانە، خوا خۆشى دىنى و دەرووى خىر دەكاتەو ە.
 تىبىنى : ئايەتى (۶-۷) :

(۱) بەرەوالەت لەو ە چى كە ژنانى تەلاق دراو مافى سوكنايان
 ھەيەو پىويستە سوكنايان بۆ دابىن بكرىت.

(۲) ژنى دووگيان ھەتا سكەكەى دادەنئەت، دەبى نەفەقەى
 بكيشرى، چونكە سەرقالە بە ھەملى كبراكەو ە.

(۳) تەلاق دراوى رەجەى، لە ھوكمى ژنى كابرارى تەلاق دەردايە،
 كەوا بوو ەكو سوكنای واجيبە ئەبى نەفەقەيشى بداتى، بەلى وايە،
 بەلام سەبارەت بە ژنى تەلاق دراو بەتەلقى بائىن، لای ئىمامەكان

گهراوه له کوفرو شیرک ﴿ عابدات ﴾ وعباده تکارو خواپه رست
 ﴿ سائحات ﴾ و رۆزووگر، یان گه شتوگه رکارو کوچکر بۆلای
 خواوپه یامبهر ﴿﴾، یان بۆهره جیگایه که بیویست بی کۆچی
 بۆبکهن ﴿ ثبات و آبکارا ﴾ له بیوه ژن و کیژان، به کورتی: ئهر
 ئیوه ئه وهنده دهرده سه ری ئه و بدهن و، ته نگه تاوی بکهن، له وانه به

لای خاتوو حه فسه) درکاندو پینی گوت: وا له بهر تو (ماریه) م
 له خوم یاساغ کرد، ده ساتوش بۆلای مه که وه! ﴿ فلما نیات به ﴾
 جا که خاتوو (حه فسه) هه واله ی گه یانده خاتوو عایشه ﴿ و أظهره
 الله علیه ﴾ و خوایش پیغه مبه ری لی به ناگاردو تیی گه یاند که:
 (حه فسه) نه نینیبه که تی باس کرده وه ﴿ عرف بعضه و أعرض عن
 بعض ﴾ پیغه مبه ر ﴿ هندیکی بۆخاتوو (حه فسه) باس کردو،
 رووی له هندیکی وهرگیزاو باسی نه کرد و خوی لی بی ناگا
 کردو نه ی دایه وه به روویدا، چونکه پیاوه هه لکه و تو وه کان زورچار
 له هندی شت خویان بی ناگاده کهن و رووشکی نی نا کهن،
 عه رب چه ند جوان نه لی: (ما زال التغافل من سیم الکرام) یان
 ده لئین: (ما استقصی کریم قط) واته: هه رگیز پیاوی شه ره فه ند
 به دوا ی هه موو شتی کدا ناچیت! ﴿ فلما نبأها به ﴾ ئینجا که
 (حه فسه) ی لی تی گه یاندو پینی گوت: تو قسه ی منت بر دۆته ده ری
 ﴿ قالت من أنبأک هذا ﴾ به سه ر سورمانیکه وه گوتی: باشه کی ئه م
 هه واله ی پی گه یان دیت؟! پینی و ابوو خاتوو عایشه بووه! ﴿ قال
 نبأی العلیم الخیر ﴾ په یامبهر ﴿ فهرمووی: په ره ر دگاری زانای
 به ناگا له ته و او ی نه نینیبه کان ناگاداری کردووم.

ژنان نابین شووه کانیان ته نگه تاو بکهن:

پاش ئه وه که پیغه مبه ر ئازارو بیزارنیکی زۆردرا له لایه ن
 هاوسه ره کانیبه وه، خوای میهره بان رینگای ته و به و په شیمانی ده خاته
 به رده م خیزانه کانی و پییان ده فه رموی: ﴿ ۴: إن تتوبا إلى الله ﴾
 نه گه ر ئیوه (ئهی حه فسه و، عایشه!) ته و به بکهن لای خواو
 له و هه لس و که وه تیه په شیمان بینه وه، دیاره کاریکی باشتان
 نه نجام داوه و، خۆتان له تووره یی خوا لاداوه ﴿ فقد صغت قلوبکما ﴾
 چونکه به راستی به رامبهر به دل سوژی بو په یامبهر ﴿ دللتان له هه ق
 لای دا ﴾ و ان تظاهرا علیه ﴿ وه نه گه ر پشتگیری یکتا بکهن له دژی
 پیغه مبه ر، چاک بزانه که هیجتان پی ناگری و ده ره قه تی نایه ﴿ فإن
 الله هو مولاه ﴾ ئه و به راستی خوا خوی پشتیوانیبه تی ﴿ وجبریل
 و صالح المؤمنین ﴾ هه روا جبریل و برواداره چاکه کانیش، وه کو
 (ئه بووبه کروه عومه ر) ﴿ والسلائکة بعد ذلک ظهیر ﴾ و فریشته کانیش
 سه ره رای خواو جویره ئیل و ئه بووبه کروه عومه ر- هه ر هاوکار
 و پشتیوان بوی ﴿ ۵: عسی ربه ان یتلقن ﴾ نه گه ر په یامبهر ﴿
 بریاری ته لاقدان تان بدات، ئه و دلنیا بن خوا ﴿ ان یتدله أزواجا
 خیرا منکن ﴾ که له جیاتی ئیوه ژنانی باشتری پی بیبه خشیت
 ﴿ ملمات ﴾ ژنانی موسلمان و ملکه چ ﴿ مؤمنات ﴾ و پاوه ردار
 ﴿ قانتات ﴾ و به رفه رمان و گوپزایه ل ﴿ ثابتات ﴾ و ته و به کارو

سُورَةُ النِّسَاءِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ نَبِيُّ رَبِّكَ وَأَنَّ اللَّهَ
 عَزُورٌ جِيمٌ ﴿١﴾ قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ
 وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾ وَإِذْ أَسْرَأَ النَّبِيُّ إِلَىٰ بَعْضِ أَزْوَاجِهِ
 فَلَمَّا نَبَأَتْ بِهِ، وَأُظْهِرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ، وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ
 فَلَمَّا نَبَأَهَا بِهِ، قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ هَذَا قَالَ نَبَأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ
 ﴿٣﴾ إِنَّ نَوَإِلَإِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ
 فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ
 بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ ﴿٤﴾ عَسَىٰ رَبُّهُ إِنْ طَلَقَكُنَّ أَنْ يُبَدِّلَهُمْ
 خَيْرًا مِنْكُنَّ مُسْلِمَاتٍ مُّؤْمِنَاتٍ قَانِتَاتٍ تَعِدْنَ عَيْدَاتٍ سَبَّحْنَ
 تَسْبِيحًا وَأَبْكَارًا ﴿٥﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ
 نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غُلَاظٌ شِدَادٌ
 لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾ يَا أَيُّهَا
 الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْلَمُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا جَعَلْنَاكُمْ مُّسْلِمِينَ ﴿٧﴾

ته لاقتان بداو، لیتان جیا بیته وه، دیاره ئه و کاته ش خوای گه و ره
 چه ند ژنیکی زۆر باشتر له ئیوه ی ده داتی... ده سا به و باره گرزی و
 ئالۆزیه کوتایی بیئن.

خاوو خیزان تان له ناگری دۆزمخ بیاریزن:

ئینجا به شیوه یه کی گشتی ئامۆزگاری ئیمانداران و موسلمانان
 ده کا و نه فه رموی: ﴿ ۶: یا ایها الذین آمنوا قوا انفسکم واهلیکم
 نارا ﴾ ئهی ئه وانهی باوه رتان هیناوه! خۆتان و ژن و مال و که س
 و کاره که تان بیاریزن له ناگریک ﴿ وقودها الناس والحجارة ﴾
 سووته مه نیبه که ی جه سه و لاشه ی مروی کافرو به ردی گوگرده،
 یان ئه و به ردا نه ن خه لکی ده په رستن، مه به ست ئه و به که زۆر
 بلیسه دارو به گه رمه، وه ک ناگری ئه م دونیا نیبه که ته نها
 به داروبه چیلکه هه لگیرسی، به لکو ئه و به به رد زیاتر گه رده گری
 و بلیسه ئه سینتی! بۆیه پیغه مبه ر ﴿ فهرمووی: هه رکه منالان

گهیشتنه ههوت سالان، نوژیان پی بکن، خو نه گهر گه یشتنه ده ساله ونه یان کرد، ده بی له سه ره نه وه لییان بدن. (پیشهوا نه حمه د: ۴/۳، تحفة الأحمودی: ۴۴۵/۲). ﴿ علیها ملائكة غلاظ شداد ﴾ کومه له فریشته یه کی زیرو توندو تیز به سه ره یه وهن، هه ره چه نده داوای به زه بیان لی بکری که لکی نیبه ﴿ لا یعصون الله ما أمرهم ﴾ نافهرمانی خوا ناکه ن له هه رشتیک فرمانیان پی بکا ﴿ و یفعلون ما یأمرون ﴾ و هه رفرمانیکیشیان پی بسپیری، به خیرایی نه نجامی ده دن. به ئی. بهر پرستی به رامبه ره به خرم و کسه و کارو مندا ل و زن، بنه مایه کی زور گرنگه له دینی ئیسلامدا، بویه پیغه مبهری نازیرمان (موحه ممه د) ﴿ نه فهرموی: ﴾ ((كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، فَالْإِمَامُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ، وَ الرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ)) (متفق علیه). واته: به رامبه ره به خوارتر له خوتان، هه موو شوان و بهر پرسن، دیاره هه ره که ش هه ره له شو انیکه وه تا نه میرو سه رکاریک - ده بی به نه ندازه ی ده سه لاتی خوی نه رکه کانی سه رشانی خوی نه نجام بدات.

رؤی سه لا پروو بیانوی خوانه ناس وه رناگیری:

۷: یا ایها الذین کفروا لا تعتذروا الیوم ﴿ نهی نه وانیه کافرو بی پروا بوون! نه مرؤ (رؤی قیامهت) پرو بیانوو به هینته وه بو تاوانه کانتان، چونکه هیچ بیانوویه کتان لی وه رناگیری ﴿ إنما تجزون ما کتتم تعلمون ﴾ به راستی تنه ا به پی نهی وه کارو کرده وانه پاداش ده درینه وه کردووتان.

به راست و به هق بگه ریته وه به رهو خوا:

به هوی نه وگیرو گرفته وه له ناو خیزانه کانی پیغه مبهردا ﴿ رووی دا، خوا باسی په شیمان بوونه وه نه کاو ده فهرموی: ﴾ ۸: یا ایها الذین آمنوا توبوا إلى الله توبة نصوحا ﴿ نهی نه وانیه باوه رتان هیناوه! بگه ریته وه بولای خوا به ته وه وه گه رانه وه یه کی ئیجکاری، واته: به شیئوه یه ک، ئیتر جاریکی تر نه گه ریته وه سه ره شو تاوان و گونا هانه، له پیشهوا (عومه) یان پرسی: ته وه ی (نه سووچ) چییه! فهرموی: ته وه ی (نه سووچ) نه وه یه که نه وه که سه تاوانکاره له تاوانکانی په شیمان بیته وه وه جاریکی تر نه گه ریته وه سه ریان، چون شیر هه رکه له گوانی نازه له که هاته دهر، جاریکی تر ناگه ریته وه بؤگوانی نازه له که ﴿ عسی ربکم أن یکفر عنکم سبیتکم ﴾ دلنیان - نه گه ره ته وه ی شوا بکنه - په روه ردگارتان له گونا هه کانتان خوش ده بیته ﴿ و یدخلکم جنات تجری من تحتها الأنهار ﴾ و ده تانباته ناو چه ندین باخی به هه شته وه که له ژیر

بنکی دارو دره خته کانیا نه وه ناوو رووبار به خو ریم ده روا ت ﴿ یوم لا یخزی الله النبی والذین آمنوا معه ﴾ لهو روزه دا (رؤی قیامهت) خوا په یامبه ره نه وانیه باوه ریان هیناوه ریسواو سه رشو ر ناکات ﴿ نورهم بسعی بین أیدیهم و بأیمانهم ﴾ له به رده میانه وه وه له لای راستیا نه وه به سه ره پردی (صراط) دا پی نی ده رۆن ﴿ یقولون ربنا أتم لنا نورنا ﴾ و ده ئین: په روه ردگاری ئیمه! نوور و پروونا کییه که مان بو ته واویکه وه به رده و اوم بیست ﴿ واغفر لنا ﴾ و لیمان خوش ببه ﴿ إنک علی کل شیء قدير ﴾ به راستی تو به سه ره هه موو شتیکدا به توانایت. پیغه مبه ریش ﴿ نه فهرموی: ﴾ ((اللهم لا تخزنی یوم القیامة)) (نه حمه د: ۲۳۴/۴). خواهه! له رۆی قیامه تدا ئابروم نه چیته.

له گه ل خوانه ناس و دوورازیدا بجه نگه:

۹: یا ایها النبی جاهد الکفار و المنافقین ﴿ نهی په یامبه را! ﴿ به شیر له گه ل کافراندا بجه نگه و، به به لگه ش له گه ل دووروه کاندایا خافتن بکه ﴿ و اغلظ علیهم ﴾ و توندو تیز به له سه ریان، به شکو شه و که تیان بشکی ﴿ و ما واهم جهنم ﴾ جی و نه نو اشیان دوزه خه ﴿ و بس المصر ﴾ و خراب جیگایه دوزه خ بو تاوانباران.

نیمانی نیماندار که لکی به کافر نادا:

۱۰: ضرب الله مثلا للذین کفروا امرأة نوح و امرأة لوط ﴿ خوا نموونه یه ک ده هینته وه بو بی باوه ره کان به ژنه که ی (نوح) و ژنه که ی (لووت)، هه تا تی بگه ن که هه رچه نده تیکه ل و نزیک بن له موسلمانانه وه که لک وه ر ناگرن ﴿ کانتا تحت عبیدین من عبادنا صالحین ﴾ که له ژیر نیکا حی دوو به نده دا بوون له به نده صالح و چاکه کانی ئیمه، واته: (نوح) و (لووت) سه لامی خویان له سه ره بیست ﴿ فخانتهما فلم یغنا عنهما من الله شیئا ﴾ جا گزیی و خیانه تیان پی کردن، له نه نجامدانی کاروباری ئایینی خوادا، له بهر شه وه دوو په یامبه ره که ش نه یان توانی شتیک له سزای خویان لی دوور بخه نه وه. (سه بیید قوتب) نه ئی: خیانه تی شه و دوو ژنه خیانه ت بوو له بانگه وازی شه و دوو په یامبه ره و، پروا نه هینانیان بوو پییان، نه ک شه روا ل پیسی و کاری دزیو، وه ک شه و شه و ده ئین! چونکه ژنه که ی نوح هه روه ک خه لکانی تر گالته ی به نوح و به موسلمانان که نه کرد! ژنه که ی (لووت) یش خیانه تی له میوانه کانی ده کرد، هه رده م و کاتی میوانیکی هاتبا، شه و به په له هه والی به خه لکی شه ره که شه دا. (ئیبین عه بیاس) ﴿ نه ئی: ﴾ (ما بفت امرأة نبی قط) هیچ ژنه په یامبه ریک قهت زینا و شه روا ل پیسی

نه کردوه، (ته بهری) یش له ته فسیری (فخانقاهما) دا ده لی: (أی: فی الدین) واته: خه یانه ته که بیان له کاروباری دینداریدا بوو، نه ک له مهسه له ی شه خلاقدا. وقیل ادخلا النار مع الداخلین ۱۱ دهره نجام له قیامه تدا پییان دهوتری: ده سا بچنه ناو ناگری دوزه خه وه له گه ل شه وانده ده چنه ناویه وه، جاکه وابوو هیچ جوره نزیکیه ک له پیاپو چاکانه وه - نه گهرچی په یامبه ریش بن، بی نیمان و باوه - که لک نابه خشی، ده سائیوه شه ی هاوسه رانی په یامبه ر ۱۲! ده ست له شه زیهت و شازاری په یامبه ر هه لگرن، به وه مه نازن که هاوسه ری شه ون.

کوفری کافر زیان نادا له نیمانی نیماندار:

۱۱: وضرب الله مثلا للذين آمنوا امرأة فرعون ۱۱ ههروه ها خوا نموونه به که به شه که ی فیرعه ون (ناسیه ی) کچی (مزاحم) دینیته وه بو شه وانده ی باوه ریان هی ناوه، شه شه نیمانداره هه رچه نده نزیکی فیرعه ون بوو، به لام فیرعه ون هیچ سوودو که لکیکی له باوه ره که ی وه رنه گرت و، شه مهیش چونکه ناچار بوو کوفری فیرعه ون زیانی به نیمانه که ی نه گه یاند ۱۲: إذ قالت رب ابن لي عندك بيتا في الجنة ۱۲ کاتی وتی: پهروه ردا گاره که م! لای خوت له به هه شتدا مالیکم بو دروست بکه ۱۳ ونجني من فرعون وعمله ۱۳ وه له ده ست فیرعه ون و کرده وه کانسی رزگارم بکه ۱۴ ونجني من القوم الظالمين ۱۴ وه له ده ست شه هوزه سته مکارانه شه رزگارم بکه.

مه ریه م شهرمی خوی له حه رام پاراست:

۱۲: ومريم ابنت عمران التي أحصنت فرجها ۱۲ وه خوا نموونه به کی تر دینیته وه به مه ریه می کچی (عیمران) شه شه شه ی داوینی خوی پاراست له حه رام ۱۳ فنفخنا فيه من روحنا ۱۳ شینجا نیمه شه له ربی شه (روح) شه ی خومانه وه (جویریل) فوومان پیا کرد و دوو گیان بوو به عیسا سه لامی له سه ربی. (قال المفسرون): إنه أراد بالفرج هنا الجيب... لأنه قال: ونفخنا فيه من روحنا، و جیریل الفرج ۱۴ إنما نفخ في جيبها ولم ينفخ في فرجها). ۱۴ و صدقت بكلمات ربها و كتبه ۱۵ وه شه ویش ددانی نا به هه موو وتسه فه رمانه کانی خواو کتیبه کانی دا، شه وانده ی نار دیوونی بو په یامبه رانی پیشین ۱۶ و كانت من القانتين ۱۶ وه به رده وام له ریزی خه لکانی فه رمانه به رداردا بوو، هه زاران هه زار سلایوی لی بیت. له فه رموده به کدا هاتووه که نیمامی (بوخاری) و نیمامی (موسلیم) هی ناویانه: ((کمل من الرجال كثير، ولم يكمل من النساء إلا آسية امرأة فرعون، ومريم ابنت عمران، وخديجة بنت خويلد، وإن فضل عائشة على النساء كفضل الثريد

بَيَاتِيَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُم مَّجْدًا كَثِيرًا ۝۱۱
 مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا آتِنَا مِن تَحْتِهَا نَافِثَاتٍ لِّأَنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝۱۲
 بَيَاتِيَا النَّبِيِّ جَنَّةٍ مَّا رَأَىٰ الْمُسْتَفِيقِينَ وَأَغْلَظَ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَيَسَّ الْمَعِيدُ ۝۱۳
 لِلَّذِينَ كَفَرُوا أَمْرَاتٌ لُّوْجٌ وَأَمْرَاتٌ لُّوْطٍ كَانَتْ تَحْتِ عِبْدِيْنَ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحِينَ فَخَاتَمَهُنَّ فَهَذَا فَتْرٌ يُفْصِلُ بَيْنَهُمَا مِنْ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّٰخِلِينَ ۝۱۴
 وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَمْرَاتٌ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَبِخِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَبِخِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝۱۵ وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُّوحِنَا وَصَدَقْتَ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتِبَ عَلَيْهَا إِتْقَانُ الْإِسْلَامِ ۝۱۶

به سه رته واوی خوا رده کانی تر دا، دیاره شه خوا رده لای عه ره به کان زور خوش و به حورمه ت بوو. سوپاسی بی پایان بو خوا ی دلوفسان، له به رامبه ر ته واو کردنی ته فسیری سوورته می (ته حریم) هه وه.

کوتابی جزمی ۲۸، (والله الحمد والله)...

سوورته می (مولک) هه

مه ککیبه و (۳۰) نایه ت

به ناوی خوا ی به خشنده ی میهره بان

شه سوورته پاش سوورته می (توور) هاتووه، شه مهیش وه ک سوورته مه که که بیبه کانی تر، باسی نیمان و بیرو باوه رو نایدولوزی نیسلامی ده کات، جگه له وه شه له شه شتی زور گرتگ و سه ره کی شه دو ی، وه کو: گه وره یی و ده سه لاتی بی سنوری خوا...، هی ناوه ی

چەند بەلگەيەك بۇ يەكخوایەستی، دەرئەنجام وپاشە رۆژی
بئی باوەرەن و، ئەوانەى مەملانئى و ئىنكارى زىندوو بوونەو
دەكەن. بۇ يەكەمجار دەئیت: تەنھا خوا بەرزە، بێندە، خاوەن
دەسەلاتە، بالادەستە، چاودیرى بوونەوەرە، وە ئەومردن و ژینەش
كەهیچ كەسئىك وەك پئویست پەى پئى نەبردوون، هەریەفرمان و
بەربارى ئەون. ئینجا باسى بەدیھینان و دروستکردنى ئاسمانەكان
دەكات، رازاندەوەى ئەم ئاسمانەى نزیكمان بەچەندین چراو
ئەستیرەى پەرشنگدار. وە لەپاشە رۆژو حالى تاوانباران دەدوى،
ئەو كاتەى كە دۆزەخ بە چاوى خویمان دەبینن و چۆنیش لە رقا
بەرانبەر بە دۆزمنانى خوا- خوى دەخواتەو و خەریكە لەت
لەت بئى...!! ئەگەل هەلسەنگاندن و بەراوردىكیشدا لە نئوان
پاشە رۆژى پرواداران و بئى پروایاندا.

بیدارى و هوشيارى ئەدات كە تاخوا قارى لى نەگرتوون بکەونە خو.
كۆتايى دیت بە هەرەشەکردن لەوانەى كە مەملانئى و چەلەحانئى
دەكەن ئەگەل پەيامبەردا ﷺ. جا ئەم سوورەتە هەرەك پئى دەئین
سوورەتى (ملك) پئیشى دەئین: (الواقية، المنجية) چونكە هەر كەسئىك
بەدلسۆزىيەو و بىخوینئى، ئەوا لە سزای گۆر خوا رزگارى دەكات.
پەيامبەرىش ﷺ دەفەرموى: ((هى المانعة، وهى المنجية، تنجى
من عذاب القبر)) (ترمى). وە هەرەو هەلە رۆژى قىامەتدا تەكا بۇ
خوینەرەكەيشى دەكا، وەك پئەمبەر ﷺ دەفەرموى: ((من القرآن
ثلاثون آية شفعت لرجال حتى غفرله، وهى: تبارك الذى بيده
الملك)). ئەبووداوود

مەزنايەتى خواو، دروستکردنى مردن

و ژيان و، ئاسمان و هەسارەكان:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: تبارك الذى بيده الملك * بەرزە،
بێندە، گەورەيە ئەو زاتەى دەسەلاتى هەموو بونەوەرى بەدەستە
* و هو على كل شئ قدير * وەرئەويشە تواناو دەسەلاتى بەسەر
هەموو شتێكدا هەيە.

پاشان بەرئىك لە ئاسەوارى دەسەلاتى خوا باس دەكاو دەفەرموى:
* ۲: الذى خلق الموت والحياة * ئەوخوایە كە مردن و ژيانى
دروستکرد، ئەو تە هەندى ئەژبئىنى، هەندى ئەمرئىنى، خو
مردنیش گواستەنەو بە لەجیگایەكەو بۇ جیگایەكى تر، پاشان
لەجیگای دووهدا ژيانئى نوى دەست پئى ئەكاتەو * ليلوكم
أیکم أحسن عملا * بۇ ئەو تاقیتان بکاتەو كامەتان كارو
کردەى چاکتر و باشترە، پاشانیش بەپئى ئەو پاداش وەرگرتەو،
واتە: تاقى دەكرینەو بۇ ئەو كە خوى و خەلكانى تر بزاندن

لە ئایندهدا چ كارى ئەنجام ئەدات. لە سوورەتى (۵۱: ۵):
(وما خلقت الجن والانس إلا ليعبدون). یان سوورەتى: (۷/۱۱):
(ليلوكم أیکم أحسن عملا..). هەمان مەبەست دوویات دەكەنەو
* وهو العزيز الغفور * وە تەنھا ئەو دەسەلاتدار، (ئەتوانئى تۆلە
لە هەموو كەسئىك وەر بگرى، زۆریش گوناخپۆش و لئیبووردەيە، بۇ
هەر كەسئىك تەو بە بكاو پەشیمان بئیتەو و بگەرتەو بۇ لای.

ئینجا هەندى تر لە دەسەلاتى خوا لەم جیهان و بوونەوەردا باس
ئەكا، بۆيە ئەفەرموى: * ۳: الذى خلق سبع سموات طباقا *
ئەو خوایەى كە حەوت ئاسمانى لەسەرەك وچین چین - لەگەل
بەدیھینانئى هیزى راکیشەر لە نئوانیاندا - دروستکرد، بئى
هیچ جۆرە هۆيەك كە من و تۆ پئى بزائین، خاوەنى (فى ظلال)
دەئیت: ناتوانئى بئیت ئەو حەوت ئاسمانە بەو جۆرەن و بەو
شۆوہەين، یان لە فلانە شتن...! وە نابئى ئیمە بەدواى تيوورو
بئینيەى گەردونناسەكاندا برۆين، چونكە ئەو جۆرە تيوورانە
هەمووكات دەست ئەدەن بۇ گۆزان و دەستكارى و، بۇچونئىكى
نوى، بەتايبەت رۆژ بەرۆژ پشكاندن و دەرختەن زیاتر دەبئیت،
ئەمرۆ شتێك دەئین، بەیانئى شتێكى دیکە، جا لەبەر ئەو نەبئى
و رەوا نبيە قورئان بپەسرنیت بەو جۆرە بۇ چوونانەو. وە تەنھا
ئەوئەندە بەسە كە لە تەفسیرى (سبع سموات)دا بئین: حەوت
چین ئاسمان بەلام بئى شیکردنەو * ما ترى فى خلق الرحمن
من تفاوت * لەناو دروستكاروەكانى (خوای) بە بەزەبیدا هیچ
جۆرە نارێكى و ناتەواویەك نابینئى، بەلكو لەو پەرى قايمى
و مەحكەمیان، جوانئى و، رێكو پئىكى و، بئى عەببى و، ئەم
قەشەنگى ئاسمانانە و دەسەلاتى بئى وینەى خوای بە بەزەبى
لەچەند ئایەتێكى تردا باس كراو، وەك: (أفلم ينظروا إلى
السماء فوقهم كيف بنيناها وزيناها ومالها من فروع)، (۵۰: ۶).

یان دەفەرموى: (صنع الله الذى أتقن كل شئ) (۲۷: ۸۸). یان
دەفەرموى: (الذى أحسن كل شئ خلقه... (۳۲: ۷)). بەلام ئەگەل
ئەو هەموو رێك و پئىكیەدا پئش هاتنى قىامەت تێك دەچیت،
وەك دەفەرموى: (إذا السماء إنفطرت). یان دەفەرموى: (إذا السماء
انشقت)، یان دەفەرموى: (يوم تشقق السماء بالغمام).
* فارجع البصر هل ترى من فطور * جا ئەگەر گومانئىك تە لەو
هەبئى وتەمان، چا و بگێرەو ببینە، بزانه هیچ قلیشئىك دەبینئى...?
* ۴: ثم ارجع البصر كرتين * پاشان جار لە دواى جار چاوت بگێرەو
بنواړه * ینقلب إليك البصر خاسئا * سەرەنجام ملکەچ دەبئى و
چاوت بە زەبوونى دەگەرتەو و هیچ ناتەواویەك نادۆزیتەو * وهو
حسیر * و زۆر شەكەتەو هیچ كەم و كورپيەكیشى چا و نەکردووه

کفرُوا(۳۱/۷۴) دیاری کراوه. ﴿الم یأتکم نذیر﴾ ثایا هیچ که سیکي ترسینه رتان له لایهن خواوه بو نه هات، تا له م رؤزه هوشیارتان بکاته وه دوو چاری نه بووبان. ﴿۹﴾ قالوا بلی قد جاءنا نذیر ﴿به دلکی زورته نگه وه ده لین: به لی به راستی ترسینه (بیغه مبهن) مان بوهات و ناموزگاری کردین، وه ک نه فهرموی:

﴿۵﴾ ولقد زینا السماء الدنيا بمصابیح ﴿وبه راستی نئمه ثم ثامانه نزیکه مان به چه ندین چرای پرشنگدار (نه ستیره کان) رازاندوته وه زهوشمان پی روشن کردونه ته وه، به تاییهت له شه وه تاریکه کانداه سیر بکن ﴿وجعلناها رجوما للشیاطین ﴿وتیربارانی شه پاتینه کانیشیان پی ده کین، نه وانهی وا له سنور دهره چن و نه یانه وی نه نیییه کانی بونه وه له دم فریشته وه وه رگرن و، پاشان مردمی پی چه واشه بکن. واته: هركات ویستیتیان نزیک بینه وه، نئمه به پزیسکی نه ستیره کان سوتاندومان، وه له نایه تی (ولقد جعلنا فی السماء بروجاً وزیناها للناظرین و حفظناها من کل شیطان رجیم، إلا من استرق السمع فاتبعه شهاب مبین) (۱۶/۱۵-۱۸). جهخت له سه رته وحه قیقهت و راستییه کراوه ته وه. ﴿واعتدنا لهم عذاب السعیر ﴿وه سزای سووتینه ریشمان له پاشه رؤزدا بو ثاماده کردون.

جهه ننه م نیلندراوه بو جهه ننه مبییه کان:

﴿۶﴾ ولذین کفروا بریهم عذاب جهنم ﴿بو نه وانسه به پهروه دگاریان کافر و بی باوه بوون، سزای دوزخ هیهه ﴿وبس المصیر ﴿که جیگایه کی زورخرابه دوزخ ﴿۷﴾ إذا القوا فیها سمعوا لها شهقا ﴿کاتی که فری ده درینه نیویه وه دهنگیکی زورناساز و ناخوشی لی نه بیسن. (نئین عه بباس) نه لی: هیستر کاتی که جوئی ده دریتی پر مه و دهنگیکی لی ده بیسری، دوزخ خیش نه وه مه ی که کافران فری ده درینه نیویه وه هه مان دهنگ و پر مه ی هیه، نه وه به پنی نه لین (شه هیق) ﴿وهی تفور ﴿له کاتی کدا به وانیشه وه قولپ دها و هه لده چی و ده کولی مه نجهل ﴿۸﴾ تکاد تمیز من العیظ ﴿له داخی کافراندا خهریکه لهت لهت بیی و، له یهک بیته وه. به لی ثم نایه تانه و چه ندین نایه تی تررونی ده که نه وه که ناگر هه ست و پی زانیسی هیه وه، داواو داخواریش ده کات، وه ک فهرمایشتی: ﴿إذا رأتهم من مکان بعید سمعوا لها تغیظاً و زفیراً﴾ (۱۲/۲۵). یان ده فهرموی: ﴿یوم نقول لجهنم هل امتلات و تقول هل من مزید﴾ (۳۰/۵۰). ﴿کلما ألقى فیها فوج ﴿هه ردهسته و ناقمیک له بی باوه ران که فری ده درینه نیویه وه ﴿سألهم خزنتها ﴿پاسه وانه کانی لییان ده پرسن.

چاودیری و سه ریه رشتی فریشته کان بو دوزخ له چه ند نایه تی کدا روونکراوه ته وه، بو نمونه: (علیها ملائکه غلاظ شداد لایصون الله ما أمرهم و یفعلون ما یأمرون) (۶/۶۶). ژماره ی نه و فریشتانه ییش به نایه تی (علیها تسعة عشر) (۳۰/۷۴) یان به نایه تی (وما جعلنا أصحاب النار إلا ملائکه و ما جعلنا عدتهم إلا فتنة للذین

سُورَةُ الْمُلْكِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بَنَزَلَهُ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۱﴾ الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿۲﴾ الَّذِي خَلَقَ مِصْرَ سَعْتٍ سَعْتَاتٍ لِيَلْبِطَ قَوْمًا مِّنْ قَوْمِ عَادٍ مِّنْ نَّفْثَاتِ قَارِئٍ الْبَصْرِ هَلْ تَرَىٰ مِنْ فُطُورٍ ﴿۳﴾ ثُمَّ أُنجِيَ الْبَصْرَ كَرِيمٍ ﴿۴﴾ يَنْقَلِبُ إِلَيْكَ الْبَصَرُ حَاسِبًا وَهُوَ حَسِيرٌ ﴿۵﴾ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ وَجَعَلْنَا رِجُومًا لِّلشَّيْطَانِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ﴿۶﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَيُسْقَوْنَ الْأَمْصِرَ ﴿۷﴾ إِذَا الْقَوَا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهْقًا وَهِيَ تَفُورٌ ﴿۸﴾ كَذَٰكَ تَمِيزُ مِنَ الْعَيْظِ كُلَّمَا أَلْقَىٰ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلْتَهُمْ خَزَنَاتُ الْآيَاتِ كَيْدِيذِيرٍ ﴿۹﴾ قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ إِنْ أَنشُدْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ﴿۱۰﴾ وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿۱۱﴾ فَأَعْرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿۱۲﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿۱۳﴾

(وما كنا معذبين حتى نبعث رسولا) (۱۵/۱۷). ﴿فكذبنا﴾ به لام نئمه برومان پی نه کردو به دروزنسان زانی و باوه رمان پی نه کرد ﴿وقلنا ما نزل الله من شيء﴾ ﴿گوتمان: خوا هیچ شتیکی بو هیچ که سیک دانه به زاندوه له وه حی ﴿إن أنتم إلا فی ضلال کبیر ﴿وه نیوه له گومراییه کی گوره دان!! ﴿۱۰﴾ وقالوا لو كنا نسمع أو نعقل ﴿وه به حسه رته وه ده لین: وه نه گهر نئمه بیستبامان، یان تی که یشتباین و نه قلمان خستباکار له دونیادا ﴿ما كنا فی أصحاب السعیر ﴿نه ورؤ له قیامه تا نه ده بووینه هاوریسی دوزخ، به لام به داخوه له چاوو گوئی و دل سوودمان وه رنه گرت، نه وا نه مرؤش نه وقهی دوزخ بووین، وه ک نه فهرموی: ﴿۱۱﴾ فأعترفوا بذنبهم ﴿جا به خه جاله تیبیه وه ددانیان به گوناح و تاوانی خویناندا نا ﴿فسحقا لأصحاب السعیر ﴿دهسا دووری له ره حمه تی خوا بو دوزخ هییه کان، شیوا ی یاسه له جیگایه کی تردا نه فهرموی: (ختم الله علی قلوبهم وعلی سمعهم) (۷/۲) یان ده فهرموی: ﴿إنا جعلنا

على قلوبهم أكنة أن يفقهوه وفي آذانهم وقرا، (۵۷/۱۸). یان ده‌فرموی: (إنا خلقنا الإنسان من نطفة أمشاج نبتليه فجعلناه سمیعا بصیرا) (۲/۷۶) یان ده‌فرموی: (قل هو الذی أنشاکم وجعل لکم السمع والأبصار والأفئدة قلیلا ما تشکرون) (۲۳/۶۷) یان (ولا تکونوا کالذین قالوا سمعنا وهم لا یسمعون) (۱۲/۸) یان (قالوا قد سمعنا لو نشاء لقلنا مثل هذا) (۳۱/۸) یان (وقال الذین کفروا لا تسمعوا لهذا القرآن والغوا فیه...) (۲۶/۴۱) یان ده‌فرموی: (ویل لکل أفاک أثیم یسمع آیات الله تتلى علیه ثم یصر مستکبرا کأن لم یسمعها فبشره بعذاب ألیم. وإذا علم من آیاتنا شیئا اتخذها هزوا) (۷-۹/۴۵) یان ده‌فرموی: (وإذا تتلى علیه آیاتنا ولی مستکبرا کأن لم یسمعها کأن فی أذنیه وقرا) (۷/۳۱).

ترسان له‌خوا به نه‌هینی وپه‌نهانی:

ثنجا باسی پاداشتی فراوانی باوهر داران ده‌کاو ده‌فرموی: ﴿ ۱۲: إن الذین یخشون ربهم بالغیب ﴾ به‌راستی نه‌و که‌سانه‌ی که به‌نهینی وپه‌نهانی له‌په‌روهر دگاریان نه‌ترسن، چونکه ده‌زانن که په‌نهان و نادیار لای نه‌و یه‌کسانه ﴿ لهم مغفرة وأجر کبیر ﴾ لی‌خوشبوون و پاداشیکی گه‌وره‌یان بؤ هه‌یه، نه‌م چهنده‌تیه‌تیه‌ش گرنگی ترسان له‌خوا نیشان دده‌ن، وه‌کو ده‌فرموی: (الذین یخشون ربهم بالغیب وهم من الساعة مشفقون) (۴۹/۲۱). یان ده‌فرموی: (إنما یخشی الله من عباده العلماء) (۲۸/۳۵). یان ده‌فرموی: (وإن من الحجارة لما یتفجر منه الأنهار وإن منها لما یسحق فیخرج منه الماء وإن منها لما یهبط من خشية الله...) (۷۴/۲). یان ده‌فرموی: (لو أنزلنا هذا القرآن علی جبل لرأیته خاشعا متصدعا من خشية الله...) (۲۱/۵۹). یان ده‌فرموی: (من خشی الرحمن بالغیب وجاء بقلب منیب) (۳۲/۵۰-۳۳). یان (فالله أحمق أن تخشوه إن کنتم مؤمنین) (۱۳/۹). وه ده‌فرموی: (الذین یبلغون رسالات الله ویخشونه ولا یخشون أحدا إلا الله وكفی بالله حسیبا) (۳۹/۳۳). وه ده‌فرموی: (الذین یؤمنون بالغیب) (۲/۲). ﴿ ۱۳: وأسروا قولکم وأجهروا به ﴾ چ به‌سرتی سرت قسه‌بکن، یان به‌ثاشکرا، لای خوا یه‌کسان و چونیه‌که، نه‌و هیچ شتیکی لا‌گوم نابی ﴿ إنسه‌ علیم بسدات الصدور ﴾ به‌راستی نه‌و به‌ه‌موو نه‌ینی نیو دل و سینه‌کان زانایه ﴿ ۱۴: ألا یعلم من خلق ﴾ مه‌گه‌ر خوا نازانی کینی دروست‌کردوه‌و چونی دروست‌کردوه‌و ﴿ وهو اللطیف الخبیر ﴾ له‌کاتیکی زور وردبین و به‌ثاگایه که‌وایو له‌خوا بترسن، پیلان بؤ موسلمانان مه‌گپرن نه‌به‌نهینی، نه‌به‌ثاشکرا.

زهوی بؤ نیوه‌ که‌وی و رام‌کراوه:

بؤ چاریکی تر دیته‌وه سه‌ر باسی هه‌ندی له‌به‌هه‌کانی خوا که به‌خه‌لکانی به‌خشیون، بویه نه‌فرموی: ﴿ ۱۵: هو الذی جعل لکم الأرض ذلولا ﴾ نه‌و خوایه‌یه که‌ه‌وه‌ی رام‌کردوه‌بوتان، به‌هه‌ر شیوه‌یه‌ک بیتانه‌وی سوودی لی‌وه‌ریگرن ناماده‌یه، وه له‌گه‌ل نه‌و هه‌موو جم و جووله و سوورانه‌وه‌یدا، نیوه زور به‌ثاسووده‌یی ژیانی خوتانی تیا نه‌به‌نه‌سه‌ر.

زانایانی (جیولوجیا) نه‌لین: زهوی له‌ماوه‌ی (۲۴) کاترمیردا، (۲۴) هه‌زار میل نه‌خولیته‌وه، وه له‌ته‌نه‌ها کاترمیریکا (۶۵) هه‌زار میل نه‌روا تا به‌گردی رزودا بسووریته‌وه... جا له‌گه‌ل نه‌و هه‌موو بزوتن و جمو‌ووله‌یدا هیشتا زور به‌ناسانی خه‌لک به‌سه‌ر پشتیه‌وه نه‌حه‌سینه‌وه و نه‌ژین ﴿ فامشروا فی مناکبها ﴾ جا که‌وایو بچن به‌هه‌موو گوشه‌و که‌ناریکیا هه‌ولی ژیانی خوتان بده‌ن و بازرگانی بکه‌نه‌پیشه ﴿ وکلوا من رزقه ﴾ وله‌رزق و رزوی بخون. به‌لی پیویسته مه‌ردم هه‌ولی ژیمان بداو، چاوه‌روان نه‌بیته‌ تا خوا بوی ببارینی! وه‌ک پیشه‌وا (عومه‌ر) خوا لینی رازی بیته‌ -کاتی خه‌لکیکی بی‌ثیش وکاری دیتیا ده‌یوت: نیوه کین و چین تاوا بی‌کردو کوششن؟ ده‌یانوت: نیمه‌قه‌وم و گه‌لکین پشتمان به‌خوا به‌ستوه، بویه ثیش وکارناکه‌ین!، نه‌ویش پی‌ده‌وتن: نه‌خیر، نیوه گه‌لکیکی بیکارو ته‌مه‌لن، ده‌بی توو بچینه‌ زهوی، نه‌وجاپشت به‌خوا بیه‌ستن. ﴿ وإلیه‌ النشور ﴾ و هه‌ر بؤلای خوایه‌ زیندوو بوونه‌وه بؤ حساب وجه‌زا.

نه‌ی له‌و خوایه‌ ناترسن له‌ناسمانه‌؟:

جا پاش نه‌وه‌ی که‌حاله‌تی هیوری وه‌یمنی و رام‌کردنی زهوی بؤ ژیمانان باس‌کرد، نیستاش دایان نه‌چله‌کینی وپییان نه‌لی: نایا ناترسن که‌خوا نه‌وخوشی وئاسووده‌یه‌تان لی‌تیک بدات... زهوی ده‌ست بکات به‌جمو‌جول؟:

﴿ ۱۶: أأنتم من فی السماء أن یخسف بکم الأرض ﴾ نایا دلنیان له‌و (خوایه‌ی) که‌له‌سه‌رووه‌یه نه‌ی بته‌رستان! به‌ناخی زهویدا بتان‌باته‌ خواره‌وه و قوتوتان بدات، وه‌ک (قاروون) ی قووت‌کرد؟ ﴿ فإذا هی تمور ﴾ ثینجا نه‌و حه‌له به‌هه‌میشه زهوی بیته‌ و بچی و بچوولیت، که‌وایو هه‌رگیز له‌ده‌سه‌لاتی خوا ی به‌به‌زه‌یی دلنیا مه‌بن، چونکه هه‌رکاتی قاری لی‌گرتن ده‌یگری ﴿ ۱۷: أم أنتم من فی السماء أن یرسل علیکم حاصبا ﴾ یان له‌و زاته‌ی له‌سه‌روه‌یه دلنیان، که‌ورده زیختان به‌سه‌ردا ببارینی... نیمامی

کۆشك وتەلار پرازیندنەو و خۆیان قایم بکەن...! هەرگیز لە دەستی خوا رزگاریان نابێ.

موفەسسیرین (ئیبین جەریری تەبەری) لە مانای (..من فی السماء...) دا دەلێت: مەبەست بەو (زاتە) لە ئاسمانە هەرزاتی خوا خۆبەتی، وەک ئەهلی سووننەت و جەماعەت بە تێکرا ئەو پڕیارەیان داو! بۆ ئەو راستییەش ئەو فەرموودەیە دەکەن بە لێگە کە پیغەمبەر ﷺ لە کەنیزەیه کی پرسى: (أین الله؟) واتە: خوا لە کۆیە؟ (قالت فی السماء)، ئەویش گوتی: لە سەر و وویە، پیغەمبەریش ﷺ فەرمووی: ((أعتقها فإنها مؤمنة)). دەسا ئازادی بکەن، چونکە خاوەن ئیمان و باوەرە. ئەم فەرموودەیش بە شیکە لەو فەرموودەیه کە پێشەوا (موسلم) لە (سەحیح) هە کەیدا هیناویەتی و بە کورتی دەلێت: (... و کانت لی جاریە ترعی غنما لی قبل أحد والجوانیة، فاطلعت ذات یوم فإذا الذئب قد ذهب بشاة من غنمها، وأنا رجل من بنی آدم آسف کما یأسفون لکنی صککتها صکة، فأیت رسول الله ﷺ فعظم ذلك علی، قلت: یارسول الله أفلا أعتقها؟ قال: (إئتنی بها)، فأیتت بها فقال لها: أین الله...؟ قالت: فی السماء قال: من أنا؟ قالت: أنت رسول الله. قال: ((أعتقها فإنها مؤمنة)) (موسلم: ۲۱/۱۶) فی المساجد ومواضع الصلاة، باب تحريم الکلام فی الصلاة). وە هەر وەها تەفسیری (تیسیر الکرمین الرحمن) ی شیخ سەعدی (۱۳۰۷) و (۱۳۷۶) لە تەفسیری (أم أمتنم من فی السماء...) دا دەلێت: (وهو الله تعالى، العالی علی خلقه)، وە زانیانی (سە لە ف) ییش دەلێن: بیژە (فی) لە (فی السماء) دا بە مانای (علی السماء) یە، هەر وەک لە (ولأصلینکم فی جذوع النخل - آی علی جذوع النخل) بە مانای (علی) یە، ئەمە رای زانیانە بۆ تەفسیری (من فی السماء)، ئیتر ئەوانە ی کە دەلێن: مەبەست بە (من فی السماء) (جوهریل) ە، یان دەلێن لە سەر راو بۆ چوونی عەرەبەکان هاتوو کە پێیان وابوو: خوا لە ئاسمان دایە!

وَأَسْرُوا قَوْلَكُمْ وَأَجْمِرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿۱۷﴾
 يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿۱۸﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ
 الْأَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهَا وَإِلَيْهَا النُّشُورُ
 ﴿۱۹﴾ أَمْ أُنْتُمْ مَن فِي السَّمَاءِ أَن تُعِيفَ بِكُمْ الْأَرْضَ إِذَا هِيَ
 تَمُورُ ﴿۲۰﴾ أَمْ أُنْتُمْ مَن فِي السَّمَاءِ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا
 فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ﴿۲۱﴾ وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ
 كَمَا كَانَ نَكِيرِ ﴿۲۲﴾ أَوْلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَفَائِدٌ وَيَقْبِضْنَ
 مَا يَمْسُكُهُنَّ إِلَّا أَلْمُحُنُّ إِنَّهُمْ لَكُلِّ شَيْءٍ بِصِيرٍ ﴿۲۳﴾ أَمْ هَذَا الَّذِي
 هُوَ جُنْدٌ لَّكَ يَصُبُّرُكَ مِنَ دُونِ الرَّحْمَنِ إِنَّ الْكُفْرَ لَإِذَا فِي غُرُورٍ
 ﴿۲۴﴾ أَمْ هَذَا الَّذِي يَرُدُّكُمْ إِنْ أَسْكَنَ رِزْقَهُ لَعَلَّ لَعْرَافٍ عَنُورٍ
 وَتُغْوِرُ ﴿۲۵﴾ أَمْ يَمَسُّ مِكْيَاطَ لَنَجْمِهِمْ مَا هَدَىٰ أَمْ يَمَسُّ سَوَابِغًا
 عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿۲۶﴾ قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ رِجْلًا لَّكُمُ السَّمْعُ
 وَالْأَبْصَارُ وَالْأَفْئِدَةُ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ ﴿۲۷﴾ قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ
 فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿۲۸﴾ وَتَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ
 صَادِقِينَ ﴿۲۹﴾ قُلْ إِنَّمَا أَعْلَمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿۳۰﴾

**فرین و لەنگەر گرتنی (مەل) بەکان
 بە حەواوە بە دەسەلاتی خوایە:**

ئینجا بۆ ئەوەی وەبیریان پێنیتەو و لە ئاسمانی دەسەلاتی خوا ورد ببنەو دەفەرموی: ﴿ ۱۹: أولم يروا إلى الطير فوقهم صافات ويقبضن ﴾ ئایا سەیری بە ئاندەیان نەکردوو بە راسەریانەو بە بەلکراوایی لە کاتی پەروازیاندا و بەلەکانیان دەهیننەو بەهیک؟ ﴿ ما یسکهن إلا الرحمن ﴾ ئەو بە ئاندانە تەنھا خوا ی بەخشندە ی دلوان رای گرتوون، بێ گومان لە مەدا نیشانەو بە لێگە هەیه، دەسا بۆ پڕوا ناهینن؟! وەک لە جیگایەکی تردا هەر لەو بارەو دەفەرموی: (ألم يروا إلى الطير مسخرات فی جو السماء ما یسکهن إلا الله إن فی ذلك لآیات لقوم یؤمنون) (۷۹/۱۶). ئەمانە هەموو جەخت لە سەر ئەو ماناوە مەبەستە دەکەنەو. ﴿ إنه بكل شیء بصیر ﴾ بە راستی ئەو خوا یە بە هەموو شتێک پێنایە، چاوی لە هەموو بونەوەرەو دەزانێ

ئینجا خواش لە سەر بیرو بۆ چوونی خۆیان قەسیان لە گەل دەکات... دیارە ئەم هەموو بۆ چوونە ی دوابیە لە گەل روحی قورئانە کە دا دوورن و دەست نادەن، چونکە ئەوە ی بتوانی خەلک نەقووم بکاو لە ئاسمان بیئت، یان زیخ بیارینی هەر خوا یە. وەک لە ئایەتە کاندای هاتوو ﴿ فستعلمون کیف نذیر ﴾ ئەوجا ئە زانن تۆ لە ی من چۆنە ﴿ ۱۸: ولقد کذب الذين من قبلهم ﴾ و بەهە قیقەت پێش ئەو بت پەرستانە خەلکانی تریش پە یامبەرانیان بە درۆزن دانا وەک گەلی (نوح و، عادو، سەموود...) هتد ﴿ فكيف كان نكير ﴾ جا چۆن بوو نکووی من بۆیان؟ ئایا ئە زانن چۆن قارم لی گرتن؟ جا ئیوێش هۆشیار بن. بەلێ هەر چی لەم بوونەو هەدا روویدات وەکو: زەمین لەرزە، رۆچوون، بەردەباران، بای و یرانکەر، گەردەلوول و هەر چی تر، هەمووی بە دەستی پاشای ئەم جیهانە یە، وە ئەوان هەر چەندە

هر شتهی چون ژبانی نه‌رواو، چون بوی باشه، بهو جوره هوی ژبانی پی به‌خشیوه.

ئینجا سه‌رزه‌نشتی هاوبه‌ش‌پیدا‌که‌ران‌نه‌کاو‌نه‌فهرموی: ﴿ ۲۰: آمن هذا الذي هو جند لكم ينصرکم من دون الرحمن ﴾ ئایا نهو که‌سه‌کییه‌که‌خوی‌به‌له‌شکرو‌سویا‌ئیوه‌ده‌زانیته‌و‌وا‌نیشان‌ده‌دات‌که‌به‌بی‌خوای‌ره‌حمان‌ده‌توانیته‌یارمه‌تیتان‌بدات؟‌واته: نه‌گه‌ر‌ئیراده‌ی‌زبانیکی‌به‌ئیوه‌بیی ﴿ ان الکافرون اِلا‌فی‌غرور ﴾ بی‌باوه‌ران‌هه‌میشه‌سه‌ر‌لئیشیواوو‌فریوو‌خواردوون،‌واته:‌نه‌گه‌ر‌بییان‌واییت‌بته‌کانیان‌به‌هاواریانسه‌وه‌دین،‌ده‌با‌بییری‌بکه‌نه‌وه‌و‌وا‌زیان‌لی‌بینن. ﴿ ۲۱: آمن هذا الذي یرزقکم ان‌أمسک‌رزقه ﴾ یان‌کییه‌نه‌وه‌ی‌رؤزیتان‌ده‌دا‌نه‌گه‌ر‌خوا‌رزقی‌گرته‌وه‌لیتان ﴿ بل‌لجوا‌فی‌عتو‌ونفسور ﴾ به‌لکو‌نه‌وان‌رؤچوون‌له‌گومراییی‌و‌دوو‌ره‌په‌ریزی‌له‌هه‌قدا.

نه‌زیله‌ی‌موسلمان‌و‌کافر:

ئینجا‌خوا‌نموونه‌یه‌که‌بۆ‌مرۆقی‌باوه‌ردارو‌بی‌باوه‌ر‌دینته‌وه‌وه‌ده‌فهرموی: ﴿ ۲۲: آمن یمشی‌مکبا‌علی‌وجه‌أهدی ﴾ ئایا‌نه‌و‌که‌سه‌ی‌که‌ده‌مه‌وو‌وو‌که‌وتوووه،‌به‌و‌حاله‌ته‌وه‌به‌رئیدا‌ده‌چی،‌رئی‌ده‌ر‌کردوو‌تره ﴿ آمن یمشی‌سویا‌علی‌صراط‌مستقیم ﴾ یان‌نه‌و‌که‌سه‌ی‌که‌به‌قنجی‌وقیتی‌له‌سه‌ر‌ریگه‌یه‌کی‌راسته‌وه‌ده‌روا؟‌دیاره‌یه‌که‌مه‌که‌یان‌نموونه‌ی‌مرۆقی‌بی‌بروایه،‌چونکه‌وه‌کو‌کوژیرو‌نابینا‌مل‌نه‌نی‌و‌رئی‌راست‌هه‌له‌ده‌کات،‌دوو‌همیشیان‌نموونه‌ی‌مرۆقی‌موسلمانه‌که‌زۆر‌به‌شاره‌زایی‌و‌به‌ناگایییه‌وه‌بی‌هه‌ل‌ده‌گری‌و‌ده‌روا.

نه‌وه‌ی‌وه‌دی‌هیناون،‌زیندوو‌شتان‌ده‌کاته‌وه:

﴿ ۲۳: قل‌هو‌الذی‌أنشأکم‌وجعل‌لکم‌السمع‌والأبصار‌والأفئدة ﴾ نه‌ی‌پنجه‌مبه‌ر! ﴿ بییان‌بلی: هه‌ر‌نه‌و‌خوایه‌یه‌ئیوه‌ی‌به‌دی‌هیناوه‌دروستی‌کردوون‌و‌گوئی‌و‌چاوو‌دلی‌پی‌به‌خشیوون‌وه‌ه‌تا‌به‌چاو‌ریگای‌راست‌ده‌رک‌بکه‌ن،‌به‌گوئی‌بییستن‌و،‌به‌دل‌بییری‌لی‌بکه‌نه‌وه‌ئینجا‌باوه‌ر‌بینن ﴿ قلیلا‌ماتشکرون ﴾ که‌چی‌ئیوه‌که‌می‌شوکرانه‌بژییری‌ده‌که‌ن...! ﴿ ۲۴: قل‌هو‌الذی‌ذراکم‌فی‌الأرض ﴾ بییان‌بلی: که‌هه‌ر‌نه‌و‌زاته‌یه‌ئیوه‌ی‌له‌زه‌ویی‌بلاو‌کردوته‌وه ﴿ وإلیه‌تحشرون ﴾ و‌ته‌نها‌بۆ‌لای‌ته‌ویش‌کو‌ئه‌کرینه‌وه‌بۆ‌لیکۆ‌لینه‌وه‌و‌پاداش‌تۆ‌له ﴿ ۲۵: ویقولون‌متی‌هذا‌الوعد‌ان‌کنتم‌صادقین ﴾ به‌گالته‌شه‌وه‌ده‌لین: نه‌م‌به‌لئینه‌به‌هاتتی‌نه‌و‌سزایه‌که‌یه،‌نه‌گه‌ر‌ئیوه‌راست‌نه‌که‌ن...! ﴿ ۲۶: قل‌إنما‌العلم

عند‌الله ﴿ بییان‌بلی: بی‌گومان‌زانباری‌ته‌واو‌بۆ‌هاتنه‌که‌ی‌ته‌نها‌لای‌خوایه،‌منیش‌وه‌ک‌ئیوه‌به‌نده‌م‌وشتیک‌نازانم ﴿ و‌إنما‌أنا‌نذیر‌مبین ﴾ و‌من‌ته‌نها‌بیدار‌که‌ره‌وه‌و‌ترسینه‌ریکی‌ئاشکرام،‌واته:‌کاری‌من‌هه‌ر‌نه‌وه‌نده‌یه ﴿ ۲۷: فلما‌رأوه‌زلقه ﴾ ئینجا‌کاتی‌نه‌و‌به‌لئینی‌خوایه‌به‌سزای‌رؤزی‌قیامته‌له‌نزیکه‌وه‌دیتیان ﴿ سینت‌وجود‌الذین‌کفروا ﴾ روخساری‌نه‌وانه‌باوه‌ریان‌نه‌بوو‌تال‌و‌ترش‌و‌ناشیرن‌ده‌بیته ﴿ وقبل‌هذا‌الذی‌کنتم‌به‌تعدون ﴾ و‌بییان‌ته‌وتری: ئا‌ئه‌مه‌نه‌و‌(رؤزه‌یه)‌که‌ئیوه‌داواتان‌ده‌کرد‌و‌به‌درۆتان‌ده‌زانی.

موسلمانانیش‌تیا‌بچن‌کی‌خوانه‌ناس‌له‌نیس‌و‌نازار‌ده‌پاریزی؟

بی‌باوه‌ره‌کان‌گه‌لی‌جار‌ئاواتی‌مردنی‌په‌یامبه‌رو‌موسلمانه‌کانیان‌نه‌خواسته...! بۆیه‌خوا‌فهرموی: ﴿ ۲۸: قل‌أرأیتم‌ان‌أهلکتی‌الله‌ومن‌معی‌أو‌رحمنا ﴾ بییان‌بلی: هه‌وا‌لم‌به‌نه‌ی‌نه‌گه‌ر‌خوا‌من‌و‌هه‌موو‌نه‌وانه‌ی‌له‌گه‌ل‌مندان‌له‌ناو‌به‌ری،‌یان‌روح‌و‌میهره‌بانیمان‌له‌گه‌ل‌بکات؟ ﴿ فمن‌یحیر‌الکافرین‌من‌عذاب‌أیم ﴾ کی‌هه‌یه‌بی‌باوه‌ران‌له‌سزای‌به‌ئیش‌و‌سه‌خت‌په‌نا‌بدا؟ ﴿ ۲۹: قل‌هو‌الرحمن‌أسأبه ﴾ بلی: نه‌و‌خوا‌به‌به‌زه‌یییه‌باوه‌رمان‌بی‌کردوو‌ه ﴿ وعلیه‌توکلنا ﴾ و‌هه‌ر‌به‌ویش‌پشتمان‌به‌ستوو‌ه ﴿ فستعلمون‌من‌هو‌فی‌ضلال‌مبین ﴾ نه‌وسا‌نه‌زانن‌کی‌له‌لاری‌و‌گومراییه‌کی‌ئاشکرادایه...؟ من‌یان‌ئیوه؟ ﴿ ۳۰: قل‌أرأیتم‌ان‌أصبح‌ماؤکم‌غورا ﴾ بلی: هه‌وا‌لم‌به‌نه‌ی‌نه‌گه‌ر‌ئاوه‌که‌تان‌رؤچی‌به‌ناخی‌زه‌ویدا‌و‌هه‌لی‌مزی ﴿ فمن‌یأتیکم‌بماء‌معین ﴾ کی‌ته‌توانی‌ئاویکی‌روون‌و‌زولالتان‌بۆ‌به‌ده‌ست‌بینیته؟‌دیاره‌جگه‌له‌وه‌که‌ده‌بی‌هه‌ر‌بلین‌مه‌گه‌رخوا‌ده‌روومان‌لی‌بکاته‌وه،‌وه‌لامیکی‌تر‌نییه،‌جا‌که‌واوو‌چارتان‌هه‌ر‌نه‌وه‌یه‌که‌نه‌مرۆ‌پیش‌هاتنی‌نه‌ورؤزه‌یه‌باوه‌ر‌بینن‌و‌ملکه‌چ‌بین‌بۆ‌ده‌سه‌لاتی‌بی‌سنووری‌خوای‌میهره‌بان. زۆر‌سویاس‌بۆ‌خوای‌خاوه‌ن‌به‌زه‌یی‌که‌یارمه‌تی‌دام‌بۆ‌ته‌واو‌کردنی‌تفسیری‌سوورته‌ی‌(مولک).

سوورته‌ی‌(قوله‌م)

مه‌که‌ییبه‌ر (۵۲) ئایه‌ته

به‌ناوی‌خوای‌به‌به‌زه‌یی‌میهره‌بان

ئه‌م‌سوورته‌ه‌له‌پاش‌سوورته‌ی‌(عه‌له‌ق)‌سه‌وه‌دابزه‌یوه،‌نه‌میش‌وه‌ک‌سوورته‌مه‌که‌ییبه‌کانی‌تر‌گرنگی‌ده‌دات‌به:‌یه‌کخوایه‌رستی،‌په‌یامی‌په‌یامبه‌ریتی‌پنجه‌مبه‌ر،‌زیندوو‌بوونه‌وه‌بۆ‌پاداش‌و

شیرین و شاد و ویل و . هتد هر بو به‌رزی و شکومه‌ندی
 نه‌ویشه که (نه‌س) ده‌لیت : (کان رسول الله ﷺ أحسن
 الناس خلقا) متفق علیه . یان (عبدالولای کوری عه‌مری کوری عاس
 -رضی الله عنهما- ده‌لیت : ((لم یکن رسول الله فاحشا ولا متفاحشا
 وکان یقول: إن من خیارکم أحسنکم أخلاقا)) (متفق علیه) . مه‌به‌ست

تؤله . جا پیش هه‌مووشتیکی سویند نه‌خوات که پیغه‌مبه‌ر ﷺ
 خاوه‌ن ره‌وشتیکی به‌رزه و ، دووره له‌و دروو پروپالانته‌یه که‌بی
 بروایان نه‌ی‌ده‌نه پائی . ئینجا هه‌لوئیستی کافره‌کانی نه‌و سه‌رده‌مه
 به‌رامبه‌ر به بانگه‌وازه‌کی په‌یامبه‌ر ﷺ له‌گه‌ل باسکردنی نه‌و
 سزاو تؤله‌یه ناماده کراوه بو‌یان لای خوی گه‌وره . نموونه‌ی
 بی بسرواکان دینیته‌وه کاتی په‌یامبه‌ر نیررایه لایان و پشتگوئیان
 خست و ململانییان له‌گه‌ل کرد ، به‌خاوه‌نانی باخه‌که ، که خوی
 کارجوان پیست و به‌ره‌که‌تیکی ئینجگار فراوانی تی خستیوو ، جا
 له‌جیاتی نه‌وه که نه‌وان به‌شی هه‌زارانی لی‌بدن ، که چی بی
 به‌شیان ده‌کردن و ، به‌دزییه‌وه به‌ره‌که‌یان لی‌نه‌کرده‌وه !! ئینجا
 خوی گه‌وره‌یش رقی لی‌هه‌لگرتن و نافته‌ی خسته باخه‌که‌وه
 بوویه قهره‌وو . وه‌ه‌روه‌ها کو‌تایی به‌مه‌زده‌کردنی نیوان برواداران
 و بی بروایان دی ، پاشان دان‌نان به‌وه‌دا که‌نه‌و دوانه وه‌ک به‌ک
 نابن : (أفجعل المسلمین کالمجرمین..؟) هر به‌م پیغه‌ش به‌ره‌و
 ده‌رگا داخستن نه‌روات ، به‌لام به‌به‌له پیش ته‌واو بوونی حاله‌تیکی
 قورسی ناهه‌مواری روژی دوابی پیشک‌ش ده‌کات و ، به‌کلیلی نارام
 وسه‌ر ده‌رگا له‌خو دانه‌خا . (فاصیر لحکم ربک..)

سویند به بنووس و به‌وه‌ش ده‌ی‌نووسن ، تو لیوه نیت و ناکار به‌رزی :
 * بسم الله الرحمن الرحیم * ۱ : ن * ثم بیتی (ن) به‌پیتی که له
 (۲۸) پیته عه‌ره‌بیه‌کان ، شیایوی باسه (۲۹) سووره‌تی قورشان به‌م
 پیته یچراوانه ده‌ست پی‌ده‌کن ، هه‌رچه‌نده هه‌موویان ره‌وانه‌بیزی
 و ، خو‌شخوانی و ، بی وینه‌یی قورشان راده‌گه‌یه‌نن . به‌لام
 له‌راستی دا مانا راست و ته‌واوه‌که‌یان مه‌گه‌ر ته‌نها خوا بیزانی
 * والقلم وما سطرهون * سویند به (قه‌لم) و ، به هه‌ر شتیکی
 راست و دروست که پیتی نه‌نووسن ، له‌به‌رزی و پایه‌ی په‌یامبه‌رو
 قورشان و . هتد * ۲ : ما أنت بنعمة ربك بمجنون * سویند به
 قه‌لم و دیره‌کان : تو له چاکه‌ی په‌روه‌ردگار ته‌وه شی‌ت ولیوه نیت ،
 وه‌ک نه‌و نه‌فامانه نه‌لین * ۳ : وإن لک لأجرا غیر ممنون * وه
 به‌راستی پاداشیکی نه‌براوه بو تو هه‌یه ، چونکه بی بروایان و
 هاوبه‌ش په‌یداکه‌ران زور نازارت ده‌دن و دلت ئیشینن ، تویش
 خوا هه‌لناگری چاک‌به‌خوتا ددان نه‌گری ، بویه هه‌ر له قورشاندا
 ده‌فهرموی : (عطاء غیر مجذوذ) (۱۰۸/۱۱) . * ۴ : وإنک لعلی خلق
 عظیم * وه‌به‌راستی تو له سه‌روو خووره‌وشتیکی ئینجگار په‌سه‌ندو
 گه‌وره‌یت : زانست و زانیاری ، هیمنی و نارامی ، شه‌رم و شکو ،
 به‌خشش و ده‌ستگرویی ، شوکرانه بژی‌ری و ، سوپاسگوزاری ، که‌م
 نه‌فس و ده‌سنه‌گرتنه‌وه له دنیا ، دلوفانی و میهره‌بانی ، ره‌فتاری

سُورَةُ الْقَلَمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ت وَالْقَلَمِ وَمَا سَطَرُونَ ﴿١﴾ مَا أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ﴿٢﴾
 وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾ وَأَنْتَ لَعَلَّ خَلْقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾
 فَسَتَبْصِرُ وَتُبْصِرُونَ ﴿٥﴾ بِأَيِّكُمْ الْمُسْتَوْنُ ﴿٦﴾ إِنْ رَبُّكَ هُوَ
 أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٧﴾ فَلَا تَطَّعِ
 الشَّكَّادِينَ ﴿٨﴾ وَدُّوا أَنْ تُدَّخِنَ فَيُدْهِنُونَ ﴿٩﴾ وَلَا تَطَّعِ كُلَّ
 حَلَّافٍ مَّهِينٍ ﴿١٠﴾ هَازِمْ شَمَاءَ بَنِي سَعْدِ ﴿١١﴾ مَتَّاعٍ لِلخَيْرِ مُعْتَدٍ
 أُبَيْرِ ﴿١٢﴾ عَتَلٌ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٌ ﴿١٣﴾ أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَنَدِينٍ
 ﴿١٤﴾ إِذَا تَنَلَّ عَلَيْهِمْ إِبْنُ آدَمَ قَالَ اسْكُطْهُ الْأَوْلَادِ ﴿١٥﴾

ته‌وه‌یه که پیغه‌مبه‌ر ﷺ ره‌وشت به‌رزو ، ناکارچاک و ، زمان شیرین
 و ، رووخوش‌بووه ، یان به‌کورتتر بلینن : قورشان ببینه‌و ، نه‌ویش
 ببینه . * ۵ : فس‌ت‌ب‌ص‌ر و ی‌ب‌ص‌ر و . جا له ئاینده‌دا تو نه‌بینی
 و ، نه‌وانیش (بی باوه‌ره‌کان) نه‌بینن * ۶ : بأیکم المستون * به
 کیتانه‌وه‌یه شی‌تی * ۷ : إن ربک هو أعلم بمن ضل عن سبيله *
 به‌راستی په‌روه‌ردگارت له‌هه‌موو که‌سیک زاناره کئی له‌ریبازی نه‌و
 لای داوه * وه‌و أعلم بالمهتدين * وه‌نه‌ویش له هه‌موو که‌س زاناره
 به‌وانی رینمان و ریگه‌ی نه‌ویان گرتوه ، ئیتر پئویست به‌قسه‌ی
 زیاده ناکات ، وه به‌م نزیکانه‌یش ده‌ر نه‌که‌وی .

پیشنیازی کافران و هه‌مه‌گه‌ره :

* ۸ : فلا تطع المكذبین * جا که‌واوو تو به‌قسه‌ی نه‌وانه مه‌که
 به‌درؤزنت ده‌زانن * ۹ : ودوالو تدهن فیدهنون * ئاواته خوازان
 که تو نه‌رمی بکه‌یت (له ئایینه‌که‌تدا) ده‌ریاره‌ی بیرو باوه‌ره‌که‌ت ،

جا ئەوانیش - ئەو حەلە - نەرمیت لە گەل بەکن و رینگە کەون، واتە:
 ئەگەر هەر تۆز قانیک لیبان نزیک ببیتەووە دەست لە بەرنامە کەت
 شل بەکەیت، ئەوانیش نامادەن گوپرایەل بن! ﴿ ۱۰ ﴾: ولا تطع کل
 حلاف مهین و گوپرایەلێ له هیچ سویند خۆرینکی درۆزن و بێ بار
 مەكە ﴿ ۱۱ ﴾: هماز مشاء بنمیم ﴿ زۆر پلارگری بشیون و تیکدەر
 بە قسە هینان وقسە بردن (لە نیوان مەردودا) پیغە مەبریش ﴿
 ئەفەرموی: ((لا یدخل الجنة قتات)) (ئەحمەد، ترمزی، نەسائی،
 ئەبووداود). لەرپوایە تیکێ تردا ((لا یدخل الجنة نام)). (پیشەوا
 ئەحمەد). واتە: قسە هین و، قسە بەر ناچیتە بەهەشت. ﴿ ۱۲ ﴾:
 مناع للخبیر ﴿ زۆدو چرووک بۆ بەختکردنی مال و سامان لە رنی
 خوا ﴿ معتد ائیم ﴾ دەست درێژکاری گوناھبار، هەرچی بیته بەر
 دەستی سلی لێ ناکاتەو ﴿ ۱۳ ﴾: عتل بعد ذلك زنیم ﴿ بەدخوو، لە
 دواي ئەو هوش پیس و نارەسەن و باوک نادیار. لە فەرموودەدا هاتوو:
 ((ألا أنبئکم بأهل النار؟ کل عتل جواظ مستکبر)). (متفق علیه).
 خاوەنی (فی ظلال القرآن) دەلێت: (زنیم) بەکەسێک دەوتریت کە
 ئەزادی گومان لیکراو بیته، وە یا مەزبەکی پیس و خراپکارو، شەر
 فرۆش و گیرەشیوین بیته. جا پێ دەچی بۆ پیاویکی وەك (وەلید)
 ئەم مانای دوا بییە: (دەرەق و کەللە رەق و شەر فرۆش) دەس یدا،
 خوا خۆیشی چاکتر ئەزانێ.

رافە کەرانی قورئان دەلێن: ئەمە بیی و نەبێ تەنھا (وەلیدی کۆری
 موغیرە) یە، چونکە باوکی ئەو نادیار بوو، وە لەپاش هەژدە سال
 لە تەمەنی موغیرە، ئەوجا (وەلید) کردوو یەتسی بە کۆری خۆی.
 واتە تۆ ئەی پیغە مەبر! ﴿ هەرگیز بە گوێسی نامەردیکی ئاوا
 نەکەیت ﴿ ۱۴ ﴾: أن کان ذامال و بنین ﴿ لە بەر ئەو یە کە داراو
 کوردار بوو ﴿ ۱۵ ﴾: إذا تلی علیہ آیاتنا ﴿ کاتی کە ئایە تەکانی
 ئیمە ی بەسەرا بخوێنرێتەو ﴿ قال أساطیر الأولین ﴿ بێ پاکانە
 ئەلێ: ئەمە ئەفسانە و قسە ی باتل و پوچی پیشینانە. !! لەباتی
 ئەو کە سوپاسگوزار بیته لەپاش ئەو هەموو سامان و کورائەو،
 کە چی ئەو ئەندە نەفامە بەگژ تۆدا دئی... !! ﴿ ۱۶ ﴾: سنسمه علی
 الخرطوم ﴿ بە تەئکید بەم نزیکانە لووتی نیشان دەکەین و پۆزی
 ئەشکینین. (خرطوم) لە بنەرەتا بە لووتی بەرازی کەژی و وشکانی
 دەلێن، چونکە (وەلید) پیاویکی لووت بەرزو دەعیە چی بوو، بۆیە
 خواش بەوشیو یە ناوی دەباو سەرلووتی رەش دەکات، دیارە
 مەبەست ئەو یە: کە دەبێ ریسوای بەکەین. بەلێ... پاش دە دواز دە
 سال، لە (بەس) دا مافی خۆی وەرگرت و پۆزە ی دیاری کرا، تا
 مرد پیو ی دیار بوو.

نەقلی خاوەنەناسان لە نەقلی خاوەن باغەکان دەچی:

ئینجا نمونە یەکی لاری و سپلە یی مەککە بییەکان دەبیینتەو،
 کاتی کە خوای بەهەق ئەو هەموو خۆشگوزەرانییە ی پێ بەخشین
 و پەیا مەبری بۆ نارن، کە چی لەباتی شوکرانە بۆیری کوفری
 نیعمە تیان دەکرد! بۆیە ئەفەرموی: ﴿ ۱۷ ﴾: إنا بلونا هم
 بەراستی ئیمە بپەرستەکانی مەککە مان تاقی کردنەو بە
 برسیتی و بێ بارانی ﴿ کما بلونا أصحاب الجنة ﴿ وەك خاوەنانی
 باخە کە مان ئەزموون کرد. دیارە مەککە بییەکان داستانی ئەو
 باخەیان دەزانێ، وە ئەو باخەش هی پیاویکی چاک بوو، هەموو
 کات لەکاتی کۆکردنەو ی بەرە کە یدا هەژارەکانی لێ ئاگادار
 ئەکردو ئەهاتن بەشی خۆیان یان دەبرد... بەلام کاتی کەوتە دەستی
 وەچەکانی، دەستیان نوقاندو لیبان پرین، وەك ئەفەرموی: ﴿ إذ
 أقسما لصرمنها مصحین ﴿ کاتی سویندیان خوارد کە: لەگەل
 شە بەقدا زوو بچن بەرە کە ی لێ بەکەنەو، پێش ئەو ی هەژارەکان
 لەخەو هەلسن... ﴿ ۱۸ ﴾: ولا یستنون ﴿ وە مافی هەزارانی لێ
 جیانە کەنەو... بەلێ بێ بەزیانە ئەم بریارە دەرەقانە یان دا. بەلێ...
 خوای بالادەست تۆ لەی هەژارەکانی لێ سەندن وەك دەفەرموی:
 ﴿ ۱۹ ﴾: فظاف علیها طائف من ربک و هم نائمون ﴿ ئینجا شەوێک
 هیمان لەخەو بوون، بەلایەک (گەرە بەک) لە لایەن پەرورە دگارتەو
 سوورایەو بەسەریا ﴿ ۲۰ ﴾: فأصبحت کالصرم ﴿ ئیتر ئەو باخە
 سەوزو جوانە، وەك چناروی لێ هات و هیچی پیو نەما، دەتوت
 شەرا لئی داو ﴿ ۲۱ ﴾: فتنادوا مصحین ﴿ ۲۲: أن اغدوا علی
 حرثکم إن کنتم صارمین ﴿ جا بەیانی بەرەو باخە کە یان رویشتن
 و لەناو خۆیاندا بانگیان لە یە کتر دەکر دەیانوت: بەیانی زوو
 بچنە سەر باخە کەتان، شەر ئە ی رنن ﴿ ۲۳ ﴾: فانطلقوا و هم
 یتخافتون ﴿ جا رویشتن و بە ئەسپایی لە نیو خۆیاندا تەگبیریان
 دەکرد ﴿ ۲۴ ﴾: أن لا یدخلنها الیوم علیکم مسکین ﴿ کە نابی ئەمرۆ
 هیچ هەژارێک پێی بخاتە باخە کەووە بیت بەسەرمانا ﴿ ۲۵ ﴾:
 و غدوا علی حرد قادرین ﴿ وە بەیانی زوو بۆی دەرچوون و رینگەیان
 گرتە بەر، وایان دەزانێ ئەتوانن مەبەستیان جیبە چی بەکن و
 هەژاران بێ بەش بەکن ﴿ ۲۶ ﴾: فلما رأوها قالوا إنا لضالون ﴿
 ئینجا کاتی گەیشتنە لای باخە کەو و ببینیان (هەلپروژاوە) و تیان:
 بێ گومان ئیمە ریمان ون کردوو، ئەمە باخە کە ی ئیمە نییە، باخی
 ئیمە پر لەمیو بوو ﴿ ۲۷ ﴾: بل نحن محرومون ﴿ دوا یی بیریان
 کردوو و تیان نا... باخە کە ی خۆمانە، بەلکو ئیمە بەشپراو کراوین
 بەهۆی نییەت و نیازی خرابی خۆمانەو ﴿ ۲۸ ﴾: قال أوسطهم ﴿

هرچی برپارو حوکم بدن؟! دیاره ئەمانه ههچیان نین، ئەنامە ی ئاسمانیان هه یەو، ئە پەیمانان بۆ مۆرکردون، کە هەرچیان ویست بیاندریتنی... ۴۰: سلهم أبهم بذلک زعیم * لینیان بپرسه: کامیان دەسه بەری ئەو برپارو حوکمه به... چونکه ئیمه ههچ بەلینیکمان ئەداونەتتی * ۴۱: أم لهم شرکاء * یاخو شەریک

ئەوجا ناوەنجیبه که یان - لەرووی راو بیرو بۆچوونەوه - وتی: **﴿ ألم أقل لكم لولا تسبحون ﴾** ئایا پێم نەوتن بۆچ تەسبیحات و یادى خوا ناکەن؟ واتە: دەس تەسبیحی خوا بکەن و پەشیمان ببنەوه: ۲۹: قالوا سبحان ربنا إنا كنا ظالمين * ئەوانیش هه موو وتیان: پەرورەدگاری ئیمه ستمکارو ناهەفکار نییه، ئیمه خۆمان ستمکار بووین * ۳۰: فأقبل بعضهم على بعض يتلاومون * ئەوسا روویان کردە یەکترو لۆمەو سەر زەنشتی یەکتریان دەکرد!.. * ۳۱: قالوا یا ویلنا إنا كنا طاغين * وتیان: تیاچوون بۆئیمه، بەراستی ئیمه خۆمان یاخی و سەرکیش و لەسنوور دەرچوو بووین، بەری کێلگە ی خۆمان ئە ی خوینەوه * ۳۲: عسى ربنا أن یبدلنا خیرا منها * ئومیدەوارین پەرورەدگارمان بەزەیی پیمان بیتەوهو چاکتر لەو باخەمان پێ بیه خشیت * إنا إلی ربنا راغبون * بەراستی ئیمه بە ئومیدی رەزەماندی پەرورەدگاری خۆمانین، هیوادارین رووی میهره بانیمان تی بکاتەوه * ۳۳: كذلك العذاب * وهک سزای خاوەنانی باخه که یه سزای من لەدونیا دا، واتە: هەرچوئیک سزای نارده سەر ئەو خاوەن باخانه، هەر ئاوايش دەتوانی بنیری بۆسەر قورەیش، دەبا پێش ئەوه ی کار لە کار بترازی بیریکه نەوه * ولعذاب الآخرة أكبر * وه بەراستی سزای روژی (قیامت) گه وره تره * لوکانوا یعلمون * ئەگەر ئەوان بزائن و تی بگن، که وابوو باهه موو پیاوخراییک، وه با هه موو دهوله مەندیک پێش ئەوه ی به شپراو بکرین، راجله کین..

سَمِعْتُمْ عَلَىٰ الرُّطُومِ ﴿۳۰﴾ إنا كنا ظالمين ﴿۲۹﴾ ألم أقل لكم لولا تسبحون ﴿۳۱﴾ عسى ربنا أن يبدلنا خیرا منها ﴿۳۲﴾ ولعذاب الآخرة أكبر ﴿۳۳﴾

هەندى (سە لەف) دەلین: ئەو خاوەن باخانه نیشته جینی ولاتی (یە مەن) بوون. هەندیکی دیکەش دەلین: (حە بە شە ی) بوون. ئینجا دیت پاشەرۆژی موسلمانان باس ئەکاو ئەفەرموی: * ۳۴: إن للمتقين عند ربهم جنات النعيم * بەراستی بۆ پارێزگاران، باخاتی پرله نیعمەتی بەهەشت لای پەرورەدگاریان ئامادە یه.

باوەرداران و بن باوەردان وهک یهک نین:

۳۵: أفنجعل المسلمين كالمجرمين * ئایا موسلمانان وهک تاوانباران لێ ده که یین؟! * ۳۶: مالکم کف تحکمون * چیتانە حوکم و برپاری وا ئەدەن...؟ چونکه ههچ کاتیک نابێ چاککارو، خراپکار چوون یهک مامه له یان له گه ل بکری * ۳۷: أم لكم کتاب فیہ تدرسون * ئایا نامە یه کتان هه یه له خواوه تیبدا ده خویننه وه؟ * ۳۸: إن لکم فیہ لما تخیرون * که هەرچی ئیوه بتانەوتی به ئاره زووی خۆتان لێ هه لێ بێرن؟! * ۳۹: أم لکم ایمان علینا بالغة إلی یوم القیامة * یان مه گەر پەیمانێ به هیزتان به سه رمانه وه یه تارۆژی قیامت دەمینیته وه * إن لکم لما تحکمون * بۆتان هه بی

و هاوبه شیان هەن... بۆ ئەوه که موسلمان و تاوانبار وهک یهک لێ بکه یین...؟ * فلأتوا بشرکائهم * ده ئەگەر وایه با شەریکه کانیان بێنن بۆ هاو کارییان * إن کانوا صادقین * ئەگەر راست ئەکەن له داواکه یاندا. ئاشکرایه که ههچ که سیک نییه بتوانی برواته ژیر ئەو داوا یه.

قولى رهش و سپی له بواردا دهرده کهوتی:

ئینجا چەند دیمە نیکی سەختی روژی دوایی باس ئەکاو دەفەرموی: * ۴۲: یوم یکشف عن ساق * روژی قیامت ئەوه ندە ئەنگانه یه (چاک) دەکریت بەلاداو هه موو لاقیک دەرده کهوتی، واتە: ئەوه ندە روژیکی سەختە پێویستی به خو گورج کردنه وه یه، ئیمامی (بوخاری) له (ئەبوو سەعیدی) خودریه وه ئەم فەرمووده یه دینی: ((یکشف ربنا عن ساقه، فیسجد له کل مؤمن ومؤمنة، ویقی من کان یسجد فی الدنیا رباه وسمعة فیذهب لیسجد، فیعود ظهره

طبقاً واحداً)). (فتح الباری: ۵۳۲/۸، ۵۳۱. موسلم: ۱۶۷/۱).
 واته: لهو رۇژدهدا پەروەردگارمان لاقى خۇى دەر دەخا، جا
 ھەموو رۇن و پیاویکی پروادار سوژدەى بۇدەبا وە ئەوہى له بەر
 روویامایى وناو بانگ سوژدەى بۇ بردووه دەمینیتهوہ دەروا سوژدە
 ببا، کەچى پشتى رەق دەوہستى و بۇى ناچەمیتەوہ تاسوژدە ببا،
 واته: ناتوانى سجده بیات، بۇیە خوا دەفەرموئى: ﴿ویدعون الی
 السجود فلا یستطیعون﴾ وەبانگ ئەکرین بۇ سوچدە بردن، بەلام
 ناتوان بیبەن، چونکە دەبوو لەدونیادا سوچدە بەرن و یەکلا ببەنەوہ
 بۇخوا، کە چى ئەوان چەوتیبیان کردو ئیستاش پشتیان رەق بوووہ
 ناچەمیتەوہ ﴿۴۳: خاشعۃ اَبصارهم﴾ ئەورۇژە چاویان شۇرە
 ﴿ترھقم ذلۃ﴾ زەبوونى وریسواىی دای پۇشیون و روویان نیبە سەر
 بەرزیکەنەوہ، چونکە ئەزانن چیبیان کردووہ لەدونیادا ﴿وقد کانوا
 بدعون الی السجود﴾ چونکە لەدونیادا بانگ ئەکران بۇ سوژدە
 بردن ﴿وهم سالمون﴾ لەکاتیکیدا لەش ساغ بوون نەیان ئەبرد،
 ئیستا ناتوانن و دەبى تۆلەى خۇیان وەرگرن.

ئینجا ئا لەو باروودۇخە توندوترسناکەدا، سامناکترین ھەرەشەیان
 لی ئەکاو دەفەرموئى: ﴿۴۴: فذرني ومن یکذب بهذا الحدیث﴾
 وازم لی بیئە بۇ ئەو کەسەى کە بروای بەم قورئانە نیبە و بەدرۇى لە
 قەلەم دەدات، واته: کارو بارى بدە دەستى خۇم، تۇ خۆت پیوہى
 سەرگەرم مەکە ﴿سنستدرجهم من حیث لا یعلمون﴾ بە تەئکید
 وردە وردە بە سزا دەیان دەگرین لە لایەکەوہ نازانن لەویوہ سزا
 دیت، وەک لە جیگایەکە تردا دەفەرموئى: (أیحسبون أنما نمدهم
 به من مال وبنین، نسارع لهم فی الخیرات بل لا یشرعون). ﴿۴۵:
 وأملی لهم إن کیدی متین﴾ وە لەدونیادا مۆلەتیان دەدەم و تەمەن
 درئیزیان دەکەم و بەلەیان لی ناکەم بەسزا، بەراستى نەخشەى تۆلەى
 من (لە بەرامبەر بە بى بروایان) بەهیزە.. ھەر گرتەن رزگار نابن،
 وەک خۇى ئەفەرموئى: (وکذلک أخذ ربک إذا أخذ القرى وهى
 ظالمة إن أخذہ ألیم شدید). ئیمامى (بوخارى) و ئیمامى (موسلم)
 دەگىرنەوہ لە پیغەمبەرەوہ ﴿فەرموویەتى: ((إن الله تعالى لیملى
 للظالم حتى إذا أخذہ لم یفلته)). پاشان ئایەتسى (وکذلک أخذ
 ربک..) ی خویندەوہ. (فتح الباری: ۲۰۵/۸. مسلم: ۱۹۹۷/۴).
 بى گومان خوا بۇماوەیەک مۆلەتسى ستەمکار دەدا - و جەلەوى بۇ
 شل دەکا- ھەتا رۇژى کەگرتى، ئیتر قەت لەدەستى رزگارى
 نابیت ﴿۴۶: أم تسألهم أجرا فهم من مغرم مثقلون﴾ یاخۇ کرئى
 و مزەیەکیان لی داوا ئەکەیت لە بەرانبەر گەیاندى پیامەکەتەوہ،
 تا بەقورسى بزائن و نەتوانسن لەژئزى دەرچن؟ ﴿۴۷: أم عندهم
 الغیب فهم یکتبون﴾ یان خۇ ئەوانە غەیبیان لایە و لە بەرى

دەنووسنەوہ ئەوہى حوکمی پى دەکەن، تا بەئارەزووى خۇیان لىنى
 بنووسن و چیبیان مەبەست بیئت بۇ خۇیانى وەرگرن .. ئیتر
 پیویستیان بەپەيامەکەى تۆنەبیئت... دیارە ئەمانە ھیچیان نین،
 کەوابوو بۇچى بەگویت ناکن... ۱۹.

خۇراگر بەو وەک (یونس) بیس مەخۇرەوہ:

﴿۴۸: فاصبر لحکم ربک﴾ جاتۇش ئەى پیغەمبەر! ﴿بەئارام و
 خۇراگر بە بۇ بریاری پەروەردگار﴾ ﴿ولا تکن کصاحب الحوت﴾
 وە وەک خاوەنسى نەھەنگەکە (واته: یونس علیہ السلام) مەبە کە لە
 گەلەکەى توورە بووو، ویستى لە دەریاوە دەرچى، وە بەویستى
 خوا نەھەنگەکە قووتى دا ﴿إذ نادى وهو مکتوم﴾ وەلە تەنگانەى
 ناوسكى نەھەنگەکەدا ھاوارى لە پەروەردگارى کردو لە سەر پیچى
 ھۆزەکەى خەفەتباربوو ھەر دەى گوت: (لا إله إلا أنت سبحانک
 إنی كنت من الظالمین) خواى میہرەبانیش وەلامسى دایەوہو
 فەرموئى: (فاستجبنا له ونجیناه من الغم وکذلک نجى المؤمنین)،
 وەفەرموئى: (فلولا أنه کان من المسبحین للبت فی بطنه إلی یوم
 بیعثون). ﴿۴۹: لولا أن تدارکە نعمة من ربہ﴾ خۇ ئەگەر رحمەت
 و میہرەبانیبەک لە پەروەردگاریەوہ فریای نەکەوتبا بە قەبوولکردنى
 تەویەو پەشیمانى لىنى ﴿لنبد بالعراء﴾ فرى دەدرایە دەشتیکى
 رووتەن و وشکەوہ، واته: بى دارو درەخت ﴿وهو مذموم﴾ و
 سەرکۆنەکراویش دەبوو ﴿۵۰: فاجتاه ربه﴾ جا پەروەردگارى
 ھەلى بزاردەوہ بۇ پیغەمبەریتى ﴿فجعله من الصالحین﴾ لە پرزى
 سالتاندا دای نایەوہ، پیغەمبەر ﴿فەفەرموئى: ((الاینبغى لأحد
 أن یقول: أنا خیر من یونس بن متى)) متفق علیہ. (فتح الباری:
 ۸۰/۱۴۴. موسلم: ۱۸۴۶/۴). واته: بۇ ھیچ کەسى شیاوو رەوا
 نیبە بلئى: من لہ (یونس) ی کورى (مەتتا) باشترم. ﴿۵۱:
 وإن یکاد الذین کفروا﴾ وەبەراستى ئەى پیغەمبەر! ﴿ئەوانەى
 کە کافر و بى پروابوون نزیکە لەرق و دوژمنایەتیدا﴾ لیزلقونک
 بأبصارهم ﴿بەچاویان ھەلت دیرن﴾ ﴿لما سمعوا الذکر﴾ وەختى
 کە قورئانیاں بیست.

﴿ئیبین کەسیر﴾ دەئى: (فی هذه الآیة دلیل علی أن العین إصابتها
 وتأثیرها حق بأمر الله عز وجل...). واته: ئەم ئایەتە بەلگەىە کە
 چاوى پیس بە ویستى خوا رۇل و دۇزى خۇى دەیبىنى و دەتوانى زیان
 بگەیەئیت بەو شتە بۇى دەروانیت، ھەر وەک چەند فەرموودەبەکیش
 لەو بارەبەوہ ھاتوون و دەلین: ((لا رقیة إلا من عین أو حمة أو
 دم لا یرقا)) (ئەبووداوود. ۲۹۳/۴). ((العین حق، ولو کان شی سابق
 القدر سبقت العین، وإذا استغسلتم فاعسلوا)) (موسلم: ۱۷۱۹/۴).

ئەو کارساتەى روودەدا چىيە؟ ئەگەر خوا ھەندىكىت بۇ باس ئەكات، سەرەراى ئەو ھەش ھىشتا بەتەواوى لىنى حالى نابىت تا بەچاوى سەرئەى بىنى... بەلى دەبوو رۇژىكى ئاوا كەس نكوولى لى نەكردايە كەچى * ۴: كذبت ثمود و عاد بالقارعة * سەموود(واتە): ھۆزەكەى سالىح(وہ(عاد) واتە: قەومەكەى(ھوود)،

يان دەفەرموى: ((لا عدوى، ولا طيرة ولا هامة ولا حسد والعين حق)) ئىمامى (ئەحمەد) رىوايەتى كوردوھ. * وبقولون إنه لمجنون * ۵: ھەگەل ئەو ھىشدا ئەلین: بەراستى ئەو (موھەممەد) ھە شىتە! باشە! ئەگەر شىتە بۇچى ئەو ھەندە بەخەفەتەوھن و لىبى دەترسن و، ھەر رۇژەى تەوانجىكى لى ئەگرن؟ * ۵۲: وما هو إلا ذكر للعالمين * ۵: ھە ئەو قورئانە تەنھا ئامۇزگارىيەكە بۇ ھەموو خەلكانى دونيا (بە پەرىو بە ئادەمزا دەوھ). ئىتەر چۆن بەو كەسە -كە ئەم قورئانەى بۇ ھاتوھ- دەلین: شىت...! بەلى پىغەمبەر ھەر لەمەككەدا بوو جىھاننىيەتى ئىسلام راگەيەترا! لەپال ئەو ھەموو سزاو ئەشكەنجەو چەوساندنەوھ زۆرەدا، خوا داى بەگوئى ھەموو خەلكانى دونيادا كە: ئەو قورئانە بۇھەموو جىھاننىانەو، دەبى باوھرى پى بىنن. لە (۱۴۱۷/۱۰/۱۰) ك بەرامبەر بە (۱۹۹۷/۲/۱۷) ز -كاترەمىز (۴۰، ۵) خولەكى پاش نىوھرۇ- لە تەفسىرى سوورەتى (قەلەم) بوومەوھ لە (مەريوان)، زۆر زۆر سوپاس بۇ خواى كارچوان.

خَشِيعَةً أَنْصَرَمُ رَهْمَتُهُمْ ذَلَّةً وَقَدْ كَانُوا بِدْعَمِنَ إِلَى الْأَجْرِ دَوْمٍ سَلْبُونَ ﴿١٣﴾ فَذَرْنِي وَمَنْ يَكْذِبْ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾ وَأَنْتَ لَمْ يَأْنِ لَكَ دِيْنٌ مِّنْهُنَّ ﴿١٥﴾ أَمْ تَتْلُوْنَهُمْ أَعْرَافَهُمْ مِّنْ مَّعْرُوفٍ مُّقْرَوْنَ ﴿١٦﴾ أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُوبُونَ ﴿١٧﴾ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْأُخْتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿١٨﴾ وَلَا تَدْرِكُهُ رِغْمَةٌ مِّنْ رَبِّهِ لَشَيْءٍ أَلْمَعْرَاءَ وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿١٩﴾ فَاجْتَبِهْ رَبَّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٠﴾ وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُفْلِتُونَكَ بِأَنْصَرِفِهِمْ لَتَأْتِيَهُمُ الْآزْدَادُ وَقَوْلُونَ إِنَّهُ لَكَاذِبٌ ﴿٢١﴾ وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٢٢﴾

سُوْرَةُ الْحَاقَّةِ ﴿٢٣﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَاقَّةُ ﴿١﴾ مَا الْحَاقَّةُ ﴿٢﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ ﴿٣﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ ﴿٤﴾ فَأَمَّا ثَمُودُ فَأَمَّا كَرُأً بِالطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾ وَأَمَّا عَادٌ فَأَمَّا لَهُ كُورٌ بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾ سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَتَمَیْنِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا فَفَرَقَ الْقَوْمَ فِيهَا فاصْرَعْنِ كَانَهُمْ أَعْجَابًا يَضْحَكُونَ ﴿٧﴾ فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ﴿٨﴾

سوورەتى (حاققه) ۵

مەككە يىيەو (۵۲) ئايەتە

بەناوى خواى بەخشندەى مېھرەبان

ئەم سوورەتى (حاققه) يە پاش سوورەتى (مولك) ھاتوھ... ۵: ھەك سوورەتە مەككە يىيەكەنى تر باسى چەسپاندنى ئىمان و بىروباوھر ئەكات... باسىكى ئىجگار قورسى رۇژى دوايىش ئەكات، ئىنجا ئەوانەى ھەمىشە ھەولیان دەدا بۇ دەمكوتكردن و بەدروخستتەوھى پەيامبەرەكانيان، ھەك: (گەلى عاد، سەموود، گەلى لووت، فیرعەون، گەلى نوح) و چەندان كەلە ھەق و یاخى بووى تر، ھەر ھەك باسى بەختياران و بەدبەختان ئەكات... دەشتوانىن بلىين: تەوھرى سوورەتەكە بۇدوو پاتكردەوھى چەسپاندنى راستى قورئانە، فەرموودەى خوايەكى زاناو، كارچوان و داناو بىنايە.. لەگەل پاكانەكردن بۇ پەيامبەر ﷺ كە: ھەرگىز گومراو سەرلئىشواو نەبووھ، ھەر ھەك تەوانكارى و بەدبەختيان لەسەر تۆمار ئەكات. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ الْحَاقَّةُ ﴿٢﴾ كارساتە سەختەكە (رۇژى قىامەت) راستە و دىتە دى وھىچ گومانىكى تىدا نىيە: ۲: ماالحاقه * چىيە ئەو كارساتە بەرھەقە روودەدا؟ مەبەست ئەو يەكە ئەو ھەندە قورس و گران و سەختە، جىگەى پرسىارو بىر لى كوردنەوھى * ۳: وما أدراك ماالحاقه * تۇ چوو زانئىت

بەروايان بە رۇژە تىكشكىنكەرەكە نەھىناو، بەدرويان زانى... بۇيە خواى گەورەش لىيان تۆرە بووو لە ناوى بردن، ھەك ئەفەرموى: * ۵: فاما ثمود فاهلكوا بالطاغية * جا ھۆزى سەموود -گەلى سالىح بەھۆزى سەركىشى خۇيانەوھ- بە نەعەرەتە يەكى ئىجگار گەورە تيا چوون، پاش بىنى ھەموو بىيانوھەكانيان، ھەك لەئايەتى تردا ئەفەرموى: (كذبت ثمود بطغواها). * ۶: واما عاد فاهلكوا بريح صرصر عاتية * ۷: وھەرچى (گەلى) عادىش بوو -كەخوا پەيامبەرىكى بۇ ناردبوون- بە باو گەردەلوولىكى ساردى سەختى ھەر بەھىز لەئىو چوون * ۷: سخرها عليهم سبع لال وثمانية أيام حسوما * ھەوت شەووو ھەشت رۇژ لەسەر يەك: خوا زالى كرد بەسەرياند، دەلین لەبەيانى چوارشەمەوھ دەستى پى كرد، بۇ ئىوارەى چوارشەمەى ئابندە، چوار رۇژى لەكۆتايى (شوبات) و، سى رۇژىش لەسەرەتاي (ئازار) ھەكە پى دەلین: بورچى پىرەزەن، چونكە ھەك (ماموستا خال ئەلى) پىرەزەنكە لەگەلى عاد لەئىرەمىنكەدا

خوی دہشاریتہوہ تا لہرؤزی ہشتہما خوی دہردہخاو ٹہویش
 رہق ٹہبیتہوہ (خواش چاکتر ٹہزانئ). ﴿ فترى القوم فيها صرعى
 كأنهم أعجاز نخل خاربة ﴾ جا ٹہگەر لہوئی بوایت ٹہو گہلہت
 دەدی لہو شہوان ورؤژانہدا بہ مردوویی کەوتوون وەکو کۆتەرہی
 پساوی دارەخورما، لہ جیبیہکی تردا دہفہرموی: ﴿ فأصبحوا لا يرى
 إلا مساكنهم ﴾ وایان لہات خانوہکاتیان نہبی ہیچ شتیکیان
 نہ ٹہبینرا، لہ فہرموودہیہکی (متفق علیہ) یشدا ہاتوہ: ﴿ انصرت
 بالصبا، وأهلك عاد بالذبور ﴾. (فتح الباری: کتاب الإستسقاو
 ۵۳۰/۲، وموسلم: ۶۱۷/۲). واتہ: ﴿ خوا منی بہو بایہ سەر خست و،
 دوژمنی بیروخاند کە لہخۆرہلآتہوہ دہہات، (عاد) یشی بہوبایہ
 قہکرد کە لہخۆر ٹاواوہ دہہات ۸: ﴿ فهل ترى لهم من باقية
 جانايا دہیبنی کەسیان مابیتہوہ ۹: ﴿ وجاء فرعون ومن
 قبله والمؤتنكات بالخاطنة ﴾ وەفیرعہون وٹہوانہی پیش ٹہویش
 لہ دانیشٹوانی شارو گوندہ سەرہو ژیرکراوہکان ہاتن ۱۰:
 فعصوا رسول ربهم ﴿ جا ہەر یہکەیان بیگوینی و سەرپیچی کرد
 بہرامبەر بہ پیغہمبہری پەرہردگاری خویان، فرعہون لہمووسا،
 گہلی لووت لہ (لووت) وەک ٹہفہرموی: ﴿ إن كل إلا كذب الرسل
 فحق وعيد ﴾ یان دہفہرموی: ﴿ کذبت قوم نوح المرسلین ﴾ یان
 فہرمایشتی (کذبت عاد المرسلین). ﴿ فأخذهم أخذة رایة ﴾ جا
 خوا گرتیانسی بہ گہرتنیکی لہرادہ بہدەر، ہەندئ بہبا، ہەندئ
 بہ توفان ۱۱: ﴿ أنا لما طغى الماء حملناكم فى الجارية
 ٹیمہ کاتی ٹاوہکە سہری کردو بہ سەر ہەمووشتیکیدا سەرکەوت
 لہکاتسی توفانہکەدا (باپیہکانی) ٹیوہمان ہەلگرت لہ کەشتیدا تا
 تیانہچن و بنہ برنہبن. پاشان ئادەمزاد وردہوردہ زاووزنی کردہوہو
 سہری ہەلدایہوہ، ٹایہتی: ﴿ وجعل لكم من الفلك والأنعام ما
 ترکیون ﴾ وەٹایہتی (وآیہ لہم أنا حملنا ذریعتهم فى الفلك المشحون،
 وخلقنا لهم من مثله ما یرکبون) دوویاتی ٹہوماناو مہبہستہ دہکاتہوہ
 ﴿ ۱۲: لنجعلها لكم تذكرة ﴾ بۆٹہوہی ٹہو رووداوہ بکەینہ
 بیہرہینہرہوہو ٹاموژگاریبہک بۆتان وبشزانن کەہەرکەسیک بجیت
 بہگژ پەمامبەرہکەیدا تۆلہی لہوہرٹہگیریتہوہ ﴿ وتعبها اذن
 واعية ﴾ وەٹہوگوییانہی پاریزہرن، ٹہو واقعہیہبپاریزن لہ زہینداو
 بۆگەلانی پاش خویانی بگژنہوہو ٹاموژگاری نەوہکانی خویانیان
 بی بکەن ہەتابہدوای ٹہو لارولاسارانہدا نہچن.

جاکاتی تہنیا جاریک فووکرہ بہ شہبپووردا لہلایہن (ٹیسرافیل) ہوہ
 بۆمراندنی تہواوی گیانلہبہران، کە ٹہویش تہنہا پەرہردگار خوی
 شنیوہی ٹہو (سوور) دہزانئ ﴿ ۱۴: وحملت الأرض والجبال
 وزہوی و کینوہکان لہ جیگای خویاندا ہەلگیران و بہرزکرانہوہ
 ﴿ فکتسا دكة واحدة ﴾ وٹہوجار یہککەرہت دران بہ یہکداو
 ہہ پروون ہہ پروون ہوون، وہ بوونہ زہویہکی تہخت ﴿ ۱۵:
 فیرمذ وقعت الواقعة ﴾ ٹہو پۆژہ رووداوہکە رووٹہدا (واتہ: قیامت
 بہرپادہبیت) ﴿ ۱۶: وانشقت السماء فہی یومذ وایہ ﴾ وٹاسمان
 ہەموو لہت ولہت بوو، جا ٹاسمان لہو پۆژہدا شل وشۆلہ، چونکە
 لہو پۆژہدا وەک خوری شی دہبیتہوہو، لہیہکتر دہترازی، وەک
 ٹہفہرموی (وفتحت السماء فکانت أربابا). ﴿ ۱۷: والملك على
 أرجائها ﴾ وہ فریشتہکانیش لہ سەر لیواری ٹاسمان دان ﴿ وحمل
 عرش ربك فوقهم یومذ تمانیہ ﴾ وەلہو پۆژہدا ہەشت فریشتہ
 عہرشی پەرہردگاری تۆ بہیان سہریانہوہ ہەل دہگرن. پینشینان
 لہمانای عہرشدہ دلین: ﴿ إنه سریر ذو قوائم تحمله الملائكة، و هو
 کالقبة على العالم، و هو سقف المخلوقات.﴾
 (سہید قوتب) بہرہحمہت بی، ٹہلی: ٹیمہ نازانین ٹہوہہشتہ
 کە بہبان سہریانہوہ عہرش ہەلدہگرن چین و کین. ہەر وەک
 نایشزانین چۆن (عہرش) ہەل ٹہگیردرئ. ٹیمہ ٹہمانہ ہەموو
 ٹہدہینہ دەستی پەرہردگارمان، خۆ لہولاشہوہ داوامان لہ نەکراوہ
 بیان زانین. وەہەر ٹہوہندہ کەہست بکری بہگہورہبیو،
 دہستہلاتی بی سنووری خوا، چ لہدونیادا، چ لہپاشہ پۆژدا بہسہ
 ﴿ ۱۸: یومذ تعرضون لا تخفى منكم خافية ﴾ لہو پۆژہدا ٹیوہ ہەموو
 نیشانی خواوہندتان دہدرین بۆ حیساب، ہیچ کردارو گوفتاریکی
 نہینیتان شاراوہ لای خوا، پیغہمبہری خوا ﴿ ٹہفہرموی:
 ((يعرض الناس يوم القيامة ثلاث عرصات، فأما عرضتان فجدال
 ومعاذیر، وأما الثالثة فعند ذلك تطير الصحف فى الأیدی، فأخذ
 بيمينه، وأخذ بشماله)) (ٹہحمەد، وٹیبنی ماجہ وترمزى). واتہ:
 لہرؤزی قیامتدا سنی جار ئادەمزاد لہپیشانگای خودا رادہنوینرین:
 دوو جاریان شہرہقسہو پرویانوو ہینانہوہیہ، سنی بہمیشیان نامہی
 کاروکردہوہکان دہدریتہ دەس، جا یا بہدہستی راستہوہ دہدریت،
 یان بہدہستی چہپہوہ.

بہختیاران فہرہحناک و، بہدبہختان خہمناک:

ٹینجا کە پۆژہ راستہکە ہات، ئادەمزاد دہبنہ دوو دہستہ، وەک
 دہفہرموی: ﴿ ۱۹: فأما من أوتى كتابه بيمينه ﴾ ٹینجا ٹہو
 کەسہی کارنامہکەى درایہ دەستی راستی - کەئہوہش نیشانہی

پۆژہ سەختەکانی رۆژی پەسلان:

ٹینجا دیتہ سەر باسکردنی دیمہنیکی سەخت و قورسی پۆژی
 دوایی وەک دہفہرموی: ﴿ ۱۳: فإذا نفع فى الصور نفخة واحدة ﴾

سوورتهی (مه عاریج) به

مهککه بییه و (۴۴) نایه ته

به ناوی خوی به خشندهی میهره بان

ئهم سوورته وهك سوورته مهککه بییه کانی تر باسی ئیمان و بیرو باوهره بناغه بییه کان دهکا، رۆژی قیامت و، قوناغه گران و سهخته کانی، جا برواداران و، بی باوهران، ئه و جا پاداش و تۆله یان، دهشتوانین بلینین تهوهره کای باسی بی پروایانی مهککه یه، که چون ئینکاری زیندوو بوونه وه و پاداش و تۆله یان دهکرد، گالته و لاقرتی یان به بانگه وازه کای په یامبه ر ۷۷ نه کرد. جا له سه ره تا وه باسی سه ریچی و سه رکیشی بی پروایانی مهککه شهکات، که چون له فهران به ردارای په یامبه ر ۷۸ دهر چوون و سووکایه تیپان به بانگه وازه کای نه کرد، کاتی که به سزای خوا ئهی ترساندن. نموونه ی (نه زری کوری حاریس) نموونه دینیته وه، ئه و دمه داوا له خوا شهکات که به زوویی سزایه ک بنیری بۆ خوی و نه ته وه کای، پیش ئه وه ی قیامت بیته! ئه گهر موحه ممه د راست بکا. له هره شه کانیدا: (سأل سائل بعذاب واقع..). ئینجا دووچار بوونی تاوانباران له و رۆژدا که ئه وه نده سه خته ئاسمان وهك مسی تاوه و کیسه کان وهك خوری شیکراوه یان لی دیت. سروشتی ئاده مزاد کاتی که تووشی نارحه تیبه ک ئه بی، چون چرکه چرکی پی ئه که وی، له وانه یه له حسه رته دا ملی خوی بشکینی، کاتیکی که خۆشییه کی ئه و قه ده بیته، چون لووتی بهرز شهکاته وه و (راستی) ناپینی...!! کۆتاییشی به سویندی به په روه ر دگاری جیهانه کان دی که زیندوو بوونه وه راسته و، پاداش و تۆله ش دهست پی ده کاو، شهواتیش له دهست دهر ناچن (فلا أقسم برب المشارق والمغارب..).

خوانه ناس به تالوو کای سزایه، تۆش به نارابه:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: سأل سائل بعذاب واقع
پرسیار که ریک له بی باوهره کانی مهککه (نه زری کوری حارس)
داوای سزای کرد بیته سه ریان، خۆ هیچ گومانیک نییه ههر
بۆیان دی و پیش دیت، گه لی جار به بانگه وازه کای په یامبه رو
به رۆژی دواپی گالته ی نه کرد، ته نانه ت ئه یوت: (اللهم ان كان
هذا هو الحق فأمطر علينا حجارة من السماء..). جا به و بونه یه وه
- وهك ته به ری ده لی- ئهم سوورته ی (مه عاریج) به دابه زی. * ۲:
للكافرين ليس له دافع * ئه و سزایه بۆ کافرو بی باوهران هیچ کهس

له ش و رۆج، ئاده می و، په ری و فریشته.. هتد * ۴۰: انه لقول رسول كريم * به راستی ئه و قورئانه له زاری په یامبه ر یکی گه و ره و به ریزه وه پنتان راده گه یه نریت * ۴۱: وماهر بقول شاعر * وه گوفتارو قسه ی شایه ر نییه، وهك ئه و به دبه ختانه پنیان وایه، وه پیغه مبه ر (شیمه) و هونراوه شی نه بووه، وه ئه وانه ش که شاره زای زانست و زانیاری (هروون) نهم راستییه به چاکی ده سه لینن که قورئان شیمه ر نییه. * قلیلا ما تومنون * که چی که میکتان باوهر دینن! * ۴۲: ولا بقول کاهن * و ته و قسه ی جووکیش نییه * قلیلا ما تذکرون * که م وایه بییر یکه نه وه و ئاموزگاری وهر گرن * ۴۳: تنزيل من رب العالمین * ئهم قورئانه له لایه ن په روه ر دگاری جیهانه کانه وه دابه زینراوه، واته: نه جادووه، نه وته ی جووکی و فالتجیبه، به لکو ته نها فرسووده ی خوی تاک و ته نیایه * ۴۴: ولو تقول علينا بعض الأقاويل * ئه گهر ئه و په یامبه ره ۷۹ هندی قسه ی له سه رمان هه لئه ستیا * ۴۵: لأخذنا منه باليمين * ده ستیمان ده گرت * ۴۶: ثم لقطعنا منه الوتين * پاشان رهگی دلیمان ده بری * ۴۷: فسامنکم من أحد عنه حاجزين * جا که سیکتان نه ده بوو بتوانی به ره لئستی لی بکاو له ده ستمان رزگاری بکات، خۆ په یامبه ریش ۷۷ هه رگیز له نه خشه ی ئیمه لانا دا و هیچ شتیکیش له سه ر ئیمه هه لئا به سیته * ۴۸: وإنه لتذکره للمتقين * و به راستی ئه و قورئانه یاداوه ریبه بۆ خۆ پاریزان و خواناسان، ئه وانه ئاماده بیپیان تیدایه په ندوو ئاموزگاری وهر گرن، نایه تی (قل هو للذین آمنوا هدی وشفاء) بۆ هه مان مانا و مه به سته. * ۴۹: وانا لنعلم أن منکم مکذبین * وه به راستی ئیمه ئه زانین که له نیو ئیوه دا هندی هه ن ئهم قورئانه به درو ده دنه قه له م * ۵۰: وإنه لحسرة علی الکافرين * وه بی گومان له رۆژی قیامتدا قورئان داخ وکه سه ره له سه ربی باوهران * ۵۱: وإنه لحق البقن * وه به راستی حه قیشه و گومانی تیدا نییه * ۵۲: فسبح باسم ربک العظیم * جا که واته تۆش (ئهی پیغه مبه ر!) ناوی په روه ر دگاری گه و رته بهرزو پاک رابگه ره، وه هه میشه ته سیحات و ستایشی بکه له به رامبه ر ئه و به هرا نه وه پی به خشیویت.

له (۱۸/۱۷) شه شه لانی (۱۴۱۷) ک به ران به ر به (۲۵/۲۴) (۹۷/۲) ز له ته فیسیری ئهم سوورته بوومه وه.
سویاس بۆ خوی میهره بان.

لی وەر ناگیرئی، دەسا دەست کۆتاکە * اینا لظی * بەراستی ئەو
 ئاگرە ئاگرئیکی بلیسەداری وایە * ۱۶ : نزاعە للشوی * دامالینتەرە
 بۆ پیسی سەر، واتە: پیسی سەر هەلەدەفرچینئی و هەلئەدەکنئی و
 دەی با * ۱۷ : ندعوا من ادبر وتولی * ۱۸ : وجع فاعوی * ئەو
 ئاگرە ئەو کەسە بانگ دەکات لەدونیادا پشتی لەهەق و راستی

و شتیک نییە بیگیریتەوہ لییان، واتە: هەرکات لەلایەن خواوہ
 سزاکە هات، هیچ کەسێک نییە نەهیلئی دووچارئی ئەوان بیئت
 * ۳ : من الله ذی المعارج * لەلایەن خوای خواوہن دەسەلات
 وخواوہن پلەکان، وەک دەفەرموئی: * ۴ : نرج الملائکة والروح
 الی فی یوم کان مقدارہ خسین ألف سنه * فریشتەکان و جوہریل
 بەرز دەبنەوہ بۆلای لەرۆژگارێکدا کەماوہکە ی بەنجا هەزار سالە
 لای موشریک و بی باوہرەکان.. واتە: سزاو ئەشکەنجەیان لەهەندی
 کاتدا ئەوہندە زۆرە ئەو رۆژەیان لی ئەبئی بەنجا هەزار سال، یان
 بەهەزار سال، وەک لەجینگایەکی تردا هاتووہ.. دیارە قیامەت پلە
 پلەییە، بۆیە جینگای وای هەبە ئەوہندە قورس و سەختە بە هەزار
 سال لییان ئەروات، جینگای وایشی هەبە بەنجا هەزار سال،
 جا لەو رۆژەدا فریشتەو جوہریل بۆ لای خوای میهرەبان سەر
 دەکەون. * ۵ : فاصبر صبرا جلا * جا ئەی پیئەمبەر! ئارام
 بگرە لە بەرامبەر داوای ئەو داواخوازەوہ بە ئارامگرتنئیکی جوان و
 شیوا بەپلەئی تۆ، واتە: هەر گیز سکاڵا و بیزاری تیدا نەبئی وجگە
 لە خوا سکاڵا بۆ کەسێک نەبەیت * ۶ : انهم یروہ بعیدا * بە
 راستی ئەوان ئەو رۆژە بەدوور دەبینن! * ۷ : وناہ قریبا * و
 ئیمەش بەنزیکئی ئەبینن، چونکە بۆ ئیمە هیچی تئی ناچئیت.

* ۸ : یوم تکون السماء کالمهل * ئەورۆژە ئاسمان وەک مسی
 تساوہ، یان وەک رەنگی رۆن زەیتونی لی دئی * ۹ : وتکون الجبال
 نالعیان * وکیوہکانیش وەک خوری شیکراوہی رەنگاوی رەنگیان
 لی دئی وئەبنە گەردو ئەنیشنە ئاسمان * ۱۰ : ولا یسأل حیسہ
 حیسبا * هیچ دۆست و خزمیکئی نزیک لە حالئ دۆست و خزمی
 خۆئی ناپرسئی، لە بەر خەریکبوونی بە حالئ خۆیوہ * ۱۱ :
 یصرونہم * بە یەکتەر نیشان دەدرئین و یەکتەرش دەناسن، واتە:
 وەنەبئی یەکتەر نەناسن، نەخیر، یەکتەرش ئەناسن، کەچی لەگەل
 ئەویشدا هەر پرسیار نییە لە حالئ یەکتەر، وەک لەسوورەتی تردا
 ئەفەرموئی: (لکل امرئ منہم یومئد شأن یغنیہ...) ۳۷/۸۰. یان
 دەفەرموئی: (..واخشوا یوما لا یجزی والد عن ولدہ، ولا مولود
 هو جاز عن والدہ شیئا..) ۳۱/ ۳۳. * بود المجرم ابو یئدی من
 عذاب یومئد یئسہ * ۱۲ : وصاحبته وأخیه * تاوانبار حەز دەکات
 بۆ بزگار بوونی خۆئی لەسزای ئەو رۆژە بریتی بەدات بە کۆرەکانی
 و هاوسەرەکە ی، و براکە ی * ۱۳ : وفصلتہ التي توبہ * وە بەو
 عیلە ی لە خۆی دەگرت و پەنای دەدا * ۱۴ : وسن فی الأرض
 جمعا ثم ینجی * وە ئەو ی لە سەرزەوی هەبە گشتی بەد لە پاشا
 بزگاری بکات. خو بزگاری نابئی، ئەگەرچی ئەوانەیش بکاتە
 بریتی بۆ خۆی، وەک ئەفەرموئی: * ۱۵ : کلا * نەخیر، بریتیت

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَٰئِهِ تَحِيمٌ ﴿٥٥﴾ وَلَا لِعُلَمَاءِ الْآمِينَ عَٰمِلِينَ ﴿٥٦﴾ لَا يَأْكُلُهُ
 إِلَّا الْغَلِيظُونَ ﴿٥٧﴾ وَلَا أَقْبِمُ مَتَابِعُورُونَ ﴿٥٨﴾ وَمَا لَا تَبْصُرُونَ ﴿٥٩﴾
 إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٦٠﴾ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ﴿٦١﴾
 وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَّا تَدَّكُرُونَ ﴿٦٢﴾ نَزَّلَ مِنْ رَبِّكَ آيَاتٍ ﴿٦٣﴾ وَلَا
 تَقُولُ عَلَيَّابَعَصَ الْأَقَابِيلِ ﴿٦٤﴾ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٦٥﴾ ثُمَّ لَقَعْنَا
 مِنْهُ الْأُوتِينَ ﴿٦٦﴾ فَمَا يَكْفُرُ مِنْ أَمْرِ عَمَّ حَنَجِرِينَ ﴿٦٧﴾ وَإِنَّهُ لَلذِّكْرُ
 لَلصِّدْقِينَ ﴿٦٨﴾ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ سَكْرًا مُكْدِبِينَ ﴿٦٩﴾ وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى
 الْكَافِرِينَ ﴿٧٠﴾ وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ﴿٧١﴾ سَبَّحَ بِأَمْرِ رَبِّكَ الْأَطْيَبُ ﴿٧٢﴾

سُورَةُ الْمَعَارِجِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ﴿١﴾ لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ﴿٢﴾ مِنَ
 اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ ﴿٣﴾ تَمْرُجُ الْمَكَّةُ وَالرُّوحُ الْيَقِينُ ﴿٤﴾
 يَوْمَ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿٥﴾ فَاصْبِرْ صَبْرًا جَبِيلًا ﴿٦﴾
 إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ﴿٧﴾ وَرَبَّهُ قَرِيبًا ﴿٨﴾ يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمَلِ
 ءِ ۙ وَتَكُونُ الْمِيَالُ كَالْأَمْهِنِ ﴿٩﴾ وَلَا يَسْأَلُ حِسَبًا ﴿١٠﴾

کردبئی و رووی لەفەرمانسی خوا وەرچەر خاندبئی و مال و دارایی کۆ
 کردبیتەوہ ولەهەزارانی شاردبیتەوہ و بەشی نەدابن.

مروثا بئى تا پشت و چاو چنۆکە:

ئینجا دیتە سەر باسی دوو خووی زۆر خرابی ئادەمی.. کە هەر
 لەو رۆژەوہ دروسە بوو، لەگەلیدا بوون و قەت لەکۆلئ نابنەوہ،
 مەگەر ئیمان و بپروا بئیت. * ۱۹ : إن الإنسان خلق ذوارعا *
 بەراستی ئادەمی بەرچاو برسی و چاوچنۆک دروست کراوە * ۲۰ :
 إذا مسه الشر جزوعا * هەر کە تووشی ناخۆشی و، هەژاری و
 کەمدەستی بوو ماخولانی پئی دەکەوئیت * ۲۱ : وإذا مسه الخير
 منوعا * وکاتیکیش تووشی خیرو چاکە بوو لەمەردم ئەی گرتەوہو
 بەشی خەلکی لی نادات، وەک پیئەمبەر ﷺ ئەفەرموئی: (الشر
 مافی الرجل شح هالغ وحين خالغ).. واتە: خرابترینی خەسلەت بۆ
 مروث، چرووکی و چاو چنۆکییە، وە ترسیکی دل و جەرگ برە.

(نه بود اوود. کتاب الجهاد ۱۲/۳). * ۲۲: إلا المصلین * جگه له نویژ خونینه کان نهوانه یان که ثم ههشت سیفه تانه یان تیدایه:
 -یکه م: * ۲۳: الذین هم علی صلاتهم داتمون * نهوانه ی که له سر کاتی نویژه کان یان بهره دام و سوورن، نای پچرن و سرگرم نابن به دونیاوه، ثایه تی: (قد أفلح المؤمنون الذین هم فی

بداته وه، که واته جیگه ی خوویه تی لبی بترسن. پیئجه م: * ۲۹:
 والذین هم لغروجهم حافظون * نهوانه ی داوینی خویمان ده پاریزهن له حهرام * ۳۰: إلا علی أزواجهم أو ماملکت آسانهم * جگه له ژنه کان یان، یان له که نیزه کان یان، واته: تنها له گهل نهوانه دا کاری خویمان شه کن * فبانهم غیر ملومین * جا به راستی لهوانه لومه و سه رزه نشت کراونین. * ۳۱: فمن ابغی وراء ذلك فأولئک هم العادون * ئینجا نه وه ی جگه له وه بخوازی و نهو کاره بکات، نهوانه ده ست دریزیکارن و خویمان رانواندوه بو سزای خوا.
 شه شم: * ۳۲: والذین هم لاماناتهم وعهدهم راعون * نهوانه ی بو سپارده و په یمانیان پاریزهن، هر گیز خیانت و گزی له گهل که سدا ناکه ن. حه و ته م: * ۳۳: والذین هم بشهادتهم قاننون * نهوانه ی پابه ندی به شایه تیبیه کان یان هله دهن، بی جیاوازی له نیوان که سانی دوورو نزیکدا، وه ک له سووره تی تردا نه فهرمو ی:
 (ومن یکنها فإنه أثم قلبه...) به قهره: (۲۸۳)، هه شته م: * ۳۴: والذین هم علی صلاتهم یحافظون * نهوانه ی پاریزگاری نویژه کان یان ده کن. واته به ریکو پینکی ده ست نویژو پایه کانی (نویسن) ده پاریزن. * ۳۵: أولئک فی جسات مکرمون * نهوانه -که خووره وشتیان ناوایه- له باخه کانی به هه شتدا له لایهن خواوه ریز لی گیراون، به هه ر جوریک خویمان پنیان خوش بیئت.



يَصْرُوفُهُمْ يُودَّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابٍ يَوْمَئِذٍ بَيْنَهُ ۖ
 وَصَلَّحْتَهُ وَأَخْبَدَ ۗ وَفَصِّلْ بِهِ الْبَرَّ تَوْبَهُ ۗ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
 جِيمًا ثُمَّ يَنْجِدْ ۗ كَلَّا إِنَّمَا لَقَل ۗ نَزَاعَةَ لِلشَّوْءِ ۗ تَدْعُوا
 مِنْ أَدْبُرِ رُؤُوسِهِمْ ۗ وَجَمْعَ فَأَوْعَى ۗ إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ۗ
 ۱۶ إِذْ أَمَسَّهُ الشَّرُّ رُؤُوسًا ۗ وَإِذْ أَمَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ۗ إِلَّا
 الْمُصَلِّينَ ۗ الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِبُونَ ۗ وَالَّذِينَ فِي
 أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ ۗ لِلشَّائِلِ وَالْمَحْرُورِ ۗ وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ
 بِيَوْمِ الدِّينِ ۗ وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ۗ إِنَّ عَذَابَ
 رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ ۗ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ۗ إِلَّا عَلَى
 أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۗ فَمَنْ أَتَىٰ مِنْ
 ذَلِكَ فَاوْتَلَيْكُمُ الْعَادُونَ ۗ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ۗ
 ۱۷ وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ لَيَالُونَ ۗ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ حَافِظُونَ ۗ
 ۱۸ أُولَئِكَ فِي حَسْبٍ مَّكْرُومٍ ۗ فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قُلْ مَهْطِعِينَ
 ۱۹ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ۗ أَطِيعَ كُلَّ أَمْرٍ مِنْهُمْ
 أَنْ يَدْخُلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ۗ كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ نَارٍ مَعْلُومَةٍ ۗ

بئى پرواکان گالته یان به به هه شت و موسلمانه کان شه کرد، پنیان
 وابوو که شه گهر به هه شت راستیش بیئت، شهوا پیش موسلمانه کان
 شه که ونه وه، چونکه شهوان له پیاوما قولان و گه وره ی عهره بن! جا
 بهو بوئنه وه شهو ثایه ته هات و فهرمووی: * ۳۶: فمال الذین کفروا
 قیلک مهطعین * چییه وا نهوانه ی بی باوه ر بوون به ره وه لای تو
 دین شه ی په یامبه ر! * ۳۷: عن الیمین وعن الشیمان عزیزین *
 له لای راست و له لای چپه پوه دهسته دهسته به په راگه نده یی،
 پاشان بلاوه ی لی شه کن و هله دین، وه ک له ثایه تیککی تردا خوا
 شه فهرمووی: (کأنهم حمر مستفرفة فرت من قسورة). بتپه رسته کان
 ده وری پیغه مبه ریان ده داو گالته یان پی ده کردو ده یان وت: شه گهر
 ئیمانداره کان -وه ک موحه مه مد ده لیت- برؤنه به هه شته وه،
 شهوا ئیمه پیش نهوانه وه ده رؤینه به هه شته وه، ئینجا شه ثایه ته
 دابه زی و فهرمووی: * ۳۸: أطیع کل امرئ منهم أن یدخل جنة
 نعیم * ثایا هه ریه ک لهوانه به و حاله وه به ته مایه بپریته به هه شتیککی
 پر له نازو نیعمه ت و پر به هه روه له کاتیکدا بروایان به و په یامبه ره
 نه بوو؟! * ۳۹: کلا * قه ت شتی و نابیت * انا خلقناهم مما
 تعلمون * به راستی ئیمه دروستمان کردوون له وه ی خویمان ده زانن،
 واته: ئاویکی بو گهنی قیزه ون، پاشان هیچ کاریکی چاکیشیان

صلاتهم خاشعون) یش هه ر نه ومانا و مه به سته دوویات ده کاته وه.
 له فهرمووده ی دروست و رهوا یشدا هاتوه: ((أحب الأعمال إلى
 الله أدومها وإن قل)) (فتح الباری، کتاب الایمان ۱/۱۰۱، و مسلم
 کتاب صلاه المسافرین ۱/۵۴). واته: خو شه ویسترینی کارو کرده وه
 لای خوا، شهو کاره به بهره دام بیئت، شه گهر زور که میش بیئت!
 دووه م: * ۲۴: والذین فی أموالهم حق معلوم * نهوانه ی که
 مافیکی دیاریکراو له سامانیاندا هه یه * ۲۵: للسانل المحرود *
 بو داواکار (له سر دوم) و بو بی به شکاروی داوانه کنه ر، چونکه
 بوخوی روی نییه داوا بکا و، خه لکیش و نه زانن هه یه تی.
 سییه م: * ۲۶: والذین یدصدقون بیوم الدین * نهوانه ی بروایان
 هه یه به رؤزی پاداش و توله و کاریشی بو شه کن. چواره م: * ۲۷:
 والذین هم من عذاب ربهم مشفقون * نهوانه ن له سزای شهو رؤزه ی
 په روه ر دگاریان ده ترسن * ۲۸: إن عذاب ربهم غیر مأمون *
 به راستی سزای په روه ر دگاریان که س لبی شه مین نییه، تا پالی لی

نه نجام نه داوه، ئيتير چؤن بهر له وانه ئه رۆنه به هه شته وه. ۱۹. وهك ئهم ئايه تانه يش بنه ربهت و بناغهي مرؤف باس شه كهن: (الم نخلقكم من ماء مهين). ۲۰/۷۷. (فليظن الإنسان مم خلق، خلق من ماء دافق). ۸۶/۵-۶. ۴۰: فلا أقسم برب المشارق والمغرب * جاسويند به خاوهني خۆره لهاته كان وخۆرئاواكان (رۆژو مانگ و ئه ستيره كان). * إنا لقادرون * بئى گومان ئيمه به توانا وبه ده سه لاتين * ۴۱: علي أن نبدل خيرا منهم * ئه وانه له ناو به رين و كه ساني باشترو چاكتير بيئينه جييان * وما نحن بسوقين * خۆ بۆشه مه به ستش كه سمان پيش نه كه وتوووه له دهس دهر نه چوووه، واته: هركات به مانه وي شه و كاره شه نجام شه دين. ئايه تي: (نحن قدرنا بينكم الموت وما نحن بمسبوقين) ۶۰/۵۶. هه ر شه مانايه دويات ده كاته وه. * ۴۲: فذرهم يخوضوا ويلعبوا * جا كه واته وازيان لى بيئه - ئه ي په يامبه ر * - باهر له قسه ي پرو پووچدا رۆ بچن و گه مه بكه ن، تۆيش بئى وچان كارى خۆت شه نجام بده. * حتى تلاقوا يومه الذي يوعدون * تاده گه ن به ر رۆژه ي هه مووچار به ئينيان بئى دهرى به سزا، واته: رۆژى قيامهت، جا شه و كاته هيج شتايك كه لئيان بئى ناگه به نيئت * ۴۳: سره يخرجون من الأجناس سراعا * شه رۆژه ي كه له گۆره كانيان به په له دينه دهر وه بۆ لاي ئيسرافيل: كانه ان نسي بفضون * ده لئيت بۆ لاي بته كانيان راده كهن و تاوده دن * ۴۴: خاشعة أبصارهم * چاويان شۆره و، شه رمه زارن * تره قبه ذلذ * زه بوونيبه ك دايان ده گرى، به روممه تيانه وه دياره * ذللك اليوم الذي كانوا يوعدون * شه وتري: ئه مه شه رۆژه يه كه له دونيادا به ئينيان بئى درابوو، و شه وان گالته يان بئى شه كرد، وا شه مرؤ به چاوى خۆيان پاداش و تۆله ي ده بينن. زۆر سوپاس بۆ خواي ميهره بيان كه يارمه تي دام بۆ تاواو كردنى تفسيري سوورته ي (مه عاريج).

بروايان. جا بۆ به كه م جار باسى ره وانه كردنى نوح پينغه مبه ر ده كات، شه وچا شه كه كانى سه رشانى بۆ راگه ياندنى بانگه وازه كه ي و، ترساندنى قوم و گه له كه ي له سزاي خوا، شه گه ر نه گه رينه وه سه ر هئلى راست و دروست، شياوى باسه چه ندين سوورته ي تر به و شيويه به بايه خ به م داستانه ي (نوح) ده دن - سلاوى له سه ر بيئت - وهك سوورته ي: (شوعه راه). و (موثمينون). و (ئه عراف). و (ئه نبيا)، وه زياتر له هه موويان سوورته ي (ههود)، چونكه نزيكه ي (۲۵) ئايهت (واته: له ۲۵ بۆ ۴۹)، باسى شه و په يامبه ره به رزه ده كهن، ئهم سوورته ش نمايشى شه وه ده كات كه چؤن شه و په يامبه ره سه روه ره به شه وو به رۆژ، به ئاشكراو به په نامه كى، به هه موو جوړيك دريژه ي به بانگه وازه كه ي خۆى داوه. و ه وانه ي ماندوو نه بوون و كۆل نه دان و، نه پسان فيرى هه موو تيكو شه ريك ده كات، له هه مووى گرنگتر دلدا نه وه ي په يامبه ره * تازياتر به ئارام بيئت و، دان به خۆيدا بگرئى.

به كورتى: ئهم سوورته ي (نوح) به شه شيويه كارى جيهاى لايه نگرانى ريگه ي راستى، به رامبه ر به لايه نگرانى ريگه ي ناراستى، نمايش ده كا.

نوح بن وچان بانگى قهومه كه ي ده كا بۆ لاي خوا:

* بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: إنا أرسلنا نوحا إلى قومه * به راستى ئيمه (نوح) مان نارده لاي هۆزه كه ي، - وهك ده لين - له نيوه دوورگه ي عه ره بييدا، پاش شه وه كه له (كووفه) دا پله ي په يامبه ريتى بئى درا: * أن أنذر قومك * فه رمانه مان بئى دا: هۆزه كه ت بترسيته و هۆشياريان بكه وه * من قبل أن يأتيهم عذاب أليم * پيش شه وه ي سزايه كى ئيش پينگه به نهرى سه ختيان بؤيئت له لايه ن په روه دگار يانه وه * ۲: قال يا قوم إنى لكم نذير سين * بئى گوتن: شه ي قهوم و هۆزى خۆم. ! به راستى من ترسيته ريكي ئاشكرا م بۆتان * ۳: أن اعبدوا الله * بيتان ده ليم هه ر خوابه رستن * اتقوه * وله سزا و ناهه رمانى خۆ پاريزن * وأطيعون * وگويرايه ليم بكه ن له وه ي بيتان راده گه به نم * ۴: غفر لكم من ذنوبكم * شه وكات خوا له گوناخه كاتتان خۆش ده بئى * و بؤخر كم إلى أجل مسمى * وته مه نتان دريژه ده كا بۆكاتيكي دياريكراو (بۆ مردن، واته: به ئاسووده يى و به هه مه ندى له ژيهر سخيهرى نيممه ته كانى خۆيدا ده تان هئليته وه، له واقيعدا كردارى پيروژو ره فتارى جوان و شييرين ده بنه هۆى زيادبوونى ته مه ن، وهك پينغه مبه ر له م فه رمووده دا ده فه رموى: ((صلة الرحم تزيد فى العمر)) (أخرجه الطبراني). واته: له فه رمووده ي سه حيحدا هاتوووه

سوورته ي (نوح) ه

مه كه يبه و (۲۸) ئايه ت

به ناوى خواي به خشنده ي ميهره بان

ئهم سوورته ش وهك سوورته مه كه يبه يه كانى تر باسى ئيمان و بيروباوه شه كات. ئينجا كه ميك دريژه به داستانى پيرى پينغه مبه ران (شيخ الانبياء) نوح عليه السلام ده دات هه ر له سه ره تاي بانگه وازه كه يه وه، تا (توفان) هكه، كه (۹۵۰) سالى ره به قى بوو. هه ر بۆيه به م سوورته ش شه لين سوورته ي (نوح)، له گه ل پيش چاوختنى نموونه يه ك له ده سه لاتى خواي گه وره به رامبه ر به بئى

سوورتهی (جن) هه

مهككبييهو (۲۸) ئايهته

به ناوی خوی به خشندهی میهره بان

شهم سوورته وهك سوورته مهككبييهكانی تر باس له بنه ما سه ره ككبييهكان دهكات: به كخوپه رستی، په یامه كهی خوا، پاداش و تۆله... به لام ته وه ره كهی باسی (جن) و په ریبه كانه و... هر شتیكیش په یوهندی به وانوهه بی.

جنۆكه: جوړینك له دروستكراوه كانی خوی میهره بان كه - له سر شیوهی خویمان - به چاو نابیرین، و ئه وان بهر له (ئادهم) له ناگر دروست كراون.

جن په كيكه له غه بیبات كه موسلمانان هر له دیرین رۆژگاره وه، برویان هیناوه به یوونی و، قورئانی پیرۆزو په یامبه ری خواش به دریزه باسیان له دهكهن، ئیمه ی موسلمانیش بی گومان و دوودی گوپرایه ل و ملكه چین، چونكه له وه به ولاره هیچمان بی ناكری و، پی ناوتری، قسه له جنۆكه كان دهكریت هر له گوی گرتنیانوه بو قورئان، تا پروا هینانیان.. هندی هه والی سهر سوپهینه ریان دینیت.. جا بو په كهم جار باسی گوی گرتنی دهسته به كیان نهكات، به تاییهت ئه وه دهمه ی كه گویان له قورئانه وه بو پاشان برویان پنی هینا.

بوخاری ئه گپرتیه وه كه په یامبه ر له گه ل چه ند كه سیك له هاوه لانی چوو بو بازار ی (عوككان)، جا له چوئی (نه خله) دابه زی و نویژی به بیانی به كۆمه ل كردو، ئینجا چه ند كه سیك له جنۆكه كان به لاینا تپه رین و، گویان له قورئان خویندنه كه ی په یامبه ره وه بوو، هه لویسته به كیان كردو گویان بو قورئانه كه گرت و به وردی دلیان دایه، جا پاش ئه وه برویان هینا كه: ئه مه فرموده ی خویوه بو په یامبه ره كه ی هاتوه، شیایو باسه كه بلین پغه مبه ر نه به چاو دیت بوونی، وه نه پییشی زانی بوون كه له وه دهمه دا گویان گرتوه. جا خوی كارزان (قل أوحی إلی أنه استمع نفر من الجن) نارد. دواتر ده رواته سه ریاسی سوپاس و ستایش كردونیان بو خوا، دانتانیا ن به تاك و ته نیاییدا، وه به گه وچ و نه فام دانانی ئه وانه ی هاوبهش بو خوا دانه نین.

ئوسا دیته سهر باسی هه ولدانیان بو دزینی وشه و قسه له فریشته كان و، ئینجا هه لدانی پزیسك به دوا یاندا و سووتاندونیان، ئه لیهت پاش هاتنی په یامبه ر دهینه دوو به شه وه ئیماندارو موسلمان، وه دهره نجامیشیان.. بانگه وازه كه ی په یامبه ره كۆبوونه وه ی جنۆكه كان

گومرا كرد ﴿ ولا تزد الظالمین إلا ضلالا ﴾ وه خویه تۆیش هیج شتی زیاد مه كه بو سه مكاران، جگه له گومرایی، نوح سهلامی له سهر بی پاش هه وه له هه مه جو ره كانی و كه لك نه بوونیان بو یان ئه وه دوعایه ی لی كردن، وهك موسا ﴿ نزلای شه ری له فیرعه ون كردو وتی: (ربنا اطمس علی أموالهم واشدد علی قلوبهم فلا یؤمنوا حتی یروا العذاب الألیم). ۸۸/۱۰ ﴾ ۲۵: ما خطیباتهم أغرقوا به وه ی گونا حه كانیانوه به توفان نفوم كران و خنكان ﴿ فادخلوا ناراً ﴾ دهره نجام خرا نه ناو ناگر یكی گه وروه ﴿ فلم یجدوا لهم من دون الله أنصاراً ﴾ جا جگه له خوا هیج یار مه تیده ر یكیشیان ده ست نه كه وت (نه بت، نه سه رۆك خیل و هون).

لیردها پرسیارك دیته پیش: ئایا ئه و توفانه ئه وان ی خنكان، هه موو زه وی گرتیه و؟ یاخود نا، وه لامی ئه و پرسیاره له قورئاندا نه هاتوه.. ئه وه نده نه بیته كه ده لیت: ئاو له هه موو لایه كه وه، ته نانهت له نیو ته نو ره كانیانوه هه لقوئی، ئه و جا ئه وانه ی كه برویان به نوح هینا بوو سواری كه شتیبه كه بوون و، ئه ویش وهك كیو به سهر شه یوئی ئاوه كه دا ده چوو، پاشان له سهر كیوی (جوودی - گوودی) كه له خۆره لاتی (دجله) وه یه له كوردستانی توركیا له جیگایه ك كه پنی ئه لین: (ئه رارات) له نگره ی گرتوو سه قامگیر بوو.

دیاره نوح زۆر سزای دهروونی چیشتوهه بۆیه زۆر به تووره بیبه كه وه ئه فهرموئی: ﴿ ۲۶: وقال نوح رب لاتذر علی الأرض من الكافرین دیارا ﴾ ئه ی په ره ره دگارم! ته نها بی باوه ر یكیش له سهر زه وی به زیندووی مه هیله وه (واته: هه موویان له ناویبه)، جا خوی گه و ره یش وه لامی دایه وه، هه موو تیا چوون، ته نانهت ی كوره كه ی خۆیشی، چونكه فه رمانبه ر داری نه كردو لینی وه دوور كه وته وه گوئی: (.. ساوی إلی جبل یعصمی من الماء). ۴۳/۱۱. ﴿ ۲۷: إنك إن تذرهم یضلوا عبادك ﴾ چونكه ئه گه تۆ وازیان لی بیتهت هه رچی به نده كاتن له ری لانه دن و گومرایان دهكهن ﴿ ولا یلدوا إلا فاجرا كفارا ﴾ وه هیج مندالیكیشیان نابی، مه گه ر بی پروا خوا نه ناس، چونكه منالیك له ئاینده دا له كۆشی ئه وانه دا په ره ره ده بیتهت، گومان نیبه كه هه ره كه خۆیان دهر ده چیت، چونكه كه سیك كه (۹۵۰) سال له ناو گه لێكدا بژی، له وردو درشتیان ده ناسیت و ده شزانیته چی له باره یان دایه، بۆیه ئه و داوایه دهكات ﴿ ۲۸: رب اغفر لی ولوالدی لمن دخل بیتی مؤمناً ﴾ ئه ی په ره ره دگارم! له خۆم و دایك و باوكم و ئه وانه خۆش ببه كه دیته مالم به ئیمان و باوه ره وه ﴿ وللمؤمنین والمؤمنات ﴾ وه له پیوانی سه روا دارو، ژنانی سه روا داریش ﴿ لا تزد الظالمین إلا تباراً ﴾ وه هیچیش بو سه مكاران زیاد مه كه جگه له نا بوو دووون و تیا چوون.

له دور و به ریددا کاتی که له نوژی به یانیدا قورئانی نه خویند... ده بی په یامبه ر ﷺ ده سه لاتی خوئی - به رامبه به ده سه لاتی خوا - رابگه یه نی و، هه موو که س پی بزانی کۆتاییشی دیت به وه که زانست و زانیاری ته واو به شته نادیاره کان ته نها لای خوایه، هه ره نه و غه یب نه زانی. مه گه ره که سیک نه و خوئی ناگاداری بکات. جا بو زیده ناگاداری و، زانیاری له م باسه یه پیم باش بوو پیکه وه نه م چهند دیره یه ی خواره وه له کتیبه که ی: (لاله کائی و، لیکۆله ره وه که ی، له کتیبی (شرح اعتقاد اهل السنة والجماعة) به رگی / ۱۲۹۱ ل ۴. بخوینینه وه که نه لیت:

یه که م: نه هلی سوننه ت و جه ماعت، ئیمان و رایان له سه ره نه وه یه که (شه یقان) و (جن) هه ره دووکیان هه ن، نه مه ش به پیچه وانیه راو بو جوونی (فلاسيف) ه !!

(ئیبین ته یمییه) ره حمه تی خوئی لی بی نه لیت: (وجماهير الأمم يقرون بالجن ولهم معهم وقائع بطول وصفها، ولم ينكر الجن الا شرذمة قليلة من الجهال المتفلسفة والأطباء ونحوهم/ الفتاوى ۳۲- ۱۹. له قورئانی پیرۆزدا هاتوو ه که: (جن) یه کان نه بیستن، قسه نه که ن، تی ده گه ن وژی ری و فامیان وه که ئاده می هه یه وه ته کالیفی شه رعییان له سه ره: (وما خلقت الجن والإنس إلا ليعبدون) الزاریات/ ۵۶. (قل أوحى أنه استمع نفر من الجن فقالوا إنا سمعنا قرآنا عجبا.. له فه ره مووده پشدا هاتوو ه که پی شه وا (بوخاری) له (نه بوو هوره یه وه) ده گیزی نه وه: ((أمرني النبي ﷺ أن أحفظ بركة رمضان، وأتاني آت من الليل فجعل يحثو من الطعام فأخذه فقلت لأرفعنك إلى رسول الله ﷺ قال: دعني فإنني محتاج وحالي شديدة وعلى عيال فخلت سبيله، فلما أصبح قال النبي ﷺ: يا أبا هريرة ما فعل أسيرك الليلة..؟ قال: يا نبي الله: زعم أنه محتاج وحاله شديدة فرحمته، قال: أما إنه قد كذبتك وسيعود. فلما كان الليلة الثانية وجده فخبأ فأخذه فقال: لأرفعنك إلى رسول الله ﷺ زعمت أنك لا تعود فقد عدت، قال دعني فإنني محتاج وحالي شديدة فخلت سبيله فلما أصبح قال النبي ﷺ: يا أبا هريرة! ما فعل أسيرك الليلة؟ قال: يا رسول الله ﷺ: شكى حاجة وعيالا وانى رحمته فخلت سبيله قال: قال أما إنه قد كذبتك وسيعود، فلما كان الليلة الثالثة وجده فعجبنا فأخذه، فقال: لأرفعنك إلى رسول الله ﷺ هذا آخر ثلاث ليال زعمت أنك لا تعود ثم تعود، قال دعني أعلمك كلمات ينفعك الله بها قال: وكانوا حريصين على الخير. قال إذا أخذت مضجعك فاقرا آية الكرسي من أولها إلى آخرها فإنه لن يزال عليك من الله حافظ ولا يقربك شيطان حتى تصبح. فقال النبي ﷺ: ما فعل أسيرك الليلة..؟ قال: يا نبي الله علمني كلمات زعم

أن الله ينفعني بها قال: وما هي؟ قال: أمرني أن أقرأ آية الكرسي من أولها إلى آخرها فإنه لن يزال على من الله حافظ ولا يقربني شيطان حتى أصبح. قال: أما إنه قد صدقك وهو كذوب أتدري من يخاطبك يا أبا هريرة..؟! قال لا، قال فذاك شيطان)). كورته ی مانای نه م فه ره مووده یه نه مه یه که: نه بوو هوره یه خوئی لی رازی بی فرمانی پی کرا که سه رفیتره ی مانگی ره مه زان چاک هه لگرتی و بیپاریزی که چی سی شه وه له سه ره که، یه کیک له جن په یدا نه بی و به شیک له خۆراکه که ی ده باو، نه میش هه رسنی شه وه که نه ی گریت و، نه یه ویت بیبات بو لای پیغه مبه ر ﷺ به لام نه مان و ته وه ده کات و ده لی: موحتاجم و نه مجاره وازم لی بینه مه رج بیت ئیتر نه یه مه وه، به لام هه رسنی جاره که په یمان و به لینه که ی نه شکینی و هه ره دیته وه.. له شه وی کۆتاییدا پیغه مبه ر ﷺ فه ره مووی: نه بوو هوره یه ره زانیت نه وه کی بوو.. ۱۹. وتی: نه خیر، نه ویش فه ره مووی: نه وه شه یقان بوو!. (ئیبین حه زم) کاتیک قسه له (جن و شه یقان) نه کات نه لیت: (وقد جاء النص بذلك وبأنهم أمة عاقلة مميزة متعبدة موعودة، متوعدة متناصلة يموتون، وأجمع المسلمون كلهم على ذلك، نعم والنصارى والمجوس والصابئون وأكثر اليهود حاشا السامرة فقط فمن أنكر الجن أو تأول فيهم تأويلا يخرجهم به عن هذا الظاهر، فهو كافر مشرك حلال الدم والمال. قال تعالى: (أفتتخذونه وذريته أولياء من دوني). وه نه م فه ره مووده یه ش هاتوو ه: ((إن الجن على ثلاثة أثلاث: ثلث لهم أجنحة يطیرون فی الهواء، وثلث حیات وکلاب، وثلث یحسون ویطعنون)). (رواه الحاكم فی المستدرک/ ۲/ ۴۵۶)، وقال: صحیح الإسناد وواقعه الذهبی. دووه م: قورتوبی.. له ته فه ره که یدا نه لیت: (به پیی ره واله تی ده قی قورئان و فه ره مووده کان، پیغه مبه ر ﷺ جننییه کانی نه دیتوو ه، ئیما می (موسلم) و (ترمزی) له (ئیبین عه باس) ه وه ده گیزی نه وه: ((ما قرأ رسول الله ﷺ على الجن وما رأهم...)). واته: پیغه مبه ر ﷺ: نه قورئانی به سه ره جندا خوینده وه، نه بیینی شی، به لکو هه ره گوینیان بو گرتبوو. به لام له ریوا یه تیکی دیکه دا پی شه وا (موسلم) له (عامیری شه عبییه وه هیناویه تی: ((..أتاني داعي الجن فذهبت معه فقرأت عليهم القرآن)) نه م فه ره مووده یه به لگه یه له سه ره نه وه ی دیونی و قورئانی به سه ردا خویندوو، وه ئیما می (به یه قی) نه لیت: (ولیس بمستع أن یراهم النبى ﷺ فی صورهم كما یرى الملائكة). (به نده) ش نه لی: بو پیغه مبه ران دروست بووه جن بیین.

سینیهم: سه باره ت به وه که (جننی برواته نیو لاشه وه جه سته ی ئاده مییه وه، ئیما می (ئیبین ته یمییه) نه لیت: (دخول الجن فی بدن الإنسان ثابت باتفاق أهل السنة والجماعة). وه گوتوو یه تی: (ولیس

(ئەبو سەعوود) ئەل: ئەگەر پیاویک ریی که وتبا جینگایه کی چۆلەوانییەو وە شەوی بەسەردا هاتباو ترسی لی نیشتبنا لە پێش ئیسلامدا هەرکاتی عەرەبەکان لە دۆل و شیویکدا شەویان بەسەرا بەهاتیە، زۆر ئەترسان لە جنۆکهی ئەو دۆل و شیو، ئینجا پەنایان دەبرده بەر گەرەکهیان تا پەنایان بدات لە زیانی جنۆکهی ئەو ناوہی، وە ئەیانگوت: (أعوذ بسید هذا الرادی من سفهاء قومه)! پەنا دەبەمە بەرسەرۆکی جنۆکهی ئەم دۆل و شیو، تا ئەفامەکانی ئازارم نەدەن.

وەیان ئەگەر نەخۆش بکەوتنایە نووشتەیان ئەکرد بەخۆیان، یان پارچەداریک، یان پەرۆی سەرگۆزیکیان هەل ئەگرت... وە یان زۆر کەس لەمرۆفەکان پەنایان ئەبرده بەر چەند مرۆفیکێ تر (وەک جوکی و، جا دوگرو، فالچی... وە داوای نوشتەیی دێو بەندیان لی ئەکردن تا بیان پارێزن لەزیانی جنۆکه... ئینجا ئەوانە بۆ گەرمکردنی بازاری خۆیان ئەوئەندە تر ئەیانترساندن لە دێو جنۆکه * ۷: وأنهم ظنوا كما ظنتم أن لن بيعت الله أحدا * وە بەراستی ئەوانیش گومانیان وابوو وەک ئیو گومانتان وابوو که ئیترخوا هیچ کەسیک زیندوو ناکاتەوە داوی مردن، یان هیچ پیغەمبەریک نانیژی، وا ئیستا حالی بووین و ئەزانین که خوا مردوان زیندوو دەکاتەو و پیغەمبەریش دەنژی * ۸: وأنا لمسنا السماء * وە بەراستی ئیمە بەرەو ئاسمان کشاین بۆ زانیی هەوأل و، دەنگ و باس * فرجناها ملت حرسا شديدا وشها * جابینیمان پره لە پاسەوانی بەهیزو پریشکی ئاگری سوتینەر.

ماموستا (شیخ موحەممەدی خال) دەلیت: دەبی ئەو پاسەوانانە غەیری (شەب) بن و لە ئاسمانیشدا بن، واتە: لەو بۆشایەدا بن که لە دەوری زەویدایە. جا ئەم پاسەوانانە بەهەر ماددەیهکا -لە ئاسمانەو بیئت- هەل تەقین، خیرا لەناوی دەبن، لەویش ئەچی کەهەر پارچە ئەستێرەیهک لە بۆشایی دەرەوی ئاسمانەوە بیئت و روو بکاتە سەر زەوی خیرا جۆرە (پروتۆنیکی سارد) بیا هەل ئەتەقی و ئەی سوتینی و نایەلی بگاتە زەوی، مەبەست لە (شەب)یش ئەو پارچە ئەستێرانەن -خواش چاکتر ئەزانئ- که لەگەل زەویدا بە دەوری رۆژا ئەسوورینەو، وە لەبەر بچووکی خۆیان بە ئاسمانەو نایبیرین، وە بە ملیۆن و بلیۆن لە کۆمەلەیی رۆژی ئیمەدا بلۆ بوونەتەو، وە لە شوین خۆیان ئەترانین و روو زەوی ئەکشین. * ۹: وأنا كنا نعد منها مقاعد للسمع * وە بەراستی ئیمە پێش هاتنی قورئان لە هەندئ جینگای ئاسماندا دادەنیشین بۆ گوینگرتن لە هەوأل و ئەخپاری فریشتەکان * فمن يسمع الآن يجد له شهابا رسدا * جا ئیستا ئەو مان بیهوینت گوئی بگری بۆ

فی أمة المسلمين من ينكر دخول الجنى فى بدن المصروع وغيره، ومن أنكر ذلك وادعى أن الشرع يكذب ذلك، فقد كذب على الشرع، وليس فى الأدلة الشرعية ما ينافى ذلك).

جن گوئیان بۆ قورئان گرت و ئیمانیان پین هینا:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: قل أوحى إلى أنه استمع نفر من الجن * ئەی پیغەمبەر! * بلی: لەلایەن پەروردگارمەو وە وەحیم بۆ کراو وە چەند کەسیک لە جننیهەکان گوئیان راگرت بۆ قورئان خویندەنەکم.

فقالوا إنا سمعنا قرآنا عجبا * جا وتیان: بئى گومان ئیمە گویمان گرت بۆ قورئانیکى سەيرو سەمەرە لەرووی هۆنینهو، وەوانیژی و، خۆشخوانییەو، واتە: هەقە عەرەبەکانیش پتر تیزرەو پیمان کردبا بۆ پراوینان پینی، چونکە بەزمانی ئەوان هاتوو، چاک تی ئەگەن و دەزانن که چەندە رەوانیژی... کەچی لەگەل ئەو شەدا هەر ئەمرۆو سەبەینی ئەکەن! بەلام جننیهەکان هەر ئەو دەمەی که بیستیان موسلمان بوون * ۲: يهدى إلى الرشد فأمنا به * ئەو قورئانە، هیدایەت و رینمایى دەکات بۆ ریی راست و هەق، ئیمەش پراومان پین هینا * ولن نشرك ربنا أحدا * وەرگیز هیچ کەسیک ناکەینە شەریک و هاوبەشی پەروردگارمان * ۳: وأنه تعالى جد ربنا * وە بەراستی گەرەبی و مەزنی پەروردگارمان بەرزو بێندە * ما اتخذ صاحبة ولا ولدا * ئە هیچ ژن و نەهیچ منالیکى بۆ خۆی دانەناو، چونکە ئەوانە بۆ پیوستین، خواش لە هەموو شتیکی بئى نیازە، قەسە ئەم جننیهەنەش بۆ بەدرۆخستەنەو و عەرەبەکانە کە ئەوان پینان وابوو خوا لە جنۆکهکان ژنی هیناو، فریشتەکان لەو ژنەن.

* ۴: وأنه كان يقول سفيها على الله شططا * وە بەراستی هەر زەکه مان (ئیبلیس) قەسە ناپەسەند و نابەجی دەبارەیی خوا دەکرد: بە وەسفکردنی شەریک و هەبوونی ژن و منالی!! * ۵: وأنا ظننا أن لن نقول إلاس والجن على الله كذبا * وە ئیمە یەقینمان بوو که هەرگیز دەستەی ئادەمی و، جننیهی درۆ لە بۆ خوا هەلناپەسن... کەچی کاتی قورئانمان بیست زانیمان زیاده رەوی زۆریان کردوو.

* ۶: وأنه كان رجال من الإنس يعوذون برجال من الجن * بئى گومان پیاوگە لیک لە ئادەمی پەنایان دەبرد بە پیاوانی لە جننیهەکان، لە سەفەریاندا بە شەو تا لەو شتاتەیی کە مەترسیان هەبوو بیان پیاوێرن. * ۱۹: فزادوهم رهقا * جاجینیهەکانیش ئەو پەنایان قوزتەو و زیاتر گومراو و سەر لیشیاوو ماندوو یانکردن.

۱۹: وانه لما قام عبدالله يدعوه ﴿وه كاتى بهندهى خوا (موحه مهه) ﴿بؤ خواپه رستى هه لساو هه ر خواى ده په رست له نويژه كه يدا ﴿كادوا بكونون عليه ليدا ﴿جننبيه كان خهريك بوو دابارنه سه رى له بهر سوور بوونيان له سه ر بيستنى قورشان (وهك ئيبين عه بياس ده لئيت). ﴿۲۰: قل إنما أَدْعُوا رَبِّي﴾ به

۱۹: وانه لما قام عبدالله يدعوه ﴿وه كاتى بهندهى خوا (موحه مهه) ﴿بؤ خواپه رستى هه لساو هه ر خواى ده په رست له نويژه كه يدا ﴿كادوا بكونون عليه ليدا ﴿جننبيه كان خهريك بوو دابارنه سه رى له بهر سوور بوونيان له سه ر بيستنى قورشان (وهك ئيبين عه بياس ده لئيت). ﴿۲۰: قل إنما أَدْعُوا رَبِّي﴾ به

وَأَنَا وَمِنَ الْمُسْلِمِينَ وَمِنَ الْقَلِيبُطُونَ قَمَنَ أَسْلَمَ فَأُولَئِكَ نَحْرُ وَارْشِدًا ﴿۱۹﴾ وَأَنَا الْقَلِيبُطُونَ فَكَانُوا لِحَبْرَتِ حَطَبًا ﴿۲۰﴾ وَالْوَأَسْتَقَمُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لِأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً عَذْبًا ﴿۲۱﴾ لَنَنبِتَنَّهُمْ فِيهِ وَمَنْ يَمْرُضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿۲۲﴾ وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿۲۳﴾ وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِيَدًّا ﴿۲۴﴾ قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿۲۵﴾ قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿۲۶﴾ قُلْ إِنِّي لَنْ يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿۲۷﴾ لَا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ﴿۲۸﴾ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْأَلُونَ مَنْ أضعف ناصرا وأقل عددا ﴿۲۹﴾ ثهو دمه ئيتير نه زانن چ كه سئى هاوكارى و پشتيوانى لاواز تره و ژماره ي له شكرو سويى كه متره، هيچ گومان نيبه كه خوا يارمه تيدهرى موسلمانانه، كه و ابوو موسلمانه كان يارمه تى دهر يان به هيتره و ژماره يان زياتره، چونكه خواو فريشته كانيشيان له گه له.

پيغه مبه ريش نازانى قيامت كه ي دى:

۲۵: قل إن أدرى أقرب ما توعدون ﴿بينان بلئى: من نازانم ثايا نه وهى هه ره شه تان پئى لى ده كرى له لايه ن په روه ردگار تانه وه نزيكه بيته سه رتان به هاتنى روژى قيامت ﴿أم يجعل له ربي أمدا ﴿يا خواوه ندم ماوه يه كى بؤ داده نى؟ ئيتير ئيوه بؤ گالته نه كهن و به سووك ته ماشاى رووداوه كانى روژى دوايى نه كهن ﴿۲۶: عالم الغيب فلا يظهر على غيبه أحدا ﴿ثهو زاته زاناي ناديارو غه يبه، غه يبي خوى بؤ هيچ كه سيك ده ر ناخاو ئاشكرا ناكا ﴿۲۷: إلا من ارتضى من رسول ﴿مه گه ر بؤ په يامبه ريك كه خوى لئى رازى بيت، نه و حه له ئاگادارى هه ندى له نه نيبنيه كانى خوى ده كات، كه و ابوو غه يب زانين، تا يبه ته ته نها به زاتى په روه ردگار مانه وه (جل جلاله) ئيتير هيچ كه سيك په ي پئى نابات، مه گه ر كه سيكى خواوه ن خووى جوان و شيرين و راسال و ملكه چ بؤ فه رمانه كانى خوا له په يامبه ران، وهك (عيساى كورى (مه ريه م) نه وه بوو ئوممه ت و گه له كه ي خوى به گه لى شت - كه نه وان نه يان نه زانى - ئاگادار كرد: (وَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدْرُونَ فسى بيوتكم... ۴۹/۳... ﴿فانه يسلك من بين يديه ومن خلفه رصدا ﴿جا بئى گومان نه و كاته په روه ردگار ت فريشته ده كاته پاسه وانى له پيش و له پشتيبيه وه بؤ ياراستنى له ده ستى شياتين و دزبنى بؤ جوو كيبه كان ﴿۲۸: ليعلم أن قد أبلغوا رسالات ربهم ﴿بؤ نه وهى بزانى و ئاگادار بيت كه به راستى پيغه مبه ران به ريكو پيكي په يامه كانى په روه ردگارى خو يان يان راگه يان دووه، به و شيوه يه ي كه بؤ يان سروشت كراوه بئى زيادو كه م، واته: خواى په روه ردگار چاوديرى په يامبه رانى خوى ده كات، به فريشته تا به ناسانى په يامه كه يان بگه يه نن. ﴿وأحاط بما لديهم ﴿وه خوا به هه موو شتيكيشان ده زانى و به ئاگايه و هيچ شتيكى لا بزر نابئى ﴿وأحصى كل شئ عددا ﴿وه موو شتيكيشى

بتپه رسته كان بلئى: من هه ر په روه ردگارى خو م ده په رستم ﴿ولا أشرك به أحدا ﴿وكه سيش ناكه مه شه ريك و هاوبه شى (نه ناده مى، نه بت). ﴿۲۱: قل إنى لا أملك لكم ضرا ولا رشدا ﴿وه بينان بلئى: نه ي پيغه مبه ر! ﴿به راستى من هيچ جو ره زبان و قازانچيكم به ده ست نيبه بو تان، به لكو زبان و قازانچ هه ر به ده ستى خوا يه. ﴿۲۲: قل إنسى لن يجيرنى من الله أحد ﴿بينان بلئى: به راستى هيچ كه سيك نيبه په نام بدات له ئاستى سزاي خوا دا، نه گه ر سه ريچى بكم ﴿ولن أجد من دونه ملتحدا ﴿وه بئى له و يش هيچ په ناگه يه ك نيبه هه لئيم بؤى، واته: ياريد ده ره و پشتيوانيك شك نابم تا په نام بدات، ئيتير چون بيته سه ر قسه ي ئيوه؟! ﴿۲۳: إلا بلاغا من الله ورسالاته ﴿هيچ شتيكم به ده ست نيبه بو تان، جگه له به لاغيك له خوا وه له په يامه كانيبه وه، كه و ابوو ده بئى په يامه كه ي خوا به ريكو پيكي رابگه يه نم، نه گينه خوا سزام شه دات ﴿ومن يعص الله ورسوله ﴿و نه وهى له فه رمانى خواو

بەرەشەیهکی زۆر قورس و سەختیش لە ھاوبەش پەیدا کەران دەکات و دەیان ترسینی بەسزای رۆژی دوایی، ئەو رۆژە ی کەسەری مندالانی تیا سپی ئەبیت. کۆتاییشی دیت بە سووک کردنی ئەرك و باری سەرشانیان، تا بتوانن لە پال ئەوەشدا ژیان پەیدا بکەن.

ئە ی پیغە مەبەر! شەو هەستە بۆ نوێژ:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: یا أيها المزمّل ﴾ ئە ی کالاً لە بالای پیچاوا! ئە ی ئەو کەسە ی لەرزت لی ھاتوو و خۆت دا بۆ شیو! ئە ی پیغە مەبەر! ﴿ ۲: قم اللیل إلا قلیلاً ﴾ شەو هەستە واز لە خۆ پیچانەو وە بێنە گوڕ بە خۆت بدە و نوێژ بکە مەگەر کە مەکیکی شەو نەبێ بۆ خەو و حەوانە وەت ﴿ ۳: نصفه أو انقص منه قلیلاً ﴾ ئەویش بەم شیوێه: نیوێ (شەو) یا هەندیکێ لی کەم بکەو. (ئەگەر شەوگار درێژ بوو). واتە: شەو نوێژە کەت ھەموو کاتە کانی شەوگاری پی مەگەرەو، چونکە ماندوو دەبیت، بە لکو سینیەک باشە. ﴿ ۴: أوزد علیہ ﴾ یان زیاتری بکە. ئەگەر شەوگار کورت بوو. واتە: بیکە بەسی بەشەو، دوو بەشی ھەلسە، لەو زیاتر نەبێ، نەوێک بەھۆی ئەوێه نەتوانی ئیش و کاری پە یامبەر یەتی بپە ی بەرێو، وە ک لە سوورەتی (ئیسرا) دا ئە فەر مووی: (ومن اللیل فتھجد بہ نافلۃ لک عسی أن یعتک ربک مقاماً محموداً). ۷۹/۱۷. ﴿ ورتل القرآن ترتیلاً ﴾ زۆریش بە ئاھستەو لە سەر خۆبی و ریکوینک ئەم قورئانە بخوینەو، دەوری بکەو، با لە دلتا جینگە ی خۆی بکاتەو، (ئیبین عەبباس) دەئیت: ئەم بپاری شەو نوێژە لە سەر شانی پیغە مەبەر ﴿ تەنھا سالیکی خایاند و بە کۆتایی سوورەتە کە بپاریو، ئەو یە کە زانایان ئەئین: کۆتایی سوورەتێک لە قورئان، سەر تاییە کە ی سربییەو. (لە بوخاری) دا ھاتوو: سەبارەت بە شیوێ قورئان خویندنی پیغە مەبەر ﴿ کە لە (ئەنەس) ئە پرسن: لەو لاما ئەئ: قورئان خویندنی پیغە مەبەر ﴿ ھەر شوینی پێویستی بە درێژ کردنەو کردبا، درێژی دە کردو: بەم جۆرە کاتی کە (بسم الله الرحمن الرحيم) ی دە خویند. (بسم الله) ی درێژ دە کردو، (الرحمن) ی درێژ دە کردو، (الرحیم) ییش ھەروا. لە کۆتایی (بسم الله الرحمن الرحيم) دا ئەو سەتا، لە کۆتایی (الحمد لله رب العالمین) دا ھەروا، (الرحمن الرحیم) ییش ھەر بەو جۆرە. (پیشەوا ئەحمەد، ئەبو داوود ترمزی). وە لە رۆژی سەلاو بەریدا بە قورئان خوین دەگوتری: ﴿ اقرأ وأرق ورتل کما کنت ترتل فی الدنیا فإن منزلتک عن آخر آیة تقرؤها)). (ئەحمەد، تیرمزی، نەسائی).

بەورد ئە ژماردوو ھەرچی لەزەو یی و، لە ئاسماندا یەو دلۆبە دلۆبی باران و، لم و زیخ و بەردە وردەو گەلای داران و کەفی سەر دەریاچەکان.

بە کورتیی: ھێچ شتیکی لانادیار نییە ئیتر چۆن ئاگاداری ئەو وەحی و سروشە نییە بۆ پە یامبەرانی ئەئیزی، تاشەوان بتوانن درینعی و کەمتەر خەمی تیا بکەن؟ زۆر زۆر سوپاس بۆ خوای جوانکار و دلۆقان کە یارمەتی دام بۆ تەواو کردنی تەفسیری سوورەتی (جن).

سوورەتی (موزەمبیل)

مەکەبیبەر (۲۰) تاییە

بە ناوی خوای دەھندەو میھرەبان

سوورەتی (موزەمبیل) پاش سوورەتی (قەلەم) ھاتوو، کورتە باسیکی ژبانی پیغە مەبەر ﴿ باس ئەکات، بە تاییەت خۆ یە کلا کردنەو ی و، شەو نوێژە کانی و، قورئان خویندە کە ی، دەشتوانی بئیت: تەو رە کە ی سەر جەم ھەر باسی پە یامبەرە ﴿، ھەر بۆ یەش پینی دەئین: سوورەتی (المزمّل). پە یامبەر ﴿ ئەو کاتە کە لە ئەشکەوتی (حراء) دا خەریکی خواناسین بوو، جبریل ھات و یە کەم وەحی و سروشی بۆ ھینا، جا لە قورسی و گرانی ئەو رووداو ترس و لەرزیکێ زۆری لی نیشت و دلی زۆر بی تاقەت بوو، باری سەرشانی زۆر گران بوو، بۆ یە زۆر بە پە لە گەرایەو بۆ لای خاتوو (خەدیجە) و فەر مووی: ((زملونی، زملونی = دام بۆشن دام بۆشن)) بە راستی ئە ترس تووشی شتی ک بوو! لەو ئە ترسا کە لە ئایندە دا نەتوانی وە ک پێویست ھەلسی بە ئە نجام دانی ئە رکە کانی سەرشانی خۆی، بۆ یە ئاوا تووشی ئەو دلتەنگی و نارەحەتی یی بوو. ئە گینە پە یامبەر یکی خۆشەویستی ئاوا ھەر گیز ترسی ئەو ی نایبیت و نایشت ترسیت کە دەستی لی وە شینرا بێت. سوورەتە کە بە وشە یەکی زۆر ناسک پەرە رانەو پر لە سۆزو میھرەبانی لە لایەن پەرە ردا گارەو دەست پی ئەکات، وە ک بیەوی ماندوو نە بوونی لە پە یامبەر بکات ﴿، بە تاییەت ئەو ماو یەش زۆر خۆی ماندوو ئە کرد بە شەو نوێژ، و قورئان دەور کردنەو وەو، لە بەر خۆش نوودی وە رەزایەتی خوای گەرە. ئینجا باسی گەرەبی و مەزنی و قورسی وەحی (سروش) ی بۆ دەکات، تا بایە خیکێ زۆری بداتی، زۆر بە بیداری و ھۆشیارانە ھەو لی پیا دە کردنی بدات. فەرمان ئەدات بە پیغە مەبەر ﴿ کە لە بەر امبەر ئەشکەنجە ی ھاوبەش پەیدا کە رانەو دان بە خۆ دا بگری: (واصبر علی ما یقولون و اھجر ھم ھجراً جلیلاً)،

گه و ره و گرانى قورئان:

۵: إنا سئلقى عليك قولا ثقيلًا ﴿٥﴾ به راستى ئيمه فەرموده و ته به كى قورس و سه نكيت پى راده گه يه نين، به ل به راستى هه لگرتن و راگه ياندنى ئايينى پيروزى ئيسلام بى ئه مبه رو ئه و به ر،

زيهن و ده روون له خه ته ره پاك بۆته وه ﴿٧﴾: إنا لك فى النهار سبحا طويلا ﴿٧﴾ به راستى به رۆزيشدا مه وداى هات و چۆت دريژو فراوانه به دهم ژيان و گوزهرانه وه ده رۆيت، جا كه واپوو به شىكى شو بو خوا به رستى دابنى و، به رۆزيشدا نان پهيدا بكه و كاروبارى ئاينه كه ت به رى بكه ﴿٨﴾: واذكر اسم ربك وتبلى إليه تبتلا ﴿٨﴾ تۆ با هه ميشه ناوى په روه ردگار ت له سه ر زارت بيت، خو له هه موو شتى دابره و خۆت يه كلا بكه وه، به ته و او ي پشت له هه موو شتى بكه و ته نها روو له خوا بكه، له غه يره ز ئه و زاته ي تۆ ده ي به رستى له هه موو شتى بته كه وه ﴿٩﴾: رب المشرق والمغرب ﴿٩﴾ ئه و زاته ي تۆ ده ي به رستى په روه ردگار ي خۆره لات و خۆر ئاوايه ﴿١٠﴾ لا إله إلا هو ﴿١٠﴾ و بيجگه له و هيچ په رستراويكى تر به هه ق نييه ﴿١١﴾ فاتخذه وكيلا ﴿١١﴾ جا تۆش به رده و ام هه ر ئه و بكه به پاريزه رو پشتيوانى خۆت و كاروبارت ده ستى ئه و بده.

به رامبه به قسه كانيان خۆرا گره:

۱۰: واصبر على ما يقولون ﴿١٠﴾ وه له ئاست ئه وه ي ئه وان ئه يلين هه رده م خۆرا گرو به ئارام به ﴿١١﴾ واهجرهم هجرا جميلا ﴿١١﴾ وه به شيوه به كى جوانيش ده ستيان ئى هه لگه رو دووره لييان، واته: هيچ جوړه عه زيه تىكى تيسا نه بيت ﴿١١﴾: وذرنسى والمكذبين أولى النعمة ﴿١١﴾ ليم گه رى بو ئه و خاوه ن سامان و مال نيممه تانه كه به رنامه ي خوا به درو ده خه نه وه، تۆ تكايان بو مه كه با من تۆ له يان ئى وه ر گرم ﴿١٢﴾ ومهلهم قليلا ﴿١٢﴾ تۆ كه ميك مؤله تيان بده با به ته و او ي بگه نه رۆزى خۆيان... به ئى به ئاره زووى خۆيان رايان بوارد تا ئه و كاته پيغه مبه ر ﴿١٣﴾ گه يشته مه دينه، جا ئه و ده مه به جوړه ها ناره حته ي عه زيه ت دران و، پاشان ناو داره كانيان له (بدن) دا كوژران! ﴿١٢﴾: إنا لدينا أنكالا وجميلا ﴿١٢﴾ به راستى ئيمه سزاي دونيا بييمان هه به و له پاشه رۆزيشدا كۆت و زنجيرى سه نكين و ئاگرى هه لگير ساوى دۆزه خمان هه به ﴿١٣﴾: وطعاما ذاغصة ﴿١٣﴾ هه روه ها خۆرا كيك كه له گه رو ده گيريت له به رى دره ختى زه ققوم، كه زۆر به ئا ئاسايى له گه رو ويانه وه ده روا ته خواره وه ﴿١٤﴾: واذبا أليما ﴿١٤﴾ سه ره راي سزاي سه خت و پرنيش و ئازار ﴿١٤﴾: يوم ترجف الأرض والجبال ﴿١٤﴾ رۆزىك ديت كه زه وى و شاخه كان دينه له رزه ﴿١٤﴾ و كانت الجبال كشيما مهيلا ﴿١٤﴾ و كيوه كانيش وه ها ورد ئه بن، ده لييت ته پۆلكه ي لم و زيخه كه به ئاسانى ته خت ده بيت، پاش ئه وه ي كه سابت و نه جوولا و بوون.



ئه ركينكى ئيجگار قورس و گرانه، مه گه ر ته نها په يامبه ران به چاكي تيگه يشت بن له و سپاره گه و ره به كه خوا له بارهيدا ئه فەرمووى: (إنا عرضنا الأمانة على السموات والأرض والجبال فأبين أن يحملنها وأشفقن منها وحملها الإنسان... ۷۲/۳۳).

شه و نويزو به خه به ريوون جيندرو له بارتره:

۶: إنا ناشئة الليل هي أشد وطئا ﴿٦﴾ به راستى شه و بيدارى و گفست و گوو پارانه وه و رازو نياز له گه ل په روه ردگاردا زۆر كار به رتره له سه ر شانى نويزكار له نويزى رۆز، چونكه شه و كاتى خه وو حه وانه وه به... پياو حه ق بله يت شه و نويزيش بو مروفت كار يكي زۆر گرنگه و، فيزى شه و نخوونى و وه خت و بيوه ختى ده كات ﴿٦﴾: وأقوم قيلا ﴿٦﴾ وه بو خويندى قورئانيش له بارتره شه و بو دور كردنه وه ي قورئان زۆر گونجاو و ئاهسته به، چونكه جيهان هه موو له جم و جوول و بزوتن ئه كه ويتره و دل و ده روونه كان حه ساونه ته وه،

موحه ممدیش وهک مووسایه که نیردرایه لای فیرعهون:

ئینجا به سزای دونیا نه یان ترسینی وهک ته فیرموی: ﴿ ۱۵ :
 إنا أرسلنا إليك رسولا شاهدا علیکم ﴿ خو به راستی ئیمه
 په یامبه ریکمان (موحه ممد) ﴿ بۆ رهوانه کردوون، بۆته شاید
 به سه رتانه وه که هه رچیمان به سه را داوه پنی راگه یاندوون، ئیوه
 هیچ بروو بیانوویکتان نه ماوه ﴿ کما أرسلنا إلی فرعون رسولا ﴿
 هه رهوک چون بۆلای فیرعه ونیش په یامبه ریکمان (مووسا) رهوانه
 کرد، تا تینی بگه یه نیت ﴿ ۱۶ : فعصی فرعون الرسول ﴿ جا
 فیرعه ون سه ریچی کرد له په یامبه ره که وه له فیرمانی دهر چوو و
 بروای نه هیناو داوای خوایه تی ده کرد...! ﴿ فأخذناه أخذاً ویلاً ﴿
 ئینجا ئیمه ش زور به توندی پینجامانه وه وه قارمان لی گرت، نه وه بوو
 خوی و تاقمه که ی له دهر یادا خنکان. جا ئیوه ش نه ی قوره ییش!
 بیدارو هوشیار بن پیش نه وه ی قارتان لی بگرین.

که قیامهت هات چون قوتار دهبن؟

﴿ ۱۷ : فكيف تتفرون إن كفرتم یوما ﴿ جا نه گه ر ئیوه نه ی بی
 برواکانی قوره ییش! هه روا کافرین ئیتر چون خۆتان نه پاریزن له
 سزای رۆژنیک ﴿ يجعل الرلدان شیبا ﴿ که نه وه نده قورس و سه خته
 منال پیر دهکا و کهس به رگه ی ناگرئ ﴿ ۱۸ : السماء منقطر
 به ﴿ ئاسمان به هوی سه ختی نه وه رۆژه وه له ت و په ت نه بی
 ﴿ کان وعده مفعولاً ﴿ نه وه به ئینی خوایه، خو به ئینی خواش
 هه ر دیته دی ﴿ ۱۹ : إن هذه تذكرة ﴿ بی گومان نه م سووره ته ش
 په ندو ئامۆزگارییه که بۆ مه ردم، به شکو له سه ر لیشیواوی خۆیان
 بگه رینه وه ﴿ فمن شاء اتخذ إلی ربه سیلاً ﴿ بۆ نه وکه سه بیه وی
 رینگه بۆلای په روه ردگاری خوی بگریته به ر. واته: با نه و جوړه
 که سانه هه ولی کاری چاک و شیرین بده ن پیش هاتنی نه وه رۆژه.

شهو نوپزه به فه رزی هه لگیرا:

﴿ ۲۰ : إن ربک یعلم أنك تقوم أدنی من ثلثی اللیل ونصفه
 وثلثه ﴿ بی گومان په روه ردگارت چاک نه زانی که تو نه ی
 پیغه مبه ر! ﴿ نزیکه ی دوو به شی شه و، یان نیوه ی، یان یه ک
 سیومی هه لده سیت ﴿ وطائفة من الذین معک ﴿ هه روه ها هه ندی
 له واته ی که له گه لئان هه لده ستن بۆ شه و نوپزه نه وه ده مه ی که (فه رز)
 کرایه سه رت ﴿ والله یقدر اللیل والنهار ﴿ خوایش نه ندازه گیری
 شه وو رۆزی کردوه و نه زانی چوار وه رز چون بی، کاتی کورته،
 کاتی درپزه، چونکه مه ردم یان زوو هه ل نه سی و، زور ماندوو

نه بی، یا دهرنگ هه ل نه سی و کاته که ی له کیس نه چی ﴿ علم أن
 لن تحصوه ﴿ چاک نه زانی که ئیوه قهت ناتوان نه ندازه ی شه و
 شه وه راگرن و بیومیزن و له کاتی خۆیدا هه لسن بۆ شه و نوپزه که تان
 ﴿ فتاب علیکم ﴿ جا له به ر نه وه ئیوه ی به خشی و بار یگرانی
 له سه ر سووک کردن، نه وانته تان که نه یان توانی به و به رنامه یه کار
 بکه ن، وه یا قورئان بخوینئ، بۆیه ته فیرموی: ﴿ فاقراءوا ماتیسر
 من القرآن ﴿ جا چه ندته تان بۆ لواو مه سه ر بوو - بی دیاری کردن
 کات- نه وه نده شه و نوپزه بکه ن، نه ک نه و سی یه ک و نیوه دوو
 به شی شه وه، چونکه جگه له و هۆیانه ش: ﴿ علم أن سیکون منکم
 مرضی ﴿ خوی میه ره بان زانی له ئاینده دا که که سیکتان لی نه خو ش
 بکه وی و نه توانی هه لسی به شه و نوپزه. ﴿ وأخرون یضربون فی
 الأرض یتبعون من فضل الله ﴿ وه که سانی تریش دهبن که له زه ویدا
 ده گه رین بۆ به ده ست هینانی بازگانی و فه زلی خوا بۆ رزق و رۆزی
 بچه سه فه ر بۆ نه م ولات و نه و ولات.. ﴿ وأخرون یقاتلون فی
 سبیل الله ﴿ وه که سانی تر له ئاینده دا جه نگ بکه ن له ربی خوا دا
 (بچه بۆ جیهادو ماندوو ببن) ﴿ فاقراءوا ماتیسر منه ﴿ جا که و ابوو
 هه رچه ندته تان بۆ لوا نه وه نده قورئان بخوینن و شه و نوپزه بکه ن،
 چونکه خوی گه وره سه زوو میه ره بانئ زوره له گه ل به ندکهانی
 خۆیدا، وه دیاره مه به سستیکی تایبه تی خوی هه یه له دانانی هه ر
 جوړه خوا په رستییه کدا، لیره شدا هه ر له سه ره تاوه ویستی نه و
 خه لکه رایینئ له سه ر شه ونخوونی و ئاگاداری و هوشیاری، جا که
 مه به سته که ی جیهه چی بوو بۆیان نه گوری.

له م نایه ته وه یه (نه بوو چه نیفه) ده لیت: خویندنی سووره تی
 (فاتیحه) له نوپزه و اجیب نییه! به لگه ییش نه وه فه رموده یه که
 هاتووه به رامبه ر کابرایه که نوپزه که ی به ناته واو کردو، پاشان
 فه رموی: ((ثم أقرأ ماتیسر معک من القرآن)) (متفق علیه).
 جه ماوه ری زانایینش به فه رموده ی: ((لا صلاة لمن لم یقرأ بفاتحة
 الکتاب)) (متفق علیه). یان فه رموده ی: ((لا تجزئ صلاة من لم
 یقرأ بأم القرآن)) (ابن خزیمه) ره تی ده که نه وه. ﴿ وأقیموا الصلاة ﴿
 وه نوپزه فه رزه کانتان به چاکی جیهه چی بکه ن به بیرو هوشه وه
 ﴿ وآتوا الزکاة ﴿ و زه کاتیش بده ن ﴿ وأقروضوا الله قرضاً حسناً ﴿
 وه قه رزو (وام) به شیوه یه کی جوان و چاک به خوا بده ن (ده سگریوی
 هه ژاران بکه ن بی نه وه ی سوودیان لی وه رگرن) خواش پاداشیکی
 زورتان ده داته وه. ﴿ وما تقدموا لأنفسکم من خیر تجدوه عند الله ﴿
 و هه ر خیزو چا که یه ک پیش خۆتانی بخه ن (پاداشته که ی) لای خوا
 وه نه گرنه وه ﴿ هو خیرا وأعظم أجراً ﴿ که هه ر نه ویش چاکتره و،
 پاداشی گه وره تره (له وه ی لای خۆتان ماوه ته وه). ﴿ واستغفروا

(بوخاری) دەئى: پاشان باسى ئەو ئاگرە بئىسەدارە دەكات كە خوا بەئىنى بەبى بروايان و، سەرکارە دلرەقەکانى داو. سویند بەمانگ و روناکبىهەكى ئەخوات كە: دۆزەخ يەكەكە لەو بەلاو نەهامەتیانەى كە يەخەى بى باوەران دەگرى. تیشكەكیش ئەخاتە سەر گەفت و گوئى ئىوان موسلمانان و تاوانباران، كاتى لە هوى چوونە ناو دۆزەخیان دەپرسن. كۆتاییشى بەكورتە باسینكى هوى بروا نەهینانى هاوبەش پەیداكەران دىت.

پاش سوورەتى (اقرا) ئەم نایەتانه هاتن:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: يا أيها المدثر * ئەى ئەوهى جلكى خەوت بەخۆو پىچاندوو! ئەى پىغەمبەر! ﴾ ۲: ﴿ قم فأنذر ﴾ هەستە، لە ناو نوپچنەكەت خەلكى بى باوەر بىدار بکەرەو بترسینە لەسزای خوا . پىغەمبەر ﴿ ئەشكەوتى (حیرا) دا بوو كاتى كە وەحى بۆ هات و بەئایەتى: (اقرا باسم ربك الذى خلق...) دەستى پى كەرد، جاچونكە هیشتای يەكەمجارى بوو جۆرە ترسینكى لى نىشت و موچرکە ئەى گرت و بەدەم لەرزەو بە پەلە هاتەو بۆ مالهو و فرمووى: (دثرونى، دثرونى...) واتە: دامپۆشن، دامپۆشن، جا ئىتر پاش ئەوهى كە سەرەتای سوورەتى قەلەمى بۆ هات. دوو سأل و نىو سروس راگیرا و نەهات، ئىتر پىغەمبەرىش ﴿ حالەتە پىشووەكەى جارانى نەماو، دىسانەو نارهزوى وەحى كردهو و گەلى بۆى بى تاقت بوو، جا ئىتر لەو ماوہەدا فریشتەى سروس بەینا و بەین خۆى نیشان ئەداو، ئەمىش بەدەم لەرزەو دەگەریتەو مالهو دەفرمووى دامپۆشن. ئەم مانا و مەبەستە ئىمامى (بوخارى و ئىمامى ئەحمەد) رىوايەتى دەكەن. ﴿ ۳: وربك فكبر ﴾ وە پەروردگارى خۆت بەگەرە بگرە، چونكە تەنھا ئەو خاوەنى گەرەبى و (كبریا) يە، كەوابوو روى دلت هەر لەو بكە، ئىتر بى برواكان بروا دىنن یان ناهینن گرنگ نىبە ﴿ ۴: وثابك فطهر ﴾ وە بەرگ و كالات، خاوین بکەرەو، واتە: دل و دەروونت، كارو كرداریت هەمووى بەخاوین راگیرە (چونكە موسلمان دەبى گرنكى بە دیوى دەرەو و ناوہوى بدات ﴿ ۵: والرجز فاهجر ﴾ لە هەموو گوناح و جۆرە كارىكى ناپوخت و ناپەسەند گەرى. ئەم نایەتانه مانایان ئەو نىبە كە خوا نەخواستە رۆژى پەيامبەر ﴿ لەهیل لای دابىست. نەخیز. بەلكو مەبەست ئەوہە كە ئوممەتەكەى تەمى بى و خۆیشى لەسەر رەوشتە بەرزەكانى بەردەوام بىت ﴿ ۶: ولا تمنن تستكثر ﴾ وەشتىك مەبەخشە بۆ ئەوهى زۆرتەرت دەسكەوینت، واتە: منەت بەسەریاندا مەكە و، چاوەروانى زۆریان

الله ﴿ دەسا ئىتر ئىوہوش داواى لىبووردن هەر لەخوا بكەن لە هەموو كاتدا ﴿ إن الله غفور رحيم ﴾ بەراستى خوا زۆر پۆشەر و لىبووردەو تاوان بەخشە، زۆرىش دلأواو مېهەبانە ((المؤمن القوى خير وأحب إلى الله من المؤمن الضعيف، وفي كل خير، أحرص على ما ينفعك، وإستعن بالله، ولا تعجز وإن أصابك شيء فلا تقل: لو أنى فعلت كان كذا وكذا، ولكن قل: قدر الله ما شاء فعل، فإن (لو) تفتح عمل الشيطان)). (رواه موسليم). واتە: موسلمانى بەهیزو ماندوو ئىشكەر، چاكترو خۆشەوېستەرە لای خوا لەموسلمانى لاواز و بى هیزو ئىش نەكەر و خۆ ماندوونەكەر، ئەگەرچى هەردوكیان خیزو چاگەیان لى دەوہەشیتەو، هەر شتىك سوودت پى بگەيەنىت هەر دەم سووربە بۆ و دەست هینانى، یارمەتى هەر لەخوا بخوازەو كۆل مەدە، خۆ ئەگەر نەهامەتیبەكەت تووش بوو، هەرگیز مەلى: ئەگەر (ئاوام) كەردبا، ئاواو ئاوا دەبوو و (ئەم بەلایەم تووش نەدەبوو)، بەلكو هەر ئەمە بلى: بریارى خوا بوو و هەر شتىكى خواست هەر ئەو دەبىت، چونكە وشەى (ئەگەر وام كەردبا، وا دەبوو) دەروازەى كارى شەیتانت لى دەكاتەو.

زۆر سوپاس و پىزانین بۆ خاوى بالادەست كە یارمەتى دام بۆ تەواو كەردنى تەفسیری سوورەتى (موززەممیل).

سوورەتى (موددەسسیر)ە

مەككەبىبەو (۵۶) نایەتە

بەناوى خاوى بەخشندەى مېهەربان

ئەم سوورەتى (موددەسسیر)یش وەك سوورەتى (موززەممیل) باسى چەند لایەنىكى كەسیتی پەيامبەرى بەرپىز و سەرورە دەكات ﴿ هەر بۆیەش بە (المدثر) ناو نراو.

جالەسەرەتاو داوا لە پەيامبەر دەكات ﴿ كە هەستى بە ئەنجامدانى ئەركەكانى سەرشانى خۆى و هەستى بەراگەياندى بانگەوازەكەى خوا، وە زۆر گرنكى و بايەخ بەو كارەبە بدا، بى بروايانىش لەسزای سەختى پاشەرۆژ، بترسینى، خۆیشى لەبەرامبەر نازارى قورەبىشەو. ددان بەخۆدا بگرى تا دوا بریارى خوا دىت، ئىنجا بى بروايان لەسزای قورسى رۆژى دواى، ئەترسینى، بەشئوہەك كە ئەوان هېچ حەوانەوہەيكى تیا ناپینن. پاشان باسى ئەو سەر سەختە كەللە رەقەبە (وہلیدی كورى موغیرە) دەكات، كە وەك (ئىبن عەبباس) ئەلى: وەلید گەلى جار گوئى بۆ قورنان ئەگرت و دەشیزانى كە فرمودەى خوايە، بەلام كورسىبەكەى ژىرى نەى هیشت خۆى بدات بەدەستەو و بروايىنى! وەك ئىمامى

لی مه که ۷: ولریک فاصیر و له بهر ره زامه نندی پهروه دگارت
 خۆگر به له بهرام بهر نازار و هه ره شه ی هۆزه که تدا ۸: فاذا نفر فی
 الناقور ۹: ئینجا کاتی فوو ده کری به سووردا بو زیندوو بوونه وه.
 پیغه مبه ۱۰: ده فوموی: چون دلم خوش بی و، به خوشی رابویرم
 له کاتی کدا خاوهن شه پیووره که (ئیسرافیل) ده می به (قهرن) هکه وه
 ناوه و توپیل و ناوچاوی نهوی کردوه، چاوه نواره که ی فه رمانی
 پی بکه ن، فوی پیا بکات، هاوه لانی وتیان: جا له و کاته دا
 ئیمه چ بکهین و چ بلین؟! فه رموی: بلین: ((حسبنا الله ونعم
 الوکیل، علی الله توکلنا)) (پیشه واته حمه د). ۹: فذلک یومئذ
 یوم عسیر ۱۰: جا نه و روژه، روژیکی زور گران و سهخته ۱۰:
 علی الکافرین غیر سیر ۱۱: له سه ره خوانه ناس و بی بر وایان سووک
 و ئاسان نییه، چونکه لپهر سینه وه و حساب و لیکو لینه وه هه یه.

خواو نهو کهسه دهلی قورئان جادووه:

۱۱: ذرنی ومن خلقت وحیدا ۱۲: له من و له و کهسه گه ری
 دروستم کردوه به ته نیا خوی، واته: تا له سکی دایکیا بوو
 نه مال، نه منال، نه هیز نه دهسه لاتی هه بوو، که چی مال و
 کوریشم دایه و هه بر وای نه هینا و چوو به گز په یام به ره که بیدا!
 رافه که رانی قورئان ده لین: مه به ست به و کهسه (وه لیدی کوری
 موغیره) یه، خوا دهسه لاتیکی زور چاکی دایه، که چی له باتی
 سوپاسگوزاری یاخی بوو!! وه که فه رموی: ۱۲: وجعلت له
 مالا ممدودا ۱۳: مال و داراییه کی زورم پی به خشی (مه رو مالات،
 باخ و بیستانی جوان و دلگی) ۱۳: وبنین شهردا ۱۴: وه کورانی
 هه میسه ناماده و به رده ست (له گه لیا، واته: له هه موو کاتیکی
 خۆشی و ناخۆشیدا ناماده بوون، نه ویش خوی پی هه له نه کیشا
 ۱۴: ومهدت له تهیدا ۱۵: وه دونیام بو راخستبوو به راخستنیکی
 ته و او، واته: به ئاره زووی خوی (دونیام رشت به سه ریا) ۱۵:
 ثم طمع ان ازید ۱۶: پاشان نه وه نده ته ماعکاره هه به ته مایه بوی
 زیاد بکه م.. (له گه له نه ویشدا که خوانه ناس و بی بر وایه!!)
 ۱۶: کلا انه کان لایاتنا عینا ۱۷: نه خیر شه و چا و چنۆکه با
 به ته ما نه بی، چونکه شه و بهرام بهر به ئایه ته کانمان هه ره که ش
 و سه ره سه خته ۱۷: ساره هه صعردا ۱۸: به ته نکید منیش سزایه کی
 قورس و گران و سه خته به سه ریا شه دم (زور ماندوو هیلاکی
 ده که م، به ناو به زایی کیوه کانی دوزه خدا هه له ده گپرم ۱۸:
 انه فکر و قدر ۱۹: چونکه به راستی بیری کرده وه شه ندازه گیری
 کرد چی بلنی دهر باره ی قورئان، به لام به هه له دا چوو و ملکه چی
 حه ق نه بوو! ۱۹: قتل کیف قدر ۲۰: ده به کوشتی (و خوا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الْمَدِينُ ۱ رَفَائِدُ ۲ رَبِّكَ فَكِّرْ ۳ رَبِّكَ فَكِّرْ ۴ رَبِّكَ فَكِّرْ ۵ رَبِّكَ فَكِّرْ ۶ رَبِّكَ فَكِّرْ ۷ رَبِّكَ فَكِّرْ ۸ رَبِّكَ فَكِّرْ ۹ رَبِّكَ فَكِّرْ ۱۰ رَبِّكَ فَكِّرْ ۱۱ رَبِّكَ فَكِّرْ ۱۲ رَبِّكَ فَكِّرْ ۱۳ رَبِّكَ فَكِّرْ ۱۴ رَبِّكَ فَكِّرْ ۱۵ رَبِّكَ فَكِّرْ ۱۶ رَبِّكَ فَكِّرْ ۱۷ رَبِّكَ فَكِّرْ ۱۸ رَبِّكَ فَكِّرْ ۱۹ رَبِّكَ فَكِّرْ ۲۰ رَبِّكَ فَكِّرْ

گویی بو گرت و چاک چاک دلی دایه، دوا بیش که گه رایه وه
 بو ناو هۆزو گه له که ی وتی: ئیستا گویم له (موحه ممه د) هوه بوو
 قورئانی نه خویند، .. سویندم به خوا شه وه شه و ده ی خویند نه وتی
 ئاده می بوو، نه وتی جننی بوو.. جا کاتی شه و قسه یه گه یشته وه
 قوره یش، دهنگ و یاس بلا و بوویه وه که وه لید چوو ته سه ر ئایینی
 (موحه ممه د)، شه گه شه وه و ابیت قوره یش هه موو شوینی شه که ون..
 جا (شه بووجهل) رویشت بو لایی و وتی: ده لین دوا ی موحه ممه د
 که وتووی تا به لکو پاروه نانیکت بداتی، شه ویش رقی هه لساو
 وتی: جا موحه ممه د تانی له کو ی بوو، تا من بو نان دوا ی شه
 بکه وم؟ خوت چاک شه زانی که من مرو فیکسی لات و هه زار نیم،
 پاشان وه لید وتی: باشه ئیوه پیتان وایه موحه ممه د شیته؟ ده نایا
 تا ئیستا بیستوتانه کاری شیته بکات..؟ لاتان وایه که فالچی
 بیت.. بیستوتانه فال بگریته وه..؟ پیتان وایه شاعیره.. تا ئیستا
 هیچ شیعریک به ده میا هاتوو..؟! پیتان وایه کابرایه کی درۆزنه،

توانای وەرگرتنی ئامۆزگاری نابیی، ئەگەر خوا نەبەوی * هو أهل التقى * هەر ئەویشە شیایوی لی ترسانە، چونکە خواوەنی تۆلە ی سەختە * وأهل المغفرة * وه هەر ئەویشە شیایوی لیبووردنە لەتاوان، کەواتە تازوووە وەرن تەوبە بکەن و پەشیمان ببنەووە لەو کارە خرابانەتان.

سزا سەختە دەچێژن...؟ * ۴۳ : قالوا * ئەوانیش لەوەلامدا ئەلین: یەكەم: * لم نک من المصلين * ئیئە لەنوێژ خوێنان نەبووین بۆ پەروەردگارمان، چونکە بڕوامان پئی نەبوو. دووهم: * ۴۴ : ولم نک نظم المسكين * و خواردنمان بەبئی ئەوایان نەئەداو دەستگرووییەمان نە ئەکردن. سێیەم: * ۴۵ : و كنا نخوض مع الخائضين * وه ئیئە هەمیشە سەرمان لە قسە ی نارەوا دەنا لە گەل ئەوانە ی سەریان لە قسە ی نارەوا دەنا * ۴۶ : و كنا نكذب بیوم الدين * و بڕوامان بە رۆژی پاداش نەبوو بەدرۆمان دەزانی * ۴۷ : حتى آتانا البقن * تا مردن یەخە ی پئی گرتین و بەچاوی خۆمان دیمان، ئیئە هەرلەناو ئەو گومرایی و سەر لیشیواویبەدا بووین * ۴۸ : فما تفعمهم شفاعة الشافعين * نیتەر تکای تکاكاران - ئەگەر بشیئت - کەلکی بەوان ناگەبەنی، چونکە تکا وهك (ئیبین کەسیر) دەلیت: بۆ ئەو کەسانە نابیی کە ئەو خوو و سیفەتە ناپەسەندانەیان هەبئی * ۴۹ : فما لهم عن التذكرة معرضين * جا چیانە وا لەپەندو ئامۆزگاریبەکانی (قورئان) رۆو وەر دەچەرخیئن و هەلدین؟

إِنَّهُ لَكُرْهُ وَكَرْهُ ۝ فَأَمَّا كَيْفَ مَدَرُ ۝ ثُمَّ قِيلَ كَيْفَ مَدَرُ ۝ ثُمَّ نَظَرَ ۝
 ثُمَّ عَسَ وَبَسْرُ ۝ ثُمَّ أَدْبَرَ وَرَأَتْ كَبْرُ ۝ فَقَالَ إِنَّ هَذَا إِلَّا سَمْرُ ۝
 يُؤْتِرُ ۝ إِنَّ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشْرِ ۝ سَأَصْلِيهِ سَمْرُ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ
 مَا سَمْرُ ۝ لَا يَبْقَى وَلَا تَذَرُ ۝ وَأَمَّا الْبَشْرِ ۝ عَلَيْهَا سَمْعَةُ عَشْرُ ۝
 وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُم إِلَّا الْآيَةَ ۝
 لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْفِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيُرَدَّدَ الَّذِينَ أَسْرَأْتِنَا ۝
 وَلَا يَزِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِقَوْلِ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَمٌ ۝
 وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا كَذَلِك يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي ۝
 مَن يَشَاءُ وَمَا يُعَلِّمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا يَئْتِي إِلَّا الْبَشْرِ ۝ كَلَّا ۝
 وَالْقَمَرُ ۝ وَاللَّيْلُ إِذَا دَبَّرَ ۝ وَالشُّجَّاءُ إِذَا أَسْفَرَ ۝ إِنَّمَا يَأْخُذُ ۝
 الْكِبْرُ ۝ ذِكْرُ الْبَشْرِ ۝ لَمَّا شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ تَقْدَمُ أَوْ تَأَخَّرُ ۝ كُلُّ ۝
 نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِيْنَةٌ ۝ إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ ۝ فِي جَنَّاتٍ يَسَاءَلُونَ ۝
 عَنِ الْغَيْرِ ۝ مَا كُنْتُمْ كَرِيْمٌ ۝ قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مِنَ ۝
 الْمَصْلُوحِينَ ۝ ذَلِكُمْ نَطْمَعُ الْمَسْكِينِ ۝ وَكُنَّا نَخْشَى مَعَ ۝
 الْعَالَمِينَ ۝ وَكَذَلِكَ يُبَيِّرُ اللَّهُ الَّذِينَ ۝ حَتَّى آتَيْنَا الْيَقِيْنَ ۝

کە لە قورئان هەلدین دەلیی گۆرە خەرگەلن لە شیر هەلدین:

۵۰: * كأنهم حمر مستنفرة * هەر ئەلیی کەرە کبوین * ۵۱: * فرت من قسورة * کە لە دەستی شیر هەلدین و رەو ئەکەن و سل ئەکەن، دیارە کەرە کبوی کاتی کە شیر ئەبیین زۆر بەپەلە رەو دەکاو هەلدیت... هاو بە شدارنەرەکانیش کاتی کە پیغەمبەر ﷺ دەبیین و گویان لە قورئانەو دەبئی، هەر ئاوا هەلدین و پستی تی دەکەن * ۵۲: * بل يريد كل امرئ منهم ان يؤتى صحفا منشرة * بەلکو هەر بە کەیان ئەبەوی نامە یەکی کراو ی پئی بدری وتیا بنوسری: لە خواوە بۆ فلانی کوری فلان و فەرمانی پئی بکری بە شوێنکەوتنی (موحەممەد) جا بڕوای پئی بکەن کە خوا بە پیغەمبەریتی نار دوویەتی بۆیان!! کەواتە واژیان لی بیئە با هەر لەو سەر لیشیواویبەدا بسووریننەووە * ۵۳: * كلا * نەخیر، بەتەمای شتی وا نەبن * بل لا يخافون الآخرة * چونکە راستییە کە ی هەر ئەو بە کە لە پاشەرۆژ ناترسن، هەر بۆیە ش ئاوا تیک چوون * ۵۴: * كلا * نەخیر، با ئەو نەندە رۆ نەچن لە بئی باوهریدا * إنه تذكرة * چونکە بە راستی ئەم (قورئان)ە یادخەرەو ی راستییە کانه، جا هەر کە سیک ئارەزووی خۆبەتی بە گۆینی ئەکات یانە؟ وهك ئەفەرموی: * ۵۵: * فمن شاء ذكره * ئەو ی دەبویت - ئیستا ئازادە - با لەیادی بگرت * ۵۶: * وما يذكرون إلا ان يشاء الله * خۆئەو خەلکە ئامۆزگاری وەرناگرن، مەگەر ویستی خۆای لەسەر بیئت. واتە:

والحمد لله أولا وآخرا، والصلاة والسلام على محمد وآله.

سوورەتی (قیامت)ە

مەككەییەو (۴۰) ئایەتە

بەناوی خۆای بەخشندە ی میهرەبان

ئەم سوورەتی (قیامت)ە لە زیندوو بوونەووە پاداش و تۆلە دەدوی، بە راستی باسیکی زۆر گرنگە و گەلی لە مەرفەکان لیبیان تیک چوو... وه بەشیو بە کە تاییبەت باس لە رۆژی رەستاخیزو قوناغە قورسەکانی دەکات... باسی ئەو رۆژە دەکات مەرفە بە مردن نزیك دەبئی و لەگیانە لادایە، بۆ یە کەم جار سویند دەخوات بەرۆژی قیامت و بەنەفسی (لەووامە) و سەرزەنشتکار کە لەسەر هەموو کاریکی خراب سەر کۆنە ی خواوەنە کە ی ئەکات... سویند ئەخوات بەوانە کە: زیندوو بوونەووە راستەو هیچ گومانیککی تیا

نیبه: (لا أقسم بيوم القيامة ولا أقسم بالنفس اللوامة...) ئىنجا گەلى لە نىشانەكانى هاتنى ئەو رۆژەيە باس ئەكات: وەك ئەوە كە چاۋ ئەبلەق ئەبىي و، مانگ تاريك ئەبىي و ئەگىرى، خۆرو مانگ ھەردوو كۆ ئەكرىنەووە ئەبىنە يەك پارچە و ھەلدەوەرەين و نامىنن.. لەتەفسىرى قورتوييدا هاتوو: (قيل: إن (لا)صلة، و جاز وقوعها في أول السورة لأن القرآن متصل ببعضه ببعض، فهو في حكم كلام واحد... قال ابن عباس وابن جبير وأبو عبيدة: معنى (لا أقسم) أى أقسم. وحكى أبو ليث السمرقندى: أجمع المفسرون أن معنى (لا أقسم): أقسم. واختلفوا في تفسير (لا) قال: بعضهم: (لا) رد لكلام منهم حيث أنكروا البعث. وقال الفراء: وكان من لا يعرف هذه يقرأ (لأقسم) بغير ألف، كأنها لام تأكيد دخلت على أقسم وهو صواب، لأن العرب تقول: لأقسم بالله، وهى قراءة الحسن وابن كثير وابن الزهري وابن هرمز.

ئەوجا باسى گرنكى و بايەخدانى پەيامبەر ﷺ دەكات بەوەرگرتنى قورشان لە (جبريل) - ھەو.. (لا تحرك به لسانك لتعجل به..) وە ھەروەھا ئادەمزاد دەكا بە دوو بەشەو: بەختيارو سەر فراز، بەدبەخت و روو رەش.. (وجوه يومئذ باسرة..) ئەو رۆژە مروۇف لەگيانەلادايەو گيان ئەگاتە قورقوراگەي و خزم و كەس و كارى لەدەورىاو دەستە ئەژتۆ دائەنىشن و ھىچيان بىي ناكرى بۆي، وە قاچ لەقاچ دەتالى و، ھىزى جولانەوھى ئى دەبرى.. كۆتايىشى دىت بە ھىنانى كۆمەلى بەلگە بۆچەسپاندى زىندوو بوونەو.. (أبحسب أن يترك سدى..)؟

ئەمە سويندى بىي قىامت راستەو دى:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: لا أقسم بيوم القيامة * سويند دەخۆم بەرۆزى رەستاخىز (رۆزى تۆلەو پاداش) * ۲: ولا أقسم بالنفس اللوامة * وە سويند دەخۆم بە ئەفسى سەرزەنشكار، واتە: ھەركات بەلای كارىكى خراپدا رۆيشت بەپەلە سەرزەنشتى خۆي دەكاو دەگەرئەتەو.. واتە: سويند بەوانە ھەموو زىندوو دەكرىنەو ھەو پاداش و تۆلە.

دەستوانىن بىشەو سەرىنەنجەكانى مروۇف ساز بگەينەو:

* ۳: أبحسب الإنسان أن لن نجعل عظامه * ئايا ئادەمى بىي وايە كە ھەرگىز ئىسكە (رزىوہكانى) پاش مردن كۆناكەينەو؟ * (عەدى كورى رەببىعە) بەنغەمبەرى وت: * رۆزى قىامت چۆنە؟ كەى دىت...؟ چۆن دەبىت...؟ پەيامبەر ﷺ بەدرىزى بۆي باس كرود، (عەدى) یش وتى: ئەگەر بەچاۋىش بىيىنم ھەر

بىروات بىي ناكەم! وەگوتى: باشە ئاخىر بىم نالئىت خوا ئەو ئىسكە رزىوانە چۆن كۆدەكاتەو..؟ جا بۆ دووياتكر دنەوھى ئەو رووداوھ ئەو ئايەتە ھاتە خواروھە فەرمووى: * ۴: بلى قادرين على أن نسوى بنانه * بەلى ئىمە بەتوانىن كە تەنانت نەخشە و خەتى سەر پەنجەكانىشى وەكو خۆي رىكو پىك بگەينەو، بە ھەموو نەخش و نەھىيەكانىيەو، لەكاتىكا نەخشەي سەرىنەنجەي ھىچ كەسى لەھى كەسىكى تر ناچى، دەتوانىت بۆ پتر وردەكارى ئەو راستىيە سەرىك لەكتىبى: (وتەي زانكان و باوەر بەخوا) بەدەيت. * ۵: بل يريد الإنسان ليفجر أمامه * بەلكو مروۇف بىي باوەر ھەر ئەيەوى بەردەوام بىي لە سەر خراپەكارى خۆي وەك ئازەل بىي بەرنامە بسوورئەتەو، بۆيە ھەردەم كارى ناشىاو دەكاو، نكووى زىندوو بوونەوھش دەكات * ۶: يسأل أيا ن يوم القيامة * بەلاقرتى و گالتەو دەپرسى: رۆزى قىامت كەيە.. وەك بەلى قىامتەي چى و لئىرسىنەوھى چى!؟ * ۷: فإذا برق البصر * جاكاتى چاۋ ئەبلەق بوو لەو رۆژەسەختەدا ئەبىسكىتەوھە لەبەر ترسى ئەو رۆژە مۆلەق دەوەستىت * ۸: وخسف القمر * ھەقىش تاريك بوو * ۹: وجمع الشمس والقمر * وخزرو مانگ كۆ كرانەو، واتە: ھەلۆەرئە خواروھەو ياساى بوونەوھر تىك چوو * ۱۰: يقول الإنسان يومئذ أين السر * لەو رۆژەدا ئادەمى بىي پروا دەلى: ئەي ھاوار! بۆ كوى رابكەم، رىگاي ھەلاتن كوا؟ * ۱۱: كلا لاوزر * نا، نا، رىگاو پەناى دەرباز بوون لە سزا نىبە.. * ۱۲: إلى ربك يومئذ المستقر * لەو رۆژەدا قەرارگاي بەندەكان (بەھەشت يا دۆزەخ) بۆ خواوھندى تۆيە، واتە: كەس ناتوانى پەناى كەس بدات.

قىامت ھات مروۇف ھەرچى بىش خستى و جىمابى ھەوالى بىي دەدرى:

* ۱۳: يبا الإنسان يومئذ بما قدم وأخر * لەو رۆژەدا ئادەمى ھەوالى ھەموو بىي دەدرى بەوھى بىش خۆي خستووھ لەكارو كر دووھى چاك و خراپ، وەبەوھش بەجىي ھىشتووھ لە ئەسەرو شوينەوارىك كارى بىي دەكرا لە دواى مردنى * ۱۴: بل الإنسان على نفسه بصيرة * بەلكو ئەو رۆژە مروۇف لە سەرخۆي شايتە چى كر دووھ، چى گوتووھ؟

تېببىنى: (ت) بىي بىزەي (بصيرە) لەم ئايەتەدا بۆ(موبالغە) يە ھەر وەكو چۆن لە (علامە) و (راويە) دا بۆ موبالغەيە. * ۱۵: ولو ألقى معاذيره * ھەرچەندە بەزىمانىش پروو بىيانووھكى زۆر بىيئەتەو و پاكانە بىكات بۆ رزگار كردنى خۆي، بەلام بىي سوودەو كەلكى نىبە، چونكە خۆي شايتە لەسەر خۆي.

پیغمبر ﷺ له جبریلهوه قورئانی وهرگرت:

ئیمامی (بوخاری) و (موسلم) و جگه له وانیش دهئین: پیغمبر ﷺ زور سوورو بههول بوو بو وهرگرتنی قورئان لهدهم جویریلهوه، بویه پهلهی بؤوهگرتنی نهکرد پیش نهوهی جبریل لی بیتهوه! تا خوای گوره پیتی فرموو: ﴿ ۱۶: لا تحرك به لسانك لتعجل به ﴾ زمانت به قورئان خوینندن مهجوولینته، واته: پهله مهکه بو له بهر کردنی ﴿ ۱۷: ان علينا جمعه وقرآنه ﴾ بهراستی کوکردنهوه له بهر کردنی و ئیسپاتی خوینندنهوهی له سه زمانت لهسه ئیمهیه ﴿ ۱۸: فاذا قرأناه فاتبع قرآنه ﴾ جا کاتنی ئیمه له رنگهی (جویریل) هوه بۆت دهخوینینهوه تۆ شوینتی خوینندنهوهکهی نهو بکهوهوه دواى نهو بیلی و پهیرهوی لهو بکه ﴿ ۱۹: ثم ان علينا بيانه ﴾ له پاش خوینندنهوهوه له بهر کردنیسی، روونکردنهوهی ماناکهیشی هه لهسه ئیمهیه. (ئیبین کهسیر) دهئی: په یامبر ﷺ به شیوهیهک ههولی دهاو سوور بوو بو له بهر کردنی قورئان، گهلی جار له خوینندنهوهیدا پیش (جبریل) دهکسوت.. ئینجا خوای کار جوان فرمانی پی کرد لهسه رخبیبت و پهله نهکات له خوینندنهوهیدا، چونکه نهو خوی مانا و مه بهسته کهی بو روون نهکاتهوه.

قیامتهی لا دووره، چونکه دنیای خوش دهوی:

﴿ ۲۰: كلا بل تحبون العاجلة ﴾ ۲۱: و تذرون الآخرة ﴿ نهخیر، وانیبه.. وهک ئیوه پیتان وایه ئهی هاویه شدانه ران!.. گوایه زیندوو نا کرینهوه..! به لکو بویه نهو قسه یه ده کهن، ئیوه دونیاتان خوش نهوی که دونیاش به پهله کۆتایی دی، وهپاشه رۆژ واز لی دههینن که هه نابریتهوه، واته: هه مووه وئیکتان بو دونیایهوه، به ته وای دواریتان پشتگوئی خستوهوه، بویه نا بهو شیوهیه بیر نهکه نهوه.

دیتنی خوا له رۆژی په سلاندا:

﴿ ۲۲: وجود يومئذ ناضرة ﴾ له رۆژی قیامتهدا دهم و چاوو روخسارگه لی (واته: روومه تی باوه داران) گه شاهو پاراوو پرشنگداره و خوشی و شادییان لی ده بینری ﴿ ۲۳: إلى ربها ناظرة ﴾ بویه رهردگاری خویمان ده روان.

جه ماوه ری زانایان - وهک له چه ندين فرموده ی ره او (سه حیج) وهرگیراوه- ده ئین: مه به ست له م ئایه ته نه وهیه که له رۆژی قیامتهدا بهنده سألحه کان ته ماشای خوای خویمان ده کهن و، به چاوی خویمان دهی بینن، وهک چۆن به ئاره زووی خویمان ته ماشای مانگه شهوی چوارده ده کهن و ده بینن.

(ئیبین کهسیر) دهئی: رای کۆی هاوه لان وشوینکه وتوان (الصحابه و التابعون) یش هه ر ئه مهیه، وه هه موو پیشه وایانی ئیسلام پاش نه وانیش یهک دهنگن تییدا. پیغمبر ﷺ بو پشتگیری لهو مه بهسته ده فرمووی: ((إنکم ترون ربکم كما ترون هذا القمر..)) (فتح الباری: ۴۲۹/۱۳ و موسلم: ۴۳۹/۱). وده فرمووی: ((إذا

فَأَنذَرْتَهُمْ مَفْصَعَةَ الشَّعْبِ ۱۸ ﴿ فَأَلَمْنَ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُعْرِضِينَ ۱۹ ﴿ كَانَتْهُمْ حُمْرُ مُسْتَفِيرَةٍ ۲۰ ﴿ فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ۲۱ ﴿ بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُنْتَهَرَةً ۲۲ ﴿ كَلَّا بَلْ لَئِيحَاؤُونَ ۲۳ ﴿ الْآخِرَةَ ۲۴ ﴿ كَلَّا إِنَّهُ تَذَكَّرٌ ۲۵ ﴿ فَسَبَّحْتَ ذَكَرَهُ ۲۶ ﴿ وَمَا تَذَكَّرُونَ ۲۷ ﴿ لَآ أَنْ يَسَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ الْقُرَىٰ ۲۸ ﴿ وَأَهْلُ الْغَفْوَةِ ۲۹ ﴿

سُورَةُ الْقِيَامَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا أَقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ۱ ﴿ وَلَا أَقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ۲ ﴿ أَحْسَبُ الْإِنْسَانَ أَنْ يَجْعَ عَظْمَهُ ۳ ﴿ بَلْ قَدِيرٌ ۴ ﴿ عَلَّانٌ سَوِيٌّ بَاطِنٌ ۵ ﴿ بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرْ أَمَانَهُ ۶ ﴿ مَثَلُ الْيَوْمِ الْقِيَامَةِ ۷ ﴿ إِذَا رَأَى النَّصْرَ ۸ ﴿ وَخَسَفَ الْقَمَرَ ۹ ﴿ وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ۱۰ ﴿ يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ ۱۱ ﴿ إِنَّ الْمَرءَ ۱۲ ﴿ كَلَّا لَا وَزَرَ ۱۳ ﴿ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ۱۴ ﴿ سَبَّحُوا لِلَّهِ ۱۵ ﴿ يَوْمَئِذٍ مِمَّا قَدَّمُوا ۱۶ ﴿ وَأَخْرَجَ الْإِنْسَانَ عَلَىٰ نَفْسِهِ ۱۷ ﴿ عَصِيْرَةً ۱۸ ﴿ رَوَّافِقٌ ۱۹ ﴿ مَعَاذِرَةٌ ۲۰ ﴿ لَآ تَحْرُكُهُ بِهٖ لِسَانُكَ لِتَعْمَلَ بِهِ ۲۱ ﴿ إِنْ عَلَيْنَا جَمْعُهُ ۲۲ ﴿ وَقُرْءَانُهُ ۲۳ ﴿ فَإِذَا قَرَأْتَهُ فَانْفَعُ ۲۴ ﴿ قُرْءَانُهُ ۲۵ ﴿ إِنْ عَلَيْنَا يَأْتِيهِ ۲۶ ﴿

دخل أهل الجنة الجنة، يقول الله تعالى: تريدون شيئاً أزيدكم؟ فيقولون: ألم تبيض وجوهنا؟ ألم تدخلنا الجنة وتنجنا من النار؟ قال: فيكشف الحجاب، فما أعطوا شيئاً أحب إليهم من النظر الى ربهم، وهي الزيادة)) في قوله تعالى: ((للذين أحسنوا الحسنى وزيادة)). (موسلم: ۱۶۳/۱). يان ده فرمووی: ((إن الله يتجلى للمؤمنين يضحك)). (موسلم: ۱۷۸/۱).

ياخييان رۆژی (قیامت) روو رهش دهبن:

﴿ ۲۴: ووجه يومئذ باسرة ﴾ وه روخسارانیکیش لهو رۆژهدا گسرن، واته: تال و تاريك و دیزو رهشن ﴿ ۲۵: تظن أن يفعل بها فاقرة ﴾ هه ریه کیکیان ده زانی که کردیکی مرۆغه ی پشت ده شکینتی ﴿ ۲۶: كلا ﴿ نهخیر، هه ر ئاوا بۆیان ناچیته سه ر ﴿ إذا بلغت التراقي ﴿ کاتی گیان گه یشته قورقوراکه و مرؤف گه یشته گیانه لان و هیج نوشته و ئه فسانه یهک که لکی نه ما ﴿ ۲۷: وقيل من

راق ﴿ثَو حله بهوى له دهورهه تى گوترا: كنى چاره سهرى دهكات؟ واته: ناو ميديبوون له زبني، هاوار دهبن بو نووشته يهك، پزيشكيك، دوعا يهك، بهلكو شيفاي بو بيتت!؟
 سهرنجيك: (قورتوبى) ئەل: (واظهر عاصم النون في قوله تعالى: (من راق)، والسلام في قوله "بل ران" لثلا يثبت) مراق هو بائع المرقه، (بران في ثنية البر. والصحيح: ترك الإظهار وكسرة القاف في (من راق) وفتحة النون في (بل ران) تكفي في زوال اللبس) ﴿٢٨﴾: وظن أنه الفراق ﴿وهزاني ئەوه ساتى جيا بوونهويه له دونيادا، ئيتير (نه خو شه كه) يهقين پهيدا دهكا كه ئەو حاله شهوى تيدياه به ئيجگارى مردن و كاتى مالتاوايى و جيا بوونهويه له دونيادا، چونكه فريشته كاني مهرگ ده بينى ﴿٢٩﴾: والتفت الساق بالساق ﴿وهلاقيكى لهوى ترى ئالا (كاتى گيان كيشان) له بهر سهختى روزه كه ﴿٣٠﴾: إلى ربك يومئذ المساق ﴿نه ورؤزه حوكمى راپنج كردن بو پهروهردگارتە بولئيرسيينه وهو خواردى بهرى كينلگه كهى خوت.

بن باوه ران و ناينده يان:

﴿٣١﴾: فلا صدق ولا صلى ﴿جا مروفي بنى باوه له بهر ئەوه كه نه برواي كردوه وه نويزيشى خويندوه ﴿٣٢﴾: ولكن كذب وتولى ﴿بهلكو قورتانى به درو زانيوه و روويشى له وه رگيراهه، له قيامه تدا خه جاله ته ﴿٣٣﴾: ثم ذهب إلى أهله يتمطى ﴿پاشان به دهعهيه و فيزه وه ده رويشته وه بو ناو زن و منال كهى.

جه ماوه رى زانايان له سهه شه وهن - وهك ئيمامى (نه سائى) هيئاويه تى - كه ئەو مرو كه لله رقه، نه فامه، (نه بووجه هل) بووه.. ﴿٣٤﴾: أولى لك فأولى ﴿جا پيى دهگوتري تياچوون بو ت! ﴿٣٥﴾: ثم أولى لك فأولى ﴿پاشان بو (جاريكى تر) پيى دهوتري: تياچوون بو تو تياچون، واته: ئاگادار به لئيت دوويات ئەكه مه وه، فرياي خوت بكه وه هتا به ده مته وه ماوه.

﴿٣٦﴾: أبحسب الإنسان أن يترك سدى ﴿ايا ئاده مى واده زانى وازى له ده هينرى به پشتگو يخواوى وزيندوو ناكري ته وه وه و پاداش و توله نيبه!؟ ﴿٣٧﴾: ألم يك نطفة من منى يمنى ﴿ئاخو ئەو نوتغه و ئاويكى كه م نه بو له منه نى پياو ده ريزرايه ناو مندال دانه وه؟ ئەى بوچى وازوو گور؟! ﴿٣٨﴾: ثم كان علقة ﴿دوايى بووه خو ينيكى مه يوو خوه لواسهه، وهك زهروو. ﴿فخلق فسوى ﴿ئينجا خوا دروستى كردو له جوانترين شيوه ريكى خست وگه شهى كردو روحي وه بهر كردو، زور به ريكو پيكي له جوانترين وينه دا به دى هينا، ده بو بير ناكاته وه؟ ﴿٣٩﴾: فجعل منه الزوجين الذكر والأنثى ﴿جا هه له وه

دلۆپه ئاوه جووتى نيزو مئى (كور و كچ) به دى هينا به ده سه لاتی خوى.. جا كه سيك ئاوا دروست كرابيئت، چون يه كه م دروستكهرى ئەو ناتوانى بو جاريكى تر زيندوى بكاته وه، وهك ئەفه رمووى: ﴿٤٠﴾: أليس ذلك بقادر على أن يحيى الموتى ﴿ايا خوايه كى بالاده ستي وا ناتوانى بو جاريكى تر مردوه كان زيندو بكاته وه؟ دياره ده سه لاتی هيه به سهه هه موو شتيكدا. (نه بو داوودو پيشه وا شه حمه د) چه ند فه رموده يهك دينن كه پينغه مبهه ر ﴿فه رموويه تى: (من قرأ سورة "القيامة" فانتهى الى قوله: (أليس ذلك بقادر على أن يحيى الموتى)، فليقل: (سبحانك فيلى)، وإذا قرأ سورة (والتيين) فانتهى إلى قوله: (أليس الله بأحكم الحاكمين). فليقل بلى: وأنا على ذلك من الشاهدين)). ومن قرأ (والمرسلات) فبلغ: (فبأى حديث بعده يؤمنون) فليقل: (أما بالله)). په يامبه ريش ﴿كاتى ئەم ئايه ته ي ده خو ينده وه ئەى فه رموو: ((سبحانك اللهم بلى)). ئەم فه رمووده يه كه سوونته ته پاش خو يندنى ئايه تى: (أليس ذلك بقادر على أن يحيى الموتى) بو تري: (سبحانك فيلى) ئيمامى ئە بوودا وود له ريگه يه كى (راست) وه به م له فزهش ريوايه تى كردوه، بروانه (تمام المنه) ص ۱۸۶. قال: سبحانك اللهم فيلى).

سوپاسى بى پايان بو خواى گه وره و دلوفان، كه يارمه تى دام بو ته واو كردنى ته فسيري سووره تى (قيامه).

سووره تى (نفسان) ه

مه ده نيبه و (٣١) ئايه ت

به ناوى خواى به خشنده ي ميهره بان

ئەم سووره تى (نفسان) ه، هه رچه نده قسه ي جياواز هيه بو دياريكردنى بارى مه ده نيبه تى و، مه كه كه ييبه تى، به لام له گه ل ئەوه شدا مه شه به كه ي له وه ئەچى كه له مه كه دا هاتى، هه ر بويه (سه ييد قوتب) يش دووه ميان هه لده بژيى. ئەم سووره ته گشت ئاده ميبه ك بانگ دهكات بو گويزا يه لى و بهر فه رمانى خواى گه وره و ميهره بان، بانگيان دهكات كه له هه موو كاتيكدا ته نها په نا به خوا به رن و، هه ول به دن بو به ده ست هيئانى ره زامه ندى و خو شنوودى خوا، گه لى له نازو نيمه ت و به ره ره كانى خواى گه وره ي بو باس ئەكات، هه تا سوپاسگوزارى خوا بكات و، له هو كانى توشبوونى قارو سزاي ئەو دوور و كه نار بگريت.. به ئاده مزاد ده لئيت: ده زانيت پيش ئەوه بيبته خانه ي و جوو ده وه له كوئى بوويت.. ئەى ده زانيت كى به دى هيئايت و، چون هاتيه ته خانه ي بووه كانه وه..؟ (هل أتى على الإنسان حين من الدهر لم يكن شيئا مذكورا) به كورته باسيك

له قورئانی پیروز کوتابی دی.. هەر که سیکیش بیدارو هوشیار بییت، ئەوا ئەم قورئانه کەلک و سوودی پێ دەگهیهنتی و دەی خاته سەر شارپنگە ی ژیان و بەرهو سەر بلندی دونیاو قیامەت دەیبات. جا بەم شیوہیەش دەست پێ ئەکات:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ ۱: هل أتى على الإنسان حين من الدهر ﴿بني گومان ماوهیهک له رۆژگار بەسەر ئادەمیدا هاتووہ﴾ لم یکن شیئا مذکوراً ﴿ئەو هیچ شتێک نەبوو، تا باس و خواسیکی وای ببی و، له بوونەوهردا ناویکی هەبیئت.. ئیتەر یان هیشتا هەر لەپشتی باوکیا بووه، یان لەم ئەرزەدا پێی بلێییت ئادەمی هەر وجودی نەبووه، کەسیش بە بیریدا نەهاتووہ. جا کەوابوو ئەوی ئادەمی داچلەکی و خوای خۆت بەهەق بناسه﴾ ۲: إنا خلقنا الإنسان من نطفة أمشاج ﴿بني گومان ئیعمە ئادەمیمان دروست کرد له دۆنیەک ناوی تیکەلاو له هەردوو ناوی ژن و پیاو، بەو شیوہیە کە خۆمان و یستمان بگاتە یەک، پاشان، هەر لەو تۆکە یە سوار چاک، قارەمان، دەنگخۆش، چاک، خراپی لی پەیدا بوو﴾ بتلبه ﴿تاقی دەکەینەوہ لەناو گیان لەبەرەکانی تردا، وە بۆ خۆیشی دەر دەکەوی کە ئایا کارو کردەوی چاک ئەکات، یان خراپ، ئایا سوپاسمان ئەکات، یا سێلە دەبی؟﴾ فجعلناه سمیعا بصیرا ﴿ئینجا ژنەواو بینامان کرد بۆ ئەوێ ئایەتەکانمان بەگوێی خۆ بییستی، بەلگەکانی دەسەلاتمان بەچاوی خۆی بیینی، بەشکو مل رابکیشی بۆ حەقیقەت و راستی﴾ ۳: إنا هدیناه السبیل ﴿بني گومان ئیعمە رینگە ی (چاک و خراپ)مان پێ نشاندا، سەر پشکمان کرد﴾ إما شاکرا وإما کفورا ﴿یان سوپاسگوزار (ئیماندار دەبی) یان سێلەو بی باوهرو خوانەناس، ئەگەرچی زۆر جاریش لەفرمانمان دەر ئەچنی و ملی خۆی ئەشکینی، دیارە ئیتەر ئەوکاتەش تەنھا خۆی مجرۆ دەبی و تەنھا خۆیشی بەرپرسیار دەبی.

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْبُرْ بِالْعِجْلِ ﴿۱﴾ وَتَذُرُونَ الْأَجْرَةَ ﴿۲﴾ وَتُحْمَرُونَ بِمِيزَانٍ مُّزَيَّرَةٍ ﴿۳﴾ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاطِرَةٌ ﴿۴﴾ وَتُحْمَرُونَ بِمِيزَانٍ مُّسَوَّرَةٍ ﴿۵﴾ لَقَدْ عَلِمْتُمْ أَن تَعْمَلُوا بِنَافِلَةٍ ﴿۶﴾ كَلَّا إِذَا كُنْتُمُ الْتِرَاقِيَّةَ ﴿۷﴾ وَقِيلَ لَكُمْ آذَانٌ ﴿۸﴾ عَلَيَّ أَنَّهُ الْتِرَاقِيَّةَ ﴿۹﴾ الْفَتَىٰ السَّاقِي السَّاقِي ﴿۱۰﴾ إِلَيْنَا رِيحٌ يَوْمَئِذٍ السَّاقِي ﴿۱۱﴾ لَلصَّادِقِ وَالصَّالِحِ ﴿۱۲﴾ وَلَكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿۱۳﴾ ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ بِشِعْرٍ ﴿۱۴﴾ وَكَلَّمَ الْكَلِمَاتِ ﴿۱۵﴾ ثُمَّ أُولَٰئِكَ فَأُولَٰئِكَ فَاتَّخَذُوا الْإِنْسَانَ أَنتَبَاطًا ﴿۱۶﴾ أُولَٰئِكَ سَلَّمَ مِنْ مُّوْتِنٍ ﴿۱۷﴾ ثُمَّ كَانَ عِلْفَةً فَلَمَّا نَسُوا ﴿۱۸﴾ فَعَمَلُوا مِنَ الْاِرْتِمَانِ الذِّكْرَ الْاَلْفِي ﴿۱۹﴾ أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَدِيرٍ ﴿۲۰﴾ عَلَيَّ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ ﴿۲۱﴾

سُورَةُ الْأَنْعَامِ ﴿۶۶﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا ﴿۱﴾

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿۲﴾

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ﴿۳﴾

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَكَنًا سَلِيلًا وَأَعْتَدْنَا لِلسَّعِيرِ ﴿۴﴾

الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِن كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴿۵﴾

شاکاری چاکان:

﴿۷: یوفون بالنذر﴾ بۆیە ئەم پاداشەیان هەیه، چونکە لە دونیادا هەر شتی نەزر بکەن و بریاری لە سەر بدەن لە کاریکی چاکە، وەفای پێ دەکەن و پێی هەل ئەسن، بێ کەم و کورتی. پێغەمبەر ﷺ دەفەرمووی: ((من نذر أن يطع الله فليطعه، ومن نذر أن يعصى الله فلا يعصه)) الموطأ: ۴/۷۶ واتە: هەرکە سێک بریاری دا کە دەبی گوێزایە لی خوا بییت، دەبی جیبە جیبی بکا، بەلام کەسی بریاری دا یاخی بییت لەخوا، نابێ قسەکە ی جیبە جیبی بکاوا یاخی بیییت. ﴿و یخافون یوما کان شره مستطیرا﴾ وە لە رۆژێک ئەترسن کە زیانەکە ی بە هەموو شوێنیکیدا بلۆ دەبیتهوہ ﴿۸: و یطعمون الطعام علی حبه مسکینا ویتما وأسیرا﴾ ونان و خۆراک لە گەل حەزو پێویستیان بۆی، دەدەنە خەلکانی بێ ئەواو هەتیوو دیل، بری جار ئەسیر دەهینزایە لای پێغەمبەر ﷺ، ئەویش ئەی دایە

جەزای موسلمانان و تۆلە ی بێ باوهران:

﴿۴: إنا أعتدنا للکافرین سلسلاً و أغلالاً و سعیراً﴾ بەراستی ئیعمە کۆت و زینجر – کە هەردوو قاچ و پێی پێ ئەبەستریتهوہ، هەردوو دەستی بەگەردنییەوہ پێ جەز دەدەری – لەگەل ئاگرێکی سوتینەر و هەلگیرساودا ئامادەمان کردووہ بۆ بێ باوهرەکان ﴿۵: إن الأبرار یشربون من کأس کان مزاجها کافورا﴾ بەراستی چاکانیش لە جامی پر لەشەرابی تاییبەتسی دەخۆنەوہ کە تیکە لەکە ی (واتە: ئەوی تیکە لی دەکری) کافورہ. (کافور) ماددە یەکی زۆر تامخۆش و بۆنخۆشە لە دارێکە لەولاتی (هند) و (چین) دا دەروی، ئەلبەت لەوسەر دەمەدا لای خەلکانی ئەو

دهستی موسلمانه کان و، نه وانیش زیاتر له خویمان خزمه تیان نه کرد.. به لی نان و خوراک دان بهه ژارو هه تیوو دیل پیشه ی موسلمان بووهو، ده بی تا رۆژی قیامت بهردهوام بیت ۹: إنا نطعمکم لوجه الله و ده لین: ئیمه ئه م خوراکه تان ته نها له بهرخواو بو به ده ست هینانی ره زامه ندی ئه و بی ده به خشین لا نرید منکم

قه نه فه ی رازاوه و جوان له بهه شتدا شانیان داداوه و لا یرون فیها شسا ولا زمهریرا نه گه رمای خوژی تیا ده بین و نه سه رمایه کی سارد، چونکه هه وایه کی مام ناوه ندی و، زور خو ش و سازگاری هیه. ۱۴: ودانیه علیهم ظلالها و سایه وسنبه ری دره خته کانی لیبانه وه نزیکه، تا زیاتر هه ست به خو ش و ریز و حورمه ت بکن و ذللت قطرفها تذلیلا و لیکردنه وه و چینی میوه که شیان ئاسان کراوه بو یان. (ئینب عه بیاس) ده لی: بابای بهه شتی هه ر کات هه زی له هه ر جو ره میوه یه ک کرد، ئه وا خیرا له ده می نزیک ده بیته وه، ئیتر نایه ویت ئه و هه زیه ت بکشی و بهروا بو لیکردنه وه ی، به لکو خو ی دیته لای ئه م. (سوفیان) یش گو تیه تی: ده ستی به میوه که ی ده گات چونی ویست، به دانیشته وه به پالدانه وه. ۱۵: ویطاف علیهم بأیه من فضة و له سوراحی و کاسه ی زیودا شه رابیان به سه ردا ده گپردنی به قایی زیوین و اکواب کانت قواریرا که ده کریته ئه و کووپ و کاسانه وه له زه رکی مینا و شوشه ی تایبه تدا دروست کراون ۱۶: قواریر من فضة هه موو کاسه و سوراحی خواردن و خواردنه وه بیان له شووشه ی زیوه قدروها تقدیرا که به نه ندازه یه کی جوان و پیویست و دلرفین (ساقیبه کان) ئاماده یان کردوه بو یان، واته: نه پیویستیان به هی تر هیه، وه نه لیشیان ئه مینیتته وه.

عَبَّاسٌ رَبُّهَا عَبَادَ اللَّهِ بِعَجْرٍ وَهِيَ تَقْدِيرٌ ۱) وَرُفُونٌ بِالذَّرِّ وَمَعَاوَنٌ
يَوْمَ كَانَ شَرْهُهُ مُسْتَطِيرًا ۲) وَرِطْعَمُونَ أَلْطَعَامَ عَلَىٰ حَيْثُ مَسَّكَتَا
وَبَيْتًا وَأَسِيرًا ۳) إِنْ نَأْتِيكُمْ كُرْهُ لَوْعِ اللَّهِ لَا تَرْبُدُوا كُرْهًا وَلَا شُكْرًا
۴) إِنْ نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا وَمَا عَجِبْنَا قَطْرًا ۵) فَوَقَّهْمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ
الْيَوْمِ وَلَقَّهْمُ نَصْرَهُ وَسُرُورًا ۶) وَجَزَّهْمُ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةَ وَحَرِيرًا
۷) مُتَّكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرْبَابِ لَا يَرُونَ فِيهَا شمسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا ۸)
وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذُلَّتْ قَطْرُهَا تَذْلِيلًا ۹) وَطَافَ عَلَيْهِم بِأَيَّةٍ
مِنْ فَضْلِهِ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرًا ۱۰) قَوَارِيرًا مِنْ فِضَّةٍ قَدْرُوهَا تَقْدِيرًا
وَسَقُونَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ۱۱) عِنَابًا بِهَا شَسَىٰ سَلْسِيلًا
۱۲) وَطُوفٌ عَلَيْهِمْ وُجُودًا وَعَلَىٰ كِلْدَانِهِمْ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنثورًا
۱۳) وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ رَأَيْتَ نِعْمًا وَمَلَأَ كِبْرًا ۱۴) عَلَيْهِمْ مَائِدٌ سُندُسٍ
خُضْرٌ وَأَسْتَبْرَقٌ وَحُلُوفٌ أَسْوَدٌ مِنْ فَضْلِهِ وَسَقَاهُمْ مِنْهُمُ شَرَابًا
طَهُورًا ۱۵) إِنْ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا ۱۶) إِنْ
نَحْنُ نَرُكَّنَا عَلَيْكَ الْقَرْعَانَ تَرْيَلًا ۱۷) فَأَصْبِرْ لَشُكْرِكَ وَلَا تَطْغ
وَمِنْهُمْ أَيْمَانًا أَوْ كُفْرًا ۱۸) وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَجْسِلًا ۱۹)

شه رابی ناویته به زه نه جه فیل و چومی سه سه بیل ده خو نه وه:

۱۷: وسقون فیها کاسا کان مزاجها زنجبیلا و هینکیکیان پی ده نو شری، تیکه له که ی زه نه جه فیله. ۱۸: عینا فیها تسمی سلسیلا و ه له شای کانیوا یکیش تیکه له کراوه که له بهر خوشقوتی پی ده لین: (سه سه بیل)

لاوانی وه ک مرواری رژینراو، به سه ره بهه شتدا ده گه رین:

۱۹: ویطرف علیهم ولسدان مخلدون و لاوانی که هه ر به جوانی ده میننه وه به سه ریاندا ده گه رین، بو خزمه تکردنیان شیوا ی باسه هه رگیز پیری و ناشیرینی و گوزان روویان تی ناکات إذا رأیتهم حسبتهم لؤلؤا منثورا هه ر که ده بیان بینی واده زانیت مروارین و به و ناوه دا بلاو بوونه ته وه، دیاره خزمه تکار تا جوان و پاک و خاوین تر بیت خزمه تکاره که دل باشتر و زیاتر ده کریته وه. ۲۰: وإذا رأیت ثم رأیت نعیما وملکا کبیرا وکاتی به هه ر لایه کی ئه و بهه شته دا ده روانیت، نازو نعیمه ت و به هه ریه کی فراوان و مولکیکی گه وره ی بی سنور ده بینی. واته: نازانی سهیری چی بکهیت و گوئی بو چی بگری.

جزا ولا شکورا هچ پاداش و سوپاسیکمان لیان ناوی، بی شک ده بی هه موو خیرخوازی که هه رئاو ابیت. ۱۰: إنا نخاف من ربنا یوما عبوسا قمطیرا و ده ده لین: به راستی ئیمه له رۆژیکی زور ترش و تال و سهخت و قورس له بهر وه ر دگارمان ده تر سین. ۱۱: فوقاهم الله شر ذلك اليوم جا خوا له زیانی ئه و رۆژه ده بیان پاریزی و لقاهم نصره و سرورا و روو گه شی و شادمانیان بی ده به خشی ۱۲: وجزاهم بما صبروا جنة وحریرا وپاداشیان ده داته وه به بهه شتی که به هه تا هه تایی تییدا ده میننه وه به ناوری شه منیک ده ی پو شن، به هو ی ئارامگرتنیان له سه ر جیبه جی کردنی ته کالیفی شه رعی له دونیادا. به لی ته نها خوا پاداشی شیاوو شایسته نه داته وه، موسلمانه کان هه رچی نان و خوارده مه نی خو ش و، کالای باش و قه شه نگیان هه بوو به خشیان بهه ژارو هه تیوو دیله کان، جائیستاش خوی گه وره ئاوا پاداشی دانه وه. ۱۳: متکین فیها علی الأرائک و ئه و خوشبه ختانه له سه ر

جل و بەرگ و زەمبەريان:

۲۱: عاليهم ثياب سندس خضر واستبرق ﴿ له بەرياندايه پۇشاكى له ئاوريشمى قەشەنگ ونەرم و نۆل و جوان و سەوزى تەنك، كه بەسەر ئاوريشمى ئەستوردا لەبەريان كەردووہ. (سندس) ئاوريشمىكى نەرم و نۆلە. (استبرق) ئاوريشمىكى ئەستوررو قاييمه ﴿ وحلوا أساور من فضة ﴿ وه رازينراونەتەوہ بە بازن و دەستبەندى زيو.

بۇ خىزمەتكەردونيان (سەئىدى كۆرى مۇسەيبىب) دەق: ھەموو بەھەشتىيەك سى جۇر بازن و دەستبەندى لەدەستدايه: زييوو، زيرو، مرواريسى ﴿ وسقاھم رېھم شرابا طهورا ﴿ وه پەرورەدگاربان شەرايىكى پاك و پوخت و خاوينيان پى دەنوشى ﴿ ۲۲: إن هذا كان لکم جزاء ﴿ وه پىيان ئەوترى: بەراستى ئەمە پاداشتىكە بۇ ئىوہ نامادە كراوہ ﴿ و كان سعيكم مشكورا ﴿ و كوشش و ھەولئ ئىوہ سوپاس كراوہ. بۇيە ئەمرويش وا بەو شىوہيە پاداش ئەدرىنئەوہ.

جا پاش باسكردنى ئەو ھەموو نازو نىعمەت و خوشى و بەھرەيە بۇ پرواداران و ترساندننى بى پروايان، ئىتر دىتە سەر وانەيەك بۇ تەواوى پرواداران تا بە ئارام بىن و دان بەخۇدا بگرن. ھەزار رەھمەت لە مامۇستا (خال) كە چەندە جوان دەلئت: سوورەتە مەككەيىيەكان بۇ يەكەم جار قسە لەگەل بى پرواكاني قورەيش دەكەن، كە ئەوانىش زۇر ھەزيان لە رابواردن بووہ، جا لەبەر ئەوہ درىزترىن باسى بەھەشت لەقورئاندا لەسوورەتى (ئىنسان) و (توور) دايە. كە ھەردوو كىشيان مەككەيىن، قورئانىش وەك پزىشك وايە، ھەركەسەي بەجۇرى دەرمان ئەكات. ھەندىك ھەزى لەباخ و باخات و ميوەو گوشت و كالای ئاوريشم و بازنى زيرو زيوو مروارى و تەخت و قەنەفەو كورسييە. ھەندىكىش ھەزى لە مېھرەبانى و نورى خوايە. ﴿ ۲۳: إنا نحن نزلنا عليك القرآن تنزيلا ﴿ دلنياشە ئەي پىنغەمبەر! ﴿ ھەر ئىمە بەچاك و پاك قورئانمان بۇ تۇ دابەزاند، تا خەلكى پى بىدار بەكەيتەوہ ﴿ ۲۴: فاصبر لحكم ربك ﴿ جا لە بەرامبەر فەرمانى پەرورەدگار تەوہ خۇ رابگرە، چاوەروان بە خوا تۆلەيان لئ ئەسنى ﴿ ولا تطع منهم آتسا أو كفورا ﴿ وه بە فەرمانى ھىچ گوناھبارىك، يان زۇر كافرو سېلەيەك لە بىتەرستەكانى ھۇزەكەت مەكە ئەگەرچى تەواوى مالى دونياشت بەدەنى ﴿ ۲۵: واذكر اسم ربك بكرة وأصيلا ﴿ و بەيانيان و ئىواران يادى ناوى پەرورەدگارت بەكە، واتە: لە نوپۇزى بەيانى و نيوەرۇو ەسردا ﴿ ۲۶: ومن الليل فاسجد له ﴿ وه لە بەشىكى شەودا سوچدەي بۇ بەرە، واتە: پەرورەدگاربان نوپۇزى

مەغرىب و عىشا لەكاتى خۇيدا بەكە ﴿ وسبحه ليلا طويلا ﴿ وه لەبەشىكى زۇرى شەودا تەسبيحات و بىخەوشى ئەو بلى: واتە: شەو نوپۇز بەكە ھەموو كات دلئ لاي خوا بى و ناوى ئەو ھەر لەسەر زارت بىت.

بەلى: دەبى بانگەوازكاران لەھەر جىگايەكدا بن، توو پىشوو يەكى زۇر ھەلگىرن بۇ لاي خوا، چونكە رىگەكەيان ھەزار بەھەزارەو درىزو نەبراوہيە!

بۇ دنيا وازيان لە قىيامەت ھىنا:

﴿ ۲۷: إن هؤلاء يحبون العاجلة ﴿ بەراستى ئەو بى باوہرەنە ھەزيان لەزىانى دونياى تەمەن كۇتايە، كە زۇر بەخىزايى تى دەپەرىت ﴿ ويدرور وراھم بوما تقيلا ﴿ وه رۇزىكى زۇر گران و سەخت و سەنگىن پىشتگوى دەخەن و ھىچ كارىكى بۇ ناكەن و پروايان پى نىيە ﴿ ۲۸: نحن خلقناهم وشددنا أسرهم ﴿ چۇن فەرمانەكان پىشتگوى ئەخەن! ﴿ خۇ ھەرئىمە دروستمان كەردوون لەنەبوونەوہ ھىناوماننە بوونەوہ و ئەندام و جومگەكانى لەشيانمان يەك خىست و قايم كەرد تا بەھىزو بە توانابن ﴿ وإذا شئنا بدلنا أمثالهم تبديلا ﴿ وه كاتىكىش بمانەوى ئەوانە لادەبەين دەيان كۆرىن، بەتاقى دەيان كۆرىن چاكتەر لەوان.

قورئان پەندەو، رىئەئىي بە خوايە:

﴿ ۲۹: إن هذه تذكرة ﴿ بەراستى ئەم سوورەتە و ھەموو ئايەتەكانى قورئان پەندو ئامۇزگار يىكە، بۇ جىيەنەكانى پەرى و ئادەمزاد، واتە: مرؤفە ژىرەكان كەلك و سوودى لئ وەر دەگرن ونەقامەكانىش پى قەلس دەبن! ﴿ فمن شاء اتخذ إلى ربه سبيلا ﴿ جا ئەوہى ويستى رزگارى بىي لە ئاخىرەتدا، رىگايەكى راست دەگرى بۇلای پەرورەدگارى ﴿ ۳۰: وما تشاءون إلا أن يشاء الله ﴿ وه ھىچ شتىك لەم شتانە ئارەزوو ناكەن، مەگەر كاتى ويستى خواى لەسەر بىت. واتە: ئەگەر خوا ھەز ئەكات ئىوہش ناتوانن خۇتان رزگار بەكەن لە ئازارو سزاي ئەو، وه رىگاي راست و دروستيشتان پى ناگىردى ﴿ إن الله كان عليما حكىما ﴿ بەراستى ئەو خوايە زۇر زانايە، ئەزانى كى چى ھەل ئەگرى و، شاپىستەي چىيە؟ زۇرىش كار جوان و كاردروستە. ئەگەر بىەوى ھۇ بۇمرؤف دەست دەخا و سەرەنجام پىرۇز دەبى، چونكە مرؤف تەنھا كار كەردنەكەي بەدەستە، ئىتر ھىزوتوانو دروست كەردن تەنھا بە ويستى خوايە. ﴿ ۳۱: يدخل من يشاء في رحمته ﴿ بۇيە ئەوہى ئەو بىيەويەت لەبەندەكانى خۇى ھوى بۇ رىك دەخات و ئەي خاتە ناو رەھمەت

و ميهره باني (بهه شتى) خۇبەوہ ﴿ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴾ وە بۇ ستمكاراننىڭ سزايەكى پىرئىش و زۇر سەختى ئامادە كىردووه. ئەگەرەبى و فەزىلەتى سۈورەتى (ئىنسان) نە كە ئىمامى (موسلىم) لە (ئىبىن عەبباس) وە دەلىت: پىنغەمبەر ﷺ لە نوۋىزى بە يانى رۇزى ھەينىدا (ألم، تنزيل) سۈورەتى سۈجودەو، (ھل آتى على الإنسان) دەخویند. (موسلىم/۲/۵۹۹).

سویاسى شایستە بۇ خۇای میهرەبان كە یارمەتى دام بۇ تەواو كىردنى تەفسىرى سۈورەتى (ئىنسان).

دەھىنن ﴿ ۴ ﴾ فالقارات فرقا ﴿ سۈیند بەوئایە تانەش كە ھەق و ناھەق، باتل و نارەوا لیک جیادە كە نەوہ بە جیا كىردنەوہ یەكى روون ﴿ ۵ ﴾ فالملقیات ذكرا ﴿ سۈیندیش بەو فریشتانە پەيام و نامەى خوا دەبەنە لای پەيامبەرەن، (دروودو ستلاویان لە سەربیت) ﴿ ۶ ﴾ عذرا أو نذرا ﴿ بۇ نەھىشتن و لا بردنى برۈویبانووی خەلك، یان بۇ ترس وە بەرنانیا، تابەلكولە سزا بترسن و سل بگەنەوہ ولە خراپە كۇتا بگەن، واتە: مەردم دوو جۇر دەبى: یا پروا دىنى، یا نای ھىنى. وە سۈیند خواردنیش بەو شتانەى سەرەوہ بۇ ئەوہیە: ھەتا خەلك بزانی كە بوونەوہ پرە لە ملیونەھا شتى نادیار، وە ھەریە كە شیان كاری خۇی ئەكات. (سەلەف) لە نیوخۇیاندا لە مەر دیارى كىردنى مانا و مەبەستى ئەوانەى سەرەوہ قسەیان جیاوازە: ھەندى دەلین مەبەست پىیان بايە. ھەندى دەلین: فریشتەكان. ھەندى تر دەلین: ھەندىكیان (یان و، ئەوانى تریان فریشتەن. ئىمەش ملكەچین بەوہ كە خۇای گەرە خۇی چاك دەزانیت كە چ مانایە مەبەستە؟ ﴿ ۷ ﴾ إنسا توعدون لواقع ﴿ سۈیند بە ھەموو ئەوانە بەراستى ئەو وادەو بەلینە بە ئیوہ دەدریت، ھەرىش دىت ﴿ ۸ ﴾ فإذا النجوم طمست ﴿ جا كاتى ئەستىرەكان رووناكییان نەماو سەرەنەوہ، واتە: لە جىگەى خۇیان ترازان و كوژانەوہ ﴿ ۹ ﴾ وإذا السماء فرجت ﴿ و كاتىكیش ئاسمان یەكالا كرايەوہو لیک ترازان ﴿ ۱۰ ﴾ وإذا الجبال نسفت ﴿ دەمىكیش كىوہكان لە جىگەى خۇیان ھەلدە كىرىن و تەخت ئەبن.. بەل.. قورئان پەرە لەم دیمەناتە، كە ھەریە كە یان پەنجە ئەخەنە سەر تىكچوون و ھەلوە شانەوہى یاسای ئەم بوونەوہرە ﴿ ۱۱ ﴾ وإذا الرسل أقت ﴿ و كاتىك پەيامبەرەن كات و شوینى دیارىیان بۇدادە نریت بۇ لىكۇلینەوہو موھاكەمەى نیوان ئەوان و گەلەكانیان ﴿ ۱۲ ﴾ لای یوم أجلت ﴿ ئاخۇ بزانی بۇ چ رۇزىكى گەرە و سەخت لىپرسینەوہ دواخراوہ؟ ﴿ ۱۳ ﴾ لیوم الفصل ﴿ بۇ رۇزى جیا كىردنەوہو دادگایى لە نیوان دروستكراوہ كاندا ﴿ ۱۴ ﴾ وما أدراك ما یوم الفصل ﴿ تۇ چوزانیت رۇزى دادگایى و جیا كىردنەوہ چ رۇزىكى سەخت و گرانە؟ چەند قورس و.. سەختە..؟ كاتى ئەوانە روویان دا، ئىتر ئەو كاتە ھەرچى بەلینیان پى دراوہو پەيامبەرەنیش پىیان و تسوون، دیتە دى بى دوو دلایى و گومان ﴿ ۱۵ ﴾ ویل یومئذ للمكذبین ﴿ سزاو تیاچوون لەو رۇژەدا بۇ بەدرۇخەرەوانى پىنغەمبەرەنە. رافە كەرانى قورئان دەلین: لەم سۈورەتەدا ئەم رستەى ویل یومئذ للمكذبین-، بۇتەمەخ خستتە بەرۈترساندن (۱۰) جار و تراوہتەوہ.

سۈورەتى (مورسلات)

مەككەئىيە (۵۰) نەبە

بەناوای خۇای بەخشدەى میهرەبان

سۈورەتى (مورسلات)، گرنگى بەخالە بناغەبى و بنەرەتیبەكانى ئىسلام دەدا وەكسو: رۇزى سەلاو زىندوو بوونەوہ، نىشانەو بەلگەكانى دەسلەت و توانایى خۇای بالادەست و، چەندىن شتى گرنگى تری نادیار. وەلە پىشەوہ سۈیند دەخوا بەچەندىن جۇرى فریشتە و، خەلكانى پاك و پاكۇ كە: قیامەت راستەو دیتە دى و، سزاو تیاچوونیش بۇ بى پروایان مسۆگەرەو بەرپوہیە: (والمرسلات عرفا.. إنسا توعدون لواقع) پاشان كاتى ئەو سزايە دپارى دەكات: (فإذا النجوم طمست... لیوم الفصل) چەند نىشانەو بەلگە یەكیش دىقیت لەسەر توانایى خۇای گەرە بۇزىندوو كىردنەوہى ئادەمیزاد: (ویل یومئذ للمكذبین... ألم نخلقكم من ماء مهين) پاشان دیتە سەر باسى ئەو سزاو ئەشكە نچەبە كە بۇ تاوانباران دانراوہ: (انظلقوا إلى ما كنتم به تكذبون... كانه جمالة صفر) دواى دپارى كىردنى تۇلەى ئەوان، پاداش و جىگەى برۈادارانیس باس دەكات: (إن المتقين فى ظلال و عیون... انا كذلک نجزی المحسنین) بەكورتە باسكى ھۇى سەر كەشى و پاخی بووان و، ئەنجامەكەى بە فرمایشتى: (..كلوا وتمتعوا قليلا إنكم مجرمون..) دەرگا لەخۇى دانەخا.

سۈیند بەمانە رۇزى پەسلان دى:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾ ۱: والمرسلات عرفا ﴿ سۈیند بە (بارەوانە كراوہكان یەك لە دواى یەك كە بەكارى پىوېست و گرنگ دەنیردین ﴿ ۲ ﴾ فالعاصفات عصفا ﴿ بەو بايانەش كە بە ھیزو توندى ھەلدەكەن بە ھەلكردنىكى بە ھیزو توندو دەبنە گەرەدەلوول و دارو درەخت لەبندینن ﴿ ۳ ﴾ والناشرات نشرا ﴿ وە سۈیند بەو بايانە كە ھەرر بلاوودەكەنەوہ بە بلاو كىردنەوہ لە ئاسماندا و باران

به مکارانه خوا بناسه:

فینکی وه هایه تاله گرو بلیسه ی ناگری دوزهخ بی نیازتان بکاو
بتان پاریزنت. پیغه مبریش ﷺ ده فرموی: ((تدنی الشمس يوم
القيامة من الخلق حتى تكون كمقدار ميل، فيكون الناس على قدر
أعمالهم في العرق، فمنهم من يكون إلى كعبه، ومنهم من يكون
إلى ركبته، ومنهم من يكون إلى حقيبته (أى خصره) ومنهم من

۱۶: ألم نهلك الأولين ۱۸: كذا نفعل بالمجرمين ۱۹: ويل يومئذ للمكذبين ۲۰: ألم خلقكم من ماء مهين ۲۱: فجعلناه في قرار مكين ۲۲: إلى قدر معلوم ۲۳: فقدرنا فنعم القادرون ۲۴: ويل يومئذ للمكذبين ۲۵: ألم نجعل الأرض كفافا ۲۶: أحياء وأمواتا ۲۷: وجعلنا فيها رواسي شامخات ۲۸: ثم نتبعهم

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿۱۶﴾
هُؤُلَاءِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَإِنَّ لَهُمْ مَعَادًا ﴿۱۷﴾
خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا ﴿۱۸﴾
إِنْ هَدَوْهُمْ سُدَّةً فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْكَ رَبُّهُ سَبِيلًا ﴿۱۹﴾
وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿۲۰﴾
يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿۲۱﴾

سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ ﴿۳۳﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْمُرْسَلَاتِ عَزْمًا ﴿۱﴾ وَالشَّرِيفَاتِ ﴿۲﴾
فَالْقُرْآنِ فَزَامًا ﴿۳﴾ وَالْمُنْقَلَبَاتِ ﴿۴﴾ عَذَابًا أَوْ تَذَاتًا ﴿۵﴾ كَمَا
تُوعَدُونَ لَوْ عَجَلًا ﴿۶﴾ وَإِذَا الشُّجُرُومُ طُمِسَتْ ﴿۷﴾ وَإِذَا السَّمَاءُ كُرِجَتْ ﴿۸﴾
وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّمَتْ ﴿۹﴾ وَإِذَا الرَّسُلُ أُنقِذَتْ ﴿۱۰﴾ لِأَيِّ يَوْمٍ أُخِّلَتْ ﴿۱۱﴾
لِيَوْمِ الْقَاصِلِ ﴿۱۲﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الْقَاصِلِ ﴿۱۳﴾ وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ
لِلْمُكذِّبِينَ ﴿۱۴﴾ أَلَمْ نُنشَأْكَ الْوَالِدِينَ ﴿۱۵﴾ ثُمَّ نَتَّبِعُهُمُ الْآخِرِينَ ﴿۱۶﴾
كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿۱۷﴾ وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكذِّبِينَ ﴿۱۸﴾

يلجم العرق إلجاما- وأشار رسول الله ﷺ بيده إلى فيه)) (موسليم).
واته: رۆزی قیامت خۆر شهونده له خه لک نزیک ده بیته وه، هر
(میل) یکی ده میننی بگاته سهریان، جا شه وه مه مروفه کان هه ربه که
به پینی کارو کرده وهی ناله باری خۆی له نیو گه رما وعه ره قی خۆیدا
گیرۆده ده بی، هه ندیکیان تا هه ردوو قوله پینی ده چه قن، هه ندی
دیکه تا هه ردوو شه ژنو، تاقمی تر، تا هه ردوو که له که بیان، ده سته به
تر تاده رگای ده میان! ﴿۳۲﴾: إنها ترمی بشر بشر کالقصر ۳۳: ۳۳:
بزیسه کی وا فری ده دات ده لیبیت کۆشک وتهلاری گه وره به ۳۳:
کاته جماله صفر ۳۴: هه ره ده لیبی وشتری به رگ زه ردن، کاتی که ریز
شه گرن و به که له دوایه ک ریگه شه دهنه بهر، شه بریشکانه ش هه رئاوا
به دوای به کدا ریز شه بن و روو ده که نه دۆزه خیبیه کان ۳۴: ۳۴: وبل
یومئذ للمکذبین ۳۵: سزاو له ناوچوو له و رۆژدها بو خوانه ناس و
به درۆ خه ره وه کان.

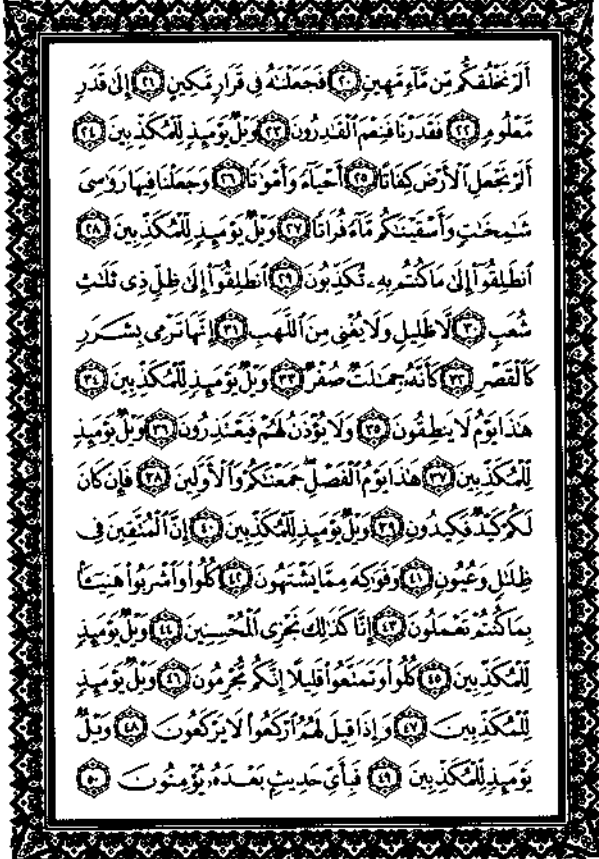
تاوانباران به ره و جینی خۆیان لی ده خورین:

۲۹: إنطلقوا إلى ما كنتم به تكذبون ۳۰: إنطلقوا إلى ظل ذي ثلاث شعب ۳۱: لا ظليل ولا يغنى من اللهب ۳۲: ثم نتبعهم

تاوانکاران توانای پوزش و قسه‌یان نامینن:

۳۵: هذا يوم لا ينطقون * ثمه شو روژه به که قسه‌یان نامینن تا که لکینکی هه‌بی بویان * ۳۶: ولا یؤذن لهم فیعندرون * و مؤله تیش نادرین، تا پروبیانوو عوزر بیننه‌وه، دیاره روژی قیامهت

له‌خوا ترسان له‌بن سیبه‌رو، لای کانیاوه‌کانن * ۴۲: وفراکه ما یشتون * وه له‌هر جوره میوه‌یه که ناره‌زووی بکه‌ن بویان ناماده ده‌کریست * ۴۳: کلوا واشربوا هیننا بما کتتم تعملون * پینان نه‌وتری: ده‌سا به‌هوی نه‌وکاره چاکانه‌وه له‌دونیا‌دا کردوتانن، بخون و بخونه‌وه به‌خوشی و نوشتان بیت * ۴۴: انا کذلک نجزی المحسنین * دلنیا‌بن ئیمه‌ ئابه‌و شیوه‌یه پاداشی گشت چاکه کاران شه‌دینه‌وه * ۴۵: ویل یومئذ للمکذبین * سزاو تیا‌چوون له‌وروژه‌دا بوخوانه‌ناس و به‌درؤ‌خه‌ره‌وه‌کان * ۴۶: کلوا وتمتعوا قليلا انکم مجرمون * ئیوه‌یش ئه‌ی خوانه‌ناسان! له‌دونیا‌دا بخون و رابویرن به‌ناره‌زووی خوتان، چونکه به‌راستی ئیوه تاوانکارو تاوانبارن دهره‌نجام پاشه‌روژیکی ره‌ستان ده‌بی، هه‌روه‌ک ده‌فرمووی: (نمتعهم قیلا ثم نضطرهم الی عذاب غلیظ) ۲۴/۳۱. یان ده‌فرمووی: (ثم نذیقم العذاب الشدید بما کانوا یكفرون). * ۴۷: ویل یومئذ للمکذبین * سزاو تیا‌چوون له‌و روژه‌دا بو به‌درؤ‌خه‌ره‌وه‌کان * ۴۸: واذا قبل لهم ان کعوا لا یرکعون * خو‌کاتی چ له‌دونیا‌دا، چ له‌قیامه‌تدا پینان بگوتری: کرونش و رکوع بیه‌ن بوخوا، رکوع و سوژده‌ نابن، واته: نویژی بو‌ناکمن کاتی که له‌دونیا‌دا سوون به‌عه‌یبیان ده‌زانی رکوع و سوژده‌ به‌رن! دیاره له‌ولایش - واته: روژی سه‌لا - ناتوانن بچه‌مینه‌وه * ۴۹: ویل یومئذ للمکذبین * سزاو تیا‌چوون له‌و روژه‌دا بو به‌درؤ‌خه‌ره‌وه‌کان * ۵۰: فی‌أی حدیث بعده یؤمنون * ئیدی به‌م قورثانه‌ پروا نه‌هینن، ئه‌ی به‌کام قسه - پاش نه‌و - پروا دینن!؟ دیاره ته‌نها قورثان زورشی‌باوو به‌ره‌قه بوئه‌وه‌ی، پروای پی‌یینن، که‌چی شه‌وانه‌ پروانا‌هینن!؟. (ئیین نه‌بوو حاتم) له‌ (نه‌بوو هوره‌یره‌وه) ده‌لیت: هه‌رکاتی سووره‌تی (مورسلات) بخوینریت تاکوتایی: (فی‌أی حدیث بعده یؤمنون) هه‌قه قورثان خویننه‌که‌ لیت: (أَمُتْ بِاللّٰهِ) و بما أنزل. جا له‌گه‌وره‌بی و فه‌زنی سووره‌تی (مورسلات)، ئیمامی (بوخاری) له‌ (عه‌بدو‌لای کوری مه‌سموود) به‌وه‌ ده‌گه‌یرته‌وه و ده‌لیت: کاتی سووره‌تی (والمرسلات) هات، ئیمه‌ له‌ته‌ک پیغه‌مبه‌ردا * له‌شه‌که‌وتیکدا بووین له‌ (مونا‌دا)، ناگادارم که پیغه‌مبه‌ر * چهند به‌باشی ده‌ی خوینده‌وه‌و، منیش له‌ده‌میم وهر ده‌گرت، ده‌میشی زور پاراو بوو پی‌ی، له‌ناکاو ماریک په‌لاماری‌دا، پیغه‌مبه‌ر * فه‌رمووی: (بیکوژن). ئیمه‌یش به‌په‌له‌ هه‌لساین بو‌کوشتنی. به‌لام بومان نه‌کوژراو دهرچوو! پاشان فه‌رمووی: (وَقِيَّتْ سَرَّكُم كَمَا وَقِيَّتُمْ سَرَّهَا)) متفق علیه. واته: شه‌و له‌شه‌ری ئیوه پاریزرا، وه‌کو ئیوه له‌شه‌رو زبانی شه‌و پاریزران!



الرَّغْلُ كَرْمٍ مَّا مَهْمِينَ ﴿۳۵﴾ فَمَعْنَاهُ فِي قَرَارِ تَكْوِينِ ﴿۳۵﴾ اِنْ قَدَّرَ مَمْلُوكٌ ﴿۳۶﴾ فَقَدَّرْنَا فَيَعْمُ الْقَدِيرُونَ ﴿۳۶﴾ وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿۳۷﴾ اَلْوَسْمَلُ اَلْاَرْضُ كَمَا تَا ﴿۳۸﴾ اَحْيَاءُ وَاَمْوَاتٌ ﴿۳۸﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا رُوسِي سَنِيحَتٍ وَاَسْقَيْنَاكُمْ مَّاءً فَرَاتًا ﴿۳۹﴾ وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿۳۹﴾ اَنْطَلِقُوا اِلَى مَا كُنْتُمْ بِهِ تَكْذِبُونَ ﴿۴۰﴾ اَنْطَلِقُوا اِلَى طَلِي ذِي نَلَدِثِ شَعْبٍ ﴿۴۱﴾ اَلَطَّلِيلُ وَاَلْاَيْتِيُّ مِنَ اَللَّهْمِ ﴿۴۱﴾ اِنَّا تَرَمِي بِشَكْرِ كَالْقَصْرِ ﴿۴۲﴾ كَاثَمَ جَلَّتْ صَفْرًا ﴿۴۳﴾ وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿۴۳﴾ هَذَا يَوْمٌ لَا يَظْمُونَ ﴿۴۴﴾ وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَرِدُونَ ﴿۴۵﴾ وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿۴۵﴾ هَذَا يَوْمٌ اَلْفَصْلُ جَمْعُ تَكْرُرٍ وَاَلْاَوَّلِينَ ﴿۴۶﴾ فَاِنْ كَانَ لَكُم كَيْدٌ فَكِيدُوا ﴿۴۷﴾ وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿۴۷﴾ اِنْ اَلْمُتَّقِينَ فِي ظِلِّلٍ وَاَعْيُونٍ ﴿۴۸﴾ وَفَوْقَهُمْ مَّا يَشْتَبُونَ ﴿۴۹﴾ كَلُوا وَاَشْرَبُوا هَيْتَا بِمَا كُنْتُمْ تَمْعَلُونَ ﴿۵۰﴾ اِنَّا كَذَّبُكُم بِجَهَنَّمَ اَلْمُحْسِنِينَ ﴿۵۱﴾ وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿۵۱﴾ كَلُوا وَاَتَمَعُوا قَلِيلاً اِنَّكُمْ جَحْرُمُونَ ﴿۵۲﴾ وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿۵۲﴾ وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ اَرْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ﴿۵۳﴾ وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿۵۳﴾ فَاِیْ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يَوْمُ مَثُوكَ ﴿۵۴﴾

حاله‌ت و قوناغه‌کانی زورن و لیک جی‌اوازن * ۳۷: ویل یومئذ للمکذبین * سزاو تیا‌چوون له‌و روژه‌دا بو به‌درؤ‌خه‌ره‌وه‌کان * ۳۸: هذا يوم الفصل جمعناکم و الاولین * ثمه روژی دادگایی و جیا‌کردنه‌وه‌ی هه‌ق و ناهه‌قه، ئیوه‌وه هه‌موو نه‌وه‌کانی پیش‌بینان کو کردوته‌وه * ۳۹: فان كان لكم کید فکیدون * ئینجا نه‌گه‌ر ده‌توانن و له‌ناست مندا ده‌سه‌لات و فیلیکتان هه‌یه، منه‌تتان نه‌بیت به‌کاری بینن و خوتانی پی‌ چاره بکه‌ن، وه‌ک شه‌فرمووی: (یا معشر الجن والإنس ان استطعتم ان تغذوا من أطفار السموات والأرض فانفذوا...) ۳۳/۵۵. دیاره هه‌رگیز ناتوانن دهرچن و خو‌رزگار بکه‌ن، شه‌وانیش هه‌روا * ۴۰: ویل یومئذ للمکذبین * سزاو تیا‌چوون له‌و روژه‌دا بو به‌درؤ‌خه‌ره‌وه‌کان.

پاریزگارن له‌سیبه‌رو کانیاوه‌کانی به‌هه‌شتادان:

۴۱: ان المتقين في ظلال وعيون * به‌راستی خو‌پاریزران و

کوتایی جزمی ۲۹ (والله الحمد والمنة)...

دهبی! بویه نه وهنده به گالتهوه له ناو به کتردا باسی نه کهن! ۳: الذی هم فيه مختلفون ۱ شهوی نهوان له سهری مشت و مریانه هندی ئینکاری دهکا، هندیکیشی گومانی تیا ههیه! ۴: کلا سعلمون ۲ نهخیر، باکو تایی بینن بهو مشت و مرهیان، چونکه له ئایندهیهکی نزیکدا چاک نهزانن که چون نهبی، بهتایبهت

سُورَةُ النَّبَاِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴿١﴾ عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيْمِ ﴿٢﴾ الَّذِي هُوَ فِيهِ يُخْلِفُونَ ﴿٣﴾
 كَلَّا سِعْمَاءُونَ ﴿٤﴾ زُجْرًا كَلَّا سِعْمَاءُونَ ﴿٥﴾ اَلْاَرْضِ اَلَّذِي هُوَ فِيهَا
 وَالْجِبَالِ اَوْتَادًا ﴿٦﴾ وَخَلَقْتَ كُرُوْا زَوْجًا ﴿٧﴾ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴿٨﴾
 وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِيَاسًا ﴿٩﴾ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١٠﴾ وَبَنَيْنَا
 فَوْقَكُمْ سِمَاعًا يَدْعُونَ ﴿١١﴾ وَجَعَلْنَا لِمَنْ يَّهْتَمُّ بِهَا جَبَابًا ﴿١٢﴾ وَتَرْتَا
 مِنْ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً فَضًّا ﴿١٣﴾ اَلَّذِي يَخْرُجُ بِهِ جِبَابًا ﴿١٤﴾ وَجَنَّتْ
 اَلْاَقَآءُ ﴿١٥﴾ اِنْ يَوْمَ اَلْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ﴿١٦﴾ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّوْرِ
 فَاَتُونَ اَفْوَاجًا ﴿١٧﴾ وَفُيِّتَتِ السَّمَا ؕ فَكَانَتْ اَنْوَابًا ﴿١٨﴾ وَشَرِبَتْ
 اَلْجِبَالُ مِمَّا كَانَتْ سَرَابًا ﴿١٩﴾ اِنْ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢٠﴾ لِلطَّاغِيْنَ
 مَنَابًا ﴿٢١﴾ اَلَّذِيْنَ فِيْهَا اَحْقَابًا ﴿٢٢﴾ لَا يَدْخُرُوْنَ فِيْهَا سَرَادًا وَلَا يُخْرِجُوْنَ
 اِلَّا جِثْمًا وَّغَسَآءًا ﴿٢٣﴾ جِرَآءًا وَّفَآءًا ﴿٢٤﴾ اِنَّهُمْ كَانُوْا
 لَا يَرْجُوْنَ حِسَابًا ﴿٢٥﴾ وَكَذَّبُوْا اِيَّا بَيْنَنَا كَذٰٓبًا ﴿٢٦﴾ وَكُلُّ شَيْءٍ
 اَخْصِيْنٰهُ كِتٰبًا ﴿٢٧﴾ فَذُوْ قُوْلٰٓفِن نَزِيْدُكُمْ اِلَّا اَعْدَابًا ﴿٢٨﴾

سوورتهی (نه به) ه

هککه بییهو (۴۰) نابهته

به ناوی خوی به خشندهی میهره بیان

ئهم سوورته زیاتر به دهوری دوویاتکردنه وهو چه سپاندنی زیندو بوونه ودا ده سووری، چونکه هاوهل دانه ران و هاوبهش پهیدا که ران ئینکاری و ململانیی زوریان له سهر نه کرد، بویه هه له سهر تاهه وهالی رووداوی رۆزی قیامهت و زیندوو بوونه وهو یاداشت و تۆله راده گه یه نیت: (عم يتساءلون * عن النبأ العظيم..). ئینجا به لگه یه کی زۆری هه مه جۆر دینیتته وه له سهر ده سلات و توانایی پهروه ردگاری جیهانه کان و، پیت ده لیت: ئهو خاوهن ده سلات و توانایه که ئهو هه موو شته سهر سوهرهینه رانه ی به دی هیناوه، هه شهو هیش ده توانی - زۆر به ناسانتر - بۆ جار یکی تر ئاده میی زیندوو بکاته وه: (ألم نجعل الأرض مهادا.. وجعلنا نومکم سباتا) پاشان کاتی هاتنی رۆزی دواپی به چه ند نیشانه و به لگه یه که ده ست نیشان نه کات، که ی و چون ده ست پی نه کات؟: (إن يوم الفصل كان ميقاتا.. يوم ينفخ في الصور فتأتون أفواجا..).

کورت هه باسیکی دۆزه خ دینیت بهو هه موو ئازارو سزایه وه که بۆ دۆزه خییه کان ئاماده کراوه: (إن جهنم كانت مرصدا * للطاغين مآبا) بۆ دواتر ده چیتته سهر باسی کری و یاداشی خواناسان و پارێزگاران و ئهو هه موو نازوو نيممهت و به هره یانه ده دات که بۆیان ئاماده کراوه..: (إن للمتقين مفازا * حدائق وأعتابا.. وکأسا دهاقا..). کۆتاییشی به باسکردنی حالهت و باری سهختی و گرانگی و قورسی رۆزی دواپی و چاره نووسی بی بروایان دی..: (إنا أنذرناکم عذابا قریبا.. و يقول الکافر یا لیتی کنت ترابا) هه نهو کاته ی که په یامبهر ۱۱ بانگی قهوم و گه له که ی خوی نه کرد بۆ بروا هینان به زیندوو بوونه وه، ئهو خوا نه ناسانه له ناو خۆیاندنا له موسلمانانیا ن ده پرسی: تۆ بلیت هاتنی رۆزی قیامهت راست بیت؟ جا نه گه ره بی نه ی که ی ده بی؟ نهوسا ئهم سوورته ی (نه به) ه هاته خواره وه:

به لگه گهلی بۆ زیندوو بوونه وه ی پاش مردن:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ * ۱: عم يتساءلون * ئهو خه لکه ده باره ی چی له یه کتر ده پرسن؟ * ۲: عن النبأ العظيم * ده باره ی هه واله زۆر گه وه ره گرنگه که نه پرسن؟ که نهوان هه میسه نکوولی و، ململانیی نه کهن، هه رگیز پینان وایه که نهو رووداوه روودا و

کاتی به چاوی سهر بینیان ۵: ئهم کلا سعلمون * هه میسان بۆ جار یکی تر پرسی پیناوی، له داهاتوو یه کی نزیکدا نهزانن، چ سزاو به لایه کیان دوو چار نه بی.

ئینجا بۆ چه سپاندنی هاتنی شهو رۆزه یه نۆ به لگه دینیتته وه بۆیان، تا باش بزنانن که خویه که شهو هنده ده سه لاتدار بی و نهو هه موو شتانه بکات، هه نهو خواش زۆر به ناسانتر، هه میسان زیندوو یان نه کاته وه، به لگه کان:

(۱) * ۶: ألم نجعل الأرض مهادا * شهری ئیمه ئهم زهوییه مان نه کردۆته لانک و بیشکه و جینی ئارامگرتن بۆتان، تا به ناسووده یی بین و برۆن و زبانی تیدا بهر نه سهر؟.

(۲) * ۷: والجبال أوتادا * ئهی چیواو کیوه کانیشمان وهک میخ بۆدانه کوتیون و زهویمان پی نه به ستۆته وه، تا هه لئان نه دیری و نه تان فهوتینی؟

(۳) * ۸: وخلقناکم أزواجا * ئایا به جووت (نیرومی) دروستمان

نہ کردوون؟ بُو ٿوہی دريژہ بہ ژيان بدری بہ سہریشتی ٿم
ٿستیرہی زہویبہوہ، وەك ٿفہرموی: (ومن آیاتہ ان خلق لکم من
أنفسکم أزواجاً لتسکنوا إليها وجعل بینکم مودۃ ورحمة) ۲۱/۳۰.
(۴) ﴿ ۹: وجعلنا نومکم سباتا ﴾ وە خوو نووستنمان بُو نہ کردوون
بہ ہوی سہرہوتن و حہسانہوہتان، لەماندووپی و ٿیش و نازاری
ژیانتان؟

(۵) ﴿ ۱۰: وجعلنا الیل لباسا ﴾ ٿایا شہوگارمان نہ کردوہ بہ کالآو
پوشاک بُو تان؟ ہرہوہکو کالآ مہردوم دائہپوشی و، لەسہرماو گہرما
دہی پاریزیت، ہر ٿاوایش شہوگار مروٺ ٿشاریتہوہ و دہی پاریزتی
لہ پلاماری دوژمن؛ بُوہ ٿفہرموی: (واللیل إذا یغشاہا...) ۴/۹۱.
(۶) ﴿ ۱۱: وجعلنا النہار معاشا ﴾ ٿایا روژیشمان بُو نہ کردونہتہ
ہوی بہ دەسہینانی بزوی ناسوودہیی و خوښگوزہراتی؟

(۷) ﴿ ۱۲: وبنینا فوقکم سبعا شدادا ﴾ ٿایا حەوت چین (ناسمانی)
بہ ہیزو بتہوو قائیمان بہرہسہرمانہوہ دروست نہ کردوہ؟ کہ مہ گہر
تہنہا ٿو خوا گہورہیہ خوئی بزانی ٿو حەوت ٿاسمانہ چی بن؟
حەوت کہ شکہ شانہ - کہ کۆمہ لہ ٿستیرہیہ کن - ہر کۆمہ لہ یان
سەد ملیون ٿستیرہیہ، یان ٿہوانہ نیہو، چەندیین ٿستیرہی
ترن... وەلامی ٿہمانہ - ٿہمرو - ہەمووی ٿدہینہ دەستی خوای
کار رەوان و کارزان.

(۸) ﴿ ۱۳: وجعلنا سراجا وهاجا ﴾ ٿایا چرایہکی درہخشانمان
- وەك خور - بُو فرہام نہہیناون، کہ زہویتان رووناک بکاتہوہ
و رنگہی خوٿانی پی دہرکہن و، ٿیشکہکەیشی میوہ گہنم و
دانہوٺلہکانتان پی بگہیہ ٺیت؟

(۹) ﴿ ۱۴: وأنزلنا من المعصرات ماء ثجاجا ﴾ ٿہی ٿایا لہ ہورہ
گوشراوہکاندا بارانی بہ لیزمہمان نہ باراندوہ؟ وەك دہفہرموی:
(والله الذی أرسل الریح فتثیر سحاباً فسقناہ إلى بلد میت...) ۹/۳۵.

﴿ ۱۵: لنخرج بہ حبا ونباتا ﴾ تادہرہینین بہ ہوی ٿو بارانہوہ
چورہہا دانہوٺلہو گزو گیاو رووہك ﴿ ۱۶: وجنات ألفافا ﴾
چەندیین باخ و باخاتی چرو پرو ٿیک ٿالآو کہ بہ ہوی ٿاوہوہ دینہ
بہر گہلاو لق و پوپ دہر ٿکەن بہدی بینین، ٿایا خوایہک
ٿوہندہ مہیرہان بیت لہ گہل ٿادہمیدا ٿایستہی ٿوہ نیہہ کہ
بہروای پی بینن؟ ٿہی ٿایا لہ ٿانہدہا توانای نیہہ مروٺ زیندوو
بکاتہوہ بُو پاداشت و ٺولہ؟ وەك ٿفہرموی: (وفی الأرض قطع
متجاورات وجات من أعصاب وزرع ونخیل صنوان وغیر صنوان
یسقی بماء واحد...) ۴/۱۳.

روژی ٿہ لاواردن بہرہویہ:

ٿیتر یاسی ٿو ہووالہ سامناکہ دہکات کہ دہفہرموی: ﴿ ۱۷:
إن یوم الفضل کان سقاتا ﴾ بہراستی روژی جیاکردنہوہو
موحاکمہی "نیوان مہردوم" کاتیکی دیاری کراوہ "لائی خوا،
ہرگیز پاش و پیش ناکات" وەك ٿفہرموی: (وما نؤخرہ إلا
لأجل معدود) ۱۰۴/۱۱. ﴿ ۱۸: یوم یفخ فی الصور ﴾ ٿہو
روژی کہ فوو دہکری بہ شہیپوردا ﴿ فتأتون أفواجا ﴾ ٿو جہ
ٿیوہ پوک پوک و دەستہ دەستہ بہرہو مہیدانی لپیرسینہوہ دین،
واتہ: لہ گوزہکان ہلدہستن بُو حیساب و لیکوٺینہوہ، جا ٿوہ
شہیپورہ. چوٺہو چوٺ دہبی، ٿیمہ ہیچی لی نازانین، خوای
گہورہیش ہر ٿوہندہی فہرموہ، خو ٿگہر پیویست بواہ،
ٿہوا شی دہکردہوہ وەك لہ ٿایہ ٿیکی تردا ٿفہرموی: (یوم ندعوا
کل أناس بإمامہم...) ۷۱/۱۷. (ٿہوو ہورہیرہ) دہلی: پیغہمبہر
فہرموی: ٿہندازہی ماوہی نیوان ہردوو نہفخہکە چلہ، وتیان
چل روژہ؟ فہرموی: نای ٺیم. وتیان: چل مانگ؟ فہرموی:
نای ٺیم. وتیان: چل سال؟ فہرموی: نای ٺیم. جا فہرموی:
لہ پاشان خوا ٿاوی لہ ٿاسمانہوہ دہنیری، ہرہوہکو گزویگا و رووہک
سہوز ٿہبیتہوہ، ہر ٿاوایش مروٺہکان ہموو زیندوو ٿہبنہوہ،
وہ تہواوی ٿہندامہکانی ٿادہمی دہرین و یەك ٿیسکی نہبی کہ
پی دہلین: (عجب الذنب) وہ ہر لہویشہوہ مروٺہکان دروست
دہکرتنہوہ، (فتح الباری: ۵۵۸/۸). ﴿ ۱۹: وفتح السماء فکانت
أبوابا ﴾ لہ سہختی ٿو روژہدا ٿاسمان دہکرتنہوہ و لہت لہت
ٿہبی و دہبیتہ دہرگای ہاتوو چوی فریشتہکان، پاش ٿوہی کہ زور
تونسدو قائم بہ سترابو بہ یہکەوہ ﴿ ۲۰: وسیرت الجبال فکانت
سرابا ﴾ کیوہکانیش ہلدہکەنرین و دہخرینہ رویشتن بہ ٿاسمانداو
دہبنہ "سہراب - تراویلکہ" لہ دورہوہ ورشہورشی دی و بہ ٿاو
دہزانریت، کہ چی لہنزیکہوہ ٿاو نیہہ، واتہ: چیساکان ٿہبنہ
ٺوزو گہردو ٿہچن بہ ہوادا، وەك لہ سورہتی تردا ٿفہرموی:
(وتکون الجبال کالعهن المنفوش) ۵/۱۰۱. ﴿ ۲۱: إن جہنم کانت
مرصادا ﴾ بہراستی دوزخیش دہمیکہ چاوہروانی پی بروایان
دہکات ﴿ ۲۲: للطاغین مآبا ﴾ بُو یاخیبووان جیگاو مہنزگہیہ
﴿ ۲۳: لایشن فیہا أحقابا ﴾ ہزارہا سالی بی سنورو نہبراوہ تیا
دہبن، واتہ: ہرگیز رزگاریان نابی لئی ﴿ ۲۴: لا یدوقون فیہا
بردا ولا شرابا ﴾ ہیچ فینکیبہک و شہرابیکی خوئی تیا ناچیزن
بُو سووک بوونی گہرماکہی، بہ لکو ہر ٿاوا لہو حالہتہ زور تہنگ
و ناخوشہدا دہمیننہوہ ﴿ ۲۵: إلا حمیما وغساقا ﴾ جگہ لہ

ئاونىكى " زۆر گەرم و كۆلبو" و كىم و چلكى "دۆزەخيان" ﴿ ۲۶ :
 جزاء و فاقا ﴾ شويش پاداشتيكى پراو پره بەرامبەر بەكردهوكانيان ،
 واتە : لەو پاداشەدا ستميان ئى نەكراوه ، چونكە ھەر ئەو تۆلەيە
 ھەلئەگرن ﴿ ۲۷ : انھم كانوا لا يرجون حسابا ﴾ چونكە بەراستی
 ئەوانە لەدوئەدا بەتەماي ئىپرسىنەوھى ئەمرۆزە نەبوون ﴿ ۲۸ :
 و كذبوا باياتنا كذبا ﴾ بەلكو زۆر بەتوندیش ئایەتەكانى ئىمەيان
 بەدرؤ ئەخستەوھ و ، بەدرؤيان دەزانين ﴿ ۲۹ : و كل شی أحصناه
 كتابا ﴾ ئىمەيش ھەموو شتەكمان لەسەريان ئەژماردووھ بەنووسين
 ﴿ ۳۰ : فذوقوا فلن نزيدكم إلا عذابا ﴾ ئىنجا پىيان ئەوترى :
 دە بچيژن كە لە سزای سەخت و ئازار بەولاوھ ھىچتان بۇ زیاد
 ناكەين ، واتە : تا ئىوھ بپاریننەوھ بۇ رزگار بوون ، ئىمە سزاتان بۇ
 زیاتر ئەكەين .

رۆزى بە ئاوات ھەگەشتن :

﴿ ۳۱ : إن للمتقين مفازا ﴾ بەراستی بۇ خواناسان و خۆپاريزان
 "لەپاشە رۆژدا" سەرفرازی و پىرۆزى و رزگار بوون لەسزای دۆزەخ
 ھەيە ﴿ ۳۲ : حدائق وأعنابا ﴾ چەندىن باخ و باخات و بىستان
 و تىرى و ميوھى جۆراو جۆرى رازاوه ، ھەرچى نەفس ھەزى ئى
 بىكات ﴿ ۳۳ : و كواعب أترابا ﴾ كىژو كچانى ھاوتەمەن و مەمك
 خرو دىمەن جوان و تازە پىنگەشتوو ئامادەيە .
 (كواعب) : بەو كچانە ئەلەين كە تازە مەمكەن خەپ دەكەن ،
 ﴿ ۳۴ : و كاسا دهاقا ﴾ لەگەل جامى پر لەشەرابى پاك و خاويندا
 ﴿ ۳۵ : لا يسمعون فيها لغوا ولا كذابا ﴾ كە لەو بەھەشتەدا ھىچ
 قسەيەكى پرۆ پووج و نابەجى ، ياخود بەدرؤ خستەنەوھەيك
 نابىسن ، واتە : جىگەي گالئەو لاقرتى و مەسخەرە نىيە (لا لغو
 فيها ولا تأثيم) ﴿ ۲۳/۵۲ : ﴿ ۳۶ : جزاء من ربك عطاء حسابا ﴾
 ئەمەش ھەموو پاداشتيكە لە لاين پەرورەدگار تەوھە ، بەخەشش و
 بەھرەيەكە "بەپىي كازە چاكەكانيان ، پىيان دەبەخشرىت ، واتە :
 مافى خۆيانە ئابو و شىوھە پاداشت بەدريئەوھ . بەئى .. ئادەمىزاد
 ھەريەكەي بەشتى ئەگىرى و ، ھەزى لەشتىكە .. ھەر بۆيەش
 قورئان خەلاتى جۆراو جۆريان دەكات .

كەسى ناویری خوا بەدوینی رۆزى سەلا :

﴿ ۳۷ : رب السموات والأرض وما بينهما الرحمن ﴾ ئەو خوايە
 پەرورەدگارى مېھرەبانی ئاسمانەكان و زەوى و ئەوھى لەئىوانياندا
 ھەيە ، ھەموو خىرو چاكەيەك ھەر لەژىر سىبەرى مېھرەبانی
 ئەودا دەبىت ﴿ لا يملكون منه خطابا ﴾ ھەرچەندە ئەوئەندەيش

مېھرەبانە .. بەلام بى مؤلەتى خۆى مافى ھىچ قسەيەكيان نىيە ،
 وەك دەفەرموى : (من ذا الذى يشفع عنده إلا بإذنه..) ۲۵۵/۲ .
 يان دەفەرموى : (يوم يأت لا تكلم نفس إلا بإذنه..) ۱۱، ۱۰۵ . لە
 فەرموودەي باوھ پىنكاراودا ھاووه : ((ولا يتكلم يومئذ إلا الرسل..))
 (فتح البارى : ۴۳۰/۱۳) . واتە : پىنغەمبەران ئەبى كەسىكى دى
 قسە ناكە لەو رۆژەدا . ﴿ ۳۸ : يوم يقوم الروح والملائكة صفا ﴾
 لەو رۆژەدا كە رۇح (جوپرىل) و فرىشتەكان بەرپىز رانەوھسفن و مل
 كەچن ﴿ لا يتكلمون إلا من أذن له الرحمن وقال صوابا ﴾ و
 ھىچيان قسە ناكەن ، مەگەر كەسى خۆى بەخەشندە رىگەي بەدا ،
 وە لەھەمان كاتيشدا قسەي شياوو بەجى بىكات ، واتە : فرىشتەكان
 لەگەل ئەوئەيشدا كە زۆر نزيك بەخواوھ بۆيان نىيە ھىچ شتەك
 بلىن .. بەبى ئىزنى خوا ئىتەر خەلكىكى تر لەخۆيەوھ چۆن ئەتوانى
 تىكا بىكات ﴿ ۳۹ : ذلك اليوم الحق ﴾ ئەو رۆژە رۆزىكى راست
 و بەرحەقەو ھىچ گومانى تيا نىيە و بەرئوھەي ﴿ فمن شاء اتخذ
 إلی ربه مآبا ﴾ جائەوھى ئەپەوى با بۆلاي پەرورەدگارى رىگا
 بگريئەبەر ، واتە : ھەمىشە ملەكەچى پىرارو فەرمانەكانى خۆى
 خۆى بىت ، تا لەو رۆژەدا رزگارى بىئى .

ھاىنى قىيامەت زۆر نزيكە :

﴿ ۴۰ : إنا أنذرناكم عذابا قريبا ﴾ بەراستی ئىمە ھەر زوو ئىوھەمان
 ئاگادار كىردووھ -ئەى بى پىروايانى مەككە- كەسزايەكى نزيك
 بەرئوھەيە بۆتان ﴿ يوم ينظر المرء ما قدمت يداه ﴾ ئەو رۆژە
 رۆزىكە كە ئادەمىزاد سەيرى دەسپىشكەرى خۆى دەكات "لەچاك
 و لەخراپى" وەك دەفەرموى : (ووجدوا ما عملوا حاضرا..) ۴۹/۱۸ .
 يان (وفصلته التى تويسه..) ۳/۷۰ . ﴿ ويقول الكافر يا ليتنى كنت
 ترابا ﴾ ئەو دەمە كافر بى پىروايش دەلئىت : ئاى خۆزگە ھەر
 خاك و خۆل بوومايە "نەك ئادەمى ، تا ئاوا زىندوو نەكرامايەتەوھو
 حىساب نەكرامايە" .
 سوپاس و پىزانين بۇ خۆى گەورە لە سەر تەواو كىردنى تەفسىرى
 سوورەتى (نەبە) .

سوورەى (نازیعات) سە

مەككەيىبو (۴۶) ئايەتە

بەناوى خۆى بەخەشندەي مېھرەبان

ئەم سوورەتە وەك سوورەتە مەككەيىبەكانى تر باسى بناغەكانى بىرو
 باوهرى ئىسلام دەكات : يەكتاپەرستى ، پەيام ، زىندوو بوونەوھ ،

پاداش و توله.. جا له سه رها توه سویند بهو فریشتانه نه خوا که زور به ناسانی و نه رمیبه که وه گیانی موسلمانان نه کیشن، وه زور به سهختی و توندیش گیانی پیسی خوانه ناس و بی پروایان له جهسته یان دهر نه کهن، وه هر وا بهو فریشتانه ش که پیاده کردنی کاروباری زهویبان دراو هته دهست: (النزاعات غرقا..) فالمدیرات

فریشتانه که به توندی گیانی بی پروایان نه کیشن * ۲: والناشاطات نشطا * وه سویند بهو فریشتانه ی که زور به سه سپایی و ناسانی گیانی موسلمانان نه کیشن و به چالاکی و بی وچان ده سوورینه وه بو نه جامدانی کاره کانیان * ۳: والسابحات سبحا * وه سویند بهو فریشتانه ی وه که مه له وان مه له بکا، تاوا به خیرایی له ناسمان داده بزن بو نه جامدانی فرمانه کانی خوا * ۴: فالسابقات سبقا * ۵: ثینجا سویند بهو فریشتانه ی که زور به توندی پیشبرکی ده کهن به نه روح و گیانی موسلمانان بو به ههشت * ۵: فالمدیرات امرا * جا بهو فریشتانه ی که به ویستی خوا زور به وردی کارو فرمانی بوونه وهر جینه جی ده کهن "سویند بهم پینج شته قیامهت راست و دروسته و له پیشدایه و ئیوهش زیندوو نه کزینه وه موحاسبه نه کرین. هه ندی ده لئین: مه بهست بهو پینج شته که خوی گوره سویندی پی خواردن نه ستیره یه که هه ریه که بیان له (مدار) و خولگی دیار یکاروی خویدا ده سوورینه وه کاروی خوی نه جام ته دات.. هه ندیکی تر تفسیری تریان بو نه که نه وه.. جا خوی گوره بویه بهو دوو شته سویند نه خوات و به هه ندی له دروستکاره کانی تری خوی:

سورة النازعات

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

وَالشَّرَعِیَّتْ غَرَقَا ۝۱ وَالنَّشِیْطِیَّتْ نَشَطَا ۝۲ وَالسَّیْحِیَّتْ سَبَحَا ۝۳ فَالسَّیْفِیَّتْ سَبَحَا ۝۴ فَالْمَدِیْرَاتِ اَمْرَا ۝۵ یَوْمَ تَرْجَفُ الرَّاجِفَةُ ۝۶ تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ ۝۷ قُلُوبٌ یُّومِضُ وَاِجْفَةٌ ۝۸ اَنْصَرُهَا خَشِیْعَةٌ ۝۹ قَوْلُونَ اِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِی الْمَافِرَةِ ۝۱۰ اِیْذَا كُنَّا عِظْمًا یُخْرَجُ ۝۱۱ قَالُوْا اِنَّكَ اِذَا كُرِهْتَ خَاسِرَةٌ ۝۱۲ اِنَّمَا هِیْ رَجْرَجَةٌ ۝۱۳ وَاِذَا هُم بِالسَّاهِرَةِ ۝۱۴ هَلْ اَنْتَکَ حَدِیْثٌ مُّوسٰی ۝۱۵

یه کهم: نهو شتانه وه که خورو مانگ و نه ستیره، نه وهنده گوره و پیروز بوون لای خه لکی: نه بیان په رستن! (والشمس وضحاها..). ۱: ثینجا هه ندی شتیان بو یاس نه کات، وه که تاوا بوون و هه لوهرینیان، که نه وه په سن و سیفته ی خویته ی نیبه. تا لئین دور که ونه وه. دووهم: کاتی که مه درووم بچووک و بی بایه خ تماشای نه وانه ده کات، جاخوا سویند بیان پی نه خوات بو نه وه ی لئین ورد بینه وه و په ندیان لی وه رگرن * ۶: یوم ترجف الراجفة * سویند بهوانه هه موو، روژیک دیت زهوی به توندی ته کان ده داو ده که ویته له رزه * ۷: تتبعها الرادفة * ناسمانیش دوا ی نهو " لهت لهت نه بی و هرچی نه ستیره ی له خو گرتوه هه له نه وه ری، (ثین عه بیاس) ده لی: مه بهست بهو روژانه، روژی نه فخری یه کهم و دووهم، وه که له سووره تی دیکه دا نه فهرموی: (یوم ترجف الأرض والجبالی..) ۱۴/۷۳. ر ۱۴/۶۹.

(موجاهید) ده لی: یه کهم بو یه کهمه، دووهمیش بو دووهم. ۲: ثیماسی (ترمیزی) یش نه م فهرمووده یه ی هیناوه: ((کان رسول الله ﷺ إذا ذهب ثلثا الليل قام فقال: يا أيها الناس اذكروا الله، جاءت الراجفة تتبعها الرادفة جاء الموت بما فيه..)) واته: پیغه مبه ر ﷺ هه میسه خووی وابوو هه ر که دوو سیبه می شه و روشتبا هه لده ساو نه ی فهرموو: نه ی خه لکینه! هه ردهم یادی خوا بکه ن و بی تاگا مهین، له رزه ی یه کهم هات و، دووهمیش به دوایدا دی، وه هه روا مردن و قوناغ و

امرا)، ثینجا باسی نهو هاو به ش په یدا که رانه نه کات که له زیندوو بوونه وه ململانی و نکولی نه کهن، دهره نجامیش له ترسی نهو روژدها دلیان نه که ویته گوریه گورپ: (قلوب یومض واجفة). پاشان باسی سه رکهش و یاخی و له خو بابی بوو که ی میسر (فیرعهون) ده کات، که بهو پله و نه ندازه یه داوای خویته ی نه کرد! جا خوی گوره ش رقی لی هه لساو، به توندی لئی توره بوو و پشتی شکان.. (هل أتاک حدیث موسی إذ ناداه ربه بالواد المقدس طوی..). هه روه که باس له سنوور دهرچه کانی (مه کهه) و سه ر کونه کردو نیان ده کات و پینیان ده فهرموی: (أأنتم أشد خلقا أم السماء..؟!)) له دوا بی شدا باسی هاتنی روژی دوا بی ده کات که به لای نه وانه وه زور دووره..! (یسألونک عن الساعة أیأن مرساها..?).

خوا سویند ده خوات به پینج شته قیامهت دی:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ * ۱: والنزاعات غرقا * سویند بهو

حاله ته کانیش ده گات ۸: قلوب یومئذ واجفة * لهو رؤؤدها گهل دل ده که ونه گورپه گورپ و له ترسانا به خیرایی لی دده دن و ۹: ابصارها خاشعة * چاوی خاوه نی ئه ودلانه شوپوه روویان نییه سر بهرز بکه نه وه ۱۰: بقولون انسا لمرودون فی الحافرة * له دونیادا ده یان گوت: ئایا دوا ی مردن چاریکی تر بو ژیانی پیشوو ده مان گپ نه وه. ۱۱: اذا كنا عظاما نخرة * ئایا کاتی بووینه ئیسکه رزیوو پرتوو کاین. ۱۲: سهر له نونی زیندوو ده بی نه وه. ۱۳: قالوا تلک اذا کرة خاسرة * به گالته وه ده یان گوت: نه گهر شه وه راست بییت که ده لین زیندوو بوو نه وه هیه، شه حله بو ئیعه گهرشانه وه یه کی به زیان، چونکه جینگه مان دوزخ ده بییت ۱۴: فانما هی زجرة واحدة * ئیوه شه وه به شتیکی گران مه زانن. به راستی بو ئیعه کاریکی زور ئاسانه، چونکه ته نها یه ک شریخه یه، واته: ده نگیکی سامنا که وه، یه ک جار فوو شه کری به شه یوو ردا، ئیتر هه موو زیندوو شه بی نه وه له گور دینه ده ری ۱۵: فاذا هم بالساعة * شه وسه له ناکاو شه خه لکه هه ر هه موویان له ده شتیکی کاک ی به کاکیدا بییدارن وزیندوو ئاساده ن، وه ک شه فرمووی: (یوم یدعوکم فتستجیبون بحمده وتظنون ان لبثتم الا قلیلا) ۱۶/۵۲. یان (وما امرنا الا واحده کلمح بالبصر) ۱۷/۵۰. (وما امر الساعة الا کلمح البصر أو أقرب...) ۱۸/۷۷. ئینجا بو دلدانه وه ی پیغه مبه رو هوشیار کردنه وه ی قوره ییش داستانه که ی فیرعه ون له گهل (مووسا) دا ^{الکلیة} باس ده کا تا به لکو له و یاخی بوون و سه ریچییه یان ده ست هه لگرن.

له گهلدا نه هاته سه ری راست، جا مو عجیزه و نیشانه گه وه که ی نیشان دا، شه وه بوو له پیش چاویه وه دارده سته که ی بووه شه ژدیها ۲۱: فکذب وعصى * که چی به دروژنی داناو یاخیش بوو ۲۲: ثم ادبر یعی * له پاشان پشتی هه لکردو هه میشه شه شه کوشا بو به درو خسته وه ی ۲۳: فحشر فنادی * بو یه ئیتر هه موو

إذ ناداه ربهم بالواد المقدس طوى ﴿١٧﴾ اذهب إلى فرعون إنه طغى ﴿١٨﴾ فقل هل لك أن تتركنا وأهديك إلى ربك فتحشينا ﴿١٩﴾ فأرنا آية الكبرى ﴿٢٠﴾ فكذب وعصى ﴿٢١﴾ ثم ادبر يسى ﴿٢٢﴾ فحشر فنادى ﴿٢٣﴾ فقال أناركم الأعلى ﴿٢٤﴾ فأخذ الله نكال الآخرة والأولى ﴿٢٥﴾ إن ذلك لعبرة لمن يخشى ﴿٢٦﴾ وأنتم أشد خلقا أمرا تتأمنون ﴿٢٧﴾ رفع سنكها فسنونها ﴿٢٨﴾ وأغطش ليها وأخرج منها ﴿٢٩﴾ والأرض بعد ذلك دحها ﴿٣٠﴾ أخرج منها ماء ها ومرعها ﴿٣١﴾ والحيال أرسنها ﴿٣٢﴾ منها الكروا لأنتم كروا ﴿٣٣﴾ فإذا ما تأملنا آية الكبرى ﴿٣٤﴾ يوم تذكرنا الحسن ما سن ﴿٣٥﴾ وترزقنا المعجس لمن برى ﴿٣٦﴾ فاما من طغى ﴿٣٧﴾ وادبر الحيرة الذنبا ﴿٣٨﴾ إن المعجس هي الماوى ﴿٣٩﴾ واما من خاف مقام ربهم فهى النفس عن الماوى ﴿٤٠﴾ وإن الجنة هي الماوى ﴿٤١﴾ يستأونك عن الساعة أيان ترسها ﴿٤٢﴾ فم أنت من ذكرها ﴿٤٣﴾ إن ربك منبها ﴿٤٤﴾ إنما أنت منذر من يخشها ﴿٤٥﴾ كأنهم يوم يرونها أترسوا إلا عشيها أو صنها ﴿٤٦﴾

سورة عيسى

سه رگروشته ی مووسا ^{الکلیة}:

۱۵: هل اتاک حدیث موسی * ئایا باس و هه والی مووسات بی گه یشتوو. ۱۶: إذ ناداه ربه بالواد المقدس طوى * کاتی که پهروه ردگاری له دوتی پیروژی (تووی) دا که له خواری شاخی (سینا) دایه - بانگی لی کرد ۱۷: اذهب إلى فرعون إنه طغى * فرمووی: بچو بولای فیرعه ون (ئاموژگاری بکه) چونکه به راستی زور له سنوور ده رچوو وه یاخی بووه و گهل به نی ئیسرائیلیشی کردوو به کویله ۱۸: فقل هل لك إلى أن تزكى * پییشی بلئ: ئایا ناته وی خوت له گوناج و تاوان پاک و پوخته بکه یته وه. ۱۹: وأهدبك إلى ربك فتحشينا * و رینماییت بکه بو ناسینی پهروه ردگارت و، ترسی شهوت بی و ستم نه که یته. واته: به لکو ده رنه جام دابچله کیییت و بیر له پاشه روژی خوت بکه یته وه ۲۰: فأراد الآية الكبرى * به ئی مووسا رویشت، به لام هه رچه نده هه وی

"جادوو گه ره کانی" کۆ کرده وه هاواری خه لکه که ی کرد ۲۴: فقال أنارکم الأعلى * وتی: من پهروه ردگاری بهرزو بونوی ئیوم "من شه و په رسراوم که له لای ژوو ره وه که سی تر نییه...!! ۲۵: فأخذ الله نكال الآخرة والأولى * شه وسه خوی گه وه دوو چاری سزای هه ردوو جیهانی کردو قاری لی گرت ۲۶: إن هي ذلك لعبرة لمن يخشى * بی گومان نا له و به سه ره اته دا په ندو ئاموژگاریه کی گرن گه یه بو هه رکه سیک بیه وی له خوا بترسی و فرمانه کانی شه و به چی بینی، شه گهر بی ری بکاته وه له به سه ره اته و سه ره نجامی شه و یاخییه. که به و هه موو تواناو ده سه لاته یه وه گیروده بوو، شه ی هاو به شه په یدا که ران ئیوه چو ن رزگار ده بن. ۲۷: هه زار ره حمه ت له (سه بیید) چه ند جوان ده لییت: هه ر خه فله تی جه ماوهر بوو له و سه ره ده مه دا فیرعه ونیشی سه ر لیشتیواو کرد و فریوی دا. (به راستی هه ی شتی که به نه ندازه ی خو خاف لکردن و خو بی ئاگیی کردنی جه ماوهر، (طاغیه) ی زه مان یاخی ناکا..

چونکہ ئەو کە دەبینى ھەرچى دەق و ھەرچى دەکا، ھەر فرمانى بەجىيە.. ساتى دەبينى ھەموان پشتيان بۇ دانواندوو، ئىتر زۆر بەئاسانى سواری پشتيان دەبى، دىتى ملیان بۇ راكيشاوهو سەريان بۇ شۆر کردووہ.. ئىتر ئەوانىش زياتر زال دەبن و، گەلىش عىززەتى خۆى لەدەست دەداو، ئەمىش ياخى تر ئەبى و، ئەوانىش رىسواتر دەبن و لەئەنجامىشدا ھەردوولاشيان تيا دەچن.!

دروستکردنى ئاسمان وزەمىن لە بەدبەينانى مەردم دژواترە:

دواى داستانەكەى مومساو فیرعەن دەگەرپتەوہ سەر ئەوانەى کە نكوولى و ئىنكارى زىندوو بوونەوہ بیان دەکرد، تا ھەندى بەلگەى تریان بۇ بىنئیتەوہ: ﴿ ۲۷: أَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءِ بَنَاهَا ﴾ خەلکینە! ئايا دروست کردنەوہ زىندوو کردنەوہى ئىوہ دواى مەرگ سەخترو گرانترە، يا بەدى ھىتانی ئەم ئاسمانە کە خواى گەورە بىناى کردووہ؟ لەکاتىکا ئىوہى لەئاوئىكى قىزەوون و لاوازو بى دەستەلات بەدى ھىناوہ، ئاسمانىشى زۆر بە قايم و مەحکەم بەلای سەرووتانەوہ راگرتووہ، واتە: دروست کردنى ئاسمانەکان گرانگترە لەزىندوو کردنەوہى ئىوہ، وەك ئەفەرموى: (لخلق السموات والأرض أكبر من خلق الناس) ﴿ ۵۷/۴۰ ﴾ ﴿ ۲۸: رَفَعَ سَمَكَهَا فِراھا ﴾ بەرزى کردوتەوہ و پەيوەستى کردووہ بەيەكەوہ و جۆشى داون و بەتوندو تۆل بەستوونى بەيەكەوہ، بى عەيب و نەنگ رىكى خستوون ﴿ ۲۹: وَأَغْطَشَ لِبَھا وَأَخْرَجَ ضحاھا ﴾ و شەوہكەى تارىك کردووہ، رۆژەكەشى رووناك دەرھىنا، واتە: شەوو رۆژتان بەدواى يەكدا بۇ دىنى ﴿ ۳۰: وَالْأَرْضُ بَعْدَ ذَلِكَ دحاھا ﴾ دواى ئاسمانىش زەوى بەشئوہى ھىلکەبى بەدى ھىناوہ بۇ نىشتەجى بوون و ھەوانەوہتان. واتە: دواى ھەزاران ھەزار سال، يا سەدان ملیۆن سال کە بەسەر زەويدا تى پەرى و، بەكەلکى ژيان نەدەھات.. ئەوسا خواى گەورە زەوى راخست و واى لى کرد کە گياندارى لەسەر بڑى، ئەم ئايەتە وادەگەيەنئیت کە زەوى بەر لە دروست کردنى ئاسمان بەدى ھىترا بىت، بەلام بە ھىلکەبى بوونى دواى دروستکردنى ئاسمان بووہ. ﴿ ۳۱: أَخْرَجَ مِنْهَا مائھا و مراعھا ﴾ ئاوو لەوہرى لى دەرھىناوہ چەندىن كانى و ئاوو رووبارى لى ھەلقولاندووہو گزو گياو لەوہرى لى سەوز کردووہ ﴿ ۳۲: وَالْجِبَالُ أَرْساھا ﴾ كىوہكانىش زۆر بەتۆكەمەبى چەسپاندو لەنگەرى گرتن و بوونە بەمىخ بۇ دامرکاندى زەوى و چەسپاندى، تا ئىوہ بەسەر پشتىيەوہ بڑىن ﴿ ۳۳: مَتاعا لکم و لا نعامکم ﴾ تا خۆتان و، مالات و ئاژەلەكانتان بەھەرى لى وەرگرن، تا ئەوكاتەى كۆتايى جىھان دىت.

ھەر خوا کاتى ھاتنى رۆژى قىامەت دەزانى:

﴿ ۳۴: فَإِذَا جَاءتِ الطَّامَةُ الْكبرى ﴾ ئىنجا کاتى رووداوہ گەورەكە -رۆژى قىامەت- پىشھات کە بەراستى رووداويكى زۆر گەورە و بى وينەيە، وەك دەفەرموى: (والساعة أدهى وأمر) ﴿ ۴۷/۵۴ ﴾ ﴿ ۳۵: يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ ماسعى ﴾ ئەوہ رۆژىكە ئادەمى کردەوہى خۆى دىتەوہياد، بەلام چ کەلکىكى دەبى، وەك دەفەرموى: (يومئذ يتذكر الإنسان وأنى له الذكرى) ﴿ ۲۳/۸۹ ﴾ ﴿ ۳۶: وَبَرَزَتِ الْجَحِيمُ لِمَنْ يَرى ﴾ و دۆزەخ نىشان دەدرئیت بۇ ئەوہى ئەى بىنى، واتە: بەچاوى سەر ھەموو كەسىك دۆزەخ دەبىنى.. جا ئەو ھەلە ئادەمى ئەبىتە دوو بەش: ﴿ ۳۷: فَأَمَّا مَنْ طَغى ﴾ جا ئەوہى خوانەناس و ياخى بووبى و سنورى بەزاندىبى ﴿ ۳۸: وَأُتِرَ الْحَبْءَ الْدنيا ﴾ و ژيانى ئەم دونيايەى ھەلئارديبى بەسەر ئەو دونيادا ﴿ ۳۹: فَإِنَّ الْجَحِيمَ هى الْمأوى ﴾ ئەوہ بى گومان دۆزەخ جىگەى مانەوہيەتى ﴿ ۴۰: وَأَمَّا مَنْ خاف مقامَ رَبه ﴾ بەلام ئەو كەسەى لە گەورەبى و دەسەلاتى پەروەردگارى خۆى ترسايئیت ﴿ ونهى النفس عن الهوى ﴾ و جەلەوى نەفسى لە ھەواو ئارەزوو گرتبىتەوہ ﴿ ۴۱: فَإِنَّ الْجَنَّةَ هى الْمأوى ﴾ جا ئەوہ بى گومان بەھەشتە جىنى مانەوہو ھەوانەوہى ﴿ ۴۲: يَسْأَلونك عَنِ السَّاعَةِ أَبان مرساھا ﴾ لەبابەت رۆژى قىامەتەوہ: ئىت دەپرسن كە چ كاتى روو ئەدا؟ ﴿ ۴۳: فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذكراها ﴾ جا تۆ چىتە لە باسکردنى ئەو رۆژە؟ واتە: تۆ ھىچى لى نازانئیت، ئىتر ئەوانە بۇ ئەوہندە تەنگاوت ئەكەن..؟ خاتوو (عائىشە) -خواى لى رازى بى- دەق: پەيامبەر پەيتاپەيتا لىيان دەپرسى: قىامەت كەى دى..؟ تا ئايەتى: فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذكراها هات (ئىبن جرير، حاكم) ئەوہيان گىزاوہتەوہ. ﴿ ۴۴: ألى رَبِكِ مَنْتهاھا ﴾ سەرەنجام و كۆتايى دونيا تەنھا لای پەروەردگارە، واتە: ھەر خواوہندت كاتەكەى دەزانى وەك دەفەرموى: (قل إنما علمها عند الله) ﴿ ۱۸۷/۷ ﴾ ﴿ ۴۵: إِنما أَنْتَ مَنذَرٌ مِّنْ بَحشاھا ﴾ ئەركى تۆ تەنھا بىدارکردنەوہو ترساندى ئەوانەيە لەو رۆژە دەترسن و خۆيانى بۇ ئامادە دەكەن، ئىتر ديارىکردنى كاتەكەى بەتۆى نەسپاردراوہ.. بۆيە پىغەمبەرىش ﴿ كاتى كە (جبريل) لەكاتى ھاتنى رۆژى قىامەت لىنى دەپرسى، دەفەرموى: ((أما المسؤل عنها بأعلم من السائل)) (فتح البارى: ۱/۱۴۰). واتە: منى لىپرساوا لە تۆى پرسىاركەر زانتر نىم، جا كەواوو تۆ كارەكەى خۆت ئەنجام بەدەو خۆت بەشتىكەوہ سەر گەرم مەكە كارى تۆ نەبىت ﴿ ۴۶: كَانھم يَوْمَ يرونھا ﴾ ئەو رۆژە كە ئەوانە قىامەت دەبىن ﴿ لم يلبثوا الا عشية أو ضحاھا ﴾ وانەزانن لە دونيادا تەنھا ئىوارەك

دست پیں دہکا:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ * ۱: عیسیٰ و تولى * ۲: اَن جَاءَهُ
الْاَعْمٰی * ۳: په یامبهر ﷺ رووی گرز کردو، رووی سووراند له وه که
ثیمانداره نابینا که هاته لای.
بهئی... ثیتر په یامبهر ﷺ پاش شه همرکات به عه بدوللا گه یشتبا

یا چیشتنگایه ک ماونه ته وه، واته: له بهر دریژی وسهختی و گرانی
شو روژه به، ماوهی ژبانی دونیایان به لاهه زور کهم ده بی، چه ندین
به لگهش بؤراستی و حه قیقه تی شم زیندو بوونه وه به هیه، جا بؤ
نموونه: به سه رها ته که ی (عوزه یس) و خه وه دریژه که ی یارانی
شه که وه ته که، که پاش زیندوو بوونه وه و بیدار بوونه وه و تیان: یان
روژیکه لیره یں، یان که متر له روژیک !!
ته فیسری سوورته ی (نازیعات) ته واو بوو له گه ل سویاسی زوردا
بؤ خوی کارزان.

سوورته ی (عہدہ س) سہیہ

مه که بیبهو (۴۲) تاپته

به ناوی خوی دهنده ی دلؤنان

شم سوورته ی (عہدہ س) به باسی بیرو باوهره بناغه بیبهو کان ده کات..
هروهک باسی دهسلات و توانایی خوی گه ووه و به بیردینیته وه
له دیارده ی دروستکردنی ناده می و رووهک و، خوزاک و.. هتد،
له گه ل قورسیی و سهختی روژی دوا بی.

پیغه مبه رله هاتنی بیچاوه که گرز بوو، خواش گلہی لی کرد:

له سه رتاوه به داستانه که ی (عه بدوللا ی کوری نوم مه کتوم خوا لی
رازی بی) دست پیں دہکات، شه وکاته که هاته لای په یامبهر ﷺ
و داوا ی لی کرد که پتر له ثایینی پیروزی ئیسلام شاره زای بکات،
له و دهمدا شه ویش له گه ل سه رانی قوره یشدا دانیشتنی هه بوو،
زوریش دلخوش بوو به دانیشتنه که له گه لیاندا، به و مه به سته
به شکو بتوانی تینان تی بکا و ورده ورده به ره ئیسلام بیان هینی،
جا له و حه لدا (عه بدوللا) ش په پتا په پتا قسه کانی پیں ده بری و
نه یوت: شاره زام بکه له ئیسلام، په یامبهر ﷺ به ناچاری رووی
لی گرز کردو لیسی بی تاقهت بوو! ثیتر خوی گه و ره ش سوورته ی
(عیس) هی نارده خوار ی، وهک ئیمامی (تر میزی) ریوا یه تی
کردوه ۲۵۰/۹. پاشان له نکوونی و، مملانیسی مروؤف له گه ل
دهسلاتی په روه دگاردا ددهوی: (قتل الإنسان ما أکفره.. ثم السبیل
یسره). دیسانه وه شتی که له دهسلاتی خوا دهخاته روو، که له م
بوونه وهرده چون ریگه ی ژبانی بؤ ناده می ناسان کردوه.. (فلینظر
الإنسان إلی طعامه.. و زیتونا و نخلا.. متاعا لکم و لأنعامکم)، کورته
باسیکی سامناکی روژی دوا بی و به سلان دینیته پیش چاو، تا
به لکو مروؤفه کان پیش هاتنی شه و روژه و شیار و به ناگا بیبه وه..
(فإذا جاءت الصاخة.. أولئك هم الکفرة الفجرة). وه به م شیهه یه ش

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عِیْسٰی وَتَوَلٰی * ۱: اَن جَاءَهُ الْاَعْمٰی * ۲: وَمَا یَدْرِکُ لَعَلَّہٗ یُرٰکَ * ۳: اَوْ
یَذٰکُرُ فَتَنْفَعُہٗ الذِّکْرٰی * ۴: اَمَّا مِّنْ اٰیٰتِنَا لَآ تَعْدٰی * ۵: فَاَنْتَ لَہٗ نَصِیْبٌ مِّمَّا
وَمَاعٰلِکَ الْاٰیٰرِکَ * ۶: وَاَمَّا مِّنْ جَآءِ لَکِ یَسْمٰی * ۷: وَہُوَ یَحْشٰی * ۸: اَنْتَ
عَنْہٗ لَہٗ * ۹: کَلَّا اِنَّمَا اَنْذَرْتہٗ * ۱۰: مِّنْ شَآءِ ذٰکُر * ۱۱: وَہُوَ یَحْشٰی * ۱۲: اَنْتَ
مِّنْ رُّوْحِنَا مُطْفَر * ۱۳: یٰ اٰیٰدِیْ سَفَر * ۱۴: کَرٰمِ بَر * ۱۵: فِیْلِ الْاِنْسٰنِ
مَا اَکْفَر * ۱۶: مِّنْ اٰیٰ حُوقْلَکَ * ۱۷: مِّنْ نُّطْفَۃٍ خَلَقَہٗ فَقَدَر * ۱۸: ثُمَّ
السَّبِیْلِ * ۱۹: ثُمَّ اَمَّا لَہٗ فَآفَر * ۲۰: ثُمَّ اِنَّمَا اَنْشَر * ۲۱: کَلَّا لَآ
یَقِیْنُ مَا اَمَر * ۲۲: لَیَنْظُرُ الْاِنْسٰنُ اِلَی طَعَامِہٖ * ۲۳: اِنَّا صَبَّآ اِلَآہَ صَبًا
* ۲۴: ثُمَّ شَقَّۃَ الْاَرْضِ شَقًا * ۲۵: فَاَنْشَاۃَ اٰیٰا حَآ * ۲۶: وَعِیْنًا قَضٰ * ۲۷:
وَزَیْتُونًا وَاَنْخَلًا * ۲۸: وَحَدَآئِقَ عَلٰی * ۲۹: وَفِکْمَہٗ وَاَنَا * ۳۰: ثُمَّ مَا لَکَ
وَلَا اَنْصِیْکَ * ۳۱: فَاِذَا جَآءَتِ الصَّخٰۃُ * ۳۲: یَوْمَ یَعْرٰ اَلْمُرُ * ۳۳: مِنْ اٰیٰہِ
وَاٰیٰہِہٖ وَاٰیٰہِہٖ * ۳۴: وَصَلَّجٰہِہٖہٗ یَوْمَہٖہٗ * ۳۵: لِّکُلِّ اٰمْرِیْ مِنْہُمْ یَوْمَہٖہٗ شَآءٌ
یُّنِیْہِہٖہٗ * ۳۶: حُجْرَہٗ یَوْمَہٖہٗ سَفِیْرَہٗ * ۳۷: حَآحِکَہٗ مُسْتَشِیْرَہٗ * ۳۸: وَرُجْرَہٗ
یَوْمَہٖہٗ عَلَیْہَا غَر * ۳۹: تَرٰہُمَا قَدَر * ۴۰: اُولٰٓئِکَ ہُمُ الْکٰفِرَہٗ الْفَجْرَہٗ * ۴۱:

نه ی فرموو: (مرحبا بمن عاتبنی فیہ ربی). واته: مه رحبا له و
که سه ی په روه دگارم له سه ر شه و گلہی لی کردم، وه یا خوا هه
به خوشی وشادی بؤی. * ۳: وما یدریک لعلہ یزکی * جا
تو چوزانیت به لکو شه و بیبهوی زیاتر دل و دهر وونی خوی پاک
بکاته وه له گوناح و تاوان، بؤیه شه و نده سووره و حه زه کات
که زیاتر شاره زای بیی * ۴: اَوْ یَذٰکُرُ فَتَنْفَعُہٗ الذِّکْرٰی * یاخود
ناموزگاری وهر بگری، به و وتانه له تو ی نه بیسی، شه و جا شه
ناموزگاری به سوودی پی بگه یه نیت * ۵: اَمَّا مِّنْ اٰیٰتِنَا لَآ تَعْدٰی * ۶:
فَاَنْتَ لَہٗ نَصِیْبٌ * که چی شه و که سه ی که گوئی له ناموزگاری
نیبه و، خوی بی نیاز نیشان ددهات، تو روو له و شه کیت و
گوئی بؤ قسه کانی ده گریت..! * ۷: وَمَا عَلِیْکَ الْاَبْرٰکِی * وه
تو هیچت له سه ر نیبه شه و خوی پاک نه کاته وه و پروا نه هینیت،
چونکه نه رک ی تو ته نها راگه یانده * ۸: وَاَمَّا مِّنْ جَآءِکَ یَسْمٰی *
به لام شه و ی به په له هاتو ته لات و دیه و نیت شاره زای دین بییت

۹: وهو بخشی * وله هه مان کاتیشدا له خوا ده ترسیت * ۱۰: فأنست عنه تلهی * تو خوت خافل و سهرگهرم نه که بیت لئی و گویسی نادهیتی! * ۱۱: کلا اینها تذکرة * نه خیز، جاریکی تر وانه که بیت وه به راستی شو نایه تانهش لهم سووره ته دان - هه موویان - یادخستنه وه و ناموزگارین بو هه موو مرؤقه کان به گشتی، که وایوو ده بی هه مووان بی جیاوازی سوودی لی وهرگرن.

تیبینی: رافه که رانی قورشان ده لین: (والوقوف علی ((کلا)) علی هذا الوجه جائز، ویجوز أن تقف علی (تلهی) ثم ((کلا)) علی معنی (حقا) * ۱۲: فمن شاء ذکره * جائه وهی ویستی ناموزگاری لی وهر ده گریت، واته: هیچ ریگریسه که له بردهم ناده میدا بوئه وه نییه، مه گهر خوی هه له بکات * ۱۳: فی صحف مکرمة * شو نایه تانه له چه ندین لاپهره ی پیروزدا هه لگیاون، له (له وحو لمحفون) دا * ۱۴: مرفوعة مطهرة * به رزو بلوندو پاک و خاویندن * ۱۵: بأیدی سفره * به دهستی فریشته ی بالیوزو نویته ری شاره زا گه یه تراون * ۱۶: کرام بررة * به ریزو پله به رزو فرمانبه ردارن، واته: شو ناموزگاریبانه - که په یامبه ران نه یکه ن - له نامه یه کی به رزی، بلوندی، پاک له مهر ناتواوییه ک، وه له ده ست شو فریشتانه وه وهری ده گرن که وه حی و سروش دینن بولایان، بویه په یامبه ر * ۱۷: ده رباره ی قورشان خویندنه کان شه فرموی: ((الذی یقرأ القرآن وهو ماهر به، مع السفارة الکرام البررة، والذی یقرؤه - وهو علیه شاق - له أجران)). (أخرجه الجماعة. موسليم: ۵۴۹/۱، فتح: ۵۶۰/۸).

نهو نینسانه به کوش چی وا باوهر به زیندوو بوونه وه ناکا:

خوای کار جوان ده چی به گز نه وانه دا که حاشاو نکوولی ده که ن ده رباره ی زیندوو بوونه وه هه لسانه وه له گور، بویه ده فرموی: * ۱۷: قتل الإنسان ما أکفر * ناده مزاد به کوشت چیت چه نده ناسویاس و سپله یه، پان شو هه موو نازو نیعمه ت و به هراته که خوای گه وره یینی داویت که چی هیشتا چه له حانی و ململانی ده که بیت * ۱۸: من أي شی منته * بو بیر ناکاته وه: بزانی خوا له چی دروستی کردوه. * ۱۹: من نظنة خلفه فقدره * له دلویه ناویکی هه لقولاو دروستی کردوه، جا نه ندازه ی گرتووه و به چه ند قوناغیکا تیی به راندوو و ریکی خست.

به تی له مندانداندا دلویه ناویک بوو، جا بووه خوینپاره، نهوسا کردیبه گوشت پاره و نه ندازه گیرییه کی وردی کردوو هینایه دونیاوه * ۲۰: ثم السبیل سرده * له وهودوا ریگه ی بو خوش و ناسان کرد "تا له سکی دایکی بیته ده ره وه" وه ک (تیبین عه بیاس) ده تی: نه گهرچی (موجاهید) ده تی: نه م (ثم السبیل سرده) وه ک

نایه تی: (إنا هدیناه السبیل إما شاکراً وإما کفوراً) وایه، واته: سهر پشکی هه ردوو ریگه کی کرد * ۲۱: ثم أماته فأقبره * پاشان ده ی مرینیت و، به فرمانی خوی له گوری ده نیت "له بهر ریژلینان و له بهرئه وه که درنده و شتی وانه ی خوات... * ۲۲: ثم إذا شاء أنشره * پاشان کاتیک بییه وی - دوا ی مردنی - زیندوو ی نه کاته وه * ۲۳: کلا نسا بقض مأمرد * نا هیشتا شه وه ی خوا فرمانی پی کردوه زوربه ی ناده مزاد جیبه جینی نه کردوه! * ۲۴: فلنظر الإنسان إلى طعامه * ده با ناده مزاد سه ریکی خواردنه که ی خوی بکا و سه رنجی بداو، بزانی خوای گه وره چونی بو ده رهیناوه له زهوییه کی رهق و ته ق؟ * ۲۵: أنا صبنا الماء صبا * بی گومان نیمه له هه وره وه بارانی کمان بو ژاندوته خواره وه به چ ژاندنیک * ۲۶: ثم شققنا الأرض شقا * له وهودوا زهویمان له ت له ت و قاز قاز کردوه، به چ له تکردنیک واته: در زمان تی کردو، قلیشانمان تا گیاو رووه که ناسکه کان به ناسانی بیننه ده ری * ۲۷: فانبتنا فیها حبا * جا رواندمان له ناویدا جوړه ها دانه ویله * ۲۸: وعبا وقضا * جوړه ها تری و، جوړه ها وینجه و سه وزهوات * ۲۹: وزینونا ونحلا * وداره زهیتوون و داره خورماش، واته: زهیت و هه موو جوړه خورمایه کمان لی به ره م هیئا * ۳۰: وحدائق غلبا * وه چه ندین باخاتی گه وره و چرو پر * ۳۱: وفاکهة وأبا * وه میوه ی جوړاو جوړوو گسرو گیا. (تیبین که سیر) ده تی: روژی (عومهری کوری خه تتاب) سووره تی (عبس... ه ی ده خویندنه وه تا گه یشته (وفاکهة وأبا) شو جا وتی: ده زمانم (فاکهة) چیبه، به لام ناخو (أب) چی بی؟ پاشان هه ر خوی وتی: نه ی کوری خه تتاب! جا شو زور له خو کردنه ی بو چیبه که تو نه زانیت چیبه! * ۳۲: ستاعا لکم ولانعامکم * نه وانه مان هه موو سه وز کردو رواند، به که لک بو خوتان و مالاته که تان، تیر حق وایه تینسان کویرانه به سهر شو هه موو شتانه دا نه رواو، بیکاته به لگه و نیشانه ی زیندوو بوونه وه له گوردا! *

قیامهت هات برا له برا راده کات:

* ۳۳: فإذا جاءت الصاخة * تینجا کاتی شریخه که هات، واته: روژی قیامهت به ریاووو شو شریخه یه ش شو ونده قورسه گوی که رو کپ ده کاته وه * ۳۴: روح بفر المرء من أخيه * ۳۵: و أمه رأیه * ۳۶: وصاحته وینه * له و روژه دا برا له برای خوی وه له دایک و باوکی و له ژنی و، له کوره کانی راده کا * ۳۷: لكل امرئ منهم يومئذ شأن بغیبه * چونکه هه رکه سیک لییان سه رگهرمی کارو کیشه ی خویه تی و نای په رده ژینه سه ر شه وی تر

ئەو ئالوگۇرۇ تەقىنەۋە گەۋرەيە كە لەبوونەۋەردا روو ئەدات : خۇرۇ، ئەستېرەكان، چىاۋ كىۋەكان، زەرياۋ دەرياكان، زەۋىيى، ئاسمان، ئازەل و مەرۇمالات، گىيانلەبەرە كەئىيەكان، ھەرۋەك ھەموو ئادەمى و بوونەۋەر زۇر بەتۈندى دادەچلەكېنى و دەيانخاتە لەرزە. پاشانىش بىنەماۋ حەقىقەتى سىروس و، ئەو باروخالەتە سەختەيە كە ھەمووجار پەيامبەرى خۋاى لەسەر بوو ﷺ كاتى نىگاي بۇ دەھات.. دەخاتە روو، كۇتايشى دىت بەباسكردى بىھوودەيى و پوۋچەلكردنەۋەى دوو دل و، بەدگومانى ھاۋبەش پەيداكارەكان دەريارەى قورئان: (فأين تذهبون.. وما تشاءون إلا أن يشاء الله رب العالمين).

كەقىامەت دى، ھەموو كەس دەزانى چى لەگەل خۇى بردوۋە:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾ ۱: إذا الشمس كورت ﷻ كاتى خۇر پىچرايەۋەۋە تارىك بوو و، واتە: رووناكى نەماۋ، لەشۋىنى خۇى ترازۇ، ۋەك ئىمامى (بوخارى) ئەم فەرمۇدەيە دىنى: ((الشمس والقمر يكوران يوم القيامة)). (فتح: ۳/۶۴۳). واتە: ئەم خۇرۇ مانگەى ئىستايە ھەردوۋ لەرۇزى بەرئىدا تارىك دەين و دەپىچرىنەۋە ۲: وإذا النجوم انكدرت ﷻ ۋەدەمىك ئەستېرەكان ھەلۋەرىن و، لەجىگەى خۇياندا ترازان و كەۋتتە خۋارى ﷻ ۳: إذا الجبال سبرت ﷻ ۋەدەمىك كىۋەكان خرانە بزۋوتن و لەرزەۋ، بوونە گەردو نىشتتە ئاسمان ﷻ ۴: وإذا العشار عطلت ﷻ ئەو حەلەى وشتەرە ئاۋسەكان بەرەللا كران و پىشتگۋى خران لىيان نەپرسرايەۋە، يان كاتى ھەۋرەكان لەباران بارىن خران ﷻ ۵: وإذا الوحوش حشرت ﷻ ۋكاتى گىيانلەبەرەنى كىۋى كۇكرانەۋە، پاش ئەۋە كە لەترسى يەكتر نەيان ئەۋىرا بەيەكەۋە بۇين، چونكە ئەو رۇزە ئەۋەندە سەختە ئەۋانىش خۇيان لەبىر ئەجىتەۋە و دوژمنايەتايان نامىنى، ئايەتى (وما من دابة فى الأرض ولا طائر يطير بحناحيه إلا أمم أمثالكم ما فرطنا فى الكتاب من شىئ ثم إلى ربهم يحشرون) ۳۸/۶. ئەو راستىە دەگەيەنىت ﷻ ۶: إذا البحار سجرت ﷻ ۋكاتى دەرياكان تەقىنرانەۋەۋە گەردان لەئاگرو ھەنگىرسان و ھەموو بوونە يەكپارچە ئاگر، ئەشگۈنجىت زەۋىي لەت لەت بىنى و ھەرچى ئاگر لەناۋىايەتى دەركەۋى و، ھەرچى ئاۋى دەرياكان ھەيە، بېئتە ھەلم و گرى تى بەربى و بچنى بەحەۋادا، ۋەك دەيان جار كىۋەكان بەھۋى زەمىن لەرزە و تەقىنەۋەۋە لەت و پەت بوون، لە (سوونەنى ئەبوۋداۋود) يىشدا ھاتوۋە: (لايركب البحر الا حاج أو معمر أو غاز، فإن تحت البحر ناراً، وتحت النار بحراً) واتە: لەبەر ترسناكى و سامناكى زەرياكان ھەقە جگە لە

تەنناتە پەيامبەرانىش - سلاۋى خۋايان لىنى - ھەريەكەيان دەلى (نفسى، نفسى - خۇم، خۇم).. لەبارەى تكاۋ شەفاعەتتەشەۋە ئەم رىۋايەتە ھاتوۋە: كە تەنناتە عىساي كورى مەريەمىش ﷺ دەلى: تەنھا بۇ خۇم ھاناۋ ھاۋار ئەبەم و دەلائىمەۋە، دايكىشىم كە منى لىبوۋە، ناتوانم تكاى بۇ يەكەم! (ئىبن عەبباس) دەلى: پەيامبەر ﷺ فەرمۇۋى: ((تَحْشَرُونَ حَفَاةً غُرَاةً مَشَاءَ غُرُلًا)) واتە: ئىۋە - لە رۇزى قىيامەتتا- ھەموو كۇ دەكرىنەۋەۋە ھەشر دەكرىن، بىنى ھىچ پىلاۋو كالاىەك، ۋە بەپىادەۋ، بەختەتە نەكراۋەيى ھەرۋەك ئەۋ رۇزە كە لەدايك بوون. جا دەلى: يەكى لە خىزانەكانى پىغەمبەر ﷺ ۋتى: ئەى پەيامبەر! جا ۋادەبىت كە سەيرى (عۋورەت) ى يەكتر بىكەين؟! ئەۋىش فەرمۇۋى: (لكل امرئ منكم يومئذ شأن يغنيه). (أخرجه ابن أبي حاتم) - ۳۸: وجره يومئذ مسفرة ﷻ لەو رۇزەدا رۇخسارە لىك دەدرەۋشئەۋە، واتە: ئادەمزاد دەبنە دوو بەشەۋە: ھەيانە دەم و چاۋو رۇخسارىكى گەش و جوان و رۇشن و ھەردەم لەخۇشى دان، چونكە بەرھەمى كارە چاكەكانىيان ھاتۇتەۋە رىيان ﷻ ۳۹: ضاحكاً مستبشرة ﷻ بىنى دەكەنن و، موژدە بەخىشن و شادومانن ﷻ ۴۰: وجره يومئذ عليها غيرة ﷻ رۇخسارانىكىش لەو رۇزەدا تۇزىيان بە سەرەۋەيە، خەفەت بارو گىرۇو تال و تۇزاۋىن، تەپ و تۇز داي گرتوون، رۇشنايىيان تىانەماۋە ﷻ ۴۱: ترخفا فتره ﷻ دىزى و رەشى ۋزەلىلى دايدەپۇشى رىۋىيان رەش بوۋە لەفەرمۇدەيەكدا ھاتوۋە: (يلجم الكافر العرق ثم تقع الغبرة على وجوههم..)، (ئىبن ئەبى حاتم). واتە: - لەبەر گەرمای ئەۋ رۇزە- كافەرەكان ئارەق دايان دەپۇشى تائاستى دەمىيان لەئىۋو قوردا دەجەقەين، لەپاشان تۇزو خەفەت لەرۋىيان دەنىشى ﷻ ۴۲: أولئك هم الكفرة الفجرة ﷻ ئائەۋانە بىنى پىرواۋ خۋانەناس و لەسنوور دەرچوۋ گوناھكارەكانى دونيان.. ۋا ئىستايىش ئەۋقەى ئەۋ جۇرە سزايە دەبن.

كۇتايى تەفسىرى سوورەتى (عەبەس) ە ھات لەگەل سوپاس و پىزانىنى زۇرم بۇ پەرۋەردگار.

سوورەتى (تەكۆپر) ە

مەككەسىمىر (۲۹) ئايەتە

بەناۋى خۋاى بەخىشندەى مېھرىيان ئەم سوورەتە دوۋىشتى زۇر گرنگ باس ئەكات: (نىگاۋ سىروس، بەرنامەۋ پەيام) كە بە راستى ھەردوۋىكىان بەشىكى بەبەھاۋ بايەخدارن لە ئىمان ۋباۋەردا، بۇيەكەمجار باسى قىيامەت دەكا،

حاجی و عومره کبری (مائی خوا) و، موجهیدی ریگهی خوا، هیچ که سیکی تر به ده ریاکاندا نه چیت، چونکه ژیری ده ریاکان ناگره، وه ژیر ناگره که پیش ده ریاپه ۱. ﴿ ۷: و إذا النفوس زوجت ﴾ و کاتی هم موو گیانه کان جووت کرانه وه له گه ل لاشهی خویاندا، واته: کرانه وه به چه ستهی خویاندا و هم موو گه راته وه بو حیساب و لی

سهر و خواری نه ما ﴿ ۱۲: و إذا الحجم سرعت ﴾ کاتی که دوزهخ داگیر سینزوا که وته کلپه کلپ ﴿ ۱۳: و إذا الجنة أزلقت ﴾ کاتی که به هشت نزیک خرابه وه له به هشتیبه کانه وه و ناماده کرا بویان ﴿ ۱۴: علمت نفس ما أحضرت ﴾ کاتی نه وانه هم موو روویان دا، ثیرت نه و دمه هم موو که سیک نه زانی چی ناماده کردوه بو پاشه روژی خوی، چاک یان خراب، وه که نه فرمووی: (بوم تجد کل نفس ماعملت من خیر محضرا و ماعملت من سوء تود لو أن بیننا و بینه أمدا بعيدا) ﴿ ۳/۳۰: ۱۵: فلا أقسم بالخنس ﴾ جاسویند به و نه ستیرانه ی په نا ده گرن به روژدا و به شه و دا دهر نه که ون، وه که (ته به ری) ده لی. ﴿ ۱۶: الجوار الكنس ﴾ نه وانه ی گه روکن و له گه ل خوردا دهر ون، وه به روژدا خویان ده شان وه له رووناکی خوردا، وه که ناسک له جیگای په ناگای خویدا، خوی نه شارپته وه، نه میش جوړه ده سلاتیکی تری خوا نیشان نه دات ﴿ ۱۷: واللبل إذا عسعس ﴾ وه سویند به شه و کاتی که پشت هه لده کا و تاریک ده بی تا ته وای بوونه وهر داده پوشتی ﴿ ۱۸: والصبح إذا نفس ﴾ سویند به سپیده ی به ره به یان کاتی رووناکی خوی دهر ده خات و جبهان به دم هم موو شتیکه وه بی ده کتی ﴿ ۱۹: إنه لقول رسول کریم ﴾ سویند به وانه هم موو، بی گومان نه م قورثانه قسه و ته ی نوزراویکی به ریژه که فریشته ی نیگا و سروشه. واته فرمووده ی خوی به هوی جبریل وه نسیردراوه ﴿ ۲۰: ذی فوة عند ذی العرش مکین ﴾ خاوه نی هیزو مه کانه ته، لای عرشسی (خواش زور به ریزو پایه به رزه، وه که ده فرمووی: (علمه شدید القوى * ذو مرة فاستوی) ۶۵/۵۳. ۲۱: مطاع ثم أمين ﴾ له ویش (له ناسماندا) فرمانر وه او قسه بیسراوه، نه مین وده ست پاکه له و سروشه دا ده ی هینی، هیچ خیانه تی تیدا ناکا ﴿ ۲۲: وما صاحبکم بسجنون ﴾ یارو هاوریکه تان (موحه ممد) شیت و لیوه نیبه، وه که نیوه دژی پرو پالانته ده کهن. واته: (جبریل) و (موحه ممد) هه ردو و خاوه ن ریژن له دونیوا له قیامه تدا. ﴿ ۲۳: ولقد رأه بالافق المبین ﴾ و بی گومان (موحه ممد) فریشته ی سروش (واته: جوبریل) سی بیبیه له سه شیبیه ی خوی له ناسوی روون و نمایاندا، واته: له و جیگایه خور هه لذیت، وه که ده فرمووی: (.. وهو بالافق الاعلی) ۷/۵۳. به لی په یامبه ر ﴿ ۲۴: له ماوه ی ته منیدا دوو جار جوبریل دیسووه، نه مه جار یکیا نه و، نه وه دیکه پیش له سوورته ی (نه جم) دا هاتسووه: وه که ده فرمووی: (ولقد رأه نزلة أخرى عند سدرة المنتهی * عندها جنة المأوی * إذ یغشی السدرة ما یغشی) ۱۳/۵۳-۱۶. ۲۴: وما هو علی الغب بضین ﴾ و نه و (په یامبه ره) له سه ر گه یان دنی وه حی چکوس نیبه، واته: کوتابی و

حاجی و عومره کبری (مائی خوا) و، موجهیدی ریگهی خوا، هیچ که سیکی تر به ده ریاکاندا نه چیت، چونکه ژیری ده ریاکان ناگره، وه ژیر ناگره که پیش ده ریاپه ۱. ﴿ ۷: و إذا النفوس زوجت ﴾ و کاتی هم موو گیانه کان جووت کرانه وه له گه ل لاشهی خویاندا، واته: کرانه وه به چه ستهی خویاندا و هم موو گه راته وه بو حیساب و لی

سورة التکوین

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۱ إِذَا النَّفْسُ كُوِّرَتْ ۲ وَإِذَا النُّفُوسُ كُوِّرَتْ ۳ وَإِذَا الْجِبَالُ سُوِّرَتْ ۴ وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ۵ وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ۶ وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۷ وَإِذَا النُّفُوسُ رُجِرَتْ ۸ وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ ۹ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۱۰ إِذَا الْصُّفُوفُ نُشِرَتْ ۱۱ وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۱۲ وَإِذَا الْجَبَابِغُ سُحِرَتْ ۱۳ وَإِذَا الْبِحَیْمُ سُعِرَتْ ۱۴ وَإِذَا الْبَلْعَةُ أُنْقِلَتْ ۱۵ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ۱۶ فَلَا أَقْسَمُ بِالْغَیْبِ ۱۷ الْجَوَارِ الْكُنُسِ ۱۸ وَاللَّیْلِ إِذَا عَسْعَسَ ۱۹ وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۲۰ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۲۱ ذی قُوَّةٍ عِنْدَ ذِی الْعَرْشِ مَكِیْنٍ ۲۲ طَمَعُ مِّمِّنٍ ۲۳ وَمَا سَاجِدٌ بِسُجُونٍ ۲۴ وَقَدْ رَآهُ بِالْأَفُقِ الْمُبِیْنِ ۲۵ وَمَا هُوَ عَلَى الْغَیْبِ بِضُنِیْنٍ ۲۶ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَیْطٰنٍ رَّجِیْمٍ ۲۷ فَأَنْ تَذٰهَبُونَ ۲۸ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِیْنَ ۲۹ لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ یَسْتَفِیْمَ ۳۰ وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ یَشَاءَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِیْنَ ۳۱

سورة الانططار

پرسینه وه، وه که ده فرمووی: (أحشروا الذین ظلموا وأزواجهم وما كانوا یعبدون) ۲۲/۳۷. ۸: و إذا الموءودة سئلت و کاتی کیژی زینده به چالکراو پرسیری لی کرا ﴿ ۹: بأی ذنب قتلت ﴾ به هوی چ تاوانیکه وه کوژا...! هیشتا له سه رته ی هاتنی نیسلا میشه وه کچان له لایه ن نه وانه وه که پروایان نه هینا بوو هه زینده به چال نه کران، ته نه به تاوانی نه وه که بوچی کچن!! (قهس) هاته لای پیغه مبه ر ﴿ ۱۰: من له سه ر دمی جاهیلیبه تدا کچانی خوم زینده به چال ده کرد، ده بی چ بکه م نه ی پیغه مبه ری خوا! فرمووی: بچو له باتسی هه ری که یان به نده یه ک نازاد بکه، وتی: ناخر من و شتر دارم! فرمووی: دهر بو له باتی هه ری که یان و شتریک سه ر بیره. (عبدالرزاق) ۳/۳۵۱. ۱۰: و إذا الصحف نشرت دهمیک نامه و په راوه کانی کرده وه کان والا کران بو لیکو لینه وه و پاداش و توله ﴿ ۱۱: و إذا السماء كسطت ﴾ و کاتی ناسمان له جیگهی خویدا ترازو دامالرا، وه که پیسته ی مهر، له مهر ده کرپته وه، واته:

الفجار لى جحيم... يصلونها يوم الدين) دىمەنىكى زۆر سەخت و گرانى قىيامەتتىن نىشان دەدا: (وما أدراك ما يوم الدين.. والأمر يومئذ لله) پىشەوا (ئەخمەد) لەبارەى فەزىلەتى ئەم سوورەتەو ئەم فەرمودەى مېناو: ((من سره أن ينظر إلى يوم القيامة كأنه رأى العين فيقرأ: (إذا الشمس كورت) و(إذا السماء انفطرت) و(إذا السماء انشقت)). واتە: ئەوئى پىي خۇشە كەبەچاوى خۇى پروانېتە دىمەنىكى رۇزى بەرى، باسوورەتى (تەكۆير) (ئىنقىتار) و (ئىنشىفاق) بخوئىنى.

مروفا نابى خوا لەبىر كاو، قىيامەتتىن ھەردى:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ * ۱: إذا السماء انفطرت ﴿كاتى ئاسمان (بەفەرمانى خوا) لەت لەت ئەبى، و ھىزى كىشىندەى دەپچرى﴾ * ۲: وإذا الكواكب انتشرت ﴿و دەمىك ئەستىزەكان بەرىوونەو بەر ش و بلابوون و بزانە خوار و لەجىگای خۇياندا ترازان﴾ * ۳: وإذا البحار فجرت ﴿و سائىكىش دەرىكان تەقىرانەو بەردرانە ناو پەكترو بوونە بەكپارچە، بەھۇى جموجۇلى زەببەو، و شىرىن و سوئىران تىكەل بوون﴾ * ۴: وإذا القبور بعثرت ﴿كاتىكىش گۆرەكان ھەلگىزدرانەو، مردووەكان دەرىنران لىيان ھەرچى لەناوسكى زەویدا بوو فرىنى داىە دەرى﴾ * ۵: علمت نفس ما قدمت وأخرت ﴿كە ئەوانە رووياندا.. ئەوسا ھەموو كەسىك ئەزانى چى پىش خۇى خىستووە لە چاك و خراب، دەشزانى چىشى دواى خۇى خىستووە لە سوننەتى (ھىسە) و (سىيە)﴾ * ۶: يا أيها الإنسان ماغرك بربك الكرىم ﴿ئەى ئادەمى...! چى تۆى تەفرەو فرىداو بەرامبەر بەپەرورەدگارى بەخىشندەت كافر بوويت لەگەل ئەو ھەموو نىعمەت و بەخىشانەدا﴾ * ۷: الذى خلقك فسواك فعدلك ﴿ئەوئى دروستى كرديت لە نەبوون، ئىنجا بەشيوەىكى زۆر جوان ئەندامەكانى رىك خىستىت، قەدو بەژن و بالاو ئەندامى شىاو و گونجاوى پى بەخىستىت، جا رىك و پىكى كرديت، واتە: قەدو قامەت و بالاً لە جوانترىن شىوئى پى بەخىستىت﴾ * ۸: فى أى صورة ماشاء ربك ﴿لەھەر شىوئى دىمەنىكدا خۇى وىستى بەكى خىستىت﴾ * ۹: كلا بل تكذبون بالدين ﴿نەخىر، ئىوئە تەفرە مەخۇن بەو رىزو حورمەتەى من بەرامبەرتان و لارى مەن، جادەبوو سوپاسگوزار بن، كەچى ھىشتا پرواشتان بەرۇزى پاداشت و تۆلە نىيەو ئىنكارى دەكەن.

فرىشتە گشت كارىكى مروفا تۆمار دەكەن:

﴿۱۰: وإن عليكم لحافظين﴾ لەكاتىكدا - كە ئىوئە ئەوئەندەش

بەخىلى ناكە لەگەياندەنە كەيدا، وە زۆر بەرىك و پىكى دەيگە نىيەت ﴿۲۵: وما هو بقول شيطان رجيم﴾ ئەو قورئانەش قسەو گوفتارى شەيتانى نەفرەتكراو نىيە، وەك ئىوئە پىتان واىە! ﴿۲۶: فأين تذهبون﴾ جا ئىتەر ئىوئە بۇ كوئى دەچىن...! ئەوئە كەى رىگەيە گرتوتانەبەر، دەرىارەى قورئان؟ جارىك پىي دەلئىن: جادوو، جارىك دەلئىن: ھۇنراو و شىعەر! ﴿۲۷: إن هو إلا ذكر للعالمين﴾ بەراستى ئەو تەنھا ئامۇزگار بىيە كە بۇ جىھانەكانى ئادەمى و پەرى، وە لەوانە نىيە ئىوئە دەلئىن ﴿۲۸: لمن شاء منكم أن يستقيم﴾ ياداو ەرىيە بۇ ئەو كەسەتان بىيەوئى لە سەر رىنى راست ئىستىقامەى پىي، واتە: قورئان تەنھا كەلكى بۇ ئەو جۆرە كەسانە دەبىت ﴿۲۹: وما تشاءون إلا أن يشاء الله رب العالمين﴾ وەئىوئە ئارەزووى ئىستىقامە ناكەن، مەگەر خواى خاوەنى جىھانەكان ئارەزووى بىكات، جا كەوابوو داواى پارمەتى ھەر لەو بىكەن و، خۇشتانى بەتەواوى بۇ رىك بخەن، تا خوايش پىشتىوانتان پى و رىنمايىتان بىكا، ئەگىنە خوا بەزۆر ھىچ كەسىك ناھىنىتە زۆر بار. كۇتايى تەفسىرى سوورەتى (تەكۆير)، زۆر سوپاس بۇ خواى بالاً دەست.

سوورەى (ئىنقىتار)

مەككەبىيە (۱۹) نامە

بە ناوى خواى بەخىشندەى مېھربان

سوورەتى (ئىنقىتار) وەك سوورەتى (تەكۆير) ياسى تەقىنەوئەو تىكچوونى سىستىمى بوونەوئەرو، ھاتتى رۇزى قىيامەت دەكا، جا لەسەرەتاو ەچەند دىمەنىكى بوونەوئەر بىاس دەكات: وەك لەت بوون و پىچرانى ئاسمانەكان لەيەكترو، ھەلئەرىن و كەوتنە خواروئەى ئەستىزەكان و، تەقىنەوئەى زەرىاو دەرىكان و، وەرگىزانەوئەى مردووى گۆرەكان و پاداش و تۆلەى مروفاكان: (إذا السماء انفطرت.. علمت نفس ما قدمت وأخرت). پاشان نكولىي و مەلمانئىي ئادەمى، بەرامبەر بەو ھەموو نازو نىعمەت و بەھرىيە، خواى بەخىشەر پىي بەخىشيوە!! (يا أيها الإنسان ماغرك بربك الكرىم.. فى أى صورة ماشاء ربك) دواتر ھۇى ئىنكارى و مەلمانئىي مروفاكان و، روون كردنەوئەى ئەو راستىيە كە ئادەمى ھەرچەندە نكولى بىكات، دەستەيەك لەفرىشتەكان كاروكردەوئەكانى دەنووسن: (كلا بل تكذبون بالدين.. يعلمون ما فعلون). ئەو رۇزەش ئادەمى دەبىتە دوو دەستەوئە: دەستەى چاككاران و، دەستەى بەدكاران، دەرنەجاسى ھەردوولايشيان: (إن الأبرار لى نعيم، وإن

تہ فسانہی پیشووان نیبہ * بل ران علی قلبہم ماکانوا یکسبون *
 بہ لکو تہ وہی دەیان کرد له تاوان و گوناه زال بووہ بہ سہر
 دلہ کانینادا، بویہ راست و ناراست له یک ناکہ تہ وہو ثایہ تہ کانمان
 بہ درؤ دەخہ نہوہ.

ثیمامی (ترمزی) و (نہ سائینی) تہم فرمودہ دیہ دینن:

تہ گرن * ۳: * و إذا کالوہم أو وزنوہم بخسرون * وہ کاتی پیوانہ،
 یا کیشانہ بؤ خہ لک بکن و شتیان پی بفروشن بہ ناتہ واوی بویان
 تہ نجام تہ دەن، جا ثایہ تی: (و أوفوا الکلیل إذا کلتم) ۳۵/۱۷. یان:
 (و أقیمو الوزن بالقسط ولا تخسروا المیزان) ۹/۵۵. بؤ دو یاتی
 راست کردنہ وہی تہو حالہ تہ ناہہ مواریہہ * ۴: * ألا یظن أولئک
 أنهم سبعتون * ثایا تہ وانہ نازانن و پروایان نیبہ کہ بہ راستی
 زیندوو تہ کرینہ وہ بؤ وەرگرتنی تۆلہی فیل و خہ یانہ تیان * لیرم
 عظم * بؤرؤژنکی زور بہ سام و گہورہ. واتہ: ترازووبازی کردہی
 کہ سیکہ ہەرگیز پروای بہ زیندوو بوونہ وہ نہ بیت...! * ۶: * یوم
 یقوم الناس لرب العالمین * تہو رؤژہی ہہ موو خہ لکی بہ پیوہ
 دہوہ ستن بؤ حوکم و فرمانی خواوندی جیہانہ کان.

عہدوللای کورپی عومہر تہ لی: بہ یامبہر * تہ فرموی: ((یوم
 یقوم الناس لرب العالمین) حتی یغیب أحدهم فی رشحه إلی
 انصاف أذنیہ)) (فتح: ۵۶۵/۸). واتہ: تہو رؤژہ تہ وندہ سہختہ و
 خہ حالہت ہینہرہ، ہەر یہ کہ یان لہ نیو نارہقی خویدا تا بنہ گویی
 ون تہ بی. (متفق علیہ).

کارنامہی بہ دکاران لہ (سجین) ادایہ:

* ۷: * کلا * دەست لہ یاریکردن بہ پیوانہ و تہرازوو ہہ لگرن
 * إن کتاب الفجار لفی سجین * بہ راستی کارنامہی بہ دکاران
 لہ جیگایہ کسی زور تہنگ و قولی دوزخ ادایہ بینی دلین: (سجین).
 بویہ تہ فرموی: (ثم رددناه أسفل سافلین ... ۵/۹۵). یان (و إذا
 ألقوا فیها مکانا ضیقا مقرنین دعوا هنالک ثبورا) ۱۳/۲۵. * ۸:
 وما أدراک ما سجین * چی توی شارہزا کرد (سجین) چییہ؟
 * ۹: * کتاب مرقوم * نامہ یہ کی مؤر کراوو لؤکہ، و ہہیچ خیرنیکی
 تیا نیبہ، و ہہ دستکاریش ناکری، چون کردہ وہ کانیان تۆمار کرابی،
 وا دیتہ بہر دەستیان * ۱۰: * ویل یومئذ للسکذبین * تیا چوون لہو
 رؤژہدا بؤ بہ درؤ خہرہوان * ۱۱: * الذین یكذبون بیوم الدین *
 تہ وانہی پروایان بہ رؤژی پاداش و تۆلہ نیبہ و بہ درؤی دەزانن
 * ۱۲: * وما یکذب بہ الا کل معتد أثم * خو مہ گہر ہەر مرؤفہ
 سنوور بہ زین و گونہ بارہکان بہ درؤی بزائن و باوہری پی نہ کەن.
 * ۱۳: * إذا تتلی علیہ آیاتنا * کاتی ثایہ تہ کانی ثیمہی بہ سہرا
 بخویندری بؤ چہ سپاندن و دوویا تکرندہ وہی زیندوو بوونہ وہ * قال
 أساطیر الأولین * دەلی تہمہ تہ فسانہی پیشینانہ تۆمار کراوہ، و ہک
 لہ جیگایہ کی تردا تہ فرموی: (و إذا قیل لہ ماذا أنزل ربکم قالوا
 أساطیر الأولین) ۲۴/۱۶. یان دہ فرموی: (قالوا أساطیر الأولین
 اکتبها فہی تملی علیہ بکرة وأصیلا) ۵/۲۵. * ۱۴: * کلا * نا،

کَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سَجِينٍ ﴿٧﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَجِينٌ ﴿٨﴾ كِتَابٌ
 مَرْقُومٌ ﴿٩﴾ وَإِلَى يَوْمِئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ يَكْذِبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿١١﴾
 وَمَا يَكْذُوبُ بِهِمْ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِمٍ ﴿١٢﴾ إِذَا نُتِلَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا سَطِيرُ
 الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾ كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ كَلَّا إِنَّهُمْ
 عَنِ رَبِّهِمْ يُوعَدُونَ لَمَحْجُورُونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ﴿١٦﴾ ثُمَّ يُقَالُ
 هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَكْذِبُونَ ﴿١٧﴾ كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ﴿١٨﴾
 وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾ كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ﴿٢٠﴾ يُنْفَخُ الْعُرْوَاتُ ﴿٢١﴾
 إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾ عَلَى الْأَرْبَابِ يُنظَرُونَ ﴿٢٣﴾ تَعْرِفُ فِي
 وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾ يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَّحْضُورٍ ﴿٢٥﴾
 خِمْتُهُمْ مِسْكٌ وَفِي ذَٰلِكَ فَلْتَنَافَسُ الْمُسْتَفْسِفُونَ ﴿٢٦﴾ وَيَمْرَأُهُ
 مِنَ الْغَنِيِّمْ ﴿٢٧﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾ إِنَّ الْأَبْرَارَ
 لَنَرَوْنَهُمْ كَأَنَّهُمْ فِي الْغَيْبِ ﴿٢٩﴾ وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ
 يَتَّبِعُهُمْ وَوَدَّ أَن يُقْبَلُوا إِلَيْهِمْ أَفْئِدَةً أَفْئِدُوا فِيهَا كَيْفَهُمْ ﴿٣٠﴾
 وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَصَالُوا الْأَوَّلِينَ ﴿٣١﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ
 حَفَظِينَ ﴿٣٢﴾ فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٣﴾

(ہەر بہ نندہ یہک کہ گوناح دکات، خیرا خالیکی رہش بہ دلہیہ وہ
 دہنووسی، جائہ گہر تہویہی کرد و پەشیمان بوویہ وہ، تہو لینی
 پاک تہ بیتتہ وہ، تہ گہرنا، وردہ وردہ زیاد تہ کا تا بہ تہ واوی دلی
 ژہنگ دہگریت، ہەر تہوہیہ کہ خوا تہ فرموی: (کلا بل ران
 علی قلبہم ماکانوا یکسبون). * ۱۵: * کلا إنہم عن ربہم یومئذ
 لمحجوبون * ناگدارین! بہ راستی تہ وانہ لہو رؤژہدا لہ دیتنی
 خواوہندیان مہ حجوبین ونای بینن.
 پیشہوا (شافعی) دلایت: تہم ثایہ تہ بہ لگہیہ لہ سہر دیتن و
 بینینی خوا ی بہرہر دگار لہ رؤژی بہریدا، پیشہوا (مالیک) یش
 دلایت: کاتیک کہ دیتنی زاتی خوا دوزمنانی لی بی بہش بگریت،
 تہوا بی گومانہ کہ زاتی خوی دہر تہ خات بؤ دوستہ کانی، و ہک
 تہ فرموی: (وجوہ یومئذ ناضرة * إلی ربہا ناظرہ) ۲۲/۷۵-۲۳.
 * ۱۶: * ثم إنہم لصالوا الجحیم * پاشان بی گومان دہخرینہ ناو
 دوزخہ وہو دہسوتین * ۱۷: * ثم یقال هذا الذی کنتم بہ تکذبون *
 ۹۱۱

باش چوونه ناو دوزخ بییان توتری: ئەمە ئەو سزایە یە ئیو
بە درۆتان دەزانی.

کارنامە ی پیاوچاکنیش لە (علیین) دایە:

۱۸: کلا إن کتاب الأبرار لى علیین * ئاگادارین! کە کارنامە ی
چاگان لە جیگایەکی زۆر بەرزو بلنددایە لە بەهەشتدا * ۱۹: وما
أدراک ما علیون * جا تۆ چوو زانیت ئەو جیگا بەرزە چییە؟
* ۲۰: کتاب مرقوم * نامە یەکی سەر بە موزوو لۆکە و، خیزی
تیدایە * ۲۱: شەهده المقربون * فریشتە نزیکەکانی خوا
دە ی کەنە وەو ئە ی بینن و نامادە ی ئەین، واتە: نامە ی کردە وەکان
لای فریشتەکان هە لگراو. (ئیین عەبباس) لە (کەعب) ی پرسى:
(سجین) لە کویە؟ وتى: زەوی حەوتە مەو رۆحى کافرو خوا
نەناسان فری دەدریتە ئەوی، (علیین) یش لە ناسمانی حەوتە مەو،
رۆحى ئیماندارانى بۆ دەبریت، (تەبەرى: ۲۴/۲۹۱). * ۲۲:
إن الأبرار لى نعیم * بە راستی چاگان لە ناو خۆشى و بەهرە یەکی
ئیجگار زۆردان لە بەهەشتدا * ۲۳: علی الاراک یظنون *
لە سەر کورسى و قەنەفە رازاوەکانی بەهەشتدا دانیشتوون و
تەماشای ئەو هەموو نازو نەعمەت و بەهرە ی بەهەشتە ئەکەن
کە بۆیان نامادە کراوە * ۲۴: تعرف فى وجوههم نضرة النعم *
لە رووخساریاندا رووگەشى و خۆشى بەهەشت دەبینی و دەزانیت
* ۲۵: یسقون من ریح مختوم * لە شەرابیکی پاك و صاف و
سەر موریان پێ دەنوشتی، واتە: دەستی هیچ کەسیکی لێ نە کەوتوو،
و چاگان خۆیان سەرە کە ی لادەبەن * ۲۶: ختامه مسک * دوا
قومی بۆنى میسکی لێ دیت، واتە: وەك شەرابی دونیا نییە تا
بۆ گەنى و سەرئیشە و دەرد داویکی زۆری هەبیت * وفی ذلک
فلیتنافس المتنافسون * جا ئەوانە ی کە پیشبەری و پیشدەستی
دەکەن یا لەو دە ی پیش دەستی و کێبەرکی بکەن و هەول بەدن بۆ کارو
کردەوی چاک، وەك ئەفەرموی: (المثل هذا فلیعمل العاملون).
* ۲۷: ومزاجه من تسیم * هەر وەها ئەو شەرابە پاکە لە گەل
ئاوی کانیویکی بەرزو پاك و خۆشدا تیکەل کراوە، واتە: شەرابی
بەهەشت لە ئاوی (تەسەیم) ی تیکەل ئەکری، ئەوجا ئەیان دریتی
بەخۆنە وە * ۲۸: عینا یشرب بها المقربون * سەرچاوە یە کە
نزیکانی خوا لێی ئەخۆنە وە، کە و ابوو پلە ی (مقربون) بەرزترە
لە پلە ی (أبرار).

موسلمانانی ئەو سەر دەمە ئەکرد، جا خۆای بە بەزەبی ئەم
ئایەتە ی ناردو فەرموی: * ۲۹: إن الذین أجمعوا کائوا من
الذین آمنوا یضحکون * بێ گومان ئەوانە ی بەدکردار بوون لە
دونیا دا پێ دەکەن سین بەوانە ی بروایان هینابوو * ۳۰: وإذا
مروا بهم یتغامزون * وکاتی بەلایاندا تی دەپەڕین سرتە سرتیان
دەکردو چاویان لە یە کتر دادەگرت، بە مەبەستی ئازاردانی دل و
دەر وونی بروادارەکان * ۳۱: وإذا اتقلوا إلى أهلهم * وکاتیکیش
دەگەر ئەو بەلای خیزانی ماله وەیان * اتقلوا فکین * بە خۆشی
بەردن بە گالته کردنە کە یان بە ئیماندارەکان دەگەرینە وە * ۳۲:
وإذا رأوهم * وکاتی بروادارەکانیان دەبینی * قالوا إن هؤلاء
لضالون * ئەیان وت: بە راستی ئەو کۆمە لە بروادارانە سەر لیشیواو
و گومران! * ۳۳: وما أرسلوا علیهم حافظین * لە کاتیکدا ئەوان
نە نێردرا بوون بە چاودێر بە سەر یانە وە، واتە: بۆخۆیان دەلین،
ئەینە ئەوان مافی ئەو یان نییە کارو کرداری موسلمانان هەلسە نگیین.
و لە جیگایەکی تردا دەفەرموی: (إنه کان فریق من عبادى یقولون
رینا فاغفر لنا وارحمنا وأنت خیر الراحمین فاتخذتموهم سخریا حتی
أنسوکم ذکری وکنتم منهم تضحکون) ۲۳/۱۱۰. بۆ دوویاتی ئەومانوا
مەبەستە یە * ۳۴: فالیوم الذین آمنوا * ئیتر ئەمرۆش - روژی
قیامەت - بروادارەکان * من الکفار یضحکون * بە کافران و بێ
بڕواکان پێ دەکەن، واتە: هەر وەك ئەوان لە دونیا دا گالته یان
بە مان ئەکرد، ئەمانیش لە روژە دا گالته بەوان ئەکەن وە * ۳۵:
علی الاراک یظنون * لە سەر قەنەفە رازاوەکانە وە پالیان
لێ داو تە وەو تە ماشا ئەکەن و دۆزە خییەکان بە چاوی خۆیان دەبینن
و پێیان دەلین: * ۳۶: هل ثوب الکفار ما کائوا یفعلون * ئاخو بێ
بڕواکان پاداشتی کارو کردە وەکانیان دەراو تە وە؟
بە لێ لە هەموو سەر دەمیکدا ئەو جۆرە مرۆفە تاوانبارو خراپکارانە
هەن و سوکایەتی و گالته و لاقرتی بە دەستە ی برواداران ئەکەن و،
دانا و زانا دەبێ بە نادان و ئەزان و، ئەزانیش دەبێ بە زانا!! جا
لە پاشە روژدا هەموویان بەری کێلگە ی خۆیان دەخۆنە وە.
کۆتایی تەفسیری سوورەتی (موتەفین).

زۆر سوپاس بۆ خۆای کار جوان.

سوورە ی (تیشیقاق) ئە

مەککە بییەر (۲۵) ئایەتە.

بە ناوی خۆای بەخشنە ی میهرەبان

تاوانباران بە موسلمانان پێ دەکەن:

ئەم سوورەتە وەك سوورەتی (تەکوین) و (تیشیقاق) باسی وێران بوونی ناودارانسی قورەیش هەردەم پێ دەکەن و سووکایەتیان بە

جیهان و ناسمانهکان و زهویی دهکات، پیش هاتنی رژی دواپی، وههر وهکو هموو سوورته مهککه بییه کانی تر، باسی بیرویاوهه سه ره کییه کانی نیسلام دهکات، جا له سه ره تاوه هه ندی دیمه نی وهر گهران و ویران بووی بوونه وهر باس نه کات: (إذا السماء انشقت، وأذنت لربها وحقت) له پاشانیش باسی ناده میزاد دهکات "که چون همیشه ماندوو شهکات نه بی له پیناوی به دهست هینانی رزق و رژییدا" دهره نجام یان چاکه پیش نه خات بؤ پاشه رژی خوی، یان خرابه، دیاره پاداش و تولهش ههر به پینی نه و هه ولانه ده بیست: (یا أيها الإنسان إنک کادح إلی ربک کدحا فملاقیه) که میکیش هه لوئیستی بی پروایان سه بارهت به قورئان باس دهکاو، تیشیان نه گه یه نیت که سزاو نه شکه نهجه یه کی گه وره یان له قیامه تا تووش ده بیست، له کو تاییشدا باسی بی پروایان دهکاو سه رزه نشتیان دهکات له سه ره نه وهی که بره ناهینن له گهل نه و هه موو به لگانه دا. جا له گه وره یی و فزیه ته تی تم سوورته یه که پیشه و (بوخاری) تم فهرمووده یه هیناوه: (نه بو رافیع) دهلی: له دوا ی (نه بوو هورهیره) وه نویژی (عیشام) کرد، ده بینم سوورته یی (إذا السماء انشقت) ی خوینده وه، سوژده شی برد، منیش وتم: نه وه چی بوو نه سوژده یه؟ وتی: منیش جاری له دوی (نه بولقاسم) وه موحه ممد نویژم کرد، دیتم سوژده یی برد، بویه تامنیش مامو له م جیگایه دا ههر سوژده ده به م. (فتح الباری: ۲۹۲/۱).

که قیامت هات ناسمان تره که ده باو، زهوی راده خری:

بسم الله الرحمن الرحیم * ۱: إذا السماء انشقت * کاتیک ناسمان لهت و بهت بوو و تم ده ستوو رو سیمسته مه نه ما و هه لوه شایه وه * ۲: وأذنت لربها وحقت * وه گو یزایه لی فهرمانی پهروه ردگاری خوی بوو شیاویش بوو بوی ملکه چ بیست * ۳: وإذا الأرض مدت * کاتیکیش زهوی پان و فراوان کرا و کیوه کان به رزو نزمیان تیا نه ما و، بوونه ده شتیکی کاکسی به کاکسی، وهک (تیین جه رین) تم فهرمووده دینی: ((إذا کان یوم القیامة مد الله الأرض مد الأدم حتی لا یكون لبشر من الناس إلا موضع قدمیه)). واته: که رژی قیامت هات، خواوند - وهک پیسته - زهوی راده خاو مه رد میش ته نیا جینی پینی خوی ده بیته وه، نه وسا (پیغه مبهن) یه که م که سیمک شه فاعه تی نوممتم ده که م. * ۴: وألقت مافیها وتخلت * وه چی تیا بوو تووری دا و خالی بووه ولیتی. * ۵: وأذنت لربها وحقت * و گو یزایه لی فهرمانی پهروه ردگاری خوی بوو، وه شیاویش بوو بوی ملکه چ بی جا که نه وه رووی دا مروف نه بیینی چی پیشی خوی خستوو له چاکه و خرابه.

پاداش و توله بؤ کارو کرده وهی راسته:

۶: یا أيها الإنسان * نهی ناده می! * إنک کادح إلی ربک کدحا فملاقیه * به راستی تو هه رد هم له کوشش کردن دایت به کوشش کردنیکی جدی بؤ لای پهروه ردگارت، جا پینی ده گه بیت

عَلَى الْأَرْبَابِ يُنظَرُونَ ﴿٣٥﴾ هَلْ تُؤْتِي الْكُفَّارَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

سُورَةُ الْأَنْعَامِ قَدْ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ﴿١﴾ وَأَذْنُ لِرَبِّهَا وَحَقَّتْ ﴿٢﴾ وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ﴿٣﴾ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٤﴾ وَأَذْنُ لِرَبِّهَا وَحَقَّتْ ﴿٥﴾ يَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ ﴿٦﴾ فَأَمَّا مَنْ أَوْقَفَتْ بِهِ سُبُحَانَهُ ﴿٧﴾ وَسَوَفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿٨﴾ وَيَنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿٩﴾ وَأَمَّا مَنْ أَوْقَفَتْ بِهِ ظُهُورَهُ ﴿١٠﴾ فَأَمَّا مَنْ أَوْقَفَتْ بِهِ عَوَاثِرُورًا ﴿١١﴾ وَيَصِلُ حَسْرَةً ﴿١٢﴾ إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿١٣﴾ إِنَّهُ ظَنَّ أَن لَّنْ نَحْمُورَ ﴿١٤﴾ بَلْ إِن رَّبَّكَانَ بِهِ بَصِيرًا ﴿١٥﴾ فَلَا أُنْقِصُ مِنَ الشَّفَقِ ﴿١٦﴾ وَاللَّيْلُ وَمَا وَسَوَىٰ ﴿١٧﴾ وَالْقَمَرُ إِذَا اتَّسَقَ ﴿١٨﴾ لَتَرَ كَيْفَ تَطْبَعَانِ ﴿١٩﴾ فَمَالَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾ وَإِذْ أَقْرَبُ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٢١﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا لَمْ يَكْتُمُوا ﴿٢٢﴾ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٤﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَمْ أَجْرُهُمْ مَسْمُونٍ ﴿٢٥﴾

تیکوشاندایت و زور خوت ماندوو دهکیت، سه ره نجامیش ده بی به ره پهروه ردگارت برژیست و رووبه رووی نه و بیته وهو بجیه دیداری، جا ئیتر نه و کاته بهری کیلگی خوت نه خویته وه له چاکه، یان له خرابه، وهک نه فهرموی: * ۷: فأما من أوتی کتابه بیینه * ئینجا نه وه که سهی نامو دوسییه کارو کرده وه کانی درایه دهستی راستی، که نه وهش نیشانه ی به ختیار بییه * ۸: فسوف یحاسب حسابا یسیرا * ئیتر پرسینه وه یه کی سووک و ناسانی له گه لدا ده کزیت، پاشان پاداش وهر نه گری، وه له خرابه کانی شی نه بووردی * ۹: وينقلب إلی أهله مسرورا * و به خووشی و، شادییه وه نه گه ریته وه لای ژن و منال و خزم و کس و کاری خواناسی له به هه شتدا. * ۱۰: وأما من أوتی کتابه وراء ظهره * وه به لام نه و که سهی که له پشت بییه وه نامه ی کرده وه کانی درایه دهستی، که نه وه نیشانه ی به ده ختیار بییه * ۱۱: فسوف یدعوا ثورا * نه و هوارو دادی له هه لدهستی وداوای مردنی خوی نه کات * ۱۲: ویصلی

و لله الحمد والمنة وبه التوفيق والعصمة.

سعی را چونکه نه زانی راده کیش ریته ناواناگری کی بلئسه دارو سوتینه رهوه، سزاو گهرمایشی نه چیژی، له بهر نه وه که:

یه که م: ۱۳: انه کان فی اهلہ مسرورا چونکه نه وه له دونیادا له ناو خزم وکس و کاری خویدا که یف خوش و شاد بوو.

دووهم: ۱۴: انه ظن ان لن یحور پینی وابوو که هرگیز زیندوو نابیته وهو ناگهریته وه بولای پهروه ردگاری ۱۵: بلی ان ربه کان به بصیرا بهل ده گهریته وهو مه حاسه بهی ده کری، وه به راستی پهروه ردگاری له دونیادا چاک ناگاداری کرده وه کانی بوو و بیبا پیان.

مروء قوناعی جیاجیا ده بری:

۱۶: فلا أقسم بالشفق جا سویند نه خوم به سوورایی دهمی نیواران که تا وه ختی عیسا ده خایینی. ۱۷: واللیل وما وسق وه به شهوو بهو شتانهش کوپان نه کاته وه له تاریکیه که یدا له خه لکی ونازه وهدت. ۱۸: والقمر إذا اتسق وه سویندم به مانگی جوارده، نهوکاته که پر نه بیته وه و خهرمانه نه دا ۱۹: لترکین طبقا عن طبق سویند بهوانه نیوه پله به پله ده گهن به سهختیبه کانی قیامت.

له بهر لووت به رزی و فیز باوهر ناهینن:

۲۰: فما لهم لا یؤمنون جا چیپانه باوهر ناهینن؟، دوای نه وه هموو به لگو نیشانانه، ده بوو مروءی بیرتیژو ژیر ملی راکیشایه بوخوا، نابینی شهو چون چه تری ره شی خوئی هه لده دات و، مانگ و رووناکیبه که ی نه خاته ناسمان! ۲۱: وإذا قرئ علیهم القرآن لا یسجدون وه کاتی قورثانیان به سردا بخوینتری سر دانانه وینن به وهی باوهری پی بینن ۲۲: بل الذین کفروا یكذبون له بهر نه وه نیبه قورثان کاریگری نه بییت له سهریان به لکو نهوانه ی کافرن دروی دده نه پال، بویه کاتی قورثان به سهریاندا ده خوینتری ملکه چی نابن ۲۳: والله أعلم بما یوعون وه خواش زانتره به وهی ده ی شارنه وه له سنگیاند دهر باره ی قورثان ویغه مبهرو نیسلام ۲۴: فشرهم بعذاب الیم ده سا توش موده یان پی بده به سزایه کی به نییش ۲۵: إلا الذین آمنوا به لآم نهوانه ی بروایان هیناوه و عملوا الصالحات کاره چاکه کانیان کردوه ۲۶: لهم اجر غیر ممنون پاداشیکی نه براوه یان بو هیه وه هردم له ژیر میهره بانی خوی گوره دان، وهک له نایه تی تردا نه فهرموی: (عطاء غیر مجذوذ) ۱۰۸/۱۱.

کوتایی تفسیری سوورتهی (ئینشیقاق).

سوورتهی (برج) ه

مه که بیبه و (۲۲) نایه ت

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

نهم سوورته چه ند حقیقه ت و راستیه ک له بیروباوهری نیسلام نیشان دهدات، ته وهره که یشی باسی خاوه ن له غه مه کان (أصحاب الاخدود)ن، نهوانه ی وا به نه وپه ری دلره قیبه وه نه شکه نه چه و نازاری ئیمانداره کانیان دا، نهوانیش به نه و په ری متمانه وه بیروباوهری خوینیان پاراست و مملاتیان له گه ل نه و تاغووتانه دا کرد، وه به چه ند بین سویند ده ست پی ده کات له سه ر نه وه ی که تاوانیاران له ناو نه برین و سزا نه درین، پاشان هه ره شه نه کا لهوانه ی که نه زیه ت و نازاری موسلمانان نه دهن، ئینجا تواناو ده سله تی خوا بو توله سه ندن له تاوانیاران باس نه کا، له دواییدا به کورته یه ک داستانی فیرعون وده سله تی خوی گوره به رامبهریان دیته پیش. جابه م شیویه ده ست پی ده کات:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: والسما ذات البروج سویند به ناسمانی دوازه که لو (بورج) ه، که خور له سالیکدا به هر دوازه که دا تی ده په ری، واته: هه رمانگی له یه کیکیانه وه دهرات، که نه مه یش ده سله تی بی سنووری خوا نیشان نه دات ۲: والیوم المرعود وه به روژی به لئین دراو، بو حیساب و پاداش ۳: وشاهد ومشهود وه به هه موو نه وشتانه ده بینن و به وشتانه یش ده بینرین، نه گهرچی زوربه ی رافه که رانی قورثان ده لئین: مه به ست به (شاهد) روژی هه نیبیه، و مه به ست به (مه شهوود) روژی (عه ره فه) یه. (البغوی/۴/۴۶۶)، ههروه کو (ئیین جه رین) فره مووده یه کی هیناوه بو نه و راستیبه، جاسویند به هه موو نه مانه، له پیش نیوه وه کومه لی موسلمان هه بوون له سه ر نایینی عیسا علیه السلام تووشی ده سله لانداریکی دلره قی بی به زه بی، هه همیشه دهردی سه ری نه دان، بو نه وه ی له نایینه که یان وه ریان گیزی و په شیمان بینه وه، به لآم هه سوو هه وه له کانیان به نه زوک مایه وه، بویه برپاریان دا بیان سویتینن، جا نه وه بوو هاتن له غمیکی گوره یان بو هه لکه ندن و ناگریان تیا کرده وه، برواداره کانیان خسته ناویه وهو، هیچ که سیکیان دل دانه چله کی و له باوهره که یان په شیمان نه بوونه وه!

به راستی دست و هسانی پهروه دگارت زور توندو به تینه، هرگز
 مرف پزگاری نابی لبی، ﴿۱۳﴾: انه هو بیدئ وبعید * به راستی
 شو خوابیه له سه رتاهه بی بناغه خه لکی دروست دهکات و،
 پاش مردن و نه مانیشی نهی گپریته وه بؤ ژبان و زیندووی نه کاته وه
 ﴿۱۴﴾: وهو الغفور الودود * وه هر نه ویشه خوای لیووردی

یارانی که لوو (نوخدود) سته میان له نیم انداران کرد:

﴿۴﴾: قتل أصحاب الأخدود * ۵: النار ذات الوقود * به گوشت
 چن خاوه نانی له غمه کانی ناگری به سووتک، دهره نجام خاوه ن
 له غمه کان نهوانی برپاری نهو له غمه میان دا نفرین کران،
 نهو بوو خوای گه وره تو له ی سندن * ﴿۶﴾: اذ هم علیها قعود *
 کاتی دانیشتبوون له سر لیواری له غمه کان، که یقیان نه کرد
 به سووتاندنی موسلمانان * ﴿۷﴾: وهم علی ما یفعلون بالضمنین
 شهرد * وه نهوان له سر نهوهی دهیان کرد به بر واداره کان
 ناماده بوون، مه به ست له داستانه وشیار کردنه وهی (قوره ییش)،
 که نه گهر نهوانیش دست له نه شکه نجهی موسلمانان هله نه گرن
 خوا له میهره بانی خوای بی به شیان نهکات و نه یان فهوتینی،
 له ملایشه وه دلدانه وهی موسلمانان کانه * ﴿۸﴾: وما نفسوا منهم إلا
 أن یؤمنوا بالله العزیز الحمید * عه بییان لی نه دوزی بوونه وهو هیچ
 شتیکیان بی ناخوش نه بوو لییان، نه وه نه بیئت که باوه ریان هینا بوو
 به خوای دهسه لاتاری سوپاسکراو * ﴿۹﴾: الذی له ملک السموات
 و الأرض * نهو خوابیه دهسه لاتی ناسمانان کان و زهوی هی نه وه
 * والله علی کل شیء شهید * نهو وه خوا ناگایشی به سر هه موو
 شتیکا هه وه هیچی لی ون نابیت، به تایبیت نهوانی و اسزای
 موسلمانان نه دن.

توله ی یارانی که لوو:

﴿۱۰﴾: إن الذین فتوا المؤمنین والمؤمنات * بی گومان نهوانی
 که پیوانی بر وادارو ژنانی بر واداریان سازدادو دژایه تییان کردن
 * تم له تبویوا * له پاشا ته وه به شیان نه کرد * فلهم عذاب جهنم
 ولهم عذاب الحریق * سزای دوزخ و سزای ناگری سو تیانه ریان بؤ
 هه به، چونکه نهوانیش موسلمانان کانیان ده سو تاند. نینجا پاشه روژی
 موسلمانان کان باس نهکات: * ﴿۱۱﴾: إن الذین آمنوا * بی گومان
 نهو که سانهش بر وایان هینا بوو * وعملوا الصالحات * و کاره
 چاکه کانیان کرد بوو * لهم جنات تجری من تحتها الأنهار * له
 به هشتدا چن ندین باخیان بؤ هه به وه له بنکی دره خته کانیان وه
 جوگه له ناوو رووباره کان دهرؤن * ذلک الفوز الکبیر * نا نه وه شه
 دهسکه وتی گه وره.

هه له نهی پهروه دگار زور حهسته مه:

پاشان خوای گه وره باسی دست وه شانندی خوای دهکات له دوزمنانی
 دینه که ی وه که نه فهرمووی: ﴿۱۲﴾: إن بطش ربک لشدید *
 ۱۱۵



خاوه نی خو شه ویستی بؤ بنده ته وه به کارو گوپرایه له کانی * ﴿۱۵﴾:
 ذو العرش المجید * خاوه نی عه رشی گه وره * ﴿۱۶﴾: فعال لما
 یرید * زور به کاره هه رچی بیهوی دهیکات که سیک ناتوانی
 به ره لستی بوهستی * ﴿۱۷﴾: هل آتاک حدیث الجنود * نایا هه والی
 له شکره سوپاکانت بی نه گه یشت؟ * ﴿۱۸﴾: فرعون و شمد * هوزی
 فیرعه ون و سه موود، و نهوهی به سه رهینرا، نهوه بو که له مووسا
 یاخی بوو و خوای گه وره ییش له ناوی بردن له شکره سه موود گه لی
 له نئیوه به هیتر بوون، نهوه بوو سه رینچیان کردو خوایش گرتنی،
 جا که و ابوو نهی قووره ییش و هاوچه شنه کانیان نئیوهش ناگادار بن،
 هوشیار بینه وه نه گینا چیمان به وان کرد، به نئیوه ییشی نه که بن
 * ﴿۱۹﴾: بل الذین کفروا فی تکذیب * کافره کانی قوره ییش که لکیان
 له و داستانه وه نه گرت، وه کو ده فهرمووی: به لکو نهوانی کافرو
 بی بر و بوون له هوزه کهت له به درؤ ناساندنیکی شتیگیرانه دا بوون
 سه بارهت به خوت و به قورثان * ﴿۲۰﴾: والله من ورائهم محیط * و

مېروولەيش تا دەگاتە ھەموو گيانلە بەرىكى تر لە شىۋەى ژيانى خۇى
 ئاگادار كىردوو، كە بە راستى ئەو بە لگە يەكى گەورە يە لە سەر بوونى
 خوا ﴿ ۴ : والذى أخرج المرعى ﴾ ئەو خوايەى كە لە ۋەرگە،
 و گزۇ گياو رووھك و ھەموو جوړە سەوزايىيەكى تر دەردىننيت بۇ
 ئاژەلەكان ئەوانىش بە پىنى جوړيان سوودى ئى ۋەر دەگرن ﴿ ۵ :

(نەسايى) لە (جايىن) ھو دەلئيت : جارىكيان (موغان) پىش نوپۇى
 شىۋانى كرد و لە نوپۇە كە پيدا ھەردوو سوورەتى : (بەقەرە و نىسا)ى
 خویند! ئەو جا پىنغە مېەر ﴿ ۳ : فەرمووى : (أفتان أنت يامعاذا!)
 مەگەر تۆشەى مەعاز! ئازارو رەنجە دى خەلكى دەدەپت! ئەى
 بۇچى نەئەكرا سوورەتى : (تارق)، سوورەتى (شمس) و ئەوانە
 لەباتى ئەو دوو سوورەتەدا بىخویننيت؟
 كۆتايى تەفسىرى سوورەتى (تارق).
 ستايىش و سوياس بۇ خواى كارزان.

سوورەى (ئەلا) يە

مەككە يىبەر (۱۹) ئايەت

بەناوى خواى دەھندە و دلۇقان

ئەمىش بەكورتى بە تەزىمى خوا دەست پى دەكات و سىفەتە
 جوانەكانى و، چەند بە لگە يە كىش لە سەر توانا دەسەلاتى ئەو.
 ھاتنى ۋەحى و قورئان بۇ پىنغە مېەر ﴿ ۳ : ۋە ئاسانكردنىشى بۇ
 لە بەركردن. پەندو ئامۇزگارى جوان و شىرىن، دلە زىندووھەكان
 سوودى ئى ۋەر دەگرن. بەم شىۋە يە دەست پى دەكات.

تەسبيحات و پەسنى پەرۋەردگارت بەكە:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾ * ۱ : سبح اسم ربك الأعلى ﴿
 بەردەوام پەرۋەردگارى بەرزو بلندى خۆت بە پاكى ناو بېھو،
 واتە : بە پاكى لە ھەر كەم و كورى و ناتەواويەك رابگرە. پىشەوا
 (ئەھمەد) دەلئيت : پەيامبەر ﴿ ۳ : ھەركات ئەم ئايەتەى ئەخویندەوھ
 ئەى فەرموو : (سبحان ربك الأعلى). (أحمد ۱/۲۳۲). ﴿ ۲ : الذى
 خلق فسوى ﴿ ئەو خوايەى كە ھەموو شتىكى دروست كىردوو،
 جا بە جوانىش رىك و پىكى كىردوو ﴿ ۳ : والذى قدر فهدى ﴿
 ئەو زاتەى كە بۇ ھەر شتىك شىۋەى ژيانى تاييەتى خۇى دانا
 و ئەندازە گىرى كرد، ئىنجا رىنمايشى كرد بۇ جوړى بژىوى
 خۇى، ۋەك ئەفەرموى : (قال ربنا الذى أعطى كل شئ خلقه ثم
 هدى) ۲۰/۵۰. لە سەحىحى (موسلىم) دا ھاتوو : ((إن الله قدر
 مقادير الخلاق قبل أن يخلق السموات والأرض بخمسين ألف سنة
 وكان عرشه على الماء)). (موسلىم ۴/۲۰۴۴). واتە : بە راستى بەر
 لە دروست كىردنى ئاسمانەكان و زەوى بە پەنجا ھزار سال خواى
 گەورە ئەندازە گىرى ھەموو ئەم دۇنيايە بەتەواوى نەپىيەكانى و
 كانگاۋ كانزاكانىيەوھە كىردوون بۇ خزمەتى ئادەمى و، تىشىگە ياندوون
 كە چۆن سووديان ئى ۋەر گرن، نەك ھەر ئادەمىي، بەلكو تەنات

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَوَاتِ وَالطَّارِقِ ﴿١﴾ مَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ﴿٢﴾ انْتَبِهْ أَتَأْتُبُ ﴿٣﴾ إِنَّ كَلِمَ
 تَقْسِمًا عَلَيَّا سَاطِئًا ﴿٤﴾ نَيْظِرُ الْإِنْسَانِ مِمَّ خَلِقُ ﴿٥﴾ خَلِقُ مِنْ مَّاءٍ
 دَافِقٍ ﴿٦﴾ يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الشُّجْبِ وَالرَّأْسِ ﴿٧﴾ نَدْعُ عَلَى رَجِيمٍ لَقَادٍ ﴿٨﴾
 يَوْمَ تَلِي السَّمَاءَ رِيًّا ﴿٩﴾ فَالَّذِينَ قَوْمُوا وَلَا نَاصِرَ ﴿١٠﴾ وَالسَّمَاءَ ذَاتَ الرَّجَمِ ﴿١١﴾
 وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّارِعِ ﴿١٢﴾ إِنَّهُمْ لَمَوْلَىٰ مُضِلٌّ ﴿١٣﴾ وَمَا هُمْ بِالْمُهْزَلِ ﴿١٤﴾
 يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾ وَأَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٦﴾ فَمَهْلُ الْكٰفِرِينَ أَهْمَانَهُمْ رَوِيًّا ﴿١٧﴾

سُورَةُ الْأَعْلَىٰ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ اسْمُ رَبِّكَ الْأَعْلَىٰ ﴿١﴾ الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّىٰ ﴿٢﴾ وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ ﴿٣﴾
 ﴿٤﴾ وَالَّذِي أخرجَ الْمَرْعَىٰ ﴿٥﴾ فَجَعَلَهُ غَنَاءً أَحْوَىٰ ﴿٦﴾ سَنَقِرُكُ
 فَلَا تَنسَىٰ ﴿٧﴾ إِنْ أَمَّا مَآءَ اللَّهِ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ ﴿٨﴾ وَيَسِّرُكَ
 لِلْيُسْرَىٰ ﴿٩﴾ فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَىٰ ﴿١٠﴾ سَيَذَكِّرْ مَنْ يَحْتَسِبُ ﴿١١﴾
 وَرَجَحْتُمَا الْأَشْفَىٰ ﴿١٢﴾ الَّذِي يَصِلُ النَّارَ الْكُبْرَىٰ ﴿١٣﴾ ثُمَّ لَا يَمُوتُ ﴿١٤﴾
 فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ﴿١٥﴾ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّىٰ ﴿١٦﴾ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّىٰ ﴿١٧﴾

فجعله غناء أحوى ﴿ ئىنجا پاش سەوزى و جوانى زەرد ۋەرى
 دەگىرى و دەيكا بە پۇشكى رەشباو.

پىنغە مېەر ﴿ ۳ : ھەرگىز ۋەحى لە پىر ناچى:

﴿ ۶ : سنقرئك فلا تنسى ﴾ * ۷ : إلا ماشاء الله ﴿ ئەى موھەمەد ﴿
 دلنبايە ئىمە قورئانت لەرىنى جوپرىلەوھە پى دەخوینىن، جا تۇش
 غەمت نەبىت ھەرگىز لە بىرت ناچىتەوھە، مەگەر شتىك كە خوا
 خۇى وىستى لە سەر بىت و لە بىرتى بەرىتەوھە بە نەسخكردنەوھى
 و لا بردنى ﴿ ۷ : إنه يعلم الجهر وما يخفى ﴾ بە راستى ئەو ئاگادارە
 بەو شتانەى كە مۇؤف بە ئاشكراۋ ناديار ئەيكات ﴿ ۸ : ونيسرك
 لليسرى ﴿ و تەوفىقت دەدەين بۇ ئاسانترىنى شەرىعە تەكان، كە
 ئەویش ئەم شەرىعەتى ئىسلامە يە ﴿ ۹ : فذكر إن نفع الذكرى ﴿
 ئىنجا ئەگەر پەندو ۋە پىر خستتەوھە كەلكى ھەبى، پەند بە
 بەقورئان و ئامۇزگارى مەردوم بەكە. (عەلى كورى ئەبى تالپ)

چەند جوان دەلئیت: ئەگەر بە پێی ئەندازەى ئەقل و ژیری خەلکی ئامۆزگاری ئەکەیت، سەریان لی تێک دەچیت، پیت خۆشە کە قسە بەکیان بۆ بکەیت و خواو پیغەمبەری خوا بە درۆ بکەنەوه؟ ۱۰: کەوابوو دەبێ بزانییت لەکوی قسە دەکەیت و، چیش دەلئیت؟ ۱۱: بیتجنیها الأستی و بەدبەخت و کافر خۆی لاندە لە ئامۆزگاری و ناچی بەگویندا ۱۲: الذی یصلی النار الکبری واته: ئەوهی دەچیتە ناو ئاگرە هەرە گەورەکەوه ۱۳: ثم لا یموت فیها ولا یحی لەپاشا ئەئەمری بۆ ئەوهی لەوی رزگاری ببی وەنە ئەیشزێی بەژیانیکی خۆش و ئاسوودە ئەم فەرموودەپەش کە پیشەوا (ئەحمەدو موسلیم) دەی هینن هەر ئەو راستیە دوویات ئەکەنەوه: (أما أهل النار الذین هم أهلها فإنهم لا یموتون فیها ولا یحیون..) (موسلیم: ۱/۱۷۳). واته: بەلام ئەوانەى واشیاوو خەلکی ئاگرن و لەویدا هەرگیز نامرن تارزگاریبن، نایشزێن بەخۆشی، وەئەم ئایەتەش: (ونادوا یامالک لیقض علینا ربک قال إنکم ما کتون) ۷۷/۴۳. هەمان ماناوە مەبەست دوویات دەکاتەوه.

خەلکی پاککار رزگارە:

۱۴: قد أفلح من تزکی * ۱۵: وذكر اسم ربه فصلی بەراستی ئەو کەسە برەوه بوو خۆی پاک کردەوه لە شیرک و گوناھو تاوان و ناوی پەروردگاری خۆی هینا، جا نوێزی کرد، واته: ئەوهی لەسەری فەرز کرداوه لە پینچ نوێزەکان * ۱۶: بل تؤثرن الحیاة الدنیا * لەجیاتی ئەوهی ژیانی دوا رۆژ هەلبژێن، کەچی ژیانی ئەم دونیایە هەلئەبژێرن و پینشی ئەخەن بەسەر دواڕۆژدا * ۱۷: والأخرة خیر وأبقى * لەکاتیەکا کە ژیانی ئەولازۆر چاکترە بەدەوامترە بۆتان لە ژیانی ئەم دونیایە * ۱۸: إن هذا لفي الصحف الأولى * بەراستی ئەمەى باسکراوه لەم سوورەتەدا لەنامە ئاسمانییە پیشووەکانیشدا هەیه.

نووسراوەکەى ئیبراھیم و موسا:

۱۹: صحف إبراهيم وموسى * لەنامەکانی (ئیبراھیم و موسا) (سەلامی خاویان لەسەربیت. لەفەزڵ و گەورەبێ ئەم سوورەتەدایە کە ئیمامی (موسلیم) و خاوەن (سەنن)ەکان لە (نوعمانی کۆری بەشیر)ەوه دەلێن: پیغەمبەر ﷺ لەنوێزی جەژنەکان و رۆژی هەینیدا سوورەتی (ئەلئەعلی) و سوورەتی (غاشیە)ی دەخویند، ئەگەر جەژن و هەینی بکەوتنایەتە یەک رۆژ، ئەو هەر دەخویندن،

پیشەوا (ئەحمەد)یش لەخاتووئە (عائشە)وه دەلئیت: پیغەمبەر ﷺ لەنوێزی (وەتر)دا سوورەتی: (ئەلئەعلی، کافیرون، سەمەدی دەخویند. خاتوو عائشە ئەمەشی بۆ زیاد کرد: (معوذتین)، واته: (فەلەق و ناس)یشی دەخویند.

کۆتایی تەفسیری سوورەتی (ئەعلی) زۆرسویاس بۆخوای گەورەو دلۆقان.

سوورەتی (غاشیە)یە

مەككەییەو (۲۶) ئایەت

بەناوی خواى بەخشندهى میهره‌بان

ئەم سوورەتە باس دەکات:

۱) لە قیامەت و پلە دژوارو قورسەکانی، هاوکات لەگەڵ ئەو حالەتە زۆر نالەبارو ناھەموارەدا بەتایبەت کە تووشی مەرفە بێ برۆاکان ئەبیت، وەئەو خێرو خۆشی و شادییەش بەموسلمانان دەبریت. ۲) بەلگەى هەمە جۆرە لەسەر تانک و تەنیاپی خواى جیھانەکان، هەر لەدروستکردنی جۆری وشترۆ ئاسمانی پر لە شتی سەپرو سەمەرە، تائەگاتە زەوی و، کێوھەکان دینیتەوه، پاشانیش سەرنجی مەرفەھەکان رادەکێشی بۆ ئەوهی کە پینش ئەوه بەگەرێتەوه لای خوا حیسابی بۆ خۆیان بکەن. وە بەم شیوہیە دەست پێدەکات:

قیامەت و حالى بەدحالى جەھەننەمى:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: هل أتاک حدیث الغاشیة * ئایا دەنگ و باسی رۆژە داپۆشەرەکەت، واته: قیامەت پێگەشتوو؟ کە تەواوی خەلک دادەپۆشی و، کەسێک نییە لە نەرەحەتی ئەو رۆژە دەرجیت * ۲: وجوه یومئذ خاشعة * لەو رۆژەدا رووخسار گەلێک زەبوون و زەلێلە * ۳: عاملة ناصبة * رەنجدەرێکی ماندوون، چونکە هەرچییان کردوو تەنھاسا بۆ ژیانی دونیا بووه و، خاویان پشنگوی خستوو، وائێستا هەر ماندوو بوونیان بۆ دەمینیتەوه * ۴: تصلی نارا حامية * دەرۆنە ناو ئاگرێکی گەرمەوه * ۵: تسفی من عین آنسة * وە لەکانی ئاویکی زۆر گەرم و داخ و لەکۆل ئاویان ئەدریتى! * ۶: لیس لهم طعام إلا من ضریع * هیچ خواردنیکیشیان نییە جگە درکێکی وشک و تال و تفت (کە مەگەر تەنھا وشتر بیخوات)! * ۷: لا یسمن ولا یغنی من جوع * ئەویش نەئەوهیە گوشتی پێبگرن و قەلەویان بکا، نەئەوهیەش برسێیەتیان لا بپاوی پێی بژین، بەپینچەوانەوهی خۆراکی دونیاوه.

حالی قهشنگ و ناوازی بههشتیهکان:

۸: وجوه بر منذ ناعمة * وه چند روخسارو دم و چاویکی روو خوش و گه شاهن ۹: لسعها راضیه * رازین به پاداشی ههول و کوششهکیان ۱۰: فی جنة عالیة * له ناو بههشتیکی بهرزو بلندان ۱۱: لاتسمع فیها لاغية * هیچ قسهو وتهیهکی هیچ و پوچ و بنی مانای تیا نابیسن، وهك دهفهرموی: (لا یسمعون فیها لغوا ولا تأتیما إلا قیلاً سلاما سلاما) ۲۵-۲۶: ۱۲: فیها عین جاریة * بهدائیم سه رچاوهی رهوانی تیدایه، له چند لایه که وه شای خوشقووت دیت و دهچیت. پیغه میسر * دهفهرموی: ((أنهار الجنة تفجر من تحت للال - او من تحت جبال - المسک)) / ابن حبان: ۲۶۲۲ (موارد الظمان)، واته: روویارهکانی بههشت له ژیر چند کیوو ته پؤلکه یه کی میسکه وه هه لده قولین * ۱۳: فیها سرر مرفوعة * هه ورهها چریاو سیستم و چند تهختیکی بهرزی بهترخی لئیو کورسی له هه موو لایه که وه بهدورهی کانیوه که دا ریزکراوه و (حور العین)ی له سه ر دانیشتوو * ۱۴: واکواب مرفوعة * له بهرده میاندا په رداخی جوان و نهخشین دانراوه * ۱۵: وشارق مصفوفة * و پاله پشتی جوان و رازاوهی تیا یه که به شیوه یه کی جوان و په سهند ریز کراون * ۱۶: ووزابی مبنوة * وه قالی و رایهخی رهنگاورهنگی تیا راخراوه.

بؤ رانامینه و شترو عهرز و چیاکان؟

۱۷: أفلا ينظرون إلى الإبل كيف خلقت * تیا یا بی باوه رهکان بهوردی ته ماشای و شتر ناکهن، چؤن دروست کراوه؟ و شتر چه نده گیانله بهرکی گه وره وه سه رسوره نه ره، خواردنیکی ساده یه هیه، درکی و شتر خوار نه خوات، ده توانی چه ند روژی ئاو نه خواته وه، له گهل شهویشدا مندالیک ده توانیت یخی بدات و باری بکات و.. هتد * ۱۸: إلى النساء كيف رفعت * و بؤ ئاسمان ناروانن چؤن بهرز کراوه ته وه؟ له سوورتهی (۶/۵۰) دهفهرموی: (أفلم ينظروا إلى السماء فوقهم كيف بنيناها وزيناها وما لها من فروج؟) * ۱۹: وإلى الجبال كيف نصبت * و بؤ شاخهکان ناروانن چؤن داکوتراون و له ناخی زهوی توند کراون؟ * ۲۰: وإلى الأرض كيف سطحت * و ته ماشای دهشتهکانی زهوی ناکهن، چؤن تهختکراوه و راخراوه؟ جا خوایهکی بهدهسه لاتی ئاوا بتوانی شهوه موو شتانه دروست بکا ناتوانی چی بویت دروستی بکات له بههشتدا؟ واته: بی شک شه توانی.

پیغه میسر * ههر راگه یاندنی له سه ره:

۲۱: فذكر إنما أنت مذكر * ئینجا تویش شهی موحه مهه د! * ئاموزگارییان بکه و شه شتانه یان به ره وه یاد، ئیتر گویت لی نه بیت، شهی بیسن، یان نای بیسن چونکه توله م کاته دا ههر

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَوَةَ الدُّنْيَا ﴿١٧﴾ وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ﴿١٨﴾ إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ﴿١٩﴾ صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ﴿٢٠﴾

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ ﴿٢١﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ﴿١﴾ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَشِيعَةٌ ﴿٢﴾ عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ ﴿٣﴾ تَصَلَّى نَارًا سَامِيَةً ﴿٤﴾ تَشْفَى مِنْ عَيْنٍ أَابَسَتْ ﴿٥﴾ لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ صَرِيحٍ ﴿٦﴾ لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ ﴿٧﴾ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ ﴿٨﴾ لَسَعِيَهَا رَاضِيَةٌ ﴿٩﴾ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿١٠﴾ لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَغِيَةً ﴿١١﴾ فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ﴿١٢﴾ فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ ﴿١٣﴾ وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ﴿١٤﴾ وَنَارٌ مَقْصُوفَةٌ ﴿١٥﴾ وَرِزَابٌ مَبْنُوءَةٌ ﴿١٦﴾ أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾ فَذَكَرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾ لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيِّرٍ ﴿٢٢﴾ إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾ فَعَذَابُ اللَّهِ الْعَذَابُ الْأَكْبَرُ ﴿٢٤﴾ إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ﴿٢٥﴾ بِهِمْ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ﴿٢٧﴾

ئاموزگاریکه ریکی بویان * ۲۲: لست عليهم بمصطر * هیچ دهسه لاتیکت نییه به سه ریانا تا بتوانی به زور برویان پی بینیت، یان کوشتاریان له گهل بکهیت * ۲۳: إلا من تولى و كفر * به لام شهوی که پشت هه لده کاو کافر ده بی * ۲۴: فعذبه الله العذاب الأكبر * خوا به سزایه کی ههره گه وره سزای ده دات * ۲۵: إن إلینا ایابهم * به راستی گه رانه وه یان بؤ لای ئیمه یه * ۲۶: ثم إن علينا حسابهم * له وه دوایش به راستی حساب و لیپرسینه وه وشیان ههر له سه ر خؤمانه که س فریایان ناکه وی و، ناتوانی له سزای سهخت پرگاریان بکات. کۆتایی تهفسیری سووره تی (غاشیه).. زور سوپاس بؤ خوی زانا.

سورەتى (فجر)

مەككە يېقىن (۳۰) نايەت

بەناوى خىواي بەخشندەى مېھرەيان

ئەم سورەتە ياسى سى شتى سەرەكى ئەكات:

يەكەم: داستانى ھەندى لەو گەلانەى پروايان بە پەيامبەرەكانيان نەھىنا وبەدرۇيان خستتەو، ەك گەلى (عاد، سەموود، فیرعەون،) و ئەنجامى بى پروايان.

دووم: ياسای خىواي كار جوانە كەدەبى گەلى جار، ئادەمىي بە چەند جۇرىك تاقى بكاتەو: بە خىرو بىر، شەرو نەھامەت، دەولەمەندى و، ھەژارى، ھاورى لەگەل باسکردنى سروششتى مروۇفدا لەزىادە رەوى كردندا بۇمال و دارايى.

سىيەم: ھاتنى رۇزى دوایى و بوونى ئادەمى بە دوو بەشەو ەسەرۇزەدا: بەختيارو بى بەخت، دەرەنجاميان و ئامادەبوونى دۇزەخ و، بىرکردنەو ەى ئادەمى و پەشیمان بوونەو ەى.

الرحمن الرحيم * ۱: والفجر سويىند بە سپىدەى بەيانى رۇزى جەژنى قورىان * ۲: وليال عشر * ۳: ە بە دەشەو پىرۇزەكەى سەرەتای مانگى حەج، پىغەمبەر ەدەربارەى فەزىلەت و گەورەبى

ئەو دەشەوو رۇزەى سەرەتای مانگى زىلحىجەبە دەفەرموى: ((ما من أيام العمل الصالح أحب إلى الله فيهن من هذه الأيام، قالوا: ولا الجهاد في سبيل الله؟ قال: ولا الجهاد في سبيل الله، إلا رجلا خرج بنفسه وماله ثم لم يرجع من ذلك بشئ)) (فتح الباری: ۲/۵۳۰).

* ۳: والشفع والوتر * ۴: ەبە تاق وجووتى ھەموو شتى، يان سويىند بەخودى خىواي گەورەو بەتەواوى گيانداران، يان سويىند بەرۇزى جەژن و رۇزى عرفە * ۴: والليل اذا يسر * ۵: ە بە شەو كاتى بەرەو رۇز بوونەو دەرواوتى دەپەرى كەبەرەستى ئەو ەش ئال وگۇر كىيەكى سەرسور ھىنەرە، چونكە سوورنەو ەى زەوى ەبىردىنىت * ۵: هل في ذلك قسم لذي حجر * ئايا

ئالەوانەدا سويىندىكى كافي نىبە بۇ خاوەن ئاوەزىك؟ واتە: ھەر كەسىك خۇى بە ژىر بزانتى دەبى بىرىك لەوشتانە بكاتەو، پروا بە پەرورەدگارى خۇى بىنى، جاسويىند بەمانە ھەموو بى پروايان بەتوندى سزا ئەدرىن.

ئەمانە ياخى بوون و، خوايش بەر قەمچى غەزەبى خۇى دان:

* ۶: ألم تر كيف فعل ربك بعاد * ئايا نەتەدىت ئەى موھەمەد ەكە پەرورەدگارى تۇچۇنى كرد بەگەلى عاد كە(ھوود)

ى بۇرەوانە كىردىبوون. * ۷: أرم ذات العمداء * ئىرەم، باپىرەى عادى يەكەم، خاوەن پاىەى بەرزو خانووو كۇشكى ستووندار * ۸: التي لم يخلق مثلها في البلاد * ئەوقەومەى وئەنى دروست نەكرابوو لە سەر زەوى وشاراندا لە ھىزو دەسەلات، كەچى لەگەل ئەو ەيشدا كاتى كەسەرىنچىيان كرد لەناومان بىردن و، ھىچىشيان بى نەكرا. جاكەوابوو ئەى قورەيش ئىوەيش ھۇشيارىن! * ۹: وشد الذين جاوا بالصخر بالواد * ەگەلى سەموود (ئومەتى صالح) ىشت نە بىنى كە لەئىو شىوو دۆلەكاندا تاشە بەردىيان دەبرى و خانووويان بى دروست دەكرد. نازانیت كاتى سەرىنچىيان كرد چىمان بى كردن؟ * ۱۰: وفرعون ذى الأوتاد * ە فیرعەونى خاوەن سوپای زۇرت نەدى؟، چ كۇشك و بىناپەكى ەك مىخ داکوتى بە زەویدا ھەبوو * ۱۱: الذين طغوا في البلاد * ئەوانەى كە لەولاتى خۇياندا ياخى بوو بوون و خەلكيان چەوساندەو. * ۱۲: فاكثروا فيها الفساد * خراپەو ستەمى زۇريان تيا كرد، چەوساندنەو ەى گەل و خواردىنى بەروبوومى ولاتيان بە لىشاو * ۱۳: فصب عليهم ربك سوط عذاب * ئىنجا دوای ماو ەك پەرورەدگارى تۇ بە قامچى سزای دان و، سزای كرد بەسەرىاندا، واتە: بۇھەموو گەلىكيان ەك شىاوى خۇى سزای نارەسەرىان * ۱۴: إن ربك لبالمرصاد * چونكە بى گومان پەرورەدگارى تۇھەمىشە لە كەمىن دايە بۇيان، ھەردەم ئامادەبە تۇلەيان لى بىنى وچاوى لىيانەو ەبە.

دارايى و نەدارىنى تاقىكردنەو ەى خوان:

* ۱۵: فأما الإنسان إذا ما ابتلاه ربه * بەلام مروۇقى كافر و خوا نەناس (ەك عوتبە، ئومەببە، ئوبەى) و نموونەى ئەوان كاتى كەپەرورەدگارى تاقى كىردەو بە پىدانى مال و دارايى * فأكرمه ونعمه * جا رىزى لىناو سەرەوت و سامانى بى بەخشى و نەعمەت و بەھرى بەسەردا رشت تا دەرکەوى: سپلەبە، يان سوپاسگوزار * فيقول ربى أكرمن * جا بە بايى بوونىكەو دەلئت: پەرورەدگارم رىزى لىناوم لە بەرئەو ەى شاپەنى ئەو بەھرەبەم بۇبە بىنى داوم * ۱۶: وأما إذا ما ابتلاه فقدر عليه رزقه * بەلام كاتىكش تاقى كىردەو بە تەنگانە جا رۇزى لى گرتەو * فيقول ربى أهانن * جا بە ئاگايەكەو دەلئت: پەرورەدگارم سووكايەتى بى كردوم! چونكە وادەزانى رىزى مروۇف بە سامانەو ەبە * ۱۷: كلا * نەخىر ھىچى و نىبە، چونكە خوا مال و سامان بەھەموو كەسى دەدات، چاك و خراپ، يان لىيان دەگرتەو. * بل لا تكرمون اليتيم * بەلكو ئىو ەگەل ئەو ھەموو بىرە چەوتانەتان وئەو ھەموو دەسەلاتەى ھەتانە رىزى ھەتتو ناگرن * ۱۸: ولا تحاضون على

طعام المسکین * و یه کتریش له سه ناندانی بی نه او وه ژاران
 هه لئانین * ۱۹ : و ناکلون التراث اکلما * وه جگه له وهیش
 میرات - به شهرعی و ناشهرعی - کو ده که نه وه وه دهی خون!
 * ۲۰ : و تحبون المال حبا حبا * وه دارایشتان خووش دهوی به
 خوشویستنکی زور، به جووری نابرووی خووانی له سه داده نین
 * ۲۱ : کلا * دهست هه لگرن له و کارانه * اذا دکت الارض
 دکا دکا * کاتی زهویی هه ژینرا به هه ژان دوی هه ژان، وه پاره
 پاره کرا و، شاخه کان یه کسان بوون و قیامت پیش هات * ۲۲ :
 و جاء ربک * وه له و روژهدا پهروه ردگارت هات به هاتنیک شیای
 خوی بیت. دوی شه و تکاو شه فاعه تی لا ده کهن و خواش مؤله تی
 پیغه مبهه * ده دات بو شه فاعه ت، که (مقام المحمود) -
 (شه نقتی) نه لی: مه سه له ی هاتنی خوی گه وره یه کیکه
 له نایه ته کانی سیفات، وه ههروه ها هاتن و دابه زین (النزول و الإتیان)
 که له نایه تی (۲۱۰/به قهره) دا هاتووه وهک: (هل ينظرون إلا أن
 يأتيهم الله في ظلل من الغمام والملائكة وقضى الأمر وإلى الله ترجع
 الأمور)، به زهقی هاتنی پهروه ردگار ده سه لینی و ده شلیت: هه موو
 شه مانه و سیفه تی (تیستوا/ الإستواء)، چوونییه کن، جا له سه روی
 هه موویانه وه نووسیویه تی (إن جمیع الصفات من باب واحد، أي أنها
 ثابتة لله تعالى على مبدأ: (لیس کئله شی...) علی غیر مثال للمخلوق،
 فثبت استواء یلیق بجلاله علی غیر مثال للمخلوق، و كذلك هنا كما
 ثبت الإستواء، ثبت المجيء، و كما ثبت المجيء، ثبت النزول، والکل
 من باب (لیس کئله شی...) ای علی ماقاله الشافعی * حیث یقول:
 نحن کلفنا بالإیمان، فعلینا أن نؤمن بصفات الله علی ما یلیق بالله علی
 مراد الله، و لیس علینا ان نکیف، إذ کیف ممنوع علی الله سبحانه.
 بویه (به بنده) ش پیم رهوا نییه بی به لگه له راسته ماناکه ی خوی
 لای دهم و (ته ثویل) ی بکه م * و الملک صفا صفا * وه فریشته کانیش
 له گه لی ریز ریز، وه هاتنی خوا بو بریاردان و داوه ریبه له نیوان
 بهنده کاند، وه شه مهش دوی شه وهی که خه لکی داوا ده کهن له
 پیغه مبهه تکایان بو بکات له لای خوا.

دۆزهخ هاته پیش مروف وه بیر دی:

* ۲۳ : و حی یومئذ یجهنم * وه له و روژهدا دۆزهخ ده هیترته
 روو بوگومرایان، پیغه مبهه * ده فرموی: (یوتی یجهنم یومئذ
 لها سبعون ألف زمام مع کل زمام سبعون الف ملک یجرونها)
 (موسلم: ۴/۲۱۸۴). واته: شه و روژهدا دۆزهخ دینن و حه فتا هه زار
 ره شه ی هه یه، له گه ل هه ره شه مه یه کا حه فتا هه زار فریشته
 رای ده کیشن * یومئذ یتذکر الإنسان * له و روژهدا قورسه دا ناده می

سُورَةُ الْفَجْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْفَجْرِ ۱
 وَبِالْإِشْرَاقِ ۲
 وَبِالنُّجُومِ ۳
 وَبِالنَّجْمِ الثَّاقِبِ ۴
 إِذْ هَلَّ لَكَ الْقَمَرُ لَيْلِي حَمْرًا ۵
 إِذْ رَمَدَاتِ الْعِمَادِ ۶
 الَّتِي لَمْ يَخْلُقْ مِثْلَهَا فِي الْإِلْدَادِ ۷
 وَتَسْمُدِ الَّذِينَ جَاءُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ۸
 وَرِعْوَنِ ذِي الْأَرْبَابِ ۹
 الَّذِينَ طَعَفُوا فِي الْإِلْدَادِ ۱۰
 فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ۱۱
 فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ۱۲
 إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ۱۳
 أَلْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ۱۴
 وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهْنَنِ ۱۵
 كَلَّا بَلْ لَا تَكْفُرُونَ ۱۶
 الْيَتِيمَ ۱۷
 وَلَا تَحْضُونَ عَلَى طَعْنِهِ ۱۸
 وَتَجْحَتُونَ الْمَالَ حَاجِمًا ۱۹
 كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ۲۰
 وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ۲۱
 وَجِئْتُمْ بِحَمْمٍ فَوْحًا مَرْمَرًا ۲۲
 يَوْمَئِذٍ يَكْفُرُونَ بِالَّذِينَ كَفَرُوا ۲۳
 وَلِيُذَكِّرَ الَّذِينَ لَمْ يَفْقَهُوا ۲۴
 وَتُحْمَلُونَ فِي الْعَارِ ۲۵
 فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۲۶
 وَتُحْمَلُونَ فِي الْعَارِ ۲۷
 فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۲۸
 وَتُحْمَلُونَ فِي الْعَارِ ۲۹
 فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۳۰
 وَتُحْمَلُونَ فِي الْعَارِ ۳۱
 فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۳۲

لا يعذب عذابه أحد * ئینجا له و روژهدا سزایه که ده دات، هیچ
 که سیک ناتوانی سزای وابدات * ۲۶ : ولا یوتق وناقه أحد * و
 هیچ که سیک ناتوانی پیوهند بکات وهک پیوهندی خوا * ۲۷ : یا آیتها
 النفس المطمئنة * وه له سه ره مرگدا به نه فسی ئیماندار ده وتریت:
 شه ی گیان و روحی! نارام به به یادو زیکری خوا * ۲۸ : ارجعی
 إلی ربک راضیه مرضیه * بگه ریوه بو لای پهروه ردگارت، ناوا
 که رازی کردیوویت به پاداشتی خوی و لیت رازی بووه به هوی
 شه وهی پیشی خووتت خستووه له کرده وهی چاک * ۲۹ : فادخلی فی
 عبادی * ده بچوره ناو گیانی بهنده سالحه کانمه وه * ۳۰ : وادخلی
 جنتی * و بچوره به هه شته رازاوه که مه وه که نامادم کردووه بو ت،
 جا که شه نایه ته هات (شه بووه کری سدیق) دانیشتبوو وتی:
 ماشاء الله چهنده جوانه! پیغه مبهه * فرموی: دلنیا به شه مه
 به توش ده گوتریت. الدر المنثور: ۵۱۳/۸.

سوورەتی (بەلەد)

مەككەيىيەو (۲۱) ئايەتە

بەناوی خۆای بەخشندەى مېهرەبان

مەبەستى ئەم سوورەتە ھەمان مەبەستى سوورەتە مەككەيىيەكانى ترە وھكوو: چەسپاندنى بېروباوھرو ئيمان بە يەكخوایپرستى، بەرۇزى پاداش و تۆلە، ئەووتە بۇ يەكەمجار سویند دەخوات بەشارى مەككە كە نىشتگای پەيامبەرە ﷺ، پاشان ياسى ھەندى لەبى باوهرە سەرکەشەكان دەكات كە مملانئى حەقىقەت و راستييان دەکرد، باسيكى كورتى قيامەتیش دئت لەگەل ئەو بارە سەخت و قورس و ئالۇزانەيدا، كۇتاييشى دئت بەوھ كە جياوازيبەكى زۇر ھەيە لەنئوان پاداشى موسلمانان و، تۆلەى بى باوهرەكاندا، وھ ھەرگىز چوونبىيەك و يەكسان ئين.

بەم شئوھەيش دەست پئ دەكات: * بسم الله الرحمن الرحيم *
۱: لا أقسم بهذا البلد * سویند بەم شارە (بېرۇزەى مەككە) يە كە بەراستى شارىكى بەرزو بەنرخە، كەعبەى شەريف و رووگەى موسلمانانى تئدايە، (قورتوبى) ئەلئ: ھەندى دەلئئ: بئزەى (لا) لە(لا أقسم) دا (صلە) يە، واتە زیادەيەو بۇ تەئكىدو دووپاتكردەنەوھى سویندەكەيە. شياوى باسيشە لەسەرەتای ھەر وشەو سوورەتئىكەوھ رەوايە بئى، چونكە قورئان ھەندىكى پەيوەستە بەھەندىكى تریەوھ، جا كەوايوو ھەمووى يەك حوكمى ھەيە، بۇيە وا دەبئ لەسوورەتئىكدا شئى باس دەكرئ كەچى وەلامەكەى لەسوورەتئىكى تردا دئت، وھك: (وقالوا يا أيها الذي نزل عليه الذكر إنك لمجنون) ۶/۱۵. وەلامى ئەمە لەسوورەتى (القلم) دا ھاتووھ: (ما أنت بنعمة ربك بمجنون) جا كەوايوو ماناى (لا أقسم) بەم شئوھ دەبئ: بەدئئايىيەكەوھ سویند ئەخۇم. ئەمە راى (ئيبين عەبباس و ئيبين جوبەيرو ئەبو عوبەيدەيە)، وھ ھەرەوھە نموونەى ئەمە لەشەعرە عەرەببەكانيشدا زۇر ھاتووھ وھك دەلئ:

تذكرت لىلى فاعترتى صباھ

فكاد صميم القلب لا يقطع

* * *

۲: و أنت حل بهذا البلد * ئەو شارەى كەتۇ نىشتەجئى تئيدا، واتە: بەبوونى تۇ لەوى، مەككە شەرەفمەندترە * ۳: ووالد وما ولد * وھ بەھەموو باوك و رۇلەيەك كەدئتەدى، وھك ئيبين جەريير و تووبەتى.

مروّف بە خەم و نارەحەتى بەدى ھاتووھ:

* ۴: لقد خلقنا الإنسان في كبد * سویند بەوانە، بەحەقىقەت ئيمە ئادەمبەمان لەجۆرەھا رەنج و ئازاردا دروست كر دووھ، ھەر لەوكاتەوھ كە گيان دەكرئ بەبەريا تا ئەمرئ ھەر لەنارەحەتى و رەنج دايە، كەوايوو تۇش ئارامت ببئ لەسەر گرى و قۇرتەكانى ژيان لە ريگەى دەعوھە بانگەوازەكەتدا * ۵: أحسب أن لن ينقذ عليہ أحد * ئايا ئەو ئينسانە پئى وايە كەھيچ كەسئك دەستى نازوا بەسەريا.؟! بۇيە وا نكوئى و مملانئى زيندوو بوونەوھ دەكات و * ۶: نزل أهلكم مالا ليدا * ئەو ئينسانە بەشانازببەوھ دەلئت: من سامانئىكى زۇرم لە دوژمنايەتى موھەممەدا بەخت كر.؟! گوايا لەناو قورەيشدا شانازى بەو كارە سەرشتانەيەى ئەكات * ۷: أحسب أن لم يره أحد * بۇچى وادەلئت؟! ئايا پئى وايە كەھيچ كەسئك چاوى لئ نەبووھ و نەى بئنيوھ؟! ئەى بۇ نازانى خوا ئاگاداريەتى و تۆلەى لئ دەسئئى * ۸: ألم نجعل له عيسى * ئايا دوو چاومان پئ نەداوھ، تا پئيان ببئنى...؟! * ۹: ولسانا وئشئين * ھەرەوھە زمانئىك و دوو لئومان پئ نەبەخشىوھ؟!.

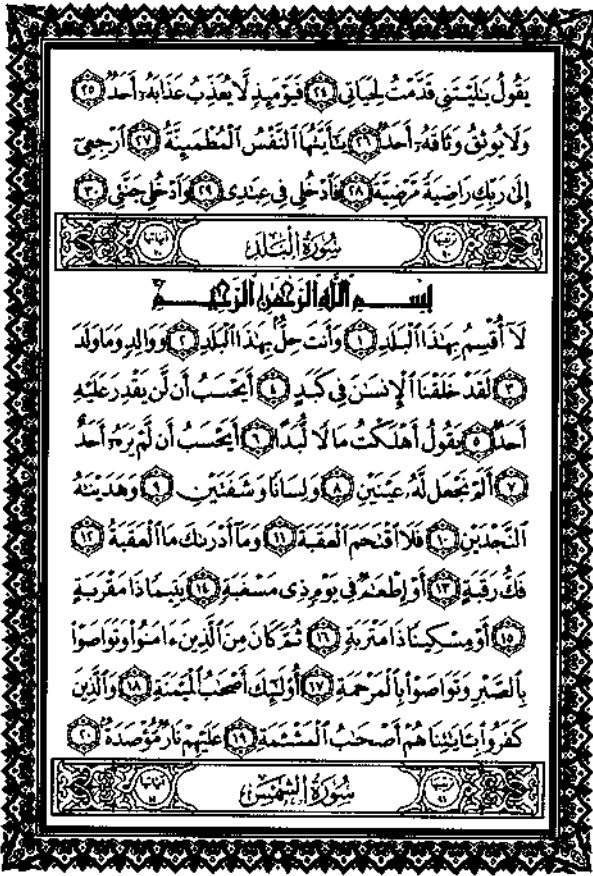
مروّف دەتوانئ خيرو شەر ليك بكانتەوھ:

* ۱۰: هدناه النجدن * وھ ئايا بۇ ھەردوو رېنگاكە (چاك و خراب) رېئمونويمان نەكر.؟! وھك ئەفەرموى: (إنا هديناك السبيل إما شاكراً وإما كفوراً) ۳/۷۶. جائئتر لەمەر ئەم چاكانەوھ بۇچى ئەوھەندە سپلەيە...؟! * ۱۱: فلا اتحم العتبه * خۇ لە ھەورازو سەختى نەداوھ، واتە: نەيتوانئ بەسەر ئەو كۇسپ و سەختانەدا زال ببئى و؟ لەباتئ ئەوھى سامان لە دوژمنايەتى پەيامبەردا ﷺ بەخت بكات، بەو مائەيە بەندەيەك بكرئ و، ئازادى بكا؟ * ۱۲: ما أدرك ما العتبه * وھ تۇ چوووزانئيت رېنگاى ھەوراز چيىيە...؟! * ۱۳: فك رقية * ئازادكردنى گەردنى كۇيلەيەكە. لەمەر ئازادكردنى بەندەدا پئغەمبەر ﷺ فەرمووئەتى: ھەر كەسئ گەردنى (بەندە) يە ئازاد بكات، ئەوا خواى گەورە لەبەرامبەر ھەر ئەندامئىكى ئەو بەندەوھ، ئەندامئىكى ئەميش ئازاد دەكا لەئاگر، تا دەگاتە دەست بەدەست، پئ بەبئ، عەورەت بەعەوورەت)، جا(عەلى كورى حوسەين) ﷺ وتئ: ئەى سەعيد! جا تۇ بەگوئى خۆتت لە (ئەبوو ھورەيرە) وھ ئەمەت بيست؟ وتئ: بەلئ: ئەوجا ئەويش غولامئىكى ھەبوو لەرئى خوا ئازادى كر. (بوخارى فتح: ۱۷۴/۵. موسليم: ۱۱۴۷/۲). * ۱۴: أو إطعام في يوم ذي مسغبة * ياخود خۇراك بەخشينە لەرۇزئىكى برستئيدا * ۱۵:

سوره نبی (شهرس)

مککه مکیه (۱۵) نایه

به نای خوی به خشنده میهره بان



بسم ذامقربة : به هتیبویکی خزم، چاکه له گهل خزمی نزیکدا
 زور کارینکی پیروزو به رزه، وهك ثم فهرمووده : ((الصدقة علی
 المسکین صدقة، وعلی ذی الرحم اثنتان: صدقة وصله)). یارمه تی
 ودهسگیرؤکردنی کهسیکی هه ژارو بی نهوا به بهک خیزو سه دهقه
 دانه نری، به لام هاوکاریسی و یارمه تی دانی خزم دوو جار خیزه،
 له لایه که وه هم سه دهقه یه، له لایه کی تره وه مافی خزمایه تیت
 جیبه جی کردوه. (أخرجه أحمد: ۲۱۴/۴). دهر باره ی به زه پیش
 ثم فهرمووده هاتوه ((الراحمون یرحمهم الرحمن، إرحموا من فی
 الأرض یرحمکم من فی السماء))، واته: همیشه به به زه بی بن
 له روی زه ویدا ئه ی خاوهن روحمان! نهوجا خوی (رهحمان) یش
 رهحم و میهره بانیتان له گهل دهکات. (نه بو داوود: ۲۳۱/۵). یان
 ثم فهرمووده یه: ((من لم یرحم صغیرنا ویرحم حق کبیرنا فلیس
 منا)). واته نهو که سه ی وا له گهل بچووک و کم ته مه نانی نیمه دا
 رهحم ناکاو، قایه له به پله وهق و مافی (گه وره) کانمان نابن نه وه
 له نیمه نین! (نه بو داوود: ۲۳۲/۵) * ۱۶: أَوْ مَسْكِيئًا ذَا مَقْرَبَةٍ *
 یا به کهسیکی که وته کار و خاک نیشین؟ که له هه ژاریدا په کی
 که وته وه کونوقت بووه، که و ابوو ده بی هه ولی جدیدی بدریت بو
 بنه پر کردنی بنده و کویله کان، وه له گهل خه لکانی کم ژیا نیشدا
 هه ردهم دهس به کارو به به زه بی بین. * ۱۷: لَمْ كَانَ مِنَ الَّذِينَ
 اسْتَوَا لَهُ پاشا نه وه ی نهو باره سهخته ی هه ل گرت، واته:
 بهنده ی نازاد کردو، نانی به هه ژاردا له و که سانهش بوو ئیمانیان
 هینا بوو : وَتَوَّاصُوا بِالْعَصْرِ * وه وه سیه تیان بو یه کتر ده کرد به
 سه برو خوراکرتن له سهر پرواو خوا به رستی * وَتَوَّاصُوا بِالْمَرْحَمَةِ *
 وه وه سیه تیشیان بو یه کتر ده کرد به به زه بی و میهره بان له نیوان
 خویان و خه لکیدا * ۱۸: أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ * نانه وانه
 که نهو سیفته جوانانه یان تیدایه یارانی لای راستن، واته:
 بهخته و هرو به هشتین و خوا لئیان رازیه * ۱۹: وَالَّذِينَ كَفَرُوا
 بِآيَاتِنَا * وه نهو که سانهش که کافر بوون به نایه ته کانمان * هم
 اصحاب الشَّعْبَةِ * نا نه وانه یارانی لای چه بن، واته: بهد فهر
 دوزه خین، نه گبته و سه رلیش نیوان، خه شمی خویان له سه ره و
 نامه ی کرده وه کانیان به دهستی چه پیا نه وه نه درئ * ۲۰: عَلَيْهِمْ
 نَارُ مُؤَصَّدَةٍ * سه ره رای نه وهش ده رگای ناگریکی گه وره یان له سه
 داخراوه، واته: نه هه وای لی دهره چیت، وه نه دیته ژووری. سا
 خوی گه وره به میهره بان ی خوی له و ناگره رزگارمان بکا، بمان بانه
 نیو ریزی یارانی لای راسته وه.
 کۆتایی تهفسیری سوره نبی (به له د).
 له گهل سوپاسدا بو خوی میهره بان.

ثم سورته گرنگی و بایه خ به دووشتی زور گرنگ ده دات:
 یه کم: نهفس و دهروونی ناده می، چونکه خوی کارزان به جوړی
 به دی هینا وه توانای وه گرنتی خیزو شه، رینومی و گومرای
 هه یه، ده توانی سالح بیت، ده ستوانی لاسارو لاری بیت.
 دووه: سه رکیشی و یاخیبوونی گه له که ی (سه موود) نوممه ته که ی
 سالح پیغه مبه. جا له سه ره تاوه خوی گه وره سویند به حهوت
 شت ده خوات: به خوزو روناکیه که ی، به هه یف و به روژ، نه وده مه
 که خور دهره خا، وه به شه و نهو حه له که خور دانه پو شئ، وه
 به عاسمان و، خوا خوی که دروستی کردوه، وه به زه وی، که
 بو ژبانی ناده می راخراوه، به روح و نهفس، که خوی گه وره
 سیفاتی تیرو ته وای پی به خشیوه. سویند بهو شتانه دهخوا که:
 نه گه ر ناده می له خوا بترسیت نهوا سه رفرازو به ختیار ده بیت،
 هه رکاتیکیش یاخی بوو، نهوا به دبهخت و شه رمه زار ده بیت،
 نهوجا داستانی گه له که ی (سه موود) یش یاس دهکات که چون

چوون بەگژ پەيامبەرەكەياندا و، ياخى بوون و، وشترەكەيان پەلكردو كوشت، و چوون دەرەنجاميش خوا كردنى بەپەندى زمانەو لەناوى بردن و، لەكەسەيش نەترسا. جا كەوابوو ئۆهوش ئەى مەردم! وامەبن، ئەگىنە وەك ئەوان دووچار دەبن.

سەموود پىغەمبەرەكەى بە درۆ دەخاتەو مو تىادەچى:

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * ۱: وَالشَّمْسُ وَضَحَاهَا﴾ سویند بەخۆرو، بە تیشك و رووناكینەكەى لە سەرەتای رۆژووه، كە تاریكى لەت دەكاو بوونەوەر درەخشان دەبى ﴿۲: وَالْقَمَرُ إِذَا تَلَاها﴾ و سویند بەمانگیش كاتى بە شوین خۆردا دى و دونیا رووناك دەكاتەوہ ﴿۳: وَالنَّهَارُ إِذَا جَلَاها﴾ و سویند بەرۆژ، كاتى قورسى خۆرى تىبا دەرەخا و دونیا ئەدەرەوشیتەوہ ﴿۴: وَاللَّيْلُ إِذَا بَغَاها﴾ و سویند بەشەویش، كاتى بەتاریكییەكەى خۆر دادەپۆشى، كەبەرەستى ئەو كاتانە كاتى وردبوونەوہیە لەدەسلەلاتى خوا ﴿۵: وَالسَّمَاءُ وَمَا بَنَاهَا﴾ و سویند بەئاسمان و بەو زاتەش كە زۆر بەوردى و بەقابىمى عاسمانى دروست كردهو، وەكو دەفەرموى: (وَالسَّمَاءُ بَنِيهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُرْسِعُونَ) ﴿۶: وَالْأَرْضُ وَمَا طَحَاهَا﴾ و سویند بەزەووبى و، بەو زاتەش كە بەدەسلەلاتى خۆى ئەوى بەشۆهوى هیلكەبى بەدى هیناوهو راي خستووہ ﴿۷: وَنَفْسٌ وَمَا سَوَّاهَا﴾ و سویند بە نەفس و دەروونى مرۆو، بەو زاتەى دروستى كردهو بە رىكو پىكى ﴿۸: فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا﴾ ئىنجا ئىلھامى بەدكارى و پارىزگارى بۆ كرد، واتە: خىرو شەرى بۆ روون كردهو، وەنیشانى دا چى چاكە بىكاو چى خراپە نەيكاو خۆى لىپاريزى، خوا سویندى خوارد بەو حەوت شتە بۆ ئەوہى گەورەبى خۆى لەوانەدا ببىرنیتەوہ، لەولایشەوہ هەركامىكیان حەسب بەكى پرە لەخىرو چاكە. (ئىبن عەبباس) دەلیت: پىغەمبەر ﷺ ھەمیشە كە دەگەيشتە ئەم نایەتەى: (وَنَفْسٌ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا)، ھەلۆيستەتەكى دەكردو ئەى فەرموو: ((اللَّهُمَّ آتِ نَفْسِي تَقْوَاهَا، أَنْتَ وَوَيْهَاهُ وَمَوْلَاهَا، وَخَيْرٌ مِنْ زَكَاها)) (تەبەرانى: ۱۱/۱۰۶). ئىمامى (ئەحمەد) یش لەمە درىژتر رىوايەتى كردهو: ۳۷۱/۴. ۹: قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَاها ﴿سویند بەوانە ھەموو بى شك رزگارى بوو ئەوكەسەى كە نەفسى خۆى لەھەرچى كارى بەدوو فەسادە پاك و پوختەى كردهو ﴿۱۰: وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا﴾ و بەراستى ئەو كەسەش كە نەفسى خۆى بەگوناح و تاوان ئالوودە كرد، ناومیدو نامورادبوو.

پاشەرۆژى گەلى سەموود:

﴿۱۱: كَذَبْتَ ثَمُودَ بِظُغَرَاهِا﴾ سەموودى ئوممەتى سالح پەيامبەر سزای (نافەرمانى) یان بەدرۆ زانى ﴿۱۲: إِذْ أُنبِئَتْ أَشْقَاهَا﴾ ئەو دەمە كە بەپەلە نەگبەتترینیان (قەدارى كورى سالیف) ھەستایە سەرى بۆ كوشتنى وشترەكە ﴿۱۳: فَقَالَ لَهُمُ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا﴾ ئىنجا پەيامبەرەكەى خوا (سالح) ﷺ پىنى گوتن: خۇتان لە ئەزىتەدانى وشترەكەى خوا، ئاو خواردنەوہكەى بپاريزن، دەست مەھىننە رىنى، لەسەرە ئاوى خۇیدا. بەئى... سەموود تیرەيەك بوون لە عەرەب، خوا پەيامبەرەكەى بەناوى (سالح) ھەوہ بۆ ناردن، جا لەسەر داواى خۇیان، خوا وشترەكەى كرده موعجیزە بۇیان و پىيان وترا: واز لەو وشترە بىنن بابۆخۆى بەوہەرى و، ئۆهەش شىرەكەى بخۆن و، ئەو نۆرە ئاویكى بىنى و، ئۆهوش رۆژە ئاویكتان بىنى، و ھىچتان زىانى پى مەگەيەنن ﴿۱۴: فَكذَّبُوهُ﴾ كەچى بپروايان بە سالح نەكرد و بەدرۆزىيان دانا ﴿فَعَرَّوْها﴾ و وشترەكەشيان كوشت! ﴿فَمَدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُم بِذُنُوبِهِمْ فِساها﴾ پەرەردگارىيان بەھوى گوناح و سەرىچىيانەوہ و لاتىانى كاول كردهو كوتانى بەسەرەكداو، لەگەل خاك يەكسانى كردن و، ھەموو وەك يەك دووچار بوون، و كەسىيان رزگارى نەبوو، واتە: ئەگەرچى تەنھا كەسەكەيان بوو ھەستا وشترەكەى كوشت، بەلام لەبەر ئەوہ كە ئەوانى تریان رىيان لەوكارەدزىوہ نەگرت، دەستى ئەو كاپرايەيان نەگرت، خوايش بى جىاوازی لەنىوان گەورەو بچووك و ھەژارو دەولەمەندىياندا لەناوى بردن، لەم سوورەتە گەورەو پرمانىيەدا وەرەدگىردى كە دەبى موسلمانان ھەموويان يەك دەست و يەك دل و يەكبوچوون بن بەرامبەر بە رووداوو خراپكاران، وەنابى رى بەتاوانباران بەدى تا دونیا وىران بكن، ئەوانىش لەدوورەوہ تەمasha بكن، ئەگىنا خوا پەى دەريەى بەلايان بۆ ئەنیرى. چپەيەك: ئەم سوورەتە ئەگەر كەسەك ئازەل و حەيوانىكى بەنرخى نەھاتبايەتەوہ ئەوا دەرگايان بەخویندەوارى ئەو گوندە دەگرت و ناچارىان دەكرد كە دەمى گورگى لى ببەستى! ئەویش بەناچارى چەقۆيەكى ئەھىناو يەك دووچار سوورەتى (شەمس) بەسەرا ئەخویندو دەمى چەقۆكەى ئەنوقانەوہ، ئىتر بەوحسابە دەمى گورگى لى دەبەسرا! ﴿۱۵: وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا﴾ وە ئەو (خوایە) لە دەرەنجامى پاشەرۆژى ئەو كارەشى ناترسیت، واتە: وەك پاشايەكى دونیا كە لەپاشەرۆژى كارەكانى خۆى دەترسیت، ئەو ھەرگىز ناترسى، چونكە خوا بالادەستى نىيە. كۆتايى تەفسىرى سوورەتى (شەمس).

زور سوپاس بۆ خوی کار دروست و له‌کارزان.

هه‌تانه هه‌وله‌کانی بۆ به‌ده‌سته‌هینانی به‌هه‌شته، هه‌هه‌شتانه هه‌رده‌م هه‌وله‌تی بۆ نه‌نجامدانی کاری لاری و لاساری و دونیای حه‌رام و یاساغ * ۵: فاما من اعطی * ئینجا ئه‌وه‌ی مال و سامانی خۆی له‌به‌ر خوا به‌خشی * واتقی * و له‌نافه‌رمانی خوا خۆی پاراست * ۶: وصدق بالحسنی * و بروای به‌پاداشتی چاکتر کرد * ۷:

سوورهی (له‌هیل)ه

هه‌که‌بیه‌و (۲۱) ئایه‌ته

به‌ناوی خوی به‌خشنده‌ی میه‌ره‌بان.

خوا سویند ئه‌خوات به‌شه‌و کاتی که هه‌موو شتی داده‌پوشی، به‌رۆژ کاتی که جیهان رووناک ده‌کاته‌وه‌و ده‌رده‌که‌وی، به‌و خوا گه‌وره‌یه‌ی نێرو مینی له‌هه‌موو شتی‌که‌دا دروست‌کرده‌وه. سویند ده‌خوا به‌وا‌نه هه‌موو که: هه‌وێ ئاده‌میی له‌یه‌ک ناچی و جیاوازه، هه‌ر بۆیه‌ش ئه‌نجامی له‌یه‌ک ناچی، ئینجا رینی به‌ختیاری و، به‌دبه‌ختی و نه‌نجامی هه‌ردووکیان روشن ده‌کاته‌وه، چاککاران بۆ به‌هه‌شت، به‌دکارانیش بۆ دۆزخ، پاشان ئاده‌می هوشیار ده‌کاته‌وه که ده‌بی مال و سامانه‌که‌ی له‌رینی هه‌ق و راستی کویری نه‌کات، چونکه له‌و رۆژدا هه‌چ شتی فریای ناکه‌وی، له‌که‌وتاییدا نموونه‌ی پیاویکی چاک و سالح دینیته‌وه که: چون مال و سامانی خۆی له‌ رینی خیردا به‌خت ده‌کردو ته‌نها بۆ مه‌به‌ستی ره‌زانه‌ندی خوا، به‌و مه‌به‌سته که خۆی له‌چروکی و رۆژدی پاک بکاته‌وه، جا وه‌ک نیمچه ئیجماعیکی موفه‌سسیرینی له‌سه‌ره که ئه‌و پیاوه سالح و کارچاکه‌یه ئه‌وبوو‌که‌ره، ئه‌وبوو هه‌ر له‌به‌ر ره‌زانه‌ندی خوا (بیلال) و چه‌ندان کۆیله‌ی کړی و، پاشان ئازادی کردن.

هه‌ولێ مرۆف و نه‌نجامه‌که‌ی:

خوای خاوه‌ن به‌زه‌یی هه‌ر له‌سه‌ره‌تاوه مرۆف هوشیار ده‌کاته‌وه‌و هانی ده‌دات بۆ به‌ده‌سته‌هینانی کاری چاک و پیرۆز، چونکه پاشه‌ رۆژو نه‌نجامیش هه‌ر به‌پێی هه‌ول و تیکۆشانه‌کانی دونیایه، بۆیه ده‌فه‌رموی: * بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: والیل إذا بغشى * سویند به‌شه‌و کاتی به‌به‌تاریکی خۆی رۆژ داده‌پوشی، ئه‌وجا گه‌وره‌یی خواش زیاتر ده‌رده‌که‌وی * ۲: والنهار إذا تجلی * و سویند به‌رۆژ کاتی به‌هۆی قورسی خۆره‌وه ده‌رده‌که‌وی و جیهان روون ده‌کاته‌وه * ۳: وما خلق الذکر والأُنثی * و به‌و زاته‌ی که‌نێرو مینی دروست‌کرد، که ئه‌وه‌ش ئه‌وپه‌ری ده‌سه‌لاته که‌له‌و ئاوه‌ کزو لاوازه هه‌له‌قسولاوه، نێرومی جیا ده‌کاته‌وه، گش په‌سن و صیفات‌ی جسمن وه‌گه‌زی هۆزو خیلێ خۆی هه‌له‌ده‌گریت، له‌جینگایه‌کی تردا ده‌فه‌رموی: (وخلقناکم أزواجاً). * ۴: * إن سعیمک لئستی * سویند به‌وه‌گشت شته جیاوازان، بێ‌گومان کارو تیکۆشانی ئێوه‌ش ئه‌ی مرۆف هه‌روا جیاوازو جۆراو جۆره،

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ۝ وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّهَبَ ۝ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ۝ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ۝ وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا ۝ وَالْأَرْضِ وَمَا طَبَّهَا ۝ وَالنَّجْمِ وَمَا سَوَّاهَا ۝ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ۝ قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّهَا ۝ ۱ ۝ وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّهَا ۝ ۲ ۝ كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ۝ إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهَا ۝ ۳ ۝ فَقَالَ لَهُمُ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ۝ ۴ ۝ فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَذَمِّمَ عَلَيْهِمُ اللَّهُ رِيحَهُمْ يَوْمَئِذٍ سُونَاهَا ۝ ۵ ۝ وَلَا يُخَافُ عِقَابَهَا ۝ ۶ ۝

سُورَةُ التَّوْبَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ۝ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ۝ وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ۝ ۷ ۝ إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى ۝ ۸ ۝ فَأَمَّا مَن أَعْطَى وَاتَّقَى ۝ ۹ ۝ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ۝ ۱۰ ۝ فَسَنِّيْرُهُمُ الْيُسْرَى ۝ ۱۱ ۝ وَأَمَّا مَن جَحَلَ وَاسْتَفْتَى ۝ ۱۲ ۝ وَكَذَّبَ بِالسُّرَى ۝ ۱۳ ۝ فَسَنِّيْرُهُمُ الْعُسْرَى ۝ ۱۴ ۝ مَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ۝ ۱۵ ۝ إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى ۝ ۱۶ ۝ وَإِنَّ لَنَا الْآخِرَةَ وَالْأُولَى ۝ ۱۷ ۝ فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ۝ ۱۸ ۝

فسنیره لیسری * ئه‌وا ئیمه‌ش بێ‌گومان بۆ به‌هه‌شت و بۆ کاری ئاسان و چاک ئاماده‌و رینوینی ده‌که‌ین، ده‌خه‌ینه سه‌ر راسته‌ی رێ * ۸: * وأما من بخل واستغنى * و ئه‌وه‌ش چرووکی کردو خۆی بێ‌ نیاز گرت * ۹: * وكذب بالحسنی * و پڕووشی به‌پاداشی چاکتر نه‌کرد له‌لای خوا * ۱۰: * فسنیره للعسری * ئه‌وا ئیمه‌ش کار ئاسانی بۆ ده‌که‌ین، بۆ دژوارترین رینگه. (ئیبین عه‌بیاس) ده‌قی: * ثم نایه‌ته سه‌باره‌ت به‌ (ئومه‌یه‌)ی کوری (خه‌له‌ف)هات. * ۱۱: * وما يغنی عنه ماله إذا تردى * ئه‌وه‌کاته‌ش که ده‌مری و فری‌ده‌دریته‌ دۆزه‌خه‌وه، هه‌رگیزیش مال و سامانه‌که‌ی هه‌چ که‌نکی پێ‌ ناگه‌یه‌نیت و فریای ناکه‌ویت. (ئه‌بو به‌کری سددیق) گوتی به‌پێغه‌مبه‌ر ﷺ: * نایا ئیمه‌ کار بۆ شتیکی ئه‌زه‌لی و پراوه‌و قه‌رار له‌سه‌ر دراو ده‌که‌ین؟ یان بۆ شتیکی نوێ و ناینده؟ فه‌رمووی: ((هبل علی أمر قد فرغ منه)). نه‌خیر، ئیوه بۆ شتیکی کار ده‌که‌ن که لای خوا نه‌نجامه‌که‌ی پراوته‌وه! گوتی: جا که‌وا‌بوو ئیتر کاری چی

بکهین؟ فرموی: ((كُلْ مِمَّا خَلَقَ لَهُ)). واته: ههركهس بؤچی دروستکرابئی کاریش بؤنهوه دهکات. (پیشهوا نهحمه د/۱/۵).

دۆزینهوهی ریئی راست ههر به دست خواجه:

دهبی ئینسان بزانیئت که خیرو شهر، حلال و حرام، گش بهدس خواجهو بریاری شهوی، بویه دهفرموی: ﴿ ۱۲: إِنْ عَلِمْنَا لَلْهُدَىٰ بِرِاسَتِي رَيْنُونِي وَرَوْنُكَرْدَنهوهی رینبازی راست و دروست ههر لهسر خواجه ﴾ ۱۳: وَ إِنْ لَنَا لِلْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ وَ بِنِ گومان شهو دونیاو شهو دونیاش، واته: ههردوو جیهانهکه ههر بؤ ئیمهیه، ههر لای خومان وه دست دین و لههر جیگایهکی ترهوه ههولیان بؤ بدریئت دست ناکهون، کهوابوو ههموو کاتیکیش روو ههر لهخومان بکهن.

دۆزوخ ههر کهئله رهقانی تی دهجیئت:

﴿ ۱۴: فَأَنْذَرْتَهُمْ نَارًا تَلْظِي ۖ جَا مِنْ تَتْوَمِ نَاگادار کردوو (لهسر زمانی پیغمهبر ﷺ) بهئاگریک دهسووتی گردهسینی، پیغمهبری خوا وتاری دهخویندوه دهفرموی: ((إِنْ أَهْوَنَ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ تَوَضَّعَ فِي أَحْتَصِ قَدَمَيْهِ جَمْرَتَانِ يَغْلِي مِنْهُمَا دِمَاغُهُ)) (فتح الباری: ۱۱/۴۲۴). واته: بِنِ گومان سووکتترین سزا بؤ خه لکانی جهه ننه می رۆزی قیامت، سزای پیاویکه دوو پشکو دهخرینه ژیر ههردوو پاژنه ی پییهوهو، میشک و دهماخی پینان دهکولی! ﴿ ۱۵: لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى ۖ نَاجِيْتَه ناوی و ناسووتی به ههمیشهیی، بهدبهخت و چاره رهش نه بی ﴿ ۱۶: الَّذِي كَذَبَ وَتَوَلَّى ۖ تَهوهی باوهری به نایهتهکانی خوا نه کردوو بهدرۆی زانین و پشتی له ئیمان و باوهر کرد. (ئیین عهیباس) دهلی: مه بهست بهو که الله رهق و بهدبهختهی شه نایهتهی: (لا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى) یه، (نومهیه) و (شهوو جههل) و ههر کافرکی تر شهوه سیفته تی بیئت.

خواناسانی پاریزکار له دۆزوخ وه دورور دهبن:

﴿ ۱۷: وَسَجِنَهَا الْأَشْقَى ۖ دَلْنِیاشین خه لکانی پاریزکار و خواناس لهوه دورور شهخرینهوه ﴾ ۱۸: الَّذِي يُوْتِي مَالَهُ يَتْرَكِي ۖ شهوهی مال و سامانی خوئی دهبهخشیت بهوه خوئی له چرووکی و رۆدی پاک کاتهوه ﴿ ۱۹: وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ۖ وَ هِیچ کهسیک چاکهیهکی لهلا نییه، شه لهجیاتی شهوه پاداشتی بداتهوه ﴿ ۲۰: إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ۖ بهلام که شهوه دهکا مه بهستی تهنیا رهزانهندی پهروهردگاری بالایهتی. زۆریکی زۆرینهی رافهکه رانی

قورئان دهلین: شه نایهتهش لهسر ئیمامی (شه بووبهکر) شهوه هاتوته خوارهوه، چونکه شهوکهسه که لهوه دهمهدا ههلسا بهبهخشین و بهختکردنی مال و سامان بؤ نازادکردنی بیلال ههر شهووو ﴿ ۲۱: وَ لَسَفَ يَرْضَى ۖ وَ بهراستی شهوکهسه له نایندهدا رازی دهبیئت. واته: خوای گهوره لهپاشه رۆژدا شهونده پلهو پایه دهبهخشیت به ئیمامی (شه بووبهکر)، ههتا رازی و خوشنوودی دهکات.

سوورهتی (زوحا) یه

مهکه بیبهو (۱۱) نایه

بهناری خوای بهخشندهی میهره بان

شه سوورهته باسی شهخشیهت و کهسیتی په یامبهر ﴿ دهکات، لهسره تاوه سویند دهخوا به قه درو پایه و پله و ریزی شه و په یامبهره ﴿ و، دلنیاشی دهکات که خوای بالا دست هیچ سات و کاتی وازی له نه هیئاوهو، کین و خهشمی ئی نییه، وهک هاویه شدانه رهکان پینان وایه و کردوو یانه ههرا، ئیمامی (بوخاری) شه شه مانایه ی به جوانی لیکداوه تهوه و هیناویهتی، (فتح الباری: ۱۷/۳). رافه ی کردوو، له پاشانیش مژدهی ده داتی به پاداش و بریتیه کی زۆرو فراوان له رۆژی قیامتهدا، و پییشی ده لیت که ههر شتیکی ئی داوا بکات، پیی ده بهخشی. ئینجا هه ندی له حالهت و قوناغهکانی منالی خوئی، وهک قوناغی هه تیوی و، هه ژاری و، ریگا دهر نه کردنی وه بییر دینیهتهوهو، له کۆتاییشدا سی وهسیهتی بۆدهکا ﴿:

۱) هه رگیز به هه تیودا هه له نه شاخیییت، چونکه خۆت هه تیو بوویته و چاک ده زانی کات و زهمانی بی باوکییهتی چونه.

۲) له گه له هه ژارندا به سوۆو میهره بان به، چونکه خۆت هه ژار بوویته.

۳) له گه له بی نه واو که نهفت و په کهکمه ته کاندایه همیشه باش و چاک به: (فَأَمَّا الیْتِیمُ فَلَا تَقْهَرْ...).

بِنِ شکبه که هه رگیز خوا دهست له تۆ بهرنادا:

بهلی پاش شهوه هه مو ههراو قالی قورهیشه که گویا خوا دهسی له پیغمهبر هه لگرت بیئت، خوا دهفرموی: ﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۖ ۱: وَالضَّحَىٰ ۖ سویند به هه رته هه له اتنی خوور (چیشتنگاه)، که کاتی هه موو جم و جوول و ئیش و کارو چالاکییه که، ده می بزووتن و جولانه وهی هه موو شتیکه بۆزیان و خو رزگار کردن له چنگی دونیا خووران ﴿ ۲: وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ ۖ وه به شهو، کاتی نارامی گرت و چروو پر بوو و، تارکییه که ی هه موو شتیکی داپۆشی

هزارو به نه نواوه بیت، بویه ده فهرموی: ﴿ ۶: ألم یجدک یتما
 فاوی ﴿ نایاخوای پهروه ردگارت بهه تیوی بی نهی دیتی و، خیرا
 پهناو دالدهی نه دایت و نهی حه وایتوه.
 بهئی.. کاتی باوکی کؤچی کرد، نهم هیمان له زکی دایکیابوو،
 وه هیمان شهش سالانه شبوو دایکیشی کؤچی دواپی کردو درایه

و زرنگایه وه، دیاره نهو ئال و گؤره نیشانهی ده سه لاتی خوایه،
 بویه له سووره تیکی تردا ده فهرموی: (والیل إذا یغشی والنهار
 إذا تجلی). ﴿ ۳: ما ودعک ربک وما فلی ﴿ بهوانه سوین،
 لهو کاته وه پهروه ردگارت هئی بزار دوویت ده سته بردارت نه بووه و
 نهی بووغزاندوویت نهی پیغه مبهرا!

ئیما سی (بوخاری) له (جوندب) سه وه ده گپرتیه وه (جبریل) بو
 ماویه ک له هینانی وه حی دواکهوت، ئینجا موشریکه کان وتیان:
 دیاره خوا ده ست بهرداری موحه ممد بووه! نهوجا خوای بالا
 دمس سوورتهی (والضحی والیل إذا سجدی ما ودعک ربک وما فلی) ی
 دابه زاند. (موسلیم).

رؤزی سه لات لهم دنیایه با شترده بی:

بهئی نهم دنیایه، بو کهس به قای نییه، بویه پیغه مبهرا ن و
 پهیره وانیان دواى نه کهوتوون و چاویان هر له قیامه ته وه بووه،
 بویه خواى دلوفان به پیغه مبهرا ده فهرموی: ﴿ ۴: وللاخرة خیر
 لک من الاولی ﴿ بنی گومان به نهو دونیا چاکتره بؤت لهم دونیای
 یه کهمه، ئیستایش ئایینه کهت رؤژ له دواى رؤژ به پایان ده گات،
 هر بویه دواى نهو ئاموزگاریه ی خوایه، پیغه مبهرا دونیای زور
 به کهم سهیر ده کردو شیوه ی ژیان و حه وانوه ی زور ساده بووو،
 (عه بدوللای کوری مه سعود) ده لی: له سهر حه سیر - که له پیووشی
 خورما گیرا بوویه وه - راده کشاو، به قه برغه یشیه وه جینگای
 دیار بوو، منیش بؤم ده ته کان و پیم ده گوت: نه ری بؤ شتیک نه خهین
 به سهر حه سیره که دا هتا به قه برغه ته وه دیار نه بییت؟ فهرموی:
 ((مالی وللدنیا، إنما مئلی ومئلل الدنيا کراکب ظل تحت شجرة ثم
 راح وترکها)) (أحمد: ۳۹۱/۱). واته: من چیمه به سهردونیاهه؟
 چاک بزانه که نه قلی من و دونیا وه که نهو سواره وایه له سیبهری
 دره ختیکدا ده حه ویته وه، پاشان هه لده سی و به جینی دینیت،
 که وابوو ئیوهش نهی ئومه ته ئیماندار! نه وه ند پشت به دونیاهه
 مه به ستن. ﴿ ۵: ولسوف یعطیک ربک فترضی ﴿ وه له ئاینده داو
 له رؤزی به ریدا، پهروه ردگارت نه وه نده نیعمه ته پی ده به خشیت تو
 پینی رازی بی و، دلی پی خوش بکهیت، (واته: مه قامه له حموودی)
 ده داتی و شه فاعهت و تکابوگشت ئومه ته که ی ده کاو، خواش لینی
 وه رده گرنیت.

سُورَةُ الضُّحَىٰ ﴿١-٥﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالضُّحَىٰ ﴿١﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ ﴿٢﴾ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَاقَل ﴿٣﴾
 وَالْآخِرَةَ خَيْرَ لَكَ مِنَ الْأُولَىٰ ﴿٤﴾ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ
 فَتَرْضَىٰ ﴿٥﴾ أَلَمْ يَجِدَكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ﴿٦﴾ وَوَجَدَكَ ضَالًّا
 فَهَدَىٰ ﴿٧﴾ وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ ﴿٨﴾ فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ﴿٩﴾
 وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ﴿١٠﴾ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴿١١﴾

سُورَةُ الضُّحَىٰ ﴿١-٥﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الزُّحْرَىٰ لَكَ صَدْرُكَ ﴿١﴾ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ﴿٢﴾ الَّذِي
 أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ﴿٣﴾ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ﴿٤﴾ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٥﴾ إِنَّ
 مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٦﴾ فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ﴿٧﴾ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْجَبْ ﴿٨﴾

دهستی باپیهری، پاشان ته منی ههشت سال بوو، نه میس دونیای
 به جی هیشت و مامی گرتییه لای خوی ﴿ ۷: ووجدک ضالا
 فهدی ﴿ نهی نه شارهزا نه بوویت، خوا شارهزاو رینووینی کردیت ؟
 ﴿ ۸: ووجدک عاتلا فاعنی ﴿ نهی به ههزارو ده ستکورتی و
 نه داری نهی دیتی؟ دهوله مهندی کردیت و بزوی پی به خشیت
 و، له ولشه وه شوکرانه بزیر بوویت له ههردوو حاله ته که دا؟
 خوی ﴿ ده فهرموی: ((لَیْسَ الْعَنَىٰ عَن كَثْرَةِ الْعُرْضِ، وَلَكِن الْعِنَىٰ
 غِنَى النَّفْسِ)) (متفق علیه). یان ده فهرموی: ((قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَسْلَمَ
 وَرَزَقَ كَفَافًا وَقَتَّعَهُ اللَّهُ بِمَا آتَاهُ)) (موسلیم).

رئز له به خشه کانی خوا بگره؟

﴿ ۹: فأما الیتیم فلا تقهر ﴿ جا که واته (تؤش نهی موحه ممد!)
 قار له هه تیو مه گره، چونکه تو خویشته هه تیوو بی باب بوویت
 ﴿ ۱۰: وأما السائل فلا تنهر ﴿ وه هرگیزیش به سوال که ردا

به خشه کانی خوا بو پیغه مبهرا:

خوای میهره بان هه ندی له به خشه کانی خوی وه بیر پیغه مبهرا
 دینیته وه، بو نهو پتر شوکرانه بزیر بی و، چاویشی له خه لکی

هه له شاخنی و مه یترینه، هه رچون بیی، چونکه تو خویشت نه دارو هه ژار بوویت و خوا دهوله مندو بی نیازی کردیت، وه بیان ئه نه شاره زایه داوای رینمایی کرد، توش ئاسانکاری بو بکه و هاریکاری به، وه کو خوت ریت دهرنه ده کردو خوا رینمایی کردیت ﴿ ۱۱: و اما بنعمه ربک فحدث ﴾ وه ئه ماما به چاکه ی خواوه نددت (واته: به پیغه مبه ریتی و هه ر نیعمه تیکه تر) باس بکه بو خه لک، واته: سوپاسی خوا بکه له سه ر نیعمه تی پیغه مبه ریتی و غهیری ئه ویش به سه ر خوته وه، چونکه باسکردنی نیعمه تی خوا شوکرو سوپاسگوزاریه بو خواوه نی نیعمه ت که خوا به . به ئی.. به راستی په یامبه ر ﴿﴾ له ماوه ی ژیانیدا به رده وام ئه و سنی قوناغهی هه ر له یاد بوو، به لکو زور جارن خو ی بی شیو سه ری ده نایه وه و، ئه ی به خشی به خه لکانی هه ژارو هه تیوان و لیقه و ماوان.

سینه گوسادی پیغه مبه ر و پله و پایمه ناوو سوهره تی:

پاش ئازارو نه شکه نجه به کی زوری قوره ییش و، ری گتن له بلاو کردنه وی په یامه جوان و شیرینه که ی و، خه م وخه فه تیکی زور له ویناوه دا، خوی مبه ره بان دلی ده داته وه و ماندو نه بوونی ده کاو پینی ده فهرمو ی ﴿ بسم الله الرحمن الرحیم ﴾ * ۱: ألم نشرح لک صدرک ﴿ ئه ی پیغه مبه ر ﴾ ﴿ ئایا سینگمان بو ت گوساد نه کردیت به هیدایه تکردنت بو ئیسلام؟، وه ک خوا له سوهره تی (ئه نعم) دا ده فهرمو ی: ﴿ فمن یرد الله أن یردنا به هدایه یشرح صدره للإسلام ﴾ * ۲: و وضعنا عنک وزرک ﴾ * ۳: الذی أنقض ظهرك ﴿ ئه وه ی پشتتی قورس کردبو و دامان نه گرت له کۆلی ئازارو خه مه که ت؟ په یامبه ر ﴿ زور خه فه تبارو دلگرا ن بوو، به لام خوی گه و ره دلی فره ج و گوساد کرد، تا له به رامبه ر گه یاندنی ئه و په یامه پیروژه به وه ئارام بگری، سه ره نجامیش هه ر پیروژ بوو و ناوی له هه موو جیهاندا دهر کرد، وه ک ئه فهرمو ی: ﴿ ۴: و رفعا لک ذکرک ﴾ وه ناومان بو به رز نه کردیتسه وه له ناو جیهانه کاند، جا ئه بی چ ناویک له وه به رز تربیت که ه یچ که سنی به موسلمان دانه نری، هه تا پاش شایه تیدان به خودی خوا، گه واهیش به په یامبه ریتی ئه و بدات و بگوتری: ﴿... وأشهد أن محمدا رسول الله ﴾ * ۵: فإن مع العسر يسرا ﴿ جا به راستی له گه ل ته نگانه دا خو شی و ئاسانیبه ک هه به، که و ابو له ئاینده به کی نزیکدا دلته نگی و بیزاریت ده بیته گوسادی و فره ج و سه رکه و تنت ﴿ ۶: إن مع العسر يسرا ﴾ به راستی له گه ل ته نگانه دا دیسانه وه بو ت دوویات ده که مه وه: خو شی و ئاسانکاریبه ک هه به، که و ابو دلقاییم و پشت ئه ستوربه که خوی گه و ره به زووی ده رووی خیرت لی ده کاته وه و سه رت ئه خات، به ئی سووننت و باوی خوی هه رکه لیک، یان هه ر که سینک باری ژیانی دنیای له سه ر ته نگ بووسی و بزووتی و هه ولی خو رزگار کردنی دابیت، ئه و خوی گه و ره ییش سه ری خستوه و ده رووی خیری لی کردوته وه ﴿ ۷: فإذا فرغت فانصب ﴾ جاکاتی له کاریک بوویته وه (ئه ی موحه ممه د ﴿﴾، راسته وه به بو ئه نجامدانی کاریکتر، چونکه پله کانی سه رکه و تن و مه ردا به تی له دونیاو له قیامه تدا بی ژماره و بی سنورن، بویه پنیوسته مرو ف هه ر کاتی له کاریکی خیروچاک بوویه و زو به زوو ده ست بداته کاریکی تر و، بی وچان له خزمه تی دینی ئیسلامدا ته کان بدات، به تاییبه تسی پیغه مبه ران و په یرو وانیان ﴿ ۸: وإلى ربک فارغب ﴾ وه هه میسه له په ره رده گارت بلانیوه، چونکه هه ر ئه وه وه لامی داخوازیبه کان (ئیبین که سپین) ده لیت: هه رگا له کارو پاری دونیات

سوهره تی (تینسراچ) ه

هه ککه بییه و (۸) ئایه ته.

به ناوی خوی به خشنده ی مبه ره بان.

ئهم سوهره ته باسی قه درو پله و ریزو حورمه تی په یامبه ر ﴿﴾ به لای خوی گه و ره وه ده کات، هه ره وها باسی گه لی نیعمه ت و به ره کانی خوی بوئه کا که پینی به خشی بوو، وه ک گوساد کردنی سنگی، رووناک کردنه وه دلی به حیکمه ت و ناسینی خوا و پاکژ و خاوین کردنه وه له گوناخ و تاوان.. ئه وه هه موو بو دلدانه وه ی پیغه مبه ره، تا چاکتر بتوانی له مه ر ئه زیه ت و ئازارو نه شکه نجه ی قوره ییشدا خوی رابگری، پاشان باسی به رز راگرتنی پله و ریزی ده کات له دونیاو له قیامه تدا، هه ره وها چون ناوی پیروزی ئه و به رامبه ر به ناوی به رزو بلوندی خوی گه و ره دانراوه، وه ک ئه فهرمو ی: ﴿ و رفعا لک ذکرک ﴾ ئهم دلدانه وه باسکردنه ی پله ی به رزی ئه وه له کاتیکیدا به که ئه و هیمان له مه ککه دا نه شکه نجه سزا ئه درا، تا به و هه بییه ئانه وه تالاوو حاله ته ته نگیبه کانی له بییر بیاته وه و، سه رکه و تن و پیروزی بدات به گویندا: ﴿ فإن مع العسر يسرا ﴾ * ۱: إن مع العسر يسرا ﴿ له کو تاییشدا یادی په یامبه ر ده خاته وه که پاش ئه وه ی په یامه که تت گه یاند، ده بی هه رسوپاسگوزاری خوی خوت بکه ییت و له ئه نجامدانی گش کاریکی خیر وچاکدا نه وه ستیت: ﴿ فإذا فرغت فانصب، وإلى ربک فارغب ﴾.

ثم رددناه أسفل سافلين ﴿۱﴾ پاشان که باوهری نه هیئنا گیرامانه وه بو
 نزمترین پلهی تازه لانی له خواری خواره وهن له پله و نرخدا، واته:
 له بهر شه وه که سوپاسی خوی نه کرد و یاخی بوو، به وه خوی برده
 ریزی شه وانه وه به سروشت ژیرنین، دهره نجامیش چووه دوزه خه وه
 ﴿۶﴾: إلا الذین آمنوا ﴿۶﴾ غهیره ز شه وانه ی بروایان هیئنا ﴿۷﴾ و عملوا

بووینته وه، به چالاکانه هسته و پهلامار بده بو خواپه رستی و هیچ
 نه ندیشه یه کی دونیات له لا نه مینئی، بو پشتگیری له و مه به هسته
 شه فرموده ده ی هیئاوه: ((الاصلاة بحضرة الطعام، ولا هو يدافعه
 الاخیان)) (موسلم: ۳۹۳/۱). یان ده فرموی: ((إذا أقمت الصلاة
 وحضر العشاء فابدءوا بالعشاء)) (فتح الباری: ۴۹۸/۹).
 واته: کاتی خواردن هاته پیشی و نان ناماده کراو کاتی نوژی ش
 بوو، بچو نانه کت بخوو شه و جار به دلیکی ساف و خالی له هر
 خه یالیک روو له خوا بکه.

سوره تین (تین) سه

مه ککه بیبه (۸) ثایته

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

شه سووره ته باسی دوو شتی زور گرنگ ده کات:

یه کهم: ریز لینانی خوی میهره بان له ثاده مزاد.

دووم: پرواهینان به روژی حیساب و توله، وه له سه ره تاوه سویند
 شه خوات به ری و شوینه پیروزه کان، شه وانه ی جیگای نیگا و وحی
 بوون، وهک (بهیتوله قدیس)، کیوی تور، شاری مه ککه، سویند
 ده خوا که خوا ریزی له بهری ثاده می ناوه، له جوانترین شیوه
 قهو به زن بالای دروست کردوه، که واته ده بی سوپاسی شه ویش
 بکات، شه گینا په ست و ریسوا و زه لیل ده بی، پاشان لومه ی بی
 پرواکان ده کات له سه شه که پروا ناهینن به زیندوو بوونه وه..

له کو تاییشدا باسی دادگه ری و دادپه وه ری خوا ده کات
 به پاداشدانه وه ی موسلمانان و، توله دانی بی پروایان، دیاره هر
 که به بی شیای خوی.

مروّف له ریکترین شیوه دا به دی هیئراوه:

به م شیوه شه دست بی ده کا:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ ۱: والتین والزیتون ﴿۱﴾ سویند به داری
 هه نجیرو زهیتون، یان به و جیگایه ی که هه نجیرو زهیتونی
 تیا سه وز شه بی واته: شاری قودسی پیروز (جیگای له دایک بوونی
 عیسا عليه السلام) ﴿۲﴾: و طور سنین ﴿۲﴾ وه به و کیوه پیروزه که خوا
 له وی له گه ل مو سادا و توویزی کرد (له ده شتی سینا). ﴿۳﴾: وهذا
 البلد الامین ﴿۳﴾ وه سویند به م شاره هیمن و ئاسووده یه (واته: شاری
 مه ککه که که عبه ی پیروزی تیدایه ﴿۴﴾: لقد خلقنا الإنسان ﴿۴﴾
 سویند به هه مو شه مانه، بی شک شه ثاده م و نه وه ایمان دروست کرد
 ﴿۵﴾ فی أحسن تقویم ﴿۵﴾ له جوانترین ریکی قهو بالا و شیوه دا ﴿۵﴾:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

وَالتّٰینِ وَالزّٰیْتُونِ ﴿۱﴾ وَطورِ سِنِیْنِ ﴿۲﴾ وَهَذَا الْبَلَدِ الْاَمِیْنِ ﴿۳﴾
 لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِیْ اَحْسَنِ تَقْوِیْمٍ ﴿۴﴾ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ اَسْفَلَ سَفَلِیْنِ ﴿۵﴾
 اِلَّا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَلَهُمْ اَجْرٌ غَیْرُ مَمْنُونٍ ﴿۶﴾
 فَمَا یَكْفُرُ بِكَ بِعَدُوِّ الَّذِیْنَ ﴿۷﴾ اَلِیْسَ اللّٰهُ بِاَحْكَمَ الْحٰكِمِیْنَ ﴿۸﴾

سُوْرَةُ الْعٰقِلِیْنَ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَقْرَأْ اَسْمٰرَ رَبِّكَ الَّذِیْ خَلَقَ ﴿۱﴾ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿۲﴾ اَقْرَأْ رَبُّكَ
 الْاَكْرَمَ ﴿۳﴾ الَّذِیْ عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴿۴﴾ عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَا لَمْ یَكُنْ یَعْلَمُ ﴿۵﴾ كَلَّا اِنَّ
 الْاِنْسَانَ لَطٰغِیٌّ ﴿۶﴾ اِنَّ رَهْمًا اشْتَقَوْا ﴿۷﴾ اِنَّ رَبَّكَ الرَّحْمٰنُ ﴿۸﴾ رَبُّنَا
 الَّذِیْ یَعْلَمُ ﴿۹﴾ عِبَادًا اِذَا صَلَّوْا ﴿۱۰﴾ اَرۤیْتَ اِنْ كَانَ عَلَ الْفُلۤدِیِّ ﴿۱۱﴾ اَرۤیْتَ
 بِالْفُلۤقِیِّ ﴿۱۲﴾ اَرۤیْتَ اِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّی ﴿۱۳﴾ اَرۤیْتَ اِنْ اَنَّ اللّٰهَ رِیُّ ﴿۱۴﴾ كَلَّا لَیۤن
 لَرَبِّنَا لَسَعۤفًا اِلَّا نَصِیۤهَةً ﴿۱۵﴾ نَاصِیۤهَةً كَذِبًا حَاطِیۤهَةً ﴿۱۶﴾ فَلَیۤدَعُ نَادِیۤهَةً
 ﴿۱۷﴾ سَدَّعَ الرَّبَّ اِنۤیۤهَةً ﴿۱۸﴾ كَلَّا لَا نَطۤعُهُمْ وَاَسۤجُدُ وَاَقۤرَبُ ﴿۱۹﴾

الصالحات ﴿۱﴾ و چاکه کانیان کرد ﴿۱﴾ فلهم اجر غیر ممنون ﴿۱﴾ جا
 شه وانه پاداشتیکی نه پروه یان بوهه یه، وه به په ست و نزم دانان ترین
 و ده چنه به هه شته وه ﴿۷﴾: فما یكذبك بعد بالدين ﴿۷﴾ جا ئیترج
 شتیك وات له ده کات شه ئینسان! پاش شه به لگه و نیشانانه له
 سه ر توانو قودره تی خوا له سه ر زیندوو بوونه وه باوهر به حیساب
 نه که یه ت و به دروی بزانی؟ ﴿۸﴾: ألیس الله بأحكم الحاكمین ﴿۸﴾
 ئایا خوا له هه مو داوره کان داوره تر نییه؟! به لی له هه مو داوره ربك
 داوره تر و دادپه ره تره، چونکه ثاده مزاد بو شه دروستکراوه ژیری
 خوی بخاته گه ر بو دوزینه وه ی خوا، جا کاتی شه خوی گیل و
 کویر کرد، شه ئیتر ره وابه به ستترین پله ی بدریتی و ببریته ریزی
 به ستترین گیانداره کانیشه وه بشنیردری بو دوزه خ.

له گه وره یی و فه زیله تی سووره تی (تین) سه که: (به رای کوری
 عزیزب) ده لی: پیغه مبه ر ﴿۱﴾ له رکاتیکی نوژی سه فهدا، سووره تی
 (تین) ده خویند. (فتح الباری: ۵۸۳/۸. موسلم: ۳۳۹/۱). ئیمامی

ئادەمى كرد له خوینپارەیهك، جا خواپه كى به دهسه لاتی ئاواچۆن ناتوانی په یامبهری فییری خویندن بكاو هەرچی پێ بلی پنی له بهر بكات ﴿۳﴾ اقرأ وربك الأكرم ﴿بخوینه، وهپهروه دگاری تو له هه موو كه سێك به خشنده تره و خاوهن ریزیکی بی سنوره و هیچ كه سێکی ناگاتی. ۱۴﴾

شهره ف و مهزنی مرؤف به زانسته وهیه:

﴿۴﴾ الذی علم بالقلم ﴿ئهو خواپه ی كه به هۆی قه له مه وه ئادەمی فییری زانست و نووسین كرد ﴿۵﴾ علم الإنسان ما لم يعلم ﴿ئادەمی فییری ئه وشتانه كرد كه نه ی ده زانی، واته: فییری هەرشتیکی كرد كه له ناو مندا لدانی دایكیدا نه ی ده زانی، به لام له گه له ئه وه موو به خشنده نا، هیشتا هەر یاخی ده بی.

سهرنجیک: ئه م سوورته له ﴿كلا إن الإنسان..﴾ وه تا کۆتاییه كه ی له باره ی ﴿ئهو بووجه هل﴾ وه هاتوو، چونکه کاتی پێغه مبه ر ﴿هه رده م كه له پال كه عبه دا نوژی ده کرد ئه و رینی له ده گرت!!﴾

مرؤف هه ر كه دارایی دیت سه ر بزوی ده کات:

﴿۶﴾ كلا ﴿ئاگاداره!﴾ إن الإنسان ليطغى ﴿به راستی ئینسان واته: ئه بووجه هل﴾ و های شیوه ی، یاخی ده بی و ستم ده کات ﴿۷﴾ أن رأه استغنى ﴿له بهر ئه وه ی كه خۆی بی نیازو ده وه له مه ند دیت. ﴿۸﴾ إن إلى ربك الرجعى ﴿ده به راستی ئه ی پێغه مبه ر! گه رانه وه ی هموان هه ر بۆلای په روه ر دگارت.

ئه وانه ی رینگه ئه نوژی خوا په رستی ده گرن:

﴿۹﴾ أرأيت الذي ينهى ﴿۱۰﴾ عبدا إذا صلى ﴿ئایا دیتت ئه و (طاغیه) ی رینگری كرد له به نده یه كى خوا (موحه ممه د ﴿کاتی نوژی ده کرد بۆخوا، ئای ئه و جوژه كه سانه چ مرؤفیکى یاخی و دلره ق و بی ویزدان و بی وین! ﴿۱۱﴾ أرأيت إن كان علی الهدى ﴿پیم بلی: ئه گه ر—ئهو به نده نوژی خوینه— له سه ر رینی راست و هه قیش بیت ﴿۱۲﴾ أو أمر بالتقوى ﴿یان فه رمان به پاریزکاری و ته قوا

بدا، ئایا پیاویکی ئاوا هه قه رینی له بگیری و ئه شکه نجه بدری و نه هیلری نوژیه کانی بکات! ﴿۱۳﴾ أرأيت إن کذب وتولى ﴿پیم بلی: ئایا ئه و کابرایه ئه گه ر بروای به قورئان نه هینا و پشتی له له کرد، ناترسیت له وه كه خوا قه هری له بگریه؟ ﴿۱۴﴾ ألم يعلم بأن الله يرى ﴿ئایا (ئهو بووجه هل) نه ی زانیوه كه به راستی خوا ئه ی بینى و ئاگای لیبه تی؟ جاشه گه ر ئه و بۆخۆی ئه وه سه تی بووبا ئه وه نده لاسار نه شه بوو ﴿۱۵﴾ كلا ﴿ده با ئه وه نده یاخی

(ترمزی) —له ئه بوو هوره یه وه— ده گپریته وه وه ده لی: هه رکه سی سوورته ی (والتین والزیتون) ی خویند و گه هیشه کۆتا ئایه تی: (أليس الله بأحكم الحاكمين) ده بی بلی: ((بلی، و أنا على ذلك من الشاهدين)) (ئهو بو داوود: ۵۵۰/۱). هه رچه ند ئه م فه رموو دیه (سه نه د) ه که ی لاوازه، چونکه یه کیک له راویه کانی نادیاره و ناو نه براوه، بروانه کتیبی: (القول المبين فى أخطاء المصلين) ل ۲۳۹. چاپی چوارم سالی (۱۴۱۶هـ - ۱۹۹۶م). کۆتایی ته فسیری سوورته ی (تین) له گه ل سوپاس و حورمه تدا بۆ خوا ی میه ره بان.

سوورته ی (عه لوق) ه

هه که سی په و (۱۹) ئایه ت

به ناوی خوا ی به خشنده ی میه ره بان

ئه م سوورته به کورته له چه ند شتیک ده دی:

یه که م: سه ره تای هاتنی وه حی بۆ په یامبه ر ﴿﴾

دووم: یاخی بوونی ئاده مزاد به هۆی مال و داراییه وه.

سێهه م: داستانی به دب هخته که ی قوره یش (ئهو بووجه هل) و ئه زیه ت و ئازاره که ی بۆ په یامبه ر ﴿﴾ به و شیوه به كه پێشه وا (موسلم) له (سه حیح) ه که یدا (۲/۲۷۹۲) ده ی هینی.

جا بۆ یه که مجار باسی به هه ره و میه ره بانیه کانی خوا ده کات به رامبه ر به په یامبه ر كه چۆن به و شیوه ناوازه یه قورئانی بۆ ئار دووه ته خواره وه، له کاتیكا كه ئه و هیمان، له ئه شکه وتی (حراء) دا له خه لوه تا بوو؛ به لی.. ئه و چۆل و یستییه و خه لوه کیشانه شتیک بووه، خوا ی گه وره به ئیلهام خستوو یه تیبه دلی په یامبه ره وه، ئه وه بوو له پیش په یامبه رینی دا ده چوو ه ئه و جیگایه بۆ بیر کرد نه وه له ده سه لاتی خوا ی گه وره و، چۆنییه تی چا ک کردنی ئه و گه له سه ر لیشیاوو پیاوکوژو بی وپله، تا ئه وه بوو له و ی خوا ی گه وره خه لاتی په یامبه رینی کردو قورئانی بۆ ئار د.

سه ره تای پێغه مبه رینی موحه ممه د ﴿﴾:

به م ئایه تانه ده ستی پین کرد:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم ﴿۱﴾ اقرأ باسم ربك الذي خلق ﴿ئه ی موحه ممه د! ﴿بخوینه ئه وه ی وه حی ت بۆ ده کری به ناوی ئه و په روه ر دگاره ته وه، كه هه موو شتیکى دروست کرد. سه رنج بده! ئه م دینه چه نده ئایینیکی به رزوو روو له پیشکه وتن و شارستانیه ته، یه که م نیگا فه رمان به خویندن ئه دا و هانی مه ردوم بۆ خویندنه وه ده دا ﴿۲﴾ خلق الإنسان من علق ﴿خه لقی نه وه کانی

روژو مانگه کانی سال زیاتره، چونکه قورئانی تیا هاتوو، شیایو باسه له چوار جیگای قورئاندا باسی هاتنه خواروهوی قورئانی پیرۆزکراوه.

یه کهم: ئەم سوورەتی (قەدر)ە، ئایەتی: (۱-۵).

دووهم: (دوخان): (إنا أنزلناه فی لیلة مبارکة إنا کنا منذرین) ۳.

سییم: (به قهره): (شهر رمضان الذي أنزل فيه القرآن..).

چوارهم: (ئەنفال): (.. إن کتتم آمنتم بالله وما أنزلنا علی عبدنا یوم الفرقان یوم التقی الجمعان..) ۴۱. هه موو ئەمانهش ئەو راستییە دوویات دەکەنەوه که قورئان له شهوی (قەدر)ی مانگی رهمەزاندا هاتوو.

گهورهیی و مهزنی شهوی قهدر:

خوای گهوره بۆ پتر شیرینکردنی قورئان لای موسلمانانی جیهان، بهم چەند ئایەتە کورتانە پله و مهزنیله یهکی بئوینە ده به خشی بهو کاته شهوی تیدا هاتوو، جاده بئو خوی چەندە گهوره مهزنی بیت، بویه ده فهرموی:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم * ۱ : إنا أنزلناه فی لیلة القدر ﴾ به راستی ئیمه له شهویکی زور پیرۆز به ریزدا قورئانمان دابه زاندا. به ئی به راستی ئەوشه وه زور به ریزه، چونکه قورئانی تیدا هاتوو، جا ده بئو چ پله یهک له وه گهوره تر بئو که خوای گهوره بهو شهوی به خشیوه؟ ﴿ ۲ : وما أدراك ما لیلة القدر ﴾ تۆ چوو زانیت شهوی به فەر جییه و چەندە به به ره که ته؟ ﴿ ۳ : لیلة القدر خیر من ألف شهر ﴾ شهوی قەدر له هه زار مانگ چاکتره که شهوی قەدریان تیا نه بئو، دیار یکردنی ژماره ی هه زار مانگ بئو ده چئ لای عه ره به کان باو بووبئو و وترابئو: فلانه ئیش له ئیشی هه زار مانگ چاکتره، واته: له وه ده چئ مه به ست دیار یکردنی لای سه رووی ژماره نه بئو، چونکه ئەو شهوه ئەک له هه زار مانگ، به لکو به بۆنه ی هاتنی ئەم قورئانه وه له ته واوی روژه کانی تری گیتی چاکتره.

فریشته کان شهوی قهدر هه موو کاری جییه چئ ده کەن:

به ئی.. بۆ زیاتر قه درو حورمه تان له وه شهوه به فهره، خوای گهوره گش کارو رووداوه کانی سالی ئاینده ی تیدا به فریشته ئەنجام دهدا، وهک ده فهرموی: ﴿ ۴ : تنزل الملائكة والروح فیها یاذن ربهم ﴾ له وشه وه دا فریشته کان که جویره ئیلیان له گه لدا یه به فهرمانی په ره ره دگاریان داده به زنه خواری بۆ ییاده کردنی ئەو کارانه ی که بۆیان دیاری کراوه به رنامه ی بۆ دانراوه له لایهن خواوه ﴿ من کل أمر ﴾ له بهر هه ر کاریک که پریار دهرتی له وه سالددا ﴿ ۵ : سلام

و سه رکه ش نه بئو ﴿ لنن لم یته ﴾ سویند به خوا ئەگه ره له وکاره به دانه ی خوی ده ست هه لئه گری و کول نه دات ﴿ لنسفا بالناصیه ﴾ به پیشه سه ری ده ی گرین و بۆدۆزه خی رائه کیشین ﴿ ۱۶ : ناصیه کاذبه خاطئه ﴾ پیشه سه ریکی درۆزنی خه تاکار، واته: ئەوه ونده درۆزن و هه لئه کاره له کاره کانی دا له ناو چاویه وه دیار بووه و، بۆته سیفته ی هه میشه یی و هه تاهه تایی ﴿ ۱۷ : فلیدع نادیه ﴾ جا با ئەو کاته هاوه ل و هاوری و هاودانیشتوو هه کانی بانگ بکاو هاواریان بۆ بیات به لکو نه هیلن، (ئیین عه به ساس) ده ئی: ئەگه ره هاواری بۆ بردیان، ده ست به جئ فریشته ی سزا ده ی گرت و تیا ده چوو (پیشه وه ئەحمه د/ ۳۲۹). ﴿ ۱۸ : سندع الزبانه ﴾ به ته ئکید ئیبه ش ده رگاوانه کانی دۆزه خی بۆ بانگ ئەکەین تا بیگرن، که به راستی کۆمه لیککی زه بر به ده ستن.

هه رگیز به یه رموی له بیایو خراب مه که:

﴿ ۱۹ : کلا ﴾ باکاری وانه کات جاریکی تر ئەو سه رسه خته له خوا نه ترسه، واته: با له و ئیشانه ی، ده ست هه لئگری پیش دووچار بوونی ﴿ لا تطعه ﴾ تۆیش (ئهی موحه ممه د! ﴿ ۱ ﴾)، قه ت به قسه ی مه که ﴿ واسجد راقرب ﴾ وه به رده وام به له سه ر کرنووش و نوژی خۆت، وه خۆت به وه نزیك بکه وه له خوا، چونکه باشترین کات بۆ له خوا نزیك بوونه وه کاتی سوژده یه. پیغه مبه ر ﴿ فهرمووی: (أقرب ما یكون العبد من ربه وهو ساجد، فأكثروا الدعاء)) (رواه موسلیم: ۲۳۵۰/۱). واته: نزیکترین کاتی نزیك بوونه وه ی به نده به په ره ره دگاریه وه، ئەو ده مه یه که نیوچاوان و ته ویلی له سوژده ابئو بۆ، که وا بوو دوعاو لاله ی زور بکه ن له خوا وه ندی په ره ره دگارتان. هه رکات پیغه مبه ر ﴿ سوورته ی (عه له ق) ی ده خوینده وه سوژده ی (تیلاوه ت) ی ده برد (موسلیم: ۴۰۶/۱). کۆتایی سوورته ی (عه له ق). له گه ل سوپاسی بئو پایان بۆ خوای کارزان.

سوورته ی (قەدر)ە

مه که بیه و (ه) ئایه ته

به ناوی خوای به خشنده ی مبه ره بان ئەم سوورته له به ره ی دیار یکردنی سه ره تای هاتنه خواروهوی قورئانه وه قسه ده کات، وه له پله و گه وه یی ئەو شهوه پیرۆزه ده وی قورئانی تیا هات، خو حورمه ت و ریزی ئەوشه وه ش له ته واوی

سوره تى (به پینه) یه

مده نپیه (۸) نایته

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

ثم سوورته باس دهکات له :

یه کم : هه لوئیستی خاوه ننامه کان به رامبهر په یامه کدی په یامبهر ۱۱.

دووم : یه کلا کردنه وه ی ناینداری تنها بوخوا.

سئیم : پاشه روژی به اختیاران و به دبختان له پاشه روژدا. جا له سه ره تاوه هه لوئیستی (جووله که و گاور) کان باس دهکات سه باره ت به بانگه وازه که ی په یامبهر ۱۲، پاش ثوه که راستیان بو دهرکه وت، هه ره وک دهست نه خاته سه ره نه وانیه پیشه یان هه ره تاوان و خراپه کاریبیه، وهک خاوه ننامه بی باوه ره کان و هاوه لدانه ره ان و مانه وه یان له دوزه خدا به هه تا هه تایی، دهستیش نه خاته سه ره پاشه روژی موسلمانان، نه وانیه خیره چاکه بوته پیشه یان، بو دواپیش دیار بیکردنی به هه شت له گه ل په یامبهر ان و سدیقین و شهیده کان و سالحاندا بو یان.

نه هلی کتیب به لگه ی روونیان بو هات و له دین دهرچوون :

۱ : بسم الله الرحمن الرحيم * ۱ : لم یکن الذین کفروا من اهل الکتاب والمشرکین منفکین * بی باوه ره کان له خاوه ننامه و هاویه شدانه ره دهست به رداریان نه بوون له کوفریان * حتی نانتهم البینه * تا به لگه و نیشانه ی روونیان بو هات * ۲ : رسول من الله * نه ویش په یامبهر یکه له لایه ن خاوه * بتوا صحفا مطهرة * کوپه ره یه کی نووسراوی پاکراوه یان به سه ردا نه خوئیئته وه * ۳ : فیها کتب قیمه * له ناویان دان چهند نووسراویکی راست، به لی له پاش هانتی په یامبهر ۱۳ خاوه ننامه کان وه زعیان گوزا، نه وانیه یان سروشتیکی پاکیان بوو بروایان هیئا، هه ندیکیشیان هه ره له سه ره حالته ی خویمان مانه وه، وهک نه فهرموئی : * ۴ : وما تفرق الذین اوتوا الکتاب الا من بعد ما جائتهم البینه * خاوه ننامه کان له پیغه مبه ریتی (موحه ممد) جیاوازیان تی نه که وت و دهسته دهسته نه بوون، دوا ی ثوه نه بی که به لگه ی روونیان بو هات دهرباره ی پیغه مبه ر، ثیرت نه وکاته له بهر حه سادته و دلپسی خویمان بوونه دووده سته وه، هه ندیکیان بروایان هیئا، هه ندیکیشیان وهک خویمان مانه وه، ئینجا له سه ره بروا نه هیئانیان سه ره زه نشتیان نه کا، وهک نه فهرموئی : * ۵ : وما امرنا * له هه مان کاتا له (ته ورات و

هی حتی مطلع الفجر * شهوی نه که هه ره نه وه نده گه وره و خاوه ن روئیستی، به لکو هه ره له سه ره تابه وه هه تا هه لاتنی شه بق، ناشتی و سه لام و دروودو ره حمه ته، وه خوی گه وره جگه له خوئیسی و کامه رانی شتیکی تری تیدا نانوسیئت له بهر پیروژی و ریزی قورثان. بو یه پیغه مبه ر ۱۴ له باره ی حورمه ت و پیروژیبه وه ده فهرموئی :



هه ره که سیک شهوی قه در به عبادته ت و خواپه رستی بیاته سه ر دلنیا به ئیمان و باوه ری بته وو به هیزه وه و به ته ما ی ره حمه ت و میهره بانی خوی گه وره بیت، نه وا خوی گه وره له هه موو تاوان و گونا هانسی رابوردوی خوش ده بیئت. (بوخاری و موسلیم. فتح الباری: ۴/۲۹۴. موسلیم: ۱/۵۲۳). نه و شه وه له ده شه وه کانی ثاخری مانگدایه، وهک له فهرمووده یه کدا هاتووه و پیشه وا نه حمه د ربوا یه تی ده کا و ده لی: ((ليلة القدر في العشر الباقی...)). نیشانه کانی: شه ویکی پاکژ و ساف و خاوینه، مانگیکی روون و ناشکرای هه یه، نه سارده نه گه رم، پزیسکی نه ستیره ی تیا فری ندریست، خوره که ی زور به خاوینی و جوان هه لدی و هه رگیز شه یقانی له ته ک نایبیت. (پیشه وا نه حمه د: ۵/۳۲۴).

خوی ناماده کردووه بو غه زاو جیهاد، جلهوی نه سه په که ی
 به دهسته وه به تی، هر شتیک روویدا به خیرایی خوی فری ده داته
 سری، له خوارووی نه ویشه وه که سیکه له ناو مه ره کانیدا ده ژی،
 نوژی ده خوینی و، زه کات ده دات، خراپترینی گشت خه لکیش نه و
 که سه یه: به داوی شتیکیان لیده کری که چی هیمان نایان ده ن))
 (أحمد: ۳۹۶/۲).

ثینجیل) دا فرمانیان پی نه درابوو * ألا ليعبدوا الله مخلصين له
 الدين * به وه نه بی که به ته واوی هه موو خوابه رستن و سه ر بوئه و
 دانه وینن و نایینی خالیس هر بوئه و دابین * حفاء * وله هه موو
 نایینیکی هیچ بوچ لابدهن * وبقسرا العلاء * و به تیرو ته سه ل
 نوژی ده کانیان بکه ن * ویتوا الزكاة * له مال و سامانیا ن زه کات
 بدهن به و شیوه یه یه بویان روون کراوه ته وه * وذلک دین القيمة *
 وه هر نه و خوابه رستی و یه کلا بوونه وه یه و نوژی زه کات دانه یه
 نایینی پایه دارو راسته، ناوا فرمانیان پی کرابوو، که چی نه وان
 جیابوونه وه بوونه چه ند ده سه ته یه ک، پیغه مبه ر * ده فرموی:
 ((إن اليهود اختلفوا على احدى وسبعين فرقة، وإن النصارى على
 ثنتين وسبعين فرقة، وستفترق هذه الأمة على ثلاث وسبعين فرقة،
 كلها في النار إلا واحدة) قالوا: من هم يا رسول الله؟ قال: ما أنا عليه
 وأصحابي)) (القرطبي: ۱۵۹، ۱۶۰/۴).

سوورتهی (زله له) سه

مه ده نیه و (۸) نایه ت

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

هم سوورته هه رچه ند به شیوازو نوسلوب له سوورته مه ککیبه کان
 ده چیت، چونکه باسی قیامت و حالته ده ژواره کانی نه و روژه
 ده کات، وه به م شیوه یه ده سه ته پی نه کات:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: إذا زلزلت الأرض زلزالها * کاتی
 که زهوی به توندی ته کانی داو که وته له رزه له رزو جووله جوول،
 به هه ره یه که وه بیته، (تیین عه بباس) نه لی: نه وه له (نه فحه ی)
 یه که م دایه، به جوړه له رزه یه کی وا که شایسته ی نه و بیته، جائه بی
 نه و حالته سه چ رووداویکی گه وره بیته * ۲: وأخرجت الأرض
 أنقالها * و زهوی هه رچی باری گران وقوورسی هه بوو فرنی دایه
 ده ره وه: (مردووان، نهوت و، ناوو، خه زنه و، هه زاران هه زار شتی
 تر) پیغه مبه ر * ده فرموی: ((تقیی الأرض أفلاذ کبدها أمثال
 الأسطوان من الذهب والفضة، فيجى القاتل فيقول: فى هذا قتلت،
 ويجى القاطع فيقول: فى هذا قطعت رحمی، ويجى السارق فيقول:
 فى هذا قطعت یدی، ثم يدعو نه فلا يأخذون منه شیئا)) (موسلم:
 ۱۰۱۳). مه سه ته نه وه یه که هه رچی زیرو زیوو نه ختینه هه یه
 له ورژدها به فرمانی خوا هه لی ده داته ده ری، ئیتر خه لکان ده لین:
 به هوی نه مه وه بوو گوناج و تاوانمان ده کرد!

له هه موو که سه خراپتر خاوه ننامه له دین ده رجوه و کانی:

۶: إن الذين كفروا * به راستی نه وانه ی بی پروا کافر بوون
 من أصل الكتاب والنسب * له خاوه ننامه و بته رسته کان
 منی مار جینه خالیس فیها * ده خرتنه ناو ناگری دوزه خه وه
 به هه تا هه تایی تییدا قه تیس نه بن * أولئك هم شر البرية *
 نا نه وانه خراپترینی دروستکراوه کانی، چونکه پاش دوزینه وه ی
 رفی راست لایان دا.

له هه موو که سه چاکتر نیمانداره ناکار چاکه کانی:

۷: إن الذين آمنوا * به راستی نه وانه شه وا ئیمان و پروایان هینا
 وعملوا الصالحات * وکاره چاکه کانیان نه نجام دا * أولئك هم
 خير البرية * نانه وانه چاکترینی هه موو دروستکراوه کانی سه رزه و بیین
 ۸: جزاهم عند ربهم * پاداشیان له لای په روه ردگاریان * جنات
 عدن * چه ند باخاتیکى هه میسه یی به هه شته * تجرى من تحتها
 الأنهار * له بن دره خته کانیبه وه چه ندین جوگه ناوو رو بارده پروت
 خالیس هینا * و به ئیجگاری تییدا نه میننه وه ژیان ده به نه
 سه ر * ص الله عنهم * خوا لییان رازی و خوشنوده به هوی
 کاره چاکه کانیانه وه * ورضوا عنه * و نه وانیس له و رازی و،
 خوشنودن سه به رت به وه هه موو به خششه ی پی داون * ذلک
 من حسن ربهم * نه و ریرو پاداشه گه وره یه بو هه ر که سیکه که
 به راستی له په روه ردگاری خوی ترسابی و فرمانه کانی جیبه چی
 کردی. پیغه مبه ر * ده فرموی: ((باشترینی دروستکراوه کانی
 سه ر زه و بیبتان پی بلیم؟ و تیان: به لی. فرموی: پیایکه هه میسه

قیامته هات زه مین بوومه له رزه

لیی ده داو، مروّف ده لی چی قه مواوه؟

۳: وقال الإنسان ما لها * و نه وکاته ناده می کافر به سه ر
 سورمانیکه وه ده لی: زهوی چیه ته ی وا ده کات...؟ * ۴: يومئذ
 تحدث أخبارها * له ورژدها زهوی هه و له کانی خوی چاک و
 خراب راده گه یه نیت و، مه ردوم تی نه گات که نه و زه مین له رزه یه
 سه رته ی روژیکی سه خت و ویران بوونی دونیایه * ۵: بأن ربك
 أوحى لها * نه ویش به هوی نه وه وه که په روه ردگارت وه حی و

فرمانی پی کردوه بهو زلهزه له یه، واته: له خوږه وه ناتوانی هیج بکات وه مردم له ژیر ده ستلاتی خوادایه ﴿۶﴾ یومئذ یصدر الناس أشتاتا ﴿۷﴾ له ورژدهدا خه لکی به پهرش و بلاوی له گوره کانیاں دهرده چن بوشوینی حیساب ﴿۸﴾ لبروا أعمالهم ﴿۹﴾ بوئه وهی پاداش و تولهی کارو کرده وه کانیاں نیشان بدریت.

سوورهی (عادیات)

هککه بیبو (۱۱) نابه ته

به ناوی خوی به خشندهی میهره بان

ثم سوورته باسی ولاخ و نه سپی موجهیدان و سوارچاکانی کاتی خوی دهکا، که چون شه به یخونیاں دهرده سهر دوژمن، گومان نیبه که شه ویش نرخ و گرنگی ولاخ و سواری نیشان دهدات تا رژی دواپی، وهه تا دونیادونیا بی نرخیاں کم نابیته وه، جاخوا سویند شه خوات به ولاخی هاوه لان که: مروّف بهرامبر به بههره کانی خوی زور سپله یه، هروهک شه و راستیه ده چه سپینی که ناده می مالی دونیای زور خوش دهوی، به شیوه به که که گه ل جار که سایه تی خوی له کیس دهدا بوی او بهم شیوه بهش دهست پی دهکات:

خوا سویند به چاروینی جهنگ دهخوا که مروّف پی نه زانی:

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ ۱: والعاديات ضیحا ﴿۱﴾ سویند بهو شه پانهی به تاوغارده دن له گوره پانی جیه ادا به پیماندن و به په له ته پ شه دنه سهر دوژمن ﴿۲﴾ فالمریبات قدحا ﴿۳﴾ ئینجا بهو شه پانهی که له کاتی پرتاودا نال و بزمازی ژیرسمیان به توندی له بهرد دهداوا ناگر هله ده ستینی ﴿۳﴾ فالمریبات صیحا ﴿۴﴾ ئینجا بهو شه پانهی که له بهره به یاندا هه له ت شه بنه سهر دوژمن ﴿۴﴾ فائرن به نعا ﴿۵﴾ بهو زوو هه له ت بردنه ی به یانیا نه یان ته پ و توژ هه لده سینن به هه موولا یه کدا بلاوده بیته وه ﴿۵﴾ فوسطن به جمعا ﴿۶﴾ جا به وزووه خویان شه کوته ناوچه رگی کومه ل دوژمنه وه ﴿۶﴾ ان الإنسان لربه لکنود ﴿۷﴾ سویند به وانه هه موو، بی گومان ناده می سه بارت به پهره ردگاری خوی زور سپله و ناسویاسه ﴿۷﴾ وانه علی ذلک لشهید ﴿۸﴾ وه به راستی ناده می خویشی له سه ره شه و ناسویاسیه ناگاداره و کارو کرده وهی و جموجوله کانی به لگن بوئه وه.

مروّف له مالی دنیا چکوس و رژه:

﴿۸﴾ وانه لب الخیر لشهید ﴿۸﴾ وه بی گومان زورحه زی له مال و سامانه ﴿۹﴾ أفلا یعلم إذا بعثر ما فی القبور ﴿۹﴾ جا که وا دهکات، ئایا نازانی کاتی له گوره کان هینرایه ده ری و زیندوو کرایه وه

جَزَاءُ مِمَّ عَنَدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ﴿۸﴾

سُوْرَةُ الزُّمَرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿۱﴾ وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَنْفَالَهَا ﴿۲﴾ وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ﴿۳﴾ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ﴿۴﴾ بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَى لَهَا ﴿۵﴾ يَوْمَئِذٍ يَصُدُّرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ﴿۶﴾ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿۷﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿۸﴾

سُوْرَةُ الْعَنَّاْبِيَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْعَنَابِ يَتَّصِفَانَا ﴿۱﴾ فَالْمُورِيَّتِ قَدَحَانَا ﴿۲﴾ فَالْمَغِيرَاتِ صِيحَانَا ﴿۳﴾ فَالْفَرْنِ بِه نَعْمَانَا ﴿۴﴾ فَوْسَطُنْ بِه جَمْعَانَا ﴿۵﴾ إِنْ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ﴿۶﴾ وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿۷﴾ وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ﴿۸﴾ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ﴿۹﴾

تُوْرَقَالِهِيه (خبرو شهر) ون نابی:

﴿۷﴾ فمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿۷﴾ ئینجا هه رکه سیك کیشی وردیله یه ک چاکه ی شه نجم دابیت، پاداشه که ی ده بی نیته وه ﴿۸﴾ و من بعمل مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿۸﴾ و که سیکیش کیشی وردیله یه ک شهرو خراپه ی کرد بیت، توله که ی ده بی نیته وه، مه گه ر خوا قه له می عه فوو بی نی به سه ریا، که و ابو و باهه موومان هوشیارو زیره ک و وریابین، بزانی ر ژوانه چی شه کین و له خوا بقرسین. له گه وره بی و فه زیله تی شه سوورته یه که ئیعامی (ترمزی) له (شه نه س) وه ده گزیرته وه که: پیغه مبر ﴿۹﴾ فه رموویه تی: ((من یقرأ إذا زلزلت عدلت له بنصف القرآن، ومن قرأ (قل یا ایها الکافرون) عدلت له بربع القرآن، ومن قرأ (قل هو الله أحد) عدلت له بثلث القرآن)) واته: شه که سه ی که سوورته ی (زه لزه له) ده خوینیته وه، به لای خواوه پاداشتی نیوه ی قورثانی بوئه یه، شه وهش که سوورته ی (قل

به شیکه له حهفتا به شی گهرمای ناگری دوزهخ. هاوهلان وتیان به خوا سویند نه وهنده به سه! نه ویش فهرمووی: ((انها فضلت علیه بتسعة وستین جزءا، کلهن مثل حرها)) به راستی نه و ناگری دوزهخه (۶۹) به شی له م ناگری ئیره تانه زیاتره، هر به شیش وهک گهرمای نه وهینت...!! (فتح الباری: ۳۸۰/۶. موسلیم:

و حصل ما فی الصدور و هه رچی له سینهو دله کاندایه هر هه مووی کوزکرایه وهو خرابه روو ﴿ ان ربهم بهم یومئذ لخبیر ﴾ به راستی له ورژه دا په روه دگاریان به هه مووکارو کردارو گوفتاریان ناگاداره که واته: چون نه ویری سرینچی و تاوان بکات، له کاتیکا نه مری و زیندوو نه کریته وهو رازی دل دهرته خری.

سوورهی (قاریعه) یه

مه ککه بییه و (۱۱) ئایه ته

به ناوی خوی به خشندهی میهره بان

ثم سوورته باسی په کانی رۆزی (قیامت) دهکات، نهو شتانهی که له ورژه دا روو ددهن: دهرچوونی ناده می له گوردا، بلاوه کردنی و، سه رگردان بوونی وهک په پوله ی پرش و بلاو، گورینی کیوه کان وهک خوری شیکراوه که به بایه کی سووک بلاو بیته وه.. پاشان دهره نجامی قورسی و سووکی کرداری خه لکی و شوینیان دیاری دهکات و، وه به م شیوه یه دهست بی دهکات: ﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾ ۱: القارعة ﴿ راجله کینهر ﴾ ۲: ما القارعة ﴿ راجله کینهر چیه؟ ﴾ ۳: وما أدراك ما القارعة ﴿ تو چوزانیت داچله کینهر چیه؟.

قیامت هات مرووف وهک په بووله ی پرژاو ده بن:

۴: يوم يكون الناس كالفرش المبثوث ﴿ رۆژیکه گشت مهردوم وهکو په پوله ی پرش و بلاوی لی دی ﴾ ۵: وتكون الجبال كالعهن المنفوش ﴿ کیوه کانیش وهک خوری شی کراوه یان لی دیت و به هه وادا دهرۆن.

یاداش و تۆله به پیی تای نه رازووه:

۶: فاما من تقلت موازينه ﴿ ئینجا نهو که سه که له ورژه دا تای کیشانه ی کرده وه کانی قورس بوو ﴿ ۷: نهر فی عیسه راضیه: نه وه له نیو گوزهران و خوشیبه کی وادا ده بیت، خوی پی رازیبه ﴿ ۸: واما من خفت موازينه ﴿ به لام نهو که سه ش که تای کیشانه ی کرده وه کانی سووک بوو ﴿ ۹: فامه هاویه ﴿ نه وه دایکی نه و دوزهخه و باوه شی بو گرتوته وه ﴿ ۱۰: وما أدراك ماهیه ﴿ جا تو چوزانیت (هاویه) چیه؟ ﴿ ۱۱: نار حامية ﴿ ناگریکی زور گهرمه. ئیمامی (بوخاری و موسلیم) له (نه بوو هورهیره) وه ده گرنه وه که پیغه مبر ﴿ فهرموویه تی: ((نارکم هذ یوقد ابن آدم جزء من سبعین جزءا من حر جهنم)). ثم ناگری ئیره تانه

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ﴿۱﴾ اِنَّ رَبَّهُمْ بِمَا يَكْمُرُ لَخَبِيرٌ ﴿۲﴾

سُورَةُ الْقَارِعَةِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الْقَارِعَةُ ﴿۱﴾ مَا الْقَارِعَةُ ﴿۲﴾ وَمَا اَدْرٰكَ مَا الْقَارِعَةُ ﴿۳﴾ یَوْمَ یَكُوْنُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ﴿۴﴾ وَتَكُوْنُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ﴿۵﴾ اَمَّا مَنْ نَقَلَ مَوٰزِیْنَهُ ﴿۶﴾ فَمَوْفِیْ عِیْشَةٍ رَّاضِیَةٍ ﴿۷﴾ وَاَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوٰزِیْنُهُ ﴿۸﴾ فَاَمَّهُ هَاوِیَةٌ ﴿۹﴾ وَمَا اَدْرٰكَ مَا هِیَةٌ ﴿۱۰﴾ نَارُ حَامِیَةٍ ﴿۱۱﴾

سُورَةُ النَّكَارِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

النَّارُ كَالنَّارِ ﴿۱﴾ حَتّٰی رَزَمَ الْمَقَابِرَ ﴿۲﴾ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ﴿۳﴾ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ﴿۴﴾ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُوْنَ ﴿۵﴾ عِلْمَ الْیَقِیْنِ ﴿۶﴾ لَتَرَوُنَّ الْجَحِیْمَ ﴿۷﴾ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عِیْنَ الْیَقِیْنِ ﴿۸﴾ ثُمَّ لَتَسْعُنَّ بِوَمِیْذِنِ الْعِیْمِ ﴿۹﴾

۲۸۴/۴). وه ههروهه دهریاره ی قورسی و ناره حه تی نه و ناگریه که پیغه مبر ﴿ ده فهرمووی: ((اذا اشتد الحر فأبردوا عن الصلاة، فإن شدة الحر من فيح جهنم)). (فتح الباری: ۲۰/۲. موسلیم: ۴۳۰/۱). واته: هر که گهرمای نیوه رۆ تینی سه ند، ئیوهش نوئیز دوا بخه ن بو کاتی فینک دهکا، نریک به وهه ختی نوئیز عه سر، هه تا ناره حه ت وماندوونه بن چوون گره ی گهرما له هه ناسه ی دوزهخه.

سوورهتی (ته کاسور) ه

مه ککه بییه و (۸) ئایه ته

به ناوی خوی به خشندهی میهره بان

ثم سوورته باسی سه رگهرمی و سه رقالبوونی ناده می دهکات به هوکانی خوشویستنی دونیاوه، وه به شانازی کردن به مال و منالی زوره وه، دیاره نه وه هو یه کی خرابه، مرووف له خواناسین

لاندەدا، ھەر بۆيەش چەند جارێك ھۆشياربىيان ئەداتى و ئاگاڢارىيان ئەكاتەو ھە كەواز لەو خووە ناپەسەندو ناجوامىرانه بىنن، دوایىش باسى ئەو حالەتە سەخت و نازەحتە دەكات كە لە قىيامەتدا رووبەروویان دەبێتەو.

دنيا ويستى، قىيامەت لە بىر دەبا:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: الهاكم التكاثر * خەلكىنە خۆھەلكىشانتان بە زۆرى سامان و منال بى ئاڢاى كردوون، پىنغەمبەر ﷺ دەفەرموى: ((يقول العبد: مالي، مالي، وإنما له من ماله ثلاث: ما أكل فأفنى، أو لبس فأبلى، أو تصدق فأمضى، وما سوى ذلك فذهب وتاركه للناس)) (موسليم: ۲۲۷۳/۴). واتە: ھەميشە بەندە دەليئت: ماله كەم، ماله كەم، كەچى مالى ئەو تەنھا سى جۆرە: ئەو ھەى خواردوويەتى و تىچاچوو، يان ئەو ھەى لە بەرى كردوو و كۆنى كردوو نەماو، يان ئەو ھەى بەخشيويەتى و تىپەريو، ئىتر بى لەو ھەموو دەروا بە جىيى دىلى بۆخەلك * ۲: حتى زرت المقابر * تا ئەو كاتەى ئەمرن و دەنيزرين لە گۆرستانەكاندا، بىر كردنەو لە (گۆر) دلانى خەوتوو وە خەبەر دىنى، رۆزى ئەولا وەبىردىنى، دونيا كەم دەنرخىنى، بۆيە، پىنغەمبەر ﷺ فەرموى: ((كنت نهيتكم من زيارة القبور، فزوروا القبور فإنها تزهد في الدنيا، وتذكر الآخرة)) (ئىبن ماجە). من كاتى خۆى لە سەردانى گۆران رى گريم كردن، بەلام ئىستا بچن بۆ سەردانى گۆران، چونكە سەردانى دونياتان لا كەمنرخ دەكاو، ئەو رۆزەكەشتان وەبىر دىنى. * ۳: كلا سوف تعلمون * وانابى ئيو ئەتانهوى، لەمەولا چاك دەزانن و تى ئەگەن كە ئيو بەھەلەدا چوون و چىتان بەسەردى * ۴: ثم كلا سوف تعلمون * ديسان وانابى ئيو ئەتانهوى، لەئايىندەدا چاك دەزانن و تى ئەگەن، پاشە رۆزتان چۆن ئەبى * ۵: كلا لو تعلمون علم اليقين * نا ئەگەر ئەتان زانى بە زانىنى يەقين، وازتان لە خۆھەلكىشان بە زۆرى مال و منال دەھىنا.

دۆزەخ دەبىنن و، لە خۆشى دنيا بەرپرسيان:

۶: لثرون الجحيم * سویند بەخو بەچاوى خۇتان دۆزەخ دەبىنن * ۷: ثم لثرونها عين اليقين * ديسانەو ھە بى گومان بەچاوى يەقين دۆزەخ ئەبىنن * ۸: ثم لتسلن يومئذ عن النعيم * پاشان باوهرتان ھەبىت لەو رۆزەدا پرسيارى ھەموو بەھرەيەكتان لى دەكرى: تەندروستى، مال و سامان، خىل و ھۆز، ھەر بەھرەيەكى تر كە خوا پىي دابن، چۆنتان دەست كەتووە...؟ لەرپىي شەرەو، يا لەرپىگاكانى ترەو...؟ وە چۆنتان بەخت كرد...؟ (پىشەوا (موسليم)

لە (ئەبووھورەيرە))و ھەلى: رۆزى يا شەوى پىنغەمبەر ﷺ لەمال دەرچوو، دىتى وا (ئەبووبەكس) و (عومەرىش) ھاتوونەتە دەرى! فەرموى: ((ما أخرجكما من بيتكما هذه الساعة)) چ شتى ئيو ھەى لەم ناوختەدا لەمال وەدەرنائو؟! وتیان: ئەى پىنغەمبەرى خوا برسیتى، فەرموى: ((وأنا، والذي نفسى بيده لأخرجنى الذى أخرجكما قدما)) رواه الترمزى. منىش سویند بەو زاتەى كە گىانى منى بەدەستە ھەر ئەوشتە وەدەرى ناوم، كە ئيو ھەى وەدەرنائو..!

سوورەتى (عەسر)ە

مەككەيىبو (۳) ئايەت

بەناوى خواى بەخشندەى مېھربان

ئەم كورسە سوورەتە، بەپەلە باسى ھۆكالى بەختيارى و سەرفرازى ئادەمزاد دەكات، ھاورى لەگەل ھۆكالى سەركەوتنى و، بەختەو ھەبىدا سویند دەخوات بەو كاتەى كە تەمەنى مروقى تىيدا تەواو دەبى و، لاپەرەى ژيانى تىيدا دەپىچریتەو، وەبەو ھەموو شتانە بەدرىژى رۆزگار تىيدا روودەدەن، كە ھەرھەمووى پەندوو ئامۆزگار بىبە بۆئەوانەى وا بەورد بىردەكەنەو، سویند دەخوات بە (عەسر) كە ھەموو ئادەمى لەناو زەرەر زيان دابە، مەگەر كەسك ئەم چوار پەسن و سىفەتەنى تىدا بىت: بىرواى كامل، ئاكارى باش و چاك، باسكردنى ھەق و راستى بۆيەكتر، بەئارامبوون و خۆ راگرتن. بەراستى ئەم سوورەتە بناغەى ئايىن و ھەموو سەركەوتنىكە، بۆيە پىشەوا (شافى) (خوا لىي خۆش بىت) دەلى: ئەگەر خوا تەنھا ئەم سوورەتەى ناردا، بۆ بەرنامەى ژيانى ئادەمىزاد بەس دەبوو. ئىمامى (تەبەرى)ش لە (عوبەيدوللاى كورى حەفس)ەو دەلى: ھەر كە دووكەسى ھاوہلان بەيەكتر گەيشتبان، تا سوورەتى (عەسر)يان بۆ يەكتر نەخویندبا، لىك جيانەدەبوونەو. پىشەوا (شافى) دەلى: ئەگەر خەلك بەوردىبى لەم سوورەتە تىفكرابان بەدرىژابى رۆزگار بەسيان دەبوو.

مرو (بى لەم جوار پەسنە) كس زىانبارە:

ئەم سوورەتە لەبەر ئەو كە لە مەككەدا دابەزىو، زۆر بى لەسەر ئىمان و پەسنەكانى ئىمان دادەگرىت، بۆيە خواى دلۇقان دەفەرموى:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: والعصر * سویند بەكات و رۆزگار كەچەندە گرنگ و بەنرخە، ھەر لەبەر ئەمەيشە خواى گەرە سویندى پى دەخوات، چونكە (كات) بۆ مروقه زىرەك و

کۆله‌که‌یه‌کی درئژکراوه‌دا. واته: دژبانی و کۆنترۆلیان لی‌به‌ستراوه و به‌هیچ شیوه‌یه‌ک ریگای دهر‌چوونیان نییه و ههرگیز قوتار نابن.

سوورته‌ی (فیل)

مه‌ککه‌بیه‌و (۵) ئایته

به‌ناوی خ‌وای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

ئهم سوورته‌ی باسی داستانی خ‌اوه‌ن فیله‌کان (أصحاب الفیل) ده‌کات، ئه‌و کاته‌که هاتن بۆ وێرانکردنی (کعبه‌ی الله)، به‌لام خ‌وای گه‌وره‌ی دای به‌پۆزه‌یانداو، پاشه‌وپاش سه‌ری خه‌ج‌اله‌تی پێ‌داخستن و، به‌لاوازتین له‌شکری خ‌وی (واته: به‌کۆمه‌لی ب‌لنده) ته‌فروتونای کردن و، ماله‌که‌ی خ‌وی پاراست، که به‌راستی ئه‌مه‌یش تا دونیا دونیا ب‌یت به‌چیرۆک وداستان باس ده‌کریت.

سه‌رگۆزشته‌ی فیل سواره‌کان:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: ألم تر کیف فعل ربک بأصحاب الفیل * ئایا ئه‌و ده‌نگ و باسه‌ت پێ‌نه‌گه‌یی و، نه‌تدی که خ‌وای په‌روه‌ردگاری تۆ به‌خ‌اوه‌ن فیله‌کان چی کرد.؟ ئه‌وانه‌ی هاتن بۆ وێرانکردنی که‌عبه‌ی شه‌ریف. * ۲: ألم یجعل کیدهم فی تضلیل * ئه‌ری مه‌گه‌ر سه‌ری لی‌ نه‌شیواندن و فرت و فیله‌که‌یانی پووجه‌ل نه‌کرده‌وه.؟! * ۳: وأرسل علیهم طیرا أبابیل * کۆمه‌لێکی زۆرو پۆل پۆل ب‌لنده‌ی نه‌نارده‌ سه‌ریان؟ * ۴: نرملهم بحجارة من سجیل * تابه‌ به‌ردی گ‌لتمتی ره‌ق به‌رده‌ بارانیان بکه‌ن * ۵: فجعلهم کصف ما کول * دهره‌نجام وه‌ک کای خ‌وراوی لی‌کردن و ریزه‌ به‌ریزه‌بوون و چوونه‌ زیلگای میژوووه‌وه‌ بوونه‌ وانه‌و چیرۆک بۆهه‌ر که‌سیک بیه‌وی شه‌ره‌ شوخ له‌گه‌ل ئیسلامدا بکا، که دهره‌نجام هه‌ر سه‌ری خ‌ویشی پان ئه‌بیته‌وه، وه‌ک سوپاکه‌ی (ئه‌بره‌هه).

تییینی: پیغه‌مبه‌ر * هه‌ر له‌وساله‌دا (عام الفیل) له‌دایک‌بوو، وه‌ک خ‌وی شه‌رموی: ((وُلِدَتْ عَامَ الْفِيلِ)) (رواه الإمام أحمد)؛ شیاوی باسه‌ ئه‌و رووداوه‌ له‌مانگی (موحه‌رم) دا پێش له‌دایک‌بوونی پیغه‌مبه‌ر * به‌ په‌نجا سال و پینج روژی، به‌رامبه‌ر به‌ ماری (۵۷۱) زایینی پروی‌دا، ه‌وی روودانی ئه‌و رووداوه‌ش - وه‌ک ئیبن هیشام ئه‌لی- ئه‌بره‌هه‌ی جیگری گ‌شتی (نه‌جاشی) که له‌ولاتی (یه‌مه‌ن)، دیتی عه‌ره‌به‌کان ئایه‌و جوژه‌ ده‌رۆنه‌ (که‌عبه)، ئه‌ویش له‌ (سه‌نعا) دا که‌نیشته‌یه‌کی گه‌وره‌ی کرده‌وه، به‌و مه‌به‌سته‌ که‌عه‌ره‌بان له‌ویوه‌ وه‌رگێرته‌وه‌ بۆلای که‌نیشته‌که‌ی خ‌وی، ئه‌وجا پیاویک ئه‌وه‌ی بیست و له‌رقان چوو و پیسی تیکرد، ئه‌ویش (ئه‌بره‌هه) بۆ تۆله

کردنه‌وه سوپایه‌کی (۶۰) هه‌زار که‌سی ریک‌خست بۆ روخاندنی (که‌عبه)؛ که‌نزیکه‌ی (۹-۱۳) فیل سواری تیدابوو، سه‌ره‌رای فیله‌ گه‌وره‌که‌ی خ‌وی، جا کاتی گه‌یشته‌ دۆلی (مه‌حسه‌ر/نیوان (موزده‌لیفه) و(مونا) فیله‌که‌ی خ‌وی چۆکی داداو هه‌رچه‌نده هه‌وێی‌دا نه‌رۆیشت...!! جا له‌و نیوانه‌دا خ‌وای کارجوان ئه‌و په‌له‌وه‌رانه‌ی نارده‌ سه‌ریان و ته‌فروتونای کردن. ئه‌مه‌ کورته‌یه‌کی ئه‌و رووداوه‌ بوو.

(عه‌بدوولموته‌لیب) یش پاش ئه‌وه‌ی که‌داواکه‌یان ره‌ت کرده‌وه بۆ ئازادکردنی وشتره‌کانی، ده‌ستی به‌ئه‌لقه‌که‌ی که‌عبه‌وه گرت و گوتی:

یارب لا أرجو لهم سواکا یارب فامنع حماکا
 إن عدو البيت من عاداکا إنهم لن یقهروا قواکا
 لا هم إن العبد یمـ نـع رخله فامنع جلالک
 لا یغلبن صلیهم ومحالهم غذراً میحالیک
 إن یدخلوا البلد الحرام فأمر مابدالک

سوورته‌ی (قوره‌یش)

مه‌ککه‌بیه‌و (۴) ئایته

به‌ناوی خ‌وای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

ئهم سوورته‌ی هه‌ندی له‌ نیعمه‌ت و به‌هره‌کانی خوا یادی قوره‌یش ئه‌خاته‌وه، ئه‌وه‌بوو زۆر به‌ئاسوده‌یی و، بێ ترس له‌هیچ که‌سیک، هاتوچۆی زستانه‌ وهاوینه‌یان ده‌کرد بۆ بازرگانێ، هات و چۆی (یه‌مه‌ن) و(شام) یان ده‌کرد له‌ویهری خ‌ویشی و، ئازامیدا، وه‌ هیچ که‌سیک نه‌بوو ده‌ست ب‌ینیته‌ ریگه‌یان.

قوره‌یش هه‌قه‌ خ‌اوه‌نی که‌عبه‌ بیه‌رستن:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: لإیلاف قریش * له‌به‌ر ه‌وگری ویه‌کگرتنی قوره‌یش * ۲: إبلانهم رحلة الشتاء والصف * ه‌وگریان به‌هاتوو چۆی زستانه‌و هاوینه‌وه (زستان بۆ یه‌مه‌ن، هاوینیش بۆ شام) * ۳: فلیعبدوا رب هذا البيت * جا له‌به‌ر ئه‌و به‌هره‌ گه‌وره‌یه‌ی خ‌وايه‌ به‌سه‌ریانه‌وه‌ ده‌با هه‌ر خ‌اوه‌نی ئهم خانه‌یه (کعبه‌ی الله) بیه‌رستن و هه‌موو هه‌ر بۆئه‌و سه‌ردانوینن؛ چونکه له‌زیر سییه‌ری ئه‌من و ئاسایشی که‌عبه‌دا ئه‌وان ئه‌و هات و چۆیه ئه‌نجام ده‌ده‌ن، وه‌ک ده‌فه‌رموی: ((إنما أمرت أن اعبد رب هذه البلده‌ الذی حرما وله‌ کل شیء وأمرت أن أکون من المسلمین)) ۲۷/۹۱. * ۴: الذی أظعمهم من جوع وأمنهم من خوف * ئه‌وخوايه‌ی به‌و

سورەتى (كەوسەر)ە

مەككە يېقىن (۳) ئايەتە

بەناۋى خۇاى بەخشندەى مېھرەبان

ئەم سورەتە باسى بەھرە گىرنگەكانى خۇا دەكات يۆپەيامبەر ﷺ، بەتايىبەتى ئەو بەھرە گەورەبە كە لەدونىباو لەقىيامەتدا پىنى بەخشىو، ئەى دەبى چ بەھرەبەك لەو گەورەتر بىنت كە هەتا هەتايە ناوو شۆرەت و ئايىنەكەى هەردەمىنى و ناكۆزىتەو...؟ ئەوان كە بەيغەمبەريان دەگوت بى كۆرۈ وەجاخ كۆرۈو زوو ناۋى دەكۆزىتەو، خۇيان بىنەبىر بوون و ناۋيان چوۋبە مەزبەلەى مېژوو، خۇيان ودىن ورنىبازيان پىچرايەو، كۆتابى هات، بى گومانىشم هەركەسىكى تر، بىرو بۇچوونى وەك (ئەبووجەھل) و شۆپىنكەوتوانى ئەوبى، وەك ئەۋى لى دى و، سەرى خۇى پان ئەبىتەو. لەفەزك و گەورەبى سورەتى (كەوسەر)دا (ئەنەس) دەلى: يىغەمبەر ﷺ لەمزگەوتدا لەنىوانماندا بو، كىتوپ كەمى خەۋى لى كەوت، پاشان بەروۋبەكى خۇش وگەش و لىو بەزەردەخەنەو سەرى بەرزەو، جا ئىمەش وتمان: ھۇى ئەو زەردەخەنەبەت چى بوو ئەى يىغەمبەر؟! فەرموۋى: ھەر ئىستا ئەم سورەتەم بۆھات و خۇيىندىەو، فەرموۋى: (بسم الله الرحمن الرحيم) انا اعطيتك الكوثر. فصل لربك وانحر. ان شانتك هو الأثر) پاشان فەرموۋى: دەزانن (كەوسەر) چىبە؟ كەوسەر: چۆم و تاقگەو و رووبارىكە لەبەھەشتدا، بەرەكەتلىكى ئىچكار زۆرى ھەبە، خەوزو گولۋىكە پەروەردگارم بەلىنى پى داوم، كە لەقىيامەتدا ئوممەتەكەم بىنە سەرى، وە بەئەندازەى ئەستىزەكانى ئاسمان لىوان و پەرداخ و سووراحى تىدايە، ھەندى كەس لى بىبەش دەبى، منىش دەلىم: ئەى پەروەردگارى من! خۇ ئەوانە لەئوممەتى منن، خۇا ئەفەرموۋى: تۇ نازانى پاش تۇ ئەوانە چىان كىرد؟! (موسلىم: ۱/۳۰۰، ئەبووداۋود: ۵/۱۱۰، نەسائى: ۶/۵۳۳).

خۇا گىش خىرو بىرىكى ئەملاو ئەۋلاى بە يىغەمبەر دا:

دوا بەدۋاى ئەوقسە ناخۇش و نالەبارانەى قورەيشە، خۇاى گەورە بۇ دلدانەۋەى يىغەمبەر، ئەم سورەتە كورەبە بۇ دابەزاننو فەرموۋى:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: انا اعطيتك الكوثر * بەراستى ئىمە چاكەو خۇشى و خىرىكى زۆر گەورەمان بەتو بەخشى كەمايەى سەر بەرزى دونىاو قىيامەتە، يەكسى لەوانە رووبارىكى

تايىبەتە لەبەھەشتدا، وەك ئىمامى (بوخارى) دەلى * ۲: فصل لربك * جا نويز بكة بۇ پەروەردگار * وانحر * وەلە سوپاسى ئەو ھەموو چاكەدا، ھەر بۆئەو قوربانى سەر بكة، واتە: وەك قورەيش مەبە، كە ھەيوانيان ھەم بۇخاۋا، ھەم بۇ بىتەكان سەر ئەپرى، نەخىر، دەشى تۆتەنھا بۇ خۇاى گەورە قوربانى بىكەيت. وەك لە جىگايەكى تردا دەفەرموۋى: (قل ان صلاتى ونسكى ومحياى ومماتى لله رب العالمين لاشريك له وبذلک أمرت وأنا أول المسلمين) ۱۶۶-۱۶۱/۶. ئىبن عەبباس دەلى: (وانحر) بەواتاى قوربانى كىرنە، ھەندىكىش دەلىن: مەبەست ئەۋەبە كە لەكاتى نويزدا دەستى راستت لەبان دەستى چەپت دابىنى لەئىز كەردنا. ئىمامى (تەبەرى) و (ئىبن كەسىر) دەلىن: قسەى ئەۋەكەسە راستە كە وتوۋبەتى مەبەست قوربانى كىرنە، چۈنكە يىغەمبەر ﷺ نويزى جەزنى دەكردو، پاشان قوربانىبەكەى خۇى سەر دەپرى و دەى فەرموۋ: ((مَنْ صَلَّى صَلَاتَنَا، وَنَسَكَ نَسَكَنَا فَقَدْ أَصَابَ النُّسْكَ، وَمَنْ نَسَكَ قَبْلَ الصَّلَاةِ فَلَا نُسْكَ لَهُ)) (متفق عليه).

ناخەزانى دىن وەجاخ كۆرۈن:

۳: ان شانتك هو الأثر * بەراستى ھەر دژو ناخەزەكەت (عاسى كورى وائىل) كە بەتۆى دەگوت: وەجاخ كۆرە دوپراۋو بى ناوو نىشانەو لەھەموو خىرىك بى بەشە، نەك تۆ.

سورەتى (كافىرون)ە

مەككە يېقىن (۶) ئايەتە

بەناۋى خۇاى دەھندەو دلۇقان

سورەتى (كافىرون) باسى يەكخوۋاپەرستىي و يەكلايوونەو و يەخە ھەلتەكاندن، لەگىش كوفرو (شىرك) يىك دەكات، بى بروايان ئەۋەندە نەزان و كەم ئاۋەز بوون" لە پەيامبەريان ﷺ داۋا كىرد كە ئەو سالىك خۇاكانى ئەمان بپەرستى و، ئەوانىش سالىك خۇاكەى ئەم! ئىنجا بۇ رەتى ئەوانەو دەمكوتيان ئەم سورەتە زۆر گىرنگە ھاتە خوارەو، بە ھەموو شىۋەبەك لەۋە بى ھىۋاۋ مەيووسى كىرن و، لەمپەرو بەر بەستىكى لەنىوان ھەردولادا دانا و، پىنى گوتن: كە ھىچ كاتىك ئەئىستا، نە ئايندە بەتەماى شتى وا مەبن.

بەرائەت لە شىرك:

بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: قل يا أيها الكافرون * ئەى موحەممەد! ﷺ بلى: ئەى ھۆزى كافرو بى باۋەران! دارو بەرد

سوره نسی (نهم)

مده نسیه و (۳) نایه

به ناوی خوی به خشنده میهره بان

پهرستان! خوا نه ناسان! ۲: لا أعبد ما تعبدون * نه وهی
 نیوه دهی په رستن من نای په رستم، من چی له دارو به رد بکه م؟
 ۳: ولا انتم عابدون ما أعبد * وه نه وهش من ئه ی په رستم نیوه
 نای په رستن، چونکه من خویه کی هق وراست نه په رستم، نیوه
 دارو به ردو نه ندیشه، دیاره تم دوانهش فرق و جیوازی بیان زور
 زوره. ۴: ولا انا عابد ما عبدتم * وه منیش په رسندهی نه وه
 نیم که نیوه په رستوتانه و دهی په رستن * ۵: ولا انتم عابدون ما
 أعبد * نیوه یس په رسندهی نه و زاته نین که من ئه ی په رستم.

به کورتی: له هیچ کاتیکدا نیوه به ته مای نه وه مبن که من بت
 و خواکانتان په رستم، نه گهر چی نیوهش حه قتانه خواکه ی من
 په رستن، چونکه خواکه ی من هقه و راسته، به لام خواکانی
 نیوه ناهقه و ناراست * ۶: لکم دینکم ولی دین * جاکه و ابو
 دین و ئایینی خوتان بو خوتان و، منیش دین و ئایینی خوم بو
 خوم. به ل ده بی هه موکات موشریکان و بی پروایان له وه ناومید و
 بی هیوا بکرین که ته نها بو ساتیکیش بیت، موسلمانان خواکانی
 نه وان ناپه رستن، وه ده بی هه میسه به ره ستنکی پولا بین له نیوان
 په رجه می (لا إله إلا الله)، په رجه می کوفرو بی پروایا هه بیت،
 که نیت به هیچ شیوه یه کاروباری نوسره ی (لا إله إلا الله) تیکه لی
 بریارو عاده ت و باوو خووی نه و نه بیت. هه ندی ده لین: تم
 نایه ته به نایه تی (سه یف / فاقتلوا المشرکین كافة) نه سخ بو ته وه،
 هه ندی دیکه ش نه لین: سووره ته که هه موی نه سخه، تا قمی تر
 نه لین: هیچ به شینکی لی هه لنه وه شواوه ته وه، له وه نه چی نه مه یان
 راست بیت. (خوی گه و ره خویشی باشر ده زانیت).

له گه و ره یی و مه زنی تم سووره ته دا هاتوه که (نه بو دا وود)
 نه لی: پی او ی وتی نه ی پیغه مبه ری خوا! * ناموزگار یه کم بکه ،
 نه ویش فه رموی: ((اقرأ عند منامک (قل یا ایها الکافرون) فإنها
 براءة من الشرک)). واته: له کاتی خه ودا سووره تی: (کافیرون)
 بخوینه، چونکه به راته ت و ئینکاری و مملانییه له گه ل هه موو
 جو ره شیرکیک. (ئین عه بیاس) یش نه لی: له قورن اندا له م سووره ته
 سه ختر نییه بو شه تان و شوینکه و توه کانی، چونکه دوویات
 کردنه وه چه سپاندنی بناغی (ته وحید) ه، له ولا شه وه (به راته ت)
 و بیزار یه له هه موو جو ره شیرک و کوفریک.
 پیغه مبه ر * له دوو رکاتی نویزی (ته و اف) ی مالی خوادا، تم
 سووره ته و، سووره تی (قل هو الله أحد) ی ده خویند. (موسلم:
 ۸۸۸/۲). هه روه ک له دوو رکاته که ی پیش نویزی به یانیشدا
 ده ی خویند. (موسلم: ۵۰۱/۱).

سُورَةُ الْكَافِرَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ۱ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ۲
 وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۳ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ ۴
 وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۵ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ۶

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ۱ وَرَأَيْتَ النَّاسَ
 يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ۲ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
 وَاسْتَغْفِرْ لَهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ۳

سُورَةُ الْمَيْدَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ۱ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا
 كَسَبَ ۲ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ۳ وَامْرَأَتُهُ
 حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ۴ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۵

تم سووره ته باسی نازادکردنی شاری (مه ککه) له بت و بتپه رستی
 دهکا، که به راستی موسلمانان به و نازادکردنه یه سه ریان گه یشته
 لووتکه ی سه ریلوندی و، هه ره به وهش له دوای نه وه له نیوه دوورگه ی
 عه ره بی دا ئیسلام زور به په له په خش بوو، بو دوا جاریش شیرک و
 بی پروای، نینوکی کراو بی ده ست و پی که وت، ئینجا خه لکی
 له هه موو لایه که وه پؤل پؤل موسلمان بوون و په رجه می (لا إله إلا
 الله) سه د نه وه نه دی تر به رز بوویه وه. (ئین عه بیاس) - وه ک نیامی
 (موسلم) هیناویه تی - نه لی: تمه ته نها سووره تیکه که هه مووی
 پیکه وه به جار ی هاتنی. وه له بهر گه و ره یی و مه زنی فه زینه تی
 به چواره کی قورن دانراوه، هه روه ک به ناخر سووره تی قورنانی
 پیروزی داده نیت. (نه سای ۵۲۵/۶) ریوایه تی ده کات. هه روه ک
 به هینای کوچی دوا ی پیغه مبه ریشی دانا *، وه کو نیامی
 بوخاری له (فتح الباری: ۶۰۶/۸) هیناویه تی.

له لوونکهی دهسه لاتدا تاریف و شوگری خوا بکه:

ئاده مزاد هه رکه که می به ره و سه رکه وتن چوو، به پیی سروشت قابیله چه واشه بیی و، خوی لی بگوری، جابو شه و شتی واروونه دا، خوی گه و ره ده فهرمی: ﴿بسم الله الرحمن الرحيم * ۱﴾: إذا جاء نصر الله والفتح ﴿هه رکه کومه کی خوا هات و، ده رگای سه رکه وتن و زال بوون کرایه و، اته: مه ککته له بت و پته رستی نازاد کردو زال بوویت به سه ر دوژمنانی دین و گهل و لاتدا ﴿۲﴾: ورأيت الناس يدخلون في دين الله أفواجا ﴿ودیتت خه لکی پؤل پؤل دینه ناو دین و نایینی خواوه، به تاییه تی عه ره به کان، پاش نه و خوگرتن و ململانییه ﴿۳﴾: فسبح بحمد ربك ﴿ته وسا تویش زور به دلنیا بیسه وه په ره ده رگاری خوت به پاک و بیخه وش راگره، اته: له سه ره شه نازو نیعمه ت و به هره گه و ره به پیی به خشویوت هه میسه سوپاسی بکه ﴿واستغفره﴾ و له به رامبه ره هندی حالت و بارودوخ، که به سه ره خوت و هاوه لاتدا دیت، داوای لی بووردنی لی بکه، وه بیان نه وه که به هوی نازاد کردنی شاری مه ککه وه خو بایی بوون سه ره هلبدا، اته: نه گه رچی تو هه رگیز له خو بایی ناپیت، چونکه تو په ره و ره ده کراوی دهستی خویت، به لام با هاوه لانیشت ده رس له ته ووه وه رگرن ﴿انه کان تو ابا﴾ به راستی شه و خوا به زور ته و به وه رگرو چاوپوشیکاره، به لی مروف ده بی رووی په شیمانی هه ره بده رگای خوا به ری، بویه په یامبه ره ان پاش هیجرت و جیهادیکی زور و بی وچان، زیاتر سه ری به ندایه تی بیان دانواندوووه داوای لی بووردنیان له خوا کردوو. ته وه ته پیغه مبه ر ﴿له سوورژده و رکوعی نوژه کانیدا به ره ده وام دهی گوت: ﴿سبحانک اللهم ربنا و بخرشدک، اللهم اغفر لی﴾. (فتح الباری ۶۰۵/۸). سا خوی به خشنده به به زهیی و میهره بانی خوی له نیمه ش خوش بیی و، کاره چاکه کانمان لیوه رگری و، قه له می به خشینیش به سه ره تاوانه کانماندا بیینی.

سوورتهی (مهسهه) ده

مه ککه بییه و (ه) نایه ت

به ناوی خوی به خشنده میهره بان

تهه سوورته به سایی دوژمنایه تی و تیاچوونه که ی (ته بووله هه ب) سی مامی پیغه مبه ر ﴿ده کات، ته وه بوو زور به قورسی و سه ختی دوژمنایه تی په یامبه ری ﴿ته کرد و ماله و مال به دووی ده گه را، تا به لکو کاره کانی لی تیک بداو، به حیسایی خوی به دروی

بخاته وه، مه به سیتیسی له وه دا هه ره شه بوو که مه ردوم موسلمان نه بن، جا به و بونه وه ته سوورته هات تا شه و رووداوه پر به پر بگیریته وه، وه وه ک تیمامی (بوخاری) ده لی: ته و سوورته به لینی ناگریکی بلیشه دارو هه لگیرسای شایسته به (ته بوو له هه ب) ته دات، هاوری له گهل خیزانه که یشیدا، به شیوه یه ک که خه جاله ت و ریسوایی لیوه ده ره ده کوی. وه هه ره ها له (نیبن عه بباس) وه ریوایه ت ده کات: کاتی نایه تی: (وانذر عشیرتک الاقرین) هاته خواری، پیغه مبه ر ﴿چوو سه ر گردؤلکه ی (سه فا) و به ده نگیکی به رز فهرمووی: (یا بنی فلان، یا بنی فلان، یا بنی فلان، یا بنی عبدالطلب)) ته گه ره پیستان رایگه به نم و بلیم له سه ره شه و کینه وه سواریکی زورتان بو دیت، نایا پروام پی ده که ن؟ و تیان: تا نیستا درومان لی نه بیستوویت، ته ویش فهرمووی: (فانی نذیر لکم بین یدی عذاب شدید)). ته بوو له هه بییش وتی: یاخوا به خیز نه نیت و تیاچیت هه ره بونه مه کوت کردینه وه؟ پاشان بو مجر بوونی ته وو ژنه که ی تهه سوورته هات. (فتح الباری ۶۰۹/۸).

که له ره قی نه بوو له هه ب و جهزای خوی و هاوسه ره که ی:

﴿بسم الله الرحمن * ۱﴾: تبت یدا ابی له ب ﴿یاخوا هه ره دوو ده سه کانی (ته بووله هه ب) به پرین چن و تیاچن، ﴿وتب﴾ خوی تیاش چوو ﴿۲﴾: ما أغنی عنده ماله وما کسب ﴿مال و سامانی و، ته وه ی که کردی له دوژمنایه تی کردنی په یامبه ر ﴿سوودی پی نه دا ﴿۳﴾: سیلی نارا ذات له ب ﴿له مه پاش ده چیته ناو ناگریکی بلیشه داره وه ده سووتی ﴿۴﴾: وامرأته حمالة الحطب ﴿هاوری له گهل هاوسه ره که یشیدا، هه لگری کوله داری فیتنه و، تیکدانی نیوان په یامبه ره و مه رد، چونکه ته ویش ماله و مال ته گه راو، تاموژگاری خه لکی ده کرد که نه چنه سه ره قسه ی موحه ممه د، سه ره رای شه وش کوله چیلکه ی درکاوای ده هینا و له سه ره ری په یامبه ردا دای ده نا، بونه وه ی نازار بچیژی ﴿۵﴾: فی جیدها جبل من مسد ﴿له گه ردونیا به تی له دوزه خدا گوریسیکی چنراو له پیوشی خورما (پاش شه وه ی که گه ردنیه ندی زیر له گه ردونیا بوو).. به لی شه وانهی و شه زیه ت و نازاری موسلمانان ده دن، وه پارو پول به خت ده که ن له پیناوی لاواز کردن و فه وتاندونیا ندا، شه وه بو خویان په نجه ی سه رت و په شیمانی ده گه زن و په شیمان ده بنه وه و خه جاله ت و ریسوا و زلیل ده بن له قیامه تدا، وه هه ره ده بی به دوی (ته بووله هه ب) دا بنیورین.

ولم یولد ﴿۱﴾ وله که سیش نه بووه و بی دایک و باب، چونکه هممو شتیکی له دایک بوو تازو نوییه و، خوا نییه و سه ره تابه کی هه یه، خو خوایش بی سه ره تاو (ته زهل) بییه ﴿۲﴾: ۴: ولم یکن له کفرا احد ﴿۳﴾ و هر گیز هیچ که سیک هاوشیوه هاوتای نییه و، که سی ناتوانی بهر هه لستی بکات. بهی زور که س له دوزینه ووه

سُورَةُ الْاِخْلَاصِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ﴿۱﴾ اللّٰهُ الصَّمَدُ ﴿۲﴾ لَمْ یَکُنْ لَہٗ کُفُوًا اَحَدٌ ﴿۳﴾

سُورَةُ الْفَلَقِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قُلْ اَعُوْذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿۱﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿۲﴾ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَ ﴿۳﴾ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِی الْعُقَدِ ﴿۴﴾ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ ﴿۵﴾

سُورَةُ النَّاسِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قُلْ اَعُوْذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿۱﴾ مَلِکِ النَّاسِ ﴿۲﴾ اِلٰهِ النَّاسِ ﴿۳﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿۴﴾ الَّذِی یُوسْوِسُ فِی صُدُوْرِ النَّاسِ ﴿۵﴾ مِنْ اَنْجَمٍ وَّ النَّاسِ ﴿۶﴾

سوورتهی (نیخلاس)

هه که بییه (۴) ئایته

به ناوی خوای به خشندهی میهره بان

نهم سوورته باسی ته و حیدو هه ندی له سیفته پیرورزه کانی خوای کارزان دهکات، باسی تاک و ته نیایی و، جیگه ی تاکه ئومیدو هیوای رازو نیازی گش خه لکان دهکات، باسی بی نیازی و بی ئاتاجی و بی هاوبه شی و بی هاوتایی خوا دهکات، رته ئه وانه ده داته وه که ده لئین: خوا له سی (ئوقنوم) پیک ها تووه، ده مکتوی ئه وانه دهکات ده لئین: فریشته و جن بییه کان مندانی خوان! هوی هانتی نهم سوورته: وهک (ئوبه ی کوری که عب) ده تی: هاوبه شدانه ره کان به پیغه مبه ریان ﴿۱﴾ گوت: رسته ونه سه بی خوامان بو باس بکه! جا خوای به ده سلات له وه لامدا نهم سوورته تی: (قل هو الله احد...) ی نارد. (پیسه وانه حمه د، ترمزی، ئین جهریر ریوایه تی ده که ن). وه له فزل و گه وره بی نهم سوورته دا: ئیمامی (بوخاری) له (ئبو سه عید) وه ده تی: پیغه مبه ر ﴿۲﴾ فه رموی: ((أَبْجَزُ أَحَدِكُمْ أَنْ يقرأ ثلث القرآن في ليلة؟)). ئایا ئیوه ناتوان له ته نها شه ویکا سییه کی قورئان بخوینن؟ هاوه لان ئه وه یان لا گران و قوورس بوو، بویه ئینکاری ئه وه یان کردو وتیان: جا کنی ده توانی کاری وا بکات؟ پیغه مبه ریش ﴿۳﴾ فه رموی: ((الله الواحد الصمد - ثلث القرآن)). (فتح الباری: ۶۷۶/۸). واته: سوورته ی (سه مه د- ئیخلاس) سییه کی قورئانه.

ئاوا خوا بناسه!

ئه وده مه بتپه رسته کان داوای نه سه بی خویان له پیغه مبه ر ﴿۱﴾ کرد، خوای گه وره بو ئه وه لامه کورت و پوخت وه لامی دانه وه فه رموی:

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم * ۱: قل هو الله احد ﴾ ئه ی موحه مه د! ﴿۱﴾ بلنی: ئه و پهروه دگار ه ی که من ده ی په رستم، تاک و ته نیایه و، هاوه ل و هاوبه شی نییه ﴿۲﴾: ۲: الله الصمد ﴿۳﴾ ئه و خویه - که ناوی (الله) یه -، جیگای هیواو ئومیدو، بی نیازی شه، هیچ که سیکیش - بی له و - شایانی ئه وه نییه گیر و گرفته کان ببه رینه لای بو چاره سه ر، هر ئه وزاته گه وره ی شه، که ده بی هر بولای ئه و بگه ر بیته وه ﴿۳﴾: ۳: لم یلد ﴿۴﴾ که سی لی نه بووه و، هیچ روله یه کی نییه - وهک جوله که و گاورو بتپه رسته کان ده لئین -، چونکه خوا زور بلوند و پاک و بیخه وش و دووره له و جوژه بیرو بو جووانه

دیاری کردنی خاوه نی نهم بوونه وهرده به هه له چووو نه گه رایه وه بو هه ق، گومانیش له وه دا نییه که ده بی هممو دروستکراویک - گه وره و بچوک، وه کو نهم بوونه وهره - خاوه نیکی هه بی، به لام ئایا کئیبه و سیفته کانی چین و، ده بی چون بی؟ به لی... له دوزینه وه ی نهم راستییه خه لکیک له کون و تازوه لئیان تیگ چوو و به هه له چوون و، هر یه که یان به شیوو دلیکا ملیان ناوه، به لام نه گه ر بییریکی ورد له شیوه و شیوازی دروست بوونی نهم بوونه وهره: (عاسمان وزه مین و شیوو دؤل و کئوو چیوا به رزی و نزمی و شه وو رزوو خزرو هه یف و هه ساره کان و باو بوزان و توفان و گه رده لول و سه رماو گه رماو باران و به فرو ته رزه و ده ریاو زه ریاو هات و چوی گه مبییه کان به ناویاندا - کئوو ئاسایی - و ئافه راندنی مرؤف خوئی، ئه مانه و سه د ئه وه نده ی تریش له م بوونه وهردا) زور به ئاسانی به نجه ده خریته سه ر راستییه کان و رافه ی ئه و هه قیقه ته ده کریت، بویه ئیمه ش زور به دلنیاییه وه ملکه چین و سه ری به ندایه تیمان بو دانواند.

هزار رحمت له (حافیزی حه که می/ ۱۳۴۲ - ۱۳۷۷ هـ).
که له باری ثاقیده و بیرو باوهری موسلمانانه وه سه بارت به ناسینی
زاتی عه لییهی خوا چهنده جوان ده لیت:

أول واجب علی العبد
معرفة الرحمن بالتوحيد
إذ هو من كل الأوامر أعظم
وهو نوعان آیا من يفهم
إثبات ذات الرب جل وعلا
أسمائه الحسنی صفاته العلی
وانة الرب الجلیل الأكبر
الخالق الباری والمصور
باری البریا منشی و الخلاق
مبدعهم بلا مثال سابق
الأول المبدی بلا ابتداء
والآخر الباقي بلا إنتهاء
الأحد الفرد القدير الأزلی
الصد ألب المهيمن العلی
عُلُو قهر وعلو الشأن
جل عن الأضداد والأعوان.

موحه مهده! بلی: پهنا ده بمه بهر پهروه ردگاری سپیایی
بهره به بیان، نه وخوا یه ی که په رده ی نه بوونی له ت کردوو بوونه وهری
لی ده رهننا ۲: من شر ماخلق له شهرو خراپه ی هرچی
که دروستی کردوو، هر شتی خراپه ی لی بووه شیته وه ۳: ومن
تر غاسق إذا وقب وه له شهرو خراپه و زیانی تاریکی شهو، که
دادیت و هموو شتیک داده پوشتی به ژیره وه و ترووسکایی لی ده بری
و ده بیته شه وه زهنگ ۴: ومن شر النفاث فی العنق وه له شهرو
خراپه و زیانی نه و که سانه ی جادوو ده که ن و فوو ده که ن به گریکاندا،
چاوبه سترکردنی موسلمانان و، فیل و ته له که کردن لییان، نیجگار
کاریکی دزیوو ناله بارو به دو خراپه، ده بی هموو کات پهنا به خوا
ببری و، هه ولیش بدری تا خه لکی زال نه بن به سه ریاندا، جا بو
پتر ناگادار بوون له (سیحرو و جادوو، بگه ریوه بو سوورته ی (به قهره)
ثایه تی: ۱۰۲ ۵: ومن شر حاسد إذا حسد وه له شهرو
خراپه و زیانی هر حه سوودیک کاتی حه سوودی و نیره یی ده باو،
هه میشه ه هر خه ریکی زیان گه یاندنه به موسلمانان..

به لی پیغه مبه ر ناسا غیبیه کی تووش بوو، له وکاته دا فرشته
(جو بریل) هات و گوتی: (ده لئی ناسا غیبت؟ فرمووی: به لی،
جو بریلش ثم دوعایه ی به سه را خوینده وه و فرمووی: (بسم
الله أزیقک، من کل داء یؤذیک، ومن شر کل حاسد وعین، الله
یشفیک). (موسلم: ۲۱۸۶).

به لی: مرؤف هه رچه نده ده سه لاتدار بییت ناتوانی هه کون و
قوژنیکی زیانی پی نه گه یه نییت له خوی بگری، بویه ده بی
هه مووکات پهنا هه په نای خوی بالا ده ست بییت.

سوورته ی (فهلق) ه

ه که بییه و (ه) ثایته

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان
ثم سوورته به نده راسته کانی خوا فیری ده کات که: هه مووکات
خویان بده نه دهستی خواو پهنا هه ربه و بهرن له ته واوی شهرو
خراپه ی خراپه کاران، به تاییه تی له زیانی تاریکه شهو که په رده
به سه ر رووناکییه کانداه کیشتی، له زیانی دروژنان و دووروان،
له خراپه ی جادوو بازان و ساحیران، له زیانی نه وانه ی که چاویان
هه له مانی مه رده.

پهنا هه به خوا یه له گچه لی گچه لگیران:

مرؤ چهنده به تواناو به هیز بییت، هیمان هه پیویستی به پالپشتیکی
وه که خوا هیه، که له زیان و زهره ری گشت زیانده ری دلنایای بکاو
نؤقره به گیانی بدات، بویه ده فرمووی:

بسم الله الرحمن الرحیم * ۱: قل أعوذ برب الفلق وه ی

سوورته ی (ناس) ه

ه که بییه و (ه) ثایته

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

سوورته ی (ناس) مرؤف فیری نه وه ده کات که هه مووکات هه
به خوا یه گه وره پهنا به ری، له گهل نه وه یشدا هندی له سیفاتیشی
بو باس ده کاه ده لی: خوالله) پهروه ردگاری هه سوو خه لکانه،
پاشای ته واوی مرؤفه کانه، تاکه (مه عبود) و په رستراوی به هه قی
به نده کانه.

مرؤف فیز ده کاه پهنا به خوا بگری له زیانی (نیبلیس) و مرؤفه
لادره کان و شاگرده کانیان، نه وانه ی که هه رده له چه واشه کردن
و فریودانی ثاده مزادان.

پهناهره شی خوییه لهدس جنوکهو مهردمی بهد فهر:

بهلّ خوی بالآ دس بری له په سن و سیفاتی پیرۆزی خوی له م سووره تدا باس دهکا، بۆ ئهوه مروّف باشر پشتی پی بیهستی و، له خراپه ی ئینس و جننی بهد کردار بیپاریزی ولیمان نه ترسیت، بۆیه دهفهرموی: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * ۱﴾ قل أعوذ برب الناس ﴿ ۱﴾ ئەی موحه ممد! ﴿ ۲﴾ (ئەی موسلمان!) بلّی: په نا ئه بهمه بهر په روهر دگاری خه لک ﴿ ۳﴾ ملك الناس ﴿ ۳﴾ پاشای خه لک ﴿ ۳﴾: ۳: الہ الناس - په رستراوی خه لک.

ئەم سئ سیفه ته پیرۆزه ی خوییه: (رهب، مه لیک، ئیلاه) له سه ره تای سووره تی (فاتیحه) شهوه هاتوو: (الحمد لله رب العالمین، الرحمن الرحیم، مالک یوم الدین)، ههروهک له سه ره تای سووره تی (به قهره) شهوه شهفهرموی: (یا ایها الناس اعبدوا ربکم الذی خلقکم والذین من قبلکم لعلکم تتقون * الذی جعل لکم الأرض فراشا والسماء بناء وأنزل من السماء ماء فأخرج به من الثمرات رزقا لکم فلا تجعلوا لله أندادا)، جا کاتی که تو قایل بوویت به (ریووبییه ت) ی خوی گه وره، ئیتر ده بی هه ره ئه ویش به (إله) بزانی و بیپه رستی، وه کسو دهفهرموی: (فلیعبدوا رب هذا البيت..)، جا (ریووبییه ت) و په روهر دگاریه تیشی له گه لی سووره تی تر دا دوویات کراوه ته وه، وهک دهفهرموی: (الحمد لله رب العالمین) (۲/۱). ﴿قل أغیر الله أبغی ربا وهو رب کل شیء﴾ (۱۶۴/۶). ﴿قل من رب السموات والأرض قل الله﴾ (۱۶/۱۳)، (رب المشرق والمغرب لا إله إلا هو فاتخذہ وکیلا) (۹/۷۳)، ﴿فلیعبدوا رب هذا البيت..﴾، ﴿إنما أمرت أن أعبد رب هذه البلدة﴾ ۹۱/۲۷. (رب العرش الکرم) (۱۱۶/۳۳). جا دوا ی باسی (ریووبییه ت) ی خوا، باسی پاشایه تی دیت و دهفهرموی: (ملک الناس) تا مرۆ بزانی که ئه و خوییه، هه ره وهک (رهب) به بۆه موو جیهانه کان، خاوه ن و پاشایشیانه، که وایوو زاتیکی زۆر گه وره به ده سه لاتو، شیوا ی پشت پی به ستنه له کاتی خۆشی و ناخۆشیدا، وه که دهفهرموی: ﴿اعبدوا ربکم الذی خلقکم والذین من قبلکم لعلکم تتقون﴾ (۲۱/۲-۲۲)، پاشان ده بی ددان ته نها به (تولو هییه ت) و حاکمییه تی ئه ویشدا بئری و، هه ره فه رمانی ئه ویش بهر ئیوه بیریت، بۆیه دهفهرموی: ﴿إله الناس﴾، یان دهفهرموی: ﴿وما خلقت الجن والإنس إلا ليعبدون﴾ (۵۱/۵۶). یان ﴿قل اللهم مالک الملك﴾ (۲۳/۳). یان دهفهرموی: ﴿له الملك وله الحمد﴾ (۱/۶۴)، یان ﴿له ملک السموات والأرض﴾ (۱۰۷/۲). یان ﴿الملك القدوس﴾ (۲۳/۹۵)، ئەم هه موو ئایه تانه و ده یان ئایه تی دی، هه ره هه موو داوا ده که ن و به مرۆ ده لئین که: ده بی ته نها خوا بیه رستری و،

هه ره له ویش گووی رایه لی و به ره فه رمانی بکری، ده بی له مانا و مه به ستی راسته قینه ی (رهب، مه لیک، ئیلاه) واتی بگه یین ﴿ ۴﴾: من شر الوسواس ﴿ ۴﴾ له شه رو خراپه و زیانی ده غده غه دروستکه رو وه سه وه سه کار ﴿ ۵﴾ الخناس ﴿ ۵﴾ که هه ره ناوی خوا برا و یادی کرا، ئه و خۆی په نهان دهکات، زانایانی ته فسیر ده لئین: شه ی تان ته پ ده کوتیته سه ره دلی مروّف و ده ی کا به خانه ولانه ی خۆی، هه تا خوا نه کا به جینی نا هیلی. پیغه مبه ریش ﴿ ۶﴾ دهفهرموی: هه موو مرۆیه ک شه ی تانکی هاوړنی هه به و، له گه لیا هه له ده سووری و، هانی ده دا بۆ کاری خراپ، ته نانه تی منیش، به لآم خوا منی زآل کردوو به سه ره هاوړی شه ی تانه که مداو، ناتوانی کاری خراپ پی بکات (موسلیم). ﴿ ۵﴾ الذی یوسوس فی صدور الناس ﴿ ۵﴾ ئه وه ی وه سه وه ده خاته ناو سینو دلی مه ردمه وه ﴿ ۶﴾: من الجنة والناس ﴿ ۶﴾ له جنوکهو له ئاده می، (ئه وانه یان شه ی تان ره ف تارن) وهک دهفهرموی: (وکذلک جعلنا لکل نبی عداوا شیاطین الإنس والجن یوحی بعضهم إلی بعض زخرف القول غرورا)، پی شه وا (ئه حمه د) یش ئەم فه رموو ده یه ی هیئاوه: که ئه بووزهر ده لی: جا ریک چومه مزگه وت، ده بیمن پیغه مبه ر ﴿ ۷﴾ له وئییه، پاشان دانیشتم و، فه رمووی: ((یا أبا ذر هل صلیت؟)) واته: ئه بووزهر! نو یژت کردوو؟ وتم: نا، فه رمووی: ((قم فصل)) واته: هه ره ئیستا هه ستو نو یژه که ت بکه، منیش نو یژم کردو پاشان فه رمووی: ((تعوذ من شر شیاطین الإنس والجن)) له شه ری شه یاتینی ئاده می و جننی په نا به ره به رخوا. (ئه بووزهر) ده لی: گوتم: باشه! شه یاتینی ئاده می هه یه ۱؟ فه رمووی هه یه. به ل.. ئەم سووره ته فه ری ئه وه مان دهکات که هه مووکات په نا به رینه بهر خوی گه وره له هه موو ئیش و کاره کاند، وه خۆمان بیپاریزی له وانیه ده یانه وی به قسه ی لووس و بی ناوهرۆک له خسته مان بهرن، به تاییه ت له ئاده میه شه ی تان و شه ی تانکاره کان، خۆ بی گو مانه که گه لی که س هه یه له دیو (عیفریت) و جنوکه کان، زۆر خراپ تره و زیانی گه وره تره، شه ی تانیش به شاره گه خوین به ره کاند دیت و ده چی و، به شی خۆیشی ده سه لاتی دراوه تی، بۆیه پیویسته مروّف هه میسه وریایی و ناگای له خۆی بی و شه ی تان فریوی نه دات.

سا خویا به مبه ره بانئ خۆت بمان پاریزه له پیلانی جنوکهو مروّفه دوو روو و خراپه کاره کان و زمان لووسه کان بمان پاریزه، و له سه ره ئاینه که ی خۆت دامه زراوسان بکه و هیزو پیژمان بۆ زیاد بکه، تا باشر بتوانین خزمه تی ئیسلام و دینه که ت بکه یین.

په یامبه ر ﴿ ۸﴾ هه موو شه وی - که ده چوو ه جیگای خه و بۆ نووستن - سئ جارن سووره تی (قل هو الله)، (قل أعوذ برب الفلق)، (قل

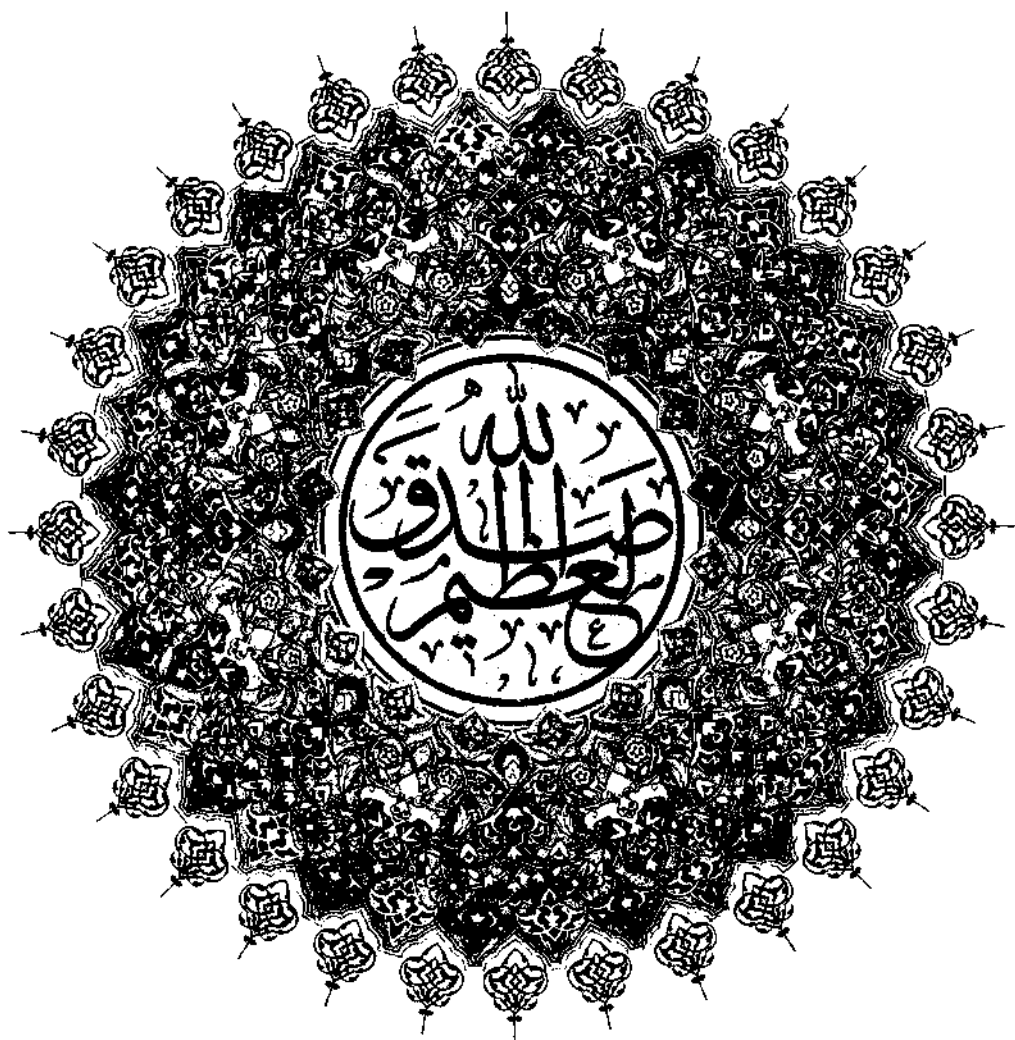
گروويك، بەھزار قوربان و سەدەقەت ىم، ئەوجا بەكەم و كورتى و ناتەواوى دەستمان كەوتەو! بۇيە ناچار بووم ھەمىسان زۆرىي داپرېژمەو، بگەرېمەو سەرەتاكەي و، لە ئەنجامدا ئەوئەندەش دواكەوت خەرىكە بلىم لەكاتى خۇيدا فرىا نەكەوت!

داواى لىبووردنىش دەكەم لە ھەر كەم و كورتى و ناتەواويەك، و ھەر كەسكىش ھەرشتىكى بەر چاوكەوت، بەدۇستانە و بەدۇستانە بەسەرى بگەرېتەو، ئىمەش - لەگەل سوپاسدا - گوئى بىستى دەبىن و جوھدو ھەولەكەشى دەنرخىنن.

تېببىنى: لەرەمەزانى سالى (۱۴۱۳) ى كۆچى، دەستم كرد بەنووسىنى ئەم كورتە تەفسىرە، وە لە (۴) ى مانگى سەفەرى سالى (۱۴۱۸) ى كۆچى، بەرامبەر بە (۱۹۹۷/۶/۹) زايىنى لەھەلەبجەي شەھىد لە (راگەباندىن) ى بزووتنەو ى ئىسلامىي لەكوردستان/ عىراق. لىبوومەو. داواكارم لە خواى بەبەزەيى و مېھرەبان لىمان وەرگرى و، قەلەمى بەخشىن بىننىت بە سەر ھەلەكاناندا.

أعوذ برب الناس) ى دەخوئندو، فوى بەھەردو دەستىا دەكردو بە ھەموو ئەندامەكانى لاشەيدا دەيھىنا، بە تايبەت دەم و چاوو سەرو ھەر جىگايەكى دى كە دەستى پنى دەگەشت.

لەكۇتايىدا: زۆر زۆر سوپاس بۇ خواى مېھرەبان كە بەنووسىنى ئەم (تەفسىرە) كورتەيە بۇ قورئانە پىرۆزەكەي رىزى لىنام، ئەم نووسىنەش لەسەر داخووزى گەل لەجوان و لاوہكانمان، ئەگىنە قورئانى پىرۆز بەيەك بەرگ و دەبەرگىش نىخ و بەھاي دەرناكەوئى، ھىمان ئەمەش - بەم شىوہكەم و كورتەيە - پاش نازارو پىزارىكى زۆرو، لە سالەكانى نەوئەو، ئەو فېكر و بېرەم كەوتە مېشكەو، ماخۇلانم بووو دەموت خوايە! چۇن بتوانم پىرۆسەيەكى ئاواى بەنىخ، بەتەنيا لە كوردستانىكى پىر لەئاژاوەو بى ئوقرەو، پىر لە سىياسەتى ھەمە جۆرە تەواو بەكەم، ھەر ئەمەش بوو كەگەل جارى ئەمىش بەر شالووى رك و كىنە دەكەوت و تۆلە دەدرا، تەنانتەتى پاش ئەو كە خرابە (كۆمپىوتەر) - ھەو تاپىكرا كەوتە دەستى



الشُّورَة	أَقْفُوس	الْمُصْحَفَة	الشُّورَة	أَقْفُوس	الْمُصْحَفَة	الشُّورَة	أَقْفُوس	الْمُصْحَفَة
الفَاتِحَة	١	٥	الرُّمَز	٢٩	٧٠٧	المُرْسَلَات	٧٧	٨٩٦
البَقَرَة	٢	٧	عَافِر	٤٠	٧١٩	التَّبَا	٧٨	٨٩٩
آلِ عِمْرَان	٣	٩٤	فُصِّلَتْ	٤١	٧٢٠	التَّازِعَات	٧٩	٩٠١
النِّسَاء	٤	١٢٨	الشُّورَى	٤٢	٧٢٨	عَبَسَ	٨٠	٩٠٥
المَائِدَة	٥	١٨٩	الرَّخُوف	٤٣	٧٤٦	التَّكْوِيْد	٨١	٩٠٧
الْأَنْعَام	٦	٢٢٧	الدَّخَان	٤٤	٧٥٥	الْأَنْفِطَار	٨٢	٩٠٩
الْأَعْرَاف	٧	٢٦٠	أَبْجَاثِيكَة	٤٥	٧٥٩	المُطَفِّفِيْنَ	٨٣	٩١٠
الْأَنْقَال	٨	٢٩٦	الْأَخْقَاف	٤٦	٧٦٢	الْأَنْشِقَاق	٨٤	٩١٢
التَّوْبَة	٩	٢٦٠	مُحَمَّد	٤٧	٧٧٠	البُرُوج	٨٥	٩١٤
يُونُس	١٠	٢٢٨	الْفَتْح	٤٨	٧٧٧	الطَّارِق	٨٦	٩١٦
هُود	١١	٢٥٥	أَحْجَرَات	٤٩	٧٨٤	الْأَعْلَى	٨٧	٩١٧
يُوسُف	١٢	٢٧٤	ق	٥٠	٧٨٩	الْعَاشِيَة	٨٨	٩١٨
الرَّعْد	١٣	٢٩٦	الدَّارِيَات	٥١	٧٩٤	الْفَجْر	٨٩	٩٢٠
إِبْرَاهِيْم	١٤	٤٠٦	الطُّور	٥٢	٧٩٨	الْبَلَد	٩٠	٩٢٢
المِجْد	١٥	٤١٥	النَّجْم	٥٣	٨٠٢	الشَّمْس	٩١	٩٢٢
التَّحَل	١٦	٤٢٥	القَمَر	٥٤	٨٠٧	اللَّيْل	٩٢	٩٢٥
الْإِسْرَاء	١٧	٤٤٥	الرَّحْمَن	٥٥	٨١١	الضُّحَى	٩٣	٩٢٦
الكَهْف	١٨	٤٦٦	الْوَاقِعَة	٥٦	٨١٦	الشُّرَح	٩٤	٩٢٨
مَرْيَم	١٩	٤٨٥	الحَدِيْد	٥٧	٨٢١	التِّيْن	٩٥	٩٢٩
طه	٢٠	٤٩٦	المِجَادِلَة	٥٨	٨٢٨	العَلَق	٩٦	٩٢٠
الْأَنْبِيَاء	٢١	٥١٠	أَحْشَر	٥٩	٨٢٢	القَدْر	٩٧	٩٢١
الحَج	٢٢	٥٢٥	المُتَحَنِّنَة	٦٠	٨٢٩	الْبَيْتَة	٩٨	٩٢٢
المُؤْمِنُون	٢٣	٥٣١	الضُّف	٦١	٨٣٢	الرِّزْلَة	٩٩	٩٢٢
النُّور	٢٤	٥٥٢	أَجْمَعَة	٦٢	٨٤٥	العَادِيَات	١٠٠	٩٢٤
الضُّرُقَان	٢٥	٥٦٨	المُنَافِقُون	٦٣	٨٤٧	القَارِعَة	١٠١	٩٢٥
الشُّعْرَاء	٢٦	٥٧٩	التَّعَاثُر	٦٤	٨٥٠	التَّكَاثُر	١٠٢	٩٢٥
النَّمْل	٢٧	٥٩٤	الطَّلَاق	٦٥	٨٥٢	العَصْر	١٠٣	٩٢٦
القَصَص	٢٨	٦٠٨	التَّحْرِيْم	٦٦	٨٥٦	الهَمَزَة	١٠٤	٩٢٧
العَنْكَبُوت	٢٩	٦٢٢	المَلِك	٦٧	٨٥٩	الفِيل	١٠٥	٩٢٨
الرُّوم	٣٠	٦٢٢	القَلَم	٦٨	٨٦٤	قُرَيْش	١٠٦	٩٢٨
لُقْمَان	٣١	٦٢٩	أَحْقَاقَة	٦٩	٨٦٩	المَاعُون	١٠٧	٩٢٩
السَّجْدَة	٣٢	٦٤٤	المَعَاج	٧٠	٨٧٢	الْكُوْثِر	١٠٨	٩٤٠
الْأَحْزَاب	٣٣	٦٤٨	شُوع	٧١	٨٧٥	الْكَافِرُون	١٠٩	٩٤٠
سَبَأ	٣٤	٦٦٥	الْجِن	٧٢	٨٧٨	التَّصْد	١١٠	٩٤١
فَاطِر	٣٥	٦٧٢	المُزْمَل	٧٣	٨٨٢	المَسَد	١١١	٩٤٢
يَس	٣٦	٦٨١	المَدْيَن	٧٤	٨٨٦	الْإِخْلَاص	١١٢	٩٤٢
الصَّافَات	٣٧	٦٨٩	الْقِيَامَة	٧٥	٨٨٩	الفَلَق	١١٣	٩٤٤
ص	٣٨	٦٩٨	الْإِنْسَان	٧٦	٨٩٢	التَّكَاثُر	١١٤	٩٤٤

چەند زانیارییهکی له باره‌ی قورئانی پیرۆزهوه

به ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

داودی میسری) - که له‌سالی (٩٤٥) ی ک، کۆچی دوایی کردوو. له‌کتیبی (طبقات المفسرین) دا (٧٠٤) موفه‌سیری بۆ قورئان ناوبردوه که ته‌فسیری قورئانیان کردوو، ناخۆ ده‌بی ئیستا به‌ چەند گه‌یشتن.

قورئان: فه‌رمووده‌ی خوای دلۆفان و له‌ کارزانه، به‌په‌نجه‌مبه‌ره‌که‌یدا (موحه‌مه‌د ﷺ) ناروووه‌تی بۆ گشت جیهانیان، هه‌تا به‌ ژیرانه‌و فامیدانه‌ لێی حالی ببن و، بۆ دونه‌یاو قیامه‌تیان کاری پێکه‌ن و، بیکه‌نه‌ ده‌ستوو‌رو به‌رنامه‌ی ژین و مردنیان، رۆشنتر بلێین: بیکه‌نه‌ ئه‌ساس و بنه‌ماو په‌وشی کۆمه‌لایه‌تی و، رامیاری و، ئابووری و، دامه‌زراندنی ده‌سه‌لات و ده‌ولت، سیاسه‌تیان له‌سه‌ر بنه‌مای ئایه‌تی: (و انک لعلی خلق عظیم) بی‌ت، کلروباری کۆمه‌لایه‌تی و پێکه‌وه‌منانی خه‌یزان و، ده‌رامه‌ت و ده‌ستخستن و، دابه‌شکردنی له‌ رێی پاک و جه‌لال و په‌وانه‌وه‌ بی‌ت، عه‌داله‌ت و دادگه‌ری له‌ گشت دام و ده‌زگا‌کانی ده‌ولته‌دا ره‌چاو بکری‌ت، یان کورتر بلێین: گشت په‌یوه‌ندی و، جم و جووتیکی ده‌ولت، یان تاک و کۆمه‌ل، له‌ رووی سیاسه‌تی قورئان و فه‌رمووده‌مکانه‌وه‌ هه‌لگۆزری و، هه‌له‌سه‌نگینری، نه‌وسا پاش نه‌جامدانی کاری و، شتیکی جوان و پێویسته‌ بۆ قورئان که، هه‌ندی زانسته قورئانیه‌کانی به‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه‌ فیر ببین:

(١) هۆی هاتنه‌ خواره‌وه‌ (اسباب النزول) ی ئایه‌ته‌کانی قورئان (ئه‌وه‌شه‌ی هۆی هاتنی هه‌بی‌ت) بزانی‌ت، به‌لام له‌گه‌ل ره‌چاوکردنی باره

ته‌فسیر: بریتیه‌ له‌ لیکدانه‌وه‌ و شیکردنه‌وه‌ی مانا و مه‌به‌سته‌ سه‌ره‌مکیه‌کانی قورئانی پیرۆز، پتر له‌ لیکۆلینه‌وه‌ و لیکدانه‌وه‌ له‌ لایه‌نه‌کانیتری، (وه‌کو لایه‌نی ریزمان و زمانه‌وانی، په‌وانبێژی و خوشخوانی، فیه‌و ده‌ره‌ینانی نه‌حکامه‌ شه‌رعیه‌کان و، دوعا و نوشته‌پیکردنی) تیگه‌یشتن و، وه‌رگرتنه‌تی وه‌کو په‌په‌وه‌و به‌رنامه‌ی ژیان بۆ هه‌ردوولا (دونه‌یاو قیامه‌ت)، به‌گه‌رخسته‌نیه‌تی له‌هه‌موو ده‌ورو رۆتکی ژانی رۆزانه‌دا (له‌باتی ما‌جکردنی و، له‌به‌رگ هه‌لگێشانی و، له‌ره‌فه‌دانانی و، خویندنی له‌تازییه‌و بۆنه‌کاندا، دانانی له‌ میزی دادگا‌کاندا (بۆ چاوبه‌سی مه‌ردم). نه‌گه‌رچی نه‌م ریزلێنه‌ش له‌خۆیدا! ده‌رخینری، به‌لام دیاره پاش به‌ مهنه‌جکردنی.

● قورئانی پیرۆز، له‌ گشت چاخ و سه‌رده‌می‌کدا له‌لایه‌ن زاناکانی هاوچه‌رخه‌وه‌ بایه‌خ و گرنگی خۆی دراوه‌تی و، کتیب و بابته‌ گه‌لێکی له‌سه‌ر نووسراوه‌ (جه‌لاله‌دینی بولقینی) له‌کتیبی (مواقع العلوم فی مواقع النجوم) دا ده‌لی؛ پتر له‌ (٥٠) زانستی جو‌راو‌جو‌ر، له‌سه‌ر قورئانه‌وه‌ تۆمار کراون.

(سیووتی) - که له‌ (٩١١) ی کۆچی کردوو. له‌ کتیبی (التحیر فی علم التفسیر) نه‌و زانیارییه‌ی له‌باره‌ی قورئانه‌وه‌ نووسراون گه‌یانده‌وه‌تی به‌ (١٠٢) جو‌ر، دیاره‌ رۆژ به‌ رۆژی ته‌فسیرو رافه‌ی قورئان گه‌شه‌ ده‌کا و پێش ده‌که‌ویت.

(صحيح) و رموانه كهيدا، چونكه لمتەفسیرمکاندا بەشێکی زۆرو زەبەند، بەناوی (اسباب النزول) هوه کۆکراوتمهوهو بۆته مال لەسەرمان، کهچی زۆریکیشی لەگەڵ واقیعی نیسلامدا ناگونجی، لەم داوییهدا بوو شیخ (موقبیل)ی یەمەنی لەوبارمەوه هەمووئیکی زۆریدا، بەلام زۆر کەمی بە (صحيح) دەستکەوت، ئەویتری یان لاوازه، یان هەلبەسراوه.

(۲) لە مونسەبهو پەيوەندی نیوان ئایەتەکان بکۆلینەوه، بۆ ئەمەش سوود لە (التفسیر الکبیر) و (فی ظلال القرآن) و (الرهان) وەریگیرئ.

(۳) ئەو بیژمەو وشانە که بۆ چەند ماناو مەبەستێک هاتوون. لیکبەرینەوه، بۆ ئەموانه: بیژمە (هدی) بۆ پتر لە (۲۰) مانای جیاواز هاتوو.

(۴) زانیی (تشابه) لەنیوان وشە لیکچوووهکاندا، بۆ ئەموانه: (قل إن هدی الله هو الهدی) لە جیگایهکیتدا (قل إن الهدی هدی الله)، یان (انی یكون لی ولد) لەجیگایهکیتدا (انی یكون لی غلام).

(۵) سەرمتاو کۆتایی سوورتمەکان هەلسەنگینریت، چونکه نەر بە وردی تەماشای ئەو پرووی قورئان بکریت، روون دەبیتەوه کهسەرمتای سوورتمەکه، لەچی دەدوئ، کۆتاییهکەیشی هەر لهوه دەدوئ، که ئەمەش پەيوەندی سوورتمەکه بیکهوه جۆش دەدا.

(۶) جیاکردنەوهو ناسینی سوورتمە (مەکی) و (مەدەنی)یەکان، بۆ ئەمەش قسەى راست ئەوهیهکه:

هەر بەشێک لە قورئان بەر لەهیجرت- هاتبی، دەبیتە مەکی، ئەویشی پاش کۆچ و هیجرت کەوتیبت، دەبیتە (مەدەنی)، شیاوی باسە تەرتیب و ریکخستنی ئایەتەکان- لەهەر سوورتمێکدا- (تەوقیف) یە و بەفەرمانی پێغەمبەر ﷺ، واتە: نابێ ئایەتی سوورتمتی بیری بۆ سوورتمتیکیتر، وەیان شوێنگۆرکیی پیکریت،

بەلام مەسەلهی هۆنینهوهو ریکخستنی سوورتمەکان بەم شیویه که ئیستا هیه- بە فەرمانی خەلیفه (عوسمان) بوو ﷺ ئەلبەت ئەویش بە جزووری هاوئله پسپۆرەکانی قورئان بوو، ئەو کارهیهی ئەنجام دا، گشت رایان لەسەر داووبوو بە(ئیجماع)، ئەگینه سوورتمەکان لە بنەرمتدا بەم شیویهی خوارمەوه دابهزیوون:

سوورتمە مەکییەکان: (عەلەق، قەلام، موززەمیل، موددەسسیر، مەسەد، تەکویر، ئەعلا، لەیل، فەجر، زوحا، ئینشیراح، عەصر، عادیات، کەوسەر، تەکاسور، ماعوون، کافیرون، فیل، صەمەد، نەجم، عەبەسە، قەدر، بروج، تین، قورەیش، قاریعە، قیامە، هومەزه، مورسەلات، قاف، بەلەد، گاریق، قەمەر، صاد، ئەعراف، جین، یاسین، قورقان، فاگیر، مەریەم، تاها، واقیعه، شوعەرا، نەمل، قەصەص، ئیسراو، یوونس، هود، یوسف، حیجر، ئەنعام، صافات، لوقمان، سەبهو، زومەر، غافیر، شورا، قوصصیلەت، زوخروف، دوخان، جاسیە، ئەحقاف، زاریات، غاشیە، کەهف، نەحل، نوح، ئیبراهیم، ئەنبیاو، مؤمینون، سەجدە، گور، مولک، حاققە، مەعاریج، نەبهو، نازیعات، ئینیگار، رووم، عەنکەبووت).

مەدەنییهکانیش:

(بەقەرە، ئەنفال، ئالی عیمران، ئەحزاب، مومتهحینه، نيسا، زەلزەلە، حەدید، موخەمەد، رەعد، رەحمان، دەهر، تەلاق، بەیینه، حەشر، فەلەق، ناس، نەصر، نوور، حەج، مونافیقون، موحادەلە، حوجورات، تەحریم، صەف، جومعه، تەغابوون، فەتخ، تەوبە، مائیدە)، ئەم سەرژمیرییهشان بۆ مەکی و مەدەنی، بە پێی هەندئ ریوايهته.

(۷) زانیی سەرمتاو کۆتایی و، ناخر بەش لە قورئان، بۆئەمە زاناکان کیشەیان نییه، کەسەرمتای سوورتمتی (عەلەق) یەکهەم بەش بوو

له قورئان له (حیراد) ۱ بۆ پیغه مبهەر ﷺ هاتوووه.
 ۸) قورئان به (۱۰) شیوه (قراءات العشر) دهخوینریتهوه، دیاره که نهگهر بهدمرله م ده شیومیه ههبوو، ئهوه به(قراءة الشاذة) دادهنری و، وهکو قورئان کاری پیناکری، بۆ نموونه: خویندنهوهی (انما یخشی الله من عباده العلماء...) به(انما یخشی الله من عباده العلماء) بهلام وهکو فهرموودمیهک ومردهگیردیت و کاری پیدهکری.
 ۹) نیوهی یهکه می قورئان له فاتیحه وهیه، ههتا (نوون)ی (لقد جئت شیئا نکرا)ی سوومرتی (کههف) یان (ف)ی (ولیتلطف)ی هه مان سوورته.

۱۰) نایه تهکانی قورئان (۶۵۰۰) نایه ته، نیوهی یهکه می له (فاتیحه) وه دهست پیدمکات، بۆ نایه تی (فألقي عصاه فإذا هي تلقف ما يأفكون)ی سوورتهی (شوعهرا)، لهویشه وه بۆ کۆتایی سوورتهی (ناس) بهشی ناخریمتی.
 ۱۱) وشهکانیشی: (۷۷۴۳۹) وشهیه، بیژهی (الله)ی پیروزیش (۹۸۰) جار هاتوووه، بهپیی ناماری (محمد فواوود عبدالباقي).

۱۲) پیتهکانی: (۲۳۱۸۰) پیته.

(نسهفی) له کتیبی (مجموع العلوم و مطلع النجوم) دا ههولتیکی زۆری داوه بۆئهوهی بزانیته ههریهک له پیتهکانی قورئانی پیروژ، چهند جار له قورئاندا هاتوون، که دیاره ئه مهیش نهو بهر به تهنگه وه هاتنی زاناکان نیشان دهدا بهدهم قورئانهوه، جا دهره نجام بهم شیومیه ی خواره وه راپۆرتی داو گوتی:

أ (ئهلیف): ۴۸۷۴ جار هاتوووه.

ب (بی): ۱۱۴۲۰ جار هاتوووه.

ت (تی): ۱۴۰۴ جار هاتوووه.

ث (ئی): ۱۰۴۸۰ جار هاتوووه.

ج (جیم): ۲۳۲۲ جار هاتوووه.

ح (حی): ۴۱۳۸ جار هاتوووه.

خ (خی): ۲۵۰۲ جار هاتوووه.

د (دال): ۵۹۹۸ جار هاتوووه.

ز (زال): ۴۹۳۴ جار هاتوووه.

ر (ری): ۲۲۰۶ جار هاتوووه.

ذ (ذی): ۱۶۸۰ جار هاتوووه.

س (سین): ۵۷۹۹ جار هاتوووه.

ش (شین): ۲۱۱۵ جار هاتوووه.

ص (صاد): ۲۷۸۰ جار هاتوووه.

ض (ضاد): ۸۸۲ جار هاتوووه.

ط (طی): ۱۲۰۴ جار هاتوووه.

ظ (ظی): ۸۴۲ جار هاتوووه.

ع (عهین): ۹۴۷۰ جار هاتوووه.

غ (غهین): ۱۲۳۹ جار هاتوووه.

ف (فی): ۹۸۱۳ جار هاتوووه.

ق (قاف): ۸۰۹۹ جار هاتوووه.

ك (کاف): ۸۰۲۲ جار هاتوووه.

ل (لام): ۳۳۹۲۲ جار هاتوووه.

م (میم): ۲۸۹۲۲ جار هاتوووه.

ن (نوون): ۷۰۰۰ جار هاتوووه.

ه (هی): ۲۶۹۲۵ جار هاتوووه.

و (واو): ۲۵۵۰۶ جار هاتوووه.

لا (لام ئهلیف): ۱۴۷۰۷ جار هاتوووه.

ی (ئی): ۲۵۷۱۷ جار هاتوووه.

۱۳) رینمای بۆ تهفسیر کردن: ههتا دهست بداو بگونجیت، تهفسیر به قورئان بکریت، خو نهگهر توانای ئه وه نهبوو، ئه وسه به فهرموودمهکان، پاشان به وتهو قسهی هاوهلان، ئه و جا تهفسیری پاشینان (تابعین) وهکو: (موجاهیدی کوری جهبهه، سهعدی کوری جوبههیر، عیکره مهی بهندهی نبین عهباس) عهتای کوری رهباح، شیخ حهسهنی بهصری، مهسروق، سهعدی کوری موسههیب، ئه به لهعالیه، رهبعی کوری ئه نهس، ههتاده، زهحاک کوری موزاحیم) و دهیان زانای تر، نهگهر چی دهگونجی له ههندی جیگادا (ئیسرائیلیات) وه (نهصرانیات) تیکه له به تهفسیرهکانیان کرابی، به تایبهتی نهگهر له

(عبداللای کوری سلام) و (که عبولئه حبار) و (وهبی کوری مونه بیه، عهدوله لیکی کوری عهدوله زیزی کوری جورمیج) ریوایه تیان کردبیت، شیایو باسیشه همر ناوچه و ولاتیک (نیمام) و پیشه وایه کی هه بووهو، ریوایه تیان لیوه کردووهو تهقلیدو لاسایی نهویان کردوتهوه، بۆ نمونه:

لهمه ککه دا (عبداللای کوری عهباس) سهرفاقله و پیشهنگی راهه که رانی قورنان بووهو گوئیان بۆ نه و گرتووهو له و پهیره و بیان کردووهو، پاشان شاگردو قوتابییه کی زوری شی پیگه یاندووهو، جیی نهویان گرتوتهوه، وهک: (سه عیدی کوری جوبهیر، که مخابن سالی (۹۵) ی کۆچی به دهستی (حه حاج) شهید گرا! یا (موجاهیدی کوری جهبر) که سالی (۱۰۴) ی کۆچی مائاواپی کردو دنیای به جیهیشت، یان (تاوسی کوری که یسانی یه مهنیی) سالی (۱۶۰) ی ک، کۆچی دواپی کرد، یان (عیکرمه) سالی (۱۰۴) ی کۆچی، گهراوه بۆ لای خوا، یان (عهتای کوری نهبی رهباح) که سالی (۱۱۴) ی ک، کۆچی کرد، خوی دلوفان له گشت خۆش ببیت.

له مه دینه یاشدا (ئوبه ی کوری که عب) بوو به ماموستا و پیشه وایان و گوئیان بۆ نه و دهگرت و چاو له و دهگرا، نه مانهش شاگرد هه لکه وتوووه کانیمتی: (روفه یی کوری مههران) که سالی (۹۰) ی ک، کۆچی دواپی کرد.

دوووه: (موجه ممدی کوری که عب) ی (قوره زیزی / ۱۸ ک) کۆچی دواپی کرد. سییه م: (زهیدی کوری نه سلم / ۱۳۶ ک) مائاواپی کرد. خوا لییان خۆش ببیت.

* له (عیراق) یاشدا (عبداللای کوری مه سعوود) پیشه وایه سه رهواج بوو و، خه لگی له مووه قورنایان و مرگرت و، زوری کیش ریوایه تیان لیوه کردووه، خوی میهره بان سه ره زیزی هیامه تیان

بکات.

(سیووتی) له کتییی (نیتقان) دا ده لیت: ناو دارو هه لکه وتوانی هاوه لآن بۆ تهفسیری قورنان، نه م (۱۰) که سه ن: (نه بووبه کری صدیق، عومه ری کوری خهتاب، عوسمانی کوری عه فان، عه لی کوری نه بی تالیب، نیبن عه باس، نیبن مه سعوود، ئوبه ی کوری که عب، زهیدی کوری سابت، نه بو مووسای نه شه ری، عهدوللای کوری زوبهیر) به شیک له خوار نه مانه ی شه وه خه لگی کی زور بوون، وهکو: (نه نه سی کوری مالیک، نه بوو هورمهیره، نیبن عومه ر، جابری کوری عهدوللای... هتد) دیسان خوی به به زه می له هه موان خۆش بیی و سه ریان بهرز بکاته وه له رۆزی په سلان و به ری.

* تهفسیر له ناخری ته مهنی (به نی ئومه مبه) و سه ره تای سه ره له دانی (عه باس) یه کاندای نووسرایه وه، به لام (هه رمووده) به ره له وه دهستی کرد به نووسینه وه، گرنگیه کی نیجگار زوری پیدراو گرابه جهند (باب) ی ک، تهفسیریش (باب) ی کی بوو، نیتر وهکو نیستا له سه ره تاوه بۆ کۆتایی سوورمهت به سوورمهت نیامت به نیامت تهفسیر نه کرابوو، دواپی کۆمه لکی زور هه لسان به تهفسیر کردنی، به لام به شیوه ی کتیب نه که وته ناو، نه وسا بۆ دواتر دهسته یه ک هاتن وهکو: (نیبن ماجه / ۲۷۲ م)، نیبن جهری ی ته به ری (۳۱۰ م) نه یسا بووری (۳۸ م)، نیبن نه بی حاتم / ۲۲۷ م) تهفسیریان کردو (نیسناد) یان دایه لای، نه وه ی ریوایه تیان لیوه کردووه، له پیغه مبه ره وه (، یان له هاوه لآن، یان له پاشینان، دوا ی نه مانهش هه ندی کیتر پهیدا بوون (نیسناد) هکانیان کورت کرده وه بی نه وه ی بلین قسه ی فلانه که سه، له مه وه وای لیها ت ریوایه تی راست و ناراست له یه ک نالوزان و جیا نه ده کرانه وه.

● تەفسىر دووبەشە:

يەكەم: تەفسىر بە (ئەسەر) ومكو ئەمانە:

- ۱- تەفسىرى ئىبن عەباس.
- ۲- تەفسىرى ئىبن عوبەينە.
- ۳- تەفسىرى ئەبى حاتم.
- ۴- تەفسىرى ئەبى شەيخى ئىبن حىببان.
- ۵- تەفسىرى ئىبن عەطىيە.
- ۶- ئەبى لەيسى سەمەرقەندىيى (بحر العلوم).
- ۷- ئەبى ئىسحاق (الكشف والبيان عن تفسير القرآن).
- ۸- ئىبن جەررى تەبەرىي (جامع البيان فى تفسير القرآن)
- ۹- ئىبن ئەبى شەيبە.
- ۱۰- معالم التنزيل (بەغەۋىي).
- ۱۱- تفسير القرآن العظيم (ئىبن كەسىر).
- ۱۲- الدر المنثور (سيووتى).
- ۱۳- فتح القدير (شەۋكانى).

دووم: تەفسىر بە رەئى: واتە: لىكدانەۋەي قورئان بە راۋبۇچوونى لىكدەرەۋەكە، بى ئەۋە لەگەل رۇحى شەرىعەتى ئىسلامدا بخوات! بىگومان تەفسىرى وا لە ھىلە سەرەكپىيەكانى قورئان دەجىتە دەرى و، دەكرىتە خزمەتكارى راۋبۇچوونى (موفەسسسىر) مەكو لەسەر (مەزھەب) و بىرۆكە خۇى نەك ھاۋەلان و پاشىنانيان- تەفسىرى دەكات، ومكو تەفسىرى (زەمەخشەرىي و، جوببايى و، ئىبنولئەسەم و، ئىبن عەرەبىيى)، زەمەخشەرىي تەفسىرەكەى خۇى پىرکردوۋە لە راۋبۇچوونى (مەعتەزلىكە) كان، (ئىبن عەرەبىيى) ىش - كەناۋبانگى بەموفەسسسىرىكى صۇفى دەركردوۋە بەئارزوۋو مەيلى خۇى سوورەت و ئايەتەكانى لىكداۋەتەۋە، بۇ ئەۋنە: لە تەفسىرى ئايەتى: (ورفعناه مكانا عليا) مەريەم ۵۷/ دەئى: جىگەى رۇحانىيەتى (ئىدىرىس / عليه السلام) خولگەى رۇزە (فلك الشمس) دەتۋانى پىر لە كىتئىيى

(التفسير والمفسرون) سى دكتور زەھەبىي، سوود

ۋەرگىرىت، ديارەكە تەفسىرى وا، حەرامەۋ رىيى

پىنەدراۋە، ئەمانەش بىرئىكى ئەۋ تەفسىرانەن:

- ئەبى عەلى جوببايى.
- ئىبنولئەسەم.
- ئىبن عەرەبىيى.
- زەمەخشەرىي (خوارەزمى عىراقىي).
- نەسەفىي.
- خازن.
- بحر المحيط (ئەبى حەيان).
- بەيزاۋىي.
- جەلالەدىن.

● ۋەرگىرانى قورئان: (ترجمة القرآن):

قورئان ۋەرگىران دووبەشە:

يەكەم: پىت بەپىت و(حرفىي)ە، ئەمىش بىرئىيە لەۋەرگىرانى بىژەۋ و شەكان، لەزمانىكەۋە بۇ زمانىكىتر، بەشئىۋەبەك لە ھۇنىنەۋەۋ رىكخستندا پىرپەپر لەپەك بچن.

دىارە ئەۋانەى كە شارەزى زمانن و، ئاگادارى رىزمانن، چاك دەزانن كە: ۋەرگىرانى ئاۋا ھەرگىز ومكو ۋەرگىراۋەكە - لەگىشت روۋبەكەۋە - دەرناجىت، چونكە ھەموۋ زمانىك شىۋەى تايبەتى خۇشخۋانىي و رەۋانىيىزى و، رىزمانىي خۇى ھەپە، زاناكان دەلئىن، ۋەرگىرەكە ھەرچەند بالادەست بىت لە ۋەرگىراندا، ۋەرگىراۋەكە ئاگات بە پلەى ۋەرگەراۋەكە، بۇيە بەلايانەۋە كارى وا، حەرام و نارەۋايەۋ ناپى دەرفەت بدرىت.

دووم: ۋەرگىرانى تەفسىرى مەۋزوعىيە، واتە: گەياندىنى ماناۋ مەبەستى قورئانەكەپە بە دەستەۋازدەپەك نىزىك بىت لە دەقى قورئانەكەۋە، بى شك ۋەرگىران و تەفسىرى وا دروست و رەۋايە، (ئىبن تەيمىيە) دەئىت، (ۋاما مخاطبة أهل الإصطلاح باصطلاحهم و لغتهم فليس بمكروه إذا أصبح إلى ذلك، وكانت المعانى صحيحة، كمخاطبة العجم من الروم و الفرس و الترك

بلفتهم و عرفهم ، فإن هذا جائز حسن للحاجة، و إنما كرهه الأئمة إذا لم يحتج إليه..) همر لمبهر
نهمش بوو پیغمبر ﷺ (فهرمانی به (زهیدی
کوری سابیت) کرد، بچی فیری شیوه نووسینی
زمانی (بهوود) ببی! جا همر لهم سؤنگه شهوه
زاناگان بهدمر له نه بی حنیفه- نهگهرچی
دهلین بهشیمان بوتهوه- ریگه نادن نویژ به
غیرهز عمرمببی بخوینریت.
لهکوتاییشدا لهخوای کار جوان و بالادست
دهخووزین، موسلمانان پتر روو بکه نهوه قورئان و
سوننهتی پیغمبر ﷺ (، همر وهکو جهرخی
یهکه م وهری بگرن و کاری پیبکهن.

سهرچاوهی نهم جهند زانیارییه لهبارهی
قورئانهوه:

- ۱- (اتحاد الإخوان بخلصة علوم القرآن) نووسینی
بهریز: جهنابی (مامؤستا مهلا عوسمان
عبدالعزیزی) رهحمهتی.
- ۲- مقدمة التحقيق (محمد إبراهيم البنا)
لیکؤلهرهوهی (ئیبین کهسیر).
- ۳- مقدمة ابن کثیر (تفسیری ئیبین کهسیر).
- ۴- پیشهکیی قورتوبیی، چاپی ۱۹۹۳ ز - ۱۴۱۴ ک.
- ۵- مباحث فی علوم القرآن (مناع القطان).
- ۶- حاشية الجمل على الجلالين.

ئەم بەرھەممە

لە میژە ماخولانمە بۆ باشتەر تیگەبشتن لە ھورنانی پەرۆز، بۆ دواییش وەکو ئەمرکی سەرشارنی خۆم بینوووسم و بە دیاریی پێشکەش بە گەلەگەمی بکەم، بۆ ئەوە پتر بە ئەخلاق و رەھوت و (ھیبەم) بەرزو ناوازی ھورنان خۆ پراژننەوہ.

بۆ ئەوە ئابوورییەکی پاکز و ھەلال و دوور لە گزی و خیانت و زیان گەمەنەر بە کۆمەلگە بنیات بنی. بۆ ئەوە ھیری جیھاد و خەبات و ھەول و تیکۆشان - بۆ ئازادی و سەر بەخۆیی و، پاراستنی زمان و ھەرھەنگ و کەلتووور و خاک و ولات و نیشتمانی - ببی. بۆ ئەوە ھیری شیوازی پیکەوہ زیان و ھەلسوکەوت و مامەلە لەگەڵ بەکنیی ببی. بۆ پاراستنی ھەواری پەکرپی و تەبابی و، ناشتی و ھیمینی و ئاسوودەیی، بۆ دروستکردنی براھەتی و خۆشەویستی لە ناو گشت توژەکاندا، بۆ تەحری سیمما و پیکەوہفانی (ئوسرە) و خیزان، بۆ ھیریوونی زانست و زانیاری، بۆ ھیریوونی خوا پەرسیتیەکی راست و رەوان و پەسەند لای خوا.

جا لەبەر ھەموو ئەمانە، لەوکات و ساتە زۆر ئالۆز و شیواوہدا - لە عیراق و لە کوردستان - چووہم ژێر تەکلێف و ئەمرکی سەرشارنی خۆمەوہو، ئەم کورتە تەفسیرەم - وەکو خزمەتیک بە نەتەوہکەم - نووسی، بە ھیواو ئومیدی باشتەر پێگەبشتن و تیگەبشتن بۆ خزمەتی دین و ولات و نیشتمان و، تۆکمەتر پیکەوہ بوون و پیکەوہ زیان لەژێر سایە ھورناندا، بەوھیواپە ئەم نەوہیو نەوہی ئابیندە نەتەوہی کوردمان ناشناترو شارەزاتر بی بە ھورنان.. وایالی ببی لێی کەبەرنامە ژیان و رۆژی سەلایە، بەرنامە جیھادو تیکۆشان و خەباتە، پێرھوی کارو کارنامە مرفۆہ، بۆ گشت بزوووتن و جمووچوونیک، ئەم تەفسیرەش بەئەندازە گروگرفتەکانی کوردستان، تەگەرە ھاتوووتە پێی، بۆیە ھەر جوژنە، بەئگو ھەر سووروتە بەشیوہو شیوازیکی جیواو لەوی تر وە بەر ھاتوو، ھەپە درێژتر و ھۆلتر، تێیادیە تەفسیر بەھورننە، پان بەفەرموودە، پان بەھەردوو، پان بە رابووچوونی ھاوہلان، پان پاشینان، ھەشیەتی ئامازە بە ھیج کامیک لەوانە نەگراوہ، بەلام منیش، وەکو جیا سەر بەرزەکانی کوردستان لەبەردەم ئەو ھەموو لەمپەرو تەگەراندە سەرم دانەنواند و تەسلیم نەبووم، ھەتا توانیم - بە یارمەتی خوا - شتیکی ئاوا پێشکەش بە نەتەوہکەم بکەم، بەو ھیواپە بۆ چاھی ئابیندە - خوا یار بی - بتوانین تیرو تەسەلترو باشتری بکەین و ھەندئ جیگای پێویتی، پتر رافە بکەین.

ھەولێ زۆریشم دا کە تەفسیریکی پاکزو بوختەتر بنوووسم، بەلام مەخابن ئەوئندە لەمپەرو ئەستەم زۆر بوو سەرنەگەوتەم.

زۆریش سەپاسی خوینەرانی ھیزا دەکەم کە بە چاوی داسوزانەو لیبوردنەوہ تەماشای کەم و کورتییەکانی بکەن و ناگادارمان بکەن لێیان، پان ھەر راو بۆچوون و پێشنیازیکیان ببی، بەدیاریی بینێرن بۆمان، ھەتا لە ئابیندەدا بە ھەموومانەوہ ئەم بەرھەمە بکەینە بەرھەمیکی باشتەر و بوختەتر بۆ شکۆھەکانی کوردستان.

سوپاس ھەر بۆ خواپە.

دروودو سلاویش بۆ گشت پێغەمبەران.

١٤٢٦/٧/٣٠ ک - ٢٠٠٥/٩/٤ ز

تەنھەكەي پېئويست

مرؤف گەلېك ھىواو ئاۋاتى ھەپە لەم دىنپەدا، ھەندىكىيان تەنھا پەيۋىستىن بەم زىانە كورت و بىراۋىپە ھەم ھەندىكى تىرىشيان ھىواو ئاۋاتى ناۋئېرەپە و كارى بەردەۋامى لەسەر دەكرىت، بەلام دەرئىنجام ھاتنەدىي و سەرگەۋتن تىپايدا نامانجىكى زۇر گەۋرەتر لەدنىاي بىراۋى لەپشتەۋىپە ھاۋنەكەي ھەم ھاۋنەكەي بۇ سەرۋەرى ئايىنى خۋاپە لەم زىانەداۋ سەر بەرزى و رىزگارى خۋاپەتى لەدنىا ھەمىشەپەكەي تىردا، مامۇستا مەلا ئەھمەد كاكە مەھمۇد پەككەك بوو لەو پىاۋانەي گارى زۇرى كىرد لەتەمەنى خۇپداۋ خەۋن و ئاۋاتى زۇرىشى ھەبوو لەم زىانەدا كە بېتەدى، پەككەك لە خەۋن و ئاۋاتە زۇر گەۋرەكەي بىنىنى تەفسىرەكەي بوو بەچاپكراۋى، تابزانىت مانىۋوبوون و شەۋنخوونى خۇي لەپىناۋى نووسىنەۋىپە بەرھەمى پېئويستى ھەبوۋە و بەم كارى خىزمەتلىكى بەھۇرئانەكەي خۋاۋ بەندە باۋەردارەكەي كىردوۋ، مەخابن ئەم ئاۋاتەي نەھاتە دىي و تەفسىرەكەي ئىستا بەبى بوونى خۇي لەزىاندا چاپ و بلاۋكرىنەۋى بەخۇپەۋە بىنىي و كەۋتە بەر دىدى خۇپنەرانى كورد، بەلام ئومىد ھەپە ئىستا لەگۇرەكەيپە بەناگاۋ دىخۇشەۋ دەزانىت كە ئىمە بەرھەمەكەيپەن بەرئىزو خورمەتەۋە لەنامىز گىرتوۋە.

خۇپنەرى خۇشەپىست : ئەم بەرھەمەي بەردەستت نەنجامى ھەۋل و مانىۋوبوون و شەۋنخوونى زاناۋ موفەسىرى مۇجاھىدى گەلەكەمانە كەچەندىن سال لەگەل نووسىنەۋەۋ رافەكارى ئاپەتە پىرۇزەكەي خۋاۋ گەۋرەدا زىانە بەرئى كىردوۋە و دۋاجار ئەم تەفسىرە پۇخت و پوۋنەي ئى بەرھەم ھاتوۋەۋ زۇرخەمى ئەۋەي بوۋە بەزمانىك بىنووسىتەۋە كە ھەم ھاۋنەكەي كوردىك ئىي تىبگات و بەماناۋ مەبەستى ھورئان ئاشنا بىت.

مامۇستا ئەھمەدى باۋكەم رۇپىشت و بەجۋانترىن شىۋە بۇلاي خۋاۋى خۇي بەرئى كىرا و مۇسلمانان چاۋ بەھرىمىك و دەم بەدوۋا خۋاھىزىيان ئى كىرد، رۇپىشت و خۇي ئاسوۋدە كىرد لەخەم و مەپنەتپەكەي دىيا و لەدۋاى خۇي خەرمانىكى گەۋرە لە كىتەپ و نووسىن و ھەسە ئامۇزگارى لەبىرئەكراۋى بۇ بەجىپىشتىن، ئەۋ زەخىرەپەكەي نەبىراۋى بۇ قىيامەت لەگەل خۇپدا بەرد، بەسە بۇ مامۇستا مەلا ئەھمەد جىھاد و سەنگەرنىشىنى رۇزە سەختەكان لەپىناۋى خۋاۋ سەر بەرزى باۋەرداراندا كەنەۋ پەككەك لەپىشەنگان و عەلەمدارانى بوو، ھەرۋەھا بەسە بۇي ئەم بەرھەمە بەنرخەي كە روونكرىنەۋەي ماناۋ مەبەستى ھورئانە بۇ ئەۋانەي بەدۋاى ھەق و راستىدا دەگەرىن و ئەۋىندارى ھورئان.

مىنىش ۋەك كورى ئەم زانا مۇجاھىد و موفەسىرەي ھورئان، كە لەماۋەي نووسىنى ئەم تەفسىردا لەخىزمەتى مامۇستادا بووم و لەنزىكەۋە لەخەم و مانىۋوبوونى ئەۋ لەپىناۋى بەناكام گەپاندىدا بەناكام، ۋەبەئىنم بە باۋكى خۇشەۋىستەم دابوۋ كە لەدۋاى بلاۋبوۋنەۋەي و لەچاپى دوۋەندا پىچاۋنەۋەۋ لىكۇئىنەۋەۋەكى شاپىستەي بۇ ئامادە بەكەم، ئىستاش دوۋبارە بەئىن بە ئىۋەي خۇشەۋىست و باۋكى بەرئىز دەدەمەۋە كە جگە لەۋەي رىبازەكەي بەرنادەم ئەۋ كارەش بۇ بەرھەمەكەي ئەنجام دەدەم و شەرفى ئەۋە بەخۇم دەدەم كە لەسەر ئەم تەفسىرەي باۋك و مامۇستا و رىنمونىكارى زىانە مامۇستا مەلا ئەھمەد كاكە مەھمۇد شىك بىنووسم ، ۋەھەۋلى جىددى بۇ دەدەم كە بىتۋان بەھاۋكارى مۇسلمانان ئەۋ كىتەپنەپىشى كە بەچاپ نەگەپشتوون بۇي چاپ بەكەن انشاءالله؛ داۋاكەم لەگەل بىنىن و خۇپنەنەۋەي ئەم تەفسىرە ھەر بەرھەمەكەي تىرى مامۇستاي رەھمەتپەدا، دۋعاى خىرى بۇبەكەن و لەخۋاۋى گەۋرە بىپارئىنەۋە كەلەگەل پىغەمبەران و شەھىدان و پىاۋچاكاندا ھەشەر بىكرىت (ۋەھسەن اولۇك رەفقا).

ھىرقان ئەھمەد كاكە مەھمۇد



ۋە ناۋ خودا كە دەھندەو دۇفانە

سوپاس بۇ خوا كە پراھىنەرى جېھانە

ھىزاىانى خوينەر، خوينەرانى ھىزا

لەو كاتەھوۋى تىشكى خۆرەتاۋى ھورئانى پىرۇز، ۋەدەشت و بانى كوردستان كەوتوۋە. سەرچەم بوارەكانى زىانى كۆمەلایەتى و تاكەكەسى ئىمەى بە بارىكى باشترا گۆرپوۋە. كە نامازە پىدانى خىرايچى مەھودايەكى ھىچگار زۆرۈ پىسپۇرپىيەكى تايبەتى دەۋى، بەلام ئەمەندە فرىا دەكەۋىن بلىين: سەرچەمى گەورە پىاۋانى مېزۈوسازى دۈننىمان و زۆرپەى ئەمپۇمان، ئەلفوۋبىيى خويندنىان بە ئەلفوۋبىيى ھورئان خويندن، لە حوجرەى مزگەوتەكانەۋە، دەس پى كىردوۋە كە شان لەشانى زانكۇ گەورەكانى دۈنيا دەدەن. بۇيە خزمەت بەھورئان، ۋىپراى خزمەتپىكى ئايىنى و ئەركىكى نىشتمانى. رىزلىنان و خزمەتە بە مېزۈو كۈلتۈورى نەتەۋاپەتىمان. ئەۋەتا بە خوشحالىئەۋە، ئەم بەرھەمە پازاۋمىيە ۋەك حەلقەيەكىتر لەو زنجىرە خزمەتەنەى بەھورئانى پىرۇز و كىتپ خانەى كوردى كىردوۋمانە پىشكەشى خوينەرى ھىزاى كوردى دەكەين. دىئىيان كىتپخانەى كوردى زۆرتر دەپازىنىتەۋەو خوينەرى كوردى تامەزىۋى ھورئان، تام و جىزى تايبەتى لى ۋەردەگرى.

جىيى نامازە پىدانە كاتى سەرھالى تامادەكردنى تەفسىرى پامان بوۋىن، بەداخ و پەزارمىيەكى زۆرەۋە ھەۋالى كوچى دۋاپى نووسەرى پايەبەرز، كۆچكردوۋ مامۇستا مەلا ئەھمەد كاكە مەھموود بەدەستمان گەپشت. بەرىزان زۆر تامەزىۋى بىنىنى ئەم بەرھەمەى لە دەستى خوينەراندە دەكرد بەلام بەداخەۋە سەرھاپى ھەۋالى تايبەتى و ئاۋاتى ئىمەيچ، تا سىپىنەۋەى تەنگ و چەلمەى سەرپى، بەپىي فەرموۋدەى، كل نفس ذائقة الموت، بەئىزنى خوداى مەزن، دۈنىاي نەمانى جى ھىشت و بەرەو دۈنىاي ھەرمان گەپراپەۋە. لەخۋاى بالادەست، دەس بە دۇعا دەپارپىنەۋە (كۆچكردوۋ) بە بەھەشتى بەرىنى شادكات و تەفسىرى پامان بكاۋە مایەى پلە و پايەى بەرىزان. لە كۇتايىدا لە سەرچەم خوينەرانى ھىزا دە. خوازىن، تىبىنىيە بەنرخە كانىان بۇ دەۋلەمەندتر كىردنى ئەم تەفسىرە، بۇمان رەۋانە بكنە تاكوۋ لە چاپى داھاتوۋدا رەجاۋ بىكرىن و ئىمەو نووسەرى (كۆچكردوۋ) و سەرچەم ئەو بەرىزانەى بۇ پىگەپاندنى ئەم بەرھەمە ھەۋلىيان داۋە لە دۇعاى خەير بىبەش نەكەن.

بلاوكەرەھوۋى ئىھسان

تاران، ھاۋىنى ۱۳۸۶ ھەتاۋى

سوڤاسنامه

سوڤاسی هه موو ئه و بهرپزانه دهکهم، هاوکار بیان کردم له ئاماده کردن و نووسینی ئه م تفسیره کورته دا، هر له تاپ کردنی، تاپیا چوونه وه و هه له گیری، به تاپ بهتی:

• ئه و برا موسلمان بهرپزه، که ئه رکی چاپه که ی له نه ستو گرت (خودا پاداشی شیاوی بداته وه).

• مه لا (عیرفان) ی خو مان، که به راستی زور به پهروش و به هه ول بوو، بو به چاپه یانندی.

• کاک مه لا (موسته فا محمد جعفر)، که کات وساتیکی زوری له گه ل ئه م تفسیره دا برده سهر.

• کاک (محمد) ی خو مان، که هه می شه - بی سه خه لت و قه لس بوون - خه ریکی تاپ و بیا چوونه وه و ریکه ستنی بوو.

• (هودا) خانمی کچه م، که به شیکی زوری شه وو روژی، له شه ن و که ودا بوو. خودای دئوفان، هه مو ان سهر که و توبکا و، چا و نیریا ن بیت.

ئه حمه د کاکه مه حمو ود



● به گیانی پیروزی ماموستا مهلا عوسمان عبدالعزیز / موفهسیری قورئان و دامه زرنه ری بزوتنه وهی ئیسلامیی و، رابهر و مورشیدی رابوون، که به ئیخلاص و ئیمانیه پر له ئوقره و دنیاییه که ی قورئانی لا خوشه ویست کردم ههتا بتوانم ئه م کورته تهفسیره بنووسم، به لام مه خابن که فریای پهسه نده نامه یه کی نه که وت بوئی بنووسیت.

● به دایک و باوکم که زوریک ماندوو و خهسته بوون له ری پیگه یانندن و نینگه یانندن.

● به خیزان و تاکه تاکه منداله کانم که به راستی وهختیکی زورم لیگرتن و، وه پشتیوانیکی چاک و دلسوزم بوون.

● به هه موو براو خوشه کانم که هه میشه پالپشتم بوون بۆ خویندن.

● به هه موو ماموستا به ریزه کانم ههر له ئه لقیبی قورئانه وه تا زانیارییه کانن تر.

● به هه موو ئه و لاوه ئیماندارانه که به خوشه ویستی قورئان گوش کراون.

سەرچاوه گان

عه ره بیهی:

۱- ابن کثیر

۲- طبری

۳- أضواء البيان

۴- روح المعانی

۵- فی ظلال القرآن

۶- البيضاوی

۷- الكشاف

۸- التفسير الكبير

۹- القرطبي

۱۰- المصباح المنير في تهذيب تفسير ابن كثير

۱۱- المنار

۱۲- المراغي

۱۳- المقتطف

۱۴- الأساس في التفسير

۱۵- صفوة التفاسير

۱۶- مجمع البيان

۱۷- الكاشف.

کور دیی:

۱- تهفیری قورثانی پیروژ

۲- تهفیری نامی

۳- تهفیری خال

۴- وەرگیراوی ماموستا ههزار

